ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Dixerunt ergò ad invicem; Non scindamus eum: sed sortiamur de illa, cujus erit.
24 Εἶπον οὖν πρὸς ἀλλήλους, Μὴ σχίσωμεν αὐτόν, ἀλλὰ λάχωμεν περὶ αὐτοῦ, τίνος ἔσται·
Ut Scriptura impleretur, dicens; Partiti sunt vestimenta mea sibi ipsis, & super ve-
ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ ἡ λέγουσα, Διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱμα-
stem meam miserunt sortem. Illi quidem igitur milites hæc fecerunt. Stabant autem
25 τισμόν μου ἔβαλον κλῆρον. Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται ταῦτα ἐποίησαν. Εἱστήκεισαν δὲ σβ ι
juxta crucem Jesu mater ejus, & soror matris ejus, Maria illa Cleopæ,
παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, Μαρία ἡ τοῦ Κλωπᾶ,
& Maria Magdalene. Jesus ergò videns matrem, & discipulum adstantem quem
26 καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνή. Ἰησοῦς οὖν ἰδὼν τὴν μητέρα, καὶ τὸν μαθητὴν παρεστῶτα ὃν
diligebat, dicit matri suæ; Mulier, ecce filius tuus. Deindè dicit discipulo; Ecce
27 ἠγάπα, λέγει τῇ μητρὶ αὐτοῦ, Γύναι, ἰδοὺ ὁ υἱός σου. Εἶτα λέγει τῷ μαθητῇ, Ἰδοὺ
mater tua. Et ex illa hora accepit eam discipulus in propria.
ἡ μήτηρ σου. Καὶ ἀπ' ἐκείνης (τ) τῆς ὥρας ἔλαβεν (υ) αὐτὴν ὁ μαθητὴς εἰς τὰ ἴδια.
Post hæc sciens Jesus quia omnia jam consummata sunt, ut consummaretur Scriptura, dicit;
28 Μετὰ τοῦτο εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς (φ) ὅτι πάντα ἤδη τετέλεσται, ἵνα τελειωθῇ ἡ γραφή, λέγει, σγ δ
Sitio. Vas ergò erat positũ aceto plenũ. Illi verò implentes spongiam aceto, & hyssopo
29 Διψῶ. (χ) Σκεῦος οὖν ἔκειτο ὄξους μεστόν. Οἱ δὲ πλήσαντες σπόγγον ὄξους, καὶ ὑσσώπῳ
circumponentes, obtulerunt ejus ori. Cùm ergò accepisset acetum Jesus,
30 περιθέντες, προσήνεγκαν αὐτοῦ τῷ στόματι. Ὅτε οὖν ἔλαβε τὸ ὄξος ὁ Ἰησοῦς, σδ α
dixit, Consummatum est: Et inclinans caput, tradidit spiritum. Ergò Judæi,
σα ι εἶπε, Τετέλεσται· καὶ κλίνας τὴν κεφαλήν, παρέδωκε τὸ πνεῦμα. Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, 31
ut non remanerent in cruce corpora in Sabbato: quoniam Parasceue erat:
ἵνα μὴ μείνῃ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὰ σώματα ἐν τῷ σαββάτῳ, ἐπεὶ παρασκευὴ ἦν·
(erat enim magnus dies illius Sabbati:) rogaverunt Pilatum ut frangerentur
(ἦν γὰρ μεγάλη (ψ) ἡ ἡμέρα ἐκείνου τοῦ σαββάτου·) ἠρώτησαν τὸν Πιλάτον ἵνα κατεαγῶσιν
eorum crura, & tollerentur. Venerunt ergò milites: & quidem primi fregerunt
αὐτῶν τὰ σκέλη, καὶ ἀρθῶσιν. Ἦλθον οὖν οἱ στρατιῶται· καὶ τοῦ μὲν πρώτου κατέαξαν 32
crura, & alterius concrucifixi ei. Ad autem Jesum venientes, ut
τὰ σκέλη, καὶ τοῦ ἄλλου τοῦ συσταυρωθέντος αὐτῷ. Ἐπὶ δὲ τὸν Ἰησοῦν ἐλθόντες, ὡς 33
viderunt eum jam mortuum, non fregerunt ejus crura. Sed unus militum
εἶδον αὐτὸν ἤδη τεθνηκότα, οὐ κατέαξαν αὐτοῦ τὰ σκέλη. Ἀλλ' εἷς τῶν στρατιωτῶν 34
lanceâ ejus latus fodit: & continuò exivit sanguis & aqua. Et videns
λόγχῃ αὐτοῦ τὴν πλευρὰν ἔνυξε, καὶ εὐθὺς ἐξῆλθεν αἷμα καὶ ὕδωρ. Καὶ ὁ ἑωρακὼς 35
testificavit, & verum ejus est testimonium. Et ille scit quia vera dicit, ut
μεμαρτύρηκε, καὶ ἀληθινὴ αὐτοῦ ἐστιν ἡ μαρτυρία. κἀκεῖνος οἶδεν ὅτι ἀληθῆ λέγει, ἵνα
vos credatis. Facta sunt enim hæc, ut Scriptura impleretur; Os non comminuetur
(ω) ὑμεῖς πιστεύσητε. Ἐγένετο γὰρ ταῦτα, ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ, Ὀστοῦν οὐ συντριβήσεται 36
ejus. Et iterùm alia Scriptura dicit; Videbunt in quem transfixerunt.
αὐτοῦ. Καὶ πάλιν ἑτέρα γραφὴ λέγει, Ὄψονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν. 37

MS.A. (τ) τῆς ἡμέρας (υ) ὁ μαθητὴς αὐτὴν εἰς (φ) ὅτι ἤδη πάντα (χ) Σκεῦος ἔκειτο (ψ) ἡμέρα (ω) καὶ ὑμεῖς

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܐܡܪܘ ܚܕ ܠܚܕ ܠܐ ܢܨܪܝܘܗܝ. ܐܠܐ ܢܦܣ ܥܠܘܗܝ ܕܡܢܘ ܢܗܘܐ. ܘܫܠܡ ܟܬܒܐ 24
ܕܐܡܪ. ܕܦܠܓܘ ܢܚܬܝ ܒܝܢܬܗܘܢ. ܘܥܠ ܠܒܘܫܝ ܐܪܡܝܘ ܦܣܐ. ܘܗܠܝܢ ܥܒܕܘ
ܐܣܛܪܛܝܘܛܐ. * ܩܝܡܢ ܗܘܝ ܕܝܢ ܠܘܬ ܙܩܝܦܗ ܕܝܫܘܥ ܐܡܗ ܘܚܬܗ ܕܐܡܗ. ܘܡܪܝܡ ܗܝ 25
ܕܩܠܝܘܦܐ ܘܡܪܝܡ ܡܓܕܠܝܬܐ. * ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܚܙܐ ܠܐܡܗ ܘܠܬܠܡܝܕܐ ܗܘ ܕܪܚܡ ܗܘܐ 26
ܕܩܐܡ. ܘܐܡܪ ܠܐܡܗ. ܐܢܬܬܐ ܗܐ ܒܪܟܝ. * ܘܐܡܪ ܠܬܠܡܝܕܐ ܗܘ. ܗܐ ܐܡܟ. ܘܡܢ ܗܝ ܫܥܬܐ 27
ܕܒܪܗ ܬܠܡܝܕܐ ܗܘ ܠܘܬܗ. * ܒܬܪ ܗܠܝܢ ܝܕܥ ܝܫܘܥ ܕܟܠܡܕܡ ܡܫܬܠܡ. ܘܕܢܬܡܠܐ 28
ܟܬܒܐ ܐܡܪ ܕܨܗܐ ܐܢܐ. * ܘܣܝܡ ܗܘܐ ܡܐܢܐ ܕܡܠܐ ܚܠܐ. ܘܡܠܘ ܐܣܦܘܓܐ ܡܢ 29
ܚܠܐ ܘܣܡܘܗ ܥܠ ܙܘܦܐ ܘܩܪܒܘܗ ܠܘܬ ܦܘܡܗ. * ܘܟܕ ܢܣܒ ܝܫܘܥ ܚܠܐ ܗܘ. ܐܡܪ ܗܐ 30
ܡܫܠܡ. ܘܐܪܟܢ ܪܫܗ ܘܐܫܠܡ ܪܘܚܗ.
* ܥܪܘܒܬܐ ܕܫܒܬܐ ܕܣܘܒܪܐ * ܩܪ *
* ܝܗܘܕܝܐ ܕܝܢ ܡܛܠ ܕܥܪܘܒܬܐ ܗܘܬ ܐܡܪܝܢ. ܠܐ ܢܒܘܬܘܢ ܦܓܪܐ ܗܠܝܢ ܥܠ 31
ܙܩܝܦܝܗܘܢ. ܡܛܠ ܕܫܒܬܐ ܢܓܗܐ. ܝܘܡܐ ܗܘ ܓܝܪ ܪܒܐ ܗܘܐ ܝܘܡܐ ܕܫܒܬܐ ܗܝ. ܘܒܥܘ
ܡܢ ܦܝܠܛܘܣ ܕܢܬܒܪܘܢ ܫܩܝܗܘܢ ܕܙܩܝܦܐ ܘܢܚܬܘܢ ܐܢܘܢ. * ܘܐܬܘ ܐܣܛܪܛܝܘܛܐ. 32
ܘܬܒܪܘ ܫܩܘܗܝ ܕܩܕܡܝܐ ܘܕܐܚܪܢܐ ܕܐܙܕܩܦ ܥܡܗ. * ܘܟܕ ܐܬܘ ܠܘܬ ܝܫܘܥ. 33
ܚܙܘ ܕܡܝܬ ܠܗ ܡܢ ܟܕܘ. ܘܠܐ ܬܒܪܘ ܫܩܘܗܝ. * ܐܠܐ ܚܕ ܡܢ ܐܣܛܪܛܝܘܛܐ ܒܥܒܗ 34
ܒܘܣܗ ܒܠܘܢܟܝܐ. ܘܡܚܕܐ ܢܦܩ ܕܡܐ ܘܡܝܐ. * ܘܡܢ ܕܚܙܐ ܐܣܗܕ. ܘܫܪܝܪܐ ܗܝ 35
ܣܗܕܘܬܗ. ܘܗܘ ܝܕܥ ܕܫܪܝܪܬܐ ܐܡܪ. ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ ܬܗܝܡܢܘܢ. * ܗܠܝܢ ܓܝܪ ܗܘܝ ܕܢܬܡܠܐ 36
ܟܬܒܐ ܕܐܡܪ. ܕܓܪܡܐ ܠܐ ܢܬܬܒܪ ܒܗ. * ܘܬܘܒ ܟܬܒܐ ܐܚܪܢܐ ܕܐܡܪ. 37
ܕܢܚܙܘܢ ܒܡܢ ܕܕܩܪܘ.

Dixerunt itaque alius ad alium, Ne scindamus eam; sed sorte experiamur de ea, cujusnam futura sit. Et impleta est Scriptura, quæ dicit; Partiti sunt vestimenta mea inter se, & super vestem meam jecerunt sortem. Hæc fecerunt milites. 24

Stabant autem ad crucem Jesu, mater ejus, & soror matris ejus, & Maria Cleophæ, & Maria Magdalena. 25 Jesus verò conspicatus matrem suam, & discipulum illum, quem ipse amabat, adstantem, dixit matri suæ; Mulier, ecce filius tuus. 26 Dixit autem discipulo illi; Ecce mater tua. Et ex illa hora recepit eam discipulus ille apud se. 27 Posteà sciens Jesus omnia absoluta esse, & ut impleretur Scriptura, dixit; Sitio. 28 Vas autem positum erat plenum aceto. Illi verò impleverunt spongiam aceto, & imposuerunt eam hyssopo, admoverúntque ori ejus. 29 Quum autem accepisset illud acetum Jesus, dixit; Ecce consummatum est: & inclinavit caput, ac tradidit spiritum suum. 30

Vesperè sabbathi Annuntiationis. 47.

Judæi verò quoniam parasceue erat, dicunt; Nequaquam pernoctabunt corpora ista in cruce, quandoquidem sabbathi illucescet dies: (erat enim magnus dies sabbathi illius) & efflagitârunt à Pilato, ut confringerent crura eorum suspensorum, atque deponerent eos. 31 Venerunt itaque milites, & confregerunt crura prioris, & ejus alterius qui crucifixus erat eum eo. 32 Quúmque venissent ad Jesum, viderunt eum jam pridem esse mortuum; neque confregerunt ejus crura. 33 Sed unus ex militibus feriit eum in latere ipsius lanceâ, & statim exiit sanguis & aqua. 34 Et qui vidit testatus est, & verum est testimonium ejus; ipséque novit se vera dicere, ut & vos credatis. 35 Hæc autem facta sunt ut impleretur Scriptura, dicens; Os non comminuetur in eo. 36 Et rursùs alia Scriptura quæ dicit, Respicient in eum quem perfoderunt. 37

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* وبر جامه او قرعت نهادند • وبخش كردند • تمام شد كتاب • كه جامه من بخش 24
كردند و بر پوشش من • قرعت انداختند • * وپيش صليب يسوع • مادرش • وخواهر 25
مادرش • ومريم قيلوفا • ومريم مجدلاني • [ايستاده بودند] * عيسي مادر خودرا • وان 26
شاكردرا كه اورا دوست مي داشت • ايستاده ديد • بمادر خود كفت زن اينك فرزند
تو * وبدان شاكرد كفت • اينك مادرت • وازان ساعت ان شاكرد † مريم را بپيش 27
خود برد * وبعد ازان دانست عيسي • كه هر چيزي تمام شد • براي انك كتاب 28
تمام شود • كفت تشنه ام • * يكي از ايشان ابرك را پر سركه كرد • وبر سرني بپوست • 29
وپيش دهن او برد * • چون عيسي سركه را ستد • كفت اينك تمام شد • وسر فرو آورد 30
وجانرا سپارد * • وچون روز ادينه بود • يهوديان كفتند روا نيست • كه مردكان بر 31
صليب مانند • بهر انك شب شنبه † در مي رسيد • وان روز بزرك بود • واز
بيلاطوس خواستند • كه ساقهاء ايشانرا بشكنند • وايشانرا بزير كيرند •

Rursùs itaque vestimenta ejus sortiti sunt, & diviserunt: sic impleta est Scriptura illa; Vestimenta mea diviserunt, & in amictum meum sortem projecerunt. 24 *Et ad crucem Jesu, mater ejus, & soror matris ejus, & Maria Cleophæ, & Maria Magdalene stantes erant.* 25 *Jesus matrem suam, & illum discipulum, quem diligebat, stantes vidit: matri itaque suæ dixit; Mulier, ecce filius tuus.* 26 *Et illi discipulo dixit; Ecce mater tua. Et ex ea hora discipulus ille Mariam ad se assumpsit.* 27 *Et posteà sciens Jesus, quòd omnia consummata essent, ut Scriptura impleretur dixit; Sitio.* 28 *Unus itaque ex eis spongiam aceto implevit, & summæ arundini infixit, & ori ejus admovit.* 29 *Cúmque Jesus acetum accepisset, dixit; Ecce consummatum est: & caput demisit, & spiritum reddidit.* 30 *Cùm autem feria sexta esset, Judæi dixerunt; Licitum non est ut mortui in cruce maneant: propterea quòd nox Sabbathi luceret, & ille dies magnus esset. A Pilato igitur petierunt ut crura eorum frangerent, & eos detraherent.* 31

Versio VULGATA LATINA.

24 Dixerunt ergò ad invicem; Non scindamus eam, sed sortiamur de illa cujus sit. Ut Scriptura impleretur, dicens; Partiti sunt vestimenta mea sibi: & in vestem meam
25 miserunt sortem. Et milites quidem hæc fecerunt. Stabant autem juxta crucem
26 Jesu mater ejus, & soror matris ejus Maria Cleophæ, & Maria Magdalene. Cùm vidisset ergò Jesus matrem, & discipulum stantem, quem diligebat, dicit matri suæ;
27 Mulier, ecce filius tuus. Deindè dicit discipulo; Ecce mater tua. Et ex illa hora
28 accepit eam discipulus in sua. Posteà sciens Jesus quia omnia consummata sunt,
29 ut consummaretur Scriptura, dixit; Sitio. Vas ergò erat positum aceto plenum. Illi autem spongiam plenam aceto, hyssopo circumponentes, obtulerunt ori ejus.
30 Cùm ergò accepisset Jesus acetum, dixit; Consummatum est. Et inclinato capite tradidit spiritum. Judæi ergò, (quoniam parasceue erat) ut non remanerent in 31
cruce corpora sabbato, (erat enim magnus dies ille sabbati) rogaverunt Pilatum ut frangerentur eorum crura, & tollerentur. Venerunt ergò milites: & 32
primi quidem fregerunt crura, & alterius qui crucifixus est cum eo. Ad Je- 33
sum autem cùm venissent, ut viderunt eum jam mortuum, non fregerunt ejus crura: Sed unus militum lanceâ latus ejus aperuit, & continuò exivit sanguis & 34
aqua. Et qui vidit, testimonium perhibuit: & verum est testimonium ejus. 35
Et ille scit quia vera dicit: ut & vos credatis. Facta sunt enim hæc, ut Scri- 36
ptura impleretur; Os non comminuetis ex eo. Et iterùm alia Scriptura dicit; 37
Videbunt in quem transfixerunt.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* فقال بعضهم لبعض لا نشقه لكنا نقترع عليه لمن يصير * ليكمل الكتاب الذي قال اقتسموا ثيابي بينهم 24
وعلي لباسي اقترعوا * هذا فعله الشرط * وكن واقفات عند صليب يسوع امه * واخت امه 25
مريم ابنه اكلاوبا * ومريم المجدلية * فنظر يسوع الي امه والتلميذ الواقف الذي يحبه فقال 26
لامه يا امراه هذا ابنك * وقال للتلميذ هذه امك * وفي تلك الساعة اخذها ذلك التلميذ 27
الي بيته * الفصل الثاني والاربعون * وبعد هذا راي يسوع ان كل شي قد كمل 28
منذ حين * فلكي يتم المكتوب قال انا عطشان * وكان هناك اناء موضوعا مملوا خلا فملوا 29
اسفنجة من الخل ورفعوها علي قصبة وادنوها من فيه * فلما ذاق يسوع الخل قال قد تم * 30
واما ل راسه واسلم الروح * ولانه يوم الجمعة فلكيلا تقيم الاجساد علي الصليب في السبت 31
ولان يوم السبت ذاك كان عظيما سال اليهود فيلاطس ان يكسروا ساقات اوليك وينزلوهم *
* فجاء الجند فكسروا ساقي الاول والاخر للذين صلبا معه * فلما انتهوا الي يسوع وجدوه قد 32 33
مات فلم يكسروا ساقيه * لكن واحدا من الجند طعن جنبه بحربة فللوقت خرج منه 34
ماء ودم * ومن عاين شهد وشهادته حق هي * وهو عالم انه قال الحق لتومنوا انتم ايضا * 35
* لان هذا كان ليتم المكتوب انه لا يكسر له عظم * وايضا الكتاب الاخر الذي 36 37
قال سينظروا الي من طعنوا *

Dixit ergò alter eorum ad alterum; Ne scindamus eam, sed sortiamur super eam cujusnam fiat. Ut impleretur scriptura, quæ dixit; Diviserunt vestimenta mea inter se, & super vestem meam sortiti sunt. Hoc fecerunt ministri. 24 *Erant autem stantes apud crucem Jesu, mater ejus, & soror matris ejus Maria filia Cleophæ, & Maria Magdalene.* 25 *Respexitque Jesus in matrem suam, & discipulum illum stantem quem diligebat, & dixit matri suæ; O mulier, hic est filius tuus.* 26 *Et dixit discipulo; Hæc est mater tua: & in illa hora accepit eam ille discipulus in domum suam.* 27

Sectio quadragesima secunda.

Et post hoc vidit Jesus omnia jam consummata esse ab aliquanto tempore, ut adimpleretur Scriptura, dixit; Sum sitibundus. 28 *Erat autem ibi vas positum, plenum aceto; quare impleverunt spongiam aceto, & extulerunt eam super arundinem, & admoverunt eam ori ejus.* 29 *Quumque gustâsset Jesus acetum, dixit; Jam consummatum est. Et inclinavit caput suum, & tradidit spiritum.* 30 *Et quoniam dies erat parasceues, ut ne remanerent corpora super cruce sabbatho; & quoniam dies ille sabbathi erat maximus: rogaverunt Judæi Pilatum ut frangerent crura illorum & deponerent eos.* 31 *Venerunt ergò milites, & fregerunt crura primi, & alterius eorum qui crucifixi fuerant cum eo.* 32 *Et quum devenissent ad Jesum, repererunt eum jam mortuum esse: quapropter non fregerunt crura ejus.* 33 *Sed unus ex militibus pupugit latus ejus lancea: & continuò exivit ex eo aqua & sanguis.* 34 *Et qui vidit, testimonium perhibuit, & testimonium ejus verum est. Et ipse novit se dixisse veritatem, ut credatis vos etiam.* 35 *36 Nam hoc factum est ut impleretur Scriptura; Non frangetur ei os. 37 Ac etiam Scriptura alia, quæ dixit; Videbunt quem pupugerunt.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

24 ወይቤሉ፡ ሊንግልድ፡ ወሊንሰጥጥ፡ ንትፋረስ፡ ለዘ፡ ረከቦ፡ ይርከቦ፡ ከመ፡ ይብጻሕ፡
ዘጽሑፍ፡ዘይቤ፡ተካፈሉ፡አልባሲየ፡ ለርእሶሙ፡ ወተዓፀዉ፡ ደቢ፡ አልባሲየ፡ ወከመዝ፡
25 ገብሩ፡ ሐራ፡፡፦ ወይቀውማ፡ ኀበ፡ መስቀሉ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ እሙ፡ ወእኅታ፡
26 ለእሙ፡ ወማርያ፡ እንተ፡ ቀለዮጳ፡ ወማርያም፡ መግደላዊት፡፡፦ ወሶበ፡ ርእዮሙ፡
እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ለእሙ፡ ወለረድኡ፡ ዘያፈቅር፡ ይቀውሙ፡ ወይቤላ፡ ለእሙ፡ ብእሲ
27 ቶ፡ነዋ፡ ወልድኪ፡፡፦ ወይቤሎ፡ለረድኡ፤ ነያ፡እሙከ፡ወእምይእቲ፡ሰዓት፡ነሥኣ፡
28 ውእቱ፡ ረድእ፡ ወአተዋ፡ ቤቶሙ፡፡፦ ወእምዝ፡ ርእዮ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ከመ፡
29 ተፈጸመ፡ ኵሉ፡ ከመ፡ ይብጻሕ፡ ዘጽሑፍ፡ ይቤ፡ ጸማእኩ፡፡፦ ወቦቱ፡ ህየ፡ ግምዔ፡
ብሒእ፡ መሉእ፡ ወመልኡ፡ ሰፍነግ፡ ብሒእ፡ ወቀጸለ፡ ሁስጱ፡ወአሰሩ፡ ደቢ፡ ሕለት፡
30 ወአዕረጉ፡ ወአስተርከቡ፡ ወአጸሩ፡ ውስተ፡ አፉሁ፡፡፦ ወሠረቦ፡ እግዚእ፡
31 ኢየሱስ፡ብሒአ፡ይቤ፡ተፈጸመ፡ወአጽነነ፡ርእሶ፡ ወወፅአት፡መንፈሱ፡ሰቤሃ፡፡፦ ወአ
ይሁድስ፡ እስመ፡ አርብ፡ ውእቱ፡ ይቤሉ፡ እለንቱ፡ ሥጋዊት፡ ኢይቤቱ፡ ደቢ፡መስቀሊ
ሆሙ፡ በእንተ፡ ሰንበት፡፡ እስመ፡ ዓባይ፡ ዕለታ፡ ለይእቲ፡ ሰንበት፡ሰአልዎ፡ ለጲላጦስ፡
32 ከመ፡ያውርዱ፡አብድንቲሆሙ፡ ከቢሮሙ፡ ቈያጺሆሙ፡፡፦ ወሖሩ፡ ሐራ፡ወለቀደሚ
33 ዊ፡ሰበርዎ፡ቈያጾ፡ወለካልኡኒ፡ ዘተሰቅለ፡ ምስሌሁ፡፡፦ ወሶበ፡ ሖሩ፡ኀበ፡እግዚእ፡
34 ኢየሱስ፡ወርእይዎ፡ከመ፡ሰለጠ፡መዊተ፡ ሞተ፡ ወኢሰበሩ፡ቈያጾ፡፡፦ አላ፡ አሐዱ፡ እ
35 ምሐራ፡ረገዞ፡ ገቦሁ፡ ዘየማን፡ በኵናት፡ወሰቤሃ፡ ወፅአ፡ደም፡ወማይ፡፡፦ ወዘርእየ፡
ስምዐ፡ ኮነ፡ ወጽድቅ፡ ውእቱ፡ ስምዑ፡ ወውእቱ፡ የአምር፡ ከመ፡ ጽድቀ፡ ይነግር፡
36 ከመ፡ለእንትሙኒ፡ትእመኑ፡፡፦ ወዘኒ፡ዘኮነ፡ከመ፡ ይብጻሕ፡ ቃለ፡ መጽሐፍ፡ ዘይቤ፡
37 ዓጽም፡ ሊትስብሩ፡ እምኔሁ፡፡፦ ወካዕበ፡ ካልእኒ፡ ይብል፡ መጽሐፍ፡ ሃለወሙ፡
ይርአይዎ፡ ለዘ፡ ወግእዎ፡፡፦

Et dixerunt, Ne scindamus neque laceremus: sortiamur: *is* cui inciderit, obtineat eam: ut impleretur Scriptura dicens, Partiti sunt vestimenta mea sibi, & sortiti sunt super vestem meam: & sic fecerunt milites. 24 Et stabant apud crucem Domini Jesu, mater ejus, & soror matris ejus, & Maria quæ Calaopa, & Maria Magdalene. 25 Et quum vidisset Dominus Jesus matrem ejus, & discipulum ejus quem diligebat, stantem, & dixit matri suæ; Mulier, ecce filius tuus. 26 Et dixit discipulo suo; Ecce mater tua: & ab ista hora recepit eam ille discipulus, & adduxit eam in domum eorum. 27 Et videns Dominus Jesus, quòd consummatum fuit totum; ut perficeretur quod scriptum fuit, dixit; Sitivi. 28 Et fuit ibi vas aceto plenum, & impleverunt spongiam aceto, & circumposita fuit hyssopo, & ligârunt *eam* super arundinem: & levaverunt, & obtulerunt, & importârunt in os ejus. 29 Et quum gustavisset Dominus Jesus acetum, dixit; Consummatum est: & inclinavit caput suum, & exivit spiritus ejus statim. 30 Et Judæi, quia parasceue erat, dixerunt, Hæc corpora non manebunt super cruces eorum ratione sabbati: quia magnus dies *erat* illius sabbati, interrogârunt Pilatum, ut demitterent corpora eorum, frangentes crura eorum. 31 Et venerunt milites, & prioris fregerunt crura, & alterius qui suspensus fuit cum eo. 32 Et venerunt ad Dominum Jesum, & viderunt quòd plenè mortuus erat, & non fregerunt crura ejus. 33 Sed unus militum fodit latus ejus dexterum cum lancea, & statim exivit sanguis & aqua. 34 Et qui vidit, testimonium perhibuit, & verum est testimonium ejus, & ille scit quòd veritatem dicit, ut vos credatis. 35 Et hoc factum fuit, ut impleretur sermo Scripturæ dicentis; Os non confringetur ex eo. 36 Et iterum alia dicit Scriptura, Oportet eos ut videant eum quem transfixerunt. 37

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* سرهنكان آمدند • و ساق اولين را شكستند • وازان ان ديكر كه با وي اويخته بود • 32
* چون پيش عيسي رسيدند • ديدند كه پيشتر مرده بود • ساق او نشكستند • * ليكن 33 34
يكي از سرهنكان † بزوبين زير بغل عيسي زد • خون و اب روان شد • * و انك ديد كواهي 35
داد • وكواهي او راستست • واو مي داند كه راست كفت • تا شما نيز ايمان † بياوريد †
* بدينها كه شدند • تا كتاب تمام شود نبوت كه كفت درو استخوان 36
شكسته نشود • * وازان كتاب ديكر كه كفت بنكريد بدانك طعنه زد 37

Satellites ergo *venerunt, & crura primi fregerunt, & alterius illius qui cum eo suspensus erat.* 32 *Cùm autem ad Jesum venissent, viderunt quòd prius mortuus esset, crus ejus igitur non fregerunt.* 33 *Sed unus ex satellitibus hastâ sub axilla Jesu percussit, unde sanguis & aqua emanavit.* 34 *Et is qui vidit testimonium dedit, & testimonium ejus verum est: & ille scit quòd verum dicit, ut vos etiam fidem habeatis* 35 *His quæ facta sunt, ut Scriptura impleatur:* Prophetia. *Quæ dicit; In eo os non frangetur.* 36 *Et rursus illa Scriptura alia quæ dicit; Intuebimini in eum quem confodit.* 37

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. ΙΗ'.

ΙΗ' σς α

Post autē hæc rogavit Pilatum Joseph ille ab Arimathæa, (qui existēs discipulus
38 Μετὰ δὲ ταῦτα ἠρώτησε τὸν Πιλάτον ὁ(α) Ἰωσὴφ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας, (ὢν μαθητὴς
Jesu, occultus autem propter metum Judæorum,) ut tolleret corpus
τοῦ Ἰησοῦ, κεκρυμμένος δὲ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων,) ἵνα ἄρῃ τὸ σῶμα τοῦ
Jesu. Et permisit Pilatus. Venit ergò & tulit corpus Jesu. Ve-
39 (β) Ἰησοῦ. καὶ ἐπέτρεψεν ὁ Πιλάτος. ἦλθεν οὖν καὶ ἦρε τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Ἦλ-
nit autem & Nicodemus (ille veniens ad Jesum nocte primùm,) ferens mixtu-
θε δὲ καὶ Νικόδημος (ὁ ἐλθὼν (γ) πρὸς τὸν Ἰησοῦν νυκτὸς τὸ πρῶτον,) φέρων μίγ-
ram myrrhæ & aloës, quasi libras centum. Acceperunt ergò corpus Jesu, &
40 μα σμύρνης καὶ ἀλόης, ὡσεὶ λίτρας ἑκατόν. Ἔλαβον οὖν τὸ (δ) σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, καὶ
ligaverunt illud linteis cum aromatibus, sicut mos est Judæis se-
ἔδησαν αὐτὸ (ε) ὀθονίοις μετὰ τῶν ἀρωμάτων, καθὼς ἔθος ἐστὶ τοῖς Ἰουδαίοις ἐν-
pelire. Erat autē in loco ubi crucifixus est, hortus, & in horto monu-
41 ταφιάζειν. Ἦν δὲ ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ἐσταυρώθη, κῆπος, καὶ ἐν τῷ κήπῳ μνημεῖ-
mentū novum, in quo nondum quisquam positus erat. Ibi ergò propter Parasceuen
42 ον καινόν, ἐν ᾧ οὐδέπω οὐδεὶς ἐτέθη. Ἐκεῖ οὖν διὰ τὴν παρασκευὴν
Judæorum, quia juxta erat monumentum, posuerunt Jesum.
τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τὸ μνημεῖον, ἔθηκαν τὸν Ἰησοῦν.

CAP. XX. κ'.

σθ σια α α

At unâ Sabbatorum Maria Magdalene venit manè tenebris adhuc
1 Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων (α) Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ ἔρχεται πρωῒ σκοτίας ἔτι
existentibus ad monumentum, & videt lapidem sublatum ex monumento. Currit
2 οὔσης, εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ βλέπει τὸν λίθον ἠρμένον ἐκ τοῦ μνημείου. Τρέχει
ergò, & venit ad Simonem Petrum, & ad alium discipulū, quem diligebat Jesus, &
οὖν καὶ ἔρχεται πρὸς Σίμωνα Πέτρον, καὶ πρὸς τὸν ἄλλον μαθητὴν ὃν ἐφίλει ὁ Ἰησοῦς, καὶ
dicit illis; Tulerunt Dominum de monumento, & nescimus ubi posuerunt eum.
λέγει αὐτοῖς, Ἦραν τὸν Κύριον ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ οὐκ οἴδαμεν ποῦ ἔθηκαν αὐτόν.
Exiit ergò Petrus, & alius discipulus, & venerunt ad monumentum. Curre-
Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πέτρος καὶ ὁ ἄλλος μαθητής, καὶ ἤρχοντο εἰς τὸ μνημεῖον. Ἔτρε- 3
bant autem duo simul, & alius discipulus præcucurrit citiùs Petro: & venit 4
χον δὲ οἱ δύο ὁμοῦ, (β) καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς προέδραμε τάχιον τοῦ Πέτρου, καὶ ἦλθε
primus ad monumentum. Et inclinatus vidit posita linteamina: non tamen
πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον. Καὶ παρακύψας βλέπει (γ) κείμενα τὰ ὀθόνια· οὐ μέντοι 5
introivit. Venit ergò Simon Petrus sequens eum, & introivit in monu-
εἰσῆλθεν. Ἔρχεται οὖν Σίμων Πέτρος ἀκολουθῶν αὐτῷ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ μνημεῖ- 6
mentum: & conspicit linteamina posita, Et sudarium, quod fuerat super caput
ον· καὶ θεωρεῖ τὰ ὀθόνια κείμενα, Καὶ τὸ σουδάριον, ὃ ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς 7
ejus, non cum linteaminibus positum, sed seorsùm involutum in unum locum.
αὐτοῦ, οὐ μετὰ τῶν ὀθονίων κείμενον, ἀλλὰ χωρὶς ἐντετυλιγμένον εἰς ἕνα τόπον.
Tunc ergò introivit & ille alius discipulus veniens primus ad monumentum: & vi-
Τότε οὖν εἰσῆλθε καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς ὁ ἐλθὼν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον· καὶ εἶ- 8
dit, & credidit. Nondum enim sciebant Scripturam, quia oportet eum ex mortuis re-
δε, καὶ ἐπίστευσεν. Οὐδέπω γὰρ ᾔδεισαν τὴν γραφήν, ὅτι δεῖ αὐτὸν ἐκ νεκρῶν ἀ- 9
surgere. Abierunt ergò iterùm ad semetipsos discipuli. Maria autem stabat ad 10
ναστῆναι. Ἀπῆλθον οὖν πάλιν πρὸς ἑαυτοὺς οἱ μαθηταί. Μαρία δὲ εἱστήκει (δ) πρὸς 11
monumentum plorans foris. Dum ergò fleret, inclinavit se in monumentum:
τὸ μνημεῖον κλαίουσα ἔξω. ὡς οὖν ἔκλαιε, παρέκυψεν εἰς τὸ μνημεῖον·

MS. A. (α) Ἰωσὴφ ἀπὸ (β) Ἰησοῦ. ** ἦλθεν δὲ καὶ (γ) πρὸς αὐτὸν νυκτὸς (δ) σῶμα τοῦ Θεοῦ, (ε) ἐν ὀθονίοις μίγμα οὐ (δ) πρὸς τῷ μνημείῳ κλαίουσα. ὡς

Κεφ. κ'. MS. A. (α) Μαριὰμ (β) ὁ δὲ ἄλλος (γ) τὰ ὀθόνια κεί-

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

38 ܒܬܪ ܗܠܝܢ܇ ܝܘܣܦ ܗܘ ܕܡܢ ܪܡܬܐ ܒܥܐ ܡܢ ܦܝܠܛܘܣ ܡܛܠ ܕܬܠܡܝܕܐ ܗܘܐ ܕܝܫܘܥ܇
ܘܡܛܫܐ ܗܘܐ ܡܢ ܕܚܠܬܐ ܕܝܗܘܕܝܐ܇ ܕܢܫܩܘܠ ܦܓܪܗ ܕܝܫܘܥ. ܘܐܦܣ ܦܝܠܛܘܣ܇
39 ܘܐܬܐ ܘܫܩܠ ܦܓܪܗ ܕܝܫܘܥ܀ ܘܐܬܐ ܐܦ ܢܝܩܕܡܘܣ܇ ܗܘ ܕܐܬܐ ܗܘܐ ܡܢ ܩܕܝܡ ܠܘܬ ܝܫܘܥ
ܒܠܠܝܐ. ܘܐܝܬܝ ܥܡܗ ܚܢܘܛܐ ܕܡܘܪܐ ܘܕܥܠܘܝ ܐܝܟ ܡܐܐ ܠܝܛܪܝܢ܀ ܘܫܩܠܘܗܝ 40
ܠܦܓܪܗ ܕܝܫܘܥ܇ ܘܟܪܟܘܗܝ ܒܟܬܢܐ ܘܒܗܣܡܐ. ܐܝܟ ܕܥܝܕܐ ܠܝܗܘܕܝܐ ܕܢܩܒܪܘܢ܇
41 ܀ ܐܝܬ ܗܘܐ ܕܝܢ ܒܗܘ ܕܘܟܬܐ ܕܐܙܕܩܦ ܒܗ ܝܫܘܥ ܓܢܬܐ. ܘܒܗ ܒܓܢܬܐ ܒܝܬ ܩܒܘܪܐ
42 ܚܕܬܐ. ܕܐܢܫ ܥܕܡܐ ܠܐ ܐܬܬܣܝܡ ܗܘܐ ܒܗ܀ ܘܬܡܢ ܐܢܚܘܗܝ ܠܝܫܘܥ. ܡܛܠ ܕܥܐܠ ܗܘܐ ܫܒܬܐ
ܗܘܐ. ܘܡܛܠ ܕܩܪܝܒ ܗܘܐ ܩܒܪܐ܀ * ܩܪܝܢܐ ܕܨܦܪܐ ܕܚܕܒܫܒܐ ܕܩܝܡܬܐ * ܡܚ *
1 * ܩܦܠܐܘܢ * ܟ * ܒܚܕ ܒܫܒܐ ܕܝܢ ܐܬܬ ܡܪܝܡ ܡܓܕܠܝܬܐ ܒܨܦܪܐ ܥܕ ܚܫܘܟ
2 ܠܒܝܬ ܩܒܘܪܐ. ܘܚܙܬ ܠܟܐܦܐ ܕܫܩܝܠܐ ܡܢ ܩܒܪܐ܀ ܘܪܗܛܬ ܐܬܬ ܠܘܬ ܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ܇
ܘܠܘܬ ܗܘ ܬܠܡܝܕܐ ܐܚܪܢܐ ܕܪܚܡ ܗܘܐ ܝܫܘܥ. ܘܐܡܪܐ ܠܗܘܢ. ܫܩܠܘܗܝ ܠܡܪܢ ܡܢ ܗܘ
3 ܒܝܬ ܩܒܘܪܐ. ܘܠܐ ܝܕܥܐ ܐܢܐ ܐܝܟܐ ܣܡܘܗܝ܀ ܘܢܦܩ ܫܡܥܘܢ ܘܗܘ ܬܠܡܝܕܐ ܐܚܪܢܐ. ܘܐܬܝܢ
4 ܗܘܘ ܠܒܝܬ ܩܒܘܪܐ܀ ܘܪܗܛܝܢ ܗܘܘ ܬܪܝܗܘܢ ܐܟܚܕܐ. ܗܘ ܕܝܢ ܬܠܡܝܕܐ ܪܗܛ ܩܕܡܗ
5 ܕܫܡܥܘܢ. ܘܐܬܐ ܩܕܡܝܐ ܠܒܝܬ ܩܒܘܪܐ܀ ܘܐܕܝܩ ܚܙܐ ܟܬܢܐ ܟܕ ܣܝܡܝܢ. ܠܡܥܠ ܕܝܢ ܠܐ
6 7 ܥܠ܀ ܐܬܐ ܕܝܢ ܫܡܥܘܢ ܒܬܪܗ ܘܥܠ ܠܒܝܬ ܩܒܘܪܐ. ܘܚܙܐ ܟܬܢܐ ܟܕ ܣܝܡܝܢ܀ ܘܣܘܕܪܐ
8 ܗܘ ܕܐܣܝܪ ܗܘܐ ܒܪܫܗ. ܠܐ ܥܡ ܟܬܢܐ. ܐܠܐ ܟܕ ܟܪܝܟ ܘܣܝܡ ܒܓܒܐ ܒܚܕ ܕܘܟ܀ ܗܝܕܝܢ
9 ܥܠ ܐܦ ܗܘ ܬܠܡܝܕܐ ܕܐܬܐ ܩܕܡܝܐ ܠܒܝܬ ܩܒܘܪܐ. ܘܚܙܐ ܘܗܝܡܢ܀ ܠܐ ܓܝܪ ܥܕܟܝܠ ܝܕܥܝܢ
10 ܗܘܘ ܡܢ ܟܬܒܐ ܕܥܬܝܕ ܗܘܐ ܠܡܩܡ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ܀ ܘܐܙܠܘ ܬܘܒ ܗܢܘܢ ܬܠܡܝܕܐ
11 ܠܕܘܟܬܗܘܢ܀ ܡܪܝܡ ܕܝܢ ܩܝܡܐ ܗܘܬ ܠܘܬ ܩܒܪܐ ܘܒܟܝܐ. ܘܟܕ ܒܟܝܐ ܐܕܝܩܬ ܒܩܒܪܐ܀

Posthæc Joseph ille ex Rama efflagitavit à Pi- 38
lato, (siquidem discipulus fuerat Jesu, sed occultus propter metum Judæorum) ut tolleret corpus Jesu: & permisit Pilatus: proinde venit, & sustulit corpus Jesu. Venit autem & 39
Nicodemus, (is qui pridem venerat ad Jesum noctu,) & attulit secum condimenti myrrhæ & aloës quasi centum libras. Sustu- 40
lerunt itaque corpus Jesu, & obvolverunt illud linteis & aromatibus, prout mos est Judæis sepelire. Erat autem eo in loco, in quo 41
crucifixus erat Jesus, hortus, & in ipso horto monumentum novum, in quo nemo adhuc positus fuerat. Ibique posuerunt Jesum, pro- 42
pterea quòd sabbatum intrabat, quódque propè esset monumentum.

Lectio matutina dominicæ Resurrectionis. 48.

CAP. XX.

PRimo autem hebdomadis venit Maria 1
Magdalena diluculò, quum adhuc tenebræ essent, ad monumentum; viditque lapidem sublatum à sepulchro. Cucurrit ergò, & ve- 2
nit ad Simonem Petram, & ad illum alium discipulum quem amabat Jesus, aitque illis; Sustulerunt Dominum nostrum ab illo monumento, & nescio ubi posuerint eum. Exiit 3
itaque Simon & ille discipulus alius, veneruntque ad monumentum. Currebant autem 4
duo illi simul: sed ille discipulus cursu præcessit Simonem, venitque prior ad monumentum. Et prospiciens vidit lintea posita, 5
introëundo autem non introivit. Venit au- 6
tem Simon post eum, & introiit in monumentum, conspexitque lintea posita. Et su- 7
darium illud quo cinctum fuerat caput ejus, non cum linteis, sed involutum, positumque seorsum in uno loco. Tunc introivit etiam 8
discipulus ille qui venerat prior ad sepulchrum, viditque & credidit. Nondum enim 9
noverant ex Scripturis, eum resurrecturum esse à mortuis. Abierunt itaque illi discipuli 10
iterum ad locum suum. Maria autem stabat 11
ad sepulchrum, flebatque. Dum igitur fleret, prospexit in sepulchrum:

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

سي نه فرود اوردن عيسي را از صليب * بعد ازان آمد يوسف كه از رامه بود * 38
و او مسيح را شاكرد شده بود * و از بيم يهوديان اشكارا نمي كرد * و پوشيده مي داشت *
از پيلاطوس خواست كه تن عيسي را بستاند * و نيقوديموس نيز آمد * انك پيشتر ازين در 39
شب پيش عيسي آمده بود * آورد حنوط يعني كافور * و بويهاء خوش * و غاليه قدر صد
رطل * و تن عيسي را بكفنهاء كتان در پيچيدند * و ببويهاء خوش چنانك عادت يهوديانست * 40
كه دفن كنند * و انجا كه عيسي را بر دار كرده بودند * باغچه بود * و دران باغچه 41
كور نو كه هنوز كسي را در انجا ننهاده بودند * عيسي را دران كور نهادند * سبب انك شب 42
شنبه در امده بود * وان كور نزديك بود چهل بر خاستن عيسي از كور
* و در صباح روز يكشنبه * كه هنوز تاريك بود * مريم مجدلاني پيش كور آمد * و ديد كه سنك از 1
كور برداشته شده بود * دويد و پيش شمعون صفا آمد * و پيش آن شاكرد كه عيسي اورا 2

XXXIX. Demissio Jesu de cruce.

Post hæc veniens Joseph, qui de Ramah erat, (& ille Christo discipulus fuerat, præ metu autem Judæorum non patefecit, sed celatum habuit) à Pilato petiit, ut corpus Jesu caperet. Et Nicodemus etiam venit, qui 38 39
anteà noctu ad Jesum venerat: attulitque condituram, nempe camphoram, & odores bonos, & galiam, circiter centum pondo. Et corpus Je- 40
su involucris linteis involverunt, & odoribus bonis, sicut mos Judæorum est, ut sepeliant. Et eo loco 41
quo Jesum in crucem egerant hortus erat, & in illo horto sepulchrum novum, in quo nondum quempiam posuerant. Jesum ergo in illo sepul- 42
chro posuerunt, eò quòd nox Sabbathi intraverat, & illud sepulchrum propinquum erat.

XL. Surrectio Jesu ex sepulchro.

CAP. XX.

IN *matutino autem diei primi septimanæ, cùm adhuc tenebrosum esset, Maria Magdalene ad sepul-* 1
chrum venit, & vidit quòd lapis à sepulchro sublatum esset. Cucurrit 2
igitur, & ad Simeonem Cepham venit, et ad illū discipulū, quem Jesus

---

Versio VULGATA LATINA.

38 Post hæc autem rogavit Pilatum Joseph ab Arimathæa, (eò quod esset discipulus Jesu,
occultus autem propter metum Judæorum) ut tolleret corpus Jesu. Et permisit Pi-
39 latus. Venit ergò, & tulit corpus Jesu. Venit autē & Nicodem⁹, qui venerat ad Je-
sum nocte primùm, ferens mixturam myrrhæ & aloës, quasi libras centum. Accepe-
40 runt ergò corpus Jesu, & ligaverunt illud linteis cum aromatibus, sicut mos est Ju-
41 dæis sepelire. Erat autem in loco, ubi crucifixus est, hortus: & in horto monumen-
42 tum novum, in quo nondum quisquam positus erat. Ibi ergò propter Parasceu-
en Judæorum, quia juxtà erat monumentum, posuerunt Jesum.

CAP. XX.

1 UNâ autem sabbati, Maria Magdalene venit manè, cùm adhuc tenebræ essent, ad
2 monumentum: & vidit lapidem sublatum à monumento. Cucurrit ergò, & venit
ad Simonem Petrum, & ad alium discipulum, quem amabat Jesus, & dicit illis; Tu-
lerunt Dñm de monumento, & nescimus ubi posuerunt eum. Exiit ergò Petrus, & 3
ille alius discipulus, & venerunt ad monumentū. Currebant autem duo simul, & ille 4
alius discipul⁹ præcucurrit citiùs Petro, & venit primus ad monumentū. Et cùm se 5
inclinâsset, vidit posita linteamina, non tamen introivit. Venit ergò Simon Petrus 6
sequens eum, & introivit in monumentum, & vidit linteamina posita, Et sudarium, 7
quod fuerat super caput ejus, non cum linteaminibus positum, sed separatim involu-
tum in unum locum. Tunc ergò introivit & ille discipulus, qui venerat primus ad 8
monumentum: & vidit, & credidit: Nondum enim sciebant Scripturam, quia 9
oportebat eum à mortuis resurgere. Abierunt ergò iterùm discipuli ad semetipsos. 10
Maria autem stabat ad monumentum foris, plorans. Dum ergò fleret, inclinavit 11
se, & prospexit in monumentum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* ثم بعد هذا سال يوسف الذي من الرامة فيلاطس ان يحمل جسد يسوع * لانه كان تلميذا 38
ليسوع وكان يخفي ذلك لمخافة اليهود * فامر فيلاطس ان يعطاه * فجاء وحمل جسد يسوع * وجاء 39
نيقوديمس ايضا الذي كان جاء الي يسوع ليلا من قبل ومعه حنوط مر وصبر نحو ماية رطل *
* فاخذا جسد يسوع فلفاه في لفايف كتان وطيب كما عادة اليهود ان يكفنوا * وكان في المكان 40 41
الذي صلب فيه بستان وفي البستان قبر جديد لم يكن احد ترك فيه * فوضعا يسوع فيه 42
لان القبر كان قريبا اليهم ومن اجل انها كانت الجمعة التي لليهود *
* الفصل الثالث والاربعون * * وفي احد السبوت جاءت مريم المجدلية سحرا الي القبر وكان 1
الغلس بعد * فرات الحجر قد دحرج عن القبر * فاسرعت وجاءت الي سمعان بطرس والي التلميذ 2
الاخر الذي كان يسوع يحبه فقالت لهما قد حملوا الرب من القبر ولا اعلم اين تركوه * فخرج 3
بطرس والتلميذ الاخر واقبلا الي القبر * وكانا مسرعين معا فسبق التلميذ الاخر الصفا وجاء 4
اولا الي القبر مسرعا * وتطلع فنظر اللفايف موضوعة ولم يجسر ان يدخل * فجاء سمعان الصفا 5 6
ايضا تابعه ودخل الي القبر فراي اللفايف موضوعة * والمنديل الذي كان علي راسه ليس مع 7
اللفايف لكنه ملفوف مفرد في جهة * حينيذ دخل التلميذ الاخر الذي جاء في الاول الي القبر 8
فراي وامن * لانهما لم يكونا عرفا ما في الكتب انه يقوم من الاموات * فرجع التلميذان الي 9 10
موضعهما * ومريم واقفة عند القبر باكية * فبينما هي باكية تطلعت الي القبر * 11

Tum post hæc rogavit Joseph, qui erat à Rama, Pilatum ut tolleret corpus Jesu: quandoquidē erat discipul⁹ Jesu, at dissimulabat id ob metū Judæorū. Præcepitq; Pilatus ut concederetur ei. Venit ergò, & 38 39
tulit corp⁹ Jesu. Et venit Nicodemus etiam, qui venerat ad Jesū noctu antea, secumq; tulit mixturā myrrhæ & aloës, quasi centū libras. Acceperunt ergò ambo 40
corpus Jesu, & involverunt illud fasciis lineis & aromate, sicut mos est Judæorū funerandi. Erat autē in loco quo crucifixus fuit, hortus, & in horto monumentū 41
novū, in quo non fuerat quisquā positus. Et posuerunt Jesū in eo, quia monumentū 42
erat proximū ipsis, & quoniā erat parasceue Judæorum.

Sectio quadragesima tertia.

CAP. XX.

E*T in una sabbathorum venit Maria* 1
Magdalene diluculò ad monumentum, dum essent tenebræ adhuc: & vidit lapidem jam revolutū ab ostio monumenti. Properavit ergò, & venit ad Simonem 2
Petrū & ad discipulū alium quem Jesus diligebat, dixitq; illis; Jam tulerunt Dominum de monumento, & nescio ubi posuerunt eū: Exiit igitur Petrus & di- 3
scipulus alius, & venerunt ad monumentum. Currebantque ambo simul: at præ- 4
cessit discipulus alius Cepham, & venit prior ad monumentum festinus. Et pro- 5
spexit ac vidit fascias positas, & non ausus est introire. Venit autem Simon Pe- 6
tra quoque sequens illum, & introivit in monumentum, & vidit fascias positas. Et sudarium quod erat super caput ejus, 7
non cum fasciis, sed involutum sepositum in parte distincta. Et tunc introivit di- 8
scipulus alius qui venerat inprimis ad monumentum: & vidit, atque credidit: Neuter enim illorum noverat quod habe- 9
tur in Scripturis, quòd scilicet ipse surrecturus esset à mortuis: Reversique 10
sunt ambo discipuli ad locum suum. Ma- 11
ria autem mansit apud monumentū plorans. Et dum ipsa ploraret, prospexit ad monumentum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

38 በእንተ፡ስእለተ፡ሥጋሁ፡ለእግዚእነ፡፡=፡ ወእምዝ፡ ሰአሎ፡ ለጲላጦስ፡ዮሴ
ፍ፡ ዘአርማትያስ፡ ወዝቱኒ፡ ረድኡ፡ ዘያፈቅሮ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ዘበኅቡእ፡
ዘበእንተ፡ ፍርሀቶሙ፡ለአይሁድ፡ከመ፡ ይንሣእ፡በድኖ፡ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡፡ ወአብሖ፡
39 ጲላጦስ፡ወሖረ፡ወነሥአ፡በድኖ፡፡=፡ ወመጽአ፡ኒቆዲሞስኒ፡ዘሖረ፡ኀቤሁ፡ለእግዚእ፡
ኢየሱስ፡ቀዲሙ፡ሌሊተ፡ወአምጽአ፡በዘቦቱ፡ይቅብዕዎ፡ሓውሠ፡ከርቤ፡ ወዓልወ፡ምእ
40 ተ፡ልጥረ፡=፡ ወነሥኡ፡በድኖ፡ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡ ወገነዝዎ፡ በመዋጥሕ፡ ዘሰንደና
41 ት፡ምስለ፡አፈው፡በሕገ፡አይሁድ፡ከመ፡ይገንዙ፡ወይቀብሩ፡፡=፡ ወቦቱ፡ህየ፡ገነት፡
ውስተ፡ውእቱ፡ መካን፡ ኀበ፡ሰቀልዎ፡ ወውስተ፡ውእቱ፡ገነት፡ ዝጓር፡ሐዲስ፡ዘላልቦ፡ዘ
42 ተቀብረ፡ውስቴቱ፡=፡ ወቀበርዎ፡ ህየ፡ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡እስመ፡ተፍጻሚተ፡ ዓርበ
ሙ፡ ውእቱ፡ ለአይሁድ፡ ወቅሩብ፡ መቃብር፡፡=፡
1 ፳ ወበእሑድ፡ሰንበት፡መጽአት፡ማርያም፡መግደላዊት፡በጽባሕ፡ኀበ፡መቃብር፡እንዘ፡ዓ
2 ደሁ፡ጽልመት፡ወረከበት፡እብን፡እቱተ፡እምውስተ፡አፈ፡መቃብር፡፡=፡ ወሮጸት፡ወበጽ
ሐት፡ ኀበ፡ ስምዖን፡ጴጥሮስ፡ ወኀበ፡ካልእ፡ረድኡ፡ዘያፈቅሮ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ወትቤ
3 ሎሙ፡ነሥእዎ፡ለእግዚእነ፡እምውስቴ፡መቃብር፡ ወኢያአምር፡ኀበ፡ወደይዎ፡፡=፡ ወ
4 ወፅኡ፡ወሖሩ፡ጴጥሮስ፡ ወካልእ፡ረድኡ፡ኀበ፡መቃብር፡፡=፡ ወእንዘ፡ይረውጹ፡ክልኤ
5 ሆሙ፡ኀቡረ፡በደረ፡ለጴጥሮስ፡ዝኩ፡ካልእ፡ረድኡ፡በጺሐ፡ኀበ፡መቃብር፡=፡ ወሶበ፡
6 ኀወጸ፡ወርእየ፡መዋጥሐ፡፡ንቡረ፡ወሰቢሮ፡ወኢቦአ፡ባሕቱ፡=፡ ወተለዎ፡ስምዖን፡ጴጥ
7 ሮስ፡ ወበጽሐ፡ወቦአ፡ውስተ፡መቃብር፡ወረከበ፡መዋጥሐ፡ንቡረ፡እሐደ፡ገጸ፡=፡ ወሰበነ
8 ኒ፡ዘውስተ፡ርእሱ፡በሕቲቱ፡ጥብሉል፡ወአኮ፡ምስለ፡መዋጥሕ፡=፡ ወእምዝ፡ቦአ፡ዝ
9 ኩኒ፡ረድእ፡ዘበደሮ፡በጺሐ፡ኀበ፡ መቃብር፡ ወርእየ፡ ወአምነ፡=፡ እስመ፡ዓዲ፡ኢያአ
10 ምሩ፡መጻሕፍተ፡ከመ፡ሀለዎ፡ይትነሣእ፡እምነ፡ምዉታን፡፡=፡ ወእምዝ፡ሖሩ፡ወአ
11 ተዉ፡ አርዳኢሁ፡=፡ ወማርያስ፡ ቆመት፡ ኀበ፡ መቃብር፡ አፍአ፡ ወትበኪ፡ ወእንዘ፡
ትበኪ፡ ኀወጸት፡ ውስተ፡ መቃብር፡=፡

De petendo corpus Domini nostri. Et tunc rogavit Pilatum Joseph Ari- 38
mathæensis, (& hic fuit discipulus qui diligebat Dominum Jesum, occultè, propter metum Judæorum) ut tolleret corpus Domini Jesu, & permisit eum Pilatus: & venit, & sustulit corpus ejus. Et venit Nicodemus qui venerat ad Dominum 39
Jesum primò nocte, & attulit quá condiret eum, mixturam myrrhæ & aloës, centum libras. Et acceperunt corpus Domini Jesu, & involverunt illud in fascia 40
lintea cum aromatibus, secundùm morem Judæorum, sicut involvunt & condiunt. Et fuit ibi hortus, in isto loco ubi suspenderunt eum, & in isto horto monumen- 41
tum novum, in quo nemo sepultus fuerat. Et sepeliverunt ibi Dominum Jesum, 42
quia finis parasceues fuit Judæorum, & propè fuit sepulchrum.

CAP. XX.

ET in primo Sabbati venit Maria Magdalene manè ad sepulchrum, quum ad- 1
huc tenebræ essent; & invenit lapidem ablatum ab ore sepulchri. Et cucurrit, 2
& venit ad Simonem Petrum, & ad alium discipulum quem amabat Dominus Jesus, & dixit iis; Sustulerunt Dominum nostrum à sepulchro, & nescio ubi projecerunt eum. Et exierunt & venerunt Petrus & alius discipulus ejus ad sepul- 3
chrum. Et currentibus ambobus simul, præcucurrit Petro ille alter discipulus 4
ejus, veniendo ad sepulchrum. Et tunc introspexit, & vidit fasciam manentem, 5
& positam: non introivit tamen. Et sequutus est eum Simon Petrus, & venit, & 6
intravit in sepulchrum, & invenit fasciam manentem ex uno latere: Et sudari- 7
um quod *fuerat* super caput ejus seorsum involutum, & non cum fascia. Et tunc 8
intravit ille discipulus qui præcucurrit ei veniendo ad sepulchrum, & vidit, &
credidit. Quia adhuc non noverant Scripturas, *viz.* quòd resurrecturus erat à 9
mortuis. Et tunc iverunt, & venerunt discipuli ejus. Et Maria stetit ad sepul- 10
chrum foris, & flebat: & flens prospexit in sepulchrum. 11

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

دوست مي داشت * و بديشان كفت * كه خداوند مارا از كور ستدند * و نمي دانم كجا† بردند *
3 * شمعون و آن شاكرد ديكر بدر آمدند * و مي دويدند * و شاكرد † زودتر از شمعون بكور 4
5 6 رسيد * * ديد كفنها جدا نهاده * در اندرون [نه] رفت * شمعون در دنبال او آمد [و بكور در امد] و ديد
7 8 كفن [نهاده] * و دولبند پچيك * وجدا نهاده * اول شاكرد بكور رفت * ديد و ايمان آورد *
9 10 * و هنوز كتابها نمي دانستند كه از ميان مردكان بر خيزد * و باز شاكردان بجاي خود رفتند *
11 * و مريم پيش كور ايستاده بود مي كريست * بكور نكه كرد *

diligebat, & illis dixit; Dominum quidem nostrum è sepulchro sumpserunt, & nescio quò tulerunt. Simeon 3
itaque & ille discipulus alius exiverunt, Et currebant: discipulus autem 4
tem ille prior Simeone ad sepulchrū accessit. Vbi vidit involucra seorsim 5
posita, sed non ingressus est. Protinus 6
Simeon à tergo ejus venit, & in sepulchrum ingressus est, & vidit involucrum positum; Strophiolū autem 7
involutum & seorsum positum. Tunc 8
prior discipulus in sepulchrū ingressus vidit, & fidem habuit. Adhuc 9
enim Scripturas non noverant, quòd de mortuis surrecturus erat. Rursus 10
itaq; discipuli ad locū suū abierunt.
Maria autem ad sepulchrum stabat, 11
& flebat: & in sepulchrū intuita

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Et vidit duos angelos in albis, ſedentes, unum ad caput, &
12 Καὶ θεωρεῖ δύο ἀγγέλους ἐν λευκοῖς, καθεζομένους, ἕνα πρὸς τῇ κεφαλῇ, καὶ
unum ad pedes, ubi poſitum fuerat corpus Jeſu. Et di-
13 ἕνα πρὸς τοῖς ποσίν, ὅπου ἔκειτο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Καὶ λέγου-
cunt ei illi; Mulier, quid ploras? Dicit eis; Quia tulerunt Domi-
σιν αὐτῇ ἐκεῖνοι, Γύναι, τί κλαίεις; λέγει αὐτοῖς, Ὅτι ἦραν τὸν Κύρι-
num meum: & neſcio ubi poſuerunt eum. Et hæc locuta, converſa eſt in
14 ον μου· καὶ οὐκ οἶδα ποῦ ἔθηκαν (ε) αὐτόν. Καὶ ταῦτα εἰποῦσα, ἐστράφη εἰς
ea quæ retro, & vidit Jeſum ſtantem: & non ſciebat quia Jeſus eſt.
τὰ ὀπίσω, καὶ θεωρεῖ τὸν Ἰησοῦν ἑστῶτα· καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι (ζ) ὁ Ἰησοῦς ἐστι.
Dicit ei Jeſus; Mulier, quid ploras? quem quæris? Illa exiſtimans quia
15 Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Γύναι, τί κλαίεις; τίνα ζητεῖς; ἐκείνη δοκοῦσα ὅτι
hortulanus eſt, dicit ei; Domine, ſi tu ſuſtuliſti eum, dicito mihi ubi e-
ὁ κηπουρός ἐστι, λέγει αὐτῷ, Κύριε, εἰ σὺ ἐβάστασας αὐτόν, εἰπέ μοι ποῦ (η) αὐ-
um poſuiſti, & ego eum tollam. Dicit ei Jeſus; Maria. Converſa
16 τὸν ἔθηκας, κἀγὼ αὐτὸν ἀρῶ. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Μαρία. Στραφεῖσα
illa dicit ei; Rabboni, (quod dicitur, Magiſter.) Dicit ei Je-
17 ἐκείνη λέγει αὐτῷ, Ῥαββουνί, (ὃ λέγεται, Διδάσκαλε.) Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰη-
ſus; Ne me tange: (nondum enim aſcendi ad Patrem meum.) vade
σοῦς, Μή μου ἅπτου· (οὔπω γὰρ ἀναβέβηκα πρὸς τὸν πατέρα μου.) (θ) πορεύου
autem ad fratres meos, & dic eis; Aſcendo ad Patrem
δὲ πρὸς τοὺς ἀδελφούς μου, καὶ εἰπὲ αὐτοῖς, Ἀναβαίνω πρὸς τὸν πατέρα

meum & Patrem veſtrum, & Deum meum & Deum veſtrum. Venit Maria Mag-
μου καὶ πατέρα ὑμῶν, καὶ Θεόν μου καὶ Θεὸν ὑμῶν. Ἔρχεται Μαρία ἡ Μαγ- 18
σιβ ι dalene annuntians diſcipulis; Quia vidit Dominum, & hæc
δαληνὴ (ι) ἀπαγγέλλουσα τοῖς μαθηταῖς, Ὅτι ἑώρακε τὸν Κύριον, καὶ ταῦτα
σιγ θ dixit ei. Exiſtente ergò veſpere die illo unâ Sabbatorum,
εἶπεν αὐτῇ. Οὔσης οὖν ὀψίας τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῇ μιᾷ (κ) τῶν σαββάτων, 19
& foribus clauſis, ubi erant diſcipuli congregati propter
καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, ὅπου ἦσαν οἱ (λ) μαθηταὶ συνηγμένοι διὰ τὸν
metum Judæorum, venit Jeſus, & ſtetit in medium, & dicit eis;
φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγει αὐτοῖς,
Pax vobis. Et hoc dicens, oſtendit eis manus & la-
Εἰρήνη ὑμῖν. Καὶ τοῦτο εἰπών, (μ) ἔδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τὴν πλευ- 20
σιδ ι tus ſuum. Gaviſi ſunt ergò diſcipuli videntes Dominum. Dixit ergò
ρὰν (ν) αὐτοῦ. ἐχάρησαν οὖν οἱ μαθηταὶ ἰδόντες τὸν Κύριον. Εἶπεν οὖν 21
eis Jeſus iterum, Pax vobis: ſicut miſit me Pater, & ego
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς πάλιν, Εἰρήνη ὑμῖν· καθὼς ἀπέσταλκέ με ὁ πατήρ, κἀγὼ
σιε ζ mitto vos. Et hoc dicens, inſufflavit, & dicit eis; Accipite Spiri-
πέμπω ὑμᾶς. Καὶ τοῦτο εἰπών, ἐνεφύσησε, καὶ λέγει αὐτοῖς, Λάβετε Πνεῦ- 22
tum ſanctum: Quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis:
μα ἅγιον· (ξ) Ἄν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, (ο) ἀφίενται αὐτοῖς· (π) ἄν 23
quorum retinueritis, retenta ſunt.
τινων κρατῆτε, κεκράτηνται.

MS.A. (ε) αὐτόν. Ταῦτα (ζ) Ἰησοῦς (η) ἔθηκας αὐτόν, (θ) πορεύου πρὸς (ι) ἀγγέλλουσα (κ) σαββάτων, (λ) μαθηταὶ διὰ τὸν (μ) ἔδειξεν καὶ τὰς (ν) αὐτοῖς. (ξ) Ἐάν (ο) ἀφίωνται (π) ἐάν

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

12 * ܘܚܙܬ ܬܪܝܢ ܡܠܐܟܐ ܒܚܘܪܐ ܂ ܕܝܬܒܝܢ ܂ ܚܕ ܡܢ ܐܣܕܝܗܘܢ ܘܚܕ ܡܢ ܪܓܠܘܗܝ ܂ ܐܝܟܐ
13 ܕܣܝܡ ܗܘܐ ܦܓܪܗ ܕܝܫܘܥ ܂ * ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ̇ ܗܢܘܢ ܂ ܐܢܬܬܐ ܂ ܡܢܐ ܒܟܝܐ ܐܢܬܝ ܂ ܐܡܪܐ
14 ܠܗܘܢ ܂ ܕܫܩܠܘܗܝ ܠܡܪܝ ܂ ܘܠܐ ܝܕܥܐ ܐܢܐ ܐܝܟܐ ܣܡܘܗܝ ܂ * ܗܕܐ ܐܡܪܬ ܘܐܬܗܦܟܬ ܠܒܣܬܪܗ̇
15 ܘܚܙܬܗ ܠܝܫܘܥ ܟܕ ܩܐܡ ܂ ܘܠܐ ܝܕܥܐ ܗܘܬ ܕܝܫܘܥ ܗܘ ܂ * ܐܡܪ ܠܗ̇ ܝܫܘܥ ܂
ܐܢܬܬܐ ܡܢܐ ܒܟܝܐ ܐܢܬܝ ܂ ܠܡܢ ܒܥܝܐ ܐܢܬܝ ܂ ܗܝ ܕܝܢ ܣܒܪܐ ܗܘܬ ܕܓܢܢܐ ܗܘ ܂ ܘܐܡܪܐ
ܠܗ ܂ ܡܪܝ ܐܢ ܐܢܬ ܫܩܠܬܝܗܝ ܂ ܐܡܪ ܠܝ ܐܝܟܐ ܣܡܬܝܗܝ ܂ ܐܙܠ ܐܫܩܠܝܘܗܝ ܂
16 * ܐܡܪ ܠܗ̇ ܝܫܘܥ ܂ ܡܪܝܡ ܂ ܘܐܬܗܦܟܬ ܘܐܡܪܐ ܠܗ ܥܒܪܐܝܬ ܪܒܘܠܝ ܂ ܕܡܬܐܡܪ
17 ܡܠܦܢܐ ܂ * ܐܡܪ ܠܗ̇ ܝܫܘܥ ܂ ܠܐ ܬܬܩܪܒܝܢ ܠܝ ܂ ܠܐ ܓܝܪ ܥܕܟܝܠ ܣܠܩܬ ܠܘܬ ܐܒܝ ܂ ܙܠܝ
ܕܝܢ ܠܘܬ ܐܚܝ ܘܐܡܪܝ ܠܗܘܢ ܂ ܣܠܩ ܐܢܐ ܠܘܬ ܐܒܝ ܘܐܒܘܟܘܢ ܂ ܘܠܐܠܗܝ ܘܐܠܗܟܘܢ ܂
18 * ܘܐܬܬ ܡܪܝܡ ܡܓܕܠܝܬܐ ܂ ܘܡܣܒܪܐ ܠܬܠܡܝܕܐ ܕܚܙܬ ܠܡܪܢ ܂ ܘܗܠܝܢ ܐܡܪ ܠܗ̇ ܂

Viditque duos angelos in albis ſedentes, 12
unum à cervicali, & alterum à pedibus ejus,
ubi poſitum fuerat corpus Jeſu: Et dicunt 13
ei; Mulier, quid ploras? Dixit eis, Quia ſuſ-
tulerunt Dominum meum, nec ſcio ubi po-
ſuerint eum. Hæc dixit, & converſa eſt re- 14
trorſùm, viditque Jeſum ſtantem: nec ſcie-
bat Jeſum eſſe. Dixit ei Jeſus; Mulier, quid 15
ploras? & quem quæris? Illa verò puta-
bat hortulanum eſſe, & dixit ei; Domine
mi, ſi tu ſuſtuliſti eum, dic mihi ubi eum
poſueris: proficiſcar eum ſublatura. Dixit 16
ei Jeſus; Maria: & converſa eſt, ac dixit ei
Hebraicè, Raboni; quod dicitur, Magiſter.
Dicit ei Jeſus; Ne me tetigeris, nondum 17
enim aſcendi ad Patrem meum: ſed profici-
ſcere ad fratres meos, & dicito eis, Aſcen-
do ad Patrem meum, & Patrem veſtrum,
& Deum meum, & Deum veſtrum. Tunc 18
venit Maria Magdalena, & evangelizavit
diſcipulis ſe vidiſſe Dominum noſtrum, ea-
que ſibi dixiſſe.

* ܩܪܝܢܐ ܕܪܡܫܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܚܕܬܐ * ܡܛ *

Lectio veſpertina dominicæ novæ. 49.

19 * ܟܕ ܗܘܐ ܕܝܢ ܪܡܫܐ ܕܝܘܡܐ ܗܘ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܂ ܘܬܪܥܐ ܐܚܝܕܝܢ ܗܘܘ ܕܐܝܟܐ ܕܐܝܬܝܗܘܢ
ܗܘܘ ܬܠܡܝܕܐ ܂ ܡܛܠ ܕܚܠܬܐ ܕܝܗܘܕܝܐ ܂ ܐܬܐ ܝܫܘܥ ܩܡ ܒܡܨܥܬܗܘܢ ܂ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܂
20 ܫܠܡܐ ܥܡܟܘܢ ܂ * ܗܕܐ ܐܡܪ ܂ ܘܚܘܝ ܐܢܘܢ ܐܝܕܘܗܝ ܘܣܛܪܗ ܂ ܘܚܕܝܘ ܬܠܡܝܕܐ ܕܚܙܘܗܝ
21 ܠܡܪܢ ܂ * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܂ ܫܠܡܐ ܥܡܟܘܢ ܂ ܐܝܟܢܐ ܕܫܕܪܢܝ ܐܒܝ ܐܦ ܐܢܐ ܡܫܕܪ
22 ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܂ * ܘܟܕ ܐܡܪ ܗܠܝܢ ܂ ܢܦܚ ܒܗܘܢ ܂ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܂ ܩܒܠܘ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܂
23 * ܐܢ ܬܫܒܩܘܢ ܚܛܗܐ ܠܐܢܫ ܢܫܬܒܩܘܢ ܠܗ ܂ ܘܐܢ ܬܐܚܕܘܢ ܕܐܢܫ ܐܚܝܕܝܢ ܂

Quum autem eſſet veſpera diei illius pri- 19
mi hebdomadis, & januæ eſſent clauſæ ubi
erant diſcipuli propter metum Judæorum,
venit Jeſus, ſtetitque inter eos, & dixit eis;
Pax vobiſcum. Hoc dixit, & oſtendit eis 20
manus ſuas & latus ſuum. Gaviſi ſunt ita-
que diſcipuli quum viderunt Dominum no-
ſtrum. Dixit autem eis Jeſus; Pax vobiſ- 21
cum: ſicut miſit me Pater meus, & ego mit-
to vos. Quumque hæc dixiſſet, inſufflavit 22
in eos, & dixit eis; Accipite Spiritum ſan-
ctitatis. Si remiſeritis peccata cuiquam, 23
remittentur ei: ſin alicujus retinueritis,
erunt retenta.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

12 * دید دو فرشته † به پوشش سپید نشسته * یکی پیش دولیند * ویکی پیش پای *
13 انجا که تن عیسی نهاده بودند * فرشتکان بدو کفتند * ای زن چرا می کری *
14 کفت که خداوند † مرا ازینجا بر کرفته اند * ونمی دانم کجا نهاده اند * * این
را کفت ودرپس خود التفات کرد عیسی‌را † ایستاده دید * ونداتست که عیسی
15 است * *عیسی بدو کفت عورت چرا می کری * وکرا می جویی * مریم پنداشت که
باغبانست * بدو کفت خداوند اکر تو اورا ستدی بمن بکوی * درکجا نهادی تا بروم
16 و اورا بستانم * *عیسی بدو کفت * مریم مریم باز کردید * و بعبری بدو کفت رابی *
17 که تفسیرش باشد معلم * *عیسی بدو کفت * نزدیک من میا * سبب انک هنوز پیش پدرم
بالا نرفتم * اکنون پیش برادرانم برو * و بدیشان بکوی * که بالا می روم پیش
18 پدرم * و پدر شما * وخدای من وخدای شما * *واز انجا مریم مجدلانی † آمد وشاکردانرا
مجاك داد * وخداوند مارا دید * واین سپارشهارا بدو کفت

Vidit duos Angelos in veſtitu albo 12
ſedentes, unum ad ſtrophiolum, &
alterum ad pedes, quo loco corpus
Jeſu poſuerant. Angeli ei dixe- 13
runt; O mulier, quare fles? Quia,
inquit, Dominum meum hinc ſuſtu-
lerunt, & neſcio quò poſuerunt.
Hoc dixit & retrorſum conver- 14
ſa, Jeſum ſtantem vidit, & ne-
ſciebat quòd Jeſus eſſet. Jeſus 15
ei dixit; Mulier, quare fles?
& quem quæris? Maria putans
hortulanum eſſe, ei dixit; Domi-
ne, ſi tu eum cepiſti, mihi dic,
quo loco poſueris, ut eam, &
eum capiam. Jeſus ei dixit, 16
Maria: Maria retro converſa
eſt, & Hebraicè ei dixit, Rabi,
cujus interpretatio eſt, Præceptor.
Jeſus ei dixit; Prope me ne ve- 17
ni, propterea quòd nondum ad Pa-
trem meum aſcendi: Nunc ad
fratres meos abi, & illis dicito,
quòd aſcendo ad Patrem meum
& Patrem veſtrum, & Deum
meum & Deum veſtrum. Illinc 18
igitur Maria Magdalene venit,
& Diſcipulis annuntiavit, &
quod Dominum noſtrum vidiſſet,
& hæc mandata ei dixiſſet.

Verſio VULGATA LATINA.

12 Et vidit duos angelos in albis, ſedentes: unum ad caput, & unum ad pedes, ubi
13 poſitum fuerat corpus Jeſu. Dicunt ei illi; Mulier, quid ploras? Dicit eis;
14 Quia tulerunt Dominum meum; & neſcio ubi poſuerunt eum. Hæc cùm dixiſ-
ſet, converſa eſt retrorſùm, & vidit Jeſum ſtantem: & non ſciebat quia Jeſus
15 eſt. Dicit ei Jeſus; Mulier, quid ploras? quem quæris? Illa exiſtimans quia
hortulanus eſſet, dicit ei; Domine, ſi tu ſuſtuliſti eum, dicito mihi ubi poſuiſti
16 eum; & ego eum tollam. Dicit ei Jeſus; Maria. Converſa illa, dicit ei; Rabboni,
17 (quod dicitur, Magiſter.) Dicit ei Jeſus; Noli me tangere, nondum enim aſcen-
di ad Patrem meum: vade autem ad fratres meos, & dic eis; Aſcendo ad Pa-
trem meum, & Patrem veſtrum; Deum meum, & Deum veſtrum. Venit Maria 18
Magdalene annuntians diſcipulis; Quia vidi Dominum, & hæc dixit mihi. Cùm 19
ergò ſerò eſſet die illo, unâ ſabbatorum, & fores eſſent clauſæ, ubi erant diſci-
puli congregati propter metum Judæorum: venit Jeſus, & ſtetit in medio, &
dixit eis; Pax vobis. Et cùm hoc dixiſſet, oſtendit eis manus, & latus. Gaviſi 20
ſunt ergò diſcipuli, viſo Domino. Dixit ergò eis iterùm; Pax vobis. Sicut 21
miſit me Pater, & ego mitto vos. Hæc cùm dixiſſet, inſufflavit: & dixit 22
eis; Accipite Spiritum ſanctum: Quorum remiſeritis peccata, remittuntur 23
eis: & quorum retinueritis, retenta ſunt.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

12 * فابصرت ملكين جالسين في لباس ابيض * واحد عند الراس واخر عند الرجلين حيث كان
13 جسد يسوع موضوعا * فقالا لها يا امراة ما بالك تبكين * فقالت لهما انهم حملوا سيدي ولا
14 15 اعلم اين تركوه * قالت هذا والتفتت الي ورايها فرات يسوع واقفا ولم تعلم انه يسوع * فقال
لها يسوع يا امراة لماذا تبكين ولمن تطلبين فظنت هي انه حارس البستان * فقالت له يا سيد
16 ان كنت حملته فاعلمني اين تركته وانا اخذه * فقال لها يسوع يا مريم * فالتفتت هي وقالت
17 له بالعبرانية ربي الذي هو يا معلم * قال لها يسوع لا تلمسيني لاني لم اصعد بعد الي ابي *
امضي الي اخوتي وقولي لهم اني صاعدا الي ابي الذي هو ابوكم والهي الذي هو الهكم *
18 * فجاءت مريم المجدلية واعلمت التلاميذ انها قد رات الرب وانه قال لها هذا *

* الفصل الرابع والاربعون *

19 * فلما كان عشية ذلك اليوم الذي هو احد السبوت والابواب مغلقة حيث كان التلاميذ
20 مجتمعين من اجل خوف اليهود * جاء يسوع ووقف في وسطهم وقال لهم السلام لكم * فلما قال
21 هذا اراهم يديه وجنبه * ففرح التلاميذ لما راوا الرب * فقال لهم ايضا يسوع السلام لكم * كما
22 ارسلني ابي كذلك انا ايضا ارسلكم * فلما قال هذا نفخ في وجوههم وقال لهم اقبلوا روح
23 القدس * من غفرتم له خطاياه غفرت ومن امسكتموها عليه مسكت *

Et vidit duos angelos ſedentes in veſti- 12
tu albo, unum ad caput & alterum ad
pedes, ubi fuerat corpus Jeſu poſitum.
Et dixerunt ei; Mulier, cur ploras? 13
Ait illis; Quia tulerunt Dominum me-
um, & neſcio ubi poſuerunt eum.
Dixit hoc, & converſa eſt retro ſe, vi- 14
ditque Jeſum ſtantem; nec ſciebat quòd
eſſet Jeſus. Ait illi Jeſus; O mulier, 15
cur ploras? & quem quæris? Exiſtima-
vit autem ipſa quòd eſſet cuſtos horti,
& dixit ei; Domine, ſi abſtuliſti eum,
indica mihi ubi poſuiſti eum, & ego
accipiam illum. Dixit ei Jeſus; O Ma- 16
ria. Et converſa eſt ipſa, dixitque ei
Hebraicè; Rabi, quod eſt, O præceptor.
Ait illi Jeſus; Ne me tangas, quia non 17
aſcendi adhuc ad Patrem meum: vade
ad fratres meos, & dic eis, quòd aſcen-
ſurus ſum ad Patrem meum qui eſt Pa-
ter veſter, & Deum meum, qui eſt De-
us veſter. Itaque venit Maria Ma- 18
gdalene, & notum fecit diſcipulis ſe
jam vidiſſe Dominum, eumque dixiſſe
ſibi talia.

Sectio quadrageſima quarta.

Cùm verò eſſet ſerò illius diei, qui erat 19
una ſabbathorum, & fores clauſæ, ubi
erant diſcipuli congregati propter me-
tum Judæorum, venit Jeſus, & ſtetit
in medio eorum, & dixit eis; Pax vo-
bis. Et quum dixiſſet hoc, oſtendit eis 20
manus ſuas & latus ſuum. Gaviſi ſunt
ergò diſcipuli, quando viderunt Domi-
num. Et ait illis iterum Jeſus; Pax 21
vobis: ſicut miſit me Pater meus, ita
ego etiam mitto vos. Et cùm dixiſſet 22
hoc, inſufflavit in facies eorum, & di-
xit eis; Accipite Spiritum ſanctum.
Cui remiſeritis peccata, remiſſa ſunt: 23
& in quem retinueritis ea, retenta ſunt.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

12 ወርእየት፡ ክልኤተ፡ መላእክተ፡ ብሩሃነ፡ በጸዐድው፡ አልባስ፡ ወይነብሩ፡ አሐዱ፡
13 ትርአሰ፡ ወአሐዱ፡ ትርጋፀ፡ ኀበ፡ ነበረ፡ በድኑ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡፡ ወይቤልዋ፡
እሙንቱ፡ ምንተ፡ ትበክዪ፡ ብእሲቶ፡ ወመነ፡ ተኀሥሢ፡ ወትቤሎሙ፡ እስመ፡ ነሥ
14 እዎ፡ ለእግዚእየ፡ ወኢያአምር፡ ኀበ፡ ወሰድዎ፡፡ ወዘንተ፡ ብሂላ፡ ተመይጠት፡
ድኅሬሃ፡ ወርእየቶ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ እንዘ፡ ይቀውም፡ ወኢያእመረት፡ ከመ፡
15 እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ውእቱ፡፡ ወይቤላ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ብእሲቶ፡ ምንተ፡ ያበ
ኪኪ፡ ወምንተ፡ ተኀሥሢ፡፡ ወመሰላ፡ ለቲ፡ ዓቃቤ፡ ገነት፡ ውእቱ፡ ወትቤሎ፡
እግዚእየ፡ እመኑ፡ አንተ፡ ነሣእኮ፡ ለእግዚእየ፡ ንግረኒ፡ ኀበ፡ ወሰድኮ፡ ወአነ፡ እን
16 ሥኦ፡ ኀቤየ፡፡ ወይቤላ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ማርያ፡ ወተመይጠት፡ ወትቤሎ፡
17 በነገረ፡ ዕብራይስጥ፡ ረቡኒ፡ ዘሊቅ፡ ብሂል፡ ውእቱ፡፡ ወይቤላ፡ እግዚእ፡ ኢየ
ሱስ፡ ኢትልክፍኒ፡ እስመ፡ ዓዲ፡ ኢዐረጉ፡ ኀበ፡ አቡየ፡ ወሑሪ፡ ባሕቱ፡ ኀበ፡
አኀዊየ፡ ወበልዎሙ፡ አዐርግ፡ ኀበ፡ አቡየ፡ ወአቡክሙ፡ ወአምላኪየ፡ ወአም
18 ላክክሙ፡፡ ወሖረት፡ ማርያ፡ መግደላዊት፡ ወትቤሎሙ፡ ለአርዳኢሁ፡ ርኢክ
19 ዎ፡ ለእግዚእነ፡ ወዜነወት፡ ዘንተ፡ ከመ፡ ይቤላ፡፡ ወመሰዮ፡ ይእተ፡ ዕለተ፡
በእሑድ፡ ሰንበት፡ ወእንዘ፡ ዕጹው፡ ኆኅት፡ ኀበ፡ ሀለዉ፡ አርዳኢሁ፡ ጉቡኣነ፡ በ
እንተ፡ ፍርሀቶሙ፡ ለአይሁድ፡፡ ወመጽአ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወቆመ፡ ማእከሎሙ፡
20 ወይቤሎሙ፡ ሰላም፡ ለክሙ፡፡ ወዘንተ፡ ብሂሎ፡ አርአዮሙ፡ እደዊሁ፡ ወገቦሁ፡
21 ወተፈሥሑ፡ አርዳኢሁ፡ ሶበ፡ ርእይዎ፡ ለእግዚእነ፡፡ ወይቤሎሙ፡ ካዕበ፡ እግዚ
22 እነ፡ ሰላም፡ ለክሙ፡ በከመ፡ ፈነወኒ፡ አብ፡ አነሂ፡ ከማሁ፡ እፌንወክሙ፡፡ ወዘንተ፡
23 ብሂሎ፡ ነፍኆ፡ ላዕሌሆሙ፡ ወይቤሎሙ፡ ንሥኡ፡ መንፈሰ፡ ቅዱሰ፡፡ ወለአለ፡ ኀደግ
ሙ፡ ኃጢአተ፡ ይትኀደግ፡ ሎሙ፡፡ ወለአለ፡ ኢኀደግሙ፡ ኢይትኀደግ፡ ሎሙ፡፡

Et vidit duos angelos ſplendidos in candidis veſtimentis, & ſedebant, unus ad 12
caput, & unus ad pedes, ubi manſerat corpus Domini Jeſu. Et dixerunt ei illi, 13
Quid fles mulier? & quem quæris? & dixit iis, Quia ſuſtulerunt Dominum me-
um, & neſcio quò adduxerunt eum. Et hoc quum dixiſſet, converſa eſt retror- 14
ſum, & vidit Dominum Jeſum ſtantem, & neſcivit quòd Dominus Jeſus fuit.
Et dixit ei Dominus Jeſus; Mulier, quid fles igitur? & quem quæris? & vide- 15
batur ei *quaſi* hortulanus fuiſſet: & dixit ei; Domine mi, ſi tu ſuſtuliſti Dominum
meum, dic mihi quò attuliſti eum? & ego accipiam eum ad me. Et dixit ei 16
Dominus Jeſus, Maria: & converſa eſt, & dixit illi in lingua Hebraica; Raboni,
quod Magiſter dicendum eſt. Et dixit ei Dominus Jeſus, Ne tangas me, quia 17
adhuc non aſcendi ad Patrem meum: ſed proficiſcere ad fratres meos, & dic
iis; Aſcendo ad Patrem meum, & Patrem veſtrum, & Deum meum, & Deum
veſtrum. Et venit Maria Magdalene, & dixit diſcipulis ejus; Vidi Dominum 18
noſtrum: & nuntiavit hoc quod dixerat ei. Et veſperâ hujus diei primo ſabba- 19
ti, & quum clauſæ eſſent fores, ubi fuerant diſcipuli ejus coacti, propter me-
tum Judæorum, tunc venit Dominus Jeſus, & ſtetit medio illorum, & dixit iis; Pax
vobis. Et hoc quum dixiſſet, oſtendit iis manus ejus & latus ejus: & gaviſi 20
ſunt diſcipuli ejus, quando viderant Dominum noſtrum. Et dixit iis iterum 21
Dominus noſter, Pax vobis: ſicut miſit me Pater, ego etiam ita mitto vos. Et 22
quum hoc dixiſſet, flavit ſuper eos, & dixit iis; Accipite Spiritum ſanctum. Et 23
quibus remiſeritis peccatum, remittetur iis: & quibus non remiſeritis, non
remittetur iis.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

چهل یک   پیدا کردن مسیح خودرا درمیان حواریون

XLI. Revelat ſe Chriſtus inter Apoſtolos.

19 * وچون شب هنکام شد روز یکشنبه * حواریون درخانهٔ رفته بودند * و از بیم یهودیان
دررا بسته * ناکاه عیسی‌را درمیان خود ایستاده دیدند * و بدیشان کفت سلام بر شما
20 * این را بکفت * وزخم دست * وپای * وبغل را بدیشان نمود * شاکردان شاد شدند * که
21 خداوند مارا دیدند * *عیسی باز بدیشان کفت سلام بر شما * انچنانک پدرم مرا فرستاد * من نیز
22 23 شمارا می فرستم * *وچون این سخن کفت درایشان دمید * وکفت روح القدس راپذیرید * *که اکر
کسی را کناهها عفو کنید * کناههاء او سترده شود * و اکر کسی را ببندید * بسته کردد *

Cùm autem veſpera eſſet, die pri- 19
mi ſeptimanæ, Apoſtoli in domum
iverant, & præ metu Judæorum por-
tam clauſerant: ſubitò Jeſum in
medio ipſorum ſtantem viderunt,
& eis dixit; Pax ſuper vos. Hoc 20
dixit, & vulnera manuum, & pe-
dum, & axillæ, illis oſtendit: Di-
ſcipuli autem gaviſi ſunt, cùm
Dominum noſtrum viderent. Jeſus 21
rurſus illis dixit; Pax ſuper vos:
ſicut Pater meus me miſit, ego etiã
vos mitto. Et cum hunc ſermonem 22
dixiſſet, in eos flavit, & dixit;
Spiritum ſanctum accipite. Quòd 23
ſi cuipiam peccata remiſeritis,
peccata ejus deleta erunt: ſin ve-
rò quempiam ligaveritis, ligabitur.

Thomas autem, unus ex duodecim, dictus Didymus, non erat cũ eis quandò venit
24 Θωμᾶς δὲ, εἷς ἐκ τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Δίδυμος, οὐκ ἦν μετ' αὐτῶν ὅτε ἦλθεν σις ι
Jeſus. Dixerunt ergò ei alii diſcipuli; Vidimus Dominum. Ille autẽ
25 ὁ Ἰησοῦς. Ἔλεγον οὖν αὐτῷ οἱ ἄλλοι μαθηταὶ, Ἑωράκαμεν τὸν Κύριον. ὁ δὲ
dixit eis: Si non videro in manibus ejus veſtigium clavorum, & mittam
εἶπεν αὐτοῖς, Ἐὰν μὴ ἴδω ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὸν
digitum meũ in veſtigium clavorum, & mittam manum meã in latus ejus,
δάκτυλόν μου εἰς τὸν (ρ) τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὴν χεῖρά μου εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ,
non credam. Et poſt dies octo iterum erant intùs diſcipuli ejus, & Thomas
26 οὐ μὴ πιστεύσω. Καὶ μεθ' ἡμέρας ὀκτὼ πάλιν ἦσαν ἔσω οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ Θωμᾶς σιζ ϑ
cum eis: Venit Jeſus januis clauſis, & ſtetit in medio, & dixit;
μετ' αὐτῶν· ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ εἶπεν,
Pax vobis. Deindè dicit Thomæ; Infer digitum tuum huc, & vide
27 Εἰρήνη ὑμῖν. Εἶτα λέγει τῷ Θωμᾷ, Φέρε τὸν δάκτυλόν σου ὧδε, καὶ ἴδε τὰς
manus meas, & affer manum tuam, & mitte in latus meum: & ne fias incre-
χεῖράς μου· καὶ φέρε τὴν χεῖρά σου, καὶ βάλε εἰς τὴν πλευράν μου· καὶ μὴ γίνου ἄ-
dulus, ſed credens. Et reſpondit Thomas, & dixit ei; Dominus meus, & De-
28 πιστος, ἀλλὰ πιστός. Καὶ ἀπεκρίθη ὁ Θωμᾶς, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ὁ Κύριός μου, καὶ ὁ Θε- σιη ι
us meus. Dicit ei Jeſus; Quia vidiſti me, Thoma, credidiſti: bea-
29 ός μου. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὅτι ἑώρακάς (σ) με, Θωμᾶ, πεπίστευκας· μακάρι-
ti non videntes, & credentes. Multa quidem igitur & alia ſigna fecit
30 οι οἱ μὴ (τ) ἰδόντες, καὶ πιστεύσαντες. Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ
Jeſus in conſpectu diſcipulorũ ſuorũ, quæ non ſunt ſcripta in libro hoc.
Ἰησοῦς ἐνώπιον τῶν (υ) μαθητῶν αὐτοῦ, ἃ οὐκ ἔστι γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ.

Hæc autem ſcripta ſunt ut credatis quia Jeſus eſt Chriſtus Filius Dei,
Ταῦτα δὲ γέγραπται ἵνα πιστεύσητε ὅτι (φ) ὁ Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, 31
& ut credentes vitam habeatis in nomine ejus.
καὶ ἵνα πιστεύοντες ζωὴν ἔχητε ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.

CAP. XXI. κα'.

σιθ ϑ Poſt hæc manifeſtavit ſeipſum iterum Jeſus diſcipulis ad ma-
Μετὰ ταῦτα ἐφανέρωσεν ἑαυτὸν πάλιν ὁ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς ἐπὶ τῆς θαλάσ- 1
re Tiberiadis: Manifeſtavit autem ſic. Erant ſimul Simon Petrus, & Tho-
σης τῆς Τιβεριάδος· ἐφανέρωσε δὲ οὕτως. Ἦσαν ὁμοῦ Σίμων Πέτρος καὶ Θω- 2
mas ille dictus Didymus, & Nathanael ille à Cana Galilææ, & illi
μᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος, καὶ Ναθαναὴλ ὁ ἀπὸ Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, καὶ οἱ τοῦ
Zebedæi, & alii ex diſcipulis ejus duo. Dicit eis Simon Petrus;
Ζεβεδαίου, καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. Λέγει αὐτοῖς Σίμων Πέτρος, 3
Vado piſcari. Dicunt ei; Venimus & nos cum te. Exierunt, &
Ὑπάγω ἁλιεύειν. λέγουσιν αὐτῷ, Ἐρχόμεθα καὶ ἡμεῖς σὺν σοί. (α) ἐξῆλθον, καὶ
aſcenderunt in navigium ſtatim, & in illa nocte prendiderunt nihil. Manè
ἀνέβησαν εἰς τὸ πλοῖον εὐθὺς, καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ ἐπίασαν οὐδέν. Πρωΐας 4
autem jam facto, ſtetit Jeſus in littore: non tamen cognoverunt diſci-
δὲ ἤδη (β) γενομένης ἔστη ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸν αἰγιαλόν· οὐ μέντοι ᾔδεισαν οἱ μαθη-
puli quia Jeſus eſt. Dicit ergò eis Jeſus; Pueri, nunquid pulmentarium ha-
ταὶ ὅτι Ἰησοῦς ἐστι. Λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Παιδία, μή τι προσφάγιον ἔχε- 5
betis? Reſponderunt ei; Non.
τε; ἀπεκρίθησαν αὐτῷ, Οὔ.

MS.A. (ρ) τόπον (σ) με, πεπίστευκας· (τ) ἰδόντες, πιστεύσαντες. (υ) μαθητῶν, ἃ οὐκ (φ) Ἰησοῦς Κεφ. κα'. MS.A. (α) καὶ ἐξῆλθον, καὶ ἐνέβησαν (β) γινομένης ἔστη Ἰησοῦς ἐπὶ τὸν

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

24 * ܬܐܘܡܐ ܕܝܢ ܚܕ ܡܢ ܬܪܥܣܪ ܗܘ ܕܡܬܐܡܪ ܬܐܡܐ܂ ܠܐ ܗܘܐ ܬܡܢ ܥܡܗܘܢ ܟܕ ܐܬܐ
ܝܫܘܥ܂ * ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܬܠܡܝܕܐ܂ ܚܙܝܢ ܠܡܪܢ܂ ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܐܢ ܠܐ ܚܙܐ ܐܢܐ ܒܐܝܕܘܗܝ 25
ܕܘܟܬ ܨܩܝܦܐ܂ ܘܪܡܐ ܐܢܐ ܒܗܝܢ ܨܒܥܬܝ܂ ܘܦܫܛ ܐܢܐ ܐܝܕܝ ܒܓܒܗ܂ ܠܐ ܡܗܝܡܢ ܐܢܐ܂
* ܩܪܝܢܐ ܕܨܦܪܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܚܕܬܐ * ܢ * ܘܒܬܪ ܬܡܢܝܐ ܝܘܡܝܢ܂ ܬܘܒ ܠܓܘ 26
ܗܘܘ ܬܠܡܝܕܐ܂ ܘܬܐܘܡܐ ܥܡܗܘܢ܂ ܘܐܬܐ ܝܫܘܥ ܟܕ ܬܪܥܐ ܐܚܝܕܝܢ܂ ܩܡ ܒܡܨܥܬܐ ܘܐܡܪ
ܠܗܘܢ܂ ܫܠܡܐ ܥܡܟܘܢ܂ * ܘܐܡܪ ܠܬܐܘܡܐ܂ ܐܝܬܐ ܨܒܥܟ ܠܗܪܟܐ܂ ܘܚܙܝ ܐܝܕܝ܂ ܘܐܝܬܐ 27
ܐܝܕܟ ܘܐܘܫܛ ܒܓܒܝ܂ ܘܠܐ ܬܗܘܐ ܠܐ ܡܗܝܡܢܐ܂ ܐܠܐ ܡܗܝܡܢܐ܂ * ܘܥܢܐ ܬܐܘܡܐ ܘܐܡܪ ܠܗ܂ 28
ܡܪܝ ܘܐܠܗܝ܂ * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ܂ ܗܫܐ ܕܚܙܝܬܢܝ ܗܝܡܢܬ܂ ܛܘܒܝܗܘܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܚܙܐܘܢܝ 29
ܘܗܝܡܢܘ܂ * ܣܓܝܐܬܐ ܕܝܢ ܐܬܘܬܐ ܐܚܪܢܝܬܐ ܥܒܕ ܝܫܘܥ ܩܕܡ ܬܠܡܝܕܘܗܝ܂ ܐܝܠܝܢ ܕܠܐ 30
ܟܬܝܒܢ ܒܟܬܒܐ ܗܢܐ܂ * ܐܦ ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܟܬܝܒܢ܂ ܕܬܗܝܡܢܘܢ ܕܝܫܘܥ ܗܘ ܡܫܝܚܐ ܒܪܗ 31
ܕܐܠܗܐ܂ ܘܡܐ ܕܗܝܡܢܬܘܢ܂ ܢܗܘܐ ܠܟܘܢ ܒܫܡܗ ܚܝܐ ܕܠܥܠܡ܂ * ܕܩܘܪܒܐ
ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܚܕܬܐ * ܢܐ * ܩܦܠܐܘܢ * ܟܐ * ܒܬܪ ܗܠܝܢ ܚܘܝ ܬܘܒ ܢܦܫܗ ܝܫܘܥ 1
ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܥܠ ܝܡܐ ܕܛܝܒܪܝܘܣ܂ ܚܘܝ ܕܝܢ ܗܟܢܐ܂ * ܐܝܬܝܗܘܢ ܗܘܘ ܐܟܚܕܐ܂ ܫܡܥܘܢ 2
ܟܐܦܐ܂ ܘܬܐܘܡܐ ܕܡܬܐܡܪ ܬܐܡܐ܂ ܘܢܬܢܐܝܠ ܗܘ ܕܡܢ ܩܛܢܐ ܕܓܠܝܠܐ܂ ܘܒܢܘܗܝ ܕܙܒܕܝ܂
ܘܬܪܝܢ ܐܚܪܢܝܢ ܡܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ܂ * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ܂ ܐܙܠ ܐܢܐ ܠܡܨܕ ܢܘܢܐ܂ ܐܡܪܝܢ ܠܗ܂ 3
ܐܦ ܚܢܢ ܐܬܝܢ ܚܢܢ ܥܡܟ܂ ܘܢܦܩܘ ܘܣܠܩܘ ܠܣܦܝܢܬܐ܂ ܘܒܗ ܒܠܠܝܐ ܗܘ ܡܕܡ ܠܐ ܐܚܕܘ܂
* ܟܕ ܕܝܢ ܗܘܐ ܨܦܪܐ܂ ܩܡ ܝܫܘܥ ܥܠ ܣܦܪ ܝܡܐ܂ ܘܠܐ ܝܕܥܘ ܬܠܡܝܕܐ ܕܝܫܘܥ ܗܘ܂ * ܘܐܡܪ 4 5
ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ܂ ܛܠܝܐ܂ ܠܡܐ ܐܝܬ ܠܟܘܢ ܡܕܡ ܠܡܠܥܣ܂ ܐܡܪܝܢ ܠܗ܂ ܠܐ܂

Thoma autem unus ex duodecim, is qui dicitur Gemellus, non erat illic cum eis quum venit Jeſus. 25 Et dicunt ei diſcipuli; Vidimus Dominum noſtrum. Ille verò dixit eis; Niſi videro in manibus ejus loca clavorum, & conjecero in ea digitos meos, & porrexero manum meam in latus ejus, nequaquam crediturus ſum.

Lectio matutina dominicæ novæ. 50.

26 Octo itaque pòſt diebus rurſum intus erant diſcipuli, & Thoma cum eis, & venit Jeſus quum clauſæ eſſent valvæ, ſtetitque in medio, ac dixit eis; Pax vobiſcum. 27 Dicitq; Thomæ, Infer digitum tuum huc, & aſpice manus meas; & profer manum tuam, & porrige in latus meum: nec ſis incredulus, ſed fidelis. 28 Et reſpondit Thoma, dixitque ei; Domine mi, & Deus mi. 29 Dixit ei Jeſus; Nunc quia vidiſti me, credidiſti: Beati illi qui non viderunt me, & crediderunt. 30 Multa porrò ſigna alia edidit Jeſus coram diſcipulis ſuis, quæ non ſunt ſcripta in hoc libro. 31 Quin & hæc ſcripta ſunt, ut credatis Jeſum eſſe Meſſiam Filium Dei: & quum credideritis, habeatis in nomine ejus vitam æternam.

Ad oblationem dominicæ novæ. 51.

CAP. XXI.

1 Poſtea rurſus oſtendit ſeſe Jeſus diſcipulis ſuis ad mare Tiberiadis: oſtendit autem ſic: 2 Erant ſimul Simon Petra & Thoma qui dicitur Gemellus, & Nathanael, ille qui erat ex Cotne Galilææ, & filii Zebedæi, duóque alii ex diſcipulis. 3 Dixit eis Simon Petra, Abeo venatum piſces. Dicunt ei; Nos quoque imus tecum. Exierunt itaque & conſcenderunt naviculam; & in illa nocte nihil piſcati ſunt. 4 Quum autem eſſet manè, ſtetit Jeſus ad littus maris: neque noverunt diſcipuli Jeſum eſſe. 5 Et dixit eis Jeſus; Pueri, num habetis quid ad manducandum? Dicunt ei; Non.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

24 * توما يكي ازدوازده * كه توما خوانده مي شود * با ايشان دران جايكاه † نبود * دران وقت
كه مسيح را ديدند * چون بيامد * * شاكردان † بدو كفتند * كه خداوند مارا ديديم * 25
توما كفت * اكر در دو دستش جاي ميخها نبينم و انكشتان من بجاي ميخها و بغل او
ننهم باور نكنم

چهل دو   دوم بار كه مسيح خودرا بشاكردان نمود

* وبعد از هشت روز * شاكردان باز اندرون بودند * و توما با ايشان * درها بسته بودند * 26
عيسي درميان ايشان بايستاد * وبحواريون كفت * سلام بر شما * * وبه توما كفت * 27
انكشت خود اينجا بيار * ودو دست من ببين * وبيار دست * و دربغلم بنه وبي ايمان
مباش الا مومن باش * * توما جواب داد كه خداوند مني * وخداي من * * مسيح بدو كفت توما * مرا 28 29
ديدي وايمان اوردي * خنك ايشان كه مرا نبينند * وايمان بياورند * * وبسيار اينهاء † ديكر عيسي † پيش 30
شاكردان خود كرد كه درين كتاب نبشته نشدند * * واين نيز كه نبشته شد ايمان † بياوريد * كه 31
يسوع مسيح است * پسر خدا * وچون ايمان اورده باشيد * زندكاني جاويد [بنام او] براي شما باشد تا ابد *

Thomas, unus ex duodecim, qui Gemellus dictus eſt, cum illis in eo loco non erat, illo tempore quo Chriſtum viderunt, quando venit. 25 Diſcipuli ei dixerunt; Dominum quidem noſtrum vidimus. Thomas dixit; Niſi in manibus ejus locum clavorum videro, & digitos meos in locum clavorum, & axillam ejus poſuero, non credam.

XLII. Secundum tempus quo Chriſtus ſeipſum diſcipulis oſtendit.

26 Et poſt octo dies diſcipuli rurſus intus erant, & Thomas cum eis: & foribus clauſis Jeſus in medio eorum ſtetit, & Apoſtolis dixit; Pax ſuper vos. 27 Thomæ autem dixit; Digitum tuum huc inſer, & manus meas vide; & porrige manum, & in axillam meam pone: & abſque fide ne ſis, ſed fidelis eſto. 28 Thomas reſponſum dedit; Dominus quidem meus es, & Deus meᵒ. 29 Chriſtus ei dixit; Thoma, me vidiſti, & credidiſti: beati illi qui me non viderint, & crediderint. 30 Multa autem ſigna alia Jeſus coram diſcipulis ſuis fecit, quæ in hoc libro ſcripta non ſunt. 31 Et hæc etiam ſcripta ſunt, ut fidem habeatis, quòd Jeſus Chriſtus eſt, Filius Dei: & cùm credideritis, vita æterna per nomen ejus vobis ſit in perpetuum.

Verſio VULGATA LATINA.

24 Thomas autem unus ex duodecim, qui dicitur Didymus, non erat cum eis quando
25 venit Jeſus. Dixerunt ergò ei alii diſcipuli; Vidimus Dominum. Ille autem dixit
eis; Niſi videro in manibus ejus fixuram clavorum, & mittam digitũ meum in locũ
26 clavorum, & mittam manum meam in latus ejus, non credam. Et poſt dies octo,
iterùm erant diſcipuli ejus intùs: & Thomas cum eis. Venit Jeſus januis clauſis,
27 & ſtetit in medio, & dixit; Pax vobis. Deindè dicit Thomæ; Infer digitum
tuum huc, & vide manus meas, & affer manum tuam, & mitte in latus meum: &
28 noli eſſe incredulus, ſed fidelis. Reſpondit Thomas, & dixit ei; Dominus meus,
29 & Deus meus. Dixit ei Jeſus; Quia vidiſti me, Thoma, credidiſti: beati qui non
30 viderunt, & crediderunt. Multa quidem & alia ſigna fecit Jeſus in conſpectu di-
31 ſcipulorum ſuorum, quæ non ſunt ſcripta in libro hoc. Hæc autem ſcripta ſunt,
ut credatis, quia Jeſus eſt Chriſtus Filius Dei: & ut credentes, vitam habeatis in
nomine ejus.

CAP. XXI.

Poſteà manifeſtavit ſe iterùm Jeſus diſcipulis ad mare Tiberiadis. Manifeſtavit 1
autem ſic: Erant ſimul Simon Petrus, & Thomas, qui dicitur Didymus, & Natha- 2
nael, qui erat à Cana Galilææ, & filii Zebedæi, & alii ex diſcipulis ejus duo. Di- 3
cit eis Simon Petrus; Vado piſcari. Dicunt ei; Venimus & nos tecum. Et exie-
runt, & aſcenderunt in navim: & illâ nocte nihil prendiderunt. Manè autem 4
facto ſtetit Jeſus in littore: non tamen cognoverunt diſcipuli quia Jeſus eſt.
Dixit ergò eis Jeſus; Pueri, numquid pulmentarium habetis? Reſponderunt 5
ei; Non.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

24 * وتوما احد الاثني عشر الذي يسمي التوم لم يكن هناك معهم لما جاءهم يسوع * فقال له 25
التلاميذ قد راينا السيد * فقال لهم ان لم ار في يديه رسم المسامير واضع اصبعي في رسم
المسامير وادرك يدي في جنبه لا اومن * وبعد ثمنية ايام كان التلاميذ مجتمعين داخلا ايضا 26
وتوما معهم * فدخل يسوع والابواب مغلقة ووقف وسطهم وقال السلم لكم * ثم قال لتوما هات 27
اصبعك الي ههنا وانظر الي يدي والق يدك في جنبي * ولا تكن غير مومن بل مومنا *
* فاجاب توما قايلا ربي والهي * قال له يسوع لما رايتني امنت طوبي للذين لم يروا ويومنون * 28 29
* وصنع يسوع قدام تلاميذه ايات اخر كثيرة لم تكتب في هذا الكتاب * وهذا كتب منها 30 31
ليومنوا بان يسوع هو المسيح بن الله * لتكون لكم اذا امنتم باسمه الحياة المويدة *

* الفصل الخامس والاربعون *

ثم من بعد هذا استعلن يسوع لتلاميذه ايضا 1
علي بحيرة طبرية وكان استعلانه هكذي * اذ كانوا مجتمعين سمعان الصفا وتوما الذي يدعي 2
التوم * وناثانائيل الذي من اهل قانا الجليل * وابنا زبدي * واثنان اخران من تلاميذه * فقال 3
لهم سمعان بطرس انا امضي لاصيد فقالوا له ونحن نجي معك * وخرجوا فركبوا السفينة ولم
يصيدوا في تلك الليلة شيا * فلما اصبحوا وقف يسوع علي الشط ولم يعلم التلاميذ انه 4
يسوع * فقال لهم يسوع يا فتيان اعندكم شيا يوكل فاجابوه لا * 5

Thomas autem unus ex duodecim, qui vocatur Gemellus, non erat ibi cum eis quando venit ad eos Jeſus. 25 Dixerunt ergò ei diſcipuli, Jam vidimus Dominum. Ait illis; Si non videro in manibus ejus veſtigia clavorum, & poſuero digitum meum in veſtigia clavorum, & immiſero manum meam in latus ejus, non credam. 26 Et poſt octo dies erant diſcipuli congregati intus quoque, & Thomas cum eis. Et ingreſſus eſt Jeſus januis clauſis, & ſtetit in medio eorum, & dixit; Pax vobis. 27 Deinde dixit Thomæ; Affer digitum tuum huc, & reſpice manus meas, & injice manum tuam in latus meum, & ne ſis incredulus, ſed fidelis. 28 Reſpondit Thomas, dicens; Dominus meus, & Deus meus. 29 Dixit ei Jeſus; Quia vidiſti me, credidiſti: Beati qui non viderunt, & credunt. 30 Fecit autem Jeſus coram diſcipulis ſuis, ſigna alia multa, quæ non ſunt ſcripta in hoc libro. 31 Et hæc ſcripta ſunt ex illis, ut credatis quod Jeſus eſt Chriſtus filius Dei: quatenus ſit vobis, quum credideritis in nomine ejus, vita æterna. Sectio quadrageſima quinta.

CAP. XXI.

1 Tum poſtea apparuit Jeſus diſcipulis ſuis iterum ad lacum Tiberiadis: & fuit apparitio ejus hujuſmodi. 2 Quum eſſent congregati Simon Petra, & Thomas qui vocatur Gemellus, & Nathanael qui erat ex incolis Cana Galileæ, & filii Zebedæi, & duo alii ex diſcipulis ejus: Dixit eis Simon Petrus; Ego vado piſcatum. 3 Dixerunt ei; Et nos venimus tecum. Et exierunt atque conſcenderunt navim: & non piſcati ſunt in illa nocte quicquam. 4 Quumque matutinum attigiſſent, ſtetit Jeſus in litore: & non cognoverunt diſcipuli eum eſſe Jeſum. 5 Dixit autem eis Jeſus; O juvenes, habetiſne aliquid manducatu? Reſponderunt ei; Minimè.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

24 በሠሉስ፡ፋሲካ፡ወበሰኒታ፡መስቀል፡ኀበ፡ይትነበብ፡፡=፡ ወቶማስ፡አሐዱ፡እምዓ
ሠርቱ፡ወአሐዱ፡ዘይብልዎ፡ዲድሞስ፡ሊሃሎ፡ምስሌሆሙ፡ሶበ፡መጽአ፡እግዚእ፡ኢየሱ
25 ስ፡፡=፡ ወይቤልዎ፡ካልኣኒሁ፡አርዳእ፡ርኢናሁ፡ለእግዚእነ፡፡ወይቤሎሙ፡እመ፡ኢር
ኢኩ፡እደዊሁ፡ኀበ፡ቀነውዎ፡ወእመ፡ኢወደይኩ፡አጽባዕትየ፡ውስተ፡ቅንዋቲሁ፡ወእመ፡
26 ኢያብአኩ፡እደዊየ፡ውስተ፡ገቦሁ፡ኢየአምን፡፡=፡ ወእምድኅረ፡ስሙን፡መዋዕል፡
እንዘ፡ሀለዉ፡ውስተ፡አርዳኢሁ፡ወቶማስኒ፡ምስሌሆሙ፡እንዘ፡ዕጹው፡ኆኃት፡፡
27 መጽአ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ወቆመ፡ማእከሎሙ፡ወይቤሎሙ፡ሰላም፡ለክሙ፡፡=፡ ወእ
ምዝ፡ይቤሎ፡ለቶማስ፡አምጽእ፡አጽባዕተከ፡ወአብእ፡ውስተ፡ገቦየ፡ወአምጽእ፡እደ
28 ዊከ፡ወገስስ፡እደዊየ፡ወኢትኩን፡ናፋቄ፡ወአምን፡፡=፡ ወአውሥአ፡ቶማስ፡ወይቤሎ፡
29 እግዚእየ፡ወአምላኪየ፡፡=፡ ወይቤሎ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡እስመ፡ርኢከኒ፡አመንከ፡፡
30 ብፁዓን፡እንዘ፡እለ፡ኢይሬእዩኒ፡ይአምኑ፡፡=፡ ወብዙኅ፡ተኣምረ፡ገብረ፡እግዚእ፡
31 ኢየሱስ፡በቅድመ፡አርዳኢሁ፡ዘኢተጽሕፈ፡ውስተ፡ዝንቱ፡መጽሐፍ፡፡=፡ ወዘተጽሐ
ፈ፡ከመ፡ትእመኑ፡ከመ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ውእቱ፡ክርስቶስ፡ወልደ፡እግዚአብሔር፡፡
ወአሚነክሙ፡ሕይወት፡ዘለዓለም፡ትረክቡ፡በስመ፡ዚአሁ፡፡=፡
1 ዟሰ በረቡዐ፡ፋሲካ፡ምንባብ፡=፡ ወእምዝ፡ካዕበ፡አስተርአዮሙ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡
2 አርዳኢሁ፡በብሔረ፡ጥብርያዶስ፡፡=፡ ወሀለዉ፡ኅቡረ፡ስምዖን፡ጴጥሮስ፡ወቶማስ፡
ዘስሙ፡ዲድሞስ፡ወናትናኤል፡ዘቃና፡ዘገሊላ፡ወደቂቀ፡ዘብዴዎስ፡ወክልኤን፡ክልኤቱ፡
3 እምውስተ፡አርዳኢሁ፡፡=፡ ወይቤሎሙ፡ስምዖን፡ጴጥሮስ፡አሐውር፡አሠግር፡፡ ወ
ይቤልዎ፡ንሕነኒ፡ምስሌከ፡፡ ወሖሩ፡ወዓርጉ፡ሐመረ፡ወአልቦ፡ዘአሠገሩ፡በይእቲ፡
4 ሌሊት፡=፡ ወጸቢሖ፡ይቀውም፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ውስተ፡ሐይቅ፡ወኢያእመሩ፡አር
5 ዳኢሁ፡ከመ፡ኢየሱስ፡ውእቱ፡፡=፡ ወይቤሎሙ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ቦኑ፡ዘብክሙ፡
ዘንበልዕ፡ደቂቅየ፡፡ ወይቤልዎ፡አልቦ፡=፡

Tertiâ paſchatis, & poſterâ crucis die, ubi legendum. 24 Et Thomas unus ex undecim, quem vocant Didymum, non erat cum iis quando venerat Dominus Jeſus. 25 Et dixerunt ei alii diſcipuli, Vidimus Dominum noſtrum. Et dixit iis; Niſi videro manus ejus ubi perfoderunt eum: & ſi non immiſero digitos meos in perforationes ejus, & ſi non intrare fecero manus meas in latus ejus: non credam. 26 Et poſt octo dies quum eſſent intus diſcipuli ejus, & Thomas cum iis, clauſis januis, venit Dominus Jeſus, & ſtetit medio eorum, & dixit iis; Pax vobis. 27 Et tunc dixit Thomæ; Adduc digitos tuos, & infer in latus meum; & adduc manus tuas, & tange manus meas: & ne ſis dubius, ſed confidito. 28 Et reſpondit Thomas, & dixit ei; Dominus meus, & Deus meus. 29 Et dixit ei Dominus Jeſus, Quia vidiſti me, credidiſti: beati ſunt credentes qui non viderunt me. 30 Et multa ſigna fecit Dominus Jeſus in conſpectu diſcipulorũ ſuorum, quæ non ſcribuntur in hoc libro. 31 Et *hoc* ſcriptum eſt, ut credatis quòd Dominus Jeſus eſt Chriſtus filius Dei, & *ut* credentes vitam æternam obtineatis in nomine ſuo.

CAP. XXI.

Quartâ paſchatis lectio.

1 Et tunc iterum apparuit Dominus Jeſus diſcipulis ſuis in mare Tiberiadis. 2 Et fuerunt ſimul Simon Petrus, & Thomas cujus nomen *erat* Didymus, & Nathanael qui *erat* ex Cana Galilææ, & filii Zebedæi, & alii duo ex diſcipulis ejus. 3 Et dixit eis Simon Petrus, Vado piſcatum: & dixerunt ei, Ibimᵒ tecum: & profecti ſunt, & aſcenderunt *in* navim, & nihil fuit quod ceperunt in iſta nocte. 4 Et mane facto, ſtabat Dominus Jeſus in litore: & neſciebant diſcipuli ejus quòd Jeſus eſſet. 5 Et dixit iis Dominus Jeſus; Eſtne quod habetis, quo veſcamur, pueri mei? & dixerunt ei, Nihil eſt.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

چهل سه   سوم بار كه مسيح خودرا بشاكردان نمود

* بعد ازين خودرا با شاكردان خود نمود * بر درياي طبريه * و شاكردان همچنين باهم 1
مي بودند * * شمعون صفا وتوما * كه تاما كفته مي شود * وناثانييل كه از قطنه 2
جليل بود * و فرزندان زبدي * ودو ديكر ازشاكردان * * شمعون صفا بديشان كفت * برويم 3
بماهي كرفتن * ديكران كفتند * ما نيز مي اييم * بيامدند * و دركشتي نشستند * ودران
شب چيزي نكرفتند * * وچون صباح شد عيسي بر كنار دريا پيدا شد * [وشاكردان 4
نمي دانستند كه عيسي بود] * وبديشان كفت * جوانان چيزي خوردني داريد * كفتند نه * 5

XLIII. Tertium tempus quo Chriſtus ſeipſum diſcipulis oſtendit.

CAP. XXI.

1 Poſt hæc ſeipſum diſcipulis ſuis oſtendit ad mare Tiberiadis. 2 Diſcipuli autem pariter unà erant: Simeon Cephas, et Thomas qui Gemellus dictus eſt, et Nathanael qui ex Catneb Galilææ erat, et filii Zebdæi, ac duo alii ex diſcipulis. 3 Simeon Cephas illis dixit; Ibimus piſcatum. Reliqui dixerunt, Nos etiam venimus. Venerunt itaque et navi inſcenderunt, et illâ nocte quidquã non ceperunt. 4 Et cùm mane eſſet, Jeſus in litore maris comparuit: et diſcipuli non cognoverunt quòd Jeſus eſſet. 5 Et illis dixit; Pueri, Nunquid comedendũ habetis? Dixerunt; Minimè.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. ΙΖ'.

Ille autem dicit eis; Jacite in dexteras partes navigii rete: &
6 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Βάλετε εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ πλοίου τὸ δίκτυον, καὶ
invenietis. Jecerunt ergò, & non jam illud trahere valebant à multitudine
εὑρήσετε. ἔβαλον οὖν, καὶ οὐκ ἔτι αὐτὸ ἑλκύσαι ἴσχυσαν ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν
piscium. Dicit ergò discipulus ille, quem diligebat Jesus, Petro; σκ ι
7 ἰχθύων. Λέγει οὖν ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς, τῷ Πέτρῳ,
Dominus est. Simon ergò Petrus audiens quia Dominus est, amiculum
Ὁ Κύριός ἐστι. Σίμων οὖν Πέτρος ἀκούσας ὅτι ὁ Κύριός ἐστι, τὸν ἐπενδύ-
succinxit: (erat enim nudus:) & misit seipsum in mare:
την διεζώσατο· (ἦν γὰρ γυμνός·) καὶ ἔβαλεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν·
At alii discipuli navigio venerunt: (non enim erant longè à
8 Οἱ δὲ ἄλλοι μαθηταὶ τῷ πλοιαρίῳ ἦλθον· (οὐ γὰρ ἦσαν μακρὰν ἀπὸ τῆς
terra, sed quasi à cubitis ducentis,) trahentes rete pi-
γῆς, (γ) ἀλλ' ὡς ἀπὸ (δ) πηχῶν διακοσίων,) σύροντες τὸ δίκτυον τῶν ἰ-
scium. Ut ergò descenderunt in terram, conspiciunt prunas positas, σκα θ
9 χθύων. Ὡς οὖν ἀπέβησαν εἰς τὴν γῆν, βλέπουσιν ἀνθρακιὰν κειμένην,
& piscem superpositum, & panem. Dicit eis Jesus; Affer-
10 καὶ ὀψάριον ἐπικείμενον, καὶ ἄρτον. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἐνέγκα-
te à piscibus quos prendidistis nunc. Ascendit Simon Petrus, & tra- σκβ θ
11 τε ἀπὸ τῶν ὀψαρίων ὧν ἐπιάσατε νῦν. Ἀνέβη Σίμων Πέτρος, καὶ εἵλ-
xit rete in terram, plenum piscibus magnis centum quinqua-
κυσε τὸ δίκτυον (ε) ἐπὶ τῆς γῆς, μεστὸν (ζ) ἰχθύων μεγάλων ἑκατὸν πεντη-

σκγ θ gintatribus. Et tot existentibus non scissum est rete. Dicit eis
κοντατριῶν. καὶ τοσούτων ὄντων οὐκ ἐσχίσθη τὸ δίκτυον. Λέγει αὐτοῖς 12
σκδ ι Jesus; Venite, prandete. Nemo autem audebat discipulorum interrogare
ὁ Ἰησοῦς, Δεῦτε, ἀριστήσατε. οὐδεὶς δὲ ἐτόλμα τῶν μαθητῶν ἐξετάσαι
σκε θ eum; Tu quis es? scientes quia Dominus est. Venit ergò Jesus, &
αὐτόν, Σὺ τίς εἶ; εἰδότες ὅτι ὁ Κύριός ἐστιν. Ἔρχεται οὖν ὁ Ἰησοῦς, καὶ 13
σκς ι accipit panem, & dat eis, & piscem similiter. Hoc jam
λαμβάνει τὸν ἄρτον, καὶ δίδωσιν αὐτοῖς, καὶ τὸ ὀψάριον ὁμοίως. Τοῦτο ἤδη 14
tertiò manifestatus est Jesus discipulis suis, excitatus ex mortuis.
τρίτον ἐφανερώθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς (η) μαθηταῖς αὐτοῦ, ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν.
σκζ θ Cùm ergò prandissent, dicit Simoni Petro Jesus; Simon Jona, dili-
Ὅτε οὖν ἠρίστησαν, λέγει τῷ Σίμωνι Πέτρῳ ὁ Ἰησοῦς, Σίμων Ἰωνᾶ, ἀγα- 15
gis me plus his? Dicit ei; Etiam, Domine: tu scis quia amo te. Di-
πᾷς με πλεῖον τούτων; λέγει αὐτῷ, Ναί, Κύριε· σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. λέ-
σκη ι cit ei; Pasce agnos meos. Dicit ei iterùm secundò; Simon Jo-
γει αὐτῷ, Βόσκε τὰ ἀρνία μου. Λέγει αὐτῷ πάλιν δεύτερον, Σίμων Ἰω- 16
na, diligis me? Ait illi; Etiam, Domine: tu scis quia amo te. Dicit
νᾶ, ἀγαπᾷς με; λέγει αὐτῷ, Ναί, Κύριε· σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. λέγει
σκθ θ ei; Pasce oves meas.
αὐτῷ, Ποίμαινε τὰ πρόβατά μου.

MS. A. (γ) ἀλλὰ (δ) πήχεων (ε) εἰς τὴν γῆν, (ζ) μεγάλων ἰχθύων (η) μαθηταῖς, ἐγερθεὶς

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

6 * ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܪܡܘ ܡܨܝܕܬܟܘܢ ܡܢ ܓܒܐ ܕܝܡܝܢܐ ܕܐܠܦܐ ܘܬܫܟܚܘܢ. ܘܐܪܡܝܘ ܘܠܐ ܫܟܚܘ ܠܡܓܕܗ ܡܢ ܣܘܓܐܐ ܕܢܘܢܐ ܕܐܚܕܬ. 7 * ܘܐܡܪ ܬܠܡܝܕܐ ܗܘ ܕܪܚܡ ܗܘܐ ܝܫܘܥ ܠܟܐܦܐ. ܗܢܘ ܡܪܢ. ܫܡܥܘܢ ܕܝܢ ܟܕ ܫܡܥ ܕܡܪܢ ܗܘ. ܫܩܠ ܟܘܬܝܢܗ ܐܣܪ ܚܨܘܗܝ. ܡܛܠ ܕܥܪܛܠܝ ܗܘܐ. ܘܫܕܐ ܢܦܫܗ ܒܝܡܐ ܕܢܐܬܐ ܠܘܬ ܝܫܘܥ. 8 * ܐܚܪܢܐ ܕܝܢ ܬܠܡܝܕܐ ܒܐܠܦܐ ܐܬܘ. ܠܐ ܓܝܪ ܪܚܝܩܝܢ ܗܘܘ ܛܒ ܡܢ ܝܒܫܐ. ܐܠܐ ܐܝܟ ܡܐܬܝܢ ܐܡܝܢ. ܘܢܓܕܝܢ ܗܘܘ ܠܡܨܝܕܬܐ ܗܝ ܕܢܘܢܐ. 9 * ܟܕ ܕܝܢ ܣܠܩܘ ܠܝܒܫܐ. ܚܙܘ ܓܘܡܪܐ ܟܕ ܣܝܡܢ. ܘܢܘܢܐ ܟܕ ܣܝܡ ܥܠܝܗܝܢ ܘܠܚܡܐ. 10 * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܐܝܬܘ ܡܢ ܢܘܢܐ ܗܠܝܢ ܕܨܕܬܘܢ ܗܫܐ. 11 * ܘܣܠܩ ܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ ܘܢܓܕܗ ܠܡܨܝܕܬܐ ܠܐܪܥܐ. ܟܕ ܡܠܝܐ ܢܘܢܐ ܪܘܪܒܐ ܡܐܐ ܘܚܡܫܝܢ ܘܬܠܬܐ. ܘܒܗܢܐ ܟܠܗ ܝܘܩܪܐ ܠܐ ܐܨܛܪܝܬ ܡܨܝܕܬܐ ܗܝ. 12 * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܬܘ ܐܫܬܪܘ. ܘܠܐ ܐܢܫ ܡܢ ܬܠܡܝܕܐ ܡܡܪܚ ܗܘܐ ܠܡܫܐܠܗ ܕܡܢ ܐܢܬ. ܡܛܠ ܕܝܕܥܝܢ ܗܘܘ ܕܡܪܢ ܗܘ. 13 * ܘܩܪܒ ܝܫܘܥ ܘܢܣܒ ܠܚܡܐ ܘܢܘܢܐ ܘܝܗܒ ܠܗܘܢ. 14 * ܗܕܐ ܬܠܬ ܙܒܢܝܢ ܐܬܚܙܝ ܝܫܘܥ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܟܕ ܩܡ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ.

15 * ܟܕ ܕܝܢ ܐܫܬܪܝܘ. ܐܡܪ ܝܫܘܥ ܠܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ. ܫܡܥܘܢ ܒܪ ܝܘܢܐ. ܪܚܡ ܐܢܬ ܠܝ ܝܬܝܪ ܡܢ ܗܠܝܢ. ܐܡܪ ܠܗ ܐܝܢ ܡܪܝ. ܐܢܬ ܝܕܥ ܐܢܬ ܕܪܚܡ ܐܢܐ ܠܟ. ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܪܥܝ ܠܝ ܐܡܪܝ. 16 * ܐܡܪ ܠܗ ܬܘܒ ܕܬܪܬܝܢ ܙܒܢܝܢ. ܫܡܥܘܢ ܒܪ ܝܘܢܐ. ܪܚܡ ܐܢܬ ܠܝ. ܐܡܪ ܠܗ ܐܝܢ ܡܪܝ. ܐܢܬ ܝܕܥ ܐܢܬ ܕܪܚܡ ܐܢܐ ܠܟ. ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܪܥܝ ܠܝ ܥܪܒܝ.

Ait illis; Conjicite rete vestrum à latere dex- 6
tro naviculæ, & invenietis. Conjecerunt
igitur, nec poterant attrahere rete præ mul-
titudine piscium quos continebat. Dixit au- 7
tem discipulus ille quem amabat Jesus, Ce-
phæ; Hic est Dominus noster. Simon verò,
quum audisset Dominum nostrum esse, ac-
ceptâ tunicâ suâ, præcinxit lumbos suos,
(quandoquidem nudus erat) & dejecit se in
mare, ut veniret ad Jesum. Alii autem disci- 8
puli naviculâ venerunt, (non enim multùm
aberant à terra, sed circiter ducentis cubitis)
& trahebant rete illud piscium. Quum au- 9
tem ascendissent in terram, conspiciunt pru-
nas positas, & piscem eis impositum, & pa-
nem. Et dixit eis Jesus; Afferte ex piscibus 10
quos modò piscati estis. Et ascendit Simon 11
Petra, traxitque rete in terram plenum pisci-
bus magnis, centum & quinquaginta tribus:
& toto illo onere non scissum est rete illud.
Et dixit eis Jesus; Venite, prandete. Nemo 12
autem ex discipulis audebat interrogare eum
quis esset, quum scirent Dominum nostrum
esse. Accessit autem Jesus, & accepit panem 13
& pisces, deditque eis. Hâc jam tertiâ vice 14
apparuit Jesus discipulis suis, quum resurre-
xisset à mortuis.

In commemoratione Simonis Petri, & sanctificatione Ecclesiæ, consecrationéque Episcoporum. 52.

Quum autem prandissent, dixit Jesus Simo- 15
ni Petræ; Simon Bar-jona, amas me plus-
quam hi? Dicit ei; Etiam, Domine mi, tu
nôsti quòd amem te. Dixit ei Jesus; Pasce 16
mihi agnos meos. Dixit ei iterum secundâ
vice; Simon Barjona, amas me? Dicit ei;
Etiam, Domine mi, tu scis quòd amem te.
Dixit ei Jesus, Pasce mihi oves meas.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

6 * عيسي كفت دام را از كنار راست † بيندازيد تا بيابيد * چون بينداختند دام پر شد *
چنانك نمي توانستند كشيدن * از بسياري كه درو ماهي بود * * و آن شاكرد كه عيسي 7
اورا دوست مي داشت * بصفا كفت * كه اين خداوند ماست مسيح * شمعون چون شنيد كه
خداوندست * جبهء خودرا ستد * ودر ميا بست * سبب انك برهنه بود * و خودرا در دريا انداخت *
و پيش عيسي آمد * * ديكر شاكردان در كشتي آمدند * براي انك از زمين سخت دور نبودند * 8
الا قدر دويست كام * وآن دام ماهي را مي كشيدند * * وچون بر زمين بر آمدند * 9
ديدند † اخكرهاء اتش بر افروخته * وماهي و نان نهاده * * عيسي بشاكردان كفت * اين را 10
كه نو كرفتيد * بياوريد * * شمعون صفا بالا رفت * و دام را بر زمين كشيد * ودام پر بود † 11
از ماهيء بزرك * صد و پنجاه و سه ماهي بود * و بدين همه كراني دام دريده نشد *
* عيسي بديشان كفت * بياييد * و چاشتيء خودرا بخوريد * وكسي از شاكردان كستاخي 12
نمي كرد * كه كيست * ويا بپرسد * و مي دانستند كه خداوند ماست *

Jesus dixit; Rete à latere dextro 6
jaciatis, ut inveniatis: cùm jecissent
itaque *rete impletum fuit, adeò ut*
non possent trahere, præ multitudine
quæ in eo piscium erat. Et ille disci- 7
pulus, quem Jesus diligebat, Cephæ
dixit; Hic quidem Dominus noster
est Christus. Simeon autem quum
audisset quòd Dominus esset, tuni-
cam suam cepit, & medio sui *accin-*
xit, propterea quòd nudus erat, &
seipsum in mare projecit, & ad Je-
sum venit. Alii autem *discipuli na-* 8
vigio venerunt, eò quòd à terra val-
dè remoti non erant, sed circiter
ducentis cubitis, & rete illud pisciū
trahebant. Et cùm in terram ascen- 9
dissent, viderunt prunas ignis accen-
sas, & piscem & panem positum. Je- 10
sus discipulis dixit; Hoc quòd nu-
per cepistis, afferte. Simeon Cephas 11
ascendit, & rete in terram traxit:
rete autem plenum erat piscibus ma-
gnis, centum quinquaginta et tres pi-
sces erant: & hoc toto pondere rete
scissum non erat. Jesus illis dixit; 12
Venite, & prandium vestrum com-
edite. Nemo autem ex discipulis
ausus est, quis esset vel ut interro-
garet: sciebant enim quòd Do-
minus noster esset.

Versio VULGATA LATINA.

6 Dicit eis; Mittite in dexteram navigii rete; & invenietis. Miserunt ergò:
7 & jam non valebant illud trahere præ multitudine piscium. Dixit ergò di-
scipulus ille quem diligebat Jesus, Petro; Dominus est. Simon Petrus cùm
audisset quia Dominus est, tunicâ succinxit se (erat enim nudus) & misit
8 se in mare. Alii autem discipuli navigio venerunt, (non enim longè erant
9 à terra, sed quasi cubitis ducentis,) trahentes rete piscium. Ut ergò descen-
derunt in terram, viderunt prunas positas, & piscem superpositum, & pa-
10 nem. Dicit eis Jesus; Afferte de piscibus, quos prendidistis nunc. Ascen-
11 dit Simon Petrus, & traxit rete in terram, plenum magnis piscibus cen-
tum quinquaginta tribus. Et cùm tanti essent, non est scissum rete. Dicit 12
eis Jesus; Venite, prandete. Et nemo audebat discumbentium interrogare
eum; Tu quis es? scientes, quia Dominus est. Et venit Jesus, & accipit 13
panem, & dat eis, & piscem similiter. Hoc jam tertiò manifestatus est Je- 14
sus discipulis suis, cùm resurrexisset à mortuis. Cùm ergò prandissent, dicit 15
Simoni Petro Jesus; Simon Joannis, diligis me plus his? Dicit ei; Etiam,
Domine, tu scis quia amo te. Dicit ei; Pasce agnos meos. Dicit ei ite- 16
rùm; Simon Joannis, diligis me? Ait illi; Etiam, Domine, tu scis quia amo
te. Dicit ei; Pasce agnos meos.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* فَقَالَ لَهُمْ أَلْقُوا شَبَكَتَكُمْ عَنْ يَمِينِ ٱلسَّفِينَةِ فَتَجِدُوا * فَأَلْقَوْا وَلَمْ يَقْدِرُوا أَنْ يَشِيلُوهَا مِنْ كَثْرَةِ 6
ٱلْحِيتَانِ * فَقَالَ ٱلتِّلْمِيذُ ٱلَّذِي كَانَ يَسُوعُ يُحِبُّهُ لِبُطْرُسَ إِنَّهُ ٱلرَّبُّ * فَلَمَّا سَمِعَ سِمْعَانُ ٱلصَّفَا 7
أَنَّهُ ٱلسَّيِّدُ ٱتَّزَرَ بِقَمِيصِهِ لِأَنَّهُ كَانَ عَارِيًا وَأَلْقَى نَفْسَهُ فِي ٱلْبَحْرِ * وَجَاءَ ٱلتَّلَامِيذُ ٱلْأُخَرُ فِي 8
ٱلسَّفِينَةِ لِأَنَّهُمْ لَمْ يَكُونُوا مُتَبَاعِدِينَ مِنَ ٱلشَّاطِئِ إِلَّا نَحْوَ مِائَتَيْ ذِرَاعٍ وَهُمْ يَجْذِبُونَ تِلْكَ
ٱلشَّبَكَةَ ٱلَّتِي فِيهَا ٱلْحِيتَانُ * فَلَمَّا صَعِدُوا إِلَى ٱلْأَرْضِ رَأَوْا جَمْرًا مَوْضُوعًا وَعَلَيْهِ حُوتًا وَخُبْزًا * 9
* فَقَالَ لَهُمْ يَسُوعُ قَدِّمُوا مِنَ ٱلسَّمَكِ ٱلَّذِي صِدْتُمُ ٱلْآنَ * فَصَعِدَ سِمْعَانُ ٱلصَّفَا وَجَذَبَ 10 11
ٱلشَّبَكَةَ إِلَى فَوْقِ ٱلْأَرْضِ إِذْ هِيَ مُمْتَلِئَةٌ حِيتَانًا كِبَارًا ثَلَاثَةً وَخَمْسِينَ وَمِائَةً * وَبِهَذَا ٱلْعَدَدِ لَمْ
تَنْخَرِقِ ٱلشَّبَكَةُ * فَقَالَ لَهُمْ يَسُوعُ تَعَالَوْا لِتَأْكُلُوا * وَلَمْ يَجْسُرْ أَحَدٌ مِنْ تَلَامِيذِهِ أَنْ يَسْأَلَهُ أَنْتَ 12
مَنْ لِأَنَّهُمْ عَلِمُوا أَنَّهُ ٱلسَّيِّدُ * فَجَاءَ يَسُوعُ وَأَخَذَ خُبْزًا وَسَمَكًا وَأَعْطَاهُمْ * هَذِهِ مَرَّةٌ ثَالِثَةٌ ظَهَرَ 13 14
يَسُوعُ لِتَلَامِيذِهِ لَمَّا قَامَ مِنَ ٱلْأَمْوَاتِ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلسَّادِسُ وَٱلْأَرْبَعُونَ *

* فَلَمَّا أَكَلُوا قَالَ يَسُوعُ لِسِمْعَانَ بُطْرُسَ يَا سِمْعَانُ بْنَ يُونَا أَتُحِبُّنِي أَكْثَرَ مِنْ هَؤُلَاءِ * فَقَالَ لَهُ 15
نَعَمْ يَا رَبُّ أَنْتَ تَعْلَمُ أَنِّي أُحِبُّكَ * قَالَ لَهُ ٱرْعَ خِرَافِي * ثُمَّ قَالَ لَهُ ثَانِيَةً يَا سِمْعَانُ بْنَ يُونَا أَتُحِبُّنِي * 16
فَقَالَ لَهُ نَعَمْ يَا سَيِّدُ أَنْتَ تَعْلَمُ أَنِّي أُحِبُّكَ * قَالَ لَهُ ٱرْعَ كِبَاشِي *

Dixit eis; Jacite rete vestrum à dex- 6
tera navis, & invenietis. Jecerunt
ergò, & non potuerunt trahere illud
præ multitudine piscium. Quare ait 7
discipulus, quem Jesus diligebat, Pe-
tro; Sanè est Dominus. Cùm autem
audisset Simon Petra quòd Dominus
esset, præcinxit se tunicâ suâ, quo-
niam erat nudus, & dejecit sese in
mare. Tum venerunt discipuli alii 8
in navi (non enim erant distan-
tes à litore nisi circiter ducentis cu-
bitis) trahentes illud rete in quo erant
pisces. Cúmque ascendissent in ter- 9
ram, viderunt prunas positas, & su-
per iis piscem, & panem. Et dixit 10
eis Jesus; Afferte de piscibus quos
piscati estis modò. Itaque ascendit 11
Simon Petra, & traxit rete in ter-
ram, cùm esset plenum piscibus ma-
gnis, tribus & quinquaginta supra
centum: & tali cum numero non est
scissum rete. Et dixit eis Jesus; 12
Venite ad comedendum. Et non ausus
est quisquam ex discipulis ejus inter-
rogare eum, Tu quis es? quandoqui-
dem noverant ipsum esse Dominum.
Et venit Jesus, & accepit panem 13
ac pisces, deditque eis. Hæc est vi- 14
ces tertia quâ apparuit Jesus disci-
pulis suis, quum surrexisset à mortuis.

Sectio quadragesima sexta.

Cùm ergò manducâssent, dixit Jesus 15
Simoni Petro; Simon, fili Jona, di-
ligisne me plus his? Dixit ei; Et-
iam Domine, tu scis quòd amem te.
Dixit ei, Pasce agnos meos. Dein- 16
dè dixit ei secundò; Simon, fili Jo-
na, diligisne me? Dixit ei; Etiam.
Domine: tu nôsti quòd amem te. Di-
xit ei, Pasce arietes meos.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

6 ወይቤሎሙ ፡ አውርዱ ፡ መሣግሪክሙ ፡ ኀበ ፡ ይምነ፡ ሐመር፡ ወትረክቡ፡፡ ወይቤልዎ፡
ሠራሕነ፡ ኵሎ፡ ሌሊተ፡ ወአልቦ ፡ ዘረከብነ ፡ ወበቃልከሰ፡ ናወርድ፡ ወአውረደሙ፡ ስአ
7 ኑ፡ ስሒበ፡ እምብዝኆሙ፡ ዓሣቲሁ፡፡=፦ ወይቤሎ፡ ለጴጥሮስ ፡ ዝኩ፡ ረድእ፡ ዘያፈቅ
ሮ፡፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ እግዚእነ፡ ውእቱ፡ ወሰሚዖ፡ ስምዖን፡ ጴጥሮስ፡ ከመ፡ እግዚ
እነ፡ ውእቱ፡ ቀነተ፡ ዘይትዓፀፍ፡ እስመ፡ ዕራቁ፡ ውእቱ ፡ ወወረደ፡ ውስተ፡ ባሕር፡፡=፦
8 ወቢጹሰ፡ በሐመር፡ በጽሑ፡ ወቅሩብ፡ ምድር፡ እምኔሆሙ፡ መጠነ ፡ ክልኤ፡ ምእት፡
9 በእመት ፡ እንዘ፡ ይስሕቡ ፡ መሣግሪሆሙ፡፡=፦ ወወሪዶሙ፡ ምድረ፡ ረከቡ፡ ፍሕመ፡
10 ብቍጽ፡ ወዓሣ፡ ወኅብስተ፡ ስሩዐ፡፡=፦ ወይቤሎሙ ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ አምጽኡ፡
11 እምውስተ፡ ዓሣት፡ ዘአኀዝክሙ፡ ይእዜ፡፡=፦ ወዓርገ፡ ስምዖን፡ ጴጥሮስ፡ ወሰሐበ፡
መሣግርተ ፡ ውስተ ፡ ምድር ፡ ወምሉእ፡ ዓሣተ፡ ዓበይተ፡ ምእት ፡ ወኃምሳ፡ ወሠለስ
12 ቱ፡፡ ወእንዘ፡ መጠነዝ፡ ብዝኆ፡ ኢተሠጠ፡ መሣግርቱ፡፡=፦ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡
ኢየሱስ፡ ንዑ፡ ንምሳሕ፡፡ ወኢተኀበሉ ፡ እምአርዳኢሁ ፡ ይበልዎ፡ መኑ፡ አንተ፡ እስ
13 መ፡ ኣእመሩ ፡ ከመ ፡ እግዚእነ ፡ ውእቱ፡፡=፦ ወመጽአ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወነሥ
14 አ፡ ኅብስተ፡ ወወሀቦሙ፡ ወዓሣሂ ፡ ከማሁ፡፡=፦ ወሣልሱዝ ፡ እንዘ ፡ ያስተርእዮሙ፡
15 እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ለአርዳኢሁ ፡ ተንሥኦ ፡ እሙን ፡ ምዉታን፡=፦ ወእምድኅረ፡ መ
ስሑ፡ ይቤሎ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ለጴጥሮስ፡ ስምዖን ፡ ዘዮና፡ ታፈቅረኒኑ፡ ፈድፋ
ደ፡ እምእሉ፡፡ ወይቤሎ፡ እወ ፡ እግዚኦ፡ ለሊከ፡ ታአምር ፡ ከመ፡ አፈቅረከ፡፡ ወይቤ
16 ሎ፡ ረዓይኬ ፡ አባግዕየ፡፡=፦ ወይቤሎ፡ ካዕበ፡ ደገመ፡ ስምዖን፡ ዘዮናሰ፡ ታፈቅረኒኑ፡
ወይቤሎ፡ እወ፡ እግዚኦ፡ አንተ፡ ታአምር ፡ ከመ ፡ አፈቅረከ፡፡ ወይቤሎ ፡ ረዓይኬ፡ አ
ባግዕየ፡፡=፦

Et dixit iis; Demittite retia vestra ad dextram navis, & invenietis: & dixe- 6
runt ei; Laboravimus totam noctem, & nihil fuit quod invenimus, sed ad ver-
bum tuum demittemus: & quum demisissent non potuerunt trahere præ multi-
tudine piscium Et dixit Petro ille discipulus, quem diligebat Dominus Jesus, 7
Dominus noster est. Et audiens Simon Petrus quòd Dominus noster erat, accin-
xit amictum suum, quia nudus erat, & descendit in mare. Et socii ejus in navi 8
venerunt (& distabat terra ab iis circa ducentos cubitos) trahentes rete eo-
rum. Et descendentes *in* terram, invenerunt prunas accensas, & piscem, & 9
panem positum. Et dixit Dominus Jesus; Adferte ex piscibus quos cepistis 10
modò. Et ascendit Simon Petrus, & traxit rete in terram, & plenum fuit pi- 11
scibus magnis, centum & quinquaginta & tribus: & quum tot essent, non fissum
fuit rete. Et dixit iis Dominus Jesus; Venite, prandeamus. Et non ausi fuerunt 12
aliqui ex discipulis ejus, dicere ei; Quis es? quia sciverunt quòd Dominus
noster fuit. Et venit Dominus Jesus, & accepit panem, & dedit iis; & pisces 13
similiter. Et tertiâ hâc *vice* apparuit Dominus Jesus discipulis suis, quum re- 14
surrexisset à mortuis. Et postquàm prandissent, dixit Dominus Jesus Petro; 15
Simon Jonæ, diligísne me plus quàm hi? Et dixit ei; Etiam Domine, tu ipse
scis quòd diligo te. Et dixit ei; Pasce igitur oves meas. Et dixit ei iterum se- 16
cundò; Simon Jonæ, diligísne me? Et dixit ei; Etiam Domine, tu scis quòd di-
ligo te. Et dixit ei; Pasce igitur oves meas.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

13 14 * مسيح † پيش آمد و نان و ماهي را † ستد و بديشان داد * * واين سوم بارست كه عيسي
خودرا بشاكردان خود نمود * بعد از انك از ميان مردكان † بر خاست * * وچون چاشت خوردند * 15
عيسي روي بشمعون صفا اورد * وكفت شمعون پسر يونا * مرا دوست مي داري † از ايشان بيشتر *
شمعون كفت آري خداوند ما تو مي داني كه من ترا دوست مي دارم * عيسي بدو كفت برهاء
مرا بچران † براي من * * باز دوم بار بدو كفت شمعون پسر يونا مرا دوست مي داري * شمعون 16
بدو كفت * آري خداوند من مي داني † كه ترا دوست مي دارم * عيسي بدو كفت
كوسفندان مرا بچران † براي من *

Christus ergo *accessit, & panem &* 13
piscem accepit, & illis dedit. Et 14
hoc tertium tempus erat, quo Jesus
seipsum discipulis suis ostendit,
postquàm de mortuis surrexisset.
Cùm autem pransi essent, Jesus vul- 15
tum ad Simeonem Cepham vertit,
& dixit; Simeon fili Jonæ, me di-
ligis illis magis? Simeon dixit;
Etiam Domine noster, tu scis quòd
ego te diligam. Jesus ei dixit;
Agnos meos pasce mihi. Rursùs 16
secundâ vice ei dixit; Simeon fili
Jonæ me diligis? Simeon ei dixit
Etiam Domine mi, scis quòd te di-
ligam. Jesus ei dixit; Oves meas
pasce mihi.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Dicit ei tertiò; Simon Jona, amas me? Contriſtatus eſt Petrus, quia dixit
17 Λέγει αὐτῷ τὸ τρίτον, Σίμων Ἰωνᾶ, φιλεῖς με; ἐλυπήθη ὁ Πέτρος, ὅτι εἶπεν
ei tertiò, Amas me? & dixit ei; Domine, tu omnia ſcis: tu
αὐτῷ τὸ τρίτον, Φιλεῖς (θ) με; καὶ εἶπεν αὐτῷ, Κύριε, σὺ πάντα οἶδας· σὺ
cognoſcis quia amo te. Dicit ei Jeſus; Paſce oves meas. Amen,
18 γινώσκεις ὅτι φιλῶ σε. λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Βόσκε τὰ (ι) πρόβατά μου. Ἀμὴν
amen dico tibi; Cùm eſſes junior, cingebas teipſum, & ambulabas ubi volebas:
ἀμὴν λέγω σοι, Ὅτε ἦς νεώτερος, ἐζώννυες σεαυτὸν, καὶ περιεπάτεις ὅπου ἤθελες·
cùm autem ſenueris, extendes manus tuas, & alius te cinget, & feret
ὅταν δὲ γηράσῃς, ἐκτενεῖς τὰς χεῖράς σου, καὶ ἄλλος σε ζώσει, καὶ (κ) οἴσει
quò non vis. Hoc autem dixit, ſignificans quâ morte glorificaturus eſſet Deum.
19 ὅπου οὐ θέλεις. Τοῦτο δὲ εἶπε, σημαίνων ποίῳ θανάτῳ δοξάσει τὸν Θεόν.
Et hoc effatus, dicit ei; Sequere me. Converſus autem Petrus, conſpicit
20 καὶ τοῦτο εἰπὼν, λέγει αὐτῷ, Ἀκολούθει μοι. (λ) Ἐπιστραφεὶς δὲ ὁ Πέτρος βλέπει
diſcipulum quem diligebat Jeſus, ſequentem: qui & recubuerat in cœna
τὸν μαθητὴν ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς, ἀκολουθοῦντα· ὃς καὶ ἀνέπεσεν ἐν τῷ δείπνῳ
ſuper pectus ejus, & dixerat; Domine, quis eſt tradens te? Hunc videns
21 ἐπὶ τὸ στῆθος αὐτοῦ, καὶ εἶπε, Κύριε, τίς ἐστιν ὁ παραδιδούς σε; Τοῦτον ἰδὼν

σλ ι
σλα θ
σλβ ι

Petrus, dicit Jeſu; Domine, hic autem quid? Dicit ei Jeſus; Si
ὁ Πέτρος, λέγει τῷ Ἰησοῦ, Κύριε, οὗτος δὲ τί; Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἐὰν 22
eum volo manere donec veniam, quid ad te? tu ſequere me. Exivit
αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι, τί πρὸς σε; (μ) σὺ ἀκολούθει μοι. Ἐξῆλθεν 23
ergò ſermo iſte ad fratres, quia diſcipulus ille non moritur. Et non dixit
οὖν ὁ λόγος οὗτος εἰς τοὺς ἀδελφοὺς, ὅτι ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος οὐκ ἀποθνήσκει. καὶ οὐκ εἶπεν
ei Jeſus; Quòd non moritur: ſed, Si eum volo manere donec veniam,
αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὅτι οὐκ ἀποθνήσκει· ἀλλ', Ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι,
quid ad te? Hic eſt diſcipulus teſtificans de his, & ſcribens hæc:
τί πρὸς σε; Οὗτός ἐστιν ὁ μαθητὴς ὁ μαρτυρῶν περὶ τούτων, καὶ γράψας ταῦτα· 24
& ſcimus quia verum eſt teſtimonium ejus. Sunt autem & alia multa quæcunque
καὶ οἴδαμεν ὅτι ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ. Ἔστι δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ ὅσα 25
fecit Jeſus; quæ ſi ſcribantur ad unum, nec ipſum arbitror mundum capere
ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἅτινα ἐὰν γράφηται καθ' ἕν, οὐδὲ αὐτὸν οἶμαι τὸν κόσμον χωρῆσαι
ſcriptos libros. Amen.
τὰ γραφόμενα (ν) βιβλία. Ἀμήν.

Τοὺς τοῦ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγελίου στίχους ἐν τοῖς ἡμετέροις οὐχ εὕρομεν ἀντιγράφοις.

MS.A. (θ) με; λέγει αὐτῷ, (ι) προβάτιά μου. (κ) οἴσει σε ὅπου (λ) Ἐπιστραφεὶς ὁ (μ) σύ μοι ἀκολούθει. (ν) βιβλία.

Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

17 *ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܬܘܒ ܕܬܠܬ ܙܒܢܝܢ. ܫܡܥܘܢ ܒܪ ܝܘܢܐ ܪܚܡ ܐܢܬ ܠܝ. ܘܟܪܝܬ ܠܗ
ܠܟܐܦܐ ܕܐܡܪ ܠܗ ܕܬܠܬ ܙܒܢܝܢ ܪܚܡ ܐܢܬ ܠܝ. ܘܐܡܪ ܠܗ. ܡܪܝ. ܟܠܡܕܡ ܐܢܬ ܝܕܥ
18 ܐܢܬ. ܐܢܬ ܝܕܥ ܐܢܬ ܕܪܚܡ ܐܢܐ ܠܟ. ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܪܥܝ ܠܝ ܢܩܘܬܝ. *ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ
ܐܢܐ ܠܟ. ܕܟܕ ܛܠܐ ܗܘܝܬ. ܐܢܬ ܐܣܪ ܗܘܝܬ ܚܨܝܟ. ܘܡܗܠܟ ܗܘܝܬ ܠܐܝܟܐ ܕܨܒܐ
ܐܢܬ. ܡܐ ܕܝܢ ܕܣܒܬ. ܬܦܫܘܛ ܐܝܕܝܟ ܘܐܚܪܢܐ ܢܐܣܘܪ ܠܟ ܚܨܝܟ ܘܢܘܒܠܟ ܠܐܝܟܐ ܕܠܐ
19 ܨܒܐ ܐܢܬ. *ܗܕܐ ܕܝܢ ܐܡܪ. ܕܢܚܘܐ ܒܐܝܢܐ ܡܘܬܐ ܥܬܝܕ ܕܢܫܒܚ ܠܐܠܗܐ. ܘܟܕ ܐܡܪ ܗܠܝܢ.
ܐܡܪ ܠܗ ܬܐ ܒܬܪܝ.

* ܕܘܟܪܢܐ ܕܝܘܚܢܢ ܐܘܢܓܠܝܣܛܐ * ܢܓ *

20 *ܐܬܦܢܝ ܫܡܥܘܢ. ܘܚܙܐ ܠܬܠܡܝܕܐ ܗܘ ܕܪܚܡ ܗܘܐ ܝܫܘܥ ܕܐܬܐ ܒܬܪܗ. ܗܘ ܕܐܬܟܠܝ
21 ܗܘܐ ܒܚܫܡܝܬܐ ܥܠ ܚܕܝܗ ܕܝܫܘܥ. ܘܐܡܪ ܡܪܝ. ܡܢܘ ܡܫܠܡ ܠܟ. *ܠܗܢܐ ܟܕ ܚܙܐ
22 ܟܐܦܐ ܐܡܪ ܠܝܫܘܥ. ܡܪܝ ܘܗܢܐ ܡܢܐ. *ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܐܢ ܨܒܐ ܐܢܐ ܕܗܢܐ ܢܩܘܐ ܥܕܡܐ
23 ܕܐܬܐ ܐܢܐ ܠܟ ܡܢܐ ܠܟ. ܐܢܬ ܬܐ ܒܬܪܝ. *ܘܢܦܩܬ ܗܕܐ ܡܠܬܐ ܒܝܬ ܐܚܐ. ܕܗܘ ܬܠܡܝܕܐ ܠܐ
ܡܐܬ. ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܠܐ ܗܘܐ ܕܠܐ ܡܐܬ ܐܡܪ. ܐܠܐ ܐܢ ܨܒܐ ܐܢܐ ܕܗܢܐ ܢܩܘܐ ܥܕܡܐ ܕܐܬܐ ܐܢܐ ܠܟ ܡܢܐ
24 ܠܟ. *ܗܢܘ ܬܠܡܝܕܐ ܕܐܣܗܕ ܥܠ ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܘܐܦ ܟܬܒ ܐܢܝܢ. ܘܝܕܥܝܢܢ ܕܫܪܝܪܐ
25 ܗܝ ܣܗܕܘܬܗ. *ܐܝܬ ܕܝܢ ܐܦ ܣܓܝܐܬܐ ܐܚܪܢܝܬܐ ܕܥܒܕ ܝܫܘܥ. ܐܝܠܝܢ ܕܐܠܘ ܚܕܐ ܚܕܐ
ܡܬܟܬܒܢ ܗܘܝ. ܐܦܠܐ ܗܘ ܥܠܡܐ ܐܟܡܐ ܕܣܒܪ ܐܢܐ ܣܦܩ ܗܘܐ ܠܟܬܒܐ ܕܡܬܟܬܒܝܢ ܗܘܘ.

*ܫܠܡ ܐܘܢܓܠܝܘܢ ܩܕܝܫܐ ܟܪܘܙܘܬܐ ܕܝܘܚܢܢ ܐܘܢܓܠܝܣܛܐ ܕܡܠܠ
ܘܐܟܪܙ ܝܘܢܐܝܬ ܒܐܦܣܘܣ*

Dixit ei Jeſus rurſùm tertiâ vice; Simon Barjona, amas me? At triſtis fuit Cepha, quòd dixiſſet ipſi tertiâ vice, Amas me? proindè dixit ei; Domine mi, tu omnia ſapis, tu nôſti quòd amem te. Ait illi Jeſus; Paſce mihi oviculas meas. 18 Amen, amen dico tibi; Quum puer eſſes, tu tibi cingebas lumbos tuos, & ibas quò volebas: quum autem ſenueris, extendes manus tuas, aliúſque cinget tibi lumbos tuos, et ducet te quò nolles. 19 Hoc autem dixit, ut indicaret quâ morte glorificaturus eſſet Deum. Et quum hæc dixiſſet, ait illi; Poſt me venito.

In commemorationem Johannis Evangeliſtæ. 53.

20 Converſus autem Simon vidit diſcipulum illum quem amabat Jeſus, ponè venientem, qui recubuerat in cœna ſuper pectus Jeſu, dixerátque; Domine mi, quis te proditurus eſt? 21 Hunc quum vidiſſet Cepha, dixit ad Jeſum; Domine mi, hic autem quid? 22 Dixit ei Jeſus; Si velim hunc manere uſquedum veniam, quid ad te? tu me ſequere. 23 Exivit itaque hic ſermo inter fratres, illum diſcipulum non eſſe moriturum: Jeſus autem nequaquam dixerat, Non morietur; ſed, Si velim hunc manere uſque dum veniam, quid ad te? 24 Hic eſt diſcipulus ille, qui teſtatus eſt de his omnibus, quique ſcripſit hæc: & ſcimus nos verum eſſe teſtimonium ejus. 25 Sunt autem & alia quamplurima, quæ fecit Jeſus: quæ ſi ſigillatim ſcriberentur, ne ipſe mundus quidem, ut puto, ſufficeret iis qui ſcriberentur libris.

Finitum eſt Evangelium ſacroſanctum Prædicatio Johannis Evangeliſtæ, quod locutus eſt & proclamavit Græcè, Epheſi.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

17 *سوم بار بدو كفت * شمعون ابن يونا * مرا دوست مي داري * [وصفارا غصه بود كه سه
بار بدو كفت مرا دوست داري] شمعون بدو كفت * خداوند من * در همه چيز ترا وقوف
وخبر هست * تو مي داني كه من ترا دوست مي دارم * عيسي بدو كفت ميشان †
18 مرا بچران براي من * راست راست بتو مي كويم * چون جوان بودي * تو براي خود †
ميان خود مي بستي * ودر هر كجا كه مي خواستي مي رفتي * چون پير شدي دست
19 خودرا بر داري وديكرست† كه ميان ترا ببندد * وترا ببرد هر كجا كه نخواهي * * اين
كفت تا بنمايد كه بكدامين مرك خواهد مردن * وخدايرا ستايش دهد * چون مسيح اين
20 سخنها كفت * بشمعون كفت در دنبال من بيا * * او التفات كرد * ديد ان شاكردرا كه عيسي
دوست مي داشت * در دنبال او مي آيد * ان شاكرد كه در شبانكاه خوردن فصح * بر سينه
عيسي تكيه كرده بود * و پرسيد ازمسيح كه خداوندم * كيست انك ترا بدست مي
21 22 دهد * * چون صفا بديد * بعيسي كفت خداوندم اين چيست * * عيسي بدو كفت *

Tertiâ vice illi dixit; Simeon fili Jonæ, me diligis? Cephæ autem dolor fuit, quòd tribus vicibus ei dixiſſet, Me diligis? Simeon itaque *ei dixit; Domine mi, omnis rei tibi ſcientia & notitia eſt, tu ſcis quòd ego te diligam. Jeſus ei dixit; Oves meas paſce mihi.* 18 *Verè, verè tibi dico; Cùm juvenis eras, tu tibi ipſi lumbos cingebas, & quocunque velles, ibas: cùm* autem *ſenex fueris, manum tuam tolles, & alius eſt qui lumbos tuos cinget, & te feret quò noles.* 19 *Hoc dixit, ut oſtenderet quâ morte moriturus erat, & Deo gloriam daturus. Et cùm Chriſtus hæc verba dixiſſet, Simeoni dixit; Poſt me veni.* 20 *Ille converſus vidit illum diſcipulum, quem Jeſus diligebat, poſt eum venientem, illum* inquam *diſcipulum qui in cœna Paſchali pectori Jeſu innixus erat, & Jeſum interrogaverat; Domine mi, quis eſt ille qui te in manus* inimicorum dat. 21 *Cùm Cephas* eum *vidiſſet, ad Jeſum dixit; Domine mi, huic quid eſt* futurum? 22 *Jeſus ei dixit;*

Verſio VULGATA LATINA.

17 Dicit ei tertiò; Simon Joannis, amas me? Contriſtatus eſt Petrus, quia dixit ei tertiò, Amas me? & dixit ei; Domine, tu omnia nôſti: tu ſcis quia amo 18 te. Dixit ei; Paſce oves meas. Amen, amen dico tibi; Cùm eſſes junior, cingebas te, & ambulabas ubi volebas: cùm autem ſenueris, extendes ma- 19 nus tuas, & alius te cinget, & ducet quò tu non vis. Hoc autem dixit, ſignificans quâ morte clarificaturus eſſet Deum. Et cùm hoc dixiſſet, dicit ei; 20 Sequere me. Converſus Petrus vidit illum diſcipulum, quem diligebat Jeſus, ſequentem, qui & recubuit in cœna ſuper pectus ejus, & dixit; Do- 21 mine, quis eſt qui tradet te? Hunc ergò cùm vidiſſet Petrus, dixit Jeſu; Domine, hic autem quid? 22 Dicit ei Jeſus; Sic eum volo manere donec veniam, quid ad te? tu me ſequere. 23 Exiit ergò ſermo iſte inter fratres, quia diſcipulus ille non moritur. Et non dixit ei Jeſus; Non moritur: ſed; Sic eum volo manere donec veniam, quid ad te? 24 Hic eſt diſcipulus ille, qui teſtimonium perhibet de his, & ſcripſit hæc: & ſcimus, quia verum eſt teſtimonium ejus. 25 Sunt autem & alia multa, quæ fecit Jeſus: quæ ſi ſcribantur per ſingula, nec ipſum arbitror mundum capere poſſe eos, qui ſcribendi ſunt, libros.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

17 *ثم قال له ايضا ثالثة يا سمعان بن يونا اتحبني * فحزن الصفا لقوله له ثلث مرات اتحبني * فقال
18 له يا سيد انت عارف بكل شي وانت عالم اني احبك * قال له ارع نعاجي * امين امين اقول
لك انك اذ كنت شابا * كنت تشد ذاتك وحدك وتمضي الي حيث تشاء * فاذا شخت فانك
19 تبسط يديك واخر يشدك ويحملك الي حيث لا تريد * قال هذا معبرا باية ميتة يمجد الله *
20 فلما قال هذا قال له اتبعني * والتفت الصفا فراي ذلك التلميذ الذي كان يسوع يحبه
تابعه * وهو الذي اتكا وقت العشاء علي صدره وقال له يا سيد من الذي يسلمك *
21 22 *هذا لما راه بطرس قال ليسوع يا رب فهذا ما باله * فقال له يسوع ان اردت ان اتركه حتي اجي
23 فما بالك انت * اتبعني انت * فذاعت هذه الكلمة في الاخوة ان ذاك التلميذ لا يموت * ويسوع لم
24 يقل انه لا يموت بل ان اردت ان اتركه حتي اجي فما بالك انت * هذا هو التلميذ الذي
25 يشهد بهذا وكتبه * ونحن نعلم ان شهادته حق هي * وفعل يسوع اشياء اخر كثيرة ايضا *
لو كتبت واحدة واحدة لظننت ان العالم لم يسعها صحفا مكتوبة *

Item dixit ei quoque tertiò; Simon, fili Jona, diligiſne me? Contriſtatus eſt autem Cephas eò quòd dixiſſet ei tribus vicibus, Diligiſne me? quare dixit; Domine, tu ſcis omnia, & tu nôſti quòd amem te. Dixit ei, Paſce oves meas. 18 *Amen, amen dico tibi, quòd quum eſſes juvenis, cingebas te ipſe ſolus, & ibas quò volebas: at quum ſenueris, tu quidem extendes manus tuas, & alius te ſtringet, ferétque te quò non voles.* 19 *Dixit hoc aſſerens quo mortis genere glorificaturus eſſet Deum; Cúmque dixiſſet hoc, ait illi; Sequere me.* 20 *Et converſus eſt Cephas, viditque illum diſcipulum quem Jeſus diligebat, ſequentem ſe, nempè eum qui recubuerat tempore cœnæ ſuper pectus ejus, & dixerat ei; Domine, quis eſt qui te proditurus eſt?* 21 *Hunc quum vidiſſet Petrus, dixit Jeſu; Domine, hic autem, cujus eſt mentis?* 22 *Ait illi Jeſus; Si velim eum relinquere quoad veniam, quid curæ tibi eſt? ſequere me tu.* 23 *Pervulgatum eſt igitur hoc verbum inter fratres, quòd ille diſcipulus non moreretur. Et Jeſus non dixerat eum non moriturum; ſed, Si velim eum linquere quoad veniam, quid curæ tibi eſt?* 24 *Hic eſt diſcipulus qui teſtimonium perhibuit de his, & ſcripſit hæc: & nos ſcimus teſtimonium ejus verum eſſe.* 25 *Fecit autem Jeſus res alias multas etiam, quæ ſi ſcriberentur ſingulæ, equidem arbitror quòd mundus non caperet eas libris conſcriptas.*

كمل بعون الله تعالي انجيل القديس يوحنا بن زبدي حبيب الرب الكارز بحياة
الابد وهي كمل اربعة الاناجيل المقدسة المحيية
بسلام الرب امين *

Abſolutum eſt, opitulante Deo excelſo, Evangelium Sancti Johannis filii Zebedæi dilecti Domini, Prædicatoris vitæ æternæ. Eſtque finis quatuor Evangeliorum Sacro-ſanctorum vivificantium: ſalvante Domino. Amen.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

17 ወይቤሎ፡ሣልሰ፡ ስምዖን፡ ዘዮናስ፡ ታፈቅረኒኑ፡፡ ወተከዘ፡ ጴጥሮስ፡ እስመ፡ ሣልሰ፡
ይቤሎ፡ ታፈቅረኒኑ፡፡ወይቤሎ፡ እግዚኦ፡ ለሊከ፡ ታአምር፡ ኵሎ፡ ከመ፡ አነ፡ አፈቅ
18 ረከ፡፡ወይቤሎ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ ረዓይኬ፡ አባግዕየ፡፡=፡ አሜን፡ አሜን፡ እብለከ፡
አመ፡ ወሬዛ፡ አንተ፡ ተቀነት፡ ለሊከ፡ ወተሐወር፡ኀበ፡ ፈቀድከ፡፡ወአመ፡ ልህቀ፡ ታነሥ
19 እ፡ እደዊከ፡ ወባዕድ፡ ያቀንተከ፡ ወይወስደከ፡ኀበ፡ኢትፈቅድ፡፡=፡ ወዘንተ፡ ዘይቤ፡ ይ
ሌብር፡ በአይ፡ ሞት፡ ይሴብሖ፡ ለእግዚአብሔር፡፡ ወዘንተ፡ ብሂሎ፡ [ይቤሎ፡] ትልወ
20 ኒ፡=፡ ወተመይጠ፡ጴጥሮስ፡ ወርእዮ፡ ለረድኡ፡ዘያፈቅሮ፡ኢየሱስ፡ እንዘ፡ ይተሉ፡፡ ዘ
ረፈቀ፡ ዲበ፡ እንግድዓቲሁ፡፡እንዘ፡ ይዴረሩ፡ወዘ ይቤሎ፡ እግዚኦ፡ መኑ፡ ውእቱ፡ ዘያገብ
21 አከ፡፡=፡ ወኪያሁ፡ ርእዮ፡ ጴጥሮስ፡ ይቤሎ፡ ለኢየሱስ፡ እግዚኦ፡ ዝኬ፡ እፎ፡፡=፡
22 ወይቤሎ፡ኢየሱስ፡ እመኬ፡ፈቀድኩ፡የሀሉ፡እስከ፡ሶበ፡ እመጽእ፡ሚ ለዕሌከ፡ወአንተሰ፡
23 ትልወኒ፡=፡ ወወፅአ፡ዝንቱ፡ ነገር፡በኀበ፡አኀው፡ከመ፡ውእቱ፡ረድእ፡ኢይመውት፡፡ ወ
ኢየሱስ፡ኢይቤሎ፡ኢይመውት፡ አላ፡ እመ፡ ፈቀድኩ፡ የሀሉ፡ እስከ፡ሶበ፡ እመጽእ፡ሚ
24 ለዕሌከ፡=፡ ወውእቱ፡ ረድእ፡ ሰማዕተ፡ በእንተዝ፡ወዘዚ፡ጸሐፈ፡ ዘንተ፡ ናአምር፡ ከ
25 መ፡ጽድቅ፡ ስምዑ፡፡=፡ ወቦ፡ ባዕደ፡ ዘገብረ፡ኢየሱስ፡ብዙኀ፡፡ወሶበ፡ ተጽሕፈ፡ኵ
ሉ፡ እመ፡ኢያገምር፡ ዓለም፡ጥቀ፡ መጻሕፍቲሁ፡ ዘተጽሕፈ፡ አሜን፡፡=፡
ወንጌል፡ ዘዮሐንስ፡ ቃሉ፡=፡ ፳፮፻፡

17 Et dixit ei tertiò; Simon Jonæ diligiſne me? Et triſtis fuit Petrus, quia tertiò dixiſſet ei, Diligiſne me? & dixit ei; Domine, ipſe tu ſcis omnia: *tu ſcis* quòd ego diligo te. Et dixit ei Dominus Jeſus; Paſce igitur oves meas. 18 Amen, amen dico tibi, Quum junior eſſes, cingebas teipſum, & ibas quò voluiſti: & quum ſenueris, levabis manus tuas, & alius cinget te, & ducet te quò non vis. 19 Et quum hoc diceret, edocebat per quam mortem glorificaturus eſſet Deum. Et hoc dicto, *dixit ei*; Sequere me. 20 Et converſus fuit Petrus, & vidit diſcipulum quem diligebat Jeſus, ſequentem, qui recubuerat ſuper pectus ejus dum cœnaret, & qui dixerat ei; Domine, quis eſt qui prodet te? 21 Et ipſum videns Petrus, dixit Jeſu; Domine, hic quomodo? 22 Et dixit ei Jeſus; Si voluerim ut maneat uſquequò veniam, quid ad te? ſed tu ſequere me. 23 Et exivit hic ſermo apud fratres, quaſi hic diſcipulus non moreretur. Et Jeſus non dixit ei, Non morietur: ſed, Si voluerim ut maneat uſquequò veniam, quid ad te? 24 Et ille diſcipulus teſtis fuit de hoc: & qui ſcripſit hoc, ſcimus quòd verum eſt teſtimonium ejus. 25 Et fuerunt alia quæ fecit Jeſus multa: & ſi ſcriberentur omnia, non comprehenderet mundus ipſe libros, qui ſcriberentur. Amen.

Voces Evangelii Johannis, 2600.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

اكر من بخواهم كه اين بماند * تا ان وقت كه من بيايم * تو چه كاره * تو بيا در دنبال من *
23 * واين كلمه پيش برادران بدر آمد * كه آن شاكرد نميرد * نه براي انك نميرد كفت * ليكن
24 اكر بخواهم اين بماند تا انكه كه من بيايم * تو چه كاره * * اين آن شاكردست * كه برين
25 همه كواهي داد و بار اينهارا نبشت * و مي دانيم كه كواهي او راستست * * وهست
چيزها ديكر كه عيسي كرد * كه اكر يك يك نبشته مي شد * پندارم كه عالم بر نمي تافت *
از كتابها نبشتن * و نويسندكان عالم عاجز مي شدند *

تمام شد چهار انجيل معظم متي و مرقس و لوقا و يوحنا

Si ego velim ut hic maneat uſque ad tempus quo ego venero, tuâ quid refert? Tu veni poſt me. 23 *Et hic ſermo ad fratres exivit, quòd ille diſcipulus non moriturus eſſet: haud tamen quòd non moriturus eſſet, dixit* Jeſus; *ſed, Si velim ut hic maneat uſq; ad tempus quo ego venero, tuâ quid refert?* 24 *Hic ille diſcipulus eſt, qui de his omnibus teſtimonium dedit, & hæc etiam ſcripſit: & ſcimus quòd teſtimonium ejus verum eſt.* 25 *Et multæ res aliæ ſunt, quæ Jeſus fecit, quæ ſi ſingulatim ſcripta eſſent, opinor quòd mundus non ſufficeret libris ſcribendis, & ſcribæ mundi deficerent.*

Abſoluta ſunt quatuor Evangelia glorioſa Matthæi, Marci, Lucæ, & Johannis.

(†) ἜΚΘΕΣΙΣ ΚΕΦΑΛΑΊΩΝ ΤΩ͂Ν ΠΡΆΞΕΩΝ ΤΩ͂Ν ἈΠΟΣΤΌΛΩΝ.

Α'. Περὶ τῆς ἐξ ἀναστάσεως διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὀπτασίας πρὸς τοὺς μαθητάς. καὶ περὶ ἐπαγγελίας τῆς τοῦ ἁγίου Πνεύματος δωρεᾶς, θέας τε καὶ τρόπου τῆς ἀναλήψεως τοῦ Χριστοῦ. καὶ περὶ τῆς ἐνδόξου δευτέρας αὐτοῦ παρουσίας.

Β'. Πέτρου διάλογος πρὸς τοὺς μαθητευθέντας, περί τε θανάτου καὶ ἀποβολῆς Ἰούδα τοῦ προδότου. ἐν ᾧ, περὶ ἀντεισαγωγῆς Ματθίου, κληρωθέντος χάριτι διὰ προσευχῆς.

Γ'. περὶ θείας τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐπιφοιτήσεως, ἐν ἡμέρᾳ τῆς πεντηκοστῆς γενομένης εἰς τοὺς πιστεύσαντας. ἐν ᾧ, Πέτρου κατήχησις περὶ τύπου, ἐκ τῶν προφητῶν. περὶ πάθους καὶ ἀναστάσεως καὶ ἀναλήψεως Χριστοῦ, δωρεᾶς τε τοῦ ἁγίου Πνεύματος. περὶ πίστεως τῶν παρόντων, καὶ τῆς διὰ τοῦ βαπτίσματος αὐτῶν σωτηρίας. περὶ ὁμονοίας κοινωφελοῦς, καὶ προσθήκης τῶν πιστευόντων.

Δ'. περὶ τῆς ἐν Χριστῷ θεραπείας τοῦ ἐκ γενετῆς χωλοῦ, Πέτρου τε κατηχήσεως ἐλεγκτικῆς, συμπαθητικῆς, καὶ συμβουλευτικῆς πρὸς σωτηρίαν αὐτῶν. ἐν ᾧ, περὶ ἐπιστασίας τῶν ἀρχιερέων ζήλῳ τοῦ γεγονότος, καὶ κρίσις τοῦ θαύματος. Πέτρου τε ὁμολογία τῆς Χριστοῦ δυνάμεώς τε καὶ χάριτος. περὶ ἀπειλῆς τῶν ἀρχιερέων, ὡς οὐ δεῖ παρρησιάζεσθαι ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ. καὶ ἀνέσεως τῶν ἀποστόλων. εὐχαριστεία ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας ὑπὲρ τῆς τῶν ἀποστόλων πίστεως καρτερίας.

Ε'. περὶ ὁμοψύχου καὶ καθολικῆς κοινωνίας τῶν πιστευσάντων. ἐν ᾧ, περὶ Ἀνανίου καὶ Σαπφείρης, καὶ πικρᾶς αὐτῶν τελευτῆς.

ϛ'. ὅτι τοὺς ἀποστόλους ἐμβληθέντας ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, ἄγγελος Κυρίου νύκτωρ ἐξέωσεν, ἐπιτρέψας ἀκωλύτως κηρύττειν τὸν Ἰησοῦν. ἐν ᾧ, ὅτι τῇ ἑξῆς αὐτοὺς οἱ ἀρχιερεῖς πάλιν συλλαβόμενοι, ἐφ᾽ ᾧ μηκέτι διδάσκειν, μαστίξαντες ἀπέλυσαν. Γαμαλιήλου γνώμη πιστὴ περὶ τῶν ἀποστόλων, μετὰ παραδειγμάτων τινῶν καὶ ἀποδείξεων.

Ζ'. περὶ χειροτονίας τῶν ἑπτὰ διακόνων.

Η'. Ἰουδαίων ἐπανάστασις καὶ συκοφαντία κατὰ Στεφάνου. αὐτοῦ τε δημηγορία περὶ τῆς πρὸς Ἀβραὰμ διαθήκης τοῦ Θεοῦ, καὶ περὶ τῶν δώδεκα πατριαρχῶν. ἐν ᾧ, περὶ τοῦ λιμοῦ καὶ πυρωνίας, καὶ ἀναγνωρισμοῦ τῶν υἱῶν Ἰακώβ. καὶ περὶ γενέσεως Μωϋσέως. καὶ περὶ τῆς πρὸς αὐτὸν θεοφανείας ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ. περὶ ἐξόδου καὶ μοσχοποιΐας τοῦ Ἰσραήλ, ἄχρι χρόνων Σολομῶντος, καὶ τῆς τοῦ ναοῦ κατασκευῆς. Ὁμολογία τῆς ὑπερουρανίου δόξης Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀποκαλυφθείσης αὐτῷ, ἐφ᾽ ᾗ λιθόλευστος γενόμενος ὁ Στέφανος, εὐσεβῶς ἐκοιμήθη.

Θ'. περὶ διωγμοῦ τῆς ἐκκλησίας, καὶ ταφῆς Στεφάνου. ἐν ᾧ, περὶ Φιλίππου τοῦ ἀποστόλου, [illegible] ἐν τῇ Σαμαρείᾳ.

Ι'. περὶ Σίμωνος τοῦ μάγου πιστεύσαντος καὶ βαπτισθέντος, σὺν ἑτέροις πλείοσιν. ἐν ᾧ, περὶ τῆς τῶν Πέτρου καὶ Ἰωάννου πρὸς αὐτοὺς ἀποστολῆς καὶ ἐπίκλησις τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐπὶ τοὺς βαπτισθέντας.

ΙΑ'. ὅτι οὐ δι᾽ ἀργυρίου, οὐδὲ ὑποκρίσεως, ἀλλ᾽ ἀξίοις διὰ πίστεως ἡ μετοχὴ τοῦ ἁγίου Πνεύματος δίδοται. ἐν ᾧ, περὶ ὑποκρίσεως, καὶ ἐπιπλήξεως Σίμωνος.

ΙΒ'. ὅτι τοῖς ἀγαθοῖς καὶ πιστοῖς εὐοδοῖ ὁ Θεὸς τὴν σωτηρίαν, δῆλον ἐκ τῆς κατὰ τὸν εὐνοῦχον ὑποθέσεως.

ΙΓ'. περὶ τῆς οὐρανόθεν θείας κλήσεως Παύλου, εἰς ἀποστολὴν Χριστοῦ. ἐν ᾧ, περὶ ἰάσεως καὶ βαπτίσματος Παύλου διὰ Ἀνανίου κατὰ ἀποκάλυψιν Θεοῦ· παρρησίας τε αὐτοῦ, καὶ συντυχίας τῆς διὰ Βαρνάβα πρὸς τοὺς ἀποστόλους.

ΙΔ'. περὶ Αἰνέα παραλυτικοῦ ἰαθέντος ἐν Λύδδῃ διὰ Πέτρου. ἐν ᾧ, περὶ Ταβιθᾶ τῆς φιλοχήρου, ἣν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν ὁ Πέτρος διὰ προσευχῆς ἐν Ἰόππῃ.

ΙΕ'. περὶ Κορνηλίου, ὅσα τε πρὸς αὐτὸν ὁ ἄγγελος, καὶ ὅσα πάλιν πρὸς Πέτρον οὐρανόθεν περὶ κλήσεως ἐθνῶν ἐρρέθη. ἐν ᾧ, ὅτι μετασταλεὶς ὁ Πέτρος ἦλθε πρὸς Κορνήλιον. ἐπανάληψις ὧν ὁ ἄγγελος ἐπεμαρτύρησε καὶ ὑφηγήσατο Κορνηλίῳ. Πέτρου κατήχησις εἰς Χριστόν, οὗτε ἁγίου Πνεύματος ἐπὶ τοὺς ἀκούοντας δωρεά. καὶ ὅπως ἐβαπτίσθησαν τότε οἱ ἐξ ἐθνῶν πιστεύσαντες.

Ιϛ'. ὡς Πέτρος τὰ καθεξῆς καὶ τὰ ἕκαστα τῶν γεγονότων διηγεῖται τοῖς ἀποστόλοις διακριθεῖσι πρὸς αὐτόν, τηνικάδε Βαρνάβαν ἐκπέμψαντι πρὸς τοὺς ἐν Ἀντιοχείᾳ ἀδελφούς.

ΙΖ'. προφητεία Ἀγάβου περὶ λιμοῦ οἰκουμενικῆς καὶ καρποφορίας, πρὸς τοὺς ἐν Ἀντιοχείᾳ ἀδελφούς.

ΙΗ'. Ἰακώβου τοῦ ἀποστόλου κατασφαγή. ἐν ᾧ, Πέτρου σύλληψις πρὸς Ἡρώδου. ὅπως τε αὐτὸν ὁ ἄγγελος θείῳ κελεύσματι ἐξείλετο τῶν δεσμῶν· καὶ ὁ Πέτρος ἐμφανὴς γενόμενος νύκτωρ τοῖς ἀδελφοῖς, ὑπανεχώρησεν. ἐν ᾧ, περὶ τῆς τῶν φυλάκων κολάσεως· καὶ μετέπειτα περὶ τῆς τοῦ ἀσεβοῦς Ἡρώδου πικρᾶς τε καὶ ὀλεθρίου καταστροφῆς.

ΙΘ'. ἀποστολὴ Βαρνάβα καὶ Παύλου πρὸς τοῦ θείου Πνεύματος εἰς Κύπρον, ὅσα τε εἰργάσαντο ἐν ὀνόματι Χριστοῦ εἰς Ἐλύμαν τὸν μάγον.

Κ'. Παύλου εὐθαλὴς διδασκαλία εἰς Χριστόν, ἔκ τε τοῦ νόμου καὶ καθεξῆς τῶν προφητῶν, ἱστορικὴ καὶ εὐαγγελική. ἐν ᾧ, ὅτι καὶ ἐλεγκτικὴ καὶ συλλογιστική. περὶ μεταθέσεως τοῦ κηρύγματος εἰς τὰ ἔθνη. διωγμοῦ τε αὐτῶν ἐκεῖθεν, καὶ ἀφίξεως εἰς Ἰκόνιον.

ΚΑ'. Ὅπως ἐν Ἰκονίῳ κηρύξαντες τὸν Χριστόν, πολλῶν τε πιστευσάντων, ἐδιώχθησαν οἱ ἀπόστολοι.

ΚΒ'. περὶ τοῦ ἐν Λύστροις ἐκ γενετῆς χωλοῦ ἰαθέντος διὰ τῶν ἀποστόλων. διόπερ εἶναί τε ἔδοξαν θεοὶ καὶ παρεῖναι τοῖς ἐγχωρίοις. ἔνθα δὴ καὶ μετέπειτα λιθάζεται ὁ Παῦλος παρὰ τῶν Ἰουδαίων τῶν ἀσυγκτόνων.

ΚΓ'. ὅτι οὐ δεῖ περιτέμνεσθαι τοὺς ἐξ ἐθνῶν πιστεύοντας δόγματι καὶ κρίσει τῶν ἀποστόλων. ἐν ᾧ, ἐπιστολὴ αὐτῶν πρὸς τοὺς ἐξ ἐθνῶν, περὶ τῶν φυλακτέων. ἀντίρρησις Παύλου πρὸς Βαρνάβαν περὶ Μάρκου.

ΚΔ'. περὶ τῆς κατηχήσεως Τιμοθέου, καὶ τῆς κατὰ ἀποκάλυψιν ἀφίξεως Παύλου εἰς Μακεδονίαν. ἐν ᾧ, περὶ πίστεως καὶ σωτηρίας τινὸς γυναικὸς Λυδίας. καὶ περὶ ἰάσεως τῆς πνεῦμα πύθωνος ἐχούσης παιδίσκης, δι᾽ ἣν τὸν Παῦλον καθεῖρξαν οἱ δεσπόται. περὶ τοῦ συμβάντος ἐκεῖσε σεισμοῦ καὶ θαύματος, καὶ ὅπως πιστεύσας ὁ εἱρκτοφύλαξ, ἐν αὐτῇ τῇ νυκτὶ ἐβαπτίσθη πανέστιος. ὅτι παρακληθέντες ἐξῆλθον τότε ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου οἱ ἀπόστολοι.

ΚΕ'. περὶ στάσεως γενομένης ἐν Θεσσαλονίκῃ, τοῦ κηρύγματος ἕνεκεν· φυγῆς τε Παύλου εἰς Βέρροιαν, κἀκεῖθεν εἰς Ἀθήνας.

Κϛ'. περὶ τῆς ἐν Ἀθήναις ἐπιβωμίου γραφῆς, φιλοσόφου τε κηρύγματος, καὶ εὐσεβείας τοῦ Παύλου.

ΚΖ'. περὶ Ἀκύλα καὶ Πρισκίλλης, καὶ τῆς Κορινθίων ἀπειθείας, τῆς τε κατὰ πρόγνωσιν ἐπ᾽ αὐτοῖς εὐδοκίας τοῦ Θεοῦ ἀποκαλυφθείσης τῷ Παύλῳ. ἐν ᾧ, περὶ Κρίσπου ἀρχισυναγώγου, πιστεύσαντος σὺν ἑτέροις πᾶσι, καὶ βαπτισθέντος. ὅτι στάσεως κινηθείσης ἐν Κορίνθῳ, ὁ Παῦλος ὑπεχώρησεν· ἐλθών τε εἰς Ἔφεσον καὶ διαλεχθείς, ἐξῆλθεν. περὶ Ἀπολλῶ ἀνδρὸς λογίου τε καὶ πιστοῦ.

ΚΗ'. περὶ βαπτίσματος, καὶ τῆς τοῦ ἁγίου Πνεύματος δωρεᾶς δοθείσης διὰ προσευχῆς Παύλου τοῖς ἐν Ἐφέσῳ πιστεύσασι. καὶ περὶ ἰάσεως τοῦ λαοῦ. ἐν ᾧ, περὶ τῶν υἱῶν Σκευᾶ· ὅτι περ οὐ δεῖ ἐγχειρεῖν ἀπίστοις, καὶ ἀναξίοις τῆς πίστεως γενομένοις. καὶ περὶ ἐξομολογήσεως τῶν πιστευόντων περὶ τῆς ἐν Ἐφέσῳ κινηθείσης στάσεως ὑπὸ Δημητρίου τοῦ ἀργυροκόπου κατὰ τῶν ἀποστόλων.

ΚΘ'. περίοδος Παύλου, ἐν ᾗ, περὶ θανάτου καὶ ἀνακλήσεως Εὐτύχου διὰ προσευχῆς ἐν Τρωάδι. παραίνεσίς τε αὐτοῦ ποιμαντικὴ πρὸς τοὺς ἐν Ἐφέσῳ πρεσβυτέρους. ἐν ᾧ, παράπλους Παύλου ἀπὸ Ἐφέσου ἄχρι Καισαρείας τῆς Παλαιστίνης.

Λ'. Ἀγάβου προφητεία περὶ τῶν συμβησομένων τῷ Παύλῳ ἐν Ἱερουσαλήμ.

ΛΑ'. παραίνεσις Ἰακώβου πρὸς Παῦλον, περὶ τοῦ μὴ δοκεῖν κωλύειν Ἑβραίους περιτέμνεσθαι.

ΛΒ'. περὶ τῆς ἐν Ἱερουσαλὴμ κατὰ Παύλου κινηθείσης ἀταξίας. ὅπως τε αὐτὸν ὁ χιλίαρχος τοῦ πλήθους ἐξαιρεῖται. ἐν ᾧ, Παύλου κατάστασις περὶ ἑαυτοῦ, καὶ τῆς εἰς ἀπόστολον αὐτοῦ κλήσεως. περὶ ὧν ὁ Ἀνανίας πρὸς τὸν Παῦλον ἐν Δαμασκῷ εἶπεν, ὀπτασίας τε καὶ φωνῆς Θεοῦ γενομένης ποτὲ πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ. ὅτι μέλλων ἐπὶ τούτοις ὁ Παῦλος τύπτεσθαι, εἰπὼν ὅτι Ῥωμαῖός ἐστιν, ἀνείθη.

ΛΓ'. ὅσα Παῦλος καταβὰς εἰς τὸ συνέδριον, ἔπαθέ τε καὶ εἶπε, καὶ εὐθυβόλως ἔπραξε.

ΛΔ'. περὶ ἐπιβουλῆς μελετωμένης ὑπὸ Ἰουδαίων κατὰ Παύλου, καὶ μηνύσεως αὐτῆς πρὸς Λυσίαν. ἐν ᾧ, ὅτι παρεπέμφθη ὁ Παῦλος τῷ ἡγεμόνι εἰς τὴν Καισάρειαν μετὰ στρατιωτῶν καὶ γραμμάτων.

ΛΕ'. Τερτύλλου περὶ Παύλου κατηγορία, καὶ αὐτοῦ ἀπολογία ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνος.

Λϛ'. περὶ τῆς Φήλικος διαδοχῆς, καὶ τῆς Φήστου προσαγωγῆς· τῆς τε ἐπ᾽ αὐτοῦ ἀνακρίσεως Παύλου καὶ ἐφέσεως.

ΛΖ'. Ἀγρίππα καὶ Βερνίκης παρουσία, καὶ πεῦσις τῶν κατὰ Παῦλον. ἐν ᾧ, ἀπολογία Παύλου ἐπ᾽ αὐτῶν, περὶ τῆς ἐν νόμῳ θρησκείας αὐτοῦ, καὶ κλήσεως εἰς τὸ εὐαγγέλιον. ὡς οὐδὲν ἀδικεῖ Ἰουδαίους ὁ Παῦλος, Ἀγρίππας ἔφη τῷ Φήστῳ.

ΛΗ'. πλοῦς Παύλου ἐπὶ Ῥώμην, κινδύνων τε πλείστων καὶ μεγίστων πάμπλεως. ἐν ᾧ, παραίνεσις Παύλου πρὸς τοὺς σὺν αὐτῷ, περὶ ἐλπίδος σωτηρίας. ναυάγιον Παύλου, ὅπως τε διεσώθησαν εἰς Μελίτην νῆσον· καὶ ὅσα ἐν αὐτῇ ὁ Παῦλος ἐθαυματούργησεν.

ΛΘ'. ὅπως ἀπὸ Μελίτης εἰς Ῥώμην κατήντησεν ὁ Παῦλος.

Μ'. περὶ διαλέξεως Παύλου, τῆς πρὸς τοὺς ἐν Ῥώμῃ Ἰουδαίους.

(†) Capit. Actorum Apostolorum, ut & seqq. librorum, in MS.A. desunt.

ACTA SANCTORUM APOSTOLORUM.
(†) ΠΡΆΞΕΙΣ ΤΩ͂Ν ἉΓΊΩΝ ἈΠΟΣΤΌΛΩΝ. ΚΕΦ. Α'.

CAPUT PRIMUM. α'.

Illum quidē primum sermonem feci de omnibus, O Theophile, quæ cœpit Jesus
1 ΤΟ`Ν μὲν πρῶτον λόγον ἐποιησάμην περὶ πάντων, ὦ Θεόφιλε, ὧν ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς Α'
facereque & docere, Usque quā die præcipiens Apostolis per Spiritum
2 ποιεῖν τε καὶ διδάσκειν, Ἄχρι ἧς ἡμέρας ἐντειλάμενος τοῖς ἀποστόλοις διὰ Πνεύματος
sanctū quos elegerat, receptus est. Quibus & præbuit seipsum vivum post pati ipsum,
3 ἁγίου, οὓς ἐξελέξατο, ἀνελήφθη. Οἷς καὶ παρέστησεν ἑαυτὸν ζῶντα μετὰ τὸ παθεῖν αὐτόν,
in multis argumentis, per dies quadraginta conspectus eis, & dicens quæ
ἐν πολλοῖς τεκμηρίοις, δι᾽ ἡμερῶν (α) τεσσαράκοντα ὀπτανόμενος αὐτοῖς, καὶ λέγων τὰ
de regno Dei. Et congregans denuntiavit eis, ab Hierosolymis
4 περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Καὶ συναλιζόμενος (β) παρήγγειλεν αὐτοῖς, ἀπὸ Ἱεροσολύμων
non discedere, sed expectare promissionem Patris, quam audistis me. Quia Joannes
5 μὴ χωρίζεσθαι, ἀλλὰ περιμένειν τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρός, ἣν ἠκούσατέ μου. Ὅτι Ἰωάννης
quidē baptizavit aquâ, vos autem baptizabimini in Spiritu sancto nō post multos hos
μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν Πνεύματι ἁγίῳ οὐ μετὰ πολλὰς ταύτας

dies. Qui autē igitur convenientes interrogabāt eum, dicentes; Domine, si in tempore
6 ἡμέρας. Οἱ μὲν οὖν συνελθόντες (γ) ἐπηρώτων αὐτόν, λέγοντες, Κύριε, εἰ ἐν τῷ χρόνῳ
hoc restituis regnum Israeli? Dixit autē ad eos; Non vestrū est
7 τούτῳ ἀποκαθιστάνεις τὴν βασιλείαν τῷ Ἰσραήλ; Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς, Οὐχ ὑμῶν ἐστι
nôsse tempora vel opportunitates, quæ Pater posuit in propria auctoritate: Sed accipietis
8 γνῶναι χρόνους ἢ καιρούς, οὓς ὁ πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ· Ἀλλὰ λήψεσθε
virtutem supervenientis sancti Spiritûs in vos: & eritis mihi testes inque Hie-
δύναμιν ἐπελθόντος τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐφ᾽ ὑμᾶς· καὶ ἔσεσθέ (δ) μοι μάρτυρες ἔν τε Ἰε-
rusalem, & in omni Judæa & Samaria, & usque ad ultimū terræ. Et hæc di-
9 ρουσαλὴμ (ε) καὶ ἐν πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ Σαμαρείᾳ, καὶ ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς. Καὶ ταῦτα εἰ-
cens, videntibus illis elevatus est, & nubes suscepit eum ab oculis eorum.
πών, βλεπόντων αὐτῶν ἐπήρθη, καὶ νεφέλη ὑπέλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

(†) MS.A. Titulus abscinditur. Κεφ. α'. (α) τεσσεράκοντα (β) αὐτοῖς παρήγγειλεν, (γ) ἠρώτων (δ) μου (ε) καὶ πάσῃ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܟܬܒܐ ܕܦܪܟܣܝܣ. ܗܢܘ ܕܝܢ ܬܫܥܝܬܐ ܕܫܠܝܚܐ ܛܘܒܢܐ. ܕܟܢܫ
ܩܕܝܫܐ ܡܪܝ ܠܘܩܐ ܐܘܢܓܠܝܣܛܐ.
* ܕܣܘܠܩܗ ܕܡܪܢ * ܐ * * ܩܦܠܐܘܢ * ܐ *

1 * ܟܬܒܐ ܩܕܡܝܐ ܟܬܒܬ ܐܘ ܬܐܘܦܝܠܐ. ܥܠ ܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܫܪܝ ܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ
2 ܠܡܥܒܕ ܘܠܡܠܦܘ. * ܥܕܡܐ ܠܝܘܡܐ ܗܘ ܕܒܗ ܐܣܬܠܩ ܡܢ ܒܬܪ ܕܦܩܕ ܠܫܠܝܚܐ ܗܢܘܢ ܕܓܒܐ ܗܘܐ
3 ܒܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ. * ܗܢܘܢ ܕܐܦ ܚܘܝ ܠܗܘܢ ܢܦܫܗ ܕܚܝ ܡܢ ܒܬܪ ܕܚܫ

LIBER ACTUUM, HOC EST, Historiæ Apostolorum beatorum, collectus à Sancto Domino meo Lucâ Evangelistâ.

Ascensionis Domini nostri. 1.

CAPUT. I.

1 PRimum librum scripsi, ô Theophile, de his omnibus, quæ cœpit Dominus noster Jesus Messia facere & docere: 2 Usque ad diem illum quo sublatus est, postquam cohortatus esset Apostolos illos quos elegit per Spiritum sanctitatis. 3 Quibus insuper ostendit seipsum viventem

Versio VULGATA LATINA.

ACTUS APOSTOLORUM.

CAPUT. I.

1 PRimum quidem sermonem feci de omnibus, ô Theophile, quæ cœpit Jesus facere, & docere, 2 Usque in diem, quâ præcipiens Apostolis per Spiritum sanctum, quos elegit, assumptus est: 3 Quibus & præbuit se ipsum vivum post passionem suam in multis argumentis, per dies quadraginta apparens eis, & loquens de regno Dei. 4 Et convescens, præcepit eis ab Ierosolymis ne discederent, sed expectarent promissionem Patris, quam audistis (inquit) per os meum: 5 Quia Joannes quidem baptizavit aquâ, vos autem baptizabimini Spiritu sancto non post multos hos dies. 6 Igitur qui convenerant, interrogabant eum, dicentes; Domine, si in tempore hoc restitues regnum Israël? 7 Dixit autem eis; Non est vestrum nôsse tempora vel momenta, quæ Pater posuit in sua potestate: 8 Sed accipietis virtutem supervenientis Spiritûs sancti in vos, & eritis mihi testes in Jerusalem, & in omni Judæa, & Samaria, & usque ad ultimum terræ. 9 Et cùm hæc dixisset, videntibus illis, elevatus est: & nubes suscepit eum ab oculis eorum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* بسم الآب والابن والروح القدس الاه واحد *
* فاتحة كتاب اعمال الرسل الاطهار * صلواتهم تكون معنا امين *
* الفصل الاول *
* قراءة يوم الاحد المقدس اعني الفصح المجيد *

* اما القول الاول يا ثاوفيلس فانشاته في جميع الامور التي ابتداء يسوع يعملها ويعلم بها * 1
* الي اليوم الذي وصي فيه بالروح القدس تلاميذه الذين اصطفاهم وصعد مرتفعا * 2
* الذين اقام لهم نفسه بعد تالمه حيا بعلامات جمة كثيرة * شاهدوه ظاهرا لهم مدة اربعين 3
يوما * وقايلا اقوالا عن ملك الله * وفي اجتماعه معهم وصاهم الا يبرحوا من اورسليم * لكن 4
ينتظرون موعد الآب الذي سمعتموه مني * ان يوحنا اعمد بالماء * وانتم ستعمدون بالروح 5
القدس لا بعد ايام كثيرة من هذه * واذهم تقدموا اليه فسالوه قايلين يا رب افي هذه الوقت 6
يرد الملك الي اسراييل * فقال لهم لم يعوض اليكم ان تعرفوا السنين او الاوقات التي جعل 7
الآب معرفتها في سلطانه * لكنكم ستاخذون قوة بورود الروح القدس اليكم * وتكونون 8
سهودا لي في اورسليم * وفي كافة بلد اليهودية والسامرة * والي منتهي الارض *

* ثم يوم الفصح * * للصعود *

* واذ قال هذه ارتفع عنهم وهم ناظرون اليه * وقبلته سحابة من امام اعينهم * 9

IN NOMINE PATRIS,
ET
FILII, ET SPIRITUS
Sanctitatis, Dei unius.
Initium libri Actuum Apostolorum purorum, quorum preces adsint nobis. Amen.

CAPUT I.

Legendum die dominicæ sacratissimæ, nempe Paschatis gloriosi.

1 *EQuidem sermonem primum, O Theophile, conscripsi de rebus omnibus quas cœpit Jesus facere & docere,* 2 *Usque ad diem quâ præcepit per Spiritum Sanctitatis Apostolis quos elegerat, & ascendit in altum se ferens:* 3 *Quibus exhibuit seipsum, post passionem suam, vivum argumentis certis permultis, cumque viderunt sibi manifestum spatio quadraginta dierum, & sermones habentem de regno Dei.* 4 *Cùmque se collegisset cum eis, præcepit eis ne discederent ab Hierusalem, sed expectarent promissum Patris, quod audistis ex me.* 5 *Nam Johannes baptizavit aquâ, vos autē baptizabimini Spiritu sancto non post multos ab his dies.* 6 *Illi ergò accedentes ad eum, interrogaverunt eum, dicentes; O Domine, num in hoc tempore restituetur regnum Israëli?* 7 *Ait illis; Non pertinet ad vos nôsse annos aut tempora, quorum cognitionem posuit Pater in potestate sua.* 8 *Verùm accipietis robur per adventum Spiritûs sanctitatis ad vos, & eritis mihi testes in Jerusalem, & in universa regione Judææ, & Samariæ, imò ad extremum terræ.*

Hactenus pro die Paschatis.
Pro Ascensione.

9 *Et cùm dixisset hæc, sublatus est ab eis, dum ipsi aspicerent in eum: & suscepit eum nubes ab oculis eorum.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

ግብረ:ልኡካን: ወዝንቱ:ውእቱ:ዜና:ሐዋርያት: ንጹሐን:ጸሎቶሙ:
ትብሐጽነ: ለኵልነ: ሕዝበ: ክርስቲያን: አሜን::=
1 ቀዳሜ :መጽሐፈ:ጸሐፍኩ:ኦቴዎፍሎ:ዘአሐዘ: እግዚእነ:ኢየሱስ: ክርስቶስ:ይንግር:
2 ወይምህር::= እስከ:ዕለት:እንተ:ዐርገ:አዚዞ:ለሐዋርያቲሁ:ለእለ:ኀረዮሙ:በመን
3 ፈስ:ቅዱስ::= እሉ:እሙንቱ:እለ:አርአዮሙ:ርእሶ:ሕያወ:ወእምድኅረ:ሞተ:በትእም
ርት:ብዙኃ:እንዘ:ያስተርእዮሙ:በአርብዓ: ዕለት: እንዘ: ይመዕደሙ: በቃል: ወይዜንዎ
4 ሙ:ወይነግሮሙ:መንግሠተ:እግዚአብሔር::= ወእንዘ:ይመስሕ:ምስሌሆሙ:አዘዞሙ:ኢ
ይፃኡ: እምኢየሩሳሌም:አላ:ይጽንሑ:ተስፋሁ:ለአብ:ዘሰማዕክሙ:ይቤ:እምአፉየ::=
5 እስመ:ዮሐንስ:አጥመቀ: በማይ: ወአንትሙሰ:ታጠምቁ: በመንፈስ:ቅዱስ:: እንከ:ኅደጠ:
6 መዋዕል: ዘኢኮነ:ርሑቀ::= ወእንዘ:ጉቡኣን: ተስእልዎ:ወይቤልዎ: እግዚኦ: በዝኑ:መ
7 ዋዕል:ታቀውሞ:መንግሠተ: ለደቂቀ: እስራኤል::= ወአውሥኦሙ:ወይቤሎሙ:ኢኮነ:
8 ለክሙ: አእምሮ:መዋዕል:ወአዝማን: ዘሠርዐ:አቡየ: በምኵናኑ: በሕቲቱ::= አላ:
ሶበ:ይወርድ: ለዕሌክሙ:መንፈስ: ቅዱስ: ትነሥኡ: ኀይለ: ወትከውኑኒ: ሰማዕትየ: በኢየ
9 ሩሳሌም: ወበኵሉ:ይሁዳ: ወሰማርያ: ወበኵሉ:አጽናፈ: ምድር::= ወዘንተ: እንዘ:ይ
ብሎሙ: ተለዐለ: ወነሥአቶ: ደመና: ወዐርገ: ሰማየ : ወእንዘ: ይኔጽሩ: ኀቤሁ:ተሰወረ:
እምአዕይንቲሆሙ::=

ACTUS APOSTOLORUM.
Gesta Ministrorum, i. e. Historia Apostolorum sanctorum: preces eorum proficiant nobis omnibus populo Christiano, Amen.

CAPUT. I.

1 P*Rimum librum scripsi, ô Theophile, de omnibus quæ cœpit Dominus noster Jesus Christus nuntiare & docere.* 2 *Usque in diem in qua ascendebat præcipiens Apostolis ejus quos elegerat per Spiritum sanctum.* 3 *Iisdem quibus præbuit seipsum vivum, & post mortem in signis multis apparens iis fuit per quadraginta dies, confirmans eos in verbo, & annuntians iis, & prædicans iis regnum Dei.* 4 *Et prandens cum iis præcepit iis, ne exirent ex Hierusalem; sed expectarent promissionem Patris, quam audistis inquit, ex ore meo.* 5 *Quia Johannes baptizavit in aqua, & vos baptizabitis in Spirito sancto: sed post modicum tempus quod non fuit longum.* 6 *Et convenientes interrogabant eum, & dicebant ei; Domine, num in hoc tempore restitues regnum filiis Israelis?* 7 *Et respondit, & dixit iis; Non vestrum est nôsse tempora & opportunitates quas decrevit pater meus in judicio suo proprio.* 8 *Sed quando descendet super vos Spiritus sanctus accipietis virtutem, & eritis testes mei in Hierusalem, & in omni Judæa & Samaria, & in omnibus extremitatibus terræ.* 9 *Et hæc dicens illis exaltatus fuit, & suscepit eum nubes, & ascendit in cœlum: & prospicientibus illis in eum, substractus fuit ab oculis eorum.*

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

ܒܐܬܘܬܐ ܣܓܝܐܬܐ ܒܐܪܒܥܝܢ ܝܘܡܝܢ. ܟܕ ܡܬܚܙܐ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܘܡܡܠܠ
4 ܥܠ ܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ. * ܘܟܕ ܐܟܠ ܥܡܗܘܢ ܠܚܡܐ. ܦܩܕ ܐܢܘܢ ܕܠܐ ܢܦܪܩܘܢ ܡܢ ܐܘܪܫܠܡ. ܐܠܐ
5 ܕܢܩܘܘܢ ܠܡܘܠܟܢܗ ܕܐܒܐ ܗܘ ܕܫܡܥܬܘܢ ܡܢܝ. * ܝܘܚܢܢ ܓܝܪ ܥܡܕ ܒܡܝܐ. ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ
6 ܬܬܥܡܕܘܢ ܒܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ. ܠܐ ܒܬܪ ܝܘܡܬܐ ܣܓܝܐܐ. * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܟܕ ܟܢܝܫܝܢ
7 ܫܐܠܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܘܐܡܪܝܢ. ܡܪܢ. ܐܢ ܒܙܒܢܐ ܗܢܐ ܡܦܢܐ ܐܢܬ ܡܠܟܘܬܐ ܠܐܝܣܪܝܠ. * ܐܡܪ
ܠܗܘܢ ܗܘ. ܠܐ ܗܘܐ ܕܝܠܟܘܢ ܗܝ ܠܡܕܥ ܙܒܢܐ ܐܘ ܙܒܢܐ. ܐܝܠܝܢ ܕܐܒܐ ܣܡ ܐܢܘܢ ܒܫܘܠܛܢܗ
8 ܕܢܦܫܗ. * ܐܠܐ ܡܐ ܕܐܬܐ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܥܠܝܟܘܢ. ܬܩܒܠܘܢ ܚܝܠܐ. ܘܬܗܘܘܢ ܠܝ ܣܗܕܐ
9 ܒܐܘܪܫܠܡ ܘܒܟܠܗ ܝܗܘܕ. ܘܐܦ ܒܝܬ ܫܡܪܝܐ. ܘܥܕܡܐ ܠܚܪܬܗ ܕܐܪܥܐ. * ܘܟܕ ܐܡܪ
ܗܠܝܢ. ܟܕ ܚܙܝܢ ܠܗ ܐܣܬܠܩ. ܘܥܢܢܐ ܩܒܠܬܗ ܘܐܬܟܣܝ ܡܢ ܥܝܢܝܗܘܢ.

(postquam passus est) signis quamplurimis per dies quadraginta, dum appareret eis, & dissereret de regno Dei. 4 Quúmque comedisset cum eis panem, præcepit eis ne ab Ierusalem discederent, sed expectarent promissum illud Patris, quod *inquit* audistis ex me. 5 Quoniam Johannes baptizavit aquâ: vos autem baptizabimini in Spiritu sanctitatis non multis pòst diebus. 6 Illi autem quum congregati essent, interrogârunt ipsum, ac dicunt ei; Domine noster, num hoc tempore restitues regnum Israeli? 7 Ait illis ipse; Hoc quidem non est vestrum, nôsse tempus aut tempora illa quæ Pater posuit in potestate suiipsius. 8 Sed quum venerit super vos Spiritus sanctitatis, recipietis virtutem, & eritis mihi testes in Jerusalem, & in tota Judæa, ac etiam inter Samaritanos, & usque ad fines terræ. 9 Quúmque hæc dixisset, dum ipsi aspicerent eum, sublatus est, nubésque excepit eum, & opertus est ab oculis eorum.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ἈΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. Α΄.

Et ut attendentes erant in cœlum, *eunte eo,* & ecce viri
10 Καὶ ὡς ἀτενίζοντες ἦσαν εἰς τὸν οὐρανὸν, πορευομένου αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ ἄνδρες
duo astiterunt *eis in vestitu albo.* Qui & dixerunt; Viri
11 δύο παρειστήκεισαν αὐτοῖς (ζ) ἐν ἐσθῆτι λευκῇ. Οἳ καὶ (η) εἶπον, Ἄνδρες
Galilæi, quid statis aspicientes in cœlum? hic Jesus receptus
Γαλιλαῖοι, τί ἑστήκατε ἐμβλέποντες εἰς τὸν οὐρανόν; οὗτος ὁ Ἰησοῦς ὁ ἀναληφθεὶς
ptus à vobis in cœlum, sic veniet quemadmodùm vidistis eum
ἀφ᾽ ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανόν, οὕτως ἐλεύσεται ὃν τρόπον ἐθεάσασθε αὐτὸν
euntem in cœlum. Tunc reversi sunt *in Hierusalem* à monte vocato
12 πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν. Τότε ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἀπὸ ὄρους τοῦ καλουμένου
Oliveti, qui est *prope* Hierusalem, Sabbati habens iter. Et cùm
13 Ἐλαιῶνος, ὅ ἐστιν ἐγγὺς Ἱερουσαλήμ, σαββάτου ἔχον ὁδόν. Καὶ ὅτε
introiissent, ascenderunt in cœnaculum, ubi *erant manentes* Petrus
εἰσῆλθον, (θ) ἀνέβησαν εἰς τὸ ὑπερῷον, οὗ ἦσαν καταμένοντες ὅ, τε Πέτρος
& Jacobus, & Joannes, & Andreas, Philippus & Thomas, Bartholomæus
(ι) καὶ Ἰάκωβος, καὶ Ἰωάννης, καὶ Ἀνδρέας, Φίλιππος καὶ Θωμᾶς, Βαρθολομαῖος
& Matthæus, Jacobus Alphæi & Simon Zelotes, & Judas Jacobi:
καὶ Ματθαῖος, Ἰάκωβος Ἀλφαίου καὶ Σίμων ὁ Ζηλωτὴς, καὶ Ἰούδας Ἰακώβου.
Hi omnes erant perseverantes *concorditer* oratione & *deprecatione,*
14 Οὗτοι πάντες ἦσαν προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν τῇ (κ) προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει,
cum mulieribus, & Mariâ matre Jesu, & *cum* fratribus ejus.
σὺν γυναιξὶ, καὶ Μαρίᾳ τῇ μητρὶ τοῦ Ἰησοῦ, (λ) καὶ σὺν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ.
Et in diebus illis exurgens Petrus in medio *discipulorum,* dixit;
15 Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἀναστὰς Πέτρος ἐν μέσῳ (μ) τῶν μαθητῶν, εἶπεν,
(*eratque turba nominum in idipsum, quasi* centum viginti,) Viri fratres,
16 (ἦν τε ὄχλος ὀνομάτων ἐπὶ τὸ αὐτὸ, (ν) ὡς ἑκατὸν εἴκοσιν,) Ἄνδρες ἀδελφοὶ,

oportet impleri Scripturam *hanc,* quam prædixit Spiritus sanctus per
ἔδει πληρωθῆναι τὴν (ξ) γραφὴν ταύτην, ἣν προεῖπε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον διὰ
os David, de Juda *illo facto duce viæ comprehendentibus* Jesum,
στόματος Δαβὶδ, περὶ Ἰούδα τοῦ γενομένου ὁδηγοῦ τοῖς συλλαβοῦσι (ο) τὸν Ἰησοῦν,
Quia adnumeratus erat *cum* nobis, & sortitus est sortem ministerii hujus.
17 Ὅτι κατηριθμημένος ἦν (π) σὺν ἡμῖν, καὶ ἔλαχε τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης.
Hic quidem *igitur acquisivit* agrum de mercede *injustitiæ,* & *præceps factus*
18 Οὗτος μὲν οὖν ἐκτήσατο χωρίον (ρ) ἐκ τοῦ μισθοῦ τῆς ἀδικίας, καὶ πρηνὴς γενόμενος
crepuit medius: & effusa sunt omnia viscera ejus. Et notum
19 ἐλάκησε μέσος, καὶ (σ) ἐξεχύθη πάντα τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ. Καὶ γνωστὸν
factum est omnibus habitantibus Hierusalem: ita ut *vocari agrum illum*
ἐγένετο πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν Ἱερουσαλὴμ, ὥστε κληθῆναι τὸ χωρίον ἐκεῖνο
proprio idiomate eorum, Haceldama, hoc est, Ager sanguinis. Scriptum est
20 τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ αὐτῶν, (τ) Ἀκελδαμὰ, τοῦτ᾽ ἔστι, Χωρίον αἵματος. Γέγραπται
enim in libro Psalmorum; Fiat commoratio *ejus* deserta, & non sit *habitans*
γὰρ ἐν βίβλῳ ψαλμῶν, Γενηθήτω ἡ ἔπαυλις αὐτοῦ ἔρημος, καὶ μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν
in ea: Et, Episcopatum ejus accipiat alter. Oportet ergò *convenientium*
21 ἐν αὐτῇ· καὶ, Τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ (υ) λάβοι ἕτερος. Δεῖ οὖν τῶν συνελθόντων
nobis virorum in omni tempore, *in* quo intravit & exivit *ad* nos Dominus
ἡμῖν ἀνδρῶν ἐν παντὶ (φ) χρόνῳ, ἐν ᾧ εἰσῆλθε καὶ ἐξῆλθεν ἐφ᾽ ἡμᾶς ὁ Κύριος
Jesus, Incipiens à baptismate Joannis usque in diem quâ *receptus* est
22 Ἰησοῦς, Ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος Ἰωάννου (χ) ἕως τῆς ἡμέρας ἧς ἀνελήφθη
à nobis, testem resurrectionis ejus fieri *cum nobis* unum *horum.* Et
23 ἀφ᾽ ἡμῶν, μάρτυρα τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ (ψ) γενέσθαι σὺν ἡμῖν ἕνα τούτων. Καὶ
statuerūt duos, Joseph *vocatum Barsabam,* qui cognominatus est Justus & Matthiam.
ἔστησαν δύο, Ἰωσὴφ τὸν καλούμενον (ω) Βαρσαβᾶν, ὃς ἐπεκλήθη Ἰοῦστος, καὶ Ματθίαν.

MS. A. (ζ) ἐν ἐσθήσεσι λευκαῖς. (η) εἶπαν, (θ) εἰς τὸ ὑπερῷον ἀνέβησαν, (ι) καὶ Ἰωάννης, καὶ Ἰάκωβος, (κ) προσευχῇ, σὺν γυναιξὶ, (λ) καὶ τοῖς (μ) τῶν ἀδελφῶν, εἶπεν, (ν) ὡσεὶ (ξ) γραφὴν, ἣν (ο) Ἰησοῦν, (π) ἐν ἡμῖν, (ρ) ἐκ μισθοῦ (σ) ἐξεχύθη τὰ (τ) Ἀχελδαμὰχ, (υ) λαβέτω (φ) χρόνῳ, ᾧ (χ) ἄχρι τῆς (ψ) σὺν ἡμῖν γενέσθαι (ω) Βαρσαββᾶν,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

10 * ܘܟܕ ܚܝܪܝܢ ܗܘܘ ܒܫܡܝܐ ܟܕ ܗܘ ܐܙܠ ܗܘܐ. ܐܫܬܟܚܘ ܠܗܘܢ ܬܪܝܢ ܓܒܪܝܢ ܩܝܡܝܢ ܠܘܬܗܘܢ.
ܒܠܒܘܫܐ ܚܘܪܐ. * ܘܐܡܪܝܢ ܠܗܘܢ. ܓܒܪܐ ܓܠܝܠܝܐ. ܡܢܐ ܩܝܡܝܢ ܐܢܬܘܢ ܘܚܝܪܝܢ 11
ܒܫܡܝܐ. ܗܢܐ ܝܫܘܥ ܕܐܣܬܠܩ ܡܢܟܘܢ ܠܫܡܝܐ. ܗܟܢܐ ܢܐܬܐ ܐܝܟ ܕܚܙܝܬܘܢܝܗܝ
ܕܣܠܩ ܠܫܡܝܐ. * ܘܡܢ ܒܬܪܟܢ ܗܦܟܘ ܠܗܘܢ ܠܐܘܪܫܠܡ. ܡܢ ܛܘܪܐ ܕܡܬܩܪܐ ܒܝܬ ܙܝܬܐ. 12
ܕܐܝܬܘܗܝ ܠܘܬ ܓܢܒ ܐܘܪܫܠܡ. ܘܦܪܝܩ ܡܢܗ ܐܝܟ ܫܒܥܐ ܐܣܛܕܘܬ. * ܘܡܢ ܒܬܪ ܕܥܠܘ. 13
ܣܠܩܘ ܠܗܘܢ ܠܥܠܝܬܐ ܗܝ ܕܫܪܝܢ ܗܘܘ ܒܗ. ܦܛܪܘܣ ܘܝܘܚܢܢ. ܘܝܥܩܘܒ ܘܐܢܕܪܐܘܣ.
ܘܦܝܠܝܦܘܣ ܘܬܐܘܡܐ. ܘܒܪܬܘܠܡܝ ܘܡܬܝ. ܘܝܥܩܘܒ ܒܪ ܚܠܦܝ. ܘܫܡܥܘܢ ܩܢܢܝܐ.
ܘܝܗܘܕܐ ܒܪ ܝܥܩܘܒ. * ܗܠܝܢ ܟܠܗܘܢ. ܐܟܚܕܐ ܐܡܝܢܝܢ ܗܘܘ ܒܨܠܘܬܐ ܥܡ ܢܫܐ. 14
ܥܡ ܢܫܐ. ܘܥܡ ܡܪܝܡ ܐܡܗ ܕܝܫܘܥ. ܘܥܡ ܐܚܘܗܝ.

* ܩܪܝܢܐ ܕܚܡܫܐ ܕܐܪ̈ܙܐ * ܩ *

* ܘܒܗܢܘܢ ܝܘܡܬܐ ܩܡ ܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ ܒܡܨܥܬܐ ܕܬܠܡܝܕܐ. ܐܝܬ ܗܘܐ ܕܝܢ ܬܡܢ 15
ܟܢܫܐ ܕܒܢܝܢܫܐ ܐܝܟ ܡܐܐ ܘܥܣܪܝܢ ܘܐܡܪ. * ܓܒܪܐ ܐܚܝܢ. ܘܠܐ ܗܘܐ ܕܢܬܡܠܐ 16
ܟܬܒܐ ܗܢܐ ܕܩܕܡ ܐܡܪ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܒܦܘܡܗ ܕܕܘܝܕ. ܥܠ ܝܗܘܕܐ ܗܘ ܕܗܘܐ
ܡܕܒܪܢܐ ܠܗܘܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܐܚܕܘܗܝ ܠܝܫܘܥ. * ܡܛܠ ܕܡܬܡܢܐ ܗܘܐ ܥܡܢ. ܘܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗ 17
ܦܣܐ ܒܬܫܡܫܬܐ ܗܕܐ. * ܗܢܐ ܗܘ ܕܩܢܐ ܠܗ ܩܪܝܬܐ ܡܢ ܐܓܪܐ ܕܥܘܠܗ. ܘܢܦܠ 18
ܥܠ ܐܦܘܗܝ ܥܠ ܐܪܥܐ. ܘܐܬܦܠܓ ܡܢ ܡܨܥܬܗ. ܘܐܬܐܫܕܘ ܟܠܗܘܢ ܡܥܘܗܝ. * ܘܝܕܝܥܐ ܗܘܬ 19
ܗܕܐ ܠܟܠܗܘܢ ܕܥܡܪܝܢ ܒܐܘܪܫܠܡ. ܘܐܬܩܪܝܬ ܩܪܝܬܐ ܗܝ ܒܠܫܢܗܘܢ
ܚܩܠܕܡܐ. ܕܡܬܬܪܓܡܐ ܩܪܝܬܐ ܕܕܡܐ. * ܟܬܝܒ ܓܝܪ ܒܟܬܒܐ ܕܡܙܡܘܪܐ. 20
ܕܬܗܘܐ ܕܝܪܬܗ ܚܪܒܐ. ܘܠܐ ܢܗܘܐ ܥܡܘܪܐ ܒܗ. ܘܦܩܝܕܘܬܗ ܢܣܒ ܐܚܪܢܐ. * ܘܒܥܐ 21
ܗܘܐ ܕܚܕ ܡܢ ܗܠܝܢ ܓܒܪܐ. ܕܗܘܘ ܥܡܢ ܒܟܠܗ ܙܒܢܐ. ܕܥܠ ܘܢܦܩ ܠܘܬܢ
ܡܪܢ ܝܫܘܥ. * ܡܢ ܕܫܪܝ ܡܥܡܘܕܝܬܗ ܕܝܘܚܢܢ. ܥܕܡܐ 22
ܠܝܘܡܐ ܕܐܣܬܠܩ ܡܢ ܠܘܬܢ. ܢܗܘܐ ܥܡܢ ܣܗܕܐ ܕܩܝܡܬܗ. * ܘܐܩܝܡܘ ܬܪܝܢ. 23
ܠܝܘܣܦ ܕܡܬܩܪܐ ܒܪ ܫܒܐ. ܕܐܬܟܢܝ ܝܘܣܛܘܣ. ܘܠܡܬܝܐ.

* Et quum suspicerent in cœlum eo profi- 10
ciscente, inventi sunt duo viri ipsis astan-
tes cum vestimentis albis. Et dicunt eis, 11
Viri Galilæi, quid statis & suspicitis in
cœlum? hic Jesus qui elevatus est à vo-
bis in cœlum, ita veniet ut eum vidistis
scandentem cœlum. Posteà verò reversi 12
sunt in Jerusalem à monte qui vocatur Locus
olivarum, qui est ad latus Jerusalem, &
distat ab ea circiter septem stadiis. Et 13
postquam introiissent, ascenderunt in cœna-
culum illud, in quo erant Petrus, & Jo-
hannes, & Jacobus & Andreas, & Phi-
lippus, & Thoma, & Matthæus, & Bar-
tholomæus, & Jacobus filius Halphæi, &
Simon Zelotes, & Juda filius Jacobi. Hi 14
omnes perdurabant in oratione animo com-
muni, cum mulieribus, & cum Maria ma-
tre Jesu, & cum fratribus ipsius.

Ad oblationem feriæ V. secretorum. 2.

* Porrò in diebus illis assurgens Simeon 15
Petra in medio discipulorum (erat autem
illic cœtus hominum quasi centum & vi-
ginti) dixit; Viri fratres nostri, æquum 16
erat impleri Scripturam illam quam prædixit
Spiritus sanctitatis per os David, de Juda
illo qui fuit dux iis qui comprehenderunt
Jesum. Quia annumerabatur nobiscum, 17
habuerátque sortem in hoc ministerio. Is 18
est qui acquisivit sibi fundum ex mercede
sceleris: & cecidit in faciem suam humi,
& crepuit per medium sui, & effusa sunt
omnia viscera ejus. Idque innotuit omni- 19
bus habitantibus in Jerusalem, atque ita
fundus ille vocatus est linguâ regionis, Ha-
kal-demo, cujus expositio est, Ager san-
guinis. Scriptum est enim in libro Psal- 20
morum; Habitaculum ejus fiat desertum,
& incola non sit in eo: Et, Ministerium
ejus accipiat alius. Oportet igitur unum 21
ex his viris qui fuerunt nobiscum per to-
tum hoc tempus quo introiit exiitque co-
ram nobis (*versatus est nobiscum*) Do-
minus noster Jesus, Quo exorsus est à ba- 22
ptismate Johannis ad hunc usque diem quo
elevatus est à nobis, fieri nobiscum testem
resurrectionis ejus. Statuerunt itaque duos, 23
Josephum, qui vocabatur Bar-Saba, qui co-
gnominatus est Justus, & Mathiam.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

10 ወርእዩሙ : ክልኤቱ : ዕደወ : ወቆሙ : ላዕሌሆሙ : ወይለብሱ : መብረቀ :=:
11 ወይቤልዎሙ : አንትሙ : ሰብአ : ገሊላ : ምንትኑ : ቀውምክሙ : ትኔጽሩ : ዝውእቱ : ኢ
የሱስ : ዘዐርገ : ውስተ : ሰማይ : እምኀቤክሙ :: ወከማሁ : ካዕበ : ይመጽእ : በ
12 ከመ : ርኢክሙዎ : ወየዐርግ : ሰማየ :=: ወእምዝ : ተሰውጡ : ኢየሩሳሌም :
እምደብረ : ዘይት : ዘእቱት : እምኢየሩሳሌም : መጠነ : ምርዋጽ : ብእሲ : እ
13 ንተ : ይእቲ : መንገደ : ቀደሚት : ሰንበት :=: ወበጺሖሙ : መሕደሮሙ : ኀበ :
ይነብሩ : ዐርጉ : ጴጥሮስ : ወዮሐንስ : ወያዕቆብ : ወእንድርያስ : ወፊልጶስ : ወ
ቶማስ : ወማቴዎስ : ወበርተሎሜዎስ : ወስምዖን : ቀናኢ : ወያዕቆብ : ወልደ : እል
ፍዮስ : ወይሁዳ : ወልደ : ያዕቆብ :=:

Et viderunt duos homines, & steterunt supra eos, & vestiti erant fulgure. 10
Et dixerunt iis; Vos viri Galilææ, quid statis aspicientes? hic est Jesus, 11
qui ascendit in cœlum à vobis, & sic iterùm veniet, quemadmodum vidistis
eum, & ascendit in cœlum. Et tunc reversi sunt in Hierusalem, à monte 12
Olivarum, qui remotus est ab Hierusalem spatio cursûs viri, quod est iter pri-
mi sabbati. Et quum pervenissent adcœnaculum eorum ubi manebant, ascen- 13
derunt Petrus & Johannes, & Jacobus & Andreas, & Philippus & Tho-
mas, & Mathæus & Bartholomæus, & Simon Zelotes, & Jacobus filius
Alphæi, & Judas filius Jacobi.

Versio VULGATA LATINA.

10 Cúmque intuerentur in cœlum euntem illum, ecce duo viri astiterunt juxta
11 illos in vestibus albis, Qui & dixerunt; Viri Galilæi, quid statis aspicientes
in cœlum? Hic Jesus, qui assumptus est à vobis in cœlum, sic veniet,
12 quemadmodùm vidistis eum euntem in cœlum. Tunc reversi sunt Jerosolymam,
à monte qui vocatur Oliveti, qui est juxta Jerusalem, sabbati habens
13 iter. Et cùm introissent in cœnaculum, ascenderunt ubi manebant Petrus &
Joannes, Jacobus & Andreas, Philippus & Thomas, Bartholomæus &
14 Matthæus, Jacobus Alphæi, & Simon Zelotes, & Judas Jacobi. Hi
omnes erant perseverantes unanimiter in oratione cum mulieribus, & Mariâ
15 matre Jesu, & fratribus ejus. In diebus illis exurgens Petrus in medio fratrum,
16 dixit, (erat autem turba hominum simul, ferè centum viginti:) Viri
fratres, oportet impleri Scripturam, quam prædixit Spiritus sanctus per os
David de Juda, qui fuit dux eorum, qui comprehenderunt Jesum: Qui 17
connumeratus erat in nobis, & sortitus est sortem ministerii hujus. Et hic 18
quidem possedit agrum de mercede iniquitatis, & suspensus crepuit medius:
& diffusa sunt omnia viscera ejus. Et notum factum est omnibus habitantibus 19
Jerusalem, ita ut appellaretur ager ille, linguâ eorum, Haceldama,
hoc est, Ager sanguinis. Scriptum est enim in libro Psalmorum; Fiat commoratio 20
eorum deserta, & non sit qui inhabitet in ea: &, Episcopatum ejus accipiat
alter. Oportet ergò ex his viris, qui nobiscum sunt congregati in omni 21
tempore, quo intravit & exivit inter nos Dominus Jesus, Incipiens à baptismate 22
Joannis usque in diem quâ assumptus est à nobis, testem resurrectionis
ejus nobiscum fieri unum ex istis. Et statuerunt duos, Joseph, qui vocabatur 23
Barsabas, qui cognominatus est Justus; & Mathiam.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

10 * وبينما هم يتفرسون في انطلاقه الى السماء * اذاهم برجلين قد وقفا بهم بحلة بيضا * فقالا لهم 11
ايها الرجال الجليليون لم قد وقفتم ناظرون الى السماء * هذا ايسوع الصاعد عنكم الى السماء
سيجي هكذا نظير الحال الذي عاينتموه به ذاهبا الى السماء *

* قراءة يوم الاثنين ثاني الفصح *

* فعادوا حينيذ الى اورسليم من الجبل الملقب بجبل الزيتون الذي هو مصاقب اورسليم 12
مسافة طريق السبت * تم * وحين دخلوها صعدوا الى الغرفة التي كانوا بها مقيمين 13
بطرس * ويعقوب * ويوحنا * واندراوس * فيلبس * وتوما * برتلماوس * ومتي * يعقوب بن الفاوس *
وسمعن الغيور * ويهوذا ابن يعقوب * هولاء كلهم كانوا مثابتين اجمعين على الصلاة 14
والابتهال * مع النساء ومريم ام ايسوع واخوته معهم * ب * * وفي تلك الايام قام بطرس 15
في وسط التلاميذ * وكان هناك جمع اسماوهم وعزايمهم متفقة على هذا المعتقد نفسه *
نحو ماية وعشرين * فقال * ايها الرجال يا اخوتي قد كان يجب ان يتم هذا الكتاب 16
الذي قاله قديما الروح القدس بفم داوود * من اجل يهوذا الصاير مرشدا للذين قبضوا
على يسوع * لانه كان معنا معدودا * وحصل له حظ في هذه الخدمة * هذا اذا اقتني ضيعة 17 18
من اجر الظلم * وسقط طريحا على وجهه * وانشق من وسطه وانسكبت احشاوه كلها *
* وصار حينيذ معروفا عند جميع قاطني اورسليم * حتى ان تلك الضيعة تلقب 19
بلغتهم حاقلداما الذي ترجمته حقل الدم * لان قد كتب في مصحف المزامير 20
لتصر مدينته قفرا * ولا يوجد من يسكنها * ورياسته ياخذها اخر * فيجب اذا ان 21
يختاروا احدا من الرجال المتصرفين معنا في كافة الزمان الذي دخل الينا فيه الرب
ايسوع وخرج * اذ ابتدا من معمودية يوحنا الى اليوم الذي فيه ارتفع من عندنا 22
يكون شاهدا معنا بقيامته * ح * * واقام اثنين وهما يوسف الملقب ببرصافان الذي 23
كني يوسطس ومتياس *

* *Dúmque ipsi attentè considerarent abs-* 10
cessum ejus in cœlum, ecce viri duo
astiterunt eis in syndone candida, Et 11
dixerunt eis; O viri Galilæi, cur
statis intuentes in cœlum? hic Je-
sus ascendens à vobis in cœlum, sic
veniet, eodem modo quo vidistis eum
euntem in cœlum.

Lectio diei secundæ infra Pascha.

Tunc igitur regressi sunt in Jeru- 12
salem de monte nuncupato Monte oli-
varum, proximo Jerosolymis spatio
itineris sabbati. Hactenus.
Cumq; eâ ingressi essent, ascenderunt ad 13
cœnaculum, in quo morabantur Petrus,
& Jacobus, & Joannes, & Andre-
as, Philippus, & Thoma, Bartholo-
mæus, & Matthæus, Jacobus filius
Alphæi, & Simon Zelotes, & Juda
filius Jacobi. Hi omnes erant assi- 14
dui pariter in oratione & supplicati-
one, cum mulieribus, & Mariâ ma-
tre Jesu, ejúsque fratribus cum ipsis.
Iis etiam diebus stetit Petrus in me- 15
dio discipulorum (erat autem ibi cœ-
tus quorum nomina & voluntates
consentiebant in hac eadem opinione,
circiter centum viginti) & ait;
Heus viri, O fratres mei, oportebat 16
ut finem assequeretur hæc Scriptura
quam protulit olim Spiritus sanctus
per os David de Juda, qui fuit du-
ctor eorum qui comprehenderunt Je-
sum. Erat enim inter nos annume- 17
ratus, habuerátque sortem in hoc mi-
nisterio. Is ergò possedit rus de 18
mercede iniquitatis: & cadens pro-
stratus in faciem suam, crepuit me-
dius, & effusa sunt viscera ejus uni-
versa. Factáque est fama ejus no- 19
ta apud omnes incolas Jerusalem, ita
ut rus illud vocitetur illorum linguâ,
Hacheldama, quod exponitur, Rus san-
guinis. Jam enim scriptum est in 20
libro Psalmorum, Fiat urbs ejus de-
serta, & non reperiatur qui inhabi-
tet eam, & principatum ejus obtine-
at alius. Oportet igitur ut eligatis 21
unum ex his viris qui nobiscum ver-
sati sunt toto tempore quo ingressus
est ad nos Dominus Jesus & egres-
sus, Quando cœpit à baptismo Jo- 22
annis usq; ad diem quo se elevavit à
nobis, ut sit testis nobiscum resurrectio-
nis ejus. Constituit ergò duos, nem- 23
pè Joseph qui vocabatur Bar-saphan,
qui cognominatus est, Justus; & Mat-
thiam.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

14 እሉ : ኵሎሙ : ይፀመዱ : ጸሎተ : ኅቡረ : ምስለ : አንስት : ወማርያም : እሙ : ለ
15 ኢየሱስ ወአኃዊሁኒ :=: ፪ ወውእቱ : እሚረ : ተንሥአ : ጴጥሮስ : ወቆመ : ማ
እከለ : አኃዊሁ : ወይቤሎሙ : እንዘ : ሀለው : ህየ : ሰብእ : ወየአክሉ : ምእተ : ወዕ
16 ሥራ :=: ስምዑ : አኃዊነ : አማን : ሀሎ : ይብጻሕ : ቃለ : መጽሐፍ : ዘይቤ : በመ
ንፈስ : ቅዱስ : በእንተ : ይሁዳ : ዘውእቱ : ኮኖሙ : መርሐ : ለእለ : አኃዝዎ : ለእግ
17 ዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ :=: እንዘ : ኍሉቁ : ምስሌነ : ወከፈሎ : ዘንተ : መልእክ
18 ተ :=: ወእምዝ : ተሣየጠ : ዐፀደ : ወይን : በዐስበ : ዐመፃሁ : ወተነጽሐ : ውስተ :
19 ምድር : በገጹ : ወተሠጥቀ : ገቦሁ : ወተክዕወ : ኵሉ : አማዑቲሁ :=: ወተሰም
ዐ : ነገሩ : በኀበ : ኵሎሙ : እለ : ይነብሩ : ኢየሩሳሌም : ወተሰምየ : ዐፀደ : ዘተሣየ
ጠ : በዐስብ : ሰመይዎ : በነገሮሙ : ሐቅለ : ደም : ገራህተ : ደም : ብሂል :=:
20 በከመ : ይብል : መጽሐፈ : መዝሙር : ለትኩን : ሀገሮሙ : በድወ : ወአልቦ : ዘይነብ
21 ር : ውስተ : አብያቲሆሙ : ወሢመቶሂ : ይንሣእ : በዕድ :=: እሉ : ዕደው : እለ : ነ
በሩ : ምስሌነ : ዘንተ : ኵሎ : መዋዕለ : ዘቦአ : ወወፅአ : እምኔነ : እግዚእነ : ኢየሱ
22 ስ : ክርስቶስ :=: እምጥምቀተ : ዮሐንስ : እስከ : ዐርገ : እምኀቤነ :: ወይኩነነ :
23 ስምዐ : ተንሥኦቱ : ዘይሄሉ : ምስሌነ : ለሐዱ : እምእሉ :=: ወአቀሙ : ክልኤቱ : ዮ
ሴፍ : ዘተሰምየ : በርናባስ : ወይብልዎ : ኢዮስጦስ : ወማትያን :=:

Hi omnes perseverabant in oratione simul cum mulieribus, & Mariâ matre 14
Jesu, & cum fratribus ejus. Et istâ die surrexit Petrus & stetit medio 15
fratrum suorum, & dixit iis (existentibus ibi populis qui constituebant per-
sonas centum & viginti,) Audite fratres nostri, verè oportet ut impleretur verbum 16
Scripturæ, quæ dixit in Spiritu sancto de Juda, (qui factus fuit dux compre-
hendentibus Dominum nostrum Jesum Christum,) Quum adnumeratus nobis- 17
cum & particeps hujus ministerii esset. Et tunc emit vineam, pro mercede 18
iniquitatis suæ, & projectus fuit in terram super faciem suam, & disruptum
fuit latus ejus, & effusa sunt omnia viscera ejus. Et audita fuit fama 19
ejus apud omnes inhabitantes Hierusalem: & vocatum fuit prædium, quod
emptum fuit mercede, vocant illud idiomate proprio, Hakla-dam, Agrum san-
guinis, si interpreteris. Sicut dicit liber Psalmorum; Fiat civitas illorum so- 20
litaria, & nemo sit qui inhabitet in domibus suis: &, Ministerium ejus ac-
cipiat alter. Ex illis viris qui manserunt nobiscum totum tempus quo in- 21
travit & exivit à nobis Dominus noster Jesus Christus, A baptismate Johannis 22
usquequò ascendebat à nobis, etiam erit nobis testis resurrectionis ejus qui
erit nobiscum, unus ex illis. Et statuerunt duos, Josephum qui vocatus fuit 23
Barnabas, & vocârunt eum Justum; & Mathiam.

ΠΡΑ'ΞΕΙΣ ΤΩ͂Ν 'ΑΠΟΣΤΟ'ΛΩΝ. ΚΕΦ. Α'.

Et ut attendentes erant in cœlum, eunte eo, & ecce viri
10 Καὶ ὡς ἀτενίζοντες ἦσαν εἰς τὸν οὐρανὸν, πορευομένου αὐτοῦ, ϗ ἰδοὺ ἄνδρες
duo astiterunt eis in vestitu albo. Qui & dixerunt; Viri
11 δύο παρειστήκεισαν αὐτοῖς (ζ) ἐν ἐσθῆτι λευκῇ. Οἳ ϗ (η) εἶπον, Ἄνδρες
Galilæi, quid statis aspicientes in cœlum? hic Jesus rece-
Γαλιλαῖοι, τί ἑστήκατε ἐμβλέποντες εἰς τὸν οὐρανόν; οὗτος ὁ Ἰησοῦς ὁ ἀναλη-
ptus à vobis in cœlum, sic veniet quemadmodùm vidistis eum
φθεὶς ἀφ' ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανὸν, οὕτως ἐλεύσεται ὃν τρόπον ἐθεάσασθε αὐτὸν
euntem in cœlum. Tunc reversi sunt in Hierusalem à monte vo-
12 πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν. Τότε ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἀπὸ ὄρους τοῦ κα-
cato Oliveti, qui est prope Hierusalem, Sabbati habens iter. Et cùm
13 λουμένου Ἐλαιῶνος, ὅ ἐστιν ἐγγὺς Ἱερουσαλὴμ, σαββάτου ἔχον ὁδόν. Καὶ ὅτε
introiissent, ascenderunt in cœnaculum, ubi erant manentes Petrus
εἰσῆλθον, (θ) ἀνέβησαν εἰς τὸ ὑπερῷον, οὗ ἦσαν καταμένοντες ὅ, τε Πέτρος
& Jacobus, & Joannes, & Andreas, Philippus & Thomas, Bartholomæus
(ι) ϗ Ἰάκωβος, ϗ Ἰωάννης, ϗ Ἀνδρέας, Φίλιππος ϗ Θωμᾶς, Βαρθολομαῖος
& Matthæus, Jacobus Alphæi & Simon Zelotes, & Judas Jacobi:
ϗ Ματθαῖος, Ἰάκωβος Ἀλφαίου ϗ Σίμων ὁ Ζηλωτὴς, ϗ Ἰούδας Ἰακώβου.
Hi omnes erant perseverantes concorditer oratione & deprecatione,
14 Οὗτοι πάντες ἦσαν προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν τῇ (κ) προσευχῇ ϗ τῇ δεήσει,
cum mulieribus, & Mariâ matre Jesu, & cum fratribus ejus.
σὺν γυναιξὶ, ϗ Μαρίᾳ τῇ μητρὶ τοῦ Ἰησοῦ, (λ) ϗ σὺν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ.
Et in diebus illis exurgens Petrus in medio discipulorum, dixit;
15 Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἀναστὰς Πέτρος ἐν μέσῳ (μ) τῶν μαθητῶν, εἶπεν,
(eratque turba nominum in idipsum, quasi centum viginti,) Viri fratres,
16 (ἦν τε ὄχλος ὀνομάτων ἐπὶ τὸ αὐτὸ, (ν) ὡς ἑκατὸν εἴκοσιν,) Ἄνδρες ἀδελφοί,

oportet impleri Scripturam hanc, quam prædixit Spiritus sanctus per
ἔδει πληρωθῆναι τὴν (ξ) γραφὴν ταύτην, ἣν προεῖπε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον διὰ
os David, de Juda illo facto duce viæ comprehendentibus Jesum,
στόματος Δαβὶδ, περὶ Ἰούδα τοῦ γενομένου ὁδηγοῦ τοῖς συλλαβοῦσι (ο) τὸν Ἰησοῦν,
Quia adnumeratus erat cum nobis, & sortitus est sortem ministerii hujus.
Ὅτι κατηριθμημένος ἦν (π) σὺν ἡμῖν, ϗ ἔλαχε τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης. 17
Hic quidem igitur acquisivit agrum de mercede injustitiæ, & præceps factus
Οὗτος μὲν οὖν ἐκτήσατο χωρίον (ρ) ἐκ τοῦ μισθοῦ τῆς ἀδικίας, ϗ πρηνὴς γενόμενος 18
crepuit medius: & ef-fusa sunt omnia viscera ejus. Et notum
ἐλάκησε μέσος, ϗ (σ) ἐξεχύθη πάντα τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ. Καὶ γνωστὸν 19
factum est omnibus habitantibus Hierusalem: ita ut vocari agrum illum
ἐγένετο πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν Ἱερουσαλὴμ, ὥστε κληθῆναι τὸ χωρίον ἐκεῖνο
proprio idiomate eorum, Haceldama, hoc est, Ager sanguinis. Scriptum est
τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ αὐτῶν, (τ) Ἀκελδαμὰ, τοῦτ' ἔστι, Χωρίον αἵματος. Γέγραπται 20
enim in libro Psalmorum; Fiat commoratio ejus deserta, & non sit habitans
γὰρ ἐν βίβλῳ ψαλμῶν, Γενηθήτω ἡ ἔπαυλις αὐτοῦ ἔρημος, ϗ μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν
in ea: Et, Episcopatum ejus accipiat alter. Oportet ergò convenientium
ἐν αὐτῇ· ϗ, Τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ (υ) λάβοι ἕτερος. Δεῖ οὖν τῶν συνελθόντων 21
nobis virorum in omni tempore, in quo intravit & exivit ad nos Dominus
ἡμῖν ἀνδρῶν ἐν παντὶ (φ) χρόνῳ, ἐν ᾧ εἰσῆλθε καὶ ἐξῆλθεν ἐφ' ἡμᾶς ὁ Κύριος
Jesus, Incipiens à baptismate Joannis usque in diem quâ receptus est
Ἰησοῦς, Ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος Ἰωάννου (χ) ἕως τῆς ἡμέρας ἧς ἀνελήφθη 22
à nobis, testem resurrectionis ejus fieri cum nobis unum horum. Et
ἀφ' ἡμῶν, μάρτυρα τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ (ψ) γενέσθαι σὺν ἡμῖν ἕνα τούτων. Καὶ 23
statuerūt duos, Joseph vocatum Barsabam, qui cognominatus est Justus & Matthiam.
ἔστησαν δύο, Ἰωσὴφ τὸν καλούμενον (ω) Βαρσαβᾶν, ὃς ἐπεκλήθη Ἰοῦστος, ϗ Ματθίαν.

MS. A. (ζ) ἐν ἐσθήσεσι λευκαῖς. (η) εἶπαν, (θ) εἰς τὸ ὑπερῷον ἀνέβησαν, (ι) ϗ Ἰωάννης, ϗ Ἰάκωβος, (κ) προσευχῇ, σὺν γυναιξὶ, (λ) καὶ τοῖς (μ) τῶν ἀδελφῶν, εἶπεν, (ν) ὡσεὶ (ξ) γραφὴν, ἣν (ο) Ἰησοῦν, (π) ἐν ἡμῖν, (ρ) ἐκ μισθοῦ (σ) ἐξεχύθη τὰ (τ) Ἀχελδαμὰχ, (υ) λαβέτω (φ) χρόνῳ, ᾧ (χ) ἄχρι τῆς (ψ) σὺν ἡμῖν γενέσθαι (ω) Βαρσαββᾶν,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܘܟܕ ܚܝܪܝܢ ܗܘܘ ܒܫܡܝܐ ܟܕ ܗܘ ܐܙܠ ܗܘܐ܂ ܐܫܬܟܚܘ ܠܗܘܢ ܬܪܝܢ ܓܒܪܝܢ ܩܝܡܝܢ ܠܘܬܗܘܢ܂ 10
ܒܠܒܘܫܐ ܚܘܪܐ܂ * ܘܐܡܪܝܢ ܠܗܘܢ܂ ܓܒܪܐ ܓܠܝܠܝܐ܂ ܡܢܐ ܩܝܡܝܢ ܐܢܬܘܢ ܘܚܝܪܝܢ 11
ܒܫܡܝܐ܂ ܗܢܐ ܝܫܘܥ ܕܐܣܬܠܩ ܡܢܟܘܢ ܠܫܡܝܐ܂ ܗܟܢܐ ܐܬܐ ܐܝܟ ܕܚܙܝܬܘܢܝܗܝ
ܕܣܠܩ ܠܫܡܝܐ܂ * ܘܡܢ ܒܬܪܟܢ ܗܦܟܘ ܠܗܘܢ ܠܐܘܪܫܠܡ܂ ܡܢ ܛܘܪܐ ܕܡܬܩܪܐ ܒܝܬ ܙܝܬܐ܂ 12
ܕܐܝܬܘܗܝ ܠܘܩܒܠ ܐܘܪܫܠܡ܂ ܘܦܪܝܩ ܡܢܗ ܐܝܟ ܫܒܥܐ ܐܣܛܕܘܬܐ܂ * ܘܡܐ ܕܥܠܘ ܠܒܝܬܐ܂ 13
ܣܠܩܘ ܠܗܘܢ ܠܥܠܝܬܐ ܗܝ ܕܫܪܝܢ ܗܘܘ ܒܗ܂ ܦܛܪܘܣ ܘܝܘܚܢܢ܂ ܘܝܥܩܘܒ ܘܐܢܕܪܐܘܣ܂
ܘܦܝܠܝܦܘܣ ܘܬܐܘܡܐ܂ ܘܡܬܝ ܘܒܪܬܘܠܡܝ܂ ܘܝܥܩܘܒ ܒܪ ܚܠܦܝ܂ ܘܫܡܥܘܢ ܩܢܢܝܐ܂
ܘܝܗܘܕܐ ܒܪ ܝܥܩܘܒ܂ * ܗܠܝܢ ܟܠܗܘܢ܂ ܐܟܚܕܐ ܐܡܝܢܝܢ ܗܘܘ ܒܨܠܘܬܐ ܐܟܚܕܐ܂ 14
ܥܡ ܢܫܐ܂ ܘܥܡ ܡܪܝܡ ܐܡܗ ܕܝܫܘܥ܂ ܘܥܡ ܐܚܘܗܝ܂

10 * Et quum suspicerent in cœlum eo proficiscente, inventi sunt duo viri ipsis astantes cum vestimentis albis. 11 Et dicunt eis, Viri Galilæi, quid statis & suspicitis in cœlum? hic Jesus qui elevatus est à vobis in cœlum, ita veniet ut eum vidistis scandentem cœlum. 12 Postcà verò reversi sunt in Jerusalem à monte qui vocatur Locus olivarum, qui est ad latus Jerusalem, & distat ab ea circiter septem stadiis. 13 Et postquam introiissent, ascenderunt in cœnaculum illud, in quo erant Petrus, & Johannes, & Jacobus & Andreas, & Philippus, & Thoma, & Matthæus, & Bartholomæus, & Jacobus filius Halphæi, & Simon Zelotes, & Juda filius Jacobi. 14 Hi omnes perdurabant in oratione animo communi, cum mulieribus, & cum Maria matre Jesu, & cum fratribus ipsius.

* ܩܪܝܢܐ ܕܚܡܫܐ ܕܐܪܙܐ * ܒ *

Ad oblationem feriæ V. secretorum. 2.

* ܘܒܗܠܝܢ ܝܘܡܬܐ ܩܡ ܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ ܡܨܥܬ ܬܠܡܝܕܐ܂ ܐܝܬ ܗܘܐ ܬܡܢ 15
ܟܢܫܐ ܕܓܒܪܐ ܐܝܟ ܡܐܐ ܘܥܣܪܝܢ܂ ܘܐܡܪ܂ * ܓܒܪܐ ܐܚܝܢ܂ ܙܕܩ ܗܘܐ ܕܢܬܡܠܐ 16
ܟܬܒܐ ܐܝܢܐ ܕܩܕܡ ܐܡܪ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܒܦܘܡܗ ܕܕܘܝܕ܂ ܥܠ ܝܗܘܕܐ ܗܘ ܕܗܘܐ
ܡܕܒܪܢܐ ܠܗܢܘܢ ܕܐܚܕܘܗܝ ܠܝܫܘܥ܂ * ܡܛܠ ܕܡܬܡܢܐ ܗܘܐ ܥܡܢ܂ ܘܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗ 17
ܦܣܐ ܒܬܫܡܫܬܐ ܗܕܐ܂ * ܗܢܐ ܗܘ ܕܩܢܐ ܠܗ ܩܪܝܬܐ ܡܢ ܐܓܪܐ ܕܥܘܠܐ܂ ܘܢܦܠ 18
ܥܠ ܐܦܘܗܝ ܥܠ ܐܪܥܐ܂ ܘܐܬܦܠܓ ܡܢ ܡܨܥܬܗ܂ ܘܐܫܬܦܟܘ ܟܠܗ ܡܥܘܗܝ܂ * ܘܝܕܝܥܐ ܗܘܬ 19
ܗܕܐ ܠܟܠܗܘܢ ܕܥܡܪܝܢ ܒܐܘܪܫܠܡ܂ ܘܐܬܩܪܝܬ ܩܪܝܬܐ ܗܝ ܒܠܫܢܐ
ܕܐܬܪܐ ܚܩܠ ܕܡܐ܂ ܕܡܬܦܫܩܐ ܩܪܝܬܐ ܕܕܡܐ܂ * ܟܬܝܒ ܓܝܪ ܒܟܬܒܐ ܕܡܙܡܘܪܐ܂ 20
ܕܬܗܘܐ ܕܝܪܬܗ ܚܪܒܐ܂ ܘܠܐ ܢܗܘܐ ܡܢ ܕܥܡܪ ܒܗ܂ ܘܐܦܣܩܘܦܘܬܗ ܢܣܒ ܐܚܪܢܐ܂ * ܘܙܕܩ 21
ܚܕ ܡܢ ܗܠܝܢ ܓܒܪܐ܂ ܕܗܘܘ ܥܡܢ ܒܟܠܗ ܙܒܢܐ ܕܥܠ ܘܢܦܩ ܠܘܬܢ
ܡܪܢ ܝܫܘܥ܂ * ܕܫܪܝ ܡܢ ܡܥܡܘܕܝܬܗ ܕܝܘܚܢܢ܂ ܥܕܡܐ 22
ܠܝܘܡܐ ܕܐܣܬܠܩ ܡܢ ܠܘܬܢ܂ ܢܗܘܐ ܥܡܢ ܣܗܕܐ ܕܩܝܡܬܗ܂ * ܘܐܩܝܡܘ ܬܪܝܢ܂ 23
ܠܝܘܣܦ ܕܡܬܩܪܐ ܒܪ ܫܒܐ܂ ܕܐܬܟܢܝ ܝܘܣܛܘܣ܂ ܘܠܡܬܝܐ܂

15 * Porrò in diebus illis assurgens Simeon Petra in medio discipulorum (erat autem illic cœtus hominum quasi centum & viginti) dixit; 16 Viri fratres nostri, æquum erat impleri Scripturam illam quam prædixit Spiritus sanctitatis per os David, de Juda illo qui fuit dux iis qui comprehenderunt Jesum. 17 Quia annumerabatur nobiscum, habuerátque sortem in hoc ministerio. 18 Is est qui acquisivit sibi fundum ex mercede sceleris: & cecidit in faciem suam humi, & crepuit per medium sui, & effusa sunt omnia viscera ejus. 19 Idque innotuit omnibus habitantibus in Jerusalem, atque ita fundus ille vocatus est linguâ regionis, Hakal-demo, cujus expositio est, Ager sanguinis. 20 Scriptum est enim in libro Psalmorum; Habitaculum ejus fiat desertum, & incola non sit in eo: Et, Ministerium ejus accipiat alius. 21 Oportet igitur unum ex his viris qui fuerunt nobiscum per totum hoc tempus quo introiit exiitque coram nobis (*versatus est nobiscum*) Dominus noster Jesus, 22 Quo exorsus est à baptismate Johannis ad hunc usque diem quo elevatus est à nobis, fieri nobiscum testem resurrectionis ejus. 23 Statuerunt itaque duos, Josephum, qui vocabatur Bar-Saba, qui cognominatus est Justus, & Mathiam.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

10 ወርእይዎሙ ፡ ክልኤቱ ፡ ዕደው ፡ ወቆሙ ፡ ላዕሌሆሙ ፡ ወይለብሱ ፡ መብረቀ ፡፡=፦
11 ወይቤልዎሙ ፡ አንትሙ ፡ ሰብአ ፡ ገሊላ ፡ መንተኑ ፡ ቆምክሙ ፡ ትኔጽሩ ፡ ዝውእቱ ፡ ኢ
የሱስ ፡ ዘዐርገ ፡ ውስተ ፡ ሰማይ ፡ እምኀቤክሙ ፡፡ ወከማሁ ፡ ካዕበ ፡ ይመጽእ ፡ በ
12 ከመ ፡ ርኢክምዎ ፡ ወዐርገ ፡ ሰማይ ፡፡=፦ ወእምዝ ፡ ተሰውጡ ፡ ኢየሩሳሌም ፡
እምደብረ ፡ ዘይት ፡ ዘእቱት ፡ እምኢየሩሳሌም ፡ መጠነ ፡ ምርዋጸ ፡ ብእሲ ፡ አ
13 ንተ ፡ ይእቲ ፡ መንገደ ፡ ቀደሚት ፡ ሰንበት ፡፡=፦ ወበጺሖሙ ፡ መሕደሮሙ ፡ ኀበ ፡
ይነብሩ ፡ ዐርጉ ፡ ጴጥሮስ ፡ ወዮሐንስ ፡ ወያዕቆብ ፡ ወእንድርያስ ፡ ወፊልጶስ ፡ ወ
ቶማስ ፡ ወማቴዎስ ፡ ወበርተለሜዎስ ፡ ወስምዖን ፡ ቀናኢ ፡ ወያዕቆብ ፡ ወልደ ፡ እል
ፍዮስ ፡ ወይሁዳ ፡ ወልደ ፡ ያዕቆብ ፡፡=፦

Et viderunt duos homines, & steterunt supra eos, & vestiti erant fulgure. 10 *Et dixerunt iis; Vos viri Galilææ, quid statis aspicientes? hic est Jesus,* 11 *qui ascendit in cœlum à vobis, & sic iterùm veniet, quemadmodum vidistis eum, & ascendit in cœlum.* *Et tunc reversi sunt in Hierusalem, à monte* 12 *Olivarum, qui remotus est ab Hierusalem spatio cursûs viri, quod est iter primi sabbati.* *Et quum pervenissent adcœnaculum eorum ubi manebant, ascenderunt Petrus & Johannes, & Jacobus & Andreas, & Philippus & Thomas, & Mathæus & Bartholomæus, & Simon Zelotes, & Jacobus filius Alphæi, & Judas filius Jacobi.* 13

Versio VULGATA LATINA.

10 Cúmque intuerentur in cœlum euntem illum, ecce duo viri astiterunt juxta 11 illos in vestibus albis, Qui & dixerunt; Viri Galilæi, quid statis aspicientes in cœlum? Hic Jesus, qui assumptus est à vobis in cœlum, sic veniet, 12 quemadmodùm vidistis eum euntem in cœlum. Tunc reversi sunt Jerosolymam, à monte qui vocatur Oliveti, qui est juxta Jerusalem, sabbati habens 13 iter. Et cùm introiissent in cœnaculum, ascenderunt ubi manebant Petrus & Joannes, Jacobus & Andreas, Philippus & Thomas, Bartholomæus & 14 Matthæus, Jacobus Alphæi, & Simon Zelotes, & Judas Jacobi. Hi omnes erant perseverantes unanimiter in oratione cum mulieribus, & Mariâ 15 matre Jesu, & fratribus ejus. In diebus illis exurgens Petrus in medio fra- 16 trum, dixit, (erat autem turba hominum simul, ferè centum viginti:) Viri fratres, oportet impleri Scripturam, quam prædixit Spiritus sanctus per os David de Juda, qui fuit dux eorum, qui comprehenderunt Jesum: 17 Qui connumeratus erat in nobis, & sortitus est sortem ministerii hujus. 18 Et hic quidem possedit agrum de mercede iniquitatis, & suspensus crepuit medius: & diffusa sunt omnia viscera ejus. 19 Et notum factum est omnibus habitantibus Jerusalem, ita ut appellaretur ager ille, linguâ eorum, Haceldama, hoc est, Ager sanguinis. 20 Scriptum est enim in libro Psalmorum; Fiat commoratio eorum deserta, & non sit qui inhabitet in ea: &, Episcopatum ejus accipiat alter. 21 Oportet ergò ex his viris, qui nobiscum sunt congregati in omni tempore, quo intravit & exivit inter nos Dominus Jesus, 22 Incipiens à baptismate Joannis usque in diem quâ assumptus est à nobis, testem resurrectionis ejus nobiscum fieri unum ex istis. 23 Et statuerunt duos, Joseph, qui vocabatur Barsabas, qui cognominatus est Justus; & Mathiam.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* وبينما هم يتفرسون في انطلاقه الي السماء * اذا هم برجلين قد وقفا بهم بحلة بيضا * فقالا لهم 10 11
ايها الرجال الجليليون لم قد وقفتم تاصرون الي السماء * هذا يسوع الصاعد عنكم الي السماء
سيجي هكذا نظير الحال الذي عاينتموه به ذاهبا الي السماء *

Dúmque ipsi attentè considerarent abscessum ejus in cœlum, ecce viri duo astiterunt eis in syndone candida, 10 *Et dixerunt eis; O viri Galilæi, cur statis intuentes in cœlum? hic Jesus ascendens à vobis in cœlum, sic veniet, eodem modo quo vidistis eum euntem in cœlum.* 11

* قراءة يوم الاثنين ثاني الفصح *

Lectio diei secundæ infra Pascha.

* فعادوا حينيذ الي اورسليم من الجبل الملقب بجبل الزيتون الذي هو مصاقب اورسليم 12
مسافة طريق السبت * تم * وحين دخلوها صعدوا الي الغرفة التي كانوا بها مقيمين 13
بطرس * ويعقوب * ويوحنا * واندراوس * فيلبس * وتوما * برتلماوس * ومتي * يعقوب بن الفاوس *
وسمعن الغيور * ويهوذا ابن يعقوب * هولاء كلهم كانوا مثابرين اجمعين على الصلاة 14
والابتهال * مع النساء ومريم ام ايسوع واخوته معهم * ب * * وفي تلك الايام قام بطرس 15
في وسط التلاميذ * وكان هناك جمع اسماوهم وعرايبهم متفقة على هذا المعتقد نفسه *
نحو مائة وعشرين * فقال * ايها الرجال يا اخوتي قد كان يجب ان يتم هذا الكتاب 16
الذي قاله قديما الروح القدس بفم داوود * من اجل يهوذا الصاير مرشدا للذين قبضوا
على يسوع * لانه كان معنا معدودا * وحصل له حظ في هذه الخدمة * هذا اذا اقتنى ضيعة 17 18
من اجر الظلم * وسقط طريحا على وجهه * وانشق من وسطه وانسكبت احشاوه كلها *
* وصار حينئذ معروفا عند جميع قاطني اورسليم * حتى ان تلك الضيعة تلقب 19
بلغتهم حاقلداما الذي ترجمته حقل الدم * لان قد كتب في مصحف المزامير 20
لتصير مدينته قفرا * ولا يوجد من يسكنها * ورياسته ياخذها اخر * فيجب اذا ان 21
يختاروا احدا من الرجال المتصرفين معنا في كافة الزمان الذي دخل الينا فيه الرب
ايسوع وخرج * اذ ابتدا من معمودية يوحنا الي اليوم الذي فيه ارتفع من عندنا * 22
يكون شاهدا معنا بقيامته * ج * * واقام اثنين وهما يوسف الملقب برصافان الذي 23
كني يوسطس ومتياس *

Tunc igitur regressi sunt in Jerusalem de monte nuncupato Monte olivarum, proximo Jerosolymis spatio itineris sabbati. Hactenus. 12 *Cumq; eâ ingressi essent, ascenderunt ad cœnaculum, in quo morabantur Petrus, & Jacobus, & Joannes, & Andreas, Philippus, & Thoma, Bartholomæus, & Matthæus, Jacobus filius Alphæi, & Simon Zelotes, & Juda filius Jacobi.* 13 *Hi omnes erant assidui pariter in oratione & supplicatione, cum mulieribus, & Mariâ matre Jesu, ejúsque fratribus cum ipsis.* 14 *Iis etiam diebus stetit Petrus in medio discipulorum (erat autem ibi cœtus quorum nomina & voluntates consentiebant in hac eadem opinione, circiter centum viginti) & ait;* 15 *Heus viri, O fratres mei, oportebat ut finem assequeretur hæc Scriptura quam protulit olim Spiritus sanctus per os David de Juda, qui fuit ductor eorum qui comprehenderunt Jesum.* 16 *Erat enim inter nos annumeratus, habueratque sortem in hoc ministerio.* 17 *Is ergò possedit rus de mercede iniquitatis: & cadens prostratus in faciem suam, crepuit medius, & effusa sunt viscera ejus universa.* 18 *Factáque est fama ejus nota apud omnes incolas Jerusalem, ita ut rus illud vocitetur illorum linguâ, Hacheldama, quod exponitur, Rus sanguinis.* 19 *Jam enim scriptum est in libro Psalmorum, Fiat urbs eius deserta, & non reperiatur qui inhabitet eam, & principatum ejus obtineat alius.* 20 *Oportet igitur ut eligatis unum ex his viris qui nobiscum versati sunt toto tempore quo ingressus est ad nos Dominus Jesus & egressus,* 21 *Quando cœpit à baptismo Joannis usq; ad diem quo se elevavit à nobis, ut sit testis nobiscum resurrectionis ejus.* 22 *Constituit ergò duos, nempè Joseph qui vocabatur Bar-saphan, qui cognominatus est, Justus; & Matthiam.* 23

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

14 እሉ ፡ ኵሎሙ ፡ ይፀመዱ ፡ ጸሎተ ፡ ኅቡረ ፡ ምስለ ፡ አንስት ፡ ወማርያም ፡ እሙ ፡ ለ
15 ኢየሱስ ወአኀዊሁ፤፡፡=፦ ፪ ወውእቱ ፡ አሚረ ፡ ተንሥአ ፡ ጴጥሮስ ፡ ወቆመ ፡ ማ
እከለ ፡ አኀዊሁ ፡ ወይቤሎሙ ፡ እንዘ ፡ ሀለው ፡ ህየ ፡ ሰብእ ፡ ወየአክሉ ፡ ምእተ ፡ ወዕ
16 ሥራ፡፡=፦ ስምዑ ፡ አኀዊነ ፡ አማን ፡ ሀሎ ፡ ይብጻሕ ፡ ቃለ ፡ መጽሐፍ ፡ ዘይቤ ፡ በመ
ንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ በእንተ ፡ ይሁዳ ፡ ዝውእቱ ፡ ኮነሙ ፡ መርሐ ፡ ለእለ ፡ አኀዝዎ ፡ ለእግ
17 ዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ፡፡=፦ እንዘ ፡ ጐሉቁ ፡ ምስሌነ ፡ ወከፋሎ ፡ ዘንተ ፡ መልእክ
18 ት፡፡=፦ ወእምዝ ፡ ተሣየጠ ፡ ዐፀደ ፡ ወይን ፡ በዐስበ ፡ ዐመፃሁ ፡ ወተነጽሐ ፡ ውስተ ፡
19 ምድር ፡ በገጹ ፡ ወተሠጥቀ ፡ ገቦሁ ፡ ወተክዕወ ፡ ኵሉ ፡ አማዑቲሁ፡፡=፦ ወተሰም
ዐ ፡ ነገሩ ፡ በኀበ ፡ ኵሎሙ ፡ እለ ፡ ይነብሩ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ ወተሰምየ ፡ ዐፀደ ፡ ዘተሣየ
ጠ ፡ በዐስብ ፡ ሰመይዎ ፡ በነገሮሙ ፡ ሐቅለ ፡ ደም ፡ ገራህተ ፡ ደም ፡ ብሂል፡፡=፦
20 በከመ ፡ ይብል ፡ መጽሐፈ ፡ መዝሙር ፡ ለትኩን ፡ ሀገሮሙ ፡ በድወ ፡ ወአልቦ ፡ ዘይነብ
21 ር ፡ ውስተ ፡ አብያቲሆሙ ፡ ወሢመቶሂ ፡ ይንሣእ ፡፡ በዕድ፡፡=፦ እሉ ፡ ዕደው ፡ እለ ፡ ነ
በሩ ፡ ምስሌነ ፡ ዘንተ ፡ ኵሎ ፡ መዋዕለ ፡ ዘቦአ ፡ ወወፅአ ፡ እምኔነ ፡ እግዚእነ ፡ ኢየሱ
22 ስ ፡ ክርስቶስ፡፡=፦ እምጥምቀተ ፡ ዮሐንስ ፡ እስከ ፡ ዐርገ ፡ እምኀቤነ ፡፡ ወይኩኖነ ፡
23 ስምዐ ፡ ተንሥኦቱ ፡ ዘይሄሉ፡ምስሌነ፡ አሐዱ ፡ እምእሉ፡፡=፦ ወአቀሙ ፡ ክልኤቱ ፡ ዮ
ሴፍ ፡ ዘተሰምየ ፡ በርናባስ ፡ ወይብልዎ ፡ ለዮስጦስ ፡ ወማትያን፡፡=፦

Hi omnes perseverabant in oratione simul cum mulieribus, & Mariâ matre 14 *Jesu, & cum fratribus ejus.* *Et istâ die surrexit Petrus & stetit medio* 15 *fratrum suorum, & dixit iis (existentibus ibi populis qui constituebant personas centum & viginti,)* *Audite fratres nostri, verè oportet ut impleretur verbum* 16 *Scripturæ, quæ dixit in Spiritu sancto de Juda, (qui factus fuit dux comprehendentibus Dominum nostrum Jesum Christum,)* *Quum adnumeratus nobiscum & particeps hujus ministerii esset.* 17 *Et tunc emit vineam, pro mercede* 18 *iniquitatis suæ, & projectus fuit in terram super faciem suam, & disruptum fuit latus ejus, & effusa sunt omnia viscera ejus.* *Et audita fuit fama* 19 *ejus apud omnes inhabitantes Hierusalem: & vocatum fuit prædium, quod emptum fuit mercede, vocant illud idiomate proprio, Hakla-dam, Agrum sanguinis, si interpreteris.* *Sicut dicit liber Psalmorum; Fiat civitas illorum so-* 20 *litaria, & nemo sit qui inhabitet in domibus suis: &, Ministerium ejus accipiat alter.* *Ex illis viris qui manserunt nobiscum totum tempus quo in-* 21 *travit & exivit à nobis Dominus noster Jesus Christus,* *A baptismate Johannis* 22 *usquequò ascendebat à nobis, etiam erit nobis testis resurrectionis ejus qui erit nobiscum, unus ex illis.* *Et statuerunt duos, Josephum qui vocatus fuit* 23 *Barnabas, & vocârunt eum Justum; & Mathiam.*

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. Γ′.

Et orantes dixerunt; Tu, Domine, *cordium cognitor* omnium, ostende ex
24 Καὶ προσευξάμενοι (α) εἶπον, Σὺ Κύριε, καρδιογνῶστα πάντων, (β) ἀνάδειξον ἐκ
his duobus unum quem elegeris, Accipere *sortem* ministerii hujus & Apostolatûs,
25 τούτων τῶν δύο ἕνα ὃν ἐξελέξω, Λαβεῖν τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης καὶ ἀποστολῆς,
de quo *aberravit* Judas, *abire* in locum *proprium*. Et dederunt sortes
26 ἐξ ἧς παρέβη Ἰούδας, πορευθῆναι εἰς τὸν τόπον (γ) τὸν ἴδιον. Καὶ ἔδωκαν κλήρους
eorum, & cecidit sors super Matthiam; & *simul suffragiis electus* est cum undecim Apostolis.
(δ) αὐτῶν, καὶ ἔπεσεν ὁ κλῆρος ἐπὶ Ματθίαν, καὶ συγκατεψηφίσθη μετὰ τῶν ἕνδεκα ἀποστόλων.

CAP. II. β′.

Et *in compleri diem* Pentecostes, erant omnes *unanimiter*
Καὶ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς, ἦσαν (α) ἅπαντες ὁμοθυμαδὸν Γ′
in eodem. Et factus est repentè de cœlo sonus, tanquam *ruentis flatûs violenti*:
1 ἐπὶ τὸ αὐτό. Καὶ ἐγένετο ἄφνω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἦχος ὥσπερ φερομένης πνοῆς βιαίας,
& replevit totam domum ubi erant sedentes. Et *visæ sunt* illis dispertitæ
2 καὶ ἐπλήρωσεν ὅλον τὸν οἶκον οὗ ἦσαν καθήμενοι. Καὶ ὤφθησαν αὐτοῖς διαμεριζόμεναι
linguæ tanquam ignis; seditque supra *unumquemque* eorum: Et repleti sunt omnes
3 γλῶσσαι ὡσεὶ πυρός, ἐκάθισέ τε ἐφ᾽ ἕνα ἕκαστον αὐτῶν· Καὶ ἐπλήσθησαν (β) ἅπαντες
Spiritu sancto, & cœperunt loqui *aliis* linguis, prout Spiritus dabat
4 Πνεύματος ἁγίου, καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἑτέραις γλώσσαις, καθὼς τὸ Πνεῦμα ἐδίδου
illis eloqui. Erant autem in Hierusalem habitantes Judæi, viri
(γ) αὐτοῖς ἀποφθέγγεσθαι. Ἦσαν δὲ (δ) ἐν Ἱερουσαλὴμ κατοικοῦντες Ἰουδαῖοι ἄνδρες
religiosi *ab* omni *gente eorum qui* sub cœlo. Factâ autem voce hac,
5 εὐλαβεῖς ἀπὸ παντὸς ἔθνους τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν. Γενομένης δὲ τῆς φωνῆς ταύτης,
convenit multitudo, & confusa est, quoniam audiebat unusquisque *proprio idiomate*
6 συνῆλθε τὸ πλῆθος, καὶ συνεχύθη, ὅτι ἤκουον εἷς ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ
loquentes illos. Stupebant autem omnes & mirabantur, dicentes *ad invicem*;
λαλούντων αὐτῶν. Ἐξίσταντο δὲ πάντες καὶ ἐθαύμαζον, (ε) λέγοντες πρὸς ἀλλήλους, 7
Nonne ecce omnes isti sunt *loquentes* Galilæi? Et quomodò nos *audimus* unusquisque
Οὐκ ἰδοὺ πάντες οὗτοί εἰσιν οἱ λαλοῦντες Γαλιλαῖοι; Καὶ πῶς ἡμεῖς ἀκούομεν ἕκαστος 8
proprio idiomate nostro in *quo* nati sumus? Parthi, & Medi, & *Elamitæ*, &
τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ ἡμῶν ἐν ᾗ ἐγεννήθημεν; Πάρθοι, καὶ Μῆδοι, καὶ Ἐλαμῖται, καὶ 9
habitantes Mesopotamiam, Judæám*que* & Cappadociam, Pontum & Asiam,
οἱ κατοικοῦντες τὴν Μεσοποταμίαν, Ἰουδαίαν τε καὶ Καππαδοκίαν, Πόντον καὶ τὴν Ἀσίαν,
Phrygiám*que* & Pamphyliam, Ægyptum, & partes Libyæ quæ *secundùm* Cyrenen: &
Φρυγίαν τε καὶ Παμφυλίαν, Αἴγυπτον, καὶ τὰ μέρη τῆς Λιβύης τῆς κατὰ Κυρήνην· καὶ 10
advenæ Romani, Judæique & Proselyti, Cretes, & Arabes: *audimus*
οἱ ἐπιδημοῦντες Ῥωμαῖοι, Ἰουδαῖοί τε καὶ προσήλυτοι, Κρῆτες καὶ Ἄραβες· ἀκούομεν 11
loquentes eos nostris linguis magnalia Dei. Stupebant autem
λαλούντων αὐτῶν ταῖς ἡμετέραις γλώσσαις τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ. Ἐξίσταντο δὲ 12
omnes & *hæsitabant*, *alius* ad *alium* dicentes; Quidnam vult hoc esse?
πάντες καὶ (ζ) διηπόρουν, ἄλλος πρὸς ἄλλον λέγοντες, (η) Τί ἂν θέλοι τοῦτο εἶναι;
Alii autem *cavillantes* dicebant; Quia musto pleni sunt. Stans autem
Ἕτεροι δὲ (θ) χλευάζοντες ἔλεγον, Ὅτι γλεύκους μεμεστωμένοι εἰσί. Σταθεὶς δὲ 13
Petrus cum undecim, *sustulit* vocem suam, & locutus est eis; Viri 14
(ι) Πέτρος σὺν τοῖς ἕνδεκα, ἐπῆρε τὴν φωνὴν αὐτοῦ, καὶ ἀπεφθέγξατο αὐτοῖς, Ἄνδρες
Judæi, & *habitantes* Hierusalem universi, hoc vobis notum sit, &
Ἰουδαῖοι, καὶ οἱ κατοικοῦντες Ἱερουσαλὴμ (κ) ἅπαντες, τοῦτο ὑμῖν γνωστὸν ἔστω, καὶ
auribus percipite verba mea. Non enim, sicut vos æstimatis, hi ebrii sunt:
ἐνωτίσασθε τὰ ῥήματά μου. Οὐ γάρ, ὡς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε, οὗτοι μεθύουσιν· 15
(*est enim* hora tertia diei:)
(ἔστι γὰρ ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας·)

MS.A. (α) εἶπαν, (β) ἀνάδειξον ὃν ἐξελέξω ἐκ τούτων τῶν δύο ἕνα, Λαβεῖν τὸν τόπον τῆς (γ) τῆς διακονίας. (δ) αὐτοῖς. Κεφ. β′. MS.A. (α) πάντες ὁμοῦ ἐπὶ τὸ αὐτό. (β) πάντες (γ) ἀποφθέγγεσθαι αὐτοῖς. (δ) εἰς (ε) λέγοντες, Οὐκ ἰδοὺ ἅπαντες (ζ) διηπορούντο, (η) Τί τοῦτο θέλει εἶναι; (θ) διαχλευάζοντες (ι) ὁ Πέτρος (κ) πάντες,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

24 * ܘܟܕ ܨܠܝܘ ܐܡܪܘ. ܐܢܬ ܡܪܝܐ ܝܕܥ ܐܢܬ ܠܒܘܬܐ ܕܟܠ܀ ܚܘܝ ܠܚܕ ܗܘ ܕܓܒܝܬ
25 ܐܝܢܐ ܕܡܢ ܗܠܝܢ ܬܪܝܢ܀ * ܕܗܘ ܢܣܒ ܦܣܐ ܕܬܫܡܫܬܐ. ܘܫܠܝܚܘܬܐ ܕܡܢܗ ܢܦܩ
26 ܝܗܘܕܐ ܕܢܐܙܠ ܠܐܬܪܗ. * ܘܐܪܡܝܘ ܦܣܐ. ܘܢܦܠ ܦܣܐ ܥܠ ܡܬܝܐ. ܘܐܬܡܢܝ ܥܡ
ܚܕܥܣܪ ܫܠܝܚܝܢ.

* ܕܣܝܡ ܒܘܪܟܐ * ܓ * * ܩܦܠܐܘܢ * ܒ *

1-2 * ܘܟܕ ܐܫܬܠܡ ܝܘܡܐ ܕܦܢܛܩܘܣܛܐ. ܟܕ ܟܢܝܫܝܢ ܗܘܘ ܟܠܗܘܢ ܐܟܚܕܐ. * ܗܘܐ ܡܢ
ܫܠܝܐ ܡܢ ܫܡܝܐ. ܩܠܐ ܐܝܟ ܪܘܚܐ ܥܫܝܢܬܐ. ܘܐܬܡܠܝ ܗܘܐ ܡܢܗ. ܟܠܗ ܒܝܬܐ ܗܘ ܕܒܗ
3 ܝܬܒܝܢ ܗܘܘ. * ܘܐܬܚܙܝܘ ܠܗܘܢ ܠܫܢܐ ܕܡܬܦܠܓܝܢ ܗܘܘ ܐܝܟ ܢܘܪܐ. ܘܝܬܒܘ ܥܠ
4 ܚܕ ܚܕ ܡܢܗܘܢ. * ܘܐܬܡܠܝܘ ܟܠܗܘܢ ܒܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ. ܘܫܪܝܘ ܗܘܘ ܡܡܠܠܝܢ ܒܠܫܢ
5 ܠܫܢ. ܐܝܟ ܡܐ ܕܪܘܚܐ ܝܗܒܐ ܗܘܬ ܠܗܘܢ ܠܡܡܠܠܘ. * ܐܝܬ ܗܘܘ ܕܝܢ ܐܢܫܐ ܕܥܡܪܝܢ
6 ܒܐܘܪܫܠܡ. ܕܕܚܠܝܢ ܡܢ ܐܠܗܐ. ܝܗܘܕܝܐ ܡܢ ܟܠ ܥܡܡܐ. ܕܬܚܝܬ ܫܡܝܐ. * ܘܟܕ ܗܘܐ ܩܠܐ
ܗܢܐ. ܟܢܫ ܟܠܗ ܥܡܐ ܘܐܬܕܠܚܘ. ܡܛܠ ܕܫܡܥܝܢ ܗܘܘ ܐܢܫ ܐܢܫ ܡܢܗܘܢ. ܕܡܡܠܠܝܢ
7 ܗܘܘ ܒܠܫܢܗܘܢ. * ܘܬܡܝܗܝܢ ܗܘܘ ܟܠܗܘܢ ܘܡܬܕܡܪܝܢ. ܟܕ ܐܡܪܝܢ ܚܕ ܠܚܕ. ܗܐ ܗܠܝܢ
8 ܟܠܗܘܢ ܕܡܡܠܠܝܢ. ܠܐ ܗܘܐ ܓܠܝܠܝܐ ܐܢܘܢ܀ * ܘܐܝܟܢܐ ܫܡܥܝܢ ܚܢܢ ܐܢܫ ܐܢܫ
9 ܠܫܢܐ ܕܒܗ ܝܠܝܕܝܢ ܚܢܢ. * ܦܪܬܝܐ ܘܡܕܝܐ ܘܐܠܢܝܐ. ܘܐܝܠܝܢ ܕܥܡܪܝܢ ܒܝܬ ܢܗܪܝܢ.
10 ܝܗܘܕܝܐ ܘܩܦܘܕܩܝܐ. ܘܕܡܢ ܐܬܪܐ ܕܦܢܛܘܣ ܘܕܐܣܝܐ. * ܘܕܡܢ ܐܬܪܐ ܕܦܪܘܓܝܐ
ܘܕܦܡܦܘܠܝܐ. ܘܕܡܨܪܝܢ. ܘܕܐܬܪܘܬܐ ܕܠܘܒܐ ܕܡܬܚܝܢ ܠܩܘܪܝܢܐ. ܘܐܝܠܝܢ ܕܐܬܘ
11 ܡܢ ܪܗܘܡܝ. * ܝܗܘܕܝܐ ܘܓܝܘܪܐ. ܘܐܝܠܝܢ ܕܡܢ ܩܪܛܐ ܘܥܪܒܝܐ. ܗܐ ܫܡܥܝܢ ܚܢܢ
12 ܕܡܡܠܠܝܢ ܒܠܫܢܝܢ ܕܝܠܢ ܬܕܡܪܬܗ ܕܐܠܗܐ. * ܘܬܡܗܝܢ ܗܘܘ ܟܠܗܘܢ
13 ܘܡܬܕܡܪܝܢ. ܟܕ ܐܡܪܝܢ ܚܕ ܠܚܕ. ܕܡܢܐ ܗܝ ܗܕܐ ܨܒܘܬܐ. * ܐܚܪܢܐ ܕܝܢ ܡܒܙܚܝܢ
14 ܗܘܘ ܒܗܘܢ. ܟܕ ܐܡܪܝܢ. ܕܗܠܝܢ ܚܡܪܐ ܚܕܬܐ ܫܬܘ ܘܪܘܝܘ. * ܘܒܬܪ ܟܢ ܩܡ ܫܡܥܘܢ
ܟܐܦܐ ܥܡ ܚܕܥܣܪ ܫܠܝܚܝܢ. ܘܐܪܝܡ ܩܠܗ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܓܒܪܐ ܝܗܘܕܝܐ ܘܟܠܟܘܢ
15 ܕܥܡܪܝܢ ܒܐܘܪܫܠܡ. ܗܕܐ ܬܗܘܐ ܝܕܝܥܐ ܠܟܘܢ. ܘܨܘܬܘ ܡܠܝ. * ܠܐ ܗܘܐ ܐܝܟ ܕܐܢܬܘܢ
ܣܒܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܗܠܝܢ ܪܘܝܢ. ܗܐ ܓܝܪ ܥܕܟܝܠ ܬܠܬ ܫܥܝܢ ܐܢܝܢ.

Quumque oràssent, dixerunt; Tu Domine, 24 nôsti quod *latet* in cordibus omnium, ostende unum quem deligis ex his duobus, Ut 25 ipse accipiat sortem ministerii & Apostolatûs, à quo decessit Juda, ut abeat in locum ipsius. Conjecerunt igitur sortes, & *sors* 26 contigit Mathiæ: proindè annumeratus est cum undecim Apostolis.

Engonasi, positionéve genuum. 3.

CAP. II.

Porrò quum impleti essent dies Pentecostes, 1 dum congregati essent omnes simul: Extitit derepentè è cœlo sonus tanquam 2 venti vehementis, eóque repleta est tota domus illa in qua sedebant. Et visæ sunt eis 3 linguæ quæ se dividebant instar ignis, sederúntque super unumquemque eorum. Et 4 repleti sunt omnes Spiritu sanctitatis, cœperúntque loqui singulis linguis, prout Spiritus dederat eis eloqui. Erant autem viri 5 quidam commorantes in Jerusalem, timentes Deum, Judæi ex omnibus gentibus quæ sub cœlo sunt. Quúmque extitisset sonitus ille, 6 convênit totus populus, & commotus est quòd audiret unusquisque ex eis propriâ suâ linguâ eos loquentes. Percellebantur omnes 7 ac mirabantur, dicentes alius ad alium; Hi omnes qui loquuntur, nónne Galilæi sunt? Quomodo nos audimus singuli linguam no- 8 bis nativam? Parthi, Medi, & Elanæi, & 9 qui habitamus inter fluvios, (*Mesopotamiam,*) Judæi, & Cappadoces, nec non ex regione Ponti, & Asiæ: Et ex regione Phry- 10 giæ, & Pamphyliæ, & Ægypti, partibúsque Libyæ quæ sunt prope Cyrenen, & ii qui à Roma venerunt: Judæi & proselyti: Cre- 11 tenses denique & Arabes, ecce audimus eos loquentes linguis nostris miranda Dei facinora. Admirabantur autem omnes & ob- 12 stupescebant, dicentes alius ad alium; Quid hoc rei est? Alii verò irridebant eos, di- 13 centes; Isti mustum biberunt, & inebriati sunt. Posteà verò stans Simon Petra cum 14 undecim Apostolis, extulit vocem suam, & ait illis; Viri Judæi, omnésque qui habitatis in Jerusalem, hoc vobis notum esto, & auscultate sermones meos. Non enim ut 15 vos putatis, isti ebrii sunt, quum ecce adhuc sit hora tertia.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

24 ወጸለዩ ፡ ወይቤሉ ፡ አንተ ፡ እግዚኦ ፡ ማእምረ ፡ ልብ ፡ አርኢ ፡ አሐዱ ፡ እምእሉ ፡ ክ
25 ልኤቱ ፡ ዘሐረይከ፡፡ ዘይነሥእ ፡ ለመልእክተ ፡ ዘቲ ፡ ሢመት ፡ ሐዋርያት ፡ ወሀደግ ፡
26 ለይሁዳ ፡ ይሖር ፡ ብሔሮ፡፡ ወአስተዓፀውዎሙ ፡ ወበጽሐ ፡ ዕፃ ፡ ዲበ ፡ ማትያስ ፡ ወ
ተኈለቈ ፡ ምስለ ፡ ዐሠርቱ ፡ ወአሐዱ ፡ ሐዋርያት፡፡

β Γ
በበዓለ ፡ ፶ ፡ ምንባብ ፡
1 ወአመ ፡ ተፈጸመ ፡ መዋዕለ ፡ ጰንጠቈስጤ ፡ እንዘ ፡ ሀለው ፡ ኵሎሙ ፡ ኅቡረ ፡
ለሐተኔ፡፡

Et orârunt & dixerunt; tu Domine, Cognitor cordis, commonstra unum ex his 24 *duobus quem elegisti, Qui accipiat officium hujus ministerii Apostolorum:* 25 *& dimiserunt Judam ut abiret* in *locum suum. Et sortes dederunt iis, &* 26 *cecidit sors super Mathiam, & connumeratus fuit cum undecim Apostolis.*

CAP. II.

Pro festo Pentecostes lectio.

E*T quum compleretur dies Pentecostes, existentibus omnibus illis simul eo-* 1 *demque* loco:

Versio VULGATA LATINA.

24 Et orantes dixerunt; Tu, Domine, qui corda nôsti omnium, ostende, quem elegeris ex his duobus unum, 25 Accipere locum ministerii hujus, & Apostolatûs, de quo 26 prævaricatus est Judas, ut abiret in locum suum. Et dederunt sortes eis, & cecidit sors super Mathiam, & annumeratus est cum undecim Apostolis.

CAP. II.

1 ET cùm complerentur dies Pentecostes, erant omnes pariter in eodem loco: 2 Et factus est repentè de cœlo sonus, tanquam advenientis spiritûs vehementis, 3 & replevit totam domum ubi erant sedentes. Et apparuerunt illis dispertitæ lin- 4 guæ tanquam ignis, seditque supra singulos eorum: Et repleti sunt omnes Spiritu sancto, & cœperunt loqui variis linguis, prout Spiritus sanctus dabat elo- 5 qui illis. Erant autem in Jerusalem habitantes Judæi, viri religiosi ex omni 6 natione quæ sub cœlo est. Factâ autem hac voce, convenit multitudo, & mente confusa est, quoniam audiebat unusquisque linguâ suâ illos loquentes. Stu- 7 pebant autem omnes, & mirabantur, dicentes; Nónne ecce omnes isti, qui loquuntur, Galilæi sunt, Et quomodò nos audivimus unusquisque linguam no- 8 stram, in qua nati sumus? Parthi, & Medi, & Ælamitæ, & qui habitant Me- 9 sopotamiam, Judæam, & Cappadociam, Pontum, & Asiam, Phrygiam, & 10 Pamphyliam, Ægyptum, & partes Libyæ, quæ est circa Cyrenen, & advenæ Romani, Judæi quoque, & Proselyti, Cretes, & Arabes: audivimus eos loquen- 11 tes nostris linguis magnalia Dei. Stupebant autem omnes, & mirabantur ad 12 invicèm, dicentes; Quidnam vult hoc esse? Alii autem irridentes dicebant; 13 Quia musto pleni sunt isti. Stans autem Petrus cum undecim, levavit vocem 14 suam, & locutus est eis; Viri Judæi, & qui habitatis Jerusalem universi, hoc vobis notum sit, & auribus percipite verba mea. Non enim, sicut vos æstimatis, 15 hi ebrii sunt, cùm sit hora diei tertia:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

24 * وإذ صلوا قالوا أيها الرب العارف قلوب الكل. أنت أوضح من تختار من هذين الاثنين *
25 * واحدا يأخذ حظ هذه الخدمة والرسالة التي خلعها يهودا وخاب منها ليذهب إلى موضعه *
26 * واقترعوا * فوقع الاقتراع على متيا * وحسب مع الأحد عشر رسولا *

* تم يوم الاثنين * * يقرأ يوم العنصرة * ٥ * * الفصل الثاني *

1-2 * وفي تمام يوم العنصرة الخمسين كانوا كلهم جميعا على ماهيتهم * فصار بغتة من السماء
3 همهمة كأنه وارد من رياح عاصفة * وملأ البيت كله الذي كانوا فيه جالسين * وظهرت
4 لهم ألسن مقسومة كالنار * وجلست على كل واحد منهم * وامتلأوا كلهم من الروح
5 القدس * وطفقوا يتكلمون بلغات أخر كما منحهم الروح أن ينطقوا * وكان في أورشليم
6 يهودا ساكنين رجالا ورعين * من كل أمة من الأمم التي تحت السماء * فلما صار هذا
الصوت تبادر أكثرهم يتقاطرون معا * لأن كل واحد منهم كان يسمعهم يتكلمون بلغته *
7-8 * فذهلوا وتعجبوا قائلين بعضهم لبعض * أليس هؤلاء المتكلمون كلهم جليليون * فكيف
9 نسمع نحن كل واحد منا لغته التي ولد فيها * نحن العجم * والديلم * وأهل الأهواز *
10 والقاطنو الجزيرة * بلد يهودا * وكبادوكيا * والبنطس * وآسيا * وأفروجيا * وبمفيليا * مصر *
11 وبوادي أفريقية * التي كورينا * والروم الحاضرون من رومية * واليهود المستجيرون *
12 الأقريطسيون * والعرب نسمعهم يتكلمون بلغاتنا عظائم الله * تم * فاندهلوا كلهم
13 وتحيروا * وقال بعضهم لبعض ماذا عساه يكون هذا * وقوم آخرون استهزؤوا بهم
وقالوا إن هؤلاء موعبون سلافة *

* يوم الثلثا ثالث الفصح * ٥ *

14 * فنهض بطرس مع الأحد عشر * ورفع صوته وخاطبهم قائلا * أيها الرجال اليهود
والقاطنون أورشليم أجمعون فليكن هذا عندكم معروفا * وأنصتوا إلى أقوالي *
15 * لأن هؤلاء ليسوا سكارى كما ظننتم أنتم * لأنها الساعة الثالثة من النهار *

Cùmque oràssent, dixerunt; O Domine 24 *cognoscens corda omnium, tu declara utrum eligas ex his duobus, Unum qui* 25 *accipiat sortem hujus ministerii & apostolatûs quem reliquit Juda, & quo frustratus est, ut abeat in locum ejus. Sor-* 26 *tibus itaque datis, cecidit sors super Matthiam, & annumeratus est cum undecim Apostolis.*

Hactenus dies secundus.

Legendum die Pentecostes.

CAP. II.

Q*uum igitur impletus esset dies* 1 *Pentecostes, quinquaginta scilicet dierum, erant omnes pariter juxta modum prædictum: Factusque est illico de cælo* 2 *auræ sonitus quasi proveniens è ventis turbinis, & replevit domum universam in qua erant commorantes. Et apparu-* 3 *erunt eis linguæ dispertitæ sicut ignis, sederúntque super singulos eorum. Et* 4 *impleti sunt omnes Spiritu sanctitatis, & cæperunt loqui linguas alias, prout concesserat eis Spiritus ut proferrent. Erant autem in Jerusalem Judæi de-* 5 *gentes, viri religiosi ex omni natione gentium quæ sub cælo sunt. Quum er-* 6 *gò factus fuisset prædictus sonitus, accurrerunt complures eorum, simul confluentes: nam quilibet eorum audiebat eos loquentes linguam suam. Et* 7 *attoniti mirabantur, dicentes alter ad alterum; Nónne isti qui loquuntur, sunt omnes Galilæi? Quomodo ergò* 8 *audimus nos, unusquisque nostrûm linguam suam in qua natus est? No-* 9 *strûm* inquam *Persarum, Parthorum, Medorum, & habitantium in insula,* (*Mesopotamia,*) *regione Judæ, & Cappadociâ, & Ponto, & Asiâ, Et Phry-* 10 *giâ, & Pamphyliâ, Ægypto, & partibus Aphricæ, quæ est patria nostra: & Romanorum qui adsunt ab urbe Roma, Et Judæorum huc confugientium, Cre-* 11 *tensium, & Arabum, audimus eos loquentes linguis nostris magnalia Dei.* Hucusque. *Itaque obstupuerunt omnes &* 12 *admirati sunt, dixitq; alter ad alterum, Quid fortassis est hoc? Homines au-* 13 *tem alii deriserunt eos, ac dixerunt; Sanè isti sunt musto temulenti.*

Die tertiâ infra Pascha.

Surrexit autem Petrus cum unde- 14 *cim, & efferens vocem suam, allocutus est eos dicens; O viri Judæi, & qui degitis in Jerusalem omnes, sit hoc apud vos notum, & attendite sermonibus meis. Hi enim nequa-* 15 *quam ebrii sunt, ut vos arbitramini, siquidem hora est tertia diei.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

2 መጽአ ፡ ግብተ ፡ እምሰማይ ፡ ድምፅ ፡ ከመ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ወመልአ ፡ ኵሉ ፡ ቤተ ፡
3 ኀበ ፡ ሀለው ፡ ይነብሩ፡፡ ወአስተርአዮሙ ፡ ከመ ፡ ዘእሳት ፡ ወነበረ ፡ ዲ
4 በ ፡ ኵሎሙ፡፡ ወመልኡ ፡ ኵሎሙ ፡ መንፈስ ፡ ወኀይል ፡ ወአኀዙ ፡ ይንብቡ ፡ ዘዘ
ዚአሆሙ ፡ በነገረ ፡ ኵሉ ፡ በሐውርት ፡ በከመ ፡ ወሀበሙ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ፡፡ ይንብቡ፡፡
5 ወሀለው ፡ በኢየሩሳሌም ፡ ሰብእ ፡ ኅሩያን ፡ ወፈለሲያን ፡ አይሁድ ፡ ይነብሩ ፡ እም ፡
6 ኵሉ ፡ አሕዛብ ፡ ዘመትሕተ ፡ ሰማይ፡፡ ወሰሚዖሙ ፡ ዘንተ ፡ ቃለ ፡ ተጋብ
ኡ ፡ ኵሎሙ ፡ ድንጉፃኒሆሙ ፡ እስመ ፡ ሰምዕዎሙ ፡ ይነብቡ ፡ በነገረ ፡ በሐውርቲ
7 ሆሙ፡፡ ወደንገፁ ፡ ወአንከሩ ፡ ወይቤሉ ፡ አኮኑ ፡ ሰብአ ፡ ገሊላ ፡ እሉ ፡ ኵሎ
8 ሙ፡፡ እፎ ፡ እንከ ፡ ንሰምዖሙ ፡ ይነብቡ ፡ በነገረ ፡ በሐውርት፡፡ እንዘ ፡ ፍጥረተነ፡፡
9 ጳርቴ ፡ ወሜድ ፡ ወኢላሜጥ ፡ ወእለኒ ፡ ይነብሩ ፡ ማእከለ ፡ አፍላግ ፡ ይሁዳ ፡ ወቀ
10 ጰዶቂያ፡፡ ወፍሬግያ ፡ ወጰንፍልያ ፡ ወግብጽ ፡ ወደወለ ፡ ልድያ ፡ ወእለሂ ፡ አጽርኀ
11 ን ፡ ወእለሂ ፡ ይትናገሩ ፡ ሮሜ ፡ አይሁድ ፡ ወፈለሲያን፡፡ ቀርጤስ ፡ ወዐረብ ፡ ናሁ ፡ ንስ
12 ምዖሙ ፡ ይነቡ ፡ በነገረ ፡ በሐውርቲነ ፡ ዐበያቲሁ ፡ ለእግዚአብሔር፡፡ ወደንገፁ ፡
13 ኵሎሙ ፡ ወኀጥኡ ፡ ዘይነብቡ ፡ ወተበሀሉ ፡ በበይናቲሆሙ ፡ ምንትኑ ፡ እንጋ፡፡ ወመን
ፈቆሙስ ፡ ይሰሕቅዎሙ ፡ ወይብሉ ፡ ጸዐፈ ፡ ጻግቡ ፡ እሉ፡፡
14 ዐ ፡ ወቆመ ፡ ጴጥሮስ ፡ ማእከለ ፡ ዐሠርቱ ፡ ወአሐዱ ፡ ወከልሐ ፡ በቃሉ ፡ ወይቤ ፡ አን
ትሙ ፡ ሰብአ ፡ ይሁዳ ፡ ወእለሂ ፡ ትነብሩ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ ኵልክሙ፡፡ አእምሩ ፡ ዘን
15 ተ ፡ ወስምዑኒ ፡ ቃልየ፡፡ አኮ ፡ ከመ ፡ ትትሐዘብዎሙ ፡ ለንትሙ ፡ ሰኩራን ፡ እሙንቱ፡
ዘትብሉ፡፡ ወነግሀ ፡ ብሔር ፡ ሶቤሁ ፡ ሣለስቱ ፡ ሰዐት፡፡

Venit repentè à cælo strepitus sicut Spiritus sanctus, & replevit totam domum 2 *ubi erant sedentes. Et apparuit illis tanquam ignis, & sedit supra omnes illos.* 3 *Et repleti sunt omnes illi Spiritu & virtute, & cœperunt loqui singuli eorum in* 4 *sermone omnium regionum, prout dederat iis Spiritus sanctus eloqui. Et fuerunt* 5 *in Hierusalem homines electi & proselyti Judæi habitantes, ab omni gente quæ sub cælo erat. Et audientes hanc vocem congregati sunt omnes illi conturbati,* 6 *quia audiebant eos loquentes in sermone regionum suarum. Et conturbati sunt* 7 *& mirati sunt, & dixerunt; Nónne homines Galilææ hi omnes? Quomodo* 8 *igitur audimus eos loquentes in sermone regionum originis nostræ? Parthi, &* 9 *Medi, & Elamitæ, & habitantes Medium fluminum, Judæam, & Cappadociam, Et Phrygiam & Pamphiliam, & Ægyptum, & regionem Lydiæ, & Africani, &* 10 *habitantes Romam, Judæi & Proselyti, Cretes & Arabes, ecce audimus eos* 11 *loquentes in sermone regionis nostræ, magnalia Dei. Et conturbati sunt omnes* 12 *illi, & hæsitârunt quid dicerent: & disputârunt inter se, quid igitur esset.* 13 *Et alii eorum deridebant illos, & dicebant; Musto repleti sunt illi. Et stetit Pe-* 14 *trus medio undecim, & clamavit in voce sua, & dixit; Vos homines Judææ, & qui habitatis Hierosolymis, omnes vos scitote hoc, & audite sermonem meum. Non sicut existimatis vos, ebrii sunt, quos dicitis: & illustravit* 15 *regionem tunc tertia hora.*

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ἈΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. Γ´.

Sed hoc eſt dictum per prophetam Joel; Et erit in noviſſimis
16 Ἀλλὰ τοῦτό ἐστι τὸ εἰρημένον διὰ τοῦ προφήτου Ἰωὴλ, Καὶ ἔσται ἐν ταῖς ἐσχάταις
17 diebus, (dicit Deus;) effundam de Spiritu meo ſuper omnem carnem: &
ἡμέραις, (λέγει ὁ Θεὸς,) ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ Πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα· καὶ
prophetabunt filii veſtri & filiæ veſtræ: & juvenes veſtri viſiones vi-
προφητεύσουσιν οἱ υἱοὶ ὑμῶν καὶ αἱ θυγατέρες ὑμῶν· καὶ οἱ νεανίσκοι ὑμῶν ὁράσεις ὄ-
debunt, & ſeniores veſtri ſomnia ſomniabunt. Atqui ſuper
18 ψονται, καὶ οἱ πρεσβύτεροι ὑμῶν (λ) ἐνύπνια ἐνυπνιασθήσονται. Καίγε ἐπὶ
ſervos meos, & ſuper ancillas meas, in diebus illis effundam de
τοὺς δούλους μου, καὶ ἐπὶ τὰς δούλας μου, ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ
Spiritu meo: & prophetabunt. Et dabo prodigia in cœlo ſurſùm,
19 Πνεύματός μου· καὶ προφητεύσουσι. Καὶ δώσω τέρατα ἐν τῷ (μ) οὐρανῷ ἄνω,
& ſigna in terra deorſùm, ſanguinem & ignem & vaporē fumi. Sol
20 καὶ σημεῖα ἐπὶ τῆς γῆς κάτω, αἷμα καὶ πῦρ καὶ ἀτμίδα καπνοῦ. Ὁ ἥλιος
convertetur in tenebras, & Luna in ſanguinem, antequàm venire di-
μεταστραφήσεται εἰς σκότος, καὶ ἡ σελήνη εἰς αἷμα, (ν) πρὶν ἢ ἐλθεῖν τὴν ἡμέ-
em Domini illam magnam & illuſtrem. Et erit, Omnis quicunque invocaverit
21 ραν Κυρίου τὴν μεγάλην καὶ ἐπιφανῆ. Καὶ ἔσται, Πᾶς ὃς ἂν ἐπικαλέσηται
nomen Domini, ſalvus erit. Viri Iſraelitæ, audite verba hæc:
22 τὸ ὄνομα Κυρίου, σωθήσεται. Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, ἀκούσατε τοὺς λόγους τούτους·
Jeſum Nazarenum, virum à Deo approbatum in vobis, virtutibus
Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον, ἄνδρα ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἀποδεδειγμένον εἰς ὑμᾶς, δυνάμεσι
& prodigiis & ſignis, quæ fecit per illum Deus in medio veſtri, ſicut &
καὶ τέρασι καὶ σημείοις, οἷς ἐποίησε δι' αὐτοῦ ὁ Θεὸς ἐν μέσῳ ὑμῶν, (ξ) καθὼς καὶ
ipſi ſcitis: Hunc definito conſilio & præſcientiâ Dei expoſitum ac-
23 αὐτοὶ οἴδατε· Τοῦτον τῇ ὡρισμένῃ βουλῇ καὶ προγνώσει τοῦ Θεοῦ (ο) ἔκδοτον λα-
cipientes, per manus exlegum, affigentes interemiſtis: Quem Deus reſuſcitavit,
24 βόντες διὰ χειρῶν ἀνόμων, προσπήξαντες ἀνείλετε· Ὃν ὁ Θεὸς ἀνέστησε,
ſolvens dolores mortis, juxta quod non erat poſſibile teneri illum ab
λύσας τὰς ὠδῖνας τοῦ θανάτου, καθότι οὐκ ἦν δυνατὸν κρατεῖσθαι αὐτὸν ὑπ'
eo. David enim dicit in eum; Providebam Dominũ in conſpectu meo
αὐτοῦ. Δαβὶδ γὰρ λέγει εἰς (π) αὐτὸν, Προωρώμην τὸν Κύριον ἐνώπιόν μου 25
ſemper: quoniam ex dextris meis eſt, ut ne concutiar. Propter hoc lætatum
διαπαντὸς, ὅτι ἐκ δεξιῶν μου ἐστὶν, ἵνα μὴ σαλευθῶ. Διὰ τοῦτο (ρ) εὐφράν- 26
eſt cor meum, & exultavit lingua mea: inſuper verò & caro mea re-
θη ἡ καρδία μου, καὶ ἠγαλλιάσατο ἡ γλῶσσά μου· ἔτι δὲ καὶ ἡ σάρξ μου κα-
quieſcet in ſpe. Quoniam non derelinques animam meam in inferno,
τασκηνώσει ἐπ' ἐλπίδι. Ὅτι οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχήν μου εἰς (σ) ᾅδου, 27
nec dabis Sanctum tuũ videre corruptionē. Notas feciſti mihi vias vitæ: re-
οὐδὲ δώσεις τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν. Ἐγνώρισάς μοι ὁδοὺς ζωῆς· πλη- 28
plebis me jucunditate cum facie tua. Viri fratres, liceat dicere cum liber-
ρώσεις με εὐφροσύνης μετὰ τοῦ προσώπου σου. Ἄνδρες ἀδελφοὶ, ἐξὸν εἰπεῖν μετὰ παρ- 29
tate ad vos de patriarcha David, quoniam & defunctus eſt & ſepultus eſt, &
ρησίας πρὸς ὑμᾶς περὶ τοῦ πατριάρχου Δαβὶδ, ὅτι καὶ ἐτελεύτησε καὶ ἐτάφη, καὶ
ſepulchrum ejus eſt in nobis, uſque diem hanc. Propheta igitur exiſtens,
τὸ μνῆμα αὐτοῦ ἐστιν ἐν ἡμῖν, ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης. Προφήτης οὖν ὑπάρχων, 30
& ſciens quia jurejurando jurâſſet illi Deus de fructu lumbi ejus ſecundũ car-
καὶ εἰδὼς ὅτι ὅρκῳ ὤμοσεν αὐτῷ ὁ Θεὸς ἐκ καρποῦ τῆς ὀσφύος (τ) αὐτοῦ τὸ κατὰ σάρ-
nem reſuſcitaturum Chriſtum, collocaturum ſuper throno ejus, Providens locut⁹ eſt de
κα ἀναστήσειν τὸν Χριστὸν, καθίσαι ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ, Προϊδὼν ἐλάλησε περὶ τῆς 31
reſurrectione Chriſti, quia non derelicta eſt anima ejus in inferno, neque caro ejus
ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, ὅτι (υ) οὐ κατελείφθη ἡ ψυχὴ αὐτοῦ εἰς ᾅδου, οὐδὲ ἡ σὰρξ αὐτοῦ
vidit corruptionem. Hunc Jeſum reſuſcitavit Deus, cujus omnes nos ſumus
εἶδε διαφθοράν. Τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ἀνέστησεν ὁ Θεὸς, οὗ πάντες ἡμεῖς ἐσμεν 32
teſtes.
μάρτυρες.

MS. A. (λ) ἐνυπνίοις (μ) οὐρανῷ, καὶ σημεῖα (ν) πρὶν ἐλθεῖν (ξ) καθὼς αὐτοὶ (ο) ἔκδοτον διὰ χειρὸς ἀνόμων, ''οσπήξαντες ἀνείλατε· (π) * αὐτὴν, Προορώμην (ρ) ηὐφράνθη (σ) ᾅδην, (τ) αὐτοῦ καθίσαι ἐπὶ τὸν θρόνον (υ) οὔτε ἐγκατελείφθη εἰς ᾅδην, οὔτε ἡ σὰρξ

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

16 * ܐܠܐ ܗܢܐ ܗܘ ܕܐܡܝܪ ܒܝܕ ܢܒܝܐ ܝܘܐܝܠ܂ * ܕܢܗܘܐ ܒܝܘܡܬܐ ܐܚܪܝܐ ܐܡܪ ܐܠܗܐ ܐܫܘܕ
17 ܪܘܚܝ ܥܠ ܟܠ ܒܣܪ܂ ܘܢܬܢܒܘܢ ܒܢܝܟܘܢ ܘܒܢܬܟܘܢ܂ ܘܥܠܝܡܝܟܘܢ ܚܙܘܢܐ ܢܚܙܘܢ܂
ܘܣܒܝܟܘܢ ܚܠܡܐ ܢܚܠܡܘܢ܂ * ܘܥܠ ܥܒܕܝ ܘܥܠ ܐܡܗܬܝ ܐܫܘܕ ܡܢ ܪܘܚܝ
18 ܒܝܘܡܬܐ ܗܢܘܢ ܘܢܬܢܒܘܢ܂ * ܘܐܬܠ ܐܬܘܬܐ ܒܫܡܝܐ܂ ܘܚܝܠܐ ܒܐܪܥܐ܂ ܕܡܐ ܘܢܘܪܐ ܘܥܛܪܐ
19 ܕܬܢܢܐ܂ * ܫܡܫܐ ܢܬܗܦܟ ܠܚܫܘܟܐ܂ ܘܣܗܪܐ ܠܕܡܐ܂ ܥܕܠܐ ܢܐܬܐ ܝܘܡܐ ܪܒܐ
20 ܘܕܚܝܠܐ܂ * ܘܢܗܘܐ ܟܠ ܕܢܩܪܐ ܫܡܗ ܕܡܪܝܐ ܢܚܐ܂
21

* ܕܪܡܫܐ ܚܕ ܒܫܒܐ ܪܒܐ ܕܩܝܡܬܐ * ܕ̄ *

22 * ܓܒܪܐ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ܂ ܫܡܥܘ ܡܠܐ ܗܠܝܢ܂ ܠܝܫܘܥ ܢܨܪܝܐ܂ ܓܒܪܐ ܕܐܬܚܙܝ ܠܟܘܢ ܡܢ ܐܠܗܐ
ܒܚܝܠܘܬܐ܂ ܘܒܬܕܡܪܬܐ ܘܒܐܬܘܬܐ ܕܥܒܕ ܐܠܗܐ ܒܐܝܕܗ ܒܝܢܬܟܘܢ܂ ܐܝܟ
23 ܕܐܢܬܘܢ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ܂ * ܠܗܢܐ ܕܦܪܝܫ ܗܘܐ ܠܗܕܐ܂ ܒܝܕܥܬܗ
ܘܒܨܒܝܢܗ ܕܐܠܗܐ܂ ܐܫܠܡܬܘܢܝܗܝ ܒܐܝܕܝ ܥܘܠܐ܂ ܘܙܩܦܬܘܢܝܗܝ ܘܩܛܠܬܘܢܝܗܝ܂
24 * ܐܠܗܐ ܕܝܢ ܐܩܝܡܗ܂ ܘܫܪܐ ܚܒܠܘܗܝ ܕܫܝܘܠ܂ ܡܛܠ ܕܠܐ ܡܫܟܚܐ ܗܘܬ ܕܢܬܐܚܕ
ܒܫܝܘܠ܂ * ܕܘܝܕ ܓܝܪ ܐܡܪ ܥܠܘܗܝ܂ ܕܩܕܡܝ ܚܙܐ ܗܘܝܬ ܠܡܪܝܐ ܒܟܠܙܒܢ܂
25 ܕܥܠ ܝܡܝܢܝ ܗܘ ܕܠܐ ܐܙܘܥ܂ * ܡܛܠ ܗܢܐ ܚܕܝ ܠܒܝ ܘܪܘܙܬ ܫܘܒܚܝ܂
26 ܘܐܦ ܦܓܪܝ ܢܫܪܐ ܥܠ ܣܒܪܐ܂ * ܕܠܐ ܫܒܩܬ ܠܢܦܫܝ ܒܫܝܘܠ܂ ܘܠܐ
27 ܝܗܒܬ ܠܚܣܝܕܟ ܕܢܚܙܐ ܚܒܠܐ܂ * ܓܠܝܬ ܠܝ ܐܘܪܚܐ ܕܚܝܐ܂ ܡܠܝܬܢܝ ܒܣܝܡܘܬܐ
28 ܥܡ ܦܪܨܘܦܟ܂ * ܓܒܪܐ ܐܚܝܢ܂ ܡܦܣ ܠܡܐܡܪ ܠܟܘܢ ܓܠܝܐܝܬ ܥܠ ܪܝܫ ܐܒܗܬܐ܂ ܠܐ
29 ܕܘܝܕ ܕܡܝܬ܂ ܘܐܦ ܐܬܩܒܪ܂ ܘܒܝܬ ܩܒܘܪܗ ܠܘܬܢ ܗܘ ܥܕܡܐ
ܠܝܘܡܢܐ܂ * ܢܒܝܐ ܗܘܐ ܓܝܪ܂ ܘܝܕܥ ܗܘܐ ܕܒܡܘܡܬܐ ܝܡܐ ܠܗ ܐܠܗܐ܂ ܕܡܢ ܦܐܪܐ
30 ܕܟܪܣܗ ܐܘܬܒ ܥܠ ܟܘܪܣܝܟ܂ * ܘܩܕܡ ܚܙܐ ܘܡܠܠ ܥܠ ܩܝܡܬܗ ܕܡܫܝܚܐ܂ ܕܠܐ
31 ܐܫܬܒܩ ܒܫܝܘܠ܂ ܘܠܐ ܦܓܪܗ ܚܙܐ ܚܒܠܐ܂ * ܠܗܢܐ ܝܫܘܥ ܐܩܝܡ ܐܠܗܐ܂
32 ܘܚܢܢ ܟܠܢ ܣܗܕܘܗܝ܂

16 Sed hoc illud eſt quod dictum eſt per Joëlem prophetam; 17 Futurum eſt diebus noviſſimis, dicit Deus, ut effundam Spiritum meum ſuper omnem carnem: & vaticinabuntur filii veſtri & filiæ veſtræ, & juvenes veſtri viſiones videbunt, & ſeniores veſtri ſomnia ſomniabunt. 18 Ac ſuper ſervos meos ſuperque ancillas meas effundam Spiritum meum in diebus illis, & vaticinabuntur. 19 Et edam ſigna in cœlo, & virtutes ſuper terram, ſanguinem, & ignem, & vaporem fumi. 20 Sol convertetur in caliginem, & Luna in ſanguinem, priuſquam veniat dies ille Domini magnus & tremendus. 21 Et futurum eſt, ut quicunque invocaverit nomen Domini, ſervetur.

Crepuſculo dominicæ magnæ Reſurrectionis. 4.

22 Viri filii Iſrael, audite hos ſermones: Jeſum Nazarenum virum, qui à Deo apparuit apud vos virtutibus & præclarè factis illis, quæ Deus edidit inter vos per manum ipſius, ut & vos nôſtis: 23 Hunc *inquam*, qui ad hoc deſtinatus erat præſcientiâ & voluntate Dei, tradidiſtis in manus ſceleratorum, crucique affixiſtis, atque trucidâſtis. 24 Deus autem ſuſcitavit eum, ſolvitque dolores inferorum, ſiquidem impoſſibile erat eum retineri in inferis. 25 David enim dixit de eo, Prævidebam Dominum meum ſemper, quippe qui à dextera mea ſit, ne commovear. 26 Propterea lætatum eſt cor meum, & exultavit gloria mea, atque adeò corpus meum commorabitur in ſpe. 27 Quia non derelinques animam meam in inferis, nec dabis ut Sanctus tuus videat corruptionem. 28 Revelâſti mihi viam vitæ: replebis me ſuavitate cum vultu tuo. 29 Viri fratres noſtri, licet palàm dicere apud vos de patriarcha David, eum & mortuum eſſe & ſepultum, & monumentum ejus eſſe apud nos ad hunc uſque diem. 30 Etenim propheta fuit, & ſciebat jurejurando ſibi jurâſſe Deum; De fructu ventris tui collocabo ſuper ſolium tuum. 31 Præviditque & locutus eſt de reſurrectione Meſſiæ, eum non iri derelictum in inferis, ne corpus quidem ipſius viſurũ corruptionem. 32 Hunc Jeſum ſuſcitavit Deus, & nos omnes ſumus teſtes ipſius.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

16 ዝውእቱ ፡ ዘይቤ ፡ ኢዮኤል ፡ ነቢይ፡፡=፦ ወይከውን ፡ እምድኅረ ፡ ዝንቱ ፡ መዋዕ
17 ል ፡ ወይቤ ፡ እግዚአብሔር ፡ እሰውጥ ፡ እምነ ፡ መንፈስየ ፡ ደበ ፡ ኵሉ ፡ ዘነፍስ፡፡
ወይትኔበዩ ፡ ደቂቅክሙ ፡ ወአዋልዲክሙ ፡ ወወሬዛቲክሙ ፡ ራእየ ፡ ይሬእዩ ፡ ወሊቃውን
18 ቲክሙ ፡ ሕልመ ፡ የሐልሙ፡፡=፦ ወዓዲ ፡ ይቤ ፡ ላዕለ ፡ አግብርትየ ፡ ወአእማትየ ፡ እሰ
19 ውጥ ፡ እምነ ፡ መንፈስየ ፡ ውእተ ፡ አሚረ ፡ ወይትኔበዩ፡፡=፦ ወእሁብ ፡ ትእምርተ ፡
በሰማይ ፡ በልዕሉ ፡ ወመንክረ ፡ በምድር ፡ በታሕቱ ፡ ደመ ፡ ወእሳተ ፡ ወጢሰ፡፡=፦
20 ፀሐይ ፡ ይፀልም ፡ ወወርኅኒ ፡ ከመ ፡ ደም ፡ ይከውን ፡ ዘእንበለ ፡ ትብጻሕ ፡ ዕለተ ፡
21 እግዚአብሔር ፡ ዐባይ ፡ ወክብርት፡፡=፦ ወኵሉ ፡ ዘጸውዐ ፡ ስመ ፡ እግዚአብሔር ፡
ይድኅን፡፡=፦

16 Hoc eſt quod dixit Joel Propheta, 17 Et erit poſt hunc diem, & dixit Dominus, effundam ex Spiritu meo ſuper omne animal, & prophetabunt filii veſtri & filiæ veſtræ, & juvenes veſtri viſiones videbunt, & ſeniores veſtri ſomnia ſomniabunt. 18 Et ulteriùs dixit, Super ſervos meos & ancillas meas effundam ex Spiritu meo illo die, & prophetabunt. 19 Et dabo ſigna in cœlo ſurſùm, & miraculum in terra deorſùm, ſanguinem & ignem & fumum. 20 Sol obſcurabitur, & Luna ſicut ſanguis fiet, antequam veniat dies Dei magnus, & glorioſus. 21 Et omnis vocans nomen Dei, ſervabitur.

Verſio VULGATA LATINA.

16 Sed hoc eſt, quod dictum eſt per prophetam Joël; 17 Et erit in noviſſimis diebus (dicit Dominus) effundam de Spiritu meo ſuper omnem carnem: & prophetabunt filii veſtri, & filiæ veſtræ: & juvenes veſtri viſiones videbunt, & ſeniores veſtri ſomnia ſomniabunt. 18 Et quidem ſuper ſervos meos, & ſuper ancillas meas, in diebus illis effundam de Spiritu meo, & prophetabunt: 19 Et dabo prodigia in cœlo ſurſùm, & ſigna in terra deorſùm, ſanguinem, & ignem, & vaporem fumi. 20 Sol convertetur in tenebras, & Luna in ſanguinem, antequàm veniat dies Domini magnus & manifeſtus. 21 Et erit: omnis quicunque invocaverit nomen Domini, ſalvus erit. 22 Viri Iſraelitæ, audite verba hæc; Jeſum Nazarenum, virum approbatum à Deo in vobis, virtutibus, & prodigiis, & ſignis, quæ fecit Deus per illum in medio veſtrî, ſicut & vos ſcitis: 23 Hunc definito conſilio & præſcientiâ Dei traditum, per manus iniquorum affigentes interemiſtis: 24 Quem Deus ſuſcitavit, ſolutis doloribus inferni, juxta quod impoſſibile erat teneri illum ab eo. 25 David enim dicit in eum; Providebam Dominum in conſpectu meo ſemper: quoniam à dextris eſt mihi ne commovear: 26 Propter hoc lætatum eſt cor meum, & exultavit lingua mea, inſupèr & caro mea requieſcet in ſpe: 27 Quoniam non derelinques animam meam in inferno, nec dabis Sanctum tuum videre corruptionem. 28 Notas mihi feciſti vias vitæ: & replebis me jucunditate cum facie tua. 29 Viri fratres, liceat audenter dicere ad vos de patriarcha David, quoniam defunctus eſt, & ſepultus: & ſepulchrum ejus eſt apud nos uſque in hodiernum diem. 30 Propheta igitur cùm eſſet, & ſciret quia jurejurando jurâſſet illi Deus de fructu lumbi ejus ſedere ſuper ſedem ejus: 31 Providens locutus eſt de reſurrectione Chriſti, quia neque derelictus eſt in inferno, neque caro ejus vidit corruptionem. 32 Hunc Jeſum reſuſcitavit Deus, cujus omnes nos teſtes ſumus.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

16 * لكن هذا هو المقول بيوئيل النبي * يقول الله وسيكون في الايام الاخيرة اسكب من
17 روحي على كل بشر * وابناؤكم وبناتكم يتنبون * واحداثكم ينظرون مناظر *
18 وشيوخكم يحلمون احلاما * واسكب من روحي على عبيدي وعبداتي في تلك
19 الايام فيتنبون * واصنع جرائح في السماء فوق * وايات على الارض اسفل * دما ونارا وقتام
20 دخان * ويحول الشمس ظلمة * والقمر دما * قبل ان يوافي يوم الرب العظيم والظاهر *
21 * ويكون كل من يستغيث باسم الرب يخلص * تم *

* يوم الاربعا رابع الفصح * و *

22 * في تلك الايام قام بطرس وقال للشعب * ايها الرجال الاسرائيليون اسمعوا هذه
الاقوال * ان يسوع الناصري رجلا اراكم من الله القوات والايات والجرائح * التي صنعها
23 الله به في وسطكم كما وانتم تعلمون * هذا برأي الله المحدود وسالف علمه اخذتموه
24 مدفوعا اليكم بايدي الاثمة فاذ هزأتم به قتلتموه * فاقامه الله وخلصه من اوجاع الموت *
25 بما انه لم يكن ممكنا ان يمسكه * لان داود يتوخاه فيقول * سبقت فرايت الرب
26 امامي كل حين * لانه من ميامني لئلا ازعزع * لهذا يفرح قلبي * ويبتهج لساني * وبشري
27 ايضا تسكن على الرجاء * انك ما تهمل نفسي في الهاوية * ولا تبذل بارك يعاين
28 بلي * عرفتني طرق الحياة * ر * تملوني سرورا بوجهك * ايها الرجال الاخوة انه
29 لممكن ان يقال لكم مجاهرة عن داود رئيس الاباء انه قد توفي ودفن * وقبره
30 عندنا هو الى هذا اليوم * وانما كان نبيا * فاذ علم ان الله حلف له بقسم انه يقيم
31 المسيح من ثمرة حقوه المختصة بالبشر ليجلس على كرسيه * تكلم اذا سبق فعرف ذلك
32 عن قيامة المسيح * ان نفسه لم تترك في الهاوية * ولا ترى بشرته بلى * هذا يسوع
اقامه الله الذي كلنا شهودا له *

16 Verùm hoc eſt quod dictum eſt per Joelem prophetam; 17 Ait Deus, Eritque in diebus ultimis, effundam de Spiritu meo ſuper omnem carnem: & filii veſtri filiæque veſtræ prophetabunt, & adoleſcentes veſtri videbunt viſiones, & ſenes veſtri ſomniabunt ſomnia: 18 Et effundam de Spiritu meo ſuper ſervos meos & ſervas meas in diebus illis, & prophetabunt. 19 Et dabo portenta in cœlo ſurſum, & ſigna ſuper terram deorſum, ſanguinem, & ignem, & atritatem fumi. 20 Et convertetur ſol in tenebras, & luna in ſanguinem, antequam adveniat dies Domini magnus atque manifeſtus. 21 Fietque ut omnis qui invocaverit nomen Domini, ſalvetur. Hactenus.

Pro die quarta infra Paſcha.

22 In illis diebus ſtetit Petrus, & ait ad populum; Heus viri Iſraelitæ, audite hos ſermones; Jeſum Nazarenum virum qui oſtendit vobis à Deo virtutes & ſigna atque prodigia, quæ Deus edidit per ipſum in medio veſtri, ſicut & vos ſcitis, 23 Hunc juxta mentem Dei præfinitam, ejuſque præſcientiam, accepiſtis traditum vobis per manus iniquorum: & poſtquam illuſiſtis ei, occidiſtis eum. 24 At ſuſcitavit eum Deus, & liberavit eum à doloribus mortis, eò quòd non eſſet poſſibile ut mors teneret eum. 25 Nam David hoc intendens, ait; Prævidi Dominum in conſpectu meo omni tempore: quoniam à dextris meis eſt, ne commovear. 26 Ob hoc gaudebit cor meum, & exultabit lingua mea, & caro quoque mea habitabit ſuper ſpem, 27 Quòd non deſeres animam meam in præcipitio, neque dabis innocenti tuo videre corruptionem: 28 Notas mihi feciſti vias vitæ, replebis me exultatione per vultum tuum. 29 O viri fratres, ſanè licebit dicere vobis apertè de David principe patrum, quòd jam mortuus ſit ac ſepultus, ejuſque ſepulchrum apud nos extet uſque ad hunc diem. 30 Et quidem erat propheta, ac proinde cùm ſciviſſet Deum ſibi affirmâſſe jurejurando, quòd ſuſcitaturus eſſet Chriſtum de fructu lumbi ejus, quantum ad carnem, ut ſederet ſuper ſolium ejus: 31 Locutus eſt, cùm hoc præſciviſſet, de reſurrectione Chriſti, quòd ſcilicet anima ipſius non eſſet deſerenda in præcipitio, neque viſura caro ejus corruptionem. 32 Hunc Jeſum ſuſcitavit Deus, cujus omnes nos ſumus teſtes.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

በመኀትው ፡ ፋሲካ ፡ ወበመስቀል፡፡=፦
22 ስምዑ፡ሰብአ ፡ እስራኤል ፡ዘንተ፡ ነገረ፡ ሊየሱስሃ፡ ናዝራዊ፡ ብእሴ፡ ዘአርአየክሙ፡እግዚ
አብሔር ፡ በኀይል ፡ ወበተአምር ፡ ወበመንክር፡፡ ዘገብረ ፡ እግዚአብሔር ፡ በእንቲአሁ ፡
23 በማእከሌክሙ ፡ ዘከመ ፡ ርኢክሙዎ፡፡=፦ በሥርዐተ ፡ ምክሩ ፡ ወበአእምሮቱ ፡ ለእ
ግዚአብሔር ፡ ወመጠውክሙዎ ፡ ውስተ ፡ እደ ፡ ኃጥአን ፡ ወሰቀልክሙዎ ፡ ወቀተልክ
24 ሙዎ፡፡=፦ ወእግዚአብሔር ፡ አንሥኦ ፡ እሙታን ፡ ፈቲሖ ፡ መአስሪሁ ፡ ለሞት ፡
25 እስመ ፡ ኢይክል ፡ እኂዞቶ ፡ ሞት፡፡=፦ ወዳዊትኒ ፡ ይቤ ፡ በእንቲአሁ ፡ ዘልፈ ፡ እሬ
እዮ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ በቅድሜየ ፡ ወበኵሉ ፡ ጊዜ ፡ እስመ ፡ በየማንየ ፡ ውእቱ ፡
26 ከመ ፡ ኢይትሀወክ፡፡=፦ ወበእንተዝ ፡ ተፈሥሐ ፡ ልብየ ፡ ወተሐሥየ ፡ ልሳንየ ፡ ወዓዲ
27 በተስፋሁ ፡ ኃደረ ፡ ሥጋየ፡=፦ እስመ ፡ ኢኀደግ ፡ ውስተ ፡ ሲኦል ፡ ሳነፍስየ ፡ ወኢት
28 ሁብ ፡ ለጻድቅከ ፡ ይርአይ፡ሙስና፡፡=፦ ወአርአይከኒ፡ፍኖተ ፡ ሕይወት ፡ ወአጽገብከኒ፡
29 ሐሤተ ፡ ምስለ ፡ ገጽከ ፡ ወትፍሥሕት ፡ በየማንከ ፡ ለዝሉፉ፡፡=፦ ተበውሑኒኑ ፡
እንግርክሙ ፡ አኃዊነ ፡ ክሡተ ፡ በእንተ ፡ ዳዊት ፡ አበው ፡ ቀደሞት ፡ ከመዘ ፡ ሞተ፡ ወተ
30 ቀብረ ፡ ወኀቤነ ፡ ሀሎ፡፡ መቃብሪሁ ፡ እስከ ፡ ዮም፡=፦ እስመ ፡ ነቢይ ፡ ውእቱ ፡
ወአእመረ ፡ ከመ ፡ በመሐላ ፡ መሐለ ፡ ሎቱ ፡ እግዚአብሔር ፡ ከመ ፡ እምፍሬ ፡ ከር
31 ሡ ፡ ያነብር ፡ ደበ ፡ መንበሩ፡፡=፦ አቅዲሞ ፡ አእምሮ ፡ ነገረ ፡ ከመ ፡ ይትነሣእ ፡
ክርስቶስ ፡ እሙታን ፡ ወከመ ፡ ኢይትኀደግ ፡ ሥጋሁ ፡ ውስተ ፡ ሲኦል ፡ ወኢ
32 ይሬእዮ ፡ ለሙስና፡=፦ ሎቱ ፡ ለኢየሱስ ፡ አንሥኦ ፡ እግዚአብሔር፡ ወንሕነ ፡ ኵልነ ፡
ሰማዕቱ፡፡=፦

In lampadibus paſchatis & in cruce.

22 Audite viri Iſraelis hunc ſermonem: Jeſum Nazarenum virum quem monſtravit vobis Deus in virtutibus ſignis & miraculis, quæ fecit Deus per eum in medio veſtrûm, ſicut vidiſtis eum: 23 In ordinatione conſilii ejus & in providentia Dei, & tradidiſtis eum in manum peccatorum, & ſuſpendiſtis eum, & trucidâſtis eum. 24 Et Deus ſuſcitavit eum ex mortuis, ſolvendo vincula mortis, quia non poterat retinere eum mors. 25 Et David dixit de eo; Semper proſpiciebam Deum coram me, & in omni tempore, quia ad dextram meam eſt, ut non commovear. 26 Et propterea lætatum eſt cor meum, & exultavit lingua mea, & adhuc in ſpe requievit caro mea: 27 Quia non dereliquiſti in inferno animam meam, & non dabis juſtum tuum ut videat corruptionem. 28 Et monſtrâſti mihi viam vitæ, & repleviſti me gaudio cum vultu tuo: & deliciæ in dextra tua in perpetuum. 29 Permitteti(ſ)ne me alloqui vos, fratres noſtri, apertè, de David Patriarcha, quomodo mortuus fuit & ſepultus fuit, & apud nos eſt ſepulchrum ejus uſque hodiè? 30 Quia propheta fuit, & cognovit quòd in juramento jurâſſet ei Deus, quòd ex fructu ventris ejus poneret ſuper ſedem ſuam: 31 Præſciendo loquutus eſt, quòd ſuſcitaretur Chriſtus ex mortuis, & quòd non derelinqueretur caro ejus in inferno, neque videret corruptionem. 32 Hunc Jeſum ſuſcitavit Deus, & nos omnes ſumus teſtes ejus.

Dexterâ igitur Dei exaltatus, & promiſſionem ſancti Spiritûs ac-
33 Τῇ δεξιᾷ οὖν τοῦ Θεοῦ ὑψωθεὶς, τήν τε ἐπαγγελίαν (φ) τοῦ ἁγίου Πνεύματος λα-
cipiens à Patre, effudit hunc quem *nunc* vos videtis & auditis. Non
34 βὼν παρὰ τοῦ πατρὸς, ἐξέχεε τοῦτο (χ) ὃ νῦν ὑμεῖς βλέπετε καὶ ἀκούετε. Οὐ
enim David aſcendit in *cælos*: *dicit* autem ipſe; Dixit Dominus Domino
γὰρ Δαβὶδ ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανούς· λέγει δὲ αὐτὸς, Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ
meo: Sede ex dextris meis, Donec ponam inimicos tuos ſcabellum pedum
35 μου, Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, Ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν
tuorum. *Certò* ergò *cognoſcat* omnis domus Iſrael, quia & Dominum &
36 σου. Ἀσφαλῶς οὖν γινωσκέτω πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ, ὅτι καὶ (ψ) Κύριον καὶ
Chriſtum eum Deus fecit hunc Jeſum, quem vos crucifixiſtis. *Audi-*
37 Χριστὸν αὐτὸν ὁ Θεὸς ἐποίησε τοῦτον τὸν Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε. Ἀκού-
entes autem compuncti ſunt corde: dixerúnt*que* ad Petrum & re-
σαντες δὲ κατενύγησαν (ω) τῇ καρδίᾳ· εἶπόν τε πρὸς τὸν Πέτρον καὶ τοὺς λοι-
liquos Apoſtolos; Quid faciemus, viri fratres? Petrus verò *ait* ad
38 ποὺς ἀποστόλους, Τί (α) ποιήσομεν, ἄνδρες ἀδελφοί; (β) Πέτρος δὲ ἔφη πρὸς
illos: *Pœnitemini*, & baptizetur unuſquiſq; veſtrûm in nomine Jeſu Chriſti in
αὐτοὺς, Μετανοήσατε, καὶ βαπτισθήτω ἕκαστος ὑμῶν ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς
remiſſionem peccatorum, & accipietis donum ſancti Spiritûs. Vobis enim
39 ἄφεσιν (γ) ἁμαρτιῶν, καὶ λήψεσθε τὴν δωρεὰν τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ὑμῖν γάρ
eſt repromiſſio, & filiis veſtris, & omnibus qui *in* longè, quoſcunque
ἐστιν ἡ ἐπαγγελία, καὶ τοῖς τέκνοις ὑμῶν, καὶ πᾶσι τοῖς εἰς μακρὰν, (δ) ὅσους ἂν
advocaverit Dominus Deus noſter. Aliiſque verbis plurimis *obteſtabatur*
40 προσκαλέσηται Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν. Ἑτέροις τε λόγοις πλείοσι (ε) διεμαρτύρετο
& exhortabatur, dicens; Salvamini à generatione prava iſta. Qui *quidem* ergò
41 καὶ παρεκάλει, λέγων, Σώθητε ἀπὸ τῆς γενεᾶς τῆς σκολιᾶς ταύτης. Οἱ μὲν (ζ) οὖν
libenter recipientes ſermonem ejus, baptizati ſunt: & appoſitæ ſunt die
ἀσμένως ἀποδεξάμενοι τὸν λόγον αὐτοῦ, ἐβαπτίσθησαν· καὶ προσετέθησαν (η) τῇ ἡμέρᾳ
illâ animæ circiter tria millia. Erant autem perſeverantes doctrinâ
ἐκείνῃ ψυχαὶ ὡσεὶ τρισχίλιαι. Ἦσαν δὲ προσκαρτεροῦντες (θ) τῇ διδαχῇ τῶν 42
Apoſtolorum, & communicatione, *&* *fractione* panis, & orationibus.
ἀποστόλων, καὶ τῇ (ι) κοινωνίᾳ, καὶ τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου, καὶ ταῖς προσευχαῖς.
Fiebat autem omni animæ timor: multá*que* prodigia & ſigna per
(κ) Ἐγένετο δὲ πάσῃ ψυχῇ φόβος· πολλά τε τέρατα καὶ σημεῖα (λ) διὰ τῶν 43
Apoſtolos fiebant. Omnes *autem credentes erant in idem*: & habebant o-
ἀποστόλων ἐγίνετο. Πάντες δὲ οἱ πιστεύοντες ἦσαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ, καὶ εἶχον ἅ- 44
mnia communia. *Et* poſſeſſiones & *facultates* vendebant, & divide-
παντα κοινά. Καὶ τὰ κτήματα καὶ τὰς ὑπάρξεις ἐπίπρασκον, καὶ (μ) διεμέρι- 45
bant illa omnibus, prout *quis* opus *habebat*. *Per diem* quoque per-
ζον αὐτὰ πᾶσι, καθότι ἄν τις χρείαν εἶχε. Καθ' ἡμέραν τε προσκαρ- 46
durantes unanimiter in templo, frangentéſque *per domum* panem, ſume-
τεροῦντες ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ ἱερῷ, κλῶντές τε κατ' οἶκον ἄρτον, μετελάμ-
bant *alimentum in* exultatione & ſimplicitate cordis, *Laudantes* Deum, &
βανον τροφῆς ἐν ἀγαλλιάσει καὶ ἀφελότητι καρδίας, Αἰνοῦντες τὸν Θεὸν, καὶ 47
habentes gratiā ad omnem plebem. *At* Dominus *apponebat eos* qui ſalvi *fiebant*
ἔχοντες χάριν πρὸς ὅλον τὸν λαόν. Ὁ δὲ Κύριος προσετίθει τοὺς σωζομένους
per diem eccleſiæ.
καθ' (ν) ἡμέραν τῇ ἐκκλησίᾳ.

CAP. III. γ'.

Δ' *In idipſum* autem Petrus & Joannes aſcendebant in templum, ad horam
† Ἐπὶ τὸ αὐτὸ δὲ Πέτρος καὶ Ἰωάννης ἀνέβαινον εἰς τὸ ἱερὸν, ἐπὶ τὴν ὥραν τῆς 1
orationis nonam.
προσευχῆς τὴν (α) ἐννάτην.

MS. A. (φ) τοῦ Πνεύματος τοῦ ἁγίου (χ) ὃ ὑμεῖς (ψ) Κύριον αὐτὸν καὶ Χριστὸν ὁ Θεὸς (ω) τὴν καρδίαν· (α) ποιήσωμεν, (β) Πέτρος δὲ πρὸς αὐτοὺς, Μετανοήσατε, φησὶν, καὶ (γ) τῶν ἁμαρτιῶν ὑμῶν, καὶ (δ) οὓς ἂν (ε) διεμαρτύρατο καὶ παρεκάλει αὐτοὺς, λέγων, (ζ) οἱ ἀποδεξάμενοι (η) ἐν τῇ (θ) ἐν τῇ (ι) κοινωνίᾳ, * τῇ κλάσει (κ) Ἐγίνετο (λ) ἐγίνετο διὰ τῶν ἀποστόλων ἐν Ἱερουσαλήμ· φόβος τε ἦν μέγας ἐπὶ πάντας. Καὶ πάντες δὲ οἱ (μ) ἐμέριζον (ν) ἡμέραν ἐπὶ τὸ αὐτό. Κεφ. γ'. MS. A. † Πέτρος δὲ καὶ Ἰωάννης ἀνέβαινον (α) ἐνάτην

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

33 [illegible]
34 [illegible]
35 [illegible]
36 [illegible]

Ipſéque eſt qui dexterâ Dei exaltatus eſt, & 33 accepit à Patre promiſſum de Spiritu ſanctitatis, & effudit hoc donum quod ecce vos videtis & auditis. Non enim David aſcendit in cœlum, quandoquidem ipſe ait; Di- 34 xit Dominus Domino meo, Sede à dextera mea, Uſquedum ponam inimicos tuos ſup- 35 pedaneum pedibus tuis. Certò ſciat igitur 36 tota domus Iſrael, Dominum & Meſſiam factum eſſe à Deo hunc Jeſum, quem vos in crucem egiſtis.

[illegible]

Feriâ ſecundâ hebdomadis VI. Jejunii. 5.

37 [illegible]
38 [illegible]
39 [illegible]
40 [illegible]
41 [illegible]
42 [illegible]
43 [illegible]
44 [illegible]
45 [illegible]
46 [illegible]
47 [illegible]

Quumque hæc audiſſent, ingemuerunt in 37 corde ſuo, dixeruntque Simoni & cæteris Apoſtolis, Quid faciemus fratres noſtri? Dixit eis Simon, Pœnitentiam agite, & ba- 38 ptizetur unuſquiſque veſtrûm in nomine Domini Jeſu in remiſſionem peccatorum, ut recipiatis donum Spiritûs ſanctitatis. Vobis 39 enim factum eſt promiſſum, filiiſque veſtris, & iis omnibus qui longè ſunt, quos ſcilicet vocaverit ipſe Deus. Et aliis ſermonibus 40 quamplurimis conteſtabatur eos, & efflagitabat ab eis, dicens; Servamini ab hac generatione perverſa. Et quidam ex eis prom- 41 ptè exceperunt ſermonem ejus, credideruntque, ac baptizati ſunt: ita ut additæ ſint die illo animæ circiter ter mille. Et perſe- 42 verabant in doctrina Apoſtolorum: & communicabant in oratione, & in fractione Euchariſtiæ. Fiebat autem timor in unaqua- 43 que anima; & ſigna multa virtuteſque edebantur per Apoſtolos in Jeruſalem. Cun- 44 ctique qui crediderant, unà commorabantur: & quæcunque habebant, erant communitatis. Et ii qui habebant poſſeſſio- 45 nem, vendebant eam, ac dividebant unicuique prout egebat. Atque quotidie per- 46 ſeverabant in templo unanimes, & domi frangebant placentam, capiebantque refectionem lætabundi. Et cum ſimplicitate 47 cordis laudabant Deum, aſſecuti gratiam apud univerſum populum. Ac Dominus noſter augebat quotidiè eos qui ſalvi fiebant in Eccleſia.

[illegible]

Feriâ ſextâ Auri. 6.

CAP. III.

1 [illegible]

FActum eſt autem quum aſcenderent Simon Petra & Johannes, ſimul in templum 1 tempore precationis horâ nonâ:

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

33 ወበየማኑ : እግዚአብሔር : ተለዐለ:: ነሢኦ : በኀበ : አቡሁ : ዘአሰፈወ : መንፈሰ:
34 ክቡረ : ሶበዘ : ዘተርእዩ : ወዘትሰምዑ::=: ቦኑ : ዳዊት : ዐርገ : ሰማየ : ሊይቤ
ሎ : ለሊሁ : ዳዊት : በመንፈስ : ቅዱስ:: ይቤሎ : እግዚእ : ለእግዚእየ : ንበር :
35 በየማንየ:=: እስከ : አገብኦሙ : ለጸላእትከ : ታሕተ : መከየደ:: እገሪ
36 ከ::=: ጊ: ጥዩቀ : እንከ : ያእምሩ : ኵሉ : ቤተ : እስራኤል : ከመ : እግዚአ : ወመ
ሲሐ : ረሰዮ : እግዚአብሔር : ለውእቱ : ለኢየሱስ : ዘአንትሙ : ሰቀልክሙ
ዎ::=:

Et ad dextram Dei exaltatus fuit, accipiens apud Patrem quem promiſerat 33 *Spiritum pretioſum hunc quem videtis & auditis. Num David aſcendit in cæ-* 34 *los? nonne dixit ipſe David in Spiritu ſancto; Dixit Dominus Domino meo, Sede ad dextram meam, Uſque referam inimicos tuos ſub ſcabello pedum tu-* 35 *orum. Manifeſtè igitur ſcit tota domus Iſraelis quòd Dominum & Meſſiam* 36 *conſtituit Deus hunc Jeſum, quem vos ſuſpendiſtis.*

Verſio VULGATA LATINA.

33 Dexterâ igitur Dei exaltatus, & promiſſione Spiritûs ſancti acceptâ à Patre, effu-
34 dit hunc, quem vos videtis, & auditis. Non enim David aſcendit in cœlum:
35 dixit autem ipſe; Dixit Dominus Domino meo, Sede à dextris meis, Donec po-
36 nam inimicos tuos ſcabellum pedum tuorum. Certiſſimè ſciat ergò omnis domus Iſrael, quia & Dominum eum, & Chriſtum fecit Deus, hunc Jeſum, quem
37 vos crucifixiſtis. His autem auditis, compuncti ſunt corde, & dixerunt ad Pe-
38 trum, & ad reliquos Apoſtolos; Quid faciemus, viri fratres? Petrus verò ad illos; Pœnitentiam (inquit) agite, & baptizetur unuſquiſque veſtrûm in nomine Jeſu Chriſti, in remiſſionem peccatorum veſtrorum: & accipietis do-
39 num Spiritûs ſancti. Vobis enim eſt repromiſſio, & filiis veſtris, & omnibus
40 qui longè ſunt, quoſcunque advocaverit Dominus Deus noſter. Aliis etiam verbis plurimis teſtificatus eſt, & exhortabatur eos, dicens; Salvamini à genera-
41 tione iſta prava. Qui ergò receperunt ſermonem ejus, baptizati ſunt: & ap-
42 poſitæ ſunt in die illa animæ circiter tria millia. Erant autem perſeverantes in doctrina Apoſtolorum, & communicatione fractionis panis, & orationibus. Fi- 43
ebat autem omni animæ timor: multa quoque prodigia & ſigna per Apoſtolos in Jeruſalem fiebant, & metus erat magnus in univerſis. Omnes etiam qui 44
credebant, erant pariter, & habebant omnia communia. Poſſeſſiones & ſub- 45
ſtantias vendebant, & dividebant illa omnibus, prout cuique opus erat. Quo- 46
tidiè quoque perdurantes unanimiter in templo, & frangentes circa domos panem, ſumebant cibum cum exultatione, & ſimplicitate cordis, Collaudantes 47
Deum, & habentes gratiam ad omnem plebem. Dominus autem augebat qui ſalvi fierent quotidiè in idipſum.

CAP. III.

PEtrus autem & Johannes aſcendebant in templum, ad horam orationis 1 nonam.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

33 *ولما ارتفع اذا بيمين الله سكب موعد روح القدس حين اخذه من الاب * هذا الذي قد
34 عاينتموه انتم الان وسمعتموه *لان داوود لم يصعد الي السماوات *اذ يقول قال الرب لربي اجلس
35 عن يميني *الي ان اضع اعداءك تحت موطا قدميك *فليعلم اذا كل بيت اسراييل علما يقينا *
36 ان الله قد جعل يسوع هذا نفسه * الذي صلبتموه انتم بعينه * ربا ومسيحا * تمام * ح *
37 * فاذ سمعوه خشعوا بقلوبهم وقالوا لبطرس ولباقي الرسل * ايها الرجال اخوتنا ماذا نصنع *
38 * فقال لهم بطرس توبوا وليصطبغ * يوم الخمسين خامس الفصح *
كل واحد منكم باسم يسوع المسيح لغفران الخطايا * فتاخذون موهبة روح القدس *
39 * لان الموعد لكم هو ولاولادكم * ولجميع الذين في البعد القاصي * الذين سيدعوهم الرب
40 الاهنا * وناشدهم باقوال اخر اكثر من هذه * وتضرع اليهم قايلا اخلصوا من هذا
41 الجيل الصعب * وان قوما منهم قبلوا اقواله بنشاط واصطبغوا * وزاد في المومنين في
42 ذلك اليوم ثلثة الف نفس * وكانوا مداومين تعليم الرسل والشركة وكسر الخبز والصلوات *
43 * وصار في كل نفس خوف لان ايات وجرايح كثيرة صارت بالرسل * تم * ط * والذين
44 امنوا كلهم كانوا مجتمعين معا * وكل الاشياء كانت لهم عامة مشتركة * وكانوا يبيعون
45 ضياعهم وامتعتهم ويوزعونها بين الجماعة علي مقدار ما يحتاج كل واحد منهم * وكانوا
46 مداومين كل يوم في الهيكل جميعا * يكسرون خبزا في المنزل * وياكلون طعاما بابتهاج
وفرح قلب مسبحين الله * وكانت لهم كرامة لدي كافة الشعب * فاما الرب فكان يزيد في
47 الكنيسة الخالصين كل يوم *

Cùmque exaltatus fuiſſet dexterâ Dei, 33 *effudit promiſſum Spiritûs ſancti, quando accepit illud à Patre, hoc quod vos modò vidiſtis & audiſtis. Nam David* 34 *nequaquam aſcendit in cœlos, cùm dicat; Dixit Dominus Domino meo, Sede ad dexteram meam, Quoadusq; ponam ini-* 35 *micos tuos ſub ſcabello pedum tuorum. Sciat igitur tota domus Iſraël ſcientiâ* 36 *certâ, quòd Deus conſtituerit Jeſum huncmetipſum quem vos crucifixiſtis, ipſummet inquam, Dominum, & Chriſtum. Finis. Cùm ergò audiſſent eum,* 37 *humiliaverunt ſe in cordibus ſuis, dixerúntq; Petro & reliquis Apoſtolis; O viri fratres noſtri, quid faciemus?*

Quintâ die infra Paſcha.

Ait illis Petrus, Pœnitentiam agite, & 38 *baptizetur unuſquiſque veſtrûm in nomine Jeſu Chriſti, in remiſſionem peccatorum, & recipietis donum Spiritûs ſancti. Nam promiſſio vobis eſt ac filiis veſtris,* 39 *& omnibus qui ſunt in diſtantia remotiſſima, quos vocaturus eſt Dominus Deus noſter. Et hortatus eſt eos ſermo-* 40 *nibus aliis hiſce longioribus, & deprecatus eſt eos, dicens; Evadite ab iſta generatione aſpera. Et verò qui-* 41 *dam ex eis receperunt ſermones ejus libenter, & baptizati ſunt: & additæ fuerunt inter fideles in illa die tria millia animarum. Erántque perſeve-* 42 *rantes in doctrina Apoſtolorum, & communione, & fractione panis, atque orationibus. Factuſque eſt in omni ani-* 43 *ma timor, quoniam ſigna & prodigia multa edita fuerunt ab Apoſtolis. Et* 44 *qui crediderunt omnes erant ſimul concordes, & res omnes erant eis publicæ & communes. Vendebántque poſſeſ-* 45 *ſiones ſuas & ſupellectiles ſuas, & dividebant eas inter turbam, prout egebat unuſquiſque eorum. Et erant* 46 *perſeverantes quotidiè in templo ſimul, frangentes panem in domicilio, & ſumentes cibum cum exultatione & hilaritate cordis, laudantes Deum. Habe-* 47 *bantque honorem apud univerſum populum. Dominus autem augebat in eccleſia ſalvandos, quotidiè.*

* قراءة يوم الجمعة سادس الفصح * ي *
الفصل الثالث

1 * وان بطرس ويوحنا صعدا جميعا الي الهيكل في ساعة الصلاة التاسعة

Lectio feriæ ſextæ infra Paſcha.

CAP. III.

E*T verò Petrus & Johannes aſcenderunt ſimul in templum horâ orationis nonâ.* 1

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

37 ወሰሚዖሙ : ተከሥተ : ልቦሙ : ወይቤልዎሙ : ለጴጥሮስ : ወለቢጹ : ሐዋር
38 ያት : ምንተ : ንግበር : አኃዊነ::=: ወይቤሎሙ : ጴጥሮስ : ነስሑ : ወተጠመቁ : ኵ
ልክሙ : በስሙ : ለኢየሱስ : ክርስቶስ:: ወይትኀደግ : ለክሙ : ኀጢአትክሙ : ወትነ
39 ሥኡ : ጸጋሁ : ለመንፈስ : ቅዱስ:=: እስመ : ለክሙ : ውእቱ : ተሰፋ : ወለውሉድክ
40 ሙ : ወለኵሎሙ : እለ : ርሑቃን : ወይጼውዕዎ : ለእግዚአብሔር : አምላክነ::=: ወለ
ብዕድኒ : ብዙኀ : ነገረ : ዘነገሮሙ : ወገሠጾሙ : ወይቤሎሙ : አድኅኑ : ነፍስክሙ : እምዝ :
41 ዓለም : እኩይ::=: ወዘተወክፈ : ቃሎ : ተጠመቁ : ወተወሰኩ : በይእቲ : ዕለት : መጠነ :
42 ሠለስቱ : ምእት : ነፍስ::=: ወነበሩ : ይፀመዱ : ትምህርተ : ሐዋርያት : ወኅቡረ : ይባ
43 ርኩ : ማእደ : ወውስተ : ጸሎትኒ : ኅቡረ::=: ወፈርህዎሙ : ለሐዋርያት : ኵሉ : ዘነ
ፍስ:: ወብዙኃ : ተአምረ : ወመንክረ : ይከውን : በእደዊሆሙ : ለሐዋርያት::=:
44 ወኵሎሙ : እለ : አምኑ : ኅቡረ : ይነብሩ : ወድሙር : ኵሉ : ንዋዮሙ : ወጥሪቶ
45 ሙ::=: ወይሠይጡ : ወይሁቡ : ለነዳይ::=: ወኵሎ : ለዓለ : ይፀመዱ : ኅቡረ : ቤተ :
46 መቅደስ::=: ወይባርኩ : ማእደ : ወይሁብዎ : ሲሳዮሙ : በትፍሥሕት : ወበየዋሀት : ልብ::=:
47 ወያአኵቱ : እግዚአብሔር : ወቦሙ : ሞገሰ : በኀበ : ኵሉ : ሕዝብ : ወእንተ :
ጸብዕ : ይዌስክ : እግዚአብሔር : ዲቤሆሙ : እለ : የአምኑ : ወየሐይዉ::=:

Et quum audiviſſent, apertum fuit cor eorum, & dixerunt Petro, & fratribus 37 *ejus Apoſtolis; Quid faciemus fratres noſtri? Et dixit iis Petrus, Pœniten-* 38 *tiam agite & baptizemini omnes vos, in nomine Jeſu Chriſti, & remittentur vobis peccata veſtra, & accipietis donum Spiritûs ſancti. Quia vobis fuit* 39 *promiſſio, & filiis veſtris, & omnibus qui longè ſunt, & invocant Dominum Deum noſtrum. Et alia multa verba loquutus eſt iis, & erudivit eos. & di-* 40 *xit iis; Servate animam veſtram ab hoc mundo malo. Et qui receperunt ſer-* 41 *monem ejus, baptizati ſunt: & additæ ſunt in iſto die circiter trigelies centum animæ. Et manſerunt perſeverando in doctrinâ Apoſtolorum, & ſimul be-* 42 *nedicendo menſæ, & in oratione ſimul. Et timuerunt Apoſtolos omnia anima-* 43 *lia: & multa ſigna & miracula fiebant per manus Apoſtolorum. Et omnes qui* 44 *crediderunt, ſimul manebant, & mixta fuit tota facultas & poſſeſſio eorum.* 45 *Et vendebant & dabant pauperibus. Et quocunque die perdurabant ſimul in* 46 *Domo ſancta, & benedicebant menſæ & præbebant cibum in gaudio & ſimplicitate cordis: Et laudabant Deum, et habuerunt gratiam apud totum po-* 47 *pulum. Et ex decreto adjiciebat Deus ſuper eos, illos qui crederent, & ſalvi eſſent.*

1 ፩ ወዐርጉ : መኵራበ : ጴጥሮስ : ወዮሐንስ : ጊዜ : ተሰዓት : ለጸሎት::=:

CAP. III.

E*T aſcenderunt in templum Petrus & Johannes horâ nonâ orationis.* 1

ΠΡΑ'ΞΕΙΣ ΤΩ͂Ν 'ΑΠΟΣΤΟ'ΛΩΝ. ΚΕΦ. Δ'.

Et quidam vir claudus ex utero matris suæ *existens* bajulabatur, quem ponebãt
2 Καί τις ἀνὴρ χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ ὑπάρχων ἐβαστάζετο, ὃν ἐτίθουν
per diem ad portam templi, *dictam* *Speciosam*, *petere* eleemosy-
καθ' ἡμέραν πρὸς τὴν θύραν τοῦ ἱεροῦ, τὴν λεγομένην Ὡραίαν, τοῦ αἰτεῖν ἐλεημοσύ-
nam ab introeuntibus in templum. *Qui videns* Petrum & Joannem *futu-*
3 νην παρὰ τῶν εἰσπορευομένων εἰς τὸ ἱερόν. Ὃς ἰδὼν Πέτρον καὶ Ἰωάννην μέλ-
ros introire in templum, rogabat eleemosynam *accipere*. *Intendens* autem Petrus
4 λοντας εἰσιέναι εἰς τὸ ἱερὸν, ἠρώτα ἐλεημοσύνην λαβεῖν. Ἀτενίσας δὲ Πέτρος
in eum cum Joanne, dixit; Respice in nos. Ille *autẽ attendebat eis*, *ex-*
5 εἰς αὐτὸν σὺν τῷ Ἰωάννῃ, εἶπε, Βλέψον εἰς ἡμᾶς. Ὁ δὲ ἐπεῖχεν αὐτοῖς, προσ-
pectans aliquid ab eis *accipere*. Dixit autem Petrus; Argentum & aurum non
6 δοκῶν τι παρ' αὐτῶν λαβεῖν. (β) Εἶπε δὲ Πέτρος, Ἀργύριον καὶ χρυσίον οὐχ
est mihi: quod autem habeo, hoc tibi do: in nomine Jesu Christi Na-
ὑπάρχει μοι· ὃ δὲ ἔχω, τοῦτό σοι δίδωμι· ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Να-
zareni surge & ambula. Et *apprehendens ipsum* dexterâ manu alle-
7 ζωραίου ἔγειραι καὶ περιπάτει. Καὶ πιάσας αὐτὸν τῆς δεξιᾶς χειρὸς (γ) ἤγει-
vavit. Protinùs *autem confirmatæ* sunt ejus bases & plantæ. Et exili-
8 ρε. παραχρῆμα δὲ ἐστερεώθησαν (δ) αὐτοῦ αἱ βάσεις καὶ τὰ σφυρά. Καὶ ἐξαλλόμε-
ens stetit, & ambulabat, & intravit cum illis in templum ambulans & exili-
νος ἔστη, καὶ περιεπάτει, καὶ εἰσῆλθε σὺν αὐτοῖς εἰς τὸ ἱερὸν περιπατῶν καὶ (ε) ἀλλό-
ens, & laudans Deum. Et vidit eum omnis populus ambulantem, & lau-
9 μενος, καὶ αἰνῶν τὸν Θεόν. Καὶ εἶδεν (ζ) αὐτὸν πᾶς ὁ λαὸς περιπατοῦντα καὶ αἰ-
dantem Deum: Cognoscebántque illum, quòd ipse erat ad eleemo-
10 νοῦντα τὸν Θεόν· (η) Ἐπεγίνωσκόν τε αὐτὸν ὅτι (θ) οὗτος ἦν ὁ πρὸς τὴν ἐλεημο-
synam *sedens* ad Speciosam portã templi: & impleti sunt stupore & exta-
σύνην καθήμενος ἐπὶ τῇ Ὡραίᾳ πύλῃ τοῦ ἱεροῦ· καὶ ἐπλήσθησαν θάμβους καὶ ἐκστά-
si *super contingente ei*. *Tenente* autem *sanato claudo*
11 σεως ἐπὶ τῷ συμβεβηκότι αὐτῷ. (ι) Κρατοῦντος δὲ τοῦ ἰαθέντος χωλοῦ τὸν
Petrum & Joannem, cucurrit ad eos omnis populus ad porticum *vo-*
Πέτρον καὶ Ἰωάννην, συνέδραμε πρὸς αὐτοὺς πᾶς ὁ λαὸς ἐπὶ τῇ στοᾷ τῇ καλου-
catam Salomonis, stupentes. Videns autem Petrus respondit ad po-
μένῃ (κ) Σολομῶντος, ἔκθαμβοι. Ἰδὼν δὲ (λ) Πέτρος ἀπεκρίνατο πρὸς τὸν λα- 12
pulum; Viri Israelitæ, quid miramini in hoc, aut *nobis* quid *attenditis*, quasi
όν, Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, τί θαυμάζετε ἐπὶ τούτῳ, ἢ ἡμῖν τί ἀτενίζετε, ὡς
propriâ virtute aut pietate *iis qui fecimus* ambulare *eum*? Deus Abraham,
ἰδίᾳ δυνάμει ἢ εὐσεβείᾳ πεποιηκόσι τοῦ περιπατεῖν αὐτόν; Ὁ Θεὸς Ἀβραὰμ 13
& Isaac & Jacob, Deus patrum nostrorum glorificavit *puerum* suum Je-
(μ) καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν ἐδόξασε τὸν παῖδα αὐτοῦ Ἰη-
sum, quem vos tradidistis, & negâstis *eum* ante faciem Pilati, judican-
σοῦν, ὃν (ν) ὑμεῖς παρεδώκατε, καὶ ἠρνήσασθε αὐτὸν κατὰ πρόσωπον Πιλάτου, κρίναν-
te illo dimitti. Vos autem Sanctum & Justum negâstis, & petistis vi-
τος ἐκείνου ἀπολύειν. Ὑμεῖς δὲ τὸν ἅγιον καὶ δίκαιον ἠρνήσασθε, καὶ ᾐτήσασθε ἄν- 14
rum homicidam donari vobis. *At principem* vitæ interfecistis, quem Deus su-
δρα φονέα χαρισθῆναι ὑμῖν. Τὸν δὲ ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς ἀπεκτείνατε, ὃν ὁ Θεὸς ἤ- 15
scitavit *ex* mortuis: cujus nos testes sumus. Et in fide nominis ejus,
γειρεν ἐκ νεκρῶν· οὗ ἡμεῖς μάρτυρές ἐσμεν. Καὶ ἐπὶ τῇ πίστει τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, 16
hunc quem *videtis* & nôstis, confirmavit nomen ejus: & fides, quæ per eum, de-
τοῦτον ὃν θεωρεῖτε καὶ οἴδατε, ἐστερέωσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ· καὶ ἡ πίστις ἡ δι' αὐτοῦ ἔ-
dit *illi integritatem hanc* in conspectu omnium vestrûm. Et nunc, fratres,
δωκεν αὐτῷ τὴν ὁλοκληρίαν ταύτην ἀπέναντι πάντων ὑμῶν. Καὶ νῦν, ἀδελφοί, 17
scio quia per ignorantiã fecistis, sicut & principes vestri. *At* Deus quæ præ-
οἶδα ὅτι κατὰ ἄγνοιαν ἐπράξατε, ὥσπερ καὶ οἱ ἄρχοντες ὑμῶν. Ὁ δὲ Θεὸς ἃ προ- 18
nuntiavit per os omnium Prophetarum *suorum*, pati Christum, imple-
κατήγγειλε διὰ στόματος πάντων τῶν προφητῶν (ξ) αὐτοῦ, παθεῖν τὸν Χριστόν, ἐπλή-
vit sic. Pœnitemini igitur, & convertimini, *ad deleri* vestra pec-
ρωσεν οὕτω. Μετανοήσατε οὖν καὶ ἐπιστρέψατε, εἰς τὸ ἐξαλειφθῆναι ὑμῶν τὰς ἁ- 19
cata, Ut cùm venerint tempora refrigerii à conspectu Domini, & mi-
μαρτίας, Ὅπως ἂν ἔλθωσι καιροὶ ἀναψύξεως ἀπὸ προσώπου τοῦ Κυρίου, καὶ ἀ- 20
serit *antè prædicatum* vobis Jesum Christum,
ποστείλῃ τὸν (ο) προκεκηρυγμένον ὑμῖν Ἰησοῦν Χριστόν,

MS. A. (β) Πέτρος δὲ εἶπεν, (γ) ἤγειρεν αὐτόν. παραχρῆμα (δ) αἱ βάσεις αὐτοῦ (ε) ἁλλόμενος, αἰνῶν (ζ) πᾶς ὁ λαὸς αὐτὸν (η) Ἐπεγίνωσκον δὲ (θ) αὐτὸς (ι) Κρατοῦντός τε αὐτοῦ τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰωάννην, συνέδραμον πᾶς ὁ λαὸς πρὸς αὐτοὺς ἐπὶ (κ) Σαλομῶντος, (λ) ὁ Πέτρος (μ) καὶ Θεὸς Ἰσαὰκ, καὶ Θεὸς Ἰακώβ, (ν) ὑμεῖς μὲν παρεδώκατε, καὶ ἠρνήσασθε κατ' (ξ) αὐτοῦ, * ἐπλήρωσεν οὕτως. (ο) προκεχειρισμένον

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

2 * ܘܗܘܐ ܠܓܒܪܐ ܚܕ ܚܓܝܣܐ ܕܡܢ ܟܪܣ ܐܡܗ. ܛܥܝܢܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܐܢܫܐ ܐܝܠܝܢ ܕܡܥܝܕܝܢ
ܗܘܘ ܕܢܝܬܘܢܝܗܝ ܘܢܣܝܡܘܢܝܗܝ ܠܘܬ ܬܪܥܐ ܕܗܝܟܠܐ ܕܡܬܩܪܐ ܫܦܝܪܐ. ܕܢܗܘܐ ܫܐܠ ܙܕܩܬܐ ܡܢ
ܗܢܘܢ ܕܥܐܠܝܢ ܠܗܝܟܠܐ. * ܗܢܐ ܟܕ ܚܙܐ ܠܫܡܥܘܢ ܘܠܝܘܚܢܢ ܕܥܐܠܝܢ ܠܗܝܟܠܐ. 3
ܒܥܐ ܗܘܐ ܡܢܗܘܢ ܕܢܬܠܘܢ ܠܗ ܙܕܩܬܐ. * ܘܚܪܘ ܒܗ ܫܡܥܘܢ ܘܝܘܚܢܢ. ܘܐܡܪܘ ܠܗ. 4
ܚܘܪ ܒܢ. * ܗܘ ܕܝܢ ܚܪ ܒܗܘܢ. ܟܕ ܡܣܟܐ ܗܘܐ ܠܡܣܒ ܡܢܗܘܢ ܡܕܡ. * ܐܡܪ ܠܗ 5
ܫܡܥܘܢ. ܕܗܒܐ ܘܣܐܡܐ ܠܝܬ ܠܝ. ܐܠܐ ܡܕܡ ܕܐܝܬ ܠܝ. ܗܢܐ ܝܗܒ ܐܢܐ ܠܟ. ܒܫܡܗ ܕܡܪܢ 6
ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܢܨܪܝܐ ܩܘܡ ܗܠܟ. * ܘܐܚܕܗ ܒܐܝܕܗ ܕܝܡܝܢܐ ܘܐܩܝܡܗ. ܘܒܗ ܒܫܥܬܐ 7
ܐܫܬܪܪܘ ܪܓܠܘܗܝ ܘܥܩܒܬܗ. * ܘܫܘܪ ܩܡ ܘܗܠܟ. ܘܥܠ ܥܡܗܘܢ ܠܗܝܟܠܐ. ܟܕ ܡܗܠܟ 8
ܘܡܫܘܪ ܘܡܫܒܚ ܠܐܠܗܐ. * ܘܚܙܐܘܗܝ ܟܠܗ ܥܡܐ ܟܕ ܡܗܠܟ ܘܡܫܒܚ ܠܐܠܗܐ. 9
* ܘܡܫܬܘܕܥܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܕܗܘ ܗܘ ܕܝܬܒ ܗܘܐ ܟܠܝܘܡ ܘܫܐܠ ܗܘܐ ܙܕܩܬܐ. ܠܬܪܥܐ 10
ܕܗܝܟܠܐ ܫܦܝܪܐ. ܘܐܬܡܠܝܘ ܬܗܪܐ ܘܬܡܝܗܘܬܐ ܥܠ ܡܕܡ ܕܗܘܐ. * ܕܬܪܝܢ ܒܫܒܐ ܕܚܘܪܐ * ܙ *
11 * ܘܟܕ ܐܚܝܕ ܗܘܐ ܠܫܡܥܘܢ ܘܠܝܘܚܢܢ. ܪܗܛ ܠܗ ܟܠܗ ܥܡܐ ܟܕ ܬܡܝܗܝܢ ܠܘܬܗܘܢ. ܠܐܣܛܘܐ
12 ܕܡܬܩܪܐ ܕܫܠܝܡܘܢ. * ܘܟܕ ܚܙܐ ܫܡܥܘܢ. ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܓܒܪܐ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ.
ܡܢܐ ܡܬܕܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܗܢܐ. ܐܘ ܡܢܐ ܚܝܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܢ. ܐܝܟ ܗܘ ܕܒܚܝܠܢ ܕܝܠܢ ܐܘ
13 ܒܫܘܠܛܢܢ ܥܒܕܢ ܗܕܐ ܕܢܗܠܟ ܗܢܐ. * ܐܠܗܗ ܕܐܒܪܗܡ ܘܕܐܝܣܚܩ ܘܕܝܥܩܘܒ. ܐܠܗܐ
ܕܐܒܗܝܢ ܫܒܚ ܠܒܪܗ ܝܫܘܥ. ܗܘ ܕܐܢܬܘܢ ܐܫܠܡܬܘܢܝܗܝ ܘܟܦܪܬܘܢ ܒܗ ܩܕܡ ܦܝܠܛܘܣ.
14 ܟܕ ܗܘ ܙܕܩ ܗܘܐ ܕܢܫܪܝܘܗܝ. * ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܠܩܕܝܫܐ ܘܠܟܐܢܐ ܟܦܪܬܘܢ ܒܗ. ܘܫܐܠܬܘܢ
15 ܠܓܒܪܐ ܩܛܘܠܐ ܕܢܬܝܗܒ ܠܟܘܢ. * ܠܐܪܟܐ ܕܝܢ ܕܚܝܐ ܩܛܠܬܘܢܝܗܝ. ܗܘ ܕܐܩܝܡܗ
16 ܐܠܗܐ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ. ܘܚܢܢ ܟܠܢ ܣܗܕܘܗܝ ܚܢܢ. * ܘܒܗܝܡܢܘܬܐ ܕܫܡܗ. ܠܗܢܐ
ܕܚܙܝܢ ܐܢܬܘܢ ܘܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܫܪܪ ܘܐܚܠܡ. ܘܗܝܡܢܘܬܐ ܕܒܗ. ܝܗܒܬ ܠܗ ܚܘܠܡܢܐ ܗܢܐ
17 ܩܕܡ ܟܠܟܘܢ. * ܘܗܫܐ ܐܚܝ ܝܕܥ ܐܢܐ ܕܒܛܘܥܝܘ ܥܒܕܬܘܢ ܗܕܐ ܐܝܟ ܕܥܒܕܘ ܐܦ
18 ܪܫܝܟܘܢ. * ܐܠܗܐ ܕܝܢ ܐܝܟ ܕܩܕܡ ܐܟܪܙ ܒܦܘܡܐ ܕܟܠܗܘܢ ܢܒܝܐ ܕܢܚܫ
19 ܡܫܝܚܗ. ܗܟܢܐ ܫܠܡ. * ܬܘܒܘ ܗܟܝܠ ܘܐܬܦܢܘ. ܕܢܬܥܛܘܢ ܚܛܗܝܟܘܢ.
20 * ܘܢܐܬܘܢ ܠܟܘܢ ܙܒܢܐ ܕܢܝܚܐ ܡܢ ܩܕܡ ܦܪܨܘܦܗ ܕܡܪܝܐ. ܘܢܫܕܪ ܠܟܘܢ ܠܗܘ ܕܡܛܝܒ ܗܘܐ ܠܟܘܢ. ܠܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ.

Ut ecce virum quendam claudum ab utero 2
matris suæ bajularent homines illi qui soliti
erant eum afferre, et ponere ad januam templi
quæ vocatur Speciosa, ut peteret eleemosynã
ab iis qui introibant in templum. Is quum 3
vidisset Simonem & Johanem introëuntes in
templum, petebat ab eis ut darent ipsi elee-
mosynam. Et respexerunt in eum Simon & 4
Johannes, dixeruntque ei; Intuere nos. Ipse 5
autem intuitus est eos, sperans se ab eis ali-
quid accepturum. Ait illi Simon, Aurum & 6
argentũ non habeo; sed quod habeo, do tibi: In
nomine Dñi nostri Jesu Christi Nazareni,
surge, ambula. Et apprehendit manũ ejus dex- 7
teram, & erexit eũ: eoque momento obfirmati
sunt pedes ejus ac plantæ. Proinde exiliens 8
stetit & ambulavit; & ingressus est cum eis
templum, ambulans, & saliens, & glorificans
Deum. Viditque eum totus populus ambu- 9
lantem, & glorificantem Deum. Et agnove- 10
runt eum esse mendicum illum qui sedebat
quotidie, & petebat eleemosynam ad portam
quæ vocatur Speciosa: & impleti sunt stupo-
re & admiratione super eo quod acciderat.
Feriâ secundâ Candidatorum. 7.
Quumque ipse teneret Simonem & Johan- 11
nem, cucurrit totus populus mirabundus ad
eos in porticum quæ vocatur Salomonis.
Quod quum vidisset Simon, respondit & di- 12
xit eis; Viri filii Israel, quid miramini hunc
hominem, aut cur nos intuemini, quasi virtute
nostrâ aut propriâ potestate hoc effecerimus
ut iste ambularet? Deus Abraham, Isaac, & 13
Jacobi, Deus patrum nostrorum glorificavit
filium suum Jesum, illum quem vos prodidi-
stis & abnegâstis in conspectu Pilati, quum
ipse æquũ judicâsset eum esse absolvendum.
Vos autem Sanctum & Justum abnegâstis, & 14
postulâstis vobis virum homicîdam ut da-
retur vobis. Illum verò principem vitæ in- 15
terfecistis, quem suscitavit Deus à mortuis: &
nos omnes sumus testes ejus. Et per fidem no- 16
minis sui, hunc quem videtis & nôstis, ipse
confirmavit & sanavit: & fides in illum, de-
dit huic istam sanitatem coram vobis omni-
bus. Nunc autem fratres mei, scio per er- 17
rorem vos hoc fecisse, prout fecerunt & pri-
mates vestri. At Deus, sicuti prænuntiaverat 18
per os omnium prophetarũ passurum Chri-
stum ejus, ita implevit. Pœnitentiam ergò 19
agite, & convertimini, ut deleantur peccata
vestra; Et obveniant vobis tempora quietis à 20
conspectu Domini; mittátque vobis illum
qui paratus erat vobis, Jesum Messiam.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

2 ወሀሎ : ብእሲ : ዘፅዉስ : ተወልደ : እገሪሁ : እምከርሠ : እሙ : ወይጸውርዎ :
ኵሉ : እሚረ : ወያነብርዎ : ኆኅተ : መኵራብ : እንተ : ስማ : ሠሪያ : ከመ :
3 ይስአል : ምጽዋተ : በኀበ : እለ : ይበውኡ : መኵራበ ::=፡ ወርእዮሙ : ለጴጥሮስ :
4 ወዮሐንስ : ይበውኡ : መኵራበ : ወሰአሎሙ : ምጽዋተ : የሀብዎ ::=፡ ወተመይጥዎ : ጴ
5 ጥሮስ : ወዮሐንስ : ኀቤሁ : ወይቤልዎ : ተመየጥ : መንገሌነ ::=፡ ወተሰፈወ : የሀብዎ : አፍ
6 ቅዶ ::=፡ ወይቤሎ : ጴጥሮስ : ወርቅሰ : ወብሩር : አልብነ : ወእመዘ : ብነ : ንሁበከ : ናሁ :
7 በስሙ : ለእግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ናዝራዊ : ተንሥእ : ወሑር ::=፡ ወአኀዞ :
8 እደሁ : ዘየማን : ወአንሥኦ : ወተንሥአ : ሶቤሃ :: ወጸንዐ : እገሪሁ : ወሐቌሁ ::=፡ ወሖረ :
9 ምስሌሆሙ : እንዘ : ይሠገር : ወቦአ : መኵራበ : ወአእኰተ : እግዚአብሔር ::=፡ ወርእ
ይዎ : ኵሉ : ሕዝብ : እንዘ : የሐውር : ወያእኵት : እግዚአብሔር :=፡

Et fuit homo qui claudus natus fuit pedibus suis, ab utero matris suæ, & 2
portabant eum quotidiè, & ponebant eum ad portam templi, cujus nomen Specio-
sa, ut peteret eleemosynam apud eos qui ingrediebantur templum. Et vidit Pe- 3
trum & Johannem ingredientes templum, & rogavit eos eleemosynam ut da-
rent ei. Et conversi sunt Petrus & Johannes ad eum, & dixerunt ei; Conver- 4
tere ad nos. Et sperabat quòd darent ei secundum desiderium suum. Et dixit 5
ei Petrus, Et aurum & argentum non habemus; sed quod habemus, dabimus tibi: 6
ecce in nomine Domini nostri Jesu Christi Nazareni, surge & ambula. Et pre- 7
hendit manum ejus dextram, & sustulit eum: & surrexit statim, & confir-
matus fuit pedibus ejus, & lumbis ejus. Et abiit cum iis capiens pisces: & 8
intravit templum & laudavit Deum. Et viderunt eum omnes populi ambulan- 9
tem & laudantem Deum.

Versio VULGATA LATINA.

2 Et quidam vir, qui erat claudus ex utero matris suæ, bajulabatur: quem pone-
bant quotidiè ad portam templi, quæ dicitur Speciosa, ut peteret eleëmosynam ab
3 introeuntibus in templum. Is cùm vidisset Petrum & Joannem incipientes intro-
4 ire in templum, rogabat ut eleëmosynam acciperet. Intuens autem in eum Petrus
5 cum Joanne, dixit; Respice in nos. At ille intendebat in eos, sperans se aliquid
6 accepturum ab eis. Petrus autem dixit; Argentum & aurum non est mihi: quod
autem habeo, hoc tibi do: In nomine Jesu Christi Nazareni surge, & ambula.
7 Et apprehensâ manu ejus dexterâ, allevavit eum, & protinùs consolidatæ sunt ba-
8 ses ejus & plantæ. Et exiliens stetit, & ambulabat: & intravit cum illis in tem-
9 plum, ambulans, & exiliens, & laudans Deum. Et vidit omnis populus eum am-
10 bulantem, & laudantem Deum. Cognoscebant autem illum, quòd ipse erat,
qui ad eleëmosynam sedebat ad Speciosam portam templi: & impleti sunt stupo-
11 re & extasi, in eo quod contigerat illi. Cùm teneret autem Petrum & Joan-
nem, cucurrit omnis populus ad eos, ad porticum quæ appellatur Salomonis, stu-
pentes. Videns autem Petrus, respondit ad populum; Viri Israelitæ, quid mi- 12
ramini in hoc, aut nos quid intuemini, quasi nostrâ virtute aut potestate feceri-
mus hunc ambulare? Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Jacob, Deus Pa- 13
trum nostrorum, glorificavit filium suum Jesum, quem vos quidem tradidistis, &
negâstis ante faciem Pilati, judicante illo dimitti. Vos autem Sanctum & Ju- 14
stum negâstis, & petistis virum homicîdam donari vobis: Auctorem verò vitæ 15
interfecistis, quem Deus suscitavit à mortuis, cujus nos testes sumus. Et in fide 16
nominis ejus, hunc, quem vos vidistis, & nôstis, confirmavit nomen ejus: & fi-
des, quæ per eum est, dedit integram sanitatem istam in conspectu omnium ve-
strûm. Et nunc, fratres, scio quia per ignorantiam fecistis, sicut & principes ve- 17
stri. Deus autem, quæ prænuntiavit per os omnium prophetarum, pati Christum 18
suum, sic implevit. Pœnitemini igitur, & convertimini, ut deleantur peccata ve- 19
stra: Ut cùm venerint tempora refrigerii à conspectu Domini, & miserit eum, 20
qui prædicatus est vobis, Jesum Christum,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA

2 * وان انسانا اعرج منذ جوف امه * كان يحمل فيوضع كل يوم عند باب الهيكل الملقب بالباب
3 البهي • ليجتدي صدقة من الداخلين الي الهيكل * فاذ ابصر بطرس ويوحنا معتزمين
4 علي الدخول الي الهيكل سالهما صدقة * فتفرس فيه بطرس مع يوحنا وقالا * انظر الينا
5 6 * فاصغي اليهما مؤملا ان ياخذ منهما شيا * فقال له بطرس * اما فضة او ذهب فما يوجدان
عندي * بل الذي لي املكه ذاك اعطيك اياه * باسم يسوع المسيح الناصري قم فامش *
7 8 * ومسك يده اليمني فاقامه وفي الحين تشددت قدماه والعضل المحيطة بكعبيه * ونهض
9 وانبا وطفق يمشي * ودخل معهما الي الهيكل ماشيا يثب متخطرا ويسبح الله * تم * فابصر
10 كافة الشعب ماشيا يسبح الله * وعرفوه انه هو الذي كان جالسا يجتدي الصدقة عند باب
الهيكل البهي * فاستوعبوا ذهولا وتحيرا مما عرض له * قراءة يوم السبت سابع الفصح *
11 * وبينما الاعرج المشفي ممسكا ببطرس ويوحنا * حاضر اليهم كافة الشعب الي الاسطوان
12 الملقب باسطوان سليمان مندهلين * فاذ ابصرهم بطرس اجاب الشعب * ايها الرجال
الاسرائيليون لم تعجبون من هذا * ولم تتفرسون فينا كانا بقوتنا او بجمال تديننا جعلنا
13 هذا يمشي * الاه ابرهيم واسحق ويعقوب * الاه ابائنا مجد ابنه ايسوع الذي دفعتموه وانكرتموه
14 بحضرة بيلاطس اذ حكم ذاك باطلاقه * فانكرتم انتم القدوس والصديق * وطلبتم ان
15 يوهب لكم رجلا قاتلا * وقتلتم مبدا الحياة وعنصرها * الذي اقامه الله من الموتي * الذي
16 نحن شهود له * وبالايمان باسمه تشدد هذا الذي قد رايتموه وشاهدتموه * وايده اسمه * وامانه
17 به منحته هذه الصحة بحضرة جماعتكم * تم * فالان يا اخوتي قد علمت انكم بجهالة
18 عملتم ما فعلتم كما فعل رؤساؤكم * فاما الله فالمواعيد التي وعد بها بفم جميع انبيائه
عن الم المسيح اكملها هكذا * قراءة يوم الاثنين ثاني سبة بعد الفصح *
19 20 * فتوبوا اذا وارجعوا الي الله لتمحا خطاياكم * لكيما توافيكم اوقات الراحة والنياحة
من وجه الرب * ويرسل اليكم يسوع المسيح المستعد للخلاص *

Quidam autem claudus ex utero ma- 2
tris suæ bajulabatur, & ponebatur quo-
tidie prope portam templi quæ vocatur
Porta Speciosa, ut peteret eleemosynam
ab introeuntibus in templum. Cùm ergò 3
vidisset Petrum & Johannem intenden-
tes ingressum in templum, petiit ab eis
eleemosynam. Intuitus est autem in eum 4
Petrus cum Johanne, & dixerunt ambo,
Aspice nos. Quare intendit in eos, spe- 5
rans se aliquid accepturum ab eis. Di- 6
xit autem ad eum Petrus, Sanè argentum
aut aurum non inveniuntur apud me,
sed quod mihi est, quòdque possideo, id ti-
bi do: In nomine Jesu Christi Nazareni,
surge, & ambula. Et apprehendit ma- 7
num ejus dexteram, erexitque eum: &
eodem tempore consolidatæ sunt plantæ
ejus, & musculi adjacentes calcaneis
ejus. Stetitque saliens, & cœpit ambu- 8
lare: & ingressus est cum eis in templum,
ambulans, exiliens, gestiens, ac laudans
Deum. Finis. *Vidit autem eum univer-* 9
sus populus ambulantem laudare Deum.
Et scientes quòd ipse esset qui sedebat ad 10
petendam eleemosynam prope portam tem-
pli Speciosam, capti sunt stupore & ad-
miratione ob id quod acciderat ei.
Lectio sabbathi, diei septimæ in-
fra Pascha.
Et dum claudus ille sanitati restitutus 11
teneret Petrum & Johannem, occurrit
ad eos universus populus in porticum,
quæ vocatur, Porticus Salomonis, stupo-
re affecti. Quos cùm vidisset Petrus, 12
affatus est populum; O viri Israelitæ,
cur hoc miramini & cur intuemini nos
quasi virtute nostrâ aut laudabili nostrâ
conversatione fecerimus hunc ambulare?
Deus Abrahæ & Isaac & Jacob, De- 13
us patrum nostrorum glorificavit filium
suum Jesum, quem vos tradidistis & ne-
gâstis in præsentia Pilati, cùm ille judi-
câsset eum esse dimittendum. Vos verò 14
negâstis Sanctum & Justum, & postulâ-
stis ut concederetur vobis vir homicida:
Et occidistis principium vitæ & origi- 15
nem ejus, quem suscitavit Deus à mor-
tuis, cui nos testes sumus. Et per fidem 16
in nomine ipsius consolidatus est hic
quem vidistis & aspexistis, et con-
firmavit eum nomen ejus: & fides
ejus in ipso tribuit ei hujusmodi inte-
gritatem in præsentia cœtus vestri.
Hucusque. *Itaque ô fratres mei, jam* 17
novi quòd per ignorantiam feceritis quod
egistis, quemadmodum egerunt principes
vestri. Verùm Deus, promissa quæ polli- 18
citus est per os omniũ Prophetarũ suorũ
de passione Christi, implevit hoc pacto.
Lectio secundæ feriæ hebdomadis
secundæ post Pascha.
Pœnitentiam igitur agite, & converti- 19
mini ad Deum, ut deleantur peccata ve-
stra: Quatenus adveniant vobis tem- 20
pora quietis et refrigerii à conspectu Do-
mini, mittatque ad vos Jesum Christum
paratum ad salutem:

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

10 ወአእመርዎ : ከመ : ውእቱ : ዘይነብር : ኆኅተ : መኵራብ : እንተ : ስማ : ሠሪያ : ወያስተፍእ
11 ም : ወደንገፁ : ወአንከሩ : በእንተ : ዘኮነ : ተአምረ : በላዕሌሁ ::=፡ ወእንዘ : ይእኀዝዎ
ሙ : ጴጥሮስ : ወዮሐንስ : ሮጹ : ኵሉ : ሕዝብ : ኀቤሆሙ : በመኅፈደ : ሰሎሞን : ደንገ
ፂሆሙ ::=፡

በመኃትው : ፋሲካ : መንበብ ::=፡

12 ጀ ወሶበ : ርእይዎሙ : ጴጥሮስ : ወዮሐንስ : ለሕዝብ : ይቤሎሙ : ጴጥሮስ : አንትሙ :
ሰብእ : እስራኤል : ምንትኑ : ታነክሩ : ዘንተ : ወኢያነሂ : ምንትኑ : ትኔጽሩነ :: ከመዘ :
በኀይልነ : ረሰይናሁ : ለዝ : ወከመዘ : በጽድቅነ : ገበርናሁ : ለዝ : ከመ : ይሑር : በእገ
13 ሪሁ ::=፡ አምላከ : አብርሃም : ወአምላከ : ይስሐቅ : ወአምላከ : ያዕቆብ : አ
ምላኮሙ : ለአበዊነ : ሰብሐ : ለወልዱ : ኢየሱስ : ዘአንትሙ : ዐሎክሙ : ወክሓድክ
14 ሙ : በገጸ : ጲላጦስ : ፈቂዶ : ውእቱ : ያሕይዎ : ለክሙ :=፡ ወአንትሙሰ : ክሕድክ
ሙዎ : ለቅዱስ : ወለጻድቅ :: ወአብደርክሙ : ብእሴ : ቀታሌ : ነፍስ : ትስአሉ : ወያ
15 ሕይዎ : ለክሙ ::=፡ ወለመልአከ : ሕይወትሰ : ቀተልክምዎ : ወእግዚአብሔር : አ
16 ንሥኦ : እምነ : ምውታን : ወንሕነ : ሰማዕቱ ::=፡ ወበሃይማኖተ : ስሙ : ዘንተ : ዘት
ሬእዩ : ወዘተአምሩ : ከመ : ታእምሩ : ከመ : አጽንዖ : በስሙ : ወበሃይማኖተ : ዚአ
17 ሁ : ወወሀበ : ለዝንቱ : ሕይወተ : በቅድሜክሙ ::=፡ ወይእዜኒ : አኀዊነ : አእመሩ :
18 ከመ : በኢያእምሮ : ገበርክምዎ : ለዝ : ከመ : መላእክቲክሙ ::=፡ ወእግዚአብሔ
ርሰ : በከመ : አቅደመ : ነጊረ : በአፈ : ነቢያቲሁ : ከመ : ይትቀተል : ክርስቶስ : አብ
19 ጽሐ : ከማሁ ::=፡ ወይእዜኒ : ነስሑ : ወተጠመቁ : ወተመየጡ : ኵልክሙ : ወይደ
ምስስ : ለክሙ : ኀጢአትክሙ : ወይመጽእ : መዋዕለ : ሣህል : እምቅድመ፡ገጹ : ለእግ
20 ዚአብሔር ::=፡ ወይፌንዎ : ለክሙ : ለኢየሱስ : ክርስቶስ : ዘአቅደመ፡ቀቢአ ::=፡

Et cognoverunt eum, quòd ipse erat qui sedebat ad portam templi cujus nomen 10
erat Speciosa, & mendicabat: & obstupuerunt & admirati sunt propter quod fa-
ctum fuerat signum super eum. Et quum teneret Petrum & Johannem, cu- 11
currerunt omnes populi ad eos, in porticum Solomonis, stupescentes.

In lampadibus paschatis lectio.

Et quum vidissent Petrus & Johannes populos, dixit iis Petrus; Vos viri Israe- 12
elis, quid miramini hoc? & nos, quid intuemini nos, quasi in virtute nostra fe-
cerimus hoc, & quasi in justitia nostra fecimus hunc ut ambularet in pedibus ejus?
Deus Abraham, & Deus Isaack, & Deus Jacob, Deus patrum nostrorum glori- 13
ficavit filium suum Jesum, quem vos sprevistis & abnegâstis in conspectu Pi-
lati volentis servare cum vobis. Et vos abnegâstis Sanctum & Justum, & vo- 14
luistis hominem animæcidam petere, & servare vobis. Et principem vitæ tru- 15
cidâstis, & Deus suscitavit eum à mortuis, & nos sumus testes ejus. Et in 16
fide nominis ejus, hoc fuit quod videtis & quod auditis: ut sciatis quòd confir-
mavit eum in nomine ejus & in fide ejus, & dedit ei hanc vitam coram vobis.
Et nunc fratres nostri sciverunt, quòd in non cognoscendo eum, fecistis ei hoc, sicut 17
principes vestri. Et Deus sicut prænuntiavit in ore prophetarum suorum, quòd 18
Christus trucidaretur, implevit ita. Et nunc resipiscite & baptizamini, & 19
convertimini omnes vos, & delebuntur vobis peccata vestra, & veniet dies
misericordiæ à conspectu Dei. Et mittet vobis Jesum Christum quem præ- 20
unxit:

ΠΡΑ͂ΞΕΙΣ ΤΩ͂Ν ἈΠΟΣΤΟ͂ΛΩΝ. ΚΕΦ. Δ'.

Quem oportet cœlum quidē ſuſcipere uſque in tempora reſtitutionis omnium, quæ locu-
21 Ὃν δεῖ οὐρανὸν μὲν δέξασθαι ἄχρι χρόνων ἀποκαταστάσεως πάντων, ὧν ἐλά-
tus eſt Deus per os *omnium* ſanctorum ſuorum Prophetarum à ſeculo.
λησεν ὁ Θεὸς διὰ (π) στόματος πάντων ἁγίων αὐτοῦ προφητῶν ἀπ' αἰῶνος.
Moyſes quidem *enim ad* *patres* dixit; Quoniam Prophetam vobis reſuſcitabit Domi-
22 Μωσῆς μὲν γὰρ πρὸς τοὺς πατέρας εἶπεν, Ὅτι προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει Κύρι-
nus Deus veſter de fratribus veſtris, tanquàm me: ipſum audietis juxta omnia quæcunq;
ος ὁ Θεὸς ὑμῶν ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν, ὡς ἐμέ· αὐτοῦ ἀκούσεσθε κατὰ πάντα ὅσα
locutus fuerit *ad* *vos*. Erit autem, Omnis anima quæ non audierit Pro-
23 ἂν λαλήσῃ πρὸς ὑμᾶς. Ἔσται δὲ, Πᾶσα ψυχὴ ἥτις (ρ) ἂν μὴ ἀκούσῃ τοῦ προ-
phetam illum, exterminabitur de plebe. Et omnes *autem* Prophetæ à
24 φήτου ἐκείνου, (σ) ἐξολοθρευθήσεται ἐκ τοῦ λαοῦ. Καὶ πάντες δὲ οἱ προφῆται ἀπὸ
Samuel & deinceps, *quotcunque* locuti ſunt, & *prænuntiaverunt* dies i-
Σαμουὴλ καὶ τῶν καθεξῆς, ὅσοι ἐλάλησαν, καὶ (τ) προκατήγγειλαν τὰς ἡμέρας ταύ-
ſtos. Vos eſtis filii Prophetarū, & teſtamenti quod diſpoſuit Deus ad pa-
25 τας. Ὑμεῖς ἐστε (υ) υἱοὶ τῶν προφητῶν, καὶ τῆς διαθήκης ἧς διέθετο ὁ Θεὸς πρὸς τοὺς πα-
tres noſtros, dicens ad Abraham; Et ſemine tuo benedicen-
τέρας (φ) ἡμῶν, λέγων πρὸς Ἀβραάμ, Καὶ (χ) τῷ σπέρματί σου ἐνευλογηθήσον-
tur omnes familiæ terræ. Vobis primùm Deus reſuſcitans *puerum* ſu-
26 ται πᾶσαι αἱ πατριαὶ τῆς γῆς. Ὑμῖν πρῶτον ὁ Θεὸς ἀναστήσας τὸν παῖδα αὐ-
um *Jeſum*, miſit eum benedicentem vobis, *in* *averti* *unumquemque* à
τοῦ Ἰησοῦν, ἀπέστειλεν αὐτὸν εὐλογοῦντα ὑμᾶς, ἐν τῷ ἀποστρέφειν ἕκαστον ἀπὸ
nequitiis *veſtris*,
τῶν πονηριῶν ὑμῶν.

CAP. IV. δ'.

Loquentibus autem illis ad populum, ſupervenerunt *eis* Sacerdotes, & ma-
1 ΛΑλούντων δὲ αὐτῶν πρὸς τὸν λαὸν, ἐπέστησαν αὐτοῖς οἱ ἱερεῖς, καὶ ὁ στρα-
giſtratus templi, & Sadducæi, *Labore affecti* *propter* *docere* *eos*
2 τηγὸς τοῦ ἱεροῦ, καὶ οἱ Σαδδουκαῖοι, Διαπονούμενοι διὰ τὸ διδάσκειν αὐτοὺς
populum, & *annuntiare* in *Jeſu* reſurrectionem ex mortuis. Et in-
3 τὸν λαὸν, καὶ καταγγέλλειν ἐν τῷ Ἰησοῦ τὴν ἀνάστασιν τὴν ἐκ νεκρῶν· Καὶ ἐπ-
jecerunt *eis* manus, & poſuerunt in cuſtodiam in craſtinum: erat enim
έβαλον αὐτοῖς τὰς χεῖρας, καὶ (α) ἔθεντο εἰς τήρησιν εἰς τὴν αὔριον· ἦν γὰρ
veſpera jam. Multi autem *audientium* verbum, crediderunt: & factus eſt nu-
ἑσπέρα ἤδη. Πολλοὶ δὲ τῶν (β) ἀκουσάντων τὸν λόγον, ἐπίστευσαν· καὶ ἐγενήθη ὁ ἀ- 4
merus virorum quaſi millia quinque. Factum eſt autem in craſtinum *con-*
ριθμὸς τῶν (γ) ἀνδρῶν ὡσεὶ χιλιάδες πέντε. Ἐγένετο δὲ ἐπὶ τὴν αὔριον συν- 5
gregari eorum principes & Seniores & *Scribas* in Hieruſalem: Et
αχθῆναι αὐτῶν τοὺς ἄρχοντας καὶ (δ) πρεσβυτέρους καὶ Γραμματεῖς εἰς Ἱερουσαλήμ· Καὶ 6
Annam *principem* Sacerdotum, & *Caipham*, & *Joannem*, & *Alexandrum*, & quotquot
Ἄνναν τὸν ἀρχιερέα, καὶ Καϊάφαν, καὶ Ἰωάννην, καὶ Ἀλέξανδρον, καὶ ὅσοι
erant de genere *Pontificali*. Et ſtatuentes eos in medio, *percontati ſunt*; In
ἦσαν ἐκ γένους ἀρχιερατικοῦ. Καὶ στήσαντες αὐτοὺς ἐν τῷ μέσῳ, ἐπυνθάνοντο, Ἐν 7
qua virtute, aut in quo nomine feciſtis hoc vos? Tunc Petrus re-
ποίᾳ δυνάμει, ἢ ἐν ποίῳ ὀνόματι ἐποιήσατε τοῦτο ὑμεῖς; Τότε Πέτρος πλη- 8
pletus Spiritu ſancto dixit ad eos; Principes populi & ſeniores Iſ-
σθεὶς Πνεύματος ἁγίου εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Ἄρχοντες τοῦ λαοῦ καὶ (ε) πρεσβύτεροι τοῦ Ἰσ-
rael; Si nos hodiè dijudicamur in benefacto hominis infirmi, in quo
ραήλ, Εἰ ἡμεῖς σήμερον ἀνακρινόμεθα ἐπὶ εὐεργεσίᾳ ἀνθρώπου ἀσθενοῦς, ἐν τίνι 9
iſte *ſervatus* eſt: Notum ſit omnibus vobis & omni plebi Iſrael, quia in
οὗτος (ζ) σέσωσται· Γνωστὸν ἔστω πᾶσιν ὑμῖν καὶ παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραήλ, ὅτι ἐν τῷ 10
nomine Jeſu Chriſti Nazareni, quem vos crucifixiſtis, quem Deus ſuſcitavit ex
ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου, ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε, ὃν ὁ Θεὸς ἤγειρεν ἐκ
mortuis, in hoc iſte aſtat coram vobis ſanus. Hic eſt lapis *ni-*
νεκρῶν, ἐν τούτῳ οὗτος παρέστηκεν ἐνώπιον ὑμῶν ὑγιής. Οὗτός ἐστιν ὁ λίθος ὁ ἐξ- 11
hili habitus à vobis ædificantibus, *ille* factus in caput anguli. Et
ουθενηθεὶς ὑφ' ὑμῶν τῶν (η) οἰκοδομούντων, ὁ γενόμενος εἰς κεφαλὴν γωνίας. Καὶ 12
non eſt in alio *nemine* ſalus. Neque enim nomen eſt aliud ſub
οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἡ σωτηρία. (θ) Οὔτε γὰρ ὄνομά ἐστιν ἕτερον ὑπὸ
cœlo datum *in* hominibus, in quo oporteat *ſervari* nos.
τὸν οὐρανὸν τὸ δεδομένον ἐν ἀνθρώποις, ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς.

MS. A. (π) στόματος τῶν ἁγίων ἀπ' αἰῶνος αὐτοῦ προφητῶν. Μωυσῆς μὲν εἶπεν, Ὅτι (ρ) ἐὰν (σ) ἐξολεθρευθήσεται (τ) κατήγγειλαν (υ) οἱ υἱοὶ (φ) ὑμῶν, (χ) ἐν τῷ Κεφ. δ'. MS. A. (α) ἔθεντο αὐτοὺς εἰς (β) ἀκουσάντων, ·· ἴσασιν (γ) ἀνδρῶν χιλιάδες (δ) τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς Γραμματεῖς ἐν Ἰερουσαλήμ· Καὶ Ἄννας ὁ ἀρχιερεὺς, καὶ Καϊάφας, καὶ Ἰωάννης, καὶ Ἀλέξανδρος, (ε) πρεσβύτεροι, Εἰ ἡμεῖς (ζ) σέσωται, (η) οἰκοδόμων, (θ) οὐδὲ γὰρ ὄνομα ἕτερόν ἐστιν

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

21 * ܕܠܗ ܘܠܐ ܗܘܐ ܫܡܝܐ ܢܩܒܠܘܢܝܗܝ. ܥܕܡܐ ܠܫܘܠܡܐ ܕܙܒܢܐ. ܕܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܡܠܠ
22 ܐܠܗܐ ܒܦܘܡܐ ܕܢܒܝܘܗܝ ܩܕܝܫܐ ܕܡܢ ܥܠܡ. * ܡܘܫܐ ܓܝܪ ܐܡܪ. ܕܢܒܝܐ ܢܩܝܡ
23 ܠܟܘܢ ܡܪܝܐ ܡܢ ܐܚܝܟܘܢ ܐܟܘܬܝ. ܠܗ ܫܡܥܘ ܒܟܠܡܐ ܕܢܡܠܠ ܥܡܟܘܢ. * ܘܬܗܘܐ
24 ܟܠ ܢܦܫ ܕܠܐ ܬܫܡܥ ܠܢܒܝܐ ܗܘ. ܬܐܒܕ ܢܦܫܐ ܗܝ ܡܢ ܥܡܗ. * ܘܟܠܗܘܢ ܢܒܝܐ
25 ܕܡܢ ܫܡܘܐܝܠ ܘܕܒܬܪܗ. ܡܠܠܘ ܘܐܟܪܙܘ ܥܠ ܝܘܡܬܐ ܗܠܝܢ. * ܐܢܬܘܢ
ܐܝܬܝܟܘܢ ܒܢܝܗܘܢ ܕܢܒܝܐ. ܘܕܕܝܬܩܐ ܕܐܩܝܡ ܐܠܗܐ ܥܡ ܐܒܗܝܢ. ܟܕ ܐܡܪ ܠܐܒܪܗܡ. ܕܒܙܪܥܟ
26 ܢܬܒܪܟܘܢ ܟܠܗܘܢ ܫܪܒܬܐ ܕܐܪܥܐ. * ܠܟܘܢ ܩܕܡ ܐܩܝܡ ܐܠܗܐ ܘܫܕܪ ܠܒܪܗ
ܡܒܪܟ ܠܟܘܢ. ܐܢ ܬܬܦܢܘܢ ܘܬܬܘܒܘܢ ܡܢ ܒܝܫܬܟܘܢ. * ܕܘܟܪܢܐ ܕܣܗܕܐ * ܚ *

* ܩܦܠܐܘܢ * ܕ *

1 * ܘܟܕ ܗܢܘܢ ܡܠܐ ܡܡܠܠܝܢ ܗܘܘ ܠܥܡܐ. ܩܡܘ ܥܠܝܗܘܢ ܟܗܢܐ ܘܙܕܘܩܝܐ ܘܐܣܛܪܛܓܐ
2 ܕܗܝܟܠܐ. * ܟܕ ܡܬܚܡܬܝܢ ܗܘܘ ܥܠܝܗܘܢ ܕܡܠܦܝܢ ܠܥܡܐ. ܘܡܟܪܙܝܢ ܒܡܫܝܚܐ
3 ܥܠ ܩܝܡܬܐ ܕܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ. * ܘܐܪܡܝܘ ܥܠܝܗܘܢ ܐܝܕܝܐ. ܘܢܛܪܘ ܐܢܘܢ ܠܡܚܪ ܝܘܡܐ.
4 ܡܛܠ ܕܪܡܫ ܗܘܐ ܠܗ ܝܘܡܐ. * ܘܣܓܝܐܐ ܕܫܡܥܘ ܗܘܘ ܡܠܬܐ. ܗܝܡܢܘ ܗܘܘ.
ܘܗܘܐ ܡܢܝܢܐ ܕܓܒܪܐ. ܐܝܟ ܚܡܫܐ ܐܠܦܝܢ ܓܒܪܝܢ. * ܘܗܘܐ ܠܝܘܡܐ ܐܚܪܢܐ. ܐܬܟܢܫܘ
5 ܐܪܟܘܢܐ ܘܩܫܝܫܐ ܘܣܦܪܐ. * ܐܦ ܚܢܢ ܪܒ ܟܗܢܐ ܘܩܝܦܐ. ܘܝܘܚܢܢ ܘܐܠܟܣܢܕܪܘܣ.
6 ܘܐܝܠܝܢ ܕܐܝܬܝܗܘܢ ܗܘܘ ܡܢ ܫܪܒܬܐ ܕܪܒܝ ܟܗܢܐ. * ܘܟܕ ܐܩܝܡܘ ܐܢܘܢ ܒܡܨܥܬܐ.
7 ܡܫܐܠܝܢ ܗܘܘ ܠܗܘܢ. ܒܐܝܢܐ ܚܝܠܐ ܐܘ ܒܐܝܢܐ ܫܡܐ ܥܒܕܬܘܢ ܗܕܐ. * ܗܝܕܝܢ ܫܡܥܘܢ
ܟܐܦܐ. ܐܬܡܠܝ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܪܟܘܢܐ ܕܥܡܐ ܘܩܫܝܫܐ ܕܒܝܬ ܐܝܣܪܝܠ
9 ܫܡܥܘ. * ܐܢ ܚܢܢ ܝܘܡܢܐ ܡܬܕܝܢܝܢܢ ܡܢܟܘܢ. ܥܠ ܛܝܒܘܬܐ ܕܗܘܬ ܠܒܪܢܫܐ
10 ܟܪܝܗܐ. ܒܡܢܐ ܗܢܐ ܐܬܐܣܝ. * ܝܕܝܥܐ ܬܗܘܐ ܠܟܘܢ ܘܠܟܠܗ ܥܡܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܕܒܫܡܗ
ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܢܨܪܝܐ ܗܘ ܕܐܢܬܘܢ ܙܩܦܬܘܢܝܗܝ. ܗܘ ܕܐܩܝܡܗ ܐܠܗܐ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ.
11 ܒܗ ܗܢܐ ܗܘ ܩܐܡ ܗܢܐ ܩܕܡܝܟܘܢ ܟܕ ܗܘ ܚܠܝܡ. * ܗܢܘ ܟܐܦܐ ܕܐܣܠܝܬܘܢܝܗܝ ܐܢܬܘܢ ܒܢܝܐ.
12 ܘܗܘܐ ܠܗ ܠܪܫ ܩܪܢܐ. * ܘܠܝܬ ܒܐܢܫ ܐܚܪܢܐ ܦܘܪܩܢܐ. ܠܐ ܓܝܪ ܐܝܬ ܫܡܐ ܐܚܪܢܐ
ܬܚܝܬ ܫܡܝܐ ܕܝܗܝܒ ܠܒܢܝܢܫܐ. ܕܒܗ ܘܠܐ ܠܡܚܐ.

21 Quem oportet cœlis capi uſque ad complementum temporum, rerum *ſcilicet* omnium de quibus locutus eſt Deus per os ſanctorum prophetarum ſuorum qui à ſeculo *fuerunt*. 22 Moſes enim dixit; Prophetam ſuſcitabit vobis Dominus ex fratribus veſtris ſicuti me: hunc audite in omnibus quæ collocutus fuerit vobis. 23 Et futurum eſt ut omnis anima quæ non audierit prophetam illum, anima *inquam* illa pereat à populo ſuo. 24 Et prophetæ omnes à Samuele & iis qui poſt eum fuerunt, locuti ſunt ac prædicârunt de diebus iſtis. 25 Vos eſtis filii prophetarum, & fœdus quod iniit Deus cum patribus noſtris, dum dixit Abrahæ; In ſemine tuo benedictionem conſequentur omnes familiæ terræ. 26 Vobiſcum primò ſtatuit: miſitque Deus Filium ſuum benedicens vobis, ſi converſi fueritis & egeritis pœnitentiam de flagitiis veſtris.

In commemoratione Martyrum. 8.

CAP. IV.

1 QUumque illi hos ſermones loquerentur ad populum, inſurrexerunt in eos ſacerdotes & Saducæi, & præfecti templo: 2 Quum excandeſcerent in eos, quippe qui docerent populum, & prædicarent in Meſſia reſurrectionem à mortuis. 3 Proinde injecerunt in eos manus, & cuſtodierunt eos in diem poſterum, quòd propè eſſet veſpera. 4 Multi autem qui audierant ſermonem, crediderunt: & erant numero circiter quinquies mille viri. 5 Cæterùm poſtero die congregati ſunt principes, & ſeniores, & Scribæ: 6 Itemque Hanan ſummus ſacerdos, & Caipha, & Johannes, & Alexander, & quotquot erant ex genere ſummorum ſacerdotū. 7 Quumq; ſtatuiſſent eos in medio, interrogabât eos; Quânâ virtute, aut quo nomine hoc feciſtis? 8 Tunc Simon Petra repletus eſt Spiritu ſanctitatis, & dixit eis; Principes populi, & ſeniores domûs Iſrael, audite: 9 Si nos hodie in jus vocamur à vobis propter beneficium quod collatum eſt in hominem ægrotum, per quid iſte ſanitati ſit reſtitutus: 10 Hoc notum ſit vobis, totique populo Iſrael, quòd per nomen Jeſu Chriſti Nazareni, illius quem vos in crucem egiſtis, quem Deus excitavit à mortuis, per illud ipſum *inquam* ecce ſtat iſte coram vobis ſanus. 11 Hic eſt lapis ille quem vos reprobâſtis ædificantes, ipſeque factus eſt in caput anguli: 12 Nec eſt in quoquam alio redemptio. Non enim eſt nomen aliud ſub cœlo quod datum ſit hominibus, in quo oporteat *eos* ſervari.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

21 ዘኪያሁ ፡ ይሴፈዎ ፡ ሰማያት ፡ እስከ ፡ አመ ፡ ያስተራትዕ ፡ ኵሉ ፡ በከመ ፡ ነበበ ፡ እግዚአ
22 ብሔር ፡ በአፈ ፡ ነቢያቲሁ ፡ ቅዱሳን ፡ እለ ፡ እምዓለም ፡፡=፦ ሙሴሂ ፡ ይቤሎሙ ፡ ለአበዊ
ነ ፡ ነቢየ ፡ ያነሥእ ፡ ለክሙ ፡ እግዚአብሔር ፡ አምላክነ ፡ እምአኃዊክሙ ፡ ዘከማየ ፡
23 ሎቱ ፡ ስምዕዎ ፡ ኵሉ ፡ ዘይቤለክሙ ፡፡=፦ ወኵሉ ፡ ነፍስ ፡ እንተ ፡ ኢትሰምዖ ፡ ለውእቱ ፡
24 ነቢይ ፡ ለትሰሮ ፡ እምሕዝበ ፡=፦ ወኵሎሙ ፡ ነቢያት ፡ እምአመ ፡ ሳሙኤል ፡ ወእለሂ ፡
25 እምድኅሬሁ ፡ ነገሩ ፡ ወአይድዑ ፡ በእንተ ፡ እላንቱ ፡ መዋዕል ፡፡=፦ ወአንትሙ ፡ ውእቱ ፡ ውሉ
ደሙ ፡ ለነቢያት ፡ ወሠርዐት ፡ ዘሠርዖሙ ፡ እግዚአብሔር ፡ ለአበዊነ ፡ ወይቤሎ ፡ ለአብርሃ
ም ፡ በዘርእከ ፡ ይትባረኩ ፡ ኵሉ ፡ አሕዛበ ፡ ምድር ፡፡=፦

21 *Quem expectabunt cœli uſque dum reſtituat omnia, ſicut loquutus eſt Deus in ore prophetarum ſuorum ſanctorum, qui fuerunt à ſeculo.* 22 *Moſes dixit patribus noſtris, Prophetam ſuſcitabit vobis Dominus Deus noſter ex fratribus veſtris ſicut me, & eum audite in omnibus quæ loquutus fuerit vobis.* 23 *Et omnis anima quæ non audiet hunc prophetam, extermina eam à populo.* 24 *Et omnes prophetæ à Samuele & qui poſt eum fuerunt, nuntiaverunt & notitiam dederunt de illis diebus.* 25 *Et vos eſtis filii prophetarum, & teſtamenti quod diſpoſuit Deus patribus noſtris, & dixit Abrahamo; In ſemine tuo benedicentur omnes populi terræ.*

Verſio VULGATA LATINA.

21 Quem oportet quidem cœlum ſuſcipere uſque in tempora reſtitutionis omnium, quæ locutus eſt Deus per os ſanctorum ſuorum à ſeculo prophetarum. 22 Moyſes quidem dixit; Quoniam Prophetam ſuſcitabit vobis Dominus Deus veſter de fratribus veſtris, tanquam me, ipſum audietis juxta omnia quæcunque locutus fuerit vobis. 23 Erit autem: Omnis anima, quæ non audierit Prophetam illum, exterminabitur de plebe. 24 Et omnes prophetæ à Samuel, & deincèps, qui locuti ſunt, annuntiaverunt dies iſtos. 25 Vos eſtis filii prophetarum, & teſtamenti, quod diſpoſuit Deus ad patres noſtros, dicens ad Abraham; Et in ſemine tuo benedicentur omnes familiæ terræ. 26 Vobis primùm Deus ſuſcitans Filium ſuum, miſit eum benedicentem vobis: ut convertat ſe unuſquiſque à nequitia ſua.

CAP. IV.

1 LOquentibus autem illis ad populum, ſupervenerunt ſacerdotes, & magiſtratus templi, & Sadducæi, 2 Dolentes quòd docerent populum, & annuntiarent in Jeſu reſurrectionem ex mortuis: 3 Et injecerunt in eos manus, & poſuerunt eos in cuſtodiam in craſtinum: erat enim jam veſperà. 4 Multi autem eorum, qui audierant verbum, crediderunt: & factus eſt numerus virorum quinque millia. 5 Factum eſt autem in craſtinum, ut congregarentur principes eorum, & ſeniores, & Scribæ in Jeruſalem; 6 Et Annas princeps ſacerdotum, & Caiphas, & Joannes, & Alexander, & quotquot erant de genere ſacerdotali. 7 Et ſtatuentes eos in medio, interrogabant; In qua virtute, aut in quo nomine feciſtis hoc vos? 8 Tunc repletus Spiritu ſancto Petrus, dixit ad eos; Principes populi, & ſeniores audite: 9 Si nos hodiè dijudicamur in benefacto hominis infirmi, in quo iſte ſalvus factus eſt, 10 Notum ſit omnibus vobis, & omni plebi Iſraël: quia in nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti Nazareni, quem vos crucifixiſtis, quem Deus ſuſcitavit à mortuis, in hoc iſte aſtat coram vobis ſanus. 11 Hic eſt lapis, qui reprobatus eſt à vobis ædificantibus, qui factus eſt in caput anguli: 12 Et non eſt in alio aliquo ſalus. Nec enim aliud nomen eſt ſub cœlo datum hominibus, in quo oporteat nos ſalvos fieri.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

21 * الذي يجب ان يقبله السماء الى اوقات تثبيت كل سائر الاقوال التي تكلم الله بها بفم سائر
22 انبيائه القديسين منذ الدهر * لان موسى قال للاباء ان الرب الاهكم سيقيم لكم من
23 اخوتكم نبيا مثلي * فاسمعوا له في جميع ما يخاطبكم به * وسيكون كل نفس لا تسمع
24 لذلك النبي وتطيعه تستاصل من شعبها * وجميع الانبياء منذ صاموئيل والذين بعده
25 كلهم تكلموا واخبروا عن هذه الايام * فانتم هم بنو الانبياء واولاد العهد الذي عاهد
26 الله به اباءنا * قائلا لابراهيم * بزرعك تتبارك قبائل الارض كلها * فلكم اولا اقام الله ابنه
يسوع اذ ارسله يبارككم * اذا ارتحل كل احد منكم من شروركم *

* يوم الثلاثاء من السبة الثانية بعد الفصح * يا *

* الفصل الرابع *

1 2 * وبينما هما يخاطبان الشعب وقف بهما الكهنة وامير الهيكل والزنادقة * متوجعين لتعليمهما
3 الشعب * واخبارهما بيسوع بقيامة الموتى * فوضعوا ايديهم عليهما * وجعلوهما في الاعتقال الى
4 الغد * لان الوقت كان مساء * وكثيرون من الذين سمعوا اقوالهما امنوا * وصار عدد الناس
5 المومنين مقدار خمسة الاف * فلما صار في الغد اجتمع الروساء والشيوخ والكتاب باورشليم *
6 * وحنان رئيس الكهنة وقيافا ويوحنا والاسكندروس * وجماعة الذين كانوا من جنس
7 رئاسة الكهنوت * فاقاموهما في الوسط واستخبروهما باية قوة او باي اسم صنعتما انتما هذا *
8 * حينئذ امتلاء بطرس من روح القدس * وقال لهم * يا روساء الشعب ويا شيوخ اسرائيل * لئن
9 كنا نحن اليوم نحاكم على احسان وصل الى انسان مريض * وبماذا خلص هذا *
10 * ليكن معلوما عندكم وعند كافة شعب اسرائيل * ان باسم يسوع الناصري الذي
صلبتموه انتم * الذي اقامه الله من الموتى * به قام هذا في وسطكم معافا صحيحا * تم *
11 12 * ذاك هو الحجر الذي رذلتموه انتم البناوون الصائر راسا للزاوية * وليس الخلاص باحد ولا
باخر * ولا يوجد اسم اخر معطى للناس يجب ان نخلص الا به وحده *

21 *Qui oportet ut excipiatur à cœlo uſque ad tempora quæ confirmabunt perfectionem omnium ſermonum quæ locutus eſt Deus per os omnium prophetarum ſuorum ſanctorum ab æterno.* 22 *Nam Moſes ait patribus; Dominus Deus veſter ſuſcitabit vobis de fratribus veſtris Prophetam mei ſimilem: ipſum audite in omnibus quæ vos alloquetur.* 23 *Fietque ut quæcunque anima quæ non audierit Prophetam illum, eique obtemperaverit, extirpetur è populo ſuo.* 24 *Et cuncti prophetæ à Samuele, & qui poſt eum fuerunt, omnes loquuti ſunt & annuntiaverunt de his diebus.* 25 *Vos autem eſtis filii prophetarum, & filii fœderis quod pepigit Deus cum patribus noſtris, dicens ad Abraham; In ſemine tuo benedicentur familiæ terræ totius.* 26 *Vobis primùm ſuſcitavit Deus filium ſuum Jeſum, mittens eum ut benediceret vobis, dummodo recedat unuſquiſque veſtrûm à nequitiis ſuis.*

Feriâ tertiâ hebdomadæ ſecundæ poſt Paſcha.

CAP. IV.

1 *DUmque ipſi alloquerentur populum, aſtiterunt eis ſacerdotes, & præfectus templi, & Sadducæi,* 2 *Dolentes quòd docerent populum, & annuntiarent per Jeſum reſurrectionem mortuorum.* 3 *Quapropter poſuerunt manus ſuas ſuper utrumque, injeceruntque eos in carcerem ad craſtinum uſque, quoniam tempus erat veſpertinum.* 4 *Multi verò ex iis qui audierant ſermones eorum, crediderunt: Et factus eſt numerus hominum credentium circiter quinque millia.* 5 *Cùm autem fuiſſet poſtera dies, convenerunt principes, & ſeniores, atque ſcribæ in Jeruſalem.* 6 *Et Hannan princeps ſacerdotum, & Caiphas, & Johannes, & Alexander, & cœtus eorum qui erant de genere principatûs ſacerdotalis:* 7 *Et ſtatuentes utrumque in medio, ſciſcitati ſunt ab eis, Quânam virtute, aut quo nomine feciſtis vos hoc?* 8 *Tunc repletus eſt Petrus Spiritu ſancto, & ait illis, O principes populi, & ô ſenes Iſraelis,* 9 *Siquidem hodie judicamur ob beneficium collatum in hominem ægrotum, & per quid liberatus ſit iſte:* 10 *Sit notum apud vos, & apud univerſum populum Iſraelis, quòd per nomen Jeſu Nazareni quem vos crucifixiſtis, quem ſuſcitavit Deus à mortuis, per ipſum ſtetit iſte in medio veſtri ſanus & integer. Hactenus.* 11 *Is eſt lapis quem contempſiſtis vos fabricatores, qui factus eſt caput anguli.* 12 *Nec enim eſt ſalus per quenquam neque per alium, neque reperitur nomen aliud conceſſum hominibus per quod oporteat ſalvari, niſi per ipſum ſolum.*

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

26 ለክሙኬ ፡ አቅደመ ፡ እግዚአብሔር ፡ አንሥኦቶ ፡ ለወልዱ ፡ ወፈነወ ፡ ይባርክሙ ፡ ከመ ፡
ትነስሑ ፡ እምእከየ ፡ መግባሪክሙ ፡፡=፦ በዕለተ ፡ በዓለ ፡ ፋሲካ ፡ መንበብ ፡፡=፦
1 ሀ ዐ ወእንዘ ፡ ይነግርዎሙ ፡ ለሕዝብ ፡ መጽኡ ፡ ሊቃነ ፡ ካህናት ፡ ወመገብተ ፡
2 ምኵራብ ፡ ወሰዱቃውያን ፡ ለዕሊሆሙ ፡፡=፦ እስመ ፡ ይሜህርዎሙ ፡ ለሕዝብ ፡ ወይነግር
3 ዎሙ ፡ በእንተ ፡ ኢየሱስ ፡ ወሕይወተ ፡ ሙታን ፡፡=፦ ወአኀዝዎሙ ፡ ወአውዐለ
4 ዎሙ ፡ ሙዓለ ፡ እስከ ፡ ጌሠመ ፡ እስመ ፡ ወድአ ፡ ሰርከ ፡፡=፦ ወብዙኃን ፡ እለ ፡ ሰ
ምዑ ፡ ዘንተ ፡ ነገረ ፡ ወአመኑ ፡ ወኮነ ፡ ኍልቆሙ ፡ ለዕደው ፡ እለ ፡ አመኑ ፡ ኃምሰ
5 ምእት ፡፡=፦ ወአመዝ ፡ በሳኒታ ፡ ተጋብኡ ፡ መላእክት ፡ ወረበናት ፡ ወጸሐፍት ፡ በኢ
6 የሩሳሌም ፡፡=፦ ወሐና ፡ ሊቀ ፡ ካህናት ፡ ወቀያፋ ፡ ወዮሐንስ ፡ ወእለእክስንድሮስ ፡
7 ወኵሎሙ ፡ ዘመደ ፡ ካህናት ፡፡=፦ ወአቀምዎሙ ፡ ማእከለ ፡ ዐውድ ፡ ወሐተትዎ
ሙ ፡ ወይቤልዎሙ ፡ በኀይለ ፡ መኑ ፡ ወበስመ ፡ መኑ ፡ ገበርክሙ ፡ ዘንተ ፡ አንትሙ ፡፡=፦
8 ወመልአ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ደቢ ፡ ጴጥሮስ ፡ ሰቢሃ ፡፡ ወይቤሎሙ ፡ ስምዑ ፡ መላእክ
9 ተ ፡ አሕዛብ ፡ ወረበናት ፡ ለእምሁ ፡፡=፦ ንሕነ ፡ ንትኳነን ፡ በረድኤት ፡ ሰብእ ፡ መዋቲ ፡
10 እጓለ ፡ እመሕያው ፡ በወነት ፡ እንከ ፡ ሐይወ ፡ ዝንቱ ፡፡=፦ አእምሩ ፡ እንከ ፡ ጥዩ
ቀ ፡ ኵሉ ፡ ቤተ ፡ እስራኤል ፡ ከመ ፡ በስሙ ፡ ለኢየሱስ ፡ ናዝራዊ ፡ ዘአንትሙ ፡ ሰቀል
ክሞ ፡ ደቦ ፡ ዕፀ ፡ ወእግዚአብሔር ፡ አንሥኦ ፡ እምውታን ፡ ሐይወ ፡ በቅድሜክ
11 ሙ ፡ ዝንቱ ፡፡=፦ እስመ ፡ ይእቲ ፡ እብን ፡ እንተ ፡ መነንዋ ፡ ነደቅት ፡ ወይእቲ ፡ ኮነት ፡
12 ውስተ ፡ ርእሰ ፡ ማእዘንት ፡፡=፦ አልቦ ፡ እንከ ፡ ካልእ ፡ ሕይወት ፡ ወአልቦ ፡ ካልእ ፡
ስም ፡ በመትሕተ ፡ ሰማይ ፡ ዘይትወሀብ ፡ ለሰብእ ፡ በዘ ፡ የሐዩ ፡፡=፦

26 *Vobis igitur primùm Deus excitavit filium ſuum, & miſit eum benedicere vobis, ut reſipiſcatis à malitia operum veſtrorum.*

CAP. IV.

Die feſti Paſchatis lectio.

1 *ET loquentibus illis populo, venerunt principes ſacerdotum, & procuratores templi, & Sadducæi contra illos:* 2 *Quia docebant populos, & prædicabant iis de Jeſu, & vitâ mortuorum.* 3 *Et prehenderunt eos, & commiſerunt eos in cuſtodiam, in craſtinum diem, quia jam veſpera erat.* 4 *Et multi fuerunt qui audierunt hunc ſermonem, & crediderunt: & factus eſt numerus virorum qui crediderunt, quinquageſies centum.* 5 *Et tunc in proximo die congregati ſunt principes, & magiſtri, & ſcribæ in Hieruſalem.* 6 *Et Hana princeps ſacerdotum, & Cajaphas, & Johannes, & Alexander, & omnes ex genere ſacerdotum.* 7 *Et ſtatuerunt eos medio conventûs, & percontati ſunt eos, & dixerunt iis; In poteſtate cujus, & in nomine cujus feciſtis hoc vos?* 8 *Et plenitudo Spiritûs ſancti fuit ſuper Petrum ſtatim, & dixit iis; Audite principes gentium, & magiſtri populi ejus:* 9 *Nos diiudicamur pro auxilio dato homini à mortis periculo vitæ reſtituto; quomodo videlicet vivus factus ſit iſte.* 10 *Scitote igitur perfectè tota domus Iſraelis, quòd in nomine Jeſu Nazareni, quem vos ſuſpendiſtis ſuper ligno, & Deus ſuſcitavit à mortuis, vivit coram vobis iſte.* 11 *Quia hic eſt lapis quem recuſârunt ædificantes, & hic factus eſt in caput anguli.* 12 *Et non eſt igitur alia vita, & non eſt aliud nomen ſub cœlo quod dabitur hominibus, quibus vivant.*

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ἈΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. Δ'.

Videntes autem Petri *libertatem* & Joannis, & *deprehendentes* quòd ho-
13 Θεωροῦντες δὲ τὴν τοῦ Πέτρου παῤῥησίαν καὶ Ἰωάννου, καὶ καταλαβόμενοι ὅτι ἄν-
mines *illiterati* *sunt*, & idiotæ, admirabantur: cognoscebántque eos quoniam cum
θρωποι ἀγράμματοί εἰσι καὶ ἰδιῶται, ἐθαύμαζον· ἐπεγίνωσκόν τε αὐτοὺς ὅτι σὺν
Jesu fuerant: *At* hominem videntes cum eis stantem *illum*
14 τῷ Ἰησοῦ ἦσαν· (ι) Τὸν δὲ ἄνθρωπον βλέποντες σὺν αὐτοῖς ἑστῶτα τὸν
curatum, nihil *habebant* contradicere. *Jubentes* autem eos extra con-
15 τεθεραπευμένον, οὐδὲν εἶχον ἀντειπεῖν. Κελεύσαντες δὲ (κ) αὐτοὺς ἔξω τοῦ συν-
cilium *abire*, conferebant ad invicèm, Dicentes; Quid faciemus
16 εδρίου ἀπελθεῖν, συνέβαλλον πρὸς ἀλλήλους, Λέγοντες, Τί (λ) ποιήσομεν
hominibus istis? quoniam quidem *enim* notum signum factum est per eos, omnibus
τοῖς ἀνθρώποις τούτοις; ὅτι μὲν γὰρ γνωστὸν σημεῖον γέγονε δι' αὐτῶν, πᾶσι
habitantibus Hierusalem manifestum, & non possumus negare. Sed
17 τοῖς κατοικοῦσιν Ἱερουσαλὴμ φανερόν, καὶ οὐ δυνάμεθα (μ) ἀρνήσασθαι. Ἀλλ'
ut ne *super plus perserpat* in populum, *minaciter* comminemur eis,
ἵνα μὴ ἐπὶ πλεῖον διανεμηθῇ εἰς τὸν (ν) λαόν, ἀπειλῇ ἀπειλησώμεθα αὐτοῖς,
ne ultrà *loqui* in nomine hoc ulli hominum. Et vocantes eos,
18 μηκέτι λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ μηδενὶ ἀνθρώπων. Καὶ καλέσαντες αὐτούς,
denuntiaverunt *eis* omnino *non loqui*, neque *docere* in nomine
(ξ) παρήγγειλαν αὐτοῖς τὸ καθόλου μὴ φθέγγεσθαι, μηδὲ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι
Jesu. *At* Petrus & Joannes respondentes, ad eos dixerunt;
19 τοῦ Ἰησοῦ. Ὁ δὲ Πέτρος καὶ (ο) Ἰωάννης ἀποκριθέντες (π) πρὸς αὐτοὺς εἶπον,
Si justum est in conspectu Dei, vos audire potiùs quàm Deum, judicate: Non
20 Εἰ δίκαιόν ἐστιν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὑμῶν ἀκούειν μᾶλλον ἢ τοῦ Θεοῦ, κρίνατε· Οὐ
possumus enim *nos* quæ vidimus & audivimus, non loqui. Illi *verò* commi-
21 δυνάμεθα γὰρ ἡμεῖς ἃ (ρ) εἴδομεν καὶ ἠκούσαμεν, μὴ λαλεῖν. Οἱ δὲ προσαπει-
nantes dimiserunt eos, *nihil* invenientes quomodò punirent eos, propter
λησάμενοι ἀπέλυσαν αὐτούς, μηδὲν εὑρίσκοντες τὸ πῶς κολάσωνται αὐτούς, διὰ

populum: quia omnes *glorificabant* *Deum super* *facto*. Annorum enim erat
τὸν λαόν· ὅτι πάντες ἐδόξαζον τὸν Θεὸν ἐπὶ τῷ γεγονότι. Ἐτῶν γὰρ ἦν 22
plurium quadraginta homo, in quo factum fuerat signum istud sani-
πλειόνων (σ) τεσσαράκοντα ὁ ἄνθρωπος ἐφ' ὃν ἐγεγόνει τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς ἰά-
tatis. Dimissi autem venerunt ad *proprios*: & annuntiaverunt, quanta ad
σεως. Ἀπολυθέντες δὲ ἦλθον πρὸς τοὺς ἰδίους· καὶ ἀπήγγειλαν ὅσα πρὸς 23
eos principes Sacerdotum & seniores dixissent. *Ii autem audientes*, unani-
αὐτοὺς οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι εἶπον. Οἱ δὲ ἀκούσαντες, ὁμοθυ- 24
miter levaverunt vocem ad Deum, & dixerunt; Domine, tu *Deus* qui
μαδὸν ἦραν φωνὴν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ (τ) εἶπον, Δέσποτα, (υ) σὺ ὁ Θεὸς ὁ
fecisti cœlum, & terram, & mare, & omnia quæ in eis:
ποιήσας τὸν οὐρανόν, καὶ τὴν γῆν, καὶ τὴν θάλασσαν, καὶ πάντα τὰ ἐν (φ) αὐτοῖς·
Qui per os David pueri tui, *dicens* [*fuisti*;] *Ut quid* fremuerunt gentes, &
Ὁ διὰ στόματος Δαβὶδ τοῦ παιδός σου εἰπών, Ἱνατί ἐφρύαξαν ἔθνη, καὶ 25
populi meditati sunt inania? Astiterunt reges terræ, & principes
λαοὶ ἐμελέτησαν κενά; Παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ οἱ ἄρχοντες 26
coacti sunt in *idem* adversùs Dominum, & adversùs Christum ejus. *Coacti sunt*
συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατὰ τοῦ Κυρίου καὶ κατὰ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ. Συνήχθησαν 27
enim *in* *veritate* *in* sanctum puerum tuum Jesum, quem unxisti, Herodésque
γὰρ ἐπ' (χ) ἀληθείας ἐπὶ τὸν ἅγιον παῖδά σου Ἰησοῦν, ὃν ἔχρισας, Ἡρώδης τε
& Pontius Pilatus, cum gentibus, & populis Israël, Facere quæcunque manus
καὶ Πόντιος Πιλάτος, σὺν ἔθνεσι καὶ λαοῖς Ἰσραήλ, Ποιῆσαι ὅσα ἡ χείρ 28
tua & consilium tuum *præfinivit* fieri. Et nunc, Domine, respice in
σου καὶ ἡ βουλή σου προώρισε γενέσθαι. Καὶ τὰ νῦν Κύριε (ψ) ἔπιδε ἐπὶ 29
minas eorum, & da servis tuis cum fiducia omni loqui
τὰς ἀπειλὰς αὐτῶν, καὶ δὸς τοῖς δούλοις σου μετὰ παῤῥησίας πάσης λαλεῖν
verbum tuum,
τὸν λόγον σου,

MS. A. (ι) Τόν τε (κ) αὐτοὺς (λ) ποιήσωμεν (μ) ἀρνεῖσθαι. Ἀλλ' ἵνα δὲ μὴ (ν) λαόν, ἀπειλησώμεθα αὐτοῖς, μὴ λαλεῖν (ξ) παρήγγειλαν τὸ (ο) ὁ Ἰωάννης (π) εἶπον πρὸς αὐτούς, (ρ) εἴδαμεν (σ) τεσσεράκοντα (τ) εἶπαν, (υ) σὺ ὁ ποιήσας (φ) αὐτοῖς· Ὁ τοῦ πατρὸς ἡμῶν διὰ Πνεύματος ἁγίου στόματος Δαβὶδ παιδός (χ) ἀληθείας, ἐν τῇ πόλει σου ταύτῃ ἐπὶ τὸν (ψ) ἔφιδε

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

13 [illegible]

Quúmque audîssent sermonem Simeonis & Johannis quem palàm dixerant, intellexerunt eos esse literarum imperitos, & idiotas, eósque admirati sunt: atque agnoverunt ipsos cum Jesu versatos fuisse. 13 Conspiciebant porrò adstantem cum eis claudum illum qui sanatus fuerat: nihilque poterant contra eos dicere. 14 Tunc jusserunt eos educi è synagoga sua: dicebántque alius ad alium; 15 Quid faciemus hominibus istis? ecce enim signum illud manifestum quod editum est per eos, omnibus incolis Jerusalem notum est, nec possumus inficiari. 16 Sed ne magìs fama isthæc pervagetur, interminemur eis, ne ampliùs loquantur in nomine isto ulli hominum. 17 Proindè advocârunt eos, & præceperunt eis, ne omninò loquerentur aut docerent in nomine Jesu. 18

Martyrum. 9.

19 [illegible]

Responderunt Simon Petra & Johannes, ac dixerunt eis; An rectum sit apud Deum, vobis obedire potiùs quàm Deo, judicate. 19 Non enim possumus quod vidimus & audivimus, non loqui. 20 Et interminati sunt eis, ac dimiserunt eos: quia non invenerunt causam puniendi eos, propter populum: quandoquidem unusquisque glorificabat Deum super eo quod factum fuerat. 21 Erat enim plusquàm quadraginta annos natus homo ille, in quo editum fuerat hoc signum sanationis. 22 Quúmque dimissi essent, venerunt ad fratres suos, & renuntiârunt eis quæcunque dixerant sacerdotes & seniores. 23 Isti autem quum audîssent, simul extulerunt vocem suam ad Deum, dixerúntque; Domine, tu es Deus qui fecisti cœlum & terram, & maria & omnia quæ in eis sunt: 24 Túque is es qui locutus es per Spiritum sanctitatis per os David servi tui; Quare tumultuârunt gentes, & populi meditati sunt inane? 25 Astiterunt reges terræ principésque, & consilium inierunt simul adversùs Dominum & adversùs Christum ejus. 26 Congregati sunt enim verè in hac civitate adversùs sanctum filium tuum Jesum quem tu unxisti, Herodes & Pilatus cum gentibus & synagoga Israel, 27 Ut facerent quæcunque manus tua priùs designaverat esse facienda. 28 Sed & nunc, Domine intuere, & vide minas eorum, & da servis tuis ut palàm prædicent sermonem tuum. 29

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

13 ወሰበ ፡ ርእይዎሙ ፡ ለጴጥሮስ ፡ ወለዮሐንስ ፡ ጥቡዓን ፡ ከመ ፡ ገሃደ ፡ ይነግርዎሙ ፡ አእመርዎ
ሙ ፡ ከመ ፡ ሰብእ ፡ የዋሃን ፡ እሙንቱ ፡ ወኢያአምሩ ፡ መጽሐፍተ ፡ ወአንከርዎሙ ፡ እስመ ፡ ያአም
14 ርዎሙ ፡ ከመ ፡ ምስለ ፡ ኢየሱስ ፡ ሀለው ፡፡ ወይሬእይዎ ፡ ለዝኩ ፡ ብእሲ ፡ ዘሐይወ ፡ ይቀው
15 ም ፡ ምስሌሆሙ ፡ ወሐጥኡ ፡ ዘይብሉ ፡ በእንቲአሆሙ ፡፡ ወአዘዙ ፡ ያእትትዎሙ ፡ ጥቀ ፡ እም
16 ኀበ ፡ ዐውድ ፡ ወተናገሩ ፡ በበይናቲሆሙ ፡፡ ወይቤሉ ፡ [ምንተ] ንሬስዮሙ ፡ ለእሉ ፡ ሰብእ ፡፡
በጸሎተ ፡ ማኅበር ፡ ወበረክብካ ፡ ምንባብ ፡፡
ናሁ ፡ ተዐውቀ ፡ ትእምርቶሙ ፡ በኀበ ፡ ኵሎሙ ፡ እለ ፡ ይነብሩ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ ወገሃደ ፡
ኮነ ፡ ወኢንክል ፡ ኀቢኦቶ ፡ ለዝንቱ ፡፡

Et quum vidissent Petrum & Johannem promptos ut publicè loquerentur iis, cognoverunt quod homines simplices erant, et nesciebant literas, et admirati sunt eos: quia cognoscebant eos quòd cum Jesu erant. 13 *Et videbant hunc hominem qui sanatus fuerat stantem cum iis, et nihil habuerunt quod dicerent contra eos.* 14 *Et præceperunt ut educerent eos secus à concilio, et colloquuti sunt inter se, et dixerunt;* 15 Quid *faciemus istis hominibus?* 16

In oratione congregationis, & in dimissione ejus, lectio.

Ecce conspicuum factum est signum eorum apud omnes qui inhabitant Hierusalem, et manifestum fuit, et non possumus occultare illud.

Versio VULGATA LATINA.

13 Videntes autem Petri constantiam & Joannis, comperto quòd homines essent sine literis, & idiotæ, admirabantur, & cognoscebant eos quoniam cum Jesu fuerant: 14 Hominem quoque videntes stantem cum eis, qui curatus fuerat, nihil poterant 15 contradicere. Jusserunt autem eos foràs extra concilium secedere: & confere- 16 bant ad invicèm, Dicentes; Quid faciemus hominibus istis? quoniam quidem notum signum factum est per eos, omnibus habitantibus Jerusalem: manifestum est, 17 & non possumus negare. Sed ne ampliùs divulgetur in populum, comminemur 18 eis, ne ultrà loquantur in nomine hoc ulli hominum. Et vocantes eos, denuntia- 19 verunt ne omninò loquerentur, neque docerent in nomine Jesu. Petrus verò & Joannes respondentes, dixerunt ad eos; Si justum est in conspectu Dei, vos po- 20 tiùs audire quàm Deum, judicate: Non enim possumus quæ vidimus & audivimus 21 non loqui. At illi comminantes dimiserunt eos: non invenientes quomodò punirent eos, propter populum, quia omnes clarificabant id quod factum fuerat in eo quod acciderat. 22 Annorum enim erat ampliùs quadraginta homo, in quo factum fuerat signum istud sanitatis. 23 Dimissi autem venerunt ad suos: & annuntiaverunt eis, quanta ad eos principes sacerdotum & seniores dixissent. 24 Qui cùm audîssent, unanimiter levaverunt vocem ad Deum, & dixerunt; Domine, tu es qui fecisti cœlum, & terram, mare, & omnia quæ in eis sunt: 25 Qui Spiritu sancto per os patris nostri David, pueri tui, dixisti; Quarè fremuerunt Gentes, & populi meditati sunt inania? 26 Astiterunt reges terræ, & principes convenerunt in unum, adversùs Dominum, & adversùs Christum ejus? 27 Convenerunt enim verè in civitate ista adversùs sanctum puerum tuum Jesum, quem unxisti, Herodes, & Pontius Pilatus, cum Gentibus, & populis Israël, 28 Facere quæ manus tua & consilium tuum decreverunt fieri. 29 Et nunc, Domine, respice in minas eorum, & da servis tuis cum omni fiducia loqui verbum tuum,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* قراءة الاربعا من السبة الثانية من الفصح *

13 * فاذ ابصروا مجاهرة بطرس ويوحنا * وتيقنوا انهما رجلان لا يعرفان الكتاب واميان *
14 تعجبوا اذ عرفوهما انهما كانا مع يسوع * وشاهدوا الرجل المشفي معهما واقفا * ولم يكن
15 لهم حجة يناقضونهما بها * فامروا ان يخرجا خارج المجمع * واقبل بعضهم مع بعض قايلين *
16 ماذا نعمل بهذين الرجلين * اما ان قد صارت بهما حركة قد عرفها كل القاطنين
17 باورشليم فذلك ظاهر * وما يمكننا انكارها * لكن لئلا ينمي خبرها في الشعب كثيرا *
18 فلنهددهما ونتوعدهما الا يخاطبا بهذا الاسم ايضا احدا من الناس * ثم استدعوهما
19 واوصوهما الا ينطقا بالجملة ولا يعلما باسم ايسوع * فاجابهم بطرس ويوحنا قايلين * ان
يكن امرا مقسطا قدام الله ان نسمع منكم اكثر من الله فاحكموا بذلك علينا *
20 21 فاننا نحن ما يمكننا الا نتكلم بما عايناه وسمعناه * وانهم توعدوهما واصرفوهما * اذ
لم يجدوا حجة عليهما كيف يعذبونهما * من اجل الشعب * لانهم كلهم يمجدوا الله على
22 العجب الصاير * لان الرجل الذي صارت فيه اية الشفا هذه * كانت له اكثر من اربعين
سنة * تم * * قراءة ليوم الخميس من السبت الثانية بعد الفصح * تح *
23 24 * فلما اطلقا اقبلا الي اهلهما * فخبراهم بما قاله لهما روساء الكهنة والشيوخ * فحين
سمعوا ذلك رفعوا كلهم الي الله صوتا وقالوا * ايها السيد انت هو الاله الباري السماء والارض *
25 والبحر وكافة البرايا التي فيها * القايل بفم داوود فتاك * لم شغبت الامم وهذت الشعوب
26 27 اباطيل * ملوك الارض قاموا * والروساء اجتمعوا جميعا على الرب وعلي مسيحه * لانه
قد اجتمع بالحقيقة على ابنك القدوس يسوع الذي مسحته * هيرودس وبيلاطس
28 البنطي مع الامم وشعوب اسراييل * ليعملوا جميع ما تقدمت يمينك ورايك بحدوث
29 صيرورته * والان يا رب اقبل بنظرك الي تهويلاتهم * وامنح عبيدك ان يتكلموا كلامك
بكل مجاهرة *

Lectio feriæ quartæ hebdomadæ secundæ infra Pascha.

Cùm autem vidissent apertè Petrum & Johannem, certóque scivissent eos esse homines ignaros scripturæ & idiotas, admirati sunt, agnoscentes eos fuisse cum Jesu. 13 *Et cum vidissent hominem qui sanatus fuerat stantem cum ipsis, nec haberent prætextum contradicendi eis,* 14 *Præceperunt ut educerentur ambo extra concilium, & consultârunt alter cum altero, dicentes;* 15 *Quid faciemus duobus hisce viris? Quòd enim factum sit per eos prodigium, quod jam nôrunt omnes habitantes in Hierusalem, res est perspicua, nec possumus eam denegare.* 16 *Verùm ne multùm crescat ejus fama inter populum, interminemur & minitemur eis, ne loquantur hoc de nomine posthac ulli hominum.* 17 *Deindè accersitis illis jusserunt ne loquerentur omnino, néve docerent nomen Jesu.* 18 *Responderunt eis Petrus & Johannes, dicentes, An sit res justa coram Deo, audire vos potiùs quàm Deum, damnate nos in hoc.* 19 *Nobis enim est impossibile quin loquamur quod vidimus & audivimus.* 20 *Ipsi verò minitati sunt eis, & dimiserunt eos: cùm non invenissent occasionem adversùs eos quomodo punirent eos, propter populum: quia omnes glorificaverant Deum ob miraculum quod factum fuerat.* 21 *Homo enim in quo actum fuerat hujusmodi signum curationis, erat annorum ampliùs quadraginta.* 22 Hactenus.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis secundæ infra Pascha.

Cùm igitur dimissi fuissent, adierunt suos, & narraverunt eis quæ dixerant ad illos principes sacerdotum et seniores. 23 *Qui statim atque hæc audierunt, extulerunt omnes vocem ad Deũ, & dixerunt, O Domine, tu es Deus creator cœli ac terræ, & maris cum omnibus creaturis quæ in eis sunt:* 24 *Qui dixisti per os David pueri tui, Quarè tumultuârunt gentes, & delirârunt populi falsitates?* 25 *Reges terræ surrexerunt, & principes congregati sunt pariter contra Dominum & contra Christum ejus.* 26 *Nam congregatus est verè contra filium tuum sacrosanctum Jesum quem unxisti, Herodes, & Pilatus Pontius unà cum gentibus ac populis Israel,* 27 *Ad faciendum quidquid dextera tui & consilium tuum prædefinivit fore.* 28 *Nunc ergò ô Domine, admove aspectum tuum ad minas eorum, & da servis tuis ut loquantur sermonem tuum omni cum libertate:* 29

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

17 አላ ፡ ዳእሙ ፡ ከመ ፡ ፈድፋደ ፡ ኢይብዛኅ ፡ ውስተ ፡ ሕዝብ ፡ ንገሥጾሙ ፡ ከመ ፡ ኢይ
18 ንግሩ ፡ እንከ ፡ ዳእሙ ፡ በስሙ ፡ ለኢየሱስ ፡ ለሰብእ ፡፡ ወጸውዕዎሙ ፡ ወገሠጽዎ
ሙ ፡ ወይቤልዎሙ ፡ ግሙራ ፡ ኢትንግሩ ፡ ወኢትመሀሩ ፡ በስሙ ፡ ለኢየሱስ ፡ ወኢለመ
19 ኑሂ ፡፡ ወተሠጥውዎሙ ፡ ጴጥሮስ ፡ ወዮሐንስ ፡ ወይቤልዎሙ ፡ ይረትዕኑ ፡ በቅድመ ፡
20 እግዚአብሔር ፡ ኢያድክሙ ፡ ንስማዕ ፡ ወአኮ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ፍትሑ ፡ አንትሙ ፡ ለሊ
21 ክሙ ፡፡ ንሕነሰ ፡ ኢንክል ፡ ከቢተ ፡፡ ወእሞዝ ፡ ኀደግዎሙ ፡ ሰበ ፡ ኀጥኡ ፡ በዘ ፡ ይኴ
ንንዎሙ ፡ እስመ ፡ ኵሉ ፡ ሕዝብ ፡ ያእኵቱ ፡ እግዚአብሔር ፡ በእንተ ፡ ውእቱ ፡ ተአምር ፡
22 ዘኮነ ፡፡ እስመ ፡ ፈድፋደ ፡ እምአርብዓ ፡ ዓመቱ ፡ ለውእቱ ፡ ብእሲ ፡ ዘበላዕሌሁ ፡ ኮነ ፡
ዝንቱ ፡ ተአምረ ፡ ሕይወት ፡፡
23 10 ወተፈቲሖሙ ፡ ሖሩ ፡ ኀበ ፡ ሰብኦሙ ፡ ወነገርዎሙ ፡ ኵሎ ፡ ዘይቤልዎሙ ፡ ሊቃነ ፡
24 ካህናት ፡ ወረበናት ፡፡ ወሰሚዖሙ ፡ አንሥኡ ፡ ቃሎሙ ፡ ኅቡረ ፡ ኀበ ፡ እግዚአብሔ
ር ፡ ወይቤሉ ፡፡ አንተ ፡ እግዚአብሔር ፡ አምላክነ ፡ ዘገበርከ ፡ ሰማየ ፡ ወምድረ ፡ ወባሕረ ፡
25 ወኵሎ ፡ ዘውስቴቶሙ ፡፡ ዘለሊከ ፡ ነበብከ ፡ በመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ በአፉሁ ፡ ለዳዊት ፡
ገብርከ ፡ አቡነ ፡ ወትቤ ፡፡ ለምንት ፡ አንገለጉ ፡ አሕዛብ ፡ ወሕዝብኒ ፡ ነበቡ ፡ ከንቶ ፡፡
26 ወተንሥኡ ፡ ነገሥተ ፡ ምድር ፡ ወመላእክትኒ ፡ ተጋብኡ ፡ ምስሌሆሙ ፡ ኅቡረ ፡ ላዕለ ፡
27 እግዚአብሔር ፡ ወላዕለ ፡ መሲሑ ፡፡ አማን ፡ አንገለጉ ፡ በዛቲ ፡ ሀገር ፡ ላዕለ ፡ ቅዱስ ፡ ወ
ልድከ ፡ ኢየሱስ ፡ ዘቀባእከሁ ፡ ሄሮድስ ፡ ወጲላጦስ ፡ ጰንጤናዊ ፡ ምስለ ፡ ሕዝቢሆሙ ፡
28 ወሕዝበ ፡ እስራኤል ፡፡ ከመ ፡ ይግበሩ ፡ በደበ ፡ ትርዐተ ፡ እዴከ ፡ ወምክርከ ፡ ከመ ፡
29 ይኩን ፡፡ ወይእዜኒ ፡ እግዚኦ ፡ ርኢ ፡ ትእይርቶሙ ፡ ወሀበሙ ፡ ለአግብርቲከ ፡ ገሃደ ፡
ይንግሩ ፡ ቃለከ ፡፡

Sed tamen ut abundantiùs non augescat in populo, comminabimur eos ut non loquantur ampliùs, sed in nomine Jesu hominis. 17 *Et vocaverunt eos, & comminati sunt eos, & dixerunt iis; Nunquam alloquemini & non docebitis in nomine Jesu, quenquam.* 18 *Et responderunt iis Petrus et Johannes, et dixerunt iis;* 19 *Rectúmne est in conspectu Dei, vos auscultare et non Deum, judicate vel vosmetipsi:* 20 *Nos igitur non possumus occultare.* 21 *Et tunc dimiserunt eos, quum non habuissent aliquid in quo condemnarent eos: quia omnes populi gratias agebant Deo propter illud signum quod factum fuit.* 22 *Quia plus quàm quadraginta anni erant istius hominis, super quem factum fuerat hoc signum vitæ.* 23 *Et quum soluti essent, venerunt ad homines suos et nuntiaverunt iis omnia quæ dixissent iis principes sacerdotum et magistri.* 24 *Et quum audivissent, sustulerunt voces eorum simul ad Deum, et dixerunt; Tu Domine, Deus noster es, qui fecisti cœlum et terram, et mare, et omnia quæ in iis sunt.* 25 *Qui ipse tu dixisti in Spiritu sancto per os David servi tui Patris nostri, et dixisti; Quare convenerunt gentes, et populi meditati sunt inania:* 26 *Et insurrexerunt reges terræ, et principes etiam congregati sunt cum iis simul, adversùs Dominum, et adversùs Messiam ejus:* 27 *Verè, convenerunt in hac civitate, adversùs sanctum filium tuum Jesum, quem unxisti, Herodes, et Pilatus Pontineus, cum gentibus eorum, et populo Israelis.* 28 *Ut facerent, secundùm decretum manûs tuæ et consilii tui, ut fieret.* 29 *Et nunc, O Domine, respice minas eorum, et da servis tuis ut liberè loquantur sermonem tuum:*

ΠΡΑ´ΞΕΙΣ ΤΩ͂Ν ἈΠΟΣΤΟ´ΛΩΝ. ΚΕΦ. Δ´. Ε´.

In manum tuam *extendere te in sanitatem*, & signa, & prodigia fieri per
30 Ἐν τῷ τὴν (ω) χεῖρά σου ἐκτείνειν σε εἰς ἴασιν, καὶ σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ
nomen sancti *pueri* tui Jesu. Et *precatis eis*, motus est
31 τοῦ ὀνόματος τοῦ ἁγίου παιδός σου Ἰησοῦ. Καὶ δεηθέντων αὐτῶν, ἐσαλεύθη
locus, in quo erant congregati: & repleti sunt omnes Spiritu sancto, &
ὁ τόπος ἐν ᾧ ἦσαν συνηγμένοι· καὶ ἐπλήσθησαν (α) ἅπαντες Πνεύματος ἁγίου, καὶ
loquebantur verbum Dei cum fiducia. *At* multitudinis credentium
32 ἐλάλουν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ μετὰ παῤῥησίας. Τοῦ δὲ πλήθους τῶν πιστευσάντων Ε´
erat cor & anima una: *& neque unus quicquam existentium* ei, dicebat
(β) ἦν ἡ καρδία καὶ ἡ ψυχὴ μία· καὶ οὐδὲ εἷς τι τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ, ἔλεγεν
proprium esse: sed erant illis omnia communia. Et magnâ virtute reddebant
33 ἴδιον εἶναι· ἀλλ᾽ ἦν αὐτοῖς ἅπαντα κοινά. Καὶ (γ) μεγάλῃ δυνάμει ἀπεδίδουν
testimonium Apostoli resurrectionis Domini Jesu: gratiâque magna
τὸ μαρτύριον οἱ ἀπόστολοι τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ· χάρις τε μεγάλη
erat in *omnes eos*. Neque enim egens quisquam erat *in ipsis*. Quotquot
34 ἦν ἐπὶ πάντας αὐτούς. Οὐδὲ γὰρ ἐνδεής (δ) τις ὑπῆρχεν ἐν αὐτοῖς. ὅσοι
enim possessores agrorum aut domorum erant, vendentes afferebant pretia *ven-*
γὰρ κτήτορες χωρίων ἢ οἰκιῶν ὑπῆρχον, πωλοῦντες ἔφερον τὰς τιμὰς τῶν πι-
ditorum, Et ponebant ante pedes Apostolorum. Dividebatur autē singulis,
35 πρασκομένων, Καὶ ἐτίθουν παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων. διεδίδοτο δὲ ἑκάστῳ,
prout *quis* opus *habebat*. *Joses* autem, cognominatus Barnabas ab
36 καθότι ἄν τις χρείαν εἶχεν. (ε) Ἰωσῆς δὲ, ὁ ἐπικληθεὶς Βαρνάβας (ζ) ὑπὸ
Apostolis, (quod est interpretatum, Filius consolationis,) Levites, Cyprius
τῶν ἀποστόλων, (ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον, Υἱὸς παρακλήσεως,) Λευΐτης, Κύπριος
genere, *Existente ei agro, vendito* attulit *pecuniam*, & posuit ante
37 τῷ γένει, Ὑπάρχοντος αὐτῷ ἀγροῦ, πωλήσας ἤνεγκε τὸ χρῆμα, καὶ ἔθηκε παρὰ
pedes Apostolorum.
τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων.

CAP. V. έ.

Vir autem quidam Ananias nomine, cum Sapphira uxore sua ven-
ΑΝὴρ δέ τις (α) Ἀνανίας ὀνόματι, σὺν Σαπφείρῃ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ ἐπώ- 1
didit *possessionem*: Et *intervertit* de pretio, consciâ *etiam* uxore
λησε κτῆμα· Καὶ ἐνοσφίσατο ἀπὸ τῆς τιμῆς, (β) συνειδυίας καὶ τῆς γυναικὸς 2
suâ: & afferens partem quandam, ad pedes Apostolorum posuit. Dixit autem
αὐτοῦ· καὶ ἐνέγκας μέρος τι, παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων ἔθηκεν. Εἶπε δὲ 3
Petrus; Anania, *propter quid implevit* Satanas cor tuum, men-
(γ) Πέτρος, Ἀνανία, διατί ἐπλήρωσεν ὁ Σατανᾶς τὴν καρδίαν σου, ψεύ-
tiri te *Spiritum sanctum, & intervertere* de pretio *prædii*?
σασθαί σε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, καὶ νοσφίσασθαι ἀπὸ τῆς τιμῆς τοῦ χωρίου;
Nónne manens tibi manebat, & vænundatum in tua potestate erat? *Quid quòd*
Οὐχὶ μένον σοὶ ἔμενε, καὶ πραθὲν ἐν τῇ σῇ ἐξουσίᾳ ὑπῆρχε; τί ὅτι 4
posuisti in corde tuo rem hanc? Non es mentitus hominibus, sed Deo.
ἔθου ἐν τῇ καρδίᾳ σου τὸ πρᾶγμα τοῦτο; οὐκ ἐψεύσω ἀνθρώποις, ἀλλὰ τῷ Θεῷ.
Audiens autem Ananias verba hæc, *cadens* expiravit. Et factus est timor
Ἀκούων δὲ (δ) Ἀνανίας τοὺς λόγους τούτους, πεσὼν ἐξέψυξε. καὶ ἐγένετο φόβος 5
magnus super omnes *audientes hæc*. Surgentes autem juvenes *corri-*
μέγας ἐπὶ πάντας τοὺς (ε) ἀκούοντας ταῦτα. Ἀναστάντες δὲ οἱ νεώτεροι συνέ- 6
puerunt eum, & efferentes sepelierunt. Factum est autē quasi horarum trium spa-
στειλαν αὐτὸν, καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν. Ἐγένετο δὲ ὡς ὡρῶν τριῶν διά- 7
tium, & uxor ipsius nesciens factum, introivit. *Respondit* autem ei
στημα, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ μὴ εἰδυῖα τὸ γεγονὸς, εἰσῆλθεν. Ἀπεκρίθη δὲ (ζ) αὐτῇ 8
Petrus; Dic mihi, si tanti agrum vendidistis? Illa *autem* dixit; Etiam, tanti.
ὁ Πέτρος, Εἰπέ μοι, εἰ τοσούτου τὸ χωρίον ἀπέδοσθε; ἡ δὲ εἶπε, Ναὶ, τοσούτου.

MS. A. (ω) χεῖρά σε ἐκτείνειν εἰς (α) ἅπαντες τοῦ ἁγίου Πνεύματος, (β) ἦν καρδία καὶ ψυχὴ (γ) δυνάμει μεγάλῃ ἀπεδίδουν οἱ ἀπόστολοι τὸ μαρτύριον τῆς ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου, χάρις (δ) τις ἦν ἐν (ε) Ἰωσὴφ (ζ) ἀπὸ

ΚΕΦ. έ. MS. A. (α) ὀνόματι Ἀνανίας, (β) συνειδυίης καὶ τῆς γυναικός· καὶ (γ) ὁ Πέτρος, (δ) ὁ Ἀνανίας (ε) ἀκούοντας. Ἀναστάντες (ζ) πρὸς αὐτὴν Πέτρος, Εἰπέ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

30 [illegible]
31 [illegible]

Manum tuam porrigens ad prodigia virtu- 30
tésque edendas in nomine Filii tui sancti
Jesu. Et quum orâssent ac fuissent auspi- 31
cati preces, commotus est locus in quo erant
congregati: & repleti sunt omnes Spiritu
sanctitatis, ac loquebantur palàm sermonem
Dei.

Feriâ tertiâ candidatorum. 10.

32 [illegible]
33 [illegible]
34 [illegible]
35 [illegible]
36 [illegible]
37 [illegible]

Erat autem cœtûs hominum illorum qui 32
crediderant, anima una, & una mens: ne-
móque ex eis dicebat de facultatibus quas
possidebat, suas esse: sed omnia quæ habe-
bant, erant communitatis. Magnâque vir- 33
tute testabantur ipsi Apostoli de resurrecti-
one Jesu Christi: & gratia magna inerat
illis omnibus. Cæterùm nemo erat inter 34
eos egenus: illi enim qui possidebant fun-
dos & domos, vendebant, & afferebant pre-
tia eorum quæ vendebantur: Depone- 35
bántque ad pedes Apostolorum: & daba-
tur unicuique prout egebat. Joseph autem 36
ille qui cognominatus est Barnaba ab Apo-
stolis, (quod exponitur, Filius consolationis)
Levita, ex regione Cypri, Habebat agrum, 37
& vendidit eum, attulítque pretium ejus,
& deposuit ante pedes Apostolorum.

Defunctorum. 11.

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]

CAP. V.

Porrò vir quidam, cujus nomen erat Ha- 1
nania, cum uxore sua nomine Saphira, ven-
diderat fundum suum: Abstulit autem ex 2
ejus pretio, abdidítque, consciâ uxore suâ,
& attulit partem pecuniæ, ac deposuit ante
pedes Apostolorum. Cui dixit Simon; 3
Hanania, cur ita obfirmavit satanas cor
tuum, ut mentireris in Spiritum sanctitatis, &
interverteres ex pecunia pretii fundi illius?
Nónne tuus erat priusquàm venditus esset? 4
postquàm venundatus est imò etiam tu po-
testatem habebas super pretium: quid tibi
venit in mentem ut hanc rem perpetrares?
Non mentitus es in homines, sed in Deum.
Quumque audisset Hanania hos sermones, 5
cecidit, & mortuus est. Et pavor ingens
invasit omnes qui hæc audierant. Surre- 6
xerunt autem ii qui juvenes erant inter eos,
& collegerunt eum, eductúmque sepelie-
runt. Tribus verò pòst horis & uxor ejus 7
ingressa est, quum nesciret quid actum es-
set. Cui dixit Simon; Dic mihi num hoc 8
pretio vendideritis fundum? Ipsa verò
dixit; Etiam, hoc pretio.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

30 ወትሰፍሕ፡እዴከ፡ወትገብር፡ተአምረ፡ወመንክረ፡በስመ፡ወልድከ፡ኢየሱስ፡ክርስቶስ።
31 ወሶበ ፡ ጸለዩ ፡ አድለቅለቀ ፡ ውእቱ ፡ መካን ፡ ኀበ ፡ ሀለው ፡ ይቀውሙ ፡ ኅቡረ፡
ጉቡአን ፡ ወመልአ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ዲበ ፡ ኵሎሙ ፡ ወነገሩ ፡ ቃለ ፡ እግዚአብሔር፡
ገሃደ።

Et extendas manum tuam, & facias signa & miracula in nomine filii tui Jesu 30
Christi. Et quum orâssent, commotus est iste locus ubi stabant simul congregati: 31
& plenus fuit Spiritus sanctus super omnes illos, & loquuti sunt verbum Dei
liberè.

በፋሲካ ፡ ወበማኅበር።

Pro paschate & congregatione.

32 ፲፫ ወኵሎሙ ፡ እለ ፡ አምኑ ፡ በአሐዱ ፡ ልብ ፡ ወበአሐቲ ፡ ነፍስ ፡ ወአልቦ ፡ እም፡
ውስቴቶሙ ፡ ዘይብል ፡ ዝንቱ ፡ ዘዚአየ ፡ ንዋየ ፡ ዘኵሎሙ ፡ ኅቡረ።

Et omnes credentes fuerunt in uno corde, & in una anima: & nemo fuit ex illis 32
qui diceba, Hoc meum est: substantia iis omnibus communis erat.

Versio VULGATA LATINA.

30 In eo quòd manum tuam extendas ad sanitates, & signa & prodigia fieri per
31 nomen sancti filii tui Jesu. Et cùm orâssent, motus est locus, in quo erant
congregati: & repleti sunt omnes Spiritu sancto, & loquebantur verbum Dei
32 cum fiducia. Multitudinis autem credentium erat cor unum, & anima una:
nec quisquam eorum, quæ possidebat, aliquid suum esse dicebat, sed erant illis
33 omnia communia. Et virtute magnâ reddebant Apostoli testimonium resurrectio-
34 nis Jesu Christi Domini nostri: & gratia magna erat in omnibus illis. Neque
enim quisquam egens erat inter illos. Quotquot enim possessores agrorum
35 aut domorum erant, vendentes afferebant pretia eorum quæ vendebant, Et
ponebant ante pedes Apostolorum. Dividebatur autem singulis prout cuique
36 opus erat. Joseph autem, qui cognominatus est Barnabas ab Apostolis, (quod
37 est interpretatum, Filius consolationis,) Levites, Cyprius genere, Cùm haberet agrum, vendidit eum, & attulit pretium, & posuit ante pedes Apostolorum.

CAP. V.

Vir autem quidàm nomine Ananias, cum Saphira uxore sua, vendidit agrum, 1
Et fraudavit de pretio agri, consciâ uxore suâ: & afferens partem quan- 2
dam, ad pedes Apostolorum posuit. Dixit autem Petrus; Anania, cur 3
tentavit satanas cor tuum, mentiri te Spiritui sancto, & fraudare de pre-
tio agri? Nónne manens tibi manebat, & venumdatum in tua erat po- 4
testate? Quarè posuisti in corde tuo hanc rem? Non es mentitus homi-
nibus, sed Deo. Audiens autem Ananias hæc verba, cecidit & exspiravit. 5
Et factus est timor magnus super omnes qui audierunt. Surgentes autem ju- 6
venes amoverunt eum, & efferentes sepelierunt. Factum est autem quasi hora- 7
rum trium spatium, & uxor ipsius, nesciens quod factum fuerat, introivit.
Dixit autem ei Petrus; Dic mihi, mulier, si tanti agrum vendidistis? At illa 8
dixit; Etiam, tanti.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

30 * باسطا يدك الى الشفاء * وتصير آيات وجرايح باسم ابنك يسوع القدوس * واذ توسلوا تزلزل
31 الموضع الذي كانوا فيه مجتمعين * وامتلاوا كلهم من روح القدس * وتكلموا كلام الله
32 بمجاهرة * تم * يه * وجماعة الذين آمنوا كانوا قلبا ونفسا واحدة * وما كان يقول
33 احد منهم عن شي من التي لهم انه خاص له * بل الاشياء كلها كانت عندهم مشاعة * وكان
الرسل يبرهنون الشهادة بانبعاث يسوع المسيح بقوة عظيمة * وكانت عليهم كلهم نعمة
34 جسيمة * ولم يكن فيهم محتاج * لان جميع الذين كانوا يملكون ضياعا او منازل كانوا
35 يبيعونها ويجلبون اثمان المبيعات * فيضعونها لدى اقدام الرسل * ليعطي منها كل واحد
36 على مقدار ما يحتاج اليه * وان يوسيس من الرسل الملقب برنابا الذي اسمه مترجم ابن
37 التعزية اللاوي القبرسي الجنس * كانت له حقل فباعها وجلب المال ووضعه عند اقدام الرسل *

Extendens manum tuam ad cura- 30
tionem, ut fiant signa atque pro-
digia per nomen filii tui Jesu sa-
crosancti. Et cùm orâssent, mo- 31
tus est locus in quo erant congre-
gati: & repleti sunt omnes Spiritu
sanctitatis, & loquebantur sermones
Dei cum libertate. Hactenus. *Cæ-* 32
tus autem eorum qui crediderant,
erat cordis & animi unius, nec
dicebat quisquam eorum de ulla re
quam habebant, eam esse sibi pecu i-
arem, sed res omnes erant apud ipsis
communes. Et Apostoli promulga- 33
bant testimonium de resurrectione
Jesu Christi cum virtute magna,
eratque super eos omnes gratia in-
gens. Neque erat inter eos egenus: 34
quandoquidem omnes qui possidebant
agros aut domos, vendebant eas, &
afferebant pretia rerum venditarum,
Et ponebant ea ad pedes Apostolorum, 35
ut distribueretur ex eis unicuique pro
ratione egestatis ejus. Et verò Joses 36
de numero Apostolorum, qui cogno-
minatus est Barnaba, (cujus nomen
interpretatur, Filius consolationis,)
Levita, Cypri° genere, Habebat agrū, 37
vendidit illum, attulitque pecuniam,
& posuit eam ad pedes Apostolorum.

* قراءة ليوم الجمعة من السبة الثانية بعد الفصح * يه *

Lectio feriæ sextæ hebdomadis
secundæ infra Pascha.

* الفصل الخامس *

1 * وان رجلا ما اسمه حننيا مع صفيرا امراته * باع اقطاعه * وخان وسرق من ثمنه عن
2 علم من امراته * وقدم جزوا ما ووضعه عند اقدام الرسل * فقال بطرس * يا حننيا لم
3 ملا الشيطان قلبك ان تكذب لروح القدس * وسرقت ثمن الضيعة * اليست مدى
4 بقاءها كانت باقية لك * واذ بيعت في سلطانك كانت * فلم وضعت في قلبك هذا
5 الامر * لم تكذب للناس لكن لله * فاذا سمع حننيا هذه الاقوال سقط فتوفي *
6 فصار خوف عظيم على جميع الذين سمعوا هذه الاخبار * فقام الاحداث فستروه وحملوه
7 ودفنوه * فصار بعد مسافة ثلث ساعات دخلت امراته من غير ان تعلم بما صار *
8 * فاجابها بطرس * قولي لي هذا * بهذا المقدار بعتما الضيعة * فقالت نعم بهذا
المقدار *

CAP. V.

Vir autem quidam nomine Ha- 1
nania cum Saphira uxore sua, ven-
diderat agrum suum: Et fraudans 2
furatus est de pretio ejus, consciâ
uxore suâ, & afferens partem ali-
quam, posuit eam ad pedes Apostolo-
rum. Dixit autem Petrus, O Hana- 3
nia, cur implevit Satanas cor
tuum, ut mentireris Spiritui sanctita-
tis, & furareris pretium agri?
Nónne quandiu mansurus erat, tibi 4
manebat? & postquam venditus
est, in tua erat potestate: Cur ergò
posuisti in corde tuo rem istam?
Non es mentitus hominibus, sed Deo.
Audiens autem Hanania hosce ser- 5
mones, cecidit & expiravit: Fa-
ctúsque est timor magnus super
omnes eos qui audierant hujusmodi
historias. Surgentes autem juvenes, 6
operuerunt eum, sublatumque sepe-
lierunt. Et accidit post spatium 7
trium horarum, ut ingrederetur
uxor ejus, ignorans quod evenerat.
Dixitque ad eam Petrus, Dic mihi 8
hoc, Tantíne vendidistis agrum? At,
Etiam, tanti.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

33 ወዓቢየ ፡ ኀይለ፡ይገብሩ፡ሐዋርያት ፡ ስምዐ፡ ተንሥኦቱ ፡ ለእግዚእነ ፡ ኢየሱስ፡ክርስቶ
34 ስ ፡ ወጸጋ ፡ ዐቢየ ፡ ሞገሶሙ ፡ በኀበ ፡ ኵሉ።   ወአልቦ ፡ እምውስቴቶሙ ፡ ፅኑስ ፡ ዘቦ፡
35 ቤተ ፡ ወዐፀደ ፡ ወይን ፡ ይሴይጡ ፡ ወያመጽኡ ፡ ሤጦ።   ወያነብሩ ፡ ታሕተ ፡ እገሪ
36 ሆሙ ፡ ለሐዋርያት ፡ ወእሙንቱሰ ፡ ይከፍሉ ፡ ለፅኑሳን።   ወሀሎ ፡ ብእሲ ፡ ዘስሙ፡
ዮሴፍ ፡ ዘይብልዎ ፡ በርናባስ ፡ ዘእምውስተ ፡ ሐዋርያት ፡ ወበትርጓሜሁ ፡ ይብልዎ ፡
37 ወልደ፡ፍሥሓ፡ሌዋዊ፡ዘሀገረ፡ቆጵሮስ።   ወቦ፡ገራህት፡ ወሤጦ፡ ወአንበረ፡[ሤጦ]ታሕተ፡
እገሪ ፡ ሐዋርያት።

Et magnâ virtute faciebant Apostoli testimonium resurrectionis Domini nostri Jesu 33
Christi, & magna gratia eorum fuit apud omnes. Et nemo fuit ex illis egens: 34
qui habebant domum aut vineam, vendebant, & adduxerunt pretium ejus, Et po- 35
nebant sub pedibus Apostolorum: & illi dividebant egentibus. Et fuit homo cujus 36
nomen fuit Joseph, quem vocabant Barnaban, qui ex Apostolis erat, (& in inter-
pretatione ejus, vocant eum, Filium consolationis,) Levites civitatis Cypri: Et ha- 37
buit agrum & vendidit eum, & pretium posuit sub pedibus Apostolorum.

1 ፰ ፲፫ ወሀሎ፡ ብእሲ፡ዘስሙ ፡ አናንያ፡ ወስመ ፡ ብእሲቱ ፡ ሰጲራ ፡ ወሤጡ ፡ እሙንቱ ፡
2 ዐፀደ ፡ ወይኖሙ።   ወቀሰጡ ፡ መንፈቀ ፡ ሤጦ ፡ ተማኪሮሙ ፡ ምስለ ፡ ብእሲቱ ፡
3 ወአምጽኡ ፡ መንፈቆ ፡ ሤጦ ፡ ወአንበሩ ፡ ታሕተ ፡ እገሪሆሙ ፡ ለሐዋርያት።   ወይ
ቤሎ ፡ ጴጥሮስ ፡ ሐናንያ ፡ እፎ፡ መልአ ፡ ልብከ ፡ ሰይጣን ፡ ከመ ፡ ተሐሰዎ ፡ ለመንፈ
4 ስ ፡ ቅዱስ ፡ ወቀሠጥከ ፡ እምሤጠ ፡ ወይንከ።   አኮሁ ፡ ለከ ፡ እምነበረ ፡ ሶበሂ፡
ነበረ ፡ ወሶበሂ፡ ሤጥከ ፡ በፈቃድከ፡ ሤጥከ፡ ለምንት፡ እንከ፡ ሐለይከ፡ በልብከ፡ ትግበር፡
5 ዘንተ ፡ ለእግዚአብሔርኬ፡ ሐሰውከ፡ ወአኮ፡ ለሰብእ።   ወሰሚዖ፡ ዘንተ፡ ነገረ፡ ሐ
6 ናንያ ፡ ተነጽሐ ፡ ወሞተ።   ወኮነ፡ዓቢይ፡ግርማ።   ወፈርሁ ፡ ኵሎሙ፡ እለ፡ሰምዕዎ።
7 ወተንሥኡ ፡ መሐዛት፡ ጸር ፡ ወገነዝዎ፡ ወአውፅእዎ ፡ ወቀበርዎ።   ወእምዝ፡ እም
ድኅረ፡ ሠለስቱ፡ሰዓት፡ መጽአት፡ ብእሲቱ ፡ ወኢያእመረት ፡ ብእሲቱ፡ ዘኮነ ፡ ሞተ ፡ወቦ
8 አት።   ወይቤላ ፡ ጴጥሮስ ፡ ንገሪኒ ፡ ብእሲቶ ፡ በመጠነዝ ፡ ሤጥክሙ ፡ ወይንክሙ ፡
ወትቤሎ ፡ እወ ፡ ከማሁ።

CAP. V.

Et fuit vir, cujus nomen Ananias, & nomen uxoris ejus Saphira, & vendiderunt 1
illi vineam eorum: Et fraudaverunt partem pretii ejus ineuntes consilium, ille cum 2
uxore sua: & adtulerunt partem pretii ejus, & posuerunt sub pedibus Apostolorum.
Et dixit ei Petrus; Anania, quomodò implevit cor tuum Satanas, ut mentireris 3
Spiritui sancto, & fraudâsti de pretio vineæ tuæ? Nónne tibi mansisset dum 4
mansisset, & quando vendidisti, in voluntate tua pretium tuum? quare igitur cogi-
tâsti in corde tuo facere hoc? Deo igitur mentitus es, & non hominibus. Et audiens hoc 5
convictus fuit Ananias, & prostratus fuit, & obiit: & fuit magnus terror, & timue-
runt omnes qui audivissent eum. Et surrexerunt juvenes eorum, & involverunt 6
eum, & extulerunt eum, & sepelierunt eum. Et tunc post tres horas venit uxor ejus: 7
& nesciebat uxor ejus quòd fuit mortuus ejus, & intravit. Et dixit Petrus; Dic 8
mihi mulier, num tanti vendidistis vineam vestram? & dixit ei, Etiam, sic.

ΠΡΆΞΕΙΣ ΤΩ͂Ν ΑΠΟΣΤΌΛΩΝ. ΚΕΦ. Ε΄. ς΄.

At Petrus ait ad eam; Quid quod convenit vobis tentare Spiritum
9 Ὁ δὲ Πέτρος εἶπε πρὸς αὐτήν, Τί ὅτι συνεφωνήθη ὑμῖν πειράσαι τὸ Πνεῦμα
Domini? Ecce pedes eorum, qui ſepelierunt virum tuum, ad oſtium, & effe-
Κυρίου; ἰδοὺ οἱ πόδες τῶν θαψάντων τὸν ἄνδρα σου, (η) ἐπὶ τῇ θύρᾳ, καὶ ἐξοί-
rent te. Cecidit autem confeſtim ante pedes ejus, & expiravit. In-
10 σουσί σε. Ἔπεσε δὲ παραχρῆμα (θ) παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ἐξέψυξεν. εἰσ-
trantes autem juvenes, invenerunt illam mortuam, & efferentes ſepelierunt
ελθόντες δὲ οἱ νεανίσκοι, (ι) εὗρον αὐτὴν νεκράν, καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν
ad virum ſuum. Et factus eſt timor magnus in univerſa eccleſia, &
11 πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς. Καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐφ᾽ ὅλην τὴν ἐκκλησίαν, (κ) καὶ
in omnes audientes hæc. Per autem manus Apoſtolorum fiebant
12 ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας ταῦτα. Διὰ δὲ τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων (λ) ἐγένετο
ſigna & prodigia in plebe multa. Et erant unanimiter omnes in
σημεῖα καὶ τέρατα (μ) ἐν τῷ λαῷ πολλά. καὶ ἦσαν ὁμοθυμαδὸν (ν) ἅπαντες ἐν
porticu Salomonis. At cæterorum nemo audebat conjungi illis: ſed
13 τῇ στοᾷ Σολομῶντος. Τῶν δὲ λοιπῶν οὐδεὶς ἐτόλμα κολλᾶσθαι αὐτοῖς· ἀλλ᾽
magnificabat eos populus. Magis autem apponebantur credentes
14 ἐμεγάλυνεν αὐτοὺς ὁ λαός. Μᾶλλον δὲ προσετίθεντο (ξ) πιστεύοντες
Domino, multitudines virorúmque, ac mulierum: Ut & ſecundùm plateas
15 τῷ Κυρίῳ, πλήθη ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν· Ὥστε (ο) κατὰ τὰς πλατείας
efferre infirmos, & ponere in lectulis ac grabbatis, ut venientis
ἐκφέρειν τοὺς ἀσθενεῖς, καὶ τιθέναι ἐπὶ (π) κλινῶν καὶ κραββάτων, ἵνα ἐρχομένου
Petri, etſi umbra obumbraret quenquam illorum. Conveniebat autem & multitudo
16 Πέτρου κἂν ἡ σκιὰ ἐπισκιάσῃ τινὶ αὐτῶν. Συνήρχετο δὲ καὶ τὸ πλῆθος
circumquè circà civitatum in Hieruſalem, afferentes ægros, & vexatos à
τῶν πέριξ πόλεων (ρ) εἰς Ἱερουσαλήμ, φέροντες ἀσθενεῖς καὶ ὀχλουμένους ὑπὸ
ſpiritibus immundis: qui curabantur omnes. Exurgens autem princeps ς΄
17 πνευμάτων ἀκαθάρτων· οἵτινες ἐθεραπεύοντο ἅπαντες. Ἀναστὰς δὲ ὁ ἀρχ-
Sacerdotum, & omnes qui cum illo (quæ exiſtens hæreſis Sadducæorum) repleti ſunt
ιερεὺς καὶ πάντες οἱ σὺν αὐτῷ (ἡ οὖσα αἵρεσις τῶν Σαδδουκαίων) ἐπλήσθησαν
zelo: Et injecerunt manus ſuas in Apoſtolos, & poſuerunt
ζήλου· Καὶ ἐπέβαλον τὰς (σ) χεῖρας αὐτῶν ἐπὶ τοὺς ἀποστόλους, καὶ ἔθεντο 18
eos in cuſtodia publica. Angelus autem Domini per noctem aperuit
αὐτοὺς ἐν τηρήσει δημοσίᾳ. Ἄγγελος δὲ Κυρίου (τ) διὰ τῆς νυκτὸς ἤνοιξε 19
januas cuſtodiæ: educénſque eos, dixit; Ite, & ſtantes
τὰς θύρας τῆς φυλακῆς· ἐξαγαγών τε αὐτούς, εἶπε, Πορεύεσθε, καὶ σταθέντες 20
loquimini in templo plebi omnia verba vitæ hujus. Audientes
λαλεῖτε ἐν τῷ ἱερῷ τῷ λαῷ πάντα τὰ ῥήματα τῆς ζωῆς ταύτης. Ἀκούσαντες 21
autem intraverunt ſub diluculum in templum, & docebant. Adveniens
δὲ εἰσῆλθον ὑπὸ τὸν ὄρθρον εἰς τὸ ἱερόν, καὶ ἐδίδασκον. Παραγενόμενος
autem princeps Sacerdotum, & qui cum eo, convocaverunt concilium, & omnem
δὲ ὁ ἀρχιερεύς, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, συνεκάλεσαν τὸ συνέδριον καὶ πᾶσαν
ſenatum filiorum Iſraël: Et miſerunt ad carcerem, adduci eos.
τὴν γερουσίαν τῶν υἱῶν Ἰσραήλ· καὶ ἀπέστειλαν εἰς τὸ δεσμωτήριον, ἀχθῆναι αὐτούς.
At miniſtri accedentes non invenerunt eos in cuſtodia: reverſi
Οἱ δὲ (υ) ὑπηρέται παραγενόμενοι οὐχ εὗρον αὐτοὺς ἐν τῇ φυλακῇ· ἀναστρέψαντες 22
autem nuntiaverunt, Dicentes; Quod quidem carcerem invenimus clau-
δὲ ἀπήγγειλαν, Λέγοντες, Ὅτι (φ) τὸ μὲν δεσμωτήριον εὕρομεν κεκλεισμέ- 23
ſum in omni ſecuritate, & cuſtodes extrà ſtantes ante januas: aperientes
νον ἐν πάσῃ ἀσφαλείᾳ, καὶ τοὺς (χ) φύλακας ἔξω ἑστῶτας πρὸ τῶν θυρῶν· ἀνοίξαντες
autem, intùs neminem invenimus. Ut autē audierunt ſermones hos, & Sacerdos
δέ, ἔσω οὐδένα εὕρομεν. Ὡς δὲ ἤκουσαν τοὺς λόγους τούτους, (ψ) ὅ,τε ἱερεὺς 24
& præfectus templi, & principes Sacerdotū, ambigebant de illis, quidnam fieret
καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, διηπόρουν περὶ αὐτῶν, τί ἂν γένοιτο
hoc. Adveniens autem quidam nuntiavit eis, dicens; Quia ecce
τοῦτο. Παραγενόμενος δέ τις ἀπήγγειλεν (ω) αὐτοῖς, λέγων, Ὅτι ἰδοὺ 25
viri quos poſuiſtis in cuſtodia, ſunt in templo ſtantes, & docentes
οἱ ἄνδρες οὓς ἔθεσθε ἐν τῇ φυλακῇ, εἰσὶν ἐν τῷ ἱερῷ ἑστῶτες, καὶ διδάσκοντες
populum.
τὸν λαόν.

MS. A. (η) ἐπὶ τὰς θύρας, (θ) πρὸς τοὺς (ι) εὗρον (κ) καὶ πάντας (λ) ἐγίνετο (μ) πολλὰ ἐν τῷ λαῷ. (ν) πάντες (ξ) οἱ πιστεύοντες (ο) καὶ εἰς τὰς (π) κλιναρίων καὶ κραβάτων, (ρ) Ἱερουσαλήμ, (σ) χεῖρας ἐπὶ (τ) διὰ νυκτὸς ἀνοίξας (υ) παραγενόμενοι ὑπηρέται (φ) τὸ δεσμωτήριον (χ) φύλακας ἑστῶτας ἐπὶ τῶν (ψ) ὅ,τε στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, (ω) αὐτοῖς, Ὅτι

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]

[illegible]

12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]

Dixit ei Simon, Quoniam concordes fuiſtis ad tentandum Spiritum Domini, ecce pedes eorum qui ſepelierunt maritum tuum ſunt pro foribus, & ipſi efferent te. 9 Et eo ipſo momento cecidit ad pedes eorum; & mortua eſt. 10 Et ingreſſi ſunt juvenes illi, & nacti ſunt eam mortuam, & collectam detulerunt, ac ſepelierunt eam ad latus mariti ſui. Et extitit timor ingens in tota Eccleſia, & in omnibus qui hæc audierunt. 11

Apoſtolorum. 12.

Edebantur autem per manum Apoſtolorum ſigna & virtutes multæ in populo, & erant omnes congregati ſimul in porticu Salomonis. 12 Ex aliis autem nemo audebat ad eos accedere, ſed magnificabat eos populus. 13 Magiſque accreſcebant ii qui credebant in Domino, cœtus virorum & mulierum. 14 Adeò ut in plateas efferrent ægrotos, conjectos in grabatis, ut quum veniret Simon, vel umbra ipſius operiret eos. 15 Conveniebant autem plurimi ad eos ex urbibus aliis adjacentibus Jeroſolymæ, qui adferebant ægros, eóſque in quibus eſſent ſpiritus immundi, & ſanabantur omnes. 16 Proindè repletus eſt invidiâ ſummus ſacerdos, cunctique qui cum eo erant (quum eſſent ex doctrina Sadducæorum:) 17 Et injecerunt manus in Apoſtolos, prehenſóſque obvinxerunt in carcere. 18 Tunc noctu angelus Domini reſeravit fores carceris, & eduxit eos, ac dixit eis; 19 Ite, ſtate in templo, & loquimini ad populum omnes hos ſermones vitæ. 20 Exierunt igitur tempore matutino, & introierunt templum, ac docebant. 21 Princeps autem ſacerdotum, iique qui cum eo erant, advocârunt ſocios ſuos & ſeniores Iſrael: miſerúntque in cuſtodiam qui adducerent Apoſtolos. Quúmque profecti eſſent ii qui miſſi fuerant ab eis, non invenerunt eos in carcere: 22 reverſi itaque venerunt, Dicentes; Invenimus carcerem clauſum cautè, atque adeò cuſtodes ſtantes pro foribus: & aperuimus, at neminem invenimus illic. 23 Quúmque audiſſent hos ſermones principes ſacerdotum & præfecti templo., obſtupeſcebant ſuper ipſis, & cogitabant quid hoc eſſet. 24 Adveniens autem quidam, nuntiavit eis; Viri illi quos vinxeratis in carcere, ecce ſtant in templo, & docent populum. 25

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

9 ወይቤላ ፡ ጴጥሮስ ፡ እፎ ፡ እንከ ፡ ኅበርክሙ ፡ ታመክርዎ ፡ ለመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ናሁኬ ፡
እገሪሆሙ ፡ ለእለ ፡ ቀበርዎ ፡ ለምትኪ ፡ ኀበ ፡ ኆኅት ፡ ወይወስዱኪ ፡ ኪያኪ ፡፡ ።
10 ወተነስሐት ፡ ሰቤሃ ፡ ታሕተ ፡ እገሪሁ ፡ ወሞተት ፡ ወቦኡ ፡ ማሕዛት ፡ ጾር ፡ ወረከብዋ ፡
11 በድና ፡ ወወሰድዋ ፡ ወቀበርዋ ፡ ኀበ ፡ ምታ ፡፡ ። ወኮነ ፡ ዐቢይ ፡ ግር ፡ ወፈርሁ ፡ ኵ
ሉ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያናት ፡ እለ ፡ ሰምዕዎ ፡ ለዝንቱ ፡፡ ። ማ
በሐዋርያት ፡ መንበብ ፡፡ ።
12 ወበእደዊሆሙ ፡ ለሐዋርያት ፡ ይከውን ፡ ተኣምራ ፡ ወመንክራ ፡ በውስተ ፡ አሕዛብ ፡፡ ወ
ሀለው ፡ ኅቡረ ፡ በቤተ ፡ መቅደስ ፡ ውስተ ፡ ህዋረ ፡ ሰሎሞን ፡፡ ።

Et dixit ei Petrus, Quomodo igitur communicâſtis inter vos ut tentaretis Spiritum ſanctum? ecce igitur pedes eorum qui ſepelierunt maritum tuum, ad oſtium ſunt, & efferent teipſam. 9 *Et proſtrata fuit ſtatim ſub pedibus ejus, & obiit:* 10 *& intrârunt juvenes oneris, & invenerunt corpus ejus, & extulerunt eam, & ſepeliverunt eam apud maritum ſuum.* *Et fuit magnus terror, & timuerunt omnes eccleſiæ quæ audiviſſent hoc.* 11

Pro Apoſtolis lectio.

Et per manus Apoſtolorum fiebant ſigna & miracula in populo, & fuerunt ſimul in Domo ſancta in porticu Solomonis. 12

Verſio VULGATA LATINA.

9 Petrus autem ad eam; Quid utique convenit vobis tentare Spiritum Domini? Ecce pedes eorum, qui ſepelierunt virum tuum, ad oſtium; & efferent te. 10 Confeſtim cecidit ante pedes ejus, & expiravit. Intrantes autem juvenes, invenerunt illam mortuam, & extulerunt, & ſepelierunt ad virum ſuum. 11 Et factus eſt timor magnus in univerſa eccleſia, & in omnes qui audierunt hæc. 12 Per manus autem Apoſtolorum fiebant ſigna & prodigia multa in plebe. Et erant unanimiter omnes in porticu Salomonis. 13 Cæterorum autem nemo audebat ſe conjungere illis: ſed magnificabat eos populus. 14 Magis autem augebatur credentium in Domino multitudo virorum, ac mulierum, 15 Ita ut in plateas ejicerent infirmos, & ponerent in lectulis ac grabatis, ut, veniente Petro, ſaltem umbra illius obumbraret quenquam illorum, & liberarentur ab infirmitatibus ſuis. 16 Concurrebat autem & multitudo vicinarum civitatum Jeruſalem, afferentes ægros, & vexatos à ſpiritibus immundis: qui curabantur omnes. 17 Exurgens autem princeps ſacerdotum, & omnes qui cum illo erant (quæ eſt hæreſis Sadducæorum) repleti ſunt zelo: 18 Et injecerunt manus in Apoſtolos, & poſuerunt eos in cuſtodia publica. 19 Angelus autem Domini per noctem aperiens januas carceris, & educens eos, dixit; 20 Ite, & ſtantes loquimini in templo plebi omnia verba vitæ hujus. 21 Qui cùm audiſſent, intraverunt diluculò in templum, & docebant. Adveniens autem princeps ſacerdotum, & qui cum eo erant, convocaverunt concilium, & omnes ſeniores filiorum Iſraël: & miſerunt ad carcerem ut adducerentur. 22 Cùm autem veniſſent miniſtri, & aperto carcere non inveniſſent illos, reverſi nuntiaverunt, 23 Dicentes; Carcerem quidem invenimus clauſum cum omni diligentia, & cuſtodes ſtantes ante januas: aperientes autem neminem intùs invenimus. 24 Ut autem audierunt hos ſermones magiſtratus templi, & principes ſacerdotum, ambigebant de illis quidnam fieret. 25 Adveniens autem quidam nuntiavit eis; Quia ecce viri, quos poſuiſtis in carcerem, ſunt in templo ſtantes, & docentes populum.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

9 * فقال لها بطرس * لم اتفقتما على اختبار روح الرب * ها ارجل الذين دفنوا رجلك على
10 الباب * وسيخرجونك * وفي الحال سقطت عند رجليه وموتت * ولما دخل الاحداث وجدوها
11 ميتة * فحملوها ودفنوها عند رجلها * وصار خوف عظيم على الجماعة كلها * وعلى جميع
الذين سمعوا هذه الخطوب * تم *

Ait illi Petrus, Quarè conſpirâſtis ad tentandum Spiritum Domini? Ecce pedes eorum qui ſepelierunt virum tuum, ad januam, etiam te efferent. 9 *Et ſtatim cecidit ad pedes ejus, & mortua eſt. Cùmque intrâſſent juvenes, invenerunt eam mortuam: quare ſublatam ſepelierunt prope maritum ejus.* 10 *Invaſitque terror maximus cœtum univerſum, omnéſque illos qui tales audierant ſermones.* 11 Hactenus.

* يوم الاحد الجديد *

Die dominicâ novâ, (i. in Albis.)

12 * وصارت ايات الرسل جرايح وايات كثيرة في الشعب * وكانوا كلهم اجمعون في اصطوان
13 سليمان * واما باقيهم فلم يكن احد يجسر ان يلاصقهم * بل كان الشعب يعظمهم *
14 * وكان الذين يؤمنون بالرب يزدادون * كثير رجال ونساء كثير * حتى انهم في الشوارع
15 كانوا يحملون المرضى * ويضعونهم على اسرة وكراسي * لكيما اذا اجتاز بهم بطرس ولو صار
16 ان يفي ظله على احدهم * وكان يجي معهم اكثر اهل المدن المحيطة بهم الى اورسليم *
17 جايبين بسقمي ومرضى من الارواح النجسة * وكانوا يبرون كلهم اجمعون * فنهض رييس
18 الكهنة وجميع الذين كانوا في سقاف وفرقة الزنادقة مملوين حسدا * فوضعوا ايديهم على
19 الرسل وحبسوهم في العامة * ففتح ملاك الله في الليل ابواب الحبس * واخرجهم منه وقال لهم *
20 * انطلقوا وقفوا في الهيكل * وكلموا الشعب اجمع باقوال هذه الحياة * تم *

Factáque ſunt per manus Apoſtolorum prodigia & ſigna multa in populo: & erant omnes pariter in porticu Salomonis. 12 *Cæterorum verò nemo audebat ſe conjungere illis: ſed populus magnificabat eos.* 13 *Et qui credebant in Dominum, creſcebant, copia virorum, & mulieres permultæ:* 14 *Adeò ut in plateis afferrent ægrotos, ponerentque eos ſuper lectulos et grabbatos, ut dum tranſiret prope illos Petrus, ſaltem obumbraret umbra ejus aliquem ipſorum.* 15 *Veniebant etiam cum illis complures incolæ urbium eis adjacentium, Jeroſolymam, afferentes ægros & læſos à ſpiritibus immundis: & ſanabantur omnes pariter.* 16 *Surrexerunt autem princeps ſacerdotum, & omnes qui erant in ſecta & factione Saducæorum, pleni invidiâ,* 17 *Poſuerúntque manus ſuas ſuper Apoſtolos, & clauſerunt eos carcere publico.* 18 *Aperuit autem angelus Dei noctu januas carceris, & educens eos illinc, ait illis;* 19 *Ite, & ſtate in templo, & loquimini cuncto populo ſermones hujus vitæ.* 20 Hactenus.

* السبت الثاني بعد الفصح *

Sabbatho ſecundo poſt Paſcha.

21 * فاذ سمعوا قوله دخلوا الهيكل قبل السحر وعلموا * فلما اقبل رييس الكهنة والذين معه
22 استدعوا الجمع وكل شيوخة من بني اسرائيل * وانفذوا الى الحبس يحضروهم * فلما جاء
23 اليه الاعوان لم يجدوهم في الحبس * فعادوا اليهم فاخبروهم * قايلين انا وجدنا الحبس مغلوقا
24 بكل استيثاق * والحراس وقوفا امام الابواب * ففتحناه ولم نجد في باطنه احدا * فاذ سمع هذه
25 الاقوال الكاهن وامير الهيكل ورؤساء الكهنة * تحيروا في امرهم كيف صار هذا * فجا واحد
فاخبرهم ان الرجال الذين وضعتموهم في الحبس هم في الهيكل واقفين يعلمون الشعب *

Qui cùm audiſſent ſermonem ejus, adierunt templum ante auroram, docuerúntque. Veniens autem princeps ſacerdotum & qui cum eo erant, convocârunt cœtum cunctoſque ſenes filiorum Iſrael, & miſerunt ad carcerem ut adducerent eos. 21 *Cùm ergò veniſſent ad eum miniſtri, non repererunt eos in carcere, & reverſi nuntiaverunt eis, Dicentes;* 22 *Invenimus quidem carcerem obſeratum omni cum ſecuritate, & cuſtodes ſtantes ante januas: apertientes autem eum, neminem intus invenimus.* 23 *Auditis hiſce ſermonibus ſacerdos, & præfectus templi, principeſque ſacerdotum, dentrati ſunt negotium illorum, quinam factum eſſet hoc.* 24 *Venit autem quidam, & ſignificavit eis, dicens; Viri, quos poſuiſtis in carcerem, ſtant in templo docentes populum.* 25

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]

21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]

Et tunc amplius nemo fuit qui auſus eſt concedere eos: ſed honorabant eos populi, & magnificabant eos. 13 *Et multi additi erant qui credebant in Domino noſtro, et multi viri & mulieres.* 14 *Et adducebant ægrotos in lectis, & collocabant eos, ita ut attingeret eos umbra Petri quando tranſiret.* 15 *Et veniebant multi à civitatibus circum adjacentibus Hieruſalem, & adducebant ægrotos, & qui vexati erant dæmonibus malis, & vivificabat omnes eos.* 16 *Et ſurrexerunt principes ſacerdotum, & turba Sadducæorum, & zelaverunt ſuper Apoſtolos.* 17 *Et prehenderunt eos, & poſuerunt eos in domo vinculi.* 18 *Et angelus Dei aperuit portam domûs vinculi in nocte, & eduxit eos, & dixit iis;* 19 *Ite, & intrate templum, & nuntiate populo hunc ſermonem vitæ.* 20

Et quum audiviſſent, manè ſurrexerunt in diluculo, & intrârunt templum, & docuerunt populum hunc ſermonem vitæ: & venerunt principes ſacerdotum, & qui cum illis erant, et congregaverunt concilium eorum, & omnes principes domûs Iſraelis, & miſerunt ad domum vinculi, ut adducerent eos. 21 *Et venerunt miniſtri eorum, et non potuerunt invenire illos: et reverſi ſunt, et nuntiaverunt iis,* 22 *Et dixerunt; Invenimus carcerem clauſum, et obſeratum, et munitum per totalitatem ejus, & cuſtodes cuſtodientes januas: et aperientes nemo fuit quem invenimus intus.* 23 *Et quum audiviſſent hunc ſermonem, principes ſacerdotum & procuratores templi, neſciebant quid facerent dixerunt; Quid igitur eſt hoc?* 24 *Et advenit quidam, et dixit iis; Ecce illi viri quos incarcerâſtis, ſunt in templo ſtantes, et docentes populum.* 25

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ἈΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. ϛ'. Ζ'.

Tunc *abiens præfectus* cum ministris, adduxit illos, *non cum* vi: (timebant
26 Τότε ἀπελθὼν ὁ στρατηγὸς σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἤγαγεν αὐτούς, οὐ μετὰ βίας· (ἐφοβοῦντο
enim populum, *ut* ne lapidarentur.) *Adducentes autem* illos, statuerunt in concilio.
27 γὰρ τὸν λαόν, ἵνα μὴ λιθασθῶσιν.) Ἀγαγόντες δὲ αὐτοὺς ἔστησαν ἐν τῷ συνεδρίῳ.
Et interrogavit eos princeps Sacerdotum, Dicens; *Nónne denuntiatione denuntiavimus*
28 καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ ἀρχιερεύς, (α) Λέγων, Οὐ παραγγελίᾳ παρηγγείλαμεν
vobis *non docere* in nomine isto? & ecce replêstis Hierusalem
ὑμῖν (β) μὴ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι (γ) τούτῳ; καὶ ἰδοὺ πεπληρώκατε τὴν Ἱερουσαλὴμ
doctrinâ vestrâ, & vultis *superinducere* super nos sanguinem hominis istius. Re-
29 τῆς διδαχῆς ὑμῶν, καὶ βούλεσθε ἐπαγαγεῖν ἐφ' ἡμᾶς τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώπου τούτου. Ἀπο-
spondens autem Petrus & Apostoli, dixerunt; Obedire oportet Deo magis
κριθεὶς δὲ (δ) ὁ Πέτρος καὶ οἱ ἀπόστολοι (ε) εἶπον· Πειθαρχεῖν δεῖ Θεῷ μᾶλλον
quàm hominibus. Deus patrum nostrorum suscitavit Jesum, quem vos in-
30 ἢ ἀνθρώποις. (ζ) Ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν ἤγειρεν Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς διε-
teremistis suspendentes in ligno. Hunc Deus principem & salvatorem exaltavit
31 χειρίσασθε κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου. Τοῦτον ὁ Θεὸς ἀρχηγὸν καὶ σωτῆρα ὕψωσε
dexterâ sui, *dare* pœnitentiam Israëli, & remissionem peccatorum. Et nos
32 τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, δοῦναι μετάνοιαν τῷ Ἰσραήλ, καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. Καὶ (η) ἡμεῖς
sumus *ejus* testes verborum horum, & Spiritus *verò* sanctus, quem dedit
ἐσμεν αὐτοῦ μάρτυρες τῶν ῥημάτων τούτων, καὶ τὸ (θ) Πνεῦμα δὲ τὸ ἅγιον ὃ ἔδωκεν
Deus obedientibus sibi. *Illi autem audientes, furebant, & consulebant*
33 ὁ Θεὸς τοῖς πειθαρχοῦσιν αὐτῷ. Οἱ δὲ ἀκούσαντες διεπρίοντο, καὶ (ι) ἐβουλεύοντο
tollere illos. Surgens autem quidam in concilio Pharisæus, nomine Gama-
34 ἀνελεῖν αὐτούς. Ἀναστὰς δέ τις ἐν τῷ συνεδρίῳ Φαρισαῖος, ὀνόματι Γαμα-
liel, legisdoctor, *honoratus omni populo*, jussit foràs breve *quid*
λιήλ, νομοδιδάσκαλος, τίμιος παντὶ τῷ λαῷ, ἐκέλευσεν ἔξω (κ) βραχύ τι
apostolos fieri. Dixitque ad illos; Viri Israelitæ, attendite vobisipsis
35 τοὺς ἀποστόλους ποιῆσαι. Εἶπέ τε πρὸς αὐτούς, Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, προσέχετε ἑαυτοῖς
super hominibus istis quid *estis futuri agere*. Ante enim hos dies extitit
36 ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις τούτοις τί μέλλετε πράσσειν. Πρὸ γὰρ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀνέστη
Theudas, dicens esse aliquem *seipsum*: cui *adhæsit* numerus virorum circiter qua-
Θευδᾶς, λέγων εἶναί τινα (λ) ἑαυτόν· ᾧ προσεκολλήθη ἀριθμὸς ἀνδρῶν ὡσεὶ τε-
dringentorũ: qui *sublatus est*: & omnes quicunque *assensi sunt* ei, *dissoluti* sunt, & *facti sunt*
τρακοσίων· ὃς ἀνῃρέθη· καὶ πάντες ὅσοι ἐπείθοντο αὐτῷ, διελύθησαν, καὶ ἐγένοντο
ad nihilum. Post hunc extitit Judas Galilæus, in diebus *descriptionis*, &
εἰς οὐδέν. Μετὰ τοῦτον ἀνέστη Ἰούδας ὁ Γαλιλαῖος, ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ἀπογραφῆς, καὶ 37
avertit populum *multum* post se: & ipse periit: & omnes quotquot
ἀπέστησε (μ) λαὸν ἱκανὸν ὀπίσω αὐτοῦ· κἀκεῖνος ἀπώλετο· καὶ πάντες ὅσοι
assensi sunt ei, dispersi sunt. Et nunc dico vobis; *Absistite* ab ho-
ἐπείθοντο αὐτῷ, διεσκορπίσθησαν. Καὶ τανῦν λέγω ὑμῖν, Ἀπόστητε ἀπὸ τῶν ἀν- 38
minibus istis, & finite illos: quoniam si *sit* ex hominibus consilium hoc, aut
θρώπων τούτων, καὶ (ν) ἐάσατε αὐτούς· ὅτι ἐὰν ᾖ ἐξ ἀνθρώπων ἡ βουλὴ αὕτη ἢ
opus hoc, dissolvetur. Si verò ex Deo est, non *potestis* dissolvere *id*:
τὸ ἔργον τοῦτο, καταλυθήσεται. Εἰ δὲ ἐκ Θεοῦ ἐστιν, οὐ δύνασθε καταλῦσαι αὐτό, 39
ne fortè & Deo *pugnantes* inveniamini. Consenserunt autem illi. Et convocantes
μήποτε καὶ θεομάχοι εὑρεθῆτε. Ἐπείσθησαν δὲ αὐτῷ. Καὶ προσκαλεσάμενοι 40
Apostolos, *cædentes* denuntiaverunt *non loqui* in nomine Jesu: &
τοὺς ἀποστόλους, δείραντες παρήγγειλαν μὴ (ξ) λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ· καὶ
dimiserunt eos. Illi quidem *igitur* ibant gaudentes à conspectu con-
(ο) ἀπέλυσαν αὐτούς. Οἱ μὲν οὖν ἐπορεύοντο χαίροντες ἀπὸ προσώπου τοῦ συν- 41
cilii, quoniã pro nomine *ejus* digni habiti sunt *contumeliâ affici*. *Totâmque*
εδρίου, (π) ὅτι ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ κατηξιώθησαν ἀτιμασθῆναι. Πᾶσάν τε 42
diem in templo, & circa *domum* non cessabant docentes, & evangelizantes
ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ κατ' οἶκον οὐκ ἐπαύοντο διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι
Jesum Christum.
(ρ) Ἰησοῦν τὸν Χριστόν.

CAP. VI. ϛ'.

In autẽ diebus illis, *multiplicantibus discipulis*, factum est murmur Græcorum
Ζ' ἘΝ δὲ ταῖς ἡμέραις ταύταις πληθυνόντων τῶν μαθητῶν, ἐγένετο γογγυσμὸς τῶν Ἑλληνιστῶν 1
adversùs Hebræos, quòd despicerentur in ministerio quotidiano viduæ eorum.
πρὸς τοὺς Ἑβραίους, ὅτι παρεθεωροῦντο ἐν τῇ διακονίᾳ τῇ καθημερινῇ αἱ χῆραι αὐτῶν.

MS.A. (α) Λέγων, Παραγγελίᾳ (β) μὴ λαλεῖν ἐπὶ (γ) τούτῳ· καὶ ἰδοὺ ἐπληρώσατε (δ) Πέτρος (ε) εἶπαν, (ζ) Ὁ δὲ Θεὸς (η) ἡμεῖς μάρτυρές ἐσμεν τῶν (θ) Πνεῦμα τὸ (ι) ἐβούλοντο (κ) βραχὺ τοὺς ἀνθρώπους ποιῆσαι. (λ) ἑαυτὸν μέγαν. ᾧ προσεκλίθη ἀνδρῶν ἀριθμὸς ὡς (μ) λαὸν ὀπίσω (ν) ἄφετε αὐτούς· (ξ) λαλεῖν αὐτοὺς ἐπὶ (ο) ἀπέλυσαν. Οἱ μὲν (π) ὅτι κατηξιώθησαν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος ἀτιμασθῆναι. (ρ) τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν.

Versio SIRIACA cum Interpretatione LATINA.

26 ܗܝܕܝܢ ܐܙܠܘ ܪܒܝ ܚܝܠܐ ܥܡ ܕܚܫܐ ܕܢܝܬܘܢ ܐܢܘܢ. ܠܐ ܒܩܛܝܪܐ. ܕܚܠܝܢ ܗܘܘ ܓܝܪ ܕܠܡܐ *
27 ܢܪܓܡܘܢ ܐܢܘܢ ܥܡܐ. * ܘܟܕ ܐܝܬܝܘ ܐܢܘܢ ܐܩܝܡܘ ܐܢܘܢ ܩܕܡ ܟܠܗ ܟܢܘܫܬܐ. ܘܫܪܝ ܗܘܐ
28 ܪܒ ܟܗܢܐ ܠܡܐܡܪ ܠܗܘܢ. * ܠܐ ܗܘܐ ܡܦܩܕܘ ܦܩܕܢ ܠܟܘܢ. ܕܠܐ ܬܠܦܘܢ ܠܐܢܫ ܒܫܡܐ ܗܢܐ.
ܘܗܐ ܡܠܝܬܘܢ ܠܗ ܠܐܘܪܫܠܡ ܡܢ ܝܘܠܦܢܟܘܢ. ܘܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܬܝܬܘܢ ܥܠܝܢ
29 ܕܡܗ ܕܓܒܪܐ ܗܢܐ. * ܕܐܪܒܥܐ ܕܚܘܪ̈ܐ * ܝܓ * ܥܢܐ ܫܡܥܘܢ ܥܡ ܫܠܝܚܐ.
30 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܐܠܗܐ ܘܠܐ ܠܡܫܬܡܥܘ ܝܬܝܪ ܡܢ ܕܠܒܢܝܢܫܐ. * ܐܠܗܐ ܕܐܒܗܝܢ ܐܩܝܡ
31 ܠܝܫܘܥ. ܗܘ ܕܐܢܬܘܢ ܩܛܠܬܘܢܝܗܝ ܟܕ ܬܠܝܬܘܢܝܗܝ ܥܠ ܩܝܣܐ. * ܠܗ ܠܗܢܐ ܐܩܝܡ
ܐܠܗܐ ܪܫܐ ܘܡܚܝܢܐ. ܘܐܪܝܡܗ ܒܝܡܝܢܗ. ܕܢܬܠ ܬܝܒܘܬܐ ܘܫܘܒܩܢܐ ܕܚܛܗ̈ܐ
32 ܠܐܝܣܪܝܠ. * ܘܚܢܢ ܣܗܕܘܗܝ ܚܢܢ ܕܟܠܗܝܢ ܡ̈ܠܐ ܗܠܝܢ. ܘܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܗܘ ܕܝܗܒ ܐܠܗܐ ܠܐܝܠܝܢ
33 ܕܡܗܝܡܢܝܢ ܒܗ. * ܘܟܕ ܫܡܥܘ ܗܘܘ ܗܠܝܢ ܡ̈ܠܐ. ܡܬܚܪܝܢ ܗܘܘ ܒܪܘܚܗܘܢ.
34 ܘܡܬܪܥܝܢ ܗܘܘ ܠܡܩܛܠܗܘܢ. * ܘܩܡ ܗܘܐ ܚܕ ܡܢ ܦܪ̈ܝܫܐ ܕܫܡܗ ܗܘܐ ܓܡܠܐܝܠ.
ܡܠܦܢܐ ܕܢܡܘܣܐ ܘܡܝܩܪ ܡܢ ܟܠܗ ܥܡܐ. ܘܦܩܕ ܕܢܦܩܘܢ ܐܢܘܢ ܠܫܠܝܚܐ ܠܒܪ ܩܠܝܠ
35 ܙܒܢܐ. * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܓܒܪ̈ܐ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ. ܐܙܕܗܪܘ ܒܢܦܫܟܘܢ. ܘܚܙܘ ܡܢܐ ܘܠܐ ܠܟܘܢ
36 ܠܡܥܒܕ ܥܠ ܗܠܝܢ ܒܢܝ̈ܢܫܐ. * ܡܢ ܩܕܡ ܓܝܪ ܗܠܝܢ ܝܘܡܬܐ ܩܡ ܗܘܐ ܬܘܕܐ ܘܐܡܪ ܥܠ ܢܦܫܗ
ܕܐܝܬܘܗܝ ܗܘ ܪܒܐ. ܘܐܙܠܘ ܒܬܪܗ ܐܝܟ ܐܪܒܥܡܐܐ ܓܒܪܝܢ. ܘܗܘ ܐܬܩܛܠ. ܘܐܝܠܝܢ ܕܐܙܠܘ ܗܘܘ
37 ܒܬܪܗ ܐܬܒܕܪܘ. ܘܗܘܘ ܐܝܟ ܠܐ ܡܕܡ. * ܘܩܡ ܡܢ ܒܬܪܗ ܝܗܘܕܐ ܓܠܝܠܝܐ. ܒܝܘܡܬܐ
ܕܡܬܟܬܒܝܢ ܗܘܘ ܒܢܝ̈ܢܫܐ ܒܡܟܣܐ ܕܪܫܐ. ܘܐܗܦܟ ܥܡܐ ܣܓܝܐܐ ܒܬܪܗ. ܘܗܘ ܐܒܕ.
38 ܘܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܐܙܠܘ ܗܘܘ ܒܬܪܗ ܐܬܒܕܪܘ. * ܘܗܫܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܐܬܪܚܩܘ ܠܟܘܢ
ܡܢ ܗܠܝܢ ܒܢܝ̈ܢܫܐ ܘܫܒܘܩܘ ܠܗܘܢ. ܕܐܢ ܗܝ ܕܡܢ ܒܢܝ̈ܢܫܐ ܐܝܬܝܗ ܗܕܐ ܡܚܫܒܬܐ ܘܗܢܐ
ܥܒܕܐ. ܢܫܬܪܐ ܘܢܥܒܪ. * ܐܢ ܕܝܢ ܡܢ ܐܠܗܐ ܗܝ. ܠܐ ܡܫܟܚܢ ܐܝܕܝܟܘܢ ܠܡܫܪܝܘܬܗ.
39 ܕܠܡܐ ܬܫܬܟܚܘܢ ܕܠܘܩܒܠ ܐܠܗܐ ܩܝܡܝܢ ܐܢܬܘܢ. * ܘܐܬܛܦܝܣܘ ܠܗ.
40 ܘܩܪܘ ܠܫܠܝܚܐ ܘܢܓܕܘ ܐܢܘܢ. * ܘܦܩܕܘ ܐܢܘܢ ܕܠܐ ܢܡܠܠܘܢ ܒܫܡܐ ܕܝܫܘܥ. ܘܫܪܘ
41 ܐܢܘܢ. * ܘܗܢܘܢ ܢܦܩܘ ܡܢ ܩܕܡ ܟܢܘܫܬܐ ܟܕ ܚܕܝܢ. ܕܫܘܝܘ ܠܡܬܨܥܪܘ ܥܠ ܫܡܐ.
42 ܗܘ. * ܘܠܐ ܫܠܝܢ ܗܘܘ ܟܠ ܝܘܡ ܒܗܝܟܠܐ ܘܒܒܝܬܐ.
ܠܡܠܦܘ ܘܠܡܣܒܪܘ ܥܠ ܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ.

* ܥܪܘܒܬܐ ܕܢܝܚܐ ܘܕܩܕܝܫ̈ܐ ܓܘܢܐܝܬ * ܝܕ *   * ܩܦܠܐܘܢ * ܘ *

1 * ܒܗܘܢ ܕܝܢ ܒܝܘܡܬܐ ܗܢܘܢ. ܟܕ ܣܓܝܘ ܬܠܡܝܕܐ. ܪܛܢܝܢ ܗܘܘ ܝܘܢܝܐ ܬܠܡܝܕܐ ܥܠ
ܥܒܪ̈ܝܐ. ܕܡܫܬܒܩܢ ܗܘܝ ܐܪ̈ܡܠܬܗܘܢ ܒܬܫܡܫܬܐ ܕܟܠܝܘܡ.

Tunc abierunt præfecti cum ministris ut adducerent eos, non per vim: timebant enim ne lapidibus obrueret eos populus. 26 Et quum adduxissent eos, statuerunt eos coram tota synagoga: exorsus est autem summus sacerdos dicere eis; 27 Nónne præcipiendo præcepimus vobis ut neminem doceretis in nomine isto? Vos autem replevistis Jerusalem doctrinâ vestrâ, vultisque inducere super nos sanguinem viri istius. 28

Feriâ quartâ Candidatorum. 13.

Respondit Simon cum Apostolis, & ait illis; Deo oportet obedire potiùs quàm hominibus. 29 Deus Patrum nostrorum excitavit Jesum illum, quem vos trucidâstis quum suspendistis eum in ligno. 30 Hunc ipsum excitavit Deus principem & vivificatorem, & exaltavit eum dexterâ suâ, ut det pœnitentiam & remissionem peccatorum Israeli. 31 Et nos testes sumus horum sermonum, & Spiritus ille sanctitatis quem dedit Deus iis qui credunt in ipso. 32 Quumque audîssent hos sermones, exardescebant furore, & machinabantur eos interficere. 33 Surrexit autem unus ex Pharisæis, cui nomen erat Gamaliel, doctor Legis, & honoratus ab universo populo; jussitque ut abducerent Apostolos foràs brevi tempore. 34 Et ait illis; Viri filii Israel, attendite vobisipsis, & videte quid vos oporteat facere de his hominibus. 35 Siquidem ante hoc tempus surrexerat Thoda, & dixerat de seipso se esse quid eximii: & secuti sunt eum circiter quadringenti viri: ipse autem interfectus est, & qui fuerant eum secuti, dispersi sunt, & ad nihilum redacti. 36 Post eum verò surrexit Juda Galilæus quibus diebus describebantur homines ad pecuniam capitalem, & avertit populum multum post se: & ipse mortuus est, & omnes qui eum secuti fuerant, dispersi sunt. 37 Nunc autem dico vobis, Abstinete vos ab his hominibus, & omittite eos: quandoquidem si ex hominibus est hæc cogitatio & hoc opus, dissolventur & cessabunt. 38 Sin autem ex Deo est, non valebunt manus vestræ illud compescere, ne reperiamini contra Deum insurgere. 39 Proinde acquieverunt ei: & advocaverunt Apostolos, & flagellârunt eos; ac præceperunt eis ne loquerentur in nomine Jesu: eosque dimiserunt. 40 Et exierunt ab eorum conspectu gaudentes, quippe qui digni habiti essent pro Nomine ignominiam pati. 41 Neque cessabant quotidiè docere in templo, domique, & evangelizare de Domino nostro Jesu Christo. 42

Feriâ sextâ quietis, & de Sanctis in genere. 14.

CAP. VI.

Porrò in diebus illis, quum multiplicati essent discipuli, murmurârunt Græci discipuli adversùs Hebræos, quòd despectui haberentur eorum viduæ in ministerio quotidiano. 1

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

26 ወሖረ፡ ሐፈ፡ መጋቢ፡ ምኵራብ፡ ምስለ፡ ወዓሊሁ፡ ወአምጽእዎሙ፡ እንዘ፡ ይዌውህዎሙ፡ እስ
27 መ፡ ይፈርህዎሙ፡ ለሕዝብ፡ ኢይወግርዎሙ፡፡ ወአምጽእዎሙ፡ ወአቀምዎሙ፡ ማእከለ፡
28 ዐውድ፡ ወሐተትዎሙ፡ ሊቃነ፡ ካህናት፡፡ አኮኑ፡ ከለአናክሙ፡ ከመ፡ ኢትምሀሩ፡ በስሙ፡
ለኢየሱስ፡ ወኢለመኑሂ፡፡ ወነሁ፡ መላእክሙ፡ ለኢየሩሳሌም፡ ትምህርተክሙ፡ ወት
29 ፈቅዱ፡ ታግብኡ፡ ለዕሌነ፡ ደሞ፡ ለዝ፡ ብእሲ፡፡ ወተሠጥውዎሙ፡ ጴጥሮስ፡ ወሐዋርያት፡
30 ወይቤልዎሙ፡ ይሔይሰነ፡ ናድሉ፡ ለእግዚአብሔር፡ እምነ፡ አድልዎ፡ ለሰብእ፡፡ አምላ
31 ከ፡ አበዊነ፡ አንሥኦ፡ ለኢየሱስ፡ ዘአንትሙ፡ ክሕድክሙዎ፡ ወሰቀልክሙዎ፡ ዲበ፡ ዕፅ፡፡ ኪ
ያሁ፡ ረሰዮ፡ እግዚአብሔር፡ መልአከ፡ ሕይወት፡ ወአልዐሎ፡ በየማኑ፡፡ ወወሀቦሙ፡ ለእስራኤ
ል፡ ንስሐ፡ ከመ፡ ይትሐደግ፡ ሎሙ፡ ኀጢአቶሙ፡ ቦቱ፡፡

Et tunc ivit procurator templi cum ministris ejus, & adduxerunt eos, mites se gerentes ergà eos: quia timebant populos, non lapidabant eos. 26 *Et adduxerunt eos, &* 27 *statuerunt eos medio concilii, & interrogârunt eos principes sacerdotum;* *Nónne* 28 *prohibuimus vos, ut non doceretis in nomine Jesu quenquam? & ecce implevistis Hierosolymam doctrinâ vestrâ, & vultis referre super nos sanguinem hujus hominis.* 29 *Et responderunt iis Petrus, & Apostoli, & dixerunt iis; Oportet nos placere Deo, potiùs quàm ut placeamus homini.* *Deus Patrum nostrorum sus-* 30 *citavit Jesum, quem vos negâstis, & suspendistis super ligno.* *Ipsum consti-* 31 *tuit Deus principem vitæ, & exaltavit eum in dextra ejus, & dedit Israeli pœnitentiam, ut remitterentur iis peccata eorum in illo.*

Versio VULGATA LATINA.

26 Tunc abiit magistratus cum ministris, & adduxit illos sine vi: timebant enim popu-
27 lum ne lapidarentur. Et cùm adduxissent illos, statuerunt in concilio. Et interroga-
28 vit eos princeps sacerdotum, Dicens; Præcipiendo præcepimus vobis ne doceretis
in nomine isto: & ecce replêstis Jerusalem doctrinâ vestrâ: & vultis inducere super
29 nos sanguinem hominis istius. Respondens autem Petrus, & Apostoli, dixerunt;
30 Obedire oportet Deo magìs, quàm hominibus. Deus patrum nostrorum suscitavit
31 Jesum, quem vos interemistis, suspendentes in ligno. Hunc principem & salvatorem
Deus exaltavit dexterâ suâ, ad dandam pœnitentiam Israëli, & remissionem peccato-
32 rum. Et nos sumus testes horum verborum, & Spiritus sanctus, quem dedit Deus
33 omnibus obedientibus sibi. Hæc cùm audissent, dissecabantur, & cogitabant inter-
34 ficere illos. Surgens autem quidam in concilio Pharisæus, nomine Gamaliel, legis-
35 doctor honorabilis universæ plebi, jussit foràs ad breve homines fieri. Dixitq; ad il-
36 los; Viri Israelitæ, attendite vobis super hominibus istis quid acturi sitis. Ante hos
enim dies extitit Theodas, dicens se esse aliquem, cui consensit numerus virorum cir-
citer quadringentorum: qui occisus est: & omnes, qui credebant ei, dissipati sunt,
& redacti ad nihilum. Post hunc extitit Judas Galilæus in diebus professionis, & 37
avertit populum post se, & ipse periit: & omnes quotquot consenserunt ei, dispersi
sunt. Et nunc itaque dico vobis, discedite ab hominibus istis, & sinite illos: quoni- 38
am si est ex hominibus consilium hoc, aut opus, dissolvetur; Si verò ex Deo est, non 39
poteritis dissolvere illud, ne fortè & Deo repugnare inveniamini. Consenserunt au-
tem illi. Et convocantes Apostolos, cæsis denuntiaverunt ne omninò loquerentur 40
in nomine Jesu, & dimiserunt eos. Et illi quidem ibant gaudentes à conspectu 41
concilii, quoniam digni habiti sunt pro nomine Jesu contumeliam pati.
Omni autem die non cessabant, in templo & circa domos docentes, & evangelizan- 42
tes Christum Jesum.

CAP. VI.

IN diebus autem illis, crescente numero discipulorum, factum est murmur Græco- 1
rum adversùs Hebræos, eò quòd despicerentur in ministerio quotidiano viduæ eorũ.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

26 * يز * حينيذ مضي الامير مع الاعوان فاحضروهم لا غصبا. لانهم خشيوا من
27 الشعب الا يرجموهم * فاذا احضروهم اقاموهم في الجمع * وسالهم رييس الكهنة قايلا *
28 * اما قد وصيناكم بوصية وكيدة الا تعلموا بهذا الاسم * وها انتم قد ملاتم اورسليم
29 من تعليمكم * مريدين ان تجلبوا علينا دم هذا الانسان * فاجابهم بطرس والرسل وقالوا *
30 اهل يجب ان يطاع الله اكثر او الناس * الاه ابايينا اقام يسوع الذي قتلتموه انتم *
31 اذ علقتموه علي خشبة * هذا اعلاه الله رييسا ومخلصا بيمينه * مانحا به اسراييل توبة
32 وصفح الخطايا * ونحن هم شهود بهذه الاقوال * وروح القدس الذي منحه الله للذين
33 يطيعونه * * تم * * فلما سمعوا هذه استصعبوها بمرارة * وايتمروا ان يقتلوهم *
34 * يح * * فنهض انسان فريسي من الجمع اسمه غامالاييل معلم الناموس مكرم
35 عند الشعب * فامرهم ان يخرجوا الرسل خارج الجمع حينا يسيرا * ثم قال لهم * ايها الرجال
36 الاسراييليون تاملوا ذاتكم * ماذا تعتزمون ان تعملوا في امر هولاء الناس * لان قبل هذه
الايام قام توداس قايل عن نفسه انه انسان جليل * وانضمي اليه رجال عددهم اربعماية *
37 فقتل * وتشتت جميع الذين خضعوا له جميعا * وصاروا لا شي * وقام بعده يهوذا الجليلي في
38 ايام الاحصاء * واتبعه شعب كبير * فهلك هو * وجميع الذين خضعوا له تبددوا * فانا اقول لكم
الان ابتعدوا من هولاء الناس واتركوهم * فان هذا الراي والفعل ان كان من الناس فينتقض *
39 * وان كان من الله فما يمكنكم تنقضونه * ليلا توجدوا تحاربون الله وتعاوقونه * فاذعنوا لرايه *
40 واستدعوا الرسل فضربوهم واوصوهم الا يتكلموا باسم يسوع * واطلقوهم * فانصرفوا من
41 تجاه المحفل مسرورين انهم استحقوا ان يهانوا من اجل اسم يسوع * ولم يفتروا طول النهار في
42 الهيكل وفي المنزل يعلمون ويبشرون بيسوع المسيح * * قراه الاحد الثاني بعد الفصح *
المعروف باحد حاملات الطيب * * يط * * الفصل السادس * وفي تلك الايام * لما تكاثروا
1 التلاميذ * صار تذمر من اليونانيين علي اليهود * لان اراملهم يزدري بهن في
الخدمة الصاينة كل يوم *

Tunc abiens præfectus cum ministris, adduxerunt eos, non violenter, quia extimuerunt populum, ne lapidaret eos. 26 *Et cùm adduxissent illos, statuerunt eos in concilio. Et interrogavit eos princeps sacerdotum, dicens;* 27 *Nónne præcepimus vobis mandato præciso ne doceretis hoc nomen? & tamen ecce vos jam implêstis Ierosolymam doctrinâ vestrâ, volentes inducere super nos sanguinem hujus hominis.* 28 *Responderunt eis Petrus & Apostoli, atque dixerunt; Utrum expedit, obedire Deo potiùs, an hominibus?* 29 *Deus patrum nostrorum suscitavit Jesum quem vos occidistis, appendentes eum trabi:* 30 *Hunc exaltavit Deus principem & salvatorem dexterâ suâ; dans per eum Israeli pœnitentiam & remissionem peccatorum.* 31 *Et nos sumus testes horum sermonum, & Spiritus sanctus quem dedit Deus iis qui obediunt ipsi.* 32 Hucusque. *Hæc cùm audissent, molesto atque amaro animo tulerunt; & consultârunt ut interficerent eos.* 33 *Surrexit autem quidam Pharisæus è concilio, cujus nomen erat Gamaliel legis doctor, honorandus universo populo, præcepitque eis ut educerent Apostolos extra concilium ad breve tempus.* 34 *Deindè dixit eis; O viri Israelitæ, attendite vobisipsis, quid intendatis agere de negotio istorum hominum.* 35 *Ante hos enim dies surrexerat Theodas, dicens de se, quòd esset vir præclarus: & consenserunt ei viri numero quadringenti: demum occisus est, & omnes qui se subdiderant ei, penitùs dissipati sunt & in nihilum redacti.* 36 *Post hunc surrexit Juda Galilæus in diebus census: & sectatus est eum populus multus: at periit ipse, & omnes qui sese subjecerant ei, dispersi sunt.* 37 *Ego itaque dico vobis modò, Recedite ab his hominibus, & sinite illos: quoniam consilium istud atque opus, si ex hominibus est, dissolvetur:* 38 *Sin ex Deo est, non potestis illud dissolvere: ne fortè reperiamini repugnare Deo, eique resistere.* 39 *Igitur obtemperârunt ejus consilio, & convocantes Apostolos, flagellârunt eos, & præceperunt eis ne loquerentur in nomine Jesu: tum dimiserunt eos.* 40 *Illi verò abierunt à conspectu concilii gaudentes; quòd digni habiti essent qui contempti fuissent pro nomine Jesu.* 41 *Et non cessabant totâ die in templo & domi docere & prædicare Jesum Christum.* 42

Lectio dominicæ secundæ post Pascha, quæ communiter vocatur, Dominica *mulierum* ferentium aromata.

CAP. VI.

IN illis autem diebus, cùm multiplicati fuissent discipuli, factum est murmur à Græcis adversùs Judæos, eò quòd eorum viduæ despicerentur in ministerio quod fiebat quotidiè. 1

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

32 ወንሕነ፡ ሰማዕቱ፡ ለዝ፡ ነገር፡ ወመንፈስ፡ ቅዱስ፡ ዘወሀቦሙ፡ እግዚአብሔር፡ ለእለ፡ የአም
33 ኑ፡ ቦቱ፡፡ ወሰሚዖሙ፡ ዘንተ፡ ተምዑ፡ ወሐቀዩ፡ ስነኒሆሙ፡ ወፈቀዱ፡ ይቅትልዎሙ፡፡
34 ፲፪ ወተንሥአ፡ አሐዱ፡ እምውስተ፡ ዐውድ፡ እምሕዝብ፡ ፈሪሳውያን፡ ዘስሙ፡ ገማልያል፡
ወመምህረ፡ ኦሪት፡ ወክቡር፡ ውእቱ፡ በኀበ፡ ኵሉ፡ ሕዝብ፡ ወአዘዘ፡ ያእትትዎሙ፡ ሕቀ፡
35 እምኀበ፡ ዐውድ፡ ለሐዋርያት፡፡ ወይቤሎሙ፡ አንትሙ፡ ሰብአ፡ እስራኤል፡ እወ፡ ዑቁ፡ ር
36 እሰክሙ፡ በእንተ፡ እሉ፡ ሰብእ፡ ዘከመ፡ ትገብሩ፡፡ ቀድሙሰ፡ በእሉ፡ መዋዕል፡ ተን
ሥአ፡ ቴዎዳስ፡ ወአዕበየ፡ ርእሶ፡ ወተለውዎ፡ አርባዕቱ፡ ምእት፡ ሰብእ፡ ወጠፍአ፡ ውእቱ
37 ኒ፡ ወኵሎሙ፡ እለ፡ አመኑ፡ ቦቱ፡ ወኮኑ፡ ከመ፡ ዘኢተፈጥሩ፡፡ ወእምድኅሬሁ፡ ተን
ሥአ፡ ይሁዳ፡ ዘገሊላ፡ በመዋዕለ፡ ጸሐፍት፡ ወተለውዎ፡ ብዙኃን፡ ሰብእ፡ ወሞተ፡ ውእቱ
38 ኒ፡ ወእለሂ፡ ተለውዎ፡ ተዘርዉ፡ ኵሎሙ፡፡ ወይእዜኒ፡ እብለክሙ፡ ሕድግዎሙ፡
ለእሉ፡ ሰብእ፡ ወኢትስሐጥዎሙ፡ ለእመሂ፡ ዘእም፡ ሰብእ፡ ዝምክርሙ፡ ወዝግብርሙ፡
39 የሐልፍ፡ ዝኒ፡ ወይጠፍእ፡፡ ወለእመሰ፡ ዘእምኀበ፡ እግዚአብሔርኒ፡ ውእቱ፡ ኢ
ትክሉ፡ አሰድዶቶሙ፡ ወከመዝ፡ ምስለ፡ እግዚአብሔር፡ ይትበአስ፡ ኢትኩኑ፡፡
40 ወአሐዱ፡ ይቤልዎ፡ ወጸውዕዎሙ፡ ለሐዋርያት፡ ወቀሠፍዎሙ፡ ወገሠጽዎሙ፡ ኢይንግ
ሩ፡ [illegible] በስመ፡ ኢየሱስ፡ ወፈነውዎሙ፡፡ [illegible]
41 [illegible]
42 [illegible]

Et nos sumus testes hujus sermonis, & Spiritus sanctus, quem dedit Deus iis qui 33 *credunt in eo. Et audientes hoc indignati sunt, & striderunt dentibus suis, & voluerunt trucidare eos.* *Et surrexit quidam in concilio ex Pharisæis, cujus nomen* 34 *Gamaliel, & doctor legis, & honorabilis fuit apud totum populum, & jussit ut abducerent paululùm à concilio Apostolos.* *Et dixit iis; Vos viri Israelis, etiam at-* 35 *tendite vobis ipsis, super hisce hominibus, quomodò acturi sitis.* *Anteà in hisce* 36 *diebus exortus est Theudas, & magnificavit seipsum, & adhæserunt ei quadringeni homines: & periit ipse, & omnes qui crediderunt in eo, & facti sunt sicut illi qui non fuerunt creati.* *Et posteà surrexit Judas Galilææ in tempore descriptio-* 37 *nis: & adhæserunt ei multi homines: & obiit ipse etiam, & omnes qui adhæserunt ei, dispersi sunt omnes illi.* *Et nunc etiam dico vobis, Sinite hos homines &* 38 *ne lædatis eos: si quod ex hominibus est hoc consilium eorum, & hoc opus eorum, transibit hoc & peribit.* *Et si quod à Deo est, non potestis dissolvere eos: & sicut* 39 *ille qui cum Deo pugnat, non eritis.* *Et agedum, dixerunt ei: & vocârunt Aposto-* 40 *los, & flagellârunt eos, & comminati sunt eos, ne loquerentur ampliùs in nomine Jesu, & dimiserunt eos.* *Et exierunt paululùm à conspectu concilii* 41 *gaudentes, quia portio eorum contumelia erat, ut despicatui essent propter nomen Jesu.* *Et quotidie sedebant in templo, & non cessârunt docere, & loqui* 42 *de Jesu Christo.*

CAP. VI.

In festo Stephani: & septimâ paschatis.

[illegible] ፋሲካ፡፡

1 [illegible]

Et illo die multiplicati sunt populi, & murmurati sunt Judæi, & Gentiles, quia videbant viduas eorum occupatas quotidiè. 1

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. Ζ'. Η'.

Advocantes autem duodecim multitudinem discipulorum, dixerunt; Non placi-
2 Προσκαλεσάμενοι δὲ οἱ δώδεκα τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν, (α) εἶπον, Οὐκ ἀρε-
tum est nos derelinquentes sermonem Dei, ministrare mensis. Considerate
3 στόν ἐστιν ἡμᾶς καταλείψαντας τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, διακονεῖν τραπέζαις. Ἐπισκέψασθε
ergò, fratres, viros ex vobis testimonio probatos septem, plenos Spiritu sancto, & sapientiâ,
(β) οὖν, ἀδελφοί, ἄνδρας ἐξ ὑμῶν μαρτυρουμένους ἑπτὰ, πλήρεις Πνεύματος ἁγίου καὶ σοφίας,
quos constituamus super usu hoc. Nos verò orationi, & ministerio verbi
4 οὓς καταστήσομεν ἐπὶ τῆς χρείας ταύτης. Ἡμεῖς δὲ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ διακονίᾳ τοῦ λόγου
perdurabimus. Et placuit sermo coram omni multitudine: Et elegerunt
5 προσκαρτερήσομεν. Καὶ ἤρεσεν ὁ λόγος ἐνώπιον παντὸς τοῦ πλήθους· καὶ ἐξελέξαντο
Stephanum, virum plenum fide & Spiritu sancto, & Philippum, & Prochorum, &
Στέφανον, ἄνδρα πλήρη πίστεως καὶ Πνεύματος ἁγίου, καὶ Φίλιππον, καὶ Πρόχορον, καὶ
Nicanorem, & Timonem, & Parmenam, & Nicolaum advenam Antiochenum. Quos statuerũt
6 Νικάνορα, καὶ Τίμωνα, καὶ Παρμενᾶν, καὶ Νικόλαον προσήλυτον Ἀντιοχέα. Οὓς ἔστησαν
coram Apostolis: & precati imposuerunt eis manus. Et verbum
7 ἐνώπιον τῶν ἀποστόλων· καὶ προσευξάμενοι ἐπέθηκαν αὐτοῖς τὰς χεῖρας. Καὶ ὁ λόγος
Dei crescebat, & multiplicabatur numerus discipulorum in Hierusalem valdè: multaque
τοῦ Θεοῦ ηὔξανε, καὶ ἐπληθύνετο ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ σφόδρα· πολύς τε
turba Sacerdotum obediebat fidei. Stephanus autem plenus fide & fortitu-
8 ὄχλος τῶν ἱερέων (γ) ὑπήκουον τῇ πίστει. Στέφανος δὲ πλήρης (δ) πίστεως καὶ δυνά- Η'
dine, faciebat prodigia & signa magna in populo. Surrexerunt autem quidam eorum qui
9 μεως ἐποίει τέρατα καὶ σημεῖα μεγάλα ἐν τῷ λαῷ. Ἀνέστησαν δέ τινες τῶν
de synagoga dicta Libertinorum, & Cyrenensium, & Alexandrinorum, &
ἐκ τῆς συναγωγῆς (ε) τῆς λεγομένης Λιβερτίνων, καὶ (ζ) Κυρηναίων, καὶ Ἀλεξανδρέων, καὶ
eorum qui à Cilicia, & Asia, simul altercantes Stephano: Et non poterant resi-
10 τῶν ἀπὸ (η) Κιλικίας καὶ Ἀσίας, συζητοῦντες τῷ Στεφάνῳ. Καὶ οὐκ ἴσχυον ἀντι-
stere sapientiæ, & Spiritui, quo loquebatur. Tunc summiserunt viros, dicentes; Quòd
11 στῆναι τῇ σοφίᾳ καὶ τῷ Πνεύματι ᾧ ἐλάλει. Τότε ὑπέβαλον ἄνδρας λέγοντας, Ὅτι

audivimus eum dicentem verba blasphema in Moysen & Deum. Commove-
ἀκηκόαμεν αὐτοῦ λαλοῦντος ῥήματα βλάσφημα εἰς (θ) Μωσῆν καὶ τὸν Θεόν. Συνεκίνη- 12
rúntque plebem, & seniores, & Scribas: & instantes corripuerunt eum,
σάν τε τὸν λαὸν καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς Γραμματεῖς· καὶ ἐπιστάντες συνήρπασαν αὐτὸν,
& adduxerunt in concilium: Statueruntque testes falsos, dicentes; Homo
καὶ (ι) ἤγαγον εἰς τὸ συνέδριον· Ἔστησάν τε μάρτυρας ψευδεῖς, λέγοντας, Ὁ ἄνθρωπος 13
iste non cessat verba blasphema loquens adversùs locum sanctum hunc, & Legem.
οὗτος οὐ παύεται (κ) ῥήματα βλάσφημα λαλῶν κατὰ τοῦ τόπου τοῦ (λ) ἁγίου τούτου καὶ τοῦ νόμου.
Audivimus enim eum dicentem; Quoniam Jesus Nazarenus hic dissolvet locum istum,
Ἀκηκόαμεν γὰρ αὐτοῦ λέγοντος, Ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος οὗτος καταλύσει τὸν τόπον τοῦτον, 14
& mutabit mores quos tradidit nobis Moyses. Et attendentes in eum o-
καὶ ἀλλάξει τὰ ἔθη ἃ παρέδωκεν ἡμῖν (μ) Μωυσῆς. Καὶ ἀτενίσαντες εἰς αὐτὸν (ν) ἅ- 15
mnes sedentes in concilio, viderunt faciem ejus tanquam faciem
παντες οἱ καθεζόμενοι ἐν τῷ συνεδρίῳ, (ξ) εἶδον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡσεὶ πρόσωπον
angeli.
ἀγγέλου.

CAP. VII. ζ'.

Dixit autem princeps Sacerdotum; Si hæc ita habent? Is verò ait; Viri fratres,
Εἶπε δὲ ὁ ἀρχιερεὺς, (α) Εἰ ἄρα ταῦτα οὕτως ἔχει; Ὁ δὲ ἔφη, Ἄνδρες ἀδελφοὶ 1 2
& patres, audite. Deus gloriæ apparuit patri nostro Abrahæ existenti in Me-
καὶ πατέρες, ἀκούσατε. Ὁ Θεὸς τῆς δόξης ὤφθη τῷ πατρὶ ἡμῶν Ἀβραὰμ ὄντι ἐν τῇ Με-
sopotamia, priùs quàm habitare eum in Charran: Et dixit ad illum; Exi de
σοποταμίᾳ, πρὶν ἢ κατοικῆσαι αὐτὸν ἐν Χαῤῥάν· Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν, Ἔξελθε ἐκ 3
terra tua, & de cognatione tua, & veni in terram quam tibi monstravero. Tunc exiens
τῆς γῆς σου καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου, καὶ δεῦρο εἰς (β) γῆν ἣν ἄν σοι δείξω. Τότε ἐξελθὼν 4
de terra Chaldæorum, habitavit in Charran. Et indè, post mori patrem
ἐκ γῆς Χαλδαίων, κατῴκησεν ἐν Χαῤῥάν. κἀκεῖθεν, (γ) μετὰ τὸ ἀποθανεῖν τὸν πατέρα
ejus, transtulit illum in terram istam in quam vos nunc habitatis.
αὐτοῦ, μετῴκισεν αὐτὸν εἰς τὴν γῆν ταύτην εἰς ἣν ὑμεῖς νῦν κατοικεῖτε.

Κεφ. ς'. MS.A. (α) εἶπαν, (β) δὴ ἄνδρας (γ) ὑπήκουεν (δ) χάριτος καὶ δυνάμεως (ε) τῶν λεγομένων (ζ) Κυρηναίων, (η) Κιλικίας, συνζητοῦντες (θ) Μωϋσῆν (ι) ἤγαγον αὐτὸν εἰς (κ) ῥήματα λαλῶν (λ) ἁγίου καὶ (μ) Μωσῆς. (ν) πάντες (ξ) εἶδαν Κεφ. ζ'. MS.A. (α) Εἰ ταῦτα (β) τὴν γῆν (γ) μετὰ ἀποθανεῖν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

2 * ܘܩܪܘ ܬܪܥܣܪ ܫܠܝ̈ܚܐ ܠܟܠܗ ܟܢܫܐ ܕܬܠܡܝ̈ܕܐ ܘܐܡܪܘ ܠܗܘܢ. ܠܐ ܫܦܝܪ ܕܢܫܒܘܩ ܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ ܘܢܫܡܫ ܦܬܘܪ̈ܐ.
3 * ܒܥܘ ܗܟܝܠ ܐܚܝ̈ ܘܓܒܘ ܡܢܟܘܢ ܫܒܥܐ ܓܒܪ̈ܝܢ ܕܐܝܬ ܥܠܝܗܘܢ ܣܗܕܘܬܐ. ܘܡܠܝܢ ܪܘܚܐ ܕܡܪܝܐ ܘܚܟܡܬܐ. ܘܢܩܝܡ ܐܢܘܢ ܥܠ ܗܕܐ ܨܒܘܬܐ.
4 * ܘܚܢܢ ܢܗܘܐ ܡܢܟܦܝܢ ܒܨܠܘܬܐ ܘܒܬܫܡܫܬܐ ܕܡܠܬܐ.
5 * ܘܫܦܪܬ ܗܕܐ ܡܠܬܐ ܩܕܡ ܟܠܗ ܥܡܐ. ܘܓܒܘ ܠܐܣܛܦܢܘܣ ܓܒܪܐ ܕܡܠܐ ܗܘܐ ܗܝܡܢܘܬܐ ܘܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ. ܘܠܦܝܠܝܦܘܣ ܘܠܦܪܘܟܪܘܣ ܘܠܢܝܩܢܘܪ ܘܠܛܝܡܘܢ ܘܠܦܪܡܢܐ ܘܠܢܝܩܠܐܘܣ ܓܝܘܪܐ ܐܢܛܝܘܟܝܐ.
6 * ܗܠܝܢ ܩܡܘ ܩܕܡ ܫܠܝ̈ܚܐ. ܘܟܕ ܨܠܝܘ ܣܡܘ ܥܠܝܗܘܢ ܐܝܕܐ.
7 * ܘܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ ܪܒܝܐ ܗܘܬ. ܘܣܓܝ ܗܘܐ ܡܢܝܢܐ ܕܬܠܡܝ̈ܕܐ ܒܐܘܪܫܠܡ ܛܒ. ܘܥܡܐ ܣܓܝܐܐ ܕܝܗܘ̈ܕܝܐ ܡܫܬܡܥܝܢ ܗܘܘ ܠܗܝܡܢܘܬܐ.
8 * ܐܣܛܦܢܘܣ ܕܝܢ ܡܠܐ ܗܘܐ ܛܝܒܘܬܐ ܘܚܝܠܐ. ܘܥܒܕ ܗܘܐ ܐܬܘ̈ܬܐ ܘܓܒܪ̈ܘܬܐ ܒܥܡܐ.
9 * ܘܩܡܘ ܗܘܘ ܐܢܫܐ ܡܢ ܟܢܘܫܬܐ ܕܡܬܩܪܝܐ ܕܠܝܒܪܛܝܢܘ̈ܣ ܘܕܩܘܪܝܢܝ̈ܐ ܘܕܐܠܟܣܢܕܪ̈ܝܐ. ܘܕܡܢ ܩܝܠܝܩܝܐ ܘܡܢ ܐܣܝܐ. ܘܕܪܫܝܢ ܗܘܘ ܥܡ ܐܣܛܦܢܘܣ.
10 * ܘܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܗܘܘ ܠܡܩܡ ܠܘܩܒܠ ܚܟܡܬܐ ܘܪܘܚܐ ܕܡܡܠܠ ܗܘܐ ܒܗ.
11 * ܗܝܕܝܢ ܫܕܪܘ ܓܒܪ̈ܐ ܘܐܠܦܘ ܐܢܘܢ ܕܢܐܡܪܘܢ. ܕܫܡܥܢܝܗܝ ܕܐܡܪ ܡܠ̈ܐ ܕܓܘܕܦܐ ܥܠ ܡܘܫܐ ܘܥܠ ܐܠܗܐ.
12 * ܘܐܙܝܥܘ ܠܟܠܗ ܥܡܐ ܘܠܩܫܝ̈ܫܐ ܘܠܣܦܪ̈ܐ. ܘܩܡܘ ܥܠܘܗܝ ܘܚܛܦܘܗܝ ܘܐܝܬܝܘܗܝ ܠܟܢܘܫܬܗܘܢ. * ܕܝܘܡ ܚܡܫܐ ܕܚܘܪ̈ܐ * ܣܘ *
13 * ܘܐܩܝܡܘ ܣܗܕ̈ܐ ܕܓܠܐ ܕܐܡܪܝܢ. ܗܢܐ ܓܒܪܐ ܠܐ ܫܠܐ ܠܡܡܠܠܘ ܡܠ̈ܐ ܠܘܩܒܠ ܕܘܟܬܐ ܩܕܝܫܬܐ ܘܠܘܩܒܠ ܢܡܘܣܐ.
14 * ܫܡܥܢܝܗܝ ܓܝܪ ܕܐܡܪ ܕܝܫܘܥ ܢܨܪܝܐ ܗܘ ܢܫܪܝܗ ܠܕܘܟܬܐ ܗܕܐ. ܘܢܫܚܠܦ ܥܝ̈ܕܐ ܕܐܫܠܡ ܠܢ ܡܘܫܐ.
15 * ܘܚܪܘ ܒܗ ܟܠܗܘܢ ܗܢܘܢ ܕܝܬܒܝܢ ܗܘܘ ܒܟܢܘܫܬܐ. ܘܚܙܘ ܦܪܨܘܦܗ ܐܝܟ ܦܪܨܘܦܐ ܕܡܠܐܟܐ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܙ *

1 * ܘܫܐܠܗ ܪܒ ܟܗܢ̈ܐ ܕܐܢ ܗܠܝܢ ܗܟܢܐ ܐܢܝܢ.
2 * ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ. ܓܒܪ̈ܐ ܐܚܝ̈ܢ ܘܐܒܗ̈ܝܢ ܫܡܥܘ. ܐܠܗܐ ܕܫܘܒܚܐ ܐܬܚܙܝ ܠܐܒܘܢ ܐܒܪܗܡ ܟܕ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܒܝܬ ܢܗܪ̈ܝܢ. ܥܕܠܐ ܢܐܬܐ ܢܥܡܪ ܒܚܪܢ.
3 * ܘܐܡܪ ܠܗ. ܦܘܩ ܡܢ ܐܪܥܟ ܘܡܢ ܒܝܬ ܒܢܝ̈ ܛܘܗܡܟ. ܘܬܐ ܠܐܪܥܐ ܕܐܚܘܝܟ.
4 * ܘܗܝܕܝܢ ܢܦܩ ܐܒܪܗܡ ܡܢ ܐܪܥܐ ܕܟܠܕܝ̈ܐ ܘܐܬܐ ܥܡܪ ܒܚܪܢ. ܘܡܢ ܬܡܢ ܡܢ ܒܬܪ ܕܡܝܬ ܐܒܘܗܝ. ܐܫܢܝܗ ܐܠܗܐ ܠܐܪܥܐ ܗܕܐ ܕܒܗ ܐܢܬܘܢ ܥܡܪܝܢ ܝܘܡܢܐ.

2 Advocârunt igitur duodecim Apostoli omnẽ cœtum discipulorum, & dixerunt eis; Non decet ut relinquamus sermonem Dei, & ministremus mensis. 3 Exquirite ergò, fratres mei, & seligite septem viros ex vobis, de quibus extet testimonium, plenósq; Spiritu Domini & sapientiâ, & constituemus eos super hoc opus: 4 Nos autem perseverabimus in oratione, & in administratione sermonis. 5 Et placuit hic sermo coram universo populo: proindè elegerunt Stephanum virum plenum fide & Spiritu sanctitatis, & Philippum, & Prochorum, & Nicanorem, & Timonem, & Parmenam, & Nicolaum proselytum Antiochenum: 6 Quos statuerunt in conspectu Apostolorum: quúmq; precati fuissent, imposuerunt eis manum. 7 Itaq; sermo Dei crescebat, & multiplicabatur valdè numerus discipulorũm in Jerusalem: & populus multus ex Judæis auscultabat fidei. 8 Stephanus autem plenus erat gratiâ & virtute, edebátq; signa & miracula in populo. 9 Surrexerunt autem quidam è synagoga quæ dicitur Libertinorum, Cyrenæorum, & Alexandrinorum, nec non eorum qui sunt ex Cilicia, & Asia, & disceptabant cum Stephano. 10 Nec poterant resistere sapientiæ & Spiritui qui loquebatur per eum. 11 Tunc miserunt quosdam, & docuerunt eos ut dicerent, Nos audivimus eum dicentem verba blasphemiæ in Moysen, & in Deum. 12 Concitârúntq; plebem, & seniores, & Scribas: proindè venerunt & insurrexerunt in eum, correptúmque adduxerunt in medium synagogæ.

Feriâ V. Candidatorum. 15.

13 Et statuerunt testes falsos qui dicerent; Iste homo non cessat loqui verba contra Legem, & contra locum hunc sacrosanctum. 14 Nos enim audivimus eum dicentem, Jesum istum Nazarenum destructurum hunc locum, & mutaturum ritus quos tradidit vobis Moyses. 15 Itaque intuiti sunt eum cuncti illi qui sedebant in synagoga, & conspicati sunt vultum ejus quasi vultum angeli.

CAP. VII.

1 Et interrogavit eum summus sacerdos, num hæc ita se haberent. 2 Ipse verò ait; Viri fratres & patres nostri, audite; Deus gloriæ apparuit patri nostro Abraham, quum esset inter fluvios, *(in Mesopotamia,)* priusquàm venisset habitatum in Haran: 3 Et dixerat ei; Exi de terra tua, & ex filiis cognationis tuæ, & veni in terram quam commonstravero tibi. 4 Tunc igitur exiit Abraham è terra Chaldæorum, venítque habitatum in Haran. Et illinc quum obiisset pater ejus, transtulit eum Deus in terram hanc, quam vos habitatis hodié.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

2 ወጸውዕዎሙ : ዐሠርቱ : ወክልኤቱ : ለኵሉ : ሕዝብ : ወይቤልዎሙ : ኢይደሉ : ን
3 ኅድግ : ቃለ : እግዚአብሔር : ወንጸመድ : ማእደተ ። ኅረዩ : እምውስቴትክሙ :
ስብዐተ : ዕደወ : እለ : ምሉኣነ : መንፈስ : ቅዱስ : ወጥበብ : እለ : ንሠይሞሙ : ዲበ : ዝ
4 ግብር ። ወንሕነሰ : ንፀመድ : ጸሎተ : ወመልእክተ : ቃሉ ። ወሠምሩ : ኵሉ :
5 ሕዝብ : ወሠናየ : ኮነ : ዝነገር : በቅድሜሆሙ : ወኀረዩ : እስጢፋኖስሃ : ብእሴ : ዘም
ሉአ : ሃይማኖት : ወመንፈስ : ቅዱስ : ወፊልጶስሃ : ወጵሮኮሮን : ወኒቃኖሬ : ወጢሞና : ወ
6 ጰርሜና :: ወኒቆላዎን : ፈላሲ : ዘሀገረ : አንጾኪያ ። ወአቀምዎሙ : ቅድመ : ሐ
ዋርያት : ወጸለዩ : ወወደዩ : እደዊሆሙ : ላዕሌሆሙ ።

Et vocârunt duodecim omnes populos, & dixerunt iis; Non æquum est derelinquere 2 *verbum Dei, & ministrare mensis. Eligite ex vobis septem viros plenos Spiritu* 3 *sancto, & sapientiâ, quos constituamus super hoc opus. Et nos occupati erimus* 4 *in oratione, & ministerio verbi ejus. Et consenserunt omnes populi, & bonus fuit hic* 5 *sermo in conspectu eorum, & elegerunt Stephanum virum plenum fide & Spiritu sancto, & Philippum, & Prochorum, & Nicanorem, & Timonem, & Parmenam, & Nicolaum proselytum civitatis Antiochiæ. Et statuerunt eos in con-* 6 *spectu Apostolorum, & oraverunt, & posuerunt manus suas super eos.*

Versio VULGATA LATINA.

2 Convocantes autem duodecim multitudinem discipulorum, dixerunt; Non est æquum nos derelinquere verbum Dei, & ministrare mensis. 3 Considerate ergò, fratres, viros ex vobis boni testimonii septem, plenos Spiritu sancto, & sapientiâ, quos constituamus super hoc opus. 4 Nos verò orationi, & ministerio verbi instantes erimus. 5 Et placuit sermo coram omni multitudine. Et elegerunt Stephanum, virum plenum fide & Spiritu sancto, & Philippum, & Prochorum, & Nicanorem, & Timonem, & Parmenam, & Nicolaum advenam Antiochenum. 6 Hos statuerunt ante conspectum Apostolorum: & orantes imposuerunt eis manus. 7 Et verbum Domini crescebat, & multiplicabatur numerus discipulorum in Jerusalem valdé: multa etiam turba sacerdotum obediebat fidei. 8 Stephanus autem plenus gratiâ & fortitudine, faciebat prodigia & signa magna in populo. 9 Surrexerunt autem quidam de synagoga, quæ appellatur Libertinorum, & Cyrenensium, & Alexandrinorum, & eorum qui erant à Cilicia, & Asia, disputantes cum Stephano: 10 Et non poterant resistere sapientiæ, & Spiritui, qui loquebatur. 11 Tunc summiserunt viros, qui dicerent se audivisse eum dicentem verba blasphemiæ in Moysen, & in Deum. 12 Commoverunt itaque plebem, & seniores, & Scribas: & concurrentes rapuerunt eum, & adduxerunt in concilium, 13 Et statuerunt falsos testes, qui dicerent; Homo iste non cessat loqui verba adversùs locum sanctum, & legem. 14 Audivimus enim eum dicentem; Quoniam Jesus Nazarenus hic, destruet locum istum, & mutabit traditiones, quas tradidit nobis Moyses. 15 Et intuentes eum omnes, qui sedebant in concilio, viderunt faciem ejus tanquam faciem Angeli.

CAP. VII.

1 Dixit autem princeps sacerdotum; Si hæc ita se habent? 2 Qui ait; viri fratres, & patres, audite; Deus gloriæ apparuit patri nostro Abrahæ cùm esset in Mesopotamia, priùs quàm moraretur in Charan, 3 Et dixit ad illum; Exi de terra tua, & de cognatione tua, & veni in terram, quam monstravero tibi. 4 Tunc exiit de terra Chaldæorum, & habitavit in Charan. Et indè, postquàm mortuus est pater ejus, transtulit illum in terram istam, in qua nunc vos habitatis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

2 * فاستدعى الاثني عشر جماعة التلاميذ وقالوا لهم * ليس هذا مما يرضينا ان نهمل كلام الله
3 ونخدم الموايد * فانتخبوا منكم ايها الاخوة رجالا مشهودا لهم بالفضل سبعة * مملوين
4 من روح القدس والحكمة * فنقيمهم على هذه الحاجة * ونثابت نحن الصلاة وخدمة الكلام *
5 * فصار القول مرضيا امام الجماعة كلها * واختاروا اصطفان رجلا مملوا من الامانة ومن روح
القدس * وفيلبس * وبروخورس * ونيكانور * وطيمن * وبرماناس * ونيقولا الانطاكي المستجير *
6 7 * واقاموهم امام الرسل * واذ صلوا وضعوا عليهم ايديهم * ونمي قول الله * وتكاثر عدد التلاميذ
باورسليم جدا * وجمع كثير من الكهنة طاعوا الامانة * تم * قراءة يوم الاثنين من
8 الجمعة الثالثة بعد الفصح * ك * * واصطفان اذ كان مملوا من الامانة والقوة * عمل في
9 الشعب آيات وجرايح عظيمة * فنهض قوم من الجمع الملقب بالقرنثيين والكرانيين
10 والاسكندرانيين * ومن الثغر واسيا * يجادلون اصطفان * ولم يمكنهم يقاوموا الحكمة والروح
11 الذي ينطق فيه * فدلبوا حينيذ رجالا يقولون * انا سمعناه متكلما اقوالا ذوات افتراء في
12 موسى وفي الله * وسيروا معهم الشعب والشيوخ والكتاب * ونهضوا فاختلسوه وجاوا به الى
13 الجمع * واقاموا عليه شهودا كذبة قايلين * هذا الانسان ما يفتر ناطقا اقوالا ذوات افتراء
14 على هذا الموضع المقدس وعلى الشريعة * لاننا سمعناه قايلا ان يسوع الناصري ذاك ينقض
15 هذا الموضع ويبدل الفرايض التي اعطاناها موسى * فتفرس فيه جماعة الشعب الجالسين
في الجمع * فابصروا وجهه كوجه ملاك *

* الفصل السابع *

1 * فقال رييس الكهنة * اترى هذه الاقوال
2 على ما يصفون * فقال * ايها الرجال الاخوة والاباء اسمعوا * الاه المجد ظهر لابينا ابراهيم حيث
3 كان في الجزيرة قبل ان يسكن حران * فقال له * اخرج من ارضك ومن ذوي جنسك وهلم
4 الى الارض التي اريكها * حينيذ خرج من ارض الكلدانيين وسكن حران * ومن هناك
بعد وفاة ابيه نقله الى هذه الارض التي قد سكنتموها الان انتم *

2 *Quapropter convocantes duodecim cœtum discipulorum, dixerunt ad eos; Hoc nobis minimè placet, negligi sermonem Dei, et ministrari mensis.* 3 *Seligite ergò ex vobis, ô fratres, viros quorum virtus testimonio probetur, septem, plenos Spiritu sancto et sapientiâ, quibus delegabimus hoc negotium:* 4 *Nos autem instabimus orationi et ministerio prædicationis.* 5 *Fuitque sermo iste gratus apud congregationem universam: et eligentes Stephanum virum plenum fide et Spiritu sancto, et Philippum, ac Prochorum, et Nicanorem, et Timonem, et Parmenam, et Nicolaum Antiochenum advenam,* 6 *Statuerunt eos coram Apostolis: Qui cùm orâssent, imposuerunt eis manus suas.* 7 *Crevit etiam sermo Dei, et multiplicatus est numerus discipulorum in Jerusalem magnoperé: et turba multa sacerdotum obtemperârunt fidei.* Hucusq;.

Lectio feriæ secundæ hebdomadis tertiæ post Pascha.

8 *Porrò Stephanus cùm esset plenus fide atque fortitudine, edidit in populo signa et prodigia maxima.* 9 *Surrexerunt autem quidam de synagoga quæ appellatur Corinthiorum, Cyrenensium, et Alexandrinorum, et ex confinibus, et Asia, disputantes cum Stephano:* 10 *Et non potuerunt resistere sapientiæ et Spiritui qui loquebatur in eo.* 11 *Tunc ergò expedierunt homines qui dicerent; Nos audivimus eum loquentem sermones commentitios in Mosen et in Deum.* 12 *Et abripuerunt secum populum, et seniores, ac scribas: et surgentes rapuerunt eum, et adduxerunt eum in concilium:* 13 *Et statuerunt adversùs eum testes falsos dicentes; Homo iste non cessat loqui sermones commentitios adversùs hunc locum sanctum et legem.* 14 *Nos enim audivimus eum dicentem quòd Jesus Nazarenus ille demolietur hunc locum, et mutabit instituta quæ tradidit nobis Moses.* 15 *Intuens autem in eum congregatio populi sedentium in concilio, viderunt faciem ejus tanquam faciem angeli.*

CAP. VII.

1 *Dixit autem princeps sacerdotum; Num hi sermones se habent ut isti commemorant?* 2 *Ait; O viri fratres ac patres, audite: Deus gloriæ apparuit patri nostro Abrahæ cùm esset in Insula (Mesopotamia) antequam inhabitaret Harran:* 3 *Dixitque ad eum, Egredere de terra tua et de gente generis tui, et veni in terram quam tibi ostendam.* 4 *Tunc egressus è terra Chaldæorum, habitavit in Harran. Indeque post obitum patris ejus, transtulit eum in terram hanc in qua vos modò habitatis:*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

7 ወዐብየ : ቃለ : እግዚአብሔር : ወብዝኁ : ሕዝብ : በኢየሩሳሌም : ፈድፋደ : ወብዙኃን :
8 እምውስተ : ካህናት : እለ : አምኑ ። ወእስጢፋኖስሰ : ምሉአ : ጸጋ : እግዚአብሔ
9 ር : ወኃይል : ወይገብር : ዐቢየ : ተተአምረ : ወመንክረ : በውስተ : ሕዝብ ። ወቦ : እ
ለ : ተንሥኡ : እምኵራብ : እንተ : ስማ : ሊቤርጢኖን : ወቀሬኔዎን : ወእለእስክንድሬዎ
10 ን :: ወእለሂ : እምቂሊቅያ : ወእሲያ ። ወተኃሠሥዎ : ለእስጢፋኖስ : ወስእንዎ : ተ
11 ቃውሞቶ : እስመ : በጥበብ : ወበመንፈስ : ቅዱስ : ይትናገሮሙ ። ወአመዝ : አቅጸሩ :
ሎቱ : ዕደወ : እለ : ይብሉ : ሰማዕናሁ : ለዝ : ብእሲ : ይነብብ : ነገረ : ፅርፈት : ለሙ
12 ሴ : ሙሴ : ወለዕለ : እግዚአብሔር ። ወተንሥኡ : ወኀብሩ : ለዕሌሁ : ሕዝብ :
13 ወረበናት : ወጸሐፍት : ሮድዎ : ወስሐብዎ : ኀበ : ዐውድ ። ወአቀሙ : ሎቱ : ሰማ
ዕተ : ሐሰት : ወይቤሉ : ዝብእሲ : አበየ : አርምሞ : እንዘ : ይነብብ : ፅርፈተ : ዲበ : ቤ
14 ተ : መቅደስ : ወዲበ : ኦሪት ። ወሰማዕናሁ : ዓዲ : ይብል : ኢየሱስ : ናዝራዊ : ይነ
15 ስቶ : ለቤተ : መቅደስ : ወይሰዐር : ኦሪተነ : ዘወሀበነ : ሙሴ ። ወነጸርዎ : ኵሎ
ሙ : እለ : ይነብሩ : ውስተ : ዐውድ : ወርእዩ : ገጾ : ከመ : ገጸ : መልአከ : እግዚአ
ብሔር ።

በረቡዕ : ኤጲፋንያ : ወበአብርሃም ።

1 2 ወይቤሎ : ሊቀ : ካህናት : አማን : ከመዝ : ትቤ ። ፲ ወይቤ : ስምዑ :
አኃዊነ : ወአበዊነ : አምላከ : ስብሐት : አስተርአዮ : ለአቡነ : አብርሃም : በመስጴጦ
3 ምያ : በማእከለ : አፍላግ : ዘእንበለ : ያፍልስ : ካራን ። ወይቤሎ : ጻእ : እምብ
4 ሔርከ : ወእምአዝማዲከ : ወነዐ : ውስተ : ብሔር : ዘአርእየከ ። ወአመዝ : ወፅ
አ : እምከለዴ :: ነበረ : ውስተ : ካራን : ወእምድኅረ : ሞተ : አቡሁ : አፍለሶ : ውስተ
ዝ : ምድር : ኀበ : ሀሎክሙ : አንትሙ : ይእዜ : ትነብሩ ።

7 *Et magnum fuit verbum Dei, & multiplicati sunt populi in Hierusalem valdè, & multi ex sacerdotibus fuerunt qui crediderunt.* 8 *Et Stephanus plenus fuit gratiâ Dei & virtute, & faciebat magna signa & miracula in populo.* 9 *Et fuerunt qui surrexerunt è synagoga, cujus nomen est Libertinorum, & Caranæorum, & Alexandrinorum, & qui erant ex Cilicia & Asiâ, & altercati sunt cum Stephano.* 10 *Et non potuerunt resistere ei, quia in sapientiâ & in Spiritu sancto loquebatur iis.* 11 *Et tunc summiserunt contra eum viros, qui dicebant; Audivimus hunc hominem loquentem verba blasphemiæ contra Mosen, & contra Deum.* 12 *Et exorti sunt, & consociârunt contra eum populi, & magistri & Scribæ persequuti sunt eum, & traxerunt eum ad concilium:* 13 *Et statuerunt contra eum testes falsos, & dixerunt; Hic homo noluit cessare, loquens blasphemiam adversùs templum & adversùs legem.* 14 *Et audivimus eum ulteriùs dicentem; Jesus Nazarenus destruet templum, & solvet legem nostram, quam dedit nobis Moses.* 15 *Et intuiti sunt eum omnes sedentes in concilio, & viderunt faciem ejus sicut faciem angeli Dei.*

CAP. VII.

Quartâ Epiphaniæ: & de Abrahamo.

1 *Et dixit ei princeps sacerdotum; Verène sic dixisti?* 2 *Et dixit; Audite fratres nostri, & patres nostri: Deus gloriæ apparuit patri nostro Abrahamo in Mesopotamia, in medio fluviorum, priusquam se transtulisset in Charan:* 3 *Et dixit ei, Exi de regione tua, & à cognatione tua, & veni in regionem quam monstravero tibi.* 4 *Et tunc exiens à Chaldæa, habitavit in Charan. Et illinc, quum mortuus esset pater ejus, transtulit se in hanc terram, ubi estis vos nunc habitantes.*

ΠΡΑ'ΞΕΙΣ ΤΩ͂Ν 'ΑΠΟΣΤΟ'ΛΩΝ. ΚΕΦ. Η'.

Et non dedit illi hæreditatem in ea, nec paſſum pedis: & repromiſit illi
5 Καὶ οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ κληρονομίαν ἐν αὐτῇ, οὐδὲ βῆμα ποδός· ϗ ἐπηγγείλατο (δ) αὐτῷ
dare in poſſeſſionem eam, & ſemini ejus poſt ipſum, non *exiſtente ei nato.*
δοῦναι εἰς κατάσχεσιν αὐτὴν, ϗ τῷ σπέρματι αὐτοῦ μετ' αὐτὸν, οὐκ ὄντος αὐτῷ τέκνου.
Locutus eſt autem *ſic* Deus; Quia erit ſemen ejus accola in terra aliena, &
6 Ἐλάλησε δὲ οὕτως ὁ Θεὸς, Ὅτι ἔσται τὸ σπέρμα αὐτοῦ πάροικον ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ, ϗ
ſervituti ſubjicient *id*, & malè tractabūt *annos quadringentos*: Et gentem cui ſervierint,
7 δουλώσουσιν αὐτὸ ϗ κακώσουσιν ἔτη τετρακόσια· Καὶ τὸ ἔθνος ᾧ ἐὰν (ε) δουλεύσωσι,
judicabo ego, dixit *Deus*: & poſt hæc exibunt, & ſervient mihi in loco
κρινῶ ἐγὼ, (ζ) εἶπεν ὁ Θεός· ϗ μετὰ ταῦτα ἐξελεύσονται, ϗ λατρεύσουσί μοι ἐν τῷ τόπῳ
iſto. Et dedit illi *pactum* circumciſionis, & ſic genuit Iſaac, & circum-
8 τούτῳ. Καὶ ἔδωκεν αὐτῷ διαθήκην περιτομῆς, ϗ οὕτως ἐγέννησε τὸν Ἰσαὰκ, ϗ περιέ-
cidit eum die octavo: & Iſaac, Jacob: & Jacob, duodecim
τεμεν αὐτὸν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ· ϗ (η) ὁ Ἰσαὰκ τὸν Ἰακώβ, ϗ (θ) ὁ Ἰακὼβ τοὺς δώδεκα
Patriarchas. Et Patriarchæ æmulantes, Joſeph vendiderunt in Ægyptum: &
9 πατριάρχας. Καὶ οἱ πατριάρχαι ζηλώσαντες τὸν Ἰωσὴφ ἀπέδοντο εἰς Αἴγυπτον· ϗ
erat Deus cum eo: Et eripuit eum ex omnibus tribulationib' ejus; & dedit
10 ἦν ὁ Θεὸς μετ' αὐτοῦ· Καὶ (ι) ἐξείλετο αὐτὸν ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτοῦ, ϗ (κ) ἔδωκεν
ei gratiam & ſapientiam in conſpectu Pharaonis regis Ægypti, & conſtituit eum
αὐτῷ χάριν ϗ σοφίαν ἐναντίον Φαραὼ βασιλέως Αἰγύπτου, ϗ κατέστησεν αὐτὸν
præpoſitum ſuper Ægyptum, & omnem domum ſuam. Venit autem fames in univerſam
11 ἡγούμενον ἐπ' Αἴγυπτον, (λ) ϗ ὅλον τὸν οἶκον αὐτοῦ. Ἦλθε δὲ λιμὸς ἐφ' ὅλην
terram Ægypti & Chanaan, & tribulatio magna: & non inveniebant cibos pa-
(μ) τὴν γῆν Αἰγύπτου καὶ Χαναὰν, ϗ θλῖψις μεγάλη· ϗ οὐχ εὕρισκον χορτάσματα οἱ πα-
tres noſtri. Audiens autem Jacob *exiſtentia frumenta* in Ægypto, miſit pa-
12 τέρες ἡμῶν. Ἀκούσας δὲ Ἰακὼβ ὄντα (ν) σιτία ἐν Αἰγύπτῳ, ἐξαπέστειλε τοὺς πα-
tres noſtros primùm: Et in ſecundo cognitus eſt Joſeph fratribus ſuis,
13 τέρας ἡμῶν πρῶτον· Καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ (ξ) ἀνεγνωρίσθη Ἰωσὴφ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ,
& *manifeſtum factum* eſt Pharaoni genus *Joſeph*. Mittens autem Joſeph,
14 ϗ φανερὸν ἐγένετο τῷ Φαραὼ τὸ (ο) γένος τοῦ Ἰωσήφ. Ἀποστείλας δὲ Ἰωσὴφ
accerſivit patrem ſuum Jacob, & omnem cognationem ſuam, in animabus
μετεκαλέσατο (π) τὸν πατέρα αὐτοῦ Ἰακὼβ, ϗ πᾶσαν τὴν (ρ) συγγένειαν αὐτοῦ, ἐν ψυχαῖς
ſeptuagintaquinque. Deſcendit *autem* Jacob in Ægyptum: & defunctus eſt ipſe
ἑβδομηκονταπέντε. (σ) Κατέβη δὲ Ἰακὼβ εἰς Αἴγυπτον, ϗ ἐτελεύτησεν αὐτὸς 15
& patres noſtri. Et tranſlati ſunt in Sichem: & poſiti ſunt in ſepulchro quod
ϗ οἱ πατέρες ἡμῶν. Καὶ μετετέθησαν εἰς Συχὲμ, ϗ ἐτέθησαν ἐν τῷ μνήματι (τ) ὃ 16
emit Abraham pretio argenti à filiis *Emmor* Sichem. Cùm autem
ὠνήσατο Ἀβραὰμ τιμῆς ἀργυρίου παρὰ τῶν υἱῶν (υ) Ἐμμὸρ τοῦ Συχέμ. Καθὼς δὲ 17
appropinquaret tempus promiſſionis, quam *juraverat* Deus Abrahæ, crevit populus
ἤγγιζεν ὁ (φ) χρόνος τῆς ἐπαγγελίας ἧς (χ) ὤμοσεν ὁ Θεὸς τῷ Ἀβραὰμ, ηὔξησεν ὁ λαὸς
& multiplicat' eſt in Ægypto: Quoad uſq; ſurrexit rex alius, qui non ſciebat Joſeph.
ϗ ἐπληθύνθη ἐν Αἰγύπτῳ, Ἄχρις οὗ ἀνέστη βασιλεὺς (ψ) ἕτερος, ὃς οὐκ ᾔδει τὸν Ἰωσήφ. 18
Hic circumveniens genus noſtrum, *malè affecit* patres noſtros, *ad faciendum*
Οὗτος κατασοφισάμενος τὸ γένος ἡμῶν, ἐκάκωσε τοὺς πατέρας ἡμῶν, τοῦ ποιεῖν 19
expoſitos infantes ſuos, *ad non ſoboleſcere.* *In quo* tempore natus eſt
(ω) ἔκθετα τὰ βρέφη αὐτῶν, εἰς τὸ μὴ ζωογονεῖσθαι. Ἐν ᾧ καιρῷ (α) ἐγεννήθη 20
Moyſes: & fuit *venuſtus* Deo, qui nutritus eſt *menſes tres* in domo patris ſui.
Μωσῆς, ϗ ἦν ἀστεῖος τῷ Θεῷ, ὃς ἀνετράφη μῆνας τρεῖς ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ (β) πατρὸς αὐτοῦ.
Expoſitum autem *illum* ſuſtulit eum filia Pharaonis, & nutrivit eum *ſibi ipſi*
Ἐκτεθέντα δὲ αὐτὸν ἀνείλετο αὐτὸν ἡ θυγάτηρ Φαραὼ, ϗ ἀνεθρέψατο αὐτὸν ἑαυτῇ 21
in filium. Et eruditus eſt Moyſes omni ſapientiâ Ægyptiorum: erat *autem* potens
εἰς υἱόν. Καὶ ἐπαιδεύθη Μωσῆς (γ) πάσῃ σοφίᾳ Αἰγυπτίων· ἦν δὲ δυνατὸς 22
in *dictis* & in *factis*. Cùm autem impleretur ei quadraginta annorum
ἐν λόγοις (δ) ϗ ἐν ἔργοις. Ὡς δὲ ἐπληροῦτο αὐτῷ (ε) τεσσαρακονταετὴς 23
tempus, aſcendit in cor ejus, *inviſere* fratres ſuos filios Iſraël.
χρόνος, ἀνέβη ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ, ἐπισκέψασθαι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ (ζ) υἱοὺς Ἰσραήλ.
Et *videns* quendam *injuriâ affectum*, *ultus eſt*, & fecit ultionem *oppreſſo*,
Καὶ ἰδών τινα ἀδικούμενον, ἠμύνατο, ϗ ἐποίησεν ἐκδίκησιν τῷ καταπονουμένῳ, 24
percutiens Ægyptium.
πατάξας τὸν Αἰγύπτιον.

M.S.A. (δ) δοῦναι αὐτὴν εἰς κατάσχεσιν αὐτῷ, ϗ τῷ (ε) δουλεύσουσιν, (ζ) ὁ Θεὸς εἶπεν· (η) Ἰσαὰκ (θ) Ἰακὼβ (ι) ἐξείλατο (κ) ἔδωκεν χάριν (λ) ϗ ἐφ' ὅλον (μ) τὴν Αἴγυπτον (ν) σιτία εἰς Αἴγυπτον (ξ) ἐγνωρίσθη (ο) γένος ἑαυτοῦ. (π) Ἰακὼβ τὸν πατέρα αὐτοῦ, ϗ (ρ) συγγένειαν, ἐν (σ) Καὶ κατέβη Ἰακὼβ (τ) ᾧ (υ) Ἐμμὼρ τοῦ ἐν Συχέμ. Ὡς δὲ (φ) καιρὸς (χ) ὡμολόγησεν (ψ) ἕτερος ἐπ' Αἴγυπτον, ὃς (ω) τὰ βρέφη ἔκθετα (α) ἐγεννήθη (β) πατρός. Ἐκτεθέντος δὲ αὐτοῦ, ἀνείλατο (γ) ἐν πάσῃ (δ) ϗ ἔργοις αὐτοῦ. Ὡς (ε) τεσσερακονταετὴς χρόνος, (ζ) τοὺς υἱοὺς

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Nec dedit ei hæreditatem in ea, ne veſtigium 5
quidem pedis: tamen pollicitus ei fuerat ſe
daturum ipſam ei poſſidendam, & ſemini ej°,
quum non haberet filium. Et allocutus eum 6
fuerat Deus dum diceret ei; Erit ſemen tuum
inquilinum in terra extranea, & ſervituti ſub-
jicient illud, maliſq; afficient per quadringin-
tos annos. Sed gentem, cui ſervitutem ſervi- 7
ent, condemnabo ego, dicit Deus: & poſt hæc
exibunt, & colent me in hoc loco. Proindè 8
dedit ei fœdus circumciſionis: & tunc ge-
nuit Iſaac, & circumcîdit eum die octavo: Iſa-
ac autem genuit Jacob, & Jacob genuit duo-
decim patres noſtros. Ipſi autem patres no- 9
ſtri invidiâ moti ſunt in Joſeph, & vænunde-
derunt eum Ægyptiis: ſed erat Deus cum eo,
Et liberavit eum ab omnibus oppreſſionibus 10
ejus, dedítq; ei gratiam & ſapientiam coram
Pharaone rege Ægypti, & conſtituit eum
principem ſuper Ægyptum, ac ſuper totam
domum ſuam.

Infanticidii. 16.

Extitit autem fames & oppreſſio ingens in 11
univerſa Ægypto, & in terra Chanaan, nec
habebant undè explerentur patres noſtri.
Quúmque audiſſet Jacob frumentum eſſe in 12
Ægypto, miſerat patres noſtros primúm. Et 13
quum ſecundò abiiſſent, patefecit ſeipſum
Joſeph fratribus ſuis, & innotuit Pharaoni
cognatio ipſius Joſeph. Porrò miſit Joſeph, 14
& accerſivit patrem ſuum Jacob, omnémque
cognationem ſuam: erant autem numero ſe-
ptuaginta quinque animæ. Proindè deſcen- 15
dit Jacob in Ægyptum, & mortuus eſt illic
ipſe & patres noſtri. Et tranſlatus eſt in Si- 16
chem, poſitúſque in ſepulchro quod emerat
Abraham argento à filiis Hemor. Quum au- 17
tem appropinquaret tempus illius rei quam
jurejurando pollicitus fuerat Deus ipſi Abra-
ham, creverat populus, prævaluerátque in Æ-
gypto. Uſquequò ſurrexit rex alius ſuper Æ- 18
gyptum, qui non noverat ipſum Joſeph. Et 19
doloſè egit in cognationem noſtram, maléq;
accepit patres noſtros; ac præcepit ejici in-
fantes eorum, ne ſervarentur. Eo ipſo tempo- 20
re natus eſt Moſes, qui charus fuit Deo: &
educatus eſt tribus menſibus in ædibus patris
ſui. Quúmq; fuiſſet expoſitus à populo ſuo, 21
nacta eſt eum filia Pharaon, & nutrivit eum
ſibi pro filio. Et eruditus eſt Moſes omni ſa- 22
pientiâ Ægyptiorum: divéſque erat dictis &
factis ſuis. Quum autem eſſet annos quadra- 23
ginta natus, ſubiit in animum ejus ut inviſe-
ret fratres ſuos filios Iſrael. Et conſpicatus 24
quendā ex filiis ſuæ nationis vim patientem,
vindicavit eum, & cauſam ejus egit, intere-
mítq; Ægyptium illum qui offendebat eum.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

5 ወኢወሀቦ፡ እምውስቴታ፡ ርስተ፡ ወኢመጠነ፡ መሠጋረ፡ እግር፡፡ ወበሕቱ፡ አሰፈዎ፡ የሀቦ፡
ኪያሃ፡ ይምንኖ፡ ውእቱ፡ ወዘርኡ፡፡ ወእምድኅሬሁ፡ ወእንዘ፡ አልቦ፡ ውሉደ፡ ውእተ፡ አሚ
6 ረ፡፡ ከመዝ፡ ይቤሎ፡ እግዚአብሔር፡ ለአብርሃም፡ ሀለውሙ፡ ለአዝርእቲከ፡ ፈለሲያ
ን፡ ውስተ፡ ብሔረ፡ ነኪር ፡ ወይትቀነዩ፡ ሎሙ፡ ወያሐምምዎሙ፡ አርብዕተ፡ ምእተ፡ ዓመ
7 ተ፡፡ ወለውእቱ ፡ ሕዝብ ፡ ዘለ፡ ይቀንይዎሙ፡ አነ፡ እኴንኖሙ፡ ይቤ፡ እግዚአብሔር፡ ወ
8 እምዝ፡ ይፅኡ፡ ወያመልኩኒ፡ በዝ፡ ብሔር፡፡ ወወሀቦ፡ ሥርዐተ ፡ ግዝረት ፡ ወእምዝ፡
ወለዶ ፡ ለይስሐቅ ፡ ወገዘሮ ፡ አመ ፡ ሰሙንተ ፡ ዕለት ፡ ወከማሁ ፡ ይስሐቅኒ ፡ ለያዕቆብ፡
ወያዕቆብኒ ፡ ለአሠርቱ ፡ ወክልኤቱ ፡ አበው ፡ ቀደምት፡፡

Et non dedit ei in ea poſſeſſionem, ne quantum eſt veſtigium pedis: veruntamen pollicitus eſt dare ei ipſam, ut gubernaret eam, ipſe & ſemen ejus poſt eum: & quum non haberet prolem iſto die, Sic dixit Deus Abrahamo; Sunt 5 6 *poſteri tui migraturi in regionem peregrinam, & ſervituti ſubjicient eos, & affligent eos quadringentis annis. Et hanc gentem cui ſervierint, ego judicabo* 7 *eam, dixit Deus; & tunc exibunt, & colent me in hac regione. Et dedit* 8 *teſtamentum circumciſionis: & tunc genuit Iſaac, & circumcidit eum quando octo dierum erat, & ſimiliter Iſaac Jacobum, & Jacobus duodecim Patriarchas.*

Verſio VULGATA LATINA.

5 Et non dedit illi hæreditatem in ea, nec paſſum pedis: ſed repromiſit dare illi
6 eam in poſſeſſionem, & ſemini ejus poſt ipſum, cùm non haberet filium. Lo-
cutus eſt autem ei Deus; Quia erit ſemen ejus accola in terra aliena, & ſervituti
7 eos ſubjicient, & malè tractabunt eos annis quadringentis: Et gentem cui ſer-
vierint, judicabo ego, dixit Dominus: & poſt hæc exibunt, & ſervient mihi in
8 loco iſto. Et dedit illi teſtamentum circumciſionis: & ſic genuit Iſaac, & cir-
cumcîdit eum die octavo: & Iſaac, Jacob: & Jacob, duodecim Patriarchas.
9 Et Patriarchæ æmulantes, Joſeph vendiderunt in Ægyptum: & erat Deus cum
10 eo: Et eripuit eum ex omnibus tribulationibus ejus: & dedit ei gratiam & ſa-
pientiam in conſpectu Pharaonis regis Ægypti, & conſtituit eum præpoſitum ſu-
11 per Ægyptum, & ſuper omnem domum ſuam. Venit autem fames in univerſam
Ægyptum & Chanaan, & tribulatio magna: & non inveniebant cibos patres
12 noſtri. Cùm audiſſet autem Jacob eſſe frumentum in Ægypto: miſit patres no-
13 ſtros primùm: Et in ſecundo cognitus eſt Joſeph à fratribus ſuis, & manifeſta-
14 tum eſt Pharaoni genus ejus. Mittens autem Joſeph accerſivit Jacob patrem ſu-
um, & omnem cognationem ſuam in animabus ſeptuagintaquinque. Et deſcen- 15
dit Jacob in Ægyptum, & defunctus eſt ipſe, & patres noſtri. Et tranſlati ſunt 16
in Sichem, & poſiti ſunt in ſepulchro, quod emit Abraham pretio argenti à fili-
is Hemor filii Sichem. Cùm autem appropinquaret tempus promiſſionis, quam 17
confeſſus erat Deus Abrahæ, crevit populus, & multiplicatus eſt in Ægypto, 18
Quoadusque ſurrexit alius rex in Ægypto, qui non ſciebat Joſeph. Hic cir- 19
cumveniens genus noſtrum, afflixit patres noſtros, ut exponerent infantes ſuos
ne vivificarentur. Eodem tempore natus eſt Moyſes, & fuit gratus Deo, qui nu- 20
tritus eſt tribus menſibus in domo patris ſui. Expoſito autem illo, ſuſtulit eum 21
filia Pharaonis, & nutrivit eum ſibi in filium. Et eruditus eſt Moyſes omni ſa- 22
pientiâ Ægyptiorum, & erat potens in verbis, & in operibus ſuis. Cùm au- 23
tem impleretur ei quadraginta annorum tempus, aſcendit in cor ejus ut viſitaret
fratres ſuos filios Iſraël. Et cùm vidiſſet quendam injuriam patientem, vindi- 24
cavit illum: & fecit ultionem ei qui injuriam ſuſtinebat, percuſſo Ægyptio.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* ولم يعطه فيها موروثا ولا موطاء قدم * ووعده ان يعطيه اياها حظا له ولنسله بعده * 5
ولم يكن له ولد * وتكلم الله هكذا * ان سيكون نسله ساكنا طارا الى ارض 6
غريبة * ويستعبدونه ويضرون به اربع ماية سنة * وقال الله * انا ادين الامة التي يستعبدهم * 7
وبعد هذه الخطوب سيخرجون ويعبدوني في هذا الموضع * واعطاه موثق الختانة * 8
وبعد ذلك اولد اسحق وختنه في اليوم الثامن * واسحق اولد يعقوب * ويعقوب اولد
الاثني عشر روساء الاباء * وروساء الاباء حسدوا يوسف فباعوه الى مصر * وكان الله معه * 9
* وانقذه من جميع غمومه * ونحله امام فرعون ملك مصر جلالة وحكمة * فاقامه على مصر 10
ومنزله كله مدبرا * كا * ثم جاء الجوع على ساير ارض مصر وكنعان شديدا وضيقه 11
عظيمه * ولم يجد اباونا شبعا * فلما سمع يعقوب ان بمصر حنطة ارسل اباءنا اولا * وفي 12 13
الدفعة الثانية عرف يوسف اخوته * وصار جنس يوسف ظاهرا عند فرعون مشهورا *
* فارسل يوسف فاستدعى اباه يعقوب وكل ذوي جنسه خمسة وسبعين نفسا * فنزل 14 15
يعقوب الى مصر وتوفي هو واباونا * ونقلوا الى شكيم * ووضعوا في القبر الذي ابتاعه 16
ابرهيم بثمن فضة من بني حامور بن شكيم * ولما دنا زمان الموعد الذي اقسم الله به 17
لابراهيم نمى الشعب بمصر وكثر * الى ان قام ملك اخر لم يكن يعرف يوسف * 18
* فهذا عمل حيلة في الاضرار بجنسنا * بان جعل اطفالهم مطروحين لئلا يعيشوا * 19
* الى حين ولد موسى * وكان منذورا لله * فربي في منزل ابيه ثلثة اشهر * فلما طرح 20 21
اخذته ابنة فرعون فربته لها ابنا * وادب موسى بساير حكمة المصريين * فصار في 22
الاقوال والافعال مقتدرا * فلما كملت له مدة اربعين سنة خطر بقلبه ان 23
يتعهد اخوته بني اسراييل * فابصر احدهم مظلوما * فانتقم للمصرور * فانتصر له 24
وقتل المصري *

Et non dedit illi hæreditatem in ea, ne 5
veſtigium quidem pedis. Pollicitus eſt
autem ei ſe daturum illam ipſi portio-
nem, ipſi inquam & ſtirpi ejus poſt
ipſum, cùm non haberet filium. Locu- 6
tus eſt autem Deus ſic; Erit ſanè ſtirps
ejus inquilina, vi abducta in terram
peregrinam, eámque ſervitute ac da-
mnis opprimentem quadringentis annis.
Subdidit etiam Deus, Ego judicabo 7
gentem quæ illam redeget in ſervitu-
tem. Poſt hos autem ſermones egredien-
tur, & adorabunt me in loco iſto. Et 8
tradidit ei fœdus circumciſionis. Poſt-
hæc genuit Iſaac, & circumcidit eum
die octavâ. Iſaac verò genuit Jacob,
& Jacob genuit duodecim principes
patrum. Principes autem patrum in- 9
videntes Joſepho, vendiderunt eum in
Ægyptum. Fuitque Deus cum ipſo, Et 10
eripuit eum ex omnibus afflictionibus
ejus: & dedit ei apud Pharaonem re-
gem Ægypti gratiam & ſapientiam,
qui ſtatuit eum ſuper Ægyptum, to-
támque domum ſuam, moderatorem.
Deindè invaſit fames totam terram 11
Ægypti & Chanaan, vehemens, & an-
guſtia maxima: nec inveniebant patres
noſtri ſaturitatem. Cùm audiſſet au- 12
tem Jacob eſſe in Ægypto frumentum,
miſit patres noſtros primùm. Et vice 13
ſecundâ cognoverunt Joſephum fratres
ſui: factumque eſt genus Joſephi cla-
rum apud Pharaonem, ac notum. Mit- 14
tens autem Joſeph, accerſivit patrem
ſuum Jacobum, omneſque cognatos
ſuos, ſeptuaginta quinque animas. De- 15
ſcendit igitur Jacob in Ægyptum: de-
functúſque eſt ipſe & patres noſtri.
Et tranſlati ſunt in Sichem, poſitíque 16
in monumento quod emerat Abraham
pretio argenti à filiis Hemor filii Si-
chem. Cùm autem adveniſſet tempus 17
promiſſionis de qua juraverat Deus
Abrahæ, crevit populus in Ægypto,
& multiplicatus eſt, Donec ſurrexit 18
rex alius qui non noverat Joſephum.
Hic exercuit dolum perniciofum in 19
genus noſtrum, efficiendo ut infantes
eorum projicerentur, ne viverent.
Quoadusque natus eſt Moſes, qui erat 20
voto conſecratus Deo: educatúſque fuit
in domo patris ſui tribus menſibus. Et 21
cùm projectus fuiſſet, accepit eum filia
Pharaonis, & nutrivit eum ſibi in fili-
um. Et eruditus eſt Moſes omni ſapien- 22
tiâ Ægyptiorum, redditúſque eſt dictis
et factis potens. Ut autem expletum ei 23
fuiſſet ſpatium quadraginta annorum,
ſubiit in cor ejus ut viſitaret fratres
ſuos filios Iſraël. Vidénſque quendam 24
eorum oppreſſum, ultus eſt eum cui da-
mnum inferebatur, eúmque defendens, oc-
cidit Ægyptium:

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

9 ወአበው፡ ቀደምት፡ ቀንአሙ፡ ለዮሴፍ፡ ሤጥዎ፡ ለብሔረ፡ ግብጽ፡ ወሀሎ፡ እግዚአብሔር፡
10 ምስሌሁ፡፡ ወአድኅኖ ፡ እምኵሉ ፡ ምንዳቤሁ፡ ወወሀቦ፡ ሞገሰ ፡ ወጥበበ፡ በቅድመ፡
ፈርዖን፡ ንጉሠ፡ ግብጽ፡ ወአንገሦ፡ ለኵሉ፡ ብሔረ፡ ግብጽ፡ ወአመገቦ፡ ለኵሉ፡ ቤቱ፡፡
11 ገሀ ወመጽአ፡ ረኃብ ፡ ለብሔረ፡ ግብጽ፡ ወለብሔረ፡ ከናአን፡ ወዓቢይ፡ ሕማም፡ ወሳኅ
12 ሉ፡ ዘይጸግቡ፡ አበዊነ፡፡ ወሰሚዖ፡ ሰሚዖ፡ ያዕቆብ፡ ከመቦ፡ እክለ፡ በብሔረ፡ ግብጽ፡ ወፈነዎ
13 ሙ፡ ለአበዊነ፡ ቅድመ፡፡ ወበደግም፡ አእመርዎ፡ አኃዊሁ፡ ለዮሴፍ፡ ወአእመሮሙ፡ ፈር
14 ዖንኒ፡ ከመ፡ አዝማዲሁ፡ ለዮሴፍ፡፡ ወዮሴፍኒ፡ እምድኅረ፡ አእመርዎ፡ አዘዘ፡ ይጸው
15 ዕዎሙ፡ በትፍሥሕት፡ ለአቡሁ፡ ወለኵሉ፡ አዝማዲሁ፡ ወመጽኡ፡ ኀቤሁ፡ ሰብዓ፡ ወኃም
16 ስቱ፡ ነፍስ፡፡ ወወረደ፡ ያዕቆብ፡ ብሔረ፡ ግብጽ፡ ወሞተ፡ ውእቱ፡፡ ወአበዊነሂ፡ ፈለሱ፡
እምድረ፡ ግብጽ፡ ወተቀበሩ፡ በሴኬም፡ ውስተ፡ መቃብር፡ ዘተሣየጠ፡ አብርሃም፡ በወርቁ፡
17 እም፡ ኀበ፡ ደቂቀ፡ ኤሞር፡ ወልደ፡ ሴኬም፡፡ ወአመ፡ በጽሐ፡ ዕድሜሁ፡ ዘአሰፈዎ፡ እግ
18 ዚአብሔር፡ ለአብርሃም፡ በዝኁ፡ ሕዝብ፡ ጥቀ፡ ወመልኡ፡ ብሔረ፡ ግብጽ፡፡ እስከ፡ እ
19 መ፡ ነግሠ፡ ካልእ፡ ንጉሥ፡ ለብሔረ፡ ግብጽ፡ ዘኢያአምሮ፡ ለዮሴፍ፡፡ ወውእቱ፡ ተጠቢ
20 ቦ ፡ አሕመሞሙ ፡ ለአበዊነ ፡ ወአዘዘ ፡ ይቅትሉ ፡ ኵሎ ፡ ተባዕተ ፡ ዘተወልደ፡፡ ወው
እተ ፡ አሚረ ፡ ተወልደ ፡ ሙሴ ፡ ወኮነ ፡ ሠናየ ፡ በቅድመ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወሐፀንዎ ፡ ሠ
21 ለስተ ፡ አውርኃ ፡ በቤተ ፡ አቡሁ፡፡ ወአሜሃ ፡ ገደፍዎ ፡ ወነሥአቶ ፡ ወለተ ፡ ፈርዖ
22 ን ፡ ወሐፀነቶ ፡ ወረሰየቶ ፡ ወልደ፡፡ ወተምህረ ፡ ሙሴ ፡ ኵሉ፡ ጥበቢሆሙ፡ ለግብጽ ፡
ወኮነ ፡ ጽኑዐ ፡ በቃሉ ፡ ወበምግባሩ፡፡

በማርያም ፡ ዘከረምት፡፡ በጸሎተ ፡ ሚካኤል፡፡

23 ፹ ወአመ ፡ ተፈጸመ ፡ አርብዓ ፡ ዓመት ፡ ሐለየ ፡ በልቡ ፡ የሐውጾሙ ፡ ለአኃዊሁ ፡ ለደቂ
24 ቀ ፡ እስራኤል፡፡ ወረከበ ፡ አሐደ ፡ እምውስቴቶሙ ፡ እንዘ ፡ ይገፍዕዎ ፡ ወተበቀለ ፡ ሎ
ቱ ፡ ለውእቱ ፡ ዘተገፍዐ፡ ወቀተሎ ፡ ለግብጻዊ፡ ወደፈኖ፡ ውስተ፡ ኆጻ፡፡

Et Patriarchæ æmulantes Joſephum, vendiderunt eum in regionem Ægypti: & 9
fuit Deus cum eo, Et liberavit eum ab omnibus tribulationibus ejus: & dedit ei 10
gratiam & ſapientiam in conſpectu Pharaonis regis Ægypti, & regem conſtituit eum totius regionis Ægypti, & diſpenſatorem fecit eum totius domûs ejus. Et ve- 11
nit fames in regionem Ægypti, & in regionem Chanaan, & magna afflictio: & non potuerunt ſe cibare patres noſtri. Et quum audiviſſet Jacob quòd fuit frumen- 12
tum in regione Ægypti, tunc miſit patres noſtros primùm. Et in ſecundo cognove- 13
runt fratres ejus Joſephum, & cognovit eos Pharao, quòd agnati erant Joſe-
phi. Et Joſeph poſteaquam cognoviſſet eum, præcepit ut vocarent eum gaudio pa- 14
trem ejus, & totam familiam ejus: & venerunt ad eum ſeptuaginta & quinque 15
animæ. Et deſcendit Jacob in regionem Ægypti, & obiit ipſe. Et patres noſtri 16
migrârunt à terra Ægypti, & ſepulti fuerunt in Sichem, in ſepulchro quod emit
Abraham cum auro ejus à filiis Emor filii Sichem. Et quum acceſſiſſet tempus, 17
quod promiſiſſet Deus Abrahamo, multiplicati ſunt populi valdè, & impleverunt
regionem Ægypti: Uſquequò regnavit alius rex in regione Ægypti, qui non ſciebat 18
Joſephum. Et ipſe quum ſapiens eſſet, afflixit patres noſtros, & præcepit ut trucida- 19
rent quemcunque maſculum qui naſceretur. Et iſto tempore natus eſt Moſes, & fuit 20
bonus in conſpectu Dei, & nutriverunt eum tribus menſibus in domo patris ſui. Et 21
tunc abjecerunt eum, & accepit eum filia Pharaonis, & nutrivit eum, & fecit eum
filium. Et doctus fuit Moſes in tota ſapientia Ægypti, & fuit potens in ſermone ſuo 22
& in operibus ſuis.

De Maria ſeniori: **In Nocturno Michaëlis.**

Et quum expletum eſſet quadraginta annorum tempus, cogitavit in corde ſuo viſita- 23
re fratres ſuos, filios Iſraëlis. Et invenit quendam ex illis opprimentem eum, & 24
vindicavit eum qui oppreſſus fuit, & occidit Ægyptium, & ſepelivit eum in arena.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. Η'.

Existimabat autem intelligere fratres *suos*, quoniam Deus per manum ipsius daret
25 Ἐνόμιζε δὲ συνιέναι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, ὅτι ὁ Θεὸς διὰ χειρὸς αὐτοῦ δίδωσιν
illis salutem: *ii autem* non intellexerũt. *At* sequenti die *visus est eis pugnan-*
26 (η) αὐτοῖς σωτηρίαν· οἱ δὲ οὐ συνῆκαν. Τῇ τε ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ὤφθη αὐτοῖς μαχο-
tibus, & *compulit* eos in *pacem*, dicens; Viri, fratres estis *vos*: ut
μένοις, καὶ συνήλασεν αὐτοὺς εἰς εἰρήνην, εἰπών, Ἄνδρες, ἀδελφοί (θ) ἐστε ὑμεῖς· ἱνα-
quid *injuriâ afficitis alii alios?* *At injuriâ afficiens proximum*, repulit eum, dicens; Quis
27 τί ἀδικεῖτε ἀλλήλους; Ὁ δὲ ἀδικῶν τὸν πλησίον, ἀπώσατο αὐτόν, εἰπών, Τίς
te constituit principem & judicem super nos? *Num* interficere me tu vis, quem-
28 σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστὴν (ι) ἐφ' ἡμᾶς; Μὴ ἀνελεῖν με σὺ θέλεις, ὃν
admodum interfecisti heri Ægyptium? Fugit autem Moyses in verbo isto, &
29 τρόπον ἀνεῖλες (κ) χθὲς τὸν Αἰγύπτιον; Ἔφυγε δὲ Μωσῆς ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ, καὶ
factus est advena in terra Madian: ubi generavit filios duos. Et expletis
30 ἐγένετο πάροικος ἐν γῇ Μαδιάμ, οὗ ἐγέννησεν υἱοὺς δύο. Καὶ πληρωθέντων
annis quadraginta, apparuit illi in deserto montis Sina angelus *Domini*
ἐτῶν (λ) τεσσαράκοντα, ὤφθη αὐτῷ ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ ὄρους Σινᾶ (μ) ἄγγελος Κυρίου
in *flammis ignis* rubi. *At* Moyses videns admiratus est visum. Accedente
31 ἐν φλογὶ πυρὸς βάτου. Ὁ δὲ Μωσῆς ἰδὼν (ν) ἐθαύμασε τὸ ὅραμα. προσερχομένου
autem illo *considerare*, facta est vox Domini ad eum; Ego Deus patrum
32 δὲ αὐτοῦ κατανοῆσαι, ἐγένετο φωνὴ (ξ) Κυρίου πρὸς αὐτόν, Ἐγὼ ὁ Θεὸς τῶν πατέρων
tuorum, Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Jacob. *Tremens* autem *fa-*
σου, ὁ Θεὸς Ἀβραάμ, (ο) καὶ ὁ Θεὸς Ἰσαάκ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰακώβ. Ἔντρομος δὲ γενό-
ctus Moyses non audebat considerare. Dixit autem illi Dominus; Solve
33 μενος Μωσῆς οὐκ ἐτόλμα κατανοῆσαι. Εἶπε δὲ αὐτῷ (π) ὁ Κύριος, Λῦσον
calceamentum pedum tuorum: enim locus in quo stas, terra sancta est. Videns
34 τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν σου· ὁ γὰρ τόπος (ρ) ἐν ᾧ ἕστηκας, γῆ ἁγία ἐστίν. Ἰδὼν
vidi afflictionem populi mei qui in Ægypto: & gemitum eorum audivi: & descendi
εἶδον τὴν κάκωσιν τοῦ λαοῦ μου τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ τοῦ στεναγμοῦ αὐτῶν ἤκουσα, καὶ κατέβην

eruere eos: Et nunc veni, mittam te in Ægyptum. Hunc Moysen quem
ἐξελέσθαι αὐτούς· καὶ νῦν δεῦρο, (σ) ἀποστελῶ σε εἰς Αἴγυπτον. Τοῦτον τὸν (τ) Μωϋσῆν ὃν 35
negaverunt, dicentes; Quis te constituit principem & judicem? hunc Deus prin-
ἠρνήσαντο, εἰπόντες, Τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστήν; τοῦτον ὁ Θεὸς (υ) ἄρ-
cipem & redemptorem misit in manu angeli *visi* illi in rubo.
χοντα καὶ λυτρωτὴν (φ) ἀπέστειλεν ἐν χειρὶ ἀγγέλου τοῦ ὀφθέντος αὐτῷ ἐν τῇ βάτῳ.
Hic eduxit illos, faciens prodigia & signa in terra Ægypti, & in rubro
Οὗτος ἐξήγαγεν αὐτούς, ποιήσας τέρατα καὶ σημεῖα ἐν γῇ (χ) Αἰγύπτου, καὶ ἐν ἐρυθρᾷ 36
mari, & in deserto, *annos* quadraginta. Hic est Moyses *dicens*
θαλάσσῃ, καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἔτη (ψ) τεσσαράκοντα. Οὗτός ἐστιν ὁ (ω) Μωϋσῆς ὁ εἰπὼν 37
filiis Israel; Prophetam vobis *resuscitabit Dominus* Deus *vester* de fratribus
τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ, Προφήτην ὑμῖν (α) ἀναστήσει Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν ἐκ τῶν ἀδελφῶν
vestris, tanquã me: ipsum audietis. Hic est *ille factus* in ecclesia in solitudine,
ὑμῶν ὡς (β) ἐμέ· αὐτοῦ ἀκούσεσθε. Οὗτός ἐστιν ὁ γενόμενος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν τῇ ἐρήμῳ, 38
cum angelo *loquente* ei in monte Sina, & patribus nostris: qui accepit verba
μετὰ τοῦ ἀγγέλου τοῦ λαλοῦντος αὐτῷ ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ, καὶ τῶν πατέρων ἡμῶν, ὃς ἐδέξατο λόγια
viventia, dare nobis. Cui noluerunt *ausculantes fieri* patres nostri: sed repu-
ζῶντα, δοῦναι ἡμῖν. Ὧ οὐκ ἠθέλησαν ὑπήκοοι γενέσθαι οἱ πατέρες ἡμῶν, (γ) ἀλλ' ἀπώ- 39
lerunt & aversi sunt cordibus suis in Ægyptum, Dicentes ad Aaron; Fac
σαντο καὶ ἐστράφησαν (δ) ταῖς καρδίαις αὐτῶν εἰς Αἴγυπτον, Εἰπόντες τῷ Ἀαρών, Ποίησον 40
nobis deos, qui præcedant nos: *Nam* Moyses hic qui eduxit nos de terra Æ-
ἡμῖν θεούς, οἳ προπορεύσονται ἡμῶν· ὁ γὰρ Μωσῆς οὗτος ὃς ἐξήγαγεν ἡμᾶς ἐκ γῆς Αἰ-
gypti, nescimus quid factum sit ei. Et vitulum fecerunt in diebus
γύπτου, οὐκ οἴδαμεν τί (ε) γέγονεν αὐτῷ. Καὶ ἐμοσχοποίησαν ἐν ταῖς ἡμέραις 41
illis: & obtulerunt hostiam simulachro: & *oblectati sunt* in operibus manuum
ἐκείναις, καὶ ἀνήγαγον θυσίαν τῷ εἰδώλῳ, καὶ εὐφραίνοντο ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν
suarum.
αὐτῶν.

MS.A. (η) σωτηρίαν αὐτοῖς· (θ) ἐστε· ἱνατί (ι) ἐφ' ἡμῶν; (κ) τὸν Αἰγύπτιον χθές; (λ) τεσσεράκοντα, (μ) ἄγγελος ἐν πυρὶ φλογὸς βάτου. (ν) ἐθαύμασεν. προσερχομένου (ξ) Κυρίου, Ἐγὼ (ο) καὶ Ἰσαάκ, καὶ Ἰακώβ. (π) Κύριος, (ρ) ἐφ' ᾧ (σ) ἀποστείλω (τ) Μωσῆν (υ) ἀρχηγὸν (φ) ἀπέσταλκεν σὺν χειρὶ (χ) Αἰγύπτῳ, (ψ) τεσσεράκοντα. (ω) Μωσῆς ὁ εἴπας (α) ἀναστήσει ὁ Θεὸς ἐκ τῶν (β) ἐμέ. Οὗτός (γ) ἀλλὰ (δ) ἐν ταῖς (ε) ἐγένετο

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

25 * ܣܒܪ ܗܘܐ ܕܝܢ ܕܡܣܬܟܠܝܢ ܐܚܘܗܝ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܕܐܠܗܐ ܒܐܝܕܗ ܝܗܒ ܠܗܘܢ ܦܘܪܩܢܐ. ܘܠܐ ܐܣܬܟܠܘ.
26 * ܘܐܬܚܙܝ ܠܗܘܢ ܒܝܘܡܐ ܐܚܪܢܐ ܟܕ ܢܨܝܢ ܚܕ ܥܡ ܚܕ. ܘܡܦܝܣ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܕܢܫܬܝܢܘܢ ܟܕ ܐܡܪ. ܐܚܐ ܐܢܬܘܢ. ܠܡܢܐ ܡܥܠܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܐܢܫ ܠܚܒܪܗ.
27 * ܗܘ ܕܝܢ ܕܡܥܠܒ ܗܘܐ ܠܚܒܪܗ. ܕܚܝܗܝ ܡܢܗ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܡܢܘ ܐܩܝܡܟ ܥܠܝܢ ܪܫܐ ܘܕܝܢܐ.
28 * ܕܠܡܐ ܠܡܩܛܠܢܝ ܐܢܬ ܒܥܐ. ܐܝܟ ܕܩܛܠܬܝܗܝ ܐܬܡܠܝ ܠܡܨܪܝܐ.
29 * ܘܥܪܩ ܡܘܫܐ ܒܡܠܬܐ ܗܕܐ. ܘܗܘܐ ܬܘܬܒܐ ܒܐܪܥܐ ܕܡܕܝܢ. ܘܗܘܘ ܠܗ ܬܪܝܢ ܒܢܝܢ.

* ܕܨܦܪܐ ܕܚܕܒܫܒܐ ܕܐܘܫܥܢܐ * ܫܠ *

30 * ܘܟܕ ܫܠܡܘ ܠܗ ܬܡܢ ܐܪܒܥܝܢ ܫܢܝܢ. ܐܬܚܙܝ ܠܗ ܒܡܕܒܪܐ ܕܛܘܪܐ ܕܣܝܢܝ. ܡܠܐܟܐ ܕܡܪܝܐ ܒܢܘܪܐ ܕܝܩܕܐ ܒܣܢܝܐ.
31 * ܘܟܕ ܚܙܐ ܡܘܫܐ ܐܬܕܡܪ ܒܚܙܘܐ. ܘܟܕ ܐܬܩܪܒ ܕܢܚܙܐ. ܐܡܪ ܠܗ ܡܪܝܐ ܒܩܠܐ.
32 * ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܐܠܗܐ ܕܐܒܗܝܟ. ܐܠܗܗ ܕܐܒܪܗܡ ܘܕܐܝܣܚܩ ܘܕܝܥܩܘܒ. ܘܟܕ ܪܬܝܬ ܗܘܐ ܡܘܫܐ. ܠܐ ܡܡܪܚ ܗܘܐ ܕܢܚܘܪ ܒܚܙܘܐ.
33 * ܘܐܡܪ ܠܗ ܡܪܝܐ. ܫܪܝ ܡܣܢܝܟ ܡܢ ܪܓܠܝܟ. ܐܪܥܐ ܓܝܪ ܕܩܐܡ ܐܢܬ ܒܗ ܩܕܝܫܐ ܗܝ.
34 * ܡܚܙܐ ܚܙܝܬ ܫܥܒܘܕܗ ܕܥܡܝ ܕܒܡܨܪܝܢ. ܘܬܢܚܬܗ ܫܡܥܬ. ܘܢܚܬܬ ܕܐܦܪܘܩ ܐܢܘܢ. ܘܗܫܐ ܬܐ ܐܫܕܪܟ ܠܡܨܪܝܢ.
35 * ܠܗܢܐ ܡܘܫܐ ܕܟܦܪܘ ܒܗ ܟܕ ܐܡܪܝܢ. ܡܢܘ ܐܩܝܡܟ ܥܠܝܢ ܪܫܐ ܘܕܝܢܐ. ܠܗ ܫܕܪ ܐܠܗܐ ܪܫܐ ܘܦܪܘܩܐ ܒܐܝܕܐ ܕܡܠܐܟܐ ܗܘ ܕܐܬܚܙܝ ܠܗ ܒܣܢܝܐ.
36 * ܗܢܘ ܕܐܦܩ ܐܢܘܢ ܟܕ ܥܒܕ ܐܬܘܬܐ ܘܬܕܡܪܬܐ ܘܓܒܪܘܬܐ ܒܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ. ܘܒܝܡܐ ܕܣܘܦ. ܘܒܡܕܒܪܐ ܐܪܒܥܝܢ ܫܢܝܢ.
37 * ܗܢܘ ܡܘܫܐ ܗܘ ܕܐܡܪ ܠܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ. * ܫܠ * ܪܫ * ܕܫܒܬܐ ܕܚܘܪܐ * ܕܢܒܝܐ ܢܩܝܡ ܠܟܘܢ ܐܠܗܐ ܡܢ ܐܚܝܟܘܢ ܐܟܘܬܝ ܠܗ ܫܡܥܘ.
38 * ܗܢܘ ܕܗܘܐ ܒܥܕܬܐ ܒܡܕܒܪܐ ܥܡ ܡܠܐܟܐ ܗܘ ܕܡܡܠܠ ܗܘܐ ܥܡܗ ܘܥܡ ܐܒܗܝܢ ܒܛܘܪܐ ܕܣܝܢܝ. ܘܗܘ ܩܒܠ ܡܠܐ ܚܝܬܐ ܠܡܬܠ ܠܢ.
39 * ܘܠܐ ܨܒܘ ܠܡܫܬܡܥܘ ܠܗ ܐܒܗܝܢ. ܐܠܐ ܫܒܩܘܗܝ ܘܐܬܗܦܟܘ ܒܠܒܗܘܢ ܠܡܨܪܝܢ.
40 * ܟܕ ܐܡܪܝܢ ܠܐܗܪܘܢ. ܥܒܕ ܠܢ ܐܠܗܐ ܕܢܐܙܠܘܢ ܩܕܡܝܢ. ܡܛܠ ܕܗܢܐ ܡܘܫܐ ܕܐܦܩܢ ܡܢ ܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ. ܠܐ ܝܕܥܝܢܢ ܡܢܐ ܗܘܐ ܠܗ.
41 * ܘܥܒܕܘ ܠܗܘܢ ܥܓܠܐ ܒܝܘܡܬܐ ܗܢܘܢ. ܘܕܒܚܘ ܕܒܚܐ ܠܦܬܟܪܐ. ܘܡܬܒܣܡܝܢ ܗܘܘ ܒܥܒܕ ܐܝܕܝܗܘܢ.

Putabat autem filios Israel fratres suos in- 25
telligere Deum per manum ipsius daturum
eis liberationem. At non intellexerunt.
Ac postero die visus est eis quum ipsi inter 26
se rixarentur: & suadebat eis ut in gratiam
redirent, dicens; Viri, fratres estis, cur
alius alium offenditis? Is porrò qui offen- 27
debat socium suum, repulit eum à se, & di-
xit ei; Quis constituit te super nos princi-
pem & judicem? Num interficere me quæ- 28
ris, sicut interfecisti herì Ægyptium? Pro- 29
indè fugit Moses ob hunc sermonem, & fa-
ctus est inquilinus in terra Median: habu-
itque duos filios.

Matutinis dominicæ Osannarum. 17.

Quumque illic implevisset quadraginta an- 30
nos, visus est ei in deserto montis Sinai an-
gelus Domini in igne qui ardebat in rubo.
Quod ut conspexit Moses, admiratus est vi- 31
sionem: & quum accederet ut videret, di-
xit ei Dominus in voce; Ego sum Deus 32
Patrum tuorum, Deus Abraham, & Isaac
& Jacob. Quumque tremeret Moses, non
audebat intueri visum. Dixit autem ei Do- 33
minus; Solve calceos tuos à pedibus tuis:
terra enim in qua stas, sancta est. Videndo 34
vidi oppressionem populi mei qui est in Æ-
gypto, & gemitus ejus audivi, & descendi
ut liberem eos: nunc igitur veni, mittam te
in Ægyptum. Hunc Mosen, quem negave- 35
rant, dum dicerent, Quis constituit te super
nos principem & judicem? hunc ipsum
Deus principem & liberatorem misit eis per
manus angeli illius qui apparuerat ei in ru-
bo. Hic est qui eduxit eos dum edidit signa 36
& miracula virtutésque in terra Ægypti, &
in mari Suph, & in deserto annis quadra-
ginta.

Sabbatho Candidatorum 18.

Hic est Moses ille qui dixit filiis Israel; Pro- 37
phetam suscitabit vobis Dominus Deus ex
fratribus vestris sicut me: eum audiatis.
Hic est qui fuit in congregatione in deserto 38
cum angelo illo qui alloquebatur eum, &
cum patribus nostris in monte Sinai: is est
denique qui excepit eloquia viva quæ nobis
traderet. Et noluerunt ad eum mentem 39
advertere patres nostri: sed dereliquerunt
eum, & cordibus suis reversi sunt in Ægy-
ptum: Dicentes Haroni; Fac nobis deos 40
qui præeant nobis: Mosi siquidem isti, qui
eduxit nos è terra Ægypti, nescimus quid
acciderit. Proinde fecit eis vitulum in die- 41
bus illis: & sacrificârunt sacrificia idolis, &
oblectârunt sese opere manuum suarum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

25 ወመሰሎሙ : ዘአእምሩ : አኃዊሁ : ከመ : በእዴሁ : ወሀቦሙ : እግዚአብሔር : መድኃኒ
26 ቶሙ : ወኢያእመሩ : ኢለበውዎ ::=: ወበሳኒታ : ረከበ : ክልኤተ : እምውስቴቶሙ :
እንዘ : ይትባአሱ : ወአኃዘ : ይዕርቆሙ : ወይቤሎሙ : አንትሙ : አኃው : ለምንት : ትት
27 ጋፍዑ : በበይናቲክሙ ::=: ወይቤሎ : ዝኩ : ዘይጌፍዕ : ለካልኡ : መኑ : ሤመከ : መ
28 ኰንነ : ወመፍትሔ : ላዕሌነ ::=: ወሚመ : ትቀትለኒኑ : ትፈቅድ : ከመ : ቀተልኮ : ት
29 ማልም : ለግብጻዊ ::=: ወበእንተዝ : ነገር : ፈርሃ : ወተኀጥአ : ሙሴ : ወነበረ : ፈላሴ :
በብሔረ : ምድያም : ወወለደ : በህየ : ክልኤተ : ደቂቀ ::=: ወተፈጸሞ : አርብዓ : ዓመ
30 ት : አስተርአዮ : በገዳም : በደብረ : ሲና : መልአከ : እግዚአብሔር : በነደ : እሳት ::=:

Et existimavit quòd intellexissent fratres sui, quòd per manum ipsius daret iis Deus 25
redemptionem eorum, & ii non intellexerunt eum. Et sequente die invenit duos ex 26
illis decertantes, et cœpit reconciliare eos, et dixit iis; Vos fratres estis, quare
iniquè agitis inter vos? Et dixit ei is qui injuriâ affecisset alterum; Quis constituit 27
te principem et judicem super nos? Num interficere me vis, quemadmodum inter- 28
fecisti herì Ægyptium? Et propter hunc sermonem timuit, et fugit Moses, et mansit 29
advena in regione Madiam, et genuit ibi duos filios. Et expletis quadraginta an- 30
nis, apparuit in deserto in monte Sina, angelus Dei in flamma ignis.

Versio VULGATA LATINA.

25 Existimabat autem intelligere fratres, quoniam Deus per manum ipsius daret
26 salutem illis: at illi non intellexerunt. Sequenti verò die apparuit illis liti-
gantibus: & reconciliabat eos in pace, dicens; Viri, fratres estis, ut quid
27 nocetis alterutrum? Qui autem injuriam faciebat proximo, repulit eum,
28 dicens; Quis te constituit principem & judicem super nos? Numquid in-
29 terficere me tu vis, quemadmodùm interfecisti herì Ægyptium? Fugit au-
tem Moyses in verbo isto: & factus est advena in terra Madian, ubi gene-
30 ravit filios duos. Et expletis annis quadraginta, apparuit illi in deserto
31 montis Sina Angelus in igne flammæ rubi. Moyses autem videns, admiratus
est visum: & accedente illo ut consideraret, facta est ad eum vox Domini,
32 dicens; Ego sum Deus patrum tuorum, Deus Abraham, Deus Isaac, &
33 Deus Jacob. Tremefactus autem Moyses, non audebat considerare. Dixit
autem illi Dominus; Solve calceamentum pedum tuorum: locus enim in quo
34 stas, terra sancta est. Videns vidi afflictionem populi mei, qui est in Ægy-
pto, & gemitum eorum audivi, & descendi liberare eos. Et nunc veni,
& mittam te in Ægyptum. Hunc Moysen, quem negaverunt, dicentes; 35
Quis te constituit principem & judicem? hunc Deus principem & redem-
ptorem misit, cum manu Angeli, qui apparuit illi in rubo. Hic eduxit il- 36
los, faciens prodigia & signa in terra Ægypti, & in rubro mari, & in de-
serto annis quadraginta. Hic est Moyses, qui dixit filiis Israel; Prophetam 37
suscitabit vobis Deus de fratribus vestris, tanquam me, ipsum audietis.
Hic est, qui fuit in Ecclesia in solitudine cum angelo, qui loquebatur ei in 38
monte Sina, & cum patribus nostris: qui accepit verba vitæ dare nobis.
Cui noluerunt obedire patres nostri: sed repulerunt, & aversi sunt cordibus 39
suis in Ægyptum, Dicentes ad Aaron; Fac nobis deos, qui præcedant 40
nos: Moyses enim hic, qui eduxit nos de terra Ægypti, nescimus quid fa-
ctum sit ei. Et vitulum fecerunt in diebus illis, & obtulerunt hostiam simu- 41
lachro, & lætabantur in operibus manuum suarum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

25 26 ظانًا أن إخوته سيفقهون عالمين أن الله بيده يمنحهم خلاصًا * فلم يفقهوا * وفي اليوم
المقبل ظهر لهم إذ كانوا يتخاصمون * فحطهم على المسالمة والصلح قائلًا * أيها الرجال
27 انتم إخوة فلم يظلم بعضكم بعضا * فصده الظالم قريبه قائلًا * من ذا أقامك علينا
28 29 رئيسا وحاكما * ألعلك تريد تقتلني كما قتلت أمس المصري * فهرب موسى لهذا
30 الكلام وصار طاريا إلى أرض مدين * فصار له بها ابنان * وإذا استكمل أربعين سنة
31 أخرى ظهر له ملاك الرب في برية طور سينا في لهيب نار العوسجة * فلما أبصرها
32 موسى تعجب من المنظر * فإذ تقدم ليتأمله صار إليه صوت الرب * أنا هو إله
آبائك إله إبراهيم وإله إسحق وإله يعقوب * فصار موسى مرتعدا فلم يجسر أن يتأمل *
33 فقال له احلل حذا رجليك * فإن الموضع الذي قد وقفت فيه هو أرض مقدسة *
34 قد نظرت نظرا لمضرة شعبي الذي بمصر * وسمعت تنهدهم * فنزلت لأنقذهم * فهلم
35 لأرسلك إلى مصر الآن * كتب * فموسى هذا الذي أنكروه قائلين * من أقامك
36 رئيسا وحاكما علينا * إياه أرسل الله رئيسا وفاديا بيد الملاك الظاهر له في العوسجة * هذا
أخرجهم * إذ اجترح آيات وجرائح في أرض مصر وفي البحر الأحمر وفي البرية مدة أربعين
37 سنة * فهذا موسى القايل لبني إسرائيل * إن الرب إلهكم سيقيم لكم نبيا
38 من إخوتكم مثلي * هذا هو الصاير في الجماعة في القفر مع الملاك الذي كلمه
39 في طور سينا * ومع ذلك اقتبل أقوالا حية ليعطيناها * تم * الذي لم يوثر آباونا
40 أن يكونوا مطيعين إياه * لكنهم أبعدوه وعادوا بقلوبهم إلى مصر * إذا قالوا لهارون *
اصنع لنا آلهة يتقدمون أمامنا * فإن موسى هذا الذي أخرجنا من أرض مصر ما
41 نعرف ماذا كان منه * وعملوا العجل في تلك الأيام * وقربوا ذبيحة للصنم * واستبشروا
بأعمال أيديهم *

Existimans fratres suos percepturos 25
atque agnituros quòd Deus per ma-
num ipsius concessurus esset eis liber-
tatem: at non perceperunt. Die quo- 26
que sequenti apparuit illis dum liti-
garent, hortatúsque est eos ad concor-
diam & pacem, dicens; O viri, vos
estis fratres: cur ergò opprimit alter
alterum? Impedivit eum autem is 27
qui proximum suum opprimebat, di-
cens; Quis te constituit super nos
principem & judicem? Num vis in- 28
terficere me, quemadmodum interfe-
cisti herì Ægyptium? Fugit ergò Mo- 29
ses ad hujusmodi sermonem, abiitque
profugus in terram Madiam, natíque
sunt ei in ipsa duo filii. Et cùm ab- 30
solvisset alios quadraginta annos, ap-
paruit ei angelus Domini in deserto
montis Sina, in flamma ignis rha-
mni. Quem cùm vidisset Moses, de- 31
miratus est spectaculum: Cúmque ac-
cessisset ad contemplandum illud, fa-
cta est ad eum vox Domini; Ego 32
sum Deus patrum tuorum, Deus
Abraham, & Deus Isaac, & Deus Ja-
cob. Tremefactus itaque Moses, non
est ausus contemplari. Atque ad eum; 33
Solve calceamentum pedum tuorum,
quia locus in quo jam stetisti, terra san-
cta est. Videns jam vidi damnum po- 34
puli mei qui est in Ægypto, & audivi
suspirium illorum, & descendi ad libe-
randos eos. Veni igitur ut mittam te
modò in Ægyptum. Mosen hunc, quem 35
negaverunt, dicentes; Quis te constitu-
it principem & judicem super nos? eun-
dem misit Deus principem & liberato-
rem per manum angeli illius qui appa-
ruerat ei in rhamno. Hic eduxit eos, edi- 36
tis signis atque prodigiis in terra Ægypti,
& in mari rubro, & in deserto, spatio
quadraginta annorum. Hic, inquam, est 37
Moses qui dixit filiis Israel; Dominus
Deus vester suscitaturus est vobis pro-
phetam de fratribus vestris mei similem.
Hic est qui fuit in cœtu in solitudine, 38
cum angelo qui allocutus est eum in mon-
te Sina: & præterea accepit sermones
vivos nobis tradendos. Hactenus. Cui 39
noluerunt patres nostri esse obedientes,
imò rejecerunt eum, et reversi sunt corde
suo in Ægyptum: Quandò dixerunt ad 40
Haronem; Fac nobis deos qui præcedant
nos, quia Mosi huic, qui eduxit nos è
terra Ægypti, ignoramus quid acciderit.
Fecerunt igitur vitulum in illis die- 41
bus, et obtulerunt victimam idolo, et
exhilarati sunt in operibus manuum su-
arum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

31 ወርእዮ : ሙሴ : አንከረ : ግርማሁ : ወቀርበ : ይጥይቆ : ወነበቦ : እግዚአብሔር : እንዘ :
32 ይብል ::=: እግዚአብሔር : አነ : ውእቱ : አምላከ : አብርሃም : ወአምላከ : ይስ
ሐቅ : ወአምላከ : ያዕቆብ :: አነ : ውእቱ : እግዚአብሔር : አምላከ : አበዊከ :: ወ
33 ሰሚዖ : ሙሴ : ርእደ : ወደንገፀ : ወሰአነ : ነጽሮ ::=: ወይቤሎ : እግዚአብሔር :
ሰውጥ : አሳእኒከ : እምእገሪከ : ሶበ : ትኪይድ : ዛተ : ምድረ : መካነ : ቅድስ
34 ተ ::=: ወይቤሎ : ከዐበ : ርእየ : ርኢኩ : ምንዳቤሆሙ : ለሕዝብየ : ዘሀለው : ውስተ :
ምድረ : ግብጽ : ወሰማዕኩ : ገዓሮሙ : ወወረድኩ : ከመ : አድኅኖሙ : ወይእዜ
35 ኒ : ለአነ : እፌንወከ : ውስተ : ምድረ : ግብጽ ::=: ዝንቱ : ውእቱ : ሙሴ : ዘክህድ
ዎ : አዝማዲሁ : እንዘ : ይብሉ : መኑ : ሤመከ : መልአከ : ወመኰንነ : ለዕሌነ : ለውእ
ቱኬ : እግዚአብሔር : ፈነዎ : ከመ : ይኩኖሙ : መኰንነ : ወመጋቤ : ወመቤዝወ : በእ
36 ደ : መልአኩ : ዘአስተርአዮ : በኀበ : ዕፀ : ጳጦስ ::=: ዘውእቱ : አውፅኦሙ : እንዘ :
ይገብር : ተአምራተ : ወመንክራተ : በለዕለ : ምድረ : ግብጽ : ወበበሕረ : ኤርትራ :
37 ወበገዳም : ዐርብዓ : ዓመት ::=: ዝንቱ : ውእቱ : ሙሴ : ዘይቤሎሙ : ለደቂቀ : እስ
ራኤል : ነቢየ : ያነሥእ : ለክሙ : እግዚአብሔር : እምአኃዊክሙ : ዘከማየ : ሎቱ :
38 ስምዕዎ ::=: ዝንቱ : ውእቱ : ሙሴ : ዘነበረ : ውስተ : ማኅበር : በገዳም : ምስለ : መ
ልአክ : ዘነበቦ : በደብረ : ሲና : ወምስለ : አበዊነ : ዘተመጠወ : ነገራተ : ሕይወት : ከመ :
39 የሀበነ ::=: ዘሎቱ : ዐበዩ : አበዊነ : ተቀንዮ : አላ : መነንዎ : ወሚጡ : አልባቢሆ
ሙ : ውስተ : ምድረ : ግብጽ ::=: እንዘ : ይብልዎ : ለአሮን : ግበር : ለነ : አማልክተ :
40 ዘየሐውሩ : ቅድሜነ : ወለዝንቱ : ሙሴ : ዘአውፅአነ : እምድረ : ግብጽ : ኢናእም
ር : ዘኮነ ::=: ወገብሩ : ላሕመ : ስብክ : በእማንቱ : መዋዕል : ሦዑ : መሥዋዕተ : ለጣ
41 ዖት : ወተፈሥሑ : በግብረ : እደዊሆሙ ::=:

Et quum vidisset Moses, admiratus est horrorem ejus, & appropinquavit ut intue- 31
retur eum: & locutus est ei Deus, dicens; Dominus ego sum, Deus Abraham, 32
& Deus Isaac, & Deus Jacob: ego sum Dominus Deus patrum tuorum. Et quum
audivisset Moses, tremuit, & obstupuit, & non potuit intueri eum. Et dixit 33
ei Deus; Ejice calceamenta à pedibus tuis, quando conculcaveris hanc terram,
locum sanctum. Et dixit ei iterùm; Videndo vidi tribulationem populorum meo- 34
rum qui sunt in terra Ægypti, & audivi gemitus eorum, & descendi ut liberarem
eos, & nunc ego mittam te in terram Ægypti. Hic fuit Moyses, quem abnega- 35
verant cognati ejus, dicentes; Quis constituit te principem & judicem super nos?
hunc igitur Deus misit, ut fieret illis judex, & procurator, & redemptor, per
manum angeli sui, qui apparuit ei apud arborem batos. Hic eduxit illos, faci- 36
ens signa & miracula super terram Ægypti, & in mari Erythræo, & in deserto qua-
draginta annis. Hic fuit Moyses, qui dixit filiis Israelis; Prophetam suscitabit 37
vobis Deus de fratribus vestris tanquam me, eum audite. Hic fuit Moyses qui 38
mansit in congregatione in deserto, cum angelo qui loquutus est ei in monte
Sina, & cum patribus nostris, qui accepit verba vitæ ut daret nobis: Cui 39
noluerunt patres nostri obedire, sed spreverunt eum, & converterunt corda sua in
terram Ægypti, Dicentes Aaroni; Fac nobis deos qui præcedant nos: &, 40
Huic Mosi, qui eduxit nos è terra Ægypti, nescimus quid factum fuit. Et 41
fecerunt vitulum fusilem in illis diebus, obtulerunt sacrificia idolis, & ga-
visi sunt in operibus manuum suarum.

Convertit autem Deus, & tradidit eos servire militiæ cœli, sicut
42 Ἔστρεψε δὲ ὁ Θεὸς, καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς λατρεύειν τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ, καθὼς
scriptum est in libro Prophetarum; Non victimas & sacrificia obtulistis mihi annos
γέγραπται ἐν βίβλῳ τῶν προφητῶν, Μὴ σφάγια καὶ θυσίας προσηνέγκατέ (ζ) μοι ἔτη
quadraginta in deserto, domus Israël? Et suscepistis tabernaculum Moloch,
43 τεσσαράκοντα ἐν τῇ ἐρήμῳ, οἶκος Ἰσραήλ; Καὶ ἀνελάβετε τὴν σκηνὴν τοῦ Μολὸχ,
& sydus dei vestri Rempham, figuras quas fecistis adorare eas:
καὶ τὸ ἄστρον τοῦ θεοῦ ὑμῶν (η) Ῥεμφὰν, τοὺς τύπους οὓς ἐποιήσατε προσκυνεῖν αὐτοῖς·
Et transferam vos trans Babylonem. Tabernaculum testimonii erat in patribus
44 καὶ μετοικιῶ ὑμᾶς ἐπέκεινα Βαβυλῶνος. Ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου (θ) ἦν ἐν τοῖς πατράσιν
nostris in deserto, sicut disposuit ille loquens Mosi, facere illud
ἡμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθὼς διετάξατο ὁ λαλῶν τῷ Μωσῇ, ποιῆσαι αὐτὴν
secundùm exemplar quod viderat: Quod & induxerunt, suscipientes patres nostri cum
45 κατὰ τὸν τύπον ὃν ἑωράκει· Ἣν καὶ εἰσήγαγον διαδεξάμενοι οἱ πατέρες ἡμῶν μετὰ
Jesu in possessionem Gentium, quas expulit Deus à facie patrum
Ἰησοῦ ἐν τῇ κατασχέσει τῶν ἐθνῶν, ὧν ἐξῶσεν ὁ Θεὸς ἀπὸ προσώπου τῶν πατέρων
nostrorum, usque dies David: Qui invenit gratiam ante Deum, & petiit
46 ἡμῶν, ἕως τῶν ἡμερῶν Δαβίδ· Ὃς εὗρε χάριν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ ᾐτήσατο
invenire tabernaculum Deo Jacob. Salomon autem ædificavit illi domum. Sed
47 εὑρεῖν σκήνωμα τῷ Θεῷ Ἰακώβ. (ι) Σολομῶν δὲ ᾠκοδόμησεν αὐτῷ οἶκον. Ἀλλ'
48 non Excelsus in manufactis templis habitat, sicut Propheta dicit;
οὐχ ὁ ὕψιστος ἐν (κ) χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ, καθὼς ὁ προφήτης λέγει,
Cœlum mihi thronus, at terra scabellum pedum meorum. Quam domum ædificabitis
49 Ὁ οὐρανός μοι θρόνος, ἡ δὲ γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου. Ποῖον οἶκον οἰκοδομήσετέ
mihi? dicit Dominus; aut quis locus requietionis meæ? Nónne manus mea fecit
50 μοι; λέγει Κύριος· ἢ τίς τόπος τῆς καταπαύσεώς μου; Οὐχὶ ἡ χείρ μου ἐποίησε
hæc omnia? Duri cervice, & incircumcisi corde & auribus,
51 (λ) ταῦτα πάντα; Σκληροτράχηλοι, καὶ ἀπερίτμητοι (μ) τῇ καρδίᾳ καὶ τοῖς ὠσὶν,
vos semper Spiritui sancto resistitis: sicut patres vestri, & vos. Quem
52 ὑμεῖς ἀεὶ τῷ Πνεύματι τῷ ἁγίῳ ἀντιπίπτετε· ὡς οἱ πατέρες ὑμῶν, καὶ ὑμεῖς. Τίνα
Prophetarum non sunt persecuti patres vestri? Et occiderunt prænuntiantes
τῶν προφητῶν οὐκ ἐδίωξαν οἱ πατέρες ὑμῶν; καὶ ἀπέκτειναν τοὺς προκαταγγείλαντας
de adventu Justi, cujus nunc vos proditores & homicidæ fuistis: Qui
περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ δικαίου, οὗ νῦν ὑμεῖς προδόται καὶ φονεῖς (ν) γεγένησθε· Οἵτινες 53
accepistis Legem in dispositiones angelorum, & non custodistis. Audientes autem
ἐλάβετε τὸν νόμον εἰς διαταγὰς ἀγγέλων, καὶ οὐκ (ξ) ἐφυλάξατε. Ἀκούοντες δὲ 54
hæc, dissecabantur cordibus suis, & stridebant dentes in eum. Existens
ταῦτα, διεπρίοντο ταῖς καρδίαις αὐτῶν, καὶ ἔβρυχον τοὺς ὀδόντας ἐπ' αὐτόν. Ὑπάρχων 55
autem plenus Spiritu sancto, intendens in cœlum, vidit gloriam Dei, & Jesum
δὲ πλήρης Πνεύματος ἁγίου, ἀτενίσας εἰς τὸν οὐρανὸν, εἶδε δόξαν Θεοῦ, καὶ Ἰησοῦν
stantem ex dextris Dei. Et ait; Ecce video cœlos apertos, &
ἑστῶτα ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ. Καὶ εἶπεν, Ἰδοὺ θεωρῶ τοὺς οὐρανοὺς (ο) ἀνεῳγμένους, καὶ 56
filium hominis ex dextris stantem Dei. Clamantes autem voce magnâ,
τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου (π) ἐκ δεξιῶν ἑστῶτα τοῦ Θεοῦ. Κράξαντες δὲ φωνῇ μεγάλῃ, 57
continuerunt aures suas, & irruerunt unanimiter in eum. Et ejicientes
συνέσχον τὰ ὦτα αὐτῶν, καὶ ὥρμησαν ὁμοθυμαδὸν ἐπ' αὐτόν. Καὶ ἐκβαλόντες 58
extra civitatem, lapidabant: & testes deposuerunt vestimenta sua secus
(ρ) ἔξω τῆς πόλεως, ἐλιθοβόλουν· καὶ οἱ μάρτυρες ἀπέθεντο τὰ ἱμάτια αὐτῶν παρὰ
pedes adolescentis vocati Sauli: Et lapidabant Stephanum, invocantem
τοὺς πόδας νεανίου καλουμένου Σαύλου· Καὶ ἐλιθοβόλουν τὸν Στέφανον, ἐπικαλούμενον 59
& dicentem; Domine Jesu, suscipe spiritum meum. Positis autem genibus,
καὶ λέγοντα, Κύριε Ἰησοῦ, δέξαι τὸ πνεῦμά μου. Θεὶς δὲ τὰ γόνατα, 60
clamavit voce magnâ; Domine, ne statuas illis peccatum hoc. Et hoc
ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ, Κύριε, μὴ στήσῃς αὐτοῖς (σ) τὴν ἁμαρτίαν ταύτην. Καὶ τοῦτο
dicto obdormivit.
εἰπὼν ἐκοιμήθη.

CAP. VIII. η'.

Saulus autem erat consentiens neci ejus.
Θ' (†) ΣΑΥΛΟΣ δὲ ἦν συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ. 1

MS. A. (ζ) μοι ἐν τῇ ἐρήμῳ, οἶκος Ἰσραὴλ, ἔτη τεσσεράκοντα; Καὶ (η) Ῥαιφὰν, (θ) ἦν τοῖς πατράσιν ὑμῶν ἐν τῇ (ι) Σαλωμῶν (κ) χειροποιήτοις κατοικεῖ, (λ) πάντα ταῦτα; (μ) καρδίαις (ν) ἐγένεσθε (ξ) ἐφυλάξατε. (ο) διηνοιγμένους, (π) ἑστῶτα ἐκ δεξιῶν (ρ) αὐτὸν ἔξω (σ) ταύτην τὴν ἁμαρτίαν. (†) Verba ista, Σαῦλος δὲ ἦν συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ, in MS. A. claudunt sectionem præcedentem, quæ incipit ab iis, Θεὶς δὲ τὰ γόνατα,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

42 ܘܗܦܟ ܐܠܗܐ ܘܐܫܠܡ ܐܢܘܢ. ܕܢܗܘܘܢ ܦܠܚܝܢ ܠܚܝܠܘܬܐ ܕܫܡܝܐ. ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ *
ܒܟܬܒܐ ܕܢܒܝܐ. ܕܠܡܐ ܕܒܚܐ ܐܘ ܩܘܪܒܢܐ ܩܪܒܬܘܢ ܠܝ ܐܪܒܥܝܢ ܫܢܝܢ ܒܡܕܒܪܐ ܒܢܝ
43 ܐܝܣܪܝܠ. * ܐܠܐ ܫܩܠܬܘܢ ܡܫܟܢܗ ܕܡܠܟܘܡ. ܘܟܘܟܒܐ ܕܐܠܗܐ ܪܐܦܢ. ܨܠܡܐ ܕܥܒܕܬܘܢ
ܠܡܣܓܕ ܠܗܘܢ. ܘܐܫܢܐ ܐܢܘܢ ܠܗܠ ܡܢ ܒܒܠ. * ܕܝܠܕܬ ܐܠܗܐ.
44 ܘܕܡܥܡܘܕܝܬܐ * ܝܛ * ܗܐ ܡܫܟܢܐ ܕܣܗܕܘܬܐ ܕܐܒܗܝܢ ܒܡܕܒܪܐ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ. ܐܝܟ
45 ܡܐ ܕܦܩܕ ܗܘ ܕܡܡܠܠ ܗܘܐ ܥܡ ܡܘܫܐ ܠܡܥܒܕܗ ܒܕܡܘܬܐ ܕܚܘܝܗ. * ܘܠܗ ܠܡܫܟܢܐ.
ܐܦ ܐܥܠܘܗܝ ܒܡܥܠܬܐ ܐܒܗܝܢ ܥܡ ܝܫܘܥ. ܠܐܪܥܐ ܕܝܗܒ ܠܗܘܢ ܐܠܗܐ ܝܪܬܘܬܐ ܡܢ
46 ܥܡܡܐ ܗܢܘܢ ܕܐܦܩ ܡܢ ܩܕܡ ܐܦܝܗܘܢ. ܘܐܬܕܒܪ ܥܕܡܐ ܠܝܘܡܬܗ ܕܕܘܝܕ. * ܗܘ ܕܐܫܟܚ
47 ܪܚܡܐ ܩܕܡ ܐܠܗܐ. ܘܫܐܠ ܕܢܫܟܚ ܡܫܟܢܐ ܠܐܠܗܗ ܕܝܥܩܘܒ. * ܫܠܝܡܘܢ ܕܝܢ
48 ܒܢܐ ܠܗ ܒܝܬܐ. * ܘܡܪܝܡܐ ܠܐ ܥܡܪ ܒܥܒܕ ܐܝܕܝܐ. ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܢܒܝܐ. * ܫܡܝܐ ܟܘܪܣܝܐ ܘܐܪܥܐ
49 ܟܘܒܫܐ ܕܬܚܝܬ ܪܓܠܝ. ܐܝܢܐ ܒܝܬܐ ܬܒܢܘܢ ܠܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܐܘ ܐܝܢܐ ܐܬܪܐ ܕܢܝܚܬܝ.
50 * ܠܐ ܗܘܐ ܐܝܕܝ ܥܒܕܬ ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ. * ܐܘ ܩܫܝ ܩܕܠܐ ܘܠܐ ܓܙܝܪܝܢ ܒܠܒܘܬܗܘܢ
51 ܘܒܡܫܡܥܬܗܘܢ. ܐܢܬܘܢ ܒܟܠܙܒܢ ܠܘܩܒܠ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܩܝܡܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܐܝܟ
52 ܐܒܗܝܟܘܢ ܐܦ ܐܢܬܘܢ. * ܠܐܝܢܐ ܓܝܪ ܡܢ ܢܒܝܐ ܠܐ ܪܕܦܘ ܘܩܛܠܘ ܐܒܗܝܟܘܢ. ܠܐܝܠܝܢ
ܕܩܕܡܘ ܣܒܪܘ ܥܠ ܡܐܬܝܬܗ ܕܙܕܝܩܐ. ܗܘ ܕܐܢܬܘܢ ܐܫܠܡܬܘܢܝܗܝ ܘܩܛܠܬܘܢܝܗܝ.
53 * ܘܢܣܒܬܘܢ ܢܡܘܣܐ ܒܦܘܩܕܢܐ ܕܡܠܐܟܐ ܘܠܐ ܢܛܪܬܘܢܝܗܝ.
54 * ܥܘܗܕܢܐ ܕܐܣܛܦܢܘܣ * ܟ * ܘܟܕ ܫܡܥܘ ܗܠܝܢ ܐܬܡܠܝܘ ܚܡܬܐ ܒܢܦܫܗܘܢ.
55 ܘܡܚܪܩܝܢ ܗܘܘ ܫܢܝܗܘܢ ܥܠܘܗܝ. * ܗܘ ܕܝܢ ܟܕ ܡܠܐ ܗܘܐ ܗܝܡܢܘܬܐ ܘܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ. ܚܪ
56 ܒܫܡܝܐ ܘܚܙܐ ܬܫܒܘܚܬܐ ܕܐܠܗܐ. ܘܠܝܫܘܥ ܟܕ ܩܐܡ ܡܢ ܝܡܝܢܐ ܕܐܠܗܐ. * ܘܐܡܪ. ܗܐ
57 ܚܙܐ ܐܢܐ ܫܡܝܐ ܦܬܝܚܐ. ܘܠܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܟܕ ܩܐܡ ܡܢ ܝܡܝܢܐ ܕܐܠܗܐ. * ܘܩܥܘ ܒܩܠܐ
58 ܪܡܐ ܘܐܣܟܪܘ ܐܕܢܝܗܘܢ. ܘܐܬܩܪܒܘ ܥܠܘܗܝ ܟܠܗܘܢ. * ܘܐܚܕܘܗܝ ܘܐܦܩܘܗܝ ܠܒܪ ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ
ܘܪܓܡܝܢ ܗܘܘ ܠܗ. ܘܐܝܠܝܢ ܕܣܗܕܘ ܥܠܘܗܝ. ܣܡܘ ܢܚܬܝܗܘܢ ܠܘܬ ܪܓܠܘܗܝ
59 ܕܥܠܝܡܐ ܚܕ ܕܡܬܩܪܐ ܫܐܘܠ. * ܘܪܓܡܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܠܐܣܛܦܢܘܣ. ܟܕ ܡܨܠܐ ܘܐܡܪ. ܡܪܢ
60 ܝܫܘܥ ܩܒܠ ܪܘܚܝ. * ܘܟܕ ܣܡ ܒܘܪܟܐ. ܩܥܐ ܒܩܠܐ ܪܡܐ ܘܐܡܪ. ܡܪܢ ܠܐ ܬܩܝܡ ܠܗܘܢ ܗܕܐ
61 ܚܛܝܬܐ. ܘܟܕ ܗܕܐ ܐܡܪ ܫܟܒ. * ܫܐܘܠ ܕܝܢ ܨܒܐ ܗܘܐ ܘܫܘܬܦ ܗܘܐ ܒܩܛܠܗ.

Et aversus est Deus, & tradidit eos ut servirent exercitibus cœli, sicut scriptum est in libro prophetarum; Num quadraginta annis in deserto victimam aut sacrificium obtulistis mihi, filii Israel? 42 Quinimò bajulâstis canopæum Malcum, & sydus dei Rephon, imagines quas fecistis ut eas adoraretis. Transferam vos trans Babel. 43

De genitrice Dei, & baptismo. 19.

Ecce tabernaculum testimonii patrum nostrorum in deserto fuit, sicuti præceperat is qui collocutus fuerat Mosen, ut faceret illud ad similitudinem quam ei ostenderat. 44 Quod quidem tabernaculum etiam introducendo introduxerunt patres nostri cum Jesu in terram quam dedit eis Deus hæreditatem ex gentibus illis quas ejecit ab eorum conspectu, & deductum est usque ad dies David: 45 Qui invenit gratiam coram Deo, petiítque ut excogitaret tabernaculum Deo Jacob. 46 Salomon autem ædificavit ædem. 47 At Altissimus ille nŏn habitat in manufactis *templis*, sicut ait Propheta; 48 Quum cœlum thronus meus sit, & terra suppedaneum pedum meorum, quam ædem ædificabitis mihi, dicit Dominus, aut quis est locus requietis meæ? 49 Nónne manus mea condidit hæc omnia? 50 O duri cervice, & incircuncisi corde, & auditu suo: vos semper Spiritui sanctitatis obstatis, sicut patres vestri, ita & vos. 51 Quem enim prophetarum non sunt persecuti, & interfecerunt patres vestri? eorum *inquam* qui prænuntiârunt adventum Justi illius, quem vos prodidistis ac interemistis? 52 Ac recepistis legem per dispositionem angelorum, neque servâstis eam. 53

Commemoratione Stephani. 20.

Quumque hæc audirent, repleti sunt furore intra se, ac frendebant dentibus suis in eum. 54 Ipse verò quum plenus esset fide & Spiritu sanctitatis, suspexit in cœlum, vidítque gloriam Dei, & Jesum adstantem à dextera Dei. 55 Et ait; Ecce video cœlos apertos, & Filium hominis adstantem à dextera Dei. 56 Proindè clamârunt altâ voce, & obturârunt aures suas, & irruerunt in eum omnes. 57 Et comprehensum eum ejecerunt extra civitatem; & lapidibus obruebant eum: illi autem qui testimonium tulerant adversùs eum, posuerunt vestimenta sua ad pedes adolescentis cujusdam, qui vocabatur Saul. 58 Itaque lapidabant Stephanum, quum ipse precaretur ac diceret; Domine noster Jesu, suscipe spiritum meum. 59 Positísque genibus, clamavit altâ voce, & ait; Domine noster, ne statuas eis hoc peccatum. Et quum hæc diceret, recubuit. 60 Saul autem consentiebat communicabátque in cædem ejus. 61

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

42 ወተመይጠ ፡ ለሊሁ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወረሰዮሙ ፡ ይትቀነዩ ፡ ለሰራ ፡ ሰማይ ፡ በከመ ፡
ተጽሕፈ ፡ ውስተ ፡ መጽሐፈ ፡ ነቢያት ፡ አኮኑ ፡ መሥዋዕተ ፡ ወቍርባነ ፡ ሠዐክሙ፡ሊተ ፡
43 አርብዓ ፡ ዓመተ ፡ በገዳም ፡ ቤተ ፡ እስራኤል፡፡ ወነሣእክሙ ፡ ደብተራ ፡ ሞሎሳ ፡ ወ
ትእምርተ ፡ አምላክክሙ ፡ ሬፋም ፡ እንዘ ፡ ትሰግዱ ፡ ለእማንቱ ፡ ምስለ ፡ ዘገበርክሙ
44 ነ፡፡ ወደብተራ ፡ ስምዕ ፡ እንተ ፡ ነበረት ፡ ኀበ ፡ አበዊነ ፡ በገዳም ፡ ዘሲና ፡ በከመ ፡ አ
45 ዘዞ ፡ እግዚአብሔር ፡ ለሙሴ ፡ ወተናገሮ ፡ ይግበራ ፡ በአርአያ ፡ ዘአርአዮሙ፡፡ ወተመ
ጠዉ ፡ አበዊነ ፡ ምስለ፡ኢየሱስ ፡ በበሐውርተ ፡ አሕዛብ ፡ ወአውጽኦሙ ፡ እግዚአብሔ
ር ፡ እምቅድመ ፡ ገጾሙ ፡ ለአበዊነ ፡ እስከ ፡ ለመ ፡ መዋዕለ ፡ ደዊት፡፡

Et avertit se Deus, & fecit eos ut subjicerentur militiæ cæli, sicut scriptum est in libro prophetarum; An victimas & oblationes obtulistis mihi quadraginta annis in deserto, domus Israel? 42 *Et accepistis tabernaculum Moloch, & signum Dei vestri Repham, adorantes istas imagines quas fecistis.* 43 *Et tabernaculum testimonii quod mansit apud patres nostros in deserto Sinai, prout præceperat Deus Mosi, & dixerat ei, ut facerent illud secundùm exemplar quod monstraverat iis.* 44 *Et acceperunt illud patres nostri cum Jesu in regiones gentium, & expulit eas Deus à conspectu patrum nostrorum usque ad dies David,* 45

Versio VULGATA LATINA.

42 Convertit autem Deus, & tradidit eos servire militiæ cœli, sicut scriptum est in libro Prophetarum; Numquid victimas & hostias obtulistis mihi annis quadraginta
43 in deserto, domus Israël? Et suscepistis tabernaculum Moloch, & sidus Dei vestri Rempham, figuras, quas fecistis, adorare eas. Et transferam vos trans Babylo-
44 nem. Tabernaculum testimonii fuit cum patribus nostris in deserto, sicut disposuit illis Deus, loquens ad Moysen, ut faceret illud secundùm formam quam viderat.
45 Quod & induxerunt, suscipientes patres nostri cum Jesu in possessionem Gentium,
46 quas expulit Deus à facie patrum nostrorum, usque in diebus David, Qui invenit
47 gratiam ante Deum, & petiit ut inveniret tabernaculum Deo Jacob. Salomon au-
48 tem ædificavit illi domum. Sed non Excelsus in manufactis habitat, sicut Propheta
49 dicit; Cœlum mihi sedes est: terra autem scabellum pedum meorum. Quam
50 domum ædificabitis mihi, dicit Dominus? aut quis locus requietionis meæ est? Nón-
51 ne manus mea fecit hæc omnia? Durâ cervice, & incircumcisis cordibus & auribus, vos semper Spiritui sancto resistitis, sicut patres vestri, ita & vos. Quem pro- 52
phetarum non sunt persecuti patres vestri? Et occiderunt eos, qui prænuntiabant 53
de adventu Justi, cujus vos nunc proditores & homicidæ fuistis: Qui accepistis 54
legem in dispositione Angelorum, & non custodistis. Audientes autem hæc dis- 55
secabantur cordibus suis, & stridebant dentibus in eum. Cùm autem esset plenus
Spiritu sancto, intendens in cœlum, vidit gloriam Dei, & Jesum stantem à dextris
Dei. Et ait; Ecce video cœlos apertos, & Filium hominis stantem à dextris Dei. Ex 56
clamantes autem voce magnâ continuerunt aures suas, & impetum fecerunt unani-
miter in eum. Et ejicientes eum extra civitatem lapidabant: & testes deposuerunt 57
vestimenta sua, secus pedes adolescentis, qui vocabatur Saulus. Et lapidabant Ste- 58
phanum invocantem, & dicentem; Domine Jesu, suscipe spiritum meum. Positis 59
autem genibus, clamavit voce magnâ, dicens; Domine, ne statuas illis hoc peccatum.
Et cùm hoc dixisset, obdormivit in Dño. Saulus autem erat consentiens neci ejus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

42 * فرجع الله واسلمهم يعبدون جند السماء * كما كتب في مصحف الانبياء * يا آل اسرائيل
43 العلكم قربتم لي ضحايا وذبائح اربعين سنة في القفر * اذ اخذتم مظلة مولوخ ونجم الهكم
44 رافان * الرسوم التي صنعتموها لتسجدوا لها * وجلاكم واسكنكم فوق بابل * وكانت
خيمة الشهادة لآبائنا في البرية كما رتبها الذي خاطب موسى ان يعملها على الحد والرسم
45 الذي راه * التي ادخلها اباؤنا اذ خلفوه مع يسوع في حظ الامم * الذين اقصاهم الله
46 من تجاه ابائنا الى ايام داوود * الذي وجد دالة امام الله * وطلب ان يجد مسكنا
47 48 لاله يعقوب * تم * وسليمان ابتنا له بيتا * لكن العلي لن يسكن في الهياكل
49 المصنوعة بالايدي * كما يقول النبي * السماء كرسي لي * والارض موطاء قدمي * اي
50 بيت تبنون لي يقول الرب * وايما موضع راحتي * اليست يدي خلقت هذه البرايا
51 كلها * ايها الصعبة اعناقهم وغير المختونة قلوبهم واذانهم * فانتم تقاومون روح
52 القدس دائما * فانتم نظير ابائكم * من من الانبياء لم يطردوه اباؤكم * وقتلوا
الذين سبقوا فاخبروا بورود الصديق * الذي صرتم انتم الان دافعيه وقاتليه *
53 54 * الذي اخذتم الشريعة الموروده على ترتيبات الملائكة ولا تحفظوها * فاذ سمعوا
55 هذه الخطوب استصعبوها ومصت قلوبهم * وصروا اسنانهم عليه * كمد * واذ
كان مملوا من روح القدس رفع نظره الى السماء فابصر مجد الله * ويسوع واقفا من
56 ميامن الله * وقال هانذا ارى السماوات مفتوحة * وابن الانسان من ميامن الله واقفا *
57 58 * فهتفوا صوتا عظيما * ومسكوا اذانهم * وواثبوا جميعا اليه * واخرجوه خارج
المدينة * ورجموه بالحجارة * والشهود وضعوا ثيابهم لدى رجل شاب اسمه صولص *
59 60 * ورجموا اصطفان متضرعا وقايلا * ايها الرب يسوع اقبل روحي * ثم احنى ركبتيه
وهتف صوتا عظيما * يا رب لا تقم لهم هذه الخطية * واذ قال هذه هجع * تم * كمد *
61 * وكان صولوص مسرورا بقتله *

Quapropter avertit se Deus, & tradidit eos ut adorarent militiam cæli, sicut scriptum est in libro Prophetarum: O progenies Israel, num obtulistis mihi victimas & sacrificia quadraginta annis in deserto? 42 *Quando accepistis tabernaculum Moloch, & sydus dei vestri Raphan, figuras quas fabricâstis ad adorandum eas? Et, Captivos faciam vos, & habitare vos faciam ultra Babel.* 43 *Tabernaculum quoque testimonii fuit patribus nostris in deserto, quemadmodum ordinaverat illud is qui alloquutus fuerat Mosen, ut faceret illud juxta delineamentum & figuram quam viderat.* 44 *Quod induxerant patres nostri, relinquentes illud cum Jesue in hæreditatem gentium quas exterminavit Deus à conspectu patrum nostrorum, usque ad dies David:* 45 *Qui nactus fiduciam apud Deum, petiit ut inveniret habitaculum Deo Jacob.* 46 Hucusque. *Salomon etiam ædificavit illi domum.* 47 *Verùm Excelsus nequaquam habitat in templis manufactis, sicut ait Propheta;* 48 *Cælum est mihi sedes, & terra scabellum pedum meorum: quam domum ædificabitis mihi? dicit Dominus: & quisnam est locus quietis meæ?* 49 *Nónne manus mea condidit has creaturas omnes?* 50 *O quorum duræ sunt cervices, & incircumcisa corda & aures, vos resistitis Spiritui sancto jugiter: Vos enim similes estis patribus vestris.* 51 *Quem ex prophetis non sunt persequuti patres vestri? & occiderunt eos qui prænuntiârunt adventum Justi, cujus vos nunc extitistis proditores & homicidæ:* 52 *Qui accepistis legem missam, secundùm præscripta angelorum, nec tamen observatis illam.* 53 *Hos sermones cùm audissent, ægrè tulerunt, & eorum corda acerbo dolore affecta sunt, & striderunt dentibus suis in eum.* 54 *Et cùm plenus esset Spiritu sancto, aspectum suum erexit in cœlum, & vidit gloriam Dei, & Jesum stantem à dextris Dei.* 55 *Et ait; Ecce video cœlos apertos, & filium hominis à dextris Dei stantem.* 56 *Exclamârunt autem voce magnâ, & tenentes aures suas, irruerunt unà in eum.* 57 *Et educentes eum extra urbem, lapidibus obruerunt: ac testes posuerunt vestes suas prope virum quendam adolescentem nomine Saulum.* 58 *Et lapidaverunt Stephanum precantem ac dicentem; O Domine Jesu, suscipe spiritum meum.* 59 *Deindè flectens genua, exclamavit voce magnâ, O Domine, ne statuas illis hoc peccatum. Et cùm hoc dixisset, obdormivit.* 60 Hactenus. *Erat autem Saulus lætus nece illius.* 61

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

46 ዘረከበ፡ ሞገሰ፡በቅድመ፡ እግዚአብሔር፡ ወሰአለ፡ ይርከብ፡ ማኅደረ፡ ለአምላከ፡ ያዕቆ
47 ብ፡፡ ወሰሎሞንሂ፡ ሐነፀ፡ ሎቱ፡ ቤተ፡፡ ወአኮሰ ፡ ዘየኀድር ፡ልዑል፡ ውስተ፡ ግብረ፡
48 እደ፡ ሰብእ፡እስመ፡ይቤ ፡ በነቢይ፡፡ ሰማይ ፡ መንበርየ፡ ወምድርኒ፡ መከየደ፡እገርየ፡
49 አይኑ ፡ ቤተ ፡ ተሐንጹ ፡ሊተ ፡ ይቤ ፡ እግዚአብሔር፡ ወአይኑ፡ መካን፡ ለምዕራፍየ፡፡
50 አኮኑ ፡ እደዊ ፡ ገብራ ፡ ዘኵሉ፡፡ ጽኑዓን ፡ ክሳድ ፡ ወግዙፋን ፡ ልበብ ፡ ወድንጽ
51 ዋን ፡ እእዛን ፡ አንትሙ፡ዘልፈ ፡ ተቀወምክሙዎ ፡ ለመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ አንትሙኒ ፡ ከመ ፡
52 አበዊክሙ፡፡ ለመኑ ፡ ዘእምነቢያት ፡ ዘኢሰደዱ ፡ አበዊክሙ ፡ወኢቀተልዎሙ ፡ ለኵ
53 ሎሙ ፡ ለዐለ ፡ ይዜንዉ ፡ ለምጽአቱ ፡ ጽድቅ ፡ ወይእዜኒ ፡ አንትሙ ፡ አግባእያኒ ፡
54 ወቀተልያኒ ፡ ኮንክሙ፡፡ ዘተመጠውክሙ ፡ ሕገ ፡ በዐቅሞተ ፡ መላእክት ፡ ወኢዐቀ
ብክሙዎ ፡ ወሰበ ፡ ሰምዑ ፡ ዘንተ ፡ አግዘፉ ፡ አልባቢሆሙ ፡ ወሐቀዩ ፡ ስነኒሆሙ፡፡
55 ለዐሊሁ ፡ በመዐት፡፡ ወእምዝ ፡ መልአ ፡ መንፈስ ፡ቅዱስ ፡ ለዐለ ፡ እስጢፋኖስ ፡ ነጸ
ረ ፡ ሰማየ ፡ ወርእየ፡ ስብሐተ ፡ እግዚአ ፡ብሔር ፡ ወኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ እንዘ ፡ ይ
57 ነብር ፡ በየማነ ፡ እግዚአብሔር፡፡ ወይእተ፡ጊዜ፡ ጸርሑ፡አይሁድ፡በዐቢይ፡ ቃ
58 ል፡ እንዘ ፡ ይፀጽዉ ፡ እእዛኒሆሙ፡ ወአንጎድጎዱ ፡ ኅቡረ፡ለዐሊሁ፡፡ ወአውጽእዎ ፡
ወወሰድዎ ፡ አፍአ ፡ እምሀገር ፡ ወበህየ ፡ ወገርዎ ፡ በአእባን ፡ ወአንበሩ ፡ ሎቱ ፡ ሰማ
እተ፡፡ ወእለ ፡ይወግርዎ ፡ አንበሩ ፡ አልባሲሆሙ ፡ ተሐተ ፡ እገረ ፡ ወሬዛ ፡ ዘስሙ ፡ ሰው
59 ል፡፡ ወእስጢፋኖስሰ ፡ጸርሐ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ እግዚእየ ፡ ኢየሱስ ፡ ተመጠዋ ፡ ለነ
60 ፍስየ ፡ ውስተ ፡ እዴከ፡፡ ወሰገደ ፡ በብረኪሁ ፡ ኀበ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወጸርሐ ፡ በዐቢ
ይ፡ ቃል፡እንዘ፡ ይብል፡ እግዚኦ፡ኢተቅም፡ ወኢትረሲ፡ሎሙ፡ዘንተ፡ጌጋየ፡ወእምድኅረ፡
61 ይቤ፡ዘንተ፡ኖመ፡ ወአዕረፈ፡፡ ወሰውልኒ፡ኅብረ፡ምስሌሆሙ፡ለቀትለተ፡ እስጢፋኖስ፡፡

Qui invenit gratiam in conspectu Dei, & petiit ut inveniret habitationem Deo Jacobi. 46 *Et Solomon ædificavit illi domum.* 47 *Et non habitat Excelsissimus in manufactis ab hominibus: quia dictum est in propheta;* 48 *Cœlum thronus meus est, & terra scabellum pedum meorum: quam domum ædificabitis mihi, dixit Deus, & quis est locus requietis meæ?* 49 *Nónne manus meæ fecerunt hæc omnia?* 50 *Duri cervice, & incrassati cordibus, & surdi auribus estis: vos semper restitistis Spiritui sancto,* 51 *vos etiam sicut Patres vestri. Quis fuit ex prophetis quem non persequuti sunt patres vestri? & non trucidâstis omnes qui prænuntiabant adventum Justi? & nunc vos proditores & occisores fuistis:* 52 *Qui accepistis legem per dispositionem angelorum, & non servâstis eam.* 53 *Et quum audivissent hoc, incrassati sunt cordibus suis, & stridebant dentibus suis contra eum in indignatione.* 54 *Et quum plenus esset Spiritus sanctus super Stephanum, intuitus est cœlum, & vidit gloriam Dei, & Jesum Christum manentem ad dextram Dei.* 55

Deest versus 56.

Et isto tempore clamârunt Judæi in magna voce obturantes aures eorum, & impetum fecerunt simul in eum: 57 *Et ejecerunt eum, & eduxerunt eum foràs ex urbe, & ibi obruerunt eum cum lapidibus, & collocârunt adversùs eum testes, & lapidatores ejus disposuerunt pallia sua sub pedibus adolescentis, cujus nomen erat Saul.* 58 *Et Stephanus exclamavit, dicens; Domine mi Jesu, suscipe animam meam in manus tuas.* 59 *Et adoravit super genibus suis ad Deum, & exclamavit in magna voce, dicens; Domine, ne statuas neque constituas illis hoc peccatum: & postquam dixisset hoc, obdormivit et requievit.* 60 *Et Saulus consociatus est iis pro nece Stephani.* 61

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ἈΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. Θ'. Ι'. ΙΑ'.

Facta est autem in illa die persecutio magna in Ecclesiam
Ἐγένετο δὲ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ διωγμὸς μέγας ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν τὴν
in Hierosolymis: omnésque dispersi sunt per regiones Judææ
ἐν Ἱεροσολύμοις· πάντες τε διεσπάρησαν κατὰ τὰς χώρας τῆς Ἰουδαίας
& Samariæ, præter Apostolos. Extulerunt autem Stephanum
2 καὶ Σαμαρείας, πλὴν τῶν ἀποστόλων. Συνεκόμισαν δὲ τὸν Στέφανον
viri religiosi, & fecerunt planctum magnum super eo. Saulus
3 ἄνδρες εὐλαβεῖς, καὶ (α) ἐποιήσαντο κοπετὸν μέγαν ἐπ' αὐτῷ. Σαῦλος
vero devastabat Ecclesiam, per domos intrans: trahénsque viros ac mu-
δὲ ἐλυμαίνετο τὴν ἐκκλησίαν κατὰ τοὺς οἴκους εἰσπορευόμενος· σύρων τε ἄνδρας καὶ γυ-
lieres, tradebat in custodiam. Illi quidem igitur dispersi pertransibant, evange-
4 ναῖκας, παρεδίδου εἰς φυλακήν. Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες διῆλθον, εὐαγγε-
lizantes verbum. Philippus autem descendens in civitatem Samariæ, præ-
5 λιζόμενοι τὸν λόγον. Φίλιππος δὲ κατελθὼν (β) εἰς πόλιν τῆς Σαμαρείας, ἐ-
dicabat illis Christum. Intendebántque turbæ dictis à
6 κήρυσσεν αὐτοῖς τὸν Χριστόν. (γ) Προσεῖχόν τε οἱ ὄχλοι τοῖς λεγομένοις ὑπὸ τοῦ
Philippo unanimiter, in audire eos, & videre signa quæ faciebat.
Φιλίππου ὁμοθυμαδὸν, ἐν τῷ ἀκούειν αὐτοὺς, καὶ βλέπειν τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει.
Multorum enim habentium spiritus immundos, clamantes magnâ voce, exi-
7 (δ) Πολλῶν γὰρ τῶν ἐχόντων πνεύματα ἀκάθαρτα, βοῶντα (ε) μεγάλῃ φωνῇ, ἐξήρ-
bant: Multi autem paralytici & claudi curati sunt. Et factum est
8 χετο· πολλοὶ δὲ παραλελυμένοι καὶ χωλοὶ ἐθεραπεύθησαν. (ζ) Καὶ ἐγένετο
gaudium magnum in civitate illa. Vir autem quidam nomine Simon antè fu-
9 χαρὰ μεγάλη ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ. Ἀνὴρ δέ τις ὀνόματι Σίμων προϋπ- Ι'
erat in civitate magiam exercens, & seducens gentem Samariæ, dicens
ῆρχεν ἐν τῇ πόλει μαγεύων, καὶ (η) ἐξιστῶν τὸ ἔθνος τῆς Σαμαρείας, λέγων
esse aliquem seipsum magnum. Cui auscultabant omnes à minimo usque ad maximum,
10 εἶναί τινα ἑαυτὸν μέγαν. Ὧ προσεῖχον πάντες ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου,

dicentes; Hic est virtus Dei illa magna. Attendebant autem ei,
λέγοντες, Οὗτός ἐστιν ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ ἡ (θ) μεγάλη. Προσεῖχον δὲ αὐτῷ, 11
proptèr multo tempore magicis dementâsse eos. Cùm verò credidissent
διὰ τὸ ἱκανῷ χρόνῳ ταῖς μαγείαις ἐξεστακέναι αὐτούς. Ὅτε δὲ ἐπίστευσαν 12
Philippo evangelizanti quæ de regno Dei, & nomine
τῷ Φιλίππῳ (ι) εὐαγγελιζομένῳ τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ὀνόματος (κ) τοῦ
Jesu Christi, baptizabantur virique ac mulieres. At Simon & ipse cre-
Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐβαπτίζοντο (λ) ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες. Ὁ δὲ Σίμων καὶ αὐτὸς ἐπί- 13
didit: & baptizatus, erat perdurans Philippo: Vidénsque signa & virtutes
στευσε, καὶ βαπτισθεὶς, ἦν προσκαρτερῶν τῷ Φιλίππῳ· θεωρῶν τε σημεῖα καὶ δυνάμεις
magnas fieri, obstupefiebat. Audientes autem qui in Hierosolymis Apostoli, quia
μεγάλας γινομένας, ἐξίστατο. Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἐν Ἱεροσολύμοις ἀπόστολοι ὅτι 14
recepisset Samaria verbum Dei, miserunt ad eos Petrum &
δέδεκται ἡ Σαμάρεια τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀπέστειλαν πρὸς αὐτοὺς (μ) τὸν Πέτρον καὶ
Joannem: Qui descendentes oraverunt pro ipsis, ut acciperent Spiritum
Ἰωάννην· Οἵτινες καταβάντες προσηύξαντο περὶ αὐτῶν, ὅπως λάβωσι Πνεῦμα 15
sanctum. (Nondùm enim erat in quenquam illorum illapsus, tantùm autem ba-
ἅγιον. (ν) (Οὔπω γὰρ ἦν ἐπ' οὐδενὶ αὐτῶν ἐπιπεπτωκὸς, μόνον δὲ βεβα- 16
ptizati erant in nomen Domini Jesu.) Tunc imponebant ma-
πτισμένοι ὑπῆρχον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ.) Τότε (ξ) ἐπετίθουν τὰς χεῖ- 17
nus super illos, & accipiebant Spiritum sanctum. Conspiciens autem Simon
ΙΑ' ρας ἐπ' αὐτοὺς, καὶ ἐλάμβανον Πνεῦμα ἅγιον. (ο) Θεασάμενος δὲ ὁ Σίμων 18
quia per impositionem manuum Apostolorum datur Spiritus sanctus,
ὅτι διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων δίδοται τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον,
obtulit eis pecunias, Dicens; Date & mihi potestatem hanc, ut
προσήνεγκεν αὐτοῖς χρήματα, Λέγων, Δότε κἀμοὶ τὴν ἐξουσίαν ταύτην, ἵνα 19
cuicunque imposuero manus, accipiat Spiritum sanctum.
ᾧ (π) ἂν ἐπιθῶ τὰς χεῖρας, λαμβάνῃ Πνεῦμα ἅγιον.

MS. A. (α) ἐποίησαν (β) εἰς τὴν πόλιν (γ) Προσεῖχον δὲ (δ) Πολλοὶ (ε) φωνῇ μεγάλῃ ἐξήρχοντο· (ζ) Ἐγένετο δὲ πολλὴ χαρὰ ἐν (η) ἐξιστάνων (θ) καλουμένη, Μεγάλη. (ι) εὐαγγελιζομένῳ περὶ (κ) Ἰησοῦ (λ) ἄνδρες καὶ (μ) Πέτρον (ν) Οὐδέπω (ξ) ἐπετίθεσαν (ο) Ἰδὼν δὲ ὁ (π) ἐὰν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܚ *

1 * ܘܗܘܐ ܗܘܐ ܒܗܘ ܝܘܡܐ ܪܕܘܦܝܐ ܪܒܐ ܥܠ ܥܕܬܐ ܕܒܐܘܪܫܠܡ. ܘܐܬܒܕܪܘ ܟܠܗܘܢ ܒܩܘܪܝܐ
2 ܕܝܗܘܕ. ܘܐܦ ܠܘܬ ܫܡܪܝܐ. ܣܛܪ ܡܢ ܫܠܝܚܐ ܒܠܚܘܕ. * ܘܟܢܫܘܗܝ ܘܩܒܪܘܗܝ ܠܐܣܛܦܢܘܣ ܓܒܪܐ ܡܗܝܡܢܐ. ܘܥܒܕܘ ܥܠܘܗܝ ܐܒܠܐ ܪܒܐ. * ܪܝܫ ܩܪܝܢܐ ܕܚܕܒܫܒܐ ܬܠܝܬܝ ܕܒܬܪ ܩܝܡܬܐ * ܟܐ *
3 ܫܐܘܠ ܕܝܢ ܪܕܦ ܗܘܐ ܠܥܕܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܟܕ ܥܐܠ ܗܘܐ ܠܒܬܐ. ܘܓܪܫ ܗܘܐ ܓܒܪܐ ܘܢܫܐ ܘܡܫܠܡ ܗܘܐ ܠܒܝܬ ܐܣܝܪܐ.
4 * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܕܐܬܒܕܪܘ. ܚܕܪܝܢ ܗܘܘ ܒܐܬܪܐ. ܘܡܣܒܪܝܢ ܗܘܘ ܡܠܬܐ ܕܐܠܗܐ.
5 * ܦܝܠܝܦܘܣ ܕܝܢ ܢܚܬ ܠܗ ܠܡܕܝܢܬܐ ܕܫܡܪܝܐ. ܘܡܟܪܙ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܥܠ ܡܫܝܚܐ.
6 * ܘܟܕ ܫܡܥܝܢ ܗܘܘ ܡܠܘܗܝ ܒܢܝܢܫܐ ܕܬܡܢ. ܨܐܬܝܢ ܗܘܘ ܠܗ. ܘܡܬܛܦܝܣܝܢ ܗܘܘ ܠܟܠ ܕܐܡܪ ܗܘܐ. ܡܛܠ ܕܚܙܝܢ ܗܘܘ ܐܬܘܬܐ ܕܥܒܕ ܗܘܐ.
7 * ܣܓܝܐܐ ܓܝܪ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܪܘܚܐ ܛܢܦܬܐ. ܩܥܝܢ ܗܘܘ ܒܩܠܐ ܪܡܐ ܘܢܦܩܢ ܗܘܝ ܡܢܗܘܢ. ܐܚܪܢܐ ܕܝܢ ܡܫܪܝܐ ܘܚܓܝܪܐ ܐܬܐܣܝܘ.
8 * ܘܗܘܬ ܚܕܘܬܐ ܪܒܬܐ ܒܗܝ ܡܕܝܢܬܐ.
9 * ܐܝܬ ܗܘܐ ܕܝܢ ܬܡܢ ܓܒܪܐ ܚܕ ܕܫܡܗ ܫܡܥܘܢ. ܕܥܡܪ ܗܘܐ ܒܗ ܒܡܕܝܢܬܐ ܙܒܢܐ ܣܓܝܐܐ. ܘܒܚܪܫܘܗܝ ܐܛܥܝ ܗܘܐ ܠܥܡܐ ܕܫܡܪܝܐ. ܟܕ ܡܪܝܡ ܗܘܐ ܢܦܫܗ ܘܐܡܪ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܪܒܐ.
10 * ܘܡܬܛܦܝܣܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܪܘܪܒܐ ܘܙܥܘܪܐ. ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ. ܗܢܐ ܗܘ ܚܝܠܐ ܕܐܠܗܐ ܪܒܐ.
11 * ܘܡܬܛܦܝܣܝܢ ܗܘܘ ܠܗ. ܡܛܠ ܕܙܒܢܐ ܣܓܝܐܐ ܒܚܪܫܘܗܝ ܐܬܡܗ ܗܘܐ ܐܢܘܢ.
12 * ܟܕ ܕܝܢ ܗܝܡܢܘ ܠܦܝܠܝܦܘܣ ܕܡܣܒܪ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ. ܒܫܡܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܥܡܕܝܢ ܗܘܘ ܓܒܪܐ ܘܢܫܐ.
13 * ܘܐܦ ܗܘ ܫܡܥܘܢ ܗܝܡܢ ܘܥܡܕ. ܘܢܩܦ ܗܘܐ ܠܦܝܠܝܦܘܣ. ܘܟܕ ܚܙܐ ܐܬܘܬܐ ܘܚܝܠܐ ܪܘܪܒܐ ܕܡܬܥܒܕܝܢ ܗܘܘ ܒܐܝܕܗ. ܬܡܗ ܗܘܐ ܘܡܬܕܡܪ.
14 * ܒܬܪܝܢ ܒܫܒܐ ܩܕܡܝܐ ܕܨܘܡܐ * ܟܒ * ܘܟܕ ܫܡܥܘ ܫܠܝܚܐ ܕܒܐܘܪܫܠܡ. ܕܩܒܠܬ ܫܡܪܝܐ ܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܫܕܪܘ ܠܘܬܗܘܢ ܠܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ ܘܠܝܘܚܢܢ.
15 * ܘܗܢܘܢ ܢܚܬܘ ܘܨܠܝܘ ܥܠܝܗܘܢ. ܐܝܟ ܕܢܩܒܠܘܢ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ.
16 * ܠܐ ܓܝܪ ܥܕܟܝܠ ܥܠ ܚܕ ܡܢܗܘܢ ܗܘܬ. ܐܠܐ ܒܠܚܘܕ ܥܡܝܕܝܢ ܗܘܘ ܒܫܡܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ.
17 * ܗܝܕܝܢ ܣܝܡܝܢ ܗܘܘ ܥܠܝܗܘܢ ܐܝܕܐ. ܘܡܩܒܠܝܢ ܗܘܘ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ. * ܫܘܠܡ
18 * ܘܟܕ ܚܙܐ ܫܡܥܘܢ ܕܒܣܝܡܬ ܐܝܕܐ ܕܫܠܝܚܐ ܡܬܝܗܒܐ ܗܘܬ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ. ܩܪܒ ܠܗܘܢ ܟܣܦܐ.
19 * ܟܕ ܐܡܪ. ܗܒܘ ܐܦ ܠܝ ܫܘܠܛܢܐ ܗܢܐ. ܕܠܡܢ ܕܐܣܝܡ ܐܝܕܐ ܢܩܒܠ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ.

CAP. VIII.

FActa est autem in illo die persecutio ma- 1
gna in Ecclesiam quæ erat in Jerusalem: &
dispersi sunt omnes per pagos Judææ, atque
adeò inter Samaritanos, præter Apostolos 2
tantúm. Collegerunt autem atque sepelie-
runt Stephanum viri fideles; & planxerunt
super eum vehementer.

Dominicâ tertiâ post resurrectionem. 21.

Porrò Saul persequebatur ecclesiam Dei, 3
dum ingrederetur domos, & traheret viros &
mulieres, traderétque carceri. Illi autem 4
qui dispersi erant, perlustrabant regionem,
prædicabántque sermonem Dei. Philippus 5
verò descendit in urbem Samaritanorum, &
prædicabat Christum. Quúmque audirent 6
sermonem ejus homines qui illic erant, au-
scultabant ei, & acquiescebant omnibus quæ
dicebat, quum viderent signa quæ edebat.
Multi enim quos tenebant spiritus immun- 7
di, clamabant altâ voce, & exibant ab eis.
Alii autem paralytici & claudi sanitati sunt
restituti. Et gaudium magnum fiebat in illa 8
civitate. Erat autem illic homo quidam 9
nomine Simon, qui habitaverat in illa urbe
multo tempore, & magicis suis artibus se-
duxerat plebem Samaritanorum, quum ma-
gnificaret seipsum, dicerétque; Ego sum
Magnus ille. Proindè deflexerant ad eum 10
tam proceres, quàm tenues; ac dicebant,
Iste est virtus illa magna Dei. Acquiesce- 11
bant autem ei, propterea quòd multo tem-
pore magicis suis incantationibus obstupefe-
cerat eos. Quum autem credidissent Phi- 12
lippo evangelizanti regnum Dei, in nomine
Domini nostri Jesu Christi baptizabantur
viri & mulieres. Quin & ipse Simon cre- 13
didit, & baptizatus est; & adhærebat Phi-
lippo: cúmque spectaret signa & virtutes
magnas quæ edebantur per eum, obstupefi-
ebat & admirabatur.

Feriâ secundâ hebdomadis primæ jejunii. 22.

Porrò quum audîssent Apostoli qui erant in 14
Jerusalem, populum Samaritanorum rece-
pisse sermonem Dei, miserunt ad eos Simo-
nem Petram & Johannem. Itaque descen- 15
derunt, & precati sunt pro eis, ut reciperent
Spiritum sanctitatis. Nondum enim aderat 16
cuiquam eorum; sed tantùm baptizabantur
in nomine Domini nostri Jesu. Tunc im- 17
ponebant eis manum, & recipiebant Spiri-
tum sanctitatis. Conspicatus autem Simon 18
per impositionem manûs Apostolorum dari
Spiritum sanctitatis, obtulit eis argentum,
Dicens; Date etiam mihi potestatem hanc, ut 19
cuicunque imposuero manum, recipiat Spi-
ritum sanctitatis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

1 ወኮነት ፡ አሚረ ፡ ኮነ ፡ ዐቢየ ፡ ስደት ፡ ለዕለ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያናት ፡ ዘሀሎ
ረትሰሎም ፡ ወኵሉ ፡ ሕዝብ ፡ ተዘርዉ ፡ ውስተ ፡ አህጉራተ ፡ ይሁዳ ፡ ወሰማርያ ፡ ዘ
2 እንበለ ፡ ሐዋርያት ፡፡=፡ ወለእስጢፋኖስ ፡ ነሥእዎ ፡ እደው ፡ ኄራን ፡ ወበከዩ ፡
3 ዐቢየ ፡ ሎቱ ፡ ወቀበርዎ ፡፡=፡ ወሰውልስ ፡ አጥፍአ ፡ ኵሎ ፡ አብያተ ፡ ክርስቲያናት ፡
እንዘ ፡ ይበውእ ፡ ውስተ ፡ አብያቲሆሙ ፡ ወያወጽእ ፡ እደወ ፡ ወአንስተ ፡ ወያሞቅሖ ፡
4 ኵሎ ፡ ክርስቲያነ ፡፡=፡ ወእለሰ ፡ ተዘርዉ ፡ ሖሩ ፡ ወዖዱ ፡ እንዘ ፡ ይዜንዉ ፡ ቃ
5 ለ ፡ እግዚአብሔር ፡፡=፡ ወፊልጶስ ፡ ወረደ ፡ ሀገረ ፡ ሰማርያ ፡ ወሰበከ ፡ ሎሙ ፡ ክር
ስቶስሃ ፡፡=፡

CAP. VIII.

ET isto tempore fuit magna persecutio contra domum Christianorum quæ erat Hi- 1
erosolymis: & omnes populi dispersi sunt in civitates Judææ et Samariæ præter
Apostolos. Et Stephanum acceperunt viri boni, & luxerunt propter eum magno 2
luctu, & sepeliverunt eum. Et Saulus vastavit omnes domus Christianorum, in- 3
trans in domus eorum: & eduxit viros & mulieres, & incarcerabat omnes Chri-
stianos. Et qui dispersi fuerunt, pertransierunt & circumierunt, evangelizantes 4
sermonem Dei. Et Philippus descendit in civitatem Samariæ, & prædicavit iis 5
Christum.

Versio VULGATA LATINA.

CAP. VIII.

1 FActa est autem in illa die persecutio magna in Ecclesia, quæ erat Jerosolymis,
2 & omnes dispersi sunt per regiones Judææ & Samariæ, præter Apostolos. Cu-
raverunt autem Stephanum viri timorati, & fecerunt planctum magnum super
3 eum. Saulus autem devastabat Ecclesiam, per domos intrans, & trahens viros ac
4 mulieres, tradebat in custodiam. Igitur qui dispersi erant pertransibant, evange-
5 lizantes verbum Dei. Philippus autem descendens in civitatem Samariæ, prædi-
6 cabat illis Christum. Intendebant autem turbæ his quæ à Philippo dicebantur,
7 unanimiter audientes, & videntes signa quæ faciebat. Multi enim eorum, qui ha-
8 bebant spiritus immundos, clamantes voce magnâ exibant. Multi autem paralyti-
9 ci & claudi curati sunt. Factum est ergò gaudium magnum in illa civitate. Vir
autem quidam nomine Simon, qui antè fuerat in civitate magus, seducens gentem
10 Samariæ, dicens se esse aliquem magnum: Cui auscultabant omnes à minimo us-
que ad maximum, dicentes; Hic est virtus Dei, quæ vocatur magna. Attendebant 11
autem eum, propter quòd multo tempore magiis suis dementâsset eos. Cùm 12
verò credidissent Philippo evangelizanti de regno Dei, in nomine Jesu Christi ba-
ptizabantur viri ac mulieres. Tunc Simon & ipse credidit: & cùm baptizatus 13
esset, adhærebat Philippo. Videns etiam signa & virtutes maximas fieri, stupens
admirabatur. Cùm autem audîssent Apostoli, qui erant Jerosolymis, quòd recepis- 14
set Samaria verbum Dei, miserunt ad eos Petrum & Joannem. Qui cùm venissent, 15
oraverunt pro ipsis ut acciperent Spiritum sanctum: Nondum enim in quenquam 16
illorum venerat, sed baptizati tantùm erant in nomine Domini Jesu. Tunc impo- 17
nebant manus super illos, & accipiebant Spiritum sanctum. Cùm vidisset autem 18
Simon, quia per impositionem manûs Apostolorum daretur Spiritus sanctus, obtu-
lit eis pecuniam, Dicens; Date & mihi hanc potestatem, ut cuicunque imposuero 19
manus, accipiat Spiritum sanctum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل الثامن *

1 * وصار في ذلك اليوم اضطهادا عظيما في الكنيسة التي باورسليم * وتبددوا كلهم في قرى
2 يهودا وفي الشامين ما خلا الرسل فقط * فحمل اصطفان رجال ورعون * وصنعوا عليه نوحا
3 عظيما * كه * فاما صولوص فافسد الكنيسة * وكان يدخل البيوت فيخرج رجالا ونساء *
4 فيجعلهم في الحبس * فاما الذين تبددوا فعبروا يبشرون بقول الكرازة *
5 * يوم الثلثا من الجمعة الثالثة بعد الفصح * فانحدر فيلبس الي مدينة
6 الشامين وكرز عندهم بالمسيح * فاصغوا كلهم وجموعهم معا الي اقوال فيلبس * يسمعونها
7 ويشاهدون الجرايح التي يعملها * لان كثيرين من الذين كانت فيهم ارواح نجسة كانت
8 تصرخ صوتا عظيما وتخرج منهم * وكثيرون زمني وعرجان شفيوا * وصار في تلك المدينة سرورا
9 عظيما * كو * وان انسانا اسمه سمعن كان قد سلف مقامه في تلك المدينة ساحرا ومبهتا
10 امة الشامين * قايلا عن نفسه انه انسانا عظيما * وكانوا يصغون اليه من صغيرهم الي كبيرهم
11 قايلين * هذا هو قوة الله العظيمة * فصاروا يصغون اليه من اجل انه منذ زمان طويل
12 كان قد ابهتهم باسحاره * فلما امنوا اذا بشرهم فيلبس باقواله عن ملك الله واسم يسوع
13 المسيح * اصطبغوا رجال ونساء * وسمعن نفسه امن واعتمد * وكان ملازم فيلبس يتحير اذ
14 يري القوات والايات الصايرة به * فاذ سمع الرسل الذين باورسليم ان اهل الشامين قد قبلوا
15 قول الله * ارسلوا اليهم بطرس ويوحنا * فلما نزلا اليهم صليا عليهم مبتهلين ان ياخذوا
16 روح القدس * لان الروح لم يكن حل ولا علي واحد منهم * لانهم كانوا قد اصطبغوا باسم
17 يسوع المسيح فقط * فوضعا حينيذ ايديهما عليهم فاخذوا روح القدس * تم *

* قراة يوم الاربعا من الجمعة الثالثة بعد الفصح * * كز *

18 19 * فلما ابصر سمعن ان بوضع ايدي الرسل يعطي روح القدس * قدم لهما اموالا * قايلا
اعطياني هذا السلطان * لكيما كل من اضع يدي عليه ياخذ روح القدس *

CAP. VIII.

FActa est autem illa die persecutio ma- 1
xima in Ecclesia quæ erat in Jerusalem:
& dispersi sunt omnes per oppida Ju-
dææ, & per Samariam, præter Apostolos
tantùm. Tulerunt autem Stephanum 2
viri quidam religiosi, feceruntque super
eum planctum magnum. Cæterùm Sau- 3
lus devastabat Ecclesiam; & ingrediens
domos, educebat viros ac mulieres, pone-
bàtque eos in carcerem. Illi verò qui 4
dispersi fuerant, transibant annuntiantes
sermonem prædicationis.

Feriâ tertiâ hebdomadæ tertiæ post
Pascha.

Descendit autem Philippus ad urbem 5
Samariæ, & prædicavit apud eos Chri-
stum. Et intenderunt omnes, turbæque 6
eorum simul sermonibus Philippi, audien-
tes eos, & videntes miracula quæ facie-
bat. Ex multis enim eorum in quibus 7
erant spiritus immundi, exibant claman-
tes voce magnâ. Multi etiam mutili &
claudi sanati sunt. Factùmque est in 8
illa civitate gaudium magnum. Et ve- 9
rò homo quidam nomine Simon, qui
jamdiu morabatur in illa civitate, ma-
gus & stupefaciens gentem Samariæ,
dicens de seipso esse hominem magnum.
Et auscultabant ei tam parvi, quàm ma- 10
gni, dicentes; Hic est robur Dei maxi-
mum. Auscultaverunt autem ei, quoni- 11
am à tempore longo stupefecerat eos ma-
giis suis. At cùm credidissent, quando 12
evangelizavit eis Philippus, sermonibus
ejus de regno Dei, & nomine Jesu Chri-
sti, baptizati sunt viri ac mulieres. Quin 13
& Simon ipse credidit, & baptizatus
est, adhærebátque Philippo, admirans dum
videret virtutes & signa, quæ fiebant
per eum. Audientes igitur Apostoli qui 14
erant in Jerusalem, incolas Samariæ
jam recepisse sermonem Dei, miserunt ad
eos Petrum & Johannem. Qui cùm de- 15
scendissent ad eos, oraverunt super ipsis,
deprecantes ut acciperent Spiritum sancti-
tatis. Nam Spiritus nondum descenderat 16
in ullum quidem illorum, quia baptizati
fuerant in nomine Jesu Christi tantùm.
Imposuerunt igitur ambo tunc manus su- 17
as super eos, & acceperunt Spiritum
sanctitatis. Finis.

Lectio feriæ quartæ hebdomadæ
tertiæ post Paschæ.

Cùm vidisset autem Simon quòd per im- 18
positionem manuum Apostolorum daretur
Spiritus sanctus, obtulit utrique pecuni-
as, Dicens; Date mihi hanc potestatem, 19
ut cuicunque imposuero manum meam,
recipiat Spiritum sanctitatis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

6 ወሕዝብሰ ፡ ነበሩ ፡ እንዘ ፡ ይሰምዑ ፡ ቃለ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ ዘነገሮሙ ፡ ፊልጶስ ፡ ህቡ
7 ረ ፡ በል ነፍስ ፡ ወይሬእዩ ፡ ተአምራተ ፡ ዘገብረ ፡=፡ ወያወጽአሙ ፡ ለኵሎሙ ፡ መንፍ
8 ስተ ፡ ርኩሳን ፡ እንዘ ፡ ይከልሑ ፡ በዐቢይ ፡ ቃል ፡፡ ወፈወሶሙ ፡ ለብዙኃን ፡ መፃጕዓን ፡
9 ወለሐንካሳን ፡=፡ ወኮነ ፡ ዐቢየ ፡ ፍሥሐ ፡ በይእቲ ፡ ሀገር ፡=፡ ወሀሎ ፡ 1 ብእሲ ፡ ዘ
ስሙ ፡ ሲሞን ፡ ዘነበረ ፡ ቀዲሙ ፡ ውስተ ፡ ይእቲ ፡ ሀገር ፡ መሰሪ ፡ ውእቱ ፡ እንዘ ፡ ያስሕ
10 ቶሙ ፡ ለሰብአ ፡ ሰማርያ ፡ ወይሬሲ ፡ ርእሶ ፡ ልሒቀ ፡ ወጠቢበ ፡=፡ ወይሰምዑ ፡ ኵ
ሎ ፡ ዘይቤሎሙ ፡ እምንኡሶሙ ፡ እስከ ፡ ዐቢዮሙ ፡ እንዘ ፡ ይብልዎ ፡ ኃይለ ፡ ለእግዚ
11 አብሔር ፡ ዐቢይ ፡ እንተ ፡ ትሰማይ ፡=፡ ወያጸምእዎ ፡ በኵሉ ፡ ጊዜ ፡ እስመ ፡ ዘአመ ፡ ብዙ
12 ኅ ፡ ዘመን ፡ አአበደሙ ፡ በስሬዩ ፡=፡ ወእለ ፡ አምኑ ፡ በስብከተ ፡ ፊልጶስ ፡ በእንተ ፡ መ
ንግሥተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ተጠምቁ ፡ በስሙ ፡ ለኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ እድ ፡ ወአንስት ፡=፡
13 ወሲሞንኒ ፡ መሰሪ ፡ አምነ ፡ ሶቤሃ ፡ ወተጠምቀ ፡ ወተለወ ፡ ለፊልጶስ ፡ ወሶበ ፡ ርእየ ፡ ዐቢ
14 ያተ ፡ ተአምራተ ፡ ወኃይለተ ፡ ዘኮነ ፡ አንከረ ፡ ወተደመ ፡=፡ ወሰሚዖሙ ፡ ሐዋርያት ፡
እለ ፡ ሀለው ፡ በኢየሩሳሌም ፡ ከመ ፡ ተወክፉ ፡ ሰማሪያን ፡ ቃለ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ ፈነ
15 ዉ ፡ ኀቤሆሙ ፡ ጴጥሮስሃ ፡ ወዮሐንስ ፡=፡ ወበጺሖሙ ፡ ኀቤሆሙ ፡ እለ ፡ ተፈነዉ ፡ ሐ
16 ዋርያት ፡ ጸለዩ ፡ በእንቲአሆሙ ፡ ከመ ፡ ይንሥኡ ፡ መንፈሰ ፡ ቅዱሰ ፡=፡ እስመ ፡ ዓዲሁ ፡
ኢወረደ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ለዕሌሆሙ ፡ አላ ፡ ዳእሙ ፡ ተጠምቁ ፡ በስሙ ፡ ለእግዚእ ፡ ኢየሱ
17 ስ ፡=፡ ሶቤሃ ፡ አንበሩ ፡ እደዊሆሙ ፡ ለእለ ፡ ተጠምቁ ፡ ወነሥኡ ፡ ሶቤሃ ፡ መንፈሰ ፡ ቅዱሰ ፡፡=፡
18 ወሶበ ፡ ርእየ ፡ ሲሞን ፡ በአንብሮ ፡ እደዊሆሙ ፡ ለሐዋርያት ፡ ይትወሀብ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ አወፈ
19 ዮሙ ፡ አምኃ ፡ ብሩረ ፡=፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ ሀቡኒ ፡ ሊተኒ ፡ ዘንተ ፡ መበሕተ ፡ ኀበ ፡ ዘአንበ
ርኩ ፡ እደዊየ ፡ ይረድ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡፡=፡

Et populi manserunt audientes sermonem Dei, quem loquutus est iis Philippus, simul 6
cum una anima, & videbant signa quæ fecisset. Et exire fecit omnes spiritus im-
mundos, clamantes in magna voce, & sanavit multos paralyticos & claudos. Et 7
fuit magnum gaudium in ista civitate. Et fuit unus homo cujus nomen Simon 8
erat, qui habitâsset antea in ista civitate, magus fuit, seducens gentem Samariæ &
constituebat seipsum præceptorem & sapientem. Et audiebant omnes quod dicebat 9
iis, à junioribus eorum ad grandævos eorum, dicentes de *eo; Virtus magna Dei*
quæ vocatur. Et audiebant eum quotidie, quia à longo tempore dementâsset eos 10
cum incantationibus suis. Et qui crediderunt in prædicatione Philippi de regno Dei, 11
baptizati sunt in nomine Jesu Christi, viri & mulieres. Et Simon Magus credi- 12
dit tunc, & baptizatus fuit, & adhæsit Philippo: & quum videret magna signa,
& virtutes quæ facta sunt, miratus est & stupefactus est. Et audientes Apostoli 12
qui erant Hierosolymis, quomodo recepissent Samaritani sermonem Dei, miserunt ad
eos Petrum & Johannem. Et quum venissent ad eos, qui missi erant Apostoli, ora- 13
verunt pro ipsis, ut acciperent Spiritum sanctum. Quia adhuc non descendisset 14
Spiritus sanctus super eos, sed tantùm baptizati fuerant in nomine Domini Jesu. Tunc 15
imposuerunt manus suas super eos qui baptizati fuerant, & acceperunt illicò Spiri- 16
tum sanctum. Et quum vidisset Simon, per impositionem manuum Apostolorum dari Spi- 17
ritum sanctum, obtulit iis munus argenti, Dicens; Date etiam mihi hanc potesta- 18
tem, ut in quemcunque imposuero manus meas, descendat Spiritus sanctus. 19

ΠΡΆΞΕΙΣ ΤΩ͂Ν ἈΠΟΣΤΌΛΩΝ. ΚΕΦ. ΙΑ'. ΙΒ'.

Petrus autē dixit ad eum; *Argentum tuum cum te* sit in perditionem, quoniam
20 Πέτρος δὲ εἶπε πρὸς αὐτόν, Τὸ ἀργύριόν σου σὺν σοὶ εἴη εἰς ἀπώλειαν, ὅτι τὴν
donum Dei existimâsti *per pecunias* possideri. Non est tibi pars neq; sors in
21 δωρεὰν τοῦ Θεοῦ ἐνόμισας διὰ χρημάτων κτᾶσθαι. Οὐκ ἔστι σοι μερὶς οὐδὲ κλῆρος ἐν
sermone isto: *nam* cor tuum non est rectum coram Deo. *Pœnite-*
22 τῷ λόγῳ τούτῳ· ἡ γὰρ καρδία σου οὐκ ἔστιν εὐθεῖα (ρ) ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Μετανόη-
re igitur ab nequitia tua hac, & roga Deum, si fortè remittatur tibi co-
σον οὖν ἀπὸ τῆς κακίας σου ταύτης, καὶ δεήθητι τοῦ Θεοῦ, εἰ ἄρα ἀφεθήσεταί σοι ἡ ἐ-
gitatio cordis tui: In enim felle amaritudinis & obligatione iniquitatis video te
23 πίνοια τῆς καρδίας σου· Εἰς γὰρ χολὴν πικρίας καὶ σύνδεσμον ἀδικίας ὁρῶ σε
existentem. Respondens autem Simon, dixit; Precamini vos pro me ad Do-
24 ὄντα. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Σίμων, εἶπε, Δεήθητε ὑμεῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν Κύ-
minum, ut nihil veniat super me horū quæ dixistis. Illi quidem *itaq;* testifica-
25 ριον, ὅπως μηδὲν ἐπέλθῃ ἐπ' ἐμὲ ὧν εἰρήκατε. Οἱ μὲν οὖν διαμαρτυράμε-
ti & locuti verbum Domini, redibant *in Hierusalem: multásque*
νοι καὶ λαλήσαντες τὸν λόγον τοῦ (σ) Κυρίου, ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ, πολλάς τε
vicos Samaritanorum *evangelizârunt.* Angelus autem Domini locutus est ad
26 κώμας τῶν Σαμαρειτῶν (τ) εὐηγγελίσαντο. Ἄγγελος δὲ Κυρίου ἐλάλησε πρὸς IB'
Philippum, dicens; Surge, & vade contra Meridianū, ad viam *descendentem*
Φίλιππον, λέγων, Ἀνάστηθι καὶ πορεύου κατὰ μεσημβρίαν, ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν καταβαίνουσαν
ab Hierusalem in Gazam: hæc est deserta.) Et surgens abiit: Et ecce vir
27 ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Γάζαν (αὕτη ἐστὶν ἔρημος.) Καὶ ἀναστὰς ἐπορεύθη· καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ
Æthiops, Eunuchus, potens Candaces reginæ Æthiopum, qui erat super *omnem*
Αἰθίοψ εὐνοῦχος, δυνάστης Κανδάκης (υ) τῆς βασιλίσσης Αἰθιόπων, ὃς ἦν ἐπὶ πάσης
gazam ejus, *qui* venerat *adoraturus* in Hierusalem: *Erátque rever-*
28 τῆς γάζης (φ) αὐτῆς, ὃς ἐληλύθει προσκυνήσων εἰς Ἱερουσαλήμ· Ἦν τε ὑποστρέ-
tens, & sedens super currum suum, *& legebat* Prophetam Esaiam.
φων, καὶ καθήμενος ἐπὶ τοῦ ἅρματος (χ) αὐτοῦ, καὶ ἀνεγίνωσκε τὸν προφήτην Ἡσαΐαν.
Dixit autem Spiritus Philippo; Accede, & *agglutinare currui huic.*
29 Εἶπε δὲ τὸ Πνεῦμα τῷ Φιλίππῳ, Πρόσελθε, καὶ κολλήθητι τῷ ἅρματι τούτῳ.
Accurrens autem Philippus audivit eum legentem prophetam Esai-
30 Προσδραμὼν δὲ ὁ Φίλιππος ἤκουσεν αὐτοῦ ἀναγινώσκοντος (ψ) τὸν προφήτην Ἡσαΐ-
am: & dixit; *Nempe* intelligis quæ legis? *Is autem dixit;* Quomodò *enim*
αν, καὶ εἶπεν, Ἆρά γε γινώσκεις ἃ ἀναγινώσκεις; Ὁ δὲ εἶπε, Πῶς (ω) γὰρ ἂν 31
possem, si non aliquis *dux viæ fuerit* mihi? Rogavitque Philippum, *a-*
δυναίμην, ἐὰν μή τις ὁδηγήσῃ με; παρεκάλεσέ τε τὸν Φίλιππον, ἀνα-
scendentem sedere cum eo. *At* locus Scripturæ quam legebat, erat hic;
βάντα καθίσαι σὺν αὐτῷ. Ἡ δὲ περιοχὴ τῆς γραφῆς ἣν ἀνεγίνωσκεν, ἦν αὕτη, 32
Tanquàm ovis ad occisionē ductus est, & sicut agnus coram tondente se
Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη, καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τοῦ (α) κείροντος αὐτὸν
mutus, sic non *aperit* os suum. In humilitate *ejus* judicium ejus
ἄφωνος, οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ. Ἐν τῇ (β) ταπεινώσει αὐτοῦ ἡ κρίσις αὐτοῦ 33
sublatum est. *At* generationē ejus quis enarrabit? quoniam *tollitur* à terra vita ejus.
ἤρθη. (γ) τὴν δὲ γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγήσεται; ὅτι αἴρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ.
Respondens autem Eunuchus Philippo, dixit; Obsecro te, de quo Propheta
Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εὐνοῦχος τῷ Φιλίππῳ, εἶπε, Δέομαί σου, περὶ τίνος ὁ προφήτης 34
dicit hoc? de seipso, an de alio aliquo? Aperiens autē Philippus os
λέγει τοῦτο; περὶ ἑαυτοῦ, ἢ περὶ ἑτέρου τινός; Ἀνοίξας δὲ ὁ Φίλιππος τὸ στόμα 35
suum, & incipiens à Scriptura ista, evangelizavit illi Jesum. *Ut*
αὐτοῦ, καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς γραφῆς ταύτης, εὐηγγελίσατο αὐτῷ τὸν Ἰησοῦν. Ὡς 36
verò ibant per viā, venerunt ad quandam aquam: & ait Eunuchus; Ecce
δὲ ἐπορεύοντο κατὰ τὴν ὁδόν, ἦλθον ἐπί τι ὕδωρ· καί φησιν ὁ εὐνοῦχος, Ἰδοὺ
aqua: quid prohibet me baptizari? Dixit autem Philippus; Si credis ex
ὕδωρ· τί κωλύει με (δ) βαπτισθῆναι; Εἶπε δὲ ὁ Φίλιππος, Εἰ πιστεύεις ἐξ 37
toto corde, licet. Respondens *autem* ait; Credo filium Dei esse Je-
ὅλης τῆς καρδίας, ἔξεστιν. ἀποκριθεὶς δὲ εἶπε, Πιστεύω τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ εἶναι τὸν Ἰη-
sum Christum. Et jussit stare currum: & descenderunt uterque in a-
σοῦν Χριστόν. Καὶ ἐκέλευσε στῆναι τὸ ἅρμα· καὶ κατέβησαν ἀμφότεροι εἰς τὸ ὕ- 38
quam, & Philippus & Eunuchus: & baptizavit eum. Cùm autem ascendissent
δωρ, ὅ, τε Φίλιππος καὶ ὁ εὐνοῦχος· καὶ ἐβάπτισεν αὐτόν. Ὅτε δὲ ἀνέβησαν 39
de aqua, Spiritus Domini rapuit Philippum, & non vidit eum ampliùs
ἐκ τοῦ ὕδατος, (ε) Πνεῦμα Κυρίου ἥρπασε τὸν Φίλιππον, καὶ οὐκ εἶδεν αὐτὸν οὐκέτι
Eunuchus: *Pergebat* enim viam suam gaudens.
ὁ εὐνοῦχος· ἐπορεύετο γὰρ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ χαίρων.

MS. A. (ρ) ἔναντι (σ) Θεοῦ, ὑπέστρεφον εἰς Ἱεροσόλυμα, (τ) εὐηγγελίζοντο. (υ) βασιλείσσης (φ) αὐτῆς, ἐληλύθει (χ) αὐτοῦ, ἀνεγίνωσκέν τε τὸν (ψ) Ἡσαΐαν τὸν προφήτην, (ω) γὰρ δυναίμην, (α) κείραντος (β) ταπεινώσει ἡ κρίσις (γ) τὴν γενεὰν (δ) βαπτισθῆναι; * * * Καὶ ἐκέλευσεν στῆναι (ε) Πνεῦμα ἅγιον ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν εὐνοῦχον· ἄγγελος δὲ Κυρίου ἥρπασεν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

20 * ܐܡܪ ܠܗ ܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ. ܟܣܦܟ ܥܡܟ ܢܐܙܠ ܠܐܒܕܢܐ. ܡܛܠ ܕܣܒܪܬ ܕܡܘܗܒܬܐ ܕܐܠܗܐ ܒܩܢܝܢܐ ܕܥܠܡܐ ܡܬܩܢܝܐ.
21 * ܠܝܬ ܠܟ ܡܢܬܐ ܘܠܐ ܦܣܐ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܗܕܐ. ܠܒܟ ܓܝܪ ܠܐ ܗܘܐ ܬܪܝܨ ܩܕܡ ܐܠܗܐ.
22 * ܐܠܐ ܬܘܒ ܡܢ ܒܝܫܘܬܟ ܗܕܐ. ܘܒܥܝ ܡܢ ܐܠܗܐ ܕܠܡܐ ܢܫܬܒܩ ܠܟ ܢܟܠܐ ܕܠܒܟ.
23 * ܚܙܐ ܐܢܐ ܓܝܪ ܕܒܡܪܪܬܐ ܕܡܪܬܐ ܘܒܐܣܘܪܐ ܕܥܘܠܐ ܐܝܬܝܟ.
24 * ܘܥܢܐ ܫܡܥܘܢ ܘܐܡܪ. ܒܥܘ ܐܢܬܘܢ ܥܠܝ ܡܢ ܐܠܗܐ. ܕܠܐ ܢܐܬܐ ܥܠܝ ܡܕܡ ܡܢ ܗܠܝܢ ܕܐܡܪܬܘܢ.
25 * ܫܡܥܘܢ ܕܝܢ ܘܝܘܚܢܢ ܟܕ ܐܣܗܕܘ ܐܢܘܢ ܘܐܠܦܘ ܐܢܘܢ ܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܗܦܟܘ ܠܗܘܢ ܠܐܘܪܫܠܡ. ܘܒܩܘܪܝܐ ܣܓܝܐܐ ܕܫܡܪܝܐ ܣܒܪܘ.
26 * ܕܒܘܪܟ ܡܝܐ. ܘܕܡܥܡܘܕܝܬܐ * ܟܓ * ܘܡܠܐܟܗ ܕܡܪܝܐ ܡܠܠ ܥܡ ܦܝܠܝܦܘܣ
ܘܐܡܪ ܠܗ. ܩܘܡ ܙܠ ܠܬܝܡܢܐ ܒܐܘܪܚܐ ܡܕܒܪܝܬܐ ܕܢܚܬܐ ܡܢ ܐܘܪܫܠܡ ܠܥܙܐ. 27 * ܘܩܡ
ܐܙܠ. ܘܐܪܥ ܠܗ ܡܗܝܡܢܐ ܚܕ ܕܐܬܐ ܗܘܐ ܡܢ ܟܘܫ ܫܠܝܛܐ ܕܩܢܕܩ ܡܠܟܬܐ ܕܟܘܫܝܐ. ܘܗܘ
ܫܠܝܛ ܗܘܐ ܥܠ ܟܠܗ ܓܙܗ. ܘܐܬܐ ܗܘܐ ܠܡܣܓܕ ܒܐܘܪܫܠܡ. 28 * ܘܟܕ ܗܦܟ ܗܘܐ ܕܢܐܙܠ.
ܝܬܒ ܗܘܐ ܥܠ ܡܪܟܒܬܗ. ܘܩܪܐ ܗܘܐ ܒܐܫܥܝܐ ܢܒܝܐ. 29 * ܘܐܡܪܬ ܪܘܚܐ ܠܦܝܠܝܦܘܣ.
ܩܪܘܒ ܘܐܬܢܩܦ ܠܡܪܟܒܬܐ. 30 * ܘܟܕ ܩܪܒ ܫܡܥܗ ܕܩܪܐ ܒܐܫܥܝܐ ܢܒܝܐ. ܘܐܡܪ ܠܗ. ܕܠܡܐ
31 ܡܣܬܟܠ ܐܢܬ ܒܡܕܡ ܕܩܪܐ ܐܢܬ. * ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ. ܐܝܟܢܐ ܡܫܟܚ ܐܢܐ ܕܐܣܬܟܠ ܐܠܐ ܐܢ
32 ܐܢܫ ܢܠܦܢܝ. ܘܒܥܐ ܡܢ ܦܝܠܝܦܘܣ ܕܢܣܩ ܢܬܒ ܥܡܗ. * ܦܣܘܩܐ ܕܝܢ ܕܟܬܒܐ
ܕܩܪܐ ܗܘܐ ܒܗ. ܗܢܐ ܗܘܐ. ܐܝܟ ܐܡܪܐ ܠܢܟܣܬܐ ܐܬܕܒܪ. ܘܐܝܟ ܐܡܪܐ ܩܕܡ ܓܙܘܙܐ ܫܬܝܩ
33 ܗܘܐ. ܘܗܟܢܐ ܠܐ ܦܬܚ ܦܘܡܗ ܒܡܘܟܟܗ. * ܡܢ ܐܘܠܨܢܐ ܘܡܢ ܕܝܢܐ ܐܬܕܒܪ. ܘܫܪܒܬܗ ܡܢܘ
34 ܢܫܬܥܐ. ܕܐܫܬܩܠ ܓܝܪ ܡܢ ܐܪܥܐ ܚܝܘܗܝ. * ܘܐܡܪ ܗܘ ܡܗܝܡܢܐ ܠܦܝܠܝܦܘܣ. ܒܥܐ ܐܢܐ
35 ܡܢܟ. ܥܠ ܡܢ ܐܡܪ ܢܒܝܐ ܗܕܐ. ܥܠ ܢܦܫܗ ܐܘ ܥܠ ܐܚܪܝܢ. * ܗܝܕܝܢ ܦܬܚ ܦܝܠܝܦܘܣ
36 ܦܘܡܗ. ܘܫܪܝ ܡܢ ܗܘ ܟܬܒܐ. ܘܡܣܒܪ ܠܗ ܥܠ ܡܪܢ ܝܫܘܥ. * ܘܟܕ
ܐܙܠܝܢ ܒܐܘܪܚܐ. ܡܛܝܘ ܠܐܬܪ ܚܕ ܕܐܝܬ ܒܗ ܡܝܐ. ܘܐܡܪ ܗܘ ܡܗܝܡܢܐ. ܗܐ ܡܝܐ. ܡܢܘ ܟܠܐ
38 ܕܠܐ ܐܥܡܕ. * ܘܦܩܕ ܕܬܩܘܡ ܡܪܟܒܬܐ. ܘܢܚܬܘ ܬܪܝܗܘܢ ܠܡܝܐ. ܘܐܥܡܕܗ ܦܝܠܝܦܘܣ
39 ܠܗܘ ܡܗܝܡܢܐ. * ܘܟܕ ܣܠܩܘ ܡܢ ܡܝܐ. ܪܘܚܗ ܕܡܪܝܐ ܚܛܦܬܗ ܠܦܝܠܝܦܘܣ. ܘܠܐ ܬܘܒ
ܚܙܝܗܝ ܗܘ ܡܗܝܡܢܐ. ܐܠܐ ܐܙܠ ܗܘܐ ܒܐܘܪܚܗ ܟܕ ܚܕܐ.

Cui dixit Simon Petra, Argentum tuum tecum abeat in perditionem, quippe qui putaveris donum Dei divitiis mundi acquiri. 20
Non est tibi pars, neque sors in fide ista: quia cor tuum rectum non est coram Deo. 21 Verùm pœnitentiam age de ista malitia tua, & Deum implora, si fortè remittatur tibi dolus cordis tui. 22 Siquidem in hepate amaritudinis & in vinculis iniquitatis video te esse. 23 Respondit Simon, & ait; Petite vos pro me à Deo, nequid mihi obveniat eorum quæ dixistis. 24 Simon autem & Johannes quum contestati essent eos, docuisséntque sermonem Dei, reversi sunt ad Ierusalem, & in pagis multis Samaritanorum evangelizârunt. 25

Benedictione aquarum, & Baptismo. 23.

Allocutus est autem angelus Domini Philippum, & dixit ei; Surge, vade ad Austrum per viam desertam, quæ descendit ab Ierusalem ad Gaza. 26 Proindè surgens abiit, occurrítque ei Eunuchus quidam veniens ab Æthiopia dynastes Candak reginæ Æthiopum, qui quidem præerat universis opibus ejus, venerátque adoraturus in Jerusalem. 27 Quúmque reverteretur ut abiret, sedebat in curru, legebátque in Esaia propheta. 28 Dixit autem Spiritus sanctitatis Philippo, Accede & adjunge te ad currum. 29 Quúmque accessisset, audivit eum legentem in Esaia Propheta: & dixit ei; An intelligis quæ legis? 30 Ille verò dixit, Quî possum intelligere, nisi quis me hortetur? Et efflagitavit à Philippo ut ascenderet, sederétque secum. 31 Sectio autem Scripturæ quam legebat, hæc erat; Tanquam ovis ad mactationem ductus est, & tanquam agnus coram tonsore mutus erat, ita quoque non aperuit os suum in humilitate sua. 32 De claustro & de judicio abductus est: porrò generationem ejus quis enarrabit? siquidem tollitur vita ejus de terra. 33 Dixit autem Eunuchus ille Philippo; Peto à te, de quo propheta hoc dixit? de seipso, an de quopiam alio? 34 Tunc Philippus aperuit os suum, cœpítque ab hac eadem Scriptura, evangelizans ei de Domino nostro Jesu. 35 Quúmque ipsi iter facerent, pervenerunt ad locum quendam in quo erant aquæ: dixit itaque eunuchus ille; En aquas: quod obstaculum est quominùs baptizer? 36

Deest versus 37.

Jussitque sisti currum: & descenderunt ambo in aquam, ac baptizavit Philippus eunuchum illum. 38 Quúmque ascendissent ex aqua, Spiritus Domini rapuit Philippum, nec ampliùs vidit eum eunuchus ille, sed pergebat in via gaudens. 39

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

20 ወይቤሎ፡ ጴጥሮስ፡ ብሩርከ፡ ምስሌከ፡ ይኩን፡ ለኀጕል፡ እስመ፡ መሰለከ፡ ትሠየጥ፡ ጸጋ፡ እ
21 ግዚአብሔር፡ በብሩር፡፡ አልብከ፡ ክፍል፡ ወሊዕ፡ በእንተ፡ ዝንቱ፡ ቃልከ፡ እስመ፡ ልብከ፡ ኢ
22 ኮነ፡ ርቱዐ፡ በቅድመ፡ እግዚአብሔር፡፡ ወይእዜኒ፡ ነሥሕ፡ እምእከይከ፡ ወሰአሎ፡ ለእ
23 ግዚአብሔር፡ ለእመ፡ ይትኀደግ፡ እምኔከ፡ ዝንቱ፡ ሕሊና፡ ልብ፡ እኩይ፡፡ እስመ፡ እሬኢየ
24 ከ፡ ዘትነብር፡ በሐሞተ፡ መሪር፡ ወቅኑይ፡ በዓርዑተ፡ ዐመፃ፡፡ ወአውሥኦሙ፡ ወይቤሎ
ሙ፡ ስምዖን፡ አንትሙ፡ ሰአሉ፡ በእንቲአየ፡ ኀበ፡ እግዚአብሔር፡ ከመ፡ ኢይምጻእ፡ ላዕሌየ፡
ዘትቤሉ፡ ኵሉ፡፡

Et dixit ei Petrus; Argentum tuum tecum sit in perditionem: quia existimâsti emere 20 *donum Dei cum argento. Non est tibi pars, neque sors propter hunc sermonem tuum,* 21 *quia cor tuum non est rectum in conspectu Dei. Et nunc resipisce à malitia tua, &* 22 *roga Deum si fortè dimittatur à te hæc cogitatio cordis mali: Quia video te quòd* 23 *manes in felle amaritudinis & servitutis per obligationem iniquitatis. Et respon-* 24 *dit iis, & dixit iis Simon; Vos precamini pro me apud Deum, ut non veniat super me quod dixistis totum.*

Versio VULGATA LATINA.

20 Petrus autem dixit ad eum; Pecunia tua tecum sit in perditionem: quoniam donū
21 Dei existimâsti pecuniâ possideri. Non est tibi pars, neque sors in sermone isto:
22 cor enim tuum non est rectum corā Deo. Pœnitentiam itaq; age ab hac nequitia
23 tua: & roga Deum, si fortè remittatur tibi hæc cogitatio cordis tui. In felle enim
24 amaritudinis, & obligatione iniquitatis video te esse. Respondens autem Simon, di-
25 xit; Precamini vos pro me ad Dñm, ut nihil veniat sup me horū quæ dixistis. Et illi
quidem testificati & locuti verbum Dñi, redibant Jerosolymam, & multis regionibus
26 Samaritanorū evangelizabant. Angelus autem Dñi locutus est ad Philippum, dicens;
Surge, & vade contra Meridianum, ad viam quæ descendit ab Ierusalem in Gazam:
27 hæc est deserta. Et surgens abiit. Et ecce vir Æthiops, Eunuchus, potens Candacis reginæ Æthiopum, qui erat super omnes gazas ejus, venerat adorare in Je-
28 rusalem: Et revertebatur sedens super currum suum, legénsque Isaiam prophe-
29 tam. Dixit autem Spiritus Philippo; Accede, & adjunge te ad currum istum.
30 Accurrens autem Philippus, audivit eum legentem Isaiam prophetam, & dixit;
Putásne intelligis quæ legis? Qui ait; Et quomodò possum, si non aliquis osten- 31
derit mihi? Rogavítque Philippum ut ascenderet, & sederet secum. Locus au- 32
tem Scripturæ, quam legebat, erat hic; Tanquam ovis ad occisionem ductus est:
& sicut agnus coram tondente se, sine voce, sic non aperuit os suum. In 33
humilitate judicium ejus sublatum est. Generationem ejus quis enarrabit, quoni-
am tolletur de terra vita ejus? Respondens autem Eunuchus Philippo, dixit; Ob- 34
secro te, de quo Propheta dicit hoc? de se, an de aliquo alio? Aperiens autem 35
Philippus os suum, & incipiens à Scriptura ista, evangelizavit illi Jesum. Et 36
dum irent per viam, venerunt ad quandam aquam: & ait Eunuchus; Ecce aqua,
quid prohibet me baptizari? Dixit autem Philippus; Si credis ex toto corde, li- 37
cet. Et respondens ait; Credo, Filium Dei esse Jesum Christum. Et jussit stare 38
currum: & descenderunt uterque in aquam, Philippus, & Eunuchus, & baptizavit
eum. Cùm autem ascendissent de aqua, Spiritus Domini rapuit Philippum, & 39
ampliùs non vidit eum Eunuchus. Ibat autem per viam suam gaudens.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

20 21 * فقال له بطرس * فضتك فلتكن معك للهلاك، لانك ظننت ان موهبة الله تقتني بالاموال * فليس
22 لك حظ ولا موروث في هذا القول * لان قلبك ليس مستويا امام الله * تب اذا من رذيلتك هذه
23 واطلب الي الله * ان كان لعله يصفح لك ظنون قلبك * لانني اراك حاويا مرارة العلقم ورباط
24 الظلم * فاجاب سمعن وقال * اطلبا انتما من اجلي الي الرب لكيلا يصادفني شي مما ذكرتما *
25 * فلما اشهداهم وخاطباهم بكلام الله عادا الي اورسليم * بعد ان بشرا ضياعا كثيرة من بلد
26 السامرة * تم * قراءة يوم الخميس من الجمعة الثالثة بعد الفصح * كح * * وان
ملاك الرب كلم فيلبس قايلا * قم فاذهب في نصف النهار في الطريق المنحدر من اورسليم
27 الي غزة * وهذه برية قفر * فنهض وذهب * واذا بانسان حبشي خصي مقتدر ربيبة قنداكس
28 ملكة الحبشة * وكان مشرفا علي خزانة الملكة نفسها * جاء يسجد في اورسليم * وكان عايدا
29 وجالسا في مركبته يقرا كتاب اشعيا النبي * فقال الروح لفيلبس * تقدم فلاصق هذه المركبة *
30 31 * فاذا حاضر فيلبس سمعه يقرا كتاب اشعيا النبي * فقال له اتراك تعرف ما تقراه * فقال له
32 كيف يمكني ذلك ولم يرشدني احد * ثم تضرع الي فيلبس ان يصعد فيجلس معه * وكان
مضمون الفصل الذي يقراه من الكتاب هذا * سيق الي الذبح كالخروف * ولا صوت له
33 كالحمل قدام من يجز * هكذا لم يفتح فاه * بتواضعه ارتفعت حكومته * فاما جيله فمن ذا
34 يصفه * لان حياته ارتفعت من الارض * فاجاب الخادم وقال لفيلبس * اطلب اليك ان تعرفني
35 عمن يقول النبي هذا القول * اعن نفسه ام عن انسان اخر * ففتح فيلبس فمه وابتدا من
36 ذلك الكتاب يبشر بيسوع * فبينما هما سايران في الطريق اقبلا الي ماء في موضع * فقال
37 الخادم ها ماء ماذا يمنعني اصطبغ * قال له فيلبس اتومن بكل قلبك كما ينبغي * فقال له
38 الخصي انا اومن ان ايسوع المسيح هو ابن الله * فامر بان توقف المركبة * ونزل فيلبس والخادم
39 كلاهما الي الماء واعمده * فاذ صعدا من الماء خطف فيلبس روح الرب * ولم يبصره الخادم
ايضا * بل مضي في طريقه مسرورا * تم *

Ait illi Petrus, Argentum tuum sit tecum in perditionem, quoniam arbitratus es donum Dei acquiri pecuniis. 20 *Non est tibi sors, neq; hæreditas in isto sermone, quia cor tuum non est rectum coram Deo.* 21 *Pœnitentiam igitur age hujus abominationis tuæ, & roga Deum si fortè condonet tibi sententiam cordis tui.* 22 *Ego enim video te imbutum amaritudine fellis & vinculo impietatis.* 23 *Respondit Simon, & ait; Precamini vos duo pro me ad Dominum, ne eveniat mihi quicquam ex his quæ memorâstis.* 24 *Cùm autem eos hortati & allocuti essent de sermone Dei, reversi sunt ambo in Jerusalem, postquàm annuntiaverunt oppidis multis de regione Samariæ.* 25 Hucusque.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis tertiæ post Pascha.

Et verò angelus Domini alloquutus est Philippum, dicens; Surge, & abi in Meridiem per viam tendentem ab Ierusalem ad Gaza: hæc autem est solitudo deserta. 26 *Surrexit igitur, & abiit: & ecce homo Æthiops eunuchus potens, quem dignitate affecerat Candaces regina Æthiopiæ, quippe præfectus erat ærario ejusdem reginæ, venerat adoraturus in Jerusalem.* 27 *Et revertebatur sedens in curru suo, legebátque librum Esaiæ prophetæ.* 28 *Dixit autem Spiritus Philippo, Accede, & adjunge te ad currum istum.* 29 *Cùm ergò accurrisset Philippus, audivit eum legentem librum Esaiæ prophetæ: dixitq; ad eum, Nunquid nôsti quod legis?* 30 *Ait illi, Quomodo possibile hoc mihi est, nemine me dirigente? Rogavitque Philippum ut ascenderet, sederétque secum.* 31 *Argumentum verò sectionis quam legebat ex libro, erat hoc; Ductus est ad mactationem sicut ovis, nec vocem habebat: sicut agnus coram tondente se, sic non aperuit os suum.* 32 *Ob humilitatem ipsius sublata est sententia ejus: at generationem ejus quisnam enarrabit? quandoquidem ejus vita sublata est de terra.* 33 *Respondit minister & ait Philippo; Obsecro te ut indices mihi de quo dicat propheta hunc sermonem, num de se ipso, an de alio quopiam?* 34 *Aperuit itaq; Philippus os suum, cœpitq; ab ea Scriptura annuntiare ei Jesum.* 35 *Dumq; pergerent ambo in via, devenerunt ad aquam in quodam loco. Dixitq; minister; Ecce aqua, quid vetat me baptizari?* 36 *Ait illi Philippus: Credisne ex toto corde tuo prout oportet? Respondit illi eunuchus, Ego credo Jesum Christum esse filium Dei.* 37 *Jussitq; sisti currum, descenditque Philippus unà cum ministro in aquam, & baptizavit eum.* 38 *Et cùm ascendisset ex aqua, rapuit Philippum Spiritus Domini, nec vidit eum minister ampliùs: verùm perrexit viam suam lætus.* 39 Finis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

25 ወአሙንቱሰ፡ ስምዓ፡ ኮኑ፡ ወመሐሩ፡ ቃለ፡ እግዚአብሔር፡ ወእምዝ፡ ተመይጡ፡ ኢየሩሳሌ
26 ም፡ ወለብዙኃት፡ አሕጉራተ፡ ሰማርያ፡ ዜነውዎሙ፡፡ ወነበቦ፡ መልአከ፡ እግዚአብሔር፡ ለፊ
ልጶስ፡ ወይቤሎ፡ ተንሥእ፡ ወሑር፡ ጊዜ፡ ቀትር፡ ፍኖተ፡ በድው፡ ዘየወርድ፡ እምኢየሩሳሌም፡
27 ለጋዛ፡፡ ተንሥአ፡ ወሖረ፡ ወረከበ፡ ብእሴ፡ እምሰብአ፡ ኢትዮጵያ፡ ኅጽዋ፡ ለኅንደኬ፡ ን
28 ግሥተ፡ ኢትዮጵያ፡ ወመጋቢሃ፡ ውእቱ፡ ለሀገረ፡ ጋዛ፡፡ ወሖረ፡ ኢየሩሳሌም፡ ይስግድ፡፡ ወ
29 እንዘ፡ ይገብእ፡ ወይነብር፡ ዲበ፡ ሰረገላሁ፡ ወያነብብ፡ መጽሐፈ፡ ኢሳይያስ፡ ነቢይ፡፡ ወ
30 ይቤሎ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ለፊልጶስ፡ ሑር፡ ትልዎ፡ ለዝ፡ ሰረገላ፡፡ ወሰምዖ፡ እንዘ፡ ያነብብ፡
መጽሐፈ፡ ኢሳይያስ፡ ነቢይ፡፡ ወይቤሎ፡ ፊልጶስ፡ ተአምርኑ፡ እንከ፡ ዘታነብብ፡ መጽሐፈ፡፡
31 ወይቤሎ፡ በአይ፡ አአምር፡ ለእመ፡ አልቦ፡ ዘይሜህረኒ፡ ወአስተብቍዖ፡ ከመ፡ ይዕርግ፡ ወይን
32 በር፡ ሕቡረ፡ ኀቤሁ፡ ወነበረ፡፡ ወመጽሐፍሰ፡ ኀበ፡ ያነብብ፡ ከመዝ፡ ይብል፡ ከመ፡ በግዕ፡
መጽአ፡ ለተኀርዶ፡ ወከመ፡ በግዕ፡ ኢነበበ፡ ቅድመ፡ ዘይቀርፆ፡ ከማሁ፡ ኢከሠተ፡ አፉሁ፡
33 በሕማሙ፡፡ ወተአተተ፡ በኵነኔሁ፡ እስመ፡ መኑ፡ ይነግር፡ ልደቶ፡ ወተአተተ፡ እምድር፡ ሕይወ
34 ቱ፡፡ ወተሠጥዎ፡ ለፊልጶስ፡ ውእቱ፡ ኅጽው፡ ወይቤሎ፡ ብቍዓኒ፡ በእንተ፡ መኑ፡ ይብ
35 ል፡ ከመዝ፡ ነቢይ፡ በእንተ፡ ርእሱኑ፡ ወሚመ፡ በእንተ፡ ካልእኑ፡፡ ወከሠተ፡ አፉሁ፡
36 ፊልጶስ፡ ወአኀዘ፡ ይንግሮ፡ እመጽሐፍ፡ በእንተ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡፡ ወእንዘ፡ ይሐውር፡ በጽ
ሑ፡ ኀበ፡ ማይ፡ ወይቤሎ፡ ውእቱ፡ ኅጽው፡ ነዋ፡ ማይ፡ ወመኑ፡ ይከልአኒ፡ ተጠምቆ፡፡
38 ወአዘዘ፡ ያቅሙ፡ ሰረገላሁ፡ ወአቀሙ፡ ወወረዱ፡ ሕቡረ፡ ክልኤሆሙ፡ ፊልጶስ፡ ወውእቱሂ፡
39 ኅጽው፡ ውስተ፡ ማይ፡ ወአጥመቆ፡፡ ወወፂኦሙ፡ እማይ፡ መንፈስ፡ እግዚአብሔ
ር፡ መሠጦ፡ ለፊልጶስ፡ ወኢርእዮ፡ እንከ፡ ውእቱ፡ ኅጽው፡ ወአተወ፡ ብሔሮ፡ እ
ንዘ፡ ይትፌሣሕ፡፡

Et illi testimonio fuerunt, & docuerunt verbum Dei: & tunc reversi sunt Hierosolymam, & multis vicis Samariæ evangelizârunt. 25 *Et loquutus est angelus Dei Philippo, & dixit ei; Surge & vade tempore meridiano viâ deserti, quæ descendit ab Hierusalem ad Gazam.* 26 *Surrexit & abiit, & invenit virum ex hominibus Æthiopiæ, eunuchum Handaces reginæ Æthiopiæ & præfectus fuit civitatis Gazæ, & venerat Hierosolymam ut adoraret.* 27 *Et reverteus sedebat super currum suum & legebat librum Esaijæ Prophetæ.* 28 *Et dixit Spiritus sanctus Philippo; Ito, adhære huic currui.* 29 *Et audivit eum legentem librum Esaiæ prophetæ, & dixit ei Philippus; Intelligisne igitur quem legis librum?* 30 *Et dixit ei; Quomodo intelligam, si nemo sit qui doceat me? & rogavit eum ut ascenderet, & sederet pariter apud eum: & sedit.* 31 *Et Scriptura quam legebat sic dixit; Sicut ovis venit ad occisionem ejus, & sicut ovis non loquutus est coram tonsore ejus, ita non aperuit os suum in afflictione sua.* 32 *Et sublatus est in judicio ejus: quoniam quis enarrabit generationem ejus? & tollitur à terra vita ejus.* 33 *Et respondit Philippo ille Eunuchus, & dixit ei; Obsecro, de quo dixit sic propheta? num de seipso, vel de alio?* 34 *Et aperuit os suum Philippus, & cœpit nuntiare ei ex Scriptura, de Jesu Christo.* 35 *Et dum iret venerunt ad aquam, & dixit ei ille eunuchus; Ecce aquam, & quis prohibet me baptizari?* 36 Deest versus 37.
Et jussit ut sisterent currum ejus, & stiterunt: & descenderunt simul ambo illi, Philippus & ille eunuchus in aquam, & baptizavit eum. 38 *Et exeuntibus illis ex aqua, Spiritus Dei rapuit Philippum, & non vidit eum ampliùs ille eunuchus: & abiit in regionem suam, gaudens.* 39

ΠΡΑ'ΞΕΙΣ ΤΩ͂Ν 'ΑΠΟΣΤΟ'ΛΩΝ. ΚΕΦ. ΙΓ'.

Philipus autem inventus eſt in *Azotum:* & *præteriens* evangelizabat *civitates*
40 Φίλιππος δὲ εὑρέθη εἰς Ἄζωτον· καὶ (ζ) διερχόμενος εὐηγγελίζετο τὰς πόλεις
omnes, donec *venire eum in* Cæſaream.
πάσας ἕως τοῦ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς Καισάρειαν.

CAP. IX. θ'.

At Saulus adhuc ſpirans minarum, & cædis in diſcipulos Domini,
1 Ὁ δὲ Σαῦλος ἔτι ἐμπνέων ἀπειλῆς καὶ φόνου εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ Κυρίου, ΙΓ'
accedens principi Sacerdotum, Petiit ab eo epiſtolas in Damaſcum ad
2 προσελθὼν τῷ ἀρχιερεῖ, Ἠτήσατο παρ' αὐτοῦ ἐπιστολὰς εἰς Δαμασκὸν πρὸς
ſynagogas, ut ſi quos inveniſſet hujus viæ *exiſtentes*, viróſque ac mulieres,
τὰς συναγωγάς, ὅπως ἐάν τινας εὕρῃ (α) τῆς ὁδοῦ ὄντας, ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας,
vinctos perduceret in Hieruſalem. *In autem proficiſci, factum eſt eum*
3 δεδεμένους ἀγάγῃ εἰς Ἱερουσαλήμ. Ἐν δὲ τῷ πορεύεσθαι, ἐγένετο αὐτὸν
appropinquare Damaſco: & ſubitò circumfulſit eum lux de cœlo.
ἐγγίζειν τῇ Δαμασκῷ· (β) καὶ ἐξαίφνης περιήστραψεν αὐτὸν φῶς ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ.
Et cadens in terram, audivit vocem dicentem ſibi; Saule, Saule, quid me perſe-
4 Καὶ πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν, ἤκουσε φωνὴν λέγουσαν αὐτῷ, Σαοὺλ, Σαοὺλ, τί με διώ-
queris? *Ait autem*; Quis es, Domine? *At Dominus dixit*; Ego ſum Jeſus,
5 κεις; Εἶπε δὲ, Τίς εἶ, Κύριε; (γ) ὁ δὲ Κύριος εἶπεν, Ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς
quem tu perſequeris: durum tibi *ad ſtimulos* calcitrare. *Treménſque & pavens*
6 ὃν σὺ διώκεις· σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν. Τρέμων τε καὶ θαμβῶν
dixit; Domine, quid me vis facere? Et Dominus ad eum; Surge,
εἶπε, Κύριε, τί με θέλεις ποιῆσαι; καὶ ὁ Κύριος πρὸς αὐτὸν, Ἀνάστηθι,
& ingredere *in* civitatem, & dicetur tibi quid te oporteat facere. *At* viri
7 καὶ εἴσελθε εἰς τὴν πόλιν, καὶ λαληθήσεταί σοι (δ) τί σε δεῖ ποιεῖν. Οἱ δὲ ἄνδρες
ſimul iter facientes ipſi, ſteterunt attoniti, audientes quidem vocem, neminem autem
οἱ συνοδεύοντες αὐτῷ εἱστήκεισαν (ε) ἐννεοὶ, ἀκούοντες μὲν τῆς φωνῆς, μηδένα δὲ
videntes. Surrexit autem Saulus de terra: apertis *autem* ocu-
θεωροῦντες. Ἠγέρθη δὲ (ζ) ὁ Σαῦλος ἀπὸ τῆς γῆς· (η) ἀνεῳγμένων δὲ τῶν ὀφθαλ- 8
lis *ſuis*, *neminem* videbat: *Manuducentes verò eum*, introduxerunt *in* Damaſcum.
μῶν αὐτοῦ, οὐδένα ἔβλεπε· χειραγωγοῦντες δὲ αὐτὸν εἰσήγαγον εἰς Δαμασκόν.
Et erat *dies tres* non videns, & non manducavit, neque bibit. Erat autem quidam
Καὶ ἦν ἡμέρας τρεῖς μὴ βλέπων, καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲ ἔπιεν. Ἦν δέ τις 9
diſcipulus *in Damaſco*, nomine Ananias: & dixit ad illum Dominus in 10
μαθητὴς ἐν Δαμασκῷ ὀνόματι Ἀνανίας· καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν (θ) ὁ Κύριος ἐν
viſu; Anania. *Is autem* ait; Ecce ego, Domine. *At* Dominus ad eum,
ὁράματι, Ἀνανία. ὁ δὲ εἶπεν, Ἰδοὺ ἐγὼ, Κύριε. Ὁ δὲ Κύριος πρὸς αὐτὸν, 11
Surgens, vade in vicum *vocatum Rectum*: & quære in domo Judæ
Ἀναστὰς πορεύθητι ἐπὶ τὴν ῥύμην τὴν καλουμένην Εὐθεῖαν· καὶ ζήτησον ἐν οἰκίᾳ Ἰούδα
Saulum nomine, Tarſenſem: ecce enim orat. (Et vidit *in viſione* vi-
Σαῦλον ὀνόματι, Ταρσέα· ἰδοὺ γὰρ προσεύχεται. (Καὶ (ι) εἶδεν ἐν ὁράματι ἄν- 12
rum nomine Ananiam, introëuntem, & imponentem ſibi *manum*, ut viſum
δρα ὀνόματι Ἀνανίαν, εἰσελθόντα, καὶ ἐπιθέντα αὐτῷ (κ) χεῖρα, ὅπως ἀνα-
recipiat.) Reſpondit autem Ananias; Domine, audivi à multis de vi-
βλέψῃ.) Ἀπεκρίθη δὲ (λ) ὁ Ἀνανίας, Κύριε, ἀκήκοα ἀπὸ πολλῶν περὶ τοῦ ἀν- 13
ro hoc, quanta mala fecerit Sanctis tuis in Hieruſalem. Et hic
δρὸς τούτου, ὅσα κακὰ (μ) ἐποίησε τοῖς ἁγίοις σου ἐν Ἱερουσαλήμ. Καὶ ὧδε 14
habet poteſtatem à principibus Sacerdotũ, *alligare* omnes *invocantes* nomen
ἔχει ἐξουσίαν παρὰ τῶν ἀρχιερέων, δῆσαι πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομά
tuum. Dixit autem ad eum Dominus; Vade: quoniam vas electionis mihi eſt
σου. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Κύριος, Πορεύου· ὅτι σκεῦος ἐκλογῆς (ν) μοί ἐστιν 15
iſte, *ad portandum* nomen meum coram Gentibus, & regibus, *filiiſque* Iſraël.
οὗτος, τοῦ βαστάσαι τὸ ὄνομά μου ἐνώπιον (ξ) ἐθνῶν, καὶ βασιλέων, υἱῶν τε Ἰσραήλ.
Ego enim oſtendam illi, quanta *oportet* eum pro nomine meo pati.
Ἐγὼ γὰρ ὑποδείξω αὐτῷ ὅσα δεῖ αὐτὸν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματός μου παθεῖν. 16

MS. A. (ζ) διερχόμενος τὰς πόλεις πάσας εὐηγγελίζετο ἕως ΚΕΦ. θ'. MS. A. (α) ὄντας τῆς ὁδοῦ, (β) ἐξαίφνης τε αὐτὸν φῶς περιήστραψεν ἐκ τοῦ (γ) ὁ δὲ, Ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος, ὃν σὺ διώκεις· Ἀλλὰ ἀνάστηθι καὶ εἴσελθε (δ) ὅ,τι (ε) ἐνεοὶ, (ζ) Σαῦλος (η) ἠνεῳγμένων (θ) ἐν ὁράματι ὁ Κύριος, (ι) ἴδεν ἄνδρα Ἀνανίαν ὀνόματι, εἰσελθόντα, (κ) χεῖρας, (λ) Ἀνανίας, Κύριε, ἤκουσα (μ) τοῖς ἁγίοις σου ἐν Ἱερουσαλὴμ ἐποίησεν. (ν) ἐστίν μοι (ξ) ἐθνῶν τε, καὶ

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

40 ܦܝܠܝܦܘܣ ܕܝܢ ܐܫܬܟܚ ܒܐܙܘܛܘܣ. ܘܡܢ ܬܡܢ ܡܬܟܪܟ ܗܘܐ ܘܡܣܒܪ ܒܟܠܗܝܢ ܡܕܝܢܬܐ. ܥܕܡܐ ܕܐܬܐ ܠܩܣܪܝܐ.

* ܕܚܕܒܫܒܐ ܕܡܥܠܝ ܨܘܡܐ. ܘܕܥܠ ܡܥܡܘܕܝܬܐ. ܟܕ *

* ܩܦܠܐܘܢ * ܛ *

1 * ܫܐܘܠ ܕܝܢ ܥܕܟܝܠ ܡܠܐ ܗܘܐ ܓܘܥܬܐ ܘܚܡܬܐ ܕܩܛܠܐ ܥܠ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܕܡܪܢ.
2 * ܘܫܐܠ ܠܗ ܐܓܪܬܐ ܡܢ ܪܒ ܟܗܢܐ ܕܢܬܠ ܠܗ ܠܕܪܡܣܘܩ ܠܟܢܘܫܬܐ. ܕܐܢ ܢܫܟܚ ܕܪܕܝܢ ܒܗܕܐ ܐܘܪܚܐ ܓܒܪܐ ܐܘ ܢܫܐ. ܢܐܣܘܪ ܢܝܬܐ ܐܢܘܢ ܠܐܘܪܫܠܡ.
3 * ܘܟܕ ܐܙܠ ܗܘܐ ܘܫܪܝ ܕܢܬܩܪܒ ܠܕܪܡܣܘܩ. ܡܢ ܫܠܝܐ ܐܙܠܓ ܥܠܘܗܝ ܢܘܗܪܐ ܡܢ ܫܡܝܐ.
4 * ܘܢܦܠ ܥܠ ܐܪܥܐ ܘܫܡܥ ܩܠܐ ܕܐܡܪ ܠܗ. ܫܐܘܠ ܫܐܘܠ ܠܡܢܐ ܪܕܦ ܐܢܬ ܠܝ.
5 * ܩܫܐ ܗܘ ܠܟ ܠܡܒܥܛ ܠܥܘܩܣܐ.
6 * ܘܗܘ ܥܢܐ ܘܐܡܪ. ܡܢ ܐܢܬ ܡܪܝ. ܘܡܪܢ ܐܡܪ. ܐܢܐ ܐܢܐ ܝܫܘܥ ܢܨܪܝܐ ܕܐܢܬ ܪܕܦ ܐܢܬ. ܐܠܐ ܩܘܡ ܥܘܠ ܠܡܕܝܢܬܐ. ܘܬܡܢ ܡܬܡܠܠ ܥܡܟ ܡܕܡ ܕܘܠܐ ܠܟ ܠܡܥܒܕ.
7 * ܘܓܒܪܐ ܕܪܕܝܢ ܗܘܘ ܥܡܗ ܒܐܘܪܚܐ. ܩܝܡܝܢ ܗܘܘ ܬܡܝܗܝܢ. ܕܩܠܐ ܒܠܚܘܕ ܫܡܥܝܢ ܗܘܘ. ܘܐܢܫ ܠܐ ܡܬܚܙܐ ܗܘܐ ܠܗܘܢ.
8 * ܘܩܡ ܫܐܘܠ ܡܢ ܐܪܥܐ. ܘܠܐ ܚܙܐ ܗܘܐ ܡܕܡ ܟܕ ܥܝܢܘܗܝ ܦܬܝܚܢ. ܘܟܕ ܐܚܕܘ ܒܐܝܕܘܗܝ ܐܥܠܘܗܝ ܠܕܪܡܣܘܩ.
9 * ܘܠܐ ܐܬܚܙܝ ܠܗ ܡܕܡ ܬܠܬܐ ܝܘܡܝܢ. ܘܠܐ ܐܟܠ ܘܠܐ ܐܫܬܝ.
10 * ܘܐܝܬ ܗܘܐ ܒܕܪܡܣܘܩ ܬܠܡܝܕܐ ܚܕ ܕܫܡܗ ܚܢܢܝܐ. ܘܐܡܪ ܠܗ ܡܪܢ ܒܚܙܘܐ. ܚܢܢܝܐ. ܘܐܡܪ. ܗܐ ܐܢܐ ܡܪܝ.
11 * ܘܐܡܪ ܠܗ ܡܪܢ. ܩܘܡ ܙܠ ܠܫܘܩܐ ܕܡܬܩܪܐ ܬܪܝܨܐ. ܘܒܥܝ ܒܒܝܬ ܝܗܘܕܐ ܠܫܐܘܠ ܕܡܢ ܛܪܣܘܣ ܡܕܝܢܬܐ. ܗܐ ܓܝܪ ܟܕ ܡܨܠܐ
12 * ܚܙܐ ܒܚܙܘܐ ܓܒܪܐ ܕܫܡܗ ܚܢܢܝܐ ܕܥܐܠ ܘܣܐܡ ܥܠܘܗܝ ܐܝܕܐ. ܐܝܟ ܕܢܬܦܬܚܢ ܥܝܢܘܗܝ.
13 * ܘܐܡܪ ܚܢܢܝܐ. ܡܪܝ ܫܡܥܬ ܡܢ ܣܓܝܐܐ ܥܠ ܓܒܪܐ ܗܢܐ. ܟܡܐ ܒܝܫܬܐ ܐܓܪܫ ܠܩܕܝܫܝܟ ܒܐܘܪܫܠܡ.
14 * ܘܐܦ ܗܪܟܐ ܐܝܬ ܠܗ ܫܘܠܛܢܐ ܡܢ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܠܡܐܣܪ ܠܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܩܪܝܢ ܒܫܡܟ.
15 * ܐܡܪ ܠܗ ܡܪܢ. ܩܘܡ ܙܠ. ܡܛܠ ܕܡܐܢܐ ܗܘ ܠܝ ܓܒܝܐ. ܕܢܛܥܘܢ ܫܡܝ ܒܝܢ ܥܡܡܐ ܘܡܠܟܐ. ܘܒܝܢ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ.
16 * ܐܢܐ ܓܝܪ ܐܚܘܝܘܗܝ ܟܡܐ ܥܬܝܕ ܕܢܚܫ ܡܛܠ ܫܡܝ.

* Philippus autem inventus eſt Azoti, & inde peragrabat & evangelizabat cunctis urbibus, uſque dum veniret Cæſaream. 40

Dominicâ introitûs jejunii, & de Baptiſmo. 24.

CAP. IX.

Saul autem adhuc plenus erat minis furóreque cædis adverſùs diſcipulos Domini noſtri. 1 Et popoſcit epiſtolam à ſummo Pontifice ſibi dari Damaſcum ad ſynagogas; ut ſi quos inveniret ambulantes in hac via viros aut mulieres, vinctos adduceret eos ad Ieruſalem. 2 Quumque proficiſceretur, incipéretque appropinquare Damaſcum, derepentè affulſit ſuper eum lux è cœlo. 3 Et cecidit in terram, audiítque vocem dicentem ſibi; Saul, Saul, quid me perſequeris? 4 Durum eſt tibi calcitrare ad ſtimulos. 5 Reſpondit ipſe, & ait; Quis es Domine mi? At Dominus noſter dixit, Ego ſum Jeſus ille Nazarenus quem tu perſequeris. Sed ſurge, ingredere urbem, & ibi tecum habebitur ſermo de eo quod te oportet agere. 6 Cæterùm viri illi qui cum eo iter faciebant, ſteterunt attoniti, quippe qui vocem tantùm audirent, nemo autem cerneretur ab eis. 7 Et ſurrexit Saul è terra, nihilq; videbat, licèt oculi ejus eſſent aperti: & quum prehendiſſent manus ejus, introduxerunt eum in Damaſcum. 8 Neque viſum eſt ei quicquam tribus diebus, neque comêdit, neque bibit. 9 Erat autem in Damaſco diſcipulus quidam, cujus nomen erat Hanania: & Dominus dixit ei per viſionem, Hanania. Et ait, En ego adſum, Domine mi. 10 Et Dominus noſter dixit ei; Surge, proficiſcere in vicum qui vocatur Rectus, & quære in ædibus Judæ Saulum, qui eſt ex Tarſo civitate. 11 Ecce enim dum ille precaretur, vidit per viſionem virum nomine Hananiam introëuntem & imponentem ſibi manum ut aperirentur oculi ipſius. 12 Dixit autem Hanania; Domine mi, audivi ex multis de viro iſto quot mala intulerit Sanctis tuis in Jeruſalem. 13 Et ecce etiam hîc habet poteſtatem à principibus ſacerdotum vinciendi illos omnes qui invocant nomen tuum. 14 Dixit ei Dominus; Surge, proficiſcere, quandoquidem vas eſt mihi electum, ut perferat nomen meum intèr Gentes, & reges, & inter filios Iſrael. 15 Ego enim oſtendam ei quanta paſſurus ſit propter nomen meum. 16

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

40 ወበጺሐ ፡ ፊልጶስ ፡ ሀገረ ፡ አዘጦን ፡ ወአንሶሰወ ፡ ወመሀረ ፡ በኵሉ ፡ አህጉር ፡ እስከ ፡ በጽሐ ፡ ቂሰርያ ፡፡ ፨
1 ወ ሰውልስ ፡ እንዘ ፡ አደሁ ፡ መዓትሙ ፡ አብዝኆ ፡ ብከየ ፡ ወቀትለ ፡ ለዐለ ፡ አርዳኢሁ ፡ ለእግዚ
2 አብሔር ፡ ወሖረ ፡ ኀበ ፡ ሊቀ ፡ ካህናት ፡፡ ፨ ወነሥአ ፡ መጽሐፈ ፡ መልእክት ፡ ከመ ፡ ይሖር ፡ ኀበ ፡ ምኵራባት ፡ ዘደማስቆ ፡ ለእመበ ፡ ዘይረክብ ፡ እለ ፡ ይተልው ፡ ዘንተ ፡ ፍኖተ ፡
3 እደወ ፡ ወአንስተ ፡ ከመ ፡ ያብጽሖሙ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ ሙቁሓኒሆሙ ፡፡ ፨ ወእንዘ ፡ የሐውር ፡ በፍኖት ፡ አልጸቀ ፡ መንገለ ፡ ደማስቆ ፡ ወኮነ ፡ ሶቱ ፡ ጊዜ ፡ ቀትር ፡ ወግብተ ፡
4 በረቀ ፡ ቅድሜሁ ፡ እምሰማይ ፡ ዐቢይ ፡ መብረቅ ፡፡ ፨ ወወድቀ ፡ ወተነጽሐ ፡ ሶቤሃ ፡ ዲበ ፡ ምድር ፡፡ ወሰምዐ ፡ ቃለ ፡ ዘይብል ፡ ሰውል ፡ ሰውል ፡ ለምንት ፡ ትሰድደኒ ፡፡ ፨

Et veniens Philippus in civitatem Azoti, & progreſſus eſt, & docuit in omnibus urbibus, uſquedum ventret Cæſaream. 40

CAP. IX.

Sauli autem quum adhuc proceſſiſſet ira, multiplicavit fletum & cædem adverſùs diſcipulos Domini, & acceſſit ad principem ſacerdotum. 1 *Et accepit epiſtolam ſcriptam ut iret ad ſynagogas Damaſci, ut ſi quos inveniret ſequentes hanc viam viros & mulieres, adduceret eos Hieroſolymam vinctos.* 2 *Et quum proficiſceretur in via, appropinquavit Damaſco, & fuit tempus meridianum, & ſubitò fulſit coram eo à cœlo magna lux.* 3 *Et cecidit proſtratus ſtatim ſuper terram, & audivit vocem dicentem; Saul, Saul, quare perſequeris me?* 4

Verſio VULGATA LATINA.

40 Philippus autem inventus eſt in Azoto, & pertranſiens evangelizabat civitatibus cunctis, donec veniret Cæſaream.

CAP. IX.

1 Saulus autem adhuc ſpirans minarum, & cædis in diſcipulos Domini, acceſſit ad 2 Principem ſacerdotum, Et petiit ab eo epiſtolas in Damaſcum ad ſynagogas: ut ſi quos inveniſſet hujus viæ viros, ac mulieres, vinctos perduceret in Jeruſalem. 3 Et cùm iter faceret, contigit ut appropinquaret Damaſco: & ſubitò circumfulſit 4 eum lux de cœlo. Et cadens in terram audivit vocem dicentem ſibi; Saule, Saule, 5 quid me perſequeris? Qui dixit; Quis es, Domine? Et ille; Ego ſum Jeſus, quem 6 tu perſequeris: durum eſt tibi contra ſtimulum calcitrare. Et tremens, ac ſtupens 7 dixit; Domine, quid me vis facere? Et Dominus ad eum; Surge, & ingredere civitatem, & ibi dicetur tibi quid te oporteat facere. Viri autem illi, qui comitabantur cum eo, ſtabant ſtupefacti, audientes quidem vocem, neminem autem videntes. Surrexit autem Saulus de terra, apertíſque oculis nihil videbat. Ad ma- 8 nus autem illum trahentes, introduxerunt Damaſcum. Et erat ibi tribus diebus 9 non videns, & non manducavit, neque bibit. Erat autem quidam diſcipulus Da- 10 maſci, nomine Ananias: & dixit ad illum in viſu Dominus; Anania. At ille ait; Ecce ego, Domine. Et Dominus ad eum; Surge, & vade in vicum, qui vocatur 11 Rectus: & quære in domo Judæ Saulum nomine Tarſenſem: ecce enim orat. (Et 12 vidit virum Ananiam nomine, introëuntem, & imponentem ſibi manus ut viſum recipiat.) Reſpondit autem Ananias; Domine, audivi à multis de viro hoc, 13 quanta mala fecerit Sanctis tuis in Ieruſalem: Et hic habet poteſtatem à principi- 14 bus ſacerdotum alligandi omnes, qui invocant nomen tuum. Dixit autem ad eum 15 Dominus; Vade, quoniam vas electionis eſt mihi iſte, ut portet nomen meum coram gentibus, & regibus, & filiis Iſraël. Ego enim oſtendam illi, quanta oporteat 16 eum pro nomine meo pati.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* قراءة يوم الجمعة من الجمعة الثالثة بعد الفصح * كط *

* وفيلبس صودف في أزدود * وفي تطوافه كان يبشر كافة المدن إلى أن جاء إلى قيسارية * 40

* الفصل التاسع *

1 * وأما صولوس فكان نافثا على تلاميذ الرب وعيدا وقتلا أيضا * فتقدم إلى رئيس
2 الكهنة * فطلب منه رسائل إلى دمشق إلى الجموع المقيمين بها * لكيما إن وجدوا قوما
3 في الطريق رجالا ونساء يقتادوهم مكتوفين إلى أورشليم * وفي ذهوبه واقترابه من دمشق
4 أبرق عليه بغتة نور من السماء * فسقط على الأرض وسمع صوتا يقول له * يا ساول يا
5 ساول لم أنت تضطهدني * فقال يا رب من أنت * فقال الرب أنا هو يسوع الذي أنت
6 تضطهده * شديدا عليك أن تقاومني * فأجابه قائلا يا رب ماذا تريد أن أصنع * فقال
7 له الرب انهض وادخل المدينة * وستخاطب بما يجب أن تعمله * فأما الرجال الذين رافقوه
8 فوقفوا صامتين باهتين * قد سمعوا الصوت ولم يعاينوا أحدا * فنهض صولوص من الأرض
9 وعيناه مفتوحتان وهو لا يبصر أحدا * فاقتادوه وأدخلوه إلى دمشق * فأقام ثلثة أيام لا
10 يبصر شيا * ولا أكل ولا شرب * ل * وكان بدمشق تلميذا ما اسمه حنانيا *
11 فقال الرب له في المنظر ليلا يا أنانيا * فقال هاأنذا يا رب * فقال له الرب * إذا نهضت
فاذهب في الشارع الملقب بالدرب المستقيم * واطلب في منزل يهوذا رجلا اسمه
12 صولوص طرسوسيا * فإنه كان يصلي * وأبصر في المنظر رجلا اسمه حنانيا داخلا إلى
13 عنده * جاعلا يديه عليه ليبصر أيضا * فأجاب حنانيا * يا رب قد سمعت من كثيرين
14 عن هذا الإنسان كم مقدار الأسواء التي عملها بقديسيك بأورشليم * وها هنا فله سلطان
15 من قبل رؤساء الكهنة أن يقيد جميع المدعوين باسمك * فقال له الرب * اذهب فإن
16 هذا هو لي إناء مصطفى ليحمل اسمي أمام الأمم والملوك وبني إسرائيل * وسأريه أنا
مقدار ما ينبغي له أن يصيبه من أجل اسمي *

Lectio feriæ ſextæ hebdomadæ tertiæ poſt Paſcha.

Philippus autem repertus eſt in Azdod, & obeundo annuntiabat cunctis urbibus, donec veniret Cæſaream. 40

CAP. IX.

Cæterùm Saulus erat ſpirans adverſùs diſcipulos Domini minas ac necem etiam: 1 *Quapropter acceſſit ad principem ſacerdotum, petiitque ab eo epiſtolas in Damaſcum ad ſynagogas ibi commorantes, ut ſi reperirent ullos in via viros & mulieres, adducerent eos vinctos in Jeruſalem.* 2 *Dúmque abiret, appropinquaretque Damaſcum, effulſit ſuper eum ſubitò lumen è cœlo:* 3 *Et collapſus in terram, audivit vocem dicentem ſibi; O Saul, ô Saul, cur tu me perſequeris?* 4 *Ait; O Domine, quis es tu? Dixit Dominus; Ego ſum Jeſus quem tu perſequeris, durum tibi eſt mihi reſiſtere.* 5 *Reſpondit ei dicens; O Domine, quid me vis facere? Ait illi Dominus; Surge, & ingredere urbem, & dicetur tibi quid te oporteat facere.* 6 *Viri autem qui comitabantur eum, manſerunt ſilentes & attoniti, audientes vocem, & neminem videntes.* 7 *Surrexit igitur Saulus à terra; ejuſque oculis apertis, neminem videbat: duxerunt autem eum, & introduxerunt Damaſcum.* 8 *Manſitque tribus diebus nihil videns, & non comedit neque bibit.* 9 *Erat autem Damaſci diſcipulus quidam nomine Hanania, dixitque Dominus ad eum per viſum noctu, O Hanania. Ait; Ecce me ô Domine.* 10 *Dixit ad eum Dominus; Surgens abi in vicum qui appellatur Via recta, & pete in domicilio Judæ virum nomine Saulum Tarſenſem: Is autem orabat,* 11 *aſpexeratque per viſionem virum nomine Hananiam ingredientem ad ſe, imponentemque ei manus ſuas, ut videret iterum.* 12 *Reſpondit Hanania; O Domine, jam audivi à multis de hoc homine, quotus ſit numerus malorum quæ perpetravit adverſùs Sanctos tuos in Jeruſalem.* 13 *Et hîc poteſtatem habet à principibus ſacerdotum ſtringendi omnes qui vocantur nomine tuo.* 14 *Ait illi Dominus; Vade: nam iſte eſt mihi vas electum ad ferendum nomen meum coram gentibus, & regibus, ac filiis Iſrael.* 15 *Et oſtendam illi ego quanta oportet ut accidant ei propter nomen meum.* 16

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 ወውእቱሂ ፡ ተሠጥወ ፡ ወይቤሎ ፡ መኑ ፡ አንተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወይቤሎ ፡ አነ ፡ ውእቱ ፡ ኢየሱስ ፡
6 ናዝራዊ ፡ እስመ ፡ አንተ ፡ ትሰድድ ፡ ርቱአ ፡ ለከ ፡ መቅሰፍት ፡፡ ፨ ወእንዘ ፡ ይርእድ ፡ አንከሩ ፡ ወይቤሎ ፡ እግዚኦ ፡ ምንተኑ ፡ ትፈቅድ ፡ ከመ ፡ እግበር ፡ አነ ፡፡ ወይቤሎ ፡ እግዚእ ፡ ተንሥአ ፡ ወበዐ ፡ ውስተ ፡ ሀገረ ፡ ደማስቆ ፡ ወአነ ፡ አርእየከ ፡ ኵሎ ፡ ዘሀለወ
7 ከ ፡ ትግበር ፡፡ ፨ ወእሙንቱሰ ፡ እደው ፡ እለ ፡ ይተልውዎ ፡ ቆሙ ፡ እምርኁቅ ፡ እንዘ ፡
8 ያንክሩ ፡ ወርእዩ ፡ መብረቀ ፡ ወቃለ ፡ ዘይትናገር ፡ ኢሰምዑ ፡፡ ፨ ወሰውልሰ ፡ ተንሥአ ፡ እምድቀቱ ፡ ወፈትሐ ፡ አዕይንቲሁ ፡ ወኢክህለ ፡ ይርአይ ፡፡ እንዘ ፡ ይመርሕዎ ፡ አ
9 ብያጺሁ ፡ በእደዊሆሙ ፡ አብጽሕዎ ፡ ኀበ ፡ ሀገረ ፡ ደማስቆ ፡፡ ፨ ወነበረ ፡ ህየ ፡ ሠሉ
10 ሰ ፡ መዋዕለ ፡ እንዘ ፡ ኢይሬኢ ፡ ወኢይበልዕ ፡ ወኢይሰቲ ፡፡ ፨ ወሀሎ ፡ አሐዱ ፡ ረድእ ፡ በደማስቆ ፡ ዘስሙ ፡ ሐናንያ ፡ ወይቤሎ ፡ በራእይ ፡ እግዚእ ፡ ሐናንያ ፡ ወውእቱ ፡ ተሰጥወ ፡
11 ወይቤ ፡ ነየ ፡ እግዚኦ ፡፡ ፨ ወይቤሎ ፡ እግዚእ ፡ ተንሥእ ፡ ወሖር ፡ ውስተ ፡ ፍኖት ፡
12 እንተ ፡ ስማ ፡ ርትዕት ፡ ወኅሥሦ ፡ ውስተ ፡ ቤተ ፡ ይሁዳ ፡ ለሰውል ፡ ጠርሰያዊ ፡፡ ፨ ወ ርእዮ ፡ ለሐናንያ ፡ እንዘ ፡ ይበውእ ፡ ወያነብር ፡ እደዊሁ ፡ ለዐሌሁ ፡ ከመ ፡ ይርአይ ፡፡ ፨
13 ወአውሥአ ፡ ሐናንያ ፡ ወይቤ ፡ እግዚኦ ፡ ሰማዕኩ ፡ እምብዙኃን ፡ በእንተ ፡ ዝንቱ ፡
14 ብእሲ ፡ ሚመጠነ ፡ እኪያተ ፡ ዘገብረ ፡ በላዕለ ፡ ቅዱሳኒከ ፡ በኢየሩሳሌም ፡፡ ፨ ወበ ዝየኒ ፡ቦቱ ፡ ሥልጣነ ፡ እምኀበ ፡ ሊቀ ፡ ካህናት ፡ ከመ ፡ ይሞቅሖሙ ፡ ለኵሎሙ ፡
15 እለ የአምኑ ፡ ብከ ፡፡ ወይጼውዑ ፡ ስምከ ፡፡ ፨ ወይቤሎ ፡ እግዚእ ፡ ለሐናንያ ፡ ሑር ፡ እስመ ፡ ንዋየ ፡ ኅሩየ ፡ ረሰይክዎ ፡ ሊተ ፡ ለውእቱ ፡ ለጸዊረ ፡ ስምየ ፡ ወለሰቢከ ፡ ወንጌልየ ፡
16 በቅድመ ፡ አሕዛብ ፡ ወነገሥት ፡ ወበቅድመ ፡ ደቂቀ ፡ እስራኤል ፡፡ ፨ ወአነሂ ፡ አዐቅቦ ፡ በኵሉ ፡ መዋዕል ፡ ዘሀለዎ ፡ ይሕምም ፡ በእንተ ፡ ስምየ ፡፡ ፨

Et ille reſpondit ei, & dixit ei; Quis es Domine? & dixit ei, Ego ſum Jeſus Nazarenus: quia tu perſequeris rectum, tibi ſunt plagæ. 5 *Et quum tremeret, mirati ſunt & dixit ei; Domine, quid vis ut faciam ego? & dixit ei Dominus; Surge, & vade in civitatem Damaſci, & ego oſtendam tibi omnia quæ oporteat te facere.* 6 *Et illi viri qui ſequuti ſunt eum, ſteterunt à longè, admirantes, & viderunt lucem, & vocem prolatam non audierunt.* 7 *Et reſurrexit Saulus à caſu ejus, & aperuit oculos ejus, & non potuit videre: & ducentes eum ſocii ejus cum manibus ſuis, duxerunt eum ad civitatem Damaſci.* 8 *Et manſit ibi tres dies, non videns, & non edebat neque bibebat.* 9 *Et fuit quidam diſcipulus in Damaſco, cujus nomen erat Hananias: & dixit ei in viſione Dominus, Hanania: & ille reſpondit & dixit; Ecce, Domine.* 10 *Et dixit ei Dominus; Surge & proficiſcere in via cujus nomen Recta, & quære in domo Judæ Saulum Tarſenſem.* 11 *Et vidit Hananiam intrantem & ponentem manus ſuas ſuper eum, ut videret.* 12 *Et reſpondit Hananias, & dixit; Domine, audivi ex multis de hoc homine, quot mala fecit contra Sanctos tuos in Hieruſalem.* 13 *Et hîc habet poteſtatem à principe ſacerdotum, ut vinciat omnes credentes in te & vocantes nomen tuum.* 14 *Et dixit Dominus Hananiæ; Proficiſcere, quia vas electum conſtitui mihi iſtum, ad portandum nomen meum, & ad prædicandum evangelium meum in conſpectu gentium, & regum, & in conſpectu filiorum Iſraelis.* 15 *Et ego cuſtodiam eum in omni tempore, quem oportet pati propter nomen meum.* 16

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ἈΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. ΙΓ'. ΙΔ'.

Abiit autem Ananias, & introivit in domum, & imponens in eum
17 (ο) Ἀπῆλθε δὲ Ἀνανίας, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ἐπιθεὶς ἐπ' αὐτὸν τὰς
manus, dixit; Saule frater, Dominus misit me, (Jesus visus tibi in via
χεῖρας, εἶπε, Σαοὺλ ἀδελφὲ, ὁ Κύριος ἀπέσταλκέ με, (Ἰησοῦς ὁ ὀφθείς σοι ἐν τῇ ὁδῷ
quâ veniebas,) ut videas, & implearis Spiritu sancto. Et confestim cecide-
18 ᾗ ἤρχου,) ὅπως ἀναβλέψῃς, καὶ πλησθῇς Πνεύματος ἁγίου. Καὶ εὐθέως ἀπέπε-
runt ab oculis ejus tanquàm squamæ: visum recepitque statim:
σον (π) ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ὡσεὶ λεπίδες· (ρ) ἀνέβλεψέ τε παραχρῆμα,
& surgens baptizatus est: Et accepto cibo confortatus est. Fuit autem Sau-
19 καὶ ἀναστὰς ἐβαπτίσθη· Καὶ λαβὼν τροφὴν ἐνίσχυσεν. ἐγένετο (σ) δὲ ὁ Σαῦ-
lus cum iis qui in Damasco discipulis, dies aliquot. Et continuò in
20 λος μετὰ τῶν ἐν Δαμασκῷ μαθητῶν ἡμέρας τινάς. Καὶ εὐθέως ἐν ταῖς
synagogis prædicabat Christum, quoniam hic est filius Dei. Stupebant
21 συναγωγαῖς ἐκήρυσσε (τ) τὸν Χριστὸν, ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Ἐξίσταντο
autem omnes audientes, & dicebant; Nonne hic est ille populatus in Hierusa-
δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες, καὶ ἔλεγον, Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ πορθήσας (υ) ἐν Ἱερουσα-
lem invocantes nomen istud, & huc ad hoc venit ut vinctos
λὴμ τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομα τοῦτο, καὶ ὧδε εἰς τοῦτο ἐληλύθει ἵνα δεδεμένους
illos duceret ad principes Sacerdotum. Saulus autem magis convalescebat, &
22 αὐτοὺς ἀγάγῃ ἐπὶ τοὺς ἀρχιερεῖς; Σαῦλος δὲ μᾶλλον ἐνεδυναμοῦτο, καὶ
confundebat Judæos habitantes in Damasco, conferens quoniam hic est
συνέχυνε τοὺς Ἰουδαίους τοὺς κατοικοῦντας ἐν Δαμασκῷ, συμβιβάζων ὅτι οὗτός ἐστιν
Christus. Cùm autem implerentur dies multi, simul consilium fecerunt Judæi
23 ὁ Χριστός. Ὡς δὲ ἐπληροῦντο ἡμέραι ἱκαναὶ, συνεβουλεύσαντο οἱ Ἰουδαῖοι
interimere eum. (Notæ factæ sunt autem Saulo insidiæ eorum.) Ad-
24 ἀνελεῖν αὐτόν. (Ἐγνώσθη δὲ τῷ Σαύλῳ ἡ ἐπιβουλὴ αὐτῶν.) (φ) παρε-
servabántque portas diéque ac nocte, ut eum interficerent. Accipientes
25 τήρουν τε τὰς πύλας ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς, ὅπως αὐτὸν ἀνέλωσι. Λαβόντες
autem eum discipuli nocte, demiserunt per murum, submittentes in sporta.
δὲ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ νυκτὸς, καθῆκαν διὰ τοῦ τείχους, χαλάσαντες ἐν σπυρίδι.

Adveniens autem Saulus in Hierusalem, tentabat jungi
Παραγενόμενος (χ) δὲ ὁ Σαῦλος εἰς Ἱερουσαλὴμ, (ψ) ἐπειρᾶτο κολλᾶσθαι τοῖς 26
discipulis: & omnes timebant eum, non credentes quòd esset discipulus. Bar-
μαθηταῖς· καὶ πάντες ἐφοβοῦντο αὐτὸν, μὴ πιστεύοντες ὅτι ἐστὶ μαθητής. Βαρ- 27
nabas autem apprehendens illum, duxit ad Apostolos, & narravit illis
νάβας δὲ ἐπιλαβόμενος αὐτὸν, ἤγαγε πρὸς τοὺς ἀποστόλους, καὶ διηγήσατο αὐτοῖς
quomodò in via vidisset Dominum, & quia locutus est ei: & quomodò in Damasco
πῶς ἐν τῇ ὁδῷ εἶδε τὸν Κύριον, καὶ ὅτι ἐλάλησεν αὐτῷ, καὶ πῶς ἐν Δαμασκῷ
fiducialiter egerit in nomine Jesu. Et erat cum illis intrans &
ἐπαῤῥησιάσατο ἐν τῷ (ω) ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ. Καὶ ἦν μετ' αὐτῶν εἰσπορευόμενος (α) καὶ 28
exiens in Hierusalem, & fiducialiter agens in nomine Domini
ἐκπορευόμενος ἐν Ἱερουσαλὴμ καὶ παῤῥησιαζόμενος ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ (β) Κυρίου
Jesu: Loquebatúrque & disputabat adversùs Græcos: Illi autem quære-
Ἰησοῦ· Ἐλάλει τε καὶ συνεζήτει πρὸς τοὺς (γ) Ἑλληνιστάς· οἱ δὲ ἐπεχεί- 29
bant eum occidere. Cognoscentes autem fratres deduxerunt eum in
ρουν (δ) αὐτὸν ἀνελεῖν. Ἐπιγνόντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ κατήγαγον αὐτὸν (ε) εἰς 30
Cæsaream, & dimiserunt eum in Tarsum. Illæ quidem igitur ecclesiæ per
Καισάρειαν, καὶ ἐξαπέστειλαν αὐτὸν εἰς Ταρσόν. Αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι καθ' 31
totam Judæam, & Galilæam, & Samariam habebant pacem, ædificatæ
ὅλης τῆς Ἰουδαίας καὶ Γαλιλαίας καὶ Σαμαρείας (ζ) εἶχον εἰρήνην, οἰκοδομούμεναι
& pergentes timore Domini, & consolatione sancti Spiritûs
καὶ πορευόμεναι τῷ φόβῳ (η) τοῦ Κυρίου, καὶ τῇ παρακλήσει τοῦ ἁγίου Πνεύματος
replebantur. Factum est autem Petrum transeuntem per omnes, devenire &
ΙΔ' (ϛ) ἐπληθύνοντο. Ἐγένετο δὲ Πέτρον διερχόμενον διὰ πάντων, κατελθεῖν καὶ 32
ad Sanctos habitantes Lyddæ. Invenit autem ibi hominem
πρὸς τοὺς ἁγίους τοὺς κατοικοῦντας (θ) Λύδδαν. Εὗρε δὲ ἐκεῖ ἄνθρωπόν 33
quendam Æneam nomine, ab annis octo jacentem in grabbato, qui
τινα (ι) Αἰνέαν ὀνόματι, ἐξ ἐτῶν ὀκτὼ κατακείμενον (κ) ἐπὶ κραββάτῳ, ὃς
erat paralyticus.
ἦν παραλελυμένος.

MS. A. (ο) Ἀπῆλθεν δὲ (π) αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν ὡς λεπίδες· (ρ) ἀνέβλεψέν τε, καὶ (σ) δὲ μετὰ τῶν (τ) τὸν Ἰησοῦν, ὅτι (υ) εἰς (φ) παρετηροῦντο δὲ καὶ τὰς πύλας, ὅπως πιάσωσιν αὐτὸν, ἡμέρας καὶ νυκτός. Λαβόντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς, διὰ τοῦ τείχους καθῆκαν αὐτὸν, χαλάσαντες (χ) δὲ εἰς (ψ) ἐπείραζεν (ω) ὀνόματι Κυρίου. Καὶ (α) εἰς Ἱερουσαλὴμ, παῤῥησιαζόμενος (β) Κυρίου· Ἐλάλει τε (γ) Ἕλληνας· (δ) ἀναιλεῖν αὐτόν. (ε) εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ἐξαπέστειλαν εἰς Ταρσόν. Ἡ μὲν οὖν * ἐκκλησία (ζ) εἶχεν εἰρήνην, οἰκοδομουμένη καὶ πορευομένη (η) Κυρίου, (ϛ) ἐπληθύνετο. (θ) Λύδδα. (ι) ὀνόματι Αἰνέαν, (κ) ἐπὶ κραβάττου,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

17 * ܗܝܕܝܢ ܚܢܢܝܐ ܐܙܠ ܠܒܝܬܐ ܠܘܬܗ܂ ܘܣܡ ܥܠܘܗܝ ܐܝܕܐ ܘܐܡܪ ܠܗ܂ ܫܐܘܠ ܐܚܝ
ܡܪܢ ܝܫܘܥ ܫܕܪܢܝ܂ ܗܘ ܕܐܬܚܙܝ ܠܟ ܒܐܘܪܚܐ ܟܕ ܐܬܐ ܗܘܝܬ܂ ܐܝܟ ܕܬܬܦܬܚܢ ܥܝܢܝܟ ܘܬܬܡܠܐ
18 ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ܂ * ܘܒܗ ܒܫܥܬܐ ܢܦܠ ܡܢ ܥܝܢܘܗܝ ܡܕܡ ܕܕܡܐ ܠܩܠܦܐ܂ ܘܐܬܦܬܚܝ
19 ܥܝܢܘܗܝ܂ ܘܩܡ ܥܡܕ܂ * ܘܩܒܠ ܣܝܒܪܬܐ ܘܐܬܚܝܠ܂ ܘܗܘܐ ܝܘܡܬܐ ܥܡ ܬܠܡܝܕܐ
20 ܗܠܝܢ ܕܒܕܪܡܣܘܩ܂ * ܘܡܚܕܐ ܟܪܙ ܗܘܐ ܒܟܢܘܫܬܐ ܕܝܗܘܕܝܐ ܥܠ ܝܫܘܥ܂
21 ܕܗܘܝܘ ܒܪܗ ܕܐܠܗܐ܂ * ܘܡܬܕܡܪܝܢ ܗܘܘ ܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܫܡܥܝܢ ܗܘܘ ܠܗ܂ ܘܐܡܪܝܢ
ܗܘܘ܂ ܠܐ ܗܘܐ ܗܢܘ ܗܘ ܕܪܕܦ ܗܘܐ ܠܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܩܪܝܢ ܗܘܘ ܒܫܡܐ ܗܢܐ ܒܐܘܪܫܠܡ܂
ܘܐܦ ܠܗܪܟܐ ܡܛܠ ܗܕܐ ܫܕܝܪ ܗܘܐ܂ ܐܝܟ ܕܢܐܣܘܪ ܢܘܒܠ ܐܢܘܢ ܠܘܬ ܪܒܝ ܟܗܢܐ܂

* ܚܕ ܒܫܒܐ ܬܪܝܢ ܕܨܘܡܐ * ܟܗ *

22 * ܫܐܘܠ ܕܝܢ ܝܬܝܪܐܝܬ ܡܬܚܝܠ ܗܘܐ܂ ܘܡܕܠܚ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܠܝܗܘܕܝܐ ܗܢܘܢ ܕܥܡܪܝܢ ܗܘܘ
23 ܒܕܪܡܣܘܩ܂ ܟܕ ܡܚܘܐ ܗܘܐ ܕܗܢܘ ܡܫܝܚܐ܂ * ܘܟܕ ܣܓܝܘ ܠܗ ܬܡܢ ܝܘܡܬܐ܂ ܢܟܝܠܘ
24 ܥܠܘܗܝ ܢܟܠܐ ܝܗܘܕܝܐ ܕܢܩܛܠܘܢܝܗܝ܂ * ܐܬܝܕܥ ܠܗ ܕܝܢ ܠܫܐܘܠ ܢܟܠܐ ܕܡܬܒܥܝܢ
ܗܘܘ ܠܡܥܒܕ ܠܗ܂ ܘܢܛܪܝܢ ܗܘܘ ܬܪܥܐ ܕܡܕܝܢܬܐ ܐܝܡܡܐ ܘܠܠܝܐ ܕܢܩܛܠܘܢܝܗܝ܂
25 * ܗܝܕܝܢ ܣܡܘܗܝ ܬܠܡܝܕܐ ܒܐܣܦܪܝܕܐ܂ ܘܫܒܩܘܗܝ ܡܢ ܫܘܪܐ ܒܠܠܝܐ܂ * ܘܐܙܠ ܠܗ
26 ܠܐܘܪܫܠܡ܂ ܘܨܒܐ ܗܘܐ ܠܡܬܢܩܦܘ ܠܬܠܡܝܕܐ܂ ܘܟܠܗܘܢ ܕܚܠܝܢ ܗܘܘ ܡܢܗ܂ ܘܠܐ
27 ܡܗܝܡܢܝܢ ܗܘܘ ܕܬܠܡܝܕܐ ܗܘ܂ * ܒܪܢܒܐ ܕܝܢ ܐܚܕܗ ܘܐܝܬܝܗ ܠܘܬ ܫܠܝܚܐ܂ ܘܐܫܬܥܝ
ܠܗܘܢ ܐܝܟܢܐ ܚܙܐ ܠܡܪܝܐ ܒܐܘܪܚܐ܂ ܘܐܝܟܢܐ ܡܠܠ ܥܡܗ܂ ܘܐܝܟܢܐ ܒܕܪܡܣܘܩ ܓܠܝܐܝܬ
28 ܡܠܠ ܒܫܡܗ ܕܝܫܘܥ܂ * ܘܡܛܠ ܗܢܐ ܥܐܠ ܗܘܐ ܘܢܦܩ ܥܡܗܘܢ ܒܐܘܪܫܠܡ܂ * ܘܡܡܠܠ ܗܘܐ
29 ܒܫܡܗ ܕܝܫܘܥ ܓܠܝܐܝܬ܂ ܘܕܪܫ ܗܘܐ ܥܡ ܝܗܘܕܝܐ ܐܝܠܝܢ ܕܝܕܥܝܢ ܗܘܘ ܝܘܢܐܝܬ܂
30 ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܨܒܝܢ ܗܘܘ ܠܡܩܛܠܗ܂ * ܟܕ ܝܕܥܘ ܕܝܢ ܐܚܐ܂ ܐܘܒܠܘܗܝ ܒܠܠܝܐ ܠܩܣܪܝܐ܂ ܘܡܢ ܬܡܢ
31 ܫܕܪܘܗܝ ܠܛܪܣܘܣ܂ * ܥܕܬܐ ܕܝܢ ܕܒܟܠܗ ܝܗܘܕ ܘܓܠܝܠܐ ܘܫܡܪܝܢ܂ ܐܝܬ ܗܘܐ
ܠܗ ܫܠܡܐ܂ ܟܕ ܡܬܒܢܝܐ ܗܘܬ ܘܪܕܝܐ ܒܕܚܠܬܗ ܕܐܠܗܐ܂ ܘܒܒܘܝܐܐ ܕܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ
32 ܡܣܓܝܐ ܗܘܬ܂ * ܘܗܘܐ ܕܟܕ ܡܬܟܪܟ ܗܘܐ ܫܡܥܘܢ ܒܡܕܝܢܬܐ܂ ܢܚܬ ܐܦ ܠܘܬ ܩܕܝܫܐ
33 ܕܥܡܪܝܢ ܗܘܘ ܒܠܘܕ ܡܕܝܢܬܐ܂ * ܘܐܫܟܚ ܓܒܪܐ ܚܕ ܕܫܡܗ ܐܢܝܣ܂ ܕܪܡܐ ܗܘܐ ܒܥܪܣܐ ܘܡܫܪܐ ܗܘܐ ܬܡܢܐ ܫܢܝܢ܂

Tunc Hanania abiit domum ad eum, & 17 imposuit ei manum, ac dixit ei; Saul frater mi, Dominus noster Jesus misit me, (is qui visus est tibi in via quum veniebas) ut aperiantur oculi tui, & implearis Spiritu sanctitatis. Eóque momento decidit ex oculis 18 ejus aliquid simile squamæ, & aperti sunt oculi ejus: surgénsque baptizatus est. Cepit autem cibum, & corroboratus est, 19 fuítque per dies aliquot apud discipulos illos qui erant in Damasco. Et statim prædicavit 20 in synagogis Judæorum de Jesu, eûm esse Filium Dei. Proindè obstupescebant ii 21 omnes qui audiebant eum, & dicebant; Nónne hic est qui persequebatur eos omnes qui invocabant nomen istud in Jerusalem, & ecce etiam huc ob idipsum missus fuerat, ut vinctos duceret eos ad principes sacerdotum?

Dominicâ secundâ jejunii. 25.

Saul autem magis roborabatur, & movebat 22 Judæos illos qui degebant in Damasco, ostendens hunc esse Messiam. Quumque per- 23 multos dies illic egisset, parârunt ei dolum Judæi, ut eum interficerent. Indicatæ verò 24 fuerunt Saul insidiæ quas studebant ei struere: custodiebántque portas urbis interdiu noctúque, ut eum trucidarent. Tunc im- 25 posuerunt eum discipuli sportæ, & demiserunt eum per murum nocte. Et profectus 26 est ad Ierusalem, volebátque se adjungere discipulis: sed omnes timebant ab eo, neque credebant eum esse discipulum. Barnaba 27 autem accepit eum, & duxit ad apostolos, & renuntiavit eis quomodo in via vidisset Dominum, & quomodo collocutus fuisset ei, & quomodo in Damasco palàm locutus esset in nomine Jesu. Proindè introibat & ex- 28 ibat cum eis in Jerusalem Et loquebatur in 29 nomine Jesu palàm, & disceptabat cum Judæis illis qui sciebant Græcé: illi verò volebant eum interimere. Quod quum novissent fra- 30 tres, deduxerunt eum nocte Cæsaream, illíncque emiserunt eum Tarsum. Enimverò 31 in ecclesia quæ erat in tota Judæa, & in Galilæa & Samaria, pax vigebat, dum ædificaretur, & ambularet in timore Dei, & in consolatione Spiritûs sanctitatis multiplicaretur. Factum est autem ut quum perlustraret Simon 32 urbes, descenderet etiam ad Sanctos qui habitabant in Lud civitate. Et invenit virum 33 quendam nomine Anias decumbentem in grabato, & paralyticum ab annis octo.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

17 ወእምድኅረዝ ፡ ሖረ ፡ ሐናንያ ፡ ወቦአ ፡ ውስተ ፡ ቤት ፡ ወረከቦ ፡ ለሰውል ፡ ወሤ
ሞ ፡ እደዊሁ ፡ ላዕሌሁ ፡ ወይቤሎ ፡ ሰውል ፡ እኁየ ፡ እግዚእ ፡ ፈነወኒ ፡ ኀቤከ ፡
ውእቱ ፡ ዘአስተርአየከ ፡ በፍኖት ፡ ወፈነወከ ፡ ዝየ ፡ ከመ ፡ ትርአይ ፡ ወትትመላ
18 እ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡፡ ወግብተ ፡ ሰሰለ ፡ ተአተተ ፡ እምአዕይንቲሁ ፡ ውእቱ ፡ ግለ ፡ ወርእ
19 የ ፡፡ ወሶቤሃ ፡ ተንሥአ ፡ ወተጠምቀ ፡ በጊዜሃ ፡፡ ወእምዝ ፡ በልዐ ፡ እክለ ፡ ጸንዐ ፡
ወነበረ ፡ ምስለ ፡ አርድእት ፡ ምስለ ፡ እለ ፡ ሀለው ፡ ደማስቆ ፡ ኅዳጠ ፡ መዋዕለ ፡፡
20 ወበጊዜሃ ፡ ቦአ ፡ ውስተ ፡ ምኵራብ ፡ ወዜነዎሙ ፡ ሊየሱስሃ ፡ ከመ ፡ ውእቱ ፡ ወልደ ፡
እግዚአብሔር ፡፡

Et postea abiit Hanania & intravit in domum, & invenit Saulum, & posuit ma- 17 *nus suas super eum, & dixit ei; Saul frater mi, Dominus misit me ad te, (ille qui apparuit tibi in via, & misit te huc) ut videas, & implearis Spiritu sancto. Et* 18 *subitò tunc remota fuit ab oculis ejus ista squama, & vidit: & tunc surrexit & baptizatus fuit statim. Et tunc comedit cibum confirmantem, & mansit cum di-* 19 *scipulis qui fuerunt Damasci, paucos dies. Et statim intravit in synogogam, &* 20 *nuntiavit iis Jesum, quòd fuit filius Dei.*

Versio VULGATA LATINA.

17 Et abiit Ananias, & introivit in domum: & imponens ei manus, dixit; Saule frater, Dominus misit me Jesus, qui apparuit tibi in via quâ veniebas,
18 ut videas, & implearis Spiritu sancto. Et confestim ceciderunt ab oculis
19 ejus tanquam squamæ, & visum recepit: & surgens baptizatus est. Et cùm accepisset cibum, confortatus est. Fuit autem cum discipulis, qui erant Da-
20 masci, per dies aliquot. Et continuò in synagogis prædicabat Jesum, quoni-
21 am hic est Filius Dei. Stupebant autem omnes qui audiebant, & dicebant; Nónne hic est, qui expugnabat in Jerusalem eos, qui invocabant nomen istud: & huc ad hoc venit, ut vinctos illos duceret ad principes sacerdotum?
22 Saulus autem multò magis convalescebat, & confundebat Judæos, qui habi-
23 tabant Damasci, affirmans quoniam hic est Christus. Cùm autem impleren-
24 tur dies multi, consilium fecerunt in unum Judæi ut eum interficerent. Notæ autem factæ sunt Saulo insidiæ eorum. Custodiebant autem & portas die
25 ac nocte, ut eum interficerent. Accipientes autem eum discipuli nocte, per murum demiserunt eum, submittentes in sporta. Cùm autem venisset in Je- 26 rusalem, tentabat se jungere discipulis, & omnes timebant eum, non credentes quòd esset discipulus. Barnabas autem apprehensum illum duxit ad 27 Apostolos: & narravit illis quomodò in via vidisset Dominum, & quia locutus est ei, & quomodò in Damasco fiducialiter egerit in nomine Jesu. Et 28 erat cum illis intrans & exiens in Jerusalem, & fiducialiter agens in nomine Domini. Loquebatur quoque Gentibus, & disputabat cum Græcis: illi au- 29 tem quærebant occidere eum. Quod cùm cognovissent fratres, deduxerunt 30 eum Cæsaream, & dimiserunt Tarsum. Ecclesia quidem per totam Judæam, & 31 Galilæam, & Samariam, habebat pacem, & ædificabatur ambulans in timore Domini, & consolatione sancti Spiritûs replebatur. Factum est autem, ut 32 Petrus dum pertransiret universos, deveniret ad Sanctos, qui habitabant Lyddæ. Invenit autem ibi hominem quendam, nomine Æneam, ab annis octo 33 jacentem in grabato, qui erat paralyticus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

17 * فمضي حنانيا ودخل الي المنزل ووضع عليه يديه وقال * ايها الاخ بولص الرب الذي
18 ظهر لك في الطريق التي جيت فيها ارسلني لتبصر ايضا وتمتلي من روح القدس * فللحال
19 سقط شي من عينيه مثل القشور وعاد بصره وقام فاصطبغ * وتناول لوقته طعاما فتقوي *

* قراءة السبت الثالث من السبة الثالثة من الخمسين *

20 * كا * ثم صار صولوص مع التلاميذ الذين كانوا بدمشق اياما يسيرة * وفي الحين
21 كرز بالمسيح في الجامع ان هذا هو ابن الله * فبهتوا كلهم اذ سمعوه * وقالوا اليس هذا هو ذاك
الذي اباد في اورسليم جميع المدعوين بهذا الاسم * وفي هذا الامر جاء الي هاهنا ليصعدهم
22 الي اورسليم مقيدين * وكان صولص يتايد كثيرا ويجادل اليهود القاطنين بدمشق *
23 ويعلم مجاهرا ان هذا هو المسيح * فلما اكمل مقامه بها اياما كثيرة * تشاوروا اليهود
24 وايتمروا ان يقتلوه * فاذ عرف بولص اغتيالهم وانهم كانوا يراقبون الابواب نهارا وليلا
25 26 ليقتلوه * فاخذه التلاميذ ليلا واحدروه * من السور ودلوه في سفط * ولما جاء بولص الي
27 اورسليم حاول ان يلاصق التلاميذ * فكانوا كلهم يتقونه غير مصدقين انه تلميذ * فاخذه
برنابا وادخله الي الرسل * وحدثهم كيف ابصر الرب في الطريق وانه كلمه * وكيف جاهر
28 29 بدمشق باسم يسوع * فصار معهم داخلا وخارجا باورسليم * وتجاهرا باسم الرب يسوع * فصار
30 معهم يخاطب اليونانيين ويساجرهم * فراموا ان يقتلوه * فاذ علم الاخوة بذلك احدروه الي
31 قيسارية * وارسلوه الي طرسوس * والكنايس التي كانت في بلدان اليهودية والجليل والسامرة
كانت فيها السلامة * مبنية وسالكة في تقوي الرب * متزايدة بنعمة روح القدس * تم *

* الاحد الرابع المعروف بالمخلع من الخمسين *

32 * كب * وبينما كان بطرس يطوف في كافة المواضع المذكورة انحدر الي الاخوة
33 القديسين القاطنين في لد * فوجد هناك رجلا اسمه اناء * موضوعا علي سرير منذ ثمان
سنين لانه كان زمنا *

Abiit ergò Hanania, & ingressus do- 17 *mum, posuit super eum manus suas, & ait; O frater Paule, Dominus qui apparuit tibi in via per quam venisti, misit me ad te ut videas iterum, & impLearis Spiritu sancto. Et illicò de-* 18 *cidit quiddam ex oculis ejus simile corticibus, & restauratus est visus ejus: & surgens, baptizatus est. Et sumpsit* 19 *illicò cibum ac vires.*

Lectio sabbathi tertii hebdomadæ tertiæ Pentecostes.

Posthæc mansit Saulus cum discipulis 20 *qui erant Damasci, dies aliquot. Eodémque tempore prædicavit Christum in synagogis, quòd hic esset filius Dei. Quapropter stupuerunt omnes quum* 21 *audierunt eum, & dixerunt; Nónne is est ille qui perdidit in Jerusalem quotquot vocantur hoc nomine? imò hanc ob rem venit húc, ut perducat eos in Jerusalem vinctos. Saulus autem ro-* 22 *borabatur admodùm, & disceptabat cum Judæis commorantibus Damasci, docebátque palàm hunc esse Christum. Cúmque multorum dierum moram com-* 23 *plêsset in ea, consultârunt Judæi, & consilium inierunt occidendi eum. At* 24 *sciens Paulus fraudem illorum, & quòd observarent portas diu noctúque ut eum interficerent, Duxerunt eum* 25 *discipuli noctu, & demiserunt eum de muro, submittentes eum in sporta. Cúmque adiisset Paulus Jerosolymam,* 26 *studuit jungere se discipulis: at omnes pertimescebant eum, non credentes ipsum esse discipulum. Duxit autem illum* 27 *Barnaba, introduxítque ad Apostolos: & narravit eis quo pacto vidisset Dominum in itinere, cumque allocutus esset: & quomodò manifestâsset Damasci nomen Jesu. Mansit igitur cum* 28 *eis ingrediens & egrediens in Jerusalem, Et patefaciens nomen Domini* 29 *Jesu. Cœpítque cum eis alloqui Græcos, & disputare cum eis: unde machinati sunt necem ipsius. Quod cùm sci-* 30 *vissent fratres, deduxerunt eum Cæsaream, miserúntque Tarsum. Ecclesiæ* 31 *verò quæ erant in regionibus Judææ & Galilææ & Samariæ, pacificæ erant, constructæ, & ambulantes in timore Domini, proficientes in gratia Spiritûs sancti.* Hucusque.

Dominicâ quartâ Pentecostes, quæ notiori nomine vocatur Dominica Paralytici.

Dum verò Petrus perlustraret cuncta 32 *loca prædicta, descendit ad fratres sanctos degentes Lyddæ. Invenitque* 33 *ibi virum nomine Æneam impositum lecto ante octo annos: erat quippe membris captus.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

21 ወአንከሩ ፡ ኵሎሙ ፡ እለ ፡ ሰምዕዎሙ ፡ ወይቤሉ ፡ አኮኑ ፡ ዝንቱ ፡ ውእቱዘ ፡ ፀብኦሙ ፡
በኢየሩሳሌም ፡ ለዕለ ፡ ጸውዑ ፡ ዘንተ ፡ ስመ ፡ ወአመኑ ፡ በእንተ ፡ ዝንቱ ፡ ነገር ፡ መጽ
አ ፡ ዝየ ፡ ከመ ፡ ይንሥኦሙ ፡ ሙቁሓኒሆሙ ፡ ለዕለ ፡ የአምኑ ፡ ቦቱ ፡ ኀበ ፡ ሊቃነ ፡ ካ
22 ህናት ፡ ያብጽሖሙ ፡፡ ወሰውልሰ ፡ ኀየለ ፡ በዘየዐቢ ፡ ፈድፋደ ፡ ወአስተኀፈሮሙ ፡ ለአ
ይሁድ ፡ እለ ፡ ሀለው ፡ በደማስቆ ፡ እንዘ ፡ ያጠይቆሙ ፡ በጽድቅ ፡ ከመ ፡ ዝንቱ ፡ ውእቱ ፡
23 ክርስቶስ ፡፡ ወሶበ ፡ ሀለፉ ፡ ብዙኃ ፡ መዋዕለ ፡ ተማከሩ ፡ ኅቡረ ፡ አይሁድ ፡ ከመ ፡ ይ
24 ቅትልዎ ፡፡ ወአእመረ ፡ ሰውል ፡ ምክሮሙ ፡ ወምግባሮሙ ፡ እኩየ ፡ ወአዘዙ ፡ ይዕቅቡ ፡
25 አናቅጸ ፡ ሀገር ፡ በመዓልት ፡ ወበሌሊት ፡ ከመ ፡ የአሕዝዎ ፡ ወይቅትልዎ ፡፡ ወሰሚዖ
26 ሙ ፡ አርድእት ፡ አውረድዎ ፡ በሌሊት ፡ እንተ ፡ መስኮት ፡ በሐብል ፡ ወበአስፈሬድ ፡፡ ወ
እምዝየ ፡ ሖረ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ ወበጺሖ ፡ ህየ ፡ ወፈቀደ ፡ ይደመር ፡ ምስለ ፡ ሐዋርያት ፡ ወ
እሙንቱስ ፡ ፈርህዎ ፡ ኵሎሙ ፡ ሐዋርያት ፡ እስመ ፡ ኢአመንዎ ፡ ከመ ፡ ኮነ ፡ ሎቱ ፡ ረድ
27 እ ፡፡ ወሖረ ፡ ኀቤሁ ፡ በርናባስ ፡ ወነሥኦ ፡ ምስሌሁ ፡ ወወሰዶ ፡ ኀበ ፡ ሐዋርያት ፡ ወ
አይድዖሙ ፡ ዘከመ ፡ በፍኖት ፡ ርእዮ ፡ ለእግዚእ ፡ ወዘከመ ፡ ተናገሮ ፡ ወዘከመ ፡ ሜሀረ ፡
28 በስሙ ፡ ለኢየሱስ ፡ በደማስቆ ፡፡ ወነበረ ፡ ምስለ ፡ ሐዋርያት ፡ እንዘ ፡ ይገብእ ፡ ወይ
29 ወጽእ ፡ ውስተ ፡ ኢየሩሳሌም ፡፡ በጥቡዕ ፡ ልብ ፡ ወበአሚን ፡ በስሙ ፡ ለእግዚእነ ፡፡ ወ
30 ተዋሥአ ፡ ምስለ ፡ አሕዛብ ፡ ወምስለ ፡ አረሚ ፡ ወውእቶሙሰ ፡ ኀሠሡ ፡ ይቅትልዎ ፡፡ ወ
31 ሶበ ፡ ሰምዑ ፡ አኀው ፡ ዘንተ ፡ ነገረ ፡ ፈነውዎ ፡ ቂሳርያ ፡ ወጠርሴስ ፡፡ ወለቤተ ፡ ክርስቲ
ያን ፡ ምስለ ፡ መኀበር ፡ በኵሉ ፡ ይሁዳ ፡ ወገሊላ ፡ ወሰማርያ ፡ ነበረት ፡ በሰላም ፡ ወተሐ
32 ንጸ ፡ እንዘ ፡ ተሐውር ፡ በፍርሀተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወበሐሤት ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ተመ
33 ልአ ፡ ወሶበ ፡ የሐልፍ ፡ ጴጥሮስ ፡ በኵለሄ ፡ በጽሐ ፡ ኀበ ፡ ቅዱሳን ፡ እለ ፡ ዘልደ ፡፡ ወ
ረከበ ፡ በህየ ፡ ፩ ብእሲ ፡ ዘስሙ ፡ ኤኔያ ፡ ዘእም ፡ ፰ ክረምት ፡ ሀለወ ፡ በአራት ፡
እስመ ፡ መጻጕዕ ፡ ውእቱ ፡፡

Et mirati sunt omnes qui audiverunt eos, & dixerunt; Nónne hic est ille qui 21 *pugnavit in Hierusalem contra illos qui invocarunt hoc nomen, & crediderunt? Propter hunc sermonem venit huc, ut accipiens vinctos eos qui crediderunt in eo, ad principes sacerdotum adduceret eos. Et Saulus invaluit in eo quòd fortior factus* 22 *erat valdè, & confudit Judæos qui erant in Damasco, demonstrans iis in veritate, quòd hic fuit Christus. Et quum transivissent multi dies, inierunt consilium* 23 *simul Judæi ut trucidarent eum. Et cognovit Saul consilium eorum, & opus eo-* 24 *rum malum. Et jusserunt ut custodirent portas civitatis die & nocte, ut prehenderent eum, & trucidarent eum. Et audientes discipuli demiserunt eum in nocte* 25 *per fenestram cum fune & in sporta. Et indè profectus est Hierosolymam: & quum* 26 *advenisset illuc, etiam voluit conjungere se cum Apostolis: sed timuerunt eum omnes Apostoli, quia non crediderunt quòd fuit ejus discipulus. Et profectus est ad eum* 27 *Barnabas, & assumpsit eum secum, & adduxit eum ad Apostolos: & narravit illis quomodò in via vidisset Dominum, & quomodò loquutus esset ei, & quomodò docuisset in nomine Jesu in Damasco. Et mansit cum Apostolis rediens & exiens* 28 *in Hierusalem, Cum fixo corde, & credendo in nomine Domini nostri: & disputa-* 29 *vit cum Gentibus & cum Græcis, & illi quæsiverunt trucidare eum. Et quum au-* 30 *divissent fratres hunc sermonem, miserunt eum ad Cæsaream & Tarsum. Et domus* 31 *Christianorum, cum ecclesia in tota Judæa, & Galilæa, & Samaria, mansit in pace, & ædificata fuit proficiscens in timore Dei, & cum gaudio Spiritûs sancti impleta fuit. Et quum transiret Petrus universos, venit ad Sanctos Lydæ.* 32 *Et invenit ibi quendam hominem cujus nomen Æneas, qui ab octo annis fuit in lecto,* 33 *quia paralyticus fuit.*

ΠΡΑ΄ΞΕΙΣ ΤΩ͂Ν ΑΠΟΣΤΟ΄ΛΩΝ. ΚΕΦ. ΙΔʹ. ΙΕʹ.

Et ait illi Petrus: Ænea, ſanat te Jeſus Chriſtus: ſurge
34 Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Πέτρος, Αἰνέα, ἰᾶταί (λ) σε Ἰησοῦς ὁ Χριστός· ἀνάστηθι,
& ſterne tibiipſi. Et continuò ſurrexit. Et viderunt eum omnes habi-
35 ϗ στρῶσον σεαυτῷ. Καὶ εὐθέως ἀνέστη. Καὶ (μ) εἶδον αὐτὸν πάντες οἱ κατοι-
tantes Lyddæ & Saronæ, qui converſi ſunt ad Dominum. In
36 κοῦντες (ν) Λύδδαν ϗ τὸν Σαρωνᾶν, οἵτινες ἐπέστρεψαν ἐπὶ τὸν Κύριον. Ἐν
Joppe autem quædam erat diſcipula, nomine Tabitha, (quæ interpretata dicitur
Ἰόππῃ δέ τις ἦν μαθήτρια ὀνόματι Ταβιθά, ἣ διερμηνευομένη λέγεται
Dorcas.) Hæc erat plena bonis operibus & eleemoſynis, quas faciebat. Factum eſt
37 Δορκάς.) αὕτη ἦν πλήρης ἀγαθῶν ἔργων ϗ ἐλεημοσυνῶν, ὧν ἐποίει. Ἐγένετο
autem in diebus illis infirmatam eam mori. Lavantes autem
δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἀσθενήσασαν αὐτὴν ἀποθανεῖν. λούσαντες δὲ
eam, poſuerunt in cœnaculo. Propè autem exiſtente Lyddâ Joppe,
38 (ξ) αὐτὴν ἔθηκαν ἐν ὑπερῴῳ. Ἐγγὺς δὲ οὔσης (ο) Λύδδης τῇ Ἰόππῃ,
diſcipuli audientes quia Petrus eſt in ea, miſerunt duos viros ad
οἱ μαθηταὶ ἀκούσαντες ὅτι Πέτρος ἐστὶν ἐν αὐτῇ, ἀπέστειλαν δύο ἄνδρας πρὸς
eum, rogantes, non pigritari venire uſque ad ipſos. Surgens autem
39 αὐτόν, παρακαλοῦντες (π) μὴ ὀκνῆσαι διελθεῖν ἕως αὐτῶν. Ἀναστὰς δὲ
Petrus ſimul venit illis. Quem advenientem duxerunt in cœnaculum: & adſti-
Πέτρος συνῆλθεν αὐτοῖς. ὃν παραγενόμενον ἀνήγαγον εἰς τὸ ὑπερῷον, ϗ παρέ-
terunt ei omnes viduæ flentes, & oſtendentes tunicas, & veſtes quas
στησαν αὐτῷ πᾶσαι αἱ χῆραι κλαίουσαι, ϗ ἐπιδεικνύμεναι χιτῶνας, ϗ ἱμάτια ὅσα
faciebat cum illis exiſtens Dorcas. Ejiciens autem foràs omnes Petrus, ponens
40 ἐποίει μετ' αὐτῶν οὖσα ἡ Δορκάς. Ἐκβαλὼν δὲ ἔξω πάντας ὁ Πέτρος, (ρ) θεὶς
genua oravit: & converſus ad corpus, dixit; Tabitha, reſurge.
τὰ γόνατα προσηύξατο· ϗ ἐπιστρέψας πρὸς τὸ σῶμα, εἶπε, Ταβιθά, ἀνάστηθι.
Illa verò aperuit oculos ſuos: & videns Petrum reſedit. Dans autem
41 ἡ δὲ ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς, ϗ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον ἀνεκάθισε. (σ) Δοὺς δὲ
illi manum, erexit eam. Vocans autem Sanctos & viduas, ſtitit
αὐτῇ χεῖρα, ἀνέστησεν αὐτήν. φωνήσας δὲ τοὺς ἁγίους ϗ τὰς χήρας, παρέστησεν
eam vivam. Notum autem factum eſt per univerſam Joppen: & multi
αὐτὴν ζῶσαν. Γνωστὸν δὲ ἐγένετο καθ' ὅλης τῆς Ἰόππης· ϗ (τ) πολλοὶ 42
crediderunt in Dominum. Factum eſt autem dies multos manere eum in
ἐπίστευσαν ἐπὶ τὸν Κύριον. Ἐγένετο δὲ (υ) ἡμέρας ἱκανὰς μεῖναι αὐτὸν ἐν 43
Joppe, apud quendam Simonem coriarium.
Ἰόππῃ παρά τινι Σίμωνι βυρσεῖ.

CAP. X. ί.

Vir autem quidam erat in Cæſarea, nomine Cornelius, centurio ex cohorte
ΙΕʹ ἈΝὴρ δέ (α) τις ἦν ἐν Καισαρείᾳ ὀνόματι Κορνήλιος, ἑκατοντάρχης ἐκ σπείρης 1
vocatâ Italicâ, Pius & timens Deum, cum omni domo ſua,
τῆς καλουμένης Ἰταλικῆς, Εὐσεβὴς ϗ φοβούμενος τὸν Θεὸν, σὺν παντὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, 2
faciénſque eleëmoſynas multas plebi, & deprecans Deum per omne: Vidit in
(β) ποιῶν τε ἐλεημοσύνας πολλὰς τῷ λαῷ, ϗ δεόμενος τοῦ Θεοῦ διαπαντός· Εἶδεν ἐν 3
viſu manifeſtè, quaſi horam nonam diei, angelum Dei introëuntem ad
ὁράματι φανερῶς, ὡσεὶ (γ) ὥραν ἐννάτην τῆς ἡμέρας, ἄγγελον τοῦ Θεοῦ εἰσελθόντα πρὸς
ſe, & dicentem ei; Corneli. Ille autem attendens ei, & paveſactus
αὐτὸν, ϗ εἰπόντα αὐτῷ, Κορνήλιε. Ὁ δὲ ἀτενίσας αὐτῷ ϗ ἔμφοβος γενόμενος 4
dixit; Quid eſt Domine? Dixit autem illi, Orationes tuæ & eleëmoſynæ tuæ
εἶπε, Τί ἐστι Κύριε; Εἶπε δὲ αὐτῷ, Αἱ προσευχαί σου ϗ αἱ ἐλεημοσύναι σου
aſcenderunt in memoriam in conſpectu Dei. Et nunc mitte in Joppen viros,
ἀνέβησαν εἰς μνημόσυνον (δ) ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Καὶ νῦν πέμψον (ε) εἰς Ἰόππην ἄνδρας, 5
& accerſe Simonem, qui cognominatur Petrus. Hic hoſpitatur apud quendam
ϗ μετάπεμψαι (ζ) Σίμωνα, ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος. Οὗτος ξενίζεται παρά τινι 6
Simonem coriariũ, cui eſt domus juxta mare: hic dicet tibi quid te oporteat facere.
Σίμωνι βυρσεῖ, ᾧ ἐστιν οἰκία παρὰ (η) θάλασσαν. οὗτος λαλήσει σοι τί σε δεῖ ποιεῖν.

MS A. (λ) Σε ὁ Κύριος Ἰησοῦς ὁ Χριστός. (μ) Ἴδα- (ν) Λύδδα, ϗ τὸν Σάρρωνα, (ξ) ἔθηκαν αὐτὴν ἐν τῷ ὑπερῴῳ. (ο) Λύδδα (π) Μὴ ὀκνήσῃς διελθεῖν ἕως ἡμῶν. (ρ) ϗ θεὶς (σ) Δούς τε (τ) ἐπίστευσ. πολλοὶ (υ) αὐτὸν ἡμέρας ἱκανὰς μεῖναι ἐ. Ἰόππῃ Κεφ. ί. MS A. (α) τις ἐν (β) ποιῶν ἐλεημοσύνας (γ) περὶ ὥραν ἐνάτην (δ) ἔμπροσθεν (ε) ἄνδρας εἰς Ἰόππην, (ζ) Σίμωνά τινα, ὃς (η) θάλασσαν. *Ὡς δὲ ἀπῆλθεν

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

34 ܘܐܡܪ ܠܗ ܫܡܥܘܢ ܐܢܝܐ ܡܐܣܐ ܠܟ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܩܘܡ ܘܫܘܐ ܥܪܣܟ܂ ܘܒܗ ܒܫܥܬܐ ܩܡ܂ * ܘܚܙܐܘܗܝ ܟܠܗܘܢ ܕܥܡܪܝܢ ܒܠܘܕ ܘܒܣܪܘܢܐ ܘܐܬܦܢܝܘ ܠܘܬ ܐܠܗܐ܂ 35

* ܕܥܢܝܕܐ * ܟܘ *

36 * ܐܝܬ ܗܘܬ ܕܝܢ ܒܝܘܦܐ ܡܕܝܢܬܐ ܚܕܐ ܬܠܡܝܕܬܐ ܕܫܡܗ ܗܘܐ ܛܒܝܬܐ܂ ܗܕܐ ܥܬܝܪܐ ܗܘܬ ܒܥܒܕܐ ܛܒܐ ܘܒܙܕܩܬܐ ܕܥܒܕܐ ܗܘܬ܂ 37 * ܘܟܪܗܬ ܗܘܬ ܒܗܢܘܢ ܝܘܡܬܐ ܘܡܝܬܬ܂ ܘܐܣܚܘܗ ܘܣܡܘܗ ܒܥܠܝܬܐ܂ 38 * ܘܫܡܥܘ ܬܠܡܝܕܐ ܕܫܡܥܘܢ ܒܠܘܕ ܡܕܝܢܬܐ ܗܘ ܕܗܘܬ ܥܠ ܓܢܒ ܝܘܦܐ܂ ܘܫܕܪܘ ܠܘܬܗ ܬܪܝܢ ܓܒܪܝܢ ܕܢܒܥܘܢ ܡܢܗ ܕܠܐ ܢܡܓܓ ܠܡܐܬܐ ܠܘܬܗܘܢ܂ 39 * ܘܩܡ ܫܡܥܘܢ ܐܙܠ ܥܡܗܘܢ܂ ܘܟܕ ܐܬܐ ܐܣܩܘܗܝ ܠܥܠܝܬܐ܂ ܘܟܢܝܫܢ ܗܘܝ ܚܕܪܘܗܝ ܟܠܗܝܢ ܐܪܡܠܬܐ ܟܕ ܒܟܝܢ ܘܡܚܘܝܢ ܠܗ ܟܘܬܝܢܐ ܘܢܚܬܐ ܕܝܗܒܐ ܗܘܬ ܠܗܝܢ ܛܒܝܬܐ ܟܕ ܚܝܐ܂ 40 * ܘܫܡܥܘܢ ܐܦܩ ܠܒܪ ܠܟܠ ܐܢܫ܂ ܘܣܡ ܒܘܪܟܘܗܝ ܘܨܠܝ܂ ܘܐܬܦܢܝ ܠܘܬ ܫܠܕܐ ܘܐܡܪ܂ ܛܒܝܬܐ ܩܘܡܝ܂ ܘܗܝ ܦܬܚܬ ܥܝܢܝܗ܂ ܘܟܕ ܚܙܬܗ ܠܫܡܥܘܢ ܝܬܒܬ܂ 41 * ܘܐܘܫܛ ܠܗ ܐܝܕܗ ܘܐܩܝܡܗ܂ ܘܩܪܐ ܠܩܕܝܫܐ ܘܠܐܪܡܠܬܐ܂ ܘܐܩܝܡܗ ܠܗܘܢ ܟܕ ܚܝܐ܂ 42 * ܘܐܫܬܡܥܬ ܗܕܐ ܒܟܠܗ ܡܕܝܢܬܐ܂ ܘܣܓܝܐܐ ܗܝܡܢܘ ܒܡܪܢ܂ 43 * ܘܗܘܐ ܒܗ ܒܝܘܦܐ ܝܘܡܬܐ ܠܐ ܙܥܘܪܝܢ܂ ܟܕ ܫܪܐ ܒܝܬ ܫܡܥܘܢ ܒܘܪܣܝܐ܂

* ܚܕܒܫܒܐ ܕܬܠܬ ܕܨܘܡܐ * ܟܙ *

ܩܦܠܐܘܢ *

1 * ܒܩܣܪܝܐ ܕܝܢ ܐܝܬ ܗܘܐ ܓܒܪܐ ܚܕ ܩܢܛܪܘܢܐ ܕܫܡܗ ܗܘܐ ܩܘܪܢܠܝܘܣ܂ ܡܢ ܐܣܦܝܪ ܗܝ ܕܡܬܩܪܝܐ ܐܝܛܠܝܩܝ܂ 2 * ܘܟܐܢ ܗܘܐ ܘܕܚܠ ܗܘܐ ܡܢ ܐܠܗܐ ܗܘ ܘܟܠܗ ܒܝܬܗ܂ ܘܥܒܕ ܗܘܐ ܙܕܩܬܐ ܣܓܝܐܬܐ ܒܥܡܐ܂ ܘܒܟܠܙܒܢ ܡܬܟܫܦ ܗܘܐ ܠܐܠܗܐ܂ 3 * ܗܢܐ ܚܙܐ ܡܠܐܟܐ ܕܐܠܗܐ ܒܚܙܘܐ ܓܠܝܐܝܬ ܐܝܟ ܒܬܫܥ ܫܥܝܢ ܒܐܝܡܡܐ܂ ܕܥܠ ܠܘܬܗ ܘܐܡܪ ܠܗ ܩܘܪܢܠܝܐ܂ 4 * ܗܘ ܕܝܢ ܚܪ ܒܗ ܘܕܚܠ ܘܐܡܪ܂ ܡܢܐ ܡܪܝ܂ ܘܐܡܪ ܠܗ ܡܠܐܟܐ܂ ܨܠܘܬܟ ܘܙܕܩܬܟ ܣܠܩܝ ܠܕܘܟܪܢܐ ܩܕܡ ܐܠܗܐ܂ 5 * ܘܗܫܐ ܫܕܪ ܓܒܪܐ ܠܝܘܦܐ ܡܕܝܢܬܐ܂ ܘܕܒܪ ܠܫܡܥܘܢ ܕܡܬܩܪܐ ܟܐܦܐ܂ 6 * ܗܐ ܫܪܐ ܒܒܝܬܗ ܕܫܡܥܘܢ ܒܘܪܣܝܐ ܗܘ ܕܒܝܬܗ ܥܠ ܝܕ ܝܡܐ܂

Et ait illi Simon; Ania, ſanat te Jeſus Chriſtus: ſurge, & ſterne lectum tuum. Eóque momento ſurrexit. Et viderunt eum omnes qui habitabant in Lud & Sarona, & converſi ſunt ad Deum. 34 35

Defunctorum. 26.

Erat autem diſcipula quædam in Joppe civitate, nomine Tabitha (*Caprea*): Hæc erat dives operibus bonis & eleemoſynis quæ faciebat. Adverſâ autem valetudine laboravit per illos dies, & mortua eſt: & lavârunt eam, poſuerúntque in cœnaculo. Et audierunt diſcipuli Simonem eſſe in Lud civitate quæ erat ad crepidinem Joppis, & miſerunt ad eum duos viros efflagitaturos ab eo ne pigeret illum eos adire. Surrexit itaque Simon, & profectus eſt cum eis: quúmque veniſſet, ſubduxerunt eum in cœnaculum: & congregatæ ſtabant in circuitu ejus omnes viduæ flentes & commonſtrantes ei tunicas & veſtimenta ea quæ ipſis dabat Tabitha dum viveret. Simon autem ejecit omnes homines foràs; & procidit in genua, & precatus eſt: converſúſque ad cadaver, ait; Tabitha, ſurge. Illa verò aperuit oculos ſuos: quúmque vidiſſet Simonem, reſedit. Et porrexit ei manum ſuam, & erexit eam: & advocavit Sanctos & viduas, eámque illis dedit viventem. Id autem innotuit per totam civitatem: & multi crediderunt in Dominum noſtrum. Fuit autem in ipſa Joppe per dies non paucos, habitans in ædibus Simonis coriarii. 36 37 38 39 40 41 42 43

Dominicâ tertiâ Jejunii. 27.

CAP. X.

CÆſareæ porrò erat vir quidem Centurio cui nomen erat Cornelius, ex cohorte illa quæ vocatur Italica. Erátque juſtus ac timens Deum, ipſe & tota ejus domus: erogabat eleemoſynas multas in populum, & in omni tempore precabatur Deum: Iſte vidit angelum Dei per viſum manifeſtè circitèr ad nonam horam interdiu, qui introiit ad eum, & dixit ei; Corneli. At ille intuitus eſt eum, timuítque, & ait; Quid eſt, Domine mi? Et dixit ei angelus; Preces tuæ & tuæ eleemoſynæ aſcenderunt in memoriam coram Deo. Nunc itaque mitte aliquos in Joppen civitatem, & accerſe Simonem qui vocatur Petra. Ecce diverſatur in ædibus Simonis coriarii illius qui degit juxta mare. 1 2 3 4 5 6

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

34 ወይቤሎ ፡ ጴጥሮስ ፡ ሔንያ ፡ ያሕይወከ ፡ እግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ተንሥእ ፡ ወስፍሕ ፡ ለከ ፡
35 አራትከ ፡ ወሶቤሃ ፡ ተንሥአ ። ወርእይዎ ፡ ኵሎሙ ፡ እለ ፡ ነበሩ ፡ በልደ ፡ ወበስሮን ፡
36 እለ ፡ ተመይጡ ፡ ኀበ ፡ እግዚእነ ። ወበኢዮጴ ፡ ሀለወት ፡ እኅት ፡ ብእሲት ፡ ማሐ
ይምንት ፡ ዘስማ ፡ ጣቢታ ፡ ዘበትርጓሜሃ ፡ ደርካስ ። ወይእቲሰ ፡ ምልዕተ ፡ ምግባራት ፡
37 ሠናያት ፡ ወምጽዋዓት ፡ እንተ ፡ ትገብር ። ወኮነት ፡ በእማንቱ ፡ መዋዕል ፡ ተሐምመ ፡
ወአልጸቀት ፡ ለሞት ፡ ወሐፀብዋ ፡ ወአንበርዋ ፡ ተሕታይ ፡ ቤት ።

Et dixit ei Petrus; Ænea, ſanat te Dominus noſter Jeſus: Surge, & extende tibi lectum tuum: & ſtatim ſurrexit. Et viderunt eum omnes, qui habitârunt in Lyda, & in Saron; qui converſi ſunt ad Dominum noſtrum. Et in Jopa fuit ſoror mulieris fidelis, cujus nomen Tabitha, quod in interpretatione ejus eſt Dorcas: & illa plena fuit operum bonorum & eleemoſynarum quas faciebat. Et fuit in illis diebus afflicta, & appropinquavit ad mortem: & laverunt eam & poſuerunt eam inferiore parte domûs. 34 35 36 37

Verſio VULGATA LATINA.

34 Et ait illi Petrus; Ænea, ſanat te Dominus Jeſus Chriſtus: ſurge, & ſter-
35 ne tibi. Et continuò ſurrexit. Et viderunt eum omnes, qui habitabant Lyd-
36 dæ, & Saronæ: qui converſi ſunt ad Dominum. In Joppe autem fuit quædam diſcipula, nomine Tabitha, quæ interpretata dicitur Dorcas. Hæc erat
37 plena operibus bonis, & eleëmoſynis, quas faciebat. Factum eſt autem in diebus illis, ut infirmata moreretur. Quam cùm laviſſent, poſuerunt eam
38 in cœnaculo. Cùm autem propè eſſet Lydda ad Joppen, diſcipuli audientes quia Petrus eſſet in ea, miſerunt duos viros ad eum, rogantes: Ne pi-
39 griteris venire uſque ad nos. Exurgens autem Petrus venit cum illis. Et cùm adveniſſet, duxerunt illum in cœnaculum: & circumſteterunt illum omnes viduæ flentes, & oſtendentes ei tunicas & veſtes, quas faciebat illis
40 Dorcas. Ejectis autem omnibus foràs, Petrus ponens genua oravit: & converſus ad corpus, dixit; Tabitha, ſurge. At illa aperuit oculos ſuos: &
41 viſo Petro, reſedit. Dans autem illi manum, erexit eam. Et cùm vocâſſet
42 Sanctos, & viduas, aſſignavit eam vivam. Notum autem factum eſt per univerſam Joppen: & crediderunt multi in Domino. Factum eſt autem, ut di- 43
es multos moraretur in Joppe, apud Simonem quendam coriarium.

CAP. X.

VIr autem quidam erat in Cæſarea, nomine Cornelius, Centurio cohortis 1
quæ dicitur Italica, Religioſus, ac timens Deum cum omni domo ſua, fa- 2
ciens eleëmoſynas multas plebi, & deprecans Deum ſemper: Is vidit in 3
viſu manifeſtè, quaſi horâ diei nonâ, Angelum Dei introëuntem ad ſe, &
dicentem ſibi; Corneli. At ille intuens eum, timore correptus, dixit; Quid 4
eſt, Domine? Dixit autem illi; Orationes tuæ, & eleëmoſynæ tuæ, aſcenderunt in memoriam in conſpectu Dei. Et nunc mitte viros in Joppen, & 5
accerſi Simonem quendam, qui cognominatur Petrus: Hic hoſpitatur apud 5
Simonem quendam coriarium, cujus eſt domus juxta mare: hic dicet tibi
quid te oporteat facere.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

34 * فقال له بطرس يا اناآه * يشفيك يسوع المسيح * انهض وابسط دارك * فقام في الحين *
35 * وابصرن جماعة القاطنين لدا وسرونه فعادوا الي الرب * وكانت في يافا تلميذة ما
36 اسمها طابيثا التي يترجم اسمها غزالة * هذه كانت مملوءة اعمالا صالحة وصدقات كانت
37 تعملها * فعرض انها في تلك الايام مرضت وماتت * فغسلوها ووضعوها في العلية *
38 * ومدينة لد تقارب يافا * فلما سمع التلاميذ ان بطرس فيها * ارسلوا اليه يسلوه الا يتاخر
39 عن العبور اليهم * فقام بطرس وجاء اليهم * فلما حصل عندهم اصعدوه الي الغرفة *
ومثل بحضرته كافة الارامل باكيات موريات اياه الحلل والثياب التي كانت الظبية تعملها
40 لهن * فاخرجهن بطرس كلهن خارجا * واحني ركبتيه وصلي * والتفت الي الجسد وقال *
41 يا طابيثا قومي * ففتحت عينيها وابصرت بطرس فجلست * فناولها يده واقامها * ثم
42 صوت بالقديسين والارامل * واقامها لديهم حية * وصار هذا الخبر معروفا في مدينة
يافا كلها * وكثيرون امنوا بالرب * تم *

* قراءة يوم الاثنين من الجمعة الرابعة بعد الفصح *

43 * تج * * واقام في يافا اياما كثيرة عند سمعان الدباغ *

* الفصل العاشر *

1 * وكان بقيسارية رجل اسمه كرنيليوس رييس مية * من العرافة الملقبة بالايطالية *
2 * متدينا حسنا وخايفا من الله مع كافة اهل منزله * صانعا صدقات كثيرة في
3 الشعب * ومتضرعا الي الله كل حين * فابصر منظرا ظاهرا عند الساعة التاسعة من
4 النهار * ملاك الله داخلا اليه وقايلا له يا كرنيليا * فلما تامله وصار خايفا قال * ما الامر
5 يا سيدي * فقال له صلواتك وصدقاتك قد صعدت قدام الله ذكرا دايما * فارسل الان
6 الي يافا رجالا * واستحضر سمعان الملقب بطرس * وهو مضاف عند رجل دباغ اسمه
سمعان * منزله عند البحر *

Huic inquit Petrus; O Ænea, ſanet te Jeſus Chriſtus, ſurge, téque ipſum extende. ſtatim ergò ſurrexit, Viditque eum cœtus habitantium Lyddæ & Saronæ, & converſi ſunt ad Dominum. Erat præterea in Japha diſcipula quædam nomine Tabitha, cujus nomen exponitur, Cerva. Hæc erat plena bonis operibus & eleemoſynis quas exercebat. Accidítque ut iis diebus ægrotaret ac moreretur: quare laverunt eam, poſueruntque in cœnaculo. Porrò urbs Lydda vicina eſt Japhæ. Cùm itaque audiſſent diſcipuli illic adeſſe Petrum, miſerunt ad eum rogantes ipſum ne pigeret migrare ad eos. Surgens ergò Petrus, venit ad illos: cumque conveniſſet eos, aſcendere fecerunt eum in cœnaculum: & adfuerunt in præſentia ejus cunctæ viduæ plorantes, & oſtendentes ei tunicas & veſtes quas Tabitha faciebat illis. Quare eduxit eas Petrus omnes foràs, & complicatis genibus, oravit: converſuſque ad corpus, ait; O Tabitha, ſurge. Aperuitque oculos ſuos, & vidit Petrum, ac ſedit. Ipſe verò, datâ illi manu, erexit eam. Tum accerſitis Sanctis ac viduis, ſtatuit eam apud ipſos vivam. Et nota facta eſt fama iſta per univerſam urbem Japha: & multi crediderunt in Dominum. Finis. 34 35 36 37 38 39 40 41 42

Lectio feriæ ſecundæ hebdomadis
quartæ poſt Paſcha.

Manſit autem in Japha dies multos apud Simonem coriarium. 43

CAP. X.

ERat autem Cæſareæ vir quidam nomine Cornelius, centurio, ex cohorte quæ vocatur Italica, Optimè ſe gerens ac timens Deum unà cum omnibus domeſticis ſuis, exercens eleemoſynas multas in populum, & deprecans Deum omni tempore. Viditque viſionem manifeſtam circa horam nonam diei, Angelum videlicet Dei ingredientem ad ſe, dicentémque ſibi, O Corneli. Quem cùm contemplatus fuiſſet, ac trepidâſſet, inquit; Quid rei eſt ô Domine mi? Ait illi; Orationes tuæ & eleemoſynæ tuæ jam aſcenderunt coram Deo in memoriam ſempiternam. Mitte modò in Japham viros, & advoca Simonem qui vocatur Petrus. Is autem diverſatur apud virum quendam coriarium nomine Simonem, cujus domicilium eſt prope mare. 1 2 3 4 5 6

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

38 እስመ ፡ ቅርብት ፡ ይእቲ ፡ ልደ ፡ ለኢዮጴ ፡ ወሰሚዖሙ ፡ አርድእት ፡ ከመ ፡ ሀለወ ፡ በህ
የ ፡ ጴጥሮስ ፡ ፈነዉ ፡ ፪ እደወ ፡ ኀቤሁ ፡ እንዘ ፡ ይስእልዎ ፡ ከመ ፡ ይምጻእ ፡
39 ህየ ፡ ወኢይትሀከይ ። ወሶበ ፡ ሰምዐ ፡ ጴጥሮስ ፡ ተንሥአ ፡ ወሖረ ፡ ምስሌሆሙ ።
ወሶበ ፡ በጽሐ ፡ ወሰድዎ ፡ ኀበ ፡ ሀለወ ፡ በድና ፡ ወአገትዎ ፡ ኵሎን ፡ አቤራት ፡ እንዘ ፡ ይ
40 በክያ ፡ ወያርእይዎ ፡ አልባሰ ፡ ወገልባቤ ፡ እንተ ፡ ገብረት ፡ ሎቱን ፡ ደርካስ ። ወሶቤ
ሃ ፡ አውፅኦሙ ፡ ጴጥሮስ ፡ አፍአ ፡ ለኵሎሙ ፡ ሰገደ ፡ በብረኪሁ ፡ ወጸለየ ፡ ወእምድኅ
ረ ፡ ጸለየ ፡ ተመይጠ ፡ ኀበ ፡ በድና ፡ ይቤ ። ጣቢታ ፡ ጣቢታ ፡ ተንሥኢ ፡ ወይእቲሰ ፡ ፈት
41 ሐት ፡ አዕይንቲሃ ፡ ርእየቶ ፡ ለጴጥሮስ ፡ ተንሥአት ፡ ወነበረት ። ወመጠዋ ፡ ለቲ ፡ እዴ
42 ሁ ፡ ወአልዐላ ፡ ወጸውዖ ፡ ቅዱሳነ ፡ አቤራተ ፡ መጠዎሙ ፡ ለይእቲ ፡ ሕያዋ ። ወተሰም
43 ዐ ፡ ነገር ፡ በኵሉ ፡ ኢዮጴ ፡ ወአምኑ ፡ ብዙኃን ፡ በእግዚእነ ። ወእምድኅረዝ ፡ ነበ
ረ ፡ ጴጥሮስ ፡ ብዙኃ ፡ መዋዕለ ፡ ብኢዮጴ ፡ ኀበ ፡ ቤተ ፡ ስምዖን ፡ ሰፋዪ ፡ አስአን ።
1 ፲ ወሀሎ ፡ ፩ ብእሲ ፡ በቂሳርያ ፡ ዘስሙ ፡ ቆርኔሌዎስ ፡ ሀቤ ፡ ምእት ፡ ዘሠራዊተ ፡
2 መንግሥት ፡ እንተ ፡ ስማ ፡ ኢጣልያ ። ብእሲ ፡ ምእመን ፡ ፈራሄ ፡ እግዚአብሔር ፡
3 ምስለ ፡ ኵሉ ፡ ሰብአ ፡ ቤቱ ፡ ገባሬ ፡ ምጽዋዕት ፡ ብዙኃ ፡ ለሕዝብ ። ወዘልፈ ፡ ይ
ስእል ፡ ወይጼሊ ፡ ኀበ ፡ እግዚአብሔር ። ወርእየ ፡ በራእይ ፡ ገሀደ ፡ ጊዜ ፡ ተስዓቱ ፡ ሰዓ
ት ፡ መልአከ ፡ እግዚአብሔር ፡ እንዘ ፡ ይበውእ ፡ ኀቤሁ ፡ ወይቤሎ ። ለቆርኔሌዎስ ።
4 ወውእቱሰ ፡ ርእዮ ፡ ደንገጸ ፡ ወፈርሃ ፡ ወይቤ ፡ ምንት ፡ አንተ ፡ እግዚኦ ። ወውእቱኒ ፡ ይቤ
5 ሎ ፡ ጸሎትከ ፡ ወምጽዋዕትከ ፡ ዐርገ ፡ ቅድመ ፡ እግዚአብሔር ፡ ለአዘክሮ ። ይእዜ
ኒ ፡ ፈኑ ፡ እደወ ፡ ውስተ ፡ ሀገረ ፡ ኢዮጴ ፡ ወጸውዖ ፡ ለስምዖንሃ ፡ ዘተሰምየ ፡ ጴጥሮስ ።
6 ወውእቱሰ ፡ የኀድር ፡ ኀበ ፡ ስምዖን ፡ ሰፋዪ ፡ አስአን ፡ ወቤቱ ፡ ቆርኔሌዎስ ፡ ቅሩብ ፡ ወ
እቱ ፡ መንገለ ፡ ባሕር ፡ ወውእቱ ፡ ይነግረከ ፡ ዘሀለወከ ፡ ትግበር ።

Quia propinqua fuit Lyda Jopæ, & quia audiviſſent diſcipuli quòd eſſet ibi Petrus, miſerunt duos viros ad eum, rogantes eum, ut veniret illuc & non cunctaretur. Et quum audiviſſet Petrus, ſurrexit, & abiit cum iis: & quum adveniſſet, adduxerunt eum ubi fuit corpus ejus, & circundiderunt eum omnes viduæ lugentes eam, & oſtendentes ei veſtimenta & pallia quæ feciſſet iis Dorcas. Et tunc ejiciens Petrus foràs omnes illos, adoravit cum genibus ſuis, & oravit: & poſtquam oráſſet, converſus ad corpus ejus dixit; Tabitha Tabitha, ſurge: & illa aperuit oculos ſuos, & videns Petrum ſurrexit & ſedit. Et tradidit ei manum ſuam, & erexit eam. Et vocans ſanctas viduas, tradidit illis eam vivam. Et auditus fuit hic ſermo in tota Jopa, & crediderunt multi in Domino noſtro. Et poſteà manſit Petrus multos dies in Jopa, apud domum Simonis ſutoris calceorum. 38 39 40 41 42 43

CAP. X.

ET fuit quidam homo in Cæſarea, cujus nomen Cornelius, centurio legionis regiæ cujus nomen erat Italia: Vir fidelis, timens Deum cum omnibus hominibus domûs ſuæ, præſtans eleëmoſynas multas populo. Et aſſiduè rogabat & orabat ad Deum: & vidit in viſione manifeſtè, tempore nonæ horæ, angelum Dei intrantem ad eum, & dicentem ei; O Corneli. Et ille videns eum obſtupuit, & timuit, & dixit ei; Quis es Domine? Et is dixit illi; Preces tuæ & eleëmoſynæ tuæ aſcenderunt in conſpectum Dei, ut recordari faciant eum. Nunc mitte homines in civitatem Jopæ, & accerſe Simonem qui nominatur Petrus: Et ipſe habitat apud Simonem ſutorem calceorum: & domus Cornelii vicina eſt mari: & ipſe nuntiabit tibi quid oportet te facere. 1 2 3 4 5 6

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ἈΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. ΙΕ΄.

Ut autem discessit angelus ille loquens Cornelio, vocatis duobus famulis
7 Ὡς δὲ ἀπῆλθεν ὁ ἄγγελος ὁ (ϑ) λαλῶν τῷ Κορνηλίῳ, φωνήσας δύο τῶν (ι) οἰκετῶν
suis, & milite pio assistentium ei, Et expositis illis
8 αὐτοῦ, καὶ στρατιώτην εὐσεβῆ τῶν προσκαρτερούντων αὐτῷ, Καὶ ἐξηγησάμενος (κ) αὐτοῖς
omnibus, misit illos in Joppen. At postridie, iter facientibus
9 ἅπαντα, ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὴν Ἰόππην. Τῇ δὲ ἐπαύριον, ὁδοιπορούντων
illis, & civitati appropinquantibus, ascendit Petrus supra domum precari,
(λ) ἐκείνων, καὶ τῇ πόλει ἐγγιζόντων, ἀνέβη Πέτρος ἐπὶ τὸ δῶμα προσεύξασθαι,
circa horam sextam. Factus est autem esuriens, & voluit gustare. Parantibus
10 περὶ ὥραν (μ) ἕκτην. Ἐγένετο δὲ πρόσπεινος, καὶ ἤθελε γεύσασθαι. Παρασκευαζόντων
autem illis, cecidit super eum mentis excessus: Et spectat cœlum apertum, &
11 δὲ (ν) ἐκείνων, ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτὸν ἔκστασις· Καὶ θεωρεῖ τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγμένον, καὶ
descendens super se vas quoddam velut linteum magnum, quatuor initiis
(ξ) καταβαῖνον ἐπ' αὐτὸν σκεῦός τι ὡς ὀθόνην μεγάλην, τέσσαρσιν (ο) ἀρχαῖς
vinctum, & demissum in terram: In quo erant omnia quadrupedia terræ,
12 δεδεμένον, καὶ καθιέμενον ἐπὶ τῆς γῆς· Ἐν ᾧ ὑπῆρχε πάντα τὰ (π) τετράποδα τῆς γῆς,
& feræ & reptilia, & volatilia cœli. Et facta est vox ad eum;
13 καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἑρπετά, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. Καὶ ἐγένετο φωνὴ πρὸς αὐτόν,
Surgens Petre, occide & manduca. At Petrus ait; Nequaquam, Domine: quia nunquam
14 Ἀναστὰς Πέτρε, θῦσον καὶ φάγε. Ὁ δὲ Πέτρος εἶπε, Μηδαμῶς, Κύριε, ὅτι οὐδέποτε
manducavi omne commune aut immundum. Et vox iterùm ex secundo ad eum;
15 ἔφαγον πᾶν κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον. Καὶ φωνὴ πάλιν ἐκ δευτέρου πρὸς αὐτόν,
Quæ Deus purificavit, tu ne commune dic. Hoc autem factum est per ter: Et rursum
16 Ἃ ὁ Θεὸς (ρ) ἐκαθάρισε, σὺ μὴ κοίνου. Τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς· (σ) καὶ πάλιν
receptum est vas in cœlum. Ut autem in seipso hæsitaret Petrus quidnam esset
17 ἀνελήφθη τὸ σκεῦος εἰς τὸν οὐρανόν. Ὡς δὲ ἐν ἑαυτῷ διηπόρει ὁ Πέτρος τί ἂν εἴη
visio quam vidisset, & ecce viri missi à Cornelio, inquirentes
τὸ ὅραμα ὃ εἶδε, (τ) καὶ ἰδοὺ οἱ ἄνδρες οἱ ἀπεσταλμένοι ἀπὸ τοῦ Κορνηλίου, διερωτήσαντες

domum Simonis, astiterunt ad vestibulum. Et vocantes interro-
τὴν οἰκίαν (υ) Σίμωνος, ἐπέστησαν ἐπὶ τὸν πυλῶνα. Καὶ φωνήσαντες ἐπυν- 18
gabant si Simon cognominatus Petrus illic hospitatur. At Petro cogi-
θάνοντο εἰ Σίμων ὁ ἐπικαλούμενος Πέτρος ἐνθάδε ξενίζεται. Τοῦ δὲ Πέτρου (φ) ἐνθυμου- 19
tante de visione, dixit ei Spiritus; Ecce viri tres quærunt te.
μένου περὶ τοῦ ὁράματος, εἶπεν (χ) αὐτῷ τὸ Πνεῦμα, Ἰδοὺ ἄνδρες τρεῖς ζητοῦσί σε.
Sed surgens descende, & vade cum eis, nihil ambigens, quia ego
Ἀλλὰ ἀναστὰς κατάβηθι, καὶ πορεύου σὺν αὐτοῖς μηδὲν διακρινόμενος, (ψ) διότι ἐγὼ 20
misi illos. Descendens autem Petrus ad viros missos à
ἀπέσταλκα αὐτούς. Καταβὰς δὲ Πέτρος πρὸς τοὺς (ω) ἄνδρας τοὺς ἀπεσταλμένους ἀπὸ 21
Cornelio ad ipsum, dixit; Ecce ego sum quem quæritis: quæ causa propter quam adestis?
τοῦ Κορνηλίου πρὸς αὐτόν, εἶπεν, Ἰδοὺ ἐγώ εἰμι ὃν ζητεῖτε· τίς ἡ αἰτία δι' ἣν πάρεστε;
Ii verò dixerunt; Cornelius centurio, vir justus & timens Deum,
Οἱ δὲ (α) εἶπον, Κορνήλιος ἑκατοντάρχης, ἀνὴρ δίκαιος καὶ φοβούμενος τὸν Θεόν, 22
testimonio ornatúsque ab universa gente Judæorum, divinitùs admonitus est ab angelo sancto
μαρτυρούμενός τε ὑπὸ ὅλου τοῦ ἔθνους τῶν Ἰουδαίων, ἐχρηματίσθη ὑπὸ ἀγγέλου ἁγίου
accersiri te in domum suam, & audire verba abs te. Introvocans
μεταπέμψασθαί σε εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἀκοῦσαι ῥήματα παρὰ σοῦ. Εἰσκαλεσάμενος 23
ergò eos, recepit hospitio. At sequenti die Petrus exiit cum illis, & quidam
οὖν αὐτοὺς ἐξένισε. Τῇ δὲ (β) ἐπαύριον ὁ Πέτρος ἐξῆλθε σὺν αὐτοῖς, καί τινες
fratrum ab Joppe comitati sunt eum. Et alterâ die introierunt
τῶν ἀδελφῶν τῶν (γ) ἀπὸ τῆς Ἰόππης συνῆλθον αὐτῷ. (δ) Καὶ τῇ ἐπαύριον εἰσῆλθον 24
in Cæsaream: At Cornelius erat expectans eos, convocans cognatos
εἰς τὴν Καισάρειαν· ὁ δὲ Κορνήλιος ἦν προσδοκῶν αὐτούς, συγκαλεσάμενος τοὺς συγγενεῖς
suos, & necessarios amicos. Ut autem factum est ingredi Petrum, occurrens
αὐτοῦ, καὶ τοὺς ἀναγκαίους φίλους. Ὡς δὲ ἐγένετο (ε) εἰσελθεῖν τὸν Πέτρον, συναντήσας 25
ei Cornelius, procidens ad pedes, adoravit.
αὐτῷ ὁ Κορνήλιος, πεσὼν ἐπὶ τοὺς πόδας, προσεκύνησεν.

MS.A. (ϑ) λαλῶν αὐτῷ, φωνήσας (ι) οἰκετῶν, καὶ (κ) ἅπαντα αὐτοῖς, (λ) αὐτῶν καὶ (μ) ἕκτην τῆς ἡμέρας. (ν) αὐτῶν, ἐγένετο ἐπ' αὐτὸν (ξ) καταβαῖνον σκεῦός (ο) ἀρχαῖς καθιέμενον (π) τετράποδα καὶ ἑρπετὰ τῆς γῆς, καὶ πετεινὰ (ρ) ἐκαθέρισεν, (σ) καὶ εὐθὺς ἀνελήμφθη (τ) ἰδοὺ (υ) τοῦ Σίμωνος, (φ) διενθυμουμένου (χ) τὸ Πνεῦμα αὐτῷ, (ψ) ὅτι (ω) ἄνδρας, εἶπεν, Ἰδοὺ (α) εἶπαν, (β) ἐπαύριον ἀναστὰς ἐξῆλθεν (γ) ἀπὸ Ἰόππης (δ) Τῇ δὲ ἐπαύριον (ε) τοῦ εἰσελθεῖν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

7 * ܘܟܕ ܐܙܠ ܠܗ ܡܠܐܟܐ ܕܡܡܠܠ ܥܡܗ. ܩܪܐ ܬܪܝܢ ܡܢ ܒܢܝ ܒܝܬܗ. ܘܦܠܚܐ ܚܕ ܕܕܚܠ
8 ܠܐܠܗܐ ܕܡܫܡܫ ܗܘܐ ܠܗ. * ܘܐܫܬܥܝ ܠܗܘܢ ܟܠ ܡܕܡ ܕܚܙܐ. ܘܫܕܪ ܐܢܘܢ ܠܝܘܦܐ.
* ܕܫܠܝܚܐ. ܘܕܥܪܘܒܬܐ ܕܐܝܪ * ܟܚ *
9 * ܘܠܝܘܡܐ ܐܚܪܢܐ ܟܕ ܗܢܘܢ ܪܕܝܢ ܒܐܘܪܚܐ ܘܡܬܩܪܒܝܢ ܠܡܕܝܢܬܐ. ܣܠܩ ܫܡܥܘܢ ܠܐܓܪܐ
10 ܕܢܨܠܐ ܒܫܬ ܫܥܝܢ. * ܘܟܦܢ ܘܨܒܐ ܗܘܐ ܕܢܠܥܤ. ܘܟܕ ܗܢܘܢ ܡܛܝܒܝܢ ܠܗ. ܢܦܠܬ
11 ܥܠܘܗܝ ܬܡܗܐ. * ܘܚܙܐ ܫܡܝܐ ܕܦܬܝܚܝܢ. ܘܡܐܢܐ ܚܕ ܐܣܝܪ ܒܐܪܒܥ ܦܢܝܬܗ. ܘܕܡܐ
12 ܗܘܐ ܠܟܬܢܐ ܪܒܐ. ܘܢܚܬ ܗܘܐ ܡܢ ܫܡܝܐ ܥܠ ܐܪܥܐ. * ܘܐܝܬ ܗܘܐ ܒܗ ܟܠܗܘܢ ܚܝܘܬܐ
13 ܕܐܪܒܥ ܪܓܠܝܢ ܘܪܚܫܐ ܕܐܪܥܐ ܘܦܪܚܬܐ ܕܫܡܝܐ. * ܘܩܠܐ ܐܬܐ ܠܗ ܕܐܡܪ. ܫܡܥܘܢ. ܩܘܡ
14 ܢܟܘܤ ܘܐܟܘܠ. * ܫܡܥܘܢ ܕܝܢ ܐܡܪ. ܚܤ ܠܝ ܡܪܝ. ܕܡܡܬܘܡ ܠܐ ܐܟܠܬ ܟܠ ܕܛܢܦ ܘܕܛܡܐ.
15 16 * ܘܬܘܒ ܩܠܐ ܕܬܪܬܝܢ ܙܒܢܝܢ ܗܘܐ ܠܗ. ܕܡܕܡ ܕܐܠܗܐ ܕܟܝ. ܐܢܬ ܠܐ ܬܛܢܦ. * ܗܕܐ ܕܝܢ ܗܘܬ
17 ܬܠܬ ܙܒܢܝܢ. ܘܐܣܬܠܩ ܠܗ ܡܐܢܐ ܠܫܡܝܐ. * ܘܟܕ ܡܬܕܡܪ ܫܡܥܘܢ ܒܢܦܫܗ ܘܡܢܘ
ܚܙܘܐ ܕܚܙܐ. ܩܡܘ ܓܒܪܐ ܗܢܘܢ ܕܫܕܝܪܝܢ ܗܘܘ ܡܢ ܩܘܪܢܠܝܘܤ. ܘܫܐܠܘ ܥܠ ܒܝܬܐ
18 ܕܫܡܥܘܢ. * ܘܐܬܘ ܘܩܡܘ ܥܠ ܬܪܥܐ ܕܕܪܬܐ. ܘܩܥܝܢ ܗܘܘ ܬܡܢ ܘܡܫܬܐܠܝܢ. ܐܢ
19 ܫܡܥܘܢ ܕܡܬܩܪܐ ܟܐܦܐ ܬܡܢ ܫܪܐ. * ܘܟܕ ܫܡܥܘܢ ܗܘܐ ܡܬܪܢܐ ܒܚܙܘܐ. ܐܡܪ ܠܗ ܪܘܚܐ.
20 ܗܐ ܓܒܪܐ ܬܠܬܐ ܒܥܝܢ ܠܟ. * ܩܘܡ ܚܘܬ ܘܐܙܠ ܥܡܗܘܢ ܟܕ ܠܐ ܡܬܦܠܓ ܪܥܝܢܟ.
21 ܡܛܠ ܕܐܢܐ ܗܘ ܫܕܪܬ ܐܢܘܢ. * ܘܢܚܬ ܫܡܥܘܢ ܠܘܬ ܓܒܪܐ ܗܢܘܢ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ.
22 ܐܢܐ ܗܘ ܕܒܥܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܐܝܕܐ ܗܝ ܥܠܬܐ ܕܡܛܠܬܗ ܐܬܝܬܘܢ. * ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܓܒܪܐ ܚܕ
ܕܫܡܗ ܩܘܪܢܠܝܘܤ ܩܢܛܪܘܢܐ ܟܐܢܐ ܘܕܚܠ ܠܐܠܗܐ. ܘܡܣܗܕܝܢ ܥܠܘܗܝ ܟܠܗ ܥܡܐ
ܕܝܗܘܕܝܐ. ܐܬܐܡܪ ܠܗ ܒܚܙܘܐ ܡܢ ܡܠܐܟܐ ܩܕܝܫܐ. ܕܢܫܕܪ ܢܝܬܝܟ ܠܒܝܬܗ. ܘܢܫܡܥ
23 ܡܠܬܐ ܡܢܟ. * ܘܐܥܠ ܐܢܘܢ ܫܡܥܘܢ. ܘܩܒܠ ܐܢܘܢ ܐܝܟܐ ܕܫܪܐ ܗܘܐ. ܘܩܡ ܠܝܘܡܐ
24 ܐܚܪܢܐ. ܘܢܦܩ ܘܐܙܠ ܥܡܗܘܢ. ܘܐܙܠܘ ܥܡܗ ܐܢܫ ܐܢܫ ܡܢ ܐܚܐ ܕܝܘܦܐ. * ܘܠܝܘܡܐ
ܐܚܪܢܐ ܥܠܘ ܠܩܤܪܝܐ. ܩܘܪܢܠܝܘܤ ܕܝܢ ܡܩܒܠ ܗܘܐ ܠܗܘܢ. ܟܕ ܡܟܢܫܝܢ ܠܗ ܟܠܗܘܢ
25 ܒܢܝ ܛܘܗܡܗ. ܘܐܦ ܪܚܡܘܗܝ ܘܡܫܬܘܕܥܢܐ ܕܐܝܬ ܗܘܘ ܠܗ.
* ܕܬܠܬܐ ܒܫܒܐ ܩܕܡܝܐ ܕܨܘܡܐ * ܟܛ *
* ܘܟܕ ܥܐܠ ܫܡܥܘܢ. ܐܪܥܗ ܩܘܪܢܠܝܘܤ. ܘܢܦܠ ܣܓܕ ܥܠ ܪܓܠܘܗܝ.

* Quumque discessisset angelus qui alloquebatur eum, vocavit duos ex vernis suis, & ministrum quendam timentem Deum, qui assistebat ipsi. 7 Et narravit eis quicquid viderat, misítque eos in Joppen. 8

Apostolorum, & feriâ sextâ Auri.28.

* Postero autem die quum illi pergerent in via, 9 & appropinquarent civitati, Simeon conscendit tectum, ut precaretur horâ sextâ. Esuriit autem, 10 volebátque manducare: quúmque illi pararent ei, incidit in eum mentis excessus. Et suspexit cœlos apertos, 11 & vas quoddam devinctum quatuor angulis, erátque simile linteo magno, & demittebatur à cœlo in terram. Erant autem in eo omnia ani- 12 mantia quadrupedia, & reptilia terræ, & volucres cœli. Vóxque pervenit ad eum, di- 13 cens; Simon, surge, macta & manduca. At 14 Simon dixit; Absit, Domine mi: quia nunquam comêdi quicquam commune & & immundum. Et iterum secundâ vice vox ex- 15 titit ad eum, Ea quæ Deus mundavit, tu ne profanes. Hoc autem factum est tribus vi- 16 cibus: & sublatum est vas in cœlum. Quúmq; 17 miraretur Simon apud se quænam esset illa visio quam viderat, accesserunt viri illi qui missi fuerant à Cornelio, & percontati sunt de domo in qua diversabatur Simon: Vene- 18 rúntque, & substiterunt pro foribus atrii: & clamabant ibi, ac percontabantur an Simon qui vocatur Petra, illic diversaretur. Quúmq; 19 Simon meditaretur visionem, dixit ei Spiritus; Ecce tres viri quærunt te: Surge, de- 20 scende & proficiscere cum eis, nihil mente tuâ ambigens, quandoquidem ego misi eos. Tunc descendit Simon ad viros illos, & dixit 21 eis; Is sum quem quæritis: quæ causa est propter quam venistis? Cui dicunt, Viro 22 cuidam nomine Cornelio centurioni timenti Deum, ac de quo *honorificum* fert testimonium tota gens Judæorum, dictum est per visioné ab angelo sancto, ut mittens introducat te domum suam, & audiat sermonem à te. Et introduxit eos Simon, eósq; excepit ubi 23 diversabatur. Deinde surrexit postero die, exiítque & profectus est cum eis, & comitati sunt eos nonnulli ex fratribus Joppensibus. Postridiè verò ingressi sunt Cæsaream. Cor- 24 nelius autem præstolabatur eos, congregatis ad se omnibus filiis cognationis suæ, necnon amicis, & necessariis quos habebat.

Tertiâ feriâ, primâ Jejunii.29.

Quúmq; introiret Simon, occurrit ei Corne- 25 lius, & procidens adoravit ad pedes ejus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

7 ወሶበ፡ ሖረ፡ መልአክ፡ ዘነበበ፡ ወጸውአ፡ ፪ ሐራ፡ እምሰብአ፡ ቤቱ፡ ፈራሕየ
8 ነ፡ እግዚአብሔር፡ እምእለ፡ ይትቀነዩ፡ ሎቱ፡፡ ወሶበ፡ ዜነዎሙ፡ ኵሎ፡ ዘኮነ፡
9 ፈነዎሙ፡ ኢዮጴ፡፡ ወበሳኒታ፡ ሖሩ፡ እለ፡ ተፈነው፡ ወእንዘ፡ ሀለው፡ በፍኖት፡
ቀረበ፡ ሀገር፡ ወዐርገ፡ ጴጥሮስ፡ ውስተ፡ መልዕልት፡ ከመ፡ ይጸሊ፡ በጊዜ፡ ፮ ሰ
10 ዓት፡፡ ወሶበ፡ ርኅበ፡ ኀሠሠ፡ ይብላዕ፡፡ ወእምከመ፡ አስተደለው፡ ሎቱ፡ መ
11 ጽአ፡ ላዕሌሁ፡ ግዕዘ፡ ኅሊና፡፡ ወርእየ፡ ሰማየ፡ ርኁወ፡ እንዘ፡ ይወርድ፡ እምሰማ
ይ፡ ንዋየ፡ ለበሕ፡ ከመ፡ ምጥሕት፡ ዐቢይ፡ ዘ፬ ማዕዘኒሁ፡ እንዘ፡ ይወርድ፡
እምሰማይ፡፡

Et quum discessisset angelus, qui loquutus erat ei, tum vocavit duos milites ex 7 *hominibus domûs ejus, timentes Deum ex iis qui serviebant ei. Et quum* 8 *narrâsset iis totum quod factum fuerat, misit eos Jopen. Et postridiè profe-* 9 *cti sunt qui missi erant, & persistentes in via propè fuit civitas: & ascendit Petrus in superiora ut oraret in tempore sextæ horæ. Et quum esuriret* 10 *voluit edere: & dum pararent ei, venit super eum defectus mentis. Et vi-* 11 *dit cœlum apertum, & descendens à cœlo vas fictile, ut linteum magnum quatuor angulis descendens à cœlo.*

Deest versus duodecimus.

Versio VULGATA LATINA.

7 Et cùm discessisset Angelus, qui loquebatur illi, vocavit duos domesticos 8 suos, & militem metuentem Dominum, ex his qui illi parebant. Quibus 9 cùm narrâsset omnia, misit illos in Joppen. Posterâ autem die iter illis facientibus, & appropinquantibus civitati, ascendit Petrus in superiora ut ora- 10 ret circa horam sextam. Et cùm esuriret, voluit gustare. Parantibus autem 11 illis, cecidit super eum mentis excessus: Et vidit cœlum apertum, & descendens vas quoddam, velut linteum magnum, quatuor initiis submitti de 12 cœlo in terram, In quo erant omnia quadrupedia, & serpentia terræ, & 13 volatilia cœli. Et facta est vox ad eum; Surge, Petre, occîde, & mandu- 14 ca. Ait autem Petrus; Absit, Domine, quia nunquam manducavi omne 15 commune & immundum. Et vox iterùm secundò ad eum; Quod Deus pu- 16 rificavit, tu commune ne dixeris. Hoc autem factum est per ter: & sta- 17 tim receptum est vas in cœlum. Et dum intra se hæsitaret Petrus, quidnam esset visio, quam vidisset: ecce viri, qui missi erant à Cornelio, inquirentes domum Simonis, astiterunt ad januam. Et cùm vocâssent, inter- 18 rogabant, si Simon, qui cognominatur Petrus, illic haberet hospitium. Petro autem cogitante de visione, dixit Spiritus ei; Ecce viri tres quærunt 19 te. Surge itaque, descende, & vade cum eis nihil dubitans: quia ego misi 20 illos. Descendens autem Petrus ad viros, dixit; Ecce ego sum, quem quæ- 21 ritis: quæ causa est, propter quam venistis? Qui dixerunt; Cornelius 22 Centurio, vir justus, & timens Deum, & testimonium habens ab universa gente Judæorum, responsum accepit ab Angelo sancto, accersire te in domum suam, & audire verba abs te. Introducens ergò eos, recepit hospi- 23 tio. Sequenti autem die surgens profectus est cum illis: & quidam ex fratribus ab Joppe comitati sunt eum. Alterâ autem die introivit Cæsaream. 24 Cornelius verò expectabat illos, convocatis cognatis suis, & necessariis amicis. Et factum est cùm introîsset Petrus, obvius venit ei Cornelius, & 25 procidens ad pedes ejus adoravit.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

7 * فلما انصرف الملاك عن مخاطبة كرنيليوس * صوت باثنين من عبيده وجندي حسن
8 الديانة من الذين يلازمونه * وحدثهم بجميع ما قيل له * وارسلهم الى يافا * وفي الغد بينما
9 هم ماشين في الطريق وقد قاربوا المدينة * صعد بطرس الى السطح يصلي عند الساعة
10 السادسة * وجاع كثيرا واثر ان ياكل * وبينما اولائك يصلحون الطعام سقطت عليه
11 شخصة * وابصر السماء مفتوحة * ووعاء ما هابطا لديه كسنية عظمة مربوطة باربع اطرافها
12 13 ومعلقة على الارض * وكان فيها كل دواب اربع الارجل والوحوش والدواب وطير السماء * وصار
14 اليه صوت * يا بطرس قم اذبح وكل * فقال بطرس * لا البتة يا رب * لانني ما اكلت قط نجسا
15 ولا دنسا * فصار اليه صوت من ثانية ايضا * الاشياء التي قد طهرها الله لا تنجسها انت *
16 17 * هذا الامر صار ثلثا * وصعد الوعاء ايضا الى السماء * تم * واذ حار بطرس في ذاته
ان ماذا عسا يكون الرويا الذي ابصر * اذا بالرجال الذي ارسلهم كرنيليوس يسالون
18 عن منزل سمعن وقد وقفوا بالباب * ثم صوتوا يستخبرون ان كان سمعن الملقب بطرس
19 20 مضافا هاهنا * وبينما بطرس متفكرا في الرويا * قال له الروح * رجال يطلبونك * لكن قم فانزل
معهم غير مرتاب او منقسم لشي ما * فاني انا ارسلتهم *

* الثلثا من جمعة النصف اعني الخمسين *

21 *كد* * ولما نزل بطرس الى الرجال * قال هاانذا الذي تطلبونه * ما السبب الذي
22 من اجله حضرتم * فقالوا كرنيليوس رييس المائة رجل صديق وخايف من الله *
يشهد له بالفضل كل امة اليهود * اوحي اليه ملاك قدس يامر ان يستحضرك الى منزله
23 ويسمع منك اقوالك * فاضافهم * وفي الغد خرج بطرس معهم * وقوم من الاخوة الذين
24 من يافا ذهبوا معه * وغداة دخلوا الى قيسارية * وكان كرنيليوس ينتظرهم قد استدعى
25 كافة انسبائه واصدقائه المصافين اليه * فلما كان دخول بطرس استقبله كرنيليوس
جاثيا على قدميه ساجدا *

Cùm ergò discessisset angelus ab alloquêdo 7 *Cornelio, accersivit duos è famulis suis, & militem probatæ vitæ ex iis qui præsto sibi erant: Et narrans eis quæcunque* 8 *dicta sibi fuerant, misit eos in Japham. Postridiè verò dum illi ambularent in* 9 *via, & jam propinqui essent urbi, ascendit Petrus in tectum oraturus circa horam sextam. Et multùm esuriens, opta-* 10 *vit comedere. Et dum illi cibum pararent, incidit in eum extasis: Vidit-* 11 *que cœlum apertum, et vas quoddam ad se delabens, simile linteo maximo, quatuor extremitatibus suis alligatum, et suspensum super terram: Erántque* 12 *in eo cuncta quadrupedia terræ, et bestiæ, et reptilia, atque volatilia cœli. Factáque est ad eum vox, O Pe-* 13 *tre, surge, macta et comede. Ait* 14 *Petrus; Nullo modò ô Domine, non enim comedi unquam immundum neque pollutum. Et facta est adhuc ad* 15 *eum vox secundâ vice, Res quas Deus purificavit, tu ne contamines. Hoc* 16 *negotium ter accidit, ascendítque vas rursùs in cœlum.* Finis. *Et dum hæ-* 17 *sitaret Petrus apud se, quidnam fortè sibi vellet visum quod viderat, ecce viri quos miserat Cornelius, percontabantur de domo Simonis, et jam steterant ad januam, Et evocantes* quem- 18 piam, *sciscitabantur,* dicentes; *Num Simon qui cognominatur Petrus, hic hospitatur? Dúmque Petrus medita-* 19 *retur visionem, dixit ei Spiritus; Ecce viri quærunt te. Surge itaque, et* 20 *descende cum eis nil hæsitans aut dubitans ob rem ullam, quoniam ego misi illos.*

Feriâ tertiâ hebdomadis mediæ inter dies Pentecostes.

Cùmque descendisset Petrus ad viros 21 *illos, ait; Ecce me quem petitis, quænam est causa propter quam adestis? Dixerunt; Cornelio Centurioni, viro* 22 *justo ac timenti Deum, cujus virtuti attestatur universa plebs Judæorum, revelavit angelus sanctus & præcepit ut te ducendum curaret in domum suam, audirétque à te sermones tuos. Quarè hospitio recepit eos, & postri-* 23 *diè egressus est Petrus cum eis, & quidam ex fratribus qui erant ex Japha, abierunt cum eo: Et postero die in-* 24 *gressi sunt Cæsaream. Porrò Cornelius expectabat eos, jamque convocaverat omnes cognatos & amicos suos sibi* 25 *conjunctos. Et cùm instaret tempus introitûs Petri, occurrit ei Cornelius procidens ad pedes ejus, et adorans.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

13 ወመጽአ፡ ቃል፡ ለዐሌሁ፡ ዘይብል፡ ተንሥእ፡ ጴጥሮስ፡ ሕርድ፡ ወብላዕ፡፡
14 ወአውሥአ፡ ጴጥሮስ፡ ወይቤ፡ ሐሰ፡ ሊተ፡ እግዚኦ፡ እስመ፡ አልቦ፡ ግሙራ፡ ርኩስ፡ ዘ
15 ቦአ፡ ውስተ፡ አፉየ፡ ወበላዕኩ፡፡ ወካዕበ፡ መጽአ፡ ቃል፡ ዓዲ፡ ለዐሌሁ፡ ዘይ
16 ብል፡፡ ዘአግዚአብሔር፡ አስተናጽሐ፡ አንተ፡ ኢታርኩስ፡፡ ወሠልሰ፡ ይቤሎ፡ ከመ
17 ዝ፡ ወግብተ፡ ተመይጠ፡ ውስተ፡ ሰማይ፡ ውእቱ፡ ንዋየ፡ ለበሕ፡፡ ወእንዘ፡ ዘን
ተ፡ ያንክር፡ ለሊሁ፡ ጴጥሮስ፡ ወይናፍቅ፡ በእንተ፡ ውእቱ፡ ራእይ፡ ዘርእየ፡ ወናሁ፡ እ
ሉ፡ እደው፡ እለ፡ ተፈነው፡ እምኀበ፡ ቆርኔሌዎስ፡ እንዘ፡ የኀሥሡ፡ ቤቶ፡ ለስምዖን፡ ቆ
18 ሙ፡ ኀበ፡ አንቀጽ፡፡ ጸርሑ፡ ወሰአሉ፡ ለእመሁ፡ ስምዖን፡ ዘተሰምየ፡ ጴጥሮስ፡፡
19 [በህየ፡ ኅደረ፡] ወውእቱሰ፡ መከን፡ ኀበ፡ ይጸርሁ፡ መኀደሩ፡ ለጴጥሮስ፡፡ ወጴጥሮስሰ፡
እንዘ፡ ዓዲሁ፡ ይሄሊ፡ በእንተ፡ ውእቱ፡ ራእይ፡ ይቤሎ፡ መንፈስ፡ ናሁ፡ ፫ ዕደ
20 ው፡ የኀሥሡከ፡፡ ተንሥእ፡ እንከ፡ ወውረድ፡ ወሖር፡ ምስሌሆሙ፡ እንዘ፡ ኢትና
21 ፍቅ፡ ወኢምንተኒ፡ እስመ፡ አነ፡ ፈነውክዎሙ፡፡ ወወረደ፡ ጴጥሮስ፡ እምሰአለ፡ ተ
ስለስ፡ ኀበ፡ እሉ፡ እደው፡ ይቤሎሙ፡ ናሁ፡ አነ፡ ውእቱ፡ ዘተኀሥሡ፡ በእንተ፡ ምን
22 ት፡ ነገር፡ ዘመጻእክሙ፡ ዝየ፡፡ ወእሉሂ፡ ይቤልዎ፡ ቆርኔሌዎስ፡ ኀቤ፡ ምእት፡ ብ
እሲ፡ ጻድቅ፡ ወፈራሄ፡ እግዚአብሔር፡ ወቦቱ፡ ሰማዕት፡ እምኵሉ፡ ሕዝበ፡ አይሁ
ድ፡ ሰሚዖ፡ ቃለ፡ እመልአክ፡ ቅዱስ፡ ፈነወነ፡ ከመ፡ ይጸውእከ፡ ውስተ፡ ቤቱ፡ ወይስ
23 መእ፡ ቃለ፡ እምኔከ፡፡ ወአግብኦሙ፡ ውስተ፡ ቤቱ፡ ወተወከፎሙ፡ ወበሳኒታ፡ ተን
ሢኦ፡ ወሖረ፡ ምስሌሆሙ፡፡ ወቦ፡ እምአኀው፡ ተለውዎ፡ እምኢዮጴ፡ ወሖሩ፡ ምስሌ
24 ሁ፡፡ ወበሳኒታ፡ ቦአ፡ ቂሳርያ፡ ወቆርኔሌዎስኒ፡ ነበረ፡ እንዘ፡ ይጸንሖሙ፡፡ ወጸውአ፡
25 አዝማዲሁ፡ ወፍቁራኒሁ፡፡ እለ፡ ይበቍዕዎ፡፡ ወኮነ፡ ሶበ፡ ይበውእ፡ ጴጥሮስ፡ ተ
ቀበሎ፡ ቆርኔሌዎስ፡ ወወድቀ፡ ኀበ፡ እገሪሁ፡ ወሰገደ፡ ሎቱ፡፡

Et venit vox super eum dicens; Surge Petre, macta, & vescere. Et respon- 13 *dit Petrus & dixit; Absit à me Domine, quia non fuit unquam pollutum quod intra-* 14 *vit in os meum, & edi. Et iterùm venit vox rursùs super eum, dicens;* 15 *Quæ Deus purgavit, tu ne polluito. Et tertiò dixit ei similiter: & subitò* 16 *reversum est in cœlum illud vas fictile. Et dum hoc miraretur ipse Petrus,* 17 *& hæsitaret de illa visione quam vidisset, & ecce illi viri qui missi erant à Cornelio, quærentes domum Simonis, steterunt ad januam. Et clama-* 18 *runt, & interrogârunt si Simon qui nominatur Petrus,* illic diversaretur: *& ille locus ubi clamabant, diversorium* fuit *Petri. Et Petro adhuc persistente* 19 *in meditatione hujus visionis, dixit ei Spiritus; Ecce tres viri quærunt te. Surge igitur, & descende, & proficiscere cum iis non ambigens quicquam,* 20 *quia ego misi eos. Et descendit Petrus à tabulato tertio,* ad locum *ubi illi* 21 *viri erant, dicens iis; Ecce ego is sum quem quæritis: propter quam causam venistis huc? Et illi dixerunt; Cornelius centurio, vir justus, & timens De-* 22 *um, & habens testimonium à tota gente Judæorum, audiens sermonem ab angelo sancto, misit nos, ut accerseret te in domum ejus, & ut audiret sermonem à te. Et duxit eos in domum suam, & recepit eos* hospitio: *& postri-* 23 *diè surrexit, & profectus est cum iis: & quidam ex fratribus sequuti sunt eum à Joppa, & profecti sunt cum eo. Et postridiè intravit Cæsaream, &* 24 *Cornelius mansit expectans eos, & convocaverat cognatos suos, & amicos suos necessarios sibi. Et factum est quum introîsset Petrus, occurrit ei Cornelius, & cecidit ad pedes ejus, & adoravit eum.* 25

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. ΙΕ΄.

At Petrus eum elevavit, dicens; Surge: & ego ipse homo sum. Et
26 27 Ὁ δὲ Πέτρος (ζ) αὐτὸν ἤγειρε, λέγων, Ἀνάστηθι· κἀγὼ αὐτὸς ἄνθρωπός εἰμι. Καὶ
colloquens ei, intravit, & invenit conventos multos: Dixitque ad illos;
28 συνομιλῶν αὐτῷ, εἰσῆλθε, καὶ εὑρίσκει συνεληλυθότας πολλούς. Ἔφη τε πρὸς αὐτούς,
Vos scitis ut nefas est viro Judæo, conjungi aut accedere alienigenæ:
Ὑμεῖς ἐπίστασθε ὡς ἀθέμιτόν ἐστιν ἀνδρὶ Ἰουδαίῳ, κολλᾶσθαι ἢ προσέρχεσθαι ἀλλοφύλῳ·
Et mihi Deus ostendit, neminem communem aut immundum dicere hominem.
(η) καὶ ἐμοὶ ὁ Θεὸς ἔδειξε, μηδένα κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον λέγειν ἄνθρωπον.
Ideò & incontradicenter veni accersitus: interrogo ergò, cui causæ accer-
29 Διὸ καὶ ἀναντιῤῥήτως ἦλθον μεταπεμφθείς· πυνθάνομαι οὖν, τίνι λόγῳ μετεπέμ-
sistis me? Et Cornelius ait; A nudiusquarta die usque ad hanc horam
30 ψασθέ με; Καὶ ὁ Κορνήλιος ἔφη, Ἀπὸ τετάρτης ἡμέρας μέχρι ταύτης τῆς ὥρας
eram jejunans, & nonâ horâ orans in domo mea: & ecce vir
ἤμην νηστεύων, καὶ τὴν (θ) ἐννάτην ὥραν προσευχόμενος ἐν τῷ οἴκῳ μου· καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ
stetit ante me in veste splendida, Et ait; Corneli, exaudita est tua oratio,
31 ἔστη ἐνώπιόν μου ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ, Καί φησι, Κορνήλιε, εἰσηκούσθη σου ἡ προσευχή,
& eleemosynæ tuæ cõmemoratæ sunt in conspectu Dei. Mitte ergò in Joppen,
32 καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἐμνήσθησαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Πέμψον οὖν εἰς Ἰόππην,
& accerse Simonem, qui cognominatur Petrus: hic hospitatur in domo Simonis
καὶ μετακάλεσαι Σίμωνα ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος· οὗτος ξενίζεται ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος
coriarii juxta mare, qui adveniens loquetur tibi. Ex eadem ergò misi
33 βυρσέως παρὰ (ι) θάλασσαν, ὃς παραγενόμενος λαλήσει σοι. Ἐξαυτῆς οὖν ἔπεμψα
ad te: tuque benè fecisti adveniens. Nunc ergò omnes nos coram
πρός σε· σύ τε καλῶς ἐποίησας παραγενόμενος. Νῦν οὖν πάντες ἡμεῖς ἐνώπιον
Deo adsumus, audire omnia præcepta tibi à Deo. Aperiens autem
34 τοῦ Θεοῦ πάρεσμεν, (κ) ἀκοῦσαι πάντα τὰ προστεταγμένα σοι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Ἀνοίξας δὲ
Petrus os, dixit; In veritate deprehendo quia non est personarum acceptor
Πέτρος τὸ (λ) στόμα, εἶπεν, Ἐπ' ἀληθείας καταλαμβάνομαι ὅτι οὐκ ἔστι προσωπολήπτης
Deus: Sed in omni gente timens eum, & operans justitiam,
ὁ Θεός, (μ) Ἀλλ' ἐν παντὶ ἔθνει ὁ φοβούμενος αὐτόν, καὶ ἐργαζόμενος δικαιοσύνην, 35
acceptus illi est. Verbum quod misit filiis Israël, annuntians
δεκτὸς αὐτῷ (ν) ἐστί. Τὸν λόγον ὃν ἀπέστειλε τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ, εὐαγγελιζόμενος 36
pacem per Jesum Christum: (hic est omnium Dominus:) Vos scitis factum
εἰρήνην διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, (οὗτός ἐστι πάντων Κύριος·) Ὑμεῖς οἴδατε τὸ γενόμενον 37
verbum per universam Judæam, inceptum à Galilæa, post baptismum
ῥῆμα καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας, (ξ) ἀρξάμενον ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, μετὰ τὸ βάπτισμα
quod prædicavit Joannes: Jesum illum à Nazareth, ut unxit eum Deus Spi-
ὃ ἐκήρυξεν Ἰωάννης· Ἰησοῦν τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ, ὡς ἔχρισεν αὐτὸν ὁ Θεὸς Πνεύ- 38
ritu sancto & efficaciâ, qui pertransiit benefaciens & sanans omnes potestate op-
ματι ἁγίῳ καὶ δυνάμει, ὃς διῆλθεν εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος πάντας τοὺς καταδυναστευο-
pressos à diabolo: quoniam Deus erat cum illo. Et nos sumus
μένους ὑπὸ τοῦ διαβόλου· ὅτι ὁ Θεὸς ἦν μετ' αὐτοῦ. Καὶ ἡμεῖς (ο) ἐσμεν 39
testes omnium quæ fecit inque regione Judæorum & in Hierusalem, quem
μάρτυρες πάντων ὧν ἐποίησεν ἔν τε τῇ χώρᾳ τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐν Ἱερουσαλήμ, (π) ὃν
occiderunt suspendentes in ligno. Hunc Deus suscitavit tertiâ die, &
ἀνεῖλον κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου. Τοῦτον ὁ Θεὸς ἤγειρε τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, καὶ 40
dedit eum manifestum fieri, Non omni populo, sed testibus præor-
ἔδωκεν αὐτὸν ἐμφανῆ γενέσθαι, Οὐ παντὶ τῷ λαῷ, ἀλλὰ μάρτυσι τοῖς προκεχει- 41
dinatis à Deo, nobis, qui commanducavimus & combibimus ei, post
ροτονημένοις ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἡμῖν, οἵτινες συνεφάγομεν καὶ συνεπίομεν αὐτῷ, μετὰ
resurrexisse eum ex mortuis. Et præcepit nobis prædicare populo, &
τὸ ἀναστῆναι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. Καὶ παρήγγειλεν ἡμῖν κηρύξαι τῷ λαῷ, καὶ 42
testificari quia ipse est ille definitus à Deo judex vivorum &
διαμαρτύρασθαι ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ ὡρισμένος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ κριτὴς ζώντων καὶ
mortuorum.
νεκρῶν.

MS.A. (ζ) ἤγειρεν αὐτόν, (η) κἀμοὶ ἔδειξεν ὁ Θεός, (θ) ἐνάτην προσευχόμενος (ι) θάλασσαν. Ἐξαυτῆς (κ) ἀκοῦσαι τὰ προστεταγμένα σοι πάντα ἀπὸ τοῦ Κυρίου. Ἀνοίξας (λ) στόμα αὐτοῦ, εἶπεν, (μ) Ἀλλὰ (ν) ἐστι. Τὸν λόγον ἀπέστειλεν (ξ) ἀρξάμενος γὰρ (ο) μάρτυρες πάντων (π) ὃν καὶ ἀνεῖλαν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

26 * ܘܫܡܥܘܢ ܐܩܝܡܗ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܩܘܡ ܠܟ. ܐܘܦ ܐܢܐ ܓܝܪ ܒܪܢܫܐ ܐܢܐ. * ܘܟܕ ܡܡܠܠ
27 ܥܡܗ. ܥܠ ܘܐܫܟܚ ܣܓܝܐܐ ܕܐܬܘ ܗܘܘ ܠܬܡܢ. * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܢܬܘܢ ܝܕܥܝܢ
28 ܐܢܬܘܢ. ܕܠܐ ܫܠܝܛ ܠܓܒܪܐ ܝܗܘܕܝܐ ܕܢܬܩܦ ܠܒܪܢܫܐ ܢܘܟܪܝܐ ܕܠܐ ܗܘܐ ܒܪ ܫܪܒܬܗ.
ܠܝ ܕܝܢ ܐܠܗܐ ܚܘܝܢܝ ܕܠܐ ܐܡܪ ܥܠ ܐܢܫ ܕܛܡܐ ܗܘ ܐܘ ܡܣܝܒ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܦ
29 ܠܐ ܟܕ ܡܬܚܪܐ ܐܢܐ ܐܬܝܬ ܟܕ ܫܕܪܬܘܢ ܠܘܬܝ. ܫܐܠ ܐܢܐ ܕܝܢ ܠܟܘܢ ܡܛܠ ܡܢܐ ܫܕܪܬܘܢ ܠܘܬܝ.
30 * ܐܡܪ ܠܗ ܩܘܪܢܠܝܘܣ. ܐܪܒܥܐ ܝܘܡܝܢ ܐܝܬ ܠܝ ܟܕ ܨܐܡ ܐܢܐ. ܘܒܫܥܐ ܬܫܥ ܟܕ ܡܨܠܐ ܐܢܐ ܒܒܝܬܝ. ܩܡ
31 ܓܒܪܐ ܚܕ ܩܕܡܝ ܟܕ ܠܒܝܫ ܚܘܪܐ. * ܘܐܡܪ ܠܝ. ܩܘܪܢܠܝܐ ܐܫܬܡܥܬ ܨܠܘܬܟ.
32 ܘܐܬܥܗܕܬ ܙܕܩܬܟ ܩܕܡ ܐܠܗܐ. * ܐܠܐ ܫܕܪ ܠܝܘܦܐ ܡܕܝܢܬܐ. ܘܐܝܬܐ ܠܫܡܥܘܢ ܕܡܬܩܪܐ
ܟܐܦܐ. ܗܐ ܫܪܐ ܒܒܝܬܗ ܕܫܡܥܘܢ ܒܘܪܣܝܐ ܕܥܠ ܝܕ ܝܡܐ. ܘܗܘ ܐܬܐ ܘܡܡܠܠ ܥܡܟ.
33 * ܘܒܗ ܒܫܥܬܐ ܫܕܪܬ ܠܘܬܟ. ܘܐܢܬ ܫܦܝܪ ܥܒܕܬ ܕܐܬܝܬ. ܘܗܐ ܚܢܢ ܟܠܢ ܩܕܡܝܟ.
ܘܨܒܝܢܢ ܠܡܫܡܥ ܟܠ ܡܕܡ ܕܐܬܦܩܕ ܠܟ ܡܢ ܠܘܬ ܐܠܗܐ.
* ܕܐܪܒܥܐ ܩܕܡܝܐ ܕܨܘܡܐ * ܠ *
34 * ܦܬܚ ܕܝܢ ܫܡܥܘܢ ܦܘܡܗ ܘܐܡܪ. ܒܫܪܪܐ ܡܕܪܟ ܐܢܐ. ܕܠܐ ܗܘܐ ܢܣܒ ܒܐܦܐ ܐܠܗܐ.
35 * ܐܠܐ ܒܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ ܐܝܢܐ ܕܕܚܠ ܡܢܗ ܘܦܠܚ ܟܐܢܘܬܐ. ܡܩܒܠ ܗܘ ܠܘܬܗ.
36 * ܡܠܬܐ ܓܝܪ ܕܫܕܪ ܠܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ. ܘܣܒܪ ܐܢܘܢ ܫܠܡܐ ܘܫܝܢܐ ܒܝܕ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ.
37 ܗܢܘ ܡܪܐ ܕܟܠ. * ܘܐܦ ܐܢܬܘܢ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܠܬܐ ܕܗܘܬ ܒܟܠܗ ܝܗܘܕ. ܕܫܪܝܬ
ܡܢ ܓܠܝܠܐ ܡܢ ܒܬܪ ܡܥܡܘܕܝܬܐ ܕܐܟܪܙ ܝܘܚܢܢ. * ܥܠ ܝܫܘܥ ܕܡܢ ܢܨܪܬ. ܕܐܠܗܐ ܡܫܚܗ
38 ܒܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܘܒܚܝܠܐ. ܘܗܘܝܘ ܕܡܬܟܪܟ ܗܘܐ ܘܡܐܣܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܐܬܢܟܝܘ ܡܢ ܒܝܫܐ.
39 ܡܛܠ ܕܐܠܗܐ ܗܘܐ ܥܡܗ. * ܘܚܢܢ ܣܗܕܘܗܝ ܕܟܠ ܡܕܡ ܕܥܒܕ ܒܟܠܗ ܐܪܥܐ
40 ܕܝܗܘܕ ܘܒܐܘܪܫܠܡ. ܠܗܢܐ ܬܠܘܗܝ ܝܗܘܕܝܐ ܥܠ ܩܝܣܐ ܘܩܛܠܘܗܝ. * ܘܠܗ
41 ܐܩܝܡ ܐܠܗܐ ܠܝܘܡܐ ܕܬܠܬܐ. ܘܝܗܒܗ ܕܢܬܚܙܐ ܓܠܝܐܝܬ. * ܠܐ ܠܟܠܗ
ܥܡܐ. ܐܠܐ ܠܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܓܒܐ ܐܠܗܐ ܕܢܗܘܐ ܠܗ ܣܗܕܐ. ܕܐܟܠܢ ܥܡܗ
42 ܘܐܫܬܝܢ ܡܢ ܒܬܪ ܕܩܡ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ. * ܘܦܩܕܢ ܕܢܟܪܘܙ ܘܢܣܗܕ ܠܥܡܐ.
ܕܗܘܝܘ ܕܐܬܦܪܫ ܡܢ ܐܠܗܐ ܕܝܢܐ ܕܚܝܐ ܘܕܡܝܬܐ.

Simon autem erexit eum, ac dixit ei; Surge 26 & ego homo sum. Quumque colloquere- 27 tur ei, introiit, & reperit multos qui convenerant illuc. Et dixit eis; Vos scitis non 28 licere viro Judæo sese adjungere homini extraneo, qui non fuerit contribulis suus: mihi verò Deus indicavit ut neminem dicerem pollutum aut profanum. Quamobrem ex- 29 peditè veni quum misissetis ad me: verùm 30 rogo vos, quam ob causam misistis ad me? Dixit autem ei Cornelius; Quatuor sunt dies etiamnunc, ex quo ecce jejunus sum: & horâ nonâ quum precarer domi meæ, adstitit vir quidam coram me albis indutus. Dixítque mihi; Corneli, exaudita est ora- 31 tio tua, & de eleemosynis tuis commemoratio fuit coram Deo. Proinde mitte ad 32 Joppen civitatem, & accerse Simonem qui vocatur Petra, ecce diversatur in domo Simonis coriarii qui est juxta littus maris; qui quum venerit colloquetur tibi. Extemplò 33 igitur misi ad te, & tu benè fecisti qui adveneris. Nunc itaque nos omnes coram te adsumus, volumúsque audire quicquid tibi injunctum est à Deo.

Feriâ quartâ, primâ Jejunii. 30.

Aperuit autem Simon os suum, & ait; In 34 veritate comprehendi Deum non esse acceptorem vultûs: Sed in omnibus gentibus 35 quicunque timet eum, & operatur quod rectum est, eum ipsi esse acceptum. Ver- 36 bum enim quod misit ad filios Israel, & annuntiavit eis pacem & requiem per Jesum Christum, hic est Dominus omnium. Sed 37 & vos nôstis sermonem qui habitus est in tota Judæa, à Galilæa *initio facto*, post baptisma quod prædicavit Johannes: De Je- 38 su Nazareno, quem Deus unxit Spiritu sanctitatis & virtute. Et is est qui perlustrabat regionem, & sanabat eos qui læsi fuerant à malo; quoniam Deus erat cum eo. Nósque 39 sumus testes de omnibus quæ edidit in universa terra Judææ & Ierusalem: hunc ipsum suspenderunt Judæi in ligno atque trucidârunt. Et hunc suscitavit Deus tertiâ die, 40 dedítque ei ut videretur palàm: Non qui- 41 dem toti populo, sed nobis qui à Deo electi sumus, ut simus ei testes, qui comedimus cum eo ac bibimus post resurrectionem ejus à mortuis. Præcepit autem nobis ut prædi- 42 caremus & contestatò denuntiaremus populo, eum esse qui definitus sit à Deo judex vivorum & mortuorum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

26 ወጴጥሮስ ፡ አንሥኦ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ ተንሥእ ፡ ወአነሂ ፡ ሰብእ ፡ ዘከማከ ።
27 ወእንዘ ፡ ይትናገር ፡ ምስሌሁ ፡ ቦአ ፡ ውስተ ፡ ቤት ፡ ወረከበ ፡ ብዙኃን ፡ ሰብእ ፡ እለ ፡ ተ
28 ጋብኡ ፡ ህየ ። ወይቤሎሙ ፡ ጴጥሮስ ፡ አንትሙ ፡ ተአምሩ ፡ ዘከመ ፡ ኢይደልዎ ፡ ለ
ብእሲ ፡ አይሁዳዊ ፡ ይቅረብ ፡ ወይትሀወል ፡ ምስለ ፡ አረማውያን ። ሊተሰ ፡ ከሠተ ፡ እግ
29 ዚአብሔር ፡ ከመ ፡ ኢይበል ፡ ለመኑሂ ፡ እምሰብእ ፡ ግሙነ ፡ ወርኩሰ ። በእንተዝ ፡
እንበለ ፡ ኑፋቄ ፡ ተጸዊእየ ፡ መጻእኩ ፡ እሴአል ፡ እንከ ፡ በእንተ ፡ ምንት ፡ ነገር ፡ ጸ
ዋዕክኒ ።

Et Petrus erexit eum, dicens; Surge, & ego etiam homo sum sicut tu. Et 26 *colloquens cum eo, ingressus est domum, & invenit multos homines qui con-* 27 *gregati erant ibi. Et dixit iis Petrus; Vos scitis quòd non oportet homi-* 28 *nem Judæum accedere & communicare cum Ethnicis: mihi revelavit Deus ut non dicerem quenquam ex hominibus inquinatum, & immundum. Propterea* 29 *sine hæsitatione accersitus veni: percontor igitur propter quam causam accersisti me.*

Versio VULGATA LATINA.

26 27 Petrus verò elevavit eum, dicens; Surge, & ego ipse homo sum. Et lo- 28 quens cum illo intravit, & invenit multos qui convenerant: Dixítque ad illos; Vos scitis quomodò abominatum sit viro Judæo, conjungi aut accedere ad alienigenam: sed mihi ostendit Deus, neminem communem aut im- 29 mundum dicere hominem. Propter quod sine dubitatione veni accersitus. 30 Interrogo ergò, quam ob causam accersistis me? Et Cornelius ait; A nudiusquarta die usque ad hanc horam, orans eram horâ nonâ in domo mea: 31 & ecce vir stetit ante me in veste candida, & ait; Corneli, exaudita est 32 oratio tua, & eleëmosynæ tuæ commemoratæ sunt in conspectu Dei. Mitte ergò in Joppen, & accersi Simonem, qui cognominatur Petrus: hic hospi- 33 tatur in domo Simonis coriarii juxta mare. Confestim ergò misi ad te: & tu benè fecisti veniendo. Nunc ergò omnes nos in conspectu tuo adsumus, 34 audire omnia quæcunque tibi præcepta sunt à Domino. Aperiens autem Petrus os suum, dixit; In veritate comperi, quia non est personarum acceptor Deus: Sed in omni gente, qui timet eum, & operatur justitiam, 35 acceptus est illi. Verbum misit Deus filiis Israel, annuntians pacem per Je- 36 sum Christum: (hic est omnium Dominus.) Vos scitis quod factum est 37 verbum per universam Judæam: incipiens enim à Galilæa, post baptismum quod prædicavit Joannes, Jesum à Nazareth: quomodò unxit eum Deus 38 Spiritu sancto, & virtute, qui pertransiit benefaciendo & sanando omnes oppressos à diabolo, quoniam Deus erat cum illo. Et nos testes sumus 39 omnium, quæ fecit in regione Judæorum, & Jerusalem, quem occiderunt suspendentes in ligno. Hunc Deus suscitavit tertiâ die, & dedit eum mani- 40 festum fieri, Non omni populo, sed testibus præordinatis à Deo: nobis, 41 qui manducavimus & bibimus cum illo, postquàm resurrexit à mortuis. Et 42 præcepit nobis prædicare populo, & testificari, quia ipse est, qui constitutus est à Deo judex vivorum & mortuorum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

26 27 * فانهضه بطرس قايلا * قم فانا انسان انا * وحدثه * ودخل فوجد قوما كثيرين قد جاوا
28 اليه * فقال لهم قد علمتم انتم انه ما يليق برجل يهودي ان يلاصق او يدخل الي
ذي قبيلة اخري * وقد اراني الله وامرني الا اقول عن احد انه انسان نجس او دنس *
29 * فلذلك اقبلت بلا مشاجرة اذ دعوتموني * فانا استخبر منكم باية حجة استحضرتموني *
30 * فقال كرنيليوس * منذ اربعة ايام الي هذه الساعة كنت صايما * في ذلك اليوم مصليا
31 في منزلي الساعة التاسعة * فاذا برجل قد وقف امامي بحلة بهية * وقال لي يا كرنيليا
32 قد سمعت صلاتك * قد ذكرت صدقاتك امام الله * فارسل اذا الي يافا واستحضر
سمعن الملقب بطرس * فانه مضاف في منزل سمعن الدباغ عند البحر * فانه اذا جاء يخاطبك
33 بما يجب * فلهذا السبب ارسلت اليك * وانت فقد فعلت فعلا ممدوحا اذ جيت * فها نحن
اولا حاضرون الان امام الله كلنا * سامعين جميع الاقوال التي يامرك الله بقولها * تم *
34 * قراءة الخميس من الجمعة نصف الخمسين * كه * * ففتح بطرس فمه وقال *
35 بالحقيقة على حسب ظني ان الله لن يحابي الوجوه * لكن من يتقيه في كل امة ويعمل العدل
36 هو مقبول عنده * والقول الذي ارسله الي بني اسراييل * يبشرهم بالسلامة بيسوع المسيح *
37 ذاك هو رب الكل * وقد علمتم انتم بالخبر الصاير في بلد اليهودية كلها * خبر الذي بدا
38 من الجليل بعد المعمودية التي كرز بها يوحنا * يسوع الذي من الناصرة * اذ مسحه الله
بروح القدس والقوة * الذي ورد محسنا وشافيا جميع الذين استحاذ عليهم المحال * لان الله
39 كان معه * ونحن هم الشهود بجميع الاشياء التي عملها في بلد اليهودية وفي اورشليم الذي
40 قتله اليهود * حين علقوه على خشبة * فاقامه الله في اليوم الثالث * ومكنه ان يظهر *
41 * لا لجميع الشعب * بل لنا نحن الشهود الذين سمانا الله سالفا * الذين اكلنا معه وشربنا
42 بعد انبعاثه من الموتي * واوصانا ان نكرز للشعب * ونشهد لهم ان هذا هو الذي حدده
الله قاضي الاحياء والاموات *

Erexit autem illum Petrus, dicens; 26 *Surge, ego enim homo sum. Et huma-* 27 *nioribus eum verbis excipiens, introivit, reperitque turbam multam quæ se contulerat ad eum: Dixitque illis,* 28 *Vos jam nôstis dedecere hominem Judæum conjungi aut adire alterius nationis hominem: at ostendit mihi Deus, & præcepit mihi ne dicerem de quoquam quòd sit homo pollutus aut immundus. Et propterea veni sine relu-* 29 *ctatione cùm me vocâstis. Peto autem à vobis quâ de causa accersistis me? Dixit Cornelius, Quatuor abhinc die-* 30 *bus ad hanc usque horam fui jejunus: eodem die, orante me domi meæ horâ nonâ, ecce vir quidam stetit coram me in veste magnifica, Et dixit mihi; O* 31 *Corneli, jam exaudita est oratio tua, jam in memoria habitæ sunt eleemosynæ tuæ coram Deo. Mitte igitur in* 32 *Japha, & adducendum cura Simonem qui cognominatur Petrus: is enim hospitatur in domo Simonis coriarii prope mare, & ipse cùm venerit, loquetur tibi quæ oportet. Hac igitur de causa ad* 33 *te misi: & tu quidem opus laudabile præstitisti qui adveneris. Et ecce nos primi adsumus nunc coram Deo omnes, audituri cunctos sermones quos præcipiet tibi Deus dicendos. Finis.*

Lectio feriæ quintæ hebdomadis mediæ Pentecostes.

Aperuit ergò Petrus os suum, & ait; 34 *Verè secundùm opinionem meam, Deus nullo modo assentatur vultibus: Sed* 35 *quisquis eum timet in omni gente, & operatur justitiam, is est acceptus apud eum. Et sermo quem misit Deus filiis* 36 *Israel, annuntians eis pacem per Jesum Christum, is est omnium Dominus. Et vos jam nôstis famam quæ facta* 37 *est in regionibus universæ Judææ, famam inquam quæ cœpit à Galilæa post baptismum quod prædicavit Johannes: Jesum scil. qui erat à Nazaret, quem* 38 *unxit Deus Spiritu sanctitatis & virtute, qui pertransiit benefaciens & sanans eos omnes in quos dominatus erat Fraudulentus: quoniam Deus erat cum illo. Et nos testes sumus rerum omni-* 39 *um quas fecit in regionibus Judææ & Jerusalem: quem interfecerunt Judæi, appendentes eum trabi. Suscitavit* 40 *autem illum Deus die tertiâ, & concessit ei ut appareret, Non toti populo,* 41 *sed nobis testibus, quos præelegerat Deus, qui comedimus cum eo & bibimus post resurrectionem ejus à mortuis. Et præcepit nobis ut prædica-* 42 *remus populo, & testaremur eis hunc eum esse quem destinavit Deus judicem vivorum & mortuorum.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

30 ወአውሥአ ፡ ቆርኔልዮስ ፡ ወይቤሎ ፡ እምራብዕት ፡ ዕለት ፡ እስከ ፡ ዛቲ ፡ ሰዓት ፡ ሀለው
ኩ ፡ እንዘ ፡ እጼሊ ፡ በጊዜ ፡ ተሰዓቱ ፡ ሰዓት ፡ ውስተ ፡ ቤትየ ፡ ወናሁ ፡ ፩ ብእሲ ፡ ቆመ ፡
31 ቅድሜየ ፡ በጸዓዳ ፡ አልባስ ። ወይቤለኒ ፡ ለቆርኔልዮስ ፡ ተሰምዓ ፡ ጸሎትከ ፡ ወም
32 ጽዋትከ ፡ ተዘከረ ፡ በቅድመ ፡ እግዚአብሔር ። ፈኑ ፡ እንከ ፡ ሀገረ ፡ ኢዮጴ ፡ ወጸ
ውዖ ፡ ለስምዖንሃ ፡ ዘተሰምየ ፡ ጴጥሮስ ፡ ዝኩ ፡ የሐድር ፡ ውስተ ፡ ቤተ ፡ ስምዖን ፡ ሰፋዬ ፡
33 አሰአን ፡ ቅሩበ ፡ መንገለ ፡ በሕር ። ወሶቤሃ ፡ ፈነውኩ ፡ ኀቤከ ፡ ወአንተኒ ፡ ሠናየ ፡ ገበ
ርከ ፡ ዘመጻእከ ፡ ዝየ ፡ ወይእዜኒ ፡ ንሕነ ፡ ኵልነ ፡ ሀለውነ ፡ ቅድሜከ ፡ ከመ ፡ ንስማ
34 ዕ ፡ ኵሎ ፡ ዘአዘዘከ ፡ እግዚአብሔር ። ወከሠተ ፡ አፉሁ ፡ ጴጥሮስ ፡ ወይቤ ፡ በአማ
35 ን ፡ ለኵሉ ፡ ዘሥጋ ፡ አኮ ፡ ኢያደሉ ፡ እግዚአብሔር ። አላ ፡ በኵሉ ፡ አሕዛብ ፡
36 ለዘይፈርሆ ፡ ወይገብር ፡ ጽድቀ ፡ ሎቱ ፡ ይሰምዖ ። ፈነወ ፡ እግዚአብሔር ፡ ለደቂቀ ፡ እስ
ራኤል ፡ እንዘ ፡ ይዜኑ ፡ ሰላመ ፡ በኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ዝውእቱ ፡ እግዚአ ፡ ኵሉ ።
37 ታአምሩ ፡ ኵሎ ፡ ነገረ ፡ ዘኮነ ፡ በይሁዳ ፡ እንዘ ፡ እመገሊላ ፡ እምድኅረ ፡ ጥምቀት ፡
38 እንተ ፡ ሰበከ ፡ ዮሐንስ ። [ኢየሱስ ፡] ዘእምናዝሬት ፡ ዘቀብኦ ፡ እግዚአብሔር ፡ መን
ፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ወኀይል ። ወመጽአ ፡ ወረድኦሙ ፡ ለእለ ፡ ይትኤገሎሙ ፡ ሰይጣን ፡ እስመ ፡
39 እግዚአብሔር ፡ ምስሌሆሙ ። ወንሕነ ፡ ኵልነ ፡ ሰማዕቱ ፡ ለዝ ፡ ነገር ፡ በዘ ፡ ገብ
40 ረ ፡ በብሔረ ፡ አይሁድ ፡ ወበኢየሩሳሌም ፡ ወቀተልዎ ፡ ስቂሎሙ ፡ ዲበ ፡ ዕፅ ። እግ
ዚአብሔር ፡ አንሥኦ ፡ እምውታን ፡ በሣልስት ፡ ዕለት ፡ ወወሀበ ፡ ይስማዕ ፡ በውስተ ፡
41 ኵሉ ፡ አሕዛብ ። ወሤመነ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወረሰየነ ፡ ሰማዕቶ ፡ ወበላዕነ ፡ ወ
ሰተይነ ፡ ምስሌሁ ፡ እምድኅረ ፡ ተንሥአ ፡ እምውታን ፡ በአርብዓ ፡ ዕለት ። አዘ
42 ዘነ ፡ ከመ ፡ ንስብክ ፡ ለአሕዛብ ፡ ወንንግር ፡ ከመ ፡ ውእቱ ፡ ዘተሠይመ ፡ መኰንነ ፡ ሕ
ያዋን ፡ ወምዉታን ።

Et respondit Cornelius, & dixit ei; Nudiusquartùs usque ad hanc horam fui 30 *orans in tempore nonæ horæ, in domo mea, & ecce quidam homo stetit coram me in candida veste. Et dixit mihi; Corneli, exauditæ sunt preces* 31 *tuæ, & eleëmosynæ tuæ commemoratæ sunt in conspectu Dei. Mitte igitur ad* 32 *civitatem Jopen, & accerse Simonem qui nominatur Petrus: hic diversatur in domo Simonis sutoris calceorum, juxta mare. Et tunc misi ad te, & tu be-* 33 *nè fecisti quòd venisti huc: & nunc etiam nos omnes sumus in conspectu tuo, ut audiamus omnia quæ præcepit tibi Deus. Et aperuit os eius Petrus,* 34 *& dixit; Verè, nullius carnis quia personam accipit Deus. Sed in omni* 35 *gente, qui timet ipsum, & facit justitiam, eum audiet. Misit Deus filiis Is-* 36 *rael, annuntians pacem in Jesu Christo, qui est Dominus omnium. Vos sci-* 37 *tis omne verbum quod factum est in Judæa; initio facto à Galilæa, post baptismum quod prædicavit Johannes: Quomodo Jesus à Nazareth, quem unxit* 38 *Deus Spiritu sancto & potentiâ, & venit, & auxilium præstitit iis, quos oppressit satanas, quia Dominus fuit cum eis. Et nos omnes testes sumus hujus* 39 *sermonis, in quo operatus est in regione Judææ & in Hierusalem, & trucidârunt eum suspendentes eum super ligno. Deus suscitavit eum à mortuis in* 40 *tertia die, & dedit ei ut fama ejus divulgata esset inter omnes gentes. Et* 41 *ordinavit nos Deus, & constituit nos testes ejus, & comedimus & bibimus cum eo, posteaquam resurrexit à mortuis, quadraginta dies. Præcepit* 42 *nobis ut prædicaremus populo, & nuntiaremus quòd ipse est qui constitutus est judex vivorum & mortuorum.*

ΠΡΑ'ΞΕΙΣ ΤΩ'Ν 'ΑΠΟΣΤΟ'ΛΩΝ. ΚΕΦ. ΙΕ'. Ις'.

Huic omnes Prophetæ *testantur*, remissionem peccatorum accipere per nomen
43 Τέτῳ πάντες οἱ προφῆται μδρτυρᾶσιν, ἄφεσιν ἁμδρτιῶν λαβεῖν διὰ τ̃ ὀνόματος
ejus *omnem credentem* in eum. Adhuc loquente Petro verba hæc,
44 αὐτῦ πάντα τ̃ πιςεύοντα εἰς αὐτόν. Ἔτι λαλᾶντος τ̃ Πέτρε τὰ ῥήματα ταῦτα,
cecidit Spiritus sanctus super omnes *audientes* verbum. Et obstupuerunt
45 (ρ) ἐπέπεσε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας τ̃ λόγον. Καὶ ἐξέςησαν
qui ex circumcisione fideles *quotquot comitati fuerant* Petrum, quia & in *gentes* donum
οἱ ἐκ περιτομῆς πιςοὶ ὅσοι συνῆλθον τῷ Πέτρῳ, ὅτι καὶ ἐπὶ τὰ ἔθνη ἡ δωρεὰ
sancti Spiritûs *effusum* est. Audiebant enim illos loquentes linguis, & magni-
46 τ̃ ἁγίε Πνεύματος ἐκκέχυται. Ἤκουον γὰρ αὐτῶν λαλέντων γλώσσαις, καὶ μεγα-
ficantes Deum. Tunc respondit Petrus; Numquid aquam prohibere
47 λυνόντων τ̃ Θεόν. τότε ἀπεκρίθη (σ) ὁ Πέτρος, Μήτι τὸ ὕδωρ (τ) κωλῦσαι
potest quis, *ad* non *baptizari hos*, qui Spiritum sanctum acceperunt,
δύναταί τις, τῦ μὴ βαπτισθῆναι τέτες, οἵτινες τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔλαβον,
sicut & nos? Jussitque eos baptizari in nomine Domini.
48 (υ) καθὼς καὶ ἡμεῖς; Προσέταξέ τε (φ) αὐτὲς βαπτισθῆναι ἐν τῷ ὀνόματι τ̃ Κυρίε.
Tunc rogaverunt eum *manere dies* aliquot.
τότε ἠρώτησαν αὐτὸν ἐπιμεῖναι ἡμέρας τινάς.

CAP. XI. ια'.

Audierunt autē Apostoli & fratres, *existentes apud Judæam*, quoniam & Gentes
1 Ἤκεσαν δὲ οἱ ἀπόςολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ, οἱ ὄντες κατὰ τ̃ Ἰεδαίαν, ὅτι καὶ τὰ ἔθνη
receperunt verbum Dei. Et cùm ascendisset Petrus *in* Hierosolymam, disceptabant
2 ἐδέξαντο τ̃ λόγον τ̃ Θεῦ. (α) Καὶ ὅτε ἀνέβη Πέτρος εἰς (β) Ἱεροσόλυμα, διεκρίνοντο
adversùs illum qui ex circumcisione, Dicentes; *Quòd* ad viros præputium habentes
3 πρὸς αὐτὸν οἱ ἐκ περιτομῆς, Λέγοντες, (γ) Ὅτι πρὸς ἄνδρας ἀκροβυςίαν ἔχοντας
ingressus es, & commanducâsti eis. Incipiens autem Petrus, exponebat illis
4 εἰσῆλθες, καὶ συνέφαγες αὐτοῖς. Ἀρξάμενος δὲ (δ) ὁ Πέτρος, ἐξετίθετο αὐτοῖς Ις'
secundùm ordinem, dicens; Ego eram in civitate Joppe orans: & vidi in
καθεξῆς, λέγων, Ἐγὼ ἤμην ἐν πόλει Ἰόππῃ προσευχόμενος, καὶ εἶδον ἐν 5
excessu mentis visionem, descendens vas quoddam velut linteum magnum, quatuor initiis
ἐκςάσει ὅραμα, καταβαῖνον σκεῦός τι ὡς ὀθόνην μεγάλην, τέσσαρσιν ἀρχαῖς
demissum ex cœlo: & venit usque ad me: In quod *attendens* considerabam,
καθιεμένην ἐκ τ̃ ἐρανῦ· καὶ ἦλθεν (ε) ἄχρις ἐμῦ. Εἰς ἣν ἀτενίσας κατενόουν, 6
& vidi quadrupedia terræ & bestias & reptilia, & volatilia cœli.
καὶ εἶδον τὰ τετράποδα τῆς γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἑρπετὰ, καὶ τὰ πετεινὰ τ̃ ἐρανοῦ.
Audivi autem vocem dicentem mihi; *Surgens* Petre, occide & manduca. Dixi autem;
Ἤκεσα (ζ) δὲ φωνῆς λεγέσης μοι, Ἀναςὰς Πέτρε, θῦσον καὶ φάγε. Εἶπον δὲ, 7
Nequaquàm, Domine: quia *omne* commune aut immundum nunquam introivit in os 8
Μηδαμῶς Κύριε· (η) ὅτι πᾶν κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον ἐδέποτε εἰσῆλθεν εἰς τὸ ςόμα
meum. Respondit autem *mihi* vox *ex* secundo de cœlo; Quæ Deus mundavit,
μου. Ἀπεκρίθη (θ) δέ μοι φωνὴ ἐκ δευτέρε ἐκ τ̃ ἐρανῦ, Ἃ ὁ Θεὸς (ι) ἐκαθάρισε, 9
tu ne cōmune dixeris. Hoc autem factum est per ter, & rursum recepta sunt omnia in
σὺ μὴ κοίνε. Τῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρὶς, καὶ (κ) πάλιν ἀνεσπάσθη ἅπαντα εἰς 10
cœlum. Et ecce *ex eadem* tres viri astiterunt in domo in qua eram, mis-
τ̃ ἐρανόν. Καὶ ἰδὲ ἐξ αὐτῆς τρεῖς ἄνδρες ἐπέςησαν ἐπὶ τ̃ οἰκίαν ἐν ᾗ ἤμην, ἀπεςαλ- 11
si à Cæsarea ad me. Dixit autem mihi Spiritus, *simul ire* illis, nihil
μένοι ἀπὸ Καισαρείας πρός με. Εἶπε (λ) δέ μοι τὸ Πνεῦμα, συνελθεῖν αὐτοῖς, μηδὲν 12
ambigentem. Venerunt autē cum me & sex fratres isti: & ingressi sumus in domum
(μ) διακρινόμενον. Ἦλθον δὲ σὺν ἐμοὶ καὶ οἱ ἓξ ἀδελφοὶ ἕτοι, καὶ εἰσήλθομεν εἰς τ̃ οἶκον
viri: *Annuntiavitque* nobis quomodò vidisset angelum in domo sua stantem &
τ̃ ἀνδρός· (ν) Ἀπήγγειλέ τε ἡμῖν πῶς εἶδε τ̃ ἄγγελον ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῦ ςαθέντα καὶ 13
dicentem sibi; Mitte in Joppen *viros*, & accersi Simonem *cognominatum* Petrum: Qui loquetur verba *ad te*, in quibus salvus eris tu, & universa domus tua.
(ξ) εἰπόντα αὐτῷ, Ἀπόςειλον εἰς Ἰόππην ἄνδρας, καὶ μετάπεμψαι Σίμωνα τ̃ ἐπικαλέμενον Πέτρον, Ὃς (ο) λαλήσει ῥήματα πρός σε, ἐν οἷς σωθήσῃ σὺ καὶ πᾶς ὁ οἶκός σε. 14

MS.A. (ρ) ἔπεσε (σ) Πέτρος, (τ) δύναται κωλῦσαί τις, (υ) ὡς (φ) αὐτοῖς ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησῦ Χριςῦ βαπτισθῆναι. τότε Κεφ. ια'. MS.A. (α) Ὅτε δὲ (β) Ἱερεσαλήμ, (γ) Ὅτι εἰσῆλθες πρὸς ἄνδρας ἀκροβυςίαν ἔχοντας, καὶ (δ) Πέτρος, (ε) ἄχρι (ζ) δὲ καὶ (η) ὅτι κοινὸν (θ) δὲ φωνὴ (ι) ἐκαθάρισε, (κ) ἀνεσπάσθη πάλιν (λ) δὲ τὸ Πνεῦμά μοι, (μ) διακρίναντα. (ν) Ἀπήγγειλεν δὲ (ξ) εἰπόντα, Ἀπόςειλον εἰς Ἰόππην, καὶ (ο) λαλήσῃ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

43 ܘܥܠܘܗܝ ܣܗܕܝܢ ܟܠܗܘܢ ܢܒܝܐ. ܕܟܠ ܡܢ ܕܡܗܝܡܢ ܒܫܡܗ ܢܩܒܠ ܫܘܒܩܢ *
44 ܚܛܗܐ. * ܘܟܕ ܗܘ ܫܡܥܘܢ ܡܡܠܠ ܗܘܐ ܡܠܐ ܗܠܝܢ. ܐܓܢܬ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܥܠ
45 ܟܠܗܘܢ ܕܫܡܥܝܢ ܗܘܘ ܡܠܬܐ. * ܘܬܡܗܘ ܘܐܬܕܡܪܘ ܐܚܐ ܓܙܝܪܐ ܗܢܘܢ ܕܐܬܘ ܥܡܗ.
46 ܕܐܦ ܥܠ ܥܡܡܐ ܡܘܗܒܬܐ ܕܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܐܫܬܦܥܬ. * ܫܡܥܝܢ ܗܘܘ ܠܗܘܢ ܓܝܪ
47 ܕܡܡܠܠܝܢ ܒܟܠ ܠܫܢ. ܘܡܪܘܪܒܝܢ ܗܘܘ ܠܐܠܗܐ. ܘܐܡܪ ܗܘܐ ܫܡܥܘܢ. * ܕܠܡܐ
ܡܫܟܚ ܐܢܫ ܕܢܟܠܐ ܡܝܐ ܕܠܐ ܢܥܡܕܘܢ. ܗܠܝܢ ܕܗܐ ܩܒܠܘ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܐܝܟ ܕܚܢܢ.
48 * ܗܝܕܝܢ ܦܩܕ ܠܗܘܢ ܕܢܥܡܕܘܢ ܒܫܡܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܘܒܥܘ ܡܢܗ ܐܝܟ
ܕܢܩܘܐ ܠܘܬܗܘܢ ܝܘܡܬܐ.

* Et de eo testati sunt omnes prophetæ, ut quisquis crediderit per nomen ejus, recipiat remissionem peccatorum. 43
Quumque ipse Simon loqueretur hos sermones, Spiritus sanctitatis operuit eos omnes qui audiebant sermonem. 44
Cæterùm mirati sunt & obstupuerunt fratres illi circuncisi qui venerant cum eo, quòd etiam super Gentes donum Spiritûs sanctitatis effusum esset. 45
Siquidem audiebant eos loquentes unaquâque linguâ, & magnificantes Deum. 46
Proindè dixit Simon; Num aquas quis potest prohibere quominùs baptizentur isti, qui ecce receperunt Spiritum sanctitatis sicut & nos? 47
Tunc præcepit eos baptizari in nomine Domini nostri Jesu Christi: & efflagitârunt ab eo ut permaneret apud se per dies aliquot. 48

* ܩܦܠܐܘܢ * ܝܐ *

1 * ܘܫܡܥܘ ܫܠܝܚܐ ܘܐܚܐ ܕܐܝܬ ܗܘܘ ܒܝܗܘܕ. ܕܐܦ ܥܡܡܐ ܩܒܠܘ ܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ.
* ܕܚܡܫܐ ܒܫܒܐ ܩܕܡܝܐ ܕܨܘܡܐ * ܠܐ *
2 * ܘܟܕ ܣܠܩ ܫܡܥܘܢ ܠܐܘܪܫܠܡ. ܕܐܢܝܢ ܗܘܘ ܥܡܗ ܗܢܘܢ ܕܡܢ ܓܙܘܪܬܐ. * ܟܕ ܐܡܪܝܢ.
3
4 ܕܠܘܬ ܐܢܫܐ ܥܪܠܐ ܥܠܠܬ ܘܐܟܠܬ ܥܡܗܘܢ. * ܘܫܪܝ ܗܘܐ ܫܡܥܘܢ ܡܦܠܓ ܠܗܘܢ ܟܕ ܐܡܪ.
5 ܠܗܘܢ. * ܕܟܕ ܡܨܠܐ ܗܘܝܬ ܒܝܘܦܐ ܚܙܝܬ ܒܚܙܘܐ. ܕܢܚܬ ܗܘܐ ܡܐܢܐ ܚܕ ܕܕܡܐ
ܗܘܐ ܠܟܬܢܐ. ܘܐܣܝܪ ܗܘܐ ܒܐܪܒܥ ܦܢܘܬܗ ܘܡܫܬܒܩ ܗܘܐ ܡܢ ܫܡܝܐ. ܘܐܬܐ ܥܕܡܐ ܠܘܬܝ.
6 * ܘܚܪܬ ܒܗ. ܘܚܙܝܬ ܗܘܝܬ ܕܐܝܬ ܒܗ ܚܝܘܬܐ ܕܐܪܒܥ ܪܓܠܝܗܝܢ. ܘܪܚܫܐ ܕܐܪܥܐ ܘܦܪ
7 ܚܬܐ ܕܫܡܝܐ. * ܘܫܡܥܬ ܗܘܝܬ ܩܠܐ ܕܐܡܪ ܗܘܐ ܠܝ. ܫܡܥܘܢ ܩܘܡ ܢܟܘܣ ܘܐܟܘܠ.
8 * ܘܐܡܪܬ ܚܣ ܡܪܝ. ܕܡܡܬܘܡ ܠܐ ܥܠ ܠܦܘܡܝ ܡܕܡ ܕܛܡܐ ܘܕܣܝܐܒ. * ܘܬܘܒ ܐܡܪ ܠܝ ܩܠܐ
9
10 ܡܢ ܫܡܝܐ. ܕܡܕܡ ܕܐܠܗܐ ܕܟܝ ܐܢܬ ܠܐ ܬܛܢܦ. * ܗܕܐ ܗܘܬ ܬܠܬ ܙܒܢܝܢ. ܘܐܣܬܠܩ
11 ܟܠܗ ܠܫܡܝܐ. * ܘܒܗ ܒܫܥܬܐ ܬܠܬܐ ܓܒܪܝܢ ܕܡܫܕܪܝܢ ܗܘܘ ܠܘܬܝ ܡܢ ܩܘܪܢܠܝܘܣ
12 ܡܢ ܩܣܪܝܐ ܐܬܘ. ܩܡܘ ܥܠ ܬܪܥܐ ܕܕܪܬܐ ܕܒܗ ܗܘܝܬ. * ܘܐܡܪ ܠܝ ܪܘܚܐ. ܕܙܠ ܥܡܗܘܢ
13 ܕܠܐ ܦܘܠܓܐ. ܘܐܬܘ ܥܡܝ ܐܦ ܗܠܝܢ ܫܬܐ ܐܚܐ. ܘܥܠܢ ܠܒܝܬܗ ܕܓܒܪܐ. * ܘܐܫܬܥܝ
ܠܢ ܐܝܟܢܐ ܚܙܐ ܡܠܐܟܐ ܒܒܝܬܗ ܕܩܡ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܫܕܪ ܠܝܘܦܐ ܩܪܝܬܐ. ܘܐܝܬܝ
14 ܠܫܡܥܘܢ ܕܡܬܩܪܐ ܟܐܦܐ. * ܘܗܘ ܢܡܠܠ ܥܡܟ ܡܠܐ ܕܒܗܝܢ ܬܚܐ ܐܢܬ ܘܟܠܗ ܒܝܬܟ.

CAP. XI.

Audierunt autem apostoli & fratres qui erant in Judæa, ipsas etiam Gentes recepisse sermonem Dei. 1

Feriâ quintâ, primâ jejunii. 31.

Quumque ascendisset Simon ad Ierusalem, litigabant cum eo ii qui erant ex circuncisione, 2
Dicentes; Ad homines præputium habentes introîsti, & manducâsti cum eis. 3
Et exorsus est Simon sigillatim referre eis; 4
Quum precarer in Joppe, vidi per visionem descendere vas quoddam, quod erat simile linteo, erátque devinctum quatuor angulis, & dimittebatur à cœlo, & usque ad me pervenit. 5
Proindè illud intuitus sum, vidíque in eo esse animantia quadrupedia, & reptilia terræ, atque adeò volucres cœli. 6
Et audivi vocem dicentem mihi; Simon, surge, macta & manduca. 7
At dixi; Absit, Domine mi: nam nihil unquam introiit in os meum quod immundum esset & prophanum. 8
Rursùs autem vox dixit mihi è cœlo; Quod Deus mundavit, tu ne prophanes. 9
Id factum est tribus vicibus: & receperunt sese omnia in cœlum. 10
Et eo ipso momento tres viri qui missi fuerant ad me à Cornelio ex Cæsarea, venerunt, steterúntque pro foribus atrii in quo diversabar. 11
Dixit autem mihi Spiritus, Proficiscere cum eis absque hæsitatione. Et venerunt mecum isti quoque sex fratres, ingressique sumus ædes viri. 12
Et renuntiavit nobis quomodo vidisset domi suæ angelum adstantem & dicentem sibi, Mitte ad Joppen civitatem, & accerse Simonem qui vocatur Petra. 13
Et ille colloquetur tibi sermones quibus servaberis tu & tota domus tua. 14

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

43 ወኵሎሙ ፡ ነቢያት ፡ ሰማዕቱ ፡ ከመ ፡ በስመ ፡ ዚአሁ ፡ ይትሐደግ ፡ ሎሙ ፡ ኃጢአቶ
44 ሙ ፡ ለኵሎሙ ፡ እለ ፡ የአምኑ ፡ ቦቱ ። ወእንዘ ፡ ይነግሮሙ ፡ ጴጥሮስ ፡ ዘንተ ፡ ነ
45 ገረ ፡ ወረደ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ዲበ ፡ ኵሎሙ ፡ እለ ፡ ሰምዑ ፡ ዘንተ ፡ ነገረ ። ወደን
ገፁ ፡ ኵሎሙ ፡ እለ ፡ እምውስተ ፡ አይሁድ ፡ እለ ፡ አምኑ ፡ ኵሎሙ ፡ እለ ፡ መጽኡ ፡
46 ምስለ ፡ ጴጥሮስ ፡ እስመ ፡ ዲበ ፡ አሕዛብኒ ፡ ወረደ ፡ ጸጋሁ ፡ ለመንፈስ ፡ ቅዱስ ። ወ
ሰምዕዎሙ ፡ ይነብቡ ፡ በነገረ ፡ በሐዋርት ፡ ወሰብሕዎ ፡ ለእግዚአብሔር ። ወይቤ ፡ ጴ
ጥሮስ ።

Et omnes prophetæ testes ejus sunt iis, quòd in nomine ejus remittentur peccata omnium eorum qui credunt in eo. Et loquente illis Petro hunc sermonem, descendit Spiritus sanctus super omnes qui audierunt hunc sermonem. Et mirati sunt omnes qui ex Judæis erant qui crediderunt, omnes qui venerunt cum Petro: quia super Gentiles descendisset donum Spiritûs sancti. Et audierunt eos loquentes in sermonibus regionum, & glorificârunt Deum: & dixit Petrus, 43 44 45 46

Versio VULGATA LATINA.

43 Huic omnes Prophetæ testimonium perhibent, remissionem peccatorum accipere
44 per nomen ejus omnes, qui credunt in eum. Adhuc loquente Petro verba hæc,
45 cecidit Spiritus sanctus super omnes qui audiebant verbum. Et obstupuerunt ex circumcisione fideles, qui venerant cum Petro: quia & in nationes gratia Spiritûs
46 sancti effusa est. Audiebant enim illos loquentes linguis, & magnificantes De-
47 um. Tunc respondit Petrus; Numquid aquam quis prohibere potest, ut non ba-
48 ptizentur hi, qui Spiritum sanctum acceperunt sicut & nos? Et jussit eos baptizari in nomine Domini Jesu Christi. Tunc rogaverunt eum ut maneret apud eos aliquot diebus.

CAP. XI.

1 Audierunt autem Apostoli, & fratres, qui erant in Judæa: quoniam & Gentes
2 receperunt verbum Dei. Cùm autem ascendisset Petrus Jerosolymam, discepta-
3 bant adversùs illum, qui erant ex circumcisione, Dicentes; Quarè introîsti ad
4 viros præputium habentes, & manducâsti cum illis? Incipiens autem Petrus exponebat illis ordinem, dicens; Ego eram in civitate Joppe orans, & vidi in ex- 5
cessu mentis visionem, descendens vas quoddam velut linteum magnum quatuor
initiis summitti de cœlo, & venit usque ad me. In quod intuens considerabam, 6
& vidi quadrupedia terræ, & bestias, & reptilia, & volatilia cœli. Audivi autem 7
& vocem dicentem mihi; Surge Petre, occide, & manduca. Dixi autem; Ne- 8
quaquàm, Domine; quia commune aut immundum nunquam introivit in os meum.
Respondit autem vox secundò de cœlo; Quæ Deus mundavit, tu ne commune di- 9
xeris. Hoc autem factum est per ter: & recepta sunt omnia rursum in cœlum. 10
Et ecce viri tres confestim astiterunt in domo, in qua eram, missi à Cæsarea ad me. 11
Dixit autem Spiritus mihi, ut irem cum illis, nihil hæsitans. Venerunt autem me- 12
cum & sex fratres isti, & ingressi sumus in domum viri. Narravit autem nobis, 13
quomodò vidisset Angelum in domo sua, stantem & dicentem sibi; Mitte in Joppen, & accersi Simonem, qui cognominatur Petrus. Qui loquetur tibi verba, in 14
quibus salvus eris tu, & universa domus tua.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

43 * وله يشهد جماعة الانبياء * ان كل من يومن به ياخذ باسمه تكفير الخطايا * تم *
44 * يوم الجمعة من جمعة النصف * كو * * وبينما بطرس يتكلم بهذه الاقوال *
45 هبط روح القدس على جميع الذين سمعوا الكلام * واندهل المومنون الذين من ذوي
الختانة * وجميع الذين جاءوا مع بطرس * وحاروا من ان موهبة روح القدس قد انسكبت
46 وعلى الامم * لانهم سمعوهم يتكلمون بلغات اخر ويعظمون الله * حينيذ اجاب بطرس
47 وقال * العل احد يمنع الماء لئلا يعمد هولاء الذين اخذوا روح القدس كما اخذناه نحن *
48 وامرهم ان يصطبغوا باسم الرب * حينيذ سالوه ان يقيم عندهم اياما ما *

Eidémque testatur universitas prophetarum, quòd quicunque crediderit in eum, consequetur per nomen ejus expiationem peccatorum. Finis. 43

Feriâ sextâ hebdomadis mediæ.

Dúmque Petrus loqueretur hosce sermones, descendit Spiritus sanctus super omnes qui audierant verba. 44 *Et obstupuerunt fideles qui erant ex gente circuncisionis, & quotquot venerant cum Petro; admiratique sunt quòd donum Spiritûs sancti effusum esset etiam super gentes.* 45 *Audierunt enim illos loquentes linguas externas, & magnificantes Deum.* 46 *Tunc respondit Petrus, ac dixit; Num quis vetet aquam quominus baptizentur hi qui Spiritum sanctum acceperunt ut eum nos accepimus? quare præcepit eis ut baptizarentur in nomine Domini.* 47 *Tunc rogaverunt eum ut maneret apud ipsos dies aliquot.* 48

* الفصل الحادي عشر *

1 * فاذا سمع الرسل والاخوة الذين كانوا في بلد اليهودية ان والامم قد قبلوا قول
2 الله * فلما صعد بطرس الى اورشليم ارتاب به ذوو الختانة * قايلين * انك دخلت
3
4 الى رجال ذوي غلفة واكلت معهم * فابتدا بطرس يحدثهم بالخبر على سياقته قايلا *
5 * انا كنت بمدينة يافا مصليا * ورايت في شخصي منظرا * كان وعاء ما كسبنية
6 عظيمة نازلة من السماء باربع قرن معلقة * وجاءت الى عندي * فلما تبصرت اليها
7 متاملا * رايت فيها ذوات الاربع والوحوش والدواب وطير السماء * وسمعت صوتا
8 يقول لي * يا بطرس قم اذبح وكل * فقلت يا رب لا البتة * لانه لم يدخل فمي قط
9 شي نجس او دنس * فاجابني الصوت ثانية من السماء * الاشياء التي قد طهرها الله
10 لا تنجسها انت * هذا صار ثلثا * ثم اجتذبت كلها الى السماء * تم * وفي تلك الساعة
11
12 نفسها وقف بلبته اناس بالدار التي كنت فيها * مرسلين الي من قيسارية * فقال لي الروح ان
13 اسير معهم غير مرتاب لشي * وذهب معي هولاء الاخوة الستة * فدخلنا منزل الرجل * فاخبرنا
كيف ابصر الملاك في منزله واقفا * وقايلا له ارسل الى يافا رجالا * واستحضر سمعان الملقب
14 ببطرس * فسيكلمك بالكلمات التي ستخلص بها انت واهل منزلك كلهم *

CAP. XI.

Cum igitur audissent Apostoli & fratres qui erant in regione Judææ quòd gentes etiam recepissent sermonem Dei, 1 *Et cùm ascendisset Petrus in Jerusalem: suspectum habuit eum gens circuncisionis,* 2 *Dicentes; Tu quidem ingressus es ad homines præputiatos, & comedisti cum eis.* 3 *Cœpit ergò Petrus rem ipsis narrare ex ordine, dicens;* 4 *Ego eram in urbe Japha orans, vidique in extasi mea visionem, quasi vas quoddam simile linteo maximo, labenti de cœlo, quatuor cornibus alligato, & venit ad me usque.* 5 *Quod cùm intuitus & contemplatus essem, deprehendi in ipso quadrupedia, & bestias, jumenta, & volucres cœli:* 6 *Et audivi vocem dicentem mihi; O Petre, surge, macta, & comede.* 7 *Dixi; O Domine, nullo modo, quia non intravit unquam in os meum quicquam immundum aut impurum.* 8 *Respondit mihi vox illa secundò de cœlo, Res quas Deus mundavit, tu ne contamines.* 9 *Hoc ter accidit: deinde retracta sunt omnia in cœlum.* Finis. 10 *Eâdémq; illâ horâ astiterunt tres homines in domo in qua eram, missi ad me de Cæsarea.* 11 *Et dixit mihi Spiritus ut abirem cum eis nulla in re hæsitans: profectique sunt mecum sex hi fratres, & ingressi sumus domum viri.* 12 *Is autem retulit nobis quomodo vidisset Angelum domi suæ stantem, eique dicentem; Mitte in Japha viros, & adducendum cura Simonem qui cognominatur Petrus.* 13 *Ipseque habebit tecum verba per quæ salvaberis tu & domestici tui omnes.* 14

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

47 መኑ ፡ እንከ ፡ ይክል ፡ ከሊኦቶሙ ፡ እምድኅረ ፡ ነሥኡ ፡ መንፈሰ ፡ ቅዱሰ ፡ ከማነ ። ወአዘዞ
48 ሙ ፡ ይጠመቁ ፡ በስመ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ። ወእምዝ ፡ አስተብቍዕዎ ፡ ለጴጥሮስ ፡
ይንበር ፡ ኀቤሆሙ ፡ ኅዳጠ ፡ መዋዕለ ።
ia በ፫ ሰንበተ ፡ አይሁድ ።
1 ወሰምዑ ፡ ሐዋርያት ፡ ወቢጸሙኒ ፡ እለ ፡ ብሔረ ፡ ይሁዳ ፡ ከመ ፡ ከዐበ ፡ ተወክፈ ፡ ቃለ ፡ እግዚ
2 አብሔር ፡ አሕዛብ ። ወአመ ፡ ዐርገ ፡ ጴጥሮስ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ እለ ፡ እምአይሁድ ፡ ተጋአ
3 ዙ ፡ ምስሌሁ ፡ እለ ፡ ሀለው ፡ ግዙራን ። እንዘ ፡ ይብልዎ ፡ ቦእከ ፡ ኀበ ፡ ዕደው ፡ እለ ፡ ኢ
4 ኮኑ ፡ ግዙራን ፡ ወበላዕከ ፡ ምስሌሆሙ ። ወአኀዘ ፡ ጴጥሮስ ፡ ይነግሮሙ ፡ እምጥን
5 ቱ ፡ ወይቤሎሙ ። እንዘ ፡ ሀሎኩ ፡ ሀገረ ፡ ኢዮጴ ፡ ወእጼሊ ፡ ደንገፅኩ ፡ ወርኢኩ ፡ ራእየ ፡
ተመሲጥየ ፡ ከመ ፡ ዘምጥሕት ፡ ዐቢይ ፡ ይወርድ ፡ እምሰማይ ፡ ወእኁዝ ፡ በአርበዕቱ ፡ አ
6 ጽናፊሁ ፡ ወመጽአ ፡ መንገሌየ ። ወነጸርኩ ፡ ወርኢኩ ፡ ውስቴቱ ፡ እንስሳ ፡ ወአራዊ
7 ገዳም ፡ ወአዕዋፈ ፡ ሰማይ ። ወሰማዕኩ ፡ ቃለ ፡ ዘይብለኒ ፡ ተንሥእ ፡ ጴጥሮስ ፡ ሕርድ ፡
8 ወብላዕ ። ወእቤ ፡ እኔ ፡ ሐሠ ፡ ሊተ ፡ እግዚኦ ፡ ግሙራ ፡ ኢቦአ ፡ ውስተ ፡ አፉየ ፡ ርኩስ ፡ ዘኢ
9 ኮነ ፡ ንጹሐ ። ወይቤለኒ ፡ ዳግመ ፡ እምሰማይ ፡ ዘእግዚአብሔር ፡ አንጽሐ ፡ አንተ ፡ ኢታስተ
10 ረኵስ ። ወከመዝ ፡ ይቤለኒ ፡ ሠልሰ ፡ ወተሠውጠ ፡ ካዕበ ፡ ኵሉ ፡ ውስተ ፡ ሰማይ ። ወበ
11 ጊሁ ፡ ሰቤሃ ፡ እልክቱ ፡ ዕደው ፡ ሠለስቱ ፡ እለ ፡ ተፈነው ፡ ኀቤየ ፡ እምቂሳርያ ፡ ወቆሙ ፡ ኆኀ
12 ተ ፡ ቤት ፡ ኀበ ፡ ሀለውኩ ። ወይቤለኒ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ሑር ፡ ምስሌሆሙ ፡ እንዘ ፡ ኢትና
13 ፍቅ ፡ ወመጽኡ ፡ ሠለስቱ ፡ አኀዊነ ፡ ወቦእነ ፡ ቤቶ ። ወነገረነ ፡ ኵሎ ፡ ወሰምዓ ፡ ኮነ ፡
በቅድመ ፡ ኵሉ ፡ ሕዝብ ፡ ዘከመ ፡ ርእየ ፡ መልአከ ፡ እግዚአብሔር ፡ በቤቱ ፡ እንዘ ፡ ይቀውም ፡
ወይቤለኒ ፡ ፈኑ ፡ ሀገረ ፡ ኢዮጴ ፡ ይጼውዕዎ ፡ ለከ ፡ ለስምዖን ፡ ዘተሰመየ ፡ ጴጥሮስ ።
14 ወይነግረከ ፡ ነገረ ፡ በዘ ፡ ተሐዩ ፡ አንተ ፡ ወኵሉ ፡ ቤትከ ።

Quis igitur potest prohibere eos, posteaquam acceperunt Spiritum sanctum sicut nos? 47 *Et jussit eos ut baptizarentur in nomine Jesu Christi: & tunc rogaverunt Petrum ut maneret apud eos paucos dies.* 48

In tertio sabbato Judæorum.

CAP. XI.

Et audiverunt Apostoli & fratres qui erant regionis Judææ, quod etiam accepissent sermonem Dei Gentes. 1 *Et quum ascendisset Petrus Hierosolymam, qui ex Judæis erant, certârunt cum eo, qui fuerunt circumcisi:* 2 *Dicentes ei, Intraisti ad viros qui non fuerunt circuncisi, & edisti cum iis.* 3 *Et incepit Petrus alloqui eos à principio, & dixit iis;* 4 *Quum essem in civitate Jope & orarem, obstupui, & vidi visionem, raptus, sicut lintei magni descendentis à cœlo, & apprehensum fuit in quatuor extremitatibus suis, & venit ad me.* 5 *Et intuitus sum, & vidi in illo pecora, & feras deserti, & volucres cœli.* 6 *Et audivi vocem dicentem mihi; Surge Petre, macta & vescere.* 7 *Et dixi, Absit à me Domine, nunquam intravit in os meum immundum, quod non fuit purgatum.* 8 *Et dixit mihi secundò à cœlo, Quæ Deus purgavit, tu ne polluito.* 9 *Et similiter dixit mihi tertiò, & reversum est iterum totum in cœlum.* 10 *Et venerunt statim tres illi viri qui missi fuerant ad me à Cæsarea, & steterunt ad januam domûs ubi eram.* 11 *Et dixit mihi Spiritus sanctus; Proficiscere cum illis non ambigens: et venerunt tres fratres nostri, et intravimus domum ejus.* 12 *Et nuntiavit nobis omnia, et testimonium perhibuit coram toto populo quomodo vidisset angelum Dei in domo sua stantem, et dicentem, Mitte ad civitatem Jopæ accersere tibi Simonem qui nominatur Petrus:* 13 *Et nuntiabit tibi verba, in quibus vives tu et tota domus tua.* 14

ΠΡΑ'ΞΕΙΣ ΤΩ͂Ν 'ΑΠΟΣΤΟ'ΛΩΝ. ΚΕΦ. ΙϚ'. ΙΖ'. ΙΗ'.

In verò incipere me loqui, cecidit Spiritus sanctus super eos, sicut &
15 Ἐν δὲ τῷ ἄρξασθαί με λαλεῖν, ἐπέπεσε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτοὺς, ὥσπερ καὶ
in nos in initio. Recordatus sum autem verbi Domini, sicut dicebat; Jo-
16 ἐφ' ἡμᾶς ἐν ἀρχῇ. (π) Ἐμνήσθην δὲ τοῦ ῥήματος (ρ) Κυρίου, ὡς ἔλεγεν, Ἰω-
annes quidem baptizavit aquâ, vos autem baptizabimini in Spiritu sancto. Si ergò
17 άννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν Πνεύματι ἁγίῳ. Εἰ οὖν
par donum dedit illis Deus, sicut & nobis, credentibus in Dominum Je-
τὴν ἴσην δωρεὰν ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς, ὡς καὶ ἡμῖν, πιστεύσασιν ἐπὶ τὸν Κύριον Ἰη-
sum Christum, ego autem quis eram potens prohibere Deum? Audientes autem
18 σοῦν Χριστὸν, (σ) ἐγὼ δὲ τίς ἤμην δυνατὸς κωλῦσαι τὸν Θεόν; Ἀκούσαντες δὲ
hæc, tacuerunt, & glorificaverunt Deum, dicentes; Nempè & gentibus
ταῦτα, ἡσύχασαν, καὶ ἐδόξαζον τὸν Θεὸν, λέγοντες, (τ) Ἄραγε καὶ τοῖς ἔθνεσιν
Deus pœnitentiam dedit ad vitam. Illi quidē igitur dispersi à tri-
19 ὁ Θεὸς τὴν μετάνοιαν (υ) ἔδωκεν εἰς ζωήν. Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες ἀπὸ τῆς θλί-
bulatione facta in Stephano, perambulaverunt usque ad Phœnicem, & Cy-
ψεως τῆς γενομένης ἐπὶ (φ) Στεφάνῳ, διῆλθον ἕως Φοινίκης, καὶ Κύ-
prum, & Antiochiam, nemini loquentes verbum, si non solùm Judæis. Erant
20 πρου, καὶ Ἀντιοχείας, μηδενὶ λαλοῦντες τὸν λόγον, εἰ μὴ μόνον Ἰουδαίοις. Ἦσαν
autem quidam ex eis viri Cyprii & Cyrenæi, qui introëuntes in
δέ τινες ἐξ αὐτῶν ἄνδρες Κύπριοι καὶ Κυρηναῖοι, οἵτινες (χ) εἰσελθόντες εἰς
Antiochiam, loquebantur ad Græcos, evangelizantes Dominum Jesum.
Ἀντιόχειαν, ἐλάλουν (ψ) πρὸς τοὺς Ἑλληνιστὰς, εὐαγγελιζόμενοι τὸν Κύριον Ἰησοῦν.
Et erat manus Domini cum eis: multúsque numerus credens conversus
21 Καὶ ἦν χεὶρ Κυρίου μετ' αὐτῶν· πολύς τε ἀριθμὸς (ω) πιστεύσας ἐπέστρε-
est ad Dominum. Auditus est autem sermo ad aures Ecclesiæ quæ in
22 ψεν ἐπὶ τὸν Κύριον. Ἠκούσθη δὲ ὁ λόγος εἰς τὰ ὦτα τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν
Hierosolymis, super istis: & miserunt Barnabam venire usq; ad Antiochi-
(α) Ἱεροσολύμοις περὶ αὐτῶν, καὶ ἐξαπέστειλαν (β) Βαρνάβαν διελθεῖν ἕως Ἀντιοχεί-
am: Qui adveniens & videns gratiam Dei, gavisus est: & hortabatur o-
23 ας· Ὃς παραγενόμενος καὶ ἰδὼν τὴν χάριν (γ) τοῦ Θεοῦ, ἐχάρη· καὶ παρεκάλει πάν-
mnes proposito cordis permanere Domino: Quia erat vir bonus, & ple-
τας τῇ προθέσει τῆς καρδίας προσμένειν τῷ Κυρίῳ· Ὅτι ἦν ἀνὴρ ἀγαθὸς, καὶ πλή- 24
nus Spiritu sancto & fide. Et apposita est turba multa Domino. Profectus
ρης Πνεύματος ἁγίου καὶ πίστεως. καὶ προσετέθη ὄχλος ἱκανὸς τῷ Κυρίῳ. Ἐξῆλ- 25
est autē in Tarsum Barnabas requirere Saulum. Et inveniens eum, du-
θε δὲ εἰς (δ) Ταρσὸν ὁ Βαρνάβας ἀναζητῆσαι Σαῦλον. Καὶ (ε) εὑρὼν αὐτὸν, ἤγα- 26
xit eum in Antiochiam. Factum est autem eos annum totum convenire in
γεν αὐτὸν εἰς Ἀντιόχειαν. ἐγένετο δὲ (ζ) αὐτοὺς ἐνιαυτὸν ὅλον συναχθῆναι ἐν τῇ
Ecclesia, & docere turbam multam: appellarique primum in Antiochia
ἐκκλησίᾳ, καὶ διδάξαι ὄχλον ἱκανόν· χρηματίσαι τε πρῶτον (η) ἐν Ἀντιοχείᾳ τοὺς
discipulos, Christianos. In his autem diebus descenderunt ab Hierosolymis
μαθητὰς, Χριστιανούς. Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις κατῆλθον ἀπὸ Ἱεροσολύμων 27
Prophetæ in Antiochiam. Surgens autem unus ex eis nomine Agabus, signi-
ΙΖ' προφῆται εἰς Ἀντιόχειαν. Ἀναστὰς δὲ εἷς ἐξ αὐτῶν ὀνόματι Ἄγαβος, ἐσή- 28
ficabat per Spiritum, famem magnā futuram in universam habita-
μανε διὰ τοῦ Πνεύματος, (θ) λιμὸν μέγαν μέλλειν ἔσεσθαι ἐφ' ὅλην τὴν οἰκουμέ-
tam: quæ & facta est sub Claudio Cæsare. At discipulorum prout bene-
νην· (ι) ὅστις καὶ ἐγένετο ἐπὶ Κλαυδίου Καίσαρος. Τῶν δὲ μαθητῶν καθὼς (κ) ηὐ- 29
agebat quis, decreverunt singuli eorum in ministerium mittere habitantibus in
πορεῖτό τις, ὥρισαν ἕκαστος αὐτῶν εἰς διακονίαν πέμψαι τοῖς κατοικοῦσιν ἐν τῇ
Judæa fratribus: quod & fecerunt, mittentes ad seniores per ma-
Ἰουδαίᾳ ἀδελφοῖς· ὃ καὶ ἐποίησαν, ἀποστείλαντες πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους διὰ χει- 30
num Barnabæ & Sauli.
ρὸς Βαρνάβα καὶ Σαύλου.

CAP. XII. ιβ'.

Per illud autem tempus injecit Herodes rex manus malè tractare
ΙΗ' Κατ' ἐκεῖνον δὲ τὸν καιρὸν ἐπέβαλεν Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς τὰς χεῖρας κακῶσαί 1
quosdam de Ecclesia. Occidit autem Jacobum fratrem Joannis gladio.
τινας τῶν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας. Ἀνεῖλε δὲ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν Ἰωάννου (α) μαχαίρᾳ. 2

MS. A. (π) Ἐμνήσθημεν (ρ) τοῦ Κυρίου, (σ) ἐγὼ τίς (τ) Ἄρα καὶ (υ) εἰς ζωὴν ἔδωκεν. (φ) Στεφάνου, (χ) ἐλθόντες (ψ) καὶ πρὸς τοὺς Ἕλληνας, (ω) ὁ πιστεύσας (α) Ἰερουσαλὴμ (β) Βαρνάβαν ἕως (γ) τὴν τοῦ (δ) Ταρσὸν ἀναζητῆσαι (ε) εὑρὼν, ἤγαγεν εἰς (ζ) αὐτοῖς καὶ ἐνιαυτὸν (η) εἰς Ἀντιόχειαν (θ) λιμὸν μεγάλην (ι) ἥτις ἐγένετο (κ) εὐπορεῖτό τις, ὥρισαν
Κεφ. ιβ. MS. A. (α) μαχαίρῃ. Ἰδὼν δὲ ὅτι

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]
29 [illegible]
30 [illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]

15 Quumque exorsus essem illic loqui, obtexit eos Spirit' sanctitatis, tanquam & nos antea. 16 Proindè recordatus sum sermonis Domini nostri, quum diceret; Johannes quidem baptizavit aquâ; vos autem baptizabimini Spiritu sanctitatis. 17 Si ergò Deus æquè dedit illud donum Gentibus illis quæ crediderunt in Dominum nostrum Jesum Christum, sicut & nobis, ego quis eram qui sufficerem ad prohibendum Deum? 18 Quumque hos sermones audissent, quieverunt, & glorificaverunt Deum, ac dicebant; Fortè etiam Gentibus Deus dedit pœnitentiam ad vitam.

Feriâ sextâ, primâ jejunii. 32.

19 Illi autem qui dispersi fuerant ex oppressione quæ contigerat in Stephanum, pervenerant usque in Phœniciam, atque in regionem Cypri, & in Antiochiam; nemini loquentes sermonem *Dei*, nisi tantùm Judæis. 20 Erant autem ex eis quidam ex Cypro & Cyrene: isti introibant Antiochiam, & colloquebantur Græcis, atque evangelizabant super Domino nostro Jesu. 21 Erat porrò cum eis manus Domini: multíque crediderunt, & conversi sunt ad Dominum. 22 Pervenit autem hic rumor ad aures filiorum ecclesiæ quæ erat in Jerusalem: proindè miserunt Barnabam in Antiochiam. 23 Quumque illic pervenisset, estque conspicatus gratiam Dei, gavisus est: & efflagitabat ab eis ut toto corde suo adhærerent Domino nostro: 24 Quandoquidem vir bonus erat, & perfectus in Spiritu sanctitatis & fide. Cæterùm adjunxit se populus multus ad Dominum nostrum. 25 Ille autem exiit in Tarsum ut requireret Saul. 26 Quumque eum invenisset, adduxit secum Antiochiam. Totóque anno simul congregabantur in ecclesia, docuerúntque plebem multam. Exindè primò vocati sunt in Antiochia discipuli, Christiani. 27 Et in diebus illis venerunt ex Ierusalem illuc prophetæ. 28 Surrexítque unus ex eis, cui nomen erat Agabus, patefecítque eis per Spiritum, famem ingentem futuram in tota terra. Et fuit hæc fames in diebus Claudii Cæsaris. 29 Enimverò discipuli, prout suppetebat unicuique eorum, decreverunt mittere subsidium fratribus illis qui habitabant in Judæa. 30 Itaque miserunt per manum Barnabæ & Sauli ad Presbyteros qui illic erant.

Sabbatho primo jejunii. 33.

CAP. XII.

1 POrrò in illo tempore injecerat manus in quosdam qui erant in ecclesia, ut malè acciperet eos Herodes ille rex, qui cognominatur Agrippa. 2 Trucidavit autem gladio Jacobum fratrem Johannis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

15 ወሶበ: አኀዝኩ: እንግርሞ: ወረደ: መንፈስ: ቅዱስ: ዲቤሆሙ: በከመ: ወረደ: ቀዲሙ::=፡
16 ወተዘከርኩ: ቃሎ: ለእግዚእነ: ዘይቤ: ዮሐንስ: ያጠምቅ: በማይ: ወአንትሙሰ: ታጠ
17 መቁ: በመንፈስ: ቅዱስ::=፡ ሶበ: እንከ: ዐረየ: ወሀቦሙ: እግዚአብሔር: ጸጋሁ:
ከማነ: እስመ: አመኑ: በእግዚእነ: ኢየሱስ: ክርስቶስ: መኑ: አነ: ዘእክል: ከሊአ
18 ቶ: ለእግዚአብሔር::=፡ ወዘንተ: ሰሚዖሙ: አርመሙ: ወአእኰቱ: እግዚአ
ብሔር: ወይቤሉ: እንዳዒ: ለእመ: ወሀቦሙ: እግዚአብሔር: ለአሕዛብ:
ይነስሑ::=፡

15 Et quum incepissem nuntiare iis, descendit Spiritus sanctus super eos, sicut descendisset primò. 16 Et recordatus sum sermonis Domini nostri, quem dixit; Johannes baptizabat in aqua, & vos baptizabimini in Spiritu sancto. 17 Quum igitur pariter dedit iis donum suum, sicut nobis, quia crediderunt in Domino nostro Jesu Christo, quis ego eram qui possem prohibere Deum? 18 Et hoc quum audivissent, quieverunt, & glorificaverunt Deum, & dixerunt; Nempè etiam dedit Deus Gentibus ut pœnitentiam agerent.

Versio VULGATA LATINA.

15 Cùm autem cœpissem loqui, cecidit Spiritus sanctus super eos, sicut & in nos in initio. 16 Recordatus sum autem verbi Domini, sicut dicebat; Joannes quidem baptizavit aquâ, vos autem baptizabimini Spiritu sancto. 17 Si ergò eandem gratiam dedit illis Deus, sicut & nobis, qui credidimus in Dominum Jesum Christum: ego quis eram, qui possem prohibere Deum? 18 His auditis, tacuerunt: & glorificaverunt Deum, dicentes; Ergò & Gentibus pœnitentiam dedit Deus ad vitam. 19 Et illi quidem, qui dispersi fuerant à tribulatione, quæ facta fuerat sub Stephano, perambulaverunt usque Phœnicem, & Cyprum, & Antiochiam, nemini loquentes verbum, nisi solis Judæis. 20 Erant autem quidam ex eis viri Cyprii, & Cyrenæi, qui cùm introîssent Antiochiam, loquebantur & ad Græcos, annuntiantes Dominum Jesum. 21 Et erat manus Domini cum eis: multúsque numerus credentium conversus est ad Dominum. 22 Pervenit autem sermo ad aures Ecclesiæ, quæ erat Jerosolymis, super istis: & miserunt Barnabam usque ad Antiochiam. 23 Qui cùm pervenisset, & vidisset gratiam Dei, gavisus est: & hortabatur omnes in proposito cordis permanere in Domino: 24 Quia erat vir bonus, & plenus Spiritu sancto, & fide. Et apposita est multa turba Domino. 25 Profectus est autem Barnabas Tarsum, ut quæreret Saulum: quem cùm invenisset, perduxit Antiochiam. 26 Et annum totum conversati sunt ibi in Ecclesia: & docuerunt turbam multam, ita ut cognominarentur primùm Antiochiæ discipuli, Christiani. 27 In his autem diebus supervenerunt ab Ierosolymis prophetæ Antiochiam: 28 Et surgens unus ex eis nomine Agabus, significabat per Spiritum famem magnam futuram in universo orbe terrarum, quæ facta est sub Claudio. 29 Discipuli autem, prout quis habebat, proposuerunt singuli in ministerium mittere habitantibus in Judæa fratribus: 30 Quod & fecerunt, mittentes ad seniores per manus Barnabæ & Sauli.

CAP. XII.

1 EOdem autem tempore misit Herodes rex manus, ut affligeret quosdam de Ecclesia. 2 Occidit autem Jacobum fratrem Joannis gladio.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

15 * فلما ابتدات اتكلم هبط عليهم روح القدس * كما هبط علينا قديما * فذكرت قول الرب 16
حين قال * ان يوحنا اعمد بالماء وانتم ستعمدون بالروح القدس * فلئن كان الله قد اعطاهم 17
نظير موهبتنا بالسواء كما اعطانا اذ امنا بالرب يسوع المسيح * فانا من حتي استطيع امنع الله *
18 * فاذ سمعوا هذه الخطوب صمتوا ومجدوا الله قائلين * ولعل الله قد منح الامم التوبة ليحيوا بها *
* الاحد الخامس بعد الفصح المعروف بالسامرية * كز * فاما الذين تبددوا من اجل 19
الحزن الصائر من جراء اصطفان جالوا الي بسري العور وقبرس وانطاكية * وكانوا لا يخاطبون
احدا بقول الكرازة الا اليهود فقط * وكان فيهم قوم قبرسيون وكرينائيون * لما دخلوا الي 20
انطاكية خاطبوا اليونانيين يبشرونهم بيسوع المسيح * وكانت يد الرب معهم * فامن قوم 21
عددهم كثير وعادوا الي الرب * فسمع خبر ووصل الي اذان اهل الكنيسة التي باورسليم 22
من اجلهم * فارسلوا برنابا يطوف الي انطاكية * فلما جاء اليها وشاهد نعمة الله فرح 23
وعزي بسالف توطيد قلبه ان يثبتوا في امانة الرب * لانه كان رجلا صالحا ومملوا 24
من روح القدس والامانة * واضاف الي الرب جمعا جزيلا * ثم خرج برنابا الي طرسوس 25
ليطلب بولص * فاذ وجده جاء به الي انطاكية * فاقاما يجمعان بها في الكنيسة سنة 26
كاملة * وعلما شعبا جزيلا * وفي انطاكية اولا لقب التلاميذ بالمسيحيين * وفي تلك 27
الايام انحدر من اورسليم الي انطاكية انبياء * فقام احدهم اسمه اغابس * فعرف بالروح ان 28
جوعا عظيما سيكون فيما بعد في الدنيا كلها * فصار ذلك علي عهد كلوديوس قيصر الملك *
* واذ امر التلاميذ كل احد من المومنين ان يرسل بركة كما تيسر له ويسمح به لخدمة الاخوة 29
القاطنين في بلد اليهودية * ففعلوا ذلك * وكانوا ينفذونها الي الشيوخ بيد برنابا وبولص * تم * 30
* قراءة يوم السبت الرابع بعد النصف * الفصل الثاني عشر *
* كح * * في ذلك الحين بسط هيرودس الملك يديه ليسيء الي قوم من الكنيسة * 1
* وقتل يعقوب اخا يوحنا بالسيف * 2

15 Cùm itaque cœpissem loqui, descendit super eos Spiritus sanctus, quemadmodum descenderat olim super nos. 16 Recordatus sum autem sermonis Domini quum dixit, Johannes quidem baptizavit aquâ, at vos baptizabimini Spiritu sancto. 17 Si ergò Deus concessit eis idem prorsus donum nostrum quod nobis concesserat qui credidimus in Dominum Jesum Christum, quis ego eram ut possim prohibere Deum? 18 His igitur sermonibus auditis, obticuerunt, & glorificaverunt Deum, dicentes; Fortassis Deus concessit etiam gentibus pœnitentiam, ut per eam vivant.

Dominicâ quintâ post Pascha, quæ vocitatur Samaritanæ.

19 Verùm qui dispersi fuerant ob afflictionem obortam causâ Stephani, oberraverunt ad Bosciara confinium, & Cyprum, atque Antiochiam; & cum nemine instituebant sermonem prædicationis, nisi cum Judæis tantùm. 20 Erant autem inter ipsos quidam Cyprii & Cyrenæi, qui cùm introissent Antiochiam, allocuti sunt Græcos, annuntiantes eis Jesum Christum. 21 Erat quoque manus Domini cum illis: ac proinde fidem susceperunt homines copiosi numeri, & conversi sunt ad Dominum. 22 Et audita est fama eorum, devenitque ad aures hominum Ecclesiæ quæ erat Jerosolymis: & miserunt Barnabam ut perlustraret Antiochiam usque. 23 Qui cùm eò pervenisset, vidissetque gratiam Dei, gavisus est, & hortatus est pro consueta firmitate cordis sui, ut persisterent in fide Domini. 24 Erat enim vir probus ac plenus Spiritu sancto & fide: attraxitque ad Dominum turbam copiosam. 25 Deinde egressus est Barnabas Tarsum, ut quæreret Paulum. 26 Quem cùm reperisset, perduxit Antiochiam, in qua manserunt ambo, convenientes illic in Ecclesia, anno integro; docuerúntque populum multum. Antiochiæ verò primùm vocati fuerunt discipuli, Christiani. 27 Iisdem diebus descenderunt ab Jerusalem Antiochiam quidam prophetæ: 28 Surgensque unus ex eis nomine Agabus, significavit per Spiritum, famem magnā postmodùm futuram in toto orbe; quæ & accidit tempore Claudii Cæsaris Imperatoris. 29 Et cùm præcepissent discipuli unicuique fidelium ut mitteret benedictionem aliquam pro sua facultate, & liberalitate, in ministerium fratrum degentium in regione Judææ, 30 Executi sunt: mittebántque eas ad seniores per manum Barnabæ & Pauli. Finis.

Lectio diei sabbathi quarti post medium.

CAP. XII.

1 EOdem tempore extendit Herodes rex manus suas, ut noceret quibusdam ex Ecclesia. 2 Et occidit Jacobum fratrem Johannis gladio.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

19 ወእምዝ: ተዘርው: በእንተ: ቅትለተ: እስጢፋኖስ: ወበጽሑ: እስከ: ቆጵሮስ: ወፊንቄስ:
20 ወአንጾኪያ: እንዘ: ኢይነግሩ: ቃሎሙ: ዘእንበለ: ለአይሁድ: ለባሕቲቶሙ::=፡ ወቦ: እም
ውስቴቶሙ: ሰብአ: ቆጵሮስ: ወቄርናዊያን: ወሖሩ: አንጾኪያ: ወነገርዎሙ: ለአረማዊያን:
21 ወመሀርዎሙ: በእንተ: እግዚእነ: ኢየሱስ::=፡ ወእደ: እግዚአብሔር: ምስሌሆሙ: ወ
22 በዝኁ: ሪልቆሙ: ለእለ: አምኑ: በእግዚእነ: ወተመይጡ::=፡ ወተሰምዐ: ዝነገር: በቤተ:
23 ክርስቲያን: ዘኢየሩሳሌም: በእንቲአሆሙ:: ወፈነውዎ: ለበርናባስ: አንጾኪያ::=፡ በህየ:
ርእየ: ጸጋ: እግዚአብሔር: ወተፈሥሐ: ወመሀሮሙ: ለኵሉሙ: ይትመየጡ: በኵሉ:
24 ልቦሙ: ኀበ: እግዚአብሔር::=፡ እስመ: ብእሲ: ጻድቅ: ውእቱ: ወምሉአ: መንፈስ:
ቅዱስ: ወሃይማኖት: ወተወሰኩ: ብዙኃን: አሕዛብ: ኀበ: እግዚአብሔር::=፡
በገብርኤል: ምንባብ::=፡
25 ወሖረ: በርናባስ: ጠርሴስ:: ይኅሥሦ: ለሳውል: ወረከቦ: ወወሰዶ: አንጾኪያ::=፡ ወነበረ:
26 አሐተ: ዓመተ: ወመሀረ: ለብዙኃን: ሕዝብ: ወአብኡ: ውስተ: ክርስቲያን: በአንጾኪያ:
27 ቀደሙ::=፡ ሀፀ ወውእተ: አሚረ: ወረዱ: ነቢያት: እምኢየሩሳሌም: ለአንጾኪያ::=፡
28 ወተንሥአ: አሐዱ: እምውስቴቶሙ: ዘስሙ: አጋቦስ: ወነገረ: በመንፈስ: ቅዱስ: ወአመ: ይመጽ
29 እ: ዐቢይ: ረኃብ: ውስተ: ኵሉ: ዓለም: ዘከመ: ኮነ: በመዋዕለ: ቀለውድዮስ::=፡ ወእም
ዝ: አስተዋጽኡ: ሐዋርያት: በአምጣነ: ይክሉ: ወፈነው: ለቢጾሙ: ለእለ: ይነብሩ: ብሔረ:
30 ይሁዳ::=፡ ምስለ: በርናባስ: ወሰውል: ኀበ: ቀሲሳን::=፡ 18
1 ሀበ ወውእተ: አሚረ: [illegible]
2 [illegible]

19 Et tunc dispersi fuerant propter occisionem Stephani, & pervenerunt usque ad Cyprum, & Phœniciam, & Antiochiam, non nuntiantes verbum eorum, nisi Judæis solùm. 20 Et fuerunt ex illis homines Cypri, & Cyrenenses, et profecti sunt Antiochiam, et loquuti sunt Gentilibus, et docuerunt eos de Domino nostro Jesu. 21 Et manus Domini fuit cum illis, et multus fuit numerus credentium in Domino nostro, et conversi sunt. 22 Et auditus fuit hic rumor in domo Christianorum, quæ erat Hierosolymis, de illis, et miserunt Barnabam Antiochiam. 23 Ibi vidit gratiam Dei, et gavisus est, et docuit omnes, ut converterentur toto corde eorum ad Deum. 24 Quia vir justus erat, et plenus Spiritu sancto et fide: et adjuncti sunt multi populi ad Deum.

In Gabrielis *festo*, Lectio.

25 Et abiit Barnabas Tarsum ut quæreret Saulum: et invenit eum, et duxit eum Antiochiam. 26 Et mansit unum annum, et docuit multos populos, et obtulerunt ad Christianos in Antiochia primùm. 27 Et isto tempore descenderunt prophetæ ab Hierosolymis ad Antiochiam. 28 Et surrexit unus ex illis cujus nomen erat Agabus, et nuntiavit per Spiritum sanctum, quòd ventura erat magna fames in toto mundo, sicut fuit in diebus Claudii. 29 Et tunc eleemosynas erogârunt. Apostoli in quantum poterant, 30 et miserunt fratribus habitantibus in regione Judeæ, cum Barnaba et Saulo ad seniores.

CAP XII.

1 ET isto tempore prehendit Herodes rex præpositos domûs Dei, et afflixit eos. 2 Et trucidârunt Jacobum fratrem Johannis, cum gladio.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ἈΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. ΙΗ΄.

Et videns quòd gratum est Judæis, apposuit apprehendere & Petrum: (E-
3 Καὶ ἰδὼν ὅτι ἀρεστόν ἐστι τοῖς Ἰουδαίοις, προσέθετο συλλαβεῖν καὶ Πέτρον· (ἦ-
rant autem dies Azymorum.) Quem & prehendens misit in custodiam, tradens
4 σαν δὲ (β) ἡμέραι τῶν Ἀζύμων.) Ὃν καὶ πιάσας ἔθετο εἰς φυλακήν, (γ) παραδοὺς
quatuor quaternionibus militum custodire eum, volens post Pascha pro-
τέσσαρσι τετραδίοις στρατιωτῶν φυλάσσειν αὐτόν, βουλόμενος μετὰ τὸ πάσχα (δ) ἀν-
ducere eum populo. Ille quidem igitur Petrus servabatur in custodia: Oratio
5 αγαγεῖν αὐτὸν τῷ λαῷ. Ὁ μὲν οὖν Πέτρος ἐτηρεῖτο ἐν τῇ φυλακῇ· προσευχὴ
autem erat assidua facta ab Ecclesia ad Deum pro eo. Cùm
6 δὲ ἦν ἐκτενὴς γινομένη ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας πρὸς Θεὸν (ε) ὑπὲρ αὐτοῦ. Ὅτε
autem futurus esset eum producere Herodes, nocte ipsâ erat Petrus dormi-
δὲ ἔμελλεν (ζ) αὐτὸν προάγειν ὁ Ἡρώδης, τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ἦν ὁ Πέτρος κοιμώμε-
ens inter duos milites, vinctus catenis duabus, custodésque ante ostium
νος μεταξὺ δύο στρατιωτῶν, δεδεμένος ἁλύσεσι δυσί, φύλακές τε (η) πρὸ τῆς θύρας
conservabant custodiam. Et ecce angelus Domini astitit, & lumen refulsit in
7 ἐτήρουν τὴν φυλακήν. Καὶ ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου ἐπέστη, καὶ φῶς ἔλαμψεν ἐν τῷ
habitaculo: pulsans autem latus Petri, excitavit eum, dicens; Surge
οἰκήματι· πατάξας δὲ τὴν πλευρὰν τοῦ Πέτρου, ἤγειρεν αὐτόν, λέγων, Ἀνάστα
in celeritate. Et ceciderunt ejus catenæ de manibus. Dixitque angelus
8 ἐν τάχει. καὶ (θ) ἐξέπεσον αὐτοῦ αἱ ἁλύσεις ἐκ τῶν χειρῶν. Εἶπέ τε ὁ ἄγγελος
ad eum; Præcingere, & subliga sandalia tua. Fecit autem
πρὸς αὐτόν, (ι) Περίζωσαι, καὶ ὑπόδησαι τὰ σανδάλιά σου. Ἐποίησε δὲ
sic. Et dixit illi; Circunda vestimentum tuum, & sequere me. Et ex-
9 (κ) οὕτω. καὶ λέγει αὐτῷ, Περιβαλοῦ τὸ ἱμάτιόν σου, καὶ ἀκολούθει μοι. Καὶ ἐξ-
iens sequebatur eum, & nesciebat quia verum est factum per ange-
ελθὼν (λ) ἠκολούθει αὐτῷ, καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι ἀληθές ἐστι τὸ γινόμενον (μ) διὰ τοῦ ἀγγέ-
lum: existimabat autem visum videre. Transeuntes autem primam custodiam & se-
10 λου· ἐδόκει δὲ ὅραμα βλέπειν. Διελθόντες δὲ πρώτην φυλακὴν καὶ δευ-
cundam, venerunt ad portam ferream, ducentem ad civitatem, quæ sponta-
τέραν, (ν) ἦλθον ἐπὶ τὴν πύλην τὴν σιδηρᾶν, τὴν φέρουσαν εἰς τὴν πόλιν, ἥτις αὐτο-
nea aperta est eis. Et exeuntes processerunt vicum unum, & continuò
μάτη (ξ) ἠνοίχθη αὐτοῖς. καὶ ἐξελθόντες προῆλθον ῥύμην μίαν, καὶ εὐθέως
discessit angelus ab eo. Et Petrus factus in seipso, dixit;
(ο) ἀπέστη ὁ ἄγγελος ἀπ᾽ αὐτοῦ. Καὶ ὁ Πέτρος (π) γενόμενος ἐν ἑαυτῷ, εἶπε, 11
Nunc scio verè quia emisit Dominus angelum suum, & eripuit me de
Νῦν οἶδα ἀληθῶς ὅτι ἐξαπέστειλε Κύριος τὸν ἄγγελον αὐτοῦ, καὶ (ρ) ἐξείλετό με ἐκ
manu Herodis, & omni expectatione plebis Judæorum. Considéransque
χειρὸς Ἡρώδου καὶ πάσης τῆς (σ) προσδοκίας τοῦ λαοῦ τῶν Ἰουδαίων. (τ) Συνιδών 12
que venit ad domum Mariæ matris Joannis, cognominati Marci,
τε ἦλθεν ἐπὶ τὴν οἰκίαν (υ) Μαρίας τῆς μητρὸς Ἰωάννου τοῦ ἐπικαλουμένου Μάρκου,
ubi erant multi congregati & orantes. Pulsante autem
οὗ ἦσαν ἱκανοὶ συνηθροισμένοι καὶ προσευχόμενοι. Κρούσαντος (φ) δὲ τοῦ 13
Petro ostium vestibuli, processit puella subauscultare, nomine Rhode.
Πέτρου τὴν θύραν τοῦ πυλῶνος, προσῆλθε παιδίσκη ὑπακοῦσαι, ὀνόματι Ῥόδη.
Et agnoscens vocem Petri, præ gaudio non aperuit vestibulum: introcur-
Καὶ ἐπιγνοῦσα τὴν φωνὴν τοῦ Πέτρου, ἀπὸ τῆς χαρᾶς οὐκ ἤνοιξε τὸν πυλῶνα· εἰσδραμοῦ- 14
rens autem nuntiavit stare Petrum ante vestibulum. Illi autem ad eam
σα δὲ ἀπήγγειλεν ἑστάναι τὸν Πέτρον πρὸ τοῦ πυλῶνος. Οἱ δὲ πρὸς αὐτὴν 15
dixerunt; Insanis. Illa autem affirmabat sic habere. Illi autem dicebant; Angelus
(χ) εἶπον, Μαίνῃ. ἡ δὲ διϊσχυρίζετο οὕτως ἔχειν. οἱ δ᾽ ἔλεγον, (ʹ) Ὁ ἄγγελος
ejus est. At Petrus perseverabat pulsans: Aperientes autem viderunt eum, &
αὐτοῦ ἐστιν. Ὁ δὲ Πέτρος ἐπέμενε κρούων· ἀνοίξαντες δὲ (ψ) εἶδον αὐτόν, καὶ 16
obstupuerunt. Annuens autem eis manu tacere, narravit eis
ἐξέστησαν. (ω) Κατασείσας δὲ αὐτοῖς τῇ χειρὶ σιγᾶν, (α) διηγήσατο αὐτοῖς 17
quomodò Dominus eum eduxisset de custodia: dixit autem; Annuntiate Jacobo &
πῶς ὁ Κύριος αὐτὸν ἐξήγαγεν ἐκ τῆς φυλακῆς· (β) εἶπε δέ, Ἀπαγγείλατε Ἰακώβῳ καὶ
fratribus hæc. Et egressus abiit in alium locum. Factâ autem die,
τοῖς ἀδελφοῖς ταῦτα. καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἕτερον τόπον. Γενομένης δὲ ἡμέρας, 18
erat turbatio non parva in militibus, quidnam Petrus factus esset.
ἦν τάραχος οὐκ ὀλίγος ἐν τοῖς στρατιώταις, τί ἄρα ὁ Πέτρος ἐγένετο.

MS. A. (β) αἱ ἡμέραι (γ) παραδιδοὺς (δ) ἀγαγεῖν (ε) περὶ (ζ) προαγαγεῖν αὐτὸν (η) πρὸς τῇ θύρᾳ (θ) ἐξέπεσαν (ι) Ζῶσαι, (κ) οὕτως. (λ) ἠκολούθει, καὶ (μ) ὑπὸ τοῦ (ν) ἦλθαν (ξ) ἠνοίγη (ο) ἀπῆλθεν (π) ἐν ἑαυτῷ γενόμενος, (ρ) ἐξείλατό (σ) προσδοκίας τῶν (τ) Συνιδών δὲ (υ) τῆς Μαρίας τῆς (φ) δὲ αὐτοῦ τὴν (χ) εἶπαν, (ʹ) Ὁ ἄγγελός ἐστιν αὐτοῦ. (ψ) εἶδαν (ω) Κατασείσαντος δὲ αὐτοῦ τῇ (α) διηγήσατο πῶς αὐτὸν ὁ Κύριος ἐξήγαγεν (β) εἶπέν τε

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

ܘܟܕ ܚܙܐ ܕܫܦܪܐ ܗܕܐ ܠܝܗܘܕܝܐ ܐܘܣܦ ܠܡܐܚܕ ܐܦ ܠܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ. ܘܝܘܡܬܐ ܗܘܘ ܕܦܛܝܪܐ. 3
ܘܐܚܕܗ ܘܐܪܡܝܗ ܒܒܝܬ ܐܣܝܪܐ. ܘܐܫܠܡ ܠܗ ܫܬܬܥܣܪ ܐܣܛܪܛܝܘܛܝܢ ܕܢܛܪܘܢܝܗܝ. ܕܡܢ ܒܬܪ ܦܨܚܐ ܢܫܠܡܝܘܗܝ ܠܥܡܐ ܕܝܗܘܕܝܐ. 4
ܘܟܕ ܗܘ ܫܡܥܘܢ ܡܬܢܛܪ ܗܘܐ ܒܒܝܬ ܐܣܝܪܐ. ܨܠܘܬܐ ܐܡܝܢܬܐ ܡܬܩܪܒܐ ܗܘܬ ܡܛܠܬܗ ܡܢ ܥܕܬܐ ܠܘܬ ܐܠܗܐ. 5
ܘܒܗ ܒܗܘ ܠܠܝܐ ܕܠܨܦܪܐ ܥܬܝܕ ܗܘܐ ܕܢܫܬܠܡ. ܟܕ ܕܡܟ ܗܘܐ ܫܡܥܘܢ ܒܝܬ ܬܪܝܢ ܐܣܛܪܛܝܘܛܝܢ. ܘܐܣܝܪ ܗܘܐ ܒܬܪܬܝܢ ܫܫܠܢ. ܘܐܚܪܢܐ ܢܛܪܝܢ ܗܘܘ ܬܪܥܐ ܕܒܝܬ ܐܣܝܪܐ. 6
ܡܠܐܟܐ ܕܡܪܝܐ ܩܡ ܥܠܘܗܝ. ܘܢܘܗܪܐ ܐܙܠܓ ܒܟܠܗ ܒܝܬܐ. ܘܡܚܝܗܝ ܒܓܒܗ ܘܐܩܝܡܗ. ܘܐܡܪ ܠܗ ܩܘܡ ܒܥܓܠ. ܘܢܦܠܝ ܫܫܠܬܐ ܡܢ ܐܝܕܘܗܝ. 7
ܘܐܡܪ ܠܗ ܡܠܐܟܐ. ܐܣܘܪ ܚܨܝܟ ܘܣܐܢ ܡܣܢܝܟ. ܘܥܒܕ ܗܟܢܐ. ܘܬܘܒ ܐܡܪ ܠܗ. ܐܬܥܛܦ ܬܟܣܝܬܟ ܘܬܐ ܒܬܪܝ. 8
ܘܢܦܩ ܘܐܙܠ ܗܘܐ ܒܬܪܗ. ܟܕ ܠܐ ܝܕܥ ܗܘܐ ܕܫܪܝܪܐ ܗܝ ܗܘܬ ܗܝ ܕܗܘܬ ܡܢ ܡܠܐܟܐ. ܣܒܪ ܗܘܐ ܓܝܪ ܕܚܙܘܐ ܚܙܐ ܗܘܐ. 9
ܘܟܕ ܥܒܪܘ ܡܛܪܬܐ ܩܕܡܝܬܐ ܘܕܬܪܬܝܢ. ܐܬܘ ܥܕܡܐ ܠܬܪܥܐ ܕܦܪܙܠܐ. ܘܐܬܦܬܚ ܠܗܘܢ ܡܢ ܨܒܝܢܗ. ܘܟܕ ܢܦܩܘ ܘܥܒܪܘ ܫܘܩܐ ܚܕ. ܦܪܩ ܡܢܗ ܡܠܐܟܐ. 10
ܗܝܕܝܢ ܐܣܬܟܠ ܫܡܥܘܢ ܘܐܡܪ. ܗܫܐ ܝܕܥܬ ܒܩܘܫܬܐ ܕܡܪܝܐ ܫܕܪ ܡܠܐܟܗ. ܘܦܪܩܢܝ ܡܢ ܐܝܕܗ ܕܗܪܘܕܣ ܡܠܟܐ. ܘܡܢ ܡܕܡ ܕܡܬܚܫܒܝܢ ܗܘܘ ܥܠܝ ܝܗܘܕܝܐ. 11
ܘܟܕ ܐܣܬܟܠ ܐܬܐ ܠܗ ܠܒܝܬ ܡܪܝܡ ܐܡܗ ܕܝܘܚܢܢ ܗܘ ܕܐܬܟܢܝ ܡܪܩܘܣ. ܡܛܠ ܕܐܚܐ ܣܓܝܐܐ ܬܡܢ ܟܢܝܫܝܢ ܗܘܘ ܘܡܨܠܝܢ. 12
ܘܢܩܫ ܒܬܪܥܐ ܕܕܪܬܐ. ܘܢܦܩܬ ܕܬܥܢܝܘܗܝ ܛܠܝܬܐ ܕܫܡܗ ܪܘܕܐ. 13
ܘܐܫܬܘܕܥܬܗ ܩܠܗ ܕܫܡܥܘܢ. ܘܡܢ ܚܕܘܬܗ ܠܐ ܦܬܚܬ ܠܗ ܬܪܥܐ. ܐܠܐ ܗܦܟܬ ܒܪܗܛܐ. ܘܐܡܪܐ ܠܗܘܢ ܫܡܥܘܢ ܗܐ ܩܐܡ ܥܠ ܬܪܥܐ ܕܕܪܬܐ. 14
ܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܫܓܝܫܐ ܐܢܬܝ. ܗܝ ܕܝܢ ܡܥܫܢܐ ܗܘܬ ܕܗܟܢܐ ܗܝ. ܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܕܠܡܐ ܡܠܐܟܗ ܗܘ. 15
ܗܘ ܕܝܢ ܫܡܥܘܢ ܡܩܫ ܗܘܐ ܒܬܪܥܐ. ܘܢܦܩܘ ܚܙܐܘܗܝ ܘܬܗܘ. 16
ܘܐܢܝܦ ܠܗܘܢ ܐܝܕܗ ܕܢܫܬܩܘܢ. ܘܥܠ ܘܫܥܝ ܠܗܘܢ ܐܝܟܢܐ ܐܦܩܗ ܡܪܝܐ ܡܢ ܒܝܬ ܐܣܝܪܐ. ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܘܕܥܘ ܠܝܥܩܘܒ ܘܠܐܚܝܢ ܗܠܝܢ. ܘܢܦܩ ܐܙܠ ܠܗ ܠܐܬܪܐ ܐܚܪܢܐ. 17
ܘܟܕ ܗܘܐ ܨܦܪܐ. ܗܘܐ ܫܓܘܫܝܐ ܣܓܝܐܐ ܒܝܬ ܐܣܛܪܛܝܘܛܐ. ܥܠ ܫܡܥܘܢ ܕܡܢܐ ܗܘܐ ܠܗ. 18

Quumque vidiſſet hoc placuiſſe Judæis, per- 3
rexerat comprehendere etiam Simonem Pe-
tram: (erant autem dies Azymorum.)
Itaque prehendit eum, & conjecit in car- 4
cerem; tradiditque ei ſexdecim milites ut
cuſtodirent eum, ut poſt Paſcha traderet eum
populo Judæorum. Quumque ipſe Simon 5
cuſtodiretur in carcere, preces aſſiduæ pro
eo offerebantur ab eccleſia Deo. Et in illa 6
nocte, cujus diluculo tradendus erat, dum
dormiret Simon inter duos milites, vin-
ctúſque eſſet duabus catenis, & alii cuſtodi-
rent fores carceris: Angelus Domini aſti- 7
tit ſupra eum, & lumen refulſit in tota do-
mo: & pupugit ei latus, & excitavit eum:
dixítque ei; Surge feſtinanter. Et decide-
runt catenæ ex manibus ejus. Et dixit ei 8
angelus; Accinge lumbos tuos, & calcea
ſandalia tua. Et ita fecit. Rurſus autem di-
xit ei; Obvolve te pallio, & ſequere me.
Exiit itaque & ambulabat poſt eum, quum 9
neſciret verúmne eſſet id quod fiebat per
angelum: putabat enim ſe viſum videre.
Quumque tranſacta eſſet cuſtodia prima & 10
ſecunda, venerunt uſque ad portam ferre-
am, & aperta eſt eis ultró: at quum exiiſ-
ſent, ac pertranſiſſent plateam unam, diſ-
ceſſit ab eo angelus. Tunc cognovit Si- 11
mon, & ait; Nunc ſcio veriſſimè Dominum
miſiſſe angelum ſuum, méque liberâſſe de
manu Herodis regis, & ex eo quod machi-
nabantur adverſùm me Judæi. Quod quum 12
intellexiſſet, venit domum Mariæ fratris Jo-
annis illius qui cognominatus eſt Marcus,
propterea quòd multi fratres illic erant con-
gregati, & precabantur. Pulſavit autem fo- 13
res atrii, & egreſſa eſt ut ei reſponderet pu-
ella, nomine Rhode. Et agnovit vocem 14
Simonis: ac præ gaudio ſuo non aperuit ei
oſtium, ſed reverſa eſt curſu, ac dixit eis;
Ecce Simon ſtat pro foribus atrii. Cui di- 15
cunt, Terrore conturbata es. Illa verò con-
tendebat rem ita ſe habere. Dicunt ei; For-
taſſe angelus ejus eſt. Simon autem pulſa- 16
bat fores: proinde exierunt, eúmque con-
ſpicati obſtupuerunt. Porrò innuebat eis 17
ſuâ manu ut tacerent: & ingreſſus eſt, ac
renuntiavit eis quomodo Dominus eduxerat
eum de carcere: ac dixit eis; Narrate hæc
Jacobo & fratribus noſtris. Et egreſſus pro-
fectus eſt in alium locum. Quum autem 18
manè eſſet, extitit tumultus plurimus inter
milites propter Simonem, quidnam ei fa-
ctum eſſet.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

3 ወርእየ፡ ከመ፡ተፈሥሑ፡ አይሁድ፡ ደገመ፡አኀዞ፡ ለጴጥሮስ፡ ወበዓለ፡ ፋሲካ፡ ውእቱ፡
4 አሚረ፡። ወእኂዞ፡ ሞቅሖ፡ ማእከለ፡ ፲ወ፯ ሰገራት፡ የዐቅብዎ፡፡ ወፈቀደ፡ አመ
5 ድኅረ፡ ፋሲክ፡ ያቅርቦ፡ ኀበ፡ ሕዝብ፡። ወሶበ፡ የዐቅብዎ፡ ለጴጥሮስ፡ በውስተ፡ ሞ
6 ቅሕ፡ ወይጼልዩ፡ በእንቲአሁ፡ ወትረ፡ ኀበ፡ እግዚአብሔር፡ በቤተ፡ ክርስቲያን፡፡። ወአ
ሚ፡ርእሶ፡ ፈቀደ፡ ሄሮድስ፡ ያቅርቦ፡ በይእቲ፡ ሌሊት፡ ወእንዘ፡ ይነውም፡ ጴጥሮስ፡ ማ
እከለ፡ክልኤ፡ሰገራት፡ ወሙቁሕ፡ ክልኤሆን፡ እደዊሁ፡ ወየዐቅቡ፡ ሠገራት፡ ኆኅተ፡፡።
7 ወወረደ፡ መልአከ፡ እግዚአብሔር፡ ወቆመ፡ ኀበ፡ጴጥሮስ፡፡ ወበረቀ፡ መብረቅ፡ ውስተ፡ ው
እቱ፡ቤት፡ወጐድጐዶ፡ገቦሁ፡ወአንቅሖ፡ ለጴጥሮስ፡፡ ወይቤሎ፡ተንሥእ፡ፍጡነ፡ ወወድቀ፡ ማ
ዋቅሕቲሁ፡ እምእደዊሁ፡።

Et quum vidiſſet quòd gaviſi eſſent Judæi, denuò prehendit Petrum: & feſtum Pa- 3
ſchæ fuit iſto die: Et prehenſum conjecit eum in carcerem, medio ſeptemdecim mi- 4
litum ut cuſtodirent eum: & voluit poſt Paſcha adducere eum ad populum. Et dum 5
cuſtodirent Petrum in carcere, orabant pro ipſo extenſè ad Deum in domo Chri-
ſtianorum. Et quando ſeipſum voluit Herodes producere in iſta nocte, tum dormi- 6
ens erat Petrus medio duorum militum, & vinctus erat ambabus manibus ejus: &
obſervârunt milites oſtia. Et deſcendit angelus Dei, & ſtetit apud Petrum, & 7
ſplenduit lux in iſta domo, & pulſavit latus ejus, & evigilare fecit Petrum, & di-
xit ei; Surge citò: & ceciderunt catenæ ejus de manibus ejus.

Verſio VULGATA LATINA.

3 Videns autem quia placeret Judæis, appoſuit ut apprehenderet & Petrum. Erant
4 autem dies Azymorum. Quem cùm apprehendiſſet, miſit in carcerem, tradens
quatuor quaternionibus militum cuſtodiendum, volens poſt Paſcha producere
5 eum populo. Et Petrus quidem ſervabatur in carcere. Oratio autem fiebat ſi-
6 ne intermiſſione ab Eccleſia ad Deum pro eo. Cùm autem producturus eum
eſſet Herodes, in ipſa nocte erat Petrus dormiens inter duos milites, vinctus
7 catenis duabus: & cuſtodes ante oſtium cuſtodiebant carcerem. Et ecce ange-
lus Domini aſtitit: & lumen refulſit in habitaculo: percuſſóque latere Petri ex-
citavit eum, dicens; Surge velocitér. Et ceciderunt catenæ de manibus ejus.
8 Dixit autem angelus ad eum; Præcingere: & calcea te caligas tuas. Et fecit ſic.
9 Et dixit illi; Circumda tibi veſtimentum tuum, & ſequere me. Et exiens ſeque-
batur eum, & neſciebat quia verum eſt, quod fiebat per Angelum: exiſtimabat
10 autem ſe viſum videre. Tranſeuntes autem primam & ſecundam cuſtodiam,
venerunt ad portam ferream, quæ ducit ad civitatem: quæ ultrò aperta eſt
eis. Et exeuntes proceſſerunt vicum unum: & continuò diſceſſit Angelus ab
co. Et Petrus ad ſe reverſus, dixit; Nunc ſcio verè, quia miſit Dominus 11
angelum ſuum, & eripuit me de manu Herodis, & de omni expectatione ple-
bis Judæorum. Conſiderânſque venit ad domum Mariæ matris Joannis, qui 12
cognominatus eſt Marcus, ubi erant multi congregati, & orantes. Pulſante 13
autem eo oſtium januæ, proceſſit puella ad audiendum, nomine Rhode. Et ut 14
cognovit vocem Petri, præ gaudio non aperuit januam, ſed intrò currens nun-
tiavit ſtare Petrum ante januam. At illi dixerunt ad eam; Inſanis. Illa autem 15
affirmabat ſic ſe habere. Illi autem dicebant; Angelus ejus eſt. Petrus autem per- 16
ſeverabat pulſans. Cùm autem aperuiſſent, viderunt eum, & obſtupuerunt. An- 17
nuens autem eis manu ut tacerent, narravit quomodò Dominus eduxiſſet eum de
carcere, dixítque; Nuntiate Jacobo & fratribus hæc. Et egreſſus abiit in alium
locum. Factâ autem die, erat non parva turbatio inter milites, quidnam factum 18
eſſet de Petro.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* واذ ابصر ذلك مرضيا لليهود * اضاف اليه ان قبض على بطرس * وكان ذلك في ايام الفطير * 3
* واذ قبض عليه جعله في الحبس * وسلمه الى اربعة من الجند اصحاب ارباع ليحفظوه * مريدا 4
ان يصعده الى الشعب بعد الفصح * واذ كان بطرس محبوسا في السجن * كانت الكنيسة 5
تقرب من اجله الى الله صلاة مدمنة * وحين اعتزم هيرودس ان يصعده اليهم * في تلك 6
الليلة كان بطرس نائما بين جنديين مغلولا بسلسلتين * وكان الحراس امام الابواب
يرصدون الحبس * اذ وقف به ملاك الرب * فاشرق نور في المسكن فضرب جنب بطرس 7
وانهضه قائلا قم مسرعا * وسقطت السلسلتان من يديه * وقال له الملاك تزر والبس 8
نعليك * ففعل هكذا * فقال له البس ثوبك واتبعني * وخرج يتبعه ولم يعلم ان الصائر 9
بالملاك هو حق * بل كان يظن انه يبصر مناما * فاذ عبرا الحرس الاول والثاني اقبلا الى 10
باب الحديد المودي الى المدينة * فانفتح من ذاته لهما وخرجا * فعبرا في شارع واحد * وللحين
ابتعد الملاك منه * فعاد بطرس الى ذاته وقال * الان علمت بتحقيق ان الرب ارسل ملاكه 11
وانقذني من يد هيرودس ومن كل شعب اليهود * تم *

* قراءة الاثنين من الجمعة الخامسة بعد الفصح * كط *

* فاذا علم يقينا جاء الى منزل مريم ام يوحنا الملقب مرقص * حيث كان قوم كثيرون 12
به مجتمعين ومصلين * فلما قرع الباب تقدمت صبية اسمها وردة تسمع * فاذ عرفت 13 14
صوت بطرس من وفور سرورها لم تفتح الباب * بل رجعت مسرعة واخبرتهم ان بطرس
بالباب واقفا * فقالوا لها قد جننت * فلبثت تحقق قولها ان كذلك هو * فقالوا ملاكه 15
هو * فلبث بطرس يقرع الباب * فلما فتحوا ابصروه وذهلوا * فهز نحوهم يده ليسكتوا * 16 17
وحدثهم كيف اخرجه الرب من الحبس * وقال لهم اخبروا بهذه البدائع يعقوب والاخوة *
وخرج فذهب الى موضع اخر * تم * فلما اضحى النهار صار في الجند اضطراب ليس 18
بيسير * قائلين ترى ماذا اصاب بطرس *

Cùmque animadvertiſſet id gratum eſſe 3
Judæis, perrexit adhuc apprehendere
Petrum (accidit autem hoc in diebus
Azymorum); Quem cùm apprehendiſſet, 4
poſuit in carcerem, tradiditque eum
quatuor militibus tribunis quartanis ut
cuſtodirent eum, volens eum producere
populo poſt Paſcha. Dum autem eſſet 5
Petrus in carcere detentus, offerebat
Eccleſia ad Deum pro ipſo preces conti-
nuas. Et cùm propoſuiſſet Herodes eum 6
ipſis producere, eâdem nocte erat Petrus
dormiens inter duos milites, vinctus
catenis duabus: & cuſtodes ante ja-
nuas cuſtodiebant carcerem. Tunc im 7
adſtitit ei angelus Domini (& lumen re-
fulſit in domicilio) percuſſitque latus
Petri, & excitavit eum dicens; Surge
feſtinus. Et excidit utraque catena de
manibus ejus. Dixit etiam ei ange- 8
lus; Præcingere, & induere ſoleis tuis.
Et fecit ſic. Et dixit illi; Indue veſti-
mentum tuum, & ſequere me. Egreſſus 9
igitur ſequutus eſt eum, & ignorabat
rem quæ per Angelum fiebat, eſſe veram:
ſed exiſtimabat ſe ſomnium videre.
Cùmque præteriiſſent ambo cuſtodiæ 10
locum primum & ſecundum, devene-
runt ad portam ferream quæ ducit ad
urbem, & aperta eſt eis ultrò, egreſſique
ſunt: & tranſeuntes per vicum unum,
ſtatim receſſit Angelus ab eo. Et Petrus 11
ad ſe reverſus, dixit; Nunc pro certo
cognovi quòd Dominus miſerit ange-
lum ſuum, & eripuerit me de manu He-
rodis, totoque populo Judæorum. Hacte-
nus.

Lectio feriæ ſecundæ hebdomadæ
quintæ poſt Paſcha.

Cùm ergò rem pro certo ſciviſſet, venit 12
ad domum Mariæ matris Johannis
qui cognominabatur Marcus, ubi erat
turba multa, illic congregati, & orantes.
Cùm autem pulſâſſet oſtium, proceſſit 13
puella nomine Roſa, ut ſubauſculta-
ret. Et ut agnovit vocem Petri, præ 14
eruptione gaudii ſui non aperuit oſtium,
ſed feſtina recurrens, annuntiavit eis
ſtare Petrum ante januam. Inquiunt ei, 15
Inſanis. Illa verò inſtitit aſſeverans
ſermonem ſuum ſic ſe habere. Dixerunt;
Angelus ejus eſt. Perſeverabat autem 16
Petrus januam pulſare. Et cùm ape-
ruiſſent, viderunt eum, & obſtupuerunt.
Ipſe verò innuit eis manu ſuâ ut tace- 17
rent: narravitque eis quomodo eduxiſſet
eum Dominus è carcere. Tum dixit
illis; Referte has novitates Jacobo &
fratribus. Et egreſſus abiit in alium
locum. Hactenus. *Porrò ubi diluxit* 18
dies, facta eſt in militibus turbatio
non parva: & dicebant; Quid fortè ac-
cidit Petro?

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

8 ወይቤሎ፡ ውእቱ፡ መልአክ፡ ቅንት፡ ሐቌከ፡ ወተሠአን፡ አሳእኒከ፡ ወገብረ፡ ከማሁ፡፡
9 ወይቤሎ፡ ተዐፀፍ፡ ልብሰከ፡ ወነዓ፡ ትልወኒ፡። ወወፅአ፡ ወተለዎ፡፡ ወኢያእመ
ረ፡ ጴጥሮስ፡ ከመ፡ እሙን፡ ውእቱ፡ ዘአስተርአዮ፡ መልአክ፡ ወመሰሎ፡ ሕልም፡ ዘ
10 የሐልም፡፡። ወወፂአሙ፡ ቀዳሚ፡ዐፀድ፡ ወክልኤ፡ በጽሑ፡ ኀበ፡ኆኅት፡ኀጺን፡ ወተርኅ
ወት፡ ለሊሃ፡ ለቢሃ፡፡ ወጺአሙ፡ ሐሩ፡ አሐተ፡ ስምዕተ፡ ወኀደጎ፡ ዝኩ፡ መልአክ፡ ዘይ
11 መርሖ፡ ለጴጥሮስ፡። ወገብአ፡ ልቡ፡ ሶቤሃ፡፡ ወይቤ፡ይእዜ፡ አእመርኩ፡ ከመ፡ አማን፡ ፈነ
ወ፡ እግዚአብሔር፡ መልአኮ፡ ወአድኀነኒ፡ እምእዴሁ፡ ለሄሮድስ፡ ወእምኵሉ፡ ተሰፋሆሙ፡
ለሕዝብ፡ አይሁድ፡፡።

Et dixit ei iſte angelus; Cinge lumbos tuos, & calcea calceos tuos: & fecit ita: 8
& dixit ei, Indue pallium tuum, & veni, ſequere me. Et exivit, & ſequutus eſt 9
eum: & neſciebat Petrus quòd verum fuit quòd apparuit ei angelus: & videba-
tur ei ſomnium, quod ſomniâſſet. Et exeuntes primo atrio & ſecundo, venerunt 10
ad portam ferream, & aperta fuit de ſeipſa: tunc exeuntes pregreſſi ſunt unum vi-
cum, & reliquit eum iſte angelus qui ducebat Petrum. Et reverſum eſt ei cor ejus 11
ſtatim, & dixit; Nunc novi quòd verè miſit Deus angelum ſuum, & liberavit
me è manu Herodis, & ab omni expectatione populi Judæorum.

በ፫፡ ማርያም፡ ወበማርቆስ፡ ምንባብ፡።

In tertia Mariæ: & in Marci feſto, Lectio.

12 ወእምዝ፡ሖረ፡ቤተ፡ማርያም፡እሙ፡ለዮሐንስ፡ዘተሰምየ፡ ማርቆስ፡ ኀበ፡ ሀለው፡ ጉቡአ
13 ን፡ ወይጼልዩ፡ በእንቲአሁ፡፡። ወጐድጐደ፡ኆኅተ፡ደጀ፡ መጽአት፡ ታርኅዎ፡ ወለተ፡
14 እንተ፡ ስማ፡ ሮዴ፡፡። ወአእሚራ፡ ቃለ፡ ጴጥሮስ፡ እምትፍሥሕት፡ ኢያርኀወት፡
15 ደጀ፡ ወሮፀት፡ ወነገረቶሙ፡ እንዘ፡ ይቀውም፡ ጴጥሮስ፡ ኀበ፡ ኆኅተ፡ ደጀ፡። ወይ
ቤልዋ፡ ተዐብደኑ፡ ተዐገሢ፡፡ ምዕረ፡ ወጐድጐደ፡ በሕቁ፡ ወይቤሉ፡መልአኩኑ፡እንጋ፡
16 ውእቱ፡። ወጐንደየ፡ ጴጥሮስ፡ እንዘ፡ ይጐደጕድ፡ ወሶበ፡ አርኀውዎ፡ ወርእይ
17 ዎ፡ደንገፁ፡፡። ወይቤሎሙ፡ አርምሙ፡ ወነገሮሙ፡ ዘከመ፡ አውጽኦ፡ እግዚአብሔር፡
እሞቅሕ፡፡ ወይቤሎሙ፡ ንግርዎሙ፡ ለያዕቆብ፡ ወለኵሎሙ፡አኀዊነ፡፡ ወወጽአ፡ወሖረ፡
18 ካልአ፡ ቤተ፡። ወጸቢሖ፡ ተሀውኩ፡ ሰገራት፡ ፈድፋደ፡ ወይቤሉ፡ ምንትኑ፡ እን
ጋ፡ ኮነ፡ ጴጥሮስ፡።

Et tunc venit domum Mariæ matris Johannis, qui nominatus fuit Marcus, ubi 12
fuerunt congregati, & orantes pro eo. Et pulſante oſtium januæ, venit ut aperiret 13
ei filia, cujus nomen erat Rhode. Et ut cognovit vocem Petri, præ gaudio non ape- 14
ruit januam, ſed cucurrit & nuntiavit iis, ſtante Petro ad oſtium januæ. Et di- 15
xerunt ei, Inſaniſne? perſeverabat altera vice, & pulſavit paululùm: & dixerunt,
Angelúſne igitur eſt? Et moratus eſt Petrus pulſans: & quum aperuiſſent, & 16
vidiſſent eum, obſtupuerunt. Et dixit iis ut tacerent: & nuntiavit iis quomodo 17
eduxiſſet eum Deus è carcere, & dixit iis; Nuntiate Jacobo & omnibus fratribus
noſtris: & egreſſus eſt, & abiit in aliam domum. Et manè conturbati ſunt mi- 18
lites valdè, & dixerunt; Quid igitur factum eſt de Petro?

Herodes autē requirens eum, & non inveniens, inquirens cuſtodes, juſſit adſup-
19 (γ) Ἡρώδης δὲ ἐπιζητήσας αὐτὸν καὶ μὴ εὑρὼν, ἀνακρίνας τοὺς φύλακας, ἐκέλευσεν ἀπα-
plicium trahi: & deſcendens à Judæa in Cæſaream, commoratus eſt. Erat autem
20 χθῆναι· καὶ κατελθὼν ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας (δ) εἰς τὴν Καισάρειαν, διέτριβεν. Ἦν (ε) δὲ ὁ
Herodes iratus Tyriis & Sidoniis: Uno animo autem adveneruͤt ad eum, &
Ἡρώδης θυμομαχῶν Τυρίοις καὶ Σιδωνίοις· ὁμοθυμαδὸν δὲ παρῆσαν πρὸς αὐτὸν, καὶ
perſuadentes Blaſtum, qui ſuper cubiculum regis, poſtulabant pacem, propter
πείσαντες Βλάστον, τὸν ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος τοῦ βασιλέως, (ζ) ᾐτοῦντο εἰρήνην, διὰ τὸ
ali ipſorum regionem à regis. Statuto autem die Herodes veſti-
21 τρέφεσθαι αὐτῶν τὴν χώραν ἀπὸ τῆς βασιλικῆς. Τακτῇ δὲ ἡμέρᾳ ὁ Ἡρώδης ἐνδυσάμε-
tus veſtem regiam, & ſedens pro tribunali, concionabatur ad eos. At
22 νος ἐσθῆτα βασιλικὴν, καὶ καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος, ἐδημηγόρει πρὸς αὐτούς. Ὁ δὲ
populus acclamabat; Dei Vox, & non hominis. Confeſtim autem percuſſit eum an-
23 δῆμος ἐπεφώνει, Θεοῦ φωνὴ, καὶ οὐκ ἀνθρώπου. Παραχρῆμα δὲ ἐπάταξεν αὐτὸν ἄγ-
gelus Domini, pro quibus non dediſſet gloriam Deo: & factus vermibus corro-
γελος Κυρίου, ἀνθ' ὧν οὐκ ἔδωκε τὴν δόξαν τῷ Θεῷ· καὶ γενόμενος σκωληκόβρω-
ſus, expiravit. At verbum Dei creſcebat & multiplicabatur. Barnabas autē &
24 25 τος, ἐξέψυξεν. Ὁ δὲ λόγος τοῦ Θεοῦ (η) ηὔξανε καὶ ἐπληθύνετο. Βαρνάβας δὲ καὶ
Saulus reverſi ſunt ex Hieruſalem implentes miniſterium: ſimul aſſu-
Σαῦλος ὑπέστρεψαν ἐξ Ἱερουσαλὴμ, πληρώσαντες τὴν διακονίαν· συμπαραλα-
mentes & Joannem, cognominatum Marcum.
βόντες (θ) καὶ Ἰωάννην, τὸν ἐπικληθέντα Μάρκον.

CAP. XIII. ιγ'.

Erāt autē quidam in Antiochia apud exiſtentē Eccleſiam, prophetæ & doctores,
1 Ἦσαν δέ τινες ἐν Ἀντιοχείᾳ κατὰ τὴν οὖσαν ἐκκλησίαν, προφῆται καὶ διδάσκαλοι, ὅ, τε
Barnabas & Simon vocatus Niger, & Lucius Cyrenæus, Manahénque Herodis
Βαρνάβας καὶ Συμεὼν ὁ καλούμενος Νίγερ, καὶ Λούκιος ὁ Κυρηναῖος, Μαναήν τε Ἡρώδου
Tetrarchæ collactaneus, & Saulus. Miniſtrantibus autē illis Domino, & jejunan-
2 τοῦ τετράρχου σύντροφος, καὶ Σαῦλος. Λειτουργούντων δὲ αὐτῶν τῷ Κυρίῳ, καὶ νηστευόν- ΙΘ'
tibus, dixit Spiritus ſanctus; Segregate mihi & Barnabam & Sau-
των, εἶπε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, Ἀφορίσατε δή μοι (β) τόν τε Βαρνάβαν καὶ τὸν Σαῦ- 3
lum, in opus quod advocavi eos. Tunc jejunantes & precati, &
λον, εἰς τὸ ἔργον ὃ προσκέκλημαι αὐτούς. Τότε νηστεύσαντες καὶ προσευξάμενοι, καὶ
imponentes manus eis, dimiſerunt. Hi quidem emiſſi à
ἐπιθέντες τὰς χεῖρας αὐτοῖς, ἀπέλυσαν. (γ) Οὗτοι μὲν οὖν ἐκπεμφθέντες ὑπὸ 4
Spiritu ſancto, deſcenderunt in Seleuciam: illincque abnavigaverunt in
(δ) τοῦ Πνεύματος τοῦ ἁγίου, κατῆλθον εἰς τὴν Σελεύκειαν· ἐκεῖθέν τε ἀπέπλευσαν (ε) εἰς
Cyprum. Et facti in Salamina annuntiabant verbum Dei in
τὴν Κύπρον. Καὶ γενόμενοι ἐν (ζ) Σαλαμῖνι κατήγγελλον τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἐν ταῖς 5
ſynagogis Judæorum. Habebāt autē & Joannem miniſtrum. Peragrantes autem
συναγωγαῖς τῶν Ἰουδαίων. εἶχον δὲ καὶ Ἰωάννην ὑπηρέτην. Διελθόντες δὲ (η) τὴν 6
inſulā uſque ad Paphum, invenerunt quendā magum pſeudoprophetā Judæum, cui no-
νῆσον ἄχρι Πάφου, (θ) εὗρόν τινα μάγον ψευδοπροφήτην Ἰουδαῖον, ᾧ ὄνο-
men Bar-Jeſu: Qui erat cum Proconſule Sergio Paulo, viro prudente. Hic
μα (ι) Βαριησοῦς· Ὃς ἦν σὺν τῷ ἀνθυπάτῳ Σεργίῳ Παύλῳ, ἀνδρὶ συνετῷ. οὗτος 7
advocans Barnabam & Saulum, expetebat audire verbum Dei. Re-
προσκαλεσάμενος Βαρνάβαν καὶ Σαῦλον, ἐπεζήτησεν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Ἀνθ- 8
ſiſtebat autē illis Elymas magus, (ſic enim interpretatur nomen ejus,)
ίστατο δὲ αὐτοῖς Ἐλύμας ὁ μάγος, (κ) (οὕτω γὰρ μεθερμηνεύεται τὸ ὄνομα αὐτοῦ,)
quærens avertere Proconſulem à fide. Saulus autem, (qui & Paulus,)
ζητῶν διαστρέψαι τὸν ἀνθύπατον ἀπὸ τῆς πίστεως. Σαῦλος δὲ, (ὁ καὶ Παῦλος,) 9
repletus Spiritu ſancto, & intendens in eum, Dixit; O plene omni
πλησθεὶς Πνεύματος ἁγίου, (λ) καὶ ἀτενίσας εἰς αὐτὸν, Εἶπεν, Ὦ πλήρης παντὸς 10
dolo & omni maleficentiâ, fili diaboli, inimice omnis juſtitiæ, non ceſſabis
δόλου καὶ πάσης ῥᾳδιουργίας, υἱὲ διαβόλου, ἐχθρὲ πάσης δικαιοσύνης, οὐ παύσῃ
pervertens vias Domini rectas?
διαστρέφων τὰς ὁδοὺς Κυρίου τὰς εὐθείας;

MS. A. (γ) Ἡρώδης τε (δ) εἰς Καισάρειαν, διέτριψεν. (ε) δὲ θυμομαχῶν (ζ) ᾐτήσαντο (η) ηὔξανετο (θ) Ἰωάννην, τὸν ἐπικαλούμενον Μάρκον. Κεφ. ιγ'. MS. A. (α) δὲ ἐν (β) τὸν Βαρνάβαν καὶ Σαῦλον, (γ) Αὐτοὶ (δ) τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἀπῆλθον εἰς Σελεύκειαν; (ε) εἰς Κύπρον. (ζ) Σαλαμίνῃ (η) ὅλην τὴν (θ) εὗραν ἄνδρα τινὰ (ι) Βὰρ Ἰησοῦ (κ) (οὕτως (λ) ἀτενίσας

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

19 ܗܪܘܕܣ ܕܝܢ ܟܕ ܒܥܝܗܝ ܘܠܐ ܐܫܟܚܗ. ܕܢ ܠܢܛܘܪܐ ܘܦܩܕ ܕܢܬܩܛܠܘܢ. ܘܢܦܩ ܡܢ ܝܗܘܕ ܘܗܘܐ ܒܩܣܪܝܐ.
20 * ܡܛܠ ܕܡܬܚܡܬ ܗܘܐ ܥܠ ܨܘܪܝܐ ܘܥܠ ܨܝܕܢܝܐ. ܐܬܟܢܫܘ ܘܐܬܘ ܥܠܘܗܝ ܐܟܚܕܐ. ܘܦܝܣܘ ܠܒܠܣܛܘܣ ܪܒ ܩܝܛܘܢܐ ܕܡܠܟܐ. ܘܫܐܠܘ ܡܢܗ ܕܢܗܘܐ ܠܗܘܢ ܫܝܢܐ. ܡܛܠ ܕܦܘܪܢܣܐ ܕܐܬܪܗܘܢ ܡܢ ܡܠܟܘܬܗ ܗܘܐ ܕܗܪܘܕܣ.
21 * ܒܝܘܡܐ ܕܝܢ ܝܕܝܥܐ ܠܒܝܫ ܗܘܐ ܗܪܘܕܣ ܠܒܘܫܐ ܕܡܠܟܘܬܐ. ܘܝܬܒ ܥܠ ܒܝܡ. ܘܡܡܠܠ ܗܘܐ ܥܡ ܟܢܫܐ.
22 * ܘܟܠܗ ܥܡܐ ܡܩܥܐ ܗܘܐ ܘܐܡܪ. ܗܠܝܢ ܩܠܐ ܕܐܠܗܐ ܐܢܝܢ ܘܠܐ ܕܒܪܢܫܐ.
23 * ܘܚܠܦ ܕܠܐ ܝܗܒ ܫܘܒܚܐ ܠܐܠܗܐ. ܒܗ ܒܫܥܬܐ ܡܚܝܗܝ ܡܠܐܟܗ ܕܡܪܝܐ. ܘܪܚܫ ܒܬܘܠܥܐ ܘܡܝܬ.
24 * ܘܣܒܪܬܐ ܕܐܠܗܐ ܡܬܟܪܙܐ ܗܘܬ ܘܪܒܝܐ.
25 * ܒܪܢܒܐ ܕܝܢ ܘܫܐܘܠ ܗܦܟܘ ܡܢ ܐܘܪܫܠܡ ܠܐܢܛܝܘܟܝ. ܟܕ ܫܡܠܝܘ ܬܫܡܫܬܗܘܢ. ܘܕܒܪܘ ܥܡܗܘܢ ܠܝܘܚܢܢ ܗܘ ܕܐܬܟܢܝ ܡܪܩܘܣ.
1 * ܐܝܬ ܗܘܘ ܕܝܢ ܒܥܕܬܐ ܕܒܐܢܛܝܘܟܝ ܢܒܝܐ ܘܡܠܦܢܐ. ܒܪܢܒܐ ܘܫܡܥܘܢ ܕܡܬܩܪܐ ܢܝܓܪ. ܘܠܘܩܝܘܣ ܕܡܢ ܩܘܪܝܢܐ ܡܕܝܢܬܐ. ܘܡܢܐܝܠ ܒܪ ܡܪܒܝܢܘܗܝ ܕܗܪܘܕܣ ܛܛܪܪܟܐ. ܘܫܐܘܠ.
2 * ܘܟܕ ܗܢܘܢ ܨܝܡܝܢ ܗܘܘ ܘܡܫܐܠܝܢ ܠܐܠܗܐ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ. ܦܪܘܫܘ ܠܝ ܠܫܐܘܠ ܘܠܒܪܢܒܐ ܠܥܒܕܐ ܕܐܢܐ ܩܪܝܬ ܐܢܘܢ.
3 * ܘܒܬܪ ܕܨܡܘ ܘܨܠܝܘ. ܣܡܘ ܥܠܝܗܘܢ ܐܝܕܐ ܘܫܪܘ ܐܢܘܢ.
4 * ܘܗܢܘܢ ܟܕ ܐܫܬܕܪܘ ܡܢ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ. ܢܚܬܘ ܠܣܠܘܩܝܐ. ܘܪܕܘ ܡܢ ܬܡܢ ܒܝܡܐ ܥܕܡܐ ܠܩܘܦܪܘܣ.
5 * ܘܟܕ ܥܠܘ ܠܣܠܡܝܢܐ ܡܕܝܢܬܐ. ܡܟܪܙܝܢ ܗܘܘ ܡܠܬܗ ܕܡܪܢ ܒܟܢܘܫܬܐ ܕܝܗܘܕܝܐ. ܘܝܘܚܢܢ ܡܫܡܫ ܗܘܐ ܠܗܘܢ.
6 * ܘܟܕ ܟܪܟܘܗ ܠܟܠܗ ܓܙܪܬܐ ܥܕܡܐ ܠܦܦܘܣ ܡܕܝܢܬܐ. ܐܫܟܚܘ ܓܒܪܐ ܚܕ ܚܪܫܐ ܝܗܘܕܝܐ. ܕܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܢܒܝܐ ܕܓܠܐ. ܕܫܡܗ ܒܪܫܘܡܐ.
7 * ܗܢܐ ܢܩܝܦ ܗܘܐ ܠܓܒܪܐ ܚܟܝܡܐ ܕܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܐܢܬܘܦܛܘܣ. ܘܡܬܩܪܐ ܗܘܐ ܣܪܓܝܘܣ ܦܘܠܘܣ. ܘܩܪܐ ܗܘܐ ܐܢܬܘܦܛܘܣ ܠܫܐܘܠ ܘܠܒܪܢܒܐ. ܘܒܥܐ ܗܘܐ ܕܢܫܡܥ ܡܢܗܘܢ ܡܠܬܐ ܕܐܠܗܐ.
8 * ܩܐܡ ܗܘܐ ܕܝܢ ܠܘܩܒܠܗܘܢ ܗܢܐ ܚܪܫܐ ܒܪܫܘܡܐ. ܗܘ ܕܡܬܬܪܓܡ ܫܡܗ ܐܠܘܡܐ. ܡܛܠ ܕܨܒܐ ܗܘܐ ܕܢܗܦܟܝܘܗܝ ܠܐܢܬܘܦܛܘܣ ܡܢ ܗܝܡܢܘܬܐ.
9 * ܫܐܘܠ ܕܝܢ ܗܘ ܕܐܬܩܪܝ ܦܘܠܘܣ. ܐܬܡܠܝ ܒܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܘܚܪ ܒܗ.
10 * ܘܐܡܪ. ܐܘ ܕܡܠܐ ܟܠ ܢܟܠܝܢ ܘܟܠ ܒܝܫܢ. ܒܪܗ ܕܐܟܠܩܪܨܐ. ܘܒܥܠܕܒܒܐ ܕܟܠܗ ܟܐܢܘܬܐ. ܠܐ ܫܠܐ ܐܢܬ ܠܡܥܩܡܘ ܐܘܪܚܬܗ ܬܪܝܨܬܐ ܕܡܪܝܐ.

19 Herodes verò quum requiſiſſet eum, nec inveniſſet, condemnavit cuſtodes, & juſſit eos necare. Et exceſſit è Judæa, atque commoratus eſt in Cæſarea. 20 Quoniam autem iratus erat contra Tyrios & Sidonios, congregati ſunt, eúmque ſimul adiêre: & perſuaſo Blaſto cubiculario regis, poſtulârunt ab eo ut haberent pacem, propterea quòd diſpenſatio regionis ipſorum ex regno ipſius Herodis erat. 21 Die autem percelebri indutus erat Herodes veſte regiâ, ſedebátq; pro tribunali, verbáque faciebat ad turbam. 22 Totus verò populus clamabat, & dicebat; Hæ ſunt voces Dei, & non hominum. 23 Verùm eò quòd non tribuiſſet gloriam Deo, eâ ipſâ horâ feriit eum angelus Domini, & ebullivit vermibus, atque mortuus eſt. 24 Proindè Evangelium Dei prædicabatur, & incrementum capiebat.

Dominicâ quartâ Jejunii. 34.

25 Barnaba autem & Saul reverſi ſunt ex Jeruſalem Antiochiam, poſtquàm expleviſſent miniſterium ſuum; aſſumpſerúntque ſecum Johannem illum qui cognominatus eſt Marcus.

CAP. XIII.

1 ERant porrò in Eccleſia quæ erat Antiochiæ, Prophetæ & Doctores, Barnaba, & Simon qui vocatur Niger, & Lucius ex Cyrene urbe, & Manael filius educatorum Herodis Tetrarchæ, & Saul. 2 Quúmque ipſi jejunarent, & preces auſpicarentur Deo, dixit eis Spiritus ſanctitatis; Secernite mihi Saul & Barnabam operi ad quod ego vocavi eos. 3 Poſtquàm igitur jejunâſſent, ac preces auſpicati fuiſſent, impoſuerunt eis manum, & dimiſerunt eos. 4 Ipſi autem quum emiſſi eſſent à Spiritu ſanctitatis, deſcenderunt Seleuciam, & illinc per mare navigârunt ad uſque Cyprum. 5 Quúmque introîſſent Salaminam urbem, evangelizabant ſermonem Domini noſtri in ſynagogis Judæorum: & Johannem miniſtrum habebant. 6 Porrò quum perluſtrâſſent totam inſulam uſque ad Paphum urbem, nacti ſunt virum quendam magum Judæum, qui erat pſeudopropheta, cui nomen erat Bar-Suma. 7 Iſte adhærebat viro ſapienti qui erat Proconſul, vocabatúrque Sergius Paulus. Advocavit autem Proconſul Saul & Barnabam, & petebat ut audiret ab eis ſermonem Dei. 8 Reſiſtebat autem eis hic ipſe magus Bar-Suma, cujus nomen exponitur Elumos; quippe qui vellet avertere Proconſulem à fide. 9 Saul autem ille qui vocatus eſt Paulus, repletus eſt Spiritu ſanctitatis, & intuitus eum, 10 Dixit; O plene omnibus dolis, omnibuſque flagitiis, fili criminatoris, & infenſe omni æquitati, non ceſſabis pervertere vias rectas Domini?

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

19 ወኀሠሦ : ሄሮድስ : ወኢረከቦ : ወእምዝ : ኰነኖሙ : ለሰገራት :: ወወረደ : እምነ : ይሁዳ :
20 ለቂሳርያ : ከመ : ይኰንን : እስመ : ተጋአዙ : አህጉረ : ጢሮስ : ወሲዶና : ወመጽኡ :
ኅቡረ : ኀቤሁ : ወአስተብቍዕዎ : ለበላስጠን : ደቀ : ጽርሑ : ለንጉሥ : ይዕር
21 ቆሙ : እስመ : እምቤተ : ንጉሥ : ይሴሰዩ : ለብሔር ::=: ወእምዝ : አሐተ : ዕለተ :
22 ለብሰ : ሄሮድስ : ልብሰ : መንግሥቱ : ወነበረ : ዐውደ : ወአኀዘ : ይኰንኖሙ ::=: ወአ
ውየወ : ሀገር : በቃለ : እግዚአብሔር : በቃለ : ሰብእ ::=:

Et quæſivit eum Herodes & non invenit eum: & tunc condemnavit milites, & deſcendit à Judæa ad Cæſaream, ut judicium adminiſtraret. 19 *Quia judicio contendiſſent civitates Tyri & Sidonis, & venerunt ſimul ad eum, & rogârunt Blaſtum cubicularium regis ut amicitiam præberet iis, quia à domo regis nutriebat regionem.* 20 *Et tunc unâ die indutus fuit Herodes veſte regiâ, & ſedit pro tribunali, & incepit judicare eos.* 21 *Et acclamavit civitas, In voce Dei, in voce hominis.* 22

Verſio VULGATA LATINA.

19 Herodes autem cùm requiſiſſet eum, & non inveniſſet, inquiſitione factâ de cuſtodibus, juſſit eos duci: deſcendénſque à Judæa in Cæſaream, ibi commoratus eſt. 20 Erat autem iratus Tyriis, & Sidoniis. At illi unanimes venerunt ad eum, & perſuaſo Blaſto, qui erat ſuper cubiculum regis, poſtulabant pacem, eò quòd alerentur regiones eorum ab illo. 21 Statuto autem die, Herodes veſtitus veſte regiâ, ſedit pro tribunali, 22 & concionabatur ad eos. Populus autem acclamabat; Dei voces, & non hominis. 23 Confeſtim autem percuſſit eum Angelus Domini, eò quòd non dediſſet honorem Deo: & conſumptus à vermibus, expiravit. 24 Verbum autem Domini creſcebat, & multiplicabatur. 25 Barnabas autem & Saulus reverſi ſunt ab Jeroſolymis expleto miniſterio, aſſumpto Joanne, qui cognominatus eſt Marcus.

CAP. XIII.

1 ERant autem in eccleſia, quæ erat Antiochiæ, prophetæ, & doctores, in quibus Barnabas, & Simon, qui vocabatur Niger, & Lucius Cyrenenſis, & Manahen, qui erat Herodis Tetrarchæ collactaneus, & Saulus. 2 Miniſtrantibus autem illis Domino, & jejunantibus, dixit illis Spiritus ſanctus; Segregate mihi Saulum & Barnabam, in opus ad quod aſſumpſi eos. 3 Tunc jejunantes, & orantes, impoientéſque eis manus, dimiſerunt illos. 4 Et ipſi quidem miſſi à Spiritu ſancto abierunt Seleuciam; & indè navigaverunt Cyprum. 5 Et cùm veniſſent Salaminam, prædicabant verbum Dei in ſynagogis Judæorum. Habebant autem & Joannem in miniſterio. 6 Et cùm perambulâſſent univerſam inſulam uſque Paphum, invenerunt quendam virum magum pſeudoprophetam, Judæum, cui nomen erat Barjeſu, 7 Qui erat cum Proconſule Sergio Paulo, viro prudente. Hic, accerſitis Barnabâ & Saulo, deſiderabat audire verbum Dei. 8 Reſiſtebat autem illis Elymas magus (ſic enim interpretatur nomen ejus) quærens avertere Proconſulem à fide. 9 Saulus autem, qui & Paulus, repletus Spiritu ſancto, intuens in eum, 10 Dixit; O plene omni dolo, & omni fallaciâ, fili diaboli, inimice omnis juſtitiæ, non deſinis ſubvertere vias Domini rectas?

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

19 * ولما طلبه هيرودس ولم يجده حكم على السجانين بقتلهم وامرهم باحضاره * ثم انحدر
20 من بلد اليهودية * يطوف الى قيسارية * وكان هيرودس حاد الغضب على الصوريين *
والصيداويين * فحضروا الى عنده * واقنعوا بلاسطون صاحب قبة الملك * وسالوه ان
21 يسعى في الصلح والسلامة * من اجل ان قوت بلدهم من الاوقات الملكية * فرتب
22 هيرودس يوما لبس فيه حلة ملكية * وجلس في مجلسه وخاطبهم متجبرا * فهتف الجمع
23 ان هذا صوت اله لا صوت انسان * فللحين ضربه ملاك الرب * عوض لم يعط المجد
24 لله * وصار الدود ياكله ومات * ونمى قول الله وكثر جدا *

* قراءة الثلثا من الجمعة الخامسة بعد الفصح *

25 * وبرنابا وصولص رجعا الى اورسليم لما اكملا الخدمة * واخذا يوحنا الملقب مرقص *
1 * الفصل الثالث عشر * * وكان بانطاكية قوم في الكنيسة التي بها انبياء ومعلمون *
وبرنابا وسمعن الملقب بنجار ولوكيوس الكوريناي ومناين المربي مع هيرودس رييس الربع *
2 وصولوص * وبينما هم يخدمون الرب ويصومون قال روح القدس * افرزوا لي برنابا وبولص
3 للعمل الذي دعوتهما اليه * فصاموا حينئذ وصلوا * ووضعوا ايديهم عليهما وارسلوهما *
4 5 * واذ ارسلهما روح القدس انحدرا الى سلوكية * ومن هناك ركبا في البحر الى قبرص * واذ حصلا
6 في سلاميني اخبرا بكلام الله في جميع اليهود * وكان معهما يوحنا يخدمهما * فلما طافا الجزيرة
7 الى باقس صادفا انسانا ساحرا نبيا كاذبا يهوديا اسمه بار يسوع * وكان مع سرجيوس البطريق
8 مع بولوص الرجل الفقيه * هذا استحضر برنابا وبولص * وطلب ان يسمع كلام الله * فقاومهما
9 اليماس الساحر * لان هكذا يترجم اسمه * طالبا ان يرد البطريق من الامانة * فامتلى صولوص
10 الملقب بولص من روح القدس * وتفرس فيه * وقال له * ايها الموعب كافة الغش وجملة
المكر * يا ابن المحال وعدو كل عدالة * اما تفتر من تعكيس طرق الرب المهدة *

19 *Cúmque requiſiſſet eum Herodes, nec inveniſſet, milites morte damnavit, præcipiens illis ut ſiſterent eum. Deindè deſcendit de regione Judææ, perambulaturus Cæſaream uſque.* 20 *Erat autem Herodes irâ percitus in Tyrios & Sidonios: quapropter convenerunt eum, & perſuaſerunt Blaſtoni regiæ teſtudinis præfecto, eumq; rogârunt ut conciliationem pacemq; curaret: ſiquidem alimonia regionis eorum è demenſis erat regiis.* 21 *Statuit ergò diem Herodes, quo regiâ veſte indutus ſedit pro tribunali, & allocutus eſt eos cum apparatu.* 22 *Exclamavit autem turba dicens, Vox iſta Dei eſt, non vox hominis.* 23 *Confeſtim autem percuſſit eum angelus Domini, pro eo quòd non tribuiſſet gloriam Deo: cœperúntque vermes devorare eum, & mortuus eſt.* 24 *Et ſermo Domini augeſcebat & multiplicabatur valdé.*

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis quintæ poſt Paſcha.

25 *Cæterùm Barnaba & Saulus redierunt in Jeruſalem, abſoluto miniſterio: duxerúntque Johannem qui cognominabatur Marcus.*

CAP. XIII.

1 *ERant autem Antiochiæ, in Eccleſia quæ ibidem erat, quidam prophetæ & doctores, & Barnaba, & Simon qui cognominabatur Niger, & Lucius Cyrenenſis, et Manaen qui nutritus fuerat cum Herode Tetrarcha, necnon Saulus.* 2 *Et dum illi miniſtrarent Domino, atque jejunarent, dixit Spiritus ſanctus; Segregate mihi Barnabam & Paulum ad opus ad quod vocavi eos.* 3 *Tunc ergò jejunârunt et orârunt, poſitiſque manibus ſuper utrumque, miſerunt illos.* 4 *Igitur cùm miſiſſet eos Spiritus ſanctus, deſcenderunt Seleuciam, & indè conſcenderunt mare in Cyprum.* 5 *Et cùm appuliſſent Salaminam, annuntiârunt ſermonem Dei in cœtu Judæorum. Eratque cum eis Johannes miniſtrans illis.* 6 *Cumque peragrâſſent inſulam ad Paphum uſque, offenderunt hominem quendam magum, prophetam falſum, Judæum, nomine Bar-jeſu:* 7 *Qui erat apud Sergium Tribunum cum Paulo viro prudente. Hic accerſivit Barnabam & Paulum, rogavitque ut audiret ſermonem Dei.* 8 *Reſiſtebat autem illis Elymas magus (ſic enim exponitur nomen ejus) quærens avertere Tribunum à fide.* 9 *Repletus eſt autem Saulus qui vocatur Paulus, Spiritu ſancto, cumque intuitus,* 10 *Dixit ei; O plene omni dolo & omni fallaciâ, O fili Fraudulenti, & inimice omnis juſtitiæ, annon ceſſabis pervertere vias Domini planas?*

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

23 ወቀሠፎ : መልአከ : እግዚአብሔር : ሶቤሃ : እስመ : ኢያእኰቶ : ለእግዚአብሔር : ወዐጺዮ :
24 ሞተ ::=: ወቃለ : እግዚአብሔር : ዐብየ : ወበዝኀ ::=: ወተመይጡ : በርናባስ : ወሰ
25 ውል : ኢየሩሳሌም : ወፈጺሞሙ : መልእክቶሙ : ወነሥእዎ : ለዮሐንስ : ዘተሰምየ :
ማርቆስ ::=:

በበዓለ : መዝሙር : ወበረቡዕ : ሰንበት ::=:

1 ሀሉ : ወሀለው : ውስተ : አንጾኪያ : በቤተ : ክርስቲያን : ነቢያት : ወሊቃናት : ወበርናባስ :
ወስምዖን : ዘተሰምየ : ኔጌር : ዘበትርጓሜሁ : ጸሊም : ወሉቅዮስ : ቀሬናዊ : ወመናሔ : ወል
2 ደ : ሐፃኒቱ : ለሄሮድስ : ንጉሥ : ወሰውል ::=: ወእንዘ : ይገብሩ : ግብረ : እግዚአብሔር :
ወይጼውዑ : ወይቤሎሙ : መንፈስ : ቅዱስ : ፈልጥዎሙ : ሊተ : ለበርናባስ : ወለሰውል :
3 ለግብር : ዘፈቀድክዎሙ ::=: ወእምዝ : ጾሙ : ወጸለዩ : ወወደዩ : እደዊሆሙ : ዲቤሆሙ ::
4 ወፈነውዎሙ ::=: ወተፈነዉ : በኀበ : መንፈስ : ቅዱስ : ወረዱ : ሰሌውቅያ : ወእምህየ :
5 ነገዱ : ቆጵሮስ ::=: ወበጺሖሙ : ስለሚን : ነገሩ : ቃለ : እግዚአብሔር : በምኵራብቲሆ
6 ሙ : ለአይሁድ : ወሀሎ : ዮሐንስ : ለእኩሎሙ ::=: ወእንሶሰዉ : ውስተ : ኵሉ : ደሰያት : ወ
በጽሑ : እስከ : ጳፋ :: ወረከቡ : ብእሴ : ሰብአ : ሠራይ : አይሁዳዌ : ወሐሳዌ : ነቢይ : ወእ
7 ቱ : ዘስሙ : ተርዮሰ ::=: ወሀሎ : ኀበ : መልአክ : ወለአከ : መልአክ :: ወጸውዖሙ :
8 ለበርናባስ : ወለሰውል : ወፈቀደ : ይስማዕ : ቃለ : እግዚአብሔር ::=: ወተቃወሞሙ : ው
እቱ : ዘይብልዎ : ከመዝ : ኤሊማስ : መሰሪ : ትርጓሜሁ :: ወፈቀደ : ይክልኦ : ለመልአ
9 ክ : ከመ : ኢይእመን ::=: ወመልአ : መንፈስ : ቅዱስ : ለሳውል : ዝውእቱ :
10 ጳውሎስ : ወነጸሮ ::=: ወይቤሎ : አጽጉበ : ዐመፃ : ወኵሎ : እከይ : ወልደ : ሰይጣን :
ፀሩ : ለኵሉ : ጽድቅ : አበይከ : ትኅድግ : እንዘ : ተዐሉ : ፍኖተ : እግዚአብሔር :
ርትዕት ::=:

Et percuſſit eum angelus Dei illicò, quia non glorificabat Deum, & partitus obiit. 23 *Et ſermo Dei magnus fuit & multiplicatus fuit.* 24 *Et reverſi ſunt Barnabas & Saulus Hieruſalem, & quum compleviſſent miniſterium eorum, aſſumpſerunt Johannem qui nominatus fuit Marcus.* 25

CAP. XIII.

In feſto pſalmodiæ, & quarto ſabbato.

1 *ET fuerunt in Antiochia in domo Chriſtianorum, prophetæ & magiſtri, & Barnabas, & Simon, qui nominatur Niger, quod in interpretatione ſua ſignificat, Nigrum, & Lucius Cyrenenſis, & Manaches filius nutricis Herodis regis, & Saulus.* 2 *Et quum facientes erant opus Dei & invocantes, tum dixit iis Spiritus ſanctus; Separate mihi Barnabam & Saulum, ad opus pro quo elegi eos.* 3 *Et tunc jejunârunt, & orârunt, & poſuerunt manus ſuas ſuper eos, & dimiſerunt eos.* 4 *Et miſſi per Spiritum ſanctum, deſcenderunt Seleuciam, & illinc navigârunt ad Cyprum.* 5 *Et venientes Salaminam, annuntiârunt verbum Dei in ſynagogis Judæorum, & fuit Johannes miniſter eorum.* 6 *Et profectus eſt in omnes inſulas, & venit uſque ad Paphum, & invenit virum, hominem magum Judæum, & pſeudopropheta fuit cujus nomen Tarjeſab:* 7 *Et fuit apud principem, & miniſter fuit principis, & vocavit Barnabam & Saulum, & voluit audire verbum Dei.* 8 *Et reſtitit illis, is quem vocant quaſi Elymam, magum, interpretatione ejus: & voluit prohibere regem ut non crederet.* 9 *Et plenus fuit Spiritus ſanctus ſuper Saulum, qui eſt Paulus, & intuitus eſt eum:* 10 *Et dixit ei; O plene iniquitatis & omnis malitiæ, fili ſatanæ, hoſtis omnis juſtitiæ, noluiſti ceſſare ſubvertere vias Dei rectas?*

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ἈΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. ΙΘ΄. Κ΄.

Et nunc ecce manus Domini ſuper te, & eris cæcus, non videns Solē uſque ad
11 Καὶ νῦν ἰδοὺ χεὶρ (μ) τοῦ Κυρίου ἐπὶ σε, καὶ ἔσῃ τυφλὸς, μὴ βλέπων τὸν ἥλιον ἄχρι
tempus. Confeſtim autem cecidit in eum caligo & tenebræ: & circuiens quærebat
καιροῦ. Παραχρῆμα δὲ (ν) ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτὸν ἀχλὺς καὶ σκότος· καὶ περιάγων ἐζήτει
manu ductores. Tunc videns Proconſul factum, credidit, perculſus
12 χειραγωγούς. Τότε ἰδὼν ὁ ἀνθύπατος τὸ γεγονὸς, (ξ) ἐπίστευσεν, ἐκπλησσόμενος
ſuper doctrina Domini. Provecti autem à Papho qui circa Paulum,
13 ἐπὶ τῇ διδαχῇ τοῦ Κυρίου. Ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ τῆς Πάφου οἱ περὶ (ο) τὸν Παῦλον,
venerunt in Pergen Pamphyliæ: Joannes autem diſcedens ab eis, re-
ἦλθον εἰς Πέργην τῆς Παμφυλίας· Ἰωάννης δὲ ἀποχωρήσας ἀπ' αὐτῶν, ὑπέ-
verſus eſt in Ieroſolymam. Illi verò pertranſeuntes à Perge, vene-
14 στρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα. Αὐτοὶ δὲ διελθόντες ἀπὸ τῆς Πέργης, (π) παρεγένον-
runt in Antiochiam Piſidiæ: & ingreſſi in ſynagogam die Sab-
το εἰς Ἀντιόχειαν (ρ) τῆς Πισιδίας· καὶ εἰσελθόντες εἰς τὴν συναγωγὴν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαβ-
batorum, ſederunt. Poſt autem lectionem Legis & Prophetarum, miſerunt
15 βάτων, ἐκάθισαν. Μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν, ἀπέστειλαν
principes ſynagogæ ad eos, dicentes; Viri fratres, ſi eſt ſermo in vo-
οἱ ἀρχισυνάγωγοι πρὸς αὐτοὺς, λέγοντες, Ἄνδρες ἀδελφοὶ, (σ) εἰ ἔστι λόγος ἐν ὑ-
bis exhortationis ad plebem, dicite. Surgens autem Paulus, & ſilentiū indicens
16 μῖν παρακλήσεως πρὸς τὸν λαὸν, λέγετε. Ἀναστὰς δὲ Παῦλος, καὶ κατασείσας Κ΄
manu, ait; Viri Iſraelitæ, & timentes Deum, audite. Deus plebis
17 τῇ χειρὶ, εἶπεν, Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, καὶ οἱ φοβούμενοι τὸν Θεὸν, ἀκούσατε. Ὁ Θεὸς τοῦ λαοῦ
hujus Iſrael elegit patres noſtros, & plebem exaltavit in incolatu in terra
τούτου Ἰσραὴλ ἐξελέξατο τοὺς πατέρας ἡμῶν, καὶ τὸν λαὸν ὕψωσεν ἐν τῇ παροικίᾳ ἐν γῇ
Ægypti: & cum brachio excelſo eduxit eos ex ea: Et quaſi qua-
18 (τ) Αἰγύπτῳ· καὶ μετὰ βραχίονος ὑψηλοῦ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐξ αὐτῆς· Καὶ ὡς (υ) τεσσα-
draginta annorum temp° mores ſuſtinuit eorum in deſerto: Et delens gentes ſe-
19 ρακονταετῆ χρόνον ἐτροποφόρησεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ· Καὶ καθελὼν ἔθνη ἑ-
ptem in terra Chanaan, ſorte diſtribuit eis terram eorum. Et poſt
20 πτὰ ἐν γῇ Χαναὰν, (φ) κατεκληροδότησεν αὐτοῖς τὴν γῆν (χ) αὐτῶν. Καὶ μετὰ
hæc quaſi annis quadringentis & quinquaginta dedit Judices uſque ad Samuel Pro-
ταῦτα ὡς ἔτεσι τετρακοσίοις καὶ πεντήκοντα ἔδωκε κριτὰς ἕως Σαμουὴλ τοῦ προ-
phetam. Et exindè poſtulaverunt regem: & dedit illis Deus Saul filium Cis,
φήτου. Κἀκεῖθεν ᾐτήσαντο βασιλέα· καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς τὸν Σαοὺλ υἱὸν Κὶς, 21
virum de tribu Benjamin, annos quadraginta. Et amovens eum, exci-
ἄνδρα ἐκ φυλῆς Βενιαμὶν, ἔτη (ψ) τεσσαράκοντα. Καὶ μεταστήσας αὐτὸν, (ω) ἤγει- 22
tavit illis David in regem: cui & dixit teſtans; Inveni David ipſum Jeſſe,
ρεν αὐτοῖς τὸν Δαβὶδ εἰς βασιλέα· ᾧ καὶ εἶπε μαρτυρήσας, Εὗρον Δαβὶδ τὸν τοῦ Ἰεσσαὶ,
virum ſecundū cor meum, qui faciet omnes voluntates meas. Hujus Deus à
ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν μου, ὃς ποιήσει πάντα τὰ θελήματά μου. Τούτου ὁ Θεὸς ἀπὸ 23
ſemine ſecundùm promiſſionem excitavit Iſrael Salvatorem Jeſum: Præ-
τοῦ σπέρματος κατ' ἐπαγγελίαν (α) ἤγειρε τῷ Ἰσραὴλ σωτῆρα Ἰησοῦν· Προ- 24
dicante Joanne ante faciem adventûs ejus baptiſmum pœnitentiæ omni
κηρύξαντος Ἰωάννου πρὸ προσώπου τῆς εἰσόδου αὐτοῦ βάπτισμα μετανοίας (β) παντὶ
populo Iſrael. Cùm autem impleret Joannes curſum, dicebat; Quem
τῷ λαῷ Ἰσραήλ. Ὡς δὲ ἐπλήρου (γ) ὁ Ἰωάννης τὸν δρόμον, ἔλεγε, (δ) Τίνα 25
me arbitramini eſſe? non ſum ego, ſed ecce venit poſt me, cujus non ſum dignus
με ὑπονοεῖτε εἶναι; οὐκ εἰμὶ ἐγώ, ἀλλ' ἰδοὺ ἔρχεται μετ' ἐμὲ, οὗ οὐκ εἰμὶ ἄξιος τὸ
calceamentum pedum ſolvere. Viri fratres, filii generis Abraham, & qui in vo-
ὑπόδημα τῶν ποδῶν λῦσαι. Ἄνδρες ἀδελφοὶ, υἱοὶ γένους Ἀβραὰμ, καὶ οἱ ἐν (ε) ὑ- 26
bis timentes Deum, vobis verbum ſalutis hujus miſſum eſt.
μῖν φοβούμενοι τὸν Θεὸν, (ζ) ὑμῖν ὁ λόγος τῆς σωτηρίας ταύτης (η) ἀπεστάλη. Οἱ 27
Nam habitantes in Hieruſalem, & principes eorum, hunc ignorantes, & voces
γὰρ κατοικοῦντες ἐν Ἱερουσαλὴμ, καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν, τοῦτον ἀγνοήσαντες, καὶ τὰς φωνὰς
Prophetarum per omne Sabbatum lectas, judicantes impleverunt:
τῶν προφητῶν τὰς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκομένας, κρίναντες ἐπλήρωσαν·
Et nullam cauſam mortis invenientes, petierunt Pilatum interfici eum.
Καὶ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου εὑρόντες, ᾐτήσαντο Πιλάτον ἀναιρεθῆναι αὐτόν. 28

MS. A. (μ) Κυρίου (ν) ἔπαισεν (ξ) ἐκπλησσόμενος ἐπίστευσεν ἐπὶ (ο) Παῦλον, (π) ἐγένοντο (ρ) τὴν Πισιδίαν· (σ) εἴ τίς ἐστιν ἐν ὑμῖν λόγος παρακλήσεως (τ) Αἰγύπτου· (υ) τεσσερακονταετῆ (φ) κατεκληρονόμησεν (χ) αὐτῶν · · · · ἔτεσι τετρακοσίοις καὶ · · · τήκοντα· καὶ μετὰ ταῦτα ἔ · · κεν κριτὰς (ψ) τεσσεράκοντα. (ω) ἤγειρεν τὸν Δαυὶδ αὐτοῖς εἰς (α) * ἤγαγεν τῷ Ἰσραὴλ σωτῆρα Ἰησοῦν· (β) παντὶ τῷ Ἰσραήλ. (γ) Ἰωάννης (δ) Τί ἐμὲ (ε) ἡμῖν (ζ) ἡμῖν (η) ἐξαπεστάλη.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

11 * ܘܗܫܐ ܐܝܕܗ ܕܡܪܝܐ ܥܠܝܟ. ܘܬܗܘܐ ܣܡܝܐ ܘܠܐ ܬܚܙܐ ܫܡܫܐ ܥܕܡܐ ܠܙܒܢܐ. ܘܒܗ ܒܫܥܬܐ ܢܦܠܬ ܥܠܘܗܝ ܥܡܛܢܐ ܘܚܫܘܟܐ. ܘܡܬܟܪܟ ܗܘܐ ܘܒܥܐ ܗܘܐ ܡܢ ܕܢܐܚܘܕ ܒܐܝܕܗ. * ܘܟܕ
12 ܚܙܐ ܐܢܬܘܦܛܘܣ ܡܕܡ ܕܗܘܐ. ܐܬܕܡܪ ܘܗܝܡܢ ܒܝܘܠܦܢܗ ܕܡܪܝܐ. * ܫܠܡ *
* ܩܪܝܢܐ ܕܬܪܝܢ ܒܫܒܐ ܕܚܫܐ * ܠܗ *
13 * ܦܘܠܘܣ ܕܝܢ ܘܒܪܢܒܐ ܪܕܘ ܒܝܡܐ ܡܢ ܦܦܘܣ ܡܕܝܢܬܐ. ܘܐܬܘ ܠܦܪܓܐ ܡܕܝܢܬܐ ܕܦܡܦܘܠܝܐ. ܘܦܪܫ ܡܢܗܘܢ ܝܘܚܢܢ ܘܐܙܠ ܠܗ ܠܐܘܪܫܠܡ.
14 * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܢܦܩܘ ܡܢ ܦܪܓܐ. ܘܐܬܘ ܠܐܢܛܝܘܟܝܐ ܡܕܝܢܬܐ ܕܦܝܣܝܕܝܐ. ܘܥܠܘ ܠܟܢܘܫܬܐ ܘܝܬܒܘ ܒܝܘܡܐ ܕܫܒܬܐ.
15 * ܘܡܢ ܒܬܪ ܕܐܬܩܪܝܘ ܢܡܘܣܐ ܘܢܒܝܐ. ܫܠܚܘ ܠܘܬܗܘܢ ܩܫܝܫܐ ܕܟܢܘܫܬܐ ܘܐܡܪܝܢ. ܓܒܪܐ ܐܚܝܢ. ܐܢ ܐܝܬ ܠܟܘܢ ܡܠܬܐ ܕܒܘܝܐܐ ܡܠܠܘ ܥܡ ܥܡܐ.
16 * ܘܩܡ ܦܘܠܘܣ ܘܐܘܢܦ ܒܐܝܕܗ ܘܐܡܪ. ܓܒܪܐ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܘܐܝܠܝܢ ܕܕܚܠܝܢ ܡܢ ܐܠܗܐ ܫܡܥܘ. * ܐܠܗܗ ܕܥܡܐ ܗܢܐ ܓܒܐ ܠܐܒܗܬܢ.
17 ܘܐܪܝܡ ܘܐܣܓܝ ܐܢܘܢ ܟܕ ܗܘܘ ܬܘܬܒܐ ܒܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ. ܘܒܕܪܥܐ ܪܡܐ ܐܦܩ ܐܢܘܢ ܡܢܗ. * ܘܬܪܣܝ ܐܢܘܢ ܒܡܕܒܪܐ ܐܪܒܥܝܢ ܫܢܝܢ.
18 * ܘܚܒܠ ܫܒܥܐ ܥܡܡܝܢ ܒܐܪܥܐ ܕܟܢܥܢ. ܘܝܗܒ ܠܗܘܢ ܐܪܥܗܘܢ ܒܝܪܘܬܐ. *
19 ܘܐܪܒܥܡܐܐ ܘܚܡܫܝܢ ܫܢܝܢ ܝܗܒ ܠܗܘܢ ܕܝܢܐ ܥܕܡܐ ܠܫܡܘܐܝܠ ܢܒܝܐ. * ܘܗܝܕܝܢ ܫܐܠܘ
20 ܠܗܘܢ ܡܠܟܐ. ܘܝܗܒ ܠܗܘܢ ܐܠܗܐ ܠܫܐܘܠ ܒܪ ܩܝܫ ܓܒܪܐ ܡܢ ܫܒܛܐ ܕܒܢܝܡܝܢ
21 ܫܢܝܢ ܐܪܒܥܝܢ. * ܘܫܩܠܗ ܘܐܩܝܡ ܠܗܘܢ ܠܕܘܝܕ ܡܠܟܐ. ܘܐܣܗܕ ܥܠܘܗܝ ܘܐܡܪ. ܕܐܫܟܚܬ ܠܕܘܝܕ ܒܪ ܐܝܫܝ ܓܒܪܐ ܐܝܟ ܠܒܝ. ܗܘ ܢܥܒܕ ܟܠܗ ܨܒܝܢܝ.
22 * ܡܢ ܙܪܥܗ ܕܗܢܐ ܐܩܝܡ ܐܠܗܐ ܠܐܝܣܪܝܠ ܐܝܟ ܡܐ ܕܡܠܟ. ܠܝܫܘܥ ܦܪܘܩܐ.
23 * ܘܫܕܪ ܠܝܘܚܢܢ ܕܢܟܪܘܙ ܩܕܡ ܡܐܬܝܬܗ ܡܥܡܘܕܝܬܐ ܕܬܝܒܘܬܐ ܠܟܠܗ ܥܡܐ ܕܐܝܣܪܝܠ.
24 * ܘܟܕ ܡܫܠܡ ܗܘܐ ܝܘܚܢܢ ܬܫܡܫܬܗ ܐܡܪ ܗܘܐ. ܡܢܘ ܣܒܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ. ܠܐ ܗܘܝܬ ܐܢܐ.
25 ܐܠܐ ܗܐ ܐܬܐ ܒܬܪܝ ܗܘ ܕܠܐ ܫܘܐ ܐܢܐ ܕܐܫܪܐ ܥܪܩܐ ܕܡܣܢܘܗܝ.

* ܩܪܝܢܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܪܒܐ ܕܩܝܡܬܐ * ܠܗ *

26 * ܓܒܪܐ ܐܚܝܢ. ܒܢܝ ܫܪܒܬܗ ܕܐܒܪܗܡ ܘܐܝܠܝܢ ܕܕܚܠܝܢ ܥܡܟܘܢ ܠܐܠܗܐ. ܠܟܘܢ ܐܫܬܕܪܬ ܡܠܬܐ ܕܚܝܐ. * ܗܢܘܢ ܓܝܪ ܥܡܘܪܐ ܕܐܘܪܫܠܡ ܘܪܫܢܝܗܘܢ. ܠܐ ܐܣܬܟܠܘܗܝ.
27 ܐܦܠܐ ܠܟܬܒܐ ܕܢܒܝܐ ܕܡܬܩܪܝܢ ܒܟܠ ܫܒܐ. ܐܠܐ ܐܬܚܝܒܘܗܝ. ܘܫܡܠܝܘ ܟܠ ܡܕܡ ܕܟܬܝܒ.
28 * ܘܟܕ ܠܐ ܐܫܟܚܘ ܥܠܬܐ ܡܕܡ ܕܡܘܬܐ. ܫܐܠܘ ܡܢ ܦܝܠܛܘܣ ܕܢܩܛܠܘܢܗ.

Nunc itaque manus Domini contra te eſt; 11
eriſque cæcus, nec aſpicies Solem ad tempus.
Et eâ ipſâ horâ incidit in eum caligo & tenebræ: proinde circuibat, quærebatque qui
prehenderet ei manum. Quumque vidiſſet 12
Proconſul quod factum fuerat, perculſus eſt,
credidit que doctrinæ Domini.

Feriâ ſecundâ Paſſionis. 35.

Paulus autem & Barnaba per mare perrexe- 13
runt à Papho urbe, veneruntque Pergen civitatem Pamphyliæ: & diſceſſit ab eis Johannes, ac profectus eſt ad Ieruſalem. Illi 14
verò egreſſi ſunt ex Perge, & venerunt Antiochiam urbem Piſidiæ, & introierunt in
ſynagogam, ſederuntque die ſabbathi. Poſt- 15
ea quàm autem lecta eſſet Lex & Prophetæ,
ad eos miſerunt ſeniores ſynagogæ qui dicerent; Viri fratres, ſi quis eſt in vobis ſermo conſolationis, alloquimini populum. Pro- 16
inde ſurrexit Paulus, indixitque ſilentium
manu, & ait; Viri filii Iſrael, voſque qui
Deum reveremini, audite. Deus hujus po- 17
puli elegit patres noſtros, extulitque & magnificavit eos quum eſſent incolæ in terra
Ægypti, brachioque excelſo eduxit eos ex
ea. Et nutrivit eos in deſerto quadraginta 18
annis. Et delevit ſeptem Gentes in terra 19
Chanaan, illiſque dedit ſolum earum hæreditate poſſidendum. Porrò quadringentis & 20
quinquaginta annis dedit eis judices uſque
ad Samuel prophetam. Tuncque petierunt 21
ſibi regem, & dedit eis Deus Saul filium Kis,
virum ex ſtemmate Ben-jamin, annis quadraginta. Et ſuſtulit eum, eiſque conſtituit Da- 22
vid regem: & perhibuit ei teſtimonium, dixitque; Inveni David filium Iſſai virum ſecundùm cor meum: is exequetur omnia placita mea. Ex ſemine hujus ſuſcitavit Deus 23
Iſraeli, quemadmodum pollicitus fuerat, Jeſum redemptorem. Et miſit Johannem qui 24
prædicaret ante adventum ejus baptiſmum
pœnitentiæ toti populo Iſrael. Quumque 25
expleret Johannes miniſterium ſuum, dicebat; Quem me putatis eſſe? Non ſum ego:
ſed ecce ponè me venit is, cujus non ſum
dignus qui ſolvam corrigias calceamentorum.

Dominicâ magnâ Reſurrectionis. 36.

Viri fratres, filii proſapiæ Abraham, & qui 26
vobiſcum timent Deum, vobis miſſum eſt
verbum vitæ. Illi enim habitatores Jeruſa- 27
lem, & primores eorum n[illegible]erceperunt illud, nec Scripturas prophe[illegible]um quæ leguntur omni ſabbatho, ſed condemnârunt eum,
& impleverunt quæcunque ſcripta ſunt.
Quumque non inveniſſent cauſam mortis 28
ullam, petierunt à Pilato ut interficerent
eum.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

11 ወይእዜኒ፡ናሁ፡እደ፡እግዚአብሔር፡ ላዕሌከ፡ ወትዕውር፡ ወኢትሬኢ፡ ፀሐየ፡ እስከ፡ይበጽ
ሕከ፡ዕድሜከ፡ወተጸለለ፡ሶቤሃ፡ወጸልመ፡ ወኢክህለ፡ ይርአይ፡ወሐሠሠ፡ዘይመርሖ፡፡ ወ
12 ርእዮ፡መኰንን፡ዘኮነ፡ደንገፀ፡ወአመነ፡በእግዚእነ፡፡ ወእምዝ፡ ሐለፉ፡እምነ፡ጳፉ፡እለ፡
13 ጸውትዎ፡ወበጽሑ፡ጴርጌን፡ዘጰንፍልያ፡ወኀደጎሙ፡ዮሐንስ፡ ወተመይጠ፡ኢየሩሳሌም፡፡
ወእሙንቱሰ፡ ኀለፉ፡ እምጴርጌን፡ ወበጽሑ፡አንጾኪያ፡ዘጲስድያ፡፡ ወቦኡ፡ምኵራበ፡በዕለ
14 ተ፡ሰንበት፡ወነበሩ፡፡

በዕለተ ፡ ኤጲፋንያ ፡ ምንባብ፡፡

15 ወእምድኅረ፡ኦሪት፡ወነቢያት፡ለአኩ፡ ኀቤሆሙ፡ ሊቃነ፡ ካህናት፡ ወይቤልዎሙ፡ አንትሙ፡
አኀዊነ፡ እመቦ፡ እምውስቴትክሙ፡ዘይክል፡ሠናየ፡ነጊረ፡ ለይድዕዎሙ፡ለሕዝብ፡፡

Et nunc quidem, ecce manus Dei ſuper te, & cæcus eris, & non videbis ſolem, uſque dum venerit tibi tempus tuum: & obtenebratus eſt ſtatim, & obcæcatus eſt, & non potuit videre, & quæſivit ducem. Et quum vidiſſet princeps quod factum fuerat, miratus eſt, & credidit in Domino noſtro. Et tunc tranſierunt à Papho qui erant ex parte Pauli & venerunt Pergen Pamphyliæ: & reliquit eos Johannes, & reverſus eſt Hieroſolymam. Et illi tranſierunt à Perge, & venerunt Antiochiam Piſidiæ, & ingreſſi ſunt ſynagogam in die ſabbathi, & ſederunt. 11 12 13 14

Die Epiphaniæ lectio.

Et poſt legem & prophetas, miſerunt ad eos principes ſacerdotum, & dixerunt iis; Vos fratres, ſi quis ſit ex vobis qui poteſt benè loqui, annuntiet populis. 15

Verſio VULGATA LATINA.

11 Et nunc ecce manus Domini ſuper te, & eris cæcus, non videns Solem uſque ad
tempus. Et confeſtim cecidit in eum caligo, & tenebræ, & circuiens quære-
12 bat qui ei manum daret. Tunc Proconſul cùm vidiſſet factum, credidit admirans
13 ſuper doctrina Domini. Et cùm à Papho navigâſſent Paulus & qui cum eo
erant, venerunt Pergen Pamphyliæ. Joannes autem diſcedens ab eis, reverſus
14 eſt Jeroſolymam. Illi verò pertranſeuntes Pergen, venerunt Antiochiam Piſi-
15 diæ: & ingreſſi ſynagogam die ſabbatorum, ſederunt. Poſt lectionem autem
legis, & Prophetarum, miſerunt principes ſynagogæ ad eos, dicentes; Viri
16 fratres, ſi quis eſt in vobis ſermo exhortationis ad plebem, dicite. Surgens autem Paulus, & manu ſilentium indicens, ait; Viri Iſraëlitæ, & qui timetis Deum,
17 audite: Deus plebis Iſraël elegit patres noſtros, & plebem exaltavit cùm eſſent
18 incolæ in terra Ægypti, & in brachio excelſo eduxit eos ex ea, Et per quadraginta
19 annorum tempus mores eorum ſuſtinuit in deſerto. Et deſtruens gentes ſeptem
20 in terra Chanaan, ſorte diſtribuit eis terram eorum, Quaſi poſt quadringentos
& quinquaginta annos: & poſt hæc dedit judices uſque ad Samuel prophetam.
Et exindè poſtulaverunt regem: & dedit illis Deus Saul filium Cis, virum de 21
tribu Benjamin, annis quadraginta. Et amoto illo, ſuſcitavit illis David regem: 22
cui teſtimonium perhibens, dixit; Inveni David filium Jeſſe, virum ſecundùm
cor meum, qui faciet omnes voluntates meas. Hujus Deus ex ſemine ſecundùm 23
promiſſionem eduxit Iſraël Salvatorem Jeſum, Prædicante Joanne ante faciem 24
adventûs ejus baptiſmum pœnitentiæ omni populo Iſraël. Cùm impleret au- 25
tem Joannes curſum ſuum, dicebat; Quem me arbitramini eſſe, non ſum
ego, ſed ecce venit poſt me, cujus non ſum dignus calceamenta pedum ſolvere.
Viri fratres, filii generis Abraham, & qui in vobis timent Deum, vobis ver- 26
bum ſalutis hujus miſſum eſt. Qui enim habitant Jeruſalem, & principes ejus, 27
hunc ignorantes, & voces prophetarum, quæ per omne ſabbatum leguntur, judicantes impleverunt: Et nullam cauſam mortis invenientes in eo, petierunt à Pilato, 28
ut interficerent eum.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11 * فها الآن يد الرب عليك * فتكون اعمي لا تبصر الشمس الي وقت ما * فللحين سقطت
12 عليه سكن وظلمة * وطفق يدور ويطلب من يقوده * فلما راي البطريق العجب الصاير
امن * مندهلا من تعليم الرب * تم * * قراءة الاربعا من الجمعة الخامسة بعد الفصح *
13 * ما * والذين كانوا في جملة بولص ركبوا في البحر من بافس * واقبلوا الي برجي التي
14 من كورة بامفيليا * وفارقهم يوحنا وعاد الي اورسليم * وطافوا هم من برجي * وجاووا الي
15 انطاكية البسيدية * واذ دخلا الي المجمع في يوم السبت جلسا * بعد قراءة التوراة والانبياء
ارسل اليهم روساء المجمع قايلين * ايها الرجال اخوتنا * ان يكن فيكما كلام تعزية للشعب
16 فقولاه * فنهض بولص وهز يده وقال * ايها الرجال الاسراييليون والمتقون الله اسمعوا * ان اله
17 هذا الشعب اصطفي اباءنا * واعلي شان الشعب في سكناه بارض مصر * واخرجهم منها بساعد
18 عال * وطعمهم وعالهم في البرية مدة اربعين سنة * واجتاح سبعة امم في ارض كنعان *
19 وورثهم ارضهم * وبعد هذه الخطوب ملكهم القضاة مدة اربع مائة وخمسين سنة * 20
21 الي عهد صامويل النبي * لانهم علي ايامه طلبوا ملكا * فاعطاهم الله ساوول ابن كيس *
22 رجلا من قبيلة بنيامين * فملك عليهم اربعين سنة * وازال مملكته واقام لهم داوود ملكا
الذي شهد له قايلا * وجدت داوود ابن يسي رجلا نظير قلبي * الذي يعمل ساير
23 مشياتي * فالله من نسل هذا كوعده اصعد لاسراييل خلاصا * وتقدم يوحنا فكرز امام
24 وجه وروده بمعمودية التوبة لاسراييل * تم *
25 * واذ كمل يوحنا * قراءة لعيد يوحنا المعمدان * في تاسع وعشرين اب *
سعيه * قال من ذا توهمون اني كنت انا * لست انا ذاك * لكن سيجي بعدي من لست
26 مستحقا احل حذا رجليه * ايها الرجال الاخوة يا بني جنس ابراهيم * والمتقين الله فيكم *
27 اليكم ارسلت كلمة الخلاص هذا * لان القاطنين باورسليم ورؤساءهم لم يعرفوه * واصوات
28 الانبياء المقروة في كل سبت اكملوها اذ حكموا عليه * واذ لم يجدوا عليه للموت ولا حجة
واحدة * فطلبوا الي بيلاطس ان يقتله *

Ideò ecce nunc manus Domini ſuper te, 11
eriſque cæcus non videns ſolem uſque ad tempus aliquantum: ſtatimque irruit in eum caligo & tenebræ, cœpitque circumire & quærere qui ſe duceret. Cum 12
ergo vidiſſet Tribunus miraculum quod factum fuerat, credidit, obſtupeſcens de doctrina Domini. Hucuſque.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis quintæ poſt Paſcha.

Porrò qui erant in comitatu Pauli, con- 13
ſcenderunt mare à Papho, veneruntque Pergen quæ eſt ex provincia Pamphyliæ. Et digreſſus Johannes ab eis, reverſus eſt in Jeruſalem. Illi verò peragrantes à 14
Perga, venerunt Antiochiam Piſidiæ: & ingreſſi ambo ſynagogam in die ſabbathi, ſederunt. Poſt lectionem Legis & 15
Prophetarum, miſerunt ad eos principes ſynagogæ dicentes; O viri fratres noſtri, ſi eſt in vobis ſermo conſolationis ad populum, proferte eum. Surrexit igitur 16
Paulus, manumque movens ait; O viri Iſraelitæ & timentes Deum, audite.
Deus populi hujus elegit patres noſtros, 17
& extulit famam populi dum habitaret in terra Ægypti, & eos illinc eduxit brachio excelſo. Et aluit eos, & nutri- 18
vit illos in deſerto ſpatio quadraginta annorum. Extirpavit etiam ſeptem po- 19
pulos in terra Chanaan, & hæredes fecit eos terræ ipſorum. His peractis con- 20
ceſſit eis judices intervallo quadringentorum quinquaginta annorum uſque ad tempus Samuelis prophetæ. In hujus 21
enim diebus petierunt regem, deditque eis Deus Saulem filium Kis, virum de tribu Benjamin: qui regnavit ſuper eos annis quadraginta. Ejus regno amoto, 22
conſtituit eis Davidem regem, cui atteſtatus eſt, dicens; Inveni Davidem filium Jeſſe, virum ſecundum cor meum, qui faciet omnes voluntates meas.
Itaque Deus de ſtirpe hujus, ſecundum 23
promiſſum ſuum, miſit Iſraeli ſalutem.
Et præcedens Johannes, prædicavit ante 24
faciem adventûs ejus, baptiſmum pœnitentiæ Iſraeli. Finis.

Lectio in feſtivitate Johannis Baptiſtæ, *quæ occurrit* vigeſimâ nonâ Auguſti.

Cùm autem conficeret Johannes curſum 25
ſuum, dixit; Quem arbitramini me eſſe? non ſum ego ille, ſed venturus eſt poſt me cujus non ſum dignus calceos pedum ſolvere. O viri fratres, ô filii 26
generis Abrahæ & qui timent Deū inter vos, ad vos miſſū eſt verbū ſalutis hujus.
Nam habitantes in Jeruſalem, & prin- 27
cipes eorum non cognoverunt eum: & voces prophetarum quæ leguntur quolibet ſabbatho, conſummârunt, condemnantes illum. Et cùm non inveniſſent 28
adverſus eum mortis cauſam, ne quidem unam, petierunt à Pilato ut interficeret eum.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

16 ወተንሥአ፡ ጳውሎስ፡ ወአዘዘ፡ያርምሙ፡ ወይቤሎሙ፡ ስምዑ፡ ሰብአ፡እስራኤል፡ወእለ፡
17 ትፈርህዎ፡ለእግዚአብሔር፡፡ አምላኮሙ፡ ለሕዝብ፡ እስራኤል፡ ኀረዮሙ፡ ለአበዊነ፡፡
18 ወአዕበዮሙ፡ለሕዝቡ፡በኀበ፡እፍለሶሙ፡ በምድረ፡ ግብጽ፡ ወበመዝራዕቱ፡ ልዑል፡ አውጽ
ኦሙ፡እምህየ፡፡ ወሴሰዮሙ፡በገዳም፡አርብዓ፡ዓመተ፡፡ ወአሰሰለ፡ ሰብዐተ፡ አሕ
19 ዛበ፡ከናአን፡ ወአውረሶሙ፡ምድሮሙ፡፡ ወእምድኅረ፡አርባዕቱ፡ምእት፡ወሃምሳ፡ዐመ
20 ት፡ሠየመ፡ሎሙ፡መሳፍንተ፡እስከ፡ሳሙኤል፡ነቢይ፡፡ ወእምህየ፡እንከ፡ሰአሉ፡ይን
21 ግሥ፡ሎሙ፡ ወአንገሠ፡ሎሙ፡እግዚአብሔር፡ ሳኦልሃ፡ ወልደ፡ ቂስ፡ ብእሴ፡እምሕዝበ፡ብ
22 ንያም፡አርብዓ፡ዓመተ፡፡ ወሰዐሮ፡ኪያሁ፡ ወአንገሠ፡ ሎሙ፡ ደዊትሃ፡ ወሰማዕተ፡ኮነ፡
ወይቤ፡ ረከብክዎ፡ ለዳዊት፡ ወልደ፡ሴሴይ፡ብእሲ፡ ዘከመ፡ልብየ፡ ዘይገብር፡ ኵሎ፡ ፈቃድ
23 የ፡፡ ወእምዘርኡ፡ ዚአሁ፡ አምጽአ፡ ሎሙ፡ እግዚአብሔር፡ለእስራኤል፡፡መድኀኒተ፡
24 በከመ፡አሰፈዎሙ፡፡ ወአቅደመ፡ ዮሐንስ፡ ሰበከ፡ ጥምቀተ፡ለኵሉ፡ሕዝበ፡እስራኤል፡
25 ከመ፡ይነስሑ፡እምቅድመ፡መጽአተ፡ ዚአሁ፡፡ ወፈጺሞ፡ ዮሐንስ፡ መልእክቶ፡ ይቤሎ
ሙ፡መንትኑ፡ትትሔዘቡኒ፡ከዊንየ፡አንሰ፡ኢኮንኩ፡ኪያሁ፡ናሁ፡ይመጽእ፡ እምድኅሬየ፡ዘኢ
26 ይደልወኒ፡እፍታሕ፡አሰረ፡ሣእኑ፡እምእገሪሁ፡፡ ሀጊ እንትሙ፡አኀዊነ፡ትውልደ፡
ዘመደ፡ አብርሃም፡ ለክሙ፡ተፈነወ፡ ዝነገረ፡ሕይወት፡፡

በጸሎተ ፡ መስቀል ፡ ወበዮሐንስ፡፡

27 ሀጊ ወእለሰ፡ይነብሩ፡ ኢየሩሳሌም፡ ወመላእክቲሆሙኒ፡ ኢያእመርዎ፡ለዝንቱ፡ነገረ፡ነቢ
28 ያት፡እንዘ፡ያነብብዎ፡በኵሉ፡ሰንበት፡ፈጸሙ፡ኰነንዎ፡፡ እንዘ፡ኢይረክቡ፡ሎቱ፡ጌጋየ፡
ወኢመንተኒ፡በዘ፡ይቀትልዎ፡ወአስተበውሕዎ፡ ለጲላጦስ፡ይሰቅልዎ፡፡

Et ſurrexit Paulus, & præcepit ut ſilerent, & dixit iis; Audite viri Iſraelis, & 16
timentes Deum. Deus populi Iſraelis elegit patres noſtros, & magnificavit popu- 17
los ſuos in peregrinatione eorum in terra Ægypti, & cum brachio excelſo eduxit 18
eos illinc. Et nutrivit eos in deſerto quadraginta annos. Et amovit ſeptem gen- 19
tes Chanaan, & hæreditatem tribuit iis terram illarum. Et poſt quadringentos & 20
quinquaginta annos, præpoſuit iis præſides, uſque ad Samuelem Prophetam. Et 21
exinde igitur petierunt ut regem conſtitueret iis: & regem conſtituit iis Deus Saul filium Cis, virum ex tribu Beniam, quadraginta annis. Et abſtulit eum, & regem 22
conſtituit iis David, & teſtimonio illi fuit, & dixit; Inveni David filium Jeſſe virum ſicut cor meum, qui faciet totam voluntatem meam. Et ex ſemine ejus edu- 23
xit Deus Iſrael redemptionem ſicut promiſit iis. Et prius prædicavit Johannes bapti- 24
ſmum toti genti Iſraelis, ut reſipiſcerent ante adventum ejus. Et quum impleret Jo- 25
hannes miniſterium ſuum, dixit iis; Quem arbitramini me eſſe? ego non ſum ipſe ille: ecce veniet poſt me, cujus non ſum dignus ſolvere calceamenta ejus à pedibus ſuis.
Vos fratres noſtri, generatio generis Abrahæ, vobis miſſus eſt hic ſermo vitæ. 26

In officio diei crucis, & Johannis.

Et qui habitabant Hieruſalem, & principes eorum neſciebant hunc ſermonem pro- 27
phetarum: legentes eum in omni ſabbatho, perfectum, condemnârunt. Non invenien- 28
tes in eo culpam ullam propter quam trucidarent eum; & poteſtatem dederunt Pilato, ut ſuſpenderet eum.

ΠΡΑ'ΞΕΙΣ ΤΩ͂Ν 'ΑΠΟΣΤΟ'ΛΩΝ. ΚΕΦ. Κ'.

Ut autem consummassent omnia de eo scripta, detrahentes à ligno
29 Ὡς δὲ ἐτέλεσαν (θ) ἅπαντα τὰ περὶ αὐτοῦ γεγραμμένα, καθελόντες ἀπὸ τοῦ ξύλου
posuerunt in monumento. At Deus excitavit eum ex mortuis: Qui visus est per
30 ἔθηκαν εἰς μνημεῖον. Ὁ δὲ Θεὸς ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν· Ὃς ὤφθη ἐπὶ
31 dies multos simul ascendentibus eo de Galilæa in Hierusalem: qui
ἡμέρας πλείους τοῖς συναναβᾶσιν αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας εἰς Ἱερουσαλήμ, (ι) οἵτινές
sunt testes ejus ad plebem. Et nos vobis annuntiamus illam ad
32 εἰσι μάρτυρες αὐτοῦ πρὸς τὸν λαόν. Καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς εὐαγγελιζόμεθα τὴν πρὸς
patres repromissionem factam: Quoniam hanc Deus adimplevit
33 τοὺς πατέρας ἐπαγγελίαν γενομένην· Ὅτι ταύτην ὁ Θεὸς ἐκπεπλήρωκε
natis eorum nobis, resuscitans Jesum, sicut & in Psalmo secundo
τοῖς (κ) τέκνοις αὐτῶν ἡμῖν, ἀναστήσας Ἰησοῦν, ὡς καὶ ἐν τῷ ψαλμῷ (λ) τῷ δευτέρῳ
scriptum est; Filius meus es tu: ego hodiè genui te. Quòd autem resuscitaverit
34 γέγραπται, Υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε. Ὅτι δὲ ἀνέστησεν
eum ex mortuis, non ampliùs futurum reverti in corruptionem, ita dixit;
αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, μηκέτι μέλλοντα ὑποστρέφειν εἰς διαφθοράν, οὕτως εἴρηκεν,
Quia dabo vobis sancta David fidelia. Ideóque in alio dicit; Non dabis
35 Ὅτι δώσω ὑμῖν τὰ ὅσια Δαβὶδ τὰ πιστά. (μ) Διὸ καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει, Οὐ δώσεις
Sanctum tuum videre corruptionem. David quidem enim propriâ generatione administrans
36 τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν. Δαβὶδ μὲν γὰρ ἰδίᾳ γενεᾷ ὑπηρετήσας
Dei voluntati, dormivit: & appositus est ad patres suos: & vidit corrupti-
τῇ τοῦ Θεοῦ βουλῇ, ἐκοιμήθη, καὶ προσετέθη πρὸς τοὺς πατέρας αὐτοῦ, καὶ εἶδε διαφθο-
onem. Quem verò Deus suscitavit, non vidit corruptionem. Notum igitur sit vobis,
37 ράν. Ὃν δὲ ὁ Θεὸς ἤγειρεν, οὐκ εἶδε διαφθοράν. Γνωστὸν οὖν (ν) ἔστω ὑμῖν,
38 viri fratres, quia per hunc vobis remissio peccatorum annuntiatur, & ab
ἄνδρες ἀδελφοί, ὅτι διὰ τούτου ὑμῖν ἄφεσις ἁμαρτιῶν (ξ) καταγγέλλεται, καὶ ἀπὸ
omnibus, quibus non potuistis in lege Moysi justificari, In hoc omnis
39 πάντων ὧν οὐκ (ο) ἠδυνήθητε ἐν τῷ νόμῳ Μωσέως δικαιωθῆναι, Ἐν τούτῳ πᾶς
credens justificatur. Videte ergò ne superveniat in vos dictum in
40 ὁ πιστεύων δικαιοῦται. Βλέπετε οὖν μὴ ἐπέλθῃ ἐφ' ὑμᾶς τὸ εἰρημένον ἐν

Prophetis; Videte contemptores, & admiramini, & evanescite:
τοῖς προφήταις, Ἴδετε οἱ καταφρονηταί, καὶ θαυμάσατε, καὶ ἀφανίσθητε, 41
quia opus ego operor in diebus vestris, opus cui non cre-
ὅτι ἔργον (π) ἐγὼ ἐργάζομαι ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν, ἔργον (ρ) ᾧ οὐ μὴ πιστεύ-
detis, si quis enarraverit vobis. Exeuntibus autem ex synagoga Ju-
σητε, ἐάν τις (σ) ἐκδιηγῆται ὑμῖν. Ἐξιόντων (τ) δὲ ἐκ τῆς συναγωγῆς τῶν Ἰου- 42
dæis, rogârunt gentes in sequens Sabbatum narrari sibi verba
δαίων, παρεκάλουν τὰ ἔθνη εἰς τὸ μεταξὺ σάββατον λαληθῆναι αὐτοῖς τὰ ῥήματα
eadem. Solutâ autem synagogâ, secuti sunt multi Judæorum & co-
ταῦτα. Λυθείσης δὲ τῆς συναγωγῆς, ἠκολούθησαν πολλοὶ τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν σε- 43
lentium Deum proselytorum, Paulum & Barnabam: qui alloquentes eos,
βομένων προσηλύτων, τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβᾳ· οἵτινες προσλαλοῦντες αὐτοῖς,
suadebant eis permanere gratiæ Dei. Ipso verò veniente sabbato,
ἔπειθον αὐτοὺς (υ) ἐπιμένειν τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ. Τῷ δὲ (φ) ἐρχομένῳ σαββάτῳ, 44
penè universa civitas convenit audire verbum Dei. Videntes autem
σχεδὸν πᾶσα ἡ πόλις συνήχθη ἀκοῦσαι τὸν λόγον (χ) τοῦ Θεοῦ. Ἰδόντες δὲ 45
Judæi turbas, repleti sunt zelo, & contradicebant illis à Paulo
οἱ Ἰουδαῖοι τοὺς ὄχλους, ἐπλήσθησαν ζήλου, καὶ ἀντέλεγον τοῖς (ψ) ὑπὸ τοῦ Παύλου
dictis, contradicentes & blasphemantes. Libertate usi verò Paulus
λεγομένοις, ἀντιλέγοντες καὶ βλασφημοῦντες. Παρρησιασάμενοι δὲ ὁ Παῦλος 46
& Barnabas, dixerunt; Vobis erat necessarium primùm loqui verbum
καὶ ὁ Βαρνάβας, (ω) εἶπον, Ὑμῖν ἦν ἀναγκαῖον πρῶτον λαληθῆναι τὸν λόγον
Dei: quandoquidem verò repellitis illud, & non dignos judicatis vosipsos æternæ
τοῦ Θεοῦ· ἐπειδὴ δὲ ἀπωθεῖσθε αὐτόν, καὶ οὐκ ἀξίους κρίνετε ἑαυτοὺς τῆς αἰωνίου
vitæ, ecce convertimur ad Gentes. Sic enim præcepit nobis Dominus;
ζωῆς, ἰδοὺ στρεφόμεθα εἰς τὰ ἔθνη. (α) Οὕτω γὰρ ἐντέταλται ἡμῖν ὁ Κύριος, 47
Posui te in lucem Gentium, ad existendum te in salutem usque ad extremum
Τέθεικά σε εἰς φῶς ἐθνῶν, τοῦ εἶναί σε εἰς σωτηρίαν ἕως ἐσχάτου
terræ.
τῆς γῆς.

MS. A. (θ) πάντα (ι) οἵτινες νῦν εἰσιν (κ) τέκνοις ἡμῶν, ἀναστήσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, ὡς (λ) γέγραπται τῷ δευτέρῳ, (μ) Διότι (ν) ὑμῖν ἔστω, (ξ) καταγγέλλεται, ἀπὸ (ο) ἐδυνήθητε ἐν νόμῳ (π) ἐργάζομαι ἐγὼ (ρ) ὃ οὐ (σ) ἐκδιηγεῖται (τ) δὲ αὐτῶν, παρεκάλουν εἰς τὸ * μεταξὺ σάββατον (υ) προσμένειν (φ) ἐχομένῳ (χ) τοῦ Κυρίου. (ψ) ὑπὸ Παύλου λαλουμένοις, βλασφημοῦντες. Παρρησιασάμενοί τε (ω) εἶπαν, (α) Οὕτως

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

29 [illegible]
30 31 [illegible]
32 [illegible]
33 [illegible]
34 [illegible]
35 [illegible]
36 [illegible]
37 38 [illegible]
39 [illegible]
40 [illegible]
41 [illegible]
42 [illegible]
43 [illegible]
44 45 [illegible]
46 [illegible]
47 [illegible]

Et quum explevissent quicquid scriptum fuerat de eo, deposuerunt eum de cruce, posuerúntque in monumento. 29 Deus autem excitavit eum à mortuis. 30 Et visus est per dies 31 multos iis qui ascenderant cum eo à Galilæa ad Jerusalem: ipsique nunc sunt testes ejus apud populum. Quin & nos 32 ecce evangelizamus vobis promissum illud quod factum est ad patres nostros, Illud 33 implevisse Deum nobis filiis eorum, quòd excitaverit Jesum. Quemadmodum scriptum est in psalmo secundo; Filius meus es tu, ego hodie genui te. Et ita excitavit eum 34 Deus à mortuis, ut non ampliùs reversurus sit videre corruptionem, prout dixit; Dabo vobis beneficentiam David fidelem. Et rursus 35 ait in loco alio; Non dabis Sanctum tuum ut videat corruptionem. David enim in 36 sua generatione inservivit voluntati Dei, & obdormivit, & adjunctus est patribus suis, viditque corruptionem. Is autem quem ex- 37 citavit Deus, non vidit corruptionem. Sci- 38 tote ergò fratres nostri, per hunc ipsum prædicari vobis remissionem peccatorum. Et 39 ab omnibus à quibus non potuistis per legem Moysi justificari, per hunc quemlibet fidelem justificari. Cavete igitur ne vobis 40 obveniat quod scriptum est in prophetis; Videte ô contemptores, & admirabimini, 41 & abibitis in corruptionem: quia opus operabor ego in diebus vestris, quod quidem non credetis, si quis renuntiârit vobis. Quumque discederent ab ipsis, petierunt 42 ab eis ut in sabbathum alterum colloquerentur eis hos sermones. Postquàm autem so- 43 lutus est conventus, plurimi Judæorum secuti sunt eos, atque adeò proselyti qui timebant Deum: hi verò alloquebantur eos, & persuadebant ut adhærerent gratiæ Dei.

Feriâ tertiâ Passionis.37.

Proinde sabbatho altero coacta est tota ci- 44 vitas, sermonis Dei audiendi gratiâ. Quum 45 autem viderent Judæi turbam multam, repleti sunt invidiâ, & resistebant sermonibus quos dicebat Paulus, atque blasphemabant. Dixit autem Paulus & Barnaba apertè, Vo- 46 bis oportuit primùm annuntiari sermonem Dei: sed quia propellitis eum à vobis, ac decrevistis contra vos ipsos, non esse vos dignos vitâ perenni, en convertimur ad Gentes: Quandoquidem ita præcepit nobis Do- 47 minus noster, prout scriptum est; Posui te lumen Gentibus, ut sis saluti usque ad fines terræ.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

29 ወፈጸምዎ : ኵሎ : ዘተጽሕፈ : በእንቲአሁ : ወአውረድዎ : እምዕፀ : ወወደይዎ :
30 ውስተ : መቃብር ::=: ወእግዚአብሔር : አንሥኦ : እምውታን ::=: ወአስተርአዮሙ :
31 ብዙኃ : መዋዕለ : ለእለ : ዐርጉ : ምስሌሁ : እምገሊላ : ለኢየሩሳሌም : ወእሙን
32 ቱሰ : ካዕበ : ሰማዕቱ : ይእዜ : በኀበ : ሕዝብ ::=: ወንሕነኒ : ንዜንወክሙ : ዘአሰፈ
ዎሙ : እግዚአብሔር : ለአበዊነ : ወወሀቦሙ : ለውሉድነ : ወአንሥኦ : ለኢየሱስ ::=:
33 በከመ : ይቤ : ውስተ : መዝሙር : ዘከልኤቱ : ወልድየ : አንተ : ወአነ : ዮም :
ወለድኩከ ::=:

Et quum perfecissent omnia quæ scripta erant de illo, & demisissent eum 29 à ligno, & immisissent eum in sepulchrum, Tùm Deus excitavit eum à mortu- 30 is. Et apparuit multos dies iis qui ascenderunt cum illo à Galilæa ad Hie- 31 rusalem, & ii sunt testes nunc apud populum. Et nos evangelizamus, quæ 32 promisit Deus patribus nostris, & dedit filiis nostris, & suscitavit Jesum: Sicut dictum est in psalmo secundo; Filius meus es, & ego hodiè genui 33 te.

Versio VULGATA LATINA.

29 Cúmque consummâssent omnia, quæ de eo scripta erant, deponentes eum de ligno,
30 posuerunt eum in monumento. Deus verò suscitavit eum à mortuis tertiâ die:
31 qui visus est per dies multos his, Qui simul ascenderant cùm eo de Galilæa in Jerusa-
32 lem: qui usque nunc sunt testes ejus ad plebem. Et nos vobis annuntiamus eam,
33 quæ ad patres nostros repromissio facta est: Quoniam hanc Deus adimplevit filiis
nostris, resuscitans Jesum, sicut & in Psalmo secundo scriptum est; Filius meus es
34 tu, ego hodiè genui te. Quòd autem suscitavit eum à mortuis, ampliùs jam non
35 reversurum in corruptionem, ita dixit; Quia dabo vobis sancta David fidelia. Ide-
36 óque & aliàs dicit; Non dabis Sanctum tuum videre corruptionem. David
enim in sua generatione cùm administrâsset, voluntati Dei dormivit: & appositus
37 est ad patres suos, & vidit corruptionem. Quem verò Deus suscitavit à mortuis,
38 non vidit corruptionem. Notum igitur sit vobis, viri fratres, quia per hunc
vobis remissio peccatorum annuntiatur, & ab omnibus, quibus non potuistis in

lege Moysi justificari, In hoc omnis, qui credit, justificatur. Videte ergò ne super- 39 40
veniat vobis quod dictum est in Prophetis; Videte, contemptores, & admiramini, 41
& disperdimini: quia opus operor ego in diebus vestris, opus quod non credetis,
si quis enarraverit vobis. Exeuntibus autem illis, rogabant ut sequenti sabbato 42
loquerentur sibi verba hæc. Cúmque dimissa esset synagoga, secuti sunt multi Ju- 43
dæorum, & colentium advenarum, Paulum, & Barnabam: qui loquentes suade-
bant eis ut permanerent in gratia Dei. Sequenti verò sabbato penè universa ci- 44
vitas convenit audire verbum Dei. Videntes autem turbas Judæi, repleti sunt 45
zelo, & contradicebant his, quæ à Paulo dicebantur, blasphemantes. Tunc con- 46
stanter Paulus & Barnabas dixerunt; Vobis oportebat primùm loqui verbum
Dei: sed quoniam repellitis illud, & indignos vos judicatis æternæ vitæ, ecce
convertimur ad Gentes. Sic enim præcepit nobis Dominus; Posui te in lucem 47
Gentium, ut sis in salutem usque ad extremum terræ.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

29 30 فلما اكملوا سائر المكتوبات من اجله * احدروه من الخشبة ووضعوه في قبر * فاقامه
31 الله من الموتى * وظهر مدة ايام كثيرة للذين صعدوا معه من الجليل الى اورسليم *
32 33 الذين هم شهوده عند الشعب * ونحن الآن نبشركم بالموعد الموعود به اباءنا * ان الله قد
اكمله لاولادهم اذ اقام لنا يسوع * كما كتب في المزمور الثاني * انت ابني وانا اليوم
34 ولدتك * فاما انه اقامه من الموتى * وانه ليس مزمعا ايضا ان يعود الى بلى * فهكذا
35 قيل ساعطيكم معدلات داوود الامينة * فلهذا يقول في فصل آخر * ما تبذل بارك
36 يعاين بلى * لان داوود في جيله خدم رأي الله * ورقد واضيف الى ابائه وابصر بلى *
37 38 فاما هذا الذي اقامه الله فلم ير بلى * فليكن معلوما عندكم ايها الرجال
39 الاخوة * ان بهذا توعدون باغتفار الخطايا * والفرائض كلها التي في شريعة موسى التي
40 ما استطاعت تزكيتكم * بهذا كل من يؤمن به يتزكى * تم * فاحذروا اذا
41 الا يوافيكم المقول في الانبياء * ايها المتهاونون انظروا وتعجبوا وتعيبوا * فساصنع انا في
42 ايامكم عملا ان حدثكم به احد ما تصدقونه * تم * فطلب اليهما طايفة من
43 جمع اليهود * ان يغريا الامم * بان يكلماهم هذه الاقوال فيما يلي السبت * ولما تقوض
الجمع اتبع بولص وبرنابا كثيرون من اليهود المستجيرين العابدين * فاذ كلماهم
44 اقنعاهم * وادعنوا اليهما * وامراهم ان يثبتوا في نعمة الرب * وفي السبت المقبل اجتمع جميع
45 اهل المدينة الا قليل * ليسمعوا كلام الله * فاذ ابصر اليهود الجموع استوعبوا نفاسة
46 وحسدا * وقاوموا المقولات من بولص * واذ لبثوا يقاومون ويجدفون * جاهرهم بولص وبرنابا
وقالا * قد كان امرا ضروريا لازما ان نخاطبكم اولا انتم بكلام الله * فاذ طرحتموه وحكمتم
47 على انفسكم انكم لستم مستحقين الحياة الابدية * فها نحن نعود الى الامم * لان
الرب هكذا اوصانا قايلا * قد جعلتك نورا للامم لتكون لهم خلاصا الى اقصى
الارض * تج *

Qui cùm explevissent omnia scripta de 29 ipso, deposuerunt eum de ligno, posuerúntque in sepulchro. Suscitavit autem 30 illum Deus à mortuis. Et apparuit spa- 31 tio plurium dierum his qui ascenderant cum eo à Galilæa Jerosolymam: qui sunt testes ejus apud populum. Et nos modò 32 annuntiamus vobis, promissionem factam patribus nostris, Jam à Deo completam 33 esse liberis eorum, suscitando nobis Jesum: sicut scriptum est in Psalmo secundo, Tu es filius meus, & ego hodiè genui te. Quòd autem suscitaverit eum 34 à mortuis, & quòd non sit ampliùs reversurus ad corruptionem, ita dictum est, Dabo vobis justitias David fideles. Ideóque dicit in alia lectione, Non 35 profanabis justum tuum ut videat corruptionem. Nam David in suo seculo 36 ministravit, viditque Deum: & occumbens appositus est patribus suis, & vidit corruptionem. At iste quem Deus susci- 37 tavit, non vidit corruptionem. Notum 38 igitur sit apud vos ô viri fratres, quòd per hunc promittitur vobis remissio peccatorum. Et omnia statuta quæ sunt in 39 lege Mosis, quum non potuerint justificare vos: per hunc, quicunque crediderit in eum, justificabitur. Hactenus. *Cavete ergò ne eveniat vobis quod di- 40 citur in prophetis; O socordes, videte & 41 admiramini & evanescite: nam ego facturus sum in diebus vestris opus, quod si quis enarret vobis, minimè credetis. Rogârunt autem illos quidam 42 è synagoga Judæorum, ut hortarentur Gentes talia cum eis verba faciendo de rebus quæ confirmant sabbathum. Dimisso verò cœtu, sequuti sunt Pau- 43 lum & Barnabam multi ex Judæis proselytis religiosis: quos cùm allocuti fuissent, persuaserunt eis, & paruerunt ipsis: mandaveruntque illis ut persisterent in gratia Domini. Sabbatho autem 44 sequenti confluxerunt omnes incolæ urbis, præter paucos, ad audiendum sermonem Dei. Cùm autem vidissent Judæi 45 turbas, impleti sunt animositate & invidiâ, & contradicebant his quæ dicebantur à Paulo. Et cùm persisterent contradicentes atque blasphemantes, Pa- 46 làm contestati sunt eos Paulus & Barnaba, ac dixerunt; Congrua & necessaria res erat loqui primùm vobis sermonem Dei: at quandoquidem rejecistis illum, & judicâstis vosipsos haud esse dignos vitâ æternâ, ecce nos convertimur ad Gentes. Nam Do- 47 minus ita præcepit nobis, dicens; Posui te lucem Gentibus, ut sis illis salus ad extremum terræ.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

34 ወከመሰ : አንሥኦ : እምውታን : ወኢይደግም : እንከ : ውስተ : ሙስና : ከመ : ይቤ : አ
35 ሁበክሙ : ጽድቀ : ለዳዊት : ዘእሙን ::=: ወውስተ : ካልእኒ : ይብል : ኢትሁብ :
36 ለጻድቅከ : ይርአይ : ሙስና ::=: ወዳዊትሰ : ተለአከ : በመዋዕሊሁ : ወኖመ : በት
37 እዛዘ : እግዚአብሔር : ወተቀብረ : ኀበ : አበዊሁ : ወርእየ : ሙስና ::=: ወዘሰ :
38 አንሥኦ : እግዚአብሔር : ኢርእየ : ሙስና ::=: አእምሩ : አኃዊነ : ከመ : በእን
39 ቲአሁ : ይትኀደግ : ለክሙ : ኀጢአትክሙ : ዘአሰፈወክሙ ::=: ወእምዝኒ : ኵሉ :
40 ዘትሥእኑክሙ : ጸድቀ : በሕገ : ኦሪት : ሙሴ : ወቦቱሰ : ኵሉ : ዘአምነ : ይጸድቅ ::=:
41 ዑቁ : እንከ : ኢይርከብክሙ : ቃለ : ነቢይ : ዘይቤ ::=: ናሁ : ርእዩ : እለ : ታስተሐቅ
ሩ : ወአንክሩ : ወትማስኑ : እስመ : አነ : እገብር : ግብረ : በመዋዕሊክሙ : ግብረ : ዘ
42 ኢታአምርዎ : እመቦ : ዘነገረክሙ ::=: ወአስተብቍዕዎሙ : ከመ : ይንግርዎሙ :
43 ዘንተ : ነገረ : በካልእት : ሰንበት ::=: ወወጺኦሙ : እምኵራብ : ተለውዎሙ : ብዙ
ኃን : አይሁድ : ወፈለሲያን : ወኅሩያን : ለጳውሎስ : ወለበርናባስ : ወነገርዎሙ : ወአ
44 መኑ : ወገብኡ : በጸጋ : እግዚአብሔር ::=: ወበካልእት : ሰንበት : ተጋብኡ : ኵሉ :
45 ሀገር : ይስምዑ : ቃለ : እግዚአብሔር ::=: ወርእዮሙ : አይሁድ : ቀንኡ : ዲቤሆሙ :
46 ወተቃወምዎሙ : ለእለ : ጳውሎስ : [ይቤ] ወጸረፉ ::=: ወነገርዎሙ : ጳውሎስ : ወበ
ርናባስ : ወይቤልዎሙ : ለሊክሙ : ርቱዕ : ንቅድመ : ንንግርክሙ : ቃለ : እግዚአብሔ
ር : ወእመሰ : ትትከሐድዎ : በሕቱ : ወኢትሬእዩ : ርእሰክሙ : ለሕይወት : ዘለዓለ
47 ም : ናሁ : ንትመየጥ : መንገለ : አሕዛብ ::=: እስመ : ከማሁ : ይቤ : መጽሐፍ : ረሰ
ይኩከ : ብርሃኖሙ : ለአሕዛብ : ከመ : ትኩኖሙ : ሕይወቶሙ : እስከ : አጽናፈ :
ምድር ::=:

Et quòd suscitavit eum à mortuis, & non reversurus est ampliùs in corruptionem, 34 sicut dixit; Dabo vobis justitiam Davidis fidelis. Et alibi dixit; Non dabis 35 justum tuum videre corruptionem. Et David ministravit in diebus suis, & ob- 36 dormivit, secundùm mandatum Dei: & sepultus est apud patres suos, & vidit 37 corruptionem. Et is quem suscitavit Deus, non vidit corruptionem. Scitote fra- 38 tres nostri, quòd per eum remittentur vobis peccata vestra, quem promisit vobis. Et ab hisce omnibus quibus non potuistis justificari, per legem Mosis: in eo autem qui- 39 cunque crediderit, justificabitur. Cavete igitur ne superveniat vobis sermo prophe- 40 tæ dicentis; Ecce, videte contemptores, & admiramini & disperdimini, quoniam 41 ego operor opus in diebus vestris; opus quod non cognoscetis, si quis fuerit qui enarraverit vobis. Et rogârunt eos ut nuntiarent sibi hunc sermonem in sequenti sabba- 42 tho. Et exeuntibus illis à synagoga, sequuti sunt multi Judæi, & proselyti, & 43 electorum multi Paulum & Barnabam: & alloquuti sunt eos, & crediderunt, & conversi sunt in gratiam Dei. Et in altero sabbatho congregati sunt omnes populi 44 civitatis, ut audirent sermonem Dei. Et videntes Judæi zelaverunt contra eos, 45 & contradixerunt iis quæ Paulus dixerat, & blasphemârunt. Et loquuti sunt iis 46 Paulus & Barnabas, & dixerunt iis; Vobis oportebat ut primùm enarraremus verbum Dei: veruntamen si recusaveritis illud, & non disposueritis vos ipsos ad vitam æternam, ecce convertemur ad Gentes. Quia sic dixit Scriptura, Constitui 47 te lucem Gentium, ut sis iis vita earum, usque ad extremitates terræ.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ἈΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. Κ'. ΚΑ'.

Audientes autem Gentes, gaviſæ ſunt, & glorificabant verbum Domini: & crediderunt
48 Ἀκούοντα δὲ τὰ ἔθνη, ἔχαιρον, ϗ ἐδόξαζον τὸν λόγον τοῦ Κυρίου· ϗ ἐπίστευσαν
quotquot erant præordinati ad vitam æternam. *Perferebatur* autem verbum Domini per
49 ὅσοι ἦσαν τεταγμένοι εἰς ζωὴν αἰώνιον. Διεφέρετο δὲ ὁ λόγος τοῦ Κυρίου (β) δι'
univerſam regionem. *At* Judæi concitaverunt religioſas mulieres, & ho-
50 ὅλης τῆς χώρας. Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι παρώτρυναν τὰς σεβομένας (γ) γυναῖκας, ϗ τὰς εὐ-
neſtas, & primos civitatis, & excitaverunt perſecutionem in Paulum &
σχήμονας, ϗ τοὺς πρώτους τῆς πόλεως, ϗ ἐπήγειραν διωγμὸν ἐπὶ τὸν Παῦλον (δ) ϗ
Barnabam: & ejecerunt eos de finibus ſuis. Illi *verò* *excutientes*
51 τὸν Βαρνάβαν· ϗ ἐξέβαλον αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν. Οἱ δὲ ἐκτιναξάμενοι
pulverem pedum *ſuorum* in eos, venerunt *in* Iconium. *At* diſcipuli
52 τὸν κονιορτὸν τῶν (ε) ποδῶν αὐτῶν ἐπ' αὐτοὺς, ἦλθον εἰς Ἰκόνιον. (ζ) Οἱ δὲ μαθηταὶ
replebantur gaudio & Spiritu ſancto.
ἐπληροῦντο χαρᾶς ϗ Πνεύματος ἁγίου.

CAP. XIV. ιδ'.

Factum eſt autē *in Iconio juxta illud ipſum introire eos* in ſynagogam Judæo-
1 Ἐγένετο δὲ ἐν Ἰκονίῳ κατὰ τὸ αὐτὸ εἰσελθεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαί- ΚΑ'
rum, & *loqui* ita, ut crederet Judæorúmque & Græcorum *multa* multitudo. *At*
2 ων, ϗ λαλῆσαι οὕτως, ὥστε πιστεῦσαι Ἰουδαίων τε ϗ Ἑλλήνων πολὺ πλῆθος. Οἱ δὲ
increduli Judæi ſuſcitaverunt, & *malè affectas reddiderunt* animas Gentium adverſùs
(α) ἀπειθοῦντες Ἰουδαῖοι ἐπήγειραν, ϗ ἐκάκωσαν τὰς ψυχὰς τῶν ἐθνῶν κατὰ
fratres. Multo *quidem* igitur tempore demorati ſunt, *liberè loquentes* in Domino,
3 τῶν ἀδελφῶν. Ἱκανὸν μὲν οὖν χρόνον (β) διέτριψαν, παρρησιαζόμενοι ἐπὶ τῷ Κυρίῳ
teſtante verbo gratiæ ſuæ, & dante ſigna & prodigia fieri
τῷ μαρτυροῦντι (γ) τῷ λόγῳ τῆς χάριτος (δ) αὐτοῦ, ϗ διδόντι σημεῖα ϗ τέρατα γίνεσθαι
per manus eorum. Diviſa eſt autem multitudo civitatis: & *hi* quidem erant cum
4 διὰ τῶν χειρῶν αὐτῶν. Ἐσχίσθη δὲ τὸ πλῆθος τῆς πόλεως· ϗ οἱ μὲν ἦσαν σὺν
Judæis, *hi* verò cum Apoſtolis. *Ut* autem factus eſſet impetus Gentiliúmque
5 τοῖς Ἰουδαίοις, οἱ δὲ σὺν τοῖς ἀποστόλοις. Ὡς δὲ ἐγένετο ὁρμὴ τῶν ἐθνῶν τε
& Judæorum cum principibus ſuis, *injuriari* & *lapidare* eos, Intelligen-
6 ϗ Ἰουδαίων σὺν τοῖς ἄρχουσιν αὐτῶν, ὑβρίσαι ϗ λιθοβολῆσαι αὐτοὺς, Συνιδόν-

tes confugerunt ad civitates Lycaoniæ, Lyſtram & Derben, & *circum* regionem:
τες κατέφυγον εἰς τὰς πόλεις τῆς Λυκαονίας, Λύστραν ϗ Δέρβην, ϗ τὴν περίχωρον·
& ibi erant evangelizantes. Et quidam vir *in* Lyſtris *impotens* pedibus
κἀκεῖ (ε) ἦσαν εὐαγγελιζόμενοι. Καί τις ἀνὴρ ἐν Λύστροις ἀδύνατος τοῖς ποσὶν 7
ſedebat, claudus ex utero matris ſuæ *ſubſiſtens*, qui nunquam ambulaverat.
ἐκάθητο, χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς (ζ) αὐτοῦ ὑπάρχων, ὃς οὐδέποτε περιπεπατήκει.
Hic audivit Paulum loquentem: qui intuitus eum, & videns quia fidem
Οὗτος (η) ἤκουε τοῦ Παύλου λαλοῦντος· ὃς ἀτενίσας αὐτῷ, ϗ ἰδὼν ὅτι (θ) πίστιν 8
haberet *ad ſalvum fieri*, Dixit magnâ voce; Surge ſuper pedes tuos rectus.
ἔχει τοῦ σωθῆναι, Εἶπε μεγάλῃ τῇ φωνῇ, Ἀνάστηθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου ὀρθός· 9
& exiluit, & ambulabat. *At* turbæ *videntes* quod fecerat Paulus,
ϗ (ι) ἥλλετο, ϗ περιεπάτει. (κ) Οἱ δὲ ὄχλοι ἰδόντες ὃ ἐποίησεν (λ) ὁ Παῦλος, 10
levaverunt vocem ſuam, Lycaonicè dicentes; Dii *ſimilati* hominibus, deſcen-
ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν, Λυκαονιστὶ λέγοντες, Οἱ θεοὶ ὁμοιωθέντες ἀνθρώποις κατέ-
derunt ad nos. Vocabánt*que* *quidem* Barnabam, Jovem: *at* Paulum, Mercuriū:
βησαν πρὸς ἡμᾶς. Ἐκάλουν τε (μ) τὸν μὲν Βαρνάβαν, Δία· τὸν δὲ Παῦλον, Ἑρμῆν, 11
quoniam ipſe erat dux verbi. *At* ſacerdos Jovis *exiſtens* ante
ἐπειδὴ αὐτὸς ἦν ὁ ἡγούμενος τοῦ λόγου. (ν) Ὁ δὲ ἱερεὺς τοῦ Διὸς τοῦ ὄντος πρὸ 12
civitatem *eorum*, tauros & coronas ante januas adferens, cum *turbis*
τῆς (ξ) πόλεως αὐτῶν, ταύρους ϗ στέμματα ἐπὶ τοὺς πυλῶνας ἐνέγκας, σὺν τοῖς ὄχλοις
volebat ſacrificare. *Audientes autem* Apoſtoli, Barnabas & Paulus, *dirumpentes*
ἤθελε θύειν. Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἀπόστολοι Βαρνάβας ϗ Παῦλος, διαρρήξαντες 13
pallia *ſua*, *inſilierunt* in *turbam*, clamantes, Et dicentes;
τὰ ἱμάτια (ο) αὐτῶν, εἰσεπήδησαν εἰς τὸν ὄχλον, κράζοντες, Καὶ λέγοντες, 14
Viri, quid hæc facitis? & nos *ſimiliter patibiles* ſumus vobis homines,
Ἄνδρες, τί ταῦτα ποιεῖτε; ϗ ἡμεῖς ὁμοιοπαθεῖς ἐσμεν ὑμῖν ἄνθρωποι,
annuntiantes vobis ab his vanis converti ad Deum vivum,
εὐαγγελιζόμενοι ὑμᾶς ἀπὸ τούτων τῶν ματαίων ἐπιστρέφειν (π) ἐπὶ τὸν Θεὸν τὸν ζῶντα,
qui fecit cœlum, & terram, & mare, & omnia quæ in eis:
ὃς ἐποίησε τὸν οὐρανὸν, ϗ τὴν γῆν, ϗ τὴν θάλασσαν, ϗ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς·

MS. A. (β) καθ' ὅλης (γ) γυναῖκας τὰς (δ) ϗ Βαρνάβαν· (ε) ποδῶν ἐπ' (ζ) Οἱ τε ΚΕΦ. ιδ'. MS. A. (α) ἀπειθήσαντες (β) διέτριβον, (γ) ἐπὶ τῷ (δ) αὐτοῦ, διδόντι (ε) εὐαγγελιζόμενοι ἦσαν. (ζ) αὐτοῦ, ὃς οὐδέποτε περιεπάτησεν. (η) ἤκουσεν (θ) ἔχει πίστιν (ι) ἥλατο, (κ) Οἱ τε (λ) Παῦλος, (μ) τὸν Βαρνάβαν, (ν) Ὁ τε (ξ) πόλεως, ταύρους (ο) ἑαυτῶν, ἐξεπήδησαν (π) ἐπὶ Θεὸν ζῶντα,

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

48 * ܘܟܕ ܫܡܥܝܢ ܗܘܘ ܥܡܡܐ. ܚܕܝܢ ܗܘܘ. ܘܡܫܒܚܝܢ ܠܐܠܗܐ. ܘܗܝܡܢܘ ܐܝܠܝܢ ܕܣܝܡܝܢ
49 ܗܘܘ ܠܚܝܐ ܕܠܥܠܡ. * ܘܡܬܟܪܙܐ ܗܘܬ ܡܠܬܗ ܕܡܪܝܐ ܒܟܠܗ ܗܝ ܐܬܪܐ. * ܝܗܘܕܝܐ ܕܝܢ
50 ܓܪܓܘ ܠܪܝܫܢܐ ܕܡܕܝܢܬܐ. ܘܠܢܫܐ ܥܬܝܪܬܐ ܐܝܠܝܢ ܕܕܚܠܢ ܗܘܝ ܥܡܗܘܢ ܠܐܠܗܐ.
ܘܐܥܝܪܘ ܪܕܘܦܝܐ ܥܠ ܦܘܠܘܣ ܘܥܠ ܒܪܢܒܐ. ܘܐܦܩܘ ܐܢܘܢ ܡܢ ܬܚܘܡܗܘܢ. * ܘܟܕ
51 ܢܦܩܘ. ܢܦܨܘ ܚܠܐ ܕܪܓܠܝܗܘܢ ܥܠܝܗܘܢ. ܘܐܬܘ ܠܗܘܢ ܠܐܝܩܘܢ ܡܕܝܢܬܐ. * ܘܬܠܡܝܕܐ
52 ܡܬܡܠܝܢ ܗܘܘ ܚܕܘܬܐ ܘܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ.
* ܩܦܠܐܘܢ * ܝܕ
1 * ܘܐܬܘ ܥܠܘ ܠܗܘܢ ܠܟܢܘܫܬܐ ܕܝܗܘܕܝܐ. ܘܡܠܠܘ ܥܡܗܘܢ. ܐܝܟ ܕܢܗܝܡܢܘܢ
2 ܣܓܝܐܐ ܡܢ ܝܗܘܕܝܐ ܘܡܢ ܝܘܢܝܐ. * ܝܗܘܕܝܐ ܕܝܢ ܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܡܬܛܦܝܣܝܢ ܗܘܘ ܓܪܓܘ
3 ܠܥܡܡܐ ܕܢܒܐܫܘܢ ܠܗܘܢ ܠܐܚܐ. * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܙܒܢܐ ܣܓܝܐܐ ܗܘܘ ܬܡܢ. ܘܡܡܠܠܝܢ ܥܠ ܡܪܝܐ
ܒܓܠܝܐ. ܘܗܘ ܡܣܗܕ ܗܘܐ ܥܠ ܡܠܬܐ ܕܛܝܒܘܬܗ. ܒܐܬܘܬܐ ܘܒܬܕܡܪܬܐ ܕܥܒܕ ܗܘܐ
4 ܒܐܝܕܝܗܘܢ. * ܘܐܬܦܠܓ ܟܠܗ ܥܡܐ ܕܡܕܝܢܬܐ ܗܘܐ. ܐܢܫܝܢ ܐܝܬ ܗܘܘ ܥܡ ܝܗܘܕܝܐ.
5 ܘܐܢܫܝܢ ܢܩܝܦܝܢ ܗܘܘ ܠܫܠܝܚܐ. * ܘܗܘܬ ܥܠܝܗܘܢ ܚܒܝܫܘܬܐ ܡܢ ܥܡܡܐ ܘܡܢ ܝܗܘܕܝܐ ܘܡܢ ܪܫܢܝܗܘܢ.
6 ܕܢܨܥܪܘܢ ܐܢܘܢ ܘܢܪܓܡܘܢ ܐܢܘܢ ܒܟܐܦܐ. * ܘܟܕ ܝܕܥܘ ܥܪܩܘ ܘܐܬܘ ܠܗܘܢ
ܠܡܕܝܢܬܐ ܕܠܘܩܢܝܐ. ܠܘܣܛܪܐ ܘܕܪܒܐ. ܘܠܩܘܪܝܐ ܕܚܕܪܝܗܝܢ. * ܘܬܡܢ ܗܘܘ ܡܣܒܪܝܢ.
ܟܪܘܙܘܬܐ ܕܫܠܝܚܐ ܕܐܪܒܥܐ ܒܫܒܐ ܕܚܫܐ.
7 * ܘܓܒܪܐ ܚܕ * ܚܫܐ * ܝܬܒ ܗܘܐ ܒܠܘܣܛܪܐ ܡܕܝܢܬܐ. ܕܡܚܝܠ ܗܘܐ
8 ܒܪܓܠܘܗܝ. ܚܓܝܣܐ ܡܢ ܟܪܣ ܐܡܗ. ܕܡܡܬܘܡ ܠܐ ܗܠܟ ܗܘܐ. * ܗܢܐ ܫܡܥ
ܗܘܐ ܠܦܘܠܘܣ ܟܕ ܡܡܠܠ. ܘܟܕ ܚܙܝܗܝ ܦܘܠܘܣ ܘܝܕܥ ܕܐܝܬ ܒܗ ܗܝܡܢܘܬܐ ܕܢܚܐ.
9 * ܐܡܪ ܠܗ ܒܩܠܐ ܪܡܐ. ܠܟ ܐܡܪ ܐܢܐ. ܒܫܡܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܩܘܡ ܥܠ ܪܓܠܝܟ.
10 ܘܫܘܪ ܩܡ ܘܗܠܟ. * ܘܟܢܫܐ ܕܥܡܐ ܟܕ ܚܙܐ ܡܕܡ ܕܥܒܕ ܦܘܠܘܣ. ܐܪܝܡܘ ܩܠܗܘܢ
11 ܒܠܫܢܐ ܕܐܬܪܐ ܘܐܡܪܝܢ. ܐܠܗܐ ܐܬܕܡܝܘ ܠܒܢܝܢܫܐ ܘܢܚܬܘ ܠܘܬܢ. * ܘܩܪܝܢ ܗܘܘ
ܠܒܪܢܒܐ ܡܪܐ ܐܠܗܐ. ܘܠܦܘܠܘܣ ܗܪܡܣ. ܡܛܠ ܕܗܘ ܗܘܐ ܡܫܪܐ ܒܡܠܬܐ.
12 * ܘܟܘܡܪܐ ܕܡܪܐ ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܠܒܪ ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ. ܐܝܬܝ ܬܘܪܐ ܘܟܠܝܠܐ ܠܬܪܥ
13 ܕܪܬܐ ܐܝܟܐ ܕܫܪܝܢ ܗܘܘ. ܘܨܒܐ ܗܘܐ ܕܢܕܒܚ ܠܗܘܢ. * ܟܕ ܫܡܥܘ ܕܝܢ ܒܪܢܒܐ ܘܦܘܠܘܣ ܨܪܝܘ
14 ܢܚܬܝܗܘܢ. ܘܫܘܪܘ ܘܢܦܩܘ ܠܘܬ ܟܢܫܐ. * ܘܩܥܝܢ ܗܘܘ ܘܐܡܪܝܢ.
ܓܒܪܐ. ܡܢܐ ܗܠܝܢ ܥܒܕܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܐܦ ܚܢܢ ܒܢܝܢܫܐ ܚܢܢ ܚܫܘܫܐ ܐܟܘܬܟܘܢ. ܕܡܣܒܪܝܢ ܚܢܢ
ܠܟܘܢ ܕܬܬܦܢܘܢ ܡܢ ܗܠܝܢ ܕܠܐ ܡܕܡ. ܠܘܬ ܐܠܗܐ ܚܝܐ. ܗܘ ܕܥܒܕ ܫܡܝܐ ܘܐܪܥܐ. ܘܝܡܡܐ ܘܟܠ ܕܐܝܬ ܒܗܘܢ.

Quod quum audirent gentes, gaudebant, & 48
gloriam tribuebant Deo: & crediderunt ii
qui deſtinati erant ad vitam æternam. Pro- 49
inde ſermo Domini annuntiabatur per to-
tam illam regionem. Judæi verò exſtimu- 50
lârunt primores urbis, necnon illas mulie-
res divites quæ cum eis timebant Deum, &
excitârunt perſecutionem in Paulum & in
Barnabam, & ejecerunt eos è finibus ſuis.
Quumque egreſſi eſſent, excutierunt in eos 51
pulverem pedum ſuorum, venerúntque Ico-
nium urbem. Diſcipuli verò replebantur 52
gaudio & Spiritu ſanctitatis.

CAP. XIV.

Porrò venerunt & introierunt in ſynago- 1
gam Judæorum, & ita allocuti ſunt eos, ut
crediderint multi ex Judæis, & ex Græcis.
At Judæi quidam ex iis qui non acquieve- 2
rant, exſtimulârunt Gentes ut malè acciperent
fratres. Illi autem multum temporis illic 3
egerunt, & palàm locuti ſunt de Domino: &
ipſe ſuffragabatur ſermoni gratiæ ſuæ ſignis
& miraculis quæ edebat per manus eorum.
Porrò tota turba civitatis diviſa erat: alii 4
erant cum Judæis, alii verò adhærebant Apo-
ſtolis. Facta eſt autem in eos conſpiratio à 5
Gentibus, & à Judæis, ac primoribus eorum,
ut contumeliis afficerent eos, & obruerent
lapidibus. Quod quum reſciviſſent, diſceſ- 6
ſerunt, ſeſéque receperunt in urbes Lycaoniæ
& Lyſtræ, & Derbe, vicóſque circunjacen-
tes: & illic evangelizabant.

Feriâ IV. Paſſionis. 38.

Cæterùm vir quidam ſedebat in Lyſtra civi- 7
tate, qui captus erat pedibus, claudus ab utero
matris ſuæ, qui nunquam ambulaverat. Hic 8
audivit Paulum loquentem: quum autem vi-
diſſet eum Paulus, & animadvertiſſet illum
habere fidem ſe ſervatum iri, Dixit ei altâ 9
voce; Tibi dico, In nomine Domini noſtri
Jeſu Chriſti, ſurge in pedes tuos. Itaque pro-
ſiliens ſurrexit, & ambulavit. Cœtus verò 10
populi quum vidiſſent quod fecerat Paulus,
extulerunt vocem ſuam idiomate regionis,
dicúntque; Dii aſſimulati ſunt hominibus, &
deſcenderunt ad nos. Proindè nominabant 11
Barnabam, Dominum deorum; Paulum verò,
Hermetem, quippe qui inciperet ſermonem.
Sacerdos autem illius domini deorum collo- 12
cati extra urbem, adduxit tauros & coronas
ad fores atrii, quò loci commorabantur,
volebátque eis ſacrificare. Barnaba autem 13
& Paulus quum hæc audiſſent, ſciderunt to-
gas ſuas, & proſilierunt, exieruntque ad tur-
bam: Clamabántque, ac dicebant; Viri, 14
quid facitis? & nos homines ſumus, paſſi-
onibus obnoxii ſicut & vos, qui annuntia-
mus vobis ut ab iſtis frivolis rebus conver-
tamini ad Viventem illum, qui fecit cœlum
& terram, & maria, & omnia quæ in eis ſunt.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

48 ወሰሚዖሙ፡ አሕዛብ፡ ዘንተ፡ ተፈሥሑ፡ ወአእኰቱ፡ እግዚአብሔር፡ እለ፡ ከፈሎሙ፡
49 ሕይወተ፡ዘለዓለም፡፡=፡ ወበጽሐ፡ ቃለ፡ እግዚአብሔር፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ አጽናፈ፡ ምድ
50 ር፡፡=፡ ወአንሥእዎን፡ አይሁድ፡ ለአንስት፡ ዐበይተ፡ ሀገር፡ ወኄራተ፡ ብሔር፡፡ ወአንሥኡ፡
51 ሞራድ፡ ዲበ፡ ጳውሎስ፡ ወበርናባስ፡ ወሰደድዎሙ፡ እምብሔሮሙ፡፡=፡ ወነገፉ፡ ጸበለ፡ እገሪ
52 ሆሙ፡፡ ወሖሩ፡ ሀገረ፡ ኢቆንዮን፡፡=፡ ወምልአ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ላዕለ፡ ሐዋርያት፡፡=፡

Et quum audiviſſent gentes hoc, gaviſæ ſunt, & glorificârunt Deum, qui impertivi- 48
ſet iis vitam æternam. Et venit verbum Dei in omnes extremitates terræ. Et 49
concitârunt Judæi mulieres maximas civitatis, & optimas regionis, & excitârunt 50
perſequutionem contra Paulum et Barnaban, & expulerunt eos à regione eorum. Et 51
illi excuſſerunt pulverem pedum eorum, & abierunt in civitatem Iconium. Et ple- 52
nus fuit Spiritus ſanctus ſuper Apoſtolos.

Verſio VULGATA LATINA.

48 Audientes autem Gentes gaviſæ ſunt, & glorificabant verbum Domini: & credide-
49 runt quotquot erant præordinati ad vitam æternam. Diſſeminabatur autem ver-
50 bum Domini per univerſam regionem. Judæi autem concitaverunt mulieres religio-
ſas, & honeſtas, & primos civitatis, & excitaverunt perſecutionem in Paulum &
51 Barnabam: & ejecerunt eos de finibus ſuis. At illi, excuſſo pulvere pedum in
52 eos, venerunt Iconium. Diſcipuli quoque replebantur gaudio, & Spiritu ſancto.

CAP. XIV.

1 Factum eſt autem Iconii, ut ſimul introirent in ſynagogam Judæorum, & loque-
2 rentur, ita ut crederet Judæorum & Græcorum copioſa multitudo. Qui verò in-
creduli fuerunt Judæi, ſuſcitaverunt, & ad iracundiam concitaverunt animas
3 Gentium adverſùs fratres. Multo igitur tempore demorati ſunt, fiducialiter agen-
tes in Domino, teſtimonium perhibente verbo gratiæ ſuæ, dante ſigna & prodigia
4 fieri per manus eorum. Diviſa eſt autem multitudo civitatis: & quidam quidem erant
5 cum Judæis, quidam verò cum Apoſtolis. Cùm autem factus eſſet impetus Gentilium
& Judæorum cum principibus ſuis, ut contumeliis afficerent, & lapidarent eos, In- 6
telligentes confugerunt ad civitates Lycaoniæ, Lyſtram & Derben, & univerſam in
circuitu regionem, & ibi evangelizantes erant. Et quidam vir Lyſtris infirmus pe- 7
dibus ſedebat, claudus ex utero matris ſuæ, qui nunquam ambulaverat. Hic au- 8
divit Paulum loquentem. Qui intuitus eum, & videns quia fidem haberet ut ſalvus
fieret, Dixit magnâ voce; Surge ſuper pedes tuos rectus. Et exilivit, & ambulabat. 9
Turbæ autem cùm vidiſſent quod fecerat Paulus, levaverunt vocem ſuam, Lycaonicè 10
dicentes; Dii ſimiles facti hominibus, deſcenderunt ad nos. Et vocabant Barnabam 11
Jovem, Paulum verò Mercurium: quoniam ipſe erat dux verbi. Sacerdos quoque 12
Jovis, qui erat ante civitatem, tauros, & coronas ante januas afferens, cum populis
volebat ſacrificare. Quod ubi audierunt Apoſtoli, Barnabas & Paulus, conſciſſis 13
tunicis ſuis exilierunt in turbas, clamantes, Et dicentes; Viri, quid hæc facitis? & nos 14
mortales ſumus, ſimiles vobis homines, annuntiantes vobis ab his vanis converti ad
Deum vivum, qui fecit cœlum, & terram, & mare, & omnia quæ in eis ſunt:

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* فاذ سمعت الامم فرحت ومجدت قول الرب * وامن جميع الذين كانوا مرتبين للحياة الابدية * 48
* وشاع قول الرب في تلك البلدة كلها * واما اليهود فاهاجوا النساء المتعبدات ذوات الرتب 49 50
الممدوح * ورؤساء المدينة وكبراءها * واستدساوا اضطهادا على بولص وبرنابا * واخرجوهما من
تخومهم * واما هما فنفضا غبار اقدامهما عليهم * واقبلا الى ايقونية * والتلاميذ استوعبوا 51 52
سرورا وروح قدس * الفصل الرابع عشر * مد * فعرض في ايقونية 1
عند دخولهما الى مجمع اليهود ومفاوضتهما هكذا * ان كثير من اليهود واليونانيين
امنوا * فاما اليهود الذين لم يذعنوا * فاستنهضوا وحبدوا انفس الامم على الاخوة * فلبثا 2 3
يطوفان هناك مدة طويلة * مجاهرين بالرب الشاهد لقول نعمته * المانح ان تصير جرايح وايات
بايديهما * فانقسم راي اكثر اهل المدينة * فبعضهم كانوا مع اليهود وبعضهم مع الرسل 4
* مه * فاذ صار وثوب الامم واليهود مع رؤسايهم يسبونهما ويرجمونهما * وعاينا ذلك 5 6
هربا الى مدن ليقونية لسطرن ودارفين وما يحوطهما * واقاما هناك يبشران *
* يوم الاربعا نصف الخمسين * وكان بمدينة لسطرن رجل لا قوة 7
لرجليه جالسا * اعرج من جوف امه * لم يمش قط * هذا الرجل اذ سمع بولص متكلما 8
صاح اليه * فاذ ابصره وعلم ان له امانة تخلصه * قال له بصوت عظيم * قم على رجليك 9
مستويا * فوثب وطفق يمشي * فاذ ابصر الجمع ما عمله بولص * رفعوا صوتهم بلغتهم 10
قايلين * ان الالهة تشبهوا بالناس ونزلوا الينا * وسموا برنابا المشتري * ولقبوا بولص عطارد * 11
اذ كان مدبر القول * ثم قدم كاهن المشتري الذي كان اول الهة مدينتهم ثيران واجاب عند 12
ابواب المدينة مع الجموع * مريدا ان يضحيها لهما * فاذ سمع ذلك الرسولان بولص وبرنابا * 13
مزقا ثيابهما وطفرا الى وسط الجمع * هاتفين وقايلين ايها الرجال لم قد فعلتم هذه * ونحن 14
انسانان نساويكم في الالم * نبشركم ان ترجعوا من هذه الضلالات الى الاله الحي الذي
خلق السماء والارض والبحر * وكافة البرايا التي فيها *

Quod cùm audiſſent gentes gaviſæ ſunt, 48
& glorificaverunt ſermonem Domini: &
crediderunt quotquot ordinati erant ad
vitam æternam. Et divulgatus eſt ſermo 49
Domini per univerſam regionem illam.
Verùm Judæi concitârunt mulieres de- 50
votas & laudandis moribus imbutas,
necnon ſecundos dignitate in urbe,
ejúſque præcipuos: & architectati ſunt
perſecutionem in Paulum & Barnabam,
& ejecerunt utrunque de finibus ſuis.
Ipſi verò excuſſo pulvere pedum ſuorum 51
ſuper illos, venerunt Iconium. Porrò 52
diſcipuli repleti ſunt gaudio & Spiritu
ſancto.

CAP. XIV.

Accidit autem Iconii, ingrediente 1
utroque in ſynagogam Judæorum, cóſque
ſic colloquente, ut numerus copioſus ex
Judæis & Græcis crederent. Verùm 2
Judæi qui non obtemperârunt, excitâ-
verunt & depravârunt animos gentium
adverſùs fratres. Igitur manſerunt ambo 3
peragrantes ibi longo intervallo, palàm
annuntiantes Dominum, atteſtantem
dicto gratiæ ſuæ, & concedentem ut
fierent prodigia & ſigna per manus
eorum. Diviſa eſt autem opinio majoris 4
partis incolarum urbis, & quidam ſta-
bant à Judæis, alii verò ab Apoſtolis.
Cúmque factus eſſet impetus Gentium 5
& Judæorum, unà cum principibus ſuis,
ita ut eos contumeliis afficerent & lapi-
darent, Ipſique hoc vidiſſent, fugerunt in 6
urbes Lycaoniæ Lyſtram, & Derpen, &
quæ circunjacebat utrique regionem:
& manſerunt illic evangelizantes.

Feriâ quartâ in media Pentecoſte.

Et erat in urbe Lyſtra homo quidam in 7
cujus pedibus nulla vis erat, ſedens,
claudus ab utero matris ſuæ, qui nun-
quam ambulaverat. Homo iſte cùm 8
audiſſet Paulum loquentem, clamavit ad
eum: quem cùm aſpexiſſet, nôſſetque
habere eum fidem quâ ſalvaretur, Dixit 9
ei magnâ voce; Surge in pedes tuos re-
ctus: Exiliit igitur, cœpitque ambulare.
Videns autem cœtus quod fecerat Pau- 10
lus, ſuſtulerunt vocem ſuam linguâ ſuâ
dicentes; Dii ſimiles facti ſunt homini-
bus, & deſcenderunt ad nos. Et vocârunt 11
Barnabam, Jovem: Paulum verò vocâ-
runt Mercuriū, quòd eſſet moderator ſer-
monis. Deindè admovit ſacerdos Jovis 12
qui erat primus deus urbis eorum, tauros
& corollas ad portam urbis, cum turbis,
volens eos utrique ſacrificare. Quod 13
cùm audiſſent duo Apoſtoli Paulus &
Barnaba, ſciderunt veſtes ſuas, & ir-
ruerunt in mediā turbā, Clamantes ac di- 14
centes; O viri, cur iſta feciſtis? quando-
quidem nos homines ſumus pares vobis
in paſſionibus, annuntiantes vobis ut
convertamini ab his erroribus ad Deum
vivum qui creavit cœlū, & terrā, mare,
cunctáſque creaturas quæ ſunt in eis:

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

1 ፲ወ፬ ሀ፱ ወተፈሥሑ፡በሀገረ፡ኢቆንዮን፡ወቦኡ፡ምኵራበ፡አይሁድ፡ወነበሩ፡በኀበ፡ዘልፈ፡
2 ወአምኑ፡ ብዙኃን፡ጥቀ፡ እምአይሁድ፡ ወእምአረሚ፡፡=፡ ወቢጽ፡ አይሁድ፡ እለ፡
3 አበዩ፡ ተበአሱ፡ ምስለ፡ አሕዛብ፡ ወምስለ፡ ሐዋርያት፡ ወአፅረርዋ፡ ለነፍሶሙ፡፡=፡ ወነ
በሩ፡ ጕንዱየ፡ መዋዕለ፡እንዘ፡ይነግሩ፡ በስመ፡ እግዚእነ፡ እንዘ፡ ውእቱ፡ ያርኢ፡ ሰማዕተ፡
4 ቃለ፡ጸጋሁ፡ወይገብር፡ ተአምረ፡ ወመንክረ፡ በእደዊሆሙ፡ ለሐዋርያት፡፡=፡ ወተናፈቀ፡ኵ
5 ሉ፡ ሀገር፡ መንፈቆሙ፡ ምስለ፡ አይሁድ፡ ወቦ፡እለሂ፡ምስለ፡ሐዋርያት፡፡=፡ ወተበአሱ፡
6 አይሁድ፡ ወአረሚ፡ ምስለ፡ መሳፍንቲሆሙ፡ ወይትዋገሩ፡፡=፡ ወርእዮሙ፡ ሐዋርያት፡
ጐዩ፡ውስተ፡ አህጉረ፡ ሊቃኦንያ፡ ወልስጥራ፡ ወደርቤን፡ ወውስተ፡ አድያም፡ ወመሀሩ፡
7 በህየ፡፡=፡ ሠ ወሀሎ፡አሐዱ፡ብእሲ፡በሀገረ፡ልስጥራ፡ ዘፅውስ፡እገሪሁ፡እምከርሠ፡እ
8 ሙ፡ ወዳእሙ፡ ይነብር፡ ወእም፡ እም፡ ኢሖረ፡፡=፡ ወሰምዖ፡ለጳውሎስ፡ እንዘ፡ይ
9 ነግር፡ ወነጸሮ፡ ጳውሎስ፡ ወርእዮ፡ ከመቦ፡ ሃይማኖት፡ ወየሐዩ፡፡=፡ ወይቤሎ፡በዐቢይ፡
10 ቃል፡ ተንሥእ፡ ወቁም፡ ርቱዐ፡ በእገሪከ፡ ተንሥአ፡ ወሖረ፡፡=፡ ወርእዮሙ፡አሕዛብ፡
ዘንተ፡ ዘገብረ፡ ጳውሎስ፡ ከልሑ፡ በነገረ፡ ሊቃኦንያ፡ ወይቤሉ፡ አማልክት፡ ተመሰሉ፡
11 ሰብአ፡ ተመሰሉ፡ ወወረዱ፡ ኀቤነ፡፡=፡ ወሰመይዎ፡ ለበርናባስ፡ ድያ፡ ወለጳውሎስ፡ ሄር
ሜስ፡ እስመ፡ ይብል፡ ብሂል፡ መርቆሬዎስ፡ ብሂል፡በነገረ፡ ሮም፡ እስመ፡ውእቱ፡ ሊቀ፡ ትምህር
12 ት፡፡=፡ ወአምጽኡ፡ ማርያ፡ ዘድያስ፡ ምስለ፡ ዐበይተ፡ሀገር፡ አልህምተ፡ ወመሥዋዕተ፡ በ
ኀበ፡ኆኅተ፡ሀገር፡ምስለ፡ ሕዝቢሆሙ፡ ወፈቀዱ፡ ይሡዑ፡ሎሙ፡፡=፡
በበአተ፡ ክረምት፡ መንበብ፡፡=፡
13 ወሰሚዖሙ፡ሐዋርያት፡በርናባስ፡ወጳውሎስ፡ሠጠጡ፡አልባሲሆሙ፡ ወሖሩ፡ኀበ፡አሕዛብ፡
14 ወከልሑ፡ሎሙ፡፡=፡ወይቤልዎሙ፡ አንትሙ፡ሰብእ፡ምንትኑ፡ዘትገብሩ፡አኮኑ፡ከማክሙ፡
ንሕነሂ፡ሰብእ፡ዘንመውት፡ ወንመህረክሙ፡ትሕድጉ፡ዘንተ፡ ከንቶ፡ ወትትመየጡ፡ኀበ፡ እግ
ዚአብሔር፡ሕያው፡ዘገብረ፡ሰማየ፡ወምድረ፡ወባሕረ፡ወኵሎ፡ዘውስቴቶሙ፡፡=፡

CAP. XIV.

Et gaviſi ſunt in civitate Iconii, & ingreſſi ſunt ſynagogam Judæorum, & man- 1
ſerunt ferè ſemper ibi: & crediderunt multi valdè ex Judæis & ex Gentibus. Et 2
turba Judæorū, qui recuſârunt, litigaverunt cum Gentibus & cum Apoſtolis, & af-
flixerunt animam eorum. Et manſerunt longum tempus, loquentes in nomine Do- 3
mini noſtri, illo demonſtrante teſtimonio verbi gratiam ejus, & faciente ſigna & mi-
racula per manus Apoſtolorum. Et diviſa eſt tota civitas: pars ejus cum Ju- 4
dæis, & alia pars fuit quæ cum Apoſtolis. Et litigârunt Judæi & Gentes cum 5
principibus eorum, ut lapidarentur. Et quum hoc vidiſſent Apoſtoli, confugerunt 6
in civitates Lycaoniæ, & Lyſtris, & Derbis, & in vicinia, & docuerunt ibi.
Et fuit quidam homo in civitate Lyſtris, qui claudus fuit pedibus ejus ab utero 7
matris ſuæ, & tantùm ſedebat, & nunquam ambulaverat. Et audivit Paulum 8
loquentem, & intuitus eſt eum Paulus, & vidit quòd habuiſſet fidem, ut ſervaretur.
Et dixit ei in magna voce; Surge & ſtato rectus in pedes tuos: & ſurrexit, & am- 9
bulavit. Et quum vidiſſent populi hoc quòd fecerat Paulus, exclamârunt in ſermo- 10
ne Lycaonico, & dixerunt; Dii aſſimilati ſunt hominibus, aſſimilati ſunt & deſcen-
derunt ad nos. Et vocârunt Barnabam, Dia; & Paulum, Hermen: (quia ſub dici- 11
tur, Mercurius dicitur in ſermone Romano,) quia ille fuit princeps doctrinæ. Et ad- 12
duxerunt ſacerdotes Jovis & magnates civitatis, tauros & ſacrificium ad januam
civitatis cum turba eorum, & voluerunt ſacrificare iis.

In introitu anni, Lectio.

Et quum audiviſſent Apoſtoli Barnabas & Paulus, conſciderunt pallia ſua, & pro- 13
fecti ſunt ad populos, & clamârunt iis: Et dixerunt iis, Vos viri, quid eſt hoc quod 14
facitis? nonne ſicut vos, ſumus nos homines mortales, & docemus ut relinquatis
hanc vanitatem, & convertamini ad Dominum Deum vivum qui fecit cælum &
terram, & mare, & omnia quæ in illis ſunt?

Qui in præteritis generationibus dimiſit omnes Gentes ingredi vias ſuas.
15 Ὃς ἐν ταῖς παρῳχημέναις γενεαῖς εἴασε πάντα τὰ ἔθνη πορεύεσθαι ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν.
Quanquam non inteſtatum ſemetipſum reliquit, benefaciens, cœlitùs nobis pluvias
16 (ρ) Καίτοιγε οὐκ ἀμάρτυρον ἑαυτὸν ἀφῆκεν, (σ) ἀγαθοποιῶν, οὐρανόθεν ἡμῖν ὑετοὺς
dans, & tempora fructifera, implens cibo & lætitiâ corda noſtra.
διδοὺς, καὶ καιροὺς καρποφόρους, ἐμπιπλῶν τροφῆς καὶ εὐφροσύνης τὰς καρδίας ἡμῶν.
Et hæc dicentes, vix ſedaverunt turbas ad non ſacrificandum ſibi. Supervenerunt
17 Καὶ ταῦτα λέγοντες, μόλις κατέπαυσαν τοὺς ὄχλους τοῦ μὴ θύειν αὐτοῖς. (τ) Ἐπῆλθον
18 autẽ ab Antiochia & Iconio Judæi: & ſuadentes turbis, & lapidantes
δὲ ἀπὸ Ἀντιοχείας καὶ Ἰκονίου Ἰουδαῖοι, καὶ πείσαντες τοὺς ὄχλους, καὶ (υ) λιθάσαντες
Paulum, traxerunt extra civitatem, æſtimantes eum mortuum eſſe. Circumdantibus
19 τὸν Παῦλον, ἔσυρον ἔξω τῆς πόλεως, (φ) νομίσαντες αὐτὸν τεθνάναι. Κυκλωσάντων
autem eum diſcipulis, ſurgens intravit in civitatem: & poſtridie
(χ) δὲ αὐτὸν τῶν μαθητῶν, ἀναστὰς εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν· καὶ τῇ ἐπαύριον
exiit cum Barnaba in Derben. Evangelizantéſque civitati illi,
20 ἐξῆλθε σὺν τῷ Βαρνάβᾳ εἰς Δέρβην. (ψ) Εὐαγγελισάμενοί τε τὴν πόλιν ἐκείνην,
& docentes multos, reverſi ſunt in Lyſtram, & Iconium, & Antiochiam,
καὶ μαθητεύσαντες ἱκανοὺς, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν Λύστραν, (ω) καὶ Ἰκόνιον, (α) καὶ Ἀντιόχειαν,
Confirmantes animas diſcipulorum, exhortantes permanere fide:
21 Ἐπιστηρίζοντες τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν, παρακαλοῦντες ἐμμένειν τῇ πίστει·
&, Quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei.
καὶ, Ὅτι διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.
Ordinantes autem illis presbyteros per Eccleſiam, precati cum
22 Χειροτονήσαντες δὲ αὐτοῖς (β) πρεσβυτέρους κατ' ἐκκλησίαν, προσευξάμενοι μετὰ
jejunationibus, commendaverunt eos Domino, in quem crediderunt. Et tranſeuntes
23 νηστειῶν, παρέθεντο αὐτοὺς τῷ Κυρίῳ εἰς ὃν πεπιστεύκεισαν. Καὶ διελθόντες
Piſidiam, venerunt in Pamphyliam. Et loquentes in Perge verbum,
24 τὴν Πισιδίαν, ἦλθον εἰς Παμφυλίαν. Καὶ λαλήσαντες (γ) ἐν Πέργῃ τὸν λόγον,
deſcenderunt in Attaliam. Et indè abnavigaverunt in Antiochiam: undè erant
κατέβησαν εἰς Ἀττάλειαν. Κἀκεῖθεν ἀπέπλευσαν εἰς Ἀντιόχειαν· ὅθεν ἦσαν 25
traditi gratiæ Dei, in opus quod compleverunt. Advenientes
παραδεδομένοι τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ ἔργον ὃ ἐπλήρωσαν. Παραγενόμενοι 26
autem & congregantes Eccleſiam, annuntiaverunt quanta feciſſet Deus cum
δὲ καὶ συναγαγόντες τὴν ἐκκλησίαν, (δ) ἀνήγγειλαν ὅσα ἐποίησεν ὁ Θεὸς μετ'
illis, & quia aperuiſſet Gentibus oſtium fidei. Morati ſunt autem illic tempus
αὐτῶν, καὶ ὅτι ἤνοιξε τοῖς ἔθνεσι θύραν πίστεως. Διέτριβον (ε) δὲ ἐκεῖ χρόνον 27
non modicum cum diſcipulis.
οὐκ ὀλίγον σὺν τοῖς μαθηταῖς.

CAP. XV. ιε'.

Et quidam deſcendentes de Judæa, docebant fratres; Quia ſi non
ΚΓ' ΚΑΊ τινες κατελθόντες ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, ἐδίδασκον τοὺς ἀδελφοὺς, Ὅτι ἐὰν μὴ 1
circumcidamini more Moyſi, non poteſtis ſalvari. Factâ ergò ſeditione
(α) περιτέμνησθε τῷ ἔθει Μωϋσέως, οὐ δύνασθε σωθῆναι. Γενομένης οὖν στάσεως 2
& diſceptatione non exigua Paulo & Barnabæ adverſùs illos,
καὶ (β) συζητήσεως οὐκ ὀλίγης τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβᾳ πρὸς αὐτοὺς,
ſtatuerunt aſcendere Paulum & Barnabam, & quoſdam alios ex illis ad Apoſtolos
ἔταξαν ἀναβαίνειν Παῦλον καὶ Βαρνάβαν, καί τινας ἄλλους ἐξ αὐτῶν πρὸς τοὺς ἀποστόλους
& presbyteros in Hieruſalem, de quæſtione hâc. Illi quidem ergò
καὶ πρεσβυτέρους εἰς Ἱερουσαλὴμ, περὶ τοῦ ζητήματος τούτου. Οἱ μὲν οὖν 3
præmiſſi ab Eccleſia, pertranſibant Phœnicen, & Samariam,
προπεμφθέντες ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας, διήρχοντο τὴν Φοινίκην, καὶ Σαμάρειαν,
narrantes converſionem Gentium: & faciebant gaudium magnum omnibus
ἐκδιηγούμενοι τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἐθνῶν· καὶ ἐποίουν χαρὰν μεγάλην πᾶσι
fratribus.
τοῖς ἀδελφοῖς.

MS. A. (ρ) Καίτοι οὐκ ἀμάρτυρον αὐτὸν (σ) ἀγαθουργῶν, οὐρανόθεν διδοὺς ὑετοὺς, καὶ (τ) Ἐπῆλθαν (υ) λιθοβολήσαντες (φ) νομίζοντες αὐτὸν τεθνηκέναι. (χ) δὲ τῶν μαθητῶν αὐτὸν, (ψ) Εὐαγγελιζόμενοί (ω) καὶ εἰς (α) καὶ εἰς (β) καθ' ἐκκλησίαν πρεσβυτέρους, (γ) εἰς Πέργην τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, (δ) ἀνήγγελλον (ε) δὲ χρόνον
ΚΕΦ. ιε'. MS. A. (α) περιτμηθῆτε τῷ ἔθει τῷ Μωϋσέως, (β) ζητήσεως

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

15 [illegible]
16 [illegible]
17 18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]

Qui quidem primis ætatibus permittebat 15
omnes gentes ſuis ipſarum viis incedere.
Quamvis non permiſerit ſeipſum carere teſtimonio, 16
quum benefaceret eis è cœlo, demitteretque
pluviam, daretque incrementum
fructibus in tempore ſuo, & impleret alimento
& jucunditate corda earum. Quumque 17
hæc dicerent, vix compeſcuerunt plebem,
ne quis eis ſacrificaret. Illuc autem 18
advenerunt Judæi ex Iconio, & Antiochia,
qui concitârunt in eos plebem, & lapidârunt
Paulum, ac raptârunt eum extra civitatem,
propterea quòd putarent eum mortuum eſſe.
Sed congregati ſunt ad eum diſcipuli, & ſurgens 19
ingreſſus eſt urbem.

Feriâ II. hebdomadis IIII. jejunii. 39.
Poſtridie verò exiit illinc cum Barnaba, veneruntque
Derben civitatem. Quumque 20
evangelizâſſent filiis illius civitatis, docuerunt
multos, & redeuntes venerunt Lyſtram
urbem, & Iconium, & Antiochiam: Confirmantes 21
animos diſcipulorum, & efflagitantes
ab eis ut perſeverarent in fide, & dicentes
eis, per oppreſſiones quamplurimas
oportere ingredi regnum Dei. Porrò 22
conſtituerunt eis per unamquanque Eccleſiam
Presbyteros, quum jejunarent cum
eis, ac precarentur & commendarent eos
Domino noſtro in quem crediderant. Quumque 23
perluſtrâſſent regionem Piſidiæ, venerunt
in Pamphyliam. Et quum locuti eſſent 24
in Perge urbe ſermonem Domini, deſcenderunt
in Italiam. Et illinc pergentes per 25
mare, venerunt Antiochiam, quoniam inde
commendati fuerant gratiæ Domini ad opus
illud quod peregerunt. Quum autem conveniſſet 26
tota Eccleſia, narraverunt quæcunque
egiſſet Deus cum ipſis, eúmque reſerâſſe fores
fidei Gentibus. Et multum temporis illic 27
egerunt apud diſcipulos.

CAP. XV.

DEſcenderant autem quidam à Judæa, & 1
docebant fratres, Niſi circuncidamini ritu
Legis, non poteſtis ſervari. Proinde ortus 2
eſt tumultus plurimus & diſceptatio Paulo
& Barnabæ cum eis, factúmque eſt ut aſcenderint
Paulus & Barnaba, & alii cum eis
ad Apoſtolos & Presbyteros qui erant in
Jeruſalem, propter hanc quæſtionem. Itaque 3
deducens dimiſit eos Eccleſia: & obiverunt
totam Phœniciam, atque adeò per
Samaritanos, renuntiantes de converſione
Gentium: & affecerunt gaudio magno
omnes fratres.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

15 ወኅደጎሙ ፡ ለኵሎሙ ፡ አሕዛብ ፡ ይሖሩ ፡ በግዕዛሙ ፡ በዘ ፡ ቀደሙ ፡ መዋዕል ፡፡=፡
16 እንዘ ፡ ኢየሐድግ ፡ ርእሶ ፡ ዘእንበለ ፡ ስምዕ ፡ ወይገብር ፡ ሠናየ ፡ ወይሁብ ፡ እ
ምሰማይ ፡ ዝናመ ፡ ወይከርሞ ፡ በበ ፡ ዓመት ፡ ወያፈሪ ፡ ወያሠምር ፡ ከመ ፡ ያጽግበ
17 ነ ፡ ወያስተፌሥሕ ፡ ልበነ ፡፡=፡ ወዘንተ ፡ ብሂሎሙ ፡ እምዕፁብ ፡ ኢኀደግዎሙ ፡ ለ
18 ሕዝብ ፡ ይሡዑ ፡ ሎሙ ፡፡=፡ ወመጽኡ ፡ አይሁድ ፡ እምአንጾኪያ ፡፡ ወያወፍይዎሙ ፡
ለሕዝብ ፡ ወአእመንዎሙ ፡ ወወገርዎ ፡ ለጳውሎስ ፡ ወሰሐብዎ ፡ ወገደፍዎ ፡ አፍአ ፡
እምሀገር ፡ ወመሰሎሙ ፡ ዘሞተ ፡፡=፡

Et ſivit omnes gentes incedere in libertate eorum in anteactis temporibus. 15
Non relinquens ſeipſum ſine teſtimonio, & benefaciens, & dans à cœlo pluvias, 16
& conſtituens ſingulos annos, & fructificans, & jucunda concedens, ut
repleret nos, & exhilararet corda noſtra. Et hoc dicentes, vix repulerunt populos 17
ut non ſacrificarent iis. Et venerunt Judæi ab Antiochia, & excitârunt 18
populos & ſuaſerunt iis, & lapidârunt Paulum, & traxerunt eum, & ejecerunt
eum foràs è civitate: & videbatur iis quòd mortuus eſſet.

Verſio VULGATA LATINA.

15 Qui in præteritis generationibus dimiſit omnes gentes ingredi vias ſuas.
16 Et quidem non ſine teſtimonio ſemetipſum reliquit, benefaciens de cœlo, dans
17 pluvias, & tempora fructifera, implens cibo & lætitiâ corda noſtra. Et hæc dicentes,
18 vix ſedaverunt turbas ne ſibi immolarent. Supervenerunt autem quidam
ab Antiochia & Iconio Judæi: & perſuaſis turbis, lapidantéſque Paulum, traxerunt
19 extra civitatem, exiſtimantes eum mortuum eſſe. Circumdantibus autem
eum diſcipulis, ſurgens intravit civitatem, & poſterâ die profectus eſt cum Barnaba
20 in Derben. Cúmque evangelizâſſent civitati illi, & docuiſſent multos, reverſi
21 ſunt Lyſtram, & Iconium, & Antiochiam, Confirmantes animas diſcipulorum,
exhortantéſque ut permanerent in fide: & quoniam per multas tribulationes
22 oportet nos intrare in regnum Dei. Et cùm conſtituiſſent illis per ſingulas eccleſias
presbyteros, & orâſſent cum jejunationibus, commendaverunt eos Domino,
23 in quem crediderunt. Tranſeuntéſque Piſidiam, venerunt in Pamphy-
24 liam, Et loquentes verbum Domini in Perge, deſcenderunt in Attaliam:
Et indè navigaverunt Antiochiam, undè erant traditi gratiæ Dei, in opus quod 25
compleverunt. Cùm autem veniſſent, & congregâſſent Eccleſiam retulerunt 26
quanta feciſſet Deus cum illis, & quia aperuiſſet Gentibus oſtium fidei. Morati 27
ſunt autem tempus non modicum cum diſcipulis.

CAP. XV.

ET quidam deſcendentes de Judæa, docebant fratres; Quia niſi circumcidamini 1
ſecundùm morem Moyſi, non poteſtis ſalvari. Factâ ergò ſeditione non minimâ
Paulo & Barnabæ adverſùs illos, ſtatuerunt ut aſcenderent Paulus & Barnabas, & 2
quidam alii ex aliis, ad Apoſtolos & presbyteros in Jeruſalem, ſuper hac quæſtione.
Illi ergò deducti ab Eccleſia, pertranſibant Phœnicem & Samariam, 3
narrantes converſionem Gentium: & faciebant gaudium magnum omnibus
fratribus.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

15
16 الذي ترك في الاجيال الماضية الامم كلها ان يسلكوا في طرقهم * ومع هذا لم يترك
نفسه بغير شاهد على احسانه * اذ يعطينا من السماء الامطار والاوقات المثمن * ويشبع
17 قلوبنا طعاما وسرورا * وحين قالا هذه الاقوال * بالجهد بطلا الجموع عن الضحية لهما * تم *
18 مو * وان يهودا جاوا من انطاكية وايقونية * واقنعوا الجموع * فرجموا بولص وسحبوه
19 الي ظاهر المدينة * لانهم ظنوه انه قد مات * فبينما التلاميذ محيطين به قام ودخل الي
المدينة * قراءة يوم الخميس الثالث والثلاثين يوم من الفصح *
20 وفي الغد خرج مع برنابا الي دربين * فلما بشرا هناك في المدينة وتلمذا
21 كثيرين عادا الي لسطرة وايقونية وانطاكية * يوطدان نفوس التلاميذ * ويتضرعان
22 اليهم ان يثبتوا في الامانة * وان باحزان كثيرة يجب لنا ان ندخل الي ملكوت الله * وساموا
بايديهم لهم في كل كنيسة قسوسا * وصلوا عليهم باصوام صاموها * واستودعاهم للرب
23
24 الذي به امنوا * ولما طافا البسيدية اقبلا الي بمفيلية * وتكلما في برجي كلام الكراز *
25 ونزلا الي ايطالية * ومن هناك ركبا في البحر الي انطاكية * التي فيها بنعمة الله دفعا الي العمل
26 الذي اكملاه * فلما وردا اليها جمعا اهل الكنيسة * واخبراهم بجميع الاشياء التي صنعها
27 الله معهما * وانه قد فتح للامم باب الامانة * تم * واذ اقاما هناك مدة ليست باليسير
مع التلاميذ *

* الفصل الخامس عشر *

1 * انحدر قوم من بلدان اليهودية * فعلموا الاخوة قائلين * انكم ان لم تختتنوا على عادة
2 موسي ما تستطيعون تخلصون * فصارت لبولص وبرنابا معهم منازعة ومشاجرة ليست
يسيرة * ثم انهم امروا ورتبوا ان يصعد بولص وبرنابا وقوم اخرون منهم * الي الرسل والمشايخ
3 الي اورسليم من اجل هذه الفتنة * فالذين ارسلتهم الكنيسة ذهبوا الي الغور والسامرة
يخبرونهم بارتجاع الامم * وجددوا سرورا عظيما لجميع الاخوة *

Qui ſeculis præteritis permiſit cunctis 15
gentibus ambulare per vias ſuas. Attamen 16
non reliquit ſeipſum ſine teſte beneficiorum
ſuorum, quum tribuat nobis è
cœlo pluvias, ac tempeſtates frugiferas,
ſatiétque corda noſtra cibo & lætitiâ.
Hos ſermones cùm dixiſſent, vix compeſcuerunt 17
turbas ne ſibi immolarent.
Hucuſque. *Et verò Judæi quidam* 18
venientes ab Antiochia & Iconio, perſuaſerunt
turbis, & lapidârunt Paulum,
& raptârunt eum extra civitatem, quòd
putâſſent eum jam mortuum eſſe. At 19
dum circundarent eum diſcipuli, ſurrexit,
& intravit urbem:

Lectio feriæ quintæ, trigeſimi tertii
diei poſt Paſcha.

Ac poſtero die egreſſus eſt cum Barnaba in
Derpen. Et cùm annuntiâſſent ibi in ci- 20
vitate illa, multóſque docuiſſent, reverſi
ſunt Lyſtrā, & Iconiū, & Antiochiam:
Confirmantes animas diſcipulorum, pre- 21
cantéſque eos ut perſeverarent in fide:
& quòd per afflictiones multas oporteat
nos intrare in regnum Dei. Et deſignâ- 22
runt eis manibus ſuis in ſingulis eccleſiis
presbyteros, & oraverunt pro ipſis,
adhibitis jejuniis quæ jejunârunt, &
commendârunt eos Domino in quem crediderant.
Et peragratâ Piſidiâ, venerunt 23
Pamphyliam. Locutique ſunt in Perga 24
ſermonem prædicationis: & deſcenderunt
in Italiam: Indéque mare conſcenderunt 25
Antiochiam uſque, in qua per gratiam
Dei traditi fuerant ad opus quod
compleverunt. Cúmque deveniſſent ad 26
eam, congregaverunt homines Eccleſiæ,
& narraverunt eis res omnes quas operatus
fuerat Deus cum ipſis: quódque
jam aperuiſſet Gentibus oſtium fidei.
Et cùm manſiſſent ibi ſpatio non parvo 27
cum diſcipulis,

CAP. XV.

DEſcenderunt quidam è regionibus 1
Judææ, docuerúntque fratres, dicentes;
Certè niſi circuncidamini ſecundùm conſuetudinem
Moſaïcam, non poteſtis ſalvari. Quapropter 2
orta eſt Paulo & Barnabæ
cum illis altercatio & diſceptatio
non exigua: ac proinde juſſerunt & ſtatuerunt
ut aſcenderent Paulus ac Barnaba,
& quidam alii ex ipſis ad Apoſtolos
& ſeniores in Jeruſalem propter hanc
ſeditionem. Illi ergò quos miſit Eccleſia, 3
contulērunt ſe ad confinia & Samariam,
narrantes eis converſionem Gentium:
& renovârunt lætitiam magnam
cunctis fratribus.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

19 ወአድዎ ፡ አርዳኢሁ ፡ ወተንሥአ ፡ ወቦአ ፡ ሀገረ ፡፡ ወበሳኒታ ፡ ሖረ ፡ ምስለ ፡ በርናበ
20 ስ ፡ ሀገረ ፡ ደርቤን ፡፡=፡ ወመሀሩ ፡ ወአብኡ ፡ ብዙኃነ ፡፡ ወተሠውጡ ፡ ሀገረ ፡ ልስጥ
21 ራ ፡ ወኢቆንዮን ፡ ወአንጾኪያ ፡፡=፡ [ወጸንዕዎሙ] ነፍሶሙ ፡ ለሕዝብ ፡ ወመሀርዎ
ሙ ፡ ያጥብዑ ፡ በሃይማኖት ፡ እስመ ፡ ብዙኅ ፡ ኅማም ፡ ሀለወነ ፡ ንብአ ፡ ለመንግሠ
22 ተ ፡ እግዚአብሔር ፡፡=፡ ወሠየሙ ፡ ቀሲሳነ ፡ ለቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ወጸለዩ ፡ ወጾሙ ፡
23 ወአማኅፀንዎሙ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ዘኪያሁ ፡ ተአመኑ ፡፡=፡ ወኀሊፎሙ ፡ እም
24 አንጾኪያ ፡ በጽሑ ፡ ጳንፊልያ ፡፡=፡ ወነገሩ ፡ ቃሎሙ ፡ በሀገረ ፡ ጰርጌ ፡ ወወረዱ ፡ ኢጣል
25 ያ ፡፡=፡ በኀበ ፡ ተውህበ ፡ ሎሙ ፡ ጸጋ ፡ እግዚአብሔር ፡ በእንተ ፡ ግብር ፡ ዘይገብሩ ፡፡=፡
ወበጺሖሙ ፡ አስተጋብኡ ፡ ሕዝበ ፡ ለምእመናን ፡ ወነገሩ ፡ ኵሎ ፡ ዘገብረ ፡ ሎሙ ፡ እግዚ
26 አብሔር ፡ ወዘከመ ፡ አርኃወ ፡ ሎሙ ፡ እግዚአብሔር ፡ አንቀጸ ፡ ሃይማኖት ፡ ለአሕዛ
27 ብ ፡፡=፡ ወነበሩ ፡ ጕንዱየ ፡ መዋዕለ ፡ ምስለ ፡ ሐዋርያት ፡፡=፡

በሳኒተ ፡ ጌና ፡ ወበሳኒት ፡ ማርያም ፡፡=፡

1 ፲፭ ወበይእቲ ፡ እለት ፡ ወረዱ ፡ እምብሔረ ፡ ይሁዳ ፡፡ ወመሀርዎሙ ፡ ለአሕዛብ ፡
2 ወይቤልዎሙ ፡ እመከመ ፡ ኢትትገዘሩ ፡ በሕገ ፡ ሙሴ ፡ ኢትክሉ ፡ ሐይወ ፡፡=፡ ወ
ተሀውኩ ፡ ሕዝብ ፡ ፈድፋደ ፡ ወተዋቀሥዎሙ ፡ ለበርናባስ ፡ ወለጳውሎስ ፡፡ ወአዘዝ
ዎሙ ፡ ለበርናባስ ፡ ወለጳውሎስ ፡ ወለቢጾሙኒ ፡ ኀበ ፡ ሐዋርያት ፡ እለ ፡ ኢየሩሳሌም ፡
3 እምበይነዝ ፡ ነገር ፡፡=፡ ወተፈነዉ ፡ እምቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ በጽሑ ፡ ፊንቄ ፡ ወሰ
ማርያ ፡ ወነገርዎሙ ፡ ዘከመ ፡ ተመይጡ ፡ አሕዛብ ፡ ወገብሩ ፡ ዐቢየ ፡ ፍሥሐ ፡ ምስ
ለ ፡ ኵሉ ፡ ቢጾሙ ፡፡=፡

Et circumdederunt eum diſcipuli ejus, & ſurrexit, & ingreſſus eſt civitatem, 19
& poſtridiè profectus eſt cum Barnaba in *civitatem Derbæ. Et docuerunt, &* 20
introduxerunt multos: & reverſi ſunt ad civitatem Lyſtris, & Iconii, & Antiochiæ.
Et confirmarunt *animos populorum, & docuerunt eos ut audaces* 21
eſſent in fide, quia per *multas tribulationes oportet nos ingredi in regnum Dei.*
Et præpoſuerunt ſacerdotes domui Chriſtianorum, & precati ſunt, & jejunârunt, 22
& commendârunt eos Deo in quem crediderunt. Et recedentes ab Antiochia 23
venerunt ad *Pamphyliam. Et loquuti ſunt ſermonem eorum in civitate* 24
Pergæ, & deſcenderunt Italiam: Ubi datum fuiſſet iis donum Dei propter 25
opus quod fecerant. Et quum veniſſent, congregârunt populos fideles, & 26
nuntiaverunt omnia quæ fecerat ipſis Deus, & quomodo aperuerat Deus oſtium
fidei Gentibus. Et manſerunt longum tempus cum Apoſtolis. 27

CAP. XV.

Poſtridie confeſſionis, & poſtridie Mariæ.

ET in illa die deſcenderunt è regione Judææ, & docuerunt populos, & dixerunt 1
iis; Niſi circumcidamini ſecundùm legem Moſis, non poteſtis vivere. Et 2
conturbati ſunt populi valdè, & diſputârunt contra Barnabam & Paulum,
& negatos miſerunt Barnabam, & Paulum, & fratres eorum ad Apoſtolos
qui erant Hieruſalem, de hac re. Et miſſi à domo Chriſtianorum venerunt 3
Phœnicem, & Samariam, & nuntiârunt iis, quomodo converſi erant
Gentes: & fecerunt magnum gaudium cum omnibus fratribus eorum.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ἈΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. ΚΓʹ.

Advenientes autem in Hierosolymam, suscepti sunt ab Ecclesia, & Apostolis,
4 Παραγενόμενοι δὲ εἰς (γ) Ἱερουσαλὴμ, ἀπεδέχθησαν ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας, καὶ τῶν ἀποστόλων,
& senioribus: annuntiaverúntque quanta Deus fecisset cum illis.
καὶ τῶν πρεσβυτέρων· ἀνήγγειλάν τε ὅσα ὁ Θεὸς ἐποίησε μετ' αὐτῶν.
Exsurrexerunt autem quidam de hæresi Pharisæorum, credentes,
Ἐξανέστησαν δέ τινες (δ) τῶν ἀπὸ τῆς αἱρέσεως τῶν Φαρισαίων, πεπιστευκότες,
dicentes; Quia oportet circumcidere eos, præcipereque servari legem
5 λέγοντες, Ὅτι δεῖ περιτέμνειν αὐτοὺς, παραγγέλλειν τε τηρεῖν τὸν νόμον
Moysi. Congregati sunt autem Apostoli & seniores videre de verbo
6 (ε) Μωϋσέως. Συνήχθησαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἰδεῖν περὶ τοῦ λόγου
hoc. Multâ autem conquisitione factâ, surgens Petrus dixit ad
7 τούτου. Πολλῆς δὲ (ζ) συζητήσεως γενομένης, ἀναστὰς Πέτρος εἶπε πρὸς
eos; Viri fratres, vos scitis quoniam à diebus antiquis Deus
αὐτούς, Ἄνδρες ἀδελφοὶ, ὑμεῖς ἐπίστασθε ὅτι ἀφ' ἡμερῶν ἀρχαίων (η) ὁ Θεὸς
in nobis elegit, per os meum audire Gentes verbum Evangelii,
ἐν ἡμῖν ἐξελέξατο, διὰ τοῦ στόματός μου ἀκοῦσαι τὰ ἔθνη τὸν λόγον τοῦ εὐαγγελίου,
& credere. Et corda noscens Deus testatus est eis, dans illis
8 καὶ πιστεῦσαι. Καὶ ὁ καρδιογνώστης Θεὸς ἐμαρτύρησεν αὐτοῖς, (θ) δοὺς αὐτοῖς
Spiritum sanctum, sicut & nobis. Et nihil discrevit inter nósque &
9 τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, καθὼς καὶ ἡμῖν. Καὶ οὐδὲν διέκρινε μεταξὺ ἡμῶν τε καὶ
illos, fide purificans corda eorum. Nunc ergò quid tentatis Deum,
10 αὐτῶν, τῇ πίστει καθαρίσας τὰς καρδίας αὐτῶν. Νῦν οὖν τί πειράζετε τὸν Θεὸν,
imponere jugum super cervicem discipulorum, quod neque patres nostri, neque
ἐπιθεῖναι ζυγὸν ἐπὶ τὸν τράχηλον τῶν μαθητῶν, ὃν οὔτε οἱ πατέρες ἡμῶν, οὔτε
nos potuimus portare? Sed per gratiam Domini Jesu Christi
11 ἡμεῖς ἰσχύσαμεν βαστάσαι; Ἀλλὰ διὰ τῆς χάριτος Κυρίου (ι) Ἰησοῦ Χριστοῦ
credimus salvari, quemadmodùm & illi. Tacuit autem omnis multitudo,
12 πιστεύομεν σωθῆναι, καθ' ὃν τρόπον κἀκεῖνοι. Ἐσίγησε δὲ πᾶν τὸ πλῆθος,

& audiebant Barnabam & Paulum narrantes quanta fecisset Deus signa &
καὶ ἤκουον Βαρνάβα καὶ Παύλου ἐξηγουμένων ὅσα ἐποίησεν ὁ Θεὸς σημεῖα καὶ
prodigia in Gentibus per eos. Post autem tacere eos, respondit
τέρατα ἐν τοῖς ἔθνεσι δι' αὐτῶν. Μετὰ δὲ τὸ σιγῆσαι αὐτοὺς, ἀπεκρίθη 13
Jacobus, dicens; Viri fratres, audite me. Simeon narravit
Ἰάκωβος, λέγων, Ἄνδρες ἀδελφοὶ, ἀκούσατέ μου. Συμεὼν ἐξηγήσατο 14
quemadmodùm primùm Deus respexit sumere ex Gentibus populum in
καθὼς πρῶτον ὁ Θεὸς ἐπεσκέψατο λαβεῖν ἐξ ἐθνῶν (κ) λαὸν ἐπὶ
nomine suo: Et huic concordant verba Prophetarum, sicut scriptum est;
τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. Καὶ τούτῳ συμφωνοῦσιν οἱ λόγοι τῶν προφητῶν, καθὼς γέγραπται, 15
Post hæc revertar, & reædificabo tabernaculum David collapsum,
Μετὰ ταῦτα ἀναστρέψω, καὶ ἀνοικοδομήσω τὴν σκηνὴν Δαβὶδ τὴν πεπτωκυῖαν, 16
& diruta ejus reædificabo, & erigam illud: Ut
καὶ τὰ κατεσκαμμένα αὐτῆς ἀνοικοδομήσω, καὶ ἀνορθώσω αὐτήν· Ὅπως 17
requirant cæteri hominum Dominum, & omnes Gentes super
ἂν ἐκζητήσωσιν οἱ κατάλοιποι τῶν ἀνθρώπων τὸν Κύριον, καὶ πάντα τὰ ἔθνη ἐφ'
quas invocatum est nomen meum super eos, dicit Dominus faciens hæc omnia.
οὓς ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτοὺς, λέγει Κύριος ὁ ποιῶν (λ) ταῦτα πάντα.
Nota à seculo sunt Deo opera sua. Ideò ego judico non obturbari
Γνωστὰ ἀπ' αἰῶνός ἐστι τῷ Θεῷ τὰ ἔργα αὐτοῦ. Διὸ ἐγὼ κρίνω μὴ παρενοχλεῖν 18 19
ex Gentibus conversos ad Deum. Sed mittere eis
τοῖς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν ἐπιστρέφουσιν ἐπὶ τὸν Θεόν. Ἀλλὰ ἐπιστεῖλαι αὐτοῖς 20
ad abstinendum à contaminationibus simulachrorum, & fornicationis, & suffocati, &
τοῦ ἀπέχεσθαι ἀπὸ τῶν ἀλισγημάτων τῶν εἰδώλων, καὶ τῆς πορνείας, (μ) καὶ τοῦ πνικτοῦ, καὶ
sanguinis. Moyses enim ex generationibus antiquis per civitatem prædicantes
τοῦ αἵματος. Μωσῆς γὰρ ἐκ γενεῶν ἀρχαίων κατὰ πόλιν τοὺς κηρύσσοντας 21
eum habet, in synagogis per omne sabbatum lectus.
αὐτὸν ἔχει, ἐν ταῖς συναγωγαῖς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκόμενος.

MS. A. (γ) Ἱεροσόλυμα, παρεδέχθησαν (δ) ἄνδρες τῶν (ε) Μωσέως. (ζ) ζητήσεως (η) ἐν ὑμῖν ἐξελέξατο ὁ Θεὸς, διὰ (θ) δοὺς τὸ (ι) Ἰησοῦ πιστεύομεν (κ) λαὸν τῷ
(λ) ταῦτα· Γνωστὸν ἀπ' αἰῶνός ἐστι τῷ Κυρίῳ τὸ ἔργον αὐτοῦ. (μ) καὶ πνικτοῦ,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

* ܕܨܦܪܐ ܕܚܡܫܒܫܒܐ ܕܐܪ̈ܙܐ * ܡ̄ *

* ܘܟܕ ܐܬܘ ܠܐܘܪܫܠܡ ܐܬܩܒܠܘ ܡܢ ܥܕܬܐ ܘܡܢ ܫܠܝܚܐ ܘܡܢ ܩܫܝܫܐ. ܘܐܫܬܥܝܘ 4
ܠܗܘܢ ܟܠܡܐ ܕܥܒܕ ܥܡܗܘܢ ܐܠܗܐ. * ܩܡܘ ܕܝܢ ܐܢܫܐ ܕܗܝܡܢܘ ܗܘܘ ܡܢ 5
ܝܘܠܦܢܐ ܕܦܪܝܫܐ ܘܐܡܪܝܢ. ܕܘܠܐ ܗܘܐ ܠܟܘܢ ܠܡܓܙܪ ܐܢܘܢ. ܘܠܡܦܩܕ ܐܢܘܢ ܕܢܛܪܘܢ
ܢܡܘܣܐ ܕܡܘܫܐ. * ܐܬܟܢܫܘ ܕܝܢ ܫܠܝܚܐ ܘܩܫܝܫܐ ܕܢܚܙܘܢ ܥܠ ܡܠܬܐ ܗܕܐ. * ܘܡܢ ܒܬܪ ܕܗܘܐ 6 7
ܕܪܫܐ ܣܓܝܐܐ. ܩܡ ܫܡܥܘܢ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܓܒܪܐ ܐܚܝܢ. ܐܢܬܘܢ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ
ܕܡܢ ܝܘܡܬܐ ܩܕܡܝܐ. ܒܦܘܡܝ ܨܒܐ ܐܠܗܐ ܕܢܫܡܥܘܢ ܥܡܡܐ ܡܠܬܐ
ܕܣܒܪܬܐ ܘܢܗܝܡܢܘܢ. * ܘܐܠܗܐ ܕܝܕܥ ܕܒܠܒܘܬܐ ܐܣܗܕ ܥܠܝܗܘܢ. ܘܝܗܒ ܠܗܘܢ 8
ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܐܝܟ ܕܠܢ. * ܘܠܐ ܦܪܫ ܡܕܡ ܒܝܢܬܢ ܠܒܝܢܬܗܘܢ. ܡܛܠ ܕܒܗܝܡܢܘܬܐ 9
ܕܟܝ ܠܒܘܬܗܘܢ. * ܘܗܫܐ ܡܢܐ ܡܢܣܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܐܠܗܐ. ܕܬܣܝܡܘܢ ܢܝܪܐ ܥܠ 10
ܨܘܪܝ ܬܠܡܝܕܐ. ܗܘ ܕܐܦܠܐ ܐܒܗܝܢ ܐܦܠܐ ܚܢܢ ܐܫܟܚܢ ܠܡܫܩܠܗ. * ܐܠܐ ܒܛܝܒܘܬܗ 11
ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܡܗܝܡܢܝܢ ܚܢܢ ܕܢܚܐ. ܐܝܟ ܕܐܦ ܗܢܘܢ. * ܘܫܠܝ ܟܠܗ ܟܢܫܐ. ܘܫܡܥܝܢ 12
ܗܘܘ ܠܦܘܠܘܣ ܘܠܒܪܢܒܐ. ܕܡܫܬܥܝܢ ܗܘܘ ܟܡܐ ܐܬܘܬܐ ܘܓܒܪܘܬܐ ܥܒܕ ܐܠܗܐ ܒܐܝܕܝܗܘܢ.
ܒܝܬ ܥܡܡܐ. * ܬܠܬܐ ܒܫܒܐ ܕܫܒܘܥܐ ܕܐܪܒܥܐ ܕܨܘܡܐ * ܡܐ *
* ܘܒܬܪ ܕܫܠܝܘ. ܩܡ ܝܥܩܘܒ ܘܐܡܪ. ܓܒܪܐ ܐܚܝܢ. ܫܡܥܘܢܝ. * ܫܡܥܘܢ ܐܫܬܥܝ 13 14
ܠܟܘܢ ܐܝܟܢܐ ܫܪܝ ܐܠܗܐ ܠܡܓܒܐ ܡܢ ܥܡܡܐ ܥܡܐ ܠܫܡܗ. * ܘܠܗܕܐ ܫܠܡܝܢ 15
ܡܠܝܗܘܢ ܕܢܒܝܐ. ܐܝܟ ܡܐ ܕܟܬܝܒ. * ܕܡܢ ܒܬܪ ܗܠܝܢ ܐܗܦܘܟ ܘܐܩܝܡ ܡܫܟܢܗ ܕܕܘܝܕ 16
ܕܢܦܠ. ܘܐܒܢܐ ܡܕܡ ܕܦܠ ܡܢܗ. ܘܐܩܝܡܝܘܗܝ. * ܐܝܟ ܕܢܒܥܘܢ ܫܪܟܗܘܢ 17
ܕܒܢܝܢܫܐ ܠܡܪܝܐ. ܘܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ ܕܐܬܩܪܝ ܫܡܝ ܥܠܝܗܘܢ. ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܕܥܒܕ
ܟܠܗܝܢ ܗܠܝܢ. * ܝܕܝܥܢ ܡܢ ܥܠܡ ܥܒܕܘܗܝ ܕܐܠܗܐ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܢܐ ܐܡܪ 18 19
ܐܢܐ. ܕܠܐ ܢܗܘܘܢ ܡܫܬܓܫܝܢ ܐܝܠܝܢ ܕܡܢ ܥܡܡܐ ܡܬܦܢܝܢ ܠܘܬ ܐܠܗܐ. * ܐܠܐ ܢܫܬܠܚ 20
ܠܘܬܗܘܢ. ܕܢܗܘܘܢ ܦܪܝܫܝܢ ܡܢ ܛܡܐܘܬܐ ܕܕܒܚܐ. ܘܡܢ ܙܢܝܘܬܐ. ܘܡܢ ܚܢܝܩܐ. ܘܡܢ ܕܡܐ.
* ܡܘܫܐ ܓܝܪ ܡܢ ܕܪܐ ܩܕܡܝܐ. ܒܟܠ ܡܕܝܢܐ ܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܟܪܘܙܐ ܒܟܢܘܫܬܐ. ܕܒܟܠ 21
ܫܒܐ ܩܪܝܢ ܠܗ.

Matutinis feriæ V. Secretorum. 40.

4 Quum autem pervenissent ad Jerusalem, excepti sunt ab ecclesia, & ab apostolis, & presbyteris: & renuntiârunt eis quæcunque egerat secum Deus. 5 Sed, *inquiunt*, surrexerunt homines qui crediderunt ex doctrina Pharisæorum, dicúntque; Oportebat vos circuncidere eos, & præcipere ut observent legem Mosis. 6 Congregati sunt itaque apostoli & presbyteri, ut providerent huic sermoni. 7 Multâque habitâ disceptatione, surrexit Simon & dixit eis; Viri fratres, vos scitis à primis diebus per os meum, meum inquam, elegisse Deum ut audirent Gentes sermonem evangelii, ut crederent. 8 Et Deus qui novit quod in cordibus *latet*, suffragatus est eis, dedítque eis Spiritum sanctitatis sicut nobis. 9 Nihílque discrevit inter nos & eos, quippe qui purgaverit fide corda eorum. 10 Nunc ergò quid tentatis Deum, ut imponatis jugum cervicibus discipulorum, quod nec patres nostri, nec nos potuimus perferre? 11 Sed per gratiam Domini nostri Jesu Christi credimus nos servatum iri perinde ut eos. 12 Tacuit autem tota turba, & audiebant Paulum & Barnabam referentes quanta edidisset Deus per manus ipsorum signa & virtutes inter Gentes.

Feriâ III. hebdom. IV. jejunii. 41.

13 Ubi autem conticuissent, surrexit Jacob, & ait; Viri fratres, audite me. 14 Simon retulit vobis quomodo cœperit Deus eligere ex Gentibus populum nomini suo. 15 Et huic rei consonant verba prophetarum, prout scriptum est; 16 Post hæc revertar, & erigam tabernaculum David quod cecidit; & ædificabo quod collapsum est ex eo, atque illud restaurabo. 17 Adeò ut requirant cæteri homines Dominum, & omnes Gentes super quas invocatum est nomen meum: dicit Dominus qui fecit hæc omnia. 18 Nota sunt ab ævo opera Dei. 19 Quamobrem ego dico eos non esse vexandos qui ex Gentibus convertuntur ad Deum: 20 Sed mittendum ad eos ut abstineant à pollutione sacrificii, & à scortatione, & strangulato, & sanguine. 21 Moses enim ab ætatibus antiquis in omni civitate habebat præcones in synagogis, qui per singula sabbatha legerunt eum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

4 ወበጺሖሙ፡ ኢየሩሳሌም፡ ተቀበልዎሙ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ ሐዋርያት፡ ወቀሲሳን፡ ወዜነውዎ
5 ሙ፡ ኵሎ፡ ዘገብረ፡ ሎሙ፡ እግዚአብሔር፡ በውስተ፡ አሕዛብ። ወቦ፡ እለ፡ ተንሥኡ፡
ሕዝብ፡ ፈሪሳውያን፡ ቢጽ፡ እለ፡ አምኑ፡ ወይቤልዎሙ፡ ርቱዕ፡ ይትገዘሩ፡ ወተአዘዙ፡
6 ይዕቀቡ፡ ሕገ፡ ሙሴ። ወአንገለጉ፡ ሐዋርያት፡ ወቀሲሳን፡ ከመ፡ ይርአዩ፡ ዘይገብሩ፡
7 በእንተዝ፡ ነገር። ወእምድኅረ፡ ተዋቀሥዎሙ፡ በዐቢይ፡ ገዕዝ፡ ተንሥአ፡ ጴጥሮ
ስ፡ ወይቤሎሙ፡ ስምዑ፡ አኃዊነ፡ ለሊክሙ፡ ታአምሩ፡ ከመ፡ እምትካት፡ ሐረየኒ፡ እግ
ዚአብሔር፡ ከመ፡ አስምዖሙ፡ ለአሕዛብ፡ ቃለ፡ አፈየ፡ ወትምህርተ፡ ወንጌሉ፡ ወይ
እመኑ።

Et quum venissent Hierosolymam, exceperunt eos domus Christianorum, Apostolorum, 4 *& seniorum, & nuntiaverunt iis omnia quæ fecerat pro iis Deus inter Gentes.* 5 *Et fuerunt qui surrexerunt populi Pharisæorum, fratres qui crediderunt, & dixerunt iis; Oportet circumcîdi, & præcipere ut observent legem Mosis.* 6 *Et congregati sunt Apostoli & seniores ut dispicerent quid faciendum esset de hac re.* 7 *Et quum disputâssent cum magna lite, surrexit Petrus, & dixit iis; Audite fratres nostri, vos ipsi scitis quòd à principio elegit me Deus, ut testificer Gentibus verba oris mei, & doctrinam Evangelii, & crederent.*

Versio VULGATA LATINA.

4 Cùm autem venissent Jerosolymam, suscepti sunt ab Ecclesia, & ab Apostolis,
5 & senioribus, annuntiantes quanta Deus fecisset cum illis. Surrexerunt
autem quidam de hæresi Pharisæorum, qui crediderunt, dicentes; Quia
6 oportet circumcîdi eos, præcipere quoque servare legem Moysi. Convenerúntque
7 Apostoli & seniores videre de verbo hoc. Cùm autem magna conquisitio
fieret, surgens Petrus dixit ad eos; Viri fratres, vos scitis quoniam
ab antiquis diebus Deus in nobis elegit, per os meum audire Gentes verbum
8 Evangelii, & credere. Et qui novit corda Deus, testimonium perhibuit,
9 dans illis Spiritum sanctum, sicut & nobis, Et nihil discrevit inter nos &
10 illos, fide purificans corda eorum. Nunc ergò quid tentatis Deum, imponere
jugum super cervices discipulorum, quod neque patres nostri, neque
11 nos portare potuimus? Sed per gratiam Domini Jesu Christi credimus salvari,
12 quemadmodùm & illi. Tacuit autem omnis multitudo: & audiebant Barnabam
& Paulum, narrantes quanta Deus fecisset signa & prodigia in Gentibus
per eos. Et postquàm tacuerunt, respondit Jacobus, dicens; Viri fratres, 13
audite me. Simon narravit quemadmodùm primùm Deus visitavit sumere 14
ex Gentibus populum nomini suo. Et huic concordant verba Prophetarum, 15
sicut scriptum est; Post hæc revertar, & reædificabo tabernaculum 16
David, quod decidit: & diruta ejus reædificabo, & erigam illud: Ut requirant 17
cæteri hominum Dominum, & omnes gentes, super quas invocatum
est nomen meum, dicit Dominus faciens hæc. Notum à seculo est Domino 18
opus suum. Propter quod ego judico, non inquietari eos qui ex Gentibus 19
convertuntur ad Deum, Sed scribere ad eos ut abstineant se à contaminationibus 20
simulachrorum, & fornicatione, & suffocatis, & sanguine. Moses 21
enim à temporibus antiquis habet in singulis civitatibus qui eum prædicent in
synagogis, ubi per omne sabbatum legitur.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

* فلما حصلوا باورسليم قبلهم الكنيسة والرسل والشيوخ * وحدثاهم بجميع ما عمله الله 4
معهما * وان الله فتح للامم باب الايمان *

* يوم الجمعة الرابع والثلثون يوما من الفصح *

ح * * فنهض قوما من الذين آمنوا * وكانوا من شقاق فرقة الفريسيين قائلين * انه 5
يجب ان تختنوهم وتوصوهم ان يحفظوا شريعة موسي * فاجتمع الرسل والمشايخ لينظروا 6
في هذه الكلمة * فاذ صارت مشاجرة كثيرة واستفحاص بليغ * قام بطرس فقال لهم 7
ايها الرجال الاخوة * انتم تعلمون ان الاله الذي منذ الايام القديمة فينا اختار ان تسمع
الامم بفمي البشارة وتؤمن * والاله العارف القلوب شهد لهم اذ اعطاهم روح القدس 8
كما اعطاناه * ولم يفصل بيننا وبينهم في شي * لما طهر بالامانة قلوبهم * فلم تجربون الله 9 10
الآن وتضعون على عنق التلاميذ النير الذي لا اباونا ولا نحن امكننا حمله * لكننا 11
نصدق ونتيقن اننا بنعمة الرب يسوع المسيح نخلص نظير اوليك * فصمت كافة الجمع 12
وسمعوا برنابا وبولص يحدثان بجميع الآيات والجرايح التي صنعها الله بهما في الامم * تم *
* مط * * وبعد ان صمتوا اجاب يعقوب قايلا * ايها الرجال اخوتي اسمعوني * فان 13 14
سمعن قد اخبر كما ان الله تعاهدنا اولا انه سياخذ من الامم شعبا باسمه * وهذا المعني 15
توافقه اقوال الانبياء متفقة على صحته كما كتب * سارجع بعد هذه الخطوب * واعيد 16
بناء مسكن داوود الواقع * وما قد انهدم منه اجدد بناءه واقيمه * لكيما يطلب 17
الرب باقي الناس وكافة الامم الذي دعي اسمي عليهم * يقول الرب الذي يجعل هذه
كلها معروفة * لان لله هي منذ الابد جميع اعماله * فلهذا انا احكم الا يودي الراجعون 18 19
من الامم الي الله * لكن يرسل اليهم ان يبتعدوا من نجاسة الماكل المخصوصة بالاصنام * 20
ومن الزنا ومن المخنوق ومن الدم * لان موسي منذ الاجيال القديمة في كل بلد له من يكرز 21
به في المجامع ويقرا في كل سبت *

Cúmque pervenissent Jerosolymam, excepit eos Ecclesia, & Apostoli, atque seniores: & retulerunt eis quæcunque gessisset Deus secum, quódque Deus aperuisset Gentibus ostium fidei. 4

Feriâ sextâ, trigesimâ quartâ die Paschali.

At surrexerunt quidam ex his qui crediderant (erántque de secta factionis Pharisæorum) dicentes; Oportet quidem ut circumcidatis eos, & mandetis eis ut custodiant legem Mosis. 5 *Igitur congregati sunt Apostoli & seniores ut dispicerent hanc causam.* 6 *Et cùm facta esset disputatio multa & diligens perquisitio, surrexit Petrus, & ait illis; O viri fratres, vos nôstis Deum qui ab antiquis diebus in nobis est, elegisse ut audirent Gentes per os meum Evangelium, & crederent.* 7 *Et Deus sciens corda testatus est eis, tribuens illis Spiritum sanctum ut dederat eum nobis:* 8 *Neque discrevit inter nos & ipsas in re ulla, purificans per fidem corda earum.* 9 *Cur itaque tentatis Deum modò, & imponitis collo discipulorum jugum quod nec patribus nostris nec nobis possibile fuit portare?* 10 *Verùm credimus & certi sumus nos per gratiam Domini Jesu Christi salvos futuros ut illos.* 11 *Quare tacuit universa turba, & audiebant Barnabam & Paulum memorantes omnia signa & prodigia quæ Deus ediderat per ipsos inter Gentes.* 12 Hactenus. *Et postquàm tacuissent, respondit Jacob dicens; O viri fratres mei, audite me.* 13 *Simon quidem jam narravit quomodò Deus pollicitus sit nobis pridem sumpturum se ex Gentibus populum in nomine suo.* 14 *Et huic sensui conformia sunt dicta prophetarum, convenientia de veritate ipsius, sicut scriptum est;* 15 *Revertar post hosce sermones, & restituam ædificium domûs David collapsæ, & ejus quod jam dirutum est ex ea, renovabo ædificium atque stabiliam:* 16 *Ad hoc ut requirant Deum cæteri homines, cunctæque Gentes super quas invocatum est nomen meum, dicit Dominus qui facit hæc omnia nota.* 17 *Dei enim sunt ab æterno omnia opera sua.* 18 *Propterea ego judico non esse lædendos illos qui ex Gentibus convertuntur ad Deum:* 19 *Sed mittendum ad eos ut recedant à contaminatione ciborum addictorum simulachris, & à fornicatione, & à suffocato, & à sanguine.* 20 *Nam Moses à generationibus antiquis habet in singulis regionibus qui ipsum prædicet in synagogis, & legitur quolibet sabbatho.* 21

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

8 ወእግዚአብሔር፡ ማእምረ፡ ልብ፡ ሰማዕተ፡ ኮኖሙ፡ ወወሀቦሙ፡ መንፈስ፡ ቅዱ
9 ስ፡ ከማነ። ወኢፈለጦሙ፡ እምኔነ፡ ወአንጽሐ፡ ልቦሙ፡ በሃይማኖት።
10 ወይእዜኒ፡ ኢታመክርዎ፡ ለእግዚአብሔር፡ ወኢታሰክምዎሙ፡ አርዑተ፡ ለአሕዘ
11 ብ፡ ዲበ፡ ክሳዶሙ፡ ዘኢይክሉ፡ ጸዊሮቶ፡ ኢአበዊነ፡ ወኢንሕነ። ደእሙ፡ ከ
12 መ፡ ነሐዩ፡ በጸጋ፡ እግዚእነ፡ ኢየሱስ፡ ንትአመን፡ ወከማሁ፡ እሙንቱኒ። ወ
አርመሙ፡ ኵሉ፡ ሕዝብ፡ ወአጽምእዎሙ፡ ለጳውሎስ፡ ወለበርናባስ፡ ኵ
ሎ፡ ዘገብረ፡ ሎሙ፡ እግዚአብሔር፡ ተአምረ፡ ወመንክረ፡ በውስተ፡ አሕ
ዘብ።

በሐሙስ፡ ፋሲካ፡ መንበብ።

13 ወእምድኅረ፡ አርመሙ፡ ተሠጠወ፡ ያዕቆብ፡ ወይቤ፡ ስምዑ፡ አኃዊነ። ስምዖ
14 ን፡ ነገረ፡ ዘከመ፡ አቅደመ፡ እግዚአብሔር፡ ተሣሀሎቶሙ፡ ለአሕዛብ፡ ወነሥ
15 አ፡ ሕዝበ፡ እምውስቴቶሙ። ወየሐብሩ፡ ቃለ፡ ነቢያት፡ በዝንቱ፡ በከመ፡ ይ
16 ብል፡ መጽሐፍ። እምድኅረ፡ ዝንቱ፡ እመይጥ፡ ወአሐንጽ፡ ለቤተ፡ ዳዊት፡ ዘ
17 ወድቀ፡ መዝብሮ። ከመ፡ ይኅሥሥዎ፡ ለእግዚአብሔር፡ እለ፡ ተረፉ፡ እጓለ፡
18 እመሕያው፡ ወኵሎሙ፡ አሕዛብ፡ እለ፡ ተሰምየ፡ ዲቤሆሙ፡ ስምየ፡ ይቤ፡ እግዚ
19 አብሔር፡ ዘገብረ፡ ዘንተ። ዘይትዐወቅ፡ እምፍጥረተ፡ ዓለም። ወይእዜኒ፡
እብለክሙ፡ ኢታክብዱ፡ ዲበ፡ አሕዛብ፡ እለ፡ ተመይጡ፡ ኀበ፡ እግዚአብሔር።
20 ደእሙ፡ አዝዝዎሙ፡ እሙ፡ ዘየዐቅቡ፡ ዝቡሐ፡ ለአማልክት፡ ወምውተ፡ ወደመ፡
ወዘይጸልእዎ፡ ለርእሶሙ፡ ኢይገብሩ፡ ዲበ፡ ቢጾሙ። ወሙሴሂ፡ እምቀዲሙ፡ ቦ
21 ዘ፡ ይሰብኮ፡ ሎሙ፡ ለለአህጉር፡ ወያነብብዎ፡ በምኵራባቲሆሙ፡ በኵሉ፡ ሰና
ብት።

Et Deus cognitor cordis, testimonio fuit iis, et dedit iis Spiritum sanctum, sicut 8 *nobis.* *Et non discrevit eas à nobis, et purificavit cor earum cum fide.* 9 *Et nunc ne tentetis Deum, et ne imponatis jugum Gentibus super cervices suas, quod non poterant portare patres nostri, neque nos.* 10 *Sed quòd vivemus per gratiam Domini nostri Jesu, credimus, et similiter illi.* 11 *Et tacuerunt omnes populi: et audierunt Paulum et Barnabam exponentes omnia quæ fecisset per ipsos Deus, signa et miracula inter Gentes.* 12

Quintâ paschatis lectio.

Et postquam conticuissent, respondit Jacobus, et dixit; Audite fratres nostri. 13 *Simeon igitur, exposuit quomodò primùm Deus misertus est Gentium, et accepit populum ex illis.* 14 *Et consonant verba prophetarum in hoc, sicut dixit Scriptura;* 15 *Post hæc revertar, et reædificabo domum David, quæ cecidit confracta.* 16 *Ut requirant Deum qui restant homines, et omnes gentes, super quas vocatum est nomen meum, dixit Deus qui fecit hoc,* 17 *Quod notum fuit à creatione mundi.* 18 *Et nunc dico vobis, ne gravetis super Gentes qui conversi sunt ad Deum.* 19 *Sed præcipite iis ut abstineant immolato idolis, et mortuo, et sanguine, et quod sibimetipsis fieri odio habent, fratribus suis non faciant.* 20 *Et Moses habuit olim per quos prædicabat iis in singulis civitatibus, et legunt eum in synagogis eorum omni sabbatho.* 21

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. ΚΓ΄.

Tunc visum est Apostolis, & senioribus cum omni Ecclesia, electos
22 Τότε ἔδοξε τοῖς ἀποστόλοις, καὶ τοῖς πρεσβυτέροις σὺν ὅλῃ τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐκλεξαμένους
viros ex eis mittere in Antiochiam cum Paulo & Barnaba, Judam
(ν) ἄνδρας ἐξ αὐτῶν πέμψαι εἰς Ἀντιόχειαν σὺν τῷ Παύλῳ καὶ Βαρνάβᾳ, Ἰούδαν
cognominatum Barsabam, & Silam, viros ductores in fratribus: Scri-
23 τὸν (ξ) ἐπικαλούμενον Βαρσαβᾶν, καὶ Σίλαν, ἄνδρας ἡγουμένους ἐν τοῖς ἀδελφοῖς. Γρά-
bentes per manus eorum hæc: Apostoli, & seniores, & fratres,
ψαντες διὰ χειρὸς (ο) αὐτῶν τάδε· Οἱ Ἀπόστολοι, καὶ οἱ (π) πρεσβύτεροι, καὶ οἱ ἀδελφοὶ,
his qui apud Antiochiam, & Syriam, & Ciliciam fratribus, qui ex Gentibus, gaudere.
τοῖς κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν, καὶ Συρίαν, καὶ (ρ) Κιλικίαν ἀδελφοῖς, τοῖς ἐξ ἐθνῶν, χαίρειν.
Quandoquidem audivimus quia quidā ex nobis exeuntes turbaverunt vos verbis, labefa-
24 Ἐπειδὴ ἠκούσαμεν ὅτι τινὲς ἐξ ἡμῶν ἐξελθόντες ἐτάραξαν ὑμᾶς λόγοις, ἀνασκευά-
ctantes animas vestras, dicentes circumcidi, & servare legem, quib⁹ nō mandavimus:
ζοντες τὰς ψυχὰς (σ) ὑμῶν, λέγοντες περιτέμνεσθαι, καὶ τηρεῖν τὸν νόμον, οἷς οὐ διεστειλάμεθα·
Visum est nobis factis concorditer, electos viros mittere ad vos,
25 Ἔδοξεν ἡμῖν γενομένοις ὁμοθυμαδὸν, (τ) ἐκλεξαμένους ἄνδρας πέμψαι πρὸς ὑμᾶς,
cum dilectis nostris Barnabâ & Paulo, Hominibus tradentibus animas
26 σὺν τοῖς ἀγαπητοῖς ἡμῶν Βαρνάβᾳ καὶ Παύλῳ, Ἀνθρώποις παραδεδωκόσι τὰς ψυχὰς
suas pro nomine Domini nostri Jesu Christi. Misimus ergò Judam &
27 αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἀπεστάλκαμεν οὖν Ἰούδαν καὶ
Silam, & eos per sermonem annuntiantes eadem. Visum est enim sancto
28 Σίλαν, καὶ αὐτοὺς διὰ λόγου ἀπαγγέλλοντας τὰ αὐτά. Ἔδοξε γὰρ (υ) τῷ ἁγίῳ
Spiritui & nobis, nihil amplius imponere vobis onus, quàm necessarium horum:
Πνεύματι καὶ ἡμῖν, μηδὲν πλέον ἐπιτίθεσθαι ὑμῖν βάρος, πλὴν τῶν (φ) ἐπάναγκες τούτων·
Abstinere immolatis simulachrorum, & sanguine, & suffocato, & fornicatione: ex quibus custo-
29 Ἀπέχεσθαι εἰδωλοθύτων, καὶ αἵματος, καὶ πνικτοῦ, καὶ πορνείας· ἐξ ὧν διατη-
dientes vosipsos, benè agetis. Valete. Illi quidem ergò dimissi, venerunt in
30 ροῦντες ἑαυτοὺς, εὖ πράξετε. Ἔρρωσθε. Οἱ μὲν οὖν ἀπολυθέντες, (χ) ἦλθον εἰς

Antiochiam: & congregantes multitudinem, tradiderunt epistolam. Legentes autem
Ἀντιόχειαν· καὶ συναγαγόντες τὸ πλῆθος, ἐπέδωκαν τὴν ἐπιστολήν. Ἀναγνόντες δὲ 31
gavisi sunt super cohortatione. Judásque & Silas, & ipsi prophetæ existentes, per sermonem
ἐχάρησαν ἐπὶ τῇ παρακλήσει. Ἰούδας τε καὶ Σίλας, καὶ αὐτοὶ προφῆται ὄντες, διὰ λόγου 32
multum exhortati sunt fratres & confirmaverunt. Facientes autem tempus, dimissi sunt
πολλοῦ παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφοὺς καὶ ἐπεστήριξαν. Ποιήσαντες δὲ χρόνον, ἀπελύθησαν 33
cum pace à fratribus ad Apostolos. Visum est autem Silæ remanere
μετ' εἰρήνης ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν (ψ) πρὸς τοὺς ἀποστόλους. Ἔδοξε δὲ τῷ Σίλᾳ ἐπιμεῖναι 34
ibi. Paulus autem & Barnabas demorabātur in Antiochia, docentes & evangeli-
αὐτοῦ. Παῦλος δὲ καὶ Βαρνάβας διέτριβον ἐν Ἀντιοχείᾳ, διδάσκοντες καὶ εὐαγγελι- 35
zantes, cum & aliis pluribus, verbum Domini. Post autem aliquot dies, dixit
ζόμενοι, μετὰ καὶ ἑτέρων πολλῶν, τὸν λόγον τοῦ Κυρίου. Μετὰ δέ τινας ἡμέρας, εἶπε 36
Paulus ad Barnabam; Revertentes jam visitemus fratres nostros per
(ω) Παῦλος πρὸς Βαρνάβαν, Ἐπιστρέψαντες δὴ ἐπισκεψώμεθα τοὺς (α) ἀδελφοὺς ἡμῶν κατὰ
omnem civitatem, in quibus annuntiavimus verbum Domini, quomodò habeant. Barnabas autem
πᾶσαν πόλιν, ἐν αἷς κατηγγείλαμεν τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, πῶς ἔχουσι. Βαρνάβας δὲ 37
consuluit coässumere Joannem vocatum Marcum. Paulus autē ducebat
(β) ἐβουλεύσατο συμπαραλαβεῖν τὸν Ἰωάννην τὸν καλούμενον Μάρκον. Παῦλος δὲ ἠξίου 38
illum absistentem ab eis de Pamphylia, & non coëuntem eis in opus, non
τὸν (γ) ἀποστάντα ἀπ' αὐτῶν ἀπὸ Παμφυλίας, καὶ μὴ συνελθόντα αὐτοῖς εἰς τὸ ἔργον, μὴ
coässumere hunc. Facta est ergò irritatio, ita ut abscedere eos
(δ) συμπαραλαβεῖν τοῦτον. Ἐγένετο (ε) οὖν παροξυσμὸς, ὥστε ἀποχωρισθῆναι αὐτοὺς 39
ab invicém: ipsúmque Barnabam assumentem Marcum, enavigare in Cyprum:
ἀπ' ἀλλήλων· τόν τε Βαρνάβαν παραλαβόντα (ζ) τὸν Μάρκον, ἐκπλεῦσαι εἰς Κύπρον·
Paulus verò eligens Silam, abiit, traditus gratiæ Dei à fra-
Παῦλος δὲ ἐπιλεξάμενος Σίλαν, ἐξῆλθε, παραδοθεὶς τῇ χάριτι (η) τοῦ Θεοῦ ὑπὸ τῶν ἀ- 40
tribus. Perambulabat autem Syriam & Ciliciam, confirmans ecclesias.
δελφῶν. Διήρχετο δὲ τὴν Συρίαν καὶ (θ) Κιλικίαν, ἐπιστηρίζων τὰς ἐκκλησίας. 41

MS.A. (ν) ἄνδρας πέμψαι (ξ) καλούμενον Βαρσαββᾶν, (ο) αὐτῶν· Οἱ (π) πρεσβύτεροι, ἀδελφοὶ, (ρ) *Κιλίαν (σ) ὑμῶν, οἷς οὐ διεστειλάμεθα· (τ) *ἐκλεξαμένοις (υ) τῷ Πνεύματι τῷ ἁγίῳ καὶ (φ) ἐπάναγκες· Ἀπέχεσθαι (χ) κατῆλθον εἰς (ψ) πρὸς τοὺς ἀποστείλαντας αὐτούς. *Παῦλος δὲ καὶ Βαρνάβας (ω) πρὸς Βαρνάβαν Παῦλος, (α) ἀδελφοὺς κατὰ πόλιν πᾶσαν, (β) ἐβούλετο συμπαραλαμβάνειν καὶ Ἰωάννην (γ) ἀποστατήσαντα (δ) συμπαραλαμβάνειν (ε) δὲ παροξυσμὸς, (ζ) Μάρκον, (η) τοῦ Κυρίου ὑπὸ (θ) Κιλικίαν,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

22 * ܗܝܕܝܢ ܫܠܝܚܐ ܘܩܫܝܫܐ ܥܡ ܟܠܗ ܥܕܬܐ ܓܒܘ ܓܒܪܐ ܡܢܗܘܢ. ܘܫܕܪܘ ܠܐܢܛܝܘܟܝܐ
ܥܡ ܦܘܠܘܣ ܘܒܪܢܒܐ. ܠܝܗܘܕܐ ܕܡܬܩܪܐ ܒܪܫܒܐ ܘܠܫܝܠܐ. ܓܒܪܐ ܕܪܫܢܐ ܗܘܘ
ܒܐܚܐ. * ܕܦܠܓܗ ܕܨܘܡܐ * ܩܪܝܢܐ *
23 * ܘܟܬܒܘ ܐܓܪܬܐ ܒܐܝܕܝܗܘܢ ܗܟܢܐ. ܫܠܝܚܐ ܘܩܫܝܫܐ ܘܐܚܐ. ܠܐܝܠܝܢ ܕܒܐܢܛܝܘܟܝܐ
24 ܘܒܣܘܪܝܐ ܘܒܩܝܠܝܩܝܐ. ܐܚܐ ܕܡܢ ܥܡܡܐ. ܫܠܡ. * ܫܡܥܢ ܕܐܢܫܝܢ ܡܢܢ ܢܦܩܘ
ܘܕܠܚܘܟܘܢ ܒܡܠܐ. ܘܗܦܟܘ ܢܦܫܬܟܘܢ ܟܕ ܐܡܪܝܢ ܕܬܬܓܙܪܘܢ ܘܬܛܪܘܢ ܢܡܘܣܐ.
25 ܐܝܠܝܢ ܕܚܢܢ ܠܐ ܦܩܕܢ ܐܢܘܢ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܬܚܫܒܢ ܟܠܢ ܟܕ ܟܢܝܫܝܢ. ܘܓܒܝܢ
26 ܓܒܪܐ ܘܫܕܪܢ ܠܘܬܟܘܢ. ܥܡ ܦܘܠܘܣ ܘܒܪܢܒܐ ܚܒܝܒܝܢ. * ܐܢܫܐ ܕܐܫܠܡܘ ܢܦܫܗܘܢ
27 ܚܠܦ ܫܡܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. * ܘܫܕܪܢ ܥܡܗܘܢ ܠܝܗܘܕܐ ܘܠܫܝܠܐ. ܕܗܢܘܢ ܒܡܠܬܐ
28 ܢܐܡܪܘܢ ܠܟܘܢ ܗܠܝܢ ܗܠܝܢ. * ܨܒܬ ܓܝܪ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܘܐܦ ܚܢܢ. ܕܠܐ ܢܬܬܣܝܡ
29 ܥܠܝܟܘܢ ܡܘܒܠܐ ܝܬܝܪܐ ܣܛܪ ܡܢ ܗܠܝܢ ܕܐܠܨܝܢ. * ܕܬܬܪܚܩܘܢ ܡܢ ܕܒܚܐ. ܘܡܢ ܕܡܐ.
ܘܡܢ ܚܢܝܩܐ. ܘܡܢ ܙܢܝܘܬܐ. ܟܕ ܢܛܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܢܦܫܟܘܢ ܡܢ ܗܠܝܢ. ܫܦܝܪ ܬܗܘܘܢ ܫܪܝܪܝܢ
30 ܒܡܪܢ. * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܕܐܫܬܕܪܘ ܐܬܘ ܠܐܢܛܝܘܟܝܐ. ܘܟܢܫܘ ܟܠܗ ܥܡܐ ܘܝܗܒܘ
31 32 ܐܓܪܬܐ. * ܘܟܕ ܩܪܘ ܚܕܝܘ ܘܐܬܒܝܐܘ. * ܘܒܡܠܬܐ ܥܬܝܪܬܐ ܐܫܪܪܘ ܠܐܚܐ. ܘܣܡܟܘ ܐܢܘܢ ܚܒܪܘܗܝ
33 ܕܝܗܘܕܐ ܘܕܫܝܠܐ. ܡܛܠ ܕܐܦ ܗܢܘܢ ܢܒܝܐ ܗܘܘ. * ܘܟܕ ܗܘܘ ܬܡܢ ܙܒܢܐ ܫܪܘ ܐܢܘܢ ܐܚܐ
ܒܫܠܡܐ ܠܘܬ ܫܠܝܚܐ. **
* ܚܡܫܐ ܒܫܒܐ ܕܪܒܝܥܝܬܐ ܕܨܘܡܐ * ܩܪܝܢܐ *
35 * ܦܘܠܘܣ ܕܝܢ ܘܒܪܢܒܐ ܟܬܪܘ ܗܘܘ ܒܐܢܛܝܘܟܝܐ. ܘܡܠܦܝܢ ܗܘܘ ܘܡܣܒܪܝܢ ܥܡ
36 ܐܚܪܢܐ ܣܓܝܐܐ ܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ. * ܘܒܬܪ ܝܘܡܬܐ ܐܡܪ ܦܘܠܘܣ ܠܒܪܢܒܐ. ܢܗܦܘܟ
37 ܘܢܣܥܘܪ ܠܐܚܐ ܕܒܟܠ ܡܕܝܢܐ ܕܐܟܪܙܢ ܒܗܝܢ ܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܘܢܚܙܐ ܡܢܐ ܥܒܕܝܢ. * ܒܪܢܒܐ
38 ܕܝܢ ܨܒܐ ܗܘܐ ܕܢܕܒܪ ܠܗ ܠܝܘܚܢܢ ܗܘ ܕܐܬܟܢܝ ܡܪܩܘܣ. * ܦܘܠܘܣ ܕܝܢ ܠܐ ܨܒܐ ܗܘܐ ܕܢܕܒܪܝܘܗܝ
39 ܥܡܗܘܢ. ܡܛܠ ܕܫܒܩ ܗܘܐ ܐܢܘܢ ܟܕ ܗܢܘܢ ܒܦܡܦܘܠܝܐ. ܘܠܐ ܐܙܠ ܥܡܗܘܢ. * ܡܛܠ
ܗܢܐ ܚܪܝܢܐ ܦܪܫܘ ܚܕ ܡܢ ܚܕ. ܘܒܪܢܒܐ ܕܒܪܗ ܠܡܪܩܘܣ ܘܪܕܘ ܒܝܡܐ ܘܐܙܠܘ ܠܗܘܢ
40 ܠܩܘܦܪܘܣ. * ܦܘܠܘܣ ܕܝܢ ܓܒܐ ܠܗ ܠܫܝܠܐ ܘܢܦܩ ܟܕ ܡܫܠܡ ܡܢ ܐܚܐ ܠܛܝܒܘܬܗ
41 ܕܐܠܗܐ. * ܘܡܪܕܐ ܗܘܐ ܒܣܘܪܝܐ ܘܒܩܝܠܝܩܝܐ ܘܡܫܪܪ ܥܕܬܐ.

22 * Tunc apostoli & presbyteri cum tota ecclesia elegerunt viros ex se, quos miserunt Antiochiam unà cum Paulo & Barnaba, nempe Judam qui vocatur Bar-Saba, & Silam viros qui primarii erant inter fratres.

Medio jejunio. 42.

23 Porrò scripserunt epistolam per manus eorum hoc modo; Apostoli & presbyteri, & fratres, iis qui sunt Antiochiæ, & in Syria, & Cilicia fratres ex Gentibus, pacem. 24 Auditione accepimus quosdam è nobis exiisse, vosque conturbâsse sermonibus, ac labefactâsse animas vestras, quum dicerent vos esse circuncidendos, legémque observaturos, quibus nos hoc non præceperamus. 25 Quapropter cogitavimus omnes congregati, ac delegimus viros, ad vósque mittimus cum Paulo & Barnaba charissimis nostris: 26 Hominibus qui exposuerunt animas suas pro nomine Domini nostri Jesu Christi. 27 Et misimus cum eis Judam & Silam, ut ipsi verbis hæc vobis renuntient. 28 Placuit enim Spiritui sanctitatis ac etiam nobis, ne imponeretur vobis onus majus quàm hæc quæ necessaria sunt. 29 Ut abstineatis ab immolato, & à sanguine, & suffocato, & scortatione: quumque conservaveritis animas vestras ab his, benè agetis. Estote constantes in Domino nostro. 30 Illi porrò qui missi fuerant, venerunt Antiochiam, congregârúntque totum populum, ac reddiderunt epistolam. 31 Quam quum legissent, gavisi sunt, & consolationem receperunt. 32 Et sermone locupleti roborârunt fratres, confirmârúntque eos socii Judæ, & Silæ, quippe qui & ipsi prophetæ essent. 33 Quumque illic mansissent aliquandiu, dimiserunt eos fratres cum pace ad apostolos. *Deest versus* 34.

Feriâ V. hebdomadis IV. jejunii. 43.

35 Paulus autem & Barnaba commorati sunt Antiochiæ, docebántque & evangelizabant cum plurimis aliis sermonem Dei. 36 Post aliquot autem dies, dixit Paulus Barnabæ; Revertamur, & invisamus fratres qui sunt in unaquaque civitate in qua prædicavimus sermonem Dei, ut videamus quid agant. 37 Barnaba autem volebat assumere Johannem illum qui cognominatus est Marcus. 38 Paulus verò nolebat assumere eum secum, quippe qui reliquisset eos quum ipsi essent Pamphyliæ, nec profectus fuisset cum eis. 39 Propter hanc contentionem divisi sunt alter ab altero: & Barnaba assumpsit Marcum, & per mare perrexerunt, atque profecti sunt Cyprum. 40 Paulus verò delegit sibi Silam, & exiit quum commendatus esset à fratribus gratiæ Dei. 41 Obibátque Syriam & Ciliciam, confirmabátque ecclesias:

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

በሰኒት፡ ማርያም፡፡=፦ በሰኒት፡ ጊን፡፡=፦
22 ሀለ ወአሥምዝ፡ ኅብረ፡ ሐዋርያት፡ ወቀሲሳን፡ ምስለ፡ ኵሉ፡ ሕዝብ፡ ወኀረዩ፡ እ
ምውስቴቶሙ፡ ዕደወ፡ ዘይፈንውዎ፡ አንጾኪያ፡ ምስለ፡ ጳውሎስ፡ ወበርናባስ፡ ይሁዳ፡
23 ዘተሰምየ፡ በርናባስ፡ ወሲላስ፡ ዕደወ፡ ሲቀውንት፡ በውስተ፡ ቢጾሙ፡፡=፦ ወጸሐፈ፡
ምስሌሆሙ፡ ሐዋርያት፡ ወቀሲሳን፡ ወአኃዊነኒ፡ ለእለ፡ ሀለው፡ አንጾኪያ፡ ወሶርያ፡
24 ወቂልቂያ፡ አኃዊነ፡ እለ፡ እምውስተ፡ አሕዛብ፡ ትፍሥሕት፡፡=፦ እስመ፡ ሰማዕነ፡
ከመ፡ ዕደወ፡ እለ፡ ሆከዋ፡ ለነፍስክሙ፡ በነገር፡ ዘኢአዘዝነ፡፡=፦

Postridiè Mariæ: postridiè confessionis.

22 *Et tunc consenserunt Apostoli & sacerdotes, cum toto populo, & elegerunt ex illis viros, quos mittebant Antiochiam cum Paulo & Barnaba, Judam qui nominatur Barnabas, & Silam, viros primarios inter fratres eorum.* 23 *Et scripserunt cum iis Apostoli, & sacerdotes, & fratres, iis qui fuerunt in Antiochia, et Syriâ, et Ciliciâ, fratribus nostris qui ex Gentibus sunt, salutem.* 24 *Quia audivimus quòd fuerunt viri qui turbârunt animas vestras, de sermone quem non præcepimus vobis:*

Versio VULGATA LATINA.

22 Tunc placuit Apostolis, & senioribus cum omni Ecclesia, eligere viros ex eis, & mittere Antiochiam cum Paulo & Barnaba, Judam, qui cognominabatur Barsabas, & Silam, viros primos in fratribus, 23 Scribentes per manus eorum. APOSTOLI & seniores fratres, his, qui sunt Antiochiæ, & Syriæ, & Ciliciæ, fratribus ex Gentibus, salutem. 24 Quoniam audivimus quia quidam ex nobis exeuntes, turbaverunt vos verbis, evertentes animas vestras, quibus non mandavimus: 25 Placuit nobis collectis in unum, eligere viros, & mittere ad vos, cum charissimis nostris Barnabâ & Paulo, 26 Hominibus, qui tradiderunt animas suas pro nomine Domini nostri Jesu Christi. 27 Misimus ergò Judam & Silam, qui & ipsi vobis verbis referent eadem. 28 Visum est enim Spiritui sancto, & nobis, nihil ultrà imponere vobis oneris quàm hæc necessaria: 29 Ut abstineatis vos ab immolatis simulachrorum, & sanguine, & suffocato, & fornicatione: à quibus custodientes vos, benè agetis. Valete. 30 Illi ergò dimissi, descenderunt Antiochiam: & congregatâ multitudine tradiderunt epistolam. 31 Quam cùm legissent, gavisi sunt super consolatione. 32 Judas autem & Silas, & ipsi cùm essent Prophetæ, verbo plurimo consolati sunt fratres, & confirmaverunt. 33 Facto autem ibi aliquanto tempore, dimissi sunt cum pace à fratribus, ad eos qui miserant illos. 34 Visum est autem Silæ ibi remanere: Judas autem solus abiit Jerusalem. 35 Paulus autem & Barnabas demorabantur Antiochiæ, docentes, & evangelizantes cum aliis pluribus verbum Domini. 36 Post aliquot autem dies, dixit ad Barnabam Paulus; Revertentes visitemus fratres per universas civitates, in quibus prædicavimus verbum Domini, quomodò se habeant. 37 Barnabas autem volebat secum assumere & Joannem, qui cognominabatur Marcus. 38 Paulus autem rogabat eum (ut qui discessisset ab eis de Pamphylia, & non îsset cum eis in opus) non debere recipi. 39 Facta est autem dissensio, ita ut discederent ab invicèm, & Barnabas quidem assumpto Marco navigaret Cyprum. 40 Paulus verò electo Silâ profectus est, traditus gratiæ Dei à fratribus. 41 Perambulabat autem Syriam, & Ciliciam, confirmans Ecclesias: præcipiens custodire præcepta Apostolorum, & seniorum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

22 * حينئذ تقرر الراي الذي اتفق عليه الرسل والشيوخ مع الجماعة كلها * ان ينتخبوا منهم
رجالا ينفذوهم الي انطاكية مع بولص وبرنابا * يهودا الملقب ببرصاباان وسيلا * رجلين
23 متقدمين في الاخوة * وكتبوا بايديهم هذه الاقوال * من الرسل والمشايخ والاخوة * الي الاخوة
24 الذين من الامم القاطنين بانطاكية والشام والثغران افرحوا * لانا سمعنا ان قوما منا صدروا
اليكم * فازعجوكم باقوالهم وبلبلوا انفسكم قايلين لكم ان تختتنوا وتحفظوا الشريعة * ولم
25 نرسلهم نحن * فراينا لما اجتمعنا كلنا اجمعون * ان ننتخب رجالا نرسلهم اليكم * مع حبيبنا
26 27 برنابا وبولص * الرجلين الذين قد بذلا انفسهما من اجل ربنا ايسوع المسيح * فارسلنا يهودا
28 وسيلا * وهما يخبرانكم بنطقهما بهذه الاقوال نفسها * ان قد راي الروح القدس ورايناه نحن *
29 الا نوضع عليكم ثقلا زايدا سوي هذه الفرايض الضرورية اللازمة * ان تبتعدوا من ضحايا
الاصنام * والدم والمخنوق والزنا * فهذه اذا حفظتم انفسكم منها * فقد عملتم عملا محمودا *
30 كونوا معافين * ن * * واقبل المرسلون الي انطاكية * وجمعوا جماعة المومنين * ودفعوا
31 32 اليهم الرسالة * فلما قراوها فرحوا بالتعزية الواردة اليهم * فاما يهودا وسيلا * وهذان هما
33 نبيان * فعزوا الاخوة بكلام كثير ووطداهم * فلما اقام سنة ارسلهما الاخوة بسلام الي الرسل *
* ليوم السبت الخامس قبل عيد السلاق * نا *
35 * واقام بولص وبرنابا بانطاكية
36 يطوفان ويعلمان * ويبشران مع اخرين كثيرين بقول الرب * وبعد ايام ما قال بولص
لبرنابا * فلنرجعن نتعهد اخوتنا في كل مدينة * الذين بشرناهم بقول الرب كيف هم *
37 38 * فاراي برنابا ان ياخذ معه يوحنا الملقب مرقس * فتضرع اليه بولص الا ياخذ
39 الذي فارقهما من بمفيلية ولم يساعدهما في عمل الكرازة * فصارت بينهما
منافرة * وفارق احدهما الاخر * فاخذ برنابا مرقس وركب في البحر الي قبرس *
40 41 * واختار بولص ان ياخذ سيلا * وخرج اذ اعطاه اياه الاخوة بنعمة الرب * فطاف الشام
والثغر مثبتا الكنايس * تم *

22 *Tunc approbata fuit opinio in qua consenserant Apostoli, & seniores, cum universo cœtu: ut scilicet deligerent ex sese viros quos mitterent Antiochiam cum Paulo & Barnaba, Judam cognomento Barsaphan, & Silam viros præcellentes inter fratres.* 23 *Et scripserunt per manus eorum hos sermones: Ab Apostolis, & senioribus, & fratribus, ad fratres qui sunt ex Gentibus, habitantes Antiochiæ, & in Syria, & confinibus: gaudete.* 24 *Quoniam audivimus quosdam è nobis ad vos ivisse, vósque sermonibus suis commovisse, & animas vestras conturbâsse, dicentes vobis ut circuncidamini & observetis Legem: quos tamen nos non miseramus.* 25 *Ideò visum est nobis, dum congregati simul omnes essemus, deligere viros quos ad vos mitteremus unà cum dilectis nostris Barnaba & Paulo,* 26 *Viris qui jam permutaverunt animas suas pro Domino nostro Jesu Christo.* 27 *Quapropter misimus Judam & Silam, & ambo vobis significabunt verbis suis hos eosdem sermones.* 28 *Quòd scilicet visum sit Spiritui sancto, & visum sit nobis, ne quid amplius oneris imponeremus vobis præter hæc statuta requisita & necessaria.* 29 *Videlicet, ut abstineatis à sacrificiis idolorum, & sanguine, & suffocato, & fornicatione: ab his enim cum servaveritis vosmetipsos, opus laudabile præstabitis. Estote incolumes.* 30 *Pervenerunt igitur Antiochiam qui missi fuerant, & coactu cœtu fidelium, reddiderunt eis epistolam:* 31 *Quam cùm legissent, gavisi sunt de consolatione sibi missa.* 32 *Porrò Juda & Sila (& ambo isti erant prophetæ) hortati sunt fratres pluribus verbis, eósque confirmârunt.* 33 *Et cùm annum ibi exegissent, dimiserunt eos fratres cum pace ad Apostolos.*

Pro die sabbathi quintâ ante solennitatem Ascensionis.

Carent Arabes & Syri vers. 34.

35 *Manserunt autem Paulus & Barnabas Antiochiæ peragrantes, docentes, et annuntiantes cum aliis permultis sermonē Domini.* 36 *Et post dies aliquot dixit Paulus ad Barnabam; Revertamur & visitemus in singulis urbibus fratres nostros quibus annuntiavimus sermonem Domini, quomodo se habeant.* 37 *Visum est autem Barnabæ ducere secum Johannem cognomento Marcum.* 38 *At rogavit eum Paulus ne duceret eum qui defecerat ab ipsis ex Pamphylia, nec juvaverat eos in opere prædicationis.* 39 *Orta est igitur inter utrunque disceptatio, & sejunxerunt se alter ab altero: & Barnaba quidem ducens Marcum, conscendit mare in Cyprum:* 40 *Paulus autem elegit ducere Silam: & egressus est, illo sibi concesso à fratribus, sub gratia Domini.* 41 *Perlustravitque Syriam, et confinia, confirmans Ecclesias.* Hucusque.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

25 ወይእዜኒ፡ ሐቢረነ፡ ኅረይነ፡ ዕደወ፡ ዘንፌኑ፡ ኀቤክሙ፡ ምስለ፡ አኃዊነ፡ በርናባስ፡
26 ወጳውሎስ፡፡=፦ ዕደው፡ እለ፡ መጠው፡ ነፍሶሙ፡ በእንተ፡ እግዚእነ፡ ኢየሱስ፡ ክርስ
27 ቶስ፡፡=፦ ፈነውነ፡ ይሁዳ፡ ወሲላስ፡ እሙንቱኒ፡ ያጤይቁክሙ፡ በቃሎሙ፡፡=፦ እስመ፡
28 ሐበረ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ምስሌነ፡ ከመ፡ ኢናክብድ፡ ወኢንወስክ፡ በዕደ፡ ዘእንበለ፡ ደ
29 እሙ፡ ዘንተ፡፡=፦ ዘየሐድጉ፡ በግብር፡ ዝቡሕ፡ ለጣዖት፡ ወደመ፡ ወዝሙት፡ ወመውተ፡
ወዘትጸልኡ፡ ለርእስክሙ፡ ኢትግበሩ፡ ዲበ፡ ቢጽክሙ፡ ወዘንተ፡ ዕቀቡ፡ ወሰላም፡ ለክ
30 ሙ፡፡=፦ በዐርብ፡ ፋሲክ፡ በ፭፡ ፋሲክ፡=፦
31 ወተፈነወሙ፡ ወረዱ፡ አንጾኪያ፡ ወአስተጋብኡ፡ ሕዝብ፡ ወመጠው፡ መጽሐፈ፡፡=፦ ወ
32 አንቢቦሙ፡ ተፈሥሑ፡ በትምህርተ፡፡=፦ ይሁዳ፡ ወሲላስ፡ እስመ፡ ነቢያት፡ እሙንቱ
33 ኒ፡፡ ወብዙኀ፡ መሀርዎሙ፡ ለቢጾሙ፡ በቃሎሙ፡ ወአጽንዕዎሙ፡፡=፦ ወጕንደዮሙ፡ ወ
34 ፈነውዎሙ፡ በሰላም፡ ለቢጾሙ፡ ኀበ፡ እለ፡ ለአኩዎሙ፡፡=፦ ወአፍቀረ፡ ጳውሎስ፡
35 ይንበር፡=፦ ወጳውሎስ፡ ወበርናባስ፡ ጕንደዩ፡ አንጾኪያ፡ ወመሀሩ፡ ወሰበኩ፡ ቃለ፡ እ
36 ግዚአብሔር፡ ምስለ፡ በዕደን፡ ብዙኃን፡፡=፦ ወእምድኅረ፡ ኅዳጥ፡ መዋዕል፡ ይቤ
ሎ፡ ጳውሎስ፡ ለበርናባስ፡ ንሰወጥ፡ እንከሰ፡ ወንሐውጽሙ፡ ለቢጽነ፡ በኵሉ፡ አህጉ
37 ር፡ ኀበ፡ መሀርነ፡ ቃለ፡ እግዚአብሔር፡ ወናእምር፡ ዘከመ፡ ሀለው፡፡=፦ ወፈቀደ፡
38 በርናባስ፡ ይንሢእ፡ ለዮሐንስ፡ ዘተሰምየ፡ ማርቆስ፡፡=፦ ወአስተብቍዖ፡ ጳውሎስ፡ ለ
[illegible]
39 [illegible]
40 [illegible]
41 [illegible] ክርስቲያናት፡፡=፦

25 *Et nunc concorditer coacti, elegimus viros, quos mittimus ad vos cum fratribus nostris, Barnaba & Paulo,* 26 *Hominibus qui tradiderunt animas suas pro Domino nostro Jesu Christo.* 27 *Misimus Judam & Silam, qui significabunt vobis, verbis eorum:* 28 *Quiá consensit Spiritus sanctus nobiscum, ut non gravaremus nec adjiceremus alterius, nisi solummodò hoc,* 29 *Quòd relinquant necessariò immolatum idolis, & sanguinem, & scortationem, & mortuum, & quod non vultis vobis fieri, non faciatis contra fratres vestros: & hoc observate, & pax vobis.*

Parasceue paschatis: & quintâ paschatis.

30 *Et illi missi descenderunt Antiochiam, & congregati sunt populi, & tradiderunt epistolam.* 31 *Et quum legissent, gavisi sunt super doctrina.* 32 *Judas & Silas, quia prophetæ fuerunt, et multùm docuerunt fratres in sermonibus eorum, & confirmârunt eos.* 33 *Et quum aliquandiu mansissent, tum dimiserunt eos in pace fratribus eorum, ad illos qui miserant eos.* 34 *Et proposuit Paulus manere.* 35 *Et Paulus & Barnabas demorabantur Antiochiæ, et docuerunt, & prædicârunt verbum Dei cum aliis multis.* 36 *Et post paucos dies, dixit Paulus Barnabæ; Revertamur igitur & invisamus fratres nostros in omnibus civitatibus, ubi docuimus verbum Dei, & cognoscamus quomodò sunt.* 37 *Et voluit Barnabas ut assumeret Johannem, qui nominatus est Marcus.* 38 *Et rogavit Paulus Barnabam, ut relinqueret Marcum: qui reliquit nos in Pamphylia, & non venit nobiscum in Ægyptum, non assumemus eum.* 39 *Et tunc indignati sunt inter se Barnabas ut assumeret Marcum, & navigavit Cyprum.* 40 *Et Paulus elegit Silam, & abiit, & tradiderunt eum fratres in gratia Dei.* 41 *Et transivit per Syriam, & Ciliciam, & confirmavit domus Christianas.*

ΠΡΑ´ΞΕΙΣ ΤΩ͂Ν ἈΠΟΣΤΟ´ΛΩΝ. ΚΕΦ. ΚΔ'.

CAP. XVI. Ιϛ'.

Pervenit autem in Derben & Lyſtram: & ecce diſcipulus quidam erat ibi, nomine
1 ΚΑτήντησε(α) δὲ εἰς Δέρβην ϗ(β) Λύστραν· ϗ ἰδοὺ μαθητής τις ἦν ἐκεῖ, ὀνόματι ΚΔ'
Timotheus, filius mulieris cujuſdam Judææ fidelis, Patre autem Græco. Qui
2 Τιμόθεος, υἱὸς (γ) γυναικός τινος Ἰουδαίας πιστῆς, πατρὸς δὲ Ἕλληνος. Ὃς
teſtimonio probabatur ab his, qui in Lyſtris & Iconio, fratribus. Hunc voluit Pau-
3 ἐμαρτυρεῖτο ὑπὸ τῶν ἐν Λύστροις ϗ Ἰκονίῳ ἀδελφῶν. Τοῦτον ἠθέλησεν ὁ Παῦ-
lus ſecum proficiſci: & aſſumens circumcidit eum, propter Judæos exiſtentes in
λος σὺν αὐτῷ ἐξελθεῖν· ϗ λαβὼν περιέτεμεν αὐτὸν, διὰ τοὺς Ἰουδαίους τοὺς ὄντας ἐν
locis illis: ſciebant enim omnes patrem ejus, quòd Græcus erat:
τοῖς τόποις ἐκείνοις, ᾔδεισαν γὰρ (δ) ἅπαντες τὸν πατέρα αὐτοῦ, ὅτι Ἕλλην ὑπῆρχεν.
Cùm autem pertranſirent civitates, tradebant eis cuſtodire dogmata
4 Ὡς δὲ διεπορεύοντο τὰς πόλεις, (ε) παρεδίδουν αὐτοῖς φυλάσσειν τὰ δόγματα
judicata ab Apoſtolis & ſenioribus qui in Hieruſalem. Ipſæ quidem
5 τὰ κεκριμένα ὑπὸ τῶν ἀποστόλων (ζ) ϗ τῶν πρεσβυτέρων τῶν ἐν Ἱερουσαλήμ. Αἱ μὲν
ergò Eccleſiæ confirmabantur fide, & abundabant numero per diem. Tranſ-
6 οὖν ἐκκλησίαι ἐστερεοῦντο τῇ πίστει, ϗ ἐπερίσσευον τῷ ἀριθμῷ καθ' ἡμέραν. (η) Διελ-
euntes autem Phrygiam & Galaticam regionem, vetati ſunt à ſancto Spi-
θόντες δὲ τὴν Φρυγίαν (θ) ϗ τὴν Γαλατικὴν χώραν, κωλυθέντες ὑπὸ τοῦ ἁγίου Πνεύ-
ritu loqui verbum in Aſia, Venientes verſus Myſiam, tentabant
7 ματος λαλῆσαι τὸν λόγον ἐν τῇ (ι) Ἀσίᾳ, Ἐλθόντες κατὰ τὴν Μυσίαν, ἐπείραζον
verſùs Bithyniam ire: & non permiſit eos Spiritus. Prætereuntes autem
8 (κ) κατὰ τὴν Βιθυνίαν πορεύεσθαι· ϗ οὐκ εἴασεν αὐτοὺς τὸ (λ) Πνεῦμα. Παρελθόντες δὲ
Myſiam, deſcenderunt in Troadem. Et viſio per noctem conſpecta eſt Paulo:
9 τὴν Μυσίαν, κατέβησαν εἰς Τρωάδα. Καὶ ὅραμα (μ) διὰ τῆς νυκτὸς ὤφθη τῷ Παύλῳ·
Vir quidam erat Macedo ſtans, deprecans eum, & dicens; Tranſiens in Macedoniam,
(ν) Ἀνήρ τις ἦν Μακεδὼν ἑστὼς, παρακαλῶν αὐτὸν, ϗ λέγων, Διαβὰς εἰς Μακεδονίαν
adjuva nos. Ut autem viſum vidit, ſtatim quæſivimus proficiſci in Ma-
βοήθησον ἡμῖν. Ὡς δὲ τὸ ὅραμα εἶδεν, εὐθέως ἐζητήσαμεν ἐξελθεῖν εἰς τὴν Μα- 10
cedoniam, conſtructi quòd vocâſſet nos Dominus evangelizare eis.
κεδονίαν, συμβιβάζοντες ὅτι προσκέκληται ἡμᾶς (ξ) ὁ Κύριος εὐαγγελίσασθαι αὐτούς.
Provecti ergò à Troade, rectà cucurrimus in Samothraciam: ipſâque
Ἀναχθέντες (ο) οὖν ἀπὸ τῆς Τρωάδος, εὐθυδρομήσαμεν εἰς Σαμοθρᾴκην· (π) τῇ τε 11
adexiſtenti in Neapolim: Indéque in Philippos, quæ eſt prima partis
ἐπιούσῃ εἰς (ρ) Νεάπολιν· Ἐκεῖθέν τε εἰς Φιλίππους, ἥτις ἐστὶ πρώτη τῆς μερίδος 12
Macedoniæ civitas, Colonia: eramus autem in hac urbe verſantes dies
(σ) τῆς Μακεδονίας πόλις, κολωνία. Ἦμεν δὲ ἐν ταύτῃ τῇ πόλει διατρίβοντες ἡμέρας
aliquot. Ipſâque die ſabbatorum egreſſi ſumus extra urbem juxta flumen,
τινάς. Τῇ τε ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐξήλθομεν ἔξω τῆς (τ) πόλεως παρὰ ποταμὸν, 13
ubi ſolebat oratio eſſe: & ſedentes loquebamur convenientibus mulieribus.
οὗ (υ) ἐνομίζετο προσευχὴ εἶναι· ϗ καθίσαντες ἐλαλοῦμεν ταῖς συνελθούσαις γυναιξί.
Et quædam mulier nomine Lydia, purpuræ venditrix, civitatis Thyatirenorum, colens Deum,
Καί τις γυνὴ ὀνόματι Λυδία πορφυρόπωλις, πόλεως Θυατείρων, σεβομένη τὸν Θεὸν, 14
audivit: cujus Dominus aperuit cor, intendere effatis à Pau-
ἤκουεν· ἧς ὁ Κύριος διήνοιξε τὴν καρδίαν, προσέχειν τοῖς λαλουμένοις ὑπὸ τοῦ Παύ-
lo. Ut autem baptizata eſt, & domus ejus, deprecata eſt, dicens; Si judicâſtis me
λου. Ὡς δὲ ἐβαπτίσθη, ϗ ὁ οἶκος αὐτῆς, παρεκάλεσε, λέγουσα, Εἰ κεκρίκατέ με 15
fidelem Domino eſſe, ingredientes in domum meam, manete: & coëgit
πιστὴν τῷ Κυρίῳ εἶναι, εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκόν μου, (φ) μείνατε· ϗ παρεβιάσατο
nos. Factum eſt autem euntibus nobis ad orationem, puellam quandam
ἡμᾶς. Ἐγένετο δὲ πορευομένων ἡμῶν (χ) εἰς προσευχὴν, παιδίσκην τινὰ 16
habentem ſpiritum Pythonis, occurrere nobis: quæ quæſtum multum præſtabat
ἔχουσαν πνεῦμα (ψ) Πύθωνος, ἀπαντῆσαι ἡμῖν· ἥτις ἐργασίαν πολλὴν παρεῖχε
dominis ſuis, vaticinans.
τοῖς κυρίοις αὐτῆς, μαντευομένη.

Κεφ. ιϛ'. MS.A. (α) δὲ ϗ εἰς (β) εἰς Λύστραν· (γ) γυναικὸς Ἰουδαίας (δ) ἅπαντες, ὅτι Ἕλλην ὁ πατὴρ αὐτοῦ ὑπ...... Ὡς δὲ (ε) παρεδίδοσαν (ζ) ϗ πρεσβυτέρων τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις. (η) Διῆλθον δὲ (θ) ϗ Γαλατικὴν (ι) Ἀσίᾳ. Ἐλθόντες δὲ κατὰ (κ) εἰς τὴν Βιθυνίαν πορευθῆναι· ϗ (λ) Πνεῦμα Ἰησοῦ. Παρελθόντες (μ) διὰ νυκτὸς (ν) Ἀνὴρ Μακεδών τις ἦν ἑστὼς, (ξ) ὁ Θεὸς (ο) δὲ ἀπὸ Τρωάδος, (π) τῇ δὲ (ρ) Νέαν πόλιν· Κἀκεῖθεν εἰς (σ) Μακεδονίας πόλις, κολωνία. (τ) πύλης παρὰ (υ) ἐνομίζομεν προσευχὴν (φ) μένετε· (χ) εἰς τὴν προσευχὴν, (ψ) Πύθωνα,

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

ܘܡܛܐ ܠܕܪܒܐ ܡܕܝܢܬܐ ܘܠܠܘܣܛܪܐ܂ & pervenit Derben civitatem, & Lyſtram.

* ܕܥܪܘܒܬܐ ܕܫܒܘܥܐ ܕܪܒܝܥܝܐ ܕܨܘܡܐ * ܡܕ *

* ܩܦܠܐܘܢ * ܝܘ *

Feriâ VI. hebdomadis IV. jejunii. 44.

1 * ܘܐܝܬ ܗܘܐ ܬܡܢ ܬܠܡܝܕܐ ܚܕ ܕܫܡܗ ܛܝܡܬܐܘܣ ܒܪܗ ܕܐܢܬܬܐ ܚܕܐ ܝܗܘܕܝܬܐ ܡܗܝܡܢܬܐ ܘܐܒܘܗܝ ܐܪܡܝܐ ܗܘܐ܂
2 ܘܣܗܕܝܢ ܗܘܘ ܥܠܘܗܝ ܟܠܗܘܢ ܬܠܡܝܕܐ ܕܡܢ ܠܘܣܛܪܐ ܘܡܢ ܐܝܩܘܢܝܘܢ܂
3 ܠܗܢܐ ܨܒܐ ܦܘܠܘܣ ܕܢܕܒܪܝܘܗܝ ܥܡܗ܂ ܘܕܒܪܗ ܓܙܪܗ ܡܛܠ ܝܗܘܕܝܐ ܕܒܗ ܒܐܬܪܐ܂ ܝܕܥܝܢ ܗܘܘ ܓܝܪ ܟܠܗܘܢ ܠܐܒܘܗܝ ܕܐܪܡܝܐ ܗܘܐ܂
4 ܘܟܕ ܡܗܠܟܝܢ ܗܘܘ ܒܡܕܝܢܬܐ܂ ܡܟܪܙܝܢ ܗܘܘ ܘܡܠܦܝܢ ܠܗܘܢ ܕܢܗܘܘܢ ܢܛܪܝܢ ܦܘܩܕܢܐ ܗܠܝܢ ܕܟܬܒܘ ܫܠܝܚܐ ܘܩܫܝܫܐ ܕܒܐܘܪܫܠܡ܂
5 ܘܥܕܬܐ ܡܫܬܪܪܢ ܗܘܝ ܒܗܝܡܢܘܬܐ܂ ܘܣܓܝܢ ܗܘܝ ܒܡܢܝܢܐ ܟܠܝܘܡ܂
6 ܘܗܠܟܘ ܒܐܬܪܐ ܕܦܪܘܓܝܐ ܘܕܓܠܛܝܐ܂ ܘܟܠܝܗܝ ܠܗܘܢ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܕܠܐ ܢܡܠܠܘܢ ܡܠܬܐ ܕܐܠܗܐ ܒܐܣܝܐ܂
7 ܘܟܕ ܐܬܘ ܠܐܬܪܐ ܕܡܘܣܝܐ܂ ܨܒܘ ܗܘܘ ܠܡܐܙܠ ܡܢ ܬܡܢ ܠܒܝܬܘܢܝܐ܂ ܘܠܐ ܫܒܩܗ ܪܘܚܐ ܕܝܫܘܥ܂

* ܕܫܒܬܐ ܕܪܒܝܥܝܐ ܕܨܘܡܐ * ܡܗ *

8 * ܘܟܕ ܢܦܩܘ ܡܢ ܡܘܣܝܐ ܢܚܬܘ ܠܐܬܪܐ ܕܛܪܘܐܣ܂
9 ܘܒܚܙܘܐ ܕܠܠܝܐ ܐܬܚܙܝ ܠܦܘܠܘܣ ܐܝܟ ܓܒܪܐ ܚܕ ܡܩܕܘܢܝܐ ܕܩܐܡ ܘܒܥܐ ܡܢܗ ܘܐܡܪ܂ ܬܐ ܠܡܩܕܘܢܝܐ ܘܥܕܪܝܢܝ܂
10 ܟܕ ܕܝܢ ܚܙܐ ܦܘܠܘܣ ܚܙܘܐ ܗܢܐ܂ ܒܗ ܒܫܥܬܐ ܨܒܝܢ ܠܡܦܩ ܠܡܩܕܘܢܝܐ܂ ܡܛܠ ܕܡܣܬܟܠܝܢ ܗܘܝܢ ܕܩܪܢ ܡܪܢ ܕܢܣܒܪ ܐܢܘܢ܂
11 ܘܐܬܕܒܪܢ ܡܢ ܛܪܘܐܣ ܘܐܬܬܪܝܨܢ ܠܣܡܬܪܩܐ܂ ܘܡܢ ܬܡܢ ܒܝܘܡܐ ܕܒܬܪܗ ܐܬܝܢ ܠܢܝܐܦܘܠܝܣ ܡܕܝܢܬܐ܂
12 * ܘܡܢ ܬܡܢ ܠܦܝܠܝܦܘܣ ܕܐܝܬܝܗ ܪܫܐ ܕܡܩܕܘܢܝܐ܂ ܘܐܝܬܝܗ ܩܘܠܘܢܝܐ܂ ܘܐܝܬܝܢ ܗܘܝܢ ܒܗ ܒܡܕܝܢܬܐ ܗܕܐ ܝܘܡܬܐ ܝܕܝܥܐ܂
13 * ܘܢܦܩܢ ܒܝܘܡܐ ܕܫܒܬܐ ܠܒܪ ܡܢ ܬܪܥܐ ܕܡܕܝܢܬܐ ܠܘܬ ܓܦܐ ܕܢܗܪܐ܂ ܡܛܠ ܕܬܡܢ ܡܬܚܙܐ ܗܘܐ ܒܝܬ ܨܠܘܬܐ܂ ܘܟܕ ܝܬܒܢ܂ ܡܡܠܠܝܢ ܗܘܝܢ ܥܡ ܢܫܐ ܕܐܬܟܢܫ ܗܘܝ ܬܡܢ܂
14 * ܘܐܢܬܬܐ ܚܕܐ ܙܒܘܢܬ ܐܪܓܘܢܐ ܕܕܚܠܐ ܗܘܬ ܠܐܠܗܐ܂ ܕܫܡܗ ܗܘܐ ܠܘܕܝܐ ܡܢ ܬܐܛܝܪܐ ܡܕܝܢܬܐ܂ ܗܕܐ ܦܬܚ ܠܒܗ ܡܪܢ܂ ܘܫܡܥܐ ܗܘܬ ܡܕܡ ܕܐܡܪ ܗܘܐ ܦܘܠܘܣ܂
15 ܘܥܡܕܬ ܗܝ ܘܒܢܝ ܒܝܬܗ܂ * ܘܒܥܝܐ ܗܘܬ ܡܢܢ ܘܐܡܪܐ܂ ܐܢ ܫܪܝܪܐܝܬ ܡܗܝܡܢܐ ܐܢܐ ܠܡܪܢ܂ ܬܘ ܫܪܘ ܒܒܝܬܝ܂ ܘܣܓܝ ܐܠܨܬܢ܂

* ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܚܡܫܐ ܕܨܘܡܐ * ܡܘ *

16 * ܘܗܘܐ ܕܟܕ ܐܙܠܝܢ ܗܘܝܢ ܠܒܝܬ ܨܠܘܬܐ܂ ܦܓܥܬ ܒܢ ܥܠܝܡܬܐ ܚܕܐ܂ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܪܘܚܐ ܕܩܨܡܐ܂ ܘܥܒܕܐ ܗܘܬ ܠܡܪܝܗ̈ ܬܓܪܬܐ ܣܓܝܐܬܐ ܒܩܨܡܐ ܕܩܨܡܐ ܗܘܬ܂

CAP. XVI.

ERat autem illic diſcipulus quidam nomine 1
Timotheus, filius Judææ cujuſdam fidelis,
cæterùm patre Gentili. Omneſque diſci- 2
puli qui erant ex Lyſtris & Iconio, huic da-
bant teſtimonium. Hunc voluit Paulus du- 3
cere ſecum: & acceptum eum circuncîdit,
propter Judæos qui erant in illa regione:
noverant enim omnes patrem ejus Gentilem
fuiſſe. Quum autem proficiſcerentur per 4
urbes, prædicabant & docebant eos ut ob-
ſervarent præcepta illa, quæ ſcriptis manda-
verant apoſtoli & preſbyteri qui erant in Je-
ruſalem. Itaque eccleſiæ confirmabantur in 5
fide, & creſcebant numero quotidié. Porrò 6
peragrârunt Phrygiam & Galatiam regio-
nes: & prohibuit eos Spiritus ſanctitatis ne
loquerentur ſermonem Dei in Aſia. Quum- 7
que veniſſent Myſiam regionem, volebant
proficiſci illinc Bithyniam, ſed non permiſit
eis Spiritus Jeſu.

Sabbatho quarto jejunii. 45.

Quumque exiiſſent ex Myſia, venerunt Tro- 8
adem regionem. Et per viſum nocte ap- 9
paruit Paulo, quaſi vir quidam Macedo ſtans,
& efflagitans ab eo, dicens; Veni Macedo-
niam, & fer mihi opem. Quum autem vi- 10
ſum hoc vidiſſet Paulus, ſtatim ſtuduimus
adire Macedoniam, quippe qui intelligere-
mus Dominum noſtrum nos vocâſſe ut evan-
gelizaremus eis. Pergentes itaque ex Tro- 11
ade, direximus iter ad Samothraciam, & il-
linc poſtridiè venimus Neapolim urbem.
Et illinc Philippos, quæ eſt caput Macedo- 12
niæ, eſtque colonia. Egimus autem in ea-
dem civitate dies aliquot. Porrò exivimus 13
die ſabbathi extra portas civitatis ad littus
fluminis, quoniam illic videbatur domus
precationis: quumque conſediſſemus, allo-
quebamur mulieres quæ convenerant illuc.
Erâtque mulier quædam venditrix purpuræ, 14
quæ reverebatur Deum, cui nomen erat Ly-
dia ex Theatira urbe: hujus aperuit cor Do-
minus noſter, audiebâtque quod dicebat
Paulus. Proinde baptizata eſt ipſa cum do- 15
meſticis ſuis: petebat autem à nobis & di-
cebat; Si verè confiditis me crediſſe in Do-
minum noſtrum, venite, diverſamini in ædi-
bus meis. Et multùm adegit nos.

Dominicâ quintâ jejunii. 46.

Factum eſt autem quum proficiſceremur do- 16
mum precationis, ut occurrerit nobis adole-
ſcentula quædam in qua erat ſpiritus divina-
tionis, & faciebat dominis ſuis multum quæ-
ſtum divinatione quâ divinabat.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

ወበጽሐ : ደርቤን : ወልስጥራ : ወረከበ : አሐደ : ረድአ : ዘስሙ : ጢሞቴዎስ :
ሙስ : ብእሲት : አይሁዳዊት : ወአመንት : ወአቡሁ : በሐቱ : አረማዊ ።=፦ ወይኔ
ድዎ : ኵሉ : ቢጾሙ : እለ : ውስተ : ልስጥራ : ወደርቤን : ወኢቆንዮን ።=፦ ወፈቀ
ጳውሎስ : ይንሥአ : ምስሌሁ : ወሖረ : ወገዘሮ : በእንተ : አይሁድ : እለ : ውእቱ :
ብሔር : እስመ : ያአምርዎ : ኵሎሙ : ከመ : አረማዊ : አቡሁ ።=፦

CAP. XVI.

ET pervenit Derben, & Lyſtram. Et invenit quendam diſcipulum cujus nomen erat 1
Timotheus, & mater ejus mulier Judæa & fidelis, ſed pater ejus Gentilis. Et lau- 2
dabant eum omnes fratres ejus, qui in Lyſtris & Derbe & Iconio erant. Et voluit 3
Paulus aſſumere eum ſecum: & profectus eſt, & circumcidit eum, propter Judæos
iſtius loci: quia ſciebant omnes illi, quòd Gentilis erat pater ejus.

Verſio VULGATA LATINA.

CAP. XVI.

1 PErvenit autem Derben, & Lyſtram. Et ecce diſcipulus quidam erat ibi nomine
2 Timotheus, filius mulieris Judææ fidelis, patre Gentili. Huic teſtimonium bonum
3 reddebant, qui in Lyſtris erant & Iconio fratres. Hunc voluit Paulus ſecum pro-
ficiſci: & aſſumens circumcidit eum, propter Judæos qui erant in illis locis. Sci-
4 ebant enim omnes quòd pater ejus erat Gentilis. Cùm autem pertranſirent civi-
tates, tradebant eis cuſtodire dogmata; quæ erant decreta ab Apoſtolis & ſeniori-
5 bus, qui erant Jeroſolymis. Et Eccleſiæ quidem confirmabantur fide, & abunda-
6 bant numero quotidie. Tranſeuntes autem Phrygiam, & Galatiæ regionem, ve-
7 tati ſunt à Spiritu ſancto loqui verbum Dei in Aſia. Cùm veniſſent autem in My-
8 ſiam, tentabant ire in Bithyniam: & non permiſit eos Spiritus Jeſu. Cùm au-
9 tem pertranſiſſent in Myſiam, deſcenderunt Troadem: Et viſio per no-
ctem Paulo oſtenſa eſt: Vir Macedo quidam erat ſtans, & deprecans eum, & di-
cens; Tranſiens in Macedoniam, adjuva nos. Ut autem viſum vidit, ſtatim quæ- 10
ſivimus proficiſci in Macedoniam, certi facti quòd vocâſſet nos Deus evangelizare
eis. Navigantes autem à Troade, recto curſu venimus Samothraciam, & ſequenti 11
die Neapolim; Et indè Philippos, quæ eſt prima partis Macedoniæ civitas, colo- 12
nia. Eramus autem in hac urbe diebus aliquot, conferentes. Die autem ſabbato- 13
rum egreſſi ſumus foràs portam juxta flumen, ubi videbatur oratio eſſe: & ſeden-
tes loquebamur mulieribus, quæ convenerant. Et quædam mulier nomine Lydia, 14
purpuraria civitatis Thyatirenorum, colens Deum, audivit: cujus Dominus ape-
ruit cor intendere his quæ dicebantur à Paulo. Cùm autem baptizata eſſet, & 15
domus ejus, deprecata eſt, dicens; Si judicâſtis me fidelem Domino eſſe, introite in
domum meam, & manete. Et coëgit nos. Factum eſt autem euntibus nobis ad 16
orationem, puellam quandam habentem ſpiritum pythonem obviare nobis, quæ
quæſtum magnum præſtabat dominis ſuis divinando.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل السادس عشر *

1 * نب * ثم انتهى الى داربن ولسطرن * وكان هناك تلميذ ما اسمه تيموثاوس ابن
2 امراة ما يهودية مومنة * واب يوناني * قد شهد له بالفضل والخيرية الاخوة الذين بلسطرن
3 وايقونيه * هذا امر بولص ان يخرج معه * فاخذه وختنه من اجل اليهود القاطنين في تلك
4 الاماكن * لانهم كلهم كانوا قد عرفوا اباه انه كان يونانيا * فلما جالا المدن كانا يقلدانهم
5 ان يحفظوا الاوامر التي امر بحفظها الرسل والمشايخ الذين باورسليم * فكانت البيع تتاصل
6 في الامانة * ويزداد عددهم كل يوم * واذا عبرا بافروجيا وبلدة غلاطية منعهما روح القدس
7 ان يتكلموا كلام الكرازة في بلد اسيا * واقبلا الى منسيا * وحاولا ان يذهبا على
8 البثينية ولم يتركهما الروح * فعبرا منسيا وانحدرا الى اطروادا *
9 نج * وظهر لبولص في الليل منظرا * كان انسان مكدوني قايما يتضرع اليه قايلا * اذا
10 عبرت الى مكدونية اعنا * فلما ابصر المنظر التمسنا في الحين ان نخرج الى مكدونية *
11 موقنين ان الرب استدعانا لنبشرهم * فركبنا في البحر من اطروادا واستقام مسيرنا الى
12 صاموثراكي * وفي اليوم المقبل الى نابلس * ومن هناك الى مدينة فيلبس * التي هي مقدمة
13 اعمال بلد مكدونية مدينة كولونيه * واذ حصلنا جايلين في هذه المدينة اياما ما * خرجنا
في يوم السبت الى ظاهر المدينة حول النهر * الى الموضع الذي كان يظن انه موضع الصلاة *
14 ولما جلسنا كلمنا النساء الواردات * وان امراة اسمها لذيه بياعة القز البنفسجي لونه * من
مدينة ثياتيرون * عابدة لله كانت تسمع * ففتح الله قلبها لتصغي الى الاقوال المقولة من
15 بولص * فلما اصطبغت هي واهل منزلها تضرعت الينا قايلة * ان كنتم قد استيقنتم
اني مومنة بالرب * فادخلوا الى منزلي مقيمين فيه * واقسرتنا الى ذلك *

* الاحد السادس الذي قبل عيد السلاق المعروف بالاعمى *

16 * فعرض اننا لما كنا ذاهبين الى الصلاة استقبلتنا صبية ما * فيها روح حادس نجس * وكانت
اذا حدست وزرت تفيد اصحابها كسبا جزيلا *

CAP. XVI.

DEmùm pervenit Derpen & Ly- 1
ſtram. Et erat illic diſcipulus qui-
dam nomine Timotheus, filius cujuſ-
dam mulieris Judææ fidelis, & pa-
tris Græci: Cujus virtuti atque pro- 2
bitati atteſtabantur fratres qui erant
Lyſtræ & Iconii. Hunc elegit Pau- 3
lus ut egrederetur ſecum: quamobrem
duxit eum, ac circuncidit, propter
Judæos degentes in iis locis: quippe
qui omnes jam nôſſent patrem ejus
eſſe Græcum. Cumque urbes ambo 4
peragrarent, roborabant eos ut cuſto-
dirent præcepta quæ cuſtodienda juſ-
ſerant Apoſtoli & ſeniores qui erant
Jeroſolymis. Itaque Eccleſiæ radices 5
agebant in fide, & creſcebat eorum
numerus quotidie. Et cùm tranſiiſ- 6
ſent per Phrygiam & regionem Gala-
tiæ, vetuit eos Spiritus ſanctus ne lo-
querentur verba prædicationis in re-
gionibus Aſiæ. Quare ſe contulerunt 7
Myſiam, & ſtuduerunt proficiſci in Bi-
thyniam: at non permiſit eis Spiritus.
Ideò prætereuntes Myſiam, deſcende- 8
runt Troadem: Et apparuit Paulo 9
viſum per noctem. Erat homo quidam
Macedo ſtans ac deprecans eum, di-
cens; Cùm tranſieris per Macedoni-
am, adjuva nos. Ut autem viſum 10
vidit, ſtatim ſtuduimus egredi in Ma-
cedoniam, certi quòd Dominus vocâſ-
ſet nos ad annuntiandum illis. Con- 11
ſcendimus ergò mare à Troade, rectâ-
que tetendit iter noſtrum Samothra-
ciam, & ſequenti die Neapolin: In- 12
déque ad urbem Philippi quæ eſt præ-
cipua finitimarum regionis Macedo-
niæ urbium, civitatem coloniæ. Et
poſtquam manſiſſemus perambulantes
hanc urbem diebus aliquot, Egreſſi 13
ſumus in die Sabbathi extra civita-
tem, flumen verſùs, ad locum quen-
dam qui putabatur eſſe locus oratio-
nis: & cùm ſediſſemus, allocuti ſu-
mus mulieres venientes. Et mulier 14
nomine Lydia venditrix ſtaminis vio-
lacei coloris, ex urbe Thyatiron, co-
lens Deum, audiebat: aperuitque Do-
minus cor ejus ut intenderet ſermo-
nibus qui dicebantur à Paulo. Hæc 15
cùm baptizata eſſet cum domeſticis
ſuis, rogavit nos, dicens; Si pro cer-
to habetis me fidelem eſſe in Domi-
no, ingredimini domum meam, in ipſa
commoraturi: & coegit nos ad hoc.

Dominicâ ſextâ ante diem feſtum
Aſcenſionis, quæ notiùs ap-
pellatur *Dominica* cæci.

Accidit autem nobis euntibus ad ora- 16
tionem, ut occurreret nobis puella
quædam habens ſpiritum prædicentem,
immundum: quæ prædicendo atque
divinando lucrabatur dominis ſuis
quæſtum ingentem.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

4 ወሖሩ : አህጉረ : ወመሀርዎሙ : ይዕቀቡ : ሥርዐተ : ሐዋርያት : ዘአዘዙ : ምስለ : ቀ
5 ሲሳን : እለ : ኢየሩሳሌም ።=፦ ወጸንዐ : ቤተ : ክርስቲያናት : በሃይማኖት : ወእንተ : ጸ
6 ብሐት : ይበዝኁ : ሕዝብ ።=፦ ወሖሩ : ፍርጊያ : ወብሔረ : ገላትያ : ወከልአሙ : መ
7 ንፈስ : ቅዱስ : ኢይንግሩ : ብእስያ ።=፦ ወበጺሖሙ : ሚስያ : ፈቀዱ : ይሖሩ : ቢታን
8 ያ : ወኢኀደጎሙ : መንፈሰ : ኢየሱስ ።=፦ ወኀሊፎሙ : እምነ : ሚስያ : ወረዱ : ጢ
9 ሮአደ ።=፦ ወአስተርአዮ : ለጳውሎስ : ብእሲ : መቄዶናዊ : ይቀውም : ወያስተበቍዖ :
10 ወይቤሎ : ኅልፍ : እንተ : መቄዶንያ : ወርድአነ ።=፦ ወርእየነ : ዘንተ : ፈቀድነ : ሶቤ
ሃ : ንሑር : መቄዶንያ : መሰለነ : ዘጸውዐነ : እግዚአብሔር : ንጸውዖሙ ፡፡ ወንመሀሮ
11 ሙ ።=፦ ወወፂአነ : እምጢሮአደ : በጽሐነ : እምተራቄ : ወበሳኒታ : በጻሕነ : ሀገረ :
12 ሐዳስ : እንተ : ስማ : ናጶሊ ።=፦ ወእምህየ : ፊሊጶስ : ቀዳሚ : መቄዶንያ : ለሀገ
13 ረ : ኮሎንያ : መንገለ : ማቄዶንያ ፡፡ ወነበርነ : ውስተ : ሀገር : ኅዳጠ : መዋዕለ ።=፦ ወበ
ዕለተ : ሰንበት : ወፃእነ : አፍአ : እምሀገር : መንገለ : ፈለግ : ወመሰለነ : ዘጸሎተ ብ
ህየ ፡፡=፦

በጸሎተ : ቅዱሳት : አንስት ።=፦

14 ሀ. ወነበርነ : ወመሀርነ : ለአንስት : እለ : መጽኡ : ምስሌነ ።=፦ ወአሐቲ : ብእሲ
ት : ሠያጢተ : ፕፕራ : እንተ : ሀገረ : ተያጢሮን : ፈራሂተ : እግዚአብሔር : ታጸም
15 እ : ወከሠታ : እግዚአብሔር : እዝና ፡፡ ወስማ : ሊዲያ ።=፦ ወተጠምቀት : ምስለ :
ኵሉ : ሰብእ : ወአስተብቍዐተነ : ወትቤለነ : ለእመ : ረሰይክሙኒ : መእምነ : ለእግዚ
16 አብሔር : ቦኡ : ቤትየ : ወዕረፉ : አገበረተነ ።=፦ ወእንዘ : ነሐውር : ለጸሎት : ረ
ከበተነ : አሐቲ : ወለት : እንተ : ይትዌረይ : ጋኔን : ወታገብእ : ብዙኀ : ብኍታ : ወእ
ምዝ : ትትነሣእ : ሐፍሣ ።=፦

Et profecti ſunt ad civitates, & docuerunt eas, ut obſervarent inſtituta Apoſtolorum 4
quæ decreviſſent cum ſenioribus, qui erant Hieroſolymis. Et confirmata fuit domus 5
Chriſtianorum in fide, & quotidie augebantur populi. Et profecti ſunt ad Phrygiam, 6
& regionem Galatiæ, & prohibuit eos Spiritus ſanctus, ne loquerentur in Aſia.
Et quum veniſſent in Myſiam, voluerunt ire in Bethaniam: Et non ſivit eos Spiri- 7
tus Jeſu. Et quum receſſiſſent à Myſia, deſcenderunt Troadem. Et apparuit Paulo 8
vir Macedo, ſtans & rogans eum, & dicens ei; Tranſito per Macedoniam, &
adjuva nos. Et quum vidiſſemus hoc, voluimus ſtatim abire Macedoniam, exi- 10
ſtimantes quòd vocâſſet nos Deus ut vocaremus eos, & doceremus eos. Et exeun- 11
tes à Troade, venimus Ambracen: & poſtridiè venimus civitatem novam, cujus
nomen Neapolis. Et illinc Philippos, principium Macedoniæ, ad civitatem colo- 12
niæ juxta Macedoniam, & manſimus in civitate paucos dies. Et in die ſabbati 13
egreſſi ſumus foràs è civitate ad flumen, & exiſtimavimus quòd oratio fuiſſet ibi:

In Oratione ſanctarum mulierum.

Et conſedimus, et docuimus mulieres quæ venerant nobiſcum. Et quædam mulier 14
venditrix purpuræ, civitatis Thyatiræ, timens Deum, audiebat: et aperuit Deus
aures ejus: et nomen ejus Lydia. Et baptizata fuit cum omnibus hominibus ejus, 15
et rogavit nos, et dicebat nobis; Si poſuiſtis me fidelem Deo, intrate domum meam,
et requieſcite: & adegit nos. Et quum proficiſceremur ad orationem, obviavit nobis 16
quædam filia quam ſubmittebat dæmon, et reddidit multum quæſtus ejus: et tunc
ſurrexit vaticinans

ΠΡΆΞΕΙΣ ΤΩ͂Ν ἈΠΟΣΤΌΛΩΝ. ΚΕΦ. ΚΔ'.

Hæc ſubſecuta Paulum & nos, clamabat, dicens; Iſti homines ſer-
17 Αὕτη κατακολουθήσασα τῷ Παύλῳ καὶ ἡμῖν, ἔκραζε λέγουσα, Οὗτοι οἱ ἄνθρωποι δοῦ-
vi Dei excelſi ſunt, qui annuntiant *nobis* viam ſalutis. Hoc
18 λοι τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου εἰσὶν, οἵτινες καταγγέλλουσιν ἡμῖν ὁδὸν σωτηρίας. Τοῦτο
autem faciebat *ad multos dies.* Dolens autem Paulus, & converſus,
δὲ ἐποίει ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. Διαπονηθεὶς δὲ (ω) ὁ Παῦλος, καὶ ἐπιστρέψας,
ſpiritui dixit; Præcipio tibi in nomine Jeſu Chriſti, exire ab
τῷ πνεύματι εἶπε, Παραγγέλλω σοι (α) ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐξελθεῖν ἀπ'
ea: & exiit eadem hora. Videntes autem domini ejus quia exivit
19 αὐτῆς· καὶ ἐξῆλθεν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ. Ἰδόντες δὲ οἱ κύριοι αὐτῆς ὅτι ἐξῆλθεν
ſpes quæſtûs eorum, apprehendentes Paulum & Silam, *traxerunt* in fo-
ἡ ἐλπὶς τῆς ἐργασίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενοι τὸν Παῦλον καὶ τὸν Σίλαν, εἵλκυσαν εἰς τὴν ἀγο-
rum ad principes. Et offerentes eos *præfectis*, dixerunt;
20 ρὰν ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας. Καὶ προσαγαγόντες αὐτοὺς τοῖς στρατηγοῖς, (β) εἶπον,
Hi homines conturbant noſtram civitatem, Judæi *ſubſiſtentes*: Et
21 Οὗτοι οἱ ἄνθρωποι ἐκταράσσουσιν ἡμῶν τὴν πόλιν, Ἰουδαῖοι ὑπάρχοντες· Καὶ
annuntiant *mores, quos* non licet nobis ſuſcipere, neque facere, *Romanis*
καταγγέλλουσιν ἔθη, ἃ οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν παραδέχεσθαι, οὐδὲ ποιεῖν, Ῥωμαίοις
exiſtentibus. Et *conſurrexit turba* adverſus eos: & *præfecti dirum-*
22 οὖσι. Καὶ συνεπέστη ὁ ὄχλος κατ' αὐτῶν· καὶ οἱ στρατηγοὶ (γ) περιῤῥή-
pentes eorum *veſtes*, juſſerunt *flagellare.* Multáſque *imponentes* eis
23 ξαντες αὐτῶν τὰ ἱμάτια, ἐκέλευον ῥαβδίζειν. Πολλάς τε ἐπιθέντες αὐτοῖς
plagas, immiſerunt in *cuſtodiam*, *mandantes vinctorum cuſtodi tutò cuſtodire*
πληγὰς, ἔβαλον εἰς φυλακὴν, παραγγείλαντες τῷ δεσμοφύλακι ἀσφαλῶς τηρεῖν
eos. Qui *mandatum* tale *accipiens*, miſit eos in interiorem
24 αὐτούς. Ὃς παραγγελίαν (δ) τοιαύτην εἰληφὼς, ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἐσωτέραν
carcerem, & pedes eorum ſtrinxit *in lignum. Secundùm* autem *mediam*
25 φυλακὴν, καὶ τοὺς πόδας (ε) αὐτῶν ἠσφαλίσατο εἰς τὸ ξύλον. Κατὰ δὲ τὸ μεσο-
noctem, Paulus & Silas orantes, laudabant Deum: audiebant *autem* eos
νύκτιον, Παῦλος καὶ Σίλας προσευχόμενοι, ὕμνουν τὸν Θεόν· ἐπηκροῶντο δὲ αὐτῶν

vincti. Subitò verò terræmotus factus eſt magnus, ita ut *moveri* fundamenta
οἱ δέσμιοι. Ἄφνω δὲ σεισμὸς ἐγένετο μέγας, ὥστε σαλευθῆναι τὰ θεμέλια 26
carceris: aperta ſúntque ſtatìm oſtia omnia, & univerſorum
τοῦ δεσμωτηρίου· (ζ) ἀνεῴχθησάν τε παραχρῆμα αἱ θύραι πᾶσαι, καὶ πάντων
vincula *remiſſa* ſunt. *Eſomnis* autem *factus vinctorum* cuſtos, & videns apertas
τὰ δεσμὰ ἀνέθη. Ἔξυπνος δὲ γενόμενος ὁ δεσμοφύλαξ, καὶ ἰδὼν ἀνεῳγμένας 27
januas carceris, *educens gladium futurus erat* ſeipſum interficere, æſtimans
τὰς θύρας τῆς φυλακῆς, σπασάμενος μάχαιραν ἔμελλεν ἑαυτὸν ἀναιρεῖν, νομίζων
effugiſſe vinctos. Clamavit autem voce magnâ Paulus, dicens;
ἐκπεφευγέναι τοὺς δεσμίους. Ἐφώνησε δὲ (η) φωνῇ μεγάλῃ ὁ Παῦλος, λέγων, 28
Nihil feceris tibiipſi *malum*: univerſi enim ſumus hîc. *Petens verò*
Μηδὲν πράξῃς σεαυτῷ κακόν· ἅπαντες γάρ ἐσμεν ἐνθάδε. Αἰτήσας δὲ 29
lumen, irrupit, & tremefactus *factus*, procidit Paulo & Silæ.
φῶτα, εἰσεπήδησε, καὶ ἔντρομος γενόμενος, προσέπεσε τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Σίλᾳ.
Et producens eos foràs, ait; Domini, quid me oportet facere ut *ſerver*?
Καὶ προαγαγὼν αὐτοὺς ἔξω, ἔφη, Κύριοι, τί με δεῖ ποιεῖν ἵνα σωθῶ; 30
Illi *autem* dixerunt; Crede in Dominum Jeſum *Chriſtum*, & *ſervaberis* tu &
Οἱ δὲ (θ) εἶπον, Πίστευσον ἐπὶ τὸν Κύριον (ι) Ἰησοῦν Χριστὸν, καὶ σωθήσῃ σὺ καὶ 31
domus tua. Et locuti ſunt ei verbum Domini, *&* omnib' qui erant in domo
ὁ οἶκός σου. Καὶ ἐλάλησαν αὐτῷ τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, (κ) καὶ πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ 32
ejus. Et tollens eos in illa hora noctis, lavit *à plagis*: &
αὐτοῦ. Καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τῆς νυκτὸς, ἔλουσεν ἀπὸ τῶν πληγῶν· καὶ 33
baptizatus eſt ipſe & ejus *omnes* continuò. *Perducénſque* eos in domum
ἐβαπτίσθη αὐτὸς καὶ (λ) οἱ αὐτοῦ πάντες παραχρῆμα. Ἀναγαγών τε αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον 34
ſuam, appoſuit menſam, & lætatus eſt, cum omni domo credens Deo.
αὐτοῦ, παρέθηκε τράπεζαν, καὶ ἠγαλλιάσατο, πανοικὶ πεπιστευκὼς τῷ Θεῷ.
Die autem facto, miſerunt magiſtratus lictores, dicentes; Di-
Ἡμέρας δὲ γενομένης, ἀπέστειλαν οἱ στρατηγοὶ τοὺς ῥαβδούχους, λέγοντες, Ἀπό- 35
mitte homines illos.
λυσον τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους.

MS. A. (ω) Παῦλος, (α) ἐν ὀνόματι (β) εἶπαν, (γ) περιρήξαντες (δ) τοιαύτην λαβὼν, * ἔλαβεν (ε) ἠσφαλίσατο αὐτῶν (ζ) ἠνοίχθησαν δὲ (η) μεγάλῃ φωνῇ (θ) εἶπαν, (ι) Ἰησοῦν, καὶ (κ) σὺν πᾶσιν (λ) οἱ οἰκεῖοι αὐτοῦ πάντες παραχρῆμα.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

17 ܘܐܬܝܐ ܗܘܬ ܒܬܪ ܦܘܠܘܣ ܘܒܬܪܢ. ܘܩܥܝܐ ܗܘܬ ܘܐܡܪܐ. ܗܠܝܢ ܐܢܫܐ ܥܒܕܘܗܝ *
18 ܐܢܘܢ ܕܐܠܗܐ ܡܪܝܡܐ. ܘܡܣܒܪܝܢ ܠܟܘܢ ܐܘܪܚܐ ܕܚܝܐ. * ܘܗܟܢܐ ܥܒܕܐ ܗܘܬ ܝܘܡܬܐ
ܣܓܝܐܐ. ܘܐܬܟܪܝ ܠܦܘܠܘܣ ܘܐܡܪ ܠܗ ܠܪܘܚܐ ܗܝ. ܦܩܕ ܐܢܐ ܠܟܝ ܒܫܡܗ ܕܝܫܘܥ
19 ܡܫܝܚܐ ܕܬܦܩܝܢ ܡܢܗ. ܘܒܗ ܒܫܥܬܐ ܢܦܩܬ. * ܘܟܕ ܚܙܘ ܡܪܝܗ ܕܢܦܩ ܠܗ ܡܢܗ
ܣܒܪܐ ܕܬܓܪܬܗܘܢ. ܐܚܕܘܗܝ ܠܦܘܠܘܣ ܘܠܫܝܠܐ. ܘܓܪܘ ܐܢܘܢ ܠܫܘܩܐ.
20 * ܘܩܪܒܘ ܐܢܘܢ ܠܐܣܛܪܛܓܐ ܘܠܪܫܐ ܕܡܕܝܢܬܐ. ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ. ܕܗܠܝܢ ܐܢܫܐ ܡܫܓܫܝܢ
21 ܠܗ ܠܡܕܝܢܬܢ. ܡܛܠ ܕܝܗܘܕܝܐ ܐܢܘܢ. * ܘܡܟܪܙܝܢ ܠܢ ܥܝܕܐ ܕܠܐ ܫܠܛ ܠܢ
22 ܠܡܩܒܠܘ ܘܠܡܥܒܕ. ܡܛܠ ܕܪܗܘܡܝܐ ܚܢܢ. * ܘܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ ܐܬܟܢܫ ܥܠܝܗܘܢ.
23 ܗܝܕܝܢ ܐܣܛܪܛܓܐ ܨܪܘ ܢܚܬܝܗܘܢ. ܘܦܩܕܘ ܕܢܢܓܕܘܢ ܐܢܘܢ. * ܘܟܕ ܢܓܕܘ ܐܢܘܢ
ܣܓܝ. ܐܪܡܝܘ ܐܢܘܢ ܒܒܝܬ ܐܣܝܪܐ. ܘܦܩܕܘ ܠܢܛܘܪ ܒܝܬ ܐܣܝܪܐ ܕܢܛܪ ܐܢܘܢ ܒܙܗܝܪܘܬܐ.
24 * ܗܘ ܕܝܢ ܟܕ ܩܒܠ ܗܕܐ ܦܘܩܕܢܐ. ܐܥܠ ܐܚܕ ܐܢܘܢ ܒܒܝܬܐ ܓܘܝܐ ܕܒܝܬ ܐܣܝܪܐ.
25 ܘܐܣܪ ܪܓܠܝܗܘܢ ܒܩܝܣܐ. * ܘܒܦܠܓܗ ܕܠܠܝܐ. ܦܘܠܘܣ ܘܫܝܠܐ ܡܨܠܝܢ ܗܘܘ
26 ܘܡܫܒܚܝܢ ܠܐܠܗܐ. ܘܫܡܥܝܢ ܗܘܘ ܠܗܘܢ ܐܣܝܪܐ. * ܘܡܢ ܫܠܝ ܙܘܥܐ ܪܒܐ ܗܘܐ.
ܘܐܬܬܙܝܥܘ ܫܬܐܣܘܗܝ ܕܒܝܬ ܐܣܝܪܐ. ܘܐܬܦܬܚܘ ܡܚܕܐ ܬܪܥܐ ܟܠܗܘܢ. ܘܐܫܬܪܝܘ ܐܣܘܪܝܗܘܢ ܕܟܠܗܘܢ
27 ܐܣܝܪܐ. * ܘܟܕ ܐܬܬܥܝܪ ܢܛܘܪ ܒܝܬ ܐܣܝܪܐ. ܘܚܙܐ ܕܦܬܝܚܝܢ ܬܪܥܐ ܕܒܝܬ ܐܣܝܪܐ. ܫܩܠ
28 ܣܦܣܝܪܐ ܘܒܥܐ ܕܢܩܛܘܠ ܢܦܫܗ. ܡܛܠ ܕܣܒܪ ܗܘܐ ܕܥܪܩܘ ܠܗܘܢ ܐܣܝܪܐ. * ܘܩܪܝܗ
ܦܘܠܘܣ ܒܩܠܐ ܪܡܐ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܠܐ ܬܥܒܕ ܠܢܦܫܟ ܡܕܡ ܕܒܝܫ. ܡܛܠ ܕܟܠܢ ܬܢܢ
29 ܚܢܢ. * ܘܐܢܗܪ ܠܗ ܫܪܓܐ ܘܫܘܪ ܥܠ ܟܕ ܙܐܥ. ܘܢܦܠ ܥܠ ܪܓܠܝܗܘܢ ܕܦܘܠܘܣ
30 ܘܕܫܝܠܐ. * ܘܐܦܩ ܐܢܘܢ ܠܒܪ. ܘܐܡܪ ܗܘܐ ܠܗܘܢ. ܡܪܝ. ܡܢܐ ܘܠܐ ܠܝ ܠܡܥܒܕ
31 ܐܝܟ ܕܐܚܐ. * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܠܗ. ܗܝܡܢ ܒܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܘܬܚܐ ܐܢܬ
32 ܘܒܝܬܟ. * ܘܡܠܠܘ ܥܡܗ ܡܠܬܗ ܕܡܪܝܐ ܘܥܡ ܟܠܗܘܢ ܒܢܝ ܒܝܬܗ. * ܘܒܗ
33 ܒܫܥܬܐ ܒܗ ܒܠܠܝܐ. ܕܒܪ ܐܢܘܢ ܘܣܚܐ ܐܢܘܢ ܡܢ ܡܚܘܬܗܘܢ. ܘܥܡܕ ܗܘ ܘܟܠܗ
34 ܒܢܝ ܒܝܬܗ. * ܘܕܒܪ ܐܢܘܢ ܠܒܝܬܗ. ܘܣܡ ܠܗܘܢ ܦܬܘܪܐ. ܘܪܘܙ ܗܘܐ ܗܘ
35 ܘܒܢܝ ܒܝܬܗ ܒܗܝܡܢܘܬܗ ܕܐܠܗܐ. * ܘܟܕ ܗܘܐ ܨܦܪܐ ܫܕܪܘ ܐܣܛܪܛܓܐ ܠܡܫܩܠܝ
ܫܒܛܐ ܕܢܐܡܪܘܢ ܠܪܒ ܒܝܬ ܐܣܝܪܐ. ܫܪܝ ܠܗܠܝܢ ܐܢܫܐ.

Et ſequebatur Paulum & nos, clamabátque 17
& dicebat, Viri iſti ſervi ſunt Dei excelſi,
& annuntiant vobis viam ſalutis. Et ita 18
faciebat multis diebus: ſed indignatus eſt
Paulus, dixítque ſpiritui illi; Præcipio tibi
in nomine Jeſu Chriſti, ut exeas ab ea. Eo
igitur momento exiit. Quúmque vidiſſent 19
heri ejus egreſſam ex ea ſpem quæſtûs ſui,
prehenderunt Paulum & Silam, & trahendo
adduxerunt eos in plateam. Et eos ſti- 20
terunt ante magiſtratus & primores urbis.
Dicebant autem, Homines iſti conturbant
civitatem noſtram, quoniam Judæi ſunt. Et 21
prædicant nobis ritus quos non licet nobis
recipere, nec exequi, quippe qui Romani ſimus.
Turba item plurima coacta eſt adver- 22
ſùs eos: Tunc præfecti diſruperunt eorum
veſtimenta, juſſerúntque eos virgis cædi.
Quúmque multùm eos flagellâſſent, conje- 23
cerunt eos in carcerem, & præceperunt cuſtodi
domûs vinctorum, ut cuſtodiret eos
cauté. Ipſe verò quum ſuſcepiſſet hoc 24
mandatum, intromittens eos occluſit in locum
intimum carceris, vinxítque pedes eorum
numellâ. Mediâ verò nocte Paulus & 25
Sila precabantur, & glorificabant Deum,
audiebántque eos vincti. Et repentè ter- 26
ræmotus ingens extitit, & concuſſa
ſunt fundamenta carceris, & confeſtim apertæ
ſunt fores omnes, & vincula omnium ſoluta.
Quúmque excitatus eſſet cuſtos do- 27
mûs vinctorum, & videret apertas fores carceris,
accepit gladium, volebátque ſeipſum
interficere, quippe qui putaret vinctos effugiſſe.
Proindè vocavit eum Paulus altâ vo- 28
ce, & dixit ei; Ne quid facias tibiipſi mali,
quoniam nos omnes hîc ſumus. Ille verò 29
accendit ſibi lucernam, proſiliítque, & ingreſſus
eſt tremens, ac procidit ad pedes
Pauli & Silæ. Et produxit eos foràs, dixít- 30
que eis; Domini mei, quid me oportet facere
ut ſalvus ſim? Illi verò dixerunt ei; 31
Crede in Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum,
& ſervaberis tu & domus tua. Por- 32
rò allocuti ſunt eum ſermonem Domini,
omnéſque domeſticos ejus. Et eâ ipſâ ho- 33
râ, eâdémque nocte, aſſumptis illis lavit vibices
eorum: eóque momento baptizatus
eſt ipſe omnéſque domeſtici ejus. Et ac- 34
ceptos eos ſubduxit domum ſuam, & appoſuit
eis menſam, exultabátque ipſe & domeſtici
ejus omnes in fide Dei. Exorto 35
autem die miſerunt magiſtratus eos qui
ferebant faſces qui dicerent præfecto domûs
vinctorum, Dimitte illos homines.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

17 ወእምዝ ፡ ተለወተነ ፡ ድኅሬሁ ፡ ለጳውሎስ ፡ እንዘ ፡ ትኬልሕ ፡ ወትብል ፡ እሉ ፡ ዕደው ፡
18 አግብርተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ልዑል ፡ እሙንቱ ፡ ወይሜህሩነ ፡ ፍኖተ ፡ ሕይወት ፡፡ ወ
ከመዝ ፡ ትገብር ፡ ብዙኀ ፡ መዋዕለ ፡ ወአጽሀቀቶ ፡ ለጳውሎስ ፡ ወተመይጠ ፡ ወይቤ ፡ በ
መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ እኤዝዘኪ ፡ በስሙ ፡ ለኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ትፃኢ ፡ ወኀደጋ ፡ ሶቤሃ ፡፡
19 ወርእዮሙ ፡ አጋእዝቲሃ ፡ ከመ ፡ አልቦ ፡ እመኀበ ፡ ታገብእ ፡ ብንተ ፡ አኀዝዎሙ ፡ ለጳ
ውሎስ ፡ ወለሲላስ ፡ ወሰሐብዎሙ ፡ እንተ ፡ መሥያጥ ፡፡ ወተበጽሕዎሙ ፡ ኀበ ፡ መኳን
20 ንት ፡፡ ወይቤሉ ፡ እሉ ፡ ዕደው ፡ የሀውኩ ፡ ሀገረ ፡ ወአይሁድ ፡ እሙንቱ ፡፡

Et tunc ſequuta eſt nos poſt Paulum, clamans & dicens; Iſti viri ſervi Dei 17
excelſi ſunt, & docent nos viam vitæ. Et ſic faciebat multos dies, et ſoli- 18
citavit Paulum: & converſus eſt, & dixit in Spiritu ſancto; Præcipio tibi
in nomine Jeſu Chriſti, ut exeas: & reliquit eam ſtatim. Et videntes do- 19
mini ejus quòd non eſſet undè redderet quæſtum ejus, apprehenderunt Paulum &
Silam, & traxerunt eos per forum. Et adduxerunt eos ad judices, & dixe- 20
runt; Hi viri conturbant civitatem, & Judæi ſunt:

Verſio VULGATA LATINA.

17 Hæc ſubſecuta Paulum, & nos, clamabat dicens; Iſti homines ſervi Dei
18 excelſi ſunt, qui annuntiant vobis viam ſalutis. Hoc autem faciebat multis
diebus. Dolens autem Paulus, & converſus, ſpiritui dixit; Præcipio tibi
19 in nomine Jeſu Chriſti exire ab ea. Et exiit eâdem horâ. Videntes autem
domini ejus quia exivit ſpes quæſtûs eorum, apprehendentes Paulum & Si-
20 lam perduxerunt in forum ad principes: Et offerentes eos magiſtratibus,
21 dixerunt; Hi homines conturbant civitatem noſtram, cùm ſint Judæi: Et
annuntiant morem, quem non licet nobis ſuſcipere, neque facere, cùm ſimus
22 Romani. Et cucurrit plebs adverſùs eos: & magiſtratus, ſciſſis tunicis eo-
23 rum, juſſerunt eos virgis cædi. Et cùm multas plagas eis impoſuiſſent, mi-
ſerunt eos in carcerem, præcipientes cuſtodi ut diligenter cuſtodiret eos.
24 Qui cùm tale præceptum accepiſſet, miſit eos in interiorem carcerem, &
25 pedes eorum ſtrinxit ligno. Mediâ autem nocte, Paulus & Silas orantes,
26 laudabant Deum: & audiebant eos, qui in cuſtodia erant. Subitò verò
terræmotus factus eſt magnus, ita ut moverentur fundamenta carceris.
Et ſtatim aperta ſunt omnia oſtia: & univerſorum vincula ſoluta ſunt.
Expergefactus autem cuſtos carceris, & videns januas apertas car- 27
ceris, evaginato gladio volebat ſe interficere, exiſtimans fugiſſe
vinctos. Clamavit autem Paulus voce magnâ, dicens; Nihil tibi 28
mali feceris: univerſi enim hîc ſumus. Petitóque lumine, introgreſſus eſt: 29
& tremefactus procidit Paulo & Silæ ad pedes: Et producens eos foràs, 30
ait; Domini, quid me oportet facere, ut ſalvus ſiam? At illi dixerunt; 31
Crede in Dominum Jeſum: & ſalvus eris tu, & domus tua. Et locuti ſunt 32
ei verbum Domini, cum omnibus qui erant in domo ejus. Et tollens eos in 33
illa hora noctis, lavit plagas eorum: & baptizatus eſt ipſe, & omnis domus
ejus continuò. Cùm que perduxiſſet eos in domum ſuam, appoſuit eis 34
menſam, & lætatus eſt cum omni domo ſua credens Deo. Et cùm dies fa- 35
ctus eſſet, miſerunt magiſtratus lictores, dicentes; Dimitte homines illos.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

17 هم * هذه اتبعت بولص وسيلا وهتفت قايلة * ان هولاء الرجال عبيد الاله العلي *
18 * يعرفونكم طريق الخلاص * فاذ عملت هذا اياما كثيرة * اشمص ذلك بولص
والتفت وقال للروح * اوصيك باسم ايسوع المسيح ان تخرج منها * فخرج في تلك الساعة
19 * نفسها * فلما راي اصحابها ان قد خرج رجاء صناعتهم * قبضوا على بولص وسيلا
20 ان * وسحبوهما في السوق الي روساء المدينة * واذ قدموهما الي قواد المدينة قالوا
21 ان هذين الرجلين قد ازعجا مدينتنا * وهما يهوديان * يخبران بفرايض لن يجوز لنا
22 * نقبلها ولا نعملها لاننا روم نحن * وانتصب الجمع عليهم * وان القواد مزقوا ثيابهما
23 وامروا ان يضربا بالعصي * فلما وضعوا فيهما جراحات كثيرة من الضرب * طرحوهما
24 * في الحبس * ووصوا حافظ السجن ان يحفظهما باحتراز * فاذ وصي بمثل هذه التوصية
25 حبسهما في السجن الجواني * واوثق ارجلهما في الخشبة * ففي نصف الليل بينما بولص
26 وسيلا يصليان ويسبحان الله * كان المقيدون يسمعونهما * حينيذ صارت بغتة زلزلة
عظيمة * حتي ان اساسات الحبس تزعزعت * وتفتحت وقتيذ ابوابه كلها * وانفكت قيودهما
27 * واغلالهما كلها * فلما استيقظ حافظ السجن * وابصر الحبس ابوابه مفتوحة استل سيفا
28 معتزما ان يقتل نفسه * ظانا ان المقيدين قد هربوا * فصوت به بولص صوتا عظيما قايلا
29 لا تعمل بنفسك شيا رديا * فاننا كلنا ههنا نحن * فطلب مصباحا وطفر الي عنده وصار
30 مرتعدا * وخر ساجدا لبولص وسيلا * واخرجهما خارج الحبس * وقال لهما يا سيدي ماذا يجب
31 32 علي ان اعمل لاخلص * فقالا له امن بالرب ايسوع المسيح فتخلص انت ومنزلك * وخاطباه
33 بقول الرب ولجميع الذين في منزله * فاخذهما في تلك الساعة من الليل فغسلهما من
34 * جراحاتهما * واصطبغ هو واهله كلهم في الحين * واصعدهما الي منزله * وقدم لهما مايدة
35 وابتهج هو واهل بيته لما امن بالله * تم * فلما اضحي النهار ارسل القواد اصحاب المقارع
قايلين * اطلقوا ذينك الرجلين *

Hæc ſecuta eſt Paulum & Silam, & 17
exclamavit dicens; Hi ſanè viri,
ſervi ſunt Dei altiſſimi, ipſi notam
faciunt vobis viam ſalutis. Hæc 18
cùm feciſſet diebus multis, ægrè tulit
illud Paulus: & converſus ait ſpiritui;
Præcipio tibi in nomine Jeſu
Chriſti, ut exeas ab ea: & exivit
eâdem illâ horâ. Cùm autem vidiſ- 19
ſent domini ejus quòd exiſſet ſpes artis
ſuæ, apprehenderunt Paulum ac Silam,
trahentes eos per vicum ad præfectos
urbis. Et cùm ſtitiſſent eos ante du- 20
ces urbis, dixerunt; Hi duo viri jam
conturbârunt urbem noſtram, ſuntque
ambo Judæi, Et annuntiant ſtatuta 21
quæ nuſquam licet nobis ſuſcipere,
nec facere, quoniam Romani ſumus.
Et erexit ſe turba adverſus illos, & 22
duces ſciderunt veſtes utriuſque, juſ-
ſeruntque eos cædi fuſtibus. Cúmque 23
poſuiſſent in eis plagas multas ob
verbera, conjecerunt eos in carcerem,
& juſſerunt cuſtodi carceris ut cau-
tè cuſtodiret eos. Cui cùm tale præ- 24
ceptum fuiſſet injunctum, clauſit eos
in carcerem interiorem, & adſtrinxit
pedes eorum trabi. Mediâ autem 25
nocte, dum Paulus ac Sila orarent,
laudarentque Deum, audiebant eos
vincti. Tunc factus eſt repentè ter- 26
ræmotus magnus, ita ut fundamenta
carceris concuterentur, & aperirentur
eodem tempore omnia ejus oſtia, cun-
ctique amborum compedes ac vincula
ſolverentur. Et cùm evigilaſſet cu- 27
ſtos carceris, vidiſſetque carceris
oſtia aperta, exemit gladium, animo
perimendi ſeipſum, arbitratus vin-
ctos jam evaſiſſe. Inclamavit autem 28
illum Paulus voce magnâ, dicens;
Ne inferas tibi ipſi quicquam mali,
ſiquidem nos omnes hîc ad unus. Is 29
poſtulatâ face, irrupit ad eum, &
tremefactus procidit adorans Paulum
& Silam: Educénſque eos extra 30
carcerem, ait illis; O domini mei,
quid me oportet facere ut ſalvus
fiam? Dixerunt ei; Crede in Do- 31
minum Jeſum Chriſtum, & ſalva-
beris tu ac domus tua. Et locuti 32
ſunt ei ſermonem Domini, & omni-
bus qui erant in domo ejus. Et aſ- 33
ſumens eos in illa noctis hora, la-
vit eos à plagis illorum, eodémque
tempore baptizatus eſt ipſe & dome-
ſtici ſui omnes. Et aſcendere faci- 34
ens eos in domum ſuam, propoſuit
eis menſam, & exultavit ipſe ac
domeſtici ſui, quòd credidiſſet in
Deum. Hactenus. Cúmque illu- 35
xiſſet dies, miſerunt duces flagelli-
feros, dicentes; Dimittite duos illos
viros.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

21 ወይሜህሩ ፡ ለነ ፡ ሕገ ፡ ዘኢይከውነነ ፡ ለገቢረ ፡ እንዘ ፡ ሰብአ ፡ ሮሜ ፡ ንሕነ ፡፡ ወ
22 ተጋብኡ ፡ ዲቤሆሙ ፡ አሕዛብ ፡ ወመኳንንት ፡ ወአዘዙ ፡ ይዝብጥዎሙ ፡ በአብትር ፡ ወይ
23 ሰጥጡ ፡ አልባሲሆሙ ፡ ብዙኀ ፡፡ ወዘበጥዎሙ ፡ ወሞቅሕዎሙ ፡ ወአዘዝዎ ፡ ለዐቃቤ ፡
24 ሞቅሕ ፡ ያጽንዕ ፡ ዐቂቦቶሙ ፡፡ ወተአዚዞ ፡ ሞቀሖሙ ፡ ውስተ ፡ ውስጤ ፡ ሞቅሕ ፡
ወአጽንዐ ፡ እገሪሆሙ ፡ ውስተ ፡ ጕንድ ፡፡

Et docent nos legem, quam non licet nobis facere, quum ſimus Romani. Et con- 21
gregati ſunt adverſùs eos populi & judices, & juſſerunt, ut cæderent eos cum vir- 22
gis, & lacerabant veſtes eorum multúm: Et cæderunt eos, & incarceraverunt eos, 23
& juſſerunt cuſtodi carceris, confirmare cuſtodiam eorum. Et quum mandatum re- 24
cepiſſet, incarceravit eos in interiori carcere, & firmavit pedes eorum in ligno.

በጸሎተ ፡ ስማዕት ፡፡

In oratione Martyrum.

25 ሠዐ ወጊዜ ፡ መንፈቀ ፡ ሌሊት ፡ ጸለዩ ፡ ጳውሎስ ፡ ወሲላስ ፡ ወሰብሕዎ ፡ ለእግዚአብሔር ፡
26 ወተኀድገ ፡ መዋቅሕቲሆሙ ፡፡ ወሶቤሃ ፡ አድለቅለቀ ፡ ዐቢይ ፡ ድልቅልቅ ፡ ወአንቀልቀ
ለ ፡ መሠረታተ ፡ ቤተ ፡ ሞቅሕ ፡ ወተርኅወ ፡ በጊዜሃ ፡ ኵሉ ፡ አናቅጽ ፡ ወተፈትሑ ፡ ኵ
27 ሉ ፡ ሙቁሓን ፡፡ ወነቅሀ ፡ ዐቃቤ ፡ ቤተ ፡ ሞቅሕ ፡ ወርእየ ፡ ርኅዎ ፡ አናቅጸ ፡ ወመል
ሐ ፡ መጥባሕቶ ፡ ወፈቀደ ፡ ይትረገዝ ፡ ለሊሁ ፡ ወመሰሎ ፡ ዘአምሰጡ ፡ ሙቁሓን ፡፡
28 ወከልሐ ፡ ሎቱ ፡ ጳውሎስ ፡ ወይቤሎ ፡ ኢትግበር ፡ እኩየ ፡ ዲበ ፡ ነፍስከ ፡ ሀሎነ ፡ ኵል
29 ነ ፡ ዝየ ፡፡ ወአምጽአ ፡ ማኅቶተ ፡ ወሖረ ፡ እንተ ፡ ውስጥ ፡ እንዘ ፡ ይርዕድ ፡ ወሰገ
30 ደ ፡ ለጳውሎስ ፡ ወለሲላስ ፡፡ ወአውፅኦሙ ፡ አፍአ ፡ ወይቤሎሙ ፡ አጋእዝትየ ፡ መ
31 ንተ ፡ እግበር ፡ ከመ ፡ እድኀን ፡፡ ወይቤልዎ ፡ እመን ፡ በእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶ
32 ስ ፡ ወተሐዩ ፡ ወኵሉ ፡ ቤትከ ፡፡ ወነገርዎ ፡ ቃለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ለኵሉ ፡ ሰብኡ ፡
33 ወቤቱ ፡፡ ወነሥኦሙ ፡ ሶቤሃ ፡ በሌሊት ፡ ወኀፀቦሙ ፡፡ እምቅሠፋቲሆሙ ፡ ወተጠመ
34 ቀ ፡ ውእቱ ፡ ወኵሉ ፡ ሰብኡ ፡ በጊዜሃ ፡፡ አዕረጎሙ ፡ ቤቱ ፡ ወሠርዐ ፡ ማእደ ፡ ወተ
35 ፈሥሐ ፡ ውእቱ ፡ ወኵሉ ፡ ቤቱ ፡ ወአምነ ፡ በእግዚእነ ፡፡ ወጸቢሖ ፡ ለአኩ ፡ መኳ
ንንት ፡ ወዓሊሆሙ ፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ ፍትሕዎሙ ፡ ለእሉ ፡ ዕደው ፡ ወኅድግዎ
ሙ ፡፡

Et tempore mediæ noctis oraverunt Paulus & Silas, & glorificârunt Deum, 25
& percuſſa ſunt vincula eorum. Et tunc factus eſt magnus terræmotus, & con- 26
cuſſit fundamenta domûs vinculi, & aperta ſunt ſtatim omnia oſtia, & ſoluti
ſunt omnes vincti. Et expergefactus eſt cuſtos domûs vinculi, & vidit aper- 27
ta oſtia, & eduxit gladium ſuum, & voluit transfigere ſe, & exiſtimavit
quòd effugiſſent vincti. Et clamavit ad eum Paulus, & dixit ei; Ne facias 28
quid mali contra animam tuam: ſumus omnes nos hîc. Et adduxit lu- 29
men, & introgreſſus eſt tremens, & adoravit Paulum & Silam: Et eduxit 30
eos foràs, & dixit iis; Domini mei, quid faciam ut ſervor? Et dixerunt 31
ei; Crede in Domino noſtro Jeſu Chriſto: & vives, & tota domus tua. Et 32
nuntiaverunt ei verbum Dei, omnibus hominibus ejus & domui ſuæ. Et aſ- 33
ſumpſit eos ſtatim in nocte, & lavit eos à plagis eorum, & baptizatus eſt ille,
& omnes homines ejus illicò. Aſcendere fecit eos domum ſuam, & paravit 34
menſam, & gaviſus eſt ille, & tota domus ejus, & credidit in Domino no-
ſtro. Et manè miſerunt judices miniſtros eorum, dicentes; Solvite hos homines, 35
& dimittite eos.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. ΚΔ'. ΚΕ'.

Annuntiavit autem carceris cuſtos verba hæc ad Paulum; Quia miſerunt
36 Ἀπήγγειλε δὲ ὁ δεσμοφύλαξ τοὺς λόγους τούτους πρὸς τὸν Παῦλον, Ὅτι(μ) ἀπεστάλκασιν
magiſtratus, ut dimittamini: nunc igitur exeuntes ite in pace. At Paulus
37 οἱ στρατηγοὶ, ἵνα ἀπολυθῆτε· νῦν οὖν ἐξελθόντες πορεύεσθε ἐν εἰρήνῃ. Ὁ δὲ Παῦλος
dixit ad eos; Cædentes nos publicè indemnatos, homines Romanos ſubſiſtentes
ἔφη πρὸς αὐτούς, Δείραντες ἡμᾶς δημοσίᾳ ἀκατακρίτους, ἀνθρώπους Ῥωμαίους ὑπάρχοντας
miſerunt in carcerem, & nunc occultè nos ejiciunt? non enim: ſed venientes
ἔβαλον εἰς φυλακήν, καὶ νῦν λάθρᾳ ἡμᾶς ἐκβάλλουσιν; οὐ γάρ· ἀλλὰ ἐλθόντες
ipſi nos educant. Renuntiaverunt autem magiſtratibus lictores verba
38 αὐτοὶ ἡμᾶς ἐξαγαγέτωσαν. Ἀπήγγειλαν δὲ τοῖς στρατηγοῖς οἱ ῥαβδοῦχοι τὰ ῥήματα
hæc: & timuerunt audientes quòd Romani eſſent. Et venientes deprecati ſunt
39 ταῦτα·(ν) καὶ ἐφοβήθησαν ἀκούσαντες ὅτι Ῥωμαῖοί εἰσι. Καὶ ἐλθόντες παρεκάλεσαν
eos: & educentes rogabant egredi urbe. Exeuntes autem de cuſtodia,
40 αὐτούς· καὶ ἐξαγαγόντες ἠρώτων(ξ) ἐξελθεῖν τῆς πόλεως. Ἐξελθόντες δὲ ἐκ τῆς φυλακῆς,
introierunt ad Lydiam: & videntes fratres, conſolati ſunt eos, & egreſſi ſunt.
εἰσῆλθον(ο) εἰς τὴν Λυδίαν· καὶ(π) ἰδόντες τοὺς ἀδελφούς, παρεκάλεσαν αὐτούς, καὶ ἐξῆλθον.

CAP. XVII. ιζ'.

Iter facientes autem Amphipolim & Apolloniam, venerunt in Theſſalonicam, ubi
1 Διοδεύσαντες δὲ τὴν Ἀμφίπολιν καὶ(α) Ἀπολλωνίαν, ἦλθον εἰς Θεσσαλονίκην, ὅπου ΚΕ'
erat ſynagoga Judæorum. Secundùm autem conſuetum Paulo introivit ad
2 ἦν (β) ἡ συναγωγὴ τῶν Ἰουδαίων. Κατὰ δὲ τὸ εἰωθὸς τῷ Παύλῳ εἰσῆλθε πρὸς
eos, & per Sabbata tria diſſerebat eis de Scripturis, Adaperiens & proponens,
3 αὐτούς, καὶ ἐπὶ σάββατα τρία (γ) διελέγετο αὐτοῖς ἀπὸ τῶν γραφῶν, Διανοίγων καὶ παρατιθέμενος,
quia Chriſtum oportuit pati, & reſurgere à mortuis: & quia hic eſt Chriſtus
ὅτι τὸν Χριστὸν ἔδει παθεῖν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν· καὶ ὅτι οὗτός ἐστιν (δ) ὁ Χριστὸς
Jeſus, quem ego annuntio vobis. Et quidam ex eis perſuaſi ſunt, & adjuncti ſunt
4 Ἰησοῦς, ὃν ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν. Καί τινες ἐξ αὐτῶν ἐπείσθησαν, καὶ προσεκληρώθησαν
Paulo & Silæ: & religioſorum Græcorum multa multitudo,
τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Σίλᾳ, τῶν τε σεβομένων (ε) Ἑλλήνων πολὺ πλῆθος,
mulierúmque primariarum non paucæ. Zelantes autem impersuaſi Judæi, &
γυναικῶν τε τῶν πρώτων οὐκ ὀλίγαι. (ζ) Ζηλώσαντες δὲ οἱ ἀπειθοῦντες Ἰουδαῖοι, καὶ 5
aſſumentes circumforaneorum quoſdam viros malos, & turbam facientes, concitaverunt
προσλαβόμενοι τῶν ἀγοραίων (η) τινὰς ἄνδρας πονηρούς, καὶ ὀχλοποιήσαντες, ἐθορύβουν
civitatem: aſſiſtentéſque domui Jaſonis, quærebant eos producere in populum.
τὴν πόλιν· (θ) ἐπιστάντες τε τῇ οἰκίᾳ (ι) Ἰάσονος, ἐζήτουν αὐτοὺς (κ) ἀγαγεῖν εἰς τὸν δῆμον.
Non invenientes autem eos, trahebant Jaſonem, & quoſdam fratres ad principes civitatis,
Μὴ εὑρόντες δὲ αὐτούς, ἔσυρον (λ) τὸν Ἰάσονα, καί τινας ἀδελφοὺς ἐπὶ τοὺς πολιτάρχας, 6
clamantes; Quoniam habitatam ſubvertentes hi, & hic adſunt: Quos
(μ) βοῶντες, Ὅτι οἱ τὴν οἰκουμένην ἀναστατώσαντες οὗτοι, καὶ ἐνθάδε πάρεισιν· Οὓς 7
ſuſcepit Jaſon: & hi omnes contra decreta Cæſaris faciunt,
ὑποδέδεκται Ἰάσων· καὶ οὗτοι πάντες ἀπέναντι τῶν δογμάτων Καίσαρος (ν) πράττουσι,
regem dicentes alium eſſe, Jeſum. Concitaverunt autem turbam, & principes civitatis
βασιλέα λέγοντες ἕτερον εἶναι, Ἰησοῦν. Ἐτάραξαν δὲ τὸν ὄχλον, καὶ τοὺς πολιτάρχας 8
audientes hæc. Et accipientes ſatisfactionem à Jaſone & cæteris,
ἀκούοντας ταῦτα. Καὶ λαβόντες τὸ ἱκανὸν παρὰ τοῦ Ἰάσονος καὶ τῶν λοιπῶν, 9
dimiſerunt eos. At fratres confeſtim per noctem emiſerunt ipſúmque Paulum
ἀπέλυσαν αὐτούς. Οἱ δὲ (ξ) ἀδελφοὶ εὐθέως διὰ τῆς νυκτὸς ἐξέπεμψαν τόν τε Παῦλον 10
& Silam in Berœam: qui advenientes, in ſynagogam Judæorum
καὶ τὸν Σίλαν εἰς Βέροιαν· οἵτινες παραγενόμενοι, εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων
abierunt. Hi autem erant generoſiores eorum qui ſunt in Theſſalonica, qui
ἀπῄεσαν. Οὗτοι δὲ ἦσαν εὐγενέστεροι τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ, οἵτινες 11
ſuſceperunt verbum cum omni alacritate, per diem ſcrutantes Scripturas,
ἐδέξαντο τὸν λόγον μετὰ πάσης προθυμίας, τὸ καθ' ἡμέραν ἀνακρίνοντες τὰς γραφάς,
ſi haberent hæc ità.
εἰ ἔχοι ταῦτα οὕτως.

MS.A. (μ) ἀπέσταλκαν (ν) ἐφοβήθησαν δὲ (ξ) ἀπελθεῖν ἀπὸ τῆς (ο) πρὸς τὴν (π) ἰδόντες παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφούς, καὶ ἐξῆλθον. Κεφ. ιζ'. MS.A. (α) τὴν Ἀπολλωνίαν, (β) συναγωγὴ (γ) διελέξατο (δ) Χριστὸς (ε) καὶ Ἑλλήνων πλῆθος πολύ, (ζ) Ζηλώσαντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ προσλαβόμενοι τῶν (η) ἄνδρας τινὰς (θ) καὶ ἐπιστάντες τῇ (ι) Ἰάσωνος, (κ) προαγαγεῖν (λ) Ἰάσονα, (μ) *βοῶντας, (ν) πράσσουσι, βασιλέα ἕτερον λέγοντες εἶναι, (ξ) ἀδελφοὶ ἐξέπεμψαν

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

36 * ܕܚܕܒܫܒܐ ܕܫܬܐ ܕܨܘܡܐ * ܟܘ * ܘܟܕ ܫܡܥ ܪܒ ܒܝܬ ܐܣܝܪܐ. ܥܠ ܐܡܪ ܠܗ ܠܦܘܠܘܣ ܡܠܐ ܗܠܝܢ. ܕܫܕܪܘ ܐܣܛܪܛܓܐ ܕܬܫܬܪܘܢ. ܘܗܫܐ ܦܘܩܘ ܙܠܘ ܒܫܠܡܐ.
37 ܐܡܪ ܠܗ ܦܘܠܘܣ. ܕܠܐ ܚܘܒܐ ܢܓܕܘܢ ܩܕܡ ܟܠܗ ܥܠܡܐ ܠܓܒܪܐ ܪܗܘܡܝܐ ܘܐܪܡܝܘܢ ܠܒܝܬ ܐܣܝܪܐ. ܘܗܫܐ ܒܛܘܫܝܐ ܡܦܩܝܢ ܠܢ. ܠܐ ܗܘ ܗܟܢܐ. ܐܠܐ ܢܐܬܘܢ ܗܢܘܢ ܢܦܩܘܢܢ.
38 * ܘܐܙܠܘ ܫܩܘܠܝ ܫܒܛܐ ܘܐܡܪܘ ܠܐܣܛܪܛܓܐ ܡܠܐ ܗܠܝܢ ܕܐܬܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܘܟܕ ܫܡܥܘ ܕܪܗܘܡܝܐ ܐܢܘܢ ܕܚܠܘ.
39 * ܘܐܬܘ ܠܘܬܗܘܢ ܘܒܥܘ ܡܢܗܘܢ ܕܢܦܩܘܢ ܘܢܫܢܘܢ ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ.
40 * ܘܟܕ ܢܦܩܘ ܡܢ ܒܝܬ ܐܣܝܪܐ ܥܠܘ ܠܘܬ ܠܘܕܝܐ. ܘܚܙܘ ܬܡܢ ܠܐܚܐ ܘܒܝܐܘ ܐܢܘܢ ܘܢܦܩܘ. * ܫܠܡ *

1 * ܘܢܦܩܘ ܘܥܒܪܘ ܠܐܡܦܝܦܘܠܝܣ ܘܠܐܦܘܠܘܢܝܐ ܡܕܝܢܬܐ. ܘܐܬܘ ܠܬܣܠܘܢܝܩܐ ܐܝܟܐ ܕܐܝܬ ܗܘܬ ܟܢܘܫܬܐ ܕܝܗܘܕܝܐ. * ܕܠܠܝܐ ܕܨܠܝܒܘܬܐ * ܡܚ *
2 * ܦܘܠܘܣ ܕܝܢ ܐܝܟ ܕܡܥܝܕ ܗܘܐ ܥܠ ܠܘܬܗܘܢ. ܘܬܠܬ ܫܒܬܐ ܡܡܠܠ ܗܘܐ ܥܡܗܘܢ ܡܢ ܟܬܒܐ.
3 ܘܡܦܫܩ ܗܘܐ ܘܡܚܘܐ ܕܡܫܝܚܐ ܥܬܝܕ ܗܘܐ ܠܡܚܫ ܘܠܡܩܡ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ. ܘܗܘ ܗܘ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܐܝܢܐ ܕܐܢܐ ܡܣܒܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ.
4 ܘܐܢܫܝܢ ܡܢܗܘܢ ܗܝܡܢܘ ܘܐܬܩܪܒܘ ܠܘܬ ܦܘܠܘܣ ܘܠܘܬ ܫܝܠܐ. ܘܣܓܝܐܐ ܡܢ ܝܘܢܝܐ ܕܕܚܠܝܢ ܗܘܘ ܠܐܠܗܐ. ܘܐܦ ܢܫܐ ܝܕܝܥܬܐ ܠܐ ܙܥܘܪܝܢ.
5 * ܘܐܬܚܣܡܘ ܝܗܘܕܝܐ ܘܕܒܪܘ ܠܗܘܢ ܓܒܪܐ ܒܝܫܐ ܡܢ ܫܘܩܐ ܕܡܕܝܢܬܐ. ܘܟܢܫܘ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ ܘܫܓܫܘ ܗܘܘ ܠܡܕܝܢܬܐ. ܘܐܬܘ ܩܡܘ ܥܠ ܒܝܬܗ ܕܐܝܣܘܢ. ܘܒܥܝܢ ܗܘܘ ܠܡܦܩܘ ܐܢܘܢ ܡܢ ܬܡܢ ܘܠܡܫܠܡܘ ܐܢܘܢ ܠܟܢܫܐ.
6 * ܘܟܕ ܠܐ ܐܫܟܚܘ ܐܢܘܢ ܬܡܢ. ܢܓܕܘ ܠܐܝܣܘܢ ܘܠܐܚܐ ܕܐܝܬ ܗܘܘ ܬܡܢ. ܘܐܝܬܝܘ ܐܢܘܢ ܠܘܬ ܪܫܐ ܕܡܕܝܢܬܐ. ܟܕ ܩܥܝܢ ܕܗܢܘܢ ܐܢܘܢ ܕܠܟܠܗ ܐܪܥܐ ܫܓܫܘ. ܘܗܐ ܐܦ ܠܗܪܟܐ ܐܬܘ.
7 * ܘܗܢܘ ܐܝܣܘܢ ܐܘܫܦܝܙܢܗܘܢ. ܘܗܠܝܢ ܟܠܗܘܢ ܠܘܩܒܠ ܦܘܩܕܢܘܗܝ ܕܩܣܪ ܩܝܡܝܢ. ܟܕ ܐܡܪܝܢ ܕܐܝܬ ܡܠܟܐ ܐܚܪܢܐ ܝܫܘܥ.
8 * ܘܐܬܕܠܚܘ ܪܫܐ ܕܡܕܝܢܬܐ ܘܟܠܗ ܥܡܐ ܟܕ ܫܡܥܘ ܗܠܝܢ.
9 * ܘܢܣܒܘ ܡܢ ܐܝܣܘܢ ܘܡܢ ܐܚܐ ܡܥܪܒܢܐ. ܘܗܝܕܝܢ ܫܪܘ ܐܢܘܢ.
10 * ܐܚܐ ܕܝܢ ܡܚܕܐ ܒܗ ܒܠܠܝܐ ܫܕܪܘ ܠܦܘܠܘܣ ܘܠܫܝܠܐ ܠܒܪܘܐ ܡܕܝܢܬܐ. ܘܟܕ ܡܛܘ ܠܬܡܢ ܥܠܘ ܠܟܢܘܫܬܐ ܕܝܗܘܕܝܐ.
11 * ܐܝܬ ܗܘܘ ܓܝܪ ܬܡܢ ܝܗܘܕܝܐ ܚܐܪܐ ܡܢ ܝܗܘܕܝܐ ܕܒܬܣܠܘܢܝܩܐ. ܘܫܡܥܘ ܗܘܘ ܡܢܗܘܢ ܡܠܬܐ ܒܟܠܝܘܡ ܒܢܝܚܘܬܐ. ܟܕ ܦܪܫܝܢ ܗܘܘ ܡܢ ܟܬܒܐ ܐܢ ܗܠܝܢ ܗܟܢܐ ܐܝܬܝܗܝܢ.

Dominica VI. Jejunii. 26.

36 Quæ quum audiſſet præfectus domûs vinctorum, ingreſſus renuntiavit hunc ſermonem Paulo; Miſerunt, *inquit*, magiſtratus, ut dimittamini. Nunc ergò exite, proficiſcamini in pace. 37 Dixit ei Paulus, Innocentes flagris coram toto mundo cecîderunt, nos homines Romanos, nóſque conjecerunt in carcerem, nunc autem clàm ejiciunt nos? Minimè ſanè: Sed veniant ipſi, educant nos. 38 Abierunt itaq; geſtitores faſcium, & renuntiârunt magiſtratibus hos ſermones qui ſibi dicti fuerant: quumque audiſſent eos Romanos eſſe, timuerunt. 39 Et venerunt ad eos, & efflagitârunt ab eis, ut exirent, excederéntque civitate. 40 Quum autem egreſſi fuiſſent è carcere, ingreſſi ſunt ad Lydiam, & inviſerunt ibi fratres, eóſque conſolati ſunt.

CAP. XVII.

1 Et exierunt, ac tranſierunt per Amphipolim, & Apoloniam urbes, venerúntque Theſſalonicam, ubi erat ſynogoga Judæorum.

Nocte crucifixionis. 48.

2 Cæterùm Paulus, prout conſueverat, introiit ad eos, tribúſque ſabbathis verba fecit ad eos ex Scripturis. 3 Dum explicaret, & oſtenderet oportuiſſe Chriſtum pati & reſurgere à mortuis, eundémque eſſe Jeſum Chriſtum, quem *inquit* evangelizo vobis. 4 Proinde quidam ex eis crediderunt Paulo & Silæ, multique ex Græcis illis qui timebant Deum, atque adeò mulieres percelebres non paucæ. 5 Sed commoti ſunt invidiâ Judæi, & adjunxerunt ſibi homines ſceleratos ex compitis civitatis, coëgerúntq; turbā multam, & conturbârunt civitatem: porrò venerunt & inſurrexerunt adverſùs domum Jaſonis, ſtudebántque eos educere illinc, & tradere eos turbæ. 6 Quumq; non inveniſſent eos illic, traxerunt Jaſonem & fratres qui aderant illic, & adduxerunt eos ad primores civitatis vociferantes, Hi ſunt qui univerſam terram conturbârunt, & ecce iterum huc venerunt. 7 Eorum autem hoſpes eſt iſte Jaſon, & hi omnes contra mandata Cæſaris inſurgunt, quum dicunt alium eſſe regem, Jeſum. 8 Concitati ſunt autem primores civitatis & omnis populus, quum hæc audiſſent. 9 Sed acceperunt fidejuſſores ab Iaſone, nec non à fratribus: & tunc dimiſerunt eos. 10 Fratres verò ſtatim eâ ipſâ nocte emiſerunt Paulum & Silam Berœam urbem: quò quum veniſſent, introierunt in ſynagogam Judæorum. 11 Erant enim nobiliores Judæi qui illic aderant, Judæis illis qui erant Theſſalonicæ, & audiebant ab eis ſermonem quotidie hilariter, dum diſcuterent è Scripturis num hæc ita ſe haberent.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

36 ወነገርሞ፡ ዐቃቤ፡ ሞቅሕ፡ ለጳውሎስ፡ ወለሲላስ፡ ከመ፡ ለአኩ፡ መኳንንት፡ ይኅድ
37 ግዎሙ፡ ወይእዜኒ፡ ሑሩ፡ በሰላም።፡ ወይቤልዎ፡ ቀሠፉነ፡ ገሃደ፡ ዘእልብነ፡ አበ
ሳ፡ እንዘ፡ ሰብአ፡ ሮሜ፡ ንሕነ፡ ወሞቅሑነ፡ ወይእዜ፡ ጽሚሚተ፡ ያወፅኡነ፡ አበይነ፡
38 ይምጽኡ፡ ለሊሆሙ፡ ያውፅኡነ።፡ ወነገርዎሙ፡ ወዓሊሆሙ፡ ለመኳንንት፡ ዘነገሩ፡
ወፈርሁ፡ መኳንንት፡ ሰሚዖሙ፡ ከመ፡ ሰብአ፡ ሮሜ፡ እሙንቱ።፡

36 *Et nuntiavit cuſtos carceris Paulo et Silæ, quòd miſiſſent Judices dimittere eos: et nunc igitur, ite in pace.* 37 *Et dixerunt; Flagellaverunt nos publicè, non habentes crimen, quum Romani ſimus, et vinxerunt nos, et nunc clàm exire nos facient? nolumus: veniant ipſi ut exire nos faciant.* 38 *Et renuntiârunt miniſtri eorum judicibus, quæ dixiſſe: : et timuerunt judices audientes quòd Romani eſſent.*

Verſio VULGATA LATINA.

36 Nuntiavit autem cuſtos carceris verba hæc Paulo; Quia miſerunt magiſtratus ut dimittamini: nunc igitur exeuntes, ite in pace. 37 Paulus autem dixit eis; Cæſos nos publicè, indemnatos, homines Romanos miſerunt in carcerem, & nunc occultè nos ejiciunt? Non itá: ſed veniant, 38 Et ipſi nos ejiciant. Nuntiaverunt autem magiſtratibus lictores verba hæc. Timuerúntque audito quòd Romani eſſent: 39 Et venientes deprecati ſunt eos, & educentes rogabant ut egrederentur de Urbe. 40 Exeuntes autem de carcere, introierunt ad Lydiam: & viſis fratribus conſolati ſunt eos, & profecti ſunt.

CAP. XVII.

1 Cum autem perambulâſſent Amphipolim, & Apolloniam, venerunt Theſſalonicam, ubi erat ſynagoga Judæorum. 2 Secundùm conſuetudinem autem Paulus introivit ad eos, & per ſabbata tria diſſerebat eis de Scripturis, 3 Adaperiens & inſinuans quia Chriſtum oportuit pati, & reſurgere à mortuis: & quia hic eſt Jeſus Chriſtus, quem ego annuntio vobis. 4 Et quidam ex eis crediderunt, & adjuncti ſunt Paulo & Silæ, & de colentibus Gentilibúſque multitudo magna, & mulieres nobiles non paucæ. 5 Zelantes autem Judæi, aſſumentéſque dè vulgo viros quoſdam malos, & turbâ factâ, concitaverunt civitatem: & aſſiſtentes domui Jaſonis quærebant eos producere in populum. 6 Et cùm non inveniſſent eos, trahebant Jaſonem & quoſdam fratres ad principes civitatis, clamantes; Quoniam hi, qui Urbem concitant, & huc venerunt, 7 Quos ſuſcepit Jaſon, & hi omnes contra decreta Cæſaris faciunt, regem alium dicentes eſſe, Jeſum. 8 Concitaverunt autem plebem, & principes civitatis audientes hæc. 9 Et acceptâ ſatisfactione à Jaſone, & à cæteris, dimiſerunt eos. 10 Fratres verò confeſtim per noctem dimiſerunt, Paulum & Silam in Berœam. Qui cùm veniſſent in ſynagogam Judæorum introierunt. 11 Hi autem erant nobiliores eorum, qui ſunt Theſſalonicæ, qui ſuſceperunt verbum cum omni aviditate, quotidiè ſcrutantes Scripturas, ſi hæc ita ſe haberent.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

36 * فخبر بولص بهذه الاقوال حافظ الحبس * ان القواد قد ارسلوا يامرون باطلاقكما * فاخرجا
37 الان واذهبا بسلام * فقال لهم بولص * ضربونا لدى الخلق جهرا * ونحن رجلان روميان
لا تبعة علينا لم نجترم ذنبا * وطردونا في الحبس * والان يخرجونا سرا * ما يكون هذا * بل
38 يجيئون هم فيخرجونا * فاخبر اصحاب المقارع للقواد بهذه الاقوال * فخشيوا اذا سمعوا انهما روميين *
39 * وجاووا واعتذروا اليهما * ولاطفوهما * واخرجوهما * وسالوهما ان يخرجا من المدينة *
40 * قراة الاثنين السابع والثلثين من الفصح المقدس * فاذا خرجا من الحبس
1 دخلا عند لدية * وابصرا الاخوة وعزياهم * الفصل السابع عشر * وخرجا يطوفان
جايلين مدينة امفيبولس وابولونياس * واقبلا الي تسالونيكي * حيث مركز اليهود ومجمعهم *
2 * فدخل بولص اليهم على مالوف عادته * وخاطبهم ثلثة سبوت يفاوضهم من الكتب *
3 * واتيا لهم معانيها وجاليا معتاصها * قايلا ان المسيح كان يجب ان يالم ويقوم من الموتي *
4 وان هذا هو يسوع المسيح * الذي انا ابشركم به * وان قوم منهم اذعنوا له * وحصلوا
في حوز بولص وسيلا * وكثير وافر ليست باليسير من اليونانيين العابدين * والنساء
5 المقدمات في المدينة * فتناولوا اليهود الذين لا يذعنون * قوما من السوقة * رجالا اشرارا
خبثاء * واجتمعوا جمعا * واهاجوا فتنة في المدينة * ثم وقفوا بمنزل ياصون طالبين
6 الرسولين ليحضروهما الي الجمع * واذ لم يجدوهما سحبوا ياصون وقوما من الاخوة الي
7 روساء المدينة * وهتفوا ان الذين قد افسدا المسكونة قد حضرا هاهنا * واضافهما ياصون *
8 وهولاء كلهم يعملون ما يضاد قيصر * قايلين ان ايسوع ملك اخر * فاهاجوا الجمع * فاذ سمع
9 هذه الاقوال روساء المدينة * اخذوا ضمينا من ياصون ومن الباقين واطلقوهم * ثم *
10 * ثم ان الاخوة في الحين جهزوا بولص وسيلا بالليل الي حلب الغربية * ولما اقبلوا اليها ذهبا الي
11 مجمع اليهود * وهولاء كانوا اشرف جنسا من جميع الذين بتاصالونيكية * وهم الذين قبلوا
اقوال الكرازة بكل النشاط * وكانوا كل يوم يتصفحون الكتب ان كانت هذه الاقوال فيها هكذا *

36 *Retulit ergò Paulo huiuſmodi ſermones cuſtos carceris, quòd ſcilicet duces miſiſſent præcipientes dimiſſionem veſtram: egredimini igitur modò, & abite in pace.* 37 *Inquit eis Paulus, Flagellârunt nos coram populo publicè, cùm ſimus uterque homines Romani noxâ expertes, quique nullum crimen perpetravimus, & conjecerunt nos in carcerem: & modò ejiciant nos occultè? Non fiet hoc, ſed venient ipſi, educéntque nos.* 38 *Retulerunt ergò flagelliferi ducibus ſermones iſtos, qui extimuerunt cùm audiſſent eos eſſe Romanos.* 39 *Et venientes excuſârunt ſe apud ipſos, & blanditi ſunt eis, & rogârunt eos ut egrederentur è civitate.*

Lectio feriæ ſecundæ, trigeſimæ ſeptimæ *diei* infra Paſcha ſacroſanctum.

40 *Egreſſi itaque è carcere, introierunt apud Lydiam, & viderunt fratres, & conſolâti ſunt eos.*

CAP. XVII.

1 *Et exeuntes peragrabant, obeuntes urbem Amphipolim & Apolloniam, & venerunt Theſſalonicam, ubi erat diverſorium & ſynagoga Judæorum.* 2 *Ingreſſúſq; ad eos Paulus pro ſolito more ſuo, allocutus eſt eos tribus ſabbathis, verba faciens eis è Scripturis,* 3 *Aperiens illis ſenſus earum, & pandens arcana: dicens oportuiſſe Chriſtum pati, & reſurgere à mortuis: & hunc eſſe Jeſum Chriſtum quem ego annuntio vobis.* 4 *Et verò quidam ex eis obtemperârunt illi, & ſteterunt à partibus Pauli & Silæ, & multitudo copioſa haud exigua Græcorum religioſorum, mulieréſq; primariæ in urbe.* 5 *Judæi autem qui non paruerant, aſſumſerūt quoſdam nundinarios, homines peſſimos ac flagitioſos, qui ſimul conſtipati excitârunt ſeditionem in urbe: deindè circumſteterunt domui Jaſonis poſtulantes duos illos Apoſtolos, ut ſiſterent eos coram populo.* 6 *Et cùm non repeiſſent eos, traxerunt Jaſonem & quoſdam ex fratribus ad principes urbis: & exclamârunt, Qui orbem terrarum commoverunt, huc ſe contulêre:* 7 *Et Jaſon excepit eos. Hi autem omnes faciunt quod contrarium eſt Cæſari, dicentes Jeſum eſſe alium regem:* 8 *Adeóq; concitârunt plebem. Et cùm audiſſent hos ſermones principes urbis,* 9 *Acceperunt ſponſorem à Jaſone & à cæteris, & dimiſerunt illos.* Hucuſque. 10 *Tum fratres illicò emiſerunt Paulum & Silam noctu in Alepum Occidentalem: qui cùm eò deveniſſent, abierunt ad ſynagogam Judæorum.* 11 *Et hi quidem erant nobiliores genere omnibus iis qui erant Theſſalonicæ: iidémq; ſunt qui receperunt ſermones prædicationis omni cum promptitudine: & ſingulis diebus pervolvebant Scripturas, an iſti ſermones ita continerentur in eis.*

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

39 ወመጽኡ፡ ወአስተብቍዕዎሙ፡ ይፃኡ፡ እምብሔሮሙ።፡ ወወፂአሙ፡ እሞቅሕ፡ ቦኡ፡
40 ሊድያ፡ ወረከቡ፡ቢጾሙ፡ ወመሀርዎሙ፡ ወወፅኡ።፡
1 ገ፲ወ፯ ወሖሩ፡ እንፊጶል፡ወአጶሎንያ፡ወበጽሑ፡ተሰሎንቄ፡ኀቤ፡ቦ፡ ምኵራበ፡ አይሁድ።፡
2 ወቦአ፡ጳውሎስ፡ኀቤሆሙ፡በከመ፡ያለምድ፡ወነበረ፡ሠለስተ፡ሰናብተ፡ይትዋቀሥሙ፡ እመ
3 ጻሕፍት።፡ ይፌክር፡ ወያበጽሕ፡ ሎሙ፡ ከመ፡ ይትቀተል፡ ክርስቶስ፡ ወይትነሣእ፡ እ
ሙታን፡ ወከመ፡ ውእቱ፡ ክርስቶስ፡ ኢየሱስ፡ ዘአነ፡ ነገርኩክሙ።፡
በሰንበተ፡ አይሁድ።፡
4 ወቦ፡ እመውስቴቶሙ፡ እለ፡ አመኑ፡ ወተለውዎሙ፡ ለጳውሎስ፡ ወለሲላስ፡፡ ወብዙኃን፡
ቢጽ፡ ኅሩያን፡ ምእመናን፡እምአሕዛብ፡ወአንስትኒ፡ ወዐበይቶሙ፡ብዙኃን።፡
5 ሀ፬ ወቀንኡ፡ ዲቤሆሙ፡ ወአስተጋብኡ፡ ሰዕሌሆሙ፡ ሰብአ፡ መስዮጥ፡ ቢጽ፡ እኩያን፡
6 ወብዙኃ፡ሆከዋ፡ ለሀገር፡ ወደበዩ፡ቤተ፡ ኢያሶን፡ ወሐሠሠዎሙ፡ ኀበ፡ አሕዛብ።፡ ወኀ
ጢአሙ፡ ሰሐብዎ፡ ለኢያሶን፡ አብጽሕዎ፡ ኀበ፡ መኳንንት፡ እንዘ፡ ያአወይዉ፡ ወይቤሉ፡
7 እሉ፡ እሙንቱ፡ እለ፡ የሀውክዋ፡ ለሀገር፡ ወመጽኡ፡ ዝየ።፡ ወተወክፎሙ፡ ኢያሶን፡
8 ወይገብሩ፡ ሣዕሬተ፡ ወይፈጥሩ፡ ካልአ፡ ሕገ፡ ወይቤሉ፡ ኢየሱስ፡ ካልእ፡ ንጉሥ።፡
9 ወተሀውኩ፡ ሕዝብ፡ ወመኳንንት፡ ዘንተ፡ ሰሚዖሙ።፡ ወብዙኃ፡ ተኀልዩ፡
10 በእንተ፡ ኢያሶን፡ ወበእንተ፡ ቢጹ፡ ወኀደግዎሙ።፡ ወፈነውዎሙ፡ ቢጾሙ፡ በሌሊ
11 ት፡ ለጳውሎስ፡ ወለሲላስ፡ ውስተ፡ ቤርያ፡፡ ወቦኡ፡ ምኵራበ፡ አይሁድ።፡ ወእ
ሙንቱሰ፡ ይኄይሱ፡ እለ፡ ተሰሎንቄ፡ ወተወከፉ፡ ቃሎሙ፡ በኵሉ፡ ትፍሥሕ
ት፡፡ በሆሳዕና።፡
ወኵሎ፡ እሚረ፡ይሕሥሡ፡ በውስተ፡ መጻሕፍት፡ ለእመ፡ ከማሁ፡ ውእቱ።፡

39 *Et venerunt & rogaverunt eos ut exirent è regione eorum.* 40 *Et egreſſi à carcere intrârunt ad Lydiam, & invenerunt fratres eorum, & docuerunt eos, & egreſſi ſunt.*

CAP. XVII.

1 *Et profecti ſunt per Amphipolin & Apoloniam, & venerunt Theſſalonicam, ubi fuit ſynagoga Judæorum.* 2 *Et introivit Paulus ad eos, ſicut conſueverat, & manſit tria ſabbata diſſerens cum iis ex Scripturis,* 3 *Explicans, & præoccupans eos hac doctrina, quòd trucidaretur Chriſtus & ſuſcitaretur ex mortuis, & quòd fuit Chriſtus Jeſus quem ego annuntiavi vobis.* Sabbato Judæorum. 4 *Et fuerunt quidam ex illis qui crediderunt, & ſequuti ſunt Paulum & Silam, & multi fratres electi fideles ex Gentibus, & mulieres, & nobilium plures.* 5 *Et zelaverunt ſuper eos, & congregaverunt contra eos homines fori, fratres malos, & multùm perturbârunt civitatem, & adorti ſunt domum Jaſonis, & quæſiverunt eos apud populum.* 6 *Et quum non potuiſſent trahere eum, Jaſonem traxerunt ad judices, clamantes & dicentes; Hi ſunt qui perturbant civitatem, & venerunt huc.* 7 *Et ſuſcepit eos Jaſon, et faciunt ſeditionem, et fingunt aliam legem, et dicunt; Jeſus eſt alius rex.* 8 *Et conturbati ſunt populi et judices hoc audientes.* 9 *Et valdè ſoliciti fuerunt de Jaſone et de fratribus ejus, et dimiſerunt eos.* 10 *Et miſerunt fratres eorum in nocte Paulum et Silam in Berœam, et intrârunt ſynagogam Judæorum.* 11 *Et illi meliores erant iis qui erant Theſſalonicæ, et receperunt verbum eorum cum omni gaudio:*

Dominicâ Hoſanæ.

Et quotidie ſcrutabantur in Scripturis, ſi ita eſſet.

ΠΡΑ'ΞΕΙΣ ΤΩ͂Ν 'ΑΠΟΣΤΟ'ΛΩΝ. ΚΕΦ. ΚΒ'. Κϛ'.

Multi quidem ergò ex eis crediderunt, & Græcarum mulierum
12 Πολλοὶ μὲν οὖν ἐξ αὐτῶν ἐπίστευσαν, καὶ τῶν Ἑλληνίδων γυναικῶν τῶν
honestarum, & virorum non pauci. Cùm autem cognovissent ex Thes-
13 εὐσχημόνων, καὶ ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγοι. Ὡς δὲ ἔγνωσαν οἱ ἀπὸ τῆς Θεσ-
salonica Judæi, quia & in Beræa annuntiatum est à Paulo ver-
σαλονίκης Ἰουδαῖοι, ὅτι καὶ ἐν τῇ Βεροίᾳ κατηγγέλη ὑπὸ τοῦ Παύλου ὁ λό-
bum Dei, venerunt & illuc, concitantes turbas. Statim autem tunc
14 γος τοῦ Θεοῦ, ἦλθον κἀκεῖ, (ο) σαλεύοντες τοὺς ὄχλους. Εὐθέως δὲ τότε
Paulum dimiserunt fratres ire usque ad mare:
τὸν Παῦλον ἐξαπέστειλαν οἱ ἀδελφοὶ πορεύεσθαι (π) ὡς ἐπὶ τὴν θάλασσαν·
remanserunt autem hícque Silas & Timotheus ibi. At qui collocabant
15 (ρ) ὑπέμενον δὲ ὅ, τε Σίλας καὶ ὁ Τιμόθεος ἐκεῖ. Οἱ δὲ (σ) καθιστῶντες
Paulum, perduxerunt eum usque ad Athenas: & accipientes mandatum ad
τὸν Παῦλον, (τ) ἤγαγον αὐτὸν ἕως Ἀθηνῶν· καὶ λαβόντες ἐντολὴν πρὸς
Silam & Timotheum, ut quàm citissimè venirent ad illum, abierunt. In
16 τὸν Σίλαν καὶ Τιμόθεον, ἵνα ὡς τάχιστα ἔλθωσι πρὸς αὐτὸν, ἐξῄεσαν. Ἐν
autem Athenis expectante eos Paulo, incitabatur spiritus e-
δὲ ταῖς Ἀθήναις ἐκδεχομένου αὐτοὺς τοῦ Παύλου, παρωξύνετο τὸ πνεῦμα αὐ-
jus in ipso, videnti idololatram existentem civitatem. Disputabat quidem
τοῦ ἐν αὐτῷ, (υ) θεωροῦντι κατείδωλον οὖσαν τὴν πόλιν. Διελέγετο μὲν
igitur in synagoga Judæis, & colentibus, & in foro, per
17 οὖν ἐν τῇ συναγωγῇ τοῖς Ἰουδαίοις, καὶ τοῖς σεβομένοις, καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ, κατὰ
omnem diem ad contingentes. Quidam autem Epicureorum
18 πᾶσαν ἡμέραν πρὸς τοὺς παρατυγχάνοντας. Τινὲς δὲ (φ) τῶν Ἐπικουρείων
& Stoicorum philosophorum conjiciebant eo: & quidam dicebant;
(χ) καὶ τῶν Στοϊκῶν φιλοσόφων συνέβαλλον αὐτῷ· καί τινες ἔλεγον,
Quid utique vult seminator verborum hic dicere? hi autem, Peregrinorum dæmo-
Τί ἂν θέλοι ὁ σπερμολόγος οὗτος λέγειν; οἱ δὲ, Ξένων δαιμο-
niorum videtur annuntiator esse: quia Jesum & resurrectionem eis
νίων δοκεῖ καταγγελεὺς εἶναι· ὅτι τὸν Ἰησοῦν καὶ τὴν ἀνάστασιν (ψ) αὐτοῖς
annuntiabat. Apprehendentésque eum, ad Areopagum duxerunt,
εὐηγγελίζετο. Ἐπιλαβόμενοί τε αὐτοῦ, ἐπὶ τὸν Ἄρειον πάγον (ω) ἤγαγον, 19
dicentes; Possumus scire quæ nova hæc à te dicta doctri-
λέγοντες, Δυνάμεθα γνῶναι τίς ἡ καινὴ αὕτη ἡ ὑπὸ σοῦ λαλουμένη διδα-
na? Peregrina enim quædam infers in aures nostras. Volumus ergò
χή; Ξενίζοντα γάρ τινα εἰσφέρεις εἰς τὰς ἀκοὰς ἡμῶν. βουλόμεθα οὖν 20
scire, quid utique velint hæc esse. (Athenienses autem omnes & ad-
γνῶναι (α) τί ἂν θέλοι ταῦτα εἶναι. (Ἀθηναῖοι δὲ πάντες καὶ οἱ ἐπι- 21
venæ hospites, ad nihil aliud vacabant, quàm dicere aliquid & au-
δημοῦντες ξένοι, εἰς οὐδὲν ἕτερον (β) εὐκαίρουν, ἢ λέγειν τι (γ) καὶ ἀ-
dire novum.) Stans autem Paulus in medio Areopagi,
Κϛ΄ κούειν καινότερον.) Σταθεὶς δὲ (δ) ὁ Παῦλος ἐν μέσῳ τοῦ Ἀρείου πάγου, 22
ait; Viri Athenienses, per omnia quasi superstitiosiores vos aspicio.
ἔφη, Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατὰ πάντα ὡς δεισιδαιμονεστέρους ὑμᾶς θεωρῶ.
Præteriens enim & contemplans sacra vestra, inveni & aram
Διερχόμενος γὰρ καὶ ἀναθεωρῶν τὰ σεβάσματα ὑμῶν, εὗρον καὶ βωμὸν 23
in qua scriptum erat, Ignoto Deo: quem ergò ignorantes colitis, hunc ego
ἐν ᾧ ἐπεγέγραπτο, Ἀγνώστῳ Θεῷ· ὃν οὖν ἀγνοοῦντες εὐσεβεῖτε, τοῦτον ἐγὼ
annuntio vobis. Deus faciens mundum & omnia quæ in
καταγγέλλω ὑμῖν. Ὁ Θεὸς ὁ ποιήσας τὸν κόσμον καὶ πάντα τὰ ἐν
eo: hic cœli & terræ Dominus existens, non in manufactis tem-
αὐτῷ· οὗτος οὐρανοῦ καὶ γῆς (ε) Κύριος ὑπάρχων, οὐκ ἐν χειροποιήτοις να- 24
plis habitat: Nec à manibus hominum colitur, in-
οῖς κατοικεῖ· Οὐδὲ ὑπὸ χειρῶν (ζ) ἀνθρώπων θεραπεύεται, προσ- 25
digens aliquo: ipse dans omnibus vitam & inspirationem per
δεόμενός τινος· αὐτὸς διδοὺς πᾶσι ζωὴν καὶ πνοὴν (η) κατὰ
omnia:
πάντα·

MS. A. (ο) σαλεύοντες καὶ ταράσσοντες τοὺς (π) ἕως (ρ) ὑπέμενόν τε ὅ, τε (σ) καθιστάνοντες (τ) ἤγαγον ἕως (υ) θεωροῦντος (φ) καὶ τῶν (χ) καὶ Στοϊκῶν (ψ) εὐηγγελίζετο αὐτοῖς. (ω) ἦγον, (α) τίνα θέλει (β) ηὐκαίρουν, (γ) ἢ ἀκούειν τι καινότερον.)
(δ) Παῦλος (ε) ὑπάρχων Κύριος, (ζ) ἀνθρωπίνων (η) καὶ τὰ πάντα·

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

12 * ܘܣܓܝܐܐ ܡܢܗܘܢ ܗܝܡܢܘ ܘܐܦ ܡܢ ܝܘܢܝܐ ܓܒܪܐ ܣܓܝܐܐ ܘܢܫܐ ܝܕܝܥܬܐ܀
13 * ܘܟܕ ܝܕܥܘ ܝܗܘܕܝܐ ܕܡܢ ܬܣܠܘܢܝܩܐ ܕܐܬܟܪܙܬ ܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ ܡܢ ܦܘܠܘܣ ܒܒܪܘܐ ܡܕܝܢܬܐ ܐܬܘ ܐܦ ܠܬܡܢ܂ ܘܠܐ ܫܠܝܘ ܡܢ ܕܢܙܝܥܘܢ ܘܢܕܠܚܘܢ ܠܥܡܐ܀
14 * ܘܦܘܠܘܣ ܫܠܚܘܗܝ ܐܚܐ ܕܢܐܙܠ ܠܝܡܐ܂ ܘܦܫܘ ܒܗ ܒܗܝ ܡܕܝܢܬܐ ܫܝܠܐ ܘܛܝܡܬܐܘܣ܀

* ܫܘ ܕܚܕܒܫܒܐ ܕܐܪܒܥܐ ܕܒܬܪ ܩܝܡܬܐ * ܡܛ *

15 * ܘܐܝܠܝܢ ܕܠܘܝܘܗܝ ܠܦܘܠܘܣ ܐܬܘ ܥܡܗ ܥܕܡܐ ܠܐܬܢܘܣ ܡܕܝܢܬܐ܂ ܘܟܕ ܢܦܩܘ ܡܢ ܠܘܬܗ ܢܣܒܘ ܡܢܗ ܐܓܪܬܐ ܠܘܬ ܫܝܠܐ ܘܛܝܡܬܐܘܣ ܕܒܥܓܠ ܢܐܬܘܢ ܠܘܬܗ܀
16 * ܟܕ ܕܝܢ ܦܘܠܘܣ ܡܣܟܐ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܒܐܬܢܘܣ܂ ܐܬܚܡܬ ܒܪܘܚܗ ܟܕ ܚܙܐ ܕܟܠܗ ܡܕܝܢܬܐ ܡܠܝܐ ܦܬܟܪܐ܀
17 * ܘܡܬܟܬܫ ܗܘܐ ܒܟܢܘܫܬܐ ܥܡ ܝܗܘܕܝܐ ܘܥܡ ܐܝܠܝܢ ܕܕܚܠܝܢ ܠܐܠܗܐ܂ ܘܒܫܘܩܐ ܥܡ ܐܝܠܝܢ ܕܦܓܥܝܢ ܗܘܘ ܒܗ ܟܠܝܘܡ܀
18 * ܘܐܦ ܦܝܠܣܘܦܐ ܣܓܝܐܐ ܕܡܢ ܝܘܠܦܢܐ ܕܐܦܝܩܘܪܘܣ ܘܐܚܪܢܐ ܕܡܬܩܪܝܢ ܐܣܛܘܝܩܐ ܡܬܟܬܫܝܢ ܗܘܘ ܥܡܗ܂ ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܐܢܫܝܢ ܡܢܗܘܢ ܡܢܐ ܨܒܐ ܗܢܐ ܠܩܛ ܡܠܐ ܠܡܐܡܪ܂ ܘܐܚܪܢܐ ܐܡܪܝܢ ܕܥܠ ܐܠܗܐ ܢܘܟܪܝܐ ܡܟܪܙ܂ ܡܛܠ ܕܝܫܘܥ ܘܩܝܡܬܗ ܡܣܒܪ ܗܘܐ ܠܗܘܢ܀
19 * ܘܐܚܕܘܗܝ ܘܐܝܬܝܘܗܝ ܠܒܝܬ ܕܝܢܐ ܗܘ ܕܡܬܩܪܐ ܐܪܝܘܣ ܦܓܘܣ܂ ܟܕ ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܡܫܟܚܝܢܢ ܠܡܕܥ ܡܢܘ ܗܢܐ ܝܘܠܦܢܐ ܚܕܬܐ ܕܐܢܬ ܡܟܪܙ܀
20 * ܡܠܐ ܓܝܪ ܢܘܟܪܝܬܐ ܡܫܡܥ ܐܢܬ ܠܐܕܢܝܢ܂ ܘܨܒܝܢܢ ܠܡܕܥ ܡܢܐ ܐܢܝܢ ܗܠܝܢ܀
21 * ܐܬܢܝܐ ܕܝܢ ܟܠܗܘܢ ܘܐܝܠܝܢ ܕܐܬܝܢ ܠܬܡܢ ܢܘܟܪܝܐ܂ ܠܐ ܠܡܕܡ ܐܚܪܢ ܡܬܦܢܝܢ ܗܘܘ܂ ܐܠܐ ܠܡܐܡܪ ܘܠܡܫܡܥ ܡܕܡ ܚܕܬ܀

* ܫܘ ܕܚܕܒܫܒܐ * ܕܗ * ܒܬܪ ܩܝܡܬܐ * ܢ *

22 * ܘܟܕ ܩܡ ܦܘܠܘܣ ܒܐܪܝܘܣ ܦܓܘܣ ܐܡܪ܂ ܓܒܪܐ ܐܬܢܝܐ܂ ܚܙܐ ܐܢܐ ܠܟܘܢ܂
ܕܒܟܠܡܕܡ ܝܬܝܪܐܝܬ ܕܚܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܫܐܕܐ܀
23 * ܟܕ ܡܗܠܟ ܗܘܝܬ ܓܝܪ ܘܚܙܐ ܗܘܝܬ ܒܝܬ ܕܚܠܬܗܘܢ ܕܝܠܟܘܢ܂ ܐܫܟܚܬ ܥܠܘܬܐ ܚܕܐ ܕܟܬܝܒ ܗܘܐ ܥܠܝܗ܂ ܠܐܠܗܐ ܟܣܝܐ܂ ܠܗܢܐ ܗܟܝܠ ܕܟܕ ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܗ ܕܚܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܗ܂ ܗܘ ܗܢܐ ܐܢܐ ܡܟܪܙ ܐܢܐ ܠܟܘܢ܀
24 * ܐܠܗܐ ܓܝܪ ܕܥܒܕ ܥܠܡܐ ܘܟܠ ܕܐܝܬ ܒܗ܂ ܘܗܘܝܘ ܡܪܐ ܕܫܡܝܐ ܘܕܐܪܥܐ܂ ܠܐ ܥܡܪ ܒܗܝܟܠܐ ܕܥܒܕ ܐܝܕܝܐ܀
25 * ܘܠܐ ܡܫܬܡܫ ܡܢ ܐܝܕܝ ܒܢܝܢܫܐ܂ ܘܠܐ ܣܢܝܩ ܠܡܕܡ܂ ܡܛܠ ܕܗܘ ܝܗܒ ܠܟܠܢܫ ܚܝܐ ܘܢܦܫܐ܀

Porrò multi ex eis crediderunt, ac similiter quoque ex Græcis viri plurimi, & fœminæ percelebres. 12 Quum autem cognoverunt Judæi illi Thessalonicenses sermonem Dei prædicatum esse à Paulo Berœæ urbis, venerunt etiam illuc: nec quieverunt quin commoverent & concitarent plebem. 13 Paulum itaque emiserunt fratres ut descenderet ad mare. Commorati sunt autem in illa urbe Sila & Timotheus. 14

Dominicâ IV. post resurrectionem. 49.

Cæterùm illi qui deduxerunt ipsum Paulum, venerunt cum eo ad usque Athenas urbem: quumque egrederentur ab eo, acceperunt ab eo literas ad Silam & Timotheum, ut quamprimùm ad ipsum proficiscerentur. 15 Ipse verò Paulus quum præstolaretur eos Athenis, mœrore afficiebatur in spiritu suo, conspiciens totam urbem refertam idolis. 16 Colloquebatur autem in synagoga cum Judæis, iisque qui Deum reverebantur, & in platea quotidie cum quibuslibet obviis. 17 Quinetiam philosophi ex dogmate Epicuri, aliique qui vocantur Stoici, disceptabant cum eo: & unusquisque ex eis dicebant; Quid vult iste collector verborum? Alii verò dicebant; Deos alienos prædicat: quia Jesum & resurrectionem ipsius prædicabat eis. 18 Itaque prehenderunt eum, adduxerúntque in Senatum qui vocatur Areopagus, dicentes ei; Possumúsne scire quænam sit hæc doctrina nova quam prædicas? 19 Verba enim extranea disseminas in aures nostras: volumúsque scire quid hæc sibi velint. 20 Porrò Athenienses omnes, iique qui illuc veniebant alienigenæ, nulli alii rei vacabant, nisi ad dicendum & audiendum aliquid novi. 21

Dominicâ V. post resurrectionem, 50.

Quumque staret Paulus in Areopago, dixit; Viri Athenienses, video vos per omnia nimios esse in cultu dæmonum. 22 Quum perlustrarem & conspicarer ædem deorum vestrorum, nactus sum aram quandam, cui inscriptum erat, DEI RECONDITI. Hunc igitur quem ignorantes colitis, hunc ipsum annuntio vobis. 23 Deus enim qui condidit mundum, & quicquid in eo est, quíque Dominus est cœli & terræ, in templis manufactis non habitat. 24 Nec ei ministratur per manus hominum, nulliúsque rei indiget, quippe qui tribuerit omnibus vitam & animam. 25

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

12 ወብዙኃን ፡ እምውስቴቶሙ ፡ እለ ፡ አምኑ ፡ ወአንስተ ፡ አረሚ ፡ ኄራት ፡ ብዙ
13 ኃት ፡ ወዕደው ፡ አኮ ፡ ኅዳጠን፡፡ ወአእሚሮሙ ፡ አይሁድ ፡ እለ ፡ ተሰሎንቄ ፡
ከመ ፡ መሀረ ፡ ጳውሎስ ፡ ቃለ ፡ እግዚአብሔር ፡ በቤርያ ፡ መጽኡ ፡ ዝየኒ ፡ ወሆኩ
14 ወሙ ፡ ለአሕዛብ፡፡ ወፈነውዎ ፡ ለጳውሎስ ፡ ቢጹ ፡ ሶቤሃ ፡ ወአብጽሕዎ ፡ መ
ንገለ ፡ ባሕር ፡ ወነበሩ ፡ ሲላስ ፡ ወጢሞቴዎስ ፡ ህየ፡፡

Et multi fuerunt ex illis qui crediderunt, & mulieres Gentiles bonæ multæ, & viri non pauci. 12 *Et quum cognovissent Judæi Thessalonicenses, quòd docuisset Paulus verbum Dei in Beræa, venerunt illuc etiam, & perturbarunt populum.* 13 *Et emiserunt Paulum fratres ejus statim, & adduxerunt eum ad mare, & manserunt Silas & Timotheus ibi.* 14

Versio VULGATA LATINA.

12 Et multi quidem crediderunt ex eis, & mulierum Gentilium honestarum, & viri
13 non pauci. Cùm autem cognovissent in Thessalonica Judæi, quia & Berœæ
prædicatum est à Paulo verbum Dei, venerunt & illuc commoventes & tur-
14 bantes multitudinem. Statímque tunc Paulum dimiserunt fratres, ut iret us-
15 que ad mare: Silas autem & Timotheus remanserunt ibi. Qui autem dedu-
cebant Paulum, perduxerunt eum usque Athenas, & accepto mandato ab
eo ad Silam & Timotheum, ut quàm celeriter venirent ad illum, profecti
16 sunt. Paulus autem cùm Athenis eos expectaret, incitabatur spiritus ejus in
17 ipso, videns idololatriæ deditam civitatem. Disputabat igitur in synagoga
cum Judæis, & colentibus, & in foro, per omnes dies, ad eos qui aderant.
18 Quidam autem Epicurei, & Stoici philosophi disserebant cum eo, & qui-
dam dicebant; Quid vult seminiverbius hic, dicere? Alii verò; Novo-
rum dæmoniorum videtur annuntiator esse: quia Jesum, & resurrectionem
annuntiabat eis. Et apprehensum eum ad Areopagum duxerunt, dicentes; Pos- 19
sumus scire quæ est hæc nova, quæ à te dicitur, doctrina? Nova enim quæ- 20
dam infers auribus nostris: Volumus ergò scire quidnam velint hæc esse.
(Athenienses autem omnes, & advenæ hospites, ad nihil aliud vacabant, nisi 21
aut dicere, aut audire aliquid novi.) Stans autem Paulus in medio Areopagi, 22
ait; Viri Athenienses per omnia quasi superstitiosiores vos video. Præteriens 23
enim, & videns simulachra vestra, inveni & aram, in qua scriptum erat;
IGNOTO DEO. Quod ergò ignorantes colitis, hoc ego annuntio vobis.
Deus, qui fecit mundum, & omnia quæ in eo sunt, hic cœli & terræ cùm sit Do- 24
minus, non in manufactis templis habitat, Nec manibus humanis colitur indi- 25
gens aliquo, cùm ipse det omnibus vitam, & inspirationem, & omnia:

Versio ARABICA cùm Interpretatione LATINA.

12 * وكثيرون منهم آمنوا * ومن النساء اليونانيات الممدوح زيهن * ورجال ليسوا قليلين *
13 * فلما عرف اليهود الذين من تاسالونيكية * ان وفي حلب الغربية قد بشر بولص كلام
الله * اقبلوا الي هناك * فزعزعوا اذهان الجميع * فللحين ارسل الاخوة حينئذ بولص 14
كانه منطلق الي البحر * ولبث هناك سيلا وتيموثاوس * والذين صحبوا بولص ساروا به الي 15
مدينة اثينا، واخذوا منه وصية الي سيلا وتيموثاوس ان يذهبا اليه سريعا * وودعوه وعادوا *

* قراءة لعيد القديس ديونيسيوس * ثلثة من تشرين الاول * نو *

16 * واذ كان ينتظرهما في مدينة اثينا * احتد روحه في ذاته اذ عاين المدينة كلها مملية
بالاصنام * وطفق يخاطب العباد واليهود في المجمع * ويفاوض في السوق في كل يوم لمن 17
يصادفه هناك * فطايفة في اشياع ابيقورس * ومن فلاسفة الرواق وافقوا معتقده * وطايفة 18
منهم قالوا * ماذا يوثر ان يقول هذا المتصيد الاقوال * وقوم منهم قالوا نظن انه يكون
نذيرا بجن غرباء * لانه كان يبشرهم بيسوع وبالانبعاث من الموتي *

* ليوم الثلثا الثالث وثلاثين من الفصح * ثم اخذوه وجاووا به الي فقيه العلماء 19
وقاضيهم قايلين * ايمكننا ان نعرف ما هو هذا التعليم الجديد الذي تتكلم به * لانك 20
تسورد الي مسامعنا امرا مستغربا * فنحن موثرون اذا ان نعرف ماذا عسا تكون هذه الاقوال *
21 * لان اهل اثينا كلهم والغرباء الصادرين عنها ما يتفرغون لشي اخر * الا يتكلمون قولا
جديدا * ويسمعون لفظا غريبا * فلما وقف بولص في وسط مجلس قضاة العلماء * نز * قال ايها 22
الرجال اهل اثينا اراكم علي ساير الاحوال ترهبون الجن * لانني في اجتيازي وتبصري في 23
معبوداتكم وجدت دكة مكتوب فيها * للاله الذي لا يعرف * فالذي تحسدون التعبد له
وما تعرفونه * به ابشركم انا * الاله الذي خلق العالم وساير البرايا التي فيها وهو رب 24
السماء والارض * ما يسكن في الهياكل التي تعملها الايادي * ولا يحتاج ان تخدمه ايادي 25
الناس * وهو يعطي ساير البرايا في كل صقع الحياة والنسمة *

Et multi ex eis crediderunt, nec non mulieribus Græcis probatorū morum, et viri non pauci. 12 *Cùm autem cognovissent Judæi Thessalonicenses quòd etiā in Alepo Occidentali jam annuntiasset Paulus verbum Dei, venerunt illuc, et moverunt animos turbæ.* 13 *Quapropter tunc statim miserunt fratres Paulum, quasi ad mare perrecturum: remanseruntque ibi Sila et Timotheus.* 14 *Et qui comitati fuerant Paulum, deduxerunt eum ad urbem Athenarum: et accipientes ab eo mandatum ad Silam ac Timotheum ut quamprimùm ad eum se conferrent, valedixerunt ei, et reversi sunt.* 15

Lectio festivitatis Sancti Dionysii, quæ occurrit die tertiâ Octobris.

Cùm autem utrunque expectaret in urbe Athenarum, excanduit spiritus ejus in semetipso, videns totam civitatem plenam idolis. 16 *Cœpitque colloqui cum religiosis & Judæis in synagoga, & sermonem habere in vico singulis diebus ad eos quos illic offendebat:* 17 *Ita ut quidam inter sectatores Epicuri, & ex philosophis Stoicis, consenserint opinioni ipsius: quidam verò ex eis dixerint, Quid vult dicere hic sermonum venator? alii autem dixerint, Existimamus eum esse prædicatorem dæmonum alienorum: quòd annuntiaret eis Jesum, & resurrectionem à mortuis.* 18

Pro feria tertia, trigesimo tertio die post Pascha.

Proindè apprehensum eum, duxerunt ad peritissimum & judicem doctorum, dicentes; Possumúsne scire quæ sit ista nova doctrina quam refers? 19 *Tu enim ingeris auribus nostris rem peregrinam, adeóque scire volumus quidnam tandem sint hi sermones.* 20 *Nam cives Athenarum omnes, & advenæ eò confluentes, ad nihil aliud vacabant, nisi ad novum aliquod verbum dicendum, & sermonem peregrinum audiendum.* 21 *Cùm ergò stetisset Paulus in medio consessu judicum doctissimorum, ait; O viri Athenienses, video vos quibuscunque modis dæmona verentes.* 22 *Præteriens enim, & contemplans cultus vestros, inveni titulum quendam in quo inscriptum erat, Deo qui ignoratur. Quem ergò rectè colitis, & tamen ignoratis, eundem ego annuntio vobis.* 23 *Deus qui creavit orbem, cunctasque quæ in eo sunt creaturas, quique Dominus est cœli ac terræ, nequaquam habitat in templis quæ manibus construuntur:* 24 *Nec eget officio manuum hominum, cùm ipse tribuat omnibus creaturis ubique locorum vitam & halitum.* 25

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

በሰሙን ፡ ፋሲካ፡፡

15 ወእለ ፡ ተፈነው ፡ መርሆ ፡ ወአብጽሖ ፡ ለጳውሎስ ፡ እስከ ፡ አቴና ፡ ለአኮሙ ፡ ሲ
16 ላስ ፡ ወጢሞቴዎስ ፡ ከመ ፡ ፍጡነ ፡ ይተልውዎ፡፡ ወሖረ ፡ እንዘ ፡ ይጸንሖሙ ፡ ጳ
ውሎስ ፡ በአቴና ፡ ተምዕዐ ፡ መንፈሱ ፡ ሶበ ፡ ርእየ ፡ እንዘ ፡ ያጠዕው ፡ ኵሉ ፡ ሀገ
17 ር፡፡ ወይትዋቀሥሙ ፡ ለአይሁድ ፡ በምኵራብ ፡ ወበመሠያጥ ፡ ኵሎ ፡ አሚረ ፡
18 ለዘ ፡ ተደደቀ፡፡ ወቦ ፡ እምጠቢባን ፡ እለ ፡ ተአኀዝዎ ፡ ወመንፈቆሙስ ፡ ይቤሉ ፡
ምንተ ፡ ይፈቅድ ፡ ዝዘራኤ ፡ ነቢብ ፡ ትምህርተ ፡ አጋንንት ፡ ሐደስተ ፡ ይሜህር ፡ ወ
19 ይብል ፡ በስመ ፡ ኢየሱስ ፡ የሐይው ፡ ምውታን፡፡ ወወሰድዎ ፡ ቤተ ፡ አምላኮሙ ፡
20 ወይቤልዎ ፡ ንግረነ ፡ እስኩ ፡ ናእምር ፡ ትእምርተ ፡ ሐዲስ፡፡ ንፈቅድ ፡ ንሰማዕ ፡ ወን
21 ጠይቅ ፡ ምንት ፡ ውእቱ፡፡ ወሰብአ ፡ አቴና ፡ ይነግዱ ፡ ኵሎሙ ፡ ወበዕደ ፡ ትክዘ ፡ አል
ቦሙ ፡ ዘእንበለ ፡ ደእሙ ፡ አድምዖ ፡ ዘሐዲስ ፡ ወየሐሡ ፡ ዘይብሉ ፡ ወዘ ፡ ይነብ
ቡ፡፡
ሠጊ
22 ቆመ ፡ ጳውሎስ ፡ ማእከለ ፡ ቤተ ፡ አምላኮሙ ፡ ወይቤሎሙ ፡ አንትሙ ፡ ሰብአ ፡
23 አቴና ፡ እሬእየክሙ ፡ ተዐብዱ ፡ በኵሉ፡፡ ወበጺሕየ ፡ ዝየ ፡ ርኢኩ ፡ ጠዖታቲክሙ ፡
ምሥዋዕክሙ ፡ ኀበ ፡ ታመልኩ ፡ ወጽሑፍ ፡ ውስቴቱ ፡ መጽሐፍ ፡ ዘይብል ፡ ለዘ ፡ ኢ
ይትአመር ፡ አምላክ ፡ አንጽሑ ፡ ርእሰክሙ ፡ ናሁኬ ፡ ርእዩ ፡ ከመ ፡ ታእምሩ ፡ ዘታም
24 ልኩ፡፡ ወአንሰ ፡ እምህረክሙ ፡ ከመ ፡ ታመልኩ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዘገብረ ፡ ዓለመ ፡
ወኵሎ ፡ ዘውስቴቶሙ ፡ ዝውእቱ ፡ እግዚአ ፡ ኵሉ ፡ ሰማይ ፡ ወምድር ፡ ወኢይነብር ፡
25 ውስተ ፡ ዘገብረ ፡ እደ ፡ ሰብእ፡፡ ወኢይትፌወስ ፡ በእደ ፡ ሰብእ ፡ እጓለ ፡ እመሕያው ፡
ወውእቱ ፡ ይሁብ ፡ ለዘ ፡ ሰአሎ ፡ ነፍስ ፡ ሕይወት፡፡

Octavâ paschatis.

Et qui missi fuerant, ducere & adducere Paulum usque ad Athenas, misit eos ad Silam & Timotheum ut citò sequerentur eum. 15 *Et abiit expectans eos Paulus Athenis, & indignatus est spiritus ejus, quum videret idola colentem totam civitatem.* 16 *Et disputabat cum Judæis in synagoga & in foro quotidiè, cum iis qui obviàm venerunt ei.* 17 *Et fuerunt ex prudentibus qui apprehenderunt eum: & quidam eorum dixerunt, Quid vult hic seminator verborum doctrinæ dæmoniacæ novæ docere, & dicit, In nomine Jesu vivent mortui?* 18 *Et duxerunt eum in domum dei eorum, & dixerunt ei; Annuntia nobis usque dum cognoscamus doctrinam novam:* 19 *Volumus audire & cognoscere quænam sit.* 20 *Et viri Athenienses circumibant omnes eos: & aliam curam non habuerunt, nisi audire nova, & scrutari quæ dicerent & quæ loquerentur.* 21

Et stetit Paulus medio domûs dei eorum, & dixit iis; Vos viri Athenienses, conspicio vos insanire in omnibus. 22 *Et veniens ego huc, vidi simulachra vestra, & altare vestrum ubi colitis, et inscriptam ei scripturam dicentem; Ignoto Deo: purgate vosmetipsos: ecce igitur, videte, ut cognoscatis quem colatis.* 23 *Et ego docebo vos ut colatis Deum, qui fecit mundum & omnia quæ in eo sunt: hic est Dominus totius cœli & terræ, & non habitat in iis quæ fecit manus hominis:* 24 *Et non sanatur cum manibus hominum, & ipse dat ei qui rogaverit eum, animam vitæ.* 25

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. Κϛʹ. ΚΖʹ.

Fecitque ex uno *ſanguine* omne genus hominum inhabitare ſuper univerſam
26 Ἐποίησέ τε (θ) ἐξ ἑνὸς αἵματος πᾶν ἔθνος ἀνθρώπων κατοικεῖν (ι) ἐπὶ πᾶν
faciem terræ: definiens ſtatuta tempora, & terminos habitationis
τὸ πρόσωπον τῆς γῆς· ὁρίσας (κ) προτεταγμένους καιροὺς, καὶ τὰς ὁροθεσίας τῆς κατοικίας
eorum: Quærere *Dominum*, ſi fortè attrectent eum, & inveniant,
27 αὐτῶν· Ζητεῖν (λ) τὸν Κύριον, εἰ ἄραγε ψηλαφήσειαν αὐτὸν (μ) καὶ εὕροιεν,
quamvis non longè ab unoquoque noſtrûm *ſubſiſtentem.* In ipſo enim vivimus &
28 καίτοιγε οὐ μακρὰν ἀπὸ ἑνὸς ἑκάστου ἡμῶν ὑπάρχοντα. Ἐν αὐτῷ γὰρ ζῶμεν καὶ
movemur & ſumus: ſicut & quidam *apud vos* poëtarum dixerunt; Ipſius enim &
κινούμεθα καὶ ἐσμέν· ὡς καί τινες τῶν καθ' ὑμᾶς ποιητῶν εἰρήκασι, Τοῦ γὰρ καὶ
genus ſumus. Genus ergò *ſubſiſtentes* Dei, non debemus æſtimare, auro
29 γένος ἐσμέν. Γένος οὖν ὑπάρχοντες τοῦ Θεοῦ, οὐκ ὀφείλομεν νομίζειν, (ν) χρυσῷ
aut argento aut lapidi, ſculpturæ artis & cogitationis hominis, Divinum eſſe
ἢ ἀργύρῳ ἢ λίθῳ, χαράγματι τέχνης καὶ ἐνθυμήσεως ἀνθρώπου, τὸ Θεῖον εἶναι
ſimile. *Iſta* quidem *ergò* tempora hujus ignorantiæ deſpiciens Deus, nunc annuntiat
30 ὅμοιον. Τοὺς μὲν οὖν χρόνους τῆς ἀγνοίας ὑπεριδὼν ὁ Θεὸς, τὰ νῦν παραγγέλλει
hominibus *omnibus* ubique *pœnitere:* *Propter quod* ſtatuit diem in quo *futurus eſt*
31 τοῖς ἀνθρώποις (ξ) πᾶσι πανταχοῦ μετανοεῖν· (ο) Διότι ἔστησεν ἡμέραν ἐν ᾗ μέλλει
judicare habitatam in *juſtitia,* in viro quo ſtatuit, fidem præbens omnibus,
κρίνειν τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ, ἐν ἀνδρὶ ᾧ ὥρισε, πίστιν παρασχὼν πᾶσιν,
ſuſcitans eum à mortuis. *Audientes* autem reſurrectionē mortuorum, *hi* quidem irride-
32 ἀναστήσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. Ἀκούσαντες δὲ ἀνάστασιν νεκρῶν, οἱ μὲν ἐχλεύα-
bant, *hi* verò dixerunt; Audiemus te iterùm de hoc. Et ſic Paulus
33 ζον, οἱ δὲ εἶπον, Ἀκουσόμεθά (π) σου πάλιν περὶ τούτου. Καὶ οὕτως ὁ Παῦλος
exivit de medio eorum. Quidam verò viri adhærentes ei, crediderunt: in
34 ἐξῆλθεν ἐκ μέσου αὐτῶν. Τινὲς δὲ ἄνδρες κολληθέντες αὐτῷ, ἐπίστευσαν· ἐν
quibus & Dionyſius Areopagita, & mulier nomine Damaris, & alii cum eis.
οἷς καὶ Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης, καὶ γυνὴ ὀνόματι Δάμαρις, καὶ ἕτεροι σὺν αὐτοῖς.

CAP. XVIII. ιηʹ.

Poſt *autem* hæc egreſſus *Paulus* ab Athenis, venit *in* Corinthum.
ΚΖʹ (α) ΜΕτὰ δὲ ταῦτα χωρισθεὶς ὁ Παῦλος ἐκ τῶν Ἀθηνῶν, ἦλθεν εἰς Κόρινθον. 1
Et inveniens quendam Judæum nomine Aquilam, Ponticum genere, nuper
Καὶ εὑρών τινα Ἰουδαῖον ὀνόματι Ἀκύλαν, Ποντικὸν τῷ γένει, προσφάτως 2
venientem ab Italia, & Priſcillam *mulierem* ejus, (*propter ordinâſſe*
ἐληλυθότα ἀπὸ τῆς Ἰταλίας, καὶ Πρίσκιλλαν γυναῖκα αὐτοῦ, (διὰ τὸ διατεταχέναι
Claudium diſcedere omnes Judæos à Roma,) acceſſit eos.
Κλαύδιον χωρίζεσθαι πάντας τοὺς Ἰουδαίους (β) ἐκ τῆς Ῥώμης,) προσῆλθεν αὐτοῖς.
Et *propter* ejuſdem artis *eſſe,* manebat apud eos, & operabatur: (erant *enim*
Καὶ διὰ τὸ ὁμότεχνον εἶναι, ἔμενε παρ' αὐτοῖς, καὶ (γ) εἰργάζετο· (ἦσαν γὰρ 3
tabernaculi factores artem.) Diſputabat *autem* in ſynagoga per omne ſabba-
σκηνοποιοὶ (δ) τὴν τέχνην.) Διελέγετο δὲ ἐν τῇ συναγωγῇ κατὰ πᾶν σάββα- 4
tum, ſuadebâtque Judæis & Græcis. *Ut* autem veniſſent de Macedonia *hicque*
τον, ἔπειθέ τε Ἰουδαίους καὶ Ἕλληνας. Ὡς δὲ κατῆλθον ἀπὸ τῆς Μακεδονίας ὅ,τε 5
Silas & Timotheus, *conſtringebatur ſpiritu* Paulus, teſtificans
Σίλας καὶ ὁ Τιμόθεος, συνείχετο (ε) τῷ πνεύματι ὁ Παῦλος, διαμαρτυρόμενος
Judæis Chriſtum, Jeſum. *Oppoſitis* autem eis, & blaſphemantibus,
τοῖς Ἰουδαίοις τὸν Χριστὸν, Ἰησοῦν. Ἀντιτασσομένων δὲ αὐτῶν, καὶ βλασφημούντων, 6
excutiens veſtimenta, dixit ad eos; Sanguis veſter ſuper caput
ἐκτιναξάμενος τὰ ἱμάτια, εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Τὸ αἷμα ὑμῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν
veſtrum, mundus ego: *à nunc* ad gentes vadam. Et migrans indè,
ὑμῶν, καθαρὸς ἐγώ· ἀπὸ τοῦ νῦν εἰς τὰ ἔθνη πορεύσομαι. Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν, 7
intravit in domum cujuſdam nomine Juſti, colentis Deum, cujus domus
(ζ) ἦλθεν εἰς οἰκίαν (η) τινὸς ὀνόματι Ἰούστου, σεβομένου τὸν Θεὸν, οὗ ἡ οἰκία
erat conjuncta ſynagogæ.
ἦν (θ) συνομοροῦσα τῇ συναγωγῇ.

MS. A. (θ) ἐξ ἑνὸς πᾶν (ι) ἐπὶ παντὸς προσώπου (κ) προστεταγμένους (λ) τὸν Θεὸν, εἰ (μ) ἢ εὕροιεν, καίτοι οὐ (ν) χρυσίῳ ἢ ἀργυρίῳ (ξ) πάντας πανταχοῦ (ο) Καθότι (π) σου περὶ τούτου καὶ πάλιν. Οὕτως ΚΕΦ. ιηʹ. MS. A. (α) Μετὰ ταῦτα (β) ἀπὸ τῆς (γ) ἠργάζετο· (δ) τῇ τέχνῃ.) (ε) τῷ λόγῳ ὁ Παῦλος, διαμαρτυρόμενος εἶναι τὸν Χριστὸν, Ἰησοῦν. (ζ) εἰσῆλθεν (η) τινὸς Ἰούστου, (θ) συνομοροῦσα

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

26 * ܘܥܒܕ ܡܢ ܚܕ ܕܡܐ ܟܠܗ ܥܠܡܐ ܕܒܢܝܢܫܐ. ܕܢܗܘܘܢ ܥܡܪܝܢ ܥܠ ܐܦܝ ܟܠܗ ܐܪܥܐ.
ܘܦܪܫ ܙܒܢܐ ܒܦܘܩܕܢܗ. ܘܣܡ ܬܚܘܡܐ ܠܡܥܡܪܐ ܕܒܢܝܢܫܐ. * ܕܢܗܘܘܢ ܒܥܝܢ ܠܐܠܗܐ 27
ܘܢܒܨܘܢ. ܘܢܫܟܚܘܢܗ ܡܢ ܒܪܝܬܗ. ܡܛܠ ܕܐܦ ܠܐ ܗܘܐ ܪܚܝܩ ܡܢ ܟܠ ܚܕ
ܡܢܢ. * ܒܗ ܗܘ ܓܝܪ ܚܝܝܢܢ ܘܡܬܬܙܝܥܝܢܢ ܘܐܝܬܝܢ. ܐܝܟ ܕܐܦ ܐܢܫ ܡܢ ܚܟܝܡܐ 28
ܕܠܘܬܟܘܢ ܐܡܪ. ܕܡܢܗ ܗܘ ܓܢܣܢ. * ܐܢܫܐ ܗܟܝܠ ܕܓܢܣܗܘܢ ܡܢ ܐܠܗܐ ܗܘ. ܠܐ ܫܘܝܢܢ 29
ܠܡܣܒܪ ܕܠܕܗܒܐ ܐܘ ܠܣܐܡܐ. ܐܘ ܠܟܐܦܐ ܕܓܠܝܦܐ ܒܐܘܡܢܘܬܐ ܘܒܡܚܫܒܬܐ ܕܒܢܝܢܫܐ
ܕܡܐ ܐܠܗܘܬܐ. * ܙܒܢܐ ܓܝܪ ܕܛܥܝܘܬܐ ܐܥܒܪ ܐܠܗܐ. ܘܒܗܢܐ ܙܒܢܐ ܦܩܕ ܠܟܠܗܘܢ 30
ܒܢܝܢܫܐ. ܕܟܠ ܐܢܫ ܒܟܠ ܕܘܟ ܢܬܘܒ. * ܡܛܠ ܕܐܩܝܡ ܝܘܡܐ ܕܒܗ ܥܬܝܕ ܕܢܕܘܢ 31
ܠܗ ܠܐܪܥܐ ܟܠܗ ܒܟܐܢܘܬܐ. ܒܝܕ ܓܒܪܐ ܕܦܪܫ. ܘܐܗܦܟ ܟܠ ܐܢܫ ܠܗܝܡܢܘܬܗ. ܕܐܩܝܡ ܠܗ
ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ. * ܘܟܕ ܫܡܥܘ ܩܝܡܬܐ ܕܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ. ܐܢܫܝܢ ܡܢܗܘܢ ܡܡܝܩܝܢ ܗܘܘ. 32
ܘܐܢܫܝܢ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ. ܙܒܢܐ ܐܚܪܢܐ ܢܫܡܥܟ ܥܠ ܗܕܐ. * ܘܗܟܢܐ ܢܦܩ ܦܘܠܘܣ 33
ܡܢ ܒܝܢܬܗܘܢ. * ܘܐܢܫܝܢ ܡܢܗܘܢ ܐܬܢܩܦܘ ܠܗ ܘܗܝܡܢܘ. ܚܕ ܕܝܢ ܡܢܗܘܢ ܐܝܬܘܗܝ 34
ܗܘܐ ܕܝܘܢܘܣܝܘܣ. ܡܢ ܕܝܢܐ ܕܐܪܝܘܣ ܦܓܘܣ. ܘܐܢܬܬܐ ܚܕܐ ܕܫܡܗ ܕܡܪܝܣ. ܘܐܚܪܢܐ
ܥܡܗܘܢ.
* ܕܘܟܪܢܐ ܕܩܕ̈ܝܫܐ * ܢܐ * ܩܦܠܐܘܢ * ܫܠܡ * ܘܡܢ ܒܬܪ 1
ܗܠܝܢ ܢܦܩ ܦܘܠܘܣ ܡܢ ܐܬܢܘܣ. ܘܐܬܐ ܠܗ ܠܩܘܪܢܬܘܣ. * ܘܐܫܟܚ ܬܡܢ ܓܒܪܐ ܚܕ ܝܗܘܕܝܐ. 2
ܕܫܡܗ ܗܘܐ ܐܩܠܘܣ. ܕܡܢ ܐܬܪܐ ܗܘܐ ܕܦܢܛܘܣ. ܘܗܘ ܒܗ ܒܙܒܢܐ ܐܬܐ ܗܘܐ
ܡܢ ܐܬܪܐ ܕܐܝܛܠܝܐ. ܗܘ ܘܦܪܝܣܩܠܠܐ ܐܢܬܬܗ. ܡܛܠ ܕܦܩܕ ܗܘܐ ܩܠܘܕܝܘܣ ܩܣܪ.
ܕܢܦܩܘܢ ܟܠܗܘܢ ܝܗܘܕܝܐ ܡܢ ܪܗܘܡܐ. ܘܩܪܒ ܠܘܬܗܘܢ. * ܘܡܛܠ ܕܒܪ ܐܘܡܢܘܬܗܘܢ 3
ܗܘܐ. ܫܪܐ ܠܗ ܠܘܬܗܘܢ. ܘܦܠܚ ܗܘܐ ܥܡܗܘܢ. ܒܐܘܡܢܘܬܗܘܢ ܓܝܪ ܐܣܟܘܪ̈ܝܐ ܗܘܘ.
* ܘܡܡܠܠ ܗܘܐ ܒܟܢܘܫܬܐ ܒܟܠ ܫܒܐ. ܘܡܦܝܣ ܗܘܐ ܠܝܗܘܕܝܐ ܘܠܚܢܦܐ. * ܘܟܕ 4
ܐܬܘ ܗܘܘ ܡܢ ܡܩܕܘܢܝܐ ܫܝܠܐ ܘܛܝܡܬܐܘܣ. ܐܠܝܨ ܗܘܐ ܒܡܠܬܐ ܗܘ ܦܘܠܘܣ. 5
* ܡܛܠ ܕܩܝܡܝܢ ܗܘܘ ܠܘܩܒܠܗ ܝܗܘܕܝܐ ܘܡܓܕܦܝܢ ܗܘܘ. ܟܕ ܡܣܗܕ ܗܘܐ ܠܗܘܢ 6
ܕܝܫܘܥ ܗܘܝܘ ܡܫܝܚܐ. ܘܢܦܨ ܡܐܢܘܗܝ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܡܢ ܗܫܐ ܐܢܐ ܕܟܐ ܐܢܐ. ܐܙܠ
ܐܢܐ ܠܘܬ ܥܡܡܐ. * ܘܢܦܩ ܡܢ ܬܡܢ ܘܥܠ ܠܒܝܬܗ ܕܓܒܪܐ ܕܫܡܗ ܛܝܛܘܣ. 7
ܕܕܚܠ ܗܘܐ ܡܢ ܐܠܗܐ. ܘܒܝܬܗ ܢܩܝܦ ܗܘܐ ܠܟܢܘܫܬܐ.

Et ex uno ſanguine condidit totum mundum 26
hominum, ut degerent in ſuperficie univerſæ
terræ; & diſtinxit tempora decreto ſuo,
poſuítque terminos habitationis hominum.
Ut quærerent Deum, exquireréntque, & ab 27
ipſius creaturis invenirent eum: quando-
quidem non longè abeſt ab unoquoque no-
ſtrûm. In ipſo enim vivimus, movemur, 28
& ſumus: prout & quidam è ſapientibus
veſtris dixit, Ab eo eſt progenies noſtra.
Homines igitur quorum proſapia à Deo eſt, 29
non debemus exiſtimare auro, aut argento,
aut lapidi artificio & ſcientiâ humanâ ſcul-
pto, ſimile eſſe numen. Tempora igitur 30
erroris præterire fecit Deus: hoc autem tem-
pore præcipit omnibus hominibus, ut quili-
bet ubîque pœnitentiam agat. Quippe qui 31
ſtatuerit diem quo judicaturus eſt univerſam
terram cum æquitate, per virum quem de-
finiit, & reſtituit unumquemque hominem
ad fidem ejus, excitando ipſum à mortuis.
Audientes autem reſurrectionem à mortuis, 32
alii ſubſannabant, alii verò dicebant; Ali-
às te audituri ſumus hac de re. Et ita exiit 33
Paulus de medio eorum. Cæterùm quidam 34
ex eis ſeſe adjunxerunt ei, & crediderunt:
unus autem ex eis erat Dionyſius ex judici-
bus Areopagi, & mulier quædam nomine
Damaris, aliíque cum eis.

Commemoratione ſanctorum. 51.

CAP. XVIII.

Porrò quum Paulus diſceſſit Athenis, ve- 1
nit Corinthum. Et invenit illic virum 2
quendam Judæum, cui nomen erat Aculas:
qui quum eſſet ex regione Ponti, illo tem-
pore venerat ex regione Italiæ ipſe & Priſ-
cilla uxor ejus: quandoquidem edixerat
Claudius Cæſar, ut omnes Judæi Româ ex-
cederent; itaque acceſſit ad eos. Et quo- 3
niam ejuſdem erat cum ipſis artificii, diver-
ſatus eſt apud eos, & operabatur cum eis:
cæterùm in artificio ipſorum opifices ephip-
piorum erant. Verba autem faciebat in ſyn- 4
agoga omni ſabbatho, & perſuadebat tam
Judæis, quàm Ethnicis. Quum autem ve- 5
niſſent è Macedonia Sila & Timotheus, ſer-
mone preſſus erat ipſe Paulus, Quòd in- 6
ſurgerent in eum Judæi, atque blaſphema-
rent, quum teſtaretur eis Jeſum eſſe Chri-
ſtum: proindè excuſſis veſtibus ſuis dixit
eis; Poſthac mundus ſum, ego proficiſcor
ad Gentes. Itaque exiit illinc & ingreſſus 7
eſt ædes viri cujuſdam nomine Titi, qui qui-
dem Deum reverebatur: domus autem ejus
adhærebat ſynagogæ.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

26 ወገብረ ፡ ኵሎ ፡ ኅቡረ ፡ ወኵሎ ፡ አሕዛብ ፡ እጓለ ፡ እመሕያው ፡ ይነብሩ ፡ ዲበ ፡ ኵ
27 ሉ ፡ ገጸ ፡ ምድር ፡፡ ወሠርዐ ፡ ዕድሜሆሙ ፡ ወዐመታቲሆሙ ፡ መጠነ ፡ ይነብሩ ፡፡ በዘ ፡ ይ
ኅሥሥዎ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ለእመ ፡ ይረክብዎ ፡ ወያደምዕዎ ፡፡ ወኢኮነ ፡ ርሑቀ ፡
28 እምኔነ ፡ እምኵልነ ፡፡ እስመ ፡ ቦቱ ፡ ነሐዩ ፡ ወንሄሉ ፡ ወንትሐወስ ፡፡ ወሀ
29 ለው ፡ እምውስቴትክሙ ፡ እለ ፡ ይቤሉ ፡ ፈጠሮ ፡፡ እንዘ ፡ ዘመዱ ፡ ንሕነ ፡
እንከ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ኢይርቱዕ ፡ ናስተማስሎ ፡ በወርቅ ፡ ወበብሩር ፡ ወበእብን ፡
ዘኅረዮ ፡ ኬንያ ፡ በሕሊና ፡ እጓለ ፡ እመሕያው ፡ ኢይርቱዕ ፡ ናስተማስል ፡ መለኮቶ ፡፡

Et fecit omnia ſimul, & omnes gentes hominum habitabunt ſuper totam faciem ter- 26
ræ, & conſtituit tempora ſua, & annos ſuos etiam quamdiu habitabunt. In quibus 27
quærant Deum, ſi inveniant eum, & conſequantur eum: & non fuit longè ab unoquo-
que noſtrûm: Quia in eo vivimus, & ſumus, & movemur, & fuerunt ex vobis 28
qui dixerunt; Creavit eum. Quum ſimus igitur nos progenies Dei, non convenit 29
ut repræſentemus eum in auro & argento & in lapide, quæ elegit artifex in cogita-
tione hominum: non convenit inquam, *ut repræſentemus Divinitatem ſuam.*

Verſio VULGATA LATINA.

26 Fecítque ex uno omne genus hominum inhabitare ſuper univerſam faciem terræ,
27 definiens ſtatuta tempora, & terminos habitationis eorum, Quærere Deum, ſi for-
28 tè attrectent eum, aut inveniant, quamvis non longè ſit ab unoquoque noſtrûm. In
ipſo enim vivimus, & movemur, & ſumus: ſicut & quidam veſtrorum Poëtarum
29 dixerunt; Ipſius enim & genus ſumus. Genus ergò cùm ſimus Dei, non debemus
æſtimare auro, aut argento, aut lapidi, ſculpturæ artis, & cogitationis hominis, Di-
30 vinum eſſe ſimile. Et tempora quidem hujus ignorantiæ deſpiciens Deus, nunc an-
31 nuntiat hominibus ut omnes ubîque pœnitentiam agant, Eò quòd ſtatuit diem,
in quo judicaturus eſt orbem in æquitate, in viro, in quo ſtatuit, fidem præbens
32 omnibus, ſuſcitans eum à mortuis. Cum audiſſent autem reſurrectionem mortuo-
rum, quidam quidem irridebant, quidam verò dixerunt; Audiemus te de hoc ite-
33 rûm. Sic Paulus exivit de medio eorum. Quidam verò viri adhærentes ei,
34 crediderunt: in quibus & Dionyſius Areopagita, & mulier nomine Damaris, &
alii cum eis.

CAP. XVIII.

Poſt hæc egreſſus ab Athenis, venit Corinthum: Et inveniens quendam Ju- 1 2
dæum nomine Aquilam, Ponticum genere, qui nuper venerat ab Italia, & Pri-
ſcillam uxorem ejus, (eò quòd præcepiſſet Claudius diſcedere omnes Judæos à Ro-
ma) acceſſit ad eos. Et quia ejuſdem erat artis, manebat apud eos, & operaba- 3
tur: (erant autem ſcenofactoriæ artis.) Et diſputabat in ſynagoga per omne 4
ſabbatum, interponens nomen Domini Jeſu, ſuadebátque Judæis, & Græcis. Cùm 5
veniſſent autem de Macedonia Silas & Timotheus, inſtabat verbo Paulus, teſtifi-
cans Judæis eſſe Chriſtum Jeſum. Contradicentibus autem eis, & blaſphemanti- 6
bus, excutiens veſtimenta ſua, dixit ad eos; Sanguis veſter ſuper caput veſtrum:
mundus ego, ex hoc ad Gentes vadam. Et migrans indè, intravit in do- 7
mum cujuſdam, nomine Titi Juſti, colentis Deum, cujus domus erat conjun-
cta ſynagogæ.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

26 * الباري من دم واحد جميع امة الناس * ليسكن على كافة وجه الارض * ورتب للاوقات
27 المامون حدودا ومباني حدود سكناهم * فطفقوا يطلبون الرب * ان كان لعله يحس
28 عنه فيوجد * مع انه ليس بعيدا من كل واحد منا * لاننا به نحيا ونتحرك ونوجد * تم *
29 كما يذكر قوم من الشعراء المختصين بكم * لاننا في جنسه نحن * فاذا كنا جنس الله
فما سبيلنا ان نستشعر الذهب والفضة والحجر المنقوش بصناعة الانسان وفكره انه شبه
30 الجوهر الالهي * فاوقات الجهل وسنوات العداوة قد اصرف الله عنها * والان يوصي الناس
31 كلهم في كل صقع ان يتوبوا * لانه قد اوقف يوما فيه يزمع ان يدين المسكونة بالعدل *
32 بالرجل الذي اوعز اليه * ان يمنح كافة الناس الايمان * بانه قد اقامه من الموتى * فاذ
سمعوا انبعاث الموتى * بعضهم هزاوا بقوله * ومنهم قوم قالوا سنسمع منك عن هذا ايضا *
33 34 * فهكذا خرج بولص من بينهم * واناس لاصقوه وامنوا * الذين منهم ديونيسيوس
قاضي العلماء * وامراة اسمها داماريس * وقوم اخرون كثيرون معهما * تم *

* للقديس ديونيسيوس * يقرا في الحادي عشر من ايار * لتكوين مدينة القسطنطينية *

* الفصل الثامن عشر * * وبعد هذه الخطوب نحى بولص من اثينا الي قورنثوس * 1
2 * فوجد بها انسانا يهوديا اسمه اكيلا بنطي الجنس * ومنذ قريب ورد من ايطاليه الافرنجية *
وامراته برسكيلا * من اجل ان كلوديوس سارع في اخراج اليهود من رومية كلهم * فقدم معهم *
3 * ولانهما كانا صناعتهما نظير صناعة بولص * اقام معهما وكان يعمل * لانهما كانا يعملان الخيم
4 5 * واذ كان كل سبت يتكلم في الجمع استرجع يهودا ويونانيين كثيرين الي الامانة * نح * ولما انحدر
من ماكدونية سيلا وتيموثاوس * استحوذ الهم على روح بولص اذ كان يشهد لليهود بورود
6 المسيح * فلما لبثوا يقاومون ويجدفون نفض ثيابه وقال لهم * دمكم على راسكم * وانا طاهر
7 منه * منذ الان اذهب الي الامم * وانتقل من هناك وجاء الي منزل انسان اسمه تيطس بن
يوسطس عابد لله * وكان منزله يصاقب الجمع *

Qui condidit ex uno ſanguine univer- 26
ſam gentem humanam, ut habitaret ſu-
per totam faciem terræ: ordinavitque
ſtatutis temporibus terminos, & incre-
menta limitum habitationis eorum. Et 27
cœperunt quærere Dominum, utrùm for-
tè perquiſitus inveniretur: quamvis non
ſit diſtans ab unoquoque noſtrûm. Siqui- 28
dem per ipſum vivimus, movemur, et ex-
iſtimus: Hactenus. *ut memorant qui-*
dam poëtarum ad vos pertinentium, In
ipſius enim genere ſumus. Cùm ergò ſi- 29
mus genus Dei, quæ nobis eſt ratio cen-
ſendi aurum, argentum, & lapidem arte
& ingenio humano ſculptum, ſimilitudi-
nem eſſe ſubſtantiæ Divinæ? Et à tem- 30
poribus quidem ignorantiæ & annis ſto-
liditatis jam nos *amovit Deus: & mo-*
dò præcipit cunctis hominibus in omni
loco, ut pœnitentiam agant. Statuit enim 31
diem quo judicaturus eſt orbem cum ju-
ſtitia, per virum cui præſcripſit ut fi-
dem præſtaret omnibus hominibus, ſuſci-
tando eum à mortuis. Cùm audiſſent au- 32
tem reſurrectionem mortuorum, quidam
ſermonem ejus deriſerunt, quidam verò
dixerunt, Audiemus te de hoc iterum. Et 33
ſic exivit Paulus è medio eorum. Qui- 34
dam verò adhæſerunt ei, & crediderunt:
ex quibus Dionyſius judex peritiſſimo-
rum, & mulier nomine Damaris, alii-
que homines permulti cùm hiſce duo-
bus. Finis.

Pro ſancto Dionyſio: legendum undecimâ Maii, in conſtructione urbis Conſtantinianæ.

CAP. XVIII.

Poſt hos autem ſermones digreſſus eſt 1
Paulus Athenis Corinthum: Et inve- 2
niens in illa hominem Judæum nomine
Achillem, Ponticum genere, qui nuper
venerat ab Italia, & uxorem ejus Priſ-
cillam (eo quòd Claudius properam juſſiſ-
ſet expulſionem Judæorum omnium ab
urbe *Roma) ſe contulit ad eos. Et quo-* 3
niam ars utriuſque par erat arti Pauli,
manſit apud illos, & operabatur: ambo
enim conficiebant tentoria. Cùmque ſin- 4
gulis ſabbathis ſermonem haberet in ſyn-
agoga, plures Judæos & Græcos ad fi-
dem convertit. Cùm verò deſcendiſſent 5
è Macedonia Sila & Timotheus, obſedit
mœror ſpiritum Pauli dum teſtaretur
Judæis adventum Chriſti. Et cùm per- 6
ſtitiſſent contradicentes & blaſphemantes,
tes, excuſſit veſtes ſuas, & dixit eis;
Sanguis veſter ſuper caput veſtrum, &
ego mundus ſum ab illo, poſthac vadam
ad Gentes. Et migrans inde, venit ad 7
domum hominis cujus nomen erat Titus
Juſti filius, colens Deum: ejuſque do-
mus erat contigua ſynagogæ.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

30 ወዘቀደሙሰ ፡ መዋዕል ፡ እስመ ፡ ኢያአመሩ ፡ ኀደጎሙ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ ወይእዜ ፡
31 በሕቱ ፡ አዘዘ ፡ ለኵሉ ፡ ሰብእ ፡ ከመ ፡ ይነስሑ ፡፡ በከመ ፡ ዕለተ ፡ እንተ ፡ ባቲ ፡ ይ
ኴንኖ ፡ ዓለመ ፡ በጽድቅ ፡ ወበኀይሉ ፡ ወበሃይማኖት ፡ ለኵሉ ፡ ወአንሥኦ ፡ እምውታ
32 ን ፡፡ ወሰሚዖሙ ፡ ሕይወተ ፡ ምውታን ፡ መንፈቆሙሰ ፡ ሰሐቅዎ ፡ ወቦእለሂ ፡ ይቤል
33 ዎ ፡ ናጸምእከ ፡ በእንተ ፡ ዝኒ ፡ ዓዲ ፡፡ ወእምዝ ፡ ወፅአ ፡ ጳውሎስ ፡ እምአቴና ፡
34 እማእከሎሙ ፡፡ ወቦ ፡ ዕደው ፡ እለ ፡ አምኑ ፡ ወተለውዎ ፡ እለ ፡ ዘንቢስ ፡ ዲዮኒሲ
ዮስ ፡ አርዮጳጊጢስ ፡ ወብእሲት ፡ እንተ ፡ ስማ ፡ ደማሪስ ፡ ወቦ ፡ በዕድሂ ፡ ከልዓን ፡ ብዙ
ኃን ፡ ምስሌሆሙ ፡፡

፲፰

1 ሠ፰ ወእምዝ ፡ ወፅአ ፡ ጳውሎስ ፡ እምአቴና ፡ ወሖረ ፡ ቆሮንቶስ ፡፡ ወረከበ ፡ አሐ
2 ደ ፡ ረድአ ፡ አይሁዳዌ ፡ እምዘመደ ፡ ጶንቶ ፡ ዘስሙ ፡ አቂላ ፡ ወሀገሩ ፡ አንጦን ፡ ሶቤሃ ፡
ወበጽሐ ፡ እምኢጣልያ ፡ ወጵርስቂላ ፡ ብእሲቱ ፡፡ እስመ ፡ አዘዘ ፡ ቀላውድዮስ ፡ ይሰድዱ ፡
3 አይሁደ ፡ እምሮሜ ፡ ወመጽኡ ፡ ኀቤሁ ፡፡ እስመ ፡ አሐዱ ፡ ኪንየሙ ፡ ነበሩ ፡ ኅቡረ ፡
እስመ ፡ አሐዱ ፡ ኪንየሙ ፡ ነበሩ ፡ ኀቤሁ ፡ ኅቡረ ፡ ወይትጌበሩ ፡ እስመ ፡ ከደንተ ፡ ሰቀላ ፡ እሙ
4 ንቱ ፡፡ ወይትዋቀሥዎሙ ፡ በምኵራብ ፡ በኵሉ ፡ ሰናብት ፡ ለአይሁድ ፡ ወለአረሚ ፡፡
5 ወወረዱ ፡ እመቄዶንያ ፡ ሲላስ ፡ ወጢሞቴዎስ ፡ ወነገሮሙ ፡ ጳውሎስ ፡ ለአይሁድ ፡ ወአሰምዖሙ ፡
ከመ ፡ ኢየሱስ ፡ ውእቱ ፡ ክርስቶስ ፡፡

በ፰ ፋሲካ ፡፡

6 ወተዋቀሥዎ ፡ ወፀረፍዎ ፡ ወእምዝ ፡ ነገፈ ፡ አልባሲሁ ፡ ወይቤሎሙ ፡ ደምክሙ ፡ ላዕለ ፡ ርእ
7 ስክሙ ፡ ንጹሕ ፡ አነ ፡ እንከ ፡ እምይእዜሰ ፡ አሐውር ፡ መንገለ ፡ አሕዛብ ፡፡ ወኀለፎ ፡
እምህየ ፡ ቦአ ፡ ቤተ ፡ ኢዮስጦስ ፡ ብእሲ ፡ ፈራሄ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወቤቱ ፡ ጥቃ ፡ ምኵራብ ፡
እስመ ፡ ሊቀ ፡ ምኵራብ ፡፡

Et antiqua tempora quia ignorantes erant, remiſit iis Deus: ſed nunc præcepit omni- 30
bus hominibus ut reſipiſcant. Sicut die in quo judicabit mundum in veritate, & in 31
virtute et fide cujuſcunque, et ſuſcitavit eum à mortuis. Et quum audiviſſent vi- 32
tam mortuorum, alii deriſerunt eum: et fuerunt nonnulli *qui dixerunt ei; Audiemus*
te de hoc rurſus. Et tunc exivit Paulus ab Athenis, è medio eorum. Et fuerunt 33
viri qui crediderunt, et ſequuti ſunt eum, qui ex conſeſſu erant Dionyſii Areopagi- 34
tæ, et mulier cujus nomen Damaras: et fuerunt præterea alii multi cum illis.

CAP. XVIII.

Et tunc egreſſus eſt Paulus ab Athenis, et profectus eſt Corinthum. Et invenit 1 2
quendam diſcipulum Judæum ex natione Ponti cujus nomen Aquila, et civitas eius
Antan tunc erat, et venerat ex Italia, et Priſcilla uxor ejus, quia præceperat Clau-
dius ut expellerent Judæos Româ, et venerunt ad eum. Quia unius artificii erant, 3
habitârunt ſimul, quia unius artificii erant, habitârunt apud eum: ſimul etiam ope-
rabantur, quia artis ſcenofactoriæ erant. Et diſputabat in ſynagoga in omnibus 4
ſabbathis cum Judæis et Gentibus. Et deſcenderunt à Macedonia Silas et Ti- 5
motheus et prædicavit Paulus Judæis, et teſtificavit iis, quòd Jeſus fuit
Chriſtus.

Octavâ Paſchatis.

Et contradixerunt ei, et blaſphemaverunt eum, et tunc excuſſit veſtimenta ſua, et 6
dixit iis; Sanguis veſter ſuper caput veſtrum, purus ego: igitur ex nunc profici-
ſcar verſùs Gentes. Et migrans illinc intravit domum Juſti, hominis timentis 7
Deum, et domus ejus valdè vicina erat ſynagogæ, quia præfectus ſynagogæ fuit.

ΠΡΑ'ΞΕΙΣ ΤΩ͂Ν 'ΑΠΟΣΤΟ'ΛΩΝ. ΚΕΦ. ΚΖ'.

Criſpus autem archiſynagogus credidit Domino cum omni domo ſua: &
8 Κρίσπος ἢ ὁ ἀρχισυνάγωγος ἐπίςευσε τῷ Κυρίῳ ſὺν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτȣ͂· ϗ
multi Corinthiorum audientes credebant, & baptizabantur. Dixit autem Do-
9 πολλοὶ τῶν Κορινθίων ἀκȣ́οντες ἐπίςευον, ϗ ἐβαπτίζοντο. Εἶπε δὲ ὁ Κύ-
minus per viſionem *in* nocte Paulo; *Ne time*, ſed loquere, & ne
ριος (ι) δι' ὁράματος ἐν νυκτὶ τῷ Παύλῳ, Μὴ φοβȣ͂, ἀλλὰ λάλει, καὶ μὴ
taceas: Propter quod ego ſum tecum, & nemo apponetur tibi *ad ma-*
10 ſιωπήσῃς· Διότι ἐγώ εἰμι μετὰ ſȣ͂, ϗ ȣ̓δεὶς ἐπιθήσεταί ſοι τȣ͂ κα-
lefaciendum tibi, propter quod populus eſt mihi multus in civitate hac. Se-
11 κῶσαί ſε, διότι λαός ἐςί μοι πολὺς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ. Ἐκάθι-
dit*que* annum & menſes ſex, docens *in eis* verbum Dei. Gal-
12 σέ τε ἐνιαυτὸν ϗ μῆνας ἕξ, διδάσκων ἐν αὐτοῖς τ̀ λόγον τȣ͂ Θεȣ͂. Γαλ-
lione autem Proconſule Achaiæ, inſurrexerunt *concorditer* Ju-
λίωνος ἢ (κ) ἀνθυπατεύοντος τῆς Ἀχαΐας, κατεπέςησαν ὁμοθυμαδὸν οἱ Ἰου-
dæi *Paulo*, & adduxerunt eum ad tribunal, Dicentes; Quia contra
13 δαῖοι τῷ Παύλῳ, ϗ ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸ βῆμα, Λέγοντες, Ὅτι παρὰ
legem hic perſuadet hominibus colere Deum. *Futu-*
14 τὸν νόμον (λ) ȣ̔͂τος ἀναπείθει τȣ̀ς ἀνθρώπȣς ſέβεσθαι τὸν Θεόν. Μέλλον-
ro autem Paulo aperire os, dixit Gallio ad Judæos;
τος ἢ τȣ͂ Παύλȣ ἀνοίγειν τὸ ςόμα, εἶπεν ὁ Γαλλίων πρὸς τȣ̀ς Ἰουδαίȣς,
Si quidem *ergò* eſſet *injuria aliqua*, aut facinus *malum*, ô Judæi, *juxta*
(μ) Εἰ μ̀ ȣ̓͂ν ἦν ἀδίκημά τι ἢ ῥᾳδιούργημα πονηρὸν, ὦ Ἰουδαῖοι, καλὰ
rationem utique ſuſtinerem vos. Si verò *quæſtio eſt* de verbo, & nomini-
15 λόγον ἂν (ν) ἠνεσχόμην ὑμῶν. Εἰ ἢ (ξ) ζήτημά ἐςι περὶ λόγȣ, ϗ ὀνομά-
bus, & *lege quæ ſecundùm* vos, videritis ipſi: judex *enim* ego horum *non vo-*
των, ϗ νόμȣ τȣ͂ καθ' ὑμᾶς, ὄψεσθε αὐτοί· (ο) κριτὴς γὰρ ἐγὼ τȣ́των ȣ̓ βȣ́-
lo eſſe. Et *abegit* eos à tribunali. Apprehendentes autem
16 λομαι εἶναι. Καὶ ἀπήλασεν αὐτȣ̀ς ἀπὸ τȣ͂ βήματος. Ἐπιλαβόμενοι δὲ
17 omnes *Græci* Soſthenem principem ſynagogæ, percutiebant ante
(π) πάντες οἱ Ἕλληνες Σωσθένην τὸν ἀρχισυνάγωγον, ἔτυπτον ἔμπροσθεν τοῦ

tribunal: & nihil eorum Gallioni curæ erat. *At* Paulus adhuc *ad-*
βήματος· καὶ ȣ̓δὲν τȣ́των τῷ Γαλλίωνι ἔμελεν. Ὁ ἢ Παῦλος ἔτι προσ- 18
manens dies multos, fratribus valefaciens, enavigavit in Syriam,
μείνας ἡμέρας ἱκανὰς, τοῖς ἀδελφοῖς ἀποταξάμενος, ἐξέπλει εἰς τὴν Συρίαν,
(& cum eo Priſcilla & Aquila,) *tonſus* caput in Cenchre-
(καὶ ſὺν αὐτῷ Πρίσκιλλα ϗ Ἀκύλας,) κειράμενος (ρ) τὴν κεφαλὴν ἐν Κεγχρε-
is: habebat enim votum. Devenit *autem in* Epheſum, & illos re-
αῖς· εἶχε γὰρ εὐχήν. (σ) Κατήντησε ἢ εἰς Ἔφεσον, κἀκείνους (τ) κατ- 19
liquit ibi: Ipſe verò ingreſſus in ſynagogam, diſputabat Ju-
έλιπεν αὐτȣ͂· αὐτὸς ἢ εἰσελθὼν εἰς τὴν ſυναγωγὴν, (υ) διελέχθη τοῖς Ἰου-
dæis. *Interrogantibus* autem eis *ſuper plus tempus manere* apud eos,
δαίοις. Ἐρωτώντων ἢ αὐτῶν ἐπὶ πλείονα χρόνον (φ) μεῖναι παρ' αὐτοῖς, 20
non conſenſit: Sed *valedixit eis*, dicens; *Oportet me omninò*
ȣ̓κ ἐπένευσεν· (χ) Ἀλλ' ἀπετάξατο αὐτοῖς, εἰπὼν, Δεῖ με πάντως τὴν 21
feſtum venientem facere in Hieroſolymis: iterùm *autem* revertar ad
ἑορτὴν τὴν ἐρχομένην ποιῆσαι εἰς Ἱεροσόλυμα· πάλιν δὲ ἀνακάμψω πρὸς
vos, Deo volente: & profectus eſt ab Epheſo. Et deſcendens *in*
ὑμᾶς, τȣ͂ Θεȣ͂ θέλοντος· ϗ ἀνήχθη ἀπὸ τῆς Ἐφέσȣ. Καὶ κατελθὼν εἰς 22
Cæſaream, *aſcendens*, & *ſalutans* Eccleſiam, deſcendit *in* Antiochiam.
Καισάρειαν, ἀναβὰς, ϗ ἀσπασάμενος τὴν ἐκκλησίαν, κατέβη εἰς Ἀντιόχειαν.
Et *faciens tempus aliquod*, profectus eſt, perambulans ex ordine Galaticam
Καὶ ποιήσας χρόνον τινὰ, ἐξῆλθε, διερχόμενος καθεξῆς τὴν Γαλατικὴν 23
regionem & Phrygiam, confirmans omnes diſcipulos. Judæus autem
χώραν ϗ Φρυγίαν, (ψ) ἐπιςηρίζων πάντας τȣ̀ς μαθητάς. Ἰουδαῖος δὲ 24
quidam *Apollos* nomine, Alexandrinus genere, vir eloquens, devenit *in*
τις Ἀπολλὼς ὀνόματι, Ἀλεξανδρεὺς τῷ γένει, ἀνὴρ λόγιος, κατήντησεν εἰς
Epheſum, potens *exiſtens* in Scripturis.
Ἔφεσον, δυνατὸς ὢν ἐν ταῖς γραφαῖς.

MS.A. (ι) ἐν ὁράματι τῷ Παύλῳ, Μὴ (κ) ἀνθυπάτου ὄντος (λ) ἀναπείθει οὗτος (μ) Ἠ μ̀ ȣ̓͂ν (ν) ἐσχόμην (ξ) ζητήματά (ο) κριτὴς ἐγὼ (π) πάντες Σωσθένην (ρ) ἐν Κεγχρεαῖς τὴν κεφαλήν· (σ) Κατήντησαν (τ) κατέλειπεν ἐκεῖ· αὐτὸς (υ) διελέξατο (φ) μεῖναι, ȣ̓κ (χ) Ἀλλὰ ἀποταξάμενος, ϗ εἰπὼν, Πάλιν ἀνακάμψω πρὸς ὑμᾶς, τȣ͂ Θεȣ͂ θέλοντος, ἀνήχθη (ψ) ςηρίζων

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

8 ܩܪܝܣܦܘܣ ܕܝܢ ܪܝܫ ܟܢܘܫܬܐ ܗܝܡܢ ܗܘܐ ܒܡܪܢ ܗܘ ܘܒܢܝ ܒܝܬܗ ܟܠܗܘܢ. ܘܣܓܝܐܐ *
9 ܩܘܪܢܬܝܐ ܫܡܥܝܢ ܗܘܘ ܘܡܗܝܡܢܝܢ ܗܘܘ ܒܐܠܗܐ ܘܡܬܥܡܕܝܢ. * ܘܐܡܪ ܡܪܝܐ ܠܦܘܠܘܣ ܒܚܙܘܐ
10 ܕܠܠܝܐ. ܠܐ ܬܕܚܠ. ܐܠܐ ܡܠܠ ܘܠܐ ܬܫܬܘܩ. * ܡܛܠ ܕܐܢܐ ܥܡܟ ܐܢܐ. ܘܐܢܫ ܠܐ ܡܫܟܚ
11 ܠܡܒܐܫܘ ܠܟ. ܘܥܡܐ ܣܓܝܐܐ ܐܝܬ ܠܝ ܒܗܕܐ ܡܕܝܢܬܐ. * ܝܬܒ ܗܘܐ ܕܝܢ ܫܢܬܐ ܘܫܬܐ ܝܪܚܝܢ
ܒܩܘܪܢܬܘܣ. ܘܡܠܦ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܡܠܬܐ ܕܐܠܗܐ.

* ܚܕ ܒܫܒܐ * ܕܗ * ܕܒܬܪ ܦܢܛܩܘܣܛܝ * ܠܒ *

12 * ܟܕ ܕܝܢ ܓܠܝܘܢ ܗܘܐ ܐܢܬܘܦܛܘܣ ܕܐܟܐܝܐ. ܐܬܟܢܫܘ ܐܟܚܕܐ ܝܗܘܕܝܐ ܥܠ ܦܘܠܘܣ
13 ܘܐܝܬܝܘܗܝ ܩܕܡ ܒܝܡ. * ܟܕ ܐܡܪܝܢ. ܕܗܢܐ ܠܒܪ ܡܢ ܢܡܘܣܐ ܡܦܝܣ ܠܒܢܝܢܫܐ
14 ܕܢܗܘܘܢ ܕܚܠܝܢ ܠܐܠܗܐ. * ܘܟܕ ܨܒܐ ܗܘܐ ܦܘܠܘܣ ܕܢܦܬܚ ܦܘܡܗ ܘܢܡܠܠ. ܐܡܪ
ܓܠܝܘܢ ܠܝܗܘܕܝܐ. ܐܠܘ ܥܠ ܡܕܡ ܕܒܝܫ ܐܘ ܕܢܟܠ ܐܘ ܕܨܢܥܐ ܡܬܚܪܝܢܐ ܗܘܝܬܘܢ
15 ܐܘ ܝܗܘܕܝܐ. ܟܕ ܙܕܩܐ ܡܩܒܠ ܗܘܝܬ ܠܟܘܢ. * ܐܢ ܕܝܢ ܙܛܡܐ ܐܢܝܢ ܥܠ ܡܠܬܐ
ܘܥܠ ܫܡܗܐ ܘܥܠ ܢܡܘܣܐ ܕܝܠܟܘܢ. ܐܢܬܘܢ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܝܢܬܟܘܢ. ܐܢܐ ܠܐ ܨܒܐ
16 ܐܢܐ ܕܐܗܘܐ ܕܝܢܐ ܕܗܠܝܢ ܣܘܥܪܢܐ. * ܘܛܪܕ ܐܢܘܢ ܡܢ ܩܕܡ ܒܝܡܗ. * ܘܐܚܕܘ ܗܘܘ ܟܠܗܘܢ
17 ܚܢܦܐ ܠܣܘܣܬܢܝܣ ܩܫܝܫܐ ܕܟܢܘܫܬܐ. ܘܡܚܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܩܕܡ ܒܝܡ. ܘܓܠܝܘܢ
ܡܥܒܪ ܗܘܐ ܥܠ ܗܠܝܢ. * ܘܟܕ ܗܘܐ ܦܘܠܘܣ ܬܡܢ ܝܘܡܬܐ ܣܓܝܐܐ. ܝܗܒ ܫܠܡܐ
18 ܠܐܚܐ. ܘܪܕܐ ܒܝܡܐ ܕܢܐܙܠ ܠܣܘܪܝܐ. ܘܐܬܘ ܥܡܗ ܦܪܝܣܩܠܐ ܘܐܩܘܠܘܣ. ܟܕ ܓܙ ܪܫܗ
ܒܩܢܟܪܐܘܣ. ܡܛܠ ܕܢܕܪ ܢܕܪ ܗܘܐ ܠܗ. * ܘܡܛܝܘ ܠܐܦܣܘܣ. ܘܥܠ ܦܘܠܘܣ
19 ܠܟܢܘܫܬܐ. ܘܡܡܠܠ ܗܘܐ ܥܡ ܝܗܘܕܝܐ. * ܘܒܥܝܢ ܗܘܘ ܡܢܗ ܕܢܩܘܐ ܠܘܬܗܘܢ. ܘܠܐ
20 ܐܬܛܦܝܣ. * ܟܕ ܐܡܪ. ܕܘܠܐ ܠܝ ܕܐܥܒܕ ܥܐܕܐ ܕܐܬܐ ܒܐܘܪܫܠܡ. ܬܘܒ ܕܝܢ ܐܗܦܘܟ
21 ܠܘܬܟܘܢ. ܐܢ ܐܠܗܐ ܨܒܐ. ܘܠܐܩܘܠܘܣ ܘܦܪܝܣܩܠܐ ܫܒܩ ܒܐܦܣܘܣ. * ܘܗܘ ܪܕܐ
22 ܒܝܡܐ ܘܐܬܐ ܠܩܣܪܝܐ. ܘܣܠܩ ܘܫܐܠ ܒܫܠܡܐ ܕܒܢܝ ܥܕܬܐ. ܘܐܙܠ ܠܗ ܠܐܢܛܝܘܟܝ. * ܘܟܕ
23 ܥܒܕ ܬܡܢ ܙܒܢܐ ܩܠܝܠ. ܢܦܩ ܘܡܗܠܟ ܗܘܐ ܒܦܘܢܩܐ ܒܐܬܪܐ ܕܦܪܘܓܝܐ ܘܕܓܠܛܝܐ. ܟܕ
ܡܫܪܪ ܗܘܐ ܠܟܠܗܘܢ ܬܠܡܝܕܐ. * ܓܒܪܐ ܕܝܢ ܚܕ ܕܫܡܗ ܐܦܘܠܘ ܝܗܘܕܝܐ ܗܘܐ. ܡܢ
24 ܐܠܟܣܢܕܪܝܐ ܓܢܣܗ. ܘܡܪܝܐ ܗܘܐ ܒܡܠܬܐ ܘܡܕܪܫ ܗܘܐ ܒܟܬܒܐ. ܐܬܐ ܠܐܦܣܘܣ.

Porrò Criſpus princeps ſynagogæ crediderat in Dominum noſtrum, ipſe & domeſtici ejus omnes, plurimique Corinthiorum audiebant, & credebant in Deum, ac baptizabantur. 8
Dixit autem Dominus per viſum Paulo; Ne timeas, ſed loquere, neque taceris. 9
Siquidem ego ſum tecum, nemóque poterit tibi nocere: & multus eſt mihi populus in hac civitate. 10
Habitavit ergò annum & ſex menſes Corinthi, & docebat eos ſermonem Dei. 11

Dominicâ V. poſt Pentecoſten. 52.

Quum autem Gallion eſſet Proconſul Achaiæ, coacti ſunt ſimul adversùs Paulum, & ſtiterunt eum ante tribunal. 12
Dicentes, Iſte præter Legem perſuadet hominibus Deum revereri. 13
Quumque poſtularet Paulus ut aperiret os ſuum & loqueretur, dixit Gallion Judæis; Si de quopiam malo, aut per fraudem commiſſo, aut flagitio diſceptaretis ô Judæi, ut par eſt, vos reciperem. 14
Sin autem quæſtiones ſunt de verbo, deque nominibus, & Lege veſtrâ, ipſi nôſtis inter vos: ego enim nolim eſſe judex horum negotiorum. 15
Proinde expulit eos à ſuo tribunali. 16
Cæterùm comprehederant omnes Ethnici Soſthenem ſeniorem ſynagogæ, & cædebant eum ante tribunal, Gallion autem in his connivebat. 17
Quumque Paulus illic dies multos egiſſet, dedit pacem fratribus; ac mare ſulcavit, ut proficiſceretur in Syriam: veneruntque cum eo Priſcilla & Achilus, quum totondiſſet caput ſuum Cenchris, ſiquidem votum nuncupaverat. 18
Pervenerunt autem Epheſum, & ingreſſus eſt Paulus ſynagogam, verbaque faciebat ad Judæos. 19
Et efflagitabant ab eo, ut diu moraretur apud eos: nec aſſenſum præbuit. 20
Dicens, Oportet certè feſtum venturum me in Jeruſalem agere: ſed ſi Deus voluerit, iterum revertar ad vos. 21
Achilum autem & Priſcillam reliquit Epheſi. Ipſe verò per mare perrexit, & venit Cæſaream: aſcenditque, ac ſalutavit filios Eccleſiæ: tum profectus eſt Antiochiam. 22
Et quum egiſſet illic dies aliquot, diſceſſit, & peragravit ordine regionem Phrygiæ & Galatiæ, dum confirmaret omnes diſcipulos. 23
Porrò vir quidam cui nomen erat Apollo, Judæus, natione Alexandrinus, & eruditus in eloquentia, peritiſſimuſque Scripturarum, venit Epheſum. 24

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

8 ውእቱ : አምነ : በእግዚእነ : ምስለ : ኵሉ : ቤቱ :: ወብዙኃን : ሰብአ : ቆሮንቶስ :
9 ሰሚዖሙ : አምኑ : ወተጠምቁ ። ወይቤሎ : እግዚእነ : ለጳውሎስ : በራእየ :
10 ሌሊት : ኢትፍራህ : ንግር : ወኢታርምም ። እስመ : አልቦ : ዘያሐምመከ :
11 እስመ : ብዙኃ : ሕዝብ : ብየ : በዛቲ : ሀገር ። ወነበረ : ጳውሎስ : ፩ ዓመተ : ወሰድስ
ተ : አውራኀ : እንዘ : ይሜህሮሙ : እንዘ : ይሜህር : ቃለ : እግዚአብሔር ።
በሆሳዕና : መንበብ ።
12 ወተበጽሕዎ : አይሁድ : ለጳውሎስ : ኀበ : ጋልዮስ : መልአከ : አካይያ : አምጽ
እዎ : ኀበ : ዐውድ ።

Ille credidit in Domino noſtro, cum tota domo ſua, & multi homines Corinthi audientes crediderunt, & baptizati fuerunt. 8 *Et dixit Dominus noſter Paulo, per viſionem noctis, Ne timeas prædicare, & ne tacueris:* 9 *Quia nemo eſt qui nocebit tibi:* 10 *quia multum populum habeo in hac civitate. Et ſedit Paulus unum annum & ſex* 11 *menſes docens eos, docens verbum Dei.*

Dominicâ Hoſanæ lectio.

Et traxerunt Judæi Paulum ad Galium principem Achaiæ, & adduxerunt eum ad 12 *Tribunal.*

Verſio VULGATA LATINA.

8 Criſpus autem archiſynagogus credidit Domino cùm omni domo ſua: & multi
9 Corinthiorum audientes credebant, & baptizabantur. Dixit autem Dominus no-
10 cte per viſionem Paulo; Noli timere, ſed loquere, & ne taceas: Propter quod
ego ſum tecum: & nemo apponetur tibi ut noceat te: quoniam populus eſt
11 mihi multus in hac civitate. Sedit autem ibi annum & ſex menſes, docens
12 apud eos verbum Dei. Gallione autem proconſule Achaiæ, inſurrexerunt uno
13 animo Judæi in Paulum, & adduxerunt eum ad tribunal, Dicentes; Quia
14 contra legem hic perſuadet hominibus colere Deum. Incipiente autem Pau-
lo aperire os, dixit Gallio ad Judæos; Si quidem eſſet iniquum aliquid, aut
15 facinus peſſimum, ô viri Judæi, rectè vos ſuſtinerem. Si verò quæſtiones
ſunt de verbo, & nominibus, & lege veſtrâ, vos ipſi videritis: Judex ego
16 horum nolo eſſe. Et minavit eos à tribunali. Apprehendentes autem omnes
17 Soſthenem principem ſynagogæ, percutiebant eum ante tribunal: & nihil
eorum Gallioni curæ erat. Paulus verò cùm adhuc ſuſtinuiſſet dies multos, 18
fratribus valefaciens, navigavit in Syriam, (& cum eo Priſcilla, & Aquila)
qui ſibi totonderat in Cenchris caput: habebat enim votum. Devenítque Ephe- 19
ſum, & illos ibi reliquit. Ipſe verò ingreſſus ſynagogam, diſputabat cum Ju-
dæis. Rogantibus autem eis ut ampliori tempore maneret, non conſenſit: 20
Sed valefaciens, & dicens; Iterùm revertar ad vos Deo volente, profectus eſt ab 21
Epheſo. Et deſcendens Cæſaream, aſcendit, & ſalutavit Eccleſiam, & deſcen- 22
dit Antiochiam. Et facto ibi aliquanto tempore profectus eſt, perambulans ex 23
ordine Galaticam regionem, & Phrygiam, confirmans omnes diſcipulos. Judæ-
us autem quidam, Apollo nomine, Alexandrinus genere, vir eloquens, devenit Ephe- 24
ſum, potens in Scripturis.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

8 * فآمن كريسبوس ريس المجمع بالرب مع كافة اهل منزله * وكثيرون من اهل كورنثوس
9 اذ سمعوا بايمانه آمنوا واصطبغوا * وان الرب قال لبولص في رويا الليل * لا تخف بل تكلم
10 ولا تصمت * فاني معك انا * وما يضع عليك احد يده ليسي اليك * لان لي في
11 هذه المدينة شعب كثير * فاقام بها سنة وستة اشهر يعلم في جماعاتهم كلام الله *
12 * نط * واذ كان بلد اخايا يتولاه غالليون * انتصب اليهود اجمعون على بولص
13 واحضروه الي حضرته * قايلين * ان هذا يقنع الناس ان يعبدوا الله عبادة تنافي شريعتنا *
14 * فلما اعتزم بولص يفتح فمه * قال لليهود غالليون * ايها اليهود لو كان استعداوكم
15 من اجل ظلم او مكر خبيث * لنظرت في امركم على ما يوجبه الحكم * فاما اذ كلامكم
من اجل تفتيش عن كلام واسماء * وفرايض الشريعة المخصوصة بكم * فانتم اعرف بذلك *
16 17 فما اوثر ان اكون قاضي هذه الامور * واصرفهم من حضرته * فتناول جماعة اليونانيين
18 صوصتانس ريس المجمع * فضربوه بحضرة الوالي * ولم يحفل احد بغالليون * فاقام
بولص هناك ايضا اياما كثيرة * ثم ودع الاخوة وسار الي الشام * ومضي معه ابرسكلا
19 واكيلا * وقص شعر راسه في كنخراوس لانه كان عليه نذر * وانتهي مسيره الي افسس *
20 وترك ذينك ودخل هو الي المجمع يفاوض اليهود * وانهم سالوه ان يقيم عندهم مدة
21 طويلة * فلم يجنح الي طلبتهم * بل ودعهم قايلا * سبيلي على كل حال ان اعيد العيد
المقبل باورشليم * وساعود اليكم بمشية الله *

* ليوم الاربعا من الجمعة السادسة بعد الفصح * * س *

22 * وركب في البحر من افسس وانحدر الي قيسارية * وصعد فسلم على جماعة اهل الكنيسة *
23 ونزل الي انطاكية * واقام بها مدة ما * وخرج يطوف على السياقة بلدة غلاطية وافروجيا *
24 وشدد كافة التلاميذ * وان يهوديا اسمه ابولس * اسكندراني الجنس * رجلا منطيقا اقبل
الي افسس * وكان قوي المعرفة بالكتب *

Credidit autem Criſpus princeps ſynagogæ in Dominum, cum omnibus domeſticis ſuis: multique ex Corinthiis, audientes fidem ejus, crediderunt & baptizati ſunt. 8 *Et verò Dominus dixit ad Paulum in viſu nocturno; Ne timeas, imò loquere, & ne taceas.* 9 *Ego enim tecum ſum, & non ponet ſuper te quiſpiam manum ſuam ad nocendum tibi, ſiquidem habeo in hac urbe populum multum.* 10 *Manſit ergò in ea annum & ſex menſes, docens in ſynagogis eorum ſermonem Dei.* 11 *Cæterùm cùm in regione Achaiæ præfecturam gereret Gallion, inſurrexerunt Judæi omnes adversùs Paulum, & ſtiterunt eum in præſentiam ipſius.* 12 *Dicentes; Hic ſuadet hominibus colere Deum cultu contrario legi noſtræ.* 13 *Cúmque voluiſſet Paulus aperire os ſuum, ait ad Judæos Gallion; O Judæi, ſi eſſet lis veſtra de crimine aliquo aut dolo malo, equidem ſpectarem cauſam veſtram, prout requirit juſtitia:* 14 *Verùm quando ſermo veſter eſt de indagandis verbis ac nominibus, deque cæremoniis Legis peculiaribus vobis, vos doctiores eſtis in his, neque cupio eſſe judex harum rerum.* 15 *Et dimiſit eos à præſentia ſua.* 16 *Apprehendens autem cœtus Græcorum Soſthenem principem ſynagogæ, percuſſerunt in præſentia præfecti, & nemo rationem habebat Gallionis.* 17 *Porrò commoratus eſt adhuc ibi Paulus dies multos: deinde valedicto fratribus, navigavit in Syriam: abieruntque cum eo Priſcilla & Achilles: totonditque capillos capitis ſui in Cenchreis, quia tenebatur voto:* 18 *Devenitque iter ejus ad Epheſum. Et relictis duobus illis comitibus ingreſſus eſt ipſe ſynagogam ut alloqueretur Judæos.* 19 *Hi autem rogaverunt eum ut longiori tempore maneret apud ſe: at non aſſenſus eſt precibus eorum:* 20 *Sed valedixit eis, dicens; Oportet omninò ut feſtum venturum celebrem in Jeruſalem: revertar autem ad vos, Deo volente.* 21

Pro feria quarta hebdomadæ ſextæ
poſt Paſcha.

Et conſcendens mare ab Epheſo, abiit in Cæſaream: & aſcendens ſalutanſque omnes homines Eccleſiæ, deſcendit Antiochiam. 22 *Cúmque manſiſſet in ea aliquanto tempore, egreſſus perambulavit ex ordine regionem Galatiæ & Phrygiæ, confirmans omnes diſcipulos.* 23 *Et verò Judæus quidam nomine Apollos, Alexandrinus genere, vir eloquens venit Epheſum, pollebatque ſcientiâ in Scripturis.* 24

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

13 ወይቤልዎ : በዘ : አልቦ : ሕገ : ይሜህር : ለሰብእ :: ያምልክዎ : ለእግዚአብሔ
14 ር ። ወፈቀደ : ጳውሎስ : ይክሥት : አፉሁ : ወይንግር : ወይምሀር :: ተሠጥዎ
ሙ : መልአክ : ጋልዮስ : ለአይሁድ : ወይቤሎሙ : አንትሙ : አይሁድ : እሙሁ :
ዘገፍዐክሙ : ወቦ : ጌጋየ : ናስተዋቅሠክሙ : በበቃልክሙ : ወናጸምአክሙ ።
15 ወእመሰ : ትትኃሠሡ : በእንተ : ሕግግክሙ : ወበእንተ : አስማተ : ሰብእ : ለሊክ
16 ሙ : አእምሩ : እንከ : ኢይፈቅድ : እስምዕ : ዘከመዝ : ነገረ ። ወሰደዶሙ :
17 እምኀበ : ዐውድ ። ወአኀዝዎ : ኵሎሙ : አረሚ : ለሶስቴንስ : መጋቤ : ምኵ
ራብ : ወዘበጥዎ : በቅድመ : ዐውድ : ወኢያጽሀቆ : ለጋልዮስ : ወኢምንትኒ : በእን
18 ቲአሁ ። ወነበረ : ጳውሎስ : ዓዲ : ኅዳጠ : መዋዕለ : ኀበ : ቢጹ : ወፈነውዎ :
ወነገደ : ሶርያ :: ወሀለው : ምስሌሁ : ጵርስቂላ : ወአቂላ : ወተላጸዩ : ርእሶሙ :
19 እስመ : ብፅዓት : ቦሙ ። ወበጽሐ : ኤፌሶን : ወኃደጎሙ : ህየ :: ወውእቱሰ : ቦአ :
20 ምኵራበ : ወተዋቀሦሙ : ለአይሁድ ። ወአስተብቍዕዎ : ይንበር : ብዙኃ : መ
21 ዋዕለ : ወኢፈቀደ ። ወእምዝ : ተፈነውዎሙ : ይቤሎሙ : እሠወጥ : ካዕበ : ለ
22 እመ : እግዚአብሔር : ፈቀደ :: ወወፅአ : እምኤፌሶን ። ወወረደ : ቂሳርያ : ወ
23 ዐርገ : ቤተ : ክርስቲያን : ወተአምኆሙ : ወሖረ : አንጾኪያ ። ወነቢሮ : ጕንዱየ : መዋዕለ : ወወፅአ : ወኀለፈ : በሰኒታ : እንተ : ብሔረ : ገላትያ : ወፍሪጊያ ::
24 ወአጽንዖሙ : ለኵሉ : ቢጹ ። ወሀሎ : አሐዱ : አይሁዳዊ : ዘስሙ : አጵሎን :
ዘሕዝበ : እለ : እስክንድርያ : ብእሲ : ጠቢብ : ወበጽሐ : ኤፌሶን :: ወየአምር : መጻ
ሕፍ ።

Et dixerunt de eo, quòd abſque lege docet homines colere Deum. 13 *Et volente Paulo aperire os ſuum & loqui, & docere, reſpondit princeps Galius Judæis, & dixit iis; Vos Judæi ſiquâ injuriâ affecit vos, & habuit crimen, ratiocinaremur vobiſcum de ſingulis eloquiis veſtris, & audiremus vos.* 14 *Et ſi altercamini de lege veſtrate, & de nominibus hominum, vos ipſi cognoſcite, ego nolo audire hujuſmodi eloquia.* 15 *Et expulit eos à tribunali.* 16 *Et prehenderunt omnes Gentiles Soſthenem procuratorem ſynagogæ, & verberaverunt eum coram tribunali: & non curæ erat Galio quicquam de illo.* 17 *Et manſit Paulus adhuc paucos dies apud fratres ſuos, & dimiſerunt eum, & profectus eſt in Syriam: & fuerunt cum illo Priſcilla & Aquila, & raſa fuerunt capita eorum, quia votum habuerunt.* 18 *Et devenit Epheſum, & reliquit eos ibi, & ipſe intravit ſynagogam, & diſputavit cum Judæis.* 19 *Et rogârunt eum ut maneret multos dies: & noluit.* 20 *Et tunc dimittentibus eum dixit, Revertar iterum ſi Deus voluerit: & exivit ab Epheſo.* 21 *Et deſcendit Cæſaream, & aſcendit Domum Chriſtianorum & ſalutavit eam, & abiit Antiochiam.* 22 *Et quum ſediſſet longum tempus, tum exivit, & tranſivit poſtridie per regionem Galatiæ, & Phrygiæ, & confirmavit omnes fratres ejus.* 23 *Et fuit quidam Judæus cujus nomen Apollos, Alexandrinus, vir prudens, & venit Epheſum, & cognoſcebat Scripturas.* 24

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ἈΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. ΚΖ'. ΚΗ'.

Hic erat edoctus viam Domini, & fervēs spiritu, loquebatur & doce-
25 Οὗτος ἦν κατηχημένος τὴν ὁδὸν τοῦ Κυρίου, καὶ ζέων τῷ πνεύματι, ἐλάλει καὶ ἐδίδα-
bat diligenter ea quæ de Domino, sciens tantùm baptisma Joannis.
σκεν ἀκριβῶς τὰ περὶ (ω) τοῦ Κυρίου, ἐπιστάμενος μόνον τὸ βάπτισμα Ἰωάννου.
Hicque cœpit fiducialiter agere in synagoga. Audientes autem eum Aquila
26 Οὗτός τε ἤρξατο παῤῥησιάζεσθαι ἐν τῇ συναγωγῇ. ἀκούσαντες δὲ αὐτοῦ (α) Ἀκύλας
& Priscilla, assumpserunt eum, & diligentiùs ei exposuerunt Dei
καὶ Πρίσκιλλα, προσελάβοντο αὐτὸν, καὶ ἀκριβέστερον αὐτῷ ἐξέθεντο (β) τὴν τοῦ Θεοῦ
viam. Volente autem eo ire in Achaiam, exhortati fratres scri-
27 ὁδόν. Βουλομένου δὲ αὐτοῦ διελθεῖν εἰς τὴν Ἀχαΐαν, προτρεψάμενοι οἱ ἀδελφοὶ ἔ-
pserunt discipulis excipere eum: qui adveniens contulit mul-
γραψαν τοῖς μαθηταῖς ἀποδέξασθαι αὐτόν· ὃς παραγενόμενος συνεβάλετο πο-
tum credentibus per gratiam. Vehementer enim Judæos red-
28 λὺ τοῖς πεπιστευκόσι διὰ τῆς χάριτος. Εὐτόνως γὰρ τοῖς Ἰουδαίοις δια-
arguebat publicè, ostendens per Scripturas esse Christum, Jesum.
κατηλέγχετο δημοσίᾳ, ἐπιδεικνὺς διὰ τῶν γραφῶν εἶναι τὸν Χριστὸν, Ἰησοῦν.

CAP. XIX. ιθ'.

Factum est autem in Apollo esse in Corintho, Paulum peragrantem su-
1 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν (α) Ἀπολλὼ εἶναι ἐν Κορίνθῳ, Παῦλον διελθόντα τὰ ἀνω- ΚΗ'
periores partes, venire in Ephesum: & inveniens quosdam discipulos, Dixit ad
2 τερικὰ μέρη, (β) ἐλθεῖν εἰς Ἔφεσον· καὶ (γ) εὑρών τινας μαθητὰς, Εἶπε πρὸς
eos; Si Spiritum sanctum accepistis credentes? Illi autem dixerunt ad eum;
αὐτοὺς, Εἰ Πνεῦμα ἅγιον ἐλάβετε πιστεύσαντες; (δ) οἱ δὲ εἶπον πρὸς αὐτὸν,
Sed neque si Spiritus sanctus est, audivimus. Dixitque ad eos; In quo
3 Ἀλλ' οὐδὲ εἰ Πνεῦμα ἅγιόν ἐστιν, ἠκούσαμεν. (ε) Εἶπέ τε πρὸς αὐτούς, Εἰς τί
ergò baptizati estis? Illi autem dixerunt; In Joannis baptismate. Dixit autem Pau-
4 οὖν ἐβαπτίσθητε; οἱ δὲ (ζ) εἶπον, Εἰς τὸ Ἰωάννου βάπτισμα. Εἶπε δὲ Παῦ-
lus; Joannes quidem baptizavit baptismo pœnitentiæ, populo dicens, in venien-
λος, (η) Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισε βάπτισμα μετανοίας, τῷ λαῷ λέγων, εἰς τὸν ἐρχόμε-
tem post ipsum ut crederent, hoc est, in Christum Jesum. Audientes autem
νον μετ' αὐτὸν ἵνα πιστεύσωσι, τουτέστιν, (θ) εἰς τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν. Ἀκούσαντες δὲ 5
baptizati sunt in nomine Domini Jesu. Et imponente illis Paulo
ἐβαπτίσθησαν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. Καὶ ἐπιθέντος αὐτοῖς τοῦ Παύλου 6
manus, venit Spiritus sanctus super eos: loquebanturque linguis, &
(ι) τὰς χεῖρας, ἦλθε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτούς· ἐλάλουν τε γλώσσαις, καὶ
prophetabant. Erant autem omnes viri ferè duodecim. Introgressus autē
(κ) προεφήτευον. Ἦσαν δὲ οἱ πάντες ἄνδρες ὡσεὶ (λ) δεκαδύο. Εἰσελθὼν δὲ 7 8
in synagogam, liberè loquebatur, per menses tres disputans & suadens quæ de
εἰς τὴν συναγωγὴν, ἐπαῤῥησιάζετο, ἐπὶ μῆνας τρεῖς διαλεγόμενος καὶ πείθων τὰ περὶ
regno Dei. Cùm autem quidam indurarentur, & non crederent, maledi-
τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Ὡς δέ τινες ἐσκληρύνοντο, καὶ ἠπείθουν, κακολο- 9
centes viam coram multitudine, discedens ab eis, segregavit discipulos, quoti-
γοῦντες τὴν ὁδὸν ἐνώπιον τοῦ πλήθους, ἀποστὰς ἀπ' αὐτῶν ἀφώρισε τοὺς μαθητὰς, καθ'
diè disputans in schola Tyranni cujusdam. Hoc autem factum est
ἡμέραν διαλεγόμενος ἐν τῇ σχολῇ (μ) Τυράννου τινός. Τοῦτο δὲ ἐγένετο 10
per annos duos, ita ut omnes habitantes Asiam audire verbum Domini Je-
ἐπὶ ἔτη δύο, ὥστε πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν Ἀσίαν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ (ν) Κυρίου Ἰη-
su, Judæósque & Græcos. Virtutésque non vulgares faciebat Deus
σοῦ, Ἰουδαίους τε καὶ Ἕλληνας. Δυνάμεις τε οὐ τὰς τυχούσας (ξ) ἐποίει ὁ Θεὸς 11
per manus Pauli: Ita ut etiam super languidos adferri à corpore
διὰ τῶν χειρῶν Παύλου· Ὥστε καὶ ἐπὶ τοὺς ἀσθενοῦντας (ο) ἐπιφέρεσθαι ἀπὸ τοῦ χρωτὸς 12
ejus sudaria vel semicinctia, & abscedere ab eis languores, & spiritus
αὐτοῦ σουδάρια ἢ σιμικίνθια, καὶ ἀπαλλάσσεσθαι ἀπ' αὐτῶν τὰς νόσους, τά τε πνεύματα
malignos exire ab eis. Tentaverunt autem quidam de cir-
τὰ πονηρὰ (π) ἐξέρχεσθαι ἀπ' αὐτῶν. Ἐπεχείρησαν δέ τινες (ρ) ἀπὸ τῶν περι- 13
cumeuntib' Judæis exorcistis, invocare super habentes spiritus malos
ερχομένων Ἰουδαίων ἐξορκιστῶν, ὀνομάζειν ἐπὶ τοὺς ἔχοντας τὰ πνεύματα τὰ πονηρὰ τὸ
nomen Domini Jesu, dicentes; Adjuramus vos Jesum, quē Paulus prædicat.
ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, λέγοντες, (σ) Ὁρκίζομεν ὑμᾶς τὸν Ἰησοῦν, ὃν (τ) ὁ Παῦλος κηρύσσει.

MS.A. (ω) τοῦ Ἰησοῦ, ἐπιστάμενος (α) Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας, (β) τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ. Κεφ. ιθ'. MS.A. (α) Ἀπολλῶν (β) κατελθεῖν (γ) εὑρεῖν τινας μαθητάς· Εἶπέν τε πρὸς (δ) οἱ δὲ πρὸς αὐτόν, Ἀλλ' οὐδ' εἰ Πνεῦμα (ε) Ὁ δὲ εἶπεν (ζ) εἶπαν, (η) Ἰωάννης ἐβάπτισεν (θ) εἰς τὸν Ἰησοῦν. (ι) χεῖρας, (κ) ἐπροφήτευον. (λ) δώδεκα. (μ) Τυράννου. Τοῦτο (ν) Κυρίου, Ἰουδαίους (ξ) ὁ Θεὸς ἐποίει (ο) ἀποφέρεσθαι (π) ἐκπορεύεσθαι. Ἐπεχείρησαν (ρ) καὶ τῶν (σ) Ὁρκίζω ὑμᾶς (τ) Παῦλος

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

25 * ܗܢܐ ܡܬܬܠܡܕ ܗܘܐ ܐܘܪܚܐ ܕܡܪܝܐ. ܘܪܬܚ ܗܘܐ ܒܪܘܚܗ ܘܡܡܠܠ ܗܘܐ ܘܡܠܦ ܗܘܐ ܚܬܝܬܐܝܬ ܥܠ ܝܫܘܥ. ܟܕ ܠܐ ܝܕܥ ܡܕܡ ܐܠܐ ܡܥܡܘܕܝܬܗ ܕܝܘܚܢܢ.

26 * ܘܫܪܝ ܡܡܠܠ ܓܠܝܐܝܬ ܒܟܢܘܫܬܐ. ܘܟܕ ܫܡܥܘܗܝ ܐܩܝܠܘܣ ܘܦܪܝܣܩܠܐ ܩܪܒܘܗܝ ܠܒܝܬܗܘܢ. ܘܫܠܡܐܝܬ ܚܘܝܘܗܝ ܐܘܪܚܐ ܕܡܪܝܐ.

27 * ܘܟܕ ܨܒܐ ܠܡܐܙܠ ܠܐܟܐܝܐ. ܒܝܝܘܗܝ ܐܚܐ ܘܟܬܒܘ ܠܬܠܡܝܕܐ ܕܢܩܒܠܘܢܝܗܝ. ܘܟܕ ܐܙܠ ܥܕܪ ܠܟܠܗܘܢ ܡܗܝܡܢܐ ܣܓܝ ܒܝܕ ܛܝܒܘܬܐ.

28 * ܡܛܠ ܕܒܚܝܠܬܢܘܬܐ ܡܬܟܬܫ ܗܘܐ ܥܡ ܝܗܘܕܝܐ ܩܕܡ ܟܢܫܐ. ܟܕ ܡܚܘܐ ܡܢ ܟܬܒܐ ܥܠ ܝܫܘܥ ܕܗܘܝܘ ܡܫܝܚܐ.

* ܨܦܪܐ ܕܚܕܒܫܒܐ ܕܦܢܛܩܘܣܛܐ * ܢܓ *

1 * ܟܕ ܕܝܢ ܐܦܠܘ ܒܩܘܪܢܬܘܣ ܗܘܐ. ܦܘܠܘܣ ܚܕܪ ܒܐܬܪܘܬܐ ܥܠܝܐ ܘܡܛܐ ܠܐܦܣܘܣ.

2 * ܘܫܐܠ ܠܬܠܡܝܕܐ ܕܐܫܟܚ ܬܡܢ. ܐܢ ܩܒܠܬܘܢ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܡܢ ܕܗܝܡܢܬܘܢ. ܥܢܘ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܐܦܠܐ ܐܢ ܐܝܬ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܫܡܝܥ ܠܢ.

3 * ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܡܢܐ ܗܟܝܠ ܥܡܕܬܘܢ. ܐܡܪܝܢ. ܠܡܥܡܘܕܝܬܗ ܕܝܘܚܢܢ.

4 * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܦܘܠܘܣ. ܝܘܚܢܢ ܥܡܕ ܡܥܡܘܕܝܬܐ ܕܬܝܒܘܬܐ ܠܥܡܐ. ܟܕ ܐܡܪ ܗܘܐ ܕܢܗܝܡܢܘܢ ܒܡܢ ܕܐܬܐ ܒܬܪܗ. ܕܐܝܬܘܗܝ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ.

5 * ܟܕ ܕܝܢ ܫܡܥܘ ܗܠܝܢ. ܥܡܕܘ ܒܫܡ ܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ.

6 * ܘܣܡ ܠܗܘܢ ܦܘܠܘܣ ܐܝܕܐ. ܘܐܬܬ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܥܠܝܗܘܢ. ܘܡܡܠܠܝܢ ܗܘܘ ܒܠܫܢ ܠܫܢ ܘܡܬܢܒܝܢ ܗܘܘ.

7 * ܗܘܘ ܕܝܢ ܟܠܗܘܢ ܓܒܪܐ ܬܪܥܣܪ.

8 * ܘܥܠ ܦܘܠܘܣ ܠܟܢܘܫܬܐ. ܘܡܡܠܠ ܗܘܐ ܓܠܝܐܝܬ ܬܠܬܐ ܝܪܚܝܢ. ܘܡܦܝܣ ܗܘܐ ܥܠ ܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ.

9 * ܘܐܢܫܝܢ ܡܢܗܘܢ ܡܬܩܫܝܢ ܗܘܘ ܘܡܬܚܪܝܢ. ܘܡܨܚܝܢ ܗܘܘ ܠܐܘܪܚܐ ܕܐܠܗܐ ܩܕܡ ܟܢܫܐ ܕܥܡܡܐ. ܗܝܕܝܢ ܦܪܩ ܦܘܠܘܣ. ܘܦܪܫ ܡܢܗܘܢ ܠܬܠܡܝܕܐ. ܘܟܠܝܘܡ ܡܡܠܠ ܗܘܐ ܥܡܗܘܢ ܒܣܟܘܠܐ ܕܓܒܪܐ ܚܕ ܕܫܡܗ ܛܘܪܢܘܣ.

10 * ܘܗܕܐ ܗܘܬ ܫܢܝܢ ܬܪܬܝܢ. ܥܕܡܐ ܕܫܡܥܘ ܡܠܬܗ ܕܡܪܝܐ ܟܠܗܘܢ ܥܡܘܪܝ ܐܣܝܐ. ܝܗܘܕܝܐ ܘܐܪܡܝܐ.

11 * ܘܚܝܠܐ ܪܘܪܒܐ ܥܒܕ ܗܘܐ ܐܠܗܐ ܒܐܝܕܘܗܝ ܕܦܘܠܘܣ.

12 * ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܡܢ ܡܐܢܐ ܕܥܠ ܦܓܪܗ. ܡܝܬܝܢ ܗܘܘ ܣܘܕܪܐ ܐܘ ܨܘܪܝܬܐ. ܘܣܝܡܝܢ ܗܘܘ ܥܠ ܟܪܝܗܐ. ܘܡܬܦܢܝܢ ܗܘܘ ܡܢܗܘܢ ܟܘܪܗܢܝܗܘܢ. ܘܐܦ ܫܐܕܐ ܢܦܩܝܢ ܗܘܘ.

* ܚܕ ܒܫܒܐ ܩܕܡܝܐ ܕܒܬܪ ܦܢܛܩܘܣܛܐ * ܢܕ *

13 * ܘܨܒܘ ܗܘܘ ܐܦ ܐܢܫܝܢ ܡܢ ܝܗܘܕܝܐ ܕܡܬܟܪܟܝܢ ܗܘܘ ܘܡܥܙܡܝܢ ܗܘܘ ܥܠ ܫܐܕܐ. ܠܡܥܙܡܘ ܐܢܘܢ ܒܫܡ ܡܪܢ ܝܫܘܥ. ܥܠ ܐܝܠܝܢ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܪܘܚܐ ܛܢܦܬܐ. ܟܕ ܐܡܪܝܢ. ܡܘܡܝܢܢ ܠܟܘܢ ܒܝܫܘܥ ܗܘ ܕܦܘܠܘܣ ܡܟܪܙ.

Hic erat edoctus viam Domini, & fervens 25 spiritu: proinde loquebatur, planéque docebat de Jesu, quum nihil sciret, nisi baptisma Johannis. Cœpitque palàm loqui in 26 synagoga. Quem quum audîssent Achilus & Priscilla, adduxerunt domum suam, & pleniùs ostenderunt ei viam Domini. Quumque vellet proficisci Achaiam, hortati sunt 27 eum fratres, scripseruntque ad discipulos ut exciperent eum: itaque ubi advenisset, multùm adjuvit per gratiam omnes fideles. Ve- 28 hementer enim disceptabat contra Judæos coram turbis, demonstrans per Scripturas, Jesum esse Christum.

Matutinis dominicæ Pentecostes. 53.

CAP. XIX.

Quumque degeret Apollo Corinthi, Pau- 1 lus peragravit regiones superiores ad Ephesum. Et interrogavit discipulos quos illic 2 invenit, Num recepistis Spiritum sanctitatis posteaquàm credidistis? Responderunt, & dicunt ei; Imò neque an sit Spiritus, audivimus. Dixit eis, In quid ergò baptiza- 3 ti estis? Dicunt, In baptisma Johannis. Sub- 4 dit eis Paulus, Johannes quidem baptizavit baptismo pœnitentiæ populos, dicens, ut crederent in eum qui venturus erat post se, hoc est, in Jesum Christum. Quumque hæc 5 audîssent, baptizati sunt in nomine Domini nostri Jesu Christi. Et imposuit eis manum 6 Paulus, venitque Spiritus sanctitatis in eos: proinde loquebantur singulis linguis, ac vaticinabantur. Erant autem omnes isti viri, 7 duodecim. Cæterùm ingressus est Paulus 8 synagogam, & locutus est palàm tribus mensibus, ac persuadebat de regno Dei. Qui- 9 dam autem ex eis indurabantur, & obstinabant, atque convitiis proscindebant viam Dei coram turba Gentium: tunc recedere fecit Paulus, & separavit ab eis discipulos, & quotidie verba faciebat ad eos in schola viri cujusdam nomine Tyrani. Hoc autem 10 factum est per biennium, usquedum audîssent sermonem Domini quotquot habitabant in Asia, tam Judæi quàm Gentiles. Porrò 11 virtutes maximas edebat Deus per manum Pauli. Ita ut etiam à vestimentis quæ erant 12 super corpus ejus, sudaria aut frusta deferrentur, & imponerentur ægrotis, & discederent ab eis morbi, atque adeò dæmonia exirent.

Dominicâ primâ post Pentecosten. 54.

Studebant autem & quidam Judæi qui cir- 13 culabant, & adjurabant dæmonia, adjurare ea per nomen Domini nostri Jesu, super eos in quibus erant spiritus immundi, dicentes; Adjuramus vos per nomen Jesu quem prædicat Paulus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

25 ወይክል፡ ተናግሮ፡ ወመሂሮ፡ ፍኖተ፡ እግዚአብሔር፡ ወጸሃቀ፡ በመንፈሱ፡፡ ወይነግር፡ ወ
26 ይምህር፡ በእንተ፡ ሊየሱስ፡ ከመ፡ ደእሙ፡ ጥምቀተ፡ ዮሐንስ፡ ተጠምቀ፡፡=፥ ወውእ
ቱሰ፡ አኀዘ፡ ገሃደ፡ ይንግር፡ በምኵራብ፡ ወሰምዕዎ፡ ጵርስቂላ፡ ወአቂላ፡ ወአቅረብ
27 ዎ፡ ወተጠየቅዎ፡ ፍኖተ፡ እግዚአብሔር፡፡=፥ ወፈቀደ፡ ይሑር፡ አካይያ፡ ወአብሕ
ዎ፡ ቢጹ፡ ወጸሐፉ፡ ሎቱ፡ ሐዋርያት፡ ይትወከፍዎ፡፡ ወበጺሖ፡ ነገሮሙ፡ ብዙ
28 ኃ፡ ለእለ፡ አምኑ፡ በጸጋ፡ እግዚአብሔር፡=፥ እስመ፡ በሕጉ፡ ይትዋቀሦሙ፡ ለአይሁ
ድ፡ ገሃደ፡ ወያበጽሖ፡ ሎሙ፡ እመ፡ ጸሐፍት፡ ከመ፡ ውእቱ፡ ክርስቶስ፡ ሊየሱስ፡፡=፥

Et potens erat prædicando & docendo viam Dei, & solicitus fuit in spiritu suo, 25 *& prædicabat & docebat de Jesu, sicut solummodò baptismate Johannis baptizatus fuit. Et ipse cœpit palàm prædicare in synagoga, & audierunt eum Priscilla &* 26 *Aquila, & assumpserunt eum, & exquisitiùs exposuerunt ei viam Dei. Et voluit* 27 *ire Achaiam, & permiserunt ei fratres ejus, & scripserunt pro eo Apostolis ut susciperent eum: & quum advenisset, prædicavit multùm credentibus in gratia Dei. Quia in lege sua redarguebat Judæos manifestè, & conclusit contra eos ex Scripturis, quòd fuit Christus, Jesus.* 28

Versio VULGATA LATINA.

25 Hic erat edoctus viam Domini: & fervens spiritu loquebatur, & docebat diligen-
26 ter ea quæ sunt Jesu, sciens tantùm baptisma Joannis. Hic ergò cœpit fiducialiter agere in synagoga. Quem cùm audîssent Priscilla & Aquila, assumpserunt eum,
27 & diligentiùs exposuerunt ei viam Domini. Cùm autem vellet ire Achaiam, exhortati fratres, scripserunt discipulis ut susciperent eum. Qui cùm venisset,
28 contulit multum his qui crediderant. Vehementer enim Judæos revincebat publicè, ostendens per Scripturas, esse Christum Jesum.

CAP. XIX.

1 Factum est autem, cùm Apollo esset Corinthi, ut Paulus peragratis superiori-
2 bus partibus veniret Ephesum, & inveniret quosdam discipulos: Dixítque ad eos; Si Spiritum sanctum accepistis credentes? At illi dixerunt ad eum; Sed ne-
3 que si Spiritus sanctus est, audivimus. Ille verò ait; In quo ergò baptizati
4 estis? Qui dixerunt; In Joannis baptismate. Dixit autem Paulus; Joannes baptizavit baptismo pœnitentiæ populum, dicens; In eum, qui venturus esset post ipsum, ut crederent, hoc est, in Jesum. His auditis, baptizati sunt in 5 nomine Domini Jesu. Et cùm imposuisset illis manus Paulus, venit Spiritus 6 sanctus super eos, & loquebantur linguis, & prophetabant. Erant 7 autem omnes viri ferè, duodecim. Introgressus autem synagogam, 8 cum fiducia loquebatur per tres menses, disputans, & suadens de regno Dei. Cùm autem quidam indurarentur, & non crederent, maledicentes viam Domini 9 coram multitudine, discedens ab eis, segregavit discipulos, quotidiè disputans in schola tyranni cujusdam. Hoc autem factum est per biennium, ita ut 10 omnes, qui habitabant in Asia, audirent verbum Domini, Judæi atque Gentiles. Virtutésque non quaslibet faciebat Deus per manum Pauli: Ita ut etiam su- 11 per languidos deferrentur à corpore ejus sudaria, & semicinctia, & recedebant ab 12 eis languores, & spiritus nequam egrediebantur. Tentaverunt autem quidam & de 13 circumeuntibus Judæis exorcistis, invocare super eos, qui habebant spiritus malos, nomen Domini Jesu, dicentes; Adjuro vos per Jesum, quem Paulus prædicat.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

25 * هذا كان عارفا بطريق الرب * وحارا بالروح يتكلم ويعلم الحجج التي عن الرب * تعلما
26 بليغا * وكان يعرف خبر معمودية يوحنا فقط * كان هذا يطفق يجاهر في المجمع * فاذ سمعه
27 اكيلاس وبرسكيلا * اخذاه وفهماه طريق الرب تفهيما بليغا جدا * ولما اعتزم ان يعبر
الي اخايا بامر الاخوة * كتبوا له الي التلاميذ ان يقبلوه * فلما جاء اليهم نفع كثيرا
28 الذين امنوا بالنعمة * لانه كان يداوم توبيخ اليهود في الجموع جهرا * توبيخا شديدا *
ويريهم من الكتب ان يسوع هو المسيح * تم * يوم الجمعة ثاني السلاق * ويقرى ايضا
1 ثاني تقديس الماء * الفصل التاسع عشر * فاتفق ان ابلس لما كان
2 بقورنثوس كان بولس قد اجتاز باعلا تلك النواحي * وجاء الي افسس * فوجد تلاميذا
ما * فقال لهم * هل اخذتم روح القدس لما امنتم * فقالوا له لا * بل ولا سمعنا ان روح
3 4 القدس موجود * فقال لهم باية معمودية اصطبغتم * فقالوا بمعمودية يوحنا * فقال لهم بولس
اما اعمد يوحنا الشعب معمودية التوبة * قايلا لهم ان يؤمنوا بالوارد بعده * اي بالمسيح
5 6 ايسوع * فلما سمعوا اصطبغوا باسم الرب يسوع * واذ وضع بولس يده عليهم * جاء اليهم
7 روح القدس * لانهم طفقوا يتكلمون باللغات ويتنباون * وكانوا كلهم اثني عشر رجلا *
8 * واذ دخل الي المجمع لبث يجاهر بالكرازة ثلثة اشهر يخاطب ويقنع بالبراهين عن ملك الله * تم *
9 * ولما كان قوما ينكرون قوله ويخالفونه ويهجون طريق الايمان امام الجماعة * ابتعد منهم وميز
10 التلاميذ من اوليك * وكان يفاوضهم كل يوم في مجلس احد الكبراء * فلبث يعمل هذا مدة
سنتين * حتي ان جماعة القاطنين بلدة اسيا سمعوا قول الرب يسوع * اعني اليهود واليونانيون *
11 12 * وصنع الرب بيدي بولس قوات ليست بيسيرة * حتي انهم كانوا يجلبون عصايب او مناديل
يمسح بها عرق وجهه * فيضعونها علي السقمي فيزول عنهم الامراض * وتخرج عنهم الارواح الخبيثة *
13 * وان قوما من اليهود الدوارين * طفقوا يستحلفون ويسمون علي الذين بهم الارواح الخبيثة اسم
الرب يسوع المسيح * قايلين نستحلفكم بيسوع الذي يكرز به بولس *

Hic noverat viam Domini, & fervens 25 *spiritu loquebatur, docebátque quæstiones quæ sunt de Domino, doctrinâ exactâ: sciebat autem rem baptismi Johannis tantùm. Cœperat hic liberè lo-* 26 *qui in synagoga. Quem cùm audissent Achilles & Priscilla, duxerunt eum, & exposuerunt ei viam Domini expositione perfectissimâ. Cumq; voluisset trans-* 27 *ire in Achaiam, de mandato fratrum scripserunt pro ipso ad discipulos ut susciperent eum. Et cùm venisset ad eos, multùm contulit iis qui crediderant per gratiam. Perseveranter enim ar-* 28 *guebat Judæos in synagoga publicè acri increpatione, & ostendebat eis ex Scripturis quòd Jesus esset Christus.* Finis.

Feriâ sextâ, secundâ *die* infra Ascensionem. Legitur quoque altero die à consecratione aquæ.

CAP. XIX.

Accidit autem ut cùm Apollos esset 1 *Corinthi, Paulus jam peragrasset superiores illas partes, venissetque Ephesum. Et inveniens aliquot discipulos, dixit eis;* 2 *Num accepistis Spiritum sanctum cùm credidistis? inquiunt ei; Minime: imò nec audivimus an Spiritus sanctus existat. Ait illis; Quo baptismate baptizati estis?* 3 *Dixerunt; Baptismate Johannis. Re-* 4 *spondit eis Paulus, Johannes quidem baptizavit populum baptismo pœnitentiæ, dicens illis ut crederent in venturum post ipsum, videlicet in Christum Jesum. Quæ cùm audissent, baptizati sunt in* 5 *nomine Domini Jesu. Et cùm posuisset* 6 *Paulus manum suam super eos, advenit eis Spiritus sanctus: cœperunt enim loqui linguis, & prophetare. Erant au-* 7 *tem omnes, duodecim viri. Et ingres-* 8 *sus synagogam, mansit promulgans prædicationem tribus mensibus: colloquens, & suadens argumentis de regno Dei.* Hactenus. *Cùm autem nonnulli de-* 9 *testarentur sermonem ejus, & contradicerent ei, viámque fidei criminarentur coram cœtu, recessit ab eis, & segregavit discipulos ab ipsis, eósque alloquebatur singulis diebus in domicilio cujusdam ex magnatibus. Mansitque id exercens* 10 *spatio biennii, ita ut omnes habitantes in regione Asiæ audierint sermonem Domini Jesu, Judæi scilicet & Græci. Edidítque Dominus per manus Pauli* 11 *virtutes haud paucas: Adeò ut afferrent* 12 *fascias aut sudaria quibus tergeret sudorem vultûs sui, imponeréntque infirmis, & recederent ab eis morbi, & spiritus mali ab eis egrederentur. At verò qui-* 13 *dam ex Judæis vagis cœperunt adjurare, & invocare super eos in quibus erant spiritus mali, nomen Domini Jesu Christi, dicentes; Adjuramus vos per Jesum quem prædicat Paulus.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

በሐሙስ፡ ሰንበተ፡ ጾም፡፡=፥
1 ወእምዝ፡ እንዘ፡ ሀሎ፡ አጵሎን፡ ሀሎ፡ ቆሮንቶስ፡፡ ኃለፈ፡ ጳውሎስ፡ እንተ፡ ለ
ዕላይ፡ ደወለ፡ ወበጽሐ፡ ኤፌሶን፡ ወረከበ፡ ሕደጠን፡ እለ፡ ቦኡ፡ ውስተ፡ ሃይማ
2 ኖት፡፡=፥ ወይቤሎሙ፡ ቦኑ፡ ዘነሣእክሙ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ እምዘ፡ አመንክሙ፡
3 ወይቤልዎ፡ ሰማዕነሁ፡ ጥቀ፡ ከመቦ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡፡=፥ ወይቤሎሙ፡ በመንትኑ
4 መ፡ ተጠመቅሙ፡ ወይቤልዎ፡ በጥምቀተ፡ ዮሐንስ፡=፥ ወይቤሎሙ፡ ዮሐንስኬ፡
5 አጥመቀ፡ ጥምቀተ፡ ንስሐ፡ በዘ፡ ይመጽእ፡ እምድኅሬሁ፡ ሊየሱስ፡=፥ ወሰሚ
6 ዖሙ፡ ተጠምቁ፡ በስመ፡ እግዚእነ፡ ሊየሱስ፡፡=፥ ወወደዮ፡ እዴሁ፡ ጳውሎስ፡
ዲቤሆሙ፡ ወረደ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ለዕሌሆሙ፡ ወነበቡ፡ በነገረ፡ በሐውርት፡ ወ
7 ተነበዩ፡=፥ ወየአክሉ፡ ዐሠርቱ፡ ወክልኤቱ፡ ዕደው፡፡=፥ ወቦአ፡ ጳውሎስ፡ ም
8 ኵራበ፡ ወነገረ፡ ገሃደ፡ ወነበረ፡ ሠለስተ፡ አውርኀ፡ እንዘ፡ ይትዋቀሥሙ፡ ወየአ
9 ምኖሙ፡ በእንተ፡ መንግሥተ፡ እግዚአብሔር፡፡=፥ ወቦ፡ እለ፡ ክሕዱ፡ ወተጸን
ዑ፡ ወአሕሠሙ፡ ደበ፡ ትምህርት፡ በቅድመ፡ ኵሉ፡፡ ሃ ወሐደጎሙ፡ ጳ
ውሎስ፡ ወነሥአሙ፡ ለሐዋርያት፡ ወኵሎ፡ አሚረ፡ ይሜህር፡ በቅድመ፡ መኳ
10 ንን፡ ወመላእክት፡=፥ ወከመዝ፡ ገብረ፡ ክልኤ፡ ዓመተ፡፡ ወሰምዑ፡ ኵሎሙ፡
11 እለ፡ ይነብሩ፡ እስያ፡ ቃለ፡ እግዚአብሔር፡ አይሁድ፡ ወአረሚ፡ይ፡፡=፥ ወዐቢየ፡
12 ኃይለ፡ ይገብር፡ እግዚአብሔር፡ በእደ፡ ጳውሎስ፡=፥ ወይወስዱ፡ እምጽንፈ፡ ል
ብሱ፡ ወሰበኑ፡ ወያነብሩ፡ ደበ፡ ዱያን፡ ወየሐይው፡ ወእለኒ፡ አጋንንት፡ ይወጽ
13 ኡ፡፡=፥ ወቦ፡ እለ፡ አኀዙ፡ ይርቅዩ፡ ቢጾ፡ እለ፡ የአውዱ፡ ወይሰምዩ፡ ሎሙ፡
ለአጋንንት፡ ስመ፡ እግዚእነ፡ ሊየሱስ፡ ወይቤልዎሙ፡ ናምሕለክሙ፡ በስሙ፡ ለ
ሊየሱስ፡ ዘጳውሎስ፡ ይሜህር፡፡=፥

CAP. XIX.

Quinto sabbato Jejunii.

Et tunc quum esset Apollos Corinthi, peragravit Paulus per superiorem regionem, 1 *& venit Ephesum, & invenit paucos qui intrâssent in fidem. Et dixit iis; Num* 2 *accepistis Spiritum sanctum ex quo tempore credidistis? Et dixerunt ei; Audivimus tantùm quod fuit Spiritus sanctus. Et dixit iis; In quo baptizati fuistis?* 3 *& dixerunt ei; In baptismate Johannis. Et dixit iis; Johannes igitur baptiza-* 4 *vit baptismo resipiscentiæ in venturo eum post Jesu. Et quum audivissent, baptiza-* 5 *ti sunt in nomine Domini nostri Jesu. Et quum posuisset manus suas Paulus su-* 6 *per eos, descendit Spiritus sanctus super eos, & loquuti sunt in linguis regionum, & prophetârunt. Et erant duodecim viri. Et intravit Paulus synagogam, & præ-* 7 8 *dicavit palàm, & mansit tres menses disserens cum iis, & suadens iis de regno Dei. Et fuerunt qui abnegaverunt, & obdurati sunt, & maledixerunt contra do-* 9 *ctrinam coram omnibus: Et reliquit eos Paulus, & accepit Apostolos, & quotidiè docebat coram prætori & præsidibus. Et sic egit duos annos, & audierunt* 10 *omnes qui habitabant in Asia verbum Dei, Judæi & Gentiles. Et magnas vir-* 11 *tutes fecit Deus per manum Pauli. Et detulerunt ab extremitate vestimenti ejus,* 12 *& sudaria ejus, et posuerunt super infirmos, et vivebant, et dæmones exibant. Et fuerunt quidam qui cœperunt incantare fratres circumeuntes, et nominare* 13 *super dæmoniacos nomen Domini nostri Jesu, et dicebant iis; Adjuramus vos in nomine Jesu, quem Paulus docet.*

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ἈΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. ΚΗ΄.

Erant autem quidam filii Sceuæ Judæi principis ſacerdotum ſeptem hoc *facientes.*
14 Ἦσαν δέ (υ)τινες υἱοὶ Σκευᾶ Ἰουδαίου ἀρχιερέως ἑπτὰ οἱ τοῦτο ποιοῦντες.
Reſpondens autem ſpiritus *malignus,* dixit; Jeſum novi, & Paulum
15 Ἀποκριθὲν δὲ τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν, (φ)εἶπε, Τὸν Ἰησοῦν γινώσκω, καὶ τὸν Παῦλον
ſcio: vos autem qui eſtis? Et inſiliens in eos homo,
16 ἐπίσταμαι· ὑμεῖς δὲ τίνες ἐστέ; Καὶ (χ) ἐφαλλόμενος ἐπ' αὐτοὺς ὁ ἄνθρωπος,
in quo erat *ſpiritus malignus,* & *prædominatus eis,* invaluit contra eos,
ἐν ᾧ ἦν τὸ πνεῦμα τὸ (ψ) πονηρὸν, καὶ κατακυριεύσας αὐτῶν, ἴσχυσε κατ' αὐτῶν,
ita ut *nudos,* & *vulneratos effugere ex* domo illa. Hoc autem
17 ὥστε γυμνοὺς, καὶ τετραυματισμένους (ω) ἐκφυγεῖν ἐκ τοῦ οἴκου ἐκείνου. Τοῦτο δὲ
factum eſt notum omnibus *Judæiſque & Græcis habitantibus Epheſum:* &
ἐγένετο γνωστὸν πᾶσιν Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησι τοῖς κατοικοῦσι τὴν Ἔφεσον· καὶ
cecidit timor ſuper omnes illos, & magnificabatur nomen Domini Jeſu.
(α)ἐπέπεσε φόβος ἐπὶ πάντας αὐτοὺς, καὶ ἐμεγαλύνετο τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ.
Multique credentium veniebant confitentes, & annuntiantes actus
18 Πολλοί τε τῶν πεπιστευκότων ἤρχοντο ἐξομολογούμενοι, καὶ ἀναγγέλλοντες τὰς πράξεις
ſuos. Multi autem curioſa *agentium, conferentes* libros, combuſſerunt
19 αὐτῶν. Ἱκανοὶ δὲ τῶν τὰ περίεργα πραξάντων, συνενέγκαντες τὰς βίβλους, κατέκαιον
coram omnibus: & *computaverunt pretia* illorum, & invenerunt *argenti myriades*
ἐνώπιον πάντων· καὶ συνεψήφισαν τὰς τιμὰς αὐτῶν, καὶ εὗρον ἀργυρίου μυριάδας
quinque. Ita *per potentiam* verbum *Domini* creſcebat, & *invaleſcebat.* *Ut* autem
20 πέντε. Οὕτω κατὰ κράτος (β) ὁ λόγος τοῦ Κυρίου ηὔξανε, καὶ ἴσχυεν. Ὡς δὲ
21 *impleta ſunt hæc,* propoſuit Paulus in Spiritu, *pervadens* Macedoniam, &
ἐπληρώθη ταῦτα, ἔθετο ὁ Παῦλος ἐν τῷ Πνεύματι, (γ) διελθὼν τὴν Μακεδονίαν, καὶ
Achaiam, ire in *Hieruſalem,* dicens; *Quòd* poſt *fieri me* ibi,
(δ) Ἀχαΐαν, πορεύεσθαι εἰς (ε) Ἱερουσαλὴμ, εἰπὼν, Ὅτι μετὰ τὸ γενέσθαι με ἐκεῖ,
oportet me & Romam videre. Mittens autem in Macedoniam duos *mini-*
δεῖ με καὶ Ῥώμην ἰδεῖν. Ἀποστείλας δὲ εἰς τὴν Μακεδονίαν δύο (ζ) τῶν δια- 22
ſtrantium ſibi, Timotheum & Eraſtum, ipſe remanſit tempus in *Aſiam.* Facta eſt
κονούντων αὐτῷ, Τιμόθεον καὶ Ἔραστον, αὐτὸς ἐπέσχε χρόνον εἰς τὴν Ἀσίαν. Ἐγένετο 23
autem *ſecundùm tempus illud* turbatio non *parva* de via. Demetrius enim
δὲ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον τάραχος οὐκ ὀλίγος περὶ τῆς ὁδοῦ. Δημήτριος γάρ 24
quidam nomine, *argenticalator,* faciens ædes argenteas Dianæ, præſtabat
τις ὀνόματι, ἀργυροκόπος, ποιῶν ναοὺς ἀργυροῦς Ἀρτέμιδος, παρείχετο
artificibus quæſtum non modicum. Quos congregans, & eos qui *circa*
τοῖς τεχνίταις (η) ἐργασίαν οὐκ ὀλίγην. Οὓς συναθροίσας, καὶ τοὺς περὶ 25
talia opifices, dixit; Viri, ſcitis quia de hoc *opificio* acquiſitio
τὰ τοιαῦτα ἐργάτας, εἶπεν, Ἄνδρες, ἐπίστασθε ὅτι ἐκ ταύτης τῆς ἐργασίας ἡ εὐπορία
nobis eſt. Et *ſpectatis,* & auditis, quia non ſolùm Epheſi, ſed penè
(θ) ἡμῶν ἐστι. Καὶ θεωρεῖτε, καὶ ἀκούετε, ὅτι οὐ μόνον Ἐφέσου, (ι) ἀλλὰ σχεδὸν 26
totius Aſiæ, Paulus hic ſuadens avertit multam turbam, dicens; Quoniam non
πάσης τῆς Ἀσίας, ὁ Παῦλος οὗτος πείσας μετέστησεν ἱκανὸν ὄχλον, λέγων, Ὅτι οὐκ
ſunt dii *per manus facti.* Non ſolùm autem hæc *periclitatur* nobis pars
εἰσὶ θεοὶ οἱ διὰ χειρῶν γινόμενοι. Οὐ μόνον δὲ τοῦτο (κ) κινδυνεύει ἡμῖν τὸ μέρος 27
in redargutionem venire, ſed & magnæ *deæ* Dianæ templum in nihilum
εἰς ἀπελεγμὸν ἐλθεῖν, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς μεγάλης θεᾶς Ἀρτέμιδος ἱερὸν εἰς (λ) οὐδὲν
reputari: futurum autem & deſtrui *majeſtatem* ejus, quam tota Aſia &
λογισθῆναι, μέλλειν δὲ καὶ καθαιρεῖσθαι τὴν μεγαλειότητα αὐτῆς, ἣν ὅλη ἡ Ἀσία καὶ
habitata colit. *Audientes autem* & *facti pleni excandeſcentiâ,* exclamaverunt,
ἡ οἰκουμένη σέβεται. Ἀκούσαντες δὲ καὶ γενόμενοι πλήρεις θυμοῦ, ἔκραζον 28
dicentes; Magna Diana Epheſiorum.
λέγοντες, Μεγάλη ἡ Ἄρτεμις Ἐφεσίων.

MS.A. (υ)τινες Σκευᾶ Ἰουδαίου ἀρχιερέως ἑπτὰ υἱοὶ τοῦτο (φ)εἶπεν αὐτοῖς, Τὸν (χ)ἐφαλλόμενος ὁ ἄνθρωπος ἐπ' αὐτοὺς, ἐν ᾧ (ψ) πονηρὸν, κατακυριεύσας ἀμφοτέρων, ἴσχυσεν (ω) ἐκφυγεῖν αὐτοὺς ἐκ (α) ἔπεσεν (β) τοῦ Κυρίου ὁ λόγος (γ) διελθὼν (δ) τὴν Ἀχαΐαν, (ε) Ἱεροσόλυμα, (ζ) τῶν *διακονούντων αὐτῷ, (η) οὐκ ὀλίγην ἐργασίαν. (θ) ἡμῖν (ι) ἀλλὰ καὶ σχεδὸν (κ) τὸ μέρος κινδυνεύει ἡμῖν εἰς (λ) οὐθὲν λογισθήσεται, μέλλειν τε καὶ καθαιρεῖσθαι τῆς μεγαλειότητος

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

14 * ܐܝܬ ܗܘܐ ܕܝܢ ܫܒܥܐ ܒܢܝ̈ܐ ܠܓܒܪܐ ܚܕ ܝܗܘܕܝܐ ܪܒ ܟܗܢܐ. ܕܫܡܗ ܗܘܐ ܣܩܘܐ.
15 ܕܥܒܕܝܢ ܗܘܘ ܗܕܐ. * ܘܥܢܬ ܪܘܚܐ ܒܝܫܬܐ ܘܐܡܪܐ ܠܗܘܢ. ܠܝܫܘܥ ܡܫܬܘܕܥ ܐܢܐ.
16 ܘܠܦܘܠܘܣ ܝܕܥ ܐܢܐ. ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܡܢ ܐܢܬܘܢ. * ܘܫܘܪ ܥܠܝܗܘܢ ܓܒܪܐ ܗܘ ܕܐܝܬ
ܗܘܬ ܒܗ ܪܘܚܐ ܒܝܫܬܐ. ܘܐܬܚܝܠ ܥܠܝܗܘܢ. ܘܟܒܫ ܐܢܘܢ. ܘܟܕ ܫܠܝܚܝܢ ܘܡܚܝܢ
17 ܢܦܩܘ ܡܢ ܒܝܬܐ ܗܘ. * ܘܗܕܐ ܐܫܬܡܥܬ ܠܟܠܗܘܢ ܝܗܘܕܝܐ ܘܐܪܡܝܐ ܕܥܡܪܝܢ
ܒܐܦܣܘܣ. ܘܢܦܠܬ ܕܚܠܬܐ ܥܠ ܟܠܗܘܢ. ܘܡܫܬܒܚ ܗܘܐ ܫܡܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ
18 ܡܫܝܚܐ. * ܘܣܓܝܐܐ ܡܢ ܐܝܠܝܢ ܕܗܝܡܢܘ. ܐܬܝܢ ܗܘܘ ܘܡܘܕܝܢ ܣܟܠܘܬܗܘܢ.
19 ܘܡܫܬܥܝܢ ܣܘܥܪܢܐ ܕܥܒܕܝܢ ܗܘܘ. * ܣܓܝܐܐ ܐܦ ܡܢ ܚܪ̈ܫܐ ܟܢܫܘ ܟܬܒܝܗܘܢ. ܘܐܝܬܝܘ
ܐܘܩܕܘ ܐܢܘܢ ܩܕܡ ܟܠܢܫ. ܘܚܫܒܘ ܕܡܝܗܘܢ. ܘܐܫܟܚܘ ܟܣܦܐ ܪ̈ܒܘܢ ܚܡܫܐ.
20 * ܘܗܟܢܐ ܒܚܝܠܐ ܪܒܐ ܐܬܚܝܠܐ ܗܘܬ ܘܡܫܬܥܢܐ ܗܘܬ ܗܝܡܢܘܬܐ ܕܐܠܗܐ. * ܟܕ ܕܝܢ ܐܫܬܠܡ
21 ܗܠܝܢ. ܣܡ ܦܘܠܘܣ ܒܪܥܝܢܗ. ܕܢܗܕܪ ܒܟܠܗ ܡܩܕܘܢܝܐ ܘܐܟܐܝܐ. ܘܢܐܙܠ
22 ܠܐܘܪܫܠܡ. ܘܐܡܪ. ܕܡܐ ܕܐܙܠܬ ܠܬܡܢ. ܘܠܐ ܠܝ ܕܐܚܙܝܗ ܐܦ ܠܪܗܘܡܐ. * ܘܫܕܪ ܗܘܐ ܠܬܪܝܢ
ܐܢܫܝܢ ܡܢ ܗܢܘܢ ܕܡܫܡܫܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܠܡܩܕܘܢܝܐ. ܠܛܝܡܬܐܘܣ ܘܠܐܪܣܛܘܣ. ܗܘ
ܕܝܢ ܩܘܝ ܙܒܢܐ ܒܐܣܝܐ.

Erant autem ſeptem filii viri cujuſdam Judæi ſummi ſacerdotis, cui nomen erat Scheva, qui hoc faciebant. 14
Reſpondit autem cacodæmon ille, & dixit eis; Jeſum novi, & Paulum ſcio; vos autem qui eſtis? 15
Et inſiliit in eos homo ille in quo erat ſpiritus malus, & invaluit contra eos, eóſque ſubjecit, ita ut nudati ſauciiique fugerent ab ædibus illis. 16
Id autem innotuit omnibus tum Judæis, tum Gentilibus qui habitabant Epheſi: & incidit timor in omnes, & exaltabatur nomen Domini noſtri Jeſu Chriſti. 17
Plurimíque ex iis qui crediderant, veniebant & renuntiabant offenſas ſuas, confitebantúrque quod fecerant. 18
Imò etiam multi magi congregârunt libros ſuos, allatóſque concremârunt coram omnibus: cæterùm ſupputârunt pretium eorum, & aſcendit ad argenti quinque myriades. 19
Uſque adeò virtute magnâ invaleſcebat, progreſſúſque faciebat fides in Deum. 20
His autem peractis propoſuit Paulus in mente ſua, ut perluſtraret totam Macedoniam & Achaiam, proficiſceretúrque ad Jeruſalem: Dicebat autem, Poſtquàm illuc profectus fuero, oportet me quoque Romam inviſere. 21
Miſerat autem duos viros ex iis qui ipſi miniſtrabant, in Macedoniam, nempe Timotheum, & Eraſtum: ipſe verò ſubſtitit ad tempus in Aſia. 22

* ܕܚܕܒܫܒܐ ܕܬܪܝܢ ܕܒܬܪ ܦܢܛܩܘܣܛܝ * ܢܗ *

Dominicâ II. poſt Pentecoſten. 55.

23 * ܗܘܐ ܗܘܐ ܕܝܢ ܒܗܘ ܙܒܢܐ ܫܓܘܫܝܐ ܣܓܝܐܐ ܥܠ ܐܘܪܚܗ ܕܐܠܗܐ. * ܐܝܬ ܗܘܐ ܓܝܪ
24 ܬܡܢ ܓܒܪܐ ܨܐܘܓܐ ܚܕ. ܕܫܡܗ ܗܘܐ ܕܡܛܪܝܘܣ. ܕܥܒܕ ܗܘܐ ܢܘܣ̈ܐ ܕܣܐܡܐ ܠܐܪܛܡܝܣ.
25 ܘܡܣܓܐ ܗܘܐ ܠܐܘܡܢ̈ܐ ܕܐܘܡܢܘܬܗ ܬܘܬܪܐ ܣܓܝܐܐ. * ܗܢܐ ܟܢܫ ܐܢܘܢ ܠܟܠܗܘܢ ܐܘܡܢ̈ܐ ܕܥܡܗ
ܕܐܘܡܢܘܬܗ. ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܦܠܚܝܢ ܥܡܗܘܢ. ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܓܒܪ̈ܐ. ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܬܐܓܘܪܬܢ
26 ܟܠܗ ܡܢ ܗܕܐ ܐܘܡܢܘܬܐ ܗܝ. * ܘܐܦ ܐܢܬܘܢ ܚܙܝܢ ܐܢܬܘܢ ܘܫܡܥܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܕܠܐ ܗܘܐ
ܠܒܢܝ̈ ܐܦܣܘܣ ܒܠܚܘܕ. ܐܠܐ ܐܦ ܠܟܠܗ ܐܣܝܐ. ܐܓܪܓ ܦܘܠܘܣ ܗܢܐ ܘܐܦܢܝ ܠܟܢܫܐ
27 ܣܓܝܐܐ. ܟܕ ܐܡܪ. ܕܠܐ ܐܝܬܝܗܘܢ ܐܠܗ̈ܐ ܗܠܝܢ ܕܒܐܝ̈ܕܝ ܒܢܝ̈ܢܫܐ ܡܬܥܒܕܝܢ. * ܘܠܐ ܗܕܐ ܒܠܚܘܕ ܣܒܬܐ
ܡܬܒܣܪܐ ܘܒܛܠܐ. ܐܠܐ ܐܦ ܒܝܬܗ ܕܐܪܛܡܝܣ ܐܠܗܬܐ ܪܒܬܐ. ܠܡܕܡ ܠܐ ܚܫܝܒ. ܘܐܦ ܠܗ
28 ܚܠܝܘܬܗ. ܘܐܦ ܠܗ ܠܐܣܝܐ ܟܠܗ ܘܠܟܠܗܘܢ ܥܡ̈ܡܐ ܕܣܓܕܝܢ ܠܗ. ܠܒܙܚܐ ܢܗܘܐ. * ܘܟܕ
ܫܡܥܘ ܗܠܝܢ ܐܬܡܠܝܘ ܚܡܬܐ. ܘܩܥܝܢ ܗܘܘ ܘܐܡܪܝܢ. ܪܒܐ ܗܝ ܐܪܛܡܝܣ ܕܐܦܣܝ̈ܐ.

Extitit autem eo tempore tumultus plurimus propter viam Dei. 23
Illic enim erat quidam opifex argenti, cui nomen erat Demetrius, qui faciebat delubra argentea Dianæ, & ſuppeditabat artis ſuæ opificibus maximum lucrum. 24
Iſte congregavit omnes artis ſuæ opifices, necnon illos qui cum eis operabantur, & dixit eis; Viri, ſcitis mercaturam noſtram omnem ex hoc artificio eſſe. 25
Quinetiam auditis ac videtis non ſolùm cives Epheſi, ſed etiam multitudinem totius Aſiæ ab iſto Paulo allectam & averſam, quòd dicat deos illos non eſſe qui manibus hominum fiant. 26
Neque hoc negotium tantummodò diffamatur & ceſſat, ſed etiam templum ipſum Dianæ magnæ deæ pro nihilo habebitur: atque adeò ipſa dea totius Aſiæ, & quam omnes gentes adorant, ludibrio habebitur. 27
Quumque hæc audiſſent, repleti ſunt furore, & clamaverunt, dicentes; Magna eſt Diana Epheſiorum. 28

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

14 ወእሉ ፡ እለ ፡ ከመዝ ፡ ይገብሩ ፡ አይሁድ ፡ ደቂቀ ፡ ሊቀ ፡ ካህናት ፡ ሰብዐቱ ፡
15 እሙንቱ ፡፡ ወተሠጥዎሙ ፡ ውእቱ ፡ ጋኔን ፡ እኩይ ፡ ወይቤሎሙ ፡ በኢየሱ
16 ስ ፡ አአምን ፡ ወለጳውሎስኒ ፡ አአምር ፡ አንትሙ ፡ እንከ ፡ አንትሙ ፡፡ ወዐ
ብደ ፡ ዲቤሆሙ ፡ ዘጋኔን ፡ እኩይ ፡ ውእቱ ፡ ብእሲ ፡ ወኀየሎሙ ፡ ወሞአ
ሙ ፡ ለኵሎሙ ፡ ወፈቀሶሙ ፡ ወአቍሰሎሙ ፡ ወሰደዶሙ ፡ እምውእቱ ፡
ቤት ፡፡

Et fuerunt ſic facientes Judæi, filii principis ſacerdotum, ſeptem fuerunt. 14
Et reſpondit iis iſte dæmon malus, & dixit iis; Jeſum confiteor, & Paulum 15
ſcio, ſed vos qui eſtis? Et inſanivit ſuper eos ille homo in quo erat dæmon
malus, & prævaluit iis, Et vicit eos omnes, & colliſit eos, & vulneravit 16
eos, & ejecit eos ex illa domo.

Verſio VULGATA LATINA.

14 Erant autem quidam Judæi Scevæ principis ſacerdotum ſeptem filii, qui hoc
15 faciebant. Reſpondens autem ſpiritus nequam dixit eis; Jeſum novi, &
16 Paulum ſcio: vos autem qui eſtis? Et inſiliens in eos homo, in quo erat dæmonium peſſimum, & dominatus amborum, invaluit contra eos, ita ut
17 nudi & vulnerati effugerent de domo illa. Hoc autem notum factum eſt omnibus Judæis, atque Gentilibus, qui habitabant Epheſi: & cecidit timor
18 ſuper omnes illos, & magnificabatur nomen Domini Jeſu. Multíque creden-
19 tium veniebant, confitentes & annuntiantes actus ſuos. Multi autem ex eis, qui fuerant curioſa ſectati, contulerunt libros, & combuſſerunt coram omnibus: & computatis pretiis illorum, invenerunt pecuniam denariorum
20 quinquaginta millium. Ita fortiter creſcebat verbum Dei, & cofirmabatur.
21 His autem expletis, propoſuit Paulus in Spiritu, tranſitâ Macedoniâ & Achaiâ ire Jeroſolymam, dicens; Quoniam poſtquàm fuero ibi, oportet me
& Romam videre. Mittens autem in Macedoniam duos ex miniſtrantibus ſi- 22
bi, Timotheum & Eraſtum, ipſe remanſit ad tempus in Aſia. Facta eſt au- 23
tem illo tempore turbatio non minima de via Domini. Demetrius enim qui- 24
dam nomine, argentarius, faciens ædes argenteas Dianæ, præſtabat artificibus non modicum quæſtum: Quos convocans, & eos qui hujuſmodi erant 25
opifices, dixit; Viri, ſcitis quia de hoc artificio eſt nobis acquiſitio: Et 26
videtis, & auditis, quia non ſolùm Epheſi, ſed penè totius Aſiæ, Paulus hic ſuadens avertit multam turbam, dicens; Quoniam non ſunt dii, qui manibus fiunt. Non ſolùm autem hæc periclitabitur nobis pars in redargutio- 27
nem venire, ſed & magnæ Dianæ templum in nihilum reputabitur, ſed &
deſtrui incipiet majeſtas ejus, quam tota Aſia, & orbis colit. His auditis 28
repleti ſunt irâ, & exclamaverunt dicentes; Magna Diana Epheſiorum.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

14 * وان قوما كانوا بني اسكاوا اليهودي رييس الكهنة عددهم سبعه * كانوا يفعلون هذا *
15 * فاجابهم الروح الخبيث * وقال اما يسوع فانا اعرفه * واما بولص فاني خبير به * فاما انتم
16 فمن انتم * فطفر اليهم الرجل الذي كان فيه الروح الخبيث * واستاد عليهم
17 مستوليا * وقوي عليهم حتى انهم هاربوا من ذلك البيت عراة مجروحين * وصار هذا
الخبر معروفا عند جميع اليهود واليونانيين القاطنين بافسس * وسقط الخوف على جماعتهم *
18 وتعاظم اسم الرب يسوع * وكثيرون من الذين امنوا كانوا يجيون * معترفين ومخبرين
19 بافعالهم * وكثيرون من صانعي الاسحار جلبوا مصاحفهم * واحرقوها قدام كل الناس *
20 وحسبت اثمانها فوجدوها خمس ربوات فضة * فهكذا نمي قول الرب وقوي كما يحق
21 عزته * سج * فلما كملت هذه الامور اضمر بولص بالروح ان يجتاز بمكدونية
واخايا ويذهب الى اورسليم * قايلا ان بعد حصولي هناك يجب علي ان ابصر رومية *
22 * فارسل الى مكدونية الاثنين اللذين كانا يخدمانه تيموثاوس وارسطس * واقام هو باسيا
23 24 مدة ما * فعرض في ذلك الوقت من اجل الطريق اضطراب ليس باليسير * لان انسانا
اسمه ديمتريوس صانع الفضة كان يعمل هياكل الزهرة * ويكسب للصناع كسبا ليس
25 باليسير * فجمعهم اعني الصناع الذين يعملون مثل هذه الاعمال * وقال لهم ايها الرجال
26 قد علمتم ان فايدتنا انما هي هذه الصناعة * وقد رايتم وسمعتم ان بولص هذا قد اقنع
لا لاهل افسس فقط * بل وكافة بلد اسيا الا قليل * ونقل راي جماعة منهم كثيرين * قايلا
27 ان الذين تصنعهم الايدي ليسوا الهة * وما يجلب هذا الامر علينا تعييرا وتعطيلا فقط
من هذه الجهة * بل وهيكل الالهة المعظمة الزهرة يحسب لا شي * ويكون عظمها عتيدا
28 ان تهدم * التي تعبدها كافة اهل اسيا والمسكونة معا * فاذ سمعوا هذه الخطوب استوعبوا
غضبا * وهتفوا قايلين عظيمة هي زهرة اهل افسس *

Et ſanè nonnulli qui erant filii Scevæ Judæi principis ſacerdotum, ſeptem numero, hoc faciebant. 14
Reſpondens autem eis ſpiritus malus, dixit; Equidem Jeſum ego ſcio, Paulum autem optimè novi, at vos quinam eſtis? 15
Et inſiliens in eos homo ille in quo erat ſpiritus nequam, dominatus eſt eis, ſuperior factus, prævaluitque eis, adeò ut effugerent è domo illa nudi ac vulnerati. 16
Factaque eſt fama hæc nota apud omnes Judæos & Græcos degentes Epheſi: ceciditque timor in illos omnes, & magnificatum eſt nomen Domini Jeſu. 17
Et multi ex his qui crediderant, veniebant confitentes atque declarantes facta ſua. 18
Multique ex magicarum artium cultoribus, libros ſuos attulerunt, eóſque combuſſerunt coram omnibus hominibus: ſupputatis autem pretiis eorum, invenerunt ea quinque myriadas argenti. 19
Hoc pacto crevit ſermo Domini, & invaluit, prout decebat majeſtatem ipſius. 20
Rebus hiſce peractis, propoſuit Paulus in ſpiritu tranſire per Macedoniam & Achaiam, & abire Jeroſolymam, dicens; Poſtquam illuc devenero, oportet me Romam videre. 21
Quare miſſis in Macedoniam duobus qui miniſtrabant ei, Timotheo & Eraſto, remanſit ipſe in Aſia aliquantum temporis. 22
Accidit autem eo tempore circa viam Domini *turbatio non exigua.* 23
Nam quidam nomine Demetrius, faber argentarius, qui faciebat delubra Veneri, & lucrabatur opificibus lucrum haud parvum, 24
Convocatis illis, nempe artificibus qui his ſimilia exercebant opera, dixit eis; O viri, jam nôſtis quæſtum noſtrum eſſe hanc artem: 25
Jamque vidiſtis & audiſtis Paulum hunc perſuaſiſſe non modò civibus Epheſi, verùm etiam toti regioni Aſiæ; præter paucos, & dimoviſſe mentem turbæ multæ ex ipſis, dicens quòd hi quos manus operantur non ſunt dii. 26
Non ſolùm autem importat nobis hoc negotium ignominiam quam nobis afferet ex hac parte, ſed & templum maximæ deæ Veneris pro nihilo reputabitur: futurúmque eſt ut deſtruatur majeſtas ejus quam Aſiatici omnes & orbis univerſus adorant. 27
Hos ſermones cùm audiſſent, repleti ſunt irâ, & exclamârunt dicentes; Maxima eſt Venus Epheſiorum. 28

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

17 ወተሰምዐ ፡ ዝነገር ፡ በኀበ ፡ ኵሉ ፡ አይሁድ ፡ ወአረሚ ፡ እለ ፡ ይነብሩ ፡ ኤ
18 ፌሶን ፡ ወፈርሁ ፡ ኵሎሙ ፡ ወአዕበዩ ፡ ስሞ ፡ ለእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡፡ ወኵ
19 ሎሙ ፡ እለ ፡ አምኑ ፡ ይመጽኡ ፡ ወይነስሑ ፡ በእንተ ፡ ዘገብሩ ፡፡ ወብዙኃን ፡
እለ ፡ ገብሩ ፡ ያመጽኡ ፡ መጻሕፍቲሆሙ ፡ ወያውዕዩ ፡ በቅድመ ፡ ኵሉ ፡፡ ወሐሰቡ ፡
20 ሤጦ ፡ ወረከቡ ፡ ሐምስተ ፡ እልፈ ፡ ብሩር ፡፡ ከመዝ ፡ ቃለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወ
21 ዐቢየ ፡ ወኀየለ ፡፡ ወእምዝ ፡ ተፈጺሞ ፡ ዝንቱ ፡ ሐለየ ፡ ጳውሎስ ፡ በመንፈሱ ፡ ይ
ኅልፍ ፡ እንተ ፡ መቄዶንያ ፡ ወአካይያ ፡ ወይሖር ፡ ኢየሩሳሌም ፡ ወይቤ ፡ በጺሕየ ፡
22 ህየ ፡ ሀለወኒ ፡ እርአያ ፡ ለሮሜ ፡፡ ወፈነወ ፡ መቄዶንያ ፡ ካልኣተ ፡ እለ ፡ ይትለአ
ኩ ፡ ጢሞቴዎስሃ ፡ ወአርስጥርኮስሃ ፡ ወውእቱሰ ፡ ነበረ ፡ ኤፌሶን ፡ ወጐንደየ ፡፡
23 ሃቤ ወውእተ ፡ እሚረ ፡ ዐቢየ ፡ ሁከት ፡ ኮነ ፡ በእንተዝ ፡ ትምህርት ፡፡ ወሀሎ ፡
24 አሐዱ ፡ ዘስሙ ፡ ድሜጥሮስ ፡ ነሃቤ ፡ ብሩር ፡ ወይገብር ፡ ምስለ ፡ ዘብሩር ፡ ዘመለ
እክት ፡ አርጤሚደስ ፡ ዘተሰማይ ፡ ድያና ፡ ወያስተገብሮሙ ፡ ለኪነት ፡፡ ወይሁቦሙ ፡
25 ብዙኀ ፡ ንዋየ ፡፡ ወአስተጋብኦሙ ፡ ለኵሉ ፡ ኪነት ፡ ወአንገለጉ ፡፡ ወይቤሎሙ ፡
26 አንትሙ ፡ አኃዊነ ፡ ታአምሩ ፡ ከመ ፡ በዝ ፡ ተግባርነ ፡ ወምርካብነ ፡፡ ወናሁ ፡ ዘ
ከመ ፡ ትርእዩ ፡ ወከመ ፡ ትሰምዑ ፡ አኮ ፡ በሕቲቱ ፡ ኤፌሶን ፡ ዓዲ ፡ ኵሉ ፡ እስ
ያ ፡ ወአስተሐወዘ ፡ ጳውሎስ ፡ ብዙኀ ፡ አሕዛብ ፡ ወይቤሎሙ ፡ አማልክት ፡ እለ ፡ በ
27 እደ ፡ ሰብእ ፡ ይትገበሩ ፡፡ ወአኮ ፡ በዝ ፡ በሕቲቱ ፡ ዘንትመነሶ ፡ ዓዲ ፡ መለእክተ ፡
አርጤሜምስኒ ፡ ዐባይ ፡ ሀለዋ ፡ ይስዐር ፡ ዕበያ ፡ ወትትነሠት ፡ መለክታ ፡ እንተ ፡
28 እስያ ፡ ወኵሉ ፡ ዓለም ፡ ያመልካ ፡፡ ወሰሚዖሙ ፡ ተምዕዑ ፡ ወከልሑ ፡ በ
ዓቢይ ፡ ቃል ፡ ወይቤሉ ፡ ሰንበተ ፡ ዕበያ ፡ ለአርጤሜምስ ፡ መለእክተ ፡ ኤፌ
ሶን ፡፡

Et auditus eſt hic ſermo apud omnes Judæos, & Gentes qui habitabant Epheſi, & timuerunt omnes, & magnificaverunt nomen Domini noſtri Jeſu. 17
Et omnes qui crediderant, veniebant, & confitebantur quæ fecerant. 18
Et multi qui fecerant, adducebant libros ſuos, & combuſſerunt in conſpectu omnium: & computârunt pretium ejus, & invenerunt quinque myriades argenti. 19
Sic verbum Dei, & crevit & invaluit. 20
Et quum impletum eſſet hoc, propoſuit Paulus in ſpiritu ſuo, tranſire per Macedoniam, & Achaiam, & proficiſci Hieroſolymam, & dixit; Quum venero illic, oportet me videre Romam. 21
Et miſit ad Macedoniam duos miniſtros, Timotheum & Ariſtarchum, & ipſe manſit Epheſi, & commoratus eſt. 22
Et iſto tempore magna commotio facta eſt de hac doctrina. 23
Et fuit quidam cujus nomen Demetrius, argentarius, & faciebat imagines argenteas deæ Artemidos quæ nominatur Diana, & operam præſtabat opificibus, & præbebat iis magnas facultates. 24
Et congregavit omnes opifices, & coacti ſunt, & dixit iis; Vos fratres noſtri, ſcitis quòd in hoc conſiſtit opificium noſtrum & quæſtus noſter. 25
Et ecce ſicut ſpectatis, & ſicut auditis, non ſolùm Epheſi, ſed etiam totius Aſiæ ſeduxit Paulus multos populos, & dixit iis; Dii manibus hominum non ſunt facti. 26
Et non ſolùm propter hoc periclitabimur nos, ſed etiam deæ Artemidos magnæ annihilanda erit magnificentia, & deſtruetur divinitas ejus, quam Aſia & totus mundus colit. 27
Et quum audiviſſent, indignati ſunt, & clamaverunt in magna voce, & dixerunt; Sabbathum magnificentiæ Artemidi deæ Epheſiorum. 28

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ἈΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. ΚΗ'. ΚΘ'.

Et impleta est civitas tota confusione: irrueruntque unanimiter in theatrum,
29 Καὶ ἐπλήσθη ἡ (μ) πόλις ὅλη συγχύσεως· ὥρμησάν τε ὁμοθυμαδὸν εἰς τὸ θέατρον,
corripientes Caium & Aristarchum Macedonas, comites Pauli.
Συναρπάσαντες Γάϊον καὶ Ἀρίσταρχον Μακεδόνας, συνεκδήμους (ν) τοῦ Παύλου.
At Paulo volente intrare in populum, non siverunt eum discipuli.
30 Τοῦ δὲ Παύλου βουλομένου εἰσελθεῖν εἰς τὸν δῆμον, οὐκ εἴων αὐτὸν οἱ μαθηταί.
Quidam autem & Asiæ principum existentes ei amici, mittentes ad eum,
31 Τινὲς δὲ καὶ τῶν Ἀσιαρχῶν ὄντες αὐτῷ φίλοι, πέμψαντες πρὸς αὐτὸν,
rogârunt non dare seipsum in theatrum. Alii quidem ergò aliud quid clama-
32 παρεκάλουν μὴ δοῦναι ἑαυτὸν εἰς τὸ θέατρον. Ἄλλοι μὲν οὖν ἄλλο τι ἔκρα-
bant: erat enim ecclesia confusa, & plures nesciebant cujus causâ
ζον· ἦν γὰρ ἡ ἐκκλησία συγκεχυμένη, καὶ οἱ πλείους οὐκ ᾔδεισαν τίνος (ξ) ἕνεκεν
convenissent. De autem turba produxerunt Alexandrum, propellentibus
33 συνεληλύθεισαν. Ἐκ δὲ τοῦ ὄχλου (ο) προεβίβασαν Ἀλέξανδρον, προβαλόντων
eum Judæis: At Alexander concutiens manum, volebat ratio-
αὐτὸν τῶν Ἰουδαίων· (π) ὁ δὲ Ἀλέξανδρος κατασείσας τὴν χεῖρα, ἤθελεν ἀπολο-
cinari populo: Agnoscentibus autem quòd Judæus esset, vox facta est una ex
34 γεῖσθαι τῷ δήμῳ. (ρ) Ἐπιγνόντων δὲ ὅτι Ἰουδαῖός ἐστι, φωνὴ ἐγένετο μία ἐκ
omnibus, quasi per horas duas clamantibus; Magna Diana Ephesiorum.
πάντων, ὡς ἐπὶ ὥρας δύο (σ) κραζόντων, Μεγάλη ἡ Ἄρτεμις Ἐφεσίων.
Reprimens autem scriba turbam, dixit; Viri Ephesii, quis enim est
35 Καταστείλας δὲ ὁ γραμματεὺς τὸν ὄχλον, φησίν, Ἄνδρες Ἐφέσιοι, τίς γάρ ἐστιν
homo qui non cognoscit Ephesiorum civitatem æditum existentem magnæ
(τ) ἄνθρωπος ὃς οὐ γινώσκει τὴν Ἐφεσίων πόλιν νεωκόρον οὖσαν τῆς (υ) μεγάλης
deæ Dianæ, & Jovis prolis? Incontradicibilibus ergò existentibus his, necesse est
36 θεᾶς Ἀρτέμιδος, καὶ τοῦ Διοπετοῦς; Ἀναντιρρήτων οὖν (φ) ὄντων τούτων, δέον ἐστὶν
vos sedatos subsistere, & nihil preceps agere. Adduxistis enim
37 ὑμᾶς κατεσταλμένους ὑπάρχειν, καὶ μηδὲν προπετὲς (χ) πράττειν. Ἠγάγετε γὰρ
homines istos neque sacrilegos, neque blasphemantes deam vestram. Si
τοὺς ἄνδρας τούτους οὔτε ἱεροσύλους, οὔτε βλασφημοῦντας (ψ) τὴν θεὰν ὑμῶν. Εἰ 38
quidem ergò Demetrius & qui cum eo artifices, adversùs aliquem sermonem habent,
μὲν οὖν Δημήτριος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τεχνῖται, (ω) πρός τινα λόγον ἔχουσιν,
fora aguntur, & proconsules sunt, postulent alii alios: Si autem quid de
ἀγοραῖοι ἄγονται, καὶ ἀνθύπατοί εἰσιν, ἐγκαλείτωσαν ἀλλήλοις· Εἰ δέ τι περὶ 39
aliis requiritis, in legitima ecclesia absolvetur. Etenim pericli-
ἑτέρων ἐπιζητεῖτε, ἐν τῇ ἐννόμῳ ἐκκλησίᾳ ἐπιλυθήσεται. Καὶ γὰρ κινδυνεύ- 40
tamur postulari seditionis circa hodiernum, nullâ causâ subsistente, de
ομεν ἐγκαλεῖσθαι στάσεως περὶ τῆς σήμερον, μηδενὸς αἰτίου ὑπάρχοντος, περὶ
qua possimus reddere rationem concursûs istius. Et hæc dicens,
(α) οὗ δυνησόμεθα ἀποδοῦναι λόγον (β) τῆς συστροφῆς ταύτης. Καὶ ταῦτα εἰπὼν,
dimisit ecclesiam.
ἀπέλυσε τὴν ἐκκλησίαν.

CAP. XX. κ'.

Post autem cessâsse tumultum, advocans Paulus
ΚΘ' ΜΕτὰ δὲ τὸ παύσασθαι τὸν θόρυβον, προσκαλεσάμενος ὁ Παῦλος 1
discipulos, & salutans, exiit proficisci in Macedo-
τοὺς (α) μαθητὰς, καὶ ἀσπασάμενος, ἐξῆλθε πορευθῆναι εἰς τὴν Μακεδο-
niam. Perambulans autem partes illas, & exhortatus eos sermone multo,
νίαν. Διελθὼν δὲ τὰ μέρη ἐκεῖνα, καὶ παρακαλέσας αὐτοὺς λόγῳ πολλῷ, 2
venit ad Græciam: Faciénsque menses tres, factis ei insidiis
ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα· Ποιήσας τε μῆνας τρεῖς, γενομένης (β) αὐτῷ ἐπιβουλῆς 3
à Judæis futuro provehi in Syriam, facta fuit sententia ad revertendum
ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων μέλλοντι ἀνάγεσθαι εἰς τὴν Συρίαν, ἐγένετο γνώμη τοῦ ὑποστρέφειν
per Macedoniam.
διὰ Μακεδονίας.

MS A. (μ) πόλις τῆς συγχύσεως· (ν) Παύλου. Παύλου δὲ βουλομένου (ξ) ἕνεκα (ο) συνεβίβασαν (π) ὁ δὲ Ἀλέξανδρος (ρ) Ἐπιγνόντες (σ) κράζοντες, (τ) ἀνθρώπων (υ) μεγάλης Ἀρτέμιδος, (φ) τούτων ὄντων, (χ) πράσσειν. (ψ) τὴν θεὸν ἡμῶν. (ω) ἔχουσι πρός τινα λόγον, (α) οὐ δυνησόμεθα (β) περὶ τῆς   Κεφ. κ'. MS. A. (α) μαθητὰς, καὶ παρακαλέσας, ἀσπασάμενος ἐξῆλθεν πορεύεσθαι (β) ἐπιβουλῆς αὐτῷ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

29 * ܘܐܫܬܓܫܬ ܟܠܗ ܡܕܝܢܬܐ. ܘܪܗܛܘ ܐܟܚܕܐ ܘܐܙܠܘ ܠܬܐܛܪܘܢ. ܘܚܛܦܘ ܘܕܒܪܘ
ܥܡܗܘܢ. ܠܓܐܝܘܣ ܘܠܐܪܣܛܪܟܘܣ ܓܒܪܐ ܡܩܕܘܢܝܐ ܒܢܝ ܠܘܝܬܗ ܕܦܘܠܘܣ.
* ܪܝܫ ܩܪܝܢܐ * ܕܓ * ܕܚܕܒܫܒܐ ܕܦܢܛܩܘܣܛܐ * ܢܘ *
30 * ܦܘܠܘܣ ܕܝܢ ܨܒܐ ܗܘܐ ܕܢܥܘܠ ܠܬܐܛܪܘܢ. ܘܟܠܐܘܗܝ ܬܠܡܝܕܐ. * ܘܐܦ ܪܫܐ ܕܐܣܝܐ
31 ܡܛܠ ܕܪܚܡܘܗܝ ܗܘܘ. ܫܕܪܘ ܒܥܘ ܡܢܗ. ܕܠܐ ܢܫܠܡ ܢܦܫܗ ܠܡܥܠ ܠܬܐܛܪܘܢ.
32 * ܟܢܫܐ ܕܝܢ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܒܬܐܛܪܘܢ. ܛܒ ܫܓܝܫܝܢ ܗܘܘ. ܘܐܚܪܢܐ ܐܚܪܢܝܬ ܩܥܝܢ ܗܘܘ.
33 ܣܓܝܐܐ ܕܝܢ ܡܢܗܘܢ. ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܗܘܘ ܡܛܠ ܡܢܐ ܐܬܟܢܫܘ. * ܥܡܐ ܕܝܢ ܕܝܗܘܕܝܐ
ܕܐܝܬ ܗܘܘ ܬܡܢ. ܐܩܝܡܘ ܡܢܗܘܢ ܠܓܒܪܐ ܝܗܘܕܝܐ ܕܫܡܗ ܗܘܐ ܐܠܟܣܢܕܪܘܣ. ܘܟܕ
34 ܩܡ ܐܢܦ ܒܐܝܕܗ. ܘܨܒܐ ܗܘܐ ܕܢܦܩ ܪܘܚܐ ܠܥܡܐ. * ܘܟܕ ܝܕܥܘ ܕܝܗܘܕܝܐ ܗܘ. ܩܥܘ
35 ܟܠܗܘܢ ܒܚܕ ܩܠܐ ܐܝܟ ܫܥܝܢ ܬܪܬܝܢ. ܕܪܒܐ ܗܝ ܐܪܛܡܝܣ ܕܐܦܣܝܐ. * ܘܫܬܩ ܐܢܘܢ ܪܫܐ
ܕܡܕܝܢܬܐ ܟܕ ܐܡܪ. ܓܒܪܐ ܐܦܣܝܐ. ܡܢܘ ܓܝܪ ܡܢ ܒܢܝܢܫܐ ܕܠܐ ܝܕܥ ܠܡܕܝܢܬܐ
36 ܕܐܦܣܝܐ. ܕܗܝ ܟܘܡܪܬܐ ܗܝ ܕܐܪܛܡܝܣ ܪܒܬܐ. ܘܕܨܠܡܗ ܕܢܚܬ ܡܢ ܫܡܝܐ. * ܟܕ ܗܟܝܠ
ܠܝܬ ܐܢܫ ܕܢܩܘܡ ܠܘܩܒܠ ܗܠܝܢ. ܘܠܐ ܠܟܘܢ ܕܬܗܘܘܢ ܫܠܝܢ. ܘܠܐ
37 ܡܕܡ ܬܥܒܕܘܢ ܒܥܓܠܐ. * ܐܝܬܝܬܘܢ ܓܝܪ ܠܓܒܪܐ ܗܠܝܢ. ܕܠܐ ܒܙܘ ܒܝܬ ܐܠܗܐ. ܘܠܐ ܓܕܦܘ
38 ܥܠ ܐܠܗܬܢ. * ܐܢ ܕܝܢ ܗܢܐ ܕܡܛܪܝܣ ܘܒܢܝ ܐܘܡܢܘܬܗ ܐܝܬ ܠܗܘܢ ܕܝܢܐ
ܥܡ ܐܢܫ. ܗܐ ܐܢܬܘܦܛܘܣ ܒܡܕܝܢܬܐ. ܐܘܡܢܐ ܐܢܘܢ. ܢܬܩܪܒܘܢ. ܘܢܬܕܝܢܘܢ ܚܕ ܥܡ ܚܕ.
39 * ܘܐܢ ܡܕܡ ܐܚܪܝܢ ܒܥܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܒܕܘܟܬܐ ܕܝܗܝܒܐ ܠܟܢܘܫܬܐ ܕܢܡܘܣܐ
40 ܡܫܬܪܝܐ. * ܡܛܠ ܕܐܦ ܗܫܐ ܡܣܬܟܢܝܢܢ ܕܠܐ ܢܬܚܒܫ ܐܝܟ ܡܪܘܕܐ. ܕܠܐ
ܡܫܟܚܝܢܢ ܕܢܬܠ ܦܬܓܡܐ ܥܠ ܟܢܘܫܬܐ ܕܝܘܡܐ ܗܢܐ ܕܐܬܟܢܫܢ ܣܪܝܩܐܝܬ. ܘܐܫܬܓܫܢ
41 ܕܠܐ ܥܠܬܐ. * ܘܟܕ ܐܡܪ ܗܠܝܢ ܫܪܐ ܠܟܢܫܐ.
* ܩܦܠܐܘܢ * ܟ *
1 * ܘܒܬܪ ܕܫܠܝ ܫܓܘܫܝܐ. ܩܪܐ ܦܘܠܘܣ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܘܒܝܐ ܐܢܘܢ. ܘܢܫܩ ܐܢܘܢ. ܘܢܦܩ
2 ܐܙܠ ܠܗ ܠܡܩܕܘܢܝܐ. * ܘܟܕ ܟܪܟ ܒܐܬܪܘܬܐ ܗܠܝܢ. ܘܒܝܐ ܐܢܘܢ ܒܡܠܐ ܣܓܝܐܬܐ.
3 ܐܬܐ ܠܗ ܠܐܬܪܐ ܕܝܘܢܝܐ. * ܘܥܒܕ ܬܡܢ ܝܪܚܐ ܬܠܬܐ. ܘܥܒܕܘ ܥܠܘܗܝ ܝܗܘܕܝܐ
ܢܟܠܐ ܟܕ ܥܬܝܕ ܗܘܐ ܕܢܐܙܠ ܠܣܘܪܝܐ. ܘܐܬܪܥܝ ܕܢܗܦܘܟ ܠܗ ܠܡܩܕܘܢܝܐ.

29 Proindè conturbata fuit tota civitas, & cucurrerunt simul ac profecti sunt in theatrum, correptósque abduxerunt secum Gaium & Aristarchum viros Macedones comites Pauli.

Dominicâ III. post Pentecosten. 56.

30 Paulus autem volebat introire theatrum, sed prohibuerunt eum discipuli. 31 Quinetiam primores Asiæ, quia amici ejus erant, miserunt qui efflagitarent ab eo, ne traderet seipsum, ut introiret theatrum: 32 turbæ autem quæ erant in theatro, valdè tumultuabantur, & alii aliud clamabant: multi verò ex eis nesciebant cur convenissent. 33 Plebs autem Judæorum qui illic erant, statuerunt ex seipsis virum Judæum cui nomen erat Alexander: quumque stetisset, silentium indixit manu, volebátque proferre spiritum populo. 34 Sed quum cognovissent eum esse Judæum, vociferati sunt omnes unâ voce circiter ad duas horas, Magna est Diana Ephesiorum. 35 Cæterùm compescuit eos princeps civitatis quum diceret, Viri Ephesii, quis quæso est hominum qui nesciat urbem Ephesiorum ædituam magnæ Dianæ, & simulachrum ejus è cœlo delapsum? 36 Quum igitur huic rei nemo possit contradicere, oportet vos sedatos esse, nihilque festinantèr agere. 37 Adduxistis enim viros istos, quum neque templa expilaverint, neque blasphemos se gesserint in deam nostram. 38 Quòd si iste Demetrius & filii artis ejus litem habent cum aliquo, ecce proconsul est in urbe: artifices sunt, accedant, & causam dicant unus in alium. 39 Quòd si quidpiam aliud requiritis, in loco à lege ad concionem dato, dirimetur. 40 Quandoquidem & nunc in periculo versamur, ne accusemur ut seditiosi, quum non possimus reddere rationem de congregatione diei istius, quo convenimus otiosè, & tumultuati sumus nullâ de causa. 41 Et quum hæc dixisset, dimisit concionem.

CAP, XX.

1 Posteaquàm autem sedatus est tumultus, advocavit Paulus discipulos, & consolatus est ac deosculatus eos, & egressus est profecturus Macedoniam. 2 Quumque illas regiones peragrâsset, eósque consolatus esset multis sermonibus, venit in Græciæ regionem. 3 Et mansit illic tribus mensibus. Nexuerunt autem illi dolos Judæi quum profecturus esset in Syriam: proindè censuit sibi revertendum esse in Macedoniam.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

29 ወተሀውከት ፡ ኵላ ፡ ሀገር ፡ ወሮፁ ፡ ኅቡረ ፡ ኀበ ፡ ተውኔት ፡ ወሰሐብዎ ፡ ለ
30 ጋይዮስ ፡ ወለአሪስጠርኮስ ፡ መቄዶናዊ ፡ ዘሀገረ ፡ ጳውሎስ ፨ ወፈቀደ ፡ ጳው
31 ሎስ ፡ ይበእ ፡ ማእከለ ፡ አሕዛብ ፡ ወከልእዎ ፡ ሐዋርያት ፨ ወቦ ፡ እለሂ ፡
እምእስያ ፡ ዐርኳሁ ፡ ለአኩ ፡ ኀቤሁ ፡ ኢይበእ ፡ ማእከለ ፡ አሕዛብ ፡ ከ
32 ልእዎ ፨ ወጕንደዩ ፡፡ እንዘ ፡ ይኬልሑ ፡ ወእለ ፡ ይበዝኁ ፡ አሕዛብ ፡ ኢያአ
ምሩ ፡ በእንተ ፡ ዘአንገለጉ ፨

Et commota fuit tota civitas, & cucurrerunt simul ad theatrum, & traxerunt Gaium, & Aristarchum Macedonem civitatis Pauli. 29 *Et voluit Paulus intrare in medium populi, & prohibuerunt eum Apostoli.* 30 *Et quidam ex Asia amici ejus miserunt ad eum, ne intraret in medium populi, prohibere eum.* 31 *Et morati sunt clamantes, et qui abundabant populi nesciebant quapropter convenissent.* 32

Versio VULGATA LATINA.

29 Et impleta est civitas confusione, & impetum fecerunt uno animo in thea-
30 trum, rapto Gaio & Aristarcho Macedonibus, comitibus Pauli. Paulo autem
31 volente intrare in populum, non permiserunt discipuli. Quidam autem &
de Asiæ principibus, qui erant amici ejus, miserunt ad eum rogantes ne se
32 daret in theatrum: Alii autem aliud clamabant. Erat enim Ecclesia con-
33 fusa: & plures nesciebant qua ex causa convenissent. De turba autem de-
traxerunt Alexandrum, propellentibus eum Judæis. Alexander autem manu
34 silentio postulato, volebat reddere rationem populo. Quem ut cognoverunt
Judæum esse, vox facta una est omnium, quasi per horas duas clamantium;
35 Magna Diana Ephesiorum. Et cùm sedâsset scriba turbas, dixit; Viri Ephesii,
quis enim est hominum, qui nesciat Ephesiorum civitatem cultricem esse ma-
36 gnæ Dianæ, Jovísque prolis? Cùm ergò his contradici non possit, oportet
37 vos sedatos esse, & nihil temerè agere. Adduxistis enim homines istos, ne-
38 que sacrilegos, neque blasphemantes deam vestram. Quòd si Demetrius,
& qui cum eo sunt artifices, habent adversùs aliquem causam, conventus
forenses aguntur, & proconsules sunt, accusent invicém. Si quid autem al- 39
terius rei quæritis: in legitima Ecclesia poterit absolvi. Nam & periclita- 40
mur argui seditionis hodiernæ: cùm nullus obnoxius sit (de quo possimus
reddere rationem) concursûs istius. Et cùm hæc dixisset, dimisit Ecclesiam.

CAP. XX.

Postquàm autem cessavit tumultus, vocatis Paulus discipulis, & exhorta- 1
tus eos, valedixit, & profectus est ut iret in Macedoniam. Cùm autem per- 2
ambulâsset partes illas, & exhortatus eos fuisset multo sermone, venit ad
Græciam: Ubi cùm fecisset menses tres, factæ sunt illi insidiæ à Judæis 3
navigaturo in Syriam: habuítque consilium ut reverteretur per Macedoniam.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

29 * وامتلأت المدينة كلها من الهيج والاجلاب * وتبادروا كلهم اجمعون الي المشهر *
30 فاختطفوا غايوس وارسطرخوس المكدونيين الذين كانا سافرا مع بولص * ولما اعتزم
31 بولص على الدخول الي الجمع لم يسمح له التلاميذ * وقوم كانوا اصدقاءه من روساء
32 اسيا * ارسلوا يتضرعون اليه الا يبذل ذاته للجمع * وآخرون كانوا يهتفون عن امر آخر *
33 لان الجماعة كانت متغالطة * واكثرهم ما يعلمون فماذا اقبلوا * فاستنهض من الجمع
الاكسندرس لما انجد به اليهود * فلما هز الاكسندرس يده مريدا ان يحتج للجماعة
34 معتذرا * فاذ علموا انه يهودي هو * صار من جماعتهم صوت واحد مدى ساعتين
35 هاتفين * معظمة الهة الزهرة الهة اهل افسس * فصد الكاتب الجمع قايلا * ايها الرجال اهل
افسس * من هو الانسان الذي ما يعرف ان اهل مدينة افسس يوقرون الالهة العظمة
36 الزهرة ويخدمونها * ولا الهابطون من السماء يقاومون في تصديق هذا * فسبيلكم ان
37 تقتصدوا * ولا تعملوا عملا بتهجم * قد احضرتم هذين الرجلين * وليسا سارقين الات
38 الهيكل * ولا مفتريين على الاهتنا * فاما ان كان ديمتريوس والصنعي الذي معه لهم على
احد دعوى او تبعة * ايهم متصرفون في السوق * فها امراء المدينة حاضرون * ليستدع
39 بعضهم على بعض * فاما ان طلبتم امرا آخر من اجل آخرين * في جماعة الاحداث هذه
40 فيجب ان يعرفوها * لاننا سنعطب ان استدعي علينا * وسكبنا بالهيج والمقاومة في هذا اليوم *
الذي ما يجد فيه احد سببا * ولا يمكننا ان نحتج بحجة عن هذه المشاجرة ومعاودة الاجلاب *
41 * واذ قال هذا اصرف الجمع * * الفصل العشرون *
1 * سد * * وبعد سكون الهيج استدعي بولص التلاميذ * وسلم عليهم وودعهم *
2 وخرج ذاهبا الي مكدونية * واذ جال تلك النواحي وعزاهم بكلام كثير * جاء الي اللادا *
3 * فاقام بها ثلثة اشهر * فاساء اليهود عليه اغتيالهم حين اعتزم ان يصعد الي الشام *
فارتأي ان يعود فيجتاز بمكدونيا *

Et repleta est tota civitas seditione ac tumultu, & accurrentes omnes simul ad theatrum, rapuerunt Gaium & Aristarchum Macedones qui cum Paulo iter fecerant. 29 *Cúmque Paulus animo designâsset ingressum in cœtum, non permiserunt ei discipuli.* 30 *Imò quidam ex Asiæ primoribus qui erant amici ejus, mittentes rogârunt eum ne se turbæ committeret.* 31 *Et alii quidem alio de negotio clamabant: quoniam turba confuse permista erat, & plerique eorum nesciebant ad quid convenerant.* 32 *Erexit se autem de turba Alexander, animos ei addentibus Judæis: cúmque movisset Alexander manum suam, volens excusationem apud turbam dicere,* 33 *Et cum novissent eum Judæum esse, orta est ab omnibus vox una spatio duarum horarum clamantibus; Magna est dea Venus, dea Ephesiorum.* 34 *Compescuit autem scriba turbam, dicens; O viri Ephesii, quis est homo qui ignoret Ephesi cives venerari magnam deam Venerem, eámque colere? at ne de cœlo quidem labentes, hujus rei fidei contradicunt.* 35 *Oportet igitur vos cohibere, & nullum opus præcipitanter committere.* 36 *Adduxistis hos duos viros, qui nec fures vasorum templi sunt, neque contumeliosi in deam nostram.* 37 *Quòd si Demetrius & qui cum eo sunt artifices, habent adversùs aliquem causam aut criminationem, sanè in foro versantur, & en urbis imperatores adsunt, accusent invicem.* 38 *Verùm si aliud quippiam petitis de aliis, in Senatorum curia id oportet dignosci.* 39 *Periclitamur enim si arcessamur & accusemur tumultûs & seditionis hodiernæ, in qua nemo causam reperiat, nec possimus rationem reddere dissidii istius, & iterati tumultûs.* 40 *Et his dictis dimisit concionem.* 41

CAP. XX.

Post sedatum verò tumultum advocavit Paulus discipulos, & salutavit illos, & vale dixit eis, egressúsque est pergens in Macedoniam. 1 *Cúmque perambulâsset partes illas, & consolatus eos fuisset multo sermone, venit in Græciam,* 2 *Mansitque in ea tribus mensibus. Struxerunt autem in illum Judæi fraudem, dum accingeretur ad ascendendum in Syriam: ac proindè proposuit reverti & transire per Macedoniam.* 3

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

33 ወሰሐብዎ ፡ ለእሌክሰንድሮስ ፡ በማእከለ ፡ ሰብእ ፡ ወቀፀቡ ፡ ለዕሌሁ ፡ አይሁ
ድ ፡ ወአንሥአ ፡ እዴሁ ፡ እሌክሰንድሮስ ፡ ወፈቀደ ፡ ይዋቀሥ ፡ ለዐውድ ፨
34 ወአእሚሮሙ ፡ ከመ ፡ አይሁዳዊ ፡ ውእቱ ፡ ከልሑ ፡ ኵሎሙ ፡ በዓቢይ ፡ ቃል ፡
መጠነ ፡ ክልኤ ፡ ሰዐት ፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ ሰንበተ ፡ ዕበያ ፡ ለአርጤምስ ፡ አም
35 ላክት ፡ ኤፌሶን ፨ ወእምዝ ፡ ተንሥአ ፡ አሐዱ ፡ ጸሐፊ ፡ ወአስተጋብአሙ ፡
ለአሕዛብ ፡ ወይቤሎሙ ፡ ስምዑ ፡ ሰብአ ፡ ኤፌሶን ፡ መኑ ፡ ሰብእ ፡ ዘኢያአም
ር ፡ ዕበያ ፡ ለመለኮት ፡ ኤፌሶን ፡ ዘቲ ፡ ስብኮ ፡ ዘተፈንወት ፡ እምኀበ ፡ ዮብ ፡
36 አምላክ ፡ ዐቢይ ፨ ወይእዜኒ ፡ በኅድአት ፡ ርቱዕ ፡ ንግበሮ ፡ ለዝንቱ ፡ ወ
37 አኮ ፡ በሁከት ፡ ወበተዘልፎት ፨ ናሁ ፡ ተባጽሕክሙዎሙ ፡ ለእሉ ፡ ሰብእ ፡ ዘ
38 ኢሰረቁ ፡ ቤተ ፡ አማልክቲክሙ ፡ ወኢፀረፉ ፡ ደበ ፡ መለእክቲክሙ ፨ ወእመሰ
39 ቦ ፡ ተስናን ፡ ድሜጥሮስ ፡ ለይትዋቀሡ ፡ በበይናቲሆሙ ፡ ምስለ ፡ ኬንያት ፨ ወ
40 እመሰ ፡ ባዕደ ፡ ማኅሠሠ ፡ ብክሙ ፡ ዘበእንተ ፡ ሕገገ ፡ ንኅድግ ፡ ዐውደ ፨ እ
ስመ ፡ ንትመነሰው ፡ ዮም ፡ በዘ ፡ አመጻእክሙ ፡ ለነ ፡ ሁከት ፡ ዘአልቦሙ ፡ ጌጋዩ ፡
41 ወአልብነ ፡ በዘ ፡ ንዋቅሥ ፡ በእንተዝ ፡ ሁከት ፨ ወዘንተ ፡ ብሂሎ ፡ ፈነወ ፡ ዐው
ደ ፨

በጰንጠቆስጤ ፡ ምንባብ ፨

1 ወእምድኅረ ፡ ኀልቀ ፡ ሁከት ፡ ፈነወ ፡ ጳውሎስ ፡ አርዳኢሁ ፡ ወመሀሮ ፡ ፈነወ ፡
2 ወውእቱኒ ፡፡ ወፅአ ፡ ወሖረ ፡ መቄዶንያ ፨ ወሐለፈ ፡ እንተ ፡ ውእቱ ፡ በሐውርት ፡
3 ወበዙኃ ፡ መሀሮሙ ፡ በቃሉ ፡ ወእምዝ ፡ ሖረ ፡ ሔላደ ፨ ወነበረ ፡ ሠለስተ ፡ አ
ውራኀ ፡ ወተማከሩ ፡ ዲቤሁ ፡ አይሁድ ፡ ወፈቀደ ፡ ይሑር ፡ ብሔረ ፡ ሶርያ ፡ መከረ ፡
ይሰወጥ ፡ መቄዶንያ ፨

Et traxerunt Alexandrum in medio populi, & innuerunt contra eum Judæi: 33 *Et levavit manum suam Alexander, & voluit ratiocinari cum concilio.* 34 *Et quum cognovissent quòd Judæus erat, clamaverunt omnes in magna voce quasi duas horas, dicentes; Sabbathum magnificentiæ Artemidi Deæ Ephesiorum.* 35 *Et tunc surrexit quidam scriba, & congregavit populos, & dixit iis; Audite viri Ephesii, quis hominum est qui nescit magnificentiam Deæ Ephesiorum hujus fusilis, quæ missa fuit à Jove deo magno.* 36 *Et nunc sedatè oportet ut faciamus hoc, & non in commotione & in castigatione.* 37 *Ecce adduxistis hos viros, qui non commiserunt sacrilegium, neque blasphemârunt in deam nostram.* 38 *Et si habeat causam Demetrius, litem contestentur inter se cum opificibus.* 39 *Et si aliam quæstionem habetis de lege, dimittemus convocatum:* 40 *Quia periclitamur hodiè, eò quòd intulistis nobis commotionem sine causa, & non habemus in quo reddamus rationem propter hanc commotionem.* 41 *Et hoc quum dixisset, dimisit conventum.*

Festo Festoleonis lectio.

CAP. XX.

1 *Et postquàm cessâsset commotio, misit Paulus discipulos ejus, & quum docuisset dimisit populum: & ipse exivit & profectus est Macedoniam.* 2 *Et peragravit per istam regionem, & multùm docuit eos in sermone suo: & tunc profectus est Elada,* 3 *Et mansit tres menses, & consilium inierunt in eum Judæi: & volens ire in regionem Syriæ, censuit redire per Macedoniam.*

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ἈΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. ΚΘ'.

Comitatus est autem eum *usque in* *Asiam* *Sopater* Berœensis: Thessalonicensium
4 Συνείπετο δὲ αὐτῷ ἄχρι τῆς Ἀσίας Σώπατρος (γ) Βεῤῥοιαῖος· Θεσσαλονικέων
verò, Aristarchus, & Secundus, & Caius Derbæus, & Timotheus:
δὲ, Ἀρίσταρχος, καὶ Σεκοῦνδος, καὶ Γάϊος (δ) Δερβαῖος, καὶ Τιμόθεος·
Asiani verò, Tychicus & Trophimus. Hi *accedentes* *manserunt* nos *in*
5 Ἀσιανοὶ δὲ, Τυχικὸς καὶ Τρόφιμος. (ε) Οὗτοι προσελθόντες ἔμενον ἡμᾶς ἐν
Troade. Nos verò enavigavimus post dies Azymorum à Philippis,
6 Τρωάδι· Ἡμεῖς δὲ ἐξεπλεύσαμεν μετὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἀζύμων ἀπὸ Φιλίππων,
& venimus ad eos *in* Troadem *intra* *dies* quinque, ubi demorati sumus
καὶ ἤλθομεν πρὸς αὐτοὺς εἰς τὴν Τρωάδα (ζ) ἄχρις ἡμερῶν πέντε, (η) οὗ διετρίψαμεν
diebus septem. *In* autem una *sabbatorum*, *congregatis* *discipulis*
7 ἡμέρας ἑπτά. Ἐν δὲ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων, (θ) συνηγμένων τῶν μαθητῶν
ad frangendum panem, Paulus disputabat eis, *futurus* *exire* *postridie*:
τοῦ κλάσαι ἄρτον, ὁ Παῦλος διελέγετο αὐτοῖς, μέλλων ἐξιέναι τῇ ἐπαύριον·
protraxitque sermonem usque in mediam noctem. Erant autem lampades *multæ* in
8 παρέτεινέ τε τὸν λόγον μέχρι μεσονυκτίου. Ἦσαν δὲ λαμπάδες ἱκαναὶ ἐν
cœnaculo ubi erant congregati. Sedens autem quidam adolescens nomine
9 τῷ ὑπερῴῳ οὗ (ι) ἦσαν συνηγμένοι. (κ) Καθήμενος δέ τις νεανίας ὀνόματι
Eutychus super fenestram, *dejectus* somno *profundo*, disputante Paulo
Εὔτυχος ἐπὶ τῆς θυρίδος, καταφερόμενος ὕπνῳ βαθεῖ, διαλεγομένου τοῦ Παύλου
diutiùs, *ruens* *præ* somno, cecidit de tertio cœnaculo deorsùm, & sublatus est
ἐπὶ πλεῖον, κατενεχθεὶς ἀπὸ τοῦ ὕπνου, ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ τριστέγου κάτω, καὶ ἤρθη
mortuus. *Descendens autem* Paulus *irruit* *ei*, & complexus, dixit; Ne
10 νεκρός. Καταβὰς δὲ ὁ Παῦλος ἐπέπεσεν αὐτῷ, καὶ συμπεριλαβὼν εἶπε, Μὴ
tumultuemini: *nam* anima ipsius in ipso est. Ascendens autem *&* frangens panem,
11 θορυβεῖσθε· ἡ γὰρ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν αὐτῷ ἐστιν. Ἀναβὰς δὲ καὶ κλάσας (λ) ἄρτον,
& gustans, *ad multùm*que allocutus usque in *diluculum*, *sic* *exiit*. Addu-
12 καὶ γευσάμενος, ἐφ' ἱκανόν τε ὁμιλήσας (μ) ἄχρις αὐγῆς, οὕτως ἐξῆλθεν. Ἤγα-

xerunt autem puerum viventem, & consolati sunt non *mediocriter*. Nos autem *pro-*
γον δὲ τὸν παῖδα ζῶντα, καὶ παρεκλήθησαν οὐ μετρίως. Ἡμεῖς δὲ (ν) προελ- 13
gressi *ad* navem, *devecti sumus* in Asson, indè *futuri* *recipere*
θόντες ἐπὶ τὸ πλοῖον, ἀνήχθημεν (ξ) εἰς τὴν Ἄσσον, ἐκεῖθεν μέλλοντες ἀναλαμβάνειν
Paulum: sic enim *erat* *constitutus*, *futurus* ipse *pedibus ire*. *Ut* autem
τὸν Παῦλον· (ο) οὕτω γὰρ ἦν διατεταγμένος, μέλλων αὐτὸς πεζεύειν. Ὡς δὲ 14
congressus est nobis in Asson, *recipientes* *eum* venimus in Mitylenen.
συνέβαλεν ἡμῖν εἰς τὴν Ἄσσον, ἀναλαβόντες αὐτὸν ἤλθομεν εἰς (π) Μιτυλήνην.
Et indè *abnavigantes*, sequenti *devenimus* contra Chium: *at* aliâ
Κἀκεῖθεν ἀποπλεύσαντες, τῇ ἐπιούσῃ κατηντήσαμεν (ρ) ἀντικρὺ Χίου. Τῇ δὲ ἑτέρᾳ 15
adjecimus in Samon: & *manentes in* *Trogyllio*, sequenti venimus *in*
παρεβάλομεν εἰς (σ) Σάμον· καὶ μείναντες ἐν Τρωγυλλίῳ, τῇ ἐχομένῃ ἤλθομεν εἰς
Miletum. Proposuerat enim Paulus transnavigare Ephesum, *ut* *non* *fieret*
Μίλητον. (τ) Ἔκρινε γὰρ ὁ Παῦλος παραπλεῦσαι τὴν Ἔφεσον, ὅπως μὴ γένηται 16
ei *tempus terere* in Asia: festinabat enim, si possibile esset sibi, diem
αὐτῷ χρονοτριβῆσαι ἐν τῇ Ἀσίᾳ· ἔσπευδε γὰρ, εἰ δυνατὸν (υ) ἦν αὐτῷ, τὴν ἡμέραν
Pentecostes *fieri* *in* Hierosolymis. A autem Mileto mittens *in*
τῆς Πεντηκοστῆς γενέσθαι εἰς (φ) Ἱεροσόλυμα. Ἀπὸ δὲ τῆς Μιλήτου πέμψας εἰς 17
Ephesum, vocavit majores natu Ecclesiæ. *Ut autem* *advenissent*
Ἔφεσον, μετεκαλέσατο τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας. Ὡς δὲ παρεγένοντο 18
ad eum, dixit eis; Vos scitis, à prima die à qua ingressus sum
πρὸς (χ) αὐτὸν, εἶπεν αὐτοῖς, Ὑμεῖς ἐπίστασθε, ἀπὸ πρώτης ἡμέρας ἀφ' ἧς ἐπέβην
in Asiam, *quomodò* vobiscum omne tempus fuerim, Serviens Domino
εἰς τὴν Ἀσίαν, πῶς μεθ' ὑμῶν τὸν πάντα χρόνον ἐγενόμην, Δουλεύων τῷ Κυρίῳ 19
cum omni humilitate, & *multis* lachrymis, & tentationibus, *contingentibus*
μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης, (ψ) καὶ πολλῶν δακρύων, καὶ πειρασμῶν, τῶν συμβάντων
mihi *in* insidiis Judæorum:
μοι ἐν ταῖς ἐπιβουλαῖς τῶν Ἰουδαίων·

MS.A. (γ) Πύῤῥου Βεῤῥοιαῖος· (δ) ὁ Δερβαῖος, (ε) Οὗτοι δὲ (ζ) ἄχρι (η) ὅπου (θ) συνηγμένων ἡμῶν κλάσαι (ι) ἦμεν (κ) Καθεζόμενος (λ) τὸν ἄρτον, (μ) ἄχρι (ν) προσελθόντες (ξ) ἐπὶ τὴν (ο) οὕτως γὰρ διατεταγμένος ἦν, (π) Μιτυλήνην. (ρ) ἄντικρυς (σ) Σάμον· τῇ δὲ ἐχομένῃ (τ) *κεκρίκει (υ) εἴη (φ) Ἱερουσαλήμ. (χ) αὐτὸν, ὁμοῦ ὄντων αὐτῶν, εἶπεν, (ψ) καὶ δακρύων, καὶ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

* Progressi sunt autem cum eo ad Asiam usque Sopatrus Berœensis civis, & Aristarchus & Secundus Thessalonicenses, necnon Gaius ex Derbe civitate, & Timotheus ex Lystra, ex Asia denique Tychicus, & Trophimus. 4 Hi præcesserunt nos, & nos præstolati sunt Troade. 5 Nos verò progressi sumus Philippos urbem Macedonum post dies azymorum, & mari perreximus, venimúsque Troadem ad diem quintum: illic autem egimus dies septem. 6

Defunctorum. 57.

* Primo autem die hebdomadis, dum congregati essemus ad frangendam Eucharistiam, verba faciebat ad eos Paulus, quippe qui postridiè abiturus esset: produxítque sermonem usque in mediam noctem. 7 Et erant illic lucernæ ignis plurimæ in cœnaculo illo, in quo eramus congregati. 8 Porrò adolescens quidam, cui nomen Eutychus, sedebat in fenestra, & audiebat: demersus est autem somno gravi, dum produceret sermonem ipse Paulus, & præ somno deciderat ex tertia contignatione, ac sublatus est mortuus. 9 Descendens autem Paulus ruit in eum, & eum complexus est, dixítque; Ne turbemini, quoniam anima ejus in ipso est. 10 Quum verò ascendisset, fregit panem, & gustavit, ac locutus est usque dum ascendisset aurora: tum demum exiit per aridam profecturus. 11 Et adduxerunt adolescentem vivum, & ob eum gavisi sunt vehementer. 12 Nos autem descendimus in navem, & pereximus ad portum Thesum: quoniam illinc excepturi eramus Paulum: sic enim præceperat nobis, ipso iter faciente per aridam. 13 Ut autem recepimus eum ex Theso, navi eo sublato, venimus Mitylenen. 14 Et illinc postridiè abnavigavimus contra Chium insulam, & rursùs postridiè venimus Samum, substitimúsque Trogelii, & die sequenti venimus Miletum. 15 Constituerat enim Paulus præterire Ephesum, ne moram traheret illic: quippe qui festinare, ut si fieri posset, diem Pentecostes in Jerusalem ageret. 16

Sanctorum & patrum. 58.

* Ex Mileto porrò mittens, venire fecit presbyteros ecclesiæ Ephesi. 17 Quúmque venissent ad eum, dixit eis; Vos scitis à primo die quo ingressus sum Asiam, quomodò vobiscum fuerim omni tempore: 18 Dum servirem Deo cum humilitate multa, & lachrymis, ac tentationibus quæ obtingebant mihi ex insidiis Judæorum. 19

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

Et profectus est cum eo Petrus civitatis Berœa, & à Thessalonica Aristarchus, & Secundus, & Gajus Derbæus, & Timotheus, & ab Asia Tychicus, & Trophimus. 4 *Et illi expectati erant in Troade.* 5 *Et nos navigavimus post Pascha à Philippis, & venimus ad eos in Troadem quinto die, & mansimus apud eos septem dies.* 6

Versio VULGATA LATINA.

4 Comitatus est autem eum Sopater Pyrrhi Berœensis: Thessalonicensium verò, Aristarchus, & Secundus, & Gaius Derbeus, & Timotheus: Asiani verò, Tychicus & Trophimus. 5 Hi cùm præcessissent, sustinuerunt nos Troade: 6 Nos verò navigavimus post dies azymorum à Philippis, & venimus ad eos Troadem in diebus quinque, ubi demorati sumus diebus septem. 7 Unâ autem sabbati cùm convenissemus ad frangendum panem, Paulus disputabat cum eis, profecturus in crastinum, protraxítque sermonem usque in mediam noctem. 8 Erant autem lampades copiosæ in cœnaculo, ubi eramus congregati. 9 Sedens autem quidam adolescens nomine Eutychus super fenestram, cùm mergeretur somno gravi, disputante diu Paulo, ductus somno cecidit de tertio cœnaculo deorsùm, & sublatus est mortuus. 10 Ad quem cùm descendisset Paulus, incubuit super eum: & complexus dixit; Nolite turbari, anima enim ipsius in ipso est. 11 Ascendens autem, frangénsque panem, & gustans, satisque allocutus usque in lucem, sic profectus est. 12 Adduxerunt autem puerum viventem, & consolati sunt non minimé. 13 Nos autem ascendentes navem, navigavimus in Asson, indè suscepturi Paulum: sic enim disposuerat ipse per terram iter facturus. 14 Cùm autem convenisset nos in Asson, assumpto eo, venimus Mitylenen. 15 Et indè navigantes, sequenti die venimus contra Chium, & aliâ applicuimus Samum, & sequenti die venimus Miletum. 16 Proposuerat enim Paulus transnavigare Ephesum, nequa mora illi fieret in Asia. Festinabat enim, si possibile sibi esset, ut diem Pentecostes faceret Jerosolymis. 17 A Mileto autem mittens Ephesum, vocavit Majores natu Ecclesiæ. 18 Qui cùm venissent ad eum, & simul essent, dixit eis; Vos scitis, à prima die, quâ ingressus sum in Asiam, qualiter vobiscum per omne tempus fuerim, 19 Serviens Domino cum omni humilitate, & lachrymis, & tentationibus, quæ mihi acciderunt ex insidiis Judæorum:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* واتبعه الي اسيا صوباطرس الحلبي * وارسطرخوس وساكوندس التسالونيكيان * وغايوس 4
الداربي * وتيموتاوس * وتيخيكوس وطروفيموس اللذان من اسيا * هولاء تقدموا فحصلوا باطروادا 5
ينتظرونا * ثم خرجنا نحن سايرين في البحر * من فيلبس بعد ايام الفطير * وجينا اليهم الي 6
اطروادا في تمام خمسة ايام * حيث جلسنا عندهم سبعة ايام *

* السبت الثاني بعد الصعود *

* سم *
7 * وفي احد السبوت والتلاميذ مجتمعون
يكسرون خبزا * كان بولص يخاطبهم خطاب التوديع * لانه اعتزم ان يخرج في الغد * وامتد في
8 الكلام الي نصف الليل * وكانت في العلية التي كنا فيها مجتمعين مصابيح كثيرة * وكان
9 في النافذة شاب ما اسمه اوتيخس * وفي دوام كلام بولص واطالته كثيرا اشتمله نوم عميق *
10 واهبطه النوم * وسقط الي اسفل من اعلي الطبقة الثالثة * وشيل ميتا * فنزل بولص وسقط
11 عليه واعتنقه * وقال لا تخافوا ولا تجلبوا فان نفسه فيه هي * ثم صعد وكسر خبزا واكل *
12 وخاطبهم كثيرا الي الصبح * وهكذا خرج * وساقوا الصبي حيا * وتعزوا تعزية ليست قليلة * تم *
13 سو * ثم تقدمنا نحن الي المركب وركبنا فيه الي ثاصس * لانهم الي هناك اعتزموا ان
14 ياخذوا بولص * لانه هكذا وافقهم انه هناك يعتزم ان يترجل * ولما نزلنا نحن في ثاصس
15 اخذناه وجينا الي ميتيليني * ومن هناك ركبنا في البحر * وفي اليوم المقبل انتهي مسيرنا
الي مقابل شيون * وفي الاخر بلغنا الي صاموس * واقمنا في الجزيرة التي تصاقبها ترجيليون *
وجينا الي ميليطن *

* الاحد السابع وهو احد الاباء *

16 * لان بولص ارتاي ان يجتاز عابرا علي افسس ولا يدخلها * ليلا يطول مقامه في اسيا * لانه
17 سارع حتي ان امكنه يحصل يوم العنصرة باورسليم * ومن ميليطن انفذ الي افسس فاستدعي
18 قسوس الكنيسة * فلما جاووا اليه قال لهم * انتم تعلمون منذ اليوم الاول الذي فيه صعدت
19 الي بلد اسيا * كيف كنت طول تلك المدة * اخدم الرب معكم بكلية تواضع اللب *
وبدموع غزيرة ومحن جزيلة * المحن التي عرضت لي باغتيالات اليهود *

Et comitatus est cum usque ad Asiam Sopater Alepinus: Aristarchus & Secundus, ambo Thessalonicenses: & Gaius Derpensis, & Timotheus: Tychicus & Trophimus, uterque Asiaticus. 4 *Hi præcedentes pervenerunt Troadem, nos expectaturi.* 5 *Deindè egressi sumus nos itinere maritimo à Philippis post dies azymorum, & venimus ad eos Troadem intra dies quinque, ubi morati sumus apud eos septem diebus.* 6

Sabbatho secundo post Ascensionem.

In uno autem sabbathorum, discipulis ad frangendum panem congregatis, Paulus habuit apud ipsos orationem valedictoriam, eò quòd designásset egredi postridie, diffuditque se in sermone usque ad mediam noctem. 7 *Erant autem in cœnaculo in quo eramus congregati, lucernæ multæ.* 8 *Eratque in fenestra quidam adolescens nomine Eutychus, qui continuante sermonem suum Paulo, cúmque protrahente, occupatus fuit somno profundo: & somno ruens, decidit deorsum è summo cœnaculo tertio, & sublatus est mortuus.* 9 *Descendens autem Paulus, corruit super eum, illúmque amplexatus, ait; Ne timeatis, neve tumultuetis: anima enim ejus in ipso est.* 10 *Deindè ascendens, fregit panem, comeditque, & pluribus allocutus est eos usque mane: atque ita egressus est.* 11 *Duxerunt autem adolescentem vivum, & perceperunt consolationē haud exiguam.* 12 Hucusque. *Nos deinde accedentes ad navim, conscendimus eam ad Thassen usque: eò enim decreverant vehere Paulum, quòd ita convenisset cum eis, se scilicet illuc velle proficisci.* 13 *Cumque nos descendissemus in Thasson, assumpsimus eum, & venimus Mitylenen.* 14 *Indéque conscenso mari, devenit sequenti die iter nostrum contra Chion: & postridie appulimus Samon, commoratique sumus in insula ei propinqua, nempe Trogylion, & venimus Miletum.* 15

Dominicâ septimâ, quæ est Dominica Patrum.

Paulus enim designaverat transeundo præterire Ephesum, eam minimè ingrediendo; ne scilicet diutiùs moraretur in Asia: festinabat enim, si possibile sibi esset, ut adesset die Pentecostes in Jerusalem. 16 *A Mileto autem misit Ephesum, & accersivit presbyteros Ecclesiæ.* 17 *Qui cùm venissent ad eum, dixit illis; Vos scitis à primo die quo ascendi in regionem Asiæ, quomodò toto illo spatio* 18 *Servierim vobiscum Domino cum omni animi humilitate, abundantib⁹ cum lachrymis & tentationibus quamplurimis: tentationibus inquam quæ mihi acciderunt ex fraudibus Judæorum:* 19

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

7 ወበዕለተ ፡ እኁድ ፡ እንዘ ፡ ጉቡአነ ፡ ለባርኮ ፡ ማእድ ፡ ወይነግሮሙ ፡ ጳውሎስ ፡ እስ
8 መ ፡ በሳኒታ ፡ ይገይስ ፡ ወአኀዘ ፡ ይንግር ፡ እስከ ፡ መንፈቀ ፡ ሌሊት ፡፡ ወብዙኃ ፡ መ
9 ኃትወ ፡ ውእቱ ፡ ጽርሕ ፡ ኀበ ፡ ሀለው ፡ ጉቡአን ፡፡ ወእንዘ ፡ ይነብር ፡ አሐዱ ፡ ወል
ድ ፡ ወሬዛ ፡ ውስተ ፡ መስኮት ፡ ዘስሙ ፡ ኤውጢሲስ ፡ ደቀሰ ፡ ወኖመ ፡ ዐቢየ ፡ ንዋመ ፡ ወ
እንዘ ፡ ይነግር ፡ ጳውሎስ ፡ ብዙኃ ፡ ጕንደየ ፡ ወአሜሃ ፡ እምኀበ ፡ ደነውሞ ፡ ዝኩ ፡
[illegible]

Et in die primo quum congregati essemus ad benedicendum mensæ, & prædicabat iis Paulus, (quia postridiè manè abiturus erat) etiam cœpit prædicare usque in mediam noctem. 7 *Et multæ lucernæ fuerunt in isto cœnaculo, ubi fuerunt congregati.* 8 *Et quum sederet quidam filius adolescens in fenestra, cujus nomen erat Eutisis, dormitavit, & dormivit magnum somnum, & prædicans Paulus longè moratus est, & tunc præ somno hic filius præcipitatus fuit à tabulato tertio, & decidit deorsum, & sustulerunt corpus ejus.* 9 *Et descendit Paulus, & assumpsit eum ad se, & dixit iis; Ne conturbemini, est anima ejus super eum.* 10 *Et tunc ascendit, & benedixit mensæ, & gustavit, & multùm loquutus est iis usque auroram, & discessit & manicavit.* 11 *Et tradidit iis hunc filium vivum, & gavisi sunt valdè.* 12 *Et nos ascendimus navem, & profecti sumus Ason, & illinc voluimus recipere Paulum: quia sic promisit nobis, ut obviàm venirent nobis pedibus.* 13 *Et quum venissemus Ason, recepimus eum, & venimus Mitylenen.* 14 *Et illinc navigavimus postridiè, & venimus Antikras Chiu, & postridiè appulimus Samum.* 15

De Episcopis, Presbyteris, & Diaconis, *lectio*.

[illegible]

Et proposuerat Paulus ire Ephesum, ut non moram faceret in Asia, & festinavit ut accederet Hierosolymam in Pentecosten. 16 *Et à Mileto misit Ephesum ut vocaret seniores Ecclesiæ.* 17 *Et quum venissent ad eum, dixit iis; Vos ipsi scitis à principio quando veni Asiam, quomodò mansi apud vos in omni tempore,* 18 *Serviens Deo, & laborans cum submissione animi, in omnibus lachrymis, & tentatione, quæ contigit mihi à Judæis.* 19

ΠΡΆΞΕΙΣ ΤΩ͂Ν ἈΠΟΣΤΌΛΩΝ. ΚΕΦ. ΚΘʹ.

Ut nihil remiſerim conferentium, ad non annuntiandum vobis, & docendum
20 Ὡς οὐδὲν ὑπεστειλάμην τῶν συμφερόντων, τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν, καὶ διδάξαι
vos publicè & per domos: Teſtificans Judæiſque & Græcis in
21 ὑμᾶς δημοσίᾳ καὶ κατ' οἴκους· Διαμαρτυρόμενος Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησι τὴν εἰς
Deum pœnitentiam, & fidem in Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum. Et nunc
22 τὸν Θεὸν μετάνοιαν, καὶ (ω) πίστιν τὴν εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. Καὶ νῦν
ecce ego vinctus Spiritu, vado in Hieruſalem, quæ in ea
(α) ἰδοὺ ἐγὼ δεδεμένος τῷ Πνεύματι, πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλήμ, τὰ ἐν αὐτῇ
concurſura mihi non noſcens: Niſi quòd Spiritus ſanctus per
23 (β) συναντήσοντά μοι μὴ εἰδώς· Πλὴν ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον κατὰ
civitatem proteſtatur, dicens, quoniam vincula me & tribulationes manent.
πόλιν (γ) διαμαρτύρεται, λέγον ὅτι δεσμά με καὶ θλίψεις μένουσιν.
Sed nullius rationem facio, nec habeo animam meam pretioſam mihi ipſi, ut
24 Ἀλλ' οὐδενὸς (δ) λόγον ποιοῦμαι, οὐδὲ ἔχω τὴν ψυχήν μου τιμίαν ἐμαυτῷ, ὡς
finire curſum meum cum gaudio, & miniſterium quod accepi à Domino
τελειῶσαι τὸν δρόμον (ε) μου μετὰ χαρᾶς, καὶ τὴν διακονίαν ἣν ἔλαβον παρὰ τοῦ Κυρίου
Jeſu, proteſtificari Evangelium gratiæ Dei. Et nunc ecce ego
25 Ἰησοῦ, διαμαρτύρασθαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ. Καὶ νῦν ἰδοὺ ἐγὼ
ſcio, quia non ampliùs videbitis faciem meam vos omnes, in quibus tranſivi
οἶδα ὅτι οὐκ ἔτι ὄψεσθε τὸ πρόσωπόν μου ὑμεῖς πάντες, ἐν οἷς διῆλθον
prædicans regnum Dei. Ideò teſtor vobis in hodierna
26 κηρύσσων τὴν (ζ) βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Διὸ μαρτύρομαι ὑμῖν ἐν τῇ σήμερον
die, quia mundus ego à ſanguine omnium. Non enim ſubterfugi
27 ἡμέρᾳ, ὅτι καθαρὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ αἵματος πάντων. Οὐ γὰρ ὑπεστειλάμην
ad non annuntiandum vobis omne conſilium Dei: Attendite ergò vobiſipſis &
28 τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν πᾶσαν τὴν βουλὴν τοῦ Θεοῦ. (η) Προσέχετε οὖν ἑαυτοῖς καὶ
univerſo gregi, in quo vos Spiritus ſanctus poſuit epiſcopos, paſcere
παντὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμᾶς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους, ποιμαίνειν
Eccleſiam Dei, quam acquiſivit per proprium ſanguinem. Ego
τὴν ἐκκλησίαν (θ) τοῦ Θεοῦ, ἣν περιεποιήσατο (ι) διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος. Ἐγὼ 29
enim ſcio hoc, quoniam intrabunt poſt diſceſſionem meam lupi graves in vos, non
γὰρ οἶδα τοῦτο, ὅτι εἰσελεύσονται μετὰ τὴν ἄφιξίν μου λύκοι βαρεῖς εἰς ὑμᾶς, μὴ
parcentes gregi. Et ex vobis ipſis exurgent viri loquentes per-
φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου. Καὶ ἐξ ὑμῶν αὐτῶν ἀναστήσονται ἄνδρες λαλοῦντες διε- 30
verſa, ad abſtrahendum diſcipulos poſt ſe. Ideò vigilate,
στραμμένα, τοῦ ἀποσπᾶν τοὺς μαθητὰς ὀπίσω (κ) αὐτῶν. Διὸ γρηγορεῖτε, 31
memores quoniam triennium noctem & diem non ceſſavi cum lachrymis
μνημονεύοντες ὅτι τριετίαν νύκτα καὶ ἡμέραν οὐκ ἐπαυσάμην μετὰ δακρύων
monens unumquemque. Et nunc commendo vos, fratres, Deo, &
νουθετῶν ἕνα ἕκαστον. Καὶ τανῦν παρατίθεμαι (λ) ὑμᾶς, ἀδελφοί, τῷ Θεῷ καὶ 32
verbo gratiæ ipſius, potenti ſuperædificare & dare vobis
τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, τῷ δυναμένῳ (μ) ἐποικοδομῆσαι καὶ δοῦναι ὑμῖν
hæreditatem in ſanctificatis omnibus. Argentum aut aurum, aut veſtem
κληρονομίαν ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πᾶσιν. Ἀργυρίου ἢ χρυσίου ἢ ἱματισμοῦ 33
nullius concupivi. Ipſi verò noſcitis, quoniam uſibus meis, &
(ν) οὐδενὸς ἐπεθύμησα. (ξ) Αὐτοὶ δὲ γινώσκετε, ὅτι ταῖς χρείαις μου, καὶ 34
exiſtentibus mecum, miniſtraverunt manus iſtæ. Omnia oſtendi vobis, quoniam
τοῖς οὖσι μετ' ἐμοῦ ὑπηρέτησαν αἱ χεῖρες αὗται. Πάντα ὑπέδειξα ὑμῖν, ὅτι 35
ſic laborantes oportet ſuſcipere infirmos, meminiſſeque
(ο) οὕτω κοπιῶντας δεῖ (π) ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν ἀσθενούντων, μνημονεύειν τε
verborum Domini Jeſu, quoniam ipſe dixit; Beatius eſt dare
τῶν λόγων τοῦ (ρ) Κυρίου Ἰησοῦ, ὅτι αὐτὸς εἶπε, Μακάριόν ἐστι (σ) διδόναι
magis quàm accipere. Et hæc dicens, ponens genua ſua, cum omnibus illis
μᾶλλον ἢ λαμβάνειν. Καὶ ταῦτα εἰπών, θεὶς τὰ γόνατα αὐτοῦ, σὺν πᾶσιν αὐτοῖς 36
oravit.
προσηύξατο.

MS. A. (ω) πίστιν εἰς (α) ἰδοὺ δεδεμένος ἐγὼ τῷ (β) συναντήσαντά (γ) διαμαρτύρεταί μοι, λέγον ὅτι δεσμὰ καὶ θλίψεις με μένουσιν. (δ) λόγον ἔχω, οὐδὲ ποιοῦμαι τὴν ψυχὴν τιμίαν (ε) μου*, καὶ τὴν (ζ) βασιλείαν*. Διότι μαρτύρομαι (η) Προσέχετε ἑαυτοῖς (θ) τοῦ Κυρίου, ἣν (ι) διὰ τοῦ αἵματος τοῦ ἰδίου. Ἐγὼ οἶδα, ὅτι (κ) ἑαυτῶν. (λ) ὑμᾶς τῷ Θεῷ (μ) οἰκοδομῆσαι καὶ δοῦναι τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ ἐν τοῖς (ν) οὐθενὸς (ξ) Αὐτοὶ οἴδατε, ὅτι (ο) οὕτως (π) τῶν ἀσθενούντων ἀντιλαμβάνεσθε, (ρ) Κυρίου, ὅτι (σ) μᾶλλον διδόναι ἢ

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
[illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]
[illegible]
29 [illegible]
30 [illegible]
[illegible]
31 [illegible]
32 [illegible]
[illegible]
33 [illegible]
34 [illegible]
35 [illegible]
36 [illegible]
[illegible]

* Ut nihil ſpreverim quod prodeſſe poſſet 20
animabus veſtris, quominùs prædicarem
vobis, & docerem vos in foris & domibus: Dum teſtificarer Judæis & Genti- 21
libus de converſione ad Deum, & fide
quæ eſt in Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum. Nunc autem ego vinctus ſum ſpi- 22
ritu, & proficiſcor ad Jeruſalem, nec
ſcio quid mihi obventurum ſit in ea. Enim- 23
verò Spiritus ſanctitatis per omnem civitatem teſtificatur mihi, & ait; Vincula
& oppreſſiones parata ſunt tibi. Mihi ve- 24
rò pro nihilo habetur anima mea, ut abſolvam curſum meum, & miniſterium quod
accepi à Domino noſtro Jeſu, ut teſtimonium perhibeam Evangelio gratiæ Dei.
Nunc igitur ſcio ego non ampliùs viſu- 25
ros faciem meam ullos ex vobis omnibus
ad quos peragravi prædicans vobis regnum
Dei. Teſtor vobis hodierno die me mun- 26
dum eſſe à ſanguine veſtrûm omnium.
Non enim me excuſavi quominùs pate- 27
facerem vobis omnem voluntatem Dei.
Cavete ergò vobiſmetipſis, & toti gregi 28
illi, in quem conſtituit vos Spiritus ſanctitatis epiſcopos, ut paſcatis Eccleſiam
illam Domino, quam acquiſivit proprio
ſanguine. Ego ſiquidem novi, poſtquam 29
abiero, ingreſſuros vobiſcum lupos efferos, qui non parcent gregi. Quin ex 30
vobiſmetipſis ſurrecturos homines qui loquantur perverſa ad ſubvertendum diſcipulos, ut ſe ſequantur. Quamobrem vigila- 31
te, & memores eſtote me per triennium
non ceſſâſſe noctu & interdiu cum lachrymis admonere unumquemque ex vobis.
Nunc autem commendo vos Deo, & ver- 32
bo gratiæ ipſius, quod quidem poteſt vos
ædificare, & dare vobis hæreditatem cum
omnibus Sanctis. Argentum, aut aurum, 33
aut veſtimenta, non concupivi. Et vos 34
nôſtis, indigentiæ meæ, & iis qui mecum ſunt, iſtas manus meas miniſtrâſſe.
* Tandem omnia oſtendi vobis. Sic opor- 35
tet laborâre, & curam habere de infirmis, & meminiſſe verborum Domini noſtri Jeſu: quippe qui dixerit; Beatus eſt
qui dat, potiùs quàm qui accipit. Quúm- 36
que hæc dixiſſet, procubuit in genua,
& preces fudit, cunctique homines cum
eo.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

20 ወአልቦ : ዘአኅደርኩክሙ : እምኵሉ : ዘይደልወክሙ : ዘኢነገርኩክሙ : ወዘኢመሀርኩ
21 ክሙ : ክሡተ ::=: እንዘ : አስምዖሙ : ለአይሁድ : ወለአረሚ : በአፍአኒ : ወበው
ሳጤኒ : ከመ : ይነስሑ : ወይገንዩ : ለእግዚአብሔር : ወይእመኑ : በእግዚእነ : ኢየሱ
22 ስ ::=: ወይእዜኒ : ናሁ : ተአሰርኩ : በመንፈስየ : ወአሐውር : ኢየሩሳሌም : ወበጊዜ
23 ሃ : ይረክበኒ ::=: ዘአስምዐ : መንፈስ : ቅዱስ : በበአህጉር : እንዘ : ይብል : ሕማም :
24 ወመዋቅሕት : ይፀንሑኒ ::=: ወበሕተ : ኢይሐስብ : ለነፍስየ : [illegible]
[illegible]
[illegible] : ለእግዚአብሔር ::=:

Et nihil fuit quod ſubſtraxerim vobis, de omnibus conducentibus vobis, quod 20
non annuntiavi vobis, et quod non docui vos apertè: Teſtificans Judæis et 21
Gentilibus foris et intùs, ut reſipiſcerent, et confiterentur Deo, et crederent in
Domino noſtro Jeſu. Et nunc ecce vinctus ſum in ſpiritu meo, et profici- 22
ſcor Hieroſolymam: et ſtatim continget mihi, Quod teſtificavit Spiritus ſan- 23
ctus ſingulis civitatibus, dicens; Tribulatio et vincula manent te. Veruntа- 24
men non reputo animam meam quicquam: ſed ut perficiam miniſterium meum,
et abſolvam opus meum quod ſuſcepi apud Dominum noſtrum Jeſum, ut docerem, et prædicarem evangelium gratiæ Dei.

Verſio VULGATA LATINA.

20 Quomodò nihil ſubtraxerim utilium, quò minùs annuntiarem vobis, & doce-
21 rem vos publicè, & per domos, Teſtificans Judæis atque Gentilibus in
22 Deum pœnitentiam, & fidem in Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum. Et
nunc ecce alligatus ego ſpiritu, vado in Jeruſalem, quæ in ea ventura ſint
23 mihi, ignorans: Niſi quòd Spiritus ſanctus per omnes civitates mihi pro-
teſtatur, dicens; Quoniam vincula & tribulationes Jeroſolymis me manent.
24 Sed nihil horum vereor: nec facio animam meam pretioſiorem quàm me,
dummodò conſummem curſum meum, & miniſterium verbi, quod accepi à
25 Domino Jeſu, teſtificari Evangelium gratiæ Dei. Et nunc ecce ego ſcio,
quia ampliùs non videbitis faciem meam vos omnes, per quos tranſivi præ-
26 dicans regnum Dei. Quapropter conteſtor vos hodiernâ die, quia mundus
27 ſum à ſanguine omnium. Non enim ſubterfugi, quò minùs annuntiarem
28 omne conſilium Dei vobis. Attendite vobis, & univerſo gregi, in quo vos
Spiritus ſanctus poſuit epiſcopos, regere Eccleſiam Dei, quam acquiſivit ſan-
guine ſuo. Ego ſcio quoniam intrabunt poſt diſceſſionem meam lupi rapaces 29
in vos, non parcentes gregi. Et ex vobis ipſis exurgent viri loquentes per- 30
verſa, ut abducant diſcipulos poſt ſe. Propter quod vigilate, memoriâ re- 31
tinentes, quoniam per triennium nocte & die non ceſſavi, cum lachrymis
monens unumquemque veſtrûm. Et nunc commendo vos Deo, & verbo gra- 32
tiæ ipſius, qui potens eſt ædificare, & dare hæreditatem in ſanctificatis omni-
bus. Argentum & aurum, aut veſtem nullius concupivi, ſicut Ipſi ſcitis: 33
quoniam ad ea, quæ mihi opus erant, & his, qui mecum ſunt, miniſtra- 34
verunt manus iſtæ. Omnia oſtendi vobis, quoniam ſic laborantes, oportet 35
ſuſcipere infirmos, ac meminiſſe verbi Domini Jeſu, quoniam ipſe dixit;
Beatius eſt magìs dare, quàm accipere. Et cùm hæc dixiſſet, poſitis geni- 36
bus ſuis oravit cum omnibus illis.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

20 * واني ما كففت ولا امتنعت من شي مما يصلح سايركم ويوافقكم * فلم اخبركم
21 به واعلمكم جهرا في الجموع * وسرا في المنازل * مخصصا اليهود واليونانيين الي التوبة
22 الي الله * والي الامانة بربنا يسوع المسيح * والان هانذا مقيد بالروح * سايرا الي اورسليم
23 غير عالم ماذا يعرض لي فيها * لكن روح القدس يشهد لي في كل مدينة قايلا * ان
24 قيودا وهموما تنتظرني * لكني ما اجعل شيا منها حجة * ولا نفسي مكرمة عندي *
حتي اتمم سعيي بسرور * والخدمة التي اخذتها من الرب * ان احض الي بشارة نعمة الله *
25 واشهد بحقها * والان انا اعلم انكم كلكم ما تعاينون وجهي ايضا * في المواضع
26 التي جلتها كارزا بملك الله * واني اشهد لكم في نهار هذا اليوم * اني نقي بري
27 انا من دمكم اجمعين * لاني ما تحرجت ولا امتنعت من اخباركم بكافة راي الله *
28 * فاصغوا اذا الي انفسكم * والي جماعة الرعية التي جعلكم روح القدس فيها اساقفة
29 لترعوا كنيسة الرب الاله * التي اصطنعها بدمه * واني انا اعرف هذا * ان سيدخل
30 اليكم بعد انصرافي ذياب ثقال * لن يشفقوا علي الرعية * ومنكم انفسكم سيقوم
31 رجال يتكلمون اقوالا معوجة * ليستجروا ويستجذبوا التلاميذ وراهم * فلهذا
تيقظوا متذكرين اني ما فترت ثلثة سنين ليلا ونهارا من ان اعظ بدموع كل احد
32 منكم * والان انا استودعكم يا اخوتي لله وللكلمة نعمته * القدير ان يبنيكم ويعطيكم
33 34 موروثا في المقدسات كلها * واما فضة او ذهب او لبوس ما اشتهيت منها شيا * انتم
35 تعلمون ان حوايجي وحوايج الذين كانوا معي كلهم خدمتها هاتان اليدان * وقد بينت
لكم كل شي انكم هكذا يجب عليكم ان تتعبوا لتعتنوا بامر الضعفاء * متذكرين
36 قول الرب يسوع * فانه هو قال * مغبوط ذلك الذي يعطي اكثر ممن ياخذ * واذ قال
هذا * وضع ركبتيه مع جماعتهم وصلي * * تم * تم *

Quòd etiam non ceſſaverim neque abſ- 20
tinuerim ab ulla re ex his quæ utilitati veſtræ cedebant, & commodæ vobis erant, quin eas vobis annuntiârim atque docuerim publicè in ſynagogis,
& privatim in domibus: Hortans Ju- 21
dæos & Græcos ad pœnitentiam ad Deum, & fidem in Dominum noſtrum
Jeſum Chriſtum. Et nunc ecce ego al- 22
ligatus Spiritu, Jeroſolymam pergo: ignorans quid mihi obventurum ſit in
ea. Verùm Spiritus ſanctus mihi te- 23
ſtatur in ſingulis civitatibus, dicens quòd vincula & afflictiones me ſpe-
ctant. At ego nihil horum pro excu- 24
ſatione pono, nec anima mea chara eſt apud me: ut abſolvam curſum meum hilariter, & miniſterium quod accepi à Domino: quatenus excitem ad evangelium gratiæ Dei, teſterque veritatem. Et nunc ego ſcio vos omnes non 25
eſſe ampliùs viſuros faciem meam in locis quæ perluſtravi prædicans regnum
Dei. Et quidem conteſtor vos hodierno 26
die, mundum eſſe me atque innocentem à ſanguine omnium veſtrûm. Non 27
enim me tæduit, neque abſtinui à ſignificando vobis omne conſilium Dei. At- 28
tendite igitur vobiſipſis, & univerſo gregi in quo conſtituit vos Spiritus ſanctus Epiſcopos, ut paſcatis eccleſiam Domini Dei, quam fabrefecit ſanguine
ſuo. Ego enim novi hoc, quòd ingreſſuri 29
ſint ad vos poſt diſceſſum meum lupi graves haudquaquam miſerentes gregi.
Et ex vobiſmetipſis exurgent viri qui 30
loquentur ſermones perverſos, ut trahant & alliciant diſcipulos poſt ſe.
Propterea vigilate, memores quòd non 31
deſtiterim tribus annis noctu diuque ab hortando cũ lachrymis unumquemq; veſtrûm. Et nunc ego vos commendo O 32
fratres mei, Deo & verbo gratiæ ipſius, qui potens eſt ædificare vos, et concedere vobis hæreditatem in omnibus rebus ſa-
cris. Et verò argenti, aut auri, aut 33
veſtium nihil expetivi. Vos ſcitis 34
quòd neceſſitatibus meis, & neceſſitatibus eorum omnium qui mecum erant,
miniſtraverunt hæ manus. Et jam 35
oſtendi vobis omnia, quòd ita oporteat vos laborare, ut ſitis generoſi in his quæ pertinent ad infirmos: memores dicti Domini Jeſu, quoniam ipſe dixit; Beatus ille eſt qui tribuit, potiùs quàm qui accipit. Et cùm hoc 36
dixiſſet, poſuit genua ſua cum iis omnibus, & oravit. Hactenus.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

25 ወይእዜኒ : ናሁ : አነ : አአምር : ከመ : ኢትሬእዩ : ገጽየ : እንከ : አንትሙ : ኵልክሙ :
26 እለ : ሰበኩ : ለክሙ : በእንተ : መንግሥተ : እግዚአብሔር ::=: ወናሁ : አሰምዕ :
27 ለክሙ : ዮም : በዛቲ : ዕለት : ከመ : ንጹሕ : አነ : እምደመ : ኵልክሙ ::=: ወአል
28 ቦ : ዘኀባእኩክሙ : ዘኢነገርኩክሙ : ኵሎ : ምክሮ : ለእግዚአብሔር ::=: ዕቀ
ቡ : ርእሰክሙ : ወዕቀቡ : ኵሎ : መርዔተ : ዘሎቱ : ሠመክሙ : መንፈስ : ቅዱስ :
ጳጳሳተ : ከመ : ትርዐዩ : ቤተ : ክርስቲያኖ : ለእግዚአብሔር : እንተ : አጥረያ :
29 በደሙ ::=: ወአነ : አአምር : ከመ : ይመጽኡ : እምድኅሬየ : ኀቤክሙ : ተኵላ
30 ት : መሠጥ :: እለ : ኢይምሕክዋ : ለመርዔት ::=: ወእምውስቴትክሙ : ይትነሠ
ኡ : ዕደው : እለ : ይሜህሩ : ጠዋየ : ነገረ : ከመ : ይግብእዎሙ : ለሕዝብ ::=:
31 ይእዜኒ : ትጉሁ : ተዘከሩ : ከመ : ሠለስቱ : ዓመት : ኢነተገ : አንብዕየ : መዐልተ :
32 ወሌሊተ : እንዘ : እምሀረክሙ : ለኵልክሙ ::=: ወይእዜኒ : አማኅፀንኩክሙ :
አኃዊነ : ወኀበ : እግዚአብሔር : ወለቃለ : ጸጋሁ : ዘይክል : ሐኒጸተክሙ : ወይሁብሙ :
ርስቶሙ : ለኵሎሙ : ቅዱሳን ::=:
33 ታአምሩ : ከመ : ኢተስፈቀውኩ : ንዋየክሙ : ኢወርቀ : ወኢብሩረ : ወአልባሰ : ኢነ
34 ሣእኩ : በኀበ : አሐዱሂ : እምውስቴትክሙ ::=: ወለሊክሙ : ታአምሩ : ኢለት
35 ካዝየ : ወኢለእለ : ምስሌየ : ተቀንያ : እሰንቱ : እደዊየ ::=: እስመ : ከማሁ : ሀለወነ :
ከመ : በጻማነ : ወበተግባርነ : ንትወከፎሙ : ለድኩማን :: ወዘንተ : መሀርኩክሙ : ቃሎ :
36 ለእግዚእነ : ኢየሱስ : ዘይቤ : ብፁዕ : ዘይሁብ : እምዘ : ይነሥእ ::=: ወዘንተ : ብሂሎ : ሰገ
ደ : ወጸለየ : ምስለ : ኵሎሙ ::=:

Et nunc ecce ego ſcio quòd non videbitis faciem meam ampliùs, vos omnes 25
quibus prædicavi de regno Dei. Et ecce teſtor vobis hodiè in hac die, quòd 26
purus ſum à ſanguine omnium veſtrûm. Et nihil fuit quod abſcondi à vobis, 27
quod non annuntiavi vobis, imo totum conſilium Dei. Attendite vos ipſos, & 28
attendite totum gregem cui præpoſuit vos Spiritus ſanctus epiſcopos, ut paſca-
tis domum Chriſtianam Dei, quam acquiſivit in ſanguine ſuo. Et ego ſcio 29
quòd venient poſt me ad vos lupi prædæ, qui non parcent gregi. Et ex vo- 30
bis ſurgent viri qui docebunt perverſa verba, ut abducant populos. Nunc 31
vigilate memoriâ retinentes, quòd tres annos non ceſſârunt lachrymæ meæ die
& nocte, dum docerem vos omnes. Et nunc commendavi vos, fratres noſtri, 32
Deo & verbo gratiæ ejus, qui poteſt ædificare vos, & dare vobis, poſ-
ſeſſionem omnium ſanctorum.
Scitis quòd non concupivi divitias veſtras, neque aurum, neque argentum, 33
& veſtem non recepi apud aliquem ex vobis. Et vos ſcitis quod non ſoli- 34
citudini meæ, neque eorum qui mecum erant, miniſtrârunt hæ manus meæ.
Quia ſic oportet nos, ut in labore noſtro, & in opere noſtro ſuſcipiamus in- 35
firmos, & hunc docui vos ſermonem Domini noſtri Jeſu, dicentis; Beatior eſt
dans quam accipiens. Et hoc quum dixiſſet, adoravit, & oravit cum omni- 36
bus illis.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ἈΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. ΚΘ'. Λ'.

Magnus autem factus est fletus omnium: & procumbentes super col-
37 Ἱκανὸς δὲ (τ) ἐγένετο κλαυθμὸς πάντων· καὶ ἐπιπεσόντες ἐπὶ τὸν τράχη-
lum Pauli, exosculabantur eum, Dolentes maximè in verbo
38 λον τοῦ Παύλου, κατεφίλουν αὐτόν, Ὀδυνώμενοι μάλιστα ἐπὶ τῷ λόγῳ
quod dixerat, quoniam non ampliùs futuri essent faciem ejus spectare. Præmitte-
ᾧ εἰρήκει, ὅτι οὐκ ἔτι μέλλουσι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ θεωρεῖν. προέπεμ-
bant autem eum ad navem.
πον δὲ αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον.

MS. A. (τ) κλαυθμὸς ἐγένετο

CAP. XXI. κα'.

Ut autem factum est provehi nos avulsos ab eis, rectè curren-
1 Ὡς δὲ ἐγένετο (α) ἀναχθῆναι ἡμᾶς ἀποσπασθέντας ἀπ' αὐτῶν, εὐθυδρομήσαν-
tes venimus in Coum, at sequenti in Rhodum, & indè in Pataram.
τες ἤλθομεν εἰς τὴν (β) Κῶν, τῇ δὲ ἑξῆς εἰς τὴν Ῥόδον, κἀκεῖθεν εἰς (γ) Πάταρα.
Et invenientes navem transfretantem in Phœnicem, ascendentes provecti sumus. Ap-
2 3 Καὶ εὑρόντες πλοῖον διαπερῶν εἰς Φοινίκην, ἐπιβάντες ἀνήχθημεν. (δ) Ἀ-
parentes autem Cypro, & relinquentes eam ad sinistram, navigavimus in
ναφάναντες δὲ τὴν Κύπρον, (ε) καὶ καταλιπόντες αὐτὴν εὐώνυμον, ἐπλέομεν εἰς
Syriam, & devecti sumus in Tyrum: ibi enim erat navis expositura
Συρίαν, καὶ (ζ) κατήχθημεν εἰς Τύρον· ἐκεῖσε γὰρ (η) ἦν τὸ πλοῖον ἀποφορτιζόμενον
onus. Et invenientes discipulos, admansimus ei diebus se-
4 τὸν γόμον. (θ) Καὶ ἀνευρόντες τοὺς μαθητάς, ἐπεμείναμεν (ι) αὐτοῦ ἡμέρας ἑ-
ptem: qui Paulo dicebant per Spiritum, non ascendere in Hieru-
πτά· οἵτινες τῷ Παύλῳ ἔλεγον διὰ τοῦ Πνεύματος, μὴ (κ) ἀναβαίνειν εἰς Ἱερου-
salem. Quando autem factum est nos peragere dies, exeuntes
5 σαλήμ. Ὅτε δὲ ἐγένετο (λ) ἡμᾶς ἐξαρτίσαι τὰς ἡμέρας, ἐξελθόντες
ibamus, præmittentibus nos omnibus cum uxoribus & filiis, usque foras
ἐπορευόμεθα, προπεμπόντων ἡμᾶς πάντων σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις, ἕως ἔξω
civitatem: & ponentes genua in littore, oravimus. Et
6 τῆς πόλεως· καὶ θέντες τὰ γόνατα ἐπὶ τὸν αἰγιαλόν, (μ) προσηυξάμεθα. Καὶ
salutantes invicèm, ascendimus in navem: illi autem redierunt in propria.
ἀσπασάμενοι ἀλλήλους, ἐπέβημεν εἰς τὸ πλοῖον· ἐκεῖνοι δὲ ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια.
Nos verò navigationem perficientes, à Tyro descendimus in Ptole-
Ἡμεῖς δὲ τὸν πλοῦν (ν) διανύσαντες, ἀπὸ Τύρου κατηντήσαμεν εἰς Πτολε- 7
maïdam: & salutantes fratres, mansimus die unâ apud illos.
μαΐδα· καὶ ἀσπασάμενοι τοὺς ἀδελφούς, (ξ) ἐμείναμεν ἡμέραν μίαν παρ' αὐτοῖς.
At postridiè egressi ii qui circa Paulum, venerunt in Cæsaream: & in-
Τῇ δὲ ἐπαύριον (ο) ἐξελθόντες οἱ περὶ τὸν Παῦλον, ἦλθον εἰς Καισάρειαν· καὶ εἰσ- 8
trantes in domum Philippi Evangelistæ, existentis ex septem,
ελθόντες εἰς τὸν οἶκον Φιλίππου τοῦ εὐαγγελιστοῦ, (π) τοῦ ὄντος ἐκ τῶν ἑπτά,
mansimus apud eum. Huic autem erant filiæ virgines quatuor pro-
ἐμείναμεν παρ' αὐτῷ. Τούτῳ δὲ ἦσαν θυγατέρες (ρ) παρθένοι τέσσαρες προ- 9
phetantes. Admanentibus autem nobis dies plures, descendit quidam à
Λ' φητεύουσαι. Ἐπιμενόντων (σ) δὲ ἡμῶν ἡμέρας πλείους, κατῆλθέ τις ἀπὸ 10
Judæa propheta, nomine Agabus. Et veniens ad nos, & tol-
τῆς Ἰουδαίας προφήτης, ὀνόματι Ἄγαβος. Καὶ ἐλθὼν πρὸς ἡμᾶς, καὶ ἄ- 11
lens zonam Pauli, alligánsque sibi manus & pedes, di-
ρας τὴν ζώνην τοῦ Παύλου, (τ) δήσας τε αὐτοῦ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας, εἶ-
xit; Hæc dicit Spiritus sanctus; Virum cujus est zona hæc, sic vin-
πε, Τάδε λέγει τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, Τὸν ἄνδρα οὗ ἐστιν ἡ ζώνη αὕτη, (υ) οὕτω δή-
cient in Hierusalem Judæi, & tradent in manus Gentium. Ut autem
σουσιν ἐν Ἱερουσαλὴμ οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ παραδώσουσιν εἰς χεῖρας ἐθνῶν. Ὡς δὲ 12
audivimus hæc, rogavimus nósque & qui loci illius, ad non ascendendum eum in Hieru-
ἠκούσαμεν ταῦτα, παρεκαλοῦμεν ἡμεῖς τε καὶ οἱ ἐντόπιοι τοῦ μὴ ἀναβαίνειν αὐτὸν εἰς Ἱερου-
salem. Respondit autem Paulus; Quid facitis flentes, & comminuentes meum
σαλήμ. (φ) Ἀπεκρίθη δὲ ὁ Παῦλος, Τί ποιεῖτε κλαίοντες, καὶ συνθρύπτοντές μου 13
cor? Ego enim non solùm vinciri, sed & mori in Hierusalem para-
τὴν καρδίαν; ἐγὼ γὰρ οὐ μόνον δεθῆναι, ἀλλὰ καὶ ἀποθανεῖν (χ) εἰς Ἱερουσαλὴμ ἑτοί-
tè habeo pro nomine Domini Jesu. Non suaso autem eo,
μως ἔχω ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. Μὴ πειθομένου δὲ αὐτοῦ, 14
quievimus, dicentes; Voluntas Domini fiat.
ἡσυχάσαμεν, εἰπόντες, (ψ) Τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου γενέσθω.

Κεφ. κα'. MS. A. (α) ἡμᾶς ἀναχθῆναι (β) Κῶ, (γ) Πάταρα. (δ) Ἀναφανέντες (ε) καταλιπόντες (ζ) κατήλθομεν, (η) τὸ πλοῖον ἦν (θ) Ἀνευρόντες δὲ (ι) αὐτοῖς (κ) ἐπιβαίνειν εἰς Ἱεροσόλυμα. (λ) ἐξαρτίσαι ἡμᾶς τὰς ἡμέρας, ἐπορευόμεθα, (μ) προσευξάμενοι ἀπεσπάσθημεν ἀλλήλοις, καὶ ἀνέβημεν εἰς (ν) διανοίσαντες, ἀπὸ Τύρου κατέβημεν εἰς (ξ) ἐπεμείναμεν (ο) ἐξελθόντες ἤλθομεν εἰς (π) ὄντος (ρ) τέσσαρες παρθένοι (σ) δὲ ἡμέρας (τ) δήσας ἑαυτοῦ (υ) οὕτως (φ) Τότε ἀπεκρίθη ὁ Παῦλος, καὶ εἶπεν, Τί (χ) ἑτοίμως ἔχω εἰς Ἱερουσαλὴμ ὑπὲρ (ψ) Τοῦ Κυρίου τὸ θέλημα γενέσθω.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

37 ܘܗܘܐ ܒܟܬܐ ܪܒܐ ܠܟܠܗܘܢ܂ ܘܓܦܘܗܝ ܘܡܢܫܩܝܢ ܗܘܘ ܠܗ܂ * ܡܬܟܪܝܢ ܗܘܘ
38 ܝܬܝܪܐܝܬ ܥܠ ܗܝ ܡܠܬܐ ܕܐܡܪ܂ ܕܬܘܒ ܠܐ ܚܙܝܢ ܐܢܬܘܢ ܦܪܨܘܦܝ܂
ܘܠܘܘܗܝ ܥܕܡܐ ܠܐܠܦܐ܂ * ܩܦܠܐܘܢ * ܟܐ *
1 ܘܦܪܫܢ ܡܢܗܘܢ ܘܐܪܕܝܢ ܬܪܝܨܐܝܬ ܘܐܬܝܢ ܠܩܘ ܓܙܪܬܐ܂ ܘܠܝܘܡܐ ܕܒܬܪܗ ܐܬܝܢ ܠܪܕܘܣ܂ ܘܡܢ ܬܡܢ ܠܦܛܪܐ܂
2 * ܘܐܫܟܚܢ ܬܡܢ ܐܠܦܐ ܕܐܙܠܐ ܗܘܬ ܠܦܘܢܝܩܐ܂ ܘܣܠܩܢ ܠܗ ܘܐܙܠܢ܂
3 * ܘܡܛܝܢ ܥܕܡܐ ܠܩܘܦܪܘܣ ܓܙܪܬܐ܂ ܘܫܒܩܢܝܗ ܠܣܡܠܐ܂ ܘܐܬܝܢ ܠܣܘܪܝܐ܂ ܘܡܢ ܬܡܢ ܡܛܝܢ ܠܨܘܪ܂ ܬܡܢ ܓܝܪ ܡܦܪܩܐ ܗܘܬ ܐܠܦܐ ܛܥܘܢܗ܂
4 * ܘܟܕ ܐܫܟܚܢ ܬܡܢ ܬܠܡܝܕܐ܂ ܩܘܝܢ ܠܘܬܗܘܢ ܝܘܡܬܐ ܫܒܥܐ܂ ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܠܦܘܠܘܣ ܟܠܝܘܡ ܒܪܘܚܐ ܕܠܐ ܢܐܙܠ ܠܐܘܪܫܠܡ܂
5 * ܘܒܬܪ ܗܠܝܢ ܝܘܡܬܐ ܢܦܩܢ ܘܐܙܠܢ ܠܐܘܪܚܐ܂ ܘܠܘܝܢ ܗܘܘ ܠܢ ܟܠܗܘܢ ܐܢܘܢ ܥܡ ܢܫܝܗܘܢ ܘܥܡ ܒܢܝܗܘܢ ܥܕܡܐ ܠܒܪ ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ܂ ܘܩܥܕܘ ܥܠ ܒܘܪܟܝܗܘܢ ܥܠ ܣܦܪ ܝܡܐ܂ ܘܨܠܝܢ܂
6 * ܘܫܐܠܢ ܒܫܠܡܐ ܚܕ ܠܚܕ܂ ܘܣܠܩܢ ܠܐܠܦܐ܂ ܘܗܢܘܢ ܗܦܟܘ ܠܒܬܝܗܘܢ܂
7 * ܚܢܢ ܕܝܢ ܪܕܝܢ ܡܢ ܨܘܪ ܘܐܬܝܢ ܠܥܟܘ ܡܕܝܢܬܐ܂ ܘܫܐܠܢ ܒܫܠܡܐ ܕܐܚܐ ܕܬܡܢ܂ ܘܩܘܝܢ ܠܘܬܗܘܢ ܝܘܡܐ ܚܕ܂
8 * ܘܠܝܘܡܐ ܕܒܬܪܗ ܢܦܩܢ ܘܐܬܝܢ ܠܩܣܪܝܐ܂ ܘܥܠܢ ܫܪܝܢ ܒܒܝܬܗ ܕܦܝܠܝܦܘܣ ܡܣܒܪܢܐ܂ ܕܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܚܕ ܡܢ ܫܒܥܐ܂
9 * ܘܐܝܬ ܗܘܝ ܠܗ ܐܪܒܥ ܒܢܬܐ ܒܬܘܠܬܐ ܕܡܬܢܒܝܢ ܗܘܝ܂
10 * ܘܟܕ ܩܘܝܢ ܬܡܢ ܝܘܡܬܐ ܣܓܝܐܐ܂ ܢܚܬ ܗܘܐ ܡܢ ܝܗܘܕ ܢܒܝܐ ܚܕ ܕܫܡܗ ܗܘܐ ܐܓܒܘܣ܂
11 * ܘܥܠ ܠܘܬܢ܂ ܘܫܩܠ ܐܣܪܐ ܕܚܨܘܗܝ ܕܦܘܠܘܣ ܘܐܣܪ ܪܓܠܘܗܝ ܘܐܝܕܘܗܝ܂ ܘܐܡܪ܂ ܗܟܢܐ ܐܡܪܐ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ܂ ܠܓܒܪܐ ܕܡܪܗ ܗܘ ܕܗܢܐ ܐܣܪܐ܂ ܗܟܢܐ ܢܐܣܪܘܢܝܗܝ ܒܐܘܪܫܠܡ ܝܗܘܕܝܐ܂ ܘܢܫܠܡܘܢܝܗܝ ܒܐܝܕܝ ܥܡܡܐ܂
12 * ܘܟܕ ܫܡܥܢ ܗܠܝܢ ܡܠܐ܂ ܒܥܝܢ ܗܘܝܢ ܡܢܗ ܚܢܢ ܘܒܢܝ ܐܬܪܐ ܗܘ܂ ܕܠܐ ܢܐܙܠ ܠܐܘܪܫܠܡ܂
13 * ܩܪܝܢܐ ܕܚܕܒܫܒܐ * ܕ̈ܪ * ܕܦܢܛܩܘܣܛܐ * ܗܝܕܝܢ ܦܢܝ ܦܘܠܘܣ ܘܐܡܪ܂ ܡܢܐ ܥܒܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܒܟܝܢ ܐܢܬܘܢ ܘܡܬܒܪܝܢ ܠܒܝ܂ ܐܢܐ ܓܝܪ ܠܐ ܗܘܐ ܠܡܬܐܣܪܘ ܒܠܚܘܕ ܡܛܝܒ ܐܢܐ܂ ܐܠܐ ܐܦ ܠܡܡܬ ܒܐܘܪܫܠܡ ܚܠܦ ܫܡܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ܂
14 * ܘܟܕ ܠܐ ܐܬܛܦܝܣ ܠܢ܂ ܫܠܝܢ ܠܗ ܘܐܡܪܢ܂ ܨܒܝܢܗ ܕܡܪܢ ܢܗܘܐ܂

Proindè obortus est fletus magnus omnibus; 37 & complexi sunt eum, eúmque deosculabantur. Magìs autem angebantur ob illud 38 verbum quod dixerat, ipsos non esse ampliùs visuros faciem ejus: & concomitati sunt eum usque ad navim.

CAP. XXI.

ET separati sumus ab eis, & rectà enavigavimus ad Coum insulam, sequentí que die venimus Rhodum, & illinc Pataram. 1 Nactique 2 illinc navim profecturam Phœniciam, conscendimus eam & perreximus. Pervenimus 3 autem usque ad Cyprum insulam, & reliquimus eam ad sinistram, venimúsque Syriam, & illinc pervenimus ad Tyrum: illic enim navis erat depositura onus suum. Et 4 quum invenissemus illic discipulos, permansimus apud eos dies septem: isti autem dicebant quotidiè Paulo per Spiritum, ne proficisceretur ad Jerusalem. Illis autem pòst 5 diebus exivimus iter facturi, & comitati sunt nos omnes, tum ipsi, cùm uxores liberíque eorum, extra urbem usque: & prociderunt in genua juxta litus maris, precésque fuderunt. Et deosculati sumus alii alios, con- 6 scendimúsque navim: illi autem reversi sunt domos suas. Nos verò perreximus ex Sur, 7 & venimus ad Acu urbem; salutavimúsque fratres qui illic erant, & diversati sumus apud eos diem unum. Postridiè verò egressi, 8 venimus Cæsaream: & ingressi, diversati sumus in ædibus Philippi Evangelistæ illius qui erat unus è septem. Cui quidem erant 9 quatuor filiæ virgines, quæ vaticinabantur. Et quum illic egissemus dies plurimos, de- 10 scendit ex Judæa propheta quidam cui nomen erat Agabus. Et introiit apud nos 11 sumpsítque cingulum lumborum Pauli, & vinxit pedes manúsque suas, aítque; Sic dicit Spiritus sanctitatis, Virum dominum hujus cinguli ita vincient Judæi in Jerusalem, tradéntque in manus Gentium. Quúmque hos 12 sermones audîsemus, efflagitavimus ab eo nos & loci incolæ, ne proficisceretur ad Jerusalem.

Dominicâ IV. post Pentecosten. 59.

Tunce respondit & ait Paulus, Quid agitis 13 flentes, & contundentes cor meum? Ego enim non vinciri tantùm paratus sum, sed etiam mori in Jerusalem pro nomine Domini nostri Jesu Christi. Quum itaque assen- 14 sum non præbuisset nobis, destitimus, diximúsque; Voluntas Domini nostri fiat.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

37 ወብዙኀ፡ በከዩ፡ ኵሎሙ፡ መሪረ፡ ወሐቀፍዎ፡ ክሳዶ፡ ለጳውሎስ፡ ወሰዐምዎ፡፡ እንዘ፡
38 ይቴክዙ፡ ወፈድፋደሰ፡ እስመ፡ ይቤሎሙ፡ ኢትሬእዩኒ፡ ገጽየ፡፡ ወፈነውዎ፡ ወዐርገ፡
ሐመረ፡፡
1 ኀበ ወእምዝ፡ ኃለፍነ፡ ንሕነኒ፡ ወእሙንቱኒ፡ አተው፡ ወረዊጸነ፡ በጽሕነ፡ ብሔረ፡ ቆቅ፡፡
2 ሃዐ ወእምህየ፡ በሳኒታ፡ ወረድነ፡ ሮደን፡ ወእምህየ፡ ሐለፍነ፡ ጳጥራ፡፡ ወረከብነ፡ ሐመረ፡
3 ዘየሐውር፡ ፊንቄን፡ ወዐረግነ፡ ውስቴታ፡፡ ወነጸርናሃ፡ ለቆጵሮስ፡ ወኀደግናሃ፡ በጸጋምነ፡፡
ወነገድነ፡ ሰርያ፡ ወወረድነ፡ ጢሮስ፡ ወበህየ፡ አራሰይዋ፡ ለሐመር፡፡

Et multùm fleverunt omnes amarè, & amplexati sunt collum Pauli, & osculati 37 sunt eum dolentes, & eò magìs, quia dixisset iis; Non videbitis faciem meam: & 38 dimiserunt eum, & ascendit navim.

CAP. XXI.

ET tunc progressi sumus nos, & illi venerunt, & currentes venimus in regionem 1 Coi, & illinc postridiè descendimus Rhodum, & illinc progressi sumus Patara. Et 2 invenimus navem proficiscentem Phœnicen, & ascendimus in eam. Et aspeximus 3 Cyprum, & reliquimus eam ad sinistram nostram, & navigavimus in Syriam, & descendimus Tyrum, & ibi sliterunt navem.

Versio VULGATA LATINA.

37 Magnus autem fletus factus est omnium: & procumbentes super collum Pauli, os-
38 culabantur eum, Dolentes maximè in verbo quod dixerat, quoniam ampliùs faciem ejus non essent visuri. Et deducebant eum ad navem.

CAP. XXI.

1 CUm autem factum esset ut navigaremus abstracti ab eis, recto cursu venimus
2 Coum, & sequenti die Rhodum, & inde Pataram. Et cùm invenissemus navem
3 transfretantem in Phœnicen, ascendentes navigavimus. Cùm apparuissemus autem Cypro, relinquentes eam ad sinistram, navigavimus in Syriam, & venimus Ty-
4 rum: ibi enim navis expositura erat onus. Inventis autem discipulis, mansimus ibi diebus septem: qui Paulo dicebant per Spiritum ne ascenderet Jerosoly-
5 mam. Et expletis diebus profecti ibamus, deducentibus nos omnibus cum uxo-
6 ribus & filiis usque foras civitatem: & positis genibus in littore, oravimus. Et cùm valefecissemus invicèm, ascendimus navem: illi autem redierunt in sua. Nos 7 verò navigatione explerâ à Tyro descendimus Ptolemaïdam: & salutatis fratribus, mansimus die unâ apud illos. Aliâ autem die profecti, venimus Cæsaream. 8 Et intrantes domum Philippi evangelistæ, qui erat unus de septem, mansimus apud eum. Huic autem erant quatuor filiæ virgines prophetantes. Et cùm morare- 9 mur per dies aliquot, supervenit quidam à Judæa propheta, nomine Agabus. 10 Is cum venisset ad nos, tulit zonam Pauli: & alligans sibi pedes & manus, dixit; 11 Hæc dicit Spiritus sanctus; Virum, cujus est zona hæc, sic alligabunt in Jerusalem Judæi, & tradent in manus Gentium. Quod cùm audîsemus, rogabamus nos, 12 & qui loci illius erant, ne ascenderet Jerosolymam. Tunc respondit Paulus, & 13 dixit; Quid facitis flentes, & affligentes cor meum? Ego enim non solùm alligari, sed & mori in Jerusalem paratus sum, propter nomen Domini Jesu. Et 14 cùm ei suadere non possemus, quievimus, dicentes; Domini voluntas fiat.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

37 * فصار من جماعتهم بكآء عظيم * وكانوا يتساقطون على عنق بولص يقبلونه * متوجعين
38 جدا * لاسيما للكلام الذي قاله انهم ما يستانفون يبصرون وجهه ايضا * وشيعوه الي المركب *

* الفصل الحادي والعشرون *

1 * فلما ركبنا نحن انجذبنا منهم واستقام مسيرنا الي كون * وفي اليوم المقبل جينا الي
2 رودس * ومن هناك الي سبارطه * فصادفنا مركبا عابرا الي الغور * فصعدنا اليه * واقلعنا
3 وصرنا بحذا قبرص * وتركناها يسرة * واقلعنا سايرين الي الشام * فانحدرنا الي صور * لان
4 المركب الي هناك كان وسقه معبا * حطوه هناك * ووجدنا تلاميذ * فاقمنا عندهم سبعة ايام *
5 وانهم قالوا لبولص بالروح الا يصعد الي اورشليم * ولما استكملنا الايام السبعة خرجنا
فذهبنا * وانهم شيعونا كلهم مع نسايهم واولادهم الي ظاهر المدينة * ووضعنا ركبنا على
6 الشاطي وصلينا * وقبل بعضنا بعضا * وصعدنا الي المركب * وعادوا اوليك الي مواطنهم *
7 * ولما اكملنا السير البحري من صور بلغنا الي عكا * وسلمنا على الاخوة * واقمنا عندهم
يوما واحدا * * ليوم الاثنين من الجمعة السابعة بعد الفصح *
8 * وفي الغد خرجنا الذين حول بولص * وجينا الي قيسارية ودخلنا الي منزل فيلبس الانجيلي
9 10 الذي من السبعة * واقمنا عنده * وكان له اربع بنات عواتق يتنبيان * ولما اقمنا هناك
11 اياما كثيرة * نزل من بلد اليهودية رجل نبي اسمه اغابس * وجاء الينا * واخذ منطقة
بولص * وشد بها رجليه ويديه وقال * هذه الاقوال يقولها روح القدس * الرجل الذي
هذه المنطقة منطقته * هكذا يشده ويقيده اليهود باورشليم * ويدفعونه الي ايدي
12 الامم * فلما سمعنا هذه الاقوال * تضرعنا اليه نحن واهل المكان الا يصعد الي اورشليم *
13 * فاجاب بولص ماذا تعملون اذ تبكون وتفتون قلبي * فانني انا مستعد لا للرباط والتقييد
14 فقط بل وللموت باورشليم * من اجل اسم الرب يسوع * فاذ لم يذعن لنا صمتنا * قايلين
مشية الله فلتكن *

Factus est igitur ab omnibus fletus 37 abundans, & procumbebant in collum Pauli, osculantes illum, Tristitiâ do- 38 lentes præsertim ob sermonem quem dixerat, quòd ampliùs faciem ejus non essent visuri: & deduxerunt eum ad navim.

CAP. XXI.

CUm itaque nos conscendissemus, abs- 1 traximus nos ab eis, & rectâ tetendit iter nostrum ad Coum: & sequenti die venimus Rhodum, indéque Spartam. Et 2 nacti navem trajicientem ad Confinia, conscendimus illam: Et vela facientes, 3 devenimus contra Cyprum: eáque ad Levam relictâ, vela fecimus pergentes in Syriam, & ivimus Tyrum. Et quoniam navis onus pro illo loco congestum fuerat, ibi sliterunt eam. Repertisque di- 4 scipulis, mansimus apud ipsos septem diebus. Et hi quidem dixerunt Paulo per Spiritum; ne ascenderet Jerosolymam. Expletis autem septem diebus, 5 egressi discessimus: & deduxerunt nos ipsi omnes, cum uxoribus & filiis suis extra urbem: ponentésque genua super littus, oravimus, Et deosculati invi- 6 cèm, conscendimus navim: illi verò reversi sunt ad loca sua. Et cùm absol- 7 vissemus iter maritimum, à Tyro pervenimus Accam. Et salutatis fratribus, morati sumus apud eos diem unum.

Pro feria secunda hebdomadæ septimæ post Pascha.

Postridiè verò egressi qui eramus circa 8 Paulum, venimus Cæsaream, & intrantes domum Philippi evangelistæ qui erat è septem, mansimus ad ipsum. Et 9 huic erant quatuor filiæ virgines prophetantes. Cúmque mansissemus ibi dies 10 complures, descendit è regione Judææ vir propheta, nomine Agapus: Qui ve- 11 nit ad nos, tulitque cingulum Pauli, eoque pedes ac manus suas alligans, ait; Hos sermones dicit Spiritus sanctus, Virum, cui cingulum hoc proprium est, sic stringent & ligabunt Judæi in Jerusalem, tradentque in manus gentium. Quos sermones cùm audissemus, roga- 12 vimus eum nos & gens loci illius, ne ascenderet Jerosolymam. Respondit 13 Paulus, Quid agitis flentes & comminuentes cor meum? ego enim paratus sum non ad ligamen & vincula tantùm, sed & ad mortem in Jerusalem, pro nomine Domini Jesu. Cùm ergò non pare- 14 ret nobis, tacuimus dicentes; Voluntas Dei fiat.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 ወእምዝ፡ ረከብናሆሙ፡ ለሐዋርያት፡ ወነበርነ፡ ኀቤሆሙ፡ ሰቡዐ፡ መዋዕለ፡፡
5 ወይቤልዎ፡ ለጳውሎስ፡ በመንፈስ፡ ቅዱስ፡ ኢይዕርግ፡ ኢየሩሳሌም፡፡ ወፈ
ጸመ፡ መዋዕለ፡ ወጻእነ፡ ወሖርነ፡ ወፈነውነ፡ ኵሎ፡ ደቂ፡ ወአንስት፡ እስከ፡
6 አፍአ፡ እምሀገር፡ ወሰገድነ፡ ውስተ፡ ሐይቅ፡ ወጸለይነ፡፡ ወተፈነውነ፡፡ ወእምዝ፡
7 ዐረግነ፡ ውስተ፡ ሐመር፡ ወእሙንቱሰ፡ አተው፡ አብያቲሆሙ፡፡ ወንሕነሰ፡
ነገድነ፡ እምጢሮስ፡ ወበጽሕነ፡ ጵቶሎማይዳ፡ ወተአምኃናሆሙ፡ ለአኃዊነ፡
8 ወነበርነ፡ ኀቤሆሙ፡ አሐተ፡ ዕለተ፡፡ ወበሳኒታ፡ ወፃእነ፡ እለ፡ ሀለውነ፡ ምስለ፡
ጳውሎስ፡ ወሖርነ፡ ቂሳርያ፡ ወቦእነ፡ ቤተ፡ ፊልጶስ፡ ወንጌላዊ፡ አሐዱ፡ እምስብ
9 ዐቱ፡ ወሐደርነ፡ ኀቤሁ፡፡ ወቦ፡ አርባዕቱ፡ አዋልደ፡ ደናግል፡ ወይትኔበያ፡፡ ወ
10 ነበርነ፡ ብዙኀ፡ መዋዕለ፡ ኀቤሁ፡፡ ወወረደ፡ አሐዱ፡ ነቢይ፡ እምብሔረ፡ ይሁዳ፡ ዘስ
11 ሙ፡ አጋቦስ፡፡ ወመጽአ፡ ኀቤነ፡ ወነሥአ፡ ቅናቶ፡ ለጳውሎስ፡ ወተአሰረ፡ ለሊሁ፡
እደዊሁ፡ ወእገሪሁ፡ ወይቤ፡ ከመዝ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ለእግዚኡ፡ ለዝ፡ ቅናት፡ ከ
12 መዝ፡ የአስርዎ፡ አይሁድ፡ በኢየሩሳሌም፡ ወያገብእዎ፡ ለሕዝብ፡፡ ወሰሚዐ
ነ፡ ዘንተ፡ አስተብቍዕናሁ፡ ለጳውሎስ፡ ምስለ፡ ሰብአ፡ ውእቱ፡ ብሔር፡ ከመ፡ ኢይ
13 ዕርግ፡ ኢየሩሳሌም፡፡ ወተሰጥዎ፡ ጳውሎስ፡ ወይቤ፡ ለምንት፡ ክመዝ፡ ትገብ
ሩ፡ ትበክዩ፡ ወትሰብሩ፡ ልብየ፡ ኣንሰኬ፡ በሕቲቶ፡ ሕማመ፡ ወመዋቅሕተ፡ ዘእ
ሴፎ፡ ዓዲ፡ ለመዊትኒ፡ ድቡዕ፡ አነ፡ በኢየሩሳሌም፡ በእንተ፡ ስሙ፡ ለእግዚእነ፡
14 ኢየሱስ፡፡ ወሶበ፡ አበየ፡ አርመምነ፡ ወኀደግናሁ፡ ወንቤ፡ ዘፈቀደ፡ እግዚአብሔ
ረ፡ ለይኩን፡፡

Et tunc invenimus Apostolos, & mansimus apud eos, septem dies, & dixerunt Pau- 4 lo in Spiritu sancto, ne ascenderet Hierosolymam. Et expletis diebus, exivimus & 5 profecti sumus, & misimus omnes filios & mulieres usque forás à civitate, & adoravimus in littore, & oravimus. Et dimissi fuimus, & tunc ascendimus in 6 navem, & illi abierunt domos suas. Et nos navigavimus à Tyro, & pervenimus 7 Ptolemaïda, & salutavimus fratres nostros, & mansimus apud eos unum diem. Et 8 postridiè egressi sumus nos qui eramus cum Paulo, & profecti sumus Cæsaream, & intravimus domum Philippi evangelistæ unius ex septem, & commorati sumus apud 9 eum. Et habuit quatuor filias virgines, & prophetabant. Et mansimus multos 10 dies apud eum: & descendit quidam propheta ex regione Judææ, cujus nomen Agabus. Et venit ad nos, & sumpsit zonam Pauli, & alligavit sibi manus suas, & pe- 11 des suos, & dixit; Sic dicit Spiritus sanctus, Dominum hujus zonæ sic ligabunt Judæi in Hierusalem, & tradent eum Gentibus. Et quum audissemus hoc, roga- 12 vimus Paulum cum hominibus hujus loci, ut non ascenderet Hierosolymam. Et re- 13 spondit ei Paulus, & dixit; Quarè ita facitis flentes & conterentes cor meum? ego igitur solus tribulationi & vinculis quæ expecto, etiam ad moriendum paratus sum in Hierusalem propter nomen Domini nostri Jesu? Et quum dissentiret, ac- 14 quievimus, & dimisimus eum, et diximus; Quod voluerit Deus, fiat.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ἈΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. ΚΘ΄. Λ΄.

Magnus autem factus est fletus omnium: & procumbentes super col-
37 Ἱκανὸς δὲ (τ) ἐγένετο κλαυθμὸς πάντων· καὶ ἐπιπεσόντες ἐπὶ τὸν τράχη-
lum Pauli, exosculabantur eum, Dolentes maximè in verbo
38 λον τοῦ Παύλου, κατεφίλουν αὐτὸν, Ὀδυνώμενοι μάλιστα ἐπὶ τῷ λόγῳ
quod dixerat, quoniam non ampliùs futuri essent faciem ejus spectare. Præmitte-
ᾧ εἰρήκει, ὅτι οὐκ ἔτι μέλλουσι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ θεωρεῖν. προέπεμ-
bant autem eum ad navem.
πον δὲ αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον.

MS. A. (τ) κλαυθμὸς ἐγένετο

CAP. XXI. κα΄.

Ut autem factum est provehi nos avulsos ab eis, rectâ curren-
1 Ὡς δὲ ἐγένετο (α) ἀναχθῆναι ἡμᾶς ἀποσπασθέντας ἀπ᾽ αὐτῶν, εὐθυδρομήσαν-
tes venimus in Coum, at sequenti in Rhodum, & indè in Pataram.
τες ἤλθομεν εἰς τὴν (β) Κῶν, τῇ δὲ ἑξῆς εἰς τὴν Ῥόδον, κἀκεῖθεν εἰς (γ) Πάταρα.
Et invenientes navem transfretantem in Phœnicem, ascendentes provecti sumus. Ap-
2 3 Καὶ εὑρόντες πλοῖον διαπερῶν εἰς Φοινίκην, ἐπιβάντες ἀνήχθημεν. (δ) Ἀ-
parentes autem Cypro, & relinquentes eam ad sinistram, navigavimus in
ναφάναντες δὲ τὴν Κύπρον, (ε) καὶ καταλιπόντες αὐτὴν εὐώνυμον, ἐπλέομεν εἰς
Syriam, & devecti sumus in Tyrum: ibi enim erat navis expositura
Συρίαν, καὶ (ζ) κατήχθημεν εἰς Τύρον· ἐκεῖσε γὰρ (η) ἦν τὸ πλοῖον ἀποφορτιζόμενον
onus. Et invenientes discipulos, admansimus ei diebus se-
4 τὸν γόμον. (θ) Καὶ ἀνευρόντες τοὺς μαθητὰς, ἐπεμείναμεν (ι) αὐτοῦ ἡμέρας ἑ-
ptem: qui Paulo dicebant per Spiritum, non ascendere in Hieru-
πτά· οἵτινες τῷ Παύλῳ ἔλεγον διὰ τοῦ Πνεύματος, μὴ (κ) ἀναβαίνειν εἰς Ἱερου-
salem. Quando autem factum est nos peragere dies, exeuntes
5 σαλήμ. Ὅτε δὲ ἐγένετο (λ) ἡμᾶς ἐξαρτίσαι τὰς ἡμέρας, ἐξελθόντες
ibamus, præmittentibus nos omnibus cum uxoribus & filiis, usque foras
ἐπορευόμεθα, προπεμπόντων ἡμᾶς πάντων σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις, ἕως ἔξω
civitatem: & ponentes genua in littore, oravimus. Et
6 τῆς πόλεως· καὶ θέντες τὰ γόνατα ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν, (μ) προσηυξάμεθα. Καὶ
salutantes invicèm, ascendimus in navem: illi autem redierunt in propria.
ἀσπασάμενοι ἀλλήλους, ἐπέβημεν εἰς τὸ πλοῖον· ἐκεῖνοι δὲ ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια.
Nos verò navigationem perficientes, à Tyro descendimus in Ptole-
Ἡμεῖς δὲ τὸν πλοῦν (ν) διανύσαντες, ἀπὸ Τύρου κατηντήσαμεν εἰς Πτολε- 7
maïdam: & salutantes fratres, mansimus die unâ apud illos.
μαΐδα· καὶ ἀσπασάμενοι τοὺς ἀδελφοὺς, (ξ) ἐμείναμεν ἡμέραν μίαν παρ᾽ αὐτοῖς.
At postridie egressi ii qui circa Paulum, venerunt in Cæsaream: & in-
Τῇ δὲ ἐπαύριον (ο) ἐξελθόντες οἱ περὶ τὸν Παῦλον, ἦλθον εἰς Καισάρειαν· καὶ εἰσ- 8
trantes in domum Philippi Evangelistæ, existentis ex septem,
ελθόντες εἰς τὸν οἶκον Φιλίππου τοῦ εὐαγγελιστοῦ, (π) τοῦ ὄντος ἐκ τῶν ἑπτὰ,
mansimus apud eum. Huic autem erant filiæ virgines quatuor pro-
ἐμείναμεν παρ᾽ αὐτῷ. Τούτῳ δὲ ἦσαν θυγατέρες (ρ) παρθένοι τέσσαρες προ- 9
phetantes. Admanentibus autem nobis dies plures, descendit quidam à
Λ΄ φητεύουσαι. Ἐπιμενόντων (σ) δὲ ἡμῶν ἡμέρας πλείους, κατῆλθέ τις ἀπὸ 10
Judæa propheta, nomine Agabus. Et veniens ad nos, & tol-
τῆς Ἰουδαίας προφήτης, ὀνόματι Ἄγαβος. Καὶ ἐλθὼν πρὸς ἡμᾶς, καὶ ἄ- 11
lens zonam Pauli, alligansque sibi manus & pedes, di-
ρας τὴν ζώνην τοῦ Παύλου, (τ) δήσας τε αὐτοῦ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας, εἶ-
xit; Hæc dicit Spiritus sanctus; Virum cujus est zona hæc, sic vin-
πε, Τάδε λέγει τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, Τὸν ἄνδρα οὗ ἐστιν ἡ ζώνη αὕτη, (υ) οὕτω δή-
cient in Hierusalem Judæi, & tradent in manus Gentium. Ut autem
σουσιν ἐν Ἱερουσαλὴμ οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ παραδώσουσιν εἰς χεῖρας ἐθνῶν. Ὡς δὲ 12
audivimus hæc, rogavimus nósque & qui loci illius, ad non ascendendum eum in Hieru-
ἠκούσαμεν ταῦτα, παρεκαλοῦμεν ἡμεῖς τε καὶ οἱ ἐντόπιοι τοῦ μὴ ἀναβαίνειν αὐτὸν εἰς Ἱερου-
salem. Respondit autem Paulus; Quid facitis flentes, & comminuentes meum
σαλήμ. (φ) Ἀπεκρίθη δὲ ὁ Παῦλος, Τί ποιεῖτε κλαίοντες, καὶ συνθρύπτοντές μου 13
cor? Ego enim non solùm vinciri, sed & mori in Hierusalem para-
τὴν καρδίαν; ἐγὼ γὰρ οὐ μόνον δεθῆναι, ἀλλὰ καὶ ἀποθανεῖν (χ) εἰς Ἱερουσαλὴμ ἑτοί-
tè habeo pro nomine Domini Jesu. Non suaso autem eo,
μως ἔχω ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. Μὴ πειθομένου δὲ αὐτοῦ, 14
quievimus, dicentes; Voluntas Domini fiat.
ἡσυχάσαμεν, εἰπόντες, (ψ) Τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου γινέσθω.

Κεφ. κα΄. MS. A. (α) ἡμᾶς ἀναχθῆναι (β) Κῶ, (γ) Πάτερα. (δ) Ἀναφανέντες (ε) καταλειπόντες (ζ) κατήλθομεν, (η) τὸ πλοῖον ἦν (θ) Ἀνευρόντες δὲ (ι) αὐτοῖς (κ) ἐπιβαίνειν εἰς Ἱεροσόλυμα. (λ) ἐξαρτίσαι ἡμᾶς τὰς ἡμέρας, ἐπορευόμεθα, (μ) προσευξάμενοι ἀπησπασάμεθα ἀλλήλους, καὶ ἀνέβημεν εἰς (ν) διανοίσαντες, ἀπὸ Τύρου κατέβημεν εἰς (ξ) ἐπεμείναμεν (ο) ἐξελθόντες ἤλθομεν εἰς (π) ὄντος (ρ) τέσσαρες παρθένοι (σ) δὲ ἡμέρας (τ) δήσας ἑαυτοῦ (υ) οὕτως (φ) Τότε ἀπεκρίθη ὁ Παῦλος, καὶ εἶπεν, Τί (χ) ἑτοίμως ἔχω εἰς Ἱερουσαλὴμ ὑπὲρ (ψ) Τοῦ Κυρίου τὸ θέλημα γενέσθω.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܘܗܘܐ ܒܟܝܐ ܪܒܐ ܠܟܠܗܘܢ. ܘܓܦܘܗܝ ܘܡܢܫܩܝܢ ܗܘܘ ܠܗ. * ܝܬܝܪܐܝܬ ܕܝܢ 37
ܡܬܥܝܩܝܢ ܗܘܘ ܥܠ ܗܝ ܡܠܬܐ ܕܐܡܪ. ܕܬܘܒ ܠܐ ܚܙܝܢ ܐܢܘܢ ܦܪܨܘܦܗ. ܘܠܘܝܘܗܝ 38
ܥܕܡܐ ܠܐܠܦܐ. * ܩܦܠܐܘܢ * ܟܐ *

* ܘܦܪܫܢ ܡܢܗܘܢ. ܘܪܕܝܢ ܒܫܘܝܐ ܠܩܘ ܓܙܪܬܐ. ܘܠܝܘܡܐ ܐܚܪܢܐ ܐܬܝܢ ܠܪܘܕܘܣ. ܘܡܢ ܬܡܢ 1
ܠܦܛܪܐ. * ܘܐܫܟܚܢ ܬܡܢ ܐܠܦܐ ܕܥܒܪܐ ܠܦܘܢܝܩܐ. ܘܣܠܩܢ ܠܗ. ܘܪܕܝܢ. * ܘܡܛܝܢ 2 3
ܥܕܡܐ ܠܩܘܦܪܘܣ ܓܙܪܬܐ. ܘܫܒܩܢܝܗ ܠܣܡܠܐ. ܘܐܬܝܢ ܠܣܘܪܝܐ. ܘܡܢ ܬܡܢ ܡܛܝܢ
ܠܨܘܪ. ܬܡܢ ܓܝܪ ܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܠܐܠܦܐ ܠܡܦܪܩܘ ܛܥܢܗ. * ܘܟܕ ܐܫܟܚܢ ܬܡܢ 4
ܬܠܡܝܕܐ. ܩܘܝܢ ܠܘܬܗܘܢ ܫܒܥܐ ܝܘܡܝܢ. ܘܗܢܘܢ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܠܦܘܠܘܣ ܒܟܠܝܘܡ
ܒܪܘܚܐ. ܕܠܐ ܢܐܙܠ ܠܐܘܪܫܠܡ. * ܘܡܢ ܒܬܪ ܗܠܝܢ ܝܘܡܬܐ. ܢܦܩܢ ܕܢܐܙܠ ܠܐܘܪܚܢ. 5
ܘܠܘܝܢ ܗܘܘ ܠܢ ܟܠܗܘܢ. ܗܢܘܢ ܘܢܫܝܗܘܢ ܘܒܢܝܗܘܢ. ܥܕܡܐ ܠܒܪ ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ.
ܘܟܪܥܘ ܥܠ ܒܘܪܟܝܗܘܢ ܥܠ ܝܕ ܝܡܐ ܘܨܠܝܘ. * ܘܢܫܩܢ ܚܕ ܠܚܕ. ܘܣܠܩܢ ܠܐܠܦܐ. 6
ܘܗܢܘܢ ܗܦܟܘ ܠܒܬܝܗܘܢ. * ܚܢܢ ܕܝܢ ܪܕܝܢ ܡܢ ܨܘܪ. ܘܐܬܝܢ ܠܥܟܘ ܡܕܝܢܬܐ. 7
ܘܫܐܠܢ ܒܫܠܡܐ ܕܐܚܐ ܕܬܡܢ. ܘܩܘܝܢ ܠܘܬܗܘܢ ܝܘܡܐ ܚܕ. * ܘܠܝܘܡܐ ܐܚܪܢܐ. ܢܦܩܢ 8
ܘܐܬܝܢ ܠܩܣܪܝܐ. ܘܥܠܢ ܫܪܝܢ ܒܒܝܬܗ ܕܦܝܠܝܦܘܣ ܡܣܒܪܢܐ. ܕܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ
ܡܢ ܫܒܥܐ. * ܘܐܝܬ ܗܘܝ ܠܗ ܐܪܒܥ ܒܢܬܐ ܒܬܘܠܬܐ ܕܡܬܢܒܝܢ ܗܘܝ. * ܘܟܕ ܐܝܬܝܢ 9 10
ܬܡܢ ܝܘܡܬܐ ܣܓܝܐܐ. ܢܚܬ ܗܘܐ ܡܢ ܝܗܘܕ ܢܒܝܐ ܚܕ. ܕܫܡܗ ܗܘܐ ܐܓܒܘܣ.
* ܘܐܬܐ ܠܘܬܢ. ܘܫܩܠ ܐܣܪܐ ܕܚܨܘܗܝ ܕܦܘܠܘܣ. ܘܐܣܪ ܪܓܠܘܗܝ ܕܢܦܫܗ ܘܐܝܕܘܗܝ. 11
ܘܐܡܪ. ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ. ܠܓܒܪܐ ܕܐܝܬܘܗܝ ܕܝܠܗ ܐܣܪܐ ܗܢܐ. ܗܟܢܐ ܢܐܣܪܘܢܝܗܝ
ܝܗܘܕܝܐ ܒܐܘܪܫܠܡ. ܘܢܫܠܡܘܢܝܗܝ ܒܐܝܕܝ ܥܡܡܐ. * ܘܟܕ ܫܡܥܢ ܗܠܝܢ ܡܠܐ. ܒܥܝܢ 12
ܡܢܗ ܚܢܢ ܘܒܢܝ ܐܬܪܐ ܕܠܐ ܢܐܙܠ ܠܐܘܪܫܠܡ.

* ܕܚܕ ܒܫܒܐ * ܕ * ܕܒܬܪ ܦܢܛܩܘܣܛܐ * ܢܛ * ܗܝܕܝܢ ܥܢܐ ܦܘܠܘܣ 13
ܘܐܡܪ. ܡܢܐ ܥܒܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܒܟܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܘܡܬܒܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܗ ܠܠܒܝ. ܐܢܐ ܓܝܪ
ܠܐ ܗܘܐ ܠܡܐܣܪ ܒܠܚܘܕ ܡܛܝܒ ܐܢܐ. ܐܠܐ ܐܦ ܠܡܡܬ ܒܐܘܪܫܠܡ ܚܠܦ ܫܡܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ
ܡܫܝܚܐ. * ܘܟܕ ܠܐ ܐܬܛܦܝܣ ܠܢ. ܫܠܝܢ ܠܗ. ܘܐܡܪܢ. ܨܒܝܢܗ ܕܡܪܢ ܢܗܘܐ. 14

Proindè obortus est fletus magnus omnibus; 37 & complexi sunt eum, eúmque deosculabantur. Magis autem angebantur ob illud 38 verbum quod dixerat, ipsos non esse ampliùs visuros faciem ejus: & concomitati sunt eum usque ad navim.

CAP. XXI.

1 Et separati sumus ab eis, & rectà enavigavimus ad Coum insulam, sequentíque die venimus Rhodum, & illinc Pataram. 2 Nactique illinc navim profecturam Phœniciam, conscendimus eam & perreximus. 3 Pervenimus autem usque ad Cyprum insulam, & reliquimus eam ad sinistram, venimúsque Syriam, & illinc pervenimus ad Tyrum: illic enim navis erat depositura onus suum. 4 Et quum invenissemus illic discipulos, permansimus apud eos dies septem: isti autem dicebant quotidiè Paulo per Spiritum, ne proficisceretur ad Jerusalem. 5 Illis autem pòst diebus exivimus iter facturi, & comitati sunt nos omnes, tum ipsi, cùm uxores liberíque eorum, extra urbem usque: & prociderunt in genua juxta litus maris, precésque fuderunt. 6 Et deosculati sumus alii alios, conscendimúsque navim: illi autem reversi sunt domos suas. 7 Nos verò perreximus ex Sur, & venimus ad Acu urbem; salutavimúsque fratres qui illic erant, & diversati sumus apud eos diem unum. 8 Postridiè verò egressi, venimus Cæsaream: & ingressi, diversati sumus in ædibus Philippi Evangelistæ illius qui erat unus è septem. 9 Cui quidem erant quatuor filiæ virgines, quæ vaticinabantur. 10 Et quum illic egissemus dies plurimos, descendit ex Judæa propheta quidam cui nomen erat Agabus. 11 Et introiit apud nos sumpsítque cingulum lumborum Pauli, & vinxit pedes manúsque suas, aitque; Sic dicit Spiritus sanctitatis, Virum dominum hujus cinguli ita vincient Judæi in Jerusalem, tradéntque in manus Gentium. 12 Quúmque hos sermones audisemus, efflagitavimus ab eo nos & loci incolæ, ne proficisceretur ad Jerusalem.

Dominicâ IV. post Pentecosten. 59.

13 Tunc respondit & ait Paulus, Quid agitis flentes, & contundentes cor meum? Ego enim non vinciri tantùm paratus sum, sed etiam mori in Jerusalem pro nomine Domini nostri Jesu Christi. 14 Quum itaque assensum non præbuisset nobis, destitimus, diximúsque; Voluntas Domini nostri fiat.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

37 ወብዙኀ፡ በከዩ፡ ኵሎሙ፡ መሪረ፡ ወሐቀፍዎ፡ ክሳዶ፡ ለጳውሎስ፡ ወሰዐምዎ፡፡=፡ እንዘ፡
38 ይቴክዙ፡ ወፈድፋደሰ፡ እስመ፡ ይቤሎሙ፡ ኢትሬእዩኒ፡ ገጽየ፡፡ ወፈነውዎ፡ ወዐርገ፡
ሐመረ፡፡=፡
1 ቸኣ ወእምዝ፡ ኀለፍነ፡ ንሕነኒ፡ ወእሙንቱሂ፡ አተው፡ ወረዊጸነ፡ በጽሕነ፡ ብሔረ፡ ቆቅ፡፡=፡
2 ሃዐ ወእምህየ፡ በሳኒታ፡ ወረድነ፡ ሮደን፡ ወእምህየ፡ ሖለፍነ፡ ጰጥራ፡፡=፡ ወረከብነ፡ ሐመረ፡
3 ዘየሐውር፡ ፊንቄን፡ ወዐረግነ፡ ውስቴታ፡፡=፡ ወነጸርናሃ፡ ለቆጵሮስ፡ ወሐደግናሃ፡ በጸጋምነ፡፡
ወሖገድነ፡ ሶርያ፡ ወወረድነ፡ ጢሮስ፡ ወበህየ፡ አርሰይዋ፡ ለሐመር፡፡=፡

Et multùm fleverunt omnes amarè, & amplexati sunt collum Pauli, & osculati 37 *sunt eum dolentes, & eò magis, quia dixisset iis; Non videbitis faciem meam: &* 38 *dimiserunt eum, & ascendit navim.* C A P. X X I.

1 *Et tunc progressi sumus nos, & illi venerunt, & currentes venimus in regionem Coi, &* 2 *illinc postridiè descendimus Rhodum, & illinc progressi sumus Patara.* 3 *Et invenimus navem proficiscentem Phœnicen, & ascendimus in eam. Et aspeximus Cyprum, & reliquimus eam ad sinistram nostram, & navigavimus in Syriam, & descendimus Tyrum, & ibi stiterunt navem.*

Versio VULGATA LATINA.

37 Magnus autem fletus factus est omnium: & procumbentes super collum Pauli, osculabantur eum, 38 Dolentes maximè in verbo quod dixerat, quoniam ampliùs faciem ejus non essent visuri. Et deducebant eum ad navem.

CAP. XXI.

1 Cum autem factum esset ut navigaremus abstracti ab eis, recto cursu venimus 2 Coum, & sequenti die Rhodum, & inde Pataram. Et cùm invenissemus navem 3 transfretantem in Phœnicen, ascendentes navigavimus. Cùm apparuissemus autem Cypro, relinquentes eam ad sinistram, navigavimus in Syriam, & venimus Ty- 4 rum: ibi enim navis expositura erat onus. Inventis autem discipulis, mansimus ibi diebus septem: qui Paulo dicebant per Spiritum ne ascenderet Jerosoly- 5 mam. Et expletis diebus profecti ibamus, deducentibus nos omnibus cum uxo- 6 ribus & filiis usque foras civitatem: & positis genibus in littore, oravimus. Et cùm valefecissemus invicèm, ascendimus navem: illi autem redierunt in sua. 7 Nos verò navigatione expletâ à Tyro descendimus Ptolemaïdam: & salutatis fratribus, mansimus die unâ apud illos. 8 Aliâ autem die profecti, venimus Cæsaream. Et intrantes domum Philippi evangelistæ, qui erat unus de septem, mansimus apud eum. 9 Huic autem erant quatuor filiæ virgines prophetantes. 10 Et cùm moraremur per dies aliquot, supervenit quidam à Judæa propheta, nomine Agabus. 11 Is cum venisset ad nos, tulit zonam Pauli: & alligans sibi pedes & manus, dixit; Hæc dicit Spiritus sanctus; Virum, cujus est zona hæc, sic alligabunt in Jerusalem Judæi, & tradent in manus Gentium. 12 Quod cùm audîsemus, rogabamus nos, & qui loci illius erant, ne ascenderet Jerosolymam. 13 Tunc respondit Paulus, & dixit; Quid facitis flentes, & affligentes cor meum? Ego enim non solùm alligari, sed & mori in Jerusalem paratus sum, propter nomen Domini Jesu. 14 Et cùm ei suadere non possemus, quievimus, dicentes; Domini voluntas fiat.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* فصار من جماعتهم بكاء عظيم * وكانوا يتساقطون على عنق بولس يقبلونه * متوجعين 37 38
جدا * لاسيما للكلام الذي قاله انهم ما يستانفون يبصرون وجهه ايضا * وشيعوه الي المركب *

* الفصل الحادي والعشرون *

* فلما ركبنا نحن انجذبنا منهم واستقام مسيرنا الي كون * وفي اليوم المقبل جينا الي 1
رودس * ومن هناك الي سبارطه * فصادفنا مركبا عابرا الي الغور * فصعدنا اليه * واقلعنا 2 3
وصرنا بحذا قبرص * وتركناها يسرة * واقلعنا سايرين الي الشام * فانحدرنا الي صور * لان
المركب الي هناك كان وسقه معبا * حطوه هناك * ووجدنا تلاميذ * فاقمنا عندهم سبعة ايام * 4
وانهم قالوا لبولس بالروح الا يصعد الي اورسليم * ولما استكملنا الايام السبعة خرجنا 5
فذهبنا * وانهم شيعونا كلهم مع نسايهم واولادهم الي ظاهر المدينة * ووضعنا ركبنا على
الساطي وصلينا * وقبل بعضنا بعضا * وصعدنا الي المركب * وعادوا اوليك الي مواطنهم * 6
* ولما اكملنا السير البحري من صور بلغنا الي عكا * وسلمنا على الاخوة * واقمنا عندهم 7
يوما واحدا * * ليوم الاثنين من الجمعة السابعة بعد الفصح *
* وفي الغد خرجنا الذين حول بولس * وجينا الي قيسارية ودخلنا الي منزل فيلبس الانجيلي 8
الذي من السبعة * واقمنا عنده * وكان له اربع بنات عواتق يتنبيان * ولما اقمنا هناك 9 10
اياما كثيرة * نزل من بلد اليهودية رجل نبي اسمه اغابس * وجاء الينا * واخذ منطقة 11
بولس * وشد بها رجليه ويديه وقال * هذه الاقوال يقولها روح القدس * الرجل الذي
هذه المنطقة منطقته * هكذا يشده ويقيده اليهود باورسليم * ويدفعونه الي ايدي
الامم * فلما سمعنا هذه الاقوال * تضرعنا اليه نحن واهل المكان الا يصعد الي اورسليم * 12
* فاجاب بولس ماذا تعملون اذ تبكون وتفتتون قلبي * فاني انا مستعد لا للرباط والتقييد 13
فقط بل وللموت باورسليم * من اجل اسم الرب يسوع * واذ لم يذعن لنا صمتنا * قايلين 14
مشية الله فلتكن *

Factus est igitur ab omnibus fletus 37 *abundans, & procumbebant in collum Pauli, osculantes illum,* 38 *Tristitiâ dolentes præsertim ob sermonem quem dixerat, quòd ampliùs faciem ejus non essent visuri: & deduxerunt eum ad navim.*

C A P. X X I.

1 *Cum itaque nos conscendissemus, abstraximus nos ab eis, & rectà tetendit iter nostrum ad Coum: &* 2 *sequenti die venimus Rhodum, indéque Spartam. Et nacti navem trajicientem ad Confinia, conscendimus illam:* 3 *Et vela facientes, devenimus contra Cyprum: eáque ad Levam relictâ, vela fecimus pergentes in Syriam, & ivimus Tyrum. Et quoniam navis onus pro illo loco congestum fuerat, ibi stiterunt eam.* 4 *Repertisque discipulis, mansimus apud ipsos septem diebus. Et hi quidem dixerunt Paulo per Spiritum; ne ascenderet Jerosolymam.* 5 *Expletis autem septem diebus, egressi discessimus: & deduxerunt nos ipsi omnes, cum uxoribus & filiis suis extra urbem: ponentésque genua super littus, oravimus,* 6 *Et deosculati invicèm, conscendimus navim: illi verò reversi sunt ad loca sua.* 7 *Et cùm absolvissemus iter maritimum, à Tyro pervenimus Accam. Et salutatis fratribus, morati sumus apud eos diem unum.*

Pro feria secunda hebdomadæ septimæ post Pascha.

8 *Postridiè verò egressi qui eramus circa Paulum, venimus Cæsaream, & intrantes domum Philippi evangelistæ qui erat è septem, mansimus ad ipsum.* 9 *Et huic erant quatuor filiæ virgines prophetantes.* 10 *Cúmque mansissemus ibi dies complures, descendit è regione Judææ vir propheta, nomine Agapus:* 11 *Qui venit ad nos, tulitque cingulum Pauli, eoque pedes ac manus suas alligans, ait; Hos sermones dicit Spiritus sanctus, Virum, cui cingulum hoc proprium est, sic stringent & ligabunt Judæi in Jerusalem, tradentque in manus gentium.* 12 *Quos sermones cùm audissemus, rogavimus eum nos & gens loci illius, ne ascenderet Jerosolymam.* 13 *Respondit Paulus, Quid agitis flentes & comminuentes cor meum? ego enim paratus sum non ad ligamen & vincula tantùm, sed & ad mortem in Jerusalem, pro nomine Domini Jesu.* 14 *Cùm ergò non pareret nobis, tacuimus dicentes; Voluntas Dei fiat.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

4 ወእምዝ ፡ ረከብናሆሙ ፡ ለሐዋርያት ፡ ወነበርነ ፡ ኀቤሆሙ ፡ ሰቡዐ ፡ መዋዕለ፡፡
5 ወይቤልዎ ፡ ለጳውሎስ ፡ በመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ኢይዕርግ ፡ ኢየሩሳሌም፡፡=፡ ወፈ
ጸምነ ፡ መዋዕለ ፡ ወጻእነ ፡ ወሖርነ ፡ ወፈነውነ ፡ ኵሎ ፡ ደቀ ፡ ወአንስተ ፡ እስከ ፡
6 አፍአ ፡ እምሀገር ፡ ወሰገድነ ፡ ውስተ ፡ ሐይቅ ፡ ወጸለይነ፡=፡ ወተፈነውነ፡፡ ወእምዝ ፡
7 ዐረግነ ፡ ውስተ ፡ ሐመር ፡ ወእሙንቱኒ ፡ አተው ፡ አብያቲሆሙ፡፡=፡ ወንሕነሰ ፡
ነገድነ ፡ እምጢሮስ ፡ ወበጻሕነ ፡ ጥቶሎማይደ ፡ ወተአማኅናሆሙ ፡ ለአኀዊነ ፡
8 ወነበርነ ፡ ኀቤሆሙ ፡ አሐተ ፡ ዕለተ፡=፡ ወበሳኒታ ፡ ወፃእነ ፡ እለ ፡ ሀለውነ ፡ ምስለ ፡
ጳውሎስ ፡ ወሖርነ ፡ ቂሳርያ ፡ ወቦአነ ፡ ቤተ ፡ ፊልጶስ ፡ ወንጌላዊ ፡ አሐዱ ፡ እምስብ
9 10 ዐቱ ፡ ወሐደርነ ፡ ኀቤሁ፡፡=፡ ወቦ ፡ አርባዕቱ ፡ አዋልድ ፡ ደናግል ፡ ወይትኔበያ፡=፡ ወ
ነበርነ ፡ ብዙኀ ፡ መዋዕለ ፡ ኀቤሁ፡፡ ወወረደ ፡ አሐዱ ፡ ነቢይ ፡ እምብሔረ ፡ ይሁዳ ፡ ዘስ
11 ሙ ፡ አገቦስ፡=፡ ወመጽአ ፡ ኀቤነ ፡ ወነሥአ ፡ ቅናቶ ፡ ለጳውሎስ ፡ ወተአሰረ ፡ ለሊሁ፡
እደዊሁ ፡ ወእገሪሁ ፡ ወይቤ ፡ ከመዝ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ለእግዚኡ ፡ ለዝ ፡ ቅናት ፡ ከ
12 መዝ ፡ የአስርዎ ፡ አይሁድ ፡ በኢየሩሴሌም ፡ ወያገብእዎ ፡ ለሕዝብ፡፡=፡ ወሰሚዐ
ነ ፡ ዘንተ ፡ አስተብቍዕናሁ ፡ ለጳውሎስ ፡ ምስለ ፡ ሰብአ ፡ ውእቱ ፡ ብሔር ፡ ከመ ፡ ኢይ
13 ዕርግ ፡ ኢየሩሳሌም፡፡=፡ ወተሰጥዎ ፡ ጳውሎስ ፡ ወይቤ ፡ ለምንት ፡ ከመዝ ፡ ትገብ
ሩ ፡ ትበኪዩ ፡ ወትሰብሩኒ ፡ ልብየ ፡ ላንስኬ ፡ በሕቲቶ ፡ ሕማመ ፡ ወመዋቅሕት ፡ ዘአ
ሴሮ ፡ ዓዲ ፡ ለመዊትኒ ፡ ጥቡዕ ፡ አነ ፡ በኢየሩሳሌም ፡ በእንተ፡ስሙ ፡ ለእግዚእነ ፡
14 ኢየሱስ፡፡=፡ ወሰበ ፡ አበየ ፡ አርመምነ ፡ ወሐደግናሁ ፡ ወንቤ ፡ ዘፈቀደ ፡ እግዚአብሔ
ር ፡ ለይኩን፡፡=፡

4 *Et tunc invenimus Apostolos, & mansimus apud eos, septem dies, & dixerunt Paulo in Spiritu sancto, ne ascenderet Hierosolymam.* 5 *Et expletis diebus, exivimus & profecti sumus, & misimus omnes filios & mulieres usque foràs à civitate, & adoravimus in littore, & oravimus.* 6 *Et dimissi fuimus, & tunc ascendimus in navem, & illi abierunt domos suas.* 7 *Et nos navigavimus à Tyro, & pervenimus Ptolemaïda, & salutavimus fratres nostros, & mansimus apud eos unum diem.* 8 *Et postridiè egressi sumus nos qui eramus cum Paulo, & profecti sumus Cæsaream, & intravimus domum Philippi evangelistæ unius ex septem, & commorati sumus apud* 9 *eum. Et habuit quatuor filias virgines, & prophetabant.* 10 *Et mansimus multos dies apud eum: & descendit quidam propheta ex regione Judææ, cujus nomen Agabus.* 11 *Et venit ad nos, & sumpsit zonam Pauli, & alligavit sibi manus suas, & pedes suos, & dixit; Sic dicit Spiritus sanctus, Dominum hujus zonæ sic ligabunt Judæi in Hierusalem, & tradent eum Gentibus.* 12 *Et quum audissemus hoc, rogavimus Paulum cum hominibus hujus loci, ut non ascenderet Hierosolymam.* 13 *Et respondit ei Paulus, & dixit; Quarè ita facitis flentes & conterentes cor meum? ego igitur solus tribulationi & vinculis quæ expecto, etiam ad moriendum paratus sum in Hierusalem propter nomen Domini nostri Jesu?* 14 *Et quum dissentiret, acquievimus, & dimisimus eum, et diximus; Quod voluerit Deus, fiat.*

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. Λ'. ΛΑ'. ΛΒ'.

Post autem dies istos *colligentes sarcinas* ascendebamus in Hieru-
15 Μετὰ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας (ω) ἀποσκευασάμενοι ἀνεβαίνομεν εἰς (α) Ἱερου-
salem. *Simul* venerunt autem & *discipulorum* à Cæsarea nobiscum, addu-
16 σαλήμ. Συνῆλθον δὲ καὶ τῶν μαθητῶν ἀπὸ Καισαρείας σὺν ἡμῖν, ἄ-
centes (apud quem hospitaremur,) *Mnasonem* quendam Cyprium, antiquum discipulum.
γοντες (παρ' ᾧ ξενισθῶμεν,) Μνάσωνί τινι Κυπρίῳ, ἀρχαίῳ μαθητῇ.
Factis autem nobis in Hierosolymam, libenter exceperunt nos fratres.
17 Γενομένων δὲ ἡμῶν εἰς Ἱεροσόλυμα, ἀσμένως (β) ἐδέξαντο ἡμᾶς οἱ ἀδελφοί.
At sequenti introibat Paulus nobiscum ad Jacobum: omnésque *ad-*
18 (γ) Τῇ δὲ ἐπιούσῃ εἰσῄει ὁ Παῦλος σὺν ἡμῖν πρὸς Ἰάκωβον· πάντες τε παρ- ΛΑ'
fuerunt seniores. *Et salutans eos*, *exposuit* per *unum sin-*
19 εγένοντο οἱ πρεσβύτεροι. Καὶ ἀσπασάμενος αὐτοὺς, ἐξηγεῖτο καθ' ἓν ἕ-
gulum quæ fecisset Deus in Gentibus per ministerium ipsius. At
20 καστον ὧν ἐποίησεν ὁ Θεὸς ἐν τοῖς ἔθνεσι διὰ τῆς διακονίας αὐτοῦ. Οἱ δὲ
audientes glorificabant Dominum: dixerúntque ei; *Conspicis*, frater, quot
ἀκούσαντες ἐδόξαζον (δ) τὸν Κύριον· εἶπόν τε αὐτῷ, Θεωρεῖς ἀδελφὲ, πόσαι
decem millia sunt *Judæorum credentium?* & omnes *zelatores* legis
μυριάδες εἰσὶν (ε) Ἰουδαίων τῶν πεπιστευκότων, καὶ πάντες ζηλωταὶ τοῦ νόμου
subsistunt. *Edocti erant* autem de te, quia discessionem doceas à Moy-
21 ὑπάρχουσι. Κατηχήθησαν δὲ περὶ σοῦ, ὅτι ἀποστασίαν διδάσκεις ἀπὸ Μω-
se *eos* qui per Gentes *omnes Judæos*, dicens non circumcidere *ipsos*
σέως τοὺς κατὰ τὰ (ζ) ἔθνη πάντας Ἰουδαίους, λέγων μὴ περιτέμνειν αὐτοὺς
filios, neque *ritibus ambulare*. Quid ergò est? *omninò* oportet multi-
22 τὰ τέκνα, μηδὲ τοῖς ἔθεσι περιπατεῖν. Τί οὖν ἐστι; πάντως δεῖ (η) πλῆ-
tudinem convenire: audient enim *quòd supervenisti.* Hoc ergò fac quod
23 θος συνελθεῖν· ἀκούσονται γὰρ ὅτι ἐλήλυθας. Τοῦτο οὖν ποίησον ὅ
tibi dicimus: Sunt nobis viri quatuor votum habentes super seipsos.
σοι λέγομεν· Εἰσὶν ἡμῖν ἄνδρες τέσσαρες εὐχὴν ἔχοντες ἐφ' ἑαυτῶν.
Hos assumens purificator cum illis: & impende in illis, ut
24 Τούτους παραλαβὼν ἁγνίσθητι σὺν αὐτοῖς· καὶ δαπάνησον (θ) ἐπ' αὐτοῖς, ἵνα
radant *caput*: & scient omnes quia *ea* quæ audierunt de te,
ξυρήσωνται τὴν κεφαλήν· καὶ (ι) γνῶσι πάντες ὅτι ὧν κατήχηνται περὶ σοῦ,
nihil est, sed *incedis* & ipse legem custodiens. De autem
οὐδέν ἐστιν, ἀλλὰ (κ) στοιχεῖς καὶ αὐτὸς τὸν νόμον φυλάσσων. Περὶ δὲ τῶν 25
credentibus Gentibus nos scripsimus, judicantes *nihil hujusmodi observare*
πεπιστευκότων ἐθνῶν ἡμεῖς ἐπεστείλαμεν, (λ) κρίναντες μηδὲν τοιοῦτον τηρεῖν
eos, si non cavere eos hoc, & idolis *immolatum*, & *sanguinem*, &
αὐτοὺς, εἰ μὴ φυλάσσεσθαι αὐτοὺς τό, τε εἰδωλόθυτον, (μ) καὶ τὸ αἷμα, καὶ
suffocatum, & *fornicationem*. Tunc Paulus *assumens viros*, *se-*
πνικτὸν, καὶ πορνείαν. Τότε ὁ Παῦλος παραλαβὼν τοὺς ἄνδρας, τῇ ἐχο- 26
quenti die cum illis purificatus intravit in templum, annuntians exple-
μένῃ ἡμέρᾳ σὺν αὐτοῖς ἁγνισθεὶς εἰσῄει εἰς τὸ ἱερὸν, διαγγέλλων τὴν ἐκπλή-
tionem dierum purificationis, donec offerretur pro unoquoque eorum
ρωσιν τῶν ἡμερῶν τοῦ ἁγνισμοῦ, ἕως οὗ προσηνέχθη ὑπὲρ ἑνὸς ἑκάστου αὐτῶν ἡ
oblatio. *Ut* autem *futuri erant* septem dies *consummari*, hi qui de
ΛΒ' προσφορά. Ὡς δὲ ἔμελλον αἱ ἑπτὰ ἡμέραι συντελεῖσθαι, οἱ ἀπὸ τῆς 27
Asia Judæi *conspicientes* eum in templo, *confuderunt* omnem *turbam*,
Ἀσίας Ἰουδαῖοι θεασάμενοι αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ, συνέχεον πάντα τὸν ὄχλον,
& injecerunt manus *in eum*, Clamantes; Viri Israelitæ,
καὶ (ν) ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτὸν, Κράζοντες, Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, 28
adjuvate: hic est homo qui adversùs populum & legem, & lo-
βοηθεῖτε· οὗτός ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ κατὰ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ νόμου, καὶ τοῦ (ξ) τό-
cum hunc, omnes ubique docens: insupérque & *Græcos* induxit in
που τούτου, πάντας (ο) πανταχοῦ διδάσκων· ἔτι τε καὶ Ἕλληνας εἰσήγαγεν εἰς
templum, & *polluit* sanctum locum istum. (*Fuerant* enim *prævidentes*
τὸ ἱερὸν, καὶ κεκοίνωκε τὸν ἅγιον τόπον τοῦτον. (Ἦσαν γὰρ προεωρακότες 29
Trophimum Ephesium in civitate cum ipso, quem existimaverunt quoniam in
Τρόφιμον τὸν Ἐφέσιον ἐν τῇ πόλει σὺν αὐτῷ, ὃν ἐνόμιζον ὅτι εἰς
templum introduxisset Paulus.)
τὸ ἱερὸν εἰσήγαγεν ὁ Παῦλος.)

MS.A. (ω) ἐπισκευασάμενοι (α) Ἱεροσόλυμα. (β) ἀπεδέξαντο (γ) Τῇ τε (δ) τὸν Θεόν· (ε) ἐν τοῖς Ἰουδαίοις τῶν (ζ) ἔθνη Ἰουδαίοις, (η) συνελθεῖν πλῆθος· (θ) ἐπ' αὐτοὺς, (ι) γνώσονται (κ) καὶ στοιχεῖς καὶ αὐτὸς φυλάσσων τὸν νόμον. (λ) κρίναντες φυλάσσεσθαι αὐτοὺς (μ) καὶ αἷμα, (ν) ἐπέβαλαν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας, (ξ) τόπου τοῦ ἁγίου τούτου, (ο) πανταχῇ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

15 ܘܡܢ ܒܬܪ ܝܘܡܬܐ ܗܠܝܢ ܐܬܛܝܒܢ ܘܣܠܩܢ ܠܐܘܪܫܠܡ܀ 16 ܘܐܬܘ ܗܘܘ ܥܡܢ ܐܢܫܝܢ ܡܢ ܬܠܡܝܕܐ ܕܡܢ ܩܣܪܝܐ ܟܕ ܕܒܝܪܝܢ ܥܡܗܘܢ ܐܚܐ ܚܕ ܡܢ ܬܠܡܝܕܐ ܩܕܡܝܐ ܕܡܬܩܪܐ ܗܘܐ ܡܢܣܘܢ ܘܡܢ ܩܘܦܪܘܣ ܗܘܐ ܕܢܩܒܠܢ ܒܒܝܬܗ܀ 17 ܘܟܕ ܐܬܝܢ ܠܐܘܪܫܠܡ ܩܒܠܘܢ ܐܚܐ ܒܚܕܘܬܐ܀ 18 ܘܠܝܘܡܐ ܐܚܪܢܐ ܥܡ ܦܘܠܘܣ ܥܠܢ ܠܘܬ ܝܥܩܘܒ ܟܕ ܐܝܬ ܗܘܐ ܠܘܬܗ ܟܠܗܘܢ ܩܫܝܫܐ܀ 19 ܘܫܐܠܢ ܒܫܠܡܗܘܢ ܘܫܪܝ ܦܘܠܘܣ ܡܫܬܥܐ ܠܗܘܢ ܦܚܡܐ ܦܚܡܐ ܟܠ ܡܐ ܕܥܒܕ ܐܠܗܐ ܒܝܬ ܥܡܡܐ ܒܬܫܡܫܬܗ܀ 20 ܘܟܕ ܫܡܥܘ ܫܒܚܘ ܠܐܠܗܐ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܚܙܐ ܐܢܬ ܐܚܘܢ ܟܡܐ ܪܒܘܬܐ ܐܝܬ ܒܝܗܘܕ ܕܗܝܡܢܘ ܘܗܠܝܢ ܟܠܗܘܢ ܛܢܢܐ ܐܢܘܢ ܕܢܡܘܣܐ܀ 21 ܐܬܐܡܪ ܠܗܘܢ ܕܝܢ ܥܠܝܟ ܕܡܠܦ ܐܢܬ ܕܢܦܪܩܘܢ ܡܢ ܡܘܫܐ ܟܠܗܘܢ ܝܗܘܕܝܐ ܕܐܝܬܝܗܘܢ ܒܝܬ ܥܡܡܐ ܟܕ ܐܡܪ ܐܢܬ ܕܠܐ ܢܓܙܪܘܢ ܒܢܝܗܘܢ ܘܠܐ ܒܥܝܕܐ ܕܢܡܘܣܐ ܢܗܠܟܘܢ܀ 22 ܡܛܠ ܗܢܐ ܫܡܥܘ ܕܐܬܝܬ ܠܗܪܟܐ܀ 23 ܥܒܕ ܗܟܝܠ ܡܕܡ ܕܐܡܪܝܢܢ ܠܟ܂ ܐܝܬ ܠܢ ܓܒܪܐ ܐܪܒܥܐ ܕܢܕܝܪܝܢ ܕܢܬܕܟܘܢ܀ 24 ܕܒܪ ܐܢܘܢ ܘܙܠ ܐܬܕܟܝ ܥܡܗܘܢ ܘܐܦܩ ܥܠܝܗܘܢ ܢܦܩܬܐ ܐܝܟ ܕܢܓܠܚܘܢ ܪܫܝܗܘܢ ܘܢܕܥ ܟܠ ܐܢܫ ܕܡܕܡ ܕܐܬܐܡܪ ܥܠܝܟ ܕܓܠܐ ܗܘ ܘܐܢܬ ܡܫܠܡ ܐܢܬ ܘܢܛܪ ܐܢܬ ܢܡܘܣܐ܀ 25 ܥܠ ܐܝܠܝܢ ܕܝܢ ܕܗܝܡܢܘ ܡܢ ܥܡܡܐ ܚܢܢ ܟܬܒܢ ܕܢܗܘܘܢ ܢܛܝܪܝܢ ܢܦܫܗܘܢ ܡܢ ܕܒܚܬܐ ܘܡܢ ܙܢܝܘܬܐ ܘܡܢ ܚܢܝܩܐ ܘܡܢ ܕܡܐ܀ 26 ܗܝܕܝܢ ܦܘܠܘܣ ܕܒܪ ܐܢܘܢ ܠܓܒܪܐ ܗܢܘܢ ܠܝܘܡܐ ܕܒܬܪܗ ܘܐܬܕܟܝ ܥܡܗܘܢ ܘܥܠ ܘܐܙܠ ܠܗܝܟܠܐ ܟܕ ܡܘܕܥ ܠܗܘܢ ܫܘܡܠܝܐ ܕܝܘܡܬܐ ܕܕܘܟܝܬܐ ܥܕܡܐ ܕܡܬܩܪܒ ܗܘܐ ܩܘܪܒܢܐ ܚܕ ܚܕ ܡܢܗܘܢ܀ 27 ܘܟܕ ܡܛܐ ܝܘܡܐ ܫܒܝܥܝܐ ܝܗܘܕܝܐ ܕܡܢ ܐܣܝܐ ܚܙܐܘܗܝ ܒܗܝܟܠܐ ܘܐܙܝܥܘ ܥܠܘܗܝ ܠܟܠܗ ܥܡܐ ܘܐܪܡܝܘ ܒܗ ܐܝܕܝܐ܀ 28 ܟܕ ܩܥܝܢ ܘܐܡܪܝܢ ܓܒܪܐ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܥܕܪܘ ܗܢܘ ܓܒܪܐ ܕܠܘܩܒܠ ܥܡܢ ܘܠܘܩܒܠ ܢܡܘܣܐ ܘܠܘܩܒܠ ܐܬܪܐ ܗܢܐ ܡܠܦ ܒܟܠ ܕܘܟ ܘܐܦ ܠܐܪܡܝܐ ܐܥܠ ܠܗܝܟܠܐ ܘܛܡܐ ܠܐܬܪܐ ܗܢܐ ܩܕܝܫܐ܀ 29 ܩܕܡܘ ܓܝܪ ܚܙܐܘܗܝ ܠܛܪܘܦܝܡܘܣ ܐܦܣܝܐ ܥܡܗ ܒܡܕܝܢܬܐ ܘܣܒܪܝܢ ܗܘܘ ܕܥܡ ܦܘܠܘܣ ܥܠ ܠܗܝܟܠܐ܀

Proindè post dies istos præparavimus nos, 15
& conscendimus ad Jerusalem. Et vene- 16
runt nobiscum quidam discipuli è Cæsarea,
adducentes secum fratrem quendam ex pri-
mis discipulis, cui nomen erat Mnason, (erat
autem ex Cypro) ut exciperet nos domi suæ.
Quum igitur venissemus ad Jerusalem, fra- 17
tres exceperunt nos hilariter. Sequenti 18
autem die introivimus cum Paulo ad Jacob,
cùm apud eum essent omnes presbyteri.
Et salutavimus eos, ac renuntiavit eis sigil- 19
latim Paulus, quicquid egisset Deus inter
Gentes ministerio suo. Quod quum audis- 20
sent, gloriam tribuerunt Deo, dixerúntque
ei; Vides frater noster quot sint millia in
Judæa eorum qui crediderunt? & isti omnes
zelatores sunt legis. De te autem dictum 21
est eis, te docere ut deficiant à Moyse cuncti
Judæi qui sunt inter Gentes, quum dicas ut
non circuncîdant filios suos, neque secun-
dùm ritus legis ambulent. Quamobrem 22
quia auditione acceperunt te huc venisse,
Fac quod dicimus tibi. Sunt nobis viri qua- 23
tuor voto obnoxii ut mundentur: Assume 24
eos, & proficiscere, mundator cum eis, &
expende pro eis expensas, ut radant capita
sua, & innotescat omnibus quod dictum est
de te falsum esse, teque legis sectatorem
esse atque observatorem. De iis porrò qui 25
crediderunt ex Gentibus, nos scripsimus ut
custodiant sese ab immolato, & à scorta-
tione, & suffocato, & sanguine. Tunc 26
Paulus assumpsit viros illos sequenti die, &
purificatus est cum eis; & introiens pro-
fectus est in templum, patefaciens eis exple-
tionem dierum purificationis, usquedum
oblata fuit oblatio uniuscujusque ex eis.
Quumque advenisset dies septimus, Judæi 27
qui erant ex Asia, ut conspicati sunt eum
in templo, concitârunt adversùs eum totam
plebem, & injecerunt in eum manus: Cla- 28
mantes & dicentes; Viri, filii Israel ferte
opem: hic est homo ille qui adversùs gen-
tem nostram docet ubîque, & adversùs le-
gem, atque adversùs hunc locum: quinet-
iam Gentiles introduxit in templum, & pro-
phanavit hunc locum sacrosanctum. Vide- 29
rant enim jam ante cum eo Trophimum E-
phesium in civitate, & putabant eum cum
Paulo ingressum fuisse in templum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

15 ሃዘ ወእምድኅረ : እማንቱ : መዋዕል : አስተዳሎነ : ከመ : ንዕርግ : ኢየሩሳሌም :=፦
16 ወቦ : እም : ሐዋርያት : እለ : መጽኡ : ምስሌነ : ለቂሳርያ : ወሖርነ : ወሐደርነ : ኀበ :
17 ምናሶን : ሀገረ : ቂጵሮስ : ዘትካት : ረድእ :=፦ ወበጺሐነ : ኢየሩሳሌም : ተቀበሉነ : አ
18 ኀዊነ : ፈድፋደ : :=፦ ወበሳኒታ : ቦአ : ጳውሎስ : ምስሌነ : ኀበ : ያዕቆብ :: ወመጽኡ :
19 ኵሎሙ : ቀሲሳን :=፦ ወተአምኆሙ : ወዜነዎሙ : ኵሎ : ዘገብረ : እግዚአብሔር :
በውስተ : አሕዛብ : በመልእክቱ : ዚአሁ :=፦

Et post istos dies parati fuimus ut ascenderemus Hierosolymam. Et fuerunt ex 15
Apostolis qui venerant nobiscum ad Cæsaream, & profecti sumus, & hospitati su- 16
mus apud Mnasonem civitatis Cypri, antiquum discipulum. Et quum pervenisse- 17
mus Hierosolymam, receperunt nos fratres nostri abundè. Et postridiè introiit 18
Paulus nobiscum ad Jacobum, & venerunt omnes presbyteri, Et salutârunt eum: 19
& nuntiavit iis omnia quæ fecisset Deus inter Gentes per ministerium ipsius.

Versio VULGATA LATINA.

15
16 Post dies autem istos præparati, ascendebamus in Jerusalem. Venerunt autem &
ex discipulis à Cæsarea nobiscum, adducentes secum apud quem hospitaremur
17 Mnasonem quendam Cyprium, antiquum discipulum. Et cùm venissemus Jero-
18 solymam, libenter exceperunt nos fratres. Sequenti autem die introibat Pau-
19 lus nobiscum ad Jacobum, omnésque collecti sunt seniores. Quos cùm salu-
tâsset, narrabat per singula, quæ Deus fecisset in Gentibus per ministerium ipsi-
20 us. At illi cùm audîssent, magnificabant Deum, dixerúntque ei; Vides, frater,
21 quot millia sunt in Judæis, qui crediderunt, & omnes æmulatores sunt legis. Au-
dierunt autem de te, quia discessionem doceas à Moyse eorum, qui per Gentes
sunt, Judæorum: dicens non debere eos circumcidere filios suos, neque secun-
22 dùm consuetudinem ingredi. Quid ergò est? utique oportet convenire multi-
23 tudinem: audient enim te supervenisse. Hoc ergò fac quod tibi dicimus: Sunt
24 nobis viri quatuor, votum habentes super se. His assumptis, sanctifica te cum
illis: & impende in illis ut radant capita: & scient omnes quia quæ de te au-
dierunt, falsa sunt, sed ambulas & ipse custodiens legem. De his autem, qui 25
crediderunt ex Gentibus, nos scripsimus, judicantes ut abstineant se ab idolis,
immolato, & sanguine, & suffocato, & fornicatione. Tunc Paulus, assumptis 26
viris, posterâ die purificatus cum illis intravit in templum, annuntians expletio-
nem dierum purificationis, donec offerretur pro unoquoque eorum oblatio.
Dum autem septem dies consummarentur, hi qui de Asia erant Judæi, cùm 27
vidissent eum in templo, concitaverunt omnem populum, & injecerunt ei ma-
nus, clamantes; Viri Israëlitæ, adjuvate: hic est homo, qui adversùs po- 28
pulum, & legem, & locum hunc, omnes ubîque docens, insuper & Genti-
les induxit in templum, & violavit sanctum locum istum. Viderant enim Tro- 29
phimum Ephesium in civitate cum ipso, quem æstimaverunt quoniam in tem-
plum introduxisset Paulus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

15 16 * وبعد تلك الايام تسومنا للصعود الي اورسليم * وصحبنا التلاميذ الذين من قيسارية
جايين بالرجل الذي اضافنا عنده مناصن القبرصي التلميذ القديم * فلما حصلنا 17
باورسليم قبلنا الاخوة بفرح * وفي اليوم الثاني دخل بولص معنا الي يعقوب * وحضر جماعة 18
الشيوخ * فسلم عليهم وقبلهم * وحدث لكل واحد منهم الامور الباهظة التي صنعها الله 19
في الامم بخدمته * فاذ سمعوا مجدوا الرب قايلين له * ها انت تري ايها الاخ كم هي 20
ربوات اليهود المومنين الذين امنوا * وكلهم غياري للشريعة هم * وقد عرفوا عنك انك تعلم 21
جميع اليهود الذين بين الامم * ان يتباعدوا من موسي * قايلا لهم الا يختنوا اولادهم ولا
يسلكوا في الفرايض * فماذا يتولد من هذا * اذا بلا امتري انه يجب ان تتقاطر الجماعة 22
اليك * لانهم قد سمعوا انك قد جيت * فاعمل هذا الذي نقوله لك * عندنا اربعة 23
رجال عليهم نذر في انفسهم * خذهم وتطهر معهم * وصمر جسمك معهم الي ان 24
تحلق راسهم * وتعرف الكافة ان الاخبار التي بلغتهم عنك ليست شيا * بل وتبرهن
انت عن نفسك انك للشريعة حافظ * فاما من اجل الامم الذين امنوا * نحن ارسلنا اليهم * 25
وحكمنا الا يحفظوا مثل هذا الامر * سوي يحفظوا انفسهم من المذبوح للاصنام * ومن
الدم ومن المخنوق والزنا * ليوم الثلثا من الجمعة السابعة بعد الفصح *
* حينيذ اخذ بولص الرجال في اليوم المقبل * وتطهر معهم * ودخل الي الهيكل مخبرا 26
بكمال ايام التطهير * الي ان قرب قربانا عن كل واحد منهم * ولما حان كمال السبعة ايام * 27
ابصره في الهيكل اليهود الذين من اسيا * فاهاجوا كافة الجمع وقاطروهم اليه * ووضعوا
ايديهم عليه * صارخين ايها الرجال الاسراييليون اعينونا * هذا الرجل الذي يعلم للكل 28
في كل صقع * تعليما يضاد الشعب والشريعة وهذا الموضع * وقد ادخل اليونانيين
ايضا الي الهيكل * وقد دنس هذا الموضع الاقدس * لانهم كانوا قد ابصروا معه في 29
المدينة طروفمس الذي من افسس * فظنوا ان بولص قد ادخله الهيكل *

Post illos autem dies designavimus 15
ascendere Jerosolymam: Et comitati 16
sunt nos discipuli qui erant à Cæsarea,
adducentes virum qui hospitio recepit
nos apud se, Maasonem Cyprium, di-
scipulum antiquum. Et cùm pervenis- 17
semus Jerosolymam, exceperunt nos
fratres cum jucunditate. Et altero die 18
ingressus est Paulus nobiscum ad Jaco-
bum, omnesque adfuerunt seniores.
Quibus cum osculo salutatis, narra- 19
vit singulis eorum res gravissimas quas
fecerat Deus inter Gentes per ministe-
rium ipsius. Et cùm audîssent, glorifi- 20
caverunt Dominum, dicentes ad eum;
En tu vides O frater, quot sint myri-
ades Judæorum fidelium qui credide-
runt, & omnes æmulatores sunt legis.
Jam autem nôrunt de te quòd doceas 21
omnes Judæos qui sunt inter gentes
ut recedant à Mose; dicens illis ne
circumcidant filios suos, neve ambu-
lent juxta constitutiones. Quid ergò 22
ex his gignetur? Absque dubio opor-
tet ut turba ad te confluat, siquidem
jam audierunt te advenisse. Hoc igi- 23
tur fac quod tibi dicimus. Quatuor
sunt apud nos viri voto in semetipsis
adstricti, Duc eos, & purifica te 24
cum illis, & apta corpus tuum cum
ipsis, donec tandem radas caput eorum:
atque ita scient omnes quòd fama ad
eos de te perlata, nihil sit: imò etiam
declarabis de te ipso quòd sis legis ob-
servator. Verùm quoad Gentes quæ 25
crediderunt, nos misimus ad eas, &
decrevimus nequid hujusmodi obser-
vent, nisi ut caveant sibi ab immo-
lato simulacris, & à sanguine, & à
suffocato, & à fornicatione.

Pro feria tertia hebdomadæ
septimæ post Pascha.

Tunc assumpsit Paulus viros illos die 26
sequenti, & purificavit se cum eis,
ingressúsque est templum, annuntians
expletionem dierum purificationis,
quoad obtulisset sacrificium pro uno-
quoque illorum. Cúmque instaret ex- 27
pletio septem dierum, viderunt eum in
templo Judæi qui erant ex Asia:
quapropter concitârunt universam tur-
bam, eamque stipârunt in ipsum, & in-
jecerunt manus suas in eum, Excla- 28
mantes; O viri Israelitæ, succurrite
nobis: iste est homo qui docet omnes
cunctis in regionibus doctrinam infen-
sam populo, legi, & huic loco: insuper
& Græcos introduxit in templum, &
fœdavit locum hunc sacratissimum. Vi- 29
derant enim anteà cum eo in urbe Tro-
phimum Ephesium, & arbitrati sunt
quòd Paulus introduxisset eum in
templum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

20 ወሰሚዖሙ : አእኰቱ : እግዚአብሔር : ወይቤልዎ : ትሬኢኑ : እኁነ : ሚመጠነ :
21 ለእለ : በውስተ : አይሁድ : እለ : አምኑ : ወኵሎሙ : ምሁራነ : ኦሪት ::=፦ ወ
ይቤሉ : በእንቲአከ : ዘኢይከውንአ : ትሜህር : ወታሐድጎሙ : ሕገ : ሙሴ : ወትከ
ልኦሙ : ለአሕዛብ : ለኵሎሙ : እለ : ገብኡ : እምውስተ : አይሁድ : ኢይ
22 ግዝሩ : ደቂቆሙ : ወኢይግበሩ : በሕገ : ኦሪት ::=፦ ወይእዜኒ : ግበር : ይስምዑ :
23 ከመ : መጻእከ :=፦ ወከመዝ : ግበር : ዘከመ : ንብለከ : ሀለው : ኀቤነ : ዕደው :
24 እለ : ብፅዓት : ቦሙ :=፦ ወንሥኦሙ : ወአንጽሕ : ርእሰከ : ምስሌሆሙ : ወአውጽ
እ : በእንቲአሆሙ : ከመ : ይትለጸዩ : ርእሶሙ : ወያእምሩ : ኵሎሙ :: ከመ : ሐሰት :
25 ውእቱ : ዘያስተዋድዩከ : ወከመ : ትዕቀብ : አንተሂ : ሕገ : ኦሪት :=፦ ወበእንተሰ :
አሕዛብ : እለ : አምኑ : ነጋነ : ለአዝዝናሆሙ : ከመ : ይዕቀቡ : እምዘ : ይትከሌከሉ :
26 ወእምነ : ዘይዘብሑ : ለአማልክት : ወብትክ : ወምውት : ወዝሙት ::=፦ , ወእም
ዝ : ነሥኦሙ : ጳውሎስ : በሳኒታ : ለእሙንቱ : ዕደው :: ወተቀደሱ : ወቦኡ : ምኵራብ :
ወነበሩ : ዕድሜ : መዋዕለ : ንጽሖሙ : እስከ : ያበውኡ : መሥዋዕተ : ለለ : አሐዱ :
27 እምኔሆሙ ::=፦ ወእሜ : ሰብዐ : መዋዕል : ወርእይዎ : አይሁድ : እለ : መጽኡ : እም
እስያ : ወርእይዎ : ጳውሎስ : በምኵራብ : ወአስተጋብኡ : ለዕሊሁ : ኵሎ : ሕዝብ :
28 ወአኀዝዎ :=፦ ወአውየው : ወይቤሉ : አንትሙ : ሰብአ : እስራኤል : ርድኡነ : ነዋ :
ዝብእሲ : ዘይገብር : ሟዕሌተ : ወየሀውክ : ሕዝበ : ወኦሪት : ወምኵራብ : ወይሜህር :
ለኵሉ : ወበኵሉሄ : ወዓዲ : አረሚይ : አብአ : ምኵራብ : ወአርኰሶ : ቤተ : መቅደስ :=፦
29 እስመ : ርእይዎ : ለጥሮፊሞስ : ዘሀገረ : ኤፌሶን : ምስሌሁ : ውስተ : ሀገር : ወመሰሎሙ :
አብአ : ጳውሎስ : ምኵራብ :=፦

Et quum audivissent, glorificârunt Deum, & dixerunt ei; Vidésne frater 20
noster quot illorum qui sunt inter Judæos sunt credentes, & omnes eruditi
lege? Et dicunt de te; Quod non est licitum doces, & facis relinque- 21
re legem Mosis, & prohibes populos omnes qui conversi sunt ex Judæis, ne
circumcidant infantes eorum, & ne faciant secundùm ritum legis. Et nunc 22
necesse est ut audiant quòd venisti. Et sic fac sicut dicimus tibi: Sunt apud 23
nos viri qui votum habent. Et assume eos & purga teipsum cum iis, & ex- 24
pende pro illis ut radant capita eorum, & nôrint omnes quòd mendacium est
de quo accusant te, & quòd observas tu ritum legis. Et de Gentibus quæ 25
crediderunt, nos præcepimus iis, ut custodiant se ab his quæ prohibita sunt,
& ab his quæ immolata sunt diis, & discerpto, & mortuo, & fornicatione.
Et tunc assumpsit Paulus postridiè illos viros, & sanctificati sunt, & ingressi 26
sunt templum & manserunt statutum tempus purificationis eorum, donec offer-
rent oblationem pro unoquoque eorum. Et tunc septem dies impleti fuerunt, *et* 27
viderunt eum Judæi qui venerant ex Asia: ac quum vidissent Paulum in
templo, et congregaverunt contra eum omnes populos, et prehenderunt eum: Et 28
clamaverunt, et dixerunt; Vos viri Israelis, succurrite nobis: ecce hic homo est
qui facit insurrectionem, et commovet populum et legem et templum, et docet
omnes et ubîque: et præterea Gentiles introduxit in *templum, et polluit Domum*
sanctam. Quia viderant Trophimum Ephesium cum eo in civitate, et vide- 29
batur ipsis, quod *introduxisset eum Paulus* in *templum.*

ΠΡΑ'ΞΕΙΣ ΤΩ͂Ν 'ΑΠΟΣΤΟ'ΛΩΝ. ΚΕΦ. ΛΒ'.

Commotáque eſt civitas tota, & facta eſt concurſio populi: & apprehendentes
30 Ἐκινήθη τε ἡ πόλις ὅλη, ϗ ἐγένετο συνδρομὴ τοῦ λαοῦ· καὶ ἐπιλαβόμενοι
Paulum, trahebant eum extra templum: & ſtatim clauſæ ſunt januæ.
τοῦ Παύλου, εἷλκον αὐτὸν ἔξω τοῦ ἱεροῦ· καὶ εὐθέως ἐκλείσθησαν αἱ θύραι.
Quærentibus autem eum occidere, aſcendit fama tribuno cohortis,
31 Ζητούντων (π) δὲ αὐτὸν ἀποκτεῖναι, ἀνέβη φάσις τῷ χιλιάρχῳ τῆς σπείρης,
quia tota confunditur Hieruſalem. Qui ex ipſis aſſumens milites, &
32 ὅτι ὅλη (ρ) συγκέχυται Ἱερουσαλήμ. Ὃς ἐξαυτῆς παραλαβὼν στρατιώτας ϗ
centuriones, decurrit ad illos. Illi autem videntes tribunum &
(σ) ἑκατοντάρχους, κατέδραμεν ἐπ' αὐτούς. οἱ δὲ ἰδόντες τὸν χιλίαρχον ϗ
milites, ceſſaverunt percutientes Paulum. Tunc appropinquans tribu-
33 τοὺς στρατιώτας, ἐπαύσαντο τύπτοντες τὸν Παῦλον. Τότε ἐγγίσας ὁ χιλί-
nus apprehendit eum, & juſſit vinciri catenis duabus: & interrogabat
αρχος ἐπελάβετο αὐτοῦ, καὶ ἐκέλευσε δεθῆναι ἁλύσεσι δυσί· ϗ ἐπυνθάνετο
quiſnam eſſet, & quid eſt perpetrans. Alii autem aliud quid clamabant in
34 (τ) τίς ἂν εἴη, ϗ τί ἐστι πεποιηκώς. Ἄλλοι δὲ ἄλλο τι (υ) ἐβόων ἐν
turba. Non potens autem cognoſcere certum propter tumultum, juſ-
τῷ ὄχλῳ. μὴ (φ) δυνάμενος δὲ γνῶναι τὸ ἀσφαλὲς διὰ τὸν θόρυβον, ἐκέ-
ſit duci eum in caſtra. Cùm autem factus eſt ad gra-
35 λευσεν ἄγεσθαι αὐτὸν εἰς τὴν παρεμβολήν. Ὅτε δὲ ἐγένετο ἐπὶ τοὺς ἀνα-
dus, contigit portari eum à militibus propter violentiam tur-
βαθμούς, συνέβη βαστάζεσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν διὰ τὴν βίαν τοῦ ὄ-
bæ. Sequebatur enim multitudo populi clamans; Tolle eum. Fu-
36 χλου. Ἠκολούθει γὰρ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ (χ) κράζον, Αἶρε αὐτόν. Μέλ-
37 turuſque induci in caſtra Paulus, dicit tribuno; Si li-
λων τε εἰσάγεσθαι εἰς τὴν παρεμβολὴν ὁ Παῦλος, λέγει τῷ χιλιάρχῳ, Εἰ ἔξ-
cet mihi dicere aliquid ad te? Ille verò dixit; Græcè nôſti? Nónne
38 εστί μοι εἰπεῖν τι πρὸς σέ; ὁ δὲ ἔφη, Ἑλληνιστὶ γινώσκεις; Οὐκ ἄρα
tu es Ægyptius ille ante hos dies tumultum movens, & educens in
σὺ εἶ ὁ Αἰγύπτιος ὁ πρὸ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀναστατώσας, καὶ ἐξαγαγὼν εἰς
deſertum quatuor mille viros ſicariorum? Dixit autem Paulus; Ego
39 τὴν ἔρημον τοὺς τετρακισχιλίους ἄνδρας τῶν σικαρίων; Εἶπε δὲ ὁ Παῦλος, Ἐγὼ
homo quidem ſum Judæus Tarſenſis, Ciliciæ non obſcuræ civitatis ci-
ἄνθρωπος μέν εἰμι Ἰουδαῖος Ταρσεύς, τῆς Κιλικίας οὐκ ἀσήμου πόλεως πολί-
vis. Rogo autem te, permitte mihi loqui ad populum. Permitten-
της. δέομαι δέ σου, ἐπίτρεψόν μοι λαλῆσαι πρὸς τὸν λαόν. Ἐπιτρέψαν- 40
te autem eo, Paulus ſtans in gradibus, annuit manu populo.
τος δὲ αὐτοῦ, ὁ Παῦλος ἑστὼς ἐπὶ τῶν ἀναβαθμῶν, κατέσεισε τῇ χειρὶ τῷ λαῷ.
Multo verò ſilentio facto, allocutus eſt Hebræâ linguâ, dicens;
πολλῆς δὲ σιγῆς (ψ) γενομένης, προσεφώνησε (ω) τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ, λέγων,

CAP. XXII. κβ'.

Viri fratres & patres, audite meam ad vos nunc excuſatio-
Ἄνδρες ἀδελφοὶ ϗ πατέρες, ἀκούσατέ μου τῆς πρὸς ὑμᾶς (α) νῦν ἀπολογί- 1
nem. (Audientes autem quia Hebræâ linguâ alloqueretur illos, magis
ας. (Ἀκούσαντες δὲ ὅτι τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ προσεφώνει αὐτοῖς, μᾶλλον 2
præſtiterunt ſilentium: & dicit;) Ego quidem ſum vir Judæus, na-
παρέσχον ἡσυχίαν· καί φησιν,) (β) Ἐγὼ μέν εἰμι ἀνὴρ Ἰουδαῖος, (γ) γε- 3
tus in Tarſo Ciliciæ, nutritus autem in civitate iſta
γεννημένος ἐν Ταρσῷ τῆς Κιλικίας, ἀνατεθραμμένος δὲ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ
ſecus pedes Gamalielis, eruditus juxta exquiſitionem paternæ legis,
παρὰ τοὺς πόδας Γαμαλιήλ, πεπαιδευμένος κατὰ ἀκρίβειαν τοῦ πατρῴου νόμου,
zelotes exiſtens Dei, ſicut omnes vos eſtis hodié: Qui hanc
ζηλωτὴς ὑπάρχων τοῦ Θεοῦ, καθὼς πάντες ὑμεῖς ἐστε σήμερον· Ὃς ταύτην 4
viam perſecutus ſum uſque ad mortem: vinciens & tradens in cuſtodias
τὴν ὁδὸν ἐδίωξα ἄχρι θανάτου· δεσμεύων ϗ παραδιδοὺς εἰς φυλακὰς
viróſque & mulieres: Sicut & princeps Sacerdotum teſtatur mihi, & omnis
ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας· Ὡς ϗ ὁ ἀρχιερεὺς μαρτυρεῖ μοι, ϗ πᾶν τὸ 5
ſenatus: à quibus & epiſtolas accipiens, ad fratres in Da-
πρεσβυτέριον· παρ' ὧν καὶ ἐπιστολὰς δεξάμενος, πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς εἰς Δα-
maſcum pergebam, adducturus & illic exiſtentes, vinctos in Hieruſalem,
μασκὸν ἐπορευόμην, ἄξων ϗ τοὺς ἐκεῖσε ὄντας, δεδεμένους εἰς Ἱερουσαλήμ,
ut punirentur.
ἵνα τιμωρηθῶσιν.

MS. A. (π) τε αὐτὸν (ρ) συγχύννεται (σ) ἑκατοντάρχας, (τ) τίς εἴη, (υ) ἐπεφώνουν ἐν (φ) δυναμένου δὲ αὐτοῦ γνῶναι (χ) κράζοντες, (ψ) γενομένης, (ω) τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ,
Κεφ. κβ'. MS. A. (α) νυνὶ (β) Ἐγώ εἰμι (γ) γεγεννημένος

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

30 [illegible]
31 [illegible]
32 [illegible]
33 [illegible]
34 [illegible]
35 [illegible]
36 [illegible]
37 [illegible]
38 [illegible]
39 [illegible]
40 [illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]

Proinde commota eſt tota civitas, & coactus eſt univerſus populus, & prehenderunt Paulum, traxerúntque eum extra templum, & eo momento clauſæ ſunt valvæ. 30 Quúmque ſtuderet turba interficere eum, auditione accepit tribunus cohortis totam civitatem conturbatam eſſe. 31 Proinde eo momento aſſumpſit centurionem & milites quamplurimos, & excurrerunt in eos: 32 Quum autem illi vidiſſent tribunum & milites, deſtiterunt à percutiendo Paulo. Et accedens ad eum tribunus, prehendit eum, 33 juſſitque eum vinciri duabus catenis: & ſciſcitabatur de eo quiſnam eſſet, & quid feciſſet. Clamabant autem in eum homines ex turba res diverſas, ita ut præ vociferatione eorum non potuerit cognoſcere quæ eſſet veritas: proinde juſſit eum duci in caſtra. 34 Quumque perveniſſet Paulus ad gradus, portaverunt eum milites propter violentiam plebis. 35 Veniebat enim poſt eum populus multus, & vociferabantur ac dicebant, Tolle eum. 36 Et quum jam introducendus eſſet in caſtra ipſe Paulus, dixit Tribuno; Si permiſeris mihi, loquar tecum. Ille verò dixit ei, Græcè nôſti? 37 Nónne tu es Ægyptius ille, qui ante hos dies concitâſti, & in deſertum abduxiſti quatuor millia hominum ſceleratorum? 38 Dixit ei Paulus, Ego ſum vir Judæus ex Tarſo Ciliciæ urbe celeberrimâ, in qua natus ſum: rogo te, permitte mihi ut alloquar populum. 39 Quum itaque permiſiſſet ei, ſurrexit Paulus ſuper gradus, & ſilentium eis indixit manu: & quum ſedati eſſent, allocutus eſt eos Hebraicè, dixitque eis; 40

CAP. XXII.

FRatres & patres, audite excuſationem meam, quam apud vos habeo. 1 Quum audîſſent eum Hebraicè ipſos alloqui, magìs quieverunt: itaque dixit eis; 2 Ego ſum vir Judæus, natúſque Tarſi Ciliciæ, educatus verò in hac ipſa civitate ad pedes Gamalielis, & eruditus perfectè in lege patrum noſtrorum, eránque zelator Dei, prout vos omnes eſtis. 3 Et hanc viam perſecutus ſum ad mortem uſque, dum vincirem, & traderem in carceres, tum viros, tum mulieres. 4 Quemadmodum mihi teſtis eſt ſummus ſacerdos, & omnes ſeniores, à quibus accepi epiſtolas, ut proficiſcerer ad fratres qui erant in Damaſco, adducturus etiam eos qui illic eſſent ad Jeruſalem vinctos, ut mulctam capiti impoſitam ſubirent. 5

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

30 ወተሀውከ፡ ኵሉ፡ ሀገር፡ ወሮፁ፡ ኵሉ፡ ሕዝብ፡ ወአኃዝዎ፡ ለጳውሎስ፡ ወአውፅእዎ፡
31 እምኵራብ፡ ወዐፀው፡ ኆኃተ፡፡ ወፈቀዱ፡ ይቅትልዎ፡፡ ወበጽሐ፡ ሶቤሃ፡ መለእክተ፡
32 ኃበ፡ መልአከ፡ ሰጺራ፡ ከመ፡ ተሀውከት፡ ኢየሩሳሌም፡፡ ወተንሥአ፡ መልአክ፡ ሶቤሃ፡
ወሖረ፡ ኀቤሆሙ፡ ምስለ፡ ወዓሊሆሙ፡ ወሶበ፡ ርእይዎሙ፡ ለመልአክኒ፡ ወለመሰፍን፡
33 ምስለ፡ ወዓሊሆሙ፡ ሐደግዎ፡ ዘቢጦቶ፡ ለጳውሎስ፡፡ ወእምዝ፡ ቀርበ፡ መልአ
ክ፡ ለኃዝ፡ ወለአዘዘ፡ ይእስርዎ፡ ፪ በመእሰር፡ ወይሞቅሕዎ፡ ወሐቲቶ፡ መንተኑ፡ ውእቱ፡
[illegible]፡ ገብረ፡፡

Et commota fuit tota civitas, & cucurrerunt omnes populi, & prehenderunt Paulum, & eduxerunt eum è templo, & clauſa fuit janua. 30 Et voluerunt trucidare eum, & venerunt ſtatim principes ad tribunum ſpiræ, & dixerunt quòd commota fuit Hieruſalem. 31 Et ſurrexit tribunus ſtatim, & profectus eſt ad eos cum militibus ſuis: & quum vidiſſent tribunum, & præſidem cum militibus eorum, ceſſârunt verberare Paulum. 32 Et tunc accedens tribunus prehendit eum, & juſſit ut vincirent eum duobus cum vinculis: tum vinciebant eum, & percontatus eſt quiſnam eſſet, & quid feciſſet. 33

Verſio VULGATA LATINA.

30 Commotáque eſt civitas tota, & facta eſt concurſio populi. Et apprehendentes Paulum, trahebant eum extra templum: & ſtatim clauſæ ſunt januæ. 31 Quærentibus autem eum occidere, nuntiatum eſt tribuno cohortis; Quia tota confunditur Jeruſalem. 32 Qui ſtatim aſſumptis militibus, & centurionibus, decurrit ad illos. 33 Qui cùm vidiſſent tribunum, & milites, ceſſaverunt percutere Paulum. Tunc accedens tribunus apprehendit eum, & juſſit eum alligari catenis duabus: & interrogabat quis eſſet, & quid feciſſet. 34 Alii autem aliud clamabant in turba. Et cùm non poſſet certum cognoſcere præ tumultu, juſſit duci eum in caſtra. 35 Et cùm veniſſet ad gradus, contigit ut portaretur à militibus propter vim populi. 36 Sequebatur enim multitudo populi, clamans; Tolle eum. 37 Et cùm cœpiſſet induci in caſtra Paulus, dicit tribuno; Si licet mihi loqui aliquid ad te? Qui dixit; Græcè nôſti? 38 Nónne tu es Ægyptius, qui ante hos dies tumultum concitâſti, & eduxiſti in deſertum quatuor millia virorum ſicariorum? 39 Et dixit ad eum Paulus; Ego homo ſum quidem Judæus à Tarſo Ciliciæ, non ignotæ civitatis municeps. Rogo autem te, permitte mihi loqui ad populum. 40 Et cùm ille permiſiſſet, Paulus ſtans in gradibus, annuit manu ad plebem, & magno ſilentio facto, allocutus eſt linguâ Hebræâ, dicens;

CAP. XXII.

1 Viri fratres, & patres, audite quam ad vos nunc reddo rationem. 2 Cùm audîſſent autem quia Hebræâ linguâ loqueretur ad illos, magis præſtiterunt ſilentium. 3 Et dicit; Ego ſum vir Judæus, natus in Tarſo Ciliciæ, nutritus autem in iſta civitate, ſecus pedes Gamaliel eruditus juxta veritatem paternæ legis, æmulator legis, ſicut & vos omnes eſtis hodié: 4 Qui hanc viam perſecutus ſum uſque ad mortem, alligans & tradens in cuſtodias viros ac mulieres, 5 Sicut princeps ſacerdotum mihi teſtimonium reddit, & omnes majores natu, à quibus & epiſtolas accipiens, ad fratres Damaſcum pergebam: ut adducerem indè vinctos in Jeruſalem ut punirentur.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

30 فتقاطرت المدينة باسرها * وصار احضار الشعب * وتناولوا بولص فاجتذبوه الي ظاهر
31 الهيكل * وغلقت الابواب للحين * طالبين ان يقتلوه * فرفع الخبر الي رييس الالف المتولي
32 عصابة الجند * ان اورشليم كلها قد هاجت وشغبت * فاخذ في تلك الساعة نفسها
جندا ورووسا ميات * وبادر اليهم ركضا * فلما ابصروا رييس الالف والجند * كفوا عن
33 ضربهم بولص * فلما دنا منهم رييس الالف اخذه منهم * وامر ان يغل بسلسلتين
34 واستخبر منهم من هو وماذا عمل * وكان قوم يهتفون بكلام اخر في الجماعة * وطايفة
يصلحون بمعني اخر * فاذ لم يمكنه يعرف الخبر علي حقيقته من اجل الهيج * امر ان
35 يقاد الي العسكر * فلما حصل علي الدرج * عرض ان الجند حملوه من افتسار الجمع
36 37 وكبسهم * لان كثير الشعب اتبعوه هاتفين ارفعه استاصله * فلما اعترم ان يداخل
بولص الي المعسكر * قال لرييس الالف * هل تطلق لي ان اخاطبك * فقال اتعرف تتكلم
38 باللغة اليونانية * اولست انت المصري الذي قبل هذه الايام قومت واخرجت الي البرية
39 من اللصوص اربعة الاف رجل * فقال بولص * انا رجل يهودي طرسوسي من الثغر *
لا مسقوط مدينة غير خاملة * فاطلب اليك ان تامرني ان اكلم الشعب *
40 * فلما امر وقف بولص علي الدرج وهز يده للشعب * فاذ صار سكوت كثير * صرخ باللغة
1 العبرانية قايلا * الفصل الثاني والعشرون * ايها الرجال اخوتي واباي اسمعوا
2 اعتذاري الان اليكم * فلما سمعوه يخاطبهم باللغة العبرانية * اصغوا اليه بسكون كثير
3 فقال * انا رجل يهودي انا * مولود في طرسوس الثغر * مربا في هذه المدينة لدي رجل
اسمه غامليل * موديا بالفحص بحرص سنة الاباء * غيورا لم ازل لله * كما انتم اليوم
4 كلكم * قد اضطهدت هذه الطريق الي الموت * وقيدت وحبست في الحبوس رجالا ونساء
5 * كما يشهد لي بذلك رييس الكهنة وكل مشيخة * واخذت منهم رسايل الي الاخوة
بدمشق * ومضيت اليها لاجلب الذين هناك مقيدين مكتوفين الي اورشليم ليعاقبوا *

Itaque coacta eſt civitas univerſa, & 30 factus eſt populi concurſus, & apprehendentes Paulum, traxerunt eum extra templum, ſtatimque clauſæ ſunt fores, Quærentes eum occidere. Delatus eſt 31 autem rumor ad tribunum præpoſitum cohorti militum, quòd tota Jeruſalem commota eſſet atque perturbata. Qui 32 aſſumptis eâdem ipſâ horâ militibus & decurionibus, curſu properavit ad eos. Illi autem cùm vidiſſent tribunum & milites, deſtiterunt à percutiendo Paulo. Cúmque acceſſiſſet ad eos tribunus, abſ- 33 tulit eum ab ipſis, & juſſit alligari catenis duabus: & ſciſcitatus ab eis quiſnam eſſet, quidve feciſſet, Alii ali- 34 um ſermonem clamitabant in turba: alii verò alium ſenſum vociferabantur. Et cùm non potuiſſet factum reverà cognoſcere præ tumultu, juſſit eum duci in caſtra. Ut autem pervenit ad gradus, 35 contigit ut milites portarent eum propter factam in eum violentiam turbæ, ejuſque impulſum: Multitudo enim po- 36 puli ſecuta eum fuerat, clamans; Tolle eum, extirpa eum. Et cùm voluiſſet in- 37 ducere Paulum in caſtra, dixit ad tribunum; Permittiſne mihi ut alloquar te? Ait; Nôſtine loqui linguam Græcam? Nónne tu es ille Ægyptius qui an- 38 te hos dies tumultum concitâſti, & eduxiſti in deſertum quatuor millia virorum ſicariorum? Dixit Paulus; Ego 39 ſum homo Judæus, Tarſenſis ex Cilicia, non humilis & ignobilis urbis civis: rogo te autem ut præcipias mihi loqui populo. Et cùm præcepiſſet ei, ſtetit Pau- 40 lus ſuper gradus, & movit manum ſuam ad plebem: & multo ſilentio facto, clamavit linguâ Hebræâ, dicens;

CAP. XXII.

O Viri, fratres ac patres mei, audite nunc excuſationem meam apud vos. 1 Cùm autem audiſſent eum colloquentem linguâ Hebræâ, auſcultârunt eum multa cum quiete. 2 Ait ergò; Ego homo Judæus ſum, natus in Tarſo Ciliciæ, educatus in hac urbe apud virum nomine Gamalielem, inſtitutus in his quæ pertinent ad rectitudinem legis paternæ, indefeſſus Dei æmulator, ſicut vos omnes eſtis hodié: 3 Qui hanc viam perſecutus ſum uſque ad mortem, & vinxi, & in carceres detruſi viros ac mulieres. 4 Quemadmodum teſtatur mihi in hoc princeps ſacerdotum, & omnis ſenio præditus: à quibus etiam literis acceptis ad fratres qui erant Damaſci, eò me contuli, ut eos qui illic erant, ligatos vinctóſque adducerem in Jeruſalem puniendos. 5

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

34 ወይኬልሑ፡ ሕዝብ፡ ወስኢኖ፡ መልአክ፡ አአምሮ፡ ጥዩቀ፡ በእንተ፡ ዘይትሀወኩ፡ ሶብአ፡
35 ወአዘዘ፡ ያዐርግዎ፡ ኀበ፡ ዐውድ፡፡ ወእንዘ፡ ያዐርግ፡ ውስተ፡ መዐርግ፡ ዐሮ፡ እንዘ፡ ይጸውርዎ፡
36 ሐራ፡፡ እስመ፡ ይጸዐቅ፡ ሰብአ፡ ወይኬልሑ፡ ሕዝብ፡ ወይብሉ፡ አስትትዎ፡፡
37 ወሶበ፡ ይበጽሕ፡ ኀበ፡ ዐውድ፡ ይቤሎ፡ ጳውሎስ፡ ለመልአክ፡ ታበውሐኒኑ፡ እንግርከ፡፡
38 ወይቤ፡ መልአክ፡ ታአምርኑ፡ ጽርአ፡፡ አንተኑ፡ እንጋ፡ ዝኩ፡ ግብጻዊ፡ ዘቀደሙ፡
ገበርከ፡ ማዕሴተ፡ ወሆከ፡ በሐውርተ፡ ወአውፃእከ፡ ገዳመ፡ አርብዓ፡ ምእተ፡ ብእሲ፡
39 ዘሕዝበ፡ ሲቃርዮን፡ ዘበትርጓሜሁ፡ ፈያት፡፡ ወይቤ፡ ጳውሎስ፡ አነሰ፡ ብእሲ፡
አይሁዳዊ፡ አነ፡ ዘሀገረ፡ ጠርሶን፡ ዘቂልቅያ፡ ዘሀገር፡ ዐቢይ፡ ወብቍዕ፡ አብሐኒ፡ እንግሮ
40 ሙ፡ ለሕዝብ፡፡ ወሶበ፡ አብሖ፡ ቆመ፡ ጳውሎስ፡ ውስተ፡ መዓርግ፡ ወአንሥአ፡ እዴሁ፡
ኀበ፡ ሕዝብ፡ ወይቤሎሙ፡ ያርምሙ፡፡ ሃጊ ወእምዝ፡ ሶበ፡ አርመሙ፡ ከልሐ፡ ጳው
ሎስ፡ በነገረ፡ ዕብራይስጥ፡፡

Et clamabant populi, & non potuit tribunus cognoſcere certò quapropter 34 commoti fuerant populi, & præcepit ut aſcendere facerent eum ad concilium. Et quum aſcenderet in gradus, ſuſtulerunt eum portantes cum mi- 35 lites. Quia clamabat turba, & exclamabant populi, & dicebant; 36 Tollite eum. Et quum accederet ad concilium, dixit Paulus ad tribu- 37 num; Permittes ne mihi ut alloquar te? & dixit tribunus, Nôſtine Græcè. Túne 38 igitur iſte es Ægyptius qui olim feciſti inſurrectionem, & conturbâſti regionem, & eduxiſti in deſertum quadragies centum homines populi ſicarión, quod in expoſitione ſua ſignificat, latronum. Et dixit Paulus, Ego Judæus civitatis Tarſi Ciliciæ 39 civitatis magnæ, & obſecro permitte mihi ut loquar populo. Et quum permiſiſſet 40 ei, ſtetit Paulus in gradu, & levavit manum ſuam ad populum, & loquutus eſt iis ut conticerent: & tunc quum conticuiſſent, clamavit Paulus in lingua Hebræa,

፳፪

1 ወይቤ፡ ስምዑ፡ አኃዊነ፡፡ ወአበዊነ፡ ዘአወቅስ፡ ለክሙ፡ ይእዜ፡፡ ወሰበ፡ ሰምዑ፡ ከመ፡
2 በዕብራይስጥ፡ ይትናገሮሙ፡ ፈድፋደ፡ አጽምእዎ፡፡ ወይቤሎሙ፡ ጳውሎስ፡፡ አንሰ፡ ብእሲ፡
3 አይሁዳዊ፡ አነ፡ ወተወለድኩ፡ በሀገረ፡ ጠርሶን፡ ዘቂልቅያ፡ ወልህቁ፡ በዛቲ፡ ሀገር፡ በታሕተ፡
እገሪሁ፡ ለገማልኤል፡፡ ወተመሀርኩ፡ በሕገ፡ አበዊየ፡ ወኮንኩ፡ ቀናኢ፡ ለእግዚአብ
4 ሔር፡ ከመ፡ ኵልክሙ፡ አንትሙ፡ ዮም፡፡ ወሰደድክዎሙ፡ ወቀተልክዎሙ፡ ወአሐ
5 መክዎሙ፡ ወእሞቅሖሙ፡ ዕደወ፡ ወአንስተ፡፡ ወያአምር፡ ሊቀ፡ ካህናት፡ ወኵሎሙ፡
ሊቃናት፡ እለ፡ እምኀቤሆሙ፡ እነሥእ፡ መጽሐፈ፡ ማበሕተ፡ ለኀበ፡ አኃዊነ፡ እለ፡ ዘደ
ማስቆ፡፡ ወሖርኩ፡ አምጽኦሙ፡ ለእለ፡ ሀለው፡ ህየ፡ ሙቁሓኒሆሙ፡ ኢየሩሳሌም፡
ይትኰነኑ፡፡

CAP. XXII.

Et dixit; Audite fratres noſtri & patres noſtri, quam reddo rationem vobis nunc. 1 (Et quum audiviſſent quòd Hebraicè alloqueretur eos, magis auſcultârunt eum:) & 2 dixit iis Paulus, Ego vir Judæus ſum, & natus fui in civitate Tarſi Ciliciæ, & 3 adolevi in hac civitate ſub pedibus Gamalielis, & inſtitutus fui in lege paterna mea, & fui æmulator Dei, ſicut vos omnes hodié. Et perſequutus ſum, & trucida- 4 vi, & vexavi, & incarceravi viros et mulieres. Et ſcit princeps ſacerdotum, et 5 omnes magiſtri à quibus accipiebam literas poteſtativas, ad fratres noſtros qui erant Damaſci: et profectus ſum adducere eos qui erant ibi, vinctos ad Hieroſolymam, ut condemnarentur.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ἈΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. ΛΒʹ.

Factum est autem *mihi* *profecto* & *appropinquanti* Damasco, *circa* *meridiem*,
6 Ἐγένετο δέ μοι πορευομένῳ ϗ ἐγγίζοντι τῇ Δαμασκῷ, περὶ μεσημβρίαν,
subitò de cœlo circum*fulgere* *lucem copiosam circa me*: *Cecidique* in
7 ἐξαίφνης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ περιαστράψαι φῶς ἱκανὸν περὶ ἐμέ· (δ) Ἔπεσόν τε εἰς
solum, & audivi vocem dicentem mihi; Saule, Saule, quid me persequeris? Ego
8 τὸ ἔδαφος, ϗ ἤκουσα φωνῆς λεγούσης μοι, Σαοὺλ, Σαοὺλ, τί με διώκεις; Ἐγὼ
autem respondi; Quis es, Domine? dixitque ad me; Ego sum Jesus Na-
δὲ ἀπεκρίθην, τίς εἶ Κύριε; εἶπέ τε (ε) πρός με, Ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς ὁ Να-
zarenus, quem tu persequeris. Qui *verò* mecum *existentes* quidem lumen *spectabant*,
9 ζωραῖος, ὃν σὺ διώκεις. Οἱ δὲ σὺν ἐμοὶ ὄντες τὸ μὲν φῶς (ζ) ἐθεάσαντο,
& *expavefacti sunt*, *at* vocem non audierunt *loquentis* *mihi*. Dixi *autem*, Quid
10 ϗ ἔμφοβοι ἐγένοντο, τὴν δὲ φωνὴν οὐκ ἤκουσαν τοῦ λαλοῦντός μοι. Εἶπον δὲ, Τί
faciam, Domine? *at* Dominus dixit ad me; Surgens vade *in* Damascum,
ποιήσω Κύριε; ὁ δὲ Κύριος εἶπε πρός με, Ἀναστὰς πορεύου εἰς Δαμασκὸν,
& illic tibi dicetur de omnibus quæ *constituta sunt tibi* facere. Cùm *autem* non
11 κἀκεῖ σοι λαληθήσεται περὶ πάντων ὧν τέτακταί σοι ποιῆσαι. Ὡς δὲ οὐκ
viderem præ *gloria* luminis illius, *manuductus* à *simul existentibus mihi*,
ἐνέβλεπον ἀπὸ τῆς δόξης τοῦ φωτὸς ἐκείνου, χειραγωγούμενος ὑπὸ τῶν συνόντων μοι,
veni *in* Damascum. Ananias autem quidam, vir *pius* secundùm legem,
12 ἦλθον εἰς Δαμασκόν. Ἀνανίας δέ τις, (η) ἀνὴρ εὐσεβὴς κατὰ τὸν νόμον,
testimonio ornatus ab omnibus habitantibus Judæis, Veniens ad
13 μαρτυρούμενος ὑπὸ πάντων τῶν κατοικούντων Ἰουδαίων, Ἐλθὼν (θ) πρός
me, & astans dixit mihi; Saule frater, respice: & ego eâdem
με, ϗ ἐπιστὰς εἶπέ μοι, Σαοὺλ ἀδελφὲ, ἀνάβλεψον· κἀγὼ αὐτῇ
horâ respexi in eum. Ille *autem* dixit; Deus patrum nostrorum
14 τῇ ὥρᾳ (ι) ἀνέβλεψα εἰς αὐτόν. Ὁ δὲ εἶπεν, Ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν
præordinavit te *cognoscere* voluntatem ejus, & *videre* Justum, & *audire*
(κ) προεχειρίσατό σε γνῶναι τὸ θέλημα αὐτοῦ, ϗ ἰδεῖν τὸν δίκαιον, ϗ ἀκοῦσαι
vocem ex ore ejus. Quia eris testis ei ad omnes homines,
15 φωνὴν (λ) ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ. Ὅτι ἔσῃ μάρτυς αὐτῷ πρὸς πάντας ἀνθρώπους,

eorum quæ vidisti & audisti. Et nunc quid moraris? *Surgens* baptizare, &
ὧν ἑώρακας ϗ ἤκουσας. Καὶ νῦν τί μέλλεις; ἀναστὰς βάπτισαι, ϗ 16
ablue peccata tua, *invocans* *nomen* *Domini*. Factum est
ἀπόλουσαι τὰς ἁμαρτίας σου, ἐπικαλεσάμενος τὸ ὄνομα (μ) τοῦ Κυρίου. Ἐγένετο 17
autem mihi revertenti in Hierusalem, & *orante* *me* in templo,
δέ μοι ὑποστρέψαντι εἰς Ἱερουσαλήμ, ϗ προσευχομένου μου ἐν τῷ ἱερῷ,
fieri me in *exstasi*, Et videre illum dicentem mihi; Festina & exi
γενέσθαι με ἐν ἐκστάσει, Καὶ ἰδεῖν αὐτὸν λέγοντά μοι, Σπεῦσον ϗ ἔξελθε 18
in celeritate ex Hierusalem, quoniam non recipient tuum testimonium de me.
ἐν τάχει ἐξ Ἱερουσαλήμ, διότι οὐ παραδέξονταί (ν) σου τὴν μαρτυρίαν περὶ ἐμοῦ.
Et ego dixi; Domine, ipsi sciunt quia ego eram *carcerans* & cædens per
Κἀγὼ εἶπον, Κύριε, αὐτοὶ ἐπίστανται ὅτι ἐγὼ ἤμην φυλακίζων ϗ δέρων κατὰ 19
synagogas *credentes* in te. Et cùm effunderetur sanguis Ste-
τὰς συναγωγὰς τοὺς πιστεύοντας ἐπὶ σέ. Καὶ ὅτε (ξ) ἐξεχεῖτο τὸ αἷμα Στε- 20
phani testis tui, & *ipse* *eram astans*, & *consentiens* *interemptioni ejus*,
φάνου τοῦ μάρτυρός σου, ϗ αὐτὸς ἤμην ἐφεστὼς, ϗ συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ,
& *custodiens* vestimenta interficientium illum. Et dixit ad me; Vade,
ϗ φυλάσσων τὰ ἱμάτια τῶν ἀναιρούντων αὐτόν. Καὶ εἶπε πρός με, Πορεύου, 21
quoniam ego in *gentes* longè *emittam* te. Audiebant autem eum usque ad hoc
ὅτι ἐγὼ εἰς ἔθνη μακρὰν ἐξαποστελῶ σε. Ἤκουον δὲ αὐτοῦ ἄχρι τούτου 22
verbum, & levaverunt vocem suam, dicentes; Tolle de terra hujuscemodi:
τοῦ λόγου, ϗ ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν, λέγοντες, Αἶρε ἀπὸ τῆς γῆς τὸν τοιοῦτον·
non enim *convenit* eum vivere. Vociferantibus autem eis, & projicientibus
οὐ γὰρ (ο) καθῆκον αὐτὸν ζῆν. Κραυγαζόντων (π) δὲ αὐτῶν, ϗ ῥιπτούντων 23
vestimenta, & pulverem jactantibus in aërem, Jussit eum tri-
τὰ ἱμάτια, ϗ κονιορτὸν βαλλόντων εἰς τὸν ἀέρα, (ρ) Ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ χιλί- 24
bunus induci in castra, *dicens* flagellis *inquiri* eum, ut
αρχος ἄγεσθαι εἰς τὴν παρεμβολὴν, (σ) εἰπὼν μάστιξιν ἀνετάζεσθαι αὐτὸν, ἵνα
sciret propter quam causam sic acclamarent ei.
(τ) ἐπιγνῷ δι' ἣν αἰτίαν οὕτως ἐπεφώνουν αὐτῷ.

MS. A. (δ) Ἔπεσά τε (ε) πρὸς ἐμὲ, (ζ) ἐθεάσαντο, τῆς δὲ φωνῆς (η) ἀνὴρ κατὰ (θ) πρὸς ἐμὲ, (ι) ἔβλεψα (κ) προεχειρίσατό (λ) ἐκ στόματος (μ) αὐτοῦ. (ν) σου μαρτυρίαν (ξ) ἐξεχύννετο τὸ αἷμα τοῦ μάρτυρός σου, ϗ αὐτὸς ἤμην ἑστὼς ϗ συνευδοκῶν, ϗ φυλάσσων (ο) καθῆκεν (π) τε (ρ) Ἐκέλευσεν ὁ χιλίαρχος εἰσ··· θαι αὐτὸν εἰς τὴν (σ) εἴπας (τ) γνῷ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

6 * ܟܕ ܐܙܠ ܗܘܝܬ ܘܫܪܝܬ ܠܡܩܪܒ ܠܕܪܡܣܘܩ ܒܦܠܓܗ ܕܝܘܡܐ ܡܢ ܫܡܝܐ ܐܣܬܥܪ ܥܠܝ ܢܘܗܪܐ ܣܓܝܐܐ.
7 * ܘܢܦܠܬ ܥܠ ܐܪܥܐ ܘܫܡܥܬ ܩܠܐ ܕܐܡܪ ܠܝ ܫܐܘܠ ܫܐܘܠ ܡܢܐ ܪܕܦ ܐܢܬ ܠܝ.
8 * ܐܢܐ ܕܝܢ ܥܢܝܬ ܘܐܡܪܬ ܡܢܘ ܐܢܬ ܡܪܝ. ܘܗܘ ܐܡܪ ܠܝ ܐܢܐ ܐܢܐ ܝܫܘܥ ܢܨܪܝܐ ܕܐܢܬ ܪܕܦ ܐܢܬ.
9 * ܘܓܒܪܐ ܕܥܡܝ ܗܘܘ ܢܘܗܪܐ ܡܢ ܚܙܘ ܩܠܐ ܕܝܢ ܠܐ ܫܡܥܘ ܕܗܘ ܕܡܡܠܠ ܗܘܐ ܥܡܝ.
10 * ܘܐܡܪܬ ܡܢܐ ܐܥܒܕ ܡܪܝ. ܘܡܪܢ ܐܡܪ ܠܝ ܩܘܡ ܙܠ ܠܕܪܡܣܘܩ ܘܬܡܢ ܢܬܡܠܠ ܥܡܟ ܥܠ ܟܠ ܡܐ ܕܦܩܝܕ ܠܟ ܕܬܥܒܕ.
11 * ܘܟܕ ܠܐ ܚܙܐ ܗܘܝܬ ܡܢ ܫܘܒܚܗ ܕܢܘܗܪܐ ܗܘ ܐܚܕܘܢܝ ܒܐܝܕܝ ܗܢܘܢ ܕܥܡܝ ܗܘܘ ܘܥܠܬ ܠܕܪܡܣܘܩ.
12 * ܓܒܪܐ ܕܝܢ ܚܕ ܚܢܢܝܐ ܟܐܢ ܗܘܐ ܒܢܡܘܣܐ ܐܝܟ ܕܣܗܕܝܢ ܗܘܘ ܥܠܘܗܝ ܟܠܗܘܢ ܝܗܘܕܝܐ ܕܬܡܢ ܥܡܪܝܢ.
13 * ܐܬܐ ܠܘܬܝ ܘܐܡܪ ܠܝ ܫܐܘܠ ܐܚܝ ܦܬܚ ܥܝܢܝܟ. ܘܒܗ ܒܫܥܬܐ ܐܬܦܬܚ ܥܝܢܝ ܘܚܪܬ ܒܗ.
14 * ܘܗܘ ܐܡܪ ܠܝ ܐܠܗܐ ܕܐܒܗܝܢ ܣܡܟ ܕܬܕܥ ܨܒܝܢܗ ܘܬܚܙܐ ܠܟܐܢܐ ܘܬܫܡܥ ܩܠܐ ܡܢ ܦܘܡܗ.
15 * ܘܬܗܘܐ ܠܗ ܣܗܕܐ ܠܘܬ ܟܠܗܘܢ ܒܢܝܢܫܐ ܥܠ ܟܠ ܡܐ ܕܚܙܝܬ ܘܕܫܡܥܬ.
16 * ܘܗܫܐ ܠܡܢܐ ܡܬܡܗܠ ܐܢܬ. ܩܘܡ ܥܡܕ ܘܐܬܕܟܐ ܡܢ ܚܛܗܝܟ ܟܕ ܩܪܐ ܐܢܬ ܫܡܗ.
17 * ܘܗܦܟܬ ܘܐܬܝܬ ܠܗ ܠܐܘܪܫܠܡ ܘܨܠܝܬ ܒܗܝܟܠܐ.
18 * ܘܚܙܝܬܗ ܒܚܙܘܐ ܟܕ ܐܡܪ ܠܝ ܐܘܚܐ ܦܘܩ ܡܢ ܐܘܪܫܠܡ ܡܛܠ ܕܠܐ ܡܩܒܠܝܢ ܣܗܕܘܬܟ ܕܥܠܝ.
19 * ܘܐܢܐ ܐܡܪܬ ܡܪܝ ܗܢܘܢ ܝܕܥܝܢ ܕܐܢܐ ܡܫܠܡ ܗܘܝܬ ܠܒܝܬ ܐܣܝܪܐ ܘܡܢܓܕ ܗܘܝܬ ܒܟܠܗܝܢ ܟܢܘܫܬܐ ܠܗܠܝܢ ܕܡܗܝܡܢܝܢ ܗܘܘ ܒܟ.
20 * ܘܟܕ ܐܫܬܦܟ ܗܘܐ ܕܡܗ ܕܣܛܦܢܘܣ ܣܗܕܟ ܐܦ ܐܢܐ ܩܐܡ ܗܘܝܬ ܥܡܗܘܢ ܘܨܒܐ ܗܘܝܬ ܒܨܒܝܢ ܩܛܘܠܘܗܝ ܘܢܛܪ ܗܘܝܬ ܡܐܢܝܗܘܢ ܕܗܢܘܢ ܕܪܓܡܝܢ ܗܘܘ ܠܗ.
21 * ܘܐܡܪ ܠܝ ܙܠ ܡܛܠ ܕܐܢܐ ܥܬܝܕ ܐܢܐ ܕܐܫܕܪܟ ܠܡܟܪܙܘ ܠܥܡܡܐ ܕܪܚܝܩܝܢ.
22 * ܘܟܕ ܫܡܥܘ ܠܦܘܠܘܣ ܥܕܡܐ ܠܗܕܐ ܡܠܬܐ ܐܪܝܡܘ ܩܠܗܘܢ ܘܩܥܘ ܫܩܘܠܝܗܝ ܡܢ ܐܪܥܐ ܠܐܝܢܐ ܕܗܟܢܐ ܐܝܬܘܗܝ ܠܐ ܓܝܪ ܦܐܐ ܠܗ ܕܢܚܐ.
23 * ܘܟܕ ܡܩܥܝܢ ܗܘܘ ܘܫܕܝܢ ܗܘܘ ܡܐܢܝܗܘܢ ܘܡܪܡܝܢ ܗܘܘ ܥܦܪܐ ܠܐܐܪ.
24 * ܦܩܕ ܟܠܝܪܟܐ ܕܢܥܠܘܢܗ ܠܡܫܪܝܬܐ ܘܦܩܕ ܕܒܢܓܕܐ ܢܬܒܥܐ ܐܝܟ ܕܢܕܥ ܡܛܠ ܐܝܕܐ ܥܠܬܐ ܡܩܥܝܢ ܗܘܘ ܥܠܘܗܝ.

Quumque iter facerem, & inciperem appropinquare Damasco, in meridie derepentè è cœlo circumfulsit me lux plurima. 6 Cecidíque humi, & audivi vocem dicentem mihi, Saul, Saul, quid me persequeris? 7 Ego verò respondi, & dixi; Quis es Domine mi? 8 At ille dixit mihi, Ego sum Jesus Nazarenus, quem tu persequeris. Porrò homines qui 9 mecum erant, viderunt quidem lucem, vocem autem non audiverunt ejus qui loquebatur mecum. Tum dixi, Quid faciam Domine mi? 10 Dominus autem noster dixit mihi, Surge, proficiscere ad Damascum: & illic dicetur tibi quicquid præcipietur tibi ut facias. Quum verò nihil viderem præ gloria lucis illius, apprehenderunt me manibus meis ii qui mecum erant, 11 & ascendi ad Damascum. Quidam autem 12 vir Hanania justus in Lege, prout dant ei testimonium omnes Judæi qui illic sunt, Venit ad me, 13 & dixit mihi; Saul frater mi, aperi oculos tuos. Et eo momento aperti fuerunt oculi mei, & eum intuitus sum. At 14 dixit mihi, Deus patrum nostrorum constituit te ut cognosceres voluntatem ejus, & conspiceres Justum illum, atque audires vocem ex ore ipsius. Proinde eris ei testis 15 apud omnes homines super iis omnibus quæ vidisti & audîsti. Nunc ergò quid cunctaris? 16 surge, baptizare, & purgare à peccatis tuis, invocans nomen ejus. Revertens autem, 17 veni huc Jerusalem, & precatus sum in templo. Vidique eum in visione dicentem 18 mihi; Festina, & egredere ex Jerusalem, quandoquidem non accipient testimonium tuum de me. Ego verò dixi; Domine mi, 19 & ipsi nôrunt me tradidisse in carcerem, & verberâsse per omnes synagogas eos qui credebant in te. Et quum funderetur sanguis 20 Stephani testis tui, ego quoque cum eis adstabam, & consentiebam voluntati eorum qui ipsum trucidabant, atq; custodiebam vestimenta eorum qui lapidabant illum. At dixit 21 mihi; Proficiscere, quoniam ego te missurus sum procul ut prædices Gentibus. Quumque 22 audissent Paulum ad hunc usque sermonem, sustulerunt vocem suam & clamaverunt; Tollatur è terra qui est ejusmodi, nec enim expedit eum vivere. Quum autem 23 clamarent, & projicerent vestimenta sua, attollerentque pulverem in cœlum, Jussit tribunus 24 eum introduci in castra, præcepítque ut verberibus inquireretur, ut resciret quam ob causam vociferarentur adversùs eum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

6 ወእምዝ፡ እንዘ፡ አሐውር፡ ደማስቆ፡ አልጺቅየ፡ ኀበ፡ ሀገረ፡ ሶበ፡ ይከውን፡ ጊዜ፡ ቀትር፡
7 ግብተ፡ በረቀ፡ መብረቅ፡ ዐቢይ፡ እምሰማይ፡። ወነጸሐኒ፡ ደበ፡ ምድር፡ ወሰማዕኩ፡
8 ቃለ፡ ወይቤለኒ፡ ሰውል፡ ለምንት፡ ትሰድደኒ፡። ወተሠጠውክዎ፡ አነሂ፡ ወእቤሎ፡ መኑ፡
9 አንተ፡ እግዚኦ፡ ወይቤለኒ፡ አነ፡ ውእቱ፡ ኢየሱስ፡ ናዝራዊ፡ ዘአንተ፡ ትሰድድ፡። ወእለ
10 ሀለው፡ ምስሌየ፡ ርእዩ፡ መብረቀ፡ ወደንገፁ፡ ወቃለ፡ ዘይትናገረኒ፡ ኢሰምዑ፡። ወ
እቤሎ፡ ምንተ፡ እገብር፡ እግዚኦ፡፡ ወይቤለኒ፡ ተንሥእ፡ ወሑር፡ ደማስቆ፡ ወበህየ፡ እነግ
ረከ፡ ኵሎ፡ ዘሀለወከ፡ ትግበር፡።

Et quum proficiscerer Damascum, appropinquante me ad civitatem, quando erat tempus meridianum, subitò affulsit lux magna à cœlo. 6 *Et me in terram dejecit,* 7 *& audivi vocem, & dixit mihi; Saul, quare persequeris me? Et respondi ego* 8 *ei, & dixi; Quis es, Domine? & dixit mihi; Ego sum Jesus Nazarenus quem tu persequeris. Et qui fuerunt mecum viderunt fulgur ejus, & obstupuerunt, &* 9 *vocem loquentem non audierunt. Et dixi; Quid faciam, Domine? Et dixit mihi;* 10 *Surge & proficiscere Damascum, & ibi dicam tibi omnia quæ oporteat te facere.*

Versio VULGATA LATINA.

6 Factum est autem, eunte me, & appropinquante Damasco mediâ die, subitò
7 de cœlo circumfulsit me lux copiosa: Et decidens in terram, audivi vocem
8 dicentem mihi; Saule, Saule, quid me persequeris? Ego autem respondi;
Quis es, Domine? Dixítque ad me; Ego sum Jesus Nazarenus, quem tu
9 persequeris. Et qui mecum erant, lumen quidem viderunt, vocem autem
10 non audierunt ejus, qui loquebatur mecum. Et dixi; Quid faciam, Domine? Dominus autem dixit ad me; Surgens vade Damascum: & ibi tibi
11 dicetur de omnibus, quæ te oporteat facere. Et cùm non viderem præ clari-
12 tate luminis illius, ad manum deductus à comitibus, veni Damascum. Ananias autem quidam, vir secundùm legem testimonium habens ab omnibus coha-
13 bitantibus Judæis, Veniens ad me, & astans dixit mihi; Saule frater, respice.
14 Et ego eâdem horâ respexi in eum. At ille dixit; Deus patrum nostrorum præordinavit te, ut cognosceres voluntatem ejus, & videres Justum, & au-
15 dires vocem ex ore ejus: Quia eris testis illius ad omnes homines, eorum
quæ vidisti & audisti. Et nunc quid moraris? Exurge, & baptizare, & ablue 16
peccata tua, invocato nomine ipsius. Factum est autem reverenti mihi in 17
Jerusalem, & oranti in templo, fieri me in stupore mentis, Et videre illum 18
dicentem mihi; Festina, & exi velociter ex Jerusalem: quoniam non recipient testimonium tuum de me. Et ego dixi; Domine, ipsi sciunt quia ego 19
eram concludens in carcerem, & cædens per synagogas eos qui credebant in te: Et cùm funderetur sanguis Stephani testis tui, ego astabam, & consentie- 20
bam, & custodiebam vestimenta interficientium illum. Et dixit ad me; Vade: 21
quoniam ego in nationes longè mittam te. Audiebant autem eum usque ad 22
hoc verbum, & levaverunt vocem suam dicentes; Tolle de terra hujusmodi: non enim fas est eum vivere. Vociferantibus autem eis, & projici- 23
entibus vestimenta sua, & pulverem jactantibus in aërem, Jussit tribunus induci 24
eum in castra, & flagellis cædi, & torqueri eum, ut sciret propter quam causam sic acclamarent ei.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* فعرض في حال مضيي واقترابي من دمسق وقت الظهر * ابرق علي نور من السماء بغتة 6
كثيرا يحوط بي * فسقطت علي الارض * وسمعت صوتا يقول لي * ساول ساول لم تضطهدني * 7
* فاجبت انا * يا رب من انت * فقال لي * انا هو يسوع الناصري الذي انت 8
تضطهده * فاما الذين كانوا معي فعاينوا النور وصاروا خايفين * واما صوت الذي 9
خاطبني فما سمعوه * فقلت يا رب ماذا اصنع * فقال لي الرب * اذا نهضت فاذهب الي 10
دمسق * فهناك ستخاطب من اجل جميع ما دبر ان تعمله * واذ لم ابصر شيا من 11
بعد ذلك النور * اقتادني الذين كانوا معي * وجيت الي دمسق * وكان بها انسان اسمه 12
حنانيا * متورع كما يلايم بالشريعة * يشهد له بالفضل جماعة اليهود القاطنين بها * فجاء 13
الي * ووقف بي وقال * ايها الاخ ساول ابصر * وفي تلك الساعة ابصرت اليه انا * فقال 14
الاه اباينا قد امر ان يعرفك مشيته * وان تعاين الصديق وتسمع من فمه صوتا * وانك 15
ستكون شاهدا له لدي كافة الناس * بالاشياء التي رايتها وسمعتها * والان لم تصلح * قم 16
فاصطبغ * واغسل خطاياك مستعينا باسم الرب * فلما عاودت الي اورسليم * وصليت في 17
الهيكل * حصلت في شخصة وابصرته يقول لي * اسرع واخرج مبادرا من اورسليم * فانهم 18
ما يقبلون شهادتك من اجلي * فقلت انا * يا رب هم يعلمون انني انا كنت احبس 19
واضرب المومنين بك في الجامع * ولما سكب دم اصطفن شهيدك * كنت انا واقفا 20
مسرورا بقتله * حافظا ثياب الذين قتلوه * فقال لي اذهب فانني مرسلك الي الامم 21
بعيدا * فاستمعوا منه الي هذه الكلمة * ورفعوا اصواتهم قايلين * استاصل مثل هذا 22
من الارض * لان ما يجب ان يعيش هذا * وبينما هم يصيحون ويرمون ثيابهم * ويحثون 23
التراب الي الهوا * امر رييس الالف * ان يجلب الي العسكر قايلا * فليمد للسياط 24
لكيما يعلم لاي علة كانوا يصيحون عليه *

* *Accidit autem eunte me & appropinquante Damascum tempore meridiano, ut subitò fulgeret super me lux de cœlo multa, circundans me.* 6 *Et cadens in terram, audivi vocem dicentem mihi; Saul, Saul, cur me persequeris?* 7 *Respondi ego, O Domine, quis es? Dixit mihi; Ego sum Jesus Nazarenus quem tu persequeris.* 8 *Et hi quidem qui mecum erant, viderunt lucem, & exterriti sunt: vocem autem ejus qui mecum locutus est, non audierunt.* 9 *Dixi igitur; O Domine, quid faciam? Ait mihi Dominus; Surgens abi Damascum, ibique dicetur tibi quicquid exposceris ut facias.* 10 *Cùmque nihil viderem ob gloriam lucis illius, duxerunt me qui mecum erant, & veni Damascum.* 11 *Erat autem in ea homo quidam nomine Hanania, religiosus prout congruit legi, cujus probitati testimonium perhibent omnes Judæi in ea commorantes.* 12 *Is ad me veniens, astitit mihi, & ait; O frater Saul, vide: eâdémque horâ aspexi ego eum.* 13 *Dixit autem; Deus patrum nostrorum voluit notam facere tibi voluntatem suam, & ut videns Justum, audirésque vocem ab ore ipsius.* 14 *Et tu quidem eris illi testis apud omnes homines in rebus quas vidisti & audisti.* 15 *Et nunc quid cunctaris? Surge, baptizare, & ablue peccata tua invocans nomen Domini.* 16 *Cùm autem reversus essem Jerosolymam, & orâssem in templo, incidi in extasim,* 17 *Vidique eum dicentem mihi; Festina, & exi citus è Jerusalem: quoniam non recipient testimonium tuum de me.* 18 *Dixi ego; O Domine, ipsi nôrunt quòd ego in carceres detrudebam, & cædebam in synagogis in te credentes.* 19 *Et cùm funderetur sanguis Stephani testis tui, ego assistebam, Lætus de nece ipsius, custodiens vestes eorum qui interfecerunt illum.* 20 *Dixit mihi; Vade, quoniam missurus te sum ad Gentes procul.* 21 *Audierunt autem eum usque ad hoc verbum, & extulerunt voces suas, dicentes; Extirpa illiusmodi hominem de terra: non enim decet hunc vivere.* 22 *Denique illi vociferarentur, & projicerent vestimenta sua, & pulverem excitarent in aërem,* 23 *Jussit dux mille virorum ut duceretur in castra, dicens; Extendatur ad flagra: ut nimirum sciret quâ de causa clamitabant in eum.* 24

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 ወእምዝ፡ ተጸለልኩ፡ እመግርማሁ፡ ለውእቱ፡ መብረቅ፡ ወኢይሬኢ፡ ወእንዘ፡ ይመርሑኒ፡
እለ፡ ምስሌየ፡ አብኡኒ፡ ደማስቆ፡።
12 ሃሎ፡ ወሀሎ፡ አሐዱ፡ ብእሲ፡ ዘስሙ፡ ሐናንያ፡ ዘእምውስተ፡ ሐዋርያት፡ ኄር፡
ወፈራሂ፡ እግዚአብሔር፡ በሕግ፡ ወይንእድዎ፡ ኵሎሙ፡ እለ፡ ይነብሩ፡ ደማ
13 ስቆ፡ አይሁድ፡። መጽአ፡ ኀቤየ፡ ወቆመ፡ ቅድሜየ፡ ወይቤለኒ፡ ሳውል፡ እኁየ፡ ር
14 ኢ፡ ወርኢኩ፡ ሶቤሃ፡። ወይቤለኒ፡ አምላከ፡ አበዊነ፡ ሠመከ፡ ታእምር፡ ፈቃደ፡
15 ወትርአዮ፡ ለጻድቅ፡ ወትሰማዕ፡ ቃለ፡ እምአፉሁ፡። ወትኩን፡ ስማዕቶ፡ በኀበ፡
16 ኵሉ፡ ሰብእ፡ በዘ፡ ርኢከ፡ ወሰማዕከ፡። ወይእዜኒ፡ ዘከመ፡ ትገብር፡ ተንሥእ፡
17 ወተጠመቅ፡ ወተኀፀብ፡ ኀጢአተከ፡ ወጸውዕ፡ ስሞ፡። ወእምዝ፡ ተሰዊጥየ፡
18 ኢየሩሳሌም፡ እንዘ፡ እጼሊ፡ በቤተ፡ መቅደስ፡ ደንገፅኩ፡። ወርኢክዎ፡ ወይቤለኒ፡
ፃእ፡ ፍጡነ፡ እምኢየሩሳሌም፡ እስመ፡ ኢይነሥኡከ፡ ሰማዕትየ፡ በእንቲአየ፡።
19 ወእቤ፡ አነሂ፡ እግዚኦ፡ ለሊሆሙ፡ ያአምሩ፡ ከመ፡ አነ፡ ውእቱ፡ ዘአሞቅሖሙ፡
20 ወእቀሥፎሙ፡ በኵሉ፡ ምኵራባቲሆሙ፡ ለእለ፡ የአምኑ፡ ብከ፡። ወአመ፡ ይቀት
ልዎ፡ ለእስጢፋኖስ፡ ስማዕትከ፡ ሀለውኩ፡ ለሊየ፡ እቀውም፡ ህየ፡ ወኀቡረ፡
21 አነ፡ ምስሌሆሙ፡ ወአነ፡ አዐቅብ፡ አልባሲሆሙ፡ ለእለ፡ ቀተልዎ፡። ወይቤለኒ፡
22 ሑር፡ እስመ፡ አነ፡ እፌንወከ፡ ኀበ፡ አሕዛብ፡ ርሑቃን፡። ወሰማዕክዎ፡ ከመዝ፡
ይቤለኒ፡ ወከልሑ፡ ኵሎሙ፡ በዐቢይ፡ ቃል፡። ወይቤሉ፡ አእትትዎ፡ ለዝ፡ ከመዝ፡
23 እምብሔርነ፡ እስመ፡ ኢይደልዎ፡ ይሕየው፡። ወእንዘ፡ ይትመዐዑ፡ ወይዌርው፡
24 አልባሲሆሙ፡ ወይዘርው፡ ጸበለ፡ ውስተ፡ ነፋስ፡። አዘዘ፡ መልአክ፡ ወይስድዎ፡ ኀበ፡
መኰንን፡ ወይቅሥፍዎ፡ ወይሕትትዎ፡ ጌጋዮ፡።

Et tunc obumbratus fui è terrore hujus fulguris, & non videbam: & ducentes me, qui mecum erant, introduxerunt me in Damascum. 11 *Et fuit quidam homo cujus nomen Hananias, qui ex Apostolis erat, bonus & timens Deum secundùm legem, & laudabant eum, omnes qui inhabitabant Damascum Judæi.* 12 *Venit ad me, & stetit in conspectu meo, & dixit mihi; Saul frater mi, vide: & vidi statim.* 13 *Et dixit mihi; Deus patrum nostrorum constituit te ut cognosceres voluntatem ejus, & videres justitiam, & audires vocem ex ore ejus.* 14 *Et eris ei testis apud omnes homines, de iis quæ vidisti & audisti.* 15 *Et nunc sic facias: Surge, & baptizare, & ablue peccata tua, & invoca nomen ejus.* 16 *Et tunc reversus in Hierosolymam, quum precarer in Domo sancta, obstupui.* 17 *Et vidi eum, & dixit mihi; Exi citò ex Hierusalem: quia accipient te testem meum de me.* 18 *Et dixi ego; Domine, ipsi sciunt quòd ego is sum qui in carcerem conjeci, & flagellavi in omnibus synagogis, credentes in te:* 19 *Et quum trucidarent Stephanum testem tuum, fui ipse ego stans ibi, & sociatus fui ego cum iis, & ego custodiebam pallia eorum qui trucidarunt eum.* 20 *Et dixit mihi; Proficiscere:* 21 *quoniam ego mittam te ad gentes longinquas. Et audivi eum sic dicentem mihi.* 22 *Et clamârunt omnes in magnâ voce, & dixerunt; Tollite talem è regione nostra, quia non est dignus ut vivat. Et quum indignarentur, & projicerent pallia eorum, & jactarent pulverem in ventum,* 23 *Jussit tribunus ut ducerent eum ad judicem, & flagellarent eum, & interrogarent eum de crimine suo.* 24

Cùm autem astrinxisset eum loris, dixit *ad astantem Centurionem* Pau-
25 Ὡς δὲ (υ) προέτεινεν αὐτὸν τοῖς ἱμᾶσιν, εἶπε πρὸς τὸν ἑστῶτα ἑκατόνταρχον ὁ Παῦ-
lus; Si hominem Romanum & indemnatum licet vobis flagellare? *Audiens*
26 λος, Εἰ ἄνθρωπον Ῥωμαῖον καὶ ἀκατάκριτον ἔξεστιν ὑμῖν μαστίζειν; Ἀκούσας
autem Centurio, *accedens* nuntiavit *tribuno*, dicens; *Vide quid*
δὲ ὁ (φ) ἑκατόνταρχος, προσελθὼν ἀπήγγειλε τῷ χιλιάρχῳ, λέγων, Ὅρα τί
futurus es facere: *nam* homo hic Romanus est. Accedens autem tri-
27 μέλλεις ποιεῖν· ὁ γὰρ ἄνθρωπος οὗτος Ῥωμαῖός ἐστι. Προσελθὼν δὲ ὁ χιλί-
bunus dixit illi; Dic mihi, si tu Romanus es? Ille *autem* dixit, Etiam.
αρχος εἶπεν αὐτῷ, Λέγε (χ) μοι, εἰ σὺ Ῥωμαῖος εἶ; ὁ δὲ ἔφη, Ναί.
Respondítque tribunus; Ego *multo capitali* civilitatem hanc con-
28 (ψ) Ἀπεκρίθη τε ὁ χιλίαρχος, Ἐγὼ πολλοῦ κεφαλαίου τὴν πολιτείαν ταύτην ἐ-
secutus sum: *at* Paulus ait; Ego autem & natus sum. Protinùs ergò discess-
29 κτησάμην· ὁ δὲ Παῦλος ἔφη, Ἐγὼ δὲ καὶ (ω) γεγέννημαι. Εὐθέως οὖν ἀπέ-
serunt ab illo *futuri* eum *inquirere*: & tribunus *verò* timuit, *cogno-*
στησαν ἀπ' αὐτοῦ οἱ μέλλοντες αὐτὸν ἀνετάζειν· καὶ ὁ χιλίαρχος δὲ ἐφοβήθη, ἐπι-
scens quia Romanus esset, & quia *erat* eum *vinciens*. *At postridie* vo-
30 γνοὺς ὅτι Ῥωμαῖός ἐστι, καὶ (α) ὅτι ἦν αὐτὸν δεδεκώς. Τῇ δὲ ἐπαύριον βουλό- ΛΓ'
lens scire *certum*, *hoc*, *quid* accusaretur à Judæis, solvit
μενος γνῶναι τὸ ἀσφαλές, τὸ, τί κατηγορεῖται (β) παρὰ τῶν Ἰουδαίων, ἔλυσεν
eum à *vinculis*, & jussit *venire* *principes sacerdotum* & *omnem*
(γ) αὐτὸν ἀπὸ τῶν δεσμῶν, καὶ ἐκέλευσεν ἐλθεῖν τοὺς ἀρχιερεῖς (δ) καὶ ὅλον
consessum eorum: & producens Paulum, statuit inter illos.
τὸ συνέδριον αὐτῶν· καὶ καταγαγὼν τὸν Παῦλον, ἔστησεν εἰς αὐτούς.

CAP. XXIII. κγ'.

Intendens autem Paulus *consessui*, ait; Viri fratres, ego
1 Ἀτενίσας δὲ (α) ὁ Παῦλος τῷ συνεδρίῳ, εἶπεν, Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ
omni conscientiâ bonâ *ministravi* *Deo*, usque in *hunc* diem. *At*
2 πάσῃ συνειδήσει ἀγαθῇ πεπολίτευμαι τῷ Θεῷ, ἄχρι ταύτης τῆς ἡμέρας. Ὁ δὲ
princeps sacerdotum Ananias præcepit astantibus sibi, percutere ejus os.
ἀρχιερεὺς Ἀνανίας ἐπέταξε τοῖς παρεστῶσιν αὐτῷ, τύπτειν αὐτοῦ τὸ στόμα.
Tunc Paulus ad eum dixit; *Percutere te futurus est* Deus, paries deal-
3 Τότε ὁ Παῦλος πρὸς αὐτὸν εἶπε, Τύπτειν σε μέλλει ὁ Θεός, τοῖχε κεκονια-
bate: & tu sedes judicans me secundùm legem, & contra legem jubes me percuti?
μένε· καὶ σὺ κάθῃ κρίνων με κατὰ τὸν νόμον, καὶ παρανομῶν κελεύεις με τύπτεσθαι;
At astantes dixerunt; Summū sacerdotem Dei *conviciaris*? Dixitque Pau-
4 Οἱ δὲ παρεστῶτες εἶπον, Τὸν ἀρχιερέα τοῦ Θεοῦ λοιδορεῖς; Ἔφη τε ὁ Παῦ- 5
lus; Nesciebam, fratres, quia est princeps sacerdotū: scriptum est enim; Principem
λος, Οὐκ ᾔδειν ἀδελφοί, ὅτι ἐστὶν ἀρχιερεύς· γέγραπται γάρ, (β) Ἄρχοντα
populi tui non dices malè. Sciens autem Paulus quia una pars esset Sad-
τοῦ λαοῦ σου οὐκ ἐρεῖς κακῶς. Γνοὺς δὲ ὁ Παῦλος ὅτι τὸ ἓν μέρος ἐστὶ Σαδ- 6
ducæorum, *at* altera Pharisæorum, exclamavit in *consessu*; Viri fratres,
δουκαίων, τὸ δὲ ἕτερον Φαρισαίων, ἔκραξεν ἐν τῷ συνεδρίῳ, Ἄνδρες ἀδελφοί,
ego Pharisæus sum, filius *Pharisæi*: de spe & resurrectione mortuorum ego
ἐγὼ Φαρισαῖός εἰμι, υἱὸς (γ) Φαρισαίου· περὶ ἐλπίδος καὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ
judicor. *Hoc autem ipso locuto*, facta est *seditio Pharisæorum* &
κρίνομαι. Τοῦτο δὲ αὐτοῦ (δ) λαλήσαντος, ἐγένετο στάσις τῶν Φαρισαίων (ε) καὶ 7
Sadducæorum, & *divisa est* *multitudo*. Sadducæi *quidem* enim dicunt non esse
τῶν Σαδδουκαίων, καὶ ἐσχίσθη τὸ πλῆθος. Σαδδουκαῖοι μὲν γὰρ λέγουσι μὴ εἶναι 8
resurrectionem, neque angelum, neque spiritum: Pharisæi autem confitentur
ἀνάστασιν, (ζ) μηδὲ ἄγγελον, μήτε πνεῦμα· Φαρισαῖοι δὲ ὁμολογοῦσι
utraque. Factus est autem clamor magnus: & *exsurgentes* *Scribæ*
τὰ ἀμφότερα. Ἐγένετο δὲ κραυγὴ μεγάλη· καὶ (η) ἀναστάντες οἱ Γραμματεῖς 9
partis Pharisæorum *depugnabant*, dicentes; Nihil *malum* invenimus in
τοῦ μέρους τῶν Φαρισαίων διεμάχοντο, λέγοντες, Οὐδὲν κακὸν εὑρίσκομεν ἐν
homine isto: si *autem* spiritus locutus est ei aut angelus, *ne re-*
τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ· εἰ δὲ πνεῦμα ἐλάλησεν αὐτῷ ἢ (θ) ἄγγελος, μὴ θε-
pugnemus Deo.
ομαχῶμεν.

MS. A. (υ) προέτειναν (φ) ἑκατοντάρχης, προσελθὼν τῷ χιλιάρχῳ ἀπήγγειλεν, λέγων, Τί μέλλεις (χ) μοι, Σὺ (ψ) Ἀπεκρίθη ὁ (ω) γεγέννημαι. (α) ὅτι αὐτὸν ἦν (β) ὑπὸ τῶν (γ) αὐτόν, καὶ ἐκέλευσεν συνελθεῖν (δ) καὶ πᾶν τὸ συνέδριον· καὶ ΚΕΦ. κγ'. MS. A. (α) τῷ συνεδρίῳ ὁ Παῦλος, (β) Ὅτι ἄρχοντα (γ) Φαρισαίων· (δ) εἰπόντος, (ε) καὶ Σαδδουκαίων, (ζ) μήτε (η) ἀναστάντες τινὲς τῶν Φαρισαίων (θ) ἄγγελος; Πολλῆς δὲ στάσεως γινομένης, φοβηθεὶς ὁ χιλίαρχος

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

25 [illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]
[illegible]
29 [illegible]
[illegible]

30 [illegible] * [illegible] *
[illegible]
[illegible]
1 [illegible] * [illegible] *
[illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
[illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
[illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
[illegible]
[illegible]

Et quum extendissent eum loris, dixit ipse 25
Paulus centurioni qui astabat illi; Vobísne licet virum Romanum indemnatum flagellare?
Quod quum audîsset centurio, adiit tribu- 26
num, & dixit ei; Quid agis? homo enim iste
Romanus est. Proindè accessit ad eum tribu- 27
nus, & dixit ei; Cedò mihi, num tu Romanus
es? Dixit ei, Etiam. Respondit autem tri- 28
bunus, & dixit ei; Ego multâ pecuniâ acquisivi jus municipii Romani. Dixit ei Pau-
lus, Ego verò etiam cum eo natus sum. Sta- 29
tim igitur discesserunt ab eo ii qui volebant
eûm flagellare: timuítque tribunus quum
didicisset eum Romanum esse, quoniam eum
vinxerat.

Matutinis feriæ VI. Crucifixionis. 60.

Sequenti autem die voluit certissimè scire 30
quænam esset illa accusatio quam afferebant
adversùs eum Judæi: & solvit eum, jussítque
venire principes sacerdotum, totúmque primorum cœtum, assumptúmque Paulum deduxit, statuítque ipsum inter eos.

CAP. XXIII.

Quum autem intueretur in consessum eo- 1
rum Paulus, dixit; Viri fratres mei, ego
omni conscientiâ bonâ versatus sum coram
Deo usque ad hunc diem. Hanania autem 2
sacerdos præcepit iis qui lateri suo adstabant, ut cæderent Paulum in os ipsius. At 3
Paulus dixit ei; Futurum est ut te Deus percutiat, paries dealbate: & tu sedes judicans
me secundùm Legem, quum Legem transgrediaris, & jubeas me cædi? Illi verò qui 4
illìc adstabant, dicunt ei; Sacerdotem Dei
convicio afficis? Dixit eis Paulus, Nesciebam 5
fratres mei, eum esse sacerdotem. Scriptum
est enim, Principi populi tui non maledices.
Quum verò nôsset Paulus partem populi 6
esse Saducæorum, partem verò Pharisæorum,
clamavit in consessu; Viri fratres mei, ego
sum Pharisæus, filius Pharisæi, déque spe resurrectionis mortuorum in judicium vocor.
Quumque hoc dixisset, alii in alios irruerunt 7
Pharisæi & Saducæi, & ortum est populi
dissidium. Saducæi siquidem dicunt non esse 8
resurrectionem, neque angelos, neque spiritum: Pharisæi verò hæc omnia confitentur. Extitit ergò vox magna: proinde 9
surrexerunt quidam Scribæ ex parte Pharisæorum, & altercabantur cum eis, dicentes; Nihil comperimus mali in hoc viro:
quòd si Spiritus, aut angelus locutus est cum
eo, quid in hoc rei est?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

25 ወሶበ ፡ አሰርዎ ፡ በአሕብሎ ፡ እገሪሁ ፡ ይቤሎ ፡ ጳውሎስ ፡ ለሐቢ ፡ ዘይቀውም ፡ ኀቤሁ ፡
26 ይከውነክሙ ፡ ትቅሥፉ ፡ ሰብአ ፡ ሮሜ ፡ ዘእንበለ ፡ ትሕትቱ ፡፡ ወሰሚዖ ፡ ሐቢ ፡
ሖረ ፡ ኀበ ፡ መልአክ ፡ ወነገሮ ፡ ወይቤሎ ፡ አእምር ፡ ዘትገብር ፡ ዝብእሲ ፡ ሰብአ ፡
27 ሮሜ ፡ ውእቱ ፡፡ ወቀርበ ፡ ኀቤሁ ፡ መልአክ ፡ ወይቤሎ ፡ ንግረኒ ፡ እመ ፡ አንተ ፡ ሰ
28 ብአ ፡ ሮሜ ፡ አንተ ፡ ወይቤ ፡ እወ ፡፡ ወተሠጥዎ ፡ መልአክ ፡ ወይቤሎ ፡ አንሰ ፡ ብ
ዙኀ ፡ ንዋየ ፡ ውሂብየ ፡ ረከብክዋ ፡ ለዛቲ ፡ ሢመት ፡ ወይቤሎ ፡ ጳውሎስ ፡ አንሰ ፡ በህየ ፡
ተወለድኩ ፡፡

Et quando ligantes eum traxissent eum pedibus suis, dixit Paulus centurioni stan- 25
ti apud eum; Licétne vobis, ut flagelletis hominem Romæ, priusquam interrogetis
eum? Audiens centurio profectus est ad tribunum, & nuntiavit ei, & dixit ei; 26
Scito quid sis facturus: hic vir, homo Romæ est. Et accessit ad eum tribunus 27
& dixit; Dic mihi si tu homo Romæ sis: & dixit, Etiam. Et respondit tribunus & 28
dixit ei; Ego multas pecunias tradens, acquisivi hanc mihi commissam authoritatem,
& dixit ei Paulus; Ego autem natus sum ibi.

Versio VULGATA LATINA.

25 Et cùm astrinxissent eum loris, dicit astanti sibi Centurioni Paulus; Si hominem
26 Romanum & indemnatum licet vobis flagellare? Quo audito, Centurio accessit
ad tribunum, & nuntiavit ei, dicens; Quid acturus es? hic enim homo, civis Ro-
27 manus est. Accedens autem tribunus, dixit illi; Dic mihi si tu Romanus es? At
28 ille dixit; Etiam. Et respondit tribunus; Ego multâ summâ civilitatem hanc
29 consecutus sum. Et Paulus ait; Ego autem & natus sum. Protinùs ergò discesserunt ab illo, qui eum torturi erant. Tribunus quoque timuit postquàm rescivit,
30 quia civis Romanus esset, & quia alligâsset eum. Posterâ autem die volens scire
diligentiùs, ex qua causa accusaretur à Judæis, solvit eum, & jussit sacerdotes
convenire, & omne concilium, & producens Paulum, statuit inter illos.

CAP. XXIII.

1 INtendens autem in concilium Paulus, ait; Viri fratres, ego omni conscientiâ bonâ
conversatus sum ante Deum usque in hodiernum diem. Princeps autem sacerdotum 2
Ananias præcepit astantibus sibi percutere os ejus. Tunc Paulus dixit ad eum; 3
Percutiet te Deus, paries dealbate. Et tu sedens judicas me secundùm legem, &
contra legem jubes me percuti? Et qui astabant dixerunt; Summum sacerdotem 4
Dei maledicis? Dixit autem Paulus: Nesciebam fratres quia princeps est sa- 5
cerdotum. Scriptum est enim; Principem populi tui non maledices. Sciens 6
autem Paulus, quia una pars esset Sadducæorum, & altera Pharisæorum, exclamavit in concilio; Viri fratres, ego Pharisæus sum, filius Pharisæorum, de
spe & resurrectione mortuorum ego judicor. Et cùm hæc dixisset, facta est 7
dissensio inter Pharisæos & Sadducæos, & soluta est multitudo. Sadducæi enim 8
dicunt, non esse resurrectionem, neque Angelum, neque Spiritum: Pharisæi autem utraque confitentur. Factus est autem clamor magnus. Et surgentes quidam 9
Pharisæorum, pugnabant, dicentes; Nihil mali invenimus in homine isto: quid
si Spiritus locutus est ei, aut Angelus?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

25 * فلما مدوه بالسيور * قال بولص لرييس المائة الواقف * اطلق لكم ان تضربوا بالسياط
26 رجلا روميا لا تبعة عليه * فاذ سمع رييس المائة * تقدم فاخبر رييس الالف قايلا * انظر
27 ماذا تعتزم ان تعمل * لان هذا الانسان رومي هو * فتقدم رييس الالف فقال له * قل لي ان
28 كنت انت روميا * فقال نعم * فاجاب رييس الالف * انا بطلبة كثيرة اقتنيت هذه السيرة *
29 فقال بولص * اما انا فقد ولدت فيها * فللوقت ابتعد عنه الذين اعتزموا ان يعذبوه * ثم
30 خشي رييس الالف لما علم انه روميا * وانه قد اسلم اليه * وفي الغد شاء ان يعرف بمبالغة
امر يقينا عمادا يثلبه اليهود * حله من الاغلال * وامر ان يحضر روساء الكهنة وجماعتهم
كلها * واحضروا بولص فاقامه لديهم *

* يوم الاربعا في جمعة العنصرة * * الفصل الثالث والعشرون *

1 * فلما تامل بولص الجماعة قال ايها الرجال اخوتي انا بكلية الروية الصالحة تصرفت لدى
2 الله الى هذا اليوم * فامر رييس الكهنة حننيا المائلين بحضرته ان يضربوا فمه * حينيذ
3 قال له بولص * ان الله لعتيد ان يضربك * ايها الحايط المصقول ببياضه * اذ انت جالس
4 تحكم علي بما يختص بالشريعة * وقد امرت بي ان اضرب بما ينافي الشريعة * فاجابه الواقفون *
5 اتسب رييس كهنة الله * فقال بولص * ما علمت يا اخوتي انه رييس كهنة * لان قد كتب *
6 لا تخاطب رييس شعبك خطابا سيئا * واذ علم بولص ان جزوهم هو من الزنادقة * والجزو
الاخر فريسيون * هتف في الجمع * ايها الرجال اخوتي انا فريسي انا بن فريسي * وانا احاكم
7 من اجل تاميل انبعاث الموتى * فاذ قال هذا الكلام * حدث شقاق وهيج في الفريسيين
8 والزنادقة * وانشقت الكثرة * لان الزنادقة يقولون ان ما تكون قيامة * ولا ملاك ولا روح *
9 فاما الفريسيون فيقولون تكون كل هذه * فصار هتاف عظيم * ونهض كتاب حزب
الفريسيين يخاصمون عنه قايلين * ما نجد في هذا الرجل شيا رديا * فان يكن قد
خاطبه روح او ملاك * فلا نحارب الله *

Cùmque extendissent eum loris, dixit 25
Paulus centurioni astanti, Num licitum
est vobis flagris cædere virum Romanum
nulli culpæ obnoxium? Quod cùm au- 26
disset centurio, accessit, retulitque tri-
buno, dicens; Perpende quod intendis fa-
cere: hic enim homo, Romanus est. Acce- 27
dens ergò tribunus dixit ei; Dic mihi an
tu Romanus sis? Ait, Etiam. Respondit 28
tribunus; Ego precibus multis hanc com-
paravi qualitatem. Dixit Paulus; Ego
verò in ea natus sum. Protinus igitur 29
recesserunt ab eo qui intenderant eum
examinare: tribunus quoque timuit ubi
rescivit quòd Romanus esset, quódque sibi
traditus esset. Postridie autem volens 30
exactè & certò scire causam ipsius, qui-
bus in rebus accusarent eum Judæi, sol-
vit eum à vinculis, & jussit adesse
principes sacerdotum, totúmque conci-
lium eorum, adductúmque Paulum sistit
coram illis.

Feriâ quartâ intra Hebdomadam Pentecostes.

CAP. XXIII.

Cum autem contemplatus esset Pau- 1
lus concilium, ait; O viri fratres mei,
Ego omni mente bonâ me gessi coram Deo
ad hunc usq; diem. Jussit autem princeps 2
sacerdotum Hanania, his qui aderant in
præsentia sua, ut percuterent os ejus.
Tunc dixit ei Paulus; Certè Deus est te 3
percussurus, O paries albedine lustrate:
tu siquidem sedens judicas me secundùm
id quod legi consentaneum est, & tamen
præcepisti contra me ut percuterer, quod
legi contrarium est. Responderunt ei 4
astantes; Conviciari ne principi sacerdo-
tum Dei? Ait Paulus; Ignorabam O 5
fratres quòd esset princeps sacerdotum.
Scriptum est enim; Ne loquaris cum prin-
cipe populi tui verba indecora. Sciens 6
autem Paulus partem illorum esse ex
Saducæis, alteram verò partem Phari-
sæos, clamavit in concilio; O viri fra-
tres mei, ego Pharisæus sum, filius Pha-
risæi, & ego judicor propter spem resur-
rectionis mortuorum. His verbis ab eo 7
prolatis, orta est dissensio atq; tumultus
inter Pharisæos et Saducæos, & dissecta
est multitudo. Nam Saducæi quidē dicūt 8
non esse resurrectionem, neque angelum,
neque spiritum: Pharisæi verò omnia
hæc esse dicunt. Factus est ergò clamor 9
magnus. Surrexerunt autem scribæ fa-
ctionis Pharisæorum, disputantes pro
ipso, dicentes; Non reperimus in hoc viro
quicquam malum: quòd si spiritus aut
angelus est eum allocutus, ne pugnemus
cum Deo.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

29 ወአሚዝ ፡ ኀደግዎ ፡ እለ ፡ ፈቀዱ ፡ ይቅሥፍዎ ፡ ወመልአክኒ ፡ ፈርሀ ፡ በእንተ ፡ አእሚሮ ፡
30 ከመ ፡ ሰብአ ፡ ሮሜ ፡ ውእቱ ፡፡ ወበሳኒታ ፡ ፈቀደ ፡ መልአክ ፡ ይሕትት ፡ ጥዩቀ ፡
በእንተ ፡ መንት ፡ ያስተዋድይዎ ፡ አይሁድ ፡ ፈትሖ ፡ ወአዘዘ ፡ ያምጽኡ ፡ ሊቃነ ፡ ካህናት ፡
ወኵሎ ፡ ዐውደ ፡ ወአዘዘ ፡ ያምጽእዎ ፡ ለጳውሎስ ፡ ማእከለ ፡ ዐውድ ፡፡
1 ፑር ወነጺር ፡ ጳውሎስ ፡ ዐውደ ፡፡ ሃፀ ይቤሎሙ ፡ አንሰ ፡ በኵሉ ፡ ሠናይ ፡ ትምህርት ፡ ተፀ
2 መድክዎ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ እስከ ፡ ዛቲ ፡ ዕለት ፡፡ ወአዘዘ ፡ ሐናንያ ፡ ሊቀ ፡ ካህና
3 ት ፡ ይጽፍዕዎ ፡ አፈሁ ፡ ለጳውሎስ ፡፡ ወይቤሎ ፡ ጳውሎስ ፡ ሀሎ ፡ ይፀፍዖከ ፡ እግዚ
አብሔር ፡ አረፍት ፡ ግብስስት ፡ ሌንተኒ ፡ ነበርከ ፡ እንከ ፡ ትኰንነኒ ፡ ዘበሕግኪ ፡ ወዘእንበ
4 ለ ፡ ሕግ ፡ ወትኤዝዝ ፡ ይዝብጡኒ ፡፡ ወይቤልዎ ፡ ለጳውሎስ ፡ እለ ፡
5 ይቀውሙ ፡ በአፎ ፡ ትጼእል ፡ ሊቀ ፡ ካህናቲሁ ፡ ለእግዚአብሔር ፡፡ ወይቤ ፡ ጳ
ውሎስ ፡ ኢያእመርኩ ፡ አኀዊነ ፡ ከመ ፡ ሊቀ ፡ ካህናት ፡ ውእቱ ፡ ወይቤል ፡ መጽ
6 ሐፍ ፡ ኢታሕስም ፡ ዳኛ ፡ መኰንነ ፡ ሕዝብከ ፡፡ ወአእሚሮ ፡ ጳውሎስ ፡ ከመ ፡ አ
ሐዱ ፡ ገጽ ፡ ሰዱቃውያን ፡ ወመንፈቆሙ ፡ ፈሪሳውያን ፡ ከልሐ ፡ በማእከለ ፡ ዐውድ ፡ ወ
7 ይቤ ፡ አነ ፡ ፈሪሳዊ ፡ ወልደ ፡ ፈሪሳዊ ፡ ወበእንተ ፡ ተስፋ ፡ ሕይወት ፡ ምውታን ፡ እት
8 ኳንን ፡፡ ወሶበ ፡ ከመዝ ፡ ይቤ ፡ ተባአሱ ፡ ፈሪሳውያን ፡ ወሰዱቃውያን ፡፡ እንዘ ፡ ይብ
ሉ ፡ ኢየሐይው ፡ ምውታን ፡ ወአልቦ ፡ መንተኒ ፡ መላእክት ፡ ወኢመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡፡ ወ
9 ፈሪሳውያንሰ ፡ የአምኑ ፡ ከመበ ፡ ዘንተ ፡ ኵሎ ፡፡ ወኮነ ፡ ዐቢይ ፡ ውዕየት ፡ ወተንሥ
ኡ ፡ ጸሐፍት ፡ ወፈሪሳውያን ፡ ወተባአሱ ፡ ወተሳተፉ ፡ ወይቤሉ ፡ አልቦ ፡ እኩይ ፡ ዘ
ረከብነ ፡ በዲበ ፡ ዝብእሲ ፡፡ እንዳዒ ፡ ለእመ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ተናገሮ ፡ ወለመ ፡ አኮ ፡
መልአክ ፡፡ ⁘ ⁘

Et tunc dimiserunt eum ii qui voluerunt flagellare eum, & tribunus timuit, 29
cognito quòd homo Romæ fuisset. Et postridie volens tribunus interrogare 30
diligenter quapropter accusabant eum Judæi, solvit eum & præcepit ut con-
venirent principes sacerdotum, & totum concilium: & præcepit ut adduce-
rent Paulum in medium concilii.

CAP. XXIII.

ET intuens Paulus concilium dixit iis, Ego in omni bona doctrina adhæsi 1
Deo usque ad hanc horam. Et præcepit Hananias princeps sacerdotum, ut percu- 2
terent os Pauli. Et dixit ei Paulus, Futurum est ut percutiat te Deus, paries 3
dealbate: tu sedisti igitur ut judicares me secundum legem, & sine lege jubes ut
percutiant me. Et dixerunt Paulo adstantes, Quomodo convitiaris principi sacer- 4
dotum Dei? Et dixit Paulus; Nescivi fratres nostri, quòd princeps sacerdotum 5
fuit: & dixit Scriptura; Non maledices judici populi tui. Et cognoscens Paulus 6
quòd una pars fuit Saducæorum, & pars eorum Pharisæorum, clamavit in conci-
lio, & dixit; Ego Pharisæus filius Pharisæi, & propter spem vitæ mortuorum,
judicor. Et quum sic dixisset litigârunt Pharisæi, & Saducæi, Dicentes; Non 7
vivent mortui, & non sunt quicquam angeli neque Spiritus sanctus, & Phari- 8
sæi credunt quod exibit hoc totum. Et factus est magnus clamor, & surrexe- 9
runt Scribæ, & Pharisæi, & decertârunt, & litigârunt, & dixerunt; Non est
malum quod invenimus contra hunc hominem, quòd si fortè Spiritus sanctus allo-
quutus est eum, aut angelus, ...

ΠΡΑ'ΞΕΙΣ ΤΩ͂Ν 'ΑΠΟΣΤΟ'ΛΩΝ. ΚΕΦ. ΛΓ′. ΛΔ′.

Multâ autem factâ seditione, veritus tribunus ne discerperetur Paulus
10 Πολλῆς δὲ γενομένης στάσεως, εὐλαβηθεὶς ὁ χιλίαρχος μὴ διασπασθῇ ὁ Παῦλος
ab ipsis, jussit milites descendentes rapere eum de medio eorum,
ὑπ᾽ αὐτῶν, ἐκέλευσε τὸ στράτευμα καταβὰν ἁρπάσαι αὐτὸν ἐκ μέσου αὐτῶν,
deducerétque in castra. At adexistenti nocte adsistens ei Dominus,
11 (ι) ἄγειν τε εἰς τὴν παρεμβολήν. Τῇ δὲ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἐπιστὰς αὐτῷ ὁ Κύριος,
ait; Confide, Paule: sicut enim testificatus es quæ de me in Hierusalem, sic
εἶπε, (κ) Θάρσει Παῦλε· ὡς γὰρ διεμαρτύρω τὰ περὶ ἐμοῦ εἰς Ἱερουσαλὴμ, οὕτω
te oportet & in Romam testificari. Facti autem die, facientes quidam
12 σε δεῖ καὶ εἰς Ῥώμην μαρτυρῆσαι. Γενομένης δὲ ἡμέρας, (λ) ποιήσαντές τινες ΛΔ′
Judæorum coitionem, devoverunt sese, dicentes, neque edere, neque bibere,
τῶν Ἰουδαίων συστροφὴν, ἀνεθεμάτισαν ἑαυτοὺς, λέγοντες, μήτε φαγεῖν, μήτε πιεῖν,
usque quò occiderent Paulum. Erant autem plus quadraginta hanc
13 ἕως (μ) οὗ ἀποκτείνωσι τὸν Παῦλον. Ἦσαν δὲ πλείους (ν) τεσσαράκοντα οἱ ταύτην
conjurationem facientes. Qui accedentes principes sacerdotum &
14 τὴν συνωμοσίαν (ξ) πεποιηκότες. Οἵτινες προσελθόντες τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ
seniores, dixerunt; Devotione devovimus nos-ipsos, nihil
τοῖς πρεσβυτέροις, (ο) εἶπον, Ἀναθέματι ἀνεθεματίσαμεν ἑαυτοὺς, (π) μηδενὸς
gustare usque quò occidamus Paulum. Nunc ergò vos indicate tri-
15 γεύσασθαι ἕως οὗ ἀποκτείνωμεν τὸν Παῦλον. Νῦν οὖν ὑμεῖς ἐμφανίσατε τῷ χιλι-
buno cum consessu, ut cras illum producat ad vos, ut fu-
άρχῳ σὺν τῷ συνεδρίῳ, (ρ) ὅπως αὔριον αὐτὸν καταγάγῃ πρὸς ὑμᾶς, ὡς μέλ-
turos cognoscere exquisitiùs quæ de eo: nos verò, ante appropinquare eum,
λοντας διαγινώσκειν ἀκριβέστερον τὰ περὶ αὐτοῦ· ἡμεῖς δὲ, πρὸ τοῦ ἐγγίσαι αὐτὸν,
parati sumus interficere illum. Audiens autem filius sororis Pauli
16 ἕτοιμοί ἐσμεν τοῦ ἀνελεῖν αὐτόν. Ἀκούσας δὲ ὁ υἱὸς τῆς ἀδελφῆς Παύλου
insidias, adveniens & intrans in castra, nuntiavit
(σ) τὸ ἔνεδρον, παραγενόμενος καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν (τ) παρεμβολὴν, ἀπήγγειλε
Paulo. Advocans autem Paulus unum centurionum, ait;
17 τῷ Παύλῳ. Προσκαλεσάμενος δὲ ὁ Παῦλος ἕνα τῶν ἑκατοντάρχων, ἔφη,
Adolescentem hunc adduc ad tribunum: habet enim aliquid indicare
Τὸν νεανίαν τοῦτον ἀπάγαγε πρὸς τὸν χιλίαρχον· ἔχει (υ) γάρ τι ἀπαγγεῖλαι
illi. Ille quidem ergò assumens eum, duxit ad tribunum, & ait;
αὐτῷ. Ὁ μὲν οὖν παραλαβὼν αὐτὸν, ἤγαγε πρὸς τὸν χιλίαρχον, καί φησιν, 18
Vinctus Paulus advocans me rogavit, hunc adolescentem perducere
Ὁ δέσμιος Παῦλος προσκαλεσάμενός με ἠρώτησε, τοῦτον τὸν (φ) νεανίαν ἀγαγεῖν
ad te, habentem aliquid loqui tibi. Apprehendens autem manum illius
πρὸς σε, ἔχοντά τι λαλῆσαί σοι. Ἐπιλαβόμενος δὲ τῆς χειρὸς αὐτοῦ 19
tribunus, & secedens seorsùm, interrogavit; Quid est quod habes
ὁ χιλίαρχος, καὶ ἀναχωρήσας (χ) κατ᾽ ἰδίαν, ἐπυνθάνετο, Τί ἐστιν ὃ ἔχεις
indicare mihi? Dixit autem; Quia Judæi constituerunt rogare te
ἀπαγγεῖλαί μοι; Εἶπε δὲ, Ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι συνέθεντο τοῦ ἐρωτῆσαί σε 20
ut cras in consessum producas Paulum, ut futuri aliquid
ὅπως αὔριον (ψ) εἰς τὸ συνέδριον καταγάγῃς τὸν Παῦλον, ὡς μέλλοντές τι
exquisitiùs percontari de illo. Tu ergò ne credideris illis: insidiantur
ἀκριβέστερον πυνθάνεσθαι περὶ αὐτοῦ. Σὺ οὖν μὴ πεισθῇς αὐτοῖς· ἐνεδρεύουσι 21
enim ei ex eis viri plures quadraginta, qui devoverunt
γὰρ αὐτὸν ἐξ αὐτῶν ἄνδρες πλείους (ω) τεσσαράκοντα, οἵτινες ἀνεθεμάτισαν
sese, neque manducare, neque bibere, usque quò interficiant eum: & nunc parati
ἑαυτοὺς, μήτε φαγεῖν, μήτε πιεῖν, ἕως οὗ ἀνέλωσιν αὐτόν· καὶ νῦν (α) ἕτοιμοί
sunt expectantes à te renuntiationem. Ipse quidem igitur tribunus dimisit
εἰσι προσδεχόμενοι τὴν ἀπὸ σοῦ ἐπαγγελίαν. Ὁ μὲν οὖν χιλίαρχος ἀπέλυσε 22
adolescentem, præcipiens, nemini eloqui, quoniam hæc indicaveris ad
τὸν (β) νεανίαν, παραγγείλας, μηδενὶ ἐκλαλῆσαι, ὅτι ταῦτα ἐνεφάνισας πρός
me. Et advocans duos quosdam centurionum, dixit; Parate
με. Καὶ προσκαλεσάμενος δύο τινὰς τῶν ἑκατοντάρχων, εἶπεν, Ἑτοιμάσατε 23
milites ducentos, ut eant usque Cæsaream, & equites septuaginta,
στρατιώτας διακοσίους, ὅπως πορευθῶσιν ἕως Καισαρείας, καὶ ἱππεῖς ἑβδομήκοντα,
& stipatores ducentos, à tertia hora noctis.
καὶ (γ) δεξιολάβους διακοσίους, ἀπὸ τρίτης ὥρας τῆς νυκτός.

MS. A. (ι) ἀπάγειν τε (κ) Θάρσει· ὡς γὰρ (λ) ποιήσαντες συστροφὴν οἱ Ἰουδαῖοι, ἀνεθεμάτισαν (μ) οὗ ἀνέλωσιν τὸν (ν) τεσσεράκοντα (ξ) ποιησάμενοι. (ο) εἶπαν, (π) μηδενὸς (ρ) ὅπως καταγάγῃ αὐτὸν εἰς ὑμᾶς, (σ) τὴν ἐνέδραν, (τ) συναγωγὴν, (υ) γὰρ ἀπαγγεῖλαί τι αὐτῷ. (φ) νεανίσκον (χ) ἐπυνθάνετο κατ᾽ ἰδίαν, (ψ) τὸν Παῦλον καταγάγῃς εἰς τὸ συνέδριον, ὡς μέλλων τι (ω) τεσσεράκοντα, (α) εἰσιν ἕτοιμοι (β) νεανίσκον, (γ) δεξιοβόλους

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

10 * ܘܟܕ ܗܘܐ ܫܓܘܫܝܐ ܪܒܐ ܒܝܢܬܗܘܢ܂ ܕܚܠ ܗܘܐ ܟܠܝܪܟܐ ܕܠܡܐ ܢܨܪܕܘܢܝܗܝ
ܠܦܘܠܘܣ܂ ܘܫܕܪ ܠܪܗܘܡܝܐ ܕܢܐܬܘܢ ܢܚܛܦܘܢܝܗܝ ܡܢ ܡܨܥܬܗܘܢ܂ ܘܢܥܠܘܢܝܗܝ
11 ܠܡܫܪܝܬܐ܂ * ܘܟܕ ܗܘܐ ܠܠܝܐ܂ ܐܬܚܙܝ ܠܗ ܡܪܢ ܠܦܘܠܘܣ܂ ܘܐܡܪ ܠܗ܂ ܐܬܠܒܒ܂ ܐܝܟ
ܕܐܣܗܕܬ ܥܠܝ ܒܐܘܪܫܠܡ܂ ܗܟܢܐ ܥܬܝܕ ܐܢܬ ܕܐܦ ܒܪܗܘܡܝ ܬܣܗܕ܂

* ܠܬܠܬ ܫܥܝܢ ܕܥܪܘܒܬܐ ܕܙܩܝܦܘܬܐ * ܣܐ *

12 * ܘܟܕ ܗܘܐ ܨܦܪܐ܂ ܐܬܟܢܫܘ ܗܘܘ ܐܢܫܝܢ ܡܢ ܝܗܘܕܝܐ܂ ܘܚܪܡܘ ܢܦܫܗܘܢ܂ ܕܠܐ ܢܐܟܠܘܢ
13 ܘܠܐ ܢܫܬܘܢ ܥܕܡܐ ܕܢܩܛܠܘܢܝܗܝ ܠܦܘܠܘܣ܂ * ܐܝܬܝܗܘܢ ܗܘܘ ܕܝܢ ܗܠܝܢ ܕܐܬܚܪܡܘ
14 ܒܡܘܡܬܐ ܗܕܐ ܝܬܝܪ ܡܢ ܐܪܒܥܝܢ ܓܒܪܝܢ܂ * ܘܩܪܒܘ ܠܘܬ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܠܘܬ
ܩܫܝܫܐ܂ ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܕܒܚܪܡܐ ܐܚܪܡܢ ܢܦܫܢ܂ ܕܡܕܡ ܠܐ ܢܛܥܡ ܥܕܡܐ ܕܢܩܛܘܠ
15 ܠܦܘܠܘܣ܂ * ܘܗܫܐ ܒܥܘ ܐܢܬܘܢ ܘܪܫܐ ܕܟܢܘܫܬܐ ܡܢ ܟܠܝܪܟܐ ܕܢܝܬܝܘܗܝ ܠܘܬܟܘܢ
ܐܝܟ ܕܟܕ ܒܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܫܪܝܪܐܝܬ ܠܡܬܒܥ ܣܘܥܪܢܗ܂ ܘܚܢܢ ܡܛܝܒܝܢܢ ܕܢܩܛܠܝܘܗܝ ܥܕܠܐ
16 ܢܩܪܘܒ ܠܘܬܟܘܢ܂ * ܘܫܡܥ ܗܘܐ ܒܪ ܚܬܗ ܕܦܘܠܘܣ ܢܟܠܐ ܗܢܐ܂ ܘܥܠ ܠܡܫܪܝܬܐ܂
17 ܘܚܘܝ ܠܦܘܠܘܣ܂ * ܘܫܕܪ ܦܘܠܘܣ ܩܪܐ ܠܚܕ ܡܢ ܩܢܛܪܘܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗ܂ ܕܒܪ ܠܥܠܝܡܐ
18 ܗܢܐ ܠܘܬ ܟܠܝܪܟܐ܂ ܐܝܬ ܠܗ ܓܝܪ ܡܕܡ ܕܢܐܡܪ ܠܗ܂ * ܘܕܒܪܗ ܩܢܛܪܘܢܐ
ܠܥܠܝܡܐ܂ ܘܐܥܠܗ ܠܘܬ ܟܠܝܪܟܐ ܘܐܡܪ܂ ܦܘܠܘܣ ܐܣܝܪܐ ܩܪܢܝ܂ ܘܒܥܐ ܡܢܝ ܕܐܝܬܐ
19 ܗܢܐ ܥܠܝܡܐ ܠܘܬܟ܂ ܕܐܝܬ ܠܗ ܡܕܡ ܕܢܐܡܪ ܠܟ܂ * ܘܐܚܕܗ ܒܐܝܕܗ ܠܥܠܝܡܐ
ܟܠܝܪܟܐ܂ ܘܢܓܕܗ ܠܚܕ ܣܛܪ܂ ܘܡܫܐܠ ܗܘܐ ܠܗ܂ ܕܡܢܐ ܐܝܬ ܠܟ ܕܬܐܡܪ ܠܝ܂
20 * ܘܐܡܪ ܠܗ ܥܠܝܡܐ܂ ܝܗܘܕܝܐ ܐܬܚܫܒܘ ܕܢܒܥܘܢ ܡܢܟ܂ ܕܬܦܩ ܠܦܘܠܘܣ ܡܚܪ
21 ܠܟܢܘܫܬܗܘܢ܂ ܐܝܟ ܕܟܕ ܒܥܝܢ ܕܢܐܠܦܘܢ ܡܢܗ܂ * ܐܢܬ ܕܝܢ ܠܐ ܬܬܛܦܝܣ ܠܗܘܢ܂
ܗܐ ܓܝܪ ܝܬܝܪ ܡܢ ܐܪܒܥܝܢ ܓܒܪܝܢ ܡܢܗܘܢ ܢܛܪܝܢ ܠܗ ܒܟܡܝܢܐ܂ ܘܚܪܡܘ ܠܐ
ܢܦܫܗܘܢ܂ ܕܠܐ ܢܐܟܠܘܢ ܘܠܐ ܢܫܬܘܢ ܥܕܡܐ ܕܢܩܛܠܘܢܝܗܝ܂ ܘܗܐ ܡܛܝܒܝܢ܂ ܘܡܣܟܝܢ
22 ܠܫܘܘܕܝܟ܂ * ܘܫܪܝܗ ܟܠܝܪܟܐ ܠܥܠܝܡܐ ܡܢ ܩܕܡܘܗܝ܂ ܘܦܩܕܗ ܕܠܐ ܐܢܫ ܢܕܥ ܕܐܚܘܝܬܢܝ ܗܠܝܢ܂
23 * ܘܩܪܐ ܠܬܪܝܢ ܩܢܛܪܘܢܝܢ܂ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܙܠܘ ܛܝܒܘ ܪܗܘܡܝܐ ܡܐܬܝܢ ܕܢܐܙܠܘܢ ܠܩܣܪܝܐ܂
ܘܦܪܫܐ ܫܒܥܝܢ܂ ܘܫܕܝ ܒܝܡܝܢܐ ܡܐܬܝܢ܂ ܕܢܦܩܘܢ ܡܢ ܬܠܬ ܫܥܝܢ ܒܠܠܝܐ܂

10 Quum autem ortus esset tumultus magnus inter eos, timuit tribunus ne discerperent Paulum: itaque misit Romanos qui venientes raperent eum è medio illorum, & subducerent in castra. 11 Quumque facta esset nox, visus est Dominus noster Paulo, & dixit ei; Obfirma te: nam quemadmodum testatus es de me in Jerusalem, ita futurum est ut & Romæ testificeris.

Horâ III. feriæ VI. Crucifixionis, 61.

12 Facto autem diluculo convenerunt quidam ex Judæis, seséque anathemate devoverunt, neque esuros se, neque bibituros, usquedum interfecissent Paulum. 13 Erant autem ii qui pepigerant jurejurando hoc pactum, plures quàm quadraginta viri. 14 Et accesserunt ad sacerdotes & seniores, dicebántque; Devotione devovimus nos, nihil gustaturos, quousque interfecerimus Paulum. 15 Nunc itaque petite vos & primores synagogæ à tribuno, ut adducat eum ad vos, tanquam studentes veriùs examinare negotium ejus: nos verò parati sumus eum trucidare, antequàm perveniat ad vos. 16 Audierat autem filius sororis Pauli has insidias, proinde introiit in castra, & renuntiavit Paulo. 17 Misit itaque Paulus vocatum quendam ex centurionibus, cui dixit; Adducito hunc adolescentem ad tribunum, habet enim quod ei dicat. 18 Assumpsit igitur centurio adolescentem, & introduxit eum ad tribunum, & ait; Paulus vinctus advocavit me, petiitque à me, ut adducerem hunc adolescentem ad te, quippe qui habeat quod dicat tibi. 19 Prehendit itaque tribunus manum adolescentis, & traxit eum ad unum latus, & sciscitatus est ab eo, Ecquid habes mihi dicendum? 20 At dixit ei adolescens; Judæi machinati sunt petere à te ut dimittas Paulum cras in consessum eorum, quasi velint aliquid accuratiùs discere ab eo. 21 Tu ergò assensum eis ne præbueris, ecce enim plures quàm quadraginta viri ex eis, observant eum in insidiis, & sese anathemate devoverunt neque esuros, neque bibituros, usque quò interfecerint eum: & ecce parati sunt, & expectant promissum tuum. 22 Et dimisit tribunus adolescentem, quum præcepisset ei; Nemo sciat te ista mihi indicâsse. 23 Cæterùm advocavit duos centuriones, & dixit eis; Ite, apparate Romanos ducentos qui proficiscantur Cæsaream, & equites septuaginta, & jaculantes dexterâ ducentos, qui exeant à tertia hora noctis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

10 ወሶበ ፡ ተሀውኩ ፡ ፈድፋደ ፡ ወመኰንንሰ ፡ ፈርሀ ፡ ሊይመስጥዎ ፡ ለጳውሎስ ፡ አዘዘ ፡
ለሰራዊት ፡ ይሑሩ ፡ ወያንሥእዎ ፡ እማእከሎሙ ፡ ወይሰድዎ ፡ ኀበ ፡ መኰንን ፡፡
11 ወበካልእት ፡ ሌሊት ፡ ይቤሎ ፡ እግዚእነ ፡ ለጳውሎስ ፡ ተአመን ፡ በከመ ፡ ኮንከኒ ፡ ሰማ
12 ዕትየ ፡ በኢየሩሳሌም ፡ ከማሁ ፡ ሀለወከ ፡ ትኩነኒ ፡ ሰማዕትየ ፡ በሮሜ ፡፡ ወጸቢ
ሖ ፡ ገብሩ ፡ ሁከተ ፡ አይሁድ ፡ ወተማሐሉ ፡ ወተሰከተዩ ፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ ኢንብ
13 ልዕ ፡ ወኢንሰቲ ፡ እስከ ፡ ንቀትሎ ፡ ለጳውሎስ ፡፡ ወሀለው ፡ ፈድፋደ ፡ እምአርብ
ዓ ፡ እለ ፡ ከመዝ ፡ ተማሐሉ ፡፡

10 Et tunc commoti fuerunt valdè, & judex timens ne raperent Paulum, præcepit militibus ut irent, & deducerent eum è medio eorum, & adducerent eum ad judicem. 11 Et in altera nocte dixit Dominus noster Paulo, Confide: sicut fuisti testis meus in Hierusalem, sic oportet te fieri testis meus in Roma. 12 Et manè fecerunt insurrectionem Judæi, & juraverunt & concluserunt, dicentes; Non edemus neque bibemus, donec trucidemus Paulum. 13 Et erant plures quàm quadraginta qui sic juràssent.

Versio VULGATA LATINA.

10 Et cùm magna dissensio facta esset, timens tribunus ne discerperetur Paulus ab ipsis, jussit milites descendere, & rapere eum de medio eorum, ac deducere eum in castra. 11 Sequenti autem nocte assistens ei Dominus, ait; Constans esto: sicut enim testificatus es de me in Jerusalem, sic te oportet & Romæ testificari. 12 Facta autem die collegerunt se quidam ex Judæis, & devoverunt se dicentes, neque manducaturos, neque bibituros, donec occiderent Paulum. 13 Erant autem plus quàm quadraginta viri, qui hanc conjurationem fecerant: 14 Qui accesserunt ad principes sacerdotum, & seniores, & dixerunt; Devotione devovimus nos nihil gustaturos, donec occidamus Paulum. 15 Nunc ergò vos notum facite tribuno cum concilio, ut producat illum ad vos, tanquam aliquid certius cognituri de eo. Nos verò priùs quàm appropiet, parati sumus interficere illum. 16 Quòd cùm audîsset filius sororis Pauli insidias, venit, & intravit in castra, nuntiavítque Paulo. 17 Vocans autem Paulus ad se unum ex Centurionibus, ait; Adolescentem hunc perduc ad tribunum, habet enim aliquid indicare illi. 18 Et ille quidem assumens eum, duxit ad tribunum, & ait; Vinctus Paulus rogavit me hunc adolescentem perducere ad te, habentem aliquid loqui tibi. 19 Apprehendens autem tribunus manum illius, secessit cum eo seorsùm, & interrogavit illum; Quid est, quod habes indicare mihi? 20 Ille autem dixit; Judæis convenit rogare te, ut crastinâ die producas Paulum in concilium, quasi aliquid certius inquisituri sint de illo: 21 Tu verò ne credideris illis, insidiantur enim ei ex eis viri ampliùs quàm quadraginta, qui se devoverunt non manducare, neque bibere, donec interficiant eum: & nunc parati sunt, expectantes promissum tuum. 22 Tribunus igitur dimisit adolescentem, præcipiens ne cui loqueretur quoniam hæc nota sibi fecisset. 23 Et vocatis duobus Centurionibus, dixit illis; Parate milites ducentos, ut eant usque Cæsaream, & equites septuaginta, & lancearios ducentos, à tertia hora noctis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

10 * فاذ صار شغب كبير * ذعر رييس الالف خاشيا الا يختلسوا بولص * امر عصابة الجند ان
11 ينزلوا فيخطفوه من بينهم ويجلبوه الي العسكر * وفي الليلة المقبلة وقف به الرب قايلا *
يا بولص ثق فانك كما شهدت بالامور من اجلي في اورسليم * هكذا يجب عليك ان تشهد
12 عني في رومية * تم * فلما صار النهار صنع قوم من اليهود موامرة معكوسة * لانهم
13 لعنوا انفسهم قايلين * انهم لا ياكلوا ولا يشربوا * الي ان يقتلوا بولص * وكان الذين انعقدوا
14 علي هذا القسم اكثر من اربعين * وانهم تقدموا الي روساء الكهنة والي الشيوخ * وقالوا
15 لهم ابدا قد لعنا انفسنا لعنا وكيدا ابدا لا نذوق شيا الي ان نقتل بولص * فاظهروا
انتم الان لرييس الالف مع الجماعة * طالبين اليه غدا ان يحدره اليكم * كمعتمدين
ان تعرفوا اموره معرفة بليغة * ونحن نكون مستعدين قبل دنوه اليكم نقتله *
16 * فاذا سمع ابن اخت بولص مكرهم الذي اكمنوه له * مضي فدخل الي العسكر *
17 واخبر بولص بذلك * فاستدعي بولص احد روساء الميات * وقال له اوصل هذا الشاب
18 الي رييس الالف * فان له شي يخبره به * فاخذه وادخله الي رييس الالف * فقال له ان
19 المعتقل استدعاني فسالني ان ادخل اليك هذا الشاب * فان له سر يخبرك به * فقبض
رييس الالف علي يده ومضي به علي انفراده * واستخبره ما هو السر الذي عندك
20 تخبرني به * فقال ان اليهود قد تواقعوا ان يسالوك ان تحدر بولص الي الجمع غدا *
21 كمعتمدين ان يستخبروا عن احواله معرفة بليغة * فانت اذا لا تذعن لهم * لان
قد اكمن له اكثر من اربعين رجلا منهم * وقد لعنوا انفسهم انهم لا ياكلوا ولا يشربوا
22 الي ان يقتلوه * والان فهم معدون * منتظرون الوعد منك بهذا * واصرف رييس
الالف الشاب * بعد ان وصاه الا تذكر لاحد * انك اطلعتني علي هذا الاخبار *
23 * واستدعي من روساء الميات اثنين * فقال لهما سويا مايتي جندي لينطلقوا
الي قيسارية * وسبعين فارسا * ومايتي ناشب * يحضرون في الدار في الساعة الثالثة من الليل *

10 Cùm igitur tumultus copiosus factus esset, extimuit tribunus, veritus ne Paulum diriperent, præcepitque cohorti militum ut descendentes raperent eum de medio illorum, adducerèntque in castra. 11 Nocte sequenti astitit ei Dominus, dicens; O Paule, confide: ut enim testimonium in rebus pro me perhibuisti Jerosolymis, sic te oportet Romæ de me testificari. Hucusque. 12 Facto autem die, inierunt quidam ex Judæis infaustam conspirationem: devoverunt enim se, dicentes non esuros se, neque bibituros, donec Paulum occiderent. 13 Erant autem qui in hanc conjurationem conspiraverant, plures quàm quadraginta. 14 Hi nimirùm accedentes ad principes sacerdotum & seniores, dixerunt eis; Nos quidem firmâ devotione devovimus nos ipsos, nihil gustaturos, donec Paulum occidamus. 15 Nunc ergò significate vos tribuno cum concilio, petentes ab eo cras ut demittat eum ad vos, tanquam volentes scire res ejus cognitione exactâ: nos verò parati erimus, antequam ad vos accedat, interficere illum. 16 Cùm autem audisset filius sororis Pauli dolum quem ei per insidias paraverant, abiens ingressus est castra, & indicavit hæc Paulo. 17 Accersito autem Paulus uno ex centurionibus, dixit illi; Duc juvenem istum ad tribunum: habet enim aliquid ei referendum. 18 Qui assumptum illum introduxit ad tribunum, dixitq; ei; Vinctus ille me accersitum rogavit ut introducerem ad te juvenem istum: habet enim secretum tibi significandum. 19 Quarè apprehensâ tribunus manu ejus, duxit eum seorsum, & percontatus est illum; Quodnam est secretum quod habes significandum mihi? 20 Ait; Judæi conspirârunt ad rogandum te ut mittas Paulum cras ad concilium, quasi cupientes inquirere de statu ipsius, cognitione diligenti. 21 Tu igitur ne acquiescas illis, quia insidiati sunt ei plures quàm quadraginta viri ex ipsis; & devoverunt seipsos, non esuros se, neque bibituros, donec interficiant eum: & nunc parati sunt, expectantes à te hujus rei promissum. 22 Dimisit autem tribunus adolescentem postquam præcepit ei; Ne cui referas inquiens quòd hos nuntios indicaveris mihi. 23 Et accersitis duobus ex centurionibus, dixit eis; Destinate ducentos milites ut eant Cæsaream, & septuaginta equites, & sagittarios ducentos: adsintque in atrio ad horam tertiam nocturnam.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

14 ወሖሩ ፡ ኀበ ፡ ሊቀ ፡ ካህናት ፡ ወኀበ ፡ መላሕቅተ ፡ ሕዝብ ፡ ወይቤልዎሙ ፡ ናሁኬ ፡ ተማሐ
15 ልነ ፡ ወተሰከተይነ ፡ ከመ ፡ ኢንብልዕ ፡ ወኢንሰቲ ፡ እስከ ፡ ንቀትሎ ፡ ለጳውሎስ ፡፡ ወይ
እዜኒ ፡ አንትሙ ፡ በልዎሙ ፡ ለመልአክኒ ፡ ወለዐውድኒ ፡ ከመ ፡ ያምጽእዎ ፡ ኀቤክ
ሙ ፡ ከመዝ ፡ ይሕትትዎ ፡ ወይጠይቅዎ ፡ ወንሕነሰ ፡ ጥቡዓን ፡ ንሕነ ፡ ንቅትሎ ፡ ዘእን
16 በለ ፡ ይቅረብ ፡፡ ወሰምዖሙ ፡ ወልደ ፡ እኅቱ ፡ ለጳውሎስ ፡ መክሮሙ ፡ ወቦአ ፡ ቤ
17 ተ ፡ ሞቅሕ ፡ ወዜነዎ ፡ ለጳውሎስ ፡፡ ወጸውዐ ፡ ጳውሎስ ፡ ለሐደ ፡ ሐቢ ፡ ወይቤሎ ፡
18 አብጽሖ ፡ ሌተ ፡ ለዝ ፡ ወልደ ፡ ኀበ ፡ መልአክ ፡ እስመ ፡ ቦ ፡ ዘይነግሮ ፡፡ ወነሥኦ ፡ ወወሰ
ዶ ፡ ኀበ ፡ መልአክ ፡ ወይቤ ፡ ዝኩ ፡ ጳውሎስ ፡ ሙቁሕ ፡ አስተበቍዐኒ ፡ አብጽሖ ፡ ሌ
19 ተ ፡ ለዝ ፡ ወልድ ፡ ኀቤከ ፡ ከመ ፡ ቦ ፡ ዘይነግረከ ፡፡ ወአኀዞ ፡ በእዴሁ ፡ መልአክ ፡
20 ወአግኃሶ ፡ ዘእንተ ፡ በሕቲቶሙ ፡ ወይቤሎ ፡ ምንት ፡ ነገሩ ፡ ዘታየድዐኒ ፡፡ ወይቤ ፡
ናሁ ፡ ከመዝ ፡ ተማከሩ ፡ አይሁድ ፡ ያስተበቍዑከ ፡ ወታመጽኦ ፡ ጌሠመ ፡ ለጳውሎ
21 ስ ፡ ውስተ ፡ ዐውድ ፡ ከመዝ ፡ የሐትትዎ ፡ ወይጠይቁ ፡፡ አንተ ፡ እንከ ፡ አሁ ፡ ሊትባሉ
ሙ ፡ እስመ ፡ ይፀንሕዎ ፡ በፍኖት ፡ ወይበዝኁ ፡ እምአርብዓ ፡ ዕደው ፡ እለ ፡ ከመ
ዝ ፡ ተማሐሉ ፡ ከመ ፡ ኢይበልዑ ፡ ወኢይሰትዩ ፡ እስከ ፡ ይቀትልዎ ፡ ወይእዜኒ ፡
22 ጥቡዓን ፡ እሙንቱ ፡ ዳእሙ ፡ እንከ ፡ ትልአክ ፡ ሎቱ ፡ ይፀንሑ ፡፡ ወእምዝ ፡ ፈነዎ ፡
23 መልአክ ፡ ለውእቱ ፡ ወልድ ፡ ወከልአ ፡ ኢይንግር ፡ ወኢለመኑሂ ፡ ዘነገሮ ፡፡ ወጸው
ዐ ፡ ክልኤተ ፡ አመላእክቲሁ ፡ ወይቤሎሙ ፡ ያስንቁ ፡ ለክልኤ ፡ ምእት ፡ ብእሲ ፡ እምው
ስተ ፡ ሐራ ፡ ምእት ፡ ሰብአ ፡ አፍራስ ፡ ወክልኤ ፡ ምእት ፡ ብእሴ ፡ ኵናት ፡ ወይሖሩ ፡ ቂሳርያ ፡
እምጊዜ ፡ ሠለስቱ ፡ ሰዐት ፡ ሌሊቱ ፡፡

14 Et adierunt ad principes sacerdotum & ad seniores populi, & dixerunt iis; Ecce igitur juravimus, & conclusimus quòd non edemus, neque bibemus, donec trucidemus Paulum. 15 Et nunc vos dicite Tribuno & concilio, ut adducant eum ad vos quasi interrogare eum & perscrutari eum, & nos parati sumus trucidare eum priusquàm appropinquet. 16 Et audivit filius sororis Pauli machinationem eorum, & intravit carcerem, & nuntiavit Paulo. 17 Et vocavit Paulus quendam centurionem, & dixit ei; Perduc nocte hunc filium ad tribunum, quia habet quod annuntiet ei. 18 Et accepit eum, & adduxit eum ad tribunum, & dixit; Iste Paulus vinctus rogavit me ut adducerem nocte hunc filium ad te, quasi habentem quod annuntiet tibi. 19 Et prehendit manum ejus tribunus, & secedere fecit eum seorsum, inter se solos, & dixit ei; Quinam est sermo ejus quem significaturus es mihi. 20 Et dixit; Ecce, sic constituerunt Judæi rogare te, ut producas cras Paulum in concilium, quasi interrogaturus eum, & exquisitiùs inquisiturus de eo. 21 Tu igitur etiam ne alloquaris eos, quia expectant eum in via, & plures sunt quàm quadraginta viri qui sic juraverunt, quòd non edent neque bibent, donec trucident eum, & nunc parati sunt; tantùm igitur ut mittas pro eo, expectant. 22 Et tunc misit tribunus hunc filium, & prohibuit eum, ne nuntiaret alicui quod nuntiaverat ipsi. 23 Et vocavit duos ex ministris ejus, & dixit iis, ut præpararent ducentos milites de exercitu, centum equites, & ducentos lancearios: ut proficiscerentur Cæsaream à tempore tertiæ horæ noctis.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ἈΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. ΛΔ'. ΛΕ'.

Jumentáque adſtare, ut imponentes Paulum, ſalvum perducerent ad Felicem
24 Κτήνη τε παραστῆσαι, ἵνα ἐπιβιβάσαντες τὸν Παῦλον, διασώσωσι πρὸς (δ) Φήλικα
præſidem: Scribens epiſtolam continentem formam hanc: Claudius Lyſias
25 26 τὸν ἡγεμόνα· Γράψας ἐπιστολὴν περιέχουσαν τὸν τύπον τοῦτον· Κλαύδιος Λυσίας
præſtantiſſimo præſidi Felici, gaudere. Virum hunc comprehenſum à
27 τῷ κρατίστῳ ἡγεμόνι (ε) Φήλικι, χαίρειν. Τὸν ἄνδρα τοῦτον συλληφθέντα ὑπὸ
Judæis, & futurum interfici ab eis, ſuperveniens cum exercitu,
τῶν Ἰουδαίων, καὶ μέλλοντα ἀναιρεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν, ἐπιστὰς σὺν τῷ στρατεύματι,
eripui eum, diſcens quia Romanus eſt. Volens autem ſcire
28 (ζ) ἐξειλόμην αὐτόν, μαθὼν ὅτι Ῥωμαῖός ἐστι. (η) Βουλόμενος δὲ γνῶναι
cauſam ob quam incuſarent eum, deduxi eum in conſeſſum eorum.
τὴν αἰτίαν δι' ἣν ἐνεκάλουν αὐτῷ, (θ) κατήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν.
Quem inveni appellatum de quæſtionibus legis ipſorum, nihil verò dignum morte
29 Ὃν εὗρον ἐγκαλούμενον περὶ ζητημάτων τοῦ νόμου αὐτῶν, μηδὲν δὲ ἄξιον θανάτου
aut vinculis crimen habentem. Indicatis autem mihi inſidiis in virum
30 ἢ δεσμῶν (ι) ἔγκλημα ἔχοντα. Μηνυθείσης δέ μοι ἐπιβουλῆς εἰς τὸν (κ) ἄνδρα
futuris eſſe à Judæis, ſtatim miſi ad te, denuntians & ac-
μέλλειν ἔσεσθαι ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, ἐξαυτῆς ἔπεμψα πρός σε, παραγγείλας καὶ τοῖς κα-
cuſatoribus dicere quæ ad eum apud te. Vale. Ipſi quidem ergò milites
31 τηγόροις (λ) λέγειν τὰ πρὸς αὐτὸν ἐπὶ σοῦ. Ἔρρωσο. Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται
ſecundùm conſtitutum ſibi, aſſumentes Paulum, duxerunt per
κατὰ τὸ διατεταγμένον αὐτοῖς, ἀναλαβόντες τὸν Παῦλον, ἤγαγον (μ) διὰ
noctem in Antipatridem. At poſtridiè dimittentes equites, ire
32 τῆς νυκτὸς εἰς τὴν Ἀντιπατρίδα. Τῇ δὲ ἐπαύριον ἐάσαντες τοὺς ἱππεῖς, (ν) πορεύεσθαι
cum eo, reverſi ſunt in caſtra. Qui ingreſſi in Cæſaream,
33 σὺν αὐτῷ, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν παρεμβολήν. Οἵτινες εἰσελθόντες εἰς τὴν Καισάρειαν,
& reddentes epiſtolam præſidi, ſtatuerunt & Paulum ei. Legens
34 καὶ ἀναδόντες τὴν ἐπιστολὴν τῷ ἡγεμόνι, παρέστησαν καὶ τὸν Παῦλον αὐτῷ. (ξ) Ἀναγνοὺς
autem præſes, & interrogans ex quali provincia eſſet, & cognoſcens quia de
δὲ ὁ ἡγεμών, καὶ ἐπερωτήσας ἐκ ποίας ἐπαρχίας ἐστί, καὶ πυθόμενος ὅτι ἀπὸ
Cilicia, Audiam te, inquit, cùm & accuſatores tui adfuerint.
35 (ο) Κιλικίας, Διακούσομαί σου, ἔφη, ὅταν καὶ οἱ κατήγοροί σου παραγένωνται.
Juſsitque eum in prætorio Herodis cuſtodiri.
(π) Ἐκέλευσέ τε αὐτὸν ἐν τῷ πραιτωρίῳ τοῦ Ἡρώδου (ρ) φυλάσσεσθαι.

CAP. XXIV. κδ'.

Poſt autem quinque dies deſcendit princeps ſacerdotū, Ananias, cum ſenio-
ΛΕ' Μετὰ (α) δὲ πέντε ἡμέρας κατέβη ὁ ἀρχιερεὺς Ἀνανίας, (β) μετὰ τῶν πρεσβυ- 1
ribus, & oratore Tertullo quodam, qui comparuerunt præſidi adverſùs Paulum.
τέρων, καὶ ῥήτορος Τερτύλλου τινός, οἵτινες ἐνεφάνισαν τῷ ἡγεμόνι κατὰ τοῦ Παύλου.
Citato autem eo, cœpit accuſare Tertullus, dicens; Multæ pacis 2
Κληθέντος δὲ αὐτοῦ, ἤρξατο κατηγορεῖν ὁ Τέρτυλλος, λέγων, Πολλῆς εἰρήνης 3
compotes per te, & directionum factarum genti huic per tuam
τυγχάνοντες διὰ σοῦ, καὶ (γ) κατορθωμάτων γινομένων τῷ ἔθνει τούτῳ διὰ τῆς σῆς
prudentiam, perſæpèque & ubique ſuſcipimus, præſtantiſſime Felix, cum omni gratiarum
προνοίας, πάντῃ τε καὶ πανταχοῦ ἀποδεχόμεθα, κράτιστε Φῆλιξ, μετὰ πάσης εὐχα-
actione. Ut autem non ſuper plus te interpellem, oro audire te nos conciſe
ριστίας. Ἵνα δὲ μὴ ἐπὶ πλεῖόν σε ἐγκόπτω, παρακαλῶ ἀκοῦσαί σε ἡμῶν συντόμως 4
tuâ æquitate. Invenientes enim hominem hunc peſtiferum, & moventem ſeditionem
τῇ σῇ ἐπιεικείᾳ. Εὑρόντες γὰρ τὸν ἄνδρα τοῦτον λοιμόν, καὶ κινοῦντα (δ) στάσιν 5
omnibus Judæis qui per habitatam, antiſtitémque Nazarenorum
πᾶσι τοῖς Ἰουδαίοις τοῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην, πρωτοστάτην τε τῆς τῶν Ναζωραίων
ſectæ: Qui etiam templum tentavit prophanare: quem & apprehendimus, &
αἱρέσεως· Ὃς καὶ τὸ ἱερὸν ἐπείρασε βεβηλῶσαι· ὃν καὶ (ε) ἐκρατήσαμεν, καὶ 6
ſecundùm noſtram legem voluimus judicare. Adveniens autem Lyſias tri-
κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον ἠθελήσαμεν κρίνειν. Παρελθὼν δὲ Λυσίας ὁ χιλί- 7
bunus, cum multa vi ex manibus noſtris abduxit: Jubens accu-
αρχος, μετὰ πολλῆς βίας ἐκ τῶν χειρῶν ἡμῶν ἀπήγαγε· Κελεύσας τοὺς κατη- 8
ſatores ejus venire ad te, à quo poteris ipſe judicans de omnibus iſtis
γόρους αὐτοῦ ἔρχεσθαι ἐπὶ σέ, παρ' οὗ δυνήσῃ αὐτὸς ἀνακρίνας περὶ πάντων τούτων
cognoſcere, quorum nos accuſamus eum.
ἐπιγνῶναι, ὧν ἡμεῖς κατηγοροῦμεν αὐτοῦ.

MS. A. (δ) Φίλικα (ε) Φίλικι, (ζ) ἐξειλάμην, μαθὼν (η) Βουλόμενός τε ἐπιγνῶναι (θ) κατήγαγον εἰς (ι) ἔχοντα ἔγκλημα. (κ) ἄνδρα ἔσεσθαι ἐξ αὐτῶν, ἔπεμψα (λ) λέγειν αὐτοὺς ἐπὶ σοῦ. Οἱ μὲν (μ) διὰ νυκτὸς (ν) ἀπέρχεσθαι (ξ) Ἀναγνοὺς δὲ καὶ ἐπερωτήσας (ο) Κιλικίας ἐστί. Διακούσομαί (π) κελεύσας ἐν τῷ (ρ) φυλάσσεσθαι αὐτόν. ΚΕΦ. κδ'. MS. A. (α) δέ τινας ἡμέρας (β) μετὰ πρεσβυτέρων τινῶν, καὶ (γ) διορθωμάτων (δ) στάσεις (ε) ἐκρατήσαμεν, *** deſiderantur hic reliqua hujus verſûs, cum verſ. 7. toto ſequente, & principium verſ. 8. uſque ad iſta verba, παρ' οὗ δυνήσῃ ἀνακρίνας

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

24 [illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]
29 [illegible]
30 [illegible]
31 [illegible]
32 [illegible]
33 [illegible]
34 [illegible]
35 [illegible]

Parate autem & jumentum, ut imponant ei Paulum, & ſalvent eum apud Felicem præſidem. 24 *Deeſt 25. verſus.* Scripſit autem epiſtolam, deditque eis, quæ erat hujuſmodi: Claudius Lyſias Felici præſidi victorioſo pacem. 26 Virum hunc prehenderunt Judæi ut trucidarent eum: ſed obſtiti ego cum Romanis, eúmque liberavi, quum didiciſſem eum Romanum eſſe. 27 Ac dum ſtuderem ſcire cauſam ob quam accuſarent eum, demiſi eum in conſeſſum illorum. 28 Et comperi quòd de quæſtionibus legis ſuæ accuſarent eum, nulla tamen eſſet in eo cauſa digna vinculis aut morte. 29 Quum porrò indicatus eſſet mihi dolus quem per inſidias nectebant in eum Judæi, confeſtim miſi eum ad te: & præcepi delatorib' ej', ut venirent agerentq; cum eo coram te. Vale. 30 Tunc Romani ſicut injunctum eis fuerat, acceperunt Paulum noctu, & adduxerunt eum in Antipatrida urbem. 31 Poſtridiè verò equites dimiſerunt pedites ſocios ſuos, ut reverterentur in caſtra. 32 Et adduxerunt eum Cæſaream, reddiderúntque epiſtolam præſidi, ac ſtiterunt coram eo Paulum. 33 Quúmque legiſſet epiſtolam, interrogavit eum ex quanam provincia eſſet: & quum didiciſſet quòd ex Cilicia, 34 dixit ei; Auditurus ſum te, quum venerint accuſatores tui: & juſſit eum cuſtodiri in prætorio Herodis. 35

[illegible]

Mediâ Paraſceue Crucifixionis. 62.

CAP. XXIV.

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]

Quinque autem poſt diebus deſcendit Hanania ſummus ſacerdos cum ſenioribus, & cum Tertullo rhetore, atque ſignificavit præſidi de Paulo. 1 Quumque advocatus eſſet, exorſus eſt Tertullus, accuſans eum, ac dicens; 2 Multis quidem annis degimus cauſâ tui, multáque proſpera ſucceſſerunt huic genti ſub functione muneris tui, nóſque omnes ubique gratias tibi agimus, victorioſe Felix. 3 Ne verò pluribus te fatigemus, peto à te, ut audias noſtram humilitatem præciſâ oratione. 4 Comperimus enim hunc virum eſſe vaſtatorem, & concitantem ſeditionem omnibus Judæis qui ſunt in univerſa terra. Eſt enim princeps doctrinæ Nazaræorum: 5 Ac templum noſtrum voluit polluere. Quumque prehendiſſemus eum, voluimus eum judicare ſecundùm legem noſtram. 6 Venit autem Lyſias tribunus, ac multâ vi è manibus noſtris liberavit eum, 7 Et ad te miſit eum, juſsitque accuſatores ejus venire ad te: proinde poteris quum eum interrogaveris, diſcere ab eo omnia de quibus accuſamus eum. 8

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

24 ወያጽንዕዎ፡ ለጳውሎስ፡ ወያብጽሕዎ፡ ኀበ፡ ፊልክስ፡ መልአክ፡፡=፦ ወጸሐፈ፡ሎቱ፡መጽ
25 ሐፈ፡ (ንዘ፡ይብል፡=፦ እምኀበ፡ ቀላውድዮስ፡ መልአክ፡ ለፊልክስ፡ ሰላም፡፡=፦ ለዝ
26 ን፡ብእሲ፡ አኀዝዎ፡ አይሁድ፡ ወፈቀዱ፡ ይቅትልዎ፡ ወቆምኩ፡ ሎቱ፡ ምስለ፡
27 ሐራየ፡ ወአድኀንክዎ፡ እስመ፡ ሰብአ፡ ሮሜ፡ ውእቱ፡፡=፦

Et ut confirmarent Paulum, & adducerent eum ad Felicem principem. 24 *Et ſcripſit ei Epiſtolam dicentem; A Claudio tribuno Felici ſalutem.* 25 *Hunc hominem prehenderunt Judæi, & voluerunt trucidare eum, & ſteti pro eo cum* 26 *militibus meis, & ſervavi eum, eò quòd Romanus fuit.* 27

Verſio VULGATA LATINA.

24 Et jumenta præparate, ut imponentes Paulum, ſalvum perducerent ad Felicem præ-
25 ſidem. (Timuit enim ne fortè raperent eum Judæi, & occiderent, & ipſe poſteà
26 calumniam ſuſtineret, tanquam accepturus pecuniam:) Scribens epiſtolam continen-
27 tem hæc: CLAUDIUS Lyſias optimo præſidi, Felici, ſalutem. Virum hunc comprehenſum à Judæis, & incipientem interfici ab eis, ſuperveniens cum exercitu
28 eripui, cognito quia Romanus eſt: Voléntque ſcire cauſam, quam objiciebant illi,
29 deduxi eum in concilium eorum. Quem inveni accuſari de quæſtionibus legis ipſo-
30 rum, nihil verò dignum morte aut vinculis habentem criminis. Et cùm mihi perlatum eſſet de inſidiis, quas paraverant illi, miſi eum ad te, denuntians & ac-
31 cuſatoribus ut dicant apud te. Vale. Milites ergò ſecundùm præceptum ſibi,
32 aſſumentes Paulum, duxerunt per noctem in Antipatridem. Et poſterâ die dimiſsis
33 equitibus ut cum eo irent, reverſi ſunt ad caſtra. Qui cùm veniſſent Cæſaream, &
34 tradidiſſent epiſtolam præſidi, ſtatuerunt ante illum & Paulum. Cùm legiſſet autem, & interrogâſſet de qua provincia eſſet: & cognoſcens quia de Cilicia,
Audiam te, inquit, cùm accuſatores tui venerint. Juſsitque in prætorio Herodis 35
cuſtodiri eum.

CAP. XXIV.

Poſt quinque autem dies deſcendit princeps ſacerdotum, Ananias, cum ſenioribus 1
quibuſdam, & Tertullo quodam oratore, qui adierunt præſidem adverſùs Paulum.
Et citato Paulo cœpit accuſare Tertullus, dicens; Cùm in multa pace agimus 2
per te, & multa corrigantur per tuam providentiam; Semper & ubique ſuſcipimus, 3
optime Felix, cum omni gratiarum actione. Ne diutiùs autem te protraham, oro, 4
breviter audias nos pro tua clementia. Invenimus hunc hominem peſtiferum, & 5
concitantem ſeditiones omnibus Judæis in univerſo orbe, & auctorem ſeditionis
ſectæ Nazarenorum: Qui etiam templum violare conatus eſt, quem & apprehenſum 6
voluimus ſecundùm legem noſtrâ judicare. Superveniens autem tribunus Lyſias, cum 7
vi magna eripuit eum de manibus noſtris, Jubens accuſatores ejus ad te venire: à 8
quo poteris ipſe judicans, de omnib' iſtis cognoſcere, de quibus nos accuſamus eum.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

24 ليصاعدوا بولص ويوصلوه الي فيلكس الوالي *
26 وكتب اليه رسالة تشتمل على هذا الرسم * من كلوديوس الملقب بلسياس الي الوالي الايد فيلكس *
27 ان افرح * هذا الرجل قبض عليه اليهود * وساوروا ان يقتلوه * فحضرت مع الجند وانقذته *
28 اذ علمت انه روميا * فلما اردت ان اعرف السبب الذي يشكونه منه احدرته الي جماعتهم *
29 فوجدتهم يشكون منه امورا من اجل استخبارات في شريعتهم * ولم اجد له ذنبا
30 يستوجب من اجله موتا او تقييدا * ثم عرفت بالاغتيال العتيد ان يصير على الرجل من
اليهود * فارسلته وثيقة اليك * وامرت ثلابه ان يقولوا بحضرتك ما يشكونه منه * كن
31 32 معافا * وان الجند كما امروا اخذوا بولص وساروا به في الليل الي مدينة انتيباتريطس * وفي
33 الغد اطلقوا الفرسان وعادوا الي العسكر * وطفقوا يسيرون معه * ودخلوا الي قيسارية *
34 ودفعوا الرسالة الي الوالي * واقاموا بحضرته بولص * فلما قراها الوالي * وساله من اية بلد هو *
35 وعرف انه من الثغر * قال له * سنسمع منك اذا حضروا ثلابك * وامر به يحفظ في قصر
هيرودس *

* الفصل الرابع والعشرون *

1 وبعد خمسة ايام نزل حننيا ريس الكهنة مع الشيوخ * وترتلوس المنطيق الخطيب *
2 وحضروا الي عند الوالي يستعدون على بولص * فلما استدعاه طفق ترتلوس يثلبه
3 قايلا * ايها الايد فيلكس قد شملتنا سلامة جزيلة * وقد صارت بسياستك لهذه
4 الامة مناقب كثيرة * فنلناها كل وقت وفي كل صقع بكلية الشكر * ولئلا اقطع خطابك
5 كثيرا * اتضرع الي وداعتك ان تسمع منا باختصار * فانا وجدنا هذا الرجل مفسدا
6 ومثيرا الهيج على جميع اليهود الذين في المسكونة * متقدما على شقاق الناصريين * حتى
7 انه حاول ان يدنس الهيكل * فامسكناه ومثلما يخص بشريعتنا اردنا ان ندينه * وان لوسيوس
8 القايد على الالف نار فاخذه من ايدينا بجهد شديد * وامر مقرفيه ان ياتوا اليك * ومنه
يمكنك انت ان تعرف اذا كشفت عنه هذه الخطوب التي نثلبه نحن بها *

Ut aſcendere faciant Paulum, cúmque perducant ad Felicem præſidem. 24
Deeſt verſ. 25.
Et ſcripſit ad eum epiſtolam, quæ tenorem hujuſmodi continebat. A Claudio qui cognominatur Lyſias, ad potentiſſimū præſidem Felicem. Læto ſis animo. 26 *Virum hunc comprehendentes Judæi, conſilium inierunt de occidendo illo: accurrens autem cum militibus eripui eum, cognito quòd Romanus eſſet.* 27 *Cùmque & voluiſſem ſcire cauſam pro qua eum accuſabant, miſi eum ad concilium eorum:* 28 *Et comperi eos accuſantes illum de rebus pertinentibus ad quæſtiones circa legem ſuam, nec deprehendi in ipſo culpam pro qua mortem aut vincula mereretur.* 29 *Deindè certior factus de fraude quæ parabatur adverſùs hunc virū à Judæis, illicò miſi eum ad te: & præcepi accuſatoribus ejus ut apud te dicerent ea de quibus eum accuſabant. Vale.* 30 *Et verò milites, ut illis mandatum fuit, aſſumpto Paulum duxerunt noctu ad urbem Antipatridem.* 31 *Poſtridie verò dimiſerunt equites, reverſique ſunt in caſtra; & incipientes illi iter facere cum eo,* 32 *Ingreſſi ſunt Cæſaream, & reddiderunt epiſtolam præſidi, & ſteterunt Paulum coram ipſo.* 33 *Cùmque legiſſet eam præſes, & interrogâſſet eum quâ ex patria eſſet, & cognoviſſet quòd ex Cilicia, dixit ad eum; Audiemus te cùm adfuerint accuſatores tui: præcepitque ut aſſervaretur in ædibus Herodis.* 34 35

CAP. XXIV.

Poſt quinque verò dies deſcendit Hanania princeps ſacerdotum cum ſenioribus, & Tertullo eloquente oratore: & adierunt præſidem litigaturi contra Paulum: 1 *Quo citato, cœpit Tertullus accuſare eum, dicens; O potentiſſime Felix, complexa nos eſt pax abundans,* 2 *& contigerunt per gubernationem tuam huic genti beneficia plurima, quæ ſuſcepimus quocunque tempore & ubique locorum omni cum gratiarum actione.* 3 *Et ne nimium interpellem colloquium tuum, rogo benignitatem tuam ut paucis nos audias.* 4 *Sanè invenimus hunc hominem corruptorem, & auctorem ſeditionis in omnes Judæos qui ſunt in orbe terrarum, præfectum ſectæ Nazaræorum:* 5 *Adeò ut templum fœdare tentaverit. Apprehendimus autem eum, & prout congruum eſt legi noſtræ, voluimus eum judicare.* 6 *Verùm Lyſias dux mille virorum irruens, violentâ vi rapuit eum è manibus noſtris:* 7 *Præcepitque accuſatoribus ejus ut ad te venirent. Ab ipſo autem ſcire poteris, cùm de illo deprehenderis hos ſermones, de quibus nos eum accuſamus.* 8

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

28 ወሐተትኩ፡ ለአእምሮ፡ ጌጋዮ፡ አቅረብዮ፡ ውእቱ፡ በበይነ፡ ምንት፡ ያስተዋድይዎ፡=፦ ወ
29 ረከብኩ፡ ከመዝ፡ ይትኀሠሥዎ፡ በእንተ፡ ሕገጊሆሙ፡ ወአልቦ፡ አበሰ፡ ወጌጋየ፡ በዘ፡ ይመ
30 ውት፡ ወበዘ፡ይትሞቃሕ፡=፦ ወበእንተዝ፡ ፈነውክዎ፡ ኀቤከ፡ ለውእቱ፡ ብእሲ፡ ወአዘዝ
31 ክዎሙ፡ ለመስተዋድያን፡ ይምጽኡ፡ ኀቤከ፡፡=፦ ወነሥእዎ፡ ለጳውሎስ፡ ሐራ፡ በከመ፡
32 አዘዝክዎሙ፡ ወወሰድዎ፡ በሌሊት፡=፦ ወእምዝ፡ በሳኒት፡ አውፅኡ፡ አፍራሲሆሙ፡
33 ውስተ፡ አህጉረ፡ አድያም፡=፦ ወቦኡ፡ ሀገረ፡ ቂሳርያ፡ ወበጽሑ፡ ኀበ፡ መኰንን፡ ወመ
34 ጠውዎ፡ መጽሐፈ፡ ለመልአክ፡ ወአቅረብዎ፡ ለጳውሎስ፡ ኀቤሁ፡፡=፦ ወአንበቦ፡ ሐተ
35 ተ፡ ዘመስፍን፡ መኑ፡ ውእቱ፡ ወአእመረ፡ ከመ፡ ዘሀገረ፡ ቂልቅያ፡ ውእቱ፡=፦ ይቤሎ፡
እንከሰ፡ በጊዜሆሙ፡ መስተዋድያን፡ ንሰምዐክሙ፡ ወአዘዘ፡ ይዕቀብዎ፡ ኀበ፡ ምኵ
ናነ፡ሄሮድስ፡፡=፦
1 ፲ወ ወእም፡ ኀሙስ፡ ዕለት፡ ወረደ፡ ሐናንያ፡ሊቀ፡ካህናት፡ምስለ፡ረበናት፡ወአሐዱ፡ዐቀቤ፡
2 ነቢብ፡ዘስሙ፡ ጠርጥሎስ፡ ወአስተዋደይዎ፡ለጳውሎስ፡ኀበ፡መልአክ፡=፦ ወእምዝ፡አቅ
3 ረብዎ፡ሎቱ፡ ወአኀዘ፡ ይንግር፡ጠርጥሎስ፡ወይቤ፡፡=፦ ብዙኀ፡ሰላም፡ ኮነ፡በእብሬትከ፡
ወሠናየ፡ኮነ፡ንብረቶሙ፡ ለአሕዛብ፡ በንቢብከ፡ ወለኵሉ፡ በኵልሄ፡ወረከብነ፡ ሠርዐተከ፡
4 ሠናየ፡ትትአኰት፡በኵሉ፡=፦ ወከመ፡ ኢያጽሐብከ፡ፈድፋደ፡ ብቍዐኒ፡ እጽምአኒ፡ኅ
5 ዳጠ፡ እንግረከ፡=፦ ረከብናሁ፡ለዝ፡ብእሲ፡ጽሩፍ፡ ወይገብር፡ሁከተ፡ወየሀውክ፡ኵሎ፡
6 ሕዝበ፡በኵሉ፡በሐውርት፡ወይሜህር፡ካሕደ፡ዘሕዝበ፡ናዝራውያን፡=፦ ወአርኰሰ፡ቤተ፡
7 መቅደስ፡ወአሐዝናሁ፡፡=፦ ወሶበ፡መጽአ፡መኰንን፡ኀቤ፡ ወየነሥኦ፡በኀይል፡=፦ ወአዘ
8 ዘ፡መስተዋድያኒሁ፡ይምጽኡ፡ ኀቤከ፡ ከመ፡ ተአምር፡ እምኀቤሁ፡ምንት፡ውእቱ፡ዘአስተ
ዋደይዎ፡ ከመ፡ በሕግነ፡ ንኰንኖ፡ ፈቀድነ፡፡ ወዘኒ፡ ኵሉ፡ ናስተዋድዮ፡ ሀለወከ፡ ታእምር፡
ሐቲተከ፡፡=፦

Et percontatus ſum ut intelligerem crimen ejus (cum feciſſem ego eum accedere) propter quod accuſabant eum. 28 *Et inveni quòd illud de quo diſputabant cum eo erat de lege eorum, & non fuit delictum & crimen pro quo moreretur, & pro quo vinciretur.* 29 *Et propterea miſi ad te hunc hominem & præcepi accuſatoribus ut venirent ad te.* 30 *Et acceperunt Paulum milites, ſicut præcepi iis, & adduxerunt eum noctè.* 31 *Et tunc poſtridie reliquerunt equos eorum in oppidis viciis.* 32 *intrârunt civitatem Cæſareæ, & venerunt ad prætorium & tradiderunt Epiſtolam principi, & accedere fecerunt Paulum ad eum.* 33 *Et quum legiſſet eam, percontatus eſt de cujus provincia eſſet: & quum cognoviſſet quòd de civitate Ciliciæ fuit,* 34 *Dixit ei; Igitur quum venerint accuſatores, audiemus vos: & præcepit ut cuſtodirent eum apud prætorium Herodis.* 35

CAP. XXIV.

Et à quinque diebus deſcendit Hananias princeps ſacerdotum cum magiſtris, & quodam cuſtode verborum, cujus nomen erat Tertullus, & accuſârunt Paulum apud præſidem. 1 *Et tunc accedere fecerunt eum ad illum, & cœpit Tertullus orare; & dixit;* 2 *Multa pax fuit in regimine tuo, & jucunda fuit vita populis per prudentiam tuam, & omnibus ubique; & invenimus decretum tuum bonificum in omnibus.* 3 *Et ut non protraham te diutius, obſecro ut audias me paucis loqui tibi:* 4 *Invenimus hunc hominem blaſphemum, & facientem inſurrectionem, & commoventem totum populum in omnibus regionibus, & docentem hæreſim Nazarenorum.* 5 *Et profanavit Domum ſanctam, & pertinentia ad eam.* 6 *Et tunc venit prætorium centurio, & abduxit eum cum vi:* 7 *Et præcepit accuſatoribus ejus ut venirent ad te, ut cognoſcas, & ab ipſo quid ſit de quo accuſârunt eum, ut ſecundùm legem noſtram judicemus eum voluimus, & omnia de quibus accuſamus eum, oportet te ut cognoſcas, interrogato eo.* 8

ΠΡΑ'ΞΕΙΣ ΤΩ͂Ν 'ΑΠΟΣΤΟ'ΛΩΝ. ΚΕΦ. ΛΕ'.

Consenserunt autem & Judæi, dicentes hæc ita habere. Respondit
9 (ζ) Συνέθεντο δὲ καὶ οἱ Ἰουδαῖοι, φάσκοντες ταῦτα οὕτως ἔχειν. Ἀπεκρίθη
10 autem Paulus, annuente sibi præside, dicere; Ex multis annis existentem
(η) δὲ ὁ Παῦλος, νεύσαντος αὐτῷ τοῦ ἡγεμόνος, λέγειν, Ἐκ πολλῶν ἐτῶν ὄντα
te judicem genti huic sciens, meliorem animo quæ de meipso defen-
σε κριτὴν τῷ ἔθνει τούτῳ ἐπιστάμενος, (θ) εὐθυμότερον τὰ περὶ ἐμαυτοῦ ἀπολο-
dam: Potente te cognoscere, quia non plures sunt mihi dies quàm duodecim,
11 γοῦμαι· (ι) Δυναμένου σου γνῶναι, ὅτι οὐ πλείους εἰσί μοι (κ) ἡμέραι ἢ δεκαδύο,
ex quo ascendi adoraturus in Hierusalem. Et neque in templo invenerũt me
12 ἀφ᾽ ἧς ἀνέβην προσκυνήσων ἐν Ἱερουσαλήμ. Καὶ οὔτε ἐν τῷ ἱερῷ εὗρόν με
apud aliquem disputantem, aut seditionem facientem turbæ, neque in syna-
πρός τινα διαλεγόμενον, ἢ (λ) ἐπισύστασιν ποιοῦντα ὄχλου, οὔτε ἐν ταῖς συνα-
gogis, neque per urbem: Neque probare me possunt de quibus nunc
13 γωγαῖς, οὔτε κατὰ τὴν πόλιν· Οὔτε (μ) παραστῆσαί με δύνανται περὶ ὧν νῦν
accusant me. Confiteor autem hoc tibi, quòd secundùm viam quam dicunt
14 κατηγοροῦσί μου. Ὁμολογῶ δὲ τοῦτό σοι, ὅτι κατὰ τὴν ὁδὸν ἣν λέγουσιν
hæresim, sic deservio patrio Deo, credens omnibus quæ secundùm le-
αἵρεσιν, (ν) οὕτω λατρεύω τῷ πατρῴῳ Θεῷ, πιστεύων πᾶσι τοῖς κατὰ τὸν νό-
gem, & Prophetis scriptis: Spem habens in Deum, quam &
15 μον, καὶ τοῖς προφήταις γεγραμμένοις· Ἐλπίδα ἔχων εἰς τὸν Θεόν, ἣν καὶ
hi ipsi expectant, resurrectionem futuram esse mortuorum, justorúmque &
αὐτοὶ οὗτοι προσδέχονται, ἀνάστασιν μέλλειν (ξ) ἔσεσθαι νεκρῶν, δικαίων τε καὶ
injustorum. In hoc autem ipse exerceo, inoffensam conscientiam habere ad
16 ἀδίκων. Ἐν τούτῳ (ο) δὲ αὐτὸς ἀσκῶ, ἀπρόσκοπον συνείδησιν ἔχειν πρὸς
Deum, & homines semper. Per annos autem plures accessi
17 τὸν Θεόν, καὶ τοὺς ἀνθρώπους διαπαντός. Δι᾽ ἐτῶν δὲ (π) πλειόνων παρεγενόμην
eleemosynas facturus in gentem meam, & oblationes. In quibus invenerunt
18 ἐλεημοσύνας ποιήσων εἰς τὸ ἔθνος μου, καὶ προσφοράς. (ρ) Ἐν οἷς εὗρόν
me purificatum in templo, non cum turba, neque cum tumultu. Quidam autem ex
με ἡγνισμένον ἐν τῷ ἱερῷ, οὐ μετὰ ὄχλου, οὐδὲ μετὰ θορύβου. Τινὲς δὲ ἀπὸ 19
Asia Judæi, quos oportebat apud te præstò esse, & accusare, si quid haberent
τῆς Ἀσίας Ἰουδαῖοι, οὓς (σ) δεῖ ἐπὶ σοῦ παρεῖναι, καὶ κατηγορεῖν, εἴ τι ἔχοιεν
adversùs me: Aut ipsi hi dicant, si quid invenerunt in me iniquum, stante
(τ) πρός με· Ἢ αὐτοὶ οὗτοι εἰπάτωσαν, (υ) εἴ τι εὗρον ἐν ἐμοὶ ἀδίκημα, στάντος 20
me in consessu, Aut de una hac voce, quâ clamavi stans in
μου ἐπὶ τοῦ συνεδρίου, Ἢ περὶ μιᾶς ταύτης φωνῆς, ἧς (φ) ἔκραξα ἑστὼς ἐν 21
eis; Quoniam de resurrectione mortuorum ego judicor hodiè à vobis.
αὐτοῖς, Ὅτι περὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι σήμερον (χ) ὑφ᾽ ὑμῶν.
Audiens autem hæc Felix, distulit illos, exquisitiùs cognoscens quæ de
Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Φῆλιξ, ἀνεβάλετο αὐτούς, ἀκριβέστερον εἰδὼς τὰ περὶ 22
via, dicens; Cùm Lysias tribunus descenderit, pernoscam quæ per
τῆς ὁδοῦ, (ψ) εἰπών, Ὅταν Λυσίας ὁ χιλίαρχος καταβῇ, διαγνώσομαι τὰ καθ᾽
vos. Constituénsque Centurioni custodire Paulum, haberéque
ὑμᾶς. (ω) Διαταξάμενός τε τῷ ἑκατοντάρχῃ τηρεῖσθαι (α) τὸν Παῦλον, ἔχειν τε 23
laxationem, & neminem prohibere propriorum ei ministrare, aut adire
ἄνεσιν, καὶ μηδένα κωλύειν τῶν ἰδίων αὐτοῦ (β) ὑπηρετεῖν, ἢ προσέρχεσθαι
eum. Post autem dies aliquot adveniens Felix cum Drusilla
αὐτῷ. Μετὰ (γ) δὲ ἡμέρας τινὰς παραγενόμενος ὁ Φῆλιξ σὺν Δρουσίλλῃ 24
uxore sua existente Judæâ, accersivit Paulum, & audivit eum de
(δ) τῇ γυναικὶ αὐτοῦ οὔσῃ Ἰουδαίᾳ, μετεπέμψατο τὸν Παῦλον, καὶ ἤκουσεν αὐτοῦ περὶ
quæ in Christum fide. Disserente autem illo de justitia &
τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως. Διαλεγομένου δὲ αὐτοῦ περὶ δικαιοσύνης καὶ 25
castitate, & judicio futuro esse, tremefactus factus Felix,
ἐγκρατείας, καὶ τοῦ κρίματος τοῦ (ε) μέλλοντος ἔσεσθαι, ἔμφοβος γενόμενος ὁ Φῆλιξ,
respondit; Quod nunc habens, vade: opportunitatem autem nactus accersam te:
ἀπεκρίθη, Τὸ νῦν ἔχον, πορεύου· καιρὸν δὲ (ζ) μεταλαβὼν μετακαλέσομαί σε·

MS. A. (ζ) Συνεπέθεντο (η) τε (θ) εὐθύμως τὰ (ι) Δυναμένου ἐπιγνῶναι, (κ) ἡμέραι δώδεκα, (λ) ἐπίστασιν (μ) παραστῆσαι δύνανταί σοι περὶ (ν) οὕτως (ξ) ἔσεσθαι, δικαίων (ο) καὶ αὐτὸς (π) πλειόνων*, ἐλεημοσύνας (ρ) Ἐν αἷς (σ) ἔδει (τ) πρὸς ἐμέ· Εἰ αὐτοὶ (υ) τί εὗρον ἀδίκημα, (φ) ἐκέκραξα ἐν αὐτοῖς ἑστώς, (χ) ἐφ᾽ ὑμῶν. ἀνεβάλετο δὲ αὐτοὺς ὁ Φῆλιξ, (ψ) εἴπας, (ω) Διαταξάμενος τῷ (α) αὐτόν, ἔχειν (β) ὑπηρετεῖν αὐτῷ. (γ) δέ τινας ἡμέρας (δ) τῇ ἰδίᾳ γυναικὶ αὐτοῦ (ε) μέλλοντος· ἔμφοβος δὲ γενόμενος (ζ) παραλαβών

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

9 * ܐܪܓܫܘ ܕܝܢ ܥܠܘܗܝ ܐܦ ܗܢܘܢ ܝܗܘܕܝܐ ܟܕ ܐܡܪܝܢ. ܕܗܠܝܢ ܗܟܢܐ ܐܝܬܝܗܝܢ * ܘܪܡܙ
10 ܠܗ ܗܓܡܘܢܐ ܠܦܘܠܘܣ ܕܢܡܠܠ. ܘܥܢܐ ܦܘܠܘܣ ܘܐܡܪ. ܡܢ ܫܢܝܐ ܣܓܝܐܬܐ ܝܕܥ ܐܢܐ
ܕܕܝܢܐ ܐܢܬ ܠܥܡܐ ܗܢܐ. ܘܡܛܠ ܗܢܐ ܚܕܝܐܝܬ ܡܦܩ ܐܢܐ ܪܘܚܐ ܥܠ ܢܦܫܝ.
11 * ܟܕ ܡܫܟܚ ܐܢܬ ܠܡܕܥ ܕܠܝܬ ܠܝ ܝܘܡܬܐ ܝܬܝܪ ܡܢ ܬܪܥܣܪ ܡܢ ܕܣܠܩܬ ܠܐܘܪܫܠܡ
12 ܠܡܣܓܕ. * ܘܠܐ ܐܫܟܚܘܢܝ ܕܡܡܠܠ ܐܢܐ ܥܡ ܐܢܫ ܒܗܝܟܠܐ. ܘܐܦܠܐ ܟܢܫܐ ܟܢܫ ܐܢܐ.
13 ܒܟܢܘܫܬܗܘܢ. ܐܘ ܒܡܕܝܢܬܐ. * ܘܠܐ ܢܫܟܚܘܢ ܕܢܚܘܘܢ ܩܕܡܝܟ ܥܠ ܡܕܡ
14 ܕܡܩܛܪܓܝܢ ܠܝ ܗܫܐ. * ܒܪܡ ܗܕܐ ܡܘܕܐ ܐܢܐ. ܕܒܗܘ ܝܘܠܦܢܐ ܕܐܡܪܝܢ
ܒܗ ܦܠܚ ܐܢܐ ܠܐܠܗܐ ܕܐܒܗܝ. ܟܕ ܡܗܝܡܢ ܐܢܐ ܠܟܠܗܝܢ ܕܟܬܝܒܢ ܒܢܡܘܣܐ
15 ܘܒܢܒܝܐ. * ܘܐܝܬ ܠܝ ܣܒܪܐ ܒܐܠܗܐ. ܕܗܢܘܢ ܐܦ ܗܢܘܢ ܡܣܟܝܢ ܠܗ.
16 ܕܥܬܝܕܐ ܕܬܗܘܐ ܩܝܡܬܐ ܕܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ. ܠܙܕܝܩܐ ܘܠܥܘܠܐ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܦ ܐܢܐ ܡܬܠܐܝ ܐܢܐ
17 ܕܬܗܘܐ ܠܝ ܬܐܪܬܐ ܕܟܝܐ ܩܕܡ ܐܠܗܐ. ܘܩܕܡ ܒܢܝܢܫܐ ܒܟܠܙܒܢ. * ܠܫܢܝܐ ܕܝܢ ܣܓܝܐܬܐ
18 ܐܬܝܬ ܠܘܬ ܒܢܝ ܥܡܝ. ܕܐܬܠ ܙܕܩܬܐ ܘܐܩܪܒ ܩܘܪܒܢܐ. * ܘܐܫܟܚܘܢܝ ܗܠܝܢ
19 ܒܗܝܟܠܐ ܟܕ ܡܕܟܐ ܐܢܐ. ܠܐ ܥܡ ܟܢܫܐ ܘܐܦܠܐ ܥܡ ܫܓܘܫܝܐ. * ܐܠܐ ܐܢܫܝܢ ܡܢ ܝܗܘܕܝܐ
ܕܐܬܘ ܡܢ ܐܣܝܐ ܗܢܘܢ ܐܫܬܓܫܘ. ܐܝܠܝܢ ܕܘܠܐ ܗܘܐ ܕܢܩܘܡܘܢ ܥܡܝ ܩܕܡܝܟ. ܘܢܩܛܪܓܘܢ
20 ܡܕܡ ܕܐܝܬ ܠܗܘܢ ܥܠܝ. * ܐܘ ܗܢܘܢ ܗܠܝܢ ܢܐܡܪܘܢ ܐܝܢܐ ܣܟܠܘܬܐ ܐܫܟܚܘ ܒܝ.
21 ܟܕ ܩܡܬ ܩܕܡ ܟܢܫܗܘܢ. * ܐܠܐ ܐܢ ܗܝ ܚܕܐ ܡܠܬܐ ܕܩܥܝܬ ܟܕ ܩܐܡ ܐܢܐ ܒܡܨܥܬܗܘܢ.
22 ܕܥܠ ܩܝܡܬܐ ܕܡܝܬܐ ܐܢܐ ܡܬܕܝܢ ܐܢܐ ܝܘܡܢܐ ܩܕܡܝܟܘܢ. * ܦܠܟܣ ܕܝܢ ܡܛܠ ܕܝܕܥ ܗܘܐ
ܚܬܝܬܐܝܬ ܗܕܐ ܐܘܪܚܐ. ܐܘܚܪ ܐܢܘܢ ܟܕ ܐܡܪ. ܡܐ ܕܐܬܐ ܟܠܝܪܟܐ ܫܡܥ ܐܢܐ
23 ܒܝܢܬܟܘܢ. * ܘܦܩܕ ܠܩܢܛܪܘܢܐ ܕܢܛܪܝܘܗܝ ܠܦܘܠܘܣ ܒܢܝܚܐ. ܘܠܐ ܐܢܫ ܡܢ ܝܕܥܘܗܝ
24 ܢܬܟܠܐ ܕܢܫܡܫܝܘܗܝ. * ܘܡܢ ܒܬܪ ܩܠܝܠ ܝܘܡܬܐ. ܫܕܪ ܦܠܟܣ ܘܕܪܘܣܠܐ
ܐܢܬܬܗ ܕܝܗܘܕܝܬܐ ܗܘܬ. ܘܩܪܘ ܠܗ ܠܦܘܠܘܣ. ܘܫܡܥܘ ܡܢܗ ܥܠ ܗܝܡܢܘܬܐ
25 ܕܡܫܝܚܐ. * ܘܟܕ ܡܡܠܠ ܗܘܐ ܥܡܗܘܢ ܥܠ ܟܐܢܘܬܐ ܘܥܠ ܩܕܝܫܘܬܐ ܘܥܠ ܕܝܢܐ ܕܥܬܝܕ.
ܐܬܡܠܝ ܕܚܠܬܐ ܦܠܟܣ. ܘܐܡܪ ܕܗܫܐ ܙܠ. ܘܡܐ ܕܗܘܐ ܠܝ ܐܬܪܐ. ܐܫܕܪ ܒܬܪܟ.

Tumultuârunt autem in eum ipsi quoque 9 Judæi, dicentes, hæc ita se habere. In- 10 nuit autem præses Paulo ut loqueretur: Respondit itaque Paulus, & ait; A multis annis scio te esse judicem hujus gentis, & ideò lætè depromam spiritum pro me ipso. Quum tu possis nôsse non plures mihi præ- 11 teriisse dies quàm duodecim, ex quo ascendi ad Ierusalem adorandi gratiâ: Neque 12 invenerunt me loquentem cum aliquo in templo, nec etiam turbam congregantem sive in synagoga eorum, sive in urbe. Ne- 13 que in eorum potestate situm est ut demonstrent coram te quicquam eorum de quibus nunc me accusant. Enimverò hoc con- 14 fiteor, me hâc eâdem doctrinâ, quam dicunt, colere Deum patrum meorum, ut qui credam omnibus quæ scripta sunt in lege & in prophetis. Et qui habeam in 15 Deum spem illam quam & ii ipsi exspectant, futuram resurrectionem à mortuis, justorum & injustorum. Propterea etiam 16 laboro ut conscientiam puram habeam coram Deo & coram hominibus perseveranter. Annis porrò multis veni ad filios meæ 17 gentis largiturus eleemosynam, oblaturúsque oblationem. Et me isti invenerunt in tem- 18 plo quum expurgatus essem, non cum turba, neque cum tumultu. Nisi quòd 19 tumultuati sunt quidam Judæi qui venerant ex Asia, quos oportebat stare mecum coram te, & accusare quod *in me* habebant. Aut hi ipsi dicant quid invenerint in me 20 flagitii, quum starem ante consessum eorum: Nisi unicum hoc verbum quòd cla- 21 mavi stans inter eos, De resurrectione mortuorum in judicium vocor hodiè coram vobis. Felix autem, quia hanc viam plenè 22 cognoscebat, distulit eos dicens; Quum venerit tribunus, auditurus sum inter vos. Et imperavit centurioni ut custodiret Pau- 23 lum in requie, utque nemo ex familiaribus ipsius prohiberetur ei ministrare. Cæterùm paucis pòst diebus misit Felix 24 & Drusilla uxor ejus quæ erat Judæa, & advocantes Paulum, audierunt ab eo de fide in Messiam. Quumque verba faceret ad 25 eos de justitia, & sanctimoniâ, & de judicio futuro, repletus est timore Felix, dixitque; Nunc quidem abi: quando verò erit mihi locus, mittam ad te.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

9 ወተሰናዎ ፡ አይሁድ ፡ ወይቤሉ ፡ አማን ፡ ከማሁ ፡ ውእቱ ፡፡ ወተሰጥዎ ፡ ጳውሎስ ፡ ወ
10 ቀጸቦ ፡ ለመልአክ ፡ ወይቤሎ ፡ እምብዙኅ ፡ ዓመታት ፡ መኰንኖሙ ፡ አንተ ፡ ለዝ ፡ ሕ
11 ዝብ ፡ ወታአምሮሙ ፡ ግዕዞሙ ፡ ወይእዜኒ ፡ ተፈሢሕየ ፡ እነግረከ ፡ ቅሬትየ ፡፡ ዘ
ሀለወከ ፡ ታእምር ፡ እሞ ፡ ኢይክል ፡ ዐሠር ፡ ወሰኑይ ፡ ዕለት ፡ እምዘ ፡ ዐረጕ ፡ ኢ
12 የሩሳሌም ፡ እስግድ ፡፡ ኢረከቡኒ ፡ እንዘ ፡ እትዋቀሥ ፡ በምኵራብ ፡ ወኢመስለ ፡
13 መኑሂ ፡ ወለእንዘ ፡ አሀውክ ፡ ሕዝበ ፡ በቤተ ፡ መቅደስ ፡ ወኢበሀገር ፡፡ ወኢይክል ፡
አብጽሖ ፡ ሊተ ፡ በዘ ፡ ኵሉ ፡ ዘያስተዋድዩኒ ፡፡

Et responderunt Judæi, & dixerunt; Verè sic est. Et respondit Paulus, & 9 *innuit præsidi, & dixit ei; A multis annis judex fuisti harum gentium, &* 10 *scis mores earum, & nunc gaudens loquar ad te defensionem meam. Oportet te ut* 11 *cognoscas, quòd quamvis non exactus sit duodecimus dies, ex quo ascendi Hierosolymam adorare: Non invenerunt me differentem in templo, ne cum ullo* 12 *quidem, neque commoventem populum in Domo sancta, neque in civitate. Et non po-* 13 *test producere contra me, pro omnibus de quibus accusant me.*

Versio VULGATA LATINA.

9 Adjecerunt autem & Judæi, dicentes hæc ita se habere. Respondit autem
10 Paulus, (annuente sibi Præside dicere:) Ex multis annis te esse judicem
11 genti huic sciens, bono animo pro me satisfaciam. Potes enim cognoscere,
quia non plus sunt mihi dies, quàm duodecim, ex quo ascendi adorare in
12 Jerusalem: Et neque in templo invenerunt me cum aliquo disputantem,
13 aut concursum facientem turbæ, neque in synagogis, Neque in civitate:
14 neque probare possunt tibi de quibus nunc me accusant. Confiteor autem
hoc tibi; Quòd secundùm sectam, quam dicunt hæresim, sic deservio Patri
& Deo meo, credens omnibus, quæ in Lege & Prophetis scripta sunt:
15 Spem habens in Deum, quam & hi ipsi expectant, resurrectionem futuram
16 justorum, & iniquorum. In hoc & ipse studeo sine offendiculo conscientiam
17 habere ad Deum, & ad homines semper. Post annos autem plures, eleëmo-
18 synas facturus in gentem meam, veni, & oblationes, & vota. In quibus
invenerunt me purificatum in templo; non cum turba, neque cum tumultu.
Quidam autem ex Asia Judæi, quos oportebat apud te præsto esse, & accu- 19
sare si quid haberent adversùm me: Aut hi ipsi dicant si quid invenerunt 20
in me iniquitatis, cùm stem in concilio, Nisi de una hac solummodo vo- 21
ce, quâ clamavi inter eos stans; Quoniam de resurrectione mortuorum ego
judicor hodiè à vobis. Distulit autem illos Felix, certissimè sciens de via 22
hac, dicens; Cùm tribunus Lysias descenderit, audiam vos. Jussitque Cen- 23
turioni custodire eum, & habere requiem, nec quenquam de suis prohibere
ministrare ei. Post aliquot autem dies veniens Felix cum Drusilla uxore suâ, 24
quæ erat Judæa, vocavit Paulum, & audivit ab eo fidem, quæ est in Chri-
stum Jesum. Disputante autem illo de justitia, & castitate, & de judicio fu- 25
turo, tremefactus Felix respondit; Quod nunc attinet, vade: tempore autem
opportuno accersam te.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

9 * التي طابقها وجماعة اليهود قايلين * ان هذه الامور هكذا هي * فاجاب بولص حين 10
اومي اليه الوالي ان يتكلم * فقال اذ قد عرفت انك لم تزل منذ سنين كثيرة قاضيا
لهذه الامة * اعتذر عن احوالي بطيبة نفس * وسيمكنك ان تعرف ان ليست لي اكثر 11
من اثني عشر يوما * منذ صعدت لاسجد باورشليم * وما وجدوني في الهيكل اخاطب 12
احدا * ولا مهيج رهج لا في الجموع ولا في المدينة * ولا يستطيعون الان يحضرون حجة 13
عن ما يثلبوني الان به * وانا معترف لك بهذا * ان الطريق التي يقولون هم انها شقاق 14
فيها هكذا اعبد الاله الابوي * مصدقا جميع المكتوبات في الشريعة والانبياء * ولي رجا 15
اومله من الله * الرجا الذي لا ينتظروه هولاء * ان سيكون للموتى قيامة مستبطن للصديقين
والظالمين * فاذ ادرس في هذا * لي روية لا تعثر لدى الله والناس كل حين * وبعد 16 17
سنين كثيرة اقبلت جايبا لامتي بصدقات وقرابين * قد وجدوني فيها مطهرا في 18
الهيكل * لا مع جمع * ولا في اجلاب * وان قوما يهودا من اسيا وشوا بي * كان يجب ان 19
يحضروا بحضرتك ويثلبوني * ان كان لهم علي تبعة * او فليقولوا هولاء انفسهم اية ظلامة 20
وجدوها في * سوى اني لما وقفت في الجمع هتفت بهذا الصوت الواحد قايما بينهم * 21
انكم قد اجتمعتم تحاكموني اليوم من اجل انبعاث الموتى * فاذ سمع هذا فيلكس 22
دافعهم * مؤثرا ان يعرف الحجج التي عن الطريق معرفة بليغة * قايلا اذا انحدر ليسيا
رييس الالف يعرف احوالكم * وامر الى رييس المية ان يحفظ ببولص وينيله راحة * ولا 23
يمنع احدا من اليهود من خدمته والدخول اليه * وبعد ايام ما جاء فيلكس مع امراته 24
دروسيلي اليهودية * فاستحضر بولص وسمع منه عن الايمان بيسوع المسيح * فاذ فاوضه 25
في العدل والعفة والحمية والدينونة العتيدة ان تكون * صار فيلكس خايفا * واجاب فانصرف
الان * واذا اتفق لي وقت استدعيتك *

Quibus assensus est etiam cætus Ju- 9 *dæorum dicentium has res ita se habere. Respondit Paulus, cùm annuisset* 10 *ei præses ut loqueretur, & ait; Cum noverim te diutissimè multis abhinc annis judicem esse hujus gentis, causam rerum mearum libenti animo dicam. Poteris autem cognoscere, quòd* 11 *non plures sunt mihi dies quàm duodecim, à quo ascendi adorare Jerosalymis: Neque me repererunt in tem-* 12 *plo cum aliquo colloquentem, neque seditionem in plebe concitantem, neque in synagogis, neque in urbe. Nec pos-* 13 *sunt modò rationem afferre horum de quibus nunc me accusant. Equidem* 14 *hoc tibi fateor, quòd juxta viam, quam ipsi sectam esse dicunt, ita paternum Deum adoro, credens omnibus quæ scripta sunt in lege & prophetis. Et spem habeo, quam à Deo expecto,* 15 *spem inquam quam isti minimè expectant, fore mortuis resurrectionem reservatam justis & injustis. Propterea* 16 *in his exerceor, mentem habeo nusquam impingentem apud Deum & homines semper. Post multos autem annos ve-* 17 *ni afferens genti meæ eleemosynas & oblationes. Cum quibus invenerunt* 18 *me purificatum in templo, non cum turba, neque cum tumultu. At verò* 19 *quosdam Judæos ex Asia, qui me criminati fuerant, oportebat præsto esse coram te, méque accusare, si quod illorum habebant adversùm me: Vel cer-* 20 *tè dicant hi ipsi quod scelus in me repererint. Nisi quòd cùm starem in* 21 *synagoga, hâc unicâ voce clamavi stans inter eos, Convenistis ut judicio contenderetis mecum hodiè de resurrectione mortuorum. Hæc cùm audisset* 22 *Felix, distulit illos, cupiens exactam habere notitiam de quæstionibus quæ circa Viam sunt, dicens; Cùm advenerit Lysia tribunus; notas faciet res vestras. Jussitque centurioni ut Pau-* 23 *lum custodiret, & quietem illi concederet, nec vetaret ulli Judæorum ministerium ipsius & ingressum ad eum. Et post dies aliquot venit Felix cum* 24 *uxore sua Drusilla Judæa, accersitque Paulo, audivit ab eo de fide in Jesum Christum. Quùmque allocutio* 25 *eum esset de justitia, & castitate, & rebus interdictis, atque judicio futuro, perculsus est Felix terrore, & respondit; Vade nunc, & cùm tempus opportunum nactus fuero, accersam te.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

14 ወበሕቱ ፡ አአምነከ ፡ እመበይነ ፡ ዘይብሉኒ ፡ ይሜህር ፡ ክሕደ ፡፡ አነሰ ፡ አመልክ ፡
ለእግዚአብሔር ፡ እንዘ ፡ እትአመን ፡ በኵሉ ፡ ነገር ፡ ዘጽሑፍ ፡ ውስተ ፡ ኦሪት ፡
15 ወነቢያት ፡፡ ወእሴፎ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ከመ ፡ እሙንቱኒ ፡ ይትአመኑ ፡ ከመ ፡
16 ይትነሥኡ ፡ ጻድቃን ፡ ወኃጥአን ፡ እምውታን ፡፡ ከማሁ ፡ አነሂ ፡ እትአመኖ ፡ ለ
እግዚአብሔር ፡ በጥቡዕ ፡ ልብ ፡፡ ከመ ፡ አሠምሮ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ወለሰብእ ፡
17 በኵሉ ፡ ጊዜ ፡፡ ወበዓመቱ ፡ መጻእኩ ፡ እግበር ፡ ምጽዋተ ፡ ወመሥዋዕተ ፡ በ
18 ውስተ ፡ ሕዝብየ ፡፡ ወረከቡኒ ፡ እንዘ ፡ አነጽሕ ፡ ርእስየ ፡ በምኵራብ ፡ ወኢረ
19 ከቡኒ ፡ እንዘ ፡ እትጋአዝ ፡ ወእትላኰይ ፡ ወአልቦ ፡ ዘሆኩ ፡ አሕዛበ ፡፡ ሀለው ፡
አይሁድ ፡ እለ ፡ መጽኡ ፡ እምእስያ ፡ ወይእዜኒ ፡ ግበር ፡ ይምጽኡ ፡ ኀቤከ ፡ ከ
20 መ ፡ ያስተዋድዩኒ ፡፡ ወእመ ፡ አኮ ፡ ነዮሙ ፡ ኀሉዊ ፡ ይንግሩ ፡ ጽድቀ ፡ እመቦ ፡
ዘሰምዑ ፡ ለዝ ፡ ዐመፅኩ ፡ ወእመሂቦ ፡ ዘርእዩ ፡ ዘገፋዕኩ ፡ በዘ ፡ አምጽኡኒ ፡ ኀበ ፡
21 መኰንን ፡፡ ዘእንበለ ፡ አኀተ ፡ ትምህርተ ፡ ዘመሀርኩ ፡ ይእዜ ፡ ብሂልየ ፡ የሐይ
22 ው ፡ ምውታን ፡ ዘረከበኒ ፡ ተኰንኖ ፡ በኀቤከ ፡ ዮም ፡፡ ወተሰጥዎ ፡ ፊልክስ ፡ መል
አክ ፡ ወይቤሎ ፡ አንስኬ ፡ ወረድእየ ፡ ሊስያስ ፡ መስፍን ፡ ነሐትት ፡ ወንጤይቅ ፡ ወናእ
23 ምር ፡ ነገረክሙ ፡፡ ወአዘዘ ፡ ለሐቢ ፡ ይዕቀቦ ፡ ለጳውሎስ ፡ በኀበ ፡ ስሑት ፡ ወይ
24 ክለአ ፡ ሰብአ ፡ በዊአ ፡ ኀቤሁ ፡፡ ወእምድኅረ ፡ ሕዳጥ ፡ መዋዕል ፡ ጸውዖ ፡
ለጳውሎስ ፡ ፊስጦስ ፡ ወብእሲቱ ፡ ዘስማ ፡ ድሩሲላ ፡ እስመ ፡ አይሁዳዊት ፡ እንተ ፡
25 ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ከመ ፡ ይእመኑ ፡፡ ወበእንተ ፡ ጽድቅ ፡ ወለንጽሕ ፡ ወበእንተ ፡
ኵነኔ ፡ ዘለዓለም ፡ ደይን ፡፡ ወፈርሀ ፡ ፊልክስ ፡ ወይቤሎ ፡ ለጳውሎስ ፡ ይእዜሰኬ ፡ ሑ
ር ፡ ወአመ ፡ ኮነ ፡ እጼውዐከ ፡፡

Veruntamen confiteor tibi, quod ad id quod dicunt de me, Docet hæresin, ego 14 *colo Deum, credens in omni verbo quod scriptum est in lege & prophetis. Et spero in Deo (quod illi credunt) quòd resuscitabuntur justi & peccatores* 15 *à mortuis. Sic ego fidelis ero Deo, in prompto corde, ut placeam Deo &* 16 *hominibus, in omni tempore. Et in anno ejus veni, ut facerem eleemo-* 17 *synas & sacrificia in gente mea. Et invenerunt me purgantem meipsum in* 18 *templo, & non invenerunt me litigantem, neque contradicentem, Et nihil fuit quo commovi populum. Fuerunt Judæi qui venerunt ex Asia:* 19 *quos necesse est ut veniant ad te, ut accusent me. Aut si non, ecce hi qui* 20 *dicant veritatem, si quis fuerit cui audierunt quòd ego injustum feci, aut si quenquam viderunt quem injuriâ affeci, quaprópter adduxerunt me ad prætorium: Præter unam doctrinam quam docui, tantummodò dicens; Vivent* 21 *mortui, quòd incidit mihi judicari apud te hodié. Et respondit ei Felix præ-* 22 *ses, & dixit ei; Ego igitur & coadjutor meus Lysias tribunus, interrogamus, & exquisitè inquiremus, & cognoscemus causam vestram. Et præcepit* 23 *centurioni, ut custodiret Paulum laxè, & confidenter permitteret hominibus intrare ad eum. Et post paucos dies vocavit Paulum Festus, & uxor ejus* 24 *cujus nomen Drusilla, quia Judæa* fuit, & docuit eos *in Jesu Christo, ut crederent: Et de justitia, & de castitate, & de judicio æterno: & timuit Fe-* 25 *lix, & dixit Paulo; Nunc quidem abi, & quando* opportunum *erit, accersam te.*

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ἈΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. Λϛʹ.

Simul autem & sperans, quòd pecunia daretur ei à Paulo, *ut solveret*
26 (η) Ἅμα δὲ καὶ ἐλπίζων ὅτι χρήματα δοθήσεται αὐτῷ ὑπὸ τοῦ (θ) Παύλου, ὅπως λύσῃ
eum: *ideò* & frequenter eum accersens, loquebatur *ei*. Biennio autem exple-
27 αὐτόν· διὸ καὶ πυκνότερον αὐτὸν μεταπεμπόμενος, ὡμίλει αὐτῷ. Διετίας δὲ πληρω- Λϛʹ
to, accepit successorem Felix Porcium Festum: Voléntque *gratias* præstare
θείσης, ἔλαβε διάδοχον ὁ Φῆλιξ Πόρκιον Φῆστον· Θέλων τε (ι) χάριτας καταθέσθαι
Judæis Felix, reliquit Paulum vinctum.
τοῖς Ἰουδαίοις ὁ Φῆλιξ, κατέλιπε τὸν Παῦλον δεδεμένον.

CAP. XXV. κεʹ.

Festus ergò *ingressus* provinciam, post *tres dies* ascendit *in* Hierosolymam à
1 Φῆστος οὖν ἐπιβὰς τῇ ἐπαρχίᾳ, μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπὸ
Cæsarea. *Indicaverunt autem ei princeps* Sacerdotum, & primi Ju-
2 Καισαρείας. (α) Ἐνεφάνισαν δὲ αὐτῷ ὁ ἀρχιερεὺς, καὶ οἱ πρῶτοι τῶν Ἰου-
dæorum adversùs Paulum, & rogabant eum, Postulantes gratiam adversùs eum,
3 δαίων κατὰ τοῦ Παύλου, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν, Αἰτούμενοι χάριν κατ' αὐτοῦ,
ut *accerseret* eum in Hierusalem, insidias *facientes interficere* eum *per*
ὅπως μεταπέμψηται αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ, ἐνέδραν ποιοῦντες ἀνελεῖν αὐτὸν κατὰ
viam. *Ipse quidem ergò* Festus respondit, servari Paulum in Cæsarea,
4 τὴν ὁδόν. Ὁ μὲν οὖν Φῆστος ἀπεκρίθη, τηρεῖσθαι τὸν Παῦλον (β) ἐν Καισαρείᾳ,
seipsum autem *futurum in festinatione proficisci*. Qui ergò potentes in vobis, ait,
5 ἑαυτὸν δὲ μέλλειν ἐν τάχει ἐκπορεύεσθαι. (γ) Οἱ οὖν δυνατοὶ ἐν ὑμῖν, φησὶ,
simul descendentes, si quod est in viro *hoc*, accusent eum.
Συγκαταβάντες, εἴ τι ἐστὶν ἐν τῷ (δ) ἀνδρὶ τούτῳ, κατηγορείτωσαν αὐτοῦ.
Demoratus autem *in illis* dies *plures* quàm decem, *descendens* in Cæsaream,
6 Διατρίψας δὲ ἐν αὐτοῖς (ε) ἡμέρας πλείους ἢ δέκα, καταβὰς εἰς Καισάρειαν,
postridie sedens pro tribunali, jussit Paulum adduci.
(ζ) τῇ ἐπαύριον καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος, ἐκέλευσε τὸν Παῦλον ἀχθῆναι,

Adveniente autem eo, circumsteterunt qui ab *Hierosolymis descensi* Ju-
Παραγενομένου δὲ αὐτοῦ, (η) περιέστησαν οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβεβηκότες Ἰου- 7
dæi, multas & graves *causationes ferentes adversùs Paulum*, quas non poterant
δαῖοι, πολλὰ καὶ βαρέα (θ) αἰτιάματα φέροντες κατὰ τοῦ Παύλου, ἃ οὐκ ἴσχυον
probare: *Ratiocinante eo*; Quoniam neque in legem Judæorum, neque in
ἀποδεῖξαι· Ἀπολογουμένου αὐτοῦ, Ὅτι οὔτε εἰς τὸν νόμον τῶν Ἰουδαίων, οὔτε εἰς 8
templum, neque in Cæsarem quidquam peccavi. Festus autem Judæis volens
τὸ ἱερὸν, οὔτε εἰς Καίσαρά τι ἥμαρτον. Ὁ Φῆστος (ι) δὲ τοῖς Ἰουδαίοις θέλων 9
gratiam præstare, respondens Paulo, dixit; Vis in Hierosolymam *ascendens*, ibi
χάριν καταθέσθαι, ἀποκριθεὶς τῷ Παύλῳ, εἶπε, Θέλεις εἰς Ἱεροσόλυμα ἀναβὰς, ἐκεῖ
de his judicari apud me? Dixit autem Paulus; Ad tribunal
περὶ τούτων (κ) κρίνεσθαι ἐπ' ἐμοῦ; Εἶπε δὲ (λ) ὁ Παῦλος, Ἐπὶ τοῦ βήματος 10
Cæsaris *stans sum*, *ubi* me oportet judicari. Judæis *nihil* nocui, sicut &
Καίσαρος ἑστώς εἰμι, οὗ με δεῖ κρίνεσθαι. Ἰουδαίους οὐδὲν ἠδίκησα, ὡς καὶ
tu *pulchriùs* nôsti. Si *quidem* enim nocui, & dignum morte feci aliquid,
σὺ κάλλιον ἐπιγινώσκεις. Εἰ μὲν (μ) γὰρ ἀδικῶ, καὶ ἄξιον θανάτου πέπραχά τι, 11
non recuso mori: si verò nihil est *quorum* hi accusant me, nemo me potest
οὐ παραιτοῦμαι τὸ ἀποθανεῖν· εἰ δὲ οὐδέν ἐστιν ὧν οὗτοι κατηγοροῦσί μου, οὐδείς με δύναται
illis *gratificare*. Cæsarem appello. Tunc Festus *collocutus* cum concilio,
αὐτοῖς χαρίσασθαι. Καίσαρα ἐπικαλοῦμαι. Τότε ὁ Φῆστος συλλαλήσας μετὰ τοῦ συμβουλίου, 12
respondit, Cæsarem appellâsti? ad Cæsarem ibis. *Diebus autem peractis*
ἀπεκρίθη, Καίσαρα ἐπικέκλησαι; ἐπὶ Καίσαρα πορεύσῃ. Ἡμερῶν δὲ διαγενομένων 13
quibusdam, Agrippa rex & Bernice descenderunt *in* Cæsaream *salutaturi*
τινῶν, Ἀγρίππας ὁ βασιλεὺς καὶ Βερνίκη κατήντησαν εἰς Καισάρειαν (ν) ἀσπασόμενοι
Festum. *Ut autem* plures dies demorarentur ibi, Festus regi indicavit *quæ*
τὸν Φῆστον. Ὡς δὲ πλείους ἡμέρας διέτριβον ἐκεῖ, ὁ Φῆστος τῷ βασιλεῖ ἀνέθετο τὰ 14
ad Paulum, dicens; Vir quidam est derelictus à Felice vinctus.
κατὰ τὸν Παῦλον, λέγων, Ἀνήρ τις ἐστὶ καταλελειμμένος ὑπὸ Φήλικος δέσμιος.

MS. A. (η) Ἅμα καὶ (θ) Παύλου· διὸ καὶ (ι) χάριτα Κεφ. κεʹ. MS A. (α) Ἐνεφάνισάν τε αὐτῷ οἱ ἀρχιερεῖς, (β) εἰς Καισάρειαν, (γ) Οἱ οὖν ἐν ὑμῖν, φησὶν, δυνατοὶ (δ) ἀνδρὶ ἄτοπον, κατηγορείτωσαν (ε) ἡμέρας οὐ πλείους ὀκτὼ ἢ δέκα, (ζ) καὶ τῇ (η) περιέστησαν αὐτὸν οἱ (θ) αἰτιάματα καταφέροντες, ἃ οὐκ ἴσχυον ἀποδεῖξαι· Τοῦ Παύλου ἀπολογουμένου, Ὅτι (ι) οὖν θέλων τοῖς Ἰουδαίοις χάριτα (κ) κριθῆναι (λ) Παῦλος, (μ) οὖν (ν) ἀσπασάμενοι

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

26 * ܡܣܒܪ ܗܘܐ ܓܝܪ ܕܫܘܚܕܐ ܡܬܝܗܒ ܗܘܐ ܠܗ ܡܢ ܦܘܠܘܣ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܦ ܙܒܢܝܢ
ܟܬܝܪ ܗܘܐ ܫܕܪ ܗܘܐ ܠܗ ܘܡܡܠܠ ܗܘܐ ܥܡܗ. * ܘܟܕ ܫܠܡ ܠܗ ܬܪܬܝܢ ܫܢܝܢ. 27
ܐܚܪܢܐ ܗܓܡܘܢܐ ܐܬܐ ܗܘܐ ܚܠܦܘܗܝ. ܕܡܬܩܪܐ ܗܘܐ ܦܘܪܩܝܘܣ ܦܗܣܛܘܣ. ܦܝܠܟܣ
ܕܝܢ ܐܝܟ ܕܢܥܒܕ ܛܝܒܘܬܐ ܠܝܗܘܕܝܐ. ܫܒܩܗ ܠܦܘܠܘܣ ܟܕ ܐܣܝܪ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܟܗ *

1 * ܘܟܕ ܐܬܐ ܦܗܣܛܘܣ ܠܩܣܪܝܐ. ܒܬܪ ܬܠܬܐ ܝܘܡܝܢ ܣܠܩ ܠܐܘܪܫܠܡ. * ܘܐܘܕܥܘܗܝ
2 ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܪܫܐ ܕܝܗܘܕܝܐ ܥܠ ܦܘܠܘܣ. * ܘܒܥܝܢ ܗܘܘ ܡܢܗ ܘܡܬܟܫܦܝܢ ܠܗ
3 ܕܢܥܒܕ ܛܝܒܘܬܐ. ܘܢܫܕܪ ܢܝܬܝܘܗܝ ܠܐܘܪܫܠܡ. ܟܕ ܥܒܕܝܢ ܗܘܘ ܟܡܝܢܐ ܒܐܘܪܚܐ
4 ܕܢܩܛܠܘܢܝܗܝ. * ܘܦܗܣܛܘܣ ܦܢܝ ܦܬܓܡܐ. ܕܦܘܠܘܣ ܡܬܢܛܪ ܒܩܣܪܝܐ. ܘܐܦ ܐܢܐ
5 ܡܣܪܗܒ ܐܢܐ ܕܐܙܠ. * ܐܝܠܝܢ ܗܟܝܠ ܕܐܝܬ ܒܟܘܢ. ܕܡܫܟܚܝܢ ܢܚܬܘܢ ܥܡܝ.
6 ܘܥܠ ܟܠ ܣܟܠܘ ܕܐܝܬ ܒܗ ܒܓܒܪܐ. ܢܐܟܠܘܢ ܩܪܨܘܗܝ. * ܘܟܕ ܗܘܐ ܬܡܢ ܬܡܢܝܐ ܝܘܡܝܢ ܐܘ
ܥܣܪܐ. ܢܚܬ ܠܗ ܠܩܣܪܝܐ. ܘܠܝܘܡܐ ܐܚܪܢܐ ܝܬܒ ܥܠ ܒܝܡ. ܘܦܩܕ ܕܢܝܬܘܢܝܗܝ
7 ܠܦܘܠܘܣ. * ܘܟܕ ܐܬܐ. ܚܕܪܘܗܝ ܝܗܘܕܝܐ ܕܢܚܬܘ ܡܢ ܐܘܪܫܠܡ. ܘܥܠܬܐ ܣܓܝܐܬܐ ܘܩܫܝܬܐ
8 ܡܥܠܝܢ ܗܘܘ ܥܠܘܗܝ. ܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܗܘܘ ܕܢܚܘܘܢ. * ܟܕ ܦܘܠܘܣ ܢܦܩ ܗܘܐ
9 ܪܘܚܐ ܕܠܐ ܐܣܟܠ ܡܕܡ. ܠܐ ܒܢܡܘܣܐ ܕܝܗܘܕܝܐ ܘܠܐ ܒܗܝܟܠܐ ܘܠܐ ܒܩܣܪ. * ܦܗܣܛܘܣ
ܕܝܢ ܡܛܠ ܕܨܒܐ ܗܘܐ ܕܢܥܒܕ ܛܝܒܘܬܐ ܠܝܗܘܕܝܐ. ܐܡܪ ܠܗ ܠܦܘܠܘܣ. ܨܒܐ ܐܢܬ ܕܬܣܩ
10 ܠܐܘܪܫܠܡ. ܘܬܡܢ ܥܠ ܗܠܝܢ ܬܬܕܝܢ ܩܕܡܝ. * ܐܡܪ ܦܘܠܘܣ ܘܐܡܪ. ܥܠ ܒܝܡ ܕܩܣܪ ܩܐܡ
ܐܢܐ. ܘܗܪܟܐ ܘܠܐ ܗܘ ܠܝ ܠܡܬܕܝܢܘ. ܠܐ ܡܕܡ ܣܟܠܬ ܠܝܗܘܕܝܐ. ܐܝܟ ܕܐܦ ܐܢܬ ܝܕܥ ܐܢܬ.
11 * ܘܐܢ ܣܟܠܘܬܐ ܣܟܠܬ ܐܘ ܡܕܡ ܕܫܘܐ ܠܡܘܬܐ. ܠܐ ܡܫܬܐܠ ܐܢܐ ܡܢ ܡܘܬܐ. ܘܐܢ
ܠܝܬ ܡܕܡ ܡܢ ܗܠܝܢ ܕܡܩܛܪܓܝܢ ܠܝ. ܠܐ ܐܢܫ ܝܗܒ ܠܝ ܠܗܘܢ ܡܘܗܒܬܐ.
12 ܚܣܝܘܬܗ ܕܩܣܪ ܩܪܐ ܐܢܐ. * ܗܝܕܝܢ ܦܗܣܛܘܣ ܡܠܠ ܥܡ ܒܢܝ ܡܠܟܗ ܘܐܡܪ.
ܚܣܝܘܬܗ ܕܩܣܪ ܩܪܝܬ. ܠܘܬ ܩܣܪ ܬܐܙܠ.

* ܠܬܫܥ ܫܥܝܢ ܕܥܪܘܒܬܐ ܕܨܠܝܒܘܬܐ * ܣܓ *

13 * ܘܟܕ ܗܘܘ ܝܘܡܬܐ. ܢܚܬ ܐܓܪܦܘܣ ܡܠܟܐ ܘܒܪܢܝܩܐ ܠܩܣܪܝܐ ܕܢܫܐܠܘܢ ܫܠܡܗ
14 ܕܦܗܣܛܘܣ. * ܘܟܕ ܗܘܘ ܠܘܬܗ ܝܘܡܬܐ. ܐܫܥܝ ܦܗܣܛܘܣ ܠܡܠܟܐ ܕܝܢܗ
ܕܦܘܠܘܣ. ܟܕ ܐܡܪ. ܓܒܪܐ ܚܕ ܐܣܝܪܐ ܐܫܬܒܩ ܡܢ ܐܝܕܝ ܦܝܠܟܣ.

* Sperabat enim munus sibi datum iri à Paulo, 26 propterea frequentissimè mittebat accersitum eum, & colloquebatur cum eo. 27 Biennio autem expleto, alius præses venit in locum ipsius, qui vocabatur Porcius Festus: Felix autem ut præstaret gratiam Judæis, reliquit Paulum vinctum.

CAP. XXV.

* Porrò quum venisset Festus Cæsaream, 1 triduo pòst ascendit ad Ierusalem. 2 Et indicârunt ei principes sacerdotum ac primores Judæorum de Paulo. 3 Petebántque ab eo rogantes eum hanc gratiam, ut mittens adduceret eum ad Ierusalem: dum struerent ei insidias in via, ut ipsum interimerent. 4 Festus verò responsum dedit; Asservatur Paulus Cæsareæ, & ego festino proficisci. 5 Qui ergò inter vos sunt pollentes viribus, descendant nobiscum, & de quocunque delicto quod sit in hoc homine, accusent. 6 Quumque illic egisset dies octo aut decem, descendit Cæsaream, & postridiè sedit pro tribunali, jussítque accersiri Paulum. 7 Quum autem venisset, circundederunt eum Judæi, qui descenderant ab Ierusalem, criminationésque multas & graves adducebant in eum, quas non poterant probare. 8 Et quum Paulus depromeret spiritum, se nihil deliquisse, nec in legem Judæorum, nec in templum, nec in Cæsarem, 9 Festus, utpote volens fœnerari gratiam Judæis, dixit Paulo; Vis ad Ierusalem ascendere, & illic de his judicium subire coram me? 10 Respondit Paulus, & ait; Ad tribunal Cæsaris sto, hìc æquum est me judicium subire: nihil peccavi in Judæos, sicut & tu nôsti. 11 Quòd si aliquod flagitium admisi, aut aliquid dignum morte, mortem non deprecor: sin verò nihil est in me eorum de quibus me accusant, nemo me daturus est illis dono: Cæsaris protectionem appello. 12 Tunc Festus collocutus est cum consiliariis suis, & ait; Cæsaris protectionem appellâsti? ad Cæsarem proficiscéris.

Horâ IX. feriæ VI. Crucifixionis. 63.

Exactis autem diebus aliquot, 13 descendit Agrippa rex & Bernice Cæsaream, ut postularent pacem Festi. 14 Quumque egissent apud eum dies aliquot, renuntiavit Festus regi causam Pauli, dicens; Vir quidam vinctus relictus est è manibus Felicis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

26 ወመክሉ ፡ ዘቦ ፡ ንዋየ ፡ ወተሰፈወ ፡ እመቦ ፡ ዘየሐልዮ ፡ ወወትረ ፡ ይጸውዖ ፡ ያ
27 ወይትናገሮ ። ወበካልኤቱ ፡ ዓመት ፡ ተክዕረ ፡ ፊልክስ ፡ እስመ ፡ ፈቀደ ፡ ያ
ድሉ ፡ ለአይሁድ ፡ ኀደገ ፡ ለጳውሎስ ፡ ሙቁሐ ፡ ወበጽሐ ፡ ፐርኪዮስ ፡ ወፊስ
ጦስ ።
1 ኄቲ ወእሙ ፡ ሠሉስ ፡ ዐርገ ፡ ሊየሩሳሌም ፡ እምቂሳርያ ። ወነገርዎ ፡ ወሐሩ ፡ ኀቤ
2 ሁ ፡ ሊቃነ ፡ ካህናት ፡ ወዐበይቶሙ ፡ ለአይሁድ ፡ ወአስተዋደይዎ ፡ ለጳውሎስ ።

Et existimabat quòd habuisset pecunias: & sperabat quas si habuisset, quòd consideraret eum, & frequenter accersebat eum, & alloquebatur eum. 26 *Et secundo anno* 27 *depositus fuit Felix, & quia voluit placere Judæis reliquit Paulum vinctum, & venit Porcius qui & Festus dicitur.*

CAP. XXV.

Et triduo ascendit Hierosolymam à Cæsarea. 1 *Et indicârunt ei, & venerunt ad eum principes sacerdotum, & magnates Judæorum, & accusârunt Paulum.* 2

Versio VULGATA LATINA.

26 Simul & sperans, quòd pecunia ei daretur à Paulo: propter quod & fre- 27 quenter accersens eum, loquebatur cum eo. Biennio autem expleto, accepit successorem Felix Portium Festum. Volens autem gratiam præstare Judæis Felix, reliquit Paulum vinctum.

CAP. XXV.

1 Festus ergò cùm venisset in provinciam, post triduum ascendit Jerosoly- 2 mam à Cæsarea. Adierúntque eum principes sacerdotum, & primi Judæo- 3 rum, adversùs Paulum: & rogabant eum, Postulantes gratiam adversùs eum, ut juberet perduci eum in Jerusalem, insidias tendentes ut interfice- 4 rent eum in via. Festus autem respondit, servari Paulum in Cæsarea: se 5 autem maturiùs profecturum. Qui ergò in vobis (ait) potentes sunt, de- 6 scendentes simul, si quod est in viro crimen, accusent eum. Demoratus autem inter eos dies non ampliùs quàm octo, aut decem, descendit Cæsaream, & alterâ die sedit pro tribunali, & jussit Paulum adduci. Qui cùm 7 perductus esset, circumsteterunt eum, qui ab Jerosolyma descenderant Judæi, multas & graves causas objicientes, quas non poterant probare, Paulo 8 rationem reddente; Quoniam neque in legem Judæorum, neque in templum, neque in Cæsarem quidquam peccavi. Festus autem volens gratiam præstare 9 Judæis, respondens Paulo, dixit; Vis Jerosolymam ascendere, & ibi de his judicari apud me? Dixit autem Paulus; Ad tribunal Cæsaris sto, ibi me 10 oportet judicari: Judæis non nocui, sicut tu meliùs nôsti. Si enim nocui, 11 aut dignum morte aliquid feci, non recuso mori: si verò nihil est eorum, quæ hi accusant me, nemo potest me illis donare. Cæsarem appello. Tunc 12 Festus cum concilio locutus, respondit; Cæsarem appellâsti? ad Cæsarem ibis. Et cùm dies aliquot transacti essent, Agrippa rex & Bernice descen- 13 derunt Cæsaream ad salutandum Festum. Et cùm dies plures ibi demorarentur, Festus regi indicavit de Paulo, dicens; Vir quidam est derelictus à Feli- 14 ce vinctus,

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

26 * وامل مع هذا ان بولص سيعطيه اموالا حتى يطلقه * فلذلك كان يستحضره يحدثه *
27 * استحضارا متكاثرا * وبعد ان كملت سنتان * صار خليفته فيلكس فسطس البركيني *
واذ اثر فيلكس يخلف لليهود شيئا ينعم به عليهم * ترك بولص مقيدا *

* الفصل الخامس والعشرون *

1 * ولما ورد فسطس الى بلده ولايته * صعد من
2 * قيسارية الى اورسليم بعد ثلثة ايام * فرفع اليه راس الكهنة ومتقدموا اليهود امر بولص
3 * وتضرعوا اليه ان يعمل معهم جميلا * ان يرسله اليهم الى اورسليم * ويصيروا له مكمنين لقتله
4 * في الطريق * فاما فسطس فاجابهم ان بولص محفوظ في قيسارية * وانا معتزم ان اسير سريعا
5 * فالرجال الاقوياء فيكم فلينحدروا معي * ومهما كان في الرجل فليثلبوه به * ورسم لهم عشرة 6
7 ايام واكثر لنزولهم الى قيسارية * وفي الغد جلس على كرسيه * وامر باحضار بولص * ولما جاء
انتصب اليهود والذين نزلوا من اورسليم * ورموا على بولص اسبابا كثيرة وحججا ثقيلة *
8 فلم يقتدروا ان يوضحوا صحتها * حين اعتذر هو عنها قائلا له * ما اجترم ذنبا لا الى الشريعة
9 التي لليهود * ولا الى الهيكل * ولا الى قيصر * ولما شاء فسطس ان يسدي الى اليهود جميلا *
اجاب فقال لبولص * اتؤثر ان تصعد الى اورسليم * لتحاكم عن هذه الامور هناك بامري *
10 * فقال بولص انا واقف قدام موقف قيصر حيث يجب ان احاكم * لاني ما ظلمت اليهود
11 شيئا * كما انت تعرف ذلك يقينا * وان كنت قد ظلمتهم وقد فعلت شيئا يستوجب الموت * فما
اعتفي من الموت * وان تكن هذه المثالب التي هؤلاء يثلبوني بها ليست شيئا * فما يمكن
12 احدا يهبني لهم * وانا مستغيث بقيصر * حينئذ خاطب فسطس صاحب مشورته واجاب * اذ
تستغيث بقيصر ستذهب الى قيصر * * ليوم الخميس من الجمعة السابعة *
13 * ولما عبرت ايام ما * اقبل الى قيسارية اغريبا الملك وبرنيقة زوجته * فسلما على فسطس
14 * ولما اقام هناك فسطس اياما كثيرة * رفع الى الملك اغريبا الاخبار المختصة ببولص قائلا *
ان هاهنا رجلا تركه فيلكس مقيدا *

Simulque speravit quòd Paulus daret 26 *illi pecunias, ut dimitteret eum: & propterea frequenter accersebat eum, ut ipsum alloqueretur. Et postquam absoluti essent anni duo,* 27 *creatus est successor Felicis, Festus Porcinius. Cùmque voluisset Felix aliquid relinquere Judæis quo gratiam eis præstaret, reliquit Paulum vinctum.*

CAP. XXV.

Cum autem venisset Festus ad provinciam præfecturæ suæ, ascendit è Cæsarea in Jerusalem post tres dies. 1 *Et detulerunt ad eum principes sacerdotum atque primores Judæorum causam Pauli:* 2 *Et rogaverunt eum ut beneficio uteretur in eos, mittendo illum ad se in Jerusalem, ut insidias ei tenderent ad occidendum illum in via.* 3 *Festus autem respondit eis; Paulus quidem Cæsareæ servatur, & ego brevi ducturus sum eum.* 4 *Viri ergò potentes inter vos, descendant mecum, deque omnibus quæ fuerint in hoc viro culpis, accusent eum.* 5 *Et assignavit eis decem dies & ampliùs ad descendendum in Cæsaream: postero autem die sedit pro tribunali, jussitque Paulum adduci.* 6 *Qui cùm venisset, erexerunt se Judæi, & qui descenderunt ab Ierusalem, objecerúntque Paulo causas multas, & lites gravissimas: at non potuerunt ostendere veritatem illarum,* 7 *ubi ipse rationem de iis redderet, dicens ad eum; Non commisi culpam neque in legem Judæorum, neque in templum, neque in Cæsarem.* 8 *Cùm tamen vellet Festus conferre in Judæos favorem, respondens dixit Paulo; Visne ascendere Jerosolymam, ut his de rebus ibi judiceris me imperante?* 9 *Dixit Paulus; Ego sto ante tribunal Cæsaris, ubi oportet me judicari: non enim læsi Judæos ulla in re, ut tu id certissimè nôsti.* 10 *Quòd si eos læsi, & aliquid morte dignum commisi, mortem non recuso: verùm si criminationes istæ de quibus hi me accusant, nihil sunt, nemo potest me illis donare, siquidem Cæsarem appello.* 11 *Tunc allocutus est Festus consiliarium suum, & respondit; Quandoquidem Cæsarem appellas, ad Cæsarem ibis.* 12

Pro feriâ quintâ hebdomadæ septimæ.

Transactis autem diebus aliquot, advenerunt Cæsaream Agrippa rex & Bernice uxor illius, & salutârunt Festum. 13 *Cúmque moratus illic esset Festus multis diebus, detulit ad regem Agrippam negotia Paulum spectantia, dicens; Adest hîc vir quidam quem Felix vinctum reliquit.* 14

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 ወአስተበቍዕዎ ፡ ከመ ፡ ይፈንዎሙ ፡ ሊየሩሳሌም ፡ እስመ ፡ ይፀንሕዎ ፡ ከመ ፡ ይቅትል
4 ዎ ፡ በፍኖት ። ወአዘዘ ፡ ፊስጦስ ፡ ይዕቀብዎ ፡ ለጳውሎስ ፡ በቂሳርያ ፡ እስመ ፡ ህ
5 የ ፡ ይሰውጥ ፡ ለሊሁ ፡ ፍጡነ ። ወይቤሎሙ ፡ ለአይሁድ ፡ እለ ፡ ትክሉ ፡ እምውስ
6 ቴትክሙ ፡ ወረዱ ፡ ትትዋቀሥዎ ፡ ለውእቱ ፡ ብእሲ ፡ በዘ ፡ አስተዋደይክምዎ ። ወነ
ቢሮ ፡ ኀቤሆሙ ፡ ሰሙነ ፡ ዕለተ ፡ እሜ ፡ ዐሡረ ፡ ገብኡ ፡ ቂሳርያ ፡ ወበሳኒታ ፡ ነበረ ፡
7 ሎሙ ፡ ዐውደ ፡ ወአዘዘ ፡ ያምጽእዎ ፡ ለጳውሎስ ። ወቀረበ ፡ ኀቤሆሙ ፡ ጳውሎስ ፡
አስተዋደይዎ ፡ አይሁድ ፡ እለ ፡ ወረዱ ፡ እምኢየሩሳሌም ፡ ብዙኀ ፡ ጌጋየ ፡ ወክቡደ ፡
8 በዘ ፡ ኢይክሉ ፡ ሎቱ ፡ መዊኦቶ ። ወእንዘ ፡ ይትዋቀሥ ፡ ሎሙ ፡ ጳውሎስ ፡ ወይብ
ል ፡ አልቦ ፡ ዘአበስኩ ፡ ሊለዐለ ፡ ኦሪቶሙ ፡ ለአይሁድ ፡ ወኢደብ ፡ መኵራቦሙ ፡ ወኢ
9 ለንጉሥ ። ወፈቀደ ፡ ፊስጦስ ፡ ያእኵትዎ ፡ አይሁድ ፡ ወይቤሎ ፡ ለጳውሎስ ፡ ትፈ
10 ቅድኑ ፡ ትዕርግ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ ወበህየ ፡ ትትዋቀሥሙ ፡ በኀቤየ ። ወይቤ ፡ ጳውሎ
ስ ፡ በውስተ ፡ ዐውደ ፡ ንጉሥ ፡ በጻሕኩ ፡ እንዘ ፡ አልብየ ፡ አበሳ ፡ በዘ ፡ እትኰነን ፡ ለ
11 አይሁድ ፡ ወለሊከ ፡ ትሔይስ ፡ አእምሮ ። ወእመሰቦ ፡ ዘዐመፅኩ ፡ ወቦ ፡ እኩየ ፡
ዘገበርኩ ፡ ኢይትሀከይ ፡ መዊተ ፡ ወእመሰ ፡ በከ ፡ በሕቱ ፡ ያስተዋድዩኒ ፡ እሉ ፡ ዘአልብ
12 የ ፡ ጌጋየ ፡ አልቦ ፡ ዘይክል ፡ ይፀግወኒ ፡ ሎሙ ፡ ንጉሠ ፡ ተዘከርኩ ። ወእምዝ ፡ ት
ናገረ ፡ ፊስጦስ ፡ ምስለ ፡ መማክርቲሁ ፡ ይቤሎ ፡ እንከሰኬ ፡ ሰበ ፡ ንጉሠ ፡ ተዘከርከ ፡
13 ኀበ ፡ ንጉሥ ፡ ተሐውር ። ጟል ወእምድኅረ ፡ ሕዳጥ ፡ መዋዕል ፡ በጽሐ ፡ ቂሳር
14 ያ ፡ አግሪጳ ፡ ንጉሥ ፡ ወብርኒቄ ፡ ወተአምኅዎ ፡ ለፊስጦስ ። ወነበረ ፡ ብዙኀ ፡ መዋ
ዕለ ፡ ነገሮ ፡ ፊስጦስ ፡ ለንጉሥ ፡ በእንተ ፡ ጳውሎስ ፡ ወይቤሎሙ ፡ ሀሎ ፡ ብእሲ ፡ እሑ
ዱ ፡ ሙቁሕ ፡ ዘኀደገ ፡ ፊስጦስ ።

Et rogaverunt eum ut mitteret illum per eos Hierosolymam, quia expectabant illum, ut trucidarent illum in via. 3 *Et præcepit Festus, ut custodirent Paulum in Cæsarea: quia illuc reversurus erat ipse citò.* 4 *Et dixit Judæis; Qui potestis ex vobis, descendite ut objiciatis huic homini illa de quibus accusâstis eum.* 5 *Et quum mansisset apud eos octo dies, aut decem, reversi sunt Cæsaream: & postridiè sedit pro iis concilio, & præcepit ut adducerent Paulum.* 6 *Et quum accessisset ad eos Paulus, objecerunt ei Judæi, qui descendissent ab Hierusalem multa crimina, & gravia, de quibus non potuerunt eum convincere.* 7 *Et dum disputaret contra eos Paulus, dicebat; Nihil fuit in quo peccavi, neque contra legem Judæorum, neque in templum eorum, neque in Imperatorem.* 8 *Et voluit Festus ut gratias præstarent ei Judæi, & dixit Paulo; Visne ascendere Hierosolymam, & ibi argumentari cum illis apud me?* 9 *Et dixit Paulus; In concilium Imperatoris veni, non habens crimen pro quo subditus sim Judæis, & ipse tu meliùs cognoscis illud.* 10 *Et si quis fuerit cui iniquè feci, & fuerit malum quod perpetravi, non pigrabor mori: veruntamen si apud te sine crimine accusant me illi, nemo est qui potest condonare me illis: Imperatorem appellavi.* 11 *Et tùnc quum loquutus esset Festus cum consiliariis suis, dixit ei; Igitur quum Imperatorem appellaveris, ad Imperatorem proficiscêris.* 12 *Et post paucos dies venit Cæsaream Agrippa rex & Bernice, & salutaverunt Festum.* 13 *Et quum mansisset multos dies, nuntiavit Festus regi de Paulo, & dixit iis; Fuit vir quidam vinctus quem reliquit Festus.* 14

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. Λς'. ΛΖ'.

De quo, facto me in Hierosolymis, indicaverunt principes Sacerdotum & senio-
15 Περὶ οὗ, γενομένου μου εἰς Ἱεροσόλυμα, ἐνεφάνισαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύ-
res Judæorum, postulantes adversùs illum damnationem. Ad quos respondi;
16 τεροι τῶν Ἰουδαίων, αἰτούμενοι κατ' αὐτοῦ (ξ) δίκην. Πρὸς οὓς ἀπεκρίθην,
Quia non est consuetudo Romanis donare aliquem hominem ad perditionem, priùs
Ὅτι οὐκ ἔστιν ἔθος Ῥωμαίοις χαρίζεσθαί τινα (ο) ἄνθρωπον εἰς ἀπώλειαν, πρὶν
quàm accusatus ad conspectum habeat accusatores, locúmque defensionis accipiat
ἢ ὁ κατηγορούμενος κατὰ πρόσωπον ἔχοι τοὺς κατηγόρους, τόπον τε ἀπολογίας λάβοι
de criminatione. Convenientibus ergò illis huc, dilationem nullam
17 περὶ τοῦ ἐγκλήματος. Συνελθόντων οὖν αὐτῶν ἐνθάδε, ἀναβολὴν μηδεμίαν
faciens, sequenti sedens pro tribunali, jussi adduci virum.
ποιησάμενος, τῇ ἑξῆς καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος, ἐκέλευσα ἀχθῆναι τὸν ἄνδρα.
De quo stantes accusatores, nullam causam deferebant quorum suspicabar ego.
18 Περὶ οὗ σταθέντες οἱ κατήγοροι, οὐδεμίαν αἰτίαν ἐπέφερον (π) ὧν ὑπενόουν ἐγώ.
Quæstiones verò quasdam de propria superstitione habebant adversùs eum, &
19 Ζητήματα δέ τινα περὶ τῆς ἰδίας δεισιδαιμονίας εἶχον πρὸς (ρ) αὐτὸν, καὶ
de quodam Jesu defuncto, quem affirmabat Paulus vivere. Hæsitans autem
20 περί τινος Ἰησοῦ τεθνηκότος, ὃν ἔφασκεν ὁ Παῦλος ζῆν. Ἀπορούμενος δὲ
ego in eam quæ de hoc quæstionem, dicebam, si vellet ire in Hierusalem,
(σ) ἐγὼ εἰς τὴν περὶ τούτου ζήτησιν, ἔλεγον, εἰ βούλοιτο πορεύεσθαι εἰς (τ) Ἱερουσαλὴμ,
& ibi judicari de istis. At Paulo appellante servari se ad
21 κἀκεῖ κρίνεσθαι περὶ τούτων. Τοῦ δὲ Παύλου ἐπικαλεσαμένου τηρηθῆναι αὐτὸν εἰς
Augusti cognitionem, jussi servari eum, usque quò mittam eum ad
τὴν τοῦ Σεβαστοῦ διάγνωσιν, ἐκέλευσα τηρεῖσθαι αὐτὸν, ἕως οὗ (υ) πέμψω αὐτὸν πρὸς
Cæsarem. Agrippa autem ad Festum dixit; Volebam & ipse hominem
22 Καίσαρα. Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν (φ) Φῆστον ἔφη, Ἐβουλόμην καὶ αὐτὸς τοῦ ἀνθρώπου
audire. Ille autem, Cras, inquit, audies eum. Ergò postridie veniente
23 (χ) ἀκοῦσαι. ὁ δὲ, Αὔριον, φησὶν, ἀκούσῃ αὐτοῦ. Τῇ οὖν ἐπαύριον ἐλθόντος ΛΖ'

Agrippâ & Bernice cum multa ambitione, & introeuntibus in auditorium
τοῦ Ἀγρίππα καὶ τῆς Βερνίκης μετὰ πολλῆς φαντασίας, καὶ εἰσελθόντων εἰς τὸ ἀκροατήριον
cúmque tribunis & viris secundùm eminentiam existentibus civitatis, &
σύν τε (ψ) τοῖς χιλιάρχοις καὶ ἀνδράσι τοῖς κατ' (ω) ἐξοχὴν οὖσι τῆς πόλεως, καὶ
jubente Festo, adductus est Paulus. Et dicit Festus; Agrippa rex,
κελεύσαντος τοῦ Φήστου, ἤχθη ὁ Παῦλος. Καί φησιν ὁ Φῆστος, Ἀγρίππα βασιλεῦ, 24
& omnes qui simul adstantes nobis viri, spectatis hunc, de quo omnis multitudo
καὶ πάντες οἱ συμπαρόντες ἡμῖν ἄνδρες, θεωρεῖτε τοῦτον, περὶ οὗ (α) πᾶν τὸ πλῆθος
Judæorum interpellavit me inque Hierosolymis & hic, acclamantes non oportere
τῶν Ἰουδαίων ἐνέτυχόν μοι ἔν τε Ἱεροσολύμοις καὶ ἐνθάδε, (β) ἐπιβοῶντες μὴ δεῖν
vivere eum ampliùs. Ego verò comperiens nihil dignum morte
(γ) ζῆν αὐτὸν μηκέτι. Ἐγὼ δὲ (δ) καταλαβόμενος μηδὲν ἄξιον θανάτου 25
eum admisisse, & ipso autem hoc appellante Augustum, judicavi mittere
αὐτὸν πεπραχέναι, καὶ αὐτοῦ δὲ τούτου ἐπικαλεσαμένου τὸν Σεβαστὸν, ἔκρινα (ε) πέμπειν
eum. De quo certum quid scribere domino, non habeo: ideò produxi
αὐτόν. Περὶ οὗ ἀσφαλές τι γράψαι τῷ κυρίῳ, οὐκ ἔχω· διὸ (ζ) προήγαγον 26
eum ad vos, & maximè ad te, rex Agrippa, ut interrogatione
αὐτὸν ἐφ' ὑμῶν, καὶ μάλιστα ἐπὶ σοῦ, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ὅπως τῆς ἀνακρίσεως
facta, habeam quid scribere. Irrationabile enim mihi videtur, mittentem vinctum,
γενομένης, (η) σχῶ τι γράψαι. Ἄλογον γάρ μοι δοκεῖ, πέμποντα δέσμιον, 27
nec & eas quæ contra eum causas significare.
μὴ καὶ τὰς κατ' αὐτοῦ αἰτίας σημᾶναι.

CAP. XXVI. κς'.

Agrippa verò ad Paulum ait; Permittitur tibi pro teipso dicere.
Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Παῦλον ἔφη, Ἐπιτρέπεταί σοι (α) ὑπὲρ σεαυτοῦ λέγειν. 1
Tunc Paulus ratiocinabatur extendens manum:
τότε ὁ Παῦλος (β) ἀπελογεῖτο ἐκτείνας τὴν χεῖρα·

MS.A (ξ) καταδίκην. (ο) ἄνθρωπον, πρὶν ἢ (π) ὧν ἐγὼ ὑπενόουν πονηρῶν· Ζητήματα (ρ) *αὐτοὺς, (σ) ἐγὼ τὴν περὶ τούτων (τ) Ἱεροσόλυμα, (υ) ἀναπέμψω (φ) Φῆστον, Ἐβουλόμην (χ) ἀκοῦσαι. Αὔριον, φησὶν, (ψ) χιλιάρχοις (ω) ἐξοχὴν τῆς (α) ἅπαν (β) βοῶντες (γ) αὐτὸν ζῆν (δ) κατελαβόμην μηδὲν ἄξιον αὐτὸν θανάτου πεπραχέναι· αὐτοῦ (ε) πέμπειν. Περὶ οὗ (ζ) ἐπήγαγον (η) ἔχω τί γράψω. Κεφ. κς'. MS.A. (α) περὶ (β) ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἀπελογεῖτο·

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 ܘܟܕ ܗܘܝܬ ܒܐܘܪܫܠܡ܂ ܐܘܕܥܘܢܝ ܥܠܘܗܝ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܩܫܝܫܐ ܕܝܗܘܕܝܐ܂ ܘܒܥܘ *
16 ܕܐܬܒܥ ܠܗܘܢ ܕܝܢܐ ܡܢܗ܂ * ܘܐܡܪܬ ܠܗܘܢ܂ ܕܠܝܬ ܥܝܕܐ ܠܪ̈ܗܘܡܝܐ ܕܢܬܠܘܢ ܒܪܢܫܐ
ܡܘܗܒܬܐ ܠܩܛܠܐ܂ ܥܕܡܐ ܕܢܐܬܐ ܒܥܠ ܕܝܢܗ ܘܢܟܣܝܘܗܝ ܒܐܦܘܗܝ܂ ܘܢܬܝܗܒ
17 ܠܗ ܐܬܪܐ ܠܡܦܩܘ ܪܘܚܐ ܠܘܩܒܠ ܗܝ ܕܡܬܪܫܐ܂ * ܘܟܕ ܐܬܝܬ ܠܗܪܟܐ܂ ܕܠܐ ܡܘܬܪܐ ܒܝܘܡܐ ܕܒܬܪܗ
18 ܝܬܒܬ ܥܠ ܒܝܡ܂ ܘܦܩܕܬ ܕܢܝܬܘܢܝܗܝ ܠܘܬܝ ܠܓܒܪܐ܂ * ܘܩܡܘ ܥܡܗ
ܡܪ̈ܝ ܕܝܢܗ܂ ܘܠܐ ܐܫܟܚܘ ܥܠܬܐ ܒܝܫܬܐ ܕܢܚܘܘܢ ܥܠܘܗܝ ܐܝܟ ܡܐ ܕܣܒܪ
19 ܗܘܝܬ܂ * ܙܛܡܐ ܕܝܢ ܡܕܡ ܡܕܡ ܥܠ ܕܚܠܬܗܘܢ ܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܥܡܗ܂ ܘܥܠ ܝܫܘܥ
20 ܐܢܫ ܕܡܝܬ܂ ܗܘ ܕܐܡܪ ܗܘܐ ܦܘܠܘܣ ܕܚܝ ܗܘ܂ * ܘܡܛܠ ܕܠܐ ܩܐܡ ܗܘܝܬ ܐܢܐ ܥܠ ܕܪܫܐ
ܕܗܠܝܢ܂ ܐܡܪܬ ܗܘܝܬ ܠܦܘܠܘܣ܂ ܕܐܢ ܨܒܐ ܐܢܬ ܕܬܐܙܠ ܠܐܘܪܫܠܡ܂ ܘܬܡܢ ܬܬܕܝܢ ܥܠ
21 ܗܠܝܢ܂ * ܗܘ ܕܝܢ ܒܥܐ ܕܢܬܢܛܪ ܠܕܝܢܗ ܕܩܣܪ܂ ܘܦܩܕܬ ܕܢܬܢܛܪ܂ ܥܕܡܐ ܕܐܫܕܪܝܘܗܝ ܠܘܬ
22 ܩܣܪ܂ * ܐܡܪ ܐܓܪܦܘܣ܂ ܨܒܐ ܗܘܝܬ ܐܦ ܐܢܐ ܕܐܫܡܥܝܘܗܝ ܠܓܒܪܐ ܗܢܐ܂ ܘܦܗܣܛܘܣ ܐܡܪ܂
23 ܕܠܡܚܪ ܫܡܥ ܐܢܬ ܠܗ܂ * ܘܠܝܘܡܐ ܐܚܪܢܐ܂ ܐܬܐ ܐܓܪܦܘܣ ܘܒܪܢܝܩܐ ܒܦܘܡܦܐ ܣܓܝܐܐ܂
ܘܥܠܘ ܠܒܝܬ ܕܝܢܐ܂ ܥܡ ܟܠܝܪ̈ܟܐ ܘܪ̈ܫܐ ܕܡܕܝܢܬܐ܂ ܘܦܩܕ ܦܗܣܛܘܣ ܘܐܬܐ ܦܘܠܘܣ܂
24 * ܘܐܡܪ ܦܗܣܛܘܣ܂ ܐܓܪܦܘܣ ܡܠܟܐ ܘܟܠܟܘܢ ܓܒܪ̈ܐ ܕܐܝܬܝܟܘܢ ܥܡܢ܂ ܚܙܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܗܢܐ
ܓܒܪܐ ܕܥܠܘܗܝ ܟܠܗ ܥܡܐ ܕܝܗܘܕܝܐ ܦܓܥܘ ܒܝ ܒܐܘܪܫܠܡ ܘܗܪܟܐ܂
25 ܟܕ ܩܥܝܢ ܕܠܐ ܘܠܐ ܠܗ ܠܡܚܐ ܬܘܒ܂ * ܐܢܐ ܕܝܢ ܠܐ ܐܫܟܚܬ܂ ܕܡܕܡ ܕܫܘܐ ܠܡܘܬܐ
26 ܥܒܕ ܠܗ܂ ܘܡܛܠ ܕܗܘ ܒܥܐ ܕܢܬܢܛܪ ܠܕܝܢܗ ܕܩܣܪ܂ ܦܩܕܬ ܕܢܫܬܕܪ܂ * ܘܠܐ
ܡܕܡ ܝܕܥ ܐܢܐ ܡܐ ܐܟܬܘܒ ܥܠܘܗܝ ܠܩܣܪ܂ ܡܛܠ ܗܢܐ ܨܒܝܬ ܕܐܩܝܡܝܘܗܝ
ܩܕܡܝܟܘܢ܂ ܘܝܬܝܪܐܝܬ ܩܕܡܝܟ ܡܠܟܐ ܐܓܪܦܘܣ܂ ܕܟܕ ܢܬܒܨܐ ܕܝܢܗ܂
27 ܐܫܟܚ ܡܢܐ ܐܟܬܘܒ܂ * ܠܐ ܓܝܪ ܘܠܐ ܕܟܕ ܡܫܕܪܝܢܢ ܓܒܪܐ ܐܣܝܪܐ܂ ܠܐ ܢܟܬܘܒ
ܥܠܬܗ܂

Et quum essem in Jerusalem, indicârunt 15
mihi de eo principes sacerdotum, & seniores
Judæorum, efflagitârúntque ut sibi justa
exigerem ab eo. Illis verò dixi, morem 16
non esse Romanis, dono tradere quempiam
interficiendum, donec venerit adversarius
ejus, & arguat eum in faciem, detúrque ei
locus depromendi spiritum contra id de quo
accusatur. Quum itaque huc venissem, 17
absque dilatione die sequenti sedi pro tribunali,
jussique ad me adduci hominem.
Adstiterunt autem cum eo delatores ejus, 18
nec potuerunt ullam culpam flagitiosam
probare adversùs eum, prout arbitrabar.
Sed quæstiones varias de superstitione ipsorum, 19
habebant adversùs eum, & de quodam
Jesu qui mortuus est, quem Paulus dicebat
vivere. Et quia non mihi constabat 20
de harum rerum quæstione, dixeram Paulo;
Num vis proficisci ad Jerusalem, illícque
judicium subire super istis? Ipse verò 21
petiit ut servaretur judicio Cæsaris: proindè
jussi eum servari, quousque mitterem
eum ad Cæsarem. Dixit autem Agrippa, 22
Vellem audire hunc virum. Proindè Festus
ait; Cras eum audies. Postero itaque die 23
venit Agrippa & Bernice cum multo apparatu,
& ingressus est in forum judiciarium
cum tribunis & primoribus civitatis, & jubente
Festo venit Paulus. Tum Festus, Agrippa 24
rex, *inquit*, & omnes viri qui adestis
nobiscum, adversùs hunc virum quem
videtis, tota gens Judæorum obvia mihi fuit
in Jerusalem, & hîc, vociferantes non
ampliùs oportere eum vivere. Ego verò 25
nihil deprehendi dignum morte eum admisisse:
sed quia ipse postulavit servari
judicio Cæsaris, decrevi eum missum iri.
Cæterùm nescio quid de eo scribam Cæsari: 26
idcircò volui eum sistere coram vobis,
& maximè coram te, rex Agrippa, ut
inquisitione habitâ de causa ipsius, inveniam
quod scribam. Non enim decet cùm 27
mittimus virum vinctum, ejus delictum non
scribere.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܟܘ *

CAP. XXVI.

1 * ܘܐܡܪ ܐܓܪܦܘܣ ܠܦܘܠܘܣ܂ ܡܦܣ ܠܟ ܕܡܡܠܠܘ ܥܠ ܐܦܝ ܢܦܫܟ܂ ܗܝܕܝܢ
ܦܘܠܘܣ ܦܫܛ ܐܝܕܗ܂ ܘܢܦܩ ܗܘܐ ܪܘܚܐ ܘܐܡܪ܂

Porrò dixit Agrippa Paulo; Permittitur 1
tibi pro teipso verba facere. Tunc Paulus
extendit manum suam, & deprompsit spiritum,
aitque;

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 ወበጺሕየ ፡ ሊየሩሳሌም ፡ አስተዋደይዎ ፡ ሊቃነ ፡ ካህናት ፡ ወረበናቲሆሙ ፡ ለአይሁ
16 ድ ፡ ወአስተብቍዑኒ ፡ እኰንኖ ፡ ሎሙ ፡=፡ ወእቤሎሙ ፡ ለነ ፡ ኢይከውነነ ፡ ወኢለ
ሙኑሂ ፡ ንኰንኖ ፡ ቅድመ ፡ ዘኢዘለፍዎ ፡ ሣሕተተ ፡ በገጽ ፡ ወኢረከቡ ፡ ሎቱ ፡ ጌጋየ ፡
17 ሕሩም ፡ ኢይኰንኑ ፡ ሰብአ ፡ ሮሜ ፡ በከመ ፡ ረከቡ ፡፡=፡ ወአመ ፡ በጺሖሙ ፡ ዝየ ፡
[illegible]
[illegible]

Et quum pervenissem Hierosolymam, accusârunt eum principes sacerdotum, & 15
magistri Judæorum, & rogârunt me ut condemnarem eum illis. Et dixi il- 16
lis; Nobis non licet quenquam condemnare priusquàm arguerunt eum interrogatione
in conspectu ejus, & invenerunt in eo iniquitatem: illicitum est, ut
non judicarent Romanum prout invenerunt. Et quum convenissent huc, nihil 17
aliud faciens, sedi pro illis concilio, & præcepi ut adducerent hunc hominem.

Versio VULGATA LATINA.

15 De quo cùm essem Jerosolymis, adierunt me principes sacerdotum, & se-
16 niores Judæorum, postulantes adversùs illum damnationem. Ad quos respondi;
Quia non est Romanis consuetudo damnare aliquem hominem, priùs
quàm is qui accusatur, præsentes habeat accusatores, locúmque defendendi
17 accipiat ad abluenda crimina. Cùm ergò huc convenissent sine ulla dilatione,
18 sequenti die sedens pro tribunali, jussi adduci virum. De quo, cùm
stetissent accusatores, nullam causam deferebant, de quibus ego suspicabar
19 malum: Quæstiones verò quasdam de sua superstitione habebant adversùs
20 eum, & de quodam Jesu defuncto, quem affirmabat Paulus vivere. Hæsitans
autem ego de hujusmodi quæstione, dicebam si vellet ire Jerosolymam,
21 & ibi judicari de istis. Paulo autem appellante ut servaretur ad Augusti
21 cognitionem, jussi servari eum, donec mittam eum ad Cæsarem. Agrippa
autem dixit ad Festum; Volebam & ipse hominem audire. Cras, inquit,
23 audies eum. Alterâ autem die, cùm venisset Agrippa, & Bernice, cum
multa ambitione, & introissent in auditorium cum tribunis, & viris principalibus
civitatis, jubente Festo, adductus est Paulus. Et dicit Festus; Agrippa 24
rex, & omnes, qui simul adestis nobiscum viri, videtis hunc, de quo
omnis multitudo Judæorum interpellavit me Jerosolymis, petentes & acclamantes
non oportere eum vivere ampliùs. Ego verò comperi nihil dignum 25
morte eum admisisse. Ipso autem hoc appellante ad Augustum, judicavi mittere.
De quo quid certum scribam domino, non habeo. Propter quod 26
produxi eum ad vos, & maximè ad te, rex Agrippa, ut interrogatione factâ
habeam quid scribam. Sine ratione enim mihi videtur mittere vinctum, & 27
causas ejus non significare.

CAP. XXVI.

Agrippa verò ad Paulum ait; Permittitur tibi loqui pro temetipso. Tunc 1
Paulus extentâ manu cœpit rationem reddere.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 * ولما صعدت الي اورسليم رفع الي خبره رؤساء كهنة اليهود وشيوخهم طالبين مني طايلة *
16 * واجبتهم ان الروم ليست لهم عادة ان يدفعوا انسانا الي الهلاك * قبل ان تحصل الثالبون
17 بازاء وجه المثلوب * ويتيح اوانا يعتذر فيه عن زلته * فلما جاوا الي هنا لم امهلهم ولا مهلة
18 واحدة * وفي الغد جلست علي منبري وامرت باحضار الرجل * فانتصب الثالب عليه *
19 فلم يوردوا عليه ولا علة واحدة من التي اتهموه بها * سوا استبحاثات ما تلبوه بها من
20 اجل ديانتهم * وعن يسوع ما مات ذكر بولص انه حي * تم * فاذ تحيرت انا في
الامر المطلوب منه * قلت له ان كان يوثر ان يمضي الي اورسليم يحاكم هناك عن هذه
21 الامور * ولما استعان بولص ان يحفظ ليطالع بامر معرفة الموقر المشرف * امرت بالاحتفاظ به
22 الي ان انفذه الي قيصر * فقال اغريبا لفسطس * قد كنت اوثر وانا ان اسمع الرجل *
23 فقال له غدا تسمعه * وفي الغد لما جاء اغريباس وبرنيقيه بخيلة كثيرة * ودخلا الي
ديوان السماع مع رؤساء الالوف * ورجال المدينة المعظمين فيها * وامر فسطس باحضار
24 بولص * فلما حضر بولص وقال * ايها الملك اغريبا ويا جماعة الحاضرين عندنا *
ابتصرون هذا الذي من اجله خاطبني كافة جماعة اليهود في اورسليم وههنا * هاتفين
25 انه ما يجب ان يعيش البتة * ولما تيقنت انا انه لم يعمل ذنبا يستوجب به الموت *
26 ولما استعان هو بالمشرف * حكمت ان ارسله اليه * ولاني لست اعلم عنه خبرا واضحا
اكتب به الي المولي * فلهذا احضرته الي امامكم * وخاصة امامك ايها الملك اغريبا *
27 حتي اذا كشفت عنه اعرف ماذا اكتب * لانه يظن بي رايا عجيبا ان انفذ مقيدا
لست اعرف الاسباب التي عليه *

Cùmque ascendissem Jerosolymam, detulerunt 15
ad me causam ejus principes sacerdotum
Judæorum, & seniores eorum,
postulantes à me favorem. Respondi 16
eis, non esse Romanis consuetudinem
tradendi hominem ad necem priusquàm
adsint accusatores ante faciem
accusati, detúrque ei tempus defendendi
se de criminibus suis. Cùm ergò 17
huc venissent, nulla prorsus eis dilatione
concessâ, postero die sedi super tribunal
meum, jussique adduci virum.
Et erecti in eum accusatores, ne unam 18
quidem protulerunt adversùs eum causam,
ex iis in quibus illum criminabantur:
Præter quæstiones quasdam 19
de quibus accusabant eum circa religionem
suam, & de Jesu quodam
defuncto, quem Paulus aiebat esse
vivum. Finis. Hæsitans autem 20
ego de negotio quod exquirebatur ab eo,
dixi illi num vellet ire Jerosolymam,
ut judicaretur ibi de his rebus. At 21
cùm appellâsset Paulus ut servaretur,
quatenus deferret causam suam cognitioni
Honorificentissimi & Augustissimi,
jussi servari eum donec mitterem
illum ad Cæsarem. Dixit Agrippa Festo, 22
Vellem ego etiam audire hunc virum.
Ait illi; Cras audies eum. Postridie 23
igitur, cùm venisset Agrippa &
Bernice multo cum fastu, & ingressi essent
ambo conclave auditorii cum tribunis,
& viris in civitate primariis,
jussit Festus adduci Paulum. Cúmque 24
adfuisset Paulus, ait; O rex Agrippa,
& omnes qui hic adestis, videtis hunc
de quo allocuta est me universa turba
Judæorum in Hierusalem & hic, clamantes
non oportere eum ullo modo vivere?
Ego itaque cùm certò scirem 25
nullum ab eo crimen commissum propter
quod mortem mereretur, & cùm ipse ad
Augustum provocâsset, judicavi mittendum
esse ad eum. Et quia nihil 26
aperti de eo habeo quod scribam domino:
propterea sisti eum coram vobis,
& præcipuè coram te, O rex Agrippa:
ut cùm aliquid de eo deprehendero,
sciam quid scribam: Brutale enim 37
consilium in me esse videretur, mittere
vinctum, ignorans causas quæ adversùs illum
allegantur.

CAP. XXVI.

* الفصل السادس والعشرون *

* يقال في ذكر الملك قسطنطين *

1 * فقال اغريبا لبولص نحن نامرك ان تحتج عن نفسك * حينيذ مد بولص يده معتذرا *

Dicendum in commemoratione regis Constantini.

Itaque dixit Agrippa ad Paulum, 1
Nos præcipimus tibi ut causam propriam
dicas. Tunc extendit Paulus manum
suam, sese defendens.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

18 ወቀርቡ ፡ እለሂ ፡ ይትዋቀሥዎ ፡ ወአልቦ ፡፡ እኩየ ፡ ዘገብረ ፡ ዘበጽሑ ፡ ሎቱ ፡=፡
19 ዘእንበለ ፡ ደአሙ ፡ እመበይነ ፡ ሕገጊሆሙ ፡ ዘይትኃሐዱ ፡ ህሉአ ፡ አሐዱ ፡ ብእሲ ፡ ዘ
20 ስሙ ፡ ኢየሱስ ፡ ዘሞተ ፡ ወጳውሎስ ፡ ይብል ፡ ሕያው ፡ ውእቱ ፡=፡ ኀጢአየ ፡ እንከ ፡
ዘአገብኦ ፡ ሎሙ ፡ ፍትሐ ፡ በእንተ ፡ ተኃሠሣቶሙ ፡ ወእቤሎሙ ፡ እመ ፡ ትፈቅዱ ፡ ሐ
21 ሩ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ ወበህየ ፡ ያስተዋቅሡክሙ ፡=፡ ወአበየ ፡ ጳውሎስ ፡ ወተዘምረ ፡
መድኃኒቶ ፡ ኀበ ፡ ንጉሥ ፡ ወአመዝ ፡ እንከ ፡ አዘዝኩ ፡ ይዕቀብዎ ፡ እስከ ፡ እፌንዎ ፡
22 ኀበ ፡ ንጉሥ ፡፡=፡ ወይቤሎ ፡ አግሪጳ ፡ ለፊስጦስ ፡ እነሂኬ ፡ እመፈቅድኩ ፡ እስማዕ ፡
23 ለውእቱ ፡ ብእሲ ፡ ወይቤሎ ፡ ፊስጦስ ፡ ጌሠመኬ ፡ እንከሰ ፡ ትሰምዖ ፡፡=፡ ወበሳኒታ ፡
መጽአ ፡ አግሪጳ ፡ ንጉሥ ፡ ወበርኒቄ ፡ ተረኢዮሙ ፡ ምስለ ፡ ብዙኅ ፡ ግርማ ፡ ወቦኡ ፡ ወ
ነበሩ ፡ ዐውደ ፡ ምስለ ፡ መሳፍንት ፡ ወዐበይተ ፡ ሀገር ፡ ወአዘዘ ፡ ፊስጦስ ፡ ያምጽእዎ ፡
24 ለጳውሎስ ፡=፡ ወይቤ ፡ ፊስጦስ ፡ ኵልክሙ ፡ እለ ፡ ሀለውክሙ ፡ ምስሌነ ፡ አኃዊነ ፡ ነ
ዋኬ ፡ ውእቱ ፡ ዝብእሲ ፡ ዘያስተዋደይዎ ፡ አይሁድ ፡ በኢየሩሳሌም ፡ ወበዝየኒ ፡ የ
25 እዊይው ፡ ወይብሉ ፡ ከመ ፡ ኢንኅድጎ ፡ የሐዩ ፡=፡ እንከሰኬ ፡ ጥዩቀ ፡ ከመ ፡ አ
ልቦ ፡ እኩየ ፡ ዘገብረ ፡ ወአልቦ ፡ ጌጋየ ፡ በዘ ፡ ይመውት ፡ ወሶበ ፡ ለሊሁ ፡ አዝመረ ፡ ኀ
26 በ ፡ ንጉሥ ፡ ለአግብኦቱ ፡ እንከ ፡ እፌንዎ ፡=፡ ወደአሙ ፡ ኃጢአቱ ፡ አበሳሁ ፡ ዘእጽሐ
ፍ ፡ ለንጉሥ ፡ ወይእዜኒ ፡ ናሁ ፡ አምጻእክዎ ፡ ሓትትዎ ፡ እስኩ ፡ እመቦ ፡ ዘትረክቡ ፡ ጌ
27 ጋየ ፡ ዘንጽሕፍ ፡=፡ እስመ ፡ ሊተሰ ፡ ዐፀበኒ ፡ ፈንዎ ፡ ሙቁሐ ፡ ዘአልቦ ፡ አበሰ ፡ ወአመ ፡
ስሕተ ፡ ሐሰ ፡ ኢይረክብ ፡ አኮ ፡=፡

Et accesserunt accusatores ejus, & non fuit malum quod fecerat, quod attulerunt 18
contra eum: Nisi solummodò de lege eorum quòd quæstionem movissent: 19
Fuit quidam homo cujus nomen Jesus, qui mortuus est: & Paulus dixit, Vivit. Hæsitans 20
igitur quod tribuerim illis judicium de quæstionibus illorum, dixi illis;
Si vultis, ite Hierosolymam, & ibi facient quod jus exiget, vobis. Et voluit Paulus, 21
& retulit liberationem suam ad Imperatorem: & tunc igitur præcepi, ut custodirent
eum quousque mitterem eum ad Imperatorem. Et dixit Agrippa Festo; Vellem 22
audire hunc hominem: & dixit ei Festus; Cras igitur audies eum. Et 23
postridiè venit Agrippa rex, & Barnice, exhibentes speciem multi terroris, & intrârunt,
& sederunt concilio, cum tribunis & magnatibus civitatis: & præcepit
Festus ut adducerent Paulum. Et dixit Festus; Omnes vos qui adestis nobiscum, 24
fratres nostri, ecce hunc virum quem accusârunt Judæi in Hierusalem, &
hic clamant, & dicunt quòd ampliùs non permittent eum vivere. Ego igitur certus 25
factus quòd non fuit malum quod fecit, & non habet crimen pro quo moreretur:
& quum ipse appellaverit ad Imperatorem, proposui igitur dimittere eum. Sed non 26
habeo de crimine suo quod scribam Imperatori: & nunc ecce produxi eum, interrogate
eum, si forsan fuerit quod inveniretis, crimen, quod scribamus. Quia mihi 27
durum est mittere eum vinctum, cujus crimen neque errorem non apprehendam.

CAP. XXVI.

1 ወይቤሎ ፡ አግሪጳ ፡ ለጳውሎስ ፡ አበሕናከ ፡ ንግር ፡ ቅሬተከ ፡ ወአመዝ ፡ አንሥ
አ ፡ እዴሁ ፡ ጳውሎስ ፡ ወአኃዘ ፡ ይንግር ፡ ወይቤ ፡=፡

Et dixit Agrippa Paulo, Permisimus tibi pronuntiare defensionem tuam: & te- 1
levavit manum suam Paulus, & cœpit loqui, & dixit;

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ἈΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. ΛΖʹ.

De omnibus quibus accusor à Judæis, rex Agrippa, æstimo meipsum
2 Περὶ πάντων ὧν ἐγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ἥγημαι ἐμαυτὸν
beatum, *futurus defendi* apud te hodiè: Maximè *cognitorem existentem te*
3 μακάριον, (γ) μέλλων ἀπολογεῖσθαι ἐπὶ σοῦ σήμερον· Μάλιστα γνώστην ὄντα (δ) σε
omnium illorum apud Judæos *morúmque & quæstionum: ideò* obsecro te, patienter
πάντων τῶν κατὰ Ἰουδαίους ἐθῶν τε καὶ ζητημάτων· διὸ δέομαί σου, μακροθύμως
audire me. *Illam* quidem *ergò* vitam meam *illam* à juventute, *illam* ab initio
4 ἀκοῦσαί μου. Τὴν μὲν οὖν βίωσίν μου τὴν ἐκ νεότητος, τὴν ἀπ᾽ ἀρχῆς
factam in gente mea in Hierosolymis, noverunt omnes Judæi:
γενομένην ἐν τῷ ἔθνει μου (ε) ἐν Ἱεροσολύμοις, ἴσασι πάντες οἱ Ἰουδαῖοι·
Præscientes me *anteà*, (si velint *testari*,) quoniam secundùm *dili-*
5 Προγινώσκοντές με ἄνωθεν, (ἐὰν θέλωσι μαρτυρεῖν,) ὅτι κατὰ τὴν ἀκρι-
gentissimam sectam nostræ religionis vixi Pharisæus. Et nunc in
6 βεστάτην αἵρεσιν τῆς ἡμετέρας θρησκείας ἔζησα Φαρισαῖος. Καὶ νῦν ἐπ᾽
spe *illius* ad patres repromissionis *factæ* à Deo, sto
ἐλπίδι τῆς (ζ) πρὸς τοὺς πατέρας ἐπαγγελίας γενομένης ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἕστηκα
judicio subjectus: In quam duodecim tribus nostræ, *in assiduitate* nocte & die
7 κρινόμενος· Εἰς ἣν τὸ δωδεκάφυλον ἡμῶν, ἐν ἐκτενείᾳ νύκτα καὶ ἡμέραν
deservientes, sperant devenire: de qua spe accusor, rex
λατρεῦον, ἐλπίζει καταντῆσαι· περὶ ἧς ἐλπίδος (η) ἐγκαλοῦμαι, βασιλεῦ
Agrippa, à Judæis. Quid? incredibile judicatur apud vos, si Deus
8 Ἀγρίππα, ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων. Τί; ἄπιστον κρίνεται παρ᾽ ὑμῖν, εἰ ὁ Θεὸς
mortuos suscitat? Ego quidem *ergò videbar mihi ipsi*, adversùs nomen Jesu
9 νεκροὺς ἐγείρει; Ἐγὼ μὲν οὖν ἔδοξα ἐμαυτῷ, πρὸς τὸ ὄνομα Ἰησοῦ
Nazareni debere multa contraria agere: Quod & feci *in* Hierosolymis,
10 τοῦ Ναζωραίου δεῖν πολλὰ ἐναντία πρᾶξαι. Ὃ καὶ ἐποίησα ἐν Ἱεροσολύμοις,

& multos Sanctorum ego carceribus inclusi, à principibus
καὶ (θ) πολλοὺς τῶν ἁγίων ἐγὼ (ι) φυλακαῖς κατέκλεισα, τὴν παρὰ τῶν ἀρχ-
Sacerdotum *potestatem accipiens: interemptisque illis* detuli *suffragium.*
ιερέων ἐξουσίαν λαβών· ἀναιρουμένων τε αὐτῶν κατήνεγκα ψῆφον.
Et per omnes synagogas frequenter puniens eos, compellebam blasphe-
Καὶ κατὰ πάσας τὰς συναγωγὰς πολλάκις τιμωρῶν αὐτούς, ἠνάγκαζον βλασφη- 11
mare: *immoderatéque* insaniens *eis*, persequebar usque *&* in exteras
μεῖν· περισσῶς τε ἐμμαινόμενος αὐτοῖς, ἐδίωκον ἕως καὶ εἰς τὰς ἔξω
civitates: In quibus *&* *profectus* *in* Damascum cum potestate &
πόλεις· Ἐν (κ) οἷς καὶ πορευόμενος εἰς τὴν Δαμασκὸν μετ᾽ ἐξουσίας καὶ 12
procuratione à *principibus* Sacerdotum: Die mediâ, per viam vidi,
(λ) ἐπιτροπῆς τῆς παρὰ τῶν ἀρχιερέων· Ἡμέρας μέσης, κατὰ τὴν ὁδὸν εἶδον, 13
rex, *cœlitùs* supra splendorem Solis, *circumfulgens me* lumen,
βασιλεῦ, οὐρανόθεν ὑπὲρ τὴν λαμπρότητα τοῦ ἡλίου, περιλάμψαν με φῶς,
& eos qui mecum *proficiscentes.* *Omnibus autem decidentibus nobis* in
καὶ τοὺς σὺν ἐμοὶ πορευομένους. Πάντων (μ) δὲ καταπεσόντων ἡμῶν εἰς 14
terram, audivi vocem loquentem *ad me*, *& dicentem* Hebraicâ linguâ,
τὴν γῆν, ἤκουσα (ν) φωνὴν λαλοῦσαν πρός με, καὶ λέγουσαν τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ,
Saule, Saule, quid me persequeris? durum tibi *ad stimulos* calcitrare. Ego
Σαοὺλ Σαούλ, τί με διώκεις; σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν. Ἐγὼ 15
autem dixi, Quis es Domine? *Ille* autem dixit; Ego sum Jesus, quem tu persequeris.
δὲ (ξ) εἶπον, Τίς εἶ, Κύριε; (ο) ὁ δὲ εἶπεν, Ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς, ὃν σὺ διώκεις.
Sed exurge, & sta supra pedes tuos: ad hoc enim apparui tibi, *desi-*
Ἀλλὰ ἀνάστηθι, καὶ στῆθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου· εἰς τοῦτο γὰρ ὤφθην σοι, (π) προχειρί- 16
gnare te ministrum & testem *quorúmque* vidisti, *quorúmque* apparebo tibi.
σασθαί σε ὑπηρέτην καὶ μάρτυρα ὧν τε εἶδες, ὧν τε ὀφθήσομαί σοι.

MS.A. (γ) ἐπὶ σοῦ μέλλων σήμερον ἀπολογεῖσθαι· (δ) σε τῶν κατὰ Ἰουδαίων * ἐθνῶν τε καὶ ζητημάτων ἐπιστάμενος· διὸ δέομαι, μακροθύμως (ε) ἔν τε (ζ) εἰς τοὺς πατέρας ἡμῶν (η) ἐγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων. (θ) πολλούς τε τῶν (ι) ἐν φυλακαῖς (κ) οἷς πορευόμενος εἰς Δαμασκὸν (λ) ἐπιτροπῆς τῶν ἀρχιερέων, (μ) τε (ν) φωνὴν λέγουσαν πρός με τῇ (ξ) εἶπα (ο) ὁ δὲ Κύριος εἶπεν, (π) *προχειρᾶσθαί

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

2 * ܥܠ ܟܠ ܡܕܡ ܕܡܬܪܫܐ ܐܢܐ ܡܢ ܝܗܘܕܝܐ ܡܠܟܐ ܐܓܪܦܐ. ܡܣܒܪ ܐܢܐ ܠܢܦܫܝ
3 ܕܛܘܒܢܐ ܐܢܐ. ܕܩܕܡܝܟ ܡܦܩ ܐܢܐ ܪܘܚܐ ܝܘܡܢܐ. * ܝܬܝܪܐܝܬ ܕܝܕܥ ܐܢܐ ܕܡܕܪܫ
ܐܢܬ ܒܟܠܗܘܢ ܙܛܡܐ ܘܢܡܘܣܐ ܕܝܗܘܕܝܐ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܒܥܐ ܐܢܐ ܡܢܟ ܕܒܢܓܝܪܘܬ
4 ܪܘܚܐ ܬܫܡܥܝܢܝ. * ܢܕܥܝܢ ܓܝܪ ܐܦ ܗܢܘܢ ܝܗܘܕܝܐ ܐܢ ܨܒܝܢ ܠܡܣܗܕܘ ܥܠ ܕܘܒܪܝ
5 ܕܡܢ ܛܠܝܘܬܝ ܕܗܘܐ ܒܗ ܡܢ ܫܘܪܝܐ ܒܥܡܝ ܘܒܐܘܪܫܠܡ. * ܡܛܠ ܕܡܢ
6 ܩܕܝܡ ܝܕܥܝܢ ܠܝ. ܘܝܕܥܝܢ ܕܒܝܘܠܦܢܐ ܡܝܬܪܐ ܕܦܪܝܫܐ ܚܝܬ. * ܘܗܫܐ ܥܠ
7 ܣܒܪܐ ܕܡܘܠܟܢܐ ܕܗܘܐ ܠܐܒܗܬܢ ܡܢ ܐܠܗܐ. ܩܐܡ ܐܢܐ ܘܡܬܕܝܢ ܐܢܐ. * ܕܥܠ
ܗܢܐ ܣܒܪܐ. ܡܣܒܪܝܢ ܬܪܥܣܪ ܫܒܛܝܢ ܕܝܠܢ ܕܢܡܛܘܢ. ܒܨܠܘܬܐ ܚܦܝܛܬܐ ܕܐܝܡܡܐ
ܘܕܠܠܝܐ. ܘܥܠ ܗܢܐ ܗܘ ܣܒܪܐ ܡܬܪܫܐ ܐܢܐ ܡܢ ܝܗܘܕܝܐ ܡܠܟܐ
8 ܐܓܪܦܐ. * ܡܢܐ ܕܝܢܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܠܐ ܙܕܩ ܕܬܗܝܡܢܘܢ ܕܡܩܝܡ ܐܠܗܐ ܡܝܬܐ. * ܐܢܐ
9 ܓܝܪ ܡܢ ܩܕܝܡ ܣܡܬ ܒܪܥܝܢܝ. ܕܣܩܘܒܠܝܬܐ ܣܓܝܐܬܐ ܐܣܥܘܪ ܠܘܩܒܠ ܫܡܗ
10 ܕܝܫܘܥ ܢܨܪܝܐ. * ܗܕܐ ܕܐܦ ܥܒܕܬ ܒܐܘܪܫܠܡ. ܘܩܕܝܫܐ ܣܓܝܐܐ ܐܪܡܝܬ ܒܒܝܬ ܐܣܝܪܐ.
ܒܫܘܠܛܢܐ ܕܢܣܒܬ ܡܢ ܪܒܝ ܟܗܢܐ. ܘܟܕ ܡܬܩܛܠܝܢ ܗܘܘ ܡܢܗܘܢ.
11 ܐܫܬܘܬܦܬ ܠܐܝܠܝܢ ܕܚܝܒܘ ܐܢܘܢ. * ܘܒܟܠ ܟܢܘܫܬܐ ܡܫܬܢܩ ܗܘܝܬ ܠܗܘܢ.
ܟܕ ܐܠܨ ܗܘܝܬ ܠܗܘܢ ܕܢܗܘܘܢ ܡܓܕܦܝܢ ܒܫܡܗ ܕܝܫܘܥ. ܘܒܪܘܓܙܐ ܣܓܝܐܐ ܕܡܠܐ
12 ܗܘܝܬ ܥܠܝܗܘܢ. ܐܦ ܠܡܕܝܢܬܐ ܐܚܪܢܝܬܐ ܢܦܩ ܗܘܝܬ ܠܡܪܕܦ ܐܢܘܢ. * ܘܟܕ
ܐܙܠ ܗܘܝܬ ܡܛܠ ܗܕܐ ܠܕܪܡܣܘܩ. ܒܫܘܠܛܢܐ ܘܒܦܘܣܩܢܐ ܕܪܒܝ ܟܗܢܐ.
13 * ܒܦܠܓܗ ܕܝܘܡܐ ܒܐܘܪܚܐ ܚܙܝܬ ܡܢ ܫܡܝܐ ܐܘ ܡܠܟܐ. ܕܙܠܓ ܥܠܝ
14 ܘܥܠ ܟܠ ܕܥܡܝ ܗܘܘ. ܢܘܗܪܐ ܕܡܝܬܪ ܡܢ ܫܡܫܐ. * ܘܢܦܠܢ ܟܠܢ ܥܠ ܐܪܥܐ.
ܘܫܡܥܬ ܩܠܐ ܕܐܡܪ ܠܝ ܥܒܪܐܝܬ. ܫܐܘܠ ܫܐܘܠ ܡܢܐ ܪܕܦ ܐܢܬ ܠܝ. ܩܫܐ ܗܘ
15 ܠܟ ܠܡܒܥܛܘ ܠܥܘܩܣܐ. * ܘܐܢܐ ܐܡܪܬ. ܡܢ ܐܢܬ ܡܪܝ. ܘܡܪܢ ܐܡܪ ܠܝ. ܐܢܐ ܗܘ ܝܫܘܥ
16 ܢܨܪܝܐ ܕܐܢܬ ܪܕܦ ܐܢܬ ܠܝ. * ܘܐܡܪ ܠܝ ܩܘܡ ܥܠ ܪܓܠܝܟ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܓܝܪ ܐܬܚܙܝܬ ܠܟ.
ܕܐܩܝܡܟ ܡܫܡܫܢܐ ܘܣܗܕܐ ܕܚܙܝܬܢܝ. ܘܥܬܝܕ ܐܢܬ ܕܬܚܙܝܢܝ.

* Super omnibus de quibus accusor à Judæis, rex Agrippa, meipsum existimo beatum esse, quòd coram te hodie sim rationem redditurus: 2 Maximè quòd te sciam versatum in omnibus quæstionibus & legibus Judæorum: quapropter peto à te ut patienti animo me audias. 3 Norûnt enim & ipsi Judæi, si velint testari, conversationes meas à pueritia mea, quæ fuerunt mihi à principio tum in gente mea, tum in Jerusalem. 4 Quoniam à longo tempore cognoscunt me, sciúntque in præstantissima disciplina Pharisæorum me vixisse. 5 Nunc autem ob spem promissionis quæ facta fuerat patribus nostris à Deo, sto & judicium subeo. 6 Hâc enim spe *freta* duodecim tribus sperant se perventuras, precibus instantibus interdiu noctúque: & de hac eadem spe accusor per manus Judæorum, rex Agrippa. 7 Quid judicatis? nónne oportet nos credere Deum excitaturum mortuos? 8 Ego quidem à principio in animum induxeram, contraria multa patrare adversùs nomen Jesu Nazareni. 9 Quod etiam egi in Jerusalem, & Sanctos quamplurimos conjeci in carcerem, potestate quam acceperam à principibus sacerdotum: quumque interficerentur nonnulli ex eis, suffragabar iis qui damnabant eos. 10 Et per omnes synagogas sæviebam in eos, dum vi eos adigerem ad blasphemandum nomen Jesu: & cum furore multo quo repletus eram adversùs eos, etiam in civitates exteras egrediebar ad persequendum eos. 11 Quumque profectus fuissem hac de re ad Damascum cum potestate & permissu principum sacerdotum: 12 Mediâ die in via vidi è cœlo, ô rex, me circumfulsisse, cunctósque qui mecum erant, lucem Sole præstantiorem. 13 Et omnes cecidimus in terram, atque audivi vocem dicentem mihi Hebraicè; Saul, Saul, quid me persequeris? durum est tibi calcitrare in stimulos. 14 Ego verò dixi; Quis es, Domine mi? Et Dominus noster dixit mihi, Ego sum Jesus Nazarenus quem tu persequeris. 15 Subdidítque mihi, Sta in pedes tuos: propterea enim apparui tibi, ut constituam te ministrum & testem hujus rei, *nempe* quòd me conspexeris atque conspecturus sis. 16

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

2 በእንተ ፡ ኵሉ ፡ ዘይትሐየሡኒ ፡ አይሁድ ፡ ኦአግሪጳ ፡ ንጉሥ ፡ ብፁዕ ፡ አነ ፡ ዮም ፡
3 ዘበኀቤከ ፡ እትዋቀስ ፨ እስመ ፡ ታአምሮሙ ፡ ግዕዞሙ ፡ ለአይሁድ ፡ ወተሐሠሠቶ
4 ሙ ። ወይእዜኒ ፡ ብቍዓኒ ፡ ተዐገሠከ ፡ እጽመአኒ ፨ ንበርትየሰ ፡ ዘብንእስየ ፡ በውስ
5 ተ ፡ ሕዝብየ ፡ ልህቁ ፡ በኢየሩሳሌም ፨ ወያአምሩኒ ፡ ኵሉ ፡ አይሁድ ፡ እምትካ
ት ፡ እመሰ ፡ ፈቀዱ ፡ ከመ ፡ ይኩኑ ፡ ስምዐ ፡ እስመ ፡ አነሰ ፡ በከመ ፡ ስርዐተ ፡ መሓበረ ፡
6 ሓርምትነ ፡ ሀለውኩ ፡ አነ ፡ ፈሪሳዊ ፨ ወይእዜኒ ፡ በትውክልተ ፡ ተስፋ ፡ እንተ ፡
ቀደሙ ፡ ኮነት ፡ ለአበዊነ ፡ እምኀበ ፡ እግዚአብሔር ። እቀውም ፡ ግሩረ ፡ ለኰነ
ኔ ፨

De omnibus, quibus accusant me Judæi, Agrippa rex, beatus sum hodiè, qui apud te contendam. 2 *Quia scis mores Judæorum, & quæstiones eorum:* 3 *& nunc obsecro ut patiens sis dum testificor vitam meam quæ fuit in juventute mea. In gente mea adolevi Hierosolymis:* 4 *Et cognoscunt me omnes Judæi à principio, si voluerint esse testimonio, quòd ego secundùm constitutiones sectæ religionis nostræ, fui ego Pharisæus.* 5 *Et nunc in spe promissionis, quæ olim facta est patribus nostris à Deo, sto subjectus judicio.* 6

Versio VULGATA LATINA.

2 De omnibus, quibus accusor à Judæis, rex Agrippa, æstimo me beatum, apud te cùm sim defensurus me hodiè, 3 Maximè te sciente omnia, & quæ apud Judæos sunt consuetudines, & quæstiones: propter quod, obsecro, patienter me audias. 4 Et quidem vitam meam à juventute, quæ ab initio fuit in gente mea in Jerosolymis, noverunt omnes Judæi: 5 Præscientes me ab initio (si velint testimonium perhibere) quoniam secundùm certissimam sectam nostræ religionis vixi Pharisæus. 6 Et nunc in spe, quæ ad patres nostros repromissionis facta est à Deo, sto judicio subjectus: 7 In quam duodecim tribus nostræ, nocte ac die deservientes, sperant devenire. De qua spe accusor à Judæis, rex. 8 Quid incredibile judicatur apud vos, si Deus mortuos suscitat? 9 Et ego quidem existimaveram, me adversùs nomen Jesu Nazareni debere multa contraria agere. 10 Quod & feci Jerosolymis, & multos Sanctorum ego in carceribus inclusi, à principibus sacerdotum potestate acceptâ: & cùm occiderentur, detuli sententiam. 11 Et per omnes synagogas frequenter puniens eos, compellebam blasphemare: & ampliùs insaniens in eos, persequebar usque in exteras civitates. 12 In quibus dum irem Damascum cum potestate & permissu principum sacerdotum, 13 Die mediâ in via, vidi, rex, de cœlo supra splendorem Solis circumfulsisse me lumen, & eos qui mecum simul erant. 14 Omnésque nos cùm decidissemus in terram, audivi vocem loquentem mihi Hebraicâ linguâ; Saule, Saule, quid me persequeris? durum est tibi contra stimulum calcitrare. 15 Ego autem dixi; Quis es, Domine? Dominus autem dixit; Ego sum Jesus, quem tu persequeris. 16 Sed exurge, & sta super pedes tuos: ad hoc enim apparui tibi, ut constituam te ministrum, & testem eorum quæ vidisti, & eorum quibus apparebo tibi.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

2 * ايها الملك اغريبا اني احسب مغبوطا من اجل ساير المثالب التي يستدعي بها اليهود
3 على * وانا معتزم اليوم ان اعتذر بحضرتك * ولا سيما انك عالم بساير الفرايض
4 والمباحثات المخصوصة باليهود * فلذلك اطلب اليك ان تسمع مني بتمهل * اما سيرتي
التي منذ صباي الصايرة منذ القديم في امتي باورسليم * فقد عرفها جماعة اليهود *
5 * وقد عرفوني قديما منذ طفوليتي ان اثروا يشهدون بها * اني عشت فريسيا على ما يخص بحزب
6 ديانتنا الحرج * والان انا عن تامل الموعد الصاير من الله الى ابايتا قد وقعت محاكما *
7 * الامل الذي من اجله قبايلنا الاثنا عشر يعبدون الله ليلا ونهارا بدوام * مومّلا ايها
8 الملك اغريبا البلوغ الى الرجا * الذي من اجله يستدعي على اليهود * ما هو هذا الامر
9 الذي تعدونه عندكم غير مصدق * ان كان الله ينهض الموتى * انا ارتايت في نفسي
10 انه صواب واجب * ان اعمل اشياء كثيرة تضاد اسم يسوع الناصري * الراي الذي
عملته في اورسليم * وكثيرون من القديسين القيتهم انا في الحبوس * لما اخذت السلطان من
11 روساء الكهنة * واذ كانوا يقتلون كنت انا اوجب الحكم واصوبه عليهم * ومرارا كثيرة
في ساير الجموع كنت اعذبهم واضطرهم ان يفتروا عليه * متماديا عليهم كثيرا * وكنت
12 اطردهم الى طوايف المدينة * وفي هذه الامور مضيت الى دمشق بسلطان روساء الكهنة وامرهم *
* يقرا في احد وعشرين من ايار * ذكر الرسل في الملوك قسطنطين وهيلانه امه *
13 * وفي نصف النهار * ايها الملك رايت في الطريق نورا قد اشرق علي من السماء * اكثر من
14 لمعان الشمس * وشاهده السايرون معي * فاذ تساقطنا كلنا الى الارض * سمعت صوتا يقول
لي يخاطبني باللغة العبرانية * شاول شاول لم تضطهدني * صعب عليك ان تدوس الاسنة *
15 16 * فقلت انا يا رب من انت * فقال لي انا يسوع الذي تضطهده انت * لكن انهض وقم
على رجليك * فاني لهذه الحال ظهرت لك * لاسمك خادما وشاهدا بالاشياء التي رايتها *
وبالامور الذي ظهرت لك بها *

O rex Agrippa, equidem existimo me beatum ob cunctas accusationes de quibus litigant adversùm me Judæi: libetq; mihi hodiè causam dicere in præsentia tua: 2 *Ac præsertim quòd sis gnarus omnium constitutionum & quæstionum Judæis propriarum. Quapropter obsecro te ut patienter me audias.* 3 *Meam quidem vivendi rationem, quam ab adolescentia mea egi antehac inter gentem meam in Jerusalem, jam nôrunt omnes Judæi.* 4 *Jam etiam nôrunt me olim à pueritia mea (si testimonium de hoc ferre velint) Pharisæum vixisse, prout decet sectam religionis nostræ certissimæ.* 5 *Et nunc ego de spe promissionis à Deo factæ patribus nostris, stô judicium subiens:* 6 *Spe inquam, pro qua duodecim tribus nostræ Deum noctu diuque incessanter adorant, expectans, O rex Agrippa, me perventurum ad spem propter quam accusant me Judæi.* 7 *Non est res illa, quam expenditis apud vos, incredibilis: utrùm scilicet Deus suscitet mortuos.* 8 *Ego in animum meum induxeram, consentaneum & conveniens esse res facere multas repugnantes nomini Jesu Nazaræi.* 9 *Quod consilium executus sum in Jerusalem, & multos Sanctorum ego in carceres conjeci, acceptâ potestate à principibus sacerdotum: & cùm occiderentur, ego sententiam in eos ferebam atque flectebam.* 10 *Et multis vicibus in cunctis synagogis puniebam eos, & compellebam ad blasphemandum in eum, multùm insaniens in eos: & persequebar eos usque ad exteriora civitatis.* 11 *Et has ob res abii Damascum, cum authoritate principum sacerdotum, eorúmque mandato.* 12

Legendum vigesimâ primâ Maii, in commemoratione Apostolorum inter reges, Constantini, & Helenæ matris ejus.

Et in meridie O rex, vidi in via lucem, quæ effulsit super me de cœlo, majorem splendore solis; quam viderunt etiam qui mecum iter faciebant. 13 *Cúmque decidissemus omnes in terram, audivi vocem dicentem mihi, loquentem ad me linguâ Hebræâ; Saul, Saul, cur me persequeris? difficile est tibi contra cuspides calcitare.* 14 *Ego autem dixi; O Domine, quis es? At ille dixit mihi; Ego sum Jesus, quem tu persequeris.* 15 *Verùm surge, & sta super pedes tuos. hanc enim ob causam apparui tibi, ut designem te ministrum ac testem in rebus quas vidisti, & in negotiis pro quibus apparui tibi.* 16

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

7 እንተ ፡ በቲ ፡ አሠርቱ ፡ ወክልኤቱ ፡ ነገደ ፡ ዚአነ ፡ መዓልተ ፡ ወሌሊተ ፡ እንዘ ፡ ይትቀነ
ዩ ፡ ሎቱ ፡ ተስፈው ፡ በጺሐታ ፡ በእንተ ፡ ውእቱ ፡ ተስፋ ፡ ዘአሰፈወሙ ፡ ለአበዊነ ፡ እነ
8 ስ ፡ እትኴነን ፡ እምኀበ ፡ አይሁድ ፡ ኦንጉሥ ፡ አግሪጳ ፨ በእንተ ፡ ምንትኑ ፡ ታ
9 ስተአፅቡ ፡ ትንሣኤ ፡ ሙታን ፡ ዘየንሥኦሙ ፡ እግዚአብሔር ፨ ወሊተኒ ፡ መሰለኒ ፡
10 እትበአስ ፡ ወእትቃወሞ ፡ ለስሙ ፡ ለኢየሱስ ፡ ናዝራዊ ፨ በኢየሩሳሌም ፡ ብዙኃነ ፡
አሞቀሕኩ ፡ ወአመንደብኩ ፡ እለ ፡ የአምኑ ፡ ቦቱ ፡ ወለእለ ፡ ተቀትሉኒ ፡ ፈታሕኩ ፡
11 ከመ ፡ ይሙቱ ፡ ነሢእየ ፡ ስልጣነ ፡ እምኀበ ፡ ሊቃነ ፡ ካህናት ፨ በኵሉ ፡ ምኵራብ
ት ፡ እፀብእሙ ፡ ወአገብርዎሙ ፡ ከመ ፡ ይጽርፉ ፡ ለዕለ ፡ ስሙ ፡ ለኢየሱስ ፡ ዘየዐቢ ፡
ወይፈደፍድ ፡ እመዝ ፡ እጌጊ ፡ ወእትሜሰዕ ፡ ለዕሌሆሙ ፡ ወእስድዶሙ ፡ እምሀገሮ
12 ሙ ፡ እስከ ፡ ሀገረ ፡ በዐድ ፨ በእንተዝ ፡ ግብር ፡ እንዘ ፡ አሐውር ፡ ደማስቆ ፡ ነሢ
እየ ፡ ሰልጣነ ፡ ወመጽሐፈ ፡ ሙብሒት ፡ እምኀበ ፡ ሊቃነ ፡ ካህናት ፡ ከመ ፡ አምጽኦሙ ፡
13 ኢየሩሳሌም ፡ ሙቁሓኒሆሙ ፡ ለእለ ፡ ሀለው ፡ በደማስቆ ፨ ወእንዘ ፡ አሐውር ፡ በፍ
ኖት ፡ ወሶበ ፡ አልጸቁ ፡ ቅሩበ ፡ ሀገር ፡ በረቀ ፡ ለዕሌየ ፡ ጊዜ ፡ ቀትር ፡ ዐቢይ ፡ መብረቅ ፡
ወበርሁ ፡ ቅድሜየ ፡ ከመ ፡ ብርሃነ ፡ ፀሐይ ፡ ወበቅድመ ፡ ኵሎሙ ፡ እለ ፡ ሀለው ፡ መ
14 ስሌየ ፨ ወደቅነ ፡ ወተነጽሐነ ፡ ዲበ ፡ ምድር ፡ ደንገጽነ ፡ እምነ ፡ ግርማሁ ፡ ለውእ
ቱ ፡ መብረቅ ፡ ወእምዝ ፡ ሰማዕኩ ፡ ቃለ ፡ ዘይትናገር ፡ በነገረ ፡ እብራይስጢ ፡ እንዘ ፡
15 ይብል ፡ ሳውል ፡ ሳውል ፡ ለምንት ፡ ትሰድደኒ ፡ ጽኑዕ ፡ ለከ ፡ መጥበይ ፡ ወተረግጾ ፨ ወ
እንዘ ፡ አቤሎ ፡ መኑ ፡ አንተ ፡ እግዚኦ ፡ ወውእቱኒ ፡ ተሰጥወኒ ፡ ወይቤለኒ ፡ አነ ፡ ውእ
16 ቱ ፡ ኢየሱስ ፡ ናዝራዊ ፡ ዘአንተ ፡ ትሰድድ ፨ ወይቤለኒ ፡ ተንሥእ ፡ ወቁም ፡ በእገሪ
ከ ፡ ወበእንተ ፡ ዝንቱ ፡ አስተርአይኩከ ፡ ከመ ፡ እሬሲከ ፡ ለእከ ፡ ወሰማዕተ ፡ በዘርኢ
ከ ፡ ወዘሀለወከ ፡ አስተርእየከ ፨

In qua duodecim tribus nostræ, die & nocte servientes ei, sperant pervenire eam: propter hanc spem quam promisit patribus nostris, ego in judicium vocatus sum à Judæis, rex Agrippa. 7 *Quarè difficilem existimatis suscitationem mortuorum, quos suscitabit Deus.* 8 *Et mihi visum est* bonum, *oppugnare & resistere nomini Jesu Nazareni.* 9 *In Hierusalem multos incarceravi, & afflixi credentes in eo, & occisos etiam judicavi ut morerentur, quum accepissem potestatem à principibus sacerdotum.* 10 *In omnibus synagogis oppugnavi eos, & coëgi eos ut blasphemarent contra nomen Jesu, & quod majus & gravius, fuit iniquè agebam: & insaniebam adversùs eos, & persequebar eos à civitatibus suis usque ad civitates alienas.* 11 *Propter quod negotium proficiscens Damascum, accipiebam potestatem & literas potestativas à principibus sacerdotum, ut adducerem Hierosolymam vinctos existentes Damasci.* 12 *Et quum proficiscerer in via, & appropinquâssem civitati, refulsit super me tempore meridiano magnum fulgur, & lux ejus in conspectu meo sicut lux solis fuit, & in conspectu omnium qui fuerunt mecum.* 13 *Cecidimus & prostrati fuimus super terram, obstupuimus præ terrore hujus fulguris: & tunc audivi vocem loquentem in lingua Hebraica, dicentem; Saul, Saul, quare persequeris me? durum est tibi molestiam ferre & discerpere eum.* 14 *Et ego dixi illi; Quis es Domine? & ille respondit mihi, & dixit mihi; Ego sum Jesus Nazarenus, quem tu persequeris.* 15 *Et dixit mihi; Surge, & sta super pedes tuos, & idcircò apparui tibi, ut constituam te ministrum & testem eorum quæ vidisti, & quæ oportet te ut ostendam tibi.* 16

ΠΡΑ'ΞΕΙΣ ΤΩ'Ν 'ΑΠΟΣΤΟ'ΛΩΝ. ΚΕΦ. ΛΖ'.

Eripiens te de populo, & Gentibus, in quas nunc te mitto:
17 Ἐξαιρούμενός σε ἐκ τοῦ λαοῦ, (ρ) καὶ τῶν ἐθνῶν, εἰς οὓς νῦν σε ἀποστέλλω·
Aperire oculos eorum, *ad convertendum* à tenebris ad lucem, & pote-
18 Ἀνοῖξαι ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, τοῦ (σ) ἐπιστρέψαι ἀπὸ σκότους εἰς φῶς, καὶ τῆς ἐξου-
state Satanæ ad Deum, *ad accipiendum eos* remissionem peccatorum, &
σίας τοῦ σατανᾶ ἐπὶ τὸν Θεόν, τοῦ λαβεῖν αὐτοὺς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, καὶ
ſortem *in ſanctificatis, fide* quæ in me. Undè, rex Agrippa,
19 κλῆρον ἐν τοῖς ἡγιασμένοις, πίστει τῇ εἰς ἐμέ. Ὅθεν, βασιλεῦ Ἀγρίππα,
non fui incredulus cœleſti viſioni: Sed his qui *in Damaſco*
20 οὐκ ἐγενόμην ἀπειθὴς τῇ οὐρανίῳ ὀπτασίᾳ· Ἀλλὰ τοῖς ἐν Δαμασκῷ
primùm, & Hieroſolymis, in *omnémque* regionem Judææ, &
(τ) πρῶτον, καὶ Ἱεροσολύμοις, εἰς πᾶσάν τε τὴν χώραν τῆς Ἰουδαίας, καὶ
Gentibus *annuntians pœnitere*, & *converti* ad Deum, digna
τοῖς ἔθνεσιν (υ) ἀπαγγέλλων μετανοεῖν, καὶ ἐπιστρέφειν ἐπὶ τὸν Θεόν, ἄξια
pœnitentiæ opera facientes. Cauſâ *horum* me Judæi *comprehendentes*
21 τῆς μετανοίας ἔργα πράσσοντας. Ἕνεκα τούτων (φ) με οἱ Ἰουδαῖοι συλλαβόμενοι
in templo, tentabant interficere. *Auxilium igitur nactus* à
22 ἐν τῷ ἱερῷ, ἐπειρῶντο (χ) διαχειρίσασθαι. Ἐπικουρίας οὖν τυχὼν τῆς (ψ) παρὰ
Deo, uſque in diem *hanc* ſto, teſtificans *parvóque & magno*,
τοῦ Θεοῦ, ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης ἕστηκα, (ω) μαρτυρούμενος μικρῷ τε καὶ μεγάλῳ,
nihil extrà dicens *eorum quæ &* Prophetæ locuti ſunt *futurorum eſſe*, &
οὐδὲν ἐκτὸς λέγων ὧν τε οἱ προφῆται ἐλάλησαν μελλόντων γίνεσθαι, καὶ
Moyſes: Si paſſibilis Chriſtus, ſi primus ex reſurrectione mortuorum, lumen
23 Μωσῆς· Εἰ παθητὸς ὁ Χριστός, εἰ πρῶτος ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν, φῶς
futurum eſt annuntiare populo & Gentibus. Hæc *autem eo defen-*
24 μέλλει καταγγέλλειν (α) τῷ λαῷ καὶ τοῖς ἔθνεσι. Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἀπολο-
dente, Feſtus magnâ voce dixit; Inſanis, Paule: multæ te
γουμένου, ὁ Φῆστος μεγάλῃ τῇ φωνῇ (β) ἔφη, Μαίνῃ Παῦλε· τὰ πολλά σε
literæ ad inſaniam convertunt: *Ille verò*, Non inſanio, inquit, optime
(γ) γράμματα εἰς μανίαν περιτρέπει. (δ) Ὁ δέ, Οὐ μαίνομαι, φησί, κράτιστε 25
Feſte, ſed veritatis & ſobrietatis verba eloquor. Scit
Φῆστε, (ε) ἀλλ' ἀληθείας καὶ σωφροσύνης ῥήματα ἀποφθέγγομαι. Ἐπίσταται 26
enim de his rex, ad quem & *libertate uſus* eloquor: latère
γὰρ περὶ τούτων ὁ βασιλεύς, πρὸς ὃν καὶ παρρησιαζόμενος λαλῶ· λανθάνειν
enim eum *quicquam* horum *non* arbitror nihil: *non* enim eſt in angulo ge-
γὰρ αὐτόν τι τούτων οὐ (ζ) πείθομαι οὐδέν· οὐ γάρ ἐστιν ἐν γωνίᾳ πεπραγ-
ſtum *hoc*. Credis, rex Agrippa, prophetis? ſcio quia credis.
μένον τοῦτο. Πιστεύεις, βασιλεῦ Ἀγρίππα, τοῖς προφήταις; οἶδα ὅτι πιστεύεις. 27
Ipſe autem Agrippa ad Paulum ait; In *parvo* me ſuades Chriſtianum
Ὁ δὲ Ἀγρίππας πρὸς τὸν (η) Παῦλον ἔφη, Ἐν ὀλίγῳ με (θ) πείθεις Χριστιανὸν 28
fieri. *At* Paulus *ait*; *Optârim utique Deo*, & in *parvo* & in
γενέσθαι. Ὁ δὲ Παῦλος εἶπεν, Εὐξαίμην ἂν τῷ Θεῷ, καὶ ἐν ὀλίγῳ καὶ ἐν 29
multo, non *ſolùm* te, ſed *&* omnes *audientes me* hodiè, fieri
(ι) πολλῷ, οὐ μόνον σε, ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἀκούοντάς μου σήμερον, γενέσθαι
tales, qualis & ego ſum, exceptis vinculis his. Et
τοιούτους ὁποῖος κἀγώ εἰμι, παρεκτὸς τῶν δεσμῶν (κ) τούτων. Καὶ 30
hæc dicente eo, exſurrexit rex, & Præſes, & Bernice, &
ταῦτα εἰπόντος αὐτοῦ, ἀνέστη ὁ βασιλεύς, καὶ ὁ ἡγεμών, ἥ τε Βερνίκη, καὶ
conſidentes eis. Et *ſecedentes* loquebantur ad invicèm,
οἱ συγκαθήμενοι αὐτοῖς. Καὶ ἀναχωρήσαντες ἐλάλουν πρὸς ἀλλήλους, 31
dicentes; Quia nihil morte dignum aut vinculis *facit* homo iſte.
λέγοντες, Ὅτι οὐδὲν (λ) θανάτου ἄξιον ἢ δεσμῶν (μ) πράσσει ὁ ἄνθρωπος οὗτος.
Agrippa autem Feſto dixit; Dimitti poterat homo hic, ſi non
Ἀγρίππας δὲ τῷ Φήστῳ ἔφη, Ἀπολελύσθαι ἐδύνατο ὁ ἄνθρωπος οὗτος, εἰ μὴ 32
appellâſſet Cæſarem.
(ν) ἐπεκέκλητο Καίσαρα.

MS. A (ρ) καὶ ἐκ τῶν ἐθνῶν, εἰς οὓς ἐγὼ ἀποστέλλω σε· (σ) ἀποστρέψαι (τ) πρῶτόν τε, καὶ ἐν Ἱεροσολύμοις, πᾶσάν τε (υ) ἀπήγγελλον (φ) οἱ Ἰουδαῖοι συλλαβόμενοί με ἐν (χ) διαχειρήσασθαι. (ψ) ἀπὸ τοῦ (ω) μαρτυρόμενος (α) τῷ τε (β) φησιν, (γ) γράμματα ἐπίστασθαι εἰς (δ) Ὁ δὲ Παῦλος; Οὐ (ε) ἀλλὰ (ζ) πείθομαι· οὐ γὰρ (η) Παῦλον, Ἐν (θ) πείθῃ Χριστιανὸν ποιῆσαι. Ὁ δὲ Παῦλος, Εὐξαίμην (ι) μεγάλῳ, (κ) τούτων. Ἀνέστη τε ὁ (λ) ἄξιον θανάτου (μ) τι πράσσει (ν) ἐπικέκλητο

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 ܘܐܦܨܝܟ ܡܢ ܥܡܐ ܕܝܗܘܕܝܐ ܘܡܢ ܥܡܡܐ ܐܚܪܢܐ ܕܠܘܬܗܘܢ ܡܫܕܪ ܐܢܐ ܠܟ܂ *
18 ܕܬܦܬܚ ܥܝܢܝܗܘܢ܂ ܐܝܟ ܕܢܬܗܦܟܘܢ ܡܢ ܚܫܘܟܐ ܠܢܘܗܪܐ܂ ܘܡܢ ܫܘܠܛܢܗ * ܕܣܛܢܐ ܠܘܬ ܐܠܗܐ܂ ܘܢܩܒܠܘܢ ܫܘܒܩܢܐ ܕܚܛܗܐ ܘܦܣܬܐ ܥܡ ܩܕܝܫܐ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܕܒܝ܂
19 ܡܛܠ ܗܢܐ ܡܠܟܐ ܐܓܪܦܐ ܠܐ ܗܘܝܬ ܡܣܪܗܒ ܠܚܙܘܐ ܕܫܡܝܐ܂ * ܐܠܐ ܐܟܪܙܬ ܡܢ 20
ܩܕܡ ܠܗܢܘܢ ܕܒܕܪܡܣܘܩ܂ ܘܠܗܢܘܢ ܕܒܐܘܪܫܠܡ܂ ܘܠܟܠܗܘܢ ܩܘܪܝܐ ܕܝܗܘܕ܂
ܘܐܦ ܠܥܡܡܐ ܐܟܪܙܬ܂ ܕܢܬܘܒܘܢ ܘܢܬܦܢܘܢ ܠܘܬ ܐܠܗܐ܂ ܘܢܥܒܕܘܢ ܥܒܕܐ ܕܫܘܝܢ
ܠܬܝܒܘܬܐ܂ * ܡܛܠ ܗܠܝܢ ܐܚܕܘܢܝ ܝܗܘܕܝܐ ܒܗܝܟܠܐ ܘܒܥܝܢ ܗܘܘ ܠܡܩܛܠܢܝ܂ 21
* ܥܕܪܢܝ ܕܝܢ ܐܠܗܐ ܥܕܡܐ ܠܝܘܡܢܐ ܗܢܐ܂ ܘܗܐ ܩܐܡ ܐܢܐ ܘܡܣܗܕ ܐܢܐ ܠܙܥܘܪܐ ܘܠܪܒܐ 22
ܟܕ ܡܕܡ ܠܒܪ ܡܢ ܡܘܫܐ ܘܢܒܝܐ ܠܐ ܐܡܪ ܐܢܐ܂ ܐܠܐ ܐܝܠܝܢ ܕܗܢܘܢ ܐܡܪܘ ܕܥܬܝܕܢ ܕܢܗܘܝܢ܂
* ܕܢܚܫ ܡܫܝܚܐ܂ ܘܢܗܘܐ ܪܫܝܬܐ ܕܢܘܚܡܐ ܕܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ܂ ܘܕܥܬܝܕ ܕܢܟܪܙ ܢܘܗܪܐ 23
ܠܥܡܐ ܘܠܥܡܡܐ܂ * ܚܕ ܒܫܒܐ * ܕܗ * ܕܒܬܪ ܦܢܛܩܘܣܛܝ * ܣܕ *

Dominicâ V. poſt Pentecoſten. 64.

* ܘܟܕ ܗܠܝܢ ܢܦܩ ܗܘܐ ܦܘܠܘܣ ܪܘܚܗ܂ ܩܥܐ ܦܗܣܛܘܣ ܒܩܠܐ ܪܡܐ܂ ܫܢܝܬ ܠܟ 24
ܦܘܠܘܣ܂ ܣܦܪܐ ܣܓܝܐܐ ܥܒܕܘܟ ܕܬܫܢܐ܂ * ܐܡܪ ܠܗ ܦܘܠܘܣ܂ ܠܐ ܫܢܝܬ ܢܨܝܚܐ 25
ܦܗܣܛܘܣ܂ ܐܠܐ ܡܠܐ ܕܫܪܪܐ ܘܕܬܪܝܨܘܬܐ ܡܡܠܠ ܐܢܐ܂ * ܘܐܦ ܡܠܟܐ ܐܓܪܦܐ 26
ܝܕܥ ܗܘ ܒܗܠܝܢ܂ ܘܡܛܠ ܗܢܐ ܒܦܪܗܣܝܐ ܡܡܠܠ ܐܢܐ ܩܕܡܘܗܝ܂ ܡܛܠ ܕܡܣܒܪ ܐܢܐ
ܕܐܦܠܐ ܚܕܐ ܡܢ ܗܠܝܢ ܡܠܐ ܛܥܝܐ ܡܢܗ܂ ܡܛܠ ܕܠܐ ܗܘܬ ܒܛܘܫܝܐ ܥܒܝܕܐ܂
* ܡܗܝܡܢ ܐܢܬ ܡܠܟܐ ܐܓܪܦܐ ܠܢܒܝܐ܂ ܝܕܥ ܐܢܐ ܕܡܗܝܡܢ ܐܢܬ܂ * ܐܡܪ ܠܗ ܐܓܪܦܐ 27 28
ܡܠܟܐ܂ ܒܙܥܘܪ ܡܦܝܣ ܐܢܬ ܠܝ ܕܐܗܘܐ ܟܪܣܛܝܢܐ܂ * ܘܦܘܠܘܣ ܐܡܪ܂ ܡܨܠܐ ܐܢܐ 29
ܡܢ ܐܠܗܐ܂ ܕܒܙܥܘܪܐ ܘܒܣܓܝܐܐ ܠܐ ܗܘܐ ܠܟ ܒܠܚܘܕ܂ ܐܠܐ ܐܦ ܠܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ
ܕܫܡܥܝܢ ܠܝ ܝܘܡܢܐ܂ ܢܗܘܘܢ ܐܟܘܬܝ ܠܒܪ ܡܢ ܐܣܘܪܐ ܗܠܝܢ܂ * ܘܩܡ ܡܠܟܐ 30
ܘܗܓܡܘܢܐ ܘܒܪܢܝܩܐ ܘܐܝܠܝܢ ܕܝܬܒܝܢ ܗܘܘ ܥܡܗܘܢ܂ * ܘܟܕ ܦܪܩܘ ܡܢ ܬܡܢ܂ 31
ܡܡܠܠܝܢ ܗܘܘ ܚܕ ܥܡ ܚܕ ܘܐܡܪܝܢ܂ ܕܡܕܡ ܕܫܘܐ ܡܘܬܐ ܐܘ ܐܣܘܪܐ ܠܐ ܥܒܕ ܓܒܪܐ ܗܢܐ܂
* ܘܐܡܪ ܐܓܪܦܐ ܠܦܗܣܛܘܣ܂ ܡܫܟܚ ܗܘܐ ܓܒܪܐ ܗܢܐ ܕܢܫܬܪܐ܂ ܐܠܘ ܠܐ ܩܪܐ ܗܘܐ 32
ܠܩܣܪ܂

Proindè eripiam te ex populo Judæorum, 17 & ex aliis Gentibus ad quas te ſum miſſurus. Ut aperias oculos eorum, ut con- 18 vertantur à tenebris ad lucem, & à poteſtate Satanæ ad Deum, utque recipiant remiſſionem peccatorum & ſortem cum ſanctis, per fidem quæ eſt in me. Idcircò, 19 rex Agrippa, per contumaciam non obſtiti viſioni cœleſti. Sed prædicavi pri- 20 mùm iis qui erant in Damaſco, & iis qui in Jeruſalem, quique in omnibus pagis Judææ, atque adeò Gentibus prædicavi, ut pœnitentiam agerent, & converterentur ad Deum, facerentque opera digna pœnitentiâ. Horum autem cauſâ 21 prehenderunt me Judæi in templo, & ſtudebant me interimere. Sed opem tulit 22 mihi Deus ad hunc uſque diem: & ecce ſto, teſtimoniúmque perhibeo tum parvis tum magnis, quum nihil extra Moſen & prophetas dicam, ſed ea quæ ipſi prædixerunt ventura: Nempè paſſurum Chri- 23 ſtum, futurúmque primitias reſurrectionis à mortuis, & prædicaturum lucem *huic* populo & Gentibus.

Quúmque ita rationem redderet Paulus, 24 exclamavit Feſtus altâ voce, Inſanis Paule, multæ literæ effecerunt ut inſanires. Dixit ei Paulus; Non inſanio, victorioſe 25 Feſte, ſed verba veritatis & rectitudinis eloquor. Quinetiam rex Agrippa harum 26 earundem rerum eſt maximè gnarus; & ideò apertè coram eo loquor, quippe qui putem ne unam quidem harum rerum latere ipſum, quum in abdito actæ non ſint. Credis, rex Agrippa, prophetis? 27 ſcio te credere. Dixit ei rex Agrippa; 28 Minimo negotio perſuaderes mihi ut fierem Chriſtianus. Tum Paulus dixit; Op- 29 târim à Deo ut minimo maximóque negotio non tu ſolùm, ſed etiam omnes qui audiunt me hodiè, evaſiſſent mei ſimiles, præter hæc vincula. Surrexit autem 30 rex, ac præſes, & Bernice, iique qui ſedebant cum eis. Quúmque illinc diſ- 31 ceſſiſſent, colloquebantur alii ad alios, ac dicebant; Nihil dignum morte aut vinculis egit vir iſte. Dixit autem Agrippa 32 Feſto, Poterat vir iſte dimitti, niſi confugium Cæſaris appellâſſet.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 እንዘ ፡ እድኅነከ ፡ እምሕዝብ ፡ ወእሕዛብ ፡ ዘእነ ፡ ይእዜ ፡ እፌንወከ ፡ ኀቤሆሙ ፡፡
18 ከመ ፡ ትክሥት ፡ አዕይንተ ፡ አልባቢሆሙ ፡ ከመ ፡ ይትመየጡ ፡ እምጽልመት ፡ ውስተ ፡
ብርሃን ፡ ወእምእደ ፡ ሠይጣን ፡ ውስተ ፡ እደ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወከመ ፡ ይንሥኡ ፡ ስርየ
19 ተ ፡ ኃጢአቶሙ ፡ ወርስተ ፡ ምስለ ፡ ቅዱሳን ፡ በሃይማኖት ፡ እንተ ፡ ብየ ፡፡ ንጉሥ ፡
20 አግሪጳ ፡ አንሰ ፡ ኢኮንኩ ፡ ናፋቄ ፡ በእንተ ፡ ዝንቱ ፡ ራእይ ፡ ሰማያዊ ፡፡ ለሊ ፡ ዜነው
ክዎሙ ፡ ቀደሚ ፡ ለእለ ፡ ሀለው ፡ ደማስቆ ፡፡ ወእምዝ ፡ ለእለ ፡ ሀለው ፡ በኢየሩሳሌም ፡
ወበኵሉ ፡ በሀውርተ ፡ ይሁዳ ፡ ወለአሕዛብኒ ፡ ከመ ፡ ይነስሑ ፡ ወይትመየጡ ፡ ኀበ ፡ እ
ግዚአብሔር ፡ እንዘ ፡ ይገብሩ ፡ ምግባራተ ፡ ዘይደሉ ፡ ለንስሐ ፡፡

Liberans te à populo, & gentibus, ad quas ego nunc mitto te. Ut aperias ocu- 17 *los cordis eorum, ut convertantur à tenebris in lucem, & à manu ſatanæ* 18 *in manum Dei, & ut accipiant remiſſionem peccatorum ſuorum, & hæreditatem cum ſanctis per fidem quæ eſt in me. Rex Agrippa, ego non fui incre-* 19 *dulus de hac viſione cœleſti: Sed annuntiavi primùm iis qui fuerunt Da-* 20 *maſci, Et tunc iis qui fuerant in Hieruſalem, & in omnibus regionibus Judææ, & Gentibus etiam, ut reſipiſcerent, & converterentur ad Deum, facientes opera convenientia reſipiſcentiæ.*

Verſio VULGATA LATINA.

17
18 Eripiens te de populo, & gentibus, in quas nunc ego mitto te, Aperire oculos eorum, ut convertantur à tenebris ad lucem, & de poteſtate ſatanæ ad Deum, ut accipiant remiſſionem peccatorum, & ſortem inter ſanctos per
19 fidem quæ eſt in me. Undè, rex Agrippa, non fui incredulus cœleſti viſio-
20 ni: Sed his, qui ſunt Damaſci primùm, & Jeroſolymis, & in omnem regionem Judææ, & Gentibus annuntiabam, ut pœnitentiam agerent, & con-
21 verterentur ad Deum, digna pœnitentiæ opera facientes. Hac ex cauſa me
22 Judæi, cùm eſſem in templo, comprehenſum tentabant interficere. Auxilio autem adjutus Dei, uſque in hodiernum diem ſto, teſtificans minori atque majori, nihil extrà dicens quàm ea quæ Prophetæ locuti ſunt futura eſſe, &
23 Moyſes, Si paſſibilis Chriſtus, ſi primus ex reſurrectione mortuorum, lu-
24 men annuntiaturus eſt populo, & Gentibus. Hæc loquente eo, & rationem reddente, Feſtus magnâ voce dixit; Inſanis, Paule: multæ te litteræ ad inſaniam convertunt. Et Paulus; Non inſanio (inquit) optime Feſte, 25 ſed veritatis & ſobrietatis verba loquor. Scit enim de his rex, ad quem & 26 conſtanter loquor: latère enim eum nihil horum arbitror. Neque enim in angulo quidquam horum geſtum eſt. Credis, rex Agrippa, prophetis? Scio quia 27 credis. Agrippa autem ad Paulum; In modico ſuades me Chriſtianum fie- 28 ri. Et Paulus; Opto apud Deum, & in modico, & in magno, non tan- 29 tùm te, ſed etiam omnes qui audiunt, hodiè fieri tales, qualis & ego ſum, exceptis vinculis his. Et exurrexit rex, & præſes, & Bernice, & qui aſſide- 30 bant eis. Et cùm ſeceſſiſſent, loquebantur ad invicèm, dicentes; Quia nihil 31 morte, aut vinculis dignum quid fecit homo iſte. Agrippa autem Feſto dixit; 32 Dimitti poterat homo hic, ſi non appellâſſet Cæſarem.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 * وانقذك من الشعب ومن الامم الذين ارسلك انا اليهم * لتفتح اعينهم * ليعودوا من
18 الظلمة الي النور * ومن سلطان الشيطان الي الله * لياخذوا تكفير الخطايا * وحظا في المساكن
المقدسة بايمانهم بي * فمن ههنا ايها الملك اغريبا لم اصر عاصيا للمنظر السماوي * 19
* لكي بشرت الذين بدمشق اولا * والذين باورسليم * وفي ساير بلدة اليهودية * والامم 20
وسالتهم ان يتوبوا ويرجعوا الي الله * عاملين الاعمال المستحقة للتوبة * تم * فمن اجل 21
هذه الخطوب تناولني اليهود في الهيكل * وراموا ان يقتلوني * فنلت من الله المعونة 22
والموازرة * ووقفت الي هذا اليوم شاهدا للصغير والكبير * ولم اقل قولا يضاد الاقوال
التي قالها الانبياء وموسي عن الاشياء العتيدة ان تصير * ان يكن المسيح مالوما * 23
وان يكن اولا من انبعاث الموتي * فهو عتيد ان يبشر بالنور للشعب والامم * فلما اعتذر 24
هو بهذه الاقوال * قال فسطس بصوت عظيم * يا بولس قد جننت * لان الكتب الكثيرة
قد احالتك علي الجنون * فقال يا فسطس الايد ما جننت * لكني انطق بكلمات الصدق 25
والعفة * لان الملك يعرف حقيقة هذه الاقوال الذي اتكلم انا بحضرته مجاهرا * ولست 26
اظن انه يذهب عنه شيا منها اصلا * لاني ما عملت هذا في زاوية * ايها الملك 27
اغريبا اما تصدق الانبياء * انا اعلم انك تصدقهم * فقال اغريبا لبولس * بلفظ 28
يسير تقنعني ان اصير مسيحيا * فقال بولس * ابتهل الله ان اقنع بلفظ يسير * وبخطاب 29
طويل ليس لك وحدك * بل ولجميع الذين يسمعون اقوالي اليوم * ان يصيروا هكذا
مثلما انا * خلوا من هذه الاغلال * واذ قال هذه الاقوال * قام الملك والوالي وبرنيقه * 30
والجالسون معهم * وانصرفوا يقول بعضهم لبعض * ان هذا الرجل لم يعمل شيا يستحق 31
به الموت او الاغلال * ثم قال اغريبا لفسطس * قد كان يمكن ان يطلق هذا الرجل 32
لو لم يستغث بقيصر *

Et eripiam te à populo & Gentibus ad 17 *quas te mittam, Ut aperias oculos* 18 *eorum, quatenus revertantur à tenebris ad lucem, & à poteſtate ſatanæ ad Deum, ut recipiant expiationem peccatorum, & ſortem in habitaculis ſanctis per fidem ſuam in me. Hinc igitur eſt,* 19 *ô rex Agrippa, quòd non fuerim rebellis viſioni cœleſti: Sed prædicaverim* 20 *his qui ſunt Damaſci primùm, quique ſunt in Jeruſalem, & in tota regione Judææ, necnon Gentibus: deprecans eos ut pœnitentiam agerent, & converterentur ad Deum, facientes opera digna pœnitentiâ.* Hactenus. *His de cauſis comprehende-* 21 *runt me Judæi in templo, & machinati ſunt necem meam. Aſſecu-* 22 *tus ſum autem à Deo opem & auxilium, ſtetique ad hunc uſque diem teſtificans parvo ac magno: nec ullum protuli ſermonem contrarium dictis, quæ locuti ſunt prophetæ & Moſes, de rebus futuris ut contingerent: An* ſcilicet *Chriſtus eſſet paſſurus:* 23 *& ſi futurus erat primus ex reſurrectione mortuorum, ipſe quoque annuntiaturus erat lumen populo & Gentibus. Cùm autem ipſe ſe de-* 24 *fendiſſet hiſce ſermonibus, ait Feſtus magnâ voce, O Paule, jam inſaniſti: multæ enim ſcripturæ te converterunt ad inſaniam. Dixit; O po-* 25 *tentiſſime Feſte, non inſanio, ſed profero verba veritatis & ſobrietatis. Scit enim rex veritatem horum ſer-* 26 *monum, quos ego apertè loquor in præſentia ipſius: nec arbitror latere eum ullam prorſus ex his rebus, cùm hæc in angulo non geſſerim. O rex A-* 27 *grippa, nónne credis prophetis? ego novi quòd iis credas. Dixit ad* 28 *Paulum Agrippa; Modico ſermone perſuadebis mihi ut fiam Chriſtianus. Ait* 29 *Paulus; Precor Deum ut modico ſermone & longâ oratione perſuadeam non tibi ſolùm, ſed omnibus etiam iis qui audiunt ſermones meos hodie, ut tales fiant qualis ego ſum, exceptis his vinculis. Hos ſermones cùm di-* 30 *xiſſet, ſurrexit rex, & præſes, ac Bernice, quique cum eis ſedebant. Et abierunt dicentes alter ad alte-* 31 *rum; Sanè vir iſte nil commiſit pro quo mortem aut vincula mereatur. Tunc dixit Agrippa Feſto; Poterat* 32 *quidem hic homo dimitti, niſi provocâſſet ad Cæſarem.*

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

21 ወበእንተዝ ፡ ነገር ፡ እንዘ ፡ ሀለውኩ ፡ በምኵራብ ፡ አኃዙኒ ፡ አይሁድ ፡ ወመከሩ ፡ ከ
22 መ ፡ ይቅትሉኒ ፡፡ ወአንሰ ፡ በረድኤተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ሀለውኩ ፡ እስከ ፡ ይእዜ ፡ ከ
መ ፡ እኩን ፡ ሰማዕተ ፡ በጽድቅ ፡ ለዐቢያን ፡ ወለንኡሳን ፡ አልቦ ፡ ዘነገርኩ ፡ ዘእንበ
23 ለ ፡ ዘነበቡ ፡ ወጸሐፉ ፡ ሙሴ ፡ ወነቢያት ፡ ዘሀሎ ፡ ከመ ፡ ይኩን ፡፡ ዘከመ ፡ ያሐ
ምም ፡ ክርስቶስ ፡ ወዘከመ ፡ ውእቱ ፡ ይቀድም ፡ ተንሥአ ፡ እምነ ፡ ሙታን ፡ ወሀለ
24 ወ ፡ ይዜኑ ፡ ብርሃነ ፡ ለሕዝብ ፡ ወለአሕዛብ ፡፡ ወእምድኅረ ፡ ይቤ ፡ ዘንተ ፡ ጳው
ሎስ ፡ ተሰጥዎ ፡ ፊስጦስ ፡ በዐቢይ ፡ ቃል ፡ ወይቤሎ ፡ ለጳውሎስ ፡ ተለብድኑ ፡ እስ
25 መ ፡ ብዙኃን ፡ መጻሕፍት ፡ ሜጡከ ፡ ለእበድ ፡፡ ወተሰጥዎ ፡ ጳውሎስ ፡ ወይቤሎ ፡ አ
26 ፊስጦስ ፡ ኄር ፡ አንሰ ፡ ኢየአብድ ፡ አላ ፡ ድጽቀ ፡ ወርትዐ ፡ እነግር ፡፡ እስመ ፡ ንጉሥ ፡
የአምር ፡ ኵሎ ፡ ዘተናገርኩ ፡ በቅድሜሁ ፡ አንሰ ፡ ዘልፈ ፡ እትናገር ፡ ክሡተ ፡ ወአልቦ ፡
ህቡእ ፡ እምነ ፡ ኵሉ ፡ ዘነበብኩ ፡ ለንጉሥ ፡ ኵሎ ፡ ዘገበርኩ ፡ ወዘነበብኩ ፡ ኢኮነ ፡
27 በመዐዘን ፡ አላ ፡ በመራሕብት ፡፡ አአግሪጳ ፡ ንጉሥ ፡ ኢተአምኖሙኑ ፡ ለነቢያት ፡
28 አንሰ ፡ አአምር ፡ እስመ ፡ አንተ ፡ ተአምኖሙ ፡፡ ወይቤሎ ፡ አግሪጳ ፡ ንጉሥ ፡ በንስ
29 ቲት ፡ ታርኢ ፡ ወትፈቅድ ፡ ከመ ፡ እኩን ፡ ክርስቲያነ ፡፡ ወጳውሎስኒ ፡ ይቤሎ ፡ አ
ንሰ ፡ እፈቅድ ፡ ከመ ፡ ትትመየጥ ፡ ኀበ ፡ እግዚአብሔር ፡ በኅዳጥኒ ፡ ወበብዙኃኒ ፡ አ
ርኢ ፡ አኮ ፡ ከመ ፡ አንተ ፡ በሕቲትከ ፡ አላ ፡ ሊዲ ፡ ኵሎሙ ፡ እለ ፡ ይሰምዑ ፡ ዮም ፡ ከ
30 ሙ ፡ ይኩኑ ፡ ዘእንበለ ፡ መዋቅሕትየ ፡፡ ወተንሥአ ፡ ንጉሥ ፡ ወመኰንን ፡፡ ወይቤ
31 ሉ ፡ አልቦ ፡ ዘገብረ ፡ ዝብእሲ ፡ ዘይደልዎ ፡ ቅትለተ ፡ ወተሞቅሖ ፡፡ ወይቤሎ ፡ አግሪጳ ፡
32 ለፊስጦስ ፡ ለዝብእሲ ፡ እምይደልዎ ፡ ይኅድግዎ ፡ አላ ፡ ለሊሁ ፡ አዝመረ ፡ ይሑር ፡ ኀ
በ ፡ ንጉሥ ፡፡

Et propter hanc cauſam quum eſſem in templo prehenderunt me Judæi, & 21 *conſultârunt ut trucidarent. Et ego per auxilium Dei perſiſti uſque nunc, ut* 22 *ſim teſtimonio in veritate magnis & parvis: nihil fuit quod loquutus ſum præter ea quæ loquuti ſunt & ſcripſerunt Moſes & prophetæ futura eſſe: Quomodo* 23 *pateretur Chriſtus, & quomodo ille primò ſuſcitaretur ex mortuis, & annuntiaturus eſſet lucem populo & Gentibus. Et poſteaquam dixiſſet hoc Paulus, reſpondit ei* 24 *Feſtus in magna voce, & dixit ei; Paule, inſaniſne? quia multæ literæ diverterunt te ad inſaniam. Et reſpondit ei Paulus, & dixit ei; Feſte optime,* 25 *ego non inſanio, ſed verè & rectè loquor. Quia rex ſcit omnia quæ loquutus* 26 *ſum in conſpectu ſuo ſemper loquens apertè, & nihil fuit occultum ex omnibus quæ loquutus ſum regi: totum quod feci & quod loquutus ſum, non fuit in angulo, ſed in plateis. Agrippa rex, nónne credis prophetis? ego ſcio quòd tu* 27 *credis iis. Et dixit ei Agrippa rex; In puſillo doces, & vis ut fiam Chri-* 28 *ſtianus. Et Paulus dixit ei; Ego vellem ut converteris ad Deum in modico,* 29 *& in multis: doceo non ut tu ſolus, ſed etiam omnes audientes hodie, ut ſint,* 30 *ſine vinculis meis. Et ſurrexit rex & præſes, et dixerunt; Nihil eſt quod* 31 *fecit hic homo, quod dignum eſt morte aut vinculis. Et dixit Agrippa Feſto,* 32 *Hunc hominem oporteret dimittere, ſed ipſe voluit ire ad Imperatorem.*

CAP. XXVII. κζʹ.

Ut autem judicatum est navigare nos in Italiam, tradiderunt
1 Ὡς δὲ ἐκρίθη τοῦ ἀποπλεῖν ἡμᾶς εἰς τὴν Ἰταλίαν, (α) παρεδίδουν τόν ΛΗʹ
& Paulum & quosdam alios vinctos centurioni, nomine Julio, cohortis
τε Παῦλον καί τινας ἑτέρους δεσμώτας ἑκατοντάρχῃ, ὀνόματι Ἰουλίῳ, σπείρης
Augustæ. Ascendentes autem navem Adramytinam, futuri navigare quæ circa
2 Σεβαστῆς. Ἐπιβάντες δὲ πλοίῳ (β) Ἀδραμυττηνῷ, μέλλοντες πλεῖν τοὺς κατὰ τὴν
Asiam loca, avecti sumus, existente nobiscum Aristarcho Macedone Thessaloni-
Ἀσίαν τόπους, ἀνήχθημεν, ὄντος σὺν ἡμῖν Ἀριστάρχου Μακεδόνος Θεσσαλονι-
censi. Ipsique alterâ devenimus in Sidonem. Humanéque Julius
3 κέως. Τῇ τε ἑτέρᾳ κατήχθημεν εἰς Σιδῶνα. φιλανθρώπως τε ὁ (γ) Ἰούλιος τῷ
Paulo usus, permisit ad amicos euntem, curam sui nancisci.
Παύλῳ χρησάμενος, ἐπέτρεψε πρὸς (δ) φίλους πορευθέντα, ἐπιμελείας τυχεῖν.
Et inde avecti, subnavigavimus Cyprum, propter hoc, ventos esse con-
4 Κἀκεῖθεν ἀναχθέντες, ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κύπρον, διὰ τό, τοὺς ἀνέμους εἶναι ἐναν-
trarios. Itaque pelagus quod juxta Ciliciam & Pamphyliam pernavigantes,
5 τίους. Τό, τε πέλαγος τὸ κατὰ τὴν Κιλικίαν καὶ Παμφυλίαν διαπλεύσαντες,
devenimus in Myra ipsius Lyciæ. Et ibi inveniens centurio navem
6 (ε) κατήλθομεν εἰς Μύρα τῆς Λυκίας. Κἀκεῖ εὑρὼν ὁ ἑκατόνταρχος πλοῖον
Alexandrinam navigantem in Italiam, imposuit nos in eam. In
7 Ἀλεξανδρῖνον πλέον εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἐνεβίβασεν ἡμᾶς εἰς αὐτό. Ἐν
multis autem diebus tardè navigantes, & vix devenientes secundum Cnidum,
ἱκαναῖς δὲ ἡμέραις βραδυπλοοῦντες, καὶ μόλις γενόμενοι κατὰ τὴν Κνίδον,
non permittente nos vento, subnavigavimus Cretam secundum Salmo-
μὴ προσεῶντος ἡμᾶς τοῦ ἀνέμου, ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κρήτην κατὰ Σαλμώ-
nem. Vixque prætérlegentes eam, venimus in locum quendam voca-
8 νην. Μόλις τε παραλεγόμενοι αὐτήν, ἤλθομεν εἰς (ζ) τόπον τινὰ καλού-
tum Pulchros portus, cui juxtà erat civitas Lasæa. Multo autem tempore
μενον Καλοὺς λιμένας, ᾧ ἐγγὺς (η) ἦν πόλις Λασαία. Ἱκανοῦ δὲ χρόνου 9
peracto, & existente jam periculosâ navigatione propter & jejuni-
διαγενομένου, καὶ ὄντος ἤδη ἐπισφαλοῦς τοῦ πλοός, διὰ τὸ καὶ τὴν νηστεί-
um jam præteriisse, admonebat Paulus, Dicens eis; Viri, Con-
αν ἤδη παρεληλυθέναι, παρῄνει ὁ Παῦλος, Λέγων αὐτοῖς, Ἄνδρες, θε- 10
spicio quoniam cum injuria & multo damno, non solùm oneris &
ωρῶ ὅτι μετὰ ὕβρεως καὶ πολλῆς ζημίας, οὐ μόνον τοῦ (θ) φόρτου καὶ τοῦ
navis, sed etiam animarum nostrarum futuram esse navigationem. At
πλοίου, ἀλλὰ καὶ τῶν ψυχῶν ἡμῶν μέλλειν ἔσεσθαι τὸν πλοῦν. Ὁ δὲ 11
centurio gubernatori & nauclero credebat magis, quàm
(ι) ἑκατόνταρχος τῷ κυβερνήτῃ καὶ τῷ ναυκλήρῳ (κ) ἐπείθετο μᾶλλον, ἢ
illis à Paulo dictis. Inopposito autem portu subsisten-
τοῖς ὑπὸ (λ) τοῦ Παύλου λεγομένοις. Ἀνευθέτου δὲ τοῦ λιμένος ὑπάρχον- 12
te ad hyemationem, plerique posuerunt consilium, subduci in-
τος πρὸς παραχειμασίαν, οἱ (μ) πλείους ἔθεντο βουλήν, ἀναχθῆναι (ν) κἀκεῖ-
dè, si quomodò possent devecti in Phœnicem, hyemare, portum
θεν, εἴ πως (ξ) δύναιντο καταντήσαντες εἰς Φοίνικα, παραχειμάσαι, λιμένα
Cretæ respicientem ad Africum & ad Chorum. Aspirante autem No-
τῆς Κρήτης βλέποντα κατὰ Λίβα καὶ κατὰ Χῶρον. Ὑποπνεύσαντος δὲ Νό- 13
to, æstimantes propositum tenere, solventes Asson, legebant
του, δόξαντες τῆς προθέσεως κεκρατηκέναι, ἄραντες Ἆσσον, παρελέγοντο τὴν
Cretam. Post non multum autem misit contra ipsum ventus Typhonicus,
Κρήτην. Μετ᾽ οὐ πολὺ δὲ ἔβαλε κατ᾽ αὐτῆς ἄνεμος Τυφωνικός, ὁ 14
vocatus Euroclydon. Correptâ autem navi, & non po-
καλούμενος (ο) Εὐροκλύδων. Συναρπασθέντος δὲ τοῦ πλοίου, καὶ μὴ δυ- 15
tente obtueri vento, concedentes ferebamur.
ναμένου ἀντοφθαλμεῖν τῷ ἀνέμῳ, ἐπιδόντες ἐφερόμεθα.

MS. A. (α) παρεδίδου (β) Ἀδραμυντηνῷ, μέλλοντι πλεῖν εἰς τοὺς (γ) Ἰουλιανὸς (δ) τοὺς φίλους πορευθέντι, (ε) κατήλθαμεν εἰς Λύστρα τῆς Λυκίας. Κἀκεῖθεν εὑρὼν ὁ ἑκατοντάρχης (ζ) τόπον καλούμενον (η) πόλις ἦν Ἀλασσά. (θ) φορτίου (ι) ἑκατοντάρχης (κ) μᾶλλον ἐπίθετο, (λ) Παύλου (μ) πλείονες (ν) ἐκεῖθεν, (ξ) δύνανται (ο) Εὐρακύλων.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܟܙ *

1 * ܘܦܣܩ ܥܠܘܗܝ ܦܗܣܛܘܣ ܕܢܫܬܕܪ ܠܘܬ ܩܣܪ ܠܐܝܛܠܝܐ܂ ܘܐܫܠܡܗ ܠܦܘܠܘܣ ܘܠܐܣܝܪܐ ܐܚܪܢܐ ܥܡܗ܂ ܠܓܒܪܐ ܚܕ ܩܢܛܪܘܢܐ ܡܢ ܐܣܦܝܪ ܣܒܣܛܐ܂ ܕܫܡܗ ܗܘܐ ܝܘܠܝܘܣ܂
2 * ܘܟܕ ܗܘܐ ܕܢܪܕܐ܂ ܢܚܬܢ ܠܐܠܦܐ ܕܐܝܬܝܗ ܗܘܬ ܡܢ ܐܕܪܡܢܛܘܣ ܡܕܝܢܬܐ܂ ܘܥܬܝܕܐ ܗܘܬ ܕܬܐܙܠ ܠܐܬܪܐ ܕܐܣܝܐ܂ ܘܥܐܠ ܗܘܐ ܥܡܢ ܠܐܠܦܐ ܐܪܣܛܪܟܘܣ ܡܩܕܘܢܝܐ ܕܡܢ ܬܣܠܘܢܝܩܐ ܡܕܝܢܬܐ܂
3 * ܘܠܝܘܡܐ ܕܒܬܪܗ ܡܛܝܢ ܠܨܝܕܢ܂ ܘܐܬܪܚܡ ܩܢܛܪܘܢܐ ܥܠ ܦܘܠܘܣ܂ ܘܐܦܣ ܠܗ ܕܢܐܙܠ ܠܘܬ ܪܚܡܘܗܝ ܘܢܬܢܝܚ܂
4 * ܘܫܩܠܢ ܡܢ ܬܡܢ܂ ܘܡܛܠ ܕܪܘܚܐ ܩܘܒܠܢ ܗܘܝ܂ ܪܕܝܢ ܥܠ ܓܒܐ ܕܩܘܦܪܘܣ܂
5 * ܘܥܒܪܢ ܝܡܐ ܕܩܝܠܝܩܝܐ ܘܕܦܡܦܘܠܝܐ܂ ܘܡܛܝܢ ܠܡܘܪܐ ܡܕܝܢܬܐ ܕܠܘܩܝܐ܂
6 * ܘܐܫܟܚ ܬܡܢ ܩܢܛܪܘܢܐ ܐܠܦܐ ܡܢ ܐܠܟܣܢܕܪܝܐ ܕܐܙܠܐ ܠܐܝܛܠܝܐ܂ ܘܐܣܩܢ ܒܗ܂
7 * ܘܡܛܠ ܕܝܩܝܪܐ ܗܘܬ ܪܕܝܬܗ܂ ܝܘܡܬܐ ܣܓܝܐܐ ܗܘܝܢ ܘܠܡܚܣܢ ܡܛܝܢ ܠܘܩܒܠ ܩܢܝܕܘܣ ܓܙܪܬܐ܂ ܘܡܛܠ ܕܠܐ ܫܒܩܐ ܗܘܬ ܠܢ ܪܘܚܐ ܕܢܐܙܠ ܬܪܝܨܐܝܬ܂ ܪܕܝܢ ܥܠ ܓܒܐ ܕܩܪܛܐ ܠܘܩܒܠ ܣܠܡܘܢܐ ܡܕܝܢܬܐ܂
8 * ܘܟܕ ܒܥܩܐ ܟܪܝܢ ܗܘܝܢ ܠܗ܂ ܡܛܝܢ ܠܐܬܪܐ ܕܡܬܩܪܐ ܠܡܐܢܐ ܫܦܝܪܐ܂

* ܕܚܕ ܒܫܒܐ * ܘ * ܕܒܬܪ ܦܢܛܩܘܣܛܝ * ܣܗ *

9 * ܘܩܪܝܒܐ ܗܘܬ ܠܗ ܡܕܝܢܬܐ ܕܫܡܗ ܠܣܐܐ܂ ܘܗܘܝܢ ܬܡܢ ܙܒܢܐ ܣܓܝܐܐ܂ ܥܕܡܐ ܕܥܒܪ ܐܦ ܨܘܡܐ ܕܝܗܘܕܝܐ܂ ܘܗܘܐ ܠܗ ܕܚܝܠܐ ܕܢܪܕܐ ܐܢܫ ܒܝܡܐ܂ ܘܡܠܟ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܦܘܠܘܣ܂
10 * ܘܐܡܪ܂ ܓܒܪܐ ܚܙܐ ܐܢܐ ܕܒܥܩܐ ܘܒܚܘܣܪܢܐ ܣܓܝܐܐ ܥܬܝܕܐ ܕܬܗܘܐ ܪܕܝܬܢ܂ ܠܐ ܒܛܥܢܐ ܒܠܚܘܕ ܘܒܐܠܦܢ܂ ܐܠܐ ܐܦ ܒܢܦܫܬܢ܂
11 * ܩܢܛܪܘܢܐ ܕܝܢ ܠܡܕܒܪܢܐ ܘܠܡܪܐ ܕܐܠܦܐ ܡܫܬܡܥ ܗܘܐ ܝܬܝܪ ܡܢ ܡܠܘܗܝ ܕܦܘܠܘܣ܂
12 * ܘܡܛܠ ܕܠܐ ܗܘܐ ܦܩܚ ܠܡܐܢܐ ܗܘ ܠܡܣܬܝܘ ܒܗ܂ ܣܓܝܐܐ ܡܢܢ ܨܒܘ ܕܢܪܕܘܢ ܡܢ ܬܡܢ܂ ܐܢ ܢܫܟܚܘܢ ܢܡܛܘܢ ܘܢܣܬܝܘܢ ܒܠܡܐܢܐ ܚܕ ܕܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܕܩܪܛܐ܂ ܘܡܬܩܪܐ ܗܘܐ ܦܘܢܝܩܣ܂ ܘܚܐܪ ܗܘܐ ܠܬܝܡܢܐ܂
13 * ܘܟܕ ܢܫܒܬ ܪܘܚܐ ܬܝܡܢܝܬܐ܂ ܣܒܪܘ ܕܡܛܝܢ ܠܨܒܝܢܗܘܢ܂ ܘܪܕܝܢ ܗܘܝܢ ܥܠ ܓܒܐ ܕܩܪܛܐ܂
14 * ܘܡܢ ܒܬܪ ܩܠܝܠ ܢܫܒܬ ܥܠܝܢ ܪܘܚܐ ܕܥܠܥܠܐ܂ ܕܡܬܩܪܝܐ ܛܝܦܘܢܝܩܘܣ ܐܘܪܘܩܠܘܕܘܢ܂
15 * ܘܐܬܚܛܦܬ ܐܠܦܐ܂ ܘܠܐ ܐܫܟܚܬ ܠܡܩܡ ܠܘܩܒܠ ܪܘܚܐ܂ ܘܐܫܠܡܢ ܠܗ ܠܐܠܦܐ ܠܡܕܒܪܢܘܬܐ܂

CAP. XXVII.

Decrevit itaque de eo Festus ipsum missum iri ad Cæsarem in Italiam, proinde tradidit Paulum, & alios vinctos cum eo, viro cuidam centurioni ex cohorte Augusta, cui nomen erat Julius. 1 Quumque navigandum 2 esset, descendimus in navigium quod erat ex Adramanto civitate, & profecturum erat ad regionem Asiæ: ingressus autem fuerat navigium nobiscum Aristarchus Macedo ex Thessalonica urbe. Postero autem die per- 3 venimus Sidonem: & usus est centurio misericordiâ erga Paulum, eíque permisit ut proficisceretur ad amicos suos, & requiesceret. Illinc porrò abnavigavimus, & quoniam 4 venti erant contrarii, sublegimus Cyprum. Et trajecimus mare Ciliciæ & Pamphyliæ, 5 ac devenimus Myram urbem Lyciæ. Na- 6 ctúsque illic centurio navem Alexandrinam proficiscentem in Italiam, imposuit nos in eam. Et quia graviter navigabat, post plu- 7 rimos dies vix pervenimus contra Cnidum insulam, quoniámque non permittebat ventus ut rectà proficisceremur, sublegimus Cretam è regione Salaminæ urbis. Ut vix 8 dum circum illam navigaremus, pervenimus ad locum qui vocatur, Portus pulchri.

Dominicâ VI. post Pentecosten. 65.

Erat autem ei propinqua civitas nomine 9 Lasia, ubi mansimus longo tempore, usque ad diem quo (*i. quoad*) præterîsset jam dies jejunii Judæorum, & periculosum esset aliquem se mari committere: proindè consilium eis dabat Paulus, Et dicebat; Viri, 10 video cum ærumnis & jacturâ multâ futuram navigationem nostram, non solùm oneris navis nostræ, sed etiam animarum nostrarum. Centurio autem gubernatorem & 11 dominum navis potiùs audiebat, quàm sermones Pauli. Et quia commodus non erat 12 portus ad transigendam in eo hyemem, plurimi nostrorum volebant illinc vela facere, ut si quo modo possent, pervenirent hybernaréntque in portu quodam qui erat Cretæ, vocabatúrque Phonix, & spectabat Austrum. Quum autem perflaret ventus Australis, pu- 13 taréntque se pro voto suo appulsuros, navigabamus circa Cretam. Sed non multò post 14 erupit in nos flatus turbinis qui vocatur Typhonicus Euroclydon. Proindè abrepta est 15 navis, nec potuit obsistere vento, itaque in incertum ferebamur.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

1 ፳ወ፯ ወአመዝ ፡ ፈትሑ ፡ ወአዘዙ ፡ ከመ ፡ ይሖር ፡ ጳውሎስ ፡ ምስለ ፡ ካልዓን ፡ እለ ፡
ሀለው ፡ ዕቁባን ፡ ኀበ ፡ ኀቤ ፡ ምእት ፡ ዘስሙ ፡ ዩሊዮስ ፡ እምቢጸ ፡ አውግስጦስ ፡ ውእቱ ፡
2 ይሑሩ ፡ ኢጣልያ ፡ ኀበ ፡ ንጉሥ ፡፡ ወአመዝ ፡ አረገ ፡ ውስተ ፡ ሐመር ፡ አድራማጠ
ኛት ፡ እንተ ፡ ተሐውር ፡ መንገለ ፡ እስያ ፡፡ ወተንሥአነ ፡ እምውእቱ ፡ መካን ፡ ወአርተ
ዕነ ፡ ለሐዊር ፡ ወአርስጥሮኮስ ፡ ዘመቄዶንያ ፡ ተሰሎንቄያዊ ፡ ዘዘልፈ ፡ ነበረ ፡ ም
3 ስሌነ ፡ እንዘ ፡ ይጸንሐነ ፡፡ ወበሳኒታ ፡ በጻሕነ ፡ ሲዶንያ ፡፡ ወዩልዮስ ፡ ይሬእዮ ፡
ለጳውሎስ ፡ በሠናይ ፡ ወአዘዞሙ ፡ ለፍቁራኒሁ ፡ ይትራድእዎ ፡ ወይግበሩ ፡ ዘ
ፈቀደ ፡፡

CAP. XXVII.

Et tunc judicârunt & præceperunt ut iret Paulus cum aliis qui erant custoditi apud centurionem cujus nomen Julius erat, de cohorte Augusta fuit, ut irent in Italiam ad Imperatorem. 1 *Et tunc ascenderunt in navem Adramitenam quæ ibat versus Asiam, & solvimus ex illo loco & direximus iter, & Aristarchus Macedonius Thessalonicensis, qui semper mansit nobiscum, adhærens nobis.* 2 *Et postridie venimus Sidoniam: & Julius respiciebat Paulum benignè, & præcepit amicis suis ut adjuvarent eum, & facerent quod vellet.* 3

Versio VULGATA LATINA.

CAP. XXVII.

1 Ut autem judicatum est navigare eum in Italiam, & tradi Paulum cum reli-
2 quis custodiis centurioni nomine Julio cohortis Augustæ, Adscendentes navem
Adrumetinam, incipientes navigare circa Asiæ loca, sustulimus, perseverante no-
3 biscum Aristarcho Macedone Thessalonicensi. Sequenti autem die devenimus
Sidonem. Humanè autem tractans Julius Paulum, permisit ad amicos ire, &
4 curam sui agere. Et indè cùm sustulissemus, subnavigavimus Cyprum, pro-
5 ptereà quòd essent venti contrarii. Et pelagus Ciliciæ & Pamphyliæ navi-
6 gantes, venimus Lystram, quæ est Lyciæ: Et ibi inveniens centurio navem
7 Alexandrinam navigantem in Italiam, transposuit nos in eam. Et cùm multis
diebus tardè navigaremus, & vix devenissemus contra Gnidum, prohibente nos
vento, adnavigavimus Cretæ, juxta Salmonem: Et vix juxtà navigantes, ve- 8
nimus in locum quendam, qui vocatur Boniportus, cui juxtà erat civitas Thalassa. Multò autem tempore peracto, & cùm jam non esset tuta navigatio, eò 9
quòd & jejunium jam præteriisset, consolabatur eos Paulus, Dicens eis; Viri, 10
video quoniam cum injuria & multo damno, non solùm oneris & navis, sed etiam animarum nostrarum, incipit esse navigatio. Centurio autem gubernato- 11
ri & nauclero magis credebat, quàm his quæ à Paulo dicebantur, Et cùm aptus 12
portus non esset ad hyemandum, plurimi statuerunt consilium navigare indè, si
quomodò possent, devenientes Phœnicem, hyemare, portum Cretæ respicientem
ad Africum, & ad Corum. Aspirante autem Austro, æstimantes propositum se 13
tenere, cum sustulissent de Ason, legebant Cretam. Non post multum autem 14
misit se contra ipsam ventus Typhonicus, qui vocatur Euroaquilo. Cúmque ar- 15
repta esset navis, & non posset conari in ventum, datâ nave flatibus, ferebamur.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل السابع والعشرون *   * يوم الجمعة قبل البنتيكستي *

1 * ولما حكم بان يركب في البحر الي ايطالية الذين يلوذون ببولص * سلموا بولص
2 وقوما اخرين مقيدين * الي رييس مائة اسمه يوليوس من طغم سبسطيه * وصعدنا الي
مركب ادراميتي * كان اصحابه معتزمين ان يسيروا الي المواضع التي باسيا * وركب
3 معنا اريسطرخوس المكادوني التسالونيكي * ففي اليوم الثاني نزلنا الي صيدا * فمنح
يوليوس لبولص تعطفا واشفاقا * وامره ان يذهب الي اصدقائه * فينال منهم اهتماما
4 بحوائج السفر * وركبنا من هناك وسرنا الي قبرس * من اجل ان الرياح كانت تضاددنا *
5 * وعبرنا حيث اللج * الذي في القلقية وبامفيلية * ونزلنا الي مواني بلد الليكيا *
6 * وهناك وجد رييس المائة مركبا اسكندرانيا سايرا الي ايطالية فاصعدنا اليه *
7 * وفي ايام كثيرة لانهم كانوا يتباطون في السير * بالجهد حصلنا في كنيدون * واذ لم
8 تتركنا الرياح في سلموني سرنا الي اقريطس * وبالجهد لما خادعوا المركب جينا الي
9 موضع ما يلقب بالمواني الحسنة * المقارب مدينة لاساء * فلما مضى لنا حين طويل
10 وكان مسيرنا معطبا * لان الصوم كان قد حان * وعظهم بولص * قايلا * ايها الرجال
انا عتيدون على ما ارى ان يتعب وخسارة كثيرة يكون مسيرنا في البحر * ولا نخسر
11 الوسق والمركب فقط * بل وانفسنا * فاما رييس المائة فاذعن لراي مدبر المركب
12 وصاحب الدوينة * اكثر من المقولات من بولص * واذ كان ذاك الميناء غير موافق
لاوان الشتاء * ارتأى اكثرهم ان يسيروا من هناك * لعل يمكنهم ان يبلغوا الي
13 فينكس * يشتون في مواني اقريطس * فلما شاهدوا الموضع في ناحية المغرب * وان
الرياح الغربية قد هبت * ظنوا انهم يحرصون يغلبوها * فاخذوا بالقرب وعبروا اقريطس *
14 15 * ثم هب لا بعد وقت كثير على المركب ريح عصوف يلقب بالمنسي الامواج * فاختطف
المركب ولم يمكنه يبصر الريح *

CAP. XXVII.

Feriâ sextâ ante Pentecosten.

Ut autem decreverunt ut mare conscenderet in Italiam, qui adversabantur Paulo, tradiderunt Paulum, & quosdam alios vinctos centurioni, nomine Julio, de cohorte Sebastiæ. 1 *Et conscensâ navi Adamitinâ, cupiebant amici ejus navigare in partes Asiaticas: conscenditque nobiscum Aristarchus Macedo Thessalonicensis.* 2 *Alterâ autem die descendimus in Sidonem: utensque Julius in Paulum humanitate & clementiâ, permisit ei ut iret ad amicos suos, obtineretque ab eis curam pro necessitatibus itineris.* 3 *Indè verò solventes, appulimus Cyprum, quoniam venti erant nobis contrarii.* 4 *Et trajecto tunc pelago quod est in Cilicia & Pamphilia, descendimus in portus regionis Lyciæ:* 5 *Ibique nactus centurio navem Alexandrinam navigantem in Italiam, imposuit nos in eam.* 6 *Et multis post diebus, quia lenti erant in navigatione, vix devenimus ad Cnidum: cúmque non sinerent nos venti* morari *in Salmone, navigavimus ad Cretam.* 7 *Et vix, industriè navim ducentes, venimus ad locum quendam qui vocatur Portus pulchri, vicinum urbi Lasææ.* 8 *Cúmque longum peregissemus tempus, & esset navigatio nostra periculosa, quòd jejunii tempus jam præterisset, commonuit eos Paulus,* 9 *Dicens; O viri, futurum quidem est, ut video, ut cum labore & jactura multa succedat iter nostrum maritimum, & amittamus non solùm onus & navim; sed etiam animas nostras.* 10 *Verùm centurio magis inclinavit ad sententiam gubernatoris navis & naucleri, quàm ad ea quæ dicebantur à Paulo.* 11 *Et cùm esset ille portus minimè commodus hyberno tempori, senserunt complures eorum illinc solvendum, ut fortè Phœnicem pervenire possent, hyemaréntque in portibus Cretæ.* 12 *Deprehendentes igitur locum in parte Occidentali, & quòd venti Africi jam flaverant, rati sunt studendum sibi ut eos superarent: quapropter viciniorem locum deligentes, prætererunt Cretam.* 13 *Deindè flavit haud multo post tempore adversùs navim ventus vehemens, qui vocatur Excitator fluctuum:* 14 *Abripuitque navim, nec potuit ventum secare.* 15

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

4 ወእምህየ ፡ ተንሣእነ ፡ ወበጽሐነ ፡ ውስተ ፡ ደሴተ ፡ ቆጵሮስ ፡ እስመ ፡ ነፋስ ፡ ሀሎ ፡ ቅድ
5 ሜነ ፡፡ ለበሐረ ፡ ቂልቅያ ፡ ወለጵንፍልያ ፡ ሐለፍነ ፡ ወበጻሕነ ፡ ልስጥያ ፡ እንተ ፡
6 እስያ ፡ ይእቲ ፡፡ ወበህየ ፡ ረከበ ፡ ኀቤ ፡ ምእት ፡ ሐመረ ፡ እስክንድርያዊት ፡ እንተ ፡
7 ተሐውር ፡ ኢታልያ ፡ አብአነ ፡ ውስቴታ ፡፡ ወአኀለፍነ ፡ ወጕንደይነ ፡ ብዙኀ ፡ መዋ
ዕለ ፡ ወእምእፁብ ፡ በፃሕነ ፡ አንጻረ ፡ ቃንድያ ፡ እስመ ፡ ከልአነ ፡ ነፋስ ፡ ወሐርነ ፡ ቀ
8 ርጤን ፡ ዘቅሩብ ፡ ሰልሞንያ ፡፡ ወበዕፁብ ፡ በጻሕነ ፡ ውስተ ፡ አሐቲ ፡ መካን ፡ ዘትሰመ
9 ይ ፡ ሠናየ ፡ መርሶ ፡ ወቅሩብት ፡ ይእቲ ፡ ለሀገረ ፡ ጠለሰ ፡፡ ወበህየ ፡ ብዙኀ ፡ መዋዕ
ለ ፡ ነበርነ ፡ ወሐለፈ ፡ ዘመነ ፡ መንገድ ፡፡ ወአመዝ ፡ ኢኮነ ፡ ሠናየ ፡ ለሐዊር ፡ በበሕ
10 ር ፡ እስመ ፡ ሐለፈ ፡ ዘመነ ፡ ጾም ፡፡ ወተንሥአ ፡ ጳውሎስ ፡ ወናዘዞሙ ፡፡ ወይቤሎ
ሙ ፡፡ አእዳው ፡ አነ ፡ አእምርኩ ፡ ከመ ፡ ፍኖተ ፡ ዚአነ ፡ እንተ ፡ ሀለወነ ፡ ነሐውር ፡
በቲ ፡ ምንዳቤ ፡ ወጻዕር ፡ ብዙኀ ፡ አኮ ፡ በሕቲቱ ፡ ለኀጕለ ፡ ንዋይ ፡ ወሐመር ፡ አላ ፡
11 ዓዲ ፡ ኀጕለተ ፡ ነፍስነ ፡፡ ወሀቤ ፡ ምእትስ ፡ የአምኖሙ ፡ ፈድፋደ ፡ ለሊቀ ፡ ሐ
12 መር ፡ ወለሐደፋ ፡ እምክረ ፡ ጳውሎስ ፡ ለምክሮሙ ፡፡ ወሶበ ፡ ኢሀሎ ፡ ህየ ፡ መር
ሶ ፡ ዘይደሉ ፡ ለአክርሞ ፡ ብዙኃን ፡ እምውስቴቶሙ ፡ አቀሙ ፡ ምክረ ፡ ከመ ፡
ይሕልፉ ፡ እምህየ ፡ ለእመ ፡ ተክህሎሙ ፡ በጺሐ ፡ ለአክርሞ ፡ ውስተ ፡ ካልዕ ፡ መ
ካን ፡ ወይእቲስ ፡ መርሶ ፡ ቀርጤን ፡ ይእቲ ፡ እንተ ፡ ትኔጽር ፡ አንጻረ ፡ አፍሪቂያ ፡ ወ
13 ቆሮን ፡፡ ወሶበ ፡ ነፈሐ ፡ ነፋስ ፡ አዜብ ፡ መሰሎሙ ፡ ዘረከቡ ፡ ዘሀለዩ ፡ ቀዲሙ ፡
14 ወተንሥኡ ፡ እምአሶን ፡ ነጸርዎ ፡ ለቀርጤን ፡፡ ወሶበሃ ፡ ነፈሐ ፡ ነፋስ ፡ መስዕ ፡
15 ለዕሌሃ ፡፡ ወሊተክህሎ ፡ ለሐመር ፡ ሐዊረ ፡ እምኃይለ ፡ ውእቱ ፡ ነፋስ ፡ ወኃየል
ዎ ፡ መዋግደ ፡ ማእበል ፡ ለይእቲ ፡ ሐመር ፡ ወተመንደብነ ፡ እንዘ ፡ ንትሐወስ ፡ እም
ለፌ ፡ ለለፌ ፡፡

Et illinc solvimus, & venimus in insulam Cypri, quia ventus fuit ex adverso nobis. 4 *Pelagum Ciliciæ & Pamphiliæ pertransivimus, & venimus Lestiam quæ Asiæ est.* 5 *Et ibi inveniens centurio navem Alexandrinam navigantem in Italiam, introduxit nos in eam.* 6 *Et progressi sumus, & tardè navigavimus multos dies, & vix pervenimus contra Candiam, quia prohibuit nos ventus, & venimus ad Cretam, quæ propè est Salmoniam.* 7 *Et difficulter venimus in quendam locum qui nominatur Boni-portus, & propinquus fuit civitati Thalsæ.* 8 *Et ibi multos dies mansimus, & præteriuit tempus itineris, & tunc non fuit bonum ire per mare, quia præteriisset tempus jejunii: & surrexit Paulus, & consolatus est eos,* 9 *Et dixit iis; Viri, ego novi quòd via nostra in qua progressuri sumus, habet afflictionem & laborem multum, non solummodò in damnum bonorum & navis, sed etiam in damnum animarum nostrarum.* 10 *Et centurio credebat magis magistro navis & rectori, quàm consilio Pauli, ad consultandum eos.* 11 *Et quum non esset ibi portus aptus ad hybernandum, multi ex illis persliterunt in consilio, ut solverent illinc, si possent venire ad hybernandum in alio loco: & hic portus Cretæ est, quæ respicit ex adverso Africam & Corum.* 12 *Et spirante vento Australi, visum est illis quòd nacti essent quod proposuissent priùs: & quum sustulissent de Asson, respexerunt Cretam.* 13 *Et tunc spiravit ventus Aquilonaris in eam.* 14 *Et quum non posset navis progredi, præ violentia hujus venti, tum prævaluerunt undantes fluctus huic navi, & afflicti fuimus, agitati à latere ad latus.* 15

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ἈΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. ΛΗ'.

Insulam autem quandam *succurrentes*, *vocatam Claudam*, vix potuimus
16 Νησίον δέ τι ὑποδραμόντες, καλούμενον Κλαύδην, (π) μόλις ἰσχύσαμεν
compotes fieri scaphæ. Quam subducentes, adjutoriis utebantur, ac-
17 περικρατεῖς γενέσθαι τῆς σκάφης. Ἣν ἄραντες, βοηθείαις ἐχρῶντο, ὑπο-
cingentes navem: timentésque ne in Syrtim inciderent, *submitten-*
ζωννύντες τὸ πλοῖον· φοβούμενοί τε μὴ εἰς τὴν Σύρτιν ἐκπέσωσι, χαλάσαν-
tes vas, sic ferebantur. *Vehementer* autem tempestate jactatis nobis,
18 τες τὸ σκεῦος, οὕτως ἐφέροντο. Σφοδρῶς (ρ) δὲ χειμαζομένων ἡμῶν,
sequenti jactum fecerunt. Et tertiâ *nostris* manibus armamenta
19 τῇ ἑξῆς ἐκβολὴν ἐποιοῦντο. Καὶ τῇ τρίτῃ αὐτόχειρες τὴν σκευὴν τοῦ
navis *ejecimus*. Neque autem Sole, neque syderibus apparentibus per
20 πλοίου (σ) ἐρρίψαμεν. Μήτε δὲ ἡλίου, μήτε ἄστρων ἐπιφαινόντων ἐπὶ
plures dies, tempestatéque non exiguâ imminente, *reliquùm* ablata erat o-
πλείονας ἡμέρας, χειμῶνός τε οὐκ ὀλίγου ἐπικειμένου, λοιπὸν περιῃρεῖτο (τ) πᾶ-
mnis spes *ad servari nos*. *Multâ autem inediâ existente*, tunc
21 σα ἐλπὶς τοῦ σώζεσθαι ἡμᾶς. Πολλῆς δὲ ἀσιτίας (υ) ὑπαρχούσης, τότε
stans Paulus in medio eorum, dixit; Oportet quidem, ô viri, *obe-*
σταθεὶς ὁ Παῦλος ἐν μέσῳ αὐτῶν, εἶπεν, Ἔδει μέν, ὦ ἄνδρες, πει-
dientes mihi, non *avehi* à Creta, *lucrarique* injuriam
θαρχήσαντάς μοι, μὴ ἀνάγεσθαι ἀπὸ τῆς Κρήτης, κερδῆσαί τε τὴν ὕβριν
hanc, & jacturam. Et nunc suadeo vobis bono animo esse: *ja-*
22 ταύτην, καὶ τὴν ζημίαν. Καὶ τανῦν παραινῶ ὑμᾶς εὐθυμεῖν· ἀπο-
ctura enim animæ *nulla* erit ex vobis, præterquàm navis. Adstitit enim mihi
23 βολὴ γὰρ ψυχῆς οὐδεμία ἔσται ἐξ ὑμῶν, πλὴν τοῦ πλοίου. Παρέστη γάρ μοι
nocte hac angelus Dei, cujus sum, cui & deservio, Dicens;
24 (φ) τῇ νυκτὶ ταύτῃ ἄγγελος τοῦ Θεοῦ οὗ εἰμι, ᾧ καὶ λατρεύω, Λέγων,
Ne timeas Paule, Cesari te oportet assistere: & ecce donavit tibi
Μὴ φοβοῦ Παῦλε, Καίσαρί σε δεῖ παραστῆναι· καὶ ἰδοὺ κεχάρισταί σοι

Deus omnes *navigantes* tecum. *Ideò* bono animo estote viri:
ὁ Θεὸς πάντας τοὺς πλέοντας μετὰ σοῦ. Διὸ εὐθυμεῖτε ἄνδρες· 25
credo enim Deo, quia sic erit, quemadmodùm dictum est mihi. In
πιστεύω γὰρ τῷ Θεῷ, ὅτι οὕτως ἔσται καθ' ὃν τρόπον λελάληταί μοι. Εἰς 26
insulam autem quandam oportet nos *incidere*. *Ut verò* quartadecima nox
νῆσον δέ τινα δεῖ ἡμᾶς ἐκπεσεῖν. Ὡς δὲ τεσσαρεσκαιδεκάτη νὺξ 27
facta est, *perlatis* nobis in Adria circa *medium noctis*, sus-
(χ) ἐγένετο, διαφερομένων ἡμῶν ἐν τῷ Ἀδρίᾳ κατὰ μέσον τῆς νυκτὸς, ὑπε-
picabantur nautæ *afferri* aliquam sibi regionem. Et *bolisantes* inve-
νόουν οἱ ναῦται προσάγειν τινὰ αὐτοῖς χώραν. Καὶ βολίσαντες εὗ- 28
nerunt passus viginti: *brevi autem distantes*, & *rursum bolisantes*, inve-
ρον ὀργυιὰς εἴκοσι· βραχὺ δὲ διαστήσαντες, καὶ πάλιν βολίσαντες, εὗ-
nerunt passus quindecim. Timentésque ne *quomodò* in aspera loca
ρον ὀργυιὰς δεκαπέντε. Φοβούμενοί τε (ψ) μήπως εἰς τραχεῖς τόπους 29
inciderent, de puppi *projicientes* anchoras quatuor, optabant diem fie-
ἐκπέσωσιν, ἐκ πρύμνης ῥίψαντες ἀγκύρας τέσσαρας, ηὔχοντο ἡμέραν γενέ-
ri. *Ipsis* verò nautis quærentibus fugere *ex* navi, & *laxanti-*
σθαι. Τῶν δὲ ναυτῶν ζητούντων (ω) φυγεῖν ἐκ τοῦ πλοίου, καὶ χαλασάν- 30
bus scapham in mare, obtentu quasi è prora *futurorum*
των τὴν σκάφην εἰς τὴν θάλασσαν, προφάσει ὡς ἐκ (α) πρώρας μελλόντων
anchoras extendere, Dixit Paulus Centurioni, & militi-
ἀγκύρας ἐκτείνειν, Εἶπεν ὁ Παῦλος τῷ ἑκατοντάρχῃ, καὶ τοῖς στρατιώ- 31
bus; *Si non* hi manserint in navi, vos *servari* non potestis.
ταις, Ἐὰν μὴ οὗτοι μείνωσιν ἐν τῷ πλοίῳ, ὑμεῖς σωθῆναι οὐ δύνασθε.
Tunc milites absciderunt funes scaphæ, & *siverunt* eam
Τότε (β) οἱ στρατιῶται ἀπέκοψαν τὰ σχοινία τῆς σκάφης, καὶ εἴασαν αὐτὴν 32
excidere.
ἐκπεσεῖν.

MS.A. (π) ἰσχύσαμεν μόλις (ρ) τε (σ) ἔρριψαν. (τ) ἐλπὶς πᾶσα (υ) ὑπαρχούσης, σταθεὶς ὁ (φ) ταύτῃ τῇ νυκτὶ τοῦ Θεοῦ, οὗ εἰμι ἐγώ, ᾧ καὶ λατρεύω, ἄγγελος, Λέγων, (χ) ἐπεγένετο, (ψ) μήπω κατὰ τραχεῖς (ω) ἐκφυγεῖν (α) πρώρης ἀγκύρας μελλόντων ἐκτείνειν, (β) ἀπέκοψαν οἱ στρατιῶται τὰ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 17 [illegible]
[illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
[illegible]
21 [illegible]
[illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]
[illegible]

[illegible]

27 [illegible]
28 [illegible]
29 [illegible]
[illegible]
30 [illegible]
[illegible]
31 [illegible]
32 [illegible]

Et quum præterîssemus insulam quandam 16
quæ vocatur Cyra, vix potuimus prehendere scapham. Eâ verò sublatâ, cingeba- 17
mus & firmabamus navim: & quia timebamus, ne fortè incideremus in præcipitium
maris, submisimus antennam, & ita pergebamus. Quum autem in nos insurrexisset 18
gravis procella, sequenti die supellectilia
nostra in mare projecimus. Die verò tertiâ 19
armamenta navis manibus nostris abjecimus.
Quumque durâsset pluvia per dies complu- 20
res, nec sol appareret, neque luna, neque sydera, spes vitæ nostræ penitùs præcisa est.
Quumque nemo quicquam cibi caperet, tunc 21
stans Paulus inter eos, ait; Si assensum mihi
præbuissetis, viri, non solvissemus à Creta,
& evitâssemus hanc jacturam & calamitatem. Nunc autem consilium do vobis ne 22
anxii fueritis: nemo enim vestrûm peribit,
sed tantùm navis. Visus est enim mihi hac 23
nocte angelus Dei illius cujus sum, & cui
servio: Dixítque mihi, Ne timeas Paule, 24
futurum enim est te sisti coram Cæsare: &
ecce dono tibi dedit Deus omnes qui navigant tecum. Quamobrem bono animo esto- 25
te, viri: Credo enim in Deum, ita fore
quemadmodum locutus est mecum. Verùm 26
in insulam quandam ejiciendi sumus.

Dominicâ VII. post Pentecosten.66.

Post dies autem quatuordecim quibus erra- 27
vimus & agitati fuimus in Adriatico mari,
mediâ nocte putârunt nautæ ad terram se
accedere. Proindè jecerunt bolidem, & 28
invenerunt staturas viginti: rursúsque paulùm provecti invenerunt staturas quindecim.
Quumque timeremus ne fortè deprehende- 29
remur in locis scopulosis, jecerunt è puppi
navis anchoras quatuor, & precabantur diem oriri. Nautæ verò studebant fugere è 30
navi: proinde demiserunt ex ea scapham
in mare, prætextu abeundi in ea, navisque
ad terram alligandæ. Quod quum vidisset 31
Paulus, dixit centurioni & militibus; nisi
isti in navi permanserint, vos non potestis
servari. Tunc præciderunt milites funes sca- 32
phæ à navi, & siverunt eam aberrantem.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 ወሶበ፡ አውየየተነ፡ ሐመር ፡ በጸሐነ፡ ውስተ፡ አሐቲ፡ ደሴት፡ እንተ፡ ስሙ፡ ቀውደ፡ በዕፁብ፡
17 ንጋር፡ ክህልነ፡ አልዕሎታ ፡ ለንእስት፡ ሐመር፡፡ ወሶበ፡ አዕረግናሃ ፡ ለይእቲ ፡ ሐመር፡
ንእስት፡ ውስተ፡ዐቢይ፡ ሐመር፡በተራድኦ፡በበይናቲነ፡ አጽናዕነ፡ ወአሰርናሃ፡ ሐመረ፡ እንዘ፡
18 ንፈርህ፡ከመ፡ኢትደቅ፡ሰዐለ፡ኖጻ፡ዘስሙ፡ሲርት፡ በልሳነ፡ ሮም፡ወዘንተ፡ገቢረነ፡ሖርነ፡፡
19 ወበሳኒታ፡ ተንሥአ፡ ዐቢይ፡ መንበል፡ ላዕሌነ፡ ወወገሩ፡ ንዋያተ ፡ ውስተ፡ በሕር፡፡ ወበ
20 ሣልስት፡ዕለት፡ወገርነ፡በእደዊነ፡ንዋያተ፡ሐመር፡ ወንዋየ፡ሐቅል፡፡ ኢተርአየ ፡ ጸሐይ፡
ወኢከዋክብት፡ለብዙኅ፡መዋዕል፡ ወሶበ፡ርኢነ፡ብዙኃ፡መንበል፡እንተ፡ደቤነ፡ውእተ፡ጊዜ፡
ሐፍአ፡ እንበ፡ እምኔነ፡ ኵሉ፡ተስፋ፡ ዘመድኃኒትነ፡፡

Et quum velociter detulisset nos navis, venimus in quandam insulam, cujus nomen Cauda, vix habentes potestatem efferre navicellam. 16 *Et quum extulissemus* 17 *hanc navicellam in magnam navem, adjutoriis nostris confirmavimus, & ligavimus navem, timentes ne incideret in arenam cujus nomen Syrt in lingua Romana: & hoc quum fecissemus, progressi sumus. Et postridie surrexit magnus fluctus super* 18 *nos, & projecerunt bona in mare. Et in tertio die ejecimus cum manibus nostris* 19 *armamenta navis, & arma. Et quum non apparuisset sol neque sydera per multos* 20 *dies, & quum vidissemus multos fluctus supra nos, isto tempore periit ampliùs à nobis omnis spes salutis nostræ.*

Versio VULGATA LATINA.

16 In insulam autem quandam decurrentes, quæ vocatur Cauda, potuimus vix obti-
17 nere scapham. Quâ sublatâ, adjutoriis utebantur, accingentes navem, timen-
18 tes ne in Syrtim inciderent, summisso vase sic ferebantur. Validâ autem no-
19 bis tempestate jactatis, sequenti die jactum fecerunt: Et tertiâ die suis mani-
20 bus armamenta navis projecerunt. Neque autem Sole, neque syderibus apparentibus per plures dies, & tempestate non exiguâ imminente, jam ablata erat
21 spes omnis salutis nostræ. Et cùm multa jejunatio fuisset, tunc stans Paulus in medio eorum, dixit; Oportebat quidem, ô viri, audito me, non tollere à Cre-
22 ta, lucrísque facere injuriam hanc & jacturam. Et nunc suadeo vobis bono
23 animo esse: amissio enim nullius animæ erit ex vobis, præterquàm navis. Asti-
24 tit enim mihi hac nocte Angelus Dei, cujus sum ego, & cui deservio, Dicens; Ne timeas, Paule, Cæsari te oportet assistere: & ecce donavit tibi Deus omnes
qui navigant tecum. Propter quod bono animo estote viri: credo enim Deo, 25
quia sic erit, quemadmodùm dictum est mihi. In insulam autem quandam 26
oportet nos devenire. Sed posteaquàm quartadecima nox supervenit, navigan- 27
tibus nobis in Adria circa mediam noctem, suspicabantur nautæ apparere sibi aliquam regionem. Qui & summittentes bolidem, invenerunt passus viginti: 28
& pusillùm indè separati, invenerunt passus quindecim. Timentes autem ne in 29
aspera loca incideremus, de puppi mittentes anchoras quatuor, optabant diem fieri. Nautis verò quærentibus fugere de navi, cùm misissent scapham 30
in mare, sub obtentu quasi inciperent à prora anchoras extendere, Dixit 31
Paulus centurioni, & militibus; Nisi hi in navi manserint, vos salvi fieri non potestis. Tunc absciderunt milites funes scaphæ, & passi sunt eam ex- 32
cidere.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 * فابصرنا في مسيرنا وجرينا جزيرة ما اسمها كلوديوس * فبالجهد قدرنا ان نمسك المريكب *
17 * فرفعوه بمعونات وحيل استعملوها * وشدوا المركب * خايفين الا يسقط في دوار * وحطوا
18 الآلة واهملوه هكذا * وبينما السماء ينسكب علينا شديدا * في الغد طفقوا يلقون الوسق *
19 * وفي اليوم الثالث طرحنا بايدينا آلة المركب في البحر * ولم تظهر لنا الشمس ولا النجوم
20 21 * ودام علينا شتاء عظيم اياما كثيرة * فمن ذاك انتزع منا كافة رجاء الخلاص * واقمنا
اياما كثيرة لم ناكل شيا * حينيذ وقف بولص في وسطهم وقال * ايها الرجال قد كان يجب
عليكم ان تذعنوا لرايي * الا نصعد من اقريطس * وكنا قد ربحنا هذا التعب والخسران *
22 * والان انا اعظكم واسالكم ان تفرحوا * فان ما يسقط منكم ولا نفسا واحدة سوي
23 24 المركب * لان قد وقف بي في هذه الليلة ملاك الله الذي انا له * الذي اعبده * وقايلا *
يا بولص لا تخف فانك يجب عليك ان تمثل بحضرة قيصر * وها قد وهب الله لك
25 جميع السايرين معك * فلذلك افرحوا ايها الرجال * فاني اومن بالله ان هكذا
26 27 يكون كما خوطبت به * وسنسقط بلا بد الي جزيرة ما * ولما سلفت اربعة عشر
ليلة ونحن مترددون في ادريا * في نصف الليل افتكر النوتية ان يعرفوا في اية
28 بلدة هم * فالقوا حبل التقدير * فوجدوا الموضع عشرين باعا * وساروا من هناك
29 قليلا وقدروا * فوجدوا خمسة عشر باعا * فحذروا الا يسقطوا في مواضع خشنة *
30 فالقوا من موخر المركب اربعة مراسي * وابتهلوا ان يصير نهارا * وان النوتية
التمسوا ان يهربوا من المركب * واحدروا المريكب الي البحر بحجة انهم معتزمون ان
31 يمدوا المراسي من مقدم المركب * فقال بولص لرييس المائة وللجند * ان لم يلبثوا
32 هولاء في المركب فما يمكنكم انتم تخلصون * حينيذ قطع الجند حبال المريكب
واهملوه يسقط *

Vidimus autem in navigatione & 16
cursu nostro insulam quandam, nomine Claudius: & vix potuimus retinere naviculam. At sustulerunt eam 17
adjutoriis & artibus quibus usi sunt,
navémque obfirmârunt, veriti ne in
vorticem inciderent: & deposuerunt
vas, atque ita reliquerunt eam. Et 18
dum vehemens imber funderetur super
nos, alterâ die cœperunt projicere merces: Ac tertiâ die manibus nostris 19
projecimus instrumenta navis in mare. Et non apparentibus nobis sole
neque syderibus, Et perseverante su- 20
per nos imbre maximo ad complures
dies, ex tunc ablata est à nobis tota
spes salutis, Mansimúsque pluribus 21
diebus nihil edentes. Tunc stans Paulus in medio eorum, dixit; Heus viri, oportebat vos acquiescere consilio
meo, ut non ascenderemus è Creta:
& quidem evasissemus hunc laborem
& jacturam. Et nunc hortor vos, 22
& obsecro, ut hilari sitis animo:
non enim cadet ex vobis anima ulla,
præter navim. Nam astitit mihi hâc 23
nocte angelus Dei cujus sum &
quem colo, Dicens; O Paule, ne 24
formides, te enim sisti oportet in
præsentia Cæsaris: & ecce donavit
tibi Deus omnes tecum navigantes.
Quapropter gaudete, O viri: credo 25
enim Deo quòd sic erit quemadmodùm
dictum est mihi. Et incidemus abs- 26
que dubio in insulam quandam. Cum- 27
que transissent quatuordecim noctes,
discurrentibus nobis per Adriam, mediâ nocte cogitârunt nautæ scire quânam essent in regione. Quare ja- 28
cto funiculo mensorio, reppererunt locum illum esse viginti ulnarum: &
pusillùm inde progressi, ac dimensi, reppererunt quindecim ulnas. Et veri- 29
ti ne inciderent in loca aspera, jecerunt à posteriori parte navis quatuor
anchoras, & orârunt ut fieret dies.
Nautæ verò quæsierunt fugere è na- 30
vi, demiserúntque scapham in mare,
sub prætextu volendi anchoras extendere ab anteriori parte navis. Dixit 31
autem Paulus centurioni & militibus; Nisi hi in navi manserint, vos
salvari non poteritis. Tunc abscide- 32
runt milites funes naviculæ, & reliquerunt eam excidere.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

21 ወእምድኅረ፡ ኮነ፡ ብዙኅ፡ጾሞ፤ወይእተ ፡ ጊዜ ፡ ተንሥአ፡ ጳውሎስ፡ ወቆመ፡ በማእከሎ
ሙ፡ ወይቤ፡ እስመ፡ እምደለወክሙ፡ ትስምዑ ፡ ኪያየ፡ ወከመ፡ኢትትነሥኡ፡ እምቀርጤ
22 ን ፡ ወትግብሩ ፡ ዘንተ ፡ ጽእለተ ፡ ወተሰጥሞ ፡ ርባሕ፡፡ ወይእዜኒ ፡ እዜንወክሙ ፡
ከመ፡ ኢትትሐዘኑ፡ እስመ፡ አልቦ፡ እምውስቴትነ፡ ዘይትሀጐል ፡ ዘእንበለ ፡ ደእሙ ፡ ጥፋአ
23 ተ ፡ ሐመር፡፡ እስመ ፡ በዛቲ ፡ ሌሊት ፡ ቆመ ፡ ቅድሜየ ፡ መልአከ ፡ እግዚአብሔ
24 ር ፡ ዘኪያሁ ፡ አነ ፡ ወዘሎቱ ፡ እትቀነይ፡፡ እንዘ ፡ ይብለኒ ፡ ኢትፍራሃ ፡ ወኢትደንግ
ፅ፡ሀለወከ ፡ ትቁም ፡ ቅድመ ፡ ቄሳር፡ ወናሁ ፡ ወሀበከ ፡ እግዚአ ፡ ኵሎሙ ፡ እለ ፡ የሐ
25 ውሩ ፡ ምስሌከ ፡ በሐመር፡፡ በእንተዝ ፡ ኢትትሐዘኑ ፡ ኦእደው ፡ እስመ ፡ አነ ፡ አመን
26 ክዎ ፡ ለእግዚአብሔር፡፡ ከመ ፡ ሀለወ ፡ ይኩን ፡ ዘከመ ፡ ተብህለ ፡ ሊተ፡፡ ሀለወነ
27 ኬ ፡ ንብጻሕ፡፡ ኀበ ፡ አሐቲ ፡ ደሴት፡፡ ወበሕቱ፡ኮነ፡እመ፡ አሡሩ፡ ወረቡዑ፡ሌሊት፡
እንዘ ፡ ንነግድ ፡ በበሕረ ፡ ጳድርያ ፡ በጊዜ ፡ መንፈቀ ፡ ሌሊት ፡ መሰሎሙ ፡ ለኖቲያት ፡
28 ዘርእዩ ፡ ሀገረ፡፡ ወወገሩ ፡ ናዕከ ፡ አረር ፡ ኀበ ፡ በሕር ፡ ከመ ፡ ይመጥኑ ፡ ወረከ
ቡ ፡ ማይ ፡ መጠነ ፡ [illegible] ፡ ብእሲ፡ ወወገሩ ፡ ከዐበ ፡ ናዕከ ፡ አረር ፡ ወእምህየ ፡
29 ሐሊፎሙ ፡ ንስቲተ ፡ ወረከቡ ፡ አሰርተ ፡ ወሀምስተ ፡ መጠነ ፡ አከለ ፡ ብእሲ፡፡ ወ
ይእተ ፡ ጊዜ ፡ ወገሩ ፡ አርበዕተ ፡ መልሕቀ ፡ መንገለ ፡ ርእሰ ፡ ሐመር ፡ ኀበ ፡ ይነብር ፡
30 ሐደፋ፡፡ እንዘ ፡ ይፈትው ፡ ከመ ፡ ይርአዩ፡መዓልተ፡፡ ወፈቀዱ ፡ ኖቲያት ፡ ከመ ፡
ያምስጡ ፡ እማዕበለ ፡ በሕር ፡ ወገሩ ፡ ደበ፡በሕር ፡ ለንእስት ፡ ሐመር ፡ እንዘ ፡ ይብ
ሉ ፡ ወያስተመስሉ ፡ ከመ ፡ ዘያስተደለው ፡ ለሐመር ፡ ወለመልሕቅ፡ መንገለ ፡ እግረ ፡
31 ሐመር፡፡ ወይእተ ፡ ጊዜ ፡ አእሚሮ ፡ ጳውሎስ ፡ በመንፈሱ ፡ ነገሮ ፡ ለሀቤ
ምእት ፡ ወለሐራ፡ ወይቤሎሙ ፡ ኦእንትሙ ፡ ሰብእ ፡ ለእመ ፡ አምሰጡ ፡ ኖቲያት ፡
32 እምሐመር፡ ኢትክሉ ፡ ድኂነ፡፡ ወይእተ ፡ ጊዜ ፡ መተሩ ፡ ሐራ፡ አሕባለ ፡ ይእቲ፡
ሐመር ፡ ንእስት፡ ወኃደግዋ፡ ትሑር ፡ ኀበ፡ ዘፈቀደት፡፡

Et postea fuit multum jejunium: & isto tempore surrexit Paulus, & stetit in 21
medio eorum, & dixit quòd oportebat vos audivisse me, & non solvisse à Creta, &
lucri facere hanc injuriam, & submersionem. Et nunc annuntio vobis ne tristes 22
sitis, quia nihil est inter nos quod perdetur, præter solum navis damnum. Quia in 23
hac nocte stetit coram me angelus Dei, cujus sum ego, & quem colo, Dicens mihi; 24
Ne metuas, & ne conturberis: oportet te sisti coram Cæsare, & ecce donavit tibi Deus
omnes qui proficiscuntur tecum in nave. Propterea ne tristes sitis viri, quia ego 25
credo Deo, quod sic futurum est, quemadmodum dictum est mihi. Oportet nos igi- 26
tur ut deveniamus ad quandam insulam. Veruntamen factum est quartadecimâ 27
nocte, quum navigaremus in mari Padriæ, in tempore mediæ noctis, existimârunt nautæ quòd vidissent civitatem. Et ejecerunt bolidem in mare ut meti- 28
rentur, & invenerunt aquam quasi viginti staturas viri: & ejecerunt iterum
bolidem, & illinc progressi sumus paululùm, & invenerunt quindecim staturas
viri. Et isto tempore ejecerunt quatuor anchoras versùs caput navis, ubi sede- 29
bat rector, desiderans ut videret diem. Et voluerunt nautæ ut fugerent è flucti- 30
bus maris, & demiserunt super mare navicellam, dicentes, & simulantes quasi
aptarent navem, & anchoras versùs pedem navis. Et isto tempore quum 31
scivisset Paulus in spiritu suo, loquutus est centurioni & militibus, &
dixit iis; Vos viri, si effugiant nautæ à nave, non potestis servari. Et 32
isto tempore absciderunt milites funes hujus navicellæ, & siverunt eam ire
quò voluit.

ΠΡΑ'ΞΕΙΣ ΤΩ͂Ν 'ΑΠΟΣΤΟ'ΛΩΝ. ΚΕΦ. ΛΗ'.

Usque autem quò futurus erat dies fieri, *hortabatur* Paulus omnes su-
33 Ἄχρι δὲ οὗ (γ) ἔμελλεν ἡμέρα γίνεσθαι, παρεκάλει ὁ Παῦλος ἅπαντας με-
mere cibum, dicens; Quartamdecimam hodiè diem expectantes
ταλαβεῖν τροφῆς, λέγων, Τεσσαρεσκαιδεκάτην σήμερον ἡμέραν προσδοκῶντες
jejuni permanetis, nihil accipientes. *Ideò hortor* vos ac-
34 ἄσιτοι διατελεῖτε, (δ) μηδὲν προσλαβόμενοι. Διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς (ε) προσ-
cipere cibum: *hoc enim ad* vestram *salutem* est: nullius
λαβεῖν τροφῆς· τοῦτο γὰρ πρὸς τῆς (ζ) ὑμετέρας σωτηρίας ὑπάρχει· (η) οὐδενὸς
enim vestrûm capillus *ex* capite *cadet*. *Dicens autem* hæc, & su-
35 γὰρ ὑμῶν θρὶξ (θ) ἐκ τῆς κεφαλῆς πεσεῖται. Εἰπὼν δὲ ταῦτα, καὶ λα-
mens panem, gratias egit Deo in conspectu omnium: & *frangens* cœpit man-
βὼν ἄρτον, εὐχαρίστησε τῷ Θεῷ ἐνώπιον πάντων· καὶ κλάσας ἤρξατο ἐσθί-
ducare. *Bono animo* autem facti omnes, & ipsi *adsumpserunt* cibum.
36 ειν. Εὔθυμοι δὲ γενόμενοι πάντες, καὶ αὐτοὶ (ι) προσελάβοντο τροφῆς.
Eramus verò in navi universæ animæ ducentæ septuaginta sex. Sa-
37 38 Ἦμεν δὲ ἐν τῷ πλοίῳ αἱ πᾶσαι ψυχαὶ διακόσιαι ἑβδομηκονταέξ. Κο-
tiati *autem* cibo, alleviabant navem, ejactantes triticum in
ρεσθέντες δὲ τροφῆς, ἐκούφιζον τὸ πλοῖον, ἐκβαλλόμενοι τὸν σῖτον εἰς τὴν
mare. Cùm autem dies factus esset, terram non agnoscebant: sinum
39 θάλασσαν. Ὅτε δὲ ἡμέρα ἐγένετο, τὴν γῆν οὐκ ἐπεγίνωσκον· κόλπον
verò quendam considerabant habentem littus, in quem cogitabant, si pos-
δέ τινα κατενόουν ἔχοντα αἰγιαλόν, (κ) εἰς ὃν ἐβουλεύσαντο, εἰ δύ-
sent, *expellere* navem. Et anchoras *sustollentes*, *permiserunt in*
40 ναιντο, ἐξῶσαι τὸ πλοῖον. Καὶ τὰς ἀγκύρας περιελόντες, εἴων εἰς τὴν
mari, simul laxantes juncturas gubernaculorum: & *sustollentes*
θάλασσαν, ἅμα ἀνέντες τὰς ζευκτηρίας τῶν πηδαλίων· καὶ ἐπάραντες τὸν
artemonem *flanti*, tendebant ad littus. *Incidentes autem* in
41 ἀρτέμονα τῇ πνεούσῃ, κατεῖχον εἰς τὸν αἰγιαλόν. Περιπεσόντες δὲ εἰς

locum *bimarem*, *illiserunt* navem: & quidem prora fixa mane-
τόπον διθάλασσον, ἐπώκειλαν τὴν ναῦν· καὶ (λ) ἡ μὲν πρῷρα ἐρείσασα ἔμει-
bat immobilis, *at* puppis solvebatur à vi *fluctuum*. *At*
νεν ἀσάλευτος, ἡ δὲ πρύμνα ἐλύετο ὑπὸ τῆς (μ) βίας τῶν κυμάτων. Τῶν δὲ 42
militum consilium fuit, ut *vinctos* occiderent, ne quis *ena-*
στρατιωτῶν βουλὴ ἐγένετο, ἵνα τοὺς δεσμώτας ἀποκτείνωσι, μή τις ἐκκο-
tans effugeret. *At* centurio volens servare Pau-
λυμβήσας (ν) διαφύγοι. Ὁ δὲ ἑκατόνταρχος βουλόμενος διασῶσαι τὸν Παῦ- 43
lum, prohibuit *eos* *consilio*, jussitque *potentes* natare,
λον, ἐκώλυσεν αὐτοὺς τοῦ βουλήματος, ἐκέλευσέ τε τοὺς δυναμένους κολυμβᾷν,
abjicientes primos ad terram exire: Et *reliquos*, *hos quidem* in
ἀπορρίψαντας πρώτους ἐπὶ τὴν γῆν ἐξιέναι· Καὶ τοὺς λοιπούς, οὓς μὲν ἐπὶ 44
tabulis, *hos autem* super *quædam eorum* quæ de navi. Et sic factum est omnes
σανίσιν, οὓς δὲ ἐπί τινων τῶν ἀπὸ τοῦ πλοίου. καὶ οὕτως ἐγένετο πάντας
perservari ad terram.
διασωθῆναι ἐπὶ τὴν γῆν.

CAP. XXVIII. κη'.

Et *salvi evasi*, tunc *cognoverunt* quia Melita insula vocatur. *At* Barbari
ΚΑὶ διασωθέντες, τότε (α) ἐπέγνωσαν ὅτι Μελίτη ἡ νῆσος καλεῖται. (β) Οἱ δὲ βάρβαροι 1
præstabant nō *vulgarem* humanitatem nobis. *Accendentes* enim *pyram*,
(γ) παρεῖχον οὐ τὴν τυχοῦσαν φιλανθρωπίαν ἡμῖν. (δ) Ἀνάψαντες γὰρ πυράν, 2
acceperunt omnes nos, propter imbrem *instantem*, & *propter* fri-
(ε) προσελάβοντο πάντας ἡμᾶς, διὰ τὸν ὑετὸν τὸν ἐφεστῶτα, καὶ διὰ τὸ ψῦ-
gus. *Congregante* autem *Paulo* sarmentorum multitudinem, & *imponente* super
χος. Συστρέψαντος δὲ τοῦ Παύλου φρυγάνων (ζ) πλῆθος, καὶ ἐπιθέντος ἐπὶ 3
pyram, vipera à calore *exiens* invasit manum ejus.
τὴν πυράν, ἔχιδνα (η) ἐκ τῆς θέρμης ἐξελθοῦσα καθῆψε τῆς χειρὸς αὐτοῦ.

MS. A. (γ) ἡμέρα ἔμελλεν (δ) μηθὲν προσλαμβανόμενοι. (ε) μεταλαβεῖν (ζ) ἡμετέρας (η) οὐθενὸς (θ) ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἀπολεῖται. Εἴπας δὲ (ι) προσέλαβον τροφῆς. Ἤμεθα δὲ πᾶσαι ψυχαὶ ἐν τῷ πλοίῳ διακόσιαι ἑβδομήκοντα πέντε. (κ) πρὸς ὃν ἐβούλοντο, (λ) ἡ μὲν * πρώτη ἐρείσασα ἔμενεν (μ) βίας *. Τῶν δὲ στρατιωτῶν (ν) διαφύγῃ. Ὁ δὲ ἑκατοντάρχης βουλόμενος τὸν Παῦλον διασῶσαι, Κεφ. κη'. MS. A. (α) ἐπέγνωμεν (β) οἵ τε (γ) παρεῖχαν (δ) Ἅψαντες (ε) προσελάβοντο ἡμᾶς, (ζ) τὸ πλῆθος, καὶ ἐπιθέντος τοῦ Παύλου ἐπὶ (η) ἀπὸ

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

33 * ܗܘ ܕܝܢ ܦܘܠܘܣ ܥܕܡܐ ܕܗܘܐ ܨܦܪܐ . ܡܒܥܐ ܗܘܐ ܠܟܠܗܘܢ ܕܢܣܒܘܢ ܣܝܒܪܬܐ.
ܟܕ ܐܡܪ ܠܗܘܢ . ܝܘܡܢܐ ܗܘ ܐܪܒܥܣܪ ܝܘܡܝܢ ܡܣܟܝܢ . ܕܡܢ ܕܚܠܬܐ ܠܐ ܛܥܡܬܘܢ ܡܕܡ.
34 * ܡܛܠ ܗܢܐ ܒܥܐ ܐܢܐ ܡܢܟܘܢ . ܕܬܣܒܘܢ ܣܝܒܪܬܐ ܠܣܘܥܪܢܐ ܕܚܝܝܟܘܢ . ܡܛܠ ܕܐܦܠܐ
35 ܣܥܪܐ ܚܕ ܡܢ ܪܫܐ ܕܚܕ ܡܢܟܘܢ ܠܐ ܢܦܠ. * ܘܟܕ ܐܡܪ ܗܠܝܢ . ܢܣܒ ܠܚܡܐ ܘܐܘܕܝ ܠܐܠܗܐ
36 ܩܕܡ ܟܠܗܘܢ . ܘܩܨܐ ܘܫܪܝ ܠܡܐܟܠ . * ܘܐܬܒܝܐܘ ܟܠܗܘܢ ܘܢܣܒܘ ܣܝܒܪܬܐ.
37 38 * ܐܝܬܝܢ ܗܘܝܢ ܕܝܢ ܒܐܠܦܐ . ܡܐܬܝܢ ܘܫܒܥܝܢ ܘܫܬ ܢܦܫܢ . * ܘܟܕ ܣܒܥܘ ܣܝܒܪܬܐ
39 ܐܩܠܘ ܡܢ ܐܠܦܐ . ܘܫܩܠܘ ܚܛܐ ܘܫܕܝܘ ܒܝܡܐ . * ܘܟܕ ܗܘܐ ܐܝܡܡܐ . ܡܠܚܐ ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܗܘܘ
ܐܪܥܐ ܠܐ ܐܫܬܘܕܥܘ . ܐܠܐ ܚܙܘ ܠܗ ܥܘܒܐ ܚܕ ܕܝܡܐ ܣܛܪ ܝܒܫܐ . ܐܝܟܐ ܕܪܢܝܢ ܗܘܘ ܕܐܢ
40 ܡܫܟܚܐ ܗܘܬ ܢܕܚܘܢ ܠܐܠܦܐ . * ܘܦܣܩܘ ܐܓܟܘܪܝܣ ܡܢ ܐܠܦܐ . ܘܫܒܩܘ ܐܢܝܢ ܒܝܡܐ.
ܘܫܪܘ ܐܣܘܪܐ ܕܣܘܟܢܐ . ܘܐܪܝܡܘ ܐܪܡܘܢܐ ܙܥܘܪܐ ܠܘܩܒܠ ܪܘܚܐ ܕܢܫܒܐ . ܘܪܕܝܢ ܗܘܝܢ ܠܘܬ
41 ܝܒܫܐ. * ܘܢܩܫܬ ܐܠܦܐ ܒܕܘܟܬܐ ܪܡܬܐ . ܕܒܝܢܝ ܬܪܝܢ ܥܘܡܩܝܢ ܕܝܡܐ . ܘܐܬܢܥܨܬ
ܬܡܢ. ܩܕܡܗ̇ ܓܝܪ ܩܡ ܗܘܐ . ܘܠܐ ܡܬܬܙܝܥ ܗܘܐ . ܚܪܬܗ̇ ܕܝܢ ܐܫܬܪܝܬ ܡܢ
42 ܚܝܠܐ ܕܓܠܠܐ. * ܘܨܒܘ ܗܘܘ ܐܣܛܪܛܝܘܛܐ ܕܢܩܛܠܘܢ ܠܐܣܝܪܐ . ܕܠܐ ܢܣܚܘܢ ܘܢܥܪܩܘܢ
43 ܡܢܗܘܢ. * ܩܢܛܪܘܢܐ ܕܝܢ ܟܠܐ ܐܢܘܢ ܡܢ ܗܕܐ . ܡܛܠ ܕܨܒܐ ܗܘܐ ܕܢܚܐ ܠܦܘܠܘܣ.
ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܡܫܟܚܝܢ ܗܘܘ ܕܢܣܚܘܢ ܦܩܕ . ܕܩܕܡܝܬ ܢܣܚܘܢ ܘܢܦܩܘܢ
44 ܠܝܒܫܐ. * ܘܠܫܪܟܐ ܥܠ ܕܦܐ ܘܥܠ ܩܝܣܐ ܕܣܦܝܢܬܐ ܐܥܒܪ
ܐܢܘܢ. ܘܗܟܢܐ ܟܠܗܘܢ ܐܫܬܘܙܒܘ ܠܝܒܫܐ.

* ܫܠܡ ܩܪܝܢܐ * ܕܚܕ * ܒܫܒܐ ܕܦܢܛܩܘܣܛܐ * ܫܪܝ *
* ܩܦܠܐܘܢ * ܟܚ *

1 * ܘܡܢ ܒܬܪ ܗܢܐ ܝܠܦܢ ܕܡܠܝܛܐ ܡܬܩܪܝܐ ܗܝ ܓܙܪܬܐ . ܘܒܪܒܪܝܐ ܕܥܡܪܝܢ ܗܘܘ
2 ܒܗ̇ . ܪܚܡܬܐ ܣܓܝܐܬܐ ܚܘܝܘ ܥܡܢ . * ܘܐܚܕܘ ܢܘܪܐ . ܘܩܪܘ ܠܟܠܢ ܕܢܫܚܢ . ܡܛܠ
3 ܡܛܪܐ ܣܓܝܐܐ ܘܩܘܪܫܐ ܕܐܝܬ ܗܘܐ . * ܘܢܣܒ ܦܘܠܘܣ ܩܝܣܐ ܣܓܝܐܐ ܘܣܡ ܥܠ ܢܘܪܐ.
ܘܢܦܩܬ ܡܢܗܘܢ ܐܟܕܢܐ ܡܢ ܚܘܡܗ̇ ܕܢܘܪܐ ܘܢܟܬܬܗ ܒܐܝܕܗ.

Ipſe verò Paulus uſquedum fieret dilucu- 33
lum, precabatur omnes ut caperent cibum,
dicens eis; Ecce hodie decimusquartus
agitur dies, ex quo præ timore nihil guſtâ-
ſtis. Idcircò peto à vobis ut cibum capia- 34
tis ad ſuſtentationem vitæ veſtræ. Capillus
enim ex capite unius veſtrûm non peribit.
Et quum hæc dixiſſet, accepit panem, & 35
glorificavit Deum coram omnibus, fregitque,
& cœpit comedere. Conſolationem ita- 36
que acceperunt omnes, ſumpſeruntque ci-
bum. Eramus autem in navi ducentæ & 37
ſeptuaginta ſex animæ. Quumque expleti 38
eſſent cibo, allevabant navim, & tollebant
triticum, projiciebantque in mare. Orto 39
autem die, nautæ quænam *illa* eſſet terra
non agnoſcebant: ſed conſpicati ſunt ſecus
aridam ſinum quendam maris, quò medita-
bantur, ſi fieri poſſet, impellere navim. Et 40
abſciderunt anchoras à navi, & laxârunt eas
in mare, & ſolverunt ſtructuras gubernacu-
lorum, ſuſpenderuntque parvum velum ad
ventum flantem, & ita abnavigabamus ari-
dam verſùs. Impegit autem navis in lo- 41
cum quendam elevatum inter duas profun-
ditates maris, ibique reſupinata eſt: nam
pars ejus anterior erecta eſt, neque move-
batur: pars verò poſterior ſoluta eſt præ
violentia fluctuum. Volebant autem mi- 42
lites interficere vinctos, ne natatui ſe com-
mitterent, & fugerent ab ipſis. Sed cen- 43
turio prohibuit eos ab hoc, quippe qui
vellet ſervare Paulum: illis porrò qui po-
terant natatui ſe committere, præcepit ut
imprimis enatarent, & in terram evade-
rent. Cæteros verùm ſuper tabulas, ac ſu- 44
per alia ligna navis trajecit, & ſic omnes
ſalvi evaſerunt in terram.

Dominicâ VIII. poſt Pentecoſten. 67.

CAP. XXVIII.

POſtea verò didicimus Melitam vocari 1
illam inſulam. Porrò Barbari qui habita-
bant in ea, multam charitatem in nos oſten-
derunt. Accenderunt enim ignem, noſque 2
omnes convocaverunt ut calefieremus pro-
pter imbrem plurimum, exiſtenſque frigus.
Tulit autem Paulus multa ſarmenta, inque 3
pyram impoſuit: prodiit autem ex eis vi-
pera præ calore ignis, ac momordit ma-
num ejus.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

33 ወሶቤሃ : አልጸቀ : ጽብሕ :: ወጳውሎስ : ሰአሎሙ : ለእሙንቱ : ሰብእ : ከመ : ይብልዑ :
ሕዳጠ : መብልዐ : [ወይቤ :] ለንትሙ :: ነበርክሙ : ዐሥርተ : ወአርባዕተ : ዕለተ : ዘእንበለ :
34 መብልዕ ::=፦ በእንተዝ : አስተበቍዐክሙ : ከመ : ትብልዑ : በእንተ : መድኃኒትክሙ : እልቦ :
35 እምውስቴትክሙ : ዘይትሀጐል : ሥዕርተ : ርእሱ ::=፦ ወእምድኅረ : ይቤ : ዘንተ :
ነሥአ : ኅብስተ : ወአእኰቶ : ለእግዚአብሔር : በቅድመ : ኵሎሙ : ፈተተ : ወአኀ
36 ዘ : ይብልዑ ::=፦ ወእምድኅረ : ገብአ : ልቦሙ : እሙንቱ : በልዑ :: ወበ
37 ድኑ : ሀለውነ : ውስተ : ሐመር : የአክል : ኍልቍነ : ክልኤ : ምእት : ሰብአ : ወስ
ድስቱ ::=፦

Tunc appropinquavit lux, & Paulus rogavit illos homines ut ederent modicum ci- 33
bi, & dixit; Vos permanſiſtis quatuordecim dies ſine cibo. Propterea rogo vos ut 34
edatis propter ſalutem veſtram: nemo eſt ex vobis cujus peribit capillus capitis 35
ſui. Et poſtquam dixiſſet hoc, accipiens panem benedixit Deo in conſpectû omni- 36
um, & fregit, & cœpit edere. Et poſtquam reverſum eſt cor illorum, illi ederunt. Et 37
qui fuimus in nave complevit numerus noſter ducentos & ſex homines.

Verſio VULGATA LATINA.

33 Et cùm lux inciperet fieri, rogabat Paulus omnes ſumere cibum, dicens; Quar-
34 tadecimâ die hodiè expectantes jejuni permanetis, nihil accipientes. Propter
quod rogo vos accipere cibum pro ſalute veſtra: quia nullius veſtrûm capil-
35 lus de capite peribit. Et cùm hæc dixiſſet, ſumens panem, gratias egit Deo
36 in conſpectu omnium: & cùm fregiſſet, cœpit manducare. Animæquiores
37 autem facti omnes, & ipſi ſumpſerunt cibum. Eramus verò univerſæ animæ
38 in navi ducentæ ſeptuaginta ſex. Et ſatiati cibo alleviabant navem, jactan-
39 tes triticum in mare. Cùm autem dies factus eſſet, terram non agnoſcebant:
ſinum verò quendam conſiderabant habentem littus, in quem cogitabant, ſi
40 poſſent, ejicere navem. Et cùm anchoras ſuſtuliſſent, committebant ſe mari,
ſimul laxantes juncturas gubernaculorum: & levato artemone ſecundùm auræ
41 flatum tendebant ad littus. Et cùm incidiſſemus in locum dithalaſſum, im-
pegerunt navem: & prora quidem fixa manebat immobilis, puppis verò ſol-
vebatur à vi maris. Militum autem conſilium fuit ut cuſtodias occiderent: 42
ne quis cùm enataſſet, effugeret. Centurio autem volens ſervare Paulum, pro- 43
hibuit fieri: juſſitque eos, qui poſſent natare, emittere ſe primos, & evade-
re, & ad terram exire: Et cæteros alios in tabulis ferebant: quoſdam ſu- 44
per ea, quæ de navi erant. Et ſic factum eſt, ut omnes animæ evaderent ad
terram.

CAP. XXVIII.

ET cùm evaſiſſemus, tunc cognovimus quia Melita inſula vocabatur. Bar- 1
bari verò præſtabant non modicam humanitatem nobis. Accensâ enim pyrâ, 2
reficiebant nos omnes, propter imbrem, qui imminebat, & frigus. Cùm con- 3
gregâſſet autem Paulus ſarmentorum aliquantam multitudinem, & impoſuiſſet
ſuper ignem, vipera à calore cùm proceſſiſſet, invaſit manum ejus.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

33 * فالي حين ارمع ان يصير النهار * تضرع بولص الي جماعتهم ان يتناولوا طعاما قايلا *
لكم اليوم اربعه عشر يوما منتظرين العطب استكملتموها بلا اكل * ولم تتناولوا طعاما *
34 * فلهذا اتضرع اليكم ان تستعملوا طعاما * فان ذلك مما يودي الي خلاصكم * فان
35 شعره واحده من روسكم ما تسقط * واذ قال هذه وتناول خبزا فشكر لله امام الجماعة *
36 37 وكسر وطفق ياكل * فصاروا كلهم مسرورين * واستعملوا طعاما * وكنا في المركب
38 النفوس كلها مايتي وستة وسبعين * واذ شبعوا من الطعام خففوا المركب والقوا الحنطة
39 في البحر * فلما اضاء النهار ولم يعرفوا الارض * لاح لهم خليج ما * لم يتاملوا له
40 شاطيا * فارادوا ان يوصلوا المركب اليه ان امكنهم * فقطعوا المراسي وسربوها في
البحر * وطرحوا قواعد الارجل معا * ورفعوا القلع الصغير * ممسكين بهبوب الرياح
41 الي الشاطي * فوقع في موضع ذي بحرين * فاهملوا المركب * فاما مقدمه فارتز
42 ولبث لا يتحرك * واما موخره فتفسخ من شدة الامواج * فاخطر الجند ببالهم رايا ان
43 يقتلوا المقيدين * ليلا يسبح احد منهم فيهرب * فاما رييس المية فلايثاره ان يخلص
بولص منعهم من هذا الراي * فامر الذين يقدرون ان يسبحوا ان يطرحوا انفسهم اولين *
44 ويخرجوا الي الارض * والباقون منهم خرجوا بعضهم على دفوف * وبعضهم على الات
المركب * وهكذا سلموا كلهم الي الارض *

* الفصل الثامن والعشرون *

1 ولما تخلصوا حينيذ علموا ان تلك الجزيرة تدعي مليطن * ثم *

* يوم سبت العنصرة *

2 وان البربر منحونا احسانا وتعطفا كثيرا * لانهم اوقدوا نارا * واخذونا كلنا من اجل
3 المطر النازل ومن اجل البرد * وبينما بولص يدور ويفتش ليجمع حطبا كثيرا ويضعه
على النار * خرجت افعي من قبل سخونة النار فلذعت يده *

Uſque ad tempus autem quo cœpit oriri 33
dies, rogabat Paulus cœtum eorum, ut
cibum ſumerent, dicens; Quatuordecim
ſunt hodiè dies, quos, naufragium ex-
pectantes, ſine comeſtione tranſegiſtis
nullum cibum capientes: Propterea 34
rogo vos ut adhibeatis cibum, quando-
quidem hoc ex iis eſt quæ ad ſalutem
veſtram conducunt, quia pilus vel
unus de capitibus veſtris non decidet.
Hæc cùm dixiſſet, ſumpto pane, gratias 35
egit Deo coram cœtu, & frangens cœpit
edere. Quare omnes lætificati, uſi ſunt 36
cibo. Eramus autem in navi animæ 37
omnes ducentæ ſeptuaginta ſex. Et cùm 38
eſſent cibo ſatiati, alleviarunt navim,
ejicientes triticum in mare. Cùm au- 39
tem dies illuxiſſet, nec terram agnoſce-
rent, ſuffulſit eis ſinus quidam cujus
littus minimè deprehendebant, in quod
cogitârunt appellere navim, ſi poſſent.
Itaque præciſis anchoris, dimiſerunt 40
eas in mare, baſibus pedum ſimul ab-
jectis: & velum parvum erexerunt,
ſectantes flatum ventorum verſùs
littus. Porrò incidit in locum bima- 41
rem, ideóque navim deſtituerunt. Et
quidem prora infixa manſit immobilis,
puppis autem diſſoluta eſt à vi unda-
rum. Incidit autem in mentem mili- 42
tum conſilium occidendi vinctos, ne-
quis eorum enatans effugeret. Verùm 43
centurio, ex deſiderio ſalvandi Pau-
lum, compeſcuit eos ab eo conſilio,
juſſitque iis qui natare poterant, ut ab-
jicerent ſe primos, & in terram exi-
rent. Reliqui ex ipſis evaſerunt par- 44
tim ſuper tabulas, partim ſuper in-
ſtrumenta navis: & ſic evaſerunt
omnes in terram incolumes.

CAP. XXVIII.

ET cùm evaſiſſent, tunc noverunt 1
inſulam illam vocari Melitea. Finis.

Die ſabbatho Pentecoſtes.

Cæterùm Barbari præſtiterunt nobis
beneficium & humanitatem permul-
tam. Accenſo enim igne, ſumpſerunt 2
nos omnes, propter imbrem continuum,
& propter frigus. Dum verò Pau- 3
lus circumiens quæreret colligere ligna
multa, eaque imponeret igni, egreſſa
ob calorem ignis vipera momordit ma-
num ejus.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

38 ወእምድኅረ : በልዑ : ወገረሩ : ውስተ : በሕር : ሠርናየ : ኵሎ : ዘሀሎ : ውስተ :
39 ሐመር : ወአቅለልዋ : ለሐመር ::=፦ ወሶበ : ጸብሐ : ኢያእመርዋ : ለምድ
ር : ዘእንበለ : ሕጽን : በሕር : ዘውእቱ :: መዝራዕተ : በሕር : ወእሙንቱሰ : ፈ
40 ቀዱ : ከመ : ያርስዩ : ሐመሮሙ : ህየ : ከመ : ይድኅኑ ::=፦ ወአልዐሉ : መልሕቆሙ :
ወእኀዘት : ትሑር : ሐመር : ወሐደፋ : ሐደፊ : ርቱዐ : ወእንዘ : ያርኅብ : መሕደ
ሮ : ወልጓማተ :: ሐመር : ወአልዐለ : ለመሕደፍ : ዐቢየ : ወኀደጋ : ለሐ
41 መር : ትሑር : በነፋሐተ : ነፋስ : ወቀርበት : ኀበ : ድንጋገ : በሕር ::=፦ ወበጽሑ :
ውስተ : አሐዱ : መከን : ማእከለ : ክልኤ : በሕር : ወአብጽሕዋ : ለሐመር : ውስተ :
መከን : ጽኑዕ : ወሶበ : ዘበጠ : ለሐመር : እንተ : ድኅሬሃ : መአበለ : በሕር : አኀዘ :
42 ትሰበር : መከነ : መሐደፍ ::=፦ ወይእተ : ጊዜ : መከሩ : ሐራ : ከመ : ይቅትልዎሙ :
ለሙቁሐን : እለ : ሀለው : ምስለ : ጳውሎስ : ከመ : ኢያምስጥ : ወኢአሐዱሂ : እምኔሆ
43 ሙ : ጸቢቶ ::=፦ ወሀቤ : ምእትኒ : ከመ : ያድኅኖ : ለጳውሎስ : ወአዘዞሙ : ኢይቅ
44 ትሉ : ወኢ : መኑሂ : ወከዐበ : ይቤሎሙ : ለእለ : ተአምሩ : ጸቢተ : ጸቢተክሙ ::=፦ ወለእ
ለ : ኢተአምሩ : ንሥኡ : ለውህ : ሑሩ : ውስተ : የብስ : ወእንድኅኑ : ነፍስክሙ : ወከ
መዝ : ድኅኑ : ኵሎሙ : ወበጽሕነ : ደብ : ምድር ::=፦

፳፰

1 ወሶበ : አምሰጥነ : ወድኅነ : እምባሕር : ይእተ : ጊዜ : አእመርነ : ለደሴት : ዘትሰመይ :
2 ሚልጦን ::=፦ ወበህየ : ሰብእ : ገበሩ : ለነ : ብዙኀ : ሠናየ : ወአንደዱ : እሳተ : ዐቢየ :
ወተወከፉነ : ወአስተፍሥሑነ : እምዝናም : ወእምቁር : ዘላዕሌነ ::=፦ ወነሥአ : ጳውሎ
3 ስ : ብዙኀ : ዕፀ : ወወደዮ : ውስተ : እሳት : ወሶበ : ውዕየ : እሳት : ወፅአ : አርዌ : ምድር :
ወነስከ : ለእዴሁ : ለጳውሎስ ::=፦

Et poſteaquam comediſſent, ejecerunt in mare frumentum totum quod fuit in na- 38
vi, & ſic alleviârunt navim. Et quum lux orta eſſet, neſciebant terram: ſed 39
ſinus maris erat, (hoc eſt, brachium maris,) & illi voluerunt ut ponerent navem
eorum ibi, ut ſervarentur. Et ſuſtulerunt anchoras eorum, & cœpit ire navis: 40
& nauclerus gubernaculum rectè poſuit: & laxans velum & gubernaculum na-
vis, etiam ſuſtulit velum magnum, & ſivit navem ire cum flatu venti, & appro-
ximavit ad litus maris. Et venerunt in quendam locum medio duorum mari- 41
um, & introduxerunt navem in locum firmum, & quum vulneraſſent navem in
puppi fluctus maris, cœpit conquaſſari locus veli. Et iſto tempore conſilium 42
inierunt milites, ut trucidarent vinctos qui fuerunt cum Paulo, ut non effugeret vel
unus eorum enatans. Et centurio ut ſervaret Paulum etiam præcepit iis ne trucida- 43
rent quenquam: & ulteriùs dixit iis qui ſciverunt natare, ut natarent. Et iis qui 44
neſcierunt; Accipite tabulas, ite in aridam, & ſervate voſmetipſos: & ſic ſerva-
ti ſunt omnes, & venimus ſuper terram.

CAP. XXVIII.

ET quum evaſiſſemus, & ſervati fuiſſemus à mari, tunc temporis cognovimus 1
inſulam, quòd vocata fuit Melta. Et ibi ruſtici beneficerunt nobis multùm 2
& non modicum, & accenderunt magnum ignem, & acceperunt nos, & refe-
cerunt nos ab imbre & frigore quod ſuper nos fuit. Et Paulus accepit multo- 3
rum viticulorum faſciculum, & projecit in ignem: & quum exaltaſſet ignis,
exivit vipera, & impendit manui Pauli.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ἈΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. ΚΗ'. ΛΘ'. Μ'.

Ut verò viderunt Barbari pendentem bestiam de manu ejus, dice-
4 Ὡς δὲ εἶδον οἱ Βάρβαροι κρεμάμενον τὸ θηρίον ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ, (θ) ἔλε-
bant ad invicem; Omninò homicida est homo hic, quem salvum evasum de
γον πρὸς ἀλλήλους, Πάντως φονεύς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ὃν διασωθέντα ἐκ
mari, ultio vivere non sinit. Ille quidem ergò excutiens
5 τῆς θαλάσσης, ἡ δίκη ζῆν οὐκ εἴασεν. Ὁ μὲν οὖν (ι) ἀποτινάξας τὸ
bestiam in ignem, passus est nullum malum. Illi autem expectabant eum futu-
6 θηρίον εἰς τὸ πῦρ, ἔπαθεν οὐδὲν κακόν. Οἱ δὲ προσεδόκων αὐτὸν μέλ-
rum intumescere, aut decidere repentè mortuum. In multo autem illis expe-
λειν πίμπρασθαι, ἢ καταπίπτειν ἄφνω νεκρόν. Ἐπὶ πολὺ δὲ αὐτῶν (κ) προσ-
ctantibus, & videntibus nihil incommodum in illum factum, mu-
δοκώντων, καὶ θεωρούντων μηδὲν ἄτοπον εἰς αὐτὸν γινόμενον, (λ) μεταβαλ-
tati dicebant deum eum esse. In autem illis quæ circa locum illum
7 λόμενοι ἔλεγον θεὸν αὐτὸν εἶναι. Ἐν δὲ τοῖς περὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον
erant prædia primario insulæ, nomine Publio, qui suscipiens
ὑπῆρχε χωρία τῷ πρώτῳ τῆς νήσου, ὀνόματι Ποπλίῳ, ὃς ἀναδεξάμενος
nos, tres dies amicè hospitio excepit. Factum est autem patrem Pu-
8 ἡμᾶς, τρεῖς ἡμέρας φιλοφρόνως ἐξένισεν. Ἐγένετο δὲ τὸν πατέρα τοῦ Πο-
blii febribus & dysenteriâ detentum decumbere: ad quem Pau-
πλίου πυρετοῖς καὶ (μ) δυσεντερίᾳ συνεχόμενον κατακεῖσθαι· πρὸς ὃν ὁ Παῦ-
lus ingressus & precatus, imponens manus ei, sanavit eum.
λος εἰσελθὼν καὶ προσευξάμενος, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἰάσατο αὐτόν.
Hoc ergò facto, & reliqui habentes infirmitates in insula, ac-
9 Τούτου (ν) οὖν γενομένου, καὶ οἱ λοιποὶ οἱ (ξ) ἔχοντες ἀσθενείας ἐν τῇ νήσῳ, προσ-
cedebant, & curabantur. Qui etiam multis honoribus honoraverunt nos,
10 ήρχοντο, καὶ ἐθεραπεύοντο. Οἳ καὶ πολλαῖς τιμαῖς ἐτίμησαν ἡμᾶς,
& navigantibus imposuerunt quæ ad usum. Post autem tres men-
11 καὶ ἀναγομένοις ἐπέθεντο τὰ πρὸς (ο) τὴν χρείαν. Μετὰ δὲ τρεῖς μῆ- ΛΘ'
ses navigavimus in navi quæ hyemaverat in insula, Alexandrina, adsignata
νας ἀνήχθημεν ἐν πλοίῳ παρακεχειμακότι ἐν τῇ νήσῳ, Ἀλεξανδρίνῳ, παρασήμῳ
Castori & Polluci. Et devecti in Syracusas, mansimus dies tres.
Διοσκούροις. Καὶ καταχθέντες εἰς Συρακούσας, ἐπεμείναμεν ἡμέρας τρεῖς. 12
Unde circumvenientes devenimus in Rhegium: & post unum diem adveni-
Ὅθεν περιελθόντες κατηντήσαμεν εἰς Ῥήγιον· καὶ μετὰ μίαν ἡμέραν ἐπιγενο- 13
ente Austro, secundanter venimus in Puteolos. Ubi invenientes fratres,
μένου νότου, δευτεραῖοι ἤλθομεν εἰς Ποτιόλους. Οὗ εὑρόντες ἀδελφοὺς, 14
rogati sumus apud eos manere dies septem: & sic in Ro-
παρεκλήθημεν (π) ἐπ' αὐτοῖς ἐπιμεῖναι ἡμέρας ἑπτά· καὶ οὕτως (ρ) εἰς τὴν Ῥώ-
mam venimus. Et indè fratres audientes ea quæ de nobis, exierunt
μην ἤλθομεν. Κἀκεῖθεν οἱ ἀδελφοὶ ἀκούσαντες τὰ περὶ ἡμῶν, (σ) ἐξῆλθον 15
in occursum nobis usque ad Appii forum, & Tres tabernas: quos videns
εἰς ἀπάντησιν ἡμῖν (τ) ἄχρις Ἀππίου φόρου, καὶ Τριῶν ταβερνῶν· οὓς ἰδὼν
Paulus, gratias agens Deo, accepit fiduciam. Cùm autem venissemus
ὁ Παῦλος, εὐχαριστήσας τῷ Θεῷ, ἔλαβε θάρσος. Ὅτε δὲ (υ) ἤλθομεν 16
in Romam, centurio tradidit vinctos præfecto castrorum: at
εἰς Ῥώμην, ὁ ἑκατόνταρχος παρέδωκε τοὺς δεσμίους τῷ στρατοπεδάρχῃ· τῷ δὲ
Paulo permissum est manere per seipsum, cum custodiente se milite.
Παύλῳ ἐπετράπη μένειν καθ' ἑαυτὸν, σὺν τῷ φυλάσσοντι αὐτὸν στρατιώτῃ.
Factum est autem post dies tres convocare Paulum existentes
Μ' Ἐγένετο δὲ μετὰ ἡμέρας τρεῖς συγκαλέσασθαι (φ) τὸν Παῦλον τοὺς ὄντας 17
Judæorum primos. Convenientibus autem eis, dicebat ad eos; Vi-
τῶν Ἰουδαίων πρώτους. Συνελθόντων δὲ αὐτῶν, ἔλεγε πρὸς αὐτοὺς, (χ) Ἄν-
ri fratres, ego nihil contrarium faciens populo, aut moribus patri-
δρες ἀδελφοὶ, ἐγὼ οὐδὲν ἐναντίον ποιήσας τῷ λαῷ, ἢ τοῖς ἔθεσι τοῖς πατρώ-
is, vinctus ex Hierosolymis traditus sum in manus Romanorum.
οις, δέσμιος ἐξ Ἱεροσολύμων παρεδόθην εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ῥωμαίων.
Qui examinantes me, voluerunt dimittere, propter nullam causam mor-
Οἵτινες ἀνακρίναντές με, ἐβούλοντο ἀπολῦσαι, διὰ τὸ μηδεμίαν αἰτίαν θα- 18
tis esse in me.
νάτου ὑπάρχειν ἐν ἐμοί.

MS. A. (θ) πρὸς ἀλλήλους ἔλεγον, (ι) ἀποτιναξάμενος (κ) προσδοκώντων, (λ) μεταβαλόμενοι ἔλεγον εἶναι αὐτὸν θεόν. (μ) δυσεντερίῳ (ν) δὲ γενομένου, (ξ) ἐν τῇ νήσῳ ἔχοντες ἀσθενείας, (ο) τὰς χρείας. (π) παρ' αὐτοῖς (ρ) ἤλθαμεν εἰς Ῥώμην. (σ) ἦλθον (τ) ἄχρι (υ) εἰσήλθαμεν εἰς Ῥώμην, ἐπετράπη τῷ Παύλῳ μένειν καθ' ἑαυτὸν, (φ) αὐτὸν τοὺς (χ) Ἐγώ, ἄνδρες ἀδελφοί, οὐδὲν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 ܘܟܕ ܚܙܐܘܗ ܒܪܒܪܝܐ ܠܐܟܕܢܐ ܕܬܠܐ ܒܐܝܕܗ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ. ܕܠܡܐ ܩܛܘܠܐ ܗܘ ܓܒܪܐ ܗܢܐ. ܕܟܕ *
5 ܐܫܬܘܙܒ ܡܢ ܝܡܐ ܠܐ ܫܒܩܬܗ ܟܐܢܘܬܐ ܕܢܚܐ. * ܗܘ ܕܝܢ ܦܘܠܘܣ ܢܦܨ ܐܝܕܗ ܘܫܕܝܗ
6 ܠܐܟܕܢܐ ܒܢܘܪܐ. ܘܡܕܡ ܕܒܝܫܐ ܠܐ ܗܘܐ ܠܗ. * ܡܣܟܝܢ ܗܘܘ ܕܝܢ ܒܪܒܪܝܐ. ܕܡܚܕܐ
ܡܬܦܫܪ ܘܢܦܠ ܡܝܬ ܥܠ ܐܪܥܐ. ܘܟܕ ܣܟܝܘ ܙܒܢܐ ܣܓܝܐܐ ܘܚܙܘ ܕܡܕܡ ܕܒܝܫܐ ܠܐ
7 ܗܘܐ ܠܗ. ܫܚܠܦܘ ܡܠܝܗܘܢ ܘܐܡܪܝܢ ܕܐܠܗܐ ܗܘ. * ܐܝܬ ܗܘܐ ܕܝܢ ܩܘܪܝܐ ܠܗ ܒܗܘ
ܐܬܪܐ. ܠܓܒܪܐ ܚܕ ܕܫܡܗ ܗܘܐ ܦܘܦܠܝܘܣ. ܕܗܘ ܗܘܐ ܪܫܗ ܕܓܙܪܬܐ. ܘܩܒܠܢ
8 ܒܒܝܬܗ ܬܠܬܐ ܝܘܡܝܢ ܒܚܘܒܐ. * ܐܒܘܗܝ ܕܝܢ ܕܦܘܦܠܝܘܣ. ܒܐܫܬܐ ܘܒܟܐܒ ܡܥܝܐ
ܟܪܝܗ ܗܘܐ. ܘܥܠ ܠܘܬܗ ܦܘܠܘܣ ܘܨܠܝ. ܘܣܡ ܐܝܕܘܗܝ ܥܠܘܗܝ ܘܐܚܠܡܗ.
9 * ܘܟܕ ܗܘܬ ܗܕܐ. ܐܦ ܫܪܟܐ ܕܐܢܫܐ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܒܗ ܒܓܙܪܬܐ ܟܪܝܗܐ. ܩܪܒܝܢ ܗܘܘ
10 ܠܘܬܗ ܘܡܬܐܣܝܢ ܗܘܘ. * ܘܐܝܩܪܐ ܪܒܐ ܐܝܩܪܘܢ. ܘܟܕ ܢܦܩܢ ܡܢ ܬܡܢ ܙܘܕܘܢ.

* ܣܝ ܩܕܡܝܐ * ܕܛ * ܒܬܪ ܦܢܛܩܘܣܛܝ * ܦܬܚ *

11 * ܢܦܩܢ ܕܝܢ ܒܬܪ ܬܠܬܐ ܝܪܚܝܢ ܘܪܕܝܢ ܒܐܠܦܐ ܐܠܟܣܢܕܪܝܬܐ. ܕܣܬܝܬ ܗܘܬ ܒܗ ܒܓܙܪܬܐ.
12 ܘܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܐܬܐ ܕܬܐܡܐ. * ܘܐܬܝܢ ܠܣܘܪܩܘܣܐ ܡܕܝܢܬܐ. ܘܩܘܝܢ ܬܡܢ ܝܘܡܬܐ
13 ܬܠܬܐ. * ܘܡܢ ܬܡܢ ܐܬܟܪܟܢ. ܘܡܛܝܢ ܠܪܝܓܘܢ ܡܕܝܢܬܐ. ܘܠܒܬܪ ܝܘܡܐ ܚܕ. ܢܫܒܬ
ܠܢ ܪܘܚܐ ܬܝܡܢܝܬܐ. ܘܠܝܘܡܝܢ ܬܪܝܢ. ܐܬܝܢ ܠܦܘܛܝܘܠܝܣ ܡܕܝܢܬܐ ܕܐܝܛܠܝܐ.
14 * ܘܐܫܟܚܢ ܬܡܢ ܐܚܐ. ܘܒܥܘ ܡܢܢ. ܘܩܘܝܢ ܠܘܬܗܘܢ ܫܒܥܐ ܝܘܡܝܢ. ܘܗܝܕܝܢ ܐܙܠܢ
15 ܠܪܗܘܡܝ. * ܘܟܕ ܫܡܥܘ ܐܚܐ ܕܬܡܢ. ܢܦܩܘ ܠܐܘܪܥܢ ܥܕܡܐ ܠܫܘܩܐ ܕܡܬܩܪܐ ܐܦܝܣ
ܦܘܪܘܣ. ܘܥܕܡܐ ܠܬܠܬ ܛܒܪܢܣ. ܘܟܕ ܚܙܐ ܐܢܘܢ ܦܘܠܘܣ. ܐܘܕܝ ܠܐܠܗܐ ܘܐܬܠܒܒ.
16 * ܘܥܠܢ ܠܪܗܘܡܝ. ܘܐܦܣ ܩܢܛܪܘܢܐ ܠܦܘܠܘܣ. ܕܢܥܡܪ ܐܝܟܐ ܕܨܒܐ. ܥܡ ܐܣܛܪܛܝܘܛܐ
17 ܗܘ ܕܢܛܪ ܗܘܐ ܠܗ. * ܘܡܢ ܒܬܪ ܬܠܬܐ ܝܘܡܝܢ. ܫܕܪ ܦܘܠܘܣ ܩܪܐ ܠܪܫܢܝܗܘܢ
ܕܝܗܘܕܝܐ. ܘܟܕ ܐܬܟܢܫܘ ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܓܒܪܐ ܐܚܝ. ܐܢܐ ܡܕܡ ܥܠ ܩܘܒܠ
ܥܡܐ ܠܐ ܥܒܕܬ ܘܠܐ ܥܠ ܢܡܘܣܐ ܕܐܒܗܬܝ. ܘܐܣܝܪܐ ܐܫܬܠܡܬ ܡܢ ܐܘܪܫܠܡ
18 ܠܐܝܕܝ ܪܗܘܡܝܐ. * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܟܕ ܒܩܘܢܝ. ܨܒܘ ܠܡܫܪܝܢܝ ܡܛܠ ܕܠܐ ܐܫܟܚܘ ܥܠܬܐ
ܡܕܡ ܕܚܝܒ ܡܘܬܐ.

Quam quum vidissent Barbari pendentem 4
ex ipsius manu, dicebant; Forsitan homo iste homicîda est: quem, quum salvus evaserit è mari, justitia non sivit vivere. Ipse ve- 5
rò Paulus excussâ manu suâ, viperam dejecit in ignem, nihilque adversi ei contigit. Putabant autem Barbari eo momen- 6
to eum tabescere debere, mortuumque in terram cadere: sed quum multum temporis expectâssent, viderentque eum nihil adversi pati, mutârunt sermones suos, & dixerunt eum deum esse. Erant autem prædia eo 7
ipso loco, viro cuidam nomine Publio, qui erat insulæ princeps: isque excepit nos domi suæ per triduum hilariter. Cæte- 8
rùm ipsius Publii pater febre, ac dolore viscerum laborabat: proinde introiit ad eum Paulus, precesque fudit, & imposuit ei manum suam, eumque sanitati restituit.
Hoc itaque peracto, cæteri quoque qui in 9
ea insula ægrotabant, accedebant ad eum, & sanabantur. Proinde maximis honori- 10
bus nos honorârunt: quumque illinc progrederemur, viaticum nobis suppeditârunt.

Dominicâ IX. post Pentecosten. 68

Exivimus autem tribus pòst mensibus, & 11
navigavimus navi Alexandrinâ, quæ hyemaverat in eadem insula, eratque ei insigne Geminorum. Porrò venimus Syracu- 12
sas urbem, illicque mansimus triduum. Il- 13
linc autem circumlegimus, & pervenimus Rhegium urbem: & altero pòst die afflavit nobis ventus Australis, secundóque die venimus Puteolos civitatem Italiæ. Et in- 14
venimus illic fratres, quibus nos rogantibus, mansimus apud eos dies septem: tum demum profecti sumus Romam. Quod 15
quum auditione accepissent fratres qui illic erant, exierunt nobis obviàm usque ad plateam quæ vocatur Appii forum, & usque ad tres tabernas: quumque vidisset eos Paulus, gratias egit Deo, & confirmatus est. Et 16
ingressi sumus Romam, permisitque centurio Paulo ut habitaret quocunque vellet cum milite ipsum custodiente. Triduo autem 17
pòst misit Paulus convocatum primores Judæorum, ipsisque congregatis dixit, Viri fratres mei, ego quanvis nullo modo insurrexerim adversùs populum, aut legem patrum meorum, in vinculis traditus sum ex Ierusalem in manus Romanorum. Et ipsi quum 18
me interrogâssent, voluerunt me dimittere, quippe qui in me culpam nullam dignam morte invenissent.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

4 ወሶበ፡ ርእዩ፡ ሐቃል፡ እንዘ፡ ስቁል፡ ውስተ፡ እዴሁ፡ ለአርዌ፡ ምድር፡ ይቤሉ፡ በበይናቲሆ
ሙ፡ ዝንቱ፡ ብእሲ፡ ይመስል፡ ቀታሌ፡ ነፍስ፡ ለእመ፡ አምሰጠ፡ እምአበለ፡ በሕር፡ ወበዝ
5 የኒ፡ ሊኅደግ፡ በቀለ፡ ደም፡ ይሕየው፡፡=፥ ወውእቱሰ፡ አንገፎ፡ ውስተ፡ እሳት፡ ለአርዌ፡
6 ምድር፡ ሊለክፎ፡ ሕማም፡ ወሊመንተኒ፡፡=፥ ወሐቃልሰ፡ ይጸንሑ፡ ለእመሁ፡ ውእቱ፡
ይውዒ፡ እምሐመዘ፡ አርዌ፡ አው፡ ይደቅ፡ ወይመውት፡፡ ወጸኒሆሙ፡ ብዙኀ፡
ርእዮሙ፡ ከመ፡ መንተኒ፡ ሊበጽሖ፡፡ ወወለጡ፡ ኅሊናሆሙ፡ ወይቤሉ፡ ዝውእቱ፡ አ
7 ምላክሁ፡፡=፥ ወሀሎ፡ ውስተ፡ ውእቱ፡ መካን፡ አሐዱ፡ አጸደ፡ ወይን፡ ወአጸደ፡ ኵሉ፡
አትክልት፡ ዘመልአክ፡ ይእቲ፡ ደሴት፡ ዘይሰመይ፡ ፑብሊዮ፡ ወውእቱሰ፡ ተወክፈነ፡ ውስተ፡
ቤቱ፡ በሠናይ፡ ወበፍቅር፡ ሠሉሰ፡ መዋዕለ፡፡=፥

Et quum vidissent rustici impendentem manui ejus viperam, dixerunt inter se; 4
Hic homo videtur esse animæcida: si effugerit è fluctibus maris, tamen hic non sivit eum ultio sanguinis ut vivat. Et ille excussit in ignem, viperam, non sentiens 5
doloris quicquam. Et rustici expectabant si ille exæstuaret ex veneno bestiæ, 6
aut caderet & moreretur: & quum expectâssent multùm, & vidissent quòd nihil contigisset ei, tum commutârunt cogitationes eorum, & dixerunt; Hic est deus ejus. Et fuit in isto loco quædam vinea et prædium omnium plantarum 7
principis istius insulæ, qui nominatur Publius, & ille suscepit nos in domum suam benignè & amanter triduo.

Versio VULGATA LATINA.

4 Ut verò viderunt Barbari pendentem bestiam de manu ejus, ad invicèm dicebant; Utique homicida est homo hic, qui cùm evaserit de mari, ultio non sinit
5 eum vivere. Et ille quidem excutiens bestiam in ignem, nihil mali passus est.
6 At illi existimabant eum in tumorem convertendum, & subitò casurum, & mori. Diu autem illis expectantibus, & videntibus nihil mali in eo fieri, converten-
7 tes se, dicebant eum esse Deum. In locis autem illis erant prædia princi-
8 pis insulæ, nomine Publii, qui nos suscipiens, triduò benignè exhibuit. Contigit autem, patrem Publii febribus & dysenteriâ vexatum jacêre. Ad quem
9 Paulus intravit: & cùm orâsset, & imposuisset ei manus, salvavit eum. Quo facto, omnes, qui in insula habebant infirmitates, accedebant & curabantur:
10 Qui etiam multis honoribus nos honoraverunt, & navigantibus imposuerunt
11 quæ necessaria erant. Post menses autem tres, navigavimus in navi Alexandrina, quæ in insula hyemaverat, cui erat insigne Castorum. Et cùm venissemus 12
Syracusam, mansimus ibi triduò. Inde circumlegentes devenimus Rhegium: & 13
post unum diem flante Austro, secundâ die venimus Puteolos: Ubi inventis fra- 14
tribus rogati sumus manere apud eos dies septem: & sic venimus Romam.
Et indè cùm audissent fratres, occurrerunt nobis usque ad Appii forum, ac tres 15
Tabernas. Quos cùm vidisset Paulus, gratias agens Deo, accepit fiduciam. Cùm 16
autem venissemus Romam, permissum est Paulo manere sibimet cum custodiente se milite. Post tertium autem diem convocavit primos Judæorum. Cùm- 17
que convenissent, dicebat eis; Ego, viri fratres, nihil adversùs plebem faciens, aut morem paternum, vinctus ab Jerosolymis traditus sum in manus Romanorum: Qui cùm interrogationem de me habuissent, voluerunt me di- 18
mittere, eò quòd nulla esset causa mortis in me.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 * فلما ابصر البربر الافعي معلقة في يده * قال بعضهم لبعض * هذا الرجل بلا امتري
5 فاتول هو * اذ تخلص من البحر لم تتركه الطايلة ان يعيش * فاما هو فنفض الحية في
6 النار * ولم تصبه مصيبة رديه * فاما هم فانتظروا منه انه اما يحترق واما يسقط بغتة مايتا *
فلما انتظروه مدة طويلة * وابصروا انه لم ينله مصاب ردي * اخطروا باذهانهم عنه
7 انه الاه * وكان متقدم تلك الجزيرة وما يحوط بها من الضياع اسمه بوبليوس * هذا
8 اقبلنا ثلثة ايام بنشاط واحتفال * وضافنا باكرام * فعرضت لابن بوبليوس حمي
وقرح الامعاء احدقا به * ولبث طريحا * فدخل اليه بولص وصلي * ووضع عليه يده
9 وشفاه * فاذ ابصر هذا العجب الباهر جماعة الذين كانت بهم في الجزيرة امراضا قدموهم
10 اليه وشفوا * فاكرمونا كرامات جزيلة * وعند انصرافنا احضروا لنا حاجة السفر * وبعد
11 ثلثة شهور انحدرنا في مركب اسكندراني كان قد شتي بتلك الجزيرة لانسان اسكندراني
12 معروف بديسقوريس * فانحدرنا الي سيراكوسي * فاقمنا بها ثلثة ايام * وعبرنا من
13 هناك * وانتهي مسيرنا الي ريغين * وذهب الغربي بعد يوم واحد * جينا في ثانيه الي
14 بوتيولص * فوجدنا بها اخوة تعزينا بهم * واقمنا عندهم سبعة ايام * وهكذا دخلنا الي
15 رومية * فلما سمع الاخوة الذين هناك باخبارنا * خرجوا يستقبلونا الي سوق الرماح * والصقع
16 الذي فيه الثلثة حوانيت * فلما ابصرهم بولص شكر الله * واخذ ثقة ووسامة * ولما
حصلنا برومية سلم رييس المائة المقيدين الي قايد الجيوش * وتقدم الي بولص ان يقيم على
17 جملته مع الجندي الذي يحفظه * وبعد ثلثة ايام استدعي بولص المقدمين في اليهود *
فلما دخلوا اليه * قال لهم ايها الرجال اخوتي * انا ما عملت شيا يعاند الشعب ولا الفرايض
18 الابوية * وقد سلمت الي ايدي الروم من اورسليم مغلولا * الذين حاكموني وكشفوا عني *
فارادوا ان يطلقوني اذ لم يجدوا في للموت علة واحدة *

Ut autem viderunt barbari viperam ex 4
ejus manu pendentem, dixerunt alii ad alios; Hic homo sine dubio est homicida, quem servatum è mari non sivit ultio vivere. Ipse verò serpen- 5
tem excussit in ignem, nec ullum accidit ei malum infortunium. At illi expe- 6
ctabant illum vel incendendum, vel casurum illicò mortuum: sed cùm expectâssent eum longò tempore, & vidissent nullum malum infortunium ei contigisse, animis suis conceperunt de ipso quòd esset Deus. Erat autem primas 7
illius insulæ & circumjacentium oppidorum quidam nomine Publius: is tractavit nos triduo hilariter ac plenè, & hospitio excepit nos cum honore.
Accidit autem filio Publii febris, & 8
ulceratio viscerum acutè illum vexantes, ita ut decumbens maneret: ad quem Paulus ingressus oravit, manúque sua illi imposita, curavit eum. Hoc 9
admirabile portentum cùm vidissent omnes qui habebant in insula infirmitates, oblati fuerunt ei, ac sanati.
Quapropter multis nos honoribus affe- 10
cerunt, & ad discessum nostrum suppeditârunt nobis necessitatem viæ. Et 11
post tres menses profecti sumus in navi Alexandrina, quæ hyemaverat illa in insula, pertinente ad hominem quendam Alexandrinum, Dioscoridem nuncupatum. Ivimúsque Syracusas, & 12
mansimus illic tribus diebus. Indéque 13
prætergressis, devenit iter nostrum ad Rhegium: & flante Africo post unum diem, venimus altero die Puteolos.
Et repertis ibi fratribus, consolati su- 14
mus in eo, & mansimus apud illos septem dies, & sic ingressi sumus Romam. Cúmque audissent fratres qui 15
illic erant, famam nostram, prodierunt in occursum nostrum usque ad vicum lancearum, & locum in quo extant tres tabernæ: quos cùm vidisset Paulus, gratias egit Deo, & fiduciam atque hilaritatem acquisivit. Et cùm de- 16
venissemus Romam, tradidit centurio vinctos principi turmarum. Et permissum fuit Paulo habitare soli, cum milite qui custodiebat illum. Post tres 17
autem dies convocavit Paulus præcipuos in Judæis: quibus ad eum ingressis ait; O viri fratres mei, ego nihil egi quod adversetur plebi, nec institutis paternis: attamen traditus fui in manum Romanorum ab Jerusalem vinctus. Qui me examinantes atque 18
explorantes, voluerunt me dimittere, cùm nullam reperissent in me mortis causam.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

8 ወአቡሁሰ፡ ለፑብልዮ፡ የሐምም፡ ሕማመ፡ ፈጸንት፡ ወይደዊ፡ ብዙኀ፡ ወቦአ፡ ኀቤሁ፡
ጳውሎስ፡ ወስአሎ፡ ከመ፡ ያንብር፡ እዴሁ፡ ለዕሌሁ፡ ወጳውሎስሰ፡ ጸለየ፡ ወአንበረ፡ እ
9 ዴሁ፡ ለዕሌሁ፡ ወፈወሶ፡ ሶቤሃ፡፡=፥ ወእምድኅረ፡ ገብረ፡ ዘንተ፡ ርእዮሙ፡ ክልአንሂ፡
10 ሕሙማን፡ ዘይእቲ፡ ደሴት፡ መጽኡ፡ ወተፈወሱ፡ እምደዌሆሙ፡፡=፥ ወእሙንቱሰ፡ አክ
በሩነ፡ በዐቢይ፡ ክብር፡፡ ወሶበ፡ ተንሣእነ፡ ለነጊድ፡ ወወደዩ፡ ውስተ፡ ሐመርነ፡ ኵሉ፡
11 ዘየአጽበነ፡ ለመፍቅድነ፡፡=፥ ወእምድኅረ፡ ሠለስቱ፡ አውራኅ፡ ነገድነ፡ በአሐቲ፡ ሐ
መር፡ እስክንድራዊት፡ ዘአክረመት፡ ውስተ፡ ይእቲ፡ ደሴት፡ ዘቦ፡ ትእምርተ፡ ዲዮስኩ
12 ሬ፡ ዘውእቱ፡ አምላከ፡ ኖትያት፡፡=፥ ወሶበ፡ በጻሕነ፡ ሰራጕዛ፡ ነበርነ፡ ህየ፡ ሠሉሰ፡
13 መዋዕለ፡፡=፥ ወእምህየ፡ ነገድነ፡ በጽንፈ፡ በሕር፡ እንዘ፡ ነዐውድ፡ ወበጻሕነ፡ ውስተ፡
ሀገር፡ እንተ፡ ትሰመይ፡ ሬጊሎም፡፡ ወሶበ፡ ተንሣእነ፡፡ እምህየ፡ ነፍሐ፡ ለዕሌነ፡ ነፋስ፡
አዜብ፡ በሠሉስቱ፡ መዋዕል፡ በጻሕነ፡ ውስተ፡ አሐቲ፡ መካን፡ ዘትሰመይ፡ ፐቲዮሎስ፡፡=፥
14 ወበህየ፡ ረከብናሆሙ፡ ለአኀው፡ ወእሙንቱሂ፡ ሰአሉነ፡ ከመ፡ ንንበር፡ ምስሌሆሙ፡ ሰቡ
15 ዐ፡ መዋዕለ፡ ወእምዝ፡ በጻሕነ፡ ሮሜያ፡፡=፥ ወሶበ፡ ሰምዑ፡ አኀው፡ እለ፡ ሀለው፡
ሮሜ፡ መጽኡ፡ ከመ፡ ይትቀበሉነ፡ ውስተ፡ መርሕብ፡ እስከ፡ አሓቲ፡ መካን፡ ዘተሰመይ
ዐውደ፡ አፒዮ፡ ኀበ፡ ሀሎ፡ ሠለስቱ፡ ስቀለ፡ ህየ፡፡ ምስያጠ፡ ኵሉ፡ መፍቅደ፡ ሰብእ፡ ወ
16 ሶበ፡ ርእየ፡ ጳውሎስ፡ አኀዊሁ፡ አእኮቶ፡ ለእግዚአብሔር፡ ወተአመነ፡ ቦቱ፡፡=፥ ወእም
ድኅረ፡ በእነ፡ ሮሜ፡ ሀቤ፡ መሥፍን፡ አሰፌሮ፡ ለሊቀ፡ ሐራ፡ ዘውእቱ፡ መስፍን፡ ወረከ
በ፡ ጳውሎስ፡ ጸጋ፡ እምኀቤሁ፡ ከመ፡ ይነብር፡ በፍቅዱ፡ ምስለ፡ ፩፡ ሐራ፡ ዘየዐቅቦ፡፡=፥
17 ወእምድኅረ፡ ሠለስቱ፡ ዕለት፡ አስተጋብአሙ፡ ለዐበይተ፡ አይሁድ፡ እለ፡ ይነብሩ፡ ሮ
ሜ፡ ወሶበ፡ ተጋብኡ፡ ኅቡረ፡ ይቤሎሙ፡ አአኀውየ፡ አነሰ፡ ኢገበርኩ፡ መንተ
ኒ፡ እኩየ፡ ለዕለ፡ ሕዝብነ፡ ወለዕለ፡ ህገ፡ አበዊነ፡ ሰብአ፡ ኢየሩሳሌም፡ አግብኡኒ፡
18 ሞቂሕሙ፡ ውስተ፡ እደ፡ ሮማዊያን፡፡=፥ ወእሙንቱሰ፡ ሐቲቶሙ፡ ፈቀዱ፡ ይሳድጉኒ፡
እስመ፡ ኢረከቡ፡ ለዕሌየ፡ ጌጋየ፡ በዘእመውት፡፡=፥

Et pater Publii ægrotus fuit afflictione febris, & ægrotabat multùm, & intra- 8
vit ad eum Paulus, & rogavit illum ut poneret manum suam super eum: & Paulus precatus est, & posuit manum suam super eum, & sanavit eum statim. Et 9
postquam fecisset hoc, videntes alii ægroti hujus insulæ, venerunt & sanati fuerunt de infirmitatibus eorum. Et illi honorârunt nos cum multo honore: & 10
quum resurrexissemus ad navigandum, tum miserunt in navem nostram quodcunque difficile erat nobis pro indigentia nostra. Et post tres menses naviga- 11
vimus in quadam navi Alexandrina, quæ hyemaverat in ista insula, quæ habuit insigne Dioscoura, qui est Deus nautarum. Et quum pervenissemus Sera- 12
gusam, mansimus ibi tres dies. Et illinc navigavimus per fimbriam maris 13
circundantes, & venimus in civitatem quæ nominatur Rezium: & quum sustulissemus illinc, flante super nos vento Australi, in tertio die venimus in quendam locum qui nominatur Patiolos. Et ibi invenimus fratres, & illi rogârunt 14
nos ut maneremus cum iis septem dies: Et tunc venimus Romam. Et quum 15
audivissent fratres qui erant Romæ, venerunt ut occurrerent nobis in platea, usque quendam locum qui nominatur Castra Appii, ubi erant tres tabernæ; ibi forum erat omnium quæ necessaria erant homini: & quum vidisset Paulus fratres, gratias egit Deo, & fiduciam habuit in eo. Et quum ingressi essemus Ro- 16
mam, Centurio tradidit vinctos magistro militum, qui fuit gubernator, & invenit Paulus gratiam apud eum, ut maneret pro libitu suo cum uno militum qui custodiret eum. Et post tres dies congregavit magnates Judæorum, qui habi- 17
târant Romæ: & quum congregati essent simul, dixit iis; Viri fratres, ego non feci quicquam mali contra gentem nostram, & contra ritus patrum nostrorum: homines Hierusalem tradiderunt me, vincientes me, in manum Romanorum. Et illi inter- 18
rogantes voluerunt dimittere me, quia non invenerunt contra me crimen propter quod morerer.

ΠΡΑ'ΞΕΙΣ ΤΩ͂Ν 'ΑΠΟΣΤΟ'ΛΩΝ. ΚΕΦ. Μ'.

19 Contradicentibus autem Judæis, coactus sum appellare Cæsarem, non quasi
Ἀντιλεγόντων δὲ τῶν Ἰουδαίων, (‡) ἠναγκάσθην ἐπικαλέσασθαι Καίσαρα, οὐχ ὡς
20 gentem meam habens aliquid accusare. Propter hanc igitur causam ro-
τοῦ ἔθνους μου ἔχων τι (ω) κατηγορῆσαι. Διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν παρε-
gavi vos videre, & alloqui. Propter enim spem Israël catenam
κάλεσα ὑμᾶς ἰδεῖν, καὶ προσλαλῆσαι. (α) ἕνεκεν γὰρ τῆς ἐλπίδος τοῦ Ἰσραὴλ τὴν ἅλυσιν
hanc circumdatus sum. Illi autem ad eum dixerunt; Nos neque literas de te
21 ταύτην περίκειμαι. Οἱ δὲ πρὸς αὐτὸν (β) εἶπον, Ἡμεῖς οὔτε γράμματα (γ) περὶ σοῦ
accepimus à Judæa: neque adveniens aliquis fratrum nuntiavit, aut
ἐδεξάμεθα ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας· οὔτε παραγενόμενός τις τῶν ἀδελφῶν ἀπήγγειλεν, ἢ
locutus est quid de te malum. Dignisumus autem à te audire quæ sentis: de
22 ἐλάλησέ τι περὶ σοῦ πονηρόν. Ἀξιοῦμεν δὲ παρὰ σοῦ ἀκοῦσαι ἃ φρονεῖς· περὶ
quidem enim secta hac notum est nobis, quia ubique contradicitur. Consti-
23 μὲν γὰρ τῆς αἱρέσεως ταύτης (δ) γνωστόν ἐστιν ἡμῖν, ὅτι πανταχοῦ ἀντιλέγεται. Ταξά-
tuentes autem illi diem, venerunt ad eum in hospitium plures: quibus exponebat,
μενοι δὲ αὐτῷ ἡμέραν, (ε) ἧκον πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν ξενίαν πλείονες· οἷς ἐξετίθετο,
testificans regnum Dei, suadénsque eis ea quæ de Jesu,
(ζ) διαμαρτυρόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, πείθων τε (η) αὐτοὺς τὰ περὶ τοῦ Ἰησοῦ,
exque lege Moysi & Prophetis, à manè usque ad vesperam. Et hi quidem
24 ἀπό τε τοῦ νόμου Μωσέως καὶ τῶν προφητῶν, ἀπὸ πρωῒ ἕως ἑσπέρας. Καὶ οἱ μὲν
persuadebantur dictis, hi verò non credebant. Discordes autem existentes ad invi-
25 ἐπείθοντο τοῖς λεγομένοις, οἱ δὲ ἠπίστουν. Ἀσύμφωνοι δὲ ὄντες πρὸς ἀλλή-
cèm, discedebant, dicente Paulo verbum unum; Quia pulchrè Spiritus sanctus
λους, ἀπελύοντο, εἰπόντος τοῦ Παύλου ῥῆμα ἕν, Ὅτι καλῶς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον

locutus est per Esaiam Prophetam ad patres nostros, Dicens; Vade
(θ) ἐλάλησε διὰ Ἠσαΐου τοῦ προφήτου πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, Λέγων, Πορεύθητι 26
ad populum istum, & dic; Auditu audietis, & non intelligetis: & videntes
πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον, καὶ (ι) εἰπέ, Ἀκοῇ ἀκούσετε, καὶ οὐ μὴ συνῆτε· καὶ βλέποντες
videbitis, & non cernetis. Incrassatum est enim cor populi hujus, & auribus
(κ) βλέψετε, καὶ οὐ μὴ ἴδητε. Ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς (λ) ὠσὶ 27
graviter audierunt, & oculos suos compresserunt: ne quando videant ocu-
βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν· μήποτε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλ-
lis, & auribus audiant, & corde intelligant, & convertantur, & sanem
μοῖς, καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσι, καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσι, καὶ ἐπιστρέψωσι, καὶ (μ) ἰάσωμαι
eos. Notum ergò sit vobis, quoniam Gentibus missum est salutare
αὐτούς. Γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν, ὅτι τοῖς ἔθνεσιν ἀπεστάλη (ν) τὸ σωτήριον 28
Dei: ipsi & audient. Et hæc eo dicente, abierunt Judæi,
τοῦ Θεοῦ· αὐτοὶ καὶ (ξ) ἀκούσονται. Καὶ ταῦτα αὐτοῦ εἰπόντος, ἀπῆλθον οἱ Ἰουδαῖοι, 29
multam habentes in seipsis disputationem. Mansit autem Paulus biennio toto in proprio
πολλὴν ἔχοντες ἐν ἑαυτοῖς συζήτησιν. Ἔμεινε δὲ ὁ Παῦλος διετίαν ὅλην ἐν ἰδίῳ 30
conducto, & suscipiebat omnes ingredientes ad eum: Prædicans
μισθώματι, καὶ ἀπεδέχετο πάντας τοὺς εἰσπορευομένους πρὸς αὐτόν· Κηρύσσων 31
regnum Dei, & docens ea quæ de Domino Jesu Christo cum omni
τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ διδάσκων τὰ περὶ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάσης
libertate, improhibitè.
παῤῥησίας, ἀκωλύτως. (†)

MS.A. (‡) ἠναγκάσθην (ω) κατηγορεῖν. (α) εἵνεκεν (β) εἶπαν, (γ) ἐδεξάμεθα περὶ σοῦ (δ) γνωστὸν ἡμῖν ἐστιν, ὅτι (ε) ἦλθαν (ζ) διαμαρτυρόμενος (η) αὐτοὺς περὶ (θ) ἐλάλησεν πρὸς τοὺς πατέρας ὑμῶν διὰ Ἠσαΐου τοῦ προφήτου, Λέγον, (ι) εἰπόν, Ἀκοῇ ἀκούσατε, (κ) βλέψατε, (λ) ὠσὶν αὐτῶν βαρέως (μ) ἰάσομαι (ν) τοῦτο τὸ (ξ) ἀκούσονται. *** Ἔμεινεν δὲ διετίαν ὅλην

(†) Πράξεις τῶν ἁγίων Ἀποστόλων. Hîc sequuntur septem Canonicæ Epistolæ in MS.A. Ἰάκωβος Θεοῦ καὶ Κυρίου

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 ܘܟܕ ܩܥܝܢ ܗܘܘ ܠܘܩܒܠܝ ܝܗܘܕܝܐ. ܐܬܐܠܨܬ ܕܐܩܪܐ ܠܩܣܪ. ܠܐ ܐܝܟ ܕܐܝܬ ܠܝ *
ܠܝ ܕܐܐܟܘܠ ܩܪܨܝܗܘܢ ܕܒܢܝ ܥܡܝ. * ܡܛܠ ܗܕܐ ܒܥܝܬ ܡܢܟܘܢ ܕܬܐܬܘܢ ܘܐܚܙܝܟܘܢ. 20
ܘܐܫܬܥܐ ܠܟܘܢ. ܡܛܠ ܓܝܪ ܣܒܪܗ ܕܐܝܣܪܝܠ ܐܣܝܪ ܐܢܐ ܒܫܫܠܬܐ ܗܕܐ.
21 ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܗܢܘܢ. ܐܦ ܠܐ ܐܓܪܬܐ ܥܠܝܟ ܩܒܠܢ ܡܢ ܝܗܘܕ. ܘܐܦ ܠܐ ܐܢܫ ܡܢ ܐܚܐ *
22 ܕܐܬܘ ܡܢ ܐܘܪܫܠܡ. ܐܡܪ ܠܢ ܡܕܡ ܒܝܫ ܥܠܝܟ. * ܨܒܝܢ ܕܝܢ ܚܢܢ ܕܢܫܡܥ
ܡܢܟ ܡܢܐ ܕܒܪܥܝܢܟ ܐܝܬ. ܡܛܠ ܕܝܘܠܦܢܐ ܗܢܐ. ܝܕܥܝܢܢ ܕܠܐ ܐܢܫ ܠܐ ܡܩܒܠ ܠܗ.

Sed quum insurgerent adversùm me Judæi, 19
coactus sum clamare Cæsaris protectionem,
non quasi habens accusare ulla in re filios
gentis meæ. Propterea petii à vobis ut ve- 20
niretis, ut vos viderem, vobísque hæc re-
nuntiarem: quandoquidem propter spem
Israelis vinctus sum hâc catenâ. At illi 21
dixerunt ei, Nos neque epistolam de te ac-
cepimus à Judæa, neque quisquam ex fra-
tribus qui venerunt ab Ierusalem, dixerunt
nobis quicquam mali de te. Velimus autem 22
ex te audire quod sentias, quoniam hanc
doctrinam scimus à nemine recipi.

* ܪܫ ܩܪܝܢܐ * ܝ * ܕܒܬܪ ܦܢܛܩܘܣܛܝ * ܣܛ *

Dominicâ X. post Pentecosten. 69.

23 ܘܩܒܥܘ ܠܗ ܝܘܡܐ. ܘܐܬܟܢܫܘ ܘܐܬܘ ܠܘܬܗ ܣܓܝܐܐ ܠܐܝܟܐ ܕܫܪܐ ܗܘܐ. ܘܦܫܩ ܗܘܐ ܠܗܘܢ *
ܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ. ܟܕ ܡܣܗܕ ܘܡܦܝܣ ܠܗܘܢ ܥܠ ܝܫܘܥ. ܡܢ ܢܡܘܣܐ ܕܡܘܫܐ
24 ܘܡܢ ܢܒܝܐ. ܡܢ ܨܦܪܐ ܘܥܕܡܐ ܠܪܡܫܐ. * ܘܐܢܫܝܢ ܡܢܗܘܢ ܡܬܛܦܝܣܝܢ ܗܘܘ
25 ܠܡܠܘܗܝ. ܘܐܚܪܢܐ ܠܐ ܡܬܛܦܝܣܝܢ ܗܘܘ. * ܘܐܫܬܪܝܘ ܡܢ ܠܘܬܗ ܟܕ ܠܐ ܫܠܡܝܢ
ܥܡ ܚܕܕܐ. ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܗܘ ܦܘܠܘܣ ܡܠܬܐ ܗܕܐ. ܫܦܝܪ ܡܠܠ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܒܦܘܡ
26 ܐܫܥܝܐ ܢܒܝܐ ܠܘܩܒܠ ܐܒܗܝܟܘܢ. * ܟܕ ܐܡܪ. ܕܙܠ ܠܘܬ ܥܡܐ ܗܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ.
27 ܕܫܡܥܐ ܬܫܡܥܘܢ ܘܠܐ ܬܣܬܟܠܘܢ. ܘܬܚܙܘܢ ܘܠܐ ܬܕܥܘܢ. * ܐܬܥܒܝ ܠܗ ܓܝܪ ܠܒܗ
ܕܥܡܐ ܗܢܐ. ܘܒܐܕܢܝܗܘܢ ܝܩܝܪܐܝܬ ܫܡܥܘ. ܘܥܝܢܝܗܘܢ ܥܡܨܘ. ܕܠܐ ܢܚܙܘܢ ܒܥܝܢܝܗܘܢ. ܘܢܫܡܥܘܢ
28 ܒܐܕܢܝܗܘܢ. ܘܢܣܬܟܠܘܢ ܒܠܒܗܘܢ. ܘܢܬܦܢܘܢ. ܘܐܫܒܘܩ ܠܗܘܢ. * ܬܗܘܐ
ܠܟܘܢ ܗܕܐ ܝܕܝܥܐ. ܕܠܥܡܡܐ ܐܫܬܕܪ ܗܢܐ ܦܘܪܩܢܐ. ܗܢܘܢ ܓܝܪ ܐܦ ܫܡܥܝܢ ܠܗ. * * *
30 ܘܐܓܪ ܠܗ ܦܘܠܘܣ ܒܝܬܐ ܡܢ ܕܝܠܗ ܟܣܦܐ. ܘܗܘܐ ܒܗ ܬܪܬܝܢ ܫܢܝܢ. ܘܡܩܒܠ ܗܘܐ ܬܡܢ *
31 ܠܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܐܬܝܢ ܗܘܘ ܠܘܬܗ. * ܘܡܟܪܙ ܗܘܐ ܥܠ ܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܘܡܠܦ
ܗܘܐ ܓܠܐܝܬ ܥܠ ܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܕܠܐ ܟܠܝܢ.

* ܫܠܡ ܦܪܟܣܝܣ ܕܫܠܝܚܐ ܛܘܒܢܐ ܗܢܘ ܕܝܢ ܬܫܥܝܬܗܘܢ *

Proinde constituerunt ei diem, & congre- 23
gati sunt, convenerúntque ad eum plurimi
quò loci diversabatur, & revelavit eis regnū
Dei. testificans & persuadens ei super Jesum
ex lege Mosis, & ex prophetis, à mane ad
usque vesperam. Quidam autem ex eis as- 24
sentiebantur sermonibus ipsius, alii verò
non assentiebantur. Cæterùm discesserunt ab 25
eo quum discordes essent inter se, & dixisset
eis ipsemet Paulus hoc verbum; Perbellè
locutus est Spiritus sanctitatis per os Esaiæ
prophetæ adversùs patres vestros, Dicens; 26
Vade ad populum istum, & dic eis, Audi-
tu audietis, & non intelligetis, videbitísque,
& non animadvertetis. Incrassatum est enim 27
cor populi istius, & aures suas aggravârunt,
& oculos suos occluserunt ne videant oculis
suis, & audiant auribus suis, & intelligant
corde suo, & convertantur ad me, & parcam
eis. Notum ergò sit vobis hoc, Gentibus 28
missam esse hanc redemptionem, quoniam
& ipsæ quidem audient illam.

Deest versus 29.

Conduxit autem sibi Paulus ære suo ædes, 30
in eisque egit biennium, & illic excipiebat
eos omnes qui ad ipsum veniebant. Prædi- 31
cabátque de regno Dei, & docebat palàm
de Domino nostro Jesu Christo absque pro-
hibitione.

Actuum Apostolorum Beatorum, hoc est, Historiarum eorum, Finis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 ወሰበ ፡ ተጋአዙ ፡ አይሁድ ፡ ለዕሌየ ፡ አጽአቀኒ ፡ ከመ ፡ አዝመር ፡ ለንገሢ ፡ እንስ ፡ ኢኮን
20 ኩ ፡ ለአስተዋድዮ ፡ ሕዝብየ ፡ ወሰብእየ ፡፡ በእንተ ፡ ዝንቱ ፡ ነገር ፡ አንሰ ፡ ሰአልኩ ፡ ወ
ጸዋዕኩ ፡ ከመ ፡ እርአይክሙ ፡ ወእትናገረክሙ ፡ በእንተ ፡ ተስፋ ፡ እስራኤል ፡ እስመ ፡ አነ ፡
21 ሶትት ፡ በዝንቱ ፡ ሞቅሕ ፡፡ ወእሙንቱሰ ፡ ይቤልዎ ፡ ንሕነሰ ፡ አልብነ ፡ መጽሐፍ ፡ ዘመ
ጽአ ፡ በእንቲአከ ፡ ወኢ ፡ አሐዱ ፡ እምአኃው ፡ መጺአ ፡ እምኢየሩሳሌም ፡ ዘነገረነ ፡ በ
22 እንቲአከ ፡ እኩየ ፡፡ ደለው ፡ ንፈቅድ ፡ ረቱዐ ፡ ንስማዕ ፡ እምኔከ ፡ እስመ ፡ አንተ ፡ ዘተአ
ምር ፡ ወዘትሰምዕ ፡ እስመ ፡ ንሕነ ፡ ነአምር ፡ በዛቲ ፡ ንፍቀት ፡ ይትጋአዙ ፡ በኵሉ ፡ መካ
23 ን ፡፡ ወዐቀሙ ፡ እድሜ ፡ መዋዕል ፡ ወበእድሜ ፡ መዋዕል ፡ ሖሩ ፡ ብዙኃን ፡ ውስተ ፡ ማ
ኅደሩ ፡ ለጳውሎስ ፡፡ ለአለ ፡ መጽኡ ፡ ኀቤሁ ፡ ነገሮሙ ፡ በእንተ ፡ መንግሥተ ፡ እግዚአብ
ሔር ፡ ወሰማዕ ፡ ኮኖሙ ፡ ወእንዘ ፡ ያጠይቆሙ ፡ በእንተ ፡ ኢየሱስ ፡ እመጻሕፍተ ፡ ሙሴ ፡ ወ
24 ነቢያት ፡ እምጽባሕ ፡ እስከ ፡ ሰርክ ፡፡ እምኔሆሙ ፡ በዘየአምኑ ፡ ዘይቤሎሙ ፡ ጳውሎ
25 ስ ፡ ወቦ ፡ ዘኢየአምን ፡፡ ወእምዝ ፡ ተጋአዙ ፡ በበይናቲሆሙ ፡ ወሖሩ ፡ እንዘ ፡ ይትና
ፈቁ ፡ ወይቤሎሙ ፡ ጳውሎስ ፡ ስምዑ ፡ አሐተ ፡ ቃለ ፡ እስመ ፡ ሠናየ ፡ ተነበየ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱ
26 ስ ፡ በአፉ ፡ ኢሳይያስ ፡ ነቢይ ፡ ለአበዊነ ፡፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ ሑር ፡ ኀበ ፡ ዝንቱ ፡ ሕዝብ ፡ ወ
27 በሎ ፡ በእዝን ፡ ትሰምዑ ፡ ወኢትሌብዉ ፡ ወረኢየ ፡ ትሬእዩ ፡ ወኢትነጽሩ ፡፡ ወገዝፈ ፡ ል
ቡ ፡ ለዝ ፡ ሕዝብ ፡ ወበእዘኒሆሙ ፡ ድንቀወ ፡ ሰምዑ ፡ ወአዕይንቲሆሙ ፡ ዐረ ፡ ከመ ፡ ኢይሬ
እዩ ፡ በአዕይንቲሆሙ ፡ ወከመ ፡ ኢይሰምዑ ፡ በእዘኒሆሙ ፡ ወከመ ፡ ኢይለብዉ ፡ በአልባቢ
ሆሙ ፡ ወከመ ፡ ኢይትመየጡ ፡ ወኢይሣሀሎሙ ፡ እግዚአብሔር ፡፡

Et quum judicio contendissent Judæi contra me, necesse habens ut appellarem 19
ad Imperatorem, ego non fui dispositus *ad accusandum gentem meam & popula-*
res meos. Propter hanc causam, ego rogavi & invitavi vos *ut viderem vos,* 20
& alloquerer vos de spe Israelis, quia circundatus sum *cum hac catena,*
Et illi dixerunt ei, Nos nullas habuimus literas quæ venerunt de te, & nullus è 21
fratribus veniens ab Hierusalem fuit *qui loquutus est nobis de te malum. Sed* 22
volumus rectum ut audiamus à te quia tu scis & audis, & *quia nos scimus*
quod *de hac secta litigant in omni loco. Et constituerunt præstitutum diem: &* 23
in præstituto die venerunt multi in hospitium Pauli, iis qui venerunt ad eum
loquentis de regno Dei, & testimonio iis existentis, & explicantis iis de Jesu
ex scriptura Mosis & prophetarum à mane usque ad vesperam. Ex iis fuerunt 24
qui credebant ei quod dixisset iis Paulus, & fuerunt qui non credebant. Et 25
tunc litigârunt inter se, & discesserunt divisi: & dixit iis Paulus, Audite unum
verbum, quia bene prophetavit Spiritus sanctus in ore Esaiæ prophetæ patribus
nostris, Dicens; Vade ad istum populum, & dic, Cum aure audietis, & non in- 26
telligetis, & videndo videbitis, & non cernetis; Et pinguefactum est cor hujus 27
populi, & auribus suis surdè audierunt; & oculi eorum cæcutiverunt, ut non
videant cum oculis suis, & ut non audiant cum auribus suis, & ut non in-
telligant cum corde eorum, & ut non convertantur, & non misereatur eorum
Deus.

Versio VULGATA LATINA.

19 Contradicentibus autem Judæis, coactus sum appellare Cæsarem, non quasi gen-
20 tem meam habens aliquid accusare. Propter hanc igitur causam rogavi vos vi-
21 dere, & alloqui. Propter spem enim Israël catenâ hâc circumdatus sum. At illi
dixerunt ad eum; Nos neque literas accepimus de te à Judæa, neque adveniens
22 aliquis fratrum nuntiavit, aut locutus est quid de te malum. Rogamus autem à te
audire quæ sentis: nam de secta hac notum est nobis quia ubique ei contradicitur.
23 Cùm constituissent autem illi diem, venerunt ad eum in hospitium plurimi, qui-
bus exponebat testificans regnum Dei, suadénsque eis de Jesu ex Lege Moysi &
24 Prophetis, à manè usque ad vesperam. Et quidam credebant his quæ dice-
25 bantur: quidam verò non credebant. Cúmque invicèm non essent consenti-
entes, discedebant, dicente Paulo unum verbum; Quia benè Spiritus sanctus
locutus est per Isaiam prophetam ad patres nostros, Dicens; Vade ad po- 26
pulum istum, & dic ad eos; Aure audietis, & non intelligetis: & videntes
videbitis, & non perspicietis. Incrassatum est enim cor populi hujus, & 27
auribus graviter audierunt, & oculos suos compresserunt: ne fortè videant
oculis, & auribus audiant, & corde intelligant, & convertantur, & sanem
eos. Notum ergò sit vobis, quoniam Gentibus missum est hoc salutare Dei, 28
& ipsi audient. Et cùm hæc dixisset, exierunt ab eo Judæi, multam haben- 29
tes inter se quæstionem. Mansit autem biennio toto in suo conducto: & 30
suscipiebat omnes, qui ingrediebantur ad eum, Prædicans regnum Dei, & 31
docens quæ sunt de Domino Jesu Christo, cum omni fiducia, sine prohibi-
tione.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 * فلما قاومني اليهود اضطرني الامر ان استغيث بقيصر * لا كمن عندي خطاب أثلب به
20 امتي * فلهذا السبب دعوتكم لابصركم واخاطبكم * لانني من اجل رجاء اسرائيل
21 غللت بهذه السلسلة * فقالوا له نحن لم نقبل من اجلك كتبا من اليهودية * ولا ورد الينا
22 احد الاخوة مخبر عنك او تكلم كلاما مستكرها * ونحن طالبون ان نسمع منك المعتقدات
23 التي تعتقدها * فاما عن الشقاق فقد علمنا يقينا * ان قد تكلم به في كل صقع * وحددوا له
يوما يجي فيه الي عنده اكثرهم الي موضع ضيافته * ففاوضهم شاهدا لهم بملك الله *
واقنعهم بالشواهد التي عن المسيح * من شريعة موسي ومن الانبياء * من الصباح الي المساء *
24 25 * فبعضهم اذعن للمقولات منه * وبعضهم انكرها * وانصرفوا بعضهم غير متفق مع
بعض * اذ قال بولص فصلا واحدا * ان روح القدس خاطبت خطابا حسنا اباءنا بفم اشعيا
26 النبي * فقال انطلق الي هذا الشعب وقل لهم * ستسمعون سماعا وما تفهمونه * وستبصرون
27 بصرا وما ترون * لان قد غلظ قلب هذا الشعب * وسمعوا باذانهم سمعا ثقيلا * وغمضوا اعينهم
28 لكيلا يبصروا باعينهم * ويسمعوا باذانهم * ويفهموا بقلبهم ويرجعوا الي فاشفيهم * فليكن
29 معلوما عندكم ان خلاص الله قد ارسل الي الامم * فاذ سمعوا هذه الاقوال التي قالها *
30 انصرف اليهود مرددين في انفسهم * ابتغاء معرفة اقواله * واقام بولص مدة سنتين ساكنا
31 باجرته * وكان يقبل كافة الذين ينطلقون اليه * كارزا بملك الله ومعلما البراهين التي عن
الرب يسوع المسيح بكافة المجاهرة بلا منع *

* تم بعون الله وتوفيقه كتاب اعمال الرسل الاطهار الذي نبتهل اليه ان يرحمنا
بوسائلهم اجمعين * امين * والمجد لله رب العالمين *

Verùm opponentibus se mihi Judæis, 19
compulit me res ut ad Cæsarem provo-
carem: non quasi habens sermonem de
quo gentem meam accusem. Hac igitur 20
de causa vocavi vos, ut viderem vos,
& alloquerer. Nam propter spem Israe-
lis hac sum ligatus catena. Dixerunt 21
ei; Nos neque literas accepimus de te
à Judæa, neque ad nos adveniens quis-
quam fratrum retulit aut locutus est
de te turpem sermonem. Nos autem 22
cupimus audire ex te opiniones quas
sentis: quòd verò ad sectam, certò
jam scimus factum esse de ea sermo-
nem ubique locorum. Et decreverunt 23
ei diem quo plerique ipsorum conveni-
rent eum in loco hospitii sui. Et allo-
cutus est eos, testificans illis regnum
Dei, eisque suasit testimoniis quæ de
Christo erant, ex lege Mosis & ex pro-
phetis, à mane usque ad vesperam. Et 24
quidam acquiescebant dictis ipsius,
quidam verò improbârunt. Et dis- 25
cesserunt alii dissentientes ab aliis,
ubi dixisset Paulus periodum unam,
Spiritus sanctus recto sermone allo-
cutus est patres nostros per os Isaiæ
prophetæ, Et ait; Vade ad populum 26
istum, & dic eis; Audiendo audietis,
& non intelligetis: & videndo vide-
bitis, & non cernetis. Jam enim ob- 27
duratum est cor populi hujus, & au-
dierunt auribus suis auditum gra-
vem: & oculos suos occluserunt, ne
videant oculis suis, & audiant auri-
bus suis, & intelligant corde suo, &
revertantur ad me, & sanem eos.
Notum ergò sit vobis salutem Dei mis- 28
sam esse ad Gentes. Cúmque audis- 29
sent hos sermones quos dixit, discesse-
runt Judæi animis suis pervolventes,
desiderio percipiendi sermones illius.
Mansit autem Paulus spatio biennii 30
habitans in conducto suo: & susci-
piebat omnes qui illum adibant:
Prædicans regnum Dei, ac docens 31
argumenta quæ sunt de Domino Jesu
Christo, omni cum libertate, sine
prohibitione.

Absolutus est, juvante & auspicante Deo, liber Actuum Apostolorum purorum, quem supplices rogamus misericordiam nobis impertiri per ipsorum omnium preces. Amen.

Laus Deo Domino creaturarum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

28 እእምሩ ፡ ወጠይቁ ፡ እንከ ፡ አድኅኖተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ተፈነወ ፡ ለአሕዛብ ፡ ወእሙን
29 ቱ ፡ ይሰምዑ ፡ ወየአምሩ ፡፡ ወእምድኅረ ፡ ይቤሎ ፡ ዘንተ ፡ ሖሩ ፡ አይሁድ ፡ እንዘ ፡
30 ይትጋአዙ ፡ በበይናቲሆሙ ፡፡ ወጳውሎስሰ ፡ ነበረ ፡ ክልኤተ ፡ ዓመተ ፡ ውስተ ፡ ቤተ ፡ አ
ሰብ ፡ ዘተአስበ ፡ እንዘ ፡ ይትወከፎሙ ፡ በህየ ፡ ለእለ ፡ ይመጽኡ ፡ ኀቤሁ ፡ ውስተ ፡ ማኅደ
31 ሩ ፡፡ ወይዜንዎሙ ፡ በእንተ ፡ መንግሥተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወዘ ፡ እግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡
መሐሮሙ ፡ እንዘ ፡ አልቦ ፡ ዘይከልአ ፡፡

ዝንቱ ፡ ግብረ ፡ ሐዋርያት ፡ ዘይበዝኁ ፡ ተተርጎመ ፡ በሮማይ ፡ እምል
ሳነ ፡ ሮማይስጢ ፡ ወጽርእ ፡ ለግዕዝ ፡፡

Scitote & intuemini igitur, salus Dei missa est Gentibus, & ipsæ audiunt & 28
cognoscunt. Et postquam dixisset hoc, exierunt Judæi litigantes inter se. Et 29
Paulus mansit duos annos in domo conducta quam conduxerat, recipiens ibi 30
venientes ad eum in hospitium suum. Et prædicans iis de regno Dei, &, quæ 31
sunt Domini nostri Jesu, docuit eos nemine prohibente.

Iste *liber* gestorum Apostolorum (qui à multis translatus fuit in *linguam* Romanam) ex lingua Romana & Græca in Æthiopicam *conversus est.*

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΑ ΤΗ͂Σ ΠΡΟ'Σ 'ΡΩΜΑΙ'ΟΥΣ 'ΕΠΙΣΤΟΛΗ͂Σ, 'ΕΧΟΝΤΑ' ΤΙΝΑΣ ΜΕΡΙΚΑ'Σ ὑποδιαιρέσεις.

Εὐαγγελικὴ διδασκαλία, περί τε τῆς ἔξω χάριτος Χριστοῦ καὶ τῆς ἐν χάριτι· καὶ περὶ ἐλπίδος, καὶ πολιτείας πνευματικῆς.

Α'. Πρῶτον μετὰ τὸ προοίμιον, περὶ κρίσεως τῆς κατὰ ἐθνῶν τῶν οὐ φυλασσόντων τὰ φυσικά.

Β'. Περὶ κρίσεως τῆς κατὰ Ἰσραὴλ τοῦ μὴ φυλάσσοντος τὰ νομικά.

Γ'. Περὶ ὑπεροχῆς Ἰσραὴλ τοῦ τυγχάνοντος τῆς ἐπαγγελίας.

Δ'. Περὶ χάριτος δι' ἧς μόνον ἄνθρωποι δικαιοῦνται, οὐ κατὰ γένος διακεκριμένως, ἀλλὰ κατὰ Θεοῦ δόσιν ἰσοτίμως, κατὰ τὸν Ἀβραὰμ τύπον.

Ε'. Περὶ τῆς ἀποκειμένης ἐλπίδος.

ς'. Περὶ εἰσαγωγῆς τοῦ πρὸς σωτηρίαν ἡμῶν ἀνθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀντὶ τοῦ πεσόντος ἐξ ἀρχῆς γηγενοῦς Ἀδάμ.

Ζ'. Περὶ τῆς ὀφειλομένης ἐπὶ τῇ πίστει πράξεως ἀγαθῆς.

Η'. Ἐπανάληψις περὶ τῆς ἐν χάριτι ζωῆς.

Θ'. Περὶ τῆς ὑπὸ νόμου κατακρίσεως διὰ τὴν ἁμαρτίαν.

Ι'. Περὶ τῶν ἐν ἀνθρώπων φύσει παθῶν, ἀδύνατον ποιούντων τὴν πρὸς νόμον συμφωνίαν.

ΙΑ'. Περὶ τῆς ἀποδύσεως τῶν φυσικῶν παθημάτων διὰ τῆς πρὸς τὸ πνεῦμα συναφείας.

ΙΒ'. Ἐπανάληψις περὶ τῆς ἀποκειμένης τοῖς ἁγίοις δόξης.

ΙΓ'. Περὶ τῆς ὀφειλομένης ἀγάπης Χριστῷ.

ΙΔ'. Περὶ ἐκπτώσεως Ἰσραὴλ τοῦ ἀποβληθέντος, καὶ κλήσεως τοῦ ἀληθοῦς τοῦ ἐκλεχθέντος μετὰ τῶν ἐθνῶν.

ΙΕ'. Ὅτι κατὰ ἀπιστίαν ἡ ἔκπτωσις διὰ τὴν εἰς ἄγνοιαν ἐγκαταλείψεως, καὶ τῶν μὴ ἁρμόζοντος αὐτοῖς κηρύγματος.

Ις'. Περὶ τοῦ σκοποῦ καθ' ὃν ἐξεβλήθησαν, ὥστε δεύτερον ἐπανελθεῖν, ζήλῳ τῶν προπιστευθέντων ἐθνῶν συνταχθέντων τῷ πιστῷ Ἰσραήλ.

ΙΖ'. Παραίνεσις περὶ ἀρετῆς τῆς πρὸς Θεὸν καὶ ἀνθρώπους. ἐν ᾧ, περὶ τῆς εἰς ἀλλήλους ὁμονοίας. περὶ τῆς πρὸς Θεὸν λατρείας. περὶ τῆς πρὸς ἀντικειμένους ἀνεξικακίας. περὶ τῆς πρὸς ἄρχοντας ὑποταγῆς. περὶ σωφροσύνης καὶ πραότητος. περὶ τῆς ἐν βρώμασι καὶ ἡμέραις ἀμέμπτου διαίτης.

ΙΗ'. Περὶ μιμήσεως τῆς Χριστοῦ ἀνεξικακίας.

ΙΘ'. Περὶ τῆς λειτουργίας αὐτοῦ τῆς ἐν ἀνατολῇ καὶ δύσει.

PAULI APOSTOLI AD ROMANOS EPISTOLA.
(†)ΠΑΥ͂ΛΟΥ ΤΟΥ͂ ἈΠΟΣΤΟ͂ΛΟΥ Ἡ ΠΡΟΣ ῬΩΜΑΙ͂ΟΥΣ ἘΠΙΣΤΟΛΗ͂·

CAP. I. α΄.

Paulus servus Jesu Christi, vocatus Apostolus, *discretus* in Evangelium Dei,
1 Παῦλος δοῦλος Ἰησοῦ Χριστοῦ, κλητὸς ἀπόστολος, ἀφωρισμένος εἰς εὐαγγέλιον Θεοῦ,

(Quod antè promiserat per Prophetas suos in Scripturis sanctis,) De filio suo,
2 (Ὃ προεπηγγείλατο διὰ τῶν προφητῶν αὐτοῦ ἐν γραφαῖς ἁγίαις,) Περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, 3

(*facto* ex semine David secundùm carnem, *Illo definito filio* Dei in
4 (τοῦ γενομένου ἐκ σπέρματος Δαβὶδ κατὰ σάρκα, Τοῦ ὁρισθέντος υἱοῦ Θεοῦ ἐν

virtute, secundùm Spiritum sanctificationis, ex resurrectione mortuorum Jesu Christi Do-
δυνάμει, κατὰ Πνεῦμα ἁγιωσύνης, ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυ-

mini nostri: Per quem accepimus gratiam & Apostolatum ad *obedientiam* fidei in
5 ρίου ἡμῶν· Δι᾽ οὗ ἐλάβομεν χάριν καὶ ἀποστολὴν εἰς ὑπακοὴν πίστεως ἐν

omnibus Gentibus, pro nomine ejus: In quibus estis & vos, vocati
6 πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν, ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ· Ἐν οἷς ἐστε καὶ ὑμεῖς, κλητοὶ

Jesu Christi:) Omnibus *existentibus in Roma*, dilectis Dei, vocatis
7 Ἰησοῦ Χριστοῦ·) Πᾶσι τοῖς οὖσιν ἐν Ῥώμῃ, ἀγαπητοῖς Θεοῦ, κλητοῖς

Sanctis: Gratia vobis & pax à Deo patre nostro, & Domino Jesu
ἁγίοις, χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ

Christo. Primùm quidem gratias ago Deo meo per Jesum Christum pro
8 Χριστοῦ. Πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ (α) ὑπὲρ

omnibus vobis, quia fides vestra annuntiatur in universo mundo. Testis
9 πάντων ὑμῶν, ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν καταγγέλλεται ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ. Μάρτυς

enim *meus* est Deus, cui servio in spiritu meo, in Evangelio
γάρ μού ἐστιν ὁ Θεὸς, ᾧ λατρεύω ἐν τῷ πνεύματί μου, ἐν τῷ εὐαγγελίῳ

filii ejus, *ut indesinenter* memoriam vestri facio: Semper in orationibus
10 τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ὡς ἀδιαλείπτως μνείαν ὑμῶν ποιοῦμαι· Πάντοτε ἐπὶ τῶν προσευχῶν

meis obsecrans, si quo modo tandem aliquando prosperum iter habeam in voluntate
μου δεόμενος, εἴ πως ἤδη ποτὲ εὐοδωθήσομαι ἐν τῷ θελήματι

Dei, *venire* ad vos. Desidero enim videre vos, ut aliquid impertiar
τοῦ Θεοῦ, ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς. Ἐπιποθῶ γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς, ἵνα τι μεταδῶ 11

donum vobis *spirituale*, ad *stabiliri* vos: *Hoc autem est*, simul ex-
χάρισμα ὑμῖν πνευματικὸν, εἰς τὸ στηριχθῆναι ὑμᾶς· (β) Τοῦτο δέ ἐστι, συμπαρα- 12

hortari in vobis per eam quæ *in* invicèm fidem, vestram atque meam. *Non volo*
κληθῆναι ἐν ὑμῖν διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις πίστεως, ὑμῶν τε καὶ ἐμοῦ. Οὐ θέλω 13

autem vos ignorare, fratres, quia sæpè proposui venire ad vos, (&
δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοὶ, ὅτι πολλάκις προεθέμην ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, (καὶ

prohibitus sum usque adhuc,) ut fructum aliquem habeam & in vobis, sicut & in
ἐκωλύθην ἄχρι τοῦ δεῦρο,) ἵνα (γ) καρπόν τινα σχῶ καὶ ἐν ὑμῖν, καθὼς καὶ ἐν

cæteris Gentibus. Græcisque & Barbaris, sapientibusque & insipientibus
τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν. Ἕλλησί τε καὶ Βαρβάροις, σοφοῖς τε καὶ ἀνοήτοις 14

debitor sum: Ita (quod in me) promptum & vobis qui *in Roma* Evangeli-
ὀφειλέτης εἰμί· Οὕτω (τὸ κατ᾽ ἐμὲ) πρόθυμον καὶ ὑμῖν τοῖς ἐν Ῥώμῃ εὐαγγελί- 15

zare. Non enim erubesco Evangelium *Christi*: virtus enim Dei
σασθαι. Οὐ γὰρ ἐπαισχύνομαι τὸ (δ) εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ· δύναμις γὰρ Θεοῦ 16

est, in salutem omni credenti, Judæoque primùm & Græco. Justitia
ἐστιν εἰς σωτηρίαν παντὶ τῷ πιστεύοντι, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἕλληνι. Δικαιοσύνη 17

enim Dei in eo revelatur ex fide in fidem: sicut scriptum est;
(ε) γὰρ Θεοῦ ἐν αὐτῷ ἀποκαλύπτεται ἐκ πίστεως εἰς πίστιν· καθὼς γέγραπται,

At justus ex fide vivet.
Ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται.

MS.A. (†)…ς Ῥωμαίους. Κεφ. α΄. (α) περὶ (β) Τοῦτ᾽ ἔστιν (γ) τινὰ καρπὸν (δ) εὐαγγέλιον· δύναμις γὰρ (ε) δὲ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܒܫܡ ܡܪܢ ܘܐܠܗܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܟܬܒܝܢܢ ܐܪܒܥܣܪܐ ܐܓܪܬܐ ܕܦܘܠܘܣ ܫܠܝܚܐ ܕܝܠܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ *

* ܐܓܪܬܐ ܕܦܘܠܘܣ ܫܠܝܚܐ ܕܠܪܗܘܡܝܐ * * ܩܪܝܢܐ ܕܟܠܝܘܡ * ܐ *

* ܩܦܠܐܘܢ * ܐ *

1 * ܦܘܠܘܣ ܥܒܕܐ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܩܪܝܐ ܘܫܠܝܚܐ ܕܐܬܦܪܫ ܠܐܘܢܓܠܝܘܢ ܕܐܠܗܐ.
2 * ܗܘ ܕܡܢ ܠܘܩܕܡ ܡܠܟ ܐܢܘܢ ܒܝܕ ܢܒܝܘܗܝ ܒܟܬܒܐ ܩܕܝܫܐ.
3 * ܥܠ ܒܪܗ ܗܘ ܕܐܬܝܠܕ ܒܒܤܪ ܡܢ ܙܪܥܐ ܕܒܝܬ ܕܘܝܕ.
4 * ܘܐܬܝܕܥ ܒܪܐ ܕܐܠܗܐ ܒܚܝܠܐ ܘܒܪܘܚܐ ܩܕܝܫܐ ܕܩܡ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܡܪܢ.
5 * ܗܘ ܕܒܗ ܢܣܒܢ ܛܝܒܘܬܐ ܘܫܠܝܚܘܬܐ ܒܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ ܕܢܫܬܡܥܘܢ ܠܗܝܡܢܘܬܐ ܕܫܡܗ.
6 * ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܡܢܗܘܢ ܐܢܬܘܢ ܩܪܝܐ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ.
7 * ܠܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܐܝܬܝܗܘܢ ܒܪܗܘܡܐ ܚܒܝܒܘܗܝ ܕܐܠܗܐ ܩܪܝܐ ܘܩܕܝܫܐ. ܫܠܡܐ ܥܡܟܘܢ ܘܛܝܒܘܬܐ ܡܢ ܐܠܗܐ ܐܒܘܢ ܘܡܢ ܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ.
8 * ܠܘܩܕܡ ܡܘܕܐ ܐܢܐ ܠܐܠܗܝ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܥܠ ܟܠܟܘܢ ܕܗܝܡܢܘܬܟܘܢ ܐܫܬܡܥܬ ܒܟܠܗ ܥܠܡܐ.
9 * ܣܗܕ ܗܘ ܓܝܪ ܠܝ ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܠܗ ܡܫܡܫ ܐܢܐ ܒܪܘܚ ܒܐܘܢܓܠܝܘܢ ܕܒܪܗ. ܕܕܠܐ ܫܠܝܐ ܒܟܠܙܒܢ ܡܬܕܟܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܒܨܠܘܬܝ.
10 * ܘܡܬܟܫܦ ܐܢܐ ܕܢܬܦܬܚ ܠܝ ܐܘܪܚܐ ܡܢ ܗܫܐ ܒܨܒܝܢܗ ܕܐܠܗܐ ܕܐܬܐ ܠܘܬܟܘܢ.
11 * ܣܓܝ ܓܝܪ ܣܘܐܢܐ ܠܡܚܙܝܟܘܢ ܘܠܡܬܠ ܠܟܘܢ ܡܘܗܒܬܐ ܕܪܘܚ ܕܒܗ ܬܫܬܪܪܘܢ.
12 * ܘܐܟܚܕܐ ܢܬܒܝܐ ܒܗܝܡܢܘܬܟܘܢ ܘܒܗܝܡܢܘܬܝ.

* ܕܬܪܝܢ ܥܪܘܒܬܐ ܕܨܘܡܐ * ܒ *

13 * ܨܒܐ ܐܢܐ ܕܝܢ ܕܬܕܥܘܢ ܐܚܝ ܕܙܒܢܝܢ ܣܓܝܐܢ ܨܒܝܬ ܠܡܐܬܐ ܠܘܬܟܘܢ ܘܐܬܟܠܝܬ ܥܕܡܐ ܠܗܫܐ. ܕܐܦ ܒܟܘܢ ܢܗܘܐ ܠܝ ܦܐܪܐ ܐܝܟ ܕܒܫܪܟܐ ܕܥܡܡܐ.
14 * ܝܘܢܝܐ ܘܒܪܒܪܝܐ ܚܟܝܡܐ ܘܣܟܠܐ. ܕܠܟܠܢܫ ܚܝܒ ܐܢܐ ܠܡܟܪܙܘ.
15 * ܘܗܟܢܐ ܡܬܚܦܛ ܐܢܐ ܕܐܦ ܠܟܘܢ ܕܒܪܗܘܡܐ ܐܤܒܪ.
16 * ܠܐ ܓܝܪ ܒܗܬ ܐܢܐ ܒܐܘܢܓܠܝܘܢ. ܚܝܠܗ ܓܝܪ ܗܘ ܕܐܠܗܐ ܠܚܝܐ ܠܟܠ ܕܡܗܝܡܢ ܒܗ. ܐܢ ܡܢ ܝܗܘܕܝܐ ܠܘܩܕܡ ܘܐܢ ܡܢ ܐܪܡܝܐ.
17 * ܟܐܢܘܬܗ ܓܝܪ ܕܐܠܗܐ ܒܗ ܡܬܓܠܝܐ ܡܢ ܗܝܡܢܘܬܐ ܠܗܝܡܢܘܬܐ. ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ. ܕܟܐܢܐ ܡܢ ܗܝܡܢܘܬܐ ܢܚܐ.

In nomine Domini Deique nostri Jesu Christi scribimus quatuordecim Epistolas Pauli Apostoli ejusdem Domini nostri Jesu Christi.

EPISTOLA
PAULI APOSTOLI
AD ROMANOS.

Lectio quotidiana. 1.

CAP. I.

Paulus servus Jesu Christi, vocatus, & 1
Apostolus, separatus ad Evangelium Dei,
Quod antè promiserat per prophetas suos 2
in Scripturis sanctis, De filio illo suo (qui 3
natus est secundùm carnem ex semine domûs
David, Et agnitus est filius Dei in virtute 4
& Spiritu sancto, qui resurrexit à mortuis,)
nempe Jesu Christo Domino nostro. Per 5
quem accepimus gratiam & Apostolatum
inter omnes gentes, ut obediant fidei nominis ipsius; Ex quibus & vos estis vocati 6
per Jesum Christum; Omnibus qui Romæ 7
estis, dilectis Dei, vocatis, & sanctis, Pax &
gratia vobiscum sit à Deo Patre nostro, &
à Domino nostro Jesu Christo. In primis 8
gratias ago Deo meo per Jesum Christum
vestrûm omnium causâ, quòd fides vestra
audita sit in universo mundo. Testis est 9
enim mihi Deus, cui servio spiritu in Evangelio filii ipsius, quòd absque cessatione
semper meminerim vestrî in precibus meis.
Rogóque ut, si tandem aperiatur mihi via 10
voluntate Dei, veniam ad vos. Quando- 11
quidem vehementer opto videre vos, & largiri vobis donum Spiritûs quo stabiliamini.
Simulque consolationem capiamus in fide 12
vestra meâque.

Secundâ, feriâ sextâ jejunii. 2.

Velim autem sciatis, fratres mei, me multo- 13
ties desiderâsse venire ad vos, sed prohibitum fuisse etiamnum, ut etiam inter vos
modum *aliquem* habeam, sicut & inter cæteras gentes, Græcos & Barbaros, sapientes 14
& stultos: quoniam omni homini prædicare
teneor. Itaque diligenter satago, ut vobis 15
quoque qui Romæ estis, evangelizem. Non 16
enim pudet me Evangelii, quoniam virtus
Dei est ad salutem omnibus in ipsum credentibus, sive ex Judæis primùm, sive etiam
ex ethnicis. Justitia enim Dei per illud re- 17
velatur ex fide in fidem: sicut scriptum est,
Justus ex fide vivet.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

ሰብሔረ ፡ ሮሜ ።

1 ጳውሎስ ፡ ገብሩ ፡ ለእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ዘተሠይመ ፡ ሐዋርያሁ ፡ ወተፈልጠ ፡
2 ለትምህርተ ፡ እግዚአብሔር ። ዘአቅደመ ፡ ነጊረ ፡ በአፈ ፡ ነቢያቲሁ ፡ ወበመጻሕፍቲሁ ፡
3 ቅዱሳት ። በእንተ ፡ ወልዱ ፡ ዘተወልደ ፡ ወመጽአ ፡ እምዘርአ ፡ ዳዊት ፡ በሥጋ ፡ ሰብእ ።
4 ዘአርአየ ፡ ከመ ፡ ወልዱ ፡ እግዚአብሔር ፡ ውእቱ ፡ በኃይሉ ፡ ወበመንፈሱ ፡ ቅዱስ ፡ ከመ ፡ ተ
5 ንሥአ ፡ እምውታን ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ እግዚእነ ። ወበእንቲአሁ ፡ ረከብነ ፡ ጸጋሁ ፡
6 ወተሠየምነ ፡ ሐዋርያተ ፡ ከመ ፡ ናስምዖሙ ፡ ለአሕዛብ ፡ ወይእመኑ ፡ በስሙ ። በከመ ፡
አንትሙኒ ፡ ይእዜ ፡ ኅሩያኒሁ ፡ ለእግዚአብሔር ።

Civitate ROMÆ.

CAPUT I.

Paulus servus Domini nostri Jesu Christi, qui constitutus est Apostolus ejus, 1
& segregatus ad doctrinam Dei: Quam antea annuntiaverat per os propheta- 2
rum suorum, & in Scripturis suis sanctis, De filio suo qui genitus est, & pro- 3
venit ex semine Davidis in carne humana: Quem declaravit esse filium Dei 4
per virtutem suam & per Spiritum suum sanctum, cumque resurrexisse à mortuis,
nempe Jesum Christum Dominum nostrum. Per quem adepti sumus gratiam 5
ejus, & Apostoli constituti sumus, ut Gentes auscultare faciamus, & confidere
in ipsius nomine. Quemadmodum vos etiam nunc estis electi Dei. 6

Epistola Beati PAULI *Apostoli ad* ROMANOS.
Versio VULGATA LATINA.

CAPUT. I.

1 Paulus, servus Jesu Christi, vocatus Apostolus, segregatus in Evangelium Dei,
2 Quod antè promiserat per Prophetas suos in Scripturis sanctis De Filio suo qui
3 factus est ei ex semine David secundùm carnem, Qui prædestinatus est Filius Dei
4 in virtute secundùm Spiritum sanctificationis ex resurrectione mortuorum Jesu
5 Christi Domini nostri: Per quem accepimus gratiam, & Apostolatum ad obedi-
6 endum fidei in omnibus Gentibus pro nomine ejus, In quibus estis & vos vocati
7 Jesu Christi: Omnibus qui sunt Romæ, dilectis Dei, vocatis Sanctis. Gratia
8 vobis & pax à Deo patre nostro, & Domino Jesu Christo. Primùm quidem gratias ago Deo meo per Jesum Christum pro omnibus vobis: quia fides vestra an-
9 nuntiatur in universo mundo. Testis enim mihi est Deus cui servio in spiritu meo
in Evangelio filii ejus, quòd sine intermissione memoriam vestrî facio Semper in 10
orationibus meis: obsecrans, si quo modo tandem aliquando prosperum iter habeam
in voluntate Dei veniendi ad vos. Desidero enim videre vos, ut aliquid impertiar 11
vobis gratiæ spiritualis ad confirmandos vos: Id est, simul consolari in vobis, per 12
eam quæ invicèm est, fidem vestram atque meam. Nolo autem vos ignorare, fra- 13
tres: quia sæpè proposui venire ad vos, (& prohibitus sum usque adhuc,) ut aliquem fructum habeam & in vobis, sicut & in cæteris gentibus. Græcis ac Barba- 14
ris, sapientibus & insipientibus debitor sum: Ita (quod in me) promptum est & 15
vobis, qui Romæ estis, evangelizare. Non enim erubesco Evangelium. Virtus enim 16
Dei est in salutem omni credenti, Judæo primùm, & Græco. Justitia enim Dei in 17
eo revelatur ex fide in fidem: sicut scriptum est; Justus autem ex fide vivit.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* بسم الاب والابن والروح القدس الاله الواحد *

* نبتدي بعون الله تعالي وحسن توفيقه بطبع رسايل القديس المعظم بولص الرسول *

* رسالة القديس بولص الاولي الي اهل رومية * صلواته معنا * امين *

* الفصل الاول * * قراءة الثلثا بعد العنصرة *

1 * من بولص عبد يسوع المسيح * المدعو رسولا * المنتخب لبشارة الله * التي سبق فوعد بها
2 بانبيايه في كتب قدسه * عن ابنه الصاير من نسل داوود فيما يختص بالبشر * ابن الله 3 4
المحدود بالقدرة المختصة بروح القدس * من انبعاث يسوع المسيح ربنا من الموتي * الذي 5
به اخذنا نعمة ارساله * لطاعة الامانة في جميع الامم من اجل اسمه * الذين وانتم فيهم 6
مدعوون من يسوع المسيح * الي جميع احباء الله الذين برومية المدعوين القديسين * 7

* قراءة السبت الاول بعد العنصرة * ا *

8 نعمة لكم وسلامة من الاله ابينا * ومن ربنا يسوع المسيح * اما بعد فانني شاكرا لالهي
9 بيسوع المسيح * من اجلكم كلكم * لان امانتكم ينادي بها في العالم اجمع * والله هو الشاهد
لي الذي اعبده بروحي ببشارة ابنه * انني اذكركم دايما * بلا تفتير كل حين في صلواتي *
10 11 * متوسلا لعل ان كان يتيسر لي بمشية الله سبيلا ان اصدر اليكم * لانني مشتاق اشاهدكم
12 حتي اعطيكم موهبة روحانية لتثبتوا * وهذه هي ان نتعزي بكم بامانتكم وامانتي
13 الراسخة في كل واحد منا معا * وليس اوثر يا اخوتي ان يخفي عنكم * انني مرارا كثيرة نويت
14 المضي اليكم * فعوقت الي الان * ليكون لي فيكم ثمرا ما * كما لي في باقي الامم * اذ انا عزيم
15 ان ابشر اليونانيين والعجم والحكماء والسفهاء * وهذا العزم المختص بي نشيط * ان ابشركم
16 الذين برومية * لانني لست انف من بشارة المسيح * لانها قوة الله لخلاص كل من يومن
17 يهوديا كان اولا او يونانيا * لان فيها عدل الله يستعلن من امان الي امان * كما كتب ان
الصديق من الامانة يحيي * تم *

IN NOMINE PATRIS, & FILII, & SPIRITUS Sancti, unius DEI.

Aggredimur cum excelsi Dei auxilio, & optima ejus providentia, impressionem Epistolarum maximi sancti Pauli Apostoli.

Epistola sancti Pauli Prima ad Romanos, cujus preces adsint nobis. Amen.

CAPUT PRIMUM.

Lectio feriæ tertiæ post Pentecosten.

Apaulo servo Jesu Christi, vocato 1
Apostolo, selecto ad annuntiationem Dei, Quam antea promiserat per 2
Prophetas suos in scripturis sanctorum suorum, De filio suo facto ex 3
stirpe David, quantùm pertinet ad carnem: Filio inquam Dei destinato per 4
potentiam Spiritui sancto propriam, ex resurrectione Jesu Christi Domini
nostri à mortuis. Per quem accepimus 5
gratiam missionis ejus, ad obedientiam
fidei inter omnes Gentes propter nomen
ejus: Inter quas vos etiam estis vocati 6
à Jesu Christo. Ad omnes dilectos Dei 7
qui sunt Romæ, vocatos sanctos.

Lectio sabbathi primi post Pentecosten.

Gratia vobis & pax à Deo patre nostro, & à Domino nostro Jesu Christo.
Cæterùm gratias ago Deo meo in Jesu 8
Christo pro vobis omnibus, quòd fides
vestra prædicetur in toto mundo. Et 9
testis est mihi Deus quem colo spiritu
meo in annuntiatione filii ipsius, quòd
memor sim vestri semper, absque relaxatione, omni tempore in orationibus
meis: Deprecans, si fortè facilis mihi 10
reddatur per voluntatem Dei, via veniendi ad vos. Aveo enim vos videre, 11
ut concedam vobis donum spirituale ad
perseverandum. Hoc autem est, ut con- 12
solemur in vobis per fidem vestram &
fidem meam, firmam in unoquoque nostrûm simul. Neque velim, ô fratres 13
mei, lateat vos, quòd vicibus multis
proposuerim vos convenire, præpeditus
tamen fuerim hucusque, ut esset mihi
fructus aliquis in vobis, quemadmodum
in cæteris Gentibus. Quippe qui in- 14
tendam annuntiare Græcis & barbaris,
sapientibus & insipientibus: Eadem- 15
que intentio, quod ad me spectat, prompta sit ad annuntiandum vobis qui Romæ estis. Non enim abhorreo ab an- 16
nuntiatione Christi, cùm ipsa sit potentia Dei ad salutem omnis credentis,
sive Judæus fuerit primùm, sive Græcus. Quandoquidem per ipsam justi- 17
tia Dei revelatur ex fide in fidem: sicut scriptum est, quòd justus ex fide vivit. Hactenus

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

7 ወኵሉሙ ፡ እለ ፡ ሀለዉ ፡ ብሔረ ፡ ሮሜ ፡ ፍቁራኒሁ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ወኅሩያኒሁ ፡ ወ
ቅዱሳኒሁ ። ሰላም ፡ ለክሙ ፡ ወጸጋ ፡ እግዚአብሔር ፡ አቡነ ፡ ወእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስ
8 ቶስ ። አቅድም ፡ አአኵቶቶ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ በእንተ ፡ እግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስ
ቶስ ፡ ወበእንቲአክሙ ፡ ኵልክሙ ፡ እስመ ፡ ተሰምዐት ፡ ሃይማኖትክሙ ፡ በኵሉ ፡ ዓለም ።
9 እግዚአብሔር ፡ ሰማዕትየ ፡ ዘኪያሁ ፡ አመልክ ፡ በኵሉ ፡ መንፈስየ ፡ ወበትምህርተ ፡ ወል
10 ዱ ፡ ከመ ፡ እዘከርክሙ ፡ በጸሎትየ ። ወእስእል ፡ ከመ ፡ ይሰርሐኒ ፡ እግዚአብሔር ፡ በፈ
11 ቃዱ ፡ ወእምጻእ ፡ ኀቤክሙ ። እስመ ፡ እፈቅድ ፡ እርአይክሙ ፡ ከመ ፡ ትንሥኡ ፡
12 ትርከቡ ፡ ጸጋሁ ፡ ለመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ወበእንተዝ ፡ እትፌሣሕ ፡ ለክሙ ። እስመ ፡ ኀብ
13 ርክሙ ፡ ለሚነ ፡ ምስሌነ ። ወእፈቅድ ፡ በሕቱ ፡ ታእምሩ ፡ አኀዊነ ፡ እስመ ፡ ዘልፈ ፡
እፈቅድ ፡ እምጻእ ፡ ኀቤክሙ ፡ ወይደስአኒ ፡ እስከ ፡ ይእዜ ። ወለአመሰ ፡ ከመ ፡ እረክ
14 ብ ፡ ዐሴትየ ፡ በኀቤክሙ ፡ በከመ ፡ በኀበ ፡ አሕዛብ ። ወበኀበ ፡ አረሚ ፡ ወበኀበ
15 ለ ፡ ሐቃልያ ፡ ወለጠቢባንኒ ፡ ወለአብዳንኒ ፡ ወለአሕዛብኒ ፡ በቍዐ ፡ ኮንኩ ። ወዓዲ ፡ ፈ
16 ድፋደ ፡ እጽህቅ ፡ ለክሙኒ ፡ ለእለ ፡ ብሔረ ፡ ሮሜ ፡ እመሀርክሙ ። እስመ ፡ ኢየኀፍ
ር ፡ መሀሮ ፡ ወንጌሉ ፡ እስመ ፡ ኀይሉ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ውእቱ ፡ ዘያሐይዎሙ ፡ ለኵሉ
17 ሙ ፡ ለእለ ፡ የአምኑ ፡ ቢቱ ፡ ለአይሁድኒ ፡ ቀደሚ ፡ ወለአረማዊኒ ። እስመ ፡ ያጸድቆ
ሙ ፡ እግዚአብሔር ፡ ለእለ ፡ የአምኑ ፡ በአሚን ፡ እስመ ፡ ከማሁ ፡ ይብል ፡ መጽሐፍ ፡
ጻድቅሰ ፡ በአሚን ፡ የሐዩ ።

Etiam omnibus qui sunt in civitate Romæ, dilectis Domini, electisque & Sanctis 7
ejus; Pax sit vobis, & gratia Dei patris nostri & Domini nostri Jesu Christi.
Primùm gratias ago Deo propter Dominum nostrum Jesum Christum, & pro- 8
pter vos omnes, eò quòd exaudita est fides vestra per totum mundum. Testis 9
est mihi Deus quem colo toto spiritu meo, & in doctrina filii sui, quòd vestri
memor sum in precibus meis. Et precor ita me secundaret Deus pro voluntate 10
sua, ut ad vos perveniam. Cupio enim videre vos, ut vos obtineatis gratiam 11
ejus per Spiritum sanctum, & propter hoc ut gaudeam vobiscum: Siquidem 12
communicatis nobiscum in eadem professione. Sed & velim sciatis fratres no- 13
stri, quòd sæpiùs quæsivi venire ad vos, sed frustrà fui etiamnum: & si fieri
potest, ut nanciscar mercedem meam apud vos, quemadmodum & apud Gentes.
Et Græcis & Barbaris etiam, & sapientibus & stultis, & Gentibus factus sum 14
utilis. Quin adhuc magis sollicitus sum de vobis, qui estis in civitate Romæ, 15
ut edoceam vos. Non enim me pudet docere evangelium, eò quòd virtus est Dei 16
ad servandos eos omnes qui credunt in eo; Judæos primùm atque etiam Græcos,
Nam justificabit eos Deus, qui credunt per fidem: quia ita dicit Scriptura, 17
Justus per fidem vivet.

ἘΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ῬΩΜΑΙΟΥΣ. ΚΕΦ. Α΄.

Revelatur enim ira Dei de cœlo, ſuper omnem impietatem & injuſtitiam ho-
18 Ἀποκαλύπτεται γὰρ ὀργὴ Θεοῦ ἀπ᾽ οὐρανοῦ, ἐπὶ πᾶσαν ἀσέβειαν καὶ ἀδικίαν ἀν- Α΄
minum eorum veritatem in injuſtitia *detinentium.* *Propter* quod notum Dei,
19 θρώπων τῶν τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ κατεχόντων. Διότι τὸ γνωστὸν τοῦ Θεοῦ,
manifeſtum eſt in illis: *nam* Deus illis manifeſtavit. *Nam* inviſibilia ipſius
20 φανερόν ἐστιν ἐν αὐτοῖς· (ζ) ὁ γὰρ Θεὸς αὐτοῖς ἐφανέρωσε. Τὰ γὰρ ἀόρατα αὐτοῦ
à creatura mundi, *factis* intellecta conſpiciuntur, *ipſáque* ſempiterna ejus
ἀπὸ κτίσεως κόσμου, τοῖς ποιήμασι νοούμενα καθορᾶται, ἥτε ἀΐδιος αὐτοῦ
virtus & divinitas: *ad eſſe eos* inexcuſabiles. *Quoniam cognoſcentes* Deum,
21 δύναμις καὶ θειότης· εἰς τὸ εἶναι αὐτοὺς ἀναπολογήτους. Διότι γνόντες τὸν Θεόν,
non ſicut Deum glorificaverunt, aut gratias egerunt: ſed evanuerunt in *ratio-*
οὐχ ὡς Θεὸν ἐδόξασαν, ἢ εὐχαρίστησαν· ἀλλ᾽ ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλο-
cinationibus ſuis, & obſcuratum eſt inſipiens eorum cor. Dicentes eſſe ſapientes
22 γισμοῖς αὐτῶν, καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία. Φάσκοντες εἶναι σοφοὶ
ſtulti facti ſunt: Et mutaverunt gloriam incorruptibilis Dei in ſimilitudinem imaginis
23 ἐμωράνθησαν· Καὶ ἤλλαξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου Θεοῦ ἐν ὁμοιώματι εἰκόνος
corruptibilis hominis, & volucrum, & quadrupedum, & *reptilium.* *Quapropter &*
24 φθαρτοῦ ἀνθρώπου, καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων καὶ ἑρπετῶν. (η) Διὸ καὶ
tradidit illos Deus in *deſideriis cordium* eorum in immunditiam, *ad*
παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν καρδιῶν αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν, τοῦ
dedecore afficiendum corpora ſua in ſemetipſis. Qui commutaverunt veritatem
25 ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα αὐτῶν ἐν (θ) ἑαυτοῖς. Οἵτινες μετήλλαξαν τὴν ἀλήθειαν
Dei in mendacium, & coluerunt & ſervierunt creaturæ *præter Creatorem:* qui
τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ ψεύδει, καὶ ἐσεβάσθησαν καὶ ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα· ὅς
eſt benedictus in ſecula. Amen. Propter *hoc* tradidit illos Deus in
26 ἐστιν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν. Διὰ τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς εἰς
paſſiones ignominiæ *Ipſæque enim* fœminæ eorum immutaverunt naturalem uſum in eum qui
πάθη ἀτιμίας· αἵ τε γὰρ θήλειαι αὐτῶν μετήλλαξαν τὴν φυσικὴν χρῆσιν εἰς τὴν
contra naturam. *Similitérque* & maſculi *relinquentes naturalem uſum* fœminæ,
παρὰ φύσιν. Ὁμοίως (ι) τε καὶ οἱ ἄρρενες ἀφέντες τὴν φυσικὴν χρῆσιν τῆς θηλείας, 27
exarſerunt in *libidine ſua* in invicem: maſculi in maſculos turpitudinem
ἐξεκαύθησαν ἐν τῇ ὀρέξει αὐτῶν εἰς ἀλλήλους· (κ) ἄρσενες ἐν ἄρσεσι τὴν ἀσχημοσύνην
operantes, & mercedem quam oportuit, erroris ſui in ſemetipſis reci-
κατεργαζόμενοι, καὶ τὴν ἀντιμισθίαν ἣν ἔδει τῆς πλάνης αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς ἀπολαμ-
pientes. Et ſicut non probaverunt Deum habere in notitia, tradidit
βάνοντες. Καὶ καθὼς οὐκ ἐδοκίμασαν τὸν Θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει, παρέδωκεν 28
illos Deus in reprobum ſenſum, *facere* ea quæ non *convenientia*: Reple-
(λ) αὐτοὺς ὁ Θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν, ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα· Πεπληρω- 29
tos omni *injuſtitiâ*, fornicatione, nequitiâ, avaritiâ, malitiâ: plenos invidiâ,
μένους πάσῃ (μ) ἀδικίᾳ, πορνείᾳ, πονηρίᾳ, πλεονεξίᾳ, κακίᾳ· μεστοὺς φθόνου,
cæde, contentione, dolo, malignitate: ſuſurrones, Detractores, Deo odibiles
φόνου, ἔριδος, δόλου, κακοηθείας· ψιθυριστάς, Καταλάλους, Θεοστυγεῖς, 30
contumelioſos, ſuperbos, *arrogantes*, inventores malorum, parentibus inobedientes,
ὑβριστάς, ὑπερηφάνους, ἀλαζόνας, ἐφευρετὰς κακῶν, γονεῦσιν ἀπειθεῖς,
Inſipientes, incompoſitos, *inaffectibiles*, *infœderabiles*, *immiſericordes.* Qui
Ἀσυνέτους, ἀσυνθέτους, (ν) ἀστόργους, ἀσπόνδους, ἀνελεήμονας. Οἵτινες 31 32
jus Dei *cognoſcentes*, (quoniam talia *agentes* digni morte ſunt,)
τὸ δικαίωμα τοῦ Θεοῦ ἐπιγνόντες, (ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες ἄξιοι θανάτου εἰσίν,)
non ſolùm ea faciunt, ſed etiam conſentiunt facientibus.
οὐ μόνον αὐτὰ ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσι τοῖς πράσσουσι.

CAP. II. β΄.

Ideò inexcuſabilis es, ô homo omnis *judicans.* In quo enim judicas alterum,
Διὸ ἀναπολόγητος εἶ, ὦ ἄνθρωπε πᾶς ὁ κρίνων. ἐν ᾧ γὰρ κρίνεις τὸν ἕτερον, 1
teipſum condemnas: *nam* eadem agis *judicans.*
σεαυτὸν κατακρίνεις· τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις ὁ κρίνων.

MS.A. (ζ) ὁ Θεὸς γὰρ (η) Διὸ παρέδωκεν (θ) αὐτοῖς. (ι) δὲ καὶ (κ) ἄρρενες ἐν ἄρρεσιν (λ) αὐτοὺς εἰς (μ) ἀδικίᾳ, πονηρίᾳ, κακίᾳ, πλεονεξίᾳ· μεστοὺς φθόνου, ἔριδος, φόνου, κακοηθείας· (ν) ἀστόργους, ἀνελεήμονας. Οἵτινες

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

18 * ܡܬܓܠܐ ܗܘ ܓܝܪ ܪܘܓܙܗ ܕܐܠܗܐ ܡܢ ܫܡܝܐ. ܥܠ ܟܠܗ ܥܘܠܗܘܢ ܘܪܘܫܥܗܘܢ
19 ܕܒܢܝܢܫܐ. ܗܢܘܢ ܕܩܘܫܬܐ ܒܥܘܠܐ ܐܚܝܕܝܢ. * ܡܛܠ ܕܝܕܥܬܗ ܕܐܠܗܐ ܓܠܝܐ ܗܝ
20 ܠܗܘܢ. ܐܠܗܐ ܓܝܪ ܓܠܗ̇ ܠܗܘܢ. * ܟܣܝܬܗ ܓܝܪ ܕܐܠܗܐ ܡܢ ܬܪܡܝܬܗ ܕܥܠܡܐ
ܠܒܪܝܬܐ ܒܣܘܟܠܐ ܡܬܚܙܝܢ. ܘܚܝܠܗ ܘܐܠܗܘܬܗ ܕܠܥܠܡ. ܕܢܗܘܘܢ ܕܠܐ ܡܦܩ ܪܘܚ.
21 * ܡܛܠ ܕܝܕܥܘ ܠܐܠܗܐ. ܘܠܐ ܐܝܟ ܕܠܐܠܗܐ ܫܒܚܘܗܝ ܘܐܘܕܝܘ ܠܗ. ܐܠܐ ܐܣܬܪܩܘ
22 ܒܡܚܫܒܬܗܘܢ. ܘܐܬܚܫܟ ܠܒܗܘܢ ܕܠܐ ܡܣܬܟܠ. * ܘܟܕ ܣܒܪܝܢ ܒܢܦܫܗܘܢ
23 ܕܚܟܝܡܝܢ ܐܢܘܢ. ܫܛܘ ܠܗܘܢ. * ܘܫܚܠܦܘ ܫܘܒܚܗ ܕܐܠܗܐ ܕܠܐ ܡܬܚܒܠ. ܒܕܡܘܬܐ
24 ܕܨܠܡܐ ܕܒܪܢܫܐ ܕܡܬܚܒܠ. ܘܒܕܡܘܬܐ ܕܦܪܚܬܐ. ܘܕܐܪܒܥ ܪܓܠܝܢ. ܘܕܪܚܫܐ ܕܐܪܥܐ. * ܡܛܠ
ܗܢܐ ܐܫܠܡ ܐܢܘܢ ܐܠܗܐ ܒܪܓܝܓܬܐ ܛܢܦܬܐ ܕܠܒܗܘܢ. ܕܢܨܥܪܘܢ ܦܓܪܝܗܘܢ ܒܗܘܢ.
25 * ܘܫܚܠܦܘ ܫܪܪܗ ܕܐܠܗܐ ܒܕܓܠܘܬܐ. ܘܕܚܠܘ ܘܫܡܫܘ ܠܒܪܝܬܐ ܝܬܝܪ ܡܢ ܠܒܪܘܝܗܘܢ.
26 ܕܠܗ ܬܫܒܚܢ ܘܒܘܪܟܢ. ܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ ܐܡܝܢ. * ܕܝܘܡܢ * ܓ * * ܡܛܠ
ܗܢܐ ܐܫܠܡ ܐܢܘܢ ܐܠܗܐ ܠܚܫܐ ܕܨܥܪܐ. ܢܫܝܗܘܢ ܓܝܪ ܫܚܠܦܘ ܚܫܚܬܐ ܕܟܝܢܗܝܢ.
27 ܘܚܫܚܘ ܕܠܐ ܡܢ ܟܝܢܐ. * ܘܬܘܒ ܐܦ ܕܟܪܝܗܘܢ ܗܟܢܐ. ܫܒܩܘ ܚܫܚܬܐ ܕܟܝܢܐ
ܕܢܩܒܬܐ. ܘܐܫܬܪܚܘ ܒܪܓܝܓܬܗܘܢ ܚܕ ܥܠ ܚܕ. ܘܕܟܪܐ ܥܠ ܕܟܪܐ ܒܗܬܬܐ ܥܒܕܘ. ܘܦܘܪܥܢܐ
28 ܕܙܕܩ ܗܘܐ ܠܛܘܥܝܝܗܘܢ. ܒܩܢܘܡܝܗܘܢ ܩܒܠܘ. * ܘܐܝܟ ܕܠܐ ܕܢܘ ܒܢܦܫܗܘܢ ܕܢܕܥܘܢ
29 ܠܐܠܗܐ. ܐܫܠܡ ܐܢܘܢ ܐܠܗܐ ܠܡܕܥܐ ܕܣܪܝܩܘܬܐ. ܕܢܗܘܘܢ ܥܒܕܝܢ ܡܕܡ ܕܠܐ ܘܠܐ. * ܟܕ
ܡܠܝܢ ܟܠ ܥܘܠܐ ܘܙܢܝܘܬܐ ܘܡܪܝܪܘܬܐ ܘܒܝܫܘܬܐ ܘܥܠܘܒܘܬܐ. ܘܚܣܡܐ ܘܩܛܠܐ
30 ܘܚܪܝܢܐ. ܘܢܟܠܐ ܘܡܚܫܒܬܐ ܒܝܫܬܐ. * ܘܪܛܢܐ ܘܡܐܟܠܩܪܨܐ. ܘܣܢܝܐܝܢ ܠܐܠܗܐ. ܨܥܪܢܐ.
ܫܝܚܐ. ܫܒܗܪܢܐ. ܡܫܟܚܝ ܒܝܫܬܐ. ܚܣܝܪܝ ܪܥܝܢܐ. ܕܠܐܒܗܝܗܘܢ ܠܐ ܡܬܛܦܝܣܝܢ.
31 * ܘܕܠܝܬ ܠܗܘܢ ܩܝܡܐ. ܘܠܐ ܚܘܒܐ. ܘܠܐ ܫܝܢܐ. ܘܠܐ ܚܢܢܐ ܐܝܬ ܒܗܘܢ. * ܗܠܝܢ ܕܟܕ
32 ܝܕܥܝܢ ܕܝܢܗ ܕܐܠܗܐ. ܕܠܐܝܠܝܢ ܕܐܝܟ ܗܠܝܢ ܥܒܕܝܢ ܠܡܘܬܐ ܡܚܝܒ. ܠܐ ܗܘܐ
ܒܠܚܘܕ ܥܒܕܝܢ ܠܗܝܢ. ܐܠܐ ܐܦ ܡܫܬܘܬܦܝܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܥܒܕܝܢ ܠܗܝܢ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܒ *

1 * ܡܛܠ ܗܢܐ ܠܝܬ ܠܟ ܡܦܩ ܒܪܘܚܐ ܐܘ ܒܪܢܫܐ ܕܕܐܢ ܠܚܒܪܗ. ܒܗܘ ܓܝܪ ܕܕܐܢ ܐܢܬ ܠܚܒܪܟ.
ܢܦܫܟ ܗܘ ܡܚܝܒ ܐܢܬ. ܐܦ ܐܢܬ ܓܝܪ ܕܕܐܢ ܐܢܬ. ܒܗܝܢ ܗܘ ܡܬܗܦܟ ܐܢܬ.

18 Siquidem revelabitur ira Dei è cœlo adverſùs omnem iniquitatem & impietatem hominum illorum, qui veritatem in iniquitate detinent. 19 Quia cognitio Dei patefacta eſt in ipſis; 20 Deus enim patefecit illam in eis. Recondita enim Dei, à jactis mundi fundamentis, ab ipſius creaturis intellectu deprehenduntur, cùm ejus poteſtas, tum ejus divinitas æterna, ita ut ſint abſque prolatione ſpiritûs. 21 Quippe qui Deum cognoverint, non autem ut Deum glorificaverint eum, nec ei gratias egerint: ſed inanes facti ſunt in cogitationibus ſuis, ac tenebris obductum eſt cor eorum deſipiens. 22 Quumq; animo ſuo reputarent ſe eſſe ſapientes, inſanierunt. 23 Et mutârunt gloriam Dei corruptionis expertis, in ſimilitudinem imaginis hominis corruptioni obnoxii, & in ſimilitudinem volucrum, & quadrupedum, ac reptilium terræ. 24 Propterea tradidit eos Deus cupiditatibus impuris cordis ipſorum, ut ignominiâ afficerent corpora ſua in ſemetipſis. 25 Porrò commutârunt veritatem Dei in mendacium, & reveriti ſunt, & ſervierunt creaturis potiùs quàm creatori earum, cui ſint laudes & benedictiones in ſeculum ſeculorum, Amen.

Quotidié. 3.

26 Propterea tradidit eos Deus doloribus ignominiæ, quandoquidem fœminæ eorum mutârunt uſum naturæ ſuæ, & quod minimè naturale eſt, uſurpârunt. 27 Et rurſus maſculi quoq; eorum ſimiliter reliquerunt uſum naturæ fœmineæ, libidinéque prurierunt alius in alium, & maſculi in maſculos pudenda perpetrârūt; proindè retributionem errori ſui juſtè debitam in ſemetipſis receperunt. 28 Et quemadmodùm non judicârunt apud ſe ut cognoſcerent Deum, *ita* tradidit eos Deus in mentem vanam, ut agerent quæ non decebat: 29 Repleti omni iniquitate, & ſcortationibus, & amarulentiâ, & malitiâ, & violentiâ, & livore, & cæde, & contentione, & fraude, & peſſimis cogitationibus, 30 Et murmuratione, & obtrectatione: & Deo odibiles, contumelioſi, tumidi, ſuperbi, inventores malorum, rationis expertes, qui parentibus ſuis immorigeri ſunt. 31 Item cum quibus nullum eſt *certum* fœdus, nulla charitas, nulla pax, nulla deniq; miſericordia eſt in eis. 32 Qui quum nôrint judicium Dei, quòd eos qui talia perpetrant ad mortem damnat, non ſolùm ea peragunt, ſed etiam participant cum iis qui ea faciunt.

CAP. II.

1 Quamobrem omni excuſatione cares ô homo, qui condemnas proximum: etenim hoc ipſum quod condemnas proximum tuum, teipſum peragis reum: quandoquidem in iis etiam quæ damnas, tu ipſe occuparis.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

በአበ : ዐበይደ : ወበአበ : ሊባኖስ : ወአበ : ዋትሮስ : ወአበ : ዖፅ :
ወአበ : ሊቃኖስ : ወአበ : እንጦንስ :: ወሊባኖስ :
18 ወይመጽእ : መቅሠፍተ : እግዚአብሔር : እምሰማይ : ላዕለ : ኵሉ : ሰብእ : ኃጥእ : ወዐ
19 መፃ : እለ : ይሜይጥዋ : ለጽድቅ : በዐመፃሆሙ ::=: እስመ : እንዘ : ያአምርዎ : ለእ
20 ግዚአብሔር : ይትዔወርዎ ::=: ወእግዚአብሔርሰ : ኢያስተርኢ : እምፍጥረተ : ዓለ
ም :: ወበሕቱ : ይትዓወቅ : ወእምግብሩ : ናአምር : ወርእሶ : ለሊሁ : ያአምር : መለኮ
ቶ : ከመ : ኢንርከብ : በዘ : ንትዋሥእ ::=:

Pro patre Abaido, & patre Libanoſa, & patre Wathroſo, & patre Azo, & patre Licanoſo, & patre Antonio: & Libanoſo.

Adveniet autem ira Dei de cœlo adverſùs omnes homines peccatores & iniquos, 18 *qui veritatem ſubverterent per iniquitatem ſuam.* 19 *Manifeſtationem enim Dei occultârunt.* 20 *Et Deus quidem inviſibilis à creatione mundi: attamen manifeſtatus fuit, eumque ex operibus ejus cognoſcimus, & ſemetipſum demonſtravit, ſcilicet divinitatem ejus, ut nihil ad reſpondendum inveniamus.*

Verſio VULGATA LATINA.

18 Revelatur enim ira Dei de cœlo, ſuper omnem impietatem & injuſtitiam hominum eorum, qui veritatem Dei in injuſtitia detinent: 19 Quia quod notum eſt Dei, manifeſtum eſt in illis. Deus enim illis manifeſtavit. 20 Inviſibilia enim ipſius, à creatura mundi, per ea quæ facta ſunt, intellecta, conſpiciuntur: ſempiterna quoque ejus virtus, & divinitas: ita ut ſint inexcuſabiles. 21 Quia cùm cognoviſſent Deum, non ſicut Deum glorificaverunt, aut gratias egerunt: ſed evanuerunt in cogitationibus ſuis, & obſcuratum eſt inſipiens cor eorum: 22 Dicentes enim ſe eſſe ſapientes, ſtulti facti ſunt. 23 Et mutaverunt gloriam incorruptibilis Dei, in ſimilitudinem imaginis corruptibilis hominis, & volucrum, & quadrupedum, & ſerpentium. 24 Propter quod tradidit illos Deus in deſideria cordis eorum, in immunditiam: ut contumeliis afficiant corpora ſua in ſemetipſis: 25 Qui commutaverunt veritatem Dei in mendacium: & coluerunt & ſervierunt creaturæ potiùs quàm Creatori, qui eſt benedictus in ſecula. Amen. 26 Propterea tradidit illos Deus in paſſiones ignominiæ. Nam fœminæ eorum immutaverunt naturalem uſum, in eum uſum qui eſt contra naturam. 27 Similiter autem & maſculi, relicto naturali uſu fœminæ, exarſerunt in deſideriis ſuis in invicèm, maſculi in maſculos turpitudinem operantes, & mercedem, quam oportuit, erroris ſui in ſemetipſis recipientes. 28 Et ſicut non probaverunt Deum habere in notitia: tradidit illos Deus in reprobum ſenſum, ut faciant ea quæ non conveniunt, 29 Repletos omni iniquitate, malitiâ, fornicatione, avaritiâ, nequitiâ, plenos invidiâ, homicidio, contentione, dolo, malignitate, ſuſurrones, 30 Detractores, Deo odibiles, contumelioſos, ſuperbos, elatos, inventores malorum, parentibus non obedientes, 31 Inſipientes, incompoſitos, ſine affectione, abſque fœdere, ſine miſericordia. 32 Qui cùm juſtitiam Dei cognoviſſent, non intellexerunt quoniam qui talia agunt, digni ſunt morte: & non ſolùm qui ea faciunt, ſed etiam qui conſentiunt facientibus.

CAP. II.

1 Propter quod inexcuſabilis es ô homo omnis, qui judicas. In quo enim judicas alterum, teipſum condemnas: eadem enim agis quæ judicas.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

18 * يوم الاربعا بعد العنصرة * * لأن سخط الله يستعلن من السماء * على سائر
19 نفاق الناس وظلمهم * الماسكين الحق بظلم * لأن الرأي الذي يعلمه الله هو ظاهر
20 فيهم * لأن الله أظهره لهم * لأن خاصياته التي لا ترى منذ أبدع العالم * بالبرايا يفطن
21 بها فتبصر * أي قوته الأزلية ولاهوته * ليكونوا بلا اعتذار * لأنهم عرفوا الله ولم يمجدوه ولم
22 يشكروه كما يجب له * بل اعتروا بأفكارهم وانطغوا * وأظلم قلبهم الفاقد الفهم * زاعمين
23 أنهم حكماء حمقوا * وأبدلوا مجد الإله الذي لا يبلى * بشبه صورة إنسان بال *
24 وطيور ودبابات ودوات أربع * فلذلك أسلمهم الله بشهوات قلوبهم إلى النجاسة ليمتهن بها
25 أجسامهم * الذين استبدلوا حق الله بالكذب * ووقروا البرية وعبدوها دون البارئ * الذي
26 هو مبارك إلى الدهور حقا * * ب * فلذلك دفعهم الله إلى الآلام والهوان * لأن إناثهم تركن
27 استعمال الطبيعة المقتضية لهن بخلاف الطبيعة * وكذلك الذكور تركوا استعمال
الأنثى الطبيعي * وهاج بعضهم باشتهاء بعض * ذكور يعملون الفاحشة بذكور * وعوض
الجزاء الذي استحقوه بضلالتهم يستوفونه في ذاتهم * قراءة الخميس بعد العنصرة *
28 * وكما لم يختبروا أن يكون الله لهم في معرفتهم * دفعهم الله إلى عقل غير مختبر ليعملوا ما لا يجب *
29 * مملوين من كل ظلم * وزنا * وشر * ورذيلة * موعبين حسدا * وقتلا * ومحكا * وغشا * عادات رديه *
30 * مسارين * معتابين * ممقوتين من الله * شتامين * مستكبرين * عاتبين * للمساوي مستنبطين *
31 32 عاقين والديهم * لا فهم لهم * لا عهد لهم * لا ود لهم * جائرين * غير رحومين * الذين قد
عرفوا انصاف الله * أن العاملين مثل هذه الأفعال يستوجبون الموت * فما يصنعونها فقط
بل ويشاركون الذين يعملونها * ويرضيهم فعلهم *

* الفصل الثاني *

1 * فلذلك أنت أيها الإنسان لا عذر لك يا كل من يدين * لأن بالدين الذي تدين به غيرك
إنما تدين به نفسك * لأنك تعمل تلك الأعمال نفسها يا من تدين *

Feriâ quartâ poſt Pentecoſten.

18 *Nam ira Dei revelabitur è cœlo adverſùs omnem impietatem & perverſitatem hominum veritatem injuſtè detinentium:* 19 *Mens enim quam Deus novit, manifeſta eſt in illis, quia Deus manifeſtavit eam ipſis.* 20 *Quandoquidem proprietates ejus, quæ non ſunt viſæ à quo conditus eſt mundus, in creaturis deprehenduntur atque conſpiciuntur, videlicet potentia ipſius æterna, ejúſque divinitas: ut ſint ſine excuſatione.* 21 *Cognoverunt enim Deum, attamen non glorificaverunt eum, nec illi gratias egerunt prout illum decet: ſed addixerunt ſe cogitationibus ſuis, & aberrârunt, & obſcuratum eſt cor eorum expers intellectu.* 22 *Arbitrati ſe eſſe ſapientes, deſipuerunt,* 23 *Et commutaverunt gloriam Dei qui non corrumpitur, cum ſimilitudine imaginis hominis corruptibilis, & volucrum, & reptilium, & quadrupedum.* 24 *Quapropter tradidit eos Deus, juxta cupiditates cordium ſuorum, turpitudini quâ vexarentur eorum corpora.* 25 *Qui commutârunt veritatem Dei cum mendacio, honorârunt creaturam & coluerunt eam ſupra creatorem, qui eſt benedictus in ſecula, verè,* 26 *Propterea tradidit eos Deus paſſionibus & contemptui. Nam fœminæ eorum omiſerunt uſum naturæ ipſis debitæ, pro adverſa natura.* 27 *Eodemque modo maſculi, relicto naturali uſu fœminæ, exarſerunt alii cupiditate aliorum, maſculi in maſculos obſcœnitatem committentes: & compenſationem præmii quod errore ſuo meriti ſunt, exigunt in ſemetipſis.*

Lectio feriæ quintæ poſt Pentecoſten.

28 *Et quemadmodùm non probaverunt habere Deum in notitia ſua, ita tradidit eos Deus reprobæ menti, ut facerent quod non conveniebat:* 29 *Pleni omni perverſitate, & ſcortatione, ſcelere, aviditate, vitio: referti invidia, cæde, temeritate, dolo, pravis moribus:* 30 *Lacesſentes malum, obtrectatores, exoſi Deo, contumelioſi, ſuperbi, pervicaces, flagitiorum architecti, moroſi parentibus ſuis:* 31 *Sine intellectu, ſine fœdere, ſine charitate, facinoroſi, immiſericordes:* 32 *Qui quidem noverunt juſtitiam Dei, quod talia opera perpetrantes mortem merentur: nihilominus non ſolùm ea faciunt, verùm etiam participant cum iis qui ea faciunt, & oblectantur opere illorum.*

CAP. II.

1 *Quapropter tu ô homo nullam habes excuſationem, ô quiſquis judicas: nam judicio quo judicas alium, ſanè teipſum condemnas, quia facis illa eadem opera tu qui judicas.*

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

21 ወእሙንቱሰ : እንዘ : ያአምርዎ : ለእግዚአብሔር : አኮ : ከመ : እግዚአብሔር : ዘአእኰቶ
22 ዎ : ሰብሕዎ : ዘእንበለ : ዘሐሰውዎ : ወረኵሱ : በሕሊናሆሙ :: ወተጸለለ : ልቦሙ ::=: ወ
23 እንዘ : ይፈቅዱ : ይጠበቡ : አብዱ ::=: እስመ : ወለጡ : ስብሐቲሁ : ለእግዚአብሔር : ዘኢ
ይመውት :: በአምሳለ : ርእየተ : ሰብእ : መዋቲ : ረሰይዎ : ከመ : እንስሳ : ወከመ : አራዊት ::=:
24 ወበእንተዝ : ገብረ : ሎሙ : እግዚአብሔር : ከመ : ያርኵሱ : ርእሶሙ : ለሊሆሙ : በፈቃደ :
25 ልቦሙ : ወያስተሐቅሩ : ነፍስቶሙ ::=: እስመ : ሐሰተ : ረሰይዎ : ለጽድቀ : እግዚአብሔር : ወ
አምለኩ : ወተጸአጸኡ : ተግባሮ : ወኃደግዎ : ለፈጣሬ : ኵሉ : ዘውእቱ : እምላክ : ቡሩክ :
26 ለዓለም : አሜን :: ቁም ::=: ወበእንተዝ : ወሀቦሙ : እግዚአብሔር : መቅሠፍተ : እኩየ : ወ
27 አንስቲሆሙ : ኃደጋ : ፍጥረቶን : ወተመስላ : በዘ : ኢኮነ : ፍጥረቶን ::=: ወከማሁ : ዕደዊሆ
ሙኒ : ኃደጉ : አንስቲያሆሙ : ወነደዱ : በፍትወቶሙ : ወገብኡ : በበይናቲሆሙ : ብእሲ : ላዕለ :
ብእሲ : ኃሰርሙ : ይገብሩ :: ወባሕቱ : ይረክቡ : ፍደሆሙ : ወይገብእ : ጌጋዮሙ : ዲበ : ርእ
28 ሶሙ ::=: ወበከመ : ኢሐለይዎ : ለእግዚአብሔር : በልቦሙ : ከማሁ : እግዚአብሔርኒ : ወሀቦ
ሙ : ልበ : አብድ : ከመ : ይግበሩ : ዘኢይበቍዖሙ ::=: ጽጉባነ : ኵሉ : ዐመፃ : ወእኩ
29 ይ : ወጽጉ : ወትዕግልት :: ወጽጉባነ : ቅንአት : ሐማምያን : ቀታልያን : ጕሕላዊያን : መስ
30 ተመይናን : ዝሁራን : እኩያን : ልማድ : ወግዕዝ : እኩያን : ልማድ ::=: ሐማይያን : መ
31 ስተስልቃን : መስተሐብባን : አብደን : ዝሉፋን : ዐላውያን : ሠሑጻን ::=: አብደን : ወዝን
32 ጉዓን : ወመስተኃሥሣን : ለእኩይ : ወአልቦሙ : ምሕረት ::=: እንዘ : ለሊሆሙ : ያአም
ሩ : ኵነኔሁ : ለእግዚአብሔር : ከመ : ኵነኔሁ : ሞት : ለዘ : ዘንተ : ገብረ :: አኮ : ባሕ
ቲቶሙ : ዘይገብርዎ : ዓዲ : ለባዕድኒ : ይዌሕክዎ : ያገብርዎ ::=:

β

1 እጋለ : እመ : ሕያው : በመንትኬ : ትትዋሠእ : ለመኰንን : ኵሉ : ሰብ : አንተ : ዝኩ :
ዘትግእዝ : በላዕለ : ባዕድ : ጠበ : ለሊከ : ትገብሮ : ዝኩ : ዘትጸልእ : በላዕለ : ቢጽከ ::
አኮኑ : ርእሰከ : ትኴንን : እስመ : ለሊከ : ትገብሮ ::=:

21 *Et ipſi quum cognoviſſent Deum, non tanquam Deo gratias egerunt, neque glorificaverunt eum; ſed mentiti ſunt ei, & abominabiles facti ſunt in ratiocinationibus ſuis, & obtenebratum eſt cor eorum.* 22 *Cupientes ſe eſſe ſapientes, ſtulti facti ſunt.* 23 *Quoniam mutârunt gloriam immortalis Dei ad ſimilitudinem imaginis mortalis hominis, fformârunt eum tanquam jumentū, vel tanquā beſtiā.* 24 *Et propterea effecit eos Deus ſuorummet ipſorum contaminatores pro libitu cordis eorum, & corpora ſua deturpârunt.* 25 *Quippe veritatem Dei ut mendacium exhibuerunt, & inſervierunt & coluerunt opera ejus, & dereliquerunt conditorem omnium, qui eſt Deus benedictus in ſecula, Amen.* Statio. 26 *Propterea tradidit eos Deus plagæ malignæ: etenim fœminæ eorum à natura ſua diſceſſerunt, eique conformes facti ſunt quod non fuit ex natura ſua.* 27 *Et ſimiliter etiam maſculi eorum reliquerunt fœminas ſuas, & exarſerunt in concupiſcentia ſua, & diverterunt alius in alium, maſculus in maſculum pudendum perpetrârunt: verùm compenſationem ſuam nacti ſunt, & reverſa eſt iniquitas eorum in ipſorum capita.* 28 *Et quemadmodum* illi *non recogitarent Deum in cordibus ſuis, ita tradidit illis Deus cor inſipiens, ut perpetrarent* illud *quod eis minimè conducebat:* 29 *Repleti omni injuſtitiâ & malitiâ, & nequitiâ, & avaritiâ; repleti etiam invidiâ, excruciatores, homicidæ, ſubdoli, veteratores, inſolentes, maligni conſuetudine* ſua, *moribus* & *converſatione malitioſi:* 30 *Obtrectatores, irriſores, amatores ſtultorum, contumelioſi, prævaricatores, faſtuoſi,* 31 *Inſipientes, incompoſiti, inquiſitores malorum, immiſericordes:* 32 *Ipſimet cognoſcentes judicium Dei, quòd judicium mortis* incumbit *talia perpetrantibus, non ſolùm ipſi peragunt ea, ſed concitant alios, ut ea faciant.*

CAP. II.

1 *In quo igitur reſpondebis, ô fili hominis, judici omnium, quum tu, hoc de quo judicas adverſùs alium, ipſemet facis idem, ob quod adverſaris proximo tuo: nónne teipſum judicas, eò quòd tùmet illud facis?*

ἘΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ῬΩΜΑΙΟΥΣ. ΚΕΦ. Α'. Β'.

Scimus *autem* quoniam judicium Dei est secundùm veritatem in eos qui talia
2 Οἴδαμεν δὲ ὅτι τὸ κρίμα τοῦ Θεοῦ ἐστι κατὰ ἀλήθειαν ἐπὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα
agentes. Existimas autem hoc, ô homo, *judicans* eos qui talia
3 πράσσοντας. Λογίζῃ δὲ (α) τοῦτο, ὦ ἄνθρωπε ὁ κρίνων τοὺς τὰ τοιαῦτα
agentes, & *faciens* ea, quia tu effugies judicium Dei? An divitias
4 πράσσοντας, καὶ ποιῶν αὐτά, ὅτι σὺ ἐκφεύξῃ τὸ κρίμα τοῦ Θεοῦ; Ἢ τοῦ πλούτου
bonitatis ejus, & patientiæ, & longanimitatis contemnis, *ignorans* quoniam
τῆς χρηστότητος αὐτοῦ, καὶ τῆς ἀνοχῆς, καὶ τῆς μακροθυμίας καταφρονεῖς, ἀγνοῶν ὅτι
benignitas Dei ad pœnitentiam te adducit? Secundùm autem duritiam tuam, &
5 τὸ χρηστὸν τοῦ Θεοῦ εἰς μετάνοιάν σε ἄγει; Κατὰ δὲ τὴν σκληρότητά σου, καὶ
impœnitens cor, thesaurizas tibi*ipsi* iram in die iræ, & revela-
ἀμετανόητον καρδίαν, θησαυρίζεις σεαυτῷ ὀργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς, καὶ (β) ἀποκα-
tionis justi judicii Dei. Qui reddet unicuique secundùm opera ejus:
6 λύψεως δικαιοκρισίας τοῦ Θεοῦ. Ὃς ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ·
Iis quidem secundùm *permanentiam* operis boni, gloriam, & honorem, & incorruptionem
7 Τοῖς μὲν καθ' ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ, δόξαν, καὶ τιμήν, καὶ ἀφθαρσίαν
quærentibus, vitam æternam: Iis autem ex contentione, & *incredulis quidem* veritati,
8 ζητοῦσι, ζωὴν αἰώνιον· Τοῖς δὲ ἐξ ἐριθείας, καὶ ἀπειθοῦσι μὲν τῇ ἀληθείᾳ,
credentibus autem *injustitiæ*, indignatio & ira. Tribulatio & angustia in
9 πειθομένοις δὲ τῇ ἀδικίᾳ, (γ) θυμὸς καὶ ὀργή. Θλῖψις καὶ στενοχωρία ἐπὶ
omnem animam hominis operantis malum, Judæique primùm & Græci.
πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατεργαζομένου τὸ κακόν, Ἰουδαίου τε πρῶτον καὶ Ἕλληνος.
Gloria autem & honor, & pax omni operanti bonum, Judæoque primùm
10 Δόξα δὲ καὶ τιμή, καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον B'
& Græco. Non enim est acceptio personarum apud Deum. Quicunque enim sine lege
11 12 καὶ Ἕλληνι. Οὐ γάρ ἐστι προσωποληψία παρὰ τῷ Θεῷ. Ὅσοι γὰρ ἀνόμως

peccaverunt, sine lege *&* peribunt: & quicunque in lege peccaverunt, per legem judicabuntur.
ἥμαρτον, ἀνόμως καὶ ἀπολοῦνται· καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ ἥμαρτον, διὰ νόμου κριθήσονται.
(Nõ enim auditores legis justi apud Deum, sed factores legis justifi-
(Οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ (δ) τοῦ νόμου δίκαιοι παρὰ τῷ Θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ (ε) τοῦ νόμου δικαι- 13
cabuntur: Cùm enim Gentes quæ non legem *habentes*, *naturâ* ea quæ legis faciunt,
ωθήσονται. Ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα, φύσει τὰ τοῦ νόμου (ζ) ποιῇ, 14
ejusmodi legem non habentes, sibi*ipsis* sunt lex: Qui ostendunt opus legis
οὗτοι νόμον μὴ ἔχοντες, ἑαυτοῖς εἰσι νόμος· Οἵτινες ἐνδείκνυνται τὸ ἔργον τοῦ νόμου 15
scriptum in cordibus suis, *contestante* ipsorum conscientiâ, & inter se invi-
γραπτὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, συμμαρτυρούσης αὐτῶν τῆς συνειδήσεως, καὶ μεταξὺ ἀλλή-
cèm cogitationum accusantium, aut etiam defendentium:) In die cùm judicabit
λων τῶν λογισμῶν κατηγορούντων, ἢ καὶ ἀπολογουμένων·) Ἐν ἡμέρᾳ (η) ὅτε κρινεῖ 16
Deus occulta hominum, secundùm Evangelium meum, per Jesum Christum. Ecce
ὁ Θεὸς τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἴδε 17
tu Judæus cognominaris, & requiescis *legi*, & gloriaris in Deo: Et
σὺ Ἰουδαῖος ἐπονομάζῃ, καὶ ἐπαναπαύῃ (θ) τῷ νόμῳ, καὶ καυχᾶσαι ἐν Θεῷ· Καὶ 18
nôsti voluntatem, & probas *differentia*, instructus *ex lege*: Confi-
γινώσκεις τὸ θέλημα, καὶ δοκιμάζεις τὰ διαφέροντα κατηχούμενος ἐκ τοῦ νόμου· Πέποι- 19
disque teipsum ducem esse cæcorum, lumen eorum qui in tenebris, Eruditorem insipien-
θάς τε σεαυτὸν ὁδηγὸν εἶναι τυφλῶν, φῶς τῶν ἐν σκότει, Παιδευτὴν (ι) ἀφρό- 20
tium, magistrum Infantium, habentem formam scientiæ & veritatis
νων, διδάσκαλον νηπίων, ἔχοντα τὴν μόρφωσιν τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἀληθείας
in lege. Ergò *docens* alium, teipsum non doces? *prædicans* non
ἐν τῷ νόμῳ. Ὁ οὖν διδάσκων ἕτερον, σεαυτὸν οὐ διδάσκεις; ὁ κηρύσσων μὴ 21
furari, furaris?
κλέπτειν, κλέπτεις;

Κεφ. β'. MS.A. (α) τύπω, (β) ἀνταποδόσεως (γ) ὀργὴ καὶ θυμός. (δ) νόμου (ε) νόμου (ζ) ποιῶσιν, (η) ἧ κρινεῖ (θ) νόμῳ, (ι) ἀφρόνων, * ἔχοντα

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

2 ܝܕܥܝܢܢ ܕܝܢ ܕܕܝܢܗ ܕܐܠܗܐ ܒܩܘܫܬܐ ܗܘ ܥܠ ܐܝܠܝܢ ܕܗܠܝܢ ܣܥܪܝܢ.
3 ܡܢܐ ܕܝܢ ܚܫܒ ܐܢܬ ܐܘ ܒܪܢܫܐ ܕܕܐܢ ܐܢܬ ܠܐܝܠܝܢ ܕܗܠܝܢ ܣܥܪܝܢ ܟܕ ܐܦ ܐܢܬ ܒܗܝܢ ܡܬܗܦܟ ܐܢܬ. ܕܐܢܬ ܬܥܪܘܩ ܡܢ ܕܝܢܗ ܕܐܠܗܐ.
4 ܐܘ ܥܠ ܥܘܬܪܐ ܕܒܣܝܡܘܬܗ ܘܥܠ ܡܓܪ ܪܘܚܗ ܘܥܠ ܐܘܪܟܐ ܕܝܗܒ ܠܟ ܡܡܪܚ ܐܢܬ. ܘܠܐ ܝܕܥ ܐܢܬ ܕܒܣܝܡܘܬܗ ܕܐܠܗܐ ܠܬܝܒܘܬܐ ܡܝܬܝܐ ܠܟ.
5 * ܐܠܐ ܡܛܠ ܩܫܝܘܬ ܠܒܟ ܕܠܐ ܬܐܒ. ܣܐܡ ܐܢܬ ܠܟ ܣܝܡܬܐ ܕܪܘܓܙܐ ܠܝܘܡܐ ܕܪܘܓܙܐ. ܘܕܓܠܝܢܐ ܕܕܝܢܐ ܟܐܢܐ ܕܐܠܗܐ.
6 ܗܘ ܕܦܪܥ ܠܟܠ ܐܢܫ ܐܝܟ ܥܒܕܘܗܝ.
7 ܠܐܝܠܝܢ ܕܒܡܣܝܒܪܢܘܬܐ ܕܥܒܕܐ ܛܒܐ ܫܘܒܚܐ ܘܐܝܩܪܐ ܘܠܐ ܡܬܚܒܠܢܘܬܐ ܒܥܝܢ. ܝܗܒ ܠܗܘܢ ܚܝܐ ܕܠܥܠܡ.
8 ܠܐܝܠܝܢ ܕܝܢ ܕܥܫܝܢ ܘܠܐ ܡܬܛܦܝܣܝܢ ܠܫܪܪܐ. ܐܠܐ ܠܥܘܠܐ ܡܬܛܦܝܣܝܢ. ܢܦܪܘܥ ܐܢܘܢ ܪܘܓܙܐ ܘܚܡܬܐ.
9 ܘܐܘܠܨܢܐ ܘܫܢܝܩܐ ܠܟܠ ܒܪܢܫ ܕܣܥܪ ܒܝܫܬܐ. ܠܝܗܘܕܝܐ ܠܘܩܕܡ ܘܠܐܪܡܝܐ.
10 ܫܘܒܚܐ ܕܝܢ ܘܐܝܩܪܐ ܘܫܠܡܐ ܠܟܠ ܡܢ ܕܣܥܪ ܛܒܬܐ. ܠܝܗܘܕܝܐ ܠܘܩܕܡ ܘܠܐܪܡܝܐ.
11 ܠܝܬ ܓܝܪ ܡܣܒ ܒܐܦܐ ܠܘܬ ܐܠܗܐ.
12 ܐܝܠܝܢ ܓܝܪ ܕܕܠܐ ܢܡܘܣܐ ܚܛܘ. ܐܦ ܕܠܐ ܢܡܘܣܐ ܢܐܒܕܘܢ. ܘܐܝܠܝܢ ܕܒܢܡܘܣܐ ܚܛܘ. ܡܢ ܢܡܘܣܐ ܢܬܕܝܢܘܢ.
13 ܠܘ ܓܝܪ ܫܡܘܥܐ ܕܢܡܘܣܐ ܟܐܢܝܢ ܩܕܡ ܐܠܗܐ. ܐܠܐ ܥܒܘܕܐ ܕܢܡܘܣܐ ܡܙܕܕܩܝܢ.
14 * ܐܢ ܓܝܪ ܥܡܡܐ ܕܠܝܬ ܠܗܘܢ ܢܡܘܣܐ. ܡܢ ܟܝܢܗܘܢ ܢܥܒܕܘܢ ܢܡܘܣܐ. ܗܢܘܢ ܟܕ ܢܡܘܣܐ ܠܝܬ ܠܗܘܢ. ܠܢܦܫܗܘܢ ܗܘܘ ܢܡܘܣܐ.
15 ܘܗܢܘܢ ܡܚܘܝܢ ܥܒܕܐ ܕܢܡܘܣܐ ܟܕ ܟܬܝܒ ܥܠ ܠܒܗܘܢ. ܘܡܣܗܕܐ ܥܠܝܗܘܢ ܬܐܪܬܗܘܢ. ܟܕ ܡܚܫܒܬܗܘܢ ܚܕܐ ܠܚܕܐ ܡܚܝܒܢ ܐܘ ܡܦܩܢ ܪܘܚܐ.
16 ܒܝܘܡܐ ܕܕܐܢ ܐܠܗܐ ܟܣܝܬܐ ܕܒܢܝ ܐܢܫܐ. ܐܝܟ ܣܒܪܬܝ ܒܝܕ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ.
17 ܐܢ ܕܝܢ ܐܢܬ ܕܝܗܘܕܝܐ ܡܬܩܪܐ ܐܢܬ. ܘܡܬܢܝܚ ܐܢܬ ܥܠ ܢܡܘܣܐ. ܘܡܫܬܒܗܪ ܐܢܬ ܒܐܠܗܐ.
18 ܘܝܕܥ ܐܢܬ ܨܒܝܢܗ. ܘܦܪܫ ܐܢܬ ܦܘܪܫܢܐ ܡܛܠ ܕܝܠܦ ܐܢܬ ܡܢ ܢܡܘܣܐ.
19 ܘܬܟܝܠ ܐܢܬ ܥܠ ܩܢܘܡܟ ܕܡܕܒܪܢܐ ܐܢܬ ܕܥܘܝܪܐ. ܘܢܘܗܪܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܒܚܫܘܟܐ.
20 ܘܪܕܘܝܐ ܕܚܣܝܪܝ ܪܥܝܢܐ. ܘܡܠܦܢܐ ܕܫܒܪܐ. ܘܐܝܬ ܠܟ ܕܡܘܬܐ ܕܝܕܥܬܐ ܘܕܫܪܪܐ ܒܢܡܘܣܐ.
21 ܐܢܬ ܗܟܝܠ ܕܡܠܦ ܐܢܬ ܠܐܚܪܢܐ. ܠܢܦܫܟ ܠܐ ܡܠܦ ܐܢܬ. ܘܕܡܟܪܙ ܐܢܬ ܕܠܐ ܢܓܢܒܘܢ. ܐܢܬ ܓܢܒ ܐܢܬ.

Tertiâ, feriâ sextâ Jejunii. 4.

Porrò scimus judicium Dei esse cum veritate 2 adversùs eos qui in his versantur. Quid 3 autem cogitas ô homo, judicans eos qui in his versantur, quum tu quoque in iisdem verseris, te effugere judicium Dei? An 4 contra divitias benignitatis ejus, & contra longanimitatem ejus, atque contra dilationem quam dedit tibi, audes? & ignoras te Dei clementiâ ad pœnitentiam deduci? Sed 5 propter duritiam cordis tui quod non resipiscit, reponis tibi thesaurum iræ in diem indignationis, & revelationis justi judicii Dei, Qui rependit unicuique secundùm o- 6 pera ipsius. Iis quidem qui in perseveran- 7 tia bonorum operum gloriam & honorem & incorruptionem expetunt, his *inquam* dabit vitam æternam: Iis verò qui rebelles sunt, 8 nec acquiescunt veritati, sed iniquitati obtemperant, rependet iram & furorem: Et op- 9 pressionem, & cruciatum cuivis homini scelera perpetranti, Judæis primùm, tum Gentilibus. Gloriam verò & honorem, & pa- 10 cem cuilibet operanti bona, Judæis primùm, tum Gentilibus. Non est enim acceptio 11 facierum apud Deum. Ii siquidem qui sine 12 Lege peccaverint, sine Lege quoque peribunt: illi autem qui in Lege peccaverint, à Lege condemnabuntur. Non enim audi- 13 tores Legis justi sunt coram Deo, sed qui Legem præstant justificantur.

Quotidiè. 5.

Si enim Gentes Legem non habentes, ex na- 14 tura sua præstiterint Legem, hi quum Legem non habeant, sibipsis fiunt Lex. Et hi 15 ostendunt opus Legis scriptum in cordibus suis, & testimonium reddit eis ipsorum conscientia, cogitationibus eorum mutuò sese accusantibus, aut excusantibus: In die quo 16 judicabit Deus hominum recondita secundùm Evangelium meum per Jesum Christum. Et verò tu qui Judæus vocaris, & quietem 17 tuam reponis in Lege, & téte in Deo effers ut qui nôris voluntatem ejus: Et discernis 18 res congruas quas edoctus es ex Lege: Con- 19 fidísque de teipso te esse ducem cæcorum, & lucem eorum qui sunt in tenebris, Et 20 eruditorem rationis expertium, ac doctorem puerorum, & quòd habeas typum scientiæ & veritatis per Legem: Tu ergò qui 21 doces alium, teipsum non doces? & qui prædicas non furandum, tu furaris?

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

2 ናአምር፡ ከመ፡ ጽድቅ፡ ኵነኔሁ፡ ዘያመጽእ፡ መቅሠፍቶሙ፡ ወይትዐወቅ፡ እምግብሮሙ፡
3 ለእለ፡ ይገብሩ፡ ዘንተ፡ ከመዝ፡፡=፡ ሐልዮ፡ እስኩ፡ እጓለ፡ እመ፡ ሕያው፡ ለዝንቱ፡ ለእመ፡
ብከ፡ ኀበ፡ ታመስጥ፡ እምኵነኔሁ፡ ለእግዚአብሔር፡ ሶበ፡ ለሊከ፡ ትገብር፡ ዝኩ፡ ዘትገሥጽ፡
4 በሳዕለ፡ ባዕድ፡ ወዘትጸልኦ፡፡=፡ ወትትሐዘብኑ፡ ታስተአብዶ፡ ብዙኀ፡ ምሕረቱ፡ ወለት
ዕግሥቱ፡ ወአሆ፡ ብሂሎቶ፡ ሊታአምርኑ፡ ከመ፡ ታገርረከ፡ ምሕረቱ፡ ለእግዚአብሔር፡፡=፡
5 ወበአምጣነ፡ ታጽንዕ፡ ልበከ፡ ወሊትነስሕ፡ ትዘግብ፡ ለከ፡ መቅሠፍተ፡ ለእመ፡ ይበጽሐ
ከ፡ ፍዳከ፡ ወለእመ፡ ይበጽሐከ፡ ኵነኔሁ፡ ለእግዚአብሔር፡=፡

Scimus quòd judicium Dei verum est, utpote qui adducet in ipsos supplicium 2 *eorum, & ex operibus eorum notum erit in eos qui talia agunt. Perpende atten-* 3 *tiùs istud, ô fili hominis, si habeas quo aufugeris à judicio Dei, quum tûte hoc facis de quo judicas alium, eumque odio habes. Et existimásne contemnendam esse* 4 *multam ejus misericordiam, & patientiam, & conniventiam ejus, ignorans quòd misericordiam Dei tibi subjicis? Et secundùm duritiam & impœnitentiam cordis* 5 *tui thesaurizas tibi iram: si ita in te veniat retributio tua, & si tibi contingat judicium Dei.*

Versio VULGATA LATINA.

2 Scimus enim quoniam judicium Dei est secundùm veritatem in eos qui talia agunt.
3 Existimas autem hoc, ô homo, qui judicas eos qui talia agunt, & facis ea, quia
4 tu effugies judicium Dei? An divitias bonitatis ejus, & patientiæ, & longanimitatis contemnis? ignoras quoniam benignitas Dei ad pœnitentiam te addu-
5 cit? Secundùm autem duritiam tuam, & impœnitens cor, thesaurizas tibi iram
6 in die iræ, & revelationis justi judicii Dei, Qui reddet unicuique secundùm ope-
7 ra ejus: Iis quidem, qui secundùm patientiam boni operis, gloriam, & honorem
8 & incorruptionem quærunt, vitam æternam: Iis autem, qui sunt ex contentione,
9 & qui non acquiescunt veritati, credunt autem iniquitati, ira & indignatio. Tribulatio & angustia in omnem animam hominis operantis malum, Judæi primùm,
10 & Græci: Gloria autem, & honor, & pax omni operanti bonum, Judæo pri-
11 mùm, & Græco: Non enim est acceptio personarum apud Deum. Quicun-
12 que enim sine lege peccaverunt, sine lege peribunt: & quicunque in lege peccaverunt, per legem judicabuntur. Non enim auditores legis justi sunt 13
apud Deum, sed factores legis justificabuntur. Cùm enim Gentes, quæ legem 14
non habent, naturaliter ea, quæ legis sunt, faciunt, ejusmodi legem non habentes, ipsi sibi sunt lex: Qui ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis, 15
testimonium reddente illis conscientiâ ipsorum, & inter se invicèm cogitationibus accusantibus, aut etiam defendentibus, In die, cùm judicabit Deus occulta 16
hominum, secundùm Evangelium meum, per Jesum Christum. Si autem tu Ju- 17
dæus cognominaris, & requiescis in lege, & gloriaris in Deo, Et nôsti vo- 18
luntatem ejus, & probas utiliora, instructus per legem, Confidis teipsum esse 19
ducem cæcorum, lumen eorum qui in tenebris sunt, Eruditorem insipientium, 20
magistrum infantium, habentem formam scientiæ & veritatis in lege. Qui 21
ergò alium doces, teipsum non doces: qui prædicas non furandum, furaris:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

2 * ونحن نعلم بالحقيقة ان الحكم على الذين يعملون هذه انما هو لله * افتحسب هذا ايها
3 الانسان الذي تدين من يعمل هذه الاعمال وتعملها انت. انك تهرب من دينونة الله * او لعلك
4 تستهين بثروة حلمه واحتماله وامهاله. غير عالم ان صلاح الله انما يقتادك الى التوبة * فاذا
5 على حذو قساوتك. وقلبك الذي لا يتوب. تخزن لنفسك سخطا في يوم السخط. واعلان
6 الله وحكومته المقسطة * المجازي كل احد نظير اعماله * اما الذين يطلبون على الصبر في
7 العمل الصالح شرفا واكراما وعدم بلى * فيكافيهم بحياة مؤبدة * واما الذين يصنعون
8 السو عن ممارة. ويعصون الحق طايعين الظلم * فيجازيهم غضبا وسخطا * وحرجا وضيقا
9 على نفس كل انسان يعمل السر يهوديا كان قبلا او يونانيا *

* قراءة الاحد الثاني بعد العنصرة *

10 * ولكل من يعمل الخير مجدا واكراما وسلاما * يهوديا كان اولا او يونانيا * لان الله ليس
11 عنده محاباة الوجوه * لان كافة الذين اخطاوا ولا سريعة لهم * فسيهلكون بلا استراع
12 وكل الذين اخطاوا في السريعة سيدانون بالسريعة * لان سامعي السريعة ليسوا مقسطين عند
13 الله * بل صانعوا السريعة يزكون *

* من هنا يقرا للجمعة بعد العنصرة *

14 * لان اذا كانت امما لا سريعة لها * تعمل بغريزتها فرايض السريعة * فهولاء اذ لا
15 سريعة لهم * صاروا لانفسهم سريعة * اذ يوضحون فعل السريعة في قلوبهم مكتوبا * وضميرهم
16 تسهد لهم بين فريقي الافكار اذ يوبخ بعضها بعضا * ويعتذرون في اليوم الذي فيه يدين
17 الله مكتومات الناس بيسوع المسيح كما تنص بشارتي. ثم * فانظر انت يا من تسمى يهوديا
18 وتستروح الى السريعة * وتفتخر بالله * وتعرف مسيته * وتميز الامور المختلفة * والسريعة
19 تعظك * وقد وثقت بنفسك ان تكون للعميان مرشدا. وللذين في الظلام نورا * وللجهال
20 مودبا * وللصبيان معلما. ولك صورة العلم والحق الذي في السريعة * فيا من يعلم اخر اما
21 تعلم نفسك * ويا من ينذر الا يسرق اتسرق *

Et nos certò scimus quòd judicium ad- 2 *versùs eos qui talia agunt, ad Deum pertinet. Putásne hoc ô homo qui condemnas* 3 *eos qui talia faciunt opera, & tu eadem facis, quòd effugies judicium Dei? Aut* 4 *fortè contemnis ubertatem bonitatis ejus, & patientiæ, atque longanimitatis ipsius, ignorans quòd bonitas Dei ad pœnitentiam te ducit? Igitur juxta du-* 5 *ritiam tuam, & cor tuum quod non pœnitet, condis animæ tuæ iram in die iræ, & apparitionis Dei, justique judicii ipsius; Qui repensurus* 6 *est unicuique secundùm opera sua. His quidem, qui cum constantia in opere* 7 *bono quærunt nobilitatem, & honorem, & incorruptionem, rependet vitam sempiternam: His verò, qui malum operan-* 8 *tur ex æmulatione, & resistunt veritati, obtemperantes iniquitati, rependet iram & furorem. Mœrorem & anxietatem* 9 *adversùs animam cujuslibet hominis operantis malum, sive Judæus fuerit antea, sive Græcus.*

Lectio Dominicæ secundæ post Pentecosten.

Omni autem operanti bonum, gloriam, & 10 *honorem, & pacem, sive Judæus fuerit primùm, sive Græcus. Apud Deum enim* 11 *non est adulatio vultuum. Omnes enim* 12 *qui peccaverint legem non habentes, peribunt quidem sine lege: & quicunque in lege peccaverint, per legem damnabuntur. Nam auditores legis non sunt justi* 13 *apud Deum, sed factores legis justificabuntur.*

Hinc legendum pro feria sexta post Pentecosten.

Cùm enim gentes quæ legem non habent, 14 *exequantur suo naturali ductu statuta legis, hæ quoque cùm legem non habeant, fiunt sibi ipsis lex, Ostendentes opus* 15 *legis in cordibus suis scriptum, conscientiâ ipsorum illis testante in ambiguo cogitationum, dum altera alteram arguit: Et excusabuntur in die quo Deus judica-* 16 *bit arcana hominum per Jesum Christum, prout conforme est evangelio meo.* Hucusque. *Cave ergò heus tu qui vo-* 17 *caris Judæus, & acquiescis in lege, & gloriaris in Deo, Et scis voluntatem* 18 *ipsius, & res ancipites discernis, lege te hortante: Confidis etiam tibi ipsi esse* 19 *te cæcorum directorem, in tenebris versantium lumen, Insipientium erudito-* 20 *rem, puerorum præceptorem, & esse penes te formam doctrinæ & veritatis in lege contentæ. O qui igitur alium do-* 21 *ces, annon docebis teipsum? ô qui prædicas non furandum, num furaberis?*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

6 እስመ፡ ውእቱ፡ ይፈድዮ፡ ለኵሉ፡ በከመ፡ ምግባሩ፡ በኵነኔ፡ ጽድቁ፡፡=፡ ወለእለሰ፡
7 ተዓገሡ፡ በምግባረ፡ ሠናይ፡ ክብረ፡ ወስብሐተ፡ ወሕይወተ፡ ዘለዓለም፡፡=፡ ቁ.ም፡
ወበእሑደ፡ ሰንበት፡ዘተሐሳስ፡፡
8 ወእለሰ፡ ከሐድያን፡ ወዓለውያን፡ ጽድቅ፡ ወመፍቀርያነ፡ ዐመፃ፡ ፍዳሆሙ፡ መቅሠፍት፡
ወእለሰ፡ ከሐድያን፡ ወዓለዊያን፡ ጽድቅ፡ ወመንደቤ፡ ለነፍስ፡ ኵሉ፡ ሰብእ፡ ዘእኩይ፡
9 ወመንሱት፡=፡ ወቍጥዓ፡ ወገዓር፡ ወመንደቤ፡ ለነፍስ፡ ኵሉ፡ ሰብእ፡ ዘእኩይ፡
ወመንሱት፡=፡ ወቍጥዓ፡ ወገዓር፡ ወመንደቤ፡ ለነፍስ፡ ኵሉ፡ ሰብእ፡ ዘእኩይ፡
10 ምግባሩ፡ እመኒ፡ አይሁዳዊ፡ ወእመኒ፡ አረማዊ፡=፡ እስመ፡ ሊያደ
11 ኵሉ፡ ዘሠናይ፡ ምግባሩ፡ እመኒ፡ አይሁዳዊ፡ ወእመኒ፡ አረማዊ፡=፡ እስመ፡ ኢያደ
12 ሉ፡ እግዚአብሔር፡ ለገጸ፡ ሰብእ፡፡=፡ እስመ፡ ኵሎሙ፡ እለ፡ ፈድፋደ፡ እምሕግ፡ እ
ምሕግ፡ አበሱሆሙ፡ ፈድፋደ፡ እምሕግ፡ ኵነኔሆሙ፡ ወኵሎሙ፡ እለ፡ ዘበሕግ፡ አበሱ
13 ሆሙ፡ ዘበ፡ ሕግ፡ ኵነኔሆሙ፡፡=፡ ቦኑ፡ በአጽምኦ፡ መጻሕፍት፡ ይጸድቁ፡ በቅድመ፡
14 እግዚአብሔር፡ እኮኑ፡ ዳእሙ፡ በገቢሮቱ፡ ይጸድቁ፡፡=፡ አሕዛብኒ፡ እለ፡ አልቦሙ፡
ሕገ፡ ይሠርዑ፡ ሎሙ፡ ሕገ፡ ወየሐግጉ፡ ሎሙ፡ ለሊሆሙ፡ ወይገብሩ፡ በዘ፡ ሕጎሙ፡=፡
15 ወያርእዩ፡ ለገባሬ፡ ሕግ፡ ከመዝ፡ ጽሑፍ፡ ሀሎ፡ ውስተ፡ ልቦሙ፡፡ ወያርስሐስሖሙ፡
16 ልቦሙ፡ ወይቀልዮሙ፡=፡ ወያአምሩ፡ ከመ፡ አልቦ፡ ዘይብሉ፡ ወዘይወቅሡ፡ አመ፡
17 የሐትቶሙ፡ እግዚአብሔር፡ ለእጓለ፡ እመ፡ ሕያው፡ ዘየኀብእ፡ ወዘይከብት፡ በከ
18 መ፡ መሀርኩ፡ በእንተ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡፡=፡ ወሶበ፡ አንተ፡ አይሁዳዊ፡ ዘተዐርፍ
19 ፍ፡ በኦሪትከ፡ ወትትሜከሕ፡ በእግዚአብሔር፡=፡ ወታአምር፡ ፈቃዶ፡ ወትፈልጥ፡ ዘይ
ኄይስ፡ወምሁር፡አንተ፡ ኦሪተ፡፡=፡ ወትትአመን፡ ርእሰከ፡ ከመ፡ አንተ፡ መርሐሙ፡ ለ
20 ዕውራን፡ ወብርሃኖሙ፡ ለእለ፡ ውስተ፡ ጽልመት፡=፡ ወመጥበቢሆሙ፡ ለአብዳ
ን፡ ወመምህሮሙ፡ ለሕፃናት፡ ወትትሜሰል፡ ከመ፡ ጻድቅ፡ ወተለምር፡ ሕገ፡ ኦሪትከ፡
21 በዘ፡ ትጸድቅ፡፡=፡ ወእፎኑ፡ እንከ፡ ዘኢይትሜሀር፡ ርእሰከ፡ ዘትሜህር፡ ለባዕድ፡
ሊትሰርቁ፡ትብል፡ ወለሊከ፡ ትሰርቅ፡=፡

Eò quòd ipse retribuet unicuique secundùm opus suum ex judicio justitiæ suæ: Nempe 6 *iis qui patienter expectant per bona opera, honorem, & gloriam, & vitam æter-* 7 *nam:* Sexto.

Dominicâ Sabbati Rogationis.

Iis autem qui refragantur, & pervertunt justitiam, & diligunt iniquitatem, retri- 8 *butionem eorum, nempe, iram & tentationem, Et angustiam, & gemitum, & tribu-* 9 *lationem in animam omnis hominis cujus opus malum est, sive Judæi sive Gentilis: Gloriam vero & honorem, & pacem unicuique cujus opus bonum est, sive Judæo* 10 *sive Gentili. Deus enim non acceptat personam hominis. Nam omnes qui magis* 11 *absque lege existentes, absq; lege peccârunt, magis absq; lege erit condemnatio eorũ: & omnes qui in lege peccaverunt, per legem erit condemnatio eorum. Nunquid in* 12 *auscultando Scripturas justificantur homines in conspectu Dei? nequaquam, sed in* 13 *operando justificantur. Gentes autem qui non habent legem, legem sibi ponunt, &* 14 *sibimetipsi pro lege sunt, exequentes quæ in lege eorum continentur. Et ostendunt* 15 *opus legis quasi scriptum fuerat in cordibus eorum, & redarguent eos corda ipsorũ, cosque detestabuntur. Et intelligent nihil fore quod dixerint vel argumentati fue-* 16 *rint, quum inquisiturus est Deus filios hominis, quod occultum & absconditum erit, quemadmodum edocui, per Jesum Christum. Quòd si tu Judæus es, et acquiescis in* 17 *lege tua, & gloriaris in Deo; Et nôsti ejus voluntatem, & discernis meliora, &* 18 *instructus es ex lege; Et confidis de te ipso, quòd tu ductor es cæcorum, & lu-* 19 *men eorum qui sunt in tenebris, Et eruditor insipientium, & doctor infantium,* 20 *& conformis factus es etiam veritati, edocésque præcepta legis tuæ, per quam justificaberis: Et quomodo igitur non instruris teipsum, qui edoces alios? Ne* 21 *furemini, dicis; & tu ipse furaris:*

ἘΠΙΣΤΟΛῊ ΠΡῸΣ ῬΩΜΑΊΟΥΣ. ΚΕΦ. Β'. Γ'. Δ'.

Qui dicis non mœchari, mœcharis? abominatus idola, sacrilegium facis?
22 Ὁ λέγων μὴ μοιχεύειν, μοιχεύεις; ὁ βδελυσσόμενος τὰ εἴδωλα, ἱεροσυλεῖς;
Qui in lege gloriaris, per transgressionem legis Deum inhonoras?
23 Ὃς ἐν νόμῳ καυχᾶσαι, διὰ τῆς παραβάσεως τοῦ νόμου τὸν Θεὸν ἀτιμάζεις;
Ipsum enim nomen Dei per vos blasphematur in Gentibus, sicut scri-
24 Τὸ γὰρ ὄνομα τοῦ Θεοῦ δι' ὑμᾶς βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσι, καθὼς γέ-
ptum est. Circumcisio quidem enim prodest, si legem observes: si autem trans-
25 γραπται. Περιτομὴ μὲν γὰρ ὠφελεῖ, ἐὰν νόμον πράσσῃς· ἐὰν δὲ παρα-
gressor legis sis, circumcisio tua præputium facta est. Si igitur præpu-
26 βάτης νόμου ᾖς, ἡ περιτομή σου ἀκροβυστία γέγονεν. Ἐὰν οὖν ἡ ἀκροβυ-
tium justitias legis custodiat, nónne præputium illius in circumcisionem
στία τὰ δικαιώματα τοῦ νόμου φυλάσσῃ, οὐχὶ ἡ ἀκροβυστία αὐτοῦ εἰς περιτομὴν
reputabitur? Et judicabit id quod ex natura præputium legem consum-
27 λογισθήσεται; Καὶ κρινεῖ ἡ ἐκ φύσεως ἀκροβυστία τὸν νόμον τελοῦ-
mans, te per literam & circumcisionem transgressorem legis? Non enim
28 σα, σὲ τὸν διὰ γράμματος καὶ περιτομῆς παραβάτην νόμου; Οὐ γὰρ
qui in manifesto, Judæus est: neque quæ in manifesto, in carne, circum-
ὁ ἐν τῷ φανερῷ, Ἰουδαῖός ἐστιν· οὐδὲ ἡ ἐν τῷ φανερῷ, ἐν σαρκὶ, περιτο-
cisio: Sed qui in abscondito, Judæus: & circumcisio cordis, in spi-
29 μή· Ἀλλ' ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ, Ἰουδαῖος· καὶ περιτομὴ καρδίας, ἐν πνεύ-
ritu, non litera: cujus laus non ex hominibus, sed ex Deo.
ματι, οὐ γράμματι· οὗ ὁ ἔπαινος οὐκ ἐξ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐκ τοῦ Θεοῦ.

CAP. III. γ'.

Quid ergò præstans Judæo? aut quæ utilitas circumcisionis? Mul-
1 Τί οὖν τὸ περισσὸν τοῦ Ἰουδαίου; ἢ τίς ἡ ὠφέλεια τῆς περιτομῆς; Πο- Γ'
2 tum per omnem modum. Primùm quidem enim, quia credita sunt eloquia
λὺ κατὰ πάντα τρόπον. πρῶτον μὲν γὰρ, ὅτι ἐπιστεύθησαν τὰ λόγια τοῦ
Dei. Quid enim, si non crediderunt quidam? num incredulitas illorum, fidem
3 Θεοῦ. Τί γὰρ, εἰ (α) ἠπίστησάν τινες; μὴ ἡ ἀπιστία αὐτῶν, τὴν πίστιν
Dei inutilem reddet? Ne fiat. Esto autem Deus verax, omnis autem
τοῦ Θεοῦ καταργήσει; Μὴ γένοιτο. γινέσθω δὲ ὁ Θεὸς ἀληθής, πᾶς δὲ 4
homo mendax, sicut scriptum est: Ut utique justificeris in sermonibus
ἄνθρωπος ψεύστης, καθὼς γέγραπται· Ὅπως ἂν δικαιωθῇς ἐν τοῖς λόγοις
tuis, & vincas in judicari te. Si autem iniquitas nostra, Dei
σου, καὶ (β) νικήσῃς ἐν τῷ κρίνεσθαί σε. Εἰ δὲ ἡ ἀδικία ἡμῶν, Θεοῦ 5
justitiam commendat, quid dicemus? Num injustus Deus, inferens i-
δικαιοσύνην συνίστησι, τί ἐροῦμεν; Μὴ ἄδικος ὁ Θεὸς, ὁ ἐπιφέρων τὴν ὀρ-
ram? (secundùm hominem dico,) Ne sit. Alioquin quomodò judicabit
γήν; (κατὰ ἄνθρωπον λέγω,) Μὴ γένοιτο. ἐπεὶ πῶς κρινεῖ ὁ 6
Deus mundum? Si enim veritas Dei in meo mendacio
Θεὸς τὸν κόσμον; (γ) Εἰ γὰρ ἡ ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ ἐμῷ ψεύσματι 7
abundavit in gloriam ipsius, quid adhuc & ego tanquam peccator judicor?
ἐπερίσσευσεν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ, τί ἔτι κἀγὼ ὡς ἁμαρτωλὸς κρίνομαι;
Et non (sicut blasphemamur, & sicut aiunt quidam nos dicere,) quia fa-
Καὶ μὴ (καθὼς βλασφημούμεθα, καὶ καθώς φασί τινες ἡμᾶς λέγειν,) ὅτι ποι- 8
ciamus mala, ut veniant bona: quorum damnatio justa est. Quid
Δ' ήσωμεν τὰ κακὰ, ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθά· ὧν τὸ κρίμα ἔνδικόν ἐστι. Τί 9
ergò? præcellimus? non omninò. Præcausati sumus enim Judæósque & Græ-
οὖν; (δ) προεχόμεθα; οὐ πάντως. προῃτιασάμεθα γὰρ Ἰουδαίους (ε) τε καὶ Ἕλ-
cos, omnes sub peccato esse: Sicut scriptum est; Quia non est justus, neque
ληνας πάντας ὑφ' ἁμαρτίαν εἶναι· Καθὼς γέγραπται, Ὅτι οὐκ ἔστι δίκαιος, οὐδὲ 10
unus: Non est intelligens, non est requirens Deum. Omnes de-
εἷς· Οὐκ ἔστιν (ζ) ὁ συνιῶν, οὐκ ἔστιν ὁ ἐκζητῶν τὸν Θεόν. Πάντες ἐξ- 11
clinaverunt, simul inutiles facti sunt: non est faciens bonitatem, non est usque ad u- 12
έκλιναν, ἅμα ἠχρειώθησαν· οὐκ ἔστι ποιῶν χρηστότητα, οὐκ ἔστιν ἕως ἑ-
num. Sepulchrum patens guttur eorum: linguis suis dolo-
νός. Τάφος ἀνεῳγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν· ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδο- 13
sè agebant: venenum aspidum sub labiis eorum: Quorum os male-
λιοῦσαν· ἰὸς ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χείλη αὐτῶν· Ὧν τὸ στόμα ἀ- 14
dictione & amaritudine plenum est.
ρᾶς καὶ πικρίας γέμει.

Κεφ. γ'. MS.A. (α) ἠπείθησαν (β) νικήσεις (γ) Εἰ δὲ ἡ (δ) προεχώμεθα; (ε) τε πρῶτον καὶ (ζ) συνιῶν,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

22 * ܘܐܡܪ ܐܢܬ ܕܠܐ ܢܓܘܪܘܢ. ܓܐܪ ܐܢܬ. ܘܐܢܬ ܕܡܫܝܛ ܐܢܬ ܦܬܟܪܐ. ܒܙܐ ܐܢܬ ܒܝܬ ܡܩܕܫܐ.
23 * ܘܡܫܬܒܗܪ ܐܢܬ ܒܢܡܘܣܐ. ܘܒܗܘ ܕܥܒܪ ܐܢܬ ܥܠ ܢܡܘܣܐ
24 ܒܐܠܗܐ ܡܨܥܪ ܐܢܬ. * ܫܡܗ ܓܝܪ ܕܐܠܗܐ. ܡܛܠܬܟܘܢ ܡܬܓܕܦ ܒܥܡܡܐ
25 ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ. * ܓܙܘܪܬܐ ܓܝܪ ܡܘܬܪܐ ܐܢ ܢܡܘܣܐ ܬܫܠܡ. ܐܢ ܕܝܢ ܬܥܒܪ ܥܠ
26 ܢܡܘܣܐ. ܓܙܘܪܬܟ ܗܘܬ ܠܗ ܥܘܪܠܘܬܐ. * ܐܢ ܕܝܢ ܥܘܪܠܘܬܐ ܬܛܪ ܦܘܩܕܢܘܗܝ ܕܢܡܘܣܐ.
27 ܠܐ ܗܐ ܥܘܪܠܘܬܐ ܠܓܙܘܪܬܐ ܡܬܚܫܒܐ ܠܗ. * ܘܬܕܘܢ ܥܘܪܠܘܬܐ ܕܡܢ ܟܝܢܐ ܕܡܫܡܠܝܐ
ܢܡܘܣܐ. ܠܟ ܕܒܟܬܒܐ ܘܒܓܙܘܪܬܐ ܥܒܪ ܐܢܬ ܥܠ ܢܡܘܣܐ. * ܩܪܝܢܐ ܕܟܠܝܘܡ * ܘ *
28 * ܠܐ ܗܘܐ ܓܝܪ ܡܢ ܕܒܓܠܐ ܗܘ ܗܘ ܝܗܘܕܝܐ. ܐܦܠܐ ܗܝ ܕܡܬܚܙܝܐ ܒܒܣܪܐ ܓܙܘܪܬܐ.
29 * ܐܠܐ ܗܘ ܗܘ ܝܗܘܕܝܐ ܡܢ ܕܒܟܣܝܐ ܗܘ. ܘܓܙܘܪܬܐ ܕܒܠܒܐ ܗܝ. ܒܪܘܚ ܘܠܐ ܒܟܬܒܐ.
ܕܫܘܒܚܗ ܠܐ ܗܘܐ ܡܢ ܒܢܝ ܐܢܫܐ. ܐܠܐ ܡܢ ܐܠܗܐ. * ܫܠܡ * ܓ *
1 * ܡܢܐ ܗܝ ܗܟܝܠ ܝܘܬܪܢܗ ܕܝܗܘܕܝܐ. ܐܘ ܡܢܐ ܡܘܬܪܐ ܓܙܘܪܬܐ. * ܣܓܝ ܒܟܠ
2 ܡܕܡ. ܠܘܩܕܡ ܕܐܬܗܝܡܢܘ ܡܠܘܗܝ ܕܐܠܗܐ. * ܐܢ ܕܝܢ ܡܢܗܘܢ ܠܐ ܗܝܡܢܘ. ܠܡܐ
3 ܕܠܐ ܗܝܡܢܘܬܗܘܢ ܒܛܠܬ ܠܗ ܠܗܝܡܢܘܬܐ ܕܐܠܗܐ. * ܚܣ. ܐܝܬܘܗܝ ܓܝܪ ܐܠܗܐ ܫܪܝܪ. ܘܟܠ
4 ܒܪܢܫ ܕܓܠ. ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ. ܕܬܙܕܕܩ ܒܡܠܝܟ. ܘܬܙܟܐ ܡܐ ܕܕܝܢܝܢ ܠܟ. * ܐܢ ܕܝܢ
5 ܥܘܠܢ ܡܩܝܡ ܠܗ ܠܟܐܢܘܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܡܢܐ ܢܐܡܪ. ܠܡܐ ܥܘܠ ܗܘ ܐܠܗܐ ܕܡܝܬܐ ܪܘܓܙܗ.
6 ܐܝܟ ܒܪܢܫܐ ܐܡܪ ܐܢܐ. * ܚܣ. ܐܢ ܗܘ ܕܝܢ ܐܝܟܢܐ ܢܕܘܢ ܐܠܗܐ ܠܥܠܡܐ.
7 * ܐܢ ܓܝܪ ܫܪܪܗ ܕܐܠܗܐ ܐܬܝܬܪ ܒܕܓܠܘܬܝ ܠܫܘܒܚܗ. ܠܡܢܐ ܬܘܒ ܐܢܐ ܐܝܟ ܚܛܝܐ
8 ܡܬܕܝܢ ܐܢܐ. * ܐܘ ܐܝܟ ܕܡܓܕܦܝܢ ܥܠܝܢ ܘܐܡܪܝܢ ܕܐܡܪܝܢܢ. ܕܢܥܒܕ ܒܝܫܬܐ ܕܢܐܬܝܢ
9 ܛܒܬܐ. ܕܕܝܢܗܘܢ ܢܛܝܪ ܠܟܐܢܘܬܐ. * ܡܢܐ ܗܟܝܠ ܐܚܝܕܝܢܢ ܝܘܬܪܢܐ. ܕܩܕܡܢ ܓܝܪ ܦܣܩܢ
ܥܠ ܝܗܘܕܝܐ ܘܥܠ ܐܪܡܝܐ. ܕܟܠܗܘܢ ܬܚܝܬ ܚܛܝܬܐ ܐܢܘܢ.
10 * ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ. ܕܠܝܬ ܟܐܢ ܐܦܠܐ ܚܕ. * ܘܠܐ ܡܣܬܟܠ ܘܠܐ ܒܥܐ ܠܐܠܗܐ.
11 * ܟܠܗܘܢ ܣܛܘ ܐܟܚܕܐ ܘܐܣܬܠܝܘ. ܘܠܝܬ ܕܥܒܕ ܛܒܬܐ. ܐܦܠܐ ܚܕ. * ܩܒܪܐ ܦܬܝܚܐ
12 ܓܓܪܬܗܘܢ. ܘܠܫܢܝܗܘܢ ܢܟܘܠܬܢܝܢ. ܘܚܡܬܐ ܕܐܟܢܐ ܬܚܝܬ ܣܦܘܬܗܘܢ.
13
14 * ܦܘܡܗܘܢ ܡܠܐ ܠܘܛܬܐ ܘܡܪܪܘܬܐ.

Quique dicis non mœchandum, tu mœcharis? tuque qui execraris idola, diripis ædem sacram? 22
Et tu qui gloriaris in Lege, eo ipso quod transgrederis Legem, Deum ignominiâ afficis. 23
Etenim nomen Dei propter vos blasphematur inter Gentes, sicut scriptum est. 24
Nam circuncisio prodest, si legem adimpleveris: sin autem transgrediaris Legem, circuncisio tua facta est præputium. 25
Quòd si præputium servaverit præceptum Legis, nónne præputium reputabitur pro circuncisione? 26
Et præputium quod ex natura sua præstat Legem, condemnabit te qui per Scripturam & circuncisionem transgressor es Legis? 27

Lectio quotidiana. 6.

Non enim qui palam est, is Judæus est: nec etiam ea quæ conspicitur in carne, circuncisio. 28
Sed is demum Judæus est, qui est in abdito: & ea circuncisio, quæ cordis est, spiritu non autem scripturâ, cujus gloria non est ex hominibus, sed ex Deo. 29

CAP. III.

Quæ est igitur excellentia Judæi, aut quæ est utilitas circuncisionis? Multa per omnem modum. 1
In primis quòd concrediti sint eis sermones Dei. 2
Si autem ex eis nonnulli increduli fuerunt, nunquid non credendo fidem Dei otiosam reddiderunt? 3
Absit: siquidem Deus verax est, omnis autem homo mendax: sicut scriptum est, Ut justificeris in sermonibus tuis, & vincas cùm judicaverint te. 4
Sed si iniquitas nostra justitiam Dei confirmat, quid dicemus? num iniquus est Deus qui infert iram suam? (tanquam homo loquor.) 5
Absit: alioquin quomodo judicabit Deus mundum? 6
Si enim veritas Dei abundat per mendacium meum ad laudem ipsius, cur igitur ego quasi peccator condemnabor? 7
Aut nunquid, ut quidam obtrectant nobis, aiuntque nos dicere, Faciamus mala ut veniant bona? quorum damnatio servatur ad justitiam. 8
Quid igitur præstantius obtinebimus, qui jam antè determinavimus de Judæis & Gentilibus omnes esse sub peccato? 9
Prout scriptum est, Non est justus, ne unus quidem. 10
Nec est qui intelligat, neque qui quærat Deum. 11
Omnes declinârunt simul, & improbati sunt, nec est qui faciat bonum, ne unus quidem. 12
Sepulchra patientia guttura eorum, & linguæ eorum fraudulentæ, & venenum aspidis sub labiis eorum. 13
Os eorum plenum est imprecatione & felle. 14

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

22 ወሊትዛሙዉ፡ ትብል፡ ወለሊከ፡ ተሐውር፡ ብእሲተ፡ ብእሲ፡፡ ታሠቅርር፡ ጣዖተ፡ ወለ
23 ሊከ፡ ትሰርቅ፡ ቤተ፡ አማልክት፡፡=፡ ወትትሜካሕ፡ በኦሪትከ፡ ወለሊከ፡ ዐሳዊሃ፡ ሳለ
24 ሪት፡ ወታስተሐቅሮ፡ ለእግዚአብሔር፡፡=፡ ወበእንቲአክሙ፡ ይፀርፉ፡ አሕዛብ፡ ሳዕለ፡
25 ሰመ፡ እግዚአብሔር፡በከመ፡ ይብል፡ መጽሐፍ፡፡=፡ ግዝረትሰ፡ ትበቍዐከ፡ ለእመ፡ ገበር
ከ፡ ሕገገ፡ ኦሪት፡ ወእመሰ፡ ሊገበርከ፡ ሕገገ፡ ኦሪት፡ ግዝረትከ፡ ቍልፈተ፡ ትከው
26 ነከ፡፡=፡ ወእመሰ፡ እንዘ፡ ቍላፍ፡ አንተ፡ ወዐቀብከ፡ ሕገገ፡ ኦሪት፡ ቍልፈትከ፡ግዝረተ፡ ትከው
27 ነከ፡፡=፡ ወይኄይሰከ፡ ቍልፈትከ፡ ትንበር፡ አንተ፡ ተፈጥረተ፡ ምስሌከ፡ እምትትገዘር፡
ወትዕሉ፡ሕገ፡ኦሪትከ፡ወይኄይሰከ፡እሞኔከ፡እምግዙር፡ዘተዓሉ፡ሕገ፡ኦሪትከ፡ዝኩ፡ቍላፍ፡
28 ዘይገብር፡ሕገ፡ኦሪት፡፡=፡ ቦኑ፡ለዐይኔ፡ሰብእ፡ይትሀዩዱ፡ወቦኑ፡ሳእድልወ፡ይትገዘሩ፡፡=፡

Et, Ne fornicemini, dicis, & tu ipse adulterii committis: abominaris idola, tuq; ipse 22
expilas domum Dei. Et gloriaris in lege tua, & tu ipse prævaricando legē etiā 23
contemnis Deū. Nam propter vos blasphemant Gentes contra nomen Dei, quemad- 24
modū dicit Scriptura. Circumcisio quidem prodest tibi, si præcepta legis exequaris: 25
quòd si præcepta legis non peragas, circumcisio tua tibi facta est præputium. Si au- 26
tem tu præputium cùm sis, mandata legis observaveris, præputium tuum tibi
factum est circumcisio. Et melius tibi erit tuum præputium, quod tecum ex natura 27
residet, quam circumcisio quæ transgreditur mandata legis tuæ: & præputium illud
quod præstat mandata legis, meliorem te reddit ex te ipso, quàm circumcisio, quæ
prævaricatur mandata legis. Nunquid Judæi sunt qui ad oculum hominis ita 28
sunt? an circumcisio est, quæ ad simulationem est?

Versio VULGATA LATINA.

22 Qui dicis non mœchandum, mœcharis: qui abominaris idola, sacrilegium facis:
23 Qui in lege gloriaris, per prævaricationem legis Deum inhonoras. (Nomen
24 enim Dei per vos blasphematur inter Gentes, sicut scriptum est.) Circumcisio
25 quidem prodest, si legem observes: si autem prævaricator legis sis, circumcisio
26 tua præputium facta est. Si igitur præputium justitias legis custodiat: nónne præ-
27 putium illius in circumcisionem reputabitur? Et judicabit id quod ex natura
est præputium, legem consummans, te, qui per literam & circumcisionem præva-
28 ricator legis es? Non enim qui in manifesto, Judæus est: neque quæ in mani-
29 festo, in carne, est circumcisio: Sed qui in abscondito, Judæus est: & circum-
cisio cordis in spiritu, non literâ: cujus laus non ex hominibus, sed ex Deo est.

CAP. III.

1 Quid ergò ampliùs Judæo est? aut quæ utilitas circumcisionis? Multum per
2 omnem modum. Primùm quidem, quia credita sunt illis eloquia Dei. Quid enim
3 si quidam illorum non crediderunt? Numquid incredulitas illorum fidem Dei eva-
cuabit? Absit. Est autem Deus verax: omnis autem homo mendax, sicut scri- 4
ptum est; Ut justificeris in sermonibus tuis: & vincas cùm judicaris. Si autem 5
iniquitas nostra justitiam Dei commendat, quid dicemus? Numquid iniquus est
Deus, qui infert iram? (Secundùm hominem dico.) Absit: alioquin quomodò 6
judicabit Deus hunc mundum? Si enim veritas Dei in meo mendacio abundavit 7
in gloriam ipsius: quid adhuc & ego tanquam peccator judicor: Et non (sicut 8
blasphemamur, & sicut aiunt quidam nos dicere,) Faciamus mala ut veniant bo-
na: quorum damnatio justa est. Quid ergó? præcellimus eos? Nequaquam. 9
Causati enim sumus, Judæos & Græcos omnes sub peccato esse, Sicut scriptum 10
est; Quia non est justus quisquam: Non est intelligens, non est requirens De- 11
um. Omnes declinaverunt, simul inutiles facti sunt: non est qui faciat bonum, 12
non est usque ad unum. Sepulchrum patens est guttur eorum, linguis suis do- 13
losè agebant: Venenum aspidum sub labiis eorum: Quorum os maledictio- 14
ne, & amaritudine plenum est:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

22 * ويا من تقول لا يفسق اتفسق. ويا من يرفض الاوثان اتسرق اواني الهيكل * ويا من يفاخر
23 بالشريعة. بمخالفتك الشريعة تهين الله * لان اسم الله بكم يفترى عليه في الامم * كما كتب.
24 * ج * فالختانة انما تنفعك اذا عملت الشريعة * فان كنت تخالف الشريعة * فقد صارت ختانتك
25 غلفة * فان تكن الغلفة تحفظ حقوق الشريعة * افليس غلفته تحسب ختانة * وتدين
26 الغلفة المكملة الشريعة من ذات طبعها * اياك المخالف الشريعة بكتاب وختانة *
27 * الاثنين بعد العنصرة من الجمعة الثانية * لان اليهودي ليس هو من كان في الظاهر
28 يهوديا * ولا الختانة الظاهرة في البشر ختانة * بل اليهودي من هو في السر يهوديا *
29 والختانة ختانة القلب بالروح لا بالكتاب * الذي مدحه ليس من الناس بل من الله *

* الفصل الثالث *

1 * فما فضل اليهودي اذا * وما منفعة الختانة * منفعتها على سائر الاحوال كثيرة * اولا
2 انهم اوتمنوا على اقوال الله * وماذا يكون ان قل تصديق قوم منهم * اتري نقص
3 تصديقهم يبطل صدق الله * حاشا * فليكن الله صادقا وكل انسان كاذبا كما كتب *
4 لتزكى في اقوالك وتغلب في حكومتك * فان يكن ظلمنا يقيم عدل الله * فماذا نقول *
5 اتري الاله الجالب السخط ظالما * فولا يخص الانسان اقول * حاشا * والا فكيف يدين الله
6 العالم * لان حق الله ان يكن بكذبي انا زاد سروه * فلم اذان انا اذا بمنزلة خاطي ايضا *
7 * ولا كما يفترى علينا * كما يزعم قوم اذ يقولون اننا نعمل الشرور لتجينا الخيرات * اولائك
8 الذين دينونتهم واجبة * فماذا اذ نسبق فنحفظ * فليس ذاك رايا نجحا * لاننا قد قضينا على
9 اليهود واليونانيين اجمعين انهم تحت الخطية * كما كتب ان ليس صديقا حتى ولا واحد *
10 * وليس من يفقه ولا من يبتغي الله * كلهم حادوا * وجماعتهم اخذلوا * فليس من يعمل صالحا *
11 حتى ولا واحد * حلقهم قبر مفتوح * قد غشوا بالسنتهم * سم الافاعي تحت شفاههم *
12
13
14 * الذين فمهم موعب لعنة ومرارة *

O qui dicis non adulterandum, adulteraberis? O qui idola execraris, furaberis vasa templi? 22
O qui de lege gloriaris, per rebellionem tuam contra legem Deum contemnis. 23
Nam nomen Dei per vos blasphematur inter gentes, quemadmodum scriptum est. 24
Nam circumcisio tibi quidem prodest, si legem exequaris: verùm si fueris refractarius legis, jam facta est circumcisio tua præputium. 25
Ergo si præputium servet statuta legis, nónne præputium ejus reputabitur circumcisio? 26
Et præputium quod suapte naturâ legem perficit, judicabit te qui legem cum scriptura & circumcisione refragaris. 27

Feriâ secundâ post Pentecosten, infra hebdomadam secundam.

Judæus enim non ille est qui est extrinsecè Judæus: neque circumcisio apparens in carne, circumcisio est: 28
Sed Judæus is est, qui in secreto Judæus est: & circumcisio, circumcisio est cordis in spiritu, non in scriptura: cujus laus non est ex hominibus, sed ex Deo. 29

CAP. III.

Quæ est igitur præstantia Judæi, & quæ utilitas circumcisionis? 1
Utilitas ejus omnibus modis multa est. Primùm quidem quòd iis credita sint eloquia Dei. 2
Quid autem rei est, si defecit credulitas quorundam ex ipsis? Num defectus credulitatis eorum irritam facit Dei fidem? 3
Absit. Imò sit Deus verax, & omnis homo mendax: sicut scriptum est, Ut justificeris in sermonibus tuis, & vincas in judicio tuo. 4
Quòd si iniquitas nostra justitiam Dei confirmat, quid ergo dicemus? Num Deus iram adducens injustus est? sermonem homini adæquatum dico. 5
Absit. Alioquin quomodo judicabit Deus mundum? 6
Si enim gloria veritatis Dei per mendacium meum crescit, cur igitur judicor ego adhuc tanquam peccator? 7
Ac non potiùs (ut blasphematur in nos, sicut quidam aiunt dicentes) faciamus mala, ut veniant nobis bona? quorum damnatio justa est. 8
Quid igitur? prævenientes servabimus? hoc non est consilium expediens, quandoquidem tulimus jam sententiam in Judæos & Græcos omnes, esse eos sub peccato. 9
Sicut scriptum est, Non est justus, ne unus quidem: 10
Nec est qui sapiat, nec qui Deum exquirat. 11
Omnes declinaverunt, cunctique deflexerunt, nec est qui faciat bonum, ne unus quidem. 12
Fauces eorum, sepulchrum apertum, linguis suis deceperunt, venenum aspidum sub labiis eorum. 13
Quorum os plenum est execratione & amarulentia: 14

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

29 አኮኑ፡በክዱን፡ ይትሀዩዱ፡ ከመ፡ ይትገዘሩ፡ ጽሉሌ፡ ልበሙ፡ በመንፈስ፡ ቅዱስ፡ ወአኮ፡ በመጸ
ሐፍት፡፡ ከመ፡ ትትአኰቱ፡ በኀበ፡ እግዚአብሔር፡ እምትትአኰቱ፡ በኀበ፡ እጓለ፡ እመ
ሕያው፡፡=፡

1 ምንትኑ፡ እንከ፡ ረባሑ፡ ለተይሁደ፡ ወምንትኑ፡ ስለጡሃ፡ ለግዝረት፡፡=፡ ብዝኍ፡በኵሉ፡
2 መግበር፡ቅድመ፡ ኵሉ፡ እስመ፡ ተአመኖሙ፡ እግዚአብሔር፡በቃሉ፡ቃሎ፡፡=፡ ወእመኒቦ፡
3 እለ፡ ኢይእመኑ፡ ኢአሚን፡ ዘኢአምኑ፡ ይከልእ፡ ባዕድ፡ ከመ፡ ኢይእመኑ፡ በእግዚአ
4 ብሔር፡=፡ ሐሰ፡፡ ለይኩን፡ እግዚአብሔር፡ ጻድቀ፡ ወኵሉ፡ ሰብእ፡ ሐሳዊ፡ እስመ፡
5 ከመዝ፡ ይብል፡ መጽሐፍ፡ ከመ፡ ትጸድቅ፡ በነቢብከ፡ ወትማእ፡ በኵነኔከ፡፡=፡ ወእመ
ሰ፡ በዐመፃ፡ ዚአየ፡ ይቀውም፡ ጽድቅ፡ እግዚአብሔር፡ምንተ፡ እንከ፡ ንብል፡ ይኤምፅኑ፡
6 እግዚአብሔር፡ ዘያመጽእ፡ መቅሠፍተ፡ ላዕለ፡ ሰብእ፡=፡ ሐሰ፡፡ ወእፎኑም፡ እንከ፡ይ
7 ኴንን፡ እግዚአብሔር፡ ዓለመ፡=፡ እመሰ፡ ጽድቀ፡ ዚአየ፡ ይበዝኅ፡ እምጽድቀ፡ እ
8 ግዚአብሔር፡ ለምንት፡ እንከ፡ ይኴንነኒ፡ ከመ፡ኃጥእ፡=፡ አኮኑ፡ ፀሪፎ፡ ዝኒ፡፡ እስመ፡
ሀለው፡እለ፡ይብሉ፡ንግበር፡እኩየ፡ከመ፡ንርከብ፡ሠናየ፡ወሎሙሰ፡ፅኑሕ፡ደይኖሙ፡፡=፡
ቅድመ፡ሠልስ፡ሰንበተ፡ዘገና፡ መንበብ፡፡=፡
9 ወ ምንተ፡ እንከ፡ ንብል፡ ናሁ፡ ወደስነ፡ ገዐዝናሁ፡ ለአይሁድዊነ፡ ወለአረማዊነ፡ እስመ፡
10 ኵሎሙ፡ ስሕቱ፡=፡ በከመ፡ ይብል፡ መጽሐፍ፡፡ አልቦ፡ ጻድቅ፡=፡ ወአልቦ፡ ጠቢ
11 በ፡ ወአልቦ፡ ዘየኃሥሥ፡ ለእግዚአብሔር፡=፡ ኵሉ፡ ዐረየ፡ ወኅቡረ፡ ዐለው፡ አልቦ፡
12 ዘይገብራ፡ ለሠናይት፡ አልቦ፡ ወሊአሐዱ፡፡=፡ ከመ፡ መቃብር፡ ክሡት፡ ጕረዒቶሙ፡
13 ወጕሕለው፡ በልሳናቲሆሙ፡ ሕምዘ፡፡ አርዌ፡ ምድር፡ ታሕተ፡ ከናፍሪሆሙ፡፡=፡ መሪ
14 ር፡ አፈሆሙ፡ ወመሉእ፡ መርገም፡=፡

Nónne Judæus factus est in occulto? ita quoque circumciduntur in abdito cordis per 29
Spiritum sanctum, & non in litera, ut in honore sint apud Deum, potiùs quam
ut honoreatur à filiis hominum.

CAP. III.

Quodnam est igitur emolumentum Judæi? aut quæ potestas circumcisionis? 1
Multa per omnem modum: primò omnium, quia eis credidit Deus eloquia ejus. 2
Statio. Et si sunt ex illis qui non crediderunt, infidelitas eorum aliis obsu- 3
erit, quo minùs credant in Deum? Absit: Sit Deus justus, & omnis homo 4
mendax: nam ita dicit Scriptura, Ut justificeris in sermonibus tuis, & vin-
cas in judiciis tuis. Quòd si in iniquitate nostra consistit justitia Dei, quid 5
utique dicemus? num iniquus est Deus qui super homines infert pœnas?
Absit: nam quomodo igitur judicabit Deus mundum? Si quidem justitia mea 6
abundaverit ex justitia Dei, quid igitur me condemnat ut peccatorem? Nón- 7
ne blasphemando hoc dicunt? utpote sunt qui ita dicunt, Faciamus malum, 8
ut adipiscamur bonum: quibus proinde paratum est judicium eorum.

Ante tertium Sabbatum confessionis, Lectio.

Quid igitur dicemus? ecce modò adjudicavimus tam de Judæis quam Græ- 9
cis, quòd depravati sunt omnes: Sicut dicit Scriptura; Non est justus, Ne- 10
que sapiens, neque est qui inquirit Deum: Omnes æquales facti sunt, & 11
pariter transgressi sunt: non est qui operatur bonum, ne unus quidem. Tan- 12
quam sepulchrum apertum est guttur eorum, & linguis dolosè egerunt, & vene- 13
num aspidum sub labiis eorum. Et os eorum plenum est amarulentiâ atque 14
maledictione.

ἘΠΙΣΤΟΛΗ' ΠΡΟ'Σ 'ΡΩΜΑΙ'ΟΥΣ. ΚΕΦ. Δ'.

Veloces pedes eorum *effundere* sanguinem. Contritio & *calamitas* in
15 Ὀξεῖς οἱ πόδες αὐτῶν ἐκχέαι αἷμα. Σύντριμμα καὶ ταλαιπωρία ἐν ταῖς
16 viis eorum. Et viam pacis non cognoverunt. Non est timor Dei an-
17 ὁδοῖς αὐτῶν. Καὶ ὁδὸν εἰρήνης οὐκ ἔγνωσαν. Οὐκ ἔστι φόβος Θεοῦ ἀπ-
18 te oculos eorum. Scimus autem, quoniam quæcunque lex *di-*
19 έναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. Οἴδαμεν δὲ, ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέ-
cit, iis qui in lege loquitur: ut omne os obstruatur, & subditus fiat omnis
γει, τοῖς ἐν τῷ νόμῳ λαλεῖ· ἵνα πᾶν στόμα φραγῇ, καὶ ὑπόδικος γένηται πᾶς
mundus Deo. *Propterea* ex operibus legis non justificabitur omnis caro
20 ὁ κόσμος τῷ Θεῷ. Διότι ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ
coram illo: per enim legem cognitio peccati. Nunc autem sine lege ju-
21 ἐνώπιον αὐτοῦ· διὰ γὰρ νόμου ἐπίγνωσις ἁμαρτίας. Νυνὶ δὲ χωρὶς νόμου δι-
stitia Dei manifesta est, testificata à lege, & Prophetis. Ju-
22 καιοσύνη Θεοῦ πεφανέρωται, μαρτυρουμένη ὑπὸ τοῦ νόμου, καὶ τῶν προφητῶν. Δι-
stitia autem Dei per fidem Jesu Christi, in omnes, & super omnes
καιοσύνη δὲ Θεοῦ διὰ πίστεως (η) Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς πάντας καὶ ἐπὶ πάντας
credentes: non enim est distinctio. Omnes enim peccaverunt, & *deficiuntur*
23 τοὺς πιστεύοντας· οὐ γάρ ἐστι διαστολή. Πάντες γὰρ ἥμαρτον, καὶ ὑστεροῦνται τῆς
gloriâ Dei: Justificati gratis ipsius *gratiâ*, per redemptio-
24 δόξης τοῦ Θεοῦ· Δικαιούμενοι δωρεὰν τῇ αὐτοῦ χάριτι, διὰ τῆς ἀπολυτρώ-
nem quæ in Christo Jesu: Quem proposuit Deus propitiationē per fi-
25 σεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· Ὃν προέθετο ὁ Θεὸς (θ) ἱλαστήριον διὰ τῆς πί-
dem in ipsius sanguine, ad ostensionem justitiæ suæ, per remis-
στεως ἐν τῷ αὐτοῦ αἵματι, εἰς ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ διὰ τὴν πάρε-
sionem *præteritorum* delictorum: In sustentatione Dei, ad
26 σιν τῶν προγεγονότων ἁμαρτημάτων· Ἐν τῇ ἀνοχῇ τοῦ Θεοῦ, (ι) πρὸς
ostensionem justitiæ ejus, in *nunc* tempore, *ad esse ipsum justum*,
ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ, ἐν τῷ νῦν καιρῷ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν δίκαιον,
& *justificantem* eum ex fide Jesu. Ubi ergò gloriatio? exclusa est. Per
27 καὶ δικαιοῦντα τὸν ἐκ πίστεως Ἰησοῦ. Ποῦ οὖν ἡ καύχησις; ἐξεκλείσθη. Διὰ
quam legem? *Operum*? non, sed per legem fidei. *Ratione colligimus*
ποίου νόμου; τῶν ἔργων; οὐχί, ἀλλὰ διὰ νόμου πίστεως. (κ) Λογιζόμεθα 28
ergò, *fide* justificari hominem sine operibus legis. An Judæorum Deus tantùm?
οὖν, πίστει δικαιοῦσθαι ἄνθρωπον χωρὶς ἔργων νόμου. Ἢ Ἰουδαίων ὁ Θεὸς μόνον; 29
nónne *verò* & Gentium? imò & Gentium. *Si* quidem unus Deus, qui *justifi-*
(λ) οὐχὶ δὲ καὶ ἐθνῶν; ναὶ καὶ ἐθνῶν. (μ) Ἐπείπερ εἷς ὁ Θεὸς, ὃς δικαι- 30
cabit circumcisionem ex fide, & præputium per fidem. Legem ergò de-
ώσει περιτομὴν ἐκ πίστεως, καὶ ἀκροβυστίαν διὰ τῆς πίστεως. Νόμον οὖν κα- 31
struimus per fidem? *ne fiat*: sed legem *stabilimus*.
ταργοῦμεν διὰ τῆς πίστεως; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ νόμον (ν) ἱστῶμεν.

CAP. IV. Δ'.

Quid ergò dicemus Abraham patrem nostrum invenisse secundùm carnem?
ΤΙ' οὖν ἐροῦμεν (α) Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν εὑρηκέναι κατὰ σάρκα; 1
Si enim Abraham ex operibus justificatus est, habet *gloriationem*, sed non apud Deū.
Εἰ γὰρ Ἀβραὰμ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἔχει καύχημα, ἀλλ' οὐ (β) πρὸς τὸν Θεόν. 2
Quid enim Scriptura dicit? Credidit *autem* Abraham Deo, & reputatū est illi
Τί γὰρ ἡ γραφὴ λέγει; Ἐπίστευσε δὲ Ἀβραὰμ τῷ Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ 3
ad justitiam. *At operanti* merces non imputatur secundùm gratiā, sed
εἰς δικαιοσύνην. Τῷ δὲ ἐργαζομένῳ ὁ μισθὸς οὐ λογίζεται κατὰ χάριν, ἀλλὰ 4
secundùm debitum. *At* non *operanti*, credenti autem in *justi-*
(γ) κατὰ τὸ ὀφείλημα. Τῷ δὲ μὴ ἐργαζομένῳ, πιστεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαι- 5
ficantem impium, reputatur fides ejus ad justitiam. Sicut & Da-
οῦντα τὸν ἀσεβῆ, λογίζεται ἡ πίστις αὐτοῦ εἰς δικαιοσύνην. Καθάπερ καὶ Δα- 6
vid dicit beatitudinem hominis, cui Deus *imputat* justitiam
βὶδ λέγει τὸν μακαρισμὸν τοῦ ἀνθρώπου, ᾧ ὁ Θεὸς λογίζεται δικαιοσύνην
sine operibus; Beati, quorum remissæ sunt iniquitates, & quorum tecta sunt
χωρὶς ἔργων, Μακάριοι, ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι, καὶ ὧν ἐπεκαλύφθησαν 7
peccata.
αἱ ἁμαρτίαι.

MS. A. (η) ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, εἰς πάντας τοὺς πιστεύοντας· (θ) ἱλαστήριον ἐν τῷ αὐτοῦ (ι) πρὸς τὴν ἔνδειξιν (κ) Λογιζόμεθα γὰρ, δικαιοῦσθαι πίστει ἄνθρωπον (λ) οὐχὶ καὶ (μ) Εἴπερ εἷς (ν) ἱστάνομεν.
Κεφ. δ'. MS. A. (α) εὑρηκέναι Ἀβραὰμ τὸν προπάτορα ἡμῶν κατὰ σάρκα; Εἰ γὰρ (β) πρὸς Θεόν. (γ) κατὰ ὀφείλημα.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et pedes eorum veloces ad effundendum 15
sanguinem. Contritio & miseria in viis 16
eorum. Et viam pacis non cognoverunt. 17
Nec timor Dei est coram oculis eorum. 18

Lectio Martyrum. 7.

Scimus autem quæcunque dicit Lex, iis qui 19
sunt in Lege dicere: ut omne os obturetur,
& universus mundus debitor sit Deo. Quan- 20
doquidem ex operibus Legis non justificabitur omnis caro coram eo: per Legem
enim innotuit peccatum. Nunc autem sine 21
Lege justitia Dei revelata est, cui suffragatur ipsa Lex & prophetæ. Justitia verò Dei 22
per fidem est Jesu Christi in omnes, atque
super omnes qui credunt in eum: non est
enim differentia. Quoniam omnes pecca- 23
verunt, ac destituuntur gloriâ Dei. Justifi- 24
cantur autem per gratiam gratis, & per redemptionem quæ facta est per Jesum Christum. Quem præconstituit Deus propitia- 25
tionem per fidem sanguinis ipsius, propter
peccata nostra quæ anteà patravimus. Per 26
dilationem quam dedit nobis Deus longanimitate suâ, ad demonstrationem justitiæ suæ
in hoc tempore: ut sit ipse justus, & justificet æquitate eum qui est ex fide Domini nostri Jesu Christi. Ubi ergò gloriatio? ab- 27
rogata est. Per quam Legem? operum? 28
nequaquam: sed per Legem fidei. Arbitramur ergò fide iustificari hominem, non
autem operibus Legis. Num enim Deus 29
Judæorum est tantùm, Gentium verò minimé? sane & Gentium, Quia unus est Deus, 30
qui justificat circuncisionem fide, atque præputium per eandem fidem. Nunquid igi- 31
tur Legem abrogamus per fidem? Absit:
quinimò Legem stabilimus.

CAP. IV.

Quid ergò dicemus de Abraham principe 1
patrum, eum adeptum esse carne? Si enim 2
Abraham ex operibus justificatus fuit, gloriationem habet, sed non apud Deum.
Quid enim ait Scriptura? Credidit Abra- 3
ham Deo, & reputatum est ei ad justitiam.
Operanti autem non reputatur merces sua 4
quasi per gratiam, sed perinde ac si ei debeatur. Ei verò qui non operatur, sed credit 5
modò in eum qui justificat peccatores, reputatur fides ad justitiam. Quemadmodum 6
David quoque dixit de beatitudine illius hominis, cui Deus reputat justitiam absque operibus, dum ait; Beati illi, quibus remissa 7
est iniquitas ipsorum, & quorum tecta sunt
peccata.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

15 ወበሊሕ : እገሪሆሙ : ለክዒወ : ደም : ኀሳር : ወቅጥቃጤ : ውስተ : ፍናቶሙ ::=፡
16 ወኢአምርዋ : ለፍኖተ : ሰላም ::=፡ ወአልቦሙ : ፍርሀተ : እግዚአብሔር : ቅድመ : አ
17 ዕይንቲሆሙ ::=፡ ናአምር : ከመ : ኵሉ : ዘይብል : ኦሪት : ለእለ : ውስተ : ኦሪት : ይቤ
18 ሎሙ : ከመ : ይትፈጸም : ኵሉ : አፍ : ወይኩን : ገሩረ : ኵሉ : ዓለም : ለእግዚአብ
19 ሔር ::=፡ እስመ : ኢይጸድቅ : ኵሉ : ዘነፍስ : በገቢረ : ሕገገ : ኦሪት : በቅድመ : እግ
20 ዚአብሔር : እስመ : እምኦሪት : ተዐውቀት : ኃጢአት ::=፡ ይእዜሰኬ : ለእትርእየት :
21 ጽድቅ : እግዚአብሔር : እንዘ : ኢትገብር : ሕገገ : ኦሪት :: ወነቢያት : ኮንዎ : ሰማዕተ ::=፡
22 ከመ : በአሚን : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ይጸድቁ : በኀበ : እግዚአብሔር : ኵሎሙ : እለ :
23 የአምኑ : ቦቱ : ወኢፈለጠ : ወኢሴለየ ::=፡ እስመ : ኵሉ : አበሱ : ወኀደግ : ስብሐ
ተ : እግዚአብሔር ::=፡

Pedes eorum veloces sunt ad effundendum sanguinem: Ignominia & contritio 15
in viis eorum. Et viam pacis non cognoverunt: Neque est timor Dei coram 16
oculis eorum. Scimus autem *quòd quæcunque lex dicit, iis qui sub lege sunt* 17
dicit, ut omne os obstruatur, & ut totus mundus subditus fiat Deo. Quia 18
ex operibus mandatorum legis non justificabitur ullum animal in conspectu Dei: 19
ex lege enim cognitum est peccatum. Nunc autem manifestata est justitia Dei, 20
non operante cum *ea mandato legis: & prophetæ testes sunt; Quòd per fi-* 21
dem Jesu Christi justificantur in conspectu Dei omnes qui in ipsum credunt: 22
neque est distinctio, neque obscuritas. Eò quòd omnes peccaverunt, & rejece- 23
runt gloriam Dei.

Versio VULGATA LATINA.

15 16 Veloces pedes eorum ad effundendum sanguinem: Contritio, & infœlicitas in
17 viis eorum: Et viam pacis non cognoverunt: Non est timor Dei ante ocu-
18 los eorum. Scimus autem, quoniam quæcunque lex loquitur, iis, qui in lege
19 sunt, loquitur: ut omne os obstruatur, & subditus fiat omnis mundus Deo:
20 Quia ex operibus legis non justificabitur omnis caro coram illo. Per legem
21 enim cognitio peccati. Nunc autem sine lege justitia Dei manifestata est; testi-
22 ficata à lege & Prophetis. Justitia autem Dei per fidem Jesu Christi, in omnes
23 & super omnes qui credunt in eum: non enim est distinctio: Omnes enim
24 peccaverunt, & egent gloriâ Dei, Justificati gratìs per gratiam ipsius, per red-
25 emptionem, quæ est in Christo Jesu, Quem proposuit Deus propitiationem
per fidem in sanguine ipsius, ad ostensionem justitiæ suæ, propter remissionem
26 præcedentium delictorum In sustentatione Dei, ad ostensionem justitiæ ejus in
hoc tempore: ut sit ipse justus, & justificans eum, qui est ex fide Jesu Christi.
27 Ubi est ergò gloriatio tua? Exclusa est. Per quam legem? Factorum? Non: sed
per legem fidei. Arbitramur enim justificari hominem per fidem sine operibus 28
legis. An Judæorum Deus tantùm? nónne & Gentium? Immò & Gentium. 29
Quoniam quidem unus est Deus, qui justificat circumcisionem ex fide, & præpu- 30
tium per fidem. Legem ergò destruimus per fidem? Absit: sed legem statuimus. 31

CAP. IV.

Quid ergò dicemus invenisse Abraham patrem nostrum secundùm carnem? 1
Si enim Abraham ex operibus justificatus est, habet gloriam, sed non apud De- 2
um. Quid enim dicit Scriptura? Credidit Abraham Deo: & reputatum est 3
illi ad justitiam. Ei autem qui operatur, merces non imputatur secundùm gra- 4
tiam, sed secundùm debitum. Ei verò qui non operatur, credenti autem in 5
eum, qui justificat impium, reputatur fides ejus ad justitiam secundùm proposi-
tum gratiæ Dei. Sicut & David dicit beatitudinem hominis, cui Deus accepto 6
fert justitiam sine operibus; Beati quorum remissæ sunt iniquitates, & quorum 7
tecta sunt peccata.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

15 16 * ارجلهم مسارعة الى سفك الدم * هسم وسوء في مناهجهم * ولم يعرفوا طريق السلامة *
17 18 * وليست مخافة الله امام اعينهم * السبت الثاني بعد العنصرة * ونحن عالمون
19 ان الاقوال كلها التي تقولها الشريعة انما تخاطب بها الذين في طاعة الشريعة * لينسدّ كل فم *
20 ويصير العالم اجمع تحت قضية الله * لان من افعال الشريعة لن يتزكى امامه كل بشر *
21 لان بالشريعة عرفت الخطية * فالان بغير الشريعة قد ظهر عدل الله * تشهد له الشريعة
22 والانبياء * وعدل الله قد ظهر للكل بايمان يسوع المسيح * سابغا على جميع الذين امنوا به *
23 24 لان ليس فرقا فاصلا * لان الجماعة قد اخطاوا وصاروا عادمين مجد الله * متزكين
25 بنعمته مجانا بالفداء الذي بيسوع المسيح * الذي تقدم الله فجعله مغفرا بالايمان بدمه لايضاح
26 عدله * من اجل اغتفار الخطايا السالف كونها * باحتمال الله لايضاح عدله في هذا الاوان *
27 ليكون هو عدلا ومزكيا من قد صار من امانة يسوع * فاين الفاخر * انصدت *
باية شريعة * بشريعة الاعمال * لا البتة * بل بشريعة الايمان * تم *
28 * للسبت الثالث * لاننا نستشعر ان الانسان يتزكى بالايمان * خلوا من اعمال
29 30 الشريعة * هل الله الاه لليهود فقط * وليس هو الاه الامم * نعم والاه الامم * اذ الله واحد الذي
31 يزكي ذا ختانة من الايمان * وذا غلفة بالايمان * افنبطل الشريعة اذ بالامانة * حاشا * بل
1 نثبت الشريعة بالايمان * الفصل الرابع * فماذا نقول اذ * ابراهيم ابونا
2 عما يختص بالجسد ماذا وجد * ان يكون ابراهيم زكته اعماله فله فخر * لكن ليس لدى
3 الله * فماذا يقول الكتاب * ان ابراهيم صدق الله * فحسب له ذلك عدلا * تم *
4 * قراءة الثلثا من الجمعة الثانية بعد العنصرة * والعامل فما تحسب اجرته
5 6 عدلة هبة واجبة * فاما من لم يعمل ويؤمن بمن يزكي المنافق تحسب امانته عدلا * كما
7 يقول داود في تطويب الانسان * الذي تحسب له الله عدلا بغير اعمال * الطوبي للذين
غفرت اثامهم والذين سترت خطاياهم *

Pedes eorum veloces ad effundendum 15
sanguinem. Confractio & calamitas in 16
viis eorum: Et non cognoverunt viam 17
pacis: Nec est timor Dei ob oculos eorum. 18

Sabbatho secundo post
Pentecosten.

Nos autem scimus quòd sermones omnes 19
quos dicit lex, iis dicat qui sunt sub
obedientia legis: ut omne os obturetur,
fiatque orbis universus sub censura Dei:
Quoniam ex operibus legis nequaquam 20
justificabitur coram eo ullus carneus.
Per legem enim agnitum est peccatum:
Nunc autem absque lege apparuit justi- 21
tia Dei, attestantibus ei lege atque Pro-
phetis. Justitia verò Dei jam apparuit 22
omnibus per fidem Jesu Christi exube-
rantem in omnes quotquot crediderunt
in eum: non est distinctio separans,
Quandoquidem omnes peccaverunt, & 23
facti sunt expertes gloriæ Dei: Justi- 24
ficati per gratiam ipsius gratis, per re-
demptionem quæ est per Jesum Christum,
Quem Deus præconstituit propitiato- 25
rium per fidem, interveniente ipsius
sanguine, ad ostendendam justitiam
suam, propter remissionem peccatorum
jam commissorum, Tolerante Deo, ad pa- 26
tefaciendam justitiam suam in hoc tem-
pore: ut sit ipse justus, & justificator
ejus qui se fecerit ex fide Jesu. Ubi est 27
igitur gloriatio? exclusa est. Per quam
legem? per legem operum? nullatenus,
sed per legem fidei. Finis.

Pro Sabbatho tertio.

Deprehendimus enim justificari homi- 28
nem per fidem absque operibus legis.
Num Deus, Judæorum tantùm Deus est, 29
& non Deus est Gentium? Certè &
Gentium Deus. Quandoquidem Deus est 30
unus, qui justificat circumcisum ex fide,
& præputiatum per fidem. Abrogaturne 31
igitur lex per fidem? Absit: imò confir-
matur lex per fidem.

CAP. IV.

Quid ergo dicemus? Abraham pater 1
noster, quod attinet ad carnem, quid in-
venit? Si Abraham justificaverunt 2
opera sua, habet quidem gloriam, sed non
apud Deum. Quid enim dicit Scri- 3
ptura? Credidit Abraham Deo, & annu-
meratum est illud ei ad justitiam. Finis.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis secundæ post Pentecosten.

Operantis autem merces non censetur 4
sub ratione doni, sed mercedis debitæ.
At verò qui non operatur, tamen credit 5
in eum qui justificat impium, fides sua
justitia reputatur: Quemadmodum ait 6
David in beatificatione hominis cui
Deus numerat justitiam absq; operibus.
Beatitudo iis quorum remissæ sunt ini- 7
quitates, & quorum tecta sunt peccata.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

24 ወጽድቅሰ : በከንቱ : ኮነ : በጸጋ : ዚአሁ : ከመ : ይቤዙ : ኢየሱስ : ክርስቶስ ::=፡
25 እስመ : በእንቲአሁ : ወሀበነ : ሣህሎ : በአሚን : በደሙ :: ከመ : ያርኢ : ጽድቀ : በላዕለ : እለ :
26 አበሱ : እምትካት ::=፡ በትዕግሥቱ : ለእግዚአብሔር : ወበአሆ : ብዝኃሎቱ :: ከመ : ያአ
ምርዎ : ዮም : ከመ : ጻድቅ : ውእቱ : ወያጸድቆሙ : ለእለ : የአምኑ : በኢየሱስ ::=፡ በ
27 መንትኑ : እንከ : ይትሜክሑ : ወበአይኑ : ሕግ : ይገብሩ : አልቦ : በዕድ : ሕገ :: ዘእንበለ :
28 በአሚን ::=፡ እስመ : ረከብነ : ከመ : ይጸድቅ : ሰብእ : በአሚን : እንዘ : ኢይገብር :: ሕገገ :
29 ኦሪት ::=፡ ቦኑ : ለበሕቲቶሙ : ለአይሁድ : እግዚአብሔር : አኮኑ : ለአሕዛብኒ : ወለ
30 ሕዝብኒ ::=፡ እስመ : አሐዱ : ውእቱ : እግዚአብሔር : ወጻድቅ : ውእቱ :: ወእመሰኬ : ዘ
ሂ : ተገዝረ : አሚኖ : ዳእሙ : ያጸድቆ : ወእለሂ : ቈለፍ : አሚኖ : ዳእሙ : ያጸድቆ ::=፡
31 ሰዐርነኬ : እንከ : ሕገገ : ኦሪት : በአንተ : አሚን : ሐሰ :: አኮ : ዘንከዕር : ሕገ : ዓዲ :
ንሠርዕ ::=፡

Et justitia quidem gratìs facta est per gratiam ejus, ut sic redimeret Jesus 24
Christus. Quoniam per eum contulit nobis Deus *misericordiam suam & per fi-* 25
dem in sanguine ejus, ut manifestaret justitiam ejus in eos qui ab initio pec- 26
caverant: Per tolerantiam Dei ejusque conniventiam, ut notum face-
ret hoc tempore, quòd justus est, & justificator eorum, qui credunt in Je-
sum. In quonam igitur gloriabuntur? & in qua lege operabuntur? non est 27
alia lex, nisi per fidem. Quoniam hoc *nacti sumus, quòd justificatur homo* 28
per fidem, & non in præstando mandata legis. Nunquid tantùm Judæorum Deus 29
est? nónne & Gentium? equidem & Gentium. Quia unus est Deus, & justus 30
est: quòd si igitur circumcisionem fide tantùm justificat, & præputium etiam
fide tantùm justificat, Abrogamúsne igitur mandata legis per fidem? Absit: 31
non abrogamus legem, sed eam stabilimus.

ወበአብርሃም : በካልእ : ሰንበት : ዘቅድሞ : ጊና : መንበብ ::=፡
0

CAP. IV.

Et pro Abrahamo: secundo Sabbato antecedente confessionem, lectio.

1 መንተ : እንከ : ንብል : ረከብናሁ : ለአብርሃም : አቡሆሙ : ለቀደምት : ከመ : ሰብእ ::=፡
2 ሶበሰኬ : አብርሃም : በምግባሩ : ጻድቀ : እምኮና : መዝገና : ወአኮ : ለመንገለ : እግዚአብ
3 ሔር ::=፡ ወእፎኑመ : ዘይብል : መጽሐፍ : ተአምነአ : አብርሃም : በእግዚአብሔር : ወኮና :
4 ጽድቀ ::=፡ ወዘሰ : ተቀንየ : ኢይከውኖ : ጸጋ : ዐስበ : እስመ : ዕዳሁ : ውእቱ ::=፡ ወለዘሰ :
5 ኢተቀንየ : ለእምከመ : ተአመነ : ለዘ : ያጸድቆ : ለኃጥአ : ይትኈለቆ : ጽድቀ : በአሚኖቱ ::=፡
6 በከመ : ነገረ : ዳዊት : በዘ : ያበፅዕ : ሰብእ :: ወበዘዚ : ይትኈለቆ : ጽድቀ : በኀበ : እግዚ
7 አብሔር : እንዘ : ኢይገብር : ሕገገ : ኦሪት :: ወይቤ ::=፡ ብፁዓን : ለእለ : ተኀድገ :
ሎሙ : ኃጢአቶሙ ::=፡

Quid igitur dicemus? invenimus Abrahamum patriarcham tanquam homi- 1
nem. Si igitur Abrahamus ex operibus ejus justus fuit, erat ei merces sua, 2
non autem apud Deum. Quomodo enim loquitur Scriptura? Credidit Abra- 3
hamus in Deum, & facta fuit ei justitia. Servienti verò non est merces ex 4
gratia, quia debitum ejus est. Illi verò qui non inservit, sed credit in eum qui 5
justificat peccatores, imputatur illi justitia propter fidem suam. Quemadmo- 6
dum loquitur David de beatitudine hominis, & de eo cui imputatur justitia apud
Deum, non peragenti mandata legis, quum dicit; Beati quibus remissa sunt pec- 7
cata ipsorum.

Beatus vir, cui non imputabit Dominus peccatum. Beatitudo ergò
8 Μακάριος ἀνὴρ ᾧ οὐ μὴ λογίσηται Κύριος ἁμαρτίαν. Ὁ μακαρισμὸς οὖν
9 hæc, in circumcisione, an etiam in præputio? Dicimus enim, Quia re-
οὗτος, ἐπὶ τὴν περιτομὴν, ἢ καὶ ἐπὶ τὴν ἀκροβυστίαν; λέγομεν γὰρ, Ὅτι ἐ-
putata est Abrahæ fides ad justitiam. Quomodò ergò reputata est? in
10 λογίσθη τῷ Ἀβραὰμ ἡ πίστις εἰς δικαιοσύνην. Πῶς οὖν ἐλογίσθη; ἐν
circumcisione existenti, an in præputio? Non in circumcisione, sed in præputio.
περιτομῇ ὄντι, ἢ ἐν ἀκροβυστίᾳ; οὐκ ἐν περιτομῇ, ἀλλ' ἐν ἀκροβυστίᾳ.
Et signum accepit circumcisionis, signaculum justitiæ fidei
11 Καὶ σημεῖον ἔλαβε (δ) περιτομῆς, σφραγῖδα (ε) τῆς δικαιοσύνης τῆς πίστεως
quæ in præputio, *ad esse eum patrem* omnium credentium per
τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πατέρα πάντων τῶν πιστευόντων (ζ) δι'
præputium, *ad reputari* & illis justitiam: Et *patrem*
12 ἀκροβυστίας, εἰς τὸ λογισθῆναι (η) καὶ αὐτοῖς τὴν δικαιοσύνην· Καὶ πατέρα
circumcisionis, iis non ex circumcisione *solùm*, sed & *incedentibus vestigiis ejus* quæ
περιτομῆς, τοῖς οὐκ ἐκ περιτομῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς στοιχοῦσι τοῖς ἴχνεσι τῆς
in præputio fidei patris nostri Abrahæ. Non enim per legem
13 (θ) ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ πίστεως τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ. Οὐ γὰρ διὰ νόμου
promissio Abrahæ, aut semini ejus, *hæredem eum esse*
ἡ ἐπαγγελία τῷ Ἀβραάμ, ἢ τῷ σπέρματι αὐτοῦ, τὸ κληρονόμον αὐτὸν εἶναι
mundi, sed per justitiam fidei. Si enim qui ex lege, hæ-
14 (ι) τοῦ κόσμου, ἀλλὰ διὰ δικαιοσύνης πίστεως. Εἰ γὰρ οἱ ἐκ νόμου, κληρο-
redes, exinanita est fides, & *inutilis reddita* est promissio. Nam lex
15 νόμοι, κεκένωται ἡ πίστις, καὶ κατήργηται ἡ ἐπαγγελία. Ὁ γὰρ νόμος
iram operatur: cui enim non est lex, nec *transgressio*. *Propter hoc*
16 ὀργὴν κατεργάζεται· (κ) οὗ γὰρ οὐκ ἔστι νόμος, οὐδὲ παράβασις. Διὰ τοῦτο
ex fide, ut secundùm gratiam, *ad esse firmam promissionem* omni
ἐκ πίστεως, (λ) ἵνα κατὰ χάριν, εἰς τὸ εἶναι βεβαίαν τὴν ἐπαγγελίαν παντὶ τῷ
semini, non ei qui ex lege solùm, sed & ei qui ex fide Abrahæ, qui
σπέρματι, οὐ τῷ ἐκ τοῦ νόμου μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ ἐκ πίστεως Ἀβραάμ, ὅς
est pater omnium nostrûm: (Sicut scriptum est, Quia patrem multarum Gentium
17 ἐστι πατὴρ πάντων ἡμῶν· (Καθὼς γέγραπται, Ὅτι πατέρα πολλῶν ἐθνῶν

posui te:) ante cui *credidit* Deum, *vivificantem* mortuos, &
τέθεικά σε·) κατέναντι οὗ ἐπίστευσε Θεοῦ, τοῦ ζωοποιοῦντος τοὺς νεκροὺς, καὶ
vocantem non *existentia ut existentia*. Qui contra spem in spem credi-
καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα. Ὃς παρ' ἐλπίδα ἐπ' ἐλπίδι ἐπίστευ- 18
dit, *ad fieri eum patrem* multarum Gentium, secundùm dictum;
σεν, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν πατέρα πολλῶν ἐθνῶν, κατὰ τὸ εἰρημένον,
Sic erit semen tuum. Et non infirmatus fide, *non* considera-
Οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα σου. Καὶ μὴ ἀσθενήσας τῇ (μ) πίστει, οὐ κατενόη- 19
vit suum *ipsius* corpus jam emortuum, centum annorum ferè *subsistens*, &
σε τὸ ἑαυτοῦ σῶμα ἤδη νενεκρωμένον, ἑκατονταέτης που ὑπάρχων, καὶ τὴν
mortificationem vulvæ Saræ. In *autem* repromissionem Dei non dis-
νέκρωσιν τῆς μήτρας Σάῤῥας. Εἰς δὲ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Θεοῦ οὐ διε- 20
ceptavit diffidentiâ, sed confortatus est fide, dans gloriam Deo. Et
κρίθη τῇ ἀπιστίᾳ, ἀλλ' ἐνεδυναμώθη τῇ πίστει, δοὺς δόξαν τῷ Θεῷ. Καὶ 21
plenissimè sciens quia *quod* promisit, potens est & facere: Ideò & re-
πληροφορηθεὶς ὅτι ὃ ἐπήγγελται, δυνατός ἐστι καὶ ποιῆσαι· Διὸ καὶ ἐ- 22
putatum est illi ad justitiam. Non scriptum est autem propter ipsum *so-*
λογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. Οὐκ ἐγράφη δὲ δι' αὐτὸν μό- 23
lum, quia reputatum est illi: Sed & propter nos, quibus *futurum est imputa-*
νον, ὅτι ἐλογίσθη αὐτῷ· Ἀλλὰ καὶ δι' ἡμᾶς, οἷς μέλλει λογίζε- 24
ri, credentibus in *excitantem* Jesum Dominum nostrũ à mor-
σθαι, τοῖς πιστεύουσιν ἐπὶ τὸν (ν) ἐγείραντα Ἰησοῦν τὸν Κύριον ἡμῶν ἐκ νε-
tuis: Qui traditus est propter delicta nostra, & *excitatus est* propter
κρῶν· Ὃς παρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα ἡμῶν, καὶ ἠγέρθη διὰ 25
justificationem nostram.
τὴν δικαίωσιν ἡμῶν.

CAP. V. ε'.

Justificati ergò ex fide, pacem *habemus* ad Deum per Do-
Ε' ΔΙκαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως, εἰρήνην (α) ἔχομεν πρὸς τὸν Θεὸν διὰ τοῦ Κυ- 1
minum nostrum Jesum Christum.
ρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

MS. A. (δ) περιτομήν, (ε) δικαιοσύνης (ζ) διὰ (η) αὐτοῖς εἰς δικαιοσύνην· (θ) ἐν ἀκροβυστείᾳ (ι) κόσμου, (κ) οὗ δὲ οὐκ (λ) ἵνα ᾖ κατὰ (μ) πίστει, κατενόησεν (ν) ἐγείραντα
Κεφ. ε'. MS. A. (α) ἔχωμεν.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 * ܘܛܘܒܘܗܝ ܠܓܒܪܐ ܕܠܐ ܢܚܫܘܒ ܠܗ ܐܠܗܐ ܚܛܝܬܗ܂ * ܗܢܐ ܗܟܝܠ ܛܘܒܐ܂ ܥܠ ܓܙܘܪܬܐ ܗܘ܂ ܐܘ ܥܠ ܥܘܪܠܘܬܐ܂
9 ܐܡܪܝܢ ܓܝܪ ܕܐܬܚܫܒܬ ܠܐܒܪܗܡ ܗܝܡܢܘܬܗ ܠܟܐܢܘܬܐ܂ * ܐܝܟܢܐ ܗܟܝܠ ܐܬܚܫܒܬ ܠܗ܂
10 ܒܓܙܘܪܬܐ ܐܘ ܒܥܘܪܠܘܬܐ܂ ܠܐ ܗܘܐ ܒܓܙܘܪܬܐ܂ ܐܠܐ ܒܥܘܪܠܘܬܐ܂
11 * ܐܬܐ ܓܝܪ ܢܣܒ ܓܙܘܪܬܐ܂ ܘܚܬܡܐ ܠܟܐܢܘܬܐ ܕܗܝܡܢܘܬܗ ܕܒܥܘܪܠܘܬܐ܂ ܕܢܗܘܐ ܐܒܐ ܠܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܡܗܝܡܢܝܢ ܡܢ ܥܘܪܠܘܬܐ܂ ܕܬܬܚܫܒ ܐܦ ܠܗܘܢ ܠܟܐܢܘܬܐ܂
12 * ܘܐܒܐ ܠܓܙܘܪܬܐ܂ ܠܐ ܗܘܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܡܢ ܓܙܘܪܬܐ ܒܠܚܘܕ܂ ܐܠܐ ܐܦ ܠܐܝܠܝܢ ܕܫܠܡܝܢ ܠܥܘܩܒܬܐ ܕܗܝܡܢܘܬܐ ܕܥܘܪܠܘܬܐ ܕܐܒܘܢ ܐܒܪܗܡ܂ * ܕܟܠܝܘܡ * ܚ *
13 * ܠܐ ܗܘܐ ܓܝܪ ܒܢܡܘܣܐ ܗܘܐ ܫܘܘܕܝܐ ܠܐܒܪܗܡ ܘܠܙܪܥܗ܂ ܕܢܗܘܐ ܝܪܬܐ ܠܥܠܡܐ܂ ܐܠܐ ܒܟܐܢܘܬܐ ܕܗܝܡܢܘܬܗ܂
14 * ܐܢ ܓܝܪ ܗܠܝܢ ܕܡܢ ܢܡܘܣܐ ܐܢܘܢ ܝܪܬܐ܂ ܣܪܝܩܐ ܗܝ ܗܝܡܢܘܬܐ܂ ܘܒܛܝܠ ܫܘܘܕܝܐ܂
15 * ܢܡܘܣܐ ܓܝܪ ܥܒܘܕܐ ܗܘ ܕܪܘܓܙܐ܂ ܐܝܟܐ ܓܝܪ ܕܠܝܬ ܢܡܘܣܐ܂ ܐܦܠܐ ܥܒܪ ܢܡܘܣܐ܂
16 * ܡܛܠ ܗܢܐ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܕܒܛܝܒܘܬܐ ܡܙܕܕܩܝܢܢ܂ ܕܢܗܘܐ ܫܪܝܪ ܫܘܘܕܝܐ ܠܟܠܗ ܙܪܥܗ܂ ܠܐ ܗܘܐ ܠܗܘ ܕܡܢ ܢܡܘܣܐ ܒܠܚܘܕ܂ ܐܠܐ ܐܦ ܠܗܘ ܕܡܢ ܗܝܡܢܘܬܐ ܕܐܒܪܗܡ܂ ܕܐܝܬܘܗܝ ܐܒܐ ܕܟܠܢ܂
17 * ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ܂ ܕܐܒܐ ܠܣܘܓܐܐ ܕܥܡܡܐ ܣܡܬܟ܂ ܩܕܡ ܐܠܗܐ ܕܗܝܡܢܬ ܒܗ܂ ܕܡܚܐ ܡܝܬܐ܂ ܘܩܪܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܐܝܬܝܗܘܢ ܐܝܟ ܕܐܝܬܝܗܘܢ܂
18 * ܘܕܠܐ ܣܒܪܐ ܠܣܒܪܐ ܗܝܡܢ܂ ܕܢܗܘܐ ܐܒܐ ܠܣܘܓܐܐ ܕܥܡܡܐ܂ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ܂ ܕܗܟܢܐ ܢܗܘܐ ܙܪܥܟ܂
19 * ܘܠܐ ܟܪܗ ܒܗܝܡܢܘܬܗ܂ ܟܕ ܡܣܬܟܠ ܒܦܓܪܗ ܡܝܬܐ܂ ܕܒܪ ܡܐܐ ܫܢܝܢ ܗܘܐ܂ ܘܒܡܥܒܪܐ ܡܝܬܐ ܕܣܪܐ܂
20 * ܘܠܫܘܘܕܝܐ ܕܐܠܗܐ ܠܐ ܐܬܦܠܓ ܐܝܟ ܕܚܣܝܪ ܗܝܡܢܘܬܐ܂ ܐܠܐ ܐܬܚܝܠ ܒܗܝܡܢܘܬܐ܂ ܘܝܗܒ ܬܫܒܘܚܬܐ ܠܐܠܗܐ܂
21 * ܘܐܫܪ ܕܡܕܡ ܕܡܠܟ ܠܗ ܐܠܗܐ܂ ܡܫܟܚ ܠܡܫܠܡܘ܂
22 * ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܬܚܫܒܬ ܠܗ ܠܟܐܢܘܬܐ܂ * ܘܠܐ ܗܘܐ ܡܛܠܬܗ ܒܠܚܘܕ ܐܬܟܬܒܬ ܗܕܐ܂ ܕܐܬܚܫܒܬ ܠܗ ܗܝܡܢܘܬܗ ܠܟܐܢܘܬܐ܂
23 24 * ܐܠܐ ܐܦ ܡܛܠܬܢ܂ ܕܥܬܝܕ ܗܘܐ ܠܡܬܚܫܒܘ ܠܢ܂ ܠܐܝܠܝܢ ܕܡܗܝܡܢܝܢܢ ܒܡܢ ܕܐܩܝܡ ܠܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ܂
25 * ܗܘ ܕܐܫܬܠܡ ܡܛܠ ܚܛܗܝܢ܂ ܘܩܡ ܕܢܙܕܩܢ܂

* ܩܪܝܢܐ ܕܬܪܝܢ ܒܫܒܐ ܕܚܘܪܐ * ܛ * * ܩܦܠܐܘܢ * ܗ *

1 * ܡܛܠ ܕܐܙܕܕܩܢ ܗܟܝܠ ܒܗܝܡܢܘܬܐ܂ ܫܠܡܐ ܢܗܘܐ ܠܢ ܠܘܬ ܐܠܗܐ ܒܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ܂

Et beatus vir ille, cui non imputárit Deus 8
peccatum ipsius. Ista igitur beatitudo super 9
circuncisionem, an super præputium *fit*? Dicimus enim reputatam fuisse Abrahæ fidem
suam ad justitiam. Quomodo ergò impu- 10
tata est ei? in circuncisione, an in præputio? non in circuncisione, sed in præputio.
Signum enim acceperat circuncisionem, & 11
sigillum justitiæ fidei suæ quæ fuerat in præputio, ut esset pater eorum omnium qui crediturí essent ex præputio, ut imputetur etiam ipsis ad justitiam. Pater autem cir- 12
cuncisionis, non iis tantùm qui ex circuncisione sunt, sed etiam qui se conformant ad vestigia fidei patris nostri Abraham, quæ fuit in præputio.

Quotidiè. 8.

Non enim per Legem extitit promissum ipsi 13
Abraham & semini ejus, ut hæres esset mundi, sed per justitiam fidei ipsius. Si enim 14
ii qui ex Lege sunt, hæredes sunt: vana foret fides, & abrogata esset promissio. Si- 15
quidem Lex effectrix est iræ: ubi enim Lex non est, nec etiam transgressio Legis. Pro- 16
pterea ex fide quæ per gratiam est, justificabimur, ut vera sit promissio toti ejus semini: non solùm ei quod est ex Lege, sed etiam ei quod est ex fide ipsius Abraham, qui est pater omnium nostrûm. Sicut scriptum 17
est, Posui te patrem multitudini gentium: coram Deo cui credidisti, qui vivificat mortuos, & vocat ea quæ non sunt, perinde ac si essent. Ac sine spe in spem credidit, ut fi- 18
eret pater multitudinis Gentium, prout scriptum est, Ita erit semen tuum. Nec infir- 19
mus fuit in fide sua, considerans corpus suum emortuum, cùm esset centum annos natus, & emortuam vulvam Saræ. Nec de 20
promissione Dei dubitavit tanquam expers fidei: sed roboratus est fide, deditque gloriam Deo. Et certò sibi persuasit Deum 21
posse perficere quod ei pollicitus fuerat. Idcirco imputatum est ei ad justitiam. Non 22
autem propter eum solum hoc scriptum est, 23
nempe imputatam fuisse fidem ejus ad justitiam: Sed etiam propter nos, quippe 24
nobis quoque futurum erat ut imputaretur, iis qui credidimus in eum qui excitavit Dominum nostrum Jesum Christum à mortuis, Qui quidem traditus fuit propter pec- 25
cata nostra, & resurrexit ut justificaret nos.

CAP. V.

Lectio secundæ feriæ Candidatorum. 9.

Quoniam igitur justificati sumus per fi- 1
dem, habeamus pacem apud Deum per Dominum nostrum Jesum Christum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 ወብፁዕ : ብእሲ : ዘኢትኈለቍ : ሎቱ : እግዚአብሔር : ጌጋዮ ::=: ምንተ : እንከ : ገ
9 ቢሮሙ : ያበፅዑ : ዘተገዝረት : ዳእሙ : ያብፅዕ : ወቍልፈትሰ : አልቦኑ : ፍኖተ : ያበፅዕ ::
10 አኮኑ : ይቤ : መጽሐፍ : ጸድቀ : አብርሃም : ወአብፅዐ ::=: መአዜኑ : እንከ : አብፅ
ዐ : ወመአዜኑ : ጸድቀ : አብርሃም : ተገዚሮኑ : ወሚመ : ዘእንበለ : ይትገዘር : አኮ
11 ኑ : ተገዚሮ : ዘእንበለ : ይትገዘር ::=: ወግዝረትሰ : መዐተበ : ጽድቁ : ትኩኖ ::
ወሀቦ : ኪያሁ : ወትእምርቱ : ከመ : ይትዐወቅ : በላዕሌሁ : ከመ : በአሚን : አጽደቆ :
እግዚአብሔር : ለአብርሃም : እንዘ : ሊኮነ : ግዙረ : ውእተ : ዕለተ :: ከመ : ይኩን :
ውእቱ : አበሆሙ : ለኵሎሙ : ለእለ : የአምኑ : ዘእንበለ : ይትገዘሩ : ከመ : ያእ
ምሩ :: ከመ : በአሚን : ይጸድቁ : እሙንቱሂ : ከመ : ጸድቀ : አብርሃም : በአሚን ::=:

Et fœlix homo cui non imputat Deus iniquitatem ejus. Quid igitur faciendo, be- 8
atitudinem nacti sunt? an circumcisionem tantùm beatam prædicaverit? & vi- 9
as præputii nónne beatificavit etiam? annon dicit Scriptura; Credidit Abrahamus, & factus est beatus? Quando igitur beatum prædicavit? & quando 10
justificatus est Abrahamus? in circumcisione, an sine circumcisione? Non in circumcisione, sed sine circumcisione. Et circumcisio signaculum justitiæ ejus fu- 11
it quam ei dedit, & signum ejus, ut ei innotesceret de hoc, quòd per fidem Deus justificaret Abrahamum quum non fuit illo tempore circumcisus: ut esset ille pater omnium credentium, qui sunt absque circumcisione, ut cognoscant quòd per fidem justificantur etiam ipsi, sicut per fidem justificatus fuit Abrahamus.

Versio VULGATA LATINA.

8 Beatus vir, cui non imputavit Dominus peccatum. Beatitudo ergò hæc in cir-
9 cumcisione tantùm manet, an etiam in præputio? Dicimus enim quia reputata
10 est Abrahæ fides ad justitiam. Quomodò ergò reputata est? in circumcisione,
11 an in præputio? Non in circumcisione, sed in præputio. Et signum accepit circumcisionis, signaculum justitiæ fidei, quæ est in præputio: ut sit pater omni-
12 um credentium per præputium, ut reputetur & illis ad justitiam: Et sit pater circumcisionis, non iis tantùm qui sunt ex circumcisione, sed & iis qui sectan-
13 tur vestigia fidei, quæ est in præputio patris nostri Abrahæ. Non enim per legem promissio Abrahæ, aut semini ejus, ut hæres esset mundi: sed per justi-
14 tiam fidei. Si enim qui ex lege, hæredes sunt: exinanita est fides, abolita est
15 promissio. Lex enim iram operatur. Ubi enim non est lex, nec prævaricatio.
16 Ideò ex fide, ut secundùm gratiam firma sit promissio omni semini, non ei qui ex lege est solùm, sed & ei qui ex fide est Abrahæ, qui pater est omnium no-
17 strûm, (Sicut scriptum est; Quia patrem multarum gentium posui te,) ante Deum, cui credidit, qui vivificat mortuos, & vocat ea quæ non sunt, tanquam ea
18 quæ sunt: Qui contra spem in spem credidit, ut fieret pater multarum gen-
19 tium, secundùm quòd dictum est ei; Sic erit semen tuum. Et non infirmatus est fide, nec consideravit corpus suum emortuum cùm jam ferè centum es-
20 set annorum, & emortuam vulvam Saræ. In repromissione etiam Dei non hæ-
21 sitavit diffidentiâ, sed confortatus est fide, dans gloriam Deo: Plenissimè sciens
22 quia quæcunque promisit, potens est & facere. Ideò & reputatum est illi ad
23 justitiam. Non est autem scriptum tantùm propter ipsum, quia reputatum est
24 illi ad justitiam: Sed & propter nos, quibus reputabitur credentibus in eum,
25 qui suscitavit Jesum Christum Dominum nostrum à mortuis: Qui traditus est propter delicta nostra, & surrexit propter justificationem nostram.

CAP. V.

1 Justificati ergò ex fide, pacem habeamus ad Deum per Dominum nostrum Jesum Christum:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 * الطوبى للرجل الذي لا يحسب الرب له خطيه * فهذا التطويب إذا قيل على الختانة أم على
9 الغلفة * لأننا نقول أن التصديق حسب لإبراهيم عدلا * فكيف إذا حسب له ومتى * لما كان
10 في الختانة * أو إذ كان في الغلفة * لا * ليس في الختانة * بل في الغلفة * وأخذ علامة الختانة
11 ختما لعدل الإيمان الذي كان في الغلفة * ليكون أبا لجميع الذين يؤمنون في الغلفة * ليحسب
لهم العدل * وأبا لأهل ختانة * لا للذين يؤمنون من الختانة فقط * بل والذين يقتفون آثار 12
إيمان أبينا إبرهيم الكائن في الغلفة * تم * * الأربعا من الجمعة الثانية بعد العنصرة *
13 * لأن ليس في الشريعة كان الموعد لإبراهيم أو لنسله * أن يكون للعالم وارثا * بل في عدل
14 تصديقه * لأن الذين من الشريعة إن كانوا ورّاثا * فقد أسلب الإيمان وبطل الموعد * لأن 15
16 الشريعة تنشي سخطا * وحيث ليست شريعة * فلن توجد مخالفة * فلهذا الذين من الأمانة
هم الوارثون ليكون كمنّه * ليكون الموعد لكل النسل حقا * لا للنسل الذي من الشريعة
17 فقط * بل وللنسل الذي من إيمان إبراهيم * الذي هو أبونا كلنا * كما كتب أني جعلتك
أبا لأمم كثيرين * لدي الإله الذي آمن به * المحيي الموتى * والداعي البرايا الغير موجودة
18 كموجودة * الذي بخلاف الأمل صدق الوحي * مؤملا بتأميل أن يصير لأمم كثيرين أبا *
19 كالمقول هكذا يكون نسلك * ولم يضعف إيمانه * ولا تأمل جسمه أنه ممات مذ أنى * لأنه
20 كان بن مائة سنة * ولا تبصر موت مستودع سارة * ولم يتشكك بعدم أمانة في موعد الله *
21 بل تأيد في الأمانة وأعطى الله تمجيدا * وأيقن أن ما وعد به هو يستطيع أن يصنعه *
22 * فلذلك حسب له عدلا * ولم يكتب * حسب له من أجله وحده * لكن ومن أجلنا الذين 23
24 هو عتيد أن يحسب لنا * الذين نؤمن بمن أقام ربنا يسوع من الأموات * الذي أسلم من 25
أجل هفواتنا * وقام من أجل تبريرنا *

* الفصل الخامس * * الأحد الثالث بعد العنصرة *

1 * فإذ قد زكينا من الأمانة * فلنا سلامة لدي الله بربنا يسوع المسيح *

Beatitudo viro cui non recenset Dominus 8
peccatum. Hæc ergo beatificatio dictáne est de circuncisione, an de præputio? 9
siquidem dicimus credulitatem numeratam esse Abrahæ ad justitiam. Quomo- 10
do igitur annumerata est ei, & quando? dum esset in circuncisione, an dum esset in præputio? Nequaquam: non in circuncisione, sed in præputio. Et accepit si- 11
gnum circuncisionis in signaculum justitiæ fidei quæ erat in præputio: ut esset pater omnibus iis qui crederent in præputio existentes, ut reputaretur eis justitia: Et pater hominum circuncisionis, 12
non iis qui crederent ex circuncisione tantùm, sed iis etiam qui sectarentur vestigia fidei patris nostri Abrahæ existentis in præputio. Finis.

Feriâ quartâ intra hebdomadam secundam post Pentecosten.

Non enim in lege existenti factum est promissum Abrahæ aut stirpi ejus, fore 13
illum mundi hæredem, sed in justitia credulitatis ipsius. Si enim qui ex Lege 14
sunt, hæredes sunt, ergò jam direpta est fides, & irritum promissum: Siquidem 15
lex iram generat, & ubi non est lex, nulla reperitur prævaricatio. Idcirco ex fi- 16
de sunt hæredes, ut sit secundùm gratiam ejus: ut promissio sit toti stirpi vera: non tantùm stirpi quæ ex lege est, sed etiam stirpi quæ est ex fide Abrahæ, qui est pater omnium nostrûm. (Quemadmodum 17
scriptum est, Constitui te patrem gentibus multis: apud Deum cui crediderat, vivificatorem mortuorum, & vocantem creaturas minimè existentes, quasi existentes) Qui præter spem credidit ora- 18
culo, expectans cum spe se futurum patrem multis gentibus: juxta dictum, Sic erit progenies tua. Nec infirmata est fi- 19
des ejus, neque consideravit corpus suum jampridem mortificatum, cum centũ natus esset annos, neque consideravit mortem vulvæ Saræ, Neque cùm defe- 20
ctu fidei hæsitavit de promisso Dei: sed roboratus in fide tribuit gloriam Deo;
Certòque sibi persuasit ipsum præstare 21
posse id quòd pollicitus fuerat. Et pro- 22
pterea reputatum est illi ad justitiam.
Neque verò scriptum est, Reputatum est 23
illi, pro ipso solo; Sed pro nobis etiam, 24
quibus futurum est ut reputetur, nobis inquam qui credimus in eum qui suscitavit Dominum nostrum Jesum à mortuis: Qui traditus est propter delicta 25
nostra, & resurrexit propter justificationem nostram.

CAP. V.

Dominicâ tertiâ post Pentecosten,

Quare cùm justificati jam simus ex 1
fide, pacem habemus apud Deum per Dominum nostrum Jesum Christum,

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 ከመ : ይኩን : አበሆሙ : ለግዙራን : ወአኮኒ : ለግዙራን : ለባሕቲቶሙ :: ለእለሂ : ዓዲ : ይተልዉ :
በአሰሮሙ : ለእለ : የአምኑ : እንዘ : ሊኮኑ : ግዙራን : በከመ : ውእቱ : አብርሃም : አቡነ : አመነ :
13 እንዘ : ቍልፍ : ውእቱ ::=: ሶበሰኬ : ዘገብረ : ዳእሙ : ሕገገ : ኦሪት : ይነሥእ : ጸጋሁ : ወይወር
14 ስ : ዓለመ : ዘርኡ : እመ : ኢይበቍዖ : አብርሃም : አሚኖቱ : ወእመሂ : ኢረከበ : ተስፋሁ ::=:
15 እስመ : ሕገገ : ኦሪትሰ : መቅሠፍተ : ያመጽእ : ወሶበ : ኢመጽአት : ኦሪት : አልቦ : ዘአእመአ
16 ምሬ : ለኀጢአት ::=: ወበእንተዝ : በአሚን : ረሰዮ : እግዚአብሔር : ጽድቀ : ከመ : ይኩን : ጸደ
ቅ : በጸጋሁ : ወከመ : ይኩን : አሚን : ዘአሰፈዎ : እግዚአብሔር : ለአብርሃም : ወለዘርኡ : ከመ :
ያእምሩ : ከመ : አኮ : በገቢረ : ሕገገ : ኦሪት : ይጸድቁ : ዘእንበለ : ዳእሙ : በአሚን :: በከ
17 መ : አመነ : አብርሃም : አበ : ኵልነ ::=: ዘይቤሎ : እግዚአብሔር : እሬሲየከ : አበሆሙ :
ለብዙኃን : አሕዛብ : ለእለ : የአምኑ : በእግዚአብሔር : ዘያነሥኦሙ : ለምዉታን : ወይሬሲ
18 ዮሙ : ለእለ : ኢሀለው : ከመዘ : ሀለዉ ::=: ወተአምነ : አብርሃም : ከመ : ይከውን : አበ
ሆሙ : ለብዙኃን : አሕዛብ : በከመ : አሰፈዎ : እግዚአብሔር : ወይቤሎ : ከመሁ : ይከውን :
19 ዘርእከ ::=: ወተአምነ : ወኢናፈቀ : እንዘ : ይሬኢ : ርእሶ : ከመ : ልሂቅ : ወከመ : ነፍስት :
20 በድን : ሥጋሁ : እስመ : ምእት : ክረምቲ :: ወሰረሂ : ከመ : ምውት : ይእቲ : መሕፀ
21 ና ::=: ወኢናፈቀ : ወኢቀብፀ : ለዘ : አሰፈዎ : እግዚአብሔር ::=: ወተአምኖ : በኵሉ :
22 ልቡ : ከመ : ይክል : ገቢረ : ሎቱ : እግዚአብሔር : ወአእኰቶ ::=: ወእንበይነዝ : ጽድ
23 ቀ : ኮኖ ::=: ወአኮ : እንበይነ : ባሕቲቱ : ዘተጽሕፈ : ዝንቱ ::=: አኮኑ : በእንቲአ
24 ነሂ : እለ : ተአምነ : በዘ : አንሥኦ : ለእግዚእነ : እምውታን ::=: ዘተሰቅለ : በእንተ : ኃጢአ
25 ትነ : ወተንሥአ : ከመ : ያጽድቀነ ::=:

በሰኑይ : ዕለት : ፋሲካ ::=:

1 ጽድቀ : እንከ : በአሚን : ወንረክብ : ሰላመ : በኀበ : እግዚአብሔር : እግዚእነ : ኢየሱስ :
ክርስቶስ ::=:

Ut esset pater circumcisorum: & non circumcisorum tantùm, sed eorum etiam qui 12
inhærent ipsorum vestigiis qui credunt non existentes circumcisi, quemadmodum ipse Abrahamus pater noster credidit, cùm fuit in præputio. Si igitur ille qui 13
præstat mandata legis tantùm, acciperet gratiam, & hæres mundi esset semen 14
ejus, utique non profuisset Abrahamo fides ejus, neque adeptus esset promissionem ejus. Nam mandatum legis iram adducit: & si non advenisset Lex, non esset 15
qui peccatum cognovisset. Et propterea per fidem constituit Deus justificationem, 16
ut justificatio esset per gratiam ejus, & ut fidelis esset promissio Dei Abrahamo & semini ejus: ut cognoscerent quòd non in præstando mandata legis justificantur homines, sed tantùm per fidem: quemadmodum credidit Abrahamus, pater omnium nostrûm. Hoc est quod dicit Dominus, Constituam te patrem multarum gen- 17
tium; quæ crediture sunt in Deum, qui excitat mortuos, & efficit quæ non sunt, tanquam sint. Et credidit Abrahamus quòd fieret pater multarum gentium, 18
quemadmodum ei promiserat Deus, dicens; Ita erit semen tuum. Et credidit 19
absque hæsitatione, tanquam respiciens seipsum, quòd senex jam fuit, & caro ejus instar cadaverosi corporis, quia centum erat annorum; neque Saram, quòd 20
emortuus erat ipsius uterus: Minimè hæsitavit inquam, neque abnuit Domi- 21
no, qui pollicitus est ei: Sed credidit toto corde suo quòd potens erat Dominus 22
ipsi effectum dare: & gratias ei egit: Et propterea fuit ei justitia. Et non pro- 23
pter eum solum hoc scriptum est: Nónne etiam propter nos, qui credimus in eo qui 24
excitavit Dominum nostrum à mortuis? Qui crucifixus fuit propter peccata 25
nostra, & resurrexit ut nos justificaret.

CAP. V.

Secundo die Paschatis.

Justificati igitur per fidem, etiam pacem habemus apud Deum per Dominum no- 1
strum Jesum Christum.

ἘΠΙΣΤΟΛΗ' ΠΡΟ'Σ ῬΩΜΑΙ'ΟΥΣ. ΚΕΦ. Ε'. ς'.

Per quem & accessum habuimus fide in gratiam i-
2 Δι' οὗ καὶ τὴν προσαγωγὴν ἐσχήκαμεν (β) τῇ πίστει εἰς τὴν (γ) χάριν ταύ-
stam in qua stetimus: & gloriamur in spe gloriæ Dei. Non so-
3 την ἐν ᾗ ἑστήκαμεν, καὶ καυχώμεθα ἐπ' ἐλπίδι τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ. Οὐ μό-
lùm autem, sed & gloriamur in tribulationibus: scientes, quòd tribulatio
νον δὲ, ἀλλὰ καὶ καυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσιν· εἰδότες, ὅτι ἡ θλῖψις
patientiam operatur: At patientia probationem, at probatio spem:
4 ὑπομονὴν κατεργάζεται· Ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμήν, ἡ δὲ δοκιμὴ ἐλπίδα·
At spes non confundit, quia charitas Dei diffusa est in cor-
5 Ἡ δὲ ἐλπὶς οὐ καταισχύνει, ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐκκέχυται ἐν ταῖς καρ-
dibus nostris, per Spiritum sanctum datum nobis. Adhuc enim Christus,
6 δίαις ἡμῶν διὰ Πνεύματος ἁγίου τοῦ δοθέντος ἡμῖν. Ἔτι γὰρ Χριστὸς,
existentibus nobis infirmis, secundùm tempus pro impiis mortuus est. Vix
7 ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν, (δ) κατὰ καιρὸν ὑπὲρ ἀσεβῶν ἀπέθανε. Μόλις
enim pro justo quis moritur: pro enim bono forsitan quis & audeat
γὰρ ὑπὲρ δικαίου τις ἀποθανεῖται· ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ τάχα τις καὶ τολμᾷ
mori. Commendat autem suammetipsius charitatem in nobis Deus, quoniam
8 ἀποθανεῖν. Συνίστησι δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ Θεὸς, ὅτι
adhuc peccatoribus existentibus nobis, Christus pro nobis mortuus est. Multò igitur
9 ἔτι ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν, Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανε. Πολλῷ οὖν
magis justificati nunc in sanguine ipsius, servabimur per ipsum ab
μᾶλλον δικαιωθέντες νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ, σωθησόμεθα δι' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς
ira. Si enim inimici existentes reconciliati sumus Deo per mortem
10 ὀργῆς. Εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄντες (ε) κατηλλάγημεν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ θανάτου
filii ejus, multò magis reconciliati servabimur in vita ipsius. Non
11 τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῷ μᾶλλον καταλλαγέντες σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ. Οὐ
solùm autem, sed & gloriantes in Deo per Dominum nostrū Jesum Chri-
μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ καυχώμενοι ἐν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι-
stum, per quem nunc reconciliationem accepimus. Propter hoc sicut per unum
12 στοῦ, δι' οὗ νῦν τὴν καταλλαγὴν ἐλάβομεν. Διὰ τοῦτο ὥσπερ δι' ἑνὸς ς'
hominem peccatum in mundum intravit, & per peccatum mors,
ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθε, καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος,
& ita in omnes homines mors pertransiit, in quo omnes peccave-
καὶ οὕτως εἰς πάντας ἀνθρώπους ὁ θάνατος διῆλθεν, ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρ-
runt. Usque ad enim legem peccatum erat in mundo: peccatum autem non
τον. Ἄχρι γὰρ νόμου ἁμαρτία ἦν ἐν κόσμῳ· ἁμαρτία δὲ οὐκ (ζ) 13
imputatur, non existente lege. Sed regnavit mors ab Adam
ἐλλογεῖται, μὴ ὄντος νόμου. Ἀλλ' ἐβασίλευσεν ὁ θάνατος ἀπὸ Ἀδὰμ 14
usque ad Moysem, & in non peccantes in similitudinem trans-
μέχρι Μωσέως, καὶ ἐπὶ τοὺς μὴ ἁμαρτήσαντας ἐπὶ τῷ ὁμοιώματι τῆς παρα-
gressionis Adæ, qui est typus illius futuri. Sed non sicut delictum,
βάσεως Ἀδὰμ, ὅς ἐστι τύπος τοῦ μέλλοντος. Ἀλλ' οὐχ ὡς τὸ παράπτωμα, 15
ita & donum. Si enim unius delicto multi mortui
(η) οὕτω καὶ τὸ χάρισμα. εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἑνὸς παραπτώματι οἱ πολλοὶ ἀπέθα-
sunt, multò magis gratia Dei & donum, in gratia unius
νον, πολλῷ (θ) μᾶλλον ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ δωρεὰ, ἐν χάριτι τῇ τοῦ ἑνὸς
hominis Jesu Christi in multos abundavit. Et non sicut per unum
ἀνθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπερίσσευσε. Καὶ οὐχ ὡς δι' ἑνὸς 16
peccantem, donum: Ipsum quidem nam judicium ex uno, in condemnatio-
ἁμαρτήσαντος, τὸ δώρημα· τὸ μὲν γὰρ κρίμα ἐξ ἑνὸς, εἰς κατάκρι-
nem: at donatio ex multis delictis, in justificationem. Si enim
μα· τὸ δὲ χάρισμα ἐκ πολλῶν παραπτωμάτων, εἰς δικαίωμα. (ι) Εἰ γὰρ 17
unius delicto mors regnavit per unum, multò ma-
τῷ τοῦ ἑνὸς παραπτώματι ὁ θάνατος ἐβασίλευσε διὰ τοῦ ἑνὸς, πολλῷ μᾶλ-
gis abundantiam gratiæ & donationis justitiæ accipi-
λον οἱ τὴν περισσείαν τῆς χάριτος καὶ τῆς δωρεᾶς τῆς δικαιοσύνης λαμβά-
entes, in vita regnabunt per unum Jesum Christum. Igitur sicut
νοντες, ἐν ζωῇ βασιλεύσουσι διὰ τοῦ ἑνὸς Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἄρα οὖν ὡς 18
per unam offensam, in omnes homines, in condemnationem: sic
δι' ἑνὸς παραπτώματος, εἰς πάντας ἀνθρώπους, εἰς κατάκριμα· (κ) οὕτω
& per unam justificationem, in omnes homines, in justificationem vitæ.
καὶ δι' ἑνὸς δικαιώματος, εἰς πάντας ἀνθρώπους, εἰς δικαίωσιν ζωῆς.

MS.A (β) ἐν τῇ (γ) χαρὰν (δ) ἔτι κατὰ (ε) κατηλλάγημεν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ **** Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ νῦν τὴν (ζ) * ἐλλογᾶτο, (η) οὕτως (θ) οὖν μᾶλλον (ι) Εἰ γὰρ
ἐν ἑνὶ παραπτώματι (κ) οὕτως

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

2 * ܕܒܗ ܐܬܩܪܒܢ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܠܛܝܒܘܬܐ ܗܕܐ ܕܒܗ ܩܝܡܝܢܢ ܘܡܫܬܒܗܪܝܢܢ ܒܣܒܪܐ ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܠܗܐ.
3 * ܘܠܐ ܗܘܐ ܒܗܕܐ ܒܠܚܘܕ. ܐܠܐ ܐܦ ܡܫܬܒܗܪܝܢܢ ܒܐܘܠܨܢܝܢ. ܕܝܕܥܝܢܢ ܓܝܪ ܕܐܘܠܨܢܐ ܡܓܡܪ ܠܢ ܡܣܝܒܪܢܘܬܐ.
4 * ܘܡܣܝܒܪܢܘܬܐ ܒܘܩܝܐ. ܘܒܘܩܝܐ ܣܒܪܐ.
5 * ܣܒܪܐ ܕܝܢ ܠܐ ܡܒܗܬ. ܡܛܠ ܕܚܘܒܗ ܕܐܠܗܐ ܐܫܬܦܥ ܒܠܒܢ. ܒܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܕܐܬܝܗܒܬ ܠܢ.
6 * ܐܢ ܕܝܢ ܡܫܝܚܐ ܡܛܠ ܟܘܪܗܢܢ ܒܗܢܐ ܙܒܢܐ ܚܠܦ ܪܫܝܥܐ ܡܝܬ.
7 * ܒܥܓܠ ܓܝܪ ܐܢܫ ܚܠܦ ܪܫܝܥܐ ܡܐܬ. ܚܠܦ ܛܒܐ ܓܝܪ ܟܒܪ ܐܢܫ ܡܡܪܚ ܠܡܡܬ.
8 * ܗܪܟܐ ܡܚܘܐ ܐܠܗܐ ܚܘܒܗ ܕܠܘܬܢ. ܕܐܢ ܟܕ ܚܛܝܐ ܗܘܝܢ. ܡܫܝܚܐ ܚܠܦܝܢ ܡܝܬ.
9 * ܟܡܐ ܗܟܝܠ ܝܬܝܪܐܝܬ ܡܙܕܕܩܝܢܢ ܗܫܐ ܒܕܡܗ. ܘܒܗ ܢܬܦܨܐ ܡܢ ܪܘܓܙܐ.
10 * ܐܢ ܓܝܪ ܟܕ ܒܥܠܕܒܒܐ ܗܘܝܢ. ܐܬܪܥܝ ܥܡܢ ܐܠܗܐ ܒܡܘܬܐ ܕܒܪܗ. ܟܡܐ ܗܟܝܠ ܝܬܝܪܐܝܬ ܒܬܪܥܘܬܗ ܢܚܐ ܒܚܝܘܗܝ.
11 * ܘܠܐ ܗܘܐ ܒܗܕܐ ܒܠܚܘܕ. ܐܠܐ ܐܦ ܢܫܬܒܗܪ ܒܐܠܗܐ ܒܝܕ ܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܕܒܗ ܗܘ ܩܒܠܢ ܗܫܐ ܬܪܥܘܬܐ. * ܬܫ *
12 * ܐܝܟܢܐ ܕܒܝܕ ܚܕ ܒܪܢܫܐ ܥܠܬ ܚܛܝܬܐ ܠܥܠܡܐ. ܘܒܝܕ ܚܛܝܬܐ ܡܘܬܐ. ܗܟܢܐ ܥܠ ܒܢܝ ܐܢܫܐ ܟܠܗܘܢ ܥܒܪ ܡܘܬܐ. ܒܗ ܕܟܠܗܘܢ ܚܛܘ.
13 * ܥܕܡܐ ܓܝܪ ܠܢܡܘܣܐ ܟܕ ܚܛܝܬܐ ܐܝܬܝܗ ܗܘܬ ܒܥܠܡܐ. ܠܐ ܡܬܚܫܒܐ ܗܘܬ ܚܛܝܬܐ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܗܘܐ ܢܡܘܣܐ.
14 * ܐܠܐ ܐܡܠܟ ܡܘܬܐ ܡܢ ܐܕܡ ܘܥܕܡܐ ܠܡܘܫܐ. ܐܦ ܥܠ ܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܚܛܘ ܒܕܡܘܬܐ ܕܥܒܪ ܢܡܘܣܗ ܕܐܕܡ. ܕܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܛܘܦܣܐ ܕܗܘ ܕܥܬܝܕ ܗܘܐ ܠܡܐܬܐ.
15 * ܐܠܐ ܠܐ ܗܘܐ ܐܝܟܢܐ ܕܗܘܬ ܣܟܠܘܬܐ ܗܟܢܐ ܐܦ ܡܘܗܒܬܐ. ܐܢ ܓܝܪ ܡܛܠ ܣܟܠܘܬܗ ܕܚܕ ܡܝܬܘ ܣܓܝܐܐ. ܟܡܐ ܗܟܝܠ ܛܝܒܘܬܗ ܕܐܠܗܐ ܘܡܘܗܒܬܗ ܡܛܠ ܚܕ ܒܪܢܫܐ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܒܣܓܝܐܐ ܬܬܝܬܪ.
16 * ܘܠܐ ܗܘܐ ܐܝܟ ܣܟܠܘܬܗ ܕܚܕ ܗܟܢܐ ܐܦ ܡܘܗܒܬܐ. ܕܝܢܐ ܓܝܪ ܕܡܢ ܚܕ ܗܘܐ ܠܚܝܒܘܬܐ ܗܘܐ. ܡܘܗܒܬܐ ܕܝܢ ܕܡܢ ܚܛܗܐ ܣܓܝܐܐ ܗܘܬ ܠܙܕܝܩܘܬܐ.
17 * ܐܢ ܓܝܪ ܡܛܠ ܣܟܠܘܬܗ ܕܚܕ ܐܡܠܟ ܡܘܬܐ. ܟܡܐ ܝܬܝܪܐܝܬ ܐܝܠܝܢ ܕܣܓܝܐܘܬܐ ܕܛܝܒܘܬܐ ܘܕܡܘܗܒܬܐ ܘܕܙܕܝܩܘܬܐ ܢܣܒܘ. ܒܚܝܐ ܢܡܠܟܘܢ ܒܝܕ ܚܕ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ.
18 * ܗܟܝܠ ܐܝܟܢܐ ܕܡܛܠ ܣܟܠܘܬܗ ܕܚܕ ܗܘܬ ܚܝܒܘܬܐ ܠܟܠܗܘܢ ܒܢܝܢܫܐ. ܗܟܢܐ ܡܛܠ ܙܕܝܩܘܬܗ ܕܚܕ ܢܗܘܐ ܙܕܝܩܘܬܐ ܠܚܝܐ ܠܟܠܗܘܢ ܒܢܝܢܫܐ.

Per quem accessimus fide ad hanc gratiam 2
in qua stamus: & gloriamur in spe gloriæ
Dei. Nec ita tantùm, sed etiam in oppres- 3
sionibus nostris gloriamur, ut qui cognosca-
mus quòd oppressio patientiam in nobis per- 4
ficiat. Patientia verò experientiam, experi-
entia verò spem. Spes autem pudore non 5
afficit, quoniam amor Dei diffusus est in cor-
dibus nostris per Spiritum sanctitatis qui
datus est nobis. Porrò si Christus propter 6
infirmitatem nostram hoc tempore pro im-
piis mortuus est: (Enimverò vix quisquam 7
pro impiis moritur: nam pro bonis forsitan
audebit aliquis mori:) Hîc ostendit Deus 8
dilectionem suam erga nos: si enim quum
essemus peccatores, Christus pro nobis mor-
tuus est, Quantò magis igitur justificabimur 9
nunc sanguine ipsius, & per eum liberabi-
mur ab ira? Si enim quum essemus inimici, 10
reconciliatus est nobiscum Deus per mortem
Filii sui; quantò magis ergò ejus reconcilia-
tione servabimur per vitam ipsius? Nec ita 11
tantùm, sed etiam gloriabimur in Deo per
Dominum Jesum Christum, nostrum per quē
nunc accepimus reconciliationem.

Die sabbatho hebdomadis primæ Jejunii. 10.

Quemadmodum per unum hominem introiit 12
peccatum in mundum, & per peccatum mors,
ita quoque in omnes filios hominum transiit
mors, eò quòd omnes peccârunt. Nam usq; 13
ad Legem, peccatum quum esset in mundo,
non imputabatur peccatum, quia non erat
Lex. Sed regnavit mors ab Adam usque ad 14
Mosen, in eos quoque qui non peccaverant
in similitudine transgressionis Legis Adæ il-
lius, qui est typus ejus qui erat futurus. At 15
non ut lapsus, ita & donum: si enim propter
lapsum unius, multi mortui sunt; quantò
igitur magis gratia Dei & donum ejus pro-
pter unum hominem Jesum Christum in
multos redundabit? Neque ut delictum 16
unius, ita & donum: judicium enim quod
extitit ab uno, ad condemnationem extitit:
donum autem ex peccatis multis extitit ad ju-
stificationem. Nam si propter delictum uni- 17
us regnavit mors, multò magis ii qui accipi-
unt multitudinem illam gratiæ, & doni, &
justitiæ, in vita regnabunt per unum Jesum
Christum. Sicut ergò propter delictum uni- 18
us extitit condemnatio in omnes homines,
ita propter justitiam unius futura est justifica-
tio ad vitam omnibus hominibus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

2 ዘበእንቲአሁ ፡ ተመራሕነ፡ ውስተ፡ ዛቲ ፡ ጸጋሁ፡ እንተ፡ ባቲ፡ ቆምነ፡ ወውእቱ፡ ምክሕነ፡ወበ
3 ቲ፡ንሴፎ፡ስብሐተ፡እግዚአብሔር፡፡=፡ ወአኮሂ፡ በባሕቲታ፡ ዓዲ፡ ንትሜካሕ፡በሕማምነ
4 ሂ፡ታአምሩ፡ከመ፡እምሕማም፡ይትዐወቅ፡ምክረሁ፡፡=፡ ወተማኪር፡ይረክብ፡ተስፋሁ፡=፡
5 ወተስፋሁኒ፡ ኢያስተኃፍር፡፡ እስመ፡ፍቅረ፡ እግዚአብሔር፡መልአ፡ ውስተ፡ ልብነ፡ በመንፈስ፡
6 ቅዱስ፡ዘወሀበነ፡፡=፡ ክርስቶስኒ፡መጽአ፡በዕድሜሁ፡ይሙት፡በእንተ፡ኃጢአትነ፡እንዘ፡ኃጥ
7 አን፡ ንሕነ፡፡=፡ እንበይነ፡ ጻድቅ፡ ጥቀ፡ አመዐቅብ፡ይትረከብ፡ዘይትኃበል፡ይሙት፡ወእንበ
8 ይነ፡ ኄርሰ፡ እንድዒ፡እንጋ፡ለእመ፡ቦኑ፡ይትረከብ፡ዘያጥብዕ ፡ ይሙት፡=፡ ናሁ፡ርእዩ፡መጠ
9 ነ፡አፍቀረነ፡እግዚእነ፡፡ እፎ፡ እንከ፡ ያፈደፍደነ፡=፡ ለእመ፡ጸደቅነ፡ ወያሐይወነ፡ በደሙ፡
10 ለኢየሱስ፡ወያድኅነነ፡እመንሱት፡፡=፡ ሶበ፡እንዘ፡ፀሩ፡ንሕነ፡ለእግዚአብሔር ፡ተሣሀለነ፡በሞ
ተ፡ወልዱ፡፡ እፎ፡እንከ፡ ተሣሀለነ፡ ፈድፋደ፡ወያሐይወነ፡በሕይወተ፡ ወልዱ፡፡=፡

Per quem adducti sumus in hanc gratiam, per quam stamus: & ipse est gloriatio no- 2
stra, per quam spem habemus gloriæ Dei. Et non hoc tantùm, sed gloriamur in tri- 3
bulationibus nostris; scientes quòd ex tribulatione dignoscitur experientia ejus. Et 4
experiendo acquirit homo *spem suam. Et spes quidem non pudefacit, eò quòd 5*
charitas Dei effunditur in corda nostra per Spiritum sanctum, quem dedit nobis.
Christus quidem præstituto suo tempore adveniens, mortuus est pro peccatis nostris, 6
quum adhuc peccatores essemus. Pro justo valdè difficulter invenietur quis qui 7
ausus fuerit mori: at pro bono igitur, nunquid fortasse inveniatur qui paratus
fuerit mori? Ecce, videte quantùm nos dilexit Dominus noster; quomodo in- 8
super abundare nos fecit. Si justificati sumus, etiam vivificavit nos per sanguinem 9
Jesu, & servabit nos à tentatione. Si quum inimici essemus Deo, reconciliati 19
sumus per mortem filii ejus, quantò igitur magis reconciliati sumus, & vivifica-
vit nos per vitam filii ejus?

Versio VULGATA LATINA.

2 Per quem & habemus accessum per fidem in gratiam istam, in qua stamus, & glori-
3 amur in spe gloriæ filiorum Dei. Non solùm autē, sed & gloriamur in tribulationi-
4 bus: scientes quòd tribulatio patientiam operatur: Patientia autem probationem,
5 probatio verò spem, Spes autem non confundit: quia charitas Dei diffusa est in
6 cordibus nostris per Spiritum sanctum, qui datus est nobis. Ut quid enim Chri-
7 stus, cùm adhuc infirmi essemus, secundùm tempus pro impiis mortuus est? Vix
8 enim pro justo quis moritur: nam pro bono forsitan quis audeat mori. Commen-
dat autem charitatem suam Deus in nobis: quoniam cùm adhuc peccatores esse-
9 mus, secundùm tempus Christus pro nobis mortuus est: multò igitur magis
10 nunc justificati in sanguine ipsius, salvi erimus ab ira per ipsum. Si enim cùm ini-
mici essemus, reconciliati sumus Deo per mortem filii ejus: multò magis reconci-
11 liati, salvi erimus in vita ipsius. Non solùm autem: sed & gloriamur in Deo
per Dominum nostrum Jesum Christum, per quem nunc reconciliationem accepi-
mus. Propterea sicut per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit, & 12
per peccatum mors, & ita in omnes homines mors pertransiit, in quo omnes pecca-
verunt. Usque ad legem enim peccatum erat in mundo: peccatum autem non 13
imputabatur, cùm lex non esset. Sed regnavit mors ab Adam usque ad Moysen 14
etiam in eos, qui non peccaverunt in similitudinem prævaricationis Adæ, qui est
forma futuri. Sed non sicut delictum, ita & donum: Si enim unius delicto multi 15
mortui sunt: multò magis gratia Dei & donum in gratia unius hominis Jesu Chri-
sti in plures abundavit. Et non sicut per unum peccatum, ita & donum: nam ju- 16
dicium quidem ex uno in condemnationem: gratia autem ex multis delictis in ju-
stificationem. Si enim unius delicto mors regnavit per unum: multò magis abun- 17
dantiam gratiæ, & donationis, & justitiæ accipientes, in vita regnabunt per unum
Jesum Christum. Igitur sicut per unius delictum in omnes homines in condemna- 18
tionem: sic & per unius justitiam in omnes homines in justificationem vitæ.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

2 * الذي به صار لنا المدخل بالامانة الي هذه النعمة التي وقفنا فيها ونفاخر بتامل مجد الله *
3 * وليس هذا فقط * بل ونفتخر بالاحزان * عالمين ان الحزن ينشي صبرا * والصبر يولد امتحانا *
4 والامتحان رجاء * والرجاء لا يخزي * ان محبة الله انسكبت في قلوبنا بروح القدس المعطي ايانا *
5
* قراءة ليوم الجمعة الكبيرة في الساعة الثالثة *
6 * لان المسيح لما كنا بعد مريضين * مات عن المنافقين في ذلك الوقت * وبالجهد يموت احد من اجل صديق * لان لعل
7 من اجل الصالح يجتري احد ان يموت * فبينت الله محبته ايانا * لاننا اذ كنا خطاة مات
8 المسيح من اجلنا * فاذ قد تزكينا اذا بدمه * فنحن احري ان نخلص به من السخط *
9
* الخميس من الجمعة الثانية بعد العنصرة *
10 * ولين كنا اعداء صالحنا الله بموت ابنه * فما اولانا اذ قد صالحنا * ان نخلص بحياته * تم *
11 * وليس هذا فقط * بل ونفتخر عند الله بربنا يسوع المسيح * الذي به نلنا الان الصلح *
12 * فلهذا كما ان بانسان واحد دخلت الخطية الي العالم * وبالخطية ورد الموت * وهكذا نفذ الموت في الناس كلهم * اذ كافتهم مذ اخطاوا *
13 * لان الي اوان الشريعة كانت الخطية في العالم * ولم تحسب خطية اذ لم تكن شريعة *
14 * لكن الموت قد ملك منذ ادم الي موسي * وعلي الذين لم يخطئوا * بشبه مخالفة ادم * الذي كان رسما لادم المنتظر *
15 * لكن الهفوة ليست هكذا * نظير الموهبة * لان ان يكن الاكثرون قد ماتوا بهفوة الواحد * فما اولي نعمة الله وموهبته ان تفضل كثيرا بالنعمة التي للانسان الواحد يسوع المسيح * سابغة علي الاكثرين *
16 * وليست الموهبة بانسان واحد اخطا * لان المكافاة من واحد صارت للمداينة * واما الموهبة فصارت من هفوات كثيرة للتزكية * تم *

* الجمعة من الجمعة الثانية بعد العنصرة *

17 * ولين كان بهفوة واحد تملك الموت بالواحد * فالذين قد اخذوا زيادة النعمة وموهبة العدل * يليق بهم كثيرا ان يملكوا في الحياة بالواحد يسوع المسيح *
18 * فاذا كما ان بهفوة واحدة صارت للناس كلهم دينونة * كذلك وبعدلة واحدة صارت لجميع الناس تزكية حياة *

Per quem factus est nobis aditus, per fi- 2
dem, ad gratiam istam in qua stamus &
gloriamur per spem gloriæ Dei. Et non 3
in hoc tantùm, sed etiam gloriamur in
tribulationibus, scientes quòd tribula-
tio patientiam pariat, Patientia verò 4
probationem gignat, probatio autem
spem. Porro spes pudore non suffundi- 5
tur, quia dilectio Dei infusa est in cor-
da nostra per Spiritum sanctum nobis
concessum.

Lectio pro feriâ sextâ majore (*id est Parasceve*) ad horam tertiam.

Christus enim, dum essemus adhuc infir- 6
mi, mortuus est pro impiis eodem tempo-
re. Et quidem vix moritur quis propter 7
justum: nam propter probum forsan au-
debit quis mori. Confirmavit autem 8
Deus charitatem suam erga nos, quia
cùm essemus peccatores, Christus pro
nobis mortuus est. Cùm igitur justifi- 9
cati jam simus per sanguinem ejus, nos
multo magis per ipsū salvabimur ab ira.

Feriâ quintâ infra hebdomadam secundam post Pentecosten.

Et verò si cùm essemus inimici, re- 10
conciliati sumus Deo per mortem filii
ejus: quanto magis ergo cùm recon-
ciliati simus, servabimur per vitam
ipsius? Hucusque. *Et non hoc 11*
tantùm, sed etiam gloriamur apud
Deum per Dominum nostrum Jesum
Christum, per quem nunc reconciliatio-
nem assecuti sumus. Propterea quem- 12
admodum per unum hominem peccatum
intravit in mundum, & per peccatum
venit mors: ita quoque mors pervasit
in omnes homines, cùm omnes jam pec-
caverint. Nam usque ad tempus legis 13
erat quidem peccatum in mundo, at
non reputabatur peccatum, quia non
extabat lex. Verùm mors regnavit 14
ab Adam usque ad Mosen, etiam in eos
qui non peccaverant, ad similitudinem
prævaricationis Adæ, qui erat typus
Adæ qui expectabatur. Delictum au- 15
tem non ita est ut donum. Si enim
quamplurimi mortui sunt in delicto
unius, quanto magis gratia Dei & do-
num ipsius abundabit vehementer per
gratiam, quæ unius hominis est Jesu
Christi, uberrimam in quamplurimos?
Neque donum est per hominem unum qui 16
peccavit. Nam compensatio ab uno fa-
cta est ad condemnationem: at verò do-
num factum est ex delictis multis ad
justificationem. Finis.

Feriâ sextâ infra hebdomadam secundam post Pentecosten.

Et quidem si ad delictum unius regna- 17
vit mors per unum: igitur qui jam ac-
ceperunt augmentum gratiæ & donum
justitiæ, valdè convenit eis ut regnent
in vita per unum Jesum Christum. Ita- 18
que sicut per unum delictum facta est
omnibus hominibus condemnatio, ita
quoque per unam justitiam facta est
omnibus hominibus justificatio vitæ.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

11 አኮኑ ፡ በዝንቱ ፡ ንትሜካሕ ፡ በእግዚአብሔር ፡ ወዓዲ ፡ በእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ፡
12 ዘበእንቲአሁ ፡ ረከብነ ፡ ሣህሎ፡፡=፡ 2 ወበእንተዝ ፡ በከመ ፡ በጌጋየ ፡ አሐዱ ፡ ብእሲ ፡
በአት ፡ ኃጢአት ፡ ውስተ ፡ ዓለም ፡ ወበእንተ ፡ ይእቲ ፡ ኃጢአት ፡ መጽአ ፡ ሞት ፡ ላዕለ ፡
ኵሉ ፡ ሰብእ፡፡እስመ ፡ ላዕለ፡ኵሉ ፡ ሰብእ ፡ ትትኌለቍት ፡ ይእቲ ፡ ኃጢአት ፡ እንዘ ፡ ኢያ
13 አአምርዋ ፡ መንት ፡ ይእቲ ፡ ኃጢአት፡=፡ እስከ ፡ አመ ፡ መጽአት ፡ ኦሪት ፡ ሀለወት ፡ ው
ስተ ፡ ዓለም ፡ ኃጢአት ፡ እንዘ ፡ ኢትትዐወቅ ፡ መንት ፡ ይእቲ ፡ እንዘ ፡ ኢትትኌለቍ ፡ ኃ
14 ጢአት ፡ እስመ ፡ ዓዲሁ ፡ ኢመጽአ ፡ ውእተ ፡ አሚረ ፡ ሕገገ ፡ ኦሪት፡፡=፡ ወባሕቱ ፡ ኰነ
ኖሙ ፡ ይእሙ ፡ ሞት ፡ እስመ ፡ እምአዳም ፡ እስከ ፡ ሙሴ ፡ ለእለሂ ፡ አበሱ ፡ ወለእለሂ፡ ኢ
አበሱ ፡ በእንተ ፡ ይእቲ ፡ ኃጢአቱ ፡ ለአዳም ፡ እስመ ፡ ኵሉ ፡ በአምሰለ ፡ አዳም ፡ ተፈጥ
15 ረ፡፡ወእስመ ፡ አዳም ፡ አምሰሉ ፡ ውእቱ ፡ ለዘ ፡ ሀለዎ ፡ ይምጽእ፡፡=፡ ወባሕቱ ፡ አኮ ፡ በ
አምጣነ ፡ ጌጋይነ ፡ ዘኮነነ ፡ ጸጋሁ ፡ ለእግዚአብሔር፡፡ሶበ ፡ በጌጋየ፡ አሐዱ፡ ብእሲ ፡ ሞቱ፡
ብዙኃን ፡ እፎ ፡ እንከ ፡ ፈድፋደ ፡ በጸጋሁ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ወበሀብቱ ፡ ዘጸገወነ ፡ በእን
16 ተ፡ አሐዱ፡ ብእሲ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ፡ ይፈድፍድ፡ ሕይወት፡ ላዕለ ፡ ብዙኃን፡=፡ ወአኮ፡
በአምጣነ ፡ ኃጢአቱ፡ ለአሐዱ፡ ብእሲ፡ ዘኮነ፡ ከማሁ፡ ሐሳበ ፡ ጸጋሁ፡ ለእግዚአብሔር፡፡
በጥምቀት ፡ ዘመንትወ ፡ ፋሲካ ፡ ወበ ፡ ሌጺፋንያ፡፡
ወሶበ ፡ ኵነኔ ፡ ኃጢአት ፡ እምላዕለ ፡ አሐዱ ፡ ብእሲ ፡ ወፂአ ፡ ኵሉ ፡ ተቀሠፈ ፡ ባቲ፡
እፎ፡ እንከ፡ ፈድፋደ፡ ያነጽሐነ ፡ ጸጋሁ፡ እምኃጢአትነ፡ ወይሁበነ፡ ሕይወተ፡ ዘለዓለም፡፡=፡
17 ሶበ ፡ ኃጢአቱ ፡ ለአሐዱ ፡ አንገሠቶ ፡ ለሞት ፡ ወበአበሰ፡አሐዱ ፡ ብእሲ ፡ ቀነየነ ፡ ሞት፡፡እ
ፎ፡ እንከ፡ ጸጋሁ፡ ለአሐዱ፡ ብእሲ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ ወሀብቱ፡ ያጸድቀነ፡ወያነግሠ፡ለነ፡
18 ለሕይወት፡ ዘለዓለም፡፡=፡ ወበከመ፡ በጌጋየ፡ አሐዱ፡ ብእሲ፡ ተኰነኑ ፡ ኵሉ፡ ሰብእ፡ከማ
ሁ፡ ከዕበ ፡ በጽድቁ፡ አሐዱ፡ ብእሲ፡ ይጸድቅ ፡ ኵሉ፡ እጓለ ፡ እመ፡ ሕያው፡ ወየሐዩ፡፡=፡

Annon in hoc gloriamur de Deo, atque etiam de Domino nostro Jesu Christo, 11
per quem misericordiam ejus adepti sumus. Et propterea, quemadmodum per ini- 12
quitatem unius hominis peccatum in mundum introiit, & per illud peccatum ad-
venit mors super omnes homines, eò quòd omnibus hominibus imputatur illud
peccatum, etiam non cognoscentibus quid illud peccatum sit. Usque dum venit 13
lex, mansit peccatum in mundo non cognitum quid fuit, cùm peccatum
non reputabatur, eò quòd adhuc non advenerat illo tempore mandatum legis.
Veruntamen dominata est mors propterea ab Adamo usque ad Mosen, tam in iis qui 14
peccaverunt, quàm in iis qui non peccaverunt per illud peccatum Adami, eò quòd
unusquisque in similitudine Adami creatus est, & quia Adamus typus fuit illius
qui erat venturus. At non pro quantitate iniquitatis nostræ, fuit nobis 15
gratia Dei: Si propter offensam unius hominis mortui sunt multi, quantò igitur
magis per gratiam Dei, & per donum ejus qui nobis gratificatus est, per unum
hominem, nempe Jesum Christum, abundavit vita super multos. Neque pro mensu- 16
ra delicti quod fuit unius hominis, similis fuit ratio gratiæ Dei:

Pro intinctione lucernarum Paschatis: & pro Epiphania.

Si enim condemnatio peccati ab uno homine procedens, effecit ut per illud pœnas lu- 17
ant omnes; quantò igitur magis purificabit nos gratiâ ipsi⁹ à delictis nostris, nobisq;
dabit vitam sempiternam? Si peccatum unius regnare fecit mortem, & per delictum
uni⁹ hominis dominata est in nobis mors, quantò magis igitur gratia unius hominis 18
Jesu Christi, & donum ejus justificabit nos, & regnare nos faciet in vitam æternam.
Et quemadmodum per delictum unius hominis condemnati sunt omnes homines;
similiter item per justitiam unius hominis justificabitur omnis filius hominis, &
vivet.

ἘΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ῬΩΜΑΙΟΥΣ. ΚΕΦ. ς′. Ζ′.

Sicut enim per inobedientiam unius hominis, peccatores conſtituti ſunt multi:
19 Ὥσπερ γὰρ διὰ τῆς παρακοῆς τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου, ἁμαρτωλοὶ κατεστάθησαν οἱ πολλοί·
ita & per obeditionem unius, juſti conſtituentur multi. Lex
20 (λ) οὕτω καὶ διὰ τῆς ὑπακοῆς τοῦ ἑνός, δίκαιοι κατασταθήσονται οἱ πολλοί. Νόμος
autem ſubintravit, ut abundaret delictum. Ubi autem abundavit *peccatum*, ſuper-
δὲ παρεισῆλθεν, ἵνα πλεονάσῃ τὸ παράπτωμα. οὗ δὲ ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία, ὑπερ-
abundavit gratia: Ut ſicut regnavit peccatum in mortem, ita &
21 επερίσσευσεν ἡ χάρις· Ἵνα ὥσπερ ἐβασίλευσεν ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θανάτῳ, οὕτω καὶ
gratia regnet per juſtitiam in vitam æternam, per Jeſum Chriſtum Dominũ noſtrũ.
ἡ χάρις βασιλεύσῃ διὰ δικαιοσύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

CAP. VI. ς′.

Quid ergò dicemus? Permanebimus peccato, ut gratia abundet? *Ne fiat.*
1 Τί οὖν ἐροῦμεν; (α) ἐπιμένομεν τῇ ἁμαρτίᾳ, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσῃ; Μὴ γένοιτο. Ζ′
2 Qui mortui ſumus peccato, quomodò adhuc vivemus in illo? An ignoratis
3 Οἵτινες ἀπεθάνομεν τῇ ἁμαρτίᾳ, πῶς ἔτι ζήσομεν ἐν αὐτῇ; Ἢ ἀγνοεῖτε
quia quicunque baptizati ſumus in *Chriſtum Jeſum*, in *mortem* ipſius baptizati ſumus?
ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν;
Conſepulti ſumus *ergò illi* per baptiſmum in mortem: ut quomodò *excitatus eſt*
4 Συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον· ἵνα ὥσπερ ἠγέρθη
Chriſtus à mortuis per gloriam Patris, ita & nos in novitate vitæ
Χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρός, (β) οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς
ambulemus. Si enim complantati facti ſumus ſimilitudini mortis ejus,
5 περιπατήσωμεν. Εἰ γὰρ σύμφυτοι γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ,
ſed & reſurrectionis erimus: Hoc ſcientes, quia vetus noſter homo
6 ἀλλὰ καὶ τῆς ἀναστάσεως ἐσόμεθα· Τοῦτο γινώσκοντες, ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἄνθρωπος
ſimul crucifixus eſt, ut deſtruatur corpus peccati, *ad* non ultrà *ſerviendum*
συνεσταυρώθη, ἵνα (γ) καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας, τοῦ μηκέτι δουλεύειν
nos peccato. *Nam moriens* juſtificatus eſt à peccato. Si autem mor-
ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ. Ὁ γὰρ ἀποθανὼν δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. Εἰ δὲ ἀπε- 7 8
tui ſumus cum Chriſto, credimus quia etiam ſimul vivemus *ei*: Scientes quòd
θάνομεν σὺν Χριστῷ, πιστεύομεν ὅτι καὶ συζήσομεν αὐτῷ· Εἰδότες ὅτι 9
Chriſtus reſurgens ex mortuis, non *ampliùs* moritur: mors illi non ultrà
Χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν, οὐκ ἔτι ἀποθνήσκει· θάνατος αὐτοῦ οὐκ ἔτι
dominatur. Quòd enim mortuus eſt, peccato mortuus eſt ſemel: quòd autem
κυριεύει. Ὃ γὰρ ἀπέθανε, τῇ ἁμαρτίᾳ ἀπέθανεν ἐφάπαξ· ὃ δὲ 10
vivit, vivit Deo. Ita & vos exiſtimate vos*ipſos* mortuos quidem eſſe
ζῇ, ζῇ τῷ Θεῷ. (δ) Οὕτω καὶ ὑμεῖς λογίζεσθε ἑαυτοὺς νεκροὺς (ε) μὲν εἶναι 11
peccato, viventes autem Deo in Chriſto Jeſu Domino noſtro. Non ergò
τῇ ἁμαρτίᾳ, ζῶντας δὲ τῷ Θεῷ ἐν Χριστῷ (ζ) Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν. Μὴ οὖν 12
regnet peccatum in mortali veſtro corpore, *ad obediendum ei in*
βασιλευέτω ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θνητῷ ὑμῶν σώματι, εἰς τὸ (η) ὑπακούειν αὐτῇ ἐν
concupiſcentiis ejus: Neque *ſiſtite* membra veſtra arma *injuſtitiæ*
ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ. Μηδὲ παριστάνετε τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα ἀδικίας 13
peccato: ſed exhibete vos*ipſos* Deo, tanquam ex mortuis viventes, &
τῇ ἁμαρτίᾳ· ἀλλὰ παραστήσατε ἑαυτοὺς τῷ Θεῷ, (θ) ὡς ἐκ νεκρῶν ζῶντας, καὶ
membra veſtra arma juſtitiæ Deo. Peccatum enim vobis non dominabitur:
τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα δικαιοσύνης τῷ Θεῷ. Ἁμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύσει· 14
non enim eſtis ſub lege, ſed ſub gratia. Quid ergò? peccabimus, quoniam non
οὐ γάρ ἐστε ὑπὸ νόμον, ἀλλ᾽ ὑπὸ χάριν. Τί οὖν; ἁμαρτήσομεν, ὅτι οὐκ 15
ſumus ſub lege, ſed ſub gratia? *ne fiat.* Neſcitis quoniam cui exhi-
ἐσμὲν ὑπὸ νόμον, ἀλλ᾽ ὑπὸ χάριν; μὴ γένοιτο. Οὐκ οἴδατε ὅτι ᾧ παρι- 16
betis vos*ipſos* ſervos ad *obedientiam*, ſervi eſtis cui obeditis, ſive peccati ad
στάνετε ἑαυτοὺς δούλους εἰς ὑπακοήν, δοῦλοί ἐστε ᾧ ὑπακούετε, ἤτοι ἁμαρτίας εἰς
mortem, ſive obeditionis ad juſtitiam?
θάνατον, ἢ ὑπακοῆς εἰς δικαιοσύνην;

MS.A. (λ) οὕτως Κεφ. ς′. MS.A. (α) ἐπιμένωμεν (β) οὕτως (γ) καταργήσῃ (δ) Οὕτως (ε) μὲν τῇ (ζ) Ἰησοῦ. Μὴ οὖν (η) ὑπακούειν τῇ (θ) ὡσεὶ

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܐܝܟܢܐ ܓܝܪ ܕܡܛܠ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܘܬܗ ܕܒܪܢܫܐ ܚܕ ܚܛܝܐ ܣܓܝܐܐ ܗܘܘ. ܗܟܢܐ ܐܦ 19
ܡܛܠ ܡܫܬܡܥܢܘܬܗ ܕܚܕ ܙܕܝܩܐ ܣܓܝܐܐ ܗܘܝܢ. * ܡܥܠܬܐ ܕܝܢ ܕܗܘܬ ܠܢܡܘܣܐ 20
ܗܘܬ ܕܢܣܓܐ ܚܛܝܬܐ. ܘܐܝܟܐ ܕܣܓܝܬ ܚܛܝܬܐ ܬܡܢ ܐܬܝܬܪܬ ܛܝܒܘܬܐ. * ܐܝܟܢܐ ܕܐܡܠܟܬ 21
ܚܛܝܬܐ ܒܡܘܬܐ. ܗܟܢܐ ܬܡܠܟ ܛܝܒܘܬܐ ܒܙܕܝܩܘܬܐ ܠܚܝܐ ܕܠܥܠܡ. ܒܝܕ ܡܪܢ
ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ.

* Quemadmodum enim per inobedientiam unius hominis, peccatores multi extiterunt; ita etiam per obedientiam unius, multi juſti fient. 20 Introitus porrò qui patuit Legi, *fuit* ut multiplicaretur peccatum: ubi autem multiplicatum fuerat peccatum, ibi ſuperabundavit gratia. 21 Ut quemadmodum regnavit peccatum per mortem, ita regnet gratia per juſtitiam ad vitam æternam, per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܘ *

CAP. VI.

* ܕܬܪܝܢ ܒܫܒܐ. ܕܫܒܬܐ * ܘ * ܕܨܘܡܐ. ܘܠܡܥܡܘܕܝܬܐ * ܝܐ *

Feriâ ſecundâ hebdomadæ VI. Jejunii. Et in Baptiſmate. 11.

* ܡܢܐ ܗܟܝܠ ܢܐܡܪ. ܢܩܘܐ ܒܗ ܒܚܛܝܬܐ ܕܛܝܒܘܬܐ ܬܣܓܐ. * ܚܣ. ܐܝܠܝܢ ܓܝܪ ܕܡܝܬܢ 1 2
ܠܚܛܝܬܐ. ܐܝܟܢܐ ܬܘܒ ܢܚܐ ܒܗ. * ܐܘ ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܐܝܠܝܢ ܕܥܡܕܢ ܒܝܫܘܥ 3
ܡܫܝܚܐ ܒܡܘܬܗ ܗܘ ܥܡܕܢ. * ܐܬܩܒܪܢ ܓܝܪ ܥܡܗ ܒܡܥܡܘܕܝܬܐ ܠܡܘܬܐ. ܕܐܝܟܢܐ 4
ܕܩܡ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ ܒܫܘܒܚܐ ܕܐܒܘܗܝ. ܗܟܢܐ ܐܦ ܚܢܢ ܒܚܝܐ
ܚܕܬܐ ܢܗܠܟ. * ܐܢ ܓܝܪ ܐܬܢܨܒܢ ܥܡܗ ܒܕܡܘܬܐ ܕܡܘܬܗ. ܗܟܢܐ ܐܦ ܒܩܝܡܬܗ 5
ܢܗܘܐ. * ܝܕܥܝܢ ܚܢܢ ܓܝܪ ܕܒܪܢܫܢ ܥܬܝܩܐ ܐܙܕܩܦ ܥܡܗ. ܕܢܬܒܛܠ ܦܓܪܐ ܕܚܛܝܬܐ. 6
ܕܬܘܒ ܠܐ ܢܦܠܘܚ ܠܚܛܝܬܐ. * ܡܢ ܕܡܝܬ ܓܝܪ ܐܙܕܕܩ ܠܗ ܡܢ ܚܛܝܬܐ. * ܐܢ ܕܝܢ 7 8
ܡܝܬܢ ܥܡ ܡܫܝܚܐ. ܢܗܝܡܢ ܕܥܡ ܡܫܝܚܐ ܢܚܐ. * ܝܕܥܝܢ ܚܢܢ ܓܝܪ ܕܡܫܝܚܐ ܩܡ 9
ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ. ܘܬܘܒ ܠܐ ܡܐܬ. ܘܡܘܬܐ ܬܘܒ ܠܐ ܡܫܬܠܛ ܒܗ. * ܕܡܝܬ ܓܝܪ ܠܚܛܝܬܐ ܗܘ 10
ܡܝܬ ܚܕܐ ܙܒܢ. ܘܕܚܝ ܚܝ ܗܘ ܠܐܠܗܐ. * ܗܟܢܐ ܐܦ ܐܢܬܘܢ. ܐܬܪܥܘ ܢܦܫܟܘܢ ܕܡܝܬܝܢ 11
ܐܢܬܘܢ ܠܚܛܝܬܐ. ܘܚܝܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܐܠܗܐ. ܒܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. * ܠܐ ܗܟܝܠ ܬܡܠܟ 12
ܚܛܝܬܐ ܒܦܓܪܟܘܢ ܡܝܘܬܐ. ܕܬܫܬܡܥܘܢ ܠܪܓܝܓܬܗ. * ܘܐܦ ܠܐ ܬܛܝܒܘܢ 13
ܗܕܡܝܟܘܢ ܙܝܢܐ ܕܥܘܠܐ ܠܚܛܝܬܐ. ܐܠܐ ܛܝܒܘ ܢܦܫܟܘܢ ܠܐܠܗܐ. ܐܝܟ ܐܢܫܐ ܕܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ
ܚܝܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܘܗܕܡܝܟܘܢ ܢܗܘܘܢ ܙܝܢܐ ܕܟܐܢܘܬܐ ܠܐܠܗܐ. * ܘܚܛܝܬܐ ܠܐ ܡܫܬܠܛܐ 14
ܒܟܘܢ. ܠܐ ܓܝܪ ܗܘܝܬܘܢ ܬܚܝܬ ܢܡܘܣܐ. ܐܠܐ ܬܚܝܬ ܛܝܒܘܬܐ. * ܡܢܐ ܗܟܝܠ. 15
ܢܚܛܐ ܕܠܐ ܗܘܝܢ ܬܚܝܬ ܢܡܘܣܐ. ܐܠܐ ܬܚܝܬ ܛܝܒܘܬܐ. ܚܣ. * ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܠܡܢ 16
ܕܡܛܝܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܢܦܫܟܘܢ ܠܡܫܬܥܒܕܘ ܠܗ ܠܫܘܥܒܕܐ. ܥܒܕܘܗܝ ܐܢܬܘܢ ܠܗܘ
ܕܡܫܬܥܒܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܗ. ܐܘ ܠܚܛܝܬܐ ܐܘ ܠܡܫܡܥܬܐ ܕܙܕܝܩܘܬܐ.

* Quid igitur dicemus? permanebimus in ipſo peccato, ut gratia abundet? 2 Abſit: qui enim mortui ſumus peccato, quomodo adhuc vivemus in eo? 3 An neſcitis qui baptizati ſumus in Jeſu Chriſto, in mortem ipſius eſſe baptizatos? 4 Sepulti enim ſumus cum eo per baptiſma ad mortem: ut quemadmodum ſurrexit Jeſus Chriſtus à mortuis in gloriam ſui Patris, ita & nos vitâ novâ ambulemus. 5 Si enim unà cum eo plantati ſumus per ſimilitudinem mortis ejus, ita quoque in reſurrectione ejus erimus. 6 Novimus enim veterem illum noſtrum hominem crucifixum eſſe cum eo, ut aboleatur corpus peccati, ne ampliùs ſerviamus peccato. 7 Is namque qui mortuus eſt, liberatus eſt à peccato. 8 Si igitur mortui ſumus cum Chriſto, credamus fore ut cum ipſo Chriſto vivamus. 9 Scimus enim Chriſtum excitatum ex mortuis, nec ampliùs moriturum, nec mortem ei ampliùs dominaturum. 10 Qui enim mortuus eſt, peccato mortuus eſt ſemel; qui autem vivit, vivit Deo. 11 Ita etiam vos, exiſtimate vos ipſos mortuos eſſe peccato, vivere autem Deo per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum. 12 Ne regnet igitur peccatum in corpore veſtro mortali, ut obediatis cupiditatibus ejus. 13 Nec etiam paraveritis membra veſtra arma iniquitatis peccato: ſed parate vos Deo, tanquam homines qui ex mortuis vixeritis, & membra veſtra arma ſint juſtitiæ Dei. 14 Et peccatum non dominabitur vobis: non enim eſtis ſub Lege, ſed ſub gratia. 15 Quid ergò? peccabimus quòd non ſimus ſub Lege, ſed ſub gratia? Abſit. 16 Neſcitis quòd cui paratis vos ipſos obedire ad ſervitutem, ejuſmet ſervi ſitis, cui obeditis? ſive peccato, ſive obtemperantiæ juſtitiæ.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

19 ወበከመ ፡ በእንተ ፡ አሐዱ ፡ ብእሲ ፡ ብዙኃን ፡ ኮኑ ፡ ኃጥአን ፡ ከማሁ ፡ ካዕበ ፡ በተአዝዞ
20 ቱ ፡ ለአሐዱ ፡ ብእሲ ፡ ብዙኃን ፡ ኮኑ ፡ ጻድቃን ፡፡ ኦሪትሰኬ ፡ በማእከል ፡ መጽአት ፡
ወተበውሐት ፡ ከመ ፡ ታብዝኃ ፡ ለኃጢአት ፡ ወእምዝ ፡ በዝኃት ፡ ኃጢአት ፡ ፈድፋደ ፡ ጸ
21 ጋሁ ፡ ለእግዚአብሔር ፡፡ ከመ ፡ በከመ ፡ አንገሠቶ ፡ ኃጢአት ፡ ለሞት ፡ ከማሁ ፡ ታነግ
ሦ ፡ ለጽድቅ ፡ ጸጋሁ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ውስተ ፡ ሕይወት ፡ ዘለዓለም ፡ በእንተ ፡ እግዚእ
ነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡፡
1 ምንተ ፡ እንከ ፡ ንብል ፡ ንገብርኑ ፡ እንከ ፡ ኃጢአተ ፡ ከመ ፡ ይፈድፍድ ፡ ጸጋሁ ፡ ለእግ
2 ዚአብሔር ፡፡ ሐሰ ፡፡ እኮኑ ፡ ወደእነ ፡ ሞትነ ፡ በኃጢአትነ ፡ እፎ ፡ እንከ ፡ ንክል ፡ ሐይ
ወ ፡ ቦቱ ፡፡

Et quemadmodum per unum hominem, multi facti ſunt peccatores; ſimiliter 19 *rurſum per obedientiam unius hominis, multi facti ſunt juſti.* 20 *Lex autem pro medio venit, ab eaque facta eſt poteſtas ad amplificandum peccatum: at ubi multiplicatum fuit peccatum, magis abundavit gratia Dei.* 21 *Ut quemadmodum peccatum regnare fecerat mortem, ita gratia Dei regnare faceret juſtitiam in vitam æternam per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum.*

CAP. VI.

Quid igitur dicemus? patrabimúſne igitur peccatum, ut magis abundet 1 *gratia Dei?* 2 *Abſit: Annon mortui jam ſumus nos propter peccata noſtra, quomodo igitur poterimus vivere in eis?*

Verſio VULGATA LATINA.

19 Sicut enim per inobedientiam unius hominis, peccatores conſtituti ſunt multi: 20 ita & per unius obeditionem, juſti conſtituentur multi. Lex autem ſubintravit ut 21 abundaret delictum. Ubi autem abundavit delictum, ſuperabundavit gratia: Ut ſicut regnavit peccatum in mortem: ita & gratia regnet per juſtitiam in vitam æternam, per Jeſum Chriſtum Dominum noſtrum.

CAP. VI.

1 Quid ergò dicemus? permanebimus in peccato ut gratia abundet? 2 Abſit. Qui enim mortui ſumus peccato, quomodò adhuc vivemus in illo? 3 An ignoratis quia quicunque baptizati ſumus in Chriſto Jeſu, in morte ipſius baptizati ſumus? 4 Conſepulti enim ſumus cum illo per baptiſmum in mortem: ut quomodò Chriſtus ſurrexit à mortuis per gloriam Patris, Ita & nos in novitate vitæ ambulemus. 5 Si enim complantati facti ſumus ſimilitudini mortis ejus: ſimul & reſurrectionis 6 erimus. Hoc ſcientes, quia vetus homo noſter ſimul crucifixus eſt, ut deſtruatur 7 corpus peccati, & ultrà non ſerviamus peccato. Qui enim mortuus eſt, juſtificatus eſt à peccato. 8 Si autem mortui ſumus cum Chriſto: credimus quia 9 ſimul etiam vivemus cum Chriſto: Scientes quòd Chriſtus reſurgens ex mortuis jam non moritur, mors illi ultrà non dominabitur. 10 Quòd enim mortuus eſt peccato, mortuus eſt ſemel: quòd autem vivit, vivit Deo. 11 Ita & vos exiſtimate, vos mortuos quidem eſſe peccato, viventes autem Deo, in Chriſto Jeſu Domino noſtro. 12 Non ergò regnet peccatum in veſtro mortali corpore, ut obediatis concupiſcentiis ejus. 13 Sed neque exhibeatis membra veſtra arma iniquitatis peccato: ſed exhibete vos Deo, tanquam ex mortuis viventes: & membra veſtra arma juſtitiæ Deo. 14 Peccatum enim vobis non dominabitur: non enim ſub lege eſtis, ſed ſub gratia. 15 Quid ergò? peccabimus, quoniam non ſumus ſub lege, ſed ſub gratia? 16 Abſit. Neſcitis quoniam cui exhibetis vos ſervos ad obediendum, ſervi eſtis ejus, cui obeditis, ſive peccati ad mortem, ſive obeditionis ad juſtitiam?

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* لأن كما أن بمعصية إنسان واحد صار الكثير خطائين. كذلك وبطاعة الواحد يصيرون 19
الأكثرون صدّيقين * ودخلت الشريعة لكي تكثر الهفوة * وحيث تكاثرت الخطية 20
تزايدت النعمة فضلًا * لكن كما ملكت الخطية في الموت. كذلك تملك النعمة 21
بالعدل لحياة أبدية بيسوع المسيح ربنا *

* الفصل السادس *

* فماذا نقول إذًا. أنثبت في الخطية لتكثر النعمة * حاشا. فنحن الذين قد متنا عن 1 2
الخطية كيف نعيش فيها أيضًا * السبت الكبير عشية * أو قد عمي عليكم 3
أننا معشر الذين اصطبغنا بيسوع المسيح أننا بموته اصطبغنا * فقد دفنّا معه بالمعمودية 4
في موته * كي كما قام المسيح من الموتى بمجد الآب. كذلك ونحن نسلك في تجديد الحياة *
* لأننا إن كنّا قد نصبنا معه في شبه موته. كذلك سنصير مغروسين معه في شبه انبعاثه * 5
* عالمين هذا أن إنساننا العتيق قد صلب معه. ليبطل جسد الخطية. حتى لا نخدم الخطية 6
أيضًا * لأن من قد مات قد تزكّى من الخطية * ولئن كنّا قد متنا معه أعني المسيح * 7 8
فنصدّق أننا سنعيش معه * عالمين أن المسيح إذ قد انبعث من الموتى لن يموت أيضًا * 9
ولن يتسلط عليه الموت * لأن من قد مات عن الخطية فقد مات دفعة * ومن هو حي يعيش لله * 10
* السبت الرابع بعد العنصرة * * هكذا احسبوا أنتم أنفسكم أنكم موتى عن الخطية * 11
وعائشين لله بيسوع المسيح ربنا. تم * فلا تملكن الخطية إذًا في جسمكم المائت 12
لتطيعوها في شهواته * ولا تقفوا أعضاءكم أسلحة ظلم للخطية. بل أوقفوا أنفسكم لله كأحياء 13
من أموات * وأوقفوا أعضاءكم أسلحة عدل الله * فإن الخطية ما تستولي عليكم * لأنكم 14
لستم تحت شريعة * بل تحت نعمة * فما رأيكم إذًا أنخطي إذ لسنا تحت شريعة بل تحت 15
نعمة * حاشا * أما تعلمون أن الأمر الذي تقفون أنفسكم له عبيدًا للطاعة. أنكم تكونون 16
عبيدًا لمن تطيعونه * إن صرتم في طاعة الخطية فقد تعبّدتم للموت * وإن أذعنتم للطاعة
فقد تعبّدتم للعدل *

Nam quemadmodum per inobedientiam unius hominis facti ſunt multi peccatores, ita & per obedientiam unius fient quamplurimi juſti. 20 *Lex autem ſubintravit ea mente, ut abundaret delictum: ubi verò abundavit peccatum, gratia uberrimè crevit.* 21 *Igitur quemadmodum regnavit peccatum per mortem, ita regnet gratia per juſtitiam, ad vitam æternam, per Jeſum Chriſtum Dominum noſtrum.*

CAP. VI.

1 *Quid ergò dicemus? Perſiſtemúſne in peccato ut abundet gratia?* 2 *Abſit. Nos enim qui mortui ſumus peccato quomodo vivemus adhuc in illo?*

Sabbatho majore, ad Veſperas.

3 *An verò vos latet quòd nos omnes qui baptizati ſumus in Jeſu Chriſto, in morte ipſius baptizati ſumus?* 4 *Sepulti enim ſumus cum illo per baptiſmum in morte ipſius: ut quemadmodum ſurrexit Chriſtus à mortuis in gloria Patris, ita & nos ambulemus in renovatione vitæ.* 5 *Quod ſi complantati ſumus cum eo per ſimilitudinem mortis ejus ita ſimus plantati cum eo per ſimilitudinem reſurrectionis ejus.* 6 *Illud ſcientes, quòd homo noſter vetus ſimul crucifixus eſt cum eo, ut aboleatur corpus peccati, ut poſthac non ſerviamus peccato.* 7 *Qui enim mortuus eſt, jam juſtificatus eſt à peccato.* 8 *Quod ſi mortui jam ſumus cum ipſo, nempe Chriſto, credimus etiam quòd cum illo vivemus.* 9 *Scientes quòd Chriſtus, cùm jam ſurrexerit à mortuis, haudquaquam morietur ampliùs, neque mors ei dominabitur.* 10 *Qui enim mortuus jam eſt peccato, jam mortuus eſt ſemel: qui autem vivens eſt, Deo vivit.*

Sabbatho quarto poſt Pentecoſten.

11 *Ita vos reputate vosipſos, mortuos nimirum vos eſſe peccato, & viventes Deo per Jeſum Chriſtum Dominum noſtrum. Hactenus.* 12 *Ne regnet igitur ullo modo peccatum in corpore veſtro mortali, ut obediatis illi (i. peccato) per cupiditates ejus (i. corporis.)* 13 *Et ne addicatis peccato membra veſtra, arma iniquitatis: ſed addicite vosipſos Deo tanquam vivos è mortuis factos, & dicate membra veſtra, arma juſtitiæ Dei.* 14 *Peccatum enim vobis non dominabitur, quia non eſtis ſub lege, ſed ſub gratia.* 15 *Quæ eſt ergò ſententia veſtra? peccabimus quòd non ſimus ſub lege, ſed ſub gratia? Abſit.* 16 *An neſcitis quòd res cui dicaveritis vosipſos ſervos ad obediendum, ejus ſervi ſitis cui obeditis? Si fueritis ſub obedientia peccati, jam ſervi facti eſtis morti: ſin autem obedientiæ acquieveritis, jam ſervi facti eſtis juſtitiæ.*

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

3 ወዘንተ ፡ ባሕቱ ፡ አእምሩ ፡ ኵልክሙ ፡ እለ ፡ ተጠመቅሙ ፡ በእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶ
4 ስ ፡ ውስተ ፡ ሞቱ ፡ ተጠመቅክሙ ፡፡ ወተቀበርነ ፡ ምስሌሁ ፡ ውስተ ፡ ሞቱ ፡ በእንተ ፡ ጥ
ምቀቱ ፡፡ ከመ ፡ በከመ ፡ ወፅአ ፡ ክርስቶስ ፡ ተንሥአ ፡ እምውታን ፡ በስብሐተ ፡ አቡሁ ፡ ከማ
5 ሁ ፡ ንሕነኒ ፡ ናንሶሱ ፡ በሐዲስ ፡ ሕይወት ፡፡ ወእመሰ ፡ ተመሰልናሁ ፡ በሞቱ ፡ ንትሜ
6 ሰሎ ፡ በሕይወቱኒ ፡፡ ዘንተ ፡ ባሕቱ ፡ አእምሩ ፡ ከመ ፡ ብሉይ ፡ ብእሲ ፡ ውእቱ ፡ ዘተሰቀ
7 ለ ፡ ከመ ፡ ይስዓሮ ፡ ለነፍስተ ፡ ኃጢአት ፡፡ እስመ ፡ በሞቱሰ ፡ ድኅነ ፡ እምገቢረ ፡ ኃጢ
8 አት ፡፡ ወእመሰ ፡ ንመውት ፡ ምስሌሁ ፡ ለክርስቶስ ፡ ንትአመን ፡ ከመኒ ፡ ነሐዩ ፡ ምስ
9 ሌሁ ፡፡ ታአምሩ ፡ ከመ ፡ ተንሥአ ፡ ክርስቶስ ፡ እምውታን ፡ ኢይመውት ፡ እንከ ፡ ደገመ ፡
10 ወኢይረክቦ ፡ እንከ ፡ ሞት ፡፡ ወዘኒ ፡ ዘሞተ ፡ መዐረ ፡ ሞተ ፡ ወበእንተ ፡ ሞቱ ፡ ሰዐረ ፡ ለኃ
11 ጢአት ፡፡ ወዘኒ ፡ ዘሐይወ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ሐይወ ፡፡ ወከማሁ ፡ አንትሙኒ ፡ ረስዩ ፡ ርእሰ
ክሙ ፡ መዉታነ ፡ ለኃጢአት ፡ ወሕያዋነ ፡ ኩኑ ፡ በፈቃደ ፡ እግዚአብሔር ፡ በእንተ ፡ ኢየሱስ ፡
12 ክርስቶስ ፡፡ ወኢታንግሥዋ ፡ ለኃጢአት ፡ ላዕለ ፡ ዝንቱ ፡ ሥጋክሙ ፡ ወነፍስትክሙ ፡ መዋ
13 ቲ ፡ ኢትበልዎ ፡ አሆ ፡ ለፍትወቱ ፡፡ ወኢትረስይዎ ፡ ለነፍስክሙ ፡ ንዋየ ፡ ሐቅለ ፡ ለዐመፃ ፡
ወለኃጢአት ፡፡ ወረስዩ ፡ ርእሰክሙ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ከመ ፡ ዘተንሥአ ፡ እምውታን ፡ ወነፍስ
14 ትክሙኒ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ንዋየ ፡ ሐቅለ ፡ ለጽድቅ ፡፡ ወኃጢአትሰ ፡ ኢትኴንነክሙ ፡ እ
ንከ ፡ እስመ ፡ ወፃእክሙ ፡ እምገቢረ ፡ ሕገገ ፡ ኦሪት ፡ ወበጸጋ ፡ እግዚአብሔር ፡ ገባእክሙ ፡፡
15 ምንተ ፡ እንከ ፡ ንብል ፡ ንገብርኑ ፡ እንከ ፡ ኃጢአተ ፡ እስመ ፡ ወፃእነ ፡ እምገቢረ ፡ ሕገገ ፡ ኦሪ
16 ት ፡ ወገባእነ ፡ በጸጋ ፡ እግዚአብሔር ፡ ሐሰ ፡፡ ኢታአምሩኑ ፡ ከመ ፡ ለዘ ፡ ተአዘዝክሙ ፡ ወለ
ዘ ፡ አሆ ፡ ትቤሉ ፡ አግብርቲሁ ፡ አንትሙ ፡፡ ወውስተ ፡ ዘኃበርክሙ ፡ ሎቱ ፡ አቅነይክሙ ፡ ርእ
ሰክሙ ፡፡ እመኒ ፡ ለኃጢአት ፡ አሆ ፡ ትቤልዋ ፡ ወኃበርክሙ ፡ ተአብሱ ፡ አግብርቲሁ ፡ አንት
ሙ ፡ ትከውኑ ፡ ለሞት ፡፡ ወእመኒ ፡ ለጽድቅ ፡ አሆ ፡ ትብልዋ ፡ ወኃበርክሙ ፡ ውስተ ፡ ሠና
ይ ፡ አግብርተ ፡ እግዚአብሔር ፡ አንትሙ ፡፡

Hoc autem ſcitote, omnes qui baptizati eſtis in Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, in mortem ejus baptizati eſtis. 3 4 *Et ſepulti ſumus cum eo per baptiſmum ejus in ipſius mortem, ut quemadmodum ſuſcitatus eſt ipſe Chriſtus à mortuis per gloriam patris ſui, ita nos etiam in nova vita ambulemus.* 5 *Quòd ſi verò conformes facti ſumus morti ejus, etiam vitæ ejus conformes facti erimus.* 6 *Verùm hoc ſcitote, quòd vetus ille homo crucifixus eſt, ut aboleret corpus peccati;* 7 *Quia per mortem ejus liberavit nos à perpetrando peccato.* 8 *Et ſi mortui ſumus cum Chriſto, credimus etiam cum illo vivemus.* 9 *Scientes quòd ſuſcitatus eſt Chriſtus à mortuis, nec iterum igitur moritur, neque ampliùs deprehendit eum mors.* 10 *Et hoc quòd mortuus eſt, mortuus eſt ſemel, & per mortem ejus abolevit peccatum: & hoc quòd vivit, Deo vivit.* 11 *Ita etiam vos, exhibete vosmet mortuos peccato, & vivi eſtote ſecundùm voluntatem Dei per Jeſum Chriſtum.* 12 *Et regnare ne facite peccatum ſuper iſtam carnem veſtram & moriens corpus veſtrum: concupiſcentiis ejus ne conſentiatis.* 13 *Et ne exhibeatis animas veſtras arma iniquitatis & peccati, ſed exhibete voſmetipſos Deo, tanquam homines qui ex mortuis ſuſcitantur, & animas veſtras arma juſtitiæ Deo.* 14 *Et peccatum quidem vobis non dominabitur ampliùs, quoniam evaſiſtis à præſtando mandata legis, & per gratiam Dei converſi eſtis.* 15 *Quid igitur dicemus? patrabimúſne igitur peccata quia evaſimus à præſtando mandata legis, & per gratiam Dei converſi ſumus? abſit.* 16 *An neſcitis quòd cui ſubditi eſtis, & cui vosipſos accommodatis, ejus ſervi eſtis: & in quo ſocios vos adjungitis alicui, vosmetipſos inſervire facitis: ſi peccato vos accommodaveritis, & delinquendo aſſociaveritis, vos ſervi ejus facti eſtis ad mortem; ſi autem juſtitiæ vos accommodaveritis & aſſociaveritis in bono, ſervi Dei eſtis.*

'ΕΠΙΣΤΟΛΗ' ΠΡΟ'Σ 'ΡΩΜΑΙ'ΟΥΣ. ΚΕΦ. Ζ'. Η'. Θ'.

Gratia autem Deo, quòd fuistis servi peccati, obedistis autem ex corde
17 Χάρις δὲ τῷ Θεῷ, ὅτι ἦτε δοῦλοι τῆς ἁμαρτίας, ὑπηκούσατε δὲ (ι)ἐκ καρδίας
in quam traditi estis formam doctrinæ. Liberati autem à peccato,
18 εἰς ὃν παρεδόθητε τύπον διδαχῆς. Ἐλευθερωθέντες δὲ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας,
servi facti estis justitiæ. Humanum dico, propter infirmitatem carnis
19 ἐδουλώθητε τῇ δικαιοσύνῃ. Ἀνθρώπινον λέγω, διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς
vestræ. Sicut enim exhibuistis membra vestra *servus* immunditiæ & iniquitati,
ὑμῶν. ὥσπερ γὰρ παρεστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ τῇ ἀνομίᾳ,
ad iniquitatem: ita nunc exhibete membra vestra *servus* justitiæ, in
εἰς τὴν ἀνομίαν· οὕτω νῦν παραστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν (κ)δοῦλα τῇ δικαιοσύνῃ, εἰς
sanctificationem. Cùm enim servi essetis peccati, liberi fuistis justitiæ.
20 ἁγιασμόν. Ὅτε γὰρ δοῦλοι ἦτε τῆς ἁμαρτίας, ἐλεύθεροι ἦτε τῇ δικαιοσύνῃ.
Quem ergò fructum habuistis tunc, in quibus nunc erubescitis? Nam finis illorum,
21 Τίνα οὖν καρπὸν εἴχετε τότε, ἐφ' οἷς νῦν ἐπαισχύνεσθε; τὸ γὰρ τέλος ἐκείνων,
mors. Nunc verò liberati à peccato, servi facti autem Deo,
22 θάνατος. Νυνὶ δὲ ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, δουλωθέντες δὲ τῷ Θεῷ,
habetis fructum vestrum in sanctificationem: at finem, vitam æternam.
ἔχετε τὸν καρπὸν ὑμῶν εἰς ἁγιασμόν· τὸ δὲ τέλος, ζωὴν αἰώνιον.
Nam stipendia peccati, mors: *at donatio* Dei, vita æterna,
23 Τὰ γὰρ ὀψώνια τῆς ἁμαρτίας, θάνατος· τὸ δὲ χάρισμα τοῦ Θεοῦ, ζωὴ αἰώνιος,
in Christo Jesu Domino nostro.
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν.

CAP. VII. ζ'.

HAn ignoratis, fratres, (scientibus enim legem loquor,) quia lex dominatur
1 Ἢ Ἀγνοεῖτε, ἀδελφοί, (γινώσκουσι γὰρ νόμον λαλῶ,) ὅτι ὁ νόμος κυριεύει Η'
homini ad quantum tempus vivit? Nam quæ sub viro est mulier *viventi* viro
2 τοῦ ἀνθρώπου ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ; Ἡ γὰρ ὕπανδρος γυνὴ τῷ ζῶντι ἀνδρὶ
alligata est *lege*: si autem mortuus fuerit vir, soluta est à lege viri.
δέδεται νόμῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνήρ, κατήργηται ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦ ἀνδρός.

Igitur vivente viro, adultera *decernetur*, si fuerit viro
3 Ἄρα οὖν ζῶντος τοῦ ἀνδρός, μοιχαλὶς (α) χρηματίσει, ἐὰν γένηται ἀνδρὶ
alteri: si autem mortuus fuerit vir, liberata est à lege, *ad non esse*
ἑτέρῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνήρ, ἐλευθέρα ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νόμου, τοῦ μὴ εἶναι
eam adulteram, factam viro *alteri*. Itaque, fratres mei, & vos
4 αὐτὴν μοιχαλίδα, γενομένην ἀνδρὶ ἑτέρῳ. Ὥστε, ἀδελφοί μου, καὶ ὑμεῖς
mortificati estis legi per corpus Christi, *ad esse vos*
ἐθανατώθητε τῷ νόμῳ διὰ τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ γενέσθαι ὑμᾶς
alteri ex mortuis *excitato*, ut fructificemus Deo. Cùm enim essemus
5 ἑτέρῳ τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγερθέντι, ἵνα καρποφορήσωμεν τῷ Θεῷ. Ὅτε γὰρ ἦμεν
in carne, passiones peccatorum *illæ* per legem, operabantur in
ἐν τῇ σαρκί, τὰ παθήματα τῶν ἁμαρτιῶν τὰ διὰ τοῦ νόμου, ἐνηργεῖτο ἐν
membris nostris, *ad fructificandum* morti. Nunc autem soluti sumus
6 τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, εἰς τὸ καρποφορῆσαι τῷ θανάτῳ. Νυνὶ δὲ κατηργήθημεν
à lege, *mortui* in qua detinebamur, ita ut *servire nos* in novitate spi-
ἀπὸ τοῦ νόμου, ἀποθανόντες ἐν ᾧ κατειχόμεθα, ὥστε δουλεύειν ἡμᾶς ἐν καινότητι πνεύ-
ritûs, & non vetustate literæ. Quid ergò dicemus? lex peccatum?
Θ' ματος, καὶ οὐ παλαιότητι γράμματος. Τί οὖν ἐροῦμεν; ὁ νόμος ἁμαρτία; 7
ne fiat: sed peccatum non cognovi, *si non* per legem: *ipsámque* nam concupiscentiam
μὴ γένοιτο· ἀλλὰ τὴν ἁμαρτίαν οὐκ ἔγνων, εἰ μὴ διὰ νόμου· τήν τε γὰρ ἐπιθυμίαν
nesciebam, *si non* lex diceret; Non concupisces. *Occasionem* autem *accipiens* pecca-
οὐκ ᾔδειν, εἰ μὴ ὁ νόμος ἔλεγεν, Οὐκ ἐπιθυμήσεις. Ἀφορμὴν δὲ λαβοῦσα ἡ ἁμαρ- 8
tum, per mandatum *ad*operatum est in me omnem concupiscentiam: sine enim lege
τία, διὰ τῆς ἐντολῆς κατειργάσατο ἐν ἐμοὶ πᾶσαν ἐπιθυμίαν· χωρὶς γὰρ νόμου
peccatum mortuum. Ego autem vivebam sine lege aliquando: *Veniente autem man-*
ἁμαρτία νεκρά. Ἐγὼ δὲ ἔζων χωρὶς νόμου ποτέ· ἐλθούσης δὲ τῆς ἐν- 9
dato, peccatum revixit: Ego autem mortuus sum: & inventum est mihi mandatum,
τολῆς, ἡ ἁμαρτία ἀνέζησεν· Ἐγὼ δὲ ἀπέθανον· καὶ εὑρέθη μοι ἡ ἐντολή, 10
quod ad vitam, hoc ad mortem.
ἡ εἰς ζωήν, αὕτη εἰς θάνατον.

MS.A. (ι) ἐκ καθαρᾶς καρδίας (κ) ὅπλα
Κεφ. ζ'. MS.A. (α) χρηματίσει ἡ γυνή, ἐὰν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* ܛܝܒܘܬܐ ܕܝܢ ܠܐܠܗܐ ܕܥܒܕܐ ܗܘܝܬܘܢ ܕܚܛܝܬܐ ܘܐܫܬܡܥܬܘܢ ܡܢ ܟܠܗ ܠܒܟܘܢ ܠܕܡܘܬܐ 17
ܕܝܘܠܦܢܐ ܕܐܫܬܠܡܬܘܢ ܠܗ܂ * ܘܟܕ ܐܬܚܪܪܬܘܢ ܡܢ ܚܛܝܬܐ܂ ܐܫܬܥܒܕܬܘܢ ܠܟܐܢܘܬܐ܂ 18
* ܐܝܟ ܕܒܒܢܝܢܫܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܡܛܠ ܟܘܪܗܢܐ ܕܒܣܪܟܘܢ܂ ܐܝܟ ܕܐܩܝܡܬܘܢ ܗܕܡܝܟܘܢ 19
ܠܫܥܒܘܕܐ ܕܛܢܦܘܬܐ ܘܕܥܘܠܐ܂ ܗܟܢܐ ܐܦ ܗܫܐ ܐܩܝܡܘ ܗܕܡܝܟܘܢ ܠܫܥܒܘܕܐ ܕܟܐܢܘܬܐ
ܘܕܩܕܝܫܘܬܐ܂ * ܟܕ ܥܒܕܐ ܗܘܝܬܘܢ ܓܝܪ ܕܚܛܝܬܐ܂ ܚܐܪܐ ܗܘܝܬܘܢ ܠܟܐܢܘܬܐ܂ * ܘܡܢܐ 20 21
ܦܐܪܐ ܐܝܬ ܗܘܐ ܠܟܘܢ ܗܝܕܝܢ܂ ܐܝܠܝܢ ܕܝܘܡܢܐ ܒܗܬܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܗܘܢ܂ ܣܘܦܗܝܢ ܓܝܪ ܕܐܝܠܝܢ
ܡܘܬܐ܂ * ܘܗܫܐ ܕܐܬܚܪܪܬܘܢ ܡܢ ܚܛܝܬܐ ܘܗܘܝܬܘܢ ܥܒܕܐ ܠܐܠܗܐ܂ ܐܝܬ ܠܟܘܢ ܦܐܪܐ 22
ܩܕܝܫܐ܂ ܕܣܘܦܗܘܢ ܚܝܐ ܕܠܥܠܡ܂ * ܐܦܣܘܢܝܐ ܓܝܪ ܕܚܛܝܬܐ ܡܘܬܐ ܗܘ܂ ܘܡܘܗܒܬܗ ܕܐܠܗܐ 23
ܚܝܐ ܕܠܥܠܡ ܒܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ܂

* ܩܦܠܐܘܢ * ܙ * * ܕܝܘܡ ܬܠܬܐ ܕܚܫܐ * ܝܒ *

* ܐܘ ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܐܚܝ܂ ܠܝܕܥܝ ܢܡܘܣܐ ܓܝܪ ܡܡܠܠ ܐܢܐ܂ ܕܢܡܘܣܐ ܫܠܝܛ ܗܘ 1
ܥܠ ܓܒܪܐ ܟܡܐ ܕܚܝ܂ * ܐܝܟ ܐܢܬܬܐ ܕܐܣܝܪܐ ܗܝ ܒܒܥܠܗ ܟܡܐ ܕܚܝ ܒܢܡܘܣܐ܂ ܐܢ ܕܝܢ 2
ܡܝܬ ܒܥܠܗ܂ ܐܬܚܪܪܬ ܡܢ ܢܡܘܣܐ ܕܒܥܠܗ܂ * ܐܢ ܕܝܢ ܟܕ ܚܝ ܒܥܠܗ ܬܗܘܐ ܠܓܒܪ 3
ܐܚܪܝܢ܂ ܗܘܬ ܠܗ ܓܝܪܬܐ܂ ܐܢ ܕܝܢ ܢܡܘܬ ܒܥܠܗ܂ ܐܬܚܪܪܬ ܡܢ ܢܡܘܣܐ܂ ܘܠܐ ܐܝܬܝܗ
ܓܝܪܬܐ ܐܢ ܬܗܘܐ ܠܓܒܪ ܐܚܪܝܢ܂ * ܘܗܫܐ ܐܚܝ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܡܝܬܬܘܢ ܠܢܡܘܣܐ 4
ܒܦܓܪܗ ܕܡܫܝܚܐ܂ ܕܬܗܘܘܢ ܠܐܚܪܝܢ ܗܘ ܕܩܡ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ܂ ܘܢܬܠ ܦܐܪܐ ܠܐܠܗܐ܂
* ܟܕ ܒܒܣܪܐ ܗܘܝܢ ܓܝܪ܂ ܚܫܐ ܕܚܛܗܐ ܕܒܢܡܘܣܐ ܡܬܚܦܛܝܢ ܗܘܘ ܒܗܕܡܝܢ܂ 5
ܕܦܐܪܐ ܢܬܠ ܠܡܘܬܐ܂ * ܗܫܐ ܕܝܢ ܐܬܒܛܠܢ ܡܢ ܢܡܘܣܐ܂ ܘܡܝܬܢ ܠܗܘ ܕܐܚܝܕ ܗܘܐ ܠܢ܂ 6
ܕܢܦܠܘܚ ܡܟܝܠ ܒܚܕܬܘܬܐ ܕܪܘܚܐ܂ ܘܠܐ ܒܥܬܝܩܘܬܐ ܕܟܬܒܐ܂ * ܡܢܐ ܗܟܝܠ ܢܐܡܪ܂ 7
ܢܡܘܣܐ ܚܛܝܬܐ ܗܘ܂ ܚܣ܂ ܐܠܐ ܚܛܝܬܐ ܠܐ ܝܠܦܬ ܐܠܐ ܒܝܕ ܢܡܘܣܐ܂ ܠܪܓܝܓܬܐ ܓܝܪ ܠܐ ܝܕܥ ܗܘܝܬ ܠܘ
ܢܡܘܣܐ ܐܡܪ ܗܘܐ܂ ܕܠܐ ܬܪܓ܂ * ܘܒܗܢܐ ܦܘܩܕܢܐ ܐܫܟܚܬ ܠܗ ܥܠܬܐ ܚܛܝܬܐ 8
ܘܓܡܪܬ ܒܝ ܟܠ ܪܓܝܓܢ܂ ܕܠܐ ܢܡܘܣܐ ܓܝܪ ܚܛܝܬܐ ܡܝܬܐ ܗܘܬ܂ * ܐܢܐ ܕܝܢ 9
ܚܝ ܗܘܝܬ ܕܠܐ ܢܡܘܣܐ ܡܢ ܩܕܝܡ܂ ܟܕ ܕܝܢ ܐܬܐ ܦܘܩܕܢܐ܂ ܚܛܝܬܐ ܐܬܚܝܬ܂ * ܘܐܢܐ 10
ܡܝܬܬ܂ ܘܐܫܬܟܚ ܠܝ ܦܘܩܕܢܐ ܗܘ ܕܚܝܐ ܠܡܘܬܐ܂

Gratia autem sit Deo, quòd fueritis servi 17
peccati, obedieritis autem ex corde ei formæ
doctrinæ cui traditi estis. Quumque libe- 18
rati sitis à peccato, subjecti estis justitiæ.
Sicut inter homines loquor, propter infir- 19
mitatem carnis vestræ: ut quemadmodum
parâstis membra vestra ad servitutem im-
munditiæ & iniquitatis, ita etiam nunc ap-
paretis membra vestra ad servitutem justitiæ
& sanctimoniæ. Quum enim servi essetis 20
peccati, liberi eratis justitiæ. Ecquam spe- 21
ciem habebatis tunc ex eo cujus vos hodie
pudet? novissimum enim ejus mors est.
Nunc autem quum liberati sitis à peccato, 22
& facti sitis servi Deo, habetis fructos san-
ctos, quorum finis est vita æterna. Mer- 23
catura enim peccati mors est, & donum Dei
vita æterna per Dominum nostrum Jesum
Christum.

CAP. VII.

Feriâ tertiâ Passionis. 12.

AN nescitis, fratres mei, (gnaros enim 1
Legis alloquor) Legem dominari viro quan-
diu vixerit? Ut mulier quæ devincta est 2
marito suo per Legem quandiu vivit: sed si
mortuus fuerit maritus ejus, liberata est à
lege mariti sui. Quòd si vivente marito 3
suo conjuncta fuerit cum altero viro, eva-
det mœcha: sin autem obierit maritus ejus,
liberata est à Lege; nec erit mœcha, si fiat
viri alterius. Nunc igitur, fratres mei, mor- 4
tui estis Legi in corpore Christi, ut sitis al-
terius, illius *nempe* qui excitatus est à mor-
tuis, ut edatis fructus Deo. Quum enim 5
essemus in carne, dolores peccatorum qui per
Legem, concitabantur in membris nostris,
ut fructus ferremus morti. Nunc autem ces- 6
samus à Lege, & mortui sumus ei qui nos
detinebat, ut serviamus deinceps in novi-
tate spiritûs, non autem in vetustate scri-
pturæ. Quid ergò dicemus? Legem pec- 7
catum esse? Absit. Sed peccatum non didici,
nisi per Legem. Non enim concupiscentiam
novissem, nisi Lex dixisset; Non concupisces.
Proindè hoc præcepto invenit sibi occasionē 8
peccatum, & consummavit in me omnem
concupiscentiam: siquidem absque Lege
peccatum mortuum erat, Ego verò vivus 9
eram sine Lege quondam: quum autem ad-
venit præceptum, peccatum revixit, At ego 10
mortuus sum: & repertum est mihi præ-
ceptum illud vitæ, ad mortem.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 ወአኰት : እግዚአብሔር : እንዘ : አግብርተ : ኀጢአት : አንትሙ : ተአዘዝክሙ : በኵ
18 ሉ : ልብክሙ : ለዘ : ተውህበ : ለክሙ : በአርአያ : ዚአሁ : ትትመሀሩ::=: ወተገዓዝክ
19 ሙ : እምኀጢአት : ወተቀነይክሙ : ለጽድቅ::=: ሕገ : ሰብእ : ንብለክሙ : እስመ : ድ
ኩም : ነፍስትነ : በከመ : ቀዲሙ : አቅነይክሙ : ርእሰክሙ : ለኀጢአት : ወለርኩስ : ወለጣ
20 ዖት :: ከማሁ : ይእዜኒ : ለቅንዩ : ነፍስተክሙ : ለጽድቅ : ወለቅድስት::=: ወአመሰ :
21 ተቀነይክሙ : ለኀጢአት : ግዑዛን : አንትሙ : በኀበ : ጽድቅ::=: ወበውእቱ : ፈረክሙ :
22 ዘአሚሁ : ናሁ : ይእዜ : ትትኀፈሩ : ቦቱ : እስመ : ድኅሬሁ : ሎቱ : ሞት::=: ወይእዜ
ሰ : ተግዕዝክሙ : እምኀጢአት : ወተቀነይክሙ : ለጽድቅ : ወፈረይክሙ : ለቅድስት : ወ
ማኅለቅቱሰ : ሕይወት : ዘለዓለም::=:

Gratias autem Deo quod *servi existentes peccati, subditi facti estis toto corde* 17
vestro ei quod vobis traditum est pro exemplari ipsius doctrinæ. Et liberi facti 18
estis à peccato, & servi facti estis justitiæ. More hominum alloquimur vos, eò quòd 19
infirmum est corpus nostrum; Quemadmodum antea vosmetipsos inservire fecistis
peccato, & impuritati, & idolis: ita nunc corpora vestra exhibete servos justitiæ &
sanctimoniæ. Quum enim servi eratis peccati, liberi eratis quoad justitiam. 20
Et in illo fuit fructus vester tunc temporis: ecce autem de eo nunc erubescitis: 21
quia finis illi mors est. Nunc autem liberi facti à peccato, servi facti estis ju- 22
stitiæ, & fructum editis in sanctimoniam: & finis etiam ejus, vita æterna.

Versio VULGATA LATINA.

17 Gratias autem Deo, quòd fuistis servi peccati, obedîstis autem ex corde in
18 eam formam doctrinæ, in quam traditi estis. Liberati autem à peccato,
19 servi facti estis justitiæ. Humanum dico propter infirmitatem carnis vestræ:
sicut enim exhibuistis membra vestra servire immunditiæ, & iniquitati ad
iniquitatem: ita nunc exhibete membra vestra servire justitiæ in sanctificatio-
20 nem. Cùm enim servi essetis peccati, liberi fuistis justitiæ. Quem ergò
21 fructum habuistis tunc in illis, in quibus nunc erubescitis? Nam finis
22 illorum mors est. Nunc verò liberati à peccato, servi autem facti Deo,
habetis fructum vestrum in sanctificationem, finem verò vitam æternam.
23 Stipendia enim peccati, mors. Gratia autem Dei, vita æterna, in Christo
Jesu Domino nostro.

CAP. VII.

1 AN ignoratis, fratres, (scientibus enim legem loquor,) quia lex in homine
2 dominatur, quanto tempore vivit? Nam quæ sub viro est mulier, vivente
viro, alligata est legi: si autem mortuus fuerit vir ejus, soluta est à lege viri.
Igitur, vivente viro, vocabitur adultera si fuerit cum alio viro: si autem 3
mortuus fuerit vir ejus, liberata est à lege viri: ut non sit adultera si 4
fuerit cum alio viro. Itaque, fratres mei, & vos mortificati estis legi per
corpus Christi: ut sitis alterius, qui ex mortuis resurrexit, ut fructifice-
mus Deo. Cùm enim essemus in carne, passiones peccatorum, quæ per 5
legem erant, operabantur in membris nostris, ut fructificarent morti.
Nunc autem soluti sumus à lege mortis, in qua detinebamur, ita ut 6
serviamus in novitate spiritûs, & non in vetustate literæ. Quid ergò dice- 7
mus? lex peccatum est? Absit. Sed peccatum non cognovi, nisi per
legem: nam concupiscentiam nesciebam, nisi lex diceret; Non concu-
pisces. Occasione autem acceptâ, peccatum per mandatum operatum est 8
in me omnem concupiscentiam. Sine lege enim peccatum mortuum erat.
Ego autem vivebam sine lege aliquando. Sed cùm venisset mandatum, 9
peccatum revixit. Ego autem mortuus sum: & inventum est mihi mandatum, 10
quod erat ad vitam, hoc esse ad mortem.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* فلله المنة انكم كنتم للخطية عبيدا * فاطعتم من صميم قلبكم لرسم التعليم الذي 17
دفع اليكم *

* الاحد الرابع بعد العنصرة *

* واذ قد تحررتم من الخطية فقد تعبدتم للعدل * ولا انسانيا اقول من اجل ضعف بشريتكم * 18 19
وكما انكم اوقفتم اعضاءكم بالنجاسة والاثم عبدات للاثم هكذا اوقفوا الآن اعضاءكم بالعدل
عبدات للطهارة * واذ كنتم للخطية عبيدا * كنتم ابرياء من العدل * فاي ثمر كان لكم 20 21
ووقتئذ بالذي تدعون الآن منه وتخجلون لان نهاية تلك الموت * فالآن اذ قد تحررتم من 22
الخطية وتعبدتم لله * فلكم ثماركم للطهارة * وعاقبتها حياة مؤبدة * لان جرايات الخطية 23
وفوائدها موت * وموهبة الله حياة خالدة بيسوع المسيح ربنا * تم *

* الفصل السابع * * الاثنين من الجمعة الثالثة بعد العنصرة *

* اوما تعلمون يا اخوتي * اني انما اخاطب فقهاء الشريعة * ان الشريعة تستولي على الانسان 1
مدى الزمان الذي يحياه * لان المراة ذات الرجل مربوطة بالشريعة بالرجل الحي * فاذا 2
مات رجلها * فقد بطلت من شريعة الرجل * فما دام الرجل اذا حيا * ان صارت لرجل آخر 3
فقد صارت فاجرة * فان مات الرجل فهي تحررت من الشريعة * وما تكون فاجرة ان صارت
لرجل آخر * فلذلك يا اخوتي انتم قد متم عن الشريعة * بجسد يسوع المسيح * لتصيروا 4
لآخر * للمنبعث من الموتى * لنثمر لله ثمرات * لاننا اذ كنا في البشر كانت آلام الخطايا التي 5
في الشريعة قد فعلت ما يخصها في اعضائنا * لنثمر اثمارا للموت * فالآن قد بطلنا من 6
الشريعة * ومتنا عن الذي كنا ممسكين منه * لنخدم بتجدد الروح * لا بعتاقة الكتاب *
* فماذا نقول * هل الشريعة خطية * معاذ الله * لكنني ما عرفت الخطية الا بالشريعة * ولا عرفت 7
الشهوة لو لم تقل الشريعة لا تشتهين * فلما احدثت الخطية بالوصية حجة * فعلت في كل 8
شهوة * لان بغير الشريعة كانت الخطية ميتة * وانا كنت بغير شريعة عايشا قديما * 9
فلما جاءت الوصية عاشت الخطية * ومت انا * فوجدت لي الوصية التي للحياة هي 10
نفسها للموت *

Gratias autem Deo, quòd fueritis ser- 17
vi peccati, sed obedistis ex sinceritate
cordis vestri instituto doctrinæ quæ tra-
dita est vobis.

Dominicâ quartâ post Pentecosten.

Cùm ergò liberati sitis à peccato, & 18
servi facti justitiæ, Sermonem hu- 19
manum dicam propter infirmitatem car-
nis vestræ: Quemadmodum addixistis
membra vestra in turpitudine et iniqui-
tate ancillas iniquitati: sic addicite
modò membra vestra in justitia ancil-
las puritati. Item cùm essetis peccato 20
servi, eratis immunes à justitia. At 21
quem fructum habebatis tunc temporis
in eo quod horretis nunc & erubescitis?
finis enim illius, mors est. Nunc verò 22
manumissi à peccato, & servi facti Deo,
habetis fructus vestros in munditiem, et
finem illorum vitam æternam. Etenim 23
stipendia peccati ejúsque emolumenta,
mors est: donum autem Dei, vita pe-
rennis, per Jesum Christum Dominum
nostrum. Finis.

CAP. VII.

Feriâ secundâ infra hebdomadam tertiam post Pentecosten.

AN nescitis ô fratres mei, (equidem 1
legis peritos alloquor) quòd lex do-
minatur homini spatio temporis quod
vivit? Mulier enim conjugata, est al- 2
ligata legi per virum viventem: ubi
verò mortuus fuerit vir ejus, jam ex-
empta est à lege viri. Quamdiu ergo vi- 3
vus est maritus, si fuerit alterius viri,
facta est adultera: at moriente viro,
ipsa libera est à lege: nec erit adultera,
si fuerit alterius viri. Proinde vos ô 4
fratres mei, jam mortui estis legi per
corpus Jesu Christi, ut sitis alterius,
nimirum *ejus qui resurrexit à mortuis,*
ut producamus Deo fructus. Cùm enim 5
essemus in carne, passiones peccatorum
quæ sunt per legem, operatæ sunt quod
proprium est ipsarum in membris nostris,
ut fructificaremus morti. Nunc autem 6
liberati sumus à lege, & mortui ei à quo
detinebamur, ut serviamus in novitate
spiritus, non in vetustate scripturæ.
Quid igitur dicemus? num lex pecca- 7
tum est? Avertat hoc Deus. Attamen
peccatum non cognovi nisi per legem: et
concupiscentiam non novissem nisi lex
dixisset, Ne concupiscas. Cùm enim 8
peccatum accepisset occasionem per præ-
ceptum, causavit in me omnem concu-
piscentiam: siquidem sine lege peccatum
erat mortuum, Et ego sine lege quon- 9
dam vivus eram: at veniente præce-
pto, vixit peccatum, Ego verò mor- 10
tuus sum. Et inventum est mihi
præceptum quod institutum *erat*
ad vitam, ipsummet cedere *ad mor-*
tem.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

23 ፎሕሊናሃሰ : ለኀጢአት : ሞት : ወጸጋ : እግዚአብሔርሰ : ሕይወት : ዘለዓለም::=:

Imaginatio enim peccati, mors est: gratia autem Dei, vita æterna. 23

፯

1 ኢ ታአምሩኑ : አኃዊነ : ሕገ : ንነግረክሙ : ትለዉ : እስመ : ሕግ : ይቀንዮ : ለሰብእ : አ
2 መጣነ : ሕያው : ውእቱ::=: እመከመ : ባቲ : ብእሲት : ብእሲ : እመጣነ : ሕያው : ብ
እሲሃ : እሰርት : ይእቲ : በሕግ : ወእመከመሰ : ሞተ : መታ : ተከዕረት : እምሕግ : ብእሴ
3 ሃ::=: ወእንዘሰ : ሕያው : ብእሲሃ : ዝሙተ : ይከውና : ኀጢአተ : ለእመ : ቀርበት : ካ
4 ልእ : ብእሴ::=: ወይእዜኒ : አኃዊነ : ሞትክሙ : እምኦሪት : በእንተ : ሥጋሁ : ለክር
ስቶስ : ከመ : ትኩኑ : ከመዘ : ደገመ : ተወልደ : ከመ : ንፍረይ : ለእግዚአብሔር::=:
5 እመሰ : በሕገ : ሰብእ : ንገብር : ጸንዐ : ላዕሌነ : መቅሠፍት : በስሒነ : ሕገገ : ኦሪት : ወ
6 ፈረይነ : ለሞት::=: ወይእዜሰ : ተሰዐርነ : እምኦሪት : ወኀደግነ : ዘቀዲሙ : ትምህርተ :
7 ወተቀነይነ : ለሐዲስ : መንፈስ : ወአኮ : ለብሉይ : መጽሐፍ::=: ሀ መንት : እንከ : ን
ብል : ኀጢአተኑ : ይእቲ : ኦሪት : ሐሰ : ወባሕቱ : እመኢያእመርክሙዋ : ለኀጢአ
8 ት : ሶበ : ኢመጽአት : ኦሪት : ፍትወተኒ : እመኢያእመርክሙዋ : ግሙራ : መንት : ይእቲ :
ሶበ : ኢትቤ : ኦሪት : ኢትፍትው::=: ወምክንያተ : ኮነታ : ይእቲ : ትእዛዝ : ለኀጢአ
9 ት : ወአምጽአት : ላዕሌየ : ኵሎ : ፍትወታ :: ወቀዲሙሰ : ዘእንበለ : ኦሪት : መውት :
10 ይእቲ : ኀጢአት::=: ወአነሂ : ሕያውኩ : ትካት : ዘእንበለ : ትምጻእ : ኦሪት :: ወእም
ዝ : መጽአት : ትእዛዝ : ኦሪት : ሕይወት : ኀጢአት::=: ወአንሰ : ሞትኩሂ : ወኮነተኒ :
ቀትሉተ : እንተኮነት : ትእዛዝ : ሕይወት::=:

CAP. VII.

IGnoratisne fratres nostri (vos alloquimur Legis sequaces) quòd lex dominatur ho- 1
mini, quamdiu ipse vixerit. Dum viro mulier est, quamdiu vivit vir ejus, 2
per legem devincta est: quòd si mortuus fuerit vir ejus, soluta est à lege viri
ejus: At vivente marito ejus, adulterii peccatum imputabitur ei, si ipsa 3
accesserit alii viro. Et nunc fratres nostri, mortui estis à lege per corpus Christi, 4
ut essetis tanquam ille qui regenitus est, ut fructum feramus Deo. Cùm secun- 5
dùm legem hominis operamur, efficax est in nos ira per impotentiam mandato-
rum legis, & fructificamus morti. Nunc autem soluti sumus à lege, & libera- 6
ti à priori doctrina ut serviamus novitati spiritûs, & non vetustati Scripturæ.
Quid ergò dicemus? Lex peccatum est? absit: Veruntamen peccatum vobis 7
non demonstrâssem, nisi advenisset lex: concupiscentiam quidem vobis non omninò
notam fecissem quid sit, nisi dixisset lex, Non concupisces. Et occasio fuit illud 8
præceptum peccato, & adduxit super me omnem concupiscentiam: Antea enim
absque lege mortuum fuit peccatum. Et ego quidem vivebam quondam ante- 9
quam advenit Lex: deinde autem veniente præcepto legis, peccatum vixit. Et ego 10
mortuus sum, & factum est mihi in occisionem illud ipsum præceptum vitæ.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ. ΚΕΦ. Ι'. ΙΑ'.

Nam peccatum, occasionem accipiens per mandatum, seduxit me, & per illud
ἁμαρτία ἀφορμὴν λαβοῦσα διὰ τῆς ἐντολῆς, ἐξηπάτησέ με, καὶ δι' αὐτῆς
11 occidit. Itaque quidem lex sancta: & mandatum sanctum, & justum, & bonum.
12 ἀπέκτεινεν. Ὥστε ὁ μὲν νόμος ἅγιος· καὶ ἡ ἐντολὴ ἁγία, καὶ δικαία, καὶ ἀγαθή.
Ergò bonum, mihi factum est mors? ne fiat: sed peccatum, ut
13 Τὸ οὖν ἀγαθὸν, ἐμοὶ (β) γέγονε θάνατος; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ ἡ ἁμαρτία, ἵνα
appareat peccatum, per bonum mihi adoperatum mortem, ut fiat secundùm
φανῇ ἁμαρτία, διὰ τοῦ ἀγαθοῦ μοι κατεργαζομένη θάνατον, ἵνα γένηται καθ'
hyperbolen peccans peccatum per mandatum. Scimus enim quia
14 ὑπερβολὴν ἁμαρτωλὸς ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς. Οἴδαμεν (γ) γὰρ ὅτι
lex spiritualis est: ego autem carnalis sum, venundatus sub pec-
ὁ νόμος πνευματικός ἐστιν· ἐγὼ δὲ (δ) σαρκικός εἰμι, πεπραμένος ὑπὸ τὴν ἁμαρ-
cato. Quod enim adoperor, non cognosco: non enim quod volo, hoc ago:
15 τίαν. Ὃ γὰρ κατεργάζομαι, οὐ γινώσκω· οὐ γὰρ ὃ θέλω, τοῦτο πράσσω·
sed quod odi, illud facio. Si autē quod non volo, illud facio, consentio legi,
16 ἀλλ' ὃ μισῶ, τοῦτο ποιῶ. Εἰ δὲ ὃ οὐ θέλω, τοῦτο ποιῶ, σύμφημι τῷ νόμῳ,
quoniam bona. Nunc autem non amplius ego adoperor illud, sed habitans in
17 ὅτι καλός. Νυνὶ δὲ οὐκ ἔτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτὸ, ἀλλ' ἡ οἰκοῦσα ἐν
me peccatum. Scio enim quia non habitat in me, hoc est, in carne mea,
18 ἐμοὶ ἁμαρτία. Οἶδα γὰρ ὅτι οὐκ οἰκεῖ ἐν ἐμοὶ, τουτέστιν, ἐν τῇ σαρκί μου,
bonum: nam velle, adjacet mihi, at perficere bonum, non
ἀγαθόν· τὸ γὰρ θέλειν, παράκειταί μοι, τὸ δὲ κατεργάζεσθαι τὸ (ε) καλὸν, οὐχ
invenio. Non enim quod volo, facio bonum: sed quod non volo malum, hoc ago.
19 εὑρίσκω. Οὐ γὰρ ὃ θέλω, ποιῶ ἀγαθόν· ἀλλ' ὃ οὐ θέλω κακὸν, τοῦτο πράσσω.
Si autem quod non volo, ego illud facio, non jam ego adoperor illud, sed
20 Εἰ δὲ ὃ οὐ θέλω, ἐγὼ τοῦτο ποιῶ, οὐκ ἔτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτὸ, ἀλλ'
habitans in me peccatum. Invenio igitur legem, volenti mihi facere
21 ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. Εὑρίσκω ἄρα τὸν νόμον τῷ θέλοντι ἐμοὶ ποιεῖν
bonum, quoniam mihi malum adjacet. Condelector enim legi Dei
22 τὸ καλὸν, ὅτι ἐμοὶ τὸ κακὸν παράκειται. Συνήδομαι γὰρ τῷ νόμῳ τοῦ Θεοῦ

secundùm interiorem hominem: Video autem aliam legem in membris meis,
κατὰ τὸν ἔσω ἄνθρωπον· Βλέπω δὲ ἕτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσί μου, 23
repugnantem legi mentis meæ, & captivantem me lege
(ζ) ἀντιστρατευόμενον τῷ νόμῳ τοῦ νοός μου, καὶ αἰχμαλωτίζοντά με τῷ νόμῳ
peccati existente in membris meis. Miser ego homo, quis
τῆς ἁμαρτίας τῷ ὄντι ἐν τοῖς μέλεσί μου. Ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος, τίς 24
me liberabit de corpore mortis hujus? Gratias habeo Deo per
με ῥύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου; Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ διὰ 25
Jesum Christum Dominum nostrum: nempè igitur ipse ego quidem mente servio legi
Ι' ΙΑ' Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν· ἄρα οὖν αὐτὸς ἐγὼ τῷ μὲν νοῒ δουλεύω νόμῳ
Dei: at carne, legi peccati.
Θεοῦ· τῇ δὲ σαρκὶ, νόμῳ ἁμαρτίας.

CAP. VIII. η'.

Nulla nempè nunc condemnatio his qui in Christo Jesu, non secundùm carnem am-
Οὐδὲν ἄρα νῦν κατάκριμα τοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, μὴ κατὰ σάρκα (α) περι- 1
bulantibus, sed secundùm spiritum. Nam lex spiritûs vitæ in Christo
πατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. Ὁ γὰρ νόμος τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς ἐν Χριστῷ 2
Jesu, liberavit me à lege peccati, & mortis. Nam impossi-
Ἰησοῦ, ἠλευθέρωσέ με ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας, καὶ τοῦ θανάτου. Τὸ γὰρ ἀδύνα- 3
bile legis, in quo infirmabatur per carnem, Deus suumipsius filium mittens in
τον τοῦ νόμου, ἐν ᾧ ἠσθένει διὰ τῆς σαρκὸς, ὁ Θεὸς τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν πέμψας ἐν
similitudinem carnis peccati, & de peccato, damnavit peccatum in carne:
ὁμοιώματι σαρκὸς ἁμαρτίας, καὶ περὶ ἁμαρτίας, κατέκρινε τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί·
Ut justificatio legis impleretur in nobis, non secundùm carnem ambulantibus,
Ἵνα τὸ δικαίωμα τοῦ νόμου πληρωθῇ ἐν ἡμῖν τοῖς μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν, 4
sed secundùm spiritum. Nam secundùm carnem existentes, ea quæ carnis, sa-
ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. Οἱ γὰρ κατὰ σάρκα ὄντες, τὰ τῆς σαρκὸς φρο- 5
piunt: qui verò secundùm spiritum, ea quæ spiritûs.
νοῦσιν· οἱ δὲ κατὰ πνεῦμα, τὰ τοῦ πνεύματος.

MS. A. (β) ἐγένετο (γ) δὲ (δ) σάρκινός (ε) καλὸν, οὔ. Οὐ γὰρ (ζ) ἀντιστρατευόμενον, καὶ αἰχμαλωτίζοντα τῷ νόμῳ τοῦ νοός μου τῷ ὄντι ἐν τοῖς ΚΕΦ. η'. MS. A. (α) περιπατοῦσιν. Ὁ γὰρ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

11 * ܚܛܝܬܐ ܓܝܪ ܡܢ ܥܠܬܐ ܕܐܫܟܚܬ ܠܗ ܒܝܕ ܦܘܩܕܢܐ. ܐܛܥܝܬܢܝ. ܘܒܗ ܩܛܠܬܢܝ.
12 * ܢܡܘܣܐ ܡܕܝܢ ܩܕܝܫ ܗܘ. ܘܦܘܩܕܢܐ ܩܕܝܫ ܗܘ ܘܟܐܢ ܘܛܒ. * ܛܒܬܐ ܗܟܝܠ ܠܝ
13 ܗܘܬ ܡܘܬܐ. ܠܐ ܗܘܐ. ܐܠܐ ܚܛܝܬܐ ܕܬܬܚܙܐ ܕܚܛܝܬܐ ܗܝ ܕܒܛܒܬܐ ܓܡܪܬ ܒܝ ܡܘܬܐ. ܕܬܬܚܝܒ ܝܬܝܪ ܚܛܝܬܐ ܒܦܘܩܕܢܐ. * ܝܕܥܝܢܢ ܓܝܪ ܕܢܡܘܣܐ ܕܪܘܚ ܗܘ. ܘܐܢܐ
14 ܕܒܣܪ ܐܢܐ ܘܙܒܝܢ ܐܢܐ ܠܚܛܝܬܐ. * ܡܕܡ ܓܝܪ ܕܣܥܪ ܐܢܐ ܠܐ ܝܕܥ ܐܢܐ. ܘܠܐ ܡܕܡ ܕܨܒܐ
15 ܐܢܐ ܗܘ ܥܒܕ ܐܢܐ. ܐܠܐ ܡܕܡ ܕܣܢܐ ܐܢܐ ܗܘ ܥܒܕ ܐܢܐ. * ܘܐܢ ܡܕܡ ܕܠܐ ܨܒܐ
16 ܐܢܐ ܗܘ ܥܒܕ ܐܢܐ. ܡܣܗܕ ܐܢܐ ܥܠ ܢܡܘܣܐ ܕܫܦܝܪ ܗܘ. * ܘܗܫܐ ܠܐ ܗܘܐ ܐܢܐ ܣܥܪ ܐܢܐ ܠܗ. ܐܠܐ ܚܛܝܬܐ
17 ܕܥܡܪܐ ܒܝ. * ܝܕܥ ܐܢܐ ܓܝܪ ܕܠܐ ܥܡܪܐ ܒܝ. ܕܐܝܬܝܗ ܒܒܣܪܝ ܛܒܬܐ. ܕܢܨܒܐ ܓܝܪ
18 ܛܒܬܐ ܦܫܝܩ ܠܝ. ܠܡܣܥܪܗ ܕܝܢ ܠܐ ܡܫܟܚ ܐܢܐ. * ܠܐ ܗܘܐ ܓܝܪ ܛܒܬܐ ܕܨܒܐ ܐܢܐ
19 ܥܒܕ ܐܢܐ. ܐܠܐ ܒܝܫܬܐ ܕܠܐ ܨܒܐ ܐܢܐ ܠܗ ܣܥܪ ܐܢܐ. * ܘܐܢ ܡܕܡ ܕܠܐ ܨܒܐ ܐܢܐ
20 ܗܘ ܥܒܕ ܐܢܐ. ܠܐ ܗܘܐ ܐܢܐ ܣܥܪ ܐܢܐ ܠܗ. ܐܠܐ ܚܛܝܬܐ ܕܥܡܪܐ ܒܝ. * ܡܫܟܚ ܐܢܐ ܗܟܝܠ ܠܢܡܘܣܐ
21 ܕܫܠܡ ܠܬܪܥܝܬܝ ܕܨܒܝܐ ܕܐܥܒܕ ܛܒܬܐ. ܡܛܠ ܕܒܝܫܬܐ ܩܪܝܒܐ ܗܝ ܠܝ.
22 * ܚܕܐ ܐܢܐ ܓܝܪ ܒܢܡܘܣܗ ܕܐܠܗܐ ܒܒܪܢܫܐ ܕܠܓܘ. * ܚܙܐ ܐܢܐ ܕܝܢ ܢܡܘܣܐ ܐܚܪܢܐ
23 ܒܗܕܡܝ. ܕܡܩܪܒ ܠܘܩܒܠ ܢܡܘܣܐ ܕܬܪܥܝܬܝ. ܘܫܒܐ ܠܝ. ܠܢܡܘܣܐ ܕܚܛܝܬܐ ܕܐܝܬܘܗܝ
24 ܒܗܕܡܝ. * ܕܘܝܐ ܐܢܐ ܒܪܢܫܐ. ܡܢܘ ܢܦܨܢܝ ܡܢ ܦܓܪܐ ܗܢܐ ܕܡܘܬܐ. * ܛܝܒܘܬܐ ܕܐܠܗܐ
25 ܒܝܕ ܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ.
* ܕܨܦܪܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܪܒܐ ܕܩܝܡܬܐ * ܝܓ *
26 * ܗܫܐ ܗܟܝܠ ܐܢܐ ܒܬܪܥܝܬܝ. ܥܒܕܐ ܐܢܐ ܕܢܡܘܣܐ ܕܐܠܗܐ. ܒܒܣܪܝ ܕܝܢ ܐܝܬܝ
ܥܒܕܐ ܕܢܡܘܣܐ ܕܚܛܝܬܐ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܚ *

1 * ܠܝܬ ܗܟܝܠ ܗܫܐ ܚܘܝܒܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܒܡܫܝܚܐ ܝܫܘܥ. ܕܠܐ ܡܗܠܟܝܢ ܒܒܣܪ. * ܢܡܘܣܐ ܓܝܪ
2 ܕܪܘܚܐ ܕܚܝܐ ܕܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܚܪܪܟ ܡܢ ܢܡܘܣܐ ܕܚܛܝܬܐ ܘܕܡܘܬܐ. * ܡܛܠ
3 ܕܡܚܝܠ ܗܘܐ ܓܝܪ ܢܡܘܣܐ ܡܢ ܟܘܪܗܢܗ ܕܒܣܪܐ. ܫܕܪ ܐܠܗܐ ܠܒܪܗ ܒܕܡܘܬ
ܒܣܪܐ ܕܚܛܝܬܐ. ܡܛܠ ܚܛܝܬܐ. ܘܚܝܒܗ ܠܚܛܝܬܐ ܒܒܣܪܗ. * ܕܬܬܡܠܐ
4 ܟܐܢܘܬܗ ܕܢܡܘܣܐ ܒܢ. ܕܠܐ ܗܘܐ ܒܒܣܪ ܡܗܠܟܝܢܢ ܐܠܐ ܒܪܘܚ. * ܐܝܠܝܢ ܓܝܪ
5 ܕܐܝܬܝܗܘܢ ܒܒܣܪ. ܕܒܣܪܐ ܗܘ ܪܢܝܢ. ܘܐܝܠܝܢ ܕܒܪܘܚ ܕܪܘܚܐ ܗܘ ܪܢܝܢ.

11 Peccatum enim occasione illâ quam nactum est sibi per præceptum, seduxit me, & per illam necavit me. 12 Lex itaque sancta est, & præceptum sanctum, justúmque, & bonum. 13 Bonum ergò mihi ad mortem factum est? absit: imò peccatum, ut appareret peccatum esse, quod per bonum consummavit in me mortem: ut magìs obnoxium esset peccatum per præceptum. 14 Scimus enim Legem Spiritûs esse; ego verò carnis sum, & venditus sum peccato. 15 Quod enim perpetro, non agnosco: neque quod volo, facio; sed quod odi, illud ipsum ago. 16 Sed si quod nolo, ego facio, suffragium fero Legi eam bonam esse. 17 Nunc autem non ego quidem hoc perpetro, sed peccatum quod habitat in me. 18 Novi enim non habitare in me, (hoc est autem in carne mea) bonum: nam ut velim bonum, facile quidem mihi est; at ut illud exequar impotens sum. 19 Non enim bonum quod volo facere, facio: sed malum quod nolo exequi, idipsum exequor. 20 Quòd si illud quod nolo, facio, non ego quidem facio, sed peccatum quod habitat in me. 21 Comperio ergò hanc legem consentientem menti meæ volenti benè agere, quoniam malum propinquum est mihi. 22 Delector enim Lege Dei in homine interiore. 23 Sed video legem aliam in membris meis quæ pugnat adversùs legem mentis meæ, & captivum me reddit legi peccati, quæ est in membris meis. 24 Miser ego homo, quis me liberabit à corpore isto mortis? 25 Gratias ago Deo, per Dominum nostrum Jesum Christum.

Aurorâ dominicæ magnæ Resurrectionis. 13.

26 Nunc igitur ego quidem mente meâ servus sum Legis Dei, carne verò meâ sum servus legis peccati.

CAP. VIII.

1 Proinde nulla est condemnatio iis qui non ambulant secundùm carnem in Jesu Christo. 2 Lex enim spiritûs vitæ, qui est in Jesu Christo, liberavit te à lege peccati & mortis. 3 Nam quum impotens esset Lex propter infirmitatem carnis, misit Deus Filium suum in similitudine carnis peccati, propter peccatum, ut reum perageret peccatum in carne ipsius. 4 Ut justitia Legis in nobis adimpleatur, qui non carne ambulamus, sed Spiritu. 5 Ii enim qui carnales sunt, quæ carnis sunt cogitant; qui verò spirituales sunt, quæ sunt Spiritûs cogitant.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

11 እስመ ፡ ኮነት ፡ ምክንያተ ፡ ይእቲ ፡ ትእዛዝ ፡ ለኃጢአት ፡ ወበእንቲአሃ ፡ ኬደኒ ፡ ወቀተለ
12 ኒ፡፡ ወይእዜኒ ፡ ኦሪትሰ ፡ ቅድስት ፡ ወትእዛዚኒ ፡ ጽድቅ ፡ ውእቱ ፡ ወሠናይ ፡ ወቡሩክ
13 ት፡፡ እፎኑ ፡ እንከ ፡ ሊተኒ ፡ ደእሙ ፡ ቀታሊ ፡ ይከውነኒ ፡ ዝኩ ፡ ዘሠናይ ፡ አሐስብ ፡፡
አኮኑ ፡ ከመ ፡ ይትዐወቅ ፡ ኃጥእ ፡ ወከሙ ፡ ትትአመር ፡ ኃጢአት ፡ እምውእቱ ፡ ትእዛዝ ፡
14 መጽአት ፡ ኦሪት ፡ ወከመ ፡ ትፍልጥ ፡ ሠናየ ፡ እምእኩይ፡፡ ፲ ናአምር ፡ ከመ ፡ ኦሪ
15 ትሰ ፡ በመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ውእቱ ፡ ወአንሰ ፡ ዘሥጋ ፡ ወደም ፡ ሠየጥ ፡ ለኃጢአት፡፡ እ
16 ስመ ፡ ዘኢያአምር ፡ እገብር ፡ ወዝኩ ፡ ዘእጸልእ ፡ ኪያሁ ፡ ክመ ፡ እገብር፡፡ ወእመሰ
ኬ ፡ ዘኢይፈቅድ ፡ እገብር ፡ ሠናይ ፡ ካዕበ ፡ ዝኩ ፡ ዘመጽአት ፡ ሕገገ ፡ ኦሪት፡፡

11 *Quoniam occasio fuit illud mandatum peccato, & per illud conculcavit me, & occidit me.* 12 *Nunc autem lex sancta est, & mandatum justum est, & bonum, atque benedictum.* 13 *Quomodo igitur mihi tantùm ad occisionem factum est illud quod æstimium boni habet? Annon ut notus esset peccator, & ut dignosceretur peccatum ex ipso mandato, advenit lex; & ut distingueret bonum à malo?* 14 *Scimus quòd Lex quidem per Spiritum sanctum est: ego autem ex carne & sanguine venditus peccato.* 15 *Quoniam quod ignoro, perpetro: & hoc quod odio habeo, illud idem facio.* 16 *Si autem id quod nolo, facio, bonum est proinde hoc quòd adveniret mandatum legis.*

Versio VULGATA LATINA.

11 Nam peccatum occasione acceptâ per mandatum, seduxit me, & per illud occîdit. 12 Itaque lex quidem sancta, & mandatum sanctum, & justum, & bonum. 13 Quod ergò bonum est, mihi factum est mors? Absit. Sed peccatum, ut appareat peccatum, per bonum operatum est mihi mortem: ut fiat supra modum peccans peccatum per mandatum. 14 Scimus enim quia lex spiritualis est: ego autem carnalis sum, venundatus sub peccato. 15 Quod enim operor, non intelligo: non ènim quod volo bonum, hoc ago: sed quod odi malum, illud facio. 16 Si autem quod nolo, illud facio: consentio legi, quoniam bona est. 17 Nunc autem jam non ego operor illud, sed quod habitat in me peccatum. 18 Scio enim quia non habitat in me, hoc est, in carne mea bonum. Nam velle, adjacet mihi: perficere autem bonum, non invenio. 19 Non enim quod volo bonum, hoc facio: sed quod nolo malum, hoc ago. 20 Si autem quod nolo, illud facio: jam non ego operor illud, sed quod habitat in me, peccatum. 21 Invenio igitur legem, volenti mihi facere bonum, quoniam mihi malum adjacet: 22 Condelector enim legi Dei secundùm interiorem hominem: 23 Video autem aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ, & captivantem me in lege peccati, quæ est in membris meis. 24 Infœlix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus? 25 Gratia Dei per Jesum Christum Dominum nostrum. Igitur ego ipse mente servio legi Dei; carne autem, legi peccati.

CAP. VIII.

1 Nihil ergò nunc damnationis est iis, qui sunt in Christo Jesu, qui non secundùm carnem ambulant. 2 Lex enim spiritûs vitæ in Christo Jesu liberavit me à lege peccati & mortis. 3 Nam quod impossibile erat legi, in quo infirmabatur per carnem: Deus filium suum mittens in similitudinem carnis peccati, & de peccato damnavit peccatum in carne, 4 Ut justificatio legis impleretur in nobis, qui non secundùm carnem ambulam⁹, sed secundùm spiritû. 5 Qui enim secundùm carnem sunt, quæ carnis sunt, sapiunt: qui verò secundùm spiritum sunt, quæ sunt spiritûs, sentiunt.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11 * لان الخطيه لما احدث بالوصيه حجه * خدعتني بها وقتلتني * فالشريعه قديسه * والوصيه
12 مقدسه وعادله وصالحه * افصالح اذا صار لي موتا * معاذ الله * بل الخطيه * لتظهر الخطيه
13 صانعة بالصالح موتا * لتصير الخطيه خطاء يفوق الافراط بالوصيه * تم *
14 * الثلثا من الجمعة الثالثه * وانا لعالمون ان الشريعه روحانيه هي * وانا بشري
15 انا فقد باعني الخطيه * لان ما اعمله لست اعرفه * ولا الذي اريده افعله * بل ما ابغضه
16 اياه اعمل * فان اكن ما لا اوثر اعمله * فاعترف مقرا ان الشريعه حسنه * فالان لست انا
17 الذي اعمله ايضا * لكن الخطيه الساكنه في تصنعه * واني لعالم انما يسكن في اي في
18 بشري * شيا صالحا * اما ايثار الخير فلذلك مبذول لي * فاما ان اعمل الخير فلست اجده *
19 * لاني لست اعمل الخير الذي اوثر * بل الشر الذي لست اريده * اياه اعمل * وان كنت
20 اعمل ما لا اوثر انا * فلست انا اعمله ايضا * لكن الخطيه الساكنه في تعمله * فاجد اذا
21 الشريعه كمن يريد ان يعمل بي الخير * لان الشر مبذول لي * ومع هذا اتلذذ بشريعة الله
22 تلذذا يخص الانسان الباطن * واعاين شريعه اخري في اعضاي معسكره بازاء شريعة عقلي *
23 وتسبيني بشريعه الخطيه التي هي في اعضاي * اني انسان شقي * فمن ذا سواك ينقذني من
24 جسد الموت هذا * فاشكر لله يسوع المسيح ربنا * فانا اذا نفسي اخدم بعقلي شريعة الله *
25 واخدم بجسدي شريعه الخطيه *

* الفصل الثامن *

1 * فليست الان ولا دينونه ما للذين في امانة يسوع المسيح * اذ
كانوا يتصرفون لا فيما يخص الجسد * بل فيما يخص الروح * * الاربعا من الجمعة الثالثه *
2 * لان شريعه روح الحياه بيسوع المسيح * قد عتقني من شريعة الخطيه والموت * تم *
3 * لان لاجل عدم قوة الشريعه الذي مرضت به بالجسد * ارسل الله ابنه بشبه جسد الخطيه *
4 ومن اجل الخطيه دان الخطيه بجسده * ليتم عدل الشريعه فينا * الذين ما نسلك فيما يخص
5 الجسد * بل فيما يخص الروح * لان الذين هم فيما يخص بالجسد * انما يراوون مشيات الجسد *
والذين هم فيما يخص بالروح يريدون روبات الروح *

11 *Nam peccatum acceptâ per præceptum occasione, decepit me per illud & occidit.* 12 *Lex quidem sancta, & præceptum sanctum, justum, ac bonum.* 13 *Ergóne quod bonum est, factum est mihi mors? Absit, imo peccatum: ut appareret peccatum operari mortem per bonitatem, ut peccatum fieret peccatum superans excessum per præceptum.*
Finis.

Feriâ tertiâ hebdomadæ tertiæ.

14 *Et quidem novimus quòd lex spiritualis est, at ego carnalis sum, & vendidit me peccatum.* 15 *Quod enim ago, ipsum ignoro: nec quod volo, hoc facio: sed quod odi, illud ago.* 16 *Si ergò quod non approbo, hoc facio, ingenuè fateor legem esse bonam.* 17 *Nunc autem non sum ego qui adhuc illud facio, sed peccatum in me habitans facit illud.* 18 *Equidem novi quòd non habitet in me, hoc est in carne mea, res bona. Volo quidem bonum, & idcirco est mihi expositum: at ut faciam bonum non reperio.* 19 *Non enim facio bonum quod volo, sed malum quod non volo, ipsum facio.* 20 *Quod si facio quod ego nolo igitur non ego adhuc facio, sed peccatum in me habitans facit illud.* 21 *Itaque invenio legem quasi quendam volentem facere in me bonum: (malum enim est mihi expositum.)* 22 *Præterea oblector lege Dei oblectatione homini interno propriâ.* 23 *At video legem aliam in membris meis castrametantem contra legem mentis meæ, quæ me captivum reddit per legem peccati quæ est in membris meis.* 24 *Equidem homo sum miser. Quis præter te liberabit me ex hoc corpore mortis?* 25 *At gratias ago Deo Jesu Christo Domino nostro. Itaque ego idem servio mente meâ legi Dei, & servio carne meâ legi peccati.*

CAP. VIII.

1 *Non est igitur ulla damnatio iis qui sunt in fide Jesu Christi, dummodo se exerceant non in his quæ propria sunt carnis, sed in his quæ propria sunt spiritus.*

Feriâ quartâ infra hebdomadam tertiam.

2 *Nam lex spiritus vitæ per Jesum Christum, emancipavit me à lege peccati & mortis.* Hucusque. 3 *Ob defectum enim virium legis, quo laborabat in carne, misit Deus filium suum sub specie carnis peccati: & propter peccatum condemnavit peccatum per carnem ejus,* 4 *Ut perficeret justitiam legis in nobis qui non ambulamus in his quæ propria sunt carnis, sed in his quæ propria sunt spiritus.* 5 *Qui enim in his quæ propria sunt carnis versantur, sentiunt voluntates carnales: qui verò in his quæ propria sunt spiritûs versantur, sentiunt consilia spiritualia.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

17 ወይእዜሰኬ ፡ ኢኮንኩ ፡ አነ ፡ ገባሪሃ ፡ እንታክቲ ፡ ኃጢአት ፡ እንተ ፡ ኃደረት ፡ ላዕሌየ፡፡
18 ወኢያአምር፡ ከመሰ ፡ ኢትኃድር፡ ላዕሌየ ፡ እስመ፡ ሠናይ፡ ውእቱ ፡ ዘውስተ፡ ሥጋየ፡፡ፈቂደ፡
19 ገቢረ ፡ ሠናይሰ ፡ ሀሎ፡ ኀቤየ ፡ ወምግባረ ፡ ሠናየ፡ አልብየ፡፡ ወዘአኮሰ ፡ ኢይፈቅድ ፡ እገ
20 በር፡ ሠናየ፡ አኮኑ ፡ ዝኩ ፡ እኩየ፡ ዘአጸልእ ፡ ኪያሁ ፡ ደአሙ፡ እገብር፡፡ ወእመሰኬ፡ ዘ
ኢይፈቅድ፡ እገብር፡ ኢኮንኩኬ፡ አነ፡ ገባሪሁ ፡ እንታክቲ፡ ኃጢአት ፡ ኃደረት ፡ ላዕሌየ፡፡
21 ወረከብክዎ፡ ለዝኩ፡ ሕግ ፡ ዘፈቀደ ፡ ሊተ ፡ እግበር፡ ሠናየ፡ ውእቱ ፡ አምጽአ ፡ ላዕሌየ፡ ለ
22 እኩይ፡፡ ሐዋዝ ፡ ውእቱ፡ ሕግ ፡ እግዚአብሔር፡ ውስተ ፡ ልበ ፡ ሰብእ፡፡ ወረከብኩ ፡
23 ካልአ ፡ ሕገ ፡ ኃጢአት ፡ ውስተ ፡ አባልየ፡፡ ወተፃብኡ፡ ወተቃተሉ ፡ ምስለ፡ ዝኩ ፡ ሕገ ፡ እ
ግዚአብሔር፡ ዘውስተ፡ ልብየ፡ ወኀይለ፡ ዝኩ፡ ሕግ ፡ ኃጢአት ፡ ዘውስተ፡ አባልየ፡ ወፄወወ
24 ኒ ፡ መንገሌሁ፡፡ ትሑት ፡ ብእሲ ፡ አነ ፡ መኑ ፡ እምአድኃነኒ ፡ እምዝንቱ ፡ ነፍስትየ ፡ መ
25 ዋቲ፡፡ ፲ እኩት ፡ እግዚአብሔር ፡ በእንተ፡ እግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ፡፡ አንሰ ፡
ሎቱ ፡ እትቀነይ ፡ ወልብየኒ ፡ ለሕገ ፡ እግዚአብሔር፡ ወነፍስየሰ ፡ ለሕገ ፡ ኃጢአት፡፡
1 ወአልቦሙ ፡ እንከ ፡ ኵነኔ ፡ እለ ፡ ሀለዉ ፡ በእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ፡፡
ዘቆዚሞስ ፡ ወዲሚያኖስ ፡ ወበ ፫ ፡ ሰንበተ ፡ አይሁድ ፡ ዘጾም፡፡
2 እስመ፡ ሕይወት ፡ ተውህበ ፡ በኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ወውእቱ ፡ አግዓዘነ ፡ እምኃጢአት ፡ ወ
3 እሞት፡፡ ወሶበ ፡ ተስአነነ ፡ ገቢረ ፡ ሕገገ ፡ ኦሪት ፡ ፈነወ፡ እግዚአብሔር፡ ወልደ፡ እንበይ
ነ ፡ ይእቲ ፡ ኃጢአት ፡ ወለብሰ ፡ ነፍስተነ ፡ ኃጢአት ፡ ወኰነና ፡ ለይእቲ ፡ ኃጢአት ፡ በነፍ
4 ስቱ፡፡ ከመ ፡ ያጸድቀነ፡ ኪያነ ፡ ወከመ፡ ይረሲ፡ ለነ፡ ከመዝ ፡ ፈጸመ ፡ ግብሮቶ፡ ለሕገገ፡
ኦሪት ፡ ለእለ ፡ በሕገ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ የሐውሩ ፡ ወአኮ ፡ ለእለ ፡ በሕገ ፡ ነፍስቶሙ ፡ ይ
5 ገብሩ፡፡ እስመ ፡ ኵሎሙ ፡ እለ ፡ ግዕዘ ፡ ነፍስቶሙ ፡ ይገብሩ ፡ ዘዝንቱ ፡ ዓለም ፡ ይ
ሔልዩ ፡፡ ወእለሰ ፡ ለግዕዘ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ይገብሩ ፡ ዘእግዚአብሔር ፡ ይሔልዩ፡፡

17 *Et nunc igitur non sum ego* qui *perpetro hoc,* sed *illud peccatum quod habitat in me.* 18 *Et scio quòd non habitat in me quod bonum est,* scilicet *in carne mea: velle operari bonum, adest mihi: sed opus bonum non habeo.* 19 *Et si non* habeo, *si nolo facere bonum, nónne hoc malum? quod odio habeo, illud tantum operor.* 20 *Quòd si igitur hoc quod nolo facio, ergò non sum ego patrator illius, sed illud peccatum quod habitat in me.* 21 *Et comperio hanc legem, quòd voluntas mihi est faciendi bonum illud,* sed *adduco super me malum.* 22 *Oblectatio est Lex Dei in corde hominis.* 23 *Invenio autem aliam legem peccati in membris meis, & militant & pugnant cum hac lege Dei, quæ est in corde meo: & valida est ista lex peccati, quæ est in membris meis, & captivum me reddit ei.* 24 *Abjectus homo ego! quis me eripiet ex isto corpore mortis?* 25 *Gratias Deo per Dominum nostrum Jesum Christum: ego illi inservio, & cor etiam meum legi Dei; anima autem mea legi peccati.*

CAP. VIII.

1 *Non est igitur condemnatio iis qui sunt in Domino nostro Jesu Christo.*
Festo Cozimi, & Damiani: & in tertio Sabbato Judæorum Jejunii.
2 *Nam vita data est per Jesum Christum, & ille liberavit nos à peccato, & à morte.* 3 *Et cùm impotentes eramus ad præstandum mandata Legis, misit Deus filium suum propter illud peccatum, qui induerit corpus nostrum peccati, & condemnavit ipsum peccatum in corpore suo:* 4 *Ut justificaret nos, nobisque ut propitius esset, utque ita adimpleret opus præceptorum Legis pro iis qui in lege Spiritûs sancti ambulant, non autem pro iis qui in lege corporum suorum versantur.* 5 *Nam omnes qui corporum suorum dispositionem exequuntur, sapiunt quæ sunt hujus mundi: at qui mentem præstant Spiritûs sancti, sapiunt quæ sunt Dei.*

ἘΠΙΣΤΟΛΗ' ΠΡΟΣ ῬΩΜΑΙΟΥΣ. ΚΕΦ. ΙΑ'. ΙΒ'.

... prudentia carnis, mors: at prudentia spiritûs, vita
6 τὸ γὰρ φρόνημα τῆς σαρκὸς, θάνατος· τὸ δὲ φρόνημα τοῦ πνεύματος, ζωὴ
& pax. Propter quod prudentia carnis, inimica in Deum: nam
7 καὶ εἰρήνη. Διότι τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς, ἔχθρα εἰς Θεόν· τῷ γὰρ
legi Dei non subjicitur: nec enim potest. At in carne existentes, Deo
8 νόμῳ τοῦ Θεοῦ οὐχ ὑποτάσσεται· οὐδὲ γὰρ δύναται. Οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ὄντες, Θεῷ
placere non possunt. Vos autem non estis in carne, sed in spiritu, si quidem
9 ἀρέσαι οὐ δύνανται. Ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐστὲ ἐν σαρκὶ, ἀλλ' ἐν πνεύματι, εἴπερ
Spiritus Dei habitat in vobis. Si autem quis Spiritum Christi non habet, hic non est
10 Πνεῦμα Θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν. Εἰ δέ τις Πνεῦμα Χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν
ejus. Si autem Christus in vobis, ipsum quidem corpus mortuum propter peccatum: at
αὐτοῦ. εἰ δὲ Χριστὸς ἐν ὑμῖν, τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν δι' ἁμαρτίαν· τὸ δὲ
spiritus vita propter justitiam. Si autem Spiritus excitantis Jesum ex
11 πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην. Εἰ δὲ τὸ Πνεῦμα τοῦ ἐγείραντος (β) Ἰησοῦν ἐκ
mortuis habitat in vobis, suscitans Christum ex mortuis, vivificabit & mortalia
νεκρῶν οἰκεῖ ἐν ὑμῖν, ὁ ἐγείρας (γ) τὸν Χριστὸν ἐκ νεκρῶν, ζωοποιήσει καὶ τὰ θνητὰ
corpora vestra propter inhabitantem ejus Spiritum in vobis. Utique ergò, fratres,
12 σώματα ὑμῶν (δ) διὰ τὸ ἐνοικοῦν αὐτοῦ Πνεῦμα ἐν ὑμῖν. Ἄρα οὖν, ἀδελφοί,
debitores sumus, non carni, ad secundùm carnem vivere. Si enim secundùm carnem
13 ὀφειλέται ἐσμὲν οὐ τῇ σαρκὶ, τοῦ κατὰ σάρκα ζῆν. Εἰ γὰρ κατὰ σάρκα
vixeritis, futuri estis mori: si autem Spiritu actiones corporis mortificaveritis,
ζῆτε, μέλλετε ἀποθνήσκειν· εἰ δὲ Πνεύματι τὰς πράξεις τοῦ σώματος θανατοῦτε,
vivetis. Quicunque enim Spiritu Dei aguntur, ii sunt filii Dei.
14 ζήσεσθε. Ὅσοι γὰρ Πνεύματι Θεοῦ ἄγονται, (ε) οὗτοί εἰσιν υἱοὶ Θεοῦ.
Non enim accepistis spiritum servitutis iterum in timorem, sed accepistis spiritum
15 Οὐ γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα δουλείας πάλιν εἰς φόβον, (ζ) ἀλλ' ἐλάβετε πνεῦμα
adoptionis filiorum, In quo clamamus, Abba, Pater. Ipse Spiritus contestatur
16 υἱοθεσίας, Ἐν ᾧ κράζομεν, Ἀββᾶ, ὁ Πατήρ. Αὐτὸ τὸ Πνεῦμα συμμαρτυρεῖ
spiritui nostro, quòd sumus filii Dei. Si autem filii, & hæredes:
τῷ πνεύματι ἡμῶν, ὅτι ἐσμὲν τέκνα Θεοῦ. Εἰ δὲ τέκνα, καὶ κληρονόμοι· 17
hæredes quidem Dei, cohæredes autem Christi: si modò compatimur,
κληρονόμοι μὲν Θεοῦ, συγκληρονόμοι δὲ Χριστοῦ· εἴπερ (η) συμπάσχομεν,
ut & conglorificemur. Existimo enim, quod non digna passiones nunc
ΙΒ' ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν. Λογίζομαι (θ) γὰρ, ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν 18
temporis, ad futuram gloriam revelari in nobis. Nam anxia expectatio
καιροῦ, πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς. Ἡ γὰρ ἀποκαραδοκία 19
creaturæ revelationem filiorum Dei expectat. Nam vanitati
τῆς κτίσεως τὴν ἀποκάλυψιν τῶν υἱῶν τοῦ Θεοῦ ἀπεκδέχεται. Τῇ γὰρ ματαιότητι 20
creatura subjecta est non volens, sed propter subjicientem in spe.
ἡ κτίσις ὑπετάγη οὐχ ἑκοῦσα, ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα ἐπ' ἐλπίδι.
Quia & ipsa creatura liberabitur à servitute corruptionis in
Ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς εἰς 21
libertatem gloriæ filiorum Dei. Scimus enim quòd omnis
τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ. Οἴδαμεν (ι) γὰρ ὅτι πᾶσα 22
creatura ingemiscit, & comparturit usque nunc. Non solùm autem, sed & ipsi
ἡ κτίσις συστενάζει, καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν. Οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ 23
primitias Spiritûs habentes, & nos ipsi in nobisipsis gemimus,
τὴν ἀπαρχὴν τοῦ Πνεύματος (κ) ἔχοντες, καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς στενάζομεν,
adoptionem filiorum expectantes, redemptionem corporis nostri.
υἱοθεσίαν ἀπεκδεχόμενοι, τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ σώματος ἡμῶν.
Nam spe servati sumus: spes autem visa non est spes: quod enim videt
Τῇ γὰρ ἐλπίδι ἐσώθημεν· ἐλπὶς δὲ βλεπομένη οὐκ ἔστιν ἐλπίς· ὃ γὰρ βλέπει 24
quis, quid & sperat?
τις, τί καὶ (λ) ἐλπίζει;

MS.A. (β) τὸν Ἰησοῦν (γ) ἐκ νεκρῶν Χριστὸν Ἰησοῦν, ζωοποιήσει τὰ (δ) διὰ τοῦ ἐνοικοῦντος αὐτοῦ Πνεύματος (ε) οὗτοι υἱοὶ Θεοῦ εἰσιν. (ζ) ἀλλὰ (η) συνπάσχωμεν, (θ) δὲ, (ι) δὲ (κ) ἔχοντες, ἡμεῖς καὶ αὐτοὶ (λ) ὑπομένει;

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

6 * ܪܢܝܐ ܓܝܪ ܕܒܣܪܐ ܡܘܬܐ ܗܘ. ܘܪܢܝܐ ܕܪܘܚܐ ܚܝܐ ܘܫܝܢܐ. * ܡܛܠ ܕܪܢܝܐ
7 ܕܒܣܪܐ ܒܥܠܕܒܒܘܬܐ ܗܘ ܠܘܬ ܐܠܗܐ. ܒܢܡܘܣܐ ܓܝܪ ܕܐܠܗܐ ܠܐ ܡܫܬܥܒܕ. ܡܛܠ ܕܠܐ
8 ܡܫܟܚܐ. * ܘܐܝܠܝܢ ܕܒܒܣܪܐ ܐܢܘܢ. ܠܡܫܦܪ ܠܐܠܗܐ ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ. * ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܠܐ ܗܘܝܬܘܢ
9 ܒܒܣܪܐ ܐܠܐ ܒܪܘܚܐ. ܐܢ ܫܪܝܪܐܝܬ ܪܘܚܗ ܕܐܠܗܐ ܥܡܪܐ ܒܟܘܢ. ܐܢ ܐܢܫ ܕܝܢ ܠܝܬ ܒܗ ܪܘܚܗ
ܕܡܫܝܚܐ. ܗܢܐ ܠܐ ܗܘܐ ܕܝܠܗ. * ܘܐܢ ܡܫܝܚܐ ܒܟܘܢ. ܦܓܪܐ ܡܝܬ ܗܘ ܡܛܠ
10 ܚܛܝܬܐ. ܘܪܘܚܐ ܚܝܐ ܗܝ ܡܛܠ ܟܐܢܘܬܐ. * ܘܐܢ ܪܘܚܗ ܕܗܘ ܕܐܩܝܡ ܠܡܪܢ ܝܫܘܥ
11 ܡܫܝܚܐ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ ܥܡܪܐ ܒܟܘܢ. ܗܘ ܕܐܩܝܡ ܠܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܡܢ
ܒܝܬ ܡܝܬܐ. ܐܦ ܠܦܓܪܝܟܘܢ ܡܝܬܐ ܢܚܐ. ܡܛܠ ܪܘܚܗ ܕܥܡܪܐ ܒܟܘܢ.

* ܫܘܠܡ * ܝ * ܩܪܝܢܐ * ܕܗ * ܕܨܘܡܐ * ܬܡ *

12 * ܗܫܐ ܐܚܝ ܚܝܒܝܢ ܚܢܢ. ܠܐ ܠܒܣܪܐ ܕܒܒܣܪܐ ܢܗܠܟ. * ܐܢ ܓܝܪ ܒܒܣܪܐ ܚܝܝܢ ܐܢܬܘܢ.
13 ܥܬܝܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܬܡܘܬܘܢ. ܘܐܢ ܒܪܘܚܐ ܗܘܦܟܐ ܕܦܓܪܐ ܡܡܝܬܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܚܝܝܢ
14 ܐܢܬܘܢ. * ܐܝܠܝܢ ܓܝܪ ܕܒܪܘܚܐ ܕܐܠܗܐ ܡܬܕܒܪܝܢ. ܗܠܝܢ ܒܢܝܐ ܐܢܘܢ ܕܐܠܗܐ. * ܠܐ ܓܝܪ
15 ܢܣܒܬܘܢ ܪܘܚܐ ܕܥܒܕܘܬܐ ܬܘܒ ܠܕܚܠܬܐ. ܐܠܐ ܢܣܒܬܘܢ ܪܘܚܐ ܕܣܝܡܬ ܒܢܝܐ. ܕܒܗ
16 ܩܪܝܢܢ ܐܒܐ ܐܒܘܢ. * ܘܗܝ ܪܘܚܐ ܡܣܗܕܐ ܠܪܘܚܢ ܕܒܢܝܐ ܚܢܢ ܕܐܠܗܐ. * ܘܐܢ ܒܢܝܐ ܐܦ
17 ܝܪܬܐ. ܝܪܬܐ ܕܐܠܗܐ ܘܒܢܝ ܝܪܬܘܬܗ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܕܐܢ ܢܚܫ ܥܡܗ. ܐܦ ܥܡܗ
ܢܫܬܒܚ. * ܡܬܪܥܐ ܐܢܐ ܓܝܪ: ܕܠܐ ܫܘܝܢ ܚܫܘܗܝ ܕܙܒܢܐ ܗܢܐ: ܠܬܫܒܘܚܬܐ 18
ܗܝ ܕܥܬܝܕܐ ܕܬܬܓܠܐ ܒܢ. * ܟܠܗ ܓܝܪ ܒܪܝܬܐ ܡܣܟܝܐ ܘܡܩܘܝܐ. ܠܓܠܝܢܐ 19
ܕܒܢܘܗܝ ܕܐܠܗܐ. * ܒܪܝܬܐ ܓܝܪ ܠܡܣܪܩܘܬܐ ܐܫܬܥܒܕܬ. ܠܐ ܟܕ ܨܒܝܐ. ܐܠܐ ܡܛܠ 20
ܡܢ ܕܫܥܒܕܗ. ܥܠ ܣܒܪܐ. * ܕܐܦ ܗܝ ܒܪܝܬܐ ܬܬܚܪܪ ܡܢ ܫܥܒܘܕܐ ܕܚܒܠܐ. ܒܚܐܪܘܬܐ 21
ܕܫܘܒܚܐ ܕܒܢܝܐ ܕܐܠܗܐ. * ܝܕܥܝܢ ܓܝܪ ܚܢܢ ܕܟܠܗܝܢ ܒܪܝܬܐ. ܡܬܬܢܚܢ 22
ܘܡܚܒܠܢ ܥܕܡܐ ܠܝܘܡܢܐ. * ܘܠܐ ܗܢܝܢ ܒܠܚܘܕ. ܐܠܐ ܐܦ ܚܢܢ ܕܐܝܬ ܠܢ ܪܫܝܬܐ 23
ܕܪܘܚܐ. ܒܢܦܫܢ ܡܬܬܢܚܝܢܢ. ܘܡܣܟܝܢܢ ܠܣܝܡܬ ܒܢܝܐ ܠܦܘܪܩܢܐ ܕܦܓܪܢ.
ܒܣܒܪܐ ܓܝܪ ܚܝܝܢܢ. * ܣܒܪܐ ܕܝܢ ܕܡܬܚܙܐ ܠܐ ܗܘܐ ܣܒܪܐ. ܐܢ 24
ܓܝܪ ܚܙܝܢܢ ܠܗ. ܡܢܐ ܡܣܟܝܢܢ ܠܗ.

Nam cogitatio carnis, mors est; cogitatio 6
autem spiritûs, vita & pax. Propterea 7
quòd cogitatio carnis inimicitia est adversùs Deum. Legi enim Dei non subjicitur,
quippe quæ non possit. Proindè ii qui in 8
carne sunt, placere Deo non possunt. Vos 9
autem non estis in carne, sed in spiritu, si
verè Spiritus Dei habitat in vobis: sin autem est aliquis in quo non sit Spiritus Christi, is non est ejus. Enimverò si Christus 10
in vobis est, corpus mortuum est propter
peccatum; spiritus autem vivens est propter justitiam. Quòd si Spiritus illius qui 11
excitavit Dominum nostrum Jesum Christum
à mortuis, habitat in vobis; is qui excitavit Dominum nostrum Jesum Christum à
mortuis, etiam corpora vestra mortua vivificabit per Spiritum ejus habitantem in vobis.

Feriâ tertiâ hebdomadis sextæ Jejunii. 14.

Nunc fratres mei, debitores sumus non car- 12
ni, ut secundùm carnem ambulemus: Si 13
enim in carne vixeritis, futurum est ut moriamini: sed si spiritu conversationes corporis mortificaveritis, vivetis. Ii enim qui 14
Spiritu Dei ducuntur, hi sunt filii Dei.
Non enim accepistis spiritum servitutis rur- 15
sus ad timorem, sed recepistis spiritum adoptionis filiorum, per quem Patrem vocamus, Patrem nostrum. Et ipse Spiritus 16
suffragatur spiritui nostro, nos esse filios
Dei. Quòd si filii, etiam hæredes: hære- 17
des Dei, cohæredes autem Jesu Christi, ita
ut si patiamur cum eo, etiam cum eo glorificandi simus. Siquidem existimo nequa- 18
quam dignas esse perpessiones hujus temporis gloriâ illâ, quæ revelanda est in nobis.
Omnis enim creatura sperat & expectat re- 19
velationem filiorum Dei. Nam creatura 20
subjecta est vanitati, non suâ sponte, sed
propter eum qui subjecit eam, Sub spe 21
quòd & ipsa creatura asseratur ex servitute
corruptionis in libertatem gloriæ filiorum
Dei. Scimus enim omnes creaturas suspi- 22
rare, & parturientis pati dolores ad hunc
usque diem. Nec illæ tantummodò, sed & 23
nos, qui habemus primitias Spiritûs, suspiramus in nobisipsis, & expectamus adoptionem, in redemptionem corporum nostrorum. Quandoquidem per spem vivi- 24
mus. Spes autem quæ conspicitur, non
est spes: si enim illam aspicimus, cur illam
expectabimus?

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

6 ወሐሊናሁሰ : ለነፍስትነ : ሞተ : ያመጽእ : ላዕሌነ :: ወሐሊናሁሰ : ለመንፈስ : ቅዱስ : ሰ
7 ላመ : ወሕይወተ : ይሁበነ ::=፥ እስመ : ሐሊናሁ : ለነፍስትነ : ፀሩ : ለእግዚአብሔር :
8 ውእቱ : እስመ : ኢይገብሩ : ለሕገ : እግዚአብሔር : ወኢሂ : ይክሉ ::=፥ እስመ : ኵሎ
9 ሙ : እለ : ግዕዘ : ነፍስቶሙ : ይገብሩ : ለእግዚአብሔር : አድልዎ : ኢይክሉ :=፥ ወአ
ንትሙሰ : አኮ : ለግዕዘ : ነፍስትክሙ : ዘትገብሩ : ዘእንበለ : በሕገ : መንፈስ : ቅዱስ ::

በሣልስ : ሰንበተ : አይሁድ : ምንባብ ::=፥

[illegible]
10 [illegible]
[illegible]

Et cura etiam corporum nostrorum super nos adducit mortē; cogitatio autem Spiritûs 6
sancti pacem & vitam tribuit nobis. Quoniam quæ sapiunt corpora nostra, ini- 7
micitiæ sunt adversùs Deum, quia legem Dei non exequuntur, & ne possunt qui-
dem. Omnes enim qui genio corporum suorum indulgent, Deo placere nequeunt. 8
Vos autem mores corporum vestrorum non peragitis, sed in lege estis Spiritûs 9
sancti.

Pro tertio Sabbato Judæorum, Lectio.

*Quia Deus apud vos: & qui non habet Spiritum Christi in eo, ille non est
ipsius. Si autem Christus vobiscum est, mortua [illegible] corpora vestra operibus* 10
peccati: viva autem efficit corpora vestra operibus justitiæ.

Versio VULGATA LATINA.

6 Nam prudentia carnis, mors est: prudentia autem spiritûs, vita & pax.
7 Quoniam sapientia carnis inimica est Deo: legi enim Dei non est subjecta:
8 nec enim potest. Qui autem in carne sunt, Deo placere non possunt.
9 Vos autem in carne non estis, sed in spiritu: si tamen Spiritus Dei habitat in vobis.
10 Si quis autem Spiritum Christi non habet, hic non est ejus. Si autem
Christus in vobis est: corpus quidem mortuum est propter peccatum, spiritus
verò vivit propter justificationem. Quòd si Spiritus ejus, qui suscitavit Jesum
11 à mortuis, habitat in vobis: qui suscitavit Jesum Christum à mortuis, vivificabit
& mortalia corpora vestra, propter inhabitantem Spiritum ejus in
12 vobis. Ergò, fratres, debitores sumus non carni, ut secundùm carnem vivamus.
13 Si enim secundùm carnem vixeritis, moriemini: si autem spiritu facta
14 carnis mortificaveritis, vivetis. Quicunque enim Spiritu Dei aguntur, ii sunt
15 filii Dei. Non enim accepistis spiritum servitutis iterùm in timore: sed accepistis
spiritum adoptionis filiorum, in quo clamamus; Abba (Pater.) Ipse 16
enim Spiritus testimonium reddit spiritui nostro, quòd sumus filii Dei. Si 17
autem filii, & hæredes: hæredes quidem Dei, cohæredes autem Christi: si
tamen compatimur, ut & conglorificemur. Existimo enim, quòd non sunt 18
condignæ passiones hujus temporis ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis. 19
Nam expectatio creaturæ, revelationem filiorum Dei expectat. Vanitati 20
enim creatura subjecta est non volens, sed propter eum, qui subjecit eam
in spe: Quia & ipsa creatura liberabitur à servitute corruptionis, in libertatem 21
gloriæ filiorum Dei. Scimus enim quòd omnis creatura ingemiscit, & 22
parturit usque adhuc. Non solùm autem illa, sed & nos ipsi primitias Spiritûs 23
habentes; & ipsi intra nos gemimus, adoptionem filiorum Dei expectantes,
redemptionem corporis nostri. Spe enim salvi facti sumus. Spes autem quæ videtur, 24
non est spes: nam quod videt quis, quid sperat?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* لأنّ رأي البشر موت * وعلم الروح حياة وسلامة * لأنّ مشيئة البشر عداوة الله * 6
7 لأنها لن تخضع لشريعة الله * لأنها ما تستطيع * والذين هم في البشر ما يمكنهم
8 يرضون الله * فأنتم لستم في البشر * بل في الروح * إن كان روح الله يسكن فيكم * وإن
9 يكن أحد ليس له روح المسيح * فهذا ليس هو للمسيح * فإن يكن المسيح فيكم * فالجسم
10 مايت من أجل الخطية * والروح حي من أجل العدل * وإن يسكن فيكم روح من أقام يسوع
11 من الموتى فالذي أقام المسيح من الموتى يحيي أجسامكم المايتة * من أجل روحه الساكن فيكم *
12 * فنحن إذا يا إخوتي غرماء لا للبشر * أن نعيش فيما يخص البشر * لأنكم إن عشتم فيما
13 يخص بالبشر * فأنتم عتيدون أن تموتوا * وإن أمتم بالروح أفعال الجسم فقد عشتم * تم *

* السبت الخامس بعد العنصرة *

14 * لأنّ جميع الذين ينقادون بروح الله * فأولئك هم
15 أبناء الله * لأنكم ما أخذتم أيضا روح عبودية للخوف * بل أخذتم روح التبني الذي به
16 نهتف بالآب يا أبانا * هذا الروح يشهد لروحنا معنا * أننا أولاد الله * فإن كنا أولادا
17 فنحن وراث * أي وارثوا الله ووارثون مع المسيح * ولئن تألمنا معه * فذلك لكيما نشرف معه *
18 * لأني أعتقد أن آلام هذا الوقت ما تعادل المجد العتيد أن يتجلى علينا * لأن انتظار
19 البرية يتوقع استعلان بني الله * لأن البرية خضعت للطلالة لا باختيارها * لكن من
20 أجل من خضعها بتأميل * أن والبرية نفسها تعتق من استعباد البلى * في عتق مجد
21 أولاد الله * تم *

* الخميس من الجمعة الثالثة *

22 * وإنا نعلم أن البرية كلها تتنهد وتتوجع معا حتى الآن * وليس البرية فقط * بل
23 والذين كانت لهم مقدمة باكورة الروح أنفسهم * ونحن أنفسنا نتنهد في ذاتنا *
متوقعين التبني الذي هو افتداء جسمنا * لأننا بالرجاء خلصنا * والرجاء المشاهد ليس
24 هو رجاء * لأن ما يشاهده الإنسان * ماذا يرجو منه *

Nam consilium carnis, mors est: dis- 6
cretio autem spiritus, vita & pax. Vo- 7
luntas quippe carnis, inimicitia Dei
est, quia non subditur legi Dei, siquidem
non potest: Et qui sunt in carne, Deo 8
placere non possunt. Vos autem non estis 9
in carne, sed in spiritu, si tamen spiritus
Dei habitat in vobis. Quòd siquis non
habet spiritum Christi, is non est Christi.
Verùm si fuerit Christus in vobis, certè 10
corpus mortuum est propter peccatum:
spiritus autem vivus propter justitiam.
Quòdsi habitat in vobis spiritus ejus 11
*qui suscitavit Jesum à mortuis, is quidem
qui Christum suscitavit à mortuis,*
*vivificabit corpora vestra mortua, propter
spiritum suum habitantem in vobis.*
Nos itaque ô fratres mei, debitores su- 12
mus non carni, ut vivamus in his quæ
ad carnem pertinent. Nam si vixeritis in 13
his quæ pertinent ad carnem, vos estis
*morituri: at si per spiritum mortificaveritis
facta corporis, vivetis.* Finis.

Sabbatho quinto post Pentecosten.

Omnes enim qui ducuntur Spiritu Dei, 14
ii sunt Filii Dei. Siquidem non acce- 15
*pistis iterum spiritum servitutis ad timorem:
sed accepistis spiritum adoptionis,
per quem exclamamus ad Patrem,*
O Pater noster. Hic Spiritus testatur 16
spiritui nostro nobiscum, quòd sumus
Filii Dei. Quodsi sumus filii, ergo su- 17
mus hæredes: nempe hæredes Dei, &
*hæredes cum Christo. Et verò si patimur
cum ipso, id quidem fit ut glorificemur
cum ipso. Credo enim quod pas-* 18
*siones hujus temporis non sunt adæquatæ
gloriæ revelandæ super nos: Quoni-* 19
*am expectatio creaturæ expectat revelationem
filiorum Dei. Etenim creatu-* 20
*ra se subjecit errori, non proprio arbitrio,
sed propter eum qui se subjecit cum*
spe, Quòd eadem creatura emancipabi- 21
*tur è servitute corruptionis, in libertate
gloriæ filiorum Dei.* Hactenus.

Feriâ quintâ hebdomadæ tertiæ.

Et verò scimus quòd tota creatura ge- 22
mit dolétque nobiscum hucusque. Nec 23
*tantùm creatura, sed etiam iidem illi
quorum erat initium primitiarum spiritus:
& nosmet ingemiscimus in nobis
ipsis, expectantes adoptionem quæ est*
redemptio corporis nostri. Siquidem spe 24
*servati sumus. Spes autem quæ videtur,
non est spes: ab eo enim quod homo
cernit, quid sperat?*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

11 ወእመሰ: መንፈሱ: ለዘ: አንሥአ: ለኢየሱስ:እምውታን:ኀደረ:ላዕሌክሙ:ውእቱ:ዘአንሥ
አ:እምውታን:ለኢየሱስ: ክርስቶስ: ያሐይዎ: ለነፍስክሙኒ:ወያነሥኣ:ለነፍስትክሙ:በውእ
12 ቱ: መንፈሱ:ዘየኀድር :ላዕሌክሙ::=፥ ወይእዜኒ:አኀዊነ:ኢይርትዕ: ንግበር:ለግዕዘ:ነፍስ
13 ትነ: እንዘ: ሀሎነ: በነፍስትነ:=፥ እስመ:ኵሎሙ:እለ:ግዕዘ:ነፍስቶሙ:ይገብሩ:ምውታን:
በላዕሉ:እሙንቱ:: ወእመሰ:በምግባረ:መንፈስ:ቅዱስ: ቀተልክምዎ:ለምግባረ:ነፍስትክሙ:
14 ትሐይዉ:ቦቱ:=፥ እስመ:ኵሎሙ:እለ:ይገብሩ:ዘመንፈስ:እግዚአብሔር:ውሉደ:እግዚአ
15 ብሔር: እሙንቱ::=፥ ወዘአኮ: ካዕበ: ነሣእክሙ:መንፈሰ:ቅኔ:በዘ:ትፈርሁ:ነሣእክሙ:መ
ንፈስ:ቅዱስ:በዘ:ትከውንዎ: ትርሲተ: ወልድ: ወትጸርኁ:ሎቱ:ወትብልዎ:አብ: ወአቡየ:=፥
ውእቱ:በመንፈስ:ቅዱስ:ሰማዕቱ: ለመንፈስነ:ከመ:ውሉደ:እግዚአብሔር:ንሕነ::=፥ ወእ
16 ምከመሰ:ውሉደ: እግዚአብሔር : ንሕነ:ወራሲያኒሁ: ንሕነ: ወእምከመሰ:ወራሲያነ:እግዚአ
17 ብሔር : ንሕነ : መዋርስቲሁ : ለክርስቶስ : ንሕነ::=፥
በጸሎተ:ዮሐንስ:ወበየማእታ:: በ፪: ሰንበት:በጥር: በጊዮርጊስ: በስምዖን:ወበዘከርያስ:
በጸሎተ:ጻድቃን:በተዝካረ:ካህናት:እለ: ፲ወ፭: ለጥር::=፥

18

18 ወእመከመሰ:ዐረይነ:ሕማመ:ንዔሪ:ክብረ:=፥ ወበሕቱ: ሐልዮየ:ለዛቲኒ:ከመ:ኢኮነ:መጠ
19 ነ:ሣጥ:ለእንታክቲ:ክብር :ወሰብሐት: እንተ:ለዓለም:ሕማም: ለዝ:ዓለም::=፥ እስመ:
20 ተስፋሁ:ለዓለም:ምጽአቶ:ለወልደ:እግዚአብሔር:ይፀንሕ:=፥ እስመ: ለከንቱ: ተቀንየ::
21 ዓለም:በኢያእምሮ:ወባሕቱ: ቦቱ:ተስፋ: ይትቀነይ:ዓለም:ለእግዚአብሔር::=፥ ወይፀአ:
22 እም::ዝንቱ:ዘአስሐቶ: ይቀንዮ:ወይቀትሎ:ወያገብእ:ውስተ:ሰብሐተ:ግዕዛኖሙ: ለደቂቀ:
23 እግዚአብሔር ::=፥ ናአምር:ከመ: ኵሉ: ዓለም: ሕሙም: ወትኩዝ: እስከ: ይእዜ:=፥
ወአኮኒ: ባሕቲቱ: ዓዲ: ንሕነኒ: ንቴክዝ:እለ:ነሣእነ:ቀዳሚሁ: ለመንፈስ:ቅዱስ:እስመ:ንሴ
24 [illegible]
[illegible]

Quòd si Spiritus illius qui excitavit Jesum à mortuis habitat in vobis, ille 11
*qui à mortuis excitavit Jesum Christum, vivificabit animas vestras, & excitabit
corpora vestra per illum Spiritum qui habitat in vobis. Et nunc qui-* 12
*dem fratres nostri, non oportet mores corporum nostrorum colere, dum sumus in
corporibus nostris. Omnes enim qui conversationes corporum suorum peragunt,* 13
*mortui sunt in ipsis: si autem per operationem Spiritûs sancti mortificaveritis ope-
ra corporum vestrorum, vivetis per illud. Omnes enim qui peragunt ea quæ sunt Spi-* 14
ritûs Dei, filii Dei sunt. Non autem accepistis iterum spiritum servitutis ad 15
*metum, sed accepistis Spiritum sanctum, per quem facta est vobis adoptio filio-
rum, & clamabitis ei, & dicetis ei; Pater & pater meus. Ille per Spiritum* 16
sanctum testis spiritui nostro est, quòd sumus filii Dei. Quòd si filii Dei sumus, 17
*& hæredes ejus sumus: si autem hæredes Dei sumus, utique cohæredes Christi
sumus.*

In oratione Johannis, & Jamatæ: secundo sabbato Januarii, pro Ge-
orgio: pro Simeone: & pro Zacharia: In oratione Justorum:
in commemoratione Sacerdotum decimaquintâ Januarii.

Si socii fuerimus afflictionis, socii erimus gloriæ. Verùm cogitatio mea est de hoc, 18
*quòd perpessiones hujus mundi non sunt pro ratione pretii honoris illius & gloriæ,
quæ est in æternum. Spes enim mundi accessionem filiorum Dei expectat. Nam* 19
mundus vanitati subjicitur minimè scienter, verùm spem habet quod subjicietur 20
mundus Deo. Et evadet ab hoc, quod corruptioni, servituti & occisioni illū tra- 21
didit, restituetq; Deus in gloriosā libertatem filiorū Dei. Scimus quòd totus mundus 22
afflictus est & anxius usque nunc. Et non hoc tantùm, sed nos etiam soliciti 23
*sumus, qui accepimus primitias Spiritûs sancti: quia speramus adoptionem filiorum
nos fore consecuturos, redemptionem animarum nostrarum. Eò quòd in* 24
*spe servati sumus: & qui vidit tantùm, credit? si quidem vidit, quid igitur
expectat?*

Si autem quod non videmus, ſperamus, per patientiam expectamus. Simi-
25 Εἰ δὲ ὃ οὐ βλέπομεν, ἐλπίζομεν, δι' ὑπομονῆς ἀπεκδεχόμεθα. Ὡσαύ-
26 liter autem & Spiritus ſimul recipit infirmitates noſtras. Nam
τως δὲ καὶ τὸ Πνεῦμα συναντιλαμβάνεται (μ) ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν. τὸ γὰρ
quid oremus ſicut oportet, neſcimus: ſed ipſe Spiritus in-
τί προσευξώμεθα καθὸ δεῖ, οὐκ οἴδαμεν· ἀλλ' αὐτὸ τὸ Πνεῦμα (ν) ὑπερ-
terpellat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. At ſcrutans corda
27 εντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν στεναγμοῖς ἀλαλήτοις. Ὁ δὲ ἐρευνῶν τὰς καρδίας
ſcit quid prudentis Spiritûs: quia ſecundùm Deum interpellat pro San-
οἶδε τί τὸ φρόνημα τοῦ Πνεύματος· ὅτι κατὰ Θεὸν ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἁγί-
ctis. Scimus autem, quoniam diligentibus Deum omnia cooperantur
28 ων. Οἴδαμεν δὲ, ὅτι τοῖς ἀγαπῶσι τὸν Θεὸν πάντα (ξ) συνεργεῖ
in bonum, ſecundùm propoſitum vocatis exiſtentibus. Nam quos præſci-
29 εἰς ἀγαθὸν, τοῖς κατὰ πρόθεσιν κλητοῖς οὖσιν. Ὅτι οὓς προέ-
vit, & prædeſtinavit conformes imaginis filii ſui, ad eſſe eum
γνω, καὶ προώρισε συμμόρφους τῆς εἰκόνος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν
primogenitum in multis fratribus. Quos autem prædeſtinavit, hos & vo-
30 πρωτότοκον ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς. Οὓς δὲ (ο) προώρισε, τούτους καὶ ἐ-
cavit: & quos vocavit, hos & juſtificavit: quos autem juſtificavit, illos
κάλεσε· καὶ οὓς ἐκάλεσε, τούτους καὶ ἐδικαίωσεν· (π) οὓς δὲ ἐδικαίωσε, τούτους
& glorificavit. Quid ergo dicemus ad hæc? Si Deus pro nobis,
31 καὶ ἐδόξασε. Τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα; εἰ ὁ Θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν,
quis contra nos? Qui etiam proprio filio non pepercit, ſed pro nobis
32 τίς καθ' ἡμῶν; Ὅς γε τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο, ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν
omnibus tradidit illum: quomodò non etiam cum illo omnia nobis gratifica-
πάντων παρέδωκεν αὐτόν· πῶς οὐχὶ καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίσε-
bit? Quis accuſabit adverſus electos Dei? Deus juſtificans, Quis
33 ται; Τίς ἐγκαλέσει κατὰ ἐκλεκτῶν Θεοῦ; Θεὸς ὁ δικαιῶν, Τίς ὁ
34 condemnans? Chriſtus mortuus, magis verò & excitatus: qui & eſt
κατακρίνων; (ρ) Χριστὸς ὁ ἀποθανών, μᾶλλον (σ) δὲ καὶ ἐγερθείς, ὃς καὶ ἔστιν
in dextera Dei, qui etiam interpellat pro nobis. Quis nos ſeparabit
35 ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ, ὃς καὶ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν. Τίς ἡμᾶς (τ) χωρίσει ΙΓ'

à charitate Chriſti? tribulatio, an anguſtia, an perſecutio, an fames, an
ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; θλίψις, ἢ στενοχωρία, ἢ διωγμός, ἢ λιμός, ἢ
nuditas, an periculum, an gladius? (Sicut ſcriptum eſt; Quia propter
γυμνότης, ἢ κίνδυνος, ἢ μάχαιρα; (Καθὼς γέγραπται, Ὅτι (υ) ἕνεκά 36
te mortificamur totam diem: æſtimati ſumus ſicut oves occiſionis.)
σου θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν· ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς.)
Sed in his omnibus ſuperamus propter diligentem nos. Per-
Ἀλλ' ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶμεν διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς. Πέ- 37
ſuaſus ſum enim, quia neque mors, neque vita, neque angeli, neque principatus, ne- 38
πεισμαι γὰρ, ὅτι οὔτε θάνατος, οὔτε ζωή, οὔτε ἄγγελοι, οὔτε (φ) ἀρχαί, οὔ-
que poteſtates, neque inſtantia, neque futura, Neque altitudo, neque profundum,
τε δυνάμεις, οὔτε ἐνεστῶτα, οὔτε μέλλοντα, Οὔτε ὕψωμα, οὔτε βάθος, 39
neque aliqua creatura alia poterit nos ſeparare à charitate Dei, quæ
οὔτε τις κτίσις ἑτέρα δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, τῆς
in Chriſto Jeſu Domino noſtro.
ἐν Χριστῷ (χ) Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν.

CAP. IX. θ'.

ΙΔ' Veritatem dico in Chriſto, non mentior, (conteſtante mihi con-
Ἀλήθειαν λέγω ἐν Χριστῷ, οὐ ψεύδομαι, (συμμαρτυρούσης μοι τῆς συνει- 1
ſcientiâ meâ in Spiritu ſancto;) Quoniam triſtitia mihi eſt magna, & conti-
δήσεώς μου ἐν Πνεύματι ἁγίῳ,) Ὅτι λύπη μοι ἐστὶ μεγάλη, καὶ ἀδιά- 2
nuus dolor cordi meo. Optabam enim ipſe ego anathema
λειπτος ὀδύνη τῇ καρδίᾳ μου. Ηὐχόμην (α) γὰρ αὐτὸς ἐγὼ ἀνάθεμα 3
eſſe à Chriſto pro fratribus meis, cognatis meis ſecundùm carnem:
εἶναι ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου, τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα·
Qui ſunt Iſraelitæ, quorum adoptio filiorum, & gloria, & teſta-
Οἵτινές εἰσιν (β) Ἰσραηλῖται, ὧν ἡ υἱοθεσία, καὶ ἡ δόξα, καὶ αἱ διαθῆ- 4
menta, & legiſlatio, & cultus, & promiſſa: Quorum patres, & ex quibus
και, καὶ ἡ νομοθεσία, καὶ ἡ λατρεία, καὶ αἱ ἐπαγγελίαι· Ὧν οἱ πατέρες, καὶ ἐξ ὧν 5
Chriſtus, quod ſecundū carnem: exiſtens ſuper omnia Deus benedictus in ſecula. Amen.
ὁ Χριστὸς, τὸ κατὰ σάρκα· ὁ ὢν ἐπὶ πάντων Θεὸς εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.

MS. A. (μ) τῇ ἀσθενείᾳ (ν) ὑπερεντυγχάνει στεναγμοῖς (ξ) συνεργεῖ ὁ Θεὸς εἰς (ο) προέγνω, (π) καὶ οὓς ἐδικαίωσεν, (ρ) Χριστὸς Ἰησοῦς (σ) δὲ ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν, ὅς ἐστιν ἐν
(τ) χωρίσῃ (υ) ἕνεκεν (φ) ἀρχαί, οὔτε ἐνεστῶτα, οὔτε μέλλοντα, οὔτε δυνάμεις, Οὔτε ὕψωμα, (χ) Ἰησοῦ, τοῦ Κυρίου Κεφ. θ'. MS. A. (α) γὰρ ἀνάθεμα εἶναι αὐτὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ
(β) Ἰσραηλεῖται, * * ὧν οἱ πατέρες, καὶ ἐξ ὧν

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

Sed ſi quod non cernitur ſperamus, in pa- 25
tientia manemus. Similiter etiam Spiritus 26
ipſe opitulatur infirmitati noſtræ: quid enim
precemur ut oportet, non novimus: at Spi-
ritus ille deprecatur pro nobis gemitibus
inenarrabilibus. Qui verò ſcrutatur cor- 27
da, is novit quæ ſit intentio Spiritûs, qui
juxta placitum Dei deprecatur pro Sanctis.

Lectio Martyrum. 5.

Scimus autem quòd iis qui diligunt Deum, 28
ipſe in omni re auxiliatur ad bonum, iis
inquam quos præordinavit ut ſint vocati.
Et à principio cognovit eos, & ipſos ob- 29
ſignavit ſimilitudine imaginis Filii ſui, ut
is ſit primogenitus fratrum multorum. Quos 30
autem priùs obſignavit, eos vocavit: &
quos vocavit, eos juſtificavit: quos verò
juſtificavit, eoſdem glorificavit. Quid igi- 31
tur dicemus ad hæc? Si Deus pro nobis,
quis contra nos? Quòd ſi ne proprio qui- 32
dem Filio pepercit, ſed pro nobis omni-
bus tradidit eum, quomodo omnia cum eo
non largietur nobis? Quis ſeſe opponet 33
electis Dei? Deus juſtificat, Quis conde- 34
mnabit? Chriſtus mortuus eſt & excitatus,
eſtque ad dexteram Dei, & poſtulat pro
nobis. Quis me ſeparabit à dilectione 35
Chriſti? oppreſſio? aut carcer? aut perſe-
cutio? aut fames? aut nuditas? aut peri-
culum? aut gladius? (Sicut ſcriptum eſt; 36
Propter te quotidie morimur, & habiti ſu-
mus quaſi oves ad mactationem,) Verùm 37
in his omnibus victoriâ potimur per eum
qui dilexit nos. Perſuaſum enim habeo, 38
neque mortem, neque vitam, neque Ange-
los, neque principatus, neque poteſtates, ne-
que inſtantia, neque futura, Neque alti- 39
tudinem, neque profunditatem, nec *deni-
que* ullam creaturam poſſe me ſejungere à
dilectione Dei, quæ eſt in Domino noſtro
Jeſu Chriſto.

CAP. IX.

Veritatem dico per Chriſtum, neque 1
mentior: ſed ſuffragatur mihi conſcientia
mea, per Spiritum ſanctitatis, Magnam 2
mihi eſſe ægritudinem, & dolorem cordi
meo indeſinentem. Optârim ego ipſe ana- 3
thema eſſe à Chriſto pro fratribus meis, &
cognatis meis ſecundùm carnem: Qui ſunt 4
filii Iſraël, quorum eſt adoptio, & gloria, &
pacta, & Lex, & miniſterium, & promiſſio-
nes, & Patres. Et ex quibus apparuit Chri- 5
ſtus in carne, qui eſt Deus ſupra omnes.
Cui ſint laudes & benedictiones in ſecu-
lum ſeculorum, Amen.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

25 ወእምከመሰ፡ እንዘ፡ ኢንሬኢ፡ ተአምነ፡ ይትዐወቅ፡ ትዕግሥትነ፡ ከመ፡ ተሰፈውናሁ። ወበእን
26 ቲአሁ፡ ይጸውር፡ ለነ፡ ድካምነ፡ በመንፈስ፡ ቅዱስ። ወምንትኑ፡ እንከ፡ ውእቱ፡ ጸሎትነ፡ ለእመ፡
ኢናአምር፡ ተስፋነ፡ ወባሕቱ፡ መንፈሱ፡ ቅዱስ፡ ለሊሁ፡ ይትዋቀሥ፡ ላዕሌነ፡ በእንተ፡ ሕማምነ፡
27 ወመንሳዕትነ። ወውእቱ፡ የሐትቶ፡ ለልብነ፡ ወያአምር፡ ዘይኄሊ፡ መንፈስ፡ ወይትዋቀሥ፡ በ
28 ኀበ፡ እግዚአብሔር፡ በእንተ፡ ቅዱሳን። ዘቆዝሞስ። ናአምር፡ ከመ፡ ይረድኦሙ፡ እግ
29 ዚአብሔር፡ ለኵሉ፡ ሠናይ፡ ለአፍቀርዎ፡ ወስተ፡ ኅሩያኒሁ። እስመ፡ ለእለ፡ ቀደሙ፡
30 ለአእምሮ፡ ኪያሆሙ፡ ሠርዐ፡ ይኩኑ፡ በአምሳለ፡ ወልዱ፡ ከመ፡ ይኩን፡ ውእቱ፡ በኵረ፡ በእ
ኀው፡ ብዙኃን፡ አኀው። ወለእለሰ፡ ሠርዐ፡ ኪያሆሙ፡ ጸውዐ፡ ወለእለ፡ ጸውዐ፡ ኪያሆሙ፡
አጽደቀ፡ ወለእለ፡ አጽደቀ፡ ኪያሆሙ፡ አክበረ።

Si autem non videns credit, innoteſcit patientia noſtra, quòd ſpem habemus de ea. Et propterea ſublevat nobis in infirmitatibus noſtris per Spiritum ſanctum: & quidnam igitur eſt oratio noſtra ſi ignoramus ſpem noſtram: verùm Spiritus ejus ſanctus ipſe interpellat pro nobis in afflictionibus noſtris, & tentationibus noſtris. Et ille ſcrutatur corda noſtra, & cognoſcit quid meditatur Spiritus, & interpellat apud Deum pro Sanctis. 25 26 27

Feſto Cozmi.

Novimus quòd auxiliatur Deus iis qui diligunt eum ad omne bonum, nempe electi ejus. Nam quos præſcivit, eos prædeſtinavit in conformitate ſore filio ſuo: ut is eſſet primogenitus inter multos fratres. Et quos prædeſtinavit, eos vocavit: & quos vocavit, eos juſtificavit: & quos juſtificavit, eos glorificavit. 28 29 30

Verſio VULGATA LATINA.

25
26 Si autem quod non videmus, ſperamus: per patientiam expectamus. Similiter
autem & Spiritus adjuvat infirmitatem noſtram: nam quid oremus, ſicut opor-
tet, neſcimus: ſed ipſe Spiritus poſtulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus.
27 Qui autem ſcrutatur corda, ſcit quid deſideret Spiritus: quia ſecundùm Deum
28 poſtulat pro Sanctis. Scimus autem quoniam diligentibus Deum omnia coope-
29 rantur in bonum, iis, qui ſecundùm propoſitum vocati ſunt Sancti. Nam quos
præſcivit, & prædeſtinavit conformes fieri imaginis Filii ſui, ut ſit ipſe primo-
30 genitus in multis fratribus. Quos autem prædeſtinavit, hos & vocavit: & quos
31 vocavit, hos & juſtificavit: quos autem juſtificavit, illos & glorificavit. Quid
32 ergò dicemus ad hæc? ſi Deus pro nobis, quis contra nos? Qui etiam proprio
Filio ſuo non pepercit, ſed pro nobis omnibus tradidit illum: quomodò non
33 etiam cum illo omnia nobis donavit? Quis accuſabit adverſus electos Dei?
34 Deus qui juſtificat, Quis eſt qui condemnet? Chriſtus Jeſus, qui mortuus eſt,
immò qui & reſurrexit, qui eſt ad dexteram Dei, qui etiam interpellat pro no-
35 bis. Quis ergò nos ſeparabit à charitate Chriſti? tribulatio? an anguſtia? an
fames? an nuditas? an periculum? an perſecutio? an gladius? (Sicut ſcriptum 36
eſt; Quia propter te mortificamur totâ die: æſtimati ſumus ſicut oves occiſio- 37
nis.) Sed in his omnibus ſuperamus, propter eum qui dilexit nos. Certus 38
ſum enim, quia neque mors, neque vita, neque Angeli, neque principatus, ne-
que virtutes, neque inſtantia, neque futura, neque fortitudo, Neque altitudo, 39
neque profundum, neque creatura alia poterit nos ſeparare à charitate Dei,
quæ eſt in Chriſto Jeſu Domino noſtro.

CAP. IX.

Veritatem dico in Chriſto, non mentior, teſtimonium mihi perhibente con- 1
ſcientiâ meâ in Spiritu ſancto; Quoniam triſtitia mihi magna eſt, & conti- 2
nuus dolor cordi meo. Optabam enim ego ipſe anathema eſſe à Chriſto pro fra- 3
tribus meis, qui ſunt cognati mei ſecundùm carnem, Qui ſunt Iſraelitæ, quo- 4
rum adoptio eſt filiorum, & gloria, & teſtamentum, & legiſlatio, & obſequi-
um, & promiſſa: Quorum patres, & ex quibus eſt Chriſtus ſecundùm carnem, 5
qui eſt ſuper omnia Deus benedictus in ſecula. Amen.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

25 * وإن كنا نرجوا ما لا نبصره فلنستبطن بالصبر * وهكذا يعضد الروح أمراضنا * لأننا ما 26
نعرف ماذا نبتهل كما يجب * بل الروح نفسه يتوسل عنا متضرعا بزفرات لا ينطق بها * والفاحص 27
القلوب قد عرف ما هي مشية الروح * إنه يتوسل من أجل القديسين بما يخص بالله *
* وقراءة أول شباط للشاهد تريفن *
28 * ونحن نعلم أن الذين يحبون الله * تساعدهم
كافة الأشياء على الخير * الذين هم مدعوون بما يخص بالنية * لأن الذين قد سبق فعرفهم * 29
قد نعلم وأمر بأن يكونوا نظراء صورة ابنه * ليكون بكرا في إخوة كثيرين * والذين سبق 30
فأمر بهم إياهم دعا * والذين دعاهم إياهم زكى * والذين زكاهم إياهم شرف * فماذا نقول إذا 31
نحو هذه * إن يكن الله يتأصل عنا * فمن يكون علينا * الذي ما سبق على ابنه * بل 32
أسلمه من أجلنا كلنا * فكيف لا يهب لنا معه كل شيء * من ذا يستعدي على مختاري الله * 33
إذا كان الله المزكي * من ذا يدين * المسيح الذي مات * بل الأولى وقام * الذي هو في 34
يمين الله * هو الذي يتوسل من أجلنا * ماذا يفصلنا من محبة المسيح * أحزن * أم ضيق * أم 35
اضطهاد * أم جوع * أم عري * أم عطب * أو سيف * كما كتب أننا من أجلك نمات كل اليوم * 36
قد حسبنا كغنم الذبح * لكننا في هذه كلها من أحبنا نزيد الظفر * وإني لموقن أن لا 37 38
موتا ولا حياة * ولا ملائكة ولا رياسات ولا قوات * ولا الحاضرات الآن * ولا المنتظرات * ولا علو * 39
ولا عمق * ولا برية أخرى تستطيع تفصلنا من محبة الله التي بيسوع المسيح ربنا *

* الفصل التاسع *
* السبت السادس بعد العنصرة *

1 * حقا أقول بالمسيح ولن أكذب * وبصيرتي تشهد لي بروح القدس * أن لي حزنا عظيما *
2 وبقلبي وجع لا يسفر * ولقد عنيت أن أكون أنا نفسي مفرورا من المسيح * من أجل إخوتي 3
4 وقرباء جنسي بما يخص بالبشر * الذين هم الإسرائيليون * الذين لهم البنوة والمجد والمواثيق *
5 والفرض الشريعة * والديانة * والمواعيد * الذين منهم الآباء * والذين منهم المسيح بما يخص
بالبشر * الذي لم يزل على الكل إلها مباركا إلى الدهور حقا *

Quare ſi ſperamus quod non videmus, expectemus ergo illud cum patientia; Atque ita adjuvabit ſpiritus infirmitates noſtras. Neſcimus enim quid oremus ut oportet: verùm ipſemet ſpiritus precatur pro nobis poſtulans cum gemitibus ineffabilibus. Et qui corda ſcrutatur, jam novit quæ ſit voluntas ſpiritus: is enim orat pro ſanctis, in his quæ ad Deum ſpectant. 25 26 27

Lectio Kalendarum Februarii, pro martyre Tryphone.

Et nos ſcimus quòd iis qui Deum diligunt, res omnes adjumento ſunt ad bonum: qui nimirum ſunt vocati prout pertinet ad propoſitum. Nam quos præſcivit, præmandavit ut eſſent ſimiles imagini filii ſui, ut ſit primogenitus inter multos fratres. Et quos præjuſſit, eoſdem vocavit: & quos vocavit, eoſdem juſtificavit: quos autem juſtificavit, eoſdem glorificavit. Quid igitur dicemus quoad hæc? Si Deus certet pro nobis, quis erit contra nos? Qui non pepercit filio ſuo, ſed tradidit eum pro nobis omnibus, quomodo non donabit nobis omnia cum ipſo? Quis litem intentet adverſus electos Dei, quum Deus ſit qui juſtificat? Quis condemnet? Chriſtus qui mortuus eſt, ſed potiùs & reſurrexit, qui eſt in dextera Dei, ipſe eſt qui precatur pro nobis. Quid ſeparabit nos ab amore Chriſti? num calamitas? an anguſtia? an perſecutio? an fames? an nuditas? an periculum? an gladius? Sicut ſcriptum eſt, Propter te morte afficimur tota die, reputati ſumus velut oves mactationis. Verùm in his omnibus, per eum qui dilexit nos, volumus victoriam. Et quidem certus ſum quòd neque mors, neque vita, neque Angeli, neque principatus, neque poteſtates, neque modò præſentia, nec quæ expectantur, Neque altitudo, neque profunditas, nec alia creatura poterit ſeparare nos à dilectione Dei, quæ eſt in Jeſu Chriſto Domino noſtro. 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39

CAP. IX.

Sabbatho ſexto poſt Pentecoſten.

Verè dico in Chriſto, & nequaquam mentior, conſcientia mea mihi atteſtante per Spiritum ſanctum, Quòd triſtitia mihi magna eſt, & in corde meo dolor inceſſabilis. Jamque exoptavi eſſe ego ipſe ſequeſtratus à Chriſto propter fratres meos, & conjunctos generi meo quoad carnem, Qui ſunt Iſraelitæ, quorum eſt filiatio, & gloria, & teſtamenta, & conſtitutio legis, & religio, atque promiſſiones: Ex quibus ſunt patres, & ex quibus eſt Chriſtus, quantùm attinet ad carnem, qui eſt immobiliter ſuper omnia Deus benedictus in ſecula, verè. 1 2 3 4 5

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

31 ምንተ፡ እንከ፡ ንብል፡ እንበይነዝ፡ ለእመ፡ እግዚአብሔር፡ ምስሌነ፡ መኑ፡ ይክለነ።
32 ወልደ፡ ጥቀ፡ ኢመሐከ፡ እምኔነ፡ ወመጠወ፡ በእንተ፡ ኵልነ፡ ምንትኑ፡ እንከ፡ ውእቱ፡
33 ዘኢጸገወነ። ወመኑ፡ ውእቱ፡ እንከ፡ ዘይትዋቀሥ፡ በእንተ፡ ኅሩያኒሁ፡ ለእግዚአ
34 ብሔር፡ ለሊሁ፡ እግዚአብሔር፡ ጸድቅ። መኑ፡ ዘይኴንነ። ክርስቶስ፡ ኢየሱስ፡ ዘሞተ፡
ወተንሥአ፡ እምውታን፡ ወሀሎ፡ ይነብር፡ በየማነ፡ እግዚአብሔር፡ ወይትዋቀሥ፡ በእንቲአነ።
35 ኦ መኑ፡ ያኀድገነ፡ ፍቅሮ፡ ለክርስቶስ፡ ሕማሙኑ፡ መንዳቤኑ፡ ተሰድደኑ፡ ረኃብኑ፡ ዕርቃንኑ፡ መ
36 ጥባሕትኑ፡ ጸዐርኑ። በከመ፡ ይቤ፡ መጽሐፍ፡ በእንቲአከ፡ ይቀትሉነ፡ ኵሎ፡ ዕለተ፡ ወኮነ፡
ከመ፡ አባግዐ፡ ዘይጠብሑ።
በ፬፡ ሰንበት፡ ዘተሐሥሥ፡ ወበይስሐቅ፡ ምንባብ፡ በ፫፡ ሰንበት፡ ዘጥር፡ ወዘኵሎሙ።
37 ወባሕቱ፡ በእንተዝ፡ ነመውእ፡ ለኵሉ፡ እስመ፡ ውእቱ፡ አፍቀረነ። እትአመን፡ ባሕቱ፡ ከመ፡
38 አልቦ፡ ዘያኀድገነ፡ ፍቅሮ፡ ለእግዚአብሔር፡ ዘበእንተ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ እግዚእነ፡ ወኢሞ
39 ት፡ ወኢሕይወት፡ ወኢመላእክት፡ ወኢቀደምት፡ ወኢዘሀሎ፡ ወኢዘይመጽእ፡ ወኢኃያል። ወ
ኢዘልዑል፡ ወኢጸድፍ፡ ወኢፍጥረት፡ ካልእ፡ ዘይክል፡ ያኀድገነ፡ ፍቅረ፡ ክርስቶስ።

፱

1 10 አማን፡ እብለክሙ፡ በእንተ፡ ክርስቶስ፡ ወኢይሔሱ፡ ወስምዕየ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ዘውስተ፡ ል
2 ብየ። ከመ፡ ትካዝ፡ ወሐመም፡ ልብየ፡ ፈድፋደ፡ በኵሉ፡ ጊዜ። ወእጼሊ፡ ከመ፡
3 እኩን፡ እትወለጥ፡ እምክርስቶስ፡ በእንተ፡ አኀዊየ፡ ወአዝማድየ፡ እለ፡ በሥጋየ። እለ፡
እሙንቱ፡ እስራኤላውያን፡ እለ፡ ሎሙ፡ ትርሲተ፡ ወልድ፡ ወሎሙ፡ ክብር፡ ወሎሙ፡ ሥርዓ
4 ት፡ ወሎሙ፡ ሕግ፡ ወሎሙ፡ አስፈወ። ወእሙንቱ፡ ካህናት፡ ወእሙንቱ፡ አበዊነ፡ ወእም
5 ኔሆሙ፡ ተወልደ፡ ክርስቶስ፡ በሥጋ፡ ሰብእ፡ ዘውእቱ፡ አምላክ፡ ቡሩክ፡ ለዓለም፡
አሜን።

Quid igitur dicemus ad hæc? ſi Deus nobiſcum, quis prævalebit nobis? Filio ſuo minimè pepercit præ nobis, ſed tradidit eum pro nobis omnibus: nunquid igitur eſt quod ipſe nobis gratioſè non largietur? Quis autem ille proinde eſt qui contendet contra electos Dei? ipſe Deus juſtificat, Quis eſt qui condemnet? Chriſtus Jeſus eſt qui mortuus eſt, & ſuſcitatus eſt à mortuis, & manet ſedens ad dextram Dei, & interpellit pro nobis. Quis dimittet nos ab amore Chriſti? num afflictio, num tentatio, num perſecutio, num fames, num nuditas, num gladius, num anguſtia? Sicut dicit Scriptura, Propter te occidimur totâ die, & ſumus tanquam oves quæ mactantur. 31 32 33 34 35 36

Quarto Sabbato Rogationis, & pro Iſaaco Lectio. Tertio Sabbato Januarii, omniumque *menſium.*

Verùm propterea ſuperamus in omnibus, eò quòd ipſe dilexit nos. Perſuaſum autem habeo, nihil fore quod dimiſerit nos ab amore Dei, qui eſt per Jeſum Chriſtū Dominum noſtrum, neq; mors, neq; vita, neq; Angeli, neq; principatus, neq; præſentia, neque quæ ſunt futura, neque poteſtates, Neque altitudo, neque profunditas, neque ulla alia creatura, non poterit dimittere nos ab amore Chriſti. 37 38 39

C A P. IX.

Verè dico vobis per Chriſtū, neq; mentior, & teſtis meus eſt Spiritus ſanctus qui in corde meo eſt; Quòd triſtitiam habeo, & cor meum impenſè excruciatur omni tempore. Precarer enim ego quòd abductus eſſem à Chriſto pro fratribus meis, & cognatis meis qui in carne mea ſunt, Qui ſunt Iſraelitæ, quorū eſt adoptio filiorum, & quorum eſt gloria, & quorum eſt fœdus, & quorum eſt lex, & quorum ſunt promiſſiones. Et illi ſunt ſacerdotes, & illi ſunt patres noſtri, & ex illis natus eſt Chriſtus ſecundùm carnem hominis, qui eſt Deus benedictus in ſecula, Amen. 1 2 3 4 5

ἘΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ῬΩΜΑΙΟΥΣ. ΚΕΦ. ΙΔ'.

Non fieri potest autem, quòd exciderit verbum Dei: non enim omnes
6 Οὐχ οἷον δὲ, ὅτι ἐκπέπτωκεν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ· οὐ γὰρ πάντες
qui ex Israel, ii Israel. Neque quia sunt semen Abrahæ, o-
7 οἱ ἐξ Ἰσραὴλ, οὗτοι Ἰσραήλ. Οὐδ' ὅτι εἰσὶ σπέρμα Ἀβραὰμ, πάν-
mnes filii: sed in Isaac vocabitur tibi semen: Id est, Non
8 τες τέκνα· ἀλλ' ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα· Τουτέστιν, Οὐ τὰ
filii carnis, hi filii Dei: sed filii promissionis,
τέκνα τῆς σαρκὸς, ταῦτα τέκνα τοῦ Θεοῦ· ἀλλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐπαγγελίας,
æstimantur in semine. Promissionis enim verbum hoc; Secundùm
9 λογίζεται εἰς σπέρμα. Ἐπαγγελίας γὰρ ὁ λόγος οὗτος, Κατὰ τὸν
tempus hoc veniam, & erit Saræ filius. Non solùm autem, sed
10 καιρὸν τοῦτον ἐλεύσομαι, καὶ ἔσται τῇ Σάρρᾳ υἱός. Οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ
& Rebecca ex uno *concubitum* habens, Isaac patris nostri. Nondum
11 καὶ Ῥεβέκκα ἐξ ἑνὸς κοίτην ἔχουσα, Ἰσαὰκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν. Μήπω
enim *natis*, *neque agentibus quid bonum* aut *malum*, (ut secundùm
γὰρ γεννηθέντων, μηδὲ πραξάντων τι ἀγαθὸν ἢ (γ) κακὸν, (ἵνα ἡ κατ'
electionem Dei propositum maneret,) Non ex operibus, sed ex vocan-
12 ἐκλογὴν τοῦ Θεοῦ πρόθεσις μένῃ,) Οὐκ ἐξ ἔργων, ἀλλ' ἐκ τοῦ καλοῦν-
te, dictum est ei; Quia major serviet minori: Sicut scriptum
13 τος, ἐῤῥέθη αὐτῇ, Ὅτι ὁ μείζων δουλεύσει τῷ ἐλάσσονι· Καθὼς γέγρα-
est; Jacob dilexi, *at* Esau odio habeo. Quid ergò dicemus?
14 πται, Τὸν Ἰακὼβ ἠγάπησα, τὸν δὲ Ἠσαῦ ἐμίσησα. Τί οὖν ἐροῦμεν;
Numquid iniquitas apud Deum? *ne fiat*. *Nam* Moysi dicit; Mise-
15 Μὴ ἀδικία παρὰ τῷ Θεῷ; μὴ γένοιτο. Τῷ γὰρ Μωσῇ λέγει, Ἐλε-
rebor cujus misereor, & *miserabor quemcunque miseratus sum*. *Nempè* igitur non
16 ήσω ὃν ἂν ἐλεῶ, καὶ οἰκτειρήσω ὃν ἂν οἰκτείρω. Ἄρα οὖν οὐ
volentis, neque currentis, sed miserentis Dei. Dicit enim
17 τοῦ θέλοντος, οὐδὲ τοῦ τρέχοντος, ἀλλὰ τοῦ (δ) ἐλεοῦντος Θεοῦ. Λέγει γὰρ
Scriptura Pharaoni; Quia in ipsum hoc excitavi te, ut ostendam in
ἡ γραφὴ τῷ Φαραὼ, Ὅτι εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐξήγειρά σε, ὅπως ἐνδείξωμαι ἐν
te virtutem meam; & ut annuntietur nomen meum in universa terra.
σοὶ τὴν δύναμίν μου, καὶ ὅπως διαγγελῇ τὸ ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ γῇ.
Nempè ergò cujus vult, miseretur: quem *autem* vult, indurat. Dices itaque mihi;
Ἄρα οὖν ὃν θέλει, ἐλεεῖ· ὃν δὲ θέλει, σκληρύνει. (ε) Ἐρεῖς οὖν μοι, 18
Quid adhuc queritur? *nam* voluntati ejus quis resistit? *Imò verò*, 19
Τί ἔτι μέμφεται; τῷ γὰρ βουλήματι αὐτοῦ τίς ἀνθέστηκε; (ζ) Μενοῦνγε, 20
ô homo, tu quis es *respondens* Deo? Numquid dicit figmentum
ὦ ἄνθρωπε, σὺ τίς εἶ ὁ ἀνταποκρινόμενος τῷ Θεῷ; μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα
fictori; Quid me fecisti sic? An non habet potestatem figulus
τῷ πλάσαντι, Τί με ἐποίησας οὕτως; Ἢ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺς 21
luti, ex eadem massa facere, *hoc* quidem in honorem vas, *hoc* verò
τοῦ πηλοῦ, ἐκ τοῦ αὐτοῦ φυράματος ποιῆσαι, ὃ μὲν εἰς τιμὴν σκεῦος, ὃ δὲ
in contumeliam? Si *autem* volens Deus ostendere iram, & notam facere
εἰς ἀτιμίαν; Εἰ δὲ θέλων ὁ Θεὸς ἐνδείξασθαι τὴν ὀργὴν, καὶ γνωρίσαι 22
potentiam suam, sustinuit in multa *longanimitate* vasa iræ *adeptata*
τὸ δυνατὸν αὐτοῦ, ἤνεγκεν ἐν πολλῇ μακροθυμίᾳ σκεύη ὀργῆς κατηρτισμένα
in interitum? Et ut *notas faceret* divitias gloriæ suæ in vasa misericordiæ, quæ
εἰς ἀπώλειαν; Καὶ ἵνα γνωρίσῃ τὸν πλοῦτον τῆς δόξης αὐτοῦ ἐπὶ σκεύη ἐλέους, ἃ 23
præparavit in gloriam? Quos & vocavit, nos, non solùm ex Judæis,
προητοίμασεν εἰς δόξαν; Οὓς καὶ ἐκάλεσεν ἡμᾶς, οὐ μόνον ἐξ Ἰουδαίων, 24
sed etiam ex Gentibus: Sicut *&* in Osee dicit; Vocabo non *populum meum*,
ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐθνῶν· Ὡς καὶ ἐν τῷ Ὡσηὲ λέγει, Καλέσω τὸν οὐ λαόν μου, 25
Populum meum: & non dilectam, Dilectam. Et erit, in loco ubi dictum est
λαόν μου· καὶ τὴν οὐκ ἠγαπημένην, ἠγαπημένην. Καὶ ἔσται, ἐν τῷ τόπῳ οὗ ἐῤῥέθη 26
eis; Non *populus meus* vos, ibi vocabuntur, Filii Dei vivi. E-
αὐτοῖς, Οὐ λαός μου ὑμεῖς, ἐκεῖ κληθήσονται, Υἱοὶ Θεοῦ ζῶντος. Ἡ- 27
saias autem clamat pro Israel, Si fuerit numerus filiorum Is-
σαΐας δὲ κράζει ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ, Ἐὰν ᾖ ὁ ἀριθμὸς τῶν υἱῶν Ἰσ-
rael tanquam arena maris, reliquiæ *servabuntur*.
ραὴλ ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης, τὸ (η) κατάλειμμα σωθήσεται.

MS. A. (γ) φαῦλον, (ἵνα ἡ κατ' ἐκλογὴν πρόθεσις τοῦ Θεοῦ (δ) ἐλεῶντος (ε) Ἐρεῖς μοι οὖν, (ζ) Ὦ ἄνθρωπε, μενοῦνγε, (η) ὑπόλειμμα

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* ܕܣܘܒܪܗ ܕܙܟܪܝܐ * ܝܘ *

6 * ܠܐ ܗܘܐ ܓܝܪ ܐܝܟ ܕܢܦܠܬ ܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܠܐ ܗܘܐ ܓܝܪ ܟܠܗܘܢ ܕܡܢ ܐܝܣܪܝܠ
7 ܐܢܘܢ ܐܝܣܪܝܠ. * ܘܠܐ ܡܛܠ ܕܐܝܬܝܗܘܢ ܙܪܥܗ ܕܐܒܪܗܡ ܟܠܗܘܢ ܒܢܝܐ. ܡܛܠ
8 ܕܒܐܝܣܚܩ ܢܬܩܪܐ ܠܟ ܙܪܥܐ. * ܗܢܘ ܕܝܢ. ܠܐ ܗܘܐ ܒܢܝܐ ܕܒܣܪܐ ܐܢܘܢ ܒܢܝܐ
9 ܕܐܠܗܐ. ܐܠܐ ܒܢܝܐ ܕܡܘܠܟܢܐ ܡܬܚܫܒܝܢ ܒܙܪܥܐ. * ܕܡܘܠܟܢܐ ܓܝܪ ܐܝܬܘܗܝ ܡܠܬܐ
10 ܗܕܐ. ܕܒܙܒܢܐ ܗܢܐ ܐܬܐ ܘܢܗܘܐ ܒܪܐ ܠܣܪܐ. * ܘܠܘ ܗܕܐ ܒܠܚܘܕ. ܐܠܐ ܐܦ ܪܦܩܐ. ܟܕ ܡܢ
11 ܚܕ ܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܡܫܟܒܐ. ܕܐܝܣܚܩ ܐܒܘܢ. * ܥܕ ܠܐ ܢܬܝܠܕܘܢ ܒܢܝܗ. ܘܠܐ ܢܥܒܕܘܢ
12 ܛܒܬܐ ܐܘ ܒܝܫܬܐ. ܩܕܡܬ ܐܬܝܕܥܬ ܓܒܝܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܕܬܩܘܡ. * ܠܐ ܡܢ ܥܒܕܐ. ܐܠܐ
13 ܡܢ ܡܢ ܕܩܪܐ. ܐܬܐܡܪ ܓܝܪ. ܕܪܒܐ ܢܗܘܐ ܥܒܕܐ ܠܙܥܘܪܐ. * ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ. ܕܠܝܥܩܘܒ
14 ܪܚܡܬ ܘܠܥܣܘ ܣܢܝܬ. * ܡܢܐ ܗܟܝܠ ܢܐܡܪ. ܕܠܡܐ ܥܘܠܐ ܐܝܬ ܠܘܬ ܐܠܗܐ. ܚܣ.
15 16 * ܗܐ ܐܦ ܠܡܘܫܐ ܐܡܪ. ܕܐܪܚܡ ܥܠ ܡܢ ܕܐܪܚܡ. ܘܐܚܘܣ ܥܠ ܡܢ ܕܐܚܘܣ. * ܠܐ ܗܘܐ ܗܟܝܠ
17 ܒܐܝܕ ܡܢ ܕܨܒܐ ܘܠܐ ܒܐܝܕ ܡܢ ܕܪܗܛ. ܐܠܐ ܒܐܝܕ ܐܠܗܐ ܡܪܚܡܢܐ. * ܐܡܪ ܓܝܪ ܒܟܬܒܐ
ܠܦܪܥܘܢ. ܕܠܗܕܐ ܐܩܝܡܬܟ. ܕܐܚܘܐ ܒܟ ܚܝܠܝ. ܘܕܢܬܟܪܙ ܫܡܝ ܒܟܠܗ ܐܪܥܐ.
18 19 * ܡܕܝܢ ܥܠ ܡܢ ܕܨܒܐ ܗܘ ܡܪܚܡ. ܘܠܡܢ ܕܨܒܐ ܡܩܫܐ. * ܘܡܕܡ ܐܡܪܬ ܠܝ. ܕܥܠ ܡܢܐ
20 ܡܬܪܥܡ. ܠܨܒܝܢܗ ܓܝܪ ܡܢܘ ܩܐܡ. * ܐܢܬ ܗܟܝܠ ܡܢ ܐܢܬ ܐܘ ܒܪܢܫܐ.
ܕܡܬܕܪܫ ܐܢܬ ܠܘܩܒܠ ܐܠܗܐ. ܕܠܡܐ ܐܡܪ ܓܒܝܠܐ ܠܡܢ ܕܓܒܠܗ. ܕܠܡܢܐ ܗܟܢܐ
21 ܓܒܠܬܢܝ. * ܐܘ ܠܐ ܫܠܝܛ ܦܚܪܐ ܥܠ ܛܝܢܗ. ܕܡܢܗ ܡܢ ܓܒܝܠܬܐ ܢܥܒܕ ܡܐܢܐ. ܚܕ
ܠܐܝܩܪܐ ܘܚܕ ܠܨܥܪܐ. * ܩܪܝܢܐ ܕܐܟܣܢܝܐ * ܝܙ * ܐܢ ܕܝܢ ܨܒܐ ܐܠܗܐ 22
ܕܢܚܘܐ ܪܘܓܙܗ ܘܢܘܕܥ ܚܝܠܗ. ܐܝܬܝ ܒܣܘܓܐܐ ܕܢܓܝܪܘܬ ܪܘܚܗ ܪܘܓܙܐ. ܥܠ ܡܐܢܐ
23 ܕܪܘܓܙܐ ܕܓܡܝܪܝܢ ܠܐܒܕܢܐ. * ܘܐܫܦܥ ܚܢܢܘܗܝ ܥܠ ܡܐܢܐ ܕܪܚܡܐ. ܕܡܛܝܒܝܢ ܗܘܘ
24 ܠܐܠܗܐ ܠܫܘܒܚܐ. * ܕܐܝܠܝܢ ܚܢܢ ܩܪܢ. ܠܐ ܗܘܐ ܒܠܚܘܕ ܡܢ ܝܗܘܕܝܐ. ܐܠܐ ܐܦ ܡܢ
25 ܥܡܡܐ. * ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܒܗܘܫܥ ܐܡܪ. ܕܐܩܪܐ ܠܕܠܐ ܗܘܐ ܥܡܝ ܥܡܐ ܕܝܠܝ. ܘܠܕܠܐ
26 ܪܚܝܡܐ ܪܚܝܡܬܐ. * ܢܗܘܐ ܓܝܪ ܒܕܘܟܬܐ ܕܐܬܐܡܪ ܗܘܐ ܕܠܐ ܥܡܝ ܐܢܬܘܢ. ܬܡܢ ܢܬܩܪܘܢ
27 ܒܢܝܐ ܕܐܠܗܐ ܚܝܐ. * ܐܫܥܝܐ ܕܝܢ ܟܪܙ ܥܠ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ. ܕܐܢ ܢܗܘܐ ܡܢܝܢܐ ܕܒܢܝ
ܐܝܣܪܝܠ ܐܝܟ ܚܠܐ ܕܝܡܐ. ܫܪܟܢܐ ܕܝܠܗܘܢ ܢܚܐ.

Annuntiatione Zachariæ.16.

Neque enim prorsus excidit sermo Dei: si- 6
quidem non omnes qui sunt ex Israel, sunt
Israel. Neque etiam quia sunt ex semine 7
Abraham, sunt omnes filii: quoniam dictum
est, In Isaac vocabitur tibi semen. Hoc est, 8
non filii carnis, sunt filii Dei: sed filii pro-
missionis habentur pro semine. Promissio- 9
nis enim sermo hic est; Hoc ipso tempore
veniam, & erit Saræ filius. Neque hic tan- 10
tùm, sed etiam Rebecca, quum unius patris
nostri Isaac habuisset consuetudinem: Pri- 11
usquàm geniti essent filii ejus, necdum fe-
cissent bonum aut malum, præcognita est
electio Dei, ut ipsa permaneret, Non per 12
opera, sed per eum qui vocavit. Dictum est
enim; Senior erit servus minori. Sicut 13
scriptum est; Jacob dilexi, Esau autem
odio habui. Quid igitur dicemus? num 14
iniquitas est apud Deum? Absit. Ecce et- 15
iam ipsi Moysi dixit; Miserebor cujus miser-
tus sum, & gratiosum me exhibebo in eum,
cui futurus sum gratiosus. Non est ergò in 16
potestate volentis, neque in potestate curren-
tis, sed in potestate Dei misericordis. Ait 17
enim in Scriptura ipsi Pharaoni; Ad hoc
ipsum excitavi te, ut ostendam in te poten-
tiam meam, utque prædicetur nomen meum
in universa terra. Itaque cujus vult mise- 18
retur, & quem vult indurat. Jam verò di- 19
ces, Quamobrem arguit? Quis enim obsi-
stat ejus voluntati? Tu igitur quis es, ô ho- 20
mo, qui responsum Deo das? Num dicet
figmentum ei qui ipsum effinxit, Cur me ita
effinxisti? An non habet potestatem figulus 21
in lutum suum, ut ex eadem massa conficiat
vasa, unum ad honorem, & alterum ad igno-
miniam.

Lectio peregrinorum.17.

Sin volens Deus ostendere iram suam, & 22
patefacere potentiam suam, intulit plurimâ
longanimitate suâ iram adversùs vasa iræ
consummata ad exitium: Et effudit misera- 23
tiones suas in vasa misericordiæ quæ parata
erant Deo ad gloriam, Nos scilicet vocatos 24
non tantùm ex Judæis, sed etiam ex Genti-
bus: Sicut & in Hosea dixit; Vocabo eos 25
qui non erant populus meus, Populum me-
um: & quæ misericordiam non erat conse-
cuta, Misericordiam consecutam. Futu- 26
rum est enim in loco ubi vocabantur, Non
populus meus; illic ut vocentur, Filii Dei
viventis. Esaia porrò prædicat de filiis Is- 27
rael; Si fuerit numerus filiorum Israel sicut
arena maris, reliquiæ eorum servabuntur.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

6 እኮኑ ፡ ሊተሐሰወ ፡ ቃለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዘይቤ ፡ ሊኮኑ ፡ ኵሎሙ ፡ እስራኤል ፡ እ
7 ለ ፡ ወፅኡ ፡ እምግብጽ ። ወአኮ ፡ ኵሎሙ ፡ ዘርአ ፡ አብርሃም ፡ ዘኮኑ ፡ ውሉዶ ፡ እም
8 ይስሐቅ ፡ ዳእሙ ፡ ይሰመይ ፡ ለከ ፡ ውሉደ ፡ ይቤሎ ። ዘሊኮኑ ፡ ውሉደ ፡ በሥጋ ፡ ሰ
ብእ ፡ እስመ ፡ ውሉደ ፡ እግዚአብሔር ፡ እሙንቱ ፡ ወይከውንዎ ፡ ዘርአ ፡ እለ ፡ አሰፈዎ
9 ሙ ፡ ይኩንዎ ፡ ውሉደ ። እስመ ፡ አሰፈዎ ፡ ወይቤሎ ፡ ዓመ ፡ ከመ ፡ ዮም ፡ ገቢ
10 እየ ፡ ኀቤከ ፡ ትረክብ ፡ ሰራ ፡ ውሉደ ። ወአኮ ፡ ባሕቲታ ፡ ይእቲ ፡ ዓዲ ፡ ርብቃኒ ፡
11 ፅንስት ፡ መንታ ፡ ለይስሐቅ ፡ አቡነ ። ወዘእንበለ ፡ ይትወለዱ ፡ ወይገብሩ ፡ ሠናየ ፡ ወእ
ኩየ ፡ ከመ ፡ ይትዐወቅ ፡ በመንት ፡ ኀረዮሙ ፡ እግዚአብሔር ።

Nónne ita est, verbum Dei nequaquam mentitum fuisse, dicendo, Non sunt omnes 6
Israel, qui egressi sunt ex Ægypto; Neque sunt omnes semen Abrahami qui 7
facti sunt filii ejus.? ex Isaac tantum vocabitur tibi filius, dicit Scriptura *Adeò* 8
ut non sunt filii secundùm carnem hominis: sed quia filii Dei sunt, etiam facti
sunt semen ejus: qui promissiones habuerunt, facti sunt filii ejus. Promisit enim; 9
indixitque ei tempus *anni, Tanquam hodie revertens ad te, Sara adepta erit* 10
filium. Neque hæc solùm, sed Rebecca etiam concepit gemellos patri nostro Isaaco. 11
Et priusquàm geniti essent, & fecissent bonum aut malum, ut innotesceret
propter quid vocavit eos,

Versio VULGATA LATINA.

6 Non autem quòd exciderit verbum Dei. Non enim omnes qui ex Israël sunt, ii
7 sunt Israëlitæ: Neque qui semen sunt Abrahæ, omnes filii: sed in Isaac
8 vocabitur tibi semen: Id est, non qui filii carnis, hi filii Dei:
9 sed qui filii sunt promissionis, æstimantur in semine. Promissionis e-
nim verbum hoc est; Secundùm hoc tempus veniam, & erit Saræ
10 filius. Non solùm autem illa: sed & Rebecca ex uno concubitu habens, Isaac
11 patris nostri. Cùm enim nondum nati fuissent, aut aliquid boni egissent, aut
12 mali, (ut secundùm electionem propositum Dei maneret,) Non ex operibus, sed
13 ex vocante dictum est ei; Quia major serviet minori: sicut scriptum est;
14 Jacob dilexi, Esau autem odio habui. Quid ergò dicemus? numquid iniqui-
15 tas apud Deum? Absit. Moysi enim dicit; Miserebor cujus misereor: & mi-
16 sericordiam præstabo cujus miserebor. Igitur non volentis, neque currentis,
17 sed miserentis est Dei. Dicit enim Scriptura Pharaoni; Quia in hoc ipsum
excitavi te, ut ostendam in te virtutem meam: & ut annuntietur nomen me- 18
um in universa terra. Ergò cujus vult miseretur, & quem vult indurat. Di- 19
cis itaque mihi; Quid adhuc queritur? voluntati enim ejus quis resistit? O ho- 20
mo, tu quis es, qui respondeas Deo? Numquid dicit figmentum ei, qui se fin-
xit; Quid me fecisti sic? An non habet potestatem figulus luti, ex eadem mas- 21
sa facere aliud quidem vas in honorem, aliud verò in contumeliam? Quòd si 22
Deus volens ostendere iram, & notam facere potentiam suam, sustinuit in mul-
ta patientia, vasa iræ, apta in interitum, Ut ostenderet divitias gloriæ suæ in 23
vasa misericordiæ, quæ præparavit in gloriam. Quos & vocavit nos non so- 24
lùm ex Judæis, sed etiam ex Gentibus, Sicut in Osee dicit; Vocabo non ple- 25
bem meam, Plebem meam: & non dilectam, Dilectam: & non misericordiam
consecutam, Misericordiam consecutam. Et erit; In loco, ubi dictum est eis; 26
Non plebs mea vos: ibi vocabuntur, Filii Dei vivi. Isaias autem clamat pro 27
Israel; Si fuerit numerus filiorum Israel tanquam arena maris, reliquiæ salvæ
fient.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* الجمعه من الجمعة الثالثة بعد العنصرة * وليس ان كلام الله سقط * لان ليس 6
جميع الذين من اسرائيل اولئك اسرائيل * ولا من اجل انهم نسل ابرهيم قد صاروا كلهم 7
اولاد * لكن باسحق يدعى لك نسل * اي ليس اولاد الجسد هم اولاد الله * بل اولاد الموعد 8
يحسبون نسلا * لان هذا القول قول وعد. ساجي في مثل هذا الوقت ويكون لسارة ابن * وليس 9 10
هذا فقط. بل ورفقه هي ايضا من مضجع واحد حبلت مضجع اسحق ابينا * ولم يكن 11
ابناها قد ولدا. ولا عملا شيا صالحا او طالحا ليدوم نية الله المخصوصة باختيار * لا من الاعمال 12
بل من الداعي * قيل لها ان الاكبر يخدم الاصغر * كما كتب اني احببت يعقوب وابغضت 13
العيس * فماذا نقول اذا * لعل عند الله ظلما * حاشا * لانه يقول لموسي سارحم من ارحمه * 14 15
وارءاف على من ارءاف عليه * فاذا الحظ ليس لمن يريد * ولا لمن يحاضر * بل لمن يرحمه الله * 16
* لان الكتاب يقول لفرعون لهذا المعنى نصبته * اقمتك لاري فيك قدرتي * ولكيما ينادى باسمي 17
في الارض كلها * * الاثنين من الجمعة الرابعة * * افهل اذا يرحم من يشاء * 18
ويقصي من يشاء * فستقول لي اذا * فلم يلوم ايضا * لان من ذا يقاوم مشيئته * لا * نعم * 19
* ولكن من انت ايها الانسان الذي تجاوب الله * لعل الجبلة تقول لجابلها لم صنعتني هكذا * 20
* او لعل الفاخراني ليس له سلطان على الطين * ان يعمل من الفطيرة نفسها اناء للكرامة 21
واناء للاهانة * فلئن كان الله اذا شاء ان يري السخط * ويعرف ما يقدر عليه * استحضر 22
بامهاله الجزيل اواني سخط مهيئة للهلاك * ولكيما يعرف بثروة مجده السابغة على اواني الرحمة * 23
التي سبق فاستعدها للمجد * التي هي نحن الذين دعانا * ليس من اليهود فقط * بل ومن 24
الامم * كما يقول هوشع النبي * سادعو الذين لم يكونوا شعبي * والامة التي لم تكن 25
محبوبة * ويكون في الموضع الذي قيل فيه انتم لستم شعبي * هناك سيدعون ابناء الاله 26
الحي * وشعيا يهتف من اجل اسرائيل * لو صار ان يكون عدد بني اسرائيل كرمل 27
البحر فالبقية منهم تخلص *

Feriâ sextâ infra hebdomadam ter-
tiam post Pentecosten.

Non autem quòd sermo Dei exciderit: 6
quia non quicunque sunt ex Israel, ii
sunt Israel: Neque quia progenies sunt 7
Abrahæ, jam facti sunt omnes filii:
sed per Isahac vocabitur tibi progenies.
Hoc est, non filii carnis sunt filii Dei; 8
sed filii promissionis censentur progenies.
Sermo enim promissionis est hic sermo, 9
Veniam in simili huic tempore, & erit
Saræ filius. Et non hoc tantùm, sed & 10
Rebecca ipsa quoque ex uno concubitu
concepit concubitum Isahac patris no-
stri. Necdum nati erant duo filii ejus, 11
nec quicquam boni vel mali fecerant,
(ut permaneret propositum Dei pendens
ab ejus arbitrio.) Quum non ex ope- 12
ribus, sed ex vocante dictum est ad il-
lam, Major serviet minori. Quemad- 13
modum scriptum est, Jacob quidem di-
lexi, Esau verò odi. Quid igitur dice- 14
mus? num injustitia est apud Deum?
Absit. Ipse enim dicit Mosi, Miserebor 15
cujuscunque miserebor, & commiserabor
quemcunque commiserabor. Itaque sors 16
non est ejus qui vult, nec ejus qui pro-
perat, sed illius cui miseretur Deus.
Dicit enim scriptura Pharaoni, Ad hunc 17
ipsum finem te constitui, ut ostendam in
te potentiam meam, & ut prædicetur no-
men meum in tota terra.

Feriâ secundâ hebdomadis tertiæ.

Numquid igitur miseretur cui vult, & 18
condemnat quem vult? Dices ergo mi- 19
hi; Cur igitur accusat adhuc? quis enim
resistit voluntati illius? Nequa-
quam. Hactenus. *Verùm quis tu es* 20
ô homo qui Deo respondes? Num
figmentum dicit fictori suo, cur sic me
fecisti? An verò figulus non habet po- 21
testatem in lutum, ut ex eadem massa
faciat vas ad honorem, & vas ad de-
spectum? Quodsi Deus quum vo- 22
luisset ostendere iram, & notum facere
quantum possit, protulit in multa longa-
nimitate sua vasa iræ apparata ad in-
teritum, Utque notas faceret divitias 23
gloriæ suæ uberrimas erga vasa miseri-
cordiæ, quæ jam præparaverat ad glo-
riam. (Nimirum nos, quos vocavit 24
non solùm ex Judæis, sed etiam ex
Gentibus: Ut ait Osea propheta, Vo- 25
cabo eos qui non erant populus meus, &
gentem quæ non erat dilecta. Et erit, in 26
loco in quo dictum est, Vos non estis
populus meus, ibi vocabuntur filii Dei
viventis. Et Esaia clamat quoad 27
Israëlem, Etiamsi contingat ut sit nu-
merus filiorum Israel velut arena ma-
ris, residuum tamen ex ipsis salva-
bitur.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 ከመ ፡ ያእምሩ ፡ ከመ ፡ ሊኮነ ፡ በምግባሩ ፡ ለሰብእ ፡ ዘእንበለ ፡ ዳእሙ ፡ ዘውእቱ ፡ ጸው
13 ዐ ። ወይቤላ ፡ ርብቃ ፡ ዘየዐቢ ፡ ይትቀነይ ፡ ለዘ ፡ ይንእስ ። እስመ ፡ ከማሁ ፡ ይቤ ፡
14 መጽሐፍ ፡ ያዕቆብሃ ፡ አፍቀርኩ ፡ ወዔሳውሃ ፡ ጸላእኩ ። መንተ ፡ እንከ ፡ ንብል ፡
15 ይዔምፅኑ ፡ እግዚአብሔር ፡ ሐሰ ። ይቤሎ ፡ ለሙሴ ፡ ለዘሂ ፡ ምሕርክዎ ፡ እምሕ
16 ሮ ፡ ወለዘሂ ፡ ተሣሀልክዎ ፡ እሣሀሎ ። ናሁኬ ፡ ሊኮነ ፡ ለዘ ፡ ፈቀደ ፡ ወለዘ ፡ ሮጸ ፡
17 ዘእንበለ ፡ ዳእሙ ፡ ለዘ ፡ እግዚአብሔር ፡ መሐሮ ። ወይቤሎ ፡ መጽሐፍ ፡ ለፈርዖን ፡
18 በእንተዝ ፡ አንሣእኩከ ፡ ከመ ፡ አርኢ ፡ ኀይልየ ፡ ላዕሌከ ፡ ወይሰማዕ ፡ ስምየ ፡ በኵሉ ፡
19 ምድር ። ናሁኬ ፡ ለዘ ፡ ፈቀደ ፡ ይምሕር ፡ ወለዘ ፡ ፈቀደ ፡ ያዐፅብ ። መንተ ፡
20 ትብል ፡ ተሐይሶኑ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ቦኑ ፡ ዘይትቃወሞ ፡ ለምክሩ ። እጓለ ፡ እመ
ሕያው ፡ መኑትኑ ፡ አንተ ፡ ዘትትዋሠኦ ፡ ለእግዚአብሔር ።
21 በስቅለት ፡ መስቀል ፡ በለሴና ፡ በጸሎተ ፡ ሐዋርያት ፡ ወበዮሐንስ ፡ አመ ፲፮ ፡ ለግንቦት ።
22 ይክልኑ ፡ ብሂሎተ ፡ ግብር ፡ ለገባሪሁ ፡ ሊትግበረኒ ፡ ከመዝ ። ሊኮነኑ ፡ በውሐ ፡ ለሳብሐዊ ፡ ይ
ግበር ፡ እምአሐዱ ፡ ፅቡር ፡ መንፈቆ ፡ ለክብር ፡ ወመንፈቆ ፡ ለኀሳር ። ወእመኒ ፡ ፈቀደ ፡
23 እግዚአብሔር ፡ ያርኢ ፡ መቅሠፍተ ፡ ኀይሉ ፡ ያመጽእ ፡ መላእክተ ፡ መዐቱ ፡ እርአየ ፡ ትዕ
24 ግሥቶ ፡ እለ ፡ ድልዋን ፡ ለእማሰና ። ከመ ፡ ያርኢ ፡ ካዕበ ፡ ብዕለ ፡ ስብሐቲሁ ፡ ያመጽ
25 እ ፡ መላእክተ ፡ ምሕረቱ ፡ እለ ፡ ድልዋን ፡ ለሣህሉ ። እስመ ፡ ጸውዐነ ፡ ወአስተጋብአ
ነ ፡ አኮ ፡ እምአይሁድ ፡ ባሕቲቶሙ ፡ ዓዲ ፡ እምአሕዛብኒ ። በከመ ፡ ይቤ ፡ ዮሴዕ ፡
26 ነቢይ ፡ እሬሲዮ ፡ ሕዝብየ ፡ ዘሊኮነ ፡ ሕዝብየ ፡ ወእሬሲያ ፡ ፍቅርትየ ፡ ለእንተ ፡ ሊኮ
27 ነት ፡ ፍቅርትየ ። ወይከውኑ ፡ ውሉደ ፡ እግዚአብሔር ፡ ሕያው ፡ በብሔር ፡ ኀበ ፡
ይቤልዎሙ ፡ ሊኮንክሙ ፡ ሕዝበ ፡ እግዚአብሔር ። ኢሳይያስኒ ፡ ከልሐ ፡ ወይቤ ፡
በእንተ ፡ እስራኤል ፡ ለእመ ፡ ኮነ ፡ ኍልቆሙ ፡ ለደቂቀ ፡ እስራኤል ፡ ከመ ፡ ኖጻ ፡ ባሕር ፡
እለ ፡ ተርፉ ፡ ይድኀኑ ።

Ut scirent, quòd non est ex operibus hominis, sed tantùm ex ipso qui vocat: ideò dixit 12
Rebeccæ, quòd major serviet minori. Quia sic dicit Scriptura, Jacobum dile- 13
xi, Esavum autem odio habui. Quid igitur dicemus? Nunquid iniquè fecit 14
Deus? Absit. Dicit Moysi, Cujus misertus sum, miserebor; & cui gratiosum 15
me exhibui, gratiosus ero. Ecce igitur, non est ejus qui velit, neque ejus qui 16
currat, sed ipsius Dei miserantis. Dicit enim Scriptura Pharaoni, Ad hoc ex- 17
citavi te, ut ostenderem super te virtutem meam, & ut exaudiatur nomen me-
um in tota terra. Ecce igitur, cujus vult miseretur, & quem vult indurat. 18
Quid autem dices? an Deo crimen intentabis? nunquid est qui consilio ejus re- 19
sistit? Fili hominis, quis es qui respondeas Deo? 20

Secunda Crucifixionis: Pro Helene: In oratione Apostolorum
& Johannis: die 16. Maii,

Poteritne opus dicere factori suo, Non ita me feceris? Annon potestas est figu- 21
lo faciendi ex eodem luto, partem ejus ad decus, & partem ejus ad dedecus?
Quòd si Deus volens ostendere plagam virtutis suæ, adduxit ministros indignati- 22
onis suæ (declarans patientiam suam) qui parati erant, ad destructionem suam.
Et ut manifestaret rursum divitias gloriæ suæ, adduxit ministros miserationis suæ, 23
qui parati erant, ad misericordiam suam. Quoniam vocavit nos, & congrega- 24
vit nos, non ex Judæis tantùm, sed ex Gentibus. Quemadmodum dicit Jusia 25
propheta, Efficiam illum populum meum, qui non erat populus meus: & red-
dam illam dilectam meam, quæ non erat dilecta mea. Et erunt filii Dei viven- 26
tis, in loco ubi de iis dicebant, Non estis populus Dei. Isaias etiam clamat di-
cens de Israel, Si fuerit numerus filiorum Israel sicut arena maris, reliquiæ ser- 27
vabuntur.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ. ΚΕΦ. ΙΕ'.

Verbum enim consummans, & abbrevians in *justitia*, quia verbum *concisum*
28 Λόγον γὰρ συντελῶν, καὶ (θ) συντέμνων ἐν δικαιοσύνῃ, ὅτι λόγον συντετμημένον
faciet Dominus super terram: Et sicut prædixit Esaias; *Si non* Dominus Sa-
29 ποιήσει Κύριος ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ καθὼς προείρηκεν Ἡσαΐας, Εἰ μὴ Κύριος Σα-
baoth reliquisset nobis semen, sicut Sodoma *utique* facti essemus, & sicut Gomorrha
βαὼθ ἐγκατέλιπεν ἡμῖν σπέρμα, ὡς Σόδομα ἂν ἐγενήθημεν, καὶ ὡς Γόμοῤῥα
utique similes fuissemus. Quid ergò dicemus? Quòd Gentes *non sectantes* justitiam,
30 ἂν ὡμοιώθημεν. Τί οὖν ἐροῦμεν; Ὅτι ἔθνη τὰ μὴ διώκοντα δικαιοσύνην, ΙΕ'
apprehenderunt justitiam, justitiam autem quæ ex fide: Israel verò
31 κατέλαβε δικαιοσύνην, δικαιοσύνην δὲ τὴν ἐκ πίστεως· Ἰσραὴλ δὲ
sectans legem justitiæ, in legem justitiæ non pervenit. *Propter*
32 διώκων νόμον δικαιοσύνης, εἰς (ι) νόμον δικαιοσύνης οὐκ ἔφθασε. Δια-
quid? quia non ex fide, sed quasi ex operibus *legis*. Offenderunt enim
τί; ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως, ἀλλ' ὡς ἐξ (κ) ἔργων νόμου. προσέκοψαν γὰρ
lapidi offensionis: Sicut scriptum est; Ecce pono in Sion
33 τῷ λίθῳ τοῦ προσκόμματος· Καθὼς γέγραπται, Ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιὼν
lapidem offensionis, & petram scandali: & omnis *credens* in eum,
λίθον προσκόμματος, καὶ πέτραν σκανδάλου· (λ) καὶ πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ,
non confundetur.
οὐ καταισχυνθήσεται.

CAP. X. ι'.

Fratres, *ipsa* quidem *bona* voluntas mei cordis, & obsecratio ad Deum,
1 Ἀδελφοί, ἡ μὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας, καὶ ἡ δέησις ἡ πρὸς τὸν Θεὸν,
pro *Israël* est in salutem. *Testor* enim illis, quòd *zelum* Dei
2 (α) ὑπὲρ τοῦ Ἰσραήλ ἐστιν εἰς σωτηρίαν. Μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς, ὅτι ζῆλον Θεοῦ
habent, sed non secundùm scientiam. Ignorantes enim Dei justi-
3 ἔχουσιν, ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν. Ἀγνοοῦντες (β) γὰρ τὴν τοῦ Θεοῦ δικαιο-
tiam, & *propriam justitiam* quærentes statuere, justitiæ Dei
σύνην, καὶ τὴν (γ) ἰδίαν δικαιοσύνην ζητοῦντες στῆσαι, τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ Θεοῦ
non sunt subjecti. Finis enim legis Christus, ad justitiam omni cre-
4 οὐχ ὑπετάγησαν. Τέλος γὰρ νόμου Χριστὸς, εἰς δικαιοσύνην παντὶ τῷ πιστεύ-
denti. Moyses enim *scribit* justitiam quæ ex lege; *Quòd faci-*
οντι. Μωσῆς γὰρ γράφει (δ) τὴν δικαιοσύνην τὴν (ε) ἐκ τοῦ νόμου, Ὅτι ὁ ποιή- 5
ens ea homo, vivet in *eis*. Quæ autem ex fide justitia sic
σας αὐτὰ ἄνθρωπος, ζήσεται ἐν αὐτοῖς. Ἡ δὲ ἐκ πίστεως δικαιοσύνη (ζ) οὕτω 6
dicit; Ne dixeris in corde tuo, Quis ascendet in cœlum? id est
λέγει, Μὴ εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου, Τίς ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανόν; τουτέστι
Christum deducere. Aut, Quis descendet in abyssum? hoc est Christum à
Χριστὸν καταγαγεῖν. Ἢ, Τίς καταβήσεται εἰς τὴν ἄβυσσον; τουτέστι Χριστὸν ἐκ 7
mortuis *reducere*. Sed quid dicit? Prope *te* verbum est in ore
νεκρῶν ἀναγαγεῖν. Ἀλλὰ τί λέγει; Ἐγγύς σου τὸ ῥῆμά ἐστιν ἐν τῷ στόματί 8
tuo, & in corde tuo: hoc est verbum fidei, quod prædicamus. Quia
σου, καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου· τουτέστι τὸ ῥῆμα τῆς πίστεως, ὃ κηρύσσομεν. Ὅτι 9
si confitearis in ore tuo Dominum Jesum, & credideris in corde
ἐὰν ὁμολογήσῃς ἐν τῷ στόματί σου Κύριον (η) Ἰησοῦν, καὶ πιστεύσῃς ἐν τῇ καρδίᾳ
tuo, quòd Deus illum suscitavit à mortuis, *salvaberis*. Corde enim creditur
σου, ὅτι ὁ Θεὸς (θ) αὐτὸν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ. Καρδίᾳ γὰρ πιστεύεται 10
ad justitiam: ore autem confessio fit ad salutem. Dicit enim Scriptura;
εἰς δικαιοσύνην· στόματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν. Λέγει γὰρ ἡ γραφή, 11
Omnis *credens* in illum, non confundetur. Non enim est distinctio
Πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ, οὐ καταισχυνθήσεται. Οὐ γάρ ἐστι διαστολὴ 12
Judæique & Græci: nam idem Dominus omnium, dives in omnes
Ἰουδαίου τε καὶ Ἕλληνος· ὁ γὰρ αὐτὸς Κύριος πάντων, πλουτῶν εἰς πάντας
invocantes illum. Omnis enim, quicunque invocaverit nomen Domini,
τοὺς ἐπικαλουμένους αὐτόν. Πᾶς γὰρ, ὃς ἂν ἐπικαλέσηται τὸ ὄνομα Κυρίου, 13
servabitur. Quomodò ergò invocabunt in quem non crediderunt? quomodò *autem*
σωθήσεται. Πῶς οὖν ἐπικαλέσονται εἰς ὃν οὐκ ἐπίστευσαν; πῶς δὲ 14
credent quem non audierunt? quomodò autem audient sine prædicante? Quomodò
πιστεύσουσιν οὗ οὐκ ἤκουσαν; πῶς δὲ (ι) ἀκούσουσι χωρὶς κηρύσσοντος; Πῶς 15
verò prædicabunt, *si non* mittantur? sicut scriptum est; Quàm speciosi pedes
δὲ (κ) κηρύξουσιν, ἐὰν μὴ ἀποσταλῶσι; καθὼς γέγραπται, Ὡς ὡραῖοι οἱ πόδες
evangelizantium pacem, evangelizantium bona.
τῶν (λ) εὐαγγελιζομένων εἰρήνην, τῶν εὐαγγελιζομένων τὰ ἀγαθά.

MS. A. (θ) Συντέμνων * ποιήσει Κύριος (ι) νόμον οὐκ ἔφθασεν. (κ) ἔργων. προσέκοψαν τῷ λίθῳ (λ) καὶ ὁ πιστεύων ΚΕΦ. ι'. MS. A. (α) ὑπὲρ αὐτῶν εἰς (β) δὲ (γ) ἰδίαν ζητοῦντες (δ) ὅτι τὴν (ε) ἐκ * τῆς πίστεως, Ὁ ποιήσας ἄνθρωπος ζήσεται ἐν αὐτῇ. Ἡ δὲ (ζ) οὕτως (η) Ἰησοῦν Χριστὸν, (θ) ἤγειρεν αὐτὸν (ι) ἀκούσωσιν (κ) κηρύξωσιν, (λ) εὐαγγελιζομένων * ἀγαθά; Ἀλλ' οὐ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

28 * ܡܠܬܐ ܓܙܝܪܬܐ ܘܦܣܝܩܬܐ ܢܥܒܕ ܡܪܝܐ ܥܠ ܐܪܥܐ܂ * ܘܐܝܟ ܕܩܕܡ ܐܡܪ ܗܘܐ ܐܫܥܝܐ܂
29 ܕܐܠܘ ܠܐ ܡܪܝܐ ܨܒܐܘܬ ܐܘܬܪ ܠܢ ܫܪܟܢܐ܂ ܐܝܟ ܣܕܘܡ ܗܘܝܢ ܗܘܝܢ܂ ܘܠܥܡܘܪܐ ܡܬܕܡܝܢ
ܗܘܝܢ܂ * ܕܡܥܠܬܗ ܕܡܪܢ ܠܗܝܟܠܐ܂ ܘܕܢܒܝܐ ܘܕܫܠܝܚܐ * ܝܚ *
30 * ܡܢܐ ܗܟܝܠ ܢܐܡܪ܂ ܕܥܡܡܐ ܕܠܐ ܪܗܛܝܢ ܗܘܘ ܒܬܪ ܟܐܢܘܬܐ܂ ܐܕܪܟܘܗ ܠܟܐܢܘܬܐ܂ ܟܐܢܘܬܐ ܕܝܢ
31 ܕܡܢ ܗܝܡܢܘܬܐ܂ * ܐܝܣܪܝܠ ܕܝܢ ܕܪܗܛ ܗܘܐ ܒܬܪ ܢܡܘܣܐ ܕܟܐܢܘܬܐ܂ ܠܢܡܘܣܐ
32 ܕܟܐܢܘܬܐ ܠܐ ܐܕܪܟ܂ * ܡܛܠ ܡܢܐ܂ ܡܛܠ ܕܠܐ ܗܘܐ ܡܢ ܗܝܡܢܘܬܐ܂ ܐܠܐ ܡܢ ܥܒܕܐ
33 ܕܢܡܘܣܐ܂ ܐܬܬܩܠܘ ܓܝܪ ܒܟܐܦܐ ܕܬܘܩܠܬܐ܂ * ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ܂ ܕܗܐ ܣܐܡ ܐܢܐ ܒܨܗܝܘܢ
ܟܐܦܐ ܕܬܘܩܠܬܐ ܘܟܐܦܐ ܕܡܟܫܘܠܐ܂ ܘܡܢ ܕܒܗ ܢܗܝܡܢ ܠܐ ܢܒܗܬ܂ * ܫܠܡ * [illegible] *
1 * ܐܚܝ܂ ܨܒܝܢܐ ܕܠܒܝ ܘܒܥܘܬܝ ܕܠܘܬ ܐܠܗܐ܂ ܡܛܠܬܗܘܢ ܗܝ ܕܢܚܘܢ܂ * ܣܗܕ ܐܢܐ
2 ܠܗܘܢ ܓܝܪ܂ ܕܛܢܢܐ ܕܐܠܗܐ ܐܝܬ ܠܗܘܢ܂ ܐܠܐ ܠܐ ܒܝܕܥܬܐ܂ * ܟܐܢܘܬܗ ܓܝܪ ܕܐܠܗܐ ܠܐ
3 ܝܕܥܘ܂ ܐܠܐ ܒܟܐܢܘܬܐ ܕܢܦܫܗܘܢ ܨܒܘ ܕܢܩܝܡܘܢ܂ ܘܡܛܠ ܗܢܐ ܠܟܐܢܘܬܗ ܕܐܠܗܐ ܠܐ
4 ܐܫܬܥܒܕܘ܂ * ܫܘܠܡܗ ܓܝܪ ܕܢܡܘܣܐ ܡܫܝܚܐ ܗܘ܂ ܠܟܐܢܘܬܐ ܠܟܠ ܡܢ ܕܡܗܝܡܢ ܒܗ܂
5 * ܕܦܠܓܗ ܕܦܢܛܩܘܣܛܝ * ܝܛ * ܡܘܫܐ ܓܝܪ ܗܟܢܐ ܟܬܒ ܟܐܢܘܬܐ ܕܒܢܡܘܣܐ܂
6 ܕܡܢ ܕܥܒܕ ܐܢܝܢ ܢܚܐ ܒܗܝܢ܂ * ܟܐܢܘܬܐ ܕܝܢ ܕܡܢ ܗܝܡܢܘܬܐ ܗܟܢܐ ܐܡܪܐ܂ ܠܐ ܬܐܡܪ
7 ܒܠܒܟ ܕܡܢܘ ܣܠܩ ܠܫܡܝܐ ܘܐܚܬ ܠܡܫܝܚܐ܂ * ܘܡܢܘ ܢܚܬ ܠܬܗܘܡܐ ܕܫܝܘܠ ܘܐܣܩ
8 ܠܡܫܝܚܐ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ܂ * ܐܠܐ ܡܢܐ ܐܡܪܐ܂ ܩܪܝܒ ܗܘ ܠܟ ܦܬܓܡܐ ܠܦܘܡܟ
9 ܘܠܠܒܟ܂ ܗܢܘ ܦܬܓܡܐ ܕܗܝܡܢܘܬܐ ܕܡܟܪܙܝܢܢ܂ * ܘܐܢ ܬܘܕܐ ܒܦܘܡܟ ܒܡܪܢ ܝܫܘܥ܂
ܘܬܗܝܡܢ ܒܠܒܟ ܕܐܠܗܐ ܐܩܝܡܗ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ ܬܚܐ܂ * ܠܒܐ ܓܝܪ ܕܡܗܝܡܢ ܒܗ
11 ܡܙܕܕܩ܂ ܘܦܘܡܐ ܕܡܘܕܐ ܒܗ ܚܝܐ܂ * ܐܡܪ ܓܝܪ ܟܬܒܐ܂ ܕܟܠ ܕܡܗܝܡܢ ܒܗ ܠܐ
12 ܢܒܗܬ܂ * ܘܒܗܕܐ ܠܐ ܦܪܫ ܠܐ ܠܝܗܘܕܝܐ ܘܠܐ ܠܐܪܡܝܐ܂ ܚܕ ܗܘ ܓܝܪ ܡܪܝܐ ܕܟܠܗܘܢ܂ ܕܥܬܝܪ
13 ܒܟܠ ܕܩܪܐ ܠܗ܂ * ܟܠ ܓܝܪ ܕܢܩܪܐ ܫܡܗ ܕܡܪܝܐ ܢܚܐ܂ * ܐܝܟܢܐ ܗܟܝܠ ܢܩܪܘܢ ܠܗ ܠܡܢ ܕܠܐ
14 ܗܝܡܢܘ ܒܗ܂ ܐܘ ܐܝܟܢܐ ܢܗܝܡܢܘܢ ܒܗ ܠܡܢ ܕܠܐ ܫܡܥܘ ܡܢܗ܂ ܐܘ ܐܝܟܢܐ ܢܫܡܥܘܢ ܕܠܐ
15 ܡܟܪܙܢܐ܂ * ܐܘ ܐܝܟܢܐ ܢܟܪܙܘܢ ܐܢ ܠܐ ܢܫܬܕܪܘܢ܂ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ܂ ܕܡܐ ܝܐܝܢ ܪܓܠܝܗܘܢ
ܕܡܣܒܪܝ ܫܠܡܐ ܘܡܣܒܪܝ ܛܒܬܐ܂

Sermonem decrevit & præcidit, eumque 28
præstabit Dominus super terram. Et quem- 29
admodum prædixerat ipse Esaia; Nisi
Dominus exercituum reliquisset nobis su-
perstitem, ut Sodoma facti fuissemus, &
Gomorrhæ fuissemus similes.

Pro introitu Domini nostri in templum, & Prophetis & Apostolis. 18.

Quid igitur dicemus? Gentes quæ non 30
currebant post justitiam, assecutas fuisse ju-
stitiam, justitiam verò eam quæ est ex fide:
Israel autem qui currebat post Legem ju- 31
stitiæ, Legem justitiæ non fuisse assecutum.
Quamobrem? quia non ex fide, sed ex 32
operibus Legis. Impegerunt enim ad la-
pidem offendiculi. Sicut Scriptum est; 33
Ecce pono in Sion lapidem offendiculi,
& petram offensionis; & qui crediderit in
eam, pudore non suffundetur.

CAP. X.

Fratres, voluntas cordis mei, & de- 1
precatio mea quæ fit ad Deum, pro
ipsis est ut serventur. Testor enim 2
de eis, ipsos zelum Dei habere, sed non
in scientia. Justitiam enim Dei ignorârunt, 3
sed studuerunt propriam justitiam consti-
tuere: & propterea justitiæ Dei non fue-
runt subjecti. Scopus enim Legis Christus 4
est, ad justitiam cuilibet in ipsum cre-
denti.

Mediâ Pentecoste. 19.

Si quidem Moyses ita descripsit justitiam 5
quæ est in lege, Quòd qui ea peregerit, per
ipsa vivet. Justitia verò cum fide *conjuncta*, 6
ita dicit, Ne dixeris in corde tuo, Quis scan-
dit cœlos, & Christum deduxit? Et quis 7
descendit in abyssum inferiorum, & eduxit
Christum ex mortuis? Sed quid ait? Pro- 8
pinquus est tibi sermo, ori et cordi tuo.
Hoc est verbum fidei quod prædicamus.
Quòd si confitearis ore tuo Dominum no- 9
strum Jesum, & credas corde tuo Deum ex-
citâsse eum à mortuis, servaberis. Cor enim 10
quod credit in eum, justificatur: & os quod
confitetur eum, servatur. Dicit enim Scriptu- 11
ra; Quisquis credit in eum, pudore non suf-
fundetur. Et in hoc quidem non distinguit 12
neque Judæos, neque Gentiles: unus est enim
Dominus omnium, qui dives est in quemlibet
à quo invocatur. Quisquis enim invocave- 13
rit nomen Domini, servabitur. Quomodo 14
igitur invocabunt eum, in quem non credi-
derunt: aut quomodo credent ei, de quo
non audierunt? Aut quomodo conciona- 15
buntur, nisi missi fuerint? Prout scriptum
est; Quàm speciosi pedes evangelizantium
pacem, & evangelizantium bona!

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

28 እስመ፡ ኃሉቀ፡ ወምቱረ፡ ነገረ፡ ይነግር፡ እግዚአብሔር፡ ውስተ፡ ዓለም፡፡፡ ወበከመ፡ አቅደ
29 መ፡ ኢሳይያስ፡ ብሂል፡ ሶበ፡ እኮ፡ እግዚአብሔር፡ ጸባኦት፡ አትረፈ፡ ለነ፡ ዘርአ፡ ከመ፡ ሰዶም፡
30 እምኮነ፡ ወከመ፡ ገሞራ፡ እምሰልነ፡፡፡ ምንተ፡ እንከ፡ ንብል፡ አረሚ፡ ጥቀ፡ እለ፡ ኢኃሠ
31 ሠዎ፡ ለጽድቅ፡ ረከብዎ፡ ለጽድቅ፡ ወጸደቁ፡ በአሚን፡፡፡ ወእስራኤልሰ፡ እንዘ፡ ይዴግን
32 ዋ፡ ለኦሪቶሙ፡ ሰእኑ፡ ጸድቀ፡ እስመ፡ ኢፈጸሙ፡ ገቢረ፡ ሕገገ፡ ኦሪቶሙ፡፡፡ በእንተ፡ ምን
ት፡ እስመ፡ ኢታጸድቅ፡ ኦሪት፡ ዘእንበለ፡ ዳእሙ፡ በአሚን፡ ዘፈጸመ፡ ገቢሮታ፡፡ ወአዕቀፉቶ
ሙ፡ ወኮነቶሙ፡ እብነ፡ ዕቅፍቶሙ፡፡

Quia consummatum, & præcisum verbum enarret Deus in mundo. Et quem- 28
admodum prædixerat Isaias; Nisi Dominus Sabaoth reliquisset nobis semen, sicut 29
Sodoma facti essemus, & sicut Gomorrha similes essemus. Quid ergò dicemus? 30
Quòd Gentes ferè qui non sectabantur justitiam, assecutæ sunt justitiam, etiam
justitiam ex fide. Israel autem consectando legem suam justificari non potuerunt, 31
quia mandata legis completè non sunt executi. Propter quid? quia nequaquam 32
justificat lex, sed tantùm per fidem est, quæ perficit executionem illius: impingere
enim fecit eos, & facta est lapis offensionis.

Versio VULGATA LATINA.

28 Verbum enim consummans, & abbrevians in æquitate: quia verbum breviatum
29 faciet Dominus super terram: Et sicut prædixit Isaias; Nisi Dominus Saba-
oth reliquisset nobis semen, sicut Sodoma facti essemus, & sicut Gomorrha simi-
30 les fuissemus. Quid ergò dicemus? Quòd gentes, quæ non sectabantur justiti-
31 am, apprehenderunt justitiam: justitiam autem, quæ ex fide est. Israël verò
32 sectando legem justitiæ, in legem justitiæ non pervenit. Quare? Quia non ex
33 fide, sed quasi ex operibus: offenderunt enim in lapidem offensionis, Sicut
scriptum est: Ecce pono in Sion lapidem offensionis, & petram scandali: &
omnis, qui credit in eum, non confundetur.

CAP. X.

1 Fratres, voluntas quidem cordis mei, & obsecratio ad Deum, fit pro illis in
2 salutem. Testimonium enim perhibeo illis, quòd æmulationem Dei habent, sed
3 non secundùm scientiam. Ignorantes enim justitiam Dei, & suam quærentes
4 statuere, justitiæ Dei non sunt subjecti. Finis enim legis, Christus, ad justiti-
5 am omni credenti. Moyses enim scripsit, quoniam justitiam, quæ ex lege est,
Qui fecerit homo, vivet in ea. Quæ autem ex fide est justitia, sic dicit; Ne 6
dixeris in corde tuo; Quis ascendet in cœlum? id est, Christum deducere:
Aut quis descendet in abyssum? hoc est, Christum à mortuis revocare. 7
Sed quid dicit Scriptura? Propè est verbum in ore tuo, & in corde tuo: hoc est 8
verbum fidei, quod prædicamus. Quia si confitearis in ore tuo Dominum Je- 9
sum, & in corde tuo credideris, quòd Deus illum suscitavit à mortuis, salvus
eris. Corde enim creditur ad justitiam: ore autem confessio fit ad salutem. 10
Dicit enim Scriptura; Omnis, qui credit in illum, non confundetur. 11
Non enim est distinctio Judæi & Græci: nam idem Dominus omnium, dives in 12
omnes qui invocant illum. Omnis enim, quicunque invocaverit nomen Do- 13
mini, salvus erit. Quomodò ergò invocabunt, in quem non crediderunt? 14
Aut quomodò credent ei, quem non audierunt? Quomodò autem audient si-
ne prædicante? Quomodò verò prædicabunt nisi mittantur? sicut scri- 15
ptum est; Quàm speciosi pedes evangelizantium pacem, evangelizantium
bona!

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* ان هذا قول منجز وقاطع بعدل * لان الرب سيصنع على الارض قولا مجزوما * وكما تقدم 28 29
سعيا فقال * لولا ان الرب الصاباووت ابقي لنا نسلا * لكنا اذا قد صرنا كسدوم * وشابهنا
عاموزا * فماذا نقول اذا * ان الامم التي لم تطلب العدل ادركت العدل * العدل الذي من 30
الامانة * واسرايل اذا طلب شريعة العدل * لم يصل الي شريعة العدل * لم ذلك * لانه لم يطلبه 31 32
من الامانة * بل كانه من اعمال الشريعة * لانهم عثروا بحجر العثر * كما كتب شعيا هاانذا 33
اضع في صهيون حجر عثر وحجر شك * وكل من يومن به ما يستحيي * تم *

* الفصل العاشر *   * الاحد الخامس بعد العنصرة *

* يا اخوه اما مسرة قلبي وابتهالي لدي الله من اجل اسرايل * فهو لخلاصهم * لانني اشهد 1 2
لهم ان فيهم غيرة الله * لكنها ليست بمعرفة * لانهم اذ لم يخضعوا لعدل الله وطلبوا ان 3
يثبتوا عدلهم * لم يخضعوا لعدل الله * لان الشريعة نهايتها المسيح * عدلا يتزكي به كل من 4
يومن به * لان موسي يكتب العدل الذي من الشريعة * ان الانسان الذي يعمل فرايضها 5
يعيش بهن * فاما العدل الذي من الايمان فيقول هكذا * لا تقل في قلبك * من يصعد الي 6
السماء اي يحدر المسيح * او من ينحدر الي القعر اي يصعد المسيح من الموتي * لكن ماذا 7 8
تقول ان الكلمة مصاقبتك هي في فمك وقلبك * اي كلمة الامانة التي نكرز بها * لانك ان 9
اعترفت بفمك ان يسوع ربا * وصدقت بقلبك ان الله اقامه من الموتي تخلص * لان القلب 10
يصدق به للعدل * والفم يعترف به للخلاص * تم *

* الثلاثا من الجمعة الرابعة بعد العنصرة *

لان الكتاب نفسه يقول * كل من يومن 11
به لن يستحيي * لان ليس فرقا فاصلا بين اليهودي واليوناني * لان الرب نفسه مستغن في 12
جميع المستغيثين به * لان كل من يستغيث باسم الرب يخلص * فكيف يستغيثون بمن لم 13 14
يومنوا به * وكيف يومنون بمن لم يسمعوا به * وكيف يسمعون بغير من يكرز * وكيف 15
يكرزون ان لم يرسلوا * كما كتب ما احسن بهاء ارجل المبشرين بالسلامة * والمخبرين بالخيرات *

Sanè hic sermo definitivus est atque de- 28
cisivus cum justitia: Dominus enim fa-
ciet super terram sermonem præcisum. Et 29
quemadmodum prædixit Esaia, Nisi Do-
minus Sabaoth reliquisset nobis proge-
niem, facti quidem essemus ut Sadum,
& assimilati fuissemus Amuræ. Quid 30
ergo dicemus? Quòd gentes quæ justitiam
non quærebant, assecutæ sunt justitiam,
justitiam inquam quæ est ex fide. Israel 31
autem quum quæsisset legem justitiæ, non
pervenit ad legem justitiæ. Cur hoc? 32
Quia non quæsivit eam ex fide, sed quasi
ex operibus legis: impegerunt enim in
lapidem offendiculi. Ut scripsit Esaia, 33
Ecce ego ponam in Sion lapidem offendi-
culi, & petram scandali, & quicunque
crediderit in eum, non pudefiet. Finis.

CAP. X.

Dominicâ quintâ post Pentecosten.

O Fratres, hilaritas quidem cordis 1
mei, & deprecatio mea ad Deum pro
Israele, est ad salutem eorum. Testimo- 2
nium enim ipsis perhibeo quòd habeant ze-
lum Dei, at is non est cum cognitione.
Nam cùm non subjecissent se justitiæ 3
Dei, & quæsissent propriam statuere
justitiam, justitiæ Dei minimè se subdi-
dere. Siquidem legis finis Christus est, 4
ad justitiam, qua justificetur quicunque
credit in eum. Moses enim describit ju- 5
stitiam quæ est ex lege, quòd homo qui
statuta ipsius fecerit, per eadem vivet.
At verò de justitia quæ ex fide est, sic 6
dicit; Ne dicas in corde tuo, Quis ascen-
det in cœlum, nempe Christum demissurus?
Aut quis descendat in profundum, nempe 7
Christum emissurus è mortuis? Quid au- 8
tem dicas, quandoquidem verbum tibi
vicinum est, in ore tuo & in corde tuo,
nimirum verbum fidei quod prædica-
mus? Si enim fatearis ore tuo Jesum 9
esse Dominum, & credas in corde tuo
quòd Deus excitavit eum à mortuis,
salvus eris. Corde enim creditur ad ju- 10
stitiam: ore autem confessio fit ad salu-
tem. Finis.

Feriâ tertiâ hebdomadæ quartæ post Pentecosten.

Eadem enim Scriptura dicit, Omnis qui 11
crediderit in eum, non pudefiet. Quia 12
non est distinctio separans inter Judæum
& Græcum: nam idem Dominus dives
est in omnes invocantes se. Quisquis 13
enim invocaverit nomen Domini, salvus
erit. Quomodo igitur invocabunt, in 14
quem non crediderunt? & quomodo cre-
dent ei, de quo non audierunt? & quo-
modo audient, absque prædicante? Quo- 15
modo autem prædicabunt, si missi non
fuerint? sicut scriptum est, Quàm pul-
chrum est decus pedum annuntiantium
pacem, & significantium bona!

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

33 እስመ፡ ከማሁ፡ ይቤ፡ መጽሐፍ፡፡ ናሁ፡ አነብር፡ ውስተ፡ ጽዮን፡ እብነ፡ ዕቅፍት፡ ወእብነ፡ ጌጋይ፡
ወዘአመነ፡ ቦቱ፡ ኢይትኃፈር፡፡ ቁም፡፡፡

በዐ፡ ሰንበት፡ ዘተሐሰስ፡፡፡

1

1 2 እኅዊየ፡ ሊተሰ፡ ፈቃደ፡ ልብየኒ፡ ወጸሎትየኒ፡ ከመ፡ ይሕየው፡፡፡ ወበሕቱ፡ አ
ነ፡ ማሕተቶሙ፡ ከመ፡ ይቀንኡ፡ ለዕለ፡ እግዚአብሔር፡ ወአኮሰ፡ በአእምሮቶ
3 ሙ፡፡፡ እስመ፡ ኢየአምርዋ፡ ለጽድቀ፡ እግዚአብሔር፡ ወፈቀዱ፡ በጽድቀ፡ ርእሶሙ፡
4 ይቁሙ፡ ወለጽድቀ፡ እግዚአብሔር፡ ስእኑ፡ ገኒየ፡፡፡ ወማኅለቅቱሰ፡ ለጽድቀ፡ ኦሪት፡ አሚን፡
5 በክርስቶስ፡ ውእቱ፡ ለኵሎሙ፡ ለእለ፡ የአምኑ፡ ቦቱ፡፡፡ ወሙሴሂ፡ ይቤ፡ ኵሉ፡ ዘፈጸመ፡
6 ገቢረ፡ ሕገገ፡ ኦሪት፡ ይጸድቅ፡ ቦቱ፡፡ ወጽድቅ፡ በአሚንሰ፡ ከመዝ፡ ይብል፡፡ ኢትበል፡ በል
7 ብከ፡ መኑ፡ የዐርግ፡ ሰማየ፡ ክርስቶስ፡ ውእቱ፡ ዘወረደ፡ እምሰማይ፡፡ ወመኑ፡ ይወርድ፡ ው
8 ስተ፡ ቀላይ፡ ክርስቶስ፡ ውእቱ፡ ዘተንሥአ፡ እሞውታን፡፡፡ ወአኮሁ፡ ከማሁ፡ ይቤ፡ መጽሐፍ፡፡
9 ቅሩብ፡ ለከ፡ ቃል፡ ውስተ፡ አፉከ፡ ወውስተ፡ ልብከ፡ ወዝውእቱ፡ ቃል፡ ዘንሜህረክሙ፡፡፡ እመ
ከመ፡ ተአመነ፡ በአፉከ፡ ከመ፡ ክርስቶስ፡ ውእቱ፡ እግዚእ፡ ወተአመነ፡ በልብከ፡ ከመ፡ አንሥኦ፡
10 እግዚአብሔር፡ እሞውታን፡ ተሐዩ፡፡፡ ወልብኒ፡ የአምን፡ በጽድቅ፡ ወአፉኒ፡ የአምን፡ በሕ
11 ይወት፡፡፡ ወይቤ፡ መጽሐፍ፡ ኵሉ፡ ዘየአምን፡ ቦቱ፡ የሐዩ፡፡፡ ወኢፈለጠ፡ አይሁዳዊ፡ ወአ
12 ረማየ፡ እስመ፡ ባዕል፡ እግዚአብሔር፡ ወያአክል፡ ለኵሉ፡ ዘጸውዖ፡፡፡ እስመ፡ ኵሉ፡
13 ዘጸውዐ፡ ስመ፡ እግዚአብሔር፡ የሐዩ፡፡፡ ወእፎኑ፡ ይጼውዕዎ፡ እንዘ፡ ኢየአሙ
14 ኑ፡ ቦቱ፡ ወእፎ፡ የአምኑ፡ በዘ፡ ኢሰምዑ፡ ወእፎኑ፡ ይሰምዑ፡ ዘኢሰበኩ፡ ሎሙ፡፡፡
15 ወእፎኑ፡ ይሰብኩ፡ ሎሙ፡ ዘኢተፈነወ፡ ሐዋርያ፡ ኀቤሆሙ፡፡ ወአኮኑ፡ መጽሐፍ፡
ይቤ፡ ሠናይ፡ እገሪሆሙ፡ ለእለ፡ ይዜንዉ፡ ሠናየ፡ ዜና፡፡፡

Quia sic dicit Scriptura, Ecce ponam in Zione lapidem scandali, & lapidem of- 33
fensæ, & qui credit in eum, non pudefiet. Statio.

Quarto Sabbato Rogationis.

CAP. X.

Fratres mei, mihi quidem voluntas cordis mei est, & obsecratio mea, ut vi- 1
vant. Sed & ego ita comprobator eorum sum, quòd zelum habeat erga Deum, at 2
non cum scientia sua. Justitiam enim Dei ignorant, & quærunt in sua ipso- 3
rum justitia stabiliri: justitiæ autem Dei non possunt subjici. Et finis quidem 4
justitiæ legis est fides in Christo omnibus qui in ipso credunt. Et Moyses di- 5
cit, Quicunque perfecerit exequi præcepta legis, justificabitur per eam. Ju- 6
stitia autem cum fide conjuncta *ita dicit, Ne dicas in corde tuo, Quis ascendet*
in cœlum? Christus est qui descenderit è cœlo. Et quis descendet in abyssum? 7
Christus est qui suscitatus est à mortuis. Et nónne ita dicit Scriptura, Prope est 8
tibi verbum in ore tuo & in corde tuo? & hoc est verbum quod edocemus vos.
Si confessus fueris ore tuo quòd Christus est Dominus, & credideris in corde 9
tuo quòd Deus excitavit eum à mortuis, salvus eris. Cor enim credit ad justi- 10
tiam, & os etiam confitetur ad salutem. Dicit enim Scriptura, Omnis qui cre- 11
dit in illum, salvus erit. Et non est distinctio Judæi aut Gentilis, quia Deus di- 12
ves est, & sufficiens pro omnibus qui eum invocant. Omnis enim qui invoca- 13
verit nomen Dei, salvus erit. Quomodo autem invocabunt in quem non credi- 14
derunt? & quomodo credent in eum, quem non audierunt? & quomodo audient,
quibus non prædicârunt? Quomodo autem prædicabunt iis, ad quos missus non 15
est Apostolus? Et nónne Scriptura dicit, Pulchri sunt pedes eorum qui evange-
lizant bonum nuntium?

Sed non omnes *auſcultârunt* Evangelio. Eſaias enim dicit; Domine, quis cre-
16 Ἀλλ' οὐ πάντες ὑπήκουσαν τῷ εὐαγγελίῳ. Ἡσαΐας γὰρ λέγει, Κύριε, τίς ἐ-
didit auditui noſtro? Ergò fides ex auditu: *at* auditus per ver-
17 πίστευσε τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; Ἄρα ἡ πίστις ἐξ ἀκοῆς· ἡ δὲ ἀκοὴ διὰ ῥήμα-
bum *Dei.* Sed dico; Numquid non audierunt? *Imò verò,* In omnem terram
18 τος Θεοῦ. Ἀλλὰ λέγω, Μὴ οὐκ ἤκουσαν; μενοῦνγε, Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν
exivit ſonus eorum, & in fines *habitatæ* verba eo-
ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐ-
rum. Sed dico; Numquid non cognovit Iſrael? Primus Moyſes di-
19 τῶν. Ἀλλὰ λέγω, (μ) Μὴ οὐκ ἔγνω Ἰσραήλ; πρῶτος Μωσῆς λέ-
cit; Ego ad æmulationem adducam vos in non gentem, in gentem inſipientem
γει, Ἐγὼ παραζηλώσω ὑμᾶς ἐπ' οὐκ ἔθνει, (ν) ἐπὶ ἔθνει ἀσυνέτῳ
in iram mittam vos. Eſaias autem audet, & dicit; Inventus ſum me
20 παροργιῶ ὑμᾶς. Ἡσαΐας δὲ ἀποτολμᾷ, καὶ λέγει, Εὑρέθην τοῖς ἐμὲ
non quærentibus: *conſpicuus factus ſum* me non *interrogantibus.* Ad autem
21 μὴ ζητοῦσιν· ἐμφανὴς ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσι. Πρὸς δὲ τὸν
Iſrael dicit; *Totam diem* expandi manus meas ad populum
Ἰσραὴλ λέγει, Ὅλην τὴν ἡμέραν ἐξεπέτασα τὰς χεῖράς μου πρὸς λαὸν
imperſuaſum, & contradicentem.
ἀπειθοῦντα, καὶ ἀντιλέγοντα.

CAP. XI. ια'.

Dico ergò; Numquid repulit Deus populum ſuum? *Ne fiat:* et-
1 ΛΕγω οὖν, Μὴ ἀπώσατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν (α) αὐτοῦ; μὴ γένοιτο· καὶ Ις'
enim ego Iſraelita ſum, ex ſemine Abraham, *tribûs* Benjamin. Non
2 γὰρ ἐγὼ Ἰσραηλίτης εἰμί, ἐκ σπέρματος Ἀβραάμ, φυλῆς Βενιαμίν. Οὐκ
repulit Deus plebem ſuam, quam præſcivit. An neſcitis in Elia quid
ἀπώσατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ, ὃν προέγνω. ἢ οὐκ οἴδατε ἐν Ἠλίᾳ τί
dicit Scriptura? *ut* interpellat Deum adverſùs Iſrael, *dicens;*
λέγει ἡ γραφή; ὡς ἐντυγχάνει τῷ Θεῷ κατὰ τοῦ (β) Ἰσραήλ, λέγων,
Domine, Prophetas tuos occiderunt, & altaria tua ſuffode-
3 Κύριε, τοὺς προφήτας σου (γ) ἀπέκτειναν, καὶ τὰ θυσιαστήριά σου κατέσκα-
runt: & ego relictus ſum ſolus, & quærunt animam meam. Sed quid
ψαν· κἀγὼ ὑπελείφθην μόνος, καὶ ζητοῦσι τὴν ψυχήν μου. Ἀλλὰ τί 4
dicit illi divinum reſponſum? Reliqui mihi*ipſi* ſeptem *mille viros,* qui
λέγει αὐτῷ ὁ χρηματισμός; Κατέλιπον ἐμαυτῷ ἑπτακισχιλίους ἄνδρας, οἵτινες
non curvaverunt genua Baal. Sic ergò *&* in *nunc* tempore, *relictio*
οὐκ ἔκαμψαν γόνυ τῇ Βάαλ. Οὕτως οὖν καὶ ἐν τῷ νῦν καιρῷ, λεῖμμα 5
ſecundùm electionem gratiæ *facta eſt.* Si autem gratia, non jam ex operibus:
κατ' ἐκλογὴν χάριτος γέγονεν. Εἰ δὲ χάριτι, οὐκ ἔτι ἐξ ἔργων· 6
alioquin gratia non jam eſt gratia. *Si autem ex operibus, non ampliùs eſt*
ἐπεὶ ἡ χάρις οὐκ ἔτι γίνεται (δ) χάρις. εἰ δὲ ἐξ ἔργων, οὐκ ἔτι ἐστὶ
gratia: alioqui opus non ampliùs eſt opus. Quid ergò? quod *inquirit* Iſra-
χάρις· ἐπεὶ τὸ ἔργον οὐκ ἔτι ἐστὶν ἔργον. Τί οὖν; ὃ ἐπιζητεῖ Ἰσρα- 7
el, hoc non eſt conſecutus: *at* electio conſecuta eſt: *at* cæteri *ob-*
ήλ, (ε) τούτου οὐκ ἐπέτυχεν· ἡ δὲ ἐκλογὴ ἐπέτυχεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἐ-
duruerunt, (Sicut ſcriptum eſt; Dedit illis Deus ſpiritum compunctio-
πωρώθησαν, (Καθὼς γέγραπται, Ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς πνεῦμα κατανύξε- 8
nis: oculos *ad* non *videndum,* & aures *ad* non *audiendum,*) uſque in hodiernum di-
ως· ὀφθαλμοὺς τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ ὦτα τοῦ μὴ ἀκούειν,) ἕως τῆς σήμερον ἡ-
em. Et David dicit; Fiat menſa eorum in laqueum, & in
μέρας. Καὶ Δαβὶδ λέγει, Γενηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν εἰς παγίδα, καὶ εἰς 9
captionem, & in ſcandalum, & in retributionem illis. Obſcurentur o-
θήραν, καὶ εἰς σκάνδαλον, καὶ εἰς ἀνταπόδομα αὐτοῖς. Σκοτισθήτωσαν οἱ ὀ- 10
culi eorum *ad non videndum,* & dorſum eorum ſemper incurva.
φθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν διαπαντὸς σύγκαμψον.
Dico ergò; Numquid offenderunt, ut caderent? *Ne fiat.* Sed illorum *ru-*
Λέγω οὖν, Μὴ ἔπταισαν, ἵνα πέσωσι; μὴ γένοιτο. ἀλλὰ τῷ αὐτῶν πα- 11
inâ, ſalus Gentibus, *ad æmulatione excitandum* illos. *Si verò*
ραπτώματι ἡ σωτηρία τοῖς ἔθνεσιν, εἰς τὸ (ζ) παραζηλῶσαι αὐτούς. Εἰ δὲ 12
ruina illorum divitiæ mundi, & diminutio eorum divitiæ Gentium,
τὸ παράπτωμα αὐτῶν πλοῦτος κόσμου, καὶ τὸ ἥττημα αὐτῶν πλοῦτος ἐθνῶν,
quanto magis plenitudo eorum?
πόσῳ μᾶλλον τὸ πλήρωμα αὐτῶν;

MS. A. (μ) Μὴ Ἰσραὴλ οὐκ ἔγνω; (ν) ἐπ' ἔθνει Κεφ. ια'. MS. A. (α) αὐτοῦ, ὃν προέγνω; μὴ (β) Ἰσραήλ, Κύριε, (γ) ἀπέκτειναν, τὰ (δ) χάρις. Τί οὖν (ε) τοῦτο (ζ) παραζηλῶσαι αὐτούς. * * * Ὑμῖν δὲ λέγω τοῖς

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

16 * ܐܠܐ ܠܐ ܗܘܐ ܟܠܗܘܢ ܐܫܬܡܥܘ ܠܣܒܪܬܐ ܕܐܘܢܓܠܝܘܢ. ܐܫܥܝܐ ܓܝܪ ܐܡܪ. ܡܪܝ ܡܢܘ
17 ܗܝܡܢ ܠܫܡܥܢ. * ܗܝܕܝܢ ܗܝܡܢܘܬܐ ܡܢ ܫܡܥܐ ܗܝ. ܘܫܡܥܐ ܡܢ ܡܠܬܐ
18 ܕܐܠܗܐ. * ܐܠܐ ܐܡܪ ܐܢܐ. ܕܠܡܐ ܠܐ ܫܡܥܘ. ܘܗܐ ܒܟܠܗ ܐܪܥܐ ܢܦܩ ܩܠܗܘܢ.
19 ܘܒܣܘܦܝ ܬܒܝܠ ܡܠܝܗܘܢ. * ܐܠܐ ܐܡܪ ܐܢܐ. ܕܠܡܐ ܠܐ ܝܕܥ ܐܝܣܪܝܠ. ܩܕܡܝܐ ܡܘܫܐ
20 ܗܟܢܐ ܐܡܪ. ܐܢܐ ܐܛܢܟܘܢ ܒܥܡܐ ܕܠܐ ܗܘܐ ܥܡܐ. ܘܒܥܡܐ ܣܟܠܐ ܐܪܓܙܟܘܢ. * ܐܫܥܝܐ ܕܝܢ
ܐܡܪ ܘܐܡܪ. ܐܬܚܙܝܬ ܠܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܒܥܘܢܢܝ. ܘܐܫܬܟܚܬ ܠܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܫܐܠܘ ܥܠܝ.
21 * ܠܐܝܣܪܝܠ ܕܝܢ ܐܡܪ. ܦܫܛܬ ܐܝܕܝ ܟܠܗ ܝܘܡܐ ܠܘܬ ܥܡܐ ܕܠܐ ܡܬܛܦܝܣ ܘܡܚܪܝܢ.
* ܩܦܠܐܘܢ * ܝܐ * ܩܪܝܢܐ ܕܬܠܬܐ ܒܫܒܐ * ܕܚܫ *

1 * ܐܠܐ ܐܡܪ ܐܢܐ. ܕܠܡܐ ܣܠܩܗ ܐܠܗܐ ܠܥܡܗ. ܚܣ. ܐܦ ܐܢܐ ܓܝܪ ܡܢ ܐܝܣܪܝܠ ܐܢܐ.
2 ܡܢ ܙܪܥܗ ܕܐܒܪܗܡ. ܡܢ ܫܒܛܐ ܕܒܢܝܡܝܢ. * ܠܐ ܣܠܩ ܐܠܗܐ ܠܥܡܗ ܗܘ ܕܡܢ
ܠܘܩܕܡ ܝܕܥ ܗܘܐ ܠܗ. ܐܘ ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܐܠܝܐ ܡܢܐ ܐܡܪ ܟܬܒܐ. ܟܕ ܡܩܒܠ ܗܘܐ
3 ܥܠ ܐܝܣܪܝܠ ܠܘܬ ܐܠܗܐ ܘܐܡܪ. * ܡܪܝ ܠܢܒܝܝܟ ܩܛܠܘ. ܘܠܡܕܒܚܝܟ ܣܚܦܘ. ܘܐܢܐ ܗܘ ܒܠܚܘܕܝ
4 ܐܫܬܚܪܬ. ܘܒܥܝܢ ܠܢܦܫܝ. * ܘܐܡܪ ܠܗ ܒܓܠܝܢܐ. ܗܐ ܫܒܩܬ ܠܢܦܫܝ ܫܒܥܐ
5 ܐܠܦܝܢ ܓܒܪܝܢ. ܕܠܐ ܒܪܟܘ ܒܘܪܟܝܗܘܢ ܘܠܐ ܣܓܕܘ ܠܒܥܠܐ. * ܗܟܢܐ ܐܦ
6 ܗܫܐ ܫܪܟܐ ܗܘܐ ܒܓܒܝܘܬܐ ܕܛܝܒܘܬܐ. * ܘܐܢ ܒܛܝܒܘܬܐ ܠܐ ܗܘܐ ܡܢ
ܥܒܕܐ. ܘܐܢ ܠܐ ܛܝܒܘܬܐ ܠܐ ܗܘܬ ܛܝܒܘܬܐ. ܘܐܢ ܡܢ ܥܒܕܐ ܠܐ ܗܘܐ ܡܢ ܛܝܒܘܬܐ. ܘܐܢ ܠܐ
7 ܥܒܕܐ ܠܐ ܗܘܐ ܥܒܕܐ. * ܡܢܐ ܗܟܝܠ. ܗܘ ܕܒܥܐ ܗܘܐ ܐܝܣܪܝܠ ܠܐ ܐܫܟܚ. ܓܒܝܘܬܐ
8 ܕܝܢ ܐܫܟܚܬ. ܫܪܟܐ ܕܝܢ ܐܬܥܘܪܘ ܒܠܒܗܘܢ. * ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ. ܕܝܗܒ ܠܗܘܢ
ܐܠܗܐ ܪܘܚܐ ܕܡܥܩܬܐ. ܘܥܝܢܐ ܕܠܐ ܢܚܙܘܢ. ܘܐܕܢܐ ܕܠܐ ܢܫܡܥܘܢ. ܥܕܡܐ
9 ܠܝܘܡܢܐ. * ܘܬܘܒ ܕܘܝܕ ܐܡܪ. ܢܗܘܐ ܦܬܘܪܗܘܢ ܩܕܡܝܗܘܢ ܠܦܚܐ.
10 ܘܦܘܪܥܢܗܘܢ ܠܬܘܩܠܬܐ. * ܢܚܫܟܢ ܥܝܢܝܗܘܢ ܕܠܐ ܢܚܙܘܢ. ܘܚܨܗܘܢ ܒܟܠܙܒܢ ܢܗܘܐ
11 ܟܦܝܦ. * ܐܡܪ ܐܢܐ ܕܝܢ. ܕܠܡܐ ܐܬܬܩܠܘ ܕܢܦܠܘܢ. ܚܣ. ܐܠܐ ܒܬܘܩܠܬܗܘܢ
12 ܗܘܘ ܚܝܐ ܠܥܡܡܐ ܠܛܢܢܗܘܢ. * ܘܐܢ ܬܘܩܠܬܗܘܢ ܥܘܬܪܐ ܗܘܬ ܠܥܠܡܐ.
ܘܒܘܨܪܢܗܘܢ ܥܘܬܪܐ ܠܥܡܡܐ. ܟܡܐ ܗܟܝܠ ܡܘܠܝܗܘܢ.

Sed non omnes auſcultârunt nuntiationi 16 Evangelii. Eſaia enim ait; Domine mi, Quis credidit voci noſtræ? Ergò fides ex 17 auditu auris eſt, & auditus auris ex verbo Dei. At inquam, annon audierunt? Et ecce, 18 In omnem terram exivit vox eorum, & in fines orbis ſermones eorum. Sed inquam, 19 nunquid non cognovit Iſraël? Primus Moſes ita dixit; Ad æmulationem provocabo vos per populum qui non eſt populus, & per gentem immorigeram vos commovebo ad iram. Eſaia autem auſus eſt & dixit; 20 Viſus ſum ab iis qui non quærebant me, & inventus ſum ab iis qui de me non interrogabant. Iſraeli verò dicit; Expandi manus 21 meas totâ die ad populum reluctantem & non acquieſcentem.

CAP. XI.

Lectio feriæ tertiæ Paſſionis. 20.

SEd inquam ego, nunquid depulit Deus 1 populum ſuum? Abſit. Nam & ego ſum ex Iſrael, ex ſemine Abraham, ex proſapia Benjamin. Non depulit Deus populum 2 ſuum, qui fuit ei præcognitus. An neſcitis Scripturam de Elia quid dicat, dum interpellaret Deum adverſùs Iſraël, ac diceret? Domine mi, Prophetas tuos trucidârunt, & 3 altaria tua everterunt, ac ego ſolus ſuperfui, quæruntque animam meam. At dictum 4 eſt ei per revelationem; Ecce reſervavi mihi ipſi ſeptem millia virorum, qui non flexerunt genua ſua, nec adoraverunt Baal. Ita & hoc tempore reliquiæ remanſerunt 5 per electionem gratiæ. Sed ſi per gratiam, 6 non jam ex operibus; alioquin gratia non eſt gratia. Sin ex operibus, non jam ex gratia; alioquin opus non eſt opus. Quid er- 7 gò? Quod requirebat Iſrael non invenit, electio verò invenit: cæteri autem corde ſuo obcæcati ſunt, (Sicut ſcriptum eſt; 8 Dedit eis Deus ſpiritum ſtupidum, & oculos quibus non videant, & aures ut non audiant,) uſque ad hodiernum diem. Et David rur- 9 ſus ait; Fiat menſa eorum coram ipſis pro laqueo, & retributio eorum pro offendiculo. Caligine obducantur oculi eorum ne vide- 10 ant, & tergum eorum ſemper ſit curvum. Ego verò dico, Nunquid impegerunt ut ru- 11 erent? Abſit: ſed per eorum lapſus vita obvenit Gentibus, ad eorum zelum *excitandum.* Quòd ſi lapſus eorum fuit opu- 12 lentia mundo, & eorum condemnatio divitiæ Gentibus, quantò magis eorum plenitudo?

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

16 ዘእኮ ፡ ኵሎሙ ፡ ሰምዑ ፡ እኮኑ ፡ ኢሳይያስ ፡ ይቤ ፡ እግዚኦ ፡ መኑ ፡ የአምኖ ፡ ቃለነ ፡፡=፡
በጸሎተ ፡ ኤልያስ ፡ ምንባብ ፡፡=፡
17 ወኵሎሙ ፡ ዘሰምዐ ፡ የአምን ፡ ወሰሚዕሰ ፡ በቃለ ፡ ክርስቶስ ፡፡=፡ ቦኑ ፡ ዘኢሰምዑ ፡ እ
18 ስራኤል ፡ እኮኑ ፡ ይቤ ፡ መጽሐፍ ፡ ውስተ ፡ ኵሉ ፡ ምድር ፡ ወፅአ ፡ ነገሮሙ ፡ ወእስከ ፡
አጽናፈ ፡ ዓለም ፡ በጽሐ ፡ ነቢቦሙ ፡፡=፡ ቁም ፡=፡
19 እስራኤልኑ ፡ ዳእሙ ፡ ኢሰምዑ ፡ ወእኮኑ ፡ ሙሴሂ ፡ አቅደመ ፡ ብሂሎቶሙ ፡ እነ ፡ አቀንእ
20 ሙ ፡ በሕዝብ ፡ ዘኢይሌብወ ፡ ወአመዐዕክሙ ፡ ዘበ ፡ ኢኮነ ፡ ሕዝበ ፡፡=፡ ኢሳይያስኒ ፡
ተኀበሎ ፡ ይቤሎሙ ፡ ረከቡኒ ፡ እለ ፡ ኢኃሠሡኒ ፡ ወአስተርአይክዎሙ ፡ ለእለ ፡ ኢተ
ስእሉኒ ፡፡=፡

Non quòd omnes auſcultârunt, annon Iſaias dicit; Domine quiſnam credidit ſermoni noſtro? 16

In oratione Eliæ lectio.

Omniſne autem qui auſcultavit, credidit? Auditus verò eſt per verbum Chriſti. 17 *Nunquid non audierunt Iſrael? Nonne dicit Scriptura, In univerſam terram exivit ſermo eorum, & in fines orbis advenit loquela eorũ?* 18 Statio. *Iſraëlne tantùm non auſcultârunt? Annon etiam Moſes de eis prædixerit, Ego ad zelum provocabo eos per gentem excordem: per non gentem ad iram provocabo vos.* 19 *Iſaias autem auſus eſt, & dixit iis; Invenerunt me, qui me non requirebant: conſpectus ſum iis qui me non interrogabant.* 20

Verſio VULGATA LATINA.

16 Sed non omnes obediûnt Evangelio. Iſaias enim dicit; Domine, quis credidit
17 auditui noſtro? Ergò fides ex auditu, auditus autem per verbum Chriſti. Sed dico;
18 Numquid non audierunt? Et quidem in omnem terram exivit ſonus eorum, & in
19 fines orbis terræ verba eorum. Sed dico; Numquid Iſraël non cognovit? Primus Moyſes dicit; Ego ad æmulationem vos adducam in non gentem: in gen-
20 tem inſipientem, in iram vos mittam. Iſaias autem audet, & dicit; Inventus ſum
21 à non quærentibus me: palàm apparui iis, qui me non interrogabant. Ad Iſraël autem dicit; Totâ die expandi manus meas ad populum non credentem, & contradicentem.

CAP. XI.

1 DIco ergò; Numquid Deus repulit populum ſuum? Abſit. Nam & ego Iſraëlita
2 ſum ex ſemine Abraham, de tribu Benjamin: Non repulit Deus plebem ſuam, quam præſcivit. An neſcitis in Elia quid dicit Scriptura; Quemadmodùm interpellat Deum adverſùm Iſraël? Domine, Prophetas tuos occiderunt, altaria tua 3
ſuffoderunt: & ego relictus ſum ſolus, & quærunt animam meam. Sed quid dicit 4
illi divinum reſponſum? Reliqui mihi ſeptem millia virorum, qui non curvaverunt genua ante Baal. Sic ergò & in hoc tempore, reliquiæ ſecundùm electionem 5
gratiæ ſalvæ factæ ſunt. Si autem gratia, jam non ex operibus: alioquin gratia 6
jam non eſt gratia. Quid ergò? quod quærebat Iſrael, hoc non eſt conſecutus: 7
electio autem conſecuta eſt: cæteri verò excæcati ſunt: Sicut ſcriptum eſt; Dedit 8
illis Deus ſpiritum compunctionis: oculos ut non videant, & aures ut non audiant, uſque in hodiernum diem. Et David dicit; Fiat menſa eorum in laqueum, & in 9
captionem, & in ſcandalum, & in retributionem illis. Obſcurentur oculi eorum ne 10
videant: & dorſum eorum ſemper incurva. Dico ergò; Numquid ſic offenderunt ut caderent? Abſit. Sed illorum delicto, ſalus eſt Gentibus ut illos æmulentur. 11
Quòd ſi delictum illorum divitiæ ſunt mundi, & diminutio eorum divitiæ Gentium: quantò magis plenitudo eorum? 12

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

16 * لكن البشارة ما اطاعها كل الناس * لان سعياء يقول * يا رب من صدق سماعنا * فالامانة
17 اذا من السماع * والسماع بكلمة الله * لكني اقول لعلهم ما سمعوا * لا * ولاكن الي الارض
18 كلها سلكت نغمهم * والي قواصي الدنيا بلغت كلامهم * لكني اقول ترى اسرائيل ما
19 عرف * فموسي يقول اولا * لاغيركم انا بغير امة * بامة لا فهم لها اغايظكم * وسعياء
20 يتجاسر ان يقول * قد وجدت عند الذين لم يطلبوني * صرت ظاهرا للذين لم يسلوا
21 عني * ويوحي اسرائيل فيقول * كل اليوم بسطت يدي الي شعب عاص ومجاوب *

* الفصل الحادي عشر *

1 * فاقول لعل الله قد ابعد شعبه * حاشا لانني انا اسرائيلي انا * من نسل ابراهيم وقبيلة
2 بنيامين * ما ابعد الله شعبه الذي عرفه سالفا *
او ما قد عرفتم ماذا يقول * الاربعا من الجمعة الرابعة بعد العنصرة *
3 الكتاب في خبر ايليا * لما استغاث بالله على اسرائيل * يا رب قد قتلوا انبياءك * واقلبوا
4 مذابحك * وقد بقيت انا وحدي * وهم يطلبون نفسي * لكن ماذا يقول له الوحي الالهي *
5 قد استبقيت لذاتي سبعة الف رجل لم يجثوا لباعال ركبة * كذلك الان وفي هذا الوقت
6 وقد صارت بقية بما يخص باصطفاء النعمة * فان كانت بالنعمة صارت * فليست من الاعمال
ايضا * والا فالنعمة لن تصير نعمة ايضا * وان كانت من الاعمال فليست هي نعمة ايضا * والا
7 فالعمل لن يكون عملا ايضا * فماذا نقول اذا * ما كان اسرائيل يطلبه * ذلك لم يجده * بل ناله
8 الاصطفاء * فاما باقيهم فعموا * كما كتب ان الله اعطاهم روح خشوع * اعينا لا تبصر * واذانا
9 لا تسمع حتى الي نهار اليوم * وداود يقول لتصر مائدتهم فخا ومقنصا وشكا ومجازاة لهم *
10 11 * لتظلم عيونهم لئلا يبصروا * واحن ظهورهم كل حين * فاقول اذا لعلهم ادنبوا ليسقطوا *
12 حاشا * لكن بهفوتهم صار الخلاص للامم * لتغايرهم * فان تكن هفوتهم ثروة للعالم * وانغلابهم
غناء للامم * فكم اولي بذلك كمالهم *

Verùm Evangelio non omnes homines 16 *obedivérunt. Eſaia enim dicit, O Domine, quis credidit auditui noſtro? Igi-* 17 *tur fides, ex auditu eſt: auditus autem, per verbum Dei. Sed dico, Nun-* 18 *quid non audierunt? Minimè. Attamen per terram univerſam elata eſt vox illorum ſonora, & ad fines orbis terrarum uſque pervenerunt verba eorum. Sed dico, Nunquid Iſrael non* 19 *cognovit? Moſes quidem primùm ait, Ego ſanè ad æmulationem provocabo vos per non gentem, per gentem judicii expertem commovebo vos ad iram. Eſaia* 20 *verò dicere audet, Inventus jam ſum apud eos qui me non quæſierant, conſpicuus factus ſum his qui de me non interrogaverant. Iſraelem verò com-* 21 *pellans ait, Totâ die expandi manus meas ad populum rebellem & contra reſpondentem.*

CAP. XI.

1 *DIco igitur, Num Deus repulit populum ſuum? Abſit. Etenim ego Iſraelita ſum, de ſtirpe Abrahæ, & tribu Benjamin. Non repulit Deus populum* 2 *ſuum, quem anteà cognoverat.*

Feriâ quartâ infra hebdomadam quartam poſt Pentecoſten.

An nondum nôſtis quid dicat Scriptura in hiſtoria Eliæ, quando invocavit Deum adverſus Iſraelem? O Do- 3 *mine, occiderunt prophetas tuos, & ſubverterunt altaria tua: & ego remanſi ſolus, & ipſi quærunt animam meam. Sed quid dicit ei oraculum ipſi declara-* 4 *tum? Reſervavi mihi ſeptem millia virorum, qui non flexerunt genu idolo Baal. Sic igitur hoc item tempore factæ ſunt* 5 *etiam reliquiæ, quod attinet ad electionem gratiæ. Quodſi per gratiam factæ ſunt,* 6 *ergo non item ex operibus: alioqui gratia non eſſet adhuc gratia. Si verò ex operibus eſſent, igitur non eſt ampliùs gratia: alioqui opus non eſſet adhuc opus. Quid igitur dices? Quod Iſrael* 7 *quærebat, id minimè invenit, ſed obtinuit illud electio: cæteri verò excæcati ſunt, Quemadmodum ſcriptum eſt,* 8 *Dedit eis Deus ſpiritum ſubmiſſionis, oculos non videntes, & aures non audientes, uſque ad hodiernum diem. Da-* 9 *vid etiam dicit, Fiat menſa eorum laqueus, & pedica, & ſcandalum, atque retributio ipſis. Obtenebreſcant oculi eo-* 10 *rum, ne videant: & terga eorum in-* 11 *curva omni tempore. Dico igitur, Num deliquerunt ut corruerent? Abſit: ſed per ipſorum delictum ſalus facta eſt Gentibus, ad æmulationem eorum. Quodſi delictum eorum divitiæ ſunt* 12 *mundo, & exitium eorum divitiæ Gentibus, quanto magis competit hoc perfectioni illorum?*

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

21 ወለእስራኤልሰ ፡ ይቤሎሙ ፡ ኵሉ ፡ ዕለተ ፡ አንሣእ ፡ እደዊየ ፡ ኀበ ፡ ሕዝብ ፡ ዓላዊያን ፡
፲፩
ወከሐድያን ፡፡=፡ በከበዉ ፡ በኤልያስ ፡፡=፡
1 እሉ ፡ እንከ ፡ ገደፎሙ ፡ እግዚአብሔር ፡ ለሕዝቡ ፡ ሐሰ ፡፡ ፲፪ እኮኑ ፡ አነሂ ፡ እስራኤላ
2 ዊ ፡ እነ ፡ ዘርአ ፡ አብርሃም ፡ ሕገበ ፡ በንያም ፡=፡ ኢገደፈ ፡ እግዚአብሔር ፡ ሕዝቦ ፡፡
ዘአቅደመ ፡ አእምሮ ፡፡ ኢታአምሩኑ ፡ ዘይቤ ፡ ኤልያስ ፡ ሶበ ፡ ሰከዮሙ ፡ ለእስራኤል ፡
3 ኀበ ፡ እግዚአብሔር ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡=፡ እግዚኦ ፡ ነቢያቲከ ፡ ቀተሉ ፡ ወመሥዋዕ
4 ቲከ ፡ ነሠቱ ፡ ወአነ ፡ ባሕቲትየ ፡ ተረፍኩ ፡ ወዘኀሥሡ ፡ ለነፍስየ ፡፡=፡ ወምንተ ፡
ይቤሎ ፡ ዘአስተርአዮ ፡ አትረፍኩ ፡ ሊተ ፡ ሰብዓ ፡ ምእተ ፡ ብእሴ ፡ እለ ፡ ኢያምለክዎ ፡
5 ለብዓል ፡፡=፡ ከማሁኬ ፡ ዮም ፡ በዝ ፡ መዋዕል ፡ እለ ፡ ተረፉ ፡ ኅሬ ፡ ኮኖሙ ፡ ጽድ
6 ቅ ፡=፡ ወእመሰኬ ፡ በጸጋ ፡ ይጸድቁ ፡ ኢኮነኬ ፡ በምግባር ፡ ወለእመ ፡ በምግባር ፡
7 ይጸድቁ ፡ ጸጋ ፡ ኢይከውን ፡ ጸጋ ፡=፡ ምንተ ፡ እንከ ፡ የኀሥሥ ፡ እስራኤል ፡ ዘዘንተ ፡
8 ኢያደምዓ ፡ ወኅሬሰ ፡ አድምዑ ፡ ወእለ ፡ ተረፉ ፡ ዖሩ ፡=፡ በከመ ፡ ይቤ ፡ መጽሐፍ ፡
ወሀቦሙ ፡ እግዚአብሔር ፡ መንፈሰ ፡ ድንዛዜ ፡ ከመ ፡ ይነጽሩ ፡ በአዕይንቲሆሙ ፡ ወኢ
9 ይርአዩ ፡ ወኢይሰምዑ ፡ በእዘኒሆሙ ፡ እስከ ፡ ዮም ፡፡=፡ ዳዊትኒ ፡ ይቤ ፡ ለትኩኖሙ ፡
10 ማእደሙ ፡ መሠገርተ ፡ በቅድሜሆሙ ፡ ለፍዳሆሙ ፡ ወለዕቅፋቶሙ ፡=፡ ወለይጽለማ ፡
11 አዕይንቲሆሙ ፡ ወይትቀጸፅ ፡ ዘበናቲሆሙ ፡ በኵሉ ፡ ጊዜ ፡፡=፡ እብል ፡ እንከ ፡ ተስሕ
ተሙኑ ፡ ከመ ፡ ይደቁ ፡ ሐሰ ፡፡
12 እኮኑ፡በጌጋዮሙ፡ቀንኡ፡ሳዕለ፡ሕይወተ፡አሕዛብ፡፡=፡ ሶበ፡ስሒተ፡ዚአሆሙ፡ብዕለ፡ኮነ፡
ለአሕዛብ፡ወጌጋየ፡ዚአሆሙ፡ብዕለ፡ኮነ፡ለዓለም፡እፎ፡እንጋ፡እምኮኑ፡ሶበ፡ጸድቁ፡፡=፡

Ad Iſrael autem dicit, Totâ die levavi manus meas ad populum prævaricantem & refragantem. 21

CAP. XI.

Pro Cabao: pro Elia.

1 *NUm igitur repulit Deus populum ſuum? Abſit. Nonne ego etiam Iſraëlita ex ſemine Abrahami, de tribu Benjamin? Deus non repulit populum* 2 *ſuum, quem præcognovit: An neſcitis quid dicit Elias, quum interpellaret Deum adverſùs Iſraelem, dicens; Domine, prophetas tuos occiderunt, & altaria* 3 *tua ſubverterunt, & ego relictus ſum ſolus, & quærunt animam meam? Sed* 4 *quid dicit qui apparuit ei, Feci ut remanſerint mihi ſeptuagies centum virorum, qui non coluerunt Baal. Ita igitur hodie, in hoc tempore, quæ reliquiæ* 5 *manent, per electionem factæ ſunt juſtitiæ. Quòd ſi per gratiam juſtificantur, non* 6 *eſt igitur ex operibus: ſi enim ex operibus juſtificantur homines, gratia non eſt gratia. Quid igitur? requirit Iſrael hoc quod non adeptus eſt: electio verò* 7 *conſecuta eſt, & reliqui cæcutierunt. Sicut Scriptura dicit, Et dedit eis De-* 8 *us ſpiritum torporis, ut videant oculis ſuis, at non cernant, neque audiant auribus ſuis uſque hodie. David autem dicit, Fiat iis menſa eorum laqueus in* 9 *conſpectu eorum in retributionem illis, & in ſcandalum illis. Et obtenebreſcant* 10 *oculi eorum, & incurvetur dorſum eorum omni tempore. Dico igitur, Num cor-* 11 *ruperunt ſe adeò ut caderent? Abſit. Annon per delictum eorum zelo commoti fuerunt de ſalute Gentes? Si autem* 12 *deſtructio eorum divitiæ fuerunt Gentium, & delictum eorum divitiæ fuerunt mundi, quantò magis igitur fient hæc cum fuerint juſtificati?*

ἘΠΙΣΤΟΛἨ ΠΡὈΣ ῬΩΜΑἸΟΥΣ. ΚΕΦ. Ιϛ'.

Vobis enim dico Gentibus, *ad quantum* quidem sum ego Gentium Apostolus,
13 Ὑμῖν γὰρ λέγω τοῖς ἔθνεσιν, ἐφ' ὅσον (η) μέν εἰμι ἐγὼ ἐθνῶν ἀπόστολος,
ministerium meum *glorifico*: Si quomodò ad æmulandum provocem meam carnem, & *salvem*
14 τὴν διακονίαν μου δοξάζω· Εἴπως παραζηλώσω μου τὴν σάρκα, καὶ σώσω
aliquos ex illis. Si enim *abjectio* eorum, reconciliatio mundi: quæ
15 τινὰς ἐξ αὐτῶν. Εἰ γὰρ ἡ ἀποβολὴ αὐτῶν, καταλλαγὴ κόσμου· τίς
assumptio, *si non* vita ex mortuis? Si *verò primitiis* sancta, & massa:
16 ἡ πρόσληψις, εἰ μὴ ζωὴ ἐκ νεκρῶν; (θ) Εἰ δὲ ἡ ἀπαρχὴ ἁγία, καὶ τὸ φύραμα·
& si radix sancta, & rami. Si *verò* aliqui *ramorum* defracti sunt, tu
17 καὶ εἰ ἡ ῥίζα ἁγία, καὶ οἱ κλάδοι. Εἰ δέ τινες τῶν κλάδων ἐξεκλάσθησαν, σὺ
autem oleaster *existens* insertus es in illis, & *particeps* radicis, & pin-
δὲ ἀγριέλαιος ὢν ἐνεκεντρίσθης ἐν αὐτοῖς, καὶ συγκοινωνὸς τῆς ῥίζης, καὶ τῆς πι-
guedinis olivæ factus es: Ne *ob gloriaris ramis*: si *verò* ob gloriaris,
18 ότητος τῆς ἐλαίας ἐγένου· Μὴ κατακαυχῶ τῶν κλάδων· εἰ δὲ κατακαυχᾶσαι,
non tu radicem portas, sed radix te. Dices ergò; *Defracti* sunt
19 οὐ σὺ τὴν ῥίζαν βαστάζεις, ἀλλ' ἡ ῥίζα σέ. Ἐρεῖς οὖν, Ἐξεκλάσθησαν
rami, ut ego inserar. *Pulchrè*: *Incredulitate* defracti sunt. Tu
20 (ι) οἱ κλάδοι, ἵνα ἐγὼ ἐγκεντρισθῶ. Καλῶς· τῇ ἀπιστίᾳ ἐξεκλάσθησαν, σὺ
autem fide stas: *ne efferaris animo*, sed time: Si enim Deus
21 δὲ τῇ πίστει ἕστηκας· μὴ (κ) ὑψηλοφρόνει, ἀλλὰ φοβοῦ· Εἰ γὰρ ὁ Θεὸς
ipsis secundùm naturam ramis non pepercit, ne forte nec tibi parcat. Vide ergò
22 τῶν κατὰ φύσιν κλάδων οὐκ (λ) ἐφείσατο, μήπως οὐδέ σου φείσηται. Ἴδε οὖν
benignitatem, & severitatem Dei: in quidem *lapsos*, severitatem: in
χρηστότητα, καὶ ἀποτομίαν Θεοῦ· ἐπὶ μὲν τοὺς πεσόντας, (μ) ἀποτομίαν· ἐπὶ
autem te, *benignitatem*, si permanseris *benignitati*: alioquin & tu excidêris.
δὲ σέ, χρηστότητα, ἐὰν ἐπιμείνῃς τῇ χρηστότητι· ἐπεὶ καὶ σὺ ἐκκοπήσῃ.
Et illi *autem*, si non permanserint *incredulitati*, inserentur: potens
23 (ν) Καὶ ἐκεῖνοι δέ, ἐὰν μὴ ἐπιμείνωσι τῇ ἀπιστίᾳ, ἐγκεντρισθήσονται· δυνατὸς
enim est Deus iterùm inserere illos. Si enim tu ex *illo secundùm naturam*
γάρ ἐστιν ὁ Θεὸς πάλιν ἐγκεντρίσαι αὐτούς. Εἰ γὰρ σὺ ἐκ τῆς κατὰ φύσιν 24
excisus es oleastro, & contra naturam insertus es in bonam olivam, quanto
ἐξεκόπης ἀγριελαίου, καὶ παρὰ φύσιν ἐνεκεντρίσθης εἰς καλλιέλαιον, πόσῳ
magis ii qui secundùm naturam, inserentur *propriæ* olivæ? Non enim *vo-*
μᾶλλον οὗτοι οἱ κατὰ φύσιν, ἐγκεντρισθήσονται τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ; Οὐ γὰρ θέ- 25
lo vos ignorare, fratres, mysterium hoc, (ut non sitis *apud vosipsos*
λω ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, τὸ μυστήριον τοῦτο, (ἵνα μὴ ἦτε (ξ) παρ' ἑαυτοῖς
arrogantes,) quia *obduratio* ex parte Israël *facta est*, *usque quò* plenitudo
φρόνιμοι,) ὅτι πώρωσις ἀπὸ μέρους τῷ Ἰσραὴλ γέγονεν, ἄχρις οὗ τὸ πλήρωμα
Gentium intraret: Et sic omnis Israël *servabitur*: sicut scriptum est;
τῶν ἐθνῶν εἰσέλθῃ· Καὶ (ο) οὕτω πᾶς Ἰσραὴλ σωθήσεται· καθὼς γέγραπται, 26
Veniet ex Sion *liberator*, & *avertet impietates* à Jacob: Et
Ἥξει ἐκ Σιὼν ὁ (π) ῥυόμενος, καὶ ἀποστρέψει ἀσεβείας ἀπὸ Ἰακώβ· Καὶ 27
hoc illis à me *fœdus*, cùm abstulero peccata eorum.
αὕτη αὐτοῖς ἡ παρ' ἐμοῦ διαθήκη, ὅταν ἀφέλωμαι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.
Secundùm quidem Evangelium, inimici propter vos: secundùm autem electionem,
Κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον, ἐχθροὶ δι' ὑμᾶς· κατὰ δὲ τὴν ἐκλογήν, 28
dilecti propter patres. *Impœnitibilia* enim dona, & vocatio
ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς πατέρας. Ἀμεταμέλητα γὰρ τὰ χαρίσματα καὶ ἡ κλῆσις 29
Dei. Sicut enim & vos aliquando non credidistis Deo, nunc autē misericordiā
τοῦ Θεοῦ. Ὥσπερ (ρ) γὰρ καὶ ὑμεῖς ποτε ἠπειθήσατε τῷ Θεῷ, νῦν δὲ ἠλεή- 30
consecuti estis illorum *incredulitate*: Ita & isti nunc non crediderunt *ve-*
θητε τῇ τούτων ἀπειθείᾳ· (σ) Οὕτω καὶ οὗτοι νῦν ἠπείθησαν τῷ ὑμε- 31
stræ misericordiæ, ut & ipsi misericordiam consequantur.
τέρῳ ἐλέει, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐλεηθῶσι.

MS. A. (η) μὲν οὖν εἰμι ἐθνῶν (θ) Εἰ γὰρ ἡ (ι) κλάδοι, (κ) ὑψηλὰ φρόνει, (λ) ἐφίσατο, οὐδέ σου (μ) ἀποτομία· ἐπὶ δέ σε, χρηστότης Θεοῦ, ἐὰν (ν) Κἀκεῖνοι (ξ) ἐν ἑαυτοῖς (ο) οὕτως (π) ῥυόμενος· ἀποστρέψει (ρ) γὰρ ποτὲ ὑμεῖς ἠπειθήσατε (σ) Οὕτως

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܐܘܫܥܢܐ * ܟܐ *

Dominicâ Palmarum. 21.

13 * ܠܟܘܢ ܕܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܥܡܡܐ. ܐܢܐ ܕܐܝܬܝ ܫܠܝܚܐ ܕܥܡܡܐ. ܠܬܫܡܫܬܝ ܡܫܒܚ ܐܢܐ.
14 * ܕܠܡܐ ܐܛܢ ܠܒܢܝ ܒܣܪܝ. ܘܐܚܐ ܐܢܫܐ ܡܢܗܘܢ.
15 * ܐܢ ܓܝܪ ܣܠܝܩܘܬܗܘܢ ܠܬܪܥܘܬܐ ܕܥܠܡܐ ܗܘܬ. ܡܢܐ ܗܝ ܦܢܝܬܗܘܢ. ܐܠܐ ܚܝܐ ܕܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ.
16 * ܘܐܢ ܪܝܫܝܬܐ ܩܕܝܫܐ. ܐܦ ܓܒܝܠܬܐ. ܘܐܢ ܥܩܪܐ ܩܕܝܫ ܗܘ. ܐܦ ܣܘܟܐ.
17 * ܘܐܢ ܡܢ ܣܘܟܐ ܐܬܦܫܚܘ. ܘܐܢܬ ܕܐܝܬܝܟ ܙܝܬܐ ܕܒܪܐ ܐܬܛܥܡܬ ܒܕܘܟܬܗܘܢ. ܘܗܘܝܬ ܫܘܬܦܐ ܠܥܩܪܐ ܘܠܫܘܡܢܐ ܕܙܝܬܐ.
18 * ܠܐ ܬܫܬܒܗܪ ܥܠ ܣܘܟܐ. ܘܐܢ ܡܫܬܒܗܪ ܐܢܬ. ܠܐ ܗܘܐ ܐܢܬ ܫܩܝܠ ܠܥܩܪܐ. ܐܠܐ ܥܩܪܐ ܠܟ ܫܩܝܠ.
19 * ܘܕܠܡܐ ܬܐܡܪ ܕܐܬܦܫܚܘ ܣܘܟܐ. ܕܐܢܐ ܐܬܛܥܡ ܒܕܘܟܬܗܘܢ.
20 * ܫܦܝܪ. ܗܢܘܢ ܡܛܠ ܕܠܐ ܗܝܡܢܘ ܐܬܦܫܚܘ. ܐܢܬ ܕܝܢ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܩܡܬ. ܠܐ ܢܬܪܝܡ ܪܥܝܢܟ. ܐܠܐ ܕܚܠ.
21 * ܐܢ ܓܝܪ ܠܣܘܟܐ ܕܒܟܝܢܗܘܢ ܐܠܗܐ ܠܐ ܚܣ. ܕܠܡܐ ܐܦ ܥܠܝܟ ܠܐ ܢܚܘܣ.
22 * ܚܙܝ ܗܟܝܠ ܒܣܝܡܘܬܗ ܘܩܫܝܘܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܥܠ ܗܢܘܢ ܕܢܦܠܘ ܩܫܝܘܬܐ. ܥܠܝܟ ܕܝܢ ܒܣܝܡܘܬܐ. ܐܢ ܬܩܘܘܐ ܒܒܣܝܡܘܬܐ. ܘܐܢ ܠܐ ܐܦ ܐܢܬ ܡܬܦܣܩ ܐܢܬ.
23 * ܘܗܢܘܢ ܐܢ ܠܐ ܢܩܘܘܢ ܒܚܣܝܪܘܬ ܗܝܡܢܘܬܗܘܢ. ܐܦ ܗܢܘܢ ܡܬܛܥܡܝܢ. ܡܫܟܚ ܗܘ ܓܝܪ ܐܠܗܐ ܕܬܘܒ ܢܛܥܡ ܐܢܘܢ.
24 * ܐܢ ܓܝܪ ܐܢܬ ܕܡܢ ܙܝܬܐ ܐܝܬܝܟ ܕܒܪܐ ܕܒܟܝܢܗ ܐܬܦܣܩܬ. ܘܠܒܪ ܡܢ ܟܝܢܟ ܐܬܛܥܡܬ ܒܙܝܬܐ ܛܒܬܐ. ܟܡܐ ܗܟܝܠ ܢܝܪ ܗܢܘܢ ܐܢ ܢܬܛܥܡܘܢ ܒܙܝܬܐ ܕܟܝܢܗܘܢ.
25 * ܨܒܐ ܐܢܐ ܕܝܢ ܕܬܕܥܘܢ ܐܚܝ ܐܪܙܐ ܗܢܐ. ܕܠܐ ܬܗܘܘܢ ܚܟܝܡܝܢ ܒܪܥܝܢ ܢܦܫܟܘܢ. ܕܥܘܝܪܘܬ ܠܒܐ ܩܠܝܠ ܡܢ ܩܠܝܠ ܗܘܬ ܠܐܝܣܪܝܠ. ܥܕܡܐ ܕܢܥܘܠ ܡܘܠܝܐ ܕܥܡܡܐ.
26 * ܘܗܝܕܝܢ ܟܠܗ ܐܝܣܪܝܠ ܢܚܐ. ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ. ܕܢܐܬܐ ܡܢ ܨܗܝܘܢ ܦܪܘܩܐ. ܘܢܗܦܟ ܥܘܠܐ ܡܢ ܝܥܩܘܒ.
27 * ܘܗܝܕܝܢ ܬܗܘܐ ܠܗܘܢ ܕܝܬܩܐ ܕܡܢ ܠܘܬܝ. ܡܐ ܕܫܒܩܬ ܠܗܘܢ ܚܛܗܝܗܘܢ.
28 * ܒܣܒܪܬܐ ܗܟܝܠ ܒܥܠܕܒܒܐ ܐܢܘܢ ܡܛܠܬܟܘܢ. ܘܒܓܘܒܝܐ ܕܝܢ ܪܚܡܐ ܐܢܘܢ ܡܛܠ ܐܒܗܬܐ.
29 * ܠܐ ܓܝܪ ܡܬܗܦܟ ܐܠܗܐ ܒܡܘܗܒܬܗ ܘܒܩܪܝܬܗ.
30 * ܐܝܟܢܐ ܓܝܪ ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ ܡܢ ܩܕܝܡ ܠܐ ܐܬܛܦܝܣܬܘܢ ܠܐܠܗܐ. ܘܗܫܐ ܐܬܪܚܡ ܥܠܝܟܘܢ ܡܛܠ ܠܐ ܡܬܛܦܝܣܢܘܬܗܘܢ.
31 * ܗܟܢܐ ܐܦ ܗܢܘܢ ܠܐ ܐܬܛܦܝܣܘ ܗܫܐ ܒܪܚܡܐ ܕܗܘܘ ܥܠܝܟܘܢ. ܕܐܦ ܥܠܝܗܘܢ ܢܗܘܘܢ ܪܚܡܐ.

13 * Vos autem alloquor Gentes, ego qui sum Apostolus Gentium, ministerium meum cohonesto: 14 Si fortè ad æmulationem provocem filios carnis meæ, & servem quosdam ex ipsis. 15 Si enim eorum reprobatio in reconciliationem mundo cessit, quantò magis eorum conversio nonnisi vita ex mortuis? 16 Sed si primitiæ sanctæ, & massa: &, si radix sancta est, etiam rami. 17 Quòd si ex ramis *nonnulli* amputati sunt, túque quum esses olea sylvestris, insitus es in locum ipsorum, & factus es particeps radicis ac pinguedinis ipsius oleæ: 18 Ne téte efferas adversùs ramos. Quòd si teipsum extuleris, non tu sustines radicem, sed ipsa radix sustinet te. 19 Jam verò dices; Amputati sunt rami, ut ego in locum ipsorum inserer. 20 Pulchré: illi quidem, quia non crediderunt, amputati sunt; tu verò per fidem stetisti: ne effertor mente tuâ, sed time. 21 Si enim Deus naturalibus ramis non pepercit, ne tibi quidem fortè parcet. 22 Vide igitur benignitatem & severitatem Dei: in eos quidem qui ceciderunt, severitatem; in te verò benignitatem, si permanseris in ipsa benignitate, alioquin tu quoque amputaberis. 23 Et illi nisi permanserint in defectu fidei suæ, ipsi quoque inserentur: siquidem potest Deus rursum eos inserere. 24 Nam si tu, qui ex olea es illa sylvestri quæ est in natura tua, amputatus es, & præter naturam tuam insitus es in oleam optimam, quantò magis ergò ii si inserantur in oleam suam naturalem? 25 Velim autem vos scire, fratres mei, hoc arcanum, (ut ne sitis sapientes propriâ opinione) obcæcationem cordis aliquâ ex parte accidisse Israeli, usquedum introierit plenitudo Gentium. 26 Et tunc omnis Israel servabitur: sicut scriptum est; Veniet ex Sion Redemptor ille, & avertet iniquitatem à Jacob. 27 Tuncque habebunt fœdus illud quod à me est, quum remiserim ipsis peccata eorum. 28 Cæterùm in Evangelio hostes sunt propter vos, in electione autem dilecti propter Patres. 29 Non enim revocat Deus donum suum, vocationémque suam. 30 Quemadmodum enim vos etiam quondam non acquiescebatis Deo, nunc autem misericordiam adepti estis propter eorum inobedientiam: 31 Sic & illi non acquieverunt nunc miserationibus quæ in vos extiterunt, ut ipsis quoque miserationes fiant.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

13 ለክሙ፡ እብል፡ ለአሕዛብ፡ እመጠነሰ፡ ሐዋርያሆሙ፡ አነ፡ ለአሕዛብ፡ እሴብሕ፡ ለመል
14 እክትየ፡፡=፡ እመቦ፡ ከመ፡ እቀንእ፡ ላዕለ፡ ነፍስየ፡ ወእድኅን፡ እለ፡ ኮነ፡ እምኔሆ
15 ሙ፡፡=፡ እስመ፡ ፀአተ፡ ዚአሆሙ፡ ሣህለ፡ ኮነ፡ ለዓለም፡ እስመ፡ ተስፋነ፡ ሕይወት፡
16 እሙታን፡፡=፡ ቀመ፡ ሶበ፡ እንታክቲ፡ እንተ፡ ቀደሚሃ፡ ቅድስት፡ ይእቲ፡ ወብ
17 ሑእኒ፡ ቅዱስ፡ ወለሠርዋኒ፡ ቅዱስ፡ ወለዕጹቂሃኒ፡ ቅዱስ፡፡=፡ ወእስመቦ፡ እለ፡ ተሰ
ብሩ፡ እምአዕጹቂሃ፡ ኪያከ፡ አውልዐ፡ ገዳም፡ ተከሉ፡ መካኖሙ፡ ወኅበርከ፡ ሠር
18 ወ፡ መሰሊሆሙ፡ ወኮንከ፡ ዘይት፡ ከማሆሙ፡፡=፡ ሊትዝሀር፡ እስመ፡ ኮንከ፡ ዐጽቀ፡
ዘይት፡ ወለመሰ፡ ተዘሀርከ፡ አኮ፡ አንተ፡ ዘትጸውሮ፡ ለሠርው፡ ይጸውረከ፡ ለከ፡፡=፡

Vobis loquor Gentibus, inquantùm Apostolus sum Gentium, ministerium meum 13 *glorifico.* 14 *Si fortè ita ad æmulationem provocem quos super animam meam gero, & aliquos ex illos salvos faciam.* 15 *Quia per abitum eorum, misericordia facta est mundo; & quia spes nostra, vita est ex mortuis.* Standum est. 16 *Si quæ primitiæ fuerunt sanctæ sunt, etiam totum fermentum sanctum est: & si radix sancta, rami sancti.* 17 *Et quia fuerunt ex ramis qui fracti sunt, téque oleam sylvestrem plantârunt in locum ipsorum, & cum ipsis particeps factus es radicis, & factus es olea sicut illi;* 18 *Ne glorieris, quia factus es ramus oleæ: quòd si glorieris, non tu es qui radicem portas, sed illa portat te.*

Versio VULGATA LATINA.

13 Vobis enim dico Gentibus; Quamdiu quidem ego sum Gentium Apostolus, mi-
14 nisterium meum honorificabo, Si quomodò ad æmulandum provocem carnem
15 meam, & salvos faciam aliquos ex illis. Si enim amissio eorum reconciliatio est
16 mundi: quæ assumptio, nisi vita ex mortuis? Quòd si delibatio sancta est, &
17 massa: & si radix sancta, & rami. Quòd si aliqui ex ramis fracti sunt, tu autem cùm oleaster esses, insertus es in illis, & socius radicis & pinguedinis olivæ
18 factus es, Noli gloriari adversùs ramos. Quòd si gloriaris: non tu radicem
19 portas, sed radix te. Dices ergò; Fracti sunt rami ut ego inserar. Bené: propter
20 incredulitatem fracti sunt. Tu autem fide stas: noli altum sapere, sed time.
21 Si enim Deus naturalibus ramis non pepercit: ne fortè nec tibi parcat.
22 Vide ergò bonitatem, & severitatem Dei: in eos quidem, qui ceciderunt, severitatem: in te autem bonitatem Dei, si permanseris in bonitate, alioquin & tu excidêris. Sed & illi, si non permanserint in incredulitate, inserentur: potens est enim 23
Deus iterùm inserere illos. Nam si tu ex naturali excisus es oleastro, & contra na- 24
turam insertus es in bonam olivam: quantò magis ii, qui secundùm naturam inserentur suæ olivæ? Nolo enim vos ignorare, fratres, mysterium hoc, (ut non sitis 25
vobisipsis sapientes) quia cæcitas ex parte contigit in Israël, donec plenitudo Gentium intraret, Et sic omnis Israël salvus fieret, sicut scriptum est; Veniet ex Sion, 26
qui eripiat, & avertat impietatem à Jacob. Et hoc illis à me testamentum: cùm 27
abstulero peccata eorum. Secundùm Evangelium quidem, inimici propter vos: se- 28
cundùm electionem autem, charissimi propter patres. Sine pœnitentia enim sunt 29
dona & vocatio Dei. Sicut enim aliquando & vos non credidistis Deo, nunc au- 30
tem misericordiam consecuti estis propter incredulitatem illorum: Ita & isti nunc 31
non crediderunt in vestram misericordiam, ut & ipsi misericordiam consequantur.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

13 * الخميس من الجمعة الرابعة * لانني لكم اخاطب معشر الامم * اذ قد
14 حصلت انا رسول الي الامم * لاشرفن خدمتي * حتي اغاير بشري * واخلص منهم قوما *
15 لان اطراحهم ان يكن صلح العالم * فما الفايدة الا الحياة من الموتي * وان تكن
16 المقدمة الناجمة قديسة * فالعجينة كذلك * وان يكن الاصل قديسا فالاغصان كذلك *
17 وان يكن قوما من الاغصان قد كسروا * وكنت انت زيتونة برية * فطعمت فيهم
18 وصرت شريكا للاصل ولدسومة الزيتونة * فلا تفتخر علي الاغصان * فان افتخرت فلست
19 انت الحامل الاصل * بل الاصل يحملك * وستقول اذا ان الاغصان كسرت لكيما اطعم انا *
20 فقد قلت مقالا حسنا * بعدم الامانة كسروا * وانت بالامانة وقفت * فلا تعلين رايك لكن
21 ارهب * فان الله ان يكن ما شفق علي الاغصان المختصة بطبيعتها * فلعله ما يشفق ولا
22 عليك * فانظر الي خيرية الله وصرامته * اما صرامته فشملت الذين سقطوا * واما خيريته
23 فاشتملت عليك ان ثبت في الخيرية * والا فستقطع انت * واوليك ان لم يثبتوا في
24 عدمهم الايمان سيطعمون * لان الله قادر هو ان يطعمهم ايضا * لانك انت ان كنت
قطعت من الزيتونة التي هي فيما يخص طبيعتها زيتونة برية * وطعمت تطعيما ينافي
طبيعتك في زيتونة جيدة فكم اولي باوليك ان يطعموا تطعيما يخص بطبيعتهم في زيتونتهم *
25 * الجمعة من الجمعة الرابعة بعد العنصرة * لانني يا اخوتي لست اوثر ان
يعزب عليكم هذا السر * لكيلا تكونوا عند انفسكم عقلاء * ان اسرايل صارت له
26 عماية من بعض اجزاء العماية * الي ان يدخل كل الامم * وهكذا يتخلص كل اسرايل *
27 كما كتب سيجي المنقذ من صهيون * ويرد المعاصي عن يعقوب * وهذا هو العهد
28 الذي لهم مني اذا محصت خطاياهم * فهم علي ما يخص بشارة الانجيل اعداء من
29 اجلكم * وعلي ما يخص الاصطفاء هم احباء من اجل الاباء * لان مواهب الله ودعوته
30 31 لا يخامرها ندم * وكما انكم انتم عصيتم الله قديما * فرحمتم الان بعصيانهم * كذلك
وهولاء عصوا الان للمرحم عليكم ليرحموا هم *

Feriâ quintâ hebdomadæ quartæ.

Vos enim alloquor turba Gentilium, 13 *Cùm Apostolum ad Gentes me ipse deprehendam, nobilitabo quidem ministerium meum,* 14 *Ut ad æmulationem provocem carnem meam, & salvos reddam nonnullos ex eis.* 15 *Si enim rejectio illorum est reconciliatio mundi, quod est emolumentum, nisi vita ex mortuis?* 16 *Quodsi primitiæ enascentes sanctæ sunt, massa itidem. Et si radix fuerit sancta, similiter & rami.* 17 *Quodsi quidam è ramis fracti sunt, & tu cùm esses olea sylvestris, insitus es illis, & consors factus es radicis atque pinguedinis oleæ:* 18 *Ne glorieris adversùs ramos. Nam si glorieris, non es tu radicem portans, sed radix te portat.* 19 *Dices igitur: Defracti sunt rami, ut insererer ego.* 20 *Optimum sermonem dixisti, per defectum fidei defracti sunt, tu verò per fidem mansisti: ne tamen animum tuum efferas, sed time.* 21 *Nam si Deus non pepercit ramis in propria natura existentibus, fortè nec tibi parcet.* 22 *Considera igitur bonitatem Dei, & severitatem ejus: severitas quidem ipsius complexa est eos qui corruerunt: ejus verò bonitas redundabit super te, si permanseris in bonitate: alioquin tu excidêris;* 23 *Et illi nisi permanserint in incredulitate sua, inserentur: potens est enim Deus iterum inserere illos.* 24 *Etenim si tu excisus es ex olea quæ, quantùm ad naturam suam, olea est sylvestris, & insertus es insitione alienâ à natura tua, in bonam oleam: quanto magis competit iis inseri insitione naturæ suæ consentaneâ, in propriam oleam?*

Feriâ sextâ infra hebdomadam quartam post Pentecosten.

Nolo enim ô fratres mei, latere vos 25 *mysterium hoc, ut ne sitis apud vosmetipsos prudentes, quòd Israëli contigit cæcitas aliqua ex parte cæcitatis, quoad ingrederetur perfectio Gentium,* 26 *Et sic salvaretur totus Israël: sicut scriptum est, Veniet Redemptor ex Sion, & avertet impietates à Jacob.* 27 *Et hoc est fœdus quod à me habent, quum detersero peccata eorum.* 28 *Itaque ipsi, quantùm ad annuntiationem Evangelii, inimici sunt propter vos: quantùm verò ad electionem, amici sunt propter Patres.* 29 *Nam dona Dei, ejusque vocatio non permiscentur pœnitudine.* 30 *Et quemadmodum vos rebellâstis quondam à Deo, nunc autem misericordiam consecuti estis per illorum rebellionem:* 31 *Sic & isti nunc rebellârunt, ut vos misericordiam impetretis, ut ipsi misericordiam consequantur.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

19 ምንተ፡ ብሂለከ፡ትዜህር፡ተሰብሩ፡አዕጹቂሃ፡ ወአነ፡ ኮንኩ፡ ዐጽቀ፡ ዘይት፡ ህየንቲሆሙ፡ ትብ
20 ልኑ፡፡=፡ ርቱዕ፡ ይሰበሩ፡ እስመ፡ ኢአመኑ፡ወአንተሰ፡ቀምከ፡ እስመ፡አመንከ፡ ፍሩሀከ፡ ን
21 በር፡እንከ፡ወኢታዕቢ፡ርእሰከ፡፡=፡ ሶበ፡ለእልክቱ፡ እለ፡ እምፍጥረቶሙ፡ዘይት፡እሙንቱ፡
22 ኢምሕኮሙ፡ ኪያከኑ፡ ይምሕከከ፡፡=፡ ርኢ፡ እንከ፡ ምሕረቶሂ፡ ወአጥብዖቶሂ፡ ለእግዚ
አብሔር፡ ለእለሰ፡ ወድቁ፡ አውቀ፡ዮሙ፡ ወለከሰ፡ ምሕከከ፡ ለእመ፡ ነበርከ፡ በዘ፡ምሕረከ፡
23 ወእማእኮሰ፡ ኪያከኒ፡ያወቅየከ፡፡=፡ ወሎሙኒ፡ ይተክሎሙ፡ ለእመ፡ አመኑ፡ ይክል፡ እግዚ
አብሔር፡ ተኪሎቶሙ፡ ዳግመ፡፡ ኪያከ፡ጥቀ፡አውልዐ፡ገዳም፡ ገዘመከ፡ እምፍጥረትከ፡ ወተ
24 ከለከ፡ውስተ፡ዘኢኮነ፡ፍጥረትከ፡ውስተ፡ሠናይ፡ ዘይት፡፡ እፎ፡ እንከ፡ ፈድፋደ፡ ሎሙ፡ይክ
25 ል፡ ተኪሎቶሙ፡ ውስተ፡ ፍጥረቶሙ፡ እለ፡ ዘይት፡እሙንቱ፡ቀዳሚሆሙ፡፡=፡ ወእፈቅድ፡
ለክሙ፡ ኣኀዊነ፡ታእምሩ፡ዘንተ፡ምክረ፡ ከመ፡ ኢትበሉ፡ ጠቢባን፡ ንሕነ፡እስመ፡ ዑረት፡ ረከ
26 በሙ፡ ለእስራኤል፡ መክፈልቶሙ፡ እስከ፡ ሶበ፡ ይበውኡ፡ ኵሉ፡ አሕዛብ፡፡=፡ ወእም
ዝ፡ የሐይው፡ ኵሉ፡ እስራኤል፡ በከመ፡ ይቤ፡ መጽሐፍ፡ እምጽዮን፡ ይመጽእ፡ መ
27 ድኅን፡ ያእትት፡ ኃጢአተ፡ እምያዕቆብ፡፡=፡ ወቦቱ፡ ይረክቡ፡ ተስፋሆሙ፡ ሶበ፡ አ
28 እተትኩ፡ ኃጢአቶሙ፡፡=፡ እመንገለ፡ ወንጌልሰ፡ ፀርነ፡ እሙንቱ፡ ወእመንገለሰ፡
29 ኅሬ፡ አኀዊነ፡ እሙንቱ፡ በእንተ፡ አኀዊነ፡፡=፡ እስመ፡ አልቦ፡ ነስሐ፡ ጸጋ፡ እግዚአብ
30 ሔር፡፡=፡ በከመ፡ አንትሙ፡ ቀዲሙ፡ ዐለውክሙዎ፡ ለእግዚአብሔር፡ ወይእዜሰ፡ ተሣ
31 ሀለክሙ፡ እስመ፡ ዐለውዎ፡ እሙንቱ፡፡=፡ ከማሁ፡ እሙንቱሂ፡ ዐለዉ፡ ይእዜ፡ ከመ፡
ሎሙኒ፡ይሣሀሎሙ፡፡=፡

Quid dicendum tibi est quod gloriareris? Effracti sunt rami, dicesne, & ego 19 *factus sum ramus oleæ loco ipsorum?* 20 *Æquum fuit ut defringerentur, qui non crediderunt; & tu quidem stas, quia credidisti: tu igitur timoratus mane, neque extollas teipsum.* 21 *Si illis qui ex ipsa creatione eorum olea fuerunt; non pepercit, num tibi parcet?* 22 *Vide igitur misericordiam Dei, & incitatam severitatem: in eos qui ceciderunt, ex tempore animadvertit: tibi autem pepercit, si permanseris in benignitate tua; alioqui etiam te excindet.* 23 *Et ipsos plantabit si crediderint: potens est enim Deus rursum plantare eos.* 24 *Te omninò sylvestrem oleam ex natura tua excidit, & plantavit te in illud quod non erat de natura tua, nempe in bonam oleam: quantò magis igitur poterit ipsos plantare in naturam suam, qui olea fuerunt ab initio ipsorum.* 25 *Velim autem vos scire fratres nostri mysterium hoc, (ut non dicatis, Sapientes sumus,) quia cæcitas aliqua ex parte contigit Israeli, usque dum ingressi fuerint omnes Gentes:* 26 *Et tum omnis Israel servabitur: sicut Scriptura dicit; Veniet ex Zion liberator, & avertet peccatum à Jacob.* 27 *Et in illo nanciscentur spem suam, quum abstulero peccatum eorum.* 28 *Quantum ad Evangelium, inimici nostri sunt; quantum ad electionem autem fratres nostri sunt de fratribus nostris.* 29 *Quoniam non afficitur pœnitentiâ gratia Dei.* 30 *Quemadmodum vos antea prævaricati estis contra Deum, nunc autem misericordiam consecuti estis, eò quòd ipsi transgressi sunt:* 31 *Ita ipsi etiam prævaricati sunt nunc, ut iis impertiretur misericordia.*

ἘΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ῬΩΜΑΙΟΥΣ. ΚΕΦ. Ιϛ'. ΙΖ'.

Conclusit enim Deus omnes in incredulitatem, ut omnium misereatur.
32 Συνέκλεισε γὰρ ὁ Θεὸς τοὺς πάντας εἰς ἀπείθειαν, ἵνα τοὺς πάντας ἐλεήσῃ.
O profunditas divitiarum, & sapientiæ, & scientiæ Dei: quàm incomprehensibilia
33 Ὦ βάθος πλούτου, καὶ σοφίας, καὶ γνώσεως Θεοῦ· ὡς (τ) ἀνεξερεύνητα
judicia ejus, & investigabiles viæ ejus! Quis enim cognovit sensum Domini?
34 τὰ κρίματα αὐτοῦ, καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ· Τίς γὰρ ἔγνω νοῦν Κυρίου;
aut quis consiliarius ejus fuit? Aut quis prior dedit illi, & retribuetur
35 ἢ τίς σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο; Ἢ τίς προέδωκεν αὐτῷ, καὶ ἀνταποδοθήσεται
ei? Quoniam ex ipso, & per ipsum, & in ipso omnia: ipsi gloria
36 αὐτῷ; Ὅτι ἐξ αὐτοῦ, καὶ δι' αὐτοῦ, καὶ εἰς αὐτὸν τὰ πάντα· αὐτῷ ἡ δόξα
in secula. Amen.
εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.

CAP. XII. ιβ'.

Hortor itaque vos, fratres, per miserationes Dei, sistere corpora
1 Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ Θεοῦ, παραστῆσαι τὰ σώματα IZ'
vestra hostiam viventem, sanctam, bene placentem Deo, rationalem cultum vestrum.
ὑμῶν θυσίαν ζῶσαν, (α) ἁγίαν, εὐάρεστον τῷ Θεῷ, τὴν λογικὴν λατρείαν ὑμῶν.
Et ne configuramini seculo huic: sed reformamini renovatione
2 Καὶ μὴ συσχηματίζεσθε τῷ αἰῶνι τούτῳ· ἀλλὰ μεταμορφοῦσθε τῇ ἀνακαινώσει
sensûs vestri, ad probandum vos quæ voluntas Dei bona,
τοῦ (β) νοὸς ὑμῶν, εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τί τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ τὸ ἀγαθὸν,
& beneplacens, & perfecta. Dico enim per gratiam datam mihi, omni
3 καὶ εὐάρεστον, καὶ τέλειον. Λέγω γὰρ διὰ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης μοι, παντὶ
existenti in vobis, non supersapere præter quod oportet sapere: sed sapere ad
τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν, μὴ ὑπερφρονεῖν παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν· ἀλλὰ φρονεῖν εἰς
sobrium esse, unicuique sicut Deus partitus est mensuram fidei. Sicut enim in
4 τὸ σωφρονεῖν, ἑκάστῳ ὡς (γ) ὁ Θεὸς ἐμέρισε μέτρον πίστεως. Καθάπερ γὰρ ἐν
uno corpore membra multa habemus, at membra omnia non eundem habent actum:
ἑνὶ σώματι μέλη πολλὰ ἔχομεν, τὰ δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει πρᾶξιν·
Ita multi unum corpus sumus in Christo, at singulum, alia aliorum membra.
Οὕτως οἱ πολλοὶ ἓν σῶμά ἐσμεν ἐν Χριστῷ, (δ) ὁ δὲ καθεὶς, ἀλλήλων μέλη. 5
Habentes autem donationes secundùm gratiam datam nobis, differentes, sive
Ἔχοντες δὲ χαρίσματα κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν, διάφορα, εἴτε 6
prophetiam, secundùm rationem fidei: Sive ministerium, in ministerio:
προφητείαν, κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως· Εἴτε διακονίαν, ἐν τῇ διακονίᾳ· 7
sive docens, in doctrina: Sive exhortans, in exhortatione:
(ε) εἴτε ὁ διδάσκων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ· Εἴτε ὁ παρακαλῶν, ἐν τῇ παρακλήσει· 8
distribuens, in simplicitate: præfectus, in solicitudine: miserescens, in hilaritate.
ὁ μεταδιδοὺς, ἐν ἁπλότητι· ὁ προϊστάμενος, ἐν σπουδῇ· ὁ ἐλεῶν, ἐν ἱλαρότητι.
Dilectio sine simulatione: odientes malum: adhærentes bono:
Ἡ ἀγάπη ἀνυπόκριτος· ἀποστυγοῦντες τὸ πονηρόν· κολλώμενοι τῷ ἀγαθῷ· 9
Fraternâ charitate in sese mutuo amore propensi: honore alii alios prævenientes:
Τῇ φιλαδελφίᾳ εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι· τῇ τιμῇ ἀλλήλους προηγούμενοι· 10
Solicitudine non pigri: spiritu ferventes: tempori servientes:
Τῇ σπουδῇ μὴ ὀκνηροί· τῷ πνεύματι ζέοντες· (ζ) τῷ καιρῷ δουλεύοντες· 11
Spe gaudentes: tribulatione patientes: orationi instantes:
Τῇ ἐλπίδι χαίροντες· τῇ θλίψει ὑπομένοντες· τῇ προσευχῇ προσκαρτεροῦντες· 12
Usibus Sanctorum communicantes: hospitalitatem sectantes. Benedicite
Ταῖς χρείαις τῶν ἁγίων κοινωνοῦντες· τὴν φιλοξενίαν διώκοντες. Εὐλογεῖτε 13 14
persequentibus vos: benedicite, & ne imprecamini. Gaudete cum gaudentibus, &
τοὺς διώκοντας ὑμᾶς· εὐλογεῖτε, καὶ μὴ καταρᾶσθε. Χαίρειν μετὰ χαιρόντων, καὶ 15
flete cum flentibus.
κλαίειν μετὰ κλαιόντων.

MS. A. (τ) ἀνεξερεύνητα KEΦ. ιβ'. MS. A. (α) ἁγίαν, τῷ Θεῷ εὐάρεστον, τὴν (β) νοὸς, εἰς (γ) ἐμέρισεν ὁ Θεὸς (δ) τὸ δὲ (ε) εἴτε διδασκαλίαν, ἐν (ζ) τῷ Κυρίῳ δουλεύοντες·

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

32 * ܣܟܪ ܓܝܪ ܐܠܗܐ ܠܟܠ ܐ݈ܢܫ ܒܠܐ ܡܬܛܦܝܣܢܘܬܐ. ܕܥܠ ܟܠ ܐ݈ܢܫ ܢܬܪܚܡ. * ܐܘ ܥܘܡܩܐ
33 ܕܥܘܬܪܐ ܘܕܚܟܡܬܐ ܘܕܝܕܥܬܐ ܕܐܠܗܐ. ܕܐ݈ܢܫ ܠܐ ܒܨܐ ܕܝܢܘܗܝ. ܘܐܘܪܚܬܗ ܠܐ ܡܬܩܨܝܢ.
34 * ܡܢܘ ܓܝܪ ܝܕܥ ܪܥܝܢܗ ܕܡܪܝܐ. ܐܘ ܡܢܘ ܗܘܐ ܠܗ ܒܥܠ ܡܠܟܐ. * ܘܡܢܘ ܩܕܡ
35 ܝܗܒ ܠܗ ܘܢܣܒ ܡܢܗ. * ܡܛܠ ܕܟܠ ܡܢܗ ܘܟܠ ܒܗ ܘܟܠ ܒܐܝܕܗ. ܠܗ
36 ܬܫܒܚܬܐ ܘܒܘܪܟܬܐ. ܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ ܐܡܝܢ.

* ܫܠܡ * ܩܦܠܐܘܢ * ܝܒ

* ܒܬܪܝܢ ܒܫܒܐ ܕܫܒܘܥܐ ܩܕܡܝܐ ܕܨܘܡܐ * ܟܒ

1 * ܒܥܐ ܐ݈ܢܐ ܗܟܝܠ ܡܢܟܘܢ ܐܚܝ ܒܪܚܡܘܗܝ ܕܐܠܗܐ. ܕܬܩܝܡܘܢ ܦܓܪܝܟܘܢ ܕܒܚܬܐ ܚܝܬܐ
ܘܩܕܝܫܬܐ ܘܡܩܒܠܐ ܠܐܠܗܐ ܒܬܫܡܫܬܐ ܡܠܝܠܬܐ. * ܘܠܐ ܬܬܕܡܘܢ ܠܥܠܡܐ ܗܢܐ.
2 ܐܠܐ ܐܫܬܚܠܦܘ ܒܚܘܕܬܐ ܕܪܥܝܢܝܟܘܢ. ܘܬܦܪܫܘܢ ܡܢܐ ܗ݈ܘ ܨܒܝܢܗ ܕܐܠܗܐ ܛܒܐ
ܘܡܩܒܠܐ ܘܓܡܝܪܐ. * ܐܡܪ ܐ݈ܢܐ ܕܝܢ ܒܛܝܒܘܬܐ ܕܐܬܝܗܒܬ ܠܝ ܠܟܠܟܘܢ. ܕܠܐ ܬܬܪܥܘܢ
3 ܝܬܝܪ ܡܢ ܡܐ ܕܘܠܐ ܠܡܬܪܥܝܘ. ܐܠܐ ܬܬܪܥܘܢ ܒܢܟܦܘܬܐ. ܐ݈ܢܫ ܐ݈ܢܫ
4 ܐܝܟ ܡܐ ܕܦܠܓ ܠܗ ܐܠܗܐ ܗܝܡܢܘܬܐ ܒܡܫܘܚܬܐ. * ܐܝܟ ܓܝܪ ܕܒܚܕ ܦܓܪܐ ܗܕܡܐ ܣܓܝܐܐ
ܐܝܬ ܠܢ. ܘܟܠܗܘܢ ܗܕܡܐ ܠܐ ܗ݈ܘܐ ܚܕ ܣܘܥܪܢܐ ܐܝܬ ܠܗܘܢ. * ܗܟܢܐ ܐܦ ܚ̱ܢܢ ܕܣܓܝܐܝܢ
5 ܚ̱ܢܢ. ܚܕ ܚ̱ܢܢ ܦܓܪܐ ܒܡܫܝܚܐ. ܘܚܕܢܝܐ ܚ̱ܢܢ ܗܕܡܐ ܚܕ ܠܚܕ. * ܐܝܬ ܠܢ
6 ܕܝܢ ܡܘܗܒܬܐ ܫܚܠܦܬܐ. ܐܝܟ ܛܝܒܘܬܐ ܕܐܬܝܗܒܬ ܠܢ. ܐܝܬ ܕܢܒܝܘܬܐ
ܐܝܬ ܠܗ ܐܝܟ ܡܫܘܚܬܐ ܕܗܝܡܢܘܬܗ. * ܘܐܝܬ ܕܬܫܡܫܬܐ ܐܝܬ ܠܗ ܒܬܫܡܫܬܗ.
7 ܘܐܝܬ ܕܡܠܦܢܐ ܒܡܠܦܢܘܬܗ. * ܘܐܝܬ ܕܡܒܝܐܢܐ ܒܒܘܝܐܗ. ܘܕܝܗܒ
8 ܒܦܫܝܛܘܬܐ. ܘܕܩܐܡ ܒܪܝܫܐ ܒܚܦܝܛܘܬܐ. ܘܕܡܪܚܡ ܒܚܕܘܬܐ. * ܘܠܐ ܢܗܘܐ
9 ܢܟܠܐ ܒܚܘܒܟܘܢ. ܐܠܐ ܗܘܘ ܣܢܝܢ ܠܒܝܫܬܐ. ܘܡܕܒܩܝܢ
10 ܠܛܒܬܐ. * ܘܚܒܘ ܠܐܚܝܟܘܢ ܘܐܚܒܘ ܚܕܕܐ. ܘܗܘܘ ܡܩܕܡܝܢ ܡܝܩܪܝܢ ܚܕ ܠܚܕ.
11 ܘܗܘܘ ܙܪܝܙܝܢ ܘܠܐ ܚܒܢܝܢ. ܘܗܘܘ ܪܬܝܚܝܢ ܒܪܘܚ. * ܘܗܘܘ
12 ܦܠܚܝܢ ܠܡܪܟܘܢ. ܘܗܘܘ ܚܕܝܢ ܒܣܒܪܟܘܢ. * ܘܗܘܘ ܡܣܝܒܪܝܢ ܐܘܠܨܢܝܟܘܢ. ܘܗܘܘ
13 ܐܡܝܢܝܢ ܒܨܠܘܬܐ. * ܘܗܘܘ ܫܘܬܦܝܢ ܠܣܘܢܩܢܐ ܕܩܕܝܫܐ. ܘܗܘܘ ܪܚܡܝܢ
14 ܠܐܟܣܢܝܐ. * ܒܪܟܘ ܠܪܕܘܦܝܟܘܢ. ܒܪܟܘ ܘܠܐ ܬܠܛܘܢ.
15 * ܚܕܘ ܥܡ ܕܚܕܝܢ. ܘܒܟܘ ܥܡ ܕܒܟܝܢ.

Conclusit enim Deus omnes in inobedientia, ut omnium misereatur. 33 O altitudo divitiarum, & sapientiæ, & scientiæ Dei! nemo enim scrutatus est judicia ejus, & viæ ejus sunt impervestigabiles. 34 Quis enim novit mentem Domini, aut quis fuit ei consiliarius? 35 Et quis prior dedit ei, ac tum recepit ab eo? Quandoquidem omnia ex eo, 36 & omnia in eo, & omnia per eum: Cui sint laudes & benedictiones in secula seculorum, Amen.

CAP. XII.

Feriâ secundâ hebdomadis primæ Jejunii. 22.

1 PEto igitur à vobis fratres mei, per miserationes Dei, ut sistatis corpora vestra hostiam vivam, & sanctam, & acceptam Deo per ministerium rationale. 2 Et ne assimilemini huic seculo: sed transformamini per renovationem mentium vestrarum, & distinguite quæ sit voluntas Dei bona, & accepta, ac perfecta. 3 Dico autem vobis omnibus per gratiam quæ data est mihi, ne sentiatis extrà quàm oporteat vos sentire: sed sentiatis cum modestia, unusquisque prout partitus est illi Deus fidem in mensura. 4 Quemadmodum enim in uno corpore membra multa habemus, omnia autem membra unam non habent actionem: 5 Ita & nos qui multi sumus, unum sumus corpus in Christo: singuli autem ex nobis alii aliorum sumus membra. 6 Sed habemus dona varia, pro gratia quæ data est nobis: alius quidem prophetiam pro mensura fidei suæ: 7 Alius autem ministerium habet in ministerio suo: & alius doctor est in doctrina sua: 8 Et alius consolator est in consolatione sua: & qui dat cum simplicitate: & qui stat in capite cum sedulitate: & qui miseretur cum hilaritate. 9 Nec sit fraudulenta dilectio vestra: sed odio habete mala, & vos adjungite bonis *operibus*. 10 Amate fratres vestros, & alii alios diligite, & honore præoccupate alii alios. 11 Estote diligentes, & non pigri: estote ferventes spiritu: servite Domino vestro. 12 Gaudete in spe vestra: sustinete oppressiones vestras: perseverate in oratione. 13 Participes estote indigentiæ Sanctorum: diligite hospites. 14 Beneprecamini persecutoribus vestris; beneprecamini, & ne imprecamini. 15 Gaudete cum gaudentibus, & flete cum flentibus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

32 እስመ፡ እግዚአብሔር፡ ዘገሐ፡ ለኵሉ፡ ውስተ፡ ኃጢአት፡ ከመ፡ ይሠሀሎ፡ ለኵሉ፡፡=፥
33 ዕሙቁሁ፡ ለብዕለ፡ ጥበቢሁ፡ ወአእምሮቱ፡ ለእግዚአብሔር፡ ወለልቦ፡ አሰረ፡ ፍኖ
34 ቱ፡ ወእለቦ፡፡ ዘያአምሮ፡ ለፍትሑ፡፡=፥ ወመኑ፡ ያአምር፡ ሕሊናሁ፡ ለእግዚአብ
35 ሔር፡ ወመኑ፡ ተማከሮ፡=፥ ወመኑ፡ ለቀሐ፡ ወተፈድዮ፡=፥ እስመ፡ ኵሉ፡ እምኔሁ፡
36 ወኵሉ፡ በእንቲአሁ፡ ወኵሉ፡ ቦቱ፡ ወሎቱ፡ስብሐት፡ለዓለም፡አሜን፡፡=፥
በተዝካረ፡ ነገሥት፡=፥
፲፪
1 ፲፪. እስተበቍዐክሙ፡ አኃዊነ፡ በሣህሉ፡ ለእግዚአብሔር፡ ረሰዩ፡ ነፍስተክሙ፡ መሥዋዕተ፡ ቅ
ዱሰ፡ ለእግዚአብሔር፡ ሕያወ፡ ወሠሙረ፡ ወኅሩየ፡ ይኩን፡ ቍርባንክሙ፡፡=፥

Quia Deus conclusit omnes homines in peccato, ut omnium misereatur. 33 O profunditas divitiarum sapientiæ & cognitionis Dei! impervestigabiles sunt viæ ejus, & nequaquam intelligibilia judicia ejus. 34 Et quis cognovit mentem Dei, & quis fuit ei à consiliis? 35 Et quis ei mutuum dedit, & retribuetur ei? 36 Eò quòd omnia ab eo, & omnia per eum, & in eo omnia: & ipsi sit gloria in secula, Amen. 32

Commemoratione regum.

CAP. XII.

1 *OBsecro vos fratres nostri, per misericordiam Dei, ut exhibeatis corpora vestra hostiam sanctam Deo: viva & placens & approbata sit vestra oblatio.*

Versio VULGATA LATINA.

32 Conclusit enim Deus omnia in incredulitate, ut omnium misereatur. 33 O altitudo divitiarum sapientiæ, & scientiæ Dei: quàm incomprehensibilia sunt judicia ejus, & investigabiles viæ ejus! 34 Quis enim cognovit sensum Domini? 35 Aut quis consiliarius ejus fuit? Aut quis prior dedit illi, & retribuetur ei? 36 Quoniam ex ipso, & per ipsum, & in ipso sunt omnia: ipsi gloria in secula. Amen.

CAP. XII.

1 OBsecro itaque vos, fratres, per misericordiam Dei, ut exhibeatis corpora vestra hostiam viventem, sanctam, Deo placentem, rationabile obsequium vestrum. 2 Et nolite conformari huic seculo, sed reformamini in novitate sensûs vestri: ut probetis quæ sit voluntas Dei bona, & beneplacens, & perfecta. 3 Dico enim per gratiam quæ data est mihi, omnibus qui sunt inter vos; Non plus sapere quàm oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem: & unicuique sicut Deus divisit mensuram fidei. 4 Sicut enim in uno corpore multa membra habemus, omnia autem membra non eundem actum habent: 5 Ita multi unum corpus sumus in Christo, singuli autem alter alterius membra. 6 Habentes autem donationes secundùm gratiam, quæ data est nobis, differentes; sive prophetiam secundùm rationem fidei, 7 Sive ministerium in ministrando, sive qui docet in doctrina, 8 Qui exhortatur in exhortando, qui tribuit in simplicitate, qui præest in solicitudine, qui miseretur in hilaritate. 9 Dilectio sine simulatione. Odientes malum, adhærentes bono: 10 Charitate fraternitatis invicèm diligentes: Honore invicèm prævenientes: 11 Solicitudine non pigri: Spiritu ferventes: Domino servientes: 12 Spe gaudentes: in tribulatione patientes: Orationi instantes: 13 Necessitatibus Sanctorum communicantes: Hospitalitatem sectantes. 14 Benedicite persequentibus vos: benedicite, & nolite maledicere. 15 Gaudete cum gaudentibus, flete cum flentibus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

32 * لان الله حبس الكل اجمعين في العصيان ليرحم الكل * يا لعمق ثروة وحكمة الله
33 ومعرفته * فان احكامه لن تفحص * وسبله لا يستقرى آثارها * لان من ذا عرف فكر
34 الرب * ام من ذا صار مشيرا عليه * او من سبق فاعطاه شيا فيعطيه عوضه * لان كافة
35 36 الاشياء منه وبه واليه * فله المجد الى الدهور حقا *

* الفصل الثاني عشر * * السبت السابع بعد العنصرة *

1 * ايها الاخوة اتضرع اليكم برافات الله * ان تقيموا اجسادكم ذبيحة حية قدسة مرضية
2 لله دياناتكم النطقية * ولا تتشكلوا بهذا الدهر * بل انقلوا صورتكم الى تجدد عقولكم *
3 لتختبروا ما هي مشية الله الصالحة والمرضية والكاملة * لاني اقول بالنعمة التي اعطيتها
لكل من هو موجود فيكم * الا يعلي رويته خارج ما يجب ان يرتئي فيه * بل يرتئي
4 في ان يتعفف * كما قسم الله لكل احد مقدارا من الامانة * تم * وكما ان لنا في جسم واحد
5 اعضاء كثيرة * والاعضاء كلها ليس لها فعل واحد نفسه * هكذا نحن الكثيرون جسم
واحد بالمسيح * وكل واحد اعضاء بعضنا بعض * * الاحد السادس بعد العنصرة *
6 * فاذ لنا مواهب مختلفة كما يخص النعمة التي اعطيناها * ان تكون نبوة * فعلى مقدار
7 8 الامانة * وان كانت خدمة فللخدمة * وان كان من يعلم فللتعليم * وان كان من
يعزي فللتعزية * المعطي فليعط بسماحة وطلاقة * الواقف متقدما ليكن ذا حرص *
9 من يرحم فليكن ببشاشة وسماحة * المحبة فلتكن بلا مراآة * كونوا ماقتين للخبيث *
10 ملاصقين للصالح * متوددين في المحبة الاخوية احدكم الى الاخر * والى اكرام بعضكم
11 12 بعضا متسابقين * في الحرص غير عاجزين * وبالروح مستحرين * وللرب خادمين * وبالرجاء
13 مسرورين * وعلى الاحزان صابرين * وعلى الصلاة عاكفين * ولحوايج القديسين مشاركين *
14 ولمحبة الغرباء متسابقين * باركوا من يضطهدكم * باركوا ولا تلعنوا * تم *
15 * الاثنين الخامس * * ارتاضوا ان تفرحوا مع المسرورين * وان
تبكوا مع الباكيين *

Deus enim conclusit omnes pariter sub rebellionem, ut omnium misereretur. 32 *O profunditatem divitiarum, & sapientiæ, ac scientiæ Dei: judicia enim ipsius nullatenus investigantur, & viarum ejus vestigiis non inhæretur.* 33 *Quis enim novit cogitationes Domini? aut quis fuit illi consiliarius?* 34 *Aut quis præveniens dedit ei aliquid, ut pro ipso reddat ei?* 35 *Omnes enim res ab ipso sunt, & in ipso, & ad ipsum. Ipsi gloria in secula, verè.* 36

CAP. XII.

Sabbatho septimo post Pentecosten.

1 *O Fratres, obsecro vos per miserationes Dei, ut constituatis corpora vestra hostiam vivam, sanctam, acceptam Deo, religionem vestram rationalem.* 2 *Et ne implicemini hoc seculo, sed transferte formam vestram in renovationem mentium vestrarum, ut experiamini quænam sit voluntas Dei bona, & accepta, atque perfecta.* 3 *Dico enim per gratiam quæ data est mihi, cuicunque inter vos existenti, ne sensum suum efferat præter id quod expedit ut sentiat apud se; sed illud sentiat, ut sit nimium temperans, prout partitus est cuique Deus mensuram fidei. Hucusque.* 4 *Et quemadmodum habemus in uno corpore membra multa, membra verò omnia non habent unum eundémque actum:* 5 *Ita nos qui multi sumus, unum corpus unus in Christo, singuli autem alii aliorum membra.*

Dominicâ sextâ post Pentecosten.

6 *Cùm igitur varia sint nobis dona, pro ratione gratiæ quæ data est nobis: si fuerit prophetia, sit juxta mensuram fidei:* 7 *Et si fuerit ministerium, ministerio cedat: si verò fuerit qui doceat, doctrinæ:* 8 *Si fuerit qui consoletur, consolationi: qui tribuit, liberè & hilariter tribuat: qui stat præpositus, sit impiger: qui miseretur, sit cum serenitate & hilaritate.* 9 *Dilectio sit absque simulatione: sitis odio prosequentes malum, adhærentes bono:* 10 *Diligentes charitate fraternâ alter alterum: & ad honorandum alter alterum, prævenientes:* 11 *In solertia non pigri: & in spiritu ferventes: & Domino famulantes:* 12 *Et in spe exultantes: & in calamitatibus patientes: & in oratione assidui:* 13 *Et necessitatibus sanctorum communicantes: & ad diligendos peregrinos prævenientes.* 14 *Benedicite persequentem vos: benedicite, & ne maledicatis.* Finis.

Die lunæ quinto.

15 *Libeat vobis gaudere cum gaudentibus, & flere cum flentibus:*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

2 ወኢታፈቅርዎ፡ ለዝ፡ ዓለም፡ ወሐድሱ፡ ልበክሙ፡ ወአመክሩ፡ ዘይፈቅድ፡ እግዚአ
3 ብሔር፡ ወሠናይ፡ ወዘጽድቅ፡ ወዘፍጹም፡፡=፥ ወእነግረክሙ፡ ለኵልክሙ፡ ጸጋ፡
እግዚአብሔር፡ ከመ፡ ኢትትዐበዩ፡ ወኢተሐልዩ፡ ትዝህርተ፡፡ ሐልዩ፡ በዘ፡ ታነጽ
4 ሑ፡ ርእሰክሙ፡ እመዝሙት፡ ወኵሉ፡ በከመ፡ ክፈሉ፡ እመኀበ፡ እግዚአብሔር፡ በ
5 መስፈርተ፡ ሀይማኖት፡፡=፥ በከመ፡ በውስተ፡ አሐዱ፡ ነፍስትነ፡ ብዙኀ፡ መለያልየ፡
6 ብነ፡ ወዘዘ፡ ዚአሁ፡ ምግባሩ፡=፥ ካማሁ፡ ኵልነ፡ እንዘ፡ ብዙኃን፡ ንሕነ፡ አሐዱ፡
7 ሥጋ፡ ንሕነ፡ በክርስቶስ፡፡=፥ ወብክሙ፡ ጸጋ፡ እግዚአብሔር፡ ወዘዘ፡ ዚአሁ፡ ጸጋ
8 ሁ፡ ዘሂ፡ ይትነበይ፡ በሐሰበ፡ ሀይማኖቱ፡=፥ ወዘሂ፡ ይትላእክ፡ በመልእክቱ፡ ወዘሂ፡
9 ይሜህር፡ በትምህርቱ፡=፥ ወዘሂ፡ ይትፌሣሕ፡ በፍሥሐሁ፡፡ ወዘሂ፡ ይሠየም፡ ከመ፡
10 ይሰልጥ፡ መልያክቱ፡ ወዘሂ፡ ይምሕር፡ በምሕረቱ፡፡=፥ ተፋቀሩ፡ ዘእንበለ፡ ኑፋቄ፡ ተ
11 ገሐሡ፡ እምእኩይ፡ ወትለው፡ ሠናየ፡ ወአድልው፡ ለጽድቅ፡=፥ ወአፋቅሩ፡ ቢጸክ
ሙ፡ ወኩኑ፡ መሐርያነ፡ ተካበሩ፡ በበይናቲክሙ፡ ወአክብሩ፡ መኳንንቲክሙ፡፡=፥
12 ወለዘሂ፡ ጽሁቅ፡ ኢትትሀከዩ፡ ለመንፈስ፡ ተሐየው፡ ለእግዚአብሔር፡ ተቀነዩ፡፡=፥
13 ለተስፋክሙ፡ ተፈሥሑ፡ ለሕማምክሙ፡ ተዐገሡ፡ ለጸሎትክሙ፡ ተፀመዱ፡=፥ ለ
14 ግብረ፡ ቅዱሳን፡ ተሳተፉ፡ አፍቅሮ፡ ነግድ፡ ኢትልው፡፡=፥ ይሐርዎሙ፡ ለእለ፡ ይሰ
15 ድዱክሙ፡ ይሐሩ፡ ወኢትረግሙ፡=፥ ምስለ፡ ይትፌሣሕ፡ ተፈሥሑ፡ ወምስለ፡ ዘ
ይበኪ፡ ብክዩ፡=፥

2 *Et ne charum habete hunc mundum, sed renovate cor vestrum, & probate quid voluerit Deus, & quid bonum, & quid justum, & quid perfectum.* 3 *Et edico vobis omnibus per gratiam Dei, ut ne superbiamini, neque sapiatis ad fastum, sed sapite in eo per quod purificetis vosmet à fornicatione, & unusquisque juxta portionem ejus à Deo, in mensura fidei.* 4 *Quemadmodum in uno nostro corpore multa membra habemus, & unicuique ex eis est suum opus:* 5 *Ita nos omnes multi existentes, unum corpus sumus in Christo.* 6 *Et quemadmodum se habet gratia Dei, sua est cuique gratia: cui est prophetia, sit pro ratione fidei suæ:* 7 *Et cui ministerium, juxta ministerium suum: & qui docet, sit in doctrina sua:* 8 *Et qui exhortatur, in exhortatione sua: & qui præponitur, ut prosit suæ præfecturæ: & qui miseretur, sit in miseratione ejus.* 9 *Diligite absque hæsitantia: abstinete à malo, & adhærete bono, & studete justitiæ,* 10 *Et amate fratres vestros, & estote benigni, honore prosequimini invicem, & honorate præpositos vestros.* 11 *Et ei qui est solicitus ne estote pigri: Spiritu ferventes: Domino servientes:* 12 *Spe vestrâ gaudentes: in afflictione vestra patientes: in oratione vestra perdurantes:* 13 *Necessitati Sanctorum communicantes: hospitalitatem sectantes.* 14 *Benedicite iis qui vos insectantur: benedicite inquam & ne maledixeritis.* 15 *Gaudete cum gaudentibus, & flete cum flentibus.*

ἘΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ῬΩΜΑΙΟΥΣ. ΚΕΦ. ΙΖ'.

Idipsum *in* invicèm ſentientes: non alta ſapientes, ſed humili-
16 Τὸ αὐτὸ εἰς ἀλλήλους φρονοῦντες· μὴ τὰ ὑψηλὰ φρονοῦντες, ἀλλὰ τοῖς ταπει-
bus conſentientes: Ne *eſte* prudentes apud voſmetipſos. Nulli malum pro
17 νοῖς συναπαγόμενοι· μὴ γίνεσθε φρόνιμοι παρ' ἑαυτοῖς. Μηδενὶ κακὸν ἀντὶ
malo reddentes: *procurantes honeſta* coram omnibus hominibus. Si
18 κακοῦ ἀποδιδόντες· προνοούμενοι καλὰ (η) ἐνώπιον πάντων ἀνθρώπων. Εἰ
poſſibile, quod ex vobis, cum omnibus hominibus pacem habentes: Non voſmetipſos
19 δυνατὸν, τὸ ἐξ ὑμῶν, μετὰ πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες· Μὴ ἑαυτοὺς
ulciſcentes, *dilecti*: ſed date locum iræ: Scriptum eſt enim; Mihi vin-
ἐκδικοῦντες, ἀγαπητοί· ἀλλὰ δότε τόπον τῇ ὀργῇ· γέγραπται γὰρ, Ἐμοὶ ἐκ-
dicta, ego retribuam, dicit Dominus. Si *ergò* eſurierit inimicus tuus,
20 δίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει Κύριος. (θ) Ἐὰν οὖν πεινᾷ ὁ ἐχθρός σου,
ciba illum: ſi ſitit, potum da illi: Hoc enim faciens, carbones ignis
ψώμιζε αὐτόν· ἐὰν διψᾷ, πότιζε αὐτόν· τοῦτο γὰρ ποιῶν, ἄνθρακας πυρὸς
congeres ſuper caput ejus. *Ne vincitor* à malo: ſed vince in bono
21 σωρεύσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. Μὴ (ι) νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ· ἀλλὰ νίκα ἐν τῷ ἀγαθῷ
malum.
τὸ κακόν.

CAP. XIII. ιγ'.

Omnis anima poteſtatibus *ſupereminentibus* ſubdita ſit: non enim eſt poteſtas *ſi non*
1 ΠΑσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασσέσθω· οὐ γάρ ἐστιν ἐξουσία εἰ μὴ
à Deo: quæ autem *exiſtentes poteſtates*, à Deo *ordinatæ* ſunt. Itaque
2 (α) ἀπὸ Θεοῦ· αἱ δὲ οὖσαι ἐξουσίαι, ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τεταγμέναι εἰσίν. Ὥστε
reſiſtens poteſtati, *ipſi* Dei ordinationi reſiſtit: *at reſiſten-*
ὁ ἀντιτασσόμενος τῇ ἐξουσίᾳ, τῇ τοῦ Θεοῦ διαταγῇ ἀνθέστηκεν· οἱ δὲ ἀνθεστηκό-
tes, ſibiipſis damnationem *accipient*. Nam principes non ſunt *pavor bonorum*
3 τες, ἑαυτοῖς κρίμα λήψονται. Οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ εἰσὶ φόβος (β) τῶν ἀγαθῶν
operum, ſed *malorum*. Vis autem non timere poteſtatem? Bonum fac,
ἔργων, ἀλλὰ τῶν κακῶν. Θέλεις δὲ μὴ φοβεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν; τὸ ἀγαθὸν ποίει,

& habebis laudem ex illa: Dei enim miniſter eſt tibi in bonum. Si
καὶ ἕξεις ἔπαινον ἐξ αὐτῆς· Θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστί σοι εἰς τὸ ἀγαθόν. ἐὰν 4
autem malum feceris, time: non enim *fruſtrà* gladium portat: Dei enim miniſter
δὲ τὸ κακὸν ποιῇς, φοβοῦ· οὐ γὰρ εἰκῇ τὴν μάχαιραν φορεῖ· Θεοῦ γὰρ διάκονός
eſt, vindex in iram *ipſi* malum *agenti*. Ideóque *neceſſitas ſubjici*,
ἐστιν, ἔκδικος εἰς ὀργὴν τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι. Διὸ ἀνάγκη ὑποτάσσεσθαι, 5
non ſolùm propter iram, ſed etiam propter conſcientiam. *Propter hoc* enim &
οὐ μόνον διὰ τὴν ὀργὴν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνείδησιν. Διὰ τοῦτο γὰρ καὶ 6
tributa *ſolvitis*: miniſtri enim Dei ſunt, in hoc ipſum *fortiter incumbentes*.
φόρους τελεῖτε· λειτουργοὶ γὰρ Θεοῦ εἰσιν, εἰς αὐτὸ τοῦτο προσκαρτεροῦντες.
Reddite ergò omnibus debita: cui tributum, tributum: cui vectigal,
(γ) Ἀπόδοτε οὖν πᾶσι τὰς ὀφειλάς· τῷ τὸν φόρον, τὸν φόρον· τῷ τὸ τέλος, 7
vectigal: cui timorem, timorem: cui honorem, honorem. Nemini quicquam
τὸ τέλος· τῷ τὸν φόβον, τὸν φόβον· τῷ τὴν τιμὴν, τὴν τιμήν. Μηδενὶ μηδὲν 8
debeatis, *ſi non diligere alii alios*: *nam diligens alterum*, legem im-
ὀφείλετε, εἰ μὴ τὸ (δ) ἀγαπᾷν ἀλλήλους· ὁ γὰρ ἀγαπῶν τὸν ἕτερον, νόμον πε-
plevit. *Hoc enim*; Non *mœchaberis*, Non occides, Non furaberis, Non
πλήρωκε. Τὸ γὰρ, Οὐ μοιχεύσεις, Οὐ φονεύσεις, (ε) Οὐ κλέψεις, Οὐ 9
falſum teſtaberis, Non concupiſces: & ſi quod aliud mandatum, in hoc
ψευδομαρτυρήσεις, Οὐκ ἐπιθυμήσεις· καὶ εἴ τις (ζ) ἑτέρα ἐντολὴ, ἐν τούτῳ
verbo *recapitulatur*, *in hoc*; Diliges proximum tuum ſicut teipſum.
τῷ λόγῳ ἀνακεφαλαιοῦται, ἐν τῷ, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου (η) ὡς ἑαυτόν.
Dilectio *proximo* malum non operatur: plenitudo ergò legis dilectio.
Ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον κακὸν οὐκ ἐργάζεται· πλήρωμα οὖν νόμου ἡ ἀγάπη. 10
Et hoc, ſcientes tempus, quia hora nos jam de ſomno *excitari*: nunc
Καὶ τοῦτο, εἰδότες τὸν καιρὸν, ὅτι (θ) ὥρα ἡμᾶς ἤδη ἐξ ὕπνου ἐγερθῆναι· νῦν 11
enim propior noſtra ſalus, quàm cùm credidimus.
γὰρ ἐγγύτερον ἡμῶν ἡ σωτηρία, ἢ ὅτε ἐπιστεύσαμεν.

MS. A. (η) ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων. Ei (θ) Ἀλλὰ ἐὰν πεινᾷ ὁ (ι) νικοῦ ΚΕΦ. ιγ'. MS. A. (α) ὑπὸ Θεοῦ· αἱ δὲ οὖσαι, ὑπὸ Θεοῦ (β) τῷ ἀγαθῷ ἔργῳ,
ἀλλὰ τῷ κακῷ. (γ) Ἀπόδοτε πᾶσιν τὰς (δ) ἀλλήλους ἀγαπᾷν· (ε) Οὐ κλέψεις··, Οὐκ ἐπιθυμήσεις. καὶ (ζ) ἑτέρα ἐστὶν ἐντολὴ, (η) ὡς σεαυτόν. ** πλήρωμα ··· νόμου ἡ ἀγάπη.
(θ) ἄρα ἤδη ὑμᾶς ἐξ ὕπνου

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 ܘܡܕܡ ܕܥܠ ܢܦܫܟܘܢ ܪܢܝܢ ܐܢܬܘܢ ܐܦ ܥܠ ܐܚܝܟܘܢ ܗܟܢܐ ܬܗܘܘܢ ܪܢܝܢ. ܘܠܐ ܬܗܘܘܢ ܪܢܝܢ ܒܪܥܝܢܐ ܪܡܐ. ܐܠܐ ܐܬܠܒܟܘ ܠܡܟܝܟܐ. ܘܠܐ ܬܗܘܘܢ ܚܟܝܡܝܢ ܒܪܥܝܢܟܘܢ. *

17 ܘܠܐ ܬܦܪܥܘܢ ܠܐܢܫ ܒܝܫܬܐ ܚܠܦ ܒܝܫܬܐ. ܐܠܐ ܢܬܒܛܠ ܠܟܘܢ ܕܬܥܒܕܘܢ ܛܒܬܐ ܩܕܡ ܟܠܗܘܢ ܒܢܝܢܫܐ. *

18 ܘܐܢ ܡܫܟܚܐ ܡܢܟܘܢ ܥܡ ܟܠ ܐܢܫ ܥܒܕܘ ܫܠܡܐ. *

19 ܘܠܐ ܬܬܒܥܘܢ ܕܝܢܐ ܠܢܦܫܟܘܢ ܚܒܝܒܝ. ܐܠܐ ܗܒܘ ܐܬܪܐ ܠܪܘܓܙܐ. ܟܬܝܒ ܓܝܪ. ܕܐܢ ܠܐ ܬܬܒܥ ܕܝܢܟ ܐܢܬ. ܐܢܐ ܬܒܥ ܐܢܐ ܕܝܢܟ ܐܡܪ ܐܠܗܐ. *

20 ܘܐܢ ܟܦܢ ܒܥܠܕܒܒܟ ܐܘܟܠܝܗܝ. ܘܐܢ ܨܗܐ ܐܫܩܝܗܝ. ܘܐܢ ܗܠܝܢ ܬܥܒܕ ܠܗ. ܓܘܡܪܐ ܕܢܘܪܐ ܬܟܘܡܪ ܥܠ ܪܝܫܗ. *

21 ܠܐ ܬܙܟܝܟ ܒܝܫܬܐ. ܐܠܐ ܙܟܝܘܗܝ ܠܒܝܫܬܐ ܒܛܒܬܐ. *

[illegible]

1 ܟܠ ܢܦܫ ܠܫܘܠܛܢܐ ܕܡܥܠܝܐ ܢܫܬܥܒܕ. ܠܝܬ ܓܝܪ ܫܘܠܛܢܐ ܕܠܐ ܗܘܐ ܡܢ ܐܠܗܐ. ܘܗܠܝܢ ܕܐܝܬܝܗܝܢ ܫܘܠܛܢܐ. ܡܢ ܐܠܗܐ ܦܩܝܕܢ ܐܢܝܢ. *

2 ܘܡܢ ܕܩܐܡ ܠܘܩܒܠ ܫܘܠܛܢܐ. ܠܘܩܒܠ ܦܘܩܕܢܐ ܕܐܠܗܐ ܩܐܡ. ܘܗܠܝܢ ܕܩܝܡܝܢ ܠܘܩܒܠܗܘܢ ܕܝܢܐ ܢܣܒܝܢ. *

3 ܕܝܢܐ ܓܝܪ ܠܐ ܗܘܘ ܕܚܠܬܐ ܠܥܒܕܐ ܛܒܐ ܐܠܐ ܠܒܝܫܐ. ܨܒܐ ܐܢܬ ܗܟܝܠ ܕܠܐ ܬܕܚܠ ܡܢ ܫܘܠܛܢܐ. ܥܒܕ ܛܒܬܐ ܘܬܗܘܐ ܠܟ ܬܫܒܘܚܬܐ ܡܢܗ. *

4 ܡܫܡܫܢܐ ܗܘ ܓܝܪ ܕܐܠܗܐ. ܐܠܐ ܠܟ ܠܛܒܬܐ. ܘܐܢ ܒܝܫܬܐ ܬܥܒܕ ܕܚܠ. ܠܐ ܓܝܪ ܣܪܝܩܐܝܬ ܐܣܝܪ ܣܦܣܪܐ. ܡܫܡܫܢܐ ܗܘ ܓܝܪ ܕܐܠܗܐ. ܘܬܒܘܥܐ ܕܪܘܓܙܐ ܠܗܘ ܕܒܝܫܬܐ ܣܥܪ. *

5 ܘܡܛܠ ܗܢܐ ܐܠܨܐ ܠܢ ܕܢܫܬܥܒܕ. ܠܘ ܡܛܠ ܪܘܓܙܐ ܒܠܚܘܕ. ܐܠܐ ܐܦ ܡܛܠ ܬܐܪܬܢ. *

6 ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܦ ܟܣܦ ܪܫܐ ܝܗܒܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܡܫܡܫܢܐ ܐܢܘܢ ܓܝܪ ܕܐܠܗܐ ܕܥܠ ܗܠܝܢ ܡܩܝܡܝܢ. *

7 ܦܪܘܥܘ ܗܟܝܠ ܠܟܠ ܐܢܫ ܐܝܟ ܕܚܝܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܗ. ܠܡܢ ܕܟܣܦ ܪܫܐ ܟܣܦ ܪܫܐ. ܘܠܡܢ ܕܡܟܣܐ ܡܟܣܐ. ܘܠܡܢ ܕܕܚܠܬܐ ܕܚܠܬܐ. ܘܠܡܢ ܕܐܝܩܪܐ ܐܝܩܪܐ. *

8 ܘܠܐܢܫ ܡܕܡ ܠܐ ܬܚܘܒܘܢ. ܐܠܐ ܕܚܕ ܠܚܕ ܬܚܒܘܢ. ܡܢ ܓܝܪ ܕܪܚܡ ܠܚܒܪܗ ܢܡܘܣܐ ܡܠܐ. *

9 ܐܦ ܗܝ ܓܝܪ ܕܐܡܪ. ܕܠܐ ܬܩܛܘܠ. ܘܠܐ ܬܓܘܪ. ܘܠܐ ܬܓܢܘܒ. ܘܠܐ ܬܪܓ. ܘܐܢ ܐܝܬ ܦܘܩܕܢܐ ܐܚܪܢܐ. ܒܗܕܐ ܡܠܬܐ ܡܫܬܡܠܝܐ. ܕܬܪܚܡ ܠܩܪܝܒܟ ܐܝܟ ܢܦܫܟ. *

10 ܚܘܒܐ ܠܩܪܝܒܗ ܒܝܫܬܐ ܠܐ ܣܥܪ. ܡܛܠ ܕܡܘܠܝܗ ܗܘ ܕܢܡܘܣܐ ܚܘܒܐ. *

[illegible]

11 ܘܐܦ ܗܕܐ ܕܥܘ. ܕܙܒܢܐ ܗܘ ܘܫܥܬܐ ܗܝ ܡܟܝܠ ܕܢܬܬܥܝܪ ܡܢ ܫܢܬܢ. ܗܫܐ ܓܝܪ ܩܪܝܒܝܢ ܠܢ ܚܝܝܢ ܝܬܝܪ ܡܢ ܕܟܕ ܗܝܡܢܢ. *

Et quæ ſentitis de vobiſipſis, etiam de fratribus veſtris *ſentite*: nec ſentiatis elatâ mente, ſed accomodate vos iis qui ſubmiſſi ſunt: nec eſtote ſapientes propriâ opinione. 16

Neminíque rependatis malum pro malo, ſed vobis curæ ſit benè facere coram hominibus omnibus. 17 Et, ſi fieri poteſt, quantum in vobis eſt, cum quolibet pacem componite. 18 Nec ulciſcamini voſmetipſos dilecti mei, ſed date locum iræ. Scriptum eſt enim; Quòd ſi judicium non executus fueris tibiipſi, ego judicium tuum exequar, inquit Deus. 19 Quòd ſi eſurierit inimicus tuus, ciba eum; & ſi ſitiverit, præbe ei potum. Quòd ſi hæc feceris, prunas ignis coacervabis in caput ejus. 20 Ne vincat vos malum, ſed vincite malum bonitate. 21

CAP. XIII.

Quo tempore deligitur Eccleſiæ. 23.

OMnis anima poteſtatibus dignitate præditis ſubjiciatur. Non enim eſt poteſtas quæ non ſit à Deo: & quotquot ſunt poteſtates, à Deo ſunt ordinatæ. 1 Qui igitur reſiſtit poteſtati, mandato Dei reſiſtit: ii autem qui ipſis reſiſtunt, condemnationem accipient. 2 Judices enim non ſunt terrori bonis operibus, ſed malis. Vis igitur ut non reformides poteſtatem? quod bonum eſt age, & laus tibi futura eſt ab ea. 3 Miniſter enim Dei eſt, ſed tibi ad bonum. Quòd ſi quod malum eſt egeris, reformida: non enim fruſtrà accinctus eſt gladio, ſiquidem miniſter Dei eſt, ultor iræ iis qui malè agunt. 4 Quamobrem neceſſe eſt nobis ut ſubjiciamur, non ſolùm propter iram, ſed etiam propter conſcientiam noſtram. 5 Propterea etiam cenſum capitis datis: miniſtri enim Dei ſunt ſuper hujuſmodi rebus conſtituti. 6 Rependite igitur unicuique prout ei debetur: cui tributum, tributum: cui vectigal, vectigal: cui timorem, timorem: cui denique honorem, honorem. 7 Et nemini ullius rei debitores ſitis, niſi alter alterum diligat. Nam qui diligit proximum ſuum, Legem adimplevit. 8 Etenim id quod dictum eſt, Non occides, neque mœchaberis, neque furaberis, neque concupiſces, & ſi quod eſt aliud præceptum, hoc verbo perficitur, nempe, Diliges proximum tuum ſicut teipſum. 9 Dilectio proximum ſuum malo non afficit: quandoquidem dilectio eſt impletio Legis. 10

Matutinis Dominicæ introitûs Jejunii. 24.

Quinetiam hoc ſcitote, quòd tempus eſt, & jam hora expergiſcendi à ſomno noſtro. Nunc enim propiùs acceſſit ad nos vita noſtra quàm quum credidimus. 11

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 ወሕመዝ: ሐልዩ: ምስለ: ቢጽክሙ: ወትዕቢተሰ: ኢትትሐለዩ: ወከመዝ: ያትሕት: ርእሶ: ተመሰ
17 ሉ:: ኢትበሉ: ጠቢባን:ንሕነ:=፡ ወኢትፍድይዎ: እኩየ: ለዘ: አሐሠመ: ሠናየ: ተናገሩ:
18 ምስለ: ቢጽክሙ:=፡ ወእመሰ: ይትከሀለክሙ: ምስለ: ኵሉ: ሰብእ: ተለዓው:=፡
19 ወኢትትበቀሉ: ለሊክሙ:: አኅልፍዋ: ለመዐት፡ እስመ: ከመዝ: ይቤ: አነ: እትቤቀል: ይቤ:
20 እግዚአብሔር::=፡ ወእመኒ: ረኀበ: ጸላኢከ: አብልዖ: ወእመኒ: ጸምአ: አስትዮ: ወዘ
21 [illegible]

Et juxta ſentire cum fratribus veſtris : & ſublimia ne cogitetis : 16 *& ſimiliter conformes eſtote ei qui ſe deprimit : ne dicatis ; Sapientes ſumus.* 17 *Neque rependatis malum malignanti : ſermonem bonum habete cum fratribus veſtris.* 18 *Et, ſi vobis poſſibile eſt, cum omnibus gerite vos ut fratres.* 19 *Et ne voſmet ulciſcamini : dimittite iram, quia ſic dixit ; Ego ulciſcar, dicit Dominus.* 20 *Et ſi inimicus tuus eſurit, ciba eum ; & ſi ſitit, da ei potum ; & ſi hoc feceris, carbones ignis congeris ſuper caput ejus.* 21 *Et ne vincetor à malo, vince malum bene agendo.*

Verſio VULGATA LATINA.

16 Idipſum invicèm ſentientes: Non alta ſapientes, ſed humilibus conſentientes. 17 Nolite eſſe prudentes apud voſmetipſos: Nulli malum pro malo reddentes: 18 providentes bona non tantùm coram Deo, ſed etiam coram omnibus hominibus. Si 19 fieri poteſt, quod ex vobis eſt, cum omnibus hominibus pacem habentes: Non voſmetipſos defendentes, chariſſimi, ſed date locum iræ. Scriptum eſt enim; Mihi 20 vindicta: ego retribuam, dicit Dominus. Sed ſi eſurierit inimicus tuus, ciba illum: ſi ſitit, potum da illi: hoc enim faciens, carbones ignis congeres ſuper caput 21 ejus. Noli vinci à malo, ſed vince in bono malum.

CAP. XIII.

1 OMnis anima poteſtatibus ſublimioribus ſubdita ſit: Non eſt enim poteſtas 2 niſi à Deo: quæ autem ſunt, à Deo ordinatæ ſunt, Itaque qui reſiſtit poteſtati, Dei ordinationi reſiſtit. Qui autem reſiſtunt, ipſi ſibi damnationem acquirunt: 3 Nam principes non ſunt timori boni operis, ſed mali. Vis autem non timere poteſtatem? Bonum fac; & habebis laudem ex illa: 4 Dei enim miniſter eſt tibi in bonum. Si autem malum feceris, time; non enim ſine cauſa gladium portat. Dei enim miniſter eſt: vindex in iram ei, qui malum agit. 5 Ideò neceſſitate ſubditi eſtote, non ſolùm propter iram, ſed etiam propter conſcientiam. 6 Ideò enim & tributa præſtatis: miniſtri enim Dei ſunt, in hoc ipſum ſervientes. 7 Reddite ergò omnibus debita: cui tributum, tributum: cui vectigal, vectigal: cui timorem, timorem: cui honorem, honorem. 8 Nemini quidquam debeatis, niſi ut invicèm diligatis: qui enim diligit proximum, legem implevit. 9 Nam; Non adulterabis; Non occides: Non furaberis: Non falſum teſtimonium dices: Non concupiſces: & ſi quod eſt aliud mandatum, in hoc verbo inſtauratur; Diliges proximum tuum ſicut teipſum. 10 Dilectio proximi malum non operatur. Plenitudo ergò legis eſt dilectio. 11 Et hoc ſcientes tempus: quia hora eſt jam nos de ſomno ſurgere. Nunc enim propior eſt noſtra ſalus, quàm cùm credidimus.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 *معتقدين هذا الرأي نفسه احدكم للآخر * ولا تريوا رويات عالية * بل انقادوا مع
المتواضعين * لا تصيروا عند انفسكم عقلاء * لا تجازوا احدا عوض شر شرا * واستعوا 17
فتعطوا في معقولات حسنة امام الناس كلهم * وان كان ممكنا لكم ان تسالموا جماعة 18
الناس * يا احبائي لا تنتقموا لانفسكم * بل اعطوا الغيظ موضعا * فانه قد كتب * لي 19
الانتقام يقول الرب وانا اجازي * فان جاع عدوك فاطعمه * وان عطش فاسقه * فانك اذا 20
عملت هذا * فانما تجمع على راسه جمر نار * لا يغلبنك الشر * بل اغلب بالخير الشر * 21

* الفصل الثالث عشر * * السبت الثامن * * كل نفس فلتخضع 1
للسلطان المستولية * لان السلطنة ما تكون الا من الله * والسلطنات الموجودة هي
مرتبة من الله * حتى ان من يقاوم السلطان * فقد قاوم ترتيب الله * والذين يقاومونهم 2
يعدون لانفسهم دينونة * لان الرؤساء ليسوا خوفا للاعمال الصالحة * لكن للطالحة * اتوثر 3
الا تخشى السلطان * اعمل الخير * فيكون لك منه مديحا * لانه خادم الله هو لك في الصلاح * 4
وان عملت الشر فخف * فانه ما يتقلد السيف جزافا * لانه خادم الله في السخط منتقما ممن
يعمل الشر * فلذلك الخضوع له ضرورة لازم * لا من اجل السخط فقط * بل ومن اجل 5
ذات المعرفة * لانكم من اجل هذا تؤدون خراجات * لان جباتها خدام الله هم * ملازمين 6
هذا الامر نفسه * فاوفوا الكافة ما يجب لهم * فاوفوا جباة الضريبة الضريبة * ومستخرجي 7
الجزية الجزية * اسخوا ذوي الخوف الخوف * واصحاب الكرامة الاكرام * ولا تكونوا غرماء 8
لاحد بشيء الا بان تحب بعضكم بعضا * لان من يحب رفيقه فقد اكمل الشريعة * لان 9
قوله لا تفسق * لا تقتل * لا تسرق * لا تشهد كذبا * لا تشتهين * واية وصية اخرى *
بهذه الكلمة تتم * بان تحب قريبك كما تحب نفسك * المحبة للقريب ما تصنع شرا * فتمام 10
الشريعة اذا المحبة * ومن هذا اعرفوا الوقت * ان قد حانت الساعة ان ننهض من النوم * 11
* قراءة احد مرفع الجبن * ولمولد يوحنا المعمدان في الرابع والعشرين من حزيران *
فان الخلاص اقرب منا الان اكثر من الوقت حين امنا *

Tenentes hanc eandem ſententiam alter erga alterum. Et ne ſentiatis opiniones elatas, ſed humilibus morem gerite. 16 *Ne ſiatis apud voſmetipſos prudentes.* 17 *Ne rependatis cuiquam pro malo malum. Et maturè providete ratiocinationes bonas coram cunctis hominibus.* 18 *Et ſi poſſibile vobis eſt, ut pacificè vivatis cum omnibus hominibus.* 19 *O dilecti mei, ne ulciſcamini vos ipſos, ſed date locum iræ. Scriptum eſt enim, Mihi vindicta, dicit Dominus, & ego rependam.* 20 *Igitur ſi eſuriat inimicus tuus, ciba eum: ſi quidem ſitiat, da illi potum: hoc enim cùm feceris, congeres quidem ſuper caput ejus carbones ignis.* 21 *Ne te vincat malum, ſed vince bono malum.*

CAP. XIII.

Sabbatho octavo.

QUælibet anima ſubdat ſe poteſtatibus ſupereminentibus, quia non eſt poteſtas, niſi à Deo: & poteſtates quæ reperiuntur, à Deo ſunt ordinatæ. 1 *Adeo ut qui reſiſtit poteſtatibus, reſiſtat ordinationi Dei: qui autem reſiſtunt eis, acquirunt ſibiipſis damnationem.* 2 *Nam principes non ſunt terrori bonis operibus, ſed malis. Viſne præpoſitum non timere, fac bonum, eritque tibi laus apud ipſum.* 3 *Is enim miniſter Dei tibi eſt in bonitate. Quòd ſi malum committas, time: quia non fruſtra gladio ſe præcingit: nam miniſter Dei eſt in ira, ultionem ſumens ab eo qui malum perpetrat.* 4 *Propterea ſubdere ſe illi neceſſarium eſt ac debitum: non propter iram tantum, ſed etiam propter ipſam ſcientiam.* 5 *Hac enim de cauſa redditis tributa, ſiquidem exactores illorum miniſtri Dei ſunt, huic eidem negotio inſtantes.* 6 *Solvite igitur omnibus quod eis debetur: & quidem exactoribus vectigalis ſolvite vectigal: & coactoribus cenſus, cenſum: reddite metuendis timorem, & honorandis honorem.* 7 *Et necui debitores ſitis in ulla re, niſi in diligendo invicem. Nam qui diligit ſocium ſuum, jam explevit legem.* 8 *Quod enim dicitur, Ne committas adulterium, Ne occidas, Ne fureris, Ne falsò teſteris, Ne concupiſcas, & quodvis aliud præceptum, hoc verbo expletur, nempè, Ut diligas proximum tuum, ut te ipſum diligis.* 9 *Dilectio erga proximum, non operatur malum. Perfectio igitur legis eſt dilectio.* 10 *Ex his noſcite tempus: jam enim advenit hora expergiſcendi à ſomno.* 11

Lectio Dominicæ hilariorum caſei.
Et pro Nativitate Johannis Baptiſtæ, vigeſimâ quartâ Junii.

Salus enim propiùs adeſt nobis modò, quàm eo tempore quo credidimus.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

ገ

1 ለኵሉ: ነፍስ: መኳንንት: ተኰነኑ: እስመ: ኢይሠየም: መኳንንት: ዘእንበለ: እምኀበ:
እግዚአብሔር: ወእመሰ: እምኀበ: እግዚአብሔር: ውእቱ: ኵሉ: ብውሕ: ሎቱ:=፡
2 ወዘሰ: አበየ: ተኰንኖ: ለመኳንንት: ትእዛዘ: እግዚአብሔር: አበየ:: ወአለሰ: የአብዩ: ተ
3 ኰንኖ: ኰነኔ: ያመጽኡ: ለርእሶሙ:=፡ ወመኳንንትሰ: ኢኮኑ: ግሩማነ: ለዘ: ይገብር:
ሠናየ: ዘእንበለ: ለዘ: እኩይ: ምግባሩ:: ወእመሰ: ትፈቅድ: ኢትፍርሆሙ: ለመኳንንት: ግ
4 በር: ሠናየ: ወዓዲ: እሙንቱ: ያአኵቱከ:=፡ እስመ: ለአከ: እግዚአብሔር: እሙንቱ: ከ
መ: አንተ: ታሠኒ: ምግባሪከ: ወእመሰ: ትፈቅድ: ኢትፍራህ: ግበር: ሠናየ:: ወዘአኮ: ለከ
ንቱ: ለኰንኖ: መጥባሕተ: እስመ: ሳእኑ: እሙንቱ: ከመ: ይትበቀልዎ: ለገባሬ: ለኪት:=፡
5 ይእዜኒ: በግብር: ተኰነኑ:: ወአኮ: ዳእሙ: ዘእኩይ: ዓዲ: ዘሠናይኒ: ምግባሩ:=፡ ወበ
6 እንተዝ: ተጋብሉ: ሎሙ: ጸብሐተ:: እስመ: ሳእኮ: እግዚአብሔር: እሙንቱ: ወለዝ: ግብ
7 ር: ተሠይሙ:=፡ ወለኵሉ: በዘ: ይረትዕ: ግበሩ:: ወለዘሂ: ጸብሕተ: ጸብሖ: ወለዘሂ: ብ
8 ነተ: በነቱ: ወለዘሂ: ፍርሀተ: ፍርሁ: ወለዘሂ: ክብር: አክብሩ:=፡ ወአልቦ: ዘይበቍዐክሙ:
9 ዘእንበለ: አፍቅሮ: ቢጽክሙ: ወዘሰ: አፍቀረ: ቢጾ: ኵሎ: ሕገ: ፈጸመ: ገቢረ:=፡ እስመ:
ከመዝ: ይቤ: ኢትሑር: ብእሲተ: ብእሲ: ወኢትቅትል: ነፍሰ: ወኢትስርቅ: ወኢትኩን:
ሰማዕተ: በሐሰት: ወኢትፍትው:: ወዓዲ: በዕየኒ: ቦቱ: ትእዛዝ: ወርእሱ: ለኵሉ:
10 [illegible]
11 [illegible]

CAP. XIII.

OMnis anima ſubdita ſit poteſtati: quoniam non præficitur poteſtas niſi à Deo: 1 *& ſi à Deo eſt, omnem poteſtatem habet.* 2 *Et qui recuſat ſubditum eſſe poteſtati, mandatum Dei aſpernatur: & qui recuſant ſubjici, damnationem ſibi accerſunt.* 3 *Magiſtratus autem non ſunt terrori benè agentibus, ſed eis quorum opera mala ſunt: & ſi velis non metuere poteſtatem, bonum facito, & etiam ipſi gratias habebunt tibi.* 4 *Quia miniſtri Dei ſunt, ut tu opera tua rectè præſtes: ideò ſi vis non timere, facito bonum: etenim non fruſtrà tribuunt poteſtatem gladio; quia eo ipſos armârunt, ut vindictam ſumant de malefactoribus.* 5 *Nunc autem ex neceſſitate eſt ut ſubjecti ſitis: & non tantùm qui malus eſt, ſed is inſuper cujus opus bonum eſt.* 6 *Et propter hoc, illis tributa ſolvitis, quia miſit illos Deus, & ad hoc opus præficiuntur.* 7 *Omnibus etiam quod æquum eſt, reddite: & cui tributum debetur, tributum ejus: & cui vectigal, vectigal ejus: & cui metus, metum ejus: & cui honor, honorate eum.* 8 *Et nihil eſt quod proderit vobis, niſi dilectio fraternitatis veſtræ: & qui diligit fratrem, totius legis complevit opus.* 9 *Siquidem hoc quod dicit; Non ingredieris ad uxorem viri, & Non occides animam, & Non furaberis, & Non eris falſus teſtis, & Non concupiſces, & ulterius aliud ſi in ea ſit præceptum, etiam ſumma ejus totalis hæc eſt, Dilectio fratris tui, quemadmodum tuæ ipſius animæ.* 10 *Qui diligit proximum ſuum, nil perpetrat mali. Charitas eſt completio legis.* 11 *Et hoc ſcitote advenisse tempus expergiſcendi à ſomno: & nunc quidem appropinquat ſalus noſtra, quam ſuſtinuimus.*

ἘΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ῬΩΜΑΙΟΥΣ. ΚΕΦ. ΙΓ'.

Nox præceſſit, at dies appropinquavit. Abjiciamus ergò opera tenebrarum,
12 Ἡ νὺξ προέκοψεν, ἡ δὲ ἡμέρα (ι) ἤγγικεν. Ἀποθώμεθα οὖν τὰ ἔργα τοῦ σκότους,
& induamur arma lucis. Sicut in die, decenter ambulemus:
13 (κ) καὶ ἐνδυσώμεθα τὰ ὅπλα τοῦ φωτός. Ὡς ἐν ἡμέρᾳ, εὐσχημόνως περιπατήσωμεν·
non comeſſationibus & ebrietatibus, non cubilibus & laſciviis, non lite & æmulatione:
μὴ κώμοις καὶ μέθαις, μὴ κοίταις καὶ ἀσελγείαις, μὴ ἔριδι καὶ ζήλῳ·
Sed induimini Dominum Jeſum Chriſtum, & carnis curam ne feceritis
14 (λ) Ἀλλ' ἐνδύσασθε τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιεῖσθε
in deſideriis.
εἰς (μ) ἐπιθυμίας.

CAP. XIV. ιδ'.

Ipſum autem infirmum fide, aſſumite, non in diſceptationib' diſputationum.
1 Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει, προσλαμβάνεσθε, μὴ εἰς διακρίσεις διαλογισμῶν.
Hic quidem credit manducare omnia: at infirmus olus edit.
2 Ὃς μὲν πιστεύει φαγεῖν πάντα· ὁ δὲ ἀσθενῶν λάχανα ἐσθίει.
Manducans, non manducantem non ſpernat: & non manducans, manducantem non
3 Ὁ ἐσθίων, τὸν μὴ ἐσθίοντα (α) μὴ ἐξουθενείτω· καὶ ὁ μὴ ἐσθίων, τὸν ἐσθίοντα μὴ
judicet: Deus enim illum aſſumpſit. Tu quis es judicans alienum
4 κρινέτω· ὁ Θεὸς γὰρ αὐτὸν προσελάβετο. Σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον
ſervum? proprio Domino ſtat aut cadit: ſtabit autem: potens
οἰκέτην; τῷ ἰδίῳ Κυρίῳ στήκει ἢ πίπτει· σταθήσεται δέ· (β) δυνατὸς
enim eſt Deus ſtatuere illum. Hic quidem judicat diem inter diem, hic autem
5 γάρ ἐστιν ὁ Θεὸς στῆσαι αὐτόν. Ὃς (γ) μὲν κρίνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν, ὃς δὲ
judicat omnem diem: unuſquiſque in proprio ſenſu abundet. Sapiens
6 κρίνει πᾶσαν ἡμέραν· (δ) ἕκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ νοῒ πληροφορείσθω. Ὁ φρονῶν
diem, Domino ſapit: & non ſapiens diem, Domino non ſapit:
τὴν ἡμέραν, (ε) Κυρίῳ φρονεῖ· καὶ ὁ μὴ φρονῶν τὴν ἡμέραν, Κυρίῳ οὐ φρονεῖ·
manducans, Domino manducat, gratias agit enim Deo: & non manducans, Domino non
ὁ ἐσθίων, Κυρίῳ ἐσθίει, εὐχαριστεῖ γὰρ τῷ Θεῷ· καὶ ὁ μὴ ἐσθίων, Κυρίῳ οὐκ
manducat, & gratias agit Deo. Nemo enim noſtrûm ſibiipſi vivit, & nemo ſibiipſi
7 ἐσθίει, καὶ εὐχαριστεῖ (ζ) τῷ Θεῷ. Οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἑαυτῷ ζῇ, καὶ οὐδεὶς ἑαυτῷ

moritur. Sive enim vivimus, Domino vivimus: ſive morimur,
ἀποθνήσκει. Ἐάν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ Κυρίῳ ζῶμεν· ἐάν τε (η) ἀποθνήσκωμεν, 8
Domino morimur: ſive ergò vivimus, ſive morimur, Domini
τῷ Κυρίῳ ἀποθνήσκομεν· ἐάν τε οὖν ζῶμεν, ἐάν τε (θ) ἀποθνήσκωμεν, τοῦ Κυρίου
ſumus. In hoc enim Chriſtus & mortuus eſt, & reſurrexit, & revixit, ut & mor-
ἐσμέν. Εἰς τοῦτο γὰρ Χριστὸς καὶ (ι) ἀπέθανε, καὶ ἀνέστη, καὶ ἀνέζησεν, ἵνα καὶ νε- 9
tuorum & vivorum dominetur. Tu autem quid judicas fratrem tuum? aut & tu quid
κρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ. Σὺ δὲ τί κρίνεις τὸν ἀδελφόν σου; ἢ καὶ σὺ τί 10
ſpernis fratrem tuum? omnes enim adſtabimus tribunali Chriſti.
ἐξουθενεῖς τὸν ἀδελφόν σου; πάντες γὰρ παραστησόμεθα τῷ βήματι (κ) τοῦ Χριστοῦ.
Scriptum eſt enim; Vivo ego, dicit Dominus, quoniam mihi flectet omne genu,
Γέγραπται γάρ, Ζῶ ἐγώ, λέγει Κύριος, ὅτι ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ, 11
& omnis lingua confitebitur Deo. Itaque unuſquiſque noſtrûm pro
καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται τῷ Θεῷ. Ἄρα οὖν ἕκαστος ἡμῶν περὶ 12
ſeipſo rationem reddet Deo. Non ampliùs ergò invicèm judicemus: ſed
ἑαυτοῦ λόγον δώσει τῷ Θεῷ. Μηκέτι οὖν ἀλλήλους κρίνωμεν· ἀλλὰ 13
hoc judicate magis, hoc, non ponere offendiculum fratri, vel
τοῦτο κρίνατε μᾶλλον, τό, μὴ τιθέναι πρόσκομμα τῷ ἀδελφῷ, ἢ
ſcandalum. Scio & perſuaſus ſum in Chriſto Jeſu, quia nihil commune per
σκάνδαλον. Οἶδα καὶ πέπεισμαι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὅτι οὐδὲν κοινὸν (λ) δι' 14
ipſum: ſi non exiſtimanti aliquid commune eſſe, illi commune. Si verò propter
ἑαυτοῦ· εἰ μὴ τῷ λογιζομένῳ τι κοινὸν εἶναι, ἐκείνῳ κοινόν. (μ) Εἰ δὲ διὰ 15
cibum frater tuus contriſtatur, non ampliùs ſecundùm charitatem ambulas: ne
βρῶμα ὁ ἀδελφός σου λυπεῖται, οὐκ ἔτι κατὰ ἀγάπην περιπατεῖς· μὴ
cibo tuo illum perde, pro quo Chriſtus mortuus eſt. Non blaſphemetur
τῷ βρώματί σου ἐκεῖνον ἀπόλλυε, ὑπὲρ οὗ Χριστὸς ἀπέθανε. Μὴ βλασφημείσθω 16
ergò veſtrum bonum. Non enim eſt regnum Dei, eſca & potus:
οὖν ὑμῶν τὸ ἀγαθόν. Οὐ γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, βρῶσις καὶ πόσις· 17
ſed juſtitia, & pax, & gaudium in Spiritu ſancto. Nam in his
ἀλλὰ δικαιοσύνη, καὶ εἰρήνη, καὶ χαρὰ ἐν Πνεύματι ἁγίῳ. Ὁ γὰρ ἐν (ν) τούτοις 18
ſerviens Chriſto, benè placens Deo, & probatus hominibus.
δουλεύων (ξ) τῷ Χριστῷ, εὐάρεστος τῷ Θεῷ, καὶ δόκιμος τοῖς ἀνθρώποις.

MS. A. (ι) ἤγγισεν. (κ) ἐνδυσώμεθα δὲ τὰ ἔργα τοῦ φωτός. (λ) Ἀλλὰ (μ) ἐπιθυμίαν. ΚΕΦ. ιδ'. MS. A. (α) μὴ κρινέτω· ὁ δὲ μὴ (β) δυνατεῖ γὰρ ὁ Κύριος στῆσαι (γ) μὲν γὰρ κρίνει (δ) ἕκαστος τῷ (ε) Κυρίῳ φρονεῖ· καὶ ὁ ἐσθίων, (ζ) τῷ Κυρίῳ. (η) ἀποθνήσκομεν, (θ) ἀποθνήσκομεν, (ι) ἔθανεν, καὶ ἔζησεν, ἵνα (κ) τοῦ Θεοῦ. (λ) δι' αὐτοῦ· (μ) Εἰ γὰρ διὰ (ν) τούτῳ (ξ) Χριστῷ,

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
[illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
[illegible]

Jam nox præteriit, dies verò appropinquavit. Propellamus ergò à nobis opera tenebrarum, & induamur arma lucis. 12 Ut interdiù cum honeſtate ambulemus, non in cantu neque temulentiâ, neque in diſcubitu impuro, nec invidiâ, & contentione. 13 Sed induite Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, nec ſoliciti ſitis carnis veſtræ ad concupiſcentias. 14

CAP. XIV.

Et verò qui eſt infirmus in fide, date manum; nec ſitis ambigentes in cogitationibus veſtris. 1 Eſt enim qui credit, quíque re omni veſcitur: qui verò infirmus eſt, olus comedit. 2 Is autem qui comedit, non comedentem ne deſpiciat: & qui non comedit, comedentem ne condemnet. Deus enim provexit illum. 3 Tu quis es, qui condemnas ſervum non tuum, qui ſi ſtat, hero ſuo ſtat: &, ſi cadit, hero ſuo cadit? ſtando autem ipſe ſtat: habet enim herus ejus poteſtatem ſuſtinendi illum. 4 Eſt qui ab *una* die judicium ferat de *alia* die, eſt & qui omnes dies judicet. Cæterùm enim unuſquiſque in mente ſua ſit firmus. 5 Qui cogitat quæ diei ſunt, domino ſuo cogitat: & qui non cogitat quæ diei ſunt, domino ſuo non cogitat. Et qui comedit, domino ſuo comedit, Deóque gratias agit: & qui non comedit, domino ſuo non comedit, & gratias agit Deo. 6 Nullus eſt enim ex nobis qui ſibiipſi vivat, nullúſque qui ſibiipſi moriatur. 7 Quoniam ſive vivimus, Domino noſtro vivimus: ſive morimur, Domino noſtro morimur. Sive igitur vivamus, ſive moriamur, Domini noſtri ſumus. 8 Propterea etiam Chriſtus mortuus eſt, ac revixit, ac reſurrexit, ut ſit ipſe Dominus, tum mortuis tum viventibus. 9 Tu verò cur condemnas fratrem tuum: aut etiam cur tu deſpicis fratrem tuum? futurum eſt enim ut nos omnes ſiſtamur ante tribunal Chriſti. 10 Sicut ſcriptum eſt; Vivo ego, inquit Dominus: mihi ſeſe incurvabit omne genu, mihique confitebitur omnis lingua. 11 Igitur unuſquiſque noſtrûm rationem pro ſe ipſo reddet Deo. 12 Nequaquam igitur alius alium condemnet: ſed hoc judicate potiùs, ut ne offendiculum fratri tuo ponas. 13 Novi ſiquidem & perſuaſum habeo per Dominum Jeſum, nihil eſſe prophanum ex ſeipſo: ſed ei qui meditatur aliquid impurum eſſe, id ei tantummodò eſſe impurum. 14 Sed ſi propter cibum moleſtiam exhibes fratri tuo, non in dilectione ambulas. Ne perdas cibo tuo eum, propter quem mortuus eſt Chriſtus. 15 Nec blaſphemetur bonum noſtrum. 16 Namque regnum Dei non eſt cibus aut potus; ſed juſtitia & pax, & lætitia per Spiritum ſanctitatis. 17 Qui enim per hæc miniſtrat Chriſto, placet Deo, & coram hominibus probatur. 18

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

12 ወኀለፈት ፡ ሌሊት ፡ ወመጽአት ፡ መዐልት ፡፡ ወንገድፍ ፡ እምላዕሌነ ፡ ምግባረ ፡ ጽልመት ፡
13 ወንልበስ ፡ ወልታ ፡ ብርሃን ፡፡ ከመ ፡ ንንሱሱ ፡ በምግባረ ፡ ጽድቅ ፡ ወአኮ ፡ በስታይ ፡
14 ወበዝሙት ፡ ወአኮ ፡ በመርዓት ፡ ወአኮ ፡ በተሐምዎ ፡ ወበቅንአት ፡፡ ልበስዎ ፡ ለእግዚ
እነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ወኢትትሐለይዎ ፡ ፍትወቶ ፡ ለነፍስትክሙ ፡፡ 10
1 ወለዘኒ ፡ ድኩም ፡ ሀይማኖቱ ፡ ጾርዎ ፡ ወኢትግበሩ ፡ ለአድልዎ ፡፡ ዘሰ ፡ የአምን ፡ ኵ
2 ሎ ፡ ለይብላዕ ፡ ወዘሰ ፡ ደናፍቅ ፡ ኀምለ ፡ ለይሴሰይ ፡፡

Et præteriit nox, & advênit dies: proinde abjiciamus à nobis opera tenebrarum, & induamus arma lucis: 12 *Ut ambulemus in operibus juſtitiæ, et non in compotatione & fornicatione, neque in luxuria, neque in vexatione & invidia.* 13 *Induite Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, & concupiſcentiam corporis veſtri ne ſapiatis.* 14

CAP. IV.

Et eum qui fide infirmus eſt, ſublevate: & ne ſolicitetis ejus placendi ſtudium. 1 *Hic credit, omnia comedat: & iſte ſubdubitat, oleribus veſcatur.* 2

Verſio VULGATA LATINA.

12 Nox præceſſit, dies autem appropinquavit. Abjiciamus ergò opera tenebrarum; &
13 induamur arma lucis. Sicut in die honeſtè ambulemus; non in comeſſationibus, &
ebrietatibus, non in cubilibus, & impudicitiis, non in contentione, & æmulatio-
14 ne: Sed induimini Dominum Jeſum Chriſtum, & carnis curam ne feceritis in de-
ſideriis.

CAP. XIV.

1 Infirmũ autẽ in fide aſſumite, non in diſceptationib' cogitationũ. Ali' enim cre-
2 dit ſe manducare omnia: qui autẽ infirm' eſt, olus manducet. Is qui manducat, non
3 manducantẽ non ſpernat: & qui non manducat, manducantẽ non judicet: De' enim
4 illũ aſſumpſit. Tu quis es, qui judicas alienũ ſervũ? Dño ſuo ſtat, aut cadit: ſtabit au-
5 tẽ: potens eſt enim Deus ſtatuere illum. Nam alius judicat diem inter diem: alius
6 autem judicat omnem diem: unuſquiſque in ſuo ſenſu abundet. Qui ſapit diem,
Domino ſapit. Et qui manducat, Domino manducat: gratias enim agit Deo. Et
7 qui non manducat, Domino non manducat, & gratias agit Deo. Nemo enim no-
8 ſtrûm ſibi vivit, & nemo ſibi moritur. Sive enim vivimus, Domino vivimus: ſi-
ve morimur, Domino morimur. Sive ergò vivimus, ſive morimur, Domini ſumus.
In hoc enim Chriſtus mortuus eſt, & reſurrexit: ut & mortuorum & vivorum do- 9
minetur. Tu autem quid judicas fratrem tuum? aut tu quarè ſpernis fratrem tu- 10
um? Omnes enim ſtabimus ante tribunal Chriſti. Scriptum eſt enim; Vivo ego, 11
dicit Dominus, quoniam mihi flectetur omne genu: & omnis lingua confitebi-
tur Deo. Itaque unuſquiſque noſtrûm pro ſe rationem reddet Deo. Non ergò 12
ampliùs invicèm judicemus: ſed hoc judicate magìs, ne ponatis offendiculum fra- 13
tri, vel ſcandalum. Scio, & confido in Domino Jeſu, quia nihil commune per 14
ipſum, niſi ei qui exiſtimat quid commune eſſe, illi commune eſt. Si enim propter 15
cibum frater tuus contriſtatur: jam non ſecundùm charitatem ambulas. Noli ci-
bo tuo illum perdere, pro quo Chriſtus mortuus eſt. Non ergò blaſphemetur bo- 16
num noſtrum. Non eſt enim regnum Dei, eſca & potus: ſed juſtitia, & pax, & 17
gaudium in Spiritu ſancto: Qui enim in hoc ſervit Chriſto, placet Deo, & pro- 18
batus eſt hominibus.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الليل قد ولى والنهار قد دنا * فلنطرح اذا اعمال الظلمة * ولنلبس اسلحة النور * ونسلك 2
كالسلوك في النهار بجمال الورع * لا نتصرف في الاغاني والمسكرات * ولا في الشهوات النسائية 3
والطمانات * ولا في الحك والحسد * لكن البسوا الرب يسوع المسيح * ولا تهتموا بالجسد جانحين الى 14
شهواتها * الفصل الرابع عشر * واعضدوا المريض في الامانة * لا يشكوك افكار 1
* فمن يومن ياكل كل شي * واما المريض فياكل بقولا * من ياكل فلا يزدرين من لا ياكل * 2 3
ومن لا ياكل فلا يدينن من ياكل * لان الله قد قبله * فانت من انت يا من يدين عبدا اجنبيا * 4
انه لربه يقف ام يسقط * بل سيقوم لان الله قادر هو ان يقيمه * تم * فواحد يدين يوما فيوما * 5
واخر يدين كل يوم * وكل احد فليقنع في عمله * السبت التاسع بعد العنصرة * وللجنائز
المتوفين * لان من يكرم اليوم فالرب يكرمه * ومن لا يكرم اليوم فالرب لن يكرمه * 6
ومن ياكل فللرب ياكل * لانه يشكر لله * ومن لا ياكل فللرب لن ياكل * لانه يشكر لله * لان ما 7
يعيش احد منا لذاته * ولا يموت احد لذاته * وانما ان عشنا فللرب نعيش * وان متنا فللرب 8
نموت * فان عشنا اذا وان متنا فللرب نحن * الثلثا من الجمعة الخامسة بعد العنصرة *
* لان المسيح لهذا مات وقام وعاش ليسود الموتى والاحياء * تم * السبت * فانت لم تدين 9
اخاك ولم تزدري انت اخاك * لاننا كلنا سنقوم لدى عرش المسيح * لانه قد كتب يقول الرب 11
حي انا انه لي يجثو كل ركبة وكل لسان يعترف بالله * فكل احد منا اذا عن نفسه يعطي جوابا لله * 12
* فلا يدينن احدنا الاخر ايضا * بل الاولى بكم ان تميزوا هذا * ان لا تصنعوا لاخيكم عثرة 13
او شكا * وانا موقن عالم بالرب يسوع المسيح * ان ليس شي بذاته نجسا * الا لمن يفتكر عن شي 14
انه يكون نجسا * فله وحده يكون نجسا * فان كنت تحزن اخاك من اجل طعام * فلست فيما 15
يخص المحبة مستسيرا * فلا تقتل ذاك بطعامك * فيهلك الذي عنه مات المسيح * فلا يفتر 16
احدكم على خيركم * فان ملك الله ليس هو طعاما وشرابا * لكنه عدل وسلامة وسرور بروح 17
القدس * لان من يخدم الرب بهذه المناقب * فذلك مرضي لله ومختبر عند الناس * تم * 18

Nox jam receſſit, & dies jam acceſſit. 12 *Abjiciamus igitur opera tenebrarum, & induamur arma lucis: Et ambulemus ut* 13 *ambulari ſolet in die, decenter compoſiti. Ne occupemur in cantilenis, & ebrietatibus, neq; in cupiditatibus muliebribus, & turpitudinibus, neque in cæco impetu, & invidia: Sed induimini Dominum* 14 *Jeſum Chriſtum: & curam ne impendatis carni, ad ejus illecebras propenſi.*

CAP. XIV.

Et adjuvate infirmum in fide, non in 1 *dubiis cogitationum. Qui enim credit,* 2 *qualibet re veſcatur: at verò infirmus, veſcatur oleribus. Qui veſcitur, ne de-* 3 *ſpiciat non veſcentem: & qui non veſcitur, ne judicet veſcentem: quandoquidem Deus accepit illum. Tu verò quis es ô* 4 *quicunque judicas ſervum alienum? nam Domino ſuo ſtat, aut cadit. imo ſurget, quia Deus potens eſt erigere eum.* Hucuſque. *Unus quidem judicat de die* 5 *in diem: alius autem judicat omnem diem: & unuſquiſque propriè ſit opere contentus.*

Sabbatho nono poſt Pentecoſten.
Et in funeribus defunctorum.

Nam qui diem honorat, honeſtabit illum 6 *Dominus: & qui diẽ non honorat, haudquaquam honeſtabit illum Dominus. Et qui veſcitur, Domino veſcitur; quia Deo gratias agit: & qui non veſcitur, Domino non veſcitur, quia Deo gratias agit. Nemo enim noſtrûm ſibimet vivit, & ne-* 7 *mo ſibimet moritur. Et ſi vivamus qui-* 8 *dem, Domino vivimus: & ſi moriamur, Domino morimur. Sive ergò vivamus, ſive moriamur, Domini ſumus.*

Feriâ tertiâ hebdomadis quintæ
poſt Pentecoſten.

Chriſtus enim ad hoc mortuus eſt, & ſur- 9 *gens revixit, ut dominaretur mortuis ac vivis.* Finis. Sabbatho. *Tu igi-* 10 *tur cur judicas fratrem tuum? & cur deſpicis tu fratrem tuum? omnes enim ſtabimus ante tribunal Chriſti. Scriptum* 11 *eſt enim, Dicit Dominus, Vivus ſum ego, quòd mihi flectetur omne genu, & omnis lingua Deum fatebitur. Itaq; unuſquiſq;* 12 *noſtrûm de ſeipſo rationem reddet Deo.* 13 *Nequis ergò noſtrûm alterum poſthac judicet: ſed potiùs hoc diſcernite, ut non faciatis fratri veſtro offendiculum aut ſcandalum. Et ego certus ſum ac ſciens* 14 *per Dominum Jeſum Chriſtum, nullam eſſe rem ſeipſâ immundam: ſed qui exiſtimat rem aliquam eſſe immundam, illi ſoli eſt immunda. Quòd ſi contriſtas* 15 *fratrem tuum propter cibum, jam non ut charitas requirit ambulas. At ne perimas illum cibo tuo, pereátque is pro quo mortuus eſt Chriſtus. Nemo veſtrûm* 16 *blaſphemet bonum veſtrum, Siquidem* 17 *regnum Dei non eſt cibus & potus, ſed juſtitia, & pax, & gaudium in Spiritu ſancto. Qui enim Domino ſervit in* 18 *hujuſmodi ſemitis, is Deo placet, & eſt apud homines probatus.* Finis.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

3 ወዘኒ ፡ ይበልዕ ፡ ኢይመንኖ ፡ ለዘ ፡ ኢይበልዕ ፡ ወዘኒ ፡ ኢይበልዕ ፡ ኢይገሥዞ ፡ ለዘ ፡ ይበልዕ ፡ ለኵ
4 ሎሙ ፡ እግዚአብሔር ፡ አእመሮሙ ፡፡ አንተ ፡ እንከ ፡ መንትኑ ፡ አንተ ፡ ዘትግእዝ ፡ ነብሬ ፡
ባዕድ ፡ እንዘ ፡ ሀሎ ፡ እግዚኡ ፡ ይቀውም ፡ ዘአኮ ፡ ወድቀ ፡ ጥቀ ፡ ይቀውም ፡ ይክል ፡ እግዚአብ
5 ሔር ፡ አቀምቶ ፡፡ እስመቦ ፡ ዘይትሔረም ፡ እምዕለት ፡ ዕለተ ፡ ወቦ ፡ ዘይትሔረም ፡ በኵ
6 ሉ ፡ መዋዕል ፡፡ ወበሕቱ ፡ ለኵሉ ፡ በከመ ፡ አዘዞ ፡ ልቡ ፡፡ ዘሂ ፡ ተሐረመ ፡ በበ ፡ ዕለቱ ፡ ለእግ
ዚአብሔር ፡ ተሐረመ ፡ ወዘኒ ፡ በልዐ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ በልዐ ፡ ወያአኵቶ ፡ ለእግዚአብሔር ፡
7 ወዘኒ ፡ ኢበልዐ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ኢበልዐ ፡ ወያአኵቶ ፡ ለእግዚአብሔር ፡፡ አልቦ ፡ እም
8 ውስቴትነ ፡ ዘለርእሱ ፡ የሐዩ ፡ ወዘለርእሱ ፡ ይመውት ፡፡ እመኒ ፡ ሐየውነ ፡ ለእግዚአብሔ
ር ፡ ንሐዩ ፡ ወእመኒ ፡ ሞትነ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ንመውት ፡፡ እመኒ ፡ ሐየውነ ፡ ወእመኒ ፡ ሞትነ ፡ ለ
9 እግዚአብሔር ፡ ንሕነ ፡፡ ወበእንተዝ ፡ ሞተ ፡ ክርስቶስ ፡ ወሐይወ ፡ ከመ ፡ ይኰንን ፡ ሕያዋነ ፡
10 ወምውታነ ፡፡ አንተ ፡ እንከ ፡ መንትኑ ፡ አንተ ፡ ዘትግእዝ ፡ ቢጸከ ፡ ወመንት ፡ አንተ ፡ ዘት
11 ሜንን ፡ ቢጸከ ፡ እንዘ ፡ ሀሎነ ፡ ኵልነ ፡ ንብጻሕ ፡ ቅድመ ፡ መኰንኑ ፡ ለክርስቶስ ፡፡ እስመ ፡
12 ከመዝ ፡ ይቤ ፡ እግዚአብሔር ፡ ሕየው ፡ አነ ፡ እስመ ፡ ሊተ ፡ ይሰግድ ፡ ኵሉ ፡ ብርክ ፡ ወሊተ ፡
13 ይገኒ ፡ ኵሉ ፡ ልሳን ፡፡ እንዘ ፡ ኵልነ ፡ ሀለውነ ፡ ንትሐተት ፡ በኀበ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ ኢ
14 ንግእዝ ፡ እንከ ፡ ቢጸነ ፡፡ ወዘንተ ፡ ደእሙ ፡ ነሐሊ ፡ በዘ ፡ ኢንግእዝ ፡ ቢጸነ ፡፡ ወአአምር ፡
ወአትአመን ፡ በእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ከመ ፡ አልቦ ፡ ዘይማስን ፡ በእንቲአሁ ፡ ለሙስና ፡ ደእሙ ፡
15 ኵሉ ፡ ያማስኖ ፡፡ ወእመሰ ፡ እንበይነ ፡ መብልዕኑ ፡ ይሔይሰነ ፡ ቢጽየ ፡ አልብነኬ ፡ ተፋቅሮ ፡
16 ቦኑ ፡ እንበይነ ፡ መብልዕ ፡ ይትሐጐል ፡ ዝኩ ፡ ዘበእንቲአሁ ፡ ሞተ ፡ ክርስቶስ ፡፡ ኢትፀርፉ ፡
17 እንከ ፡ ሰዕለ ፡ ሠናይ ፡፡ መንግሥተ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ ኢኮነ ፡ መብልዐ ፡ ወመስቴ ፡ ዘእንበለ ፡
18 ጽድቅ ፡ ወሰላም ፡ ወፍሥሐ ፡ በመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡፡ ወዘሰ ፡ ከመዝ ፡ ይትቀነይ ፡ ለክርስቶ
ስ ፡ ለሠምሮ ፡ በኀበ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወሥሩይ ፡ በኀበ ፡ ሰብእ ፡፡

Et hic qui comedit, ne ſpernat eum qui non comedit: & ille qui non comedit, eum 3 *qui comedit non judicet: eos enim omnes dignoſcit Deus. Tu igitur quis es qui* 4 *judicas alterius ſervum? dum permanet, Domino ſuo ſtabit: ſin cadit, propè eſt ut aſſurgat: potis eſt Deus erigere eum. Quia eſt qui religioſè obſervat diem præ* 5 *die, & eſt qui religioſè ſentit de omni die: verùm ſentiat unuſquiſque prout declaraverit ei cor ſuum. Qui religioſè obſervat quemcunque diem, Deo obſervat:* 6 *& qui edit, Deo edit, & gratias agit Deo: & qui non edit, Deo non edit, & Deo gratias agit. Nemo eſt ex nobis qui ſibiipſi vivit, aut qui ſibi-* 7 *ipſi moritur. Sive enim vivimus, Deo vivimus: & ſive etiam morimur, Deo* 8 *morimur: ſive igitur vivimus ſive morimur, Deo ſumus. Et propter hoc mortuus* 9 *eſt Chriſtus & revixit, ut judicaret vivos & mortuos. Tu igitur quis es qui ju-* 10 *dicas fratrem tuum, & quis es qui deſpectui habes fratrem tuum, cùm oportet nos omnes convenire ante tribunal Chriſti? Quoniam ita dixit Dominus; Vivus ego,* 11 *quòd mihi ſe incurvabit omne genu, & mihi confitebitur omnis lingua. Cùm* 12 *oportet nos omnes examini ſubjici apud Deum, Ne igitur judicemus fratres no-* 13 *ſtros: verùm hoc deliberemus potiùs in quibus non judicaremus fratres noſtros. Et* 14 *novi & perſuaſus ſum per Dominum noſtrum Jeſum, quòd non eſt aliquod per ſe perditum, verùm perdito omnia facta ſunt perdita. Quòd ſi propter eſcam aliquis* 15 *ex noſtris criminis poſtulat fratrem meum, non eſt igitur nobis charitas: Nunquid propter eſcam perdet eum pro quo mortuus eſt Chriſtus. Ne igitur blaſphemetis bo-* 16 *num. Regnum Dei non eſca & potus, ſed juſtitia, & pax, & gaudium in Spiritu* 17 *ſancto. Et qui ita inſervit Chriſto, placens eſt Deo, & approbatus hominibus.* 18

ἘΠΙΣΤΟΛΗ' ΠΡΟ'Σ 'ΡΩΜΑΙ'ΟΥΣ. ΚΕΦ. ΙΖ'. ΙΗ'.

Nempe igitur quæ pacis sectemur, & quæ ædificationis, ad
19 Ἄρα οὖν τὰ τῆς εἰρήνης (ο) διώκωμεν, καὶ τὰ τῆς οἰκοδομῆς τῆς εἰς
invicem. Ne propter escam destruito opus Dei. Omnia quidem
20 ἀλλήλους. Μὴ ἕνεκεν βρώματος κατάλυε τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ. πάντα μὲν
munda: sed malum homini per offendiculum edenti.
καθαρά· ἀλλὰ κακὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ διὰ προσκόμματος ἐσθίοντι.
Honestum hoc non manducare carnem, neque bibere vinum, neque in quo frater
21 Καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν κρέα, μηδὲ πιεῖν οἶνον, μηδὲ ἐν ᾧ ὁ ἀδελφός
tuus offenditur, aut scandalizatur, aut infirmatur. Tu fidem habes?
22 σου (π) προσκόπτει, ἢ σκανδαλίζεται, ἢ ἀσθενεῖ. Σὺ πίστιν ἔχεις;
Penes temetipsum habe coram Deo. Beatus non judicans semetipsum in eo quod
κατὰ σαυτὸν ἔχε ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. μακάριος ὁ μὴ κρίνων ἑαυτὸν ἐν ᾧ
probat. At ambigens, si manducaverit, damnatus est, quia non ex fide:
23 δοκιμάζει. Ὁ δὲ διακρινόμενος, ἐὰν φάγῃ, κατακέκριται, ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως·
omne autem quod non ex fide, peccatum est.
πᾶν δὲ ὃ οὐκ ἐκ πίστεως, (ρ) ἁμαρτία ἐστίν.

CAP. XV. ιε'.

Debemus autem nos potentes imbecillitates impotentium portare, &
1 Ὀφείλομεν δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν, καὶ ΙΗ'
non nobisipsis placere. Unusquisque enim nostrûm proximo placeat in
2 μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν. (α) Ἕκαστος γὰρ ἡμῶν τῷ πλησίον ἀρεσκέτω εἰς
bonum ad ædificationem. Etenim Christus non sibiipsi placuit, sed, sicut
3 τὸ ἀγαθὸν πρὸς οἰκοδομήν. Καὶ γὰρ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτῷ ἤρεσεν, ἀλλά, καθὼς
scriptum est; Improperia improperantium tibi, ceciderunt super me.
γέγραπται, Οἱ ὀνειδισμοὶ τῶν ὀνειδιζόντων σε, (β) ἐπέπεσον ἐπ' ἐμέ.
Quæcunque enim ante scripta sunt, ad nostram doctrinam ante scripta sunt: ut per
4 Ὅσα γὰρ προεγράφη, εἰς τὴν ἡμετέραν διδασκαλίαν προεγράφη· ἵνα διὰ
patientiam, & consolationem Scripturarum, spem habeamus.
τῆς ὑπομονῆς, (γ) καὶ τῆς παρακλήσεως τῶν γραφῶν, τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν.
At Deus patientiæ & solatii, det vobis id ipsum sapere in
Ὁ δὲ Θεὸς τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως, δῴη ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν 5
invicem, secundùm Christum Jesum: Ut unanimiter in uno ore glorificetis
ἀλλήλοις, κατὰ (δ) Χριστὸν Ἰησοῦν· Ἵνα ὁμοθυμαδὸν ἐν ἑνὶ στόματι δοξάζητε 6
Deum, & patrem Domini nostri Jesu Christi. Ideò suscipite
τὸν Θεὸν, καὶ πατέρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Διὸ προσλαμβάνεσθε 7
alii alios, sicut & Christus suscepit nos in honorem Dei. Dico
ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς προσελάβετο (ε) ἡμᾶς εἰς δόξαν (ζ) Θεοῦ. Λέγω 8
autem Jesum Christum ministrum fuisse circumcisionis propter veritatem Dei, ad
δὲ Ἰησοῦν Χριστὸν διάκονον γεγενῆσθαι περιτομῆς ὑπὲρ ἀληθείας Θεοῦ, εἰς
confirmandum promissiones patrum: At gentes super misericordia
τὸ βεβαιῶσαι τὰς ἐπαγγελίας τῶν πατέρων· Τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέους 9
glorificare Deum: sicut scriptum est; Propter hoc confitebor tibi in
δοξάσαι τὸν Θεόν· καθὼς γέγραπται, Διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαί σοι ἐν
Gentibus, & nomini tuo psallam. Et iterùm dicit; Lætamini
ἔθνεσι, καὶ τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ. Καὶ πάλιν λέγει, Εὐφράνθητε 10
Gentes cum plebe ejus. Et iterùm; Laudate Dominum omnes Gentes, &
ἔθνη μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Καὶ πάλιν, (η) Αἰνεῖτε τὸν Κύριον πάντα τὰ ἔθνη, καὶ 11
magnificate eum omnes populi. Et rursùs Esaias ait; Erit radix
ἐπαινέσατε αὐτὸν πάντες οἱ λαοί. Καὶ πάλιν Ἡσαΐας λέγει, Ἔσται ἡ ῥίζα 12
Jesse, & exurgens regere Gentes: in eum Gentes sperabunt. At Deus
τοῦ Ἰεσσαί, καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν· ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπιοῦσιν. Ὁ δὲ Θεὸς 13
spei repleat vos omni gaudio & pace in credere, ad abundandum
τῆς ἐλπίδος πληρώσαι ὑμᾶς πάσης χαρᾶς καὶ εἰρήνης ἐν τῷ πιστεύειν, εἰς τὸ περισσεύειν
vos in spe, in virtute Spiritûs sancti.
ὑμᾶς ἐν τῇ ἐλπίδι, ἐν δυνάμει Πνεύματος ἁγίου.

MS.A. (ο) διώκομεν, (π) προσκόπτῃ. Σὺ πίστιν ἣν ἔχεις, κατὰ σαυτὸν (ρ) ἁμαρτία ἐστίν. Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίξαι κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου, καὶ τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίου χρόνοις αἰωνίοις σεσιγημένου· (Φανερωθέντος δὲ νῦν διά τε γραφῶν προφητικῶν, κατ' ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου Θεοῦ, εἰς ὑπακοὴν πίστεως, εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος·) Μόνῳ σοφῷ Θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν. Ὀφείλομεν δὲ ἡμεῖς Κεφ. ιε'. MS.A. (α) Ἕκαστος ἡμῶν (β) ἐπέπεσαν (γ) καὶ διὰ τῆς (δ) Ἰησοῦν Χριστόν· (ε) ὑμᾶς (ζ) τοῦ Θεοῦ. Λέγω γὰρ Χριστὸν διάκονον (η) Αἰνεῖτε πάντα τὰ ἔθνη τὸν Κύριον, καὶ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

19 20 21 22 23 [illegible]

19 Nunc post pacem curramus, & post ædificationem mutuam. Neq; propter cibum destruam⁹ opera Dei. Omnia siquidem munda sunt: 20 sed mala sunt homini, qui cum offendiculo comedit. Bonum est nos non edere carnem, 21 nec bibere vinum, neque quicquam in quo offendatur frater noster. Tu qui fidem habes, 22 eam in teipso tene coram Deo. Beatus est qui non judicat seipsum in re quam discernit. Qui enim dubitat, & comedit, reus 23 factus est, propterea quòd non in fide. Quicquid enim non est ex fide, peccatum est.

[illegible]

CAP. XV.

[illegible]

Feriâ tertiâ hebdomadis primæ Jejunii.25.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 [illegible]

Debemus ergò nos fortes infirmitatem 1 imbecillium ferre, neque nobismetipsis placere. Sed unusquisque nostrûm proximo 2 suo placeat in bonis, tanquam ad ædificationem. Quandoquidem ne Christus quidem 3 sibiipsi placuit: sed, sicut scriptum est; Convicium eorum qui conviciantur tibi, incidit in me. Quicquid enim quondam scriptum est, 4 ad doctrinam nostram scriptum est: ut per patientiam, & consolationem Scripturarum, spem habeamus. Deus au- 5 tem patientiæ & consolationis det vobis ut æqualitatem meditemini unus erga alium in Jesu Christo. Et unâ mente, unóque ore 6 glorificetis Deum patrem Domini nostri Jesu Christi. Propterea assumite & portate 7 alii alios, quemadmodum & Christus assumpsit vos in gloriam Dei. Dico autem 8 Jesum Christum ministrâsse circuncisioni pro veritate Dei, ut veram redderet promissionem Patrum. Et ut Gentes laudibus celebrent 9 Deum pro miserationibus, quæ in ipsas extiterunt, sicut scriptum est; Confitebor tibi inter Gentes, & nomini tuo psallam. Et 10 rursum ait; Lætamini Gentes cum populo ejus. Et rursùm ait; Laudate Dominum 11 omnes Gentes, laudate eum omnes nationes. Et rursùm Esaias dicit; Erit radix 12 ipsi Jesse, & qui exurget, erit princeps Gentibus; & in eo sperabunt Gentes. Cæ- 13 terùm Deus spei impleat vos omni gaudio & pace per fidem, ut proficiatis in spe ipsius per virtutem Spiritûs Sanctitatis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

በአፓ፝ኛ፡ በሠሉስ፡ በዓል፡ ኅበ፡ ይትነበብ፡ በሰንበት፡ ዘድኅረ፡ በዓለ፡ ሣ፡።
19 ወይእዚኒ፡ ንትልዋ፡ ለሰላም፡ በዘ፡ ይትሐነጽ፡ ቢጽነ፡። ወኢንስዐር፡ ግብረ፡ እግዚአ
20 ብሔር፡ እንበይነ፡ መብልዕ፡፡ ወበሕቱ፡ ኵሉ፡ ንጹሕ፡ ለንጹሓን፡ ወእኩይሰ፡ ለሰብእ፡
21 ዘኢንበለ፡ ዐቅመ፡ በሊዕ፡። ይኄይስ፡ ኢበሊዕ፡ ሥጋ፡ ወኢሰቲየ፡ ወይን፡ ወኢያስሕ
22 ቶ፡ ቢጽከ፡። ፲፪ ወእመኒ፡ ብከ፡ ሀይማኖተ፡ ርእሰከ፡ ተአመንከ፡ ለቅድመ፡ እግ
23 ዚአብሔር፡ ረከብከ፡ ወብፁዕ፡ ዘኢይዜልፍ፡ ዘእንበለ፡ ያማክር፡ ርእሶ፡። ወእመድኃ
ረሰ፡ አጽንዖ፡ ለእመ፡ በልዐ፡ ይትኴነን፡ እስመ፡ ኢያጸንዐ፡ ትእግስቶ፡ ይጌጊ፡።

Festo tertio Ephaniæ, ubi legitur. Sabbato post festum 40.

19 *Et nunc quidem sectemur pacem, per quam ædificabitur frater noster. Et non dis-* 20 *solvamus opus Dei propter escam. Sed omnia pura sunt puris, mala autem homini qui edit inordinatè. Bonum est non edere carnes, & non bibere vinum, ut non er-* 21 *rare facias fratrem tuum. Et si fidem habes apud te, securus es coram Deo, à quo* 22 *adeptus es. Et beatus est qui non redarguit* quempiam, *nisi* de quo *sibiipsi consili-* 23 *um dedit. Et postquam se obsirmaverit, si comedit, condemnabitur: quia constantiam suam non stabilit, peccat.*

Versio VULGATA LATINA.

19 Itaque quæ pacis sunt, sectemur: & quæ ædificationis sunt, in invicèm cu-
20 stodiamus. Noli propter escam destruere opus Dei. Omnia quidem sunt
21 munda: sed malum est homini, qui per offendiculum manducat. Bonum est
non manducare carnem, & non bibere vinum, neque in quo frater tuus
22 offenditur, aut scandalizatur, aut infirmatur. Tu fidem habes? penes temetipsum habe coram Deo: Beatus, qui non judicat semetipsum in eo quod
23 probat. Qui autem discernit, si manducaverit, damnatus est: quia non ex fide. Omne autem, quod non est ex fide, peccatum est.

CAP. XV.

1 Debemus autem nos firmiores imbecillitates infirmorum sustinere; & non
2 nobis placere. Unusquisque vestrûm proximo suo placeat in bonum, ad
3 ædificationem. Etenim Christus non sibi placuit, sed sicut scriptum est; Improperia improperantium tibi ceciderunt super me. Quæcunque enim 4
scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt: ut per patientiam, & consolationem Scripturarum, spem habeamus. Deus autem patientiæ & solatii, 5
det vobis idipsum sapere in alterutrum secundùm Jesum Christum: Ut una- 6
nimes, uno ore honorificetis Deum, & patrem Domini nostri Jesu Christi.
Propter quod suscipite invicèm, sicut & Christus suscepit vos in honorem 7
Dei. Dico enim Christum Jesum ministrum fuisse circumcisionis propter ve- 8
ritatem Dei, ad confirmandas promissiones patrum: Gentes autem super 9
misericordia honorare Deum, sicut scriptum est; Propterea confitebor tibi in
Gentibus, Domine, & nomini tuo cantabo. Et iterùm dicit; Lætamini 10
Gentes cum plebe ejus. Et iterùm; Laudate omnes Gentes Dominum: & 11
magnificate eum omnes populi. Et rursùs Isaias ait; Erit radix Jesse, & 12
qui exurget regere Gentes, in eum Gentes sperabunt. Deus autem spei re- 13
pleat vos omni gaudio & pace in credendo: ut abundetis in spe, & virtute Spiritûs sancti.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

السبت مرفع الجبن
19 فسبيلنا اذا ان نطلب جوالب السلامة* ودواعي المنفعة
20 التي ينفع بها احدنا الاخر* ولا تنقض من اجل الطعام عمل الله* كل الاشياء طاهرة* لكن
21 هذا ردي للانسان* ان ياكل لمضرة قريبه وتعثيره* جيد هو ان لا يوكل لحم ولا يشرب خمر
22 ولا تستعمل شيا يعثر به اخوك او يرتاب او يمرض* انت لك امانة* فلتكن لك في ذاتك امام الله*
23 فالمغبوط من لا يخزي نفسه فيما يمتحن به* فاما من يرتاب متقسما* ان اكل فقد صار مدانا*
25 لانه ليس من امانة اكل* وكلما لا يدنوا من الامانة خطيه هو* والاله الحكيم وحده يسوع
المسيح* المستطيع ان يثبتكم على بشارتي* وكرازة يسوع المسيح* على ما يختص باعتلان
26 السر المصموت عنه في سنين ابدية* والظاهر الان بكتب انبيائه على ما يختص بامر الاله
27 الابدي* والمعروف لطاعة الايمان في الامم كلها* له المجد الى الدهور كلها امين*

الفصل الخامس عشر *الاحد السابع بعد العنصرة*

1 2 *ونحن الاقوياء يجب علينا* ان نحمل امراض الذين لا قوة لهم* ولا نرضين انفسنا* وليرض
3 كل احد منا قريبه في الخير للمنفعة* فان المسيح ما ارضى نفسه* بل كما كتب ان تعييرات
4 معيريك تساقطت علي* لان كلما سلف تسطيره لتعليمنا كتب قديما* ليكون لنا الرجاء
5 بالصبر وبتعزية الكتب* والاه الصبر والعزاء يعطيكم ان تعتقدوا بعضكم في بعض هذا
6 المعتقد نفسه* المخصوص بيسوع المسيح* لكي تمجدوا الله ابا ربنا يسوع المسيح بفم واحد
7 وراي متفق* *الاربعا من الجمعة الخامسة بعد العنصرة* فلهذا فليعضد احدكم
8 الاخر* كما عضدكم المسيح لمجد الله* تم* واقول ان يسوع المسيح صير للختانة خادما* من
9 اجل صدق الله* ليصحح مواعيد الاباء* والامم يمجدون الله من اجل رحمته اياهم* كما كتب*
10 لهذا اشكرك يا رب في الامم* وارتل لاسمك* ويقول ايضا* ايها الامم افرحوا مع شعبه*
11 12 *وايضا ايها الامم سبحوا الرب* ويا كافة الشعوب امدحوه* وشعيا يقول ايضا* سيكون
13 اصل يسي* والقايم منه يروس الامم* والامم عليه يتوكلون* والاه الرجاء يملوكم كل سرور
وسلامة* في ان تصدقوا الوعد* لتزيدوا في الرجاء وتسموه بقوة روح القدس*

Sabbatho hilariorum casei.

Oportet igitur ut expetamus merces 19 *pacis, & genera utilitatis, quibus alter alteri prosimus. Et ne destruas propter* 20 *cibum opus Dei, Res omnes puræ sunt, at illud homini malum est, comedere scilicet ad nocumentum & offendiculum proximi sui. Bonum est non edere car-* 21 *nem, nec bibere vinum, nec ullâ re uti per quam frater tuus impingat, aut hæsitet, aut infirmetur. Tu fidem habes?* 22 *in temetipso habeto coram Deo, nam beatus ille est, qui semetipsum non judicat in eo quod in se probat. Verùm qui du-* 23 *bius hæret, si ederit, jam condemnatus est: quia non ex fide comedit: quicquid autem non prodit ex fide, peccatum est.*

Sequuntur postremi versus capitis 16. quos exemplar nostrum huc inseruit.

Soli autē Deo sapientissimo Jesu Christo 25 *qui potens est confirmare vos in Evangelio meo, & prædicatione Jesu Christi, secundùm revelationem mysterii æternis annis silentio involuti, Nunc autem pa-* 26 *tefacti in scripturis Prophetarū ejus secundùm æternum Dei mandatū, & cogniti ad obedientiam fidei inter omnes gentes: Gloriam in cuncta secula. Amen.* 27

CAP. XV.

Dominicâ septimâ post Pentecosten.

Nos autem fortes ferre debemus in- 1 *firmitates eorum qui sunt viribus destituti, ac non placere nobis ipsis: Sed* 2 *placeat unusquisque nostrûm proximo suo in bonum ad emolumentum. Nam* 3 *Christus non placuit sibi ipsi, imò sicut scriptum est, Improperia exprobrantium tibi corruerūt super me. Quicquid enim* 4 *ante exaratum est, ad nostrum documentum olim scriptum est: ut sit nobis spes per patientiam, & per consolationem scripturarum. Et Deus patientiæ & con-* 5 *solationis det vobis ut teneatis alter erga alterum hanc eandem sententiam præcipuam in Jesu Christo: Quatenus glori-* 6 *ficetis Deum Patrem Domini nostri Jesu Christi uno ore & mente concordi.*

Feriâ quartâ hebdomadæ quintæ post Pentecosten.

Hac igitur de causa opitulamini alter 7 *alteri, quemadmodū opitulatus est vobis Christus, ad gloriam Dei.* Hactenus. *Dico autem Jesum Christum factum* 8 *fuisse circuncisioni ministrum, pro veritate Dei, ut promissa Patrum comprobaret. Gentes vero Deum glorificant ob* 9 *ejus misericordiam erga se, sicut scriptum est, Propterea gratias agam tibi ô Domine inter gentes, & canam nomini tuo. Et rursum ait; Heus gentes lætami-* 10 *ni cum populo ejus. Et rursum, O gen-* 11 *tes, laudate Dominum, & ô cuncti populi, celebrate eum. Et rursum Esaia di-* 12 *cit; Erit radix Jesse, & qui exurget ex ea, dominabitur gentibus, & gentes in ipso confident. Deus autem spei repleat* 13 *vos omni gaudio & pace, per hoc ut fidē præstetis promissioni: ut proficiatis atque exuberetis in spe, per potentiam Spiritus sancti.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

፲፭

1 ፲፫ ወርቱዕሰ፡ ለእንትሙ፡ ጽኑዓን፡ ትጹርዎሙ፡ ድካሞሙ፡ ለስሉፋን፡ ወኢናድሉ፡ ርእ
2 ሰነ፡። ወኵልነ፡ ናድሉ፡ ለጽድቅ፡ ወለግብረ፡ ሠናይ፡ በዘ፡ ይትሐነጽ፡ ቢጽነ፡።
ክርስቶስኒ፡ ኢኮ፡ ለርእሱ፡ ዘአድለወ፡ በከመ፡ ይብል፡ መጽሐፍ፡ ትዕይርቶሙ፡ ለእለ፡
3 ይትዔየሩከ፡ ወድቀ፡ ላዕሌየ፡። ወኵሉ፡ ዘተጽሕፈ፡ ለተግሣጽ፡ ዚአነ፡ ተጽሕፈ፡፡
4 ከመ፡ በትዕግስትነ፡ ወበተወክሎ፡ በመጽሐፍት፡ ንርከብ፡ ተስፋነ፡። ወእግዚአብሔር፡
5 አምላከ፡ ትፍሥሕት፡ ወአቡሃ፡ ለምሕረት፡ የሀበነ፡ ነሐሊ፡ ዘዚአሁ፡ ለኵልነ፡ በእን
6 ተ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡። ከመ፡ ኵልነ፡ ኅቡረ፡ በአሐዱ፡ አፍ፡ ንሴብሖ፡ ለእግዚ
7 እነ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ እግዚእነ፡። ወይእዜኒ፡ ተወከፉ፡ ቢጽክሙ፡ እስመ፡ ክር
8 ስቶስኒ፡ ተወክፈክሙ፡ ውስተ፡ ስብሐተ፡ እግዚአብሔር፡። እብል፡ እንከ፡ ክርስቶ
9 ስ፡ ላእክ፡ ኮነ፡ ለግዝረት፡ ጽድቅ፡ ከመ፡ ያጽንዓ፡ ለተስፋ፡ አበዊነ፡። ወአሕዛብ
ሰ፡ ይሴብሕዎ፡ ለእግዚአብሔር፡ እስመ፡ ተሣሀሎሙ፡ እስመ፡ ከማሁ፡ ይቤ፡ መጽሐ
ፍ፡ በእንተዝ፡ እገኒ፡ ላከ፡ ውስተ፡ አሕዛብ፡ ወእዜምር፡ ለከ፡ ውስተ፡ ሕዝ
11 ብ፡። **** ወካዕበ፡ ይብል፡ ሰብሕዎ፡ ለእግዚአብሔር፡ ኵልክሙ፡ አሕዛብ፡ ወ
12 ይሴብሕዎ፡ ኵሎሙ፡ ሕዝብ፡። ወኢሳይያስኒ፡ ይቤ፡ ይቀውም፡ ሥርወ፡ እሰይ፡ ወ
13 ዘተሠይመ፡ ነገሥተ፡ አሕዛብ፡ ወይትዌከሉ፡ ቦቱ፡ ምስለ፡ ሕዝቢሆሙ፡። ወእግዚአ
ብሔር፡ አምላከ፡ ተስፋነ፡ ይፈጽም፡ ለክሙ፡ ኵሉ፡ ፍሥሐ፡ ወሰላመ፡ በአሚን፡ ከ
መ፡ ያብዝኃ፡ ለክሙ፡ ተስፋሁ፡ በመንፈስ፡ ቅዱስ፡ ወበኀይሉ፡።

CAP. XV.

Et æquum est ut vos firmi sustineatis infirmitates impotentium, & ut non place- 1 *amus nobisipsis. Et nos omnes placere studeamus quantum ad justitiam & bona* 2 *opera, in quibus ædificetur frater noster. Christus quidem sibiipsi placere noluit,* 3 *quemadmodum dicit Scriptura; Opprobrium opprobrantium tibi cecidit super me. Et quicquid scriptum est, pro nostra eruditione scriptum est, ut per patientiam no-* 4 *stram, & fiduciam in Scripturis, spem nostram adipiscamur. Dominus autem De-* 5 *us consolationis, & Pater misericordiæ det nobis ut cogitemus pariter de nobis omnibus per Jesum Christum: Ut nos omnes simul uno ore glorificemus Dominum* 6 *nostrum Jesum Christum, Dominum inquam nostrum. Et nunc etiam assumite* 7 *fratres vestros, quia Christus etiam assumpsit nos in gloriam Domini. Dico igitur;* 8 *Christus minister fuit circumcisionis justitiæ, ut confirmaret promissiones patrum nostrorum. Et Gentes etiam glorificabunt Deum, quia misertus est earum: ita enim* 9 *dicit Scriptura; Propterea confitebor tibi in Gentibus, & tibi psallam in populo.*

Deest versus decimus.

Et rursùm dicit; Laudate Dominum vos omnes Gentes, & glorificabunt eum omnes 11 *populi. Et Isaias dicit; Exurget radix Asai, & qui præficitur regibus Gentium,* 12 *& in ipso confident cum populo eorum. Et Dominus Deus promissionum nostrarum* 13 *adimplebit vos omni gaudio & pace credendo; ut vobis abundare faciat promissiones ejus per Spiritum sanctum, & per virtutem ejus.*

ἘΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ῬΩΜΑΙΟΥΣ. ΚΕΦ. ΙΘ'.

Persuasus sum autem, fratres mei, & ipse ego de vobis, quoniam & ipsi pleni estis
14 Πέπεισμαι δὲ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ περὶ ὑμῶν, ὅτι καὶ αὐτοὶ μεστοί ἐστε
bonitate, repleti omni scientiâ, potentes & alii alios monere. Au-
15 ἀγαθωσύνης, πεπληρωμένοι πάσης γνώσεως, δυνάμενοι καὶ ἀλλήλους νουθετεῖν. (θ) Τολ- ΙΘ'
daciùs autem scripsi vobis, fratres, ex parte, tanquam in memoriam reducens vos,
μηρότερον δὲ ἔγραψα (ι) ὑμῖν, ἀδελφοί, ἀπὸ μέρους, ὡς ἐπαναμιμνήσκων ὑμᾶς,
per gratiam datam mihi à Deo: Ad esse me ministrum Jesu Christi
16 διὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ· Εἰς τὸ εἶναί με λειτουργὸν (κ) Ἰησοῦ Χριστοῦ
in Gentibus, sanctificantem Evangelium Dei, ut fiat oblatio Gentium
εἰς τὰ ἔθνη, ἱερουργοῦντα τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ, ἵνα γένηται ἡ προσφορὰ τῶν ἐθνῶν
accepta, sanctificata in Spiritu sancto. Habeo igitur gloriationem in Christo Jesu
17 εὐπρόσδεκτος, ἡγιασμένη ἐν Πνεύματι ἁγίῳ. Ἔχω οὖν καύχησιν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ
quæ ad Deum. Non enim audebo loqui aliquid eorum quæ non effecit Christus
18 τὰ (λ) πρὸς Θεόν. Οὐ γὰρ τολμήσω (μ) λαλεῖν τι ὧν οὐ κατειργάσατο Χριστὸς
per me, in obedientiam Gentium, verbo & opere: In virtute signorum & prodigiorum,
19 δι' ἐμοῦ, εἰς ὑπακοὴν ἐθνῶν, λόγῳ καὶ ἔργῳ· Ἐν δυνάμει σημείων καὶ τεράτων,
in virtute Spiritûs Dei: ita ut me ab Hierusalem & circum usque ad Illyricum
ἐν δυνάμει (ν) Πνεύματος Θεοῦ· ὥστε με ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ καὶ κύκλῳ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ
implevisse Evangelium Christi: Sic autem amanter contendentem evangeli-
20 πεπληρωκέναι τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ· (ξ) Οὕτω δὲ φιλοτιμούμενον εὐαγγελί-
zare, non ubi nominatus est Christus, ut non super alienum fundamentum ædificarem: Sed,
21 ζεσθαι, οὐχ ὅπου ὠνομάσθη Χριστὸς, ἵνα μὴ ἐπ' ἀλλότριον θεμέλιον οἰκοδομῶ· Ἀλλὰ,
sicut scriptum est, Quibus non annuntiatum est de eo, videbunt: & qui non
καθὼς γέγραπται, Οἷς οὐκ ἀνηγγέλη περὶ αὐτοῦ, ὄψονται· καὶ οἳ οὐκ
audierunt, intelligent. Ideò & impediebar plurimùm venire ad vos. Nunc
22 ἀκηκόασι, συνήσουσι. Διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην τὰ πολλὰ τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς. Νυνὶ
23 verò non ulteriùs locum habens in regionibus his, cupiditatem autem habens
δὲ μηκέτι τόπον ἔχων ἐν τοῖς κλίμασι τούτοις, ἐπιποθίαν δὲ ἔχων
veniendi ad vos à multis annis: Ut si proficiscar in Hispa-
24 (ο) τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν· Ὡς (π) ἐὰν πορεύωμαι εἰς τὴν (ρ) Σπα-
niam, veniam ad vos: spero enim præteriens conspicere vos, & à
νίαν, ἐλεύσομαι πρὸς ὑμᾶς· ἐλπίζω γὰρ (σ) διαπορευόμενος θεάσασθαι ὑμᾶς, καὶ ὑφ'
vobis præmitti illuc, si vobis primùm ex parte impletus fuero. Nunc autem pro-
ὑμῶν προπεμφθῆναι ἐκεῖ, ἐὰν ὑμῶν πρῶτον ἀπὸ μέρους ἐμπλησθῶ. Νυνὶ δὲ πο- 25
ficiscor in Hierusalem ministrans Sanctis. Probaverunt enim Macedonia & A-
ρεύομαι εἰς Ἱερουσαλὴμ διακονῶν τοῖς ἁγίοις. Εὐδόκησαν γὰρ Μακεδονία καὶ Ἀ- 26
chaia collationem aliquam facere in pauperes Sanctorum, qui in Hierusalem.
χαΐα κοινωνίαν τινὰ ποιήσασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν ἁγίων τῶν ἐν Ἱερουσαλήμ.
Placuit eis enim, & debitores eorum sunt. Si enim spiritualibus eorum
(τ) Εὐδόκησαν γὰρ, καὶ ὀφειλέται (υ) αὐτῶν εἰσιν. εἰ γὰρ τοῖς πνευματικοῖς αὐτῶν 27
participârunt Gentes, debent & in carnalibus ministrare eis. Hoc
ἐκοινώνησαν τὰ ἔθνη, ὀφείλουσι καὶ ἐν τοῖς σαρκικοῖς λειτουργῆσαι αὐτοῖς. Τοῦτο 28
igitur perficiens, & assignans eis fructum hunc, proficiscar
οὖν ἐπιτελέσας, καὶ σφραγισάμενος αὐτοῖς τὸν καρπὸν τοῦτον, ἀπελεύσομαι
per vos in Hispaniam. Scio autem quoniam veniens ad vos,
δι' ὑμῶν (φ) εἰς τὴν Σπανίαν. Οἶδα δὲ ὅτι ἐρχόμενος πρὸς ὑμᾶς, 29
in plenitudine benedictionis Evangelii Christi veniam. Obsecro
ἐν πληρώματι (χ) εὐλογίας τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ ἐλεύσομαι. Παρακαλῶ 30
autem vos, fratres, per Dominum nostrum Jesum Christum, & per charitatem
δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ διὰ τῆς ἀγάπης
Spiritûs, simul contendere mihi in orationibus pro me ad Deum:
τοῦ Πνεύματος, συναγωνίσασθαί μοι ἐν ταῖς προσευχαῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν Θεόν·
Ut liberer ab infidelibus in Judæa, & ut ministerium meum in Hieru-
Ἵνα ῥυσθῶ ἀπὸ τῶν ἀπειθούντων ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, (ψ) καὶ ἵνα ἡ διακονία μου ἡ εἰς Ἱερου- 31
salem acceptum fiat Sanctis: Ut in gaudio veniam ad
σαλὴμ εὐπρόσδεκτος (ω) γένηται τοῖς ἁγίοις· Ἵνα ἐν χαρᾷ (α) ἔλθω πρὸς 32
vos per voluntatem Dei, & simul recreer vobis. At Deus pacis
ὑμᾶς διὰ θελήματος (β) Θεοῦ, καὶ συναναπαύσωμαι ὑμῖν. Ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης 33
cum omnibus vobis. Amen.
μετὰ πάντων (γ) ὑμῶν. ἀμήν.

MS.A. (θ) Τολμηροτέρως (ι) ὑμῖν ἀπὸ (κ) Χριστοῦ Ἰησοῦ (λ) πρὸς τὸν Θεόν. (μ) τι λαλεῖν ὧν (ν) Πνεύματος ἁγίου· ὥστε (ξ) Οὕτως (ο) ἐλθεῖν (π) ἂν (ρ) Σπανίαν. ἐλπίζω (σ) πορευόμενος (τ) Ηὐδόκησαν (υ) εἰσὶν αὐτῶν. (φ) εἰς Σπανίαν. (χ) εὐλογίας Χριστοῦ ἐλεύσομαι. (ψ) καὶ ἡ (ω) τοῖς ἁγίοις γένηται· (α) ἐλθὼν (β) Θεοῦ, συναναπαύσωμαι (γ) ὑμῶν. Συνίστημι δὲ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܬܪܬܝܢ ܕܨܘܡܐ * ܟܘ *

* ܡܬܛܦܝܣ ܐܢܐ ܕܝܢ ܐܦ ܐܢܐ ܥܠܝܟܘܢ ܐܚܝ. ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ ܡܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܛܝܒܘܬܐ. 14
ܘܡܫܡܠܝܬܘܢ ܒܟܠܗ ܝܕܥܬܐ. ܘܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܐܦ ܠܐܚܪܢܐ ܠܡܪܬܝܘ. * ܩܠܝܠ ܕܝܢ 15
ܡܪܚܐܝܬ ܟܬܒܬ ܠܟܘܢ ܐܚܝ. ܐܝܟ ܕܐܥܗܕܟܘܢ. ܒܛܝܒܘܬܐ ܕܐܬܝܗܒܬ ܠܝ ܡܢ
ܐܠܗܐ. * ܕܐܗܘܐ ܡܫܡܫܢܐ ܠܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܒܥܡܡܐ. ܘܐܦܠܘܚ ܠܣܒܪܬܗ ܕܐܠܗܐ. 16
ܕܬܗܘܐ ܩܘܪܒܢܐ ܕܥܡܡܐ. ܡܩܒܠܐ ܘܡܩܕܫܐ ܒܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ. * ܐܝܬ ܠܝ ܗܟܝܠ ܫܘܒܗܪܐ 17
ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܠܘܬ ܐܠܗܐ. * ܠܐ ܓܝܪ ܡܡܪܚ ܐܢܐ ܕܐܡܪ ܡܕܡ ܕܠܐ ܣܥܪ ܡܫܝܚܐ 18
ܒܐܝܕܝ ܠܡܫܡܥܬܐ ܕܥܡܡܐ. ܒܡܠܬܐ ܘܒܥܒܕܐ. * ܒܚܝܠܐ ܕܐܬܘܬܐ ܘܕܬܕܡܪܬܐ. ܘܒܚܝܠܐ ܕܪܘܚܗ 19
ܕܐܠܗܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܡܢ ܐܘܪܫܠܡ ܐܬܟܪܟ. ܥܕܡܐ ܠܐܠܘܪܝܩܘܢ. ܘܐܫܠܡ ܣܒܪܬܗ ܕܡܫܝܚܐ.
* ܟܕ ܡܬܚܦܛ ܐܢܐ ܕܐܣܒܪ. ܠܐ ܐܝܟܐ ܕܐܬܩܪܝ ܫܡܗ ܕܡܫܝܚܐ. ܕܠܐ ܐܒܢܐ ܥܠ ܫܬܐܣܬܐ 20
ܢܘܟܪܝܬܐ. * ܐܠܐ ܐܝܟܢܐ ܕܟܬܝܒ. ܕܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܐܬܐܡܪ ܠܗܘܢ ܥܠܘܗܝ ܢܚܙܘܢܗ. ܘܐܝܠܝܢ 21
ܕܠܐ ܫܡܥܘ ܢܬܒܝܢܘܢ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܬܟܠܝܬ ܙܒܢܝܢ ܣܓܝܐܢ. ܕܐܬܐ ܠܘܬܟܘܢ. * ܗܫܐ 22
ܕܝܢ ܡܛܠ ܕܠܝܬ ܠܝ ܕܘܟܐ ܒܗܠܝܢ ܐܬܪܘܬܐ. ܘܪܓܐ ܗܘܐ ܠܝ ܡܢ ܫܢܝܐ ܣܓܝܐܬܐ ܕܐܬܐ
ܠܘܬܟܘܢ. * ܟܕ ܐܙܠ ܐܢܐ ܠܐܣܦܢܝܐ. ܡܣܒܪ ܐܢܐ ܕܐܬܐ ܘܐܚܙܝܟܘܢ. ܘܐܢܬܘܢ 24
ܬܠܘܘܢܢܝ ܠܬܡܢ. ܟܕ ܩܠܝܠ ܡܢ ܣܘܥܪܢܐ ܕܐܚܙܝܟܘܢ ܐܣܒܥ. * ܗܫܐ ܕܝܢ ܐܙܠ 25
ܐܢܐ ܠܐܘܪܫܠܡ ܕܐܫܡܫ ܠܩܕܝܫܐ. * ܨܒܘ ܓܝܪ ܐܝܠܝܢ ܕܒܡܩܕܘܢܝܐ ܘܒܐܟܐܝܐ. ܕܫܘܬܦܘܬܐ ܢܗܘܐ 26
ܠܗܘܢ ܥܡ ܡܣܟܢܐ ܩܕܝܫܐ ܕܒܐܘܪܫܠܡ. * ܨܒܘ ܡܛܠ ܕܐܦ ܚܝܒܝܢ ܠܗܘܢ. 27
ܐܢ ܓܝܪ ܒܪܘܚܢܝܬܗܘܢ ܐܫܬܘܬܦܘ ܥܡܡܐ. ܚܝܒܝܢ ܐܢܘܢ ܕܐܦ ܒܦܓܪܢܝܬܐ ܢܫܡܫܘܢ ܐܢܘܢ.
* ܗܕܐ ܗܟܝܠ ܟܕ ܐܫܠܡ ܘܐܚܬܘܡ ܠܗܘܢ ܦܐܪܐ ܗܢܐ. ܥܒܪ ܐܢܐ ܥܠܝܟܘܢ ܠܐܣܦܢܝܐ. 28
* ܝܕܥ ܐܢܐ ܕܝܢ ܕܡܐ ܕܐܬܐ ܐܢܐ ܠܘܬܟܘܢ. ܒܡܘܠܝܐ ܗܘ ܕܒܘܪܟܬܐ ܕܐܘܢܓܠܝܘܢ ܕܡܫܝܚܐ 29
ܐܬܐ ܐܢܐ. * ܒܥܐ ܐܢܐ ܕܝܢ ܡܢܟܘܢ ܐܚܝ ܒܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܘܒܚܘܒܐ ܕܪܘܚܐ. ܕܬܬܟܬܫܘܢ 30
ܥܡܝ ܒܨܠܘܬܐ ܕܥܠܝ ܠܘܬ ܐܠܗܐ. * ܕܐܬܦܨܐ ܡܢ ܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܡܬܛܦܝܣܝܢ ܕܒܝܗܘܕ. 31
ܘܬܫܡܫܬܐ ܕܡܘܒܠ ܐܢܐ ܠܩܕܝܫܐ ܕܒܐܘܪܫܠܡ ܫܦܝܪܐ ܬܬܩܒܠ. * ܘܐܬܐ ܠܘܬܟܘܢ ܒܚܕܘܬܐ 32
ܒܨܒܝܢܗ ܕܐܠܗܐ. ܘܐܬܢܝܚ ܥܡܟܘܢ. * ܐܠܗܐ ܕܝܢ ܕܫܠܡܐ. ܢܗܘܐ ܥܡ ܟܠܟܘܢ ܐܡܝܢ. 33

Dominicâ secundâ Jejunii. 26.

14 Porrò ego quoque persuasum habeo de vobis, fratres mei, vos etiam plenos esse bonitate, & absolutos in omni scientia, vosque adeò posse & alios monere. 15 Paulò verò audaciùs scripsi vobis, fratres mei, ut commonefacerem vos per gratiam quæ mihi data est à Deo. 16 Ut sim minister Jesu Christi inter Gentes, & inserviam Evangelio Dei, ut fiat oblatio Gentium accepta, & sanctificata per Spiritum sanctitatis. 17 Est mihi igitur gloria in Jesu Christo apud Deum. 18 Non enim ausim quicquam dicere, quod non factum sit per Christum ad obedientiam Gentium sermone & operibus, 19 Virtute signorum ac miraculorum, & virtute Spiritûs Dei: adeò ut ab Ierusalem peragraverim adusque Illyricum, & adimpleverim Evangelium Christi. 20 Dum diligentem operam navo evangelizandi, non ubi invocatum est nomen Christi, ut ne ædificarem super fundamentum extraneum: 21 Sed sicut scriptum est; Ii quibus non annuntiatum est de eo, ipsum videbunt: & ii qui non audierunt, acquiescent. 22 Propterea impeditus sum pluries, ne venirem ad vos. 23 Nunc autem quia nullus mihi relictus est locus in his regionibus, desiderium verò habeam jam à multis annis veniendi ad vos: 24 Quum proficiscar in Hispaniam, spero venire, vosque invisere: & vos eritis mihi comites illuc, quum aliquantulum oblectatus fuero conspectu vestro. 25 Nunc autem proficiscor ad Ierusalem Sanctis ministraturus. 26 Voluerunt enim ii qui sunt in Macedonia & in Achaia, communicationem habere cum pauperibus & Sanctis qui sunt in Jerusalem: 27 Voluerunt *inquam* ut qui sint eis debitores. Si enim spiritu participes fuerunt cum eis Gentes, debent etiam ipsæ in iis quæ carnis sunt, illis ministrare. 28 Hoc igitur ubi perfecero, & consignavero eis hunc fructum, transiturus sum per vos in Hispaniam. 29 Scio enim quum veniam ad vos, me cum plenitudine benedictionis Evangelii Christi venturum. 30 Peto autem à vobis, fratres mei, per Dominum nostrum Jesum Christum, & per dilectionem Spiritûs, ut mecum laboretis in oratione pro me ad Deum: 31 Ut liberer ab iis qui sunt immorigeri in Judæa: utque ministerium quod perfero Sanctis qui sunt in Jerusalem, benè recipiatur: 32 Et veniam ad vos cum gaudio per voluntatem Dei, & vobiscum requiescam. 33 Deus pacis sit cum vobis omnibus, Amen.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

በአፓንያ : በሰኑይ : በዓል : ኀበ : ይትነበብ ።

14 ፲ወ፬ አትአመነክሙ : አነሂ : አኃዊነ : ትፈጽሙ : በኵሉ : ምግባረ : ሠናይ : ወጽጉባን : አንት
15 ሙ : በኵሉ : ጥበብ : ወትክሉ : መሀርቶሙ : ለቢጽክሙ ። ወተኀበልኩ : ጸሐፍኩ : ለክ
16 ሙ : ለመክፈልቱ : ገጽ : በአንተ : ጸጋሁ : ለእግዚአብሔር ። ከመ : እትለአክ : ለኢየሱስ : ክ
ርስቶስ : ውስተ : አሕዛብ : ወከመ : ትትቀደስ : ትምህርቱ : ለእግዚአብሔር ። ከመ : ይኩን :
17 መሥዋዕቶሙ : ለአሕዛብ : ሥሙረ : ወኅሩየ : በመንፈስ : ቅዱስ ። ወቦቱ : ሊየሱስ : ክ
18 ርስቶስ : ምክሕየ : በኀበ : እግዚአብሔር ። ወእትኀበል : እንግር : ዘገብረ : ሊተ : ክር
ስቶስ : በዘ : የአምኑ : አሕዛብ : በቃል : ወበምግባር ።

Secundo Festo Ephaniæ, ubi legitur.

Persuasum habeo etiam ego de vobis fratres nostri, quod *perfecti estis in omni opere* 14 *bono, & pleni estis in omni sapientia, & potestis etiam erudire fratres vestros.* 15 *Ausus sum tamen, scribere vobis aliqua ex parte de gratia Dei:* 16 *Ut minister sim Jesu Christi inter Gentes, & ut sanctificetur doctrina Dei: ut sit oblatio Gentium accepta & approbata per Spiritum sanctum.* 17 *Et mihi Jesus Christus est gloriatio mea apud Deum.* 18 *Et ausus sum enarrare quæ per me operatus est Christus, quantum ad fidem Gentium, in verbo & operibus:*

Versio VULGATA LATINA.

14 Certus sum autem, fratres mei, & ego ipse de vobis, quoniam & ipsi pleni estis dilectione, repleti omni scientiâ, ita ut possitis alterutrum monere. 15 Audaciùs autem scripsi vobis, fratres, ex parte tanquam in memoriam vos reducens: propter gratiam, quæ data est mihi à Deo, 16 Ut sim minister Christi Jesu in Gentibus: sanctificans Evangelium Dei, ut fiat oblatio Gentium accepta, & sanctificata in Spiritu sancto. 17 Habeo igitur gloriam in Christo Jesu ad Deum. 18 Non enim audeo aliquid loqui eorum, quæ per me non efficit Christus in obedientiam Gentium, verbo & factis: 19 In virtute signorum & prodigiorum, in virtute Spiritûs sancti: ita ut ab Jerusalem per circuitum usque ad Illyricum repleverim Evangelium Christi. 20 Sic autem prædicavi Evangelium hoc, non ubi nominatus est Christus, ne super alienum fundamentum ædificarem: sed sicut scriptum est; 21 Quibus non est annuntiatum de eo, videbunt: & qui non audierunt, intelligent. 22 Propter quod & impediebar plurimùm venire ad vos, & prohibitus sum usque adhuc. 23 Nunc verò ulteriùs locum non habens in his regionibus, cupiditatem autem habens veniendi ad vos ex multis jam præcedentibus annis: 24 Cùm in Hispaniam proficisci cœpero, spero quòd præteriens videam vos, & à vobis deducar illuc, si vobis primùm ex parte fruitus fuero. 25 Nunc igitur proficiscar in Jerusalem ministrare Sanctis. 26 Probaverunt enim Macedonia & Achaia, collationem aliquam facere in pauperes Sanctorum, qui sunt in Jerusalem. 27 Placuit enim eis: & debitores sunt eorum. Nam si spiritualium eorum participes facti sunt Gentiles: debent & in carnalibus ministrare illis. 28 Hoc igitur cùm consummavero, & assignavero eis fructum hunc: per vos proficiscar in Hispaniam. 29 Scio autem quoniam veniens ad vos, in abundantia benedictionis Evangelii Christi veniam. 30 Obsecro ergò vos, fratres, per Dominum nostrum Jesum Christum, & per charitatem sancti Spiritûs, ut adjuvetis me in orationibus vestris pro me ad Deum, 31 Ut liberer ab infidelibus qui sunt in Judæa, & obsequii mei oblatio accepta fiat in Jerusalem Sanctis, 32 Ut veniam ad vos in gaudio per voluntatem Dei, & refrigerer vobiscum. 33 Deus autem pacis sit cum omnibus vobis. Amen.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

14 * وانا موقن يا اخوتي متحقق عندكم انكم موعبين صلاحا * مملوين من كافة العلم * مقتدرين
15 ان يعظ احدكم الاخر * وقد كتبت اليكم يا اخوتي بجترا ببعض اجزاء الخطاب كمذكر اياكم *
16 من اجل النعمة التي اعطانيها الله * لاكون ليسوع المسيح خادما في الامم * متكهنا ببشارة الله *
ليصير قربان الامم حسنا قبوله * مقدسا بروح القدس * تم * الخميس من الجمعة الخامسة بعد
17 العنصرة * ولي فخر بيسوع المسيح عند الله * لانني لست اجتري ان اقول شيا لم يعمله المسيح 18
في لطاعة الامم * بالقول والفعل * بقوة جرائحه واياته بقوة روح الله * حتي اتمم من اورسليم 19
ودايرا حتي اللوريكو * بشارة المسيح * وليس هكذا فوق طاقتي * لا حيث قد سمي المسيح 20
21 لئلا ابني علي اساس غريب * بل كما كتب ان الذين لم يخبروا عنه يبصرونه * والذين لم
22 يسمعوا به يفهمونه * ولذلك الاشغال الكثيرة قطعتني عن المجي اليكم * والا فليس لي 23
24 مستقر في هذه الاقاليم * واني لمشوق الي المجي اليكم * منذ سنين جمة * ولعلني ان مضيت
الي الاندلس جيت اليكم * لانني اومل انني في مسيري اشاهدكم * وستودعوني انتم الي
25 هناك * اذا تمليت منكم ببعض اشتياقي * والان انا منطلق الي اورسليم خادما للقديسين *
26 * لان اهل مكدونيا واخايا قد اثروا ان يصطنعوا لهم شركة ما مع مساكين
27 القديسين الذين باورسليم * ومع انهم قد اثروا ذلك * هم غرماء لهم بهذا * لان الامم ان كانوا
28 قد شاركوهم في روحانياتهم * فيجب عليهم ان يخدموهم في الجسدانيات * فاذا تممت
29 هذا وختمت لهم هذا الثمر * امر بكم الي اسبانيه * وانا اعلم انني اذا جيت اليكم *
ساوافيكم بكلام كمال بركة بشارة المسيح * السبت العاشر بعد العنصرة *
30 * يا اخوتي انضرع اليكم بربنا يسوع المسيح * وبمحبة الروح * ان تجتهدوا معي في
31 الصلوات من اجلي لدي الله * لكي انجو من العصاة في بلد اليهودية * ولتصير خدمتي
32 في اورسليم مقبولة عند القديسين * لاجي اليكم بسرور بمشية الله * واستريح معكم *
33 * واله السلامة معكم كلكم امين *

Equidem certus sum ô fratres mei, & 14 *persuasum habeo de vobis quòd pleni sitis bonitate, referti omni doctrinâ, valentes alius alium admonere.* 15 *Attamen audaciùs scripsi vobis fratres mei, in quibusdam orationis partibus, veluti commonefaciens vos, propter gratiam quam dedit mihi Deus,* 16 *Ut sim Jesu Christo minister inter gentes, sacerdotali munere exercens evangelium Dei: ut oblationis gentium acceptio fiat jucunda, sanctificata per Spiritum sanctum.* Finis.

Feriâ quintâ hebdomadis quintæ post Pentecosten.

17 *Habeo autem quod glorier in Jesu Christo apud Deum.* 18 *Non enim ausim quicquam dicere quod non effecerit Christus per me in obedientiam gentium, dicto & facto,* 19 *Per virtutem prodigiorum & signorum suorum, per potentiam Spiritus Dei: ut perficerem ab Jerusalem, & per circuitum, usque ad Illyricum, evangelium Christi,* 20 *Et ita annuntiavi illud ultra vires meas, non ubi nominatus fuerat Christus, ne ædificarem super fundamentum alienum:* 21 *Sed sicut scriptum est, Hi quibus non est annuntiatum de eo, videbunt illum: & qui non audierant de ipso, intelligent eum.* 22 *Et hac de causa occupationes multæ impediverunt me quò minus venirem ad vos:* 23 *Alioquin non esset mihi manendi locus in his climatibus. Et verò [illegible] jam veniendi ad vos multis ab hinc annis.* 24 *Et fortè, si in Hispaniam abiero, veniam ad vos. Spero enim fore ut iter faciens videam vos, vosque me deducatis illuc, postquam fruitus fuero vobis ex parte desiderii mei.* 25 *Nunc autem proficiscor Hierosolymam, ministraturus sanctis.* 26 *Nam cives Macedoniæ & Achaiæ exercere sibi voluerunt communicationem aliquam in pauperes sanctorum qui sunt in Jerusalem.* 27 *Et præterquam quod hoc ipsi voluerunt, debitores sunt eis in hoc: quia cùm Gentiles participârint cum illis spiritualia eorum, tenentur ministrare eis etiam in corporeis.* 28 *Hoc igitur ubi perfecero, & fructum hunc eis obsignavero, transibo per vos in Hispaniam.* 29 *Et ego novi quòd quum venero ad vos, venturus sim cum sermone plenitudinis benedictionis Evangelii Christi.*

Sabbatho decimo post Pentecosten.

30 *O fratres mei, obsecro vos per Dominum nostrum Jesum Christum, & per charitatem Spiritus, ut soliciti sitis mecum in orationibus pro me ad Deum;* 31 *Quatenus liberer à rebellibus in regione Judææ, & ut sit ministerium meum in Jerusalem acceptum apud sanctos,* 32 *Ut cum gaudio veniam ad vos per voluntatem Dei, & refociller vobiscum.* 33 *Et Deus pacis sit cum omnibus vobis. Amen.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

19 ወበኀይል : ወበትእምርት : መንክር : ወበኀይለ : መንፈሰ : እግዚአብሔር ። ወዘከመ : መሀር
ኩ : በኢየሩሳሌም : እስከ : አድያሚሁ : ለሊያሪኮ : ወፈጸምኩ : ትምህርተ : ክርስቶስ ።
20 ወፈድፋደ : ተፋቅሮተ : ትምህርቱ : ወክብሮ : ወኢሖርኩ : ኀበ : ተሰምየ : ክርስቶስ : ከመ :
21 ኢይሕንጽ : ዲበ : መሠረተ : ባዕድ ። በከመ : ይብል : መጽሐፍ : እለ : ኢዜነውዎሙ : በ
22 እንቲአሁ : ያአምርዎ : ሀለዎሙ : ወእለ : ኢሰምዕዎ : ይሌብውዎ ። ወዘልፈ : አፈቅድ :
23 እምጻእ : ኀቤክሙ : ወይከለአኒ ። ወይእዜ : ባሕቱ : እስመ : ሰለጥኩ : በዝ : በሐውርት : አ
24 ጽሐቅ : እምጻእ : ኀቤክሙ : እምጕንዱይ : ዕለት ። ወእንዘ : አሐውር : መንገለ : ስጳ
ንያ : እሴፎ : እርአይክሙ : ሶበ : ኀለፍኩ : ወእምኀቤክሙ : እትፌኖ : ህየ : እምከመ : ቀደምኩ : ተፈ
25 ሣሕኩ : ምስሌክሙ ። ወይእዜሰ : አሐውር : ኢየሩሳሌም : በመልእክተ : ቅዱሳን ።
26 እስመ : ኀብሩ : መቄዶንያ : ወአካይያ : ያስተዋፅኡ : ለነዳያን : እለ : ኢየሩሳሌም : ወለቅዱሳ
27 ን ። ወኀብሩ ። እስመ : ርቱዕ : ሎሙ : ይዕስይዎሙ : እመሰ : ተሳተፍዎሙ : ለአሕዛብ :
28 በምግባር : ዘመንፈስ : ቅዱስ : ርቱዕ : ይዕቀብዎሙ : በዘ : ይትፈቀድ : ነፍሶሙ ። ወዘንተ :
29 አስተጋቢእየ : ወኀቲምየ : እኀልፍ : እንተ : ኀቤክሙ : ለስጳንያ ። ወእትአመን : በከ
ቱ : ከመ : እምጽእ : በፍጹም : በረከተ : ክርስቶስ ።

በመግደላዊት : መንበብ ።

30 ወእስተበቍዐክሙ : በእግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ወበፍቅረ : መንፈስ : ቅዱስ ። ሰአሉ :
31 ሊተ : በጸሎትክሙ : ኀበ : እግዚአብሔር ። ከመ : ያድኅነኒ : እምዓላውያን : እለ : ብሔ
32 ረ : ይሁዳ : ከመ : እሰመርሙ : ለቅዱሳን : በመልእክትየ : እለ : ኢየሩሳሌም ። ከመ :
እምጻእ : ኀቤክሙ : በፍሥሓ : ወእዕርፍ : ምስሌክሙ : በፈቃደ : እግዚአብሔር ።
33 ወአምላከ : ሰላም : የሃሉ : ምስሌክሙ : አሜን ።

19 *Et per virtutem & per signa miraculosa, & per potentiam Spiritûs Dei: & quomodo edocuerim in Jerusalem usque ad confinia Lijarico, & adimpleverim doctrinam Christi.* 20 *Idque maximè* ex *amore doctrinæ ejus & honoris: neque profectus sum ubi nominatus esset Christus, ut ne super alienum fundamentum ædificarem.* 21 *Sicut dicit Scriptura; Quibus non annuntiaverunt de eo, illos oportet cognoscere eum;* 22 *& qui non audierant, intelligent eum. Semper cupidus fui veniendi ad vos, et nequirem:* 23 *Nunc verò quoniam confeci* munus demandatum *in hisce regionibus, solicitus fui veniendi ad vos à longo tempore.* 24 *Et cùm proficiscar in Hispaniam, transiens spero quòd invisam vos, & quòd à vobis deducar illuc, postquam vobis priùs gratulatus fuero.* 25 *Et nunc proficiscor Jerosolymam ad ministrandum Sanctis.* 26 *Quia consociârunt se qui sunt in Macedonia & Achaia ut erogarent aliquid in pauperes qui sunt Jerusalem, & in Sanctos.* 27 *Etiam consociati sunt, quia æquum est ut ipsi retribuant eis: quandoquidem participes facti sint Gentiles operis Spiritûs sancti, oportet ut reponant pro eis, ea quibus indiget anima eorum.* 28 *Et hoc cùm collegero, & consignavero, proficiscar per vos in Lusitaniam.* 29 *Et confido insuper quòd cum perfectione benedictionis Christi venero.*

De Magdalena sermo.

30 *Et precor vos per Dominum nostrum Jesum Christum, & per amorem Spiritûs sancti, ut rogetis pro me in orationibus vestris ad Deum;* 31 *Ut conservet me à contumacibus, qui sunt in terra Judææ:* & *ut acceptus sim Sanctis in ministerio meo* 32 pro iis *qui sunt in Jerusalem: Ut cum gaudio veniam ad vos, & refocillet vobiscum per voluntatem Dei.* 33 *Deus autem pacis sit vobiscum, Amen.*

ἘΠΙΣΤΟΛῊ ΠΡῸΣ ῬΩΜΑΊΟΥΣ. ΚΕΦ. ΙΘ'.

CAP. XVI. ις'.

Commendo autem vobis Phœben ſororem noſtram, *exiſtentem miniſtram* Eccleſiæ
1 Συνίστημι δὲ ὑμῖν Φοίβην τὴν ἀδελφὴν(α) ἡμῶν, οὖσαν διάκονον τῆς ἐκκλησίας
quæ in Cenchris: Ut eam ſuſcipiatis in Domino dignè ſanctis, & aſſiſtatis
2 τῆς ἐν Κεγχρεαῖς· Ἵνα αὐτὴν προσδέξησθε ἐν Κυρίῳ ἀξίως τῶν ἁγίων, καὶ παραστῆτε
ei in quocunque veſtri *uſus fuerit* negotio: etenim ipſa *adſiſtrix* multis *facta eſt*,
αὐτῇ ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν χρῄζῃ πράγματι· καὶ γὰρ αὕτη προστάτις πολλῶν ἐγενήθη,
& ipſi mihi. Salutate *Priſcillam* & Aquilam *ſimul operantes* meos in Chriſto
3 (β) καὶ αὐτοῦ ἐμοῦ. Ἀσπάσασθε (γ) Πρίσκιλλαν καὶ Ἀκύλαν τοὺς συνεργούς μου ἐν Χριστῷ
Jeſu: (Qui pro anima mea *ſuum ipſorum cervicem* ſuppoſuerunt: quibus non ego
4 Ἰησοῦ· (Οἵτινες ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν τράχηλον ὑπέθηκαν· οἷς οὐκ ἐγὼ
ſolus gratias ago, ſed & cunctæ Eccleſiæ Gentium:) Et domeſticam eorum
5 μόνος εὐχαριστῶ, ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι τῶν ἐθνῶν·) Καὶ τὴν κατ᾽ οἶκον αὐτῶν
Eccleſiam. Salutate Epænetum dilectum mihi, qui eſt *primitiæ* A-
ἐκκλησίαν. ἀσπάσασθε Ἐπαίνετον τὸν ἀγαπητόν μου, ὅς ἐστιν ἀπαρχὴ τῆς (δ) Ἀ-
chaiæ in Chriſto. Salutate Mariam, quæ multum laboravit in *nobis*.
6 χαΐας εἰς Χριστόν. Ἀσπάσασθε (ε) Μαριάμ, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν εἰς (ζ) ἡμᾶς.
Salutate Andronicum & Juniam cognatos *meos*, & concaptivos meos, qui
7 Ἀσπάσασθε Ἀνδρόνικον καὶ Ἰουνίαν τοὺς συγγενεῖς μου, καὶ συναιχμαλώτους μου, οἵτινές
ſunt *inſignes* in Apoſtolis, qui & ante me fuerunt in Chriſto. Salu-
8 εἰσιν ἐπίσημοι ἐν τοῖς ἀποστόλοις, οἳ καὶ πρὸ ἐμοῦ (η) γεγόνασιν ἐν Χριστῷ. Ἀσπά-
tate *Ampliam dilectum meum* in Domino. Salutate Urbanum *ſimul operantem*
9 σασθε (θ) Ἀμπλίαν τὸν ἀγαπητόν μου ἐν Κυρίῳ. Ἀσπάσασθε Οὐρβανὸν τὸν συνεργὸν
noſtrum in Chriſto, & Stachyn dilectum meum. Salutate Apellen probum in
10 ἡμῶν ἐν Χριστῷ, καὶ Στάχυν τὸν ἀγαπητόν μου. Ἀσπάσασθε Ἀπελλῆν τὸν δόκιμον ἐν
Chriſto. Salutate eos qui ex Ariſtobuli. Salutate Herodionem cognatum meum.
11 Χριστῷ. ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ἀριστοβούλου. Ἀσπάσασθε Ἡρωδίωνα τὸν (ι) συγγενῆ μου.

Salutate eos qui ex Narciſſi, *exiſtentes* in Domino. Salutate Tryphænam &
ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ναρκίσσου, τοὺς ὄντας ἐν Κυρίῳ. Ἀσπάσασθε Τρύφαιναν καὶ 12
Tryphoſam, *laborantes* in Domino: Salutate Perſidem *dilectam*, quæ multùm
Τρυφῶσαν τὰς κοπιώσας ἐν (κ) Κυρίῳ. ἀσπάσασθε Περσίδα τὴν ἀγαπητήν, ἥτις πολλὰ
laboravit in Domino. Salutate Rufum electum in Domino, & matrem ejus
ἐκοπίασεν ἐν Κυρίῳ. Ἀσπάσασθε Ῥοῦφον τὸν ἐκλεκτὸν ἐν Κυρίῳ, καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ 13
& meam. Salutate Aſyncritum, Phlegontem, Hermam, Patrobam, Hermen,
καὶ ἐμοῦ. Ἀσπάσασθε Ἀσύγκριτον, Φλέγοντα, (λ) Ἑρμᾶν, Πατρόβαν, (μ) Ἑρμῆν, 14
& qui cum eis, fratres. Salutate Philologum & Juliam, Nereum &
καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς ἀδελφούς. Ἀσπάσασθε Φιλόλογον καὶ Ἰουλίαν, (ν) Νηρέα καὶ 15
ſororem ejus, & *Olympan*, & qui cum eis omnes Sanctos. Salutate
τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ, καὶ Ὀλυμπᾶν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς πάντας ἁγίους. Ἀσπάσασθε 16
alii alios in oſculo ſancto. Salutant vos Eccleſiæ Chriſti. Rogo
ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ. ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι (ξ) τοῦ Χριστοῦ. Παρακαλῶ 17
autem vos, fratres, *ſpeculari ipſos* diſſenſiones & offendicula præter doctrinam
δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, σκοπεῖν τοὺς τὰς διχοστασίας καὶ τὰ σκάνδαλα παρὰ τὴν διδαχὴν
quam vos didiciſtis, *facientes*: & declinate ab illis. *Nam* hujuſmodi Do-
ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε, ποιοῦντας· καὶ ἐκκλίνατε ἀπ᾽ αὐτῶν. Οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ Κυ- 18
mino noſtro *Jeſu* Chriſto non ſerviunt, ſed *ſuoipſorum* ventri: & per *blandiloquentiam*
ρίῳ (ο) ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ οὐ δουλεύουσιν, ἀλλὰ τῇ ἑαυτῶν κοιλίᾳ· καὶ διὰ τῆς χρηστολογίας
& benedicentiam ſeducunt corda innocentium. *Nam* veſtra obedientia in *omnes*
καὶ εὐλογίας ἐξαπατῶσι τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων. Ἡ γὰρ ὑμῶν ὑπακοὴ εἰς πάντας 19
devenit. Gaudeo igitur *hoc* in vobis: Volo *autem* vos ſapientes quidem eſſe in bono,
ἀφίκετο. (π) χαίρω οὖν τὸ ἐφ᾽ ὑμῖν· θέλω δὲ ὑμᾶς σοφοὺς μὲν εἶναι εἰς τὸ ἀγαθόν,
ſimplices *autem* in malo: *At* Deus pacis *conteret* Satanam ſub
ἀκεραίους δὲ εἰς τὸ κακόν· Ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης (ρ) συντρίψει τὸν σατανᾶν ὑπὸ 20
pedibus veſtris *in celeritate*. Gratia Domini noſtri Jeſu Chriſti vobiſcum.
τοὺς πόδας ὑμῶν ἐν τάχει. ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ᾽ ὑμῶν.

Κεφ. ις'. MS.A. (α) ὑμῶν, (β) καὶ ἐμοῦ τε αὐτοῦ. (γ) Πρίσκαν (δ) Ἀσίας (ε) Μαρίαν, (ζ) ὑμᾶς. (η) γέγοναν (θ) Ἀμπλιᾶτον (ι) συγγενῆν (κ) Κυρίῳ. ** Ἀσπάσασθε Ῥοῦφον (λ) Ἑρμῆν, (μ) Ἑρμᾶν, (ν) Νηρέαν (ξ) πᾶσαι τοῦ (ο) ἡμῶν Χριστῷ οὐ (π) ἐφ᾽ ὑμῖν οὖν χαίρω· θέλω (ρ) συντρίψαι τὸν σατανᾶν ἐν τάχει ὑπὸ τοὺς πόδας ἡμῶν. ἡ χάρις

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

[illegible]

CAP. XVI.

Mulierum ſanctarum. 27.

Commendo autem vobis Phœben ſororem noſtram, quæ eſt miniſtra Eccleſiæ Cenchreenſis: Ut eam excipiatis in Domino 2 noſtro, prout æquum eſt Sanctis: & in omni negotio quod ipſa poſtulabit à vobis, adſitis ei, quandoquidem & ipſa adſtitit cùm multis, tum etiam mihi. Salutate Priſkelam & Akulam, coadjutores meos in Jeſu 3 Chriſto. Iſtimet enim pro anima mea cervicem ſuam præbuerunt: & non ego tantùm gratias eis ago, ſed etiam omnes Eccleſiæ Gentium. 4 Et ſalutate Eccleſiam, quæ 5 eſt in domo ipſorum. Salutate Epænetum mihi chariſſimum, qui eſt primitiæ Achaiæ in Chriſto. Salutate Mariam, quæ plurimùm laboravit in vobis. 6 Salutate Andronicum & Juniam cognatos meos, qui mecum 7 captivi fuerunt, ſuntque percelebres inter Apoſtolos, & in Chriſto me præceſſerunt. Salutate Amplæum mihi chariſſimum in Domino noſtro. 8 Salutate Urbanum cooperarium noſtrum in Chriſto, & Stachyn mihi 9 dilectum. Salutate Apellen electum in Domino noſtro: 10 ſalutate domeſticos Ariſtobuli. Salutate Herodionem cognatum meum: 11 ſalutate domeſticos Narciſſi, eos qui ſunt in Domino noſtro. Salutate Tryphænam 12 & Tryphoſam, quæ laborârunt in Domino noſtro. Salutate Perſidem mihi chariſſimam, quæ quidem plurimùm laboravit in Domino noſtro. Salutate Rufum electum 13 in Domino noſtro, & matrem ejus ac meam. Salutate Aſyncritum, & Phlegontem, & 14 Hermam, & Patrobam, & Hermen, & fratres qui cum eis ſunt. Salutate Philologum, 15 & Juliam, & Nereum ac ſororem ejus, & Olympam, omnes denique Sanctos qui cum eis ſunt. Salutate alii alios oſculo ſancto. 16 Salutant vos omnes Eccleſiæ Chriſti. Peto 17 autem à vobis, fratres mei, ut caveatis ab iis qui diſſidiorum & offendiculorum auctores ſunt, præter diſciplinam quam vos didiciſtis, ut procul recedatis ab eis. Ii enim 18 qui ejuſmodi ſunt, non inſerviunt Domino noſtro Jeſu Chriſto, ſed ventri ſuo: ac ſermonibus blandis & benedictionibus ſeducunt corda ſimplicium. Obedientia autem 19 veſtra cuilibet homini eſt perquam notiſſima. Gaudeo igitur propter vos, volóque ut ſitis ſapientes in rebus bonis, innocentes verò in malis. Cæterùm Deus pacis citò 20 conterat Satanam ſubter pedes veſtros. Gratia Domini noſtri Ieſu Chriſti ſit vobiſcum.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

በእንተ : ፊጲንያ፡፡=፡ በመግድላዊት፡፡=፡

1 12 ኣማሐፅንኩክሙ : ፊቤን : እኅተ : መጋቤ : ቤተ : ክርስቲያን : ዘቄንክሬኦስ፡፡=፡
2 ወትትወክፍዋ : ምስለ : እግዚአብሔር : በከመ : ይደልወሙ : ለቅዱሳን : ወሠርዕዋ : ውስ
3 ተ : ዘፈቀድክሙ : ትክዝክሙ : እስመ : አስለጠት : ለብዙኃን : ወሊተኒ፡፡=፡ አምኁ :
4 ጵርስቂላ : ወአቂላ : እለ : የኃብሩ : ምስሌነ : ግብረ : ኢየሱስ : ክርስቶስ፡=፡ እለ : መ
ጠጡ : ክሳዶሙ : በእንተ : ነፍስየ : ወኣኮ : ኣነ : ባሕቲትየ : ዘአአኵቶሙ : ዓዲ : ኵሉ :
ቤተ : ክርስቲያናት : ዘአሕዛብ : ሠሀዩሞሙ፡፡=፡

CAP. XVI.

De Ephinia: de Magdalena.

Commendo vobis Phœben ſororem, miniſtram Domûs Chriſtianorum, quæ eſt Cenchris: 1 *Ut excipiant eam in Domino, ſicut decet Sanctos, & conſtituant ei, in quibus* 2 ab ea *rogati fueritis de veſtra cura, quia profuit multis, & mihi etiam. Salutate* 3 *Triſcillam & Aquilam cooperatores meos* in *Jeſu Chriſto: Qui pro anima mea* 4 *cervices ſuas tradiderunt, quibus non ego ſolus gratias ago, ſed omnes Eccleſiæ Gentium,* cum *præfectis earum.*

Verſio VULGATA LATINA.

CAP. XVI.

1 Commendo autem vobis Phœben ſororem noſtram, quæ eſt in miniſterio Eccle-
2 ſiæ quæ eſt in Cenchris: Ut eam ſuſcipiatis in Domino dignè Sanctis: & aſſiſta-
tis ei in quocunque negotio veſtri indiguerit: etenim ipſa quoque aſtitit multis, &
3 mihi ipſi. Salutate Priſcam & Aquilam adjutores meos in Chriſto Jeſu; (Qui
4 pro anima mea ſuas cervices ſuppoſuerunt: quibus non ſolus ego gratias ago, ſed
5 & cunctæ Eccleſiæ Gentium,) Et domeſticam Eccleſiam eorum. Salutate Epæne-
6 tum dilectum mihi; qui eſt primitivus Aſiæ in Chriſto. Salutate Mariam, quæ mul-
7 tùm laboravit in vobis. Salutate Andronicum & Juniam, cognatos & concapti-
8 vos meos: qui ſunt nobiles in Apoſtolis, qui & ante me fuerunt in Chriſto. Salu-
9 tate Ampliatum dilectiſſimum mihi in Domino. Salutate Urbanum adjutorem no-
10 ſtrum in Chriſto Jeſu, & Stachyn dilectum meum. Salutate Apellen probum in
11 Chriſto. Salutate eos, qui ſunt in Ariſtoboli domo. Salutate Herodionem cogna-
tum meum. Salutate eos, qui ſunt ex Narciſſi domo, qui ſunt in Dño. Salutate Try- 12
phænam & Tryphoſam, quæ laborant in Dño. Salutate Perſidem chariſſimã, quæ 13
multùm laboravit in Dño. Salutate Rufum electũ in Dño, & matrẽ ejˀ, & meã. Salu- 14
tate Aſyncritum, Phlegontem Hermam, Patrobam, Hermen, & qui cum eis ſunt, fra-
tres. Salutate Philologum & Juliam, Nereum & ſororem ejus, & Olympiadem, & 15
omnes, qui cum eis ſunt, Sanctos. Salutate invicèm in oſculo ſancto. Salutant vos 16
omnes Eccleſiæ Chriſti. Rogo autem vos, fratres, ut obſervetis eos, qui diſſenſiones 17
& offendicula, præter doctrinam quam vos didiciſtis, faciunt; & declinate ab illis.
Hujuſcemodi enim Chriſto Domino noſtro non ſerviunt, ſed ſuo ventri: & per 18
dulces ſermones, & benedictiones, ſeducunt corda innocentium. Veſtra enim obe- 19
dientia in omnem locum divulgata eſt. Gaudeo igitur in vobis. Sed volo vos ſa-
pientes eſſe in bono, & ſimplices in malo. Deus autem pacis conterat ſatanam 20
ſub pedibus veſtris velociter. Gratia Domini noſtri Jeſu Chriſti vobiſcum.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* الفصل السادس عشر * الجمعة من الجمعة الخامسة بعد العنصرة *

* واستودعكم فيبن اختنا شماسة الكنيسة التي في كنخراس * لتقبلوها بالرب بما هو اهلا 1 2
للقديسين * وتعينوا لها باي امر كحاجة منكم * لانها هي قد صارت قيمة بكثيرين * وبي انا
نفسي * صافحوا ابرسكلا واكيلان مساعدي في يسوع المسيح * اللذين من اجل نفسي 3
بذلا اعناقهما * اللذين لست انا وحدي شاكرا لهما بل وجميع كنايس الامم * والكنيسة 4 5
التي في منزلهما * قبلوا ابانطون حبيبي الذي هو مقدمة اهل اسيا للذي المسيح * صافحوا مريم 6
التي تعبت فيكم كثيرا * قبلوا اندرونيكوس ويونيا نسيبي * والمسبيين معي * اللذين 7
هما في الرسل جليلين * الصايرين في محبة المسيح قبلي * صافحوا امبليان حبيبي بالرب * 8
قبلوا اوربانوس معيننا في المسيح واسطاخس حبيبي * اقروا السلام على ابلس المختبر في 9 10
ديانة المسيح * سلموا على اهل ارسطوبولس * قبلوا ايروديون نسيبي * صافحوا اهل نركسس 11
الذين هم للرب * قبلوا تريفانا * وتريفاسا * التعبين الساعيين في الرب * صافحوا ابرسيدا 12
الحبيبة التي تعبت في مودة الرب كثيرا * سلموا على روفس المصطفى للرب وامه امي انا ايضا * 13
قبلوا اسنقريطن * وفلاعونطا * وارماس * وبطرفان * وارمس * والاخوة الذين معهم * صافحوا 14 15
فيلولوغس * ويوليان * ونيراس * واخته * واولمبان * وجماعة القديسين الذين معهم * صافحوا 16
بعضكم بعضا بقبلة قدسة * ويصافحكم كافة كنايس جماعات المسيح *

* الاثنين من الجمعة السادسة بعد العنصرة *

* يا اخوتي اتضرع اليكم ان ترقبوا الصانعين الشقاقات والفتن * بخلاف التعليم الذي 17
تعلمتموه انتم * واحتدوا عنهم * لان الذين هم مثل هولاء ما يخدمون ربنا يسوع المسيح * 18
بل يخدمون بطنهم * وبالكلام الطيب والتبريك يطغون قلوب الساذجين * لان طاعتكم 19
قد ورد خبرها الى الكل * وانا مسرور بما فيكم * واريدكم ان تكونوا في الخير حكماء وفي
الشر ودعاء * واله السلامة يسحق الشيطان تحت اقدامكم سريعا * نعمة ربنا يسوع 20
المسيح معكم *

CAP. XVI.

Feriâ ſextâ hebdomadis quintæ poſt Pentecoſten.

Commendo autem vobis Phœben ſororem noſtram, miniſtram Eccleſiæ quæ eſt Cenchreis, Ut excipiatis eam in Domino prout debetur ſanctis, & ſubveniatis illi quocunque vobis eguerit in negotio: quoniam ipſa multis, & mihi ipſi fuit adjumento. Oſculamini Priſcillam, & Achillen, adjutores meos in Jeſu Chriſto: Qui pro anima mea ſuppoſuerunt cervices ſuas: quibus non ego ſolus gratias ago, ſed & omnes Eccleſiæ Gentium. Item Eccleſiam quæ in domo illorum eſt. Oſculamini Epænetum dilectum meum, qui eſt primitiæ Achaiæ apud Chriſtum. Oſculamini Mariam quæ multùm laboravit erga vos. Oſculamini Andronicum & Juniam, cognatos meos, & concaptivos meos, qui ſunt inſignes inter Apoſtolos, quique fuerunt ante me in charitate Chriſti. Oſculamini Ampliam dilectum meum in Domino. Oſculamini Urbanum adjutorem noſtrum in Chriſto, & Stachyn dilectum meum. Augurimini ſalutem Apelli probato in religione Chriſti. Salutate familiares Ariſtoboli. Oſculamini Herodionem cognatum meum. Oſculamini familiares Narciſſi, qui Domino ſunt. Oſculamini Tryphænam & Tryphæſam, utrumque laborantem & anxium in Domino. Oſculamini Perſidem dilectam, quæ multùm laboravit in dilectione Domini. Salutate Rufum electum Domino, & matrem illius ac meam quoque. Oſculamini Aſyncritum, & Phlegontam, Erman, & Patroban, & Ermen, & qui cum his ſunt, fratres. Oſculamini Philologum, & Julian, & Neræum, & ſororem ejus, & Olimian, & cœtum ſanctorum qui cum illis ſunt. Oſculamini alter alterum oſculo ſancto. Oſculantur etiam vos omnes Eccleſiæ congregationum Chriſti. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16

Feriâ ſecundâ hebdomadæ ſextæ poſt Pentecoſten.

O fratres mei, obſecro vos ut obſervetis auctores ſectarum & diſſenſionis contra doctrinam quam vos didiciſtis, eóſque devitetis. Nam qui his ſimiles ſunt, non famulantur Domino noſtro Jeſu Chriſto, ſed ventri ſuo famulantur: & ſermone blando atque benedictionis inauguratione ſeducunt corda ſimplicium. Nam obedientiæ veſtræ fama jam pervenit ad omnes: & ego gaudeo de eo quod in vobis eſt, & volo vos eſſe in bono ſapientes, & in malo pacatos. Deus autem pacis brevi conteret Satanam ſub pedibus veſtris. Gratia Domini noſtri Jeſu Chriſti ſit vobiſcum. 17 18 19 20

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 6 አምኁ : ሔጤኔጦን : እኁየ : ዘውእቱ : ጥንቶሙ : ለእሲያ : በክርስቶስ፡፡=፡ አምኁ :
7 ማርያ : እንተ : ብዙኀ : ሠርሐት : ለክሙ፡፡=፡ አምኁ : እንድሮኒቆን : ወዩልያን : እለ :
8 ኣዝማድየ : ወተፄወው : ምስሌየ : ወያአምርወሙ : ሐዋርያት : ከመ : ቀደሙኒ : ተልእኮ :
9 ለክርስቶስ፡፡=፡ አምኁ : እንጰልያጦን : እኁየ : በክርስቶስ፡=፡ አምኁ : ኡሩባኖን : ዘኀ
10 ኅብር : በግብረ : ክርስቶስ : ወስጦክን : እኁየ፡=፡ አምኁ : እጤሌን : ኅሩየ : ክርስቶ
11 ስ፡፡አምኃወሙ : ለእለ : ኣንእርስጦቦሉ፡፡=፡ አምኁ : ሄሮድዮና : ዘአዝማድየ፡፡ አም
12 ኁ : እለ : እምውስተ : ንርቅሱ : እለ : በክርስቶስ፡=፡ አምኁ : እለ : ጥሬፍና : ወጥሪፍ
ሰ : እለ : ጸመዉ : ለእግዚእነ ፡፡ አምኁ : ጤርሲደ : እኅተነ : እንተ : ብዙኀ : ጸመወት :
13 ለእግዚእነ፡፡=፡ አምኁ : ሩፎን : ኅሩዮ : ለእግዚእነ : ወእሞ : ወሊተኒ : እምየ፡፡=፡
14 ወአምኁ : አሰንቀሪጦን : ወፍለሰንጰ : ሄርሜን : ወጰጥሮባን : ወሄርማን : ወአኃዊነ : እለ :
15 ምስሌሆሙ፡፡=፡ አምኁ : ፍሎጎን : ወዩልያ : ወኔሬያ : ወእኅቶ : ወአልንጦን : ወኵሎ
16 ሙ : ቅዱሳነ : እለ : ምስሌሆሙ፡፡=፡ አምኁ : በበይናቲክሙ : በአምኃ : ቅድሰት : ወአ
17 ምኁክሙ : ኵሉ : ኣቢያተ : ክርስቲያናቲሁ : ለክርስቶስ፡፡=፡ ወእስተብቍዓክሙ : አኃ
ዊነ : ተዓቀብዎሙ : ለእለ : ይገብሩ : ሀከከ : ወያመጽኡ : ካሕደ : ላዕለ : ትምህርትክ
18 ሙ : ዘተምሀርክሙ : ትግበሩ ፡፡ ወተግሐሡወሙ፡=፡ እስመ : ለከርሦሙ : ይትቀነዩ : ወአ
ኮ : ለእግዚእነ : ክርስቶስ ፡፡ ወበኒጣነ : ነገር : ወተያውሆ : ያስሕትዎሙ : ለብዙኃን : የ
19 ዋሃን፡=፡ ወነገረ : ዚአክሙሰ : ተሰምዐ : በኵሉ : ወእትፌሣሕ : በእንቲአክሙ ፡፡ ወእፈ
20 ቅድ : ለክሙ : ትጥበቡ : ለሠናይ : ወትትግሐሡ : ለእኩይ፡፡=፡ ወእግዚአ : ሰላም :
ሊይቀጥቅጦ : ለሰይጣን : በታሕተ : እገሪክሙ : ፍጡነ ፡፡ ጸጋሁ : ለእግዚእነ : ኢየሱስ :
ክርስቶስ : ምስሌክሙ፡፡=፡

Salutate Epænetum fratrem meum, qui eſt principium Aſiæ in Chriſto. Salutate 5 *Mariam quæ multùm laboravit pro vobis. Salutate Andronicum & Juliam* 6 *cognatos meos, & concaptivos meos, quos cognoverunt Apoſtoli, quòd ante ivc-* 7 *runt me in ſequendo Chriſtum. Salutate Ampliaton fratrem meum in Chriſto.* 8 *Salutate Urbanum cooperatorem noſtrum in Chriſto, & Stachyn fratrem meum.* 9 *Salutate Atelen electum in Chriſto: Salutate domeſticos Ariſtobuli. Salutate* 10 *Herodium cognatum meum: Salutate domeſticos Narciſſi, qui ſunt in Chriſto.* 11 *Salutate domeſticos Tryphænæ, & Tryphoſæ, qui laborârunt pro Domino no-* 12 *ſtro: Salutate Terſidam ſororem noſtram, quæ multùm laboravit pro Domino noſtro. Salutate Rufum electum Dei, & matrem ejus, mique etiam ipſius* 13 *matrem. Et ſalutate Aſyncritum, & Phelaſnepum, Hermum & Patrobam,* 14 *& Hermam, & fratres noſtros qui cum illis ſunt. Salutate Phelogon, &* 15 *Juliam, & Neriam, & ſororem ejus, & Alacton, & omnes Sanctos qui cum illis ſunt. Salutate invicèm in ſalutatione ſancta: ſalutant vos omnes* 16 *Eccleſiæ Chriſti: Et precor vos fratres noſtri, ut obſervetis eos qui tumul-* 17 *tum excitant, & introducunt hæreſin contra doctrinam veſtram, quam docti fuiſtis, ut operemini, & devitetis eos: Quoniam ventri ſuo in-* 18 *ſerviunt, & non Domino noſtro Chriſto: & per ſermones dulces, & per blanditias ſeducunt ſimpliciores multos. Et fama veſtrûm ubique locorum* 19 *divulgata eſt: Gaudeo igitur de vobis; & volo vos ſapientes eſſe ad bonum, & declinantes à malo. Deus autem pacis conterat Satanam ſub pe-* 20 *dibus veſtris citò. Gratia Domini noſtri Jeſu Chriſti ſit vobiſcum.*

ἘΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ῬΩΜΑΙΟΥΣ. ΚΕΦ. ΙϚ'.

Salutant vos Timotheus ſimul operans meus, & Lucius, & Jaſon, & Soſipater,
21 (σ)Ἀσπάζονται ὑμᾶς Τιμόθεος ὁ συνεργός μου, καὶ Λούκιος, καὶ Ἰάσων, καὶ Σωσίπατρος,
cognati mei. Saluto vos ego Tertius, ſcribens epiſtolam, in Domino.
22 οἱ συγγενεῖς μου. Ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἐγὼ Τέρτιος, ὁ γράψας τὴν ἐπιστολήν, ἐν Κυρίῳ.
Salutat vos Caius hoſpes meus, & Eccleſiæ univerſæ: ſalutat vos Eraſtus
23 Ἀσπάζεται ὑμᾶς Γάϊος ὁ ξένος μου, (τ)καὶ τῆς ἐκκλησίας ὅλης· ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἔραστος
procurator civitatis, & Quartus, frater. Gratia Domini noſtri Jeſu
24 ὁ οἰκονόμος τῆς πόλεως, καὶ Κούαρτος ὁ (υ) ἀδελφός. Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Chriſti cum omnibus vobis. Amen. At potenti vos ſtabilire juxta Evangelium
25 Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν. Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίξαι κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν
meum, & prædicationem Jeſu Chriſti, ſecundùm revelationem myſterii temporibus æternis
μου, καὶ τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίου χρόνοις αἰωνίοις
taciti: (Manifeſtati autem nunc pérque Scripturas propheticas, ſecundùm adordinationem
σεσιγημένου· (φανερωθέντος δὲ νῦν διά τε γραφῶν προφητικῶν, κατ' ἐπιταγὴν 26
æterni Dei, ad obeditionem fidei, in cunctis Gentibus cogniti:) Soli
τοῦ αἰωνίου Θεοῦ, εἰς ὑπακοὴν πίστεως, εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος·) Μόνῳ 27
ſapienti Deo, per Jeſum Chriſtum, cui gloria in ſecula. Amen.
σοφῷ Θεῷ, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς (φ) αἰῶνας. ἀμήν.
Ad Romanos ſcripta eſt à Corintho per Phœben miniſtram ejus quæ in Cenchreenſibus Eccleſiæ.
(†)Πρὸς Ῥωμαίους ἐγράφη ἀπὸ Κορίνθου διὰ Φοίβης τῆς διακόνου τῆς ἐν Κεγχρεαῖς ἐκκλησίας.

πρόσθες καὶ τάδε, Ἐν στίχοις ϡκ. MS.A. (σ) Ἀσπάζεται (τ) καὶ ὅλης τῆς ἐκκλησίας· (υ) ἀδελφός. Τῷ δὲ δυναμένῳ (φ) αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν. (†) Πρὸς Ῥωμαίους. Locus, undè miſſa eſt hæc epiſtola ad Rom. in MS. A. non notatur.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

21 ܫܐܠܝܢ ܒܫܠܡܟܘܢ. ܛܝܡܬܐܘܤ ܦܠܚܐ ܕܥܡܝ. ܘܠܘܩܝܘܤ ܘܝܐܤܘܢ. ܘܤܘܤܝܦܛܪܘܤ
22 ܐܚܝ. * ܫܐܠ ܐܢܐ ܒܫܠܡܟܘܢ. ܐܢܐ ܛܪܛܝܘܤ ܕܟܬܒܬ ܐܓܪܬܐ ܒܡܪܢ. * ܫܐܠ ܒܫܠܡܟܘܢ.
23 ܓܐܝܘܤ ܡܩܒܠܢܝ ܘܡܩܒܠܗ ܕܥܕܬܐ ܟܠܗ. ܫܐܠ ܒܫܠܡܟܘܢ ܐܪܤܛܘܤ ܪܒܝܬܗ ܕܡܕܝܢܬܐ ܘܩܘܪܛܘܤ ܐܚܐ.
25 ܠܐܠܗܐ ܕܝܢ ܕܡܫܟܚ ܠܡܫܪܪܟܘܢ ܒܤܒܪܬܝ ** * ܐܝܟ ܗܝ ܕܡܬܟܪܙܐ ܥܠ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܗܘ
26 ܒܓܠܝܢܐ ܕܐܪܙܐ ܗܘ ܕܡܢ ܙܒܢܐ ܕܥܠܡܐ ܟܤܐ ܗܘܐ. * ܘܐܬܓܠܝ ܒܗܢܐ ܙܒܢܐ ܒܝܕ ܟܬܒܐ ܕܢܒܝܐ. ܘܒܦܘܩܕܢܗ ܕܐܠܗܐ ܡܠܥܠܡ. ܘܐܬܝܕܥ ܒܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ
27 ܠܡܫܡܥܬܐ ܕܗܝܡܢܘܬܐ. * ܠܗܘ ܕܗܘܝܘ ܒܠܚܘܕܘܗܝ ܚܟܝܡ. ܬܫܒܘܚܬܐ ܒܝܕ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ
24 ܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ ܐܡܝܢ. * ܛܝܒܘܬܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܥܡ ܟܠܟܘܢ ܐܡܝܢ.
* ܫܠܡܬ ܐܓܪܬܐ ܕܪܗܘܡܝܐ ܕܐܬܟܬܒܬ ܡܢ ܩܘܪܢܬܘܤ. ܘܐܫܬܕܪܬ
ܒܝܕ ܦܘܒܐ ܡܫܡܫܢܝܬܐ ܡܗܝܡܢܬܐ *

21 Salutant vos Timotheus cooperarius meus, & Lucius, & Jaſon, & Soſipater, cognati mei. 22 Saluto vos ego Tertius, qui deſcripſi epiſtolam in Domino noſtro. 23 Salutat vos Gaius hoſpes meus, totiúſque Eccleſiæ. Salutat vos Eraſtus œconomus urbis, & Quartus frater.

Deeſt 24. verſus hoc loco, ſed in fine additur.

25 Deo autem qui poteſt vos confirmare in Evangelio meo, quod prædicatum eſt de Jeſu Chriſto, per revelationem arcani quod à temporibus æternis abſconditum fuit: 26 Revelatum autem hoc tempore per Scripturas Prophetarum, & per mandatum Dei æternum, patefactum omnibus Gentibus ad obedientiam fidei: 27 Qui ſolus ſapiens eſt, gloria per Jeſum Chriſtum in ſecula ſeculorum, Amen. 24 Gratia Domini noſtri Jeſu Chriſti ſit cum omnibus vobis. Amen.

Epiſtolæ ad Romanos, quæ ſcripta eſt Corintho, miſſa verò per Phœben miniſtram fidelem,

FINIS.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

21 አምኁ፡ ጢሞቲዎስሃ፡ ዘነኀብር፡ ግብረ፡ መስሌሁ፡ ወሊቂዮስ፡ ወሊያሶን፡ ወሰሲጳጥሮስ፡ አ
22 ሉ፡ ለዝማድየ፡፡=፡ ወአማኅኩክሙ፡ አነ፡ ጤርጢዮስ፡ ዘጸሐፍኩዋ፡ ለዛቲ፡ መጽሐፍ፡ በእግ
23 ዚአነ፡፡=፡ አምኅክሙ፡ ጋይዮስ፡ ነግድየ፡ ወኵሉ፡ አብያተ፡ ክርስቲያናት፡ አምኅክሙ፡ ሔር
25 ስጦስ፡ መጋቢ፡ ሀገር፡ ወቍአስርጦስ፡ እኁነ፡፡=፡ *** ወእቱ፡ ዘይክል፡ ያጽንዕክሙ፡ በከመ፡
መሀርኩክሙ፡ ወበስብሐተ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ ዘኅቡእ፡ ኅርመቱ፡ እምቅድመ፡ ዓለም፡፡=፡

21 *Salutant vos Timotheus, cooperarius noſter, & Lycius, & Jaſon & Soſipatrus, cognati mei.* 22 *Et ſaluto vos ego Tertius qui ſcripſi hanc Epiſtolam in Domino noſtro.* 23 *Salutat vos Gaius hoſpes meus, & omnium Domuum Chriſtianarum. Salutat vos Eraſtus procurator civitatis, & Quartus frater noſter.*

Deeſt verſus 24. 25 *Ille autem qui poteſt vos confirmare juxta illud quod edocui vos, & in gloria Jeſu Chriſti, cujus abſconditus fuit cultus antequam mundus fuit,*

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ ΠΡΩΤΗΣ ἘΠΙΣΤΟΛΗΣ, ἜΧΟΝΤΑ ΤΙΝΑΣ ὙΠΟΔΙΑΙΡΕΣΕΙΣ.

Περὶ πλειόνων καὶ διαφόρων ἡ ἐπιστολὴ διόρθωσιν ἔχει τῶν Κορινθίοις ἡμαρτημένων.

Α'. Μετὰ τὸ προοίμιον, περὶ τοῦ μὴ διχονοεῖν πρὸς ἀλλήλους ἐκ φιλοδοξίας τῆς ἐπὶ σοφίᾳ ἀνθρωπίνῃ. ἐν ᾧ, περὶ θείας σοφίας. περὶ λειτουργιῶν. περὶ τοῦ μὴ κρίνειν διδασκάλους. περὶ τοῦ μὴ ἐπαίρεσθαι. Β'. Κατὰ πόρνων καὶ πορνείας, καὶ τῶν τούτοις κοινωνούντων.

Γ'. Περὶ τοῦ μὴ δικάζεσθαι δικῶν, καὶ ταῦτα ἐπὶ ἀπίστων. ἐν ᾧ, περὶ τοῦ μὴ πορνεύειν.

Δ'. Περὶ γάμου καὶ χηρείας καὶ ἀγαμίας. ἐν ᾧ, περὶ τοῦ μὴ χωρίζεσθαι ἄνδρας τῶν γυναικῶν, μηδὲ εἰ ἄπιστοι εἶεν οἱ ἕτεροι. περὶ ἁγνείας καὶ διγαμίας. Ε'. Περὶ διαφορᾶς ἐδεσμάτων, καὶ ἀποχῆς δαιμονικοῦ σεβάσματος. ἐν ᾧ, περὶ τῆς ἑαυτοῦ πολυπλόκου συμπεριφορᾶς. περὶ τοῦ μὴ κοινωνεῖν δαίμοσι. περὶ τοῦ ἀδιαφορεῖν ἐν δείπνοις καὶ κλήσεσιν. ϛ'. Περὶ σχήματος ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ἐν εὐχαῖς καὶ προφητείαις. Ζ'. Περὶ κοινωνίας θεοπρεποῦς, οὐ πλησμονικῆς.

Η'. Περὶ διαφορᾶς χαρισμάτων καὶ οἰκονομίας αὐτῶν. ἐν ᾧ, περὶ ἀγάπης ὡς μείζονος χαρίσματος. περὶ προφητείας, ὡς μείζονος γλώσσης. Θ'. Περὶ ἀναστάσεως σωμάτων καθολικῆς. ἐν ᾧ, περὶ τῆς ἐν Χριστῷ διορθώσεως, καὶ ἀποκαταστάσεως. ὁμοίωσις τῶν ἀνισταμένων πρὸς τὰ ἀναφυόμενα σπέρματα. περὶ τῆς εἰς δόξαν καὶ δύναμιν ἀλλαγῆς.

AD CORINTHIOS EPISTOLA PRIOR.

(†) Ἡ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ ἘΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΩΤΗ. ΚΕΦ. Α'.

CAP. I. α'.

Paulus vocatus Apoſtolus Jeſu Chriſti, per voluntatem Dei, & Soſthenes
1 (α)ΠΑΥΛΟΣ κλητὸς ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὰ θελήματος Θεοῦ, καὶ Σωσθένης
frater: Eccleſiæ Dei exiſtenti in Corintho, ſanctificatis in Chriſto Jeſu,
2 ὁ ἀδελφός· Τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ, ἡγιασμένοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ,
vocatis Sanctis, cum omnibus invocantibus nomen Domini noſtri Jeſu Chri-
κλητοῖς ἁγίοις, σὺν πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις τὸ ὄνομα τοῦ (β)Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι-
ſti in omni loco, ipſorúmque & noſtro: Gratia vobis & pax à Deo Patre
3 στοῦ ἐν παντὶ τόπῳ, αὐτῶν τε καὶ ἡμῶν· Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς
noſtro, & Domino Jeſu Chriſto. Gratias ago Deo meo ſemper pro vobis, in
4 ἡμῶν, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἐπὶ
gratia Dei data vobis in Chriſto Jeſu: Quia in omnibus ditati eſtis in
5 τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ τῇ δοθείσῃ ὑμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· Ὅτι ἐν παντὶ ἐπλουτίσθητε ἐν
illo, in omni verbo & omni ſcientia, (Sicut teſtimonium Chriſti confirmatū eſt in
6 αὐτῷ, ἐν παντὶ λόγῳ καὶ πάσῃ γνώσει, (Καθὼς τὸ μαρτύριον τοῦ Χριστοῦ ἐβεβαιώθη ἐν
vobis,) Ita ut vos non defici in ullo gratuito dono, expectantes revelatio-
ὑμῖν,) Ὥστε ὑμᾶς μὴ ὑστερεῖσθαι ἐν μηδενὶ χαρίσματι, ἀπεκδεχομένους τὴν ἀποκάλυ- 7
nem Domini noſtri Jeſu Chriſti: Qui & confirmabit vos uſq; in finem inculpatos,
ψιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· Ὃς καὶ βεβαιώσει ὑμᾶς ἕως τέλους ἀνεγκλήτους, 8
in die Domini noſtri Jeſu Chriſti. Fidelis Deus, per quem vocati eſtis in com-
ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Πιστὸς ὁ Θεός, δι' οὗ ἐκλήθητε εἰς κοι- 9
munionem filii ejus Domini noſtri Jeſu Chriſti. Obſecro autem vos, fratres, per
Α' νωνίαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ 10
nomen Domini noſtri Jeſu Chriſti, ut idipſum dicatis omnes, & non ſint in
τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα τὸ αὐτὸ λέγητε πάντες, καὶ μὴ ᾖ ἐν
vobis ſchiſmata: ſitis autem perfecti in eadem mente, & in eadem ſententia. Mani-
ὑμῖν σχίσματα· ἦτε δὲ κατηρτισμένοι ἐν τῷ αὐτῷ νοΐ, καὶ ἐν τῇ αὐτῇ γνώμῃ. Ἐδη- 11
feſtatū eſt enim mihi de vobis, fratres mei, ab iis qui Chloës, quia contentiones in vobis ſunt:
λώθη γάρ μοι περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί μου, ὑπὸ τῶν Χλόης, ὅτι ἔριδες ἐν ὑμῖν εἰσι·

MS.A. (†) Titulus abſcinditur. (α) Παῦλος ἀπόστολος (β) Κυρίου Ἰησοῦ ἐν

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܬܘܒ ܒܥܘܕܪܢܗ ܕܐܠܗܐ ܟܬܒܝܢܢ ܐܓܪܬܐ ܩܕܡܝܬܐ ܕܩܘܪܢܬܝܐ *
* ܩܦܠܐܘܢ * ܐ *   * ܕܥܪܘܒܬܐ ܕܙܩܝܦܘܬܐ * ܐ *

1 * ܦܘܠܘܤ ܩܪܝܐ ܘܫܠܝܚܐ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܒܨܒܝܢܗ ܕܐܠܗܐ. ܘܤܘܤܬܢܝܤ ܐܚܐ. * ܠܥܕܬܐ
2 ܕܐܠܗܐ ܕܐܝܬܝܗ ܒܩܘܪܢܬܘܤ. ܩܪܝܐ ܘܩܕܝܫܐ ܕܡܩܕܫܝܢ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܘܠܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ
3 ܕܩܪܝܢ ܒܫܡܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܒܟܠ ܐܬܪ. ܕܝܠܗܘܢ ܘܕܝܠܢ. * ܛܝܒܘܬܐ ܥܡܟܘܢ
4 ܘܫܠܡܐ ܡܢ ܐܠܗܐ ܐܒܘܢ. ܘܡܢ ܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. * ܡܘܕܐ ܐܢܐ ܠܐܠܗܝ ܒܟܠܙܒܢ
5 ܥܠ ܐܦܝܟܘܢ. ܥܠ ܛܝܒܘܬܗ ܕܐܠܗܐ ܕܐܬܝܗܒܬ ܠܟܘܢ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. * ܕܒܟܠ ܡܕܡ
6 ܥܬܪܬܘܢ ܒܗ. ܒܟܠ ܡܠܐ ܘܒܟܠ ܝܕܥܬܐ. * ܐܝܟ ܤܗܕܘܬܗ ܕܡܫܝܚܐ ܐܫܬܪܪܬ ܒܟܘܢ. * ܕܠܐ
7 ܬܬܒܨܪܘܢ ܚܕܐ ܡܢ ܡܘܗܒܬܗ. ܐܠܐ ܡܤܟܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܓܠܝܢܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ.
8 * ܗܘ ܕܢܫܪܪܟܘܢ ܥܕܡܐ ܠܚܪܬܐ. ܕܬܗܘܘܢ ܕܠܐ ܡܘܡ ܒܝܘܡܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ.
9 * ܡܗܝܡܢ ܗܘ ܐܠܗܐ ܕܒܐܝܕܗ ܐܬܩܪܝܬܘܢ ܠܫܘܬܦܘܬܐ ܕܒܪܗ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܡܪܢ.
10 * ܒܥܐ ܐܢܐ ܕܝܢ ܡܢܟܘܢ ܐܚܝ ܒܫܡܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܕܚܕܐ ܬܗܘܐ ܡܠܬܐ
ܠܟܠܟܘܢ. ܘܠܐ ܢܗܘܝܢ ܒܟܘܢ ܦܠܓܘܬܐ. ܐܠܐ ܕܬܗܘܘܢ ܓܡܝܪܝܢ ܒܚܕܐ ܬܪܥܝܬܐ ܘܒܚܕܐ
11 ܡܕܥܐ. * ܫܕܪܘ ܠܝ ܓܝܪ ܥܠܝܟܘܢ ܐܚܝ ܕܒܝܬ ܟܠܘܐܝ. ܕܚܪܝܢܐ ܐܝܬ ܒܝܢܬܟܘܢ.

RURSUS DEI AUXILIO ſcribimus Epiſtolam ad CORINTHIOS primam.

CAPUT PRIMUM.

Feriâ ſextâ Crucifixionis. 1.

1 Paulus vocatus & Apoſtolus Jeſu Chriſti, per voluntatem Dei, & Soſthenes frater, 2 Eccleſiæ Dei, quæ eſt Corinthi, vocatis & ſanctis qui per Jeſum Chriſtum ſanctificati ſunt, iiſq; omnibus qui invocant nomē Dñi noſtri Jeſu Chriſti, in omni loco ipſorū & noſtro. 3 Gratia vobiſcū & pax à Deo patre noſtro, & à Dño noſtro Jeſu Chriſto. 4 Gratias ago Deo meo in omni tempore pro vobis, ob gratiam Dei quæ data eſt vobis per Jeſum Chriſtum: 5 Quòd in omni re per ipſum ditati eſtis in omni ſermone; omníque cognitione, 6 Secundùm teſtimonium Chriſti quod confirmatum eſt in vobis: 7 Ita ut non deſtituamini ullo ex donis ipſius, ſed expectetis revelationem Domini noſtri Jeſu Chriſti; 8 Qui quidem confirmabit vos uſque ad finem, ut abſque crimine ſitis in die Domini noſtri Jeſu Chriſti. 9 Fidelis eſt Deus, per quem vocati eſtis in conſortium filii ipſius Jeſu Chriſti Domini noſtri. 10 Peto autem à vobis, fratres mei, per nomen Domini noſtri Jeſu Chriſti, ut ſit unus ſermo vobis omnibus; nec ſint inter vos diſſidia, ſed ut ſitis perfecti unâ mente unâq; ſententiâ. 11 Miſerunt enim ad me de vobis *nuntium*, fratres mei, ex domeſticis Chloës, quòd contentiones ſint inter vos.

Verſio VULGATA LATINA.

21 Salutat vos Timotheus adjutor meus, & Lucius, & Jaſon, & Soſipater,
22 cognati mei. Saluto vos ego Tertius, qui ſcripſi epiſtolam, in Domino.
23 Salutat vos Caius hoſpes meus, & univerſa Eccleſia. Salutat vos Eraſtus
24 arcarius civitatis, & Quartus, frater. Gratia Domini noſtri Jeſu Chriſti
25 cum omnibus vobis. Amen. Ei autem, qui potens eſt vos confirmare juxta
Evangelium meum, & prædicationem Jeſu Chriſti, ſecundùm revelationem 26
myſterii temporibus æternis taciti, (Quod nunc patefactum eſt per Scri- 27
pturas Prophetarum ſecundùm præceptum æterni Dei, ad obeditionem fidei,)
in cunctis Gentibus cogniti, Soli ſapienti Deo, per Jeſum Chriſtum, cui
honor & gloria in ſecula ſeculorum. Amen.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

21 * يصافحكم طيموثاوس معيني * ولوكيوس * وياصن * وسوسيباطرس انسباي * اقبلكم انا ترتيوس
22 كاتب هذه الرسالة بالرب * يسلم عليكم غايوس ضايفي وضايف الجماعة كلها * يسلم عليكم
23 ارسطس خازن المدينة * وكوارطس الاخ * نعمة ربنا يسوع المسيح مع جماعتكم امين *
24 * تمت رسالة رومية * وكتبت من كورنثيوس * وارسلت على يد فيبس الشماسة في
كنيسة كنكراوس * والسبح لرب المجد ابدا * وعلينا رحمته * امين *

21 *Salutat vos Timotheus adjutor meus, & Lucius, & Jaſon, & Soſipater cognati mei.* 22 *Oſculor vos ego Tertius hujus epiſtolæ ſcriptor, in Domino.* 23 *Salutat vos Gaius hoſpes meus, & hoſpes totius congregationis. Salutat vos Eraſtus quæſtor civitatis, & Quartus frater.* 24 *Gratia Domini noſtri Jeſu Chriſti ſit cum omnibus vobis, Amen.*

Reliquos verſus lege ſuperiùs in fine capitis 14.

Epiſtolæ ad Romanos Corintho ſcriptæ, & per Phœben Eccleſiæ Cenchreenſis miniſtram miſſæ, Finis.

Laus Domino gloriæ ſemper, ejuſque clementia ſuper nos. Amen.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

26 ወአስተርአየ፡ በቃለ፡ ነቢያት፡ ወበትእዛዘ፡ እግዚአብሔር፡ ዘለዓለም፡፡ ከመ፡ ይስም
ዑ፡ ኵሉ፡ አሕዛብ፡ ወይእመኑ፡ በኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ ወልደ፡ እግዚአብሔር፡፡ ወየ
27 አምርዎ፡ ለእግዚአብሔር፡፡=፡ ዘሎቱ፡ ስብሐት፡ ወውእቱ፡ ጠቢብ፡ ለዓለመ፡ ዓለ
ም፡ አሜን፡፡=፡ ለብሔረ፡ ሮሜ፡፡=፡

26 *At manifeſtatur per verbum prophetarum, & præceptum æterni Dei: ut auſcultent omnes gentes, & credant in Jeſum Chriſtum Filium Dei, & cognoſcant Deum:* 27 *Ei ſit gloria, quia ille ſapientiſſimus eſt in ſecula ſeculorum. Amen.*

Civitati Romæ.

Verſio VULGATA LATINA.

Epiſtola Beati PAULI *Apoſtoli ad* CORINTHIOS *prima.*

CAPUT I.

1 Paulus vocatus Apoſtolus Jeſu Chriſti per voluntatem Dei, & Soſthenes frater, 2 Eccleſiæ Dei, quæ eſt Corinthi, ſanctificatis in Chriſto Jeſu, vocatis Sanctis, cum omnibus qui invocant nomen Domini noſtri Jeſu Chriſti, in omni loco, ipſorum, & noſtro. 3 Gratia vobis & pax à Deo Patre noſtro, & Domino Jeſu Chriſto. 4 Gratias ago Deo meo ſemper pro vobis in gratia Dei, quæ data eſt vobis in Chriſto 5 Jeſu: Quòd in omnibus divites facti eſtis in illo, in omni verbo, & in omni ſcientia: 6 Sicut teſtimonium Chriſti confirmatum eſt in vobis: 7 Ita ut nihil vobis deſit in ulla gratia, expectantibus revelationem Domini noſtri Jeſu Chriſti, 8 Qui & confirmabit vos uſque in finem ſine crimine, in die adventûs Domini noſtri Jeſu Chriſti. 9 Fidelis Deus: per quem vocati eſtis in ſocietatem filii ejus Jeſu Chriſti Domini noſtri. 10 Obſecro autem vos, fratres, per nomen Domini noſtri Jeſu Chriſti: ut idipſum dicatis omnes, & non ſint in vobis ſchiſmata: ſitis autem perfecti in eodem ſenſu, & in eadem ſententia. 11 Significatum eſt enim mihi de vobis, fratres mei, ab iis qui ſunt Chloës, quia contentiones ſunt inter vos.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* رسالة القديس بولص الى اهل قورنثيوس *
* الفصل الاول *   * قراءة الثلثا من الجمعة السادسة *

1 * من بولص المدعو رسولا ليسوع المسيح * بمشية الله * وصوسثانوس الاخ * الى كنيسة الله
2 التي بقورنثيوس * الى القديسين المدعوين المقدسين بيسوع المسيح * مع جماعة المستغيثين
باسم ربنا يسوع المسيح * في كل صقع لهم ولنا * * السبت الحادي عشر بعد العنصرة *
3 * نعمة لكم وسلامة من الاله ابينا والرب يسوع المسيح * اني شاكر لالهي كل حين من
4 اجلكم * على نعمة الله التي اعطيتموها بيسوع المسيح * لانكم في كل امر استغنيتم به في كل
5 قول وفي كل علم * كما قد تصححت فيكم شهادة المسيح * حتى انكم ما اعوزتم ولا في موهبة
6 واحدة * منتظرين اعتلان ربنا يسوع المسيح * الذي سيثبتكم الى الغاية عادمين الزلل * في
7 يوم ربنا يسوع المسيح * صادق هو الله الذي به دعيتم الى شركة ابنه يسوع المسيح
8 ربنا * تم * * الاحد الثامن بعد العنصرة * * اضرع اليكم يا اخوتي باسم
9 ربنا يسوع المسيح * ان تقولوا كلكم قولا واحدا بعينه * ولا يكون فيكم شقاقات * فقد كنتم
10 متسببين في هذا المعقول بعينه * وفي هذا العزم بعينه * لان اصحاب خلويس عرفوني عنكم يا
11 اخوتي ان فيكم مماحكات *

EPISTOLA DIVI PAULI ad Corinthios.

CAPUT PRIMUM.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadæ ſextæ.

1 *A Paulo qui vocatur Apoſtolus Jeſu Chriſti, per voluntatem Dei, & Soſthene fratre:* 2 *Ad Eccleſiam Dei quæ eſt Corinthi, ad ſanctos, vocatos, ſanctificatos per Jeſum Chriſtum, unà cum omnibus invocantib' nomen Domini noſtri Jeſu Chriſti, quovis in loco, ſuo, vel noſtro.*

Sabbatho undecimo poſt Pentecoſten.

3 *Gratia vobis & pax à Deo Patre noſtro, & Domino Jeſu Chriſto.* 4 *Equidem gratias ago Deo meo quolibet tempore pro vobis, de gratia Dei quæ data eſt vobis per Jeſum Chriſtum:* 5 *Quia cuncti: in rebus ditati eſtis per ipſum, in omni ſermone, & in omni doctrina,* 6 *(Quemadmodum comprobatum eſt in vobis teſtimonium Chriſti:)* 7 *Adeò ut non egeatis ullius doni: expectantes revelationem Domini noſtri Jeſu Chriſti,* 8 *Qui confirmabit vos uſque ad finem expertes crimine, in die Domini noſtri Jeſu Chriſti.* 9 *Verax eſt Deus per quem vocati eſtis ad conſortium filii ipſius Jeſu Chriſti Domini noſtri.* Finis.

Dominicâ octavâ poſt Pentecoſten.

10 *Obſecro vos ô fratres mei, per nomen Domini noſtri Jeſu Chriſti, ut omnes unum eundemque ſermonem loquamini, nec ſint inter vos diſſidia. (Et verò jam eratis firmi in hac eadem mente, & in hacmetipſa opinione.)* 11 *Familiares enim Chloes notum mihi fecerunt de vobis ô fratres mei, eſſe inter vos contentiones.*

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

ለብሔረ፡ ቆሮንቶስ፡፡=፡

1 ጳውሎስ፡ ዘተሠይመ፡ ሐዋርያሁ፡ ለኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ በፈቃደ፡ እግዚአብሔር፡ ወሶስቴ
2 ንስ፡ እኁነ፡፡=፡ ለቤተ፡ ክርስቲያን፡ ዘእግዚአብሔር፡ ዘብሔረ፡ ቆሮንቶስ፡ ለእለ፡ ተቀደ
ሱ፡ በክርስቶስ፡ ኢየሱስ፡ ወተሰምዩ፡ ቅዱሳነ፡ ወለኵሎሙ፡ እለ፡ ይጼውዑ፡ ስሞ፡ ለእግዚ
አብሔር፡ ለእግዚእነ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ በኵሉ፡ በሐውርቲሆሙ፡ ወለነሂ፡ ምስሌሆ
3 ሙ፡፡=፡ ሰላም፡ ለክሙ፡ ወፍሥሐ፡ እምኀበ፡ እግዚአብሔር፡ አቡነ፡ ወእግዚእነ፡ ኢየሱስ፡ ክ
4 ርስቶስ፡፡=፡ ዘልፈ፡ አአኵቶ፡ ለእግዚአብሔር፡ በእንቲአክሙ፡ ወበእንተ፡ ጸጋሁ፡ ለእግዚ
5 አብሔር፡ ዘወሀበክሙ፡ በኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡፡=፡ እስመ፡ በኵሉ፡ ብዕልክሙ፡ በእንቲአ
6 ሁ፡ በቃል፡ ወበኵሉ፡ ጥበብ፡፡=፡ ወበከመ፡ ጸንዐ፡ ሳዕሌክሙ፡ ስምዑ፡ ለክርስቶስ፡፡=፡
7 ከመ፡ ኢትኅጥኡ፡ መንተኒ፡ እምጸጋሁ፡ ለእግዚአብሔር፡ እንዘ፡ ትሴፈዉ፡ ምጽአቶ፡ ለ
8 እግዚእነ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡፡=፡ ዘያጸንዐነ፡ ለዝሉፉ፡ ለዕለተ፡ እግዚእነ፡ ኢየሱስ፡ ክር
9 ስቶስ፡፡=፡ ጻድቅ፡ እግዚአብሔር፡ ዘጸውዐክሙ፡ ትኩኑ፡ ስቱፋነ፡ ወልዱ፡ ኢየሱስ፡ ክርስ
10 ቶስ፡ እግዚእነ፡፡=፡ አስተበቍዐክሙ፡ አኃዊነ፡ በስሙ፡ ለእግዚእነ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡
ከመ፡ በኵሉ፡ ታድልዉ፡ ሎቱ፡ ወከመ፡ ኢትትከዙ፡ ወከመ፡ ትጽንዑ፡ በአሐዱ፡ ምክር፡
11 በአሐዱ፡ ልብ፡፡=፡ ነገሩኒ፡ በእንቲአክሙ፡ አኃዊነ፡ ሰብአ፡ ኵሎኤስ፡ ከመ፡ ትትካሐዱ፡፡=፡

CIVITATI CORINTHI.

CAPUT I.

1 *Paulus qui conſtitutus fuit Apoſtolus Jeſu Chriſti, in voluntate Dei, & Soſthenes frater noſter,* 2 *Domui Chriſtianorum Dei civitatis Corinthi, iis qui ſanctificati ſunt in Chriſto Jeſu, & nominati ſunt Sancti, & omnibus qui invocant nomen Dei Domini noſtri Jeſu Chriſti, in omnibus regionibus ſuis, & nobis etiam cum illis.* 3 *Pax vobis, & gaudium à Deo patre noſtro, & Domino noſtro Jeſu Chriſto.* 4 *Semper gratias ago Deo pro vobis & pro gratia Dei, quam dedit vobis in Jeſu Chriſto:* 5 *Quia in omnibus ditati eſtis propter eum, in ſermone, & in omni prudentia:* 6 *Et ſicut confirmatum fuit ſuper vos teſtimonium Chriſti:* 7 *Sic ne deficiatis quoquam à gratia Dei expectantes adventum Domini noſtri Jeſu Chriſti,* 8 *Qui confirmabit nos in perpetuum, in diem Domini noſtri Jeſu Chriſti.* 9 *Juſtus eſt Deus qui vocavit vos fieri participes filii ipſius Jeſu Chriſti Domini noſtri.* 10 *Precor vos fratres noſtri in nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti, ut in omnibus complaceatis ei, & ut non triſtitiam habeatis, & ut confirmati ſitis in uno conſilio, in uno corde.* 11 *Nuntiaverunt mihi de vobis, fratres noſtri, homines Cloës, quòd quæſtiones movetis,*

ἘΠΙΣΤΟΛΗ' ΠΡΟ'Σ ΚΟΡΙΝΘ. Α'. ΚΕΦ. Α'.

Dico autem hoc, quòd unuſquiſque veſtrûm dicit; Ego quidem ſum Pauli, ego autem
12 Λέγω δὲ τοῦτο, ὅτι ἕκαστος ὑμῶν λέγει, Ἐγὼ μέν εἰμι Παύλου, ἐγὼ δὲ
Apollo, ego verò Cephæ, ego autem Chriſti. Diviſus eſt Chriſtus? Num Paulus crucifi-
13 Ἀπολλώ, ἐγὼ δὲ Κηφᾶ, ἐγὼ δὲ Χριστοῦ. Μεμέρισται ὁ Χριστός; μὴ Παῦλος ἐσταυ-
xus eſt pro vobis? aut in nomen Pauli baptizati eſtis? Gratias ago Deo, quòd
14 ρώθη ὑπὲρ ὑμῶν; ἢ εἰς τὸ ὄνομα Παύλου ἐβαπτίσθητε; Εὐχαριστῶ τῷ (γ) Θεῷ, ὅτι
neminem veſtrûm baptizavi, ſi non Criſpum & Caium: Ut ne quis dicat quòd in
15 οὐδένα ὑμῶν ἐβάπτισα, εἰ μὴ Κρίσπον ϗ Γάϊον· Ἵνα μή τις εἴπῃ ὅτι εἰς
meum nomen baptizavi. Baptizavi autem & Stephanæ domum. Cæterùm, neſcio
16 τὸ ἐμὸν ὄνομα (δ) ἐβάπτισα. Ἐβάπτισα δὲ ϗ τὸν Στεφανᾶ οἶκον. λοιπὸν οὐκ οἶδα
ſi quem alium baptizaverim: Non enim miſit me Chriſtus baptizare, ſed evangeli-
17 εἴ τινα ἄλλον ἐβάπτισα. Οὐ γὰρ ἀπέστειλέ με Χριστὸς βαπτίζειν, ἀλλ' εὐαγγελί-
zare: non in ſapientia verbi, ut non evacuetur crux Chriſti. Verbum enim cru-
18 ζεσθαι· οὐκ ἐν σοφίᾳ λόγου, ἵνα μὴ κενωθῇ ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ. Ὁ λόγος γὰρ ὁ τοῦ σταυ-
cis, quidem pereuntibus ſtultitia eſt: at ſervatis, nobis, virtus Dei eſt.
ροῦ, τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις μωρία ἐστί· τοῖς δὲ σωζομένοις, ἡμῖν δύναμις Θεοῦ ἐστι.
Scriptum eſt enim; Perdam ſapientiam ſapientium, & prudentiam prudentium reprobabo.
19 Γέγραπται γάρ, Ἀπολῶ τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν, ϗ τὴν σύνεσιν τῶν συνετῶν ἀθετήσω.
Ubi ſapiens? ubi ſcriba? ubi inquiſitor ſeculi hujus? Nónne infatuavit
20 Ποῦ σοφός; ποῦ γραμματεύς; ποῦ συζητητὴς τοῦ αἰῶνος τούτου; Οὐχὶ ἐμώρανεν
Deus ſapientiam mundi hujus? Poſtquam enim in ſapientia Dei, non cognovit
21 ὁ Θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ (ε) κόσμου τούτου; Ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ Θεοῦ, οὐκ ἔγνω
mundus per ſapientiam Deum, placuit Deo per ſtultitiam prædicationis ſervare
ὁ κόσμος διὰ τῆς σοφίας τὸν Θεόν, εὐδόκησεν ὁ Θεὸς διὰ τῆς μωρίας τοῦ κηρύγματος σῶσαι
credentes. Quandoquidem & Judæi ſignum petunt, & Græci ſapientiam
22 τοὺς πιστεύοντας. Ἐπειδὴ ϗ Ἰουδαῖοι (ζ) σημεῖον αἰτοῦσι, ϗ Ἕλληνες σοφίαν
quærunt: Nos autem prædicamus Chriſtum crucifixum, Judæis quidem ſcanda-
23 (η) ζητοῦσιν· Ἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν Χριστὸν ἐσταυρωμένον, Ἰουδαίοις μὲν σκάνδα-
lum, Gentibus autem ſtultitiam: Ipſis autem vocatis Judæis atque Græcis,
λον, (θ) Ἕλλησι δὲ μωρίαν· Αὐτοῖς δὲ τοῖς κλητοῖς Ἰουδαίοις τε ϗ Ἕλλησι, 24
Chriſtum Dei virtutem, & Dei ſapientiam. Quia quod ſtultum Dei, ſapientius
Χριστὸν Θεοῦ δύναμιν, ϗ Θεοῦ σοφίαν. Ὅτι τὸ μωρὸν τοῦ Θεοῦ, σοφώτερον 25
hominibus eſt: & quod infirmum Dei, fortius hominibus eſt. Videte
τῶν ἀνθρώπων ἐστί· ϗ τὸ ἀσθενὲς τοῦ Θεοῦ, ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώπων ἐστί. Βλέπετε 26
enim vocationem veſtram, fratres, quia non multi ſapientes ſecundùm carnem, non multi
γὰρ τὴν κλῆσιν ὑμῶν, ἀδελφοί, ὅτι οὐ πολλοὶ σοφοὶ κατὰ σάρκα, οὐ πολλοὶ
potentes, non multi nobiles: Sed ſtulta mundi elegit Deus, ut
δυνατοί, οὐ πολλοὶ εὐγενεῖς· Ἀλλὰ τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ (ι) Θεός, ἵνα 27
ſapientes pudefaciat: & infirma mundi elegit Deus, ut pudefaciat
τοὺς σοφοὺς καταισχύνῃ· ϗ τὰ ἀσθενῆ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ Θεός, ἵνα καταισχύνῃ
fortia: Et ignobilia mundi & contemptibilia elegit Deus, & non
τὰ ἰσχυρά· Καὶ τὰ ἀγενῆ τοῦ κόσμου ϗ τὰ ἐξουθενημένα ἐξελέξατο ὁ (κ) Θεός, ϗ τὰ μὴ 28
exiſtentia, ut exiſtentia aboleret: Ut non glorietur omnis caro in conſpectu
ὄντα, ἵνα τὰ ὄντα καταργήσῃ· Ὅπως μὴ καυχήσηται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον 29
ejus. Ex ipſo autem vos eſtis in Chriſto Jeſu: qui factus eſt nobis ſapientia à
αὐτοῦ. Ἐξ αὐτοῦ δὲ ὑμεῖς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὃς ἐγενήθη (λ) ἡμῖν σοφία ἀπὸ 30
Deo, juſtitiaque, & ſanctificatio, & redemptio: Ut, quemadmodùm ſcriptum eſt;
Θεοῦ, δικαιοσύνη τε, ϗ ἁγιασμός, ϗ ἀπολύτρωσις· Ἵνα, καθὼς γέγραπται, 31
Glorians, in Domino glorietur.
Ὁ καυχώμενος, ἐν Κυρίῳ καυχάσθω.

CAP. II. β'.

Et ego veniens ad vos, fratres, veni non in ſublimitate ſermonis aut ſapientiæ,
Κἀγὼ ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἦλθον οὐ καθ' ὑπεροχὴν λόγου ἢ σοφίας, 1
annuntians vobis teſtimonium Dei.
καταγγέλλων ὑμῖν τὸ (α) μαρτύριον τοῦ Θεοῦ.

MS A. (γ) Θεῷ μου, ὅτι (δ) ἐβαπτίσθητε. (ε) κόσμου; Ἐπειδὴ (ζ) σημεῖα (η) ἐπιζητοῦσιν· (θ) ἔθνεσιν (ι) Θεὸς ** ἵνα καταισχύνῃ τὰ ἰσχυρά· (κ) Θεός, τὰ μὴ ὄντα (λ) σοφία ἡμῖν Κεφ. β'. MS.A. (α) μυστήριον

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

12 * ܗܕܐ ܕܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ. ܕܐܝܬ ܡܢܟܘܢ ܕܐܡܪ. ܐܢܐ ܕܦܘܠܘܣ ܐܢܐ. ܘܐܝܬ ܕܐܡܪ ܐܢܐ ܕܐܦܠܘ ܐܢܐ.
13 ܘܐܝܬ ܕܐܡܪ ܐܢܐ ܕܟܐܦܐ ܐܢܐ. ܘܐܝܬ ܕܐܡܪ ܐܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܐ. * ܕܠܡܐ ܐܬܦܠܓ ܠܗ ܡܫܝܚܐ.
14 ܐܘ ܠܡܐ ܦܘܠܘܣ ܐܙܕܩܦ ܚܠܦܝܟܘܢ. ܐܘ ܒܫܡܗ ܕܦܘܠܘܣ ܥܡܕܬܘܢ. * ܡܘܕܐ ܐܢܐ
15 ܠܐܠܗܐ ܕܠܐܢܫ ܡܢܟܘܢ ܠܐ ܐܥܡܕܬ. ܐܠܐ ܠܟܪܝܣܦܘܣ ܘܠܓܐܝܘܣ. * ܕܠܐ ܐܢܫ ܢܐܡܪ
16 ܕܒܫܡܝ ܐܥܡܕܬ. * ܐܥܡܕܬ ܕܝܢ ܐܦ ܠܒܝܬܗ ܕܐܣܛܦܢܐ. ܡܛܠ ܠܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܐܢ ܠܐܢܫ ܐܚܪܢܐ
17 ܐܥܡܕܬ. * ܠܐ ܓܝܪ ܫܕܪܢܝ ܡܫܝܚܐ ܠܡܥܡܕܘ. ܐܠܐ ܠܡܣܒܪܘ. ܠܐ ܒܚܟܡܬܐ ܕܡܠܬܐ. ܕܠܐ
ܢܬܒܛܠ ܙܩܝܦܗ ܕܡܫܝܚܐ. * ܩܪܝܢܐ ܕܥܪܘܒܬܐ ܕܨܠܝܒܘܬܐ * ܩ *
18 * ܡܠܬܐ ܓܝܪ ܕܨܠܝܒܐ ܠܐܒܝܕܐ ܫܛܝܘܬܐ ܗܝ. ܠܢ ܕܝܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܚܝܝܢܢ. ܚܝܠܐ ܗܝ ܕܐܠܗܐ.
19 * ܟܬܝܒ ܓܝܪ ܕܐܘܒܕ ܚܟܡܬܐ ܕܚܟܝܡܐ. ܘܣܘܟܠܐ ܕܣܘܟܠܬܢܐ ܐܣܠܐ. * ܐܝܟܐ ܗܘ
20 ܚܟܝܡܐ. ܐܘ ܐܝܟܐ ܗܘ ܣܦܪܐ. ܐܘ ܐܝܟܐ ܗܘ ܕܪܘܫܐ ܕܥܠܡܐ ܗܢܐ. ܠܐ ܗܐ ܐܫܛܝ ܐܠܗܐ
21 ܚܟܡܬܗ ܕܥܠܡܐ ܗܢܐ. * ܡܛܠ ܓܝܪ ܕܒܚܟܡܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܠܐ ܝܕܥ ܥܠܡܐ ܒܚܟܡܬܐ
22 ܠܐܠܗܐ. ܨܒܐ ܐܠܗܐ ܕܒܫܛܝܘܬܐ ܕܟܪܘܙܘܬܐ ܢܚܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܡܗܝܡܢܝܢ. * ܡܛܠ ܕܝܗܘܕܝܐ
23 ܐܬܘܬܐ ܫܐܠܝܢ. ܘܐܪܡܝܐ ܚܟܡܬܐ ܒܥܝܢ. * ܚܢܢ ܕܝܢ ܡܟܪܙܝܢܢ ܡܫܝܚܐ ܟܕ ܙܩܝܦ. ܠܝܗܘܕܝܐ
24 ܡܟܫܘܠܐ. ܠܚܢܦܐ ܕܝܢ ܫܛܝܘܬܐ. * ܠܗܘܢ ܕܝܢ ܕܩܪܝܐ ܝܗܘܕܝܐ ܘܐܪܡܝܐ. ܡܫܝܚܐ ܚܝܠܐ ܗܘ
25 ܕܐܠܗܐ ܘܚܟܡܬܐ ܕܐܠܗܐ. * ܡܛܠ ܕܫܛܝܘܬܗ ܕܐܠܗܐ ܚܟܝܡܐ ܗܝ ܡܢ ܒܢܝܢܫܐ.
26 ܘܡܚܝܠܘܬܗ ܕܐܠܗܐ ܚܝܠܬܢܐ ܗܝ ܡܢ ܒܢܝ ܐܢܫܐ. * ܚܙܘ ܓܝܪ ܐܦ ܩܪܝܢܘܬܟܘܢ ܐܚܝ. ܕܠܐ
ܣܓܝܐܝܢ ܒܟܘܢ ܚܟܝܡܐ ܒܒܣܪ. ܘܠܐ ܣܓܝܐܝܢ ܒܟܘܢ ܚܝܠܬܢܐ. ܘܠܐ ܣܓܝܐܝܢ ܒܟܘܢ
27 ܒܢܝ ܛܘܗܡܐ ܪܒܐ. * ܐܠܐ ܓܒܐ ܐܠܗܐ ܠܫܛܝܗ ܕܥܠܡܐ ܕܢܒܗܬ ܠܚܟܝܡܐ. ܘܓܒܐ
28 ܡܚܝܠܘܗܝ ܕܥܠܡܐ ܕܢܒܗܬ ܠܚܝܠܬܢܐ. * ܘܓܒܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܒܨܝܪ ܛܘܗܡܗܘܢ ܒܥܠܡܐ.
29 ܘܠܫܝܛܐ ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܐܝܬܝܗܘܢ. ܕܢܒܛܠ ܠܐܝܠܝܢ ܕܐܝܬܝܗܘܢ. * ܕܠܐ ܢܫܬܒܗܪ ܟܠ
30 ܒܣܪ ܩܕܡܘܗܝ. * ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܡܢܗ ܐܝܬܝܟܘܢ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܗܘ ܕܗܘܐ ܠܢ ܚܟܡܬܐ
31 ܡܢ ܐܠܗܐ. ܘܙܕܝܩܘܬܐ ܘܩܕܝܫܘܬܐ ܘܦܘܪܩܢܐ. * ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ. ܕܡܢ ܕܡܫܬܒܗܪ.
ܒܡܪܝܐ ܢܫܬܒܗܪ. * ܫܘܠܡܐ * ܩ * ܘܐܢܐ ܐܚܝ
1 ܟܕ ܐܬܝܬ ܠܘܬܟܘܢ. ܠܐ ܒܡܫܡܠܝܘܬ ܡܠܐ. ܐܘܠܐ ܒܚܟܡܬܐ ܡܣܒܪ ܗܘܝܬ ܠܟܘܢ ܐܪܙܗ ܕܐܠܗܐ.

Hoc autem dico, quia eſt ex vobis qui di- 12
cit; Ego ſum Pauli: eſt & qui dicit; Ego
ſum Apollo: eſt & qui dicit; Ego ſum Ce-
phæ: eſt deniq; qui dicit; Ego ſum Chriſti.
Nunquid diviſus eſt Chriſtus? aut nunquid 13
Paulus crucifixus eſt pro vobis? aut in no-
mine Pauli baptizati fuiſtis? Gratias ago 14
Deo meo quòd neminem veſtrûm baptiza-
verim, niſi Criſpum & Gaium: Ne quis 15
dicat, quòd in nomine meo baptizaverim.
Baptizavi porrò domum Stephanæ: am- 16
pliùs autem haud ſcio num quem alium ba-
ptizaverim. Non enim miſit me Chriſtus 17
ut baptizarem, ſed ut evangelizarem, non
ſapientiâ ſermonum, ne inanis reddatur crux
Chriſti.
Matutinis feriæ ſextæ Crucifixionis. 2.
Sermo enim crucis, pereuntibus ſtultitia eſt: 18
nobis verò, qui quidem ſalvi ſumus, virtus
Dei eſt. Siquidem ſcriptum eſt; Perdam 19
ſapientiam ſapientum, & prudentes mente
privabo. Ubi eſt ſapiens, aut ubi eſt ſcriba, 20
aut ubi eſt diſputator ſeculi hujus? Nónne
ſtultam reddidit Deus ſapientiam mundi hu-
jus? Nam propterea quòd in ſapientia Dei 21
non cognovit mundus per ſapientiam Deum,
voluit Deus per ſtultitiam prædicationis ſer-
vare eos qui credunt. Quandoquidem Ju- 22
dæi ſigna petunt, & Gentiles ſapientiam
quærunt. Nos autem prædicamus Chriſtum 23
crucifixum, offendiculum Judæis, Gentili-
bus verò ſtultitiam: Illis autem qui voca- 24
ti ſunt, Judæis & Gentilibus, Chriſtus eſt
virtus Dei, & ſapientia Dei. Quoniam ſtul- 25
titia Dei ſapientior eſt hominibus, & imbe-
cilitas Dei potentior eſt filiis hominum. Et- 26
enim videte vocationem veſtram, fratres mei,
quòd non multos inter vos, ſapientes ſe-
cundùm carnem, nec multos inter vos po-
tentes, nec multos inter vos magno ſtemma-
te natos: Sed elegit Deus ſtultos mundi, 27
ut pudore afficiat ſapientes: & imbecillos
mundi elegit, ut pudore afficiat potentes:
Et elegit eos qui erant infimo genere 28
orti in mundo, & abjectos, eóſque qui
non ſunt, ut obliteret eos qui ſunt. Ut 29
ne glorietur omnis caro coram ipſo. Quin- 30
etiam vos ex eo eſtis in Jeſu Chriſto illo, qui
factus eſt nobis ſapientia à Deo, & juſtitia,
& ſanctitas, & redemptio. Ut quemadmo- 31
dum ſcriptum eſt; Quiſquis gloriatur, in Do-
mino glorietur.

CAP. II.

Et ego, fratres mei, quum veniſſem ad vos 1
non ſermone grandiloquo, neque ſapientia vi
vobis arcanum Dei.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

12 ወትብሉ ፡ በበይናቲክሙ ፡ አነ ፡ ዘጳውሎስ ፡ ወአነ ፡ ዘአጵሎስ ፡ ወአነ ፡ ዘኬፋ ፡ ወአነ ፡
13 ዘክርስቶስ ። ቦኑ ፡ ተናፈቀ ፡ ክርስቶስ ፡ ወቦኑ ፡ ጳውሎስ ፡ ተሰቅለ ፡ በእንቲአክሙ ፡
14 ወቦኑ ፡ በስመ ፡ ጳውሎስ ፡ ተጠመቅሙ ። አአኵቶ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ዘኢያጥም
15 ቁ ፡ እምውስቴትክሙ ፡ ዘእንበለ ፡ ቀርስጶስ ፡ ወጋይዮስ ። ከመ ፡ ኢይበሉ ፡ በስመ ፡
16 ዚአሁ ፡ ተጠመቅነ ። ወባሕቱ ፡ አጥመቁ ፡ ቤተ ፡ እስጢፋኖስ ፡ ወኢያአምር ፡ እን
ከ ፡ ለእመ ፡ ቦዕደ ፡ ዘአጥመቁ ። በመስቀል ፡ ዘቆሮ ።
17 እስመ ፡ ለመሀርሞ ፡ ፈነወኒ ፡ ክርስቶስ ፡ ወአኮ ፡ ለአጥምቆ ። ወኢኮነ ፡ ተጥባበ ፡ ነገር ፡ ከ
18 መ ፡ ኢንስዐር ፡ መስቀሎ ፡ ለክርስቶስ ። ወነገረ ፡ መስቀሉሰ ፡ ለሕርቱማን ፡ እበደ ፡
ይመስሎሙ ፡ ወለነሰ ፡ ለእለ ፡ ድኅነ ፡ ኀይለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ውእቱ ።

Et dicitis inter vos; Ego ſum Pauli, & ego Apollo, & ego Cephæ, & ego 12
Chriſti. Num diviſus eſt Chriſtus? Et nunquid Paulus ſuſpenſus eſt propter 13
vos? & nunquid in nomine Pauli baptizati fuiſtis? Gratias ago Deo, quòd 14
non baptizavi ex vobis quenquam, præter Criſpum & Gaium: Ut non di- 15
catis; In nomine ſuo baptizati fuimus. Veruntamen baptizavi domum Ste- 16
phani: & neſcio ampliùs ſi fuerit alius, quem baptizavi.
In Cruce Coi.
Quia ad docendum eum miſit me Chriſtus, & non ad baptizandum, & 17
non fuit in ſapientia verbi, ut non evacuaremus crucem Chriſti. Et verba 18
crucis, miſeris ſtultitia videntur: & nobis qui ſervati ſumus, virtus Dei eſt.

Verſio VULGATA LATINA.

12 Hoc autem dico, quòd unuſquiſque veſtrûm dicit; Ego quidem ſum Pauli: ego
13 autem Apollo: ego verò Cephæ: ego autem Chriſti. Diviſus eſt Chriſtus?
Numquid Paulus crucifixus eſt pro vobis? aut in nomine Pauli baptizati eſtis?
14 Gratias ago Deo, quòd neminem veſtrûm baptizavi, niſi Criſpum & Caium:
15 Nequis dicat quòd in nomine meo baptizati eſtis? Baptizavi autem & Stephanæ
16 domum: cæterùm neſcio ſi quem alium baptizaverim. Non enim miſit me Chri-
17 ſtus baptizare, ſed evangelizare: non in ſapientia verbi, ut non evacuetur crux
18 Chriſti. Verbum enim crucis, pereuntibus quidem ſtultitia eſt: iis autem qui ſal-
19 vi fiunt, id eſt, nobis, Dei virtus eſt. Scriptum eſt enim; Perdam ſapientiam ſa-
20 pientium, & prudentiam prudentium reprobabo. Ubi ſapiens? ubi ſcriba?
ubi conquiſitor hujus ſeculi? Nónne ſtultam fecit Deus ſapientiam hujus mundi?
21 Nam quia in Dei ſapientia non cognovit mundus per ſapientiam Deum: placuit
22 Deo per ſtultitiam prædicationis ſalvos facere credentes. Quoniam & Judæi
23 ſigna petunt, & Græci ſapientiam quærunt: Nos autem prædicamus Chriſtum
crucifixum: Judæis quidem ſcandalum, Gentibus autem ſtultitiam: Ipſis autem 24
vocatis Judæis, atque Græcis, Chriſtum Dei virtutem, & Dei ſapientiam: Quia 25
quod ſtultum eſt Dei, ſapientius eſt hominibus: & quod infirmum eſt Dei, fortius
eſt hominibus. Videte enim vocationem veſtram, fratres, quia non multi ſapien- 26
tes ſecundùm carnem, non multi potentes, non multi nobiles: Sed quæ ſtulta 27
ſunt mundi elegit Deus, ut confundat ſapientes: & infirma mundi elegit Deus, ut
confundat fortia: Et ignobilia mundi, & contemptibilia elegit Deus, & ea quæ 28
non ſunt, ut ea quæ ſunt deſtrueret: Ut non glorietur omnis caro in conſpectu 29
ejus. Ex ipſo autem vos eſtis in Chriſto Jeſu, qui factus eſt nobis ſapientia à Deo, 30
& juſtitia, & ſanctificatio, & redemptio: Ut quemadmodùm ſcriptum eſt; Qui 31
glorietur, in Domino glorietur.

CAP. II.

Et ego, cùm veniſſem ad vos, fratres, veni non in ſublimitate ſermonis, aut ſa- 1
pientiæ, annuntians vobis teſtimonium Chriſti.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

12 * وأقول هذا ان كل احد منكم يقول * إما أنا لبولص أنا * وآخر لابولّس * أنا لكيفا * أنا
13 للمسيح * أتري المسيح تجزى * العل بولص صلب عنكم * او باسم بولص اصطبغتم *
14
15 * أشكر الله أني ما عمدت منكم أحدا * سوى اكرسبس وغايوس * ليلا يقول أحد أني
16 أعمدت باسمي * وأعمدت بيت استفانا * ولست أعلم فما بعد ان كنت عمدت أحدا آخر *
17 * لأن المسيح ما أرسلني أعمد بل أبشر * لا بحكمة كلام * ليلا يخلو صليب المسيح *
18 * قراءة ليوم الجمعة الكبيرة * ولعيد الصليب أيضا * لأن ذكر الصليب عند
19 الهالكين جهالة * وهو عندنا المخلصين قوة الله * تم * لأن قد كتب لأهلكن
20 حكمة الحكماء * ولأخالفن فهم الفقهاء * أين الحكيم * أين الكاتب * أين مستخص هذا
21 الدهر بتعمق * أوليس قد حمق الله حكمة هذا العالم * لأن إذ بحكمة الله لم يعرف
22 العالم بالحكمة الله * سر الله أن يخلص الذين آمنوا بحماقة الكرازة * وإذ اليهود يسألون آية *
23 واليونانيون يطلبون حكمة * نكرز نحن بالمسيح مصلوبا شكا عند اليهود * وحماقة عند الأمم *
24
25 * وعندنا نحن المدعوين اليهود واليونانيين المسيح قوة الله وحكمة الله * لأن حماقة الله
هو أوفر حكمة من الناس * وضعف الله هو أشد قوة من الناس * السبت الثاني عشر
26 بعد العنصرة * يا إخوتي قد رأيتم دعوتكم * أفما يوجد حكماء كثيرون فيما يخص
27 البشر * أوما يوجد كثيرون أقوياء * أوما يصادف كثيرون جنسهم شريفا * لكن الله
اختار مستخفات العالم * ليخزي الحكماء * وانتخب الله مستضعفات العالم ليخجل القويات *
28 * واختار الله أشياء العالم التي لا جنس لها * والمستحقرات وغير الموجودات ليبطل الموجودات *
29
30 * ليلا يفتخر كل ذي بشر أمام الله * تم * فأنتم منه أنتم بيسوع المسيح الصائر لنا
31 حكمة من الله وعدلا وقداسة وافتداء * كي كما كتب المفاخر فليفتخر بالرب *

* الفصل الثاني *

1 * يا إخوتي وأنا لما جئت إليكم * جئت ليس بنحو المنطق والحكمة * أخبركم بشهادة الله *

Hoc autem dico; quòd unuſquiſque ve- 12
ſtrûm dicit, Ego quidem Pauli ſum, ali-
us verò Apollo, ego Cephæ, ego Chriſti.
Num Chriſtus diviſus eſt? num Paulus 13
crucifixus eſt pro vobis? aut in nomi-
ne Pauli baptizati eſtis? Gratias ago 14
Deo quòd non baptizaverim quenquam
veſtrûm, præter Criſpum & Gaium:
Ut nequis dicat quòd in nomine meo 15
baptizaverim. Baptizavi etiam do- 16
mum Stephanæ, & neſcio præterea
utrùm baptizaverim ullum alium. Si- 17
quidem Chriſtus non miſit me ad bapti-
zandum, ſed annuntiandum, non cum ſa-
pientia ſermonis: ne vacet crux Chri-
ſti.
Lectio maximi diei Veneris *(i. Pa-*
raſceues.) Et prætereà pro fe-
ſto Crucis.
Nam mentio Crucis apud perditos, ſtul- 18
titia eſt: apud nos autem ſalvandos,
virtus Dei eſt. Hactenus. *Scriptum eſt* 19
enim, Sanè perdam ſapientiam ſapien-
tum, & intellectui prudentum contradi-
cam. Ubi eſt ſapiens? ubi ſcriba? ubi 20
profundus inquiſitor hujus ſeculi? An non
infatuavit Deus ſapientiam hujus mun-
di? Cùm enim per ſapientiam Dei non 21
cognoſcat mundus Deum per ſapientiam,
libuit Deo ſalvare eos qui crediderint
inſipientiæ prædicationis. Dùmque Ju- 22
dæi ſignum poſtulant, & Græci ſapien-
tiam petunt, Nos prædicamus Chriſtum 23
crucifixum, ſcandalum apud Judæos, &
inſipientiam apud Gentes: Apud nos 24
verò vocatos, tam Judæos, quàm Græ-
cos, Chriſtus virtus Dei eſt, & ſapien-
tia Dei. Quoniam inſipientia Dei præ- 25
ſtantioris eſt ſapientiæ quàm homines, &
imbecillitas Dei validioris eſt fortitudi-
nis quàm homines.
Sabbatho duodecimo poſt Pente-
coſten.
O fratres mei, jam vidiſtis vocationem 26
veſtram. Nónne reperiuntur ſapientes
multi quantùm ad carnem? An non re-
periuntur multi potentes? An non offen-
duntur multi quorum genus eſt nobile?
Attamen Deus elegit inſipientia mundi, 27
ut pudefaceret ſapientes: elegitque De-
us imbecillia mundi, ut pudefaceret ro-
buſta: Elegit etiam Deus res mundi 28
quæ genere carent, & contemptibiles, et
non exiſtentes, ut aboleret exiſtentes:
Ut ne glorietur ullus carne præditus co- 29
ram Deo. Hucuſque. Vos autem ex ipſo 30
eſtis in Chriſto Jeſu, qui factus eſt nobis
à Deo ſapientia, et juſtitia, et ſanctitas,
atque redemptio: Ut, quemadmodum ſcri- 31
ptum eſt, Jactator, in Domino ſe jactet.

CAP. II.

O Fratres mei, et ego quandò veni ad 1
vos, veni quidem non in eminentia ſer-
monis et ſapientiæ, & annuntiavi vobis
teſtimonium Dei.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

19 እስመ ፡ ከመዝ ፡ ይቤ ፡ መጽሐፍ ። አሕጕሎሙ ፡ ጥበቢሆሙ ፡ ለጠቢባን ፡ ወአረስዖሙ ፡
20 ምክሮሙ ፡ ለመከርያን ። መኑ ፡ እንከ ፡ ጠቢብ ፡ ወመኑ ፡ ጸሐፊ ፡ ወመኑ ፡ ዘየኀ
21 ሥሥ ፡ ለዝ ፡ ዓለም ፡ አኮኑ ፡ አአበደ ፡ እግዚአብሔር ፡ ለጥበበዝ ፡ ዓለም ። ወእ
ስመ ፡ ኢያእመረ ፡ ዓለም ፡ ለጥበበ ፡ እግዚአብሔር ፡ ፈቀደ ፡ እግዚአብሔር ፡ ጠበቢሁ ፡
22 የሕይወሙ ፡ ለለ ፡ የአምኑ ፡ በዝ ፡ ትምህርት ፡ አብድ ። እስመ ፡ አይሁድኒ ፡ ትም
23 ህርተ ፡ ይሴአሉ ፡ ወአረሚኒ ፡ ጥበበ ፡ የኀሥሡ ። ወንሕነሰ ፡ ንስብክ ፡ ክርስቶስ ፡ ዘ
ተሰቅለ ፡ እንዘ ፡ ንብል ። ለአይሁድኒ ፡ ይመስሎሙ ፡ ዘንጌጊ ፡ ወለአረሚኒ ፡ ይመስሎሙ ፡
24 ዘናአብድ ። ወለነሰ ፡ ለእለ ፡ እምአይሁድ ፡ ወለእለ ፡ አረሚ ፡ ኀረየነ ፡ ኀይለ ፡
ክርስቶስ ፡ ወውእቱ ፡ ኀይለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ውእቱ ፡ ጥበቢሁ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ው
25 እቱ ። እስመ ፡ እበደሁ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ይጠብብ ፡ እምእጓለ ፡ እመ ፡ ሕያው ፡ ወ
26 ድካሙ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ይጸንዕ ፡ እምእጓለ ፡ እመ ፡ ሕያው ። ርእዩ ፡ እንከ ፡ አ
ኀዊነ ፡ ዘከመ ፡ ጸውዐክሙ ፡ እንዘ ፡ ኢኮንክሙ ፡ ጠቢባነ ፡ ብዙኃነ ፡ ወኢኮንክሙ ፡ ኀያላ
27 ነ ፡ ብዙኃነ ፡ ወኢኮንክሙ ፡ ኄራነ ፡ ብዙኃነ ። እስመ ፡ አብደኒሁ ፡ ለዝ ፡ ዓለም ፡ ኀ
ረየ ፡ እግዚአብሔር ። ከመ ፡ ያስተኀፍሮሙ ፡ ለጠቢባን ፡ ወድኩማኒሁ ፡ ለዓለም ፡ ኀረየ ፡
28 እግዚአብሔር ፡ ከመ ፡ ያስተኀፍሮሙ ፡ ለጽኑዓን ። ዘመኑናኒሁ ፡ ለዓለም ፡ ኀረየ ፡
29 እግዚአብሔር ፡ እለ ፡ ኢሀለው ፡ ከመ ፡ ያስተኀፍሮሙ ፡ ለእለ ፡ ሀለዉ ። ከመ ፡ ኢይ
30 ትመካሕ ፡ ኵሉ ፡ ዘነፍስ ፡ በቅድመ ፡ እግዚአብሔር ። ወአንትሙሰ ፡ እምክርስቶስ ፡
ኢየሱስ ፡ አንትሙ ፡ ወቦቱ ፡ ረከብክሙ ፡ ጥበበ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወጽድቀ ፡ ወቅድሳተ ፡
31 ወመድኀኒተ ። ከመ ፡ ይኩን ፡ በከመ ፡ ይቤ ፡ መጽሐፍ ፡ ወዘሰ ፡ ይትሜካሕ ፡ በእግዚ
አብሔር ፡ ለይትመካሕ ።
1 ፪ ወአነኒ ፡ መጻእኩ ፡ ኀቤክሙ ፡ አኀዊነ ፡ ወአኮ ፡ በኑጣነ ፡ ተጠባበ ፡ ነገር ፡ መጻእኩ ፡
እመህርክሙ ፡ ስምዐ ፡ ለእግዚአብሔር ።

Quia ſic dicit Scriptura; Perdam intelligentias intelligentium, & oblivioni tradam 19
conſilia conſiliariorum. Quis igitur intelligens? & quis ſcriba? & quis conqui- 20
ſitor hujus mundi? nónne infatuavit Deus intelligentiam hujus mundi? Et quia non 21
cognoſcebat mundus ſapientiam Dei, voluit Deus ſapientiâ ejus ſervare quotquot cre-
dunt in hac doctrina ſtulta. Quia Judæi doctrinam rogant, & Gentes intelligentiam 22
quærunt. Et nos prædicamus Chriſtum qui ſuſpenſus fuit, dicentes Judæis; 23
Videtur vobis quòd erramus: & Gentibus, Videtur vobis quòd inſanimus.
Et nos qui ex Judæis ſumus & qui ex Gentibus, elegit virtus Chriſti: 24
& ipſa virtus Dei, ipſa ſapientia Dei eſt: Quia ſtultitia Dei, ſapientior 25
eſt hominibus: & infirmitas Dei, fortior eſt hominibus. Videte igitur, fra- 26
tres noſtri, quomodò vocavit vos quum non eſſetis ſapientes multi, & non eſſetis poten-
tes multi, & non eſſetis boni multi: Quia ſtultos hujus mundi elegit Deus, ut pu- 27
defaciat ſapientes: & infirmos mundi elegit Deus, ut pudefaciat fortes. Viles hu- 28
jus mundi elegit Deus, qui non fuerunt, ut pudefaciat eos qui fuerunt: Ut non glo- 29
rietur ullum animal in conſpectu Dei. Et vos ex Chriſto Jeſu eſtis, & in illo in- 30
veniſtis ſapientiam Dei, & juſtitiam, & ſanctificationem, & redemptionem: Ut 31
fiat ſicut dixit Scriptura; Et qui gloriatur, in Domino glorietur.

CAP. II.

Et ego, veni ad vos, fratres noſtri: & non in fallaci facundia veni: docere vos teſti- 1
monium Dei,

ἘΠΙΣΤΟΛΗ͂ ΠΡΟ͂Σ ΚΟΡΙΝΘ. Α΄. ΚΕΦ. Α΄.

Non enim judicavi scire aliquid *in vobis*, *si non* Jesum Christum, & hunc cruci-
2 Οὐ γὰρ ἔκρινα (β) τοῦ εἰδέναι τι ἐν ὑμῖν, εἰ μὴ Ἰησοῦν Χριστὸν, καὶ τοῦτον ἐσταυ-
fixum. Et ego in infirmitate, & *in* timore, & *in* tremore multo *factus sum* apud
3 ρωμένον. (γ) Καὶ ἐγὼ ἐν ἀσθενείᾳ, καὶ ἐν φόβῳ, καὶ ἐν τρόμῳ πολλῷ ἐγενόμην πρὸς
vos: Et sermo meus, & prædicatio mea non in persuasibilibus humanæ sapientiæ
4 ὑμᾶς· Καὶ ὁ λόγος μου, καὶ τὸ κήρυγμά μου οὐκ ἐν πειθοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας
verbis, sed in ostensione spiritûs & virtutis: Ut fides vestra non sit in
5 λόγοις, ἀλλ᾽ ἐν ἀποδείξει πνεύματος καὶ δυνάμεως· Ἵνα ἡ πίστις ὑμῶν μὴ ᾖ ἐν
sapientia hominum, sed in virtute Dei. Sapientiam autem loquimur *in* *perfectis*:
6 σοφίᾳ ἀνθρώπων, ἀλλ᾽ ἐν δυνάμει Θεοῦ. Σοφίαν δὲ λαλοῦμεν ἐν τοῖς τελείοις·
sapientiam verò non seculi hujus, neque principum seculi hujus, qui destruun-
Σοφίαν δὲ οὐ τοῦ αἰῶνος τούτου, οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου τῶν καταργου-
tur: Sed loquimur sapientiam Dei in mysterio *occultatam*, quam præ-
7 μένων· Ἀλλὰ λαλοῦμεν (δ) σοφίαν Θεοῦ ἐν μυστηρίῳ τὴν ἀποκεκρυμμένην, ἣν προ-
destinavit Deus ante secula in gloriam nostram: Quam nemo principum seculi
8 ώρισεν ὁ Θεὸς πρὸ τῶν αἰώνων εἰς δόξαν ἡμῶν, Ἣν οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος
hujus cognovit: si enim cognovissent, nunquam Dominum gloriæ crucifixissent.
τούτου ἔγνωκεν· εἰ γὰρ ἔγνωσαν, οὐκ ἂν τὸν Κύριον τῆς δόξης (ε) ἐσταύρωσαν.
Sed, sicut scriptum est, *Quæ* oculus non vidit, & auris *non* audivit, & in cor
9 Ἀλλὰ, καθὼς γέγραπται, Ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν
hominis *non* ascendit, quæ præparavit Deus *diligentibus* illum: Nobis autem
10 ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, (ζ) ἃ ἡτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. Ἡμῖν δὲ
Deus revelavit per Spiritum suum: *nam* Spiritus omnia scrutatur,
(η) ὁ Θεὸς ἀπεκάλυψε διὰ τοῦ Πνεύματος αὐτοῦ· τὸ γὰρ Πνεῦμα πάντα (θ) ἐρευνᾷ,
etiam profunda Dei. Quis enim scit hominum quæ hominis, si non
11 καὶ τὰ βάθη τοῦ Θεοῦ. Τίς γὰρ (ι) οἶδεν ἀνθρώπων τὰ τοῦ ἀνθρώπου, εἰ μὴ
spiritus hominis, qui in ipso? Ita & quæ Dei nemo *novit*,
τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐν αὐτῷ; (κ) Οὕτω καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ οὐδεὶς (λ) οἶδεν,

si non Spiritus Dei. Nos autem non spiritum mundi accepimus, sed
εἰ μὴ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ. Ἡμεῖς δὲ οὐ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου ἐλάβομεν, ἀλλὰ 12
Spiritum qui ex Deo: ut sciamus *ipsa* à Deo donata nobis: Quæ &
τὸ Πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ Θεοῦ, ἵνα εἰδῶμεν τὰ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ χαρισθέντα ἡμῖν· Ἃ καὶ 13
loquimur, non in doctis humanæ sapientiæ verbis, sed in *doctis*
λαλοῦμεν, οὐκ ἐν διδακτοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ᾽ ἐν διδακτοῖς
Spiritûs *sancti*, spiritualibus spiritualia *conferentes*. Animalis autem
(μ) Πνεύματος ἁγίου, πνευματικοῖς πνευματικὰ συγκρίνοντες. Ψυχικὸς δὲ 14
homo non percipit ea quæ Spiritûs Dei: stultitia enim illi est: & non
ἄνθρωπος οὐ δέχεται τὰ τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ· μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστι· καὶ οὐ
potest *cognoscere*, quia spiritualiter *dijudicatur*. *At* spiritualis dijudicat
δύναται γνῶναι, ὅτι πνευματικῶς ἀνακρίνεται. Ὁ δὲ πνευματικὸς ἀνακρίνει 15
quidem omnia: ipse *verò* à nemine dijudicatur. Quis enim cognovit sensum
(ν) μὲν πάντα, αὐτὸς δὲ ὑπ᾽ οὐδενὸς ἀνακρίνεται. Τίς γὰρ ἔγνω νοῦν 16
Domini, qui *instruet* eum? Nos autem sensum Christi habemus.
Κυρίου ὃς συμβιβάσει αὐτόν; Ἡμεῖς δὲ νοῦν Χριστοῦ ἔχομεν.

CAP. III. γ΄.

Et ego, fratres, non potui loqui vobis quasi spiritualibus, sed quasi
(α) Καὶ ἐγὼ, ἀδελφοὶ, οὐκ ἠδυνήθην λαλῆσαι ὑμῖν ὡς πνευματικοῖς, ἀλλ᾽ ὡς 1
carnalibus, tanquam *infantibus* in Christo. Lac vobis potum dedi, & non escam: nondū
(β) σαρκικοῖς, ὡς νηπίοις ἐν Χριστῷ. Γάλα ὑμᾶς (γ) ἐπότισα, καὶ οὐ βρῶμα· οὔπω 2
enim poteratis: sed nec *adhuc* nunc potestis: adhuc enim carnales estis. Cùm enim *in vobis*
γὰρ ἠδύνασθε· ἀλλ᾽ (δ) οὔτε ἔτι νῦν δύνασθε· ἔτι γὰρ σαρκικοί ἐστε. Ὅπου γὰρ ἐν ὑμῖν 3
zelus & contentio *&* *dissidia*, nónne carnales estis, & secundùm hominē ambulatis? Cùm
ζῆλος καὶ (ε) ἔρις καὶ διχοστασίαι, οὐχὶ σαρκικοί ἐστε, καὶ κατὰ ἄνθρωπον περιπατεῖτε; Ὅταν 4
enim dicat quis; Ego quidē sum Pauli: alius autem; Ego Apollo: nónne *carnales* estis?
γὰρ λέγῃ τις, Ἐγὼ μέν εἰμι (ζ) Παύλου· ἕτερος δὲ, Ἐγὼ Ἀπολλῶ, οὐχὶ σαρκικοί ἐστε;

MS.A. (β) εἰδέναι (γ) Κἀγὼ (δ) Θεοῦ σοφίαν (ε) ἐσταύρωσαν. Καθὼς (ζ) ὅσα (η) ἀπεκάλυψεν ὁ Θεὸς διὰ τοῦ Πνεύματος· τὸ γὰρ (θ) ἐραυνᾷ, (ι) οἶδεν τὰ τοῦ (κ) Οὕτως (λ) ἔγνωκεν, (μ) Πνεύματος, πνευματικοῖς (ν) τὰ πάντα, Κεφ. γ΄. MS.A. (α) Κἀγὼ, (β) σαρκίνοις, (γ) ἐπότισα, οὐ (δ) οὐδὲ (ε) ἔρεις, οὐχὶ (ζ) Παύλου· ἐγὼ δὲ Ἀπολλῶ, οὐκ ἄνθρωποί ἐστε; Τί οὖν ἐστιν Ἀπολλώς; τί δέ ἐστιν Παῦλος; διάκονοι δι᾽ ὧν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

2 * ܘܠܐ ܕܢܬ ܢܦܫܝ ܒܝܢܬܟܘܢ ܐܝܟ ܕܝܕܥ ܐܢܐ ܡܕܡ. ܐܠܐ ܠܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܘܐܦ ܠܗ ܟܕ ܙܩܝܦ.
3 * ܘܐܢܐ ܒܕܚܠܬܐ ܘܒܪܬܝܬܐ ܣܓܝܐܬܐ ܗܘܝܬ ܠܘܬܟܘܢ. * ܘܡܠܬܝ ܘܟܪܘܙܘܬܝ. ܠܐ ܗܘܬ
4
5 ܒܡܦܝܣܢܘܬܐ ܕܡܠܐ ܕܚܟܡܬܐ. ܐܠܐ ܒܬܚܘܝܬܐ ܕܪܘܚܐ ܘܕܚܝܠܐ. * ܕܠܐ ܬܗܘܐ ܗܝܡܢܘܬܟܘܢ
6 ܒܚܟܡܬܐ ܕܒܢܝܢܫܐ. ܐܠܐ ܒܚܝܠܐ ܕܐܠܗܐ. ܚܟܡܬܐ ܕܝܢ ܡܡܠܠܝܢܢ ܒܝܬ ܓܡܝܪܐ. * ܚܟܡܬܐ
7 ܕܝܢ ܠܐ ܗܘܐ ܕܥܠܡܐ ܗܢܐ. ܐܦܠܐ ܕܫܠܝܛܢܘܗܝ ܕܥܠܡܐ ܗܢܐ ܕܡܬܒܛܠܝܢ. * ܐܠܐ ܡܡܠܠܝܢܢ
ܚܟܡܬܐ ܕܐܠܗܐ ܒܐܪܙܐ. ܗܝ ܕܡܛܫܝܐ ܗܘܬ. ܘܩܕܡ ܗܘܐ ܦܪܫܗ ܐܠܗܐ ܡܢ ܩܕܡ ܥܠܡܐ
8 ܠܫܘܒܚܐ ܕܝܠܢ. * ܗܝ ܕܐܦ ܠܐ ܚܕ ܡܢ ܫܠܝܛܢܘܗܝ ܕܥܠܡܐ ܗܢܐ ܝܕܥܗ. ܐܠܘ ܓܝܪ ܝܕܥܘܗ.
9 ܠܐ ܗܘܘ ܙܩܦܝܢ ܠܡܪܝܐ ܕܫܘܒܚܐ. * ܐܠܐ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ. ܕܥܝܢܐ ܠܐ ܚܙܬ. ܘܐܕܢܐ ܠܐ
ܫܡܥܬ. ܘܥܠ ܠܒܐ ܕܒܪܢܫܐ ܠܐ ܣܠܩ ܡܕܡ ܕܛܝܒ ܐܠܗܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܪܚܡܝܢ ܠܗ.
10 * ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܩܕܡܝܐ ܕܒܬܪ ܦܢܛܩܘܣܛܝ * ܓ * ܠܢ ܕܝܢ ܓܠܐ ܐܠܗܐ ܒܪܘܚܗ.
11 ܪܘܚܐ ܓܝܪ ܟܠܡܕܡ ܒܨܝܐ ܐܦ ܥܘܡܩܘܗܝ ܕܐܠܗܐ. * ܐܢܫ ܗܘ ܓܝܪ ܡܢ ܒܢܝܢܫܐ ܝܕܥ
ܕܒܪܢܫܐ. ܐܠܐ ܐܢ ܪܘܚܐ ܕܒܪܢܫܐ ܕܒܗ. ܗܟܢܐ ܐܦ ܕܐܠܗܐ ܐܢܫ ܠܐ ܝܕܥ. ܐܠܐ ܐܢ ܪܘܚܗ
12 ܕܐܠܗܐ. * ܚܢܢ ܕܝܢ ܠܐ ܗܘܐ ܪܘܚܐ ܕܥܠܡܐ ܢܣܒܢ. ܐܠܐ ܪܘܚܐ ܕܡܢ ܐܠܗܐ. ܕܢܕܥ ܡܘܗܒܬܐ
13 ܕܡܢ ܐܠܗܐ ܐܬܝܗܒ ܠܢ. * ܐܝܠܝܢ ܕܐܦ ܡܡܠܠܝܢܢ. ܠܐ ܗܘܐ ܒܡܠܦܢܘܬܐ ܕܡܠܐ ܕܚܟܡܬܐ
14 ܕܒܢܝܢܫܐ. ܐܠܐ ܒܡܠܦܢܘܬܐ ܕܪܘܚܐ. ܘܡܦܚܡܝܢܢ ܪܘܚܢܝܬܐ ܠܪܘܚܢܝܐ. * ܒܪܢܫܐ ܓܝܪ
ܢܦܫܢܝܐ ܠܐ ܡܩܒܠ ܪܘܚܢܝܬܐ. ܫܛܝܘܬܐ ܐܢܝܢ ܓܝܪ ܠܗ. ܘܠܐ ܡܫܟܚ ܕܢܕܥ. ܕܒܪܘܚ
15 ܡܬܬܕܝܢܢ. * ܪܘܚܢܝܐ ܕܝܢ ܕܐܢ ܟܠ ܡܕܡ. ܘܗܘ ܡܢ ܐܢܫ ܠܐ ܡܬܕܝܢ. * ܡܢܘ ܓܝܪ ܝܕܥ
16 ܪܥܝܢܗ ܕܡܪܝܐ ܕܢܠܦܝܘܗܝ. ܚܢܢ ܕܝܢ ܪܥܝܢܗ ܕܡܫܝܚܐ ܐܝܬ ܠܢ.
* ܫܠܡ * ܓ * ܕܚܕ ܒܫܒܐ * ܕܬܪܝܢ * ܕܒܬܪ ܦܢܛܩܘܣܛܝ * ܕ *
1 * ܘܐܢܐ ܐܚܝ. ܠܐ ܐܫܟܚܬ ܕܐܡܠܠ ܥܡܟܘܢ ܐܝܟ ܕܥܡ ܪܘܚܢܝܐ. ܐܠܐ ܐܝܟ ܕܥܡ ܦܓܪܢܝܐ. ܘܐܝܟ
2 ܠܝܠܘܕܐ ܒܡܫܝܚܐ. * ܚܠܒܐ ܐܫܩܝܬܟܘܢ. ܘܠܐ ܡܐܟܘܠܬܐ ܝܗܒܬ ܠܟܘܢ. ܠܐ ܓܝܪ
ܡܫܟܚܝܢ ܗܘܝܬܘܢ. ܐܦܠܐ ܗܫܐ ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܡܛܠ ܕܥܕܟܝܠ ܒܦܓܪ ܐܝܬܝܟܘܢ.
3 * ܐܝܟܐ ܓܝܪ ܕܐܝܬ ܒܟܘܢ. ܚܣܡܐ ܘܚܪܝܢܐ ܘܦܠܓܘܬܐ. ܠܐ ܗܘܐ ܦܓܪܢܝܐ ܐܝܬܝܟܘܢ. ܘܒܒܣܪ
4 ܡܗܠܟܝܢ ܐܢܬܘܢ. * ܡܐ ܕܐܡܪ ܓܝܪ ܐܢܫ ܡܢܟܘܢ. ܕܐܢܐ ܕܦܘܠܘܣ ܐܢܐ. ܘܐܚܪܢܐ
ܐܡܪ. ܕܐܢܐ ܕܐܦܠܘ ܐܢܐ. ܠܐ ܗܘܐ ܦܓܪܢܝܐ ܐܝܬܝܟܘܢ.

Neque judicavi meipsum inter vos quasi 2
qui scirem aliquid, nisi Jesum Christum, &
ipsum crucifixum. Et ego cum timore mul- 3
to ac tremore egi apud vos. Et sermo me- 4
us, meaque prædicatio non fuit in persuasi-
one verborum sapientiæ, sed in demonstra-
tione Spiritûs & virtutis. Ut ne sit fides 5
vestra in sapientia humana, sed in virtute
Dei. Sapientiam porrò loquimur inter per-
fectos. Sapientiam quidem non hujus se- 6
culi, neque principum mundi hujus qui de-
finent: Sed loquimur sapientiam Dei in 7
arcano, quæ erat abscondita, & quam præ-
finierat Deus ante secula ad gloriam nostram:
Quam nullus ex principibus mundi hujus 8
cognovit: si enim cognovissent eam, ne-
quaquam Dominum gloriæ crucifixissent.
Sed sicut scriptum est, quòd oculus non 9
vidit, & auris non audivit, & in cor homi-
nis non ascendit, quod præparavit Deus iis
qui diligunt ipsum.

Dominicâ primâ post Pentecosten. 3.

Nobis autem revelavit Deus per Spiritum 10
suum. Spiritus enim omnia pervestigat, et-
iam profunditates Dei. Quis est enim ho- 11
mo qui noverit quæ sunt in homine, nisi spi-
ritus hominis qui est in ipso? Sic etiam quæ
in Deo sunt, nemo novit, nisi Spiritus Dei.
Nos autem non spiritum mundi accepimus, 12
sed Spiritum qui ex Deo est, ut sciamus quòd
dona à Deo donata sint nobis. Quæ & lo- 13
quimur non doctrinâ sermonum sapientiæ
humanæ, sed doctrinâ Spiritûs; ac spiritua-
libus spiritualia comparamus. Siquidem 14
homo animalis non recipit spiritualia: stul-
titia enim ei sunt; nec potest cognoscere,
quòd Spiritu dijudicatur. Spiritualis verò 15
omnia dijudicat, & ipse à nemine dijudica-
tur. Quis enim cognovit mentem Domini, 16
ut doceat eum? Nos autem mentem Christi
habemus.

CAP. III.

Dominicâ secundâ post Pentecosten. 4.

ET ego, fratres mei, non potui loqui vo- 1
biscum ut cum spiritualibus, sed veluti
cum corporeis: & quasi infantes in Christo.
Lacte potavi vos, nec dedi vobis cibum: 2
nondum enim poteratis; sed necdum po-
testis nunc: adhuc siquidem in carne estis.
Quum enim sit inter vos æmulatio, & con- 3
tentio, & dissidia, nónne corporei estis, & in
carne ambulatis? Nam quum unusquisque 4
vestrûm dicat, Ego sum Pauli: alius autem
dicat, Ego sum Apollo: non corporei estis?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

2 ወኢሐዘብኩ ፡ እስማዕ ፡ በላዕሌክሙ ፡ ካልአ ፡ ነገረ ፡ ዘእንበለ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ዘ
3 ተሰቅለ ፡፡ ወአንሰ ፡ መጻእኩ ፡ ኀቤክሙ ፡ በፍርሀት ፡ ወበረዓድ ፡ ወበድካም ፡ ብዙ
4 ኅ ፡፡ ወቃልየኒ ፡ ወትምህርትየኒ ፡ ኢኮነ ፡ በየውሀ ፡ ወኢኮነ ፡ በኂጣን ፡ ነገር ፡ ወሊበ
5 ጥበብ ፡ ዘእንበለ ፡ በአርእዮ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡፡ ከመ ፡ ኢይኩን ፡ በጥበበ ፡ ሰብ
6 እ ፡ ሀይማኖትክሙ ፡ ዘእንበለ ፡ በኀይለ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ ጥበበ ፡ ንነግሮሙ ፡ ለጠ
7 ቢባን ፡ ወአኮ ፡ ጥበበዝ ፡ ዓለም ፡ ዘንነግሮሙ ፡፡ ጥበበ ፡ እግዚአብሔር ፡ ንነግር ፡
ዘኅቡእ ፡ ወክቡት ፡ እምቅድመ ፡ ይትፈጠር ፡ ዓለም ፡ ዘሠርዐ ፡ እግዚአብሔር ፡ ለክ
ብረ ፡ ዚአነ ፡፡

Et non existimavi testificari super vos aliud verbum, nisi Jesum Christum qui 2
suspensus fuit. Et ego veni ad vos in timore, & in tremore, & in infirmitate multa. 3
Et sermo meus, & doctrina mea, non fuit in adulatione, & non fuit in 4
fallacibus verbis, & non in sapientia, sed in demonstratione Spiritûs sancti:
Ne sit in sapientia hominum fides vestra, sed in potentia Dei. Sapientiam lo- 5
quimur sapientum, & non est sapientia hujus mundi quam loquimur: Sapi- 6
entiam Dei loquimur, quæ occulta & abscondita fuit ante creationem mundi, 7
quam statuit Deus in gloriam nostrûm:

Versio VULGATA LATINA.

2 Non enim judicavi me scire aliquid inter vos, nisi Jesum Christum, & hunc cruci-
3 fixum. Et ego in infirmitate, & timore, & tremore multo fui apud vos: Et ser-
4 mo meus, & prædicatio mea, non in persuasibilibus humanæ sapientiæ verbis, sed
5 in ostensione spiritûs & virtutis: Ut fides vestra non sit in sapientia hominum,
6 sed in virtute Dei. Sapientiam autem loquimur inter perfectos: sapientiam ve-
7 rò non hujus seculi, neque principum hujus seculi, qui destruuntur: Sed loqui-
mur Dei sapientiam in mysterio, quæ abscondita est, quam prædestinavit Deus ante
8 secula in gloriam nostram, Quam nemo principum hujus seculi cognovit: si
9 enim cognovissent, nunquam Dominum gloriæ crucifixissent. Sed sicut scriptum
est; Quòd oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quæ
10 præparavit Deus iis, qui diligunt illum: Nobis autem revelavit Deus per Spiri-
11 tum suum: Spiritus enim omnia scrutatur, etiam profunda Dei. Quis enim ho-
minum scit quæ sunt hominis, nisi spiritus hominis, qui in ipso est? ita & quæ Dei
12 sunt, nemo cognovit, nisi Spiritus Dei. Nos autem non spiritum hujus mundi ac-
cepimus, sed Spiritum qui ex Deo est, ut sciamus quæ à Deo donata sunt nobis:
Quæ & loquimur non in doctis humanæ sapientiæ verbis, sed in doctrina Spiritûs, 13
spiritualibus spiritualia comparantes. Animalis autem homo, non percipit ea 14
quæ sunt Spiritûs Dei: stultitia enim est illi, & non potest intelligere: quia spiri-
tualiter examinatur. Spiritualis autem judicat omnia: & ipse à nemine judica- 15
tur. Quis enim cognovit sensum Domini, qui instruat eum? nos autem sensum 16
Christi habemus.

CAP. III.

ET ego, fratres, non potui vobis loqui quasi spiritualibus, sed quasi carnalibus. 1
Tanquam parvulis in Christo, Lac vobis potum dedi, non escam: nondum 2
enim poteratis: sed nec nunc quidem potestis: adhuc enim carnales estis. Cùm 3
enim sit inter vos zelus, & contentio: nónne carnales estis, & secundùm homi-
nem ambulatis? Cùm enim quis dicat; Ego quidem sum Pauli: alius autem; 4
Ego Apollo: nónne homines estis?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

2 * لاني لم اوثر ان اعرف فيكم شيا الا يسوع المسيح واياه مصلوبا * تم * الجمعة الكبيرة *
3 * وجيت اليكم انا بمرض وخشية وبرعب كثير * وكلامي وكرازتي لم تكن اقوال حكمة انسانية
4
5 مقنعة * بل ببرهان الروح والقوة * لكيما تكون امانتكم لا بحكمة الناس * لكن بقوة الله *
6 * السبت الثالث عشر بعد العنصرة * ونتكلم حكمة في الامور الكاملة * لا حكمة هذا
7 الدهر ولا حكمة روساء هذا الدهر المبطلين * لكننا نتكلم حكمة الله في السر المكتومة *
8 التي سبق الله حددها قبل الدهور لمجدنا * التي ما عرفها احد من روساء هذا الدهر لانهم لو
9 كانوا عرفوها * لما كانوا صلبوا رب المجد * بل كما كتب * الاربعا من الجمعة السادسة بعد العنصرة *
ان الذي اعدها الله للذين يحبونه ما ابصرتها عين * ولا سمعت بها اذن * ولم تخطر على قلب
10
11 انسان * فاما لنا فاعلمها الله بروحه * لان الروح يفحص الاعماق اعني كل اعماق الله * لان من
من الناس عرف خفيات الانسان الا روح الانسان الذي فيه * كذلك مكتومات الله ما عرفها
12 احد الا روح الله * ونحن فما اخذنا روح هذا العالم * بل الروح الذي من الله * لنعاين المواهب
13 التي وهبها الله لنا * التي نتكلم فيها لا باقوال حكمة انسية مستفادة * بل الفاظ روح القدس
14 التي يعلمناها هو * مقايسين امورا روحانية لروحانيين * فالانسان النفساني ما يقبل اقوال روح
15 الله * لانها عنده حماقة * وما يمكنه يعلم انه سيفحص عنه فحصا روحانيا * فاما الانسان
16 الروحاني فيفحص امور الكل * وهو ما يفحص عنه احد * لان من ذا عرف عقل الرب
فيستطيعه * ونحن لنا عقل المسيح *
1 * الفصل الثالث * وانا يا اخوتي ما امكنني اخاطبكم كروحانيين * بل
2 كبشريين * وكاطفال في امانة المسيح * سقيتكم لبنا * ولم اطعمكم طعاما * لانكم ما استطعتم
3 ذلك بل ولا الان تستطيعون ايضا * لانكم بشريون ايضا * لان اذ يكون فيكم حسد ومحك *
4 وشقاقات * الستم بشريون انتم * وتسلكون فيما يخص الانسان * لان اذا قال احدكم انا لبولص
انا * واخر انا لابلس * الستم بشريون انتم *

Non enim volui scire quicquam inter 2
vos, nisi Jesum Christum, eùmque cru-
cifixum. Finis.

Maximâ die Veneris.

Veni autem ego ad vos cum infirmitate, 3
& timore, ac tremore multo. Et verba 4
mea, atque prædicatio mea non fuerunt
sermones sapientiæ humanæ persuaso-
riæ, sed cum demonstratione Spiritûs
ac virtutis: Ut sit fides vestra non in 5
sapientia hominum, sed in virtute Dei.

Sabbatho decimo tertio post Pentecosten.

Porrò loquimur sapientiam de rebus per- 6
fectis, non sapientiam hujus seculi, ne-
que sapientiam principum hujus seculi
abolendorum: Sed loquimur sapien- 7
tiam Dei secretò, abstrusam, quam
Deus prædefinivit ante secula in glo-
riam nostram: Quam nullus princi- 8
pum hujus seculi cognovit. Nam si co-
gnovissent eam, nequaquam crucifixis-
sent Dominum gloriæ. Verùm, quem- 9
admodum scriptum est,

Feriâ quartâ hebdomadæ sextæ post Pentecosten.

Quòd quæ præparavit Deus his qui di-
ligunt eum, oculus non vidit, nec auris
audivit, nec subierunt in cor hominis:
Nobis autem revelavit ea Deus per Spi- 10
ritum suum, quia Spiritus profunda
pervestigat, omnia scilicet Dei profun-
da. Quis enim hominum novit arcana 11
hominis, nisi spiritus hominis qui est in
ipso? Pari modo abscondita Dei nemo no-
vit, nisi Spiritus Dei. Et verò nos non 12
accepimus spiritum hujus mundi, sed
Spiritum qui est ex Deo, ut inspiciamus
dona quæ Deus nobis donavit: De qui- 13
bus loquimur, non sermonibus sapientiæ
humanæ acquisitæ, sed eloquiis Spiritûs
sancti, quæ nos ipse docet, spiritualium
rerum comparationem spiritualibus ho-
minibus afferentes. Animalis enim ho- 14
mo non recipit sermones Spiritûs Dei,
quia sunt apud ipsum stultitia, & scire
nequit quòd ipse discutiendus sit scruta-
tione spirituali. At spiritualis homo res 15
quidem omnium scrutatur, ipsum verò
nemo scrutatur. Quis enim novit intel- 16
lectum Dei, ut repetat illum? nos autem
habemus intellectum Christi.

CAP. III.

ET ego O fratres mei, non potui vos 1
alloqui ut spirituales, sed ut carnales:
utque infantes in fide Christi, Lacte 2
vos potavi: neque cibo vos alui, quòd
id minimè potueritis, imò ne nunc qui-
dem adhuc possitis, Quoniam adhuc 3
carnales estis. Siquidem cùm sit in vo-
bis æmulatio, & contentio, & schisma-
ta, nónne carnales estis, & ambulantes
in his quæ propria sunt hominis? Cùm 4
enim quidam vestrûm dicat, Ego Pauli
sum, alius autem, Ego Apollo, nónne
carnales estis?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

8 ዘኢያአመርዎ ፡ መላእክተዝ ፡ ዓለም ፡፡ ሶበሰኬ ፡ አእመሩ ፡ ለእግዚአ ፡ ሰብሐት ፡ እ
9 ሞ ፡ ኢሰቀልዎ ፡፡ ወባሕቱ ፡ አኮኑ ፡ ከመዝ ፡ ይቤ ፡ መጽሐፍ ፡፡ ዘዐይን ፡ ኢርእየት ፡
ወእዝን ፡ ኢሰምዐት ፡፡ ወልብ ፡ እጓለ ፡ እመ ፡ ሕያው ፡ ኢሐለየ ፡ ዘአስተደለወ ፡ እግዚአ
ብሔር ፡ ለእለ ፡ ይፈርህዎ ፡፡ በመስቀል ፡፡
11 መኑ ፡ ብእሲ ፡ ዘያአምር ፡ ዘውስተ ፡ ልበ ፡ ሰብእ ፡ ዘእንበለ ፡ መንፈሱ ፡ ለሰብእ ፡ ዘላዕ
ሌሁ ፡፡ ከማሁኬ ፡ ዘእግዚአብሔርኒ ፡ አልቦ ፡ ዘያአምር ፡ ዘእንበለ ፡ መንፈሱ ፡ ለእግዚ
10 አብሔር ፡፡ ወለነሰ ፡ ከሠተ ፡ ለነ ፡ እግዚአብሔር ፡ በመንፈሱ ፡ ቅዱስ ፡ እስመ ፡ መንፈስ ፡
12 ቅዱስ ፡ ኵሎ ፡ ያአምር ፡ ወኅቡኣቲሁኒ ፡ ለእግዚአብሔር ፡፡ ወንሕነሰኬ ፡ አኮ ፡ መ
13 ንፈሰ ፡ ዓለም ፡ ዘነሣእነ ፡ ዘእንበለ ፡ መንፈሰ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ ወአምኒ ፡ ነገርነ ፡ ኢ
ኮነ ፡ ትምህርተ ፡ እጓለ ፡ እመ ፡ ሕያው ፡ ወኢኮነ ፡ ጥበበ ፡ ነገር ፡ ዘእንበለ ፡ ትምህርተ ፡
መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ለእለ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ በሙ ፡ እሙንቱ ፡ ይፈቅሩ ፡ ዘመንፈስ ፡ ቅዱ
14 ስ ፡፡ ወሰብእሰ ፡ ዘነፍስ ፡ ኢይሌብዎ ፡ ዘመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ እበደ ፡ ይመስሎ ፡ ወኢያአ
15 ምር ፡ ከመ ፡ በመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ይትሐተት ፡፡ ወዘሰ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ኵሎ ፡ ያአ
16 ምር ፡ ወሎቱሰ ፡ አልቦ ፡ ዘያአምሮ ፡፡ መኑ ፡ ያአምር ፡ ሕሊናሁ ፡ ለእግዚአብሔር ፡
ወመኑ ፡ መማክርቲሁ ፡ ንሕነሰኬ ፡ ሕሊናሁ ፡ ለክርስቶስ ፡ ብነ ፡፡
1 ፫ በሕፃናት ፡ ምንባብ ፡ ወአንሂ ፡ አኃዊነ ፡ ስእንኩ ፡ መሀሮትክሙ ፡ ከመ
ዘ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ላዕሌሁ ፡ ዘእንበለ ፡ በሕገ ፡ ዘሥጋ ፡ ወደም ፡ ወከመ ፡ ለሕፃናት ፡፡
2 ሐሊበ ፡ ወጋዕኩክሙ ፡ ወአኮ ፡ መብልዐ ፡ ዘአብላዕኩክሙ ፡፡ እስመ ፡ ዓዲክሙ ፡ ኢጸናዕ
3 ክሙ ፡፡ ወዓዲክሙ ፡ በሕገ ፡ ዘሥጋ ፡ ወደም ፡ ሀለውክሙ ፡፡ ወእመሰ ፡ ትትቃን
ኡ ፡ ወትዜሀሩ ፡ በሕገ ፡ ዘሥጋ ፡ ወደም ፡ ሀለውክሙ ፡ ወከመ ፡ ብእሲ ፡ ትሐውሩ ፡፡
4 እስመቦ ፡ እለ ፡ ይብሉ ፡ እምውስቴትክሙ ፡ አነ ፡ ዘጳውሎስ ፡ ወካልእ ፡ ይብል ፡ አነ ፡ ዘ
አጵሎስ ፡ አኮኑ ፡ ሰብእ ፡ እሙንቱ ፡፡

Quam non cognoscebant principes hujus mundi: si enim cognovissent Dominum glo- 8
riæ, non suspendissent eum. Veruntamen nónne sic dicit Scriptura? Quæ oculus non 9
vidit, & auris non audivit, & cor hominis non cogitavit quæ paravit Deus timen-
tibus eum.

Versus decimus & undecimus transponuntur.

Die Crucis.

Quis homo est qui scit quæ in corde hominis sunt, nisi spiritus hominis, qui super 11
eum? sic igitur quæ Dei sunt, nemo est qui scit, nisi Spiritus Dei. Et nobis revela- 10
vit, nobis inquam, Deus per Spiritum suum sanctum, quia Spiritus sanctus omnia
scit, & occulta etiam Dei. Et nos igitur, non spiritus mundi fuit quem accepimus, 12
sed Spiritus Dei: Dum sermo noster non fuit doctrina hominum, & non fuit facun- 13
dia, sed doctrina Spiritûs sancti: ii qui Spiritum sanctum habent, illi diligent quæ
sunt Spiritûs sancti. Et homo animalis non sapit, quæ sunt Spiritûs sancti, stulti- 14
tia videntur ei, & nescit quòd in Spiritu sancto examinatur. Et qui habet Spiri- 15
tum sanctum, omnia scit, & ipsum nemo est qui scit. Quis scit cogitationes Dei? 16
& quis consilia ejus? nos autem cogitationes Christi habemus.

CAP. III.

Lectio pro parvulis.

ET ego etiam, fratres nostri, non potui docere vos, sicut is super quem est Spiritus 1
sanctus; sed in lege carnis & sanguinis, & sicut parvulos: Lac præbui vobis, & 2
non fuit esca, quâ cibavi vos: quia adhuc vos non estis confirmati. Et adhuc in lege 3
carnis & sanguinis fuistis: & si æmulemini & contendatis, in lege carnis & sangui-
nis estis, & sicut homo ambulatis. Quia sunt qui dicunt ex vobis; Ego sum Pau- 4
li: & alius dicit; Ego sum Apollo: nónne homines sunt?

ἘΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘ. Α'. ΚΕΦ. Α'.

Quis igitur eſt Paulus? quis verò Apollo? niſi miniſtri per quos credidiſtis, &
5 Τίς οὖν ἐστι Παῦλος; τίς δὲ Ἀπολλώς; ἀλλ' ἢ διάκονοι δι' ὧν ἐπιστεύσατε, καὶ
unicuiq; ſicut Dominus dedit. Ego plantavi, Apollo rigavit: ſed Deus
6 ἑκάστῳ ὡς ὁ Κύριος ἔδωκεν. Ἐγὼ ἐφύτευσα, Ἀπολλὼς ἐπότισεν· ἀλλ' ὁ Θεὸς
incrementum dedit. Itaque neque *plantans* eſt aliquid, neque *rigans*: ſed *ille*
7 ηὔξανεν. (η) Ὥστε οὔτε ὁ φυτεύων ἐστί τι, οὔτε ὁ ποτίζων· ἀλλ' ὁ
incrementum *dans* Deus. *Plantans* autem & *rigans* unum ſunt: unuſquiſque autem
8 αὐξάνων Θεός. Ὁ φυτεύων δὲ καὶ ὁ ποτίζων ἕν εἰσιν· ἕκαστος δὲ
propriam mercedem accipiet ſecundùm *proprium* laborem: Dei enim ſumus *cooperatores*:
9 τὸν ἴδιον μισθὸν λήψεται κατὰ τὸν ἴδιον κόπον· Θεοῦ γάρ ἐσμεν συνεργοί·
Dei agricultura, Dei ædificatio eſtis. Secundùm gratiam Dei *datam* mihi,
10 Θεοῦ γεώργιον, Θεοῦ οἰκοδομή ἐστε. Κατὰ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι,
ut ſapiens architectus fundamentum poſui, alius autem ſuperædificat: Unuſquiſq;
ὡς σοφὸς ἀρχιτέκτων θεμέλιον (θ) τέθεικα, ἄλλος δὲ ἐποικοδομεῖ· ἕκαστος
autem videat quomodò ſuperædificet. Fundamentum enim aliud nemo poteſt ponere,
11 δὲ βλεπέτω πῶς ἐποικοδομεῖ. Θεμέλιον γὰρ ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖναι
præter *jactum*, quod eſt Jeſus Chriſtus. Si autem quis ſuperædificat ſuper
12 παρὰ τὸν κείμενον, ὅς ἐστιν (ι) Ἰησοῦς ὁ Χριστός. Εἰ δέ τις ἐποικοδομεῖ ἐπὶ
fundamentum hoc, aurum, argentum, lapides pretioſos, ligna, fœnum, ſtipulam:
τὸν (κ) θεμέλιον τοῦτον, χρυσόν, ἄργυρον, λίθους τιμίους, ξύλα, χόρτον, καλάμην·
Uniuſcujuſq; opus manifeſtum *fiet*: *nam* dies declarabit, quia in igne re-
13 Ἑκάστου τὸ ἔργον φανερὸν γενήσεται· ἡ γὰρ ἡμέρα δηλώσει, ὅτι ἐν πυρὶ ἀπο-
velabitur: & uniuſcujuſque opus quale ſit, ignis probabit. Si cujus
14 καλύπτεται· καὶ ἑκάστου τὸ ἔργον ὁποῖόν ἐστι, τὸ (λ) πῦρ δοκιμάσει. Εἴτινος
opus manſerit quod ſuperædificavit, mercedem accipiet: Si cujus opus
15 τὸ ἔργον μένει ὃ (μ) ἐπῳκοδόμησε, μισθὸν λήψεται· Εἴτινος τὸ ἔργον
exuretur, *damnum faciet*: ipſe autem *ſervabitur*, *ita verò* quaſi per ignem.
κατακαήσεται, ζημιωθήσεται· αὐτὸς δὲ σωθήσεται, (ν) οὕτω δὲ ὡς διὰ πυρός.

Neſcitis, quia templum Dei eſtis, & Spiritus Dei habitat in vobis? Si quis 16
Οὐκ οἴδατε, ὅτι ναὸς Θεοῦ ἐστε, καὶ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν; Εἴτις 17
templum Dei *corrumpit*, diſperdet illum Deus. *Nam* templum Dei ſanctum eſt,
τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ φθείρει, φθερεῖ (ξ) τοῦτον ὁ Θεός. ὁ γὰρ ναὸς τοῦ Θεοῦ ἅγιός ἐστιν,
qui eſtis vos. Nemo *ſeipſum* ſeducat: ſi quis videtur ſapiens eſſe *in*
οἵτινές ἐστε ὑμεῖς. Μηδεὶς ἑαυτὸν ἐξαπατάτω· εἴ τις δοκεῖ σοφὸς εἶναι ἐν 18
vobis in ſeculo hoc, ſtultus fiat, ut *fiat* ſapiens. *Nam* ſapientia
ὑμῖν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, μωρὸς γενέσθω, ἵνα γένηται σοφός. Ἡ γὰρ σοφία 19
mundi hujus, ſtultitia apud Deum eſt. Scriptum eſt enim; *Comprehendens*
τοῦ κόσμου τούτου, μωρία παρὰ τῷ Θεῷ ἐστι. γέγραπται γάρ, Ὁ δρασσόμενος
ſapientes in aſtutia eorum. Et iterùm; Dominus novit cogitationes
τοὺς σοφοὺς ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτῶν. Καὶ πάλιν, Κύριος γινώσκει τοὺς διαλογισμοὺς 20
ſapientium, quoniam ſunt vanæ. Itaque nemo glorietur in hominibus: omnia
τῶν σοφῶν, ὅτι εἰσὶ μάταιοι. Ὥστε μηδεὶς καυχάσθω ἐν ἀνθρώποις· πάντα 21
enim veſtra ſunt: Sive Paulus, ſive Apollo, ſive Cephas, ſive mundus,
γὰρ ὑμῶν ἐστιν· Εἴτε Παῦλος, εἴτε Ἀπολλώς, εἴτε Κηφᾶς, εἴτε κόσμος, 22
ſive vita, ſive mors, ſive præſentia, ſive futura: omnia veſtra ſunt.
εἴτε ζωή, εἴτε θάνατος, εἴτε ἐνεστῶτα, εἴτε μέλλοντα· πάντα (ο) ὑμῶν ἐστιν.
Vos autem Chriſti, Chriſtus autem Dei.
Ὑμεῖς δὲ Χριστοῦ, Χριστὸς δὲ Θεοῦ. 23

CAP. IV. δ'.

Sic nos exiſtimet homo, ut miniſtros Chriſti, & diſpenſatores
Οὕτως ἡμᾶς λογιζέσθω ἄνθρωπος, ὡς ὑπηρέτας Χριστοῦ, καὶ οἰκονόμους 1
myſteriorum Dei. *At reliquum*, quæritur *in diſpenſatoribus*, ut fidelis quis
μυστηρίων Θεοῦ. Ὃ δὲ λοιπόν, ζητεῖται ἐν τοῖς οἰκονόμοις, ἵνα πιστός τις 2
inveniatur.
εὑρεθῇ.

MS. A. (η) Ὥστε * ὁ (θ) ἔθηκα, (ι) Ἰησοῦς Χριστός. (κ) θεμέλιον, χρυσόν, (λ) πῦρ αὐτὸ δοκιμάσει. (μ) ἐποικοδόμησεν, (ν) οὕτως (ξ) αὐτὸν (ο) ὑμῶν. Ὑμεῖς

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

5 * ܡܢܘ ܓܝܪ ܦܘܠܘܣ ܐܘ ܡܢܘ ܐܦܠܘ. ܐܠܐ ܡܫܡܫܢܐ ܕܒܐܝܕܝܗܘܢ ܗܝܡܢܬܘܢ. ܘܐܢܫ ܐܢܫ ܐܝܟ ܕܝܗܒ ܠܗ ܡܪܝܐ.
6 * ܐܢܐ ܢܨܒܬ ܘܐܦܠܘ ܐܫܩܝ. ܐܠܐ ܐܠܗܐ ܐܪܒܝ.
7 * ܠܐ ܗܘܐ ܗܟܝܠ ܗܘ ܕܢܨܒ ܡܕܡ ܘܠܐ ܗܘ ܕܡܫܩܐ. ܐܠܐ ܐܠܗܐ ܕܡܪܒܐ.
8 * ܡܢ ܕܢܨܒ ܕܝܢ ܘܡܢ ܕܡܫܩܐ ܚܕ ܐܢܘܢ. ܐܢܫ ܐܢܫ ܐܝܟ ܥܡܠܗ ܐܓܪܗ ܡܩܒܠ.
9 * ܥܡ ܐܠܗܐ ܓܝܪ ܦܠܚܝܢܢ. ܘܦܠܚܘܬܐ ܕܐܠܗܐ ܘܒܢܝܢܐ ܕܐܠܗܐ ܐܝܬܝܟܘܢ.
10 * ܘܐܝܟ ܛܝܒܘܬܗ ܕܐܠܗܐ ܕܐܬܝܗܒܬ ܠܝ. ܫܬܐܣܬܐ ܐܝܟ ܐܪܕܝܟܠܐ ܚܟܝܡܐ ܣܡܬ. ܐܚܪܢܐ ܕܝܢ ܒܢܐ ܥܠܝܗ. ܢܚܙܐ ܕܝܢ ܐܢܫ ܐܝܟܢܐ ܒܢܐ ܥܠܝܗ.
11 * ܫܬܐܣܬܐ ܓܝܪ ܐܚܪܬܐ ܠܒܪ ܡܢ ܗܕܐ ܕܣܝܡܐ. ܐܢܫ ܠܐ ܡܫܟܚ ܠܡܣܡ. ܕܐܝܬܝܗ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ.
12 * ܐܢ ܐܢܫ ܕܝܢ ܒܢܐ ܥܠ ܗܕܐ ܫܬܐܣܬܐ. ܕܗܒܐ ܐܘ ܣܐܡܐ. ܐܘ ܟܐܦܐ ܝܩܝܪܬܐ. ܐܘ ܩܝܣܐ ܐܘ ܥܡܒܪܐ ܐܘ ܚܫܫܐ.
13 * ܥܒܕܐ ܕܟܠ ܐܢܫ ܡܬܓܠܐ. ܝܘܡܐ ܓܝܪ ܗܘ ܡܓܠܐ ܠܗ. ܡܛܠ ܕܒܢܘܪܐ ܡܬܓܠܐ. ܘܥܒܕܗ ܕܟܠ ܐܢܫ ܐܝܢܢܐ ܗܘ ܢܘܪܐ ܬܒܩܝܘܗܝ.
14 * ܘܐܝܢܐ ܕܢܩܘܐ ܥܒܕܗ. ܗܘ ܕܒܢܐ ܐܓܪܐ ܢܩܒܠ.
15 * ܘܐܝܢܐ ܕܥܒܕܗ ܢܐܩܕ. ܢܬܚܣܪ. ܗܘ ܕܝܢ ܢܚܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܝܢ ܐܝܟ ܕܡܢ ܢܘܪܐ.

* ܕܚܕ ܒܫܒܐ * ܓ * ܕܒܬܪ ܦܢܛܩܘܣܛܝ * ܗ *

16 * ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܗܝܟܠܗ ܐܢܬܘܢ ܕܐܠܗܐ. ܘܪܘܚܗ ܕܐܠܗܐ ܥܡܪܐ ܒܟܘܢ.
17 * ܡܢ ܕܡܚܒܠ ܗܝܟܠܗ ܕܐܠܗܐ. ܡܚܒܠ ܠܗ ܐܠܗܐ. ܗܝܟܠܗ ܓܝܪ ܕܐܠܗܐ ܩܕܝܫ ܗܘ. ܕܐܝܬܝܟܘܢ ܐܢܬܘܢ.
18 * ܠܐ ܐܢܫ ܢܛܥܐ ܢܦܫܗ. ܡܢ ܕܣܒܪ ܒܟܘܢ ܕܚܟܝܡ ܗܘ ܒܥܠܡܐ ܗܢܐ. ܢܗܘܐ ܠܗ ܣܟܠܐ. ܕܢܗܘܐ ܚܟܝܡܐ.
19 * ܚܟܡܬܗ ܓܝܪ ܕܥܠܡܐ ܗܢܐ ܫܛܝܘܬܐ ܗܝ ܠܘܬ ܐܠܗܐ. ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ. ܕܐܚܕ ܠܚܟܝܡܐ ܒܥܪܝܡܘܬܗܘܢ.
20 * ܘܬܘܒ. ܡܪܝܐ ܝܕܥ ܡܚܫܒܬܗܘܢ ܕܚܟܝܡܐ ܕܐܝܬܝܗܝܢ ܣܪܝܩܢ.
21 * ܡܛܠ ܗܢܐ ܠܐ ܐܢܫ ܢܫܬܒܗܪ ܒܒܢܝܢܫܐ. ܟܠܡܕܡ ܓܝܪ ܕܝܠܟܘܢ ܗܘ.
22 * ܐܢ ܦܘܠܘܣ ܐܢ ܐܦܠܘ ܐܢ ܟܐܦܐ. ܐܢ ܥܠܡܐ. ܐܢ ܚܝܐ ܐܢ ܡܘܬܐ. ܐܢ ܕܩܝܡܢ ܐܢ ܕܥܬܝܕܢ. ܟܠ ܡܕܡ ܕܝܠܟܘܢ ܗܘ.
23 * ܘܐܢܬܘܢ ܕܡܫܝܚܐ. ܘܡܫܝܚܐ ܕܐܠܗܐ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܕ *

1 * ܗܟܢܐ ܢܬܚܫܒ ܠܘܬܟܘܢ ܐܝܟ ܡܫܡܫܢܐ ܕܡܫܝܚܐ. ܘܪܒܝ ܒܬܐ ܕܐܪܙܘܗܝ ܕܐܠܗܐ.
2 * ܘܗܪܟܐ ܡܬܒܥܐ ܒܪܒܝ ܒܬܐ. ܕܐܢܫ ܡܢܗܘܢ ܡܗܝܡܢܐ ܢܫܬܟܚ.

5 * Quis enim eſt Paulus, aut quis eſt Apollo, niſi miniſtri per quos credidiſtis? & prout unicuique dedit Dominus? 6 Ego plantavi, & Apollo rigavit; ſed Deus dedit incrementum. 7 Non igitur is qui plantat eſt aliquid, nec is qui rigat; ſed Deus qui dat incrementum. 8 Qui autem plantat & qui rigat, unum ſunt: unuſquiſque juxta laborem ſuum mercedem accepturus eſt. 9 Cùm Deo enim operamur, & agricolatio Dei, & ædificatio Dei vos eſtis. 10 Et ſecundùm gratiam Dei quæ data eſt mihi, poſui fundamentum ut architectus ſapiens; alius autem ſuper illud ædificat. Porrò quiſque videat quomodo ſuper illud ædificat. 11 Fundamentum enim aliud, præter hoc quod poſitum eſt, nemo poteſt ponere, quòd eſt Jeſus Chriſtus. 12 Quòd ſi quis ædificat ſuper hoc fundamentum, aurum, vel argentum, vel lapides pretioſos, vel ligna, vel fœnum, vel ſtipulam; 13 Cujúſque opus revelabitur. Dies enim ille patefaciet illud, quippe quod in igne revelatur; & cujuſque opus quale ſit, ignis diſcernet. 14 Cæterùm, is cujus permanebit opus, qui ædificaverit, mercedem ſuam accipiet. 15 Is verò cujus opus exuretur, jacturam faciet: ipſe autem ſalvus fiet, ſed ita quaſi ex igne.

Dominicâ tertiâ poſt Pentecoſten. 5.

16 Neſcitis vos eſſe templum Dei, & Spiritum Dei habitare in vobis? 17 Quiſquis corrumpit templum Dei, perditurus eſt eum Deus: ſiquidem templum Dei ſanctum eſt, quod eſtis vos. 18 Nemo ſeducat ſe ipſum: qui putat inter vos ſe ſapientem eſſe in hoc ſeculo, ſtultus evadat, ut fiat ſapiens. 19 Sapientia enim mundi hujus, ſtultitia eſt apud Deum. Scriptum eſt enim, Comprehendit ſapientes in calliditate ipſorum. 20 Et rursùs; Dominus novit cogitationes ſapientum eſſe vanas. 21 Quapropter nemo glorietur in hominibus: omnia enim veſtra ſunt. 22 Sive Paulus, ſive Apollo, ſive Cephas, ſive mundus, ſive vita, ſive mors, ſive præſentia, ſive futura, omnia ſunt veſtra: 23 Vos autem Chriſti, Chriſtus verò Dei.

CAP. IV.

1 * Sic exiſtimati ſimus à vobis ut miniſtri Chriſti, & diſpenſatores arcanorum Dei. 2 * Hic jam requiritur in diſpenſatoribus, ut fidelis quiſpiam inveniatur.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

5 መንትኑ ፡ ጳውሎስ ፡ ወመንትኑ ፡ አጵሎስ ፡ ለእሉ ፡ እለ ፡ በላዕሌሆሙ ፡ ተአመንክሙ ፡፡
6 ወለለ ፡ አሐዱ ፡ በከመ ፡ ወሀቦ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ አነ ፡ ተከልኩ ፡ ወአጵሎስ ፡ ሰቀየ ፡
7 ወእግዚአብሔር ፡ አልሀቀ ፡፡ ወይእዜኒ ፡ ወኢ ፡ ዘተከለ ፡ ወኢ ፡ ዘሰቀየ ፡ አልቦ ፡ ዘበ
8 ቍዐ ፡ ዘእንበለ ፡ ደእሙ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዘአልሀቀ ፡፡ ወዘሂ ፡ ተከለ ፡ ወዘሂ ፡ ሰቀ
9 የ ፡ አሐዱ ፡ እሙንቱ ፡ ወኵሎሙ ፡ ዐስቦሙ ፡ ይነሥኡ ፡ በአምጣነ ፡ ጻማሆሙ ፡፡ እ
ስመ ፡ ረድኤተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ንሕነ ፡ ወገበሬ ፡ እግዚአብሔር ፡ ንሕነ ፡ ወአንትሙሰ ፡
10 ሕንጻ ፡ እግዚአብሔር ፡ አንትሙ ፡፡ ወበከመ ፡ ጸጋሁ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ዘወሀበኒ ፡
አስተደናፍኩ ፡ መሰረተ ፡ ከመ ፡ ጠቢብ ፡ ሊቀ ፡ ጸረብት ፡ ወባሕቱ ፡ ኮለ ፡ ውእቱ ፡ ዘየ
ሐንጽ ፡፡ ወኵሉ ፡ ለይትዐቀብ ፡ ዘከመ ፡ የሐንጽ ፡፡

5 *Quis eſt Paulus? & quis Apollo? miniſtri per quos credidiſtis, & unicuique ſicut dedit ei Deus.* 6 *Ego plantavi, & Apollos rigavit, & Deus creſcere fecit.* 7 *Et nunc neque is qui plantavit, neque is qui rigavit quicquam habet quo proſit: ſed tantùm Deus eſt qui creſcere fecit.* 8 *Et qui plantavit & qui rigavit, unum ſunt: & omnes mercedem eorum accipient ſecundùm laborem eorum.* 9 *Quia adjutores Dei ſumus: & operarii Dei ſumus, & vos ædificatio Dei eſtis.* 10 *Et ſecundùm gratiam Dei, quam dedit mihi poſui fundamentum, ſicut prudens magiſter fabrorum: ſed alius eſt qui ædificabit: & quiſque caveat quomodò ædificet.*

Verſio VULGATA LATINA.

5 Quid igitur eſt Apollo? quid verò Paulus? Miniſtri ejus, cui crediſtis, 6 & unicuique ſicut Dominus dedit. Ego plantavi, Apollo rigavit: ſed Deus 7 incrementum dedit. Itaque neque qui plantat eſt aliquid, neque qui rigat: ſed, qui incrementum dat, Deus. 8 Qui autem plantat, & qui rigat, unum ſunt. Unuſquiſque autem propriam mercedem accipiet ſecundùm ſuum laborem. 9 Dei enim ſumus adjutores: Dei agricultura eſtis, Dei ædificatio eſtis. 10 Secundùm gratiam Dei, quæ data eſt mihi, ut ſapiens architectus fundamentum poſui: alius autem ſuperædificat. Unuſquiſque autem videat quomodò ſuperædificet. 11 Fundamentum enim aliud nemo poteſt ponere, præter id quod poſitum eſt, quod eſt Chriſtus Jeſus. 12 Si quis autem ſuperædificat ſuper fundamentum hoc, aurum, argentum, lapides pretioſos, ligna, fœnum, ſtipulam, 13 Uniuſcujuſque opus manifeſtum erit: Dies enim Domini declarabit, quia in igne revelabitur: & uniuſcujuſque opus quale ſit, ignis probabit. 14 Si cujus opus manſerit quod ſuperædificavit, mercedem accipiet. 15 Si cujus opus arſerit, detrimentum patietur: ipſe autem ſalvus erit; ſic tamen quaſi per ignem. 16 Neſcitis quia templum Dei eſtis, & Spiritus Dei habitat in vobis? 17 Si quis autem templum Dei violaverit, diſperdet illum Deus. Templum enim Dei ſanctum eſt, quod eſtis vos. 18 Nemo ſe ſeducat: ſi quis videtur inter vos ſapiens eſſe in hoc ſeculo, ſtultus fiat ut ſit ſapiens. 19 Sapientia enim hujus mundi ſtultitia eſt apud Deum. Scriptum eſt enim; Comprehendam ſapientes in aſtutia eorum. 20 Et iterùm; Dominus novit cogitationes ſapientium, quoniam vanæ ſunt. 21 Nemo itaque glorietur in hominibus. 22 Omnia enim veſtra ſunt, ſive Paulus, ſive Apollo, ſive Cephas, ſive mundus, ſive vita, ſive mors, ſive præſentia, ſive futura: omnia enim veſtra ſunt: 23 Vos autem Chriſti: Chriſtus autem Dei.

CAP. IV.

1 Sic nos exiſtimet homo ut miniſtros Chriſti, & diſpenſatores myſteriorum Dei. 2 Hic jam quæritur inter diſpenſatores, ut fidelis quis inveniatur.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

5 * فمن هو اذا بولص * ومن هو ابلّس الا خادمين هما امنتم * وكل احد منهما كما منحه
6 الله * انا نصبت * وابلّوس سقي * لكن الله انشأ * حتى ان من ينصب ليس هو شيا ولا من
7 يسقي * بل الالاه الذي ينمي * فمن ينصب ومن يسقي هما واحد * كل احد منهما ياخذ
8 ثوابه على مقدار تعبه * تم *

* الاحد التاسع بعد العنصرة *

9 * لاننا لله معبدون * وانتم فلاحة لله * وبناء لله * وكما يخص نعمة الله التي اعطيتها * كمهندس
10 حكيم وضعت اساسا ويبني عليه اخر * فلينظر كل احد كيف يبني عليه * فان ما يمكن
11 احدا ان يضع اساسا اخر غير هذا المنصوب الذي هو يسوع المسيح * فان يبن احد على
12 هذا الاساس * ذهبا * فضة * جواهر كريمة * خشبا * عشبا * قصبا * سيصير عمل كل احد ظاهرا *
13 لان اليوم يدل انه بالنار يعتلن * وعمل كل احد مهما كان النار تختبره * فمن يبقي عمله
14 الذي بناه عليه سياخذ ثوابا * ومن يحترق عمله سيخسر * وهو يخلص مخلدا * هكذا
15 كحاصل في النار * اما قد علمتم انكم هيكل الله انتم * وروح الله يسكن فيكم * فمن يفسد
16 17 هيكل الله يفسده الله * لان هيكل الله قدوس هو الذي انتم هم *

* الخميس من الجمعة السادسة بعد العنصرة * فلا يخدعن احد نفسه * من يظن انه
18 حكيم فيكم في هذا الدهر فليصر احمق ليصير حكيما * لان حكمة هذا العالم هي عند الله
19 حماقة * لانه قد كتب هو يقنص الحكماء في مكرهم * وايضا الرب يعرف افكار الحكماء انها
20 باطلة هي * فلهذا لا يفتخرن احد في الناس * فان الاشياء كلها لكم هي * ان قلت بولص *
21 22 ان ذكرت ابلّوس * ان نوهيت كيفا * ان قلت عالما * ان ذكرت حياة او موتا * ان اومأت الى
البرايا الواقفة الان * ان قلت المنتظرة * كل هذه لكم هي * وانتم للمسيح * والمسيح لله *
23 تم *

* الفصل الرابع *

* السبت الرابع عشر بعد العنصرة * هكذا فليحسبنا انسان كخدام المسيح *
1 وقهارمة لاسرار الله * ومع هذا سيطلبون في القهارمة ان يوجد احد ثقة *
2

5 *Quis itaque eſt Paulus, & quis eſt Apollo, niſi duo miniſtri per quos credidiſtis? & quidem uterque ipſorum prout conceſſit illi Deus.* 6 *Ego plantavi, & Apollo rigavit, ſed Deus dedit incrementum.* 7 *Adeò ut qui plantat nihil ſit, neque qui rigat. ſed Deus qui vegetat.* 8 *Igitur qui plantat, & qui rigat, idem ſunt, quilibet eorum accipiens mercedem ſuam pro ratione laboris ſui.* Finis.

Dominicâ nonâ poſt Pentecoſten.

9 *Nos enim adjutores Dei ſumus: vos verò Dei agricultura, & Dei ædificium:* 10 *Et juxta gratiam Dei quam ſum aſſecutus, ut ſapiens architectus poſui fundamentum, & alius ſuper illud ædificat: videat igitur unuſquiſque quomodo ſuper illud extruat.* 11 *Non enim poteſt quiſquam aliud ponere fundamentum præter hoc erectum, quod eſt Jeſus Chriſtus.* 12 *Quòd ſiquis extruat ſuper hoc fundamentum, aurum, argentum, gemmas pretioſas, ligna, fœnum, arundines:* 13 *Cujuſque opus manifeſtum fiet: Dies enim oſtendet, quòd per ignem revelabitur: & cujuſcunque opus, qualecunque fuerit, ignis probabit:* 14 *Et is, cujus opus manſerit, quod ſuper illud extruxit, mercedem accipiet:* 15 *Is autem cujus opus exuſtum fuerit, jacturam patietur: illud verò fundamentum firmum evadet, ita, quaſi exiſtens in igne.* 16 *An neſcitis quòd templum Dei eſtis, & Spiritus Dei habitat in vobis?* 17 *Qui ergò templum Dei corrumpit, corrumpet illum Deus: nam templum Dei ſanctum eſt, quod eſtis vos.*

Feriâ quintâ hebdomadæ ſextæ poſt Pentecoſten.

18 *Nequis ſeipſum fallat. Qui arbitratur ſe eſſe ſapientem inter vos in hoc ſeculo, deſipiens fiat, ut fiat ſapiens;* 19 *Quia ſapientia hujus mundi, ſtultitia eſt apud Deum. Scriptum eſt enim, Ipſe venabitur ſapientes in dolo ipſorum.* 20 *Et rurſum, Dominus ſcit cogitationes ſapientum quòd irritæ ſint.* 21 *Propterea nequis glorietur in hominibus: omnes enim res, veſtræ ſunt.* 22 *Sive Paulum dicam, ſive Apollo memorem, ſive Cepham compellem, ſive dicam mundum, ſive memorem vitam aut mortem, ſive creaturas modò præſentes innuam, ſive futuras dicam,* 23 *hæc omnia veſtra ſunt: Vos autem Chriſti, Chriſtus verò Dei.* Finis.

CAP. IV.

Sabbatho quartodecimo poſt Pentecoſten.

1 *Sic æſtimet nos homo ut miniſtros Chriſti, & moderatores myſteriorum Dei.* 2 *Adhæc requirunt in moderatoribus, ut fidus aliquis inveniatur.*

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

11 ወካልእሰ ፡ መሰረት ፡ አልቦ ፡ ዘይክል ፡ ሠሪረ ፡ ደበ ፡ ዘተሰረረ ፡ ወመሰረቱኒ ፡ ኢየሱስ ፡ ክ
12 ርስቶስ ፡ ውእቱ ፡፡ ወእመሰ ፡ ዘይሰርር ፡ ወየሐንጽ ፡ በደበ ፡ መሰረት ፡ ወርቀ ፡ ወብ
13 ሩረ ፡፡ ወእመኒ ፡ ዘዕፀ ፡ ወሣዕረ ፡ ወዘብርዐ ፡፡ ለለ ፡ አሐዱ ፡ ይትከሠት ፡ መግበሩ ፡
ወዕለቱ ፡ ያዐውቆ ፡ እመ ፡ ከሠቶ ፡ እሳት ፡፡ ወለለ ፡ አሐዱ ፡ እሳት ፡ ያሜክሮ ፡ መግበ
14 ሮ ፡፡ ወዘጸንዐ ፡ መግበሩ ፡ ወቆመ ፡ ውእቱ ፡ ዘይነሥእ ፡ ዐሴቶ ፡፡ ወዘሰ ፡ ውዐ
15 የ ፡ መግበሩ ፡ የሐጕል ፡ ዐሴቶ ፡ ወባሕቱ ፡ ለሊሁሰ ፡ ይድኅን ፡ ወይከውን ፡ ከመ ፡ ውዑ
16 የ ፡ እሳት ፡፡ ወኢታአምሩኑ ፡ ከመ ፡ ማኅደሩ ፡ ለክርስቶስ ፡ አንትሙ ፡ ወመንፈሰ ፡
17 እግዚአብሔር ፡ ላዕሌክሙ ፡፡ ወዘሰ ፡ አማሰነ ፡ ቤተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ሎቱኒ ፡ ያማ
ስኖ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ ወቤቱሰ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ አንትሙ ፡ ውእቱ ፡ ለሊክሙ ፡ ወቅዱ
18 ስ ፡ ውእቱ ፡ ቤቱ ፡ ለእግዚአብሔር ፡፡ ወአልቦ ፡ ዘያስሕት ፡ ርእሶ ፡ ዘይፈቅድ ፡ ጠቢ
19 በ ፡ ይኩን ፡ በዝ ፡ ዓለም ፡ አብደ ፡ ለይረሲ ፡ ርእሶ ፡ ከመ ፡ ይኩን ፡ ጠቢበ ፡፡ እስመ ፡
እበድ ፡ ውእቱ ፡ በኀበ ፡ እግዚአብሔር ፡ ጥበቡ ፡ ለዝ ፡ ዓለም ፡፡ እስመ ፡ ከመዝ ፡ ይቤ ፡
20 መጽሐፍ ፡ ዘይአኀዞሙ ፡ ለጠቢባን ፡ ትምይንቶሙ ፡፡ ወካዕበ ፡ ይቤ ፡ ያአምሮሙ ፡
21 እግዚአብሔር ፡ ለጠቢባን ፡ ከመ ፡ ከንቶ ፡ ይሔልዩ ፡፡ ወአልቦ ፡ ዘይትሜካሕ ፡ እን
22 ከ ፡ በሰብእ ፡ እመ ፡ ሕየው ፡ እስመ ፡ ኵሉ ፡ ዘዚአክሙ ፡፡ እመኒ ፡ ጳውሎስ ፡ ወእ
መኒ ፡ አጵሎስ ፡ ወእመኒ ፡ ኬፋ ፡ ወእመኒ ፡ ዓለም ፡ እመኒ ፡ ሕይወት ፡ ወእመኒ ፡ ሞት ፡ ወ
23 እመኒ ፡ ዘሀሎ ፡ ወዘይመጽእ ፡፡ ኵሉ ፡ ዘዚአክሙ ፡፡ ወአንትሙሰ ፡ ዘክርስቶስ ፡ ወክር
ስቶስኒ ፡ ለእግዚአብሔር ፡፡ በሕፃናት ፡፡
1 ከመዝኬ ፡ የሐሊ ፡ ሰብእ ፡ ከመ ፡ አግብርተ ፡ ክርስቶስ ፡ ወከመ ፡ መገብተ ፡ ሠርዐቱ ፡
2 ለእግዚአብሔር ፡፡ ወበዝየ ፡ እንከ ፡ ይትፈቀድ ፡ ለእመቦ ፡ ዘይትረከብ ፡ ኄር ፡ ወ
ምእመን ፡ እመገብት ፡፡

11 *Et aliud fundamentum nemo eſt qui poteſt ponere, ſuper illud quod poſitum eſt, & fundamentum ejus Jeſus Chriſtus eſt.* 12 *Et ſi quis fuerit qui ponat & ædificet ſuper fundamentum, aurum, & argentum, aut ligneum, aut fœniſecium, aut arundineum,* 13 *Cujuſque manifeſtabitur opus, & dies ejus declarabit eum, quandò manifeſtabit eum ignis; & uniuſcujuſque opus ignis probabit.* 14 *Et is cujus opus eſt firmum & ſtetit, ipſe eſt qui accipiet mercedem ſuam.* 15 *Et cujus opus exuſtum fuerit, perdet mercedem ſuam: veruntamen ipſe ſervabitur, & erit ſicut uſtus igne.* 16 *Et neſcitiſne quòd habitatio Chriſti eſtis, et Spiritus Dei ſuper vos?* 17 *Et qui corrupit domum Dei, eum corrumpet Deus: & domus Dei eſtis voſipſi, & ſancta eſt domus Dei.* 18 *Et nemo eſt qui ſeducet ſeipſum: qui vult ſapiens eſſe in hoc ſeculo, ſtultum faciat ſeipſum, ut fiat ſapiens.* 19 *Quia ſtultitia eſt apud Deum, ſapientia hujus mundi. Quia ſic dicit Scriptura, quòd comprehendet ſapientes in aſtutia ipſorum.* 20 *Et iterùm dicit; Scit Deus ſapientes, quòd inania cogitant.* 21 *Et nemo eſt qui glorietur ampliùs in hominibus, quia omnia veſtra ſunt.* 22 *Sive Paulus, & ſive Apollos, & ſive Cephas, & ſive mundus, ſive vita, & ſive mors, ſive præſentia, & futura: omnia veſtra ſunt:* 23 *Et vos Chriſti, & Chriſtus Dei.*

CAP. IV.

Pro puerulis.

1 *Sic igitur nos æſtimet homo ut ſervos Chriſti, & ut diſpenſatores conſtitutionis Dei.* 2 *Et hic ampliùs neceſſe eſt, ſi quis fuerit, quòd inveniatur bonus & fidelis à diſpenſatoribus.*

ἘΠΙΣΤΟΛῊ ΠΡῸΣ ΚΟΡΙΝΘ. Α΄. ΚΕΦ. Α΄. Β΄.

Mihi autem in minimum est ut à vobis dijudicer, aut ab humano die:
3 Ἐμοὶ δὲ εἰς ἐλάχιστόν ἐστιν ἵνα ὑφ᾽ (α) ὑμῶν ἀνακριθῶ, ἢ ὑπὸ ἀνθρωπίνης ἡμέρας·
sed neque meipsum dijudico. Nihil enim mihiipsi conscius sum: sed non in hoc
4 ἀλλ᾽ οὐδὲ ἐμαυτὸν ἀνακρίνω. Οὐδὲν γὰρ ἐμαυτῷ σύνοιδα· ἀλλ᾽ οὐκ ἐν τούτῳ
justificatus sum: at dijudicans me, Dominus est: Itaque ne ante tempus quid judicate,
5 δεδικαίωμαι· ὁ δὲ ἀνακρίνων με, Κύριός ἐστιν. Ὥστε μὴ πρὸ καιροῦ τι κρίνετε,
quoadusq; veniat Dominus: qui & illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia
ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ Κύριος· ὃς καὶ φωτίσει τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότους, καὶ φανερώσει τὰς βουλὰς
cordium: & tunc laus erit unicuique à Deo. Hæc autem, fratres,
6 τῶν καρδιῶν· καὶ τότε ὁ ἔπαινος γενήσεται ἑκάστῳ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ. Ταῦτα δὲ, ἀδελφοί,
transfiguravi in meipsum & Apollo, propter vos: ut in nobis discatis ne
μετεσχημάτισα εἰς ἐμαυτὸν καὶ (β) Ἀπολλὼ δι᾽ ὑμᾶς· ἵνα ἐν ἡμῖν μάθητε (γ) τὸ μὴ
supra quod scriptum est, sapere: ut ne unus super unum inflemini adversùs alterum·
ὑπὲρ ὃ γέγραπται φρονεῖν· ἵνα μὴ εἷς ὑπὲρ τοῦ ἑνὸς φυσιοῦσθε κατὰ τοῦ ἑτέρου.
Quis enim te discernit? Quid autem habes quod non accepisti? Si autem & accepisti, quid
7 Τίς γάρ σε διακρίνει; Τί δὲ ἔχεις ὃ οὐκ ἔλαβες; Εἰ δὲ καὶ ἔλαβες, τί
gloriaris quasi non accipiens? Jam saturati estis, jam ditati estis, sine
8 καυχᾶσαι ὡς μὴ λαβών; Ἤδη κεκορεσμένοι ἐστέ, ἤδη (δ) ἐπλουτήσατε, χωρὶς
nobis regnâstis: & utinam sane regnetis, ut & nos vobis simul regnemus.
ἡμῶν ἐβασιλεύσατε· καὶ ὄφελόν γε ἐβασιλεύσατε, ἵνα καὶ ἡμεῖς ὑμῖν συμβασιλεύσωμεν.
Puto enim quòd Deus nos Apostolos novissimos edidit, tanquam morti destinatos:
9 Δοκῶ (ε) γὰρ ὅτι ὁ Θεὸς ἡμᾶς τοὺς ἀποστόλους ἐσχάτους ἀπέδειξεν ὡς ἐπιθανατίους·
quia spectaculum facti sumus mundo, & angelis & hominibus. Nos stulti propter
10 ὅτι θέατρον ἐγενήθημεν τῷ κόσμῳ καὶ ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις. Ἡμεῖς μωροὶ διὰ
Christum: vos autem prudentes in Christo: nos infirmi, vos autem fortes: vos
Χριστόν, ὑμεῖς δὲ φρόνιμοι ἐν Χριστῷ· ἡμεῖς ἀσθενεῖς, ὑμεῖς δὲ ἰσχυροί· ὑμεῖς
gloriosi, nos autem ignominiosi. Usque in hanc horam & esurimus, & sitimus,
11 ἔνδοξοι, ἡμεῖς δὲ ἄτιμοι. Ἄχρι τῆς ἄρτι ὥρας καὶ πεινῶμεν, καὶ διψῶμεν,
& nudi sumus, & colaphis cædimur, & instabiles sumus: Et laboramus, operantes
καὶ γυμνητεύομεν, καὶ κολαφιζόμεθα, καὶ ἀστατοῦμεν· Καὶ κοπιῶμεν, ἐργαζόμενοι 12
propriis manibus: convitiis affecti, benedicimus: persecutionem passi, sustinemus: Blasphemati,
ταῖς ἰδίαις χερσί· λοιδορούμενοι, εὐλογοῦμεν· διωκόμενοι, ἀνεχόμεθα· (ζ) Βλασφημούμενοι, 13
obsecramus: tanquam purgamenta mundi facti sumus, omnium
παρακαλοῦμεν· ὡς περικαθάρματα τοῦ κόσμου ἐγενήθημεν, πάντων
peripsema usque adhuc. Non pudore afficiens vos scribo hæc: sed ut natos meos
περίψημα ἕως ἄρτι. Οὐκ ἐντρέπων ὑμᾶς γράφω ταῦτα, ἀλλ᾽ ὡς τέκνα μου 14
charissimos moneo. Si enim decem millia pædagogorum habeatis in Christo, sed
ἀγαπητὰ (η) νουθετῶ. Ἐὰν γὰρ μυρίους παιδαγωγοὺς ἔχητε ἐν Χριστῷ, ἀλλ᾽ 15
non multos patres: In enim Christo Jesu per Evangelium ego vos
οὐ πολλοὺς πατέρας· Ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἐγὼ ὑμᾶς
genui. Rogo ergò vos, imitatores mei estote. Propter hoc
ἐγέννησα. Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, μιμηταί μου γίνεσθε. Διὰ (θ) τοῦτο 16 17
misi vobis Timotheum, qui est natus meus dilectus & fidelis in Domino: qui
ἔπεμψα ὑμῖν Τιμόθεον, (ι) ὅς ἐστι τέκνον μου ἀγαπητὸν καὶ πιστὸν ἐν Κυρίῳ· ὃς
vos commonefaciet vias meas quæ in Christo, sicut ubique in omni Ecclesia
ὑμᾶς ἀναμνήσει τὰς ὁδούς μου τὰς ἐν Χριστῷ, καθὼς πανταχοῦ ἐν πάσῃ ἐκκλησίᾳ
doceo. Tanquam non venturo autem me ad vos, inflati sunt quidam.
διδάσκω. Ὡς μὴ ἐρχομένου δέ μου πρὸς ὑμᾶς, ἐφυσιώθησάν τινες. 18
Veniam autem citò ad vos, si Dominus voluerit: & cognoscam non
Ἐλεύσομαι δὲ ταχέως πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ Κύριος θελήσῃ, καὶ γνώσομαι οὐ 19
sermonem inflatorum, sed virtutem. Non enim in sermone regnum
τὸν λόγον τῶν πεφυσιωμένων, ἀλλὰ τὴν δύναμιν. Οὐ γὰρ ἐν λόγῳ ἡ βασιλεία 20
Dei, sed in virtute. Quid vultis? in virga veniam ad vos, an in
Β΄ τοῦ Θεοῦ, ἀλλ᾽ ἐν δυνάμει. Τί θέλετε; ἐν ῥάβδῳ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς, ἢ ἐν 21
charitate, spiritúque mansuetudinis?
ἀγάπῃ, πνεύματί τε (κ) πρᾳότητος;

Κεφ. δ΄. MS.A. (α) *ἡμῶν (β) Ἀπολλῶν (γ) τὸ ········ ὑπὲρ ἃ γέγραπται ἵνα (δ) ἐπλουτήσατε, * καὶ ὄφελόν (ε) γὰρ, ὁ Θεὸς (ζ) Δυσφημούμενοι, (η) νουθετῶν. (θ) τοῦτο αὐτὸ ἔπεμψα (ι) ὅς ἐστίν μου τέκνον (κ) πραΰτητος;

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]

[illegible]

6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]

[illegible]

17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]

* Mihi verò minima est res à vobis judicari, 3 aut à quovis homine; sed ne meipsum quidem judico. Nullus enim rei mihi ipsi 4 conscius sum, sed non per hoc justificatus sum: siquidem judex meus Dominus est. * Quamobrem ne ante tempus judicaveritis, 5 usque dum venerit Dominus ille, qui illustraturus est recondita tenebrarum, & revelabit cogitationes cordium; tunc laus erit unicuique à Deo.

Dominicâ quartâ post Pentecosten. 6.

* Hæc autem, fratres mei, propter vos posui 6 super personam meam & Apollo, ut per nos discatis non amplius de vobis sentire quàm scriptum est; & ne quis supra proximum suum efferatur propter aliquem. * Quis enim 7 scrutatur te? aut quid habes quod non acceperis? Quòd si accepisti, quid gloriaris, quasi non acceperis? Jamdudum saturati 8 estis & ditati? & sine nobis regnum adepti estis? utinam autem regnum adepti sitis, ut & nos regnemus vobiscum. Existimo autem 9 quòd nos Apostolos, postremos constituerit Deus tanquam ad mortem, quippe qui facti sumus spectaculum mundo, angelis, & hominibus. * Nos stulti propter Christum, vos 10 autem sapientes in Christo: nos imbecilles, vos autem potentes: vos percelebres, nos autem infames. Ad hanc usque horam esu- 11 rimus & sitimus, & nudi sumus, & colaphis cædimur, nec locum stabilem habemus: Et 12 laboramus operantes manibus nostris: ignominiâ afficiunt nos, nos autem beneprecamur: insectantur nos, & sustinemus. Con- 13 vitiis proscindunt nos, & obsecramus eos: tanquam quisquiliæ mundi facti sumus, & purgamentum omnium nunc usque. Non ut 14 pudore vos suffundam hæc scribo, sed ut filios charissimos admoneo. Nam si decem 15 millia pædagogorum habeatis in Christo, at non multos patres: siquidem in Jesu Christo ego genui vos per Evangelium. Peto igitur 16 à vobis, ut meî similes sitis.

Dominicâ quintâ post Pentecosten. 7.

* Propterea misi ad vos Timotheum, qui est 17 filius meus dilectus, & fidelis in Domino; ut ipse vobis in memoriam reducat vias meas quæ sunt in Christo, juxta id quod doceo in omnibus Ecclesiis. * Quasi verò ipse ventu- 18 rus non sim ad vos, superbierunt quidam ex vobis. Sed si Dominus voluerit, citò veniam 19 ad vos: & cognoscam non sermonem eorum qui sese efferunt, sed virtutem ipsorum: * Quandoquidem regnum Dei non est in ser- 20 mone, sed in virtute. Quomodo vultis? cum 21 virga veniam ad vos, an cum dilectione, & spiritu mansueto?

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]

Et mihi vile est laudari apud vos, & apud homines morientes: & me nemo est 3 qui reprehendet. Quia nihil est quod cognitum est mihi: sed hoc dicens non 4 justifico meipsum; quia Deus scrutabitur me. Et quid est quod scrutamini nunc 5 antequàm veniat tempus ejus? usque dum veniat Dominus noster, & illustret quæ in tenebris sunt, quæ cogitat cor: isto tempore accipiet quisque mer- 6 cedem suam apud Deum. Et hæc, fratres nostri, elegi ego pati propter vos, ut vos discatis: & convenitne vobis ut inflemini contra fratres vestros?

Versio VULGATA LATINA.

3 Mihi autem pro minimo est ut à vobis judicer, aut ab humano die: sed neque
4 meipsum judico. Nihil enim mihi conscius sum: sed non in hoc justificatus sum:
5 qui autem judicat me, Dominus est. Itaque nolite ante tempus judicare, quoadusque veniat Dominus: qui & illuminabit abscondita tenebrarum, & mani-
6 festabit consilia cordium: & tunc laus erit unicuique à Deo. Hæc autem, fratres, transfiguravi in me & Apollo, propter vos: ut in nobis discatis, ne
7 suprà quàm scriptum est, unus adversùs alterum infletur pro alio. Quis enim te discernit? Quid autem habes quod non accepisti? Si autem accepisti, quid
8 gloriaris quasi non acceperis? Jam saturati estis, jam divites facti estis: sine
9 nobis regnatis: & utinam regnetis, ut & nos vobiscum regnemus. Puto enim quòd Deus nos Apostolos novissimos ostendit, tanquam morti destinatos: quia
10 spectaculum facti sumus mundo, & Angelis, & hominibus. Nos stulti propter Christum, vos autem prudentes in Christo: nos infirmi, vos autem for-
11 tes: vos nobiles, nos autem ignobiles. Usque in hanc horam & esurimus, & sitimus, & nudi sumus, & colaphis cædimur, & instabiles sumus, Et labora- 12
mus operantes manibus nostris: maledicimur, & benedicimus: persecutionem patimur, & sustinemus: Blasphemamur, & obsecramus: tanquam purgamen- 13
ta hujus mundi facti sumus, omnium peripsema usque adhuc. Non ut confun- 14
dam vos, hæc scribo, sed ut filios meos charissimos moneo. Nam si decem mil- 15
lia pædagogorum habeatis in Christo, sed non multos patres. Nam in Christo Jesu per Evangelium ego vos genui. Rogo ergò vos, imitatores mei estote, sicut 16
& ego Christi. Ideò misi ad vos Timotheum, qui est filius meus charissimus, 17
& fidelis in Domino: qui vos commonefaciet vias meas, quæ sunt in Christo Jesu, sicut ubique in omni Ecclesia doceo. Tanquam non venturus sim ad vos, 18
sic inflati sunt quidam. Veniam autem ad vos citò, si Dominus voluerit: & 19
cognoscam non sermonem eorum qui inflati sunt, sed virtutem. Non enim in 20
sermone est regnum Dei, sed in virtute. Quid vultis? in virga veniam ad vos, 21
an in charitate, & spiritu mansuetudinis?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

3 * وهذا امر حقير لي ان تكشفوا انتم عني * او يوم انساني * بل ولا انا استفحص ذاتي * واني
4 لست اعرف في ذاتي شيا * بل ولا بهذا اتزكي * والرب هو الذي يستفحص اموري * * الجمعة
5 من الجمعة السادسة بعد العنصرة * فلهذا لا تدينوا شيا قبل الوقت الي ان يوافي الرب *
الذي ينير مكنونات الظلمة ويظهر اراء القلوب * وحينيذ يكون المديح لكل احد من الله * تم
6 * وهذه المقاييس يا اخوتي من اجلكم مثلتها بذاتي وبابولو * لتتعلموا بنا الا تتفاقهوا فوق ما
7 كتب * لكيما يعرض الواحد عن الاخر * لكيلا يتسامح احدكم على الاخر * لان من ذا
8 يحاكمك انت * ماذا لك ما لم تاخذه * فان كنت قد اخذت * فلم تفتخر كمن لم ياخذه * اقد
صرتم شباعي فيما سلف * اقد استغنيتم فيما غبر * وقد ملكتم خلوا منا * ويا ليتكم قد ملكتم
9 لنملك نحن معكم * * الاحد العاشر بعد العنصرة * وفي تذكار الرسل * وعلي حسب ظني
ان الله اوجدنا نحن الرسل اخرين * كالمسوقين الي الموت * لاننا صرنا مشهدا للعالم وللملايكة
10 وللناس * نحن من اجل المسيح حمقاء * وانتم بالمسيح فقهاء * ونحن ضعفاء * وانتم اقوياء * انتم
11 مسرورون * ونحن مهانون * حتي الي هذه الساعة * نجوع ونعطش ونعري ونصرع ولا ثبوت لنا *
12 * ونتعب ونعمل بايدينا * نشتم فنبارك * نطرد فنحتمل * يفتري علينا فنضرع * وقد صرنا كقمامات
13
14 العالم * مطروحين تحت اقدام الكل الي الان * وما كتبت هذه لاخجلكم * بل اعدلكم كاولادي
15 احباء * لانكم لو كان لكم في محبة المسيح ربوات معلمين * لكن ليس لكم اباء كثيرون *
16 لانني انا بيسوع المسيح ولدتكم بالبشارة * فاضرع اذا اليكم ان تصيروا متشبهين بي * تم
17 * السبت الخامس عشر بعد العنصرة * ولذلك قد ارسلت اليكم تيموثاوس الذي هو ابني
الحبيب وثقة للرب * الذي سيذكركم طرقي التي في المسيح * كما اعلم في كل كنيسة بكل صقع *
18
19 * وكانني لست اجي اليكم * قد تسامح قوم منكم * لكن ساوافيكم سريعا ان شاء الرب *
20 واعرف لا حجة المتسامحين فقط * بل قوتهم * لان ملك الله ليس هو بكلام بل بقوة *
21 * فكيف تريدون اجي اليكم * بعصا او بمحبة وبروح وداعة *

Et hoc parvi momenti negotium est apud 3 me, ut examinetis me vos, aut dies humanus. Imò nec ego quidem meipsum 4 scrutor. Et verò nihil in me ipse deprehendo, at ne per hoc justificor, cùm Dominus sit qui res meas scrutatur.

Feriâ sextâ hebdomadæ sextæ post Pentecosten.

Quapropter ne judicetis quicquam ante 5 tempus, quoad veniat Dominus, qui illuminabit occulta tenebrarum, & patefaciet consilia cordium: & tunc erit laus unicuique à Deo. Hactenus. *Cæterùm 6 has comparationes O fratres mei, propter vos attuli de meipso & de Apollo, ut in nobis discretis haud arrogare vobis prudentiam supra id quod scriptum est, ita ut unus alium non devitet, ut unus vestrûm adversus alium non superbiat. Quis enim tecum rationem init? Quid 7 tuum est, quod non acceperis? & si accepisti, cur gloriaris quasi is qui non accepit? Num saturi facti estis jampridem? 8 num ditati estis jamdudum? & absque nobis jam regnâstis? Atque ô utinam regnassetis, ut nos etiam vobiscum regnaremus.*

Dominicâ decimâ post Pentecosten.
Et in cõmemoratione Apostolorũ.

Et secundùm opinionem meam Deus nos 9 Apostolos exposuit postremos, quasi ad mortem ductos: quia facti sumus spectaculum mundo, & Angelis, & hominibus. Nos propter Christum insipientes, vos au- 10 tem per Christum prudentes: nos imbecilles, vos autem validi: vos honorati, nos autem despecti. Usq; ad hanc horã. Esu- 11 rimus, & sitimus, & nudi sumus, & vapulamus, nec ulla nobis est subsistentia, Et 12 laboramus, et operamur manibus nostris: contumeliis afficimur, & benedicimus: persecutionem patimur, & sustinentes: Calumniis lacessimur, & obsecramus: & 13 facti jam sumus veluti quisquiliæ mundi, sub omnium pedibus projecti ad hoc usq; tempus. Neq; verò hæc scribo, ut vos 14 pudore suffundam: sed vos dirigo ut filios meos dilectos. Nam etiamsi habeatis in 15 charitate Christi myriades præceptorum, non tamen habetis multos patres: quoniam ego in Christo Jesu vos genui per Evangelium. Rogo vos igitur ut fiatis mihi 16 similes. Finis.

Sabbatho quinto decimo post Pentecosten.

Et hac de causa misi ad vos Timotheũ, 17 qui est filius meus dilectus, & Domino fidelis, qui vobis in memoriam reducet vias meas quæ sunt in Christo: quemadmodum doceo in omni ecclesia, ubiq; locorum. Perindè verò ac si non sim ventu- 18 rus ad vos, quidam vestrûm arrogantes evaserunt. Sed veniam ad vos brevi, si 19 Dominus voluerit, & cognoscam non solùm rationem arrogantium, sed & virtutem eorum. Siquidem regnum Dei non in 20 sermone consistit, sed in virtute. Quomodo ergò vultis veniam ad vos? cum fuste, an cum charitate, & spiritu mansuetudinis? 21

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]

Quis scrutatur te? & quid factus es quod non accepisti? si autem accepisti, quid 7 gloriaris sicut ille qui non accepit? Ecce igitur saturati estis, & divites estis 8 etiam, & regnâstis soli, & expedit ut regnemus vobiscum. Quia designavit 9 Deus Apostolos ejus postremos quasi traditos morti, quia ludibrium facti sumus mundo, & hominibus, & angelis. Nos igitur stulti propter Christum, & 10 vos prudentes in Christo, & nos infirmi, & vos fortes, & vos gloriosi, & nos viles. Usque hunc diem & esurimus etiam, & sitimus etiam, & nudi su- 11 mus etiam, & probris affecti sumus etiam, & colaphis cædimur etiam. Et 12 laboramus etiam ministrantes cum manibus nostris, maledicenti nobis benedicimus, & persequenti nos permittimus ei. Et blasphemantem oramus, & 13 tanquam pilæ facti sumus in mundo, & redemptio vestra ego omnibus vobis usque nunc. Et me puduit de vobis, ut scriberem vobis hoc quod vobis scribo: 14 nonne ut filios meos quos diligo moneo vos? Et si decem millia ducum ha- 15 bueritis in Christo, patres vestri non sunt multi, quia ego genui vos in doctrina Christi Jesu. Rogo vos fratres nostri mihi similes estote. Propterea 16 misi vobis Timotheum filium meum quem diligo, fidelem in Domino, qui me- 17 mores vos faciet viarum mearum, quæ in Jesu Christo sunt, sicut docui ubique & in omni domo Christianorum. Et sunt qui inflati sunt quasi non ve- 18 nirem ad vos. Veniam autem quemadmodum voluit Deus, ut cognoscam 19 igitur virtutem, & non verba inflatorum. Quia non est in verbis regnum 20 Dei, sed in virtute. Quomodo vultis ut veniam ad vos? cum virga, vel 21 in charitate & in mansuetudine?

ἘΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘ. Α'. ΚΕΦ. Β'. Γ'.

CAP. V. ε'.

Omninò auditur in vobis fornicatio, & talis fornicatio, qualis nec in
1 Ὅλως ἀκούεται ἐν ὑμῖν πορνεία, καὶ τοιαύτη πορνεία, ἥτις οὐδὲ ἐν τοῖς
Gentibus nominatur, ita ut uxorem quendam patris habere. Et vos in-
2 (α) ἔθνεσιν ὀνομάζεται, ὥστε γυναῖκά τινα τοῦ πατρὸς ἔχειν. Καὶ ὑμεῖς πε-
flati estis, & non magis luxistis, ut tollatur de medio vestrûm
φυσιωμένοι ἐστὲ, καὶ οὐχὶ μᾶλλον ἐπενθήσατε, ἵνα (β) ἐξαρθῇ ἐκ μέσου ὑμῶν
qui opus hoc fecit. Ego quidem enim ut absens corpore, præ-
3 ὁ τὸ ἔργον τοῦτο (γ) ποιήσας. Ἐγὼ μὲν γὰρ ὡς ἀπὼν τῷ σώματι, παρ-
sens autem spiritu, jam judicavi ut præsens, eum sic hoc opera-
ὼν δὲ τῷ πνεύματι, ἤδη κέκρικα ὡς παρὼν, τὸν (δ) οὕτω τοῦτο κατεργασά-
tum, In nomine Domini nostri Jesu Christi, congregatis vobis
4 μενον, Ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ (ε) Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, συναχθέντων ὑμῶν
& meo spiritu, cum virtute Domini nostri Jesu Christi,
καὶ τοῦ ἐμοῦ πνεύματος, σὺν τῇ δυνάμει τοῦ Κυρίου ἡμῶν (ζ) Ἰησοῦ Χριστοῦ,
Tradere ejusmodi satanæ in interitum carnis, ut spiritus
5 Παραδοῦναι τὸν τοιοῦτον τῷ Σατανᾷ εἰς ὄλεθρον τῆς σαρκὸς, ἵνα τὸ πνεῦμα
servetur in die Domini Jesu. Non pulchra gloriatio ve-
6 σωθῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ (η) Κυρίου Ἰησοῦ. Οὐ καλὸν τὸ καύχημα ὑ-
stra. Nescitis quia modicum fermentū totam massam fermentat? Expur-
7 μῶν. οὐκ οἴδατε ὅτι μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ; (θ) Ἐκκα-
gate igitur vetus fermentum, ut sitis nova massa, sicut estis azymi.
θάρατε οὖν τὴν παλαιὰν ζύμην, ἵνα ἦτε νέον φύραμα, καθώς ἐστε ἄζυμοι.
Etenim Pascha nostrum pro nobis immolatus est, Christus. Itaque epu-
8 καὶ γὰρ τὸ (ι) πάσχα ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν ἐτύθη, Χριστός. Ὥστε (κ) ἑορτά-
lemur, non in fermento veteri, neque in fermento malitiæ & nequitiæ, sed in
ζωμεν, μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ, μηδὲ ἐν ζύμῃ κακίας καὶ πονηρίας, ἀλλ' ἐν
azymis sinceritatis & veritatis. Scripsi vobis in Epistola; Ne
9 ἀζύμοις (λ) εἰλικρινείας καὶ ἀληθείας. Ἔγραψα ὑμῖν ἐν τῇ ἐπιστολῇ, Μὴ
commisceri fornicariis: Et non omninò fornicariis mundi hu-
συναναμίγνυσθαι (μ) πόρνοις· Καὶ οὐ πάντως τοῖς πόρνοις τοῦ κόσμου τού- 10
jus, aut avaris, aut rapacibus, aut idololatris: alioquin debueratis
του, ἢ τοῖς πλεονέκταις, (ν) ἢ ἅρπαξιν, ἢ εἰδωλολάτραις· ἐπεὶ (ξ) ὀφείλετε
ex mundo exire. Nunc autem scripsi vobis non commisce-
ἄρα ἐκ τοῦ κόσμου ἐξελθεῖν. (ο) Νυνὶ δὲ ἔγραψα ὑμῖν μὴ συναναμίγνυ- 11
ri, si quis frater nominatus aut fornicator, aut avarus, aut idolola-
σθαι, ἐάν τις ἀδελφὸς ὀνομαζόμενος ἢ πόρνος, ἢ πλεονέκτης, ἢ εἰδωλολά-
tra, aut maledicus, aut ebriosus, aut rapax: ejusmodi nec comedere. Quid
τρης, ἢ λοίδορος, ἢ μέθυσος, ἢ ἅρπαξ· τῷ τοιούτῳ (π) μηδὲ συνεσθίειν. Τί 12
enim mihi & eos qui foris judicare? Nónne eos intùs vos judicatis? Eos autem
γάρ (ρ) μοι καὶ τοὺς ἔξω κρίνειν; οὐχὶ τοὺς ἔσω ὑμεῖς κρίνετε; Τοὺς δὲ 13
foris Deus judicat. Et auferte malum ex vobis ipsis.
ἔξω ὁ Θεὸς (σ) κρίνει. καὶ ἐξαρεῖτε τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν.

CAP. VI. ς'.

Audet aliquis vestrûm, negotium habens ad alterum, judicari apud
Γ' Τολμᾷ τις (α) ὑμῶν, πρᾶγμα ἔχων πρὸς τὸν ἕτερον, κρίνεσθαι ἐπὶ 1
injustos, & non apud Sanctos? Nescitis quoniam Sancti
τῶν ἀδίκων, καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν ἁγίων; (β) Οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ ἅγιοι 2
mundum judicabunt? Et si in vobis judicabitur mundus, indigni estis ju-
τὸν κόσμον κρινοῦσι; καὶ εἰ ἐν ὑμῖν κρίνεται ὁ κόσμος, ἀνάξιοί ἐστε κρι-
diciis minimis? Nescitis quoniam angelos judicabimus? nedum
τηρίων (γ) ἐλαχίστων; Οὐκ οἴδατε ὅτι ἀγγέλους κρινοῦμεν; μήτιγε 3
vitalia? Vitalia quidem igitur judicia si habueritis, nihili factos in
βιωτικά; Βιωτικὰ μὲν οὖν κριτήρια ἐὰν ἔχητε, τοὺς ἐξουθενημένους ἐν 4
Ecclesia, illos sedere facite.
τῇ ἐκκλησίᾳ, τούτους καθίζετε.

MS. A. (α) ἔθνεσιν, ὥστε (β) ἀρθῇ (γ) πράξας. Ἐγὼ μὲν γὰρ ἀπὼν (δ) οὕτως (ε) Κυρίου Ἰησοῦ, συναχθέντων (ζ) Ἰησοῦ, Παραδοῦναι (η) Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. (θ) Ἐκκαθάρατε τὴν (ι) πάσχα ἡμῶν ἐτύθη (κ) ἑορτάζωμεν, (λ) εἰλικρινείας (μ) πόρνοις· Οὐ (ν) καὶ (ξ) ὠφείλετε (ο) Νῦν δὲ (π) μὴ συνεσθίειν. (ρ) μοι τοὺς (σ) κρίνει. ἐξάρατε Κεφ. ς'. MS. A. (α) ἐξ ὑμῶν, (β) Ἢ οὐκ (γ) ἐλαχίστων; **** absunt hîc Ver. 3, 4, 5, & 6. Ἤδη μὲν οὖν ἥττημα ὑμῖν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܗ *

1 * ܫܪܝܪܐܝܬ ܡܫܬܡܥܐ ܒܝܢܬܟܘܢ ܙܢܝܘܬܐ. ܘܗܕܐ ܙܢܝܘܬܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܦܠܐ ܒܝܬ ܥܡܡܐ
2 ܡܫܬܡܗܐ. ܐܝܟ ܕܢܣܒ ܒܪܐ ܐܢܬܬ ܐܒܘܗܝ. * ܘܐܢܬܘܢ ܡܬܪܝܡܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܘܠܐ ܐܬܐܒܠܬܘܢ
ܕܢܫܬܩܠ ܡܢ ܒܝܢܬܟܘܢ ܗܘ ܕܥܒܕ ܥܒܕܐ ܗܢܐ.
3 * ܐܢܐ ܓܝܪ ܟܕ ܪܚܝܩ ܐܢܐ ܡܢܟܘܢ ܒܦܓܪ. ܩܪܝܒ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܒܪܘܚ. ܘܡܢ ܟܕܘ ܕܢܬ
4 ܐܝܟ ܕܩܪܝܒ ܠܗܘ ܕܗܕܐ ܥܒܕ. * ܕܬܬܟܢܫܘܢ ܒܫܡܐ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܟܠܟܘܢ.
5 ܘܐܦ ܐܢܐ ܥܡܟܘܢ ܒܪܘܚ. ܥܡ ܚܝܠܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. * ܘܬܫܠܡܘܢܝܗܝ ܠܣܛܢܐ
ܠܚܘܒܠܐ ܕܦܓܪܗ. ܕܒܪܘܚ ܢܚܐ ܒܝܘܡܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ.

* ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܒܬܪ ܩܝܡܬܐ * ܚ *

6 * ܠܐ ܫܦܝܪ ܫܘܒܗܪܟܘܢ ܐܚܝ. ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܚܡܝܪܐ ܩܠܝܠ ܟܠܗ ܠܓܒܝܠܬܐ ܡܚܡܥ.
7 * ܕܟܘ ܡܢܟܘܢ ܚܡܝܪܐ ܥܬܝܩܐ. ܕܬܗܘܘܢ ܓܒܝܠܬܐ ܚܕܬܐ. ܐܝܟ ܕܐܢܬܘܢ ܦܛܝܪܐ.
8 ܦܨܚܢ ܓܝܪ ܡܫܝܚܐ ܗܘ ܕܐܬܢܟܣ ܚܠܦܝܢ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܢܥܒܕ ܥܐܕܐ. ܠܐ ܒܚܡܝܪܐ
ܥܬܝܩܐ. ܘܠܐ ܒܚܡܝܪܐ ܕܒܝܫܘܬܐ ܘܕܡܪܝܪܘܬܐ. ܐܠܐ ܒܚܡܝܪܐ ܕܕܟܝܘܬܐ ܘܕܩܕܝܫܘܬܐ. * ܟܬܒܬ 9
10 ܠܟܘܢ ܒܐܓܪܬܐ. ܕܠܐ ܬܬܚܠܛܘܢ ܥܡ ܙܢܝܐ. * ܘܠܐ ܗܘܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܥܡ ܙܢܝܐ ܕܒܥܠܡܐ ܗܢܐ.
ܐܘ ܥܡ ܥܠܘܒܐ ܐܘ ܥܡ ܚܛܘܦܐ ܐܘ ܥܡ ܦܠܚܝ ܦܬܟܪܐ. ܘܐܠܐ ܡܚܝܒܝܢ ܗܘܝܬܘܢ ܐܦ
11 ܡܢ ܥܠܡܐ ܠܡܦܩ. * ܗܫܐ ܕܝܢ ܟܬܒܬ ܠܟܘܢ ܕܠܐ ܬܬܚܠܛܘܢ. ܐܢ ܐܝܬ ܕܡܬܩܪܐ ܐܚܐ
ܘܐܝܬܘܗܝ ܙܢܝܐ. ܐܘ ܥܠܘܒܐ. ܐܘ ܦܠܚ ܦܬܟܪܐ. ܐܘ ܡܨܚܝܢܐ. ܐܘ ܪܘܝܐ. ܐܘ ܚܛܘܦܐ. ܥܡ ܐܝܢܐ
12 ܕܗܟܢܐ ܐܦܠܐ ܠܚܡܐ ܠܡܠܥܣ. * ܡܢܐ ܠܝ ܓܝܪ ܠܡܕܢ ܠܒܪܝܐ. ܐܢܬܘܢ ܐܝܟ ܕܠܓܘ
13 ܕܝܢܝܢ. * ܠܒܪܝܐ ܕܝܢ ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܐܢ. ܘܐܦܩܘܗܝ ܠܒܝܫܐ ܡܢ ܒܝܢܬܟܘܢ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܘ *   * ܕܚܕ ܒܫܒܐ * ܘ * ܕܒܬܪ ܦܢܛܩܘܣܛܐ * ܛ *

1 * ܡܡܪܚܝܢ ܐܢܫ ܡܢܟܘܢ ܟܕ ܐܝܬ ܠܗ ܕܝܢܐ ܥܡ ܐܚܘܗܝ. ܕܢܗܘܐ ܡܬܕܝܢ ܩܕܡ ܥܘܠܐ ܘܠܐ ܩܕܡ
2 ܩܕܝܫܐ. * ܐܘ ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܩܕܝܫܐ ܥܬܝܕܝܢ ܠܡܕܢ ܠܥܠܡܐ. ܘܐܢ ܒܟܘܢ ܡܬܕܝܢ ܥܠܡܐ.
3 ܠܐ ܫܘܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܕܝܢܐ ܕܙܥܘܪܝܬܐ. * ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܠܡܠܐܟܐ ܕܝܢܝܢܢ. ܟܡܐ ܕܝܢ
4 ܡܕܡ ܕܒܥܠܡܐ ܗܢܐ. * ܐܢ ܗܟܝܠ ܐܝܬ ܠܟܘܢ ܕܝܢܐ ܕܥܠ ܥܠܡܐ. ܠܐܝܠܝܢ ܕܫܝܛܝܢ
ܒܥܕܬܐ ܐܘܬܒܘ ܠܟܘܢ ܕܝܢܐ.

CAP. V.

Tandem auditur inter vos scortatio, talisque scortatio, qualis nec inter Ethnicos nominatur ita ut accipiat filius uxorem patris sui. 1
Et vos superbitis, ac non potiùs sedetis in luctu, ut tollatur è medio vestrûm is qui hoc facinus admisit. 2
Ego quidem absens à vobis corpore, vobis autem proximus spiritu, jam condemnavi ut proximus eum qui hoc perpetrat: 3
Ut in nomine Domini nostri Jesu Christi vos omnes congregemini, & ego vobiscum spiritu, cum virtute Domini nostri Jesu Christi, 4
Et tradatis hunc Satanæ ad exitium corporis ejus, ut spiritu servetur in die Domini Jesu Christi. 5

Dominicâ post Resurrectionem. 8.

Indecora est gloriatio vestra, fratres mei. 6
Nescitis quòd paululum fermenti totam conspersionem fermentat? 7
Expurgate à vobis fermentum vetus, ut sitis conspersio nova, sicut estis azymi. Pascha enim nostrum Christus est, qui mactatus est pro nobis.
Idcircò festum agamus, non in fermento veteri, nec in fermento malitiæ & amaritudinis, sed in azymo sinceritatis & sanctimoniæ. 8
Scripsi vobis per epistolam, Ne commisceamini cum scortatoribus. 9
Non autem dico cum scortatoribus qui sunt in hoc mundo, aut de oppressoribus, aut de raptoribus, aut cultoribus idolorum: alioquin cogeremini etiam ex mundo exire. 10
Hoc autem quod scripsi vobis; Ne commisceamini, *est ut* si sit qui vocetur frater, sitque scortator, aut oppressor, aut cultor idolorum, aut convitiator, aut ebriosus, aut raptor, cum ejusmodi ne panem quidem comedatis. 11
Quid enim ad me attinet judicare extraneos? vos autem eos qui intùs sunt judicate. 12
Cæterùm eos qui foris sunt, Deus judicat: tollite autem sceleratum è medio vestrî. 13

CAP. VI.

Dominicâ sextâ post Pentecosten. 9.

Audet aliquis vestrûm habens litem cum fratre suo, experiri judicio coram iniquis, non autem coram Sanctis? 1
An nescitis quòd Sancti mundum judicabunt? quòd si per vos mundus judicandus est, nónne digni estis dirimere minuta judicia? 2
Nescitis quòd angelos judicaturi sumus? quantò magìs ea quæ sunt seculi hujus? 3
Sed si vobis judicium competit de his quæ sunt mundi, eos qui contempti sunt in Ecclesia, constituite vobis in judicio. 4

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

1 ፫ ወይሰማዕኑ : በላዕሌክሙ : ዝሙት : ወዝሙትኒ : ዘከመ : ዝኑ : ዘሊይገብሮ :
2 አሕዛብ : ጥቀ :: ሀሎአ : ል : አውሰበ : ብእሲተ : አቡሁ::=፥ ወአንትሙሰ : ንፉ
ኃን : እመ : ሊላሐውክሙኑ : ከመ : ይእትት : እምኔክሙ : ዘገብረ : ዘንተ:ግብረ : :=፥
3 ወአንሰ : እንዘ : ሊሀለውኩ : በሥጋየ : ኀቤክሙ : ወመንፈስየሰ : ሀሎ : ምስሌክ
ሙ : ወናሁ: ኮንኩ : ከመዘ : ሀለውኩ : ለዘ : ገብሮ : ለዝንቱ : ግብር : :=፥
4 ለንጊሲኀክሙ : በስመ : እግዚእነ : ሊየሱስ : ወምስለ : መንፈስየ : በኀይለ : እግዚእነ :
ሊየሱስ::=፥

CAP. V.

Et auditur inter vos fornicatio, & fornicatio hujusmodi quam non commiserunt vel Gentiles, quenquam uxorem duxisse uxorem patris sui. 1
Et vos inflati estis? sive nonne luxistis, ut tolleretur de vobis qui fecit hoc opus? 2
Et ego quum non essem in corpore meo apud vos, & spiritus meus fuit vobiscum, & ecce fui sicut præsens fuissem ei qui fecit hoc opus: 3
Congregans vos in nomine Domini nostri Jesu, & cum spiritu meo in virtute Domini nostri Jesu, 4

Versio VULGATA LATINA.

CAP. V.

1 Omninò auditur inter vos fornicatio, & talis fornicatio, qualis nec inter Gen-
2 tes, ita ut uxorem patris sui aliquis habeat. Et vos inflati estis: & non magis
3 luctum habuistis, ut tollatur de medio vestrûm qui hoc opus fecit. Ego quidem
absens corpore, præsens autem spiritu, jam judicavi ut præsens, eum, qui sic ope-
4 ratus est, In nomine Domini nostri Jesu Christi, congregatis vobis & meo spi-
5 ritu, cum virtute Domini nostri Jesu, Tradere hujusmodi satanæ in interitum car-
6 nis, ut spiritus salvus sit in die Domini nostri Jesu Christi. Non est bona gloria-
7 tio vestra. Nescitis quia modicum fermentum totam massam corrumpit? Expur-
gate vetus fermentum, ut sitis nova conspersio, sicut estis azymi. Etenim Pascha
8 nostrum immolatus est Christus. Itaque epulemur, non in fermento veteri, neque
9 in fermento malitiæ & nequitiæ: sed in azymis sinceritatis, & veritatis. Scripsi
10 vobis in epistola; Ne commisceamini fornicariis. Non utique fornicariis hu-
jus mundi, aut avaris, aut rapacibus, aut idolis servientibus: alioquin debueratis
de hoc mundo exiisse. Nunc autem scripsi vobis non commisceri; si is qui frater 11
nominatur, est fornicator, aut avarus, aut idolis serviens, aut maledicus, aut ebri-
osus, aut rapax: cum ejusmodi nec cibum sumere. Quid enim mihi de iis, qui 12
foris sunt, judicare? Nónne de iis, qui intùs sunt, vos judicatis? Nam eos, qui 13
foris sunt, Deus judicabit. Auferte malum ex vobisipsis.

CAP. VI.

Audet aliquis vestrûm habens negotium adversùs alterum, judicari apud ini- 1
quos, & non apud Sanctos? An nescitis quoniam Sancti de hoc mundo judica- 2
bunt? Et si in vobis judicabitur mundus, indigni estis qui de minimis judicetis?
Nescitis quoniam angelos judicabimus? quantò magis secularia? Secularia igi- 3
tur judicia si habueritis: contemptibiles qui sunt in Ecclesia, illos constituite ad 4
judicandum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

1 * الفصل الخامس * وبالجملة يسمع ان فيكم زناء * وزناء مثل هذا ما سمي ولا
2 في الامم * ان احدكم يتخذ له امراة ابيه * وانتم مع هذا انتم متشامخون * وما بكيتم كالاولى
3 بكم * ليجتاح من بينكم من عمل هذا العمل * واما انا فغائب بجسمي حاضر عندكم بالروح *
4 قد حكمت كالحاضر على من فعل هذا * هكذا ان تجتمعوا انتم وروحي باسم ربنا يسوع
5 المسيح * مع قوة ربنا يسوع المسيح * وتدفعون هذا نفسه الى الشيطان لهلاك بشرته * لتخلص
6 روحه في يوم ربنا يسوع المسيح * وليست مفاخرتكم جيدة * قراءة السبت المقدس
سحرا * وهو فصل مجموع بعضه من هذه الرسالة * وتمامه من رسالة غلاطية *
7 اما تعلمون ان خميرا قليلة تخمر العجنة كلها * فنظفوا الخمير العتيقة * لتكونوا عجنة
8 جديدة * كما كنتم لا خمير فيكم * لان فصحنا المسيح الذي ذبح من اجلنا * حتى نعيد
ليس بخمير عتيقة * ولا بخمير رذيلة وخبث * لكن بفطاير صفاء السذاجة والحق *
9 * الاثنين من الجمعة السابعة بعد العنصرة * * قد كتبت اليكم في
10 هذه الرسالة الا تخالطوا الزناة * وبلا محالة انني ما عنيت زناة هذا العالم * والمتكسبين
والمتغطرسين او عابدين الاصنام * والا اوجب الامر اذا عليكم ان تخرجوا من العالم *
11 * فالان انما كتبت اليكم الا تخالطوا * اذا كان انسان مسمى اخاكم * اما زانيا * واما
مستغنما * او للاصنام عابدا * او شتاما * او سكيرا * او متغطرسا * فمثل هذا لا تاكلوا
12 معه * لان ما حاجتي ان ادين الذين هم خارج * افلستم انتم تدينون الذين هم داخل *
13 * والله يدين الذين هم خارج * اقلعوا الخبيث من انفسكم *
1 * الفصل السادس * ايجتري احدكم اذا كان له امر عند رفيقه ان
2 يحاكمه لدى الظلمة * وليس قدام القديسين * او ما تعلمون ان القديسين يدينون
3 العالم * وان كان بكم يدان العالم * فما يليق بكم مجالس القضاة الدنية * اما تعلمون
4 اننا نحن نحكم على ملايكة * فكم اولى بنا نحكم في امور عالمية * وان تكن لكم
اذا مجالس قضاء عالمية * فالمحقورون في الجماعة اجلسوهم قضاتها *

CAP. V.

Præterea omninò auditur esse inter vos fornicatio: & fornicatio hujusmodi ne inter Gentes quidem nominata est, ut quis vestrûm sibi sumat uxorem patris sui. 1
Et vos ad hæc insolescitis, ac non potiùs, ut consultius vobis erat, plorastis: ut exterminaretur è medio vestrûm qui facinus hoc perpetravit. 2
Ego quidem absens corpore meo, præsens apud vos spiritu, jam tuli sententiam tanquam præsens, in eum qui talia perpetravit, 3
Hoc pacto: Ut congregemini vos & spiritus meus in nomine Domini nostri Jesu Christi, unà cum potestate Domini nostri Jesu Christi. 4
Et hunc ipsissimum tradatis satanæ, ad interitum carnis ejus: ut salvetur spiritus illius in die Domini nostri Jesu Christi. 5
Neque verò gloriatio vestra bona est 6

Lectio sabbathi sancti ad Matutinum. Est autem sectio composita partim ex hac epistola, reliquum verò ex epistola ad Galatas.

An nescitis quòd modicum fermentum totam conspersionem fermentat? 7
Expurgate itaque vetus fermentum, ut sitis nova conspersio, ut eratis infermentati. Nam Pascha nostrum Christus est, qui pro nobis immolatus est:
Ut festum celebremus non cum fermento veteri, neque cum fermento abominationis & malitiæ, sed cum azymis candoris simplicitatis & veritatis. 8

Feriâ secundâ hebdomadæ septimæ post Pentecosten.

Scripsi jam vobis in hac epistola, ne commisceamini cum scortatoribus. 9
Et seclusâ quidem fallaciâ, non intelligo scortatores hujus mundi, & omnium congestores, & oppressores, aut idolorum cultores: alioquin cogeret vos negotium exire de mundo. 10
Itaque scripsi vobis ne commisceamini: cùm aliquis frater vester nominatus fuerit vel scortator, vel divitiis inhians, vel simulachrorum cultor, vel convitiator, vel ebriosus, vel oppressor, cum hujusmodi ne comedatis. 11
Non enim curæ mihi est judicare eos qui foris sunt: nónne vos judicatis eos qui intùs sunt? 12
Deus autem judicat eos qui foris sunt. Extirpate malignum ex vobisipsis. 13

CAP. VI.

Audetne aliquis vestrûm, cùm negotium habet cum socio suo, vocare eum in judicium apud iniquos, & non coram Sanctis? 1
An ignoratis quòd Sancti judicant mundum? & si per vos judicatur mundus, dedecet ergò vos subsellia judicum inferiorum. 2
An nescitis quòd nos judicamus angelos? quantò magis igitur judicabimus res seculares? 3
Quòd si tamen habeatis subsellia judicii secularia, despectos inter congregationem sedere faciant (i. constituant) judices illorum. 4

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

5 መጥዎቶ : ለሰይጣን : ከመ : ይሠረዎ : ሠጋሁ : ወትድኅን : መንፈሱ : በዕለተ :
6 ምጽአቱ : ለእግዚእነ : ሊየሱስ::=፥ ሊኮንኬ : ሠናይ : ትዝህርትክሙ : ሊታአም
7 ሩኑ : ከመ : ሕዳጥ : ብሑእ : ከመ : ብዙኀ : ሐሪጸ : ያብሕእ::=፥ አንጽሑ : እን
ከ : ብሕአክሙ : ዘትካት : ከመ : ትኩኑ : ለሐዲስ : ሐሪጽ : እስመ : ዓዲክሙ :
8 ናእት : አንትሙ : ለኮኑ : በፋሲክነ : ተቀትለ : ክርስቶስ::=፥ ወይእዜኒ : ግበሩ :
በዓለክሙ : ወአኮ : በብሑእ : ብሉይ : ወአኮ : በብሑእ : እኩይ : ዘኃጢአ
9 ት::=፥ ጸሐፍኩ : ለክሙ : ውስተ : መጽሐፍ : ሊትደመሩ : ምስለ : ዘማውያ
10 ን::=፥ ወአኮ : ዝሙተዝ : ዓለም : በሕቲቶ : ሀለዉ : ዓዲ : መስተአግባን :
11 ወሀያድያን : ወአለዊ : ያመልኩ : ጣዖተ::=፥ ወይእዜኒ : ጸሐፍኩ : ለክሙ : ከመ :
ሊትደመሩ : ምስለ : ዘማውያን : ወእለ : ያመልኩ : ወሀያድያን : ወዘማውያን :
12 ወሰታይያን : ወመስተአግባን : ወምስለ : ዘከመዝ : ሊትትሐወሉ::=፥ ወምንት :
13 ትልሐቅየ : ለዘ : አፍኣ : እትሐተት::=፥ ወለዘ : ውስጥሰ : እግዚአብሔር : የሐ
ትቶ:: ወባሕቱ : አእትቱ : እምላዕሌክሙ : እኩየ::=፥

2

1 ወትትኃበሉ:እንከ:ትትዋቀሡ:በኀበ: ፀአልያን:: ለእመቦ: ዘቦ: ተስናን: ምስለ: ቢጹ: ለ
2 ይትዋቀሡ:በኀበ: ቅዱሳን: ወአኮ: በኀበ:ፀአልያን: ወዐማፂያን::=፥ ሊታአምሩኑ:ከመ:
ቅዱሳን : ይኴንንዎሙ : ለዓለም: እመሰኬ: አንትሙ : ትኴንንዎሙ : ለዓለም : ሊይደል
3 ወክሙ : ትሑት : መኰንናን::=፥ ሊታአምሩኑ : ከመ : መላእክተ : ጥቀ : እኴንን :
4 ኅድጉሰ : ዘዝ : ዓለም:=፥ ወለእመቦ: ዘቦ: ተስናንዝ: ዓለም:: ቢጸ: ትሑታን: ዘቤተ:
ክርስቲያን : ዘእንበሩ : ሎሙ : ይስምዕዎሙ::=፥

Tradere cum satanæ, ut intereat corpus ejus, & servetur spiritus ejus in die adventûs Domini nostri Jesu. 5
Non fuit igitur bona gloriatio vestra: nescitisne quòd modicum fermentum quàm multam fariam fermentat? 6
Expurgate igitur fermentum vestrum antiquum, ut sitis in novam fariam, quia adhuc crudi estis: nónne pro Pascha nostra occisus est Christus? 7
Et nunc quidem facite festum vestrum, & non in fermento veteri, & non in fermento malo iniquitatis. 8
Scripsi vobis in epistola, ne commisceamini cum scortatoribus. 9
Et non loquor de fornicatione hujus mundi solummodò: sunt prætereà avari, & rapaces, & idololatræ. 10
Et nunc scripsi vobis ne comisceamini cum scortatoribus, & qui idololatræ sunt, & rapaces, & scortatores, & ebriosi, & avari, etiam cum ejusmodi ne communicetis. 11
Et quid tangit me extraneum ut judicem? 12
Et eum qui intùs est, Dominus judicabit eum: sed tollite à vobis malum. 13

CAP. VI.

Et audetis igitur contendere apud inhonestos? si quis sit qui habet litem cum fratre suo, contendant apud Sanctos, & non apud inhonestos & iniquos. 1
Nescitisne quòd Sancti judicaturi sunt mundum? si igitur vos judicaturi estis mundum, non convenit vobis inferior judex. 2
Nescitisne quòd vel angelos judicabo, multò magis quæ sunt hujus mundi? 3
Et si quis fuerit qui habet causam hujus mundi, fratribus inferioribus ecclesiarum quos præposuerunt, iis auscultent. 4

Vuuu 2

Ad verecundiam vobis dico. Sic non est in vobis sapiens neque unus, qui pos-
5 Πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λέγω. Οὕτως οὐκ ἔστιν ἐν ὑμῖν σοφὸς οὐδὲ εἷς, ὃς δυνή-
sit dijudicare inter fratrem suum? Sed frater cum fra-
6 σεται διακρῖναι ἀνὰ μέσον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ; Ἀλλὰ ἀδελφὸς μετὰ ἀδελ-
tre judicatur, & hoc apud infideles. Jam quidem igitur omninò delictum in vobis
7 φοῦ κρίνεται, καὶ τοῦτο ἐπὶ ἀπίστων. Ἤδη μὲν οὖν ὅλως ἥττημα ἐν ὑμῖν
est, quòd judicia habetis cum vobisipsis. Propter quid non magis injuriam accipitis?
ἐστιν, ὅτι κρίματα ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν. Διατί οὐχὶ μᾶλλον ἀδικεῖσθε;
Propter quid non magis damnum accipitis? Sed vos injuriam facitis & damno afficitis,
8 διατί οὐχὶ μᾶλλον ἀποστερεῖσθε; Ἀλλὰ ὑμεῖς ἀδικεῖτε καὶ ἀποστερεῖτε,
& hæc fratres? An nescitis quia injusti regnum Dei non
9 καὶ (δ) ταῦτα ἀδελφούς; Ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι ἄδικοι (ε) βασιλείαν Θεοῦ οὐ
possidebunt? Ne errate: Neque fornicarii, neque idololatræ, Neque adul-
10 κληρονομήσουσι; μὴ πλανᾶσθε· οὔτε πόρνοι, οὔτε εἰδωλολάτραι, Οὔτε μοι-
teri, neque molles, neque masculorum concubitores, neque fures, neque avari,
χοὶ, οὔτε μαλακοὶ, οὔτε ἀρσενοκοῖται, οὔτε κλέπται, οὔτε πλεονέκται,
neque ebriosi, non conviciatores, non rapaces, regnum Dei non posside-
(ζ) οὔτε μέθυσοι, οὐ λοίδοροι, οὐχ ἅρπαγες, βασιλείαν (η) Θεοῦ οὐ κληρονομήσου-
bunt. Et hæc quidam eratis: sed abluti estis, sed sanctificati estis, sed
11 σι. Καὶ ταῦτά τινες ἦτε· ἀλλὰ ἀπελούσασθε, ἀλλὰ ἡγιάσθητε, (θ) ἀλλ'
justificati estis in nomine Domini Jesu, & in Spiritu Dei
ἐδικαιώθητε ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, καὶ ἐν τῷ Πνεύματι τοῦ Θεοῦ
nostri. Omnia mihi licent, sed non omnia conferunt: omnia mihi licent,
12 ἡμῶν. Πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει· πάντα μοι ἔξεστιν,
sed non ego redigar potestate sub quoquam. Escæ ventri, &
13 ἀλλ' οὐκ ἐγὼ ἐξουσιασθήσομαι ὑπό τινος. Τὰ βρώματα τῇ κοιλίᾳ, καὶ ἡ
venter escis: at Deus & hunc & has destruet. At
κοιλία τοῖς βρώμασιν· ὁ δὲ Θεὸς καὶ ταύτην καὶ ταῦτα καταργήσει. Τὸ δὲ
corpus non fornicationi, sed Domino: & Dominus corpori. At
14 σῶμα οὐ τῇ πορνείᾳ, ἀλλὰ τῷ Κυρίῳ· καὶ ὁ Κύριος τῷ σώματι. Ὁ δὲ

Deus & Dominum suscitavit, & nos suscitabit per virtutem suam. Ne-
Θεὸς καὶ τὸν Κύριον ἤγειρε, καὶ ἡμᾶς ἐξεγερεῖ διὰ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. Οὐκ 15
scitis, quoniam corpora vestra membra Christi sunt? Tollens ergò mem-
οἴδατε, ὅτι τὰ σώματα (ι) ὑμῶν μέλη Χριστοῦ ἐστιν; ἄρας οὖν τὰ μέ-
bra Christi, faciam meretricis membra? Ne fiat. An nescitis quoniam
λη τοῦ Χριστοῦ, ποιήσω πόρνης μέλη; μὴ γένοιτο. Ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι ὁ 16
agglutinatus meretrici, unum corpus est? Erunt enim, inquit, duo in
κολλώμενος τῇ πόρνῃ, ἓν σῶμά ἐστιν; Ἔσονται (κ) γὰρ, φησιν, οἱ δύο εἰς
carnem unam. At agglutinatus Domino, unus spiritus est. Fugite forni-
σάρκα μίαν. Ὁ δὲ κολλώμενος τῷ Κυρίῳ, ἓν πνεῦμά ἐστι. Φεύγετε τὴν πορ- 17 18
cationem. Omne peccatum quodcunque fecerit homo, extra corpus
νείαν. πᾶν ἁμάρτημα ὃ ἐὰν ποιήσῃ ἄνθρωπος, ἐκτὸς τοῦ σώματός
est: at fornicans, in proprium corpus peccat. An nescitis, quoniam
ἐστιν· ὁ δὲ πορνεύων, εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἁμαρτάνει. Ἢ οὐκ οἴδατε, ὅτι 19
corpus vestrum, templum qui in vobis sancti Spiritûs est, quem habetis à
(λ) τὸ σῶμα ὑμῶν, ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν ἁγίου Πνεύματός ἐστιν, οὗ ἔχετε ἀπὸ
Deo, & non estis vestri? Empti estis enim pretio. Glorificate jam
Θεοῦ, καὶ οὐκ ἐστὲ ἑαυτῶν; Ἠγοράσθητε γὰρ τιμῆς. Δοξάσατε δὴ 20
Deum in corpore vestro, & in spiritu vestro, quæ sunt
τὸν Θεὸν ἐν τῷ σώματι (μ) ὑμῶν, καὶ ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν, ἅτινά ἐστι
Dei.
τοῦ Θεοῦ.

CAP. VII. ζ'.

De autem quibus scripsistis mihi; Pulchrum homini mulierem non tangere.
Δ' Περὶ δὲ ὧν ἐγράψατέ μοι, Καλὸν ἀνθρώπῳ γυναικὸς μὴ ἅπτεσθαι. 1
Propter autem fornicationes unusquisque suam uxorem habeat: & unaquæque
Διὰ δὲ τὰς πορνείας ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἐχέτω, καὶ ἑκάστη 2
proprium virum habeat.
τὸν ἴδιον ἄνδρα ἐχέτω.

MS. A. (δ) τοῦτο (ε) Θεοῦ βασιλείαν (ζ) οὐ μέθυσοι, (η) Θεοῦ κληρονομήσουσιν. (θ) ἀλλὰ (ι) ἡμῶν (κ) γὰρ οἱ (λ) τὰ σώματα (μ) ὑμῶν. Περὶ δὲ ὧν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

5 * ܠܒܗܬܬܟܘܢ ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܗܟܢܐ ܠܝܬ ܒܟܘܢ ܚܟܝܡܐ ܐܦܠܐ ܚܕ. ܕܡܫܟܚ
6 ܕܢܦܪܘܩ ܒܝܬ ܐܚܐ ܠܐܚܘܗܝ. * ܐܠܐ ܐܚܐ ܥܡ ܐܚܘܗܝ ܡܬܕܝܢ. ܘܐܦ ܩܕܡ ܠܐ
7 ܡܗܝܡܢܐ. * ܡܟܝܠ ܗܘܐ ܗܘ ܠܟܘܢ ܡܘܡܐ. ܕܕܝܢܐ ܐܝܬ ܠܟܘܢ ܥܡ ܚܕ
ܚܕ. ܠܡܢܐ ܠܐ ܡܬܥܠܒܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܘܠܡܢܐ ܠܐ ܡܬܛܠܡܝܢ ܐܢܬܘܢ.
8 * ܐܠܐ ܐܢܬܘܢ ܥܠܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܘܛܠܡܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܘܗܠܝܢ ܠܐܚܝܟܘܢ. * ܐܘ ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܥܘܠܐ
9 ܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ ܠܐ ܝܪܬܝܢ. ܠܐ ܬܛܥܘܢ. ܠܐ ܙܢܝܐ ܘܠܐ ܦܠܚܝ ܦܬܟܪܐ. ܘܠܐ ܓܝܪܐ. ܘܠܐ ܡܚܒܠܐ.
ܘܠܐ ܫܟܒܝ ܥܡ ܕܟܪܐ. * ܘܠܐ ܛܠܘܡܐ. ܘܠܐ ܓܢܒܐ. ܘܠܐ ܪܘܝܐ. ܘܠܐ ܡܨܥܪܢܐ. ܘܠܐ ܚܛܘܦܐ. 10
11 ܗܠܝܢ ܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ ܠܐ ܝܪܬܝܢ. * ܘܗܠܝܢ ܗܘܝ ܒܐܢܫܝܢ ܡܢܟܘܢ. ܐܠܐ
ܐܣܬܚܝܬܘܢ ܘܐܬܩܕܫܬܘܢ ܘܐܙܕܕܩܬܘܢ. ܒܫܡܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܘܒܪܘܚܗ ܕܐܠܗܢ.
* ܒܚܕ ܒܫܒܐ ܚܡܫܐ ܕܨܘܡܐ * ܝ *

Ad erubescentiam quidem dico vobis. Adeò non est inter vos sapiens ne unus quidem, qui possit componere fratrem cum fratre ipsius? 6 Imò frater cum fratre suo litigat, atque adeò coram infidelibus. 7 Jam itaque vosmetipsi culpæ obnoxii estis, quòd lites habetis inter vos invicem. Cur enim injuriam non patimini? & cur damnum non sustinetis? 8 Sed vos infertis injuriam, damnóque afficitis vel fratres vestros. 9 An nescitis quòd iniqui regnum Dei hæreditate possessuri non sunt? Ne erraveritis: neque scortatores, neque cultores idolorum, neque adulteri, neque corrupti, neque qui concumbunt cum masculis, 10 Neque oppressores, neque fures, neque ebriosi, neque maledici, neque raptores, hi regnum Dei hæreditate non possidebunt. 11 Et hæc quidem fuerunt in aliquibus vestrûm: sed abluti estis, & sanctificati estis, & justificati estis per nomen Domini nostri Jesu Christi, & per Spiritum Dei nostri.

Primâ feriâ, quintâ Jejunii. 10.

12 * ܟܠ ܫܠܝܛ ܠܝ. ܐܠܐ ܠܐ ܟܠ ܦܩܚ ܠܝ. ܟܠ ܫܠܝܛ ܠܝ. ܐܠܐ ܠܐ ܐܢܫ ܢܫܬܠܛ ܥܠܝ.
13 * ܡܐܟܘܠܬܐ ܠܟܪܣܐ. ܘܟܪܣܐ ܠܡܐܟܘܠܬܐ. ܐܠܗܐ ܕܝܢ ܠܬܪܬܝܗܝܢ ܡܒܛܠ. ܦܓܪܐ
14 ܕܝܢ ܠܐ ܠܙܢܝܘܬܐ ܐܠܐ ܠܡܪܢ. ܘܡܪܢ ܠܦܓܪܐ. * ܐܠܗܐ ܕܝܢ ܠܡܪܢ ܐܩܝܡ. ܘܠܢ ܡܩܝܡ
15 ܒܚܝܠܗ. * ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܦܓܪܝܟܘܢ ܗܕܡܐ ܐܢܘܢ ܕܡܫܝܚܐ. ܢܣܒ ܗܘܐ ܗܕܡܐ
16 ܕܡܫܝܚܐ ܢܥܒܕ ܐܢܘܢ ܗܕܡܐ ܕܙܢܝܬܐ. ܚܣ. * ܐܘ ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܡܢ ܕܢܩܦ ܠܙܢܝܬܐ ܚܕ ܗܘ
17 ܦܓܪܐ. ܐܬܐܡܪ ܓܝܪ ܕܢܗܘܘܢ ܬܪܝܗܘܢ ܚܕ ܦܓܪ. * ܡܢ ܕܢܩܦ ܕܝܢ ܠܡܪܢ. ܗܘ ܥܡܗ
18 ܚܕ ܪܘܚ ܗܘ. * ܥܪܘܩܘ ܡܢ ܙܢܝܘܬܐ. ܟܠ ܚܛܝܬܐ ܓܝܪ ܕܢܥܒܕ ܒܪܢܫܐ. ܠܒܪ ܡܢ ܦܓܪܗ
19 ܗܝ. ܡܢ ܕܙܢܐ ܕܝܢ ܒܦܓܪܗ ܗܘ ܚܛܐ. * ܐܘ ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܦܓܪܟܘܢ ܗܝܟܠܐ ܗܘ
ܕܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܕܒܟܘܢ ܥܡܪܐ. ܗܝ ܕܢܣܒܬܘܢ ܡܢ ܐܠܗܐ. ܘܠܐ ܗܘܝܬܘܢ ܕܢܦܫܟܘܢ.
20 * ܙܒܝܢܐ ܓܝܪ ܙܒܝܢܬܘܢ ܒܕܡܝܐ. ܫܒܚܘ ܗܟܝܠ ܠܐܠܗܐ ܒܦܓܪܟܘܢ ܘܒܪܘܚܟܘܢ.
ܕܐܝܬܝܗܘܢ ܕܐܠܗܐ.

Omnia mihi licent, at non omnia conducunt mihi. Omnia mihi licent, sed meî nemo dominabitur. 13 Cibus ventris, & venter cibi: Deus autem utrumque abolebit. Porrò corpus non scortationi, sed Domino nostro, & Dominus noster corpori. 14 Deus autem & Dominum nostrum suscitavit, & nos suscitabit per virtutem suam. 15 Nescitis corpora vestra membra esse Christi? tollentes membrum Christi, faciemus illud membrum scorti? Absit. 16 An nescitis eum qui se adjungit scorto, unum fieri corpus? Siquidem dictum est; Erunt ambo unum corpus. 17 Qui autem sese adjungit Domino nostro, fit cum eo unus spiritus. 18 Fugite scortationem. Nam omne peccatum quod fecerit homo, extra corpus ipsius est: qui verò scortatur, in proprium corpus peccat. 19 An nescitis corpus vestrum esse templum Spiritûs sanctitatis qui habitat in vobis, quem accepistis à Deo? nec estis vestri juris: 20 Empti enim estis pretio. Glorificate itaque Deum corpore vestro & spiritu vestro, quæ quidem sunt Dei.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܙ * * ܒܚܡܫܐ ܒܫܒܐ ܩܕܡܝܐ ܕܨܘܡܐ * ܝܐ *

CAP. VII.

Feriâ quintâ, jejunii primâ. 11

1 2 * ܥܠ ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܕܟܬܒܬܘܢ ܠܝ. ܫܦܝܪ ܗܘ ܠܓܒܪܐ ܕܠܐܢܬܬܐ ܠܐ ܢܬܩܪܒ. * ܐܠܐ
ܡܛܠ ܙܢܝܘܬܐ ܐܢܫ ܐܢܫ ܐܢܬܬܗ ܢܐܚܘܕ. ܘܐܢܬܬܐ ܒܥܠܗ ܢܐܚܘܕ.

Porrò de quibus scripsistis mihi: Bonum est homini ad mulierem non accedere. 2 Veruntamen propter scortationem quisq; uxorem suam teneat, & uxor virum suum teneat.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

5 ወዝኒ፡ ዘእብለክሙ፡ ከመ፡ ትኅፈሩ ወሙ፡ ከመ፡ ዝኑ፡ አልቦ፡ ጠቢብ፡ እምውስቴትክሙ፡
6 ዘይክል፡ ዐሪቀ፡ ምስለ፡ ቢጹ፡ ብእሲ፡፡=፡ ወዓዲ፡ እኅው፡ ምስለ፡ ለኅሁ፡ ታስተሰንኑ፡
7 ወትትገአዙ፡ በኀበ፡ አረሚ፡፡=፡ አእምሩ፡ እንከ፡ ለእመ፡ ከመ፡ ገአዘ፡ ወተሰናኒ
ብክሙ፡ ወዳእክሙ፡ ገበርክሙ፡ ኃጢአተ፡ ወጌጋየ፡ ይከውነክሙ፡ ለምንትኑ፡ ኢትትገፍ
8 ዑ፡ ወለምንትኑ፡ ኢትትሀየዱ፡፡=፡ ወዓዲ፡ አንትሙ፡ ትገፍዑ፡ ወተሀይዱ፡ ወከመዝኑ፡ ት
9 ኤብሱ፡ ላዕለ፡ ቢጽክሙ፡፡=፡ ኢታአምሩኑ፡ ከመ፡ ዓማፅያን፡ ኢይሬእዩዋ፡ ለመንግሠ
ተ፡ እግዚአብሔር፡፡ ኢያስሕቱክሙ፡ ኢዘማውያን፡ ወኢእለ፡ የሐውሩ ወሙ፡ ወኢ
እለ፡ የሐውሩ፡፡=፡

Et hoc quod vobis dico, ut pudeat vos: itáne? nónne est sapiens ex vobis qui potest pacificare cum fratre suo virum? 6 *Et adhuc fratres cum fratribus eorum litigant & contendunt apud gentes.* 7 *Scitote igitur si hujusmodi litem & controversiam habetis, adhuc facitis peccatum, & iniquitas inest vobis: quare non sustinetis injuriam, & quare non patimini rapinam?* 8 *Et vos adhuc opprimitis & rapitis, & siccine peccatis contra fratres vestros?* 9 *Nescitisne quòd iniqui non videbunt regnum Dei? ne seducant vos: neque scortatores, neque euntes* ad idola, *neque euntes* ad alterius viri uxorem,

---

Versio VULGATA LATINA.

5 Ad verecundiam vestram dico. Sic non est inter vos sapiens quisquam, qui
6 possit judicare inter fratrem suum? Sed frater cum fratre judicio conten-
7 dit: & hoc apud infideles? Jam quidem omninò delictum est in vobis,
quòd judicia habetis inter vos. Quarè non magis injuriam accipitis?
8 quarè non magis fraudem patimini? Sed vos injuriam facitis, & frau-
9 datis: & hoc fratribus. An nescitis quia iniqui regnum Dei non pos-
sidebunt? Nolite errare: Neque fornicarii, neque idolis servientes, neque adul-
10 teri, Neque molles, neque masculorum concubitores, neque fures, neque avari,
11 neque ebriosi, neque maledici, neque rapaces, regnum Dei possidebunt. Et
hæc quidam fuistis: sed abluti estis, sed sanctificati estis, sed justificati estis, in
12 nomine Domini nostri Jesu Christi, & in Spiritu Dei nostri. Omnia mihi li-
cent, sed non omnia expediunt: Omnia mihi licent, sed ego sub nullius redigar
13 potestate. Esca ventri, & venter escis: Deus autem & hunc, & has destruet:
14 corpus autem non fornicationi, sed Domino: & Dominus corpori. Deus ve-
rò & Dominum suscitavit: & nos suscitabit per virtutem suam. Nescitis quo- 15
niam corpora vestra membra sunt Christi? Tollens ergò membra Christi, faci-
am membra meretricis? Absit. An nescitis quoniam qui adhæret meretrici, 16
unum corpus efficitur? Erunt enim (inquit) duo in carne una. Qui autem 17
adhæret Domino, unus spiritus est. Fugite fornicationem. Omne peccatum,
quodcunque fecerit homo, extra corpus est: qui autem fornicatur, in corpus su- 18
um peccat. An nescitis quoniam membra vestra, templum sunt Spiritûs sancti,
qui in vobis est, quem habetis à Deo, & non estis vestri? Empti enim estis pre- 19
tio magno. Glorificate & portate Deum in corpore vestro. 20

CAP. VII.

De quibus autem scripsistis mihi: Bonum est homini mulierem non tangere: 1
Propter fornicationem autem unusquisque suam uxorem habeat, & unaquæque 2
suum virum habeat.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

5 * لتخجيل لكم اقول هذا * هكذا ليس فيكم ولا حكيم واحد يستطيع ان يفصل الحكم
6 بين الرجل واخيه * بل يحاكم الاخ مع اخيه * وذلك بحضرة الكافرين * ان هذا اذا بالجملة
7 لنقيصة سالفة لكم. انكم لكم حكومات مع انفسكم * ولم لا تظلمون اكثر * ولم لا تخسرون
8 اجدر * بل انتم تظلمون وتخسرون * وهذه تقصدون بها اخوتكم * اوما قد علمتم ان
9 الظالمين ما يرثون ملك الله * لا تضلوا * فان ملك الله ما يرثه لا الزناة * ولا عبدة الاصنام *
10 ولا الفساق * ولا الذين يولعون باله نسلهم * ولا المضاجعون الذكور * ولا الحسدون * ولا
11 اللصوص * ولا السكيرون * ولا الشتامون * ولا المتغطرسون * فقد كنتم قوما تتصرفون في هذه *
لكنكم قد اغتسلتم * لكن قد قدستم * بل قد زكيتم باسم الرب يسوع وروح الاهنا *
* الاحد الذي قبل مرفع اللحم المعروف بالابن الشاطر *
12 * الاشياء كلها مطلقة لي * لكن
ليست كلها توافقني * كل شي حلال لي * لكني انا ما يتسلط علي شي * الاغذية للجوف والجوف 13
للاطعمة * والله يبطله ويبطلها * والجسد ليس هو للزنا * لكن للرب * والرب للجسم * والله 14
اقام الرب * وسيقيمنا بقدرته * اما تعلمون ان اجسامكم هي اعضاء المسيح * افآخذ اذا اعضاء 15
المسيح * واجعلها اعضاء زانية * حاشا * اما تعلمون ان من يلاصق الزانية هو جسد واحد * 16
لانه قال ان الاثنين يكونان بشرا واحدا * ومن يلاصق الرب هو روح واحد * اهربوا من 17 18
الزنا * فان كل خطية يعملها الانسان مهما كانت فهي خارج جسده * ومن يزني فانما يخطي
الي جسده * اوما قد علمتم ان جسمكم هو هيكل روح القدس الذي فيكم * الذي هو لكم 19
من الله * ولستم لانفسكم * لانكم قد اشتريتم بثمن * الثلثا من السبة السابعة 20
بعد العنصرة * فمجدوا الله بجسمكم وبروحكم اللذين هما لله * تم *

Ad ruborem vestrum hoc dico. Adeò non est inter vos sapiens, ne unus quidem, qui litem dirimere possit inter virum & fratrem ejus? 6 *Sed frater cum fratre suo litigat, idque in præsentia infidelium.* 7 *Hoc itaque omninò, præterito vobis est vitio, lites habere inter vosipsos. Et cur non patimini potiùs oppressionem? & cur non potiùs damnum accipitis?* 8 *Imò vos opprimitis, & damnum infertis, hisque fratres vestros invaditis.* 9 *An nondum nôstis injustos non esse regnum Dei hæreditate consecuturos? Ne erretis: nam regnum Dei hæreditariò non possidebunt, neque scortatores, neque idolorum cultores, neq; adulteri, neq; qui se dedunt vasis suis genitalibus, neque cum masculis concumbentes,* 10 *Neque avari, neque fures, neque ebriosi neq; convitiatores, neq; oppressores.* 11 *Eratis quidem homines qui in his vos exercebatis: sed jam abluti estis, sed jam sanctificati estis, sed jam justificati estis per nomen Domini Jesu, & Spiritum Dei nostri.*

Dominicâ quæ præcedit geniales carnium dies, quæ appellatur Dominica filii Insolentis. (*i. Prodigi.*)

Res omnes sunt mihi liberæ, sed non omnes mihi conducunt: res quælibet est mihi licita, sed mihi nulla res dominabitur. 13 *Alimenta ventri, & venter cibis: Deus autem hunc abolebit, & illa obliterabit. Corpus verò non est stupro, sed Domino, & Dominus corpori.* 14 *Deus autem Dominum suscitavit, & nos suscitabit per potentiam suam.* 15 *An nescitis quòd corpora vestra membra sunt Christi? Num igitur tollam membra Christi, faciamque illa scorti membra? Absit.* 16 *An ignoratis quòd qui meretrici se conjungit, unum est corpus? Ipse enim dixit; Erit uterque caro una.* 17 *At qui Domino se adjungit, unus est spiritus.* 18 *Fugite scortationem. Omne enim peccatum quod homo committit, quodcunq; illud fuerit, extra corpus ejus est: at qui scortatur, in proprium corpus peccat.* 19 *An nescitis quòd corpus vestrum templum est Spiritûs sancti qui in vobis est, quem habetis à Deo: & non estis vestri juris,* 20 *Quandoquidem empti jam estis pretio?*

Feriâ tertiâ hebdomadæ septimæ post Pentecosten.

Itaque glorificate Deum corpore vestro, & spiritu vestro, quorum uterque Dei est. Hactenus.

* الفصل السابع *

1 2 * فاما الجواب عن الخطوب التي كاتبتموني بها * جيد للانسان الا يلمس امراة * ومن اجل
تكاثر الزنا فليكن لكل احد امراته * وليكن لكل امراة رجلها *

CAP. VII.

Cæterùm responsum ut reddam sermonibus quos ad me scripsistis, Bonum est homini mulierem non attingere. 2 *At propter multiplicitatem fornicationis, suam quisque uxorem habeat, & suum quæque mulier habeat virum.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

10 ወኢሰራቂያን፡ ወኢመስተአግለን፡ ወኢሰታይያን፡ ወኢፀሐልያን፡ ወኢሀያድያን፡
11 ኢይሬእይዋ፡ ለመንግሠተ፡ እግዚአብሔር፡፡=፡ አሉ፡ እንከ፡ መኑ፡ አሙንቱ፡
እሉሰኬ፡ ተኀፀቡኒ፡ ወተቀደሱኒ፡ ወጸድቁኒ፡ በስሙ፡ ለእግዚእነ፡ ኢየሱስ፡ ክር
12 ስቶስ፡፡ ወበመንፈሱ፡ ለአምላክነ፡፡=፡ ኵሉ፡ ይከውነነ፡ ወኵሉስ፡ ኢኮ፡ ረቲዐ፡
13 ኵሉ፡ ይከውነኒ፡ ወአንሰ፡ ኢይሜብል፡ ወላዕለ፡ መኑሂ፡፡=፡ ከርሠኒ፡ ለመብልዕ፡
ወመብልዕኒ፡ ለከርሠ፡ ወእግዚአብሔር፡ ይሰዕሮሙ፡ ለክልኤሆሙ፡፡ ወሥጋክሙኒ፡
14 ለእግዚአብሔር፡ ወአኮ፡ ለዝሙት፡ ወእግዚአብሔርኒ፡ ለሥጋክሙ፡፡=፡ እግዚ
አብሔር፡ ዘአንሥአ፡ ለኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ እግዚእነ፡ ያነሥአነ፡ ኪያነሂ፡ በኃይ
15 ሉ፡፡=፡ ወኢታአምሩኑ፡ ከመ፡ አባሉ፡ ለክርስቶስ፡ ሥጋክሙ፡፡ ወእምድኅረ፡
ነሣእክሙ፡ እንከ፡ አባሉ፡ ለክርስቶስ፡ ትሬሲዮኑ፡ እንከ፡ አባለ፡ ዘማ፡ ሐሰ፡፡=፡
16 ኢታአምሩኑ፡ ከመ፡ ዘተለወ፡ ለዘማ፡ በሕገ፡ ዘሥጋ፡ ሀሉ፡ እስመ፡ ከማሁ፡ ይቤ፡
17 ለይኩኑ፡ ክልኤሆሙ፡ ለአሐዱ፡ ሥጋ፡፡=፡ ወዘሰ፡ ተለወ፡ ለእግዚአብሔር፡ በሕ
18 ገ፡ ዘመንፈስ፡ ቅዱስ፡ ሀሉ፡፡=፡ ጕየዩ፡ እምዝሙት፡፡ ኵሉ፡ ዘኃጢአተ፡ ይገብር፡
19 ሰብእ፡ እምአፍአ፡ በሥጋሁ፡ ይገብር፡ ወዘሰ፡ ይዜሙ፡ በሥጋሁ፡ ይኤብስ፡፡=፡ ኢ
ታአምሩኑ፡ ከመ፡ ማኅደረ፡ ለመንፈሰ፡ እግዚአብሔር፡ አንትሙ፡ ዘወሀቦ፡ ወሀበ
20 ክሙ፡ ወኢኮነ፡ ዘዚአክሙ፡፡=፡ በሤጥ፡ ተሣየጠክሙ፡ ሰብሕዎ፡ ለእግዚአብሔር፡
1 በሥጋክሙ፡፡=፡
2 ፪ ወበእንተሰ፡ ዘጸሐፍክሙ፡ ሊተ፡ ይኄይስ፡ ለብእሲ፡ ኢቀሪበ፡ አንስት፡፡=፡ ወከ
መሰ፡ ኢትዘምዉ፡ ኵሉ፡ ብእሲ፡ ይንበር፡ በብእሲቱ፡ ወኵሉ፡ ብእሲት፡ ትን
በር፡ በምታ፡፡=፡

Neque fures, neque avari, neque ebriosi, neque convitiatores, neque rapaces, videbunt regnum Dei. 11 *Hi igitur quinam sunt? hi sunt quidem qui abluti sunt & sanctificati sunt, & justificati sunt etiam in nomine Domini nostri Jesu Christi, & in Spiritu Dei nostri.* 12 *Omnia licent nobis, & omnia non expediunt: omnia licent mihi, & ego non præfectus ero super aliquem.* 13 *Venter escæ, & esca ventri, & Deus destruet ambo: & corpus vestrum Deo, & non scortationi, & Deus quidem corpori vestro.* 14 *Deus qui suscitavit Jesum Christum Dominum nostrum, suscitabit nos etiam in potestate sua.* 15 *Et nescitisne quòd membra Christi sunt corpora vestra? & postquam susceperitis igitur membra Christi, facietisne membra meretricis? absit.* 16 *Nescitisne quòd qui adhæret scorto, in lege carnis existit, quia sic dixit; Fiant ambo in unam carnem.* 17 *Et qui adhæret Deo, in lege spiritûs sancti existit.* 18 *Fugite à scortatione: omne peccatum quod facit homo ad extra, in corpore suo facit: & qui fornicatur, in corpore suo peccat.* 19 *Nescitisne quòd habitaculum spiritûs Dei estis, quem dedit vobis, & non fuit vester.* 20 *Cum pretio empti estis: glorificate Deum in corpore vestro.*

CAP. VII.

Et de quibus scripsistis mihi: potius esset homini non accedere ad mulierem. 1 2 *Et ut non fornicemini, quisque homo habitet cum uxore sua, & quæque mulier habitet cum viro suo.*

Uxori vir debitam benevolentiam reddat: similiter autem &
3 Τῇ γυναικὶ ὁ ἀνὴρ τὴν (α) ὀφειλομένην εὔνοιαν ἀποδιδότω· ὁμοίως δὲ καὶ
uxor viro. Mulier proprii corporis non habet potestatem, sed vir:
4 ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρί. Ἡ γυνὴ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, ἀλλ' ὁ ἀνήρ·
Similiter autem & vir proprii corporis non habet potestatem, sed mulier. Ne
5 ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, ἀλλ' ἡ γυνή. Μὴ
fraudate alii alios, si non quid ex consensu ad tempus, ut vacetis
ἀποστερεῖτε ἀλλήλους, εἰ μή τι ἂν ἐκ συμφώνου πρὸς καιρόν, ἵνα (β) σχολάζητε
jejunio & orationi, & iterùm in idipsum convenistis: ut ne
τῇ νηστείᾳ καὶ τῇ προσευχῇ, καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ (γ) συνέρχησθε· ἵνα μὴ
tentet vos satanas propter incontinentiam vestram. Hoc autem dico secundùm
6 πειράζῃ ὑμᾶς ὁ Σατανᾶς διὰ τὴν ἀκρασίαν ὑμῶν. Τοῦτο δὲ λέγω κατὰ
indulgentiam, non secundùm imperium. Volo enim omnes homines esse sicut &
7 συγγνώμην, οὐ κατ' ἐπιταγήν. Θέλω (δ) γὰρ πάντας ἀνθρώπους εἶναι ὡς καὶ
meipsum: sed unusquisque proprium donum habet ex Deo, hic quidem sic,
ἐμαυτόν· ἀλλ' ἕκαστος ἴδιον (ε) χάρισμα ἔχει ἐκ Θεοῦ, (ζ) ὃς μὲν οὕτως,
ille verò sic. Dico autem non nuptis & viduis; Bonum illis est, si
8 ὃς δὲ οὕτως. Λέγω δὲ τοῖς ἀγάμοις καὶ ταῖς χήραις, (η) Καλὸν αὐτοῖς ἐστιν ἐὰν
maneant sicut & ego. Si verò non se continent, nubant: melius enim est
9 μείνωσιν ὡς κἀγώ. Εἰ δὲ οὐκ ἐγκρατεύονται, γαμησάτωσαν· κρεῖττον γάρ ἐστι
nubere, quàm uri. At matrimonio junctis præcipio, non ego, sed
10 (θ) γαμῆσαι ἢ πυροῦσθαι. Τοῖς δὲ γεγαμηκόσι παραγγέλλω, οὐκ ἐγώ, ἀλλ'
Dominus, Uxorem à viro non discedere. Si verò & discesserit,
11 ὁ Κύριος, γυναῖκα ἀπὸ ἀνδρὸς μὴ (ι) χωρισθῆναι. Ἐὰν δὲ καὶ χωρισθῇ,
maneat innupta, aut viro reconcilietur: Et virum uxorem non dimittere.
μενέτω ἄγαμος, ἢ τῷ ἀνδρὶ καταλλαγήτω· καὶ ἄνδρα γυναῖκα μὴ ἀφιέναι.
At cæteris ego dico, non Dominus; Si quis frater uxorem habet
12 Τοῖς δὲ λοιποῖς (κ) ἐγὼ λέγω, οὐχ ὁ Κύριος, Εἴ τις ἀδελφὸς γυναῖκα ἔχει
infidelem, & hæc consentit habitare cum illo, non dimittat illam. Et mulier
ἄπιστον, καὶ αὐτὴ συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτοῦ, μὴ ἀφιέτω αὐτήν. Καὶ γυνὴ 13
si qua habet virum infidelem, & ipse consentit habitare cum illa, non dimittat
ἥτις ἔχει ἄνδρα ἄπιστον, καὶ (λ) αὐτὸς συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτῆς, μὴ ἀφιέτω
eum. Sanctificatus est enim vir infidelis in uxore, & sanctificata est
(μ) αὐτόν. Ἡγίασται γὰρ ὁ ἀνὴρ ὁ ἄπιστος ἐν τῇ γυναικί, καὶ ἡγίασται 14
mulier infidelis in viro: alioquin nati vestri immundi sunt: nunc
ἡ γυνὴ ἡ ἄπιστος (ν) ἐν τῷ ἀνδρί· ἐπεὶ ἄρα τὰ τέκνα ὑμῶν ἀκάθαρτά ἐστι· νῦν
autem sancti sunt. Si verò infidelis discedit, discedat: non servituti subjectus est
δὲ ἅγιά ἐστιν. Εἰ δὲ ὁ ἄπιστος χωρίζεται, χωριζέσθω· οὐ δεδούλωται 15
frater aut soror in hujusmodi: in autem pace vocavit nos
ὁ ἀδελφὸς ἢ ἡ ἀδελφὴ ἐν τοῖς τοιούτοις· ἐν δὲ εἰρήνῃ κέκληκεν (ξ) ἡμᾶς
Deus. Quid enim scis, mulier, si virum servabis? aut quid scis, vir, si
ὁ Θεός. Τί γὰρ οἶδας, γύναι, εἰ τὸν ἄνδρα σώσεις; (ο) ἢ τί οἶδας, ἄνερ, εἰ 16
mulierem servabis? Si non unicuique sicut partitus est Deus, unumquemq; sicut
τὴν γυναῖκα σώσεις; Εἰ μὴ ἑκάστῳ (π) ὡς ἐμέρισεν ὁ Θεός, ἕκαστον ὡς 17
vocavit Dominus, ita ambulet: & sic in Ecclesiis omnibus constituo.
κέκληκεν (ρ) ὁ Κύριος, οὕτω περιπατείτω· καὶ οὕτως ἐν ταῖς ἐκκλησίαις πάσαις διατάσσομαι.
Circumcisus aliquis vocatus est? non adducat præputiū. In præputio
Περιτετμημένος τις ἐκλήθη; μὴ ἐπισπάσθω. Ἐν ἀκροβυστίᾳ 18
aliquis vocatus est? non circumcidatur. Circumcisio nihil est, & præputium
(σ) τις ἐκλήθη; μὴ περιτεμνέσθω. Ἡ περιτομὴ οὐδέν ἐστι, καὶ ἡ ἀκροβυστία 19
nihil est: sed observatio mandatorum Dei. Unusquisque in vocatione, quâ
οὐδέν ἐστιν· ἀλλὰ τήρησις ἐντολῶν Θεοῦ. Ἕκαστος ἐν τῇ κλήσει, ᾗ 20
vocatus est, in ea permaneat. Servus vocatus es? non tibi sit curæ: sed si
ἐκλήθη, (τ) ἐν ταύτῃ μενέτω. Δοῦλος ἐκλήθης; μή σοι μελέτω· ἀλλ' εἰ 21
& potes liber fieri, magis utere.
καὶ δύνασαι ἐλεύθερος γενέσθαι, μᾶλλον χρῆσαι.

ΚΕΦ. Ζ'. MS. A. (α) ὀφειλὴν ἀποδιδότω· ὁμοίως καὶ (β) σχολάσητε τῇ προσευχῇ, καὶ πάλιν (γ) ἦτε· ἵνα (δ) δὲ πάντας (ε) ἔχει χάρισμα (ζ) ὁ μὲν οὕτως, ὁ δὲ (η) Ὅτι καλὸν αὐτοῖς ἐὰν (θ) γαμεῖν (ι) χωρίζεσθαι. (κ) λέγω ἐγώ; (λ) οὗτος (μ) τὸν ἄνδρα. (ν) ἐν τ . . . . φῷ· ἐπεὶ ἄρα (ξ) ὑμᾶς (ο) εἰ τί (π) ὡς ὁ Κύριος ἐμέρισεν, (ρ) ὁ Θεός, οὕτως (σ) κέκληταί τις; (τ) ἐν τούτῳ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܓܒܪܐ ܠܐܢܬܬܗ ܚܘܒܐ ܕܡܚܝܒ ܢܦܪܘܥ܂ ܗܟܢܐ ܐܦ ܗܝ ܐܢܬܬܐ ܠܒܥܠܗ܂ 3
* ܐܢܬܬܐ ܠܐ ܫܠܝܛܐ ܥܠ ܦܓܪܗ ܐܠܐ ܒܥܠܗ܂ ܘܗܟܢܐ ܐܦ ܓܒܪܐ ܠܐ ܫܠܝܛ ܥܠ ܦܓܪܗ ܐܠܐ 4
ܐܢܬܬܗ܂ ܠܐ ܗܟܝܠ ܬܛܠܡܘܢ ܚܕ ܠܚܕ܂ ܐܠܐ ܐܢ ܟܕ ܫܘܝܢ ܬܪܝܟܘܢ ܥܕܡܐ ܠܙܒܢܐ
ܕܬܬܦܢܘܢ ܠܨܘܡܐ ܘܠܨܠܘܬܐ܂ ܘܬܘܒ ܬܗܘܘܢ ܥܠ ܚܕܐ ܨܒܘܬܐ܂ ܕܠܐ ܢܢܣܐ ܠܟܘܢ ܣܛܢܐ 5
ܡܛܠ ܪܓܝܓܘܬ ܦܓܪܟܘܢ܂ * ܗܕܐ ܕܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܐܝܟ ܕܠܡܚܝܠܐ܂ ܠܐ ܐܝܟ ܕܒܦܘܩܕܢܐ܂ * ܨܒܐ ܐܢܐ ܓܝܪ 6 7
ܕܟܠܗܘܢ ܒܢܝ ܐܢܫܐ ܢܗܘܘܢ ܐܟܘܬܝ ܒܕܟܝܘܬܐ܂ ܐܠܐ ܟܠ ܐܢܫ ܡܘܗܒܬܐ ܝܗܝܒܐ ܠܗ ܡܢ
ܐܠܗܐ܂ ܐܝܬ ܕܗܟܢܐ ܘܐܝܬ ܕܗܟܢܐ܂ * ܐܡܪ ܐܢܐ ܕܝܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܢܣܒܘ ܢܫܐ ܘܠܐܪܡܠܬܐ 8
ܕܦܩܚ ܠܗܘܢ ܐܢ ܢܩܘܘܢ ܐܝܟ ܕܐܢܐ܂ * ܐܢ ܕܝܢ ܠܐ ܡܣܝܒܪܝܢ ܢܣܒܘܢ܂ ܛܒ 9
ܦܩܚ ܠܗܘܢ ܠܡܣܒ ܢܫܐ ܐܘ ܕܢܝܩܕܘܢ ܒܪܓܬܐ܂ * ܠܐܝܠܝܢ ܕܝܢ ܕܢܣܒܝܢ ܡܦܩܕ 10
ܐܢܐ ܠܐ ܗܘܐ ܐܢܐ ܐܠܐ ܡܪܝ܂ ܕܐܢܬܬܐ ܡܢ ܒܥܠܗ ܠܐ ܬܦܪܘܩ܂ * ܘܐܢ ܬܦܪܘܩ ܬܗܘܐ ܕܠܐ ܓܒܪܐ 11
ܐܘ ܠܒܥܠܗ ܬܬܪܥܐ܂ ܘܓܒܪܐ ܠܐܢܬܬܗ ܠܐ ܢܫܒܘܩ܂ * ܠܫܪܟܐ ܕܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܐ 12
ܡܪܝ܂ ܕܐܢ ܐܝܬ ܐܚܐ ܕܐܝܬ ܠܗ ܐܢܬܬܐ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢܐ܂ ܘܗܝ ܨܒܝܐ ܕܬܥܡܪ ܥܡܗ܂
ܠܐ ܢܫܒܩܝܗ܂ * ܘܐܢܬܬܐ ܕܐܝܬ ܠܗ ܒܥܠܐ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢ܂ ܘܗܘ ܨܒܐ ܕܢܥܡܪ ܥܡܗ܂ 13
ܠܐ ܬܫܒܩܝܘܗܝ܂ * ܡܬܩܕܫ ܗܘ ܓܝܪ ܓܒܪܐ ܗܘ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢ ܒܐܢܬܬܐ ܡܗܝܡܢܬܐ܂ 14
ܘܡܬܩܕܫܐ ܗܝ ܐܢܬܬܐ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢܐ ܒܓܒܪܐ ܡܗܝܡܢܐ܂ ܘܐܠܐ ܒܢܝܗܘܢ ܛܡܐܐ ܐܢܘܢ܂
ܗܫܐ ܕܝܢ ܕܟܝܐ ܐܢܘܢ܂ * ܘܐܢ ܗܘ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢ ܦܪܩ ܢܦܪܘܩ܂ ܠܐ 15
ܡܫܥܒܕ ܐܚܐ ܐܘ ܚܬܐ ܒܗܠܝܢ܂ ܠܫܠܡܐ ܗܘ ܩܪܢ ܐܠܗܐ܂ * ܡܢܐ ܓܝܪ 16
ܝܕܥܐ ܐܢܬܝ ܐܢܬܬܐ ܐܢ ܡܚܝܐ ܐܢܬܝ ܠܒܥܠܟܝ܂ ܐܘ ܐܢܬ ܓܒܪܐ ܝܕܥ ܐܢܬ ܕܡܚܐ ܐܢܬ ܠܐܢܬܬܟ܂
* ܐܠܐ ܐܢܫ ܐܢܫ ܐܝܟ ܕܦܠܓ ܠܗ ܡܪܝܐ܂ ܘܐܢܫ ܐܢܫ ܐܝܟ ܕܩܪܝܗܝ ܐܠܗܐ ܗܟܢܐ 17
ܢܗܠܟ܂ ܘܐܦ ܡܦܩܕ ܐܢܐ ܗܟܢܐ ܒܟܠܗܝܢ ܥܕܬܐ܂ * ܐܢ ܟܕ ܓܙܝܪ ܐܢܫ ܐܬܩܪܝ܂ ܠܐ 18
ܢܗܦܘܟ ܠܥܘܪܠܘܬܐ܂ ܘܐܢ ܒܥܘܪܠܘܬܐ ܐܬܩܪܝ܂ ܠܐ ܢܓܙܘܪ܂ * ܓܙܘܪܬܐ ܠܐ ܗܘܬ 19
ܡܕܡ ܐܦܠܐ ܥܘܪܠܘܬܐ܂ ܐܠܐ ܢܛܘܪܘܬܐ ܕܦܘܩܕܢܘܗܝ ܕܐܠܗܐ܂ * ܟܠܢܫ ܒܩܪܝܢܐ ܕܐܬܩܪܝ 20
ܒܗ ܢܩܘܐ܂ * ܐܢ ܥܒܕܐ ܐܬܩܪܝܬ ܠܐ ܢܒܛܠܟ ܠܟ܂ ܐܠܐ ܐܦ ܐܢ ܡܫܟܚ ܐܢܬ ܠܡܬܚܪܪܘ 21
ܓܒܝ ܠܟ ܕܬܦܠܘܚ܂

Et vir uxori suæ dilectionem debitam red- 3
dat: ita etiam ipsa uxor marito suo. Uxor 4
jus non habet corporis sui, sed maritus ejus:
similiter & vir non habet jus proprii cor-
poris, sed uxor ipsius. Ne itaque fraude- 5
tis vos invicèm, nisi quum ambo consen-
seritis ad tempus, ut vos occupetis jejunio
& oratione: & rursum ad idem negotium
revertimini, ne tentet vos Satanas propter
concupiscentiam corporis vestri. Hoc au- 6
tem dico tanquam infirmis, non ex præce-
pto. Siquidem ego velim omnes homines 7
esse meî instar in puritate. Sed unicuique
donum datum est à Deo, cuidam sic, & cui-
dam sic. Dico autem iis qui non habent 8
uxores, & viduis, satius esse si permaneant
ut ego. Quòd si se non continent, matri- 9
monio jungantur. Longè enim satius est u-
xorem ducere, quàm uri cupiditate. Iis au- 10
tem qui habent uxores, præcipio non ego,
sed Dominus meus, Uxor à marito suo non
separetur. Quòd si separata fuerit, maneat 11
sine viro, aut cum marito suo in gratiam
redeat: & vir uxorem suam ne dimittat.
Cæteris autem dico ego, non Dominus 12
meus, Si est frater qui habeat uxorem in-
fidelem, & ipsa voluerit habitare cum eo,
ne dimittat eam. Mulier verò quæ ha- 13
bet maritum infidelem, & ipse velit habi-
tare cum ea, ne dimittat maritum suum.
Sanctificatus est enim vir ille infidelis per 14
uxorem fidelem: & sanctificata est uxor
illa infidelis per virum fidelem. Alioquin
liberi eorum impuri sunt: nunc autem
mundi sunt. Quòd si incredulus discedit, 15
discedat. Non est servituti mancipatus fra-
ter aut soror in hujusmodi: ad pacem
quidem vocavit nos Deus. Quî enim scis 16
mulier, si maritum tuum es servatura? aut
tu vir, nôsti num uxorem tuam servabis?
Sed unusquisque ut ipsi partitus est Do- 17
minus, & unusquisque ut eum vocavit De-
us, ita ambulet: atque adeò omnibus Ec-
clesiis sic præcipio. Siquis dum esset cir- 18
cumcisus vocatus est, ne revertatur ad præ-
putium. Quòd si in præputio vocatus est,
ne circumcidatur. Circumcisio enim nihil
est, nec etiam præputium; sed observati- 19
ones mandatorum Dei. Unusquisque in 20
ea vocatione, in qua vocatus est, perma-
neat. Si servus vocatus fueris, non sit ti- 21
bi curæ: quinetiam si potes in libertatem
vindicari, elige tibi ut servias.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

3 ለብእሲትኒ፡ ዘበ፡ ርቱዕ፡ ይግበር፡ ለቲ፡ ምታ፡ ወከማሁ፡ ብእሲትኒ፡ ለምታ። ወብእ
4 ሲትኒ፡ ሊኮንት፡ ብውሒተ፡ ሳዕለ፡ ርእሳ፡ ዘእንበለ፡ ደእሙ፡ ለምታ። ወከማሁ፡ ብእሲኒ፡
5 ሊኮነ፡ ብውሒተ፡ ሳዕለ፡ ርእሱ፡ ዘእንበለ፡ ደእሙ፡ ለብእሲቱ። ወበእንተዝ፡ ሊትትረሐ
ቁ፡ ዘእንበለ፡ ደእሙ፡ በዘ፡ ተባዋሕክሙ፡ በዕድሜሁ፡ ከመ፡ ትስተርክቡ፡ ለጸሎትክሙ፡
ካዕበ፡ ተሀልዉ፡ ኅቡረ፡ ከመ፡ ኢያስሕትክሙ፡ ሰይጣን። እስመ፡ ድኩም፡ ቱሠሕት፡
6 ኒ፡ ሥጋክሙ። ወዘኒ፡ ዘእብለክሙ፡ ለምክረክሙ፡ ወአኮ፡ ዘአሌዝዘክሙ። እስ
7 ሙ፡ ፈቀድኩ፡ ኩሉ፡ ሰብእ፡ ይኩን፡ ከማየ፡ ወባሕቱ፡ ለኵሉ፡ በዘ፡ እግዚአብሔር፡ ሠርዖ፡
8 ይሄሉ፡ በዘከመዝ፡ ወቦ፡ ዘካልእ፡ ግብሩ። ወባሕቱ፡ እብሎን፡ ለመዐስብ፡ ወ
ለአራትሂ፡ ይኄይሶን፡ ለእመ፡ ነበራ፡ ከማየ።

Mulieri quod fuerit æquum faciat vir, & similiter mulier viro suo. Et mulieri 3 4
non est potestas super seipsam, sed tantùm viro suo: & similiter, viro non est pote-
stas super seipsum, sed tantùm uxori suæ. Et proptereà ne elongemini nisi solummo- 5
dò mutuâ permissione ad tempus, ut vacetis orationibus vestris, & iterùm estote si-
mul, ne seducat vos satanas: quia infirmitas obnoxia facit corpora vestra. Et hoc 6
quod dico vobis, consilium do vobis, & non quod præcipiam vobis. Quia velim 7
omnes homines esse ut ipse sum: veruntamen unusquisque in eo quod Deus de-
stinavit ei, permaneat: est qui hujusmodi, & est qui alteriusmodi. Sed dico ancil- 8
lis & viduis, Melius est iis si manserint sicut ego.

Versio VULGATA LATINA.

3
4 Uxori vir debitum reddat: similiter autem & uxor viro. Mulier sui corporis
potestatem non habet, sed vir. Similiter autem & vir sui corporis potestatem non
5 habet, sed mulier. Nolite fraudare invicèm, nisi fortè ex consensu ad tem-
pus, ut vacetis orationi: & iterùm revertimini in idipsum, ne tentet vos Sa-
6 tanas propter incontinentiam vestram. Hoc autem dico secundùm indulgenti-
7 am, non secundùm imperium. Volo enim omnes vos esse sicut meipsum: sed
unusquisque proprium donum habet ex Deo: alius quidem sic, alius verò sic.
8 Dico autem non nuptis, & viduis; Bonum est illis si sic permaneant, sicut &
9 ego. Quòd si non se continent, nubant. Melius est enim nubere, quàm uri.
10 Iis autem, qui matrimonio juncti sunt, præcipio non ego, sed Dominus, Uxo-
11 rem à viro non discedere: Quòd si discesserit, manere innuptam, aut viro
12 suo reconciliari. Et vir uxorem non dimittat. Nam cæteris ego dico, non
Dominus. Si quis frater uxorem habet infidelem, & hæc consentit habitare
cum illo, non dimittat illam. Et si qua mulier fidelis habet virum infide- 13
lem, & hic consentit habitare cum illa, non dimittat virum: Sanctificatus est 14
enim vir infidelis per mulierem fidelem, & sanctificata est mulier infidelis per vi-
rum fidelem: alioquin filii vestri immundi essent, nunc autem sancti sunt.
Quòd si infidelis discedit, discedat: non enim servituti subjectus est frater 15
aut soror in hujusmodi: in pace autem vocavit nos Deus. Undè enim scis, 16
mulier, si virum salvum facies? aut unde scis, vir, si mulierem salvam facies?
Nisi unicuique sicut divisit Dominus, unumquemque sicut vocavit Deus, ita am- 17
bulet, & sicut in omnibus ecclesiis doceo. Circumcisus aliquis vocatus est? non 18
adducat præputium. In præputio aliquis vocatus est? non circumcidatur. Cir- 19
cumcisio nihil est, & præputium nihil est: sed observatio mandatorum Dei.
Unusquisque in qua vocatione vocatus est, in ea permaneat. Servus vocatus 20 21
es? non sit tibi curæ: sed & si potes fieri liber, magis utere.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* وليقض الرجل للامراة المحبة الواجبة لها عليه * وكذلك الامراة فلتوف الرجل المودة 3
الواجبة عليها * فالامراة لا سلطان لها على جسمها بل الرجل يتسلط عليه * وكذلك الرجل 4
لا سلطان له على جسده لكن الامراة لها السلطان عليه * لا يعوزن احدكم الاخر من 5
ذاته الا ان يكون ذلك عن موافقة الى وقت ما لتباشروا الصوم والصلاة * ثم تكونون ايضا
متفقين * لئلا يمتحنكم الشيطان لموضع اسرافكم * وهذا انما اذكره بمعنى المسامحة لا على 6
سبيل الامر * لاني اشاء الناس كلهم ان يكونوا كانا * لكن كل احد له من الله موهبة تخصه 7
احد هكذا * واخر كذلك * واقول لمن لا يتزوج وللارامل ان جيدا هو لهم ان يلبثوا كما 8
انا * فان لم يمسكوا ذاتهم فليتزوجوا * لان التزويج لهم لافضل من التحرق * واوصي الذين 9 10
قد تزوجوا * لست انا لكن الرب * الا تفارق الامراة رجلها * وان فارقته فلتلبث غير 11
متزوجة * او فلتصالح رجلها * ولا يترك الرجل امراته * والباقي اقول انا ليس الرب * 12

* الاربعا من الجمعة السابعة بعد العنصرة *

اي اخ كانت له امراة لم
تومن وترضي هي ان تسكن معه فلا يصرفها * تم * وايه امراة كان لها رجل لم يومن 13
ويرضي هو ان يسكن معها * فلا تسرحه * فان الرجل الذي لم يومن فقد تقدس 14
بالامراة * والامراة التي لم تومن فقد تقدست بالرجل * والا فاولادكم نجسون هم * ولكنهم
قديسون * وان فارق الكافر فليفارق * فليس يتعبد الاخ والاخت لمثل هولاء * وانما دعانا الله 15
الى السلامة * ومن اين تعلمين ايتها الامراة ان خلصت رجلك * او من اين تعلم ايها 16
الرجل ان خلصت امراتك * الا ان كل احد كما قد قسم الله له * وكذلك فكما قد دعاه 17
الرب كذلك فليسلك * هكذا ارتب في الكنايس كلها * قد دعي انسان مختون فلا يجذب * 18
دعي ذو غلفة فلا يختتن * فالختانة ليست شيا * ولا الغلفة شيا * بل الشي النافع حفظ 19
وصايا الله * فليلبث كل احد في الدعوة التي دعي فيها * ادعيت عبدا فلا تحفل بذلك * 20 21
بل وان امكنك ان تصير حرا فاولي بذلك ان تستعمل العبودية *

Vir persolvat uxori debitam ipsi dilecti- 3
onem, & similiter uxor viro debitum
persolvat amorem. Uxor proprii corpo- 4
ris jus non habet, sed maritus potestatem
habet in illud: similiter & vir pote-
statem non habet in corpus suum, sed
uxor potestatem habet in illud. Ne- 5
quis vestrûm alteri deneget copiam
sui, nisi fuerit id ex consensu ad
tempus aliquantum, ut insistatis je-
junio & orationi: deinde sitis rursum
concordes, ne tentet vos satana ob cau-
sam intemperantiæ vestræ. Hoc autem 6
memoro per modum indulgentiæ, non per
modum præcepti. Volo enim omnes ho- 7
mines esse ut ipse sum. Sed unusquisque
donum habet à Deo sibi peculiare; unus
sic, alius verò sic. Dico etiam his qui 8
non nubunt, & viduis, Bonum est eis
permanere ut ego sum. Quòd si non con- 9
tinent sese, nubant: quia conjugium istis
consultius quidem est, quàm incendium.
Præcipio autem iis qui jam nupserunt, 10
non ego, sed Dominus, ut uxor non sepa-
ret se à viro suo: Et si separet se ab il- 11
lo, maneat innupta, aut viro suo recon-
cilietur: Et ne deserat vir uxorem suam.
Cætera dico ego, non Dominus, 12

Feriâ quartâ hebdomadæ septimæ post Pentecosten.

Quicunque frater habet uxorem quæ
nondum credidit, & hæc consentit habi-
tare cum illo, ne dimittat eam.
Hucusque. *Et quæcunque uxor habet* 13
maritum qui nondum credidit, isque
consentit habitare cum illa, ne amandet
eum. Maritus enim qui non credidit, 14
jam sanctificatus est per uxorem: &
uxor quæ non credidit, sanctificata jam
est per maritum. Alioqui liberi vestri im-
puri essent, attamen sancti sunt. Quòd 15
si incredulus separet sese, separetur: ne-
que enim servitute subjicitur frater &
soror hisce similibus: & quidem voca-
vit nos Deus ad pacem. Et unde scis ô 16
uxor, an maritum tuum sis servatura?
Aut unde nôsti ô vir, an uxorem tuam
sis servaturus? Verùm unusquisque pro- 17
ut partitus est illi Deus, atque ita quem-
admodum vocavit eum Dominus, sic in-
cedat. Hoc modo in ecclesiis omnibus or-
dino. Vocatus est aliquis circumcisus? 18
ne attrahat præputium. Vocatus est
præputiatus? ne circumcidatur. Circum- 19
cisio enim nihil est, & præputium nihil
est: sed res utilis est observatio manda-
torum Dei. Persistat igitur unusquisque 20
in vocatione in qua vocatus est. Servus 21
vocatus es? ne cures hoc: imò etiamsi
possis liber fieri, præstantius est ut ser-
vitute utaris.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

9 ወለእመሰ፡ ኢይክሉ፡ ተዐግሶ፡ ለያውስቡ፡ ወይኄይስ፡ አውስቦ፡ እምዘምዎ። ወለ
10 እለሂ፡ አውሰቡ፡ እኤዝዞሙ፡ በትእዛዘ፡ እግዚእነ፡ ወአኮ፡ በትእዛዘ፡ ርእስየ።
11 ብእሲትሰ፡ ኢትትኃደግ፡ እምኀበ፡ ምታ። ወእመኒ፡ ተኃድገት፡ ትንበር፡ በላሕ፡ ወኢትትዋሰብ፡ ብእሴ፡ ወእማእከሰ፡ ትትዐረቅ፡ ምስለ፡
12 ምታ። ወለባዕዳንሂ፡ እነግሮሙ፡ አነ፡ ዘእምኀቤየ፡ ወአኮ፡ ዘእምኀበ፡ እግ
ዚእነ። ለእመቦ፡ እምአኃዊነ፡ ዘቦ፡ ብእሲተ፡ እንተ፡ ኢትአምን፡ ወታፈቅር፡ ም
13 ታ፡ ወትፈቅድ፡ ትንበር፡ ምስሌሁ፡ ኢየኃድግ፡ ብእሲቶ። ወእመኒ፡ ብእሲት፡
ባቲ፡ ምተ፡ ወኢየአምን፡ ወያፈቅር፡ ብእሲቶ፡ ወይፈቅድ፡ ይንበር፡ ምስሌሃ፡
14 ኢትኅድግ፡ ምታ። እስመ፡ ይትቄደስ፡ ብእሲ፡ ዘኢየአምን፡ በእንተ፡ ብእሲ
ቱ፡ ወትትቄደስ፡ ብእሲትኒ፡ እንተ፡ ኢትአምን፡ በእንተ፡ ምታ፡ ወእምአኮ፡ ርኩሳን፡ ይከ
15 ውኑ፡ ውሉዶሙ። ወይእዜሰ፡ ቅዱሳን፡ እሙንቱ። ወእመሰ፡ ዘኢየአምን፡ የኀድግ፡
ለይኅድግ፡ ወኢይትቀነይ፡ እኁነ፡ ወእኅትነ፡ ለዘ፡ ከመዝ፡ እስመ፡ ለሰላም፡ ጸውዐነ፡
16 እግዚአብሔር። ምንት፡ ተአምር፡ ብእሲት፡ ለእመ፡ ታድኅኖ፡ ለምታ፡ ወምንት፡
17 ያአምር፡ ብእሲ፡ ለእመ፡ ያድኅና፡ ለብእሲቱ። ወባሕቱ፡ ኵሉ፡ ከመ፡ ከፈሎ፡ እምኀበ፡
እግዚአብሔር። ወኵሉ፡ በከመ፡ ጸውዖ፡ እግዚአብሔር፡ ከማሁ፡ ለየሀሉ፡ ወከመዝ፡ ንኤ
18 ዝዝ፡ ለኵሉ፡ አብያተ፡ ክርስቲያናት። ለእመቦ፡ ዘቦአ፡ እንዘ፡ ግዙር፡ ውእቱ፡ ኢይፃ
19 እ፡ ወእመሰ፡ ዘእንበለ፡ ይትገዘር፡ ቦአ፡ ኢይትገዘር፡ እንከ። ተገዝሮሂ፡ ኢይበቍዕ፡ ወኢ
20 ተገዝሮሂ፡ ኢያሰልጥ፡ ዘእንበለ፡ ዳእሙ፡ ዐቂበ፡ ትእዛዘ፡ እግዚአብሔር። ወኵሉ፡ በ
21 ከመ፡ ቦአ፡ ከማሁ፡ ለየሀሉ። ወእመኒ፡ ገብር፡ አንተ፡ ኢያሐዝንከ፡ ትክል፡ ተግዕዞ፡
ለእመ፡ ክመ፡ አስለጥከ።

Et si non possint perseverare, matrimonium contrahant: melius est matrimonium con- 9
trahere quàm fornicare. Et iis qui matrimonium contraxerunt, præcipio in 10
mandato Dei nostri, & non in mandato meipsius, mulier ne dimittatur à viro suo.
Et si dimissa sit, maneat lugens, & non se copulet viro: sin minus, reconciliator cum 11
viro suo. Et reliquis dico ego quæ ex me sunt, & non quæ ex Domino nostro, 12
Si quis sit ex fratribus nostris qui habet uxorem quæ non credit, & diligit
virum suum & vult habitare cum eo, ne dimittat uxorem suam. Et si uxor 13
habet virum, & non credit, & diligit uxorem suam, & vult habitare cum
ea, ne dimittat virum suum. Quia sanctificatur etiam vir infidelis per uxorem 14
ejus, & sanctificatur uxor infidelis per virum suum, alioquin immundi essent
filii eorum, & nunc sancti sunt. Et si infidelis discedit, discedat: & non 15
subjicietur frater noster aut soror nostra tali, quia in pacem vocavit nos Deus.
Quid scit mulier, si servabit virum suum? & quid scit vir si servabit uxo- 16
rem suam? Veruntamen quisque sicut impertitum est ei à Deo, & quisque sic- 17
ut vocavit eum Deus, sic permaneat: & ita præcipimus omnibus domibus Chri-
stianorum. Si quis sit qui intraverit circumcisus, ipse ne exeat: & si incir- 18
cumcisus intraverit, ne circumcidatur igitur. Circumcisio non prodest, & incir- 19
cumcisio non perficit: solummodò observatio mandati Dei. Et quisque sicut in- 20
travit, sic permaneat. Et si servus sis, non molestiam tibi ferat, potes liber esse 21
si profuisti.

ἘΠΙΣΤΟΛῊ ΠΡῸΣ ΚΟΡΙΝΘ. Α'. ΚΕΦ. Δ'.

Nam in Domino vocatus servus, libertus Domini est: similiter &
22 Ὁ γὰρ ἐν Κυρίῳ κληθεὶς δοῦλος, ἀπελεύθερος Κυρίου ἐστίν· (υ) ὁμοίως καὶ
liber vocatus, servus est Christi. Pretio empti estis: ne fiatis
23 ὁ ἐλεύθερος κληθεὶς, δοῦλός ἐστι Χριστοῦ. Τιμῆς ἠγοράσθητε· μὴ γίνεσθε
servi hominum. Unusquisque in quo vocatus est, fratres, in hoc permaneat
24 δοῦλοι ἀνθρώπων. Ἕκαστος ἐν ᾧ ἐκλήθη, ἀδελφοὶ, ἐν τούτῳ μενέτω
apud Deum. De autem virginibus præceptum Domini non habeo: sententiam
25 παρὰ τῷ Θεῷ. Περὶ δὲ τῶν παρθένων ἐπιταγὴν Κυρίου οὐκ ἔχω· γνώμην
autem do, tanquam misericordiam consecutus à Domino fidelis esse. Existimo
26 δὲ δίδωμι ὡς ἠλεημένος ὑπὸ Κυρίου πιστὸς εἶναι. Νομίζω
ergò hoc pulchrum esse propter instantem necessitatem, quoniam pulchrum ho-
οὖν τοῦτο καλὸν ὑπάρχειν διὰ τὴν ἐνεστῶσαν ἀνάγκην, ὅτι καλὸν ἀν-
mini sic esse. Alligatus es uxori? ne quære solutionem: Solutus es ab
27 θρώπῳ τὸ οὕτως εἶναι. Δέδεσαι γυναικί; μὴ ζήτει λύσιν· λέλυσαι ἀπὸ
uxore? ne quære uxorem. Si autem & acceperis uxorem, non peccâsti:
28 γυναικός; μὴ ζήτει γυναῖκα. Ἐὰν δὲ καὶ (φ) γήμῃς, οὐχ ἥμαρτες·
Et si nupserit virgo, non peccavit: tribulationem verò carnis habebunt
καὶ ἐὰν γήμῃ ἡ παρθένος, οὐχ ἥμαρτε· θλίψιν δὲ τῇ σαρκὶ ἕξουσιν οἱ
hujusmodi. Ego autem vobis parco. Hoc autem dico, fratres, tempus
29 τοιοῦτοι. ἐγὼ δὲ ὑμῶν φείδομαι. Τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοὶ, ὁ καιρὸς
contractum reliquum est, ut & habentes uxores, tanquam non ha-
(χ) συνεσταλμένος τὸ λοιπόν ἐστιν, ἵνα καὶ οἱ ἔχοντες γυναῖκας, ὡς μὴ ἔ-
bentes sint: Et flentes, tanquam non flentes: & gaudentes,
30 χοντες ὦσι· Καὶ οἱ κλαίοντες, ὡς μὴ κλαίοντες· καὶ οἱ χαίροντες,
tanquam non gaudentes: & ementes, tanquam nō possidentes: Et u-
31 ὡς μὴ χαίροντες· καὶ οἱ ἀγοράζοντες, ὡς μὴ κατέχοντες· Καὶ οἱ χρώ-
tentes mundo hoc, tanquàm non abutentes: præterit enim figura
μενοι (ψ) τῷ κόσμῳ τούτῳ, ὡς μὴ καταχρώμενοι· παράγει γὰρ τὸ σχῆμα

mundi hujus. Volo autem vos sine solicitudine esse. Cælebs curat
τοῦ κόσμου τούτου. Θέλω δὲ ὑμᾶς ἀμερίμνους εἶναι. ὁ ἄγαμος μεριμνᾷ 32
quæ Domini, quomodò placebit Domino: At uxorem ducens curat
τὰ τοῦ Κυρίου, πῶς (ω) ἀρέσει τῷ Κυρίῳ· Ὁ δὲ γαμήσας μεριμνᾷ 33
quæ mundi, quomodò placeat uxori: Divisæ sunt mulier &
τὰ τοῦ κόσμου, πῶς (α) ἀρέσει τῇ γυναικί· Μεμέρισται ἡ γυνὴ καὶ 34
virgo: Innupta curat quæ Domini, ut sit sancta & corpore &
ἡ παρθένος· ἡ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ Κυρίου, ἵνα ᾖ ἁγία καὶ σώματι καὶ
spiritu: At nupta curat quæ mundi, quomodò placeat vi-
πνεύματι· ἡ δὲ γαμήσασα μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς (β) ἀρέσει τῷ ἀν-
ro. Hoc verò ad vestram ipsorum utilitatem dico, non ut laqueum
δρί. Τοῦτο δὲ πρὸς τὸ ὑμῶν αὐτῶν (γ) συμφέρον λέγω, οὐχ ἵνα βρόχον 35
vobis injiciam, sed ad decens & benè adhærens Domino indis-
ὑμῖν ἐπιβάλω, ἀλλὰ πρὸς τὸ εὔσχημον καὶ (δ) εὐπρόσεδρον τῷ Κυρίῳ ἀπερι-
tractè. Si autem quis indecens esse super virginem suam existimat, si
σπάστως. Εἰ δέ τις ἀσχημονεῖν ἐπὶ τὴν παρθένον αὐτοῦ νομίζει, ἐὰν 36
sit superadulta, & ita debet fieri, quod vult faciat: non pec-
ᾖ ὑπέρακμος, καὶ (ε) οὕτως ὀφείλει γίνεσθαι, ὃ θέλει ποιείτω· οὐχ ἁμαρ-
cat: jungantur matrimonio. Qui verò stetit firmus in corde,
τάνει· γαμείτωσαν. Ὃς δὲ (ζ) ἕστηκεν ἑδραῖος ἐν τῇ καρδίᾳ, 37
non habens necessitatem: potestatem autem habet circa propriam voluntatem, &
μὴ ἔχων ἀνάγκην, (η) ἐξουσίαν δὲ ἔχει περὶ τοῦ ἰδίου θελήματος, καὶ
hoc judicavit in corde suo servare suam virginem, benè
τοῦτο κέκρικεν ἐν (θ) τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ τοῦ τηρεῖν τὴν ἑαυτοῦ παρθένον, καλῶς
facit. Itaque & matrimonio jungens, pulchrè facit: at non matrimonio
(ι) ποιεῖ. Ὥστε καὶ ὁ (κ) ἐκγαμίζων, καλῶς ποιεῖ· ὁ δὲ μὴ ἐκγα- 38
jungens, meliùs facit.
μίζων, κρεῖσσον ποιεῖ.

MS. A. (υ) ὁμοίως ὁ (φ) γαμήσῃ, (χ) συνεσταλμένος ἐστὶν τὸ λοιπὸν, ἵνα (ψ) τὸν ··· μον, ὡς (ω) ἀρέσῃ (α) ἀρέσῃ τῇ γυναικί· καὶ μεμέρισται· Καὶ ἡ γυνὴ ἡ ἄγαμος καὶ ἡ παρθένος ἡ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ Κυρίου, ἵνα ᾖ ἁγία τῷ σώματι καὶ τῷ πνεύματι· (β) ἀρέσῃ (γ) * συμφέρον (δ) εὐπάρεδρον (ε) τοῦτο (ζ) ἕστηκεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἑδραῖος, μὴ (η) ἐξουσίαν ἔχει (θ) τῇ ἰδίᾳ καρδίᾳ τηρεῖν (ι) ποιήσει. (κ) γαμίζων τὴν ἑαυτοῦ παρθένον, καλῶς ποιεῖ· καὶ ὁ μὴ γαμίζων, κρεῖσσον ποιήσει.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]
[illegible]
29 [illegible]
30 [illegible]
31 [illegible]
[illegible]
32 [illegible]
33 [illegible]
34 [illegible]
[illegible]
35 [illegible]
[illegible]
36 [illegible]
[illegible]
37 [illegible]
38 [illegible]
[illegible]
[illegible]

Is etenim qui servus vocatus est in Domino 22
nostro, libertus est Dei: similiter qui inge-
nuus vocatus est, servus est Christi. Pretio 23
redempti estis, ne fueritis servi hominum.
Unusquisque in quo vocatus est, fratres mei, 24
in hoc perduret apud Deum.

Martyrum sanctarum. 12.

Porrò de virginitate præceptum à Deo non 25
accepi: ego verò consilium do, tanquam
vir qui gratiam adeptus sum à Deo ut sim fi-
delis. Puto itaque hoc bonum esse propter 26
necessitatem temporis, quòd satius sit ho-
mini sic esse. Vinctus es cum uxore, ne 27
quæras divortium: solutus es ab uxore, ne
quæras uxorem. Si autem ducas uxorem, 28
non peccas. Et si virgo fuerit viri, non pec-
cat. Molestia autem illis est in corpore qui
sunt hujusmodi: ego autem vobis parco.
Cæterùm hoc dico, fratres mei, tempus jam 29
in miserum statum devenisse, ita ut ii qui
habent uxores, sint tanquam non habentes:
Et qui flent, tanquam non flentes: & 30
qui lætantur, tanquam non lætantes: &
qui emunt tanquam non fruentes. Et 31
qui utuntur hoc mundo, ne ultra quod
requirit necessitas, *utantur*. Præterit enim
species mundi hujus. Propterea velim vos 32
absque solicitudine esse. Qui enim non ha-
bet uxorem, curat quæ sunt Domini sui, quo-
modo placeat Domino suo. Qui verò habet 33
uxorem, solicitus est de mundo, quomodo pla-
ceat uxori suæ. Porrò differentia est inter 34
mulierem & virginem. Quæ non est viri,
meditatur in Domino suo, ut sit sancta tum
corpore tum spiritu suo. Quæ autem ha-
bet maritum, cogitat de mundo, quomodo
placeat marito suo. Hoc autem ad utilita- 35
tem vestram dico, non ut laqueum injiciam
vobis, sed ut perseveretis apud Dominum
vestrum in habitu decoro, non curantes de
mundo. Si quis autem putat deridendam fo- 36
re virginem suam, quòd præterierit tempus
ejus, nec dederit eam viro, congruum est ut
det eam: prout voluerit, agat; non peccat,
nubat. Cæterùm is qui certissimè constituit 37
in mente sua, neque cogitur *ullâ* re, sed po-
testatem habet in propriam voluntatem, &
ita decrevit in corde suo, ut servet virginem
suam, benè facit. Itaque & is qui dat vir- 38
ginem suam, benè facit; & is qui non dat vir-
ginem suam, longè meliùs facit.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

በደናግል ፡ መንበብ፡፡=፥
22 እስመ ፡ ዘተቀንየ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ግዑዝ ፡ ውእቱ ፡ በኀበ ፡ ክርስቶስ፡፡ ወከማ
23 ሁ ፡ አግዓዚ ፡ ገብረ ፡ ክርስቶስ ፡ ውእቱ፡=፥ በሤጥ ፡ ተሣየጥክሙ ፡ ኢትኩኑ ፡ አግ
24 ብርተ ፡ ሰብእ፡=፥ ወኵልክሙ ፡ አኃዊነ ፡ በዘ ፡ ቦእክሙ ፡ ከማሁ ፡ ሀለው ፡ ለእግዚ
25 አብሔር፡፡=፥ ወእንበይነ ፡ ደናግልሰ ፡ ኢኮነ ፡ ትእዛዘ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዘእብለ
ክሙ ፡ ዳእሙ ፡ አመክረክሙ ፡ ሕገ ፡ እግዚአብሔር ፡ ተሣሀሎ ፡ ከመ ፡ ማእመነ ፡
26 ለእግዚአብሔር፡=፥ ወባሕቱ ፡ ይመስለኒ ፡ ከመዝ ፡ እስመ ፡ ይኄይስ ፡ በግብር ፡
27 ይትፈቀድ ፡ ለዝንቱ ፡ ይኄይሶ ፡ ለብእሲ ፡ ከመዝ ፡ ሀሉ፡፡=፥ እመሰ ፡ ሀለውከ ፡
ምስለ ፡ ብእሲትከ ፡ ኢትፍቅድ ፡ ተኀድጋ ፡ መክሰሃ ፡ ወእመከመሰ ፡ አልብከ ፡ ብእሲተ፡
ኢትፍቅድ ፡ አንስተ፡፡=፥

De Virginibus Lectio.

Quia qui servivit Deo, libertus est apud Christum; & similiter liber, servus 22
Christi est. Cum pretio empti estis, ne estote servi hominum. Et omnes vos 23
fratres nostri, in quo intrâstis, sic permanete Deo. Et de virginibus non est man- 24
datum Dei quod loquor vobis, sed consilium dat vobis lex, Deo misericordiam 25
concedente, sicut fidelis Deo. Veruntamen videtur mihi sic, quia melius est 26
in necessitate desiderari hoc, melius est homini ita esse. Si sis cum uxore tua, 27
ne desideres dimitti ab ea, & si non habes uxorem, ne desideres fœminam.

Versio VULGATA LATINA.

22 Qui enim in Domino vocatus est servus, libertus est Domini: similiter qui liber
23 vocatus est, servus est Christi. Pretio empti estis, nolite fieri servi hominum.
24 Unusquisque in quo vocatus est, fratres, in hoc permaneat apud Deum. De vir-
25 ginibus autem præceptum Domini non habeo: consilium autem do, tanquam
26 misericordiam consecutus à Domino, ut sim fidelis. Existimo ergò hoc bonum
27 esse propter instantem necessitatem, quoniam bonum est homini sic esse. Alligatus
es uxori? noli quærere solutionem. Solutus es ab uxore? noli quærere uxorem.
28 Si autem acceperis uxorem: non peccâsti. Et si nupserit virgo, non peccavit:
29 tribulationem tamen carnis habebunt hujusmodi. Ego autem vobis parco. Hoc
itaque dico, fratres; Tempus breve est: reliquum est, ut & qui habent uxores,
30 tanquam non habentes sint: Et qui flent, tanquam non flentes: & qui gaudent,
31 tanquam non gaudentes: & qui emunt, tanquam non possidentes: Et qui utun-
32 tur hoc mundo, tanquam non utantur: præterit enim figura hujus mundi. Volo
autem vos sine solicitudine esse. Qui sine uxore est, solicitus est quæ Domini
sunt, quomodò placeat Deo. Qui autem cum uxore est, solicitus est quæ sunt 33
mundi, quomodò placeat uxori, & divisus est. Et mulier innupta, & virgo, 34
cogitat quæ Domini sunt; ut sit sancta corpore, & spiritu. Quæ autem nupta
est, cogitat quæ sunt mundi, quomodò placeat viro. Porrò hoc ad utilitatem ve- 35
stram dico: non ut laqueum vobis injiciam, sed ad id, quod honestum est,
& quod facultatem præbeat sine impedimento Dominum obsecrandi. Si quis 36
autem turpem se videri existimat super virgine sua, quòd sit superadulta, &
ita oportet fieri: quod vult faciat: non peccat, si nubat. Nam qui statuit in 37
corde suo firmus, non habens necessitatem, potestatem autem habens suæ vo-
luntatis, & hoc judicavit in corde suo, servare virginem suam, benè facit.
Igitur & qui matrimonio jungit virginem suam, benè facit: & qui non jungit, 38
meliùs facit.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

22 * لان من دعي في ديانة الرب عبدا * فهو حرا للرب * فكذلك من دعي حرا فهو عبدا
23 للمسيح * قد اشتريتم بثمن * فلا تصيروا للناس عبيدا *
24 * الخميس من الجمعة السابعة بعد العنصرة * ايها الاخوة كل احد في الشي الذي
25 دعي اليه فليثبت فيه عند الله * تم * واما العذارى فليست معي وصية من الرب من
26 اجلهم * بل انا افيدكم رايا بما ان الرب رحمني ان اكون امينا على الكرازة * اني استشعر
27 ان جيدا هو هذا * من اجل الشدة الحاضرة * ان جيدا للانسان ان يكون هكذا * انت
28 مربوط بامراة لا تطلبن حلا * انت محلول من امراة فلا تطلبن امراة * وان تزوجت فما
قد اخطات * وان تزوجت البتول فما قد اخطات * ومثل هولاء فيكون لجسمهم حزنا * وانا
29 اشفق عليكم * فهذا المعنى عنيت يا اخوتي * ان الوقت منذ الان هو منشمرا ليكونوا
30 الذين لهم نساء كمن ليس لهم نساء * والذين يبكون كانهم لم يبكوا * والذين
31 يفرحون كانهم لم يسروا * والذين يبتاعون كانهم لم يملكوا * والذين يستعملون هذا
32 العالم كانهم لم يستعملوه * لان شكل هذا العالم سيعبر ويجوز * واريدكم ان تكونوا
33 لا هم لكم * فمن لم يتزوج فباوامر الرب يهتم * كيف يرضي الرب * والمتزوج فيهتم بمهمات
34 العالم * كيف يرضي امراته * وقد انفصل ما بين الامراة والبتول * فالتي لم تتزوج
تهتم باوامر الرب * لتكون قديسة بجسمها وروحها * والمتزوجة تهتم بعادات العالم * كيف
ترضي رجلها * الجمعة من الجمعة السابعة بعد العنصرة *
35 * هذا القول اقوله لما يوافقكم * ولست اذكره لكي القي عليكم وهقا * بل لتوخي
36 حسن المثابرة المشرفة للرب * بلا تقلب ولا تشاغل * تم * وان استشعر احد انه يشان
بالبتول التي له ان كان وقتها عبر * وهكذا يجب ان تكون * فليعمل ما يشاء * وليزوجها
37 فما يخطي * ومن قد وقف عزمه في قلبه متوطدا * وما تضطره شدة * وله سلطان على
38 مشيئته * وقد ميز هذا في قلبه ان يحفظ البتولية التي له * فعملا حسنا يعمل * فمن تزوج
اذا يعمل حسنا * ومن لا يتزوج يعمل افضل من ذلك *

Nam qui vocatus est in religione Domini 22
servus, liber est Domino. Eodémque
modo, qui liber vocatus est, servus est
Christo. Empti jam estis pretio, nè igitur 23
servi fiatis hominibus.

Feriâ quintâ hebdomadæ septimæ
post Pentecosten.

O fratres, unusquisque in ea re ad 24
quam vocatus est, permaneat apud De-
um. Hucusque. Quod autem ad vir- 25
gines, præceptum non habeo à Domino:
ego tamen juvabo vos consilio, ob id
quòd Dominus misericordiâ sit usus in
me, ut commissa sit mihi prædicatio.
Equidem opinor bonum hoc esse, propter 26
præsentem calamitatem, bonum inquam
homini sic esse. Alligatus es uxori? nè 27
quæras dissolutionem. Solutus es ab
uxore? nè quæras uxorem. Quòd si 28
conjugem duxeris, non peccâsti: & si
nupserit virgo, non peccavit; at hisce
similium corpus mœrore afficietur: ego
verò clemens sum erga vos. Hoc autem 29
sensu intelligo fratres mei, quòd tem-
pus imposterum prætertabens est, ut sint
qui uxores habeat, velut hi qui non ha-
bent uxores: Et qui flent, ac si non 30
fleant: & qui gaudeat, quasi non exul-
tent: & qui emunt, quasi non possideant:
Et qui hoc mundo utuntur, tanquam 31
non utantur: quoniam species hujus
mundi præterit ac labitur: Et volo vos 32
esse solicitudinis expertes. Nam qui non
est conjugatus, in mandatis Domini oc-
cupatur, quomodo placeat Domino:
Conjugatus autem occupatur in curis 33
mundi, quomodo placeat uxori suæ. Et 34
diversa res est inter uxorem, & vir-
ginem: quæ enim est innupta, occupatur
in mandatis Domini, ut sit sancta cor-
pore & spiritu suo: nupta verò occu-
patur in moribus mundi, quomodo placeat
viro suo.

Feriâ sextâ hebdomadæ septimæ
post Pentecosten.

Hunc sermonem dico ad id quod vobis 35
conducit: nec eum refero, ut laqueum
super vos jaciam: sed intendo honestæ
decus adhæsionis Domino, absque tricis
aut distractione. Hactenus. Quòd 36
siquis existimat vituperio se affici ob
virginem quam habet, si tempus ejus ex-
piraverit, & sic oportet eam esse: faciat
quod libuerit, eámque matrimonio jun-
gat: nòn enim peccabit. Qui verò pro- 37
priam sententiam in corde suo firmus
decrevit, nec compellitur necessitate, ha-
bétque potestatem super voluntatem
suam, & hic proposuit in corde suo ser-
vare suam virginitatem, bonam facit
actionem. Igitur qui nubit, benè facit: 38
& qui non nubit, eo præstantius facit.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

28 ወእመኒ ፡ አውሰብከ ፡ ኢይከውነከ ፡ ኀጢአተ ፡ ወእመኒ ፡ አውሰብከ ፡ ድንግለ ፡ ኢይከ
29 ውነከ ፡ ኀጢአተ ፡ ወባሕቱ ፡ ዘከ ፡ አውሰበ ፡ መቅሠፍተ ፡ ኀሠሠ ፡ ለርእሱ፡፡=፥ ወ
አንሰ ፡ እስመ ፡ እመሐክክሙ ፡ ዘእብለክሙ ፡ ዘኒ ፡ ዘእቤለክሙ ፡ ወባሕቱ ፡ ከመ
ዝ ፡ ይረትዕ ፡ ለአኃዊነ ፡ እስመ ፡ ኀለፈ ፡ ኵሉ ፡ ንብረተዝ ፡ ዓለም ፡ ወይእዜኒ ፡ እለ
30 ኒ ፡ አውሰቡ ፡ ከመዘ ፡ ኢያውሰቡ፡፡=፥ ወእለኒ ፡ ይዴልዉ ፡ ከመዘ ፡ ኢይዴልዉ ፡ ወ
እለኒ ፡ ይትፌሥሑ ፡ ከመዘ ፡ ኢይትፌሥሑ ፡ ወእለኒ ፡ ይበልዑ ፡ ከመዘ ፡ ኢይበልዑ፡=፥
31 ወእለኒ ፡ ይሰትዩ ፡ ከመዘ ፡ ኢይሰትዩ ፡ እስመ ፡ ኀለፈ ፡ ኵሉ ፡ ንብረተዝ ፡ ዓለም፡፡=፥
32 ወአንሰ ፡ እፈቅድ ፡ ለክሙ ፡ ዘእንበለ ፡ ሐዘን ፡ ተሀልዉ ፡ ወዘኒ ፡ ኢያውሰበ ፡ የሐልዮ ፡
33 ለእግዚአብሔር ፡ በዘ ፡ ያደሉ ፡ ለእግዚአብሔር፡፡=፥ ወዘሰ ፡ አውሰበ ፡ ይሔሊ ፡ ንብ
34 ረተዝ ፡ ዓለም፡፡ በዘ ፡ ያደሉ ፡ ለብእሲቱ ፡ ወባሕቱ ፡ ተፈልጠ፡=፥ ወብእሲትኒ ፡ ማዕ
ስብት ፡ ወድንግልኒ ፡ እንተ ፡ ኢያውሰበት ፡ ተሐልዮ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ከመ ፡ ይትቀደስ ፡
ሥጋሃ ፡ ወነፍሳ፡፡ ወእንተሰ ፡ አውሰበት ፡ ተሐሊ ፡ ንብረተዝ ፡ ዓለም፡፡ በዘ ፡ ታደሉ ፡
35 ለምታ፡፡=፥ ወዝኒ ፡ በዘ ፡ ይበቍዓክሙ ፡ ዘእብለክሙ ፡ ወአኮ ፡ ከመ ፡ እእግርክሙ ፡
36 ዘእንበለ ፡ ድኅሙ ፡ በዘ ፡ ትፀመዱ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ዘእንበለ ፡ ኑፋቄ፡=፥ ወእመ
ቦ ፡ ዘየኀፍር ፡ በእንተ ፡ ድንግሉ ፡ እስመ ፡ ልህቀ ፡ ከመዝ ፡ ርቱዕ ፡ ይኩን፡፡ ዘፈቀ
37 ደ ፡ ይግበር ፡ ወአልቦ ፡ ኀጢአተ፡=፥ ወእመከመ ፡ አጥብዐ ፡ በልቡ ፡ ኢያገብርዎ ፡
ብውሕ ፡ ሎቱ ፡ ዘፈቀደ፡፡ ወእመኒ ፡ አጥብዐ ፡ ይዕቀብ ፡ ድንግልናሁ ፡ በልቡ ፡ ሠ
38 ናየ ፡ ገብረ፡=፥ ወዘኒ ፡ አውሰበ ፡ ድንግለ ፡ ሠናየ ፡ ገብረ፡፡ ወዘሰ ፡ ኢያወሰበ ፡ እንተ ፡
ትኄይስ ፡ ገብረ፡፡=፥

Et si duxeris uxorem, non erit tibi peccato: & si duxeris uxorem vir- 28
ginem, non erit tibi peccato: veruntamen qui uxorem duxerit, plagas quæ-
sivit sibi. Et ego quia parco vobis, dicebam vobis hoc quod dico vobis: 29
veruntamen sic expedit fratres nostri, quia transierunt omnes curæ
hujus mundi: & nunc qui uxorem duxerunt, sicut non duxissent:
Et qui prosperi sunt, ut non prosperi: & gaudentes, sicut non gaudentes: 30
& edentes, sicut non edentes: Et bibentes, sicut non bibentes: quia trans- 31
ierunt omnes curæ hujus mundi. Et ego volo vos sine cura esse: qui non 32
contrahit matrimonium, intentus est Deo, quomodo placeat Deo. Et qui 33
contraxit matrimonium, curat negotium hujus mundi quomodo placeat u-
xori suæ, veruntamen divisus est. Et mulier ancilla, & virgo quæ non 34
contraxit matrimonium; intenta est Deo, quomodo sanctificetur corpus ejus,
& anima ejus: & quæ contraxit matrimonium, curat negotium hujus mundi,
quomodo placeat viro suo. Et ut hoc prosit vobis, loquor vobis: & non ut 35
prehendam vos, sed tantùm ut adhæreatis Deo sine hæsitatione. Et si 36
quis est qui pudefactus est de virgine sua, quia senex est, ita debet
fieri: quod vult faciat, & non habet peccatum. Et si sic statuit in 37
corde suo non cogens, permissum est ei quod voluit: Et si statuit servare
virginem suam in corde suo, benè fecit. Et qui matrimonio junxit virginem, 38
benè fecit: & qui non jungit matrimonio, meliùs facit.

Mulier alligata est legi *in quantum tempus* vivit vir ejus: si *verò* dormierit
39 Γυνὴ (λ) δέδεται νόμῳ ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς· ἐὰν δὲ (μ) κοιμηθῇ
vir ejus, liberata est cui vult *nubere*, tantùm in Domino. Beatior
40 ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, ἐλευθέρα ἐστὶν ᾧ θέλει γαμηθῆναι, μόνον ἐν Κυρίῳ. Μακαριωτέρα
autem *est* si sic *maneat*, secundùm *meam sententiam*. Puto autem & ego Spiritum
δέ ἐστιν ἐὰν οὕτω μείνῃ, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην. δοκῶ δὲ κἀγὼ Πνεῦμα
Dei *habere*.
Θεοῦ ἔχειν.

CAP. VIII. η'.

De autem idolis *immolatis*, scimus quia omnes scientiam habemus. Scientia
1 Περὶ δὲ τῶν εἰδωλοθύτων, οἴδαμεν ὅτι πάντες γνῶσιν ἔχομεν. ἡ γνῶσις Ε'
inflat, *at* charitas ædificat. Si autem quis existimat scire aliquid, nondum
2 φυσιοῖ, ἡ δὲ ἀγάπη οἰκοδομεῖ. (α) Εἰ δέ τις δοκεῖ εἰδέναι τι, οὐδέπω
quicquam cognovit quemadmodum oporteat *nosse*. Si autem quis diligit Deum, hic
3 οὐδὲν ἔγνωκε καθὼς δεῖ γνῶναι. Εἰ δέ τις ἀγαπᾷ τὸν Θεόν, οὗτος
cognitus est ab eo. De *esu igitur idolothytorum*, scimus quia nihil
4 ἔγνωσται ὑπ' αὐτοῦ. Περὶ τῆς βρώσεως οὖν τῶν εἰδωλοθύτων, οἴδαμεν ὅτι οὐδὲν
idolum in mundo: & quòd nullus Deus *alter*, *si non* unus. *Etenim* etsi
5 εἴδωλον ἐν κόσμῳ, καὶ ὅτι οὐδεὶς (β) Θεὸς ἕτερος, εἰ μὴ εἷς. Καὶ γὰρ εἴπερ
sunt *dicti* dii, sive in cœlo, sive in terra, (*sicuti* sunt dii multi, & domini multi,) *Sed* nobis unus Deus, Pater, ex quo omnia, &
εἰσὶ λεγόμενοι θεοὶ, εἴτε ἐν οὐρανῷ, εἴτε (γ) ἐπὶ τῆς γῆς, (ὥσπερ εἰσὶ θεοὶ πολλοὶ, καὶ κύριοι πολλοὶ,)
6 Ἀλλ' ἡμῖν εἷς Θεὸς ὁ πατὴρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα, καὶ
nos in illum: & unus Dominus Jesus Christus, per quem omnia, & nos per
ἡμεῖς εἰς αὐτόν· καὶ εἷς Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς, δι' οὗ τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς δι'
ipsum. Sed non in omnibus *illa* scientia. Quidam autem conscientiâ idoli
7 αὐτοῦ. Ἀλλ' οὐκ ἐν πᾶσιν ἡ γνῶσις. τινὲς δὲ τῇ (δ) συνειδήσει τοῦ εἰδώλου
usque nunc, quasi *idoli immolatum* manducant: & conscientia ipsorum infirma *existens*,
ἕως ἄρτι, ὡς εἰδωλόθυτον ἐσθίουσι· καὶ ἡ συνείδησις αὐτῶν ἀσθενὴς οὖσα
polluitur. Esca autem nos non commendat Deo. Neque enim si manducaverimus, *abundamus*: neque si non manducaverimus, *deficimus*. Videte
μολύνεται. 8 Βρῶμα δὲ ἡμᾶς οὐ (ε) παρίστησι τῷ Θεῷ. (ζ) οὔτε γὰρ ἐὰν φάγωμεν, περισσεύομεν· οὔτε (η) ἐὰν μὴ φάγωμεν, ὑστερούμεθα. Βλέπετε 9
autem ne fortè *authoritas* vestra hæc offendiculum fiat infirmis. Si
δὲ μή πως ἡ ἐξουσία ὑμῶν αὕτη πρόσκομμα γένηται τοῖς (θ) ἀσθενοῦσιν. Ἐὰν 10
enim quis viderit *te habentem* scientiam, in idolio recumbentem, nónne conscientia
γάρ τις ἴδῃ σε τὸν ἔχοντα γνῶσιν, ἐν εἰδωλείῳ κατακείμενον, οὐχὶ ἡ συνείδησις
ejus *infirmi existentis*, ædificabitur ad idolothyta manducandum? Et
αὐτοῦ ἀσθενοῦς ὄντος οἰκοδομηθήσεται εἰς τὸ τὰ εἰδωλόθυτα ἐσθίειν; (ι) Καὶ 11
peribit infirmus frater in tua scientia, propter quem Christus mortuus est?
ἀπολεῖται ὁ ἀσθενῶν ἀδελφὸς ἐπὶ τῇ σῇ γνώσει, δι' ὃν Χριστὸς ἀπέθανεν;
Sic autem peccantes in fratres, & percutientes eorum conscientiam
(κ) Οὕτω δὲ ἁμαρτάνοντες εἰς τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ τύπτοντες αὐτῶν τὴν συνείδησιν 12
infirmam, in Christum peccatis. Quapropter si esca scandalizat fratrem meum,
ἀσθενοῦσαν, εἰς Χριστὸν ἁμαρτάνετε. Διόπερ εἰ βρῶμα σκανδαλίζει τὸν ἀδελφόν μου, 13
non manducabo carnem in æternum, *ut* ne fratrem meum scandalizem.
οὐ μὴ φάγω κρέα εἰς τὸν αἰῶνα, ἵνα μὴ τὸν ἀδελφόν μου σκανδαλίσω.

CAP. IX. θ'.

Non sum Apostolus? non sum liber? nónne Jesum Christum
1 Οὐκ εἰμὶ (α) ἀπόστολος; οὐκ εἰμὶ (β) ἐλεύθερος; οὐχὶ (γ) Ἰησοῦν Χριστὸν
Dominum nostrum vidi? Non opus meum vos estis in Domino? Si aliis
τὸν Κύριον ἡμῶν ἑώρακα; οὐ τὸ ἔργον μου ὑμεῖς ἐστε ἐν (δ) Κυρίῳ; Εἰ ἄλλοις 2
non sum Apostolus, *at certè* vobis sum: nam signaculum mei Apostolatûs vos
οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος, ἀλλά γε ὑμῖν εἰμι· ἡ γὰρ σφραγὶς τῆς ἐμῆς ἀποστολῆς ὑμεῖς 3
estis in Domino. Mea defensio me *inquirentibus*, hæc est; *Num* non
ἐστε ἐν Κυρίῳ. Ἡ ἐμὴ ἀπολογία τοῖς ἐμὲ ἀνακρίνουσιν, αὕτη ἐστί, Μὴ οὐκ
habemus potestatem manducandi & bibendi?
ἔχομεν ἐξουσίαν φαγεῖν καὶ πιεῖν;

MS.A. (λ) δέδεται ἐφ' (μ) ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, ἐλευθέρα ΚΕΦ. η'. MS.A. (α) Εἴ τις δοκεῖ ἐγνωκέναι τι, οὔπω ἔγνω καθὼς (β) Θεὸς, εἰ μὴ (γ) ἐπὶ γῆς, (δ) *Συνηθείᾳ (ε) παραστήσει; (ζ) οὔτε ἐὰν μὴ φάγωμεν, (η) ἐὰν φάγωμεν, (θ) ἀσθενέσιν. (ι) Ἀπόλλυται οὖν ὁ ἀσθενῶν ἐν τῇ σῇ γνώσει ὁ ἀδελφὸς, δι' ὃν (κ) Οὕτως ΚΕΦ. θ'. MS.A. (α) ἐλεύθερος; (β) ἀπόστολος; (γ) Ἰησοῦν τὸν Κύριον ἡμῶν (δ) Κυρίῳ; * * * Ἡ ἐμὴ ἀπολογία τοῖς ἐμὲ ἀνακρίνουσιν, ἐστιν αὕτη,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܐܢܬܬܐ ܟܡܐ ܕܚܝ ܒܥܠܗ̇. ܐܣܝܪܐ ܗ̇ܝ ܒܢܡܘܣܐ. ܐܢ ܕܝܢ ܢܬܬܢܝܚ ܒܥܠܗ̇ ܡܚܪܪܐ ܗ̇ܝ 39
ܕܬܗܘܐ ܠܡܢ ܕܨܒܝܐ. ܒܠܚܘܕ ܒܡܪܢ. * ܛܘܒܝܗ̇ ܕܝܢ ܐܢ ܗܟܢܐ ܬܩܘܐ ܐܝܟ ܪܥܝܢܝ ܕܝܠܝ. 40
ܣܒܪ ܐܢܐ ܕܝܢ ܕܐܦ ܐܢܐ ܂ ܪܘܚܐ ܕܐܠܗܐ ܐܝܬ ܠܝ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܚ * ܕܟܠܝܘܡ * ܝܓ *

* ܥܠ ܕܒܚܐ ܕܝܢ ܕܦܬܟܪܐ. ܝܕܥܝܢܢ ܕܟܠܢ ܝܕܥܬܐ ܐܝܬ ܠܢ. ܘܝܕܥܬܐ ܡܚܬܪܐ. ܚܘܒܐ ܕܝܢ ܡܒܢܐ. 1
* ܐܢ ܐܢܫ ܕܝܢ ܣܒܪ ܕܝܕܥ ܡܕܡ. ܠܐ ܝܕܥ ܡܕܡ ܥܕܟܝܠ ܐܝܟ ܕܘܠܐ ܠܗ ܠܡܕܥ. * ܐܢ 2 3
ܐܢܫ ܕܝܢ ܡܚܒ ܠܐܠܗܐ. ܗܢܐ ܐܬܝܕܥ ܠܗ ܡܢܗ. * ܥܠ ܡܐܟܘܠܬܐ ܗܟܝܠ ܕܕܒܚܐ 4
ܕܦܬܟܪܐ. ܝܕܥܝܢܢ ܕܠܐ ܗܘܐ ܡܕܡ ܗܘ ܦܬܟܪܐ ܒܥܠܡܐ. ܘܕܠܝܬ ܐܠܗܐ ܐܚܪܢܐ ܐܠܐ ܐܢ ܚܕ.
* ܐܦܢ ܓܝܪ ܐܝܬ ܕܡܬܩܪܝܢ ܐܠܗܐ ܐܘ ܒܫܡܝܐ ܐܘ ܒܐܪܥܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܝܬ ܐܠܗܐ ܣܓܝܐܐ 5
ܘܡܪܘܬܐ ܣܓܝܐܐ. * ܐܠܐ ܠܢ ܕܝܠܢ ܚܕ ܗܘ ܐܠܗܐ ܐܒܐ. ܕܟܠ ܡܢܗ ܘܚܢܢ ܒܗ. ܘܚܕ 6
ܡܪܝܐ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܕܟܠ ܒܐܝܕܗ ܘܐܦ ܚܢܢ ܒܐܝܕܗ. * ܐܠܐ ܠܐ ܗܘܐ ܒܟܠܢܫ ܐܝܬ ܝܕܥܬܐ. 7
ܐܝܬ ܓܝܪ ܐܢܫܐ ܕܒܬܐܪܬܗܘܢ ܥܕܡܐ ܠܗܫܐ ܕܦܬܟܪܐ. ܐܝܟ ܕܕܒܝܚܐ ܐܟܠܝܢ. ܘܡܛܠ
ܕܬܐܪܬܗܘܢ ܟܪܝܗܐ ܡܬܛܘܫܐ. * ܡܐܟܘܠܬܐ ܕܝܢ ܠܐ ܡܩܪܒܐ ܠܢ ܠܐܠܗܐ. ܠܐ ܓܝܪ ܐܢ ܐܟܠܝܢ 8
ܡܬܝܬܪܝܢܢ. ܘܠܐ ܐܢ ܠܐ ܐܟܠܝܢ ܡܬܒܨܪܝܢܢ. * ܚܙܘ ܕܝܢ ܕܠܐ ܫܘܠܛܢܟܘܢ ܗܢܐ 9
ܢܗܘܐ ܠܬܘܩܠܬܐ ܠܟܪܝܗܐ. * ܐܢ ܓܝܪ ܐܢܫ ܢܚܙܝܟ ܠܟ ܕܐܝܬ ܠܟ ܝܕܥܬܐ ܕܝܬܒ ܐܢܬ 10
ܒܒܝܬ ܦܬܟܪܐ: ܠܐ ܗܘܐ ܬܐܪܬܗ ܡܛܠ ܕܟܪܝܗ ܗܘ. ܡܬܚܝܠܐ ܠܡܐܟܠ ܕܕܒܝܚܐ. * ܘܐܒܕ 11
ܠܗ ܒܝܕܥܬܟ ܗܘ ܐܚܐ ܕܟܪܝܗ. ܕܡܛܠܬܗ ܡܝܬ ܡܫܝܚܐ. * ܘܟܕ ܗܟܢܐ 12
ܡܚܛܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܐܚܝܟܘܢ. ܘܡܚܦܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܬܐܪܬܗܘܢ ܕܟܪܝܗܐ. ܒܡܫܝܚܐ ܗܘ
ܡܚܛܝܢ ܐܢܬܘܢ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܢ ܡܐܟܘܠܬܐ ܡܟܫܠܐ ܠܐܚܝ. ܠܥܠܡ ܒܣܪܐ ܠܐ ܐܟܘܠ 13
ܕܠܐ ܐܟܫܠ ܠܐܚܝ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܛ *

* ܠܡܐ ܠܐ ܗܘܝܬ ܒܪ ܚܐܪܐ. ܐܘ ܠܐ ܗܘܝܬ ܫܠܝܚܐ. ܐܘ ܠܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܡܪܢ ܠܐ ܚܙܝܬܗ. ܐܘ 1
ܠܐ ܗܘܝܬܘܢ ܥܒܕܝ ܒܡܪܝ. * ܐܢ ܠܐܚܪܢܐ ܠܐ ܗܘܝܬ ܫܠܝܚܐ. ܐܠܐ ܠܟܘܢ ܐܝܬܝ. ܘܚܬܡܐ 2
ܕܫܠܝܚܘܬܝ ܐܢܬܘܢ ܐܢܘܢ. * ܘܡܦܩ ܒܪܘܚܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܕܝܢܝܢ ܠܝ ܗܘ ܗܢܘ. * ܠܡܐ ܠܐ ܫܠܝܛ 3 4
ܠܢ ܠܡܐܟܠ ܘܠܡܫܬܐ.

* Mulier quandiù vivit maritus ejus, alligata 39
est per legem: sin obdormierit maritus ejus,
libera est, ut sit cujus voluerit: tantùm in
Domino nostro. Beata autem erit si ita per- 40
manserit, meâ quidem sententiâ. Arbitror
autem me quoque Spiritum Dei habere.

CAP. VIII.

Quotidié. 13.

DE sacrificiis porrò idolorum, scimus nos 1
omnes habere scientiam. Scientia verò
arrogantem reddit, sed dilectio ædificat.
Si quis autem putat se scire aliquid, nihil 2
adhuc novit prout oportet eum nôsse. Si- 3
quis autem diligit Deum, hic cognitus est ab
eo. De cibo igitur sacrificiorum idolorum, 4
scimus nihil esse idolum in hoc mundo, nec
esse Deum alium, præter unum. Nam etsi 5
sint qui vocentur dii, aut in cœlo, aut in
terra, quemadmodum sunt dii multi, & do-
mini multi: Nobis tamen unus est Deus, 6
Pater, à quo omnia, & nos in ipso: & unus
Dominus Jesus Christus, per quem omnia, &
nos per eum. Sed non omnibus inest scien- 7
tia. Sunt enim nonnulli qui in sua consci-
entia quam ad hoc usque tempus de idolis
habent, tanquam immolatum edunt: quúm-
que infirma sit eorum conscientia, contami-
natur. Cibus autem non dat nobis accessum 8
ad Deum: nec enim si comederimus, abun-
dabimus: nec si non comedamus, imminue-
mur. Videte autem ne facultas hæc vestra sit 9
offendiculo infirmis. Nam si quispiam vi- 10
derit te, te *inquam*, qui scientiâ præditus es,
accumbentem in domo idolorum, nónne
conscientia illius, quia infirmus est, confir-
mabitur ut comedat quod est immolatum?
Et peribit per scientiam tuam is qui infir- 11
mus est, propter quem mortuus est Christus.
Quòd si ita peccetis in fratres vestros, & il- 12
lidatis conscientiam infirmorum, in Chri-
stum quidem peccatis. Quamobrem si cibus 13
offendat fratrem meum, in æternum carnem
non comedam, ne offendam fratrem meum.

CAP. IX.

AN non sum liber? an non sum Aposto- 1
lus? an non Jesum Christum Dominum no-
strum vidi? annon estis opus meum in Dño
meo? Et si aliis non sim Apostolus, atta- 2
men vobis sum. Proindè sigillum Aposto-
latûs mei vos estis: Et defensio apud eos 3
qui me condemnant, hæc est. Nunquid po- 4
testatem non habemus edendi & bibendi?

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

39 በአሲትኒ፡ አስርት፡ ይእቲ፡ ለመጠነ፡ ሕያው፡ ሀሉ፡ ምታ፡፡ ወእመሰ፡ ሞተ፡ ምታ፡ አግዓዚት፡
40 ይእቲ፡ ዘፈቀደት፡ ታውስብ፡ ዳእሙ፡ በእግዚአብሔር። ወብፅዕት፡ ይእቲ፡ ለእመ፡
ነበረት፡ በምክርየ፡ እስመ፡ ይመስለኒ፡ መንፈሰ፡ እግዚእየ፡፡ ዘሀሉ፡ ላዕሌየ።
1 ፰ ወበእንተሰ፡፡ ዘይዘብሑ፡ ለአማልክት፡ ናአምር፡ ከመ፡ ኵልነ፡ ብነ፡ ልበ፡ ወአእምሮተ፡
2 የአትዓቢ፡ ወተፋቅሮሰ፡ የሐንጽ። ወእመቦ፡ ዘይብል፡ አአመርኩ፡ ዓዲ፡ ኢያአምረ፡
3 ዘይብልዎ፡ ያእምር። ወዘሰ፡ ያፈቅሮ፡ ለእግዚአብሔር፡ ውእቱኬ፡ ዘአማን፡ አእመ
4 ረ። ወበእንተሰ፡ መባልዕት፡ ዘይዘብሑ፡ ለአማልክት፡ ናአምር፡ ከመ፡ አልቦ፡ አምላክ፡
ውስተ፡ ዓለም፡ ወአልቦ፡ እግዚአብሔር፡ ዘእንበለ፡ አሐዱ።

Uxor ligata est quamdiu vivus manet vir ejus: & si mortuus sit vir ejus, libera 39
est: quem voluit matrimonio jungat, sed in Domino. Et beata est si manserit, in 40
consilio meo: quia videtur mihi quòd spiritus Domini mei est super me.

CAP. VIII.

E*T de iis, qui sacrificant diis, scimus quòd omnes nos habemus intelligentiam.* 1
Scientia inflat, & charitas ædificat. Et si quis sit, qui dicit; Novi, adhuc ne- 2
scit quod asserit se scire. Et qui diligit Deum, ipse est qui verè novit. Et de 3
escis quæ sacrificantur diis, scimus quòd non est Deus in mundo, & non est Deus 4
nisi unicus.

Versio VULGATA LATINA.

39 Mulier alligata est legi quanto tempore vir ejus vivit: quòd si dormierit vir ejus,
40 liberata est: cui vult nubat: tantùm in Domino. Beatior autem erit si sic per-
manserit, secundùm meum consilium: puto autem quòd & ego Spiritum
Dei habeam.

CAP. VIII.

1 DE iis autem, quæ idolis sacrificantur, scimus quia omnes scientiam habemus.
2 Scientia inflat, charitas verò ædificat. Si quis autem se existimat scire aliquid,
3 nondum cognovit quemadmodum oporteat eum scire. Si quis autem diligit Deum,
4 hic cognitus est ab eo. De escis autem, quæ idolis immolantur, scimus quia nihil
5 est idolum in mundo, & quòd nullus est Deus, nisi unus. Nam etsi sunt qui di-
cantur dii, sive in cœlo, sive in terra: (siquidem sunt dii multi, & domini multi:)
6 Nobis tamen unus Deus, Pater, ex quo omnia, & nos in illum: & unus Dominus
7 Jesus Christus, per quem omnia, & nos per ipsum. Sed non in omnibus est scien-
tia. Quidam autem cum conscientia usque nunc idoli, quasi idolothytum mandu-
8 cant: & conscientia ipsorum cùm sit infirma, polluitur. Esca autem nos non
commendat Deo. Neque enim si manducaverimus, abundabimus: neque si non
manducaverimus, deficiemus. Videte autem nè fortè hæc licentia vestra offendi- 9
culum fiat infirmis. Si enim quis viderit eum, qui habet scientiam, in idolio re- 10
cumbentem: nónne conscientia ejus, cùm sit infirma, ædificabitur ad manducan-
dum idolothyta? Et peribit infirmus in tua scientia frater, propter quem Christus 11
mortuus est? Sic autem peccantes in fratres, & percutientes conscientiam eorum 12
infirmam, in Christum peccatis. Quapropter si esca scandalizat fratrem meum: non 13
manducabo carnem in æternum, ne fratrem meum scandalizem.

CAP. IX.

NOn sum liber? Non sum Apostolus? Nónne Christum Jesum Dominum no- 1
strum vidi? Nónne opus meum vos estis in Domino? Et si aliis non sum Apo- 2
stolus, sed tamen vobis sum: nam signaculum Apostolatûs mei vos estis in Domino.
Mea defensio apud eos, qui me interrogant, hæc est; Numquid non habemus po- 3
testatem manducandi, & bibendi? 4

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* والامراة مربوطة بالشريعة طول المدة التي يعيشها رجلها * فاذا رقد رجلها فهي معتوقة 39
مالكة ان تتزوج بمن تشاء * وليكن بطاعة الرب فقط * وان بقيت كما هي هكذا على 40
راي انا * فتلك جزيلة الغبطة جدا * وانا اظن ان روح الله في *

* الفصل الثامن *

* فاما عن ذبائح الاصنام فقد علمنا اننا كلنا لنا 1
معرفة * والمعرفة تنفخ * والمحبة تبني * وان يظن احد انه يعرف شيا * فما قد عرف ولا شيا * 2
كما يجب ان يعرفه * وان احب احد الله فهذا قد عرفه الله * فاما عن اكل ضحايا الاصنام فنحن 3 4
نعلم ان ليس شيا في العالم صنما * وان ليس احدا اخر الاها الا واحدا * وان كان قوم 5
يلقبون بالالهة * ان كانوا في السماء * وان كانوا على الارض * كما كانوا الهة كثيرون وارباب
كثيرون * لكنا نحن لنا الاها واحدا * الاب الذي منه كل البرايا ونحن لديه * ورب واحد 6
يسوع المسيح الذي منه الكل ونحن به * لكن العلم ليس هو لكل الناس فقوم * منكم 7
بمعرفة انها ضحية الصنم الى الان ياكلونها كانها ضحية للصنم * ويتدنس بصيرتهم اذ هي
مريضة * * احد مروج اللحم * * فما يمثلنا لله طعام * فلا ان اكلنا نزيد * ولا 8
ان لم ناكل ننقص * فاحذروا الا يصير سلطانكم هذا عثيرا للضعفاء * لانه اذا راك 9 10
احد ايها العالم متكيا في بيت الاصنام * اليس اذ معرفته ضعيفة * يتوطد في اكل
ضحايا الاصنام * ويهلك الاخ الضعيف بمعرفتك * الذي من اجله مات المسيح * فاذ 11 12
تخطيون هكذا الى الاخوة وتضربون معرفتهم الضعيفة * فالى المسيح قد اخطاتم * فلهذا ان 13
يشكك اخي طعام * فلن اكل الى الدهر لحما * لئلا افتن اخي *

* الفصل التاسع *

او لست انا رسولا * او لست حرا * او ما قد رايت ربنا 1
يسوع المسيح * او ما عملي بالرب انتم هو * ولئن كنت لست رسولا الى اخرين لكني اليكم رسول * 2
* الاحد الحادي عشر بعد العنصرة * لان خاتم رسالتي بالرب انتم هم *
* واعتذاري عند الذين يفحصون اموري هذا هو * العلنا لا سلطان لنا ان ناكل ونشرب. 3 4

Et verò uxor est alligata legi toto in- 39
tervallo quo vivit maritus ejus: cùmque
occubuerit maritus ejus, emancipata est,
facultatem habens nubendi cui voluerit:
sit autem sub obedientia Domini tan-
tùm. Quod si talis permaneat qualis 40
est, secundùm sententiam meam, hæc
sanè longè felicissima est. Et quidem
opinor Spiritum Dei mihi inesse.

CAP. VIII.

Q*uòd autem ad victimas idolorum,* 1
jam novimus quòd omnes scientiam ha-
bemus. Et quidem scientia insolentem
reddit, charitas verò ædificat. Et si- 2
quis arbitratur aliquid se nôsse, nescit
quicquam ut oportet eum nôsse. At si 3
quis Deum diligit, hunc Deus edocuit.
Cæterùm de esu victimarum simula- 4
chrorum, nos scimus nullam esse rem in
mundo simulachrum, nullumque alium esse
Deum præter unum. Et quamvis non- 5
nulli vocitentur dii, sive in cœlo, sive
super terram (quemadmodum multi sunt
dii, & domini multi:) Nobis tamen 6
Deus est unus, Pater à quo cunctæ crea-
turæ, & coram quo nos sumus: & unus
Dominus Jesus Christus, ex quo omnia,
& per quem nos sumus. Verùm scientia 7
non omnium est hominum. Quidam
enim vestrûm cum scientia quòd sit idoli
victima, hucusque comedunt eam ut
idoli victimam: & contaminatur con-
scientia eorum, cùm sit infirma.

Dominicâ genialium carnis.

Atqui esca non dat nobis frui præsentiâ 8
Dei: neque si comederimus, abundabi-
mus; neque si non comederimus, defi-
ciemur. Cavete igitur ne fiat hujusmodi 9
vestra potestas offendiculo infirmis.
Etenim cùm te viderit aliquis, ô eru- 10
dite, accumbentem in domo simula-
chrorum, nonne illius scientia, cùm sit
imbecillis, confirmabitur in esu victi-
marum simulachrorum? Et peribit fra- 11
ter infirmus per tuam scientiam, propter
quem mortuus est Christus. Cùmque sic 12
peccâtis in fratres, & debilem eorum
conscientiam lædatis, in Christum pec-
câstis. Propterea si esca fratrem meum 13
scandalizet, haudquaquã comedã carnes
in æternum, nè perdam fratrem meum.

CAP. IX.

A*Nnon sum ego Apostolus? annon sum* 1
liber? annon Dominum nostrum Jesum
Christum jam vidi? annon opus meum
in Domino vos estis? Et licet aliis non 2
essem Apostolus, at vobis Apostolus sum.

Dominica undecima post Pentecosten.

Siquidem sigillum Apostolatûs mei in
Domino vos estis. Et defensio mea apud 3
eos qui examinant actiones meas, hæc
est; Annon potestatem habemus edendi 4
& bibendi?

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

5 ወቦ፡ እለ፡ ይብልዎሙ፡ አማልክት፡ እመኒ፡ ዘውስተ፡ ሰማይ፡ ወእመኒ፡ ዘውስተ፡ ምድር፡፡
6 ወብዙኃን፡ ብዙኃ፡ አማልክቲሆሙ፡ ብዙኃ፡ አጋንንቲሆሙኒ። ወለነሰኬ፡ አሐዱ፡ እግ
ዚአብሔር፡ አብ፡ ዘኵሉ፡ እምኔሁ፡ ወንሕነኒ፡ ቦቱ፡፡ ወአሐዱ፡ እግዚእነ፡ ኢየ
7 ሱስ፡ ክርስቶስ፡ ዘኵሉ፡ በእንቲአሁ፡ ወንሕነኒ፡ በእንቲአሁ። ወባሕቱ፡ አኮ፡ ኵሉ፡
ዘያአምሮ፡ ሀለው፡ ለሰ፡ በልማደ፡ አማልክት፡ እስከ፡ ዮም፡ ይበልዑ፡ ዘዘብሑ፡ ለአማ
8 ልክት፡ ወይረኵሱ፡ በኢያጽንዖቶሙ። ወመብልዕሰ፡ ኢያስልጠነ፡ በኀበ፡ እግዚ
9 አብሔር፡ በሲሳይ፡ ኢያፈድፍደነ፡ ወኢያንኅየነ። ወባሕቱ፡ ዑቁ፡ ባዕድ፡ ኢይስሕት፡ በር
10 እየ፡ ዚአክሙ። ለእመቦ፡ ዘርእየከ፡ ዘተአምን፡ እንዘ፡ ትበልዕ፡ ዝቡሐ፡ ለአማልክት፡
ዘያጠብዕ፡ ሶበ፡ ዝኩ፡ ዘቀደሜሁ፡ ኑፋቄ፡ ልብ፡ ወይበልዕ፡ ዝቡሐ፡ ለአማል
11 ክት። ወይመውት፡ ዝኩ፡ ድኩመ፡ ልብ፡ በርእየ፡ ዚአከ፡ እኁነ፡ ዘበእንቲአሁ፡
12 ሞተ፡ ክርስቶስ። ወከመዝኑ፡ ትኤብሱ፡ ላዕለ፡ ቢጽክሙ፡ ወታወድቁ፡ ልበሙ፡
13 ለድኩማን፡ ለክርስቶስኬ፡ አበስክሙ። ወእመሰ፡ እንበይነ፡ መብልዕኑ፡ አስሕቶ፡ ቢ
ጽየ፡ ኢይበልዕ፡ ሥጋ፡ ለዝሉፉ፡ ከመ፡ ኢያስሕቶ፡ ቢጽየ።
በአብ፡ ሰላማ፡ ምንባብ።
1 ኢኮንኑ፡ አግዓዚ፡ ወኢኮንኑ፡ ሐዋርያ፡ ወአኮ፡ እግዚእነ፡ ኢየሱስ፡ ዘርኢኩ፡ ለእመ፡
ኢኮንክሙ፡ አንትሙ፡ ግብርየ፡ በእግዚእነ።
2 ወእመኒ፡ ለባዕድ፡ ኢኮንኩ፡ ሐዋርያሆሙ፡ ለክሙሰ፡ አነ፡ ሐዋርያክሙ።
እስመ፡ ማኅተበ፡ ለመልእክትየ፡ አንትሙ፡ ውእቱ፡ በእግዚእነ።
3 ወከመዝ፡ ቃሕትየ፡ ለእለ፡ ይትዋቀሡኒ። ቦኑ፡ ኢይከውነነ፡ ንብልዕ፡ ወ
4 ንስተይ።

Et sunt quos vocant deos, sive in cœlo sive in terra, & quibus sunt multi dii 5
multi sunt dæmones. Et nobis igitur unus Deus, Pater, à quo sunt omnia, & 6
nos in eo; & unus Dominus noster, Jesus Christus, per quem omnia sunt, &
nos per eum. Sed non omnes qui cognoscebant eum permanserunt, sed pro mo- 7
re deorum usque hodiè edunt quæ sacrificârunt diis, & polluuntur infirmi exi-
stentes. Et esca non prodest nobis apud Deum: esca quidem non facit nos lu- 8
crari, neque perdere nos facit. Sed cavete, alius ne erret in exemplo vestro. 9
Si quis fuerit qui viderit te fidelem edentem immolatum diis, ausus erit sta- 10
tim ille qui priùs hæsitans corde erat, & edet immolatum diis. Et morie- 11
tur hic infirmus corde in exemplo tuo, frater noster, propter quem mortuus est
Christus. Et nónne sic peccantes contra fratrem vestrum, & excidentes corda 12
infirmorum, in Christum igitur peccatis? Et si propter escam offendam fratrem 13
meum, non vescar carnibus in æternum, ut non inducam fratrem meum in errorem.

Lectio de patre Salama.

CAP. IX.

N*Onne sum liber? & nónne sum Apostolus? & nónne Dominus noster Jesus* 1
fuit quem vidi? Si non fuistis vos opus meum in Domino nostro? Et si aliis non 2
fui Apostolus, vobis sum Apostolus vester, quia signaculum epistolæ meæ vos
estis in Domino nostro. Et hujusmodi est defensio mea iis qui contradicunt mihi: 3
Nónne licet nobis ut edamus & bibamus? 4

ἘΠΙΣΤΟΛΗ' ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘ. Α'. ΚΕΦ. Ε'.

Num non habemus potestatem sororem mulierem circumducendi, sicut & cæteri Apostoli,
5 Μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν ἀδελφὴν γυναῖκα περιάγειν, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι,
& fratres Domini, & Cephas? Aut solus ego & Barnabas non habemus
6 καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Κυρίου, καὶ Κηφᾶς; Ἢ μόνος ἐγὼ καὶ Βαρνάβας οὐκ ἔχομεν
potestatem hoc non operandi? Quis militat propriis stipendiis unquam? Quis
7 (ε) ἐξουσίαν τοῦ μὴ ἐργάζεσθαι; Τίς στρατεύεται ἰδίοις ὀψωνίοις ποτέ; τίς
plantat vineam, & de fructu ejus non edit? Aut quis pascit gregem,
φυτεύει ἀμπελῶνα, (ζ) καὶ ἐκ τοῦ καρποῦ αὐτοῦ οὐκ ἐσθίει; ἢ τίς ποιμαίνει ποίμνην,
& de lacte gregis non manducat? Num secundùm hominem
8 καὶ ἐκ τοῦ γάλακτος τῆς ποίμνης οὐκ ἐσθίει; Μὴ κατὰ ἄνθρωπον
hæc loquor? An nonne & lex hæc dicit? In enim Mosis
9 ταῦτα λαλῶ; (η) ἢ οὐχὶ καὶ ὁ νόμος ταῦτα λέγει; Ἐν γὰρ τῷ Μωσέως
lege scriptum est; Non alligabis os bovi trituranti. Num boum cura est Deo?
νόμῳ γέγραπται, Οὐ φιμώσεις βοῦν ἀλοῶντα. μὴ τῶν βοῶν μέλει τῷ Θεῷ;
An propter nos omninò dicit? Propter nos enim scripta sunt; Quoniam in spe
10 Ἢ δι' ἡμᾶς πάντως λέγει; δι' ἡμᾶς γὰρ ἐγράφη, (θ) Ὅτι ἐπ' ἐλπίδι
debet arans arare: & triturans spei suæ participare, in
ὀφείλει ὁ ἀροτριῶν ἀροτριᾷν· καὶ ὁ ἀλοῶν (ι) τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ μετέχειν, ἐπ'
spe. Si nos vobis spiritualia seminavimus, magnum si nos vestra
11 ἐλπίδι. Εἰ ἡμεῖς ὑμῖν τὰ πνευματικὰ ἐσπείραμεν, μέγα εἰ ἡμεῖς ὑμῶν
carnalia metamus? Si alii potestatis vestræ participes sunt, non potiùs
12 τὰ σαρκικὰ θερίσομεν; Εἰ ἄλλοι (κ) τῆς ἐξουσίας ὑμῶν μετέχουσιν, οὐ μᾶλλον
nos? Sed non usi sumus potestate hac: sed omnia sustinemus, ut
ἡμεῖς; ἀλλ' οὐκ (λ) ἐχρησάμεθα τῇ ἐξουσίᾳ ταύτῃ· ἀλλὰ πάντα στέγομεν, ἵνα
ne remorationem aliquam demus Evangelio Christi. Nescitis, quoniam
13 (μ) μή ἐγκοπήν τινα δῶμεν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ. Οὐκ οἴδατε, ὅτι
sacra operati, de sacrario edunt? altari assidentes,
οἱ τὰ ἱερὰ ἐργαζόμενοι, ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐσθίουσιν; οἱ τῷ θυσιαστηρίῳ (ν) προσεδρεύοντες,
altari comparticipant? Ita & Dominus ordinavit Evangelium
τῷ θυσιαστηρίῳ συμμερίζονται; (ξ) Οὕτω καὶ ὁ Κύριος διέταξε τοῖς τὸ εὐαγγέλιον 14
annuntiantibus, de Evangelio vivere. Ego autem nullo usus sum
καταγγέλλουσιν, ἐκ τοῦ εὐαγγελίου ζῆν. Ἐγὼ δὲ (ο) οὐδενὶ ἐχρησάμην 15
horum: non scripsi autem hæc, ut ita fiant in me: bonum enim
τούτων· οὐκ ἔγραψα δὲ ταῦτα, ἵνα (π) οὕτω γένηται ἐν ἐμοί· καλὸν γάρ
mihi magis mori, quàm gloriationem meam ut quis evacuet. Si enim
μοι μᾶλλον ἀποθανεῖν, ἢ τὸ καύχημά (ρ) μου ἵνα τις κενώσῃ. Ἐὰν γὰρ 16
evangelizavero, non est mihi gloriatio: necessitas enim mihi incumbit: væ
εὐαγγελίζωμαι, οὐκ ἔστι μοι καύχημα· ἀνάγκη γάρ μοι ἐπίκειται· οὐαὶ
autem mihi est, si non evangelizavero. Si enim volens hoc ago, mercedem
(σ) δέ μοι ἐστὶν, ἐὰν μὴ εὐαγγελίζωμαι. Εἰ γὰρ ἑκὼν τοῦτο πράσσω, μισθὸν 17
habeo: si autem invitus, dispensationem creditam suscepi. Quæ ergò mihi est merces?
ἔχω· εἰ δὲ ἄκων, οἰκονομίαν πεπίστευμαι. Τίς οὖν (τ) μοί ἐστιν ὁ μισθός; 18
Ut evangelizans insumptuosum ponam Evangelium Christi, ad non
ἵνα εὐαγγελιζόμενος ἀδάπανον θήσω τὸ (υ) εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ μὴ
abutendum potestate meâ in Evangelio. Liber enim existens ex omnibus,
καταχρήσασθαι τῇ ἐξουσίᾳ μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ. Ἐλεύθερος γὰρ ὢν ἐκ πάντων, 19
omnium meipsum servum feci, ut plures lucrifacerem. Et factus sum Judæis
πᾶσιν ἐμαυτὸν ἐδούλωσα, ἵνα τοὺς πλείονας κερδήσω. Καὶ ἐγενόμην τοῖς Ἰουδαίοις 20
tanquam Judæus, ut Judæos lucrarer: Iis sub lege, quasi sub
ὡς Ἰουδαῖος, ἵνα Ἰουδαίους κερδήσω· Τοῖς ὑπὸ νόμον, ὡς ὑπὸ 21
lege, ut eos sub lege, lucrifaciam: Exlegibus ut exlex, (non existens
(φ) νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον κερδήσω· τοῖς ἀνόμοις ὡς ἄνομος, (μὴ ὢν
exlex Deo, sed inlex Christo,) ut lucrifaciam exleges.
ἄνομος (χ) Θεῷ, ἀλλ' ἔννομος (ψ) Χριστῷ,) ἵνα κερδήσω ἀνόμους.

MS. A. (ε) ἐξουσίαν μὴ (ζ) καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ (η) ἢ καὶ ὁ νόμος ταῦτα οὐ λέγει; (θ) Ὅτι ὀφείλει ἐπ' ἐλπίδι ὁ (ι) ἐφ' ἐλπίδι τοῦ μετέχειν. Εἰ (κ) τῆς ὑμῶν ἐξουσίας (λ) ἐχρησάμεθα (μ) μή τινα ἐγκοπὴν (ν) παρεδρεύοντες, (ξ) Οὕτως (ο) οὐ κέχρημαι οὐδενὶ τούτων· (π) οὕτως (ρ) μου οὐδεὶς μὴ κενώσει. (σ) γάρ μοι (τ) μου (υ) εὐαγγέλιον, εἰς τὸ μὴ καταχρήσασθαι (φ) νόμον, μὴ ὢν αὐτὸς ὑπὸ νομ ‥ ‥ ‥ τοὺς ὑπὸ νόμον (χ) Θεοῦ, (ψ) Χριστοῦ,) ἵνα κερδάνω τοὺς ‥ ‥ ‥ μους.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

5 * ܐܘ ܠܡܐ ܠܝܬ ܠܢ ܫܘܠܛܢܐ ܕܐܚܬܐ ܐܢܬܬܐ ܢܚܕܪ ܥܡܢ ܐܝܟ ܫܠܝܚܐ ܫܪܟܐ. ܘܐܝܟ ܐܚܘܗܝ ܕܡܪܢ ܘܐܝܟ ܟܐܦܐ.
6 * ܐܘ ܐܢܐ ܒܠܚܘܕܝ ܘܒܪܢܒܐ ܠܝܬ ܠܢ ܫܘܠܛܢܐ ܕܠܐ ܢܦܠܘܚ.
7 * ܡܢܘ ܗܢܐ ܕܦܠܚ ܦܘܠܚܢܐ ܒܢܦܩܬܐ ܕܢܦܫܗ. ܐܘ ܡܢܘ ܕܢܨܒ ܟܪܡܐ. ܘܡܢ ܦܐܪܘܗܝ ܠܐ ܐܟܠ. ܐܘ ܡܢܘ ܕܪܥܐ ܥܢܐ. ܘܡܢ ܚܠܒܐ ܕܥܢܗ ܠܐ ܐܟܠ.
8 * ܕܠܡܐ ܐܝܟ ܒܪܢܫܐ ܗܠܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ. ܗܐ ܐܦ ܢܡܘܣܐ ܗܠܝܢ ܐܡܪ.
9 * ܟܬܝܒ ܓܝܪ ܒܢܡܘܣܐ ܕܡܘܫܐ. ܕܠܐ ܬܒܠܘܡ ܬܘܪܐ ܕܕܝܫ. ܠܡܐ ܥܠ ܬܘܪܐ ܒܛܝܠ ܠܐܠܗܐ.
10 * ܐܠܐ ܝܕܝܥܐ ܕܡܛܠܬܢ ܗܘ ܐܡܪ. ܘܡܛܠܬܢ ܓܝܪ ܐܬܟܬܒܬ. ܕܘܠܐ ܠܗܘ ܕܟܪܒ ܕܥܠ ܣܒܪܐ ܢܟܪܘܒ. ܘܠܗܘ ܕܕܐܫ ܥܠ ܣܒܪܐ ܕܥܠܠܬܐ.
11 * ܐܢ ܚܢܢ ܙܪܥܢ ܒܟܘܢ ܪܘܚܢܝܬܐ. ܪܒܐ ܗܝ ܐܢ ܚܢܢ ܡܢܟܘܢ ܦܓܪܢܝܬܐ ܢܚܨܕ.
12 * ܘܐܢ ܐܚܪܢܐ ܫܠܝܛܝܢ ܥܠܝܟܘܢ. ܠܐ ܝܬܝܪܐܝܬ ܚܢܢ. ܐܠܐ ܠܐ ܐܬܚܫܚܢ ܒܫܘܠܛܢܐ ܗܢܐ. ܐܠܐ ܟܠܡܕܡ ܡܣܝܒܪܝܢܢ. ܕܠܐ ܢܟܠܐ ܡܕܡ ܣܒܪܬܗ ܕܡܫܝܚܐ.

Vel nunquid non habemus potestatem sororem mulierem circumducendi nobiscum, ut 5
& cæteri Apostoli, & ut fratres Domini nostri, & ut Cepha? Aut ego solus & Barnaba non habemus potestatem ut non operemur? 6
Quis est qui militet militiam propriis sumptibus? aut quis est qui plantet vineam, & de fructibus ejus non edat? aut quis est qui pascat oves, & de lacte gregis sui non edat? 7
Num secundùm hominem hæc dico? En etiam Lex eadem dicit. 8
Scriptum est enim in Lege Mosis; Non obligabis os bovi trituranti. Nunquid de bove cura est Deo? 9
Imò notum est propter nos eum dixisse: etenim propter nos scriptum est: quandoquidem in spe oportet eum arare, qui arat; & qui triturat, sub spe proventûs *triturare*. 10
Si nos quæ sunt Spiritûs, sevimus in vobis, magnum est si nos ex vobis quæ sunt corporis metamus? 11
Quòd si alii habent potestatem in vos, nónne nobis competit magis? Sed non usi sumus hâc potestate: imò omnia sustinemus, ne ullâ re impediamus evangelium Christi. 12

* ܕܘܟܪܢܐ ܕܐܢܛܘܢܝܘܣ ܘܚܒܪܘܗܝ * ܩܪ *

Commemoratione Antonii & sociorum ejus. 14.

13 * ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܐܝܠܝܢ ܕܦܠܚܝܢ ܒܝܬ ܩܘܕܫܐ. ܡܢ ܒܝܬ ܩܘܕܫܐ ܡܬܬܪܣܝܢ. ܘܐܝܠܝܢ ܕܡܫܡܫܝܢ ܠܡܕܒܚܐ. ܥܡ ܡܕܒܚܐ ܡܬܦܠܓܝܢ.
14 * ܗܟܢܐ ܐܦ ܡܪܢ ܦܩܕ. ܕܐܝܠܝܢ ܕܡܟܪܙܝܢ ܣܒܪܬܗ. ܡܢ ܣܒܪܬܗ ܢܚܘܢ.
15 * ܐܢܐ ܕܝܢ ܠܐ ܐܬܚܫܚܬ ܚܕܐ ܡܢ ܗܠܝܢ. ܘܠܐ ܟܬܒܬ ܗܠܝܢ ܕܗܟܢܐ ܢܗܘܝܢ ܒܝ. ܛܒ ܠܝ ܓܝܪ ܕܐܡܘܬ ܡܡܬ. ܘܠܐ ܕܫܘܒܗܪܝ ܐܢܫ ܢܣܪܩ.
16 * ܐܢ ܓܝܪ ܡܣܒܪ ܐܢܐ ܠܐ ܗܘܐ ܠܝ ܫܘܒܗܪܐ. ܐܘܠܨܢܐ ܓܝܪ ܣܝܡ ܠܝ. ܘܘܝ ܠܝ ܐܢ ܠܐ ܐܣܒܪ.
17 * ܐܢ ܓܝܪ ܒܨܒܝܢܝ ܗܕܐ ܥܒܕ ܐܢܐ. ܐܓܪܐ ܐܝܬ ܠܝ. ܘܐܢ ܕܠܐ ܒܨܒܝܢܝ. ܡܪܒܝܬܐ ܗܝ ܕܐܬܗܝܡܢܬ.
18 * ܡܢܘ ܗܟܝܠ ܐܓܪܝ. ܕܟܕ ܡܣܒܪ ܐܢܐ. ܕܠܐ ܢܦܩܬܐ ܐܥܒܕܝܗ ܠܣܒܪܬܐ ܕܡܫܝܚܐ. ܘܠܐ ܐܬܚܫܚ ܒܫܘܠܛܢܐ ܕܝܗܝܒ ܠܝ ܒܣܒܪܬܐ.
19 * ܟܕ ܓܝܪ ܒܪ ܚܐܪܐ ܐܢܐ ܡܢ ܟܠܗܘܢ. ܠܟܠܗܘܢ ܫܥܒܕܬ ܢܦܫܝ. ܕܣܓܝܐܐ ܐܬܓܪ.
20 * ܘܗܘܝܬ ܥܡ ܝܗܘܕܝܐ ܐܝܟ ܝܗܘܕܝܐ. ܕܠܝܗܘܕܝܐ ܐܬܓܪ. ܘܥܡ ܗܢܘܢ ܕܬܚܝܬ ܢܡܘܣܐ ܐܝܬܝܗܘܢ. ܗܘܝܬ ܐܝܟ ܕܬܚܝܬ ܢܡܘܣܐ. ܕܠܗܢܘܢ ܕܬܚܝܬ ܢܡܘܣܐ ܐܬܓܪ.
21 * ܘܠܗܢܘܢ ܕܠܐ ܢܡܘܣܐ ܐܝܬܝܗܘܢ. ܗܘܝܬ ܐܝܟ ܕܠܐ ܢܡܘܣܐ. ܟܕ ܠܐ ܐܝܬܝ ܕܠܐ ܢܡܘܣܐ ܠܐܠܗܐ. ܐܠܐ ܒܢܡܘܣܐ ܕܡܫܝܚܐ. ܕܐܦ ܠܗܢܘܢ ܕܠܐ ܢܡܘܣܐ ܐܬܓܪ.

Nescitis quòd qui in Æde sancta ministrant, ex Æde sancta cibum capiunt: &, qui altari serviunt, cum altari participant? 13
Ita & Dominus noster præcepit, ut qui evangelium ejus prædicant, ex ipsius evangelio vivant. 14
Ego verò nullo horum usus sum: nec ideò hæc scripsi, ut ita fiat in me. Satius enim mihi fuerit ut moriendo moriar, quàm ut quis gloriationem meam inanem reddat. 15
Neque enim eò quòd evangelizem, est mihi gloriatio, siquidem necessitas mihi incumbit. Væ autem mihi nisi evangelizem. 16
Nam si voluntate meâ hoc faciam, mercedem sum habiturus: sin autem absque voluntate mea, præfectura domûs concredita est mihi. 17
Quænam est igitur merces mea? ut quum evangelizem, sine sumptibus exerceam evangelium Christi, nec abutar eâ potestate quam dedit mihi per evangelium. 18
Quum enim liber sim ab omnibus, omnium servus effectus sum, ut multos lucrifaciam. 19
Et factus sum cum Judæis quasi Judæus, ut Judæos lucrifaciam. 20
Et cum iis qui sunt sub Lege, factus sum quasi sim sub Lege, ut eos qui sunt sub Lege lucrifaciam: iis autem qui Legem non habent, factus sum quasi sine Lege (quamvis non sim Deo sine Lege, sed in Lege Christi) ut eos qui sine Lege sunt lucrifaciam. 21

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

5 ከመ፡ኵሉ፡ ቢጽነ፡ሐዋርያት፡ ወከመ፡ አኀዊሁ፡ለእግዚእነ፡ ወኬፋ፡፡=፦ ሊተኑ፡ ዳእሙ፡
6 ወለበርናባስ፡ አሕረሙ፡ ለነ፡ አውስቦ፡፡=፦ ወዘኒ፡ ይፀመድ፡ ከመ፡ ይርከብ፡ ሲሳ
7 ዮ፡ መኑ፡ ዘይተክል፡ ወይነ፡ወኢይበልዕ፡ ፍሬሁ፡ወመኑ፡ዘይርዒ፡ መርዔተ፡ ወኢይሰቲ፡ሐ
8 ሊበ፡፡=፦ ቦኑ፡ ለአድልዎ፡ ለሰብእ፡እብል፡እኮኑ፡ኦሪትኒ፡ይቤ፡ከመዝ፡መጽሐፈ፡ሙሴ፡፡=፦
9 ኢትፈጽሞ፡ ለሰህም፡ አፉሁ፡ ሶበ፡ ታከይድ፡ እክለ፡ ሳህሞኑ፡ እንከ፡ አጽሀቆ፡ ለእግ
10 ዚአብሔር፡፡=፦ ዘንተ፡ ይጽሕፍ፡ ወሚመ፡ በእንቲአነኑ፡ እንጋ፡ ወበእንቲአነ፡ ጸሐፈ፡
እስመ፡ ርቱዕ፡ ዘኒ፡ ይሐርስ፡ እንዘ፡ ይሴፎ፡ ዓስቦ፡ ያሐርስ፡፡ ወዘኒ፡ ያከይድ፡ እንዘ፡
ይሴፎ፡ ምርካቦ፡ ያከይድ፡፡=፦

Sicut omnes socii nostri Apostoli, & sicut fratres Domini nostri, & Cephas. 5 *Mihine tantùm, & Barnabæ illicitum statuerunt matrimonium contrahere?* 6 *Et qui operam dat, ut obtineat cibum; quis est qui plantat vineam, & non edit fructum ejus? & quis est qui pascit gregem, & non bibit lac ejus?* 7 *Num ad placendum hominibus loquor? nónne lex dicit sic libro Mosis?* 8 *Non obturaveris bovi os ejus quum conculcaverit granum: bovisne igitur cura est Deo?* 9 *Hoc scribitne etiam propter nos? imò & propter nos scripsit, quia oportet ut qui arat, sperans mercedem suam, aret: & qui conculcat, sperans quæstum suum, conculcet.* 10

Versio VULGATA LATINA.

5 Numquid non habemus potestatem mulierem sororem circumducendi, sicut & cæteri
6 Apostoli, & fratres Domini, & Cephas? Aut ego solus, & Barnabas, non
7 habemus potestatem hoc operandi? Quis militat suis stipendiis unquam? Quis
plantat vineam, & de fructu ejus non edit? Quis pascit gregem, & de lacte gregis
8 non manducat? Numquid secundùm hominem hæc dico? An & lex hæc non dicit?
9 Scriptum est enim in lege Moysi; Non alligabis os bovi trituranti. Numquid
10 de bobus cura est Deo? An propter nos utique hoc dicit? Nam propter nos scripta
sunt: quoniam debet in spe, qui arat, arare: & qui triturat, in spe fructus percipiendi.
11 Si nos vobis spiritualia seminavimus, magnum est si nos carnalia vestra
12 metamus? Si alii potestatis vestræ participes sunt, quarè non potiùs nos? sed non
usi sumus hac potestate: sed omnia sustinemus, ne quod offendiculum demus Evangelio
13 Christi. Nescitis quoniam qui in sacrario operantur, quæ de sacrario sunt,
14 edunt: & qui altari deserviunt, cum altari participant? Ita & Dominus ordinavit
iis, qui Evangelium annuntiant, de Evangelio vivere. Ego autem 15
nullo horum usus sum. Non autem scripsi hæc ut ita fiant in me: bonum est
enim mihi magis mori, quàm ut gloriam meam quis evacuet. Nam si evangelizavero, 16
non est mihi gloria: necessitas enim mihi incumbit: væ enim mihi
est, si non evangelizavero. Si enim volens hoc ago, mercedem habeo: si autem 17
invitus, dispensatio mihi credita est. Quæ est ergò merces mea? Ut Evangelium 18
prædicans, sine sumptu ponam Evangelium, ut non abutar potestate
meâ in Evangelio. Nam cùm liber essem ex omnibus, omnium me servum feci, 19
ut plures lucrifacerem. Et factus sum Judæis tanquam Judæus, ut Judæos lucrarer: 20
Iis qui sub lege sunt, quasi sub lege essem, (cùm ipse non essem sub 21
lege,) ut eos, qui sub lege erant, lucrifacerem: iis qui sine lege erant, tanquam sine
lege essem, (cùm sine lege Dei non essem, sed in lege essem Christi,) ut lucrifacerem
eos, qui sine lege erant.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

5 * عسي ما لنا سلطان ان تدور معنا اخت امراة كباقي الرسل واخوة الرب والصفا *
6 * ام انا وبرنابا فقط * لا سلطان لنا ان نكون لا نعمل عملا * من منذ قط تجند بارزاقه
7 عاله * امن ينصب كرما وما ياكل من ثمرته * امن يرعي رعيه وما ياكل من لبن رعيته *
8 * اتراني اقول هذه الاقوال قولا مخصوصا بانسان * اوليست الشريعة تقول هذه الاقوال *
9 * لانه قد كتب في شريعة موسي * لا تكمم ثورا دارسا * العل الله يهتم بالبقر * او من
10 اجلنا يقول هذه بلا امتري * لان من اجلنا كتب * ان الفلاح ينبغي له ان يفلح على
11 الرجاء * والدارس يدرس مومّلا ان ينال رجاه * فلئن كنا نحن قد زرعنا فيكم الروحانيات *
12 افيكون مستعظما ان حصدنا بشرياتكم * وان كان قوم اخرون يشاركون سلطاننا *
افما نحن اولي بذلك * لكننا ما استعملنا هذا السلطان * لكنا نحتمل كل شي * ليلا
نسبب لبشارة المسيح قطعا او تعويقا ما *

* الاثنين بدو الجمعة الثامنة بعد العنصرة *

13 * اما تعلمون ان الذين يعملون الاعمال الكهنوتية * من الهيكل ياكلون * والمثابرون المذبح
14 يتقاسمون المذبح * وكذلك اوعز الرب ورتب للذين يكرزون البشارة * ان يعيشوا من البشارة *
15 * فانا ما استعملت ولا واحدة من هذه الفرائض * ولا كتبت هذه الخطوب * لتصيروا في
16 هكذا * لان جيد لي ان اموت باحري ولا يستلب احد فخري * لانني اذا بشرت فليس لي
17 فخر * لان هذا قد نيط بي بضرورة لازمة * وسيكون لي الويل ان لم ابشر * وان كنت
18 اعمل هذا مؤثرا افليس لي ثواب * وان كنت اعمله مكرها * فقد اوعزت على خدمة * فما هو
اذا ثوابي * ان اجعل بشارة المسيح اذا بشرت لا نفي * ولا استعمل في البشارة سلطاني *

* قراءة لعيد الظهور الالهي * وهو قداس الماء *

19 * لانني كنت من الكل حرا *
20 فتعبدت للكل لكي اربح اكثرهم * ولقد صرت لليهودي كيهودي لاربح اليهود * وللذين
21 تحت الشريعة كمن هو تحت الشريعة * لكي اربح الذين تحت الشريعة * صرت للذين
لا شريعة لهم كمن لا شريعة له * ولم اكن عند الله بلا شريعة * بل ذا شريعة لدي
المسيح * لكي اربح الذين لا شريعة لهم *

Num potestatem non habemus ut circumeat nobiscum soror mulier, sicut cæteri Apostoli, & fratres Domini, & Cepha? 5 *An ego & Barnaba tantùm non habemus potestatem operis nullius faciendi?* 6 *Quis unquam propriis facultatibus & pecuniâ militavit? Quis vineam plantat, & de fructu ejus non comedit? Quis pascit gregem, & de lacte gregis sui non edit?* 7 *Nunquid hæc dicta profero sermone hominem redolente? Annon Lex hæc dicta profert?* 8 *Scriptum est enim in lege Mosis, Pastomidem ne inducas bovi trituranti. Num Deus solicitus est de bubus?* 9 *An propter nos hæc dicit absque inficiis? Propter nos enim scriptum est, quòd arator debeat arare sub spe, & triturans triturare expectans se consecuturum spem suam.* 10 *Si ergò nos seminavimus in vobis spiritualia, magnúmne erit si carnalia vestra messuerimus?* 11 *Et si alii quipiam potestatis nostræ sunt participes, nónne potioris nos in hoc sumus juris? Attamen non usi sumus hoc jure; sed omnia toleramus, néquam abstrusionem aut impedimentum annuntiationi Christi causemus.* 12

Feriâ secundâ, initio hebdomadæ octavæ post Pentecosten.

Nónne scitis quòd qui exercent munera sacerdotalia, de templo comedunt, & qui assidui sunt altari, cum altari partiuntur? 13 *Sic & præcepit Dominus, atque ordinavit his qui prædicant Evangelium, ut de Evangelio vivant.* 14 *Ego tamen ne uno quidem horum statutorum sum usus: neque ista colloquia scripsi, ut ita in me faciatis. Bonum est enim mihi mori, potiùs quàm ut detrahat quis gloriæ meæ.* 15 *Nam si evangelizavero, non est mihi quod glorier: quandoquidem hoc est mihi annexum ex necessitate cogente, & væ erit mihi, nisi evangelizem.* 16 *Et si volens id agam, nónne erit mihi præmium? sin illud invitus egero, creditum est mihi ministerium.* 17 *Quod est igitur præmium meum? ut reddam Evangelium Christi, cùm annuntiavero, indeficiens: nec utar in annuntiatione potestate meâ.* 18

Lectio pro solennitate Epiphaniæ Divinæ, quæ aliter vocatur, Missa aquæ.

Eram enim ab omnibus liber, sed omnibus meipsum servum feci, ut complures eorum lucrarer. 19 *Et Judæo factus sum velut Judæus, ut Judæos lucrarer:* 20 *Et his qui sub lege sunt, velut is qui sub lege est, ut lucrarer eos qui sunt sub lege. Factus sum his qui legem non habent, quasi is qui legem non habet, (etsi non sim sine lege apud Deum, sed legi obnoxius apud Christum,) ut eos lucrarer qui sine lege sunt.* 21

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

11 ወእመሰ፡ ንሕነ፡ ዘራእነ፡ ለክሙ፡ ዘመንፈስ፡ ቅዱስ፡ ዐቢይ፡ ውእቱ፡ ሶበ፡ ንሕነ፡
12 ነአርር፡ ለክሙ፡ ዘሥጋ፡ ሰብእ፡፡=፦ ወእመሰ፡ ባዕድ፡ ይቀድመነ፡ በሢመት፡
ዚአነ፡ ለሊክሙ፡ ታአምሩ፡ ዘይኄይሰክሙ፡ ወአነሰ፡ ገዘ፡ ኵሉ፡ ሊፈቅድክዎ፡፡
13 ወበኵሉ፡ በኵሉ፡ እትዔገሥ፡ ከመ፡ ኢያዐቅፍ፡ ትምህርቶ፡ ለክርስቶስ፡፡=፦ ሊታ
አምሩኑ፡ ከመ፡ ገነውተ፡ አማልክት፡ ይሴሰዩ፡ መባአሙ፡ ለአማልክት፡ ወሠዋዕ
ተ፡ መሠዋዕትኒ፡ ሠዋዕቱ፡ ይትካፈልዎ፡ ወመሠይማነ፡ ቤተ፡ እግዚአብሔር፡
14 መባአ፡ ቤተ፡ እግዚአብሔር፡ ምርካቦሙ፡፡=፦ ወእግዚእነሂ፡ ከማሁ፡ አዘዘ፡
ለእለ፡ ይሜህሩ፡ ትምህርተ፡ ወንጌል፡ በውእቱ፡ መሀሮ፡ ወንጌል፡ ይኩኖሙ፡ ም
15 ርካቦሙ፡ ለሕይወቶሙ፡፡=፦ ወአንሰ፡ ዘኒ፡ ሊፈቀድክዎ፡ ወአኮ፡ ዘንተ፡ ብሂልየ፡
እርከብ፡ ዘጸሐፍኩ፡ ዘንተ፡፡ ወሊተሰ፡ ይኄይሰኒ፡ መዊት፡ እምይትበሃነኒ፡ ም
16 ጊጋናየ፡፡=፦ ወእመኒ፡ መሀርኩ፡ ኢይከውነኒ፡ ምዝጋና፡ እስመ፡ ግብርየ፡ ገበር
17 ኩ፡ ወእመኒ፡ ኢመሀርኩ፡ ለሌሊተ፡፡=፦ ወእመሰ፡ ዘእምፈቃድየኑ፡ ገበርክዎ፡
ለዝንቱ፡ እረክብ፡ ዓስብየ፡፡ ወእመሰ፡ ዘበ፡ ግብርየኑ፡ መግበ፡ አመገቡኒ፡ ተል
18 እኩ፡፡=፦ ምንት፡ ዕሴትየ፡ ከመ፡ እምህር፡ ዘእንበለ፡ ዐስብ፡ ዘአልብየ፡ መ
19 ርካበ፡ በውስተ፡ ሢመትየ፡፡=፦ እስመ፡ እንዘ፡ አግዓዚ፡ አነ፡ እምኵሉ፡ ለቀነ
20 የኩ፡ ርእስየ፡ ለኵሉ፡፡=፦ ወኮንክዎሙ፡ ለአይሁድ፡ ከመ፡ አይሁዳዊ፡ ከመ፡
21 እስተጋብኦሙ፡ ለአይሁድ፡፡=፦ ወኮንክዎሙ፡ ለእለ፡ ውስተ፡ ሕገገ፡ ኦሪት፡ ከመ፡
እክሥት፡ ሕገ፡ ኦሪት፡ ከመ፡ እስተጋብኦሙ፡ ለእለ፡ ውስተ፡ ሕገ፡ ኦሪት፡፡ ወኮ
ንክዎሙ፡ ለኃጥአን፡ ከመ፡ ኃጥእ፡ እንዘ፡ ኢኮንኩ፡ ኃጥአ፡ ለእግዚአብሔር፡ ከመ፡
እስተጋብኦሙ፡ ለኃጥአን፡፡=፦

Et si nos seminavimus vobis quæ sunt Spiritûs sancti, magnum est si nos emessuerimus de vobis carnalia hominis. 11 *Et si alius præcedat nos in ministerio nostro, vos scitis quod bonum erit vobis: & ego hoc totum non desidero, sed in omnibus sum patiens, ut non scandalizem doctrinam Christi.* 12 *Nescitisne quòd sacricolæ deorum edunt oblationes deorum, & sacrificium offerentes, sacrificii fiunt participes, & præpositi domûs Dei, oblationes domûs Dei acquirunt.* 13 *Et Dominus noster similiter constituit docentibus doctrinam Evangelii, ut in docendo Evangelium fieret iis quæstus pro vita eorum.* 14 *Et ego hoc non desideravi, neque hoc dicens ut acquiram quod scripsi hoc: & mihi melius est mori, quàm ut frustretur mihi præmium meum.* 15 *Et si docui, non est mihi gloriatio, quia opus meum feci: & si non docui, væ mihi.* 16 *Et si ex voluntate mea feci hoc, acquiram mercedem meam: & si ex necessitate, dispensationem mandârunt mihi ut serviam.* 17 *Quænam merces mea ut doceam, nisi merces quòd non habeo quæstum in ministerio meo?* 18 *Quia quum liber sim ab omnibus, servum feci meipsum omnibus.* 19 *Et factus sum Judæis ut Judæus, ut lucrifaciam Judæos:* 20 *Et factus sum iis qui sunt in ritu legis quasi exponerem ritum legis, ut congregem eos qui sunt in ritu legis. Et factus sum peccatoribus ut peccator, quum non essem peccator Deo, ut lucrifaciam peccatores.* 21

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘ. Α'. ΚΕΦ. Ε'.

Factus sum infirmis ut infirmus, ut infirmos *lucrifaciam:* Omnibus
22 Ἐγενόμην τοῖς ἀσθενέσιν (ω) ὡς ἀσθενής, ἵνα τοὺς ἀσθενεῖς κερδήσω· τοῖς πᾶσι
factus sum omnia, ut *omninò aliquos servem.* Hoc autem facio propter
23 γέγονα (α) τὰ πάντα, ἵνα πάντως τινὰς σώσω. (β) Τοῦτο δὲ ποιῶ διὰ
Evangelium, ut particeps ejus efficiar. Nescitis, quòd in stadio
24 τὸ εὐαγγέλιον, ἵνα συγκοινωνὸς αὐτοῦ γένωμαι. Οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ ἐν σταδίῳ
currentes, omnes quidem currunt, unus verò accipit brabium? Sic currite
τρέχοντες, πάντες μὲν τρέχουσιν, εἷς δὲ λαμβάνει τὸ βραβεῖον; (γ) οὕτω τρέχετε
ut comprehendatis. Omnis autem *certans, omnia continens est:* illi quidem
25 ἵνα καταλάβητε. Πᾶς δὲ ὁ ἀγωνιζόμενος πάντα ἐγκρατεύεται· ἐκεῖνοι μὲν
igitur ut corruptibilem coronam accipiant: nos autem incorruptam. Ego igitur
26 οὖν ἵνα φθαρτὸν στέφανον λάβωσιν· ἡμεῖς δὲ ἄφθαρτον. Ἐγὼ τοίνυν
sic curro, quasi non in incertum: sic pugno, quasi non aërem verberans: Sed
27 (δ) οὕτω τρέχω, ὡς οὐκ ἀδήλως· (ε) οὕτω πυκτεύω, ὡς οὐκ ἀέρα δέρων· Ἀλλ'
obtundo meum corpus, & in servitutem redigo: ne fortè aliis *prædicans,* ipse
ὑπωπιάζω μου τὸ σῶμα καὶ δουλαγωγῶ, μήπως ἄλλοις κηρύξας, αὐτὸς
reprobus efficiar.
ἀδόκιμος γένωμαι.

CAP. X. ι'.

Nolo *autem* vos ignorare, fratres, quoniam patres nostri omnes sub
1 Οὐ θέλω (α) δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι οἱ πατέρες ἡμῶν πάντες ὑπὸ
nubem fuerunt: & omnes *per* mare transierunt: Et omnes in *Moy-*
2 τὴν νεφέλην ἦσαν· καὶ πάντες διὰ τῆς θαλάσσης διῆλθον· Καὶ πάντες εἰς τὸν Μω-
se baptizati sunt, in nube, & in mari: Et omnes eandem
3 σῆν (β) ἐβαπτίσαντο ἐν τῇ νεφέλῃ, καὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ· Καὶ πάντες (γ) τὸ αὐτὸ
escam spiritalem manducaverunt: Et omnes eundem potum spiritalem
4 βρῶμα πνευματικὸν ἔφαγον· Καὶ πάντες τὸ αὐτὸ πόμα πνευματικὸν
biberunt: (biberunt *enim* de spiritali *sequente* petrâ: *at* petra erat Christus.)
ἔπιον· (ἔπινον γὰρ ἐκ πνευματικῆς ἀκολουθούσης πέτρας· ἡ δὲ πέτρα ἦν ὁ Χριστός.)

Sed non in pluribus eorum *probavit Deus:* Prostrati sunt *enim* in
Ἀλλ' οὐκ ἐν τοῖς πλείοσιν αὐτῶν (δ) εὐδόκησεν ὁ Θεός· κατεστρώθησαν γὰρ ἐν 5
deserto. Hæc autem *typi* nostri facta sunt, *ad* non *esse nos* concupiscentes
τῇ ἐρήμῳ. Ταῦτα δὲ τύποι ἡμῶν ἐγενήθησαν, εἰς τὸ μὴ εἶναι ἡμᾶς ἐπιθυμητὰς 6
malorum, sicut & illi concupierunt. Neque idololatræ efficiamini, sicut
κακῶν, καθὼς κἀκεῖνοι ἐπεθύμησαν. Μηδὲ εἰδωλολάτραι γίνεσθε, καθώς 7
quidam *eorum:* quemadmodùm scriptum est; Sedit populus manducare & bibere,
τινες (ε) αὐτῶν· ὡς γέγραπται, Ἐκάθισεν ὁ λαὸς φαγεῖν καὶ πιεῖν,
& surrexerunt ludere. Neque fornicemur, sicut quidam *eorum* fornicati sunt: &
καὶ ἀνέστησαν παίζειν. Μηδὲ πορνεύωμεν, καθώς τινες αὐτῶν ἐπόρνευσαν, καὶ 8
ceciderunt *in* una die viginti tria millia. Neque tentemus Chri-
(ζ) ἔπεσον ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ εἰκοσιτρεῖς χιλιάδες. Μηδὲ ἐκπειράζωμεν (η) τὸν Χρι- 9
stum, sicut & quidam eorum tentaverunt, & à serpentibus perierunt.
στόν, καθὼς καί τινες αὐτῶν ἐπείρασαν, καὶ ὑπὸ τῶν ὄφεων ἀπώλοντο.
Neque *murmurate,* sicut & quidam eorum murmuraverunt, & perierunt
Μηδὲ γογγύζετε, (θ) καθὼς καί τινες αὐτῶν ἐγόγγυσαν, καὶ (ι) ἀπώλοντο 10
ab exterminatore. Hæc autem omnia *typi* contingebant illis: scripta sunt
ὑπὸ τοῦ ὀλοθρευτοῦ. Ταῦτα (κ) δὲ πάντα τύποι συνέβαινον ἐκείνοις· ἐγράφη 11
autem ad *admonitionem* nostram, in quos fines seculorum devenerunt. Itaque
δὲ πρὸς νουθεσίαν ἡμῶν, εἰς οὓς τὰ τέλη τῶν αἰώνων κατήντησεν. Ὥστε 12
existimans stare, videat ne cadat. Tentatio vos non apprehendit *si non*
ὁ δοκῶν ἑστάναι, βλεπέτω μὴ πέσῃ. Πειρασμὸς ὑμᾶς οὐκ (λ) εἴληφεν εἰ μὴ 13
humana: fidelis autem Deus, qui non patietur vos tentari, supra quod
ἀνθρώπινος· πιστὸς δὲ ὁ Θεός, ὃς οὐκ ἐάσει ὑμᾶς πειρασθῆναι, ὑπὲρ ὃ
potestis: sed faciet cum tentatione etiam proventum, *ad posse vos*
δύνασθε· ἀλλὰ ποιήσει σὺν τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκβασιν, τοῦ (μ) δύνασθαι ὑμᾶς
sufferre. Quapropter, dilecti mei, fugite ab *idolatria.*
ὑπενεγκεῖν. Διόπερ, ἀγαπητοί μου, φεύγετε ἀπὸ τῆς εἰδωλολατρείας. 14
Ut prudentibus loquor: judicate vos, quod dico.
Ὡς φρονίμοις λέγω· κρίνατε ὑμεῖς ὅ φημι. 15

MS. A. (ω) ἀσθενής, (α) πάντα, (β) Πάντα δὲ (γ) οὕτως (δ) οὕτως (ε) οὕτως ΚΕΦ. ι'. MS.A. (α) γὰρ (β) ἐβαπτίσθησαν (γ) τὸ πνευματικὸν ἔφαγον βρῶμα· Καὶ πάντες τὸ πνευματικὸν ἔπιον πόμα· (ἔπινον (δ) ηὐδόκησεν (ε) ἐξ αὐτῶν· ὥσπερ γέγραπται, (ζ) ··εσαν (η) τὸν Θεόν, καθώς τινες (θ) ··θώς τινες (ι) ἀπώλλυντο (κ) δὲ τυπικῶς (λ) εἴληφεν (μ) δύνασθαι ὑπενεγκεῖν.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

22 ܗܘܝܬ ܥܡ ܟܪ̈ܝܗܐ ܐܝܟ ܟܪܝܗܐ. ܕܠܟܪ̈ܝܗܐ ܐܩܢܐ. ܠܟܠܢܫ ܟܠܡܕܡ ܗܘܝܬ ܕܠܟܠܢܫ ܐܚܐ.*
23 ܘܗܕܐ ܕܝܢ ܥܒܕ ܐܢܐ. ܡܛܠ ܕܐܗܘܐ ܫܘܬܦܐ ܠܣܒܪܬܐ. *ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܐܝܠܝܢ*
24 ܕܪܗܛܝܢ ܒܐܣܛܕܝܘܢ ܟܠܗܘܢ ܪܗܛܝܢ. ܚܕ ܗܘ ܕܝܢ ܢܣܒ ܙܟܘܬܐ. ܗܟܢܐ ܪܗܛܘ
25 ܕܬܕܪܟܘܢ. *ܟܠ ܕܝܢ ܕܡܬܟܬܫ. ܡܢ ܟܠ ܡܕܡ ܡܟܠܐ ܪܥܝܢܗ. ܘܗܢܘܢ ܕܪܗܛܝܢ
26 ܕܢܣܒܘܢ ܟܠܝܠܐ ܕܡܬܚܒܠ. ܚܢܢ ܕܝܢ ܕܠܐ ܡܬܚܒܠ. *ܐܢܐ ܗܟܝܠ ܗܟܢܐ ܪܗܛ ܐܢܐ. ܠܐ
27 ܗܘܐ ܐܝܟ ܕܠܡܕܡ ܕܠܐ ܝܕܝܥ. ܘܡܬܟܬܫ ܐܢܐ. ܠܐ ܗܘܐ ܐܝܟ ܕܥܡ ܐܐܪ ܡܬܟܬܫ * ܐܠܐ
ܡܟܐܒ ܐܢܐ ܦܓܪܝ ܘܡܫܥܒܕ ܐܢܐ ܠܗ. ܕܠܡܐ ܟܕ ܠܐܚܪ̈ܢܐ ܐܟܪܙܬ. ܐܢܐ ܐܣܬܠܐ.
ܐܫܠܡ ܠܗ. * ܩܦܠܐܘܢ * ܝ * ܠܩܘܪܒܐ ܕܒܝܬ ܕܢܚܐ * ܗ̇ *

Factus sum cum infirmis quasi infirmus, ut 22
infirmos lucrifaciam. Omnibus omnia factus sum, ut omnes servem. Hoc autem 23
ago, ut fiam particeps Evangelii. Nescitis 24
quòd qui in stadio currunt, omnes quidem currunt, at unus accipit sibi victoriam? Sic
currite ut assequamini. Quisquis enim certamen agit, ab omni re continet mentem 25
suam: & illi quidem qui currunt, ut accipiant coronam corruptibilem, nos autem incorruptibilem. Itaque ego sic curro, non 26
tanquam in rem incognitam: & si decerto,
non tanquam cum aëre pugnans: Sed cor- 27
pus quidem meum edomo, ac in servitutem
redigo, ne fortè quum aliis prædicaverim,
ipse reprobus evadam.

CAP. X.

Ad oblationem intra Epiphaniam. 15.

1 ܨܒܐ ܐܢܐ ܕܝܢ ܕܬܕܥܘܢ ܐܚܝ. ܕܐܒܗ̈ܝܢ ܟܠܗܘܢ ܬܚܝܬ ܥܢܢܐ ܗܘܘ. ܘܟܠܗܘܢ ܒܝܡܐ*
2 ܥܒܪܘ. *ܘܟܠܗܘܢ ܒܡܘܫܐ ܥܡܕܘ ܒܥܢܢܐ ܘܒܝܡܐ. *ܘܟܠܗܘܢ ܚܕ ܡܐܟܘܠܬܐ
3 ܕܪܘܚ ܐܟܠܘ. *ܘܟܠܗܘܢ ܚܕ ܡܫܬܝܐ ܕܪܘܚ ܐܫܬܝܘ. ܫܬܝܢ ܗܘܘ ܓܝܪ ܡܢ ܟܐܦܐ
4 ܕܪܘܚ ܕܐܬܝܐ ܗܘܬ ܥܡܗܘܢ. ܟܐܦܐ ܕܝܢ ܗܝ ܡܫܝܚܐ ܗܘ. *ܐܠܐ ܠܐ ܗܘܐ ܒܣܓܝܐܘܗܝ
5 ܕܝܠܗܘܢ ܐܨܛܒܝ ܐܠܗܐ. ܢܦܠܘ ܓܝܪ ܒܡܕܒܪܐ. *ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܬܘܦܣܐ ܗܘܝ ܠܢ. ܕܠܐ ܢܗܘܐ
6 ܪܓܘܒܐ ܕܒܝܫܬܐ. ܐܝܟ ܕܐܦ ܗܢܘܢ ܐܪܓܪܓܘ. *ܘܐܦܠܐ ܢܗܘܐ ܦܠܚܝ ܦܬܟܪ̈ܐ.
7 ܐܝܟ ܕܐܢܫܝܢ ܡܢܗܘܢ ܦܠܚܘ. ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ. ܕܝܬܒ ܥܡܐ ܠܡܐܟܠ ܘܠܡܫܬܐ. ܘܩܡܘ ܠܡܫܬܥܝܘ.
8 ܘܐܦܠܐ ܢܙܢܐ ܐܝܟ ܕܐܢܫܝܢ ܡܢܗܘܢ ܙܢܝܘ. ܘܢܦܠܘ ܒܚܕ ܝܘܡܐ ܥܣܪܝܢ ܘܬܠܬܐ ܐܠܦܝܢ.*
9 ܘܐܦܠܐ ܢܢܣܐ ܠܡܫܝܚܐ ܐܝܟ ܕܐܢܫܝܢ ܡܢܗܘܢ ܢܣܝܘܗܝ. ܘܐܘܒܕܘ ܐܢܘܢ ܚܘܘܬܐ. *ܘܐܦܠܐ ܬܪܛܢܘܢ*
10 ܐܝܟ ܕܐܢܫܝܢ ܡܢܗܘܢ ܪܛܢܘ. ܘܐܒܕܘ ܒܐܝܕܝ ܡܚܒܠܢܐ. *ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܟܠܗܝܢ ܕܗܘܝ ܠܗܘܢ
11 ܠܬܘܦܣܐ ܗܘܝ. ܘܐܬܟܬܒ ܠܡܪܬܝܢܘܬܢ ܕܥܠܝܢ ܫܘܠܡܐ ܕܥܠܡܐ.
12 ܡܟܝܠ ܡܢ ܕܣܒܪ ܕܩܐܡ. ܢܙܕܗܪ ܕܠܐ ܢܦܠ. *ܢܣܝܘܢܐ ܠܐ ܢܩܕܡܟܘܢ ܐܠܐ ܕܒܢܝܢܫܐ.*
13 ܡܗܝܡܢ ܗܘ ܕܝܢ ܐܠܗܐ. ܕܠܐ ܢܫܒܘܩ ܠܟܘܢ ܕܬܬܢܣܘܢ ܝܬܝܪ ܡܢ ܕܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܐܠܐ
ܢܥܒܕ ܠܢܣܝܘܢܟܘܢ ܡܦܩܢܐ. ܐܝܟ ܕܬܫܟܚܘܢ ܠܡܣܝܒܪܘ.
* ܕܨܦܪܐ ܕܚܡܫܐ ܕܪ̈ܐܙܐ * ܗ̇ *
14 ܡܛܠ ܗܢܐ ܚܒܝܒܝ. ܥܪܘܩܘ ܡܢ ܦܘܠܚܢ ܦܬܟܪ̈ܐ. *ܐܝܟ ܠܚܟܝܡ̈ܐ ܐܡܪ ܐܢܐ.*
15 ܘܕܘܢܘ ܐܢܬܘܢ ܡܕܡ ܕܐܡܪ ܐܢܐ.

Velim autem vos scire, fratres mei, omnes 1
patres nostros sub nube fuisse, & omnes
per mare transisse: Et omnes per Mosen 2
baptizatos esse in nube & in mari: Et o- 3
mnes eundem cibum spiritualem comedisse:
Et omnes eundem potum spiritualem bi- 4
bisse: bibebant enim de petra spirituali,
quæ cum ipsis veniebat; Petra autem illa
erat ipse Christus.) Sed non multitudinem 5
eorum gratam habuit Deus: corruerunt
enim in deserto. Hæc autem figura nobis 6
fuerunt, ne simus cupidi malorum, quemadmodum illi cupidi fuerunt. Nec etiam 7
idololatræ simus, sicut ex iis nonnulli fuerunt, quemadmodum scriptum est; Sedit
populus ut ederet ac biberet, & surrexerunt 8
ut luderent. Neque scortemur, sicut ex iis
nonnulli scortati sunt, & ceciderunt uno
die viginti & tria millia. Neque tentemus 9
Christum, sicut ex ipsis tentârunt, quos enecârunt serpentes. Neque obmurmuretis, 10
sicut ex iis obmurmurârunt, & perierunt per
corruptorem. Hæc omnia quæ contigerunt 11
illis, in exemplum nostrum facta sunt: &
scripta sunt propter eruditionem nostram,
ad quos finis seculorum pervenit. Proindè qui putat stare, caveat ne cadat 12
Tentatio vos non invasit, nisi humana: fidelis est autem Deus, qui non laxabit vos, ut tentemini supra id quod potestis: 13
imò faciet tentationi vestræ exitum, quò possitis perferre.

Matutinis Feriæ V. Secretorum. 16.

Propterea dilectissimi mei, fugite à cultu 14
idolorum. Ut sapientibus dico, vos judicate quod dico. 15

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

22 ወኮንኩ፡ዎሙ፡ ለድኩማን፡ከመ፡ድኩም፡ከመ፡እስተጋብኦሙ፡ለድኩማን፡፡ ለኵሉ፡ በነፃ
23 ነ፡ ኵሉ፡ ተለውኩ፡ ወገበርኩ፡ከመ፡ እስተጋብኦሙ፡ለኵሉሙ፡መንገለየ፡፡ ወኵሉ፡
24 እገብር፡በእንተ፡ትምህርተ፡ ወንጌል፡ከመ፡ እኩን፡ ሱታፌ፡፡ ኢታአምሩኑ፡ ከመ፡ እ
ሮጺ፡ሮጽ፡ተባደሩ፡ክልኤሆሙ፡እንዘ፡ይሬውጹ፡ለአሐዱ፡ይከውን፡ ምዝጋና፡ለዘ፡በደረ፡፡ ከማ
25 ሁ፡ሩጹ፡ ወበድሩ፡ከመ፡ትርከቡ፡፡ ወኵሉ፡ዘይትጋደል፡ ይትዔገሥ፡ ወይጸንዕ፡ከመ፡
ይንሣእ፡ አክሊለ፡ ዕሴተ፡ ማኅሌተሁ፡ ኃላፊ፡ ዘይማስን፡፡ ወንሕነሰ፡ ንትዔገሥ፡ ወን
26 ጸንዕ፡ ከመ፡ ንንሣእ፡ አክሊለ፡ ዘኢይኃልፍ፡፡ አንሰኬ፡ ከመዝ፡ እትጋደል፡ ወእትባደ
27 ር፡፡ ወእቀሥፍ፡ ሰብእየ፡ ወእገርር፡ ሥጋየ፡ ከመ፡ አነ፡ለርእስየ፡ምኑነ፡ኢይኩን፡
ወዘበዕደ፡ እሜህር፡፡

Et factus sum infirmis ut infirmus, ut lucrifaciam infirmos: omnibus in libertate omni adhæsi, & operatus sum ut lucrifacerem omnes ad me. Et totum facio propter doctrinam evangelii; ut fiam particeps ejus. Nescitisne quòd cursu contendentium, ambo quum currant, unico erit præmium, ei viz. qui præcucurrit: sic currite, & præcurrite ut obtineatis. Et quicunque certat, patiens est & confortatus est quò.l accipiat coronam mercedem, præmium suum transitorium periturum: & nos patientes sumus, & confortati sumus, ut accipiamus coronam non perituram. Ego igitur sic certabo & curram: Et affligam animam meam, & domabo corpus meum; ut ego mihimet etiam reprobus non sim, qui alios doceo.
22 23 24 25 26 27

Versio VULGATA LATINA.

22 Factus sum infirmis infirmus, ut infirmos lucrifacerem. Omnibus omnia factus
23 sum, ut omnes facerem salvos. Omnia autem facio propter Evangelium: ut par-
24 ticeps ejus efficiar. Nescitis quòd ii qui in stadio currunt, omnes quidem currunt,
25 sed unus accipit bravium? Sic currite ut comprehendatis. Omnis autem, qui
in agone contendit, ab omnibus se abstinet: & illi quidem ut corruptibilem
26 coronam accipiant; nos autem incorruptam. Ego igitur sic curro, non quasi
27 in incertum: sic pugno, non quasi aërem verberans: Sed castigo corpus meum,
& in servitutem redigo: nè fortè cùm aliis prædicaverim, ipse reprobus efficiar.

CAP. X.

1 Nolo enim vos ignorare, fratres, quoniam patres nostri omnes sub nube fue-
2 runt, & omnes mare transierunt: Et omnes in Moyse baptizati sunt, in nube, &
3 in mari: Et omnes eandem escam spiritalem manducaverunt, Et omnes eundem
4 potum spiritalem biberunt: (bibebant autem de spiritali, consequente eos, petra:
petra autem erat Christus:) Sed non in pluribus eorum beneplacitum est Deo: nam 5
prostrati sunt in deserto. Hæc autem in figura facta sunt nostri, ut non simus con- 6
cupiscentes malorum, sicut & illi concupierunt. Neque idololatræ efficiamini, sicut 7
quidam ex ipsis: quemadmodum scriptum est; Sedit populus manducare & bibere,
& surrexerunt ludere. Neque fornicemur, sicut quidam ex ipsis fornicati sunt, & 8
ceciderunt unâ die vigintitria millia. Neque tentemus Christum, sicut quidam 9
eorum tentaverunt, & à serpentibus perierunt. Neque murmuraveritis, sicut 10
quidam eorum murmuraverunt, & perierunt ab exterminatore. Hæc autem omnia 11
in figura contingebant illis: scripta sunt autem ad correptionem nostram, in quos
fines seculorum devenerunt. Itaque qui se existimat stare, videat ne cadat. 12
Tentatio vos non apprehendat nisi humana: fidelis autem Deus est, qui non 13
patietur vos tentari supra id quod potestis, sed faciet etiam cum tentatione pro-
ventum ut possitis sustinere. Propter quod, charissimi mihi, fugite ab idolorum cul- 14
tura: Ut prudentibus loquor, vos ipsi judicate quod dico. 15

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

22 *صرت للمرضى كمريض لاربح المرضى * صرت للكل كل الاشياء لاخلص بكل وجه قوما *
23 *وهذا اعمله من اجل البشارة لاكون له شريكا * اما تعلمون ان الذين يتسابقون في الميدان
24 ركضا كلهم يركضون جريا * وراية الغلبة ياخذها واحد منهم * هكذا اجروا لتصلوا *
25 *لان كل من يجاهد يمسك من كل شي * فاوليك يجهدون لياخذوا اكليلا باليا * ونحن ناخذ
26 اكليلا لا باليا * فانا اذا هكذا احاضر لا كمن يجري في شي غامض * وهكذا الاكم
27 لا كمن يقرع الهوى * بل اصمر جسدي واعبده * لكيلا اكرز لاخرين * واوجد انا غير
محنك * الفصل العاشر * يقرا من هاهنا على الماء *
1 *ولست اساوكم ايها الاخوة ان يعبو عليكم ان اباءنا كلهم كانوا تحت السحابة * وكلهم
2 عبروا في البحر * وكلهم بموسى اصطبغوا في الغمام وفي البحر * وكلهم اكلوا الطعام الروحاني
3 4 بعينه * وكلهم شربوا الشراب الروحاني بعينه * لانهم كانوا يشربون من صخرة روحانية تابعة
والصخرة كانت المسيح * تم * الثلثا من الجمعة الثامنة بعد العنصرة *
5 6 *لكن الله لم يسر باكثرهم لانهم اسقطوا في القفر * وهذه الخطوب صارت لنا رسوما *
7 لئلا نكون مشتهين الشهوات الردية كما اشتهاها اوليك * ولا تصيروا عابدين الاصنام
8 كقوم منهم * كما كتب جلس الشعب ياكل ويشرب وقاموا يلعبون * ولا تزنوا كما زنى قوم
9 منهم فسقط منهم في يوم واحد ثلثة وعشرون الفا * ولا تجربوا المسيح كما جربه قوم منهم
10 11 فاهلكتهم الحيات * ولا تتذمروا كما تذمر طايفة منهم فاهلكها المبيد * هذه الاشياء كلها
عرضت لاوليك رسوما * وكتبت لوعظنا وتعليمنا * الذين قد انتهت الينا اواخر الدهور *
12 *فلذلك * الاربعا من الجمعة السابعة بعد العنصرة * من يظن انه قد وقف
13 فليحذر الا يسقط * تم * فلم تنل لكم تجربة الا تجربة انسانية * لصادق هو الله الذي ما
يهملكم ان تجربوا بما يفوق طاقتكم * بل يصنع مع التجربة ويعودها فرجا لتستطيعوا ان
14 15 تحتملوها * فلذلك يا احبائي اهربوا من عبادة الاصنام * ولانكم عقلاء اخاطبكم *
ميزوا انتم ما اعنيه *

Factus sum infirmis quasi infirmus, ut 22
infirmos lucrarer. Factus sum denique omnibus omnia, ut omni ratione aliquos salvarem. Idque facio propter annuntiationem, ut sim consors ipsius Christi. *An* 23 24
nescitis quòd qui in stadio cursu certant, omnes quidem cursum currunt, at victoriæ vexillum unus ex eis obtinet? Sic currite, ut perveniatis. Quicunq; 25
enim certat, ab omnibus rebus abstinet. Illi quidem laborant, ut corruptibilem coronam accipiant: nos autem coronam incorruptibilem accipiemus. Ego igitur 26
sic curro, non ut is qui currit ob rem latitantem: & sic pugnis certo, non ut is qui aërem pulsat: Sed fræno corpus 27
meum, illudque in servitutem redigo: ne aliis prædicem, & inveniar ego effœtus.

CAP. X.

Hinc legendum super aquam.

Nolim autem ô fratres, lateat vos, 1
quòd patres nostri omnes erant sub nube, & omnes per mare transierunt: Omnes 2
etiam per Mosen baptizati sunt in nube & in mari, Et omnes eandem 3
escam spiritualem comederunt, Et 4
omnes eundem potum spiritualem biberunt: (siquidem omnes bibebant de petra spirituali comitante: petra autem erat Christus.) Finis.

Feriâ tertiâ hebdomadis octavæ post Pentecosten.

Attamen Deus plerisque illorum non est 5
oblectatus: quia reprobati fuerunt in deserto. Atque ista colloquia facta sunt 6
nobis figuræ, nè simus cupidi cupiditatum malarum, ut illi cupierunt. Neque 7
sitis colentes idola, ut quidam illorum: quemadmodum scriptum est, Sedit populus ut ederet ac biberet, & surrexerunt ad ludendum. Neque fornicemini, ut 8
fornicati sunt quidam illorum, & ceciderunt ex eis uno die viginti tria millia. Et ne exploretis Christum, quemad- 9
modum tentaverunt eum quidam ex ipsis, & peremerunt eos serpentes. Neq; 10
murmuretis, sicuti murmurârunt quidam ex eis, & extinxit eos peremptor. Hæc 11
omnia typicè illis evenerunt, & scripta sunt ad commonitionem, & documentum nostrum, ad quos jam devenerunt fines seculorum. Proinde Feria quarta 12
hebdomadæ septimæ post Pentecosten.
qui arbitratur se jam stetisse, caveat ne cadat. Hucusque. *Non nocuit vobis* 13
tentatio, nisi tentatio humana. Verax quidem est Deus, qui non sinet vos tentari his quæ superant vires vestras: imò faciet unà cum tentatione ejusque fine exitum, ut eam sustinere possitis. Quapropter ô dilecti mei, fugite ab 14
idolorum cultu. Et quoniam prudentes 15
estis, vos alloquar. Discernite vos quod intendo.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

1 ወእፈቅድ፡ ለክሙ፡ ታእምሩ፡እስመ፡ ለኵሎሙ፡አበዊነ፡ ጸለሎሙ፡ደመና፡ወኵሎሙ፡
2 ኃለፉ፡ መእከለ፡ ባሕር፡፡ ወኵሎሙ፡አጥመቆሙ፡ ሙሴ፡ በደመና፡ ወበባሕር፡፡ ወ
3 ኵሎሙ፡ ተሴሰዩ፡ እክለ፡ዘመንፈስ፡ቅዱስ፡፡ ወኵሎሙ፡ ሰተዩ፡ ዘውእቱ፡ መንፈስ፡ቅዱ
4 ስ፡ ወሰቲዮሙ፡ ተለወቶሙ፡ይእቲ፡ ኰኵሕ፡ ወኰኵሕሰ፡ ክርስቶስ፡ውእቱ፡፡ ወአኮ፡
5 ኵሎሙ፡ ዘኃረዮሙ፡ እግዚአብሔር፡ መብዝኃቶሙ፡ ተነፅሑ፡ በገዳም፡፡ ወዝኒ፡ዘረከ
6 በሙ፡ከመ፡ይኩኑክሙ፡ እሙንቱ፡ ለአርአያ፡ ከመ፡ አንትሙሂ፡ ኢትፍትዉ፡እኩየ፡ከመ፡ፈተዉ፡
7 እሙንቱ፡፡ ኢታምልኩ፡ ይቤሎሙ፡ወአምለኩ፡ በከመ፡ይቤ፡ መጽሐፍ፡ ነበሩ፡ አሕዛ
8 ብ፡ ይብልዑ፡ ወይስተዩ፡ ወተንሥኡ፡ ይዘፍኑ፡፡ ወኢትዘምዉ፡ ይቤሎሙ፡ ወቦ፡ እ
ለ፡ ዘመዉ፡ እምውስቴቶሙ፡ ወሞቱ፡ በአሐቲ፡ ዕለት፡ ክልኤ፡ እልፍ፡ ወዕሥራ፡ ምእት፡፡
ወኢታመክርዎ፡ ለእግዚአብሔር፡ ይቤሎሙ፡ ወአመከርዎ፡ ወአጥፍኦሙ፡ አርዌ፡ ምድ
9 ር፡፡ ኢታንጐርጕሩ፡ ይቤሎሙ፡ ወአንጐርጐሩ፡ ወአኃለቆሙ፡ ብድብድ፡፡
10 ኵሉ፡ዝንቱ፡ ዘረከቦሙ፡ለእሉክቱ፡ለዮም፡ተጽሕፈ፡ ለደኃሪ፡መዋዕል፡ለተግሣጽ፡ዚአነ፡፡
11 ወይእዜኒ፡ ዘኒ፡ ዘይትአመን፡ ርእሶ፡ ከመ፡ ይቀውም፡ ውእቱ፡ ለይትዓቀብ፡ ኢይደ
12 ቅ፡፡ ወመንሱትሰ፡ ኢይረክበክሙ፡፡ዘእንበለ፡እምሰብእ፡ዳእሙ፡፡ በአበ፡
13 ሰላማ፡፡ ወእኩት፡ እግዚአብሔር፡ ዘኢኃደገክሙ፡ ትትመነሰዉ፡፡ ዘእ
14 ንበለ፡ ዳእሙ፡ በዘ፡ ትክሉ፡ ጸዊረ፡ ወተዐግሶ፡ ከመ፡ ይትዐወቅ፡ መክሕክሙ፡፡ ወይ
15 እዜኒ፡ አኃዊነ፡ ዑቁ፡ እምአማልክት፡፡ ከመ፡ዘለጠቢባን፡እብለክሙ፡ፍትሑ፡ለሊክሙ፡
ዘይረትዕ፡፡

CAP. X.

Et velim vos scire quòd omnes patres nostros obumbravit nubes, & omnes illi 1
transierunt medio maris: Et omnes illos baptizavit Moses, in nube, & in 2
mari: Et omnes illi ederunt escam Spiritûs sancti: Et omnes illi biberunt 3
quod fuit Spiritûs sancti: & quum bibissent sequuta est eos hæc petra, & petra 4
Christus est: Et non fuerunt omnes illorum, quos elegit Deus: quum multi 5
illorum prostrati fuerint in deserto. Et hoc quod contigit iis, ut fierent in ex- 6
emplo, ut vos non concupiscatis mala, sicut concupierunt ii. Ne facerent deos, 7
dixit iis, & deos fecerunt: sicut dicit Scriptura; Sederunt populi edere &
bibere, & surrexerunt ut luderent. Et ne fornicarentur, dixit iis: & fuerunt qui 8
fornicati sunt ex illis, & mortui sunt in uno die bis decies millia & vicies centum. Et ne tentarent Deum, dixit iis: & tentârunt eum, & delinxerunt 9
eos serpentes. Ne murmurarent, dixit iis: & murmurârunt, & consumpsit 10
eos pestilentia. Totum hoc quod contigit iis, in hunc diem scriptum fuit, in ul- 11
timum tempus, ad correptionem nostram. Et nunc is qui confidit sibi quòd stat, 12
ipse caveat ne cadat. Et tentatio non apprehendit vos, nisi ab homine tantum: 13
De patre Salama. *Et gratia Deo, qui non sivit vos tentari; nisi solummodo, in*
eo quod potestis sustinere & pati, ut nota fiat confidentia vestra. Et nunc, fra- 14
tres nostri, cavete à diis. Ut prudentibus, loquor vobis, vos ipsi judicate quod 15
æquum erit.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘ. Α'. ΚΕΦ. Ι'. ς'.

Calix benedictionis cui benedicimus, nónne communicatio sanguinis Christi
16 Τὸ ποτήριον τῆς εὐλογίας ὃ εὐλογοῦμεν, οὐχὶ κοινωνία (ν) τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ
est? Panem quem frangimus, nónne communio corporis Christi est? Quoniam
17 ἐστι; τὸν ἄρτον ὃν κλῶμεν, οὐχὶ κοινωνία (ξ) τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ ἐστιν; Ὅτι
unus panis, unum corpus multi sumus: nam omnes de uno pane par-
εἷς ἄρτος, ἓν σῶμα οἱ πολλοί ἐσμεν· οἱ γὰρ πάντες ἐκ τοῦ ἑνὸς ἄρτου μετ-
ticipamus. Videte Israël secundùm carnem: nónne edentes victimas,
18 έχομεν. Βλέπετε τὸν Ἰσραὴλ κατὰ σάρκα· (ο) οὐχὶ οἱ ἐσθίοντες τὰς θυσίας,
participes altaris sunt? Quid ergò dico? quòd idolum, quid est? aut
19 κοινωνοὶ τοῦ θυσιαστηρίου εἰσί; Τί οὖν φημι; (π) ὅτι εἴδωλον, τί ἐστιν; ἢ
quòd idolothytum, quid est? Sed quòd quæ immolant Gentes, dæmoniis immolant,
20 ὅτι εἰδωλόθυτον, τί ἐστιν; Ἀλλ' ὅτι ἃ (ρ) θύει τὰ ἔθνη, δαιμονίοις θύει,
& non Deo. Nolo autem vos communicatores dæmoniorum fieri. Non potestis
21 καὶ οὐ Θεῷ. οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς κοινωνοὺς τῶν δαιμονίων γίνεσθαι. Οὐ δύνασθε
calicem Domini bibere, & calicem dæmoniorum: non potestis mensæ Domini
ποτήριον Κυρίου πίνειν, καὶ ποτήριον δαιμονίων· οὐ δύνασθε τραπέζης Κυρίου
participes esse, & mensæ dæmoniorum. An irritamus Dominum? Num forti-
22 μετέχειν, καὶ τραπέζης δαιμονίων. Ἢ παραζηλοῦμεν τὸν Κύριον; μὴ ἰσχυρό-
ores illo sumus? Omnia mihi licent, sed non omnia conferunt: omnia
23 τεροι αὐτοῦ ἐσμεν; (σ) Πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει· (τ) πάντα
mihi licent, sed non omnia ædificant. Nemo suum quærat, sed
24 μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα οἰκοδομεῖ. Μηδεὶς (υ) τὸ ἑαυτοῦ ζητείτω, ἀλλὰ
quod alterius quisque. Omne in macello venditum, manducate: nihil
25 (φ) τὸ τοῦ ἑτέρου ἕκαστος. Πᾶν τὸ ἐν μακέλλῳ πωλούμενον ἐσθίετε· μηδὲν
interrogantes propter conscientiam. Nam Domini terra, & plenitudo ejus.
26 ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν. Τοῦ γὰρ Κυρίου ἡ γῆ, καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς.
Si verò quis vocat vos infidelium, & vultis ire, omne appo-
27 (χ) Εἰ δέ τις καλεῖ ὑμᾶς τῶν ἀπίστων, καὶ θέλετε πορεύεσθαι, (ψ) πᾶν τὸ παρατι-
situm vobis manducate, nihil interrogantes propter conscientiam. Si autem
θέμενον ὑμῖν ἐσθίετε, μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν. Ἐὰν δέ 28
quis vobis dixerit; Hoc idolis immolatum est: ne edite propter illum indi-
τις ὑμῖν εἴπῃ, (ω) Τοῦτο εἰδωλόθυτόν ἐστι, μὴ ἐσθίετε δι' ἐκεῖνον τὸν μηνύ-
cantem, & conscientiam: nam Domini terra, & plenitudo ejus.
σαντα, καὶ τὴν (α) συνείδησιν· τοῦ γὰρ Κυρίου ἡ γῆ, καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς.
Conscientiam autem dico non tuam, sed alterius. Ut quid enim libertas
Συνείδησιν δὲ λέγω οὐχὶ τὴν ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τὴν τοῦ ἑτέρου. ἵνα τί γὰρ ἡ ἐλευθερία 29
mea judicatur ab aliena conscientia? Si verò ego gratiâ participo, quid
μου κρίνεται ὑπὸ ἄλλης συνειδήσεως; (β) Εἰ δὲ ἐγὼ χάριτι μετέχω, τί 30
blasphemor pro eo quod ego gratias ago? Sive ergò manducatis, sive bibitis, sive
βλασφημοῦμαι ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εὐχαριστῶ; Εἴτε οὖν ἐσθίετε, εἴτε πίνετε, εἴτε 31
quid facitis, omnia in gloriam Dei facite. Sine offensione estote & Ju-
τι ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν Θεοῦ (γ) ποιεῖτε. Ἀπρόσκοποι γίνεσθε καὶ Ἰου- 32
dæis & Gentibus, & Ecclesiæ Dei: Sicut & ego omnia omnibus placeo,
δαίοις καὶ Ἕλλησι, καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ· Καθὼς κἀγὼ πάντα πᾶσιν ἀρέσκω, 33
non quærens meum ipsius commodum, sed quod multorum, ut serventur.
μὴ ζητῶν τὸ ἐμαυτοῦ (δ) συμφέρον, ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν, ἵνα σωθῶσι.

CAP. XI. ια'.

Imitatores mei estote, sicut & ego Christi. Laudo autem vos, fratres,
ς' Μιμηταί μου γίνεσθε, καθὼς κἀγὼ Χριστοῦ. Ἐπαινῶ δὲ (α) ὑμᾶς, ἀδελφοί, 1
quòd omnia mea meministis: & sicut tradidi vobis, traditiones retinetis.
ὅτι πάντα μου μέμνησθε· καὶ καθὼς παρέδωκα ὑμῖν, τὰς παραδόσεις κατέχετε.
Volo autem vos scire, quòd omnis viri caput, Christus est: caput
Θέλω δὲ ὑμᾶς εἰδέναι, ὅτι παντὸς ἀνδρὸς ἡ κεφαλὴ, ὁ Χριστός ἐστι· κεφαλὴ 2
autem mulieris, vir: caput verò Christi, Deus.
δὲ γυναικὸς, ὁ ἀνήρ· κεφαλὴ δὲ (β) Χριστοῦ, ὁ Θεός.

MS. A. (ν) ἐστὶν τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ; (ξ) ἐστὶν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ; (ο) οὐχ οἱ (π) ὅτι* εἰδωλόθυτον, τί ἐστιν; Ἀλλ' (ρ) θύουσιν τὰ ἔθνη, δαιμονίοις καὶ οὐ Θεῷ θύουσιν. (σ) Πάντα ἔξεστιν, (τ) πάντα ἔξεστιν, (υ) τὰ (φ) τὰ τοῦ ἑτέρου. Πᾶν (χ) Εἴ τις (ψ) πάντα τὰ παρατιθέμενα (ω) Τοῦτο ἱερόθυτόν (α) Συνείδησιν· Συνείδησιν δὲ λέγω (β) Εἰ ἐγὼ (γ) ποιεῖτε. Ἀπρόσκοποι καὶ Ἰουδαίοις γίνεσθε καὶ (δ) Συμφόρον, ΚΕΦ. ια'. MS. A. (α) ὑμᾶς, ὅτι (β) τοῦ Χριστοῦ,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

16 * ܟܣܐ ܗܘ ܕܬܘܕܝܬܐ ܕܡܒܪܟܝܢܢ܆ ܠܐ ܗܘܐ ܫܘܬܦܘܬܐ ܗܘ ܕܕܡܗ ܕܡܫܝܚܐ܆ ܘܠܚܡܐ ܗܘ ܕܩܨܝܢܢ܆ ܠܐ ܗܘܐ ܫܘܬܦܘܬܐ ܗܘ ܕܦܓܪܗ ܕܡܫܝܚܐ܀
17 * ܐܝܟܢܐ ܗܟܝܠ ܕܚܕ ܗܘ ܠܚܡܐ ܗܘ܆ ܗܟܢܐ ܟܠܢ ܚܕ ܦܓܪܐ ܚܢܢ܆ ܟܠܢ ܓܝܪ ܡܢ ܗܘ ܚܕ ܠܚܡܐ ܢܣܒܝܢܢ܀
18 * ܚܙܘ ܠܝܣܪܝܠ ܗܘ ܕܒܒܣܪ܆ ܠܐ ܗܘܐ ܗܢܘܢ ܕܐܟܠܝܢ ܕܒܚܐ܆ ܫܘܬܦܐ ܐܢܘܢ ܕܡܕܒܚܐ܀
19 * ܡܢܐ ܗܟܝܠ ܐܡܪ ܐܢܐ܆ ܕܦܬܟܪܐ ܡܕܡ ܐܝܬܘܗܝ܆ ܐܘ ܕܕܒܚܐ ܕܦܬܟܪܐ ܡܕܡ ܐܝܬܘܗܝ܆ ܠܐ܀
20 * ܐܠܐ ܡܕܡ ܕܕܒܚܝܢ ܚܢܦܐ ܠܫܐܕܐ ܕܒܚܝܢ ܘܠܐ ܠܐܠܗܐ܆ ܘܠܐ ܨܒܐ ܐܢܐ ܕܬܗܘܘܢ ܫܘܬܦܐ ܕܫܐܕܐ܀
21 * ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܫܬܐ ܟܣܐ ܕܡܪܢ ܘܟܣܐ ܕܫܐܕܐ܆ ܘܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܬܦܠܓܘ ܒܦܬܘܪܐ ܕܡܪܢ ܘܒܦܬܘܪܐ ܕܫܐܕܐ܀
22 * ܐܘ ܕܠܡܐ ܡܚܣܡܝܢ ܚܢܢ ܠܡܪܢ܆ ܠܡܐ ܡܢܗ ܚܝܠܬܢܐ ܚܢܢ܀
23 * ܟܠ ܡܕܡ ܫܠܝܛ ܠܝ܆ ܐܠܐ ܠܐ ܟܠ ܡܕܡ ܦܩܚ܆ ܟܠ ܡܕܡ ܫܠܝܛ ܠܝ܆ ܐܠܐ ܠܐ ܟܠ ܡܕܡ ܡܒܢܐ܀
24 * ܐܢܫ ܕܝܠܗ ܠܐ ܢܒܥܐ܆ ܐܠܐ ܐܦ ܕܚܒܪܗ ܐܢܫ ܐܢܫ܀
25 * ܟܠ ܡܕܡ ܕܡܙܕܒܢ ܒܒܝܬ ܩܨܒܐ ܐܟܘܠܘ܆ ܕܠܐ ܒܘܚܢܐ ܡܛܠ ܬܐܪܬܐ܀
26 * ܕܡܪܝܐ ܗܝ ܓܝܪ ܐܪܥܐ ܒܡܠܝܗ܀
27 * ܘܐܢ ܐܢܫ ܡܢ ܚܢܦܐ ܢܩܪܝܟܘܢ܆ ܘܨܒܝܬܘܢ ܠܡܐܙܠ܆ ܟܠ ܕܡܬܬܣܝܡ ܠܟܘܢ ܐܟܘܠܘ܆ ܕܠܐ ܒܘܚܢܐ ܡܛܠ ܬܐܪܬܐ܀
28 * ܐܢ ܐܢܫ ܕܝܢ ܢܐܡܪ ܠܟܘܢ ܕܗܢܐ ܕܒܝܚܐ ܗܘ܆ ܠܐ ܬܐܟܠܘܢ܆ ܡܛܠ ܗܘ ܕܐܡܪ ܠܟܘܢ܆ ܘܡܛܠ ܬܐܪܬܐ܀
29 * ܬܐܪܬܐ ܕܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ܆ ܠܐ ܕܝܠܟܘܢ܆ ܐܠܐ ܕܗܘ ܕܐܡܪ܆ ܠܡܢܐ ܓܝܪ ܚܐܪܘܬܝ ܡܬܕܝܢܐ ܡܢ ܬܐܪܬܐ ܕܐܚܪܢܐ܀
30 * ܐܢ ܐܢܐ ܒܛܝܒܘܬܐ ܡܬܚܫܚ ܐܢܐ܆ ܠܡܢܐ ܡܬܓܕܦ ܐܢܐ ܡܛܠ ܗܘ ܕܐܢܐ ܡܘܕܐ ܐܢܐ܀
31 * ܐܢ ܗܟܝܠ ܐܟܠܝܢ ܐܢܬܘܢ܆ ܘܐܢ ܫܬܝܢ ܐܢܬܘܢ܆ ܘܐܢ ܡܕܡ ܥܒܕܝܢ ܐܢܬܘܢ܆ ܟܠ ܡܕܡ ܠܫܘܒܚܗ ܕܐܠܗܐ ܥܒܕܘ܀
32 * ܗܘܘ ܕܠܐ ܬܘܩܠܐ ܠܝܗܘܕܝܐ ܘܠܐܪܡܝܐ ܘܠܥܕܬܗ ܕܐܠܗܐ܀
33 * ܐܝܟ ܕܐܦ ܐܢܐ ܒܟܠ ܡܕܡ ܠܟܠܢܫ ܫܦܪ ܐܢܐ܆ ܘܠܐ ܒܥܐ ܐܢܐ ܕܦܩܚ ܠܝ܆ ܐܠܐ ܕܦܩܚ ܠܣܓܝܐܐ܆ ܕܢܚܘܢ܀

Calix ille gratiarum actionis cui benedicimus, nónne communicatio est sanguinis Christi? & panis ille quem frangimus, nónne est communicatio corporis Christi? 16
Quemadmodum igitur unus est panis ille, ita & nos omnes unum sumus corpus: siquidem nos omnes ex uno illo pane accipimus. 17
Videte Israel qui est secundùm carnem: nónne illi qui edunt victimas, sunt participes altaris? 18
Quid ergò dico? idolum aliquid esse, aut immolatum idolo, esse aliquid? Minimé. 19
Sed illud ipsum quod immolant Gentiles, dæmoniis immolant, & non Deo. Nolim autem vos esse socios dæmoniorum. 20
Non potestis bibere calicem Domini nostri, & calicem dæmoniorum: nec potestis participes esse mensæ Domini nostri, & mensæ dæmoniorum. 21
An provocando provocamus ad zelotypiam Dominum nostrum? num fortiores illo sumus? 22
Omnia mihi licent, sed non omnia conducunt. Omnia mihi licent, sed non omnia ædificant. 23
Nemo quod proprium est quærat, sed quisque etiam quod proximi sui est. 24
Quicquid in macello venundatur, comedite absque disquisitione propter conscientiam. 25
Domini enim est terra cum plenitudine ejus. 26
Quòd si quispiam ex Ethnicis invitaverit vos, & volueritis ire, quicquid apponetur vobis, edite, absque disquisitione propter conscientiam. 27
Sin aliquis dixerit vobis; Hoc de immolato est, ne comedatis, tum propter eum qui dixit vobis, tum propter conscientiam. 28
Conscientiam autem dico, non vestram, sed illius qui dixerit. Cur enim libertas mea judicatur ab aliorum conscientia? 29
Si ego cum gratia utor, cur ego convitiis proscindor, pro quo gratias ago? 30
Sive igitur editis, sive bibitis, sive quid facitis, omnia in gloriam Dei facite. 31
Sine offendiculo estote Judæis, & Gentilibus, & Ecclesiæ Dei. 32
Prout & ego per omnia omnibus placeo: & non quæro quod mihi conducit, sed quod conducit multis, ut serventur. 33

* ܩܦܠܐܘܢ ܝܐ *

1 * ܐܬܕܡܘ ܒܝ ܐܝܟ ܕܐܦ ܐܢܐ ܒܡܫܝܚܐ܀
2 * ܡܫܒܚ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܝܢ ܐܚܝ܆ ܕܒܟܠ ܡܕܡ ܥܗܝܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܝ܆ ܘܐܝܟ ܡܐ ܕܐܫܠܡܬ ܠܟܘܢ ܦܘܩܕܢܐ܆ ܐܚܝܕܝܢ ܐܢܬܘܢ܀
3 * ܨܒܐ ܐܢܐ ܕܝܢ ܕܬܕܥܘܢ܆ ܕܟܠ ܓܒܪ ܪܫܗ ܡܫܝܚܐ ܗܘ܆ ܪܫܗ ܕܝܢ ܕܐܢܬܬܐ ܓܒܪܐ ܗܘ܆ ܪܫܗ ܕܝܢ ܕܡܫܝܚܐ ܐܠܗܐ ܗܘ܀

CAP. XI.

Estote mihi similes, sicut & ego Christo. 1
Laudo autem vos, fratres mei, quòd per omnia memores meî sitis: & sicut tradidi vobis, præcepta tenetis. 2
Velim autem vos scire uniuscujusque viri caput esse Christum: caput autem mulieris virum: caput verò Christi, Deum. 3

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

16 ዝንቱ : ጽዋዕ : በረከት : ዘንባርክ : አኮኑ : ሱታፌ : ደሙ : ለክርስቶስ : ውእ
ቱ : ወዝኒ : ኅብስት : ዘንፌትት : አኮኑ : ሱታፌ : ሥጋሁ : ለክርስቶስ : ውእ
17 ቱ::=፡ ወበከመ : አሐዱ : ኅብስቱ : ከማሁ : አሐዱ : ሥጋ : ንሕነ : እስመ :
18 ኵልነ : እምአሐዱ : ኅብስት : ንነሥእ:=፡ ርእይዎሙ : ለእስራኤል : በሥጋ :
19 ሰብእ : ወይበልዑ : ዘመሥዋዕት : ወይከውኑ : ሱታፌሁ : ለመሥዋዕ::=፡ ም
ንተ : እንከ : ንብል : ዘኒ : ይዘብሑ : ለአማልክት : ከንቱ : ወአማልክቲሆሙ
ኒ : ከንቱ:==፡

Hic calix benedictionis cui benedicimus, nónne communio sanguinis Christi est? & hic panis quem frangimus, nónne communio corporis Christi est? 16 17 *Et quemadmodum unus panis ejus, sic unum corpus nos* sumus, *quia omnes nos ex uno pane accipimus.* 18 *Videte Israelem in carne hominis, & edunt victimas, & sunt participes altaris.* 19 *Quid igitur dicemus? sacrificantes diis inania* sunt, *& dii eorum inania* sunt.

Versio VULGATA LATINA.

16 Calix benedictionis, cui benedicimus, nónne communicatio sanguinis Christi est? & panis, quem frangimus, nónne participatio corporis Domini est?
17 Quoniam unus panis, unum corpus multi sumus, omnes qui de uno pane
18 participamus. Videte Israël secundùm carnem: nónne qui edunt hostias,
19 participes sunt altaris? Quid ergó? dico quòd idolis immolatum sit aliquid? aut
20 quòd idolum, sit aliquid? Sed quæ immolant Gentes, dæmoniis immolant, & non Deo. Nolo autem vos socios fieri dæmoniorum: non potestis calicem Domini bi-
21 bere, & calicem dæmoniorum: Non potestis mensæ Domini participes esse,
22 & mensæ dæmoniorum. An æmulamur Dominum? Numquid fortiores illo
23 sumus? Omnia mihi licent, sed non omnia expediunt. Omnia mihi licent,
24 sed non omnia ædificant. Nemo quod suum est quærat, sed quod alterius.
25 Omne, quod in macello vænit, manducate, nihil interrogantes propter con-
26 scientiam. Domini est terra, & plenitudo ejus. Si quis vocat vos infideli-
27 um, & vultis ire: omne, quod vobis apponitur, manducate, nihil inter-
28 rogantes propter conscientiam. Si quis autem dixerit; Hoc immolatum est idolis: nolite manducare, propter illum qui indicavit, & propter conscientiam: Conscientiam autem dico non tuam, sed alterius. Ut quid enim 29
libertas mea judicatur ab aliena conscientia? Si ergò cum gratiâ participo, 30
quid blasphemor pro eo quòd gratias ago? Sive ergò manducatis, sive bi- 31
bitis, sive aliud quid facitis: omnia in gloriam Dei facite. Sine offensione 32
estote Judæis, & Gentibus, & Ecclesiæ Dei: Sicut & ego per omnia 33
omnibus placeo, non quærens quod mihi utile est, sed quod multis, ut salvi fiant.

CAP. XI.

Imitatores mei estote, sicut & ego Christi. Laudo autem vos, fratres, quòd 1 2
per omnia mei memores estis: & sicut tradidi vobis, præcepta mea tenetis.
Volo autem vos scire, quòd omnis viri caput Christus est: caput autem mu- 3
lieris, vir: caput verò Christi, Deus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* كاس البركة الذي نبركه * اليس شركة دم المسيح هو * والخبز التي نكسرها اليست شركة 16
جسد المسيح هي * فلان الخبز واحده * فنحن الكثيرون جسدا واحدا * لانا كلنا نتناول 17
من الخبز الواحده * ابصروا اسراييل الجسداني * اليس الذين كانوا ياكلون الذبايح كانوا 18
شركاء المذبح * فماذا عنيت اذا ان الصنم هو شي * او ان المذبوح للصنم هو شي * لكن 19
الضحايا التي تذبحها الامم انما يذبحوها للجن ليس لله * ولست اوثر لكم ان تصيروا شركاء 20
الجن * ما تستطيعوا تشربوا كاس الرب وكاس الشياطين * ولا يمكنكم ان تستعملوا مايده الرب 21
ومايده الشياطين * او لعلنا نغاير الرب * ام نحن اقوى منه * تم * السبت السادس 22
عشر بعد العنصرة * ولسبت مرفع اللحم * كل الاشياء مطلقة لي * لكن ليس كل شي 23
يوافقني * كل شي حلال لي * لكن ليس كل شي يفيد منفعة * لا يطلبن احد منا ما ينفعه 24
وحده * بل كل احد فليطلب ما ينفع قريبه * كل ما يباع في سوق الجزر والقصابين 25
كلوه * غير مميزين شيا من اجل الفطنة * لان الارض وكمالها للرب * وان دعاكم احد من 26
الذين لم يومنوا * واثرتم ان تذهبوا معه * فكلوا كلما يقدم لكم * ولا تستفحصوا عن شي لاجل 27
الفطنة * الخميس من الجمعة الثامنة بعد العنصرة * وان قال لكم قايل * هذا من ذبيحة 28
الاصنام هو * فلا تاكلوه من اجل ذاك الذي عرف به ولاجل وهمه * لان الارض وكمالها للرب * تم *
* وذكرت وهما لا وهمك وفطنتك * بل وهم رفيقك * لانه لماذا تدان حريتي من ضمير اخر * 29
* اذ كنت انا استعمل ما اتناوله بشكر * فلم يفترى علي بسبب ما انا شاكر عنه * فان اكلتم 30 31
اذا وشربتم * وشي ما عملتم اشياء * فاعملوها كلها لمجد الله * وكونوا غير معثرين لليهود واليونانية * 32
واهل كنيسة الله * كما ارضي انا الكل بكل شي * لا طالبا ما يوافقني * بل ما يوافق الكثيرين 33
ليخلصوا * الفصل الحادي عشر * فتشبهوا بي كما تشبهت انا بالمسيح * وانا ايها الاخوة امدحكم 1 2
في انكم تذكرون اقوالي وافعالي كلها * وقد مسكتم تعليماتي كما دفعتها اليكم * واوثركم 3
ان تعلموا ان راس كل امرء هو المسيح * وراس الامراة الرجل * وراس المسيح الله *

Calix benedictionis quem benedicimus, 16 *nónne participatio sanguinis Christi est? & panis quem frangimus, nónne participatio corporis Christi est?* 17 *Quoniam igitur panis unus est, nos etiam multi unum corpus sumus: quia nos omnes ex uno illo pane sumimus.* 18 *Considerate Israelem corporeum. Nónne qui sacrificia comedebant, erant consortes altaris?* 19 *Quid ergò intendo? idolum aliquid esse, aut immolatum idolo aliquid esse?* 20 *Imo victimas, quas Gentes immolant, dæmoniis quidem non Deo immolant: nolo autem vos consortes fieri dæmoniorum.* 21 *Non potestis bibere calicem Domini, & calicem dæmoniorum: neque potestis uti mensâ Domini, & mensâ dæmoniorum.* 22 *Num fortè zelum Domini provocamus? aut validiores eo sumus?* Finis.

Sabbatho decimo sexto post Pentecosten. Item sabbatho genialium dierum carnis.

23 *Omnia sunt mihi libera, sed non omnia mihi conducunt: omnia sunt mihi licita, sed non omnia afferunt emolumentum.* 24 *Nemo nostrûm quærat quòd sibi soli prodest, sed quærat unusquisque quod proximo suo prodest.* 25 *Quicquid venditur in vico macellario & lanionum, comedite, nihil disquirentes, propter conscientiam.* 26 *Terra enim & complementum ejus, Domini est.* 27 *Quòd siquis ex iis qui non credunt, vos invitaverit, & volueritis ire cum ipso, edite quicquid proponetur vobis: & nihil disquiratis, propter conscientiam.*

Feriâ quintâ hebdomadis octavæ post Pentecosten.

28 *Quòd si dicat vobis aliquis; Hoc de sacrificio idolorum est, ne comedatis illud, propter eum qui id indicavit, & propter mentem ipsius: terra siquidem, ejusque complementum, Domini est.* Hactenus. 29 *Mentem verò dixi; non mentem tuam, & conscientiam tuam: sed mentem sodalis tui. Cur enim damnatur libertas mea ab alia mente?* 30 *Cùm ego utar quod sumo, cum gratiarum actione, cur ob causam ejus reprehendor, pro quo gratias ago?* 31 *Itaque sive edatis, sive bibatis, & quodcunque rem ullam feceritis, omnia facite ad gloriam Dei.* 32 *Et estote non præbentes offendiculum Judæis, & Græcis, & genti Ecclesiæ Dei:* 33 *Quemadmodùm omnibus ego placeo in omni re, non quærens quod mihi conducit, sed quod multis conducit, ut salventur.*

CAP. XI.

1 *Itaque imitamini me, ut imitor ego Christum.* 2 *Cæterum ô fratres mei, ego laudo vos in eo quòd memoriâ teneatis omnia meâ tam dicta quàm facta, jámque retinueritis monimenta mea, sicut tradidi ea vobis.* 3 *Volo autem vos scire quòd omnis viri caput, Christus est: caput verò mulieris, vir: caput autem Christi, Deus.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

20 ወእሕዛብ፤ : ዘይሠውዑ : ለአጋንንት : ወአኮ : ለእግዚአብሔር :: ወበሕቱ : ኢይፈቅ
21 ድ : ትኩኑ : ሱቱፋነ : አጋንንት:=፡ ወኢትክሉ : ሰቲየ : ጽዋዐ : እግዚአብሔር : ወጽ
22 ዋዐ : አጋንንት : ወኢትክሉ : በሊዐ : ለማእደ : እግዚአብሔር : ወለማእደ : አጋንንት:=፡ ን
23 ቅናእኑ : እንከ : ለእግዚአብሔር : ቦኑ : ንሕነ : ንጸንዕ : እምኔሁ::=፡ ኵሉ :
24 ይከውነነ : ወኵሉሰ : አኮ : ረቲዕ : ኵሉ : ይከውነኒ : ወበኵሉሰ : ኢይትሐነጽ::=፡ አ
25 ልቦ : ዘየኀሥሥ : ለርእሱ : ዘእንበለ : ለቢጹ:=፡ ኵሉ : ዘይሠይጥዎ : በመሠየጥ :
26 ብልዑ : ወኢትሕትቱ:=፡ እስመ : ዘእግዚአብሔር : ምድር : በምልኣ:=፡
27 ወእመቦ : ዘጸውዐክሙ : ዘኢይአምን : ወፈቀድክሙ : ትሖሩ : ኵሉ : ዘአቅረበ : ለ
28 ክሙ : ብልዑ : ወኢትሕትቱ:=፡ ወእመሰቦ : ዘይቤለክሙ : ዝቡሕ : ለአማልክት :
ኢትብልዑ : እንከ : እስመ : ቀጸብክሙ : ከመ : ይግአዝዋ : ለግዕዛንክሙ::=፡
31 ወእመኒ : በላዕክሙ : ወእመኒ : ሰተይክሙ : ወኵሎ : ዘገበርክሙ : በአኰቴተ : እግዚ
32 አብሔር : ግበሩ::=፡ ወኩኑ : አንትሙ : አርአያ : ለአይሁድ : ወለአረሚ :
33 ወለቤተ : ክርስቲያን : ለእግዚአብሔር:=፡ በከመ : ኵሉ : አደሉ : ለነ : እስመ :
ተድላ : ብዙኃን : አኀሥሥ : በዘ : ይሐይዉ : ወአኮ : ተድላ : ርእስየ : ዘአ
ኀሥሥ::=፡
1 ፲፩ ተመሰሉ : ኪያየ : በከመ : አነ : ተመሰልክዎ : ለክርስቶስ::=፡ ወአአኵተክ
2 ሙ : እስመ : ዘልፈ : ትዜክሩኒ :: ወዘከመ : መሀርኩክሙ : ትትሐረዉ : ከማሁ :
3 ተዐቀቡ::=፡ ወእፈቅድ : ባሕቱ : ከመ : ታእምሩ : ከመ : ክርስቶስ : ርእሱ :
ለኵሉ : ብእሲ : ወርእሳ : ለብእሲት : ምታ :: ወርእሱ : ለክርስቶስ : እግዚ
አብሔር:=፡

Et Gentes sacrificantes sacrificant *dæmonibus, & non Deo. Sed nolo ut sitis participes dæmonum:* 20 21 *Et non potestis bibere calicem Dei, & calicem dæmonum: & non potestis edere ad mensam Dei, & ad mensam dæmonum.* 22 *Nónne æmulamur igitur Deum? num nos fortiores sumus illo?* 23 *Omnia licent nobis, sed omnia non expediunt. Omnia licent, sed cum omnibus non ædificabitur.* 24 *Nemo sit qui placeat sibi, sed fratri suo.* 25 *Omnia quæ vendunt in foro, edite, & ne interrogetis:* 26 *Quia Dei terra est in plenitudine sua.* 27 *Et si quis sit qui invitaverit vos infidelis, & vultis ire, quæcunque apposuerit vobis edite, & ne interrogetis.* 28 *Et si quis fuerit qui dicet tibi; Immolatum est diis: ne edatis igitur, quia indicârunt vobis, ut liberarent conscientiam vestram.*

Desunt versus 29 & 30.

31 *Et sive ederitis, & sive biberitis, & quæcunque feceritis, gratias agendo Deo facite.* 32 *Et estote vos exemplo Judæis, & Gentibus, & domibus Christianis Dei:* 33 *Sicut omnibus placeo ego, quia placere multis quæro, ut vivant, & non est placere mihimet quod quæro.*

CAP. XI.

1 *Similes estote mihi, sicut ego similis factus sum Christo.* 2 *Et gratias ago vobis, quia semper memores estis mei, & sicut docui vos ut religiosi sitis, sic attendite.* 3 *Velim tamen ut sciatis, quòd Christus caput est omnis viri: & caput mulieris, vir ejus: & caput Christi, Deus.*

ἘΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘ. Α'. ΚΕΦ. ς'. Ζ'.

Omnis vir orans aut prophetans *circum caput habens*, deturpat
4 Πᾶς ἀνὴρ προσευχόμενος ἢ προφητεύων κατὰ κεφαλῆς ἔχων, καταισχύνει
caput suum. Omnis autem mulier orans aut prophetans non
5 τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. (γ) Πᾶσα δὲ γυνὴ προσευχομένη ἢ προφητεύουσα ἀκατα-
velato capite, deturpat caput suum: unum enim est *ac idem*
καλύπτῳ τῇ κεφαλῇ, καταισχύνει τὴν κεφαλὴν (δ) ἑαυτῆς· ἓν γάρ ἐστι καὶ τὸ αὐτὸ
rasæ. Si *enim* non velatur mulier, & tondeatur. Si verò turpe
6 τῇ ἐξυρημένῃ. Εἰ γὰρ οὐ κατακαλύπτεται γυνή, καὶ κειράσθω. Εἰ δὲ αἰσχρὸν
mulieri tonderi aut *radi*, *veletur.* Vir quidem *enim* non debet
7 γυναικὶ τὸ κείρασθαι ἢ ξυρᾶσθαι, κατακαλυπτέσθω. Ἀνὴρ μὲν γὰρ οὐκ ὀφείλει
velare caput, imago & gloria Dei *existens*: mulier autem, gloria
κατακαλύπτεσθαι τὴν κεφαλήν, εἰκὼν καὶ δόξα Θεοῦ ὑπάρχων· (ε) γυνὴ δὲ δόξα
viri est. Non enim est vir ex muliere, sed mulier ex viro.
8 ἀνδρός ἐστιν. Οὐ γάρ ἐστιν ἀνὴρ ἐκ γυναικός, ἀλλὰ γυνὴ ἐξ ἀνδρός.
Etenim non creatus est vir propter mulierem, sed mulier propter virum.
9 Καὶ γὰρ οὐκ ἐκτίσθη ἀνὴρ διὰ τὴν γυναῖκα, ἀλλὰ γυνὴ διὰ τὸν ἄνδρα.
(*Propter hoc* debet mulier potestatem habere supra caput, propter an-
10 (Διὰ τοῦτο ὀφείλει ἡ γυνὴ ἐξουσίαν ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, διὰ τοὺς ἀγ-
gelos.) Veruntamen neque vir sine muliere, neque mulier sine viro,
11 γέλους.) (ζ) Πλὴν οὔτε ἀνὴρ χωρὶς γυναικός, οὔτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρός,
in Domino. Sicut *enim* mulier de viro, ita & vir per mu-
12 ἐν Κυρίῳ. Ὥσπερ γὰρ ἡ γυνὴ ἐκ τοῦ ἀνδρός, (η) οὕτω καὶ ὁ ἀνὴρ διὰ τῆς γυ-
lierem: *at* omnia ex Deo. *In vobis ipsis* judicate: *decorum est*
13 ναικός· τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ Θεοῦ. Ἐν ὑμῖν αὐτοῖς κρίνατε· πρέπον ἐστὶ
mulierem non velatam Deum orare? *Aut* nec ipsa natura
14 γυναῖκα ἀκατακάλυπτον τῷ Θεῷ προσεύχεσθαι; (θ) Ἢ οὐδὲ αὐτὴ ἡ φύσις
docet vos, quòd vir quidem si *comatus sit*, ignominia illi est: Mulier
15 διδάσκει ὑμᾶς, ὅτι ἀνὴρ μὲν ἐὰν κομᾷ, ἀτιμία αὐτῷ ἐστι· Γυνὴ
verò si *comata sit*, gloria illi est? quoniam *coma* pro velamine *data est*
δὲ ἐὰν κομᾷ, δόξα αὐτῇ ἐστιν; ὅτι ἡ κόμη ἀντὶ περιβολαίου δέδοται
ei. Si autem quis videtur contentiosus esse, nos talem consuetudinem non
αὐτῇ. Εἰ δέ τις δοκεῖ φιλόνεικος εἶναι, ἡμεῖς τοιαύτην συνήθειαν οὐκ 16
habemus, neque ecclesiæ Dei. Hoc autem *denuntians* non *laudo*, quòd non in
Ζ' ἔχομεν, οὐδὲ αἱ ἐκκλησίαι τοῦ Θεοῦ. Τοῦτο δὲ (ι) παραγγέλλων οὐκ ἐπαινῶ, ὅτι οὐκ εἰς 17
melius, sed in deterius convenitis. Primùm quidem *enim* convenientibus
τὸ (κ) κρεῖττον, ἀλλ᾽ εἰς τὸ ἧττον συνέρχεσθε. Πρῶτον μὲν γὰρ συνερχομένων 18
vobis in *ecclesia*, audio scissuras *in vobis* esse: & *partem aliquam*
ὑμῶν (λ) ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἀκούω σχίσματα ἐν ὑμῖν ὑπάρχειν· καὶ μέρος τι
credo. Oportet *enim* & hæreses *in vobis* esse: ut probati manifesti fiant
πιστεύω. Δεῖ γὰρ καὶ αἱρέσεις ἐν ὑμῖν εἶναι, ἵνα οἱ δόκιμοι φανεροὶ γένωνται 19
in vobis. Convenientibus ergò vobis in unum, non est Dominicam cœnam
ἐν ὑμῖν. Συνερχομένων οὖν ὑμῶν ἐπὶ τὸ αὐτό, οὐκ ἔστι Κυριακὸν δεῖπνον 20
manducare. Unusquisque enim *propriam* cœnam præsumit *in edendo*: Et
φαγεῖν. Ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον δεῖπνον (μ) προλαμβάνει ἐν τῷ φαγεῖν· καὶ 21
hic quidem esurit, *hic* autem ebrius est. *Non enim* domos non habetis ad manducandum &
ὃς μὲν πεινᾷ, ὃς δὲ μεθύει. Μὴ γὰρ οἰκίας οὐκ ἔχετε εἰς τὸ ἐσθίειν καὶ 22
bibendum? aut ecclesiam Dei contemnitis, & *pudefacitis* non
πίνειν; ἢ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ καταφρονεῖτε, καὶ καταισχύνετε τοὺς μὴ
habentes? Quid vobis dicam? *Laudabo* vos in hoc? non laudo. Ego
ἔχοντας; (ν) Τί ὑμῖν εἴπω; ἐπαινέσω ὑμᾶς ἐν τούτῳ; οὐκ ἐπαινῶ. Ἐγὼ 23
enim accepi à Domino, quod & tradidi vobis, quoniam Dominus Jesus
γὰρ παρέλαβον ἀπὸ τοῦ Κυρίου, ὃ καὶ παρέδωκα ὑμῖν, ὅτι ὁ Κύριος Ἰησοῦς
in nocte quâ tradebatur, accepit panem:
ἐν τῇ νυκτὶ ᾗ παρεδίδοτο, ἔλαβεν ἄρτον·

MS.A. (γ) Καὶ πᾶσα γυνὴ (δ) αὐτῆς· (ε) ἡ γυνὴ (ζ) Πλὴν οὔτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρός, οὔτε ἀνὴρ χωρὶς γυναικός, ἐν Κυρίῳ. (η) οὕτως (θ) Οὐδὲ ἡ φύσις αὐτὴ διδάσκει (ι) παραγγέλλω οὐκ ἐπαινῶν, (κ) κρεῖσσον, ἀλλὰ εἰς τὸ ἧσσον (λ) ἐν ἐκκλησίᾳ, (μ) προσλαμβάνει (ν) τί εἴπω ὑμῖν;

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 5 * ܟܠ ܓܒܪܐ ܕܡܨܠܐ ܐܘ ܡܬܢܒܐ ܟܕ ܡܟܣܝ ܪܫܗ ܡܒܗܬ ܪܫܗ܂ * ܘܟܠ ܐܢܬܬܐ
ܕܡܨܠܝܐ ܐܘ ܡܬܢܒܝܐ ܟܕ ܓܠܐ ܪܫܗ ܡܒܗܬܐ ܪܫܗ܂ ܫܘܝܐ ܗܝ ܓܝܪ ܠܗܝ ܕܓܪܝܥܐ
6 ܪܫܗ܂ * ܐܢ ܓܝܪ ܠܐ ܡܬܟܣܝܐ ܐܢܬܬܐ ܐܦ ܬܬܓܙܙ܂ ܘܐܢ ܕܝܢ ܡܨܥܪܐ ܗܝ ܠܐܢܬܬܐ
7 ܠܡܓܙ ܐܘ ܠܡܓܪܥ ܬܬܟܣܐ܂ * ܓܒܪܐ ܓܝܪ ܠܐ ܚܝܒ ܕܢܟܣܐ ܪܫܗ܂ ܡܛܠ ܕܕܡܘܬܐ ܗܘ
8 ܘܫܘܒܚܐ ܕܐܠܗܐ܂ ܐܢܬܬܐ ܕܝܢ ܫܘܒܚܐ ܗܝ ܕܓܒܪܐ܂ * ܠܐ ܓܝܪ ܗܘܐ ܓܒܪܐ
9 ܡܢ ܐܢܬܬܐ܂ ܐܠܐ ܐܢܬܬܐ ܡܢ ܓܒܪܐ܂ * ܐܦܠܐ ܓܝܪ ܐܬܒܪܝ ܓܒܪܐ ܡܛܠ ܐܢܬܬܐ܂ ܐܠܐ ܐܢܬܬܐ
10 ܡܛܠ ܓܒܪܐ܂ * ܡܛܠ ܗܢܐ ܚܝܒܐ ܐܢܬܬܐ ܕܫܘܠܛܢܐ ܢܗܘܐ ܥܠ ܪܫܗ܂ ܡܛܠ ܡܠܐܟܐ܂
11 12 * ܒܪܡ ܠܐ ܓܒܪܐ ܕܠܐ ܐܢܬܬܐ܂ ܐܦܠܐ ܐܢܬܬܐ ܕܠܐ ܓܒܪܐ ܒܡܪܢ܂ * ܐܝܟܢܐ
13 ܓܝܪ ܕܐܢܬܬܐ ܡܢ ܓܒܪܐ܂ ܗܟܢܐ ܐܦ ܓܒܪܐ ܒܝܕ ܐܢܬܬܐ܂ ܟܠܡܕܡ ܕܝܢ ܡܢ ܐܠܗܐ ܗܘ܂ * ܕܘܢܘ
14 ܒܢܦܫܟܘܢ܂ ܝܐܐ ܠܐܢܬܬܐ ܕܟܕ ܓܠܐ ܪܫܗ ܬܨܠܐ ܠܐܠܗܐ܂ * ܐܦܠܐ ܗܘ ܟܝܢܐ
15 ܡܠܦ ܠܟܘܢ܂ ܕܓܒܪܐ ܡܐ ܕܪܒܝ ܣܥܪܗ ܨܥܪܐ ܗܘ ܠܗ܂ * ܘܐܢܬܬܐ ܡܐ ܕܪܒܝܐ ܣܥܪܗ
16 ܫܘܒܚܐ ܗܘ ܠܗ܂ ܡܛܠ ܕܣܥܪܐ ܚܠܦ ܬܟܣܝܬܐ ܗܘ ܐܬܝܗܒ ܠܗ܂ * ܐܢ ܐܢܫ ܕܝܢ
ܡܬܚܪܐ ܥܠ ܗܠܝܢ܂ ܚܢܢ ܥܝܕܐ ܗܕܐ ܠܝܬ ܠܢ܂ ܘܐܦܠܐ ܠܥܕܬܐ ܕܐܠܗܐ܂
17 * ܗܕܐ ܕܝܢ ܕܡܦܩܕ ܐܢܐ܂ ܠܐ ܐܝܟ ܕܡܫܒܚ ܐܢܐ ܠܟܘܢ܂ ܡܛܠ ܕܠܐ ܗܘܐ ܠܡܘܬܪܢܐ
18 ܟܢܫܝܢ ܐܢܬܘܢ܂ ܐܠܐ ܠܒܨܝܪܘܬܐ܂ * ܩܕܡܝܬ ܓܝܪ ܟܕ ܡܬܟܢܫܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܥܕܬܐ܂
19 ܫܡܥ ܐܢܐ ܕܐܝܬ ܒܝܢܬܟܘܢ ܣܕܩܐ܂ ܘܡܢ ܡܕܡ ܡܗܝܡܢ ܐܢܐ܂ * ܥܬܝܕܢ ܓܝܪ ܐܦ
20 ܚܪܝܢܐ ܕܢܗܘܘܢ ܒܝܢܬܟܘܢ܂ ܕܐܝܠܝܢ ܕܒܩܝܪܝܢ ܒܟܘܢ ܢܬܝܕܥܘܢ܂ * ܟܕ ܡܬܟܢܫܝܢ
21 ܗܟܝܠ ܐܢܬܘܢ܂ ܠܐ ܐܝܟ ܕܘܠܐ ܠܝܘܡܐ ܕܡܪܢ ܐܟܠܝܢ ܘܫܬܝܢ ܐܢܬܘܢ܂ * ܐܠܐ ܐܢܫ ܐܢܫ ܡܩܕܡ
22 ܐܟܠ ܚܫܡܝܬܗ܂ ܐܝܬ ܕܟܦܢ ܘܐܝܬ ܕܪܘܐ܂ * ܠܡܐ ܒܬܐ ܠܝܬ ܠܟܘܢ ܕܬܐܟܠܘܢ ܘܬܫܬܘܢ܂
ܐܘ ܒܥܕܬܐ ܕܐܠܗܐ ܡܒܣܝܢ ܐܢܬܘܢ܂ ܘܡܒܗܬܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܠܝܬ ܠܗܘܢ܂ ܡܢܐ
ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ܂ ܐܫܒܚܟܘܢ܂ ܒܗܕܐ ܠܐ ܡܫܒܚ ܐܢܐ܂
23 * ܩܘܪܒܢܐ ܕܚܡܫܐ ܕܐܪܙܐ * ܫܪ * ܐܢܐ ܓܝܪ ܩܒܠܬ ܡܢ ܡܪܢ܂ ܗܘ
ܗܘ ܕܐܫܠܡܬ ܠܟܘܢ܂ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܒܗܘ ܠܠܝܐ ܕܡܫܬܠܡ ܗܘܐ܂ ܢܣܒ ܗܘܐ ܠܚܡܐ܂

4 Omnis vir orans aut vaticinans operto capite, probro afficit caput suum. 5 Omnis autem mulier quæ orat aut vaticinatur revelato capite, probro afficit caput suum: similis est enim ei cujus rasum est caput. 6 Nam si non velatur mulier, etiam tondeatur. Quòd si fœdum est mulieri tonderi aut radi, veletur. 7 Vir quidem non debet velare caput suum, quippe qui sit imago & gloria Dei. Mulier verò est gloria viri. 8 Siquidem vir ex muliere non est, sed mulier ex viro. 9 Nec enim vir creatus est propter mulierem, sed mulier propter virum. 10 Propter hoc teneatur mulier ut potestas sit super caput ipsius, propter angelos. 11 Veruntamen neque vir absque muliere, nec etiam mulier absque viro in Domino nostro. 12 Nam quemadmodum mulier ex viro, ita & vir per mulierem: omnia autem ex Deo. 13 Judicate inter vosipsos: Decorum est mulieri revelato capite Deum orare? 14 Nónne & ipsa natura docet vos, quòd viro, cùm adsunt capilli, probro sit? 15 At mulieri, si nutriat capillos suos, gloriæ est: quoniam ejus coma pro velamine data est ei. 16 Cæterùm, siquis contendat adversùs hæc, nos hujusmodi consuetudinem non habemus, neque Ecclesia Dei. 17 Hoc autem quod præcipio, non tanquam vos laudans, quia non progressi estis, sed in decrementum descendistis. 18 Primùm enim quum convenitis in Ecclesia, audio dissidia esse inter vos, & aliquas res credo. 19 Futurum est etiam ut contentiones sint inter vos: quo qui probati sunt inter vos, innotescant. 20 Quum igitur convenitis, non ut decet diem Domini nostri, editis & bibitis: 21 Sed unusquisque propriam cœnam antevertens comedit. Et alius quidem esurit, alius verò ebrius est. 22 Nunquid domos non habetis, ut edatis & bibatis? aut Ecclesiam Dei spernitis, & pudore suffunditis eos qui non habent? Quid dicam vobis? Laudabo vos? in hoc non laudo.

Oblatio feriæ quintæ Mysteriorum. 17.

23 Ego enim accepi à Domino nostro illud ipsum quòd tradidi vobis, quòd Dominus noster Jesus in eâ nocte quâ prodebatur, acceperit panem,

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

4 ኵሉ ፡ ብእሲ ፡ ዘገልቡብ ፡ ርእሱ ፡ ወይጼሊ ፡ ወይትነበይ ፡ ያኀስር ፡ ርእሶ፡፡=፦
5 ወኵሉ ፡ ብእሲት ፡ እንተ ፡ ክሡት ፡ ርእስ ፡ ትጼሊ ፡ ወትትነበይ ፡ ታኀስር ፡ ርእሰ ፡፡
6 እስመ ፡ ከመ ፡ ሉጺት ፡ ይእቲ፡=፦ ወእመሰ ፡ ኢትትገለበብ ፡ ብእሲት ፡ ለትትላጸይ ፡
ወእማእከ ፡ ትትቀረፀ ፡ ወእመሰ ፡ ኃሰረ ፡ ለብእሲት ፡ ተላጽዮሂ ፡ ወተቀርፆሂ ፡ ለትት
7 ገልበብ፡=፦ ወብእሲኒ ፡ ኢኮነ ፡ ርቱዕ ፡ ይትገልበብ ፡ ርእሶ ፡ ሶበ ፡ ይጼሊ ፡፡ እስመ ፡
አምሳለ ፡ ስብሐቲሁ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ውእቱ ፡ ወብእሲትኒ ፡ ክብሩ ፡ ለምታ ፡ ይ
8 እቲ፡፡=፦ እስመ ፡ ብእሲት ፡ እምብእሲ ፡ ወፅአት ፡ ወአኮ ፡ ብእሲ ፡ ዘወፅአ ፡ እም
ብእሲት፡፡=፦

4 *Omnis vir cujus caput velatum est, & orat & prophetat, contemnit caput suum.* 5 *Et omnis mulier quæ aperto capite orat, & prophetat, contemnit caput suum: quia sicut tonsa est.* 6 *Et si non velatur mulier, tondeatur: & si non, radetur: & si dedecus sit mulieri ut tondeatur vel radatur, velator.* 7 *Et viro non est licitum ut veletur caput ejus dum orat: quia imago gloriæ Dei est, & mulier gloria viri sui est.* 8 *Quia mulier à viro processit, & non processit vir ex muliere.*

Deest versus nonus.

Versio VULGATA LATINA.

4 Omnis vir orans aut prophetans velato capite, deturpat caput suum.
5 Omnis autem mulier orans aut prophetans non velato capite, deturpat ca-
6 put suum: unum enim est ac si decalvetur. Nam si non velatur mulier,
tondeatur. Si verò turpe est mulieri tonderi, aut decalvari, velet caput
7 suum. Vir quidem non debet velare caput suum: quoniam imago & gloria
8 Dei est, mulier autem gloria viri est. Non enim vir ex muliere est, sed
9 mulier ex viro. Etenim non est creatus vir propter mulierem, sed mulier
10 propter virum. Ideò debet mulier potestatem habere supra caput propter
11 Angelos. Veruntamen neque vir sine muliere, neque mulier sine viro, in
12 Domino. Nam sicut mulier de viro, ita & vir per mulierem: omnia au-
13 tem ex Deo. Vos ipsi judicate: decet mulierem non velatam orare Deum?
14 Nec ipsa natura docet vos, quòd vir quidem si comam nutriat, ignomi-
15 nia est illi? Mulier verò si comam nutriat, gloria est illi: quoniam capilli
pro velamine ei dati sunt. Si quis autem videtur contentiosus esse: nos ta- 16
lem consuetudinem non habemus, neque Ecclesia Dei. Hoc autem præci- 17
pio: non laudans, quòd non in melius, sed in deterius convenitis. Pri- 18
mùm quidem convenientibus vobis in Ecclesiam, audio scissuras esse inter vos,
& ex parte credo. Nam oportet & hæreses esse, ut & qui probati sunt, 19
manifesti fiant in vobis. Convenientibus ergò vobis in unum, jam non est 20
Dominicam cœnam manducare. Unusquisque enim suam cœnam præsumit 21
ad manducandum. Et alius quidem esurit, alius autem ebrius est. Num- 22
quid domos non habetis ad manducandum & bibendum? aut Ecclesiam Dei
contemnitis, & confunditis eos, qui non habent? Quid dicam vobis?
Laudo vos? in hoc non laudo. Ego enim accepi à Domino quod & tra- 23
didi vobis, quoniam Dominus Jesus in qua nocte tradebatur, accepit
panem:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 5 * فكل رجل يصلي او يتنبأ وعلي راسه معقد تخجل راسه * وكل امراة تصلي او تتنبأ
6 وراسها غير مغطا فانها تخجل راسها * وهذا المعني نفسه واحد هو كانها لو كانت محلوقة * لان
الامراة ان لم تستر راسها فلتقص شعرها * فان يكن مستقبحا للامراة ان تقص شعرها او
7 تحلقه فلتغط راسها * لان الرجل ما سبيله ان يغطي راسه اذ هو صورة الله ومجده * والامراة
فهي مجد الرجل * تم * الجمعة من الجمعة الثامنة *
8 9 * لان الرجل لم يكن من الامراة * بل الامراة من الرجل كانت * تم * لان الرجل لم
10 يخلق بسبب الامراة * لكن الامراة خلقت لاجل الرجل * ولهذا سبيل الامراة ان يكون
11 لها سلطان علي راسها من اجل الملائكة * بل ليس رجل خلوا من امراة في ديانة الرب *
12 ولا امراة بلا رجل * وكما ان الامراة من الرجل * فهكذا الرجل بالامراة * وكل البرايا من الله *
13 14 * ميزوا هذا في انفسكم * هل هو لايق ان تصلي الامراة الي الله وراسها غير مغطي * او ما
15 الطبيعة نفسها تعلمكم ان الرجل ان طول جمته فذاك هوان له * والامراة ان طولت شعرها
16 فذلك شرف لها * لان الجمة اعطيتها عوض الرداء * وان يظن احد انه يروم الغلبة * فليست
17 لنا نحن مثل هذه العادة * ولا لبيع الله * واذ اوصيتكم بهذا فلست امدحكم انكم متعادون
18 لا الي الافضل بل الي الادني * فاولا انكم اذا اجتمعتم في الكنيسة اسمع ان بينكم شقاقات *
19 فاصدق بعضها * لانه يجب ان يكون فيكم عصبات للهوي * ليصير المختبرون فيكم
20 21 ظاهرين * وفي حال اجتماعكم مجتمعين * ما تاكلون عشاء سيديا * وان كل واحد منكم يسابق
22 في اكل عشايه * وواحد يجوع واخر يسكر * العل ما لكم منازل تاكلون فيها وتشربون * او
تزدرون بكنيسة الله * وتخجلون الذين لا شي لهم * ماذا اقول لكم * امدحكم في هذا *
لا لست امدحكم * قراءة يوم الخميس الكبير *
23 * لانني انا تسلمت من الرب الامر الذي دفعته اليكم * تم * ان الرب يسوع في الليلة
التي اسلم ذاته فيها اخذ خبزا *

4 *Omnis ergò vir qui orat aut prophetat tegmine capiti imposito, dehonestat illud tegmen caput ejus.* 5 *Et omnis mulier quæ orat aut prophetat capite haud tecto, dehonestat caput suum: hic enim modus unus ac idem est, ac si rasa esset.* 6 *Nam si mulier non velat caput suum, igitur tondeat caput suum: quòd si turpe est mulieri tondere crines suos aut radere illos, tegat ergò caput suum.* 7 *Vir enim non debet tegere caput suum, quum sit imago Dei, & gloria ipsius: at mulier est gloria viri.* Finis

Feriâ sextâ hebdomadis octavæ.

8 *Vir enim non fuit ex muliere sed mulier ex viro fuit:* Hactenus. 9 *Quia vir non fuit creatus causâ mulieris, sed mulier creata est propter virum.* 10 *Et propter hoc debet mulier habere potestatem super caput suum, propter Angelos.* 11 *Attamen non est vir absque muliere in religione Domini, neque mulier absque viro.* 12 *Et quemadmodum mulier ex viro est, ita & vir per mulierem, omnes autem creaturæ ex Deo.* 13 *Perpendite hoc apud vosipsos, num decorum est orare mulierem ad Deum capite non operto?* 14 *Nonne natura ipsa vos docet quòd viro, si comam protrahat suam, id illi dedecori sit?* 15 *Mulieri verò, si comam protrahat suam, id illi decori sit? eò quòd coma data sit ei pro velamine.* 16 *Quòd si quis putet velle se victoriam contendendo reportare, non est apud nos hujusmodi consuetudo, neque apud Ecclesias Dei.* 17 *Et quum hac de re vos monuerim, non laudo vos, quandoquidem propensi estis non ad id quod præstantius est, sed ad vilius.* 18 *Et primò quidem cùm convenitis in Ecclesia, audio sectas inter vos esse: & ex parte credo.* 19 *Oportet enim factiones inter vos esse voluntarias, ut qui sunt in vobis probati, fiant manifesti.* 20 *Et quo tempore pariter convenitis, Dominicam cœnam minimè comeditis.* 21 *Et quidem unusquisque vestrum anticipat in edendo cœnam suam: & unus esurit, alter verò inebriatur.* 22 *Num fortè domos non habetis, in quibus edatis ac bibatis? an Ecclesiam Dei contemnitis, & pudefacitis eos qui nihil habent? Quid dicam vobis? an laudabo vos in hoc? minimè, nequaquam laudo.*

Lectio maximæ diei quintæ (hoc est, Cœnæ Domini.)

23 *Ego enim accepi à Domino præceptum quòd tradidi vobis,* Hucusque. *quòd Dominus Jesus in nocte qua seipsum tradidit, sumpsit panem:*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

10 በእንተዝ ፡ ርቱዕ ፡ ትትገልበብ ፡ ርእሰ ፡ ብእሲት ፡ በእንተ ፡ መላእክት፡፡=፦
11 ወባሕቱ ፡ ይእዜኒ ፡ ኢትትፈለጥ ፡ ብእሲት ፡ እምታ ፡፡ ወብእሲኒ ፡ ኢይኅድጋ ፡ ብእሲቶ ፡
12 ወኵልክሙ ፡ ሀልዉ ፡ በእግዚእነ፡=፦ በከመ ፡ ብእሲት ፡ እምብእሲ ፡ ከማሁ ፡ ብእሲኒ፡
13 እምብእሲት ፡፡ ወባሕቱ ፡ ኵሉ ፡ እምኀበ ፡ እግዚአብሔር፡=፦ ሐልይዎ፡ እስኩ ፡ ለሊክ
14 ሙ ፡ ይረትዕኑ ፡ ትትገለበብ ፡ ብእሲት ፡ ሶበ ፡ ትጼሊ ፡ ኀበ ፡ እግዚአብሔር፡=፦ ወፍጥ
ረታኒ ፡ ኢያዌቅቀክሙኑ ፡፡ እስመ ፡ ለብእሲኒ ፡ ኀስር ፡ ለእመ ፡ አብቈለ ፡ ድምድማ፡=፦
15 ወለብእሲትሰ ፡ ክቡራ ፡ ውእቱ ፡ ለርእሳ ፡ ለእመ ፡ ለንኃት ፡ ሠዕርታ ፡ እስመ ፡ ሠዕርታ ፡
16 ለብእሲት ፡ ከመ ፡ ሞጣሕት ፡ ተውህበ ፡ ላቲ፡፡=፦ ወዘፈቀደ ፡ ለያክሕድ ፡ ንሕነሰ ፡ ኢና
17 ለምድ ፡ ከመዝ ፡ ወኢቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ለእግዚአብሔር፡፡=፦ ወዝኒ ፡ ዘነገርኩክሙ ፡
እስመ ፡ አኮ ፡ ዘንእድኩክሙ ፡ እስመ ፡ ኢተሐውሩ ፡ በእንተ ፡ ትኄይስ ፡ ዘእንበለ ፡ ደእ
18 ሙ ፡ ውስተ ፡ ዘይቴሐት፡፡=፦ ቀደሜ ፡ ኵሉ ፡ ትትጋአዙ ፡ በቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ወትትባ
19 ሾዩ ፡ ሰማዕኩ ፡ ወቦ ፡ ዘአአምንኒ፡=፦ ወባሕቱ ፡ ሀለወክሙ ፡ ትትናፈቁሂ ፡ ወትትጋአ
20 ዙሂ ፡ ከመ ፡ ይትዐወቁ ፡ ቢጽ ፡ ኅሩያን፡፡=፦ ዘአምተጋባእክሙ ፡ ኅቡረ ፡ ወእመ ፡ ተዐይክ
21 ሙ ፡ በለሐተኔ፡=፦ ትትባደሩሂ ፡ ሐዊረ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ወትትቀደሙ ፡ አምጽኦ ፡ መ
22 ባልዕቲክሙ ፡፡ እንዘ ፡ በላፌ ፡ እሉ ፡ ርኁባን ፡ ወእንትሙሰ ፡ ጽጉባን፡፡=፦ ቦኑ ፡ አብያ
ተ ፡ አልብክሙ ፡ በኀበ ፡ ትበልዑ ፡ ወበኀበ ፡ ትሰትዩ ፡ ወጸመ ፡ ቤተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ታስ
23 ተሐቅሩ ፡ ወታስተኀፍርዎሙ ፡ ለነዳያን ፡፡ በዝንቱ ፡ ኢይነአድክሙ፡፡=፦ እስመ ፡ ዘከመ ፡
ተምህርኩ ፡ በኀበ ፡ እግዚአብሔር ፡ መሀርኩክሙ ፡ እስመ ፡ ለሊሁ ፡ እግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡
ክርስቶስ ፡ አመ ፡ ርእሶ ፡ ይእኅዝዎ ፡ በይእቲ ፡ ሌሊት ፡ ነሥአ ፡ ኅብስተ፡=፦

10 *Quapropter expedit velari caput mulieris propter angelos.* 11 *Veruntamen nunc non dividetur uxor à viro suo, & vir non relinquet uxorem suam, &* 12 *omnes vos permanete in Domino nostro. Sicut mulier ex viro, sic vir ex* 13 *muliere: Veruntamen omnes à Deo. Cogitate apud vosmetipsos: nónne con-* 14 *venit ut veletur mulier quandò orat ad Deum? Et natura ejus nónne docet vos,* 15 *quia viro dedecus est, si crescere fecerit comam suam? Et mulieri, gloria est capitis sui, si elongaverit capillum suum: quia capillus mulieris sicut velamen datus est ei.* 16 *Et qui vult, contendat: nos non habemus consuetudinem* 17 *talem, neque domus Christianorum Dei. Et hoc quod annuntiavi vobis: non quia laudavi vos, quia non proficiscimini pro meliori, sed tantùm in illud* 18 *quod vile est. Primò omnium, quòd contenditis in domo Christianorum, &* 19 *litigatis, audivi, & est quod credo. Veruntamen oportet vos ut dividamini & litigetis, ut manifestentur fratres electi.* 20 *Quòd quum congregati* 21 *estis simul, quandò festum celebratis unitèr, Contenditis proficisci domum Christianorum, & prævenitis adducendo cibos vestros: partim cùm sunt qui* 22 *esuriunt, & vos pleni estis. Num domos non habetis, ubi edatis & bibatis? aut domum Dei contemnitis, & pudefacitis inopes? in hoc non lau-* 23 *do vos. Quia sicut doctus fui apud Deum, docui vos, quòd ipse Dominus noster Jesus Christus quando seipsum prebendebat, in ista nocte accepit panem,*

ἘΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘ. Αʹ. ΚΕΦ. Ζʹ. Ηʹ.

Et gratias agens fregit, & dixit; Accipite, manducate: hoc meum est corpus,
24 Καὶ εὐχαριστήσας (ξ) ἔκλασε, καὶ εἶπε, Λάβετε, φάγετε· τοῦτό μού ἐστι τὸ σῶμα
quod pro vobis *frangitur:* hoc facite in meam commemorationem.
τὸ ὑπὲρ (ο) ὑμῶν κλώμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν.
Similiter & calicem *post cœnasse,* dicens; Hic calix novum
25 Ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ δειπνῆσαι, λέγων, Τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ
testamentum est in meo sanguine: hoc facite quotiescunque bibetis, in
διαθήκη ἐστὶν ἐν (π) τῷ ἐμῷ αἵματι· τοῦτο ποιεῖτε ὁσάκις ἂν πίνητε, εἰς
meam commemorationem. Quotiescunque enim manducabitis panem hunc, &
26 τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. Ὁσάκις γὰρ ἂν ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτον, καὶ
poculum hoc bibetis, mortem Domini *annuntiatis, usque quò*
τὸ (ρ) ποτήριον τοῦτο πίνητε, τὸν θάνατον τοῦ Κυρίου καταγγέλλετε, ἄχρις (σ) οὗ ἂν
veniat. Itaque quicunque manducaverit panem hunc, vel biberit calicem Domini
27 ἔλθῃ. Ὥστε ὃς ἂν ἐσθίῃ τὸν (τ) ἄρτον τοῦτον, ἢ πίνῃ τὸ ποτήριον τοῦ Κυρίου
indignè, reus erit corporis & sanguinis Domini.
ἀναξίως, ἔνοχος ἔσται τοῦ σώματος καὶ (υ) αἵματος τοῦ Κυρίου.
Probet autem homo seipsum, & sic de pane edat, & de calice
28 Δοκιμαζέτω δὲ ἄνθρωπος ἑαυτὸν, καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω, καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου
bibat. *Nam edens & bibens* indignè, judicium *sibiipsi* manducat &
29 πινέτω. Ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ (φ) πίνων ἀναξίως, κρῖμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ
bibit, non dijudicans corpus Domini. *Propter hoc in vobis* multi
30 πίνει, μὴ διακρίνων τὸ (χ) σῶμα τοῦ Κυρίου. Διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ
infirmi & imbecilles, & dormiunt multi. Si *enim* nosmetipsos dijudicaremus,
31 ἀσθενεῖς καὶ ἄρρωστοι, καὶ κοιμῶνται ἱκανοί. Εἰ (ψ) γὰρ ἑαυτοὺς διεκρίνομεν,
non utique judicaremur. *Judicati* autem, à Domino *erudimur:* ut non
32 οὐκ ἂν ἐκρινόμεθα. Κρινόμενοι δὲ, ὑπὸ Κυρίου παιδευόμεθα· ἵνα μὴ
cum mundo *condamnemur.* Itaque, fratres mei, *convenientes* ad
33 σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν. Ὥστε, ἀδελφοί μου, συνερχόμενοι εἰς
manducandum, *alii alios* expectate. Si *verò* quis esurit, *in domo* manducet:
τὸ φαγεῖν, ἀλλήλους ἐκδέχεσθε. (ω) Εἰ δέ τις πεινᾷ, ἐν οἴκῳ ἐσθιέτω, 34
ut non in judicium conveniatis. *At reliqua ut* venero, disponam.
ἵνα μὴ εἰς κρῖμα συνέρχησθε. τὰ δὲ λοιπὰ ὡς ἂν ἔλθω, διατάξομαι.

CAP. XII. ιβʹ.

De autem spiritualibus, fratres, nolo vos ignorare. Scitis
Ηʹ Περὶ δὲ τῶν πνευματικῶν, ἀδελφοὶ, οὐ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν. Οἴδατε 1
quoniam Gentes *eratis*, ad simulachra muta, prout ducebamini, *abducti*. 2
(α) ὅτι ἔθνη ἦτε, πρὸς τὰ εἴδωλα τὰ ἄφωνα, ὡς ἂν ἤγεσθε, ἀπαγόμενοι.
Ideò notum facio vobis quòd nemo in Spiritu Dei loquens, dicit anathema
Διὸ γνωρίζω ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς ἐν Πνεύματι Θεοῦ λαλῶν, (β) λέγει ἀνάθεμα 3
Jesum: & nemo potest dicere, *Dominum Jesum*, *si non* in Spiritu sancto.
Ἰησοῦν· καὶ οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν, (γ) Κύριον Ἰησοῦν, εἰ μὴ ἐν Πνεύματι ἁγίῳ.
Discrimina verò gratiarum sunt: *at* idem Spiritus: Et *discrimina* ministrationum
Διαιρέσεις δὲ χαρισμάτων εἰσὶ, τὸ δὲ αὐτὸ Πνεῦμα· Καὶ διαιρέσεις διακονιῶν 4
sunt: *&* idem Dominus: Et divisiones operationum sunt, *at* 5
εἰσι, καὶ ὁ αὐτὸς Κύριος· Καὶ διαιρέσεις ἐνεργημάτων εἰσὶν, ὁ δὲ 6
idem est Deus, *efficiens* omnia in omnibus. Unicuique autem datur
(δ) αὐτός ἐστι Θεὸς ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πᾶσιν. Ἑκάστῳ δὲ δίδοται 7
manifestatio Spiritûs ad utilitatem. *Huic* quidem *enim* per
ἡ φανέρωσις τοῦ Πνεύματος πρὸς τὸ συμφέρον. Ὧ μὲν γὰρ διὰ 8
Spiritum datur sermo sapientiæ: alii autem sermo scientiæ, secundùm eundem
τοῦ Πνεύματος δίδοται λόγος σοφίας· ἄλλῳ δὲ λόγος γνώσεως, κατὰ τὸ αὐτὸ
Spiritum: Alteri *autem* fides, in eodem Spiritu: alii *autem dona*
Πνεῦμα· Ἑτέρῳ δὲ πίστις, ἐν τῷ αὐτῷ Πνεύματι· ἄλλῳ δὲ χαρίσματα 9
sanitatum, in *eodem* Spiritu:
ἰαμάτων, ἐν (ε) τῷ αὐτῷ Πνεύματι·

MS.A. (ξ) ἔκλασεν, ···· ···· Τοῦτό μου ἐστὶν (ο) ὑμῶν· τοῦτο (π) τῷ αἵματί μου· τοῦτο ποιεῖτε ὁσάκις ** ἐὰν ἐσθίητε (ρ) ποτήριον πίνητε, (σ) οὗ ἔλθῃ. (τ) ἄρτον, καὶ πίνῃ (υ) τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ. (φ) πίνων *, κρῖμα (χ) σῶμα. * Διὰ (ψ) δὲ (ω) Εἴ τις Κεφ. ιβʹ. MS.A. (α) ὅτι ὅτε ἔθνη (β) λέγει, Ἀνάθεμα Ἰησοῦς· (γ) Κύριος Ἰησοῦς, (δ) αὐτὸς Θεὸς (ε) τῷ ἑνὶ Πνεύματι·

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

24 * ܘܒܪܟ ܘܩܨܐ. ܘܐܡܪ ܣܒܘ ܐܟܘܠܘ. ܗܢܘ ܦܓܪܝ ܕܥܠ ܐܦܝܟܘܢ ܡܬܩܨܐ. ܗܟܢܐ ܗܘܝܬܘܢ
25 ܥܒܕܝܢ ܠܕܘܟܪܢܝ. * ܗܟܢܐ ܐܦ ܟܣܐ ܒܬܪ ܕܐܚܫܡܘ. ܝܗܒ ܘܐܡܪ. ܗܢܐ ܟܣܐ
ܐܝܬܘܗܝ ܕܝܬܩܐ ܚܕܬܐ ܒܕܡܝ. ܗܟܢܐ ܗܘܝܬܘܢ ܥܒܕܝܢ. ܟܠ ܐܡܬܝ ܕܫܬܝܢ ܐܢܬܘܢ
26 ܠܕܘܟܪܢܝ. * ܟܠ ܐܡܬܝ ܓܝܪ ܕܐܟܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܚܡܐ ܗܢܐ. ܘܫܬܝܢ ܐܢܬܘܢ ܟܣܐ ܗܢܐ.
27 ܡܘܬܗ ܗܘ ܕܡܪܢ ܡܬܥܗܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܥܕܡܐ ܠܡܐܬܝܬܗ. * ܐܝܢܐ ܗܟܝܠ ܕܐܟܠ ܡܢ
ܠܚܡܗ ܕܡܪܝܐ ܘܫܬܐ ܡܢ ܟܣܗ ܘܠܐ ܫܘܐ ܠܗ. ܚܝܒ ܗܘ ܠܦܓܪܗ ܘܠܕܡܗ ܕܡܪܝܐ.
28 * ܢܒܩܐ ܗܟܝܠ ܒܪܢܫܐ ܢܦܫܗ. ܘܗܝܕܝܢ ܢܐܟܘܠ ܡܢ ܠܚܡܐ ܗܢܐ ܘܢܫܬܐ ܡܢ
29 ܟܣܐ ܗܢܐ. * ܡܢ ܕܐܟܠ ܓܝܪ ܘܫܬܐ ܡܢܗ ܟܕ ܠܐ ܫܘܐ. ܚܝܒܘܬܐ ܗܘ ܠܢܦܫܗ ܐܟܠ
30 ܘܫܬܐ. ܕܠܐ ܦܪܫ ܦܓܪܗ ܕܡܪܝܐ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܣܓܝܐܝܢ ܒܟܘܢ ܟܪܝܗܐ ܘܡܚܝܠܐ.
31 ܘܣܓܝܐܐ ܕܕܡܟܝܢ. * ܐܠܘ ܓܝܪ ܠܢܦܫܢ ܕܐܢܝܢܢ ܗܘܝܢ. ܠܐ ܡܬܕܝܢܝܢ ܗܘܝܢ.
32 * ܟܕ ܡܬܕܝܢܝܢ ܕܝܢ ܡܢ ܡܪܢ. ܡܬܪܕܝܢ ܡܬܪܕܝܢܢ. ܕܠܐ ܥܡ ܥܠܡܐ ܢܬܚܝܒ.
33 * ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܚܝ. ܡܐ ܕܡܬܟܢܫܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܐܟܠ. ܗܘܘ ܡܩܘܝܢ ܚܕ ܠܚܕ.
34 * ܘܡܢ ܕܟܦܢ ܒܒܝܬܗ ܢܐܟܘܠ. ܕܠܐ ܠܚܝܒܘܬܐ ܬܗܘܘܢ ܡܬܟܢܫܝܢ. ܥܠ ܫܪܟܐ
ܕܝܢ ܡܐ ܕܐܬܝܬ ܐܦܩܕܟܘܢ.

Et benedixerit, fregeritque, ac dixerit, Ac- 24
cipite, comedite : Hoc est corpus meum
quod pro vobis frangitur; sic facite in mei
commemorationem. Similiter postquàm cœnavissent, 25
calicem quoque dedit, dixitque;
Hic calix est testamentum novum in sanguine
meo : sic facite quotiescunque biberitis
in mei commemorationem. Nam quotiescunque 26
comederitis panem hunc, & biberitis
hunc calicem, mortem Domini nostri
in memoriam revocabitis usque ad adventum
ipsius. Quisquis igitur comederit 27
ex pane Domini, & biberit ex calice ipsius,
cùm sit eo indignus, reus est sanguinis Domini,
& corporis ejus. Propterea quisque 28
seipsum probet, & tunc edat ex hoc
pane, & bibat ex hoc calice. Qui enim 29
comedit & bibit ex eo indignus existens,
condemnationem sibiipsi comedit & bibit,
quòd non discreverit corpus Domini. Propter 30
hoc multi sunt inter vos infirmi, &
ægroti, multique qui dormiunt. Etenim si 31
nosmetipsos judicaremus, nequaquam judicaremur.
At quum judicamur à Domino nostro, 32
corripiendo corripimur, ne cum mundo
condemnemur. Idcircò, fratres mei, quum 33
convenitis ad comedendum, alius alium expectate.
Cæterùm si quis esurit, domi suæ 34
edat; ne ad condemnationem conveniatis.
De cæteris autem, quum venero, præcipiam
vobis.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܝܒ *

* ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܦܢܛܩܘܣܛܐ * ܝܚ *

1 * ܥܠ ܪܘܚܢܝܬܐ ܕܝܢ ܐܚܝ. ܨܒܐ ܐܢܐ ܕܬܕܥܘܢ. * ܕܥܡܡܐ ܗܘܝܬܘܢ. ܘܡܬܕܒܪܝܢ
2 ܗܘܝܬܘܢ ܠܦܬܟܪܐ ܕܠܝܬ ܒܗܘܢ ܩܠܐ. ܟܕ ܠܐ ܡܬܦܪܫܝܢ ܗܘܝܬܘܢ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܡܘܕܥ ܐܢܐ
3 ܠܟܘܢ. ܕܠܝܬ ܐܢܫ ܕܒܪܘܚܐ ܕܐܠܗܐ ܡܡܠܠ. ܘܐܡܪ ܕܚܪܡܐ ܗܘ ܝܫܘܥ. ܘܐܦܠܐ ܐܢܫ ܡܫܟܚ
ܠܡܐܡܪ ܕܡܪܝܐ ܗܘ ܝܫܘܥ. ܐܠܐ ܒܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ. * ܦܘܠܓܐ ܕܝܢ ܕܡܘܗܒܬܐ ܐܝܬ. ܐܠܐ
4 ܚܕ ܗܝ ܪܘܚܐ. * ܘܦܘܠܓܐ ܐܝܬ ܕܬܫܡܫܬܐ. ܐܠܐ ܚܕ ܗܘ ܡܪܝܐ. * ܘܦܘܠܓܐ ܐܝܬ ܕܚܝܠܘܬܐ. ܐܠܐ
5 6 ܚܕ ܗܘ ܐܠܗܐ. ܕܡܣܥܪ ܟܠ ܒܟܠܢܫ. * ܠܐܢܫ ܐܢܫ ܕܝܢ ܡܬܝܗܒܐ ܠܗ ܓܠܝܢܐ
7 ܕܪܘܚܐ ܐܝܟ ܡܐ ܕܡܥܕܪ ܠܗ. * ܐܝܬ ܠܗ ܓܝܪ ܕܡܬܝܗܒ ܠܗ ܒܪܘܚܐ ܡܠܬܐ ܕܚܟܡܬܐ.
8 ܠܐܚܪܢܐ ܕܝܢ ܡܠܬܐ ܕܝܕܥܬܐ ܒܗ ܒܪܘܚܐ. * ܠܐܚܪܢܐ ܗܝܡܢܘܬܐ ܒܗ ܒܪܘܚܐ.
9 ܠܐܚܪܢܐ ܕܝܢ ܡܘܗܒܬܐ ܕܐܣܝܘܬܐ ܒܗ ܒܪܘܚܐ.

CAP. XII.

Dominicâ Pentecostes. 18.

De spiritualibus porrò fratres mei, velim 1
vos scire: Quòd ethnici fueritis, & 2
ad simulachra, eáque *adeò* quæ voce carent,
absque discrimine ducebamini. Quamobrem 3
notum facio vobis, neminem per Spiritum
Dei loqui, qui dicat anathema esse Jesum:
quinetiam nemo potest dicere Dominum
esse Jesum, nisi per Spiritum sanctitatis.
Divisiones autem donorum sunt, sed 4
unus est Spiritus. Et divisiones ministeriorum 5
sunt, sed unus est Dominus. Sunt & 6
divisiones virtutum, sed unus est Deus, qui
agit omnia in omnibus. Unicuique autem 7
datur manifestatio Spiritûs, sicut ei prodest.
Alii quidem datur per Spiritum sermo sapientiæ, 8
alii autem sermo scientiæ per eundem
Spiritum. Alii fides per eundem Spiritum, 9
alii dona sanationis per eundem Spiritum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

24 ወባረከ ፡ ወፈተተ ፡ ወይቤሎሙ ፡ ንሥኡ ፡ ዝውእቱ ፡ ሥጋየ ፡ ዘይትወሀብ ፡ በእንቲአ
25 ክሙ ፡፡ ወከመዝ ፡ ግበሩ ፡ ለመ ፡ ተዝካርየ ፨ ወከማሁ ፡ ጽዋዐ ፡ እምድኅረ ፡ ተደ
ረሩ ፡ ይቤሎሙ ፡ ዝውእቱ ፡ ጽዋዕ ፡ ዘሐዲስ ፡ ሥርዐት ፡ ውእቱ ፡ ደምየ ፡ ወከመዝ ፡ ግ
26 በሩ ፡ ተዝካርየ ፨ አመጠነ ፡ ትበልዑ ፡ ለዝ ፡ ኅብስት ፡ ወትሰትዩ ፡ ለዝንቱ ፡
27 ጽዋዕ ፡ ሞቶ ፡ ለእግዚእነ ፡ ትዜንዉ ፡ እስከ ፡ አመ ፡ ይመጽእ ፨ ወይእዜኒ ፡ ዘበል
ዖ ፡ ለዝንቱ ፡ ኅብስት ፡ ወይሰትዮ ፡ ለዝ ፡ ጽዋዕ ፡ እንዘ ፡ ኢይደልዎ ፡ ይትኴነን ፡ በእን
ተ ፡ ሥጋሁ ፡ ወደሙ ፡ ለክርስቶስ ፨

Et benedixit & fregit, & dixit iis; Accipite, hoc est corpus meum quod 24
datum est propter vos: & sic facite in recordationem mei. Et similiter calicem, 25
postquam cœnâssent, dicens iis; Hic calix novi testamenti, est sanguis
meus: & sic facite in recordationem mei. Quotiescunque ederitis hunc panem, 26
& biberitis hunc calicem, mortem Domini nostri annuntiabitis usquequò
venerit. Et nunc qui edit hunc panem, & bibit hunc calicem indignus 27
existens, condemnabitur pro corpore & sanguine Christi.

Versio VULGATA LATINA.

24 Et gratias agens fregit, & dixit; Accipite, & manducate: hoc est corpus
meum, quod pro vobis tradetur: hoc facite in meam commemorationem.
25 Similiter & calicem, postquàm cœnavit, dicens; Hic calix novum testamentum
est in meo sanguine: hoc facite quotiescunque bibetis in meam commemorationem.
26 Quotiescunque enim manducabitis panem hunc, & calicem
27 bibetis: mortem Domini annuntiabitis donec veniat. Itaque quicunque
manducaverit panem hunc, vel biberit calicem Domini indignè, reus erit
28 corporis & sanguinis Domini. Probet autem seipsum homo: & sic de
29 pane illo edat, & de calice bibat. Qui enim manducat & bibit indignè,
30 judicium sibi manducat & bibit: non dijudicans corpus Domini. Ideò in-
31 ter vos multi infirmi & imbecilles, & dormiunt multi. Quòd si nosmet-
32 ipsos dijudicaremus, non utique judicaremur. Dum judicamur autem, à Do-
33 mino corripimur, ut non cum hoc mundo damnemur. Itaque, fratres mei,
34 cùm convenitis ad manducandum, invicèm expectate. Si quis esurit, domi
manducet: ut non in judicium conveniatis. Cætera autem, cùm venero,
disponam.

CAP. XII.

1 De spiritualibus autem, nolo vos ignorare, fratres. Scitis quoniam cùm
2 Gentes essetis, ad simulachra muta prout ducebamini euntes. Ideò notum
3 vobis facio, quòd nemo in Spiritu Dei loquens, dicit anathema Jesu. Et
4 nemo potest dicere, Dominus Jesus, nisi in Spiritu sancto. Divisiones verò
5 gratiarum sunt, idem autem Spiritus: Et divisiones ministrationum sunt,
6 idem autem Dominus: Et divisiones operationum sunt, idem verò Deus,
7 qui operatur omnia in omnibus. Unicuique autem datur manifestatio Spiri-
8 tûs ad utilitatem. Alii quidem per Spiritum datur sermo sapientiæ: alii au-
9 tem sermo scientiæ secundùm eundem Spiritum: Alteri fides in eodem Spi-
ritu: alii gratia sanitatum in uno Spiritu:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

24 * وإذ شكر كسرها * وقال خذوا كلوا * هذا هو جسدي المكسور من أجلكم * هذا اعملوه
25 لتذكاري * كذلك أخذ الكأس بعد أن تعشوا وقال * هذا الكأس هو العهد الجديد بدمي *
26 هذا اعملوه كل مرة تشربونه لتذكاري * لأن كل دفعة تأكلون هذا الخبز وتشربون هذا الكأس
27 تخبرون بموت الرب * إلى أن يجيء * فذلك من يأكل هذا الخبز ويشرب كأس الرب بغير
28 استحقاق * فسيكون غريما بطائلة جسد الرب ودمه * فليختبر الإنسان ذاته * وهكذا
29 فليأكل من الخبز ويشرب من الكأس * فإن من يأكل ويشرب بلا استحقاق * فإنما يأكل ويشرب
30 دينونة لنفسه * إذ لم يميز جسامة جسد الرب * ومن أجل هذا فيكم مرضى كثيرون
وسقام * وكثيرون قد رقدوا * * قراءة الاثنين من الجمعة التاسعة بعد العنصرة *
31 * لأننا لو حاكمنا أنفسنا لما دنا * فإذا داننا الرب فهو يؤدبنا لئلا ندان مع العالم * تم *
32
33 * فلذلك يا إخوتي إذا اجتمعتم لتأكلوا فلينتظر بعضكم بعضا * فإن جاع أحدكم
34 فليأكل في منزله * لئلا تجتمعوا للدينونة * وباقي الأمور إذا حضرت أرتبها *

* الفصل الثاني عشر * * فأما عن المواهب الروحانية يا إخوتي * فلست أوثر أن يعزب
1 عليكم هذا * وقد علمتم أنكم كنتم أمما منقادين إلى الأصنام الفاقدة النطق * كيف انقدتم *
2 * فلذلك أنا أعرفكم أنه ما يتكلم أحد بروح الله * فيقول أن يسوع مفروز * ولن يستطيع
3 أحد أن يقول أن يسوع ربا إلا بروح القدس * فقد تكون للمواهب توزيعات * والرب هو ذاك
4 نفسه * وقد تكون للخدم توزيعات * والروح هو هو نفسه * وقد تكون للأفعال
5 6 توزيعات * والإله هو ذاك نفسه * الفاعل في الكل كل شيء *

* قراءة في السابع وعشرين من تشرين الثاني للقديس غريغوريوس العجايبي *

7 8 * وكل أحد يعطي ظهور الروح نحو ما يوافقه * فواحد يعطي بالروح قول حكمة *
9 وآخر يعطي كلام معرفة بالروح نفسه * وآخر يمنح أمانة بالروح نفسه * وآخر يعطي مواهب
أشفية بالروح نفسه *

Et cùm gratias egisset, fregit illum, ac 24
dixit; Accipite, manducate, hoc est corpus meum pro vobis fractum: hoc facite
in meam commemorationem. Similiter 25
accepit calicem postquam cœnaverunt,
ac dixit; Hic calix est testamentum novum in sanguine meo; hoc facite quacunque
vice illum bibetis, in meam commemorationem. Quacunque enim vice 26
comedetis hunc panem, & bibetis hunc
calicem, significabitis mortem Domini,
usquequo venerit. Illud autem interest, 27
Qui comederit hunc panem, & biberit
calicem Domini absque merito, tenebitur
crimine corporis Domini, & sanguinis
ejus. Probet igitur homo seipsum, & sic 28
edat ex pane, & bibat ex calice. Nam 29
qui manducaverit & biberit absque
merito, sanè manducat ac bibit damnationem
animæ suæ, non discernens magnitudinem
corporis Christi. Et propter hoc 30
inter vos ægroti sunt multi, & imbecilles,
& multi jam obdormierunt.

Lectio feriæ secundæ hebdomadis nonæ post Pentecosten.

Si enim judicium ipsi nobiscum iniremus, 31
nequaquam nos judicaret. At cùm 32
judicat nos Dominus, ipse nos corripit, ne
cum mundo condemnemur. Hactenus.
Quapropter ô fratres mei, quum convenitis 33
ad manducandum, alii alios expectent.
Quòd si quis vestrûm esurit, 34
domi suæ comedat: ne conveniatis ad
damnationem. Cætera verò negotia, cùm
adero, disponam.

CAP. XII.

Quod autem ad dona spiritualia O 1
fratres mei, nolo vos latere hoc. Nôstis 2
quidem quòd Gentes eratis, ducti ad
idola loquelæ expertia, utcunque ducebamini.
Idcircò notum vobis facio, 3
neminem per Spiritum Dei loqui, & dicere
quòd Jesus sit segregatus: nec
posse quenquam dicere quòd Jesus sit
Dominus, nisi per Spiritum sanctum.
Itaque donorum sunt discrimina, Dominus 4
autem idem ipse est: Sunt etiam 5
ministeriorum discrimina, at Spiritus
idemmet ipse est: Sunt etiam operum discrimina, 6
sed Deus est idemmet, omnia in
omnibus efficiens.

Lectio *recitanda* vigesimo septimo *die* Novembris, pro sancto Gregorio miraculorum editore, (*seu Thaumaturgo.*)

Unicuique verò datur apparitio Spiritus 7
prout illi conducit. Et uni quidem 8
datur per Spiritum sermo sapientiæ: &
alii datur sermo scientiæ per eundem
Spiritum: Alii verò datur fides per 9
eundem Spiritum: alii verò dantur dona
curationum per eundem Spiritum:

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

28 ወይእዜኒ ፡ አመኪሮ ፡ ሰብእ ፡ ርእሶ ፡ ወአንጺሖ ፡ ይብላዕ ፡ እም ፡ ውእቱ ፡ ኅብስት ፡ ወይ
29 ስተይ ፡ እም ፡ ውእቱ ፡ ጽዋዕ ፨ እስመ ፡ ዘበልዖ ፡ ወዘሰትዮ ፡ ደይኖ ፡ ወመቅሠፍቶ ፡
30 ለርእሱ ፡ በልዐ ፡ ወሰትየ ፡ ለእመ ፡ ኢኮነ ፡ ንጹሐ ፡ ነፍሱ ፨ ወበእንተዝ ፡ ብዙኃን ፡
31 ድውያን ፡ ወሕሙማን ፡ በውስቴትክሙ ፡ ወይሰክቡ ፡ ብዙኃን ፨ ወእመሰ ፡ ለሊነ ፡
32 ኰነነ ፡ ርእሰነ ፡ ኢይኴንኑነ ፨ ወእመሰ ፡ እግዚአብሔር ፡ ሐተተነ ፡ ንትቀሠፍ ፡ ወከመ ፡
33 ኢንኅበር ፡ ምስለ ፡ ዓለም ፡ ተኰንኖ ፨ ወይእዜኒ ፡ አኃዊነ ፡ ሶበ ፡ ተሐውሩ ፡ ትምስ
34 ሐ ፡ ተፃንሑ ፡ ቢጸክሙ ፨ ወዘኒ ፡ ርኅበ ፡ በቤቱ ፡ ለይብላዕ ፡ ከመ ፡ በዝኒ ፡ ኢትትሐ
የሱ ፡ ወበዕደ ፡ መጺእየ ፡ እሠርዓክሙ ፨

በበዓለ ፡ ኀምስ ፡ በጸሎተ ፡ ሐምስ ፨

1 ፲፪ ወበእንተዚ ፡ ዘመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ እፈቅድ ፡ ታእምሩ ፡ አኃዊነ ፨ ትካትኒ ፡ አመ ፡
2 አረሚይ ፡ አንትሙ ፡ ታአምሩ ፡ ከመ ፡ አማልክተ ፡ በዛሙ ፡ ታመልኩ ፡ ወአጠዐው
3 ክሙ ፡ ወተጸአጸእክሙ ፨ ወይእዜኒ ፡ አጤይቀክሙ ፡ ከመ ፡ አልቦ ፡ ዘይነብብ ፡ በመን
ፈሰ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወይብል ፡ ውጉዝ ፡ ኢየሱስ ፡፡ ወአልቦ ፡ ዘይክል ፡ ብሂለ ፡ እግዚ
4 እ ፡ ኢየሱስ ፡ ዘእንበለ ፡ ዘመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ላዕሌሁ ፨ እስመ ፡ ለለ ፡ አሐዱ ፡
5 ዘዘ ፡ ዚአሁ ፡ ጸጋሁ ፡ ዘመንፈስ ፡ ቅዱስ ፨ ወለኵሉ ፡ በበ ፡ መክፈልቱ ፨
6 እንዘ ፡ እግዚእነ ፡ ይረድእ ፡ በኵሉ ፡ ወእግዚአብሔር ፡ ውስተ ፡ ኵሉ ፨
7 ወይረድእ ፡ በኵሉ ፡ ወለለ ፡ አሐዱ ፡ አሐዱ ፡ ይሁቦ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ በከመ ፡ ይደ
8 ልዎ ፨ ቦለዝ ፡ ይሁቦ ፡ ቃለ ፡ ጥበብ ፡ ወቦለዝ ፡ ይሁቦ ፡ አእምሮ ፡ በመንፈስ ፡ ቅ
9 ዱስ ፨ ወቦ ፡ ለዝ ፡ ይሁቦ ሃይማኖተ ፡ በመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ወቦ ፡ ለዝ ፡ ይሁቦ ፡ አስ
ተ ፡ ወያሐይዎ ፡ በውእቱ ፡ መንፈስ ፨

Et nunc probans homo seipsum & purgans, edat ex hoc pane, & bibat ex hoc 28
calice. Quia qui edit & bibit, condemnationem suam, & plagas sibi ipsi edit 29
& bibit, si non sit pura anima ejus. Et propterea multi infirmi & afflicti inter 30
vos, & decumbunt multi. Et si nosipsi dijudicaremus nos ipsos, non condemnarent 31
nos. Et si Deus scrutatus est nos, flagellabimur: & ne socii essemus cum 32
mundo, judicium ejus. Et nunc fratres nostri, quum conveneritis convivari, 33
expectate fratres vestros. Et qui esuriit, in domo sua edat, ut in hoc non observemini: 34
& cætera, quum venero, constituam vobis.

Festo Pentecostes. Nocturno quinto.

CAP. XII.

Et de iis quæ sunt Spiritûs sancti, velim vos scire fratres nostri. Olim quando 1
Gentes fuistis, scitis quòd deos multos colebatis, & idola coluistis & adoravistis. 2
Et nunc notum facio vobis, quòd nemo est qui loquitur in Spiritu Dei, 3
& dicit; Anathema est Jesus. Et nemo est qui potest dicere; Dominus Jesus, nisi 4
is super quem est Spiritus sanctus. Quia unicuique proprium suum donum Spiritûs 5
sancti est. Et unicuique propria portio sua: Domino nostro adjuvante in 6
omnibus, & Deus in omnibus. Et adjuvat in omnibus, & unicuique dat Spiritum 7
sanctum prout convenit. Est, cui dat sermonem sapientiæ: & est, cui dat 8
scientiam in Spiritu sancto: Et est, cui dat fidem in Spiritu sancto: & est, cui 9
dat medicinam, & sanat in eodem Spiritu:

ἘΠΙΣΤΟΛῊ ΠΡΟ͂Σ ΚΟΡΙΝΘ. Α'. ΚΕΦ. Η'.

Alii verò operationes virtutum, alii *autem* prophetia, alii *autem* *discretiones*
10 Ἄλλῳ δὲ ἐνεργήματα δυνάμεων, ἄλλῳ δὲ προφητεία, ἄλλῳ δὲ διακρίσεις
spirituum, *alteri verò* genera linguarum, alii *autem* interpretatio *linguarum*.
πνευμάτων, ἑτέρῳ δὲ γένη γλωσσῶν, ἄλλῳ δὲ (ζ) ἑρμηνεία γλωσσῶν.
Omnia autem hæc operatur unus atque idem Spiritus, dividens *privatim*
11 Πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ Πνεῦμα, διαιροῦν ἰδίᾳ
singulis prout vult. Sicut enim corpus unum est, & membra habet
12 ἑκάστῳ καθὼς βούλεται. Καθάπερ γὰρ τὸ σῶμα ἕν ἐστι, καὶ μέλη (η) ἔχει
multa, omnia autem membra corporis *unius* multa *existentia*, unum
πολλά, πάντα δὲ τὰ μέλη τοῦ (θ) σώματος τοῦ ἑνὸς πολλὰ ὄντα, ἕν
est corpus: ita & Christus. Etenim in uno Spiritu nos omnes
13 ἐστι σῶμα· (ι) οὕτω καὶ ὁ Χριστός. Καὶ γὰρ ἐν ἑνὶ Πνεύματι ἡμεῖς πάντες
in unum corpus baptizati sumus, sive Judæi, sive *Græci*, sive servi, sive
εἰς ἓν σῶμα ἐβαπτίσθημεν, εἴτε Ἰουδαῖοι, εἴτε Ἕλληνες, εἴτε δοῦλοι, εἴτε
liberi: & omnes in *unum Spiritum* potati sumus. Etenim corpus non est
14 ἐλεύθεροι· καὶ (κ) πάντες εἰς ἓν Πνεῦμα ἐποτίσθημεν. Καὶ γὰρ τὸ σῶμα οὐκ ἔστιν
unum membrum, sed multa. Si dixerit pes, Quoniam non sum manus, non
15 ἓν μέλος, ἀλλὰ πολλά. Ἐὰν εἴπῃ ὁ πούς, Ὅτι οὐκ εἰμὶ χείρ, οὐκ
sum de corpore: num *ob hoc* non est de corpore? Et si
16 εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος· οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος; Καὶ ἐὰν
dixerit auris, Quoniam non sum oculus, non sum de corpore: num *ob*
εἴπῃ τὸ οὖς, Ὅτι οὐκ εἰμὶ ὀφθαλμός, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος· οὐ παρὰ
hoc non est de corpore? Si totum corpus oculus, ubi auditus?
17 τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος; Εἰ ὅλον τὸ σῶμα ὀφθαλμός, ποῦ ἡ ἀκοή;
si totum auditus, ubi odoratus? Nunc autem Deus posuit membra,
18 εἰ ὅλον ἀκοή, ποῦ ἡ ὄσφρησις; (λ) Νυνὶ δὲ ὁ Θεὸς ἔθετο τὰ μέλη,
unumquodque eorum in corpore, sicut voluit. Si *verò* essent omnia
19 ἓν ἕκαστον αὐτῶν ἐν τῷ σώματι, καθὼς ἠθέλησεν. Εἰ δὲ ἦν τὰ πάντα
unum membrum, ubi corpus? Nunc autem multa quidem membra, unum autem
ἓν μέλος, ποῦ τὸ σῶμα; Νῦν δὲ πολλὰ μὲν μέλη, ἓν δὲ 20
corpus. Non potest autem oculus dicere manui; *Usum tui* non *habeo*:
σῶμα. Οὐ (μ) δύναται δὲ ὀφθαλμὸς εἰπεῖν τῇ χειρί, Χρείαν σου οὐκ ἔχω· 21
aut iterùm caput pedibus; *Usum vestri* non *habeo*. Sed multò
ἢ πάλιν ἡ κεφαλὴ τοῖς ποσί, Χρείαν ὑμῶν οὐκ ἔχω. Ἀλλὰ πολλῷ 22
magis *putata* membra corporis infirmiora esse, necessaria sunt:
μᾶλλον τὰ δοκοῦντα μέλη τοῦ σώματος ἀσθενέστερα ὑπάρχειν, ἀναγκαῖά ἐστι·
Et quæ putamus ignobiliora esse corporis, his honorem abundantiorem circum*ponimus*:
Καὶ ἃ δοκοῦμεν ἀτιμότερα εἶναι τοῦ σώματος, τούτοις τιμὴν περισσοτέραν περιτίθεμεν· 23
& inhonesta nostra honestatem abundantiorem habent. *At*
καὶ τὰ ἀσχήμονα ἡμῶν εὐσχημοσύνην περισσοτέραν ἔχει. Τὰ δὲ 24
honesta nostra, *non usum habent*: sed Deus contemperavit corpus,
εὐσχήμονα ἡμῶν, οὐ χρείαν ἔχει· (ν) ἀλλ᾽ ὁ Θεὸς συνεκέρασε τὸ σῶμα,
carenti abundantiorem *dans* honorem: Ut non sit schisma in corpore,
τῷ (ξ) ὑστεροῦντι περισσοτέραν δοὺς τιμήν· Ἵνα μὴ ᾖ σχίσμα ἐν τῷ σώματι, 25
sed idipsum pro invicèm solicita sint membra. Et *sive* patitur
ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ὑπὲρ ἀλλήλων μεριμνῶσι τὰ μέλη. Καὶ εἴτε (ο) πάσχει 25
unum membrum, compatiuntur omnia membra: sive gloriatur unum membrum,
ἓν μέλος, συμπάσχει πάντα τὰ μέλη· εἴτε (π) δοξάζεται ἓν μέλος,
congaudent omnia membra. Vos autem estis corpus Christi, & membra *ex parte*.
συγχαίρει πάντα τὰ μέλη. Ὑμεῖς δέ ἐστε σῶμα Χριστοῦ, καὶ μέλη ἐκ μέρους. 27
Et quosdam quidem posuit Deus in Ecclesia primùm Apostolos, secundò
Καὶ οὓς μὲν ἔθετο ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πρῶτον ἀποστόλους, δεύτερον 28
Prophetas, tertiò doctores, deindè virtutes, exindè *dona* curationum,
προφήτας, τρίτον διδασκάλους, ἔπειτα δυνάμεις, (ρ) εἶτα χαρίσματα ἰαμάτων,
opitulationes, gubernationes, genera linguarum.
ἀντιλήψεις, κυβερνήσεις, γένη γλωσσῶν.

MS A. (ζ) διερμηνεία (η) πολλὰ ἔχει, (θ) σώματος πολλὰ (ι) οὕτως (κ) πάντες ἓν σῶμά ἐσμεν. Καὶ γὰρ (λ) Νῦν (μ) δύναται ὁ ὀφθαλμὸς (ν) ἀλλὰ συνεκέρασεν ὁ Θεὸς τὸ (ξ) ὑστερουμένῳ (ο) πάσχει μέλος, (π) δοξάζεται μέλος, (ρ) ἔπειτα

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 * ܠܐܚܪܢܐ ܕܝܢ ܚܝܠܐ. ܠܐܚܪܢܐ ܕܝܢ ܢܒܝܘܬܐ. ܠܐܚܪܢܐ ܕܝܢ ܦܘܪܫܢ ܪܘܚܐ. ܠܐܚܪܢܐ ܕܝܢ ܓܢܣܐ
11 ܕܠܫܢܐ. ܠܐܚܪܢܐ ܕܝܢ ܦܘܫܩܐ ܕܠܫܢܐ. * ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܟܠܗܝܢ ܚܕܐ ܗܝ ܪܘܚܐ ܣܥܪܐ. ܘܡܦܠܓܐ
12 ܠܟܠ ܐܢܫ ܐܝܟ ܕܨܒܝܐ. * ܐܝܟܢܐ ܓܝܪ ܕܦܓܪܐ ܚܕ ܗܘ. ܘܐܝܬ ܒܗ ܗܕܡܐ ܣܓܝܐܐ.
ܟܠܗܘܢ ܕܝܢ ܗܕܡܐ ܕܦܓܪܐ ܟܕ ܣܓܝܐܐ ܐܢܘܢ ܚܕ ܐܢܘܢ ܦܓܪܐ. ܗܟܢܐ ܐܦ ܡܫܝܚܐ.
13 * ܐܦ ܚܢܢ ܓܝܪ ܟܠܢ ܒܚܕ ܪܘܚ ܠܚܕ ܦܓܪ ܥܡܕܢ. ܐܢ ܝܗܘܕܝܐ ܘܐܢ ܐܪܡܝܐ. ܘܐܢ ܥܒܕܐ
14 ܘܐܢ ܒܢܝ ܚܐܪܐ. ܘܟܠܢ ܚܕܐ ܪܘܚܐ ܐܫܬܝܢ. * ܐܦ ܦܓܪܐ ܓܝܪ ܠܐ ܗܘܐ ܚܕ ܗܕܡܐ ܐܠܐ ܣܓܝܐܐ.
15 * ܐܢ ܓܝܪ ܬܐܡܪ ܪܓܠܐ. ܕܠܐ ܗܘܝܬ ܐܝܕܐ ܠܐ ܗܘܝܬ ܡܢܗ ܡܢ ܦܓܪܐ. ܠܐ ܡܛܠܗܕܐ
16 ܗܘܬ ܠܗ ܡܢ ܦܓܪܐ. * ܘܐܢ ܬܐܡܪ ܐܕܢܐ. ܕܠܐ ܗܘܝܬ ܥܝܢܐ ܠܐ ܗܘܝܬ ܡܢܗ
17 ܡܢ ܦܓܪܐ. ܠܐ ܡܛܠܗܕܐ ܠܐ ܗܘܬ ܡܢܗ ܡܢ ܦܓܪܐ. * ܐܠܘ ܓܝܪ ܟܠܗ ܦܓܪܐ
ܥܝܢܐ ܗܘܐ. ܐܝܟܐ ܗܘܬ ܡܫܡܥܬܐ. ܘܐܠܘ ܟܠܗ ܡܫܡܥܬܐ ܗܘܐ. ܐܝܟܢܐ ܡܪܝܚܝܢ ܗܘܘ.
18 * ܗܫܐ ܕܝܢ ܐܠܗܐ ܣܡ ܟܠ ܚܕ ܚܕ ܡܢ ܗܕܡܐ ܒܦܓܪܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܗܘ ܨܒܐ. * ܐܠܘ ܕܝܢ
19 ܟܠܗܘܢ ܚܕ ܗܘܘ ܗܕܡܐ. ܐܝܟܐ ܗܘܐ ܦܓܪܐ. * ܗܫܐ ܕܝܢ ܗܕܡܐ ܣܓܝܐܐ ܐܢܘܢ. ܚܕ ܗܘ
20 ܕܝܢ ܦܓܪܐ. * ܠܐ ܡܫܟܚܐ ܥܝܢܐ ܕܬܐܡܪ ܠܐܝܕܐ. ܕܠܐ ܡܣܬܢܩܐ ܐܢܐ ܠܟܝ. ܐܦܠܐ ܪܫܐ ܡܫܟܚ
21 ܠܡܐܡܪ ܠܪܓܠܐ ܕܠܐ ܡܣܬܢܩ ܐܢܐ ܠܟܝܢ. * ܐܠܐ ܝܬܝܪܐܝܬ ܗܕܡܐ ܐܝܠܝܢ ܕܡܬܚܙܝܢ ܕܡܚܝܠܝܢ
22 ܐܢܘܢ. ܐܢܝܢ ܐܢܘܢ ܡܣܬܢܩܢܐ. * ܘܐܝܠܝܢ ܕܣܒܪܝܢܢ ܕܨܥܝܪܝܢ ܐܢܘܢ ܒܦܓܪܐ.
23 ܠܗܠܝܢ ܐܝܩܪܐ ܝܬܝܪܐ ܡܘܣܦܝܢܢ. ܘܐܝܠܝܢ ܕܒܗܬܬܐ ܐܢܘܢ ܒܢ. ܐܣܟܡܐ ܝܬܝܪܐ ܥܒܕܝܢܢ ܠܗܘܢ.
24 * ܗܕܡܐ ܓܝܪ ܕܐܝܬ ܠܗܘܢ ܐܣܟܡܐ ܠܐ ܡܣܬܢܩܝܢ ܠܐܝܩܪܐ. ܐܠܗܐ ܓܝܪ ܡܙܓ ܦܓܪܐ.
25 ܘܝܗܒ ܐܝܩܪܐ ܝܬܝܪܐ ܠܗܕܡܐ ܕܒܨܝܪ. * ܕܠܐ ܢܗܘܐ ܦܠܓܘܬܐ ܒܦܓܪܐ. ܐܠܐ ܟܠܗܘܢ
26 ܗܕܡܐ ܒܫܘܝܘܬܐ ܢܨܦܘܢ ܚܕ ܥܠ ܚܕ. * ܘܕܡܐ ܕܚܫ ܚܕ ܗܕܡܐ. ܟܠܗܘܢ ܚܫܝܢ ܥܡܗ.
ܘܐܢ ܡܫܬܒܚ ܚܕ ܗܕܡܐ. ܟܠܗܘܢ ܗܕܡܐ ܡܫܬܒܚܝܢ.
27 * ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܦܓܪܗ ܐܢܬܘܢ ܕܡܫܝܚܐ. ܘܗܕܡܐ ܒܕܘܟܬܟܘܢ.

* ܕܫܠܝܚܐ * ܝܛ *

28 * ܣܡ ܓܝܪ ܐܠܗܐ ܒܥܕܬܗ. ܠܘܩܕܡ ܫܠܝܚܐ. ܒܬܪܗܘܢ ܢܒܝܐ. ܒܬܪܗܘܢ ܡܠܦܢܐ.
ܒܬܪܗܘܢ ܥܒܕܝ ܚܝܠܐ. ܒܬܪܗܘܢ ܡܘܗܒܬܐ ܕܐܣܝܘܬܐ ܘܡܥܕܪܢܐ ܘܡܕܒܪܢܐ ܘܓܢܣܐ ܕܠܫܢܐ.

Alii verò virtutes, alii autem vaticinium, 10
alii autem discretio Spirituum, alii verò genera
linguarum, alii verò interpretatio linguarum.
Hæc autem omnia unus ille Spiritus 11
efficit, & dividit unicuique prout ipse
vult. Quemadmodum enim unum est corpus, 12
& in eo sunt multa membra, omnia verò
membra corporis quum multa sint, unum
sunt corpus: ita & Christus. Etenim nos 13
omnes per unum Spiritum in unum corpus
baptizati sumus, sive Judæi, sive Gentiles,
sive servi, sive ingenui: & nos omnes unum
spiritum hausimus. Siquidem & corpus 14
non est unum membrum, sed multa. Si 15
enim dicat pes; Quia non sum manus, non
sum ex ipso corpore: non ideò non est ex
ipso corpore. Quòd si dicat auris; Quoniam 16
non sum oculus, non sum ex ipso corpore:
non propterea non est ex ipso corpore.
Si enim totum corpus esset oculus, ubi 17
esset auditus? & si totum auditus esset,
quomodò olfaceret? Nunc autem Deus 18
posuit unumquodque membrorum in corpore,
prout ipse voluit. Quòd si omnia unum 19
essent membrum, ubi esset corpus? Nunc 20
autem membra quidem multa sunt, at unum
corpus est. Non potest oculus dicere manui; 21
Non requireris mihi: nec etiam caput
potest dicere pedibus; Vobis non indigeo.
Imò multò magis membra quæ videntur imbecilliora 22
esse, necessaria sunt. Et quæ minùs 23
honesta arbitramur in corpore esse, his
honorem uberiorem multiplicamus: & iis
quæ pudoris sunt, majorem elegantiam exhibemus.
Cæterùm ea membra quæ honesta 24
habemus, non indigent honore: Deus
enim temperavit corpus, & tribuit copiosiorem
honorem membro illi quod est minimum.
Ne sit dissidium in corpore, sed 25
omnia membra æquè unum pro alio sollicita
sint. Ut quandò membrum unum dolore 26
afficitur, omnia compatiantur: & si glorietur
unum membrum, cuncta membra glorientur.
Vos autem corpus Christi estis, & 27
membra, in loco vestro.

Apostolorum. 19.

Posuit enim Deus in Ecclesia sua primùm 28
Apostolos, deindè prophetas, deindè doctores,
deindè operatores virtutum, deindè dona
sanationis, & adjutores, & gubernatores,
& genera linguarum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 ወቦ ፡ ለዘ ፡ ይሁቦ ፡ ረድኤተ ፡ ወኀይለ ፡፡ ወቦ ፡ ለዘ ፡ ይሁቦ ፡ ተነብዮ ፡ ወቦ ፡ ለዘ ፡ ይሁቦ ፡
ያአምር ፡ ዘመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ፍካሬ ፡ ወቦ ፡ ለዘ ፡ ይሁቦ ፡ ያአምር ፡ ፍካሬ ፡ ዘነገረ ፡ በሐ
11 ውርት ፡፡=፡ ወለኵሉ ፡ ዝንቱ ፡ አሐዱ ፡ ውእቱ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ዘረድኦሙ ፡ ለኵሉ
ሙ ፡፡ ወባሕቱ ፡ ኵሉ ፡ ውስተ ፡ ዘፈቀደ ፡ ልቡ ፡ ይተሉ ፡፡=፡ ወበከመ ፡ አሐዱ ፡ ሥጋነ ፡ ወ
12 ብዙኅ ፡ መለያልይነ ፡፡ ወኵሉሰ ፡ መለያልይነ ፡ ብዙኅ ፡ ውእቱ ፡ እንዘ ፡ አሐዱ ፡ ሥጋነ ፡
13 ከማሁ ፡ ክርስቶስኒ ፡፡=፡ እስመ ፡ በአሐዱ ፡ መንፈሱ ፡ ወውስተ ፡ አሐዱ ፡ ሥጋሁ ፡ ተጠመ
ቅነ ፡ ኵልነ ፡ እለሂ ፡ እምአይሁድ ፡ ወእለሂ ፡ እምአረሚ ፡ እመኒ ፡ ገብረ ፡ ወእመኒ ፡
አግዐዚ ፡፡ ኵልነ ፡ አሐዱ ፡ መንፈስ ፡ ሰተይነ ፡፡=፡

Et est, cui dat auxilium, & potentiam: & est, cui dat prophetiam: & est, 10
cui dat scire Spiritûs sancti interpretationem: & est, cui dat scire interpretationem
linguarum exoticarum. Et omnibus his unus est Spiritus sanctus, qui adju- 11
vat omnes: veruntamen quisque ei quod desideravit cor ejus, inhæreat. Et 12
sicut unum corpus nostrum, & multa membra: & omnia membra nostra mul-
ta sunt, quum unum corpus nostrum sint: sic Christus etiam. Quia in uno 13
Spiritu suo, & in unum corpus suum baptizati sumus omnes nos, qui ex Judæis,
& qui ex gentibus, sive servi, sive liberi: omnes nos unum Spiritum hausimus.

Versio VULGATA LATINA.

10 Alii operatio virtutum, alii prophetia, alii discretio spirituum, alii genera
11 linguarum, alii interpretatio sermonum. Hæc autem omnia operatur unus
12 atque idem Spiritus, dividens singulis prout vult. Sicut enim corpus unum
est, & membra habet multa, omnia autem membra corporis cùm sint multa,
13 unum tamen corpus sunt: ita & Christus. Etenim in uno Spiritu
omnes nos in unum corpus baptizati sumus, sive Judæi, sive Gentiles, sive
14 servi, sive liberi: & omnes in uno Spiritu potati sumus. Nam & corpus
15 non est unum membrum, sed multa. Si dixerit pes; Quoniam non sum
16 manus, non sum de corpore: num ideò non est de corpore? Et si dixerit
auris; Quoniam non sum oculus, non sum de corpore: num ideò non
17 est de corpore? Si totum corpus oculus: ubi auditus? Si totum auditus:
18 ubi odoratus? Nunc autem posuit Deus membra, unumquodque eorum
19 in corpore sicut voluit. Quòd si essent omnia unum membrum, ubi corpus?
20 Nunc autem multa quidem membra, unum autem corpus. Non potest autem
21 oculus dicere manui; Operâ tuâ non indigeo: aut iterùm caput pedibus;
Non estis mihi necessarii. Sed multò magis quæ videntur membra 22
corporis infirmiora esse, necessaria sunt: Et quæ putamus ignobiliora 23
membra esse corporis, his honorem abundantiorem circumdamus: & quæ
inhonesta sunt nostra, abundantiorem honestatem habent. Honesta autem 24
nostra nullius egent: sed Deus temperavit corpus, ei, cui deerat, abundantiorem
tribuendo honorem, Ut non sit schisma in corpore, sed idipsum 25
pro invicèm solicita sint membra. Et si quid patitur unum membrum, 26
compatiuntur omnia membra: sive gloriatur unum membrum, congaudent
omnia membra. Vos autem estis corpus Christi, & membra de membro. 27
Et quosdam quidem posuit Deus in Ecclesia primùm Apostolos, secundò 28
Prophetas, tertiò Doctores, deindè virtutes, exindè gratias curationum,
opitulationes, gubernationes, genera linguarum, interpretationes
sermonum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 * واخر يعطى افعال قوات * واخر يعطى نبوة * واخر يعطى تمييز الارواح * اخر يعطى اجناس لغات *
11 اخر يعطى ترجمة اللغات * وهذه كلها يفعلها الروح الواحد نفسه * موزعا لكل احد ما يخصه
كما يشاء * * الثلثا من الجمعة التاسعة بعد العنصرة *

Alii dantur operationes virtutum: alii 10
verò datur prophetia: alii verò datur
discretio spirituum: alii dantur genera
linguarum: alii verò datur interpretatio
linguarum. Hæc autem omnia 11
efficit unus idémque Spiritus, distribuens
unicuique quod ei proprium est, prout
vult.

Feriâ tertiâ hebdomadis nonæ post Pentecosten.

12 * وكما ان الجسم هو واحد وفيه اعضاء كثيرة * واعضاء الجسم الواحد كلها وان كانت كثيرة *
13 فالجسم واحد هو * كذلك والمسيح * لاننا بروح واحد اصطبغنا نحن كلنا في جسد واحد * ان
14 قلت يهودا * ان ذكرت يونانيين * او عبيدا * او احرارا * وكلنا سقينا روحا واحدا * لان الجسم
15 ليس هو عضوا واحدا لكن اعضاء كثيرة * فان تقل الرجل لاني لست يدا فما انا من
16 الجسد * فليس من اجل هذا الكلام ليست هي من الجسد * وان تقل الاذن لاني لست عينا
17 فلست من الجسد * فليس من هذا القول ما هي من الجسد * فان كان الجسم كله عينا
18 فاين السمع * وان كان كله سمعا فاين المشم * فقد وضع الله الان الاعضاء * كل واحد منها في
19 20 الجسد كما شاء * فان كانت كلها عضوا واحدا * فاين الجسم * فالان الاعضاء كثيرة والجسم
21 واحد * لن تستطيع العين تقول لليد لست بي حاجة اليك * ولا يمكن الراس ايضا يقول
22 للرجلين لست محتاجا اليكما * بل الاولى كثيرا باعضاء الجسم المظنونة صغارا ان تكون الحاجة
23 اليها ضرورية لازمة * واعضاء الجسم التي نظنها مستهونة جدا * تلك نضع عليها كرامة
24 زايدة * واعضاونا الوحشة اشكالها لها شكل حسن زايد * واعضاونا الحسنة اشكالها لا حاجة لها
25 الى شي * لكن الله قد مزج الجسم ومنح الناقص كرامة زايدة * ليلا يكون في الجسم شقاق *
26 بل يهتم الاعضاء بعضها ببعض بهذا المعنى نفسه * وان يتالم عضو واحد * يتالم معه
الاعضاء كلها * وان يشرف عضو واحد يسر معه الاعضاء كلها * تم *

Et quemadmodum corpus unum est, suntque 12
in eo membra multa, membra verò
corporis unius omnia, licet multa sint,
corpus tamen est unum: ita & Christus.
Etenim per unum Spiritum nos omnes 13
baptizati sumus in unum corpus, sive
Judæos dixeris, sive Græcos memores,
sive servos, sive liberos: & omnes
uno spiritu potati sumus. Corpus enim 14
non est membrum unum, sed membra
multa. Quòd si dicat pes; Quia non 15
sum manus, ideò non sum de corpore:
non tamen ob hunc sermonem non est de
corpore: Et si dicat auris; Quia non 16
sum oculus, ideò non sum de corpore:
non tamen ob hunc sermonem non est de
corpore. Si enim totum corpus esset oculus, 17
ubi auditus? & si totum foret auditus,
ubi odoratus? Nunc autem Deus 18
collocavit membra, singula ex ipsis,
in corpore, prout voluit. Quòd si ea 19
omnia unum essent membrum, ubi corpus?
Nunc ergò membra sunt multa, 20
corpus verò unum. Non potest oculus dicere 21
manui; Non est mihi opus te: nec
potest etiam caput dicere pedibus; Non
egeo vobis. Imò quod longè præstantissimum 22
est in membris corporis quæ parva
censentur, est ut eorum necessitas requisita
sit ac pernecessaria. Et membra corporis 23
quæ putamus valdè contemptibilia,
honorem super iis collocamus ampliorem:
& membra nostra, quorum fœdæ
sunt formæ, formam habent pulchritudinis
copiosioris: Et membra nostra pulchræ 24
formæ, nullius rei indigent. Attamen
Deus temperavit corpus, deditque deficienti
honorem uberiorem: Ne sit in 25
corpore dissidium, sed curam habeant
membra alia aliorum, in hunc eundem
sensum: Et si patiatur membrum unum, 26
patiantur cum eo cuncta membra: sique
honore afficiatur unum membrum, gestiant
cum eo cuncta membra. Finis.

* قراءة للقديسين قزما ودميان *

Lectio pro sanctis Cosma & Damiano.

27 28 * فانتم هم جسد المسيح واعضاوه من بعض اجزائها * والله قد جعل في الكنيسة قوما رتبهم *
فاولا الرسل * وثانيا الانبياء * وثالثا المعلمين * ثم القوات * ثم مواهب الاشفية * ثم معاضدات
النصر * وسياسات * واجناس اللغات *

Vos igitur estis corpus Christi, ejusque 27
membra ex nonnullis ipsorum partibus.
Et Deus quidem posuit in Ecclesia quosdam, 28
quos ordinavit: Primò quidem
Apostolos, secundò Prophetas, tertiò Doctores,
deindè virtutes, deindè dona sanationum,
deindè subventiones auxilii,
tum gubernationes, denique genera linguarum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 ወሊሠጋነኒ ፡ ብዙኅ ፡ መለያልዩ ፡ ወአኮ ፡ አሐዱ ፡፡=፡ እመኒ ፡ ትቤ ፡ እግር ፡ አንሰ ፡
15 ኢኮንኩ ፡ እደ ፡ ወኢኮንኩ ፡ እምውስተ ፡ ነፍስት ፡፡ አኮ ፡ ዘንተ ፡ ብሂለ ፡ ዘኢትክ
16 ውን ፡ እምውስተ ፡ ነፍስት ፡፡=፡ ወእመኒ ፡ ትቤ ፡ እዝን ፡ ኢኮንኩ ፡ ዐይነ ፡ ወኢኮን
17 ኩ ፡ እምነፍስት ፡ አኮ ፡ ዘንተ ፡ ብሂለ ፡ ዘኢትክውን ፡ እምነፍስት ፡፡=፡ ወእመሰ ፡
ኵሉ ፡ ነፍስትነ ፡ ዐይነ ፡ ውእቱ ፡ አይቴ ፡ እንከ ፡ እዝን ፡፡ ወእመ ፡ ኵሉ ፡ ነፍስት
18 ነ ፡ እዝን ፡ አይቴ ፡ እንከ ፡ አፍ ፡፡=፡ ወይእዜኒ ፡ አስተናበሮ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወሠ
19 ርዖ ፡ ለመለያልይነ ፡ ዘዘ ፡ ዚአሁ ፡ በውስተ ፡ ነፍስትነ ፡ ዘከመ ፡ ውእቱ ፡ ፈቀደ ፡፡=፡ ወ
20 እመሰ ፡ ለኵሉ ፡ ነፍስትነ ፡ አሐዱ ፡ መሌሊቱ ፡ አሮ ፡ እንከ ፡ ነፍስቱ ፡፡=፡ ይእዜኒ
21 ኬ ፡ መሌሊቱሰ ፡ ብዙኅ ፡ ወነፍስቱ ፡ አሐዱ ፡፡=፡ ኢትክል ፡ ትበላ ፡ ዐይን ፡ ለእድ ፡
22 ኢይፈቅደኪ ፡ ወካዕበ ፡ ኢትክል ፡ ትበላ ፡ ርእስ ፡ ለእግር ፡ ኢይፈቅደኪ ፡፡=፡ ፈድፋደ ፡
23 መፍቅድነ ፡ ውእቱ ፡ ዝኩ ፡ ዘይደክም ፡ መሌሊይትነ ፡፡=፡ ወዝኩ ፡ ምፅእልነ ፡ ውእ
24 ቱ ፡ ክብርነ ፡፡=፡ እስመ ፡ ቶስሐ ፡ እግዚአብሔር ፡ ለነፍስትነ ፡ ወአክበሮ ፡ ፈድፋደ ፡ ለም
ፅእልነ ፡ ከመ ፡ ኢይትአበይ ፡ በበይናቲሆሙ ፡ መለያልያቲነ ፡ ከመ ፡ የዐሪ ፡ ምክሕ ፡ መለያልይ
25 ነ ፡፡=፡ ወከመ ፡ ኢይትናፈቅ ፡ አባልነ ፡፡=፡ ለእመ ፡ አሐዱ ፡ አባል ፡ ሐመ ፡ የሐምም ፡ ምስ
26 ሌሁ ፡ ኵሉ ፡ ነፍስትነ ፡ ወእመኒ ፡ ተፈሥሐ ፡ አሐዱ ፡ አባል ፡ ይትፌሣሕ ፡ ኵሉ ፡ ነፍስት
27 ነ ፡፡=፡ አንትሙኬ ፡ ሥጋሁ ፡ ለክርስቶስ ፡ ወአባሉ ፡፡=፡ ወወሀበ ፡ እግዚአብሔር ፡ አ
28 ዝነ ፡ ለቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ በቀደሚ ፡ ዘሐዋርያት ፡ በደግም ፡ ዘነቢያት ፡ በሣልስ ፡ ዘሊቃ
ውንት ፡ ወእምዝ ፡ ዘትእምርት ፡ በኃይል ፡፡ ወእምዝ ፡ ዘአሶት ፡ በጸጋሁ ፡ ዘረድኤት ፡ ወ
ዘአመርሖት ፡ ወዘነገረ ፡ በሐውርት ፡፡=፡

Et corporis nostri multa membra, & non unum. Si dicat pes; Ego non 14
sum manus, & non sum ex corpore: anne sic dicens propterea non est ex 15
corpore? Et si dicat auris; Non sum oculus, & non sum ex corpore: an- 16
ne sic dicens propterea non est ex corpore? Et si totum corpus nostrum 17
oculus est, ubi igitur auditus? Et si totum corpus nostrum auris, ubi igi-
tur odoratus? Et nunc disposuit Deus, & constituit membris nostris, uni- 18
cuique quod suum est, in corpore nostro, prout ipse voluit. Et si toti cor- 19
pori nostro unum membrum, ubi corpus? Nunc igitur membra multa, & 20
corpus unum. Non potest dicere oculus manui; Non indigeo te: & iterùm non po- 21
test dicere caput pedi; Non indigeo te. Magis utile nobis est illud mem- 22
brum infirmissimum membrorum nostrorum: Et illud quod inhonestum fuit 23
nobis, est gloria nostra. Quia temperavit Deus corpora nostra, & honora- 24
vit magis quod opprobrio nobis fuit, ut non dissentirent inter se membra
nostra, ut æqualis sit confidentia membrorum nostrorum, Et ut non di- 25
vidantur membra nostra. Si unum membrum patitur, patietur cum eo totum 26
corpus nostrum: & si gaudet unum membrum, gaudebit totum corpus no- 27
strum. Vos igitur corpus Christi, & membra ejus. Et dedit Deus autem 28
domui Christianorum, primùm Apostolorum, secundò prophetarum, tertiò
doctorum, & tunc signorum in virtute, & tunc medicinæ in dono suo au-
xiliatorum, & ductorum, & linguarum exoticarum.

ἘΠΙΣΤΟΛΗ΄ ΠΡΟ΄Σ ΚΟΡΙΝΘ. Α΄. ΚΕΦ. Ή.

Num omnes Apostoli? num omnes propheta? num omnes doctores? num omnes
29 Μὴ πάντες ἀπόστολοι; μὴ πάντες προφῆται; μὴ πάντες διδάσκαλοι; μὴ πάντες
virtutes? num omnes dona habent curationum? Num omnes linguis
30 δυνάμεις; μὴ πάντες χαρίσματα ἔχουσιν ἰαμάτων; Μὴ πάντες γλώσσαις
loquuntur? num omnes interpretantur? Æmulamini autem charismata meliora.
31 λαλοῦσι; μὴ πάντες διερμηνεύουσι; Ζηλοῦτε δὲ τὰ χαρίσματα τὰ (σ) κρείττονα.
Et adhuc secundum excellentiam viam vobis demonstro.
καὶ ἔτι καθ' ὑπερβολὴν ὁδὸν ὑμῖν δείκνυμι.

CAP. XIII. ιγ΄.

Si linguis hominum loquar & angelorum, charitatem autem non habeam,
1 Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω,
factus sum æs sonans, aut cymbalum tinniens. Et si habuero prophetiam,
2 γέγονα χαλκὸς ἠχῶν, ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον. (α) Καὶ ἐὰν ἔχω προφητείαν,
& noverim mysteria omnia & omnem scientiam, & si habuero omnem fidem,
καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν, (β) καὶ ἐὰν ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν,
ita ut montes transferre, charitatem autem non habuero, nihil sum. Et si
3 ὥστε ὄρη μεθιστάνειν, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, (γ) οὐθέν εἰμι. Καὶ ἐὰν
insumam alendo pauperes omnes facultates meas, & si tradam corpus meum
ψωμίσω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, (δ) καὶ ἐὰν παραδῶ τὸ σῶμά μου
ut ardeam, charitatem autem non habeam, nihil juvor. Charitas
4 ἵνα καυθήσωμαι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠφελοῦμαι. Ἡ ἀγάπη
longanimis est, benigna est: charitas non æmulatur, charitas non agit perperàm, non
μακροθυμεῖ, χρηστεύεται· ἡ ἀγάπη οὐ ζηλοῖ, ἡ ἀγάπη οὐ περπερεύεται, οὐ
inflatur, Non indecore agit, non quærit sua, non irritatur, non cogitat
5 φυσιοῦται, Οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ παροξύνεται, οὐ λογίζεται
malum, Non gaudet super injustitia, congaudet autem veritati: Omnia
6 τὸ κακόν, Οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συγχαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ· Πάντα
7 suffert, omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet. Charitas nunquam
στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει. Ἡ ἀγάπη οὐδέποτε 8
excidit: sive autem prophetiæ abolebuntur, sive linguæ cessabunt, sive
(ε) ἐκπίπτει· εἴτε δὲ προφητεῖαι καταργηθήσονται, εἴτε γλῶσσαι παύσονται, εἴτε
scientia abolebitur. Ex parte enim cognoscimus, & ex parte prophe-
(ζ) γνῶσις καταργηθήσεται. Ἐκ μέρους γὰρ γινώσκομεν, καὶ ἐκ μέρους προφη- 9
tamus: Cùm autem venerit perfectum, tunc quod ex parte abolebitur.
τεύομεν· Ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ (η) τέλειον, τότε τὸ ἐκ μέρους καταργηθήσεται. 10
Cùm essem infans, ut infans loquebar, ut infans sapiebam, ut infans
Ὅτε ἤμην νήπιος, (θ) ὡς νήπιος ἐλάλουν, ὡς νήπιος ἐφρόνουν, ὡς νήπιος 11
cogitabam: Quando autem factus sum vir, abolevi quæ infantis. Videmus enim
ἐλογιζόμην· ὅτε δὲ γέγονα ἀνήρ, κατήργηκα τὰ τοῦ νηπίου. Βλέπομεν γὰρ 12
nunc per speculum in ænigmate: tunc autem facie ad faciem. Nunc
ἄρτι δι' ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι· τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον. ἄρτι
cognosco ex parte, tunc autem cognoscam sicut & cognitus sum. Nunc
γινώσκω ἐκ μέρους, τότε δὲ ἐπιγνώσομαι καθὼς καὶ ἐπεγνώσθην. Νυνὶ 13
autem manent fides, spes, charitas, tria hæc: major autem horum
δὲ μένει πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη, τὰ τρία ταῦτα· μείζων δὲ τούτων
charitas.
ἡ ἀγάπη.

CAP. XIV. ιδ΄.

Sectamini charitatem, æmulamini verò spiritalia, magis autem ut prophe-
Διώκετε τὴν ἀγάπην, ζηλοῦτε δὲ τὰ πνευματικά, μᾶλλον δὲ ἵνα προφη- 1
tetis. Nam loquens linguâ, non hominibus loquitur, sed Deo. Nemo
τεύητε. Ὁ γὰρ λαλῶν γλώσσῃ, οὐκ ἀνθρώποις λαλεῖ, ἀλλὰ τῷ Θεῷ. οὐδεὶς 2
enim audit: spiritu autem loquitur mysteria.
γὰρ ἀκούει· πνεύματι δὲ λαλεῖ μυστήρια.

MS. A. (σ) μείζονα. ΚΕΦ. ιγ΄. MS. A. (α) Κἂν (β) κἂν (γ) οὐθὲν ὠφελοῦμαι. Κἂν (δ) κἂν (ε) πίπτει· (ζ) γνώσεις καταργηθήσονται. (η) τέλειον, τὸ ἐκ (θ) ἐλάλουν ὡς νήπιος, ἐφρόνουν ὡς νήπιος, ἐλογιζόμην ὡς νήπιος· ὅτε γέγονα

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

29 * ܠܡܐ ܟܠܗܘܢ ܫܠܝܚܐ. ܠܡܐ ܟܠܗܘܢ ܢܒܝܐ. ܠܡܐ ܟܠܗܘܢ ܡܠܦܢܐ. * ܠܡܐ
30 ܟܠܗܘܢ ܥܒܕܝ ܚܝܠܐ. ܠܡܐ ܟܠܗܘܢ ܐܝܬ ܠܗܘܢ ܡܘܗܒܬܐ ܕܐܣܝܘܬܐ. ܠܡܐ
ܟܠܗܘܢ ܒܠܫܢܐ ܡܡܠܠܝܢ. ܐܘ ܠܡܐ ܟܠܗܘܢ ܡܦܫܩܝܢ. * ܐܢ ܕܝܢ ܛܐܢܝܢ ܐܢܬܘܢ
31 ܡܘܗܒܬܐ ܪܘܪܒܬܐ. ܬܘܒ ܐܢܐ ܐܘܪܚܐ ܕܝܬܝܪܬܐ ܡܚܘܐ ܐܢܐ ܠܟܘܢ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܝܓ *

1 * ܐܢ ܒܟܠ ܠܫܢ ܒܢܝܢܫܐ ܐܡܠܠ ܘܒܕܡܠܐܟܐ. ܘܚܘܒܐ ܠܐ ܢܗܘܐ ܒܝ. ܗܘܝܬ ܠܝ ܐܝܟ
2 ܢܚܫܐ ܕܩܥܐ. ܐܘ ܐܝܟ ܨܢܨܠܐ ܕܢܩܫ. * ܘܐܢ ܢܗܘܐ ܒܝ ܢܒܝܘܬܐ. ܘܐܕܥ ܐܪܙܐ ܟܠܗܘܢ
ܘܟܠܗ ܝܕܥܬܐ. ܘܐܢ ܢܗܘܐ ܒܝ ܟܠܗ ܗܝܡܢܘܬܐ. ܐܝܟ ܕܛܘܪܐ ܐܫܢܐ. ܘܚܘܒܐ ܠܐ
3 ܢܗܘܐ ܒܝ. ܠܐ ܗܘܝܬ ܡܕܡ. * ܘܐܢ ܐܦܠܓ ܟܠ ܕܐܝܬ ܠܝ ܠܡܣܟܢܐ. ܘܐܢ ܐܫܠܡ ܦܓܪܝ
ܕܐܘܩܕ. ܘܚܘܒܐ ܠܐ ܢܗܘܐ ܒܝ. ܡܕܡ ܠܐ ܡܘܬܪ ܐܢܐ.

* ܕܫܘܓܐ * ܟܙ *

4 * ܚܘܒܐ ܡܓܪ ܪܘܚܗ ܘܡܒܣܡ. ܚܘܒܐ ܠܐ ܛܐܢ. ܚܘܒܐ ܠܐ ܡܫܬܓܫ ܘܠܐ ܡܬܢܦܚ.
5 * ܘܠܐ ܥܒܕ ܡܕܡ ܕܒܗܬܬܐ. ܘܠܐ ܒܥܐ ܕܝܠܗ. ܠܐ ܡܬܚܡܬ. ܘܠܐ ܡܬܚܫܒ ܒܝܫܬܐ. * ܠܐ ܚܕܐ ܒܥܘܠܐ. ܐܠܐ
6 ܚܕܐ ܒܩܘܫܬܐ. * ܟܠ ܡܕܡ ܡܣܝܒܪ. ܘܟܠ ܡܕܡ ܡܗܝܡܢ. ܟܠ ܡܣܟܐ. ܘܟܠ ܡܣܝܒܪ.
7 * ܚܘܒܐ ܡܡܬܘܡ ܠܐ ܢܦܠ. ܢܒܝܘܬܐ ܓܝܪ ܢܬܒܛܠܢ. ܘܠܫܢܐ ܢܫܬܬܩܘܢ. ܘܝܕܥܬܐ
8 ܬܬܒܛܠ. * ܙܥܘܪ ܗܘ ܓܝܪ ܡܢ ܣܓܝ ܕܝܕܥܝܢܢ. ܘܙܥܘܪ ܡܢ ܣܓܝ ܡܬܢܒܝܢܢ.
9 * ܡܐ ܕܐܬܐ ܕܝܢ ܫܘܡܠܝܐ. ܗܝܕܝܢ ܢܬܒܛܠ ܗܘ ܡܕܡ ܕܙܥܘܪ ܗܘ. * ܟܕ ܫܒܪܐ
10
11 ܗܘܝܬ. ܐܝܟ ܫܒܪܐ ܡܡܠܠ ܗܘܝܬ. ܘܐܝܟ ܫܒܪܐ ܡܬܪܥܐ ܗܘܝܬ. ܘܐܝܟ ܫܒܪܐ ܡܬܚܫܒ
ܗܘܝܬ. ܟܕ ܗܘܝܬ ܕܝܢ ܓܒܪܐ. ܒܛܠܬ ܠܗܝܢ ܠܫܒܪܘܬܐ. * ܗܫܐ ܕܝܢ ܐܝܟ ܕܒܡܚܙܝܬܐ
12 ܚܙܝܢܢ ܒܦܠܐܬܐ. ܗܝܕܝܢ ܕܝܢ ܐܦܐ ܠܘܩܒܠ ܐܦܐ. ܗܫܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܩܠܝܠ ܡܢ ܣܓܝ.
ܗܝܕܝܢ ܕܝܢ ܐܕܥ ܐܝܟ ܕܐܬܝܕܥܬ. * ܗܠܝܢ ܓܝܪ ܬܠܬ ܐܢܝܢ ܕܩܝܡܢ. ܗܝܡܢܘܬܐ ܘܣܒܪܐ
13 ܘܚܘܒܐ. ܪܒܐ ܕܝܢ ܡܢ ܗܠܝܢ ܚܘܒܐ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܝܕ *

1 ܪܗܛܘ ܒܬܪ ܚܘܒܐ. ܘܛܢܘ ܒܡܘܗܒܬܐ ܕܪܘܚܐ.
2 ܝܬܝܪܐܝܬ ܕܝܢ ܕܬܬܢܒܘܢ. * ܡܢ ܕܡܡܠܠ ܓܝܪ ܒܠܫܢܐ. ܠܐ ܗܘܐ ܠܒܢܝܢܫܐ
ܡܡܠܠ. ܐܠܐ ܠܐܠܗܐ. ܠܐ ܓܝܪ ܐܢܫ ܫܡܥ ܡܕܡ ܕܡܡܠܠ. ܐܠܐ ܒܪܘܚܐ ܐܪܙܐ ܡܡܠܠ.

Num omnes Apostoli? num omnes prophetæ? num omnes doctores? Num omnes 29 30
edunt virtutes? num omnes habent dona sanationis? num omnes linguis loquuntur? aut num omnes interpretantur? Quòd si 31 zelo teneamini donorum ampliorum, ego adhuc ostendam vobis viam præstantiorem.

CAP. XIII.

Si qualibet hominum linguâ loquar, & eâ 1 quæ est Angelorum, charitatem autem non habeam, factus sum ut æs resonans, aut cymbalum edens sonum. Quòd si in me fuerit 2 prophetia, & noverim arcana omnia, omnémque scientiam: & si fuerit in me tota fides, ita ut montes loco dimoveam, charitatem autem non habeam, nihil sum. Et, 3 si quæcunque habeo, insumam in alendos pauperes, & si tradam corpus meum ut comburatur, charitatem autem non habeam, nihil utilitatis percipio.

Lotionis. 27.

Charitas longaminis est & benigna; chari- 4 tas non invidet; charitas non est tumultuosa, neque superbit; Nec patrat quod pu- 5 dendum est; nec quærit quæ sua sunt; non irritatur, neque cogitat malum. Non gau- 6 det de iniquitate, sed gaudet de veritate. Omnia suffert, omnia credit, omnia sperat, 7 omnia denique sustinet. Charitas nun- 8 quam excidit. Prophetiæ enim cessabunt, & linguæ silebunt, & scientia obliterabitur. Modicum enim ex multo cognoscimus, & 9 modicum ex multo prophetamus. Quum 10 autem venerit perfectio, tunc abolebitur id quod modicum est. Quum essem puer, ut 11 puer loquebar, & ut puer sentiebam, & ut puer cogitabam: quum autem factus sum vir, abolevi ea quæ pueritiæ erant. Cæte- 12 rùm nunc quasi per speculum cernimus in ænigmate, tunc autem facie ad faciem. Nunc de multo exiguum cognosco, tunc autem cognoscam sicut & cognitus sum. Hæc 13 sunt enim tria quæ permanent, fides, & spes, & charitas: sed quod horum maximum, est charitas.

CAP. XIV

Currite post charitatem, & æmulamini 1 dona Spiritûs, magìs autem ut vaticinemini. Qui enim loquitur linguâ, non hominibus 2 loquitur, sed Deo: siquidè nemo audit quod loquitur, sed Spiritu mysterium loquitur.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

29 ወዘአኮ ፡ ኵሉ ፡ ዘነቢያት ፡ ወቦኑ ፡ ኵሉ ፡ ሊቃውንት ፡፡ ወቦኑ ፡ ለኵሉ ፡ ኃይለ ፡ ት
30 እምርት ፡፡ ወዘእኮ ፡ ለኵሉ ፡ ጸጋ ፡ አሰት ፡ ወቦኑ ፡ ኵሎሙ ፡ ነገረ ፡ በሐውርት ፡
31 ይነብቡ ፡ ወቦኑ ፡ ኵሎሙ ፡ መምህራን ፡፡ ቅንኡ ፡ ለእንተ ፡ ተዐቢ ፡ ጸጋ ፡ ወዓ
ዲ ፡ ለእንተ ፡ ትኄይስ ፡ ፍኖተ ፡ እሜህረክሙ ፡፡
1 ፲፫ ወእመኒ ፡ አእመርኩ ፡ ነገረ ፡ ኵሉ ፡ በሐውርት ፡ ወነገረ ፡ ኵሉ ፡ እጓለ ፡ እመ ፡
ሕያው ፡ ወነገረ ፡ መላእክት ፡ ወተፋቅሮ ፡ አልብየ ፡ ኮንኩ ፡ ከመ ፡ ድምፀ ፡ ብርት ፡
2 ወእመሰኮ ፡ ከመ ፡ ደወል ፡ ዘይነቁ ፡፡ ወእመኒ ፡ ተነበይኩ ፡ ወአእመርኩ ፡ ኵሎ ፡ ዘ
ኅቡእ ፡ ወኵሎ ፡ ጥበበ ፡ ወእመኒ ፡ ብየ ፡ ሃይማኖት ፡ እስከ ፡ አፈልስ ፡ አድባረ ፡ ወተፋ
ቅሮ ፡ አልብየ ፡ ከንቶ ፡ ኮንኩ ፡፡

Et proptereáne sunt omnes prophetæ? num omnes sunt magistri? & estne omni- 29 *bus virtus signorum? Et proptereáne omnibus gratia medicinæ? & num omnes* 30 *linguis exoticis loquuntur? & num omnes docent? Æmulamini majorem grati-* 31 *am. Et adhuc meliorem viam docebo vos.*

CAP. XIII.

Si intellexerim linguas omnium regionum, & linguas omnium hominum, & lin- 1 *guas angelorum, & charitatem non habeam, sum sicut sonus æris, sive sicut chorda instrumenti quæ sonum edit. Et si prophetaverim, & si noverim quodcunque my-* 2 *sterium, & omnem sapientiam: & si habuerim fidem adeò ut transferam montes, & charitatem non habeo, inane sum.*

Versio VULGATA LATINA.

29 Numquid omnes Apostoli? numquid omnes Prophetæ? numquid omnes Docto-
30 res? Numquid omnes virtutes? numquid omnes gratiam habent curationum?
31 numquid omnes linguis loquuntur? numquid omnes interpretantur? Æmulamini autem charismata meliora. Et adhuc excellentiorem viam vobis demonstro.

CAP. XIII.

1 Si linguis hominum loquar, & angelorum, charitatem autem non habeam, fa-
2 ctus sum velut æs sonans, aut cymbalum tinniens. Et si habuero prophetiam, & noverim mysteria omnia, & omnem scientiam: & si habuero omnem fidem
3 ita ut montes transferam, charitatem autem non habuero, nihil sum. Et si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, & si tradidero corpus me-
4 um ita ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest. Charitas patiens est, benigna est: Charitas non æmulatur, non agit perperàm, non infla-
5 tur, Non est ambitiosa, non quærit quæ sua sunt, non irritatur, non cogitat
6 7 malum, Non gaudet super iniquitate, congaudet autem veritati: Omnia suffert, omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet. Charitas nunquam excidit: 8 sive prophetiæ evacuabuntur, sive linguæ cessabunt, sive scientia destruetur. Ex 9 parte enim cognoscimus, & ex parte prophetamus. Cùm autem venerit quod 10 perfectum est, evacuabitur quod ex parte est. Cùm essem parvulus, loquebar ut 11 parvulus, sapiebam ut parvulus, cogitabam ut parvulus. Quando autem factus sum vir, evacuavi quæ erant parvuli. Videmus nunc per speculum in ænigma- 12 te: tunc autem facie ad faciem. Nunc cognosco ex parte: tunc autem cognoscam sicut & cognitus sum. Nunc autem manent, fides, spes, charitas, tria 13 hæc: major autem horum est charitas.

CAP. XIV.

Sectamini charitatem, æmulamini spiritalia: magìs autem ut prophetetis. 1 Qui enim loquitur linguâ, non hominibus loquitur, sed Deo: nemo enim audit. 2 Spiritu autem loquitur mysteria.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

29 * ألعساهم كلهم رسلا * لعلهم كلهم أنبياء * أتراهم كلهم معلمين * ألعلهم كلهم قوات * أتراهم
30 كلهم لهم مواهب الأشفية * لعلهم كلهم يتكلمون باللغات * أتراهم كلهم يترجمون * فغايروا إذا
31 المواهب المفضلة * ولأريكم طريقا تختص بالتباهي في الكمال أيضا *

* الفصل الثالث عشر *

1 * إن تكلمت بلغات الناس والملائكة * ولا يكون لي محبة
فقد صرت نحاسا يطن أو صنجا يجلب * وإن تكون لي النبوة * وأعاين الأسرار كلها * وكافة
2 العلم * وإن تكن لي الأمانة بجملتها حتى أنقل الجبال * ولا يكن لي محبة فلست شيا * وإن
3 أطعمت كل الأشياء التي أملكها * وإن دفعت جسدي ليحرق * وما يكون لي محبة * فما ينفعني
ذلك شيا * * الأربعا من الجمعة التاسعة بعد العنصرة *
4 * المحبة تمهل توحي الصلاح *
المحبة ما تحسد * المحبة ما تطرمذ * ولا تبذخ * ولا تقبح أخلاقها * ولا تلتمس حقوقها * ولا تحقد *
5 ولا تذكر الشر * ولا تسر بالظلم * بل تفرح بالحق * تحمل كل شي * تصدق كل شي *
6 7 ترجي كل شي * تصبر على كل شي * المحبة ما تسقط أصلا * ثم * إن قلت النبوات فإنها
8 تبطل * وإن ذكرت اللغات فستسكن وتكف * وإن قصدت العلم فسيبطل * وإنما نعرف من
9 بعض جزء العلم * ونتنبي من بعض جزء النبي * فإذا وافى الأمر الكامل * فسيبطل حينئذ
10 الشي الذي هو الجزو * * الخامس عشر من تموز للقديس كيريكوس *
11 * ولما كنت طفلا كنت أتكلم كطفل * وأميز مثل طفل * وأفتكر كما يفتكر الطفل *
12 وإذ صرت رجلا بطلت خلائق الصبي * لأننا نبصر الآن كأنا ننظر في المرآة برمز * وحينئذ
نبصر وجها بإزاء وجه * الآن أعرف بعض جزء المعرفة * وفي ذلك الوقت أعرف كما قد عرفت *
13 * فالآن تبقى الأمانة * الرجا * المحبة * هذه الثلثة * وأعظمهن المحبة *

* الفصل الرابع عشر *

1 * فاسعوا نحو المحبة * غايروا المواهب الروحانية *
2 وتعدوها وإكثار أن تتنباوا * فإن من يتكلم بلغة فما يكلم الناس * لكنه يخاطب الله *
لأن ما يسمعه أحد * إذ بالروح يتكلم أسرارا *

Num sunt omnes Apostoli? nũ omnes Pro- 29 *phetæ? num omnes Doctores? Num omnes* 30 *virtutes? num omnes habent dona sanationum? num omnes loquuntur linguas? num omnes interpretantur? Ambite ergò* 31 *dona præstantissima. Et quidem ostendam vobis adhuc peculiarem viam gloriandi in perfectione.*

CAP. XIII.

Si loquar linguis hominum & Angelo- 1 *rum, charitatem autem non habeam, factus sum æs tinniens, aut sistrum strepitans. Et si habeam prophetiam, et con-* 2 *spiciam arcana omnia, omnemque scientiam: si habeam fidem in sua totalitate, adeo ut montes transferam, charitatem autem non habeam, nihil sum. Et si* 3 *comedendas tribuam res omnes quas possideo, & si tradam corpus meum ut comburatur, charitatem autem non habeam, nihil id mihi prodest.*

Feriâ quartâ hebdomadis nonæ
post Pentecosten.

Charitas longanimis est, intendit bonum: 4 *charitas non invidet: charitas non fucatè loquitur, neque superbit, Neque te-* 5 *tricos reddit mores suos, nec quærit legitima sua, neque excandescit, neque recordatur malum, Neque gaudet de inju-* 6 *stitia, imò gaudet de veritate. Omnia* 7 *suffert, omnia credit, omnia sperat, patienter agit in rebus omnibus. Charitas non* 8 *excidet unquam.* Hactenus. *Si prophetias dicam, hæ quidem abolebuntur: si linguas enarrem, silebunt ac cessabunt: si doctrinam mihi proponam, tandem deficiet. Et verò aliquantam doctrinæ par-* 9 *tem novimus, & aliquantam prophetiæ partem prophetamus: At ubi venerit* 10 *res integra, tunc cessabit res quæ est pars.*

Decimâ quintâ Julii, pro
Sancto Cyriaco.

Cùm enim puer essem, loquebar ut puer, 11 *& discernebam ut puer, & cogitabam ut cogitat puer: at ubi factus sum vir, abolevi mores pueriles. Cernimus enim modò* 12 *ac si per speculum videremus per signum; tunc autem cernemus facie faciei oppositâ: nunc aliquam scientiæ partem cognosco, at illo tempore cognoscam quemadmodum cognitus sum. Nunc ergò ma-* 13 *net fides, spes, charitas, tria hæc: maxima autem illarum, charitas.*

CAP. XIV.

Satagite circa charitatem, æmulemini 1 *dona spiritualia, eaque expetite: magis autem ut prophetetis. Nam qui aliquid* 2 *loquitur linguâ, non hominibus loquitur, sed cum Deo sermonem habet: quia nemo audit illum, cùm per Spiritum loquatur mysteria.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

3 ወእመሂ ፡ ወሀብኩ ፡ ለምጽዋት ፡ ኵሎ ፡ ንዋይየ ፡ ወዓዲ ፡ ሥጋየኒ ፡ ለእመ ፡ አብላዕኩ ፡
4 ከመ ፡ እትመዘገን ፡ ወተፋቅሮ ፡ አልብየ ፡ አልቦ ፡ ዘበቋዕኩ ፡፡ ተፋቅሮ ፡ ያስተዔግ
5 ስ ፡ ተፋቅሮ ፡ ያስተምሕር ፡ ተፋቅሮ ፡ ኢየስተቀንእ ፡፡ ወኢይስተኃፍር ፡ ወኢያኃሥ
ሥ ፡ ተድላ ፡ ባሕቲቱ ፡ ኢያስተማስዕ ፡ ወኢያሔሊ ፡ እኩየ ፡ ወኢያመክር ፡ እኩየ ፡፡
6 ወኢያስተፌሥሕ ፡ በፍግዐ ፡ ወያስተፌሥሕ ፡ በጽድቅ ፡፡ በኵሉ ፡ ያስተምሕር ፡ ወበኵ
7 ሉ ፡ ያስተዔግስ ፡ ወበኵሉ ፡ ያስተአምን ፡ ወበኵሉ ፡ ያስተዌክል ፡፡ ተፋቅሮ ፡ ለዝሉ
8 ፉ ፡ ኢያኃስር ፡ ወኢያወድቅ ፡፡ ዘኒ ፡ ተነበየ ፡ ኃላፊ ፡ ወይሰዐር ፡ ወዘኒ ፡ ነበበ ፡ በነገረ ፡
9 በሐውርት ፡ ኃላፊ ፡ ወይሰዐር ፡ ወዘኒ ፡ ጠበበ ፡ ኃላፊ ፡ ወይሰዐር ፡፡ እምአሐዱ ፡
10 ገጽ ፡ ናአምር ፡ ወእምአሐዱ ፡ ገጽ ፡ ንትኔበይ ፡፡ ወአመ ፡ በጽሐ ፡ ፍጻሜሁ ፡ ሎቱ
11 ፉ ፡ [ዘእምአሐዱ ፡ ገጽ ፡] ይስዐር ፡ ውእቱኒ ፡፡ አመሰ ፡ ደቂቅ ፡ አነ ፡ ተናገርኩ ፡
ከመ ፡ ደቂቅ ፡ ወሐለይኩ ፡ ከመ ፡ ደቂቅ ፡ ወመከርኩ ፡ ከመ ፡ ደቂቅ ፡ ወእመሰ ፡ ልህቁ ፡
12 ሰዐርኩ ፡ ኵሎ ፡ ግብረ ፡ ደቂቅ ፡፡ ወይእዜሰ ፡ ተዐውቀኒ ፡ ወአስተርአየኒ ፡ ኵሉ ፡ ክ
ሡተ ፡ ከመዘ ፡ በመጽሄት ፡ ገጽ ፡ በገጽ ፡ ወይእዜሰ ፡ አአምር ፡ እምአሐዱ ፡ ኅበር ፡ ዘላመ
13 ሰ ፡ ተዓውቀኒ ፡፡ ወይእዜኒ ፡ እሉ ፡ ሠለስቱ ፡ እሙንቱ ፡ ሃይማኖት ፡ ወትውክልት ፡ ወተፋቅሮ ፡
ወእምኵሉ ፡ የዐቢ ፡ ተፋቅሮ ፡ ወተቃንዑ ፡ ዘመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡፡

በበዓለ ፡ ኀምሰ ፡፡

1 ፲፬ ዴግንዋ ፡ ለተፋቅሮ ፡ ወተቃንዑ ፡ ዘመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ከመ ፡ ትትነበዩ ፡፡
2 እስመ ፡ ዘይነብብ ፡ በነገረ ፡ በሐውርት ፡ አኮ ፡ ለሰብእ ፡ ዘይነብብ ፡ ዘእንበለ ፡ ለእግዚአ
ብሔር ፡ እስመ ፡ አልቦ ፡ ዘይሰምዖ ፡ ዘይነብብ ፡ ለመንፈሱ ፡ ዘኅቡእ ፡፡

Et si dederim in eleemosynas, omnia bona mea, & etiam corpus meum si cibum 3 *præbui, ut glorie, & charitatem non habeam, nihil est quo profecerim. Cha-* 4 *ritas patiens est, charitas misericors est, charitas non invidet. Et non pude-* 5 *factum reddit, & non quærit placere sibi, imò ne irata est, neque cogitat malum, neque consultat malum. Et non gaudet in violentia, sed gaudet in justitia.* 6 *In omnibus misericors est, in omnibus patiens est, & in omnibus fidelis est, &* 7 *in omnibus confidit. Charitas in æternum non vilipendit, neque excidit: qui* 8 *prophetavit, temporalis est & peribit: & qui loquutus est in linguis regionum, temporalis est & peribit: & qui sapiens est, temporalis est & peribit. Ex una* 9 *parte cognoscimus, & ex una parte prophetamus. Et quum venerit con-* 10 *summatio ejus, illud* quod ex parte est *solvet ipse. Quum parvulus* 11 *essem, loquutus sum ut parvulus, & imaginatus sum ut parvulus, & cogitavi ut puerulus: & quum adoleverim, abolevi omnia opera parvuli. Et nunc* 12 *cognita sunt mihi, & apparuerunt mihi omnia apertè sicut in speculo facies ad faciem, & nunc cognoscam ex cujusdam communicatione quodcunque edoctus fuero. Et nunc istæ tres sunt, fides, & spes, & charitas, & omnibus major est charitas:* 13 *& zelamini* super eo quod est Spiritûs sancti.

Festo Pentecostes.

CAP. XIV.

Sectamini charitatem, & zelamini super eo quod est Spiritûs sancti, ut pro- 1 *phetetis. Quia qui loquitur in linguis regionum, non hominibus est quòd loquitur,* 2 *sed Deo: quia nemo est qui audit eum qui loquitur spiritui suo mysterium.*

ἘΠΙΣΤΟΛΗ' ΠΡΟ'Σ ΚΟΡΙΝΘ. Α'. ΚΕΦ. ΙΔ'.

At prophetans, hominibus loquitur ædificationem, & exhortationem, & conſola-
3 Ὁ δὲ προφητεύων, ἀνθρώποις λαλεῖ οἰκοδομὴν, καὶ παράκλησιν, καὶ παραμυ-
tionem. *Loquens* linguâ, ſeipſum ædificat: *At prophetans*, Eccleſi-
4 θίαν. Ὁ λαλῶν γλώσσῃ, ἑαυτὸν οἰκοδομεῖ· ὁ δὲ προφητεύων, ἐκκλησί-
am ædificat. Volo autem omnes vos loqui linguis, magis autem *ut*
5 αν οἰκοδομεῖ. Θέλω δὲ (α) πάντας ὑμᾶς λαλεῖν γλώσσαις, μᾶλλον δὲ ἵνα
prophetetis. Major *enim prophetans*, quàm *loquens* linguis, *præter*
προφητεύητε. μείζων (β) γὰρ ὁ προφητεύων, ἢ ὁ λαλῶν γλώσσαις, ἐκτὸς
ſi non interpretetur, ut Eccleſia ædificationem accipiat. Nunc autem, fra-
6 εἰ μὴ διερμηνεύῃ, ἵνα ἡ ἐκκλησία οἰκοδομὴν λάβῃ. (γ) Νυνὶ δὲ, ἀδελ-
tres, ſi venero ad vos linguis loquens, quid vobis prodero, *ſi non* vo-
φοὶ, ἐὰν ἔλθω πρὸς ὑμᾶς γλώσσαις λαλῶν, τί ὑμᾶς ὠφελήσω, ἐὰν μὴ ὑ-
bis loquar aut in revelatione, aut in ſcientia, aut in prophetia, aut in doctri-
μῖν λαλήσω ἢ ἐν ἀποκαλύψει, ἢ ἐν γνώσει, ἢ ἐν προφητείᾳ, ἢ ἐν διδα-
na? Tamen *inanima* vocem dantia, ſive tibia, ſive cithara, *ſi* diſtin-
7 χῇ; Ὅμως τὰ ἄψυχα φωνὴν διδόντα, εἴτε αὐλὸς, εἴτε κιθάρα, ἐὰν δια-
ctionem ſonituum *non* dederint, quomodò ſcietur *tibiâ cantatum*, aut *ci-*
στολὴν τοῖς φθόγγοις μὴ δῷ, πῶς γνωσθήσεται τὸ αὐλούμενον, ἢ τὸ κι-
tharizatum? Etenim ſi incertam vocem tuba det, quis *ap-*
8 θαριζόμενον; Καὶ γὰρ ἐὰν ἄδηλον (δ) φωνὴν σάλπιγξ δῷ, τίς (ε) παρα-
parabitur ad bellum? Ita & vos per linguam *ſi non benè*
9 σκευάσεται εἰς πόλεμον; (ζ) Οὕτω καὶ ὑμεῖς διὰ τῆς γλώσσης ἐὰν μὴ εὔ-
ſignificantem ſermonem dederitis, quomodò *cognoſcetur dictum?* eritis enim in aë-
σημον λόγον δῶτε, πῶς γνωσθήσεται τὸ λαλούμενον; ἔσεσθε γὰρ εἰς ἀέ-
ra loquentes. *Tot, ſi contigerit*, genera *vocum* ſunt in mundo: &
10 ρα λαλοῦντες. Τοσαῦτα, εἰ τύχοι, γένη φωνῶν (η) ἐστιν ἐν κόσμῳ, καὶ (θ)
nihil *eorum mutum.* Si ergò neſciero virtutem vocis, ero
11 οὐδὲν αὐτῶν ἄφωνον. Ἐὰν οὖν μὴ εἰδῶ τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς, ἔσομαι τῷ
loquenti barbarus: & *loquens, in me* barbarus. Sic & vos,
λαλοῦντι βάρβαρος, καὶ ὁ λαλῶν, ἐν ἐμοὶ βάρβαρος. (ι) Οὕτω καὶ ὑμεῖς, 12
quoniam æmulatores eſtis ſpirituum, ad ædificationem Eccleſiæ quærite,
ἐπεὶ ζηλωταί ἐστε πνευμάτων, πρὸς τὴν οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας ζητεῖτε,
ut abundetis. *Quapropter loquens* linguâ, oret ut interpre-
ἵνα (κ) περισσεύητε. Διόπερ ὁ λαλῶν γλώσσῃ, προσευχέσθω ἵνα διερμη- 13
tetur. Si *enim* orem linguâ, ſpiritus meus orat: *at*
νεύῃ. Ἐὰν γὰρ προσεύχωμαι γλώσσῃ, τὸ πνεῦμά μου προσεύχεται· ὁ δὲ 14
mens mea *infructuoſa* eſt. Quid ergò eſt? Orabo ſpiritu, ora-
νοῦς μου ἄκαρπός ἐστι. Τί οὖν ἐστι; Προσεύξομαι τῷ πνεύματι, προσεύξο- 15
bo *autem* & mente: pſallam ſpiritu, pſallam *verò* & mente. Cæterùm
μαι δὲ καὶ τῷ νοΐ· ψαλῶ τῷ πνεύματι, ψαλῶ δὲ καὶ τῷ νοΐ. Ἐπεὶ 16
ſi benedixeris ſpiritu, *implens* locum idiotæ, quomodò
ἐὰν (λ) εὐλογήσῃς τῷ πνεύματι, ὁ ἀναπληρῶν τὸν τόπον τοῦ ἰδιώτου, πῶς
dicet, Amen, ſuper *tua gratiarum actione? quandoquidem* quid *dicis* neſcit.
ἐρεῖ τὸ ἀμὴν ἐπὶ τῇ σῇ εὐχαριστίᾳ; ἐπειδὴ τί λέγεις οὐκ οἶδε.
Tu quidem *enim* benè gratias agis: ſed alter non ædificatur: Grati-
Σὺ μὲν γὰρ καλῶς εὐχαριστεῖς· ἀλλ' ὁ ἕτερος οὐκ οἰκοδομεῖται. Εὐχα- 17 18
as ago Deo meo, *omnibus vobis magis linguis loquens.* Sed
ριστῶ τῷ (μ) Θεῷ μου, πάντων ὑμῶν μᾶλλον (ν) γλώσσαις λαλῶν. Ἀλλ' 19
in Eccleſia volo quinque verba *per intelligentiam meam* loqui, ut &
ἐν ἐκκλησίᾳ θέλω πέντε λόγους (ξ) διὰ τοῦ νοός μου λαλῆσαι, ἵνα καὶ
alios inſtruam, quàm decem *mille ſermones* in lingua. Fratres, *ne* pue-
ἄλλους κατηχήσω, ἢ μυρίους λόγους ἐν γλώσσῃ. Ἀδελφοὶ, μὴ παι- 20
ri *efficiamini* ſenſibus, ſed malitiâ *puerascite*: *at* ſenſibus perfecti
δία γίνεσθε ταῖς φρεσὶν, ἀλλὰ τῇ κακίᾳ νηπιάζετε· ταῖς δὲ φρεσὶ τέλειοι
eſtote.
γίνεσθε.

Κεφ. ιδ'. MS. A. (α) ὑμᾶς πάντας γλώσσαις λαλεῖν, (β) δὲ (γ) Νῦν (δ) * σάλπιγξ φωνὴν δῷ, (ε) παρασκευάζεται (ζ) Οὕτως (η) εἰσιν (θ) οὐδὲν ἄφωνον. (ι) Οὕτως (κ) προφητεύητε. Διὸ ὁ (λ) εὐλογῇς πνεύματι, (μ) Θεῷ, πάντων (ν) γλώσσῃ * Ἀλλὰ ἐν (ξ) τῷ νοΐ μου

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 * ܐܝܢܐ ܕܝܢ ܕܡܬܢܒܐ ܠܒܢܝܢܫܐ ܡܡܠܠ. ܒܢܝܢܐ ܘܡܠܝܘܬܐ ܘܒܘܝܐܐ. * ܘܕܡܡܠܠ
4 ܒܠܫܢܐ ܢܦܫܗ ܗܘ ܒܢܐ. ܘܕܡܬܢܒܐ ܥܕܬܐ ܒܢܐ. * ܨܒܐ ܐܢܐ ܕܝܢ ܕܟܠܟܘܢ ܬܡܠܠܘܢ 5
ܒܠܫܢܐ. ܝܬܝܪܐܝܬ ܕܝܢ ܕܬܬܢܒܘܢ. ܪܒ ܗܘ ܓܝܪ ܐܝܢܐ ܕܡܬܢܒܐ. ܡܢ ܗܘ ܕܡܡܠܠ
ܒܠܫܢܐ. ܐܢ ܠܐ ܡܦܫܩ. ܐܢ ܕܝܢ ܡܦܫܩ ܥܕܬܐ ܒܢܐ. * ܗܫܐ ܕܝܢ ܐܚܝ. ܐܢ ܐܬܐ ܠܘܬܟܘܢ 6
ܘܐܡܠܠ ܥܡܟܘܢ ܒܠܫܢܐ. ܡܢܐ ܡܘܬܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܐܠܐ ܐܢ ܐܡܠܠ ܥܡܟܘܢ ܐܘ
ܒܓܠܝܢܐ ܐܘ ܒܝܕܥܬܐ. ܐܘ ܒܢܒܝܘܬܐ ܐܘ ܒܝܘܠܦܢܐ. * ܐܦ ܓܝܪ ܐܝܠܝܢ 7
ܕܠܝܬ ܒܗܘܢ ܢܦܫܐ. ܘܝܗܒܝܢ ܩܠܐ. ܐܢ ܙܡܪܐ ܘܐܢ ܟܢܪܐ. ܐܢ ܦܘܪܫܢܐ ܠܐ ܥܒܕܝܢ
ܒܝܬ ܢܥܡܬܐ ܠܚܒܪܬܗ. ܐܝܟܢܐ ܡܬܝܕܥ ܡܕܡ ܕܡܙܕܡܪ. ܐܘ ܡܕܡ ܕܡܬܩܫܩܫ.
8 * ܘܐܢ ܩܪܢܐ ܐܡܪܐ ܩܠܐ ܕܠܐ ܦܪܝܫ. ܡܢܘ ܢܬܛܝܒ ܠܩܪܒܐ. * ܗܟܢܐ ܐܦ ܐܢܬܘܢ. ܐܢ
9 ܬܐܡܪܘܢ ܡܠܬܐ ܒܠܫܢܐ. ܘܠܐ ܬܗܘܐ ܡܦܫܩܐ. ܐܝܟܢܐ ܡܬܝܕܥ ܡܕܡ ܕܐܡܪܝܢ
ܐܢܬܘܢ. ܬܗܘܘܢ ܠܟܘܢ ܐܝܟ ܗܘ ܕܥܡ ܐܐܪ ܡܡܠܠܝܢ ܐܢܬܘܢ. * ܗܐ ܓܝܪ ܓܢܣܐ 10
ܕܠܫܢܐ ܣܓܝܐܐ ܐܝܬ ܒܥܠܡܐ. ܘܠܝܬ ܚܕ ܡܢܗܘܢ ܕܠܐ ܩܠܐ. * ܐܢ ܠܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܚܝܠܗ 11
ܕܩܠܐ. ܗܘܐ ܐܢܐ ܠܗ ܠܗܘ ܕܡܡܠܠ ܒܪܒܪܝܐ. ܘܐܦ ܗܘ ܕܡܡܠܠ. ܗܘܐ ܠܝ ܒܪ
ܒܪܝܐ. * ܗܟܢܐ ܐܦ ܐܢܬܘܢ. ܡܛܠ ܕܛܢܢܐ ܐܢܬܘܢ ܕܡܘܗܒܬܐ ܕܪܘܚܐ ܠܒܢܝܢܐ 12
ܕܥܕܬܐ ܒܥܘ ܕܬܬܝܬܪܘܢ. * ܘܗܘ ܕܡܡܠܠ ܒܠܫܢܐ. ܢܨܠܐ ܕܢܦܫܩ. * ܐܢ ܗܘ ܓܝܪ ܕܡܨܠܐ 13 14
ܐܢܐ ܒܠܫܢܐ. ܪܘܚܝ ܗܝ ܡܨܠܝܐ. ܡܕܥܝ ܕܝܢ ܕܠܐ ܦܐܪܐ ܗܘ. * ܡܢܐ ܗܟܝܠ ܐܥܒܕ. 15
ܐܨܠܐ ܒܪܘܚܝ. ܘܐܨܠܐ ܒܡܕܥܝ. ܘܐܙܡܪ ܒܪܘܚܝ. ܘܐܙܡܪ ܐܦ ܒܡܕܥܝ. * ܘܐܢ ܠܐ ܐܢܬ ܡܒܪܟ 16
ܐܢܬ ܒܪܘܚ. ܗܘ ܕܡܡܠܐ ܕܘܟܬܗ ܕܗܕܝܘܛܐ. ܐܝܟܢܐ ܢܐܡܪ ܐܡܝܢ ܥܠ ܬܘܕܝܬܟ.
ܡܛܠ ܕܡܢܐ ܐܡܪ ܐܢܬ ܠܐ ܝܕܥ. * ܐܢܬ ܓܝܪ ܫܦܝܪ ܡܘܕܐ ܐܢܬ. ܐܠܐ ܚܒܪܟ ܠܐ ܡܬܒܢܐ. 17
* ܡܘܕܐ ܐܢܐ ܠܐܠܗܐ ܕܝܬܝܪ ܡܢ ܟܠܟܘܢ ܡܡܠܠ ܐܢܐ ܒܠܫܢܐ. * ܐܠܐ ܒܥܕܬܐ ܨܒܐ ܐܢܐ 18 19
ܕܚܡܫ ܡܠܝܢ ܒܡܕܥܝ ܐܡܠܠ. ܕܐܦ ܠܐܚܪܢܐ ܐܠܦ. ܡܢ ܕܪܒܘ ܡܠܝܢ ܒܠܫܢܐ.
* ܕܣܝܡ ܒܘܪܟܐ * ܟܐ * * ܐܚܝ. ܠܐ ܬܗܘܘܢ ܫܒܪܐ 20
ܒܪܥܝܢܝܟܘܢ. ܐܠܐ ܠܒܝܫܬܐ ܗܘܘ ܫܒܪܐ. ܘܒܪܥܝܢܝܟܘܢ ܗܘܘ ܓܡܝܪܐ.

Is autem qui vaticinatur, hominibus loquitur 3
ædificationem, & exhortationem, & con-
ſolationem. Qui loquitur linguâ, ſeipſum 4
ædificat: at qui prophetat, Eccleſiam ædificat.
Velim autem vos omnes loqui linguis, ma- 5
gis autem prophetare: major enim eſt qui
prophetat, quàm qui loquitur linguâ, niſi
interpretetur: quòd ſi interpretatur, Ec-
cleſiam ædificat. Nunc autem, fratres mei, 6
ſi veniam ad vos, & vobiſcum loquar lin-
guis, quid vobis prodero, niſi loquar vo-
biſcum aut per revelationem, aut per ſcien-
tiam, aut per prophetiam, aut per doctrinam?
Etenim res illæ quæ ſunt inanimes, quæque 7
ſonum edunt, ſive tibia, ſive cithara, niſi
diſtinctionem fecerint inter tonum & ſocium
ejus, quomodo cognoſcetur quid canitur,
aut quid pulſatur? Quòd ſi cornu emiſe- 8
rit vocem indiſtinctam, quis apparabitur
ad prælium? Ita & vos ſi ſermonem linguâ 9
dixeritis, non ſit autem explicatus, quo-
modo cognoſcetur quod dicitis? eritis vo-
bis quaſi cum aëre loquentes. Ecce enim 10
ſunt multa genera linguarum in mundo, &
nullum eorum abſque voce. Quòd ſi neſci- 11
ero vim vocis, ego ero barbarus ei qui lo-
quitur; ac etiam ille qui loquitur, erit mihi
barbarus. Sic & vos, quandoquidem ze- 12
latores eſtis donorum Spiritûs ad ædificati-
onem Eccleſiæ, ſtudete ut abundetis. Et qui 13
loquitur linguâ, oret ut interpretetur. Nam 14
ſi orem linguâ, ſpiritus quidem meus orat,
at mens mea eſt abſque fructibus. Quid ergò 15
faciam? Orabo ſpiritu meo, orabo & mente
& meâ: pſallam ſpiritu meo, pſallam & men-
te meâ. Alioqui ſi benedixeris ſpiritu, is qui 16
implet locum imperiti, quomodo dicet Amen
ad tuã gratiarum actionem? quandoquidem
quid dicas neſcit. Tu quidem rectè bene- 17
dicis, ſed ſocius tuus non ædificatur. Gra- 18
tias ago Deo, quòd magis quàm vos omnes
linguis loquor. Sed in Eccleſia volo quin- 19
que verba mente meâ loqui, ut & alios do-
ceam, potiùs quàm decem millia verborum,
linguâ.

Genuum poſitione. 21.

Fratres mei, ne ſitis pueri mentibus veſtris, 20
ſed malitiis infantes ſitis, mentibus autem
veſtris eſtote perfecti.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 ወዘሰ ፡ ይትነበይ ፡ ለሰብእ ፡ ይነብብ ፡ በዘ ፡ ይጸንዕ ፡ ወበዘ ፡ ይትፌሣሕ ፡ ወይትናዘ
4 ዝ፡፡ ወዘሰ ፡ ይነብብ ፡ በነገረ ፡ በሐውርት ፡ ለርእሱ ፡ ይሐንጽ ፡ ወዘሰ ፡ ይትነበይ ፡
5 ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ የሐንጽ፡፡ ወእፈቅድ ፡ ትንብቡ ፡ በነገረ ፡ በሐውርት ፡ ወዓዲ ፡
ፈድፋደ ፡ ከመ ፡ ትትነበዩ ፡ ወየዐቢ ፡ ዘይትነበይ ፡ እምዘ ፡ ይነብብ ፡ በነገረ ፡ በሐውር
6 ት፡፡ እስመ ፡ ትርጓሜ ፡ ይፈቅድ ፡ በዘ ፡ ይትሐነጽ ፡ ሕዝብ፡፡ ወይእዜኒ ፡ አኃዊነ ፡ እመ ፡
መጻእኩ ፡ ኀቤክሙ ፡ ወነበብኩ ፡ በነገረ ፡ በሐውርት ፡ ምንተ ፡ እበቍዐክሙ ፡ እመ ፡
ክሡተ ፡ ኢተናገርኩክሙ ፡ ወዘጥበብ ፡ ወዘትንቢት ፡ ወዘትምህርት፡፡

Et qui prophetat, hominibus loquitur, in quo confirmetur, & in quo gaudeat, 3
& conſolationem habeat. Et qui loquitur in linguis regionum, ſeipſum ædificat: 4
& qui prophetat, domos Chriſtianas ædificat. Et velim ut loquamini in lin- 5
guis regionum, tamen magìs ut prophetetis: quia major eſt qui prophetat, quàm is
qui loquitur in linguis regionum, quia ut interpretetur nobis neceſſe eſt ad
ædificandum populum. Et nunc fratres noſtri, ſi venerim ad vos, & loqu- 6
tus fuerim in linguis regionum, quid prodero vobis, ſi apertè non loquutus fu-
erim vobis, & quæ prudentiæ ſunt, & quæ prophetiæ, & quæ doctrinæ?

Verſio VULGATA LATINA.

3 Nam qui prophetat, hominibus loquitur ad ædificationem, & exhortationem,
4 & conſolationem. Qui loquitur linguâ, ſemetipſum ædificat: qui autem pro-
5 phetat, Eccleſiam Dei ædificat. Volo autem omnes vos loqui linguis: ma-
gis autem prophetare. Nam major eſt qui prophetat, quàm qui loquitur lin-
6 guis: niſi fortè interpretetur, ut Eccleſia ædificationem accipiat. Nunc au-
tem, fratres, ſi venero ad vos linguis loquens; quid vobis prodero, niſi vo-
bis loquar aut in revelatione, aut in ſcientia, aut in prophetia, aut in do-
7 ctrina? Tamen quæ ſine anima ſunt vocem dantia, ſive tibia, ſive cithara,
niſi diſtinctionem ſonituum dederint; quomodò ſcietur id quod canitur, aut
8 quod citharizatur? Etenim ſi incertam vocem det tuba; quis parabit ſe ad
9 bellum? Ita & vos per linguam niſi manifeſtum ſermonem dederitis; quo-
10 modò ſcietur id quod dicitur? eritis enim in aëra loquentes. Tam multa, ut
putà, genera linguarum ſunt in hoc mundo: & nihil ſine voce eſt. Si er- 11
gò neſciero virtutem vocis, ero ei, cui loquor, barbarus: & qui loquitur,
mihi barbarus. Sic & vos, quoniam æmulatores eſtis ſpirituum, ad ædifica- 12
tionem Eccleſiæ quærite ut abundetis. Et ideò qui loquitur linguâ, oret ut 13
interpretetur. Nam ſi orem linguâ, ſpiritus meus orat, mens autem mea ſi- 14
ne fructu eſt. Quid ergò eſt? Orabo ſpiritu, orabo & mente: pſallam ſpi- 15
ritu, pſallam & mente. Cæterùm ſi benedixeris ſpiritu: qui ſupplet locum 16
idiotæ, quomodò dicet, Amen, ſuper tuam benedictionem? quoniam quid di-
cas, neſcit. Nam tu quidem benè gratias agis: ſed alter non ædificatur. 17
Gratias ago Deo meo, quòd omnium veſtrûm linguâ loquor. Sed in Eccleſia 18
volo quinq; verba ſenſu meo loqui, ut & alios inſtruam: quàm decem millia ver- 19
borum in lingua. Fratres, nolite pueri effici ſenſibus, ſed malitiâ parvuli eſtote: 20
ſenſibus autem perfecti eſtote.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 * فاما من يتنبا فانما يخاطب الناس * فيورد توطيدا وتعزية وتسلية * من يتكلم بلغة
4 يبني ذاته * ومن يتنبا يبني كنيسة * واريدكم كلكم تتكلمون باللغات * وافضل 5
كثيرا ان تتنباوا * لان من يتنبا لاعظم ممن يتكلم باللغات * الا ان يترجم لتتخذ
الكنيسة توطيدا * تم * الخميس من الجمعة التاسعة بعد العنصرة *
6 * فالان يا اخوتي ان جيت اليكم متكلما بلغات * فماذا انفعكم ان لم اخاطبكم اما باعلان
7 واما بمعرفة * واما بنبوة * او بتعليم * ومع هذا الالات التي لا نفوس لها تبدي صوتا * ان
قلت صفارة * وان ذكرت معزفة * فان لم امنح فرقا بين النغمات * فكيف يعرف ما قد صفر
8 به * او ما عزف به * وان ابدي في البوق صوتا غامضا * فمن ذا يتسوم للحرب * هكذا 9
وانتم * ان لم تمنحوا بلسانكم كلاما واضحا بيانه * فكيف يعرف المتكلم به * لانكم تكونون
10 تتكلمون مثل هذه الاقوال في الهوى * ولو اتفق ان تكون في العالم اجناس اصوات مثل
11 هذه * ولا يكون منها شي لا صوت له * ان لم اعرف قوة الصوت * اصير عند المتكلم
12 اعجميا * ويصير المتكلم عندي اعجميا * كذلك وانتم فاذا انتم للارواح معايرين لابتناء
13 الكنيسة * فاطلبوا ان تزيدوا فيها وتفضلوا * فلذلك من يتكلم بلغة فليبتهل ان يترجم *
14 15 * لانني ان صليت بلغة * فروحي يصلي ويكون عقلي لا ثمر له * فما هو اذا الافضل *
16 ان اصلي بالروح واصلي بالعقل * ارتل بالروح وارتل بالعقل * والان ان باركت انت
بالروح * فالذي يكمل موضع الامي * كيف يقول عن شكرك امين * لانه ما عرف ما
17 18 تقول * اما انت فتشكر حسنا * لكن الاخر ما ينتفع * فاشكر لالهي فانني افضل منكم
19 كلكم اتكلم باللغات * لكني اشاء ان اتكلم في الكنيسة بعقلي خمس كلمات اعلم بها اخرين
اكثر من ربوات الفاظ بلغة اخرى * تم *
* السبت السابع عشر بعد العنصرة *
20 * ايها الاخوة لا تصيروا صبيان البصاير لكن تصابوا في الشر وفي روايتكم كونوا كاملين *

Qui verò prophetat, homines quidem al- 3
loquitur, aſſertque confirmationem, &
conſolationem, atq; reſocillationem. Qui 4
loquitur aliquâ linguâ, ſeipſum ædificat:
qui autem prophetat, Eccleſiam ædifi-
cat. Volo quidem vos omnes loqui lin- 5
guis, at multò præſtantius ut prophete-
tis: nam qui prophetat, ſanè major eſt
quàm qui loquitur linguis: niſi interpre-
tetur, ut Eccleſia confirmationem per-
cipiat. Finis.

Feriâ quintâ hebdomadis nonæ
poſt Pentecoſten.

Nunc enim O fratres mei, ſi veniam ad 6
vos linguis loquens, quid utilitatis ca-
pietis, niſi vos alloquar aut per revela-
tionem, aut per ſcientiam, aut per pro-
phetiam, aut per doctrinam? Ad hæc, in- 7
ſtrumenta quæ carent anima, ſoni eden-
tia, ſive fiſtulam dicas, ſive teſtudinem
commemores, niſi diſtinctionem dedero in-
ter tonos, quomodo cognoſcetur quod fiſtu-
lâ, aut quod teſtudine canitur? Et ſi etiam 8
tubâ vocem occultam, quis apparabitur
ad bellum? Ita & vos, niſi dederitis per 9
linguam veſtram ſermonem clarè paten-
tem, quomodo cognoſcetur quod illâ ex-
primitur? eritis enim loquentes ejuſmodi
ſermones in aërem. Et licet contingat eſſe 10
in mundo genera vocum hiſce ſimilia, nec
eſſe quicquam ex eis vocis expers: Niſi 11
novero vim vocis, ſiam apud loquentem
barbarus, ſicque apud me qui loquitur,
barbarus. Ita & vos, cùm ſitis æmula- 12
tores ſpirituũ ad ædificationem Eccleſiæ,
quærite ut in iis proficiatis et excellatis.
Quapropter qui loquitur aliquâ linguâ, 13
oret ut interpretetur. Nam ſi quâ linguâ 14
oravero, ſpiritus quidem meus orabit, ſed
erit mens mea fructu carens. Utrum eſt 15
ergò præſtantius? Orare me ſpiritu, &
orare mente: canere ſpiritu, & canere
mente. Et nunc ſi tu benedixeris ſpiri- 16
tu, is qui implet locum plebeiorum, quo-
modo pro tua gratiarum actione dictu-
rus eſt, Amen? ignorat enim quid dicas.
Tu quidem benè gratias agis, verùm ali- 17
us non proficit. Gratias ago Deo meo, 18
quòd melius quàm vos omnes linguis lo-
quar: Volo tamen in Eccleſia loqui meâ 19
mente quinque verba quibus alios doce-
am, potius quàm decem millia dictio-
num linguâ alienâ. Finis.

Sabbatho decimo ſeptimo poſt
Pentecoſten.

O fratres, ne ſitis pueri ſenſibus: ſed 20
malitiâ puerascite. ſententiis autem
veſtris eſtote perfecti.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 እኮኑ ፡ ዘአልቦቱ ፡ ነፍስ ፡ ይነቅ ፡ ወመሰንቆኒ ፡ ይነብብ ፡ ወዕንዚራኒ፡፡ ወእመሰ ፡ በትእ
ምርት ፡ ዘነቀወ ፡ ወኢነበቡ ፡ መኑ ፡ ያአምር ፡ ዘይብል ፡ መሰንቆሁኒ ፡ ወዕንዚራሁኒ፡፡
8 ወዘኒ ፡ ይነፍሕ ፡ ቀርነ ፡ ለእመ ፡ በትእምርት ፡ በዘ ፡ ይትዐወቅ ፡ ኢነፍሐ ፡ መኑ ፡ ይትረ
9 ሰይ ፡ ለቀትል፡፡ ከማሁኬ ፡ አንትሙኒ ፡ ለእመ ፡ ተናገርክሙ ፡ በነገረ ፡ በሐውርት ፡
ወአልቦ ፡ ዘይተረጕሞ ፡ ቃለክሙ ፡ መኑ ፡ ያአምር ፡ ዘትብሉ ፡ ወዘትትናገሩ ፡ ትከ
10 ውኑ ፡ ከመዘ ፡ ምስለ ፡ ነፋስ ፡ ትነብቡ፡፡ ሚመጠን ፡ ሀለዉ ፡ አሕዛብ ፡ ውስተ ፡ ዓለ
ም ፡ ወለለ ፡ ብሔሮሙ ፡ ነገሮሙ ፡ ወዘዘ ፡ ዚአሆሙ ፡ ትስናኖሙ ፡ ወኵሉ ፡ ይነብብ ፡ በ
11 ነገረ ፡ ብሔሩ፡፡ ወለእመ ፡ ኢያአምር ፡ እንከ ፡ ፍካሬሁ ፡ ለነገር ፡ ወኃይለ ፡ ቃሉ ፡ አ
12 ነሁ ፡ እኩዋና ፡ ለዘ ፡ ይትናገረኒ ፡ ወውእቱኒ ፡ ዘይትናገረኒ ፡ ዘይዜነግዕ ፡ ይመስለኒ፡፡ ከማ
ሁኬ ፡ አንትሙኒ ፡ ተቃሐውዑ ፡ ለዘ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ በዘ ፡ ይትሐነጽ ፡ ሕዝብ ፡ ኀሥሡ ፡ ከ
13 መ ፡ ትብዝኁ፡፡ ወይእዜኒ ፡ ዘኒ ፡ ይነብብ ፡ በነገረ ፡ በሐውርት ፡ ለይጸሊ ፡ ከመ ፡ ይትረጐ
14 ም ፡ ሎቱ፡፡ ወእመሰ ፡ እጼሊ ፡ በነገረ ፡ በሐውርት ፡ መንፈስየ ፡ ዳእሙ ፡ ይጼሊ ፡ ወልብየሰ ፡
15 ዕራቁ ፡ ውእቱ፡፡ ምንትኑ ፡ እንከ ፡ ዘእጼሊ ፡ ለመንፈስየ ፡ እሴአል ፡ ለቢጽየኒ፡፡ እዘምር ፡ ለ
16 መንፈስየኒ ፡ ወእዘምር ፡ ለልብየኒ፡፡ እስመ ፡ ለእመ ፡ አእኰተ ፡ መንፈስ ፡ ምንተ ፡ ያአምር ፡ ዘ
17 ይብሉ ፡ አሚን ፡ እስመ ፡ ኢያአምር ፡ ዘትብል ፡ ወዘከመ ፡ ተአኰተ፡፡ ናሁ ፡ አንተ ፡ ሠናየ ፡ ታአ
18 ኵት ፡ ለዝክቱ ፡ እንከ ፡ እፎ ፡ ይትሐነጽ ፡ ልቡ፡፡ ወአአኵቶ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ በእንተ ፡
19 ኵልክሙ ፡ ወእነብብ ፡ በነገረ ፡ በሐውርት ፡ እነብብ፡፡ ወባሕቱ ፡ በቤተ ፡ ክርስቲያን ፡
እፈቅድ ፡ ኃምስቱ ፡ ቃለ ፡ እንግር ፡ ለልብየ ፡ ከመ ፡ ለባዕድኒ ፡ እምህር ፡ ወእምአእኩ ፡ እልፈ ፡
20 ቃለ ፡ በነገረ ፡ በሐውርት፡፡ አኃዊነ ፡ ኢትአበዱ ፡ ወኢትስሕቱ ፡ ምክረ ፡ ውስተ ፡ እኩይ፡፡
ወባሕቱ ፡ ከመ ፡ ሕፃናት ፡ ኩኑ ፡ ወለምክርሰ ፡ ጠቢባነ ፡ ኩኑ፡፡

Nónne quæ non habeat animam reſonant? & cithara loquitur, & tibia, & ſi 7
in ſignis reſonent, & non loquantur, quis cognoſcet quid dicit cithara & tibia?
Et inflans cornu, ſi in ſignis quibus cognoſcitur, non inflavit, quis apparabi- 8
tur ad bellum? Sic igitur vos ſi loquuti eſtis in linguis regionum, & non 9
ſit interpres verborum veſtrorum, quis intelliget quæ dicitis & quæ loquimini?
eritis ſicut cum vento loquentes. Quot ſunt gentes in mundo? & quarumcun- 10
que regionum quæ ſunt linguæ? & quæque ſuas habent differentias, & quiſ-
que loquitur in lingua regionis ſuæ. Et ſi neſciero igitur interpretationem ſer- 11
monis, & virtutem vocis, ego ero ei qui loquitur mihi, & is qui mihi loquitur
barbarè loquens videbitur mihi. Sic igitur vos zelantes quæ ſunt Spiritûs 12
ſancti, in quibus ædificetur populus, quærite ut abundetis. Et nunc qui lo- 13
quitur in lingua regionum, oret ut cum eo interpretetur. Et ſi orem in lingua 14
regionum, ſpiritus meus ſolummodo orat, ſed cor meum vacuum eſt. Quid 15
igitur? quæ oro ſpiritui, interrogabo fratrem meum? pſallam ſpiritui, & pſal-
lam cordi meo. Quia ſi gratias egero ſpiritui, quid intelliget æditimus, quia 16
neſcit quid dicitur, & quomodo gratiæ actæ ſunt? Ecce tu bene gratias 17
agis, propter hoc tamen quomodo ædificabitur cor ejus? Et gratias ago Deo pro- 18
pter omnes vos, & in linguis regionum loquor. Veruntamen in do- 19
mo Chriſtianorum malim quinque verba loqui cordis mei, ut edoceam etiam
alios, quàm decem millia verborum in linguis regionum. Fratres noſtri, ne inſani- 20
atis, neque corrumpatis voluntatem in malo: ſed ſicut parvuli eſtote, & ad
conſulendum prudentes eſtote.

ἘΠΙΣΤΟΛῊ ΠΡῸΣ ΚΟΡΙΝΘ. Α΄. ΚΕΦ. Η΄.

In lege scriptum est; Quoniam in aliis linguis & *in* labiis aliis
21 Ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται, Ὅτι ἐν ἑτερογλώσσοις καὶ ἐν χείλεσιν (ο) ἑτέροις
loquar populo huic: & nec sic exaudient me, dicit Dominus. Ita-
22 λαλήσω τῷ λαῷ τούτῳ· καὶ οὐδ' οὕτως εἰσακούσονταί μου, λέγει Κύριος. Ὥσ-
que linguæ in signum sunt, non fidelibus, sed infidelibus: *at*
τε αἱ γλῶσσαι εἰς σημεῖόν εἰσιν, οὐ τοῖς πιστεύουσιν, ἀλλὰ τοῖς ἀπίστοις· ἡ δὲ
prophetia non infidelibus, sed fidelibus. Si ergò conveniat Ec-
23 προφητεία οὐ τοῖς ἀπίστοις, ἀλλὰ τοῖς πιστεύουσιν. Ἐὰν οὖν συνέλθῃ ἡ ἐκ-
clesia universa in *idipsum*, & omnes linguis loquantur, intrent autem
κλησία ὅλη ἐπὶ τὸ αὐτὸ, καὶ πάντες (π) γλώσσαις λαλῶσιν, εἰσέλθωσι δὲ
idiotæ aut infideles, non dicent quòd insanitis? Si autem omnes prophe-
24 ἰδιῶται ἢ ἄπιστοι, οὐκ ἐροῦσιν ὅτι μαίνεσθε; Ἐὰν δὲ πάντες προφητεύω-
tent, intret autem quis infidelis, vel idiota, convincitur ab omnibus, di-
σιν, εἰσέλθῃ (ρ) δέ τις ἄπιστος, ἢ ἰδιώτης, ἐλέγχεται ὑπὸ πάντων, ἀνα-
judicatur ab omnibus: *Et sic* occulta cordis ejus manifesta
25 κρίνεται ὑπὸ (σ) πάντων· Καὶ οὕτω τὰ κρυπτὰ τῆς καρδίας αὐτοῦ φανερὰ
fiunt: & ita cadens in faciem, adorabit Deum, pronuntians
γίνεται· καὶ (τ) οὕτω πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον, προσκυνήσει τῷ Θεῷ, ἀπαγγέλλων
quòd Deus verè in vobis sit. Quid ergò est, fratres? Cùm conveni-
26 ὅτι (υ) ὁ Θεὸς ὄντως ἐν ὑμῖν ἐστι. Τί οὖν ἐστιν, ἀδελφοί; ὅταν συνέρχη-
tis, unusquisque vestrûm psalmum habet, doctrinam habet, linguam habet, apocaly-
σθε, (φ) ἕκαστος ὑμῶν ψαλμὸν ἔχει, διδαχὴν ἔχει, γλῶσσαν ἔχει, ἀποκάλυ-
psin habet, interpretationem habet: omnia ad ædificationem fiant. Sive
27 ψιν ἔχει, ἑρμηνείαν ἔχει· πάντα πρὸς οἰκοδομὴν (χ) γινέσθω. Εἴτε
linguâ quis loquitur, secundùm duos, aut *plurimùm* tres, & per partes, & unus
γλώσσῃ τις λαλεῖ, κατὰ δύο, ἢ τὸ πλεῖστον τρεῖς, καὶ ἀνὰ μέρος, καὶ εἷς
interpretetur. Si autem non fuerit interpres, taceat in Ecclesia: *sibiipsi*
28 διερμηνευέτω. Ἐὰν δὲ μὴ ᾖ διερμηνευτὴς, σιγάτω ἐν ἐκκλησίᾳ· ἑαυτῷ

autem loquatur & Deo. Prophetæ autē duo aut tres *loquantur*, & *alii*
δὲ λαλείτω καὶ τῷ Θεῷ. Προφῆται δὲ δύο ἢ τρεῖς λαλείτωσαν, καὶ οἱ ἄλλοι 29
dijudicent. Si *verò* alii revelatum fuerit sedenti, prior taceat.
διακρινέτωσαν. Ἐὰν δὲ ἄλλῳ ἀποκαλυφθῇ καθημένῳ, ὁ πρῶτος σιγάτω. 30
Potestis enim *per unum* omnes prophetare, ut omnes discant, &
Δύνασθε γὰρ καθ' ἕνα πάντες προφητεύειν, ἵνα πάντες μανθάνωσι, καὶ 31
omnes *consolatione afficiantur*. Et spiritus prophetarum prophetis *subjiciuntur*.
πάντες παρακαλῶνται. Καὶ πνεύματα προφητῶν προφήταις ὑποτάσσεται. 32
Non enim est dissensionis Deus, sed pacis: *ut* in omnibus Ec-
Οὐ γάρ ἐστιν (ψ) ἀκαταστασίας ὁ Θεὸς, ἀλλ' εἰρήνης· ὡς ἐν πάσαις ταῖς ἐκ- 33
clesiis Sanctorum. Mulieres *vestræ* in Ecclesiis taceant:
κλησίαις τῶν ἁγίων. Αἱ (ω) γυναῖκες ὑμῶν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις σιγάτωσαν· 34
non enim permittitur eis loqui, sed subditas esse, sicut &
οὐ γὰρ (α) ἐπιτέτραπται αὐταῖς λαλεῖν, (β) ἀλλ' ὑποτάσσεσθαι, καθὼς καὶ ὁ
lex dicit. Si autem quid discere volunt, *in domo proprios* vi-
νόμος λέγει. Εἰ δέ τι (γ) μαθεῖν θέλουσιν, ἐν οἴκῳ τοὺς ἰδίους ἄν- 35
ros interrogent. Turpe enim est *mulieribus* in Ecclesia loqui. An à
δρας ἐπερωτάτωσαν· αἰσχρὸν γάρ ἐστι (δ) γυναιξὶν ἐν ἐκκλησίᾳ λαλεῖν. Ἢ ἀφ' 36
vobis verbum Dei *exiit*? aut in vos solos pervenit? Si quis
ὑμῶν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθεν; ἢ εἰς ὑμᾶς μόνους κατήντησεν; Εἴ τις 37
videtur propheta esse aut spiritualis, cognoscat quæ scribo vobis, quia Do-
δοκεῖ προφήτης εἶναι ἢ πνευματικὸς, ἐπιγινωσκέτω ἃ γράφω ὑμῖν, (ε) ὅτι τοῦ Κυ-
mini sunt mandata. Si autem quis ignorat, *ignotus erit*. Itaque, fra-
ρίου εἰσὶν ἐντολαί. Εἰ δέ τις ἀγνοεῖ, ἀγνοείτω. Ὥστε, (ζ) ἀδελ- 38 39
tres, æmulamini prophetare, & loqui linguis *ne prohibete*.
φοί, ζηλοῦτε τὸ προφητεύειν, καὶ τὸ λαλεῖν (η) γλώσσαις μὴ κωλύετε.
Omnia *decenter* & secundùm ordinem fiant.
Πάντα εὐσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν γινέσθω. 40

MS. A. (ο) ἑτέρων (π) λαλῶσιν γλώσσαις, (ρ) τέ τις (σ) πάντων· Τὰ κρυπτὰ (τ) οὕτως (υ) ὄντως ὁ Θεὸς (φ) ἕκαστος ψαλμὸν ἔχει, ἀποκάλυψιν ἔχει, γλῶσσαν ἔχει, ἑρμηνείαν ἔχει· πάντα (χ) γινέσθω. (ψ) ὁ Θεὸς ἀκαταστασίας, ἀλλὰ (ω) γυναῖκες ἐν ταῖς (α) ἐπιτρέπεται (β) ἀλλὰ ὑποτασσέσθωσαν τοῖς ἀνδράσιν, καθὼς (γ) μανθάνειν θέλουσιν, (δ) γυναικὶ λαλεῖν ἐν ἐκκλησίᾳ. (ε) ὅτι Θεοῦ ἐστιν ἐντολή. (ζ) ἀδελφοί μου, (η) μὴ κωλύετε γλώσσαις. Πάντα δὲ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

21 * ܒܢܡܘܣܐ ܟܬܝܒ. ܕܒܡܡܠܠܐ ܢܘܟܪܝܐ ܘܒܣܦܘܬܐ ܐܚܪܢܝܬܐ ܐܡܠܠ ܥܡ ܥܡܐ
22 ܗܢܐ. ܘܐܦܠܐ ܗܟܢܐ ܢܫܡܥܘܢܢܝ. ܐܡܪ ܡܪܝܐ. * ܡܕܝܢ ܠܫܢܐ ܠܐܬܐ ܐܢܘܢ ܠܘ ܗܘ ܠܡܗܝܡܢܐ. ܐܠܐ
ܠܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢܝܢ. ܢܒܝܘܬܐ ܕܝܢ ܠܐ ܗܘܬ ܠܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢܝܢ.
23 ܐܠܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܡܗܝܡܢܝܢ. * ܐܢ ܗܘ ܗܟܝܠ ܕܬܬܟܢܫ ܥܕܬܐ ܟܠܗ ܐܟܚܕܐ. ܘܟܠܗܘܢ ܒܠܫܢܐ
ܢܡܠܠܘܢ. ܘܢܥܠܘܢ ܗܕܝܘܛܐ ܐܘ ܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢܝܢ. ܠܐ ܐܡܪܝܢ ܕܫܢܝܬܘܢ ܠܗܘܢ
24 ܫܢܝܬܘܢ. * ܘܐܢ ܟܠܟܘܢ ܬܬܢܒܘܢ. ܘܢܥܘܠ ܠܘܬܟܘܢ ܗܕܝܘܛܐ ܐܘ ܠܐ ܡܗܝܡܢܐ.
25 ܡܬܟܣܣ ܡܢ ܟܠܟܘܢ. ܘܡܬܕܝܢ ܡܢ ܟܠܟܘܢ. * ܘܟܣܝܬܐ ܕܠܒܗ ܡܬܓܠܝܢ.
ܘܗܝܕܝܢ ܢܦܠ ܥܠ ܐܦܘܗܝ. ܘܢܣܓܘܕ ܠܐܠܗܐ ܘܢܐܡܪ. ܕܫܪܝܪܐܝܬ ܐܠܗܐ ܐܝܬ ܒܟܘܢ.
26 * ܐܡܪ ܐܢܐ ܗܟܝܠ ܐܚܝ. ܕܡܐ ܕܡܬܟܢܫܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܐܝܢܐ ܕܡܢܟܘܢ ܕܐܝܬ ܠܗ
ܡܙܡܘܪܐ ܢܐܡܪ. ܘܐܝܢܐ ܕܐܝܬ ܠܗ ܡܠܦܢܘܬܐ. ܘܐܝܢܐ ܕܐܝܬ ܠܗ ܓܠܝܢܐ. ܘܐܝܢܐ ܕܐܝܬ
27 ܠܗ ܠܫܢܐ. ܘܐܝܢܐ ܕܐܝܬ ܠܗ ܦܘܫܩܐ. ܟܠܗܘܢ ܠܒܢܝܢܐ ܢܗܘܘܢ. * ܘܐܢ ܒܠܫܢܐ ܐܢܫ
28 ܢܡܠܠ. ܬܪܝܢ ܢܡܠܠܘܢ. ܘܐܢ ܣܓܝ ܬܠܬܐ. ܘܚܕ ܚܕ ܢܡܠܠܘܢ. ܘܚܕ ܢܦܫܘܩ. * ܘܐܢ
ܠܝܬ ܡܦܫܩܢܐ. ܢܫܬܘܩ ܒܥܕܬܐ ܗܘ ܕܡܡܠܠ ܒܠܫܢܐ. ܘܥܡ ܢܦܫܗ ܢܡܠܠ ܘܥܡ
29 30 ܐܠܗܐ ܢܡܠܠ. * ܢܒܝܐ ܕܝܢ ܬܪܝܢ ܐܘ ܬܠܬܐ ܢܡܠܠܘܢ. ܘܫܪܟܐ ܢܦܪܫܘܢ. * ܘܐܢ
31 ܠܐܚܪܢܐ ܢܬܓܠܐ ܟܕ ܝܬܒ. ܩܕܡܝܐ ܢܫܬܘܩ ܠܗ. * ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܓܝܪ ܟܠܟܘܢ ܚܕ
32 ܚܕ ܠܡܬܢܒܝܘ. ܕܟܠܢܫ ܢܐܠܦ ܘܟܠܢܫ ܢܬܒܝܐ. * ܘܪܘܚܐ ܓܝܪ ܕܢܒܝܐ ܠܢܒܝܐ
33 ܡܫܬܥܒܕܐ. * ܡܛܠ ܕܐܠܗܐ ܠܐ ܗܘܐ ܕܫܓܘܫܝܐ. ܐܠܐ ܕܫܠܡܐ. ܐܝܟ ܕܒܟܠܗܝܢ
ܥܕܬܐ ܕܩܕܝܫܐ. ܕܚܕ ܒܫܒܐ *ܙ* ܕܦܢܛܩܘܣܛܝ *ܕܟܐ*
34 * ܢܫܝܟܘܢ ܒܥܕܬܐ ܢܗܘܝܢ ܫܬܝܩܢ. ܠܐ ܓܝܪ ܡܦܣ ܠܗܝܢ ܕܢܡܠܠܢ. ܐܠܐ ܕܢܫܬܥܒܕܢ.
35 ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܢܡܘܣܐ ܐܡܪ. * ܘܐܢ ܨܒܝܢ ܕܢܐܠܦܢ. ܒܒܝܬܗܝܢ ܢܫܐܠܢ
36 ܠܒܥܠܝܗܝܢ. ܡܛܠ ܕܨܥܪܐ ܗܘ ܠܢܫܐ ܕܒܥܕܬܐ ܢܡܠܠܢ. * ܐܘ ܕܠܡܐ ܡܢܟܘܢ ܗܘ
37 ܢܦܩܬ ܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܐܘ ܠܘܬܟܘܢ ܗܘ ܒܠܚܘܕܝܟܘܢ ܡܛܬ. * ܘܐܢ ܐܢܫ ܕܡܣܒܪ ܠܗ
ܕܢܒܝܐ ܗܘ ܐܘ ܕܪܘܚܢܐ ܗܘ. ܢܕܥ ܗܠܝܢ ܕܟܬܒ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܦܘܩܕܢܐ ܐܢܘܢ
38 39 ܕܡܪܢ. * ܘܐܢ ܐܢܫ ܠܐ ܝܕܥ. ܠܐ ܢܕܥ. * ܗܟܝܠ ܐܚܝ ܛܢܘ ܠܡܬܢܒܝܘ.
40 ܘܠܡܡܠܠܘ ܒܠܫܢܐ ܠܐ ܬܟܠܘܢ. * ܟܠܡܕܡ ܕܝܢ ܒܐܣܟܡܐ ܘܒܛܟܣܐ ܢܗܘܐ.

In Lege scriptum est; Sermone extraneo, 21
& linguâ alienâ alloquar hunc populum, &
ne sic quidem audient me, inquit Dominus.
Itaque linguæ pro signo positæ sunt, non fi- 22
delibus, sed iis qui sunt increduli: prophe-
tiæ autem non incredulis, sed fidelibus.
Si ergò congregetur tota ecclesia, & omnes 23
linguis loquantur, ingrediantur autem im-
periti, aut increduli, nónne dicent; Sanè
isti insaniunt? Quòd si vos omnes prophe- 24
tetis, & introëat ad vos imperitus aut incre-
dulus, investigatur ab omnibus vobis, &
coarguitur à vobis omnibus. Et abscondita 25
cordis ejus manifesta fiunt: ac tunc proci-
det in faciem suam, & adorabit Deum, di-
cétque verè Deum in vobis esse. Dico igi- 26
tur, fratres mei, quoties convenitis, qui-
cunque ex vobis canticum habet, dicat: &
qui habet doctrinam, & qui habet revelati-
onem, & qui habet linguam, & qui habet
interpretationem: omnia ad ædificationem
fiant. Quòd si quis linguâ loquatur, duo 27
loquantur, aut ad summum tres, vicissímque
loquantur, & unus interpretetur. Quòd si 28
non sit interpres, taceat in ecclesia is qui lo-
quitur linguâ, & inter semetipsum ac Deum
loquatur. Prophetæ autem, duo aut tres 29
loquantur & cæteri dijudicent. Quòd si 30
alii revelatum fuerit assidenti, prior taceat.
Siquidem vos omnes potestis singulatim pro- 31
phetare, ut quisque discat, & quisque con-
solationem accipiat. Spiritus enim pro- 32
phetarum, prophetis subjectus est. Quoni- 33
am non est Deus tumultûs, sed pacis, ut in
omnibus Ecclesiis sanctorum.

Dominicâ septimâ Pentecostes. 22.

Mulieres vestræ in Ecclesia taceant: non 34
enim licet illis loqui, sed subjici, sicut &
Lex dicit. Quòd si velint discere, domi suæ 35
interrogent maritos suos. Pudendum enim
est ut mulieres in Ecclesia loquantur. Num 36
forsan à vobis prodiit sermo Dei? an ad vos
tantùm pervenit? Si quis autem ex vobis 37
existimat se prophetam esse aut spiritualem,
sciat hæc quæ scribo vobis, quia præcepta
sunt Domini nostri. Cæterùm si quis igno- 38
rat, ignoret. Zelatores igitur estote pro- 39
phetandi, fratres mei, & loqui linguis ne
prohibeatis. Omnia verò cum decore & 40
per ordinem fiant.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

21 በውስተ : ኦሪተ፤ : ይብል : በካልእ : ልሳን : ወበካልእ : ከናፍር : እትናገሮሙ : ለዝ :
22 ሕዝብ : ወመሰለ : ከመዝ : ኢሰምዑኒ : ይቤ : እግዚአብሔር ::=፦ ወይእዜኒ :
ነገረ : በሐውርትሰ : ለትእምርት : ውእቱ : ለእለ : ኢየአምኑ : ወአኮ : ለእለ :
23 የአምኑ :: ወተነቢዮሰ : ለእለ : የአምኑ : ወአኮ : ለእለ : ኢየአምኑ :=፦ ወእመኒ :
ተጋባእክሙ : ኵልክሙ : ሕዝብ : ኅቡረ : ወነበቡ : ኵሎሙ : ነገረ : በሐውርት :
ወመጽኡ : አብዳን : እለ : ኢየአምኑ : አኮኑ : የዐብዱ : ይብሉክሙ :=፦ ወእ
24 መሰ : ኵሎሙ : ይትኔበዩ : ወመጽኡ : አብዳን : እለ : ኢየአምኑ : ይዘልፍዎሙ : ኵ
ሎሙ : ኅቡረ : ወያስተኀፍርዎሙ :=፦

In lege dicitur; In alia lingua, & in alio labio alloquar hunc populum, & 21
cum hujusmodi lingua *non audient me, dicit Deus. Et nunc linguæ regio-* 22
num in signum sunt iis qui non credunt, & non iis qui credunt: & prophe-
tia iis qui credunt, & non iis qui non credunt. Et si congregâstis vos omnes 23
populum simul, & loquuti sunt omnes illi linguas regionum, & veniant insi-
pientes non credentes, nónne, Insaniunt, dicent vobis? Et si omnes prophetent, 24
& venerint insipientes non credentes, arguent eos omnes simul, & pudefactos
eos reddent.

Versio VULGATA LATINA.

21 In lege scriptum est; Quoniam in aliis linguis & labiis aliis loquar populo hu-
22 ic: & nec sic exaudient me, dicit Dominus. Itaque linguæ in signum sunt non
23 fidelibus, sed infidelibus: prophetiæ autem non infidelibus, sed fidelibus. Si
ergò conveniat universa Ecclesia in unum, & omnes linguis loquantur, intrent
24 autem idiotæ, aut infideles: nónne dicent quod insanitis? Si autem omnes pro-
phetent, intret autem quis infidelis, vel idiota, convincitur ab omnibus, dijudi-
25 catur ab omnibus: Occulta cordis ejus manifesta fiunt, & ita cadens in faciem
26 adorabit Deum, pronuntians quòd verè Deus in vobis sit. Quid ergò est, fra-
tres? cùm convenitis, unusquisque vestrûm psalmum habet, doctrinam habet, apo-
calypsim habet, linguam habet, interpretationem habet: omnia ad ædificationem
27 fiant. Sive linguâ quis loquitur, secundùm duos, aut ut multùm tres, & per par-
28 tes, & unus interpretetur. Si autem non fuerit interpres, taceat in Ecclesia, sibi
autem loquatur, & Deo. Prophetæ autem duo, aut tres dicant, & cæteri diju- 29
dicent. Quòd si alii revelatum fuerit sedenti, prior taceat. Potestis enim 30
omnes per singulos prophetare: ut omnes discant, & omnes exhortentur: Et 31
spiritus prophetarum prophetis subjecti sunt. Non enim est dissensionis Deus, 32
sed pacis: sicut & in omnibus Ecclesiis Sanctorum doceo. Mulieres in Eccle- 33
siis taceant, non enim permittitur eis loqui, sed subditas esse, sicut & lex dicit. 34
Si quid autem volunt discere, domi viros suos interrogent. Turpe est enim mu- 35
lieri loqui in ecclesia. An à vobis verbum Dei processit? aut in vos solos perve- 36
nit. Si quis videtur propheta esse, aut spiritualis, cognoscat quæ scribo vobis, 37
quia Domini sunt mandata. Si quis autem ignorat, ignorabitur. Itaque, fra- 38
tres, æmulamini prophetare: & loqui linguis nolite prohibere. Omnia autem 39
honestè, & secundùm ordinem fiant. 40

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

* وقد كتب في الشريعة * ساخاطب هذا الشعب بلغات اخر * وشفوات اخر * يقول الرب * ولا 21
هكذا يسمعوني * فلذلك اللغات هي دلالة لا للذين آمنوا * بل للذين لم يؤمنوا * فاما النبوة 22
دلالة لا للذين لم يؤمنوا * لكن للذين قد آمنوا * فان التأمت الكنيسة كلها مجتمعة معا * 23
ويتكلمون كلهم باللغات * فيدخل اميون وكافرون * اما يقولون انكم قد وسوستم * وان يتنبوا 24
كلهم فيدخل انسان كافر او امي * فيوبخه الكل ويكشف الكل عن سريرته * وهكذا تصير 25
خفايا قلبه ظاهرة * فيخر هكذا على وجهه ويسجد لله * مشيدا ان الله فيكم هو حقا * تم *

* قراءة الجمعة من الجمعة التاسعة بعد العنصرة *

* فماذا هو معنى قولي يا اخوتي * اذا اجتمعتم كل احد منكم له مزمور * له تعليم * له لغة * له 26
استعلان * له ترجمة * فليصر كلها لابتناء المنفعة * ان يتكلم احد بلغة * فليتكلم لدى 27
اثنين او اكثر ثلثة * وعلى انفراد * وليترجم واحد * وان لم يحضر من يترجم * فليصمت 28
في الكنيسة * وليخاطب نفسه والله * والانبياء فليتكلم اثنان او ثلثة * وباقي الحضور 29
فليميزوا كلامهم * وان استعلنت نبوة لاخر جالس * فليصمت الاول * لانه يمكنكم 30 31
كلكم ان تتنبوا واحدا واحدا * ليتعلموا كلكم * ويتعزوا كلكم * وارواح الانبياء 32
تخضع للانبياء * لان الله ليس هو اله التشويش * بل اله السلامة * كما قد رتب ذلك في 33
كنائس القديسين كلها * نساؤكم فليصمتن في الكنائس * لانهن لم يؤمرن ان 34
يتكلمن * بل يخضعن كما تذكر الشريعة * وان شئن يتعلمن شيا فليسألن عنه 35
في المنزل رجالهن * لان مستقبحا هو ان يتكلمن النساء في الكنيسة * او لعل كلام 36
الله منكم صدر * ام اليكم وحدكم انتهى * من يظن انه نبي او روحاني * 37
فليعرف الاقوال التي اكاتبكم بها * انها وصايا الرب هي * وان جهلها احد فليجهل * 38
* فلذلك يا اخوتي غايروا التنبي * ولا تمنعوا التكلم باللغات * بل فلتصر كلها 39 40
بورع وترتيب *

Scriptum enim est in Lege, Colloquar cum 21
hoc populo aliis linguis, aliisque labiis,
ait Dominus, & ne ita quidem audient
me. Propterea linguæ sunt signum, non 22
his qui crediderunt, sed his qui non cre-
diderunt: prophetia verò signum est non
his qui non crediderunt, sed his qui cre-
diderunt. Itaque si conveniat Ecclesia 23
tota simul concors, & loquantur omnes
linguis, ingrediantur autem idiotæ atque
infideles, nónne dicent vos insanire?
At si omnes prophetent, ingrediatur au- 24
tem infidelis quispiam aut idiota, omnes
arguent eum, & omnes arcanum ejus
detegent: Et ita fient occulta cordis 25
ejus manifesta: atque ita procidens in
faciem suam adorabit Deum, exclamans
quòd Deus revera sit in vobis. Finis.

Lectio feriæ sextæ hebdomadis no-
næ post Pentecosten.

Quisnam est igitur sensus verborum 26
meorum O fratres mei? Cùm conveni-
tis, quicunque vestrûm habuerit canti-
cum, habuerit doctrinam, habuerit lin-
guam, habuerit revelationem, habuerit
interpretationem: omnia fiant ad ædi-
ficationem utilitatis. Si quis aliquâ 27
linguâ loquitur, loquatur apud duos,
aut ad plurimum tres, & seorsim:
unus autem interpretetur. Quòd si non 28
adsit qui interpretetur, taceat in Eccle-
sia, & sibiipsi loquatur ac Deo. Pro- 29
phetæ quoque loquantur duo aut tres,
& cæteri assistentes discernant sermo-
nes eorum. Quòd si revelata fuerit 30
prophetia alii assidenti, prior taceat.
Potestis enim omnes singulatim prophe- 31
tare, ut omnes discatis, & omnes con-
solationem accipiatis. Et spiritus Pro- 32
phetarum subdunt se Prophetis. Nam 33
Deus non est perturbationis Deus, sed
Deus pacis: quemadmodum hoc jam
dispositum est in omnibus Ecclesiis san-
ctorum. Mulieres vestræ taceant in Ec- 34
clesiis, quia non permittitur illis ut lo-
quantur: sed subditæ sint, ut memorat
Lex. Quòd si quid discere volunt, domi 35
viros suos interrogent: nam turpe est mu-
lieres loqui in Ecclesia. An fortè sermo 36
Dei à vobis profectus est, an ad vos so-
los devenit? Qui arbitratur se pro- 37
phetam esse, aut spiritualem, agnoscat
sermones quos scribo vobis, quòd Domini
sint mandata. Quod si quis ignoret il- 38
los, ignoret. Hâc igitur de causa O fra- 39
tres mei, æmulemini prophetare, & ne
vetueritis loqui linguis. Omnia tamen 40
decenter & ordine fiant.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

25 ወይትከሠት : ዘያኀብኡ : ውስተ : ልቦሙ :: ወእመዝ : ይገብእ : ይኔስሕ : ወይሰግድ : በገጹ :
26 ወይገኒ : ለእግዚአብሔር : ወይነግር : ከመ : አማን : ሀሎ : እግዚአብሔር : ምስሌክሙ ::=፦ ወ
ይእዜኒ : አኃዊነ : ሶበ : ትትጋብኡ : ኵልክሙ : ብክሙ : መዝሙረ : ወትምህርት : ዘከሠተ : ዘነ
27 ገረ : በሐውርት : ወዘምድራሰት : ወኵሎ : በዘ : ትትሐነጹ : ግበሩ :=፦ ወእመኒቦ : ዘይነብ
ብ : በነገረ : በሐውርት : በበ : ክልኤቱ : ወበበ : ሠለስቱ : ወበበሕቲቶሙ : አሐዱ : ለይተርጕ
28 ም :=፦ ወእመሰ : አልቦ : ዘይተረጕም : አርምሙ : በቤተ : ክርስቲያን : ይንብብ : ለርእሱ :
29 ወለእግዚአብሔር :=፦ ነቢያት : ያንብቡ : እማእኮ : ክልኤቱ : ወእማእኮ : ሠለስቱ : ወእ
30 ልክቱ : ለይፈክሩ :=፦ ወእመሰቦ : ለዘ : አስተርአዮ : ወከሠተ : ሎቱ : በነቢሩ : ቀዳማዊ :
31 ለያርምም :=፦ ይትከሀለክሙ : ትትነበዩ : ኵልክሙ : በበ : አሐዱ : ከመ : ኵሉ : ይትመሀር :
32 ወከመ : ኵሉ : ይትፌሣሕ ::=፦ ወመንፈስ : ነቢያት : ይትኤዘዙ :=፦ እስመ : ኢኮኑ : ሀከክ :
33 እግዚአብሔር : ዘእንበለ : ሰላም : በከመ : በኵሉ : ቤተ : ክርስቲያናቲሆሙ : ለቅዱሳን ::=፦ ወ
34 አንስትኒ : ለያርምማ : በቤተ : ክርስቲያን : እስመ : ኢይከውኖን : ይትናገራ : ዘእንበለ : ዳእሙ :
35 ይትኤዘዛ : እስመ : ከማሁ : ይቤ : ኦሪት :=፦ ወእመሰ : ይፈቅዳ : ይትመሀራ : በአብያቲ
36 ሆን : ይስአላ :: እስመ : ኀሳር : ውእቱ : ለብእሲት : ተናግሮ : በቤተ : ክርስቲያን :=፦ ዳእ
ሙኑ : በኀቤክሙ : ይሰተት : ቃለ : እግዚአብሔር : ወለበሕቲትክሙኑ : በጽሐክሙ :
37 ቃለ : እግዚአብሔር :=፦ ወዘሰ : ይብል : ርእሶ : እመ : ነቢይ : ውእቱ : ወመንፈስ :
38 ቅዱስ : ሳዕሌሁ : ያእምር : ዘንተ : ዘጸሐፍኩ : ለክሙ : እስመ : ትእዛዘ : እግዚአብሔ
39 ር : ውእቱ :=፦ ወዘሰ : ኢያአምር : ኢያአምር ::=፦ ወይእዜኒ : አኃዊነ : ተቃሐ
40 ው : ለተነብዮ : ወለዘኒ : ይነብብ : በነገረ : በሐውርት : ኢትክልእዎ :=፦ ወኵሎ :
ዘበሕግ : ወበድሩት : ወበዐቅም : ግበሩ ::=፦

Et revelabitur quod occultant in corde eorum: & tunc convertetur, pœniten- 25
tiam aget, & prosternet se in faciem suam, & confitebitur Deo, & nuntia-
bit quòd verè est Deus vobiscum. Et nunc fratres nostri, quum convenitis, 26
omnes vos habetis canticum, & doctrinam revelationis linguarum regionum,
& expositionis: & omnes, ea quibus ædificemini, facite. Et si quis sit qui 27
loquitur in linguis regionum, per binos aut per trinos fiat, & separatim unus
interpretetur. Et si nullus sit interpres, tacendo in domo Christianorum, lo- 28
quatur sibiipsi & Deo. Prophetæ loquantur sive duo sive tres, & reliqui 29
interpretentur. Et si quis fuerit cui visio facta est & apparuit ipsi, seden- 30
do prior taceat. Potestis prophetare omnes vos sigillatim, ut quisque doce- 31
at, & ut quisque gaudeat. Et spiritui prophetæ obtemperant. Quia non est 32
commotionis Deus, sed pacis, sicut in omnibus domibus Christianis Sanctorum. 33
Et mulieres taceant in domo Christianorum, quia non oportet ut loquantur, sed 34
solummodò ut obtemperent, quia sic dicit lex. Et si voluerint discere, in 35
domibus suis interrogent: quia turpe est mulieri loqui in domo Christianorum.
Solummodóne apud vos procedit verbum Dei? & vobísne solis devenit ver- 36
bum Dei? Et qui prædicat seipsum, si propheta est, & Spiritus sanctus super 37
eum est, cognoscet hoc quod scripsi vobis, quia mandatum Dei est. Et qui 38
nescit, nesciet. Et nunc fratres nostri, zelate prophetiam, & eos qui loquun- 39
tur in linguis regionum, ne prohibeatis. Et omnia ritè & honestè et ordina- 40
tim facite.

'ΕΠΙΣΤΟΛΗ' ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘ. Α'. ΚΕΦ. Θ'.

CAP. XV. ιε'.

Notum facio autem vobis, fratres, Evangelium quod evangelizavi vobis, quod
1 Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον ὃ εὐηγγελισάμην ὑμῖν, ὃ Θ'
& accepistis, in quo & statis: Per quod & servamini, quo sermone evan-
2 καὶ παρελάβετε, ἐν ᾧ καὶ ἑστήκατε· Δι' οὗ καὶ σώζεσθε, τίνι λόγῳ εὐηγ-
gelizavi vobis, si tenetis: nisi si non frustrà credidistis. Tradidi enim
3 γελισάμην ὑμῖν, εἰ κατέχετε· ἐκτὸς εἰ μὴ εἰκῆ ἐπιστεύσατε. Παρέδωκα γὰρ
vobis in primis, quod & accepi, quoniam Christus mortuus est pro peccatis
ὑμῖν ἐν πρώτοις ὃ καὶ παρέλαβον, ὅτι Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν
nostris, secundùm scripturas: Et quia sepultus est, & quia resurrexit tertiâ
4 ἡμῶν, κατὰ τὰς γραφάς· Καὶ ὅτι ἐτάφη, καὶ ὅτι ἐγήγερται (α) τῇ τρίτῃ
die, secundùm scripturas: Et quia visus est Cephæ, deindè duodecim:
5 ἡμέρᾳ, κατὰ τὰς γραφάς· Καὶ ὅτι ὤφθη Κηφᾷ, (β) εἶτα τοῖς δώδεκα·
Deindè visus est suprà quingentis fratribus semel, ex quibus plures ma-
6 Ἔπειτα ὤφθη ἐπάνω πεντακοσίοις ἀδελφοῖς ἐφάπαξ, ἐξ ὧν οἱ (γ) πλείους μέ-
nent usque adhuc, quidam autem & dormierunt: Deindè visus est Jacobo,
7 νουσιν ἕως ἄρτι, τινὲς δὲ καὶ ἐκοιμήθησαν· Ἔπειτα ὤφθη Ἰακώβῳ,
deindè Apostolis omnibus: Novissimè autem omnium, tanquam ab-
8 (δ) εἶτα τοῖς ἀποστόλοις πᾶσιν· Ἔσχατον δὲ πάντων, ὡσπερεὶ τῷ ἐκ-
ortivo, visus est & mihi. Ego enim sum minimus Apostolorum: qui non
9 τρώματι, ὤφθη κἀμοί. Ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ ἐλάχιστος τῶν ἀποστόλων· ὃς οὐκ
sum sufficiens vocari Apostolus, quoniam persecutus sum Ecclesiam Dei.
εἰμὶ ἱκανὸς καλεῖσθαι ἀπόστολος, διότι ἐδίωξα τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ.
Gratiâ autem Dei sum quod sum, & gratia ejus quæ in me non inanis facta est,
10 Χάριτι δὲ Θεοῦ εἰμι ὅ εἰμι, καὶ ἡ χάρις αὐτοῦ ἡ εἰς ἐμὲ οὐ κενὴ ἐγενήθη,
sed abundantiùs illis omnibus laboravi: non ego autem, sed gratia Dei
ἀλλὰ περισσότερον αὐτῶν πάντων ἐκοπίασα· οὐκ ἐγὼ δέ, (ε) ἀλλ' ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ
quæ mecum. Sive igitur ego, sive illi, sic prædicamus, & sic cre-
ἡ σὺν ἐμοί. Εἴτε οὖν ἐγώ, εἴτε ἐκεῖνοι, (ζ) οὕτω κηρύσσομεν, καὶ οὕτως ἐπι- 11
didistis. Si autem Christus prædicatur quòd à mortuis resurrexit, quomodò
στεύσατε. Εἰ δὲ Χριστὸς κηρύσσεται ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται, πῶς 12
dicunt quidam in vobis, quoniam resurrectio mortuorum non est? Si autem re-
(η) λέγουσί τινες ἐν ὑμῖν, ὅτι ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν; Εἰ δὲ ἀ- 13
surrectio mortuorum non est, neque Christus resurrexit. Si autem Christus non resurrexit,
νάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται. Εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, 14
Inanis utique prædicatio nostra, inanis autem & fides vestra: Invenimur
κενὸν ἄρα (θ) τὸ κήρυγμα ἡμῶν, (ι) κενὴ δὲ καὶ ἡ πίστις ὑμῶν. Εὑρισκόμεθα 15
autem & falsi testes Dei, quoniam testati sumus de Deo, quòd sus-
δὲ καὶ ψευδομάρτυρες τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἐμαρτυρήσαμεν κατὰ τοῦ Θεοῦ ὅτι ἤ-
citaverit Christum: quem non suscitavit, si utique mortui non resurgunt. Si enim
γειρε τὸν Χριστόν· ὃν οὐκ ἤγειρεν, εἴπερ ἄρα νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται. Εἰ γὰρ 16
mortui non resurgunt, neque Christus resurrexit. Si verò Christus non resurrexit, va-
νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται. Εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, μα- 17
na fides vestra, adhuc estis in peccatis vestris. Nempè & dormi-
ταία ἡ πίστις ὑμῶν, (κ) ἔτι ἐστὲ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν. Ἄρα καὶ οἱ κοιμη- 18
entes in Christo, perierunt. Si in vita hac sperantes sumus in
θέντες ἐν Χριστῷ, ἀπώλοντο. Εἰ ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ (λ) ἠλπικότες ἐσμὲν ἐν 19
Christo tantùm, miserabiliores omnibus hominibus sumus. Nunc autem Christus re-
Χριστῷ μόνον, ἐλεεινότεροι πάντων ἀνθρώπων ἐσμέν. Νυνὶ δὲ Χριστὸς ἐ- 20
surrexit à mortuis, primitiæ dormientium factus est. Quoniã enim
γήγερται ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν (μ) κεκοιμημένων ἐγένετο. Ἐπειδὴ γὰρ 21
per hominem mors, & per hominem resurrectio mortuorum. Sicut enim in
δι' ἀνθρώπου (ν) ὁ θάνατος, καὶ δι' ἀνθρώπου ἀνάστασις νεκρῶν. Ὥσπερ γὰρ ἐν 22
Adam omnes moriuntur, ita & in Christo omnes vivificabuntur.
τῷ Ἀδὰμ πάντες ἀποθνήσκουσιν, (ξ) οὕτω καὶ ἐν τῷ Χριστῷ πάντες ζωοποιηθήσονται.

MS. A. (α) τῇ ἡμέρᾳ τρίτῃ, (β) ἔπειτα (γ) πλείονες (δ) ἔπειτα (ε) ἀλλὰ (ζ) οὕτως (η) λέγουσιν ἐν ὑμῖν τινες, (θ) καὶ τὸ (ι) καινὴ καὶ (κ) καὶ ἔτι (λ) ἐν Χριστῷ ἠλπικότες ἐσμὲν μόνον, (μ) κεκοιμημένων. Ἐπειδὴ (ν) θάνατος, (ξ) οὕτως

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܗ * ܩܦܠܐܘܢ *

* ܕܨܦܪܐ ܕܩܝܡܬܐ * ܟܓ *

1 * ܡܘܕܥ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܝܢ ܐܚܝ . ܤܒܪܬܐ ܕܤܒܪܬܟܘܢ ܘܩܒܠܬܘܢܝܗ ܘܩܡܬܘܢ
2 ܒܗ̇ . * ܘܒܗ̇ ܚܝܝܢ ܐܢܬܘܢ . ܒܐܝܢܐ ܡܠܬܐ ܤܒܪܬܟܘܢ ܐܢ ܐܚܝܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܗ̇ . ܐܠܐ ܐܢ ܗܘܐ ܤܪܝܩܐܝܬ
3 ܗܝܡܢܬܘܢ . * ܐܫܠܡܬ ܠܟܘܢ ܓܝܪ ܡܢ ܠܘܩܕܡ ܐܝܟ ܡܐ ܕܩܒܠܬ . ܕܡܫܝܚܐ ܡܝܬ ܚܠܦ
4 ܚܛܗܝܢ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ . * ܘܐܬܩܒܪ ܘܩܡ ܠܝܘܡܐ ܕܬܠܬܐ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ .
5 6 * ܘܐܬܚܙܝ ܠܟܐܦܐ . ܘܡܢ ܒܬܪܗ ܠܬܪܥܤܪ . * ܘܡܢ ܒܬܪ ܟܢ ܐܬܚܙܝ ܠܝܬܝܪ ܡܢ ܚܡܫܡܐܐ ܐܚܝܢ
7 ܐܟܚܕܐ . ܕܤܓܝܐܐ ܡܢܗܘܢ ܩܝܡܝܢ ܐܢܘܢ ܥܕܡܐ ܠܗܫܐ . ܘܐܢܫܝܢ ܡܢܗܘܢ ܫܟܒܘ . * ܘܡܢ ܒܬܪ
8 ܗܠܝܢ ܐܬܚܙܝ ܠܝܥܩܘܒ . ܘܡܢ ܒܬܪܗ ܠܫܠܝܚܐ ܟܠܗܘܢ . * ܠܚܪܬܐ ܕܝܢ ܕܟܠܗܘܢ . ܐܝܟ
9 ܕܠܝܚܘܛܐ ܐܬܚܙܝ ܐܦ ܠܝ . * ܐܢܐ ܓܝܪ ܐܢܐ ܙܥܘܪܗܘܢ ܕܫܠܝܚܐ . ܘܠܐ ܫܘܐ ܐܢܐ ܕܐܬܩܪܐ ܫܠܝܚܐ .
10 ܡܛܠ ܕܪܕܦܬ ܠܥܕܬܗ ܕܐܠܗܐ . * ܒܛܝܒܘܬܗ ܕܝܢ ܕܐܠܗܐ ܐܝܬܝ ܡܕܡ ܕܐܝܬܝ . ܘܛܝܒܘܬܗ
11 ܕܒܝ ܠܐ ܗܘܬ ܤܪܝܩܐ . ܐܠܐ ܝܬܝܪ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܠܐܝܬ . ܠܐ ܐܢܐ ܐܠܐ ܛܝܒܘܬܗ ܕܥܡܝ . * ܐܢ ܐܢܐ
12 ܘܐܢ ܗܢܘܢ . ܗܟܢܐ ܡܟܪܙܝܢܢ . ܘܗܟܢܐ ܗܝܡܢܬܘܢ . * ܐܢ ܕܝܢ ܡܫܝܚܐ ܡܬܟܪܙ ܕܩܡ
13 ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ . ܐܝܟܢܐ ܐܝܬ ܒܟܘܢ ܐܢܫܐ ܕܐܡܪܝܢ ܕܠܝܬ ܚܝܬܐ ܠܡܝܬܐ . * ܘܐܢ ܚܝܬܐ ܠܡܝܬܐ
14 ܠܝܬ . ܐܦܠܐ ܡܫܝܚܐ ܩܡ . * ܘܐܢ ܡܫܝܚܐ ܠܐ ܩܡ . ܤܪܝܩܐ ܗܝ ܟܪܘܙܘܬܢ . ܤܪܝܩܐ ܐܦ
15 ܗܝܡܢܘܬܟܘܢ . * ܘܡܫܬܟܚܝܢܢ ܠܢ ܕܝܢ ܐܦ ܤܗܕܐ ܕܓܠܐ ܕܐܠܗܐ . ܕܐܤܗܕܢ ܥܠ
16 ܐܠܗܐ ܕܐܩܝܡ ܠܡܫܝܚܐ ܟܕ ܠܐ ܐܩܝܡ . * ܐܢ ܡܝܬܐ ܓܝܪ ܠܐ ܩܝܡܝܢ . ܐܦܠܐ ܡܫܝܚܐ ܩܡ .
17 * ܘܐܢ ܡܫܝܚܐ ܠܐ ܩܡ . ܒܛܝܠܐ ܗܝ ܗܝܡܢܘܬܟܘܢ . ܘܥܕܟܝܠ ܒܚܛܗܝܟܘܢ ܐܢܬܘܢ .
18 19 * ܘܡܟܝܠ ܐܦ ܐܝܠܝܢ ܕܫܟܒܘ ܒܡܫܝܚܐ ܐܒܕܘ ܠܗܘܢ . * ܘܐܢ ܒܗܠܝܢ ܚܝܐ ܒܠܚܘܕ ܤܒܪܝܢ ܚܢܢ
ܒܡܫܝܚܐ . ܕܘܝܝܢ ܚܢܢ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܒܢܝܢܫܐ .

* ܕܩܘܪܒܐ ܕܩܝܡܬܐ * ܟܕ *

20 21 * ܗܫܐ ܕܝܢ ܡܫܝܚܐ ܩܡ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ . ܘܗܘܐ ܪܝܫܝܬܐ ܕܕܡܟܐ . * ܘܐܝܟܢܐ ܕܒܝܕ ܒܪܢܫܐ
22 ܗܘܬ ܡܘܬܐ . ܗܟܢܐ ܐܦ ܒܝܕ ܒܪܢܫܐ ܗܘܬ ܚܝܬܐ ܠܡܝܬܐ . * ܐܝܟܢܐ ܓܝܪ ܕܒܐܕܡ ܟܠܗܘܢ
ܒܢܝܢܫܐ ܡܝܬܝܢ . ܗܟܢܐ ܐܦ ܒܡܫܝܚܐ ܟܠܗܘܢ ܚܝܝܢ .

CAP. XV.

Matutinis Resurrectionis. 23.

Notum autem vobis facio, fratres mei, 1 Evangelium quod annuntiavi vobis, & quod accepistis, & in quo statis: Per quod & 2 servamini: quâ ratione annuntiaverim vobis, tenetis, nisi in vanum credidistis. Tra- 3 didi enim vobis inprimis prout & accepi, Christum mortuum esse pro peccatis nostris, sicut scriptum est. Et sepultum fuisse, & 4 excitatum tertiâ die, sicut scriptum est. Et 5 visum esse Petro, & post eum duodecim. Ac 6 posteà visum fuisse plusquàm quingentis fratribus simul, quorum multi sunt adhuc superstites, & nonnulli obdormierunt. De- 7 inde visum esse & Jacobo, & post eum Apostolis omnibus. Ad extremum autem o- 8 mnium tanquam abortivo, mihi quoque apparuisse. Ego sum minimus Apostolorum: 9 nec sum dignus qui vocer Apostolus, quippe qui persecutus sim Ecclesiam Dei. Sed 10 gratiâ Dei sum id quod sum: & gratia ejus in me non fuit inanis, sed plusquàm omnes laboravi; non ego, sed illius gratia quæ mecum est. Itaque sive ego, sive il- 11 li, sic prædicamus, & sic credidistis. Quòd 12 si Christus prædicatur à mortuis resurrexisse, quomodo sunt inter vos quidam qui dicant non esse vitam mortuorum? Et si 13 vita mortuorum non est, ne Christus quidem resurrexit. Quòd si Christus non re- 14 surrexit, inanis est prædicatio nostra, inanis & fides vestra. Ac proinde comperi- 15 mur falsi testes Dei, qui testificati simus de Deo quòd excitaverit Christum, quum non suscitaverit. Nam si mortui non resur- 16 gunt, ne Christus quidem resurrexit. Quòd 17 si Christus non resurrexit, otiosa est fides vestra, & adhuc estis in peccatis vestris. Quin & fortè qui obdormierunt in Chri- 18 sto, perierunt sibi. Quòd si in hac vita 19 tantùm speramus in Christo, miserrimi omnium hominum sumus.

Ad oblationem Resurrectionis. 24.

Nunc autem Christus resurrexit à mortuis, 20 & fuit primitiæ dormientium. Et quem- 21 admodum per hominem fuit mors, ita & per hominem existit vivificatio mortuorum. Nam quemadmodum in Adam omnes ho- 22 mines moriuntur, ita & in Christo omnes vivificantur.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

በመኅትወ : ፋሲካ ::=፦

1 ፲፭ : ወአየድዐክሙ : አኃዊነ : ትምህርተ : ዘመሀርኩክሙ : ዘከመ : ተዓሎክሙ : ዘቦቱ :
2 ሀለውክሙ ::=፦ ወዘቦቱ : ተሐይዉ : ምንትኑ : ነገርኩክሙ : ለእመ : ኢተዐቅቡ :
3 ዘተመሀርክሙ : ለእመ : ኢኮነ : ለከንቱ : ዘተመሀርክሙ ::=፦ ናሁ : መሀርኩክሙ :
ቀዳሚሁ : ዘከመ : ተመሀርኩ : እስመ : ክርስቶስ : ሞተ : በእንተ : ኃጢአትነ : በ
4 ከመ : ይቤ : መጽሐፍ ::=፦ ወተቀብረሂ : ወተንሥአ : አመ : ሣልስት : ዕለት : በከ
5 መ : ይቤ : መጽሐፍ ::=፦ ወአስተርአዮ : ለኬፋ : ወአሜሃ : አስተርአዮሙ : ለዐሠርቱ : ወ
ክልኤቱ : አርዳኢሁ ::=፦

Pro lampadibus paschatis.

CAP. XV.

Et declaro vobis fratres nostri, doctrinam quam docui vos, quemadmodum ac- 1 *cepistis, in qua manetis, Et in qua vivetis: quare loquutus sum vobis, si non* 2 *observatis quæ didicistis, si non fuit frustrà quod didicistis? Ecce docui vos* 3 *imprimis quemadmodum edoctus fui, quòd Christus mortuus est propter peccata nostra, sicut dixit Scriptura. Et sepultus est etiam, & suscitatus est tertio die,* 4 *sicut dixit Scriptura. Et apparuit Cephæ, & tunc apparuit duodecim discipulis suis.* 5

Versio VULGATA LATINA.

CAP. XV.

1 Notum autem vobis facio, fratres, Evangelium, quod prædicavi vobis, quod
2 & accepistis, in quo & statis, Per quod & salvamini: quâ ratione prædicave-
3 rim vobis, si tenetis, nisi frustrà credidistis. Tradidi enim vobis in primis,
quod & accepi; Quoniam Christus mortuus est pro peccatis nostris secundùm
4 Scripturas: Et quia sepultus est, & quia resurrexit tertiâ die secundùm Scri-
5 pturas: Et quia visus est Cephæ, & post hoc undecim: Deindè visus est
6 plus quàm quingentis fratribus simul: ex quibus multi manent usque adhuc,
7 quidam autem dormierunt: Deindè visus est Jacobo, deindè Apostolis omni-
8 bus: Novissimè autem omnium tanquam abortivo, visus est & mihi.
9 Ego enim sum minimus Apostolorum, qui non sum dignus vocari Apostolus, quo-
10 niam persecutus sum Ecclesiam Dei. Gratiâ autem Dei sum id quod sum, & gra-
tia ejus in me vacua non fuit, sed abundantiùs illis omnibus laboravi: non
ego autem, sed gratia Dei mecum: Sive enim ego, sive illi: sic prædi- 11
camus, & sic credidistis. Si autem Christus prædicatur quòd resurrexit à mor- 12
tuis, quomodò quidam dicunt in vobis, quoniam resurrectio mortuorum non
est? Si autem resurrectio mortuorum non est, neque Christus resurrexit. 13
Si autem Christus non resurrexit, inanis est ergò prædicatio nostra, inanis est & fi- 14
des vestra: Invenimur autem & falsi testes Dei: quoniam testimonium diximus 15
adversùs Deum, quòd suscitaverit Christum: quem non suscitavit, si mortui 16
non resurgunt. Nam si mortui non resurgunt, neque Christus resurrexit. Quòd 17
si Christus non resurrexit, vana est fides vestra, adhuc enim estis in peccatis 18
vestris. Ergò & qui dormierunt in Christo, perierunt. Si in hac vita tantùm 19
in Christo sperantes sumus, miserabiliores sumus omnibus hominibus. Nunc 20
autem Christus resurrexit à mortuis primitiæ dormientium: Quoniam qui- 21
dem per hominem mors, & per hominem resurrectio mortuorum. Et 22
sicut in Adam omnes moriuntur, ita & in Christo omnes vivificabuntur.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل الخامس عشر *   * قراءة الاحد الثاني عشر بعد العنصرة *

1 2 * يا اخوتي اعرفكم بالبشارة التي بشرتكم بها * التي تسلمتموها وثبتم فيها * وبها تخلصون
بها * باي كلام بشرتكم * ان كنتم قد امسكتموه ووعيتموه * الا ان تكونوا قد امنتم باطلا *
3 * لانني في المبادي دفعت اليكم ما تسلمته انا * ان المسيح مات عن خطايانا * كما في الكتب *
4 5 * وانه دفن * وانه قام في اليوم الثالث كما في الكتب * وانه ظهر لبطرس * ثم للاثني عشر *
6 * وبعد ذلك ظهر لاكثر من خمسماية اخ في دفعة واحدة * الذين منهم باقون الى الان *
7 8 وقوم منهم قد رقدوا * وظهر فيما بعد ليعقوب * ثم للرسل اجمعين * واخرهم كلهم ظهر لي *
9 كمن ظهر لسقط ظهر لي * لانني انا هو الاصغر في الرسل الذي لست كفوا ان ادعى رسولا *
10 لانني اضطهدت كنيسة الله * وبنعمة الله انا ما انا * ونعمته الواصلة الي * لم تصد الي جزافا *
11 بل لانني تعبت تعبا اكثر منهم كلهم * ولست انا لكن نعمة الله التي معي * فان
كنت انا * وان يكن اولئك فهكذا نكرز وكذلك امنتم * تم *   * قراءة الاثنين
12 من الجمعة العاشرة بعد العنصرة *   * فان يكن المسيح يكرز به انه قد قام من الموتى *
13 فكيف تقول طايفة منكم * ان الموتى ما يكون لهم قيامة * فان تكن قيامة الموتى ما
14 تكون * فولا المسيح قام * وان كان المسيح لم يقم * فكرزنا اذا باطل * وايماننا باطل *
15 * ونوجد شهود لله كذبة * لاننا شهدنا على الله انه اقام المسيح الذي لم ينهضه * ان يكن
16 17 الموتى ما يقومون اذا * لان الموتى ان لم يقوموا ولا المسيح قام * ان كان المسيح لم يقم فايمانكم
18 19 باطل * وانتم في خطاياكم ايضا * ولعل الراقدين بالمسيح قد هلكوا * فان كنا نحن مومّلين
من المسيح وبه الحظ في هذه الدنيا فقط * فسنكون اشد تحسرا من الناس كلهم * تم *
20 * فاما المسيح الان قد قام من الموتى * وصار مقدمة   * قراءة برسم المتوفين *
21 22 الراقدين الناجمة * لان الموت اذ صار بانسان * وقيامة الموتى بانسان * وكما ان الكل بادم
ماتوا * كذلك والمسيح يعيش الكل *

CAP. XV.

Lectio Dominicæ duodecimæ post Pentecosten.

O Fratres mei, notum facio vobis 1 *Evangelium quod annuntiavi vobis, quod accepistis, & in quo perseverâstis, Per quod etiam servabimini, quo ser-* 2 *mone annuntiaverim vobis, si tenetis eū et custoditis: nisi tamen frustra credidistis. In primis enim tradidi vobis quod ego* 3 *accepi: quòd scilicet Christus mortuus sit pro peccatis nostris, prout habetur in scripturis: Et quòd sepultus sit quòdque* 4 *surrexerit die tertia, ut habetur in Scripturis: Et quòd apparuerit Petro,* 5 *deindè duodecim illis: Et postea appa-* 6 *ruerit pluribus quàm quingentis fratribus eadem vice, ex quibus nonnulli sunt adhuc superstites, nonnulli verò obdormierunt. Postea apparuit Jacobo, deindè* 7 *Apostolis omnibus. Ultimò autem omnium* 8 *apparuit mihi: ac si apparuisset abortivo, apparuit mihi: Quoniam ego sum* 9 *abjectissimus inter Apostolos, qui non sum dignus qui vocer Apostolus, quòd Ecclesiam Dei sim persecutus. At per* 10 *gratiam Dei sum quod sum: & gratia ejus, quæ pervenit ad me, haud frustra ad me missa fuit: sed quia laboravi majore labore quàm illi omnes: non ego tamen, sed gratia Dei quæ mecum est. Sive igitur ego, sive illi, ita præ-* 11 *dicamus, & ita credidistis. Hucusque.*

Lectio feriæ secundæ hebdomadis decimæ post Pentecosten.

Itaq; si de Christo prædicatur quòd sur- 12 *rexit à mortuis, quomodo dicunt quidam ex vobis non esse futuram mortuis resurrectionem? Si enim resurrectio mor-* 13 *tuorum non est futura, ergo neque Christus resurrexit. Quòd si Christus non* 14 *resurrexit, ergo prædicatio nostra vana est, & fides nostra vana: Et reperimur* 15 *falsi testes Dei: quandoquidem testificati sumus de Deo, quòd suscitaverit Christum: quem non excitavit, si videlicet mortui non resurgent. Nam si mor-* 16 *tui non resurgunt, neque Christus resurrexit. Si Christus non resurrexit, igitur* 17 *vana est fides vestra, & estis adhuc in peccatis vestris: Et forsitan obdormi-* 18 *entes in Christo jam perierunt. Si nos* 19 *enim à Christo, & per ipsum, fœlicitatem expectamus in hoc mundo tantùm, erimus profectò miserrimi omnium hominum. Finis.*

Lectio pro defunctis.

Nunc autem Christus resurrexit à mor- 20 *tuis, & factus est primitiæ obdormientium enascentes. Cùm enim mors* 21 *per hominem facta sit, etiam resurrectio mortuorum per hominem. Et* 22 *quemadmodum omnes per Adam mortui sunt, ita & per Christum omnes vivent:*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

6 ወአሜሃ : አስተርአዮሙ : ለኃምስቱ : ምእት : ቢጾሙ : ወቦ : እለሂ : ሀለው :
7 እስከ : ይእዜ : ወቦ : እለሂ : ኖሙ ::=፦ ወአሜሃ : አስተርአዮ : ለያዕቆብ : ወለኵሉ :
8 ሐዋርያቲሁ ::=፦ ወድኅረ : ኵሉ : አስተርአየኒ : ሊተ : ከመ : ዘለምውት ::=፦ እስመ :
9 አነ : ንቱሕ : እምኵሉ : ሐዋርያቲሁ :: ወእንዘ : ኢይደልወኒ : እሰመይ : ሐዋ
10 ርያሁ : እስመ : ሰደድክዎ : ሕዝቦ ::=፦ ወበሕቱ : በጸጋ : እግዚአብሔር : ሀለውኩ : ወጸ
11 ጋሁኒ : ዘወሀበኒ : አኮ : ለከንቱ : ዘኮነኒ :: ፈድፋደ : እምኵሎሙ : አነ : ጻመውኩ : ወአኮ :
12 አነ : ውእቱ : ጸጋሁ : ዘላዕሌየ ::=፦ ወአመኒ : አነ : ወእመኒ : እሙንቱ : ከመዝ : ንሜህር :
13 ወከመዝ : ናአምን ::=፦ ወለእመ : ከመ : ትሜህሩ : ለባዕድ : ወትብሉ : ተንሥአ : ክርስቶ
14 ስ : እምውታን : ወበሰፎ : ለእከ : ትብሉ : ለሊክሙ : ኢይሐይዉ : ምውታን ::=፦ ወእመሰኬ :
15 ኢይሐይዉ : ምውታን : ክርስቶስኒኬ : ኢተንሥአ : እምውታን ::=፦ ወእመሰኬ : ክርስ
ቶስ : ኢተንሥአ : እምውታን : ከንቱ : ውእቱ : ትምህርትነ : ወከንቶ : ተአምኖ : ቦቱ ::=፦
16 ወንሕነኒ : ኮነ : ሰማዕተ : ሐሰት : ሰዐሰ : እግዚአብሔር : እስመ : ንቤ : አንሥአ : ለክርስቶስ : ዘኢ
17 ያንሥኦ : እንከ : ወኢይትነሣእኑ : እንከ : ምውታን ::=፦ ወእመሰኬ : ኢይትነሥኡ : ም
18 ውታን : ክርስቶስኒ : ኢተንሥአ ::=፦ ወእመሰ : ክርስቶስ : ኢተንሥአ : ከንቱ : ሃይማኖትክ
ሙ : ወዓዲክሙ : ሀለውክሙ : ውስተ : ኃጢአትክሙ :: ወእለሰኬ : ኖሙ : በክርስቶስ : ተሐጕ
19 ሉኬ : እንከ ::=፦ ወእመከመሰ : በዝንቱ : ሕይወትነ : ተወከልነ : በክርስቶስ : ፈድፋደ :
20 ሣህልነ :: እምኵሉ : ሰብእ ::=፦ ወይእዜኒ : ክርስቶስ : ቀደመ : ተንሥአ : እምኵ
21 ሉ : ሰብአ : ምውታን ::=፦ እስመ : በእንተ : ሰብእ : ተፈጥረ : ሞት : ወተፈጥረ : ተንሥ
22 አ : እምውታን ::=፦ በከመ : በእንተ : አዳም : ኵልነ : ንመውት : ከማሁ : በእንተ :
ክርስቶስ : ኵልነ : ንሐዩ ::=፦

Et tunc apparuit quingentis fratribus eorum: & sunt qui manent usque nunc, & 6 *sunt qui obdormierunt. Et tunc apparuit Jacobo, & omnibus Apostolis ejus.* 7 *Et ultimò omnium apparuit mihi sicut mortuo. Quia ego inferior sum omni-* 8 *bus Apostolis ejus, & indignus sum vocari Apostolus ejus, quia persequutus* 9 *sum populum ejus. Veruntamen per gratiam Dei, sum: & gratia ejus quam* 10 *concessit mihi, non frustrà fuit mihi. Ampliùs quam omnes illi laboravi: & non ego, fuit gratia ejus supra me. Et sive ego & sive illi, sic docemus &* 11 *sic suademus. Et si vos docetis alios, & dicitis; Suscitatus est Christus à* 12 *mortuis, tum quomodo igitur dicitis vosipsi; Non vivent mortui? Si igitur* 13 *non vivent mortui, Christus igitur non suscitatus est à mortuis. Et si igitur* 14 *Christus non suscitatus est à mortuis, frustrà est doctrina nostra, & frustrà confidere in eo: Et nos sumus testes falsi de Deo, quia dicimus; Suscitavit Chri-* 15 *stum quem non suscitabat igitur? neque suscitabuntur igitur mortui? Et si igi-* 16 *tur non suscitantur mortui, Christus quidem non suscitatus est. Et si Christus* 17 *non suscitatus est, frustrà est fides vestra, & adhuc vos estis in peccatis vestris: Et qui igitur obdormierunt in Christo, perierunt. Et si in hac vita no-* 18 *stra speramus in Christo, abundantior est miseratio nostra præ omnibus homini-* 19 *bus. Et nunc Christus primò suscitatus est ante omnes homines mortuos.* 20 *Quia per hominem facta est mors, & facta est resurrectio à mortuis.* 21 *Sicut per Adam omnes nos morimur, sic per Christum omnes nos vivemus.* 22

ἘΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘ. Α'. ΚΕΦ. Θ'.

Unusquisque autem in proprio ordine, primitiæ Christus, deindè qui Chri-
23 Ἕκαστος δὲ ἐν τῷ ἰδίῳ τάγματι, ἀπαρχὴ Χριστός, ἔπειτα οἱ (ο) Χρι-
sti, in adventu ejus. Deindè finis, cùm tradiderit re-
24 στοῦ, ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ. Εἶτα τὸ τέλος, ὅταν (π) παραδῷ τὴν βασιλεί-
gnum Deo & Patri: cùm aboleverit omnem principatum, & omnem potesta-
αν τῷ Θεῷ καὶ πατρί· ὅταν καταργήσῃ πᾶσαν ἀρχὴν, καὶ πᾶσαν ἐξουσί-
tem & virtutem. Oportet enim illum regnare, usque quò ponat omnes
25 αν καὶ δύναμιν. Δεῖ γὰρ αὐτὸν βασιλεύειν, ἄχρις (ρ) οὗ ἂν θῇ πάντας
inimicos sub pedes suos. Ultimus inimicus abolebitur
26 τοὺς (σ) ἐχθροὺς ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. Ἔσχατος ἐχθρὸς καταργεῖται ὁ
mors. Omnia enim subjecit sub pedes ejus. Cùm autem dicat, Quòd
27 θάνατος. Πάντα γὰρ ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. Ὅταν δὲ εἴπῃ, Ὅτι
omnia subjecta sunt, manifestum quòd excepto illo subjiciente ei omnia. Cùm
28 πάντα ὑποτέτακται, δῆλον ὅτι ἐκτὸς τοῦ ὑποτάξαντος αὐτῷ τὰ πάντα. Ὅταν
autem subjecta fuerint illi omnia, tunc & ipse filius subjicietur illi
δὲ ὑποταγῇ αὐτῷ τὰ πάντα, τότε καὶ αὐτὸς ὁ υἱὸς ὑποταγήσεται τῷ
subjicienti sibi omnia, ut sit Deus omnia in omnibus. Alio-
29 ὑποτάξαντι αὐτῷ τὰ πάντα, ἵνα ᾖ ὁ (τ) Θεὸς τὰ πάντα ἐν πᾶσι. Ἐ-
quin quid facient baptizati pro mortuis, si omninò mortui non re-
πεὶ τί ποιήσουσιν οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν, εἰ ὅλως νεκροὶ οὐκ ἐ-
surgunt? quid & baptizantur pro mortuis? Quid & nos peri-
30 γείρονται; τί καὶ βαπτίζονται ὑπὲρ (υ) τῶν νεκρῶν; Τί καὶ ἡμεῖς κιν-
clitamur omnem horam? Per diem morior, per vestram
31 δυνεύομεν πᾶσαν ὥραν; Καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκω, νὴ τὴν ὑμετέραν
gloriationem, quam habeo in Christo Jesu Domino nostro. Si (secundùm homi-
32 καύχησιν, ἣν ἔχω ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν. Εἰ (κατὰ ἄνθρω-
nem) ad bestias pugnavi in Epheso, quod mihi commodum, si mortui non resur-
πον) ἐθηριομάχησα ἐν Ἐφέσῳ, τί μοι τὸ ὄφελος, εἰ νεκροὶ οὐκ ἐγείρον-
gunt? manducemus & bibamus: cras enim moriemur. Ne errate. Cor-
ται; φάγωμεν καὶ πίωμεν· αὔριον γὰρ ἀποθνήσκομεν. Μὴ πλανᾶσθε. φθεί- 33
rumpunt mores bonos colloquia mala. Evigilate justè, & ne pecca-
ρουσιν ἤθη (φ) χρήσθ' ὁμιλίαι κακαί. Ἐκνήψατε δικαίως, καὶ μὴ ἁμαρτάνε- 34
te: ignorantiam enim Dei quidam habent: Ad pudorem vobis loquor. Sed di-
τε· ἀγνωσίαν γὰρ Θεοῦ τινες ἔχουσι· πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λέγω. Ἀλλ' ἐ- 35
cet aliquis; Quomodò resurgunt mortui? quali autem corpore veniunt? In-
ρεῖ τις, Πῶς ἐγείρονται οἱ νεκροί; ποίῳ δὲ σώματι ἔρχονται; (χ) Ἄ- 36
sipiens, tu quod seminas, non vivificatur, si non moriatur. Et quod se-
φρον, σὺ ὃ σπείρεις, οὐ (ψ) ζωοποιεῖται, ἐὰν μὴ ἀποθάνῃ. Καὶ ὃ σπεί- 37
minas, non corpus oriturum seminas, sed nudum granum, si contigerit, tri-
ρεις, οὐ τὸ σῶμα τὸ γενησόμενον σπείρεις, ἀλλὰ γυμνὸν κόκκον, εἰ τύχοι, σί-
tici, aut alicujus cæterorum. At Deus illi dat corpus, sicut vo-
του, ἤ τινος τῶν λοιπῶν. Ὁ δὲ Θεὸς (ω) αὐτῷ δίδωσι σῶμα, καθὼς ἠ- 38
luit, & unicuique seminum proprium corpus. Non omnis caro,
θέλησε, καὶ ἑκάστῳ τῶν σπερμάτων (α) τὸ ἴδιον σῶμα. Οὐ πᾶσα σὰρξ, 39
eadem caro: sed alia quidem caro hominum, alia autem caro pecorum, alia
ἡ αὐτὴ σάρξ· ἀλλὰ ἄλλη (β) μὲν σὰρξ ἀνθρώπων, ἄλλη δὲ σὰρξ κτηνῶν, ἄλλη
verò piscium, alia autem volucrum. Et corpora cœlestia, & corpora terrestria: sed
δὲ (γ) ἰχθύων, ἄλλη δὲ (δ) πτηνῶν. Καὶ σώματα ἐπουράνια, καὶ σώματα ἐπίγεια· (ε) ἀλλ' 40
alia quidem cœlestium gloria, alia autem terrestrium. Alia gloria Solis, & alia
ἑτέρα μὲν ἡ τῶν ἐπουρανίων δόξα, ἑτέρα δὲ ἡ τῶν ἐπιγείων. Ἄλλη δόξα ἡλίου, καὶ ἄλλη 41
gloria Lunæ, & alia gloria stellarum. Stella enim à stella differt in gloria.
δόξα σελήνης, καὶ ἄλλη δόξα ἀστέρων· ἀστὴρ γὰρ ἀστέρος διαφέρει ἐν δόξῃ. (ζ) Οὕτω 42
& resurrectio mortuorum: seminatur in corruptione, surgit in incorruptione: Semi-
καὶ ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν· σπείρεται ἐν φθορᾷ, ἐγείρεται ἐν ἀφθαρσίᾳ· Σπείρε- 43
tur in ignominia, excitatur in gloria: Seminatur in infirmitate, surgit in virtute:
ται ἐν ἀτιμίᾳ, ἐγείρεται ἐν δόξῃ· σπείρεται ἐν ἀσθενείᾳ, ἐγείρεται ἐν δυνάμει·

MS. A. (ο) τοῦ Χριστοῦ (π) παραδιδῷ (ρ) οὗ θῇ (σ) ἐχθροὺς αὐτοῦ ὑπὸ (τ) Θεὸς πάντα (υ) αὐτῶν; (φ) χρηστὰ (χ) Ἄφρων, (ψ) ζωογονεῖτε, (ω) δίδωσιν αὐτῷ (α) ἴδιον (β) μὲν ἀνθρώπων, (γ) πτηνῶν, (δ) ἰχθύων. (ε) ἀλλὰ (ζ) Οὕτως

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܐܢܫ ܐܢܫ ܕܝܢ ܒܛܟܣܗ. ܪܫܝܬܐ ܗܘܐ ܡܫܝܚܐ. ܘܒܬܪܟܢ ܗܢܘܢ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܘܢ ܒܡܐܬܝܬܗ. 23
* ܘܗܝܕܝܢ ܗܘܐ ܫܘܠܡܐ. ܡܐ ܕܡܫܠܡ ܡܠܟܘܬܐ ܠܐܠܗܐ ܐܒܐ. ܡܐ ܕܒܛܠ ܟܠ ܪܝܫܘ ܘܟܠ 24
ܫܘܠܛܢ ܘܟܠ ܚܝܠܘܬܐ. * ܥܬܝܕ ܗܘ ܓܝܪ ܕܢܡܠܟ ܥܕܡܐ ܕܢܣܝܡ ܒܥܠܕܒܒܘܗܝ 25
ܟܠܗܘܢ ܬܚܝܬ ܪܓܠܘܗܝ. * ܘܐܚܪܝܐ ܒܥܠܕܒܒܐ ܡܒܛܠ ܡܘܬܐ. ܟܠ ܓܝܪ ܫܥܒܕ 26
ܬܚܝܬ ܪܓܠܘܗܝ. * ܡܐ ܕܐܡܪ ܕܝܢ ܕܟܠ ܡܫܥܒܕ ܠܗ. ܝܕܝܥܐ ܗܝ ܕܣܛܪ ܡܢ 27
ܗܘ ܕܫܥܒܕ ܠܗ ܟܠ. * ܘܡܐ ܕܐܫܬܥܒܕ ܠܗ ܟܠ. ܗܝܕܝܢ ܗܘ ܒܪܐ ܢܫܬܥܒܕ ܠܗܘ 28
ܕܫܥܒܕ ܠܗ ܟܠ. ܕܢܗܘܐ ܐܠܗܐ ܟܠ ܒܟܠ. * ܘܐܠܐ ܡܢܐ ܢܥܒܕܘܢ ܗܢܘܢ ܕܡܥܡܕܝܢ 29
ܚܠܦ ܡܝܬܐ. ܐܢ ܡܝܬܐ ܠܐ ܩܝܡܝܢ. ܡܢܐ ܡܥܡܕܝܢ ܚܠܦ ܡܝܬܐ. * ܘܡܢܐ ܐܦ ܚܢܢ 30
ܡܣܬܟܢܝܢܢ ܒܟܠ ܫܥܐ. * ܝܡܐ ܐܢܐ ܒܫܘܒܗܪܟܘܢ ܐܚܝ. ܕܐܝܬ ܠܝ ܒܡܪܢ 31
ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܕܟܠܝܘܡ ܡܐܬ ܐܢܐ. * ܐܢ ܐܝܟ ܕܒܒܢܝ ܐܢܫܐ ܐܫܬܕܝܬ ܠܚܝܘܬܐ 32
ܒܐܦܣܘܣ. ܡܢܐ ܐܘܬܪܬ. ܐܢ ܡܝܬܐ ܠܐ ܩܝܡܝܢ. ܢܐܟܘܠ ܘܢܫܬܐ. ܡܚܪ ܓܝܪ ܡܝܬܝܢܢ. 33
* ܠܐ ܬܛܥܘܢ. ܡܚܒܠܝܢ ܓܝܪ ܬܐܪܬܐ ܒܣܝܡܬܐ ܡܡܠܠܐ ܒܝܫܐ. *

*ܕܥܢܝܕܐ * ܟܗ *

* ܐܬܥܝܪܘ ܠܒܘܬܟܘܢ ܬܪܝܨܐܝܬ ܘܠܐ ܬܚܛܘܢ. ܐܝܬ ܓܝܪ ܐܢܫܐ ܕܝܕܥܬܐ ܕܐܠܗܐ ܠܝܬ ܒܗܘܢ. 34
ܠܒܘܫܬܟܘܢ ܗܘ ܐܡܪ ܐܢܐ. * ܢܐܡܪ ܐܢܫ ܡܢܟܘܢ. ܐܝܟܢܐ ܩܝܡܝܢ ܡܝܬܐ. ܘܒܐܝܢܐ 35
ܦܓܪܐ ܐܬܝܢ. * ܣܟܠܐ. ܙܪܥܐ ܕܙܪܥ ܐܢܬ. ܐܢ ܠܐ ܡܐܬ ܠܐ ܚܝܐ. * ܘܗܘ ܕܙܪܥ ܐܢܬ. ܠܐ 36 37
ܗܘ ܦܓܪܐ ܗܘ ܕܥܬܝܕ ܠܡܗܘܐ ܙܪܥ ܐܢܬ. ܐܠܐ ܦܪܕܬܐ ܥܪܛܠܝܬܐ ܕܚܛܐ ܐܘ ܕܣܥܪܐ. ܐܘ
ܕܫܪܟܐ ܕܙܪܥܘܢܐ. * ܐܠܗܐ ܕܝܢ ܝܗܒ ܠܗ ܦܓܪܐ ܐܝܟ ܕܨܒܐ. ܘܠܟܠ ܚܕ ܡܢ ܙܪܥܘܢܐ 38
ܦܓܪܐ ܕܟܝܢܗ. * ܠܐ ܗܘܐ ܕܝܢ ܟܠ ܦܓܪ ܫܘܐ. ܐܚܪܝܢ ܗܘ ܓܝܪ ܦܓܪܐ ܕܒܢܝܢܫܐ. ܘܐܚܪܝܢ 39
ܕܒܥܝܪܐ. ܘܐܚܪܝܢ ܕܦܪܚܬܐ. ܘܐܚܪܝܢ ܕܢܘܢܐ. * ܘܐܝܬ ܦܓܪܐ ܫܡܝܢܐ. ܘܐܝܬ ܦܓܪܐ ܐܪܥܢܐ. 40
ܐܠܐ ܐܚܪܝܢ ܗܘ ܫܘܒܚܐ ܕܫܡܝܢܐ. ܘܐܚܪܝܢ ܕܐܪܥܢܐ. * ܘܐܚܪܝܢ ܗܘ ܫܘܒܚܐ ܕܫܡܫܐ. 41
ܘܐܚܪܝܢ ܗܘ ܫܘܒܚܐ ܕܣܗܪܐ. ܘܐܚܪܝܢ ܫܘܒܚܐ ܕܟܘܟܒܐ. ܘܟܘܟܒܐ ܡܢ ܟܘܟܒܐ ܡܝܬܪ ܗܘ
ܒܫܘܒܚܐ. * ܗܟܢܐ ܐܦ ܢܘܚܡܐ ܕܡܝܬܐ. ܡܙܕܪܥܝܢ ܒܚܒܠܐ. ܩܝܡܝܢ ܕܠܐ ܚܒܠܐ. * ܡܙܕܪܥܝܢ 42 43
ܒܨܥܪܐ. ܩܝܡܝܢ ܒܫܘܒܚܐ. ܡܙܕܪܥܝܢ ܒܟܘܪܗܢܐ. ܩܝܡܝܢ ܒܚܝܠܐ.

Unusquisque autem in suo ordine: primitiæ 23
fuit Christus, deinde ii qui sunt Christi, in
adventu ipsius. Et tunc erit finis quum tra- 24
diderit regnum Deo patri, quum cessave-
rit omnis principatus, & omnis dominatio,
omnes denique potestates. Futurum est 25
enim ut regnum obtineat usquedum posu-
erit omnes inimicos suos sub pedibus suis.
Novissima autem inimica abolebitur mors. 26
Omnia enim subjecit sub pedibus ejus.
Quum autem dicat omnia illi esse subje- 27
cta, manifestum est, excipiendum eum qui
subjecit illi omnia. Quum autem fuerint 28
illi subjecta omnia, tunc ipsemet Filius sub-
jicetur ei qui subjecit illi omnia, ut sit De-
us omnia in omnibus. Alioquin quid fa- 29
cient ii qui baptizantur pro mortuis, si mor-
tui non resurgunt? cur baptizantur pro
mortuis? Cur & nos in periculo omni 30
horâ consistimus? Juro per gloriam ve- 31
stram, fratres mei, quam habeo in Domino
nostro Jesu Christo, me quotidie mori. Si 32
tanquam inter homines, objectus sum besti-
is Ephesi, quid prodest mihi, si mortui
non resurgunt? Edamus & bibamus, cras
enim morimur. Ne erraveritis. Nam cor- 33
rumpunt mentes benignas colloquia prava.

Defunctorum. 25.

Excitate corda vestra justè, & ne peccetis: 34
sunt enim quidam qui scientiam Dei non
habent: ad verecundiam vestram hoc dico.
Dicet aliquis vestrûm; Quomodo resurgent 35
mortui, & quonam corpore venturi sunt?
Stulte, semen quod seminas, nisi moriatur 36
non reviviscit. Et quod seminas, non qui- 37
dem corpus quod futurum est seminas, sed
granum nudum, tritici, aut hordei, aut cæ-
terorum seminum. Deus autem dat ei cor- 38
pus prout vult, & unicuique seminum pro-
prium corpus naturale. Siquidem omne 39
corpus æquale non est: aliud est enim cor-
pus hominis, & aliud jumenti, & aliud vo-
lucris, & aliud piscium. Sunt & corpora 40
cœlestia, & sunt corpora terrestria: sed alia
est gloria cœlestium, & alia terrestrium.
Item alia est gloria solis, & alia est gloria 41
lunæ, & alia gloria stellarum. Stella por-
rò stellam gloriâ antecedit. Sic & vivifi- 42
catio mortuorum. Seminantur in corrupti-
one, resurgunt absque corruptione. Semi- 43
nantur in ignominia, resurgunt in gloria.
Seminantur in infirmitate, resurgunt in vir-
tute.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

23 ወኵሉ ፡ በበ ፡ ሠርዓቱ ፡ ቀዳሚ ፡ ክርስቶስ ፡ ወእምዝ ፡ እለ ፡ ክርስቶስ ፡ በምጽአቱ ፡፡=፥
24 ወማኅለቅቱሰ ፡ ሶበ ፡ ተወፈየ ፡ እግዚአብሔር ፡ መንግሥቶ ፡ አብ ፡ ሶበ ፡ ተሰዐረ ፡ ኵሉ ፡
25 ሥልጣን ፡ ወኵሉ ፡ ንጉሥ ፡ ወኀይል ፡፡=፥ እስመ ፡ ሀለወ ፡ ይንግሥ ፡ እስከ ፡ ሶበ ፡ ይገ
26 ብኡ ፡ ኵሉ ፡ ጸላእቱ ፡ ታሕተ ፡ እገሪሁ ፡፡=፥ እስመ ፡ ኵሎ ፡ አግረረ ፡ ሎቱ ፡ ታሕተ ፡
27 እገሪሁ ፡ ወለደኃሪ ፡ ጸላኢ ፡ ይስዕር ፡ ሞት ፡፡=፥ ወሶበ ፡ ይቤ ፡ ኵሉ ፡ ገረረ ፡ ወባ
28 ሕቱ ፡ ይትዐወቅ ፡ ከመ ፡ ዘእንበለ ፡ ዘያገረረ ፡ ግሩር ፡ ሎቱ ፡ ኵሉ ፡፡=፥ ወሶበ ፡ ኵ
ሉ ፡ ገነየ ፡ ሎቱ ፡ ይእተ ፡ ዕለተ ፡ ወልድ ፡ ይገኒ ፡ ለዘ ፡ አግነየ ፡ ሎቱ ፡ ከመ ፡ ይኩን ፡ እ
ግዚአብሔር ፡ በኵሉ ፡ ወላዕለ ፡ ኵሉ ፡፡=፥

Et unusquisque in ordine suo, primò Christus, & tunc qui sunt Christi in adventu 23
ipsius. Et finis ejus erit quum tradiderit Deus regnum suum, Pater, quum abo- 24
leverit omnem potestatem, & omnem regem & virtutem. Quia oportet eum 25
regnare usque quò reversi sint omnes inimici ejus sub pedibus ejus. Quia omnia 26
subjecit ei sub pedibus ejus: et ultimum inimicum destruet, mortem. Et 27
quum dicit omnia subjecit, tamen manifestum est quod præter eum qui subjecit,
subjecta sunt ei omnia. Et quum omnia subjecta fuerint ei, isto die Filius 28
subjicietur ei qui subjecit ei omnia, ut sit Deus in omnibus, & super omnia.

Versio VULGATA LATINA.

23 Unusquisque autem in suo ordine, primitiæ Christus: deindè ii, qui sunt
24 Christi, qui in adventu ejus crediderunt. Deindè finis; cùm tradiderit re-
gnum Deo & Patri, cùm evacuaverit omnem principatum, & potestatem,
25 & virtutem. Oportet autem illum regnare, donec ponat omnes inimicos
26 sub pedibus ejus. Novissima autem inimica destruetur mors: Omnia enim
27 subjecit sub pedibus ejus. Cùm autem dicat; Omnia subjecta sunt ei: sine
28 dubio præter eum, qui subjecit ei omnia. Cùm autem subjecta fuerint il-
li omnia: tunc & ipse Filius subjectus erit ei qui subjecit sibi omnia, ut
29 sit Deus omnia in omnibus. Alioquin quid facient qui baptizantur pro mor-
tuis, si omninò mortui non resurgunt? ut quid & baptizantur pro illis?
30 Ut quid & nos periclitamur omni horâ? Quotidiè morior per vestram
31 gloriam, fratres, quam habeo in Christo Jesu Domino nostro. Si (secun-
32 dùm hominem) ad bestias pugnavi Ephesi, quid mihi prodest, si mortui
33 non resurgunt? manducemus, & bibamus: cras enim moriemur. Nolite se-
duci: Corrumpunt mores bonos colloquia mala. Evigilate justi, & nolite 34
peccare: ignorantiam enim Dei quidam habent, ad reverentiam vobis lo-
quor. Sed dicet aliquis; Quomodò resurgunt mortui? qualive corpore ve- 35
nient? Insipiens, tu quod seminas non vivificatur, nisi priùs moriatur. 36
Et quod seminas, non corpus, quod futurum est, seminas, sed nudum gra- 37
num, ut putà tritici, aut alicujus cæterorum. Deus autem dat illi corpus 38
sicut vult: & unicuique seminum proprium corpus. Non omnis caro, ea- 39
dem caro: sed alia quidem hominum, alia verò pecorum, alia volucrum,
alia autem piscium. Et corpora cœlestia, & corpora terrestria: sed alia 40
quidem cœlestium gloria, alia autem terrestrium. Alia claritas Solis, alia 41
claritas Lunæ, & alia claritas stellarum. Stella enim à stella differt in clari-
tate: Sic & resurrectio mortuorum. Seminatur in corruptione, surget in 42
incorruptione. Seminatur in ignobilitate, surget in gloria: Seminatur in 43
infirmitate, surget in virtute:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* كل واحد في موكبه * فالمسيح المقدمة الناجمة * ثم اولياء المسيح يقومون في حضوره * ثم 23 24
الانقضاء * اذا دفع الملك الى الاله والاب * اذا ابطل كل رياسة وكل سلطان واقتدار * لانه 25
يجب له ان يملك الى ان يضع كافة الاعداء تحت قدميه * ويبطل الموت العدو الاخير * لانه 26
قد خضع الكل تحت قدميه * فاذا قال ان الكل قد خضعوا فمن البين ان الكل من غير 27
من قد خضع له الكل * فاذا خضع له الكل حينئذ والابن نفسه يخضع لمن اخضع له الكل * 28
ليكون الاله في الكل كل شي *   * قراءة الثلثا من الجمعة العاشر بعد العنصرة *
* والا فماذا يصنع الذين يصطبغون من اجل الاشخاص المايتة * ان كان الموتى بالجملة 29
ما يقومون فلم يصطبغون من اجل الاشخاص المايتة * ولم نعطب نحن كل ساعة * واني في 30 31
كل يوم اموت * وحق فخركم الذي لي بيسوع المسيح ربنا * وان كنت حاربت الوحوش كما 32
يخص بانسان بافسس فما منفعتي * فان كان الموتى ما يقومون فلناكل ولنشرب * فاننا نموت
غدا * لا تضلوا فان العوايد الصالحة تفسدها الاحاديث الرديه * فتنبهوا افاقة واجبة ولا 33 34
تخطيوا * فان فيكم قوم لا معرفة لهم بالله * لتخجيلكم اقول هذا * لكن سيقول احدكم 35
كيف يقوم الموتى * وباي جسم يقبلون * يا جاهل انت البذار الذي تزرعه * ان لم يمت 36
فما يعيش * والذي تزرعه * فما تزرع الجسد الذي قد ابدع ونبت * بل ربما يتفق ان 37
تزرع حبة حنطة مجردة * او حبة من باقي البزور * والله كما شاء اعطاها جسما * ويعطي كل نوع 38
من البزور جسمه * تم *

* قراءة السبت الثامن عشر بعد العنصرة * وللموتى ايضا *

* وكل بشر ليست تلك البشر نفسها * لكن بشر الناس اخرى * وبشر البهايم اخرى * وبشر 39
السمك اخرى * وبشر الطير اخرى * واجسام سماوية * واجسام ارضية * لكن مجد السماويين 40
اخر * ومجد الارضيين اخر * ومجد الشمس اخر * ومجد القمر اخر * ومجد النجوم اخر * لان نجما 41
يفضل على نجم في المجد * وكذلك قيامة الموتى * تزرع في البلى فتقوم بعدم البلى * تزرع في 42 43
الهوان فتقوم في المجد * تزرع في الضعف فتقوم بالقوة *

Unusquisque in suo ordine. Christus qui- 23
dem primitiæ antecedentes, deinde ami-
ci Christi resurgent, cùm ipse aderit.
Deinde finis, cùm tradiderit regnum 24
Deo & Patri: cùm aboleverit omnem
principatum, & omne dominium,
omnémque potentiam. Nam oportet eum 25
regnare donec posuerit omnes inimicos
sub pedes ejus. Et cessabit mors ulti- 26
mus hostis: quandoquidem subjecit
omnia sub pedes illius. Cum igitur 27
dicat omnia subjecta esse, manifestum
est quòd omnia dicantur præter eum
qui subjecit ei omnia. Cùm autem 28
subjecta fuerint ei omnia, tunc & ipse
filius subjicietur ei qui subjecit ipsi
omnia, ut sit Deus in omnibus omnes
res.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis decimæ post Pentecosten.

Alioqui quid facient qui baptizantur 29
pro personis mortuis? Si mortui omni-
no non resurgent, cur igitur baptizan-
tur pro personis mortuis? Et cur nos 30
omni hora naufragium patimur? Et 31
ego quidem singulis diebus morior, per
veritatem gloriæ vestræ quam habeo
in Jesu Christo Domino nostro. Et si 32
pugnavi adversus bestias, ut homini
quadrat, Ephesi, quæ mea utilitas? Si
enim mortui non resurgant, igitur eda-
mus & bibamus, quia cras moriemur.
Ne decipiamini: bonos enim mores cor- 33
rumpunt fabulæ pravæ. Evigilate evi- 34
gilatione debitâ, & ne peccetis: nam
sunt inter vos quidam qui non habent
cognitionem Dei: ad pudorem vestrum
hoc dico. At dicet aliquis vestrûm; 35
Quomodo resurgent mortui, & quali
corpore venient? O stulte, semen quod 36
tu seminas, nisi mortuum fuerit, non
reviviscit. Et quod seminas, non il- 37
lud seminas corpus quod pullulavit ac
germinavit: sed siquando contingat ut
semines granum frumenti nudum, aut
granum aliquod ex reliquis seminibus,
Deus ut voluit, dedit ei corpus, & dat 38
cuilibet speciei seminum corpus ejus.
Finis.

Lectio sabbathi decimi octavi post Pentecosten. Et præterea pro Defunctis.

Et omnis caro, non est ipsa eadem caro; 39
sed alia caro hominum, & alia caro ju-
mentorum, & alia caro piscium, & alia
caro volucrum. Et sunt corpora cœle- 40
stia, & sunt corpora terrestria: sed alia
est gloria cœlestium, alia gloria terre-
strium. Et alia est gloria solis, & alia 41
gloria lunæ, & alia gloria stellarum:
stella siquidem stellæ præstat gloriâ.
Sic & resurrectio mortuorum: semi- 42
namur in corruptione, resurgemus cor-
ruptionis expertes. Seminamur in igno- 43
minia, resurgemus in gloria: semi-
namur in imbecillitate, resurgemus in
potentia:

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

29 ከመ ፡ ምንትኑ ፡ ያጠምቁ ፡ አኮኑ ፡ ከመ ፡ የሐይዉ ፡ እምዉታን ፡፡ ወእመሰኬ ፡ ኢይትነሠ
30 ኡ ፡ እምዉታን ፡ ለምንትኑ ፡ እንከ ፡ ያጠምቁ ፡፡=፥ ወለምንትኑ ፡ እንከ ፡ ንሕነኒ ፡ ንሠር
31 ሕ ፡ ኵሎ ፡ ዕለተ ፡ ወንትቀተል ፡፡=፥ ወበአንተዝ ፡ ምክሕነ ፡ አኃዊነ ፡ ዘበ ፡ ክርስቶስ ፡
32 እግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡፡=፥ ቦኑ ፡ ለአድልዎ ፡ ለሰብእኑ ፡ ተበአስኩ ፡ ምስለ ፡ አርዌ ፡ ምድ
ር ፡ በኤፌሶን ፡፡ ምንተ ፡ እንከ ፡ ይበቍዐኒ ፡ ለእመ ፡ ኢየሐይዉ ፡ ምዉታን ፡ ንብላዕ ፡ ወንስ
33 ተይ ፡ ጌሠመ ፡ ንመውት ፡፡=፥ ኢያስሕቱክሙ ፡ አኃዊነ ፡ ነገር ፡ እኩይ ፡ ግዕዘ ፡ ሠናየ ፡ ያ
34 ማስን ፡፡=፥ ትግሁ ፡ ለጽድቅ ፡ ወኢትስሐቱ ፡፡ እስመቦ ፡ እለ ፡ ኢያአምርዎ ፡ ለእግዚአ
35 ብሔር ፡ ወባሕቱ ፡ ከመ ፡ ተኃፈሩ ፡ እብለክሙ ፡፡=፥ ሀሎ ፡ ዘይብል ፡ እፎኑ ፡ ይትነሥኡ ፡
36 ምዉታን ፡ ወበአይ ፡ ነፍስቶሙ ፡ ይትነሥኡ ፡፡=፥ አብድ ፡ አንተ ፡ ዘትዘርእ ፡ ኢየሐዩ ፡
37 ለእመ ፡ ኢሞተ ፡፡=፥ ወዘኒ ፡ ዘትዘርእ ፡ አኮ ፡ ዝንቱ ፡ ነፍስት ፡ ዘይትወለድ ፡ ዘትዘርእ ፡
38 ዳእሙ ፡ ዕራቅ ፡ ሕጠተ ፡ እመኒ ፡ ዘሥርናይ ፡ ወእመኒ ፡ ዘባዕድ ፡፡=፥ ወእግዚአብሔር ፡
39 ይሁብ ፡ ነፍስተ ፡ ዘከመ ፡ ፈቀደ ፡ ወለለ ፡ አሐዱ ፡ ዘርእ ፡ ዘዘ ፡ ዚአሁ ፡ ነፍስቱ ፡፡=፥ እስ
መ ፡ ኢኮነ ፡ አሐዱ ፡ ሥጋሁ ፡ ለነፍስተ ፡ ኵሉ ፡፡ ካልእ ፡ ዘሰብእ ፡ ወካልእ ፡ ሥጋ ፡ እንስ
40 ሳ ፡ ወካልእ ፡ ዘዖፍ ፡ ሥጋሁ ፡ ወካልእ ፡ ነፍስተ ፡ ዓሣ ፡፡=፥ ወካልዕ ፡ ነፍስት ፡ ዘበ ፡ ምድ
41 ር ፡ ወካልእ ፡ ዘበ ፡ ሰማይ ፡ ወባሕቱ ፡ ካልእ ፡ ክብሩ ፡ ለዘ ፡ በሰማይ ፡ ወካልእ ፡ ክብሩ ፡ ዘ
በ ፡ ምድር ፡፡=፥ ካልእ ፡ ክብሩ ፡ ለፀሐይ ፡ ወካልእ ፡ ክብሩ ፡ ለወርኅ ፡ ወካልእ ፡ ክብሮሙ ፡
42 ለከዋክብት ፡ ወኮከብ ፡ እምኮከብ ፡ ይኄይስ ፡ ክብሩ ፡፡=፥ ከማሁኬ ፡ ተንሥኦቶሙ ፡ ለ
43 ምዉታን ፡ ይዘራእ ፡ በዘ ፡ ይማስን ፡ ወይትነሣእ ፡ በዘ ፡ ኢይማስን ፡፡=፥ ይዘራእ ፡ በኃሳ
ር ፡ ወይትነሣእ ፡ በክብር ፡ ይዘራእ ፡ በድካም ፡ ወይትነሣእ ፡ በኃይል ፡፡=፥

Alioquin quid baptizant, nónne ut reviviscerent à mortuis? si igitur 29
non suscitabuntur à mortuis, quare igitur baptizant? Et quare igitur nos 30
laboramus omni horâ & trucidamur? Et propter gloriationem nostram, 31
fratres nostri, quæ in Christo Domino nostro Jesu est. Num placere homi- 32
nibus pugnavi cum vipera in Epheso? quid igitur prodest mihi, si non vi- 33
vent mortui? Edamus, & bibamus; cras moriemur. Ne seducant vos, fra-
tres nostri: sermo malus mores bonos corrumpit. Evigilate pro justitia, & 34
ne erretis: quia sunt qui nesciunt Deum, sed ut pudefacti sitis loquor vobis.
Sunt qui dicunt; Quomodò suscitabuntur mortui, & cujusmodi corporibus 35
suscitabuntur? Demens, quod tu seminas, non vivificit, nisi moriatur.
Et illud quod seminas non idem corpus, quod productum erit, est quod se- 36
minas, sed nudum granum, sive tritici, sive alterius grani. Et Deus dat 37
ei corpus prout voluit: & cujuscunque seminis suum proprium est corpus. 38
Quia non est una caro omnium corporum: alia est hominum, & alia caro 39
pecorum, & alia volucrum caro, & aliud corpus piscium. Et aliud cor- 40
pus est, quod est in terra, & aliud quod est in cœlo: sed alia est gloria
ejus quod est in cœlo, & alia gloria ejus quod est in terra. Alia gloria 41
solis, & alia gloria lunæ, & alia gloria stellarum. Et stella stellâ potior
est gloriâ suâ: Sic & resurrectio mortuorum: seminatur corruptibile, & 42
suscitatur incorruptibile. Seminatur in contemptu, & suscitatur in gloria: 43
seminatur in infirmitate, & suscitatur in potentia:

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘ. Α'. ΚΕΦ. Θ'.

Seminatur corpus animale, *ſurgit* corpus ſpiritale. Eſt corpus animale, & eſt
44 Σπείρεται σῶμα ψυχικόν, ἐγείρεται σῶμα πνευματικόν. (η) Ἔστι σῶμα ψυχικόν, καὶ ἔστι
corpus ſpiritale. *Ita* & ſcriptum eſt; Factus eſt primus homo Adam in
45 σῶμα πνευματικόν. Οὕτω καὶ γέγραπται, Ἐγένετο ὁ πρῶτος ἄνθρωπος Ἀδὰμ εἰς
animam viventem: noviſſimus Adam in ſpiritum vivificantem. Sed non priùs ſpi-
46 ψυχὴν ζῶσαν· ὁ ἔσχατος Ἀδὰμ εἰς πνεῦμα ζωοποιοῦν. Ἀλλ' οὐ πρῶτον τὸ πνευ-
ritale, ſed animale: deindè ſpiritale. Primus homo de
47 ματικὸν, ἀλλὰ τὸ ψυχικόν· ἔπειτα τὸ πνευματικόν. Ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ
terra, terrenus: ſecundus homo, *Dominus* de cœlo. Qualis terrenus,
48 γῆς, χοϊκός· ὁ δεύτερος ἄνθρωπος, ὁ Κύριος ἐξ οὐρανοῦ. Οἷος ὁ χοϊκὸς,
tales & terreni: & qualis cœleſtis, tales & cœleſtes. *Et* ſicut
49 τοιοῦτοι καὶ οἱ χοϊκοί· καὶ οἷος ὁ ἐπουράνιος, τοιοῦτοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι. Καὶ καθὼς
portavimus imaginem terreni, portemus & imaginem cœleſtis. Hoc autem
50 ἐφορέσαμεν τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, (θ) φορέσομεν καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου. Τοῦτο δέ
dico, fratres, Quia caro & ſanguis regnum Dei *jure hæreditario* poſſidere non poſſunt,
φημι, ἀδελφοί, Ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα βασιλείαν Θεοῦ κληρονομῆσαι οὐ δύνανται,
neque corruptio incorruptelam *jure hæreditario poſſidet.* Ecce myſterium vobis dico; Omnes
51 οὐδὲ ἡ φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν κληρονομεῖ. Ἰδοὺ μυστήριον ὑμῖν λέγω, (ι) Πάντες
quidem *non dormiemus,* omnes *autem* immutabimur: In momento, in ictu
52 μὲν οὐ κοιμηθησόμεθα, πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα· Ἐν ἀτόμῳ, ἐν ῥιπῇ
oculi, in noviſſima tuba, (tuba canet enim,) & mortui reſurgent
ὀφθαλμοῦ, ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι, (σαλπίσει γάρ,) καὶ οἱ νεκροὶ (κ) ἐγερθήσονται
incorrupti, & nos immutabimur. Oportet enim corruptibile hoc induere
53 ἄφθαρτοι, καὶ ἡμεῖς ἀλλαγησόμεθα. Δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι
incorruptionem: & mortale hoc induere immortalitatem. Cùm autem *corruptibile*
54 ἀφθαρσίαν, καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν. (λ) Ὅταν δὲ τὸ φθαρτὸν
hoc induerit incorruptionem, & mortale hoc induerit immortalitatem, tunc fiet
τοῦτο ἐνδύσηται ἀφθαρσίαν, καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσηται ἀθανασίαν, τότε γενήσεται
ſermo *ille* ſcriptus; Abſorpta eſt mors in victoria. Ubi tuus,
ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος, Κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νῖκος. Ποῦ σου, 55
mors, ſtimulus? ubi *tua, ſepulchrum,* victoria? *At* ſtimulus mortis,
θάνατε, τὸ κέντρον; ποῦ σου, ᾅδη, τὸ νῖκος; Τὸ δὲ κέντρον τοῦ θανάτου, 56
peccatum: *at potentia* peccati, Lex. *At* Deo *gratia*
(μ) ἡ ἁμαρτία· ἡ δὲ δύναμις τῆς ἁμαρτίας, ὁ νόμος. Τῷ δὲ Θεῷ χάρις 57
danti nobis victoriam per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum. Itaque, fratres mei
τῷ διδόντι ἡμῖν τὸ νῖκος διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὥστε, ἀδελφοί μου 58
dilecti, ſtabiles eſtote, immobiles: abundantes in opere Domini ſemper, ſcientes quòd labor veſter non eſt inanis in Domino.
ἀγαπητοί, ἑδραῖοι γίνεσθε, (ν) ἀμετακίνητοι, περισσεύοντες ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ Κυρίου πάντοτε, εἰδότες ὅτι ὁ κόπος ὑμῶν οὐκ ἔστι κενὸς ἐν Κυρίῳ.

CAP. XVI. ιϛʹ.

De autem *collecta* quæ in Sanctos, ſicut ordinavi Eccleſiis Galatiæ,
Περὶ δὲ τῆς λογίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους, ὥσπερ διέταξα ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας, 1
ita & vos facite. Per unam *Sabbatorum* unuſquiſque veſtrûm apud
(α) οὕτω καὶ ὑμεῖς ποιήσατε. Κατὰ μίαν (β) σαββάτων ἕκαστος ὑμῶν παρ' 2
ſe reponat recondens quod *benè ſucceſſerit*: ut non cùm venero, tunc collectæ
ἑαυτῷ τιθέτω θησαυρίζων ὅ, τι ἂν (γ) εὐοδῶται· ἵνα μὴ ὅταν ἔλθω, τότε λογίαι
fiant. Cùm autem *adfuero,* quos probaveritis per epiſtolas, hos
γίνωνται. Ὅταν δὲ παραγένωμαι, οὓς ἐὰν δοκιμάσητε δι' ἐπιστολῶν, τούτους 3
mittam perferre gratiam veſtram in Hieruſalem. *Si verò* fuerit dignum
πέμψω ἀπενεγκεῖν τὴν χάριν ὑμῶν εἰς (δ) Ἱερουσαλήμ. Ἐὰν δὲ (ε) ᾖ ἄξιον 4
& me proficiſci, cum me proficiſcentur. Veniam autem ad vos, cùm
τοῦ κἀμὲ πορεύεσθαι, σὺν ἐμοὶ πορεύσονται. Ἐλεύσομαι δὲ πρὸς ὑμᾶς, ὅταν 5
Macedoniam pertranſiero: (Macedoniam *enim* pertranſibo.)
Μακεδονίαν διέλθω· (Μακεδονίαν γὰρ διέρχομαι.)

MS. A. (η) εἰ ἔστιν σῶμα ''''κόν, ἔστιν καὶ πνευματικόν· ''''ς καὶ (θ) φορέσωμεν (ι) Οἱ πάντες μὲν* οὐ κοιμηθησόμεθα, οὐ πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα Sed prius οὐ in MS. ſuperſcribitur. (κ) ἀναστήσονται (λ) Ὅταν δὲ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσηται τὴν ἀθανασίαν, καὶ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσηται ἀφθαρσίαν, τότε (μ) ἔστιν ἡ ἁμαρτία· (ν) καὶ ἀμετακίνητοι, Κεφ. ιϛʹ. MS. A. (α) οὕτως (β) σαββάτου (γ) εὐοδωθῇ (δ) Ἱεροσόλυμα. (ε) ἄξιον ᾖ

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

44 [illegible]
45 [illegible]
46 47 [illegible]
48 [illegible]
49 [illegible]
50 [illegible]
[illegible]
51 [illegible]
52 [illegible]
[illegible]
54 [illegible]
[illegible]
55 56 [illegible]
58 [illegible]
[illegible]

*Seminatur corpus animale, reſurgit corpus 44 ſpirituale. Eſt enim corpus animæ, eſt & corpus ſpiritûs. Ita quoque ſcriptum eſt, 45 Factus eſt Adam homo primus in animam viventem, at poſtremus Adam in ſpiritum vitam largientem. Sed non fuit primùm ſpi- 46 rituale, ſed animale, tum demùm ſpirituale. Primus homo pulverulentus ex terra: ho- 47 mo ſecundus Dominus è cœlo. Quemad 48 modum eſt pulvereus ille, ſic & pulverei: & quemadmodum eſt ille qui ex cœlo eſt, ita & cœleſtes. Et ſicut induimus imaginem 49 illius qui ex pulvere eſt, ſic induemus imaginem illius qui è cœlo eſt. Hoc autem di- 50 co fratres mei, quòd caro & ſanguis regnum cœlorum hæreditate poſſidere non poſſunt: neq; corruptio poſſidebit incorruptibilitatẽ. Ecce dico vobis arcanum, Non omnes ob- 51 dormiemus, omnes autem immutabimur Su- 52 bitò, quaſi ictu oculi, per extremam tubam quum vocem immittet: & reſurgent mortui abſque corruptione, & nos immutabimur. Futurum eſt enim ut hoc corruptibile induat 53 incorruptibilitatem, paritérque quod mortale eſt, induat immortalitatem. Quum au- 54 tem hoc quod corruptibile eſt, induerit incorruptibilitatem, & hoc mortale, immortalitatem, tunc fiet ſermo ille qui ſcriptus eſt, *Abſorpta eſt mors in victoria. Ubi eſt acu- 55 leus tuus, ô mors? & ubi eſt victoria tua, inferne? Aculeus autem mortis peccatum eſt, & 56 vis peccati Lex eſt. Sed Deo gratia qui dedit 57 nobis victoriam per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum. Itaque fratres mei & cha- 58 riſſimi mei, eſtote ſtabiles, neque ſitis mobiles, ſed eſtote ſemper progredientes in opere Domini, quum ſciatis laborem veſtrum non eſſe inanem in Domino.

[illegible]

CAP. XVI.

[illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
[illegible]
4 5 [illegible]
[illegible]

Dominicâ V. poſt Epiphaniam. 26:

*CÆterùm de eo quod colligitur pro San- 1 ctis, quemadmodum præcepi Eccleſiis Galatarum, ita & vos facite. Qualibet domini- 2 câ unuſquiſque veſtrûm domi ſuæ ſeponat, & conſervet illud quod per manus ſuas obvenit, ne quum venero, tunc fiant collectæ. Quum autem advenero, quos elegeritis, mit- 3 tam cum epiſtola, ut perferant gratiam veſtram ad Ieruſalem. Quòd ſi fuerit dignum 4 opus ut & ego proficiſcar, mecum etiam proficiſcentur. Veniam autem ad vos quum 5 pertranſiero Macedoniam, ſiquidem Macedoniam prætergreſſurus ſum.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

44 ይዘራእ ፡ በሥጋ ፡ ዘነፍስ ፡ ወይትነሣእ ፡ በሥጋ ፡ ዘመንፈስ ፡ ወእመበ ፡ ሥጋ ፡ ዘነፍስ ፡ በ
45 ኪ ፡ ሥጋ ፡ ዘመንፈስ ፡፡=፦ እስመ ፡ ከማሁ ፡ ይቤ ፡ መጽሐፍ ፡ ተፈጥረ ፡ ቀደሚ ፡ ብእሲ ፡
46 አደም ፡ ዘነፍስ ፡ ሕይወት ፡፡ ወደኃሪ ፡ ብእሲ ፡ በመንፈስ ፡ ያሐዩ ፡፡=፦ ወአኮ ፡ ቀደሚ ፡ ዘ
መንፈስ ፡ ዘነፍስ ፡ ቀደመ ፡ ወእምዝ ፡ ዘመንፈስ ፡፡=፦

ዘእስጢፋኖስ ፡ መንበብ ፡፡=፦

47 ወቀደሚ ፡ ብእሲ ፡ እመድር ፡ መሬታዊ ፡ ወደግም ፡ ብእሲ ፡ እምሰማይ ፡ ሰማያዊ ፡፡=፦
48 በከመ ፡ ዝኩ ፡ መሬታዊ ፡ ከማሁ ፡ መሬታውያን ፡፡ ወበከመ ፡ ዝኩ ፡ ሰማያዊያን ፡፡=፦

Seminatur in corpore animali, & ſuſcitatur in corpore ſpirituali. Et ſi fuerit cor- 44 pus animale, eſt igitur corpus ſpirituale: Quia ſic dicit Scriptura; Creatus eſt 45 primus homo Adam animal vivens, & poſtremus homo in Spiritu vivificabit. Et 46 non fuit priùs ſpirituale, animale fuit primò, & tunc ſpirituale.

Die Stephani lectio.

Et primus homo è terra, terreſtris: & ſecundus homo è cœlo, cœleſtis. Qualis 47 hic terrenus, tales terreni: & qualis hic, tales cœleſtes. 48

Verſio VULGATA LATINA.

44 Seminatur corpus animale, ſurget corpus ſpiritale. Si eſt corpus animale, 45 eſt & ſpiritale, ſicut ſcriptum eſt; Factus eſt primus homo Adam in ani- 46 mam viventem, noviſſimus Adam in ſpiritum vivificantem. Sed non priùs 47 quod ſpiritale eſt, ſed quod animale: deindè quod ſpiritale. Primus homo 48 de terra, terrenus: ſecundus homo de cœlo, cœleſtis. Qualis terrenus, 49 tales & terreni: & qualis cœleſtis, tales & cœleſtes. Igitur ſicut porta- 50 vimus imaginem terreni, portemus & imaginem cœleſtis. Hoc autem dico, fratres; Quia caro & ſanguis regnum Dei poſſidere non poſſunt: neque cor- 51 ruptio incorruptelam poſſidebit. Ecce myſterium vobis dico; Omnes quidem 52 reſurgemus, ſed non omnes immutabimur. In momento, in ictu oculi, in noviſſima tuba: canet enim tuba, & mortui reſurgent incorrupti: & nos 53 immutabimur. Oportet enim corruptibile hoc induere incorruptionem; & 54 mortale hoc induere immortalitatem. Cùm autem mortale hoc induerit immortalitatem, tunc fiet ſermo, qui ſcriptus eſt; Abſorpta eſt mors in victo- 55 56 ria. Ubi eſt, mors, victoria tua? ubi eſt, mors, ſtimulus tuus? Stimulus autem mortis peccatum eſt: virtus verò peccati lex. Deo autem gratias, qui 57 dedit nobis victoriam per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum. Itaque, fratres 58 mei dilecti, ſtabiles eſtote, & immobiles: abundantes in opere Domini ſemper, ſcientes quòd labor veſter non eſt inanis in Domino.

CAP. XVI.

DE collectis autem, quæ fiunt in Sanctos, ſicut ordinavi Eccleſiis Gala- 1 tiæ, ita & vos facite. Per unam ſabbati unuſquiſque veſtrûm apud ſe ſepo- 2 nat, recondens quod ei benè placuerit: ut non, cùm venero, tunc collectæ fiant. Cùm autem præſens fuero: quos probaveritis per epiſtolas, hos 3 mittam perferre gratiam veſtram in Jeruſalem. Quòd ſi dignum fuerit ut & 4 ego eam, mecum ibunt. Veniam autem ad vos, cùm Macedoniam pertranſ 5 iero: nam Macedoniam pertranſibo.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

44 * نزرع جسم نفساني فنقوم جسم روحاني * ومن الاجسام جسم نفساني * ومنها جسم روحاني * وكذلك
45 كتب ان ادم الانسان الاول صار ذا نفس حية * وادم الاخير صار ذا روح محيية * تم * لكن 46
ليس الروحاني اولا بل النفساني * وبعد الروحاني * قراءة للاموات ايضا *
47 * فالانسان الاول من الارض ترابيا * والانسان الثاني الرب من السماء * فمثل الترابي كذلك
48 الترابيون * ومثل السماوي كذلك السماويون * وكما لبسنا صورة الترابي نلبس صورة 49
السماوي * هذا المعنى عنيت يا اخوتي * ان البشر والدم لن يستطيعا ان يرثا ملك الله * ولا 50
البالي يرث عدم البلى * فهاانذا اقول لكم سرا * اننا لن نرقد كلنا * وسنتبدل كلنا * في 51 52
هنيهة لا تنقطع * في لحظة عين بالبوق الاخير * لانه سيبوق فتقوم الموتى غير باليين ونتبدل
نحن * لان هذا البالي يجب له ان يلبس عدم البلى * وهذا المائت ان يلبس عدم الموت * 53
* فاذا لبس هذا البالي عدم البلى * وسربل هذا المائت البقا * فتصير حينئذ القول المكتوب * 54
ابتلع الموت مغلوبا مبادا * اين حمتك ايها الموت * واين غلبتك ايها الجحيم * حمة الموت 55 56
هي الخطية * وقوة الخطية هي الشريعة * فالنعمة لله الذي اعطانا الغلبة بربنا يسوع 57
المسيح * تم * السبت التاسع عشر بعد العنصرة * فلذلك يا اخوتي الاحبا * 58
صيروا متوطدين غير متحركين * زائدين متفضلين في عمل الرب دائما * عالمين ان تعبكم
ليس هو في محبة الرب باطلا * الفصل السادس عشر *
1 * فاما عن الجباية التي تواسون بها القديسين * فكما رتبت لكنائس بلد غلاطية * هكذا
2 اعملوا انتم * في كل سبت كل احد منكم يخزنها ويجعلها عنده مهما سمح به وتيسر له * لكيلا
3 اذا جيت حينئذ تصير الجبايات * واذا جيت اليكم فالذين اختبرتموهم واخترتموهم ارسلهم
برسايل ليحملوا معروفكم الى اورسليم * قراءة الاربعا من الجمعة العاشرة بعد الخمسين *
4 5 * وان كان الامر اهلا ان امضي معي فيذهبون معي الذي اختبرتموهم * وساوافي اليكم
اذا اجتزت بمكدونية وجلتها *

Seminamur corpus animale, reſurgemus 44 corpus ſpirituale. Et corporum aliud eſt corpus animale, & eorundem aliud corpus ſpirituale. Atque ita ſcriptum eſt, 45 quòd Adam primus homo factus eſt habens animam viventem: Adam verò poſtremus factus eſt habens ſpiritum vivificantem. Hucuſque. *At non ſpirituale 46 priùs, ſed animale: ac deindè ſpirituale.*

Lectio pro Defunctis etiam.

Igitur primus homo de terra pulvereus: 47 ſecundus autem homo, Dominus de cœlo. Et qualis pulvereus, tales pulverei: 48 & qualis cœleſtis, tales cœleſtes. Et 49 quemadmodum induti ſumus imaginem pulverei, ita induemur imaginem cœleſtis. Hunc ſenſum intelligo ô fratres 50 mei, quòd caro & ſanguis nequeunt hæreditario poſſidere regnum Dei: neque corruptibile hæreditario poſſidere incorruptibilitatem. Ecce ego dico vobis 51 myſterium; Nequaquam obdormiemus omnes, at immutabimur omnes. In mo- 52 mento indiviſibili, in nictatione oculi, per ultimam tubam. Nam tuba clangetur, & mortui ſurgent incorruptibiles, & nos immutabimur. Quoniam cor- 53 ruptibile hoc oportebit induere incorruptibilitatem, & mortale hoc induere immortalitatem. Cùm autem corrupti- 54 bile hoc induerit incorruptibilitatem, & induerit mortale hoc æternitatem: tunc fiet ſermo ſcriptus, Abſorpta eſt mors victa atque perempta. Ubi ſuprema 55 vis tua ô mors? & ubi victoria tua ô inferne? Suprema vis mortis eſt pecca- 56 tum: & peccati robur eſt Lex. Grati- 57 as autem Deo, qui dedit nobis victoriam per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum. Finis.

Sabbatho decimo nono poſt Pentecoſten.

Quapropter ô fratres mei dilecti, eſtote 58 firmi, immobiles, abundantes, excellentes in opere Domini ſemper, ſcientes laborem veſtrum non eſſe in charitate Domini irritum.

CAP. XVI.

Porrò quoad collectam qua ſanctos ſub- 1 levatis, quemadmodum ordinavi Eccleſiis regionis Galatiæ, ita & vos facite. Quolibet ſabbatho unuſquiſque veſtrûm 2 apud ſe condat ac reponat illam, quicquid ſcilicet *per liberalitatem libuerit, & commodum ſibi fuerit: ne quum venero, tunc fiant collectæ. Et ubi venero 3 ad vos, quos probaveritis & elegeritis, mittam cum epiſtolis ad perferendam beneficentiam veſtram Jeruſalem.*

Lectio feriæ quartæ hebdomadis decimæ poſt Pentecoſten.

Quòd ſi res digna fuerit ut mecum abeat (beneficentia veſtra,) *ibunt mecum 4 quos probaveritis. Veniam autem ad vos 5 quum Macedoniam pertranſiero atque perluſtravero.*

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

49 ወበከመ ፡ ለበስነ ፡ አምሳሊሁ ፡ ለመሬታዊ ፡ ከማሁ ፡ ንለብስ ፡ አምሳሊሁ ፡ ለሰማያ
50 ዊ ፡፡=፦ ወዘንተ ፡ ንብለክሙ ፡ አኃዊነ ፡ ከመ ፡ ዘሥጋ ፡ ወደም ፡ ኢይወርስ ፡ መንግሥ
51 ተ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ ወዘይማስን ፡ ኢይወርስ ፡ ዘኢይማስን ፡፡=፦ ነሁ ፡ ኅቡአ ፡ እነ
52 ግረክሙ ፡ ኵልነ ፡ ንመውት ፡ ወአኮ ፡ ኵልነ ፡ ዘንትዌለጥ ፡፡=፦ ለእንተ ፡ ምዕር ፡ ከ
መ ፡ ቅጽበተ ፡ ዐይን ፡ በደኃሪ ፡ ንፍኃተ ፡ ቀርን ፡ ወይነፍኁ ፡ ቀርነ ፡ ወይትነሥኡ ፡
53 ምውታን ፡ እንዘ ፡ ኢይትነከዩ ፡ ወንሕነሂ ፡ ንትዌለጥ ፡፡=፦ እስመ ፡ ሀለወ ፡ ለዝንቱ ፡
54 ዘይማስን ፡ ይለብስ ፡ ዘኢይማስን ፡ ወዘንቱ ፡ መዋቲ ፡ ይለብስ ፡ ዘኢይመውት ፡፡=፦ ወ
55 አመ ፡ ለብስ ፡ ዝንቱ ፡ መዋቲ ፡ ዘኢይመውት ፡፡ ውእተ ፡ አሚረ ፡ ይበጽሕ ፡ ቃል ፡ ዘ
56 ተጽሕፈ ፡ ተሰጥመ ፡ ሞት ፡ ውስተ ፡ መዊእ ፡፡=፦ አይቴ ፡ እንከ ፡ ሞት ፡ መዋኢ ፡ አይ
57 ቴ ፡ እንከ ፡ ሞት ፡ ቀኖት ፡፡=፦ ወቀኖቱሰ ፡ ለሞት ፡ ኃጢአት ፡ ወኃይሉ ፡ ለኃጢአ
ት ፡ ኦሪት ፡፡=፦ ወለእግዚአብሔር ፡ አኰቴት ፡ ወወሀበነ ፡ ንማእ ፡ በእንተ ፡ እግዚእነ ፡
58 ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡፡=፦ ወይእዜኒ ፡ አኃዊነ ፡ ፍቁራን ፡ ጽኑዓን ፡ ኩኑ ፡ ወኢታንቀልቅ
ሉ ፡ ወእብዝኁ ፡ በግብረ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዘልፈ ፡፡ ታአምሩ ፡ ከመ ፡ ኢኮነ ፡ ለከንቱ ፡ ዘ
ጸመውክሙ ፡ በእንተ ፡ እግዚእነ ፡፡=፦
1 12 ወበእንተሰ ፡ ግብረ ፡ ቅዱሳን ፡ በከመ ፡ ሠራዕክዎሙ ፡ ለቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ዘገላ
2 ትያ ፡ ከማሁ ፡ ግበሩ ፡ አንትሙኒ ፡፡=፦ በበ ፡ እሑድ ፡ ወዘዘ ፡ ዚአክሙ ፡ ዕቀቡ ፡ ኵ
3 ልክሙ ፡ ወይዝግብ ፡ ሎቱ ፡ ዘተሰርሐ ፡፡ ከመ ፡ ኢይኩን ፡ ቅሥተ ፡፡=፦ ለእመ ፡ በጻሕ
ኩ ፡ ዘኀረይክሙ ፡ እፈንዎ ፡ ምስለ ፡ መጻሕፍት ፡ የብጽሕ ፡ ለኢየሩሳሌም ፡ አኰቴተክ
4 ሙ ፡፡=፦ ወእመሰ ፡ ደለወኒ ፡ እሑር ፡ ለሊየ ፡ አሐውር ፡ ወየሐውሩ ፡ ምስሌየ ፡፡=፦
5 ወእመሰ ፡ ኃቤክሙ ፡ በጺሕየ ፡ መቄዶንያ ፡ ወእመቄዶንያ ፡ ኃሊፍየ ፡፡=፦

Et ſicut induti fuimus imagine terreni, ſic induti erimus imagine cœleſtis. 49 Et hoc dico vobis, fratres noſtri, quòd carnale & ſanguinale non hæredi- 50 tate poſſidebit regnum Dei, & corruptibile non hæreditate poſſidebit incor- ruptibile. Ecce myſterium dico vobis; Omnes nos moriemur, ſed non omnes 51 nos immutabimur. Modò, quaſi ictu oculi, in ultimo flatu cornu, & ſufflabunt 52 cornu, & ſuſcitabuntur mortui incorrupti, & nos immutabimur. Quia oportet hoc corruptibile induere incorruptibile, & hoc mortale induere 53 immortale. Et quum induerit hoc mortale immortale, iſto die perveniet ſer- 54 mo qui ſcriptus eſt; Abſorpta eſt mors in victoria. Ubi igitur mortis vi- 55 ctoria? ubi igitur mortis ſtimulus? Et ſtimulus mortis eſt peccatum, & 56 vis peccati lex. Et Deo gratias ago, qui dedit nobis ut vincamus per Do- 57 minum noſtrum Jeſum Chriſtum. Et nunc fratres noſtri dilecti, firmi eſtote, 58 & ne commoveamini: & abundate in opere Dei ſemper, & ſciatis quòd non fuit fruſtrà quòd laboráſtis pro Domino noſtro.

CAP. XVI.

ET de negotio Sanctorum, ſicut conſtitui domibus Chriſtianorum Galatiæ, ſic faci- 1 te vos etiam. Primam quamque dominicam, & quiſque veſtrûm obſervate omnes 2 vos, & reponat is cui res proſperè ſucceſſit, ne fiat contentio. Si acceſſero: 3 quem elegeritis mittam cum epiſtolis, ut perferat Hieruſalem gratias veſtras, Et ſi conveniens fuerit mihi ut proficiſcar, ipſe ego proficiſcar, & proficiſcentur me- 4 cum. Et ſi ad vos venero accedens Macedoniam, vel à Macedonia recedens, 5

'ΕΠΙΣΤΟΛΗ' ΠΡΟ'Σ ΚΟΡΙΝΘ. Α'. ΚΕΦ. Θ'.

Apud vos autem forſitan manebo, vel etiam hyemabo, ut vos me deducatis,
6 Πρὸς ὑμᾶς δὲ τυχὸν παραμενῶ, ἢ ϗ παραχειμάσω, ἵνα ὑμεῖς με προπέμψητε,
quocunque iero. Nolo enim vos modò in tranſitu videre: ſpero
7 οὗ ἐὰν πορεύωμαι. Οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἄρτι ἐν παρόδῳ ἰδεῖν· ἐλπίζω
verò tempus aliquod manere apud vos, ſi Dominus permiſerit. Per-
8 (ζ) δὲ χρόνον τινὰ ἐπιμεῖναι πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ Κύριος (η) ἐπιτρέπῃ. Ἐπι-
manebo autem in Epheſo uſque ad Pentecoſten. Oſtium enim mihi apertum eſt magnum &
9 μενῶ δὲ ἐν Ἐφέσῳ ἕως τῆς πεντηκοστῆς. Θύρα γάρ μοι ἀνέῳγε μεγάλη ϗ
efficax, & adverſarii multi. Si autem venerit Timotheus, videte ut
10 ἐνεργὴς, ϗ ἀντικείμενοι πολλοί. Ἐὰν δὲ ἔλθῃ Τιμόθεος, βλέπετε ἵνα
ſine timore ſit apud vos: nam opus Domini operatur ſicut & ego.
ἀφόβως γένηται πρὸς ὑμᾶς· τὸ γὰρ ἔργον Κυρίου ἐργάζεται ὡς (θ) ϗ ἐγώ.
Ne quis ergò illum nihili faciat. Deducite autem illum in pace, ut veniat ad
11 Μή τις οὖν αὐτὸν ἐξουθενήσῃ. προπέμψατε δὲ αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ, ἵνα ἔλθῃ πρός
me: expecto enim illum cum fratribus. De autem Apollo fratre,
12 με· ἐκδέχομαι γὰρ αὐτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν. Περὶ δὲ Ἀπολλὼ τοῦ ἀδελφοῦ,
multùm rogavi eum, ut veniret ad vos cum fratribus: & omninò non
πολλὰ παρεκάλεσα αὐτὸν, ἵνα ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς μετὰ τῶν ἀδελφῶν· ϗ πάντως οὐκ
fuit voluntas ut nunc veniret: veniet autem, cùm opportunitatem habuerit. Vigilate,
13 ἦν θέλημα ἵνα νῦν ἔλθῃ· ἐλεύσεται δὲ, ὅταν εὐκαιρήσῃ. Γρηγορεῖτε,
ſtate in fide, viriliter agite, fortificamini. Omnia veſtra in charitate fiant.
14 στήκετε ἐν τῇ πίστει, ἀνδρίζεσθε, (ι) κραταιοῦσθε. Πάντα ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ γινέσθω.
Obſecro autem vos, fratres, nôſtis domum Stephanæ, quòd eſt primitiæ
15 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, οἴδατε τὴν οἰκίαν Στεφανᾶ, ὅτι ἐστὶν ἀπαρχὴ

Achaiæ, & in miniſterium Sanctis addixerunt ſeipſos: Ut & vos ſubjiciamini
τῆς Ἀχαΐας, ϗ εἰς διακονίαν τοῖς ἁγίοις ἔταξαν ἑαυτούς· Ἵνα ϗ ὑμεῖς ὑποτάσσησθε 16
talibus: & omni cooperanti & laboranti. Gaudeo autem in præſentia
τοῖς τοιούτοις, ϗ παντὶ τῷ συνεργοῦντι ϗ κοπιῶντι. Χαίρω δὲ ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ 17
Stephanæ & Fortunati & Achaici, quoniam veſtri defectionem hi ſupple-
Στεφανᾶ ϗ (κ) Φουρτουνάτου ϗ Ἀχαϊκοῦ, ὅτι τὸ ὑμῶν ὑστέρημα (λ) οὗτοι ἀνεπλή-
verunt. Refecerunt enim meum ſpiritum & veſtrum. Agnoſcite ergò tales.
ρωσαν. Ἀνέπαυσαν γὰρ τὸ ἐμὸν πνεῦμα ϗ τὸ ὑμῶν. ἐπιγινώσκετε οὖν τοὺς (μ) τοιούτους. 18
Salutant vos Eccleſiæ Aſiæ: Salutant vos in Domino multùm, Aquila
Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τῆς Ἀσίας· Ἀσπάζονται ὑμᾶς ἐν Κυρίῳ πολλὰ Ἀκύλας 19
& Priſcilla, cum ea quæ in domo eorum Eccleſia. Salutant vos fratres
ϗ Πρίσκιλλα, σὺν τῇ κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίᾳ. Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀδελφοὶ 20
omnes. Salutate alii alios in oſculo ſancto. Salutatio meâ manu Pauli.
πάντες. Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ. Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου. 21
Si quis non amat Dominum Jeſum Chriſtum, ſit anathema, Maran atha.
Εἴ τις οὐ φιλεῖ τὸν (ν) Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν, ἤτω ἀνάθεμα, μαρὰν ἀθά. 22
Gratia Domini Jeſu Chriſti cum vobis. Charitas mea cum omnibus vobis
Ἡ χάρις τοῦ (ξ) Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν. Ἡ (ο) ἀγάπη μου μετὰ πάντων ὑμῶν 23
in Chriſto Jeſu. Amen.
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ἀμήν. 24

Ad Corinthios prior ſcripta eſt à Philippis per Stephanam, & Fortunatum,
(†) Πρὸς Κορινθίους πρώτη ἐγράφη ἀπὸ Φιλίππων διὰ Στεφανᾶ, ϗ Φορτουνάτου,
& Achaicum & Timotheum.
ϗ Ἀχαϊκοῦ ϗ Τιμοθέου.

Ἐν στίχοις ωο.

MS.A. (ζ) γὰρ (η) ἐπιτρέψῃ. (θ) κἀγώ. (ι) ϗ κραταιοῦσθε. (κ) Φορτουνάτου (λ) αὐτοὶ (μ) τοιούτους. *** Ἀσπάσονται ὑμᾶς οἱ ἀδελφοὶ πάντες. (ν) Κύριον, ἤτω (ξ) Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ (ο) ἀγάπη μετὰ
(†) Πρὸς Κορινθίους α'.

Locus undè miſſa eſt hæc Epiſtola in MS.A. non notatur.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

Quinetiam fortaſſe apud vos permanebo, 6 aut hybernabo apud vos, ut vos me comitemini quocunque proficiſcar. Nolo nunc 7 quaſi viam tranſiturus vos inviſere: ſpero enim me aliquantum tempus commoraturum apud vos, ſi Dominus meus permiſerit mihi. Namque permanſurus ſum Epheſi uſque ad 8 Pentecoſten. Siquidem oſtium magnum pa- 9 tet mihi plenum operoſis factis; & adverſarii multi. Quòd ſi venerit ad vos Timothe- 10 us, videte ut abſque metu ſit apud vos: opus enim Domini operatur, ut & ego. Ne quis 11 igitur eum deſpiciat, ſed comitemini eum cum pace, ut veniat ad me: præſtolor enim eum cum fratribus. Ab Apollo autem, fra- 12 tres mei, multùm efflagitavi ab eo, ut veniret ad vos cum fratribus, & fortè non fuit voluntas eundi ad vos: ſed quum erit ei opportunitas, veniet ad vos.

Feriâ III. hebdomadis IV. Jejunii. 27.

[illegible]

Expergiſcimini, & ſtate in fide; præbete 13 vos viros, & fortes eſtote. Omnéſque res 14 veſtræ cum charitate fiant. Vos autem rogo 15 fratres mei, pro domo Stephanæ: quippe quam nôſtis eſſe primitias Achaiæ, ſeque expoſuiſſe in miniſterium Sanctorum: Ut & 16 vos dicto audientes ſitis hujuſmodi, & unicuique laboranti nobiſcum, & adjuvanti. Gaudeo verò de adventu Stephanæ, & For- 17 tunati & Achaici, quoniam quod mihi deeſſe paſſi eſtis, ipſi ſuppleverunt. Siquidem re- 18 focillaverunt ſpiritum meum ac veſtrum. Cognoſcite ergò eos qui hujuſmodi ſunt. Poſtulant pacem veſtram eccleſiæ omnes quæ 19 ſunt in Aſia. Salutant vos plurimùm in Domino noſtro Aquila & Priſcilla cum eccleſia quæ eſt in ædibus ipſorum. Salutant vos 20 omnes fratres. Salutate invicèm oſculo ſancto. Salutatio per ſcripturam manûs meæ 21 Pauli. Quiſquis non amat Dominum no- 22 ſtrum Jeſum Chriſtum, anathema ſit, Moran etho. Gratia Domini noſtri Jeſu Chriſti ſit 23 vobiſcum. Et charitas mea cum vobis omni- 24 bus in Chriſto Jeſu. Amen.

[illegible]

Epiſtolæ ad Corinthios primæ, quæ ſcripta eſt Philippis Macedoniæ, & miſſa eſt per manus Timothei,
FINIS.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

Manebo apud vos ſi fieri poteſt: aut hybernabo, ut vos mittatis me quò 6 proficiſcar. Et nolo nunc tranſeundo videre vos, ſed ſpero quòd maneam 7 apud vos aliquot dies, ſi voluerit Deus. Et manebo Epheſi uſque ad Pen- 8 tecoſten: Quia apertum eſt mihi magnum oſtium ad operandum, ſed multi 9 ſunt adverſarii. Et ſi venerit Timotheus, videte ne timeat apud vos: 10 quia opus Dei operatur, ut ego. Et nemo ſit qui ſpernat eum: & dimit- 11 tite eum in pace, ut veniat ad me: quia expectârunt mecum fratres noſtri. Et de fratre noſtro, multùm rogavi eum venire ad vos cum fratribus noſtris, 12 & profectò non fuit voluntas ei nunc venire: veniet tamen quum conveniat 13 ei. Vigilate, & ſtate in fide, patientes eſtote, & confirmamini. Et omnia 14 in charitate facite. Precor vos fratres noſtri, ſcitis domum Stephani, quòd 15 fuit primitiæ Achaiæ, & pro miniſterio Sanctorum ordinavi eos: Ut vos 16 ſubjiciamini talibus, & cuicunque laboranti, & miniſtranti. Et gaudeo pro 17 adventu Stephani, quia quæ vos minuiſtis, illi perfecerunt: Et refece- 18 runt ſpiritum veſtrum. Et cognoſcite qui ſunt hujuſmodi. Salutârunt vos 19 domus Chriſtianorum Aſiæ. Salutârunt vos in Domino noſtro, Aquila & Priſcilla, & qui cum iis ſunt in Bethania.

Verſio VULGATA LATINA.

6 Apud vos autem forſitan manebo, vel etiam hyemabo: ut vos me deducatis
7 quocunque iero. Nolo enim vos modò in tranſitu videre, ſpero enim me
8 aliquantulum temporis manere apud vos, ſi Dominus permiſerit. Permane-
9 bo autem Epheſi uſque ad Pentecoſten. Oſtium enim mihi apertum eſt ma-
10 gnum, & evidens: & adverſarii multi. Si autem venerit Timotheus, vi-
dete ut ſine timore ſit apud vos: opus enim Domini operatur, ſicut & ego.
11 Ne quis ergò illum ſpernat: deducite autem illum in pace, ut veniat ad me:
12 expecto enim illum cum fratribus. De Apollo autem fratre vobis notum facio,
quoniam multùm rogavi eum ut veniret ad vos cum fratribus: & utique
13 non fuit voluntas ut nunc veniret: veniet autem, cùm ei vacuum fuerit.
14 Vigilate, ſtate in fide, viriliter agite, & confortamini. Omnia veſtra in
15 charitate fiant. Obſecro autem vos, fratres, nôſtis domum Stephanæ, & For-
tunati, & Achaici: quoniam ſunt primitiæ Achaiæ, & in miniſterium San-
ctorum ordinaverunt ſeipſos: Ut & vos ſubditi ſitis ejuſmodi, & omni co- 16
operanti, & laboranti. Gaudeo autem in præſentia Stephanæ, & Fortunati, 17
& Achaici: quoniam id, quod vobis deerat, ipſi ſuppleverunt: Refece- 18
runt enim & meum ſpiritum, & veſtrum. Cognoſcite ergò qui hujuſmodi
ſunt. Salutant vos Eccleſiæ Aſiæ. Salutant vos in Domino multùm, Aqui- 19
la & Priſcilla, cum domeſtica ſua Eccleſia: apud quos & hoſpitor. Salu- 20
tant vos omnes fratres. Salutate invicèm in oſculo ſancto. Salutatio, meâ 21
manu Pauli. Si quis non amat Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, ſit ana- 22
thema, Maran Atha. Gratia Domini noſtri Jeſu Chriſti vobiſcum. Charitas 23
mea cum omnibus vobis in Chriſto Jeſu. Amen. 24

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

Cùm enim Macedoniam peragravero, 6 forſan apud vos manebo, aut fortaſſis hybernabo: ut vos me deducatis quò proficiſcar. Nolo enim videre vos 7 tranſcurrens: ſed ſpero me manſurum apud vos aliquanto temporis intervallo, ſi permiſerit hoc Dominus. Per- 8 manſurus ſum autem Epheſi uſque ad Pentecoſten. Nam apertum eſt mihi 9 oſtium magnum, & opera, & adverſarii multi. Cùm igitur venerit Timotheus, 10 videte ut ſit apud vos ſine metu: operatur enim opus Dei, ut ego illud operor. Ne quis ergò ſpernat eum: ſed 11 cum dilectione deducite eum, ut veniat ad me: expecto enim eum cum fratribus. Verùm de Apollo fratre, multùm 12 demulſi eum ut iret ad vos unà cum fratribus: ſed (abſque diſſimulatione) non fuit ei voluntas eundi ad vos modò: veniet autem ad vos tempore opportuno.
Finis.

Lectio Dominicæ decimæ tertiæ
poſt Pentecoſten.

[illegible]

Vigilate, ſtate in fide, animoſi eſtote, 13 roboremini. Et fiant omnia negotia 14 veſtra cum charitate. O fratres, ob- 15 ſecro vos: jam nôſtis domum Stephanæ, quòd ipſa ſit princeps regionis Achaiæ, & ſeipſos ordinaverint in miniſterium ſanctorum: Ut vos ſubjici- 16 amini hiſce ſimilibus, omnique adjuvanti & laboranti in bonum. Gavi- 17 ſus ſum quoque de adventu Stephanæ & Fortunati & Achaici: quoniam defectum veſtrum hi ſuppleverunt. Tranquillitatem enim attulerunt ſpi- 18 ritui meo & ſpiritui veſtro. Agnoſcite igitur dignitatem hiſce ſimilium. Oſcu- 19 lantur vos Eccleſiæ Aſiæ. Salutant vos in Domino multùm Achilla & Priſcilla, & Eccleſia quæ eſt in domo utriuſque. Salutant vos fratres omnes. Oſcu- 20 letur alter alterum oſculo ſancto. Salu- 21 tatio mea manu mei Pauli. Qui non 22 diligit Dominum Jeſum Chriſtum, ſit ſegregatus. Maranatha, hoc eſt Dominus noſter venit. Gratia Domini Je- 23 ſu Chriſti vobiſcum. Charitas mea 24 cum vobis omnibus in Jeſu Chriſto Amen.

* والسبح لله دايما ابدا *

Laus Deo jugis ac perpetua.

* تمت الرسالة بعون الله تعالي وكتبت من مدينة فيلبس * وارسلت على يد اسطافانا وفرطوناطوس * واخاييكوس وطيموثاوس *

Abſoluta eſt hæc epiſtola ſub excelſi Dei auſpiciis. Scripta verò fuit ab urbe Philippis, & miſſa per Stephanam, & Fortunatum, & Achaicum, & Timotheum.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

Et ſalutârunt vos fratres noſtri omnes. Salutate vos invicèm in ſalutatione ſancta. 20 Salutavi vos cum manu mea Paulus. Qui non amat Dominum noſtrum, 21 anathema ſit in adventu Domini noſtri. Gratia Domini noſtri Jeſu Chriſti vo- 22 biſcum ſit. Et charitas mea cum omnibus vobis in Chriſto Jeſu Domino noſtro, 23 cui gloria in ſeculum ſeculorum. Amen. 24

Ad Corinthios Prior.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΑ ΤΗ͂Σ ΠΡΟ'Σ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥ'Σ ΔΕΥΤΕ'ΡΑΣ 'ΕΠΙΣΤΟΛΗ͂Σ 'ΕΧΟΝΤΑ ΚΑΙ' ΤΙΝΑΣ 'ΥΠΟΔΙΑΙΡΕ'ΣΕΙΣ.

Α'. Εὐχαριστία τῷ Θεῷ βοηθείας, ἧς πεπονθὼς φησί.
Β'. Περὶ ἀγάπης τῆς πρὸς αὐτούς, [illegible]
ὡς ἐπὶ τῷ διὰ πορνείαν ἐπιτιμηθέντι, ϗ [illegible]
Γ'. [illegible]
Δ'. περὶ τῆς ἐν πνεύματι λατρείας, ϗ δόξης ἐξοχῆς τῆς κατὰ Χριστὸν ἢ νόμον.
Ε'. περὶ τῆς θείας δόξης, [illegible]
ς'. περὶ τῆς κατὰ Χριστὸν σωματώσεως, ϗ τῆς σώματος ἀποθέσεως ϗ ἐπαναλήψεως.
Ζ'. περὶ τῆς ἑαυτοῦ φιλοθεΐας ϗ φιλαδελφίας τῆς κατὰ Χριστόν.
Η'. Ἀποδοχὴ τῆς Κορινθίων ὑπακοῆς ϗ ἀγάπης εὐφραινούσης αὐτόν.
Θ'. Περὶ τῆς πρὸς ἑτέρους χρημάτων ἐπιτάσεως τοῖς ἁγίοις, ϗ τιμὴ τῶν [illegible]
Τίτου ἔπαινος, ϗ τῶν ἄλλων πρὸς αὐτούς.
Ι'. Διήγησις τῶν ἰδίων πόνων, ϗ προθέσεως, ϗ τῆς ἐπ' αὐτῷ χάριτος, πρὸς τὸ μὴ τοῖς [illegible] προστίθεσθαι Κορινθίους. ἐν ᾧ, ἀντεξέτασις ἑαυτοῦ πρὸς ἐκείνους ἔλεγχος.
ΙΑ'. Περὶ ἑαυτοῦ, τὸ ἐπίπονον, τὸ παρὰ Θεῷ τίμιον, τὸ [illegible] παρασκευὴ πρὸς τὸ μέλλειν ἑαυτῷ παρεῖναι.

AD CORINTHIOS SECUNDA.
(†) Ἡ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ ΔΕΥΤΕΡΑ. ΚΕΦ. Α'.

CAP. PRIMUM. ΚΕΦ. α'.

Paulus Apostolus Jesu Christi, per voluntatem Dei, & Timotheus frater,
1 ΠΑῦλος ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὰ θελήματος Θεοῦ, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς,
Ecclesiæ Dei *existenti in Corintho*, cum Sanctis omnibus *existentibus* in
τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ, σὺν τοῖς ἁγίοις πᾶσι τοῖς οὖσιν ἐν
tota Achaia: Gratia vobis & pax à Deo Patre nostro, & Domino Jesu
2 ὅλῃ τῇ Ἀχαΐᾳ· Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ
Christo. Benedictus Deus & Pater Domini nostri Jesu Christi, pater miseri-
3 Χριστοῦ. Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῶν οἰ- Α'
cordiarum, & Deus totius consolationis: *Consolans* nos in omni tribulatione
4 κτιρμῶν, καὶ Θεὸς πάσης παρακλήσεως· Ὁ παρακαλῶν ἡμᾶς ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει
nostra: *ad posse nos* consolari eos qui in omni pressura, per *consolationem,*
ἡμῶν, εἰς τὸ δύνασθαι ἡμᾶς παρακαλεῖν τοὺς ἐν πάσῃ θλίψει, διὰ τῆς παρακλήσεως,
quâ consolatione afficimur ipsi à Deo. Quoniam sicut abundant passiones
5 ἧς παρακαλούμεθα αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Ὅτι καθὼς περισσεύει τὰ παθήματα
Christi in nobis, ita per Christum abundat & consolatio nostra. Sive autem
6 τοῦ Χριστοῦ εἰς ἡμᾶς, (α) οὕτω διὰ Χριστοῦ περισσεύει καὶ ἡ παράκλησις ἡμῶν. Εἴτε δὲ
tribulamur, pro vestra *consolatione,* & salute *effectâ in tolerantia*
θλιβόμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως, καὶ (β) σωτηρίας τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ
earundem passionum quas & nos patimur: Sive *consolatione afficimur, super vestra*
τῶν αὐτῶν παθημάτων ὧν καὶ ἡμεῖς πάσχομεν· Εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν
consolatione & salute: Et spes nostra firma *super vos*: scientes quòd sicut
7 παρακλήσεως καὶ σωτηρίας· Καὶ ἡ ἐλπὶς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν· εἰδότες ὅτι (γ) ὥσπερ
socii estis passionum, sic & consolationis. Non enim volumus vos igno-
8 κοινωνοί ἐστε τῶν παθημάτων, (δ) οὕτω καὶ τῆς παρακλήσεως. Οὐ γὰρ θέλομεν ὑμᾶς ἀγνο-

rare, fratres, de tribulatione nostra facta *nobis* in Asia, quoniam
εῖν, ἀδελφοί, (ε) ὑπὲρ τῆς θλίψεως ἡμῶν τῆς (ζ) γενομένης ἡμῖν ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὅτι
secundùm exuperantiam gravati sumus supra virtutem: ita ut *perdubitare* nos etiam
καθ' ὑπερβολὴν (η) ἐβαρήθημεν ὑπὲρ δύναμιν, ὥστε ἐξαπορηθῆναι ἡμᾶς καὶ
vivere. Sed ipsi in nobismetipsis *decretum* mortis habuimus, ut non fi-
τοῦ ζῆν. Ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς τὸ ἀπόκριμα τοῦ θανάτου ἐσχήκαμεν, ἵνα μὴ πε- 9
dentes simus in nobis*ipsis*, sed in Deo *excitante* mortuos. Qui *ex tan-*
ποιθότες ὦμεν ἐφ' ἑαυτοῖς, ἀλλ' ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ ἐγείροντι τοὺς νεκρούς. Ὃς ἐκ τηλι- 10
ta morte eripuit nos & eruit: in quem speravimus quoniam & adhuc eripiet,
κούτου θανάτου ἐρρύσατο (θ) ἡμᾶς καὶ ῥύεται· εἰς ὃν ἠλπίκαμεν ὅτι καὶ ἔτι ῥύσεται,
Coadjuvantibus & vobis pro nobis oratione, ut ex *multis* personis *illa in nos*
Συνυπουργούντων καὶ (ι) ὑμῶν ὑπὲρ ἡμῶν τῇ δεήσει, ἵνα ἐκ πολλῶν προσώπων τὸ εἰς ἡμᾶς 11
donatio per multos gratiæ agantur pro nobis. Nam *gloriatio* nostra hæc est, testimo-
χάρισμα διὰ πολλῶν εὐχαριστηθῇ ὑπὲρ ἡμῶν. Ἡ γὰρ καύχησις ἡμῶν αὕτη ἐστί, τὸ μαρτύ- 12
nium conscientiæ nostræ, quòd in simplicitate & sinceritate Dei, non in sapientia carnali,
ριον τῆς συνειδήσεως ἡμῶν, ὅτι ἐν (κ) ἁπλότητι καὶ εἰλικρινείᾳ Θεοῦ, οὐκ ἐν σοφίᾳ σαρκικῇ,
sed in gratia Dei, conversati sumus in hoc mundo: abundantiùs autem ad vos. Non enim
ἀλλ' ἐν χάριτι Θεοῦ, ἀνεστράφημεν ἐν τῷ κόσμῳ, περισσοτέρως δὲ πρὸς ὑμᾶς. Οὐ γὰρ 13
alia scribimus vobis, *nisi* quàm quæ *legitis aut* & *agnoscitis*: spero autem quòd
ἄλλα γράφομεν ὑμῖν, (λ) ἀλλ' ἢ ἃ ἀναγινώσκετε, ἢ καὶ ἐπιγινώσκετε· ἐλπίζω δὲ (μ) ὅτι
& usque in finem *agnoscetis*. Sicut & *agnovistis* nos ex parte, quia gloriatio
καὶ ἕως τέλους ἐπιγνώσεσθε. Καθὼς καὶ ἐπέγνωτε ἡμᾶς ἀπὸ μέρους, ὅτι καύχημα 14
vestra sumus, sicut & vos nostra, in die Domini Jesu.
ὑμῶν ἐσμεν, καθάπερ καὶ ὑμεῖς ἡμῶν, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ.

MS.A. (†) Πρὸς Κορινθίους β'.

Κεφ. α'. MS.A. (α) οὕτως διὰ τοῦ Χριστοῦ (β) σωτηρίας· εἴτε παρακαλούμεθα ὑ··· ··· ὑμῶν παρακλήσεως τῆ ···· γουμένης ἐν ὑπομονῇ ··· αὐτῶν παθημάτων ὧν ···· μεῖς πάσχομεν· καὶ ἡ ἐλ··· ἡμῶν (γ) ὡς (δ) οὕτως (ε) περὶ (ζ) γενομένης ἐν (η) ὑπὲρ δύναμιν ἐβαρήθημεν, (θ) ἡμᾶς· εἰς (ι) ἡμῶν ὑπὲρ ὑμῶν (κ) ἁγιότητι καὶ ἐν εἰλικρινείᾳ τοῦ Θεοῦ, (λ) ἀλλ' ἀναγινώσκετε, (μ) ὅτι ἕως

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܐܓܪܬܐ ܕܬܪܬܝܢ ܕܩܘܪܢܬܝܐ ܕܫܠܝܚܐ *

* ܩܦܠܐܘܢ * ܐ * * ܩܪܝܢܐ ܕܨܦܪܐ ܕܫܒܬܐ ܕܣܘܒܪܐ * ܐ *

1 * ܦܘܠܘܣ ܫܠܝܚܐ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܒܨܒܝܢܗ ܕܐܠܗܐ. ܘܛܝܡܬܐܘܣ ܐܚܐ ܠܥܕܬܐ
2 ܕܐܠܗܐ ܕܐܝܬ ܒܩܘܪܢܬܘܣ. ܘܠܟܠܗܘܢ ܩܕܝܫܐ ܕܐܝܬ ܒܟܠܗ ܐܟܐܝܐ * ܫܠܡܐ ܥܡܟܘܢ.
3 ܘܫܝܢܐ ܡܢ ܐܠܗܐ ܐܒܘܢ. ܘܡܢ ܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ * ܡܒܪܟ ܗܘ ܐܠܗܐ ܐܒܘܗܝ
4 ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܐܒܐ ܕܪܚܡܐ. ܘܐܠܗܐ ܕܟܠ ܒܘܝܐܐ * ܗܘ ܕܡܒܝܐ ܠܢ ܒܟܠܗܘܢ
ܐܘܠܨܢܝܢ. ܕܐܦ ܚܢܢ ܢܫܟܚ ܠܡܒܝܘ ܠܐܝܠܝܢ ܕܒܟܠ ܐܘܠܨܢܝܢ ܐܢܘܢ. ܒܗܘ ܒܘܝܐܐ ܕܡܬܒܝܝܢ
5 ܡܬܒܝܝܢܢ ܡܢ ܐܠܗܐ * ܐܝܟܢܐ ܓܝܪ ܕܡܬܝܬܪܝܢ ܒܢ ܚܫܘܗܝ ܕܡܫܝܚܐ. ܗܟܢܐ
6 ܒܝܕ ܡܫܝܚܐ ܡܬܝܬܪ ܐܦ ܒܘܝܐܢ * ܐܢ ܕܝܢ ܡܬܐܠܨܝܢܢ. ܥܠ ܐܦܝ ܒܘܝܐܟܘܢ ܗܘ
ܘܥܠ ܐܦܝ ܚܝܝܟܘܢ ܡܬܐܠܨܝܢܢ. ܘܐܢ ܡܬܒܝܝܢܢ ܡܛܠ ܕܐܢܬܘܢ ܬܬܒܝܘܢ. ܘܬܗܘܐ
7 ܒܟܘܢ ܚܦܝܛܘܬܐ ܕܬܣܝܒܪܘܢ ܐܢܘܢ ܠܚܫܐ. ܗܢܘܢ ܕܐܦ ܚܢܢ ܚܫܝܢܢ ܒܗܘܢ * ܘܣܒܪܢ
ܕܥܠܝܟܘܢ ܫܪܝܪ ܗܘ. ܝܕܥܝܢܢ ܓܝܪ ܕܐܢ ܫܘܬܦܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܚܫܐ. ܫܘܬܦܝܢ ܐܢܬܘܢ
ܐܦ ܒܒܘܝܐܐ.

* ܚܕ ܒܫܒܐ * ܕܕ * ܕܒܬܪ ܕܢܚܐ * ܒ *

8 * ܨܒܝܢ ܕܝܢ ܕܬܕܥܘܢ
ܐܚܝ. ܥܠ ܐܘܠܨܢܐ ܕܗܘܐ ܠܢ ܒܐܣܝܐ. ܕܝܬܝܪ ܡܢ ܚܝܠܢ ܐܬܝܩܪ ܠܢ. ܥܕܡܐ ܕܩܪܝܒܝܢ
9 ܗܘܝܢ ܕܢܦܣܘܩ ܚܝܝܢ * ܘܒܗ ܒܢܦܫܢ ܦܣܩܢ ܗܘܝܢ ܠܡܘܬܐ. ܕܠܐ ܢܗܘܐ ܠܢ ܬܘܟܠܢܐ ܥܠ ܢܦܫܢ.
10 ܐܠܐ ܥܠ ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܡܩܝܡ ܡܝܬܐ * ܗܘ ܕܡܢ ܡܘܬܐ ܢܨܝܚܐ ܦܪܩܢ. ܘܬܘܒ ܡܣܒܪܝܢܢ
11 ܕܦܪܩ ܠܢ * ܒܥܕܘܪܢܐ ܕܨܠܘܬܟܘܢ ܕܥܠ ܐܦܝܢ. ܕܬܗܘܐ ܡܘܗܒܬܗ ܕܠܘܬܢ ܡܬܝܗܒܢܘܬܐ
12 ܕܒܝܕ ܐܦܐ ܣܓܝܐܐ. ܘܣܓܝܐܐ ܢܘܕܘܢ ܠܗ ܥܠ ܐܦܝܢ * ܫܘܒܗܪܢ ܓܝܪ ܗܘ ܗܢܘ.
ܣܗܕܘܬܐ ܕܬܐܪܬܢ. ܕܒܦܫܝܛܘܬܐ ܘܒܕܟܝܘܬܐ ܕܐܠܗܐ ܘܠܐ ܒܚܟܡܬܐ ܕܒܣܪܐ. ܐܠܐ
13 ܒܛܝܒܘܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܐܬܗܦܟܢ ܒܥܠܡܐ ܘܝܬܝܪܐܝܬ ܠܘܬܟܘܢ * ܠܐ ܗܘܐ ܐܚܪܢܝܬܐ ܟܬܒܝܢܢ ܠܟܘܢ. ܐܠܐ
ܐܝܠܝܢ ܕܩܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܘܐܦ ܡܫܬܘܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܡܣܒܪ ܐܢܐ ܕܝܢ ܕܥܕܡܐ ܠܚܪܬܐ
14 ܬܫܬܘܕܥܘܢ * ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܐܫܬܘܕܥܬܘܢ ܩܠܝܠ ܡܢ ܣܓܝ ܕܫܘܒܗܪܟܘܢ ܚܢܢ. ܐܝܟ
ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ ܕܝܠܢ ܒܝܘܡܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ.

EPISTOLA AD CORINTHIOS SECUNDA.

CAP. I.

Matutinis Sabbathi annuntiationis. 1.

1 PAulus Apostolus Jesu Christi per voluntatem Dei, & Timotheus frater, ecclesiæ Dei quæ est Corinthi, & omnibus Sanctis qui sunt in universa Achaia; 2 Gratia vobiscum, & pax à Deo patre nostro, & à Domino nostro Jesu Christo. 3 Benedictus Deus Pater Domini nostri Jesu Christi, Pater miserationum, & Deus omnis consolationis: 4 Qui consolatur nos in omnibus afflictionibus nostris, ut & nos possimus consolari eos qui sunt in omnibus afflictionibus per illam consolationem quâ nos consolatur Deus. 5 Nam quemadmodum abundant in nobis perpessiones Christi, sic & per Christum abundat consolatio nostra. 6 Quamvis autem affligimur, pro vestra quidem consolatione, ac pro vestra salute affligimur: sive consolationem accipimus, *id fit*, ut consolationem accipiatis, & sit in vobis studium quo sustineatis perpessiones illas, quas & nos patimur. 7 Ac spes nostra pro vobis firma est: scimus enim quòd si participes estis passionum, participes quoque eritis consolationis.

Dominica IV. post Epiphaniam. 2.

8 Volumus enim vos scire fratres mei, de oppressione quæ nobis accidit in Asia, quoniam majorem in modum oppressi fuimus supra vires nostras, adeò ut vita nostra propè dissolveretur. 9 Et hac de causa sententiam mortis tuleramus, ne esset nobis spes in nobismetipsis, sed in Deo illo qui excitat mortuos. 10 Qui à morte violenta nos liberavit, & adhuc speramus nos liberatum iri ab eo, 11 Cum auxilio deprecationis vestræ pro nobis: ut donum ejus erga nos sit beneficium collatum in gratiam multorum, & multi gratias ei agant pro nobis. 12 Nam gloriatio nostra hæc est, testimonium conscientiæ nostræ, quòd cum simplicitate, & sinceritate, & gratiâ Dei versati sumus in mundo, non autem cum sapientia corporis: atque præsertim apud vosipsos. 13 Non alia scribimus vobis, quàm quæ scitis & agnoscitis. Spero autem quòd ad finem usque agnoscetis: 14 Sicut & agnovistis modicum ex multo nos esse gloriationem vestram, ut & vos nostram, in die Domini nostri Jesu Christi.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

ለሰብአ : ቆሮንቶስ : ፪ : ወተጽሕፈ : እንዘ : ሀሎ : ብሔረ : ፊሊጳሲዩስ :=:
1 ፩ ጳውሎስ : ሐዋርያሁ : ለኢየሱስ : ክርስቶስ : በፈቃደ : እግዚአብሔር : ወጢሞቴዎስ :
2 እኁነ : ለቤተ : ክርስቲያን : ዘሀገረ : ቆሮንቶስ : ወለኵሉ : ቅዱሳን : እለ : ሀገረ : ኣካይ
3 ያ :=: ሰላም : ለክሙ : ወጸጋ : እግዚአብሔር : አቡነ : ወእግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስ
ቶስ :=: ይትባረክ : እግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : አቡሃ : ለምሕረት : ወአምላክ : ለ
ኵሉ : ትፍሥሕት :=:

Ad Corinthios secunda: & scripta fuit quum esset *in* urbe Philippensi.

CAPUT I

1 PAulus Apostolus Jesu Christi per voluntatem Dei, & Timotheus frater noster, 2 domui Christianorum civitatis Corinthi, & omnib⁹ Sanctis qui sunt regionis Achaiæ: Pax vobis & gratia Dei Patris nostri, & Domini nostri Jesu Christi. 3 Benedictus sit Dominus noster Jesus Christus, Pater misericordiæ, & Deus omnis consolationis,

---

Epistola Beati PAULI *Apostoli ad* CORINTHIOS *Secunda.*
Versio VULGATA LATINA.

CAPUT. I.

1 PAulus Apostolus Jesu Christi per voluntatem Dei, & Timotheus frater, Ecclesiæ
2 Dei, quæ est Corinthi, cum omnibus Sanctis, qui sunt in universa Achaia. Gratia
3 vobis & pax à Deo Patre nostro, & Domino Jesu Christo. Benedictus Deus &
Pater Domini nostri Jesu Christi, Pater misericordiarum, & Deus totius consola-
4 tionis, Qui consolatur nos in omni tribulatione nostra: ut possimus & ipsi
consolari eos, qui in omni pressura sunt, per exhortationem, quâ exhortamur &
5 ipsi à Deo. Quoniam sicut abundant passiones Christi in nobis: ita & per Chri-
6 stum abundat consolatio nostra. Sive autem tribulamur pro vestra exhortatione
& salute, sive consolamur pro vestra consolatione, sive exhortamur pro vestra ex-
hortatione & salute, quæ operatur tolerantiam earundem passionum, quas & nos
7 patimur: Ut spes nostra firma sit pro vobis: scientes quòd sicut socii passionum
estis, sic eritis & consolationis. Non enim volumus ignorare vos, fratres, de tri- 8
bulatione nostra, quæ facta est in Asia, quoniam supra modum gravati sumus supra
virtutem, ita ut tæderet nos etiam vivere. Sed ipsi in nobismetipsis responsum 9
mortis habuimus, ut non simus fidentes in nobis, sed in Deo, qui suscitat mortuos:
Qui de tantis periculis nos eripuit, & eruit: in quem speramus quoniam & ad- 10
huc eripiet, Adjuvantibus & vobis in oratione pro nobis: ut ex multorum per- 11
sonis, ejus quæ in nobis est donationis, per multos gratiæ agantur pro nobis.
Nam gloria nostra hæc est, testimonium conscientiæ nostræ, quòd in simplicitate 12
cordis & sinceritate Dei, & non in sapientia carnali, sed in gratia Dei, conversati
sumus in hoc mundo: abundantiùs autem ad vos. Non enim alia scribimus vo- 13
bis, quàm quæ legistis, & cognovistis. Spero autem quòd usque in finem cogno-
scetis, Sicut & cognovistis nos ex parte, quòd gloria vestra sumus, sicut & vos 14
nostra, in die Domini nostri Jesu Christi.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* رسالة القديس بولص الثانية الي قورنثيوس *

* الفصل الاول * * قراءة الخميس من الجمعة العاشرة بعد العنصرة *

1 * من بولص رسول يسوع المسيح بمشية الله * ومن تيموثاوس الاخ الي بيعة الله التي بقورنثيوس *
2 مع كافة القديسين الذين هم في بلد اخائيا كلها * نعمة لكم وسلامة من الاله ابينا والرب
3 4 يسوع المسيح * مبارك الاله وابو ربنا يسوع المسيح * ابو الرافات والاه كل عزاء * الذي عزانا
5 في كافة حزننا * لنستطيع ان نعزي الذين في كل حزن * بالعزاء الذي يعزينا به الله * لان
6 بمقدار ما تزيد الام المسيح وتكثر فينا * كذلك يتكاثر بالمسيح عزاونا * وان اغتممنا من
7 اجل سلوتكم وخلاصكم المفعول بالصبر على الالام بعينها * التي ونحن نتالم بها * ورجاونا
من اجلكم صادق * فان عزينا من اجل تعزيتكم وخلاصكم * فكونوا عالمين انكم كما
تشاركون في الالام كذلك تشاركون في العزاء * * قراءة السبت العشرين بعد العنصرة *
8 * لاننا ما نوثر ايها الاخوة ان يعزب عليكم امر حزننا الذي اشتملنا باسيا * انه بما يفوق
9 الافراط ثقل علينا فوق الطاقة * حتى اننا تحيرنا وايسنا من الحياة * لكننا اخذنا في ذاتنا
10 محاكمة الموت * لئلا نكون متوكلين على انفسنا * لكن على الله المقيم الموتى * الذي انقذنا
11 من مثل هذا الموت وينقذنا * فاياه قد رجونا انه سينقذنا * باسعادكم انتم بالتضرع من اجلنا *
لكي من وجوه كثيرة نشكر الموهبة التي فينا * بكثيرين متجلينا * * قراءة الجمعة
12 من الجمعة العاشرة بعد العنصرة * * لان فخرنا هذا هو شهادة ضميرنا * اننا ببساطة
الاله وحسن اليقين تصرفنا في العالم * لا بحكمة بشرية * لكن بنعمة الله * وباكثار لديكم
13 جدا * لاننا لسنا نكتب اليكم اقوالا اخر * بل الاقوال التي اما قراتموها واما عرفتموها * واومل
14 انكم والي النهار تعرفونها * وكما قد عرفتمونا ببعض جزو المعرفة * اننا فخركم نحن كما انتم
فخرنا في يوم الرب يسوع *

EPISTOLA SANCTI PAULI Secunda ad Corinthios.

CAP. I.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis decimæ post Pentecosten.

1 A Paulo Apostolo Jesu Christi per voluntatem Dei, & à Timotheo fratre, ad Ecclesiam Dei quæ est Corinthi, unà cum sanctis omnibus qui sunt in tota regione Achaiæ: 2 Gratia vobis & pax à Deo Patre nostro, & Domino Jesu Christo. 3 Benedictus Deus & Pater Domini nostri Jesu Christi, Pater miserationum, & Deus omnis consolationis, 4 Qui consolatus est nos in omni tristitia nostra: ut possimus consolari eos qui sunt in omni tristitia, per consolationem qua consolatur nos Deus. 5 Nam juxta mensuram qua crescunt passiones Christi & multiplicantur in nobis, ita abundat per Christum & consolatio nostra. 6 Sive autem contristamur pro vestra consolatione & vestra salute effecta per patientiam passionum earundem quas & nos patimur: (7 Et spes nostra de vobis verax est:) sive consolationem accipimus pro vestra consolatione & vestra salute: estote scientes quòd quemadmodùm participabitis in passionibus, ita participabitis in consolatione.

Lectio sabbathi vigesimi post Pentecosten.

8 Non enim volumus O fratres, lateat vos eventus tristitiæ quæ circumclusit nos in Asia: nam ultra supremum gradum gravis fuit nobis, supra facultatem, adeo ut obstupuerimus, & desperaverimus vitam. 9 Verùm accepimus in nobisipsis sententiam mortis, ne essemus freti nobisipsis, sed Deo suscitatore mortuorum, 10 Qui nos à tali morte liberavit ac liberat. Ipsum enim speramus nos esse liberaturum, 11 Ope vestrâ in deprecatione pro nobis, ut multis ex partibus gratias agamus pro dono quod est erga nos, per multos pro nobis.

Lectio feriæ sextæ hebdomadis decimæ post Pentecosten.

12 Nam gloriatio hæc nostra testimonium est conscientiæ nostræ, quòd cum simplicitate Dei & rectitudine mentis nos gesserimus in mundo, non cum sapientia carnali, sed cum gratia Dei, ac potissimum apud vos. 13 Non enim scribimus ad vos sermones peregrinos, sed sermones quos vel legistis vel agnovistis, quosque spero vos ad extremum usque agnituros: 14 Sicut & agnovistis nos aliquantâ notitiâ, quòd simus gloriatio vestra, quemadmodùm vos estis gloriatio nostra in die Domini Jesu.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

4 ዘአስተፈሥሐነ : እምኵሉ : ሕማምነ : ከመ : ትክሀሉ : አስተፈሥሐቶሙ : ለኵሉ :
5 ሕሙማን : በውእቱ : ፍሥሐነ : ዘአስተፈሥሐነ : እግዚአብሔር :=: ወበከመ : በዝ
ኃ : ሕማሙ : ለክርስቶስ : ላዕሌነ : ከማሁ : ይፈድፍድ : ፍሥሓሁ : ለክርስቶስ : በእን
6 ቲአሁ : ለክርስቶስ : ፮ :=: ወእመኒ : ሐመምነ : ከመ : አንትሙ : ትድኅኑ : ወትትፈሥ
ሑ : ወእመኒ : ተፈሣሕነ : በእንተ : ፍሥሐክሙ : እንተ : ጸንዓት : ላዕሌክሙ : በትዕግሥ
ቱ : ለውእቱ : ሕማም : ዘበእንቲአሁ : ንሐምም : ንሕነሂ ::=:
በሰንበት : እንተ : እምድኅረ : ገኘ : ኀበ : ይትነበብ ::=:
7 ወትውክልትነኒ : ጽኑዕ : በእንቲአክሙ :=: ወበከመ : ዐረይነ : ሕማመ : ከማሁ : ንኅ
8 በር : በፍሥሐነሂ ::=: ወንፈቅድ : ታእምሩ : አኀዊነ : ዘከመ : ሐመምነ : በእስያ :
እስመ : ፈድፋደ : እምአመጠነ : ኀይልነ : ክበደነ : እስከ : ንትቈጥዕ : ሕይወተነ ::=:
9 ወአጥበዕነ : ለመዊት : ከመ : ኢንትአመን : በርእስነ :: ዘእንበለ : በእግዚአብሔር :
10 ዘያሐይዎሙ : ለምዉታን ::=: ዘአድኀነነ : እመጠነዝ : ሞት : ወያድኅነነሂ : ዘኪያ
11 ሁ : ተአመነ : ከመ : ያድኅነነ :=: እንዘ : ትረድኡነ : አንትሙኒ : በጸሎትክሙ : ከ
መ : ንርከብ : ሞገስ : በኀበ : ብዙኃን : ወአንትሙሂ : ትትአመኑ : በኀበ : ኵሉ :=:
12 እስመ : ዘቲ : ይእቲ : ትምክሕትነ : ስምዐ : ግዕዝነ : በምሕረቱ : ወበተመይጦቱ :
ለእግዚአብሔር :: ወኢኮነ : ጥበበ : ዘሥጋ : ይእሙ : በጸጋ : እግዚአብሔር : ሀለው
13 ነሁ : ውስተ : ዓለም : ወፈድፋደሰ : ኀቤክሙ ::=: እስመ : ዘታአምሩ : ንጽሕፍ :
ለክሙ : ወዘታነብቡ : ወዘይትዐወቀክሙ :: ወእትአመን : ከመ : ለዝሉፉ : ታአምሮ
14 ዎ :=: በከመ : አእመርክሙነ : እምአሐዱ : ገጽ : ከመ : ንሕነ : ምክሕክሙ : ወ
ከማሁ : አንትሙሂ : ለነ : ለዕለተ : እግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ ::=:

4 Qui consolatus est nos ab omni afflictione nostra: ut possitis consolari omnes afflictos, in eadem consolatione, quâ consolatus est nos Deus. 5 Et sicut multiplicata est afflictio Christi supra nos, ita abundabit consolatio Christi per Christum. 6 Et sive afflictionem passi sumus, id est ut vos servemini, & gaudeatis: & sive gavisi sumus, pro gaudio vestro quod confirmatum est super vos in tolerantia istius perpessionis, propter quam patimur nos etiam.

Sabbato post confessionem, ubi legitur.

7 Et spes nostra firma est pro vobis: & sicut æquales fuimus in passione, sic socii erimus in gaudio nostro. 8 Et volumus ut sciatis fratres nostri quomodò passi sumus in Asia, quia prævaluit mensuram virium nostrarum onus nostrum, adeò ut fastidimus vitam nostram. 9 Et proposuimus mori, ut non confideremus in nobis ipsis, sed in Deo, qui vivificat mortuos: 10 Qui liberavit nos à tanta morte, & liberat nos etiam: cui confidimus quòd liberabit nos, 11 Adjuvantibus nos vobis, per preces vestras: ut obtineamus gratiam apud plures, & vos etiam honorificemini apud omnes. 12 Quia hæc est gloria nostra, testimonium conscientiæ nostræ in misericordia, & in conversione ad Deum, & non est per sapientiam carnis, sed per gratiam Dei sumus in mundo, & præcipuè apud vos. 13 Quia quod agnoscitis scribimus vobis, & quod legitis, & quod manifestum est vobis: Et spero quòd semper agnoscetis: 14 Sicut agnovistis nos ex una parte, quòd sumus gloria vestra, & similiter vos etiam estis nostra, in diem Domini nostri Jesu Christi.

ἘΠΙΣΤΟΛΗ' ΠΡΟ'Σ ΚΟΡΙΝΘ. Β'. ΚΕΦ. Β'.

Et hac confidentiâ volui ad vos venire priùs, ut ſecundam
15 Καὶ ταύτῃ τῇ πεποιθήσει ἐβουλόμην (ν) πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν πρότερον, ἵνα δευτέραν Β'
gratiam haberetis: Et per vos tranſire in Macedoniam, & iterùm à Macedonia
16 χάριν ἔχητε, Καὶ δι' ὑμῶν διελθεῖν εἰς Μακεδονίαν, καὶ πάλιν ἀπὸ Μακεδονίας
venire ad vos, & à vobis deduci in Judæam. Hoc ergò
17 ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι εἰς τὴν Ἰουδαίαν. Τοῦτο (ξ) οὖν
deliberans, numquid levitate uſus ſum? Aut quæ delibero, ſecundùm
βουλευόμενος, μήτι ἄρα τῇ ἐλαφρίᾳ ἐχρησάμην; Ἢ ἃ βουλεύομαι, κατὰ
carnem delibero: ut ſit apud me Etiam etiam, & Non non? Fidelis autem Deus,
18 σάρκα βουλεύομαι· ἵνα ᾖ παρ' ἐμοὶ τὸ Ναὶ ναί, καὶ τὸ Οὒ οὔ; Πιστὸς δὲ ὁ Θεός,
quia ſermo noſter qui ad vos non factus eſt Etiam & Non? Nam
19 ὅτι ὁ λόγος ἡμῶν ὁ πρὸς ὑμᾶς (ο) οὐκ ἐγένετο Ναὶ καὶ Οὔ. Ὁ (π) γὰρ
Dei filius Jeſus Chriſtus in vobis per nos prædicatus, per me & Silvanum &
τοῦ Θεοῦ υἱὸς Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ ἐν ὑμῖν δι' ἡμῶν κηρυχθείς, δι' ἐμοῦ καὶ Σιλουανοῦ καὶ
Timotheum, non factus eſt Etiam & Non: ſed Etiam in eo factus eſt, (Quotquot enim
20 Τιμοθέου, οὐκ ἐγένετο Ναὶ καὶ Οὔ· ἀλλὰ Ναὶ ἐν αὐτῷ γέγονεν, (Ὅσαι γὰρ
promiſſiones Dei, in illo Etiam, & in illo Amen,) Deo ad
ἐπαγγελίαι (ρ) Θεοῦ, ἐν αὐτῷ τὸ Ναί, (σ) καὶ ἐν αὐτῷ τὸ Ἀμήν,) τῷ Θεῷ πρὸς
gloriam per nos. At confirmans nos cum vobis in Chriſtum, & ungens nos,
21 δόξαν δι' ἡμῶν. Ὁ δὲ βεβαιῶν ἡμᾶς σὺν ὑμῖν εἰς Χριστόν, καὶ χρίσας ἡμᾶς,
Deus: Qui & obſignans nos, & dans arrhabonem Spiritûs in
22 Θεός· (τ) Ὁ καὶ σφραγισάμενος ἡμᾶς, καὶ δοὺς τὸν (υ) ἀρραβῶνα τοῦ Πνεύματος ἐν
cordibus noſtris. Ego autem teſtem Deum invoco in meam animam,
23 ταῖς καρδίαις ἡμῶν. Ἐγὼ δὲ μάρτυρα τὸν Θεὸν ἐπικαλοῦμαι ἐπὶ τὴν ἐμὴν ψυχήν,
quòd parcens vobis, non ultrà veni in Corinthum. Non quia dominamur veſtræ
24 ὅτι φειδόμενος ὑμῶν, οὐκέτι ἦλθον εἰς Κόρινθον. Οὐχ ὅτι κυριεύομεν ὑμῶν
fidei, ſed cooperatores ſumus gaudii veſtri: nam fide ſtatis.
τῆς πίστεως, ἀλλὰ συνεργοί ἐσμεν τῆς χαρᾶς ὑμῶν· τῇ γὰρ πίστει ἑστήκατε.

CAP. II. β'.

Judicavi autem mihi ipſi hoc, non iterùm venire in triſtitia ad vos. Si enim ego
1 Ἔκρινα δὲ ἐμαυτῷ τοῦτο, τὸ μὴ πάλιν (α) ἐλθεῖν ἐν λύπῃ πρὸς ὑμᾶς. Εἰ γὰρ ἐγὼ 2
contriſto vos, & quis eſt lætificans me, ſi non contriſtatus ex me? Et
λυπῶ ὑμᾶς, καὶ (β) τίς ἐστιν ὁ εὐφραίνων με, εἰ μὴ ὁ λυπούμενος ἐξ ἐμοῦ; Καὶ 3
ſcripſi vobis hoc ipſum, ut ne veniens, triſtitiam habeam, de quibus oportuerat me
(γ) ἔγραψα ὑμῖν τοῦτο αὐτό, ἵνα μὴ ἐλθὼν λύπην ἔχω, ἀφ' ὧν ἔδει με
gaudere, confiſus in omnibus vobis, quia meum gaudium omnium veſtrûm eſt.
χαίρειν, πεποιθὼς ἐπὶ πάντας ὑμᾶς, ὅτι ἡ ἐμὴ χαρὰ πάντων ὑμῶν ἐστιν.
Ex enim multa tribulatione & anguſtia cordis ſcripſi vobis, per multas lachrymas:
Ἐκ γὰρ πολλῆς θλίψεως καὶ συνοχῆς καρδίας ἔγραψα ὑμῖν, διὰ πολλῶν δακρύων· 4
non ut contriſtemini, ſed charitatem ut ſciatis quam habeam abundantiùs in vos. Si
οὐχ ἵνα λυπηθῆτε, ἀλλὰ τὴν ἀγάπην ἵνα γνῶτε ἣν ἔχω περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς. Εἰ 5
autem quis contriſtavit, non me contriſtavit, ſed ex parte, ut non onerem
δέ τις λελύπηκεν, οὐκ ἐμὲ λελύπηκεν, (δ) ἀλλ' ἀπὸ μέρους, ἵνα μὴ ἐπιβαρῶ
omnes vos. Sufficiens tali objurgatio hæc quæ à pluribus. Ita ut
πάντας ὑμᾶς. Ἱκανὸν τῷ τοιούτῳ ἡ ἐπιτιμία αὕτη ἡ ὑπὸ τῶν πλειόνων, Ὥστε 6
econtrariò magis vos condonare & conſolari, ne fortè abundantiori triſtitiâ 7
(ε) τοὐναντίον μᾶλλον ὑμᾶς χαρίσασθαι καὶ παρακαλέσαι, μή πως τῇ περισσοτέρᾳ λύπῃ
abſorbeatur talis. Ideò obſecro vos confirmare in illum charitatem.
καταποθῇ ὁ τοιοῦτος. Διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς κυρῶσαι εἰς αὐτὸν ἀγάπην. 8
In hoc enim & ſcripſi, ut cognoſcam probationem veſtram, ſi in omnia obedientes ſitis.
Εἰς τοῦτο γὰρ καὶ ἔγραψα, ἵνα γνῶ τὴν δοκιμὴν ὑμῶν, εἰ εἰς πάντα ὑπήκοοί ἐστε. 9
Cui autem aliquid condonâſtis, & ego: Et enim ego ſiquid condonavi, cui condonavi,
Ὧ δέ τι χαρίζεσθε, (ζ) καὶ ἐγώ· καὶ γὰρ ἐγὼ εἴ τι κεχάρισμαι, ᾧ κεχάρισμαι, 10
propter vos, in facie Chriſti:
δι' ὑμᾶς, ἐν προσώπῳ Χριστοῦ·

MS.A. (ν) πρότερον πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν; (ξ) δὲ βουλόμενος, (ο) οὐκ ἔστιν Ναὶ (π) τοῦ Θεοῦ γὰρ υἱὸς Χριστὸς Ἰησοῦς ὁ (ρ) τοῦ Θεοῦ, (σ) διὸ καὶ δι' αὐτοῦ τὸ Ἀμήν, (τ) Καὶ σφραγισάμενος (υ) ἀρραβῶνα
Κεφ. β'. MS.A. (α) ἐν λύπῃ πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν. (β) τίς ὁ (γ) ἔγραψα τοῦτο, ἵνα (δ) ἀλλὰ (ε) τοὐναντίον ὑμᾶς (ζ) κἀγώ· καὶ γὰρ ὃ κεχάρισμαι, εἴ τι κεχάρισμαι, δι' ὑμᾶς

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

15 *ܘܒܗܢܐ ܬܘܟܠܢܐ ܨܒܐ ܗܘܝܬ ܡܢ ܩܕܝܡ ܕܐܬܐ ܠܘܬܟܘܢ ܕܐܥܦܝܦܐܝܬ ܬܩܒܠܘܢ ܛܝܒܘܬܐ܂
16 *ܘܐܥܒܪ ܥܠܝܟܘܢ ܠܡܩܕܘܢܝܐ܂ ܘܬܘܒ ܡܢ ܡܩܕܘܢܝܐ ܐܬܐ ܠܘܬܟܘܢ܂ ܘܐܢܬܘܢ ܬܠܘܘܢܢܝ
17 ܠܝܗܘܕ܂ *ܗܕܐ ܕܝܢ ܕܐܬܪܥܝܬ܂ ܠܡܐ ܐܝܟ ܡܫܬܪܚܢܐ ܐܬܪܥܝܬ܂ ܐܘ ܕܠܡܐ ܕܒܣܪܐ ܐܢܝܢ
ܐܝܠܝܢ ܕܡܬܪܥܐ ܐܢܐ܂ ܕܘܠܐ ܗܘܐ ܕܢܗܘܐ ܒܗܝܢ ܐܝܢ ܐܝܢ ܘܠܐ ܠܐ܂ *ܡܗܝܡܢ ܗܘ 18
ܐܠܗܐ܂ ܕܠܐ ܗܘܬ ܡܠܬܢ ܕܠܘܬܟܘܢ ܐܝܢ ܘܠܐ܂ *ܒܪܗ ܓܝܪ ܕܐܠܗܐ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ܂ ܗܘ 19
ܕܐܬܟܪܙ ܒܟܘܢ܂ ܒܐܝܕܝ ܘܒܐܝܕ ܣܝܠܘܢܘܣ ܘܛܝܡܬܐܘܣ ܠܐ ܗܘܐ ܐܝܢ ܘܠܐ܂ ܐܠܐ ܐܝܢ ܗܘܐ ܒܗ܂
20 *ܟܠܗܝܢ ܓܝܪ ܡܘܠܟܢܘܗܝ ܕܐܠܗܐ܂ ܒܗ ܗܘ ܡܫܬܡܠܝܢ ܐܝܢ ܗܘܘ܂ ܡܛܠ ܗܢܐ
21 ܒܐܝܕܗ ܝܗܒܝܢܢ ܐܡܝܢ ܠܫܘܒܚܗ ܕܐܠܗܐ܂ *ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܝܢ ܡܫܪܪ ܠܢ ܥܡܟܘܢ
22 ܒܡܫܝܚܐ܂ ܘܗܘ ܡܫܚܢ܂ *ܘܗܘ ܚܬܡܢ܂ ܘܝܗܒ ܪܗܒܘܢܐ ܕܪܘܚܗ ܒܠܒܘܬܢ܂

* ܕܚܡܫܐ ܒܫܒܐ * ܕܕ * ܕܨܘܡܐ * ܓ *

23 *ܐܢܐ ܕܝܢ ܠܐܠܗܐ ܡܣܗܕ ܐܢܐ ܥܠ ܢܦܫܝ܂ ܕܡܛܠ ܕܚܐܣ ܐܢܐ ܥܠܝܟܘܢ ܠܐ ܐܬܝܬ
24 ܠܩܘܪܢܬܘܣ܂ *ܠܐ ܗܘܐ ܡܛܠ ܕܡܪܐ ܚܢܢ ܠܗܝܡܢܘܬܟܘܢ܂ ܐܠܐ ܡܥܕܪܢܐ ܚܢܢ
ܠܚܕܘܬܟܘܢ܂ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܗܘ ܓܝܪ ܩܝܡܝܢ ܐܢܬܘܢ܂

* ܩܦܠܐܘܢ * ܒ *

1 *ܕܢܬ ܕܝܢ ܗܕܐ ܒܢܦܫܝ܂ ܕܠܐ ܬܘܒ ܒܟܪܝܘܬܐ ܐܬܐ ܠܘܬܟܘܢ܂ *ܐܢ ܓܝܪ ܐܢܐ
2 ܡܟܪܐ ܐܢܐ ܠܟܘܢ܂ ܡܢܘ ܡܚܕܐ ܠܝ܂ ܐܠܐ ܐܢ ܗܘ ܗܘ ܕܐܢܐ ܡܟܪܐ ܐܢܐ ܠܗ܂
3 *ܘܗܕܐ ܕܟܬܒܬ ܠܟܘܢ ܗܝ ܗܝ܂ ܕܠܐ ܟܕ ܐܬܐ ܐܢܐ ܢܟܪܘܢ ܠܝ ܐܝܠܝܢ ܕܘܠܐ ܗܘܐ ܠܗܘܢ
ܕܢܚܕܘܢܢܝ܂ ܬܟܝܠ ܐܢܐ ܓܝܪ ܥܠ ܟܠܟܘܢ܂ ܕܚܕܘܬܝ ܕܟܠܟܘܢ ܗܝ܂
4 *ܡܢ ܐܘܠܨܢܐ ܓܝܪ ܣܓܝܐܐ ܘܡܢ ܥܩܬܐ ܕܠܒܐ ܟܬܒܬ ܠܟܘܢ ܗܠܝܢ ܒܕܡܥܐ
5 ܣܓܝܐܐ܂ ܠܐ ܕܬܟܪܘܢ ܠܟܘܢ܂ ܐܠܐ ܕܬܕܥܘܢ ܚܘܒܐ ܝܬܝܪܐ ܕܐܝܬ ܠܝ ܥܠܝܟܘܢ܂ *ܘܐܢ
ܐܢܫ ܐܟܪܝ܂ ܠܐ ܗܘܐ ܠܝ ܐܟܪܝ܂ ܐܠܐ ܩܠܝܠ ܡܛܠ ܕܠܐ ܐܐܩܪ ܡܠܬܐ ܠܟܠܟܘܢ܂
6 *ܣܦܩ ܠܗ ܓܝܪ ܠܗܢܐ ܕܐܝܟ ܗܢܐ ܟܐܐ ܗܢܐ ܕܡܢ ܣܓܝܐܐ܂ *ܘܡܟܝܠ ܐܢܬܘܢ
7 ܚܠܦ ܗܢܐ ܫܒܘܩܘ ܠܗ ܘܒܝܐܘܗܝ܂ ܕܠܐ ܢܬܒܠܥ ܗܘ ܕܐܝܟ ܗܢܐ ܒܟܪܝܘܬܐ ܝܬܝܪܬܐ܂
8 *ܡܛܠ ܗܢܐ ܒܥܐ ܐܢܐ ܡܢܟܘܢ܂ ܕܬܫܪܪܘܢ ܥܡܗ ܚܘܒܐ܂ *ܡܛܠ ܗܢܐ
9 ܓܝܪ ܟܬܒܬ ܠܟܘܢ܂ ܕܐܕܥ ܒܒܘܩܝܐ ܐܢ ܒܟܠܡܕܡ ܡܫܬܡܥܝܢ ܐܢܬܘܢ܂
10 *ܠܡܢ ܕܫܒܩܝܢ ܐܢܬܘܢ܂ ܐܦ ܐܢܐ܂ ܗܘ ܓܝܪ ܡܕܡ ܕܫܒܩܬ ܐܢܐ܂ ܡܛܠܬܟܘܢ
ܫܒܩܬ ܒܐܦܘܗܝ ܕܡܫܝܚܐ܂

Et hâc fiduciâ volebam jamdudum venire ad 15 vos, ut geminatè acciperetis gratiam: Et 16 per vos tranſire in Macedoniam, & rurſùs ex Macedonia ad vos venire, & à vobis deduci in Judæam. Hoc igitur quod cogitavi, num 17 tanquam temerarius cogitavi? aut num carnis ſunt ea quæ cogito? ſiquidem oportebat in his eſſe Etiam Etiam, & Non Non. Fidelis eſt Deus quòd ſermo noſter erga vos 18 non fuit Etiam, & Non. Nam filius Dei Je- 19 ſus Chriſtus qui per nos vobis prædicatus eſt, per me, & Sylvanum, & Timotheum, non fuit Etiam, & Non, ſed Etiam fuit in eo. Omnes enim promiſſiones Dei, per Chri- 20 ſtum ſunt Etiam: ideò per ipſum damus Amen ad gloriam Dei. Deus autem confir- 21 mat nos vobiſcum per Chriſtum illum, qui & ipſe unxit nos: Et obſignavit nos; 22 deditque arrhabonem Spiritûs ſui in cordibus noſtris.

Feriâ V. hebdomadis IV. Jejunii. 3.

Ego verò teſtor Deum in animam meam, 23 quòd parcens vobis non venerim Corinthum. Non quòd ſimus domini fidei ve- 24 ſtræ, ſed adjutores ſimus gaudii veſtri: nam fide quidem ſtatis.

CAP. II.

Hoc autem decrevi apud me, ne iterùm 1 cum mœſtitia veniam ad vos. Nam ſi ego 2 mœrore vos afficiam, ecquis exhilarabit me, niſi is quem mœrore affecero? Quòd au- 3 tem hoc ipſum ſcripſerim vobis, *indè eſt*, ne quum venerim, mœrore me afficiant ii, ex quibus oporteret me gaudio demulceri: confido autem de vobis quòd gaudium meum omnium veſtrûm ſit. Et ex magna op- 4 preſſione & anxietate cordis hæc ſcripſi vobis cum lachrymis multis, non ut mœrore afficeremini, ſed ut cognoſceretis charitatem vehementem quam habeo erga vos. Quòd ſi quis triſtitiâ affecit, non me triſtitiâ 5 affecit, ſed propemodùm vos omnes. Ne onerosus ſit vobis ſermo, Sufficit quidem 6 iſti tali hæc objurgatio, quæ facta eſt à pluribus. Proinde è diverſo oportet ut remit- 7 tatis ei, eúmque conſolemini, ne fortè vehementiori animi ægritudine abſorbeatur qui eſt hujuſmodi. Propterea rogo vos ut con- 8 firmetis in eum charitatem veſtram. Ideò 9 enim ſcripſi, ut & experimento cognoſcam an in omnibus dicto audientes mihi ſitis. Cui verò remittitis, & ego: Nam & ego 10 quod remiſi, propter vos remiſi in perſona Chriſti:

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

15 ወዘንተ : ምኪርየ : ተአሚንየ : ወመከርኩ : እምጽእ : ኀቤክሙ : በቀዳሚ : ከመ : በ
16 ደገም : ትረክቡ : ዕሴተክሙ ።=÷ ወእንተ : ኀቤክሙ : እሖር : መቄዶንያ : ወእገ
17 ብእ : እመቄዶንያ : እስወጥ : ኀቤክሙ : ወአንትሙ : ትፈንዉኒ : ሳይሁደ ።=÷ ዘንተ :
እንከ : ዘመከርኩ : ቦኑ : እንጋ : ከመ : አብድ : ዘገበርኩ : ወዘሂ : እመክር : ሕገ :
ሰብእ : እመክር : ከመ : ዘእምኀቤየ : አሐደ : ይኩን : ነገሩ : እመኒ : እወ : እወ :
18 ወእመኒ : አልቦ : አልቦ ።=÷ ጻድቅ : እግዚአብሔር : በእንቲአሁ : ዘሂኮነ : ሐሰተ : ቃ
ልነ : ዘለአከነ : ኀቤክሙ ።=÷

Et hanc conſulens fiduciam meam, etiam deliberavi venire ad vos priùs, ut 15 *ſecundò obtineatis mercedem veſtram. Et per vos ire Macedoniam & red-* 16 *ire à Macedonia ad vos, ut vos mittatis me ad Judæam. Hoc igitur* 17 *quod deliberavi, num igitur ſicut ſtultus feci? & quod delibero, more hominum delibero? ut qui à me* provenit *unus ſit ſermo, ſive, Etiam etiam, ſive, Non non? Teſtis verus eſt Deus, quòd non fuit mendax ſermo no-* 18 *ſter, qui miſit nos ad vos.*

Verſio VULGATA LATINA.

15 Et hâc confidentiâ volui priùs venire ad vos, ut ſecundam gratiam haberetis:
16 Et per vos tranſire in Macedoniam, & iterùm à Macedonia venire ad vos, & à
17 vobis deduci in Judæam. Cùm ergò hoc voluiſſem, numquid levitate uſus ſum?
18 Aut quæ cogito, ſecundùm carnem cogito, ut ſit apud me EST & NON? Fidelis autem Deus, quia ſermo noſter, qui fuit apud vos, non eſt in illo EST &
19 NON. Dei enim filius Jeſus Chriſtus, qui in vobis per nos prædicatus eſt, per me, & Silvanum & Timotheum, non fuit EST & NON, ſed EST in illo fuit.
20 Quotquot enim promiſſiones Dei ſunt, in illo EST: ideò & per ipſum Amen
21 Deo ad gloriam noſtram. Qui autem confirmat nos vobiſcum in Chriſto, & qui
22 unxit nos, Deus: Qui & ſignavit nos, & dedit pignus Spiritûs in cordibus noſtris.
23 Ego autem teſtem Deum invoco in animam meam, quòd parcens vobis, non veni ultrà Corinthum: non quia dominamur fidei veſtræ, ſed adjutores ſumus gaudii veſtri: nam fide ſtatis.

CAP. II.

Statui autem hoc ipſum apud me, ne iterùm in triſtitia venirem ad vos: Si enim 1 2 ego contriſto vos: & quis eſt, qui me lætificet, niſi qui contriſtatur ex me? Et 3 hoc ipſum ſcripſi vobis, ut non cùm venero, triſtitiam ſuper triſtitiam habeam, de quibus oportuerat me gaudere: confidens in omnibus vobis, quia meum gaudium, omnium veſtrûm eſt. Nam ex multa tribulatione & anguſtia cordis ſcripſi vobis 4 per multas lachrymas: non ut contriſtemini: ſed ut ſciatis, quam charitatem habeam abundantiùs in vobis. Si quis autem contriſtavit, non me contriſtavit: ſed ex parte, ut 5 non onerem omnes vos. Sufficit illi, qui ejuſmodi eſt, objurgatio hæc, quæ fit à plu- 6 ribus: Ita ut econtrariò magìs donetis, & conſolemini, ne fortè abundantiori triſti- 7 tiâ abſorbeatur qui ejuſmodi eſt. Propter quod obſecro vos, ut confirmetis in illum 8 charitatem. Ideò enim & ſcripſi, ut cognoſcam experimentum veſtrum, an in omni- 9 bus obedientes ſitis. Cui autem aliquid donâſtis, & ego: nam & ego quod donavi, 10 ſiquid donavi, propter vos in perſona Chriſti,

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

15 *فبهذا التامل نفسه اردت ان اجي اليكم اولا. ليحصل لكم نعمه ثانيه *ومن عندكم امضي
16 الي مكدونيه. واجي اليكم من مكدونيه ايضا * وتشيعوني انتم الي بلد اليهوديه * فاذ
17 ارتايت هذا الراي هل استعملت شيا بخفه عزم * ام العزايم التي ارتايتها انما بحسب النفس
18 ارتايتها. ليكون عندي النعم نعم واللا لا * فصادق هو الله ان قولنا الذي قلناه لكم ما
19 صار نعم ولا *لان ابن الله يسوع المسيح الذي كرز به فيكم بايي وبسلوانوس وطيموثاوس
20 ما صار نعم ولا * لكن صار فيه نعم *لان جميع مواعيد الله في النعم نفسه * وفي الحق
نفسه لمجد الله بنا *

* الاحد الرابع عشر بعد العنصره *

21 *والله الذي يثبتنا معكم في المسيح راسخين * اذ دهننا * وختمنا * ومنح رهبون الروح في
22 قلوبنا * وانا استدعي الله شاهدا على نفسي * لاني لاشفاقي عليكم ما جيت الي قرنثيوس *
23 *لا لاننا نسود ايمانكم لكننا نحن موازرون سروركم * لانكم بالامانه قمتم *
24 * الفصل الثاني * *واحدث هذا الراي لذاتي * الا اجي اليكم بحزن ايضا * فان
1 كنت احزنكم انا * فمن هو الذي يسرني الا من احزنه انا *وقد كتبت اليكم هذا الخطاب
2 نفسه * لكيلا اذا جيت ينالني حزن ممن يجب لي ان افرح من قبلهم * واني لواثق بكم كلكم *
3 * وراءه الاثنين من الجمعه الحاديه عشر بعد العنصره * ان فرحي هو لكم كلكم *
*لاني من حزن كثير وضيقه قلب كتبت اليكم بدموع غزيره * لا لتحزنوا بل لتعرفوا 4
المحبه التي احبكم انا انها متوافره كثيرا جدا * وليس كان احد قد احزنني فما عمني الا 5
بعض جزء الاغتمام * ليلا اثقل عليكم كلكم *فهذه الزجره كافيه لمثل هذا * التي انتهره بها 6
الاكثرون *حتى بالعكس تسمحوا له * لا بل بكم وتعزوه * ليلا يبتلع مثل هذا بالحزن 7
المتزايد *فلهذا اسالكم ان تقرروا معه محبه *لاني لهذا اسالكم وكتبت لاعرف تجربتكم 8
وخبرتكم * ان كنتم في كل شي مطيعين *والذنب الذي تهبونه له * وانا اهبه * لاني 9 10
قد وهبت مهما وهبته من اجلكم لوجه المسيح *

Sub hac eadem ſpe volui ad vos venire 15 *primùm, ut acquireretis gratiam ſecundam: Et à vobis proficiſci in Macedo-* 16 *niam, & rurſum venire ad vos è Macedonia, & à vobis deduci in regionem Judeæ. Cùm igitur hoc mihi propoſu-* 17 *iſſem conſilium, numquid ullâ re ſum uſus cum levitate animi? an conſilia quæ mihi propoſui, ſecundùm carnem propoſui, ut Etiam ſit apud me Etiam, & Non, Non? Verax eſt quidem Deus,* 18 *quòd ſermo quem diximus vobis, non fuit Etiam & Non. Nam Dei filius Je-* 19 *ſus Chriſtus, de quo inter vos prædicatum eſt per nos, per me ſcilicet & per Sylvanum ac Timotheum, non fuit Etiam & Non: ſed fuit in ipſo, Etiam. Cuncta enim promiſſa Dei ſunt in ipſo-* 20 *met Etiam, & in ipſamet veritate, ad gloriam Dei per nos.*

Dominicâ decimâ quartâ poſt Pentecoſten.

Et Deus eſt qui confirmat nos vobiſcum 21 *in Chriſto inconcuſſos, ungens nos, Et* 22 *obſignans nos, atque concedens arrhabonem Spiritûs in cordibus noſtris. Et ego* 23 *Deum invoco teſtem in animam meam, quòd ob meam erga vos indulgentiam non venerim Corinthum. Non quòd do-* 24 *minemur fidei veſtræ, ſed ſumus portitores oneris gaudii veſtri: nam fide erecti eſtis.*

CAP. II.

Elegi autem hoc conſilium mihiipſi, 1 *ne rurſus venirem ad vos cum triſtitia. Nam ſi ego triſtitiâ vos afficiam, quis eſt* 2 *qui exhilaret me, niſi is quem ego triſtitiâ afficio? Et jam ſcripſi vobis hunc* 3 *eundem ſermonem, ut ne, cùm venero, triſtitia mihi contingat ab iis à quorum conſpectu oportet me gaudere. Et verò vobis omnibus certiſſimè confido,*

Lectio feriæ ſecundæ hebdomadis undecimæ poſt Pentecoſten.

quòd gaudium meum, omnium veſtrûm ſit. Nam ex multo mœrore & anguſtiâ 4 *cordis ſcripſi vobis, cum lachrymis profuſis: non ut contriſtaremini, ſed ut ſciretis charitatem quâ vos diligo, eſſe longè uberrimam. Hactenus. Et li-* 5 *cet aliquis mœrore me affecerit, non tamen attulit mihi niſi aliquam triſtitiæ partem, ne vos omnes aggravem. Atque* 6 *hæc objurgatio ſufficit hujuſmodi* homini, *qui plures cum increpârunt: Et è* 7 *contrario condonetis illi, ut vos decet, cúmque conſolemini: ut non abſorbeatur hujuſmodi* homo *nimio mœrore. Et id-* 8 *circo rogo vos ut profiteamini cum ipſo amicitiam. In hunc enim finem rogo vos* 9 *& ſcripſi vobis, ut cognoſcam charitatem veſtram & probitatem inter vos, num ſitis in omnibus rebus obedientes. Et culpam quam condonabitis ei, ego et-* 10 *iam eidem condono: quicquid enim condonavi, propter vos condonavi, ob faciem Chriſti* (i. ob Chriſtum:)

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

19 እስመ : ወልደ : እግዚአብሔር : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ዘንሕነ : ሰበክነ : አነ : ወስልዋኖስ :
20 ወጢሞቴዎስ :: ኢኮነ : እወ : ወአልቦ : አላ : ዳእሙ : ኮነ : በእንቲአሁ ።=÷ ወኵሉ :
ዘአሰፈወ : እግዚአብሔር : እሙን : ኮነ : በእንቲአሁ : ወቦቱ : አሜን : ለእግዚአብሔር :
21 ለክብሪ : ዚአነ ።=÷ ወውእቱ : ያጸንዓነ : ምስሌክሙ : በክርስቶስ : የቀብአነ : እግዚአብሔ
22 ር ።=÷ ወኀተመነ : ወወሀበነ : አራቦነ : መንፈስ : ቅዱስ : ውስተ : ልብነ ።=÷ ወአነ : አሰም
23 ዖ : ለእግዚአብሔር : ወአስተበቍዕ : በእንተ : ነፍስየ : ከመ : በምሒክ : ዚአክሙ : ሊ
24 ሐርኩ : እንተ : መቄዶንያ ።=÷ ወአኮ : ዘናጌብረክሙ : ትእመኑ : ዳእሙ : ረድኤተ :
1 ፍሥሐክሙ : ንሕነ : እስመ : በአሚን : ቆምክሙ ።=÷ β
2 ወአጽነዕኩ : እንከ : ኢይምጽእ : ትኩዝየ : ኀቤክሙ ።=÷ Γ ወእመሰ : አነ : አቴክዘክ
3 ሙ : መኑ : ያስተፌሥሐኒ : ዘእንበለ : ዘአነ : አስተፌሥሐክሙ ።=÷ ወዝኒ : ዘጸሐፍ
ኩ : ለክሙ : ከመ : መጺእየ : ኢይረክበኒ : ሐዘን : በዘ : ሀለወኒ : እትፌሣሕ : ተአሚን
4 የ : በኵልክሙ : ከመ : ፍሥሐ : ዚአየ : ዘኵልክሙ : ውእቱ ።=÷ እስመ : እምነ :
ብዙኅ : ሕማም : ወሐዘነ : ልብ : ጸሐፍኩ : ለክሙ : በብዙኅ : አንብዕ : ወአኮ : ከመ :
5 ትተክዙ : ዳእሙ : ከመ : ታአምሩ : ከመ : ፈድፋደ : አፈቅረክሙ ።=÷ ወዘኒ : ተከ
6 ዘ : አኮ : ሊተ : ወይቴክዝ :: ውእቱኒ : ለእመ : አሐዱ : ኀብረ : ከመ : ኢያክብዶ : ላዕ
7 ለ : ኵልክሙ ።=÷ ተአክሎ : ለዘ : ከማሁ : ዛቲ : ትግሣጽ ።=÷ ዓዲ : ለዘሂ : ይጸልእ
8 ክሙ : ጸግዉ : ወአስተፈሥሕዎ :: ከመ : ኢይሰጠም : በብዙኅ : ሐዘን : ዘከማሁ ።=÷
9 አስተበቍዓክሙ : አጽንዕዋ : ተፋቅሮ : ምስሌሁ ።=÷ ወጸሐፍኩ : ለክሙ : እመ :
10 አአምር : ግዕዘክሙ : ለእመሂ : በኵሉ : ትትኤዘዙ ።=÷ ወእመኒ : በዘወሀብክሙ : አን
ኒ : ወሀብኩ : ምስሌክሙ :: ወዘኒ : ወሀብኩ : በእንቲአክሙ : በቅድመ : ገጹ : ለ
ክርስቶስ ።==÷

Quia filius Dei Jeſus Chriſtus, quem nos prædicavimus, ego, & Sylvanus, & Timo- 19 *theus, non fuit Etiam & Non, ſed fidelis fuit per ſeipſum. Et quicquid promiſit D* 20 *verum eſt per ipſum: & in ipſo Amen, Deo, ad gloriam noſtram.* 21 *confirmat nos vobiſcum in Chriſto, & unxit nos Deus: Et obſignavit* 22 *nos, & dedit nobis arrhabonem Spiritûs ſancti in corde noſtro. Et ego ob-* 23 *teſtor Deum, & invoco propter animam meam, quòd parcendo vobis, non veni per Macedoniam. Et non ut cogamus vos credere, ſed adjutores gau-* 24 *dii veſtri ſumus, quia credendo ſtetiſtis.*

CAP. II.

Et ſtatui igitur, non venire iterùm triſtis ad vos. Et ſi ego triſtitiâ 1 2 *afficiam vos: quis exhilarabit me, niſi is quem ego exhilaravi? Et hoc* 3 *quod ſcripſi vobis* fuit, *ut venienti non contingeret mihi triſtitia, per eos* quibus *oportet me gaudere: quum confidens ſim in omnibus vobis, quòd gaudium meum, omnium eſt. Quia ex multa afflictione & triſtitiâ cor-* 4 *dis ſcripſi vobis, per multas lachrymas: & non ut triſtes ſitis, ſed ut cognoſcatis, quòd abundanter diligo vos. Et qui triſtis eſt, non mihi: &* 5 *triſtitiâ afficitur ipſe, ſi unus conſenſit, ut non aggravem illum ſupra omnes* 6 *vos. Sufficit tali hæc increpatio: Deinceps ei qui odio habet vos con-* 7 *donate, & conſolamini, ne demergatur in multa triſtitia talis. Precor vos,* 8 *confirmate charitatem cum eo. Et ſcripſi vobis, ſi cognoſcam mores veſtros,* 9 *ſi in omnibus obediatis. Et ſi fuit quod dediſtis, ego etiam dedi vobiſ-* 10 *cum, & quod dedi propter vos,* dedi *in conſpectu Chriſti.*

ἘΠΙΣΤΟΛῊ ΠΡῸΣ ΚΟΡΙΝΘ. Βʹ. ΚΕΦ. Γʹ. Δʹ.

Ut non occupemur à satana: non enim ejus intelligentias ignora-
11 Ἵνα μὴ πλεονεκτηθῶμεν ὑπὸ τοῦ σατανᾶ· οὐ γὰρ αὐτοῦ τὰ νοήματα ἀγνοοῦ-
mus. Veniens autem in Troadem ad Evangelium Christi, & ostio
12 μεν. Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Τρωάδα εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, καὶ θύρας Γʹ
mihi aperto in Domino: Non habui relaxationem spiritui meo, ad
13 μοι ἀνεῳγμένης ἐν Κυρίῳ· Οὐκ ἔσχηκα ἄνεσιν τῷ πνεύματί μου, τῷ
non inveniendum-me Titum fratrem meum: sed valedicens eis, ex-
μὴ εὑρεῖν με Τίτον τὸν ἀδελφόν μου· ἀλλὰ ἀποταξάμενος αὐτοῖς, ἐξ-
ii in Macedoniam. At Deo gratia semper triumphanti nos
14 ῆλθον εἰς Μακεδονίαν. Τῷ δὲ Θεῷ χάρις τῷ πάντοτε θριαμβεύοντι ἡμᾶς
in Christo, & odorem notitiæ suæ manifestanti per nos in o-
ἐν τῷ Χριστῷ, καὶ τὴν ὀσμὴν τῆς γνώσεως αὐτοῦ φανεροῦντι δι' ἡμῶν ἐν παν-
mni loco. Quia Christi bona fragrantia sumus Deo, in servatis, &
15 τὶ τόπῳ. Ὅτι Χριστοῦ εὐωδία ἐσμὲν τῷ Θεῷ ἐν τοῖς σωζομένοις καὶ
in pereuntibus: His quidem odor mortis in mortem, illis autem
16 ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις· Οἷς μὲν ὀσμὴ (η) θανάτου εἰς θάνατον, οἷς δὲ
odor vitæ in vitam. Et ad hæc quis idoneus? Non enim sumus,
17 ὀσμὴ (θ) ζωῆς εἰς ζωήν. καὶ πρὸς ταῦτα τίς ἱκανός; Οὐ γάρ ἐσμεν,
sicut plurimi, cauponantes verbum Dei, sed ut ex sinceritate, sed
ὡς οἱ πολλοί, καπηλεύοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ὡς ἐξ εἰλικρινείας, ἀλλ'
sicut ex Deo, coram Deo, in Christo loquimur.
ὡς ἐκ Θεοῦ, (ι) κατενώπιον τοῦ Θεοῦ, ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν.

CAP. III. γʹ.

Incipimus iterùm nosmetipsos commendare? si non egemus, sicut quidam,
1 Ἀρχόμεθα πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνειν; εἰ μὴ χρῄζομεν, (α) ὥς τινες,
commendatitiis epistolis ad vos, aut ex vobis commendatitiis? Episto-
2 συστατικῶν ἐπιστολῶν πρὸς ὑμᾶς, ἢ ἐξ (β) ὑμῶν συστατικῶν; Ἡ ἐπιστο-
la nostra vos estis, scripta in cordibus nostris, cognita & le-
λὴ ἡμῶν ὑμεῖς ἐστε, ἐγγεγραμμένη ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, γινωσκομένη καὶ ἀ-
gis ab omnibus hominibus: Manifestati quoniam estis epistola Chri-
ναγινωσκομένη ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων· Φανερούμενοι ὅτι ἐστὲ ἐπιστολὴ Χρι- 3
sti, ministrata à nobis, inscripta non atramento, sed Spiritu Dei
στοῦ διακονηθεῖσα ὑφ' ἡμῶν, ἐγγεγραμμένη οὐ μέλανι, ἀλλὰ Πνεύματι Θεοῦ
viventis, non in tabulis lapideis, sed in tabulis cordis carnalibus. Fi-
Δʹ ζῶντος, οὐκ ἐν πλαξὶ λιθίναις, ἀλλ' ἐν πλαξὶ (γ) καρδίας σαρκίναις. Πε- 4
duciam autem talem habemus per Christum ad Deum: Non
ποίθησιν δὲ τοιαύτην (δ) ἔχομεν διὰ τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸν Θεόν· Οὐχ 5
quòd sufficientes simus à nobisipsis cogitare aliquid, quasi ex nobisipsis, sed
ὅτι ἱκανοί ἐσμεν (ε) ἀφ' ἑαυτῶν λογίσασθαί τι, ὡς ἐξ ἑαυτῶν, ἀλλ'
sufficientia nostra ex Deo. Qui & idoneos fecit nos ministros novi
ἡ ἱκανότης ἡμῶν ἐκ τοῦ Θεοῦ. Ὃς καὶ ἱκάνωσεν ἡμᾶς διακόνους καινῆς 6
testamenti, non literæ, sed Spiritûs: nam litera occidit,
διαθήκης, οὐ γράμματος, ἀλλὰ Πνεύματος· τὸ γὰρ γράμμα (ζ) ἀποκτείνει,
at Spiritus vivificat. Si verò ministratio mortis in literis, in-
τὸ δὲ Πνεῦμα ζωοποιεῖ. Εἰ δὲ ἡ διακονία τοῦ θανάτου ἐν γράμμασιν, (η) ἐν- 7
formata in lapidibus, facta fuit in gloria, ita ut non posse intueri fili-
τετυπωμένη ἐν λίθοις, ἐγενήθη ἐν δόξῃ, ὥστε μὴ δύνασθαι ἀτενίσαι τοὺς υἱ-
os Israel in faciem Moysi, propter gloriam vultûs ejus abo-
οὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ πρόσωπον Μωσέως, διὰ τὴν δόξαν τοῦ προσώπου αὐτοῦ τὴν καταρ-
lendam: Quomodò non magis ministratio Spiritûs erit in gloria? Si
γουμένην· Πῶς οὐχὶ μᾶλλον ἡ διακονία τοῦ Πνεύματος ἔσται ἐν δόξῃ; Εἰ 8 9
enim ministerium damnationis, gloria: multò magis abundat ministeriū justi-
γὰρ ἡ διακονία τῆς κατακρίσεως, δόξα· πολλῷ μᾶλλον περισσεύει ἡ διακονία τῆς δικαιο-
tiæ in gloria. Etenim nec glorificatū est illud glorificatum in hac parte,
σύνης (θ) ἐν δόξῃ. Καὶ γὰρ (ι) οὐδὲ δεδόξασται τὸ δεδοξασμένον ἐν τούτῳ τῷ μέρει, 10
propter excellentem gloriam. Si enim abolendum, per gloriam: multò ma-
(κ) εἵνεκεν τῆς ὑπερβαλλούσης δόξης. Εἰ γὰρ τὸ καταργούμενον, διὰ δόξης· πολλῷ μᾶλ- 11
gis manens, in gloria. Habentes igitur talem spem, multâ fiduciâ utimur.
λον τὸ μένον, ἐν δόξῃ. Ἔχοντες οὖν τοιαύτην ἐλπίδα, πολλῇ παρρησίᾳ χρώμεθα. 12

MS. A. (η) ἐκ θανάτου (θ) ἐκ ζωῆς (ι) κατέναντι Θεοῦ, Κεφ. γʹ. MS. A. (α) ὥσπερ τινές, (β) ὑμῶν; Ἡ ἐπιστολὴ (γ) * καρδίαις (δ) ἔχω (ε) λογίσασθαί τι ἀφ' ἑαυτῶν (ζ) ἀποκτενεῖ, (η) ἐντετυπωμένη λίθοις (θ) δόξῃ· (ι) οὐ δεδόξασται (κ) εἵνεκεν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

11 * ܕܠܐ ܢܬܥܠܒ ܡܢ ܣܛܢܐ. ܝܕܥܝܢ ܓܝܪ ܚܢܢ ܡܚܫܒܬܗ. * ܕܩܘܕܫ ܡܘܪܘܢ * ܕ *
12 * ܟܕ ܐܬܝܬ ܕܝܢ ܠܛܪܘܐܣ ܒܣܒܪܬܗ ܕܡܫܝܚܐ. ܘܐܬܦܬܚ ܠܝ ܬܪܥܐ ܒܡܪܢ. * ܠܐ
13 ܗܘܐ ܠܝ ܢܝܚܐ ܒܪܘܚܝ. ܕܠܐ ܐܫܟܚܬܗ ܠܛܛܘܣ ܐܚܝ. ܐܠܐ ܫܒܩܬ ܐܢܘܢ ܘܢܦܩܬ ܠܝ
14 ܠܡܩܕܘܢܝܐ. * ܛܝܒܘܬܐ ܕܝܢ ܠܐܠܗܐ. ܗܘ ܕܒܟܠܙܒܢ ܡܥܒܕ ܠܢ ܙܟܘܬܐ ܒܡܫܝܚܐ. ܘܒܢ ܓܠܐ
15 ܪܝܚܐ ܕܝܕܥܬܗ ܒܟܠ ܐܬܪ. * ܪܝܚܐ ܓܝܪ ܒܣܝܡܐ ܚܢܢ ܒܡܫܝܚܐ ܠܐܠܗܐ. ܒܐܝܠܝܢ
16 ܕܚܝܝܢ. ܘܒܐܝܠܝܢ ܕܐܒܕܝܢ. * ܠܐܝܠܝܢ ܪܝܚܐ ܕܡܘܬܐ ܠܡܘܬܐ. ܘܠܐܝܠܝܢ ܪܝܚܐ ܕܚܝܐ
17 ܠܚܝܐ. ܘܠܗܠܝܢ ܡܢܘ ܫܘܐ. * ܠܐ ܗܘܝܢ ܓܝܪ ܐܝܟ ܫܪܟܐ ܕܡܡܙܓܝܢ ܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܐܠܐ
ܐܝܟ ܕܒܩܘܫܬܐ. ܘܐܝܟ ܕܡܢ ܐܠܗܐ ܩܕܡ ܐܠܗܐ ܒܡܫܝܚܐ ܡܡܠܠܝܢܢ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܓ *

1 * ܡܫܪܝܢܢ ܠܢ ܬܘܒ ܡܢ ܕܪܝܫ ܕܢܚܘܐ ܠܟܘܢ ܡܢܘ ܚܢܢ. ܐܘ ܕܠܡܐ ܣܢܝܩܝܢܢ ܐܝܟ
ܐܢܫܐ ܐܚܪܢܐ. ܕܐܓܪܬܐ ܕܦܘܩܕܢܐ ܢܬܟܬܒܢ ܥܠܝܢ ܠܘܬܟܘܢ. ܐܘ ܕܐܢܬܘܢ ܬܟܬܒܘܢ ܦܘܩܕܢܐ ܥܠܝܢ.
2 * ܐܓܪܬܢ ܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܐܢܬܘܢ. ܕܟܬܝܒܐ ܒܠܒܢ. ܘܝܕܝܥܐ ܘܡܬܩܪܝܐ ܡܢ ܟܠ ܐܢܫ.
3 * ܡܛܠ ܕܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܐܓܪܬܗ ܐܢܬܘܢ ܕܡܫܝܚܐ. ܕܐܬܬܫܡܫܬ ܡܢܢ. ܕܟܬܝܒܐ ܠܐ ܒܕܝܘܬܐ. ܐܠܐ
ܒܪܘܚܐ ܕܐܠܗܐ ܚܝܐ. ܠܐ ܒܠܘܚܐ ܕܟܐܦܐ. ܐܠܐ ܒܠܘܚܐ ܕܠܒܐ ܕܒܣܪܐ.

* ܕܒܣܝܠܝܘܣ ܘܚܒܪܘܗܝ * ܗ *

4 * ܬܘܟܠܢܐ ܕܝܢ. ܗܟܢܐ ܐܝܬ ܠܢ ܒܡܫܝܚܐ ܠܘܬ ܐܠܗܐ. * ܠܘ ܕܣܦܩܝܢ ܚܢܢ ܕܢܬܪܥܐ
5 ܡܕܡ ܐܝܟ ܕܡܢ ܢܦܫܢ. ܐܠܐ ܚܝܠܢ ܡܢ ܐܠܗܐ ܗܘ. * ܗܘ ܕܐܫܘܝܢ ܕܢܗܘܐ ܡܫܡܫܢܐ
6 ܕܕܝܬܩܐ ܚܕܬܐ. ܠܐ ܒܟܬܒܐ ܐܠܐ ܒܪܘܚܐ. ܟܬܒܐ ܓܝܪ ܩܛܠ. ܪܘܚܐ ܕܝܢ ܡܚܝܐ. * ܐܢ ܕܝܢ
7 ܬܫܡܫܬܐ ܕܡܘܬܐ ܒܟܬܒܐ ܕܚܩܝܩ ܥܠ ܟܐܦܐ ܗܘܬ ܒܫܘܒܚܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܠܐ ܢܫܟܚܘܢ
ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܠܡܚܪ ܒܦܪܨܘܦܗ ܕܡܘܫܐ. ܡܛܠ ܫܘܒܚܐ ܕܦܪܨܘܦܗ ܗܘ ܕܐܬܒܛܠ.
8 * ܐܝܟܢܐ ܗܟܝܠ ܬܫܡܫܬܐ ܕܪܘܚܐ. ܠܐ ܬܗܘܐ ܝܬܝܪ ܒܫܘܒܚܐ. * ܐܢ ܓܝܪ ܠܬܫܡܫܬܐ
9 ܕܚܝܒܘܬܐ ܗܘܐ ܫܘܒܚܐ. ܟܡܐ ܡܝܬܪܐ ܬܫܡܫܬܐ ܕܙܕܝܩܘܬܐ ܒܫܘܒܚܐ. * ܐܝܟ ܗܘ ܓܝܪ
10 ܕܠܐ ܡܫܒܚ ܗܘ ܕܐܫܬܒܚ. ܠܘܩܒܠ ܝܬܝܪܘܬ ܫܘܒܚܐ ܗܢܐ. * ܐܢ ܓܝܪ ܗܘ ܕܒܛܠ
11 ܒܫܘܒܚܐ ܗܘܐ. ܟܡܐ ܡܝܬܪ ܗܘ ܕܩܝܡ ܒܫܘܒܚܐ ܢܗܘܐ. * ܟܕ ܐܝܬ ܠܢ ܗܟܝܠ
12 ܣܒܪܐ ܗܢܐ. ܡܝܬܪܐܝܬ ܒܓܠܐ ܡܡܠܠܝܢܢ.

Ne decipiat nos Satanas. Novimus enim co- 11
gitationes ejus.

In consecratione Chrismatis. 4.

Porrò quum venissem Troadem in Evange- 12
lium Christi, & apertum esset mihi ostium
per Dominum: Non habui requiem in spi-
ritu meo, quòd non invenerim Titum fra- 13
trem meum: sed dimisi eos, & abii in Ma-
cedoniam. Deo autem gratia qui semper 14
specimen edit nobis per Christum, ac per
nos patefacit odorem cognitionis suæ in
omni loco. Suavis enim odor sumus Deo 15
per Christum in his qui servantur, & in
his qui pereunt. His quidem quibus odor 16
mortis, ad mortem: quibus verò odor vi-
tæ, ad vitam. Et ad hæc quis erit idoneus? 17
Non enim sumus ut cæteri, qui miscent ser-
monem Dei: sed velut ex sinceritate, &
tanquam ex Deo, coram Deo per Christum
loquimur.

CAP. III.

Incipimus etiamnum rursus ostendere vo- 1
bis quid simus? aut num fortasse nos e-
gemus, sicut cæteri, ut epistolæ com-
mendatitiæ de nobis ad vos scribantur,
aut ut vos commendatitias de nobis
scribatis? Epistola autem nostra vos estis, 2
quæ scripta est in corde nostro; & sci-
tur ac legitur ab unoquoque. Nôstis enim 3
vos esse epistolam Christi, quæ subministra-
ta est à nobis, scripta non atramento, sed
Spiritu Dei viventis; non in tabulis lapide-
is, sed in tabulis cordis carneis.

Basilii & sociorum ejus. 5.

Fiduciam autem hujusmodi habemus per 4
Christum erga Deum. Non quòd sufficien- 5
tes simus cogitare quicquam tanquam ex
nobisipsis, sed virtus nostra ex Deo est:
Qui nos dignos effecit, ut simus ministri te- 6
stamenti novi, non scripturâ, sed Spiritu:
scriptura enim occîdit, Spiritus autem vi-
vificat. Quòd si administratio mortis in 7
scriptura exarata est in lapidibus, fuitque in
gloria, adeò ut non possent filii Israel intu-
eri faciem Mosis propter gloriam vultûs
ejus quæ abolita est: Quomodo igitur ad- 8
ministratio Spiritûs non erit potiùs in glo-
ria? Nam si administrationi condemna- 9
tionis fuit gloria, quantò magìs gloriâ an-
tecellet administratio justitiæ? Perinde 10
enim est ac si non esset gloriosum, id quod
glorificatum est, in comparatione hujus ex-
cellentis gloriæ. Si enim quod abolitum 11
est, in gloria fuit; multò magis quod per-
manet, in gloria erit? Quum igitur talem
habeamus spem, longè apertiùs nos ge-
rimus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

11 ከመ፡ ኢይትላገለነ፡ ሰይጣን፡ ዘአኮ፡ ንስሕቶ፡ ሕሊናሁ፡=፡ ወበጺሕየ፡ ጢሮአደ፡ ውስተ፡ ትም
12 ህርት፡ ለክርስቶስ፡ ኢረከብኩ፡ ዕረፍተ፡ ለነፍስየ፡ እስመ፡ ኢረከብክዎ፡ ለቲቶ፡ እኁየ፡=፡ ወተ
13 ፈነውኩ፡ ምስሌሁ፡ ወሖርኩ፡ መቄዶንያ፡=፡ ፀ፡ አኮቴት፡ ለእግዚአብሔር፡ ዘልፈ፡ የዐቅበ
14 ነ፡ በእግዚእነ፡ ክርስቶስ፡ ወተዓውቀ፡ ላዕሌነ፡ መዐዛ፡ አእምሮቱ፡ በኵሉ፡ በሐውር
15 ት፡=፡ እስመ፡ መዐዛሁ፡ ለክርስቶስ፡ ንሕነ፡ በኀበ፡ እግዚአብሔር፡ ወቦ፡ እለሂ፡ የሐ
ይዉ፡ ወቦ፡ እለሂ፡ ይትሐጐሉ፡=፡ በኢጲፋንያ፡ በዕለተ፡ በዓል፡ ኀበ፡ ይትነበብ፡=፡
16 እስመ፡ ቦ፡ እለ፡ እሞት፡ ውስተ፡ ሞት፡ ወቦ፡ እለ፡ እምሕይወት፡ ውስተ፡ ሕይወት፡ ለሞኑ፡ ይደልዎ።

Ut non circumveniat nos Satanas: cujus non corrumpamus cogitationes. Et quum 11
venissem Troadem in doctrina Christi, non inveni requiem animæ meæ, quia non in- 12
venissem Titum fratrem meum. Et dimissus fui cum illo, & profectus sum in Mace- 13
doniam. Gratia Dei semper conservat nos in Domino nostro Christo, & manife- 14
stus est super nos odor doctrinæ ejus in omnibus regionibus. Quia odor Christi 15
sumus apud Deum: & sunt quos vivere faciet, & sunt qui peribunt.

Die festo Epiphaniæ, ubi legitur.

Quia sunt qui à morte in mortem, & sunt qui à vita in vitam, quibus conveniat. 16

Versio VULGATA LATINA.

11 Ut non circumveniamur à satana: non enim ignoramus cogitationes ejus. 12 Cùm venissem autem Troadem propter Evangelium Christi, & ostium mihi apertum esset in Domino, 13 Non habui requiem spiritui meo, eò quòd non invenerim Titum fratrem meum, sed valefaciens eis, profectus sum in Macedoniam. 14 Deo autem gratias, qui semper triumphat nos in Christo Jesu, & odorem notitiæ suæ manifestat per nos in omni loco: 15 Quia Christi bonus odor sumus Deo, in iis qui salvi fiunt, & in iis qui pereunt: 16 Aliis quidem odor mortis in mortem; aliis autem odor vitæ in vitam. Et ad hæc quis tam idoneus? 17 Non enim sumus sicut plurimi, adulterantes verbum Dei, sed ex sinceritate, sed sicut ex Deo, coram Deo, in Christo loquimur.

CAP. III.

1 Incipimus iterum nosmetipsos commendare? aut numquid egemus (sicut quidam) commendatitiis epistolis ad vos, aut ex vobis? 2 Epistola nostra vos estis, scripta in cordibus nostris, quæ scitur & legitur ab omnibus hominibus: 3 Manifestati quòd epistola estis Christi, ministrata à nobis, & scripta non atramento, sed Spiritu Dei vivi: non in tabulis lapideis, sed in tabulis cordis carnalibus. 4 Fiduciam autem talem habemus per Christum ad Deum: 5 Non quòd sufficientes simus cogitare aliquid à nobis, quasi ex nobis: sed sufficientia nostra ex Deo est: 6 Qui & idoneos nos fecit ministros novi testamenti; non literâ, sed Spiritu: litera enim occîdit, Spiritus autem vivificat. 7 Quòd si ministratio mortis, literis deformata in lapidibus, fuit in gloria; ita ut non possent intendere filii Israël in faciem Moysi, propter gloriam vultûs ejus, quæ evacuatur: 8 Quomodò non magìs ministratio Spiritûs erit in gloria? 9 Nam si ministratio damnationis gloria est: multò magìs abundat ministerium justitiæ in gloria. 10 Nam nec glorificatum est, quod claruit in hac parte, propter excellentem gloriam. 11 Si enim quod evacuatur, per gloriam est: multò magìs quod manet, in gloria est. 12 Habentes igitur talem spem, multâ fiduciâ utimur:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11 * لئلا يستكبر بنا الشيطان ويعيبنا * فان فطنته ما تعدو عنا * ولما جيت الي اطرواذا في
12 بشارة المسيح * وانفتح لي بالرب باب * ما وجدت راحة لروحي اذ لم اصادف تيطوس اخي * 13
لكني بايعتهم وخرجت الي مكدونية * قراءة الثلثا من الجمعة الحادية عشر * ولله 14
المنة الذي يشهرنا في محبة المسيح دايما * ويظهر بنا كل موضع نسيم معرفته * لاننا نحن 15
طيب المسيح لله * تم * في الذين يخلصون وفي الذين يهلكون * فنحن لقوم نسيم موت للموت * 16
ولطايفة نسيم حياة للحياة * ومن هو كفو لهذه الاشياء * لاننا لسنا كباقي الناس نغش 17
كلام الله * لكننا في المسيح نتكلم كمن صفاء السذاجة * بل كمن الله قدام الله *
* الفصل الثالث * وقد بدانا نظهر انفسنا ونوضح فضلنا ايضا * ام لعلنا 1
نحتاج كقوم براهين رسايل اليكم * او منشورات منكم الي اخرين * رسالتنا هي انتم مكتوبة 2
في قلوبنا معروفة ومقروة يقراوها كافة الناس * ظاهرين انكم رسالة المسيح التي خدمناها نحن * 3
مكتوبة لا بمداد * ولكن بروح الاله الحي * لا في الواح حجرية * بل في الواح ذات قلوب لحمية * تم *
* قراءة الاربعا من الجمعة الحادية عشر * فلنا مثل هذا التامل بالمسيح عند الله * 4
* لا انا فينا كفاية ان نفتكر فكرا ما * من انفسنا كانه من ذاتنا * بل كفوتنا من الله * 5
* الذي جعلنا كفوا ان نكون خادمين الموثق الجديد * لا عهد الكتاب بل عهد الروح * 6
لان الكتاب يقتل والروح يحيي * فلين كانت خدمة الموت المرسومة بكتايب في الحجرين * 7
كانت منيرة حتي لم يستطع بنو اسراييل يتفرسوا في وجه موسي من اجل مجد وجهه المبطل *
* فكيف لا تكون خدمة الروح اولي بالمجد واحق * ولين كانت خدمة الدينونة مجدا * 8 9
فخدمة العدل اولي كثيرا واحق ان تفضل في المجد وتزيد شرفا * لان الممجد لم 10
يمجد بهذا المقدار من اجل المجد المفرط * وان كان المبطل ذا مجد فالباقي احق 11
بالمجد واولي كثيرا * تم * السبت الحادي والعشرون * فاذ لنا مثل 12
هذا الرجاء نستعمل دالة كثيرة *

Ne superbiat per nos satana, & vitupe- 11
ret nos: nam machinationes ejus non la-
tent nos. Cùm autem venissem Troadem 12
ad annuntiandum Christum, & apertum
mihi fuisset per Dominum ostium, Non re- 13
peri quietem spiritui meo, cùm non inve-
nissem Titum fratrem meum: sed disce-
dens ab eis, egressus sum in Macedoniam.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis undecimæ.

Deo autem gratia, qui celebres nos red- 14
dit semper in charitate Christi, & pate-
facit per nos in omni loco odorem notitiæ
suæ. Nos siquidem sumus Christi fra- 15
grantia Deo, Hucusque. *In iis qui sal-*
vantur, & in iis qui pereunt. Sumus 16
enim quibusdam odor mortis ad mortem:
nonnullis autem odor vitæ ad vitam. Et
quis est ad has res idoneus? Non enim ut 17
cæteri homines fraudulenter tractamus
sermonem Dei, sed de Christo loquimur
tanquam ex puritate simplicitatis, imò
tanquam ex Deo coram Deo.

CAP. III.

Jam verò cœpimus divulgare nosipsos, 1
& excellentiam nostram iterum decla-
rare. Num fortè egemus, ut quidam, ar-
gumentis epistolarum apud vos, aut à
vobis commendatitiis apud alios? Epi- 2
stola nostra vos estis, inscripta in cordi-
bus nostris, nota & lecta, quam legunt
omnes homines: Manifesti existentes vos 3
esse epistolam Christi, cui nos ministravi-
mus, inscriptam non atramento, sed Spi-
ritu Dei vivi: non in tabulis lapideis, sed
in tabulis cordialibus carneis. Finis.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis undecimæ.

Et habemus hujusmodi spem per Chri- 4
stum apud Deum. Non quòd sit in nobis 5
sufficientia cogitandi ullam cogitatio-
nem ex nobisipsis, velut ex nobisipsis: sed
sufficientia nostra à Deo est, Qui fecit 6
nos idoneos ut essemus ministri novi te-
stamenti, non fœderis scripturæ, sed fœ-
deris Spiritus: quia scriptura occidit,
Spiritus autem vivificat. Et quidem si 7
mortis ministeriū scripturis designatum
in duobus lapidibus fuit gloriosum, adeo
ut non possent filii Israel intueri vultum
Mosis propter gloriam vultus ejus abo-
lendam: Quomodo ministerium Spiritus 8
non erit sublimius ac dignius gloriâ?
Et verò si damnationis ministerium 9
fuit in gloriam, ergò ministerium justi-
tiæ multò eminentius est ac dignius quod
excellat gloriâ et præstet nobilitate.
Quod enim glorificatum fuit, non fuit 10
glorificatum tantâ dignitate propter glo-
riam superantem. Et si quod abolen- 11
dum erat, fuit gloriosum: igitur quod
manet, dignius est gloriâ, & multò
eminentius. Finis.

Sabbatho vigesimo primo.

Itaque cùm talem spem habeamus, multâ 12
fiduciâ utimur:

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

17 እስመ፡ ኢኮነ፡ ከመ፡ ብዙኃን፡ እለ፡ ይትጌየጥዎ፡ ለቃለ፡ እግዚአብሔር፡ ዳእሙ፡
በዘ፡ መሐረነ፡ እግዚአብሔር፡ በእንተ፡ ክርስቶስ፡ በቅድመ፡ እግዚአብሔር፡=፡
1 ፫ ወአኃዊነ፡ ካዕበ፡ ንወድስ፡ ላእከነ፡ ከመ፡ እለ፡ ይፈቅዱ፡ ይወድስዎ
2 ሙ፡=፡ ወመጽሐፍቲሆሙ፡ ኀቤክሙ፡ ዘእምኀቤነ፡ ወመጽሐፍ፡=፡ ወመጽሐፍነሰ፡ አ
ንትሙ፡ ይእቲ፡ ወጽሕፍት፡ ውስተ፡ ልብክሙ፡ ወትትዐወቅ፡ ወያነብብ፡ ኵሉ፡ ሰብ
3 እ፡=፡ ወተአምሩ፡ ለሊክሙ፡ ከመ፡ መጽሐፉ፡ ክርስቶስ፡ ትትለአከክሙ፡ እምኀቤ
ነ፡=፡ ወጽሕፍት፡ ይእቲ፡ ወአኮ፡ በማየ፡ ኃሞት፡ በመንፈስ፡ እግዚአብሔር፡ ዘሕያው፡
4 ወኢኮነ፡ ጽሌ፡ ዘእብን፡=፡ ዘእንበለ፡ ጽሌ፡ ይእቲ፡ ዘልብ፡ ዘሥጋ፡=፡
5 ወብነ፡ በሕቱ፡ ተስፋ፡ እንተ፡ መጠነዝ፡ ኀበ፡ እግዚአብሔር፡ በእንተ፡ ክርስቶስ፡=፡
6 ወኢይደልወነ፡ ንሕሊ፡ ለሊነ፡ ሳናርእሰነ፡ ወኢምንትኒ፡=፡ እስመ፡ እግዚአብሔር፡ ረሰ
የነ፡ ላእካነ፡ ለሐዲስ፡ ሕግ፡ በዘ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ወኢኮነ፡ በመጽሐፍ፡ እስመ፡ መጽ
7 ሐፍሰ፡ ያቀትል፡ ወመንፈስ፡ ያሐዩ፡=፡ ሶበ፡ ለእንታክቲ፡ መልእክተ፡ ሞት፡ እንተ፡
ተጽሕፈት፡ በእብን፡ ተገብረ፡ ላቲ፡ ስብሐት፡=፡ እስከ፡ ኢይክሉ፡ ደቂቀ፡ እስራኤል፡
8 ነጽሮቶ፡ ገጾ፡ ለሙሴ፡ በእንተ፡ ስብሐተ፡ ገጹ፡ ኀላፊ፡=፡ እፎ፡ እንከ፡ ፈድፋደ፡
9 ይትገበር፡ ስብሐት፡ ለመልእክተ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡=፡ ሶበ፡ ለመልእክት፡ ኑፋቄ፡ ተ
10 ገብረ፡ ላቲ፡ ስብሐት፡ ብዙኀ፡ ወፈድፋደ፡ ስብሐተ፡ መልእክተ፡ ጽድቅ፡=፡ እስ
መ፡ ዓዲሁ፡ ኢተሰብሐት፡ ዛቲ፡ መልእክት፡ በከመ፡ ሀለዋ፡ ትሰባሕ፡ በእንተ፡ ተዐቢ፡
11 ስብሐት፡ በዝንቱ፡ ገጽ፡=፡ ሶበ፡ ኀላፊ፡ ዘይስዕር፡ ረከበ፡ ስብሐተ፡ ፈድፋደ፡ ይረክ
12 ብ፡ ቀዋሚ፡ ስብሐተ፡=፡ ወእንዘሰ፡ ብነ፡ መጠኔዝ፡ ተስፋ፡ ርቱዕ።

Quia non fuimus sicut multi qui adulterant verbum Dei, sed prout misertus 17
est nostri Deus per Christum, in conspectu Dei.

CAP. III.

Et fratres nostri, iterum laudamus nuntium nostrum, sicut ii qui indigent 1
laudatione, & epistolis pro iis, ad vos à nobis etiam epistolâ nostrâ? Et epi- 2
stola nostra vos est, & scripta est in cordibus vestris, & manifesta est, & legunt
eam omnes homines. Et scitis vosmetipsi quòd epistola Christi vobis subministrata 3
est à nobis, & scripta fuit non cum aqua fellis per Spiritum Dei vivi: neque fuit ta-
bula lapidea, sed tabula est cordis carnea. Sed habemus spem talem apud Deum 4
per Christum. Et non oportet nos cogitare de nobismetipsis quicquam. Quia 5
Deus constituit nos ministros novæ legis, quæ est in Spiritu sancto, & non fuit in 6
scriptura: quia scriptura occidit, & Spiritus vivificat. Si antiquo ministerio 7
mortis, quod scriptum fuit in saxis, Deus operatus est gloriam, adeò ut non possent
filii Israel intueri faciem Mosis propter gloriam vultûs ejus transitorii: Quan- 8
to magis igitur operabitur gloriam ministerio Spiritûs sancti. Si ministerio dubio 9
operatus est gloriam, copiosior est & magis abundat gloria ministerii justitiæ.
Quia adhuc non glorificatum est hoc ministerium sicut glorificandum erit, propter 10
majorem gloriam in hac parte. Si transitorium quod abolevtur habuit gloriam ma- 11
gis habebit permanens gloriam. Et habentes talem spem oportet 12

Deest aliquid ad perficiendum hujus versûs sensum.

ἘΠΙΣΤΟΛΗ' ΠΡΟ'Σ ΚΟΡΙΝΘ. Β'. ΚΕΦ. Δ'. Ε'. ϛ'.

Et non ſicut Moyſes ponebat velamen ſuper faciem ſuam *ad* non
13 Καὶ ὐ καθάπερ Μωσῆς ἐτίθει κάλυμμα ἐπὶ τὸ πρόσωπον (λ) ἑαυτῦ πρὸς τὸ μὴ
intueri *filios* Iſrael in *finem* *aboliti:* Sed *obduruerunt*
14 ἀτενίσαι τὺς υἱὺς Ἰσραὴλ (μ) εἰς τὸ τέλος τῦ καταργυμένυ· Ἀλλ' ἐπωρώθη
cogitationes eorum. Uſque enim *hodiè* idipſum velamen in lecti-
τὰ νοήματα αὐτῶν. ἄχρι γὰρ τ (ν) σήμερον τὸ αὐτὸ κάλυμμα ἐπὶ τῇ ἀνα-
one veteris teſtamenti manet non revelatum, (quod in Chriſto *abo-*
γνώσει τ παλαιᾶς διαθήκης μένει μὴ ἀνακαλυπτόμενον, (ὅ,τι ἐν Χριστῷ καταρ-
letur:) Sed uſque *hodiè*, cùm legitur Moyſes, velamen ſuper
15 γεῖται·) Ἀλλ' ἕως σήμερον, (ξ) ἡνίκα ἀναγινώσκεται Μωσῆς, κάλυμμα ἐπὶ
cor eorum poſitum eſt. Cùm autem converſus fuerit ad Dominum, *circum-*
16 τ καρδίαν αὐτῶν κεῖται. Ἡνίκα (ο) δ' ἂν ἐπιστρέψῃ πρὸς Κύριον, περι-
auferetur velamen. *At* Dominus Spiritus eſt. Ubi autem Spiritus
17 αιρεῖται τὸ κάλυμμα. Ὁ δὲ Κύριος τὸ Πνεῦμά ἐστιν. ὗ δὲ τὸ Πνεῦμα
Domini, ibi libertas. Nos verò omnes, revelatâ facie glo-
18 (π) Κυρίυ, ἐκεῖ ἐλευθερία. Ἡμεῖς δὲ πάντες, ἀνακεκαλυμμένῳ προσώπῳ τ δό-
riam Domini ſpeculantes, eandem imaginem transformamur à *gloria* in
ξαν Κυρίυ κατοπτριζόμενοι, τ αὐτὴν εἰκόνα (ρ) μεταμορφύμεθα ἀπὸ δόξης εἰς
gloriam, tanquam à Domini Spiritu.
δόξαν, καθάπερ ἀπὸ Κυρίυ Πνεύματος.

CAP. IV. δ'.

Propter hoc habentes adminiſtrationem *hanc*, *prout* miſericordiam conſecuti ſumus, non
1 ΔΙὰ τῦτο ἔχοντες τ διακονίαν ταύτην, καθὼς ἠλεήθημεν, ὐκ Ε'
deficimus. Sed abdicamus occulta dedecoris, non ambulantes in aſtu-
2 ἐκκακῦμεν. Ἀλλ' ἀπειπάμεθα τὰ κρυπτὰ τ αἰσχύνης, μὴ περιπατῦντες ἐν πανυρ-
tia, neque adulterantes verbum Dei, ſed manifeſtatione veritatis commen-
γίᾳ, μηδὲ δολῦντες τ λόγον τῦ Θεῦ, ἀλλὰ τῇ φανερώσει τ ἀληθείας συνι-
dantes noſmetipſos ad omnem conſcientiam hominum, coram Deo. *Si autem*
3 στῶντες ἑαυτὺς πρὸς πᾶσαν συνείδησιν ἀνθρώπων, ἐνώπιον τῦ Θεῦ. Εἰ δὲ
& eſt opertum Evangelium noſtrum, in *pereuntibus* eſt opertum:
κὶ ἔστι κεκαλυμμένον τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν, ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις ἐστὶ κεκαλυμμένον·

In quibus Deus ſeculi hujus excæcavit mentes infidelium, *ad* non
Ἐν οἷς ὁ Θεὸς τῦ αἰῶνος τύτυ ἐτύφλωσε τὰ νοήματα τ ἀπίστων, εἰς τὸ μὴ 4
ſplendendum eis *illuminationem* Evangelii gloriæ Chriſti, qui eſt
(α) αὐγάσαι αὐτοῖς τ φωτισμὸν τῦ εὐαγγελίυ τ δόξης τῦ Χριστῦ, ὅς ἐστιν
imago Dei. Non enim noſmetipſos prædicamus, ſed Chriſtum Jeſum
εἰκὼν τῦ Θεῦ. Οὐ γὰρ ἑαυτὺς κηρύσσομεν, ἀλλὰ (β) Χριστὸν Ἰησῦν 5
Dominum, nos*ipſos* autem ſervos veſtros per Jeſum. Quoniam Deus *dicens* de
ϛ' Κύριον, ἑαυτὺς δὲ δύλυς ὑμῶν διὰ (γ) Ἰησῦν. Ὅτι ὁ Θεὸς ὁ εἰπὼν ἐκ 6
tenebris lucem ſplendeſcere, *qui* illuxit in cordibus noſtris, ad illuminationem
σκότυς φῶς (δ) λάμψαι, ὃς ἔλαμψεν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, πρὸς φωτισμὸν
ſcientiæ *gloriæ* Dei in facie Jeſu Chriſti. Habemus autem
τ γνώσεως τ δόξης τῦ Θεῦ ἐν (ε) προσώπῳ Ἰησῦ Χριστῦ. Ἔχομεν δὲ 7
theſaurum iſtum in fictilibus vaſis, ut ſublimitas virtutis ſit Dei,
τ θησαυρὸν τῦτον ἐν ὀστρακίνοις σκεύεσιν, ἵνα ἡ ὑπερβολὴ τ δυνάμεως ᾖ τῦ Θεῦ,
& non ex nobis. In *omni* *tribulati*, ſed non *coarctati:* *Hæſitantes*,
κὶ μὴ ἐξ ἡμῶν. Ἐν παντὶ θλιβόμενοι, ἀλλ' ὐ στενοχωρύμενοι· ἀπορύμενοι, 8
ſed non *prorſus carentes:* Perſecutionem *paſſi*, ſed non *deſerti:* *de-*
ἀλλ' ὐκ ἐξαπορύμενοι· Διωκόμενοι, ἀλλ' ὐκ ἐγκαταλειπόμενοι· κατα- 9
jecti, ſed non *pereuntes:* Semper mortificationem *Domini* Jeſu
βαλλόμενοι, ἀλλ' ὐκ ἀπολλύμενοι· Πάντοτε τ νέκρωσιν (ζ) τῦ Κυρίυ Ἰησῦ 10
in corpore circumferentes, ut & vita Jeſu in *corpore noſtro*
ἐν τῷ σώματι περιφέροντες, ἵνα κὶ ἡ ζωὴ τῦ Ἰησῦ (η) ἐν τῷ σώματι ἡμῶν
manifeſtetur. Semper enim nos *viventes*, in mortem tradimur propter
φανερωθῇ. Ἀεὶ γὰρ ἡμεῖς οἱ ζῶντες, εἰς θάνατον παραδιδόμεθα διὰ 11
Jeſum, ut & vita Jeſu manifeſtetur in mortali carne noſtrâ. *Itaque*
Ἰησῦν, ἵνα κὶ ἡ ζωὴ τῦ Ἰησῦ φανερωθῇ ἐν τῇ θνητῇ σαρκὶ ἡμῶν. Ὥστε 12
quidem mors in nobis operatur, *at* vita in vobis. Habentes autem eundem
(θ) ὁ μὲν θάνατος ἐν ἡμῖν ἐνεργεῖται, ἡ δὲ ζωὴ ἐν ὑμῖν. Ἔχοντες δὲ τὸ αὐτὸ 13
ſpiritum fidei, *ſecundùm* ſcriptum; Credidi, *ideò* locutus ſum: &
πνεῦμα τ πίστεως, (†) κατὰ τὸ γεγραμμένον, Ἐπίστευσα, διὸ ἐλάλησα· κὶ
nos credimus, *ideò* & loquimur:
ἡμεῖς πιστεύομεν, διὸ κὶ λαλῦμεν·

MS.A. (λ) αὐτῦ (μ) εἰς τὸ πρόσωπον τῦ (ν) σήμερον ἡμέρας (ξ) ἡνίκα ἂν ἀναγινώσκηται (ο) δὲ ἐὰν (π) Κυρίυ, ἐλευθερία. (ρ) μεταμορφύμεθα οἱ ἀπὸ ΚΕΦ. δ'. MS.A. (α) διαυγάσαι τ φωτισμὸν (β) Ἰησῦν Χριστὸν (γ) Ἰησῦ. (δ) λάμψειν, (ε) προσώπῳ Χριστῦ. (ζ) τῦ Ἰησῦ ἐν (η) φανερωθῇ ἐν τῷ σώματι ἡμῶν. (θ) ὁ θάνατος (†) Deſunt folia tria in MS.A. ab his verbis verſ. 13. hujus cap. 4. κατὰ τὸ γεγραμμε…… ad initium verſ. 7. cap. 12. …… ὑπερβολῇ τ ἀποκαλύ……ν.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

13 [illegible]
14 [illegible]
[illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
[illegible]

Et non ſicut Moſes qui injiciebat velamen ſuper faciem ſuam, ne inſpicerent filii Iſrael in finem ejus quòd aboletur. 13 Sed obcæcati ſunt mentibus ſuis: ſiquidem uſque ad hodiernum diem quum teſtamentum vetus legitur, idem illud velamen perſtat ſuper eos, nec revelatur, quia per Chriſtum obliteratur. 14 Et ad hunc uſque diem quum legitur Moſes, velamen cordibus eorum injectum eſt. 15 At quum aliquis ex eis convertetur ad Dominum, tolletur ab eo velamen. 16 Dominus autem Spiritus eſt. Et ubi Spiritus Domini, *ibi eſt* libertas. 17 Nos autem omnes, revelatâ facie gloriam Domini, quaſi per ſpeculum contemplamur, & ad eandem imaginem transformamur à gloria in gloriam, tanquam à Domino Spiritu. 18

CAP. IV.

Dominicâ III. poſt Epiphaniam. 6.

1 [illegible]
2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
[illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
[illegible]

PRopterea tædium non eſt nobis in hoc miniſterio quod amplectimur, juxta miſerationes quæ fuerunt ſuper nos. 1 Sed execrati ſumus occultamenta dedecoris, neque ambulamus cum aſtutia, neque doloſè tractamus ſermonem Dei, ſed revelatione veritatis oſtendimus noſipſos omnibus conſcientiis hominum coram Deo. 2 Quòd ſi velatum eſt Evangelium noſtrum, iis quidem qui pereunt velatum eſt. 3 Iis quorum Deus hujus mundi obcæcavit mentes, quia non credunt, ne oriatur illis lux Evangelii gloriæ Chriſti, qui eſt imago Dei. 4 Non enim noſmetipſos prædicamus, ſed Chriſtum Jeſum Dominum noſtrum: nos autem ſervos veſtros propter Jeſum. 5 Quoniam Deus qui dixit è tenebris lucem orituram, ipſe ortus eſt in cordibus noſtris, ut illuſtremur per cognitionem gloriæ Dei in perſona Jeſu Chriſti. 6

Martyrum. 7.

7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
[illegible]

Habemus autem hunc theſaurum in vaſe teſtaceo, ut magnitudo virtutis ex Deo ſit, non autem ex nobis. 7 Cæterùm per omnia premimur, at non ſuffocamur: exagitamur, at non vincimur. 8 Perſecutionem patimur, at non deſerimur: dejicimur & non perimus. 9 Semper enim mortificationem Jeſu in corporibus noſtris bajulamus, ut & vita Jeſu in corporibus noſtris reveletur. 10 Nam ſi nos vivi ad mortem tradimur propter Jeſum, ſic & vita Jeſu revelabitur in hoc corpore noſtro mortali. 11 Itaque mors in nobis ſatagit, vita verò in vobis. 12 Proindè & nos, qui eundem ſpiritum fidei habemus, prout ſcriptum eſt, Credidi, & propterea locutus ſum: credimus, propterea & loquimur. 13

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

14 ወበሕቱ : ተጸለለ : ልበሙ : እስከ : ዮም : እስመ : ውእቱ : ግለ : ነበረ : ውስተ : ሕግ :
15 ብሉይ :: ወኢተከሠተ : እም : እፀርዖ : ክርስቶስ : እስከ : ዮም :=: ወሶበ : ያነብቡ : ኦ
16 ሪት : ሙሴ : ይገልዎሙ : ልበሙ :=: ወእመኒ : ተመይጡ : ኀበ : እግዚአብሔር :
17 የአትት : ውእቱ : ግላ : እምኔሆሙ ::=: እስመ : እግዚአብሔር : መንፈስ : ውእቱ :
18 ወኀበ : ሀሎ : መንፈስ : እግዚአብሔር : ህየ : ሀሎ : ግዕዛን ::=: ወንሕነሰ : ኵልነ : ከ
ሡተ : ገጽ : ንጸሀይ : ስብሐተ : እግዚአብሔር : ወንትሜሰል : በርእየ : ዚአሁ ::
ከመ : ንበእ : እምክብር : ውስተ : ክብር : እስመ : እምኀበ : እግዚአብሔር :
መንፈስ ::=:

Verſus decimustertius deeſt.

Sed obumbratum eſt cor eorum uſque hodiè: quia illud velamen manſit in lege veteri, & non apertum fuit ex quo ocioſum reddidit illud Chriſtus uſque hodiè. 14 *Et quum legunt legem Moſis, velatum eſt iis cor eorum.* 15 *Et quum converſi fuerint ad Deum, tolletur illud velamen ab iis.* 16 *Quia Deus Spiritus eſt: & ubi eſt Spiritus Dei, ibi eſt libertas.* 17 *Et nos omnes apertâ facie intuebimur gloriam Dei, & transformabimur in ſpeciem ejus, ut intremus à gloria in gloriam, quia à Deo Spiritus eſt.* 18

Verſio VULGATA LATINA.

13 Et non ſicut Moyſes ponebat velamen ſuper faciem ſuam, ut non intenderent fi-
14 lii Iſraël in faciem ejus, quod evacuatur, Sed obtuſi ſunt ſenſus eorum. Uſque
in hodiernum enim diem idipſum velamen in lectione veteris teſtamenti manet
15 non revelatum, (quoniam in Chriſto evacuatur,) Sed uſque in hodiernum diem,
16 cùm legitur Moyſes, velamen poſitum eſt ſuper cor eorum. Cùm autem conver-
17 ſus fuerit ad Dominum, auferetur velamen. Dominus autem Spiritus eſt: Ubi au-
18 tem Spiritus Domini, ibi libertas. Nos verò omnes, revelatâ facie gloriam Do-
mini ſpeculantes, in eandem imaginem transformamur à claritate in claritatem,
tanquam à Domini Spiritu.

CAP. IV.

1 IDeò habentes adminiſtrationem, juxta quod miſericordiam conſecuti ſumus, non
2 deficimus, Sed abdicamus occulta dedecoris, non ambulantes in aſtutia, neque
adulterantes verbum Dei, ſed in manifeſtatione veritatis commendantes noſmet-
3 ipſos ad omnem conſcientiam hominum coram Deo. Quòd ſi etiam opertum eſt
4 Evangelium noſtrum; in iis, qui pereunt, eſt opertum: In quibus Deus hujus ſe-
culi excæcavit mentes infidelium, ut non fulgeat illis illuminatio Evangelii glo-
riæ Chriſti, qui eſt imago Dei. Non enim noſmetipſos prædicamus, ſed Jeſum 5
Chriſtum Dominum noſtrum, nos autem ſervos veſtros per Jeſum: Quoniam De- 6
us, qui dixit de tenebris lucem ſplendeſcere, ipſe illuxit in cordibus noſtris, ad illu-
minationem ſcientiæ claritatis Dei in facie Chriſti Jeſu. Habemus autem theſau- 7
rum iſtum in vaſis fictilibus; ut ſublimitas ſit virtutis Dei, & non ex nobis In 8
omnibus tribulationem patimur, ſed non anguſtiamur: aporiamur, ſed non deſti-
tuimur, Perſecutionem patimur, ſed non derelinquimur: dejicimur, ſed non peri- 9
mus: Semper mortificationem Jeſu in corpore noſtro circumferentes, ut & vita 10
Jeſu manifeſtetur in corporibus noſtris. Semper enim nos, qui vivimus, in mor- 11
tem tradimur propter Jeſum: ut & vita Jeſu manifeſtetur in carne noſtra mortali.
Ergò mors in nobis operatur, vita autem in vobis. Habentes autem eundem 12
ſpiritum fidei, ſicut ſcriptum eſt; Credidi, propter quod locutus ſum: & nos cre- 13
dimus, propter quod & loquimur:

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

13 * وليس كما كان موسي يجعل على وجهه حجابا * لئلا ينظر بنوا اسراييل نهاية المبطل * لكن 14
عميت افهامهم * لان ذلك الحجاب نفسه حتي اليوم باق على قراءة العهد العتيق غير مكشوف
لانه بالمسيح يبطل * لكن الي اليوم متي ما قرئ كتاب موسي * فعلي قلوبهم حجاب موضوع * 15
16 * فمتي ما عاد احدهم الي الرب ينحي الحجاب * والرب هو الروح * وحيث روح الرب فهناك 17
الحرية * ونحن كلنا بوجه مسفر كمن يتراءى في مراة ويبصر مجد الرب * فنستحيل صورتنا 18
الي الصورة نفسها من مجد الي مجد * كما ان من الرب ننال مجد الروح *

* الفصل الرابع * * الخميس الحادي عشر بعد العنصرة *

1 * من اجل هذا * اذ لنا هذه الخدمة كما قد رحمنا * فلا نيأس ولا نضجر * لكننا قد دحضنا 2
خفيات الخزي غير مستسيرين بمكر ولا غاشين كلام الله * بل باظهار الصدق نمدح انفسنا في
كافة فريضة الناس امام الله * ولئن كانت بشارتنا محجوبة * فانما هي مستورة عن الهالكين * 3
4 * الذين بهم اله هذا الدهر قد اعمى بصاير الذين لم يؤمنوا * لكيلا تلمع لهم استنارة بشارة
5 مجد المسيح الذي هو صورة الله الذي لا يري * لاننا ما نكرز بانفسنا * بل نكرز بيسوع
المسيح ربا * ونسند بانفسنا عبيدا لكم من اجل يسوع * * الاحد الخامس عشر * ويقري في
6 وجود راس يوحنا السابق ولافثيميوس * * لان الاله الذي قال سيشرق من الظلمة نور هو
الذي اشرقه في قلوبنا * لاستنارة معرفة مجد الله بوجه يسوع المسيح * تم * ولنا هذا الكنز 7
8 في اواني خزفية ليكون افراط القوة وجسامتها لله ولا منا * مغمومين في كل شي * لكننا ما
9 بضيق عطيتنا * متحيرين لكننا غير مستقلين ولا منهزمين * مطرودين لكننا غير مهملين *
10 مطروحين لكننا لسنا هالكين * حاملين في جسمنا دايما ميتة ربنا يسوع المسيح * كي تظهر
11 حياة يسوع في جسمنا * لاننا نحن الاحياء ندفع الي الموت من اجل يسوع دايما * لتظهر حياة
12 يسوع في بشريتنا المايتة * حتي يعمل الموت فينا * والحياة تعمل فيكم *
13 * قراءة الجمعة من الجمعة الحادية عشر * * فاذ لنا روح الامانة نفسه كالمكتوب *
صدقت لذلك تكلمت * فنحن نومن ونصدق * ولذلك نتكلم *

Nec ſicut imponebat Moſes faciei ſuæ velamen, ne intuerentur filii Iſrael finem ejus quod ceſſaturum erat. 13 *Verùm excæcati ſunt intellectus eorum, quia velamen illud idem ad hunc uſque diem manet ſuper lectione veteris teſtamenti haud retectum, quia per Chriſtum aboletur.* 14 *Sed ad hunc uſque diem quoties legitur liber Moſis, cordi eorum velamen eſt impoſitum.* 15 *At quandocunque convertitur aliquis eorum ad Dominum, amovetur velamen.* 16 *Et Dominus eſt Spiritus: ubi autem Spiritus Domini, ibi libertas.* 17 *Noſtrùm autem omnium imago, detectâ facie, velut is qui ſpeculum intuetur videtque gloriam Domini, immutatur in eandem imaginem ex gloria in gloriam, prout à Domino conſequimur gloriam Spiritus.* 18

CAP. IV.

Undecimâ feriâ quintâ poſt Pentecoſten.

PRopterea cùm habeamus miniſterium iſtud prout miſericordiam conſecuti ſumus, non deficimus nec torpeſcimus: 1 *Sed abdicavimus occulta ignominiæ, haud incedentes cum dolo, neque fraudulenter tractantes ſermonem Dei: ſed manifeſtatione veritatis comprobamus rem noſtram apud univerſam hominum naturam coram Deo.* 2 *Quòd ſi annuntiatio noſtra eſt velata, pereuntibus quidem eſt operta,* 3 *In quibus deus hujus ſeculi excæcavit ſenſus eorum qui non credunt, ne effulgeat eis lumen Evangelii gloriæ Chriſti qui eſt imago Dei inviſibilis.* 4 *Non enim prædicamus noſipſos, ſed prædicamus Jeſum Chriſtum eſſe Dominum, & alta voce noſipſos fatemur vobis ſervos propter Jeſum.* 5

Dominicâ decimâ quintâ. Præterea legitur in inventione capitis Johannis præcurſoris. Et *pro Sancto* Epithemio.

Quoniam Deus qui dixit, Splendeſcet è tenebris lumen, is eſt cujus ſplendor eſt in cordibus noſtris, ad illuminationem cognitionis gloriæ Dei in facie Jeſu Chriſti. Hactenus. 6 *Habemus autem hunc theſaurum in vaſis fictilibus, ut eminentia virium earumque excellentia Dei ſit, et non ex nobis:* 7 *Afflicti in rebus omnibus, non tamen coarctamur in potentia noſtra: hæſitantes, at non perturbati neque conſternati:* 8 *Perſecutione vexati, ſed non deſtituti: projecti, ſed non pereuntes.* 9 *Portantes in corpore noſtro ſemper mortem Domini noſtri Jeſu Chriſti, ut manifeſtetur vita Jeſu in corpore noſtro.* 10 *Nos enim vivi ſemper in mortem tradimur propter Jeſum, ut appareat & vita Jeſu in noſtra carne mortali:* 11 *Ut mors agat in nobis, & vita agat in vobis.* 12

Lectio feriæ ſextæ hebdomadis undecimæ.

Itaque cùm habeamus eundem Spiritum fidei, ſecundùm illud quod ſcriptum eſt, Credidi, ideo locutus ſum: nos etiam credimus & fidem adhibemus, & ideo loquimur. 13

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

1 ዐ ወበእንተ : ዝንቱ : እስመ : ብነ : ዘንተ : መልእክተ : እስመ : በከመ : ምሕረነ : ኢንት
2 ቃብዕ :=: ወንኀድግ : እንከ : ለምግባረ : ኀፍረት : ዘኅቡእ : ወኢንሐውር : በትምይንት :
ወኢንትመየኖ : ለቃለ : እግዚአብሔር : ወናቀውም : ርእሰነ : በጽድቅ : ገሃደ : እንበይነ :
3 ግዕዘ : ኵሉ : ሰብእ : በቅድመ : እግዚአብሔር :=: ወእመኒ : ክዱን : ትምህርትነ : ለ
4 ሕርቱማን : ክዱን : ውእቱ :=: ወለንፈቃን : እለ : ጸለሎሙ : ልበሙ : እግዚአብሔር :
አምላክ : ዘለዓለም : ከመ : ያብርህ : ሎሙ : ብርሃነ : ትምህርተ : ስብሐተ : ክርስቶስ :
5 ዘውእቱ : አርአያሁ : ለእግዚአብሔር ::=: ወአኮ : ለርእሰነ : ዘንሰብክ : ዘእንበለ :
ለእግዚአብሔር : በእንተ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : እግዚእነ : ወለክሙሰ : አቅነይነ : ርእ
6 ሰነ : በእንተ : ኢየሱስ :=: እስመ : እግዚአብሔር : ይቤ : እምጽልመት : ብርሃን : ይበር
ህ : በከመ : በርሀ : ውስተ : ልብነ : አእምሮ : ስብሐቲሁ : በቅድመ : ገጹ : ለኢየሱስ :
7 ክርስቶስ ::=: ወብነ : ዘንተ : መዝገበ : በንዋየ : ልሕኵት : ከመ : ይኩን : ዘእምኀ
8 በ : እግዚአብሔር : ዐቢይ : ኀይል : ወአኮ : ዘእምኀቤነ ::=: እንዘ : በኵሉ : ንሕ
9 ምም : ወኢንትመነደብ : ወንትሜነን : ወኢንትኀሰር ::=: ወንሰደድ : ወኢንትገደፍ :
10 ንጸዓር : ወኢንትሐጐል :=: ወዘልፈ : ንጸውር : ሞቶ : ለክርስቶስ : በሥጋነ :: ከ
መ : ይትዐወቅ : ሕይወቱ : ለኢየሱስ : በላዕለ : ዝንቱ : ነፍስትነ : መዋቲ ::=: ✣✣✣✣
12 ወይእዜሰ : ጸንዐ : በላዕሌነ : ሞት : እንዘ : ሕይወት : ኀቤነ ::=: ወብነ : ውእተ : መንፈ
13 ሰ : ዘሃይማኖት : በከመ : ይቤ : መጽሐፍ : አመንኩ : በዘ : ነበብኩ : ወንሕነኒ : አመነ :
በዘ : ነበብነ ::=:

CAP. IV.

ET propterea quia habemus hoc miniſterium, quia ſic miſertus eſt noſtri, non deficimus. 1 *Et dimittimus igitur opus erubeſcentiæ quod abſconditum eſt, & non ambulamus in aſtutia, & non adulteramus verbum Dei, & ſtabilimus nos ipſos in veritate manifeſtè, propter conſcientiam omnium hominum in conſpectu Dei.* 2 *Et ſi tecta eſt doctrina noſtra, iis qui pereunt tecta eſt:* 3 *Et infidelibus, quorum corda obumbravit Dominus Deus æternus, ut fulgeat iis illuminatio doctrinæ gloriæ Chriſti, qui eſt imago Dei.* 4 *Et non noſipſos prædicamus, ſed Deum per Jeſum Chriſtum Dominum noſtrum, & vobis ſubjicimus noſipſos per Jeſum.* 5 *Quia Deus dixit, E tenebris lux ſplendeſcet, ſicut ſplenduit in cordibus noſtris cognitio gloriæ ejus coram facie Jeſu Chriſti.* 6 *Et habemus hunc theſaurum in vaſis fictilibus, ut ſit quæ à Deo eſt major virtus, & non quæ à nobis.* 7 *In omnibus patientes, ſed non afflicti: & contempti, ſed non viles:* 8 *Et perſequutionem patientes, ſed non abjecti: dejecti, ſed non perditi.* 9 *Et ſemper portamus mortem Chriſti in corpore noſtro, ut manifeſta fiat vita Jeſu in hoc corpore noſtro mortali.* 10

Verſus undecimus deeſt.

Et nunc efficax eſt in nobis mors, dum vita eſt apud nos. 12 *Et habemus hunc ſpiritum fidei, ſicut dicit Scriptura; Credidi, propter quod loquutus ſum: & nos quidem credidimus, propter quod loquuti ſumus.* 13

ἘΠΙΣΤΟΛΗ' ΠΡΟ'Σ ΚΟΡΙΝΘ. Β'. ΚΕΦ. ς'. Ζ'.

Scientes quoniam qui ſuſcitavit *Dominum* Jeſum, & nos *per Jeſum* ſuſ-
14 Εἰδότες ὅτι ὁ ἐγείρας τὸν Κύριον Ἰησοῦν, καὶ ἡμᾶς διὰ Ἰησοῦ ἐγε-
citabit, & *aſſiſtet* vobiſcum. Nam omnia propter vos, ut gratia
15 ρεῖ, καὶ παραστήσει σὺν ὑμῖν. Τὰ γὰρ πάντα δι' ὑμᾶς, ἵνα ἡ χάρις
abundans per *multorum* gratiarum actionem, abundet in gloriam
πλεονάσασα διὰ τῶν πλειόνων τὴν εὐχαριστίαν, περισσεύσῃ εἰς τὴν δόξαν
Dei. *Ideò* non deficimus: ſed *ſi & ille extrà* noſter homo cor-
16 τοῦ Θεοῦ. Διὸ οὐκ ἐκκακοῦμεν· ἀλλ' εἰ καὶ ὁ ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπος δια-
rumpatur, *ſed ille* intùs renovatur die *&* die. *Nam momentanea le-*
17 φθείρεται, ἀλλ' ὁ ἔσωθεν ἀνακαινοῦται ἡμέρᾳ καὶ ἡμέρᾳ. Τὸ γὰρ παραυτίκα ἐ-
vitas tribulationis noſtræ, *ſecundùm excellentiam* in *excellentiam*, æternum pondus
λαφρὸν τῆς θλίψεως ἡμῶν, καθ' ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν, αἰώνιον βάρος
gloriæ operatur nobis: Non contemplantibus nobis *conſpecta*, ſed
18 δόξης κατεργάζεται ἡμῖν· Μὴ σκοπούντων ἡμῶν τὰ βλεπόμενα, ἀλλὰ τὰ
non *conſpecta*. *Nam conſpecta*, temporalia: *at* non *conſpecta*,
μὴ βλεπόμενα. τὰ γὰρ βλεπόμενα, πρόσκαιρα· τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα,
æterna.
αἰώνια.

CAP. V. ε'.

Scimus enim, quoniam, ſi terreſtris noſtra domus *tabernaculi* diſſolvatur, æ-
1 Οἴδαμεν γὰρ, ὅτι, ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ σκήνους καταλυθῇ, οἰ-
dificationem ex Deo habemus, domum non manufactam, æternam in cœlis.
κοδομὴν ἐκ Θεοῦ ἔχομεν, οἰκίαν ἀχειροποίητον, αἰώνιον ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
Etenim in hoc ingemiſcimus, habitationem noſtram quæ de cœlo ſuperin-
2 Καὶ γὰρ ἐν τούτῳ στενάζομεν, τὸ οἰκητήριον ἡμῶν τὸ ἐξ οὐρανοῦ ἐπενδύσα-
dui cupientes. Si tamen *&* veſtiti, non nudi inveniamur.
3 σθαι ἐπιποθοῦντες. Εἴ γε καὶ ἐνδυσάμενοι, οὐ γυμνοὶ εὑρεθησόμεθα.
Etenim exiſtentes in tabernaculo, ingemiſcimus gravati, eò quòd nolumus
4 Καὶ γὰρ οἱ ὄντες ἐν τῷ σκήνει, στενάζομεν βαρούμενοι, ἐπειδὴ οὐ θέλομεν
expoliari, ſed ſuperveſtiri, ut abſorbeatur mortale à vita.
ἐκδύσασθαι, ἀλλ' ἐπενδύσασθαι, ἵνα καταποθῇ τὸ θνητὸν ὑπὸ τῆς ζωῆς.

At operatus nos in ipſum hoc, Deus: *& dans* nobis *ar-*
5 Ὁ δὲ κατεργασάμενος ἡμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, Θεός· ὁ καὶ δοὺς ἡμῖν τὸν ἀρ-
rabonem Spiritûs. *Confidentes* igitur ſemper, *&* ſcientes quoniam *ad-*
ῥαβῶνα τοῦ Πνεύματος. Θαῤῥοῦντες οὖν πάντοτε, καὶ εἰδότες ὅτι ἐν- 6
venæ in corpore, peregrinamur à Domino. (Per fidem enim am-
δημοῦντες ἐν τῷ σώματι, ἐκδημοῦμεν ἀπὸ τοῦ Κυρίου. (Διὰ πίστεως γὰρ περι- 7
bulamus, non per ſpeciem.) *Confidimus* autem, & *probamus* magis peregrina-
πατοῦμεν, οὐ διὰ εἴδους.) Θαῤῥοῦμεν δὲ, καὶ εὐδοκοῦμεν μᾶλλον ἐκδημῆ- 8
ri à corpore, & *habitatum ire* ad Dominum. Ideò & conten-
σαι ἐκ τοῦ σώματος, καὶ ἐνδημῆσαι πρὸς τὸν Κύριον. Διὸ καὶ φιλοτι- 9
dimus, ſive *incolentes*, ſive *migrantes*, *beneplacentes* ei *eſſe*. *Nam*
μούμεθα, εἴτε ἐνδημοῦντες, εἴτε ἐκδημοῦντες, εὐάρεστοι αὐτῷ εἶναι. Τοὺς γὰρ 10
omnes nos manifeſtari oportet ante tribunal Chriſti, ut re-
πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα κομί-
ferat unuſquiſque *ea in corpore*, *ad quæ* geſſit, ſive bonum, ſive
σηται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος, πρὸς ἃ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν, εἴτε
malum. (Scientes ergò timorem Domini, hominibus ſuademus, Deo autem
κακόν. Εἰδότες οὖν τὸν φόβον τοῦ Κυρίου, ἀνθρώπους πείθομεν, Θεῷ δὲ 11
manifeſti ſumus: Spero autem & in conſcientiis veſtris *manifeſtari*.
πεφανερώμεθα· ἐλπίζω δὲ καὶ ἐν ταῖς συνειδήσεσιν ὑμῶν πεφανερῶσθαι.
Non *enim* iterùm *noſipſos* commendamus vobis, ſed occaſionem *dantes* vobis *glo-*
Ζ' Οὐ γὰρ πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνομεν ὑμῖν, ἀλλὰ ἀφορμὴν διδόντες ὑμῖν καυ- 12
riationis de nobis, ut habeatis ad *ipſos* in facie *gloriantes*, & non
χήματος ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα ἔχητε πρὸς τοὺς ἐν προσώπῳ καυχωμένους, καὶ οὐ
corde. Sive enim mente excedimus, Deo: ſive *prudenter agimus*, vobis. *Nam*
καρδίᾳ. Εἴτε γὰρ ἐξέστημεν, Θεῷ· εἴτε σωφρονοῦμεν, ὑμῖν. Ἡ γὰρ 13 14
charitas Chriſti *cohibet* nos, *judicantes* hoc, quoniam ſi unus pro omni-
ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ συνέχει ἡμᾶς, κρίναντας τοῦτο, ὅτι εἰ εἷς ὑπὲρ πάν-
bus mortuus eſt, *nempè* omnes mortui ſunt.
των ἀπέθανεν, ἄρα οἱ πάντες ἀπέθανον.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܘܝܕܥܝܢ ܚܢܢ ܕܗܘ ܡܢ ܕܐܩܝܡ ܠܡܪܢ ܝܫܘܥ. ܐܦ ܠܢ ܒܝܫܘܥ ܢܩܝܡ. ܘܢܩܝܡܢ ܥܡܟܘܢ 14
ܠܘܬܗ. * ܟܠܡܕܡ ܓܝܪ ܡܛܠܬܟܘܢ ܗܘ. ܕܟܕ ܬܣܓܐ ܛܝܒܘܬܐ ܒܝܕ ܣܓܝܐܐ. 15
ܬܣܓܐ ܬܘܕܝܬܐ ܠܫܘܒܚܗ ܕܐܠܗܐ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܠܐ ܡܬܡܐܢ ܠܢ. ܐܦܢ ܓܝܪ ܒܪܢܫܢ 16
ܕܠܒܪ ܡܬܚܒܠ. ܐܠܐ ܕܠܓܘ ܗܘ ܡܬܚܕܬ ܝܘܡ ܡܢ ܝܘܡ. * ܐܘܠܨܢܗ ܓܝܪ ܕܙܒܢܐ 17
ܗܢܐ ܟܕ ܩܠܝܠ ܗܘ ܘܩܠܝܠ. ܫܘܒܚܐ ܕܠܐ ܣܟܐ ܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ ܡܛܝܒ ܠܢ. * ܕܠܐ 18
ܚܝܪܝܢ ܒܗܠܝܢ ܕܡܬܚܙܝܢ. ܐܠܐ ܒܗܠܝܢ ܕܠܐ ܡܬܚܙܝܢ. ܕܡܬܚܙܝܢ ܓܝܪ ܕܙܒܢܐ ܐܢܝܢ.
ܕܠܐ ܡܬܚܙܝܢ ܕܝܢ ܕܠܥܠܡ ܐܢܝܢ.

Et ſcimus quòd qui excitavit Dominum noſtrum Jeſum, nos quoque per Jeſum excitabit, & ad ſe nos ſiſtet vobiſcum. 14 Omnia 15 enim propter vos ſunt, ut quum abundet gratia per multos, multiplicetur gratiarum actio ad gloriam Dei. Proptereà non eſt 16 nobis tædium: quamvis enim externus homo noſter corrumpatur, internus tamen renovatur in dies. Namque oppreſſio hujus 17 temporis, licèt exigua leviſſimaque ſit, gloriam infinitam in ſeculum ſeculorum parat nobis. Quum non ſpectemus ea quæ viden- 18 tur, ſed ea quæ non videntur. Quæ videntur enim, temporaria ſunt: at quæ non videntur, ſunt æterna.

*ܩܦܠܐܘܢ *ܗ* *ܕܥܢܝܕܐ *ܚ*

CAP. V.

Defunctorum. 8.

* ܝܕܥܝܢ ܓܝܪ ܕܐܢ ܒܝܬܢ ܕܒܐܪܥܐ ܗܢܐ ܕܦܓܪܐ ܢܫܬܪܐ. ܐܝܬ ܠܢ ܒܢܝܢܐ ܕܡܢ 1
ܐܠܗܐ. ܒܝܬܐ ܕܠܐ ܒܐܝܕܝܐ ܥܒܝܕ ܕܠܥܠܡ ܒܫܡܝܐ. * ܐܦ ܥܠ ܗܕܐ ܓܝܪ ܡܬܬܢܚܝܢܢ. 2
ܘܡܬܪܓܪܓܝܢܢ ܕܒܝܬܢ ܕܡܢ ܫܡܝܐ ܢܠܒܫ. * ܐܠܐ ܐܦ ܟܕ ܠܒܝܫܝܢ ܢܫܬܟܚ ܠܐ ܥܪܛܠܝܐ. 3
* ܟܕ ܐܝܬܝܢ ܓܝܪ ܗܫܐ ܒܗܢܐ ܒܝܬܐ. ܡܬܬܢܚܝܢܢ ܡܢ ܝܩܪܗ. ܘܠܐ ܨܒܝܢܢ ܠܡܫܠܚܘܗ. 4
ܐܠܐ ܕܢܠܒܫ ܥܠܝܗ. ܕܢܬܒܠܥ ܡܝܘܬܘܬܐ ܒܚܝܐ. * ܘܡܛܝܒܢܢ ܠܢ ܠܗܕܐ 5
ܐܠܗܐ ܗܘ. ܗܘ ܕܝܗܒ ܠܢ ܪܗܒܘܢܐ ܕܪܘܚܗ. * ܡܛܠ ܕܝܕܥܝܢ ܗܟܝܠ ܘܡܦܝܣܝܢ. 6
ܕܥܕܡܐ ܕܒܦܓܪܐ ܥܡܝܪܝܢܢ ܓܘܝܪܝܢܢ ܡܢ ܡܪܢ. * ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܗܘ ܓܝܪ ܡܗܠܟܝܢܢ ܘܠܐ 7
ܒܚܙܘܐ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܡܬܬܟܠܝܢܢ ܘܡܬܦܝܣܝܢܢ. ܕܢܬܓܝܪ ܡܢ ܦܓܪܐ ܘܢܗܘܐ ܠܘܬ ܡܪܢ. 8
* ܘܡܬܚܦܛܝܢܢ. ܕܐܢ ܒܓܘܪܐ ܘܐܢ ܒܥܡܘܪܐ. ܠܗ ܗܘ ܢܫܦܪ. * ܟܠܢ ܓܝܪ 9 10
ܥܬܝܕܝܢܢ ܠܡܩܡ ܩܕܡ ܒܝܡ ܕܡܫܝܚܐ. ܕܢܬܦܪܥ ܐܢܫ ܐܢܫ ܒܦܓܪܗ ܡܕܡ ܕܥܒܕ
ܒܗ. ܐܢ ܕܛܒ ܘܐܢ ܕܒܝܫ.

ܚܕ ܒܫܒܐ ܚܕܬܐ ܛ*

* ܡܛܠ ܕܝܕܥܝܢ ܗܟܝܠ ܕܚܠܬܗ ܕܡܪܢ. ܠܒܢܝܢܫܐ ܗܘ ܡܦܝܣܝܢܢ. ܠܐܠܗܐ ܕܝܢ 11
ܓܠܝܢܢ. ܣܒܪ ܐܢܐ ܕܝܢ ܕܐܦ ܠܬܪܥܝܬܟܘܢ ܕܝܠܟܘܢ ܓܠܝܢܢ. * ܠܐ ܗܘܐ ܬܘܒ ܢܦܫܢ 12
ܡܫܒܚܝܢܢ ܠܟܘܢ. ܐܠܐ ܥܠܬܐ ܗܘ ܝܗܒܝܢܢ ܠܟܘܢ. ܕܬܗܘܘܢ ܡܫܬܒܗܪܝܢ ܒܢ.
ܠܘܬ ܗܢܘܢ ܕܒܐܦܐ ܗܘ ܡܫܬܒܗܪܝܢ ܘܠܐ ܒܠܒܐ. * ܐܢ ܓܝܪ ܫܓܝܢܢ. ܠܐܠܗܐ. ܘܐܢ 13
ܡܦܟܚܝܢܢ ܠܟܘܢ. * ܚܘܒܗ ܓܝܪ ܕܡܫܝܚܐ ܐܠܨܢ. ܕܢܬܪܥܐ ܗܕܐ. ܕܚܕ ܚܠܦ ܟܠܢܫ: 14
ܡܝܬ. ܡܕܝܢ ܟܠܢܫ ܡܝܬ ܗܘ.

Scimus enim quòd ſi domicilium hoc no- 1 ſtrum terreſtre corporis diſſolutum fuerit, tamen habemus ædificium ex Deo, domum non manufactam in cœlis æternam. Etenim ad 2 hoc gemimus & expetimus indui domo noſtra quæ è cœlis eſt. Niſi etiam poſtquam 3 induti fuerimus, reperiamur nudi. Dum e- 4 nim nunc ſumus in hoc domicilio, ingemimus ob ejus onus, & nolumus illud exuere, ſed ſuperindui, ut abſorbeatur mortalitas per vitam. Porrò qui diſponit nos ad hoc 5 ipſum, Deus eſt, qui dedit nobis arrhabonem ſui Spiritûs. Quoniam igitur ſcimus 6 & perſuaſum habemus, quòd quandiu in corpore habitamus, peregrinamur à Domino noſtro: (Per fidem enim ambulamus, & 7 non per viſum:) Proptereà confidimus, 8 & peroptamus peregrinari à corpore, & eſſe apud Dominum noſtrum. Et ſatagimus ſive 9 peregrini ſimus, ſive incolæ, ut illi placea- 10 mus. Futurum eſt enim ut nos omnes ſiſtamur antet ribunal Chriſti, ut reportet unuſquiſque incorpore ſuo id quod à ſe actum eſt, ſive bonum, ſive malum.

Dominicâ novâ. 9.

Quum igitur ſciamus terrorem illum Domini 11 noſtri, hominibus ſuademus, Deo verò manifeſti ſumus: Spero autem nos & conſcientiis veſtris manifeſtos eſſe. Non iterum noſ- 12 ipſos glorificamus vobis, ſed occaſionem damus vobis ut gloriemini de nobis apud illos, qui facie quidem gloriantur, non autem corde. Nam ſive inſani ſumus, Deo: 13 ſive temperantes, vobis. Siquidem chari- 14 tas Chriſti conſtringit nos hoc meditari, unum *ſcilicet* pro omnibus mortuum eſſe, itaque omnes mortuos eſſe.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

14 ታአምሩ : ከመ : ዘአንሥኦ : ለእግዚእነ : ኢየሱስ : ወያነሥአነ : ኪያነሂ : ምስሌሁ : በኢየ
15 ሱስ : ወያቀውመነ : ምስሌክሙ ::=÷ እስመ : ኵሉ : በእንቲአሁ : ከመ : ትፈድፍድ : ጸጋ
16 ሁ : ላዕለ : ብዙኃን : ወይብዛኅ : ስብሐቲሁ : በስብሐተ : እግዚአብሔር ::=÷ ወይእዜኒ :
ኢንትቀጣዕ : እስመ : ዘእንተ : አፍአነ : ብእሲ : ይበሊ :: ወዘእንተ : ውስጥነሰ : ይትሔደ
17 ስ : ኵሉ : አሚረ :=÷ እስመ : ሕማምነ : ዘለሰዓት : ክብረ : ወስብሐተ : ይገብር : ለነ ::=÷
18 ወኢያስሕትክሙ : ዘያስተርኢ : ዘእንበለ : ዘኢያስተርኢ :: እስመ : ዘያስተርኢ : ኀላፊ :
ውእቱ : ወዘሰ : ኢያስተርኢ : ለዓለም : ውእቱ ::=÷

Scitis quòd is qui ſuſcitavit Dominum noſtrum Jeſum, & ſuſcitabit nos etiam 14 *cum eo per Jeſum, & conſtituet nos vobiſcum. Quia omnia propter eum, ut* 15 *abundet gratia ejus ſuper multos, & multus ſit honor ejus in gloria Dei. Et nunc non deficimus, quia externus noſter homo ſeneſcit, & internus re-* 16 *novatur quotidiè. Quia afflictio noſtra horaria, honorem & gloriam ope-* 17 *ratur nobis. Et non ducat vos quod videtur, ſed quod non videtur: quia* 18 *quod videtur, tranſitorium eſt: & quod non videtur, æternum eſt.*

Verſio VULGATA LATINA.

14 Scientes quoniam qui ſuſcitavit Jeſum, & nos cum Jeſu ſuſcitabit, & conſtituet
15 vobiſcum. Omnia enim propter vos: ut gratia abundans, per multos in gratiarum
16 actione, abundet in gloriam Dei. Propter quod non deficimus: ſed licèt is, qui foris eſt, noſter homo corrumpatur, tamen is, qui intùs eſt, renovatur de
17 die in diem. Id enim, quod in præſenti eſt momentaneum & leve tribulationis noſtræ, ſupra modum in ſublimitate æternum gloriæ pondus operatur in nobis,
18 Non contemplantibus nobis quæ videntur, ſed quæ non videntur. Quæ enim videntur, temporalia ſunt: quæ autem non videntur, æterna ſunt.

CAP. V.

1 Scimus enim, quoniam ſi terreſtris domus noſtra hujus habitationis diſſolvatur, quòd ædificationem ex Deo habemus, domum non manufactam, æternam in cœ-
2 lis. Nam & in hoc ingemiſcimus, habitationem noſtram, quæ de cœlo eſt, ſu-
3 perindui cupientes: Si tamen veſtiti, non nudi inveniamur. Nam & qui ſu-
4 mus in hoc tabernaculo, ingemiſcimus gravati: eò quòd nolumus expoliari, ſed ſuperveſtiri; ut abſorbeatur quod mortale eſt, à vita. Qui autem efficit nos in 5 hoc ipſum, Deus, qui dedit nobis pignus Spiritûs. Audentes igitur ſemper, ſci- 6 entes quoniam dum ſumus in corpore, peregrinamur à Domino: (Per fidem 7 enim ambulamus, & non per ſpeciem:) Audemus autem, & bonam voluntatem 8 habemus magìs peregrinari à corpore, & præſentes eſſe ad Dominum. Et ideò 9 contendimus ſive abſentes, ſive præſentes, placere illi. Omnes enim nos ma- 10 nifeſtari oportet ante Tribunal Chriſti, ut referat unuſquiſque propria corporis, prout geſſit, ſive bonum, ſive malum. Scientes ergò timorem Domini, homini- 11 bus ſuademus, Deo autem manifeſti ſumus. Spero autem & in conſcientiis veſtris manifeſtos nos eſſe. Non iterùm commendamus nos vobis, ſed occaſionem da- 12 mus vobis gloriandi pro nobis: ut habeatis ad eos, qui in facie gloriantur, & non in corde. Sive enim mente excidimus, Deo: ſive ſobrii ſumus, vobis. Chari- 13 14 tas enim Chriſti urget nos: æſtimantes hoc, quoniam ſi unus pro omnibus mortuus eſt, ergò omnes mortui ſunt:

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

14 * عالمين ان الذي اقام الرب يسوع سيقيمنا بيسوع * ويقيمنا معكم * لان الاشياء كلها من
15 اجلكم حتي اذا كثرت النعمة في الاكثرين * يتزايد الشكر لمجد الله * تم * ولذلك لن نكل
16 ولا نيأس بل وان كان انساننا الظاهر يبلي * لكن الانسان الباطن يتجدد يوما فيوما * لان
17 خفيف حزننا الفاني في الحين بمقدار افراطه الي اسرافه يصطنع لنا ثقلا من المجد ابديا *
18 * اذ لا نترقب التي تري * بل التي لا تري * لان التي تري وقتيه * والتي لا تري ابديه * تم *

* الفصل الخامس * قراءة السبت الثاني وعشرين بعد العنصرة * ويقرا للمتوفين *

1 * واننا لنعلم ان بيت مسكننا الارضي ان انتقض فلنا ابتناء من الله بيتا لا معمولا بيد بل
2 ابديا في السموات * لاننا في هذا نتنهد تايقين ان نلبس مسكننا الذي من السماء * فان
3
4 خلعناه فلن نوجد عراة * لاننا نحن الذين في هذا المسكن نتنهد مثقلين بالذي ما
5 نشاء ان ننزعه بل نوثر ان نلبسه الي ان تبتلع المايتة الحياة * والله الذي صنعنا لهذا
6 نفسه * واعطانا رهبون الروح في قلوبنا * فلنثق اذا دايما * ولنعلم اننا بحضورنا في الجسم
7
8 نغيب عن الرب * لاننا بالامانة نسلك لا بالنوع * نثق ونهوي بالاكثار ان نغيب من الجسد
9 ونحضر عند الرب * فلذلك نحرص ان كنا حاضرين وان كنا غايبين * ان نكون له مرضيين *

* قراءة الاثنين من الجمعة الثانية عشر * لاننا كلنا يجب علينا ان نظهر 10
قدام عرش المسيح * ليخص كل احد جزاء الاعمال التي بالجسد * نظير ما عمل * ام خيرا واما
11 شرا * تم * واذ قد عرفنا اذا تقوي الرب نقنع الناس ان يومنوا * ونحن لله ظاهرون * واومل
12 اننا ظاهرون وفي بصايركم * لاننا ما نمدح امرنا عندكم ايضا * لكننا نعطيكم
13 سبب مفاخر بنا * تكون لكم لدي المفاخرين بالوجه وليس بالقلب * فان وسوسنا
14 فلله نفعل ذلك * وان تورعنا فلكم نفعله * لان محبة المسيح تمسكنا ان نحكم
نتصحح هذا * * قراءة الثلثا من الجمعة الثانية عشر بعد العنصرة *
ان كان واحد مات عن الكل فالكل اذا قد ماتوا *

Scientes quòd qui ſuſcitavit Dominum 14 *Jeſum, ſuſcitabit nos per Jeſum, & ſiſtet nos vobiſcum. Res enim omnes propter* 15 *vos ſunt, ut creſcente gratia in plurimis, abundet gratiarum actio in gloriam Dei.* Hucuſque. *Propterea non deſiſtimus ne-* 16 *que deficimus: ſed etiamſi externus homo noſter corrumpatur, homo tamen internus renovatur in dies. Nam levitas* 17 *triſtitiæ noſtræ ſubiti temporis, modo eminentiſſimo atque largiſſimo operatur nobis pondus gloriæ æternum: Dum non* 18 *contemplamur quæ cernuntur, ſed quæ non cernuntur. Nam quæ cernuntur, temporaria ſunt: quæ verò non cernuntur, æterna.* Finis.

CAP. V.

Lectio ſabbathi vigeſimi ſecundi poſt Pentecoſten. Legitur etiam pro Defunctis.

Et quidem certò ſcimus quòd domici- 1 *lium habitationis noſtræ terreſtris, ſi deſtruatur, habemus ædificium à Deo, domicilium* ſcilicet *non manufactum, ſed æternum in cœlis. Ob hoc enim ſuſpi-* 2 *ramus, expetentes indui domicilio noſtro quòd è cœlo eſt. Quòd ſi exuamur illo,* 3 *haudquaquam inveniemur nudi. Nos* 4 *enim qui ſumus in hoc domicilio, ſuſpiramus gravati eo quo nolumus exui, imò cupimus eo indui, donec abſorbeat vita quod eſt mortale. Deus autem eſt qui nos* 5 *fecit ad hoc ipſum, dedito; nobis arrhabonem Spiritus in cordibus noſtris. Con-* 6 *fidentes igitur ſemper, & ſcientes quòd per præſentiam noſtram in corpore, abſumus à Domino: (Per fidem enim incedi-* 7 *mus, non per ſpeciem.) Confidimus &* 8 *exoptamus potiùs abeſſe à corpore, & adeſſe apud Dominum. Et iccirco ambi-* 9 *mus, ſive ſimus præſentes, ſive ſimus abſentes, illi placere.*

Lectio feriæ ſecundæ hebdomadis duodecimæ.

Omnes enim nos oportet apparere coram 10 *tribunali Chriſti, ut propriam habeat unuſquiſque mercedem operum quæ in corpore geſſit, juxta id quod operatus eſt, ſive bonum, ſive malum.* Hucuſque. *Cùm ergò ſciamus timorem Domini,* 11 *ſuademus hominibus ut credant: Et nos Deo manifeſti ſumus, & ſpero nos eſſe manifeſtos etiam in conſcientiis veſtris. Non enim denuo rem noſtram approbamus* 12 *apud vos, ſed præbemus vobis occaſionem gloriæ in nobis, quam habeatis apud eos qui gloriantur in facie & non in corde. Nam ſive inſanimus, Deo id faci-* 13 *mus: ſive modeſti ſumus, vobis hoc facimus. Charitas enim Chriſti cohibet* 14 *nos quin judicemus hujus rei veritatem.*

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis duodecimæ poſt Pentecoſten.

Si unus mortuus eſt pro omnibus, igitur omnes mortui ſunt.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

በኤጲፋንያ ::=÷

1 ፭ ወናአምር : ከመ : ለእመ : ተነሥተ : ቤት : ማኅደርነ : ዘበ : ምድር : ብነ : ሕንጻ : ኀበ :
2 እግዚአብሔር : በሰማያት : ዘኢገብሮ : እደ : ሰብእ :=÷ ወኪያሁ : ንሴፎ : ንልበስ : በ
3 ተነ : ዘውስተ : ሰማያት : ዘበእንቲአሁ : ንሠርሕ ::=÷ ወእመ : ለበስነ : እንዘ : ኢኮነ :
4 ዕራቃቲነ : ዘተረከብነ ::=÷ እስመ : እለሂ : ሀለውነ : ውስተ : ዝንቱ : ቤትነ : ነሐዝን :
ፈድፋደ : እስመ : ኢንፈቅድ : ንሰልብ : ዘእንበለ : ከመ : ንልበሶ :: ከመ : ይሰጠም : መዋቲ :
5 በሕይወት :=÷ ወውእቱ : እግዚአብሔር : ይረድአነ : በዝንቱ : ዘወሀበነ : ዐረቦነ : መን
6 ፈስ : ቅዱስ :=÷ ተአመኑ : እንከ : ወአጥብዑ : በኵሉ : ጊዜ : ወታአምሩ : እንከ : ከመ :
7 ትትነገዱ : እምነፍስትክሙ : ወተሐውሩ : ኀበ : እግዚእነ ::=÷ እስመ : በአሚን : ነሐውር :
8 ወአኮ : በአድልዎ :=÷ ተአመኑ : ወተፈሥሑ : እስመ : ነወፅአ : እምነፍስትነ : ወነሐ
9 ውር : ኀበ : እግዚእነ :=÷ ወይእዜኒ : ናአኵቶ : እመኒ : ነግድነ : ወእመሂ : ሀለውነ : ሉ
10 ቱ : ዳእሙ : ናደሉ ::=÷ እስመ : ሀለውነ : ኵልነ : ንትቀነተት : በቅድመ : መኰንኑ : ለ
ክርስቶስ :: ከመ : ንትፈደይ : ኵልነ : በከመ : ገበርነ : በሥጋነ : እመኒ : ሠናየ : ወእመኒ :
11 እኩየ ::=÷ ታአምሩ : እንከ : ፈሪሀ : እግዚአብሔር : ለሰብእሰ : ናአምር : ለእግዚአብ
12 ሔርሰ : ክሡት :: ጊ ወእትአመን : ከመሂ : ይትከሠተነ : ልብነ :=÷ ወአኮኑ :
ካዕበ : ንዌድስ : ርእሰነ : ወእሁበክሙ : ምክንያተ : በዘ : ትትሜክሑ : እንትሙኒ :: ከመ :
13 ይኩንክሙ : ለኀበ : እለ : ይትሜክሑ : ለገጽ : ወአኮ : በልብ :=÷ እመኒ : አድለው
ነ : ለእግዚአብሔር : ወእመሰ : አንጻሕነ : በእንቲአክሙ : አሙሰ : ፍቅረ : ክርስቶስ : ያግ
14 ብአነ : ናጥብዕ : ውስተ : ዝንቱ : ኵሉ :: እስመ : አሐዱ : ሞተ : ቤዛ : ኵሉ :
በዘ : ወድአ : ሞተ : ኵሉ :=÷

Feſto Epiphaniæ.

CAP. V.

Et ſcimus quòd ſi deſtructa fuerit domus habitationis noſtræ quæ eſt in terra, 1 *habemus ædificium apud Deum in cœlis, quod non fecit manus hominis. Et ipſum* 2 *expectamus, ut induamur domo noſtrâ quæ eſt in cœlis, propter quam laboramus. Et ſi induti fuimus, non nudi inventi ſumus. Quia qui ſumus in hac domo no-* 3 *ſtra, afflicti ſumus valdè: quia non cupimus exui, ſed ut induamur, ut abſor-* 4 *beatur mors in vita. Et ipſe Deus adjuvabit nos, propter hoc quod dedit nobis,* 5 *arrhabonem Spiritus ſancti. Confidite igitur, & audentes eſtote in omni tem-* 6 *pore: & ſciatis igitur quòd migrabitis à corpore veſtro, & proficiſcemini ad Deum* 7 *noſtrum. Quia credendo proficiſcemur, & non ſimulando. Confidite & gaudete,* 8 *quia diſceſſuri ſumus à corpore noſtro, & profecturi ſumus ad Dominum noſtrum. Et nunc gloriamur, ſive advenæ ſive incolentes, ei ſolummodò placere. Quia* 9 *oportet nos omnes ſubjici coram tribunali Chriſti, ut rependamus omnes nos* 10 *ſecundùm quod fecimus in corpore noſtro, ſive bonum ſive malum. Scitis igi-* 11 *tur timere Deum: hominibus demonſtramus Deo manifeſtum, & ſpero quòd manifeſtum erit nobis cor noſtrum. Et non iterum laudabimus noſmet ipſos ſed da-* 12 *bo vobis occaſionem per quam gloriemini vos, ut ſit vobis quid dicatis apud eos qui gloriantur ad faciem, & non in corde. Sive placere ſtuduimus, Deo; & ſive* 13 *puri fuimus, propter vos. Charitas Chriſti reducat nos: Audentes ſumus in hoc to-* 14 *to, quia unus mortuus eſt in redemptionem omnium, in quo jam mortuus eſt omnis.*

Et pro omnibus mortuus est, ut viventes, non jam sibiipsis vivant, sed
15 Καὶ ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν, ἵνα οἱ ζῶντες, μηκέτι ἑαυτοῖς ζῶσιν, ἀλλὰ
ipsi pro ipsis mortuo & excitato. Itaque nos ex nunc neminem
16 τῷ ὑπὲρ αὐτῶν ἀποθανόντι καὶ ἐγερθέντι. Ὥστε ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ νῦν οὐδένα
novimus secundùm carnem: Si verò & cognovimus secundùm carnem Christum,
οἴδαμεν κατὰ σάρκα· εἰ δὲ καὶ ἐγνώκαμεν κατὰ σάρκα Χριστὸν,
sed nunc non ampliùs cognoscimus. Itaque si quis in Christo, nova creatura:
17 ἀλλὰ νῦν οὐκ ἔτι γινώσκομεν. Ὥστε εἴ τις ἐν Χριστῷ, καινὴ κτίσις·
vetera transierunt, ecce facta sunt nova omnia. At omnia ex
18 τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν, ἰδοὺ γέγονε καινὰ τὰ πάντα. Τὰ δὲ πάντα ἐκ
Deo, reconciliante nos sibiipsi per Jesum Christum, & dante nobis
τοῦ Θεοῦ τοῦ καταλλάξαντος ἡμᾶς ἑαυτῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ δόντος ἡμῖν
ministerium reconciliationis: Ut quia Deus erat in Christo mundum reconcilians
19 τὴν διακονίαν τῆς καταλλαγῆς· Ὡς ὅτι Θεὸς ἦν ἐν Χριστῷ κόσμον καταλλάσσων
sibiipsi, non reputans illis delicta ipsorum, & ponens
ἑαυτῷ, μὴ λογιζόμενος αὐτοῖς τὰ παραπτώματα αὐτῶν, καὶ θέμενος
in nobis verbum reconciliationis. Pro Christo ergò legatione fungimur,
20 ἐν ἡμῖν τὸν λόγον τῆς καταλλαγῆς. Ὑπὲρ Χριστοῦ οὖν πρεσβεύομεν,
tanquam Deo exhortante per nos. Obsecramus pro Christo; Reconciliamini
ὡς τοῦ Θεοῦ παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν. δεόμεθα ὑπὲρ Χριστοῦ, Καταλλάγητε
Deo. Nam non cognoscentem peccatum, pro nobis peccatum fecit,
21 τῷ Θεῷ. Τὸν γὰρ μὴ γνόντα ἁμαρτίαν, ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρτίαν ἐποίησεν,
ut nos efficeremur justitia Dei in ipso.
ἵνα ἡμεῖς γινώμεθα δικαιοσύνη Θεοῦ ἐν αὐτῷ.

CAP. VI. ϛ'.

Cooperantes autem & exhortamur, ne in vacuum gratiam Dei recipere
1 Συνεργοῦντες δὲ καὶ παρακαλοῦμεν μὴ εἰς κενὸν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ δέξασθαι
vos. (Ait enim, Tempore accepto exaudivi te, & in die salutis
2 ὑμᾶς. (Λέγει γάρ, Καιρῷ δεκτῷ ἐπήκουσά σου, καὶ ἐν ἡμέρᾳ σωτηρίας
adjuvi te.) Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis.
ἐβοήθησά σοι.) Ἰδοὺ νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος, ἰδοὺ νῦν ἡμέρα σωτηρίας.
Nullam in ullo dantes offensionem, ut non vituperetur ministerium:
Μηδεμίαν ἐν μηδενὶ διδόντες προσκοπὴν, ἵνα μὴ μωμηθῇ ἡ διακονία· 3
Sed in omnibus constituentes nosmetipsos sicut Dei ministri, in patientia
Ἀλλ' ἐν παντὶ συνιστῶντες ἑαυτοὺς ὡς Θεοῦ διάκονοι, ἐν ὑπομονῇ 4
multa, in tribulationibus, in necessitatibus, in angustiis, In plagis,
πολλῇ, ἐν θλίψεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν στενοχωρίαις, Ἐν πληγαῖς, 5
in custodiis, in seditionibus, in laboribus, in vigiliis, in jejuniis, In
ἐν φυλακαῖς, ἐν ἀκαταστασίαις, ἐν κόποις, ἐν ἀγρυπνίαις, ἐν νηστείαις, Ἐν 6
castitate, in scientia, in longanimitate, in bonitate, in Spiritu sancto, in charitate
ἁγνότητι, ἐν γνώσει, ἐν μακροθυμίᾳ, ἐν χρηστότητι, ἐν Πνεύματι ἁγίῳ, ἐν ἀγάπῃ
non ficta, In verbo veritatis, in virtute Dei: per arma
ἀνυποκρίτῳ, Ἐν λόγῳ ἀληθείας, ἐν δυνάμει Θεοῦ· διὰ τῶν ὅπλων 7
justitiæ dextris & sinistris: Per gloriam & ignominiam, per
τῆς δικαιοσύνης τῶν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν· Διὰ δόξης καὶ ἀτιμίας, διὰ 8
infamiam & bonam famam: ut seductores, & veraces: Sicut ignoti, &
δυσφημίας καὶ εὐφημίας· ὡς πλάνοι, καὶ ἀληθεῖς· Ὡς ἀγνοούμενοι, καὶ 9
cogniti: quasi morientes, & ecce vivimus: ut castigati,
ἐπιγινωσκόμενοι· ὡς ἀποθνήσκοντες, καὶ ἰδοὺ ζῶμεν· ὡς παιδευόμενοι,
& non mortificati: Quasi tristes, semper autem gaudentes: sicut egentes,
καὶ μὴ θανατούμενοι· Ὡς λυπούμενοι, ἀεὶ δὲ χαίροντες· ὡς πτωχοὶ, 10
multos autem locupletantes: tanquam nihil habentes, & omnia possidentes.
πολλοὺς δὲ πλουτίζοντες· ὡς μηδὲν ἔχοντες, καὶ πάντα κατέχοντες.
Os nostrum apertum est ad vos, Corinthii: cor nostrum dilatatum est.
Τὸ στόμα ἡμῶν ἀνέῳγε πρὸς ὑμᾶς, Κορίνθιοι· ἡ καρδία ἡμῶν πεπλάτυνται. 11
Non angustiamini in nobis, angustiamini autem in visceribus vestris.
Οὐ στενοχωρεῖσθε ἐν ἡμῖν, στενοχωρεῖσθε δὲ ἐν τοῖς σπλάγχνοις ὑμῶν. 12
At eandem compensationem, (ut natis dico,) dilatamini & vos.
Τὴν δὲ αὐτὴν ἀντιμισθίαν, (ὡς τέκνοις λέγω,) πλατύνθητε καὶ ὑμεῖς. 13

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

15 * ܘܚܠܦ ܟܠܢܫ ܗܘ ܡܝܬ. ܕܐܝܠܝܢ ܕܚܝܝܢ ܠܐ ܠܢܦܫܗܘܢ ܢܚܘܢ. ܐܠܐ ܠܗܘ ܕܡܝܬ
ܚܠܦܝܗܘܢ ܘܩܡ. * ܘܡܟܝܠ ܚܢܢ ܠܐܢܫ ܠܐ ܝܕܥܝܢܢ ܒܒܣܪ. ܘܐܢ ܝܕܥܢ ܒܒܣܪ 16
ܠܡܫܝܚܐ. ܐܠܐ ܡܟܝܠ ܠܐ ܝܕܥܝܢܢ ܠܗ. * ܟܠ ܡܢ ܕܒܡܫܝܚܐ ܗܘ ܗܘ. ܒܪܝܬܐ ܗܝ 17
ܚܕܬܐ. ܥܬܝܩܬܐ ܥܒܪ ܠܗܝܢ. * ܘܟܠܡܕܡ ܗܘܐ ܚܕܬܐ ܡܢ ܐܠܗܐ. ܗܘ ܕܪܥܝܢ ܥܡܗ 18
ܒܡܫܝܚܐ. ܘܝܗܒ ܠܢ ܬܫܡܫܬܐ ܕܫܝܢܐ. * ܐܝܬܘܗܝ ܓܝܪ ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܒܡܫܝܚܐ. ܪܥܝ 19
ܠܥܠܡܐ ܥܡ ܪܒܘܬܗ. ܘܠܐ ܚܫܒ ܠܗܘܢ ܣܟܠܘܬܗܘܢ. ܘܣܡ ܒܢ ܡܠܬܐ ܕܫܝܢܐ.
* ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܡܥܠܝ ܨܘܡܐ ܘܕܒܥܘܬܐ * ܝ *
20 * ܐܝܙܓܕܐ ܚܢܢ ܗܟܝܠ ܚܠܦ ܡܫܝܚܐ. ܐܝܟ ܗܘ ܕܐܠܗܐ ܒܢ ܡܒܥܐ ܡܢܟܘܢ. ܚܠܦ
ܡܫܝܚܐ ܗܟܝܠ ܒܥܝܢܢ ܡܢܟܘܢ ܐܬܪܥܘ ܠܐܠܗܐ. * ܗܘ ܓܝܪ ܕܠܐ ܝܕܥ ܗܘܐ ܚܛܝܬܐ. ܡܛܠܬܟܘܢ 21
ܚܛܝܬܐ ܥܒܕܗ. ܕܚܢܢ ܢܗܘܐ ܒܗ ܙܕܝܩܘܬܗ ܕܐܠܗܐ.
* ܩܦܠܐܘܢ * ܘ *
1 * ܘܐܝܟ ܡܥܕܪܢܐ ܡܒܥܝܢ ܚܢܢ ܡܢܟܘܢ. ܕܠܐ ܠܣܪܝܩܘܬܐ ܬܗܘܐ ܒܟܘܢ ܛܝܒܘܬܗ ܕܐܠܗܐ ܕܩܒܠܬܘܢ.
2 * ܐܡܪ ܓܝܪ ܕܒܙܒܢܐ ܡܩܒܠܐ ܥܢܝܬܟ. ܘܒܝܘܡܐ ܕܚܝܐ ܥܕܪܬܟ. ܗܐ ܗܫܐ ܙܒܢܐ ܡܩܒܠܐ. ܘܗܐ
3 ܗܫܐ ܝܘܡܐ ܕܚܝܐ. * ܠܟܠ ܐܢܫ ܡܕܡ ܠܐ ܬܬܠܘܢ ܬܘܩܠܬܐ. ܕܠܐ ܢܗܘܐ ܡܘܡܐ ܒܬܫܡ
4 ܫܬܢ. * ܐܠܐ ܒܟܠ ܡܕܡ ܢܚܘܐ ܢܦܫܢ ܕܡܫܡܫܢܐ ܚܢܢ ܕܐܠܗܐ. ܒܡܣܝܒܪܢܘܬܐ
5 ܣܓܝܐܬܐ. ܒܐܘܠܨܢܐ. ܒܐܢܢܩܐ. ܒܚܒܘܫܝܐ. * ܒܡܚܘܬܐ. ܒܐܣܘܪܐ. ܒܫܓܘܫܝܐ. ܒܥܡܠܐ. ܒܫܗܪܐ.
6 ܒܨܘܡܐ. * ܒܕܟܝܘܬܐ. ܒܝܕܥܬܐ. ܒܢܓܝܪܘܬ ܪܘܚܐ. ܒܒܣܝܡܘܬܐ. ܒܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ.
7 ܒܚܘܒܐ ܕܠܐ ܢܟܠܐ. * ܒܡܠܬܐ ܕܫܪܪܐ. ܒܚܝܠܐ ܕܐܠܗܐ. ܒܙܝܢܐ ܕܟܐܢܘܬܐ ܕܝܡܝܢܐ
8 ܘܕܣܡܠܐ. * ܒܫܘܒܚܐ ܘܒܨܥܪܐ. ܒܬܫܒܘܚܬܐ ܘܒܓܘܕܦܐ. ܐܝܟ ܡܛܥܝܢܐ ܘܫܪܝܪܐ. ܐܝܟ ܠܐ
9 ܝܕܝܥܐ ܘܝܕܝܥܐ. * ܐܝܟ ܡܝܘܬܐ ܘܗܐ ܚܝܝܢ. ܐܝܟ ܡܬܪܕܝܢ ܘܠܐ ܡܝܬܝܢ. * ܐܝܟ
10 ܟܡܝܪܐ ܘܒܟܠܙܒܢ ܚܕܝܢ. ܐܝܟ ܡܣܟܢܐ ܘܠܣܓܝܐܐ ܡܥܬܪܝܢ. ܐܝܟ ܕܡܕܡ ܠܝܬ
ܠܢ ܘܟܠ ܡܕܡ ܐܚܝܕܝܢ. * ܕܥܪܘܒܬܐ ܩܕܡܝܬܐ ܕܨܘܡܐ * ܝܐ *
11 12 * ܦܘܡܢ ܦܬܝܚ ܗܘ ܠܘܬܟܘܢ ܩܘܪܢܬܝܐ. ܘܠܒܢ ܪܘܝܚ. * ܠܐ ܐܠܝܨܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܢ.
13 ܐܠܐ ܐܠܝܨܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܪܚܡܝܟܘܢ. * ܐܝܟ ܕܠܒܢܝܐ ܕܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܦܘܪܥܢܐ ܫܘܦܪܢܝ
ܕܠܘܬܟܘܢ. ܘܐܪܘܝܚܘ ܚܘܒܟܘܢ ܠܘܬܝ.

15 Et pro omnibus ipse mortuus est, ut ii qui vivunt, non sibiipsis vivant, sed ei qui pro ipsis mortuus est, & resurrexit. 16 Proindè nos neminem novimus secundùm corpus. Et si novimus Christum secundùm corpus, attamen ex hoc tempore non novimus. 17 Quisquis igitur in Christo est, factus est creatura nova: vetera præterierunt. 18 Et facta sunt omnia nova à Deo ipso, qui reconciliavit nos sibi per Christum, & dedit nobis ministerium reconciliationis. 19 Quandoquidem Deus est qui per Christum reconciliavit mundum cum majestate sua, nec annumeravit eis ipsorum peccata, & posuit in nobis sermonem reconciliationis.

Dominicâ introitûs jejunii, & precationum. 10.

20 Nos igitur legati sumus pro Christo, & perindè acsi Deus rogaret vos per nos, pro Christo ergò obsecramus, reconciliamini Deo. 21 Eum enim qui non noverat peccatum, propter vos peccatum fecit, ut nos efficeremur per eum justitia Dei.

CAP. VI.

1 Porrò tanquam adjuvantes obsecramus vos, ne inanis fiat in vobis gratia Dei, quam recepistis. 2 Ait enim, In tempore accepto exaudivi te, & in die vitæ opem tibi tuli. Ecce nunc tempus acceptum, & ecce nunc dies vitæ. 3 Nemini dederitis occasionem offendiculi, ne sit nævus in ministerio nostro. 4 Sed in omni negotio præbeamus nosipsos esse ministros Dei, in tolerantia multa, in afflictionibus, in necessitatibus, in carceribus, 5 In plagis, in vinculis, in seditionibus, in labore, in vigilia, in jejunio, 6 In puritate, in scientia, in longanimitate, in lenitate, in Spiritu sanctitatis, in charitate non dolosa, 7 In sermone veritatis, in virtute Dei, per arma justitiæ tam in dextera, quàm in sinistra, 8 Per gloriam & opprobrium, per laudem & vituperium: tanquam impostores, tamen veraces: tanquam ignoti, tamen noti sumus: 9 Quasi mortui simus, & ecce vivimus: quasi corripiamur, at non morimur: 10 Quasi mœrore affecti sumus, tamen in omni tempore gaudemus: & tanquam egeni, multos tamen ditantes: tanquam nihil habentes, tamen omnia possidentes.

Feriâ VI. primâ jejunii. 11.

11 Os nostrum apertum est ad vos, ô Corinthii, & cor nostrum dilatatum. 12 Angustia non premimini in nobis, sed angustia premimini in visceribus vestris. 13 Cæterùm, tanquam filiis dico, compensate mihi usuras meas, quæ sunt apud vos, et dilatate charitatē vestrā erga me.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

15 ወሞተ ፡ ሞተ ፡ በእንተ ፡ ኵሉ ፡ ከመ ፡ እለሂ ፡ የሐይዉ ፡ አኮ ፡ ለርእሶሙ ፡ ዘይሐይዉ ፡
16 ዘእንበለ ፡ ለዝኩ ፡ ዘበእንቲኣሆሙ ፡ ሞተ ፡ ወሐይወ ፡፡ ወይእዜሰ ፡ አልቦ ፡ ዘናአምር ፡ እንከ ፡ በሥጋ ፡ ሰብእ ፡፡ ወእመኒ ፡ ለእመርናሁ ፡ ለክርስቶስ ፡ በሥጋ ፡ ሰብእ ፡ እምይእዜሰ ፡ አልቦ ፡ ዘናአምር ፡ እንከ ፡፡
17 ወይእዜሰ ፡ ተሐደሱ ፡ ኵልክሙ ፡ በክርስቶስ ፡
18 ወኀለፈ ፡ ዘትካት ፡ ወናሁ ፡ ኮነ ፡ ሐዲሰ ፡፡ ወኵሉሰ ፡ እምኀበ ፡ እግዚአብሔር ፡፡
19 ዘተሣሀለ ፡ በክርስቶስ ፡ ወወሀበነ ፡ መልእክተ ፡ ሣህሉ ፡፡ እስመ ፡ ተዋለጠ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዓለመ ፡ በክርስቶስ ፡ እንዘ ፡ ይሰትር ፡ ኃጢአቶሙ ፡ ወኢይኔጽር ፡ ወረሰየነ ፡ ለመልእክተ ፡ ሣህሉ ፡፡

15 *Ipse mortuus est pro omnibus: ut viventes, non sibi vivant, sed ei qui pro ipsis mortuus est & vixit.* 16 *Et nunc nemo est quem cognoscimus in carne hominis: & si cognovimus Christum in carne hominis, ex nunc nemo est quem cognoscemus ampliùs.* 17 *Et nunc renovati estis omnes vos in Christo: vetus præterivit, & ecce factum est novum.* 18 *Et omnia ex Deo, qui reconciliatus est per Christum, & dedit nobis ministerium misericordiæ ejus.* 19 *Quia reconciliatus est Deus mundo per Christum, tegens peccata eorum, & non respiciens: & constituit nos pro ministerio misericordiæ ejus.*

Versio VULGATA LATINA.

15 Et pro omnibus mortuus est Christus: ut, & qui vivunt, jam non sibi vivant, sed
16 ei qui pro ipsis mortuus est & resurrexit. Itaque nos ex hoc neminem novimus
secundùm carnem. Et si cognovimus secundùm carnem Christum: sed nunc jam
17 non novimus. Si qua ergò in Christo nova creatura, vetera transierunt: ecce
18 facta sunt omnia nova. Omnia autem ex Deo, qui nos reconciliavit sibi per
19 Christum: & dedit nobis ministerium reconciliationis. Quoniam quidem Deus
erat in Christo mundum reconcilians sibi, non reputans illis delicta ipsorum, &
20 posuit in nobis verbū reconciliationis. Pro Christo ergò legatione fungimur, tanquā
21 Deo exhortante per nos. Obsecramus pro Christo, reconciliamini Deo. Eum, qui
non noverat peccatū, pro nobis peccatū fecit, ut nos efficeremur justitia Dei in ipso.

CAP. VI.

1 Adjuvantes autem exhortamur, ne in vacuum gratiam Dei recipiatis: (Ait enim;
2 Tempore accepto exaudivi te, & in die salutis adjuvi te. Ecce nunc tempus
acceptabile, ecce nunc dies salutis:) Nemini dantes ullam offensionem, ut non 3
vituperetur ministerium nostrum: Sed in omnibus exhibeamus nosmetipsos sicut 4
Dei ministros, in multa patientia, in tribulationibus, in necessitatibus, in angustiis,
In plagis, in carceribus, in seditionibus, in laboribus, in vigiliis, in jejuniis, 5
In castitate, in scientia, in longanimitate, in suavitate, in Spiritu sancto, in charitate 6
non ficta, In verbo veritatis, in virtute Dei, per arma justitiæ à dextris, & à 7
sinistris; Per gloriam, & ignobilitatem; per infamiam, & bonam famam: ut seductores, 8
& veraces; sicut qui ignoti, & cogniti: Quasi morientes, & ecce vivimus: 9
ut castigati, & non mortificati: Quasi tristes, semper autem gaudentes: sicut 10
egentes, multos autem locupletantes: tanquam nihil habentes, & omnia possidentes.
Os nostrum patet ad vos, ô Corinthii, cor nostrum dilatatum est. Non angustiamini 11
in nobis: angustiamini autem in visceribus vestris: Eandem autem habentes remunerationem, 12
tanquam filiis dico, Dilatamini & vos: 13

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* وانما مات عن الكل ليلا تكون منذ الآن حياة الاحياء لنفوسهم بل للذي مات عنهم 15
وقام * تم * فلذلك نحن منذ الآن ما نعرف احدا بما يخص البشر * ولين كنا قد عرفنا 16
المسيح بما يختص بالبشر * لكننا الآن لم نعرفه بها ايضا * فلذلك من هو في امانة المسيح 17
بريه جديده * فقد عبر الامور السالفة وها الاشياء كلها التي قد صار فيها جديده * وهذه 18
كلها من الله * الذي صالحنا لذاته بيسوع المسيح * ومنحنا خدمة المصالحة * كما انه لم 19
يزل الاها * استصلح العالم لذاته بالمسيح * لا ذاكرا لهم هفواتهم * ووضع فينا كلام المصالحة *
* ونحن عوض المسيح نسعى كان الله يعظكم بنا * فنطلب عوض المسيح اليكم ان 20
تصالحوا الله * لان من لم يعرف خطية من اجلنا عمل خطية * لنصير نحن به عدلا 21
لله * تم *

* الفصل السادس *

* الاحد السادس عشر بعد العنصرة * وللقديسة اوفيمية * * فاذ نساعد هذا العزم * 1
نسلكم ان لا تقبلوا نعمة الله جزافا * لانه يقول في وقت مقبول استجبت لك وفي يوم الخلاص 2
اعنتك * ها الآن وقتا حسنا قبوله * ها الآن يوم الخلاص * لا نعطي تعويقا ما * ولا في شي من 3
الاشياء * ليلا تعيب الخدمة وتذم * بل نوضح ذاتنا في كل امر كخدام الله * بصبر كثير * 4
بغموم * بشدايد * بضيقات * بجراحات * بحبوس * باعواز مواضع نقيم فيها * باتعاب * باسهار * 5
باصوام * بطهارة * بمعرفة * بتمهل * بخيرية * بروح قدس * بمحبة بلا مراآة * بكلام 6 7
الحق * بقوة الله * باسلحة العدل * اليمينية واليسارية * بشرف وهوان * بسوء الذكر وحسن 8
الثناء * كمضلين ومحقين * كمجهولين ومعروفين * كمايتين وها نحن عايشون * كمودبين 9
وغير مايتين * كمغمومين ومسرورين دايما * كمساكين ومغنيين كثيرين * كمن لا شي لنا 10
وللاشياء كلها مالكين * تم * * قراءة الاربعا من الجمعة الثانية عشر بعد العنصرة *
* يا اهل قورنثيوس فمنا قد انفتح نحوكم * وقلبنا قد رحب واتسع * فما تضيقون 11 12
فينا * انما تضيقون في حشا احشائكم * واقول لكم بما انكم اولادي اسلكوا هذه 13
المجازاة نفسها وارحبوا وانتم *

15 *Et sanè mortuus est pro omnibus, ut vita viventium non sit posthac sibiipsis, sed ei qui pro ipsis mortuus est & resurrexit. Hactenus.* 16 *Propterea nos posthac neminem novimus, quod attinet ad carnem. Et licèt noverimus Christum prout ad carnem attinet; nunc tamen eum non ampliùs novimus in ipsa.* 17 *Quapropter qui est in fide Christi nova creatura, jam prætergressus est res præteritas, & ecce res omnes in quibus factus est, novæ sunt.* 18 *Atque hæc omnia ex Deo sunt, qui nos reconciliavit sibi per Jesum Christum, deditque nobis ministerium reconciliationis.* 19 *Quippe qui est indesinenter Deus, reconciliavit mundum sibi per Christum, haud mentionem faciens culparum eorum: posuitque in nobis sermonem reconciliationis.* 20 *Nos itaque vice Christi supplicamus, ac si redimeret vos Deus per nos: vosque rogamus vice Christi, ut reconciliemini Deo.* 21 *Qui enim non novit peccatum, pro nobis factus est peccatum: ut nos per ipsum fieremus justitia Deo. Finis.*

CAP. VI.

Dominicâ decimâ sextâ post Pentecosten. Et pro sancta Euphemia.

1 *Hoc igitur consilium promoventes, obsecramus vos ne frustra gratiam Dei recipiatis.* 2 *Dicit enim ipse; Tempore accepto exaudiam te, & in die salutis adjuvabo te: ecce nunc tempus cujus opportuna est acceptio, ecce nunc dies salutis.* 3 *Ne ullum præbeamus impedimentū ulla in re, ne vituperetur ministerium & arguatur.* 4 *Sed declaremus nosipsos in omni negotio ut ministros Dei, in patientia multa, in mœroribus: in afflictionibus, in angustiis,* 5 *In plagis, in carceribus, in penuria locorum in quibus commoremur, in laboribus, in vigiliis, in jejuniis.* 6 *In puritate, in scientia, in longanimitate, in bonitate, in Spiritu sancto, in charitate absque simulatione,* 7 *In sermone veritatis, in virtute Dei, per arma justitiæ dextra ac sinistra,* 8 *Per gloriam & ignominiam, per malum nomen & bonam laudem: ut seductores, at veraces: ut ignoti, sed noti:* 9 *Ut morientes, & ecce vivi sumus: ut castigati, sed non morientes:* 10 *Ut mœrentes, at semper hilares: ut pauperes, at multos ditantes: quasi nihil habentes, sed res omnes possidentes. Finis.*

Lectio feriæ quartæ hebdomadis duodecimæ post Pentecosten.

11 *O Corinthii, os nostrum apertum est erga vos, & cor nostrum ampliatum est atque dilatatum.* 12 *Non ergo patimini angustiam in nobis, sed angustiam patimini in visceribus mentium vestrarum.* 13 *Et vobis dico, prout estis filii mei, Concedite mihi hanc eandem compensationem, & dilatemini vos etiam.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

20 እስመ ፡ በእንተ ፡ ክርስቶስ ፡ ንትነበል ፡ በዘ ፡ አስተፈሥሐነ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወንስእል ፡
21 ኀበ ፡ ክርስቶስ ፡ ከመ ፡ ትትመየጡ ፡ ኀበ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ እስመ ፡ ዘኢያአምር ፡ ኃጢአተ ፡ ገብረ ፡ ኃጢአተ ፡ ከመ ፡ ኪያነ ፡ ያጽድቀነ ፡ ለእግዚአብሔር ፡፡
በስሙን ፡ ሰንበት ፡ ጾም ፡ መንበብ ፡፡
1 ፯ ናስተበቍዖሂ ፡ ወንረድኦሂ ፡ ተወከፉ ፡ ለነ ፡ ወኢትረስይዋ ፡ ለከንቱ ፡ ለጸጋ ፡ እግዚአብሔር ፡፡
2 እስመ ፡ ከመዝ ፡ ይቤ ፡ በዕለተ ፡ ኅሪት ፡ ሰማዕኩከ ፡፡ ወበዕለተ ፡ መድኀኒት ፡
3 ረዳእኩከ ፡፡ ወናሁ ፡ ይእዜ ፡ ጊዜ ፡ ሣህሉ ፡ ወናሁ ፡ ዮም ፡ ዕለተ ፡ አድኅኖቱ ፡፡
4 ወኢትግበሩ ፡ ሳኒ ፡ ዕቅፍተ ፡ ለመልእክትክሙ ፡ ወኢበመንትኒ ፡ ከመ ፡ ኢታነውርዋ ፡፡
5 በተዝካረ ፡ ሰማዕት ፡፡ ወበኵሉ ፡ ርእዩ ፡ ርእሰክሙ ፡ ላእከ
6 እግዚአብሔር ፡ በብዙኅ ፡ ትዕግሥት ፡ በኵሉ ፡ ወበሕማም ፡ ወበጸዕር ፡ ወበመንደቤ ፡፡
7 ወበተቀሥፎ ፡ ወበተሞቅሖ ፡፡ በሠራሕ ፡ ወበተሀውኮ ፡ በትጋህ ፡፡ ወበጥበብ ፡ በአእምሮ ፡
8 ወበተስፋ ፡ ወበምሕረ ፡ ወበጾም ፡፡ በአንጽሖ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ዘአልቦ ፡ ኑፋቄ ፡
በኀይለ ፡ እግዚአብሔር ፡ በእንተ ፡ ወልታ ፡ ጽድቅ ፡ ዘለየማን ፡ ወለፀጋም ፡፡
9 በእንተ ፡ ክብር ፡ ወኀሳር ፡ በእንተ ፡ መርገም ፡ ወመ [ድሐር ፡፡] ከመ ፡ ኃጥኣን ፡ ወጻድቃን ፡፡ [ከመ ፡ እ] ለ ፡ ኢያአምሩ ፡ ወማእ [ምራን ፡ ከ] መ ፡ ምውታን ፡ ወናሁ ፡ [ንሐዩ ፡
10 ከመ ፡] ምንስዋን ፡ ወኢቀታ [ለነ ፡፡ ከመ ፡ ተ] ኩዛን ፡ ወዘልፈ ፡ ንት [ፌሣሕ ፡ ከመ ፡]
11 ነዳያን ፡ ወለብዙኃን ፡ [ታብዕሉ ፡ ከ] መዘ ፡ አልብክሙ ፡ ወ [ታጠርዩ ፡ ኵ] ሉ ፡ ውስተ ፡
12 እደክሙ ፡፡ [አፉነ ፡ ርኅው ለክሙ ፡ ሰብአ ፡ ቆሮ [ንቶስ ፡ ተረሐ] ብ ፡ ልብነ ፡፡ ኢት
13 ነሀኩ ፡ ሰ [ነ ፡ ተነሀኩ ፡] ለአማዑትክሙ ፡፡ በእንተ ፡ ዝንቱ ፡ ፍዳየ ፡ ለዛቲ ፡ እብለክሙ ፡ ከመዝ ፡ ለደቂቅየ ፡ ተረሐቡ ፡ አንትሙኒ ፡፡

20 *Quia pro Christo legatione fungimur secundùm quod exhortatus est nos Deus, &* 21 *rogamus apud Christum, ut convertamini ad Deum. Quia qui nesciebat peccatum, fecit peccatum ut nos justificaret Deo.*

Octavo sabbato jejunii, lectio.

CAP. VI.

1 *Rogamus & adjuvamus, ut recipiatis nos, & non faciatis vacuam gratiam Dei.* 2 *Quia sic dicit, In die accepto audivi te, & in die salutis succurri tibi, & ecce nunc tempus misericordiæ ejus, & ecce hodie dies salutis ejus.* 3 *Et ne faciatis scandalum ministerio vestro, in ulla re, ut non maculetis illud.*

In commemoratione Martyrum.

4 *Et in omnibus exhibete vosmetipsos ministros Dei, in multa patientia in omnibus, & in afflictione, & in opprobrio, & in tribulatione,* 5 *Et in percussione, & in incarceratione, in labore, & in commotione, in vigilia,* 6 *Et in prudentia, in scientia, in spe, & in misericordia, & in jejunio,* 7 *In puritate Spiritûs sancti qui non est incredulus, in virtute Dei, per arma justitiæ à dextra & sinistra:* 8 *Propter gloriam & ignominiam, propter maledictionem & benedictionem, ut peccatores, & justi:* 9 *Ut ignorantes, & scientes: ut morientes, & ecce vivimus: ut tentati, nec tamen interfecti:* 10 *Ut tristes, & semper gaudentes: ut pauperes, sed multos ditantes: ut non habentes vos, sed in manus vestras omnia conferentes.* 11 *Os nostrum apertum est pro vobis, Corinthii, cor nostrum dilatatum est.* 12 *Non estis extenuati in nobis, extenuati estis in visceribus vestris.* 13 *Propter hanc retributionem hoc loquor vobis sicut filiis meis, Dilatamini vos etiam.*

ἘΠΙΣΤΟΛΗ͂ ΠΡΟ͂Σ ΚΟΡΙΝΘ. Β΄. ΚΕΦ. Ζ΄. Η΄.

Ne sitis altero jugo copulati infidelibus. Quæ enim participatio justitiæ & iniquitati?
14 Μὴ γίνεσθε ἑτεροζυγοῦντες ἀπίστοις. τίς γὰρ μετοχὴ δικαιοσύνῃ καὶ ἀνομίᾳ;
quæ verò communio luci ad tenebras? Quæ autem conventio Christo ad Belial?
15 τίς δὲ κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; Τίς δὲ συμφώνησις Χριστῷ πρὸς Βελίαρ;
aut quæ pars fideli cum infideli? Qui autem consensus templo Dei cum idolis?
16 ἢ τίς μερὶς πιστῷ μετὰ ἀπίστου; Τίς δὲ συγκατάθεσις ναῷ Θεοῦ μετὰ εἰδώλων;
Vos enim templum Dei estis viventis, sicut dicit Deus; Quoniam inhabitabo in
ὑμεῖς γὰρ ναὸς Θεοῦ ἐστε ζῶντος, καθὼς εἶπεν ὁ Θεός, Ὅτι ἐνοικήσω ἐν
illis, & inambulabo: & ero illorum Deus, & ipsi erunt mihi populus.
αὐτοῖς, καὶ ἐμπεριπατήσω· καὶ ἔσομαι αὐτῶν Θεός, καὶ αὐτοὶ ἔσονταί μοι λαός.
Ideò exite de medio eorum, & separamini, dicit Dominus: & immundum ne
17 Διὸ ἐξέλθετε ἐκ μέσου αὐτῶν, καὶ ἀφορίσθητε, λέγει Κύριος· καὶ ἀκαθάρτου μὴ
attingite: & ego recipiam vos. Et ero vobis in patrem, & vos eritis
18 ἅπτεσθε· κἀγὼ εἰσδέξομαι ὑμᾶς. Καὶ ἔσομαι ὑμῖν εἰς πατέρα, καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ
mihi in filios & filias, dicit Dominus omnipotens.
μοι εἰς υἱοὺς καὶ θυγατέρας, λέγει Κύριος παντοκράτωρ.

CAP. VII. ζ΄.

Has ergò habentes promissiones, dilecti, mundemus nosipsos ab
1 Ταύτας οὖν ἔχοντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀγαπητοί, καθαρίσωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ Η΄
omni inquinamento carnis & spiritûs, perficientes sanctificationem in timore Dei.
παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος, ἐπιτελοῦντες ἁγιωσύνην ἐν φόβῳ Θεοῦ.
Capite nos: neminem injuria affecimus, neminem corrupimus, neminem avarè frau-
2 Χωρήσατε ἡμᾶς· οὐδένα ἠδικήσαμεν, οὐδένα ἐφθείραμεν, οὐδένα ἐπλεονεκτή-
davimus. Non ad condemnationem dico: prædixi enim quòd in cordibus nostris
3 σαμεν. Οὐ πρὸς κατάκρισιν λέγω· προείρηκα γὰρ ὅτι ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν
estis ad commoriendum & convivendum. Multa mihi fiducia apud vos: mul-
ἐστε εἰς τὸ συναποθανεῖν καὶ συζῆν. Πολλή μοι παρρησία πρὸς ὑμᾶς, πολ- 4
ta mihi gloriatio pro vobis: repletus sum consolatione: superabundo
λή μοι καύχησις ὑπὲρ ὑμῶν· πεπλήρωμαι τῇ παρακλήσει, ὑπερπερισσεύομαι
gaudio in omni tribulatione nostrâ. Etenim venientibus nobis in Macedo-
τῇ χαρᾷ ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν. Καὶ γὰρ ἐλθόντων ἡμῶν εἰς Μακεδο- 5
niam, nullam habuit relaxationem caro nostra: sed in omni tribulati: fo-
νίαν, οὐδεμίαν ἔσχηκεν ἄνεσιν ἡ σὰρξ ἡμῶν· ἀλλ' ἐν παντὶ θλιβόμενοι· ἔξω-
ris pugnæ, intùs timores. Sed consolans humiles, consolatus est
θεν μάχαι, ἔσωθεν φόβοι. Ἀλλ' ὁ παρακαλῶν τοὺς ταπεινούς, παρεκάλεσεν 6
nos Deus in adventu Titi. Non solùm autem in adventu ejus,
ἡμᾶς ὁ Θεὸς ἐν τῇ παρουσίᾳ Τίτου. Οὐ μόνον δὲ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, 7
sed etiam in consolatione quâ consolatus est in vobis, referens nobis vestrum
ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ παρακλήσει ᾗ παρεκλήθη ἐφ' ὑμῖν, ἀναγγέλλων ἡμῖν τὴν ὑμῶν
desiderium, vestrum fletum, vestram æmulationem pro me: ita ut me magis
ἐπιπόθησιν, τὸν ὑμῶν ὀδυρμόν, τὸν ὑμῶν ζῆλον ὑπὲρ ἐμοῦ· ὥστε με μᾶλλον
gaudere. Quoniam si & contristavi vos in epistola, non pœnitudine ducor, si &
χαρῆναι. Ὅτι εἰ καὶ ἐλύπησα ὑμᾶς ἐν τῇ ἐπιστολῇ, οὐ μεταμέλομαι, εἰ καὶ 8
pœnitudine ducar: intueor enim quòd epistola illa, si & ad horam, contristavit
μετεμελόμην· βλέπω γὰρ ὅτι ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη, εἰ καὶ πρὸς ὥραν, ἐλύπησεν
vos. Nunc gaudeo, non quia contristati estis, sed quia contristati estis ad pœnitentiam.
ὑμᾶς. Νῦν χαίρω, οὐχ ὅτι ἐλυπήθητε, ἀλλ' ὅτι ἐλυπήθητε εἰς μετάνοιαν. 9
Contristati estis enim secundùm Deum, ut in nullo detrimento affecti fueritis ex nobis.
ἐλυπήθητε γὰρ κατὰ Θεόν, ἵνα ἐν μηδενὶ ζημιωθῆτε ἐξ ἡμῶν.
Nam secundùm Deum tristitia pœnitentiam in salutem haud pœnitendam adoperatur:
Ἡ γὰρ κατὰ Θεὸν λύπη μετάνοιαν εἰς σωτηρίαν ἀμεταμέλητον κατεργάζεται· 10
at mundi tristitia mortem adoperatur.
ἡ δὲ τοῦ κόσμου λύπη θάνατον κατεργάζεται.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܘܠܐ ܬܗܘܘܢ ܒܢܝ ܢܝܪܐ ܠܐܢܫܐ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢܝܢ. ܐܝܢܐ ܓܝܪ ܫܘܬܦܘܬܐ ܐܝܬ ܠܟܐܢܘܬܐ 14
ܥܡ ܥܘܠܐ. ܐܘ ܐܝܢܐ ܚܘܠܛܢܐ ܐܝܬ ܠܢܘܗܪܐ ܥܡ ܚܫܘܟܐ. * ܐܘ ܐܝܢܐ ܫܘܝܘܬܐ ܐܝܬ ܠ 15
ܡܫܝܚܐ ܥܡ ܣܛܢܐ. ܐܘ ܐܝܢܐ ܡܢܬܐ ܐܝܬ ܠܡܗܝܡܢܐ ܥܡ ܠܐ ܡܗܝܡܢܐ. * ܐܘ ܐܝܢܐ 16
ܫܠܡܘܬܐ ܐܝܬ ܠܗܝܟܠܐ ܕܐܠܗܐ ܥܡ ܕܫܐܕܐ. ܐܢܬܘܢ ܓܝܪ ܗܝܟܠܗ ܐܢܬܘܢ ܕܐܠܗܐ
ܚܝܐ. ܐܝܟ ܕܐܡܝܪ. ܕܐܥܡܪ ܒܗܘܢ ܘܐܗܠܟ ܒܗܘܢ. ܘܐܗܘܐ ܠܗܘܢ ܐܠܗܐ ܘܗܢܘܢ ܢܗܘܘܢ ܠܝ
ܥܡܐ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܦܘܩܘ ܡܢ ܒܝܢܬܗܘܢ. ܘܐܬܦܪܫܘ ܡܢܗܘܢ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܘܠܛܢܦܘܬܐ 17
ܠܐ ܬܬܩܪܒܘܢ. ܘܐܢܐ ܐܩܒܠܟܘܢ. * ܘܐܗܘܐ ܠܟܘܢ ܐܒܐ. ܘܐܢܬܘܢ ܬܗܘܘܢ ܠܝ ܒܢܝܐ 18
ܘܒܢܬܐ. ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܚܝܕ ܟܠ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܙ *

* ܡܛܠ ܕܐܝܬ ܠܢ ܗܟܝܠ ܗܠܝܢ ܫܘܘܕܝܐ ܚܒܝܒܝ. ܢܕܟܐ ܢܦܫܢ ܡܢ ܟܠܗ ܛܢܦܘܬܐ 1
ܕܒܣܪܐ ܘܕܪܘܚܐ. ܘܢܓܡܪ ܩܕܝܫܘܬܐ ܒܕܚܠܬܗ ܕܐܠܗܐ. * ܣܝܒܪܘܢܢ ܐܚܝ. ܠܐܢܫ ܠܐ 2
ܐܥܘܠܢ. ܠܐܢܫ ܠܐ ܚܒܠܢ. ܠܐܢܫ ܠܐ ܛܠܡܢ. * ܠܐ ܗܘܐ ܠܚܘܝܒܟܘܢ ܐܡܪ ܐܢܐ. ܩܕܡ 3
ܓܝܪ ܐܡܪܬ ܕܒܠܒܢ ܣܝܡܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܡܬ ܐܟܚܕܐ ܘܠܡܚܐ.

* ܕܟܠܝܘܡ * ܝܒ *

* ܣܓܝܐܐ ܠܝ ܦܪܗܣܝܐ ܠܘܬܟܘܢ. ܘܣܓܝ ܠܝ ܫܘܒܗܪܐ ܒܟܘܢ. ܘܡܠܐ ܐܢܐ 4
ܒܘܝܐܐ. ܘܛܒ ܡܝܬܪܐ ܠܝ ܚܕܘܬܐ ܒܟܠܗܝܢ ܐܘܠܨܢܝܢ. * ܡܢ ܕܐܬܝܢ ܓܝܪ ܠܡܩܕܘܢܝܐ 5
ܠܐ ܗܘܐ ܠܢ ܢܝܚܐ ܠܦܓܪܢ. ܐܠܐ ܒܟܠ ܡܕܡ ܐܬܐܠܨܢ. ܡܢ ܠܒܪ ܩܪܒܐ. ܘܡܢ ܠܓܘ
ܕܚܠܬܐ. * ܐܠܐ ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܡܒܝܐ ܠܡܟܝܟܐ. ܒܝܐܢ ܒܡܐܬܝܬܗ ܕܛܛܘܣ. * ܘܠܐ ܒܡܐܬܝܬܗ 6 7
ܒܠܚܘܕ. ܐܠܐ ܐܦ ܒܢܝܚܐ ܗܘ ܕܐܬܢܝܚ ܒܟܘܢ. ܘܡܣܒܪ ܠܢ ܥܠ ܚܘܒܟܘܢ ܕܠܘܬܢ.
ܘܥܠ ܐܒܠܟܘܢ. ܘܥܠ ܛܢܢܟܘܢ ܕܚܠܦܝܢ. ܘܟܕ ܫܡܥܬ ܣܓܝܐܐܝܬ ܚܕܝܬ. * ܕܐܦܢ 8
ܐܟܪܝܬ ܠܟܘܢ ܒܐܓܪܬܐ ܠܐ ܬܘܝ ܠܝ. ܘܐܦܢ ܬܘܝ ܗܘܐ ܠܝ. ܚܙܐ ܐܢܐ ܓܝܪ ܕܐܦܢ
ܠܫܥܐ ܐܟܪܝܬ ܠܟܘܢ. * ܗܫܐ ܚܕܐ ܐܢܐ. ܠܐ ܕܟܪܝܬ ܠܟܘܢ. ܐܠܐ ܕܐܟܪܝܬ ܠܟܘܢ 9
ܠܬܝܒܘܬܐ. ܐܟܪܝܬ ܠܟܘܢ ܓܝܪ ܒܐܠܗܐ. ܕܒܡܕܡ ܠܐ ܬܬܚܣܪܘܢ ܡܢܢ.
* ܟܪܝܘܬܐ ܓܝܪ ܕܒܐܠܗܐ. ܬܝܒܘܬܐ ܕܢܦܫܐ ܗܝ ܕܠܐ ܗܦܟܐ ܡܥܒܕܐ. ܘܠܚܝܐ ܡܦܢܝܐ. 10
ܟܪܝܘܬܗ ܕܝܢ ܕܥܠܡܐ ܡܘܬܐ ܗܘ ܥܒܕܐ.

Ne sitis consortes iis qui sunt increduli. 14 Quod enim consortium est justitiæ cum iniquitate? aut quæ commistio luci cum tenebris? Aut quæ concordia Christo cum Sa- 15 tana? aut quæ pars fideli cum incredulo? Aut quis consensus est templo Dei, cum dæ- 16 moniorum *templo*? Vos enim estis templum Dei viventis, quemadmodum ait, Habitabo in eis, & ambulabo inter eos, & ero illorum Deus, ipsique erunt mihi populus. Propterea 17 exite è medio illorum, & separemini ab illis, dicit Dominus; & impurum ne retigeritis, & ego excipiam vos. Et ero vobis 18 pro patre, & vos eritis mihi pro filiis & filiabus, dicit Dominus qui omnia complectitur.

CAP. VII.

Quum igitur habeamus has promissiones, 1 dilectissimi mei, purgemus nosipsos ab omni immunditia carnis & spiritûs, & operemur sanctimoniam cum timore Dei. Sustinete 2 nos, fratres mei, in neminem iniquè egimus, neminem corrupimus, nemini injuriam intulimus. Non ad vestrî condemnationem dico, siquidem jam ante dixi, in corde nostro vos 3 esse repositos ad moriendum simul & ad vivendum.

Quotidie. 12.

Multa est mihi fiducia erga vos multáque 4 mihi est in vobis gloriatio, & plenus sum consolatione, ac majorem in modum abundat in me gaudium in omnibus afflictionibus 5 meis. Etenim à quo venimus in Macedoniam, nullam omninò requiem habuit corpus nostrum, sed in omnibus afflicti sumus: foris pugna, intùs autem terror. Sed Deus 6 ille qui consolatur humiles, nos consolatus est per adventum Titi. Nec solùm per adven- 7 tum ejus, sed etiam tranquillitate illâ quâ potitus est ex vobis: Siquidem renuntiavit nobis de charitate vestra erga nos, déque luctu vestro, & zelo vestro pro nobis: quæ quum audirem, gaudii plurimum habui. Nam etiamsi mœrore vos affecerim per epi- 8 stolam, non me pœnitet, etiamsi pœnituisset. Video enim quòd epistola illa quamvis ad horam mœrore vos affecerit, Me tamen 9 gaudio affecit; non quòd tristati sitis, sed quia tristitia vestra ad pœnitentiam vos adduxit: contristati enim estis secundùm Deum, ut nihil detrimenti accipiatis à nobis. Nam tristitia quæ propter Deum est, pœni- 10 tentiam animæ efficit non regressuram, & convertit ad salutem: tristitia verò mundi mortem efficit.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

14 ወኢትኩኑ፡ ኑፋቃነ፡ ወኢትሖሩ፡ ውስተ፡ ካልእ፡ አርዑት፡፡ መኑ፡ ዘያስተዓርዮ፡ ለጽድቅ፡
15 ምስለ፡ ኃጢአት፡ ወመኑ፡ ይደምሮሙ፡ ለጽልመት፡ ምስለ፡ ብርሃን፡፡ ወመኑ፡ ያኀብሮ
ሙ፡ ለክርስቶስ፡ ምስለ፡ ቤልሖር፡፡ ወመኑ፡ ዘይከፍሎሙ፡ ለመሀይምናን፡ ምስለ፡ ኑፋቃን፡፡
16 ወመኑ፡ ዘያነብር፡ ጣዖተ፡ ውስተ፡ ቤተ፡ እግዚአብሔር፡ አኮኑ፡ ንሕነ፡ ውእቱ፡ ቤቱ፡ ለ
እግዚአብሔር፡ ሕያው፡፡ በከመ፡ ይቤ፡ እግዚአብሔር፡ ኣኀድር፡ ኀቤሆሙ፡ ወአ
ንሶሱ፡ ማእከሎሙ፡ ወእከውኖሙ፡ አምላኮሙ፡ ወእሙንቱኒ፡ ይከውኑኒ፡ ሕ
ዝብየ፡፡

Et ne sitis increduli, neque eatis in alio jugo: quis est qui consociat ju- 14 *stitiam cum peccato? & quis commiscet tenebras cum luce? Et quis con-* 15 *cordare facit Christum cum Belhor? & quis est qui participes facit fideles cum infidelibus? Et quis est qui collocat Idolum in domo Dei? nónne nos* 16 *sumus domus Dei viventis? sicut dixit Deus; Habitabo apud eos, & ambulabo medio eorum, & ero iis Deus eorum, & ipsi erunt mihi populus meus.*

Versio VULGATA LATINA.

14 Nolite jugum ducere cum infidelibus. Quæ enim participatio justitiæ cum iniquitate? 15 Aut quæ societas luci ad tenebras? Quæ autem conventio Christi ad Belial? Aut quæ pars fideli cum infideli? 16 Qui autem consensus templo Dei cum idolis? Vos enim estis templum Dei vivi, sicut dicit Deus; Quoniam inhabitabo in illis, & inambulabo inter eos, & ero illorum Deus, & ipsi erunt mihi populus. 17 Propter quod exite de medio eorum, & separamini, dicit Dominus, & immundum ne tetigeritis: 18 Et ego recipiam vos: & ero vobis in patrem, & vos eritis mihi in filios & filias, dicit Dominus omnipotens.

CAP. VII.

1 Has ergò habentes promissiones, charissimi, mundemus nos ab omni inquinamento carnis & spiritûs, perficientes sanctificationem in timore Dei. 2 Capite nos. Neminem læsimus, neminem corrupimus, neminem circumvenimus. 3 Non ad condemnationem vestram dico: prædiximus enim quòd in cordibus nostris estis, ad commoriendum, & ad convivendum. 4 Multa mihi fiducia est apud vos, multa mihi gloriatio pro vobis: repletus sum consolatione, superabundo gaudio in omni tribulatione nostra. 5 Nam & cùm venissemus in Macedoniam, nullam requiem habuit caro nostra, sed omnem tribulationem passi sumus: foris pugnæ, intùs timores. 6 Sed qui consolatur humiles, consolatus est nos Deus in adventu Titi. 7 Non solùm autem in adventu ejus, sed etiam in consolatione, quâ consolatus est in vobis, referens nobis vestrum desiderium, vestrum fletum, vestram æmulationem pro me, ita ut magis gauderem. 8 Quoniam etsi contristavi vos in epistola, non me pœnitet: etsi pœniteret, videns quòd epistola illa (etsi ad horam) vos contristavit; 9 Nunc gaudeo: non quia contristati estis, sed quia contristati estis ad pœnitentiam. Contristati enim estis secundùm Deum, ut in nullo detrimentum patiamini ex nobis. 10 Quæ enim secundùm Deum tristitia est, pœnitentiam in salutem stabilem operatur: seculi autem tristitia mortem operatur.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* لا تكن موازينكم مايلة الى الكفار. لان ايه شركة بين العدل والاثم. وايه شركة 14
للنور مع الظلمة * واي اتفاق للمسيح مع المارق. ام اي حظ للمومن مع الكافر * ام ايه 15 16
مشاركة لهيكل الله مع الاصنام * * الاحد السابع عشر بعد العنصرة *
لانكم انتم هيكل الله الحي كما قال الله * تم * انني ساسكن فيهم واخطر في عقولهم *
واكون لهم الاها ويكونون هم لي شعبا * فلهذا اخرجوا من بينهم يقول الرب * وتميزوا 17
منهم * ولا تمسوا نجسا * وانا اقبلكم * واكون لكم ابا * قال الرب الممسك الكل * وانتم 18
تكونون لي بنين وبنات * * الفصل السابع * * يا احبي 1
اذ لنا مثل هذه المواعيد * * قراءة الخميس من الجمعة الثانية عشر بعد العنصرة *
فلنطهرن انفسنا من كل دنس بدن وروح * مكملين قداسة بخشية الله * تم * سعونا فما 2
ظلمنا احدا * ولا فسدنا احدا * ولا استعبدنا احدا * ولست اقول هذا متوخيا دينونة احد 3
لاني قد سبقت فقلت انكم في قلوبنا مضمرون ان نموت معكم ونعيش معكم * فلي دالة 4
كثيرة عليكم * ولي فخر عظيم بكم * قد امتليت بالعزاء * وقد تزايدت في السرور كثيرا في
كافة حزننا * لاننا لما جينا الى مكدونية * لم يحصل لبشرتنا ولا راحة واحدة * بل مغمومين 5
في كل امر * فمن خارج قتال * ومن داخل مخاوف * لكن الاله المسلي المتواضعين عزانا 6
بحضور تيطس * وليس بوروده فقط * بل وبالعزاء الذي تعزا بكم * لما اخبرنا بشوقكم 7
الينا * ونحيبكم * وغيرتكم الي * حتى اني فرحت كثيرا * لاني وان كنت قد غممتكم 8
بالرسالة فما ندمت * وان كنت قد ندمت * لاني انظر ان تلك الرسالة وان كانت احزنتكم
مدة ساعة * فافرح الان * لا لانكم حزنتم * بل سررت * لانكم حزنتم للندامة والتوبة 9
لانكم حزنتم حزنا مرضيا لله لكيلا تخسروا منا ولا في شي واحد *
* قراءة الجمعة من الجمعة الثانية عشر بعد العنصرة * * لان الحزن المرضي لله 10
يصطنع توبة مودية الى الخلاص التي لا ندم فيها * وحزن العالم يصطنع موتا * تم *

Ne fiat libra vestra propendentes ad infideles. Quod enim consortium est inter justitiam & iniquitatem? & quæ 14 *communio luci cum tenebris? Et quæ* 15 *concordia Christo cum apostata? aut quæ pars fideli cum infideli? Aut quod con-* 16 *sortium templo Dei cum idolis?*

Dominicâ decimâ septimâ post Pentecosten.

Vos enim estis templum Dei vivi, sicut dixit Deus, Hactenus. *Equidem habitabo in eis, & deambulabo in mentibus eorum: & ero illis Deus, & ipsi erunt mihi populus. Propterea egredimini de* 17 *medio earum, dicit Dominus; & segregamini ab eis: & nè tangatis polluta, & ego excipiam vos. Eróque vobis* 18 *in patrem, ait Dominus omnia tenens, & vos eritis mihi in filios & filias.*

CAP. VII.

O Dilecti mei, cùm hujusmodi pro- 1 *missiones habeamus,*

Lectio feriæ quintæ hebdomadis duodecimæ post Pentecosten.

mundemus animas nostras ab omni inquinamento carnis ac spiritus, perficientes sanctimoniam cum timore Dei. Hucusque. *Capite nos: neminem op-* 2 *pressimus, neminem corrupimus, neminem deprædati sumus. Neque hoc dico inten-* 3 *dens condemnationem ullius: jam enim prædixi vos esse in cordibus nostris abstrusos, ad moriendum vobiscum, & vobiscum vivendum. Multa quidem mihi* 4 *est fiducia in vobis, & maxima mihi gloriatio de vobis: impletus sum consolatione, vehementer abundavi gaudio in omni mœrore nostro. Etenim cum venis-* 5 *semus Macedoniam, nullam adepta est caro nostra requiem vel unam, sed afflicti in rebus omnibus: foris enim pugna, & intus pavores. Sed Deus consolator hu-* 6 *milium consolatus est nos per præsentiam Titi. Nec solùm per adventum ejus,* 7 *sed & per consolationem quam de vobis accepit, quum nobis narrâsset vehemens desiderium vestrum erga nos, teneritudinem vestram, zelum vestrum erga me: ita ut valde sim gavisus. Nam etiamsi* 8 *vos contristavi per epistolam, non me tamen pœnitet: & quamvis me pœnituerit; quia video quod epistola illa (licet horulæ spatio) vos contristârit, jam gaudeo: Non quòd contristati fueritis:* 9 *sed gavisus sum, quoniam contristati estis ad pœnitudinem & pœnitentiam: contristati enim estis tristitia Deo grata, ut nulla in re detrimentum patiamini à nobis.*

Lectio feriæ sextæ hebdomadis duodecimæ post Pentecosten.

Nam tristitia Deo grata operatur pœni- 10 *tentiam ducentem ad salutem, in qua non est pœnitudo: tristitia verò mundi, mortem operatur.* Hactenus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

17 ወባሕቱ፡ ፃኡ፡ እማእከሎሙ፡ ወተፈለጡ፡ እምኔሆሙ፡ ይቤ፡ እግዚአብሔር፡ ወኢትግ
18 ስሑ፡ ርኩሰ፡ ወአነ፡ እትወከፈክሙ፡፡ ወእከውነክሙ፡ ለባክሙ፡ ወአንትሙኒ፡ ተከ
ውኑኒ፡ ደቂቅየ፡ ወአዋልድየ፡ [ይቤ፡] እግዚአብሔር፡ ዘኵሉ፡ [ይመውእ]፡፡

፯

1 ዘንተ፡ እንከ፡ ተስፋ፡ [እንዘ፡ ብነ፡ አኀ]ዊነ፡ ንንጽሕ፡ ርእስነ፡ ወኢናርኩስ፡ ነፍ]ሰነ፡ ወኢ
2 ንገምን፡ ነፍስ [ት፡ ንፈጽም፡] በዘ፡ ይትቄደስ፡ በፈሪሀ፡ [እግዚአብሔር]፡፡ ቁሙ፡፡ ወይእዜ
3 ኒ፡ [ጽንሑነ፡] ዘአልቦ፡ ዘአበስነ፡ ወአልቦ፡ ዘገፋዕነ፡] ወአልቦ፡ ዘአማስነ፡ ወይ [እዜኒ፡ አኮ፡]
ለአድሎ፡ ዘእብል፡ እስመ፡ [አቀደም] ከዊ፡ አቤ፡፡ ፫ ከመ፡ ጥቡዕ፡ ልብክሙ፡ ለመዊ
4 ትኒ፡ ወለሕይወትኒ፡፡ ብዙኅ፡ ሞገስየ፡ በኀቤክሙ፡ ወብዙኅ፡ ትምክሕትየ፡ በእንቲአክሙ፡
5 ወፈጸምኩ፡ ፍሥሐየ፡ ወፈድፈደኒ፡ ሐሤትየ፡ እምኵሉ፡ ሕማምነ፡፡ ወበጺሐነ፡
መቄዶንያ፡ ኢረከብነ፡ ወኢአሐተኒ፡ ዕረፍተ፡ ለነፍስነ፡ ወበኵሉ፡ ሕማምነ፡ በላፍአኒ፡
6 ቀትል፡ ወበውስጥኒ፡ ፍርሀት፡፡ ወባሕቱ፡ ውእቱ፡ ዘያስተፈሥሖሙ፡ ለሕሙማን፡ አ
7 ስተፈሥሐነ፡ በምጽአቱ፡ ለቲቶ፡፡ ወአኮ፡ በምጽአቱ፡ ዳእሙ፡ ዓዲ፡ በፍሥሐ፡
ዘአስተፈሥሕክሙዎ፡ ወዜነወነ፡ አፍቅሮተክሙ፡ ዘከመ፡ ትጽህቁ፡ ሊተ፡ ወተትቀሐ
8 ው፡፡ ወባሕቱ፡ እትፌሣሕ፡፡ እመኒ፡ አተከዝኩክሙ፡ በቀዳሚ፡ ቃል፡ በመጽሐፍት፡
ወኢያኔስሐኒ፡ ወእመኒ፡ ነስሐኩ፡ ናሁ፡ እሬእዮ፡ ለይእቲ፡ አመ፡ ለአሐቲ፡ ሰዓት፡ አተ
9 ከዝኩክሙ፡፡ ይእዜ፡ ናሁ፡ እትፌሣሕ፡ ወአኮ፡ እስመ፡ አተከዝኩክሙ፡ ዳእሙ፡ እስ
መ፡ ተከዝክሙ፡ ከመ፡ ትነስሑ፡፡ እስመ፡ እንበይነ፡ እግዚአብሔር፡ ተከዝክሙ፡ ከመ፡
10 ኢትኅጐሉ፡ ወኢአሐዱ፡ እምኔነ፡፡ እስመ፡ ዘበእንተ፡ እግዚአብሔር፡ ሐዘን፡
ንስሐሁ፡ ለሕይወት፡ ዘለዓለም፡ ይከውን፡፡ ወትካዘሰ፡ ዘበእንተ፡ ዓለም፡ ሞተ፡
ያመጽእ፡፡

Sed exite è medio eorum, & separamini ab iis, dicit Dominus, & ne tetigeritis 17 *immundum: & ego recipiam vos: Et ero pater vester, & vos eritis filii mei* 18 *& filiæ meæ, dicit Deus omnipotens.*

C A P. V I I.

Hanc igitur spem habentes, fratres nostri, purificemus nosmet, & non 1 *polluamus animas nostras, neque inquinemus corpora nostra, sed compleamus sanctificationem in timore Dei. Agedum, & nunc sustinete nos:* 2 *qui in neminem peccavimus, & neminem oppressimus, & neminem corrupimus. Et nunc non ad complacendum, est hoc quod loquor, quoniam antea* 3 *dixi, quòd paratum fuit cor vestrum ad moriendum, & ad vivendum. Multa est gratia mea apud vos, & multa est gloriatio mea de vobis: &* 4 *impletus sum gaudio meo, & abundavit exultatio mea ab omnibus afflictionibus nostris. Et quum venissemus in Macedoniam, non invenimus ullam re-* 5 *quiem animæ nostræ, & in omnibus afflicti fuimus: foris cædes, & intùs timores.* 6 *Sed ipse qui consolatur afflictos, consolatus est nos, in adventu Titi. Et non solum* 7 *in adventu ejus, sed etiam in consolatione quâ consolati estis eum, & nuntiavit nobis amorem vestrum, quomodo curatis me, & solliciti estis: sed gaudeo. Si tri-* 8 *stitiâ affeci vos in sermone primo vel epistolam, neque me pœnitet: & si pœnitentiam egi, ecce perspicio per eam si in unam horam tristitiâ affeci vos. Nunc ecce* 9 *gaudeo: & non quòd tristitia affeci vos, sed quia tristitiâ affecti fuistis ut pœnitentiam ageretis. Qui per Deum tristitiâ affecti estis, ut non perdamini, neq; unus* 10 *ex nobis. Quia quæ propter Deum est tristitia, pœnitentia ejus ad vitam æternam erit: & tristitia quæ propter mundum est, mortem producet.*

ἘΠΙΣΤΟΛΗ' ΠΡΟ'Σ ΚΟΡΙΝΘ. Β'. ΚΕΦ. Η'. Θ'.

Ecce enim hoc ipſum, ſecundùm Deum contriſtari vos, quantum adoperatum ſit in
11 Ἰδοὺ γὰρ αὐτὸ τοῦτο, τὸ κατὰ Θεὸν λυπηθῆναι ὑμᾶς, πόσην κατειργάσατο ἐν
vobis ſtudium? ſed defenſionem, ſed indignationem, ſed timorem, ſed deſi-
ὑμῖν σπουδήν; ἀλλὰ ἀπολογίαν, ἀλλὰ ἀγανάκτησιν, ἀλλὰ φόβον, ἀλλὰ ἐπιπό-
derium, ſed æmulationem, ſed vindictam: in omni conſtituiſtis voſipſos puros eſſe
θησιν, ἀλλὰ ζῆλον, ἀλλ' ἐκδίκησιν· ἐν παντὶ συνεστήσατε ἑαυτοὺς ἁγνοὺς εἶναι
in negotio. Nempe ſi & ſcripſi vobis, non cauſâ injuriantis, nec
12 ἐν τῷ πράγματι. Ἄρα εἰ καὶ ἔγραψα ὑμῖν, οὐχ εἵνεκεν τοῦ ἀδικήσαντος, οὐδὲ
cauſâ injuriati, ſed cauſâ manifeſtandi ſtudium veſtrum de
εἵνεκεν τοῦ ἀδικηθέντος, ἀλλ' εἵνεκεν τοῦ φανερωθῆναι τὴν σπουδὴν ὑμῶν τὴν ὑπὲρ
nobis ad vos, coram Deo. Propter hoc conſolationem accepimus in conſo-
13 ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς, ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Διὰ τοῦτο παρακεκλήμεθα ἐπὶ τῇ παρα-
latione veſtra: abundantiùs autem magis gaviſi ſumus ſuper gaudio Titi, quia
κλήσει ὑμῶν· περισσοτέρως δὲ μᾶλλον ἐχάρημεν ἐπὶ τῇ χαρᾷ Τίτου, ὅτι
refectus eſt ſpiritus ejus ab omnibus vobis. Quia ſi quid ei de vobis
14 ἀναπέπαυται τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἀπὸ πάντων ὑμῶν. Ὅτι εἴ τι αὐτῷ ὑπὲρ ὑμῶν
gloriatus ſum, non ſum confuſus: ſed ſicut omnia in veritate locuti ſumus vobis,
κεκαύχημαι, οὐ κατῃσχύνθην· ἀλλ' ὡς πάντα ἐν ἀληθείᾳ ἐλαλήσαμεν ὑμῖν,
ita & gloriatio noſtra quæ ad Titum, veritas facta eſt: Et viſcera
15 οὕτω καὶ ἡ καύχησις ἡμῶν ἡ ἐπὶ Τίτου, ἀλήθεια ἐγενήθη. Καὶ τὰ σπλάγχνα
ejus abundantiùs in vos ſunt, reminiſcentis omnium veſtrûm obedientiam,
αὐτοῦ περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς ἐστιν, ἀναμιμνησκομένου τὴν πάντων ὑμῶν ὑπακοήν,
quomodò cum timore & tremore excepiſtis illum. Gaudeo quòd in omni confido in
16 ὡς μετὰ φόβου καὶ τρόμου ἐδέξασθε αὐτόν. Χαίρω ὅτι ἐν παντὶ θαῤῥῶ ἐν
vobis.
ὑμῖν.

CAP. VIII. η'.

Notam facimus autem vobis, fratres, gratiam Dei datam in Ec-
1 Γνωρίζομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ τὴν δεδομένην ἐν ταῖς ἐκ- Θ'
cleſiis Macedoniæ: Quòd in multo experimento tribulationis, abundantia gaudii
2 κλησίαις τῆς Μακεδονίας· Ὅτι ἐν πολλῇ δοκιμῇ θλίψεως, ἡ περισσεία τῆς χαρᾶς
ipſorum, & ſecundùm profundum paupertas eorum abundavit in divitias ſimplici-
αὐτῶν, καὶ ἡ κατὰ βάθους πτωχεία αὐτῶν ἐπερίσσευσεν εἰς τὸν πλοῦτον τῆς ἁπλό-
tatis eorum. Quia ſecundùm virtutem, (teſtor,) & ſupra virtutem voluntarii:
τητος αὐτῶν. Ὅτι κατὰ δύναμιν, (μαρτυρῶ,) καὶ ὑπὲρ δύναμιν αὐθαίρετοι· 3
Cum multa exhortatione obſecrantes nos, gratiam, & communicationem mini-
Μετὰ πολλῆς παρακλήσεως δεόμενοι ἡμῶν, τὴν χάριν, καὶ τὴν κοινωνίαν τῆς διακο- 4
ſterii quæ in Sanctos, ſuſcipere nos. Et non ſicut ſperavimus: ſed
νίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους, δέξασθαι ἡμᾶς. Καὶ οὐ καθὼς ἠλπίσαμεν· ἀλλ' 5
ſemetipſos dederunt, primùm Domino, & nobis per voluntatem Dei: In
ἑαυτοὺς ἔδωκαν, πρῶτον τῷ Κυρίῳ, καὶ ἡμῖν διὰ θελήματος Θεοῦ· Εἰς 6
adhortari nos Titum, ut quemadmodùm antè cœpit, ita & perficiat in
τὸ παρακαλέσαι ἡμᾶς Τίτον, ἵνα καθὼς προενήρξατο, οὕτω καὶ ἐπιτελέσῃ εἰς
vos & gratiam iſtam: Sed ſicut in omni abundatis fide, & ſermone,
ὑμᾶς καὶ τὴν χάριν ταύτην· Ἀλλ' ὥσπερ ἐν παντὶ περισσεύετε πίστει, καὶ λόγῳ, 7
& ſcientiâ, & omni ſtudio, & illâ ex vobis in nobis dilectione, ut & in hac
καὶ γνώσει, καὶ πάσῃ σπουδῇ, καὶ τῇ ἐξ ὑμῶν ἐν ἡμῖν ἀγάπῃ, ἵνα καὶ ἐν ταύτῃ
gratia abundetis. Non ſecundùm imperium dico, ſed per aliorum
τῇ χάριτι περισσεύητε. Οὐ κατ' ἐπιταγὴν λέγω, ἀλλὰ διὰ τῆς ἑτέρων 8
ſtudium, etiam veſtræ charitatis germanitatem comprobans. Scitis enim
σπουδῆς, καὶ τὸ τῆς ὑμετέρας ἀγάπης γνήσιον δοκιμάζων. Γινώσκετε γὰρ 9
gratiam Domini noſtri Jeſu Chriſti, quoniam propter vos paupertatem ſubiit dives
τὴν χάριν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι δι' ὑμᾶς ἐπτώχευσε πλούσιος
exiſtens, ut vos illius paupertate diteſceretis. Et ſententiam in hoc
ὤν, ἵνα ὑμεῖς τῇ ἐκείνου πτωχείᾳ πλουτήσητε. Καὶ γνώμην ἐν τούτῳ 10
do: hoc enim vobis confert: qui non ſolùm facere, ſed &
δίδωμι· τοῦτο γὰρ ὑμῖν συμφέρει, οἵτινες οὐ μόνον τὸ ποιῆσαι, ἀλλὰ καὶ
velle primùm cœpiſtis à ſuperiori anno. Nunc verò & facere perfi-
τὸ θέλειν προενήρξασθε ἀπὸ πέρυσι. Νυνὶ δὲ καὶ τὸ ποιῆσαι ἐπιτε- 11
cite: ut quemadmodùm promptitudo velle, ita & perficere ex
λέσατε· ὅπως καθάπερ ἡ προθυμία τοῦ θέλειν, οὕτω καὶ τὸ ἐπιτελέσαι ἐκ
ipſo habere.
τοῦ ἔχειν.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

11 * ܗܐ ܓܝܪ ܗܝ ܗܕܐ ܕܐܬܥܝܩܬܘܢ ܡܛܠ ܐܠܗܐ. ܟܡܐ ܐܘܠܕܬ ܠܟܘܢ ܚܦܝܛܘܬܐ ܘܡܦܩ
ܒܪܘܚܐ. ܘܪܘܓܙܐ ܘܕܚܠܬܐ. ܘܚܘܒܐ ܘܛܢܢܐ ܘܬܒܥܬܐ. ܘܒܟܠܡܕܡ ܚܘܝܬܘܢ ܢܦܫܟܘܢ. ܕܕܟܝܢ
12 ܐܢܬܘܢ ܒܗ ܒܨܒܘܬܐ. * ܗܘܐ ܕܝܢ ܗܕܐ ܕܟܬܒܬ ܠܟܘܢ. ܠܐ ܗܘܐ ܡܛܠ ܡܣܟܠܢܐ.
ܘܠܐ ܡܛܠ ܗܘ ܕܐܣܬܟܠ ܥܠܘܗܝ. ܐܠܐ ܡܛܠ ܕܬܬܝܕܥ ܩܕܡ ܐܠܗܐ ܚܦܝܛܘܬܟܘܢ
13 ܕܥܠܝܢ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܘܐ ܠܢ ܒܘܝܐܐ. ܘܥܡ ܒܘܝܐܢ ܝܬܝܪܐܝܬ ܚܕܝܢ ܒܚܕܘܬܗ ܕܛܛܘܤ.
14 ܕܐܬܢܝܚܬ ܪܘܚܗ ܡܢ ܟܠܟܘܢ. * ܘܡܕܡ ܕܐܫܬܒܗܪܬ ܠܗ ܥܠܝܟܘܢ ܠܐ ܒܗܬܬ. ܐܠܐ
ܐܝܟ ܕܒܟܠܡܕܡ ܒܩܘܫܬܐ ܡܠܠܢ ܥܡܟܘܢ. ܗܟܢܐ ܐܦ ܫܘܒܗܪܢ ܕܠܘܬ ܛܛܘܤ ܒܩܘܫܬܐ
15 ܐܫܬܟܚ. * ܘܐܦ ܪܚܡܘܗܝ ܝܬܝܪܐܝܬ ܣܓܝܘ ܠܘܬܟܘܢ. ܟܕ ܡܬܕܟܪ ܡܫܡܥܢܘܬܐ
16 ܕܟܠܟܘܢ. ܘܐܝܟܢܐ ܕܒܕܚܠܬܐ ܘܒܪܬܝܬܐ ܩܒܠܬܘܢܝܗܝ. * ܚܕܐ ܐܢܐ ܕܒܟܠ ܡܕܡ ܬܟܝܠ ܐܢܐ ܥܠܝܟܘܢ.
[illegible]

1 * ܡܘܕܥܝܢܢ ܠܟܘܢ ܕܝܢ ܐܚܝ. ܛܝܒܘܬܗ ܕܐܠܗܐ ܕܐܬܝܗܒܬ ܒܥܕܬܐ ܕܡܩܕܘܢܝܐ.
2 * ܕܒܢܣܝܢܐ ܣܓܝܐܐ ܕܐܘܠܨܢܗܘܢ. ܝܬܝܪܐ ܗܘܬ ܚܕܘܬܗܘܢ. ܘܥܘܡܩܐ ܕܡܣܟܢܘܬܗܘܢ
3 ܐܬܝܬܪܬ ܒܥܘܬܪܐ ܕܦܫܝܛܘܬܗܘܢ. * ܕܐܢܐ ܣܗܕ ܐܢܐ ܕܐܝܟ ܚܝܠܗܘܢ ܘܠܥܠ ܡܢ ܚܝܠܗܘܢ.
4 ܒܨܒܝܢ ܢܦܫܗܘܢ. * ܘܒܒܘܝܐܐ ܣܓܝܐܐ ܒܥܘ ܡܢܢ ܕܢܫܬܘܬܦܘܢ ܒܛܝܒܘܬܐ ܕܬܫܡܫܬܐ
5 ܕܩܕܝܫܐ. * ܘܠܐ ܐܝܟ ܕܣܒܪܢ. ܐܠܐ ܢܦܫܗܘܢ ܝܗܒܘ ܠܡܪܢ ܠܘܩܕܡ. ܘܐܦ ܠܢ
6 ܒܨܒܝܢܗ ܕܐܠܗܐ. * ܘܒܥܝܢ ܡܢ ܛܛܘܤ. ܕܐܝܟܢܐ ܕܫܪܝ ܗܟܢܐ ܢܫܠܡ ܒܟܘܢ ܐܦ
7 ܛܝܒܘܬܐ ܗܕܐ. * ܐܠܐ ܐܝܟ ܕܒܟܠ ܡܬܝܬܪܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܘܒܡܠܬܐ ܘܒܝܕܥܬܐ
ܘܒܟܠܗ ܚܦܝܛܘܬܐ. ܘܒܚܘܒܢ ܕܠܘܬܟܘܢ. ܗܟܢܐ ܐܦ ܒܛܝܒܘܬܐ ܗܕܐ ܬܬܝܬܪܘܢ.
8 * ܠܐ ܗܘܐ ܡܦܩܕ ܦܩܕ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܐܠܐ ܒܚܦܝܛܘܬܐ ܕܚܒܪܝܟܘܢ. ܫܪܪܐ ܕܚܘܒܟܘܢ ܒܚܪ
ܐܢܐ.
[illegible]
9 * ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܓܝܪ ܛܝܒܘܬܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܕܡܛܠܬܟܘܢ ܐܬܡܣܟܢ ܟܕ
10 ܥܬܝܪ ܗܘܐ. ܕܐܢܬܘܢ ܒܡܣܟܢܘܬܗ ܬܬܥܬܪܘܢ. * ܡܠܟܐ ܕܝܢ ܡܠܟ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܗܕܐ
ܕܡܘܬܪܐ ܠܟܘܢ. ܕܡܢ ܐܫܬܩܕܡ ܫܪܝܬܘܢ ܠܐ ܒܠܚܘܕ ܕܬܨܒܘܢ. ܐܠܐ ܐܦ ܠܡܥܒܕ.
11 * ܗܫܐ ܕܝܢ ܫܠܡܘ ܒܥܒܕܐ ܗܘ ܕܨܒܝܬܘܢ. ܕܐܝܟܢܐ ܕܗܘܐ ܠܟܘܢ ܗܘܢܐ ܠܡܨܒܐ.
ܗܟܢܐ ܬܫܠܡܘܢ ܡܢ ܡܕܡ ܕܐܝܬ ܠܟܘܢ.

* Ecce enim iſtud ipſum quòd contriſtati ſitis 11
propter Deum, quantam peperit in vobis ſe-
dulitatem, & defenſionem, & indignationem,
& timorem, & dilectionem, & zelum, &
vindictam? Proindè omnibus in rebus pro-
bâſtis vos eſſe puros in negotio illo. Erit autem 12
hoc quod ſcripſi vobis, non ejus cauſâ
qui offendit, nec etiam ejus cauſâ in quem
commiſſa eſt offenſio, ſed ut innoteſcat co-
ram Deo diligentia veſtra propter nos. Idcircò 13
conſolationem accipimus. Et cum no-
ſtra conſolatione abundantiùs lætati ſumus
ob lætitiam Titi, quòd refocillatus ſit ſpiri-
tus ejus cum vobis omnibus. Quòd in his 14
ob quæ gloriatus ſum apud eum de vobis,
non erubui: ſed ut in rebus omnibus verita-
tem locuti ſumus vobiſcum, ita & gloriatio
noſtra apud Titum, in rei veritate reperta eſt. 15
Quinetiam benevolentia ejus magis ac ma-
gis multiplicata eſt erga vos, dum in memo-
riam revocat omnium veſtrûm obedientiam,
qui cum timore ac tremore excepiſtis eum.
Gaudeo quòd in omnibus confidam de vobis. 16

CAP. VIII.

Quotidiè. 13.

Notam porrò vobis facimus, fratres mei, 1
gratiam Dei, quæ data eſt in eccleſiis Mace-
doniorum. Quoniam per probationem mul- 2
tam afflictionis illorum uberius fuit ipſorum
gaudium: & profunditas egeſtatis eorum
exundavit per divitias ſimplicitatis ipſorum.
Teſtor enim quòd pro viribus ſuis, imò ſu- 3
pra vires ſuas, propriâ voluntate Efflagitâ- 4
runt à nobis multâ cum obſecratione ut in
partem venirent beneficentiæ miniſterii San-
ctorum. Et non prout putabamus, quinimò 5
ſeipſos dediderunt primùm Domino noſtro,
tum etiam nobis per voluntatem Dei. Ut 6
rogaremus Titum, ut quemadmodum incœ-
pit, ita & perficiat in vos quoque hanc be-
neficentiam. Sed quemadmodùm omnibus 7
in rebus abundatis fide, & ſermone, & cog-
nitione, & omni diligentiâ, noſtrâque erga
vos charitate, ſic etiam hac gratiâ abundetis.
Non præcipiendo præcipio vobis, ſed per ſe- 8
dulitatem ſociorum veſtrorum conſtantiam
charitatis veſtræ experior.

Dominicâ VI. poſt Epiphaniam. 14.

Nôſtis enim gratiam Domini noſtri Jeſu 9
Chriſti, quippe qui propter vos pauper factus
ſit quum eſſet dives, ut vos ejus egeſtate di-
teſcatis. Conſulendo autem hoc do vobis 10
conſilium, quod vobis profuturum eſt, ut qui
ab anno ſuperiore cœpiſtis non velle tan-
tùm, ſed etiam agere. Nunc autem facto 11
perficite quod voluiſtis, ut quemadmodum
inceſſit vobis cupido hujus voluntatis, ſic &
facto exequamini ex eo quod habetis.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

11 ወናሁ ፡ ውእቱ ፡ ትካዝ ፡ ዘበእንተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ጸሀቅክሙ ፡ ወቅሬትክሙ ፡ ገብረ፡
ለክሙ ፡ ወፈርሀክሙ ፡ በግርማ ፡ ዚአሁ ፡ ወእመኒ ፡ በተፋቅሮ ፡ ወእመኒ ፡ በተቀሕዎ ፡
12 ወእመኒ ፡ በዘ ፡ ንነ ፡ ከመዝ ፡ ሊታአምሩ ፡ ወሊመንተኒ ፡ ኩኑ፡፡ ወዝኒ ፡ ዘጸሐፍኩ ፡
ለክሙ ፡ አኮ ፡ በእንተ ፡ ዘገፍዐ ፡ ወዘተገፍዐ ፡ ዳእሙ ፡ ከመ ፡ ይትዐወቅ ፡ ከመ ፡ ጽህቅ
13 ክሙ ፡ ለነ ፡ በቅድመ ፡ እግዚአብሔር፡፡ ወበእንተዝ ፡ ተፈሣሕነ ፡ ዲበ ፡ ፍሥሐነ ፡
ዓዲ ፡ ተፈሣሕነ ፡ ወፈድፋደሰ ፡ በፍሥሐ ፡ ቲቶ ፡ እስመ ፡ አዕረፍክሙዋ ፡ ለነፍሱ ፡ በኀበ፡
ኵልክሙ፡፡

Et ecce iſta triſtitia quæ propter Deum eſt, ſtudium veſtrum, & defenſionem 11
veſtram operata eſt pro vobis, & timorem veſtrum in terrore ejus, ſive in amo-
re ſive in zelo, ſive in talibus non ſcientes quicquam eſtote. Et hoc quod ſcri- 12
pſi vobis non propter opprimentem & oppreſſum, ſed ut manifeſtum fiat,
quòd cura veſtri nobis eſt coram Deo. Et propterea gaviſi ſumus ſuper gau- 13
dio noſtro: deinceps gaviſi ſumus, & magìs pro gaudio Titi, quia refeciſtis ani-
mam ejus apud omnes vos.

Verſio VULGATA LATINA.

11 Ecce enim hoc ipſum, ſecundùm Deum contriſtari vos, quantam in vobis operatur
ſolicitudinem: ſed defenſionem, ſed indignationem, ſed timorem, ſed deſiderium,
ſed æmulationem, ſed vindictam: in omnibus exhibuiſtis vos, incontaminatos
12 eſſe negotio. Igitur, etſi ſcripſi vobis, non propter eum qui fecit injuriam, nec
propter eum qui paſſus eſt: ſed ad manifeſtandam ſolicitudinem noſtram, quam
13 habemus pro vobis Coram Deo: ideò conſolati ſumus. In conſolatione autem
noſtra, abundantiùs magìs gaviſi ſumus ſuper gaudio Titi, quia refectus eſt ſpi-
14 ritus ejus ab omnibus vobis. Et ſi quid apud illum de vobis gloriatus ſum, non ſum
confuſus: ſed ſicut omnia vobis in veritate locuti ſumus, ita & gloriatio noſtra,
15 quæ fuit ad Titum, veritas facta eſt, Et viſcera ejus abundantiùs in vobis ſunt:
reminiſcentis omnium veſtrûm obedientiam, quomodò cum timore & tremore
16 excepiſtis illum. Gaudeo quòd in omnibus confido in vobis.

CAP. VIII.

1 Notam autem facimus vobis, fratres, gratiam Dei, quæ data eſt in Eccleſiis
2 Macedoniæ: Quòd in multo experimento tribulationis, abundantia gaudii ipſorum
fuit, & altiſſima paupertas eorum, abundavit in divitias ſimplicitatis eorum:
Quia ſecundùm virtutem teſtimonium illis reddo, & ſupra virtutem voluntarii 3
fuerunt, Cùm multa exhortatione obſecrantes nos gratiam, & communicationem 4
miniſterii, quod fit in Sanctos. Et non ſicut ſperavimus, ſed ſemetipſos dede- 5
runt primùm Domino, deindè nobis per voluntatem Dei, Ita ut rogaremus Ti- 6
tum, ut quemadmodùm cœpit, ita & perficiat in vobis etiam gratiam iſtam.
Sed ſicut in omnibus abundatis fide, & ſermone, & ſcientiâ, & omni ſolicitudine, 7
inſupèr & charitate veſtrâ in nos, ut & in hac gratia abundetis. Non quaſi im- 8
perans dico: ſed per aliorum ſolicitudinem, etiam veſtræ charitatis ingenium
bonum comprobans. Scitis enim gratiam Domini noſtri Jeſu Chriſti, quoniam 9
propter vos egenus factus eſt, cùm eſſet dives, ut illius inopiâ vos divites
eſſetis. Et conſilium in hoc do: hoc enim vobis utile eſt, qui non ſolùm facere, 10
ſed & velle cœpiſtis ab anno priore: Nunc verò & facto perficite: ut quem- 11
admodùm promptus eſt animus voluntatis, ita ſit & perficiendi ex eo quod
habetis.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* لان ها هذا الحزن نفسه الذي حزنتموه المختص بالله * كم حرصا قد افتعل فيكم * بل 11
واعتذارا * بل واغتياظا * بل وخوفا * لكن وشوقا * بل وغيرية * بل وانتقاما * واوضحتم
ذاتكم في كل شي ابرياء من الامر * فلو كتبت اليكم فلا من اجل الظالم * ولا من 12
اجل المظلوم * بل حتي يظهر حرصكم من اجلنا عندكم لدي الله * فلهذا 13
تعزينا بتسليتكم * وفرحنا فرحا زايدا كثيرا بسرور تيطس * انكم كلكم نيحتم روحه *
* ومهما افتخرت بكم عنده ما خجلت منه * بل كما اننا خاطبناكم بالصدق بجميع 14
اقوالنا * كذلك وافتخارنا بكم عند تيطس صادقا * وتحننه هي سابغة عليكم كثيرا 15
متذكرا طاعتكم كلكم * وانكم قبلتموه بوقار وخوف * فافرح انني واثق بكم في كل شي * 16
* الفصل الثامن * * السبت الثالث والعشرين بعد العنصرة *
* ايها الاخوة اعرفكم بنعمة الله التي منحها كنايس مكدونية * ان فضلة سرورهم 1
ومسكنتهم المتناهية الي العمق زادت في غناء سخاياهم * في تجربة احزان كثيرة * ولانني اشهد 2 3
انهم بايثارهم بمقدار وسعهم * وبما يفوق طاقتهم * بطلبة كثيرة يطلبون انعامكم وشركة 4
الخدمة * التي تواسون بها القديسين * وليس ذلك كما املنا * بل دفعوا ذواتهم الي الرب اولا * 5
والينا بمشية الله * ثم * لنسل تيطس لكي كما سبق فابتدا * كذلك يتمم وهذه الاحسان 6
اليكم * * قراءة الاثنين من الجمعة الثالثة عشر * لكن كما قد رسم 7
وفضلتم في كل شي * بالامانة في القول والعلم * وفي كل حرص وفي محبتكم ايانا * ان تفضلوا
في هذا الاحسان وتكثروه * ولست اقول هذا امرا * بل بحرص اخرين * اختبر خلوص 8
محبتكم * لانكم قد عرفتم نعمة ربنا يسوع المسيح * انه مسكن من اجلكم ولم 9
يزل غنيا لتستغنوا انتم بمسكنته * وامحضكم في هذا راييا * ان هذا نافع لكم * الذين 10
سبقتم منذ عام اول فابتداتم لا بان تعملوا هذا فقط * بل وان تريدوه * فاكملوا الان 11
الفعل * حتي بمقدار النشاط في ايثار الخير * كذلك يكون اكماله مما عندك *

* *Ecce enim hæc ipſa triſtitia qua affecti* 11
eſtis ſecundùm Deum, quantum ſtudium
effecit in vobis, imò & defenſionem, imò
& indignationem, imò & timorem, imò
& vehemens deſiderium, imò & zelum,
imò & vindictam: & declaráſtis voſipſos
in omni re innocentes ab illo negotio.
Licèt enim ſcripſerim vobis, non tamen 12
propter opprimentem, nec propter oppreſ-
ſum, ſed ut apud vos appareret ſtudium
veſtrum erga nos coram Deo. Propterea 13
conſolationem accepimus ex conſolatione
veſtra, & vehementi plurimóque gaudio
gaviſi ſumus ob exultationem Titi:
omnes ſiquidem exhilaráſtis ſpiritum
ejus. Et quicquid gloriatus ſum de vo- 14
bis apud ipſum, non ſum ab eo pudefa-
ctus: ſed ut locuti ſumus vobis verita-
tem in cunctis ſermonibus noſtris, ita &
gloriatio noſtra de vobis apud Titum, ve-
ra fuit. Ac teneritudines ejus admodum 15
redundant in vos, dum reminiſcitur
omnium veſtrûm obedientiæ, & quòd eum
excepèritis cum honore & timore. Gau- 16
deo igitur quòd ſim ſecurus de vobis in
omni re.

CAP. VIII.

Sabbatho vigeſimo tertio poſt Pentecoſten.

O Fratres, notam facio vobis gratiam 1
Dei quam contulit in Eccleſias Mace-
doniæ. Quòd ſcilicet abundantia gaudii 2
ipſorum, eorúmque paupertas ad imum
uſque pertingens, redundavit in divitias
morum ipſorum, per tentationem multa-
rum afflictionum. Et egò ſanè teſtor eos 3
ſponte ſuâ, pro menſura virium ſuarum,
& ſupra facultatem ſuam, Multis cum 4
precibus rogare beneficium veſtrum &
communionem miniſterii quâ ſanctos
ſublevatis. Neque id quidem ut ſpera- 5
bamus, ſed ſeipſos dediderunt primùm
Domino, ac nobis, per voluntatem Dei.
Hucuſque. *Ut deprecaremur Titum, ut* 6
quemadmodum ante cœpit, ita abſolvat
& hæc beneficia erga vos.

Lectio feriæ ſecundæ hebdomadis tertiæ decimæ.

Itaque ſicut profeciſtis & excelluiſtis 7
in omni re, in fide, in ſermone, & ſcien-
tia, & in omni ſtudio, & veſtrâ in nos
charitate, ſatagite ut excellatis in hac
beneficentia, eamque augeatis. Hoc au- 8
tem non ex imperio dico, ſed per aliorum
ſtudium charitatis veſtræ ſynceritatem
exploro. Jam enim nôſtis gratiam Do- 9
mini noſtri Jeſu Chriſti, quòd ſcilicet
ipſe propter vos pauper ſit factus, quum
ſemper ſit dives: ut vos ipſius paupertate
diteſceretis. Et conſilium in hoc do vobis: 10
id enim utile vobis eſt: Qui jam ab anno
ſuperiore cœpiſtis non id facere modò, ve-
rùm etiam illud augere, Nunc opus ab- 11
ſolvite: ut qualis eſt promptitudo in vo-
luntate beneficii præſtandi, talis ſit ejus
abſolutio ex his quæ poſſidentur.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

14 እስመ ፡ ኢያስተኀፈርክሙኒ ፡ በኵሉ ፡ ዘተመክሕኩ ፡ ሎቱ ፡ በእንቲአክሙ ፡ አጣነ ፡ ረሰይ
15 ክሙ ፡ ለነ ፡ ዘነገርናሁ ፡ ከማሁ ፡ እሙንቱ ፡ ኮነ፡፡ ወፈድፋደ ፡ ያአኵተክሙ ፡ ወይዜ
16 ክረክሙ ፡ ዘከመ ፡ ትትኤዘዙ ፡ ሎቱ ፡ በፍርሀት ፡ ወበረዓድ ፡ ተወከፍክምዎ፡፡ ወእትፌ
ሣሕ ፡ በኵሉ ፡ እስመ ፡ በኵሉ ፡ እትአመንክሙ፡፡

፰

1 ፀ ወእነግረክሙ ፡ አኀዊነ ፡ ጸጋ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዘተውህበ ፡ ለቤተ ፡ ክርስቲያን ፡
2 ዘመቄዶንያ፡፡ እስመ ፡ እምብዙኅ ፡ መከራ ፡ ሕማሞሙ ፡ ፈድፋደ ፡ ፍሥሓሆሙ ፡
3 ወዕምቀ ፡ ንዴቶሙ ፡ ፈድፋደ ፡ ውስተ ፡ ፍሥሐ ፡ ብዕሎሙ፡፡ እስመ ፡ ውእቱ ፡ ሰ
ማዕትነ ፡ ኮነ ፡ በኃይሉ ፡ ወዘእንበለዝ ፡ ውእቱ ፡ ኃይልነ ፡ አንትሙሰ ፡ ጥቡዓን ፡ አንት
4 ሙ፡፡ ወአስተበቋዕናክሙ ፡ በእንተ ፡ ሀበት ፡ ዘታስተዋፅኡ ፡ ለቅዱሳን፡፡ ወአኮኒ ፡
5 በከመ ፡ ሐዘብነ ፡ እስመ ፡ ለሊሆሙ ፡ በፈቃዶሙ ፡ መጠዉ ፡ ነፍሶሙ ፡ ለእግዚአብሔር ፡
6 አቅደሙ ፡ ወንሕነኒ ፡ በከመ ፡ ፈቀደ ፡ እግዚአብሔር፡፡ አስተፈሣሕነ ፡ ቲቶ፡፡ ከመ ፡
7 ይፈጽም ፡ ለክሙ ፡ ጸጋሁ ፡ በከመ ፡ ወጠነ፡፡ እስመ ፡ ፈድፋድክሙ ፡ በኵሉ ፡
ሃይማኖት ፡ በቃል ፡ ወበጥበብ ፡ ከመ ፡ ትጽህቁ ፡ በኵሉ ፡ ዘከመ ፡ ታፈቅሩነ፡፡ ከመ ፡
8 ታፈድፍዱ ፡ በዛቲ ፡ ጸጋሁ፡፡ ወአኮኒ ፡ በግብር ፡ ዘአብለክሙ ፡ እስመቦ ፡ እለ ፡ ይ
9 ጽህቅዎ ፡ ለዝንቱ ፡ ከመ ፡ ይትዐወቅ ፡ ለፍቅርትክሙ፡፡ ታአምሩ ፡ ጸጋሁ ፡ በ
እግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ በእንቲአክሙ ፡ አንደየ ፡ ርእሶ ፡ እንዘ ፡ በዕል ፡ ውእቱ ፡
10 ከመ ፡ አንትሙ ፡ ትብዕሉ ፡ በንዴት ፡ ዚአሁ፡፡ ወበዝኒ ፡ አመክረክሙ ፡ ዘይበቍዓ
11 ክሙ፡፡ እስመ ፡ ዘእንበለኒ ፡ ትግበርዎ ፡ ፈቀድክሙዎ፡፡ ወይእዜሰ ፡ ገበርክሙዋ ፡ ወፈ
ጸምክሙዋ፡፡ እስመ ፡ ፈቂድዋ ፡ ፈቲው ፡ ወገቢር ፡ እምረኪብ፡፡

Quia non pudefactum reddidiſtis me, in toto quod gloriatus ſum apud eum 14
de vobis verè, conſtituiſtis pro nobis quod loquuti ſumus, quòd verum fecit.
Et magìs gratias agit vobis, & reminiſcitur veſtri, quomodo ſubjecti eratis 15
ei in timore, & in tremore recepiſtis eum. Veruntamen gaudio, quia in omni- 16
bus confido vobis.

CAP. VIII.

Et annuntio vobis, fratres noſtri, gratiam Dei, quæ data eſt domui Chriſti- 1
anorum quæ eſt Macedoniæ. Quia à multa probatione afflictionum eorum, 2
abundavit gaudium eorum, & profunda paupertas eorum abundavit in gaudio
divitiarum ſuarum. Quia hoc teſtimonium noſtrum fuit in virtute ejus, & 3
præter hoc, virtute noſtrâ vos voluntarii fuiſtis. Et oramus vos propter do- 4
num quod expenditis pro Sanctis. Et non ſicut exiſtimavimus, quia ipſi per 5
voluntatem ipſorum tradiderunt animas ipſorum Deo primùm, & nos ſecun-
dùm voluntatem Dei, Exhortati ſumus Titum, ut perficiat pro vobis gra- 6
tiam ejus, quemadmodum cœpit. Quia abundâſtis in omni fide, in ſermo- 7
ne, in intelligentia, ut ſolliciti ſitis in omnibus prout diligitis nos, ut abun-
detis in hac gratia ejus. Et non ex neceſſitate loquor vobis, quia ſunt qui 8
ſolliciti ſunt pro hoc, ut manifeſta fiat dilectio veſtra. Scitis gratiam ejus 9
in Domino noſtro Jeſu Chriſto, qui propter vos inopem fecit ſeipſum, quum
dives eſſet, ut vos divites eſſetis per inopiam ejus. Et in hoc conſilium do 10
vobis quod prodeſt vobis, quia antequam faceretis, voluiſtis. Et nunc feci- 11
ſtis, & perfeciſtis, quia velle, affectare & efficere, ex acquiſitione.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘ. Β'. ΚΕΦ. Θ'.

Si enim *promptitudo animi prius adsit*, secundùm id quod habet *quis*, *beneacceptus*, non
12 Εἰ γὰρ ἡ προθυμία πρόκειται, καθὸ ἐὰν ἔχῃ τις, εὐπρόσδεκτος, οὐ
secundùm id quod non habet. Non enim ut aliis remissio, vobis autem tribulatio: sed
13 καθὸ οὐκ ἔχει. Οὐ γὰρ ἵνα ἄλλοις ἄνεσις, ὑμῖν δὲ θλίψις· ἀλλ'
ex æqualitate, In *hoc nunc* tempore vestra abundantia *in* illorum *defectum*,
14 ἐξ ἰσότητος, Ἐν τῷ νῦν καιρῷ τὸ ὑμῶν περίσσευμα εἰς τὸ ἐκείνων ὑστέρημα,
ut & illorum abundantia *sit* in *vestrum defectum*: ut fiat æquali-
ἵνα καὶ τὸ ἐκείνων περίσσευμα γένηται εἰς τὸ ὑμῶν ὑστέρημα· ὅπως γένηται ἰσό-
tas: Sicut scriptum est; Qui multum, non abundavit: & qui modicum,
15 της· Καθὼς γέγραπται, Ὁ τὸ πολὺ, οὐκ ἐπλεόνασε· καὶ ὁ τὸ ὀλίγον,
non minoravit. *Gratia* autem Deo *danti illud idem studium* pro
16 οὐκ ἠλαττόνησε. Χάρις δὲ τῷ Θεῷ τῷ διδόντι τὴν αὐτὴν σπουδὴν ὑπὲρ
vobis in corde Titi: Quoniam quidem exhortationem *excepit*: *studiosior*
17 ὑμῶν ἐν τῇ καρδίᾳ Τίτου· Ὅτι τὴν μὲν παράκλησιν ἐδέξατο· σπουδαιότερος
autem existens, *ultroneus exiit* ad vos. *Simul* misimus *autem* cum illo
18 δὲ ὑπάρχων, αὐθαίρετος ἐξῆλθε πρὸς ὑμᾶς. Συνεπέμψαμεν δὲ μετ' αὐτοῦ
fratrem, cujus laus in Evangelio per omnes Ecclesias: Non
19 τὸν ἀδελφὸν, οὗ ὁ ἔπαινος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ διὰ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν· Οὐ
solùm autem, sed & *suffragiis electus* est ab Ecclesiis, *comperegrinus noster* cum
μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ χειροτονηθεὶς ὑπὸ τῶν ἐκκλησιῶν, Συνέκδημος ἡμῶν σὺν
gratia hac administrata à nobis ad *ipsius* Domini gloriam, &
τῇ χάριτι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ' ἡμῶν πρὸς τὴν αὐτοῦ τοῦ Κυρίου δόξαν, καὶ
promptitudinem animi vestri. Devitantes hoc, ne quis nos vituperet in *exube-*
20 προθυμίαν ὑμῶν. Στελλόμενοι τοῦτο, μή τις ἡμᾶς μωμήσηται ἐν τῇ ἁδρό-
rantia hac *ministrata* à nobis. *Procurantes pulchra* non solùm coram
21 τητι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ' ἡμῶν. Προνοούμενοι καλὰ οὐ μόνον ἐνώπιον
Domino, sed etiam coram hominibus. *Simul* misimus autem illis fratrem
22 Κυρίου, ἀλλὰ καὶ ἐνώπιον ἀνθρώπων. Συνεπέμψαμεν δὲ αὐτοῖς τὸν ἀδελφὸν
nostrum, quem probavimus in multis sæpe *studiosum existentem*, nunc autem
ἡμῶν, ὃν ἐδοκιμάσαμεν ἐν πολλοῖς πολλάκις σπουδαῖον ὄντα, νυνὶ δὲ
multo *studiosiorem*, confidentiâ multâ *quæ* in vos: Sive pro Tito, so-
23 πολὺ σπουδαιότερον, πεποιθήσει πολλῇ τῇ εἰς ὑμᾶς· Εἴτε ὑπὲρ Τίτου, κοι-
cius meus & in vos *cooperator*: sive fratres nostri, Apostoli Ecclesiarum,
νωνὸς ἐμὸς καὶ εἰς ὑμᾶς συνεργός· εἴτε ἀδελφοὶ ἡμῶν, ἀπόστολοι ἐκκλησιῶν,
gloria Christi. Ergò ostensionem charitatis vestræ, & nostræ *gloriationis de*
δόξα Χριστοῦ. Τὴν οὖν ἔνδειξιν τῆς ἀγάπης ὑμῶν, καὶ ἡμῶν καυχήσεως ὑπὲρ 24
vobis, in illos ostendite, & in faciem Ecclesiarum.
ὑμῶν, εἰς αὐτοὺς ἐνδείξασθε, καὶ εἰς πρόσωπον τῶν ἐκκλησιῶν.

CAP. IX. θ'.

De *quidem enim* ministerio in Sanctos, ex abundanti mihi est scribere
Περὶ μὲν γὰρ τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους, περισσόν μοί ἐστι τὸ γράφειν 1
vobis. Scio enim promptum animum vestrum, *quem* de vobis glorior *Macedonibus*,
ὑμῖν. Οἶδα γὰρ τὴν προθυμίαν ὑμῶν, ἣν ὑπὲρ ὑμῶν καυχῶμαι Μακεδόσιν, 2
Quòd Achaia parata est *à superiori* anno: & *ex vobis* æmulatio provocavit
Ὅτι Ἀχαΐα παρεσκεύασται ἀπὸ πέρυσι· καὶ ὁ ἐξ ὑμῶν ζῆλος ἠρέθισε
plurimos. Misi autem, fratres, ut ne *gloria nostra de*
τοὺς πλείονας. Ἔπεμψα δὲ τοὺς ἀδελφοὺς, ἵνα μὴ τὸ καύχημα ἡμῶν τὸ ὑπὲρ 3
vobis, *inanis fiat* in parte hac: ut, (quemadmodùm dixi,) parati
ὑμῶν, κενωθῇ ἐν τῷ μέρει τούτῳ· ἵνα, (καθὼς ἔλεγον,) παρεσκευασμένοι
sitis: Ne *fortè si* venerint *cum me* Macedones, & invenerint vos impa-
ἦτε· Μήπως ἐὰν ἔλθωσι σὺν ἐμοὶ Μακεδόνες, καὶ εὕρωσιν ὑμᾶς ἀπαρα- 4
ratos, erubescamus nos, (ut non dicamus vos,) in substantia
σκευάστους, καταισχυνθῶμεν ἡμεῖς, (ἵνα μὴ λέγωμεν ὑμεῖς,) ἐν τῇ ὑποστάσει
hac *gloriationis*. Necessarium ergò existimavi rogare fra-
ταύτῃ τῆς καυχήσεως. Ἀναγκαῖον οὖν ἡγησάμην παρακαλέσαι τοὺς ἀδελ- 5
tres, ut *præeant* ad vos, & præparent *præannuntiatam*
φοὺς, ἵνα προέλθωσιν εἰς ὑμᾶς, καὶ προκαταρτίσωσι τὴν προκατηγγελμένην
benedictionem *vestram*, hanc paratam esse, sic quasi benedictionem, & non *sicut*
εὐλογίαν ὑμῶν, ταύτην ἑτοίμην εἶναι, οὕτως ὡς εὐλογίαν, καὶ μὴ ὥσπερ
exactionem.
πλεονεξίαν.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 *ܐܢ ܓܝܪ ܨܒܝܢܐ ܐܝܬܘܗܝ܂ ܐܝܟ ܡܐ ܕܐܝܬ ܠܗ ܗܘ ܡܬܩܒܠܐ܂ ܠܐ ܗܘܐ ܐܝܟ ܡܐ ܕܠܝܬ
13 ܠܗ܂ * ܠܐ ܗܘܐ ܓܝܪ ܕܠܐܚܪܢܐ ܢܗܘܐ ܢܘܚܐ ܘܠܟܘܢ ܐܘܠܨܢܐ܂ * ܐܠܐ ܒܫܘܝܘܬܐ ܗܘܘ ܒܗܢܐ
14 ܙܒܢܐ܂ ܕܢܗܘܐ ܝܘܬܪܢܟܘܢ ܠܚܣܝܪܘܬܗܘܢ ܕܗܢܘܢ܂ ܕܐܦ ܝܘܬܪܢܗܘܢ ܕܗܢܘܢ
ܢܗܘܐ ܠܚܣܝܪܘܬܟܘܢ ܕܝܠܟܘܢ܂ ܕܬܗܘܐ ܫܘܝܘܬܐ܂ * ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ܂ ܕܗܘ ܕܣܓܝ ܐܣܓܝ ܠܐ
15 ܐܘܬܪ ܠܗ܂ ܘܗܘ ܕܩܠܝܠ ܠܐ ܚܣܪ ܠܗ܂ * ܛܝܒܘܬܐ ܕܝܢ ܠܐܠܗܐ ܕܝܗܒ ܚܦܝܛܘܬܐ ܗܕܐ
16 ܥܠܝܟܘܢ ܒܠܒܗ ܕܛܛܘܣ܂ * ܕܗܘ ܒܘܝܐܢܢ ܩܒܠ܂ ܘܡܛܠ ܕܣܓܝ ܚܦܝܛ ܗܘܐ܂
17 ܒܨܒܝܢ ܢܦܫܗ ܢܦܩ ܠܘܬܟܘܢ܂
18 ܫܕܪܢ ܕܝܢ ܥܡܗ ܠܐܚܘܢ܂ ܗܘ ܕܫܒܝܚ ܒܣܒܪܬܐ ܒܟܠܗܝܢ ܥܕܬܐ܂ * ܗܕܐ ܕܝܢ ܠܐ ܒܠܚܘܕ܂ ܐܠܐ ܐܦ ܐܬܓܒܝ
19 ܡܢ ܥܕܬܐ܂ ܕܢܦܘܩ ܥܡܢ ܒܛܝܒܘܬܐ ܗܕܐ ܕܡܫܬܡܫܐ ܡܢܢ ܠܫܘܒܚܗ ܕܐܠܗܐ܂ ܘܠܒܘܝܐܢܢ ܕܝܠܢ܂
20 * ܟܕ ܡܙܕܗܪܝܢ ܚܢܢ ܡܢ ܗܕܐ܂ ܕܠܐ ܐܢܫ ܢܣܝܡ ܒܢ ܡܘܡܐ ܒܗܕܐ ܪܒܘܬܐ ܕܡܫܬܡܫܐ ܡܢܢ܂
21 * ܡܬܒܛܠܝܢ ܓܝܪ ܕܫܦܝܪܬܐ܂ ܠܐ ܒܠܚܘܕ ܩܕܡ ܐܠܗܐ܂ ܐܠܐ ܐܦ ܩܕܡ ܒܢܝܢܫܐ܂ * ܫܕܪܢ ܕܝܢ
22 ܥܡܗܘܢ ܐܦ ܠܐܚܘܢ܂ ܗܘ ܕܒܟܠ ܙܒܢ ܒܣܓܝܐܬܐ ܐܬܒܩܝ ܠܢ ܕܚܦܝܛ܂ ܗܫܐ ܕܝܢ ܣܓܝ ܚܦܝܛ ܗܘ ܡܛܠ
23 ܬܘܟܠܢܐ ܣܓܝܐܐ ܕܥܠܝܟܘܢ܂ * ܐܢ ܡܛܠ ܛܛܘܣ܂ ܫܘܬܦܝ ܗܘ
ܘܡܥܕܪܢܐ ܕܝܠܝ ܒܟܘܢ܂ ܘܐܢ ܐܚܝܢ ܕܝܢ܂ ܫܠܝܚܐ ܐܢܘܢ ܕܥܕܬܐ ܕܫܘܒܚܗ ܕܡܫܝܚܐ܂
24 * ܗܫܐ ܗܟܝܠ ܬܚܘܝܬܐ ܕܚܘܒܟܘܢ ܘܫܘܒܗܪܢ ܕܥܠܝܟܘܢ܂ ܒܗܘܢ ܚܘܘ ܒܦܪܨܘܦ ܟܠܗܝܢ ܥܕܬܐ܂

* ܩܦܠܐܘܢ * ܛ *

* ܕܦܠܓܗ ܕܨܘܡܐ * ܝܗ *

1 * ܥܠ ܬܫܡܫܬܐ ܕܝܢ ܕܩܕܝܫܐ܂ ܡܝܬܪܐ ܗܝ ܠܝ ܐܢ ܐܟܬܘܒ ܠܟܘܢ܂ * ܝܕܥ ܐܢܐ ܓܝܪ
2 ܦܪܝܫܘܬܐ ܕܪܥܝܢܟܘܢ܂ ܘܡܛܠ ܗܢܐ ܡܫܬܒܗܪ ܐܢܐ ܒܟܘܢ ܠܡܩܕܘܢܝܐ܂ ܕܐܟܐܝܐ ܡܛܝܒܐ ܗܝ
ܡܢ ܐܫܬܩܕܡ܂ ܘܛܢܢܐ ܕܝܠܟܘܢ ܠܣܓܝܐܐ ܐܚܝܢ܂ * ܫܕܪܬ ܕܝܢ ܠܐܚܐ܂ ܕܠܐ ܢܣܪܩ ܫܘܒܗܪܢ
3 ܕܫܬܒܗܪܢ ܒܟܘܢ܂ ܠܐ ܗܘܐ ܒܗܢܐ ܨܒܘܬܐ܂ ܐܝܟ ܕܐܡܪܬ ܓܝܪ ܕܡܛܝܒܝܢ ܗܘܝܬܘܢ܂ * ܕܠܡܐ ܢܐܬܘܢ
4 ܥܡܝ ܡܩܕܘܢܝܐ܂ ܘܢܫܟܚܘܢܟܘܢ ܟܕ ܠܐ ܡܛܝܒܝܬܘܢ܂ ܘܢܒܗܬ ܚܢܢ܂ ܠܐ ܕܐܡܪ
5 ܐܢܐ ܠܟܘܢ܂ ܒܫܘܒܗܪܐ ܗܘ ܕܫܬܒܗܪܢ܂ * ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܬܚܫܒܬ ܕܐܒܥܐ ܡܢ
ܐܚܝ ܗܠܝܢ܂ ܕܢܐܬܘܢ ܩܕܡܝ ܠܘܬܟܘܢ܂ ܘܢܛܝܒܘܢ ܒܘܪܟܬܐ ܗܝ ܕܡܢ ܩܕܝܡ ܐܫܬܡܥܬܘܢ܂
ܕܬܗܘܐ ܡܛܝܒܐ܂ ܐܝܟ ܒܘܪܟܬܐ܂ ܠܐ ܗܘܐ ܐܝܟ ܥܠܘܒܘܬܐ܂

Si enim adsit voluntas, juxta id quod habet 12
planè accepta est, non juxta id quod non habet. Non quidem ut aliis fiat relaxatio, 13
vobis autem angustia: Sed in æquabilitate 14
sitis hoc tempore, ut copia vestra adsit eorum inopiæ: ut & illorum abundantia vestræ
adsit penuriæ, ut fiat æquabilitas. Sicut scriptum est, Qui multum sustulit, nihil super- 15
fuit ei; & qui parum tulit, huic nihil defuit.
Gratia autem Deo qui indidit hanc diligen- 16
tiam in cor Titi pro vobis. Exhortationem 17
enim nostram suscepit; & quia admodum
illi curæ fuit, suâpte sponte prodiit ad vos.
Misimus autem unà cum eo fratrem illum no- 18
strum, cujus laus est in Evangelio per omnes
ecclesias. Usque adeò ut deligendo dele- 19
ctus sit ab ecclesiis, ut prodiret nobiscum
cum hac gratia quæ administratur à nobis ad
gloriam Dei ipsius, & ad nostram consola- 20
tionem. Cæterùm hoc veremur, ne quis
nobis imponat nævum in hac dignitate quæ
administratur à nobis. Namque curam ge- 21
rimus rerum bonarum, non coram Deo tan-
tùm, sed etiam coram hominibus. Misimus 22
porrò unà cum eis & fratrem illum nostrum,
quem semper experti sumus in multis esse
diligentem, nunc verò longè diligentiorem
ob multam fiduciam erga vos. Sive igitur 23
Titus *consideretur*, meus est socius & adju-
tor in re vestra: sive alii fratres nostri, Apo-
stoli sunt ecclesiarum gloriæ Christi. Itaque 24
specimen charitatis vestræ, & nostræ de vo-
bis gloriationis, in ipsos ostendite in con-
spectu omnium ecclesiarum.

CAP. IX.

Medio jejunio. 15.

Porrò de subministratione Sanctorum, su- 1
perfluum egero si scribam vobis. Siquidem 2
novi promptitudinem voluntatis vestræ, &
ideò gloriatus sum de vobis apud Macedo-
nes. Quoniam Achaia parata est ab anno
superiore, & æmulatio vestrî plurimos exci-
tavit. Misi autem fratres, ne inanis redda- 3
tur gloriatio quâ gloriati sumus de vobis in
hoc negotio, ut, quemadmodum dixi, sitis
parati. Ne fortè veniant mecum Macedo- 4
nes, & inveniant vos imparatos, & nos pu-
dore suffundamur, ne dicamus vos pudore
suffusum iri, in gloriatione illa quâ gloriati
sumus. Quapropter mihi curæ fuit rogare 5
hos fratres meos, ut, priusquàm ego, veniant
ad vos, & præparent benedictionem illam
quam dudum acquievistis ut esset parata: sic
tamen tanquam benedictio, non tanquam
avaritia.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 ወእመሰ : ፈቃድ : ሀሉ : ይትዔሰይ : በዘ : ይትከሀሉ ::=፡ ወዘአኮ : ከመ : ባዕድ :
13 ያዐርፍ : ከ[illegible] : [illegible] : ዳእሙ : ዕሪና : በዝ : ዓለም : እስመ : ተረፈ : ዚአሆ
14 ሙ : ውስተ : ንትጋ : ለእሉ : ይከውን ::=፡ ወተረፈ : ዚአሆሙ : ውስተ : ንትጋ : ዚአሆ
15 ሙ : ይኩን : ከመ : ይኩን : ዕሪና : በኵሉ ::=፡ እስመ : ከመዝ : ይቤ : መጽሐፍ : ዘአ
16 ብዝኃ : ኢያትረፈ : ወዘ[illegible] : አውሐደ : ኢያኅጸጸ ::=፡ አኰቴት : ለእግዚአብሔር : ዘ
17 ወሀበነ : ለነሂ : ንጽሀቅ : በእንቲአክሙ :: በከመ : ይቤ : ቲቶ ::=፡ እስመ : ያእ
ኰተክሙ : ወተወክፈ : ለአስተብቍዖትክሙ : ወእስተፋጠነ : ይምጻእ : ኀቤክሙ :

Et si velle adfuerit, remunerabitur pro eo quod possibile est. Et non ut alio 12
requiescente vos opprimam, sed ut æqualitas sit in hoc mundo, quia super- 13
fluitas ipsorum in inopiam istorum erit: At abundantia ipsorum, in inopi- 14
am ipsorum erit, ut fiat æqualitas in omnibus: Quia sic dicit Scriptura, 15
Qui multiplicavit, non abundabat: & qui minuit, non minorabat. Gratia 16
Deo, qui dedit nobis ut soliciti simus pro vobis, sicut dicet Titus. Quia 17
gratias agit vobis, & recepit pro vobis exhortationem vestram, & festinat
venire ad vos promptè.

Versio VULGATA LATINA.

12 Si enim voluntas prompta est, secundùm id quod habet, accepta est, non secun-
13 dùm id quod non habet. Non enim ut aliis sit remissio, vobis autem tribulatio,
14 sed ex æqualitate. In præsenti tempore vestra abundantia illorum inopiam sup-
pleat: ut & illorum abundantia vestræ inopiæ sit supplementum, ut fiat æquali-
15 tas, sicut scriptum est; Qui multum, non abundavit: & qui modicum, non mi-
16 noravit. Gratias autem Deo, qui dedit eandem solicitudinem pro vobis in corde
17 Titi, Quoniam exhortationem quidem suscepit: sed cùm solicitior esset, suâ vo-
18 luntate profectus est ad vos. Misimus etiam cum illo fratrem, cujus laus est in
19 Evangelio per omnes Ecclesias: Non solùm autem, sed & ordinatus est ab Eccle-
siis comes peregrinationis nostræ, in hanc gratiam, quæ ministratur à nobis ad
20 Domini gloriam, & destinatam voluntatem nostram: Devitantes hoc, ne quis
21 nos vituperet in hac plenitudine, quæ ministratur à nobis. Providemus enim
22 bona non solùm coram Deo, sed etiam coram hominibus. Misimus autem cum
illis & fratrem nostrum, quem probavimus in multis sæpè solicitum esse: nunc
autem multò solicitiorem, confidentiâ multâ in vos, Sive pro Tito, qui est socius 23
meus, & in vos adjutor, sive fratres nostri, Apostoli Ecclesiarum, gloria Christi.
Ostensionem ergò, quæ est charitatis vestræ, & nostræ gloriæ pro vobis, in illos 24
ostendite in faciem Ecclesiarum.

CAP. IX.

NAm de ministerio, quod fit in Sanctos, ex abundanti est mihi scribere vobis. 1
Scio enim promptum animum vestrum: pro quo de vobis glorior apud Mace- 2
dones. Quoniam & Achaia parata est ab anno præterito, & vestra æmulatio
provocavit plurimos. Misi autem fratres: ut ne quod gloriamur de vobis, eva- 3
cuetur in hac parte, ut (quemadmodùm dixi) parati sitis: Ne cùm venerint Ma- 4
cedones mecum, & invenerint vos imparatos, erubescamus nos (ut non dicamus
vos) in hac substantia. Necessarium ergò existimavi rogare fratres, ut præve- 5
niant ad vos, & præparent repromissam benedictionem hanc paratam esse, sic quasi
benedictionem, non tanquam avaritiam.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* لان النشاط ان كان موسوما * فبمقدار ما يكون للانسان يصير قبوله حسنا * لا بمقدار ما 12
ليس فيه * وما نشير بهذا ليحصل لاخرين راحة ولكم حزنا * لكن على ما توجبه المساواة في 13
هذا الوقت الآن * ان تكون فضلتكم لعوز اوليك * ولتصير فضلة اوليك لعوزكم 14
اسم * لتصير المساواة متعادلة * كما هو مكتوب ان الذي جمع كثيرا لم يفضل عنه * والذي 15
جمع قليلا لم يعوز * تم * قراءة الثلثا من الجمعة الثالثة عشر بعد العنصرة *
* والشكر لله الذي منح هذا الحرص في قلب تيطوس من اجلكم * لانه قبل السوال 16 17
واذ كان جزيل الحرص خرج بايثار اليكم * وقد ارسلناه مع الاخ الذي مدحته في الانجيل 18
في الكنايس كلها * وليس هذا فقط * بل وسامته الكنايس ان يسافر معنا مع هذا الاحسان 19
الذي نخدمه لمجد الرب نفسه ونظير نشاطنا * وتجنبنا هذا الامر ليلا يعيبنا احد في تدبير 20
جسامة هذه العطية التي نخدمها * لانا نسعى ونفطن فطنات صالحة * لا امام الرب فقط 21
بل وامام الناس * وارسلنا معهم اخانا الذي اختبرناه في اشياء كثيرة * فوجدناه حريصا 22
وهو الآن اوفر حرصا لثقته الجزيلة بكم * فاما عن تيطوس فهو شريكي ومؤازري فيكم 23
واما عن اخوتي فهم رسل البيع ومجد المسيح * فاوضحوا الآن فيهم اذا ايضاح محبتكم 24
ومفاخرتنا بكم في وجه الكنايس * * الفصل التاسع *
* فاما عن خدمتكم للقديسين ففضلة عندي ان اكتب اليكم * لاني اعرف 1 2
نشاطكم الذي افتخر به عند المكدونيين بكم * ان اهل اخايا قد استعدوا منذ
عام اول * والغيرة الناشية منكم قد حرضت كثيرين * وارسلت الاخوة ليلا يسكب 3
افتخارنا بكم في هذا الوجه * حتى كما قلت تكونوا مستعدين * ليلا يجي معي قوم 4
مكدونيون * ويجدوكم غير مستعدين * فنخجل نحن حتى لا اقول تخجلون انتم في
شخص الافتخار * واعتقدت انه ضروري ان اسل الاخوة * ان يسبقوا فيذهبوا اليكم 5
ويعملوا تسوية بركتكم هذه المقدم ذكرها * لتكون معدة هكذا كانها بركة ولا
كانها استغنام *

Nam si promptitudo sit alacris, pro ra- 12
tione eorum quæ quis habet, libens erit
acceptio, non pro ratione eorum quæ non
potest. Nec tamen per hoc significamus, 13
ut alii quietem percipiant, vos autem
afflictionem: Sed prout æqualitas nunc 14
requirit pro præsenti tempore, ut abun-
dantia vestra cedat in illorum inopiam,
& ut fiat ipsorum abundantia ad inopi-
am vestram, ut fiat æqualitas justa:
Sicut scriptum est, Qui multum colle- 15
git, nihil ei superfuit: & qui parum
collegit, nihil ei defuit. Finis.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis decimæ tertiæ post Pentecosten.

Gratia autem Deo qui tale studium 16
indidit in cor Titi pro vobis. Is enim 17
preces admisit, & cùm valde studiosus
esset, sua sponte ad vos exivit. Et mi- 18
simus cum eum fratre cujus laus est in
Evangelio per omnes Ecclesias. Nec id 19
solùm, sed etiam destinarunt eum Eccle-
siæ ut nobiscum proficiscatur cum hac
beneficentia cui ministramus ad gloriam
ipsius Domini, & juxta promptitudinem
nostram. Hoc autem negotium vita- 20
vimus, nè quis nos vituperet in ad-
ministratione amplitudinis hujus doni
cui ministramus. Præsentimus enim 21
sensus bonos non solùm coram Domino,
sed & coram hominibus. Porrò mi- 22
simus cum eis fratrem nostrum, quem
multis in rebus experti sumus, ac stu-
diosum reperimus: estque nunc multò
studiosior, ob ingentem fiduciam suam
erga vos. Quod autem ad Titum, est 23
collega meus, ac portans mecum onus
vestrum. Quod verò ad fratres meos,
sunt legati Ecclesiarum, & gloria Christi.
Nunc igitur demonstrationem charitatis 24
vestræ, & nostræ de vobis gloriationis
in eos monstrate in conspectu Eccle-
siarum.

CAP. IX.

AT verò quod ad ministerium ve- 1
strum erga sanctos, supervacaneum est
apud me scribere vobis. Siquidem novi 2
promptitudinem vestram quam jacto de
vobis apud Macedones, quòd scilicet
Achaiæ cives parati jam sint ab anno
superiore: & æmulatio ex vobis orta
diligentes reddidit multos. Hos autem 3
fratres misi, nè effundatur gloriatio
nostra de vobis hac in parte: ut
(sicut dixi) parati sitis: Nè venientes 4
mecum homines Macedones, vos im-
paratos offendant, & pudefiamus nos
(ut ne dicam pudefiatis vos) in per-
sona gloriationis. Et necessarium duxi 5
rogare hos fratres ut præirent ad vos,
& accelerarent præparationem hujusce
benedictionis vestræ superius memora-
tæ: ut sit parata sic, tanquam sit be-
nedictio, non tanquam sit direptio.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

18 ወፈነውነ : ምስሌሁ : ለእኁነ : ዘንእድዎ : ኵሉ : አብያተ : ክርስቲያናት : በእንተ : ትምህርቱ ::=፡ ዓ
19 ዲ : ሠየምዎ : ውእቱ : ለቤተ : ክርስቲያን : ወኅቡረ : ምስሌነ : በዛቲ : ጸጋ : እስመ : ተልእክነ : ለሰብ
20 ሐተ : እግዚአብሔር : ከመ : ንትፈሣሕ ::=፡ ወተዐቀቡ : ለዝንቱ : ከመ : ኢታነውሩ :
21 ለመልእክትክሙ ::=፡ ወሠናየ : ሐልዩ : ለቅድመ : እግዚአብሔር ::=፡ ወፈነውነ : ኀቤክ
ሙ : ለእኁነ : ዘአመከርናሁ : ለብዙኅ : ከመ : ጽህቀ : ውእቱ : በኵሉ : ወይእዜኒ : ፈድፋደ : ጽህ
22 ቀ : በእንቲአክሙ : እስመ : ብዙኀ : ያፈቅረክሙ ::=፡ ወእመኒ : በእንተ : ቲቶ : ኡታፈዩ : ዘነኅ
23 ብር : ምስሌሁ : ግብር : በእንተ : እኅዊነ : ሐዋርያት : ዘቤተ : ክርስቲያን : ለስብሐተ : እግዚአብ
24 ሔር ::=፡ ወባሕቱ : አርአያሁ : ለተፋቅሮትክሙ : ዝንቱ : ውእቱ : ዘቦቱ : ንትሜካሕ : ብክሙ :
ንሕነሂ : ወይእዜኒ : ተራአዩ : በበይናቲክሙ : ለቅድመ : ቤተ : ክርስቲያን ::=፡

በበአተ : ክረምት : ምንባብ ::=፡

1 ፱ ወበእንተሰ : መልእክተ : ቅዱሳን : ብዙኅ : ብየ : ዘእጽሕፍ : ለክሙ ::=፡ እስመ : አእመርኩ : ከ
2 መ : ትጽህቁ : ንእድኩክሙ : በኀበ : ሰብአ : መቄዶንያ :: እስመ : ሰብአ : አካይያ : እስተዳለው :
3 እምዘ : ዓም : በመዓዛ : ዚአክሙ : መዐዛ : ኵልክሙ ::=፡ ወፈነውኩ : እኅዊነ : ከመ : ኢይኰ
ንኑ : ሐሰተ : በኀቤሆሙ : ዘንእድናክሙ : ከመ : ይርከቡክሙ : ድልዋኒክሙ : በከመ : እቤሎሙ ::=፡
4 ወእመቦ : ከመ : መጽኡ : ምስሌየ : ሰብአ : መቄዶንያ : ወረከቡክሙ : ዘእንበለ : ታስተዳልዉ : ን
5 ትኀፈር : ንሕነሂ : ከመ : ኢይበሉክሙ : እስተትክሙ ::=፡ እስተበቍዐክሙ : እኅዊነ : ግብረ :
ረሲይዎ : ወአስተዳልዉ : ለቅድመ : ሰብእ : ውእቱ : በረከትክሙ : ወሠርዑ : ዘነገርኩክሙ :
እንተ : ባቲ : ድልዋን : አንትሙ : ወካመዝ : ረሲዩዋ : ከመዝ : በረከት : ወአኮ : ከመ
ዘ : በግብር ::=፡

Et misimus cum eo fratrem nostrum quem laudârunt omnes domus Chri- 18
stianorum, propter doctrinam ejus. Deinceps præpositus est ecclesiæ, & 19
consociatus est nobiscum in hac gratia, quia ministravimus pro
gloria Dei ut gaudeamus. Et cavete hoc, ut non maculetis ministerium 20
vestrum. Et bona cogitate coram Deo. Et misimus ad vos fratrem nostrum 21
quem probavimus per multa, quòd studiosus est in omnibus, & nunc magis 22
studiosus pro vobis, quia multùm diligit vos. Et si de Tito quæstio sit, *socius* 23
meus est quocum cooperamur, aut si *de fratribus nostris res sit, Apostoli*
sunt ecclesiæ, ad honorem Dei. Sed demonstratio charitatis vestræ hæc est, 24
quâ gloriamur de vobis nos etiam, & nunc demonstratis inter vos in con-
spectu ecclesiæ.

In introitu anni, lectio.

CAP. IX.

ET de ministerio Sanctorum multa habeo quæ scribam vobis. Quia novi 1 2
quòd soliciti eratis, laudavi vos apud Macedones, quia Achæi parati sunt
ex anno, & per odorem vestrum redoluerunt omnes illi. Et miserunt fratres 3
nostros, ne quis falsum judicaret apud eos id quo laudavimus vos, ut invenirent vos
paratos, sicut dicebam iis. Et si veniant mecum Macedones, & offenderint 4
vos imparatos, & pudefiamus nos, ne dicant vobis, Apostatizistis; Oro vos 5
fratres nostri, necessariò exhibete, & præparate in occursum hujus populi,
benedictionem vestram, & disponite eam de qua loquutus sum, cui præpa-
rati estis, & sic exhibete eam tanquam benedictionem, & non tanquam coactè.

ἘΠΙΣΤΟΛῊ ΠΡῸΣ ΚΟΡΙΝΘ. Β'. ΚΕΦ. Θ'. Ι'.

Hoc autem; Serens parcè, parcè & metet: & seminans in
6 Τοῦτο δὲ, Ὁ σπείρων φειδομένως, φειδομένως καὶ θερίσει· καὶ ὁ σπείρων ἐπ'
benedictionibus, in benedictionibus & metet. Unusquisque prout præoptat cor-
7 εὐλογίαις, ἐπ' εὐλογίαις καὶ θερίσει. Ἕκαστος καθὼς προαιρεῖται τῇ καρ-
de, non ex tristitia aut ex necessitate: hilarem enim datorem diligit Deus. Potens
8 δίᾳ, μὴ ἐκ λύπης ἢ ἐξ ἀνάγκης· ἱλαρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ Θεός. Δυνατὸς
autem Deus omnem gratiam abundare facere in vos: ut in omnibus semper omnem
δὲ ὁ Θεὸς πᾶσαν χάριν περισσεῦσαι εἰς ὑμᾶς· ἵνα ἐν παντὶ πάντοτε πᾶσαν
sufficientiam habentes, abundetis in omne opus bonum: (Sicut scriptum est;
9 αὐτάρκειαν ἔχοντες, περισσεύητε εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν· (Καθὼς γέγραπται,
Dispersit, dedit pauperibus: justitia ejus manet in æternum. At
10 Ἐσκόρπισεν, ἔδωκε τοῖς πένησιν· ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα. Ὁ δὲ
suppeditans semen seminanti, & panem ad escam suppeditet, & multiplicet
ἐπιχορηγῶν σπέρμα τῷ σπείροντι, καὶ ἄρτον εἰς βρῶσιν χορηγήσαι, καὶ πληθύναι
sementem vestram, & augeat fructus genitos justitiæ vestræ:) In omni
11 τὸν σπόρον ὑμῶν, καὶ αὐξήσαι τὰ γεννήματα τῆς δικαιοσύνης ὑμῶν·) Ἐν παντὶ
ditati in omnem simplicitatem, quæ adoperatur per nos gratiarum actionem
πλουτιζόμενοι εἰς πᾶσαν ἁπλότητα, ἥτις κατεργάζεται δι' ἡμῶν εὐχαριστίαν
Deo. Quoniam ministerium oblationis hujus non solùm est assupplens
12 τῷ Θεῷ. Ὅτι ἡ διακονία τῆς λειτουργίας ταύτης οὐ μόνον ἐστὶ προσαναπληροῦσα
inopias Sanctorum: sed etiam redundans per multas gratiarum actiones
τὰ ὑστερήματα τῶν ἁγίων· ἀλλὰ καὶ περισσεύουσα διὰ πολλῶν εὐχαριστιῶν
Deo: (Per probationem ministerii hujus glorificantes Deum in
13 τῷ Θεῷ· (Διὰ τῆς δοκιμῆς τῆς διακονίας ταύτης δοξάζοντες τὸν Θεὸν ἐπὶ
obedientia confessionis vestræ in Evangelium Christi, & simplicitate
τῇ ὑποταγῇ τῆς ὁμολογίας ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἁπλότητι
communicationis in illos, & in omnes,) Et ipsorum obsecratione pro vobis,
14 τῆς κοινωνίας εἰς αὐτοὺς, καὶ εἰς πάντας,) Καὶ αὐτῶν δεήσει ὑπὲρ ὑμῶν,
desiderantium vos propter eminentem gratiam Dei in vobis.
ἐπιποθούντων ὑμᾶς διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν χάριν τοῦ Θεοῦ ἐφ' ὑμῖν.

Gratia autem Deo super inenarrabili ejus dono.
Χάρις δὲ τῷ Θεῷ ἐπὶ τῇ ἀνεκδιηγήτῳ αὐτοῦ δωρεᾷ. 15

CAP. X. ί.

Ipse autem ego Paulus obsecro vos per lenitatem & æquitatem
Ι' Αὐτὸς δὲ ἐγὼ Παῦλος παρακαλῶ ὑμᾶς διὰ τῆς πρᾳότητος καὶ ἐπιεικείας 1
Christi: qui secundùm faciem quidem humilis in vobis, absens autem confido in
τοῦ Χριστοῦ· ὃς κατὰ πρόσωπον μὲν ταπεινὸς ἐν ὑμῖν, ἀπὼν δὲ θαρρῶ εἰς
vos. Rogo autem, ne præsens confidens eâ fiduciâ, quâ cogito
ὑμᾶς. Δέομαι δὲ τὸ μὴ παρὼν θαρρῆσαι τῇ πεποιθήσει, ᾗ λογίζομαι 2
audere in quosdam, existimantes nos tanquam secundùm carnem ambulantes.
τολμῆσαι ἐπί τινας τοὺς λογιζομένους ἡμᾶς ὡς κατὰ σάρκα περιπατοῦντας.
In carne enim ambulantes, non secundùm carnem militamus: (Nam arma
Ἐν σαρκὶ γὰρ περιπατοῦντες, οὐ κατὰ σάρκα στρατευόμεθα· (Τὰ γὰρ ὅπλα 3
militiæ nostræ non carnalia, sed potentia Deo ad eversionem mu- 4
τῆς στρατείας ἡμῶν οὐ σαρκικὰ, ἀλλὰ δυνατὰ τῷ Θεῷ πρὸς καθαίρεσιν ὀχυ-
nitionum,) ratiocinationes evertentes, Et omnem sublimitatem elatam adversùs
ρωμάτων,) λογισμοὺς καθαιροῦντες, Καὶ πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ 5
cognitionem Dei, & captivantes omnem intellectum in obedientiam Christi:
τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ, καὶ αἰχμαλωτίζοντες πᾶν νόημα εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ Χριστοῦ·
Et in parato habentes ulcisci omnem inobedientiam, cùm impleta fuerit vestra
Καὶ ἐν ἑτοίμῳ ἔχοντες ἐκδικῆσαι πᾶσαν παρακοήν, ὅταν πληρωθῇ ὑμῶν 6
obedientia. Quæ secundùm faciem aspicitis? Si quis confidit sibiipsi, Christi
ἡ ὑπακοή. Τὰ κατὰ πρόσωπον βλέπετε; εἴ τις πέποιθεν ἑαυτῷ, Χριστοῦ 7
esse, hoc cogitet iterùm à seipso, quia sicut ipse Christi, ita & nos
εἶναι, τοῦτο λογιζέσθω πάλιν ἀφ' ἑαυτοῦ, ὅτι καθὼς αὐτὸς Χριστοῦ, οὕτω καὶ ἡμεῖς
Christi.
Χριστοῦ.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

6 [illegible] 7 [illegible] 8 [illegible] 9 [illegible] 10 [illegible] 11 [illegible] 12 [illegible] 13 [illegible] 14 [illegible] 15 [illegible]

Hoc autem *dico*, Qui seminat cum parsimonia, etiam cum parsimonia metet: at qui seminat cum benedictione, etiam cum benedictione metet. 6 Unusquisque prout ipsi in animo est, non tanquam ex tristitia, vel tanquam per vim: hilarem enim datorem diligit Dominus. 7 Facultas siquidem inest in manibus Dei omnem beneficentiam augendi in vos, ut in omnibus semper quod sufficit vobis habeatis, abundetisque in omni opere bono. 8 Sicut scriptum est; Dispersit, deditque pauperibus, & justitia ejus stat in seculum. 9 Cæterùm qui largitur semen seminanti, & panem in cibum, is largietur & multiplicabit sementem vestram, & nutriet fructus justitiæ vestræ. 10 Ut in omnibus ditemini in omnem simplicitatem, quæ per nos perficit gratiarum actionem Deo. 11 Quoniam functio ministerii hujus, non solùm defectum Sanctorum supplet, sed etiam excellit per multas gratiarum actiones Deo. 12 Nam propter probationem ministerii hujus Deum glorificamus, quòd subjecti sitis confessioni Evangelii Christi, & communicaveritis in simplicitate vestra cum eis, & cum omnibus. 13 Preces autem offerunt pro vobis cum multa charitate, propter multitudinem beneficentiæ Dei in vos. 14 Gratia autem Deo super dono ipsius inenarrabili. 15

CAP. X.

Dominicâ VI. Jejunii.16.

1 [illegible] 2 [illegible] 3 [illegible] 4 [illegible] 5 [illegible] 6 [illegible] 7 [illegible]

EGo Paulus peto à vobis per lenitatem & mansuetudinem Christi, qui licèt coràm humilis sum apud vos, absens tamen confido de vobis. 1 Obsecro autem vos, nequum venerim, urgear illâ fiduciâ quam habeo, ut audeam, ut animo agito, in illos homines qui putant nos quasi secundùm carnem incedere. 2 Quamvis enim in carne ambulemus, non tamen carnalibus rebus militamus. 3 Arma enim militiæ nostræ non sunt carnalia, sed virtus Dei, ac per eam subjugamus arces munitas, & demolimur cogitationes, 4 Omnemque elationem quæ sese effert adversùs cognitionem Dei, & captivos ducimus omnes intellectus ad obedientiam Christi. 5 Ac parati sumus ad faciendam vindictam de iis qui non obediunt, quum impleta fuerit obedientia vestra. 6 Faciem intuemini? Si quis confidit de seipso quòd Christi sit, is sciat ex seipso, quòd quemadmodum ipse Christi est, ita & nos. 7

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

6 ወዘሰ : በኅዳጥ : ይዘርእ : ለዝንቱ : ከማሁ : ይጠፍእ : ሎቱ : ማእረር : ወዘሰ :
7 በበረከት : ይዘርእ : በበረከት : ያአርር :=: ወኵሉ : በከመ : አደሞ : በልቡ : ይግበ
ር : እስመ : ኢኮነ : በግብር : ዳእሙ : በፍሥሐ : ለየሀቡ : እስመ : ከማሁ : ያፈቅር :
8 እግዚአብሔር :=: ወይክል : እግዚአብሔር : አፈድፍዶ : ለክሙ : እምኵሉ :
ሠናይቱ : ከመ : ያብዝኅ : ለክሙ : ኵሎ : በረከቶ : ለዝሉፉ : ወታተርፍዎ : ለኵ
9 ሉ :: ወትፈድፍዱ : በምግባረ : ሠናይ :=: በከመ : ይቤ : መጽሐፍ : ዘረወ : ወወሀበ :
ለነዳይ : ወጽድቁሰ : ይነብር : ለዓለመ : ዓለም :=:

Et qui parce seminat, huic similiter parca erit messis: & qui in benedictione seminat, in benedictione metet. 6 *Et quisque sicut complacuit sibi in corde suo, faciat: quia non est ex necessitate, sed hilare dent: quia hujusmodi* datorem *diligit Deus.* 7 *Et potens est Deus abunde dare vobis de tota benignitate ejus, ut multiplicet vobis omnem benedictionem ejus in perpetuum, & ut superfluitatem habeatis omnium, & abundetis in operibus bonis.* 8 *Sicut dicit Scriptura; Dispersit, & dedit egeno, & justitia ejus manet in seculum seculorum.* 9

Versio VULGATA LATINA.

6 Hoc autem dico; Qui parcè seminat, parcè & metet: & qui seminat in benedictionibus, de benedictionibus & metet. 7 Unusquisque prout destinavit in corde suo, non ex tristitia, aut ex necessitate: hilarem enim datorem diligit Deus. 8 Potens est autem Deus omnem gratiam abundare facere in vobis: ut in omnibus semper omnem sufficientiam habentes, abundetis in omne opus bonum, 9 Sicut scriptum est; Dispersit, dedit pauperibus: justitia ejus manet in seculum seculi. 10 Qui autem administrat semen seminanti: & panem ad manducandum præstabit, & multiplicabit semen vestrum, & augebit incrementa frugum justitiæ vestræ: 11 Ut in omnibus locupletati abundetis in omnem simplicitatem, quæ operatur per nos gratiarum actionem Deo. 12 Quoniam ministerium hujus officii, non solùm supplet ea quæ desunt Sanctis, sed etiam abundat per multas gratiarum actiones in Domino, 13 Per probationem ministerii hujus, glorificantes Deum in obedientia confessionis vestræ, in Evangelium Christi, & simplicitate communicationis in illos, 14 & in omnes, Et in ipsorum obsecratione pro vobis, desiderantium vos propter eminentem gratiam Dei in vobis. Gratias Deo super inenarrabili dono ejus. 15

CAP. X.

IPse autem ego Paulus obsecro vos, per mansuetudinem & modestiam Christi, 1 qui in facie quidem humilis sum inter vos, absens autem confido in vobis. Rogo 2 autem vos ne præsens audeam, per eam confidentiam quâ existimor audere, in quosdam, qui arbitrantur nos tanquam secundùm carnem ambulemus. In carne 3 enim ambulantes, non secundùm carnem militamus. Nam arma militiæ nostræ 4 non carnalia sunt, sed potentia Deo ad destructionem munitionum, consilia destru- 5 entes, Et omnem altitudinem extollentem se adversùs scientiam Dei, & in captivitatem redigentes omnem intellectum in obsequium Christi, Et in promptu 6 habentes ulcisci omnem inobedientiam, cùm impleta fuerit vestra obedientia. Quæ 7 secundùm faciem sunt, videte. Si quis confidit sibi Christi se esse, hoc cogitet iterùm apud se: quia sicut ipse Christi est, ita & nos.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الاحد الثامن عشر بعد العنصرة *
6 واذكر هذا * من يزرع يسيرا فسيحصد
ثوابا يسيرا * ومن يزرع ببركات فسيحصد ببركات جزاء متوافرا * كل احد كما قد سبق فنوي 7
في قلبه لا من حزن ولا من الزام * فان الله يحب المعطي البشاش * والله قادر ان يكثر لكم 8
كل نعمة واحسان * ليكون لكم في كل امر كافة القناعة دايما * وتفضلون في كل عمل صالح * كما 9
كتب بدد واعطي الفقراء وعدله يبقي الي الابد * والرازق الزارع زرعا وللاكل خبزا * يرزقكم 10
ويكثر زرعكم وينمي غلات عدلكم * مستغنيين في كل امر بكافة السخاء والسماحة * التي 11
تسدي فينا شكر الله * تم * قراءة الاربعا من الجمعة الثالثة عشر بعد العنصرة *
* لان افتعال هذه الخدمة ليس هو لاتمام معوزات القديسين فقط * بل وللزيادة في المداني 12
وكثرة الشكر لله * وبهذا تهذيب هذه الخدمة يمجدون الله على طاعة اعترافكم لبشارة المسيح * 13
وعلي سخاء شركتكم الواردة اليهم والي الكل * ويشكرون له في طلبتهم من اجلكم تايقين 14
اليكم من اجل نعمة الله المفرطة السابغة عليكم * ولله الشكر على موهبته التي لا يحدث بها 15

* الفصل العاشر *

* وانا بولص نفسي اسالكم بوداعة المسيح ودعته الذي انا بمحضر الوجه ذليل فيكم * 1
وغايبا مدلا عليكم * اسالكم الا تحوجوني اذا حضرت ان اثق بالامل الذي افكر فيه * 2
فاجترى على القوم الذين يحسبوننا كاننا مستسيرين بما يخص البشر * فانا وان كنا 3
سالكين بالبشر * فما نجندنا تجندا مخصوصا بالبشر * لان اسلحة جنديتنا ليست بشرية * 4
لكنها مقتدرة بالله على هدم الحصون * هادمين الافكار وكل علو يستعلي على معرفة الله * 5
وسابيين كل فطنة ورويه الي طاعة المسيح * ولنا استعداد ان ننتقم من كل معصية اذا كملت 6
طاعتكم * انما تبصرون الاشياء الظاهرة بمحضر الوجه * 7
* قراءة الخميس من الجمعة الثالثة عشر * اي احد وثق بذاته انه
للمسيح * فليفتكر في ذاته ايضا هذا * انه كما هو للمسيح كذلك نحن للمسيح * تم *

Dominicâ decimâ octavâ post Pentecosten.

Hoc autem moneo, Qui cum parsimonia seris, exiguum præmium metet: qui verò cum benedictionibus serit, metet in benedictionibus mercedem exuberantem. 6 *Quisque vout ante proposuit in corde suo, non ex tristitia neque ex coactu: Deus enim diligit hilarem datorem.* 7 *Potens est autem Deus multiplicare vobis omnem gratiam & beneficium, ut semper sit vobis in omni re animus omnino contentus, & excellatis in omni opere bono.* 8 *Sicut scriptum est, Dispersit ac dedit pauperibus, & justitia ejus manebit in seculum.* 9 *Et qui suppeditat serenti semen, & escæ panem, suppeditet vobis, & multiplicet sementem vestram, & augeat proventus justitiæ vestræ.* 10 *Locupletati cunctis in rebus, omni cum liberalitate atque largitate quæ producit in nobis gratiarum actionem Deo.* 11 Finis.

Lectio feriæ quartæ hebdomadæ tertiæ decimæ post Pentecosten.

Nam effectus hujus ministerii non solùm est ad supplendum necessitatibus Sanctorum, sed etiam ad augendas laudes & multiplicandas gratiarum actiones Deo. 12 *Et per istius ministerii probationem Deum glorificabunt de obedientia qua profitemini Evangelium Christi, deque liberalitate communionis vestræ in se & in omnes pervenientis:* 13 *Eique gratias agent in precibus suis pro vobis, expetentes vos propter eminentem Dei gratiam in vos redundantem.* 14 *Deo autem gratiarum actio super inenarrabili suo munere.* 15

CAP. X.

CÆterùm ipse ego Paulus rogo vos per mansuetudinem et lenitatem Christi, ego inquam qui præsente facie humilis sum inter vos, absens verò confidens erga vos, 1 *Rogo vos ne me compellatis, cùm adero, confidere animo quem meditor, & audere in homines illos qui nos æstimant quasi ambulantes in his quæ propria sunt carnis.* 2 *Nam licèt incedamus in carne, non tamen pugnamus pugnam carni propriam.* 3 *Arma siquidem militiæ nostræ non sunt carnalia, sed valida sunt per Deum ad subvertendas arces:* 4 *Evertentes cogitationes, omnemque celsitudinem quæ extollitur adversùs cognitionem Dei: & captivam ducentes omnem prudentiam atque sententiam ad obedientiam Christi.* 5 *Et parati sumus vindicare omnem contumaciam, cùm perfecta fuerit obedientia vestra.* 6 *Videtis quidem res patentes in præsentia faciei.* 7

Lectio feriæ quintæ hebdomadis decimæ tertiæ.

Quicunque apud semetipsum confidit se esse Christi, hoc etiam apud semetipsum cogitet, quòd quemadmodum ipse Christi est, ita et nos Christi sumus. Hucusque.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

10 ወውእቱ : ይሁብ : ዘርአ : ለዘራኢ : ወእክለ : ለሲሳይ :: ወይሁበክሙ : ወያብዝኅ : ለክሙ :
11 ዘርአክሙ : ወይሰምር : ለክሙ : ማእረረ : ጽድቅክሙ :=: እንዘ : ትብዕሉ : በኵሉ :
12 ትፍሥሕት : እንተ : ትገብር : ለክሙ : አኰቴተ : እግዚአብሔር :=: እስመ : ዛቲ : መል
እክተ : ዝንቱ : ግብር : አኮ : ለዝንቱ : ባሕቲቱ : ዘታሰልጥ :: እስመ : ይፌጽም : ሎሙ :
ተፅናሶሙ : ለክዱን : ዓዲ : ትፈደፍድ : አኰቴተ : እግዚአብሔር : በላዕለ : ቅዱሳኑ :=:
13 ወያአኵትዎ : ለእግዚአብሔር : በመክራሃ : ለዛቲ : ሃይማኖትክሙ : እስመ : ተአዘዝክ
ሙ : ለመልእክቲ : ክርስቶስ : ወኀበርክሙ : ተፈሣሕክሙ : ወአስተወፃእክሙ : ኵልክ
14 ሙ :=: ወእሙንቱሂ : ይጼልዩ : በእንቲአክሙ : ወይፈትዉ : ይርአዩክሙ : በእንተ : ጸጋ :
15 እግዚአብሔር : ዘላዕሌክሙ ::=: ወአኰቴት : እግዚአብሔር : በእንተ : ጸጋሁ : ለእግዚ
አብሔር : እንተ : ትመጽእ : እመ : ኢሐዘብዋ ::=:
በቴድሮስ : ሰማዕት : ምንባብ :=:
1 ወአስተበቍዐክሙ : አኃዊነ : አነ : ጳውሎስ : በየውሀት : ወበምሕረት : ክርስቶስ : እ
ስመ : ሶበ : እሄሉ : ኀቤክሙ : መጠነ : አነ : በገጽየ : ወበኀበ ÷ ኢሀለውኩ : እትፌ : ብዕ
2 ቤክሙ :=: ወብቍዕ : እስመ : እንዘ : ኢሀለውኩ : እትአመን : በተፋቅሮትክሙ :
ወእትኀበል :: እጥብዕ :: እስመቦ : እለ : ይትሐዘቡነ : ከመዘ : በሕገ : ሥጋ : ነሐው
3 ር :=: በሥጋነሰ : ነሐውር : ወአኮ : በሕገ : ዚአሁ : ዘነሐውር : ወዘንፀብእ ::=:
4 እስመ : ንዋየ : ሐቅሉ : ለዘፀብእነ : ኢኮነ : በሕገ : ዘሥጋ : ኃይለ : እግዚአብሔር : ው
5 እቱ : ዘይነሥት : አጽዋናተ :=: ወያኀስል : ኵሎ : ሕሊናተ : ዘየዐቢ : እምፈሪሀ : እ
6 ግዚአብሔር : ከመ : ይፄውው : ኵሎ : ልበ : ወይግነይ : ለክርስቶስ :=: ወድልው : ውእ
7 ቱ : ይትቤቀሎ : ለዘ : ኢይገርር : ወአመ : ፈጸምክሙ : ትእዛዞ :=: ዘከመ
ንገሩ : ገጽ : ርእዩ : ወዘሂ : ተአመነ : በክርስቶስ : ከመዝ : ለየሐሊ : ለሊሁ : እስመ : በ
ከመ : ክርስቶስ : ከማሁ : ንሕነ ::=:

Et ipse dat semen ad seminandum, & panem in escam, & dabit vobis, & multiplicabit vobis semen vestrum, & jucunda erit vobis messis justitiæ vestræ: 10 *Quum locupletes sitis in omni gaudio quod operatur* in *vobis gratiarum actionem Deo.* 11 *Quia hæc administratio hujus operis, non huic solummodò utilis est, quia iis supplet inopiam eorum occultè, sed etiam abundat gratiarum actio Deo, per* eam, *in Sanctis ejus,* 12 *Et gratias agunt Deo in experientia hujus fidei vestræ, quia subditi estis ministerio Christi, & consociati estis, & congratulati estis, & expendistis omnes vos.* 13 *Et illi orant pro vobis, & desiderant videre vos propter gratiam Dei quæ supra vos* est. 14 *Et gratiæ Deo propter gratiam Dei quæ ventura est quando non opinati fuerint.* 15

CAP. X.

Pro Theodoro Martyre, lectio.

E*T precor vos fratres nostri, ego Paulus in mansuetudine & in misericordia Christi, quia quum præsens sim apud vos, quantuluscunque ego sum in facie, tamen quum absim, confido in vobis.* 1 *Et obsecro, quia absens confido in dilectione vestra, & ausus sum strenuus esse; quia sunt qui cogitant, quasi secundùm legem carnis incederemus.* 2 *In carne nostra incedimus, sed non secundùm legem ejus incedimus & pugnamus.* 3 *Quia arma hujus militiæ nostræ non sunt secundùm legem carnis, virtus Dei est quæ destruit munitiones,* 4 *Et prosternit omnes cogitationes quæ majores sunt quàm timor Dei, ut in captivitatem redigat omnem intellectum, & ut subjiciatur Christo,* 5 *Et paratus est sumere vindictam de eo qui non obedit, quum impleveritis vos mandatum.* 6 *Quæ secundùm faciem sunt aspicite, & qui confidit in Christo, sic consideret seipsum: quia sicut Christus fuit, sic nos sumus.* 7

'ΕΠΙΣΤΟΛΗ' ΠΡΟ'Σ ΚΟΡΙΝΘ. Β'. ΚΕΦ. Ι'.

Sique *enim* & amplius aliquid *glorier* de *auctoritate* nostra, quam
8 Ἐάν τε γὰρ καὶ περισσότερόν τι καυχήσωμαι περὶ τῆς ἐξουσίας ἡμῶν, ἧς
dedit Dominus nobis in ædificationem, & non in *eversionem* vestram, non *pudefiam*:
ἔδωκεν ὁ Κύριος ἡμῖν εἰς οἰκοδομήν, καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν ὑμῶν, οὐκ αἰσχυνθήσομαι·
Ut non videar tanquam terrere vos per epistolas. (Quoniam
9 Ἵνα μὴ δόξω ὡς ἂν ἐκφοβεῖν ὑμᾶς διὰ τῶν ἐπιστολῶν. (Ὅτι
10 quidem epistolæ, *inquit*, graves & fortes: *at* præsentia corporis
αἱ μὲν ἐπιστολαί, φησί, βαρεῖαι καὶ ἰσχυραί, ἡ δὲ παρουσία τοῦ σώματος
infirma, & sermo *nihil factus*.) Hoc cogitet *talis*, quia
11 ἀσθενής, καὶ ὁ λόγος ἐξουθενημένος.) Τοῦτο λογιζέσθω ὁ τοιοῦτος, ὅτι
quales sumus verbo per epistolas absentes, tales & præsentes *opere*.
οἷοί ἐσμεν τῷ λόγῳ δι᾽ ἐπιστολῶν ἀπόντες, τοιοῦτοι καὶ παρόντες τῷ ἔργῳ.
Non enim audemus inserere aut *conferre* nosipsos quibusdam, seipsos *com-*
12 Οὐ γὰρ τολμῶμεν ἐγκρῖναι ἢ συγκρῖναι ἑαυτούς τισι, τῶν ἑαυτοὺς συν-
mendantibus: sed ipsi in *seipsis semetipsos* metientes, & *conferentes seipsos*
ιστανόντων· ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς ἑαυτοὺς μετροῦντες, καὶ συγκρίνοντες ἑαυτοὺς
semetipsis, *non intelligunt*. Nos autem non in *immensurata* gloriabimur, sed
13 ἑαυτοῖς, οὐ συνιοῦσιν. Ἡμεῖς δὲ οὐχὶ εἰς τὰ ἄμετρα καυχησόμεθα, ἀλλὰ
secundùm mensuram regulæ, quam *partitus* est nobis Deus, mensuram *pertigisse* usque
κατὰ τὸ μέτρον τοῦ κανόνος οὗ ἐμέρισεν ἡμῖν ὁ Θεὸς μέτρου, ἐφικέσθαι ἄχρι
& vos. Non enim quasi non pertingentes ad vos, superextendimus *nosipsos*.
14 καὶ ὑμῶν. Οὐ γὰρ ὡς μὴ ἐφικνούμενοι εἰς ὑμᾶς, ὑπερεκτείνομεν ἑαυτούς.
Usque ad enim & vos pervenimus, in Evangelio Christi, Non in *immensurata*
15 Ἄχρι γὰρ καὶ ὑμῶν ἐφθάσαμεν, ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ, Οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα
gloriantes in alienis laboribus: spem autem habentes, *augescente* *fide*
καυχώμενοι ἐν ἀλλοτρίοις κόποις, ἐλπίδα δὲ ἔχοντες, αὐξανομένης τῆς πίστεως
vestrâ, in vobis magnificari secundùm regulam nostram in abundantiam. In *ulteriora*
16 ὑμῶν, ἐν ὑμῖν μεγαλυνθῆναι κατὰ τὸν κανόνα ἡμῶν εἰς περισσείαν. Εἰς τὰ ὑπερέκεινα

vestri evangelizare, non in aliena regula, in *parata* gloriari. *At*
ὑμῶν εὐαγγελίσασθαι, οὐκ ἐν ἀλλοτρίῳ κανόνι εἰς τὰ ἕτοιμα καυχήσασθαι. Ὁ δὲ 17
glorians, in Domino glorietur: Non enim seipsum *commendans*, ille est
καυχώμενος, ἐν Κυρίῳ καυχάσθω. Οὐ γὰρ ὁ ἑαυτὸν συνιστῶν, ἐκεῖνός ἐστι 18
probatus, sed quem *Dominus commendat*.
δόκιμος, ἀλλ᾽ ὃν ὁ Κύριος συνίστησιν.

CAP. XI. ια΄.

Utinam *toleraretis meam paulisper insipientiam*: sed & supportate me. Æmulor enim
1 Ὄφελον ἀνείχεσθέ μου μικρὸν τῇ ἀφροσύνῃ· ἀλλὰ καὶ ἀνέχεσθέ μου. Ζηλῶ γὰρ
vos Dei æmulatione: Despondi enim vos uni viro, virginem castam *sistere* 2
ὑμᾶς Θεοῦ ζήλῳ· ἡρμοσάμην γὰρ ὑμᾶς ἑνὶ ἀνδρί, παρθένον ἁγνὴν παραστῆσαι
Christo. Timeo autem ne *forte* sicut serpens Evam seduxit *in* astutia
τῷ Χριστῷ. Φοβοῦμαι δὲ μή πως ὡς ὁ ὄφις Εὔαν ἐξηπάτησεν ἐν τῇ πανουργίᾳ 3
sua, ita corrumpantur *mentes vestræ*, à simplicitate *illa in Christum*. *Si*
αὐτοῦ, οὕτω φθαρῇ τὰ νοήματα ὑμῶν, ἀπὸ τῆς ἁπλότητος τῆς εἰς τὸν Χριστόν. Εἰ 4
quidem enim veniens alium *Jesum* prædicat quem non prædicavimus, aut Spiritum alium
μὲν γὰρ ὁ ἐρχόμενος ἄλλον Ἰησοῦν κηρύσσει ὃν οὐκ ἐκηρύξαμεν, ἢ Πνεῦμα ἕτερον
accipitis quem non accepistis, aut evangelium aliud quod non recepistis, rectè
λαμβάνετε ὃ οὐκ ἐλάβετε, ἢ εὐαγγέλιον ἕτερον ὃ οὐκ ἐδέξασθε, καλῶς
toleraveritis. Existimo enim *nihilo inferiorem esse super valdè* Apostolis. Si *verò* &
ἠνείχεσθε. Λογίζομαι γὰρ μηδὲν ὑστερηκέναι τῶν ὑπὲρ λίαν ἀποστόλων. Εἰ δὲ καὶ 5
rudis sermone, sed non *cognitione*: *sed in omni* manifestati *in omnibus in* 6
ἰδιώτης τῷ λόγῳ, ἀλλ᾽ οὐ τῇ γνώσει· ἀλλ᾽ ἐν παντὶ φανερωθέντες ἐν πᾶσιν εἰς
vos. Aut peccatum feci, meipsum humilians, ut vos exaltemini, quoniam
ὑμᾶς. Ἢ ἁμαρτίαν ἐποίησα, ἐμαυτὸν ταπεινῶν ἵνα ὑμεῖς ὑψωθῆτε, ὅτι 7
gratis Dei Evangelium *evangelizaverim* vobis?
δωρεὰν τὸ τοῦ Θεοῦ εὐαγγέλιον εὐηγγελισάμην ὑμῖν;

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

8 ܐܢ ܓܝܪ ܐܦ ܝܬܝܪܐܝܬ ܐܫܬܒܗܪ ܒܫܘܠܛܢܐ ܕܝܗܒ ܠܝ ܡܪܢ. ܠܐ ܒܗܬ ܐܢܐ. ܕܠܒ *
9 ܢܝܢܟܘܢ ܗܘ ܕܝܗܒ ܠܢ ܘܠܐ ܠܣܘܚܦܟܘܢ. * ܡܚܒܣ ܐܢܐ ܕܝܢ. ܕܠܐ ܐܬܚܙܐ
10 ܐܝܟ ܗܘ ܕܡܙܝܥ ܘܡܕܚܠ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܒܐܓܪܬܝ. * ܡܛܠ ܕܐܝܬ ܐܢܫܐ ܕܐܡܪܝܢ. ܕܐܓܪܬܗ
11 ܝܩܝܪܢ ܘܚܝܠܬܢ. ܡܐܬܝܬܗ ܕܝܢ ܕܦܓܪܗ ܟܪܝܗܐ. ܘܡܠܬܗ ܫܝܛܐ. * ܐܠܐ ܗܢܐ ܢܬܪܥܐ ܡܢ
ܕܐܡܪ ܗܟܢܐ. ܕܐܝܟ ܕܐܝܬܝܢ ܒܡܠܬܐ ܕܐܓܪܬܢ ܟܕ ܪܚܝܩܝܢܢ. ܗܟܢܐ ܐܝܬܝܢ ܐܦ ܟܕ
12 ܩܪܝܒܝܢܢ ܒܥܒܕܐ. * ܠܐ ܓܝܪ ܡܡܪܚܝܢܢ ܕܢܫܘܐ ܐܘ ܕܢܦܚܡ ܢܦܫܢ ܥܡ ܗܢܘܢ
ܕܡܫܒܚܝܢ ܢܦܫܗܘܢ. ܐܠܐ ܡܛܠ ܕܗܢܘܢ ܒܗܘܢ ܒܗܘܢ ܡܦܚܡܝܢ ܠܗܘܢ ܠܐ ܡܣܬܟܠܝܢ.
13 ܚܢܢ ܠܐ ܡܫܬܒܗܪܝܢܢ ܝܬܝܪ ܡܢ ܡܫܘܚܬܢ. ܐܠܐ ܒܡܫܘܚܬܐ ܕܬܚܘܡܐ ܕܦܠܓ ܠܢ *
14 ܐܠܗܐ. ܕܢܡܛܐ ܐܦ ܥܕܡܐ ܠܘܬܟܘܢ. * ܠܐ ܗܘܐ ܓܝܪ ܐܝܟ ܕܠܐ ܡܛܝܢܢ ܠܘܬܟܘܢ
15 ܡܘܬܪܝܢܢ ܢܦܫܢ. ܥܕܡܐ ܠܘܬܟܘܢ ܓܝܪ ܡܛܝܢܢ ܒܐܘܢܓܠܝܘܢ ܕܡܫܝܚܐ. * ܘܠܐ ܡܫܬܒܗܪܝܢܢ
ܝܬܝܪ ܡܢ ܡܫܘܚܬܢ ܒܥܡܠܐ ܕܢܘܟܪܝܐ. ܣܒܪܐ ܕܝܢ ܐܝܬ ܠܢ. ܕܟܕ ܬܪܒܐ ܗܝܡܢܘܬܟܘܢ
16 ܒܟܘܢ ܢܬܪܘܪܒ ܐܝܟ ܡܫܘܚܬܢ ܒܝܘܬܪܢܐ. * ܘܢܣܒܪ ܐܦ ܠܗܠ ܡܢܟܘܢ. ܠܐ ܒܡܫܘܚܬܐ
17 18 ܢܘܟܪܝܬܐ. ܕܒܡܛܝܒܬܐ ܢܫܬܒܗܪ. * ܗܘ ܕܝܢ ܕܡܫܬܒܗܪ ܒܡܪܝܐ ܢܫܬܒܗܪ. * ܠܐ ܗܘܐ
ܓܝܪ ܡܢ ܕܢܦܫܗ ܡܫܒܚ ܗܘ ܒܚܝܪ. ܐܠܐ ܡܢ ܕܡܪܝܐ ܡܫܒܚ ܠܗ.

* ܫܠܡ * ܝ *

* ܕܫܒܘܥܐ ܕ̈ ܕܨܘܡܐ * ܒܬܪܝܢ * ܝܙ *

1 ܨܒܐ ܗܘܝܬ ܕܝܢ ܕܬܣܝܒܪܘܢܢܝ ܩܠܝܠ ܕܐܡܠܠ ܒܫܛܝܘܬܐ. ܐܠܐ ܐܦ ܡܣܝܒܪܝܢ *
2 ܐܢܬܘܢ ܠܝ. * ܛܢܢ ܐܢܐ ܓܝܪ ܥܠܝܟܘܢ ܒܛܢܢܗ ܕܐܠܗܐ. ܡܟܪܬܟܘܢ ܓܝܪ ܠܓܒܪܐ ܚܕ
3 ܒܬܘܠܬܐ ܩܕܝܫܬܐ ܕܐܩܪܒ ܠܡܫܝܚܐ. * ܕܚܠ ܐܢܐ ܕܝܢ. ܕܠܡܐ ܐܝܟܢܐ ܕܐܛܥܝܗ ܚܘܝܐ ܠܚܘܐ
4 ܒܢܟܠܗ. ܗܟܢܐ ܢܬܚܒܠܘܢ ܪܥܝܢܝܟܘܢ ܡܢ ܦܫܝܛܘܬܐ ܕܠܘܬ ܡܫܝܚܐ. * ܐܢ ܓܝܪ ܗܘ
ܕܐܬܐ ܠܘܬܟܘܢ ܝܫܘܥ ܐܚܪܢܐ ܡܟܪܙ ܗܘܐ ܠܟܘܢ. ܗܘ ܕܠܐ ܐܟܪܙܢ. ܐܘ ܪܘܚܐ
ܐܚܪܢܐ ܢܣܒܬܘܢ ܗܝ ܕܠܐ ܢܣܒܬܘܢ. ܐܘ ܣܒܪܬܐ ܐܚܪܬܐ ܗܝ ܕܠܐ ܩܒܠܬܘܢ. ܫܦܝܪ
5 6 ܡܣܝܒܪܝܢ ܗܘܝܬܘܢ. * ܡܬܚܫܒ ܐܢܐ ܓܝܪ ܕܠܐ ܒܨܪܬ ܡܕܡ ܡܢ ܫܠܝܚܐ ܗܢܘܢ ܕܝܬܝܪ ܝܬܝܪ. * ܐܢ ܕܝܢ ܗܕܝܘܛ ܐܢܐ
7 ܒܡܠܬܝ. ܐܠܐ ܠܐ ܒܝܕܥܬܝ. ܐܠܐ ܒܟܠ ܡܕܡ ܓܠܝܢ ܚܢܢ ܠܘܬܟܘܢ. * ܐܘ ܕܠܡܐ ܣܟܠܘܬܐ ܥܒܕܬ
ܕܡܟܟܬ ܢܦܫܝ ܕܐܢܬܘܢ ܬܬܪܝܡܘܢ. ܘܡܓܢ ܣܒܪܬ ܠܟܘܢ ܣܒܪܬܐ ܕܐܠܗܐ.

Nam etsi aliquid amplius gloriatus fuero de 8
potestate quam dedit mihi Dominus noster,
non erubesco: quippe quam in vestrî ædificationem dedit nobis, non autem in vestrî
destructionem. Verùm conniveo, ne exi- 9
stimer tanquam is qui perterrefaciendo perterrefaciam vos per epistolas meas. Quia 10
sunt quidam qui dicunt, Epistolæ quidem
graves sunt & validæ, adventus autem corporis infirmus, & sermo contemptus. Sed 11
hoc cogitet qui sic dicit, quòd quales sumus
in sermone epistolæ nostræ quum absumus,
tales etiam sumus in opere præsentes. Non 12
enim audemus æstimare aut conferre nosipsos
cum iis qui seipsos gloriâ efferunt: sed quia
isti semet sibi comparant, non intelligunt.
Nos non gloriamur supra mensuram nostram, 13
sed juxta mensuram termini quem distribuit
nobis Deus, & ut pertingamus usque ad vos.
Non enim quasi non pertingamus ad vos, 14
extendimus nosipsos: nam usque ad vos pervenimus cum Evangelio Christi. Neque 15
gloriamur præter mensuram nostram in labore alieno: sed est nobis spes, crescente
fide vestrâ, nos in vobis magnificatum iri
juxta mensuram nostram. Quin & ultra vos 16
progrediemur evangelizando: non in mensura aliena, in his quæ parata sunt, gloriabimur. Qui autem gloriabitur, in Domino 17
gloriabitur. Non enim qui seipsum laudi- 18
bus effert, ille probatur, sed quem Dominus
commendaverit.

CAP. XI.

Feria II. hebdomadis IV. jejunii. 17.

UTinam verò toleraretis me paulisper ut 1
loquerer insipienter: sed & suffertis me
quidem. Nam zelotypus sum erga vos zelo 2
Dei. Despondi enim vos viro unico virginem castam quam offeram Christo. Vereor 3
autem ne prout seduxit serpens Hevam,
fraude suâ, ita corrumpantur sensus vestri à
simplicitate quæ est erga Christum. Nam 4
si is qui venit ad vos, alium Jesum prædicâsset
vobis quem nos non prædicavimus, aut spiritum alium accepissetis quem non accepistis,
aut aliud Evangelium quod non recepistis;
pulchrè assensum præbuissetis. Arbitror 5
enim nihil me minus præstitisse quàm Apostoli illi admodùm præstantes. Quamvis 6
enim incultus sim sermone meo, non tamen
scientiâ meâ: verùm in omnibus manifesti
fuimus apud vos. An fortè culpam commi- 7
si quòd meipsum dejecerim ut vos exaltaremini? gratuitóque prædicarim vobis Evangelium Dei?

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

8 ወእመኒበ ፡ ፈድፋደ ፡ ዘተመካሕኩ ፡ በእንተ ፡ ሢመትክሙ ፡ እንተ ፡ ወሀበ ፡ እግዚአብሔር ፡
9 ለተሐንጾ ፡ ወአኮ ፡ ለተነሥቶ ፡ ኢይትኀፈር ፡፡=፡ ከመ ፡ ኢይመስለክሙ ፡ ከመዘ ፡ እጌርመክ
10 ሙ ፡ በመጻሕፍት ፡፡=፡ እስመ ፡ መጻሕፍቲ ፡ ክቡዳት ፡ ወጽኑዓት ፡ ወሀልዎ ፡ በሥጋሁ ፡ ድኩ
11 ም ፡ ውእቱ ፡ ወነገሩኒ ፡ ኅጹር ፡፡=፡ ወባሕቱ ፡ ዘንተ ፡ አእምሩ ፡ በከመ ፡ ቃልነ ፡ በውስተ ፡
12 መጻሕፍት ፡ ከማሁ ፡ ምግባሪነኒ ፡ ሶበ ፡ ሀለውነ ፡፡=፡ ወኢይትኀበል ፡ ናጥብዕ ፡ ለርእስ
ነ ፡ ነሐሊ ፡ ባሲነ ፡ ከመ ፡ እለ ፡ ይንእዱ ፡ ርእሶሙ ፡ በዘ ፡ አምከሩ ፡ ወዐየኑ ፡ ለሊሆሙ ፡ ወ
13 ኢያእምሩ ፡ ፍካሬሁ ፡ ዘለሊሆሙ ፡ ይነብቡ ፡፡=፡ ወንሕነሰ ፡ ኢንትሜካሕ ፡ በዘ ፡ አልቦ ፡
ሕገ ፡ ዘእንበለ ፡ በመስፈርት ፡ ዘዐቀመ ፡ ለነ ፡ እግዚአብሔር ፡፡=፡

Et si fuit amplius quo gloriatus sum, de potestate vestra, quam dedit Deus ad 8
ædificationem & non ad destructionem, non pudefiam. Ut non videar vobis 9
quasi perterrefacerem vos per epistolas: Quia epistolæ, graves & validæ sunt, 10
sed præsentia in corpore infirma est, *& sermo brevis est. Veruntamen hoc sci-* 11
tote, sicut sermo noster in epistolis fuit, sic erunt opera nostra quum aderimus. Et 12
non ausus sum, ut promptos faceremus nosipsos, existimare nos sicut laudantes semetipsos: quia consilium dederunt, & explorârunt seipsos, & nesciunt interpretationem ejus quod ipsi loquuntur. Et nos non gloriabimur in eo quod non habet 13
regulam, sed in mensura quam constituit nobis Deus,

Versio VULGATA LATINA.

8 Nam, & si ampliùs aliquid gloriatus fuero de potestate nostra, quam dedit
nobis Dominus in ædificationem, & non in destructionem vestram: non
9 erubescam. Ut autem non existimer tanquam terrere vos per epistolas:
10 Quoniam quidem epistolæ, inquiunt, graves sunt & fortes: præsentia au-
11 tem corporis infirma, & sermo contemptibilis: Hoc cogitet qui ejusmo-
di est, quia quales sumus verbo per epistolas absentes, tales & præsentes in
12 facto. Non enim audemus inserere, aut comparare nos quibusdam, qui se-
ipsos commendant: sed ipsi in nobis nosmetipsos metientes, & comparantes
13 nosmetipsos nobis. Nos autem non in immensum gloriabimur, sed secun-
dùm mensuram regulæ, quâ mensus est nobis Deus, mensuram pertingendi
14 usque ad vos. Non enim quasi non pertingentes ad vos, superextendimus
15 nos: usque ad vos enim pervenimus in Evangelio Christi. Non in immen-
sum gloriantes in alienis laboribus: spem autem habentes crescentis fidei
vestræ, in vobis magnificari secundùm regulam nostram in abundantiam,
16 Etiam in illa, quæ ultra vos sunt, evangelizare, non in aliena regula in
iis quæ præparata sunt gloriari. Qui autem gloriatur, in Domino glorie- 17
tur. Non enim qui seipsum commendat, ille probatus est: sed quem Deus 18
commendat.

CAP. XI.

UTinam sustineretis modicum quid insipientiæ meæ, sed & supportate me. 1
Æmulor enim vos Dei æmulatione. Despondi enim vos uni viro virginem 2
castam exhibere Christo. Timeo autem, ne sicut serpens Hevam seduxit 3
astutiâ suâ, ita corrumpantur sensus vestri, & excidant à simplicitate, quæ
est in Christo. Nam si is qui venit, alium Christum prædicat, quem non 4
prædicavimus; aut alium spiritum accipitis, quem non accepistis; aut aliud
Evangelium, quod non recepistis: rectè pateremini. Existimo enim nihil me 5
minus fecisse à magnis Apostolis. Nam etsi imperitus sermone, sed non 6
scientiâ: in omnibus autem manifestati sumus vobis. Aut numquid pecca- 7
tum feci, me ipsum humilians, ut vos exaltemini? quoniam gratis Evangelium Dei evangelizavi vobis?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

8 * وانّي ان فاخرت كثيرا بسلطاننا الذي منحناه الرب لابنيائكم لا لنقضكم فلن اخجل *
9 * لئلا يظن بي ظان انّي افزعكم بالرسايل * اذ بعضكم يقول اما رسايله فثقيله وقويه * وامّا
10
11 حضور جسده فضعيف وكلامه حقير * فمثل هذا فليفكر هذا الافتكار ان كما نحن في رسايلنا
12 في مغيبنا بالقول * كذلك نحن في حضورنا بالفعل * لاننا ما نتجاسر ان نقدر ذاتنا او نقايس
انفسنا بقوم من الذين يعظمون شانهم * لكن اوليك يقدرون انفسهم في ذاتهم ويقايسون
13 انفسهم مع ذاتهم وما يفقهون * وامّا نحن فما فاخرنا بامور لا تقدير لها ولا احصاء * بل كمقدار
14 قانون المقدار الذي قسمه الله لنا * ان نجي حتى اليكم * لانّا لسنا كمن لم يبلغ اليكم نبسط
15 ذاتنا فوق قدرنا * لاننا حتى نجي اليكم قد بلغنا ببشارة المسيح * ولسنا مفاخرين باتعاب
غريبة في اصقاع لا تحصى بقدرها * لاننا مومّلون اذا نمت امانتكم فيكم انها تعظم كما نخص
16 مقدارنا ونسمو الى زيادة كثيرة * فنبشر في تلك الاصقاع التي تجاوركم مسافتها * لا في
17 18 الاصقاع المسومة نفتخر بمقدار غريب * والمفاخر فليفتخر بالرب * لان ليس من يخص امر
نفسه ذاك هو المهذب * بل الذي يخصه امر الرب * الفصل الحادي عشر * قراءة
السبت الرابع والعشرين بعد العنصرة *
1 ويا ليتكم تانيتم على جهالتي مدة يسيرة *
2 بل ليتكم احتملتموني * لاني اغار عليكم بغيرة الرب * لاني خطبتكم لرجل واحد لاملككم
3 للمسيح بتولا طاهرة * واخشى لئلا كما خدع الثعبان حوا بمكره * هكذا تفسد فطنتكم
4 من قبل البساطة التي في امانة المسيح * ولو ان الوارد اليكم يكرز بيسوع اخر لم نكرز به نحن *
او تاخذون روحا اخر لم تاخذوه * او تقبلون بشارة اخرى ما قبلتموها * لقد كان احتمال ذلك حسنا *

* قراءة الجمعة الثالثة عشر بعد العنصرة *

5 6 * وعلي حسب ظني انّي لم ينقصني شي من الرسل المعظمين جدا * ولين
كنت في كلامي اميا * لكن لست في علمي اميا * بل في كل امر وفي جميع افعالنا قد
7 ظهرنا لكم * نعم * او لعلّي عملت خطية اذا وضعت نفسي لترتفعوا انتم * او لاني
بشرتكم ببشارة الله مجانا *

Et quidem si multùm glorier de potestate 8
nostra quam dedit nobis Dominus ad ædificationem vestram, non ad destructionem vestram, non erubescam. Ne quis 9
arbitretur quòd perterrefaciam vos per epistolas, (Quum nonnulli vestrûm di- 10
cant; Epistolæ quidem ejus graves sunt ac validæ, at verò præsentia corporis ejus, debilis, & sermo ejus contemptus.)
Qui hujusmodi est, hanc cogitationem 11
cogitet, quòd quales sumus per epistolas nostras, dum absumus, sermone; tales sumus, dum adsumus, facto. Non enim 12
audemus metiri nos aut conferre nosipsos cum quibusdam ex iis qui propriam famam magnificant, verùm illi sese metiuntur seipsis, seseque cum seipsis comparant, nec intelligunt. Nos autem non 13
gloriati sumus de rebus mensura numeróque carentibus, sed juxta mensuram canonis mensuræ quam dispertitus est nobis Deus, ut veniremus ad vos usque.
Non enim quasi non pervenerimus ad 14
vos, extendimus nosipsos supra mensuram nostram: quia ut veniremus ad vos, jam pervenimus per Evangelium Christi. Neque gloriamur de laboribus 15
alienis, in locis quorum mensura sit innumerabilis: quia speramus quòd crescens fides vestra in vobis, magnificabitur pro ratione mensuræ nostræ, & augescet ad multum incrementum. Et an- 16
nuntiabimus in regionibus illis quarum distantia vos prætergreditur: non in regionibus præparatis gloriamur in aliena mensura. Qui autem gloriatur, in 17
Domino glorietur. Non enim qui suipsius rem approbat, ille purus est: sed cu- 18
jus rem approbat Dominus.

CAP. XI.

Lectio sabbathi vigesimi quarti post Pentecosten.

E*T ô utinam toleraretis insipientiam* 1
meam aliquanto spatio: imò utinam sufferretis me. Ambio enim vos Domini 2
zelotypiâ, quia despondi vos uni viro, ut sisterem vos Christo virginem puram.
Et metuo ne quemadmodum serpens ille 3
decepit Evam dolo suo, ita corrumpantur mentes vestræ à conspectu simplicitatis quæ est in fide Christi. Et quidem si 4
is qui venit ad vos, alium prædicaret Jesum quem non prædicavimus nos: aut alium acciperetis spiritum, quem non acceperitis: aut aliam susciperetis annuntiationem, quam non susceperitis: congrua sanè esset ejus rei tolerantia.

Lectio feriæ sextæ, post Pentecosten decimæ tertiæ.

Et secundùm opinionem meam, profectò 5
nihilo minor sum summis Apostolis. Et 6
quamvis sim in sermone meo plebeius, non tamen sum in scientia mea plebeius: verùm in omni re, & cunctis in operibus nostris manifestati sumus vobis.
Hucusque. *An verò commisi peccatum* 7
cùm meipsum demisi ut vos efferremini? an quia gratis annuntiavi vobis evangelium Dei;

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

14 ወኀደግሙ ፡ ዕቅመክሙ ፡ አኮ ፡ ከመ ፡ ትብጽሑ ፡ ውስተ ፡ ትምህርተ ፡ ክርስቶስ ፡፡=፡
15 ወንሕነሰ ፡ ኢንትሜካሕ ፡ በዘ ፡ ኢይደረትዕ ፡ በጻማ ፡ ባዕድ ፡፡ ወባሕቱ ፡ ንሴፎ ፡ ትብዛኅ ፡ ሃ
16 ይማኖትክሙ ፡ ወትዕቢዩ ፡ በላዕሌክሙ ፡ በከመ ፡ በሕገ ፡ ሥርዓትክሙ ፡፡=፡ ወፈድፋደሰ ፡
17 ዘመሀረክሙ ፡፡ ተሞክሖ ፡ በዘ ፡ ይረትዕ ፡ በዘ ፡ ድልው ፡፡=፡ ወዘሰ ፡ ይትሜካሕ ፡ በእግዚ
18 አብሔር ፡ ለይትሞካሕ ፡፡=፡ ወአኮ ፡ ይእዜ ፡ ዘርእሶ ፡ ንእደ ፡ ኅሩየ ፡ ይከውን ፡ አኮኑ ፡
ዘእግዚአብሔር ፡ ንእደ ፡ ከሙ ፡፡=፡
1 ሰ ወርቱዕሰ ፡ ትትዐገሡኒ ፡ ሕቀ ፡ ለእበድየ ፡ ወእመኒ ፡ ተዐገሥክሙኒ ፡፡=፡
2 እስመ ፡ እቀንእ ፡ ለክሙ ፡ ቅንአተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወናሁ ፡ ሠራዕኩ ፡ ለብእሲ ፡ ይንበ
ር ፡ በብእሲቱ ፡ ወያንጽሕ ፡ ርእሶ ፡ እምዝሙት ፡ ለክርስቶስ ፡፡=፡
ብቀበላ ፡ ጾም ፡ ኀበ ፡ ይትነበብ ፡፡=፡
3 ወባሕቱ ፡ እፈርሀክሙ ፡ ዮጊ ፡ ከመ ፡ አርዌ ፡ ምድር ፡ አስሐታ ፡ ለሔዋ ፡ በኑሕሉቱ ፡ እ
4 ንደዒ ፡ ለእመ ፡ ይማስን ፡ ልብክሙ ፡ እምየዋሀቱ ፡ ወንጽሑ ፡ ለክርስቶስ ፡፡=፡ ሶበሁብ ፡
ካልእ ፡ ኢየሱስ ፡ ዘይመጽእ ፡ ዘይሰብኩ ፡ ወኢሰበክነ ፡ ለክሙ ፡፡ ወእመኒቦ ፡ ካልእ ፡ መንፈ
ስ ፡ ዘትነሥኡ ፡ ዘኢነሣእክሙ ፡ ወእመኒ ፡ ካልኤ ፡ ትምህርተ ፡ ዘኢተመሀርክሙ ፡ ርቱዕ ፡
5 ትፅንሑ ፡፡=፡ ወባሕቱ ፡ እትሐዘብሰ ፡ አልቦ ፡ ዘአሳጸጽኩክሙ ፡ እምዘ ፡ ባዕድ ፡ ሐዋር
6 ያት ፡፡=፡ ወእመኒ ፡ አብድ ፡ አነ ፡ በቃልየ ፡ አኮኬ ፡ በልብየ ፡ ወባሕቱ ፡ በኵሉ ፡ እክሉ
7 ት ፡ ለክሙ ፡፡=፡ ወሚመ ፡ አባስኩኑ ፡ እንጋ ፡ ዘአሕመምኩ ፡ ርእስየ ፡ በኵሉ ፡ ከመ ፡ አን
ትሙ ፡ ትትለዐሉ ፡፡ እስመ ፡ በከንቱ ፡ መሀርኩክሙ ፡ ትምህርተ ፡ እግዚአብሔር ፡፡=፡

Et reliquistis ordinem vestrum, non quasi perveniretis in doctrinam Christi. Et 14
nos non gloriabimur in eo quod non convenit, videlicet in labore alterius, sed 15
speramus, ut crescat fides vestra, & ut magnificetur super vos, secundùm regulam constitutionis vestræ. Et præcipuè eam, quæ docuit vos, gloriari in eo quod 16
convenit, in eo quod præparatum est. Et qui gloriatur, in Domino glorietur. 17
Non tamen qui seipsum laudat, probatus erit: nónne is quem Deus laudavit? 18

CAP. XI.

E*T oportet ut sustineatis paululùm stultitiam meam, sed etiam sustinuistis me.* 1
Quia ambio vos zelotypiâ Dei, & ecce statui virum, ut maneat cum uxore ejus, 2
& mundum faciat seipsum à scortatione, Christo.

In adventu jejunii, ubi legitur.

Sed metuo vos quidem, ne fortè sicut serpens seduxit Hevam astutiâ suâ, ita corrumpat intellectum vestrum, à mansuetudine & puritate Christi. Si esset alius Jesus 3
venturus quem prædicant, & non prædicavimus vobis; & si esset alius Spiritus 4
quem accipiatis, quem non accepistis; & si alia doctrina, quam non didicistis, rectè expectetis. Sed existimo quod nihil est quo minui vos magis quàm cæteri 5
Apostoli. Et si stultus sum in sermone meo, non tamen in intellectu meo: sed in 6
omnibus apertus sum vobis. Num peccavi igitur, quia afflixi meipsum in 7
omnibus, ut vos attolleremini: quia gratis docui vos doctrinam Dei?

'ΕΠΙΣΤΟΛΗ' ΠΡΟ'Σ ΚΟΡΙΝΘ. Β'. ΚΕΦ. Ι'.

Alias Eccleſias expoliavi, accipiens ſtipendium, ad veſtrum miniſterium: Et *præſens*
8 Ἄλλας ἐκκλησίας ἐσύλησα, λαβὼν ὀψώνιον, πρὸς τὴν ὑμῶν διακονίαν· Καὶ παρὼν
9 apud vos, & *egens*, *non obtorpui cuiquam*: nam *inopiam meam* ſuppleverunt
πρὸς ὑμᾶς καὶ ὑστερηθεὶς, οὐ κατενάρκησα οὐδενός· τὸ γὰρ ὑστέρημά μου προσανεπλήρωσαν
fratres *venientes* à Macedonia: & in *omni inonerosum* vobis *meipſum* ſervavi,
οἱ ἀδελφοὶ ἐλθόντες ἀπὸ Μακεδονίας· καὶ ἐν παντὶ ἀβαρῆ ὑμῖν ἐμαυτὸν ἐτήρησα,
& ſervabo. Eſt veritas Chriſti in me, quoniam gloriatio hæc non *obturabitur*
10 καὶ τηρήσω. Ἔστιν ἀλήθεια Χριστοῦ ἐν ἐμοὶ, ὅτι ἡ καύχησις αὕτη οὐ σφραγίσεται
in me in regionibus Achaiæ. *Propter quid?* quia non diligo vos? Deus
11 εἰς ἐμὲ ἐν τοῖς κλίμασι τῆς Ἀχαΐας. Διατί; ὅτι οὐκ ἀγαπῶ ὑμᾶς; ὁ Θεὸς
ſcit. Quod autem facio, & faciam, ut amputem occaſionem *volentium*
12 οἶδεν. Ὃ δὲ ποιῶ, καὶ ποιήσω, ἵνα ἐκκόψω τὴν ἀφορμὴν τῶν θελόντων
occaſionem: ut in quo gloriantur, inveniantur ſicut & nos. Nam ejuſmodi pſeudo-
13 ἀφορμήν· ἵνα ἐν ᾧ καυχῶνται, εὑρεθῶσι καθὼς καὶ ἡμεῖς. Οἱ γὰρ τοιοῦτοι ψευδ-
apoſtoli, operarii *doloſi*, *transformati* in Apoſtolos Chriſti. Et non
14 απόστολοι, ἐργάται δόλιοι, μετασχηματιζόμενοι εἰς ἀποστόλους Χριστοῦ. Καὶ οὐ
mirum: ipſe enim ſatanas *transformatur* in angelum lucis. Non
15 θαυμαστόν· αὐτὸς γὰρ ὁ σατανᾶς μετασχηματίζεται εἰς ἄγγελον φωτός. Οὐ
magnum ergò ſi & miniſtri ejus *transformantur* velut miniſtri juſtitiæ: quorum
μέγα οὖν εἰ καὶ οἱ διάκονοι αὐτοῦ μετασχηματίζονται ὡς διάκονοι δικαιοσύνης· ὧν
finis erit ſecundùm opera ipſorum. Iterùm dico, (ne quis me putet inſipientem
16 τὸ τέλος ἔσται κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. Πάλιν λέγω, (μή τις με δόξῃ ἄφρονα
eſſe: *ſi verò non*, *etiam ut* inſipientem accipite me, ut modicum quid & ego glorier,)
εἶναι· εἰ δὲ μήγε, κἂν ὡς ἄφρονα δέξασθέ με, ἵνα μικρόν τι κἀγὼ καυχήσωμαι,)
Quod loquor, non loquor ſecundùm *Dominum*, ſed quaſi in inſipientia, in hac
17 Ὃ λαλῶ, οὐ λαλῶ κατὰ Κύριον, ἀλλ' ὡς ἐν ἀφροσύνῃ, ἐν ταύτῃ
præſidentia gloriationis. Quoniam multi gloriantur ſecundùm carnem, & ego
18 τῇ ὑποστάσει τῆς καυχήσεως. Ἐπεὶ πολλοὶ καυχῶνται κατὰ τὴν σάρκα, κἀγὼ

gloriabor. Libenter enim ſuffertis inſipientes, *prudentes exiſtentes.* *Toleratis* 19
καυχήσομαι. Ἡδέως γὰρ ἀνέχεσθε τῶν ἀφρόνων, φρόνιμοι ὄντες. Ἀνέχεσθε 20
enim, ſi quis vos in ſervitutem redigit, ſi quis devorat, ſi quis accipit, ſi quis
γὰρ, εἴ τις ὑμᾶς καταδουλοῖ, εἴ τις κατεσθίει, εἴ τις λαμβάνει, εἴ τις
extollitur, ſi quis vos in faciem cædit. Secundùm *contumeliam* dico: quaſi
ἐπαίρεται, εἴ τις ὑμᾶς εἰς πρόσωπον δέρει. Κατὰ ἀτιμίαν λέγω, ὡς 21
quòd nos infirmi fuerimus: In quo *verò* quis audet, (in inſipientia dico,) audeo
ὅτι ἡμεῖς ἠσθενήσαμεν· ἐν ᾧ δ' ἄν τις τολμᾷ, (ἐν ἀφροσύνῃ λέγω,) τολμῶ
& ego. Hebræi ſunt, & ego: Iſraëlitæ ſunt, & ego: ſemen A-
κἀγώ. Ἑβραῖοί εἰσι, κἀγώ· Ἰσραηλῖταί εἰσι, κἀγώ· σπέρμα Ἀ- 22
brahæ ſunt, & ego. Miniſtri Chriſti ſunt, (*deſipiens loquor,*) *ſuper* ego:
βραάμ εἰσι, κἀγώ. Διάκονοι Χριστοῦ εἰσι, (παραφρονῶν λαλῶ,) ὑπὲρ ἐγώ· 23
in laboribus *abundantiùs*, in plagis ſupra modum, in carceribus abundantiùs,
ἐν κόποις περισσοτέρως, ἐν πληγαῖς ὑπερβαλλόντως, ἐν φυλακαῖς περισσοτέρως,
in mortibus frequenter: A Judæis quinquiès quadragenas, *præter* unam,
ἐν θανάτοις πολλάκις· Ὑπὸ Ἰουδαίων πεντάκις τεσσαράκοντα παρὰ μίαν 24
accepi: Ter virgis cæſus ſum, ſemel lapidatus ſum, ter naufragium feci,
ἔλαβον· Τρὶς ἐῤῥαβδίσθην, ἅπαξ ἐλιθάσθην, τρὶς ἐναυάγησα, 25
noctem diem in profundo *egi*: Itineribus ſæpè: periculis
νυχθήμερον ἐν τῷ βυθῷ πεποίηκα· Ὁδοιπορίαις πολλάκις· κινδύνοις 26
fluminum, periculis latronum, periculis ex genere, periculis ex Gentibus,
ποταμῶν, κινδύνοις λῃστῶν, κινδύνοις ἐκ γένους, κινδύνοις ἐξ ἐθνῶν,
periculis in civitate, periculis in ſolitudine, periculis in mari, periculis
κινδύνοις ἐν πόλει, κινδύνοις ἐν ἐρημίᾳ, κινδύνοις ἐν θαλάσσῃ, κινδύνοις
in falſis fratribus:
ἐν ψευδαδέλφοις·

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

8 *ܥܕܬܐ ܐܚܪܢܝܬܐ ܫܠܚܬ. ܘܢܣܒܬ ܢܦܩܬܐ ܠܬܫܡܫܬܟܘܢ. *ܘܟܕ ܐܬܝܬ ܠܘܬܟܘܢ ܘܐܬܒܨܪܬ.
9 ܠܐ ܐܝܩܪܬ ܥܠ ܐܢܫ ܡܢܟܘܢ. ܚܣܝܪܘܬܝ ܓܝܪ ܡܠܘ ܐܚܐ ܕܐܬܘ ܡܢ ܡܩܕܘܢܝܐ. ܘܒܟܠ ܡܕܡ
10 ܢܛܪܬ ܢܦܫܝ ܘܢܛܪ ܐܢܐ ܕܠܐ ܐܝܩܪ ܥܠܝܟܘܢ. * ܐܝܬܝܗ ܒܝ ܩܘܫܬܗ ܕܡܫܝܚܐ. ܕܗܢܐ
11 ܫܘܒܗܪܐ ܠܐ ܢܬܒܛܠ ܡܢܝ ܒܐܬܪܘܬܐ ܕܐܟܐܝܐ. * ܡܛܠܡܢܐ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܪܚܡ ܐܢܐ ܠܟܘܢ.
12 ܐܠܗܐ ܗܘ ܝܕܥ. * ܐܠܐ ܗܕܐ ܕܥܒܕ ܐܢܐ ܐܦ ܥܒܕ ܐܢܐ. ܕܐܦܣܘܩ ܥܠܬܐ ܡܢ ܐܝܠܝܢ ܕܒܥܝܢ
13 ܥܠܬܐ. ܕܒܗܘ ܡܕܡ ܕܡܫܬܒܗܪܝܢ ܢܫܬܟܚܘܢ ܐܟܘܬܢ. * ܡܛܠ ܕܗܠܝܢ ܫܠܝܚܐ ܕܓܠܐ.
14 ܦܥܠܐ ܢܟܝܠܐ. ܘܡܬܕܡܝܢ ܒܫܠܝܚܐ ܕܡܫܝܚܐ. * ܘܠܐ ܬܗܪܐ.
15 ܐܢ ܗܘ ܓܝܪ ܣܛܢܐ ܡܬܕܡܐ ܒܡܠܐܟܐ ܕܢܘܗܪܐ. * ܠܐ ܗܘܐ ܪܒܐ ܐܢ
ܐܦ ܡܫܡܫܢܘܗܝ ܡܬܕܡܝܢ ܒܡܫܡܫܢܐ ܕܟܐܢܘܬܐ. ܐܝܠܝܢ ܕܚܪܬܗܘܢ ܬܗܘܐ ܐܝܟ
ܥܒܕܝܗܘܢ.
16 *ܬܘܒ ܐܡܪ ܐܢܐ. ܠܡܐ ܐܢܫ * ܫܠܡ * ܥܘܗܕܢܗ ܕܦܘܠܘܣ *
ܢܣܒܪ ܥܠܝ ܕܫܛܝܐ ܐܢܐ. ܘܐܢ ܠܐ ܐܦܢ ܐܝܟ ܫܛܝܐ ܩܒܠܘܢܝ. ܕܐܦ ܐܢܐ ܩܠܝܠ ܐܫܬܒܗܪ.
17 * ܡܕܡ ܕܡܡܠܠ ܐܢܐ ܠܐ ܗܘܐ ܒܡܪܢ ܡܡܠܠ ܐܢܐ. ܐܠܐ ܐܝܟ ܕܒܫܛܝܘܬܐ. ܒܗܢܐ ܡܢܬܐ
18 ܕܫܘܒܗܪܐ. * ܡܛܠ ܕܣܓܝܐܐ ܡܫܬܒܗܪܝܢ ܒܒܣܪܐ. ܐܦ ܐܢܐ ܐܫܬܒܗܪ. * ܒܣܝܡܐܝܬ
19 ܓܝܪ ܡܣܝܒܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܫܛܝܐ. ܟܕ ܐܢܬܘܢ ܚܟܝܡܝܢ ܐܢܬܘܢ. * ܡܣܝܒܪܝܢ
20 ܐܢܬܘܢ ܓܝܪ ܠܡܢ ܕܡܫܥܒܕ ܠܟܘܢ. ܘܠܡܢ ܕܐܟܠ ܠܟܘܢ. ܘܠܡܢ ܕܢܣܒ ܡܢܟܘܢ. ܘܠܡܢ
ܕܡܬܪܝܡ ܥܠܝܟܘܢ. ܘܠܡܢ ܕܡܚܐ ܠܟܘܢ ܥܠ ܐܦܝܟܘܢ. * ܐܝܟ ܕܒܨܥܪܐ ܐܡܪ ܐܢܐ. ܐܝܟ ܗܘ
21 ܕܒܟܪܝܗܘܬܐ ܡܬܒܪܝܢܢ ܗܘܝܢ. ܒܗܘ ܡܕܡ ܕܐܢܫ ܡܡܪܚ. ܒܫܛܝܘܬܐ ܐܡܪ ܐܢܐ. ܡܡܪܚ ܐܢܐ. ܐܦ ܐܢܐ.
22 * ܐܢ ܥܒܪܝܐ ܐܢܘܢ. ܐܦ ܐܢܐ. ܐܢ ܐܝܣܪܝܠܝܐ ܐܢܘܢ. ܐܦ ܐܢܐ. ܐܢ ܙܪܥܗ ܐܢܘܢ
23 ܕܐܒܪܗܡ. ܐܦ ܐܢܐ. * ܐܢ ܡܫܡܫܢܐ ܐܢܘܢ ܕܡܫܝܚܐ. ܒܫܛܝܘܬܐ ܐܡܪ ܐܢܐ. ܝܬܝܪ
ܡܢܗܘܢ ܐܢܐ. ܒܥܡܠܐ ܝܬܝܪ ܡܢܗܘܢ. ܒܡܚܘܬܐ ܝܬܝܪ ܡܢܗܘܢ. ܒܐܣܘܪܐ ܝܬܝܪ ܡܢܗܘܢ.
24 ܒܡܘܬܐ ܙܒܢܝܢ ܣܓܝܐܢ. * ܡܢ ܝܗܘܕܝܐ ܚܡܫ ܙܒܢܝܢ ܐܪܒܥܝܢ ܐܪܒܥܝܢ ܚܕܐ ܒܨܝܪ ܢܓܕܬ.
25 * ܬܠܬ ܙܒܢܝܢ ܐܬܢܓܕܬ ܒܫܒܛܐ. ܙܒܢܐ ܚܕܐ ܐܬܪܓܡܬ. ܬܠܬ ܙܒܢܝܢ ܬܒܪܬ ܒܐܠܦܐ. ܐܝܡܡܐ
26 ܘܠܠܝܐ ܥܒܕܬ ܒܥܘܡܩܐ ܕܝܡܐ ܒܠܐ ܐܠܦܐ. * ܒܡܪܕܘܬܐ ܣܓܝܐܬܐ. ܒܩܘܢܕܝܢܘܣ ܕܢܗܪܘܬܐ.
ܒܩܘܢܕܝܢܘܣ ܕܓܝܣܐ. ܒܩܘܢܕܝܢܘܣ ܡܢ ܒܢܝ ܛܘܗܡܝ. ܒܩܘܢܕܝܢܘܣ ܡܢ ܥܡܡܐ.
ܒܩܘܢܕܝܢܘܣ ܕܒܡܕܝܢܬܐ. ܒܩܘܢܕܝܢܘܣ ܕܒܡܕܒܪܐ. ܒܩܘܢܕܝܢܘܣ
ܕܒܝܡܐ. ܒܩܘܢܕܝܢܘܣ ܡܢ ܐܚܐ ܕܓܠܐ.

Porrò eccleſias alias exui, & accepi ſumptus 8 in veſtrî miniſterium. Et quum veniſſem 9 ad vos, neminem veſtrûm oneravi: indigentiam enim meam ſuppleverunt fratres qui venerant à Macedonia: & in omnibus meipſum ſervavi ac ſervaturus ſum, ut non ſim vobis oneri. Eſt in me veritas Chriſti, 10 quòd hæc gloriatio non abolebitur in me in regionibus Achaiæ. Quare? quia non dili- 11 go vos? Deus novit. Sed quod facio, idem 12 & faciam, ut præcidam occaſionem iis qui quærunt occaſionem, ut in eo de quo gloriantur, reperiantur ſicut & nos. Sunt enim 13 iſti pſeudoapoſtoli, & operarii doloſi, & transformant ſeipſos in Apoſtolos Chriſti. Et in hoc nihil mirandum eſt. Si enim 14 ipſe Satanas transformatur in angelum lucis, Non eſt magnum negotium ſi & mi- 15 niſtri ejus transformantur in miniſtros juſtitiæ, quorum finis erit juxta opera ipſorum.

In commemorationem Pauli. 18.

Iterum autem dico, Num putat aliquis de me 16 quaſi ſtultus ſim? ſin minùs, etiam ut ſtultum accipite me, ut & ego paulisper glorier. Quod loquor non ſecundùm Dominum no- 17 ſtrum loquor, ſed quaſi per inſipientiam in hoc loco gloriationis. Quandoquidem multi 18 gloriantur ſecundùm carnem, ego etiam gloriabor. Pacifici enim eſtis ad obtemperan- 19 dum rationis expertibus, quum vos ſitis ſapientes. Et adhæreſcitis ei qui vos in ſer- 20 vitutem adigit, & qui vos exedit, & qui accipit à vobis, & qui effert ſeſe ſupra vos, & qui cædit vos in faciem veſtram. Quaſi cum 21 contumelia dico. Ac ſi nos infirmi eſſemus, per amentiam dico, In quocunque audet aliquis, audeo & ego. Si Hebræi ſunt, & 22 ego quoque: ſive ſint Iſraelitæ, & ego: ſi ſunt ſemen Abraham, & ego. Si miniſtri 23 ſunt Chriſti (per amentiam dico) illis præſtantior ſum: in labore pluſquam illi, in verberibus pluſquam illi, in vinculis pluſquam illi, in mortibus pluries. A Judæis 24 quinquies quadragenis plagis vapulavi unâ minùs. Ter virgis cæſus ſum, ſemel lapi- 25 datus, ter in naufragio fui die & nocte, in mari ſine navigio fui. In itineribus pluri- 26 mis, in periculo fluminum, in periculo ſicariorum, in periculo ex cognatione mea, in periculo ex gentibus, in periculo fui in civitatibus, in periculo fui in ſolitudine, in periculo in mari, in periculo ex falſis fratribus:

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

8 ወሚመ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ እንጋ ፡ ቀሰጥኩ ፡ ለሲሰይየ ፡ ከመ ፡ እትለአከክሙ ፡ ወእመሰ ፡ ሀለ
9 ውኩ ፡ ኀቢክሙ ፡ ኢተሠቀቀውኩ ፡ ለንዋይክሙ ፡ እንዘ ፡ እጼንስ ፡፡ ወኀበሂ ፡ ኢያአከለኒ ፡ ከለ
ሉኒ ፡ ሊተ ፡ አኀዊነ ፡ በጺሖሙ ፡ እመቄዶንያ ፡ ወበኵሉ ፡ ተዐቀብኩ ፡ ኢያክብድ ፡ ላዕሌክ
10 ሙ ፡፡ አማን ፡ ሀሎ ፡ ክርስቶስ ፡ ምስሌየ ፡ እስመ ፡ ኢተዐጸወተኒ ፡ ዛቲ ፡ ፍሥሓየ ፡ በአውደ
11 ለ ፡ አካይያ ፡፡ በእንተ ፡ ምንት ፡ እስመሁ ፡ እንጋ ፡ ኢያፈቅረክሙ ፡ እንከሰ ፡ እግዚአብሔ
12 ር ፡ ያአምር ፡፡ ዘሂ ፡ ገበርኩ ፡ ወዘሂ ፡ ኢገበርኩ ፡ ከመ ፡ እክልአሙ ፡ ምክንያቶሙ ፡ ለአ
13 ለ ፡ ይፈቅዱ ፡ ምክንያተ ፡፡ ከመ ፡ እሙንቱኒ ፡ ይትፌሥሑ ፡ ከማነ ፡፡ እስመ ፡ ሀለዉ ፡ ሐሰ
ዊያን ፡ ገበርተ ፡ ዐመፃ ፡ እለ ፡ ይትሔየሉ ፡ ወይትሜሰሉ ፡ ለሐዋርያተ ፡ ክርስቶስ ፡፡

Num domum Chriſtianorum igitur ſpoliavi in ſtipendium meum, ut miniſtrarem vo- 8 *bis? & quum eſſem apud vos non extorſi divitias veſtras dum egerem. Et ubi non* 9 *habui ſatis, ſuppleverunt me fratres noſtri, venientes à Macedonia: & in omnibus cuſtoditus fui, ne gravarem ſuper vos. Verè fuit Chriſtus mecum, quia non ex-* 10 *cluſum fuit à me hoc gaudium meum in regione Achaiæ. Propter quid? Num quia* 11 *igitur non diligo vos amplius? Deus ſcit. Quod feci, & quod omiſi: ut prohi-* 12 *berem occaſionem eorum, qui deſiderant occaſionem, ut ipſi glorientur ſicut nos. Quia ſunt falſi ſervi iniquitatis, qui doloſe agunt, & ſimilati ſunt Apoſtolis* 13 *Chriſti.*

Verſio VULGATA LATINA.

8 Alias Eccleſias expoliavi, accipiens ſtipendium ad miniſterium veſtrum.
9 Et cùm eſſem apud vos, & egerem; nulli oneroſus fui: nam quod mihi deerat, ſuppleverunt fratres, qui venerunt à Macedonia: & in omnibus ſine
10 onere me vobis ſervavi, & ſervabo. Eſt veritas Chriſti in me, quoniam
11 hæc gloriatio non infringetur in me in regionibus Achaiæ. Quaré? Quia
12 non diligo vos? Deus ſcit. Quod autem facio, & faciam: ut amputem occaſionem eorum, qui volunt occaſionem, ut in quo gloriantur, inveniantur
13 ſicut & nos. Nam ejuſmodi pſeudoapoſtoli, ſunt operarii ſubdoli, transfi-
14 gurantes ſe in Apoſtolos Chriſti. Et non mirum: ipſe enim ſatanas transfigurat ſe
15 in Angelum lucis. Non eſt ergò magnum, ſi miniſtri ejus transfigurentur velut mi-
16 niſtri juſtitiæ: quorum finis erit ſecundùm opera ipſorum. Iterùm dico, (ne quis me putet inſipientem eſſe, alioquin velut inſipientem accipite me, ut & ego mo-
17 dicum quid glorier,) Quod loquor, non loquor ſecundùm Deum, ſed quaſi
18 in inſipientia, in hac ſubſtantia gloriæ. Quoniam multi gloriantur ſecundùm carnem: & ego gloriabor. Libenter enim ſuffertis inſipientes: cùm 19 ſitis ipſi ſapientes. Suſtinetis enim ſi quis vos in ſervitutem redigit, ſi quis 20 devorat, ſi quis accipit, ſi quis extollitur, ſi quis in faciem vos cædit. Secundùm 21 ignobilitatem dico, quaſi nos infirmi fuerimus in hac parte. In quo quis audet, (in inſipientia dico,) audeo & ego: Hebræi ſunt, & ego: Iſraëlitæ ſunt, & ego: Se- 22 men Abrahæ ſunt, & ego: Miniſtri Chriſti ſunt, (ut minùs ſapiens dico,) 23 plus ego: in laboribus plurimis, in carceribus abundantiùs, in plagis ſupra modum, in mortibus frequenter. A Judæis quinquiès, quadragenas, 24 unâ minùs, accepi. Ter virgis cæſus ſum, ſemel lapidatus ſum, ter 25 naufragium feci, nocte & die in profundo maris fui, In itineribus 26 ſæpè, periculis fluminum, periculis latronum, periculis ex genere, periculis ex Gentibus, periculis in civitate, periculis in ſolitudine, periculis in mari, periculis in falſis fratribus:

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

8 * وسلبت بيعا أخر وأخذت منها نفقة لخدمتكم * ولما حضرت عندكم واعوزت لم أثقل على
9 أحدكم * لأن إعوازي تممه الإخوة الواردون من مكدونية * وحفظت لكم نفسي في كل شيء
10 غير مثقل واحفظها * وقد يوجد في حق الله * أن هذا الفخر لي ما يسد في أقاليم أخائيا *
11 * أم لأي حال * ألا أني لست أحبكم * فقد علم الله ما كنت أعمله * وسأعمله حتى
12 أقطع حجة المريدين حجة * ليوجدوا فيما يفتخرون به كما نوجد نحن * لأن مثل هؤلاء هم رسل
13 كذبة فعلة غاشون * ممثلون برسل المسيح * وما ذلك مستعجبا لأن الشيطان نفسه يتمثل
14 بملاك نور * فليس مستعظما إن كان خدامه يتمثلون شكلهم كأنهم خدام العدل * الذين
15 ستكون نهايتهم نظير أعمالهم * وأقول أيضا لا يستشعرني أحدكم سفيها * فإن لم يستشعر في
16 ذلك * فاقبلوني ولو مثل سفيه حتى أفتخر أنا ولو يسيرا * والقول الذي أقوله فلست أقوله
17 مختصا بالرب * بل كأنه بسفاهة في شخص الفاخر هذا * وإذ كثيرون يفتخرون افتخارا يختص
18 بالجسد أفتخر وأنا * لأنكم إذ أنتم عقلاء تحملون بالتذاذ السفهاء * لأنكم تحملون من
19 20 يستعبدكم * من يستأكلكم * ومن يأخذ مالكم * ومن يتعالى عليكم * ومن يضربكم على
21 وجوهكم * يعني الهوان والتعيير أقول هذا كأننا نحن قد ضعفنا *

* قراءة لعيد هامتي الرسل بطرس وبولس *

22 مهما اجترى عليه أحد * بجهالة أقول اجترئ وأنا * أعبرانيون هم وأنا كذلك * إسرائيليون
23 هم وأنا * أنسل إبراهيم هم وأنا * أخدام المسيح هم * خارج حد التمييز أتكلم * أنا أعلى منهم
شأنا * بالتزايد في الأتعاب كثيرا * بإفراط الصبر في الجراحات جدا * بكثرة المقام في الحبوس *
24 25 مرار كثيرة حصلت في الممات * خمس مرات ضربني اليهود أربعين جلدة إلا واحدة * ضربت
بالعصي ثلاث مرات * رجمت دفعة * غرقت في المركب ثلاث مرات * بقيت في العمق يوما
26 بليلته * في أسفار الطرق * مرار كثيرة حصلت في معاطب الأنهار * في مصاعب اللصوص * في
معاطب من ذوي جنسي * في شدائد من الأمم * في مصاعب في المدينة * في معاطب في
القفر * في معاطب في البحر * في شدائد من الإخوة الكذبة *

Et alias Eccleſias ſpoliavi, eaſque in 8 *impenſas accepi ad obſequium veſtrum? Cùmque præſens eſſem apud vos, & ege-* 9 *rem, nulli veſtrûm oneroſus fui: quandoquidem egeſtatem meam ſuppleverunt fratres venientes è Macedonia. Et omnibus in rebus meipſum ſervavi vobis minimè oneroſum, ac ſervabo. Et inve-* 10 *nitur in veritate Dei, quòd iſta gloriatio mihi non occludetur in climatib⁹ Achaiæ. Quonam pacto? ánne quia non di-* 11 *ligo vos? novit quidem Deus quod facio. Idémque faciam, ut amputem occa-* 12 *ſionem cupienti occaſionem: ut reperiantur in eo de quo gloriantur, quales nos reperimur. Nam iſtiuſmodi ſunt Apoſto-* 13 *li falſi, operarii doloſi, referentes ſpeciem Apoſtolorum Chriſti. Neq; id mirum:* 14 *nam ſatanas ipſe ſpeciem induit Angeli lucis. Non magnum eſt igitur ſi miniſtri* 15 *ejus immutent ſpeciem ſuam, ac ſi miniſtri ſint juſtitiæ: quorum finis erit ſecundùm opera eorum. Et rurſùm dico;* 16 *Ne quis veſtrûm me putet inſipientem: quòd ſi talis de me non habetur opinio, igitur accipite me vel ut inſipientem, ut vel paulùlum ego glorier. Et quem dico* 17 *ſermonem, non dico ſecundùm Dominum, ſed veluti per inſipientiam, in hac perſona gloriationis. Cùmque multi glorien-* 18 *tur gloriatione ad carnem pertinente, gloriabor & ego: Quia vos cùm ſitis pru-* 19 *dentes, cum jucunditate ſuffertis inſipientes. Suffertis enim eum qui vos in* 20 *ſervitutem redigit, qui vos devorare cupit, qui rapit facultates veſtras, qui ſe ſuper vos attollit, & qui vos cædit ſuper facies veſtras. Per modum contume-* 21 *liæ & exprobrationis hoc dico, ac ſi nos infirmati eſſemus.*

Lectio in ſolemnitate capitum Apoſtolorum Petri & Pauli.

In quocunque audet aliquis (per inſipientiam dico) audeo & ego. Num Hebræi 22 *ſunt? & ego itidem: num Iſraelitæ ſunt? & ego: num ſemen Abrahæ ſunt? & ego: Num miniſtri Chriſti ſunt?* 23 *(extra terminum prudentiæ loquor) ſublimioris ego ſum conditionis quàm ipſi: in exceſſu in laboribus, abundè: in eminentia patientiæ in plagis, vehementer: in frequentia commorationis in carceribus: vicibus multis in mortibus me deprehendi: Quinque vici-* 24 *bus flagellârunt me Judæi quadragenis plagis unâ minus. Fuſtibus cæſus fui* 25 *tribus vicibus: ſemel fui lapidatus: tribus vicibus cum navi demerſus: diem cum nocte ſua manſi in profundo: In itineribus viarum, crebris vicibus* 26 *me deprehendi in periculis fluminum, in periculis latronum, in periculis à gentilibus meis, in anguſtiis à Gentibus: in periculis in civitate: in periculis in deſerto: in periculis in mari: in ærumnis à falſis fratribus:*

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

14 ወዝኒ ፡ አኮ ፡ ለአንክሮ ፡ እስመ ፡ ለሊሁ ፡ ሰይጣን ፡ ይትሜሰል ፡ ከመ ፡ መልአከ ፡ ብርሃን ፡፡
15 ወዝኒ ፡ ሊኮነ ፡ ዐቢይ ፡ እስመ ፡ መላእክቲሁኒ ፡ ከመ ፡ መላእክተ ፡ ጽድቅ ፡ ይሬስዩ ፡ ርእሶሙ ፡
16 ወደኃሪቶሙሰ ፡ በከመ ፡ ምግባሪሆሙ ፡፡ ወካዕበ ፡ እብል ፡ አልቦ ፡ ዘይረስየኒ ፡ ከመ ፡ አብ
17 ድ ፡ ወእማእኮ ፡ ከመ ፡ አብድኒ ፡ ተወከፉኒ ፡፡ ከመ ፡ እትፌሣሕ ፡ ኣነሂ ፡ ሕደጠ ፡፡ ወዝኒ ፡ ለ
ኮ ፡ ዘመንገለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዘእነግር ፡ ደእሙ ፡ ከመ ፡ አብድ ፡ እዘነግዕ ፡ በእንተ ፡ ዛቲ ፡ ት
18 ምክሕትነ ፡፡ እስመ ፡ ብዙኃን ፡ እለ ፡ ይትሜክሑ ፡ በሕገ ፡ ዘሥጋ ፡ ኣነሂ ፡ እትሜካሕ ፡፡
19 ለእመሰ ፡ ይሔድሞክሙ ፡ አጽምኦቶሙ ፡ ለአብዳን ፡ እስመ ፡ ጠቢባን ፡ አንትሙ ፡፡
20 እስመ ፡ ትትዔገሥዎሙ ፡ ለእለ ፡ ይትቀነዩክሙ ፡ ወለእለሂ ፡ ይሀይዱክሙ ፡ ወለእለሂ ፡ ይትበ
21 ልዑክሙ ፡ ወለእለሂ ፡ ይትዓበዩ ፡ ላዕሌክሙ ፡ ወለዘሂ ፡ ይጸፍዕክሙ ፡ ገጽክሙ ፡፡ በእንተ ፡
እለ ፡ ያስተሐቅሩ ፡ እብለክሙ ፡ እስመ ፡ ሕሙማን ፡ ንሕነሂ ፡ ወእትኀበል ፡ በእበድየ ፡ እብል ፡ አ
22 ነሂ ፡፡ እመኒ ፡ ዕብራውያን ፡ እሙንቱ ፡ አነሂ ፡ ከማሆሙ ፡ ወእመኒ ፡ እስራኤል ፡ እሙንቱ ፡
23 አነሂ ፡ ከማሆሙ ፡ እመኒ ፡ ዘርአ ፡ አብርሃም ፡ እሙንቱ ፡ አነሂ ፡ ከማሆሙ ፡፡ እመኒ ፡ ለአ
ኩ ፡ ለክርስቶስ ፡ እሙንቱ ፡ አኮሁ ፡ እዘነግዕ ፡ በርእስየ ፡ በጻማሂ ፡ እፈድፈድኩ ፡ ወተሞቃሕ
24 ኩ ፡ አፈድፈድኩ ፡ በተቀሥፎሂ ፡ አብዛኅኩ ፡፡ ወለሞትኒ ፡ ዘልፈ ፡ ኀበጽሕ ፡፡ ኃምስ ፡ ቀ
25 ሠፉኒ ፡ አይሁድ ፡ በበ ፡ አርብዓ ፡ ዘእንበለ ፡ አሐቲ ፡፡ ሠለስ ፡ ዘበጡኒ ፡ በአብትር ፡ መዐረ ፡
ወገሩኒ ፡ በአእባን ፡ ሠለስ ፡ ተሰብረት ፡ ሐመርየ ፡ ባትኩ ፡ ወመዐልተ ፡ አሕለፍኩ ፡ ወሀሎኩ ፡ ቀላ
26 ይ ፡፡ ወበመንገድ ፡ ዘለፈ ፡ እትመንደብ ፡ ወተመንደብኩ ፡ በገዳም ፡ ወአመንደቡኒ ፡ ፈያት ፡
አመንደቡኒ ፡ አዝማድየ ፡ አመንደቡኒ ፡ አሕዛብ ፡ ተመንደብኩ ፡ በሀገር ፡ ወተመንደብኩ ፡ በሐ
ቅል ፡ ተመንደብኩ ፡ በባሕር ፡ አመንደቡኒ ፡ አኀው ፡ ሐሳውያን ፡፡

Et hoc non eſt mirandum: quia ipſe ſatanas aſſimilatur angelo lucis. Et hoc 14 *non eſt magnum, quia miniſtri ejus ſicut miniſtros juſtitiæ facient ſeipſos: &* 15 *finis eorum erit ſecundùm opera eorum. Et iterùm dico; Nemo ſit qui conſtituat* 16 *me ut ſtultum, alioquin ſicut ſtultum accipiat me, ut gaudeam ego etiam paululum. Et hoc non ſecundùm Deum loquor, ſed ſicut ſtultus barbarè loquor de hac gloria-* 17 *tione noſtra. Quia multi ſunt qui gloriantur ſecundùm legem carnis: ego etiam* 18 *gloriabor. Si placeat vobis audire ſtultos: quia ſapientes eſtis. Quia toleratis* 19 *eos qui in ſervitutem adigunt vos, & qui diripiunt vobis, & qui devorant* 20 *vos, & qui attollunt ſe ſupra vos, & qui vos in faciem cædunt. De con-* 21 *temptoribus dico vobis, quòd afflicti fuimus nos etiam, & auſus ſum in ſtultitia mea loqui ego etiam: Si ex Hæbræis ſunt, ego etiam ſicut illi: & ſi* 22 *ex Iſrael ſunt, ego etiam ſicut illi: ſi ex ſemine Abrahæ ſunt, ego etiam ſicut illi: Si miniſtri Chriſti ſunt, nonne barbarè loquor de me ipſo? in labore ſu-* 23 *peravi, & vinculis ſuperavi, in vulneribus abundavi, & morti indeſinenter accedo? Quinquies flagellârunt me Judæi, unaquâque vice quadragenis* 24 *plagis exceptâ unâ. Ter verberârunt me cum virgis, ſemel obruerunt me cum* 25 *lapidibus, ter fracta eſt navis mea, pernoctavi & dies egi natans in abyſſis. In itineribus jugiter afflictus eram, & afflictus fui in ſolitudine, & afflixe-* 26 *runt me latrones, afflixerunt me cognati mei, afflixerunt me Gentes, afflictus fui in civitate, & afflictus fui in agro, afflictus fui in mari, afflixerunt me fratres falſi:*

In fatigatione & ærumna, in vigiliis ſæpè, in fame & ſiti, in jejuniis
27 Ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ, ἐν ἀγρυπνίαις πολλάκις, ἐν λιμῷ καὶ δίψει, ἐν νηστείαις
ſæpè, in frigore & nuditate: Præter illa extrinſecùs inſtantia mea
28 πολλάκις, ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι· Χωρὶς τῶν παρεκτὸς ἡ ἐπισύστασίς μου
per diem, ſolicitudo omnium Eccleſiarum. Quis infirmatur, & non infirmor?
29 ἡ καθ' ἡμέραν, ἡ μέριμνα πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν. Τίς ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ ἀσθενῶ;
quis ſcandalizatur, & non ego uror? Si gloriari oportet, quæ infirmitatis
30 τίς σκανδαλίζεται, καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι; Εἰ καυχᾶσθαι δεῖ, τὰ τῆς ἀσθενείας
meæ gloriabor. Deus & Pater Domini noſtri Jeſu Chriſti ſcit, ille exiſtens bene-
31 μου καυχήσομαι. Ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ οἶδεν, ὁ ὢν εὐλο- ΙΑ'
dictus in ſecula, quòd non mentior. In Damaſco gentis præpoſitus Aretæ
32 γητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ὅτι οὐ ψεύδομαι. Ἐν Δαμασκῷ ὁ ἐθνάρχης Ἀρέτα
regis præſidio tenebat Damaſcenorum civitatem, prehendere me volens. Et per
33 τοῦ βασιλέως ἐφρούρει τὴν Δαμασκηνῶν πόλιν, πιάσαι με θέλων. Καὶ διὰ
feneſtram in ſporta demiſſus ſum per murum: & effugi manus
θυρίδος ἐν σαργάνῃ ἐχαλάσθην διὰ τοῦ τείχους· καὶ ἐξέφυγον τὰς χεῖρας
ejus.
αὐτοῦ.

CAP. XII. ιβ'.

Gloriari ſanè non confert mihi: veniam enim ad viſiones & revelationes
1 Καυχᾶσθαι δὴ οὐ συμφέρει μοι· ἐλεύσομαι γὰρ εἰς ὀπτασίας καὶ ἀποκαλύψεις
Domini. Scio hominem in Chriſto ante annos quatuordecim, (ſive in corpore,
2 Κυρίου. Οἶδα ἄνθρωπον ἐν Χριστῷ πρὸ ἐτῶν δεκατεσσάρων, (εἴτε ἐν σώματι,
neſcio: ſive extra corpus, neſcio: Deus ſcit:) raptum
οὐκ οἶδα· εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος, οὐκ οἶδα· ὁ Θεὸς οἶδεν·) ἁρπαγέντα
hujuſmodi uſque ad tertium cœlum. Et ſcio hujuſmodi hominem, (ſive in
3 τὸν τοιοῦτον ἕως τρίτου οὐρανοῦ. Καὶ οἶδα τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον, (εἴτε ἐν
corpore, ſive extra corpus, neſcio: Deus ſcit:) Quoniam raptus eſt
4 σώματι, εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος, οὐκ οἶδα· ὁ Θεὸς οἶδεν·) Ὅτι ἡρπάγη

in paradiſum: & audivit arcana verba, quæ non licet homini loqui.
εἰς τὸν παράδεισον· καὶ ἤκουσεν ἄρρητα ῥήματα, ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι.
Pro hujuſmodi gloriabor: pro autem meipſo non gloriabor, ſi non in
Ὑπὲρ τοῦ τοιούτου καυχήσομαι· ὑπὲρ δὲ ἐμαυτοῦ οὐ καυχήσομαι, εἰ μὴ ἐν 5
infirmitatibus meis. Si enim voluero gloriari, non ero inſipiens: veri-
ταῖς ἀσθενείαις μου. Ἐὰν γὰρ θελήσω καυχήσασθαι, οὐκ ἔσομαι ἄφρων· ἀλή- 6
tatem enim dicam: parco autem, ne quis in me exiſtimet ſupra quod videt me,
θειαν γὰρ ἐρῶ· φείδομαι δέ, μή τις εἰς ἐμὲ λογίσηται ὑπὲρ ὃ βλέπει με,
aut audit aliquid ex me. Et excellentiâ revelationum ut ne effe-
ἢ ἀκούει τι ἐξ ἐμοῦ. Καὶ τῇ ὑπερβολῇ τῶν (α) ἀποκαλύψεων ἵνα μὴ ὑπεραί- 7
rar, datus eſt mihi ſtimulus carni, angelus ſatan, ut me colaphizet,
ρωμαι, ἐδόθη μοι σκόλοψ τῇ σαρκί, ἄγγελος Σατᾶν, ἵνα με (β) κολαφίζῃ,
ut ne efferar. Super hoc ter Dominum rogavi, ut diſcederet
ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι. Ὑπὲρ τούτου τρὶς τὸν Κύριον παρεκάλεσα, ἵνα ἀποστῇ 8
à me. Et dixit mihi; Sufficit tibi gratia mea: nam virtus mea in
ἀπ' ἐμοῦ. Καὶ εἴρηκέ μοι, Ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου· ἡ γὰρ δύναμίς μου ἐν 9
infirmitate perficitur. Libenter igitur magis gloriabor in infirmitatibus meis, ut
ἀσθενείᾳ (γ) τελειοῦται. Ἥδιστα οὖν μᾶλλον καυχήσομαι ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου, ἵνα
inhabitet in me virtus Chriſti. Ideò oblector in infirmitatibus, in
ἐπισκηνώσῃ ἐπ' ἐμὲ ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ. Διὸ εὐδοκῶ ἐν ἀσθενείαις, ἐν 10
contumeliis, in neceſſitatibus, in perſecutionibus, in anguſtiis pro Chriſto. Cùm
ὕβρεσιν, ἐν (δ) ἀνάγκαις, ἐν διωγμοῖς, ἐν στενοχωρίαις ὑπὲρ Χριστοῦ. Ὅταν
enim infirmor, tunc potens ſum. Factus ſum inſipiens glorians: vos me
γὰρ ἀσθενῶ, τότε δυνατός εἰμι. Γέγονα (ε) ἄφρων καυχώμενος· ὑμεῖς με 11
coëgiſtis. Ego enim debui à vobis commendari: nihil enim inferior fui ſupra
ἠναγκάσατε. ἐγὼ γὰρ ὤφειλον ὑφ' ὑμῶν συνίστασθαι· οὐδὲν γὰρ ὑστέρησα τῶν ὑπὲρ
valdè Apoſtolis, ſi & nihil ſum.
λίαν ἀποστόλων, εἰ καὶ οὐδέν εἰμι.

ΚΕΦ. ιβ'. MS. A. (α) ἀποκαλύψεων, διὸ ἵνα μὴ (β) κολαφίζῃ. Καὶ ὑπὲρ τούτου (γ) τελεῖται. (δ) ἀνάγκαις, ἐν στενοχωρίαις (ε) ἄφρων· ὑμεῖς

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

27 * ܒܥܡܠܐ ܘܒܠܐܘܬܐ. ܒܫܗܪܐ ܣܓܝܐܐ. ܒܟܦܢܐ ܘܒܨܗܝܐ. ܒܨܘܡܐ ܣܓܝܐܐ ܒܩܪܝܫܐ
28 ܘܒܥܪܛܠܝܘܬܐ. * ܣܛܪ ܡܢ ܐܚܪܢܝܬܐ. ܘܟܢܘܫܝܐ ܕܥܠܝ ܕܟܠܝܘܡ. ܘܝܨܦܐ ܕܥܠ ܟܠܗܝܢ
29 ܥܕܬܐ. * ܡܢܘ ܡܬܟܪܗ ܘܠܐ ܐܢܐ ܡܬܟܪܗ ܐܢܐ. ܡܢܘ ܡܬܟܫܠ. ܘܠܐ ܐܢܐ ܝܩܕ ܐܢܐ. * ܐܢ
30 ܡܫܬܒܗܪܘ ܘܠܐ ܒܟܘܪܗܢܝ ܐܫܬܒܗܪ. * ܝܕܥ ܗܘ ܐܠܗܐ ܐܒܘܗܝ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ.
31 ܡܒܪܟܐ ܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ. ܕܠܐ ܡܕܓܠ ܐܢܐ. * ܒܕܪܡܣܘܩ ܪܒ ܚܝܠܐ ܕܐܪܛܐ ܡܠܟܐ.
32 ܢܛܪ ܗܘܐ ܠܡܕܝܢܬܐ ܕܕܪܡܣܘܩܝܐ ܠܡܐܚܕܢܝ. * ܘܡܢ ܟܘܐ ܒܣܪܝܓܬܐ ܫܒܩܘܢܝ ܡܢ
33 ܫܘܪܐ ܘܐܦܠܛܬ ܡܢ ܐܝܕܘܗܝ.

In labore & fatigatione, in vigilia multa, in fame & ſiti, in jejunio multo, in frigore & nuditate: 27 Præter cætera, & cœtum qui eſt ſuper me quotidianum, ac ſolicitudinem meam pro omnibus eccleſiis. 28 Quis infirmatur, & ego non infirmor? quis offenditur, & ego non uror? 29 Si gloriari oportet, in infirmitatibus meis gloriabor. 30 Novit Deus pater Domini noſtri Jeſu Chriſti, benedictus in ſeculum ſeculorum, quòd non mentiar. 31 Damaſci præfectus militiæ Aretæ regis cuſtodiebat civitatem Damaſcenorum, ut me comprehenderet: 32 Et per feneſtram in ſporta demiſerunt me per murum, & effugi manus ejus 33

* ܩܦܠܐܘܢ * ܝܒ *

CAP. XII.

1 * ܡܫܬܒܗܪܘ ܘܠܐ ܐܠܐ ܠܐ ܦܩܚ. ܐܬܐ ܐܢܐ ܓܝܪ ܠܚܙܘܢܐ ܘܠܓܠܝܢܘܬܗ ܕܡܪܢ.
2 * ܝܕܥ ܐܢܐ ܓܒܪܐ ܒܡܫܝܚܐ ܡܢ ܩܕܡ ܐܪܒܥܣܪܐ ܫܢܝܢ. ܐܢ ܒܦܓܪ ܐܢ ܗܘ ܘܐܢ ܕܠܐ ܦܓܪ ܠܐ ܝܕܥ
3 ܐܢܐ. ܐܠܗܐ ܗܘ ܝܕܥ. ܕܐܬܚܛܦ ܗܘ ܗܢܐ ܥܕܡܐ ܠܬܠܬܐ ܕܫܡܝܐ. * ܘܝܕܥ ܐܢܐ ܠܗ
4 ܠܓܒܪܐ ܗܢܐ. ܐܢ ܒܦܓܪ ܘܐܢ ܕܠܐ ܦܓܪ ܠܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܐܠܗܐ ܗܘ ܝܕܥ. * ܘܐܬܚܛܦ
ܠܦܪܕܝܣܐ. ܘܫܡܥ ܡܠܐ ܕܠܐ ܡܬܡܠܠܢ. ܘܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܫܠܝܛ ܠܒܪܢܫܐ ܠܡܡܠܠܘ ܐܢܝܢ.
5 * ܥܠ ܗܢܐ ܐܫܬܒܗܪ. ܥܠ ܢܦܫܝ ܕܝܢ ܠܐ ܐܫܬܒܗܪ ܐܠܐ ܐܢ ܒܟܘܪܗܢܐ. * ܐܢ ܐܨܒܐ ܓܝܪ
6 ܕܐܫܬܒܗܪ. ܠܐ ܗܘܐ ܐܢܐ ܣܟܠܐ. ܫܪܪܐ ܗܘ ܓܝܪ ܐܡܪ ܐܢܐ. ܚܐܣ ܐܢܐ ܕܝܢ ܕܠܡܐ ܐܢܫ ܢܚܫܘܒ ܥܠܝ
7 ܝܬܝܪ ܡܢ ܡܐ ܕܚܙܐ ܠܝ ܘܕܫܡܥ ܡܢܝ. * ܘܕܠܐ ܐܬܪܝܡ ܒܡܘܬܪܐ ܕܓܠܝܢܘܬܐ.
ܐܬܝܗܒ ܠܝ ܥܘܩܣܐ ܠܒܣܪܝ ܡܠܐܟܗ ܕܣܛܢܐ. ܕܢܗܘܐ ܡܩܦܚ ܠܝ ܕܠܐ ܐܬܪܝܡ.
8 * ܥܠ ܗܢܐ ܬܠܬ ܙܒܢܝܢ ܒܥܝܬ ܡܢ ܡܪܝ ܕܢܦܪܘܩ ܡܢܝ. * ܘܐܡܪ ܠܝ ܣܦܩܐ ܠܟ
9 ܛܝܒܘܬܝ. ܚܝܠܝ ܓܝܪ ܒܟܘܪܗܢܐ ܗܘ ܡܫܬܓܡܪ. ܚܕܝܐܝܬ ܗܟܝܠ ܐܫܬܒܗܪ
10 ܒܟܘܪܗܢܝ. ܕܬܓܢ ܥܠܝ ܚܝܠܗ ܕܡܫܝܚܐ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܪܓܐ ܐܢܐ ܒܟܘܪܗܢܐ.
ܒܨܥܪܐ ܒܐܘܠܨܢܐ ܒܪܕܘܦܝܐ. ܒܚܒܘܫܝܐ ܕܥܠ ܐܦܝ ܡܫܝܚܐ. ܐܡܬܝ ܓܝܪ ܕܟܪܝܗ ܐܢܐ ܗܝܕܝܢ
11 ܚܝܠܬܢ ܗܘ ܐܢܐ. * ܗܐ ܗܘܝܬ ܠܝ ܣܟܠܐ ܒܫܘܒܗܪܝ ܕܐܢܬܘܢ ܐܠܨܬܘܢܢܝ.
ܚܝܒܝܢ ܗܘܝܬܘܢ ܓܝܪ ܕܐܢܬܘܢ ܬܣܗܕܘܢ ܥܠܝ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܒܨܪܬ ܡܕܡ ܡܢ ܫܠܝܚܐ
ܐܝܠܝܢ ܕܝܬܝܪ ܡܝܬܪܝܢ. ܐܦܢ ܠܐ ܗܘܝܬ ܡܕܡ.

GLoriari oportet, ſed non expedit: veniam enim ad viſiones & revelationes Domini noſtri. 1 Novi hominem in Chriſto ante annos quatuordecim, (an verò in corpore, vel extra corpus neſcio, Deus novit:) 2 qui quidem raptus eſt uſque ad tertiam cœli partem. Et novi hunc ipſum hominem, 3 verùm an in corpore, an extra corpus, neſcio: Deus novit. Et raptus eſt in Paradiſum, 4 & audivit verba non dicenda, quæ non licet homini eloqui. Super hujuſmodi gloriabor, 5 de meipſo verò non gloriabor, niſi in infirmitatibus. Si enim voluero gloriari, 6 non ero inſipiens, ſiquidem veritatem dico: ſed parco, ne quis cogitet de me, ſupra id quod videt me eſſe, aut quod audit ex me. Et ne efferrer excellentiâ revelationum, 7 datus eſt mihi pruritus carni meæ nuntius Satanæ, ut colaphis cæderet me, ne efferrer. Super hoc ter obſecravi Dominum meum, 8 ut diſcederet à me. Et dixit mihi; Sufficit tibi gratia mea, 9 ſiquidem virtus mea in infirmitate perficitur. Lubenter igitur gloriabor in infirmitatibus meis, ut obtegat me virtus Chriſti. Propterea complaceo mihi in infirmitatibus, 10 in ignominia, in oppreſſionibus, in perſecutionibus, in carceribus pro Chriſto. Quum enim infirmor, tunc potens ſum. Ecce 11 factus ſum rationis expers in gloriatione mea, quia vos me coëgiſtis. Debueratis enim teſtimonium ferre de me: quoniam nihil præſtiti minùs quàm Apoſtoli illi, qui ſunt admodùm præſtantes, etiamſi nihil ſim.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

27 በጻማ ፡ ወበለሀራሕ ፡ ወበትጋህ ፡ ብዙኅ ፡ በርኅብ ፡ ወበጽምእ ፡ ወበጾም ፡ ብዙኅ ፡ በቊር ፡
28 ወበዕርቃን ። ዘእንበለ ዝ ፡ በዕድ ፡ ብዙኅ ፡ ዘረከበኒ ፡ ኵሎ ፡ እሚረ ፡ እንዘ ፡ እሔሊ ፡ ቤ
29 ተ ፡ ክርስቲያናት ። መኑ ፡ ዘይደዊ ፡ ወኢይሐምም ፡ አነ ፡ ወመኑ ፡ ዘይስሕት ፡ ወኢ
30 ይደነግፅ ። ወእመሰ ፡ ተመክሖቱ ፡ ይረትዕ ፡ እትሜካሕ ፡ አነኒ ፡ በሕማምየ ።
31 ያአምር ፡ እግዚአብሔር ፡ አቡሁ ፡ ለእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ዘውእቱ ፡ ቡሩክ ፡
32 ለዓለም ፡ ከመ ፡ ኢይሔሱ ። በሀገረ ፡ ደማስቆ ፡ መልአከ ፡ አሕዛብ ፡ ዐቃቤ ፡ ሀገር ፡
33 ደማስቆናዊ ፡ ፈቀደ ፡ ይእኅዘኒ ። ወአውረዱኒ ፡ በሠብሠበ ፡ እንተ ፡ መስኮት ፡ እመአረ
ፍት ፡ ወእምሰጥኩ ፡ እምእዴሁ ።

In labore & in fatigatione, & in vigiliis multis, in fame & in ſiti, & 27 *in jejuniis multis, in frigore & in nuditate: Præter hæc alia multa fuerunt, quæ contigerunt mihi quotidiè, dum ſolicitè conſiderarem domum* 28 *Chriſtianorum. Quis ægrotat, & non patior ego? quis peccat, & non conturbatus ſum?* 29 *Et ſi gloriari oporteat, gloriabor ego etiam in afflictione mea.* 30 *Scit Deus Pater Domini noſtri Jeſu Chriſti, qui eſt benedictus in ſecula, quòd non mentior.* 31 *In civitate Damaſci præfectus gentis cuſtos civitatis Damaſcinæ, voluit prehendere me:* 32 *Et demiſerunt me in ſporta per feneſtram à muro, & effugi è manu ejus.* 33

Verſio VULGATA LATINA.

27 In labore & ærumna, in vigiliis multis, in fame & ſiti, in jejuniis multis, in frigore & 28 nuditate: Præter illa quæ extrinſecùs ſunt, inſtantia mea quotidiana, ſolicitudo 29 omnium Eccleſiarum. Quis infirmatur, & ego non infirmor? quis ſcandalizatur, 30 & ego non uror? Si gloriari oportet: quæ infirmitatis meæ ſunt, gloriabor. 31 Deus & Pater Domini noſtri Jeſu Chriſti, qui eſt benedictus in ſecula, ſcit 32 quòd non mentior. Damaſci præpoſitus Gentis Aretæ regis, cuſtodiebat 33 civitatem Damaſcenorum, ut me comprehenderet: Et per feneſtram in ſporta dimiſſus ſum per murum, & ſic effugi manus ejus.

CAP. XII.

1 SI gloriari oportet (non expedit quidem:) veniam autem ad viſiones & 2 revelationes Domini. Scio hominem in Chriſto ante annos quatuordecim, (ſive in corpore neſcio, ſive extra corpus neſcio, Deus ſcit,) raptum hu- 3 juſmodi uſque ad tertium cœlum. Et ſcio hujuſmodi hominem, (ſive in corpore, ſive extra corpus, neſcio, Deus ſcit,) Quoniam raptus eſt in 4 paradiſum: & audivit arcana verba, quæ non licet homini loqui. Pro hu- 5 juſmodi gloriabor: pro me autem nihil gloriabor niſi in infirmitatibus meis. Nam, & ſi voluero gloriari, non ero inſipiens: veritatem enim dicam, 6 parco autem, ne quis me exiſtimet ſupra id quod videt in me, aut aliquid audit ex me. Et ne magnitudo revelationum extollat me, datus eſt mihi ſti- 7 mulus carnis meæ angelus ſatanæ, qui me colaphizet. Propter quod ter 8 Dominum rogavi, ut diſcederet à me: Et dixit mihi; Sufficit tibi gratia 9 mea: nam virtus in infirmitate perficitur. Libenter igitur gloriabor in infirmitatibus meis, ut inhabitet in me virtus Chriſti. Propter quod placeo 10 mihi in infirmitatibus meis, in contumeliis, in neceſſitatibus, in perſecutionibus, in anguſtiis pro Chriſto: Cùm enim infirmor, tunc potens ſum. Fa- 11 ctus ſum inſipiens, vos me coëgiſtis. Ego enim à vobis debui commendari: nihil enim minùs fui ab iis, qui ſunt ſupra modum Apoſtoli: tametſi nihil ſum:

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

27 * في التعب والنصب * في الاسهار مرار كثيرة * في الاصوام كرات عديدة * في الجوع والعطش *
28 بالبرد والعري * سوى الشدائد التي هي خارج هذه الموصوفة * والجمع علي كل يوم * اهتمامي
29 بالكنايس كلها * من يمرض فلا امرض انا معه * من ذا يشك فلا التهب انا * فان كان يجب
30 ان افتخر فافتخر بدواعي امراضي *

* الاحد التاسع عشر بعد العنصرة *

31 * يعلم الالاه وابو ربنا يسوع المسيح الذي لم يزل مباركا الي الابد * انني ما اكذب * ان
32 بدمسق رييس الامة ارطا الملك * اغلق مدينة الدمسقيين مريدا ان يقبض علي * واحدرت
33 في صن من نافذة في السور وافلت من يديه *

* الفصل الثاني عشر *

1 * وما سبيلي ان افتخر ولا يوافقني ذلك * انني اجي الي مناظر الرب واعلاناته * اعرف منذ
2 اربعة عشر سنة انسانا بالمسيح * ان يكن بجسد لست اعلم * وان يكن بغير جسد لست اعلم
الله يعلم * هذا نفسه اعرفه خطوفا الي السماء الثالثة * واعرف هذا الانسان بعينه * ان كان 3
بجسده او بغير جسده لست اعلم الله يعلم * انه خطف الي الفردوس وسمع كلمات لا يلفظ بها * 4
الكلمات التي ما يمكن انسانا ينطق بها * من اجل هذا نفسه انا افتخر فاما من اجل ذاتي 5
فلست افتخر الا بامراضي * لانني ان شيت افتخر فما اكون جاهلا * لانني اقول حقا * واسعى الا 6
يفتكر في احد باعلى مما يراني او يسمع مني شيا * ولافراط سمو الاستعلانات ليلا اتسامى علوا * 7
اعطيت منخرا لبسري رسول شيطان ليقرعني ليلا اتسامى * ومن اجل هذا تضرعت الي الرب 8
ثلثة مرات ليبتعد عني * فقال لي تكفيك نعمتي * فان قوتي بالضعف تكمل * فافتخر اذا 9
بامراضي واعتقدها مستلذة كثيرا * لتسكن في قوة المسيح *

* قراءة الاثنين من الجمعة الرابعة عشر بعد العنصرة *

10 * فلذلك استبشر بالامراض * بالشتايم * بالشدايد * بالاضطهادات * بالضيقات من اجل المسيح * لانني اذا مرضت
11 فحينيذ اكون قويا * قد صرت سفيها مفاخرا * فانتم الزمتموني * وقد كان يجب لي عليكم ان
تعظموا شاني * لانني ما نقصت شيا عن الرسل المعظمين جدا * وان كنت لست شيا *

In labore & fatigatione, in vigiliis ſæpe, in jejuniis frequenter, in fame & ſiti, in frigore & nuditate. 27 *Abſque moleſtiis quæ ſunt præter haſce commemoratas, eſt etiam congeries in me quotidiana ſolicitudinis meæ de omnibus eccleſiis.* 28 *Quis infirmatur quin ego infirmer unà cum ipſo? quis offenditur, quin urar ego?* 29 *Igitur ſi gloriari me oporteat, gloriabor de viciſſitudinibus infirmitatum mearum.* 30

Dominicâ decimâ nonâ poſt Pentecoſten.

Novit Deus ac Pater Domini noſtri Jeſu Chriſti, qui eſt inceſſanter benedictus in æternum, quòd non mentior. 31 *Damaſci quidem princeps gentis, Areta rex, clauſit urbem Damaſcenorum, volens me comprehendere:* 32 *Et demiſſus fui in ſporta per feneſtram quæ erat in muro, effugique manus ejus.* 33

CAP. XII.

NEque opus eſt mihi gloriari, neque id mihi conducit, equidem veniam ad viſiones Domini ejuſque revelationes. 1 *Novi ab annis quatuordecim hominem in Chriſto, (an fuerit cum corpore, neſcio: an verò fuerit ſine corpore, neſcio: Deus novit) hunc ipſum novi raptum ad tertium uſque cœlum.* 2 *Et novi hunc eundem hominem (an fuerit cum ſuo corpore, an verò ſine ſuo corpore, neſcio: Deus ſcit.)* 3 *Raptum fuiſſe in Paradiſum, & audiſſe verba ineffabilia, verba quæ nequit homo proferre.* 4 *Propter hunc eundem ego gloriabor: at propter meipſum minimè gloriabor, niſi de infirmitatibus meis.* 5 *Nam ſi voluero gloriari, non ero inſipiens, quia veritatem dicam: ſed parcam, nequis de me cogitet altius eo quod me eſſe videt, aut aliquid ex me audit.* 6 *Et propter eminentiam ſublimitatis revelationum, ne in altum extollar, datus eſt mihi ſtimulus, carni meæ, angelus ſatanæ, ut me cædat, ne extollar.* 7 *Et propter hoc Dominum rogavi tribus vicibus ut abſcederet à me.* 8 *Dixit autem mihi; Sufficit tibi gratia mea: nam potentia mea per infirmitatem perficitur. Itaque gloriabor de infirmitatibus meis, eaſque credo valdè jucundas, ut inhabitet in me potentia Chriſti.* 9

Lectio feriæ ſecundæ infra hebdomadam quartam decimam poſt Pentecoſten.

Propterea oblector in infirmitatibus, in contumeliis, in moleſtiis, in perſecutionibus, in anguſtiis pro Chriſto: quia cùm infirmor, tunc potens ſum. 10 *Jam inſipiens factus ſum gloriando, at vos coëgiſtis me. Et quidem vos debebatis conditionem meam magnificare: quia nihilo minor fui ſummis Apoſtolis, tametſi nihil ſum.* 11

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

1 18 ወተመክሖሰ ፡ ኢይረትዕ ፡ ንግባእ ፡ ኀበ ፡ መንገለ ፡ ራእይ ፡ ዘከሠተ ፡ እግዚእነ ።
2 አአምር ፡ ብእሴ ፡ በክርስቶስ ፡ እምቅድመ ፡ ዐሠርቱ ፡ ወአርባዕቱ ፡ ዓመት ፡ እመሰ ፡ በሥ
ጋሁ ፡ እመኒ ፡ ዘእንበለ ፡ ሥጋሁ ፡ እንደዒ ፡ እግዚአብሔር ፡ ያአምር ፡ ወመሠጦ ፡ ለው
3 እቱ ፡ ዘከማሁ ፡ እስከ ፡ ሣልስ ፡ ሰማይ ። አአምሮ ፡ ለውእቱ ፡ ብእሲ ፡ ዘከማሁ ፡ ወእ
4 መሰ ፡ በሥጋሁ ፡ ወእመኒ ፡ ዘእንበለ ፡ ሥጋሁ ፡ እንደዒ ፡ እግዚአብሔር ፡ ያአምር ። ወ
መሠጦ ፡ ውስተ ፡ ገነት ፡ ወሰምዐ ፡ ነገረ ፡ በህየ ፡ ዘኢይከውኖ ፡ እጓለ ፡ እመሕያው ፡ ይ
5 ንብብ ። በእንተ ፡ ዝንቱሰኬ ፡ ዘከመዝ ፡ እትሜካሕ ፡ ወበርእስየሰ ፡ ኢይትሜካሕ ፡ ዘ
6 እንበለ ፡ በሕማምየ ። ወእመኒ ፡ ፈቀድኩ ፡ እትሜካሕ ፡ ኢኮንኩ ፡ አብደ ፡ እስመ ፡ ጽድ
ቀ ፡ እነግር ። ወበሕቱ ፡ እትሜካሕ ፡ ከመ ፡ ኢይትሐዘቡኒ ፡ በዘ ፡ ርእዩኒ ፡ ወበዘ ፡ ሰምዑ
7 ኒ ፡ እስመ ፡ ፈድፈደ ፡ በዝኒ ፡ ራእየ ። ወበሕቱ ፡ ከመሰ ፡ ኢይትዐበይ ፡ ተውህበኒ ፡ መል
8 አከ ፡ ሰይጣን ፡ ዘይዴጉጸኒ ፡ ሥጋየ ፡ ወይጸፍዐኒ ። ወአስተብቋዕክዎ ፡ ለእግዚእነ ፡
9 ሠለስ ፡ በእንቲአሁ ፡ ከመ ፡ ያስትቶ ፡ እምኔየ ። ወይቤለኒ ፡ ያአክለከ ፡ ጸጋየ ፡ ወኀይል
ሰ ፡ በደዌ ፡ የኀልቅ ፡ ወእትሜካሕ ፡ በሕማምየ ፡ ከመ ፡ ይኅድር ፡ ኀይለ ፡ ክርስቶስ ፡
10 ላዕሌየ ። ወበሕቱ ፡ እትሜካሕ ፡ በሕማምየኒ ፡ ወበተጽእሎዊ ፡ ወበምንዳቤዊ ፡ ወበ
ተስደዶዊ ፡ ወበተፀናሲዊ ፡ በእንተ ፡ ክርስቶስ ። ወእመኒ ፡ አበድኩ ፡ በዝ ፡ አንትሙ ፡
11 አገበርክሙኒ ፡ ወሊተሰ ፡ ርቱዕ ፡ ሊተ ፡ እክበር ፡ በኀቤክሙ ፡ እስመ ፡ አልቦ ፡ ዘ
አኅጸጽኩክሙ ፡ እምዘ ፡ ኵሉ ፡ ሐዋርያት ፡ እመኒ ፡ ከመ ፡ ወኢምንት ፡ አነ ።

CAP. XII.

ET gloriari non expedit, revertamur ad viſionem quam manifeſtavit Dominus noſter. 1 *Scio hominem in Chriſto ante quatuordecim annos, ſive in corpore ejus, ſive abſque corpore ejus, utique Deus ſcit: & rapuit hunc talem uſque ad tertium cœlum.* 2 *Scio hujuſmodi hominem, ſed ſive in corpore ejus, ſive abſque corpore ejus utique, Deus ſcit.* 3 *Et rapuit eum in paradiſum: & audivit ſermones ibi, quos non poteſt homo loqui.* 4 *De hujuſmodi re igitur gloriabor: & de meipſo non gloriabor, niſi in afflictione mea.* 5 *Et ſi voluero gloriari, non ero inſipiens, quia veritatem dicam: ſed gloriabor, ut non reputent me ſecundùm quod viderunt in me, quia abundavit ſuper hæc viſio.* 6 *Sed ne elatus eſſem, datus eſt mihi angelus ſatanæ, qui pungit me corpore meo, & colaphizat me.* 7 *Et rogavi Dominum noſtrum ter ſuper eo, ut bigeret eum à me:* 8 *Et dixit mihi; Sufficit tibi gratia mea, & virtus in infirmitate perficitur: & gloriabor in afflictione mea, ut habitet virtus Chriſti ſuper me.* 9 *Veruntamen gloriabor in afflictione mea, & in ignominia mea, & in tribulatione, & in perſecutione, & in inopia pro Chriſto:* 10 *Et ſi inſipiens fui, has in re vos coëgiſtis me: & mihi expedit ut glorier apud vos, quia nihil eſt in quo minui vos magis quàm omnes Apoſtoli: tametſi quaſi nihil ſum.* 11

ἘΠΙΣΤΟΛΗ' ΠΡΟ'Σ ΚΟΡΙΝΘ. Β'. ΚΕΦ. ΙΑ'.

Ipsa quidem signa *Apostoli* *effecta* sunt *in vobis in* omni *tolerantia,* in signis
12 Τὰ μὲν σημεῖα τοῦ ἀποστόλου κατειργάσθη ἐν ὑμῖν ἐν πάσῃ ὑπομονῇ, (ζ) ἐν σημείοις
& prodigiis & virtutibus. Quid enim est quod *inferiores fuistis supra* *cæteras* *ecclesias,* *si*
13 καὶ τέρασι καὶ δυνάμεσι. Τί γάρ ἐστιν ὃ ἡττήθητε ὑπὲρ τὰς λοιπὰς ἐκκλησίας, εἰ
non quòd ipse ego non *obtorpui* vobis? Donate mihi injuriam hanc.
μὴ ὅτι αὐτὸς ἐγὼ οὐ κατενάρκησα ὑμῶν; Χαρίσασθέ μοι τὴν ἀδικίαν ταύτην.
Ecce tertiò *parate* *habeo* venire ad vos: & non *obtorpescam* vobis.
14 Ἰδοὺ τρίτον (η) ἑτοίμως ἔχω ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐ (θ) καταναρκήσω ὑμῶν.
Non enim quæro vestra, sed vos. Non enim debent *nati* *parentibus*
οὐ γὰρ ζητῶ τὰ ὑμῶν, (ι) ἀλλ' ὑμᾶς. οὐ γὰρ ὀφείλει τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσι
thesaurizare, sed parentes *natis.* Ego autem libentissimè impendam, &
15 θησαυρίζειν, (κ) ἀλλ' οἱ γονεῖς τοῖς τέκνοις. Ἐγὼ δὲ ἥδιστα δαπανήσω, καὶ
expendar pro animabus vestris: *si & abundantiùs* vos diligens, minùs
ἐκδαπανηθήσομαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν· (λ) εἰ καὶ περισσοτέρως ὑμᾶς ἀγαπῶν, (μ) ἧττον
diligar. Esto *verò,* ego non gravavi vos, sed *existens* astutus,
16 ἀγαπῶμαι. Ἔστω δέ, ἐγὼ οὐ κατεβάρησα ὑμᾶς, (ν) ἀλλ' ὑπάρχων πανοῦργος,
dolo vos cepi. Num aliquem eorum quos misi ad vos, *per ipsum* *expilavi*
17 δόλῳ ὑμᾶς ἔλαβον. Μή τινα ὧν ἀπέσταλκα πρὸς ὑμᾶς, δι' αὐτοῦ ἐπλεονέκτησα
vos? Rogavi Titum, & *simul* misi fratrem. Numquid *expilavit*
18 ὑμᾶς; Παρεκάλεσα Τίτον, καὶ συναπέστειλα τὸν ἀδελφόν. μήτι ἐπλεονέκτησεν
vos Titus? *non* eodem spiritu ambulavimus? *non* iisdem vestigiis? *Rursùm*
19 ὑμᾶς Τίτος; οὐ τῷ αὐτῷ πνεύματι περιεπατήσαμεν; οὐ τοῖς αὐτοῖς ἴχνεσι; (ξ) Πάλιν
putatis quòd *vobis* *excusemur?* Coram Deo in Christo loquimur:
δοκεῖτε ὅτι ὑμῖν ἀπολογούμεθα; (ο) κατενώπιον τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν·
at omnia, charissimi, propter vestram ædificationem. Timeo enim ne fortè *veniens*
20 τὰ δὲ πάντα, ἀγαπητοί, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν οἰκοδομῆς. Φοβοῦμαι γὰρ μήπως ἐλθὼν
non quales volo inveniam vos: & ego inveniar vobis qualem non vultis: ne fortè
οὐχ οἵους θέλω εὕρω ὑμᾶς, κἀγὼ εὑρεθῶ ὑμῖν οἷον οὐ θέλετε· μήπως
contentiones, æmulationes, *iræ,* dissensiones, detractiones, susurrationes, inflationes,
ἔρεις, (π) ζῆλοι, θυμοί, ἐριθεῖαι, καταλαλιαί, ψιθυρισμοί, φυσιώσεις,
seditiones: Ne iterùm *venientem* me humiliet Deus *meus* apud vos, &
ἀκαταστασίαι· Μὴ πάλιν (ρ) ἐλθόντα με ταπεινώσῃ ὁ Θεός μου πρὸς ὑμᾶς, καὶ 21
lugeam multos antè *peccantium,* & non *pœnitentium* super immunditia, &
πενθήσω πολλοὺς τῶν προημαρτηκότων, καὶ μὴ μετανοησάντων ἐπὶ τῇ ἀκαθαρσίᾳ, καὶ
fornicatione, & impudicitia quam gesserunt.
πορνείᾳ, καὶ ἀσελγείᾳ ᾗ ἔπραξαν.

CAP. XIII. ιγ'.

Tertio hoc venio ad vos: in ore duorum testium *&* trium
(α) ΤΡίτον τοῦτο ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς· ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων καὶ τριῶν 1
stabit omne verbum. Prædixi & prædico, ut præsens *secundò,*
σταθήσεται πᾶν ῥῆμα. Προείρηκα καὶ προλέγω, ὡς παρὼν τὸ δεύτερον, 2
& absens nunc *scribo* *antè peccantibus,* & cæteris omnibus, Quoniam si
καὶ ἀπὼν (β) νῦν γράφω τοῖς προημαρτηκόσι καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, Ὅτι ἐὰν
venero *in* iterùm, non parcam. *Quandoquidem* experimentum quæritis in me
ἔλθω εἰς τὸ πάλιν, οὐ φείσομαι. Ἐπεὶ δοκιμὴν ζητεῖτε τοῦ ἐν ἐμοὶ 3
loquentis *Christi,* qui in *vos* non infirmatur, sed potens est in vobis: *Etenim*
λαλοῦντος Χριστοῦ, ὃς εἰς ὑμᾶς οὐκ ἀσθενεῖ, ἀλλὰ δυνατεῖ ἐν ὑμῖν· Καὶ γὰρ 4
si crucifixus est ex infirmitate, sed vivit ex virtute Dei. *Etenim* nos infirmi
εἰ ἐσταυρώθη ἐξ ἀσθενείας, ἀλλὰ ζῇ ἐκ δυνάμεως Θεοῦ. καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀσθε-
sumus in illo: sed vivemus cum eo ex virtute Dei in
νοῦμεν (γ) ἐν αὐτῷ· ἀλλὰ ζησόμεθα σὺν αὐτῷ ἐκ δυνάμεως Θεοῦ εἰς
vos.
ὑμᾶς.

MS.A. (ζ) σημείοις (η) τοῦτο ἑτοίμως (θ) καταναρκήσω. οὐ γὰρ (ι) ἀλλὰ (κ) ἀλλὰ (λ) εἰ περισσοτέρως (μ) ἧσσον (ν) ἀλλὰ (ξ) Πάλαι (ο) κατέναντι Θεοῦ (π) ζῆλος, (ρ) ἐλθόντος μου ταπεινώσῃ με ὁ Θεός μου Κεφ. ιγ'. MS.A. (α) Ἰδοὺ τρίτον τοῦτο ἑτοίμως ἔχω ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς· (β) νῦν τοῖς (γ) σὺν αὐτῷ· ἀλλὰ ζήσομεν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

12 ܐܬܘܬܐ ܕܫܠܝܚܘܬܐ ܣܥܪܬ ܒܟܘܢ ܒܟܠ ܡܣܝܒܪܢܘܬܐ ܘܒܬܕܡܪܬܐ ܘܒܓܢܒܪܘܬܐ
13 ܘܒܚܝܠܐ * ܒܡܢܐ ܓܝܪ ܒܨܪܬܘܢ ܡܢ ܥܕܬܐ ܐܚܪܢܝܬܐ ܐܠܐ ܒܗܕܐ ܕܐܢܐ ܠܐ ܐܝܩܪܬ ܥܠܝܟܘܢ.
14 ܫܒܘܩܘ ܠܝ ܗܕܐ ܣܟܠܘܬܐ * ܗܐ ܗܕܐ ܬܠܬ ܙܒܢܝܢ ܡܛܝܒ ܐܢܐ ܕܐܬܐ ܠܘܬܟܘܢ. ܘܠܐ
ܐܝܩܪ ܥܠܝܟܘܢ. ܠܐ ܓܝܪ ܩܢܝܢܟܘܢ ܒܥܐ ܐܢܐ ܐܠܐ ܠܟܘܢ. ܠܐ ܓܝܪ ܚܝܒܝܢ ܒܢܝܐ ܕܢܣܝܡܘܢ
ܣܝܡܬܐ ܠܐܒܗܝܗܘܢ ܐܠܐ ܐܒܗܐ ܠܒܢܝܗܘܢ * ܐܢܐ ܕܝܢ ܒܚܕܘܬܐ ܐܦܩܐ. ܘܐܦ ܐܬܦܩ
15 ܥܠ ܢܦܫܬܟܘܢ. ܐܢ ܟܕ ܝܬܝܪܐܝܬ ܡܚܒ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܒܨܝܪܐܝܬ ܐܬܪܚܡ
ܡܢܟܘܢ * ܘܐܠܐ ܐܢܐ ܠܐ ܐܝܩܪܬ ܥܠܝܟܘܢ. ܐܠܐ ܐܝܟ ܓܒܪܐ ܚܪܝܦܐ
16 ܒܢܟܠܐ ܓܢܒܬܟܘܢ * ܠܡܐ ܒܝܕ ܐܢܫ ܐܚܪܢܐ ܡܢ ܐܝܠܝܢ ܕܫܕܪܬ ܠܘܬܟܘܢ
17 ܐܥܠܒܬܟܘܢ * ܒܥܝܬ ܡܢ ܛܛܘܣ ܘܫܕܪܬ ܥܡܗ ܠܐܚܐ. ܠܡܐ ܐܥܠܒܟܘܢ ܛܛܘܣ.
18 ܠܐ ܒܚܕ ܪܘܚܐ ܗܠܟܢ ܘܒܚܕ ܡܫܘܠܐ * ܚܫܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܡܦܩܝܢ ܚܢܢ ܠܟܘܢ

* ܕܥܪܘܒܬܐ ܕܦܠܓܗ ܕܨܘܡܐ *

19 ܪܘܚܐ * ܩܕܡ ܐܠܗܐ ܒܡܫܝܚܐ ܡܡܠܠܝܢܢ. ܘܟܠܗܝܢ ܚܒܝܒܝ ܡܛܠ ܒܢܝܢܟܘܢ
20 ܗܘ. ܕܚܠ ܐܢܐ ܓܝܪ ܕܠܡܐ ܐܬܐ ܘܠܐ ܐܫܟܚܟܘܢ ܐܝܟ ܕܨܒܐ ܐܢܐ. ܘܐܦ ܐܢܐ ܢܫܬܟܚ ܠܟܘܢ
ܐܝܟ ܕܠܐ ܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܕܠܡܐ ܐܝܬ ܚܪܝܢܐ ܘܛܢܢܐ ܘܚܡܬܐ ܘܥܫܝܢܘܬܐ ܘܡܐܟܠ ܩܪܨܐ
21 ܘܪܛܢܐ ܘܫܘܚܪܐ ܘܫܓܘܫܝܐ * ܕܠܡܐ ܟܕ ܐܬܐ ܠܘܬܟܘܢ ܢܡܟܟܢܝ ܐܠܗܝ ܘܐܒܟܐ ܥܠ
ܣܓܝܐܐ ܐܝܠܝܢ ܕܚܛܘ ܘܠܐ ܬܒܘ ܡܢ ܛܢܦܘܬܐ ܘܡܢ ܙܢܝܘܬܐ ܘܡܢ ܐܣܛܪܢܝܘܬܐ ܕܥܒܕܘ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܝܓ *

1 * ܗܐ ܗܕܐ ܬܠܬ ܙܒܢܝܢ ܡܛܝܒ ܐܢܐ ܕܐܬܐ ܠܘܬܟܘܢ. ܕܥܠ ܦܘܡ ܬܪܝܢ ܐܘ ܬܠܬܐ ܣܗܕܝܢ
2 ܬܩܘܡ ܟܠ ܡܠܐ * ܩܕܡ ܐܡܪܬ ܘܬܘܒ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܐܝܟ ܕܐܡܪܬ ܟܕ ܐܢܐ ܠܘܬܟܘܢ
ܙܒܢܐ ܬܪܝܢܐ ܘܐܡܪܬ ܠܟܘܢ. ܗܟܢܐ ܘܗܫܐ ܟܕ ܪܚܝܩ ܐܢܐ ܟܬܒ ܐܢܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܚܛܘ
3 ܘܠܫܪܟܐ ܐܚܪܢܐ. ܕܐܢ ܐܬܐ ܬܘܒ ܠܐ ܐܚܘܣ * ܡܛܠ ܕܒܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܘܩܝܗ
ܕܡܫܝܚܐ ܕܡܡܠܠ ܒܝ. ܕܗܘ ܠܐ ܗܘܐ ܡܚܝܠ ܒܟܘܢ. ܐܠܐ ܡܫܟܚ ܗܘ ܒܟܘܢ * ܐܢ
4 ܙܩܝܦ ܓܝܪ ܒܡܚܝܠܘܬܐ. ܐܠܐ ܚܝ ܗܘ ܒܚܝܠܐ ܕܐܠܗܐ. ܐܦ ܚܢܢ ܡܚܝܠܝܢܢ
ܥܡܗ. ܐܠܐ ܚܝܝܢܢ ܥܡܗ ܒܚܝܠܐ ܕܐܠܗܐ ܕܒܟܘܢ.

Signa Apostolorum edidi inter vos cum 12
omni patientiâ, & potentiis, & miraculis,
& virtutibus. Nam qua in re fuistis infe- 13
riores cæteris ecclesiis, nisi in hoc quòd non
fuerim vobis oneri? Remittite mihi hanc of-
fensam. Ecce jam tertiò paratus sum veni- 14
re ad vos, & non esse vobis oneri: quippe
qui non quæram quæ vestra sunt, sed vos.
Non enim debent liberi reponere thesauros
parentibus, sed parentes liberis suis. Ego 15
verò perlubenter & sumptus impendam, atq;
adeò meipsum dabo pro animabus vestris,
licèt uberiùs vos diligens, minùs me diligatis.
Et fortassis ego non fui vobis oneri, 16
sed tanquam vir astutus dolo vos suffuratus
sum. Num per aliquem alium quem miseram 17
ad vos, inhiavi in vos? Titum rogavi, & misi 18
cum eo fratrem. Num in vos inhiavit Titus?
nónne eodem spiritu ambulavimus, eisdémque vestigiis?

Feriâ VI. mediâ Jejunii. 19.

Num adhuc putatis quòd depromamus vobis 19
spiritum? coram Deo in Christo loquimur:
omnia verò dilectissimi mei, propter ædificationem quidem vestram.
Vereor enim ne 20
veniam ad vos, & non inveniam vos quales
vellem, & ego etiam inveniar à vobis, qualem non velletis:
ne fortè sit contentio, &
livor, & ira, & contumacia, & obtrectatio,
& susurri, & tumor, ac seditio: Ne forsan 21
quum venero ad vos, deprimat me Deus meus,
& lugeam multos illos qui peccaverunt,
& non resipuerunt ab immunditia,
& à scortatione, & ab impudicitia quam
patrârunt.

CAP. XIII.

HÆc est tertia vices quâ paratus sum, ut 1
veniam ad vos, ut in ore duorum triúmve
testium stet omne verbum. Prædixeram vo- 2
bis, & iterum vobis prædico, sicut & bis,
quum essem apud vos, dixi vobis: ita &
nunc absens scribo iis qui peccaverunt, &
cæteris aliis, Si venero, ampliùs me non par-
citurum. Quandoquidem experimentum 3
quæritis Christi loquentis in me, qui quidem
non est infirmus in vobis, sed potens est in
vobis. Etsi enim crucifixus sit in infirmita- 4
te, tamen vivit in virtute Dei. Quin & nos
infirmi sumus cum eo, sed vivimus cum eo
per virtutem Dei, quæ est in vobis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

12 ትእምርተ ፡ ሐዋርያትሰ ፡ ተገብረ ፡ ለክሙ ፡ በኵሉ ፡ ትዕግስት ፡ ወበትእምርት ፡ ወበመን
13 ክር ፡ ወበኃይል ፡፡=፡ ወምንትኑ ፡ ዘአሓጸጽኩክሙ ፡ እምኵሉ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያናት ፡ ዘ
14 እንበለ ፡ ዘቲ ፡ አንተ ፡ ሊመጽእኩ ፡ ኀቤክሙ ፡ ጸገውኒያ ፡ ለዘቲ ፡ አበሳየ ፡፡=፡ ናሁ ፡ ሣ
ልስየ ፡ ዝንቱ ፡ እንዘ ፡ አስተደሉ ፡ እምጽእ ፡ ኀቤክሙ ፡ ወኢይስትፌጠንኒ ፡፡ እስመ ፡ ኪ
ያክሙ ፡ እፈቅድ ፡ ወአኮ ፡ ንዋይክሙ ፡ እስመ ፡ ርቱዕ ፡ አበው ፡ ይዝግቡ ፡ ለውሉደ
15 ሙ ፡ ወአኮ ፡ ውሉድ ፡ ለአዝማዲሆሙ ፡፡=፡ ወአንስኬ ፡ መክዐቢቱ ፡ አስተወፃእኩዊ ፡ በእ
ንተ ፡ ነፍሰክሙ ፡ ወእመኒ ፡ ፈድፋደ ፡ አፍቀርኩክሙ ፡ ርእስየ ፡ አፍቀርኩ ፡፡=፡

Signa sunt: Apostolorum operata pro vobis in omni patientia, & in signis, 12
& in miraculo, & in virtute. Et quid est, quo minui vos, magis quam 13
omnes Ecclesias, nisi in hoc quod non veni ad vos? condonate mihi hanc
culpam meam. Ecce, tertiò hâc vice paratus sum venire ad vos: & non 14
festinabam; quia vos desiderabam, & non divitias vestras: quia oportet pa-
tres ut colligant pro filiis suis, & non filios pro parentibus suis. Et ego 15
igitur plurifariàm expendi pro animabus vestris, & etiamsi abundè dilexi
vos, meipsum dilexi.

Versio VULGATA LATINA.

12 Signa tamen Apostolatûs mei facta sunt super vos, in omni patientia, in signis,
13 & prodigiis, & virtutibus. Quid est enim, quod minus habuistis præ cæteris Ec-
14 clesiis, nisi quòd ego ipse non gravavi vos? Donate mihi hanc injuriam. Ec-
ce, tertio hoc paratus sum venire ad vos: & non ero gravis vobis. Non enim
quæro quæ vestra sunt, sed vos. Nec enim debent filii parentibus thesauriza-
15 re, sed parentes filiis. Ego autem libentissimè impendam, & superimpendar
16 ipse pro animabus vestris: licèt plùs vos diligens, minùs diligar. Sed esto:
17 ego vos non gravavi: sed cùm essem astutus, dolo vos cepi. Numquid per ali-
18 quem eorum, quos misi ad vos, circumveni vos? Rogavi Titum, & misi cum il-
lo fratrem. Numquid Titus vos circumvenit? nónne eodem spiritu ambulavimus?
19 nónne iisdem vestigiis? Olim putatis quòd excusemus nos apud vos? Coram
Deo in Christo loquimur: omnia autem charissimi propter ædificationem ve-
20 stram. Timeo enim, ne fortè cùm venero, non quales volo, inveniam vos:
& ego inveniar à vobis, qualem non vultis: ne fortè contentiones, æmulatio-
nes, animositates, dissensiones, detractiones, susurrationes, inflationes, seditiones
sint inter vos: Ne iterùm cùm venero, humiliet me Deus apud vos: & lugeam 21
multos ex iis qui antè peccaverunt, & non egerunt pœnitentiam super immundi-
tia, & fornicatione, & impudicitia, quam gesserunt.

CAP. XIII.

ECce tertio hoc venio ad vos: In ore duorum vel trium testium stabit omne 1
verbum. Prædixi, & prædico, ut præsens, & nunc absens, iis qui antè pecca- 2
verunt, & cæteris omnibus; Quoniam si venero iterùm, non parcam. An ex- 3
perimentum quæritis ejus, qui in me loquitur Christus, qui in vobis non in-
firmatur, sed potens est in vobis? Nam etsi crucifixus est ex infirmitate; sed 4
vivit ex virtute Dei. Nam & nos infirmi sumus in illo: sed vivemus cum eo
ex virtute Dei in vobis.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

12 * فقد عملت فيكم آيات الرسل بكل صبر وجرايح وآيات وقوات * فما هو الأمر الذي
13 نقصتموه دون باقي الكنايس سوى أني ما ثقلت عليكم * فهبوا لي هذا الظلم * هذه من
14 الثالثة سوف أن أجي إليكم ولا أثقل عليكم * لأني لست أطلب الأشياء التي لكم *
لكني أطلبكم أنتم * لأن ما سبيل الأولاد أن يكنزوا للوالدين * بل الوالدين يكنزون للأولاد *
15 * فأما أنا فأنحي ذاتي بالبذاذ * وأبذلها مباحة من أجل أنفسكم * وإن كنت أحبكم حبا زايدا *
16 وأحب أنا قليلا * ولكني أنا ما ثقلت عليكم * لكني إذ أنا ذو مكر أخذتكم بغش * ألا
17 أكون استغنمتكم بواحد من الذين أرسلتهم إليكم * سألت تيطوس وأرسلت معه الأخ *
18 ألعل تيطوس غشكم شيا * أوليس بهذا الروح نفسه سلكنا * وفي هذه الآثار نفسها *
19 * أو تظنوني أعتذر إليكم أيضا * قدام الله بالمسيح نتكلم * وهذه كلها يا أحبائي ذكرتها من أجل
ابتناء منفعتكم * تم * * قراءة الثلثا من الجمعة الرابعة عشر بعد العنصرة *
20 * ولأني لأخشى ألا أجي إليكم فأجدكم كما لا أريد * وأوجد أنا لكم كما لا تريدون * ولئلا
21 أجد مماحكات * تحاسد * معاصب * ممارات * وتبعات * مسارات * بذوحا * معارضات * ولئلا عند
ورودي يذللني الاهي عندكم أيضا * وأحزن كثيرين من الذين أخطاوا سالفا * ولم يتوبوا
على النجاسة والزني والطماثة التي عملوها *

* الفصل الثالث عشر *

1 * هذه المرة الثالثة أجي إليكم * على فم شاهدين أو ثلثة يثبت كل قول * فقد سبقت
2 فقلت وأتقدم فأقول * كما أني كنت حاضرا في المرة الثانية وأكتب الآن غايبا إلى الذين
أخطاوا سالفا * وإلى باقي الجماعة أني إذا جيت في هذه الدفعة فما أشفق * تم *
3 * قراءة الأربعا من الجمعة الرابعة عشر بعد العنصرة * * إذ تطلبون امتحان المسيح
4 الناطق في * الذي ما يضعف عندكم * لكنه مقتدر فيكم * فإنه وإن كان صلب من ضعف *
لكنه حي من قوة الله * لأننا إن ضعفنا نحن به لكننا سنحيا معه من قوة الله من أجلكم *

Peracta quidem sunt in vobis signa Apo- 12
stolorum per omnem patientiam, & per
prodigia, & signa atque virtutes. Quæ- 13
nam est ergò res in qua fuistis inferiores
cæteris ecclesiis, nisi quòd non fui vobis
onerosus? at condonate mihi hanc inju-
riam. Hac tertia vice paratus sum ve- 14
nire ad vos, nec esse vobis oneri: non enim
res quæro quæ vestræ sunt, sed vosipsos
quæro: non enim debent filii thesauri-
zare parentibus, sed parentes thesauri-
zare filiis. Ego verò animam meam pro- 15
dam cum voluntate, eamque liberè expo-
nam pro animabus vestris: etiamsi ni-
mio amore vos diligens, parum ego dili-
gar. At verò ego vos non gravavi, sed 16
cùm sim callidus, dolo vos cepi. Anne 17
deprædatus sum vos per ullum ex his
quos misi ad vos? Rogavi Titum, et cum 18
eo misi fratrem illum: nunquid Titus
fraude vobiscum usus est ulla in re?
nónne hoc eodem spiritu ambulavimus,
& in hisce met vestigiis? Num putatis 19
quòd me iterum excusem apud vos? co-
ram Deo, in Christo loquimur. Atque
hæc omnia, O dilecti mei, ad ædificatio-
nem utilitatis vestræ memoravi. Finis.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis quartæ decimæ post Pentecosten.

Et sanè metuo ne veniam ad vos reperi- 20
amque vos quales nolim, & reperiar ego
à vobis qualem nolitis: & ne inveniam
contentiones, invidias, violentias, æmu-
lationes, decertationes, lites, arrogan-
tias, contrarietates: Et ne ad adventum 21
meum iterum me humiliet Deus meus
apud vos: & contristem multos ex iis
qui antehac peccaverunt, nec pœnituit
eos turpitudinis, & scortationis, &
impudicitiæ quam commiserunt.

CAP. XIII.

HAc tertia vice veniam ad vos. Ad 1
os duorum testium aut trium firmatus
est omnis sermo. Jam prædixi, & præ- 2
dico, ac si præsens essem, secundâ vice:
& scribo nunc absens ad eos qui antehac
peccaverunt, & ad reliquam congrega-
tionem, quòd si venero hac vice, non par-
cam: Finis.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis quartæ decimæ post Pentecosten.

Quandoquidem quæritis experimentum 3
Christi in me loquentis, qui non infirma-
tur erga vos, sed potens est in vobis. Nam 4
etsi crucifixus fuit ex infirmitate, vivus
tamen est ex potentia Dei: nam si nos
infirmamur in illo, attamen vivemus
cum eo ex virtute Dei propter vos.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

16 ወአንሰ ፡ ኢያክበድኩ ፡ ለዕሌክሙ ፡ ወባሕቱ ፡ መስተመይን ፡ ኮንኩ ፡ ነሣእኩክሙ ፡
17 በጕሕሉት ፡፡=፡ ቦኑ ፡ እንጋ ፡ ዘፈነውኩ ፡ ኀቤክሙ ፡ ወቦኑ ፡ ዘተአገልኩክሙ ፡፡=፡
18 ናሁ ፡ አስተበቋዕክዎ ፡ ለቲቶ ፡ ወፈነውክዎ ፡ ለቲቶ ፡ ስለኑነ ፡ ቦኑ ፡ ዘገፍዐክሙ ፡ ቲቶ ፡
አኮኑ ፡ በውእቱ ፡ መንፈስ ፡ ዘላዕሌሁ ፡ ቦቱ ፡ ሖርነ ፡ ወበአሰረ ፡ ዚአሁ ፡ ተለውነ ፡፡=፡
19 ወባሕቱ ፡ አእምሩ ፡ ከመ ፡ ለነ ፡ ይትሐሰበነ ፡ በቅድመ ፡ እግዚአብሔር ፡ በእንተዝ ፡
20 ነገር ፡ እምበይነ ፡ ክርስቶስ ፡ ወኵሉስ ፡ አኃዊነ ፡ ከመ ፡ ትትሐነጹ ፡፡=፡ ወባሕቱ ፡ እ
ፈርህ ፡ ለአመቦ ፡ ከመ ፡ መጻእኩክሙ ፡ በከመ ፡ [ሊይረክበክሙ ፡ ከመ ፡] እፈቅድ ፡ ወ
እነሂ ፡ እከውነክሙ ፡ በከመ ፡ ሊትፈቅዱ ፡፡ ወዮጊ ፡ ትዜሀሩ ፡ ወትትቃነኡ ፡ ወትትማ
21 ዕዑ ፡ ወትትኃለዙ ፡ ወትትሐመዩ ፡ ወትዜወፉ ፡ ወትትሀወኩ ፡፡=፡ ዮጊ ፡ ካዕበ ፡ መጺእየ ፡
ኀቤክሙ ፡ ያሐምመኒ ፡ እግዚአብሔር ፡ በእንቲአክሙ ፡፡ ወእላሕዎሙ ፡ ለብዙኃን ፡
እለ ፡ አበሱ ፡ ወኢነስሑ ፡ በእንተ ፡ ኃሰሮሙ ፡ ወምርዓቶሙ ፡ ወዝሙቶሙ ፡ ዘገብሩ ፡፡=፡

፲፫

1 ናሁ ፡ ሣልስየ ፡ ዝንቱ ፡ እንዘ ፡ እመጽእ ፡ ኀቤክሙ ፡ አኮኑ ፡ በአፈ ፡ ክልኤቱ ፡ ወሠለስ
2 ቱ ፡፡ ሰማዕት ፡ ይቀውም ፡ ኵሉ ፡ ነገር ፡፡=፡ ወአቅደምኩ ፡ ነጊረ ፡ ወአቅደምኩ ፡
ብሂለ ፡ በከመ ፡ እንዘ ፡ ሀለውኩ ፡ በቀዳሚ ፡፡ ከማሁ ፡ እንዘሂ ፡ ሊሀለውኩ ፡ በሣልስ ፡ ለእለ
3 ሂ ፡ አበሱ ፡ ወለባዕዳኒሂ ፡ ወለኵሉሂ ፡ እመክመ ፡ መጻእኩ ፡ ሊይዕመኩ ፡፡=፡ ካዕበ ፡
አመክሩ ፡ ዘይነብብ ፡ ክርስቶስ ፡ በላዕሌየ ፡ ከመ ፡ ሊይስእን ፡ በኀቤክሙ ፡ ዘእንበለ ፡ ደኃሙ ፡
4 ዘይትክሀል ፡፡=፡ እስመ ፡ ተሰቅለ ፡ በእንተ ፡ ድካምነ ፡ ወሐይወ ፡ ከመ ፡ ያጽንዓነ ፡ በኃይለ ፡
እግዚአብሔር ፡ በእንቲአክሙ ፡፡=፡

Et ego non gravavi super vos, veruntamen callidus existens cepi vos cum dolo. 16
Num igitur is quem misi ad vos, num verò ego avarè tractavi vos? Ecce 17
precatus sum Titum, & misi Titum fratrem nostrum, fuitne aliquid quo 18
injuriam fecit vobis Titus? nónne in eodem spiritu qui super eum est, incessi-
mus? & semitam ejus sequuti sumus? Veruntamen scitote quòd rationem po- 19
nemus coram Deo de hoc sermone inter Christum & omnes fratres nostros, ut
ædificemini. Sed metuo si venero, ne non reperiam vos *sicut volo, & ne ego* 20
sim vobis sicut non vultis, & ne fortè contendatis, & æmulemini, & indigne-
mini, & litigetis, & susurretis, & murmuretis, & conturbemini. Ne fortè 21
quum iterum venero ad vos, affligat me Deus pro vobis, & lugeam pro multis
qui peccârunt, & non resipuerunt pro turpitudine eorum, & luxuriâ eorum, &
scortatione eorum quam patrârunt.

CAP. XIII.

E*cce tertiâ hâc vice ego veniens ad vos: nónne in ore duorum vel trium te-* 1
stium stabit omne verbum? Et prænuntiavi & prædixi ut præsens primò, sic 2
absens tertiò, iis qui peccârunt, & reliquis etiam omnibus, quum venero ne
glorientur. Iterum probate quod loquitur Christus in me, sicut non infirmus 3
apud vos, sed potens. Quia suspensus est propter infirmitatem nostram, & 4
vivit ut confirmaret nos in virtute Dei pro vobis.

ἘΠΙΣΤΟΛΗ' ΠΡΟ'Σ ΚΟΡΙΝΘ. Β'. ΚΕΦ. ΙΑ'.

Vosmetipsos tentate si estis in fide, vosipsos probate. An non cog-
5 Ἑαυτοὺς πειράζετε εἰ ἐστὲ ἐν τῇ (δ) πίστει, ἑαυτοὺς δοκιμάζετε. ἢ οὐκ ἐπι-
noscitis vosmetipsos, quia Jesus Christus in vobis est, *si non quid* re-
γινώσκετε ἑαυτοὺς, ὅτι (ε) Ἰησοῦς Χριστὸς ἐν ὑμῖν ἐστιν, εἰ μή τι ἀδό-
probi estis? Spero autem quòd cognoscetis, quia nos non sumus reprobi.
6 κιμοί ἐστε; Ἐλπίζω δὲ ὅτι γνώσεσθε, ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἐσμὲν ἀδόκιμοι.
Opto autem *apud* Deum *non facere vos malum quicquam*: non ut
7 (ζ) Εὔχομαι δὲ πρὸς τὸν Θεὸν μὴ ποιῆσαι ὑμᾶς κακὸν μηδέν· οὐχ ἵνα
nos probati appareamus, sed ut vos *pulchrum* faciatis, nos autem ut re-
ἡμεῖς δόκιμοι φανῶμεν, ἀλλ' ἵνα ὑμεῖς τὸ καλὸν ποιῆτε, ἡμεῖς δὲ ὡς ἀδό-
probi simus. Non enim possumus aliquid adversùs veritatem, sed pro ve-
8 κιμοι ὦμεν. Οὐ γὰρ δυνάμεθά τι κατὰ τῆς ἀληθείας, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς ἀ-
ritate. Gaudemus enim *cùm* nos infirmi sumus, vos autem potentes estis. Hoc
9 ληθείας. Χαίρομεν γὰρ ὅταν ἡμεῖς ἀσθενῶμεν, ὑμεῖς δὲ δυνατοὶ ἦτε. (η) τοῦτο
verò & *optamus*, vestram consummationem. *Propter hoc* hæc absens scri-
10 δὲ καὶ εὐχόμεθα, τὴν ὑμῶν κατάρτισιν. Διὰ τοῦτο ταῦτα ἀπὼν γρά-
bo, ut præsens non *severè utar*, secundùm potestatem quam dedit
φω, ἵνα παρὼν μὴ ἀποτόμως χρήσωμαι, κατὰ τὴν ἐξουσίαν (θ) ἣν ἔδωκέ
mihi Dominus in ædificationem, & non in destructionem. *Cæterùm*, fratres, gau-
μοι ὁ Κύριος εἰς οἰκοδομὴν, καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν. Λοιπὸν, ἀδελφοὶ, χαί- 11
dete, *perficiemini*, *consolationem habete*, idem sapite, pacem habete: & De-
ρετε, καταρτίζεσθε, (ι) παρακαλεῖσθε, τὸ αὐτὸ φρονεῖτε, εἰρηνεύετε· καὶ ὁ Θε-
us dilectionis & pacis erit *cum vobis*. Salutate *alii alios* in
ὸς τῆς ἀγάπης καὶ εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν. Ἀσπάσασθε ἀλλήλους (κ) ἐν 12
sancto osculo. Salutant vos Sancti omnes. Gratia Domini
ἁγίῳ φιλήματι. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἅγιοι πάντες. Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου 13
Jesu Christi, & charitas Dei, & communicatio sancti Spiritûs cum
Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, καὶ ἡ κοινωνία τοῦ ἁγίου Πνεύματος μετὰ
omnibus vobis. Amen.
πάντων (λ) ὑμῶν. ἀμήν.

Ad Corinthios secunda scripta fuit à Philippis Macedoniæ, per Titum & Lucam.
(†) Πρὸς Κορινθίους δευτέρα ἐγράφη ἀπὸ Φιλίππων τῆς Μακεδονίας, διὰ Τίτου καὶ Λουκᾶ.
Ἐν στίχοις φϛ'.

MS.A. (δ) πίστει. ἢ οὐκ (ε) Χριστὸς Ἰησοῦς (ζ) Εὐχόμεθα (η) τοῦτο καὶ (θ) ἣν ὁ Κύριος ἔδωκέν μοι (ι) παρακαλεῖσθε, εἰρηνεύετε· (κ) ἐν φιλήματι ἁγίῳ. (λ) ὑμῶν. (†) Πρὸς Κορινθίους β'.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 * ܢܦܫܟܘܢ ܒܩܘ . ܐܢ ܩܝܡܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܗܝܡܢܘܬܐ . ܢܦܫܟܘܢ ܢܤܘ . ܐܘ ܠܐ
6 ܡܫܬܘܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܒܟܘܢ ܗܘ . ܘܐܢ ܠܐ ܡܤܠܝܐ ܐܢܬܘܢ . * ܡܤܒܪ ܐܢܐ ܕܝܢ
7 ܕܬܕܥܘܢ . ܕܚܢܢ ܠܐ ܗܘܝܢ ܡܤܠܝܐ . * ܡܨܠܐ ܐܢܐ ܕܝܢ ܠܘܬ ܐܠܗܐ . ܕܠܐ ܢܗܘܐ ܒܟܘܢ ܡܕܡ
ܒܝܫ . ܐܝܟ ܕܒܚܘܪܢ ܕܝܠܢ ܢܬܚܙܐ . ܐܠܐ ܕܐܢܬܘܢ ܬܗܘܘܢ ܥܒܕܝܢ ܫܦܝܪܬܐ . ܘܚܢܢ ܢܗܘܐ ܐܝܟ
8 ܡܤܠܝܐ . * ܠܐ ܓܝܪ ܡܫܟܚܝܢܢ ܕܢܥܒܕ ܡܕܡ ܠܘܩܒܠ ܫܪܪܐ . ܐܠܐ ܚܠܦ ܫܪܪܐ .
9 * ܚܕܝܢܢ ܓܝܪ ܟܕ ܚܢܢ ܟܪܝܗܝܢ . ܘܐܢܬܘܢ ܚܝܠܬܢܝܢ . ܗܕܐ ܓܝܪ ܐܦ ܡܨܠܝܢܢ ܕܬܗܘܘܢ
10 ܓܡܝܪܝܢ . * ܡܛܠ ܗܢܐ ܟܕ ܪܚܝܩ ܐܢܐ ܗܠܝܢ ܟܬܒ ܐܢܐ . ܕܠܐ ܟܕ ܐܬܝܬ ܐܚܫܚ ܦܤܝܩܐܝܬ
11 ܒܫܘܠܛܢܐ ܕܝܗܒ ܠܝ ܡܪܝ . ܠܒܢܝܢܟܘܢ ܘܠܐ ܠܤܚܘܦܝܟܘܢ . * ܡܟܝܠ
ܐܚܝ . ܚܕܘ ܘܐܬܓܡܪܘ ܘܐܬܒܝܐܘ . ܘܐܝܟ ܚܕ ܗܘܘ ܬܪܥܝܬܟܘܢ . ܘܫܝܢܐ ܗܘܘ . ܘܐܠܗܐ ܕܚܘܒܐ
12 ܘܕܫܝܢܐ ܢܗܘܐ ܥܡܟܘܢ . * ܫܐܠܘ ܒܫܠܡܐ ܚܕ ܠܚܕ ܒܢܘܫܩܬܐ ܩܕܝܫܬܐ . ܫܐܠܝܢ
13 ܒܫܠܡܟܘܢ ܟܠܗܘܢ ܩܕܝܫܐ . * ܛܝܒܘܬܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܘܚܘܒܗ ܕܐܠܗܐ ܘܫܘܬܦܘܬܗ
ܕܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܥܡ ܟܠܟܘܢ ܐܡܝܢ . * ܫܠܡܬ ܐܓܪܬܐ ܬܪܬܝܢ ܕܠܘܬ ܩܘܪܢܬܝܐ
ܕܐܬܟܬܒܬ ܡܢ ܦܝܠܝܦܘܤ ܕܡܩܕܘܢܝܐ ܘܐܫܬܕܪܬ ܒܐܝܕ ܛܛܘܤ .

Vos ipsos probate, num in fide stetis: vos- 5 ipsos curate. An non agnoscitis Jesum Christū in vobis esse? alioquin reprobi estis. Spero 6 autem quòd cognoscetis nos non esse reprobos. Deum verò imploro ne quid insit vo- 7 bis mali, ut probatio nostrî appareat: imò ut vos bona faciatis, nos autem simus tanquam reprobi. Non enim possum⁹ quicquam 8 agere adversùs veritatem, sed pro veritate. Cæterùm gaudemus quum nos infirmi su- 9 mus, vos autem fortes: quin & hoc precamur, ut vos perficiamini. Propterea absens 10 hæc scribo, ne quum venerim, duriùs agam juxta potestatem quam dedit mihi Dominus meus in vestri ædificationem, non autem in vestri destructionem. Proinde fratres mei, 11 gaudete, & perfecti estote, & consolationem habete; consensusque & pax sit inter vos: & Deus charitatis & concordiæ erit vobiscum. Salutate vos mutuò osculo sancto. 12 Salutant vos omnes Sancti. Pax Domini no- 13 stri Jesu Christi, & charitas Dei, & communicatio Spiritûs sanctitatis sit cum vobis omnibus. Amen.

Epistolæ ad Corinthios secundæ, quæ scripta est è Philippis Macedoniorum, & missa fuit per Titum,

FINIS.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 ወርእሰክሙ፡ አመክሩ፡ለእመ፡ ሀለውክሙ፡ በሃይማኖት፡ ወርእሰክሙ፡ሕትቱ፡ ለእመቦ፡ዘኢታ
6 አምሩ፡ወለሊክሙ፡ትጤይቁ፡ከመ፡ ክርስቶስ፡ ምስሌክሙ፡ ለእመሰ፡ መኑናነ፡ ኢኮንክሙ።
7 ወከመ፡ታእምሩ፡ከመ፡ኢኮነ፡መኑናነ፡ንሕነ። ወንጼሊ፡ኀበ፡እግዚአብሔር፡ከመ፡ ኢይገ
በር፡እኩየ፡ላዕሌክሙ፡ ወበመንትኒ፡ወአኮሰ፡ከመ፡ንሕነ፡ኅሩያነ፡ንኩን፡አኮኑ፡ ዳእሙ፡ ከመ፡
8 አንትሙ፡ሠናየ፡ትግበሩ፡ወንሕነሰ፡ከመ፡ መኑናነ፡ንሕነ። እስመ፡ኢንክል፡ ወፂአ፡ እምጽ
ድቅ፡ ዘእንበለ፡ ዳእሙ፡ በጽድቅ።

Et vosmetipsos probate si sitis in fide, & vosmetipsos scrutamini si quid sit quod 5 *nescitis, & vos ipsi percipietis quòd Christus vobiscum est, si reprobi non fuistis. Et ut sciatis quòd non sumus reprobi nos. Et oramus ad Deum ut non fiat ma-* 6 *lum in vobis ne in aliquo, & non ut nos probati simus: nónne solummodo ut vos bo-* 7 *num faciatis, & nos ut reprobi simus? Quia non possumus ire à veritate, sed* 8 *solummodo in veritate.*

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΑ ΤΗ͂Σ ΠΡΟ'Σ ΓΑΛΑ'ΤΑΣ 'ΕΠΙΣΤΟΛΗ͂Σ.

Α'. ΜΕτὰ τὸ προοίμιον, διήγησις τῆς ἑαυτοῦ μεταστάσεως ἀπὸ Ἰουδαϊσμοῦ κατὰ ἀποκάλυψιν.
Β'. Περὶ τῆς τῶν ἀποστόλων ἐπιμαρτυρήσεως εἰς τὴν ἐν πίστει ζωήν.
Γ'. Περὶ τῆς πρὸς Κηφᾶν ἀντιῤῥήσεως, ὑπὲρ τῆς ἐν πίστει καὶ οὐκ ἐν νόμῳ σωτηρίας.
Δ'. Ὅτι διὰ πίστεως ὁ ἁγιασμὸς, οὐ διὰ νόμου.
Ε'. Ὅτι καὶ ὁ Ἀβραὰμ ἐκ πίστεως ἐδικαιώθη εἰς τύπον ἡμῶν.
ϛ'. Ὅτι ὁ νόμος οὐ δικαιοῖ, ἀλλ' ἐλέγχει, καὶ κατάραν ἐπιτίθησιν, ἣν λύει ὁ Χριστός.
Ζ'. Ὅτι οὐκ ἐκ νόμου, ἀλλ' ἐξ ἐπαγγελίας τὰ ἀγαθά. ὁ δὲ νόμος παρασκευαστὴς δι' ἐλέγχου.
Η'. Ὅτι ὑπὸ κρίσιν ἦσαν οἱ ἐν νόμῳ.
Θ'. Ὅτι ἐν τῇ ἐλευθέρᾳ γυναικὶ τοῦ Ἀβραὰμ καὶ τῷ γνησίῳ παιδὶ ὑποτυπωθέντες, οὐ χρὴ δουλοῦσθαι νόμῳ.
Ι'. Ὅτι ἡ κλῆσις ἡμῶν οὐχ ὑπόκειται περιτομῇ καὶ νόμῳ διὰ τὸ Χριστοῦ πάθος.
ΙΑ'. Ὑπογραφὴ τῆς κατὰ Πνεῦμα ἐλευθερίας.
ΙΒ'. Ἀποστροφὴ ἀπὸ τῶν ἑλκόντων ἐπὶ τὴν περιτομὴν, καὶ προτροπὴ πρὸς νέαν ζωὴν τὴν ἐν Πνεύματι.

AD GALATAS EPISTOLA PAULI.
(†) ΠΡΟ'Σ ΓΑΛΑ'ΤΑΣ 'ΕΠΙΣΤΟΛΗ' ΠΑΥ'ΛΟΥ.

CAP. I. α'.

PAULUS Apostolus (non ab hominibus, neque per hominem, sed per
1 ΠΑΥ͂ΛΟΣ ἀπόστολος (οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων, οὐδὲ δι' ἀνθρώπου, ἀλλὰ διὰ
Jesum Christum, & Deum Patrem *ipsum* qui suscitavit eum à mortuis:) Et qui
2 Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ Θεοῦ πατρὸς τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν) Καὶ οἱ
cum me omnes fratres, Ecclesiis Galatiæ: Gratia vobis &
3 σὺν ἐμοὶ πάντες ἀδελφοὶ, ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας· Χάρις ὑμῖν καὶ
pax à Deo Patre, & Domino nostro Jesu Christo: *Ipso* qui dedit semetipsū
εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ (α) πατρὸς, καὶ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· Τοῦ δόντος ἑαυτὸν 4
pro peccatis nostris, ut eriperet nos de præsenti se-
(β) ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ὅπως ἐξέληται ἡμᾶς (γ) ἐκ τοῦ ἐνεστῶτος αἰῶ-
culo nequam, secundùm voluntatem Dei & Patris nostri. Cui gloria in
νος πονηροῦ, κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν. Ὧ ἡ δόξα εἰς 5
secula seculorum. Amen.
τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

MS.A. (†) ΠΡΟ'Σ ΓΑΛΑ'ΤΑΣ. Κεφ. α'. (α) πατρὸς ἡμῶν, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ· (β) περὶ τῶν (γ) ἐκ τοῦ αἰῶνος τοῦ ἐνεστῶτος πονηροῦ,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* ܬܘܒ ܐܓܪܬܐ ܕܠܘܬ ܓܠܛܝܐ .
ܩܦܠܐܘܢ *ܐ* *ܕܟܠܝܘܡ *ܐ*

1 * ܦܘܠܘܤ ܫܠܝܚܐ ܠܐ ܡܢ ܒܢܝ ܐܢܫܐ ܘܠܐ ܒܝܕ ܒܪܢܫܐ ܐܠܐ ܒܝܕ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ . ܘܐܠܗܐ
2 ܐܒܘܗܝ ܗܘ ܕܐܩܝܡܗ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ . * ܘܟܠܗܘܢ ܐܚܐ ܕܠܘܬܝ . ܠܥܕܬܐ
3 ܕܒܓܠܛܝܐ . * ܛܝܒܘܬܐ ܥܡܟܘܢ ܘܫܠܡܐ ܡܢ ܐܠܗܐ ܐܒܐ . ܘܡܢ ܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ .
4 ܗܘ ܕܝܗܒ ܢܦܫܗ ܚܠܦ ܚܛܗܝܢ . ܕܢܦܪܩܢ ܡܢ ܥܠܡܐ ܗܢܐ ܒܝܫܐ . ܐܝܟ ܨܒܝܢܗ
5 ܕܐܠܗܐ ܐܒܘܢ . * ܕܠܗ ܫܘܒܚܐ ܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ ܐܡܝܢ .

SEQUITUR EPISTOLA
AD
GALATAS.

CAPUT I.
Quotidiana.

PAulus Apostolus non ab hominibus neq; 1 per hominem, sed per Jesum Christum, & Deum Patrem ipsius qui suscitavit eum à mortuis: Omnesque fratres qui mecum sunt, 2 ecclesiis quæ sunt Galatiæ. Gratia vobiscum, 3 & pax à Deo Patre, & à Domino nostro Jesu Christo: Qui dedit seipsum pro peccatis 4 nostris, ut eriperet nos ex hoc seculo malo, juxta voluntatem Dei Patris nostri, Cui glo- 5 ria in seculum seculorum, Amen.

Versio VULGATA LATINA.

5 Vosmetipsos tentate si estis in fide: ipsi vos probate. An non cognoscitis vosmeti-
6 psos, quia Christus Jesus in vobis est? nisi fortè reprobi estis. Spero autem quòd
7 cognoscetis, quia nos non sumus reprobi. Oramus autem Deum ut nihil mali faciatis, non ut nos probati appareamus, sed ut vos quod bonum est faciatis: nos au-
8 tem ut reprobi simus. Non enim possumus aliquid adversùs veritatem, sed pro ve-
9 ritate. Gaudemus enim, quoniam nos infirmi sumus, vos autem potentes estis. Hoc & oramus vestram consummationem. Ideò hæc absens scribo, ut non præsens du- 10 riùs agam, secundùm potestatem, quam Dominus dedit mihi in ædificationem, & non in destructionem. De cætero, fratres, gaudete, perfecti estote, exhortamini, 11 idem sapite, pacem habete, & Deus pacis & dilectionis erit vobiscum. Salutate in- 12 vicèm in osculo sancto. Salutant vos omnes Sancti. Gratia Dñi nostri Jesu Christi, 13 & charitas Dei, & communicatio sancti Spiritûs sit cum omnibus vobis. Amen.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 * امتحنوا انفسكم ان كنتم في الامانة * اختبروا ذواتكم * او ما تعرفون ذاتكم * ان يسوع
6 المسيح فيكم * ان لم تكونوا لا خبن لكم * واومل انكم تعرفون ذلك * لاننا لسنا للخبن
7 عادمين * وابتهل الى الله الا يصنع بكم شيا رديا * لئلا نظهر نحن مختبرين فقط * بل لتعملوا
8 انتم الخير * ونكون نحن كغير مختبرين * لاننا ما يمكننا شيا على الحق * بل من اجل الحق *
9 * وانا لنسر اذا ضعفنا نحن * وكنتم انتم اقوياء * وابتهل في هذا اي في ثباتكم وتمكينكم *
10 * ولهذا اكتب اليكم هذه الاقوال غايبا * حتى اذا حضرت لا استعمل بجراءة ما يخص
11 بالسلطان الذي منحنيه الرب * لبنايكم لا لنقضكم * وفيما بعد يا اخوتي افرحوا
توطدوا تعزوا * اعتقدوا هذا المعتقد نفسه * تسالموا * واله المحبة والسلامة يكون معكم *
12 * ليقبل بعضكم بعضا بقبلة قديسة * يسلم عليكم القديسون كلهم * نعمة الرب
13 يسوع المسيح * ومحبة الله الاب * وشركة روح القدس مع جماعتكم امين *
* تمت الرسالة * وكتبت من مدينة فيلبس على يد تيطس ولوقا * والسبح لله دايما ابدا *

Vosipsos tentate utrum sitis in fide: vos- 5 *ipsos probate: an non agnoscitis vosmetipsos, quòd Jesus Christus sit in vobis? nisi careatis experimento. At spero vos* 6 *id cogniturus, quia non sumus probationis expertes. Precorque Deum nequid* 7 *mali vobis faciat, ut non solùm nos appareamus probati, sed ut vos bonum faciatis, nos verò simus quasi non probati. Non enim possumus quicquam adversus* 8 *veritatem, sed pro veritate. Et quidem* 9 *gaudemus quum nos infirmamur, & vos estis validi. Et pro hoc rogo, scilicet pro constantia & firmitate vestra. Pro-* 10 *pterea hos absens scribo vobis sermones, ut cùm adero, non utar audacia congrua potestati quam tribuit mihi Dominus ad ædificationem vestram, non ad destructionem vestram. Quod autem* 11 *reliquum est ô fratres mei, gaudete, constantes estote, consolationem habete, hanc eandem opinionem sentite, pacificè agite, & Deus charitatis & pacis erit vobiscum. Osculetur alter alterum* 12 *osculo sancto. Salutant vos sancti omnes. Gratia Domini Jesu Christi, &* 13 *charitas Dei Patris, & communio Spiritus sancti sit cum cœtu vestro, Amen.*

Epistolæ finis: scripta verò fuit ab urbe Philippis per Titum & Lucam. Laus Deo semper ac perpetuò.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 ወእትፌሣሕ ፡ ሶበ ፡ ንሕነ ፡ ንሐምም ፡ ከመ ፡ አንትሙ ፡ ትትፌሥሑ።
10 ወዝውእቱ ፡ ጸሎትነ ፡ ከመ ፡ አንትሙ ፡ ትጽንዑ። በእንተዝ ፡ ከመዝ ፡ እጽሕፍ ፡
ለክሙ ፡ እንዘ ፡ ኢሀለኩ ፡ ከመ ፡ አመ ፡ መጻእኩ ፡ መቱረ ፡ ኢትግበር ፡ በላዕሌክሙ ፡ በ
11 ዘ ፡ አኰነነኒ ፡ እግዚአብሔር ፡ ለሐኒጽ ፡ ወአኮ ፡ ለነሢት። ተፈሥሑ ፡ እንከሰ ፡ አ
ኃዊነ ፡ ወኪያሁ ፡ ሐልዩ ፡ ወተሠናአው ፡ ወአምላከ ፡ ሰላም ፡ የሀሉ ፡ ምስሌክሙ።
12 ተአምኁ ፡ በበይናቲክሙ ፡ በአምኃ ፡ ቅድስት። አምኁክሙ፡ኵሎሙ ፡ ቅዱሳን።
13 ጸጋሁ ፡ ለእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ወፍቅረ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወሱታፌ ፡ መንፈስ፡
14 ቅዱስ ፡ ምስለ ፡ ኵልክሙ።

Et gaudeo quum nos afflictionem patimur ut vos gaudeatis, & hæc est oratio no- 9 *stra ut vos confirmemini. Propterea sic scribo vobis non præsens, ut quum vene-* 10 *ro abscissio non fiat à vobis, secundùm quam dedit mihi potestatem Deus ad ædificandum & non ad destruendum. Gaudete igitur fratres nostri, & ipsum atten-* 11 *tè considerate, & confortamini, & Deus pacis erit vobiscum. Salutate vos in-* 12 *vicem in salutatione sancta, & salutârunt vos omnes Sancti. Gratia Domini* 13 *nostri Jesu Christi, & charitas Dei, & communicatio Spiritûs sancti sit cum omnibus vobis.*

Epistola Beati PAULI *Apostoli ad* GALATAS.

Versio VULGATA LATINA.

CAPUT I.

1 PAulus Apostolus non ab hominibus, neque per hominem, sed per Jesum Chri-
2 stum, & Deum Patrem, qui suscitavit eum à mortuis: Et qui mecum sunt omnes fratres, Ecclesiis Galatiæ. Gratia vobis & pax à Deo Patre, & Domino nostro 3 Jesu Christo, Qui dedit semetipsum pro peccatis nostris, ut eriperet nos de præ- 4 senti seculo nequam, secundùm voluntatem Dei & patris nostri, Cui est gloria 5 in secula seculorum: Amen.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* رسالة القديس بولص الى اهل غلاطية * وهي في عدد الرسايل رابعة *
* الفصل الاول *
* قراءة الخميس من الجمعة الرابعة عشر بعد العنصرة *
1 * من بولص الرسول وليس من الناس ولا بانسان بل بيسوع المسيح * والاله الاب الذي
2 اقامه من بين الموتى * ومن الاخوة الذين معي كلهم الى كنايس غلاطية *
* قراءة السبت الخامس والعشرين بعد العنصرة *
3 * نعمة لكم وسلامة من الاله الاب * وربنا يسوع المسيح * الباذل نفسه من اجل خطايانا * لكيما
4 ينجينا من الدهر الخبيث الحاضر كما يخص مشية الاله ابينا * الذي له المجد الى اباد الدهور *
5

Epistola Divi PAULI ad cives
GALATIÆ:
Estque in numero Epistolarum
quarta.

CAPUT PRIMUM.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis decimæ quartæ post Pentecosten.

A *Paulo Apostolo non quidem ab hominibus, neque per ullum hominem, sed per Jesum Christum, ac Deum Patrem qui suscitavit eum à mortuis: Et à fra-* 2 *tribus qui mecum sunt omnibus, ad ecclesias Galatiæ.*

Lectio sabbathi vigesimi quinti post Pentecosten.

Gratia vobis & pax à Deo Patre, & 3 *Domino nostro Jesu Christo, Qui se-* 4 *metipsum exposuit pro peccatis nostris, ut nos liberaret à præsenti seculo malo, secundùm peculiarem voluntatem Dei Patris nostri, Cui gloria in æternitates* 5 *seculorum.*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* * *

ለሰብአ፡ ገላቲያ፡ ወተጽሕፈ፡ እንዘ፡ ሀሎ፡ ብሔረ፡ ሮሜ።

1 ጳውሎስ ፡ ሐዋርያሁ ፡ ዘኢኮነ ፡ በእንተ ፡ ሰብእ ፡ ወኢኮነ ፡ እምሰብእ ፡ ዘእንበለ ፡
በእንተ ፡ እግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ወእግዚአብሔር ፡ አብ ፡ ዘአንሥኦ ፡ እም
2 ውታን። ወኵሎሙ ፡ አኃዊነ ፡ እለ ፡ ምስሌየ ፡ ለቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ዘገላትየ።
3 ሰላም ፡ ለክሙ ፡ ወጸጋ ፡ እግዚአብሔር ፡ አቡነ ፡ ወእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ።
4 ዘመጠወ ፡ ርእሶ ፡ በእንተ ፡ ኃጢአትነ ፡ ከመ ፡ ያድኅነነ ፡ እምዝ ፡ ዓለም ፡ ዘይ
5 ትቀወም ፡ በእኩይ ፡ በፈቃደ ፡ እግዚአብሔር ፡ አቡነ። ዘሎቱ ፡ ስብሐት ፡ ለዓለመ፡
ዓለም ፡ አሜን።

Ad Galatas: & scripta fuit quum esset civitate Romæ.

CAPUT

P*Aulus Apostolus, ejus qui non fuit per homines, & non fuit ab hominibus sed* 1 *per Dominum nostrum Jesum Christum, & Deum Patrem qui suscitavit eum è mortuis. Et omnes fratres nostri, qui mecum sunt, Domui Christianorum Galatiæ,* 2 *Pax vobis & gratia Dei patris nostri, & Domini nostri Jesu Christi: Qui de-* 3 *dit semetipsum pro peccatis nostris, ut liberaret nos ab hoc mundo qui constituitur* 4 *in malo, secundùm voluntatem Dei patris nostri. Cui gloria sit in secula seculorum.* 5 *Amen.*

ἘΠΙΣΤΟΛῊ ΠΡῸΣ ΓΑΛΆΤΑΣ. ΚΕΦ. Α'. Β'.

Miror quòd sic citò transferimini ab eo qui vocavit vos in gra-
6 Θαυμάζω ὅτι (δ) οὕτω ταχέως μετατίθεσθε ἀπὸ τοῦ καλέσαντος ὑμᾶς ἐν χά-
tia Christi, in alterum Evangelium: Quod non est aliud, si non quidam sunt
7 ριτι Χριστοῦ, εἰς ἕτερον εὐαγγέλιον· Ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο, εἰ μή τινές εἰσιν
turbantes vos, & volentes invertere Evangelium Christi. Sed
8 οἱ ταράσσοντες ὑμᾶς, καὶ θέλοντες μεταστρέψαι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. Ἀλλὰ
& si nos, aut angelus de cœlo evangelizet vobis præter quod evan-
καὶ ἐὰν ἡμεῖς ἢ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ (ε) εὐαγγελίζηται ὑμῖν παρ' ὃ εὐηγ-
gelizavimus vobis, anathema sit. Sicut prædiximus, & nunc iterùm dico;
9 γελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω. Ὡς προειρήκαμεν, καὶ ἄρτι πάλιν λέγω,
Si quis vobis evangelizaverit præter quod accepistis, anathema sit. Modò enim
10 Εἴ τις ὑμᾶς εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω. Ἄρτι γὰρ
homines suadeo, an Deum? An quæro hominibus placere? Si enim adhuc
ἀνθρώπους πείθω ἢ τὸν Θεόν; ἢ ζητῶ ἀνθρώποις ἀρέσκειν; (ζ) εἰ γὰρ ἔτι
hominibus placerem, Christi servus non essem. Notum facio autem vobis,
11 ἀνθρώποις ἤρεσκον, Χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἤμην. Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀ-
fratres, Evangelium evangelizatum à me, quia non est secundùm ho-
δελφοί, τὸ εὐαγγέλιον τὸ εὐαγγελισθὲν ὑπ' ἐμοῦ, ὅτι οὐκ ἔστι κατὰ ἄν-
minem. Neque enim ego ab homine accepi illud, neque edoctus sum;
12 θρωπον. Οὐδὲ γὰρ ἐγὼ παρὰ ἀνθρώπου παρέλαβον αὐτό, (η) οὔτε ἐδιδάχθην·
sed per revelationem Jesu Christi. Audistis enim meam conver-
13 ἀλλὰ (θ) δι' ἀποκαλύψεως Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἠκούσατε γὰρ τὴν ἐμὴν ἀναστρο-
sationem aliquando in Judaismo, quoniam supra modum persequebar Ec-
φήν ποτε ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἐδίωκον τὴν ἐκ-
clesiam Dei, & vastabam illam: Et proficiebam in Judaismo
14 κλησίαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐπόρθουν αὐτήν· Καὶ προέκοπτον ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ
supra multos coætaneos in genere meo, abundantiùs æmulator exi-
ὑπὲρ πολλοὺς συνηλικιώτας ἐν τῷ γένει μου, περισσοτέρως ζηλωτὴς ὑπάρ-
stens paternarum mearum traditionum. Cùm autem probavit Deus
15 χων τῶν πατρικῶν μου παραδόσεων. Ὅτε δὲ (ι) εὐδόκησεν ὁ Θεὸς
separans me ex utero matris meæ, & vocans per gratiam suam,
ὁ ἀφορίσας με ἐκ κοιλίας μητρός μου, καὶ καλέσας διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ,
Revelare Filium suum in me, ut evangelizarem illum in Gen-
16 Ἀποκαλύψαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν ἐμοί, ἵνα εὐαγγελίζωμαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔ-
tibus, continuò non acquievi carni & sanguini: Neque veni in
θνεσιν, εὐθέως οὐ προσανεθέμην σαρκὶ καὶ αἵματι· Οὐδὲ ἀνῆλθον εἰς 17
Hierosolymam ad illos ante me Apostolos: sed abii in Arabiam, &
Ἱεροσόλυμα πρὸς τοὺς πρὸ ἐμοῦ ἀποστόλους· ἀλλ' ἀπῆλθον εἰς Ἀραβίαν, καὶ
iterùm reversus sum in Damascum. Deindè post annos tres veni in Hie-
πάλιν ὑπέστρεψα εἰς Δαμασκόν. Ἔπειτα μετὰ (κ) ἔτη τρία ἀνῆλθον εἰς Ἱε- 18
rosolymam videre Petrum: & mansi apud eum dies quindecim.
ροσόλυμα ἱστορῆσαι (λ) Πέτρον· καὶ ἐπέμεινα πρὸς αὐτὸν ἡμέρας δεκαπέντε.
Alium autem Apostolorum non vidi, si non Jacobum fratrem Domini.
Ἕτερον δὲ τῶν ἀποστόλων οὐκ εἶδον, εἰ μὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ Κυρίου. 19
Quæ autem scribo vobis, ecce coram Deo, quia non mentior. Deindè veni
Ἃ δὲ γράφω ὑμῖν, ἰδοὺ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὅτι οὐ ψεύδομαι. Ἔπειτα ἦλθον 20
in regiones Syriæ, & Ciliciæ. Eram autem ignotus fa- 21
εἰς τὰ κλίματα τῆς Συρίας καὶ τῆς Κιλικίας. Ἤμην δὲ ἀγνοούμενος τῷ προσ- 22
cie Ecclesiis Judææ quæ in Christo. Tantùm autem audientes
ώπῳ ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Ἰουδαίας ταῖς ἐν Χριστῷ. Μόνον δὲ ἀκούοντες
erant; Quoniam persequens nos aliquando, nunc evangelizat fidem quam ali- 23
ἦσαν, Ὅτι ὁ διώκων ἡμᾶς ποτε, νῦν εὐαγγελίζεται τὴν πίστιν ἥν πο-
quando vastabat. Et glorificabant in me Deum.
τε ἐπόρθει. Καὶ ἐδόξαζον ἐν ἐμοὶ τὸν Θεόν. 24

CAP. II. β'.

B' Deindè post quatuordecim annos iterùm ascendi in Hierosolymam cum Barna-
Ἔπειτα διὰ δεκατεσσάρων ἐτῶν πάλιν ἀνέβην εἰς Ἱεροσόλυμα μετὰ Βαρνά- 1
ba, coassumens & Titum. Ascendi autem secundùm revelationem, & ex-
βα, συμπαραλαβὼν καὶ Τίτον. Ἀνέβην δὲ κατὰ ἀποκάλυψιν, καὶ ἀνε- 2
posui illis Evangelium, quod prædico in Gentibus: seorsùm autem
θέμην αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλιον ὃ κηρύσσω ἐν τοῖς ἔθνεσι· κατ' ἰδίαν δὲ
in pretio habitis, ne fortè in vacuum curerem, aut cucurrissem. Sed neque
τοῖς δοκοῦσι, μήπως εἰς κενὸν τρέχω, ἢ ἔδραμον. Ἀλλ' οὐδὲ 3
Titus cum me, Græcus existens, coactus est circumcidi.
Τίτος ὁ σὺν ἐμοί, Ἕλλην ὤν, ἠναγκάσθη περιτμηθῆναι.

MS. A. (δ) οὕτως (ε) εὐαγγελίσηται (ζ) εἰ ἔτι (η) οὐδὲ (θ) διὰ (ι) ηὐδόκησεν ὁ Θεὸς ὁ ἀ··· ἴσως (κ) τρία ἔτη (λ) Κηφᾶν καὶ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

ܬܕܡܪ ܐܢܐ ܕܗܟܢܐ ܥܓܠ ܡܬܗܦܟܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܢ ܡܫܝܚܐ ܗܘ ܕܩܪܟܘܢ ܒܛܝܒܘܬܗ . 6 *
ܠܣܒܪܬܐ ܐܚܪܬܐ . * ܕܠܝܬ ܐܚܪܬܐ ܐܠܐ ܐܢܫܐ ܗܘ ܐܝܬ ܕܕܠܚܝܢ ܠܟܘܢ . ܘܨܒܝܢ 7
ܕܢܗܦܟܘܢ ܣܒܪܬܗ ܕܡܫܝܚܐ . * ܐܦ ܠܘ ܚܢܢ ܐܢ ܐܘ ܡܠܐܟܐ ܡܢ ܫܡܝܐ . ܢܣܒܪܟܘܢ 8
ܠܒܪ ܡܢ ܗܝ ܕܣܒܪܢܟܘܢ . ܢܗܘܐ ܚܪܡ . * ܐܝܟܢܐ ܕܡܢ ܩܕܝܡ ܐܡܪܢܐ . ܘܗܫܐ ܬܘܒ 9
ܐܡܪ ܐܢܐ . ܕܐܢ ܐܢܫ ܢܣܒܪܟܘܢ ܠܒܪ ܡܢ ܗܝ ܕܩܒܠܬܘܢ . ܢܗܘܐ ܚܪܡ . * ܗܫܐ ܓܝܪ 10
ܠܒܢܝܢܫܐ ܗܘ ܡܦܝܣ ܐܢܐ ܐܘ ܠܐܠܗܐ . ܐܘ ܠܒܢܝܢܫܐ ܒܥܐ ܐܢܐ ܕܐܫܦܪ . ܐܠܘ ܓܝܪ
ܥܕܡܐ ܠܗܫܐ ܠܒܢܝܢܫܐ ܫܦܪ ܗܘܝܬ . ܠܐ ܗܘܝܬ ܥܒܕܗ ܕܡܫܝܚܐ .
* ܕܐܣܛܦܢܘܣ * ܒ * ܡܘܕܥ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܝܢ ܐܚܝ . ܣܒܪܬܐ ܕܐܣܬܒܪܬ ܡܢܝ . 11
ܠܐ ܗܘܬ ܡܢ ܒܪܢܫܐ . * ܘܐܦܠܐ ܐܢܐ ܓܝܪ ܡܢ ܒܪܢܫܐ ܩܒܠܬܗ ܘܝܠܦܬܗ . ܐܠܐ ܒܓܠܝܢܐ 12
ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ . * ܫܡܥܬܘܢ ܓܝܪ ܗܘܦܟܝ ܕܡܢ ܩܕܝܡ ܒܝܗܘܕܝܘܬܐ . ܕܝܬܝܪܐܝܬ ܪܕܦ 13
ܗܘܝܬ ܠܥܕܬܗ ܕܐܠܗܐ . ܘܡܚܪܒ ܗܘܝܬ ܠܗ . * ܘܡܬܬܘܪ ܗܘܝܬ ܒܝܗܘܕܝܘܬܐ . ܝܬܝܪ ܡܢ 14
ܣܓܝܐܐ ܒܢܝ ܫܢܝ ܕܐܝܬ ܗܘܘ ܒܫܪܒܬܝ . ܘܝܬܝܪܐܝܬ ܛܢܢ ܗܘܝܬ ܒܡܘܠܦܢܐ ܕܐܒܗܝ .
* ܟܕ ܨܒܐ ܕܝܢ ܗܘ ܡܢ ܕܦܪܫܢܝ ܡܢ ܟܪܣ ܐܡܝ . ܘܩܪܢܝ ܒܛܝܒܘܬܗ . * ܕܢܓܠܐ ܒܪܗ ܒܝ 15 16
ܕܐܣܒܪܝܘܗܝ ܒܥܡܡܐ . ܒܪܫܥܬܗ ܠܐ ܓܠܝܬ ܠܒܣܪܐ ܘܠܕܡܐ . * ܘܠܐ ܐܙܠܬ ܠܐܘܪܫܠܡ 17
ܠܘܬ ܫܠܝܚܐ ܕܡܢ ܩܕܡܝ . ܐܠܐ ܐܙܠܬ ܠܐܪܒܝܐ . ܘܗܦܟܬ ܬܘܒ ܠܕܪܡܣܘܩ . * ܘܡܢ ܒܬܪ 18
ܬܠܬ ܫܢܝܢ . ܐܙܠܬ ܠܐܘܪܫܠܡ ܕܐܚܙܐ ܠܟܐܦܐ . ܘܩܘܝܬ ܠܘܬܗ ܝܘܡܬܐ ܚܡܫܬܥܣܪ .
* ܠܐܚܪܢܐ ܕܝܢ ܡܢ ܫܠܝܚܐ ܠܐ ܚܙܝܬ . ܐܠܐ ܠܝܥܩܘܒ ܐܚܘܗܝ ܕܡܪܢ . * ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܕܟܬܒ 19 20
ܐܢܐ ܠܟܘܢ . ܗܐ ܩܕܡ ܐܠܗܐ ܕܠܐ ܡܕܓܠ ܐܢܐ . * ܘܡܢ ܒܬܪ ܗܠܝܢ . ܐܬܝܬ ܠܐܬܪܘܬܐ ܕܣܘܪܝܐ 21
ܘܕܩܝܠܝܩܝܐ . * ܘܠܐ ܝܕܥܝܢ ܗܘܘ ܠܝ ܒܦܪܨܘܦܐ ܥܕܬܐ ܕܒܝܗܘܕ ܕܒܡܫܝܚܐ . * ܐܠܐ ܗܕܐ ܒܠܚܘܕ 22 23
ܫܡܥܝܢ ܗܘܘ . ܕܗܘ ܕܡܢ ܩܕܝܡ ܪܕܦ ܗܘܐ ܠܢ . ܗܫܐ ܗܘ ܡܣܒܪ ܗܝܡܢܘܬܐ . ܗܝ ܕܡܢ ܩܕܝܡ 24
ܣܚܦ ܗܘܐ . * ܘܡܫܒܚܝܢ ܗܘܘ ܒܝ ܠܐܠܗܐ . * ܫܠܡ * ܒ * ܕܐܒܗܬܐ * ܓ *
* ܘܡܢ ܒܬܪ ܐܪܒܥܣܪܐ ܫܢܝܢ . ܬܘܒ ܣܠܩܬ ܠܐܘܪܫܠܡ ܥܡ ܒܪܢܒܐ . ܘܕܒܪܬ ܥܡܝ 1
ܠܛܛܘܣ . * ܣܠܩܬ ܕܝܢ ܒܓܠܝܢܐ . ܘܓܠܝܬ ܠܗܘܢ ܣܒܪܬܐ ܕܡܟܪܙ ܐܢܐ ܒܥܡܡܐ . 2
ܘܓܠܝܬ ܠܗܘܢ ܕܚܫܝܒܝܢ ܗܘܘ ܕܐܝܬܝܗܘܢ ܡܕܡ . ܒܝܢܝ ܘܠܚܘܕܝܗܘܢ . ܕܠܡܐ ܣܪܝܩܐܝܬ
ܪܗܛܬ ܐܘ ܪܗܛ ܐܢܐ . * ܐܦ ܛܛܘܣ ܕܝܢ ܕܥܡܝ ܐܪܡܝܐ ܗܘܐ . ܠܐ ܐܠܨܘܗܝ ܕܢܓܙܘܪ . 3

Miror quomodo tam citò conversi fueritis à Christo illo, qui vocavit vos per gratiam suam, ad evangelium aliud. 6 Quod non extat: sed quidam sunt qui perturbant vos, & volunt invertere Evangelium Christi. 7 Enimverò sive nos, sive angelus è cœlo annuntiaverit vobis præter id quod vobis annuntiavimus, anathema sit. 8 Quemadmodum prædixi, & nunc iterum dico; 9 Si quis annuntiaverit vobis præter id quod accepistis, anathema sit. 10 Nunc enim utrùm hominibus suadeo, an Deo? aut hominibus studeo placere? Si enim hactenus hominibus placerem, servus Christi non essem.

De Stephano. 2.

Notum autem vobis facio fratres mei, Evangelium quod annuntiatum est à me non esse ab homine. 11 Nec enim ego ab homine accepi illud, illudve didici, sed per revelationem Jesu Christi. 12 Audistis enim conversationem meam quondam in Judaismo, quòd vehementer persequebar Ecclesiam Dei, eamque vastabam. 13 Ac progressus faciebam in Judaismo supra multos coætaneos meos qui erant in cognatione mea, & majorem in modum zelabam doctrinam patrum meorum. 14 Quum autem voluit ille, qui segregavit me ab utero matris meæ, & vocavit me per gratiam suam, 15 Ut revelaret Filium suum per me, ut annuntiarem eum inter Gentes: statim non patefeci carni & sanguini, 16 Neque profectus sum in Ierosolymam ad Apostolos qui me præcesserunt: sed profectus sum in Arabiam, & iterum reversus sum ad Damascum: 17 Deinde post tres annos profectus sum ad Ierosolymam ut inviserem Petrum: & mansi apud illum dies quindecim. 18 Alium autem ex Apostolis non vidi, nisi Jacob fratrem Domini nostri. 19 Hæc autem quæ scribo vobis, ecce coram Deo *scribo*, quia non mentior. 20 Posteà verò veni in regiones Syriæ & Ciliciæ. 21 Nec de facie quidem cognoscebant me ecclesiæ illæ, quæ in Judæa sunt in Christo. 22 Sed hoc tantùm auditione acceperant; 23 Qui quondam persequebatur nos, ecce nunc evangelizat fidem illam, quam ante aliquod tempus expugnabat. Et glorificabant in me Deũ. 24

De Patribus. 3.

CAP. II.

Iterum autem à quatuordecim annis ascendi ad Ierusalem cum Barnaba, & duxi mecum Titum. 1 Ascendi autem per revelationem, & patefeci eis evangelium quod prædico inter Gentes, ac privatim illud ostendi iis qui existimantur aliquid esse, ne in vanum cucurrissem, aut currerem. 2 Nec etiam Titus qui mecum erat, quum esset Gentilis, adactus est ut circunciderctur. 3

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

6 እንከረክሙ : እሮ : ከመዝ : ፍጡነ : ትፈልሱ : እምዝ : ጸውዐክሙ : በጸጋሁ : ለክርስቶስ :
7 ውስተ : ካልእ : ትምህርት ::=: ወአልቦ : በዕድ : ዘእንበለ : ዘየሀውኩክሙ : ወይፈቅዱ :
8 ይዕልዉ : ትምህርቶ : ለክርስቶስ ::=: ወባሕቱ : አንትሙሰ : መልአክ : እምሰማይ : ለእመ :
9 መሀረክሙ : ካልአ : እምዝ : መሀርናክሙ : ውጉዘ : ለይኩን ::=: በከመ : አቤ : ወይእዜኒ :
10 ካዕበ : አብል : ለእመቦ : ዘመሀረክሙ : ካልአ : እምዘ : መሀርናክሙ : ውጉዘ : ለይኩን ::=: ወ
ይእዜሰ : ለሰብእ : ነአምን : ወአኮ : ለእግዚአብሔር : ወእመሰኬ : ለሰብእ : እፈቅድ : አደ
11 ሉ : አኮኑ : ገብሮ : ለክርስቶስ :: ዐ እነግረክሙ : አኅዊነ : ትምህርተ : ዘመሀርኩክሙ :
እስመ : ኢኮነ : በእንተ : ሰብእ ::=:

Miror vos, quomodo tam citò migratis, ab illo qui vocavit vos in gratia Christi, in aliam doctrinam. 6 *Et non est alia, nisi illorum qui conturbant vos, & volunt subvertere doctrinam Christi.* 7 *Sed vos, angelus è cœlo, si edocuerit vos aliam ab illa quam edocuimus vos, anathema sit.* 8 *Sicut dixi, & nunc iterum dicam,* 9 *Si fuerit qui edocuit vos aliam ab illa, quam edocuimus vos, anathema sit.* 10 *Et nunc homines profitebimur, & non Deum? & si igitur hominibus volo placere, non fui servus Christi.* 11 *Nuntiavi vobis, fratres nostri, doctrinam quam edocui vos, quia non fuit per homines.*

Versio VULGATA LATINA.

6 Miror quòd sic tam citò transferimini, ab eo qui vos vocavit in gratiam Christi, in
7 aliud Evangelium: Quod non est aliud, nisi sunt aliqui, qui vos conturbant, &
8 volunt convertere Evangelium Christi. Sed licèt nos, aut Angelus de cœlo evan-
9 gelizet vobis præterquàm quod evangelizavimus vobis, anathema sit. Sicut præ-
diximus, & nunc iterùm dico; Si quis vobis evangelizaverit præter id quod acce-
10 pistis, anathema sit. Modò enim hominibus suadeo, an Deo? An quæro homini-
11 bus placere? Si adhuc hominibus placerem, Christi servus non essem. Notum enim
vobis facio, fratres, Evangelium, quod evangelizatum est à me, quia non est secun-
12 dùm hominem: Neque enim ego ab homine accepi illud, neque didici, sed per
13 revelationem Jesu Christi. Audîstis enim conversationem meam aliquando in Ju-
daismo: quoniam supra modum persequebar Ecclesiam Dei, & expugnabam illam,
14 Et proficiebam in Judaismo supra multos coætaneos meos in genere meo, abundan-
15 tiùs æmulator existens paternarum mearum traditionum. Cùm autem placuit ei,
16 qui me segregavit ex utero matris meæ, & vocavit per gratiam suam, Ut revela-
ret Filium suum in me, ut evangelizarem illum in Gentibus: continuò non acqui-
evi carni & sanguini, Neque veni Jerosolymam ad antecessores meos Apostolos: 17
sed abii in Arabiam: & iterùm reversus sum Damascum: Deindè post annos tres 18
veni Jerosolymam videre Petrum, & mansi apud eum diebus quindecim: Alium 19
autem Apostolorum vidi neminem, nisi Jacobum fratrem Domini. Quæ autem 20
scribo vobis, ecce coram Deo, quia non mentior. Deindè veni in partes Syriæ, & 21
Ciliciæ. Eram autem ignotus facie Ecclesiis Judææ, quæ erant in Christo: 22
Tantùm autem auditum habebant; Quoniam qui persequebatur nos aliquando, 23
nunc evangelizat fidem, quam aliquando expugnabat: Et in me clarificabant Deum. 24

CAP. II.

Deindè post annos quatuordecim, iterùm ascendi Jerosolymá cum Barnaba, as- 1
sumpto & Tito. Ascendi autem secundùm revelationem: & contuli cum illis 2
Evangelium, quod prædico in Gentibus, seorsùm autem iis, qui videbantur ali-
quid esse: ne fortè in vacuum currerem, aut cucurrissem. Sed neque Titus, qui 3
mecum erat, cùm esset Gentilis, compulsus est circumcidi:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

6 * اني لمتعجب انكم انتقلتم هكذا باسراع عن المسيح الذي دعاكم بنعمته * الى بشرى اخرى *
7 * الامر الذي ليس هو شيا اخر الا قوما يزعجونكم * ويريدون ان يعكسوا بشارة المسيح * لكن 8
9 ان نكن نحن او ملاك من السماء يبشركم بما يخالف ما بشرناكم به فليكن محروما * كما تقدمت
10 فقلت * والان اقول ايضا من يبشركم بما يضاد ما تسلمتم منا فليكن محروما * فالان ءاقنع الناس
ام الله * او اطلب ان ارضي الناس * لانني لو كنت ارضي الناس ايضا * لما كنت اذا للمسيح عبدا * تم *
11 * الاحد العشرين بعد العنصرة * ويقرا للاحد الذي بعد الميلاد * * ايها الاخوة اعرفكم ان
12 البشارة التي بشرت بها ليست مخصوصة بانسان * ولا اخذتها انا من انسان ولا علمتها * بل اعلان
13 يسوع المسيح * لانكم قد سمعتم بسيرتي في الملة اليهودية قديما * اني كنت اضطهد بيعة الله
14 اضطهادا يفوق الافراط واهدمها * وكنت في الديانة اليهودية ناجحا اكثر من كثيرين من
15 قرناء سني في جنسي * وكنت غيورا للتقليدات الابوية عين مزايدة * فلما سر الاله الذي ميزني
16 من جوف امي ودعاني بنعمته * ان يعلن ابنه في حتى ابشر به في الامم * ووقتئذ لم اخبر لذي
17 لحم ودم * ولا صعدت الى اورشليم الى الرسل الذين قبلي * لكني ذهبت الى البلقاء وعدت
18 الى دمشق ايضا * ثم بعد ثلثة سنين صعدت الى اورشليم لاشاهد بطرس * واقمت عنده
19 خمسة عشر يوما * وما عاينت احدا من الرسل اخر سوى يعقوب اخي الرب * تم *
20 * ابتدي بقية قراءة الخميس * * والالفاظ التي اكتبها هاهنا قدام الله اقول اني ما اكذب *
21 22 * ثم اقبلت الى اقاليم الشام والثغر * وبيع اليهودية المومنة بالمسيح * لم تكن تعرفني بوجهي *
23 * لكنهم كانوا يسمعون فقط * ان ذاك الذي كان يضطهدنا قديما * الان هو يبشر بالامانة التي
24 1 كان ينقضها فيما سلف * وكانوا يمجدون الله في * * الفصل الثاني * * ثم بعد اربعة عشر
2 سنة صعدت الى اورشليم ايضا مع برنابا * واخذت معي تيطوس * وصعدت باعلان * واعرضت
عليهم البشارة التي اكرز في الامم * واعرضتها على انفراد على الظانين بعلمهم * لئلا اسعى في
3 الباطل * او اكون قد سعيت * بل ولا تيطوس الذي كان معي * اذ كان يونانيا * الزم ان يختتن *

Equidem miror quòd tam citò descivertis à Christo qui vos gratiâ suâ vocavit, ad aliam annuntiationem. 6 *Res, quæ nihil aliud est, nisi quidam turbant vos, & volunt invertere annuntiationem Christi.* 7 *Verùm si nos, aut Angelus è cœlo annuntiet vobis quicquam diversum ab eo quod annuntiavimus vobis, sit segregatus.* 8 *Ut ante dixi; & nunc iterum dico; Quicunque annuntiaverit vobis quod adversatur iis quæ accepistis à nobis, sit segregatus.* 9 *Nunc enim utrùm homines an Deum suadeo? aut quæro hominibus placere? Enimvero si adhuc hominibus placerem, igitur haudquaquam Christi servus essem.* 10 *Finis.*

Lectio Dominicæ vigesimæ post Pentecosten. Legitur etiam pro Dominica quæ sequitur post Nativitatem.

Heus fratres, notum vobis facio, quòd annuntiatio quam annuntiavi, non pertinet ad hominem, 11 *Nec eam ego accepi ab homine, nec eam sum edoctus: sed revelatio est Jesu Christi.* 12 *Jam enim audistis meam olim vivendi rationem in religione Judaica, quòd persequebar Ecclesiam Dei persecutione summum gradum superante, eámque destruebam.* 13 *Et eram in religione Judaica proficiens plus quàm multi coætanei mei in genere meo, servebarque in dogmata mea paterna zelo quamplurimo.* 14 *Sed quando placuit Deo qui me segregavit ab utero matris meæ, & vocavit me per gratiam suam,* 15 *Ut revelaret filium suum in me, ut eum annuntiarem inter Gentes: illico, non significavi apud carnem & sanguinem,* 16 *Neque ascendi Jerosolymam ad Apostolos qui ante me erant: sed abii in Balcam, (urbs est in Syria) & denuo reversus sum Damascum.* 17 *Deinde tribus post annis ascendi Jerosolymam, ut viderem Petrum: mansique apud eum dies quindecim.* 18 *Nec vidi quenquam ex Apostolis alium, præter Jacobum fratrem Domini. Finis.* 19

Incipe reliquam lectionem feriæ quintæ.

Porrò verba quæ scribo, ecce coram Deo dico non esse commentitia. 20 *Deinde veni ad climata Syriæ & Ciliciæ.* 21 *Ecclesiæ autem Judææ in Christum credentes, non me noverant facie mea:* 22 *Sed solùm audierant quòd is qui persequebatur nos aliquando, nunc annuntiat fidem quam quondam labefactabat.* 23 *Et glorificabant in me Deum.* 24

CAP. II.

Deindè quatuordecim post annis iterum ascendi Jerosolymam cum Barnaba, & mecum duxi Titum. 1 *Ascendi autem ex revelatione, & exposui eis annuntiationem quam prædico inter Gentes: cámque privatim exposui iis qui doctrinam suam magna in opinione habebant, ne in vanum currerem, aut cucurrissem.* 2 *Sed neque Titus qui mecum erat, cùm esset Græcus, coactus fuit circuncidi.* 3

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

12 ወአነሂ : አኮ : ዘእምኀበ : ሰብእ : ዘነሣእክዋ : ወኢሂ : መሀርክዋ : ዳእሙ : በዘ : ከሠተ : ሊተ :
13 ኢየሱስ : ክርስቶስ ::=: ወሰማዕክሙ : ግዕዝየ : ዘትካት : ዘአመ : ሀለውኩ : ውስተ : አይሁድ :
14 ከመ : ፈድፋደ : ሰደድኩ : ቤተ : ክርስቲያና : ለእግዚአብሔር : ወአመንዘዝክዎሙ ::=: ወገበር
ኩ : ውስተ : አይሁድ : ፈድፋደ : እምኵሉ : ቢጽየ : በውስተ : ሕዝብየ : እስመ : ፈድፋደ : ቀና
15 ኡ : ቀናኤ : ለሕገ : አበዊየ ::=: ወአመሰ : ፈቀደ : እግዚአብሔር : ዘአውፅአኒ : እመከርሠ : እ
16 ምየ : ወጸውዐኒ : በጸጋሁ ::=: ወከሠተ : ሊተ : ወልዶ :: ከመ : እስብክ : ለአሕዛብ : በስሙ ::
17 ወኢተመየጥኩ : ሶቤሃ : ኀበ : ሥጋየ : ወደምየ ::=: ወኢዐረጉ : ኢየሩሳሌም : ኀበ : ሐዋርያት :
ቀደምትየ : ወሖርኩ : ብሔረ : ዐረብ : ወካዕበ : ተመየጥኩ : ደማስቆ ::=:
18 ወእምድኅረ : ሠለስቱ : ዓመት : ዐረጉ : ኢየሩሳሌም : እርአዮ : ለኬፋ : ወነበርኩ : ኀቤሁ :
19 መዋዕለ : ዐሠርተ : ወኀምስተ ::=: ወኢያእመርኩ : ባዕደ : ሐዋርያተ : ዘእንበለ : ያዕቆብሃ :
20 እኁሁ : ለእግዚእነ ::=: ወዝኒ : ጸሐፍኩ : ለክሙ : ናሁ : ቅድመ : እግዚአብሔር :
21 ከመ : ኢይሔሱ ::=: ወበጺሕየ : ደወለ : ቂልቅያ : ወሶርያ ::=: ወኢያእመሩኒ : ቤተ :
22 ክርስቲያን : ዘብሔረ : ይሁዳ : ዘበ : ክርስቶስ ::=: ወዳእሙ : ሰምዑ : ዘከመ : ዘትካ
23 ት : ይሰድድ : ይእዜ : ይሜህር : ሀይማኖተ ::=: ወይሴብሕዎ : ለእግዚአብሔር :
24 በእንቲአየ ::==:

Et ego quidem, non ab hominibus accepi eam, neque eruditione meâ, sed in quo modo revelavit mihi Jesus Christus. 12 *Et audistis conversationem meam antiquam, quando fui inter Judæos, quomodo abundantèr persequutus fui domum Christianam Dei, & exprobravi vos.* 13 *Et profeci inter Judæos plus quàm omnes consodales mei, in natione mea, quoniam abundantiùs fui æmulator legis paternæ meæ.* 14 *Et quando placuit Deo qui eduxit me ex utero matris meæ, & vocavit me in gratiam suam.* 15 *Et revelavit mihi filium suum, ut prædicarem populo in nomine ejus, & non conversus sum tunc ad corpus meum & sanguinem meum.* 16 *Neque ascendi Hierosolymam ad Apostolos antecessores meos, sed adivi regionem Arabiæ, & iterum reversus sum Damascum.* 17 *Et post tres annos ascendi Hierosolymam videre Chepham, & mansi apud eum dies quindecim.* 18 *Et nesciebam alium Apostolorum, præter Jacobum fratrem Domini nostri.* 19 *Et quæ scripsi vobis, ecce coram Deo quòd non mentior.* 20 *Et quum venissem in regionem Ciliciæ & Syriæ,* 21 *Non cognoscebant me domus Christianorum regionis Judææ, quæ in Christo erant.* 22 *Sed solùm audierant quod ipse qui olim persequebatur, nunc docet fidem.* 23 *Et glorificabant Deum propter me.* 24

፪

1 ወእምድኅረ : ዐሠርቱ : ወአርባዕቱ : ዓመ : ዐርጉ : ኢየሩሳሌም : ምስለ :: በ
2 ርናባስ : ወነሣእክዎ : ለቲቶ ::=: ወዐረጉ : በዘ : አስተርአየኒ : ወነገርክዎሙ : ዘከመ :
መሀርኩ : ወሰበኩ : ለአሕዛብ : በበሕቲቶሙ : ለእለ : ይትሐዘቡኒ : ከመ : ለከንቱ :
3 እረውጽ : ወእትባደር ::=: ወቲቶሰ : ዘምስሌየ : እንዘ : አረማዊ : ውእቱ : አገበር
ዎ : ይትገዘር ::=:

CAP. II.

Et post quatuordecim annos ascendi iterum Hierosolymam cum Barnaba, & assumpsi Titum. 1 *Et ascendi secundùm quod commonstratum fuit mihi & nuntiavi iis quo modo docui, & prædicavi populo inter nos, qui in pretio mihi fuit, quòd frustrà cucurrissem & contendissem.* 2 *Sed Titum qui mecum erat, quum esset Gentilis, coëgerunt circumcidi.* 3

ἘΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ. ΚΕΦ. Β'. Γ'.

Propter autem subintroductos falsos fratres, qui subintroierunt explorare
4 Διὰ δὲ τοὺς παρεισάκτους ψευδαδέλφους, οἵτινες παρεισῆλθον κατασκοπῆσαι
libertatem nostram quam habemus in Christo Jesu, ut nos in servitutem redigerent.
τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν ἣν ἔχομεν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα ἡμᾶς (α) καταδουλώσωνται.
Quibus neque ad horam cessimus subjectione, ut veritas Evangelii per-
5 Οἷς οὐδὲ πρὸς ὥραν εἴξαμεν τῇ ὑποταγῇ, ἵνα ἡ ἀλήθεια τοῦ εὐαγγελίου (β) δια-
maneat apud vos. Ab autem visis esse aliquid, (quales aliquando fuerint, nihil
6 μείνῃ πρὸς ὑμᾶς. Ἀπὸ δὲ τῶν δοκούντων εἶναί τι, (ὁποῖοί ποτε ἦσαν, οὐδέν
mihi differt: Faciem Deus hominis non accipit.) Mihi enim
μοι διαφέρει· πρόσωπον (γ) Θεὸς ἀνθρώπου οὐ λαμβάνει.) ἐμοὶ γὰρ
in pretio habiti, nihil contulerunt. Sed econtrà, videntes quòd creditū est mihi
7 οἱ δοκοῦντες, οὐδὲν προσανέθεντο. Ἀλλὰ τοὐναντίον, ἰδόντες ὅτι πεπίστευμαι
Evangelium præputii, sicut Petro circumcisionis. (Nam operatus
8 τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀκροβυστίας, καθὼς Πέτρος τῆς περιτομῆς. (Ὁ γὰρ ἐνεργήσας
Petro in Apostolatum circumcisionis, operatus est & mihi in Gentes.) Et
9 Πέτρῳ εἰς ἀποστολὴν τῆς περιτομῆς, ἐνήργησε (δ) καὶ ἐμοὶ εἰς τὰ ἔθνη.) Καὶ
cognoscentes gratiam datam mihi, Jacobus, & Cephas, & Joannes, illi visi
γνόντες τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι, Ἰάκωβος, καὶ Κηφᾶς, καὶ Ἰωάννης, οἱ δοκοῦντες
columnæ esse, dextras dederunt mihi & Barnabæ, societatis: ut nos in
στῦλοι εἶναι, δεξιὰς ἔδωκαν ἐμοὶ καὶ Βαρνάβᾳ κοινωνίας· ἵνα ἡμεῖς (ε) εἰς
Gentes, ipsi autem in circumcisionem: Tantùm autem pauperum ut meminis-
10 τὰ ἔθνη, αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν περιτομήν· Μόνον δὲ τῶν πτωχῶν ἵνα μνημο-
semus: quod etiam studui id ipsum facere. Cùm autem venisset Petrus
11 νεύωμεν· ὃ καὶ ἐσπούδασα αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι. Ὅτε δὲ ἦλθε (ζ) Πέτρος Γ'
in Antiochiam, in faciem ei restiti: quia notandus erat. Antè
12 εἰς Ἀντιόχειαν, κατὰ πρόσωπον αὐτῷ ἀντέστην· ὅτι κατεγνωσμένος ἦν. Πρὸ
enim venire quosdam à Jacobo, cum Gentibus simul edebat: cùm autem venissent,
τοῦ γὰρ ἐλθεῖν τινας ἀπὸ Ἰακώβου, μετὰ τῶν ἐθνῶν συνήσθιεν· ὅτε δὲ ἦλθον,
subduxit & separavit seipsum, timens eos ex circumcisione. Et consi-
ὑπέστελλε καὶ ἀφώριζεν ἑαυτὸν, φοβούμενος τοὺς ἐκ περιτομῆς. Καὶ συνυπ- 13
simulabant ei & cæteri Judæi: ita ut & Barnabas simul abduceretur eorum
εκρίθησαν αὐτῷ καὶ οἱ λοιποὶ Ἰουδαῖοι· ὥστε καὶ Βαρνάβας συναπήχθη αὐτῶν
simulatione. Sed cùm vidissem quòd non recto pede incederent ad veritatem
τῇ ὑποκρίσει. Ἀλλ' ὅτε εἶδον ὅτι οὐκ ὀρθοποδοῦσι πρὸς τὴν ἀλήθειαν 14
Evangelii, dixi Petro coram omnibus; Si tu Judæus exi-
τοῦ εὐαγγελίου, εἶπον τῷ (η) Πέτρῳ ἔμπροσθεν πάντων, Εἰ σὺ Ἰουδαῖος ὑπάρ-
stens, gentiliter vivis, & non Judaicè, quid Gentes cogis Judaizare?
χων, ἐθνικῶς (θ) ζῇς, καὶ οὐκ Ἰουδαϊκῶς, τί τὰ ἔθνη ἀναγκάζεις Ἰουδαΐζειν;
Nos naturâ Judæi, & non ex Gentibus, peccatores: Scientes quòd non justifi-
Ἡμεῖς φύσει Ἰουδαῖοι, καὶ οὐκ ἐξ ἐθνῶν, ἁμαρτωλοί· Εἰδότες ὅτι οὐ δικαι- 15 16
catur homo ex operibus legis, si non per fidem Jesu Christi: & nos
οῦται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου, ἐὰν μὴ διὰ πίστεως (ι) Ἰησοῦ Χριστοῦ· καὶ ἡμεῖς
in Christum Jesum credidimus, ut justificaremur ex fide Christi, & non
εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν ἐπιστεύσαμεν, ἵνα δικαιωθῶμεν ἐκ πίστεως Χριστοῦ, καὶ οὐκ
ex operibus legis: propter quod non justificabitur ex operibus legis omnis caro. Si
ἐξ ἔργων νόμου· (κ) διότι οὐ δικαιωθήσεται ἐξ ἔργων νόμου πᾶσα σάρξ. Εἰ 17
verò quærentes justificari in Christo, reperiamur & ipsi peccatores, numquid
δὲ ζητοῦντες δικαιωθῆναι ἐν Χριστῷ, εὑρέθημεν καὶ αὐτοὶ ἁμαρτωλοὶ, ἆρα
Christus peccati minister? Absit. Si enim quæ destruxi, hæc iterùm
Χριστὸς ἁμαρτίας διάκονος; μὴ γένοιτο. Εἰ γὰρ ἃ κατέλυσα ταῦτα πάλιν 18
ædifico, prævaricatorem meipsum constituo. Ego enim per legem legi
οἰκοδομῶ, παραβάτην ἐμαυτὸν (λ) συνίστημι. Ἐγὼ γὰρ διὰ νόμου νόμῳ 19
mortuus sum, ut Deo vivam: Christo concrucifixus sum.
ἀπέθανον, ἵνα Θεῷ ζήσω· Χριστῷ συνεσταύρωμαι.

ΚΕΦ. β'. MS. A. (α) καταδουλώσουσιν. (β) διαμένῃ (γ) ὁ Θεὸς (δ) κἀμοὶ (ε) μὲν εἰς (ζ) Κηφᾶς (η) Κηφᾷ (θ) καὶ οὐχ Ἰουδαϊκῶς ζῇς, πῶς τὰ (ι) Χριστοῦ Ἰησοῦ· (κ) ὅτι ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα (λ) συνιστάνω.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* ܡܛܠ ܕܝܢ ܐܚܐ ܕܓܠܐ ܕܥܠܘ ܠܘܬܢ . ܕܢܪܓܢܘܢ ܚܐܪܘܬܢ ܕܐܝܬ ܠܢ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ . 4
ܐܝܟܢܐ ܕܢܫܥܒܕܘܢܢ . * ܘܐܦܠܐ ܠܫܥܐ ܐܬܪܟܢܢ ܠܡܫܡܥܬܗܘܢ . ܕܬܩܘܐ ܫܪܪܗ ܕܐܘܢܓܠܝܘܢ 5
ܠܘܬܟܘܢ . * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܕܡܣܬܒܪܝܢ ܕܐܝܬܝܗܘܢ ܡܕܡ . ܡܢ ܕܝܢ ܕܐܝܬܝܗܘܢ ܗܘܘ ܠܐ ܒܛܝܠ 6
ܠܝ . ܐܠܗܐ ܓܝܪ ܒܐܦܐ ܕܒܢܝܢܫܐ ܠܐ ܢܣܒ . ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܗܟܢ . ܡܕܡ ܠܐ ܐܘܣܦܘ ܠܝ .
* ܐܠܐ ܕܣܬܪܐ ܠܗ . ܚܙܘ ܓܝܪ ܕܐܬܗܝܡܢܬ ܣܒܪܬܐ ܕܥܘܪܠܘܬܐ . ܐܝܟ ܕܐܬܗܝܡܢ ܟܐܦܐ 7
ܕܓܙܘܪܬܐ . * ܗܘ ܓܝܪ ܕܐܬܚܦܛ ܥܡ ܟܐܦܐ ܠܫܠܝܚܘܬܐ ܕܓܙܘܪܬܐ . ܐܬܚܦܛ ܐܦ ܥܡܝ ܠܫܠܝܚܘܬܐ 8
ܕܥܡܡܐ . * ܘܟܕ ܝܕܥܘ ܛܝܒܘܬܐ ܕܐܬܝܗܒܬ ܠܝ . ܝܥܩܘܒ ܘܟܐܦܐ ܘܝܘܚܢܢ . ܗܢܘܢ 9
ܕܡܣܬܒܪܝܢ ܗܘܘ ܕܐܝܬܝܗܘܢ ܥܡܘܕܐ . ܝܗܒܘ ܝܡܝܢܐ ܕܫܘܬܦܘܬܐ ܠܝ ܘܠܒܪܢܒܐ .
ܕܚܢܢ ܒܥܡܡܐ ܘܗܢܘܢ ܒܓܙܘܪܬܐ . * ܒܠܚܘܕ ܕܡܣܟܢܐ ܢܗܘܐ ܥܗܝܕܝܢ . ܘܐܬܚܦܛܬ 10
ܠܗ ܕܝܢ ܗܕܐ ܐܥܒܕܝܗ .
* ܕ * ܕܟܠܝܘܡ *

* ܟܕ ܐܬܐ ܕܝܢ ܟܐܦܐ ܠܐܢܛܝܘܟܝ . ܒܐܦܘܗܝ ܐܟܣܬܗ . ܡܛܠ ܕܡܬܬܟܫܠܝܢ ܗܘܘ ܒܗ . 11
* ܕܥܕܠܐ ܢܐܬܘܢ ܐܢܫܐ ܡܢ ܠܘܬ ܝܥܩܘܒ . ܥܡ ܥܡܡܐ ܐܟܠ ܗܘܐ . ܟܕ ܐܬܘ ܕܝܢ . ܦܪܫ ܗܘܐ 12
ܢܦܫܗ ܘܐܬܟܠܝ . ܡܛܠ ܕܕܚܠ ܗܘܐ ܡܢ ܗܢܘܢ ܕܡܢ ܓܙܘܪܬܐ . * ܘܐܬܪܥܝܘ ܥܡܗ ܐܦ ܫܪܟܐ 13
ܕܝܗܘܕܝܐ . ܐܝܟ ܕܐܦ ܒܪܢܒܐ ܢܬܕܒܪ ܠܡܣܒ ܒܐܦܐ ܥܡܗܘܢ . * ܘܟܕ 14
ܚܙܝܬ ܕܠܐ ܪܕܝܢ ܬܪܝܨܐܝܬ ܒܫܪܪܐ ܕܐܘܢܓܠܝܘܢ . ܐܡܪܬ ܠܟܐܦܐ ܩܕܡ ܟܠܗܘܢ . ܐܢ ܐܢܬ
ܝܗܘܕܝܐ ܐܢܬ ܘܥܡܡܐܝܬ ܚܝܐ ܐܢܬ ܘܠܐ ܝܗܘܕܐܝܬ . ܐܝܟܢܐ ܡܐܠܨ ܐܢܬ ܠܥܡܡܐ ܠܡܚܐ
ܒܝܗܘܕܝܘܬܐ . * ܚܢܢ ܓܝܪ ܕܒܟܝܢܢ ܝܗܘܕܝܐ ܚܢܢ . ܘܠܐ ܗܘܝܢ ܡܢ ܥܡܡܐ ܚܛܝܐ . 15
* ܡܛܠ ܕܝܕܥܝܢ ܕܠܐ ܡܙܕܕܩ ܒܪܢܫܐ ܡܢ ܥܒܕܐ ܕܢܡܘܣܐ . ܐܠܐ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܕܝܫܘܥ 16
ܡܫܝܚܐ . ܐܦ ܚܢܢ ܒܗ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܗܝܡܢܢ . ܕܡܢ ܗܝܡܢܘܬܗ ܕܡܫܝܚܐ ܢܙܕܕܩ .
ܘܠܐ ܡܢ ܥܒܕܐ ܕܢܡܘܣܐ . ܡܛܠ ܕܡܢ ܥܒܕܐ ܕܢܡܘܣܐ . ܠܐ ܡܙܕܕܩ ܟܠ ܒܣܪ .
* ܠܣܓܕܬܐ ܕܙܩܝܦܐ * ܗ *

* ܐܢ ܕܝܢ ܟܕ ܒܥܝܢܢ ܕܢܙܕܕܩ ܒܡܫܝܚܐ . ܐܫܬܟܚܢ ܐܦ ܚܢܢ ܚܛܝܐ . ܟܒܪ ܝܫܘܥ 17
ܡܫܝܚܐ ܡܫܡܫܢܐ ܗܘ ܕܚܛܝܬܐ . ܚܣ . * ܐܢ ܓܝܪ ܠܐܝܠܝܢ ܕܫܪܝܬ . ܬܘܒ ܠܗܝܢ ܒܢܐ ܐܢܐ . 18
ܥܒܪ ܥܠ ܦܘܩܕܢܐ ܡܚܘܐ ܐܢܐ ܢܦܫܝ . * ܐܢܐ ܓܝܪ ܒܢܡܘܣܐ ܠܢܡܘܣܐ ܡܝܬܬ . 19
ܕܠܐܠܗܐ ܐܚܐ . ܘܥܡ ܡܫܝܚܐ ܙܩܝܦ ܐܢܐ .

4 Porrò de falsis fratribus qui ingressi sunt ad nos, ut explorarent libertatem quem habemus in Jesu Christo, ut in servitutem nos redigerent: 5 Ne ad horæ quidem plenitudinem abjecimus nos ad subjectionem eorum, ut veritas evangelii permaneret apud vos. 6 Illi autem qui censebantur esse aliquid (quales verò fuerint, non est mihi curæ: Deus enim facies hominum non accipit) illi quidem ipsi nihil mihi addiderunt. 7 Imò contrà: viderunt enim mihi concreditum esse Evangelium præputii, sicut concredita est Cephæ Circumcisio. 8 Is enim qui hortatus est Cepham ad Apostolatum circuncisionis, hortatus me quoque est ad Apostolatum Gentium. 9 Quumque cognovissent gratiam quæ mihi data est; Jacob, & Cephas, & Johannes, qui quidem existimabantur esse columnæ, dextram societatis dederunt mihi & Barnabæ, ut nos inter Gentes, ipsi verò in circumcisionem. 10 Tantùm ut pauperum memores essemus: proindè mihi curæ fuit hoc ipsum agere.

Quotidié. 4.

11 Quum autem venisset Cepha Antiochiam, in faciem illius illum coargui, quoniam offendebantur in eo: 12 Quòd antequam venissent quidam à Jacob, cum Gentibus comederet: quum autem venissent, subduxisset sese ac separâsset, quippe qui timeret ab eis qui ex circumcisione erant. 13 Et huic se submiserant unà cum eo cæteri quoque Judæi, ita ut & Barnaba abductus esset ad assentandum vultibus eorum. 14 Quumque vidissem eos non rectà incedere in veritate Evangelii, dixi Cephæ coram omnibus; Si tu Judæus quum sis, gentiliter vivis, & non Judaicè, quomodò cogis Gentes Judaico more vivere? 15 Si enim nos qui propriâ naturâ Judæi sumus, nec sumus ex Gentibus peccatores: 16 Quandoquidem scimus non justificari hominem ex operibus legis, sed per fidem Jesu Christi: etiam nos in Jesum Christum credidimus, ut ex fide Christi justificaremur, non autem ex operibus Legis: quoniam ex operibus Legis non justificatur omnis caro.

Ad adorationem crucis. 5.

17 Quòd si dum studemus justificari per Christum, reperimur & ipsi peccatores, ergò Jesus Christus minister est peccati. Absit. 18 Si enim quæ demolitus sum, ea rursum ædifico, meipsum transgressorem mandati exhibeo. 19 Siquidem ego per Legem Legi mortuus sum, ut Deo vivam, & unà cum Christo crucifixus sum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 በእንተ ፡ ቢጸ ፡ እለ ፡ ተበውሉ ፡ ክመ ፡ ያስተኃይጽዋ ፡ ለግዕዛኒነ ፡ ዘረከብነ ፡ በክርስቶስ ፡
5 ኢየሱስ ፡፡ ክመ ፡ ይቀንዩነ ። እለ ፡ ኢነሐሰቦሙ ፡ ወኢ ክመ ፡ ሞንትኒ ፡ ክመ ፡ ይእመኑ ፡
6 በጽድቀ ፡ ትምህርቱ ። ወእለሰ ፡ ይብሉ ፡ መኑ ፡ ከማነ ፡ እሮ ፡ እሙንቱ ፡ ትካት ፡
ወሊተሰ ፡ አልቦ ፡ ዘይረክበኒ ፡ እምዝንቱ ፡ እስመ ፡ ኢያደሉ ፡ ለገጽ ፡ ሰብእ ፡ እግዚአብሔ
7 ር ። ወእለኒ ፡ ይትሐዘቡኒ ፡ አልቦ ፡ ዘይብሉኒ ። ዘእንበለ ፡ ዘኢይትማሰል ፡ ነገረ ፡
አ.ሚሮሙ ፡ ክመ ፡ ተአመኑ ፡ ትምህርትየ ፡ በኀበ ፡ አሕዛብ ፡ በከመ ፡ ትምህርቱ ፡ ለጴ
ጥሮስ ፡ በኀበ ፡ አይሁድ ።

Propter fratres qui intrârunt inter nos, ut explorarent libertatem nostram, 4 *quam adepti sumus in Christo Jesu, ut prædominarentur nobis.* 5 *Quos non reputamus omninò, ut permaneant in veritate doctrinæ ejus, & de illis qui dicunt;* 6 *Quis sicut nos? qualescunque fuerunt olim, nihil est quod mibi intersit de hoc, quoniam non placet personis hominum Deus, & qui in pretio erant mibi, nihil dicebant mibi:* 7 *Præter hunc non placentem sermonem quum notum feceram illis, quòd professi sunt doctrinam meam apud Gentes, sicut doctrinam Petri apud Judæos.*

Versio VULGATA LATINA.

4 Sed propter subintroductos falsos fratres, qui subintroierunt explorare libertatem nostram, quam habemus in Christo Jesu, ut nos in servitutem redigerent. 5 Quibus neque ad horam cessimus subjectione, ut veritas Evangelii permaneat apud vos: 6 Ab iis autem, qui videbantur esse aliquid, (quales aliquando fuerint, nihil meâ interest. Deus personam hominis non accipit:) mihi enim qui videbantur esse aliquid, nihil contulerunt. 7 Sed econtrà cùm vidissent quòd creditum est mihi Evangelium præputii, sicut & Petro circumcisionis: 8 (Qui enim operatus est Petro in Apostolatum circumcisionis, operatus est & mihi inter Gentes:) 9 Et cùm cognovissent gratiam, quæ data est mihi, Jacobus, & Cephas, & Joannes, qui videbantur columnæ esse, dextras dederunt mihi & Barnabæ societatis: ut nos in Gentes, ipsi autem in circumcisionem: 10 Tantùm ut pauperum memores essemus: quod etiam solicitus fui hoc ipsum facere. 11 Cùm autem venisset Cephas Antiochiam, in faciem ei restiti, quia reprehensibilis erat. 12 Priùs enim quàm venirent quidam à Jacobo, cum Gentibus edebat: cùm autem venissent, subtrahebat & segregabat se, timens eos qui ex circumcisione erant. 13 Et simulationi ejus consenserunt cæteri Judæi, ita ut & Barnabas duceretur ab eis in illam simulationem. 14 Sed cùm vidissem quòd non rectè ambularent ad veritatem Evangelii, dixi Cephæ coram omnibus; Si tu, cùm Judæus sis, gentiliter vivis, & non Judaicé: quomodò Gentes cogis Judaizare? 15 Nos naturâ Judæi, & non ex Gentibus peccatores. 16 Scientes autem quòd non justificatur homo ex operibus legis, nisi per fidem Jesu Christi: & nos in Christo Jesu credimus, ut justificemur ex fide Christi, & non ex operibus legis: propter quod ex operibus legis non justificabitur omnis caro. 17 Quòd si quærentes justificari in Christo, inventi sumus & ipsi peccatores, numquid Christus peccati minister est? Absit. 18 Si enim quæ destruxi, iterùm hæc ædifico: prævaricatorem me constituo. 19 Ego enim per legem, legi mortuus sum, ut Deo vivam: Christo confixus sum cruci.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* فاما عن الاخوة الكذبة الغرباء الذين دسوا ليجسوا حريتنا التي لنا بيسوع المسيح * 4
حتى يستعبدونا * فلم نذعن لطاعتهم * ولا قدر ساعة * ليبقى صدق الانجيل عندكم * 5
* قراءة الجمعة من الجمعة الرابعة عشر بعد العنصرة *
* فاما الظانون انهم 6
شيا كيف ما كانوا قديما * فلم يفضلوا علي شيا * لان الله لن يحابي وجه انسان * لان الظانين
بذاتهم * ما عرضوا علي شيا * بل بالعكس لما ابصروا اني قد اؤتمنت على بشارة ذوي 7
العلفة * كما اؤتمن بطرس علي ذوي الختانة * لان الذي ايد بطرس في رسالة ذوي الختانة * 8
ايدني انا في الامم * واذ علم يعقوب والصفا ويوحنا الظانون انهم عمد * بالنعمة التي اعطيتها * 9
اعطوني ولبرنابا مصافحة يمين شركة * لنكون نحن للامم * وهم للختانة * وان نكون 10
نذكر المساكين فقط * الامر الذي حرصت ان اصنعه *
* قراءة الاثنين من الجمعة الخامسة عشر بعد العنصرة *
* واذ جاء بطرس الي 11
انطاكية * قاومته مواجهة لانه كان ملوما * لانه قبل ورود قوم من عند يعقوب * كان ياكل 12
مع الامم ويعاشرهم * ولما جاووا انقبض وميز ذاته منهم * خايفا من ذوي الختانة * وراءيوه 13
معا وباقي اليهود * حتى وبرنابا انقاد لمراءيهم * لكنني لما رايتهم ما يفعلون اقدامهم في صدق 14
الانجيل مستويا قلت لبطرس بحضرة كافتهم * ان كنت انت يهوديا وها انت تعيش معاشا
امميا لا يهوديا * فلم تلزم الامم ان يتهودوا * نحن يهود بغريزتنا ولسنا من الامم خطاة * 15
* الاحد الحادي وعشرين بعد العنصرة * وايضا للاحد الذي بعد الصليب *
* فاذ قد 16
علمنا ان الانسان لن يتزكي من اعمال الشريعة * الا بامانة يسوع المسيح * امنا ونحن بيسوع المسيح
لكيما نتزكي بامانة المسيح لا باعمال الشريعة * لان اعمال الشريعة لن تزكي كل بشر * تم * الاثنين *
* فان كنا اذ التمسنا ان نتزكي بالمسيح نوجد ونحن خطاة * اتري المسيح خادم الخطية * 17
حاشا * والمعتقدات التي نقضتها ان كنت ارجع فابنيها انفسها ايضا * فساوضح ذاتي مخالفا * 18
* لانني انا بالشريعة مت عن الشريعة لاعيش لله * وقد صلبت مع المسيح * 19

Verùm quoad alienos falsos fratres, qui se retraxerunt ut contaminarent libertatem nostram quam habemus in Jesu Christo, ut nos in servitutem redigerent: 4 *Non acquievimus obedientiæ illorum, ne horulæ quidem spatio: ut veritas Evangelii apud vos maneret.* 5

Lectio Feriæ sextæ hebdomadis decimæ quartæ post Pentecosten.

Qui autem arbitrantur se esse aliquid, qualescunque olim fuerint, nullatenus mibi præstant. Deus enim nullius hominis vultui assentatur. Nam qui bonam de se ipsis habent opinionem, nihil mibi exposuerunt. 6 *Imò contrà, quum vidissent concreditam mibi fuisse annuntiationem Præputiatorum, quemadmodum concrediti fuerant Petro Circuncisi:* 7 *(Qui enim Petrum roboravit in legatione ad Circuncisos, me roboravit inter Gentes:)* 8 *Quumque cognovissent Jacobus & Cephas & Johannes, qui putant se esse columnas, gratiam quæ data est mibi: dederunt mibi et Barnabæ contactum dexteræ societatis, ut nos essemus pro Gentibus, ipsi verò pro Circuncisione:* 9 *Utque solùm meminissemus pauperum: quam rem studui facere.* 10

Lectio feriæ secundæ hebdomadis decimæ quintæ post Pentecosten.

Cùm autem venisset Petrus Antiochiam, coràm illi restiti, eo quòd reprehensibilis esset. 11 *Nam ante adventum quorundam à Jacobo, cum Gentibus edebat ac versabatur: quum autem venissent, continuit ac separavit se ab eis, metuens Circuncisos:* 12 *Et simulaverunt unà cum ipso reliqui etiam Judæi: adeo ut & Barnabas abductus esset ad illorum simulationem.* 13 *Verùm ubi vidissem eos non rectà movere pedes suos in veritate Evangelii, dixi Petro, omnibus iis præsentibus, Si tu cùm sis Judæus, ecce tamen vivis vitam Gentilem, non Judaicam, cur Gentes Judaizare compellis?* 14 *Nos ex indita nobis natura Judæi sumus, & non ex Gentibus peccatores.* 15

Dominicâ vigesimâ primâ post Pentecosten. Itemque pro Dominica post Crucem.

Cùm ergo sciamus non justificari hominem ex operibus Legis, sed per fidem in Jesum Christum: credimus etiam nos in Jesum Christum, ut justificet nos fides Christi, non opera Legis: quandoquidem opera Legis non justificant ullam carnem. Finis. 16

Feriâ secundâ.

Quòd si dum quærimus justificari per Christum, reperimur & ipsi peccatores: num Christus minister peccati est? Absit. 17 *Et quidem si opiniones quas destruxi, revertar easdemque rursus ædificem, sanè declarabo meipsum contrarium:* 18 *Quandoquidem ego per Legem mortuus sum Legi, ut viverem Deo: & jam crucifixus sum unà cum Christo,* 19

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 ወውእቱ ፡ ዘአርድኦ ፡ ለጴጥሮስ ፡ በመልእክቱ ፡ ዘምንገለ ፡ አይሁድ ፡ አርድአኒ ፡ ሊተኒ ፡
9 ውስተ ፡ አሕዛብ ። ወያእመሩ ፡ ጸጋሁ ፡ ዘወሀበኒ ፡ ያዕቆብ ፡ ወኬፋ ፡ ወዮሐንስ ፡ እለ ፡
ይብልዎሙ ፡ አዕማድ ፡ እሙንቱ ፡ የማናሆሙ ፡ መጠዉኒ ፡ ምስሌ ፡ በርናባስ ፡ ከመ ፡ ንሰተ
10 ፋ ፡ ወእሙንቱ ፡ ደሐሩ ፡ ኀበ ፡ አይሁድ ፡ ወንሕነኒ ፡ ኀበ ፡ አሕዛብ ። ዳእሙ ፡ ከ
11 መ ፡ ንዘከሮሙ ፡ ለነዳያን ፡፡ ወበእንተዝ ፡ ጽህቀ ፡ እገብር ፡ ለዝንቱ ። ወአመ ፡ መጽ
12 አ ፡ ኬፋ ፡ አንጾክያ ፡ ተቋወምዎ ፡ ቅድመ ፡ ገጹ ፡ እስመ ፡ ግእዝዎ ። እስመ ፡ ዘእንበ
ለ ፡ ይምጽኡ ፡ እምኀበ ፡ ያዕቆብ ፡ በልዐ ፡ ምስለ ፡ አሕዛብ ፡ ወአመ ፡ መጻእኩ ፡ ተገሕ
13 ሦሙ ፡ እስመ ፡ ይፈርሆሙ ፡ ለእለ ፡ እምአይሁድ ። ወአድለውሉ ፡ ሎቱ ፡ እሙንቱሂ ፡
14 አይሁድ ፡ ወበርናባስ ፡ ኀበረ ፡ በአድልዎቶሙ ። ወሶበ ፡ ርኢኩ ፡ ከመ ፡ ኢያርትዑ ፡
ግብሮሙ ፡ ኀበ ፡ ጽድቀ ፡ ትምህርቱ ፡ እቤሎ ፡ ለኬፋ ፡ በቅድመ ፡ ኵሉ ፡ ሶበ ፡ አንተ ፡
እንዘ ፡ አይሁዳዊ ፡ አንተ ፡ በሕገ ፡ አረሚ ፡ ትነብር ፡ ወአኮ ፡ በሕገ ፡ አይሁድ ፡
15 እፎ ፡ እንከ ፡ ታገብሮሙ ፡ ለአረሚ ፡ ይትያሀዱ ። ወይቤ ፡ ንሕነሰኬ ፡ በአማን ፡ ሌ
16 ይሁድ ፡ ወአኮ ፡ እምሕዝብ ፡ ኃጥአን ። ታአምሩ ፡ ከመ ፡ ኢይጸድቅ ፡ ሰብእ ፡ በገ
ቢረ ፡ ሕገገ ፡ ኦሪት ፡ እመ ፡ አኮ ፡ ዳእሙ ፡ በአሚነ ፡ በኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡፡ ወንሕነኒ ፡
አመነ ፡ በኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ከመ ፡ ንጽድቅ ፡ በአሚነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ወአኮ ፡
በገቢረ ፡ ሕገገ ፡ ኦሪት ፡ እስመ ፡ በገቢረ ፡ ሕገገ ፡ ኦሪት ፡ ኢይጸድቅ ፡ ኵሉ ፡ ዘነፍ
17 ስ ። ወእለሰ ፡ ይፈቅዱ ፡ ይጽድቁ ፡ በክርስቶስ ፡ ኮነሆሙ ፡ ከመ ፡ ኃጥአን ፡፡ ክርስቶ
18 ስ ፡ እንከ ፡ ላእከ ፡ ኃጢአትኑ ፡ እንጋ ፡ ሐሰ ። እመሰኬ ፡ ዝኩ ፡ ዘነሠትኩ ፡ ኪያሁ ፡
19 ከመ ፡ አሐንጽ ፡ ዐላዊ ፡ ረሰይኩ ፡ ርእሰየ ። አንሰኬ ፡ በእንተ ፡ ሕግ ፡ ዘበሕጉ ፡
ሞትኩ ፡ አሐዩ ፡ ወተሰቀልኩ ፡ ምስለ ፡ ክርስቶስ ።

8 *Et ille qui cooperatus est Petro in ministerio suo quod apud Judæos erat, cooperatus est etiam mibi in Gentibus.* 9 *Et cum cognovissent gratiam ejus qui mibi dedit, Jacobus & Cephas & Johannes, quos vocant columnas, ipsi dextras suas dederunt mibi cum Barnaba, ut consociaremus: & illi abierunt ad Judæos & nos quidem ad Gentes.* 10 *Solummodo ut meminissemus pauperum, & propterea solicitus fui facere hoc.* 11 *Et quum venisset Cephas Antiochiam, restiterunt ei coram facie sua, quia indignati sunt ei.* 12 *Quoniam antequàm venissent quidam à Jacobo, edebat cum Gentibus, & quando venissem, secessit ab iis quia timebat illos qui erant è Judæis.* 13 *Et complacuerunt ei isti Judæi, & Barnabas consociatus fuit in simulatione eorum.* 14 *Et quum vidissem quòd non direxissent opera sua ad veritatem doctrinæ, dicebam Cephæ coram omnibus; Quum tu sis Judæus, secundùm legem Gentium vitam agis, & non secundùm legem Judæorum: quomodo igitur cogis Gentes Judaizare?* 15 *Et dixi; Nos igitur verè Judæi, & non è Gentibus peccatores.* 16 *Scitis quòd non justificatur homo in præstando præceptum legis, sed solummodo in credendo in Jesum Christum: & nos credidimus in Jesum Christum, quòd justificabimur in credendo in Jesum Christum, & non in præstando præceptum legis, quia in præstando præceptum legis non justificabitur ullum animal.* 17 *Et volentes justificari in Christo sumus ipsi, sicut peccatores: an Christus exinde minister est peccati igitur? Absit.* 18 *Si igitur istum quem destruxi, eundem etiam ædificem, transgressorem constitui meipsum.* 19 *Ego igitur per legem, qui in lege ejus mortuus fui, vivam. Et crucifixus sum cum Christo.*

ἘΠΙΣΤΟΛΗ' ΠΡΟ'Σ ΓΑΛΑ'ΤΑΣ. ΚΕΦ. Γ'. Δ'. Ε'. ς'. Ζ'.

Vivo autem, non *ampliùs* ego: vivit verò in me Christus. Quod autem nunc vivo in car-
20 Ζῶ δὲ, οὐκ ἔτι ἐγὼ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός. ὃ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρ-
ne, in fide vivo filii Dei *diligentis* me, & *tradentis* semet-
κὶ, (μ) ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀγαπήσαντός με, καὶ παραδόντος ἑ-
ipsum pro me. Non abjicio gratiam Dei. Si enim per legem ju-
21 αυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ. Οὐκ ἀθετῶ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ. εἰ γὰρ διὰ νόμου δι-
stitia, ergò Christus gratis mortuus est.
καιοσύνη, ἄρα Χριστὸς δωρεὰν ἀπέθανεν.

MS. A. (μ) ἐν πίστει τῇ τοῦ

CAP. III. γ'.

O insensati Galatæ, quis vos fascinavit veritati non *obsequi*, *quibus*
1 Ὦ Ἀνόητοι Γαλάται, τίς ὑμᾶς (α) ἐβάσκανε τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι, οἷς Δ'
ob oculos Jesus Christus *proscriptus* est, in vobis crucifixus? Hoc
2 κατ' ὀφθαλμοὺς Ἰησοῦς Χριστὸς (β) προεγράφη, ἐν ὑμῖν ἐσταυρωμένος; Τοῦτο
solùm volo discere à vobis; Ex operibus legis Spiritum accepistis, an ex
μόνον θέλω μαθεῖν ἀφ' ὑμῶν, Ἐξ ἔργων νόμου τὸ Πνεῦμα ἐλάβετε, ἢ ἐξ
auditu fidei? Sic *insensati* estis, *incepti* spiritu, nunc carne con-
3 ἀκοῆς πίστεως; Οὕτως ἀνόητοί ἐστε, ἐναρξάμενοι πνεύματι, νῦν σαρκὶ ἐπι-
summemini? Tanta passi estis *frustrà? si modò & frustrà.* *Ille* ergò *subministrans*
4 5 τελεῖσθε; Τοσαῦτα ἐπάθετε εἰκῇ; εἴ γε καὶ εἰκῇ. Ὁ οὖν ἐπιχορηγῶν
vobis Spiritum, & *efficiens* virtutes in vobis: ex operibus legis, an ex
ὑμῖν τὸ Πνεῦμα, καὶ ἐνεργῶν δυνάμεις ἐν ὑμῖν, ἐξ ἔργων (γ) νόμου ἢ ἐξ
auditu fidei? Sicut Abraham credidit Deo, & reputatum est illi ad
6 ἀκοῆς πίστεως; Καθὼς Ἀβραὰμ ἐπίστευσε τῷ Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς
justitiam. Cognoscite ergò quia qui ex fide, ii sunt filii Abraam.
7 δικαιοσύνην. Γινώσκετε ἄρα ὅτι οἱ ἐκ πίστεως, οὗτοί εἰσιν υἱοὶ Ἀβραάμ.

Providens autem Scriptura, quia ex fide justificat Gentes Deus, *prævan-*
Ε' Προϊδοῦσα δὲ ἡ γραφὴ, ὅτι ἐκ πίστεως δικαιοῖ τὰ ἔθνη ὁ Θεὸς, προευηγ- 8
gelizavit Abrahæ; Quia benedicentur in te omnes Gentes. *Ita-*
γελίσατο τῷ Ἀβραὰμ, Ὅτι ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ πάντα τὰ ἔθνη. Ὥσ- 9
que qui ex fide, benedicentur cum fideli Abraham. Quicunque enim ex ope-
ς' τε οἱ ἐκ πίστεως εὐλογοῦνται σὺν τῷ πιστῷ Ἀβραάμ. Ὅσοι γὰρ ἐξ ἔρ- 10
ribus legis sunt, sub *execratione* sunt: Scriptum est enim; *Execrabilis* omnis
γων νόμου εἰσὶν, ὑπὸ κατάραν εἰσί· Γέγραπται γὰρ, (δ) Ἐπικατάρατος πᾶς
qui non permanserit in omnibus *scriptis* in libro legis, *ad fa-*
ὃς οὐκ ἐμμένει ἐν πᾶσι τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου, τοῦ ποι-
ciendum ea. Quoniam autem in lege nemo justificatur apud Deum,
ῆσαι αὐτά. Ὅτι δὲ ἐν νόμῳ οὐδεὶς δικαιοῦται παρὰ τῷ Θεῷ, 11
manifestum: quia justus ex fide vivet. *At* lex non est ex
δῆλον· ὅτι ὁ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται. Ὁ δὲ νόμος οὐκ ἔστιν ἐκ 12
fide: sed *faciens* ea *homo*, vivet in illis. Christus nos
πίστεως· ἀλλ' ὁ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος, ζήσεται ἐν αὐτοῖς. Χριστὸς ἡμᾶς 13
redemit de *execratione* legis, factus pro nobis *execratio*: (scri-
ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νόμου, γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν (ε) κατάρα· (γέ-
ptum est enim; *Execrabilis* omnis *suspensus* in ligno.) Ut in
γραπται γὰρ, Ἐπικατάρατος πᾶς ὁ κρεμάμενος ἐπὶ ξύλου.) Ἵνα εἰς τὰ 14
Gentes benedictio Abrahæ fieret in Christo Jesu, ut pollicitationem
ἔθνη ἡ εὐλογία τοῦ Ἀβραὰμ γένηται ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα τὴν ἐπαγγελίαν
Spiritûs accipiamus per fidem. Fratres, (secundùm hominem
Ζ' τοῦ Πνεύματος λάβωμεν διὰ τῆς πίστεως. (ζ) Ἀδελφοὶ, (κατὰ ἄνθρωπον 15
dico,) tamen hominis *authenticum* testamentum nemo *abrogat* aut superor-
λέγω,) ὅμως ἀνθρώπου κεκυρωμένην διαθήκην οὐδεὶς ἀθετεῖ ἢ ἐπιδιατάσ-
dinat.
σεται.

Κεφ. γ'. MS. A. (α) ἐβάσκηνεν, * οἷς (β) προεγράφη ἐσταυρωμένος; (γ) νόμου τὸ Πνεῦμα ἐλάβετε ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως; Καθὼς (δ) Ὅτι ἐπικατάρατος (ε) κατάρα·
ὅτι γέγ······, (ζ) Κατὰ ἄνθρωπον λέγω, ἀδελφοί, ὅμως

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

*ܘܡܟܝܠ ܠܐ ܗܘܐ ܐܢܐ ܚܝ ܐܢܐ. ܐܠܐ ܚܝ ܒܝ ܡܫܝܚܐ. ܘܗܢܐ ܕܗܫܐ ܚܝ ܐܢܐ ܒܒܣܪ. 20
ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܗܘ ܕܒܪܗ ܕܐܠܗܐ ܚܝ ܐܢܐ. ܗܘ ܕܐܚܒܢܝ ܘܐܫܠܡ ܢܦܫܗ ܚܠܦܝ. *ܠܐ 21
ܟܦܪ ܐܢܐ ܒܛܝܒܘܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܐܢ ܓܝܪ ܡܢ ܢܡܘܣܐ ܗܝ ܙܕܝܩܘܬܐ. ܡܫܝܚܐ ܡܓܢ ܡܝܬ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܓ *

*ܐܘ ܣܟܠܐ ܓܠܛܝܐ. ܡܢܘ ܚܣܡ ܒܟܘܢ. ܕܗܐ ܐܝܟ ܗܘ ܕܒܨܝܪܐ ܨܝܪ ܗܘܐ ܩܕܡ 1
ܥܝܢܝܟܘܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܟܕ ܙܩܝܦ. * ܗܕܐ ܒܠܚܘܕ ܨܒܐ ܐܢܐ ܕܐܕܥ ܡܢܟܘܢ. ܡܢ ܥܒܕܐ 2
ܕܢܡܘܣܐ ܢܣܒܬܘܢ ܪܘܚܐ. ܐܘ ܡܢ ܫܡܥܐ ܕܗܝܡܢܘܬܐ. * ܗܟܢܐ ܣܟܠܝܢ ܐܝܬܝܟܘܢ: 3
ܕܫܪܝܬܘܢ ܒܪܘܚܐ. ܘܗܫܐ ܒܒܣܪ ܡܫܬܡܠܝܢ ܐܝܬܝܟܘܢ. * ܘܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܚܫܬܘܢ 4
ܣܪܝܩܐܝܬ. ܘܐܠܘ ܕܝܢ ܣܪܝܩܐܝܬ. * ܗܘ ܗܟܝܠ ܕܝܗܒ ܠܟܘܢ ܪܘܚܐ. ܘܣܥܪ ܒܟܘܢ ܚܝܠܐ. 5
ܡܢ ܥܒܕܐ ܕܢܡܘܣܐ ܐܘ ܡܢ ܫܡܥܐ ܕܗܝܡܢܘܬܐ. * ܐܝܟܢܐ ܕܐܒܪܗܡ ܗܝܡܢ ܠܐܠܗܐ. 6
ܘܐܬܚܫܒܬ ܠܗ ܠܙܕܝܩܘܬܐ. * ܕܥܘ ܗܟܝܠ ܕܐܝܠܝܢ ܕܡܢ ܗܝܡܢܘܬܐ ܐܢܘܢ. ܗܢܘܢ ܐܢܘܢ 7
ܒܢܘܗܝ ܕܐܒܪܗܡ. * ܡܛܠ ܕܝܢ ܕܩܕܡ ܝܕܥ ܐܠܗܐ ܕܡܢ ܗܝܡܢܘܬܐ ܗܘ ܡܙܕܕܩܝܢ ܥܡܡܐ. 8
ܩܕܡ ܣܒܪ ܠܐܒܪܗܡ. ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܟܬܒܐ ܩܕܝܫܐ. ܕܒܟ ܡܬܒܪܟܝܢ ܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ. * ܡܟܝܠ 9
ܡܗܝܡܢܐ ܗܢܘܢ ܡܬܒܪܟܝܢ ܥܡ ܐܒܪܗܡ ܡܗܝܡܢܐ. * ܐܝܠܝܢ ܓܝܪ ܕܡܢ ܥܒܕܐ ܐܢܘܢ 10
ܕܢܡܘܣܐ. ܬܚܝܬ ܠܘܛܬܐ ܐܢܘܢ. ܟܬܝܒ ܓܝܪ. ܕܠܝܛ ܗܘ ܟܠ ܡܢ ܕܠܐ ܢܓܡܘܪ ܟܠ
ܕܟܬܝܒ ܒܢܡܘܣܐ ܗܢܐ. * ܕܠܐ ܐܢܫ ܡܙܕܕܩ ܒܢܡܘܣܐ ܩܕܡ ܐܠܗܐ. ܗܕܐ ܓܠܝܐ. 11
ܡܛܠ ܕܟܬܝܒ. ܕܙܕܝܩܐ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܢܚܐ. * ܢܡܘܣܐ ܕܝܢ ܠܐ ܗܘܐ ܡܢ ܗܝܡܢܘܬܐ. ܐܠܐ 12
ܡܢ ܕܢܥܒܕ ܐܝܠܝܢ ܕܟܬܝܒܢ ܒܗ ܢܚܐ ܒܗܝܢ. * ܠܢ ܕܝܢ ܡܫܝܚܐ ܙܒܢܢ ܡܢ ܠܘܛܬܗ 13
ܕܢܡܘܣܐ. ܘܗܘܐ ܗܘ ܚܠܦܝܢ ܠܘܛܬܐ. ܟܬܝܒ ܓܝܪ. ܕܠܝܛ ܗܘ ܟܠ ܡܢ ܕܬܠܐ
ܒܩܝܣܐ. *ܕܒܥܡܡܐ ܬܗܘܐ ܒܘܪܟܬܗ ܕܐܒܪܗܡ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܕܢܩܒܠ ܡܘܠܟܢܗ ܕܪܘܚܐ 14
ܒܗܝܡܢܘܬܐ.

*ܣܘܒܪܗ ܕܝܠܕܬ ܐܠܗܐ * ܗ *

*ܐܚܝ. ܐܝܟ ܕܒܒܢܝ ܐܢܫܐ ܐܡܪ ܐܢܐ. ܕܝܬܩܐ ܕܒܪܢܫܐ ܕܫܪܝܪܐ. ܐܢܫ ܠܐ ܡܣܠܐ ܠܗ ܐܘ 15
ܡܫܚܠܦ ܒܗ ܡܕܡ.

20 Proinde jam non ego vivo, sed vivit in me Christus: & hanc *vitam* quam nunc vivo in carne, per fidem filii Dei vivo, qui dilexit me, ac dedit semetipsum pro me. 21 Non denego gratiam Dei. Si enim per Legem est justitia, Christus frustrà mortuus est.

CAP. III.

1 O Dementes Galatæ, quis vobis invidet? nam ecce quasi pingendo depictus fuerat coram oculis vestris Jesus Christus crucifixus. 2 Hoc tantùm velim à vobis scire, ex operibus Legis accepistis Spiritum, an ex auditu fidei? 3 Itáne stulti estis, ut quum spiritu inceperitis, nunc carne absolvatis? 4 Et hæc omnia frustrà sustinuistis? at utinam & frustrà. 5 Qui ergò indidit vobis spiritum, & edit virtutes in vobis, ex operibus Legis, an ex auditu fidei *id agit?* 6 Quemadmodum credidit Abraham Deo, & reputatum est ei ad justitiam, 7 Scitote igitur eos qui sunt ex fide, filios esse Abrahami. 8 Quum enim præsciret Deus per fidem justificatum iri Gentes, prænuntiavit Abrahamo, prout ait Scriptura sancta, In te benedicentur omnes gentes. 9 Itaque fideles benedicuntur in Abraham fideli. 10 Quotquot enim sunt ex operibus Legis, execrationi subjiciuntur. Scriptum est enim, Execrabilis omnis qui non præstiterit quæcunque scripta sunt in Lege ista. 11 Quòd autem nemo justificetur in Lege apud Deum, illud est manifestum, quandoquidem scriptum est, Justus in fide vivet. 12 Lex autem ex fide non est, sed quisquis præstiterit ea quæ in illa scripta sunt, vivet in eis. 13 Porrò Christus nos exemit ab execratione Legis, ipseque factus est pro nobis execratio. Scriptum est enim, Execrabilis omnis qui suspenditur in ligno. 14 Ut inter Gentes esset benedictio Abrahami per Jesum Christum, ut nos accipiamus promissionem Spiritûs per fidem.

Annuntiatio genitricis Dei. 5.

15 Fratres mei, tanquam inter homines loquor, testamentum hominis quod confirmatum est, nemo reprobat, aut invertit in eo quicquam.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

20 ወሐይወትየሰ : ኀልቀት : ወበሕይወተ : ክርስቶስ:ሀለውኩ:: ወዝኒ : ዘአሐዩ:ይእዜ : በሥ
ጋየ : በአሚን : በወልዱ : እግዚአብሔር : አሐዱ : ዘአፍቀረኒ : ወመጠወ : ርእሶ : በእንቲአ
21 የ:=: ኢይክሕድ : ጸጋ : እግዚአብሔር : እስመሰኬ : በገቢረ : ሕገገ : ኦሪት : ይጸደቁ :
ለከንቶኬ: ሞተ :ክርስቶስ::=:
፫
1 ኦአብዳን: ሰብአ : ገላቲያ : መኑ : አሕመመክሙ : ከመ : ኢትእመኑ : በጽድቅ : ሳያስ
ተርኢ : ለዐይን:: ኢየሱስ: ክርስቶስ: ዘአቅደመ:ተጽሕፎ: በእንቲአሁ:ከመሂ: ይሰቀል:=:
2 ዘንተ: ዳእሙ: እፈቅድ: አእምር: በኀቤክሙ: በገቢረ: ሕገገ: ኦሪትኑ: ነሣእክሙ:መንፈሰ:
ቅዱስ፤ አው: በሰሚዐ : ሀይማኖትኑ:=:

20 *Et vita mea defecit, & in vita Christi fui, & hanc* vitam *quam vivo nunc in corpore meo, verè dego in filio Dei unici, qui dilexit me & tradidit seipsum propter me.* 21 *Non negabo gratiam Dei, quia si præstando normam justificantur, frustrà ergò mortuus est Christus.*

CAP. III.

1 *O Fatui homines Galatiæ, quis afflixit vos ut non crederitis verè apparentem oculis Jesum Christum, de quo præscriptum fuit quòd crucifigeretur?* 2 *Hoc solummodo vellem scire apud vos, ne faciendo præceptum legis accepistis Spiritum sanctum, vel audiendo fidem?*

Versio VULGATA LATINA.

20 Vivo autem, jam non ego: vivit verò in me Christus. Quòd autem nunc vivo in carne: in fide vivo filii Dei, qui dilexit me, & tradidit semetipsum pro me. 21 Non abjicio gratiam Dei. Si enim per legem justitia, ergò gratis Christus mortuus est.

CAP. III.

1 O Insensati Galatæ, quis vos fascinavit non obedire veritati, ante quorum oculos Jesus Christus præscriptus est, in vobis crucifixus? 2 Hoc solùm à vobis volo discere: ex operibus legis Spiritum accepistis, an ex auditu fidei? 3 Sic stulti estis, ut cùm spiritu cœperitis, nunc carne consummemini? 4 Tanta passi estis sine causa? si tamen sine causa. 5 Qui ergò tribuit vobis Spiritum, & operatur virtutes in vobis: ex operibus legis, an ex auditu fidei? 6 Sicut scriptum est; Abraham credidit Deo, & reputatum est illi ad justitiam. 7 Cognoscite ergò, quia qui ex fide sunt, ii sunt filii Abrahæ. 8 Providens autem Scriptura, quia ex fide justificat Gentes Deus, prænuntiavit Abrahæ; Quia benedicentur in te omnes Gentes. 9 Igitur qui ex fide sunt, benedicentur cum fideli Abraham. 10 Quicunque enim ex operibus legis sunt, sub maledicto sunt. Scriptum est enim; Maledictus omnis, qui non permanserit in omnibus, quæ scripta sunt in Libro legis, ut faciat ea. 11 Quoniam autem in lege nemo justificatur apud Deum, manifestum est: quia justus ex fide vivit. 12 Lex autem non ex fide, sed, Qui fecerit ea, vivet in illis. 13 Christus nos redemit de maledicto legis, factus pro nobis maledictum: quia scriptum est; Maledictus omnis qui pendet in ligno: 14 Ut in Gentibus benedictio Abrahæ fieret in Christo Jesu, ut pollicitationem Spiritûs accipiamus per fidem. 15 Fratres, (secundùm hominem dico,) tamen hominis confirmatum testamentum nemo spernit, aut superordinat.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* فلست اعيش انا ايضا * وانما المسيح يعيش في * والذي اعيشه الان بالبشر فانما اعيشه 20
في امانة ابن الله الذي احبني واسلم ذاته عني * تم * الثلثا * لست انكر نعمة الله * 21
لان العدل ان كان في الشريعة فالمسيح اذا قد مات مجانا *
* الفصل الثالث * يا اهل غلاطية يا جهال * من الذي حسدكم الا تذعنوا للحق 1
يا من قد صور فيكم قديما يسوع المسيح بازاء اعينكم مصلوبا * هذا فقط اشاء ان اعرفه 2
منكم * امن اعمال الشريعة اخذتم الروح ام من سماع الايمان * اهكذا انتم لا فطنة لكم 3
بدأتم بروح وتتمون الان بالبشر * ومثل هذه الاشياء قد صابتكم باطلا * وليتها باطلا * 4
* فالذي يرزقكم الروح وعمل فيكم قوات * امن اعمال الشريعة * او من سماع الامانة منحكم ذلك * 5
* كما ان ابرهيم صدق الله فحسب له ذلك عدلا * اتراكم تعرفون ان الذين من الامانة 6 7
اولئك بنو ابرهيم * قراءة السبت السادس والعشرين * وايضا للسبت الذي قبل الميلاد *
* فلسابق علم الكتاب ان الله من الامانة يزكي الامم * تقدم فبشر ابرهيم * ان كافة الامم بك 8
يتباركوا * فلذلك الذين من الامانة يباركون مع ابرهيم المومن * لان جماعة 9 10
الذين هم من اعمال الشريعة هم تحت لعنة * لان قد كتب يكون ملعونا من لا
يثبت في جميع الفرايض المكتوبة في مصحف الشريعة ليعملها * فاما ان احدا لن 11
يزكي عند الله بالشريعة فذلك واضح * لان الصديق من الامانة يعيش * والشريعة 12
ليست من الامانة * بل من الانسان الذي ان يعمل فرايضها يحيي بهن * تم *
* تمام قراءة السبت الكبير * فالمسيح ابتاعنا من لعنة الشريعة وصار من اجلنا لعنة 13
لان قد كتب كل من علق على خشبة ملعون * لتصير بركة ابرهيم الي الامم بيسوع المسيح 14
لناخذ بالامانة موعد الروح * تم * قراءة الاربعا من الجمعة الخامسة عشر بعد العنصرة *
* ايها الاخوة قولا يخص الانسان اقول * ومع هذا اذا كان عهد الانسان ووصيته مثبته * 15
ما يخالفها احد * ولا يامر فيها *

20 *Nec vivo ampliùs ego, sed Christus in me vivit: & tempus quod modò vivo in carne, illud vivo per fidem filii Dei, qui dilexit me, & tradidit semetipsum pro me.* Finis.

Feriâ tertiâ.

21 *Non denego gratiam Dei: nam si justitia consistit in lege, Christus igitur frustrà mortuus est.*

CAP. III.

1 *O Cives Galatiæ, ô dementes, quis vobis invidit ne acquiescceretis veritati: ô vos in quibus jam anteà depictus fuerat Jesus Christus ob oculos vestros crucifixus,* 2 *Hoc solùm scire vellem à vobis, num ex operibus legis acceperitis Spiritum, an ex auditu fidei?* 3 *Adeone judicii expertes estis? In spiritu cœpistis, & nunc in carne finitis?* 4 *Et tales res frustra vobis acciderunt? & ô utinam frustra.* 5 *Qui igitur suppeditat vobis Spiritum, & operatus est in vobis virtutes, num ex operibus legis, an ex auditu fidei talia vobis concessit?* 6 *Quemadmodum Abraham credidit Deo, & recensitum hoc illi fuit ad justitiam:* 7 *Num fortè scitis quòd qui sunt ex fide, ii sunt filii Abrahæ?*

Lectio sabbathi vigesimi sexti. Ac præterea pro sabbatho quod præcedit Nativitatem.

8 *Ob præscientiam autem scripturæ quòd Deus ex fide justificet Gentes, prænuntiavit Abrahæ quòd omnes Gentes in te benedicentur.* 9 *Quapropter qui ex fide sunt, benedicuntur cum Abraham fideli.* 10 *Omnes enim qui sunt ex operibus legis, sub maledictione sunt: quia scriptum est, Maledictus erit qui non manserit in cunctis statutis scriptis in libro legis, ut faciat ea.* 11 *At verò quòd nemo justificetur apud Deum per legem, id manifestum est: siquidem justus ex fide vivit.* 12 *Lex autem non est ex fide, sed ex homine; qui si fecerit statuta illius, per ea vivet.* Hactenus.

Supplementum lectionis sabbathi maximi, (id est sancti.)

13 *Christus ergò redemit nos à maledictione legis, factúsque est pro nobis maledictio: scriptum est enim; Quisquis appensus fuerit trabi, maledictus est.* 14 *Ut benedictio Abrahæ Gentibus cederet per Jesum Christum, ut per fidem acciperemus promissionem Spiritus.* Finis.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis decimæ quintæ post Pentecosten.

15 *O fratres, sermonem homini proprium dico; attamen cùm fuerit fœdus hominis cujusque præceptum confirmatum, nemo contradicit ei, neque dispensat in eo.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

3 ከመዝኑ : አብደን : አንትሙ : እመድኅረ : ዘመንፈስ : ቅዱስ : ወጠንክሙ : ገባእክሙ::
4 ይእዜ : በሕገ : ዘሥጋ : ወደም : ትግበሩ:=: ወመጠነኑ : ሐማምክሙ : ለከንቱ : ረሰ
5 ይክሙ::=: ፎ ውእቱ : ዘይሁበክሙ : መንፈስ : ቅዱስ : ወይገብር : ለክሙ : ኀይለ :
6 በገቢረ : ሕገገ : ኦሪትኑ : አው : በሰሚዐ : ሀይማኖትኑ:=: በከመ : አብርሃም : አመ
7 ነ : በእግዚአብሔር : ወኮነ : ጽድቀ::=: ኢታአምሩኑ : እንከ : ከመ : እለ : አመኑ :
8 ውሉደ : አብርሃም : እሙንቱ:=: እስመ : አቅደመ : አእምሮ : መጽሐፍ : ከመ : በአ
ሚነ : ያጸድቆሙ : እግዚአብሔር : ለአሕዛብ : አቅደመ : አሰፍዎቶ : እግዚአብሔር : ለ
አብርሃም : ከመ : ቦቱ : ይትባረክ : ኵሉ : አሕዛብ::=: ወይእዜሰኬ : እለ : የአምኑ :
ይትባረኩ : ምስለ : አብርሃም : መእምን::=:

በሰብዐ : ሰንበት : ጾም : ኀበ : ይትነበብ::=:

10 ፬ ወኵሎሙ : እለ : ውስተ : ሕገ : ኦሪት : ሀለው : ውስተ : መርገም : ይነብሩ:: እስመ:
ከመዝ : ይቤ : መጽሐፍ : ርጉም : ለይኩን : ኵሉ : ዘኢገብረ : ውስተ : ዝንቱ : መጽሐ
11 ፍ : ኦሪት : ዘኢይፈጽም : ገቢሮቶ:=: ወከመሰ : ኢይጸድቁ : በገቢረ : ሕገገ : ኦሪት :
በኀበ : እግዚአብሔር : ይትዐወቅ : ካመ : በአሚን : ይጸድቁ : ወጻድቃን : በአሚን : ያሐ
12 ዩ:=: ወኦሪትሰ : ኢኮነ : በአሚን : ዘያጸድቅ : ደእሙ : ዘፈጸመ : ገቢሮቶ : የሐዩ : በ
13 ቱ::=: ወተሣየጠነ : ክርስቶስ : እመርገማ : ለኦሪት : በዘ : ወድአ : በጽሐነ : መርገማ:
14 እስመ : ከመዝ : ይቤ : መጽሐፍ :: ርጉም : ውእቱ : ኵሉ : ዘስቁል : ዲበ : ዕፅ:=: ከ
መ : ይግባእ : ሳዕለ : አሕዛብ : በረከተ : አብርሃም : በእንተ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ከመ :
15 ንርከብ : ተስፋሁ : ለመንፈስ : ቅዱስ : በአሚን : ክርስቶስ::=: ጊ ሕገ : ሰብእ : ንብ
ል : ሰብእ : ጥቀ : ኢይአቢ : ወኢይትከሐድ : ኪደነ : ዘፀኑዐ::=:

3 *Adeone fatui estis, postquam Spiritu sancto cœperitis, ut revertamini nunc secundùm legem carnis & sanguinis agere?* 4 *Et quanta passi estis, inania fecistis?* 5 *Ille qui tribuit vobis Spiritum sanctum, & operatur vobis virtutem: num faciendo præceptum legis, vel audiendo fidem?* 6 *Sicut Abraham credidit in Deo, & fuit justus.* 7 *Nescitisne igitur quòd credentes filii Abraham sunt?* 8 *Quia præscicbat Scriptura quòd in credendo justificaret Deus Gentes, primò promisit Deus Abrahamo quòd in illo benedicerentur omnes gentes.* 9 *Et nunc ergò credentes benedicentur cum Abrahamo fideli.*

Septimo sabbato jejunii, ubi legitur.

10 *Et omnes qui in præcepto legis fuerunt, sub maledictio manent: quia sic dicit Scriptura; Maledictus sit omnis qui non perficiet faciendo quæcunque scripta sunt in libro legis.* 11 *Et sicut non justificantur faciendo præceptum legis apud Deum, manifestum est quòd credendo justificabuntur, & justi in fide vivent.* 12 *Et lex, non est in credendo, quòd justificet, sed qui perimplevit opus ejus, in ea vivet.* 13 *Et redemit nos Christus ab execratione legis, eò quòd ipso facto advenit pro nobis maledictum: quia sic dicit Scriptura; Maledictus est omnis qui suspensus est super ligno:* 14 *Ut reverteretur super Gentes benedictio Abrahami per Jesum Christum, & ut obtineamus promissionem Spiritûs sancti confidendo in Christo.* 15 *More humano loquimur, Homo nequaquam contradicet neque negabit pactum quod confirmatum fuit.*

ἘΠΙΣΤΟΛΗ' ΠΡΟ'Σ ΓΑΛΑ'ΤΑΣ. ΚΕΦ. Ζ΄. Η΄.

At Abrahæ dictæ sunt promissiones, & semini ejus. Non dicit,
16 Τῷ δὲ Ἀβραὰμ ἐρρήθησαν αἱ ἐπαγγελίαι, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ. οὐ λέγει,
Et seminibus, quasi in multis: sed quasi in uno, Et semini tuo, qui est
Καὶ τοῖς σπέρμασιν, ὡς ἐπὶ πολλῶν· ἀλλ᾽ ὡς ἐφ᾽ ἑνός, Καὶ τῷ σπέρματί σου, ὅς ἐστι
Christus. Hoc autem dico, testamentum *ante authenticatum* à Deo *in*
17 Χριστός. Τοῦτο δὲ λέγω, διαθήκην προκεκυρωμένην ὑπὸ τοῦ (η) Θεοῦ εἰς
Christum, quæ post annos quadringentos & triginta facta lex non *irritat* ad
Χριστὸν, ὁ μετὰ ἔτη τετρακόσια καὶ τριάκοντα γεγονὼς νόμος οὐκ ἀκυροῖ, εἰς
abolendam promissionem. Si *enim* ex lege hæreditas, non *ampliùs* ex
18 τὸ καταργῆσαι τὴν ἐπαγγελίαν. Εἰ γὰρ ἐκ νόμου ἡ κληρονομία, οὐκ ἔτι ἐξ
promissione. *At* Abrahæ per repromissionem *gratificatus est* Deus. Quid igitur
19 ἐπαγγελίας. Τῷ δὲ Ἀβραὰμ δι᾽ ἐπαγγελίας κεχάρισται ὁ Θεός. Τί οὖν
lex? *transgressionum causâ* apposita est, *usque quò* veniret semen cui
ὁ νόμος; τῶν παραβάσεων χάριν προσετέθη, ἄχρις οὗ ἔλθῃ τὸ σπέρμα ᾧ
promissum erat, ordinata per angelos in manu mediatoris. *At* mediator, unius
20 ἐπήγγελται, διαταγεὶς δι᾽ ἀγγέλων ἐν χειρὶ μεσίτου. Ὁ δὲ μεσίτης, ἑνὸς
non est: *at* Deus unus est. Ergò lex adversùs promissa Dei?
21 οὐκ ἔστιν· ὁ δὲ Θεὸς εἷς ἐστιν. Ὁ οὖν νόμος κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ Θεοῦ;
Absit. Si enim data esset lex *potens* vivificare, verè ex
Μὴ γένοιτο. εἰ γὰρ ἐδόθη νόμος ὁ δυνάμενος ζωοποιῆσαι, (θ)ὄντως ἂν ἐκ
lege esset justitia. Sed conclusit Scriptura omnia sub peccato,
22 νόμου ἦν ἡ δικαιοσύνη. Ἀλλὰ συνέκλεισεν ἡ γραφὴ τὰ πάντα (ι) ὑπὸ ἁμαρτίαν,
ut promissio ex fide Jesu Christi daretur credentibus. *Antè* autem *venire*
23 ἵνα ἡ ἐπαγγελία ἐκ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ δοθῇ τοῖς πιστεύουσι. Πρὸ τοῦ δὲ ἐλθεῖν
fidem, sub *legem* custodiebamur, conclusi, in *futuram* fidem *revelari*.
τὴν πίστιν, ὑπὸ νόμον ἐφρουρούμεθα, (κ)συγκεκλεισμένοι εἰς τὴν μέλλουσαν πίστιν ἀποκαλυφθῆναι.
Itaque lex pædagogus noster fuit in *Christum*, ut ex fide
24 Ὥστε ὁ νόμος παιδαγωγὸς ἡμῶν γέγονεν εἰς Χριστὸν, ἵνα ἐκ πίστεως
justificaremur. *Veniente autem fide*, non *ampliùs* sub pædagogo sumus.
δικαιωθῶμεν. Ἐλθούσης δὲ τῆς πίστεως, οὐκ ἔτι ὑπὸ παιδαγωγόν ἐσμεν 25
Omnes enim filii Dei estis per fidem in Christo Jesu. Quicunque enim in *Christum*
Πάντες γὰρ υἱοὶ Θεοῦ ἐστε διὰ τῆς πίστεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ὅσοι γὰρ εἰς Χριστὸν 26
baptizati estis, Christum induistis. Non est Judæus, neque Græcus: non est servus,
ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε. Οὐκ ἔνι Ἰουδαῖος, οὐδὲ Ἕλλην· οὐκ ἔνι δοῦλος, 27
neque liber: non est masculus, & fœmina. Omnes enim vos *unus* estis in Christo Jesu. 28
οὐδὲ ἐλεύθερος· οὐκ ἔνι ἄρσεν, καὶ θῆλυ. (λ)Πάντες γὰρ ὑμεῖς εἷς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. 29
Si autem vos Christi, ergò Abrahæ semen estis, & secundùm promissionem hæredes.
Εἰ δὲ ὑμεῖς Χριστοῦ, ἄρα τοῦ Ἀβραὰμ σπέρμα (μ)ἐστὲ, καὶ κατ᾽ ἐπαγγελίαν κληρονόμοι. 30

CAP. IV. δ΄.

Η΄ Dico autem; *Ad quantum tempus* hæres *infans* est, nihil differt servo,
Λέγω δὲ, Ἐφ᾽ ὅσον χρόνον ὁ κληρονόμος νήπιός ἐστιν, οὐδὲν διαφέρει δούλου, 1
dominus omnium *existens*: Sed sub *tutores* est & *curatores*, usque *præfinitionem* *Patris*.
κύριος πάντων ὤν· Ἀλλὰ ὑπὸ ἐπιτρόπους ἐστὶ καὶ οἰκονόμους, ἄχρι τῆς προθεσμίας τοῦ πατρός. 2
Ita & nos, cùm essemus *infantes*, sub elementis
Οὕτω καὶ ἡμεῖς, ὅτε ἦμεν νήπιοι, ὑπὸ τὰ στοιχεῖα 3
mundi eramus *servituti addicti*. *Cùm verò* venit plenitudo temporis, *misit*
τοῦ κόσμου ἦμεν δεδουλωμένοι. Ὅτε δὲ ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐξαπέστειλεν 4
Deus Filium suum, factum ex muliere, factum sub *legem*:
ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικὸς, γενόμενον ὑπὸ νόμον,
Ut eos qui sub *legem* redimeret, ut adoptionem filiorum reciperemus. Quoniam
Ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ, ἵνα τὴν υἱοθεσίαν ἀπολάβωμεν. Ὅτι 5
autem estis filii, misit Deus Spiritum filii sui in corda vestra, 6
δέ ἐστε υἱοὶ, ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸ Πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν,
clamantem, Abba, (Pater.)
κρᾶζον, Ἀββᾶ, (ὁ Πατήρ.)

MS.A. (η) Θεοῦ, ὁ μετὰ τετρακόσια καὶ τριάκοντα ἔτη γεγονὼς (θ) ὄντως ἐκ νόμου ἂν ἦν (ι) ὑφ᾽ (κ) συγκλειόμενοι (λ) Ἅπαντες γὰρ ὑμεῖς ἐστε Χριστοῦ Ἰησοῦ. (μ) ἐστὲ, κατ᾽

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 * ܠܐܒܪܗܡ ܕܝܢ ܐܬܡܠܟ ܡܘܠܟܢܐ ܘܠܙܪܥܗ. ܘܠܐ ܐܡܪ ܠܗ ܠܙܪܥܝܟ ܐܝܟ ܕܠܣܓܝܐܐ. ܐܠܐ
ܠܙܪܥܟ ܐܝܟ ܕܠܚܕ. ܕܐܝܬܘܗܝ ܡܫܝܚܐ. * ܗܕܐ ܕܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ. ܕܕܝܬܩܐ ܕܡܢ ܩܕܝܡ 17
ܐܫܬܪܪܬ ܡܢ ܐܠܗܐ ܒܡܫܝܚܐ. ܢܡܘܣܐ ܕܗܘܐ ܒܬܪ ܐܪܒܥܡܐܐ ܘܬܠܬܝܢ ܫܢܝܢ. ܠܐ
ܡܫܟܚ ܠܡܦܣܩܗ ܘܠܡܒܛܠܘ ܡܘܠܟܢܐ. * ܐܢ ܓܝܪ ܡܢ ܢܡܘܣܐ ܗܝ ܝܪܬܘܬܐ. ܗܝ ܠܐ 18
ܗܘܬ ܡܢ ܡܘܠܟܢܐ. ܠܐܒܪܗܡ ܕܝܢ ܒܡܘܠܟܢܐ ܝܗܒ ܠܗ ܐܠܗܐ. * ܡܢܐ ܗܟܝܠ ܢܡܘܣܐ. 19
ܡܛܠ ܣܘܪܚܢܐ ܐܬܬܘܣܦ. ܥܕܡܐ ܕܢܐܬܐ ܗܘ ܙܪܥܐ ܕܠܗ ܗܘܐ ܡܘܠܟܢܐ. ܘܐܬܝܗܒ
ܢܡܘܣܐ ܒܝܕ ܡܠܐܟܐ ܒܐܝܕܐ ܕܡܨܥܝܐ. * ܡܨܥܝܐ ܕܝܢ ܕܚܕ ܠܐ ܗܘܐ. ܐܠܗܐ ܕܝܢ ܚܕ ܗܘ. 20
* ܢܡܘܣܐ ܗܟܝܠ ܠܘܩܒܠ ܡܘܠܟܢܘܗܝ ܗܘ ܕܐܠܗܐ. ܚܣ. ܐܠܘ ܓܝܪ ܐܬܝܗܒ ܗܘܐ ܢܡܘܣܐ 21
ܕܡܫܟܚ ܠܡܚܝܘ. ܫܪܝܪܐܝܬ ܡܢ ܢܡܘܣܐ ܗܘܬ ܗܘܬ ܟܐܢܘܬܐ. * ܐܠܐ ܟܬܒܐ ܚܒܫ ܟܠ 22
ܬܚܝܬ ܚܛܝܬܐ. ܕܡܘܠܟܢܐ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܬܬܝܗܒ ܠܐܝܠܝܢ ܕܡܗܝܡܢܝܢ.
* ܥܕܠܐ ܕܝܢ ܬܐܬܐ ܗܝܡܢܘܬܐ. ܢܡܘܣܐ ܢܛܪ ܗܘܐ ܠܢ ܟܕ ܚܒܝܫܝܢܢ ܠܗܝܡܢܘܬܐ 23
ܕܥܬܝܕܐ ܗܘܬ ܠܡܬܓܠܝܘ. * ܢܡܘܣܐ ܗܟܝܠ ܬܪܒܝܢܐ ܗܘܐ ܠܢ ܠܡܫܝܚܐ. ܕܡܢ ܗܝܡܢܘܬܐ 24
ܢܙܕܕܩ. * ܟܕ ܐܬܬ ܕܝܢ ܗܝܡܢܘܬܐ. ܠܐ ܗܘܝܢܢ ܬܚܝܬ ܬܪܒܝܢܐ. * ܟܠܟܘܢ ܓܝܪ ܒܢܘܗܝ 25 26
ܐܢܬܘܢ ܕܐܠܗܐ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. * ܐܝܠܝܢ ܓܝܪ ܕܒܡܫܝܚܐ ܥܡܕܬܘܢ. 27
ܠܡܫܝܚܐ ܠܒܫܬܘܢ. * ܠܝܬ ܝܗܘܕܝܐ ܘܠܐ ܐܪܡܝܐ. ܠܝܬ ܥܒܕܐ ܘܠܐ ܒܪ ܚܐܪܐ. ܠܝܬ 28
ܕܟܪܐ ܘܢܩܒܬܐ. ܟܠܟܘܢ ܓܝܪ ܚܕ ܐܢܬܘܢ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. * ܘܐܢ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܬܘܢ. 29
ܡܟܝܠ ܙܪܥܗ ܐܢܬܘܢ ܕܐܒܪܗܡ. ܘܝܪܬܐ ܒܡܘܠܟܢܐ.

Abrahamo autem promissa est promissio, & semini ejus, Nec dixit ei; Seminibus tuis, quasi plurimis, sed, Semini tuo, tanquam unico, qui est Christus. 16

Hoc autem dico, nempè testamentum quod antè confirmatum est à Deo in Christo, Lex quidem quæ facta est post quadringentos & triginta annos, non potest improbare, & obliterare promissum. 17

Quòd si ex Lege est hæreditas, jam non est ex promissione. Abrahamo autem per promissionem quidem dedit Deus. 18

Quid ergò Lex? propter transgressionem addita est, usque dum veniret semen illud cui facta fuerat promissio: & data est ipsa Lex per angelos in manu Mediatoris. 19

Mediator autem unius non est, 20 Deus verò unus est. Lex ergò adversatur promissioni Dei? absit. 21 Si enim data esset lex quæ posset vivificare, verè ex lege esset justitia.

Sed conclusit Scriptura omnia sub peccato, ut promissio per fidem Jesu Christi daretur iis qui credunt. 22

Cæterùm antequam veniret fides, lex custodiebat nos conclusos in eam fidem quæ erat revelanda. 23 Lex igitur pædagogus fuit nobis ad Christum, ut ex fide justificaremur. 24 At postquam venit fides, non sumus sub pædagogo. 25 Etenim vos omnes estis filii Dei per fidem in Jesum Christum. 26 Quotquot enim in Christo baptizati estis, Christum induistis. 27 Non est Judæus, neque Gentilis: non est servus, neque ingenuus: non est masculus, neque fœmina: siquidem vos omnes unus estis in Jesu Christo. 28 Quòd si ipsius Christi estis, jam estis semen Abrahami, & hæredes per promissionem. 29

* ܩܦܠܐܘܢ * ܕ *

* ܩܘܪܒܢܐ ܕܝܠܕܐ * ܘ *

CAP. IV.

Ad oblationem Nativitatis. 6.

1 * ܐܡܪ ܐܢܐ ܕܝܢ ܕܝܪܬܐ ܟܡܐ ܕܝܠܘܕܐ ܗܘ. ܠܐ ܦܪܝܫ ܡܢ ܥܒܕܐ. ܟܕ ܡܪܐ ܗܘ ܕܟܠܗܘܢ. * ܐܠܐ
2 ܬܚܝܬ ܐܦܛܪܦܐ ܗܘ ܘܪܒܝ ܒܬܐ. ܥܕܡܐ ܠܙܒܢܐ ܕܩܨ ܐܒܘܗܝ. * ܗܟܢܐ ܐܦ
3 ܚܢܢ ܟܕ ܝܠܘܕܐ ܗܘܝܢ. ܬܚܝܬ ܐܣܛܘܟܣܐ ܕܥܠܡܐ ܗܘܝܢ ܡܫܥܒܕܝܢ. * ܟܕ ܕܝܢ
4 ܐܬܐ ܫܘܡܠܝܐ ܕܙܒܢܐ. ܫܕܪ ܐܠܗܐ ܠܒܪܗ. ܘܗܘܐ ܡܢ ܐܢܬܬܐ. ܘܗܘܐ ܬܚܝܬ ܢܡܘܣܐ.
5 * ܕܠܐܝܠܝܢ ܕܬܚܝܬ ܢܡܘܣܐ ܢܙܒܢ. ܘܢܣܒ ܣܝܡܬ ܒܢܝܐ. * ܘܡܛܠ ܕܐܢܬܘܢ ܒܢܝܐ.
6 ܫܕܪ ܐܠܗܐ ܪܘܚܐ ܕܒܪܗ ܒܠܒܝܟܘܢ. ܗܝ ܕܩܥܝܐ ܐܒܐ ܐܒܘܢ.

Dico autem quandiu hæres puer est, non differt à servo, quum sit dominus omnium. 1 Sed sub tutoribus est & procuratoribus, usque ad tempus quod præstituerit pater ipsius. 2 Ita & nos quum essemus pueruli sub elementis mundi, eramus in servitutem redacti. 3 At postquam venit plenitudo temporis, misit Deus filium suum, & factus est ex muliere, & factus est sub lege: 4 Ut eos qui sub lege erant redimeret, ut reciperemus adoptionem filiorum. 5 Quoniam autem estis filii, misit Deus Spiritum illum filii sui in corda vestra clamantem; Aba, Pater noster. 6

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 ወለአብርሃምኒ ፡ አሰፈዎ ፡ ወይቤሎ ፡ ለከ ፡ ወለዘርእከ ፡ ኢይቤሎ ፡ ለከ ፡ ወለአዝርእቲከ ፡
ከመዘ ፡ ለብዙኃን ፡ ዘአንበለ ከመዘ ፡ ለአሐዱ ፡ ለዘርእከ ፡ እስመ ፡ ክርስቶስ ፡ ውእቱ ፡፡=፦
17 ዘንተ ፡ እነግር ፡ ሕብል ፡ ኪዳነ ፡ ዘአጽንዖ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወእምድኅሬሁ ፡ በአርባዕቱ ፡
ምእት ፡ ክረምት ፡ ወሠላሳ ፡ ክረምት ፡ መጽአት ፡ ኦሪት ፡፡ ወአከ ፡ ከመ ፡ ትክላእ ፡ ዘአሰፈ
18 ወ ፡ እግዚአብሔር ፡፡=፦ ወእመሰኬ ፡ በገቢረ ፡ ሕገገ ፡ ኦሪትኑ ፡ ይወርሱ ፡ ኢኮነኬ ፡ በዘ ፡
19 አሰፈወ ፡ ናሁ ፡ ቀዲሙ ፡ አስፈዎቶ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ ለአብርሃም ፡፡=፦ ለምንት ፡ እን
ከ ፡ መጽአት ፡ ኦሪት ፡ ኮ ፡ ተብዝኃን ፡ ለኃጢአት ፡ እስከ ፡ አመ ፡ ይበጽሕ ፡ ዝኩ ፡ ዘ
ርእ ፡ ዘኮነ ፡ አሰፈዎ ፡ በሠርዐተ ፡ መላእክቲሁ ፡ ወበእደ ፡ ኅሩይ ፡፡=፦

Et Abrahamo promisit, & dixit ei; Tibi & semini tuo: non dicit; Tibi et seminibus tuis, sicut multis: sed sicut uni; Semini tuo, quia Christus est. 16 *Hoc igitur dico, pactum hoc fuisse à Deo: & post quadringentos annos, & triginta annos venisse legem, sed non ut prohiberet quod promisit Deus.* 17 *Si igitur faciendo præcepta legis, hæreditatem consequentur, non fuit in eo quod promisit: ecce primò promisit Deus Abrahamo.* 18 *Quarè igitur venit lex? num ut multiplicant peccata usque dum venerit hoc semen, cui promisit per ordinationem angelorum, & per manum Electi?* 19

Versio VULGATA LATINA.

16 Abrahæ dictæ sunt promissiones, & semini ejus. Non dicit; Et seminibus,
17 quasi in multis: sed quasi in uno; Et semini tuo, qui est Christus. Hoc
autem dico; Testamentum confirmatum à Deo, quæ post quadringentos &
triginta annos facta est Lex, non irritum facit ad evacuandam promissionem.
18 Nam si ex lege hæreditas, jam non ex promissione. Abrahæ autem per repro-
19 missionem donavit Deus. Quid igitur lex? Propter transgressiones posita est,
donec veniret semen, cui promiserat, ordinata per angelos in manu media-
20 toris. Mediator autem unius non est: Deus autem unus est. Lex ergò ad-
21 versùs promissa Dei? Absit. Si enim data esset lex, quæ possit vivificare,
22 verè ex lege esset justitia. Sed conclusit Scriptura omnia sub peccato, ut
23 promissio ex fide Jesu Christi daretur credentibus. Priùs autem quàm veni-
ret fides, sub lege custodiebamur conclusi, in eam fidem quæ revelanda
24 erat. Itaque lex pædagogus noster fuit in Christo, ut ex fide justificemur.
25 At ubi venit fides, jam non sumus sub pædagogo. Omnes enim filii Dei
26 estis per fidem, quæ est in Christo Jesu. Quicunque enim in Christo ba- 27
ptizati estis, Christum induistis. Non est Judæus, neque Græcus: non est 28
servus, neque liber: non est masculus, neque fœmina. Omnes enim vos
unum estis in Christo Jesu. Si autem vos Christi: ergò semen Abrahæ estis, 29
secundùm promissionem hæredes.

CAP. IV.

Dico autem; Quanto tempore hæres parvulus est, nihil differt à servo, cùm 1
sit dominus omnium: Sed sub tutoribus & actoribus est, usque ad præfi- 2
nitum tempus à patre: Ita & nos cùm essemus parvuli, sub elementis 3
mundi eramus servientes. At ubi venit plenitudo temporis, misit Deus fili- 4
um suum, factum ex muliere, factum sub lege, Ut eos, qui sub lege erant, 5
redimeret, ut adoptionem filiorum reciperemus. Quoniam autem estis filii, 6
misit Deus Spiritum filii sui in corda vestra, clamantem; Abba, Pater.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 * فالمواعيد انما قيلت لابرهيم ولنسله * ولم يقل سلالات * كانه يومي كثيرين * بل كمن
17 يعتمد واحدا * ولنسلك الذي هو المسيح * واقول هذا موضحا انه عهد قد سبق الله فثبته
للمسيح * والشريعة التي صارت بعد اربع مائة وثلثين سنة * لن تنقضه بان تبطل الموعد *
18 19 * لان الموروث ان كان في الشريعة فليس من وعد ايضا * والله انما وهب لابرهيم بموعد * فما
العوض اذا * الشريعة انما اثبتت من اجل المعاصي الى ان يجي النسل الذي له الموعد *
20 21 وربتت بملايكة بيد واسطة * والواسطة ليس هو واحد واسطة * فاما الله فهو واحد * فالشريعة
اذا تنقض على مواعيد الله حاشا * فان كنت قد اعطيت شريعة تستطيع ان تحيي * فالعدل
22 بالحقيقة من الشريعة هو * لكن الكتاب حبس الكل تحت الخطية * ليعطي الموعد للذين
يامنون من امانة المسيح * * قراءة الخميس الخامس عشر وفي عيد القديسة بربارة *
23 24 * وقبل ان تجي الامانة كانت الشريعة تصوننا * محبوسين للامانة المنتظر استعلانها * فالشريعة
25 كانت مودبنا للمسيح * لتزكينا الامانة * فلما وردت الامانة لسنا نكون تحت مودب ايضا *
26 27 * لانكم كلكم بنو الله انتم بالايمان بيسوع المسيح * لانكم كافة الذين اصطبغتم بالمسيح
28 قد لبستم المسيح * فليس فيكم يهودي ولا صابي * ولا عبد ولا حر * وليس ذكر وانثي *
29 * لتقدمة عيد الغطاس * لانكم كلكم بيسوع المسيح واحد * فان
كنتم للمسيح فانتم اذا نسل ابرهيم ووارثون ما يخص الموعد *

* الفصل الرابع *

1 * واقول انه مدى الزمان الذي يكون الوارث طفلا * فلن يفضل على العبيد شيا * اذ هو
2 3 سيد العبيد كلهم * بل يكون تحت حجر الاوصياء والقهارمة الى تاجيل ابيه * كذلك ونحن اذ
كنا اطفالا كنا مستعبدين تحت حجر استقصات العالم * * قراءة يوم عيد الميلاد المجيد *
4 5 * فلما حان كمال الزمان ارسل الله ابنه مولودا من امراة صايرا تحت الشريعة * ليبتاع الذين
تحت حجر الشريعة * ليتسلم التبني * تم * * الخميس *
6 * فاذ انتم بنون ارسل الله روح ابنه الى قلوبكم هاتفا بالاب يا ابانا *

Promissiones autem dictæ quidem sunt Abrahæ & stirpi ejus. Neque dixit stirpibus, ac si multos intenderet: sed velut is qui unum spectat, Et stirpi tuæ, qui est Christus. 16 *Hoc autem palàm dico, quòd illud sit fœdus quod jam olim Deus confirmaverat Christo: et lex quæ condita fuit post quadringentos & triginta annos, haudquaquam destruat illud, ut aboleat promissionem.* 17 *Nam hæreditas si sit in Lege, ergò non adhuc ex promissione. Deus autem donavit quidem Abrahæ per promissionem.* 18 *Quæ igitur mens? profectò Lex condita est propter contumacias, donec veniret stirps cujus erat promissio: & ordinata est per Angelos, per manum mediatoris.* 19 *Mediator autem non est unus mediator:* 20 *Deus verò est unus. Lex igitur extenditur supra Dei promissiones? Absit.* 21 *Nam si data mihi fuisset Lex quæ posset vivificare, justitia revera esset ex Lege.* *Verùm Scriptura conclusit omnia sub peccatum, ut promissio daretur his qui credituri essent, ex fide Jesu Christi.* 22

Lectio feriæ quintæ hebdomadis decimæ quintæ. Et in die festo sanctæ Barbaræ.

Antequam venisset fides, Lex custodiebat nos conclusos ad fidem cujus revelatio expectabatur. 23 *Itáque Lex fuit magistra nostra ad Christum, ut justificaret nos fides.* 24 *Quarè veniente fide, non sumus ampliùs sub magistro.* 25 *Vos enim omnes filii Dei estis, per fidem in Jesum Christum.* 26 *Nam vos omnes qui in Christo baptizati estis, Christum jam induistis.* 27 *Non est enim inter vos Judæus, nec deficiens à fide, neque servus, neque liber, neque est masculus & fœmina.* 28

Ad oblationem in die festo immersionis (seu baptismi, hoc est Epiphaniæ.)

Omnes enim vos unus estis in Jesu Christo. Quòd si estis Christi, igitur estis progenies Abrahæ, & hæredes ejus quod attinet ad promissionem. 29

CAP. IV.

Dico autem, Spatio temporis quo hæres puer est, nullatenus præstat servis, quamvis sit dominus omnium servorum. 1 *Sed est sub tutela curatorum & gubernatorum usque ad tempus præfinitum à patre suo.* 2 *Ita & nos, cùm essemus pueri, servitute premebamur sub tutela elementorum mundi:* 3

Lectio diei festi Nativitatis gloriosissimæ.

At adveniente perfectione temporis, misit Deus filium suum genitum ex muliere, factum sub Lege: 4 *Ut redimeret eos qui erant sub Legis tutela, ut acciperemus adoptionem filiorũ.* 5 Hactenus.

Feriâ quintâ.

Quarè cùm sitis filii, misit Deus Spiritum Filii sui in corda vestra, clamantem ad Patrem, O Pater noster. 6

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

20 ወኅሩይሰ ፡ ኢኮነ ፡ ለአሐዱ ፡ እግዚአብሔር ፡ ባሕቱ ፡ አሐዱ ፡ ክልኤቱ ፡፡=፦
21 ኦሪት ፡ እንከ ፡ ትክላእኑ ፡ ዘአስፈወ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ መጽአት ፡ ሐሰ ፡፡ ሶቤሁ ፡ ተውህበ ፡
22 ሕግ ፡ ዘይክል ፡ አሕይዎ ፡ ለውእቱ ፡ ሕግ ፡ እምኮነ ፡ ጸደቀ ፡፡=፦ ወባሕቱ ፡ ዘጋሐ ፡ መ
ጽሐፍ ፡ ለኵሉ ፡ ውስተ ፡ ኃጢአት ፡ ከመ ፡ ይኩን ፡ ዝኩ ፡ ተስፋ ፡ በአሚን ፡ ወይረክብ
23 ዎ ፡ እለ ፡ የአምኑ ፡፡=፦ ወዘእንበለ ፡ ይብጻሕ ፡ አሚን ፡ ዐቀበተነ ፡ ኦሪት ፡ ወመርሐተነ ፡
24 ውስተ ፡ አሚን ፡ ዘይመጽእ ፡፡=፦ ኦሪት ፡ እንከ ፡ መርሐ ፡ ኮነተነ ፡ ለኀበ ፡ ክርስቶስ ፡ ከ
25 መ ፡ ንጽደቅ ፡ በአሚን ፡ ቦቱ ፡፡=፦ ወእምዝ ፡ መጽአ ፡ እንከ ፡ አሚን ፡ ኢንፈቅድ ፡ እን
26 ከ ፡ መርሐ ፡፡=፦ እስመ ፡ ኵልነ ፡ ውሉደ ፡ እግዚአብሔር ፡ ኮነ ፡፡=፦ ❖❖❖❖❖ አልቦ ፡
28 ኢይሁዳዊ ፡ ወአልቦ ፡ አረማዊ ፡ ወአልቦ ፡ ነባሬ ፡ ወአልቦ ፡ አጋዕዚ ፡ ወአልቦ ፡ ተባዕተ ፡ ወአ
ልቦ ፡ አንስተ ፡፡ እስመ ፡ ኵልክሙ ፡ ውሉደ ፡ እግዚአብሔር ፡ አንትሙ ፡ ከመ ፡ ክርስቶስ ፡
ዘርአ ፡ አንትሙ ፡፡=፦

በጌና ፡ ክርስቶስ ፡ ምንባብ ፡ በዕለተ ፡ በዓል ፡፡=፦

1 Ö ወባሕቱ ፡ እብል ፡ ለመጠነ ፡ ሕፃን ፡ ውእቱ ፡ ወራሲ ፡ አልቦ ፡ ዘይሌይስ ፡ እምነባሪ ፡ እ
2 ንዘ ፡ እግዚእ ፡ ውእቱ ፡ ለኵሉ ፡፡=፦ ወባሕቱ ፡ ሰዕለ ፡ እመሐው ፡ ወሰዕለ ፡ መገብት ፡ ይ
3 ትዐቀብ ፡ እስከ ፡ ይበጽሕ ፡ ዕድሜ ፡ አቡሁ ፡፡=፦ ከማሁኬ ፡ ንሕነሂ ፡ አመ ፡ ሕፃናት ፡ ን
4 ሕነ ፡ ተቀነይነ ፡ ለስሒተዝ ፡ ዓለም ፡፡=፦ ወአመ ፡ በጽሐ ፡ ዕድሜሁ ፡ ፈነወ ፡ እግዚአብሔር ፡
5 ወልዶ ፡ ወተወልደ ፡ እምብእሲት ፡ ወገብረ ፡ ሕገ ፡ በኦሪት ፡፡=፦ ከመ ፡ ይሣየጦሙ ፡ ለእለ ፡ ውስ
6 ተ ፡ ኦሪት ፡ ከመ ፡ ንርከብ ፡ ትርሲተ ፡ ወልድ ፡፡=፦ ወከመሰ ፡ ውሉዱ ፡ አንትሙ ፡ ናሁ ፡ ፈነወ ፡ እግ
ዚአብሔር ፡ መንፈሶ ፡ ወልዱ ፡ ውስተ ፡ ልብክሙ ፡ ወይጸርሕ ፡ ወይብል ፡ አባ ፡ ወአቡየ ፡፡=፦

Et electus non est unius: Dominus tamen unus est duorum. 20 *Lex igitur num prohibere quod promisit Deus adventa est? Absit.* 21 *Si data fuisset lex quæ poterat vivificare eum, lex tunc justificaret.* 22 *Sed conclusit Scriptura omnia in peccato, ut fieret hæc promissio in credendo, & obtinerent eam credentes.* 23 *Et antequàm veniret fides, custodivit nos lex, & duxit nos in fide venturi.* 24 *Lex igitur ductor fuit nobis ad Christum, ut justificaremur per fidem in illo.* 25 *Et quum igitur adventa fuerit fides, non indigemus ampliùs ductore.* 26 *Quia nos omnes filii Dei sumus.*

Deest versus 27.

Non est Judæus, neque Gentilis, neque servus, neque liber, neque masculus, neque fœmina. Quia omnes vos filii Dei estis, sicut Christi semen estis. 28

CAP. IV.

Die festi confessionis Christi, lectio.

Sed dico; Quamdiu parvulus est hæres, nihil est quo differt à servo, existens dominus omnium: 1 *Sed sub tutoribus & dispensatoribus custoditur, usque dum veniat tempus præfinitum patris sui:* 2 *sic igitur nos etiam, quando parvuli eramus inservivimus corruptioni hujus mundi.* 3 *Et quando venit tempus præfinitum ejus, misit Deus filium suum, & genitus fuit ex muliere, & operarius fuit præcepti in lege.* 4 *Ut redimeret eos, qui sub lege erant, ut obtineamus adoptionem filiorum:* 5 *Quemadmodum filii ejus estis: ecce misit Deus Spiritum filii sui in corda vestra, & clamat & dicit; Pater, & Pater mi.* 6

ἘΠΙΣΤΟΛΗ' ΠΡΟ'Σ ΓΑΛΑ'ΤΑΣ. ΚΕΦ. Η' Θ'.

Itaque non *ampliùs es* servus, sed filius: Si *verò* filius, & hæres Dei
7 Ὥστε οὐκ ἔτι εἶ δοῦλος, (α) ἀλλ' υἱός· εἰ δὲ υἱός, καὶ (β) κληρονόμος Θεοῦ
per *Christum*. Sed tunc quidem ignorantes Deum, serviebatis non naturâ
8 διὰ Χριστοῦ. Ἀλλὰ τότε μὲν οὐκ εἰδότες Θεὸν, ἐδουλεύσατε (γ) τοῖς μὴ φύσει
existentibus diis. Nunc autem *cognoscentes* Deum, *magis autem* cogniti à Deo,
9 οὖσι θεοῖς. Νῦν δὲ γνόντες Θεὸν, μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ Θεοῦ,
quomodò convertimini iterùm ad infirma & egena elementa, quibus denuò *desuper*
πῶς ἐπιστρέφετε πάλιν ἐπὶ τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα, οἷς πάλιν ἄνωθεν
servire vultis? Dies observatis, & menses, & tempora, & annos. Timeo
10 δουλεύειν θέλετε; Ἡμέρας παρατηρεῖσθε, καὶ μῆνας, καὶ καιροὺς, καὶ ἐνιαυτούς. Φοβοῦμαι
11 vos, ne fortè *frustrà fatigatus fuerim erga vos*. Estote sicut ego, quia & ego
12 ὑμᾶς, μή πως εἰκῇ κεκοπίακα εἰς ὑμᾶς. Γίνεσθε ὡς ἐγὼ, ὅτι κἀγὼ
sicut vos: fratres, obsecro vos: nihil me *injuriâ affecistis*. Scitis autem quia
13 ὡς ὑμεῖς· ἀδελφοὶ, δέομαι ὑμῶν. οὐδέν με ἠδικήσατε. Οἴδατε δὲ ὅτι
per infirmitatem carnis evangelizavi vobis *priùs*: Et *expe-*
14 δι' ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς εὐηγγελισάμην ὑμῖν τὸ πρότερον· Καὶ τὸν (δ) πει-
rimentum mei in carne mea non *pro nihilo habuistis* neque respuistis: sed
ρασμόν μου τὸν ἐν τῇ σαρκί μου οὐκ ἐξουθενήσατε οὐδὲ ἐξεπτύσατε· ἀλλ'
sicut angelum Dei excepistis me, sicut Christum Jesum. *Quæ igitur erat* beati-
15 ὡς ἄγγελον Θεοῦ ἐδέξασθέ με, ὡς Χριστὸν Ἰησοῦν. (ε) Τίς οὖν ἦν ὁ μακα-
tudo vestra? *Testor* enim vobis, quia si *possibile*, oculos vestros
ρισμὸς ὑμῶν; μαρτυρῶ γὰρ ὑμῖν, ὅτι εἰ δυνατὸν, τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν
effodientes dedissetis mihi. *Itaque* inimicus vobis factus sum verum dicens
16 ἐξορύξαντες (ζ) ἂν ἐδώκατέ μοι. Ὥστε ἐχθρὸς ὑμῶν γέγονα ἀληθεύων
vobis? Æmulantur vos non benè: sed excludere vos volunt, ut illos
17 ὑμῖν; Ζηλοῦσιν ὑμᾶς οὐ καλῶς· ἀλλὰ ἐκκλεῖσαι ὑμᾶς θέλουσιν, ἵνα αὐτοὺς
æmulemini. Bonum autem *æmulari* in bono semper, & non tantùm in
18 ζηλοῦτε. Καλὸν (η) δὲ τὸ ζηλοῦσθαι ἐν καλῷ πάντοτε, καὶ μὴ μόνον ἐν

adesse me apud vos. *Nati* mei, quos iterùm parturio, *usque quò*
τῷ παρεῖναί με πρὸς ὑμᾶς. Τεκνία μου, οὓς πάλιν ὠδίνω, ἄχρις οὗ 19
formetur Christus in vobis: Vellem autem *adesse ad* vos modò, & mutare
μορφωθῇ Χριστὸς ἐν ὑμῖν· Ἤθελον δὲ παρεῖναι πρὸς ὑμᾶς ἄρτι, καὶ ἀλλάξαι 20
vocem meam: quoniam *hæsito* in vobis. Dicite mihi sub legem
τὴν φωνήν μου· ὅτι ἀποροῦμαι ἐν ὑμῖν. Λέγετέ μοι οἱ ὑπὸ νόμον 21
volentes esse, legem non *auditis*? Scriptum est enim, Quoniam Abraham
Θ' θέλοντες εἶναι, τὸν νόμον οὐκ ἀκούετε; Γέγραπται γὰρ, Ὅτι Ἀβραὰμ 22
duos filios habuit: unum de ancilla, & unum de libera. Sed
δύο υἱοὺς ἔσχεν· ἕνα ἐκ τῆς παιδίσκης, καὶ ἕνα ἐκ τῆς ἐλευθέρας. Ἀλλ' 23
qui *quidem* de ancilla, secundùm carnem natus est: qui autem de libera,
ὁ μὲν ἐκ τῆς παιδίσκης, κατὰ σάρκα γεγέννηται· ὁ δὲ ἐκ τῆς ἐλευθέρας,
per repromissionem. Quæ sunt *allegorizata*. Hæc enim sunt
(θ) διὰ τῆς ἐπαγγελίας. Ἅτινά ἐστιν ἀλληγορούμενα. αὗται γάρ (ι) εἰσιν 24
duo testamenta: Unum quidem à monte Sina, in servitutem generans, quæ est
αἱ δύο διαθῆκαι· μία μὲν ἀπὸ ὄρους Σινᾶ, εἰς δουλείαν γεννῶσα, ἥτις ἐστὶν
Agar: (*Nam Agar*, Sina mons est in Arabia: *quadrat autem*
Ἄγαρ· (κ) (Τὸ γὰρ Ἄγαρ, Σινᾶ ὄρος ἐστὶν ἐν τῇ Ἀραβίᾳ, συστοιχεῖ δὲ 25
nunc Hierusalem,) servit *verò* cum filiis suis. Illa autem *sublimis*
τῇ νῦν Ἱερουσαλὴμ,) δουλεύει (λ) δὲ μετὰ τῶν τέκνων αὐτῆς. Ἡ δὲ ἄνω 26
Hierusalem, libera est: quæ est mater *omnium nostrûm*. Scriptum est enim,
Ἱερουσαλὴμ, ἐλευθέρα ἐστὶν, ἥτις ἐστὶ μήτηρ πάντων ἡμῶν. Γέγραπται γὰρ, 27
Lætare, sterilis, non *pariens*: erumpe & clama, non *parturiens*: quia multi
Εὐφράνθητι στεῖρα ἡ οὐ τίκτουσα· ῥῆξον καὶ βόησον ἡ οὐκ ὠδίνουσα· ὅτι πολλὰ
nati desertæ magis quàm *habentis virum*.
τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου μᾶλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα.

Κεφ. δ'. MS.A. (α) ἀλλὰ (β) κληρονόμος διὰ Θεοῦ. Ἀλλὰ (γ) τοῖς φύσει μὴ οὖσι (δ) πειρασμὸν *ὑμῶν ἐν τῇ (ε) Ποῦ οὖν ὁ μακαρισμὸς (ζ) ἐδώκατέ (η) δὲ ζηλοῦσθε (θ) δι' ἐπαγγελίας. (ι) εἰσιν δύο (κ) (Τὸ δὲ Ἄγαρ (λ) γὰρ μετὰ

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

7 * ܡܟܝܠ ܠܐ ܗܘܝܬܘܢ ܥܒܕܐ܂ ܐܠܐ ܒܢܝܐ܂ ܘܐܢ ܒܢܝܐ ܐܦ ܝܪ̈ܬܐ ܕܐܠܗܐ ܒܝܕ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ܂
8 * ܗܝܕܝܢ ܓܝܪ ܟܕ ܠܐ ܝܕܥܬܘܢ ܠܐܠܗܐ܂ ܦܠܚܬܘܢ ܠܗܘܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܒܟܝܢܗܘܢ ܠܐ ܗܘܘ ܐܠܗܐ܂
9 * ܗܫܐ ܕܝܢ ܕܝܕܥܬܘܢ ܠܐܠܗܐ܂ ܘܝܬܝܪܐܝܬ ܕܐܬܝܕܥܬܘܢ ܡܢ ܐܠܗܐ܂ ܗܦܟܝܢ ܠܟܘܢ ܬܘܒ ܠܘܬ ܐܣܛܘܟܣܐ ܟܪ̈ܝܗܐ ܘܡܣܟ̈ܢܐ܂ ܘܬܘܒ ܡܢ ܕܪܝܫ ܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܫܬܥܒܕܘ ܠܗܘܢ܂
10 * ܝܘܡܬܐ ܢܛܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܘܝܪ̈ܚܐ ܘܙܒ̈ܢܐ ܘܫܢ̈ܝܐ܂
11 * ܕܚܠ ܐܢܐ ܕܠܡܐ ܣܪܝܩܐܝܬ ܠܐܝܬ ܒܟܘܢ܂
12 * ܗܘܘ ܐܟܘܬܝ ܕܐܦ ܐܢܐ ܗܘܝܬ ܐܟܘܬܟܘܢ܂ ܐܚܝ ܒܥܐ ܐܢܐ ܡܢܟܘܢ܂ ܡܕܡ ܠܐ ܐܥܘܠܬܘܢ ܠܝ܂
13 * ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܕܒܟܘܪܗܢܐ ܕܒܣܪܝ ܣܒܪܬܟܘܢ ܡܢ ܩܕܝܡ܂
14 * ܘܠܢܣܝܘܢܐ ܕܒܒܣܪܝ ܠܐ ܫܛܬܘܢ ܘܠܐ ܕܘܝܬܘܢ܂ ܐܠܐ ܐܝܟ ܡܠܐܟܐ ܕܐܠܗܐ ܩܒܠܬܘܢܢܝ ܘܐܝܟ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ܂
15 * ܐܝܟܘ ܗܟܝܠ ܛܘܒܝܟܘܢ܂ ܣܗܕ ܐܢܐ ܓܝܪ ܥܠܝܟܘܢ ܕܐܠܘ ܡܫܟܚܐ ܗܘܬ ܥܝܢܝܟܘܢ ܗܘܝܬܘܢ ܚܨܝܢ ܘܝܗܒܝܢ ܗܘܝܬܘܢ ܠܝ܂
16 * ܕܠܡܐ ܒܥܠܕܒܒܐ ܗܘܝܬ ܠܟܘܢ ܡܛܠ ܕܐܟܪܙܬ ܠܟܘܢ ܫܪܪܐ܂
17 * ܛܢܢܝܢ ܒܟܘܢ ܠܐ ܠܛܒܬܐ܂ ܐܠܐ ܠܡܚܒܫܟܘܢ ܨܒܝܢ ܕܒܗܘܢ ܬܛܢܘܢ܂
18 * ܫܦܝܪ ܕܝܢ ܕܬܬܛܢܘܢ ܒܛܒܬܐ ܒܟܠܙܒܢ܂ ܘܠܐ ܒܠܚܘܕ ܡܐ ܕܠܘܬܟܘܢ ܐܢܐ܂

Itaque servi non estis, sed filii: quòd si 7
filii, etiam hæredes Dei per Jesum Chri- 8
stum. Tunc enim quum ignorabatis De-
um, colebatis eos qui naturâ suâ non sunt
Dii. Nunc autem quum cognoveritis De- 9
um, & quod magis est, cogniti sitis à Deo,
iterùm convertemini ad ea elementa infir-
ma & egena, ac denuò vultis illis servire.
Dies, & menses, & tempora, & annos 10
observatis. Timeo ne fortè in vanum labo- 11
raverim erga vos. Estote ut ego sum, 12
quandoquidem & ego ut vos eram: Fratres
mei, obsecro vos: nihil me offendistis.
Nôstis enim quòd per infirmitatem carnis 13
meæ evangelizaverim vobis jampridem.
Et tentationem quæ erat in carne mea, 14
non sprevistis nec execrati estis, sed tan-
quam angelum Dei excepistis me, & tan-
quam Jesum Christum. Ubi est ergò beati- 15
tas vestra? testimonium enim fero de vo-
bis, quòd si fieri potuisset, oculos ve-
stros eruissetis, ac dedissetis mihi. Num 16
inimicus factus sum vobis, quòd prædica-
verim vobis veritatem? Æmulantur vos 17
non ad bonum; sed coarctare vos volunt,
ut ipsos æmulemini. Bonum est autem ut 18
invideamini in rebus bonis semper, nec tan-
tùm quum vobis adsum.

Nativitas Johannis. 7.

19 * ܒܢܝ ܕܚܒܠܐ ܐܢܐ ܒܟܘܢ ܬܘܒ ܥܕܡܐ ܕܢܬܨܝܪ ܡܫܝܚܐ ܒܟܘܢ܂
20 * ܨܒܐ ܗܘܝܬ ܕܝܢ ܕܠܘܬܟܘܢ ܐܗܘܐ ܡܟܝܠ܂ ܘܐܫܚܠܦ ܒܩܠܝ܂ ܡܛܠ ܕܬܡܗ ܐܢܐ ܒܟܘܢ܂
21 * ܐܡܪܘ ܠܝ ܐܢܬܘܢ ܕܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܬܗܘܘܢ ܬܚܝܬ ܢܡܘܣܐ܂ ܠܢܡܘܣܐ ܠܐ ܫܡܥܝܢ ܐܢܬܘܢ܂
22 * ܟܬܝܒ ܓܝܪ ܕܠܐܒܪܗܡ ܬܪܝܢ ܒܢܝܢ ܗܘܘ ܠܗ܂ ܚܕ ܡܢ ܐܡܬܐ ܘܚܕ ܡܢ ܚܐܪܬܐ܂
23 * ܐܠܐ ܗܘ ܕܡܢ ܐܡܬܐ ܒܒܣܪ ܐܬܝܠܕ܂ ܗܘ ܕܝܢ ܕܡܢ ܚܐܪܬܐ ܒܡܘܠܟܢܐ܂
24 * ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܐܝܬܝܗܝܢ ܦܐܬܐ ܕܬܪܬܝܢ ܕܝܬ̈ܩܐ܂ ܚܕܐ ܡܢ ܛܘܪܐ ܕܣܝܢܝ ܝܠܕܐ ܠܥܒܕܘܬܐ ܕܐܝܬܝܗ ܗܓܪ܂
25 * ܗܓܪ ܓܝܪ ܗܝ ܛܘܪܐ ܗܘ ܕܣܝܢܝ ܕܒܐܪܥܐ ܕܥܪܒ ܘܡܛܝܐ ܥܕܡܐ ܠܐܘܪܫܠܡ ܗܕܐ܂ ܘܦܠܚܐ ܥܒܕܘܬܐ ܗܝ ܘܒܢܝܗ܂
26 * ܗܝ ܕܝܢ ܐܘܪܫܠܡ ܕܠܥܠ ܒܪܬ ܚܐܪܐ ܗܝ܂ ܗܝ ܕܐܝܬܝܗ ܐܡܢ܂
27 * ܟܬܝܒ ܓܝܪ܂ ܐܬܦܨܚܝ ܥܩܪܬܐ ܗܝ ܕܠܐ ܝܠܕܐ܂ ܘܚܕܝ ܘܩܥܝ ܗܝ ܕܠܐ ܚܒܠܬ܂ ܡܛܠ ܕܣܓܝܐܝܢ ܗܘܘ ܒܢܝܗ ܕܨܕܝܬܐ ܡܢ ܒܢܝܗ ܕܒܥܝܠܬܐ܂

Filioli mihi quos denuò parturio, donec 19
formetur in vobis Christus: Vellem qui- 20
dem adesse apud vos nunc, ut mutarem vo-
cem meam, quoniam stupefactus sum in
vobis. Dicite mihi vos qui vultis esse sub 21
Lege, Legem ipsam non auditis? Scriptum 22
enim, Abrahamo duos extitisse filios, u-
num ex ancilla, & alterum ex libera. Sed 23
qui ex ancilla, secundùm carnem natus
est: qui verò ex libera, per re-
promissionem extitit. Hæc autem sunt 24
allegoriæ duorum testamentorum, unum
quidem à monte Sinai generans in servitu-
tem, quæ est Hagar. Nam Hagar mons est 25
Sinai qui est in Arabia; & respondet huic
Jerosolymæ, & servit servitutem ipsa &
filii ejus. Illa verò Jerusalem excelsa, li- 26
bera est, quæ est mater nostra. Scriptum 27
est enim; Lætare sterilis quæ non paris, &
erumpe clamáque quæ non parturis: quo-
niam plures facti sunt filii desertæ, quàm
filii maritatæ.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

7 እንከሰኬ : ውሉዱ : አንተ : ወኢኮንከ : ገብረ : ወእመሰኬ : ውሉድ : አንተ : ወራሲሁኬ :
8 ለእግዚአብሔር : አንተ ::=: ፲ ወባሕቱ : ትካትሰ : በኢያእምሮትክሙ : ተቀነይክሙ :
9 ለእለ : ኢኮኑ : አማልክተ ::=: ወይእዜሰ : ለእመርክሙዎ : ለእግዚአብሔር : ወፈ
ድፋደሰ : ውእቱ : እስመ አእመረክሙ :: እፎ : ከሰብ : ኀበ : ዝኩ : ድኩም : ወፀኑስ :
10 ጠዖተዝ : ዓለም : ትፈቅዱ : ፈጠራ : ትትቀነዩ : ሎሙ ::=: ወትትዐቀቡ : ዕለተ :
11 ወርኀ : ወጊዜ : ዐመታት ::=: እፈርሀክሙ : እንደዒ : ለእመ : ለከንቱ : ጻመውኩ :
በእንቲአክሙ ::=:

Igitur filius ejus es, & non es servus: & si filius es, hæres igitur Dei 7
es. Sed olim per ignorantiam vestram servivistis iis, qui non fuerunt Dii. 8
Et nunc quum cognoscatis Deum, & potiùs ille cognoscat vos: quomodò 9
convertendo iterùm ad hoc infirmum & egenum idolum hujus mundi, de-
sideratis creaturas ut inserviatis iis? Et observatis dies mensis, & 10
tempora annorum. Timeo vos, utique ne frustrà laboraverim propter 11
vos.

Verſio VULGATA LATINA.

7 Itaque jam non est servus, sed filius. Quòd si filius: & hæres per Deum.
8 Sed tunc quidem ignorantes Deum, iis, qui naturâ non sunt dii, servieba-
9 tis. Nunc autem cùm cognoveritis Deum, immò cogniti sitis à Deo: quo-
10 modò convertimini iterùm ad infirma & egena elementa, quibus denuò ser-
11 vire vultis? Dies observatis, & menses, & tempora, & annos. Timeo
12 vos, ne fortè sine causâ laboraverim in vobis. Estote sicut ego, quia &
13 ego sicut vos: fratres, obsecro vos: Nihil me læsistis. Scitis autem quia
per infirmitatem carnis evangelizavi vobis jampridem: & tentationem ve-
14 stram in carne mea Non sprevistis, neque respuistis: sed sicut Angelum
15 Dei excepistis me, sicut Christum Jesum. Ubi est ergò beatitudo vestra?
Testimonium enim perhibebo vobis, quia, si fieri posset, oculos vestros
16 eruissetis, & dedissetis mihi. Ergò inimicus vobis factus sum, verum dicens
17 vobis? Æmulantur vos non benè: sed excludere vos volunt, ut illos
æmulemini. Bonum autem æmulamini in bono semper: & non tantùm cùm 18
præsens sum apud vos. Filioli mei, quos iterùm parturio, donec formetur 19
Christus in vobis. Vellem autem esse apud vos modò, & mutare vocem 20
meam: quoniam confundor in vobis. Dicite mihi qui sub lege vultis esse, 21
legem non legistis? Scriptum est enim; Quoniam Abraham duos filios ha- 22
buit: unum de ancilla, & unum de libera. Sed qui de ancilla, secundùm 23
carnem natus est: qui autem de libera, per repromissionem: Quæ sunt per 24
allegoriam dicta. Hæc enim sunt duo testamenta. Unum quidem in monte
Sina, in servitutem generans: quæ est Agar: Sina enim mons est in Ara- 25
bia, qui conjunctus est ei, quæ nunc est Jerusalem, & servit cum filiis suis.
Illa autem, quæ sursum est Jerusalem, libera est: quæ est mater nostra. 26
Scriptum est enim; Lætare, sterilis, quæ non paris: erumpe, & clama, quæ 27
non parturis: quia multi filii desertæ, magis quàm ejus quæ habet virum.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

7 * فلذلك لست عبدا ايضا بل ابنا * فان كنت ابنا فانت وارث الله بالمسيح * تم *
8 * قراءة الجمعة من الجمعة الخامسة عشر بعد العنصرة * لكنكم في ذلك الحين اذ لم
9 تعرفوا الاها * تعبدتم للذين ليسوا بطبيعتهم الهة * فالان اذ قد عرفتم الله * بل والله قد
عرفكم * فكيف تعودون ايضا الي الاستقصات الضعيفة * والمسكنة التي تريدون تتعبدون لها
10 ايضا ثانية * مراصدين اياما وشهورا واوقاتا واعواما * فاخشي الا اكون قد تعبت فيكم باطلا *
11 * صيروا كانا * فقد كنت انا كانتم * ايها الاخوة اسالكم ما ظلمتموني شيا * وقد
12 علمتم اني بشرتكم اولا * وانا متكبد مرض الجسد * فما رفضتم محنتي التي في جسدي *
13 ولا بصقتموني لكن كملاك الله قبلتموني مثل يسوع المسيح * فاين هو تطويبكم اذا * لاني
14 اشهد لكم ان لو كان يمكنكم لقد كنتم قورتم اعينكم واعطيتموني اياها * حتي انني
15 قد صرت عدوكم * انا اصدقكم * يغايرونكم لا غيرة محمودة * بل يريدون ان يعوقوكم
16 لتغايروهم انتم * ومحمودة هي المغايرة في الخير كل حين * وليس في حضوري عندكم فقط *
17 * يا اولادي الذين هاانذا اطلق بكم ايضا الي ان يتصور فيكم المسيح * ولقد كنت
18 اهوي ان احضر الان عندكم * وابدل صوتي فيكم فانني قد تحيرت في امركم *
19 * يقول لي المريدون ان يكونوا تحت شريعة * اما قد سمعتم الشريعة * تم *
20 * لانه مكتوب * قراءة لعيد السيدة ثامن ايلول * ان ابرهيم كان له ابنان *
21 فواحد من الامة * وواحد من الحرة * لكن الذي من الامة ولد * لما يخص بالجسد * والذي
22 من الحرة ولد بالموعد * وهاتان لهما معني هو غير لفظ خبرهما * لان هاتين هما العهدان *
23 فالواحدة من طور سينا تلد اولادا للعبودية التي هي هاجر * لان هاجر سينا جبل في البلقاء *
24 ويتاخم اورسليم * هذه تخدم مع اولادها * فاما اورسليم التي في العلي فهي حرة التي هي
25 امنا كلنا * لانه مكتوب افرحي ايتها العاقر التي لا تلد * ترنمي واهتفي يا من لم تطلق *
26 فان اولاد البرية كثيرون اكثر من اولاد التي لها الرجل *
27

Quapropter non es ampliùs servus, sed 7
filius: quòd si filius es, ergo hæres Dei es
per Christum. Finis.

Lectio feriæ sextæ hebdomadis de-
cimæ quintæ post Pentecosten.

Verùm eo tempore quum ignoraretis De- 8
um, mancipâstis vos iis qui naturâ suâ
non sunt dii. At nunc quum agnoveri- 9
tis Deum, imò & Deus agnoverit vos,
quomodò iterùm revertimini ad elemen-
ta infirma, & paupertatem cui vultis
adhuc secundâ vice vos mancipare, Ob- 10
servantes dies, & menses, & tempora,
& annos? Equidem vereor ne frustra 11
sim fatigatus in vobis. Estote qualis sum 12
ego: eram enim ego quales vos estis. Heus
fratres, obsecro vos, nulla in re me læ-
sistis. Jam verò nôstis quòd priùs an- 13
nuntiaverim vobis dum carnis morbo la-
borarem: Attamen non respuistis expe- 14
rimentum mei quod erat in carne mea,
nec expuistis me: sed ut Angelum Dei
excepistis me, ut Jesum Christum. Ubi 15
est igitur beatitatis vestræ prædicatio?
testimonium enim reddo vobis quòd si po-
tuissetis, oculos vestros effodissetis, eós-
que dedissetis mihi. Adeò ut inimicus 16
factus sim vobis ego vester amicissimus.
Æmulantur vos æmulatione minimè 17
laudandâ, imò impedire vos volunt, ut
ipsos æmulemini. Laudabilis quidem est 18
æmulatio in bono semper, & non so-
lùm me præsente apud vos. O filioli 19
mei, quos ecce iterùm parturio, donec
formetur in vobis Christus: Percipe- 20
rem sanè adesse nunc apud vos, & muta-
re vocem meam de vobis: quoniam ob-
stupui de re vestra. Dicant mihi qui 21
volunt esse sub lege, annon audistis le-
gem? Finis. *Scriptum est enim,* 22

Lectio pro solennitate Dominæ,
octavâ die Septembris.

quòd Abraham duos habebat liberos:
unum quidem ex ancilla, & unum ex
libera. Sed qui ex ancilla natus est, se- 23
cundùm carnem fuit: qui verò ex libe-
ra natus est, per promissionem. Hæ autem 24
duæ sensum habent cujus narratio inef-
fabilis est. Nam hæ sunt illæ duæ pro-
missiones, una quidem ex monte Sina ge-
nerans filios ad servitutem, nempè Ha-
gar. Nam Hagar Sina mons est in Bal- 25
ca, quæ contermina est Hierosolymæ: hæc
servit cum liberis suis. At verò Jeru- 26
salem illa quæ est in excelsis, libera est,
quæ est mater omnium nostrûm. Scri- 27
ptum est enim, Lætare O sterilis quæ
non paris, cane & clama quæ non par-
turis: quia filii desertæ multi sunt,
plures quàm filii ejus quæ habet ma-
ritum.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

12 ኩኑ : ከማየ : እስመ : አነኒ : ከማክሙ : አነ :: አኀዊነ : አስተበቍዐክሙ ::=:
13 ታአምሩ : አመ : በአሞጣነ : ድክመ : ኀይልየ : መሀርኩክሙ : ቀዲሙ ::=:
14 ወእንዘሂ : ተሐመሙ : ኢተቈጥዐክሙኒ : ወኢመነንክሙኒ : ሥጋየ : ወተወከፍክሙኒ ::
15 ከመ : መልአከ : እግዚአብሔር : ወከመ : ክርስቶስ : ኢየሱስ ::=: ወበመንትኑም : አ
ብፅዖትክሙ : አነ : ሰማዕትክሙ : ከመ : ሶበ : ይትከሀለክሙ : ለዕይንቲክሙ : መሊኣ
16 ክሙኒ : እመወሀብክሙ ::=: ጸላሌ : ኮንኩክሙ : እስመ : አርታዕክሙ ::=:
17 ወዝኒ : ዘይቀንኡ : ላዕሌክሙ : እንከ : ርቱዕ : ደእሙ : ይዝግሑክሙ : ይፈቅዱ : ከ
18 መ : ትቅንኡ : ላዕሌሆሙ ::=: ሠናይ : ተቃንኦ : ለገቢረ : ሠናይ : ኵሎ : ጊዜ :
19 ወአኮ : ደእሙ : በሀልዎ : ዚአየ : ኀቤክሙ ::=: ደቂቅየ : እለ : ደገመ : አሐም
20 መ : ብክሙ : እስከ : አመ : ያስተርኢ : ክርስቶስ : በላዕሌክሙ ::=: እፈቅድ : እሀሉ :
21 ኀቤክሙ : ይእዜ : ወእወለጥ : ቃልየ : እስመ : ኢኣጥእ : ዘበእንቲአክሙ ::=: ትብ
22 ሉኒ : በሕገ : ኦሪት : ነሀሉ : ወኢትሰምዕዋ : ለኦሪት ::=: ጽሑፍ : አብርሃምሰ :
23 ክልኤ : ደቂቀ : ወለደ : አሐደ : እመዐቅብቱ : ወአሐደ : እምአግዓዚት ::=: ወበክ
ቱ : ክልኤ : ልደቱ : ለዘ : እመዐቅብቱ : ሕገ : ሰብእ : ተወልደ :: ወዘሰ : እምአግዓ
24 ዚት : በዘ : አሰፈዎ ::=: ወዝውእቱ : ክልኤቲ : ሥርዐት : ወይእቲሰ : እምደብረ :
25 ሲና : ትወልድ : ለቅኔ ::=: ወይእቲ : አጋር : ወሲናሰ : ደብር : ውእቱ : በብሔረ : ዐ
ረብ : ወይትናጸር : ምስለ : ኢየሩሳሌም : እንተ : ይእዜ : ወትትቀነይ : ምስለ : ደቂ
26 ቃ ::=: ወኢየሩሳሌምሰ : እንተ : ላዕሉ : አግዓዚት : ለይእቲ : እምነ ::=: ጽሑፍ :
27 ትትፈሣሕ : መካን : እንተ : ኢትወልድ : ተአወዪ : ወትገዐሪ : እንተ : ኢታአምሪ : ማ
ሕምመ : እስመ : ብዙኃ : ውሉደ : ለመዐስብ : እምእንተ : ቦቱ : ምተ ::=:

Estote sicut ego, quia ego sicut vos sum: fratres nostri, obsecro vos. Sci- 12
tis quòd quando infirma erat facultas mea, docui vos priùs: Et quod pa- 13
tientes vos, non fastidivistis, neque reprobâstis corpus meum, & recepi- 14
stis me, sicut angelum Dei, & sicut Christum Jesum. In quo quidem bea- 15
titudo vestra? Ego testimonio sum vobis, quòd si possibile fuisset vobis ocu-
los vestros evulsisse, dedissetis. Inimicus fui vobis, quia dirigo vos? 16
Et hoc quod æmulantur super vos, igitur rectum est? sed excludere vos 17
volunt, ut æmulemini super eos. Bonum æmulamini ad faciendum bonum 18
semper, & non solummodo dum præsens sum apud vos. Filioli mei, pro 19
quibus iterùm cruciatus patior, donec appareat Christus in vobis. Vellem 20
esse apud vos nunc, & mutare vocem meam: quia non possum efficere hoc
pro vobis. Dicitis mihi; In præcepto legis sumus, & non audistis legem? 21
Scriptum est quod Abraham duos filios genuit: unum de ancilla, & 22
unum de libera. Sed duplex est progenies ejus: quæ ab ancilla, secundùm 23
morem hominis nata est: & quæ è libera secundùm promissionem: Et hæc 24
sunt duo testamenta, & hæc ex monte Sinai generat servitutem: Et est 25
Agar: & Sinai mons est in regione Arabiæ, & ex adverso correspondet
Hierosolymæ, quæ nunc est, & servit cum filiis. Et Hierusalem quæ 26
sursum est, liberavit hanc matrem nostram. Scriptum est; Lætare sterilis, 27
quæ non paris: clama & exclama, quæ non cognoscis dolorem partus:
quoniam plures sunt filii mercede conductæ, quam ejus quæ habet vi-
rum.

ἘΠΙΣΤΟΛΗ' ΠΡΟ'Σ ΓΑΛΑ'ΤΑΣ. ΚΕΦ. Θ'. Ι'. ΙΑ'.

28 Nos autem, fratres, secundùm Isaac, promissionis *nati* sumus. Sed quomodò
Ἡμεῖς δὲ, ἀδελφοί, κατὰ Ἰσαὰκ, ἐπαγγελίας τέκνα ἐσμέν. Ἀλλ' ὥσπερ
29 tunc is secundùm carnem *genitus*, persequebatur eum qui secundùm spiritum: ita &
τότε ὁ κατὰ σάρκα γεννηθεὶς, ἐδίωκε τὸν κατὰ πνεῦμα· οὕτω καὶ
nunc. Sed quid dicit Scriptura? Ejice ancillam & filium ejus.
30 νῦν. Ἀλλὰ τί λέγει ἡ γραφή; Ἔκβαλε τὴν (μ) παιδίσκην καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς.
Non enim hæres erit filius ancillæ cum filio liberæ. *Nempè,*
31 οὐ γὰρ μὴ κληρονομήσῃ ὁ υἱὸς τῆς παιδίσκης μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς ἐλευθέρας. (ν) Ἄρα,
fratres, non sumus ancillæ *nati,* sed liberæ.
ἀδελφοί, οὐκ ἐσμὲν παιδίσκης τέκνα, ἀλλὰ τῆς ἐλευθέρας.

CAP. V. ε'.

Libertate *igitur* quâ Christus nos liberavit, state: & *ne* iterùm
1 (α) ΤΗ͂ ἐλευθερίᾳ οὖν ᾗ Χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσε, στήκετε· καὶ μὴ πάλιν
jugo servitutis *implicamini.* Ecce ego Paulus dico vobis; Quoniam si circumcidamini,
2 ζυγῷ δουλείας ἐνέχεσθε. Ἴδε ἐγὼ Παῦλος λέγω ὑμῖν, Ὅτι ἐὰν περιτέμνησθε, Ι'
Christus vobis nihil proderit. Testificor autem rursùs omni homini circum-
3 Χριστὸς ὑμᾶς οὐδὲν ὠφελήσει. Μαρτύρομαι δὲ πάλιν παντὶ ἀνθρώπῳ περι-
cidenti se; Quoniam debitor *est totam legem facere.* *Aboliti* estis à
4 τεμνομένῳ, Ὅτι ὀφειλέτης ἐστὶν ὅλον τὸν νόμον ποιῆσαι. Κατηργήθητε ἀπὸ
Christo, *quicunque* in lege justificamini: gratiâ excidistis. Nos
5 τοῦ Χριστοῦ, οἵτινες ἐν νόμῳ δικαιοῦσθε· τῆς χάριτος ἐξεπέσατε. Ἡμεῖς
enim spiritu, ex fide spem justitiæ expectamus. In *enim* Christo
6 γὰρ πνεύματι ἐκ πίστεως ἐλπίδα δικαιοσύνης ἀπεκδεχόμεθα. Ἐν γὰρ Χριστῷ
Jesu neque circumcisio aliquid valet, neque præputium: sed fides per charitatem
Ἰησοῦ οὔτε περιτομή τι ἰσχύει, οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ πίστις δι' ἀγάπης
efficax. Currebatis *pulchrè,* quis vos impedivit veritati non
7 ἐνεργουμένη. Ἐτρέχετε καλῶς, τίς ὑμᾶς (β) ἀνέκοψε τῇ ἀληθείᾳ μὴ
suaderi? Persuasio non *ex vocante* vos. Modicum fermentum totam
πείθεσθαι; Ἡ πεισμονὴ οὐκ ἐκ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς. Μικρὰ ζύμη ὅλον 8
massam *fermentat.* Ego confido in *vos* in Domino, quòd nihil aliud 9
τὸ φύραμα ζυμοῖ. Ἐγὼ πέποιθα εἰς ὑμᾶς ἐν Κυρίῳ, ὅτι οὐδὲν ἄλλο 10
sapietis: *at conturbans* vos portabit judicium, quicunque *fuerit.* Ego
φρονήσετε· ὁ δὲ ταράσσων ὑμᾶς βαστάσει τὸ κρίμα, ὅστις (γ) ἂν ᾖ. Ἐγὼ 11
autem, fratres, si circumcisionem adhuc prædico, quid adhuc persecutionem patior? *Nempè*
δὲ, ἀδελφοί, εἰ περιτομὴν ἔτι κηρύσσω, τί ἔτι διώκομαι; Ἄρα
abolitum est scandalum crucis. Utinam & abscindantur *inquie-*
κατήργηται τὸ σκάνδαλον τοῦ (δ) σταυροῦ. Ὄφελον καὶ ἀποκόψονται οἱ ἀναστα- 12
tantes vos. Vos enim in *libertate* vocati estis, fratres: tantùm ne liber-
ΙΑ' τοῦντες ὑμᾶς. Ὑμεῖς γὰρ ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε, ἀδελφοί· μόνον μὴ τὴν ἐλευ- 13
tatem in occasionem *carni,* sed per charitatem servite *alii aliis.* *Nam* omnis
θερίαν εἰς ἀφορμὴν τῇ σαρκί, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγάπης δουλεύετε ἀλλήλοις. Ὁ γὰρ πᾶς 14
lex in uno sermone impletur, *in illo;* Diliges proximum tuum sicut
νόμος ἐν ἑνὶ λόγῳ (ε) πληροῦται, ἐν τῷ, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς
teipsum. Si *verò alii alios* mordetis & comeditis, videte ne ab invicem
ἑαυτόν. Εἰ δὲ ἀλλήλους δάκνετε καὶ κατεσθίετε, βλέπετε μὴ ὑπὸ ἀλλήλων 15
consumamini. Dico autem; Spiritu ambulate, & *concupiscentiam* carnis non
ἀναλωθῆτε. Λέγω δὲ, Πνεύματι περιπατεῖτε, καὶ ἐπιθυμίαν σαρκὸς οὐ μὴ 16
perficiatis. *Nam* caro concupiscit adversùs spiritum: *at* spiritus adversùs
τελέσητε. Ἡ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ 17
carnem: hæc *autem opponuntur alia aliis:* ut non quæcunque vultis, illa
τῆς σαρκός· ταῦτα δὲ (ζ) ἀντίκειται ἀλλήλοις, ἵνα μὴ ἃ (η) ἂν θέλητε, ταῦτα
faciatis. Si *verò* spiritu ducimini, non estis sub lege. Manifesta autem sunt opera
ποιῆτε. Εἰ δὲ πνεύματι ἄγεσθε, οὐκ ἐστὲ ὑπὸ νόμον. Φανερὰ δέ ἐστι τὰ ἔργα 18
carnis: quæ sunt, *adulterium,* fornicatio, *impuritas, protervia,* 19
τῆς σαρκός· ἅτινά (θ) ἐστι, μοιχεία, πορνεία, ἀκαθαρσία, ἀσέλγεια,

MS.A. (μ) παιδίσκην ταύτην καὶ (ν) Ἡμεῖς δὲ, ἀδελφοί, Κεφ. ε'. MS.A. (α) Τῇ ἐλευθερίᾳ ἡμᾶς Χριστὸς ἠλευθέρωσεν· στήκετε οὖν, καὶ (β) ἐνέκοψεν ἀληθείᾳ (γ) ἐὰν (δ) σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ. (ε) πεπλήρωται, (ζ) ἀλλήλ⋯ ⋯κειται, ἵνα (η) ἐὰν (θ) ἐστιν, πορνεία

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܬܢ * ܠܓܙܘܪܬܗ ܕܡܪܢ *

28 ܚܢܢ ܕܝܢ ܐܚܝ ܐܝܟ ܐܝܣܚܩ ܒܢܝ ܡܘܠܟܢܐ ܚܢܢ܂ 29 ܘܐܝܟܢܐ ܕܗܝܕܝܢ ܗܘ ܕܒܒܣܪܐ ܐܬܝܠܕ ܪܕܦ ܗܘܐ ܠܗܘ ܕܒܪܘܚܐ܂ ܗܟܢܐ ܐܦ ܗܫܐ܂ 30 ܐܠܐ ܡܢܐ ܐܡܪ ܟܬܒܐ܂ ܐܦܩ ܐܡܬܐ ܘܠܒܪܗ ܕܠܐ ܢܐܪܬ ܒܪ ܐܡܬܐ ܥܡ ܒܪ ܚܐܪܬܐ܂ 31 ܚܢܢ ܗܟܝܠ ܐܚܝ ܠܐ ܗܘܝܢ ܒܢܝ ܐܡܬܐ ܐܠܐ ܒܢܝ ܚܐܪܬܐ܂

* ܩܦܠܐܘܢ ܗ *

1 ܩܘܡܘ ܗܟܝܠ ܒܚܐܪܘܬܐ ܗܝ ܕܡܫܝܚܐ ܚܪܪܢ ܘܠܐ ܬܬܬܫܥܒܕܘܢ ܬܘܒ ܒܢܝܪܐ ܕܥܒܕܘܬܐ܂ 2 ܗܐ ܐܢܐ ܦܘܠܘܣ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܐܢ ܬܬܓܙܪܘܢ ܡܫܝܚܐ ܡܕܡ ܠܐ ܡܘܬܪ ܠܟܘܢ܂ 3 ܡܣܗܕ ܐܢܐ ܕܝܢ ܬܘܒ ܠܟܠ ܒܪܢܫ ܕܓܙܪ ܕܚܝܒ ܗܘ ܕܟܠܗ ܢܡܘܣܐ ܢܥܒܕ܂ 4 ܒܛܠܬܘܢ ܠܟܘܢ ܡܢ ܡܫܝܚܐ ܐܝܠܝܢ ܕܒܢܡܘܣܐ ܡܙܕܕܩܝܢ ܐܢܬܘܢ ܘܡܢ ܛܝܒܘܬܐ ܢܦܠܬܘܢ܂ 5 ܚܢܢ ܓܝܪ ܒܪܘܚܐ ܕܡܢ ܗܝܡܢܘܬܐ ܠܣܒܪܐ ܕܟܐܢܘܬܐ ܡܣܟܝܢܢ܂ 6 ܒܝܫܘܥ ܓܝܪ ܡܫܝܚܐ ܓܙܘܪܬܐ ܠܐ ܡܕܡ ܐܝܬܝܗ ܘܠܐ ܥܘܪܠܘܬܐ ܐܠܐ ܗܝܡܢܘܬܐ ܕܒܚܘܒܐ ܡܫܬܡܠܝܐ܂ 7 ܪܗܛܝܢ ܗܘܝܬܘܢ ܫܦܝܪ܂ ܡܢܘ ܐܥܝܩܟܘܢ ܕܠܫܪܪܐ ܠܐ ܬܬܛܦܝܣܘܢ܂ 8 ܡܛܦܝܣܢܘܬܟܘܢ ܠܐ ܗܘܬ ܡܢ ܗܘ ܕܩܪܟܘܢ܂ 9 ܩܠܝܠ ܚܡܝܪܐ ܟܠܗ ܓܒܝܠܬܐ ܡܚܡܥ܂ 10 ܐܢܐ ܬܟܝܠ ܐܢܐ ܥܠܝܟܘܢ ܒܡܪܢ ܕܡܕܡ ܐܚܪܝܢ ܠܐ ܬܬܪܥܘܢ܂ ܡܢ ܕܝܢ ܕܕܠܚ ܠܟܘܢ ܢܩܒܠ ܕܝܢܐ ܡܢ ܕܗܘ ܕܗܘ܂ 11 ܐܢܐ ܕܝܢ ܐܚܝ ܐܢ ܓܙܘܪܬܐ ܡܟܪܙ ܐܢܐ ܠܡܢܐ ܪܕܝܦ ܐܢܐ܂ ܠܗ ܒܛܠܬ ܠܗ ܬܘܩܠܬܐ ܕܙܩܝܦܐ܂ 12 ܐܘܠܝ ܓܝܪ ܦܣܩܐ ܢܬܦܣܩܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܕܠܚܝܢ ܠܟܘܢ܂

* ܫܠܡ * ܬܢ *

13 ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܐܚܝ ܠܚܐܪܘܬܐ ܐܬܩܪܝܬܘܢ܂ ܐܠܐ ܠܐ ܬܗܘܐ ܚܐܪܘܬܟܘܢ ܠܥܠܬܐ ܕܒܣܪܐ܂ ܐܠܐ ܒܚܘܒܐ ܗܘܝܬܘܢ ܡܫܬܥܒܕܝܢ ܚܕ ܠܚܕ܂ 14 ܟܠܗ ܓܝܪ ܢܡܘܣܐ ܒܚܕܐ ܡܠܬܐ ܡܫܬܡܠܐ܂ ܒܗܝ ܕܬܪܚܡ ܠܩܪܝܒܟ ܐܝܟ ܢܦܫܟ܂ 15 ܐܢ ܕܝܢ ܚܕ ܠܚܕ ܢܟܬܝܢ ܘܐܟܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܚܙܘ ܕܠܡܐ ܚܕ ܒܚܕ ܬܫܬܠܡܘܢ܂ 16 ܐܡܪ ܐܢܐ ܕܝܢ ܕܒܪܘܚܐ ܗܘܝܬܘܢ ܡܗܠܟܝܢ ܘܪܓܝܓܘܬܐ ܕܒܣܪܐ ܠܐ ܬܓܡܪܘܢ܂ 17 ܒܣܪܐ ܓܝܪ ܪܐܓ ܡܕܡ ܕܡܥܝܩ ܠܪܘܚܐ܂ ܘܪܘܚܐ ܪܐܓܐ ܡܕܡ ܕܡܥܝܩ ܠܒܣܪܐ܂ ܘܬܪܝܗܘܢ ܣܩܘܒܠܝܢ ܚܕ ܠܚܕ ܕܠܐ ܡܕܡ ܕܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܬܥܒܕܘܢ܂ 18 ܐܢ ܕܝܢ ܒܪܘܚܐ ܡܬܕܒܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܐ ܗܘܝܬܘܢ ܬܚܝܬ ܢܡܘܣܐ܂ * 19 ܝܕܝܥܢ ܓܝܪ ܥܒܕܘܗܝ ܕܒܣܪܐ ܕܐܝܬܝܗܘܢ ܙܢܝܘܬܐ܂ ܛܢܦܘܬܐ܂ ܐܣܘܛܘܬܐ܂

Circuncisione Domini nostri. 8.

Nos autem fratres mei, secundùm Isaac filii 28 sumus promissionis. At quemadmodum 29 tunc is qui natus erat secundùm carnem, persequebatur eum, qui secundùm Spiritum; ita & nunc. Sed quid ait Scriptura? Eji- 30 ce ancillam & filium ejus, quia hæreditatem non obtinebit filius ancillæ cum filio liberæ. Nos itaque fratres mei, non sumus filii an- 31 cillæ, verùm filii liberæ.

CAP. V.

STate igitur in libertate illa quâ Christus 1 nos donavit, & ne cervicem subdatis jugo servitutis. Ecce ego Paulus dico vobis, 2 quòd si circuncidamini, Christus nihil vobis prodest. Contestor autem iterùm 3 omnem hominem qui circumciditur, quòd debitor sit totius Legis adimplendæ. De- 4 scivistis à Christo quicunque per Legem justificamini, & à gratia excidistis. Nos 5 enim spiritu qui est ex fide, spem justitiæ expectamus. Nam in Christo Jesu nihil est 6 circuncisio, neque præputium, sed fides quæ perficitur charitate. Pulchrè currebatis; 7 quis vos perturbavit ne veritati assensum præberetis? Persuasio vestra non est ab 8 eo qui vocavit vos. Paululùm fermenti 9 totam conspersionem fermentat. Ego con- 10 fido de vobis in Domino nostro, vos nihil aliud sentire. Cæterùm qui conturbat vos, ipse judicium sustinebit, quisquis ille sit. Ego autem fratres mei, si adhuc circumcisi- 11 onem prædicarem, cur persecutionem paterer? num abolitum est offendiculum crucis? Utinam autem præscindendo præscindantur 12 illi qui vos perturbant.

Dominicâ III. Jejunii. 9.

Porrò vos in libertatem vocati fuistis, fratres 13 mei: tantùm ne sit libertas vestra in occasionem carnis, sed per charitatem subjecti estote alter alteri. Tota siquidem Lex hoc 14 uno verbo impletur, Diliges proximum tuum sicut teipsum. Quòd si alius alium 15 mordetis & devoratis, videte ne alius ab alio consumamini. Dico autem, Spiritu 16 ambulate, & concupiscentiam carnis nunquam exequemini. Caro siquidem concu- 17 piscit id quod lædit spiritum, & spiritus concupiscit id quod lædit carnem: & uterque sunt sibi invicèm contrarii, ut non, quod vultis, faciatis. Quòd si Spiritu ducimini, 18 non estis sub Lege. Nota sunt enim opera 19 carnis, quæ sunt scortatio, immundities, lascivia,

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

28
29 ወአንትሙሰ ፡ አኀዊነ ፡ እምይስሐቅ ፡ ውሉድ ፡ አንትሙ ፡፡=፡ ወበከመ ፡ ዘበሕገ ፡ ዘሥ
30 ጋ ፡ ተወልደ ፡ ሰደዶ ፡ ለዘ ፡ በመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ከማሁ ፡ ይእዜኒ ፡፡=፡ ወምንተ ፡ ይቤ ፡ መ
ጽሐፍ ፡ ሰድዳ ፡ ለአመት ፡ ምስለ ፡ ወልዳ ፡ እስመ ፡ ኢይረስ ፡ ወልደ ፡ አመት ፡ ምስለ ፡
31 ወልደ ፡ አግዓዚት ፡፡=፡ ወይእዜኒ ፡ ኢኮነ ፡ ውሉደ ፡ አመት ፡ ዘእንበለ ፡ ዘአግዓዚት ፡ እስ
መ ፡ ክርስቶስ ፡ አግዐዘነ ፡፡=፡
በሣልስ ፡ ሰንበተ ፡ ጾም ፡ ኀበ ፡ ይትነበብ ፡፡=፡
1 ፭ ወቁሙ ፡ እንከ ፡ ወኢትትሐሩ ፡ ደግመ ፡ ውስተ ፡ አርዑተ ፡ ቅኔ ፡፡=፡

Et vos fratres nostri, ex Isaac filio estis. Et sicut ille qui secundùm legem car- 28 *nis natus fuit, persequutus est eum qui secundùm legem Spiritûs sancti: ita &* 29 *nunc. Et quid dicit Scriptura? Ejice ancillam cum filio: quoniam non hæres* 30 *erit filius ancillæ cum filio liberæ. Et nunc non sumus filii ancillæ, sed liberæ:* 31 *quia Christus liberavit nos.*

CAP. V.

Tertio sabbato jejunii, ubi legitur.

E*T state igitur, & ne eatis iterùm in jugum servitutis.* 1

Versio VULGATA LATINA.

28 Nos autem, fratres, secundùm Isaac promissionis filii sumus. Sed quomodò 29 tunc is, qui secundùm carnem natus fuerat, persequebatur eum, qui secun- 30 dùm spiritum: ita & nunc. Sed quid dicit Scriptura? Ejice ancillam, & 31 filium ejus: non enim hæres erit filius ancillæ cum filio liberæ. Itaque, fratres, non sumus ancillæ filii, sed liberæ: quâ libertate Christus nos liberavit.

CAP. V.

1 STate, & nolite iterùm jugo servitutis contineri. Ecce ego Paulus dico 2 vobis; Quoniam si circumcidamini, Christus vobis nihil proderit. Testificor au- 3 tem rursùs omni homini circumcidenti se, Quoniam debitor est universæ legis faciendæ. 4 Evacuati estis à Christo, qui in lege justificamini: à gratia excidistis. 5 Nos enim spiritu ex fide, spem justitiæ expectamus. Nam in Christo 6 Jesu, neque circumcisio aliquid valet, neque præputium: sed fides, quæ 7 per charitatem operatur. Currebatis bené: quis vos impedivit veritati non 8 obedire? Persuasio hæc non est ex eo, qui vocat vos. Modicum fermen- 9 tum totam massam corrumpit. Ego confido in vobis in Domino, quòd ni- 10 hil aliud sapietis: qui autem conturbat vos, portabit judicium, quicunque est ille. Ego autem, fratres, si circumcisionem adhuc prædico: quid ad- 11 huc persecutionem patior? Ergò evacuatum est scandalum crucis. Utinam 12 & abscindantur qui vos conturbant. Vos enim in libertatem vocati estis, 13 fratres: tantùm ne libertatem in occasionem detis carnis, sed per charitatem Spiritûs servite invicém. Omnis enim lex in uno sermone impletur; Dili- 14 ges proximum tuum sicut teipsum. Quòd si invicèm mordetis, & comedi- 15 tis: videte ne ab invicèm consumamini. Dico autem; Spiritu ambulate, 16 & desideria carnis non perficietis. Caro enim concupiscit adversùs spiritum: 17 spiritus autem adversùs carnem: hæc enim sibi invicèm adversantur: ut non quæcunque vultis, illa faciatis. Quòd si spiritu ducimini, non estis sub lege. 18 Manifesta sunt autem opera carnis: quæ sunt, fornicatio, immunditia, im- 19 pudicitia, luxuria,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* قراءة الاثنين من الجمعة السادسة عشر بعد العنصرة * يا اخوه نحن اولاد 28
الموعد كاسحق * لكن كما كان في ذلك الوقت الذي ولد بما يخص البشر قد طرد الذي 29
ولد بما يخص الروح * كذلك والآن * لكن ماذا يقول الكتاب * اخرج العبدة وابنها لان ابن 30
العبدة لن يرث مع ابن الحرة * ايها الاخوة ما نحن اولاد الامة * بل اولاد الحرة * 31
* الفصل الخامس * اذ المسيح قد اعتقنا للحرية * قفوا ولا تتعبدوا لنير 1
العبودية ايضا * فها انا بولص اقول لكم * انكم ان اختتنتم فلن ينفعكم المسيح شيا * 2
* واشهد ايضا لكل انسان يختتن انه غريما يجب عليه ان يعمل الشريعة كلها * قد بطلتم 3 4
وسقطتم من المسيح * يا من تتزكون بالشريعة وقد هبطتم من النعمة * لاننا نحن ننتظر 5
بالروح من الامانة رجاء العدل * لان في ديانة المسيح لن تقدر الختانة على شي ولا الغلفة * 6
لكن تقدر كثيرا الامانة التي تعمل بالمحبة * قد كنتم تحاضرون سعيا حسنا * فمن قطعكم 7
الا تذعنوا للحق * ان هذه اللجاجة ليست ممن دعاكم * اما تعلمون ان خميرا يسيرا 8 9
يخمر العجينة كلها * انا بمحبة الرب واثق بكم انكم لا تعتقدون معتقدا اخر * فالذي 10
قد اقلقكم سيتكبد المجازاة كائنا من كان * تم *
* قراءة الثلثا من الجمعة السادسة عشر * ايها الاخوة ان كنت انا اكرز 11
الختانة ايضا * فلماذا اضطهد فاعلها * ترى قد بطل شك الصليب * فالذين يستعبدونكم 12
يا ليتهم ينقطعوا * يا اخوة انتم الى الحرية دعيتم * فقط لا تكن الحرية علة للبشر * لكن 13
اخدموا بعضكم بعضا بالمحبة * لان كل قول بكلمة واحدة يتم * بان تحب قريبك كما تحب 14
ذاتك * فان كان احدكم ينهش الاخر وياكله * فاحذروا الا يفني بعضكم بعضا * واقول 15 16
ان سلكتم بالروح فما تتممون شهوة البشر * لان البشر انما يشتهي ما يجتذب على الروح * 17
والروح يشتهي ما يجتذب على البشر * وهذا ان احدهما يعاند الاخر * لكيما الاشياء التي
تؤثرونها تلك لا تعملوها * فان اقتدتم بالروح فلستم تحت شريعة * واعمال البشر ظاهرة 18 19
هي * الفسق * الزنا * النجاسة * الشبق *

Lectio feriæ secundæ hebdomadis decimæ sextæ post Pentecosten.

O fratres, nos sumus filii promissionis ut 28 *Isahac. Sed quemadmodum tunc tempo-* 29 *ris ille qui secundùm carnem genitus fuerat, persecutus est eum qui natus fuerat secundùm Spiritum: ita & nunc. Ve-* 30 *rùm quid dicit Scriptura? Ejice servam & filium ejus: nam filius servæ non erit hæres cum filio liberæ. O fra-* 31 *tres, non sumus filii ancillæ, sed filii liberæ.*

CAP. V.

Q*uandoquidem Christus emancipa-* 1 *vit nos in libertatem, state, & ne subjiciatis vos iterùm jugo servitutis. Ecce* 2 *enim ego Paulus dico vobis, quòd si circuncidamini, Christus nil proderit vobis. Testor etiam omni homini circuncisso,* 3 *quòd debitor est ac tenetur exequi totam legem. Jam destitistis, & excidistis à* 4 *Christo ô quicunque per legem justificamini, & à gratia corruistis. Nos enim* 5 *in Spiritu ex fide spem justitiæ expectamus. Nam in religione Christi nullam* 6 *rem potest circuncisio, neque præputium: sed multùm potest fides quæ per charitatem operatur. Jam currebatis bono stu-* 7 *dio, quis vos interpellavit quò minùs obsequeremini veritati? Certè hæc in-* 8 *stigatio non est ab eo qui vos vocavit. An nescitis quòd modicum fermentum* 9 *totam massam fermentat? Ego in chari-* 10 *tate Domini certus sum de vobis quòd non habituri sitis aliam opinionem: & qui vos turbavit, retributionem patietur, quisquis fuerit.* Finis.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis decimæ sextæ.

O fratres, si ego circuncisionem adhuc 11 *prædicem, quorsùm exercentem illam persequor? nempè jam desiit scandalum crucis. Qui autem vos infestant, uti-* 12 *nam obmutescant. O fratres, vos ad* 13 *libertatem vocati estis: tantùm ne cedat libertas in occasionem carni, sed alii aliis ministrate per charitatem. Quilibet enim sermo uno verbo comple-* 14 *tur, diligendo scilicet proximum tuum ut teipsum diligis. Quòd si alius ali-* 15 *um mordet ac devorat, cavete ne alius alium absumat. Dico etiam; Si Spiritu* 16 *incesseritis, libidinem carnis minimè perficietis. Nam caro quidem optat quod* 17 *militat contra Spiritum, Spiritus autem optat quod militat contra carnem: atque hoc quòd alter alteri adversetur, est ut res quas vultis, easdem non faciatis. Quòd si Spiritu ducamini, non estis sub* 18 *lege. Facta verò carnis manifesta sunt:* 19 *quæ sunt adulterium, fornicatio, impuritas, libido;*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

2 ፲ ነሁ ፡ አነ ፡ ጳውሎስ ፡ እብለክሙ ፡ እመከመ ፡ ትትገዘሩ ፡ ክርስቶስ ፡ ኢይበቍዐክ
3 ሙ ፡፡=፡ ወካዕበ ፡ እሰምዕ ፡ ለኵሉ ፡ ብእሲ ፡ ግዙር ፡ ከመ ፡ ይደልዎ ፡ ይግበር ፡ ኵሉ ፡
4 ኦሪተ ፡፡=፡ ተስዕርክሙ ፡ እምክርስቶስ ፡ እለ ፡ በኦሪት ፡ ትጸደቁ ፡ ወወደቅሙ ፡ እምጸ
5 ጋሁ ፡፡=፡ ወንሕነሰ ፡ በመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ወበአሚን ፡ ንሴፎ ፡ ንጽድቅ ፡፡=፡ ወበኀበ ፡
6 ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ተገዝሮሂ ፡ ኢይበቍዕ ፡ ወኢተገዝሮሂ ፡ ኢያሰልጥ ፡ ዘእንበለ ፡ አሚ
7 ን ፡ ወተፋቅሮ ፡፡=፡ ሠናይ ፡ ሮጽክሙ ፡ መኑ ፡ ዐቀፈክሙ ፡ ከመ ፡ ኢትእመኑ ፡ በጽድ
9 ቅ ፡፡=፡ ⁘⁘⁘⁘⁘ ለኮኑ ፡ ሕደጥ ፡ ብሑእ ፡ ብዙኀ ፡ ሐሪጸ ፡ ያብሕእ ፡፡=፡ አንሰ ፡ ተ
10 አመንኩክሙ ፡ ምስለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ከመ ፡ ኢትሐልዩ ፡ ባዕደ ፡ ወዘሰ ፡ ይሁውከክሙ ፡
11 ይጸውር ፡ ደይኖ ፡ ወለእመ ፡ መኑ ፡ ኮነ ፡፡=፡ አንሰ ፡ አኀዊነ ፡ ለእመ ፡ ግዝረተ ፡ እሰብ
ክ ፡ ዓዲ ፡ ለምንትኑ ፡ እንከ ፡ እዴገነ ፡ ተስዕረኑ ፡ እንጋ ፡ ትዕይርተ ፡ መስቀሉ ፡ ለክርስ
12 ቶስ ፡፡=፡ ፲፩ ርቱዕሰ ፡ ለንትሙ ፡ እለ ፡ ሀለውክሙ ፡፡=፡ ወአንትሙሰ ፡ ለግዕዛን ፡ ተጸ
13 ዋዕክሙ ፡ ወደኣሙ ፡ ኢትግበሩ ፡ ሳቲ ፡ ምክንያተ ፡ ለግዕዛንክሙ ፡ በሥጋክሙ ፡ ወበተፋ
14 ቅሮ ፡ ተሰነዩ ፡ ለቢጽክሙ ፡፡=፡ እስመ ፡ አሐዱ ፡ ቃል ፡ ይፈጽሞ ፡ ለኵሉ ፡ ሕገ ፡ አፍቅ
15 ር ፡ ቢጽከ ፡ ከመ ፡ ነፍስከ ፡፡=፡ ወእመሰ ፡ በቢይናቲክሙ ፡ ትትበልዑ ፡ ወትትናሰኩ ፡ ተኀ
16 ልቁ ፡ ተርፋክሙ ፡፡=፡ እብለክሙ ፡ በመንፈስ ፡ ሑሩ ፡ ወፍትወተ ፡ ሥጋክሙ ፡ ኢትግበ
17 ሩ ፡፡=፡ እስመ ፡ ሥጋኒ ፡ ይፈቱ ፡ ዘኢይፈቅድ ፡ መንፈስ ፡ ወመንፈስኒ ፡ ይፈቱ ፡ ዘኢይፈቅ
18 ድ ፡ ሥጋ ፡ ወይትአበዩ ፡ በበይናቲሆሙ ፡ ከመ ፡ ኢትግበሩ ፡ ዘተፈቅዱ ፡፡=፡ እስመ ፡ ዘመን
19 ፈስ ፡ ትትልዉ ፡ ወፃእክሙ ፡ እምኦሪት ፡፡=፡ ይትዐወቅ ፡ ምግባሩ ፡ ለሥጋ ፡፡ ዝሙት ፡
ርኵስ ፡ ወመርዐት ፡፡=፡

Ecce ego Paulus dico vobis; Si circumcidamini, Christus non proderit vobis. 2 *Et iterùm testor omni homini qui circumciditur, quòd oportet eum facere* 3 *totam legem. Evacuati estis à Christo, qui per legem justificamini: &* 4 *excidistis à gratia ejus. Et nos in Spiritu sancto, & in fide speramus* 5 *justificari. Et apud Jesum Christum, circumcisio non prodest, & defectus* 6 *circumcisionis non est utilis: sed fides, & charitas. Benè cucurristis: quis* 7 *impedivit vos, ut non credatis in justitia?*

Versus octavus deest.

Nónne modicum fermentum, multum farinæ fermentat? Ego confido in vo- 9 *bis cum Domino, quòd non curatis aliud: & qui turbabit vos, portabit* 10 *judicium suum, quicunque fuerit. Ego verò, fratres nostri, si circumcisio-* 11 *nem prædico adhuc, quarè igitur persequar? evacuatúmne igitur opprobrium crucis Christi? Æquum est vos qui permanetis: Etiam vos ad liberta-* 12 *tem vocati estis: sed ne eam faciatis occasionem libertatis vestræ in carne* 13 *vestra, sed in charitate servite fratribus vestris: Quia unum verbum con-* 14 *summat totam legem; Dilige fratrem tuum ut teipsum. Et si alii alios* 15 *comeditis, & mordetis, consummatæ sunt reliquiæ vestrûm. Dico vobis;* 16 *In spiritu ambulate, & desideria carnis vestræ ne faciatis. Quia caro de-* 17 *siderat quod non vult Spiritus: & Spiritus desiderat quod non vult caro: & dissentiunt inter se, ut non faciatis quæ volueritis. Quia qui Spiri-* 18 *tum sequimini, exivistis à lege. Manifestum est opus carnis, scortatio, im-* 19 *puritas, luxuria,*

ἘΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ. ΚΕΦ. ΙΑ'. ΙΒ'.

Idololatria, *veneficium*, inimicitiæ, contentiones, æmulationes, iræ, rixæ, dissen-
20 Εἰδωλολατρεία, φαρμακεία, ἔχθραι, ἔρεις, ζῆλοι, θυμοὶ, ἐριθεῖαι, διχο-
siones, sectæ, Invidiæ, homicidia, ebrietates, comessationes, & similia his:
21 στασίαι, αἱρέσεις, Φθόνοι, φόνοι, μέθαι, κῶμοι, ϗ τὰ ὅμοια τούτοις·
quæ prædico vobis, sicut & prædixi; Quoniam talia *agentes* regnum
ἃ προλέγω ὑμῖν, καθὼς ϗ προεῖπον, Ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες βασιλείαν
Dei non *hæreditabunt.* *At* fructus Spiritûs est charitas, gaudium, pax,
22 Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν. Ὁ δὲ καρπὸς τοῦ Πνεύματός ἐστιν ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη,
longanimitas, benignitas, bonitas, fides, Mansuetudo, continentia: Adversùs
23 μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, (ι) Πρᾳότης, ἐγκράτεια· κατὰ
hujusmodi non est lex. Qui autem Christi, carnem crucifixerunt cum
24 τῶν τοιούτων οὐκ ἔστι νόμος. Οἱ δὲ τοῦ (κ) Χριστοῦ, τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν
affectibus, & concupiscentiis. Si vivimus spiritu, spiritu & ambulemus.
25 τοῖς παθήμασι, ϗ ταῖς ἐπιθυμίαις. Εἰ ζῶμεν πνεύματι, πνεύματι ϗ στοιχῶμεν.
Non efficiamur inanis gloriæ cupidi, *alii alios* provocantes, *alii aliis* invidentes.
26 Μὴ γινώμεθα κενόδοξοι, ἀλλήλους προκαλούμενοι, ἀλλήλοις φθονοῦντες.

CAP. VI. ϛ'.

Fratres, si & præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos spi-
1 Ἀδελφοὶ, ἐὰν ϗ προληφθῇ ἄνθρωπος ἔν τινι παραπτώματι, ὑμεῖς οἱ πνευ-
rituales instruite hujusmodi in spiritu lenitatis, considerans teipsum, ne
ματικοὶ καταρτίζετε τὸν τοιοῦτον ἐν πνεύματι πρᾳότητος, σκοπῶν σεαυτὸν, μὴ
& tu tenteris. *Alii aliorum* onera portate: & sic adimplebitis
2 ϗ σὺ πειρασθῇς. Ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε· ϗ οὕτως ἀναπληρώσατε
legem Christi. Si *enim videtur* quis esse aliquid, nihil *existens*, seipsum *animo*
3 τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ. Εἰ γὰρ δοκεῖ τις εἶναί τι, μηδὲν ὢν, (α) ἑαυτὸν φρενα-
fallit. *At* opus suum probet unusquisque: & *tunc* in seipsum tantùm
4 πατᾷ. Τὸ δὲ ἔργον ἑαυτοῦ δοκιμαζέτω ἕκαστος· ϗ τότε εἰς ἑαυτὸν μόνον
gloriationem habebit, & non in *alterum*: Unusquisque enim *proprium* onus portabit.
τὸ καύχημα ἕξει, ϗ οὐκ εἰς τὸν ἕτερον· Ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον φορτίον βαστάσει. 5
Communicet autem *instituens* *verbum* *instituenti*, in omnibus bonis.
Κοινωνείτω δὲ ὁ κατηχούμενος τὸν λόγον τῷ κατηχοῦντι, ἐν πᾶσιν ἀγαθοῖς. 6
Ne *errate*: Deus non irridetur. *Quod* enim seminaverit homo, hoc &
Μὴ πλανᾶσθε· Θεὸς οὐ μυκτηρίζεται. ὃ γὰρ ἐὰν σπείρῃ ἄνθρωπος, τοῦτο ϗ 7
metet. Quoniam *seminans* in carnem suam, de carne metet
θερίσει. Ὅτι ὁ σπείρων εἰς τὴν σάρκα ἑαυτοῦ, ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει 8
corruptionem: *At seminans* in spiritum, de spiritu metet vitam æter-
φθοράν. ὁ δὲ σπείρων εἰς τὸ πνεῦμα, ἐκ τοῦ πνεύματος θερίσει ζωὴν αἰώ-
nam. *At pulchrum* facientes, non *segnescamus*: tempore enim *proprio* metemus
νιον. Τὸ δὲ καλὸν ποιοῦντες, μὴ (β) ἐκκακῶμεν· καιρῷ γὰρ ἰδίῳ θερίσομεν 9
non *elanguentes*. *Nempè igitur* dum tempus habemus, operemur bonum ad
μὴ ἐκλυόμενοι. Ἄρα οὖν ὡς καιρὸν ἔχομεν, (γ) ἐργαζώμεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸς 10
omnes, maximè autem ad domesticos fidei. Videte *quàm longis* vobis
ΙΒ' πάντας, μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς οἰκείους τῆς πίστεως. Ἴδετε πηλίκοις ὑμῖν 11
literis scripsi meâ manu. Quicunque volunt *bonâ facie esse* in carne,
γράμμασιν ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί. Ὅσοι θέλουσιν εὐπροσωπῆσαι ἐν σαρκὶ, 12
hi cogunt vos circumcidi, tantùm ut *ne* *cruci* Christi per-
οὗτοι ἀναγκάζουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, μόνον (δ) ἵνα μὴ τῷ σταυρῷ τοῦ Χριστοῦ δι-
secutionē patiantur. Neque enim *circumcisi* *ipsi* legem custodiunt: sed
ώκωνται. Οὐδὲ γὰρ οἱ περιτεμνόμενοι αὐτοὶ νόμον φυλάσσουσιν· ἀλλὰ 13
volunt vos circumcidi, ut in vestra carne glorientur. Mihi
(ε) θέλουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρᾳ σαρκὶ καυχήσωνται. Ἐμοὶ 14
autem absit gloriari, *si non* in cruce Domini nostri Jesu Christi,
δὲ μὴ γένοιτο (ζ) καυχᾶσθαι, εἰ μὴ ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,
per quem mihi mundus crucifixus est, & ego mundo. In enim Christo Jesu
δι' οὗ ἐμοὶ κόσμος ἐσταύρωται, κἀγὼ (η) τῷ κόσμῳ. Ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ 15
neque circumcisio aliquid valet, neque præputium, sed nova *creatio*.
οὔτε περιτομή (θ) τι ἰσχύει, οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ καινὴ κτίσις.

MS.A. (ι) Πραΰτης, (κ) Χριστοῦ Ἰησοῦ, ΚΕΦ. ϛ'. MS. A. (α) φρεναπατᾷ ἑαυτόν. (β) ἐγκακῶμεν· (γ) ἐργαζόμεθα (δ) ἵνα τῷ σταυρῷ τοῦ Χριστοῦ μὴ διώκονται. (ε) θέλοντες ὑμᾶς (ζ) καυχήσασθαι, (η) κόσμῳ. (θ) τί ἐστιν,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

20 [illegible]
21 [illegible]
[illegible]
[illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]

[illegible]

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]

[illegible]

7 8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 12 [illegible]
[illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
[illegible]

Cultus idolorum, veneficium, inimicitia, 20
jurgium, æmulatio, ira, contumacia, dissidia,
sectæ, Invidia, homicidium, temulentia, 21
lasciva cantio, omniáque his similia: quæ
qui faciunt, ut jam prædixi vobis, & nunc
dico, regni Dei hæreditatem non sunt ad-
epturi. Fructus autem Spiritûs sunt cha- 22
ritas, gaudium, pax, longanimitas, benigni-
tas, bonitas, fides, Mansuetudo, patien- 23
tia. Adversùs hujusmodi lex posita non
est. Qui verò sunt Christi, carnem suam 24
crucifixerunt cum omnibus perpessionibus
ejus, ejusque desideriis: Vivamus ergò Spi- 25
ritu, & Spiritum sectemur. Nec simus ina- 26
nis gloriæ cupidi, alter alterum parvipenden-
tes, & alter alteri invidentes.

CAP. VI.

Fratres mei, si quis vestrûm præoccupa- 1
tus fuerit in delicto, vos qui spirituales estis,
instaurate eum spiritu mansueto, & cavete
ne & vos tentemini. Et portate onus al- 2
ter alterius, quoniam sic adimplebitis Legem
Christi. Nam si quis arbitratur se aliquid 3
esse, quum non sit, seipsum decipit. Sed 4
quisque opus suum probet, & tunc intra se-
ipsum erit gloriatio ejus, & non in alio.
Unusquisque enim suam ipsius sarcinam ba- 5
julabit. Communicet autem is qui audit 6
sermonem, ei qui sibi suggerit, in omnibus
bonis.

Matutinis feriæ IV. Passionis. 10.

Ne erretis, Deus non deluditur. Quicquid 7
enim seminat homo, idipsum demetit. Qui 8
seminat per carnem, de carne metit cor-
ruptionem: qui per Spiritum seminat, de
Spiritu vitam perennem metet. Quúmque 9
benefacimus, ne sit nobis tædio: erit enim
tempus quo metemus, neque nobis erit tæ-
dio. Nunc itaque dum tempus habemus, 10
operemur bona erga unumquemque, sed
maximè erga domesticos fidei. Videte quas 11
scripturas scripsi vobis propriis manibus.
Quotquot volunt gloriari in carne, hi co- 12
gunt vos circuncîdi, tantùm ne per crucem
Christi persecutionem patiantur. Nam 13
qui circunciduntur, ne ipsi quidem servant
legem, sed volunt vos circuncidi, ut in ve-
stra carne glorientur. Mihi verò non con- 14
tingat gloriari nisi in cruce Domini Jesu
Christi, per quem mundus crucifixus est mi-
hi, & ego crucifixus sum mundo. Nihil 15
enim est circuncisio, neque præputium, sed
creatura nova.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

20 ኣጣዐወ : ሐሰሪደ : ጸላእ : ትዝህርት : ትዝውፍት : ቅንአት : መዐት : ኑፋቄ : ተቃሕ
21 ዎ፡=፡ ተሰሐም : ተቀትሎ : ስታይ : ስክረት : ወዘአምሳሊሁ : ለዝንቱ : በከመ : አቅደ
22 ምኩ : ነገርተክሙ : ዘዘንተ : ይገብር : ኢይሬኢ : መንግሥተ : እግዚአብሔር፡፡=፡ ወ
23 ፍሬሁሰ : ለመንፈስ : ቅዱስ : ተፋቅሮ : ወፍሥሐ : ወሰላም : ትዕግሥት : ምጽዋት : ኂሩ
24 ት : ሃይማኖት፡=፡ የውሀት : ሊዘመወ : አልቦ : ዘይኄይስ : እምዝ : ሕግ፡፡=፡ ለሊየ
25 ሱስ : ክርስቶስ : ሰቀልዎ : ሥጋሁ : ምስለ : ፍትወት : ወምስለ : ኀጢአት፡=፡ ወእመ
ሰ : በመንፈስ : ንሐዩ : ዘመንፈስ : ንግበር፡=፡

Idololatria, veneficium, inimicitia, jactantia, murmuratio, æmulatio, ira, 20
schisma, & secta, Afflictio, cædes, potatus, ebrietas, & similia ejus- 21
modi: sicut prædixi vobis, qui hæc facit non videbit regnum Dei. Et fru- 22
ctus Spiritûs sancti est charitas, & gaudium, & pax, patientia, eleemo-
synæ, bonitas, fides, Mansuetudo, continentia: & non est melior quàm 23
hæc, lex. Qui Jesu Christi sunt, crucifixerunt carnem suam, cum concupi- 24
scentia & peccato. Et si in Spiritu vivimus, spiritualia faciamus. 25

Versio VULGATA LATINA.

20 Idolorum servitus, veneficia, inimicitiæ, contentiones, æmulationes, iræ, rixæ, dis-
21 sensiones, sectæ, Invidiæ, homicidia, ebrietates, comessationes, & his similia:
quæ prædico vobis, sicut prædixi; Quoniam qui talia agunt, regnum Dei non con-
22 sequentur. Fructus autem Spiritûs est: charitas, gaudium, pax, patientia, beni-
23 gnitas, bonitas, longanimitas. Mansuetudo, fides, modestia, continentia, castitas.
24 Adversùs hujusmodi non est lex. Qui autem sunt Christi, carnem suam crucifi-
25 xerunt cum vitiis & concupiscentiis. Si spiritu vivimus, spiritu & ambulemus.
26 Non efficiamur inanis gloriæ cupidi, invicèm provocantes, invicèm invidentes.

CAP. VI.

1 Fratres, & si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos, qui spirituales
2 estis, hujusmodi instruite in spiritu lenitatis, considerans te ipsum, ne & tu ten-
3 teris. Alter alterius onera portate, & sic adimplebitis legem Christi. Nam si
4 quis existimat se aliquid esse, cùm nihil sit, ipse se seducit. Opus autem suum
probet unusquisque, & sic in semetipso tantùm gloriam habebit, & non in alte- 5
ro. Unusquisque enim onus suum portabit. Communicet autem, is qui cate- 6
chizatur verbo, ei qui se catechizat, in omnibus bonis. Nolite errare: Deus 7
non irridetur. Quæ enim seminaverit homo, hæc & metet. Quoniam qui semi- 8
nat in carne sua, de carne & metet corruptionem: qui autem seminat in spiritu, de
spiritu metet vitam æternam. Bonum autem facientes, non deficiamus: tempore 9
enim suo metemus non deficientes. Ergò dum tempus habemus, operemur bo- 10
num ad omnes, maximè autem ad domesticos fidei. Videte qualibus literis scri- 11
psi vobis meâ manu. Quicunque enim volunt placere in carne, hi cogunt vos cir- 12
cumcidi, tantùm ut crucis Christi persecutionem non patiantur. Neque enim qui 13
circumciduntur, legem custodiunt: sed volunt vos circumcidi, ut in carne vestra
glorientur. Mihi autem absit gloriari, nisi in cruce Domini nostri Jesu Christi: 14
per quem mihi mundus crucifixus est, & ego mundo. In Christo enim Jesu, 15
neque circumcisio aliquid valet, neque præputium, sed nova creatura,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* عبادة الاصنام * السحر * العداوات * المماحكات * المغايرات * المعاصب * المعايضات * الخصومات * 20
عصبيات الهوى * الحاسد * الافتاك * المساكر * الاغاني * ونظاير هذه * التي اتقدم فاقول لكم كما 21
سبقت * ان الذين يعملون مثل هذه ما يرثون ملك الله * * قراءة السبت السابع والعشرين
بعد العنصرة * * ومن الروح * المحبة * الفرح * السلامة * طول المهل * الخيرية * الصلاح * 22
الامانة * الوداعة الحمية * ومثل هولاء ليست عليهم شريعة * الذين قد صلبوا للمسيح البشر 23 24
مع الالام والشهوات * ان عشنا بالروح فسنرتضي بالروح * لا نصيرن معجبين يستعدي 25 26
احدنا على الاخر * ويحسد بعضنا بعضا * * الفصل السادس * * ايها الاخوة ان اقتنص 1
انسان بهفوة ما * فانتم ايها الروحانيون * عدلوا مثل هذا بروح الوداعة * مترقبا ذاتك الا
تجرب انت * * قراءة الاربعا من الجمعة السادسة عشر * * ليحمل بعضكم ثقل بعض 2
فهكذا تتممون شريعة المسيح * تم * السبت * * وان يظن احدكم انه شي وهو لا شي * 3
فذاك يخدع عقله ذاته * فكل احد منكم فليختبر عمله * ويكون افتخاره على نفسه فقط * ولا 4
على اخر * لان كل احد سيحمل وسقه * ومتعلم الاقوال فليشارك من يعلمه في جميع خيراته * 5 6
* لا تضلوا * الله ما يخادع * الشي الذي يزرعه الانسان اياه سيحصد * لان من يزرع في بشرته 7 8
سيحصد من بشرته بلي * ومن يزرع في الروح سيحصد من الروح حياة دايمة * واذ عملنا 9
الخير فلا نكل ولا نضجر * فاننا سنحصده في وقته * اذا لا نتراخي * فاذ لنا اذا وقت 10
فلنعملن الخير مع الكل وخصوصا مع المختصين بالايمان * تم * * الاحد الثاني والعشرون *
وايضا للاحد الذي قبل الصليب * * اعرفوا اية كتايب كتبت اليكم بيدي * ان 11 12
جميع المويرين ان يصير لهم جاها بالبشر هولاء يضطهدونكم ان تختتنوا * لا لشي اخر الا
حتي لا يسعوا في الايمان بصليب المسيح فقط * لان ولا المختونون يحفظون الشريعة لكنهم 13
يريدونكم انتم ان تختتنوا ليفتخروا ببشرتكم * اما انا فلا كان لي ان افتخر الا بصليب ربنا 14
يسوع المسيح * الذي به صلب العالم عندي * وصلبت انا عند العالم * لان في ديانة المسيح 15
يسوع * لن تقدر الختانة على شي ولا الغلفة * لكن البرية الجديدة تقدر *

Cultus idolorum, veneficium, inimici- 20
tiæ, contentiones, æmulationes, vio-
lentiæ, iræ, lites, factiones voluntariæ,
Invidiæ, cædes, ebrietates, cantiones, & 21
his similia: de quibus prædico vobis sic-
ut prædixi, quòd qui talia agunt, non e-
runt hæredes regni Dei.

Lectio sabbathi vigesimi septimi post Pentecosten.

At fructus Spiritus est charitas, gaudi- 22
um, pax, longanimitas, benignitas, boni-
tas, fides, Mansuetudo, continentia. Non 23
est lex super hujusmodi homines, *Qui* 24
crucifixerunt Christo carnem cum affe-
ctibus & concupiscentiis. Si Spiritu 25
vixerimus, Spiritu oblectabimur. Ne 26
efficiamur glorii, alii aliis insultantes,
& alii aliis invidentes.

CAP. VI.

O Fratres, si quis venatione captus 1
est in aliquo delicto, vos ô spirituales,
dirigite talē cum spiritu mansuetudinis:
observans temetipsum, ne tu tenteris.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis decimæ sextæ.

Portet alter vestrûm onus alterius: sic 2
enim perficietis legem Christi. Hucusq;.
Sabbatho. *Et si quis vestrûm existi-* 3
mat aliquid se esse, cùm nihil sit, hic
suiipsius mentem fallit. Unusquisque er- 4
go vestrûm opus suum probet, eritq; glo-
riatio ipsius super semetipsum solùm, &
non super alium: Nam unusquisque o- 5
nus suum portabit. Et qui discit sermo- 6
nes, communicet se docenti omnia bona
sua. Ne erretis; Deus non fallitur: rem 7
enim quam seminat homo, eandem metet.
Nam qui seminat in carne sua, metet ex 8
carne sua corruptionem: qui verò semi-
nat in spiritu, metet ex spiritu vitam
æternam. Cúmque fecerimus bonum, ne 9
torpescamus, nec pigeat nos: tempore e-
nim suo metemus illud, si non elangueri-
mus. Dum igitur suppetit nobis tempus, 10
operemur bonum erga omnes, ac præci-
pue erga privatos in fide. Finis.

Dominicâ vigesimâ secundâ. Itemque pro Dominica præcedente Crucem.

Agnoscite quales epistolas scripserim vo- 11
bis meâ manu. Omnes enim volentes ho- 12
norem sibi fieri in carne, ipsi persequun-
tur vos ut circumcidamini: non aliam ob
rem, nisi tantùm ne cum securitate ince-
dant in cruce Christi. Nam neque cir- 13
cumcisi legem servant: sed volunt vos
circumcidi, ut de vestra carne glorien-
tur. Mihi verò non contingat gloriari, 14
nisi in cruce Domini nostri Jesu Christi
per quem crucifixus est apud me mun-
dus, & crucifixus ego sum apud mun-
dam. Nam in religione Christi Jesu ni- 15
hil potest circumcisio neque præputium,
sed nova creatura potens est.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

26 ወኢንኩን : ዝሁራነ : ወትትሐመሙ : በበይናቲክሙ : ወትትሐሠሡ : በበይናቲክሙ፡፡=፡

2

1 አኀዊነ : ለእመቦ : ብእሲ : ዘስሕተ : አንትሙ : እለ : መንፈስ : ቅዱስ : አጽንዕዎ : ለዘ : ከማሁ :
2 በመንፈስ : የውሀት : እንዘ : ትትዐቀቡ : ርእስክሙ : ኢትስሐቱ፡፡=፡ ወጹሩ : ለቢጽክሙ : ዘ
3 አክበዱ : ላዕሌሆሙ : ወበቱ : ትፌጽሙ : ሕገ : ክርስቶስ፡=፡ ወአልቦ : ዘያስሕት : ርእሶ፡=፡
4 ወኵሉ : ያሜክር : ምግባሮ : በዘ : ይከውኖ : መካሐ : ለርእሱ : ወአኮ : ለባዕድ፡=፡ እስመ : ኵ
5 ሉ : ጾሮ : ይጸውር፡=፡ ወይስምዖ : ንእስ : ክርስቲያን : ላዝ : ነገር : ወይትመሀር : ገቢረ : ሠናይ፡፡=፡
6 ኢያስሕቱክሙ : አልቦ : ዘያስተአብዶ : ለእግዚአብሔር : ዘዘርአ : ሰብእ : ያአርር፡=፡ ዘዘ
7 ርአ : ውስተ : ሥጋሁ : በሥጋሁ : ያአርር : ሞተ : ወዘዘርአ : ውስተ : መንፈሱ : ለመንፈሱ : ያአር
8 ር : ሕይወተ : ዘለዓለም፡፡=፡ ወኢንትሀከይ : ገቢረ : ሠናይ : እስመ : በዕድሜሁ : ነአርር :
9 ለመጠኑ፡=፡ ብነ : ዕለተ : ንግበር : ሠናየ : ለኵሉ : ወፈድፋደሰ : ለሰብአ : ሃይማኖት፡=፡ ርእ
10 ዩ : ዘከመ : ጸሐፍኩ : ለክሙ : በእዴየ፡=፡ ወእለሰ : ይፈቅዱ : ያድልው : ለገጽ : እሙንቱ :
11 ያገብሩክሙ : ትትገዘሩ : ዳእሙ : ከመ : ኢትትልው : መስቀሎ : ለክርስቶስ፡=፡ ወእለሂ :
12 ተገዝሩ : ኢዐቀቡ : ሕገገ : ኦሪት : ዳእሙ : ይፈቅዱ : ሳክሙ : ትትገዘሩ : ከመ : በነፍስትክሙ :
13 ትዜሀሩ፡=፡ ወሊተሰ : ሐሰ : ሊተ : እስከ : እዜሀር : ዘእንበለ : ዳእሙ : በመስቀሉ : ለእ
14 ግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ወበኀቤየሰ : ሞውት : ዓለም : አነሂ : ሞውት : በኀበ :
15 ዓለም፡=፡ ተገዝሮሂ : ኢይበቍዕ : ወኢተገዝሮሂ : ኢያሰልጥ : ዘእንበለ : ሐዲስ :
ፍጥረት፡=፡

Et non simus jactabundi, & affligentes inter vos, & disputantes inter vos. 26

CAP. VI.

Fratres nostri, si sit homo qui erravit, vos qui Spiritum sanctum habetis, *fir-* 1
mate talem in Spiritu mansuetudinis, attendentes vobismet ipsis, ne erretis. Et 2
portate pro fratribus vestris, quæ gravant super eos, & in eo complebitis legem 3
Christi. Et nemo est qui fallit seipsum. Et unusquisque probat opus suum, ut 4
sit gloria sibiipsi, & non alteri. Quia unusquisque onus suum portabit. Et 5
audiat junior Christianus hunc sermonem, & discat facere bonum. Ne sedu- 6
cant vos, nemo est qui insipientem reddat Deum: quicquid seminavit homo, id 7
metet. Qui seminavit in carne sua, in carne sua metet mortem: & qui semina- 8
vit in spiritu suo, pro spiritu suo metet vitam æternam. Et ne pigeamur fa- 9
cere bonum, quia in tempore suo metemus pro mensura: Dum *habemus tempus,* 10
benefici simus omnibus; & præcipuè hominibus fidei. Videte quomodo scripsi 11
vobis cum manu mea. Et qui volunt simulare, illi cogunt vos circumcidi: tan- 12
tùm ut non adhæreatis cruci Christi. Et qui circumcisi sunt non servaverunt 13
ritum legis, sed volunt vos circumcidi, ut in corporibus vestris glorientur. Et 14
mihi, absit mihi ut glorier, nisi solummodò in cruce Domini nostri Jesu Christi:
& apud me mortuus est mundus, ego etiam mortuus sum *apud mundum. Circum-* 15
cisio non prodest, & incircumcisio non perficit, sed nova creatura.

ἘΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ. ΚΕΦ. ΙΒ'.

Et quicunque regulâ hâc ordinatè ambulaverint, pax super illos & misericordia, &
16 Καὶ ὅσοι τῷ κανόνι τούτῳ (ι) στοιχήσουσιν, εἰρήνη ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἔλεος, καὶ
super Israel Dei. Cæterùm, molestias mihi nemo exhibeat: Ego enim
17 ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ τοῦ Θεοῦ. Τοῦ λοιποῦ, κόπους μοι μηδεὶς παρεχέτω· ἐγὼ γὰρ τὰ
stigmata Domini Jesu in corpore meo porto. Gratia Domini
18 στίγματα (κ) τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματί μου βαστάζω. Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου
nostri Jesu Christi cum spiritu vestro, fratres. Amen.
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν, ἀδελφοί. ἀμήν.

Ad Galatas scripta est à Roma.
(†) Πρὸς Γαλάτας ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης.

Ἐν στίχοις σιγ'.

MS. A. (ι) στοιχοῦσιν, (κ) τοῦ Ἰησοῦ (†) Πρὸς Γαλάτας.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

16 *ܘܐܝܠܝܢ ܕܒܗܢܐ ܫܒܝܠܐ ܡܫܬܘܫܝܢ. ܢܗܘܐ ܫܝܢܐ ܥܠܝܗܘܢ ܘܪܚܡܐ. ܘܥܠ ܐܝܣܪܝܠ
17 ܕܐܠܗܐ. *ܡܟܝܠ ܠܐ ܐܢܫ ܥܡܠܐ ܢܪܡܐ ܠܝ. ܐܢܐ ܓܝܪ ܫܘܡܐ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ
18 ܒܦܓܪܝ ܛܥܝܢ ܐܢܐ. *ܛܝܒܘܬܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܥܡ ܪܘܚܟܘܢ ܐܚܝ ܐܡܝܢ.
*ܫܠܡܬ ܐܓܪܬܐ ܕܓܠܛܝܐ ܕܐܬܟܬܒܬ ܡܢ ܪܗܘܡܝ.

Et ii qui hanc semitam sectantur, pax sit super eos & misericordia, ac super Israel Dei. 16
Proinde nemo mihi laborem injiciat: ego enim stigmata Domini nostri Jesu Christi in corpore meo porto. 17
Gratia Domini nostri Jesu Christi cum spiritu vestro, fratres mei. Amen. 18

Epistolæ ad Galatas quæ scripta est ab urbe Roma, FINIS.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

16 ወለሰለ : ኵሎሙ : ይገብሩ : በዝንቱ : ሕግ : ሰላም : ወሣህል : ደቢ : እስራኤል : ዘእ
17 ግዚአብሔር ::=፡ እምይእዜ : አልቦ : ዘያንግፐኒ : እስከ : ሕማም : ለክርስቶስ :
18 እጸውር : በሥጋየ :=፡ ጸጋሁ : ለእግዚእ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ምስለ : መንፈስክ
ሙ : አሜን ::=፡ ለሰብአ : ገላትያ ::=፡

Et super omnes facientes secundùm hanc regulam, pax sit, & misericordia super Israelem Dei. 16 *Ex nunc nemo est qui molestiam mihi ferat, ego dolorem Christi porto in corpore meo.* 17 *Gratia Domini Jesu Christi cum Spiritu vestro, Amen.* 18

Ad Galatas.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣ ἘΦΕΣΙΟΥΣ ἘΠΙΣΤΟΛΗΣ.

Α'. Περὶ τῆς ἐν Χριστῷ ἐκλογῆς ἡμῶν καὶ εἰσαγωγῆς καὶ τελειώσεως.
Β'. Εὐχὴ περὶ γνώσεως τῶν ἐν Χριστῷ εἰσαχθέντων ἀγαθῶν εἰς ἡμᾶς.
Γ'. Περὶ τῆς τῶν ἐθνῶν καὶ Ἰουδαίων οἰκειώσεως πρὸς Θεὸν διὰ Χριστοῦ ἐπ' ἐλπίδι χρ. χάριν.
Δ'. Περὶ τῆς ἐνθέσεως αὐτῷ θείας σοφίας, εἰς φωτισμὸν ἐθνῶν, καὶ ἔλεγχον δαιμόνων.
Ε'. Εὐχὴ ὑπὲρ τῆς ἐκκλησίας εἰς δύναμιν καὶ ἀγάπην Θεοῦ.
Ϛ'. Παραίνεσις περὶ ἀγάπης ἑνωτικῆς, ἣ καὶ τὰ χαρίσματα διῄρηται πρὸς ὠφέλειαν κοινήν.
Ζ'. Περὶ σωφροσύνης καὶ δικαιοσύνης ποιούσης ἡμᾶς θεοειδεῖς.
Η'. Περὶ τοῦ ζῆν ἐπαξίως τοῦ ἁγιασμοῦ, ἔργοις τὴν κακίαν ἐλέγχοντας, μὴ λόγοις· πνεύματι τε πληρουμένους διὰ ψαλμῶν, μὴ οἴνῳ.
Θ'. Διάταξις οἰκιακῶν καθηκόντων ἀρχομένοις καὶ ἄρχουσι κατὰ Χριστόν.
Ι'. Ἐν σχήματι ὁπλίσεως περὶ τῆς κατὰ Χριστὸν δυνάμεως.

AD EPHESIOS EPISTOLA PAULI.

(†) ΠΡΟΣ ἘΦΕΣΙΟΥΣ ἘΠΙΣΤΟΛΗ ΠΑΥΛΟΥ. ΚΕΦ. Α'.

CAP. I. α'.

PAULUS Apostolus Jesu Christi per voluntatem Dei, Sanctis
1 ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ θελήματος Θεοῦ, τοῖς ἁγίοις
existentibus in Epheso, & fidelibus in Christo Jesu: Gratia vobis &
2 (α) τοῖς οὖσιν ἐν Ἐφέσῳ, καὶ πιστοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· Χάρις ὑμῖν καὶ
pax à Deo Patre nostro, & Domino Jesu Christo. Benedictus Deus &
3 εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ Α'
Pater Domini nostri Jesu Christi, benedicens nos in omni benedictione spiritu-
πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ πνευματι-
ali, in cœlestibus, Christo: Sicut elegit nos in ipso ante
4 κῇ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις, (β) Χριστῷ· Καθὼς ἐξελέξατο ἡμᾶς ἐν αὐτῷ πρὸ
constitutionem mundi, esse nos sanctos & inculpatos in conspectu ejus in charitate.
καταβολῆς κόσμου, εἶναι ἡμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους κατενώπιον αὐτοῦ ἐν ἀγάπῃ.
Præfiniens nos in filiorum adoptionē per Jesum Christum in sese, secundùm bonum
5 Προορίσας ἡμᾶς εἰς υἱοθεσίαν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς αὐτόν, κατὰ τὴν εὐ-
affectum voluntatis suæ, In laudem gloriæ gratiæ suæ, in
6 δοκίαν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, Εἰς ἔπαινον δόξης τῆς χάριτος αὐτοῦ, (γ) ἐν
qua gratificavit nos in dilecto. In quo habemus redemptionem
7 ᾗ ἐχαρίτωσεν ἡμᾶς ἐν τῷ ἠγαπημένῳ. Ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν
per sanguinem ejus, (remissionem peccatorum,) secundùm divi-
διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, (τὴν ἄφεσιν τῶν παραπτωμάτων,) κατὰ (δ) τὸν πλοῦ-
tias gratiæ ejus: Qua abundavit in nos in omni sapientia &
τον τῆς χάριτος αὐτοῦ· Ἧς ἐπερίσσευσεν εἰς ἡμᾶς ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ 8
prudentia: Notum faciens nobis mysterium voluntatis suæ, secundùm
φρονήσει· Γνωρίσας ἡμῖν τὸ μυστήριον τοῦ θελήματος αὐτοῦ, κατὰ τὴν 9
beneplacitum suum, quod proposuit in se: In dispensatione plenitudinis
εὐδοκίαν αὐτοῦ, ἣν προέθετο ἐν αὐτῷ· (ε) Εἰς οἰκονομίαν τοῦ πληρώματος 10
temporum, instaurare omnia in Christo, quæ & in cœ-
τῶν καιρῶν, ἀνακεφαλαιώσασθαι τὰ πάντα ἐν τῷ Χριστῷ, (ζ) τά τε ἐν τοῖς οὐρα-
lis, & quæ in terra, in ipso. In quo etiam electi sumus, præ-
νοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, ἐν αὐτῷ. Ἐν ᾧ καὶ (η) ἐκληρώθημεν, προ- 11
destinati secundùm propositum ipsius omnia efficientis secundùm consilium
ορισθέντες κατὰ πρόθεσιν τοῦ τὰ πάντα ἐνεργοῦντος κατὰ τὴν βουλὴν
voluntatis suæ: Ad esse nos in laudem gloriæ ejus,
τοῦ θελήματος αὐτοῦ· Εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς εἰς ἔπαινον τῆς δόξης αὐτοῦ, τοὺς 12
antè sperantes in Christo: In quo & vos audientes ver-
προηλπικότας ἐν τῷ Χριστῷ· Ἐν ᾧ καὶ (θ) ὑμεῖς ἀκούσαντες τὸν λό- 13
bum veritatis, (Evangelium salutis vestræ,) in quo & creden-
γον τῆς ἀληθείας, (τὸ εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας ὑμῶν,) ἐν ᾧ καὶ πιστεύσαν-
tes signati estis Spiritu promissionis sancto:
τες ἐσφραγίσθητε τῷ Πνεύματι τῆς ἐπαγγελίας τῷ ἁγίῳ·

MS. A. (†) ΠΡΟΣ ἘΦΕΣΙΟΥΣ. (α) πᾶσιν τοῖς (β) ἐν Χριστῷ (γ) ἧς ἐχαρίτωσεν (δ) τὸ πλοῦτος τῆς χρηστότητος (ε) Κατὰ τὴν οἰκονομίαν (ζ) τὰ ἐν (η) ἐκλήθημεν, (θ) *ἡμεῖς

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

ܐܓܪܬܐ ܕܐܦܣܝܐ

*ܩܦܠܐܘܢ *ܐ* *ܕܡܥܡܘܕܝܬܐ* *ܐ*

1 *ܦܘܠܘܣ ܫܠܝܚܐ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܒܨܒܝܢܗ ܕܐܠܗܐ. ܠܐܝܠܝܢ ܕܐܝܬܝܗܘܢ ܒܐܦܣܘܣ.
2 ܩܕܝܫܐ ܘܡܗܝܡܢܐ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. *ܫܠܡܐ ܥܡܟܘܢ ܘܛܝܒܘܬܐ ܡܢ ܐܠܗܐ ܐܒܘܢ.
3 ܘܡܢ ܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. *ܡܒܪܟ ܗܘ ܐܠܗܐ ܐܒܘܗܝ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܗܘ
4 ܕܒܪܟܢ ܒܟܠ ܒܘܪܟܢ ܕܪܘܚ ܒܫܡܝܐ ܒܡܫܝܚܐ. *ܐܝܟ ܕܓܒܢ ܒܗ ܡܢ ܩܕܡ
ܬܪܡܝܬܗ ܕܥܠܡܐ. ܕܢܗܘܐ ܩܕܝܫܐ ܘܕܠܐ ܡܘܡ ܩܕܡܘܗܝ. ܘܒܚܘܒܐ ܩܕܡ ܪܫܡܢ ܠܗ.
5 *ܘܣܡܢ ܠܒܢܝܐ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܐܝܟ ܕܫܦܪ ܒܨܒܝܢܗ. *ܕܢܫܬܒܚ ܫܘܒܚܐ
6 ܕܛܝܒܘܬܗ. ܗܝ ܕܐܫܦܥ ܥܠܝܢ ܒܚܒܝܒܗ. *ܗܘ ܕܒܗ ܐܝܬ ܠܢ ܦܘܪܩܢܐ. ܘܒܕܡܗ
7
8 ܫܘܒܩܢܐ ܕܚܛܗܐ. ܐܝܟ ܥܘܬܪܐ ܕܛܝܒܘܬܗ. *ܗܝ ܕܐܝܬܪܬ ܒܢ. ܒܟܠ ܚܟܡܐ ܘܒܟܠ
9
10 ܣܘܟܠ ܕܪܘܚ. *ܘܐܘܕܥܢ ܐܪܙܐ ܕܨܒܝܢܗ. ܗܘ ܕܩܕܡ ܨܒܐ ܕܢܥܒܕ ܒܗ. *ܒܡܕܒܪܢܘܬܐ
11 ܕܡܘܠܝܐ ܕܙܒܢܐ. ܕܬܘܒ ܢܬܚܕܬ ܟܠ ܡܕܡ ܒܡܫܝܚܐ. ܕܒܫܡܝܐ ܘܕܒܐܪܥܐ. *ܘܒܗ
12 ܚܢܢ ܐܬܓܒܝܢ. ܐܝܟ ܕܩܕܡ ܨܒܐ ܘܐܪܫܡܢ. ܗܘ ܕܟܠ ܥܒܕ ܐܝܟ ܬܪܥܝܬܐ ܕܨܒܝܢܗ. *ܕܢܗܘܐ
13 ܚܢܢ ܐܝܠܝܢ ܕܡܢ ܩܕܝܡ ܣܒܪܢ ܒܡܫܝܚܐ. ܠܐܝܩܪܐ ܕܫܘܒܚܗ. *ܕܒܗ ܐܦ ܐܢܬܘܢ
ܫܡܥܬܘܢ ܡܠܬܐ ܕܫܪܪܐ. ܕܐܝܬܝܗ ܣܒܪܬܐ ܕܚܝܝܟܘܢ. ܘܒܗ ܗܝܡܢܬܘܢ
ܘܐܬܚܬܡܬܘܢ ܒܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܗܝ ܕܐܫܬܘܕܝܬ.

EPISTOLA AD EPHESIOS.

CAPUT I.

Baptismi.

Paulus Apostolus Jesu Christi per voluntatem Dei iis qui agunt Ephesi sanctis & fidelibus in Jesum Christum; 1 Pax vobiscum 2 & gratia à Deo patre nostro, & à Domino nostro Jesu Christo. Benedictus ille Deus 3 pater Domini nostri Jesu Christi, qui benedixit nos omnibus benedictionibus spiritualibus in cœlo per Christum. Quemadmodum 4 prælegit nos in ipso ante mundi constitutionem, ut essemus sancti & absque nævo in conspectu ipsius, & per charitatem præsignavit nos sibi. Et adoptavit nos in 5 filios per Jesum Christum, uti placuit voluntati ipsius. Ut celebretur laus gratiæ ejus, 6 quam effudit super nos per dilectum suum. Per quem habemus redemptionem, & per 7 sanguinem ipsius remissionem peccatorum, secundùm divitias gratiæ suæ, Quæ abundavit 8 in nobis in omni sapientia, omnique intellectu spirituali. Et patefecit nobis arcanum 9 voluntatis suæ quod proposuerat exequi in ipso, In dispensationem plenitudinis 10 temporum, ut omnia denuò renovarentur in Christo, quæ in cœlo, & in terra sunt. Et per eum electi sumus, sicut præsignavit 11 nos, & voluit ille qui omnia facit juxta decretum voluntatis suæ: Ut simus nos, qui 12 priùs speravimus in Christo, in decus gloriæ ipsius. In quo & vos audistis sermonem veritatis, 13 quod est Evangelium vestræ salutis, & in quo credidistis, & obsignati estis Spiritu sanctitatis, qui promissus fuerat.

Versio VULGATA LATINA.

16 Et quicunque hanc regulam secuti fuerint, pax super illos, & misericordia,
17 & super Israel Dei. De cætero nemo mihi molestus sit: ego enim stigmata Domini Jesu in corpore meo porto. Gratia Domini nostri Jesu Christi, cum 18 spiritu vestro, fratres. Amen.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

16 * وكافة الذين يرتضون بهذا القانون والترتيب فعليهم السلامة والرحمة * وعلي إسرائيل
17 خصيص الله * ومما بعد لا يسبب لي أحد أتعابا * فانني أنا حامل في جسدي وسوم جراحات
18 يسوع المسيح * نعمة ربنا يسوع المسيح مع روحكم أيها الاخوة أمين *
* تمت الرسالة * كتبت من مدينة رومية على يد تيطوس ولوقا *
* والسبح لرب المجد منور عقل الانسان * أمين امين امين *

Et omnes qui canonem & ordinem hunc 16 *approbant, pax erit super eos & misericordia, & super Israelem proprietatem Dei. De cætero nequis mihi molestias* 17 *exhibeat: ego enim in corpore meo porto stigmata plagarum Jesu Christi. Gratia* 18 *Domini nostri Jesu Christi sit cum spiritu vestro ô fratres, Amen.*

EPISTOLÆ FINIS.

Scripta fuit ab urbe Roma per Titum & Lucam.

Laus autem Domino gloriæ, illuminanti mentem humanam, Amen, amen, amen.

Epistola Beati PAULI *Apostoli ad* EPHESIOS.

Versio VULGATA LATINA.

CAPUT I.

1 Paulus Apostolus Jesu Christi per voluntatem Dei, omnibus Sanctis, qui sunt 2 Ephesi, & fidelibus in Christo Jesu. Gratia vobis & pax à Deo Patre nostro, & 3 Domino Jesu Christo. Benedictus Deus & Pater Domini nostri Jesu Christi, 4 qui benedixit nos in omni benedictione spirituali in cœlestibus in Christo, Sicut elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, ut essemus sancti & immaculati 5 in conspectu ejus in charitate. Qui prædestinavit nos in adoptionem filiorum 6 per Jesum Christum in ipsum, secundùm propositum voluntatis suæ, In laudem 7 gloriæ gratiæ suæ, in qua gratificavit nos in dilecto filio suo. In quo habemus redemptionem per sanguinem ejus, remissionem peccatorum, secundùm divitias gratiæ ejus, Quæ superabundavit in nobis, in omni sapientia & prudentia: 8 Ut notum faceret nobis sacramentum voluntatis suæ, secundùm beneplacitum 9 ejus, quod proposuit in eo, In dispensatione plenitudinis temporum, instaurare 10 omnia in Christo, quæ in cœlis, & quæ in terra sunt, in ipso: In quo etiam & 11 nos sorte vocati sumus, prædestinati secundùm propositum ejus, qui operatur omnia secundùm consilium voluntatis suæ: Ut simus in laudem gloriæ ejus nos, qui an- 12 tè speravimus in Christo: In quo & vos, cùm audissetis verbum veritatis, 13 (Evangelium salutis vestræ) in quo & credentes signati estis Spiritu promissionis sancto,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* رسالة القديس بولص الي اهل افسس * وهي خامسة في عدد الرسايل *
* الفصل الاول * * قراءة الخميس من الجمعة السادسة عشر *
1 * من بولص رسول ايسوع المسيح بمشية الله * الي القديسين الذين بافسس والمومنين بايسوع
2 المسيح * نعمة لكم وسلامة من الله ابينا والرب يسوع المسيح * مبارك الاله وابو ربنا يسوع
3
4 المسيح * الذي باركنا بكل بركة روحانية بيسوع المسيح * في الخطوط السمايية * كما
5 اصطفانا به قبل انشاء العالم * لنكون قدامه قديسين ولا معايبين بمحبته * اذ تقدم
6 فميزنا للتبني له بيسوع المسيح * كما يخص بحسن مسيته * لمديح مجد نعمته * التي انعم بها
علينا بالمحبوب * الذي * قراءة الجمعة من الجمعة السادسة عشر *
7 * به نلنا الفدا بدمه وصفح الهفوات * كما يخص غناء نعمته * التي فضلت علينا بكل
8
9 حكمة وعلم * اذ عرفنا سر مسيته كما يخص مسرته * ثم * التي سبق فدواها فيه *
10 * لتدبير كال الازمان * ان يتم بالمسيح البرايا كلها * التي في السماوات * والتي على
11 الارض به * اذ يصير لها راسا وبه حصل لنا نصيبا * اذ تقدم فامر بذلك لنا * كما يخص بنية
12 الفاعل كل شي براي مسيته * لنكون لمديح مجده نحن الذين سلف توكلنا على المسيح * الذي به
13 سمعتم اذ قول الحق بشان خلاصكم * الذي به ختمتم اذ امنتم بروح موعد القديسين *

Epistola Divi PAULI ad *EPHESIOS*: Et est quinta in numero Epistolarum.

CAPUT PRIMUM.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis decimæ sextæ.

A Paulo Apostolo Jesu Christi per 1 *voluntatem Dei, ad sanctos qui sunt Ephesi, & credentes in Jesum Christum. Gratia vobis et pax à Deo Patre nostro,* 2 *& Domino Jesu Christo. Benedict^o Deus* 3 *ac Pater Domini nostri Jesu Christi, qui benedixit nobis omni benedictione spirituali per Jesum Christum in sortibus cœlestibus: Sicut elegit nos per ipsum* 4 *ante conditum mundum, ut essemus coram ipso sancti & inculpati, per charitatem ipsius: Præsegregans nos in adoptionem* 5 *sibi per Jesum Christum, secundùm placitum voluntatis suæ: Ad laudem* 6 *gloriæ gratiæ suæ quam in nos contulit per dilectum illum.*

Lectio feriæ sextæ hebdomadis 16æ.

Per quem consecuti sum^o redemptionem, 7 *per sanguinem ipsius, & veniam delictorum, secundùm divitias gratiæ ipsius, Quæ superabundavit super nos omni* 8 *cum sapientia & prudentia. Significavit* 9 *nobis mysterio voluntatis suæ juxta beneplacitum suum,* Hactenus. *quod ante proposuerat in ipso. Ad administrati-* 10 *onem perfectionis temporum: ut scilicet perficeret in Christo creaturas omnes quæ in cœlis, & quæ super terram sunt in ipso: Quippe qui fiat caput illarum.* 11 *Et per eum adepti sumus sortem, quandoquidem hoc præusserat in gratiam nostram, secundùm propositum ejus qui omnia facit ex consilio voluntatis suæ. Ut simus ad laudem gloriæ ipsius nos* 12 *quorum præcessit fiducia in Christo. Per* 13 *quem vos audistis sermonem veritatis, annuntiationem salutis vestræ: in quo obsignati estis, credentes Spiritui promissionis sanctorum:*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

⁂

ለሰብአ : ኤፌሶን : ወተጽሕፈ : እንዘ : ሀሎ : ብሔረ : ሮሜ ፡=፡
በሆሳዕና : ምንባብ ፡=፡

1 ጳ ጳውሎስ : ሐዋርያሁ : ለኢየሱስ : ክርስቶስ : በፈቃደ : እግዚአብሔር : ለቅዱሳን : እለ :
2 ኤፌሶን : ወመእመናን : ለኢየሱስ : ክርስቶስ ፡=፡ ሰላም : ለክሙ : ወጸጋ : እግዚአብሔ
3 ር : አቡነ : ወእግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ ፡=፡ ይትባረክ : እግዚአብሔር :
አቡሁ : ለእግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ዘባረከነ : በኵሉ : በረከተ : መንፈስ : ቅዱስ :
4 በዘ : ሰማያት : በክርስቶስ : ኢየሱስ ፡=፡ በከመ : ኀረየነ : ሎቱ : እምቅድመ : ይትፈጠ
5 ር : ዓለም : ከመ : ይረስየነ : ቅዱሳነ : ወንጹሐነ : ለቅድሜሁ : በተፋቅሮ ፡=፡ ሠርዐነ :
6 ትርሲተ : ወልዱ : በእንተ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ሎቱ : በሥርዐተ : ፈቃዱ ፡=፡ ለክብር :
7 ወለስብሐት : በጸጋሁ : ዘጸገወነ : በወልዱ : ፍቁሩ ፡=፡ ዘበእንቲአሁ : ረከብነ : መድኀኒ
8 ተነ : ወተኀድገ : ለነ : ኀጢአትነ : በደሙ : በከመ : ብዕለ : ጸጋሁ ፡=፡ ዘአፈድፈደ : ላ
9 ዕሌነ : በኵሉ : ጥበብ : ወምክር ፡=፡ አርአየነ : ምክረ : ፈቃዱ : በከመ : ሠምረቱ ::
10 ወዘሠርዐ : በእንቲአሁ ፡=፡ ወዐቀመ : በዘ : ይበጽሕ : ዕድሜሁ : ወአርአሶ : ለዕለ : ኵ
11 ሉ : ለክርስቶስ : ለዘ : በሰማያት : ወለዘ : በምድር : ሎቱ ፡=፡ ወከፈለነ : በዘ : ሠርዐነ :
12 እግዚአብሔር : ወረድአነ : በኵሉ : በሥምረተ : ፈቃዱ ፡=፡ ከመ : የሀበነ : ምክረ : ወስ
13 ብሐተ : ለእለ : ተወከልነ : በክርስቶስ : ኢየሱስ ፡=፡ ወአንትሙኒ : ሰሚዐክሙ : ቃለ :
ጽድቅ : ትምህርተ : ሕይወትክሙ : ወአመንክሙ : ወአዐተብክሙ : በመንፈስ : ቅዱስ ::
ዘአሰፈወ ፡==፡

Ad EPHESIOS: & scripta fuit cum esset *in* civitate Romæ.

Dominicâ Hosanæ, lectio.

CAPUT I.

Paulus Apostolus Jesu Christi in voluntate Dei Sanctis qui sunt Ephesi, & 1 *fidelibus Jesu Christi. Pax vobis & gratia Dei patris nostri, & Domini no-* 2 *stri Jesu Christi. Benedictus est Deus pater Domini nostri Jesu Christi, qui benedixit nobis in omni benedictione Spiritûs sancti, quæ in cœlis in Christo* 3 *Jesu. Sicut elegit nos ad eum antequam crearetur mundus, ut constitueret* 4 *nos sanctos & puros coram eo in charitate. Prædestinavit nos in adoptionem* 5 *filiorum suorum per Jesum Christum, sibi, in decreto voluntatis suæ, In ho-* 6 *norem & gloriam, in dono suo quod donavit nobis in filio suo dilecto. Per* 7 *quem invenimus redemptionem nostram, & remissa sunt nobis peccata nostra, in sanguine ejus, secundùm divitias gratiæ ejus, Quam abundare fecit* 8 *supra nos, in omni sapientia & consilio, Manifestare nobis consilium voluntatis* 9 *suæ secundùm beneplacitum suum, & quod decrevit de illo. Et stabilivit, in* 10 *futuro tempore præstituto suo, & præfecit supra omnia, Christum, quæ in cœlis & quæ in terra, apud eum. Et partivit nob's de iis quæ destinavit nobis De-* 11 *us, & adjuvit nos in omnibus per beneplacitum voluntatis suæ: Ut daret* 12 *nobis consilium & gloriam, qui speravimus in Christo Jesu. Et vos quum audivissetis sermonem veritatis, doctrinam salutis vestræ, & credidistis, tunc obsignavit vos in Spiritu sancto quem promisit:* 13

Qui eſt arrhabo hæreditatis noſtræ, in redemptionem aſſertio-
14 (ι) Ὅς ἐστιν ἀρραβὼν τῆς κληρονομίας ἡμῶν, εἰς ἀπολύτρωσιν τῆς περιποιήσε-
nis, in laudem gloriæ ipſius. Propter hoc & ego audiens illam circa vos
15 ως, εἰς ἔπαινον τῆς δόξης αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο κἀγὼ ἀκούσας τὴν καθ' ὑμᾶς Β′
fidem in Domino Jeſu, & dilectionem in omnes Sanctos,
πίστιν ἐν τῷ Κυρίῳ Ἰησοῦ, (κ) καὶ τὴν ἀγάπην τὴν εἰς πάντας τοὺς ἁγίους,
Non ceſſo gratias agens pro vobis, memoriam veſtri faciens in ora-
16 Οὐ παύομαι εὐχαριστῶν ὑπὲρ ὑμῶν, (λ) μνείαν ὑμῶν ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσ-
tionibus meis: Ut Deus Domini noſtri Jeſu Chriſti, pater glo-
17 ευχῶν μου· Ἵνα ὁ Θεὸς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῆς δό-
riæ, det vobis ſpiritum ſapientiæ & revelationis, in agnitione ejus: Illu-
18 ξης, δώῃ ὑμῖν πνεῦμα σοφίας καὶ ἀποκαλύψεως, ἐν ἐπιγνώσει αὐτοῦ· Πεφω-
minatos oculos mentis veſtræ, ad ſciendum vos quæ eſt
τισμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς (μ) τῆς διανοίας ὑμῶν, εἰς τὸ εἰδέναι ὑμᾶς τίς ἐστιν
ſpes vocationis ejus, & quæ divitiæ gloriæ hæreditatis
ἡ ἐλπὶς τῆς κλήσεως (ν) αὐτοῦ, καὶ τίς ὁ πλοῦτος τῆς δόξης τῆς κληρονομίας
ejus in Sanctis: Et quæ excellens magnitudo virtutis ejus
19 αὐτοῦ ἐν τοῖς ἁγίοις· Καὶ τί τὸ ὑπερβάλλον μέγεθος τῆς δυνάμεως αὐτοῦ
in nos credentes ſecundùm operationem potentiæ virtutis ejus:
εἰς ἡμᾶς τοὺς πιστεύοντας κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ κράτους τῆς ἰσχύος αὐτοῦ·
Quam operatus eſt in Chriſto, ſuſcitans illum ex mortuis: & colloca-
20 Ἣν (ξ) ἐνήργησεν ἐν τῷ Χριστῷ, ἐγείρας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν· καὶ (ο) ἐκάθι-
vit in dextera ſua in cœleſtibus, Supra omnem principatum, & po-
21 σεν ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις, Ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς, καὶ ἐξ-
teſtatem, & virtutem, & dominationem, & omne nomen nominatum
ουσίας, καὶ δυνάμεως, καὶ κυριότητος, καὶ παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου
non ſolùm in ſeculo hoc, ſed etiam in futuro. Et omnia ſub-
22 οὐ μόνον ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. Καὶ πάντα ὑπ-
jecit ſub pedes ejus: Et ipſum dedit caput ſuper omnia Ec-
έταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ· καὶ αὐτὸν ἔδωκε κεφαλὴν ὑπὲρ πάντα τῇ ἐκ-
cleſiæ: Quæ eſt corpus ipſius, plenitudo omnia in omnibus adimplentis.
23 κλησίᾳ· Ἥτις ἐστὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ, τὸ πλήρωμα (π) τοῦ τὰ πάντα ἐν πᾶσι πληρουμένου.

CAP. II. β′.

Et vos exiſtentes mortuos delictis, & peccatis, In
Γ′ ΚΑὶ ὑμᾶς ὄντας νεκροὺς τοῖς παραπτώμασι, καὶ ταῖς (α) ἁμαρτίαις, Ἐν 1
quibus aliquando ambulaſtis ſecundùm ſeculum mundi hujus, ſecundùm prin- 2
αἷς ποτε περιεπατήσατε κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦ κόσμου τούτου, κατὰ τὸν ἄρ-
cipem poteſtatis aëris, ſpiritûs nunc efficientis in fili-
χοντα τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀέρος, τοῦ πνεύματος τοῦ νῦν ἐνεργοῦντος ἐν τοῖς υἱ-
is inſuaſibilitatis: In quibus & nos omnes converſati ſumus aliquando, in
οῖς τῆς ἀπειθείας· Ἐν οἷς καὶ ἡμεῖς πάντες ἀνεστράφημέν ποτε, ἐν 3
deſideriis carnis noſtræ, facientes voluntates carnis &
ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς σαρκὸς ἡμῶν, ποιοῦντες τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς καὶ τῶν
cogitationum: & eramus nati naturâ iræ, ſicut & cæteri. At De-
διανοιῶν· καὶ (β) ἦμεν τέκνα φύσει ὀργῆς, ὡς καὶ οἱ λοιποί. Ὁ δὲ Θε- 4
us dives exiſtens in miſericordia, propter multam charitatem ſuam quam dile-
ὸς πλούσιος ὢν ἐν ἐλέει, διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην αὐτοῦ ἣν ἠγάπη-
xit nos, Et exiſtentes nos mortuos offenſis convivificavit
σεν ἡμᾶς, Καὶ ὄντας ἡμᾶς νεκροὺς τοῖς παραπτώμασι συνεζωοποίησε τῷ 5
Chriſto: (gratiâ eſtis ſervati:) Et conreſuſcitavit, & conſedere fecit in
Χριστῷ· (χάριτί ἐστε σεσωσμένοι·) Καὶ συνήγειρε, καὶ συνεκάθισεν ἐν 6
ſupercœleſtibus in Chriſto Jeſu, Ut oſtenderet in ſeculis
τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, Ἵνα ἐνδείξηται ἐν τοῖς αἰῶσι τοῖς 7
ſupervenientibus eminentes divitias gratiæ ſuæ in bonitate
ἐπερχομένοις (γ) τὸν ὑπερβάλλοντα πλοῦτον τῆς χάριτος αὐτοῦ ἐν χρηστότητι
ſuper nos, in Chriſto Jeſu: Nam gratiâ eſtis ſervati per fidem:
ἐφ' ἡμᾶς, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Τῇ γὰρ χάριτί ἐστε σεσωσμένοι διὰ τῆς πίστεως· 8
(& hoc non ex vobis: Dei donum:) Non ex operibus, ut ne quis glorietur.
(καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ ὑμῶν· Θεοῦ τὸ δῶρον·) Οὐκ ἐξ ἔργων, ἵνα μή τις καυχήσηται. 9
Ipſius enim ſumus factura, creati in Chriſto Jeſu in operibus bonis, quæ
Αὐτοῦ γάρ ἐσμεν ποίημα, κτισθέντες ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς, οἷς 10
præparavit Deus, ut in illis ambulemus.
προητοίμασεν ὁ Θεός, ἵνα ἐν αὐτοῖς περιπατήσωμεν.

MS. A. (ι) Ὅ ἐστιν (κ) καὶ τὴν * εἰς πάντας (λ) μνείαν ποιούμενος (μ) τῆς καρδίας ὑμῶν, (ν) αὐτοῦ, τίς (ξ) ἐνήργηκεν (ο) καθίσας αὐτὸν ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ (π) τοῦ τὰ πάντα
Κεφ. β′. MS. A. (α) ἁμαρτίαις αὐτῶν, Ἐν (β) ἦμεν φ···· ··κνα ὀργῆς (γ) τὸ ὑπερβάλλον πλοῦτος

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

14 * ܗܘ ܕܐܝܬܘܗܝ ܪܗܒܘܢܐ ܕܝܪܬܘܬܢ. ܠܦܘܪܩܢܐ ܕܐܝܠܝܢ ܕܐܬܚܝܝܘ. ܘܠܫܘܒܚܐ ܕܐܝܩܪܗ.

*ܕܒܬܪ ܩܝܡܬܐ *ܒ*

15 * ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܦ ܐܢܐ ܗܐ ܡܢ ܕܫܡܥܬ ܗܝܡܢܘܬܟܘܢ ܕܒܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܘܚܘܒܟܘܢ ܕܥܠ ܟܠܗܘܢ ܩܕܝܫܐ.
16 * ܠܐ ܫܠܝܬ ܠܡܘܕܝܘ ܥܠܝܟܘܢ. ܘܠܡܥܗܕ ܠܟܘܢ ܒܨܠܘܬܝ.
17 * ܕܐܠܗܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܐܒܐ ܕܫܘܒܚܐ. ܢܬܠ ܠܟܘܢ ܪܘܚܐ ܕܚܟܡܬܐ ܘܕܓܠܝܢܐ ܒܝܕܥܬܗ.
18 * ܘܢܢܗܪܢ ܥܝܢܐ ܕܠܒܘܬܟܘܢ. ܕܬܕܥܘܢ ܡܢܘ ܣܒܪܐ ܕܩܪܝܢܗ. ܘܡܢܘ ܥܘܬܪܐ ܕܫܘܒܚܐ ܕܝܪܬܘܬܗ ܒܩܕܝܫܐ.
19 * ܘܡܢܘ ܝܘܬܪܢܐ ܕܪܒܘܬܐ ܕܚܝܠܗ ܒܢ ܒܗܠܝܢ ܕܡܗܝܡܢܝܢ. ܐܝܟ ܡܥܒܕܢܘܬܐ ܕܬܘܩܦܐ ܕܚܝܠܗ.
20 * ܗܘ ܕܣܥܪ ܒܡܫܝܚܐ. ܘܐܩܝܡܗ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ. ܘܐܘܬܒܗ ܒܝܡܝܢܗ ܒܫܡܝܐ.
21 * ܠܥܠ ܡܢ ܟܠ ܪܝܫܘܬܐ ܘܫܘܠܛܢܐ ܘܚܝܠܐ ܘܡܪܘܬܐ. ܘܠܥܠ ܡܢ ܟܠ ܫܡ ܕܡܬܩܪܐ. ܠܐ ܒܗܢܐ ܥܠܡܐ ܒܠܚܘܕ ܐܠܐ ܐܦ ܒܥܬܝܕ.
22 * ܘܟܠ ܫܥܒܕ ܬܚܝܬ ܪܓܠܘܗܝ. ܘܠܗ ܝܗܒ ܪܫܐ ܠܥܠ ܡܢ ܟܠ ܠܥܕܬܐ.
23 * ܕܗܝ ܐܝܬܝܗ ܦܓܪܗ. ܘܡܘܡܠܝܐ ܕܗܘ ܕܟܠ ܒܟܠ ܡܫܡܠܐ.

* ܫܠܡ *

1 * ܐܦ ܠܟܘܢ ܕܡܝܬܝܢ ܗܘܝܬܘܢ ܒܚܛܗܝܟܘܢ ܘܒܣܟܠܘܬܟܘܢ.
2 * ܐܝܠܝܢ ܕܒܗܝܢ ܡܢ ܩܕܝܡ ܗܠܟܬܘܢ ܐܝܟ ܥܠܡܢܘܬܗ ܕܥܠܡܐ ܗܢܐ. ܘܐܝܟ ܨܒܝܢܗ ܕܪܝܫܐ ܕܫܘܠܛܢܐ ܕܐܐܪ. ܘܗܘ ܪܘܚܐ ܕܡܥܒܕ ܒܒܢܝ ܠܐ ܡܛܦܝܣܢܘܬܐ.
3 * ܘܒܗܘܢ ܒܥܒܕܐ ܗܠܝܢ ܐܦ ܚܢܢ ܟܠܢ ܡܬܗܦܟܝܢ ܗܘܝܢ ܡܢ ܩܕܝܡ ܒܪܓܝܓܬܐ ܕܒܣܪܢ. ܘܥܒܕܝܢ ܗܘܝܢ ܨܒܝܢܗ ܕܒܣܪܢ ܘܕܡܚܫܒܬܢ. ܘܗܘܝܢ ܒܢܝܐ ܕܪܘܓܙܐ ܡܢ ܟܝܢܢ ܐܝܟ ܫܪܟܐ. * ܫܠܡ ܩܪܝܢܐ

4 * ܕܚܡܫܐ ܕܫܠܝܐ * ܓ * ܐܠܗܐ ܕܝܢ ܕܥܬܝܪ ܗܘ ܒܪܚܡܘܗܝ. ܡܛܠ ܣܘܓܐܐ ܕܚܘܒܗ ܕܐܚܒܢ.
5 * ܟܕ ܡܝܬܝܢ ܗܘܝܢ ܒܚܛܗܝܢ ܐܚܝܢ ܥܡ ܡܫܝܚܐ. ܘܒܛܝܒܘܬܗ ܗܘ ܦܪܩܢ.
6 * ܘܐܩܝܡܢ ܥܡܗ. ܘܐܘܬܒܢ ܥܡܗ ܒܫܡܝܐ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ.
7 * ܕܢܚܘܐ ܠܥܠܡܐ ܕܐܬܝܢ ܪܒܘܬܐ ܕܥܘܬܪܐ ܕܛܝܒܘܬܗ. ܘܒܒܣܝܡܘܬܐ ܕܗܘܬ ܥܠܝܢ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ.
8 * ܒܛܝܒܘܬܗ ܓܝܪ ܦܪܝܩܝܢܢ ܒܗܝܡܢܘܬܐ. ܘܗܕܐ ܠܐ ܗܘܬ ܡܢܟܘܢ. ܐܠܐ ܡܘܗܒܬܐ ܗܝ ܕܐܠܗܐ.
9 * ܠܐ ܡܢ ܥܒܕܐ. ܕܠܐ ܐܢܫ ܢܫܬܒܗܪ.
10 * ܕܝܠܗ ܓܝܪ ܚܢܢ ܒܪܝܬܐ ܕܒܪܐ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܠܥܒܕܐ ܛܒܐ. ܐܝܠܝܢ ܕܡܢ ܩܕܝܡ ܛܝܒ ܐܠܗܐ ܕܒܗܘܢ ܢܗܠܟ.

Qui quidem eſt arrhabo hæreditatis noſtræ, 14 in redemptionem eorum qui ſervantur, & in laudem gloriæ illius.

Poſt Reſurrectionem. 2.

Propterea & ego ecce poſtquam audiſſem 15 fidem veſtram quæ eſt in Domino noſtro Jeſu Chriſto, & charitatem veſtram erga omnes Sanctos: Non deſino gratias agere 16 pro vobis, & mentionem veſtri facere in precationibus meis: Ut Deus Domini no- 17 ſtri Jeſu Chriſti pater gloriæ, det vobis Spiritum ſapientiæ & revelationis per agnitionem ſui: Et illuminentur oculi cordium 18 veſtrorum, ut ſciatis quæ ſit ſpes vocationis ejus, & quæ opulentia gloriæ hæreditatis illius in Sanctis: Et quæ ſit hæreditas vir- 19 tutis illius in nos, qui credimus ſecundùm efficaciam roboris virtutis ipſius, Quam 20 edidit in Chriſto, quum excitavit eum à mortuis, & ſedere fecit à dextera ſua in cœlis, Supra omnes principatus, & poteſta- 21 tes, & virtutes, & dominationes, & ſupra omne nomen quod nominatur, non ſolùm in hoc ſeculo, ſed etiam in futuro. Ac ſub- 22 jecit omnia ſub pedes ejus, eumque qui eſt ſupra omnia, dedit caput Eccleſiæ; Quæ 23 eſt corpus illius, & complementum ejus qui omnia in omnibus adimplet:

CAP. II.

ETiam vos qui eratis mortui in flagitiis 1 ac delictis illis veſtris, In quibus quon- 2 dam ambulaveratis, ſecundùm mundanam vanitatem ſeculi hujus, & juxta voluntatem principis poteſtatis aëris, *nempe* ſpiritûs illius qui graſſatur in filios immorigeros. Per 3 opera illa in quibus nos quoque verſati ſumus antea per concupiſcentias carnis noſtræ; & exquebamur voluntatem carnis noſtræ, noſtríque ſenſûs, & eramus planè filii iræ, ut cæteri.

Feriâ V. quietis. 3.

Deus autem qui dives eſt in miſerationi- 4 bus ſuis, propter multam charitatem ſuam quâ dilexit nos, Quum eſſemus mortui 5 per peccata noſtra, vivificavit nos cum Chriſto, & gratia ſua redemit nos: & excitavit nos unà cum eo, Noſque ſedere fe- 6 cit cum eo in cœlis, per Jeſum Chriſtum: Ut oſtenderet ſeculis venturis magnificen- 7 tiam divitiarum gratiæ ſuæ, & benignitatem ſuam quæ fuit ſuper nos per Jeſum Chriſtum. Siquidem gratiâ illius redempti ſu- 8 mus per fidem: idque non ex vobis, ſed donum Dei eſt; Non ex operibus, ne quis 9 glorietur. Nam ſumus creatura illius, qui 10 creati ſumus in Jeſu Chriſto ad opera illa bona, quæ olim præparavit Deus, ut in eis ambularemus.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

14 ዘውእቱ : አረቦኑ : ርስትነ : ወመድኀኒተ : ሕይወትነ : በክብረ : ስብሐቲሁ ::=፦
በመስቀል : ዘጾመ : ምንባብ :=፦
15 ወበእንተዝ : አነሂ : ሰሚዕየ : ሀይማኖትክሙ : በእግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ወዘኵ
16 ሉ : ዘእግዚእነ : ቅዱሳኒሁ : ወተፋቅሮ.ወሙ:=፦ ኢያንተግ : አአኵቶ : በእንቲአክሙ :
17 በጸሎትየ :=፦ ከመ : አምላኩ : ለእግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : አበ : ስብሐት : የሀ
18 ብክሙ : መንፈሰ : ጥበብ:: ወይክሥት : ለክሙ : ታአምሩ:=፦ ወያብርህ : አዕይንተ :
ልብክሙ : ወተአምሩ: ምንት : ውእቱ : ተስፋሁ : ለጸዋዔክሙ:: ወምንት:ብዕለ: ስብሐተ:
ርስቱ : ለቅዱሳን:=፦

Qui eſt arrabo hæreditatis noſtræ, & redemptio vitæ noſtræ, in honore gloriæ ſuæ. 14

In cruce jejunii, lectio.

Et propterea ego etiam quum audiviſſem fidem veſtram in Domino noſtro Jeſu 15 *Chriſto, & quòd omnes Domini noſtri Sanctos etiam diligitis: Non ceſſabam gra-* 16 *tias agere pro vobis in precibus meis. Ut Deus Domini noſtri Jeſu Chriſti,* 17 *Pater gloriæ det vobis ſpiritum ſapientiæ, & aperiat vobis cognitionem ejus: Et* 18 *illuminet oculos cordis veſtri, & ut cognoſcatis quæ ſit ſpes vocationis veſtræ, & quæ ſint divitiæ gloriæ hæreditatis Sanctorum.*

Verſio VULGATA LATINA.

14 Qui eſt pignus hæreditatis noſtræ, in redemptionem acquiſitionis, in laudem
15 gloriæ ipſius. Propterea & ego audiens fidem veſtram, quæ eſt in Domino Je-
16 ſu, & dilectionem in omnes Sanctos, Non ceſſo gratias agens pro vobis, me-
17 moriam veſtri faciens in orationibus meis: Ut Deus Domini noſtri Jeſu Chriſti,
18 pater gloriæ, det vobis ſpiritum ſapientiæ & revelationis, in agnitione ejus; Illuminatos oculos cordis veſtri, ut ſciatis quæ ſit ſpes vocationis ejus, & quæ
19 divitiæ gloriæ hæreditatis ejus in Sanctis, Et quæ ſit ſupereminens magnitudo virtutis ejus in nos, qui credimus ſecundùm operationem potentiæ virtutis ejus,
20 Quam operatus eſt in Chriſto, ſuſcitans illum à mortuis, & conſtituens ad dex-
21 teram ſuam in cœleſtibus, Supra omnem principatum, & poteſtatem, & virtutem, & dominationem, & omne nomen, quod nominatur non ſolùm in hoc
22 ſeculo, ſed etiam in futuro. Et omnia ſubjecit ſub pedibus ejus: & ipſum de-
23 dit caput ſupra omnem Eccleſiam, Quæ eſt corpus ipſius, & plenitudo ejus, qui omnia in omnibus adimpletur.

CAP. II.

ET vos, cùm eſſetis mortui delictis & peccatis veſtris, In quibus aliquando 2 ambulaſtis ſecundùm ſeculum mundi hujus, ſecundùm principem poteſtatis aëris hujus, ſpiritûs, qui nunc operatur in filios diffidentiæ, In quibus & nos 3 omnes aliquando converſati ſumus in deſideriis carnis noſtræ, facientes voluntatem carnis & cogitationum, & eramus naturâ filii iræ, ſicut & cæteri: Deus autem, qui dives eſt in miſericordia, propter nimiam charitatem ſuam, quâ 4 dilexit nos, Et cùm eſſemus mortui peccatis, convivificavit nos in Chriſto, 5 (cujus gratiâ eſtis ſalvati,) Et conreſuſcitavit, & conſedere fecit in cœleſtibus 6 in Chriſto Jeſu: Ut oſtenderet in ſeculis ſupervenientibus abundantes divitias 7 gratiæ ſuæ in bonitate ſuper nos in Chriſto Jeſu. Gratiâ enim eſtis ſalvati 8 per fidem: & hoc non ex vobis; Dei enim donum eſt: non ex operibus, ut ne- 9 quis glorietur. Ipſius enim ſumus factura, creati in Chriſto Jeſu in operibus bo- 10 nis, quæ præparavit Deus ut in illis ambulemus.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

14 * الذي هو رهبون موريثنا لافتداء الاستصناع لمديح مجده * قراءة السبت الثامن
15 والعشرين بعد العنصرة * من اجل هذا اذ سمعت انا الامانة المختصة بكم بيسوع المسيح
16 وحبكم جماعة القديسين * لست اكف شاكرا عنكم صانعا في صلواتي ذكركم *
17 * ليعطيكم الاله ربنا يسوع المسيح ابو المجد * روح حكمة واستعلان * تم * بمعرفته * منار 18
19 اعين قلوبكم * لتعلموا ما هو رجاء دعوته * وما هو غناء مجد موريثه في القديسين * وما هو
20 افراط جسامة قوته فينا المؤمنين المختصة بفعل عز قوته * التي فعلها بالمسيح الذي اقامه
21 من الموتى واجلسه في يمينه في السماويات * فوق سمو كل رياسة وسلطان * وقوة وربوبية *
وكل اسم مسمى لا في هذا الدهر فقط * بل وفي الدهر المنتظر *
22 * قراءة الاثنين السابع عشر بعد العنصرة * يا اخوة ان الله اخضع كل شي
23 تحت قدمي ابنه * وصيره راسا فوق الكل * للكنيسة * التي هي جسده الذي هو كمال المكمل
كل الاشياء في الكل * تم * الفصل الثاني * فانتم اذ كنتم موتى 1
2 بالهفوات والخطايا * التي تصرفتم فيها وقتا ما في هذا العالم * فيما يختص برييس سلطان
3 هواء الروح الفاعل الان في بني المعصية * الهفوات التي تصرفنا فيها كلنا وقتا ما في شهوات
جسدنا * عاملين مشيات الجسد واذهاننا * وكنا بالطبع اولاد رجز كالباقيين * تم *
4 * الاحد الثالث والعشرون بعد العنصرة * فاما الله اذ لم يزل غنيا
5 بالرحمة * ومن اجل محبته الجزيلة * التي احبنا * وكنا موتى بالهفوات احيانا بالمسيح معه *
6 وبنعمته انتم مخلصون * وانهضنا معه * واجلسنا معه في السماويات بيسوع المسيح * ليوضح 7
في الدهور المقبلة ثروة نعمته المفرطة جدا * السابغة بخيريته علينا بيسوع المسيح *
8 * لانكم بنعمته انتم مخلصون بالامانة * وهذا ليس هو منكم * المنة لله * لا من اعمال *
9 لئلا يفتخر احد * لاننا صناعته نحن خلقنا بيسوع المسيح * للاعمال الصالحة * التي سبق 10
الله فاعدها لنتصرف فيها * تم *

Qui eſt arrhabo hæreditatis noſtræ, in redemptionem acquiſitionis, ad laudem gloriæ ipſius. 14

Lectio ſabbathi vigeſimi octavi poſt Pentecoſten.

Propterea cùm audierim ego fidem in 15 *vos inditam in Jeſu Chriſto, & charitatem veſtram in omnes ſanctos: Non de-* 16 *ſino gratias agere pro vobis, faciens in orationibus meis mentionem veſtri, Ut* 17 *concedat vobis Deus Dominus noſter Jeſus Chriſtus pater gloriæ, Spiritum ſapientiæ & revelationis,* Huculque *per agnitionem ipſius, Illuminantem ocu-* 18 *los cordium veſtrorum: ut ſciatis quæ ſit ſpes vocationis ipſius, & quæ ſint divitiæ gloriæ hæreditatis ejus in ſanctis: Et quæ ſit eminentia magnitudinis po-* 19 *tentiæ ipſius in nobis fidelibus, pendentis ab efficacia fortitudinis roboris ipſius, Quod exercuit in Chriſto, quem ſuſcita-* 20 *vit à mortuis, & ſedere fecit in dextera ſua in cœleſtibus, Supra celſitudinem* 21 *omnis Principatus, & Poteſtatis, & Potentiæ, atque Dominii, omniſque nominis quod nominatur non ſolùm in hoc ſeculo, ſed & in ſeculo quod expectatur.*

Lectio feriæ ſecundæ quæ decima ſeptima eſt poſt Pentecoſten.

O fratres, Deus quidem ſubjecit omnia 22 *ſub pedes filii ſui, eumque dedit caput ſuper omnia ipſi Eccleſiæ, Quæ eſt cor-* 23 *pus ejus, quod eſt complementum, perficiens omnia in omnibus.* Hactenus.

CAP. II.

VOs igitur cùm eſſetis mortui in de- 1 *lictis & peccatis, In quibus verſati eſtis* 2 *aliquando in hoc ſeculo, ſecundùm principem poteſtatis aëris, ſpiritus nunc agentis in filiis contumaciæ: Delictis* 3 inquam *in quibus nos omnes verſati ſumus aliquando in cupiditatibus carnis noſtræ, facientes voluntates carnis etiam in mentibus noſtris, eramuſque naturâ filii iræ ſicut reliqui.* Finis.

Dominicâ vigeſimâ tertiâ poſt Pentecoſten.

Deus autem, quum ſit indeſinenter dives 4 *in miſericordia, propter uberrimā charitatem ſuam quâ dilexit nos, Dum mortui* 5 *eſſemus in delictis, vivificavit nos per Chriſtum cum ipſo: (per gratiam enim ipſius vos eſtis ſervati:) Et ſuſcitavit* 6 *nos cū ipſo, noſq; cum ipſo ſedere fecit in cœleſtibus, per Jeſum Chriſtū: Ut decla-* 7 *raret ſeculis ſuccedentibus opulentiam gratiæ ſuæ valde eminentem, in nos profuſam ex benignitate ſua per Jeſum Chriſtum. Ipſius enim gratiâ vos eſtis ſervati* 8 *per fidem: idque non ex vobis eſt: Dei donum eſt: Non ex operibus: ne quis glo-* 9 *rietur. Nam ipſius ſumus opificium, ab* 10 *eo creati per Jeſum Chriſtum ad opera bona quæ Deus antea paravit ut in eis verſaremur.* Finis.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

19 ወፈድፈደ : ጽንዐ : ኀይሉ : ዘላዕሌነ : በክርስቶስ:=፦ ወአንሥኦ : እምውታን : ወአንበ
20 ሮ : በየማኑ : በሰማያት:=፦ መልዕልተ : ኵሉ : መላእክት : ወመኳንንት : ወኀይለት : ወ
21 አጋእዝት : ወኵሉ : ስመ : ዘይሰመይ : አኮ : በዝ : ዓለም : ባሕቲቱ : በዘኒ : ይመጽእ:=፦
22 ወኵሉ : አግረረ : ሎቱ : ታሕተ : እገሪሁ : ወኪያሁ : ረሰየ : ለኵሉ : ቤተ : ክርስቲያን:=፦
23 በሥጋሁ : ዘውእቱ:ፍጻሜሁ:ለኵሉ: ፍጹም::=፦

፪

1 ፫ ወአንትሙሂ : እንዘ : ምዉታን : አንትሙ : በኀጢአትክሙ:=፦ በዘ : ቦቱ : ሖርክሙ፡
2 ትካት : በንብረተ : ሥርዐተዝ : ዓለም : ወበመልአከ : መኰንን : ርእየተ : ነፋስ : ዘይኄይ
3 ሎሙ : ይእዜ : ለደቂቀ : ከሐድያን::=፦ ወንሕነሂ : ኵልነ : ገበርነ : ትካት : በፍትወ
ተ : ሥጋነ : ወገበርነ : ፈቃደ : ሥጋነ : ወዘሐለይነ : ወኮነ : ውሉደ : መንሱት : ከመ :
እልክቱ : ሰብእ::=፦
ቅድመ:ኢጲፋንያ:በሰንበት:ኅበ:ይትነበብ:=፦
4 ወእግዚአብሔርሰ : በብዕለ : ምሕረቱ : ወበብዝኀ : ፍቅሩ : ዘአፍቀረነ::=፦ እንዘ : ም
5 ውታን : ንሕነ : በኀጢአትነ : አሕየወነ : በክርስቶስ: ወድኀነ:በጸጋሁ:: [illegible]:=፦
6 ወእሙሂ : ነበረ : ወእሙሂ : ተንሥአ : በሰማያት : በክርስቶስ : ኢየሱስ:=፦ ከመ :
7 [illegible] : በዓለም : ዘይመጽእ : [illegible] : በክርስቶስ::=፦
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible] : ለግብር : ሠናይ : [illegible] : እግዚ
አብሔር : በዘ : ቦቱ : ነሐውር::=፦

Et abundavit firmitas potentiæ ſuæ quæ ſuper nos in Chriſto. Et ſuſcitavit eum 19 *à mortuis, & poſuit eum ad dextram ſuam in cœlis, Supra omnes angelos, &* 20 *poteſtates, & virtutes, & dominos, & omne nomen quod nominatur, non in hoc* 21 *mundo ſolùm, ſed in futuro. Et omnia ſubjecit ei ſub pedibus ejus, & ipſum* 22 *præpoſuit toti domui Chriſtianorum, In corpore ejus qui eſt perfectio omnis per-* 23 *fecti.*

CAP. II.

E*T vos mortui fuiſtis in peccatis veſtris, Quibus ambulaſtis olim in via con-* 1 *ſtitutionis hujus mundi, & ſecundùm principem poteſtatis, imaginem ſpiritûs qui* 2 *prævalet nunc filiis hæreticis. Et nos etiam omnes fecimus olim, ſecundùm* 3 *deſiderium carnis noſtræ, & fecimus voluntatem carnis noſtræ, & quæ cogitavimus, & fuimus filii perditionis, ſicut reliqui homines.*

Sabbato præcedente Epiphaniam, ubi legitur.

Sed Deus in divitiis miſericordiæ ſuæ, & in multa charitate ſua quâ dilexit 4 *nos, Quum mortui eſſemus in peccatis noſtris, vivificavit nos in Chriſto, &* 5 *liberavit nos in gratia ipſius.*

Dominicâ Hoſanæ. 6

Unàque ſedit, unàque reſurrexit in cœlis in Chriſto Jeſu: Ut oſtenderet in ſe- 7 *culo ſuccedente, abundantiam gratiæ ſuæ in qua miſertus eſt nobis in Chriſto.* 8 *Quia in gratia ejus ſervavit nos, & in fide: & hoc donum Dei eſt, & non ex* 9 *veſtra. Et non in operibus noſtris: ut non ſit qui glorietur. Quia opus ejus ſu-* 10 *mus, & creavit nos per Jeſum Chriſtum ad opus bonum, quod præordinavit Deus ut in illo ambulemus.*

Ideò mementote quòd vos aliquandò Gentes in carne, dicti præ-
11 Διὸ μνημονεύετε ὅτι (δ) ὑμεῖς ποτὲ τὰ ἔθνη ἐν σαρκί, οἱ λεγόμενοι ἀ-
putium à dicta circumcisione in carne manu facta: Quia era-
12 κροβυστία ὑπὸ τῆς λεγομένης περιτομῆς ἐν σαρκὶ χειροποιήτου· Ὅτι (ε) ἦ-
tis in tempore illo sine Christo, alienati à republica Is-
τε ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ χωρὶς Χριστοῦ, ἀπηλλοτριωμένοι τῆς πολιτείας τοῦ Ἰσ-
rael, & hospites testamentorum, promissionis spem non habentes, &
ραήλ, καὶ ξένοι τῶν διαθηκῶν, τῆς ἐπαγγελίας ἐλπίδα μὴ ἔχοντες, καὶ
athei in mundo. Nunc autem in Christo Jesu vos aliquando existentes
13 ἄθεοι ἐν τῷ κόσμῳ. Νυνὶ δὲ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ὑμεῖς οἱ ποτὲ ὄντες
longè, propè facti estis in sanguine Christi. Ipse enim est
14 μακρὰν, (ζ) ἐγγὺς ἐγενήθητε ἐν τῷ αἵματι τοῦ Χριστοῦ. Αὐτὸς γάρ ἐστιν ἡ
pax nostra, faciens utraque unum, & medium parietem maceriæ
εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφότερα ἕν, καὶ τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ
solvens: inimicitiam in carne sua, Legem mandatorum in dogma-
15 λύσας· τὴν ἔχθραν ἐν σαρκὶ αὐτοῦ, Τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν ἐν δόγμα-
tis abolens: ut duos condat in semetipso in unum novum homi-
σι καταργήσας· ἵνα τοὺς δύο κτίσῃ ἐν (η) ἑαυτῷ εἰς ἕνα καινὸν ἄνθρω-
nem, faciens pacem: Et reconciliet ambos in uno corpore
16 πον, ποιῶν εἰρήνην· Καὶ ἀποκαταλλάξῃ τοὺς ἀμφοτέρους ἐν ἑνὶ σώματι τῷ
Deo per crucem, interficiens inimicitiam in ipso. Et veniens evan-
17 Θεῷ διὰ τοῦ σταυροῦ, ἀποκτείνας τὴν ἔχθραν ἐν αὐτῷ. Καὶ ἐλθὼν εὐηγ-
gelizavit pacem vobis qui longè, & iis qui propè: Quoniam per ipsum ha-
18 γελίσατο εἰρήνην ὑμῖν τοῖς μακρὰν, (θ) καὶ τοῖς ἐγγύς· Ὅτι δι' αὐτοῦ ἔ-
bemus accessum ambo in uno Spiritu ad Patrem. Nem-
19 χομεν τὴν προσαγωγὴν οἱ ἀμφότεροι ἐν ἑνὶ Πνεύματι πρὸς τὸν πατέρα. Ἄ-
pè ergò non jam estis hospites & advenæ, sed concives Sanctorum, & do-
ρα οὖν οὐκ ἔτι ἐστὲ ξένοι καὶ πάροικοι, (ι) ἀλλὰ συμπολῖται τῶν ἁγίων, καὶ οἰ-
mestici Dei: Superædificati super fundamento Apostolorum & Pro-
20 κεῖοι τοῦ Θεοῦ· Ἐποικοδομηθέντες ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν ἀποστόλων καὶ προ-
phetarum, existente summo angulari ipso Jesu Christo: In quo omnis ædi-
φητῶν, ὄντος ἀκρογωνιαίου αὐτοῦ (κ) Ἰησοῦ Χριστοῦ· Ἐν ᾧ πᾶσα ἡ οἰκο- 21
ficatio coagmentata crescit in templum sanctum in Domino: In quo & vos
δομὴ συναρμολογουμένη αὔξει εἰς ναὸν ἅγιον ἐν Κυρίῳ· Ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς 22
coædificamini in habitaculum Dei in Spiritu.
συνοικοδομεῖσθε εἰς κατοικητήριον τοῦ Θεοῦ ἐν Πνεύματι.

CAP. III. γ'.

Δ' Hujus gratiâ ego Paulus vinctus Christi Jesu pro vobis Gentibus: Si
Τούτου χάριν ἐγὼ Παῦλος ὁ δέσμιος τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ ὑπὲρ ὑμῶν τῶν ἐθνῶν· Εἴ- 1 2
quidem audistis dispensationem gratiæ Dei datæ mihi in
γε ἠκούσατε τὴν οἰκονομίαν τῆς (α) χάριτος τοῦ Θεοῦ τῆς δοθείσης μοι εἰς
vos: Quoniam secundùm revelationem notificavit mihi mysterium, (sicut
ὑμᾶς· Ὅτι κατὰ ἀποκάλυψιν (β) ἐγνώρισέ μοι τὸ μυστήριον, (καθὼς 3
priùs scripsi in brevi: Ad quod potestis legentes intelligere prudentiam
προέγραψα ἐν ὀλίγῳ· Πρὸς ὃ δύνασθε ἀναγινώσκοντες νοῆσαι τὴν σύνεσίν 4
meam in mysterio Christi:) Quod in aliis generationibus non agnitum est
μου ἐν τῷ μυστηρίῳ τοῦ Χριστοῦ·) (γ) Ὃ ἐν ἑτέραις γενεαῖς οὐκ ἐγνωρίσθη 5
filiis hominum, sicuti nunc revelatum est sanctis Apostolis ejus &
τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων, ὡς νῦν ἀπεκαλύφθη τοῖς ἁγίοις ἀποστόλοις αὐτοῦ καὶ
Prophetis in Spiritu: Esse Gentes cohæredes & cõcorporales, & com-
προφήταις ἐν Πνεύματι· Εἶναι τὰ ἔθνη συγκληρονόμα καὶ σύσσωμα, καὶ συμ- 6
participes promissionis ejus in Christo, per Evangelium: Cujus fa-
μέτοχα τῆς (δ) ἐπαγγελίας αὐτοῦ ἐν τῷ Χριστῷ, διὰ τοῦ εὐαγγελίου· Οὗ (ε) ἐ- 7
ctus sum minister secundùm donum gratiæ Dei datum mihi secundũ
γενόμην διάκονος κατὰ τὴν δωρεὰν τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ (ζ) τὴν δοθεῖσάν μοι κατὰ
operationem virtutis ejus. Mihi minimo omnium Sanctorũ data
τὴν ἐνέργειαν τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. Ἐμοὶ τῷ ἐλαχιστοτέρῳ (η) πάντων τῶν ἁγίων ἐδό- 8
est gratia hæc, in Gentibus evangelizare investigabiles divitias Christi:
θη ἡ χάρις (θ) αὕτη, ἐν τοῖς ἔθνεσιν εὐαγγελίσασθαι τὸν ἀνεξιχνίαστον (ι) πλοῦτον τοῦ Χριστοῦ·

MS. A. (δ) ποτὲ ὑμεῖς (ε) ἦτε τῷ (ζ) ἐγενήθητε ἐγγὺς (η) αὐτῷ (θ) καὶ εἰρήνην τοῖς (ι) ἀλλ' ἐστὲ συμπολῖται (κ) Χριστοῦ Ἰησοῦ· Κεφ. γ'. MS. A. (α) χάριτος αὐτοῦ τοῦ (β) ἐγνωρίσθη μοι (γ) ὃ ἑτέραις (δ) ἐπαγγελίας ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, διὰ (ε) ἐγενήθην (ζ) τῆς δοθείσης (η) πάντων ἁγίων (θ) αὕτη, τοῖς (ι) πλοῦτος

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

11 * ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܘܘ ܥܗܕܝܢ ܕܐܢܬܘܢ ܥܡܡܐ ܗܘܝܬܘܢ ܒܒܣܪܐ. ܘܡܬܩܪܝܢ ܗܘܝܬܘܢ
ܥܘܪܠܘܬܐ ܡܢ ܗܝ ܕܡܬܩܪܝܐ ܓܙܘܪܬܐ. ܘܗܝ ܥܒܕ ܐܝܕܐ ܒܒܣܪܐ.
12 * ܘܗܘܝܬܘܢ ܒܗܘ ܙܒܢܐ ܕܠܐ ܡܫܝܚܐ. ܘܢܘܟܪܝܐ ܗܘܝܬܘܢ ܡܢ ܕܘܒܪܐ ܕܐܝܣܪܝܠ.
ܘܬܘܬܒܐ ܗܘܝܬܘܢ ܠܕܝܬܩܐ ܕܡܘܠܟܢܐ. ܘܕܠܐ ܣܒܪܐ ܗܘܝܬܘܢ. ܘܕܠܐ ܐܠܗܐ ܒܥܠܡܐ.
13 * ܗܫܐ ܕܝܢ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܐܢܬܘܢ ܕܡܢ ܩܕܝܡ ܪܚܝܩܝܢ ܗܘܝܬܘܢ. ܗܘܝܬܘܢ ܩܪܝܒܐ
14 ܒܕܡܗ ܕܡܫܝܚܐ. * ܗܘܝܘ ܓܝܪ ܫܝܢܢ. ܗܘ ܕܥܒܕ ܠܬܪܬܝܗܝܢ ܚܕ. ܘܣܬܪ ܫܘܪܐ ܕܩܐܡ
15 ܗܘܐ ܒܡܨܥܬܐ ܘܒܥܠܕܒܒܘܬܐ ܒܒܣܪܗ. * ܘܢܡܘܣܐ ܕܦܘܩܕܢܐ ܒܦܘܩܕܢܘܗܝ ܒܛܠ.
16 ܕܠܬܪܝܗܘܢ ܢܒܪܐ ܒܩܢܘܡܗ ܠܚܕ ܒܪܢܫܐ ܚܕܬܐ. ܘܥܒܕ ܫܝܢܐ. * ܘܪܥܝ ܠܬܪܝܗܘܢ
17 ܒܚܕ ܦܓܪ ܥܡ ܐܠܗܐ. ܘܩܛܠ ܒܙܩܝܦܗ ܒܥܠܕܒܒܘܬܐ. * ܘܐܬܐ ܣܒܪ ܫܠܡܐ ܠܟܘܢ
18 ܠܪܚܝܩܐ ܘܠܩܪܝܒܐ. * ܡܛܠ ܕܒܗ ܗܘ ܗܘܐ ܠܢ ܩܘܪܒܐ ܠܬܪܬܝܢ ܣܝܥܢ ܒܚܕ ܪܘܚ ܠܘܬ ܐܒܐ.
* ܫܠܡ ܩܪܝܢܐ ܕܚܡܫܒܐ ܕܩܝܡܬܐ * ܕ *

Quamobrem estote memores vos Gentes 11 quondam carnales fuisse, vocatosque fuisse Præputium ab ea quæ vocatur Circuncisio, estque manufacta in carne. Et eratis in il- 12 lo tempore absque Christo, & extranei eratis à conversationibus Israel, & hospites eratis testamento promissionis, ac sine spe eratis, & sine Deo in mundo. Nunc autem per 13 Jesum Christum, vos qui quondam longinqui eratis, facti estis propinqui in sanguine Christi. Ipse enim est pax nostra, qui fe- 14 cit utraque unum, ac diruit maceriam quæ stabat in medio, & odium per carnem suam. Legemque præceptorum, præceptis suis ab- 15 rogavit, ut duos conderet in semetipso in unum hominem novum: & fecit pacem. Et 16 conciliavit ambos in uno corpore cum Deo; cruceque suâ enecavit odium. Et veniens 17 evangelizavit pacem vobis qui longinqui eratis, & propinquis. Quandoquidem per 18 eum habemus aditum utrique per unum Spiritum ad Patrem.

Feriâ V. post Resurrectionem. 4.

19 * ܡܟܝܠ ܠܐ ܗܘܝܬܘܢ ܐܟܣܢܝܐ ܘܠܐ ܬܘܬܒܐ. ܐܠܐ ܒܢܝ ܡܕܝܢܬܐ ܕܩܕܝܫܐ. ܘܒܢܝ ܒܝܬܗ
20 ܕܐܠܗܐ. * ܘܐܬܒܢܝܬܘܢ ܥܠ ܫܬܐܣܬܐ ܕܫܠܝܚܐ ܘܕܢܒܝܐ. ܘܗܘ ܗܘܐ ܪܝܫ ܩܪܢܐ ܕܒܢܝܢܐ
21 ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. * ܘܒܗ ܡܬܚܝܛ ܟܠܗ ܒܢܝܢܐ. ܘܪܒܐ ܠܗܝܟܠܐ ܩܕܝܫܐ ܒܡܪܝܐ. * ܟܕ
22 ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܒܗ ܡܬܒܢܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܠܥܘܡܪܐ ܕܐܠܗܐ ܒܪܘܚ. * ܫܠܡ *

Proinde non estis hospites nec incolæ, sed 19 filii civitatis Sanctorum, & filii domûs Dei. Et ædificati estis super fundamentum Apostolorum & Prophetarum: & factus est caput 20 anguli ædificii ipse Jesus Christus. In eo- 21 que coagmentatur totum ædificium, & excrescit in templum sanctum in Domino: Dum & vos in eo ædificamini in habitacu- 22 lum Dei per Spiritum.

1 * ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܢܐ ܦܘܠܘܣ ܐܣܝܪܐ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܚܠܦܝܟܘܢ ܥܡܡܐ. * ܐܢ
2 ܫܡܥܬܘܢ ܡܕܒܪܢܘܬܐ ܕܛܝܒܘܬܗ ܕܐܠܗܐ ܕܐܬܝܗܒܬ ܠܝ ܒܟܘܢ. * ܕܒܓܠܝܢܐ ܐܬܝܕܥ
3 ܠܝ ܐܪܙܐ. ܐܝܟ ܕܟܬܒܬ ܠܟܘܢ ܒܙܥܘܪ. * ܐܝܟ ܡܐ ܕܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܟܕ ܩܪܝܢ ܐܢܬܘܢ
4 ܬܣܬܟܠܘܢ ܝܕܥܬܝ ܕܒܐܪܙܗ ܕܡܫܝܚܐ. * ܗܘ ܕܒܫܪܒܬܐ ܐܚܪܢܝܬܐ ܠܐ ܐܬܝܕܥ ܠܒܢܝܢܫܐ.
5 ܐܝܟ ܕܗܫܐ ܐܬܓܠܝ ܠܫܠܝܚܘܗܝ ܩܕܝܫܐ ܘܠܢܒܝܘܗܝ ܒܪܘܚ. * ܕܢܗܘܘܢ ܥܡܡܐ ܒܢܝ
6 ܝܪܬܘܬܐ ܘܫܘܬܦܐ ܕܦܓܪܗ. ܘܫܘܬܦܘܗܝ ܕܡܘܠܟܢܗ ܕܗܘ ܕܝܠܗ ܒܐܘܢܓܠܝܘܢ. * ܗܘ ܕܐܢܐ
7 ܗܘܝܬ ܠܗ ܡܫܡܫܢܐ ܐܝܟ ܡܘܗܒܬܐ ܕܛܝܒܘܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܕܐܬܝܗܒܬ ܠܝ ܡܢ ܡܥܒܕܢܘܬܐ
8 ܕܚܝܠܗ. * ܠܝ ܕܝܢ ܕܐܢܐ ܒܨܝܪ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܩܕܝܫܐ. ܐܬܝܗܒܬ ܛܝܒܘܬܐ ܗܕܐ ܕܐܣܒܪ
ܒܥܡܡܐ ܥܘܬܪܗ ܕܡܫܝܚܐ ܗܘ ܕܠܐ ܡܬܒܨܐ.

CAP. III.

PRopterea ego Paulus vinctus sum Jesu 1 Christi pro vobis Gentibus. Si audîstis di- 2 spensationem gratiæ Dei quæ data est mihi in vos: Quòd per revelationem innotuit 3 mihi arcanum, quemadmodum paucis scripsi vobis. Prout potestis legentes intelligere 4 cognitionem meam in arcano Christi. Quod 5 quidem in aliis ætatibus non innotuit filiis hominum, sicut nunc revelatum est Apostolis ejus sanctis, & prophetis ejus per Spiritum. Ut sint Gentes cohæredes ejus, & par- 6 ticipes corporis ipsius, & promissionis quæ data est de eo per Evangelium: Cujus fa- 7 ctus sum minister juxta donum gratiæ Dei, quod datum est mihi ab efficacia virtutis ejus: Mihi, qui minimus sum omnium San- 8 ctorum, data est gratia hæc, ut evangelizem inter Gentes divitias illas Christi, quæ sunt imperverstigabiles:

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

11 ወተዘከሩ ፡ አንትሙ ፡ አሕዛብ ፡ ትካት ፡ በሕገ ፡ ዘሥጋ ፡ ዘይብልዋ ፡ ቍልፈት ፡ ይብል
12 ዋ ፡ ግዝረት ፡ ግብረ ፡ እደ ፡ ሰብእ ። ወኢታአምርዎ ፡ ለክርስቶስ ፡ ውእተ ፡ አሚረ ፡
ወነኪራን ፡ አንትሙ ፡ እምህገሪተ ፡ እስራኤል ፡ ወነግዳን ፡ እምሥርዐተ ፡ ተስፋሁ ። ወአ
13 ልብክሙ ፡ ተስፋ ፡ ወኢታአምርዎ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ በውስተ ፡ ዓለም ። ወይእዜ ፡ በ
ሕቱ ፡ አንትሙ ፡ እለ ፡ ትካት ፡ ርሑቃን ፡ ቀረብክሙ ፡ በደሙ ፡ ለክርስቶስ ።
14 ሰላም ፡ ውእቱ ፡ ሰላምነ ፡ ዘረሰዮሙ ፡ አሐደ ፡ ለክልኤሆሙ ፡ ወነሠተ ፡ አረፍተ ፡ ማእከል ።
15 እንተ ፡ ጽልእ ፡ በሥጋሁ ፡ ወሰዐረ ፡ ሕገ ፡ ትእዛዝ ፡ ዘሥርዐት ፡ ከመ ፡ በአሐዱ ፡ ብእሲ ፡ ሐዲስ ፡
ይረስዮሙ ፡ ለክልኤሆሙ ፡ ወገብረ ፡ ሰላመ ።

Et mementote vos Gentes olim in lege carnis, quam vocant præputium: vocabant 11 *circumcisionem, opus manu hominis* factum. *Et nesciebatis Christum isto tem-* 12 *pore, & alieni fuistis à civitate Israelis, & extranei à testamento promissionis suæ, & non habuistis spem, & nesciebatis Deum in mundo. Sed nunc* 13 *vos qui olim longinqui* fuistis, *appropinquâstis in sanguine Christi. Quia ipse* 14 *est pax nostra qui fecit unum utrosque, & destruxit parietem medium, Qui est odium, in carne sua, & evacuavit legem mandati testamenti, ut in* 15 *uno homine novo constitueret utrosque, & fecit pacem.*

Versio VULGATA LATINA.

11 Propter quod memores estote, quòd aliquando vos Gentes in carne, qui dici-
12 mini præputium, ab ea quæ dicitur circumcisio in carne, manu facta: Quia era-
tis illo in tempore sine Christo, alienati à conversatione Israël, & hospites te-
13 stamentorum; promissionis spem non habentes, & sine Deo in hoc mundo. Nunc
autem in Christo Jesu, vos, qui aliquando eratis longè, facti estis propè in san-
14 guine Christi. Ipse enim est pax nostra, qui fecit utraque unum, & medium pa-
15 rietem maceriæ solvens, inimicitias in carne sua: Legem mandatorum decretis
evacuans, ut duos condat in semetipso in unum novum hominem, faciens pacem,
16 Et reconciliet ambos in uno corpore Deo per crucem, interficiens inimicitias in
17 semetipso. Et veniens evangelizavit pacem vobis, qui longè fuistis; & pacem
18 iis, qui propè. Quoniam per ipsum habemus accessum ambo in uno Spiritu
19 ad Patrem. Ergò jam non estis hospites, & advenæ: sed estis cives Sanctorum,
20 & domestici Dei: Superædificati super fundamentum Apostolorum, & Pro-
21 phetarum, ipso summo angulari lapide Christo Jesu: In quo omnis ædificatio
constructa crescit in templum sanctum in Domino: In quo & vos coædificamini 22
in habitaculum Dei in Spiritu.

CAP. III.

1 Hujus rei gratiâ, ego Paulus vinctus Christi Jesu, pro vobis Gentibus, Si ta- 2
men audîstis dispensationem gratiæ Dei, quæ data est mihi in vobis: Quoni- 3
am secundùm revelationem notum mihi factum est sacramentum, sicut suprà
scripsi in brevi: Prout potestis legentes intelligere prudentiam meam in my- 4
sterio Christi: Quod aliis generationibus non est agnitum filiis hominum, sicuti 5
nunc revelatum est sanctis Apostolis ejus, & prophetis in Spiritu: Gentes esse 6
cohæredes, & concorporales, & comparticipes promissionis ejus in Christo Je-
su per Evangelium: Cujus factus sum minister, secundùm donum gratiæ Dei, 7
quæ data est mihi secundùm operationem virtutis ejus. Mihi omnium Sancto- 8
rum minimo data est gratia hæc, In Gentibus evangelizare investigabiles di-
vitias Christi,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* قراءة السبت التاسع والعشرين بعد العنصرة * * فلذلك اذكروا أنتم الأمم 11
بالجسد وقدما ما * الذين يدعونكم ذوي غلفة * المقول لهم ذوو ختانة بجسد مصنوعة باليد *
* أنكم كنتم في ذلك الوقت بغير مسيح غرباء في سيرة إسرائيل * واجنبيين من عهود الموعد * 12
لا رجاء لكم * وبغير الاه في العالم * فالآن بيسوع المسيح * أنتم الذين كنتم فيما مضى بعيدا * 13
قد صرتم بدم المسيح قريبا * تم * * الاحد الرابع والعشرون بعد العنصرة * * المسيح 14
هو سلامتنا الذي صنع الفريقين كلاهما واحدا * ونقض وسط حائط سياج * العداوة بجسده * 15
وبطل شريعة الوصايا بمعتقداته * ليبرأ بذاته الاثنين انسانا واحدا جديدا صانعا سلما *
* ويصالح بينهما كليهما بجسد واحد * فصالحنا الله بالصليب * وقتل العداوة بذاته * ولما 16 17
جاء بشركم الذين كنتم بعيدا * والذين كنتم قريبا بالسلامة * لأن به لنا الفريقين كلينا 18
المدخل إلى الآب بروح واحدة * * قراءة الثلثا السابع عشر بعد العنصرة * * فلستم 19
اذا غرباء وسكانا ايضا * بل قرباء القديسين في مدينتهم وأهل الله الخاصين * الذين قد 20
بنيتم على أس الرسل والأنبياء * الذي حجر زاويته قنوم يسوع المسيح * الذي كل بناء فيه 21
متلاصق الفصول ومنتظم به * ينشو بالرب هيكلا قديسا * هذا الذي به تشتركون في 22
بنيانكم لتصيروا مسكن الله بالروح * تم * * الفصل الثالث * * أنا بولص أسير 1
يسوع المسيح المقيد من أجلكم معشر الأمم * إن كنتم لعلكم قد سمعتم سياسة نعمة الله 2
التي منحتها لكم * أنه عرفني السر باعلان كما تقدمت فكتبت بقول يسير * اذا قرأتموه 3 4
يمكنكم أن تفطنوا بفهمي بسر المسيح * الذي لم يعرف به بنو الناس في أجيال أخر * 5
مثلما قد أعلن الآن لرسله القديسين بالروح القدسي * لتكون الأمم متساويا 6
موريثهم منتظما جسمهم * متفقة شركتهم بموعد المسيح * بالبشارة * التي صرت أنا لها خادما * 7
بموهبة نعمة الله التي أعطيتها كما يخص بفعل قدرته * تم * * قراءة الاربعا من الجمعة
السابعة عشر بعد العنصرة * فلي أنا احقر ادنياء كافة القديسين أعطيت هذه النعمة * 8
أن أبشر في الأمم بثروة الله التي لا يستقرى أثرها *

Lectio sabbathi vigesimi noni post Pentecosten.

Propterea mementote vos quondam 11 *Gentes in carne, quos Præputiatos vocant hi qui dicuntur Circuncisionem in carne manu factam habentes: Fuisse* 12 *vos illo tempore sine Christo, peregrinos in ratione vivendi Israelis, & alienos à pactis promissionis, spe destitutos, & Dei expertes in mundo. At nunc per Jesum* 13 *Christum, vos qui eratis antehac procul, jam facti estis per sanguinem Christi prope.* Hactenus.

Dominicâ vigesimâ quartâ post Pentecosten.

Christus est pax nostra, qui utramque 14 *factionem in unam redegit, & destruxit medium parietem sepis Inimicitiæ per* 15 *carnem suam, & abrogavit Legem mandatorum per decreta sua: ut conderet utramque in semetipso in unum novum hominem, faciens pacem: Et reconciliaret* 16 *utramque simul in uno corpore. Reconciliavit nos igitur Deo per crucem, & propriâ personâ inimicitiam intercmit: Et* 17 *veniens, vobis qui procul eratis, & qui prope eratis, pacem annuntiavit. Quoni-* 18 *am per ipsum nos ambæ factiones aditum habemus ad Patrem per unum spiritum.*

Lectio feriæ tertiæ post Pentecosten decimæ septimæ.

Igitur non estis ampliùs peregrini & 19 *hospites, sed propinqui sanctorum in ipsorum civitate, & domestici Dei peculiares; Qui extructi jam estis supra fun-* 20 *damentum Apostolorum & Prophetarum, cujus lapis angularis est persona Jesu Christi, In quo structura qualibet mem-* 21 *bris compacta atq; composita, crescit in Domino in templum sanctum. In quo vos* 22 *participatis in structura vestra, ut sitis templum Dei per spiritum.* Hucusque.

CAP. III.

EGo Paulus mancipium sum Jesu 1 *Christi vinctum propter vos, turba Gentium. Si fortè audîstis dispensationem* 2 *gratiæ Dei quæ data est mihi propter vos: Quòd scilicet ipse notum mihi fe-* 3 *cerit mysterium per revelationem, ut ante scripsi brevi sermone. Quem quum le-* 4 *geritis, percipere poteritis intelligentiam meam in mysterio Christi, Quod non* 5 *cognoverunt filii hominum aliis ætatibus, ut nunc revelatum est Apostolis ejus sanctis per Spiritum sanctum. Ut sint* 6 *Gentes æqualis hæreditatis, cohærentis corporis, concordis participationis in promissione Christi per Evangelium: Cu-* 7 *jus factus sum ego minister ex dono gratiæ Dei, quæ data est mihi secundùm efficacitatem potentiæ ipsius.* Finis.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis decimæ septimæ post Pentecosten.

Mihi enim humillimo inter vilissimos 8 *omnium sanctorum data est gratia hæc, ut annuntiem inter Gentes opulentiam Dei, cujus vestigia prosequi nemo potest:*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

16 ወዓረቆሙ ፡ ለክልኤሆሙ ፡ በአሐዱ ፡ ሥጋሁ ፡ ለኀበ ፡ እግዚአብሔር ፡ በመስቀሉ ፡ ለጽል
17 እ ፡ ቀተለ ፡ በቱ ። ወመጽአ ፡ ወወሀበነ ፡ ሰላመ ፡ ለርሑቃን ፡ ወሰላመ ፡ ለቅሩባን ።
18 እስመ ፡ ውእቱ ፡ መርሐነ ፡ ወዐረቀነ ፡ ለክልኤነ ፡ ለኀበ ፡ አቡሁ ፡ በመንፈስ ፡ ቅዱስ ።
19 እምይእዜ ፡ እንከ ፡ ኢኮነ ፡ ነግደ ፡ ወፈላሴ ፡ ሀገራቲሆሙ ፡ ለቅዱሳን ፡ ንሕነ ፡ ወሰብአ ፡ ቤ
20 ቱ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ንሕነ ። ወተሐነጽክሙ ፡ ደበ ፡ መሠረተ ፡ ሐዋርያት ፡ ወነቢ
21 ያት ፡ እንዘ ፡ ክርስቶስ ፡ እብነ ፡ ማእዘንት ። ዘቦቱ ፡ የኀድር ፡ ኵሉ ፡ ሕንጻ ፡ ወይ
22 ጸንዕ ፡ ውስተ ፡ ጽርሐ ፡ መቅደሱ ፡ በእግዚእነ ። ወአንትሙኒ ፡ በቱ ፡ ተሐነጽክሙ ፡ ማኅ
ደረ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ በመንፈስ ፡ ቅዱስ ።
በሣልስ ፡ ሰንበት ፡ ዘቅድመ ፡ ጌና ፡ ኀበ ፡ ይትነበብ ።
1 ፫ ወእንበይነዝ ፡ አነ ፡ ጳውሎስ ፡ ሙቁሑ ፡ ለክርስቶስ ፡ እንበይነ ፡ ዚአክሙ ፡ አሕዛብ ።
2 ሰበ ፡ ሰማዕክሙ ፡ ሀብተ ፡ ጸጋሁ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ዘወሀበኒ ፡ በእንቲአክሙ ። እስመ ፡
3 ከሠተ ፡ ሊተ ፡ ወአርአየኒ ፡ ምክሮ ። በከመ ፡ ጸሐፍኩ ፡ ለክሙ ፡ ሕዳጠ ። ዘትክሉ ፡
4 አንብቦ ፡ ወታአምሩ ፡ ሕሊናየ ፡ በምክሩ ፡ ለክርስቶስ ። ዘኢያአምሮ ፡ ካልእ ፡ ትው
5 ልድ ፡ ደቂቀ ፡ እጓለ ፡ እመሕያው ፡ ከመ ፡ ይእዜ ፡ ተከሥተ ፡ ለቅዱሳኒሁ ፡ ወለሐዋርያ
6 ቲሁ ፡ ወለነቢያት ፡ በመንፈስ ፡ ቅዱስ ። ከመ ፡ ይረስዮሙ ፡ ለአሕዛብ ፡ መዋርስቲሁ ፡
7 ወሥጋሁ ፡ ወኀብረ ፡ ተስፋ ፡ በክርስቶስ ፡ ኢየሱስ ፡ በትምህርተ ፡ ወንጌል ። ዘሎ
8 ቱ ፡ ተሠየምኩ ፡ ላእክ ፡ በሀብተ ፡ ጸጋሁ ፡ ዘወሀበኒ ፡ ወበረድኤተ ፡ ኀይሉ ። ሊተ ፡
ዘእቴሐት ፡ እምኵሉ ፡ ቅዱሳን ፡ ወሀበኒ ፡ ዘንተ ፡ ጸጋሁ ፡ ለመሀርክሙ ፡ ለአሕዛብ ፡ ብዕ
ለ ፡ ክርስቶስ ፡ ዘአልቦ ፡ አሰረ ።

Et reconcilians utrosque in uno corpore suo, Deo, in cruce ejus, inimicitias 16 *trucidavit in ea. Et venit & dedit nobis pacem longinquis, & pacem pro-* 17 *pinquis. Quia ipse adduxit nos, & reconciliavit nos utrosque patri suo in* 18 *Spiritu sancto. Ex nunc igitur non est peregrinus neque advena: concives* 19 *Sanctorum sumus, & domestici Dei sumus. Et constructi fuistis super fun-* 20 *damentum Apostolorum & prophetarum, quum Christus sit lapis anguli. In quo* 21 *requiescit totum ædificium, & confirmatur in templum sanctum suum in Domino nostro. Et vos in eo coædificamini* in habitaculum *Dei in Spiritu sancto.* 22

Sabbato tertio præcedente confessionem, ubi legitur.

CAP. III.

ET propterea ego Paulus vinctus Christi propter vos Gentes, Si audîstis do- 1 2 *num gratiæ Dei quam dedit mihi pro vobis. Quia revelavit mihi, & mon-* 3 *stravit mihi consilium suum, sicut scripsi vobis modico: Quòd potestis lege-* 4 *re, & intelligere cogitationem meam in consilio Christi: Quod nesciebat alte-* 5 *ra generatio filiorum hominum, sicuti nunc revelatum est Sanctis ejus, & Apo-* 6 *stolis ejus, & prophetis in Spiritu sancto, Ut faceret Gentes cohæredes, & corpus suum, & consortes promissionis suæ in Christo Jesu in doctrina evangelii. Cui constitutus sum minister, in dono gratiæ ejus quam dedit mihi, &* 7 *in auxilio virtutis ejus. Mihi, minimo omnium Sanctorum, dedit hanc gra-* 8 *tiam ejus, ut docerem vos Gentes divitias Christi quæ non habent vestigia.*

ἘΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ἘΦΕΣΙΟΥΣ. ΚΕΦ. Δ'. Ε'. ς'.

Et illuminare omnes quæ communio mysterii absconditi à
9 Καὶ (κ) φωτίσαι πάντας τίς ἡ κοινωνία τοῦ μυστηρίου τοῦ ἀποκεκρυμμένου ἀπὸ
seculis in Deo, omnia condenti per Jesum Christum: Ut inno-
10 τῶν αἰώνων ἐν τῷ Θεῷ, τῷ τὰ πάντα (λ) κτίσαντι διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ· Ἵνα γνω-
tescat nunc principatibus & potestatibus, in supercœlestibus, per Ecclesiam,
ρισθῇ νῦν ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἐξουσίαις ἐν τοῖς ἐπουρανίοις, διὰ τῆς ἐκκλησίας,
multiformis sapientia Dei: Secundùm propositum seculorum, quod fecit
11 ἡ πολυποίκιλος σοφία τοῦ Θεοῦ· Κατὰ πρόθεσιν τῶν αἰώνων, ἣν ἐποίησεν
in Christo Jesu Domino nostro. In quo habemus fiduciam &
12 (μ) ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν. Ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν παῤῥησίαν (ν) καὶ
accessum in confidentia, per fidem ejus. Ideò peto non segne-
13 τὴν προσαγωγὴν ἐν πεποιθήσει, διὰ τῆς πίστεως αὐτοῦ. Διὸ αἰτοῦμαι μὴ (ξ) ἐκκα-
scere in tribulationibus meis pro vobis, quæ est gloria vestra. Hujus gratiâ
14 κεῖν ἐν ταῖς θλίψεσί μου ὑπὲρ ὑμῶν, ἥτις ἐστὶ δόξα ὑμῶν. Τούτου χάριν ε'
flecto genua mea ad Patrem Domini nostri Jesu Christi, Ex
15 κάμπτω τὰ γόνατά μου πρὸς τὸν (ο) πατέρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, Ἐξ
quo omnis paternitas in cœlis & in terra nominatur, Ut det vobis
16 οὗ πᾶσα πατριὰ ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ γῆς ὀνομάζεται, Ἵνα (π) δῴη ὑμῖν
secundùm divitias gloriæ suæ, virtute corroborari per Spiritum
κατὰ (ρ) τὸν πλοῦτον τῆς δόξης αὐτοῦ, δυνάμει κραταιωθῆναι διὰ τοῦ Πνεύματος
ejus in interiorem hominem: Habitare Christum per fidem in cordibus
17 αὐτοῦ εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον· Κατοικῆσαι τὸν Χριστὸν διὰ τῆς πίστεως ἐν ταῖς καρδίαις
vestris: in charitate radicati & fundati, Ut possitis comprehendere
18 ὑμῶν· ἐν ἀγάπῃ ἐῤῥιζωμένοι καὶ τεθεμελιωμένοι, Ἵνα ἐξισχύσητε καταλαβέσθαι
cum omnibus Sanctis, quæ latitudo, & longitudo, & profunditas, & sublimitas: Cogno-
19 σὺν πᾶσι τοῖς ἁγίοις, τί τὸ πλάτος, καὶ μῆκος, καὶ βάθος, καὶ ὕψος· Γνῶ-
scereque excellentem cognitionis charitatem Christi: ut impleamini in
ναί τε τὴν ὑπερβάλλουσαν (σ) τῆς γνώσεως ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ· ἵνα πληρωθῆτε εἰς
omnem plenitudinem Dei. At potenti super omnia facere super
20 πᾶν τὸ πλήρωμα τοῦ Θεοῦ. Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑπὲρ πάντα ποιῆσαι ὑπὲρ

ex abundanti, quæ petimus aut mente concipimus, secundùm virtutem illam efficientem in
ἐκ περισσοῦ, ὧν αἰτούμεθα ἢ νοοῦμεν, κατὰ τὴν δύναμιν τὴν ἐνεργουμένην ἐν
nobis: Ipsi gloria in Ecclesia, in Christo Jesu, in omnes generationes
ἡμῖν· Αὐτῷ ἡ δόξα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ (τ) ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, εἰς πάσας τὰς γενεὰς 21
seculi seculorum. Amen.
τοῦ αἰῶνος τῶν αἰώνων. ἀμήν.

CAP. IV. δ'.

ς' Obsecro itaque vos ego vinctus in Domino, dignè ambulare vocatione
Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἐγὼ ὁ δέσμιος ἐν Κυρίῳ, ἀξίως περιπατῆσαι τῆς κλήσεως 1
quâ vocati estis, Cum omni humilitate & mansuetudine, cum lenitate animi,
ἧς ἐκλήθητε, Μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ πρᾳότητος, μετὰ μακροθυμίας, 2
sustinentes alii alios in charitate: Studentes servare unitatem Spiritûs
ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ· Σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἑνότητα τοῦ Πνεύματος 3
in vinculo pacis. Unum corpus & unus Spiritus: sicut & vocati estis
ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης. Ἓν σῶμα καὶ ἓν Πνεῦμα· καθὼς καὶ ἐκλήθητε 4
in una spe vocationis vestræ. Unus Dominus, una fides, unum baptisma:
ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ὑμῶν. Εἷς Κύριος, μία πίστις, ἓν βάπτισμα· 5
Unus Deus & Pater omnium, qui super omnes, & per omnia, & in omnibus
Εἷς Θεὸς καὶ πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων, καὶ διὰ πάντων, καὶ ἐν (α) πᾶσιν 6
vobis. Uni autem cuique nostrûm data est gratia secundùm mensuram donationis
ὑμῖν. Ἑνὶ δὲ ἑκάστῳ ἡμῶν ἐδόθη ἡ χάρις κατὰ τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς 7
Christi. Ideò dicit; Ascendens in altum, captivam duxit captivitatem: &
τοῦ Χριστοῦ. Διὸ λέγει, Ἀναβὰς εἰς ὕψος, (β) ᾐχμαλώτευσεν αἰχμαλωσίαν· καὶ 8
dedit dona hominibus. (Quod autem, ascendit, quid est, si non quia & de-
ἔδωκε δόματα τοῖς ἀνθρώποις. (Τὸ δὲ, ἀνέβη, τί ἐστιν, εἰ μὴ ὅτι καὶ (γ) κατ- 9
scendit primùm in inferiores partes terræ? Ille descendens, ipse est &
έβη πρῶτον εἰς τὰ κατώτερα μέρη τῆς γῆς; Ὁ καταβὰς, αὐτός ἐστι καὶ 10
ascendens supra omnes cœlos, ut adimpleret omnia.)
ὁ ἀναβὰς ὑπεράνω πάντων τῶν οὐρανῶν, ἵνα πληρώσῃ τὰ πάντα.)

MS. A. (κ) φωτίσαι τίς ἡ οἰκονομία (λ) κτίσαντι· Ἵνα γνωρισθῇ (μ) ἐν τῷ Χριστῷ (ν) καὶ προσαγωγὴν (ξ) ἐγκακεῖν (ο) πατέρα, Ἐξ οὗ (π) δῷ (ρ) τὸ πλοῦτος (σ) ἀγάπην τῆς γνώσεως τοῦ (τ) καὶ ἐν ΚΕΦ. δ'. MS. A. (α) πᾶσιν. Ἑνὶ (β) ᾐχμαλώτευσας αἰχμαλωσίαν, ἔδωκεν (γ) κατέβη εἰς

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

9 * ܘܐܢܗܪ ܠܟܠܢܫ. ܐܝܢܐ ܗܝ ܡܕܒܪܢܘܬܐ ܕܐܪܙܐ. ܗܘ ܕܟܣܐ ܗܘܐ ܡܢ ܥܠܡܐ ܒܐܠܗܐ ܕܟܠ
ܒܪܐ. * ܕܬܬܝܕܥ ܠܪܝܫܢܘܬܐ ܘܠܫܘܠܛܢܐ ܕܒܫܡܝܐ ܒܝܕ ܥܕܬܐ. ܚܟܡܬܗ ܕܐܠܗܐ ܡܠܝܬ 10
ܨܒܘܬܐ. * ܗܝ ܕܛܝܒ ܗܘܐ ܡܢ ܥܠܡܐ. ܘܣܥܪܗ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܡܪܢ. * ܗܘ ܕܒܗ ܐܝܬ ܠܢ 11 12
ܦܪܗܣܝܐ ܘܩܘܪܒܐ ܒܬܘܟܠܢܐ ܕܗܝܡܢܘܬܗ.

* ܙܘܝܚܐ ܕܨܠܝܒܐ * ܗ *

* ܡܛܠ ܗܢܐ ܫܐܠ ܐܢܐ ܕܠܐ ܐܡܐܢ ܒܐܘܠܨܢܐ ܕܥܠ ܐܦܝܟܘܢ. ܕܗܢܘ ܗܘ ܫܘܒܚܟܘܢ. 13
* ܘܡܬܟܢܥ ܐܢܐ ܥܠ ܒܘܪܟܝ ܠܘܬ ܐܒܐ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. * ܗܘ ܕܡܢܗ ܡܬܩܪܝܐ ܟܠܗ 14 15
ܐܒܗܘܬܐ ܕܒܫܡܝܐ ܘܕܒܐܪܥܐ. * ܕܢܬܠ ܠܟܘܢ ܐܝܟ ܥܘܬܪܐ ܕܫܘܒܚܗ. ܕܒܚܝܠܐ 16
ܬܬܥܫܢܘܢ ܒܪܘܚܗ. ܕܒܒܪܢܫܟܘܢ ܕܠܓܘ. * ܢܥܡܪ ܡܫܝܚܐ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܒܠܒܘܬܟܘܢ. 17
ܒܚܘܒܐ. ܟܕ ܫܪܝܪ ܥܩܪܟܘܢ ܘܫܬܐܤܬܟܘܢ. * ܕܬܫܟܚܘܢ ܠܡܕܪܟܘ ܥܡ ܟܠܗܘܢ 18
ܩܕܝܫܐ. ܡܢܐ ܪܘܡܐ ܘܥܘܡܩܐ ܘܐܘܪܟܐ ܘܦܬܝܐ. * ܘܬܕܥܘܢ ܪܒܘܬܐ ܕܚܘܒܗ ܕܡܫܝܚܐ. 19
ܘܬܬܡܠܘܢ ܒܟܠ ܡܘܠܝܐ ܕܐܠܗܐ. * ܠܗܘ ܕܝܢ ܕܡܫܟܚ ܒܚܝܠܐ ܕܢܥܒܕ ܠܢ ܝܬܝܪܐܝܬ 20
ܡܢ. ܘܡܢ ܡܕܡ ܕܫܐܠܝܢܢ ܘܪܢܝܢܢ. ܐܝܟ ܚܝܠܗ ܕܡܫܬܡܠܐ ܒܢ. * ܠܗ 21
ܫܘܒܚܐ ܒܥܕܬܗ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܒܟܠܗܘܢ ܕܪܝܢ ܕܥܠܡ ܥܠܡܝܢ ܐܡܝܢ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܕ * ܣܘܠܩܗ ܕܡܪܢ * ܘ *

1 * ܒܥܐ ܐܢܐ ܗܟܝܠ ܡܢܟܘܢ ܐܢܐ ܐܣܝܪܐ ܒܡܪܢ. ܕܬܗܠܟܘܢ ܐܝܟ ܕܫܘܐ ܠܩܪܝܢܐ
ܕܐܬܩܪܝܬܘܢ ܒܗ. * ܒܟܠܗ ܡܟܝܟܘܬ ܪܥܝܢܐ ܘܒܢܝܚܘܬܐ ܘܒܢܓܝܪܘܬ ܪܘܚܐ. ܘܗܘܝܬܘܢ ܡܣܝܒܪܝܢ 2
ܚܕ ܠܚܕ ܒܚܘܒܐ. * ܘܡܬܚܦܛܝܢ ܠܡܛܪ ܐܘܝܘܬܐ ܕܪܘܚܐ ܒܐܣܘܪܐ ܕܫܝܢܐ. 3
* ܕܬܗܘܘܢ ܒܚܕ ܦܓܪ ܘܒܚܕܐ ܪܘܚ. ܐܝܟ ܕܐܬܩܪܝܬܘܢ ܒܚܕ ܣܒܪܐ ܕܩܪܝܢܟܘܢ. * ܚܕ ܗܘ 4 5
ܓܝܪ ܡܪܝܐ. ܘܚܕܐ ܗܝܡܢܘܬܐ. ܘܚܕܐ ܡܥܡܘܕܝܬܐ. * ܘܚܕ ܗܘ ܐܠܗܐ ܐܒܐ ܕܟܠ. ܘܥܠ ܟܠ 6
ܘܒܟܠ ܘܒܢ ܒܟܠܢ. * ܠܟܠ ܚܕ ܕܝܢ ܡܢܢ ܐܬܝܗܒܬ ܛܝܒܘܬܐ. ܐܝܟ ܡܫܘܚܬܐ ܕܡܘܗܒܬܗ 7
ܕܡܫܝܚܐ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܬܐܡܪ. ܕܣܠܩ ܠܪܘܡܐ ܘܫܒܝܗ ܠܫܒܝܬܐ ܘܝܗܒ ܡܘܗܒܬܐ 8
ܠܒܢܝܢܫܐ. * ܕܣܠܩ ܕܝܢ ܡܢܐ ܗܘ. ܐܠܐ ܕܐܦ ܢܚܬ ܠܘܩܕܡ ܠܬܚܬܝܬܗ ܕܐܪܥܐ. * ܗܘ 9 10
ܕܢܚܬ. ܗܘܝܘ ܕܐܦ ܣܠܩ. ܠܥܠ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܫܡܝܐ. ܕܢܫܡܠܐ ܟܠ.

Et exponam omnibus quæ sit dispensatio ar- 9
cani illius quod abditum erat à seculis in
Deo, qui omnia condidit: Ut per ecclesiam 10
innotescat sapientia Dei differentiis plena,
principatibus ac potestatibus quæ sunt in
cœlis: Quam disposuerat à seculis, quam- 11
que condiderat in Jesu Domino nostro. Per 12
quem habemus audaciam & accessum per
fiduciam fidei illius.

Gestatione Crucis. 5.

Quapropter peto ne me tædeat oppressionum 13
mearum, quæ sunt pro vobis: cùm hoc ce-
dat in gloriam vestram. Et flecto genua mea 14
ad patrem Domini nostri Jesu Christi, Ex 15
quo nominatur omnis paternitas quæ est in
cœlo & in terra: Ut det vobis secundùm 16
divitias gloriæ suæ, ut virtute confirmemini
per Spiritum suum: ut in homine vestro in-
terno Habitet Christus per fidem, & in 17
cordibus vestris per charitatem: stabili ma-
nente radice vestrâ, & fundamento vestro.
Ut possitis comprehendere cum omnibus 18
Sanctis quæ sit altitudo & profunditas, &
longitudo ac latitudo: Et agnoscatis excel- 19
lentiam charitatis Christi, & impleamini
omni plenitudine Dei. Ei autem qui potens 20
est virtute omnia superante facere nobis et-
iam supra ea quæ postulamus aut meditamur,
secundùm virtutem ipsius quæ exercetur in
nobis: Ipsi *inquam* gloria in Ecclesia sua 21
per Jesum Christum in omnes ætates seculi
seculorum. Amen.

CAP. IV.

Ascensione Domini nostri. 6.

Itaq; rogo vos ego vinctus in Dño nostro, 1
ut ambuletis prout decorũ est vocationi quâ
vocati estis, Cum omni humilitate mentis, 2
& placabilitate, & longanimitate; & tolerate
alius alium per charitatem. Et satagite ser- 3
vare concordiam spiritûs cum vinculo pa-
cis: Ut sitis in uno corpore, & uno spiritu, 4
quemadmodum vocati estis in una spe voca-
tionis vestræ. Unus enim est Dominus, & 5
una fides, & unum baptisma, Unúsque Deus 6
Pater omnium, & super omnia, & per omnia,
& in nobis omnibus. Verùm unicuique no- 7
strûm data est gratia juxta mensuram dona-
tionis Christi. Quapropter dictum est, A- 8
scendit in altum, & captivam abduxit ca-
ptivitatem, & dedit dona hominibus. Quòd 9
autem ascenderit, quidnam est, nisi quòd et-
iam descenderat priùs in ima terræ? Qui 10
descendit, ipse est qui etiam ascendit supra
omnes cœlos, ut perficeret omnia.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

9 ወለአብርሆ : ለኵሉ :: ምንት : ሥርዐቱ : ለዝንቱ : ምክር : ዘኅቡእ : እምፍጥረተ :
10 ዓለም : በኀበ : እግዚአብሔር : ዘኵሎ : ፈጠረ ::=: ከመ : ይእዜ : ይትዐወቅ : ለቀ
ደምት : ወለመኳንንት : እለ : በሰማያት : በእንተ : ቤተ : ክርስቲያኑ : በጥበቢሁ : ለእግ
11 ዚአብሔር : እንተ : ብዙኅ : ሕብራ ::=: በዘ : ሠርዐ : ለዓለም :: ዘገብረ : በክርስቶስ :
12 ኢየሱስ : እግዚእነ ::=: ዘቦቱ : ረከብነ : ሞገሰ : ወመርሐነ : በሀይማኖቱ : ውስተ : ተስ
13 ፋሁ ::=: ወይእዜኒ : አስተበቍዐክሙ : ኢትትቀመሩ : በሕማምየ : በእንቲአክሙ :
14 በክብርክሙ ::=: ፤ እንበይነ : ዝንቱ : እሰግድ : ለአብ ::=:

Et ut in lucem proferrem omnibus, quæ sit constitutio hujus consilii quod abscon- 9
ditum fuit à creatione mundi apud Deum qui omnia creavit. Ut nunc notum fiat 10
principibus & potestatibus qui in cœlis per ecclesiam suam in sapientia Dei quæ
multiformis est: In qua constituit mundum, quem fecit in Christo Jesu Domi- 11
no nostro: In quo invenimus gratiam, & ductorem nostrum in fiducia ejus in 12
promissione ejus. Et nunc rogo vos ne deficiatis pro afflictione mea propter vos, 13
pro gloria vestra. Propter hoc adoro Patrem. 14

Versio VULGATA LATINA.

9 Et illuminare omnes, quæ sit dispensatio sacramenti absconditi à seculis in Deo,
10 qui omnia creavit. Ut innotescat principatibus & potestatibus in cœlestibus
11 per Ecclesiam, multiformis sapientia Dei, Secundùm præfinitionem seculorum,
12 quam fecit in Christo Jesu Domino nostro: In quo habemus fiduciam, & ac-
13 cessum in confidentia per fidem ejus. Propter quod peto ne deficiatis in tribu-
14 lationibus meis pro vobis: quæ est gloria vestra. Hujus rei gratiâ flecto genua
15 mea ad Patrem Domini nostri Jesu Christi, Ex quo omnis paternitas in cœlis &
16 in terra nominatur, Ut det vobis secundùm divitias gloriæ suæ, virtute corroborari
17 per Spiritum ejus in interiorem hominem, Christum habitare per fidem in cordibus
18 vestris: in charitate radicati, & fundati, Ut possitis comprehendere cum omni-
19 bus Sanctis, quæ sit latitudo, & longitudo, & sublimitas, & profundum: Scire
etiam supereminentem scientiæ charitatem Christi, ut impleamini in omnem ple-
20 nitudinem Dei. Ei autem, qui potens est omnia facere superabundanter quàm
21 petimus, aut intelligimus, secundùm virtutem, quæ operatur in nobis: Ipsi
gloria in Ecclesia, & in Christo Jesu, in omnes generationes seculi seculo-
rum. Amen.

CAP. IV.

Obsecro itaque vos ego vinctus in Domino, ut dignè ambuletis vocatione, quâ 1
vocati estis, Cum omni humilitate, & mansuetudine, cum patientia, sup- 2
portantes invicèm in charitate, Soliciti servare unitatem Spiritûs in vinculo 3
pacis. Unum corpus, & unus Spiritus, sicut vocati estis in una spe voca- 4
tionis vestræ. Unus Dominus, una fides, unum baptisma. Unus Deus & Pa- 5
ter omnium, qui est super omnes, & per omnia, & in omnibus nobis. 6
Unicuique autem nostrûm data est gratia secundùm mensuram donationis Chri- 7
sti. Propter quod dicit; Ascendens in altum captivam duxit captivitatem: dedit 8
dona hominibus. Quòd autem ascendit, quid est, nisi quia & descendit primùm in 9
inferiores partes terræ? Qui descendit, ipse est & qui ascendit super omnes cœ- 10
los, ut impleret omnia.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

9 * وان اضيء الكافة ليعرفوا ما هو السر المكتوم منذ الدهور * عند الله الباري الكل بيسوع
10 المسيح * لتعرف الان عند ذوي الرياسات والسلطات في السمائيات * بالكنيسة حكمة الله
11 12 الجزيل تلونها * بسابق علمه قبل انشاء الدهور * التي صنعها بيسوع المسيح ربنا * الذي
13 لنا الدالة به والاقتياد اليه بامانة وثيقة * فلذلك اسلكم الا تضجروا وتذهلوا في احزاني
14 من اجلكم التي هي سروركم * فلهذا الحال احني ركبتي لدي ابي ربنا يسوع المسيح
15 16 * الذي منه تسمى كل قبيلة في السماوات وعلي الارض * ان يعطيكم كما يخص ثروة مجده
17 ان تتايدوا بقوة بروحه * بان يسكن المسيح في الانسان الباطن بالامانة في قلوبكم
18 متاصلين في محبته ومؤسسين * لتقدروا ان تدركوا مع كافة القديسين ما هو العرض
19 والطول * والعمق والعلو * وتعرفون محبة معرفة المسيح الفائق افراطها * لتكملوا في كمال
20 الله اجمع * وللقادر ان يصنع ويسدي الينا اكثر من كافة المقولات * فوق ما يريد علي
21 الطلبات * التي نسل فيها ان نفطن بها بما يخص القوة الفاعلة فينا * المجد في الكنيسة
بيسوع المسيح * الي كافة اجيال ابد الدهور * تم * * الفصل الرابع *
* الاحد الخامس والعشرون بعد العنصرة * * فانضرع اذا اليكم انا المقيد 1
2 بالرب ان تسيروا بما هو اهلا للدعوة التي دعيتموها * بكافة التواضع والوداعة مع طول
3 الاناة يحتمل بعضكم بعضا بمحبة * اذ تحرصون ان تحفظوا اتحاد الروح برباط المحبة
4 5 والسلامة * صيروا جسما واحدا * وروحا واحدا * كما دعيتم في رجاء دعوتكم الواحد * الرب
6 واحد * الامانة واحدة * المعمودية واحدة * الاله واحد * وابو الكل الذي هو فوق الكل *
7 والمهتم بالكل * وفينا كلنا * * الاحد بعد الغطاس * * والنعمة قد اعطيت لكل
8 احد منا علي مقدار موهبة المسيح * تم * فلذلك يقول اذ صعد الي العلا استبي سبيا ومنح
9 الناس عطيات * فقوله صعد * من هو الا الذي نزل اولا الي اعمق اسافل نواحي الارض
10 * والذي نزل ذاك هو الذي صعد فوق اعلي السماوات كلها ليملا كافة البرايا *

Et ut omnes illuminem, quatenus sciant 9
quod sit mysterium absconditum à secu-
lis apud Deum qui creavit omnia per
Jesum Christum: Ut nota fiat nunc 10
apud principatibus atque potestatibus
præditos in cœlestibus, per Ecclesiam,
sapientia Dei multicolor, In præscientia 11
ipsius ante condita secula, quam fecit
per Jesum Christum Dominum nostrum:
Per quem habemus fiduciam, & ductum 12
ad ipsum tutâ fide. Quapropter vos rogo 13
ne tædio afficiamini, neque obstupescatis
in afflictionibus meis pro vobis, quæ
sunt gloria vestra. Hanc ob causam 14
flecto genua mea ad Patrem Domini
nostri Jesu Christi, Ex quo nominatur 15
omnis familia quæ in cœlis est, & super
terram: Quatenus det vobis, prout 16
competit opulentiæ gloriæ suæ, ut ejus vir-
tute roboremini in Spiritu ipsius: Per 17
inhabitationem Christi in interiori ho-
mine, per fidem in cordibus vestris, jactis
in ejus charitate radicibus atque fun-
damentis. Ut assequi valeatis cum San- 18
ctis omnibus quæ sit latitudo, & longi-
tudo, & profunditas, ac sublimitas: Et 19
cognoscere charitatem cognitionis Christi
præeminentem, ut perficiamini totâ per-
fectione Dei. Ei verò qui potest facere, 20
& gratiam largiri nobis plusquam quæ-
cunque dicta sunt, ultra id quod ex-
cedit petitiones quibus rogamus cum
intelligere posse, secundùm potentiam
ipsius in nobis agentem, Gloria sit in 21
Ecclesia per Jesum Christum in omnes
ætates seculi seculorum. Finis.

CAP. IV.

Dominicâ vigesimâ quintâ post Pentecosten.

Precor itaque vos ego vinctus in Do- 1
mino, ut ambuletis in his quæ digna
sunt vocatione qua vocati estis, Cum 2
omni humilitate & mansuetudine, cum
longanimitate: toleret alter alterum cum
charitate: Studentes servare unitatem 3
spiritus per vinculum dilectionis &
pacis. Estote unum corpus, unusque 4
spiritus, quemadmodum vocati estis in
unam spem vocationis vestræ. Dominus 5
est unus, fides una, unum baptisma
Deus unus est ac Pater omnium, qui est 6
super omnia, & omnium curam gerens,
& in nobis omnibus.

Dominicâ post immersionem (i. Baptisma, sive Epiphaniam.)

Gratia verò data est unicuique nostrûm 7
pro mensura doni Christi. Hucusque.
Quapropter dicit; Quum ascendisset in 8
sublime, captivam duxit captivitatem,
deditque dona hominibus. Dicere autem 9
Ascendit, quis est nisi qui prius descen-
derat in infimas profunditates partium
terræ? Qui enim descendit, ipse est qui 10
ascendit super altissimos quósque cœlos,
ut impleret omnes creaturas.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

15 ዘኪያሁ : ይጸውዕ : ኵሉ : በሐውርት : ዘበሰማያት : ወዘበምድር ::=: ከመ : የሀብክሙ :
16 ብዕለ : ስብሐቲሁ : ወያጽንዕክሙ : በኀይለ : መንፈስ : ቅዱስ ::=: እስመ : እንተ : ውስጡ :
17 ለሰብእ : የኀድር : ክርስቶስ : በሀይማኖት : ውስተ : ልብክሙ : በተፋቅሮ : ሥርውክሙ :
18 ወመሠረትክሙ ::=: ከመ : ትክሀሉ : ረኪበ : ምስለ : ኵሉ : ቅዱሳን :: ምንትኑ : ራሕቡ : ወ
ኑኁ : ወላዕሉ : ወዕመቁ : ለጠይቆ : ብዙኀ : አእምሮ : ፍቅሩ : ለክርስቶስ : ከመ : ትፍጽሙ :
19 በኵሉ : ፍጹም : ለእግዚአብሔር : ዘይክል : አጽንዖተክሙ : በኵሉ ::=: ከመ : ትግበሩ ::
20 ወትፈድፍዱ : ዘንስእል : ወዘነሐሊ : ከመ : ይርድአነ : ኀይሉ ::=: ዘሎቱ : ስብሐት : በቤተ :
21 ክርስቲያን : በክርስቶስ : ኢየሱስ : በኵሉ : ትውልድ : ወለዓለመ : ዓለም : አሜን ::=:

፬

በሰንበት : ቅድመ : ኤጲፋንያ ::=:

1 አስተበቍዐክሙ : አነ : ሙቁሑ : ለክርስቶስ : በዘ : ይደልዋ : ለጸዋዔክሙ : ትሑሩ : በዘ : ጸ
2 ውዐክሙ ::=: እንዘ : ታቴሕቱ : ርእሰክሙ : በኵሉ : የዋሀት : ወትትዔገሡ : ወለሀ : ትብሉ :
3 ለቢጽክሙ : ወትጽህቁ : በተፋቅሮ : ወትኅብሩ ::=: ወትዕቀቡ : በአሐዱ : መንፈስ : ወበእሰረ :
4 ሰላም ::=: በአሐዱ : ሥጋ : ወበአሐዱ : መንፈስ : በከመ : ተጸዋዕክሙ : ለአሐዱ : ተስፋክ
5 ሙ ::=: አሐዱ : እግዚአብሔር : ወአሐዱ : ሀይማኖት : ወአሐቲ : ጥምቀት ::=: ወአሐዱ :
6 እግዚአብሔር : አብ : ለኵሉ : ዘላዕለ : ኵሉ : ወእምኔሁ : ኵሉ : ወውእቱ : ውስተ : ኵሉ ::=:

በሰንበት : ቅድመ : ጊና ::=:

7 ወለለ : አሐዱ : እምኔነ : ተውህበ : ጸጋሁ : በበ : መስፈርተ : ሀብቱ : ለክርስቶስ ::=: እስመ : ይ
8 ቤ : ዐረገ : ውስተ : አርያም : ፄዊወከ : ፄዋ : ወወሀብከ : ጸጋከ : ለእጓለ : እመሕያው ::=: ወምን
9 ትኑ : ዘዐረገ : ሶበ : ኢወረደ : ምትሕተ : ምድር ::=: ዘዐረገኒ : ውእቱ : ወዘወረደኒ :
10 ውእቱ : ወዘሀሎ : መልዕልተ : ሰማያት :: ከመ : ይፈጽም : ኵሉ ::=:

Quem invocat quæque regio quæ in cœlis, & quæ in terra, Ut det vobis divi- 15
tias gloriæ suæ, & confirmet vos in virtute Spiritus sancti: Quia interiora ho- 16
minis inhabitat Christus in fide in cordibus vestris. In charitate sit radix ve- 17
stra & fundamentum vestrum, Ut possitis assequi cum omnibus Sanctis, quænam 18
sit latitudo ejus, & longitudo ejus, & sublimitas ejus, & profunditas ejus: Ad 19
cognoscendum copiosam cognitionem charitatis Christi, ut perfecti sitis in omni
perfectione Dei, qui potest confirmare vos in omnibus. Ut faciatis, & superabun- 20
detis ea quæ petimus, & cogitamus, ut adjuvet nos virtus ejus: Cui gloria in 21
Domo Christianorum in Christo Jesu, in omni generatione, & in seculum seculorum.
Amen.

CAP. IV.

Sabbato præcedente Epiphaniam.

Rogo vos ego vinctus Christi, in eo quod dignum erit vocatione vestrâ, ut am- 1
buletis in qua vocati estis, Subjicientes vos in omni mansuetudine, & pati-n- 2
tia, & etiam loquentes fratribus vestris, & prompti in charitate, & communi- 3
cantes, Et conservantes in uno Spiritu, & in vinculo pacis, In uno corpore, & 4
in uno spiritu, sicut vocati estis in unam spem vestram. Unus Deus, & una fides, 5
& unum baptisma. Et unus Deus Pater omnium, qui est super omnia, & ex illo 6
omnia, & ipse in omnibus.

Sabbato præcedente confessionem.

Et unicuique ex nobis data est gratia ejus secundùm mensuram doni Christi. 7
Quia dixit; Ascendisti in sublime, captivam cepisti captivitatem, & dedisti 8
dona tua hominibus. Et quid est quòd ascendit, si non descenderat infra terram? 9
Qui ascendit, ipse est etiam qui descendit: ipse etiam qui fuit supra cœlos, ut imple- 10
ret omnia.

ἘΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ἘΦΕΣΙΟΥΣ. ΚΕΦ. ϛ'. Ζ'.

Et ipse dedit, *hos* quidem, Apostolos: *hos* autem, Prophetas: *hos* verò, Evange-
11 Καὶ αὐτὸς ἔδωκε, τοὺς μὲν, ἀποστόλους· τοὺς δὲ, προφήτας· τοὺς δὲ, εὐαγγε-
listas: *hos* autem, pastores & doctores, Ad *coagmentationem* Sanctorum,
12 λιστάς· τοὺς δὲ, ποιμένας καὶ διδασκάλους, Πρὸς τὸν καταρτισμὸν τῶν ἁγίων,
in opus ministerii, in ædificationem corporis Christi: Donec occurramus
13 εἰς ἔργον διακονίας, εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ· Μέχρι καταντήσωμεν
omnes in unitatem fidei, & agnitionis filii Dei, in virum
οἱ πάντες εἰς τὴν ἑνότητα τῆς πίστεως, καὶ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, εἰς ἄνδρα
perfectum, in mensuram *staturæ* plenitudinis Christi: Ut non *ampliùs* simus
14 τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ· Ἵνα μηκέτι ὦμεν
pueri, fluctuantes, & *circumlati* omni vento doctrinæ, in *alea*
νήπιοι, κλυδωνιζόμενοι καὶ περιφερόμενοι παντὶ ἀνέμῳ τῆς διδασκαλίας, ἐν τῇ κυβείᾳ
hominum, in astutia ad *insidias imposturæ*. Veritatem facientes
15 τῶν ἀνθρώπων, ἐν πανουργίᾳ πρὸς (δ) τὴν μεθοδείαν τῆς πλάνης. Ἀληθεύοντες
autem in charitate, crescamus in *ipsum* omnia, qui est caput, Christus:
δὲ ἐν ἀγάπῃ, αὐξήσωμεν εἰς αὐτὸν τὰ πάντα, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλή, (ε) ὁ Χριστός·
Ex quo totum corpus connexum & compactum per omnem
16 Ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα συναρμολογούμενον καὶ συμβιβαζόμενον διὰ πάσης
commissuram suppeditationis, secundùm operationem in *mensura* uniuscujusque membri,
ἁφῆς τῆς ἐπιχορηγίας, κατ' ἐνέργειαν ἐν μέτρῳ ἑνὸς ἑκάστου (ζ) μέρους,
augmentum corporis facit, in ædificationem sui in charitate. Hoc igitur
17 τὴν αὔξησιν τοῦ σώματος ποιεῖται, εἰς οἰκοδομὴν ἑαυτοῦ ἐν ἀγάπῃ. Τοῦτο οὖν Ζ'
dico & testificor in Domino, non *ampliùs vos ambulare*, sicut & *reliquæ*
λέγω καὶ μαρτύρομαι ἐν Κυρίῳ, μηκέτι ὑμᾶς περιπατεῖν, καθὼς καὶ (η) τὰ λοιπὰ
Gentes ambulant, in vanitate *mentis suæ*: *Obtenebrati cogitatione*,
18 ἔθνη περιπατεῖ, ἐν ματαιότητι τοῦ νοὸς αὐτῶν· (θ) Ἐσκοτισμένοι τῇ διανοίᾳ,
existentes alienati à vita Dei, per ignorantiam *existentem* in illis,
ὄντες ἀπηλλοτριωμένοι τῆς ζωῆς τοῦ Θεοῦ, διὰ τὴν ἄγνοιαν τὴν οὖσαν ἐν αὐτοῖς,
propter *obdurationem* cordis ipsorum: Qui *dedolentes* semetipsos tradi-
19 διὰ τὴν πώρωσιν τῆς καρδίας αὐτῶν· Οἵτινες ἀπηλγηκότες ἑαυτοὺς παρέ-
derunt impudicitiæ, in operationem immunditiæ omnis in *excessu*. Vos
δωκαν τῇ ἀσελγείᾳ, (ι) εἰς ἐργασίαν ἀκαθαρσίας πάσης ἐν πλεονεξίᾳ. Ὑμεῖς 20
autem non ita didicistis Christum: Si tamen illum audistis, & in ipso edocti estis,
δὲ οὐχ οὕτως ἐμάθετε τὸν Χριστόν· Εἴγε αὐτὸν ἠκούσατε, καὶ ἐν αὐτῷ ἐδιδάχθητε, 21
(sicut est veritas in Jesu:) Deponere vos secundùm pristinam
(καθώς ἐστιν ἀλήθεια ἐν τῷ Ἰησοῦ·) Ἀποθέσθαι ὑμᾶς κατὰ τὴν προτέραν 22
conversationem veterem hominem, *corruptum* secundùm desideria erroris:
ἀναστροφὴν τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον, τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης·
Renovari autem spiritu mentis vestræ, Et *induere* novum hominem,
Ἀνανεοῦσθαι δὲ τῷ πνεύματι τοῦ νοὸς ὑμῶν, Καὶ ἐνδύσασθαι τὸν καινὸν ἄνθρωπον, 23
ipsum secundùm Deum *creatum* in justitia & sanctitate veritatis. *Ideò* de- 24
τὸν κατὰ Θεὸν κτισθέντα ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ὁσιότητι τῆς ἀληθείας. Διὸ ἀπο- 25
ponentes mendacium, loquimini veritatem unusquisque cum proximo suo: quoniam
θέμενοι τὸ ψεῦδος, λαλεῖτε ἀλήθειαν ἕκαστος μετὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ· ὅτι
sumus invicèm membra. Irascimini, & *ne peccate*: Sol non occidat
ἐσμὲν ἀλλήλων μέλη. Ὀργίζεσθε, καὶ μὴ ἁμαρτάνετε· ὁ ἥλιος μὴ ἐπιδυέτω 26
super *iracundia vestra*: Neque *date* locum diabolo. *Furans*,
(κ) ἐπὶ τῷ παροργισμῷ ὑμῶν· (λ) Μήτε δίδοτε τόπον τῷ διαβόλῳ. Ὁ κλέπτων 27 28
non *ampliùs* furetur: magis autem laboret, *operans bonum* mani-
μηκέτι κλεπτέτω· μᾶλλον δὲ κοπιάτω ἐργαζόμενος (μ) τὸ ἀγαθὸν ταῖς χερ-
bus, ut habeat *impertiri opus habenti*. Omnis sermo *putris* ex ore
σίν, ἵνα ἔχῃ μεταδιδόναι τῷ χρείαν ἔχοντι. Πᾶς λόγος σαπρὸς ἐκ τοῦ στόματος 29
vestro non *egrediatur*: sed si quis bonus ad ædificationem *usûs*, ut det
ὑμῶν μὴ ἐκπορευέσθω· ἀλλ' εἴ τις ἀγαθὸς πρὸς οἰκοδομὴν τῆς χρείας, ἵνα δῷ
gratiam audientibus. Et *ne contristate* Spiritum sanctum Dei, in quo signati
χάριν τοῖς ἀκούουσι. Καὶ μὴ λυπεῖτε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον τοῦ Θεοῦ, ἐν ᾧ ἐσφρα- 30
estis in diem redemptionis. Omnis amaritudo, & *excandescentia*, & ira, &
γίσθητε εἰς ἡμέραν ἀπολυτρώσεως. Πᾶσα πικρία, καὶ θυμὸς, καὶ ὀργὴ, καὶ 31
clamor, & blasphemia tollatur à vobis, cum omni malitia.
κραυγὴ, καὶ βλασφημία (ν) ἀρθήτω ἀφ' ὑμῶν, σὺν πάσῃ κακίᾳ.

MS. A. (δ) τὰς μεθοδείας τῆς πλάνης τοῦ διαβόλου. Ἀληθεύοντες (ε) Χριστός· (ζ) μέλους, (η) τὰ ἔθνη (θ) Ἐσκοτωμένοι (ι) εἰ· *··· θαρσίαν (κ) ἐπὶ παροργισμῷ (λ) Μηδὲ (μ) ταῖς ἰδίαις χερσὶν τὸ ἀγαθὸν, (ν) * ἀρθήτων

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 * ܘܗܘ ܝܗܒ. ܐܝܬ ܕܫܠܝܚܐ. ܘܐܝܬ ܕܢܒܝܐ. ܘܐܝܬ ܕܡܣܒܪܢܐ. ܘܐܝܬ ܕܪܥܘܬܐ. ܘܐܝܬ
12 ܕܡܠܦܢܐ. * ܠܓܘܡܪܐ ܕܩܕܝܫܐ. ܠܥܒܕܐ ܕܬܫܡܫܬܐ. ܠܒܢܝܢܐ ܕܦܓܪܗ ܕܡܫܝܚܐ. * ܥܕܡܐ 13
ܕܢܗܘܐ ܟܠܢ ܚܕ ܡܕܡ. ܒܗܝܡܢܘܬܐ. ܘܒܝܕܥܬܗ ܕܒܪܗ ܕܐܠܗܐ. ܘܚܕ ܓܒܪܐ ܓܡܝܪܐ
14 ܒܡܫܘܚܬܐ ܕܩܘܡܬܐ ܕܡܠܝܘܬܗ ܕܡܫܝܚܐ. * ܘܠܐ ܢܗܘܐ ܛܠܝܐ ܕܡܬܬܙܝܥܝܢ ܘܡܬܦܢܝܢ ܒܟܠ
15 ܪܘܚ. ܕܝܘܠܦܢܐ ܢܟܝܠܐ ܕܒܢܝܢܫܐ. ܗܠܝܢ ܕܒܢܟܝܠܘܬܗܘܢ ܡܬܚܪܥܝܢ ܠܡܛܥܝܘ. * ܐܠܐ
16 ܢܗܘܐ ܫܪܝܪܝܢ ܒܚܘܒܢ. ܘܟܠ ܡܕܡ ܕܝܠܢ ܢܪܒܐ ܒܡܫܝܚܐ. ܕܗܘܝܘ ܪܫܐ. * ܘܡܢܗ ܟܠܗ
ܦܓܪܐ ܡܬܚܝܛ ܘܡܬܢܩܦ ܒܟܠ ܐܚܝܕܘܬܐ. ܐܝܟ ܡܘܗܒܬܐ ܕܡܬܝܗܒܐ ܒܡܫܘܚܬܐ
ܠܟܠ ܗܕܡ. ܠܬܪܒܝܬܗ ܕܦܓܪܐ. ܕܒܢܝܢܗ ܢܬܓܡܪ ܒܚܘܒܐ. *

* ܚܕ ܒܫܒܐ ܬܫܥܐ * ܙ *

17 * ܗܕܐ ܕܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܘܡܣܗܕ ܐܢܐ ܒܡܪܝܐ. ܕܡܟܝܠ ܠܐ ܬܗܘܘܢ ܡܗܠܟܝܢ ܐܝܟ ܫܪܟܐ
18 ܕܥܡܡܐ. ܕܡܗܠܟܝܢ ܒܣܪܝܩܘܬܐ ܕܬܪܥܝܬܗܘܢ. * ܘܚܫܘܟܝܢ ܒܡܕܥܝܗܘܢ. ܘܢܘܟܪܝܝܢ
ܐܢܘܢ ܡܢ ܚܝܐ ܕܐܠܗܐ. ܡܛܠ ܕܠܝܬ ܒܗܘܢ ܝܕܥܬܐ. ܘܡܛܠ ܥܘܘܪܐ ܕܠܒܗܘܢ.
19 * ܗܠܝܢ ܕܦܣܩܘ ܣܒܪܗܘܢ. ܘܐܫܠܡܘ ܢܦܫܗܘܢ ܠܛܢܦܘܬܐ. ܘܠܣܘܥܪܢܐ ܕܟܠ ܛܢܦܘܬܐ
20 21 ܒܥܘܠܒܢܗܘܢ. * ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܠܐ ܗܟܢܐ ܝܠܦܬܘܢ ܠܡܫܝܚܐ. * ܐܢ
22 ܫܪܝܪܐܝܬ ܫܡܥܬܘܢܝܗܝ ܘܒܗ ܐܠܦܬܘܢ. ܐܝܟ ܕܐܝܬܝܗ ܫܪܪܐ ܒܝܫܘܥ. * ܐܠܐ ܕܬܫܢܘܢ
ܡܢܟܘܢ ܗܘܦܟܐ ܩܕܡܝܐ. ܠܒܪܢܫܐ ܗܘ ܥܬܝܩܐ. ܕܡܬܚܒܠ ܒܪܓܝܓܬܐ ܕܛܘܥܝܝܐ.
23 24 ܘܬܬܚܕܬܘܢ ܒܪܘܚܐ ܕܡܕܥܝܟܘܢ. * ܘܬܠܒܫܘܢ ܒܪܢܫܐ ܚܕܬܐ ܗܘ ܕܒܐܠܗܐ
ܐܬܒܪܝ. ܒܟܐܢܘܬܐ ܘܒܕܟܝܘܬܐ ܕܩܘܫܬܐ. * ܥܪܘܒܬܐ ܕܢܝܚܐ * ܚ *
25 * ܡܛܠ ܗܢܐ ܫܕܘ ܡܢܟܘܢ ܕܓܠܘܬܐ. ܘܡܠܠܘ ܩܘܫܬܐ ܐܢܫ ܥܡ ܩܪܝܒܗ. ܗܕܡܐ ܓܝܪ
26 27 ܚܢܢ ܚܕ ܠܚܕ. * ܪܓܙܘ ܘܠܐ ܬܚܛܘܢ. ܘܫܡܫܐ ܠܐ ܢܥܪܒ ܥܠ ܪܘܓܙܟܘܢ. * ܘܠܐ ܬܬܠܘܢ ܐܬܪܐ
28 ܠܐܟܠܩܪܨܐ. * ܘܕܓܢܒ ܗܘܐ ܡܟܝܠ ܠܐ ܢܓܢܘܒ. ܐܠܐ ܢܠܐܐ ܒܐܝܕܘܗܝ ܘܢܣܥܘܪ ܛܒܬܐ.
29 ܕܢܫܟܚ ܠܡܬܠ ܠܡܢ ܕܣܢܝܩ. * ܟܠ ܡܠܐ ܣܢܝܬܐ ܡܢ ܦܘܡܟܘܢ ܠܐ ܬܦܘܩ. ܐܠܐ ܐܝܕܐ
30 ܕܫܦܝܪܐ ܘܡܥܗܢܐ ܠܒܢܝܢܐ. ܕܬܬܠ ܛܝܒܘܬܐ ܠܫܡܘܥܝܗ. * ܘܠܐ ܬܥܝܩܘܢ ܠܪܘܚܐ
31 ܕܩܘܕܫܐ ܕܐܠܗܐ. ܕܒܗ ܐܬܚܬܡܬܘܢ ܠܝܘܡܐ ܕܦܘܪܩܢܐ. * ܟܠ ܡܪܝܪܘܬܐ
ܘܚܡܬܐ ܘܪܘܓܙܐ ܘܩܥܬܐ ܘܓܘܕܦܐ ܢܫܬܩܠ ܡܢܟܘܢ. ܥܡ ܟܠܗ ܒܝܫܘܬܐ.

Et ipse dedit alios quidem Apostolos, & 11 alios prophetas, alios autem evangelistas, alios autem pastores, & alios doctores, 12 Ad complementum Sanctorum, in opus administrationis, in ædificium Christi: 13 Donec simus omnes unum quidpiam in fide, & in cognitione filii Dei, & unus vir perfectus in mensuram staturæ plenitudinis ejus. 14 Et ne simus pueruli qui agitantur, & mutantur quovis vento doctrinarum fraudulentarum hominum illorum qui calliditate suâ industriè agunt, ut inducant in errorem. 15 Sed simus veraces in charitate nostra, ut quicquid nostrum est, adolescat in Christo, qui est caput. 16 Ex quo totum corpus coagmentatur & compingitur per omnes commissuras, juxta donum quod datur cum mensura cuilibet membro ad incrementum ipsius corporis: ut in charitate perficiatur ædificium ejus.

Dominicâ novâ. 7.

17 Hoc autem dico, & testor in Domino, ut posthac non ambuletis sicut cæteræ gentes, quæ ambulant in vanitate mentis suæ: 18 Quarumque intellectus tenebris obducti sunt, & extraneæ sunt à vita Dei, tum quia nulla illis inest scientia, tum propter obcæcationem cordis ipsarum: 19 Quæ exciderunt suâ spe, seipsásque tradiderunt impudicitiæ, & operationi omnis spurcitiæ, aviditate suâ. 20 Vos autem non sic didicistis Christum. 21 Si verè illum audîstis, & didicistis, ut justum est in Jesu. 22 Sed ut deponatis à vobis conversationes vestras priores, hominem illum veterem qui corrumpitur concupiscentiis erroris. 23 Ac renovemini spiritu mentium vestrarum. 24 Et induatis hominem illum novum, qui in Deo creatus est in justitia & puritate veritatis.

Feriâ VI. requiei. 8.

25 Quamobrem deponite à vobis mendacium & loquimini veritatem quisque cum proximo suo: sumus enim membra alter alterius. 26 Irascimini & non peccetis: & sol super iracundiam vestram non occidat. 27 Nec dederitis locum criminatori. 28 Porrò qui furabatur, posthac non furetur, sed laboret manibus suis, & operetur bona, ut habeat unde largiatur ei qui indiget. 29 Omnis sermo execrandus ex ore vestro ne procedat, sed qui decorus & accommodatus fuerit ædificationi: ut det gratiam illis qui audiunt. 30 Et ne contristetis Spiritum sanctum Dei per quem obsignati estis in diem liberationis. 31 Omnis amaritudo, & excandescentia, & ira, & vociferatio, & blasphemia tollantur à vobis, cum omni malitia.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 ወውእቱ ፡ ወሀበ ፡ ሐዋርያተኒ ፡ ወነቢያተኒ ፡ ወመምህራነ ፡ ወኖሎተ ፡ ወሊቃውንተ ፡፡=፡
12 በዘ ፡ ይጸንዑ ፡ ቅዱሳን ፡ ለግብረ ፡ መልእክቱ ፡ ለሕንጻ ፡ ሥጋሁ ፡ ለክርስቶስ ፡፡=፡ እስ
13 መ ፡ ንበጽሕ ፡ ኵልነ ፡ በዕሩይ ፡ ሀይማኖት ፡ ወበአእምሮቱ ፡ ለወልደ ፡ እግዚአብሔር ፡
14 ብእሲ ፡ ፍጹም ፡፡ ብጽሐ ፡ አምጣነ ፡ በዐቅሙ ፡ ለክርስቶስ ፡፡=፡ ከመ ፡ ኢንኩን ፡ እንከ ፡
ደቂቀ ፡ ዘይትነኖን ፡ ወይትኃወስ ፡ እምኵሉ ፡ ነፋስ ፡ በትምይንተ ፡ ትምህርተ ፡ እጓለ ፡
15 እመ ፡ ሕያው ፡ በጕሕሉት ፡ ለዘ ፡ ይትመነገኑ ፡ ያስሕት ፡፡=፡ ጽድቀ ፡ እንከ ፡ በተፋቅሮ ፡
ወንልሀቅ ፡ በኵሉ ፡ ቦቱ ፡ ዘውእቱ ፡ ክርስቶስ ፡ ርእሱ ፡፡=፡

Et ipse dedit Apostolos, & prophetas, & doctores, & pastores, & magistros: 12 Ut confirmarentur Sancti ad opus ministerii, ad ædificationem corporis Christi. 13 Quia veniemus omnes nos in societate fidei, & in cognitione filii Dei, viri perfecti, perveniendo usque ad staturam Christi: 14 Ut non simus ampliùs pueri fluctuantes & agitati ab omni vento, in astutia doctrinæ hominum, in fraude versuti ad fallendum. 15 Veritatem igitur habete cum charitate, & crescamus per omnia in eo cujus est Christus caput ejus:

Versio VULGATA LATINA.

11 Et ipse dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios verò 12 Evangelistas, alios autem pastores, & doctores, Ad consummationem Sancto13rum in opus ministerii, in ædificationem corporis Christi: Donec occurramus omnes in unitatem fidei, & agnitionis filii Dei, in virum perfectum, in 14 mensuram ætatis plenitudinis Christi: Ut jam non simus parvuli fluctuantes, & circumferamur omni vento doctrinæ in nequitia hominum, in astutia ad circum15ventionem erroris. Veritatem autem facientes in charitate, crescamus in illo 16 per omnia, qui est caput Christus: Ex quo totum corpus compactum, & connexum per omnem juncturam subministrationis, secundùm operationem in mensuram uniuscujusque membri, augmentum corporis facit in ædificationem sui in charitate. 17 Hoc igitur dico, & testificor in Domino, ut jam non ambuletis, sicut & Gentes 18 ambulant in vanitate sensûs sui, Tenebris obscuratum habentes intellectum, alienati à vita Dei, per ignorantiam quæ est in illis, propter cæcitatem cordis 19 ipsorum, Qui desperantes, semetipsos tradiderunt impudicitiæ, in operationem immunditiæ omnis, in avaritiam. Vos autem non ita didicistis Christum, 20 Si tamen illum audîstis, & in ipso edocti estis, sicut est veritas in Jesu: 21 Deponere vos secundùm pristinam conversationem veterem hominem, qui 22 corrumpitur secundùm desideria erroris. Renovamini autem spiritu mentis 23 vestræ, Et induite novum hominem, qui secundùm Deum creatus est in justitia, 24 & sanctitate veritatis. Propter quod deponentes mendacium loquimini verita25tem unusquisque cum proximo suo: quoniam sumus invicèm membra. Irascimini, 26 & nolite peccare: Sol non occidat super iracundiam vestram. Nolite locum dare 27 diabolo: Qui furabatur, jam non furetur: magìs autem laboret, operando ma28nibus suis quod bonum est, ut habeat undè tribuat necessitatem patienti. Omnis 29 sermo malus ex ore vestro non procedat: sed si quis bonus ad ædificationem fidei, ut det gratiam audientibus. Et nolite contristare Spiritum sanctum Dei: 30 in quo signati estis in diem redemptionis. Omnis amaritudo, & ira, & indigna31tio, & clamor, & blasphemia tollatur à vobis, cum omni malitia.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 * وهو منح ان يكون قوم رسلا * وطايفة انبياء * وقوم مبشرين * وطايفة رعاة ومعلمين *
12 * لاتقان القديسين * لعمل الخدمة * لابتناء جسد المسيح * الى ان ننتهي كلنا في اتحاد 13
الامانة ومعرفة ابن الله الى رجل كامل الى مقدار قامة كمال المسيح * تم *
* قراءة الخميس من الجمعة السابعة عشر بعد العنصرة * لكيلا نكون 14
اطفالا متموجين ومتقلبين مع كل رياح تعليم * في تقلب عزايم الناس بمكايد يوحي
حيلة الخادعة * بل محقين في المحبة ومهتدين اليه كل شي الذي هو المسيح * الراس 15
* الذي منه كل الجسد * اذ هو ملتصق به ومنتظم فيه * يعمل بعمل الدرور في كل 16
لمس بمقدار واحد فواحد من الاعضاء انماء الجسد لابتنايه بمحبته *
* قراءة الجمعة من الاسبوع السابع عشر بعد العنصرة * هذا اقول اذا واشهدكم 17
بالرب * الا تسيروا كما تسير باقي الامم ايضا في اغرار عقلهم * تم * مظلما ذهنهم اذ هم 18
مغربون من مجد الله من اجل الجهل الحاصل فيهم من تلقاء عماية قلبهم * اولئك الذين 19
لما ايسوا من انفسهم دفعوها الى الطماثة * الى افتعال كافة النجاسة باستكثار * فانتم ما 20
تعلمتم المسيح هكذا * ان كنتم قد سمعتموه وعلمتم به كما ان الحق في يسوع المسيح هو * 21
* فاطرحوا الانسان العتيق المختص بالمتصرف الاول البالي المفسود * بما يخص شهوات الطغيان * 22
* وتجددوا بروح عقلكم * والبسوا الانسان الجديد المبرو نظير الله بالعدل وبر الحق * 23 24
* قراءة الاثنين من الجمعة الثامنة عشر بعد العنصرة * فلهذا اطرحوا الكذب * وكل 25
واحد منكم يعلم قريبه حقا * تم * لاننا اعضاء بعضنا بعض * اغضبوا ولا تخطيوا 26
ولا تغربن الشمس على اغتياظكم * ولا تعطوا المحال موضعا * والسارق فلا يسرقن ايضا * 27 28
بل اولى به ان يتعب عاملا بيديه العمل الصالح ليكون له ما يعطي المحتاج * لا تبدون 29
من افواهكم كل كلام طالح * بل تكلموا ان كان لاحدكم كلام صالح لابتناء الكافة ليمنح
السامعين نعمة * لا تحزنوا روح الله القدوس * الذي ختمتم به في يوم الافتداء * وليتسرع 30 31
منكم كل مرارة وغضب وغيظ وصراخ وافتراء مع كل رذيلة *

11 Ipséque dedit ut quidam essent Apostoli, quidam Prophetæ, quidam Annuntiatores, quidam Pastores ac Doctores, 12 Ad confirmationem sanctorum, ad opus ministerii, ad ædificationem corporis Christi. 13 Quóusque perveniamus omnes per unitatem fidei, & agnitionem filii Dei, ad virum perfectum, ad mensuram staturæ perfectionis Christi: Finis.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis decimæ septimæ post Pentecosten.

14 Ut non simus pueri fluctuantes, & cum quibusvis ventis doctrinæ versatiles in inconstantia opinionum humanarum, in malitia, in consilio versutiæ dolosæ: 15 Sed veraces in charitate, & provehentes ad ipsum omnia, nempe Christum caput: 16 Ex quo totum corpus, dum cum eo connexum compositúmque fuerit, efficit per operationem instillationis in singulos contactus, pro mensura uniuscujusque membri, incrementum corporis, in ædificationem sui per charitatem.

Lectio feriæ sextæ hebdomadis decimæ septimæ post Pentecosten.

17 Hoc itáque dico; & obtestor vos per Dominum, ne posthac ambuletis sicut ambulant reliquæ Gentes in vanitatibus intellectus sui, Hactenus. *18 Obtenebrati eorum mente, abalienati à gloria Dei, propter ignorantiam in ipsis existentem à conspectu cæcitatis cordis sui. 19 Hi qui desperantes animas suas, dediderunt eas impudicitiæ, ad perpetrandam omnem impuritatem cum excessu. 20 Vos autem non ita didicistis Christum. 21 Si cum audîstis, eúmque cognovistis quemadmodum veritas in Jesu Christo est, 22 Abjicite veterem hominem deditum conversationi pristinæ caducæ & corruptibili, quod attinet ad cupiditates erroris: 23 Et renovamini spiritu mentis vestræ: 24 Et induite novum hominem creatum secundùm Deum in æquitate & justitiâ veritatis.*

Lectio feriæ secundæ hebdomadis decimæ octavæ post Pentecosten.

25 Propterea abjicite mendacium, & unusquisque vestrûm veritatem doceat proximum suum. Hactenus. *Nam sumus alii aliorum membra. 26 Irascimini, & ne peccetis: & ne occidat sol super iracundiam vestram. 27 Neque detis locum fraudulento. 28 Et fur non ampliùs furetur: sed potiùs laboret operando manibus suis opus bonum, ut habeat quod impartiatur egeno. 29 Ne proferatis ex oribus vestris ullum sermonem pravum: sed loquimini, si quis vestrûm habet sermonem bonum, ad ædificationem omnium, ut afferat auditoribus gratiam. 30 Ne tristitiâ afficiatis Spiritum Dei sanctum, per quem obsignati estis in die redemptionis. 31 Et tollatur à vobis omnis amarulentia, & excandescentia, & ira, & clamor, & blasphemia, cum omni abominatione.*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 ዘቦቱ ፡ ይኅድር ፡ ኵሉ ፡ ዘሥጋ ፡ ድዱ ፡ ለኵሉ ፡ በረድኤቱ ፡፡ ይሁብ ፡ በበ ፡ መስፈርቱ ፡ ለ
ለ ፡ አሐዱ ፡ መክፈልቶ ፡ በዘ ፡ ይልህቅ ፡ ሥጋሁ ፡ ለይግበር ፡ በዘ ፡ ይሐንጽ ፡ ርእሶ ፡ በተፋቅሮ ፡፡=፡
17 ገ ዝንተ ፡ እብል ፡ ወአሰምዕ ፡ እግዚእነ ፡ ከመ ፡ ኢንሑር ፡ እንከ ፡ ከመ ፡ አሕዛብ ፡ የሐውሩ ፡ በሙስ
18 ና ፡ ልቦሙ ፡፡=፡ ወጽልመ ፡ ሕሊናሆሙ ፡ ወነኪራነ ፡ እምሕይወተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወበጽላ
19 ሌ ፡ ልቦሙ ፡፡=፡ ቅቡጻን ፡ እለ ፡ መጠው ፡ ርእሶሙ ፡ ለሕርትምና ፡ ወለኵሉ ፡ ምግባር ፡ ርኩስ ፡
20 ወለምርዐት ፡፡=፡ ወአንትሙሰ ፡ አኮ ፡ ከማሁ ፡ ዘተመሀርክምዎ ፡ ለክርስቶስ ፡፡=፡ እመሰ ፡
21 ተሰምዕዎ ፡ ወተምህሩ ፡ በኀቤሁ ፡ እስመ ፡ ጽድቅ ፡ ውእቱ ፡ በኢየሱስ ፡፡=፡ አልትቱ ፡ እምላ
22 ዕሌክሙ ፡ ግዕዘክሙ ፡ ዘትካት ፡ ለብሉይ ፡ ብእሲ ፡ ዘይማስን ፡ በፍትወተ ፡ ስሒት ፡፡=፡ ሐድሱ ፡
23 መንፈሰ ፡ ልብክሙ ፡፡=፡ ወልበስዎ ፡ ለሐዲስ ፡ ብእሲ ፡ ዘመጽአ ፡ እምኀበ ፡ እግዚአብሔር ፡ በ
24 ጽድቅ ፡ ወበርትዕ ፡ ወበየውሀት ፡፡=፡ ወይእዜኒ ፡ ኅድግዋ ፡ ለሐሰት ፡ ወተናገሩ ፡ ጽድቀ ፡
25 ኵልክሙ ፡ ምስለ ፡ ቢጽክሙ ፡ እስመ ፡ ለአሐዱ ፡ አባል ፡ ንሕነ ፡፡=፡ ተምዐዑ ፡ ወኢተአብሱ ፡
26 ወዘእንበለ ፡ ይዕረብ ፡ ፀሐይ ፡ አቍርሩ ፡ መዐተክሙ ፡፡=፡ ወኢተሀብዎ ፡ ፍኖተ ፡ ለሰይጣ
27 ን ፡፡=፡ ዘይሰርቅኒ ፡ ኢይሰርቅ ፡ እንከ ፡ ለይትገበር ፡ ወይጻሙ ፡ እንከ ፡ በእደዊሁ ፡ ለሠናይ ፡
28 በዘ ፡ ይረድኦ ፡ ለነዳይ ፡፡=፡ ኵሉ ፡ ነገር ፡ ሕሡም ፡ ኢይፃእ ፡ እምአፉክሙ ፡ ዘእንበለ ፡
29 ሠናይ ፡ በዘ ፡ ይትሐነጽ ፡ ትካዝክሙ ፡ በዘ ፡ ትረክቡ ፡ ሞገሰ ፡ በኀበ ፡ ዘይሰማዕክሙ ፡፡=፡
30 ወኢታተክዝዎ ፡ ለመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ዘቦቱ ፡ ዐተብክሙ ፡ እመ ፡ ድኅንክሙ ፡፡=፡ ኵሎ ፡
31 መሪረ ፡ ወመዓተ ፡ ወቍጥዓ ፡ ወግዕረ ፡ ወመንሱተ ፡ ወፅርፈተ ፡ አአትቱ ፡ እምላዕሌክሙ ፡ ምስ
ለ ፡ ኵሉ ፡ እኩይ ፡፡=፡

16 In quo innixa quæcunque corporis junctura, unicuique cum auxilio suo dat secundùm mensuram, unicuique portionem suam, ut crescat corpus ejus, ad faciendum id quo ædificet seipsum in charitate. 17 Hoc dico, & obtestor per Dominum nostrum, ut non ambulemus amplius sicut Gentes ambulant in corruptione cordis eorum. 18 Et obscurata est cogitatio eorum, & alieni sunt à vita Dei, & in obscuritate corda eorum: 19 Oblivioni dati, qui tradiderunt seipsos miseriæ, & omni operi immundo, & luxuriæ. 20 Et vos non sic didicistis Christum. 21 Si audîstis eum, & edocti estis de eo quia veritas est in Jesu, 22 Exuite à vobis mores vestros pristinos veteris hominis, qui corrumpitur in concupiscentia deceptrici. 23 Renovate spiritum cordis vestri. 24 Et induite novum hominem qui venit à Deo, in justitia & in æquitate, & in mansuetudine. 25 Et nunc dimittite mendacium, & loquimini veritatem quisque cum fratre vestro, quia unius membra sumus. 26 Irascimini, & ne peccate, & priusquam occidat sol, refrigerate iracundiam vestram. 27 Et ne detis viam Satanæ. 28 Qui furabatur, non furetur ampliùs: operetur, & laboret igitur cum manibus ejus pro bono, in quo adjumento sit egeno. 29 Nullus sermo improbus egreditor ex ore vestro, sed bonus in quo ædificetur solitudo vestra: ut inveniatis gratiam apud eum qui audiet vos. 30 Et ne tristitiâ afficite Spiritum sanctum, in quo signati estis si servati fueritis. 31 Omnem amaritudinem, & iracundiam, & fastidium, & clamorem, & scandalum, & blasphemiam amovete à vobis, cum omni malitia.

Estote autem in alii alios benigni, misericordes, condonantes vobisipsis, sicut
32 Γίνεσθε δὲ εἰς ἀλλήλους χρηστοί, εὔσπλαγχνοι, χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, καθὼς
& Deus in Christo condonavit vobis.
καὶ ὁ Θεὸς ἐν Χριστῷ ἐχαρίσατο ὑμῖν.

CAP. V. ε'.

Estote ergò imitatores Dei, sicut nati dilecti. Et ambulate in dilectione,
1 Γίνεσθε οὖν μιμηταὶ τοῦ Θεοῦ, ὡς τέκνα ἀγαπητά. Καὶ περιπατεῖτε ἐν ἀγάπῃ, Η'
2 sicut & Christus dilexit nos, & tradidit semetipsum pro nobis
καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν (α) ἡμᾶς, καὶ παρέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν
oblationem & hostiam Deo, in odorem suavitatis. Fornicatio autem, &
3 προσφορὰν καὶ θυσίαν τῷ Θεῷ, εἰς ὀσμὴν εὐωδίας. Πορνεία δὲ, καὶ
omnis immunditia, aut avaritia, nec nominetur in vobis: sicut decet
(β) πᾶσα ἀκαθαρσία, ἢ πλεονεξία, μηδὲ ὀνομαζέσθω ἐν ὑμῖν· καθὼς πρέπει
Sanctos: Et obscœnitas, & stultiloquium, aut scurrilitas, non convenientia:
4 ἁγίοις· (γ) Καὶ αἰσχρότης, καὶ μωρολογία, ἢ εὐτραπελία, (δ) τὰ οὐκ ἀνήκοντα·
sed magis gratiarum actio. Hoc enim estis cognoscentes, quòd omnis
5 ἀλλὰ μᾶλλον εὐχαριστία. Τοῦτο (ε) γάρ ἐστε γινώσκοντες, ὅτι πᾶς
fornicator, aut immundus, aut avarus, (qui est idololatra,) non habet hæreditatem
πόρνος, ἢ ἀκάθαρτος, ἢ πλεονέκτης, (ὅς ἐστιν εἰδωλολάτρης,) οὐκ ἔχει κληρονομίαν
in regno Christi & Dei. Nemo vos seducat inanibus
6 ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ. Μηδεὶς ὑμᾶς ἀπατάτω κενοῖς
verbis: propter hæc enim venit ira Dei in filios diffidentiæ.
λόγοις· διὰ ταῦτα γὰρ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας.
Ne ergò efficiamini participes eorum. Eratis enim aliquando tenebræ, nunc autem
7 Μὴ οὖν γίνεσθε συμμέτοχοι αὐτῶν. Ἦτε γάρ ποτε σκότος, νῦν δὲ
8 lux in Domino: Ut nati lucis ambulate. (Nam fructus Spiritus
9 φῶς ἐν Κυρίῳ· ὡς τέκνα φωτὸς περιπατεῖτε. (Ὁ γὰρ καρπὸς (ζ) τοῦ Πνεύματος
in omni bonitate, & justitiâ, & veritate:) Probantes quid sit
10 ἐν πάσῃ ἀγαθωσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ, καὶ ἀληθείᾳ·) Δοκιμάζοντες τί ἐστιν
beneplacitum Domino. Et ne communicate operibus infructuosis tenebrarum,
εὐάρεστον τῷ Κυρίῳ. Καὶ μὴ συγκοινωνεῖτε τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάρποις τοῦ σκότους, 11
magis autem & redarguite. Nam occultè facta ab ipsis, turpe
μᾶλλον δὲ καὶ ἐλέγχετε. Τὰ γὰρ κρυφῆ γινόμενα ὑπ' αὐτῶν, αἰσχρόν 12
est & dicere. At omnia arguta, à lumine manifestantur: omne
ἐστι καὶ λέγειν. Τὰ δὲ πάντα ἐλεγχόμενα, ὑπὸ τοῦ φωτὸς (η) φανεροῦται· πᾶν 13
enim manifestatum, lumen est. Ideò dicit; Surge, dormiens, & exurge à
γὰρ τὸ φανερούμενον, φῶς ἐστι. Διὸ λέγει, Ἔγειραι ὁ καθεύδων, καὶ ἀνάστα ἐκ 14
mortuis: & illuminabit te Christus. Videte itaque quomodò accuratè ambuletis:
τῶν νεκρῶν· καὶ ἐπιφαύσει σοι ὁ Χριστός. Βλέπετε (θ) οὖν πῶς ἀκριβῶς περιπατεῖτε· 15
non quasi insipientes, sed ut sapientes: Redimentes tempus,
μὴ ὡς ἄσοφοι, ἀλλ' ὡς σοφοί· Ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρὸν, 16
quoniam dies mali sunt. Propter hoc ne fiatis imprudentes, sed
ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραί εἰσι. Διὰ τοῦτο μὴ γίνεσθε ἄφρονες, ἀλλὰ 17
intelligentes quæ voluntas Domini. Et ne inebriemini vino, in quo
(ι) συνιέντες τί τὸ θέλημα τοῦ (κ) Κυρίου. Καὶ μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἐν ᾧ 18
est luxuria: sed implemini in Spiritu, Loquentes vobismetipsis psalmis, &
ἐστιν ἀσωτία· ἀλλὰ πληροῦσθε ἐν Πνεύματι, Λαλοῦντες ἑαυτοῖς ψαλμοῖς, καὶ 19
hymnis, & canticis spiritalibus, cantantes & psallentes in corde
ὕμνοις, καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς, (λ) ᾄδοντες καὶ ψάλλοντες ἐν (μ) τῇ καρδίᾳ
vestro Domino: Gratias agentes semper pro omnibus in nomine Domini
ὑμῶν τῷ Κυρίῳ· Εὐχαριστοῦντες πάντοτε ὑπὲρ πάντων ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου 20
nostri Jesu Christi, Deo & Patri. Subjecti alii aliis in timore
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῷ Θεῷ καὶ Πατρί· Ὑποτασσόμενοι ἀλλήλοις ἐν φόβῳ 21
Dei. Mulieres propriis viris subditæ estote, sicut Domino:
Θ' (ν) Θεοῦ. Αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν (ξ) ὑποτάσσεσθε, ὡς τῷ Κυρίῳ· 22
Quoniam vir est caput mulieris, sicut & Christus caput Ecclesiæ:
Ὅτι (ο) ὁ ἀνήρ ἐστι κεφαλὴ τῆς γυναικὸς, ὡς καὶ ὁ Χριστὸς κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας· 23
Et ipse est servator corporis.
(π) καὶ αὐτός ἐστι Σωτὴρ τοῦ σώματος.

ΚΕΦ. ε'. MS. A. (α) ὑμᾶς, (β) ἀκαθαρσία πᾶσα, (γ) Ἢ αἰσχρότης, ἢ μωρολογία, (δ) ἃ οὐκ ἀνῆκεν· (ε) γὰρ ἴστε (ζ) τοῦ φωτὸς ἐν (η) φανεροῦται· (θ) οὖν ἀδελφοὶ, πῶς (ι) συνίετε (κ) Θεοῦ. (λ) ἐν χάριτι ᾄδοντες (μ) ταῖς καρδίαις (ν) Χριστοῦ. (ξ) ὑποτασσέσθωσαν, (ο) ἀνήρ (π) αὐτὸς ὁ Σωτήρ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

32 ܐܝܟܢܐ ܘܫܒܩܝܢ ܚܕ ܠܚܕ. ܘܡܪܚܡܢܝܢ. ܒܣܝܡܝܢ ܚܕ ܥܡ ܚܕ ܘܗܘܘ *
1 ܕܐܠܗܐ ܒܡܫܝܚܐ ܫܒܩ ܠܟܘܢ. * ܫܠܡ * ܗ * ܘܗܘܘ ܗܟܝܠ ܡܬܕܡܝܢ
2 ܒܐܠܗܐ ܐܝܟ ܒܢܝܐ ܚܒܝܒܐ. * ܘܗܠܟܘ ܒܚܘܒܐ. ܐܝܟ ܕܐܦ ܡܫܝܚܐ ܐܚܒܢ ܘܐܫܠܡ
ܢܦܫܗ ܚܠܦܝܢ. ܩܘܪܒܢܐ ܘܕܒܚܬܐ ܠܐܠܗܐ ܠܪܝܚܐ ܒܣܝܡܐ. * ܙܢܝܘܬܐ ܕܝܢ
3 ܘܟܠܗ ܛܢܦܘܬܐ * ܛ * ܐܘ ܥܠܘܒܘܬܐ. ܐܦܠܐ ܬܬܫܡܥ ܒܝܢܬܟܘܢ
4 ܐܝܟ ܕܝܐܐ ܠܩܕܝܫܐ. * ܘܠܐ ܨܘܚܝܬܐ. ܘܠܐ ܡܠܐ ܕܫܛܝܘܬܐ ܐܘ ܕܡܨܚܘܢܐ
5 ܐܘ ܕܡܓܚܟܢܘܬܐ. ܗܠܝܢ ܕܠܐ ܡܬܒܥܝܢ. ܐܠܐ ܚܠܦ ܗܠܝܢ ܬܘܕܝܬܐ. * ܗܕܐ ܕܝܢ ܗܘܝܬܘܢ ܝܕܥܝܢ.
ܕܟܠ ܐܢܫ ܕܗܘ ܙܢܝܐ ܐܘ ܛܢܦܐ. ܐܘ ܥܠܘܒܐ ܐܘ ܦܠܚ ܦܬܟܪܐ. ܠܝܬ ܠܗ ܝܪܬܘܬܐ
6 ܒܡܠܟܘܬܐ ܕܡܫܝܚܐ ܘܕܐܠܗܐ. * ܐܢܫ ܠܐ ܢܛܥܝܟܘܢ ܒܡܠܐ ܣܦܝܩܬܐ. ܡܛܠ ܗܠܝܢ
7 ܓܝܪ ܐܬܐ ܪܘܓܙܗ ܕܐܠܗܐ ܥܠ ܒܢܝܐ ܕܠܐ ܡܬܛܦܝܣܝܢ. * ܠܐ ܗܟܝܠ ܬܗܘܘܢ ܫܘܬܦܐ ܠܗܘܢ.
8 * ܗܘܝܬܘܢ ܓܝܪ ܡܢ ܩܕܝܡ ܚܫܘܟܐ. ܗܫܐ ܕܝܢ ܢܘܗܪܐ ܐܢܬܘܢ
9 ܒܡܪܢ. ܐܝܟ ܒܢܝ ܢܘܗܪܐ ܗܟܢܐ ܗܠܟܘ. * ܦܐܪܘܗܝ ܓܝܪ ܕܢܘܗܪܐ ܒܟܠܗ ܛܝܒܘܬܐ
10 ܘܟܐܢܘܬܐ ܘܩܘܫܬܐ. * ܘܗܘܘ ܦܪܫܝܢ ܡܢܐ ܫܦܝܪ ܩܕܡ ܡܪܢ. * ܘܠܐ ܬܗܘܘܢ
11 ܡܫܬܘܬܦܝܢ ܥܡ ܥܒܕܐ ܕܠܐ ܦܐܪܐ ܕܚܫܘܟܐ. ܐܠܐ ܗܘܘ ܡܟܣܝܢ ܠܗܘܢ.
12 * ܡܕܡ ܓܝܪ ܕܒܛܘܫܝܐ ܡܬܥܒܕ ܡܢܗܘܢ. ܨܢܝܥ ܐܦ ܠܡܡܠܠܘ. * ܟܠ ܡܕܡ ܓܝܪ
13 ܡܬܟܣܐ ܡܢ ܢܘܗܪܐ ܡܬܓܠܐ. ܘܟܠ ܡܕܡ ܕܡܬܓܠܐ ܢܘܗܪܐ ܗܘ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܡܝܪ.
14 ܐܬܬܥܝܪ ܕܡܟ ܘܩܘܡ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ ܘܢܢܗܪ ܠܟ ܡܫܝܚܐ. * ܚܙܘ ܗܟܝܠ ܐܝܟܢܐ
15 ܬܗܠܟܘܢ ܒܢܟܦܘ. ܠܐ ܐܝܟ ܣܟܠܐ. * ܐܠܐ ܐܝܟ ܚܟܝܡܐ ܕܙܒܢܝܢ ܠܙܒܢܗܘܢ. ܡܛܠ ܕܝܘܡܬܐ
16 ܒܝܫܢ ܐܢܝܢ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܠܐ ܬܗܘܘܢ ܚܣܝܪܝ ܪܥܝܢܐ. ܐܠܐ ܐܣܬܟܠܘ ܡܢܘ ܨܒܝܢܗ
17 ܕܐܠܗܐ. * ܘܠܐ ܬܪܘܘܢ ܒܚܡܪܐ ܕܒܗ ܐܝܬ ܐܣܘܛܘܬܐ. ܐܠܐ ܐܬܡܠܘ ܒܪܘܚܐ. * ܘܡܠܠܘ
18 ܥܡ ܢܦܫܟܘܢ ܒܡܙܡܘܪܐ ܘܒܬܫܒܘܚܬܐ. ܘܒܙܡܝܪܬܐ ܕܪܘܚܐ. ܘܗܘܘ ܙܡܪܝܢ
19 ܒܠܒܘܬܟܘܢ ܠܡܪܝܐ. * ܘܗܘܘ ܡܘܕܝܢ ܒܟܠܙܒܢ ܚܠܦ ܟܠ ܐܢܫ ܒܫܡܗ ܕܡܪܢ
20 ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܠܐܠܗܐ ܐܒܐ. * ܘܗܘܘ ܡܫܬܥܒܕܝܢ ܚܕ ܠܚܕ ܒܚܘܒܗ ܕܡܫܝܚܐ.
21 * ܫܠܡ * ܩ * ܢܫܐ ܗܘܝܝܢ ܡܫܬܥܒܕܢ ܠܓܒܪܝܗܝܢ. ܐܝܟ ܠܡܪܢ. * ܡܛܠ
22 ܕܓܒܪܐ ܪܝܫܗ ܗܘ ܕܐܢܬܬܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܡܫܝܚܐ ܪܝܫܗ ܗܘ ܕܥܕܬܐ. ܘܗܘ ܐܝܬܘܗܝ ܡܚܝܢܐ ܕܦܓܪܐ.
23

Sitis autem alius in alium placidi, & mise- 32
ricordes, & remittite alter alteri, quemadmodum Deus per Christum remisit vobis.

CAP. V.

Estote igitur conformes Deo, tanquam 1
filii dilecti. Et ambulate in charitate, pro- 2
ut & Christus dilexit nos, & tradidit semetipsum pro nobis oblationem ac victimam
Deo in odorem suavem.

Dominicâ VII. post Epiphaniam. 9.

Scortatio autem & omnis spurcitia, & do- 3
lus, ne nominando quidem nominetur inter
vos, sicut decet Sanctos. Nec contumeliæ, 4
nec sermones stultitiæ, aut irrisionis, aut
scurrilitatis, quibus non opus est: sed pro
istis gratiarum actio. Hoc autem scitote, 5
neminem, qui sit scortator, aut spurcus, aut
fraudulentus, aut cultor idolorum, habere
hæreditatem in regno Christi & Dei. Ne 6
quis vos seducat sermonibus vanis; propter
hæc enim venit ira Dei super filios immorigeros. Ne sitis igitur consortes eorum. 7
Eratis enim quondam tenebræ, nunc autem 8
lux estis in Domino nostro. Ut filii lucis igitur, ita ambulate. Fructus enim lucis sunt 9
in omni bonitate, & justitiâ, & veritate. Et 10
dijudicate quid placeat coram Domino nostro Et ne commercium habueritis cum 11
operibus tenebrarum infrugiferis, sed ea
redarguite. Quod enim in occulto perpe- 12
trant, vel execrandum est dictu. Omnia 13
enim arguuntur à luce, & revelantur: &
quicquid patens est, lumen est. Propterea 14
dictum est, Expergiscere qui dormis, & surge à mortuis, & illucescet tibi Christus.
Videte igitur quomodo ambuletis circun- 15
spectè, non ut stulti. Sed ut sapientes, qui- 16
redimunt calamitatem suam; quoniam dies
mali sunt. Propterea ne fueritis rationis 17
expertes; sed intelligite quæ sit voluntas
Dei. Et ne inebriamini vino, in quo est 18
luxuria, sed impleamini spiritu. Et loqua- 19
mini cum vobismetipsis per psalmos & hymnos: & cantica spiritualia canite in cordibus vestris Domino. Et gratias agite in 20
omni tempore pro omnibus in nomine Domini nostri Jesu Christi Deo Patri. Et sub- 21
diti estote alius alii cum charitate Christi.

Quotidie. 10.

Mulieres, estote subditæ maritis vestris, tan- 22
quam Domino nostro. Quoniam vir caput 23
est uxoris, quemadmodum & Christus caput
est Ecclesiæ, & ipse est Servator corporis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

32 ወኩኑ ፡ ምርያነ ፡ ቢጽክሙ ፡ ወመሐሪ ፡ ወይጸገው ፡ በከመ ፡ ጸገወክሙ ፡ እግዚአብሔር ፡
በክርስቶስ ፡፡=፡
በቅደሴ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ምንበብ ፡፡=፡
1 ኢ፡ ተመሰሉ ፡ ከመ ፡ እግዚአብሔር ፡ ከመ ፡ ውሉድ ፡ ፍቁር ፡፡=፡ ወሐሩ ፡ በተፋቅሮ ፡
2 በከመ ፡ አፍቀረክሙ ፡ ክርስቶስ ፡ ወመጠወ ፡ ርእሶ ፡ በእንቲአክሙ ፡ መሥዋዕተ ፡ ወቍር
3 ባነ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ለመዐዛ ፡ ሠናይ ፡፡=፡ ፲ ወዝሙትሰ ፡ ወኵሉ ፡ ርኵስ ፡
4 ወተዐግሎ ፡ ኢይሰማዕ ፡ በላዕሌክሙ ፡ በከመ ፡ ኢይደልዎሙ ፡ ለቅዱሳን ፡፡=፡ ነገረ ፡
ሕፍረት ፡ ወነገረ ፡ እበድ ፡ ወነገረ ፡ ስላቅ ፡፡ ዘኢይደልዉ ፡ ዘእንበለ ፡ ጸሎት ፡ አ
ኰቴት ፡፡=፡

Et estote benigni fratribus vestris, & misericordes estote, condonantes sicut 32
condonavit vobis Deus in Christo.

In consecratione Ecclesiæ, lectio.

CAP. V.

Imitatores estote Dei, sicut filii dilecti. Et ambulate in dilectione, sicut dile- 1
xit vos Christus, & tradidit semetipsum pro vobis victimam & oblationem Deo 2
in odorem bonum. Et scortatio & omnis immunditia & avaritia ne audi- 3
tor apud vos, sicut non convenit Sanctis. Et verba inverecunda, & stultilo- 4
quia, & verba derisoria, quæ non conveniunt, sed gratiarum actio.

Versio VULGATA LATINA.

32 Estote autem invicèm benigni, misericordes, donantes invicèm, sicut & Deus in
Christo donavit vobis.

CAP. V.

1 Estote ergò imitatores Dei, sicut filii charissimi: Et ambulate in dilectione,
2 sicut & Christus dilexit nos, & tradidit semetipsum pro nobis oblationem &
3 hostiam Deo in odorem suavitatis. Fornicatio autem, & omnis immunditia, aut
4 avaritia, nec nominetur in vobis, sicut decet Sanctos: Aut turpitudo, aut stultiloquium, aut scurrilitas, quæ ad rem non pertinet: sed magis gratiam actio.
5 Hoc enim scitote intelligentes; Quòd omnis fornicator, aut immundus, aut avarus,
quod est idolorum servitus, non habet hæreditatem in regno Christi & Dei.
6 Nemo vos seducat inanibus verbis: propter hæc enim venit ira Dei in filios dif-
7 fidentiæ. Nolite ergò effici participes eorum. Eratis enim aliquando tenebræ,
8 nunc autem lux in Domino. Ut filii lucis ambulate: Fructus enim lucis est in
9 omni bonitate, & justitia, & veritate: Probantes quid sit beneplacitum 10
Deo. Et nolite communicare operibus infructuosis tenebrarum, magis au- 11
tem redarguite. Quæ enim in occulto fiunt ab ipsis, turpe est & dicere. 12
Omnia autem, quæ arguuntur, à lumine manifestantur: omne enim quod mani- 13
festatur, lumen est. Propter quod dicit; Surge, qui dormis, & exurge à mortuis, & 14
illuminabit te Christus. Videte itaque, fratres, quomodò cautè ambuletis: non 15
quasi insipientes, Sed ut sapientes: redimentes tempus, quoniam dies mali sunt. 16
Propterea nolite fieri imprudentes, sed intelligentes quæ sit voluntas Dei. 17
Et nolite inebriari vino, in quo est luxuria: sed implemini Spiritu sancto, 18
Loquentes vobismetipsis in psalmis, & hymnis, & canticis spiritualibus, cantantes 19
& psallentes in cordibus vestris Domino, Gratias agentes semper pro omnibus, in 20
nomine Domini nostri Jesu Christi, Deo et Patri: Subjecti invicèm in timore Christi. 21
Mulieres viris suis subditæ sint, sicut Domino: Quoniam vir caput est mulieris: 22
sicut Christus caput est Ecclesiæ: Ipse, salvator corporis ejus. 23

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

32 * وليصر بعضكم لبعض خيرين متحننين مسامحين كما سمح الله لنا بالمسيح * تم *
* الفصل الخامس * * السبت الثلثون بعد العنصرة *
1 2 * صيروا اذا متشبهين بالله كاولاد محبوبين * وتصرفوا بالمحبة كما احبنا المسيح * واسلم ذاته
3 عنا قربانا وذبيحة لله نسيما طيبا عرفه * فاما الزنا وكافة النجاسة او التعطرس * فلا يسم فيكم
4 اصلا كما يليق بالقديسين * وكذلك الكلام القبيح والقول المايق والمزاح * هذه التي ما تنفع *
5 بل الاولى ان تستعملوا الشكر * لانكم تعرفون هذا يقينا ان كل زان او نجس او متعطرس *
6 الذي هو عابد الاصنام * ليس له موروث في ملك المسيح الاله * لا يطغينكم احد باقوال
7 باطلة * فان من اجل هذه الرذايل يوافي رجز الله على اولاد المعصية * فلا تصيروا شركاء معهم *
8 * فقد كنتم قديما ظلمة * وانتم الان بالرب نورا * تم * * الاحد السادس والعشرون *
9 فتصرفوا كاولاد النور * فان ثمر الروح موجود في كافة الصلاح والعدل والحق *
10 11 * مستفحصين ما هو العمل المرضي الرب * ولا تشاركوا اعمال الظلمة الفاقدة الثمر
12 13 بل وبخوها * فان الافعال الصادرة منهم سرا قبيح هو ان تذكر * وكل الافعال التي يوبخها
14 النور ويكشفها تظهر * لان كل امر مظهر فهو نور * فلذلك يقول ايها النايم انهض وقم
15 من الموتى فيضيء لك المسيح * فانظروا اذا كيف تتصرفون باحتراز * لا كغير حكماء بل
16 17 كالحكماء * مبتاعين الوقت * فان الايام خبيثة هي * فلهذا لا تصيروا سفهاء لكن
18 تفهموا ما هي مشية الرب * ولا تسكروا بالخمر الذي فيه الفجور في القبايح * بل امتلوا
19 بالروح * وخاطبوا انفسكم بمزامير وتسابيح * وترنمات روحانية * مسبحين ومرتلين في
قلوبكم للرب * تم * * قراءة الثلثا من الجمعة الثامنة عشر *
20 21 * شاكرين عن كل شيء دايما للاله الاب باسم ربنا يسوع المسيح * وليخضع احدكم للاخر
22 23 بمخافة الله * وانتن ايها النساء اخضعن لرجالكن كخضوعكن للرب * فان الرجل
هو راس المراة كما ان المسيح راس الكنيسة * وهو نفسه مخلص الجسد *

Et estote alii in alios benigni, miseri- 32
cordes, condonantes, quemadmodum
condonavit nobis Deus per Christum.
Finis.

CAP. V.

Sabbatho trigesimo post Pentecosten.

Estote igitur imitatores Dei ut filii 1
dilecti: Et versemini cum charitate, 2
sicut dilexit nos Christus, & tradidit
semetipsum pro nobis oblationem & victimam Deo, in odorem bonæ fragrantiæ.
Scortatio verò, & omnis impuritas, aut 3
avaritia ne nominetur usquam inter vos,
sicut decet sanctos: Eodémque modo 4
sermo obscœnus, & stultiloquium, &
ludibrium, hæc quæ non prosunt: sed
potiùs utimini gratiarum actione. Hoc 5
enim certò scitis, quòd omnis scortator,
aut impudicus, aut avarus, qui est idolorum cultor, non habet hæreditatem in
regno Christi Dei. Ne quisquam seducat 6
vos inanibus sermonibus: propter has
enim abominationes venit ira Dei in
filios contumaciæ. Ne sitis igitur con- 7
sortes eorum. Eratis enim olim tenebræ, 8
nunc autem estis lux in Domino: Finis.

Dominicâ vigesimâ sextâ.

Ambulate igitur ut filii lucis. Nam 9
fructus Spiritus consistit in omni bonitate, & justitia, & veritate. Dis- 10
quirentes quodnam sit opus gratum Domino. Et ne commercium habueritis cum 11
operibus tenebrarum fructu carentibus,
imò arguite illa. Nam opera quæ ab 12
istis fiunt secretò, turpe est memorare.
Et opera qualibet quæ lux arguit ac 13
detegit, manifesta fiunt: res enim
quæcunque manifesta, lux est. Pro- 14
pterea dicit; O dormiens expergiscere
& surge à mortuis: & illucescet tibi
Christus. Videte igitur quomodo cum 15
cautela versemini: non ut insipientes,
sed ut sapientes: Ementes tempus: 16
quoniam dies mali sunt. Propterea ne 17
sitis imprudentes, sed intelligite quæ
sit voluntas Domini. Et ne inebriemini 18
vino in quo est libido in turpitudinibus:
sed impleamini Spiritu. Et alloquamini 19
vosipsos psalmis, & hymnis, & canticis
spiritualibus, laudantes & canentes in
cordibus vestris Domino: Hactenus.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis decimæ octavæ.

Gratias agentes semper de rebus omni- 20
bus Deo Patri in nomine Domini
nostri Jesu Christi. Et subjiciatur 21
alter alteri in timore Dei. Et vos ô 22
mulieres, subjectæ sitis propriis viris,
ut estis Domino subjectæ: Quoniam 23
vir caput est mulieris, ut Christus
caput Ecclesiæ: & ipsemet servator est
corporis:

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 ወዘንተ ፡ ለእሙሩ ፡ ከመ ፡ ኵሉ ፡ ዘማዊ ፡ ወርኩስ ፡ ወመስተአግል ፡ ወዘያጣዖው ፡
6 አልቦ ፡ መክፈልተ ፡ ውስተ ፡ መንግሥተ ፡ ክርስቶስ ፡ ዘእግዚአብሔር ፡፡=፡ አልቦ ፡ ዘያ
ስሕትክሙ ፡ በነገረ ፡ ከንቱ ፡ እስመ ፡ በእንቲአሁ ፡ ይመጽእ ፡ መዐተ ፡ እግዚአብሔር ፡
7 8 ላዕለ ፡ ውሉደ ፡ ዐላውያን ፡፡=፡ ኢትትመሰልዎሙኬ ፡፡=፡ እስመ ፡ ትካት ፡ ጽልመት ፡ አንት
ሙ ፡ ወይእዜሰ ፡ ብርሃን ፡ አንትሙ ፡ በእግዚእነ ፡፡ ከመ ፡ ውሉደ ፡ ብርሃን ፡ ሑሩ ፡፡=፡
9 እስመ ፡ ፍሬሁ ፡ ለብርሃን ፡ ኵሉ ፡ ምግባረ ፡ ሠናይ ፡ ወጽድቅ ፡ ወርትዕ ፡፡=፡ አመክ
10 ሩ ፡ ዘያሠምሮ ፡ ለእግዚአብሔር ፡፡=፡ ወኢትሳተፉ ፡ ምስለ ፡ እለ ፡ አልቦሙ ፡ ፍሬ ፡
11 ምግባሮሙ ፡ ዘጽልመት ፡ ኵሎንተሆሙ ፡ ዓዲ ፡ ገሥጽዎሙ ፡፡=፡ እስመ ፡ ዘበ ፡ ጽሚ
12 ሚተ ፡ ይገብሩ ፡ ኀፍረተ ፡ ለነጊር ፡፡=፡ ወዘሰ ፡ ክሡት ፡ ውስተ ፡ ብርሃን ፡ ይትዐወቅ ፡
13 እስመ ፡ ኵሉ ፡ ዘገሃድ ፡ ብርሃን ፡ ውእቱ ፡፡=፡ እስመ ፡ ይቤ ፡ ንቃህ ፡ ዘደቀስከ ፡ ወተንሥ
14 ኡ ፡ እምውታን ፡ ወያበርህ ፡ ለከ ፡ ክርስቶስ ፡፡ ዑቁ ፡ እንከ ፡ ዘከመ ፡ ተሐውሩ ፡ ከ
15 መ ፡ ጠቢባን ፡ ወአኮ ፡ ከመ ፡ አብዳን ፡፡=፡ እንዘ ፡ ታናሕስዎ ፡ ለዝ ፡ ዓለም ፡፡ እስመ ፡
16 እኩይ ፡ መዋዕሊሁ ፡፡=፡ በእንተ ፡ ዝንቱ ፡ ኢትኩኑ ፡ አብዳነ ፡ ሐልዩ ፡ ፈቃደ ፡ እግዚአ
17 ብሔር ፡፡=፡ ወኢትስክሩ ፡ ወይነ ፡ እስመ ፡ ምርዓት ፡ ውእቱ ፡ ምልኡ ፡ መንፈሰ ፡ ቅዱ
18 ሰ ፡፡=፡ ወአንብቡ ፡ መዝሙረ ፡ ወስብሐተ ፡ ወማሕሌተ ፡ ቅድስተ ፡ ሰብሑ ፡ ወዘምሩ ፡
19 ለእግዚአብሔር ፡፡ በልብክሙ ፡፡=፡ ወአአኵቱ ፡ ዘልፈ ፡ በእንተ ፡ ኵሉ ፡ በስመ ፡ እግዚአ
20 ብሔር ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ እግዚእነ ፡፡=፡
ሀ
በቤተ ፡ ክርስቲያን ፡፡=፡
21 ተኦዘዙ ፡ ርእሰክሙ ፡ ለቢጽክሙ ፡ በፍርሀተ ፡ ክርስቶስ ፡፡=፡ አንስትኒ ፡ ይትአዘዛ ፡ ለአም
22 ታቲሆን ፡ ከመ ፡ ለእግዚአብሔር ፡፡=፡ እስመ ፡ ብእሲ ፡ ርእስ ፡ ለብእሲቱ ፡ ከመ ፡ ክርስቶስ ፡ ርእስ ፡
23 ለቤተ ፡ ክርስቲያኑ ፡ ወመድኀኒ ፡ ሥጋነ ፡፡=፡

Et hoc scitote, quòd nullus scortator & immundus & avarus, & idololatra, ha- 5
bet portionem in regno Christi Dei. Nemo sit qui seducat vos sermonibus ina- 6
nibus: quia propterea venit ira Dei super filios prævaricantes. Ne igitur iis 7
similes estote: Quia olim tenebræ fuistis, & nunc lux estis in Domino nostro, 8
ut filii lucis ambulate. Quia fructus lucis est omne opus bonum, & justitia, 9
& æquitas. Probate quid placeat Deo. Et ne communicetis cum iis qui non 10
habent fructum, opera tenebrarum omnia etiam arguite. Quia quæ occultè fa- 11
ciunt, pudet dicere. Et quod apertum est, in lumine manifestum erit: quia omne 12
quod manifestat, lumen est. Quia dicit, Vigilato qui dormis, & suscitare à 13
mortuis, & illucescet tibi Christus. Videte igitur quomodo ambuletis, ut sapi- 14
entes, & non ut stulti. Differentes quæ sunt hujus mundi; quia mali sunt di- 15
es ejus. Propterea ne sitis stulti: intelligite voluntatem Dei. Et ne inebri- 16
emini vino, quia luxuria est: implemini Spiritu Sancto. Et loquimini psalmos 17
& hymnos, & cantica sancta cantate, & psallite Deo in corde vestro. Et 18
gratias agite semper pro omnibus in nomine Dei Jesu Christi Domini nostri. 19
20

De Ecclesia.

Subjicite vosmetipsos fratribus vestris in timore Christi. Mulieres obtem- 21 22
perent viris suis ut Domino. Quia vir est caput uxoris suæ, sicut Christus 23
est caput ecclesiæ suæ, & salvator corporis nostri.

Sed' ſicut Eccleſia ſubjecta eſt Chriſto, ita & mulieres
24 Ἀλλ' (ρ) ὥσπερ ἡ ἐκκλησία ὑποτάσσεται τῷ Χριστῷ, (σ) οὕτω καὶ αἱ γυναῖκες
propriis viris in omnibus. Viri, diligite uxores
25 τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ἐν παντί. Οἱ ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς (τ) γυναῖκας
veſtras, ſicut & Chriſtus dilexit Eccleſiam, & ſeipſum tradidit pro
ἑαυτῶν, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησε τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ
ea: Ut illam ſanctificaret, mundans lavacro aquæ in verbo:
26 αὐτῆς· Ἵνα αὐτὴν ἁγιάσῃ, καθαρίσας τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδατος ἐν ῥήματι·
Ut exhiberet ipſam ſibiipſi glorioſam Eccleſiam, non habentem maculam, aut
27 Ἵνα παραστήσῃ (υ) αὐτὴν ἑαυτῷ ἔνδοξον τὴν ἐκκλησίαν, μὴ ἔχουσαν σπίλον, ἢ
rugam, aut aliquid hujuſmodi: ſed ut ſit ſancta & immaculata. Ita de-
28 ῥυτίδα, ἤ τι τῶν τοιούτων· ἀλλ' ἵνα ᾖ ἁγία καὶ ἄμωμος. Οὕτως (φ) ὀφεί-
bent viri diligere ſuas uxores, ut ſua corpora. *Dili-*
λουσιν οἱ ἄνδρες ἀγαπᾷν τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας, ὡς τὰ ἑαυτῶν σώματα. ὁ ἀγα-
gens ſuam uxorem, ſeipſum diligit. Nemo enim unquam ſuam carnem
29 πῶν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα, ἑαυτὸν ἀγαπᾷ. Οὐδεὶς γάρ ποτε τὴν ἑαυτοῦ σάρκα
odit: ſed nutrit & fovet eam, ſicut & *Dominus* Ec-
ἐμίσησεν· (χ) ἀλλ' ἐκτρέφει καὶ θάλπει αὐτήν, καθὼς καὶ ὁ (ψ) Κύριος τὴν ἐκ-
cleſiam. Quia membra ſumus corporis ejus, de carne ejus, & de
30 κλησίαν. Ὅτι μέλη ἐσμὲν τοῦ (ω) σώματος αὐτοῦ, ἐκ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, καὶ ἐκ
oſſibus ejus. Propter hoc relinquet homo patrem *ſuum* &
31 τῶν ὀστέων αὐτοῦ. Ἀντὶ τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ
matrem, & adhærebit *ad uxorem ſuam*: & erunt hi duo in
τὴν μητέρα, καὶ προσκολληθήσεται (α) πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ· καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς
carnem unam. Sacramentum hoc magnum eſt: ego autem dico in *Chriſtum*, & in
32 σάρκα μίαν. Τὸ μυστήριον τοῦτο μέγα ἐστίν· ἐγὼ δὲ λέγω εἰς Χριστόν, καὶ εἰς
Eccleſiam Veruntamen & vos *per unum*, unuſquiſque ſuam uxorem *ſic*
33 τὴν ἐκκλησίαν. Πλὴν καὶ ὑμεῖς οἱ καθ' ἕνα, ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα οὕτως
diligat ſicut ſeipſum: *at* uxor *ut* timeat virum.
ἀγαπάτω ὡς ἑαυτόν· ἡ δὲ γυνὴ ἵνα φοβῆται τὸν ἄνδρα.

CAP. VI. ς'.

Nati, obedite parentibus veſtris in Domino: hoc enim eſt juſtum.
ΤΑ' τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν ὑμῶν ἐν Κυρίῳ· τοῦτο γάρ ἐστι δίκαιον. 1
Honora patrem tuum & matrem: (Quod eſt mandatum primum in promiſſione:)
Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα· (ἥτις ἐστὶν ἐντολὴ πρώτη ἐν ἐπαγγελίᾳ·) 2
Ut benè tibi *fiat*, & *eris* longævus ſuper terram. Et patres, *ne*
Ἵνα εὖ σοι γένηται, καὶ ἔσῃ μακροχρόνιος ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ οἱ πατέρες, μὴ 3
ad *iram provocate natos* veſtros: ſed educate illos in diſciplina & correptione 4
παροργίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν· ἀλλ' ἐκτρέφετε αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ
Domini. Servi, obedite dominis *ſecundùm carnem*, cum timore & tremore,
Κυρίου. Οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε (α) τοῖς κυρίοις κατὰ σάρκα, μετὰ φόβου καὶ τρόμου, 5
in ſimplicitate cordis veſtri, ſicut Chriſto: Non *ſecundùm ocularem*
ἐν ἁπλότητι τῆς καρδίας ὑμῶν, ὡς (β) τῷ Χριστῷ· Μὴ κατ' ὀφθαλμο- 6
ſervitutem, quaſi hominibus placentes: ſed ut ſervi Chriſti, facientes voluntatem
δουλείαν, ὡς ἀνθρωπάρεσκοι· ἀλλ' ὡς δοῦλοι (γ) τοῦ Χριστοῦ, ποιοῦντες τὸ θέλημα
Dei ex animo: Cum *benevolentia* ſervientes Domino, & non hominibus:
τοῦ Θεοῦ ἐκ ψυχῆς· Μετ' εὐνοίας δουλεύοντες (δ) τῷ Κυρίῳ, καὶ οὐκ ἀνθρώποις· 7
Scientes quoniam quodcunque unuſquiſque fecerit bonum, hoc *reportabit* à
Εἰδότες (ε) ὅτι ὃ ἐάν τι ἕκαστος ποιήσῃ ἀγαθόν, τοῦτο (ζ) κομιεῖται παρὰ 8
Domino, ſive ſervus, ſive liber. Et domini, eadem facite *ad eos*,
τοῦ Κυρίου, εἴτε δοῦλος, εἴτε ἐλεύθερος. Καὶ οἱ κύριοι, τὰ αὐτὰ ποιεῖτε πρὸς αὐτούς, 9
remittentes minas: ſcientes quia & veſter illorum Dominus eſt in cœ-
ἀνιέντες τὴν ἀπειλήν· εἰδότες ὅτι καὶ (η) ὑμῶν αὐτῶν ὁ Κύριός ἐστιν ἐν οὐρα-
lis, & perſonarum acceptio non eſt apud eum. *Reliquùm*, fratres *mei*, conforta-
Ι' νοῖς, καὶ προσωποληψία οὐκ ἔστι παρ' αὐτῷ. (θ) Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί μου, ἐνδυνα- 10
mini in Domino, & in potentia virtutis ejus. Induite armaturam Dei,
μοῦσθε ἐν Κυρίῳ, καὶ ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ. Ἐνδύσασθε τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ, 11
ad poſſe vos ſtare adverſùs inſidias diaboli.
πρὸς τὸ δύνασθαι ὑμᾶς στῆναι πρὸς τὰς μεθοδείας τοῦ διαβόλου.

MS. A. (ρ) ὡς (σ) οὕτως (τ) γυναῖκας, καθὼς (υ) αὐτὸς ἑαυτῷ (φ) καὶ οἱ ἄνδρες ὀφείλουσιν ἀγαπᾷν (χ) ἀλλὰ (ψ) Χριστὸς τὴν (ω) σώματος αὐτοῦ, * Ἀντὶ τούτου (α) τῇ γυναικὶ
ΚΕΦ. ς'. MS. A. (α) τοῖς κατὰ σάρκα κυρίοις, (β) τῷ Κυρίῳ (γ) Χριστοῦ, (δ) ὡς τῷ (ε) ὅτι ἕκαστος ἐὰν ποιήσῃ (ζ) κομίσεται παρὰ Κυρίου, (η) αὐτῶν καὶ ὑμῶν (θ) Τοῦ λοιποῦ, ἐνδυναμοῦσθε, ἀδελφοί, ἐν

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 * ܐܠܐ ܐܝܟܢܐ ܕܥܕܬܐ ܡܫܬܥܒܕܐ ܠܡܫܝܚܐ. ܗܟܢܐ ܐܦ ܢܫܐ ܠܒܥܠܝܗܝܢ ܒܟܠܡܕܡ.
25 * ܓܒܪܐ ܐܚܒܘ ܢܫܝܟܘܢ. ܐܝܟ ܕܐܦ ܡܫܝܚܐ ܐܚܒ ܠܥܕܬܗ. ܘܢܦܫܗ ܐܫܠܡ ܚܠܦܝܗ̇
26 27 ܕܢܩܕܫܝܗ̇. * ܘܢܕܟܝܗ̇ ܒܣܚܝܐ ܕܡܝܐ ܘܒܡܠܬܐ. * ܘܢܩܝܡܝܗ̇ ܠܢܦܫܗ ܥܕܬܐ ܡܫܒܚܬܐ
ܟܕ ܠܐ ܐܝܬ ܒܗ̇ ܥܘܫܐ ܘܠܐ ܚܘܕܪܐ ܘܠܐ ܡܕܡ ܕܐܝܟ ܗܠܝܢ. ܐܠܐ ܬܗܘܐ ܩܕܝܫܐ
28 ܘܕܠܐ ܡܘܡ. * ܗܟܢܐ ܘܠܐ ܠܓܒܪܐ ܕܢܚܒܘܢ ܢܫܝܗܘܢ. ܐܝܟ ܦܓܪܝܗܘܢ. ܡܢ ܕܠܐܢܬܬܗ
29 ܡܚܒ ܠܢܦܫܗ ܗܘ ܡܚܒ. * ܠܐ ܓܝܪ ܐܢܫ ܡܡܬܘܡ ܣܢܐ ܦܓܪܗ. ܐܠܐ ܡܬܪܣܐ
30 ܠܗ ܘܡܝܨܦ ܒܗ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܡܫܝܚܐ ܠܥܕܬܗ. * ܡܛܠ ܕܗܕܡܐ ܚܢܢ ܕܦܓܪܗ. ܘܡܢ
31 ܒܣܪܗ ܚܢܢ ܘܡܢ ܓܪܡܘܗܝ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܢܫܒܘܩ ܓܒܪܐ ܠܐܒܘܗܝ ܘܠܐܡܗ ܘܢܩܦ
32 ܠܐܢܬܬܗ. ܘܢܗܘܘܢ ܬܪܝܗܘܢ ܚܕ ܒܣܪ. * ܗܢܐ ܐܪܙܐ ܪܒ ܗܘ. ܐܢܐ ܕܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܥܠ ܡܫܝܚܐ
33 ܘܥܠ ܥܕܬܗ. * ܒܪܡ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܟܠ ܚܕ ܚܕ ܡܢܟܘܢ. ܗܟܢܐ ܢܪܚܡ ܐܢܬܬܗ ܐܝܟ
ܕܢܦܫܗ. ܐܢܬܬܐ ܕܝܢ ܬܗܘܐ ܕܚܠܐ ܡܢ ܒܥܠܗ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܘ *

1 * ܒܢܝܐ ܐܫܬܡܥܘ ܠܐܒܗܝܟܘܢ ܒܡܪܢ. ܗܕܐ ܓܝܪ ܟܐܢܐ ܗܝ ܘܗܝ ܦܘܩܕܢܐ ܩܕܡܝܐ ܕܡܠܟܝܢ.
2 3 * ܝܩܪ ܠܐܒܘܟ ܘܠܐܡܟ. * ܕܢܗܘܐ ܠܟ ܕܢܛܒ ܠܟ. ܘܢܐܪܟܘܢ ܚܝܝܟ ܥܠ ܐܪܥܐ. * ܐܒܗܐ ܠܐ ܬܪܓܙܘܢ
4 5 ܠܒܢܝܟܘܢ. ܐܠܐ ܪܒܘ ܐܢܘܢ ܒܡܪܕܘܬܐ ܘܒܡܚܟܡܢܘܬܐ ܕܡܪܢ. * ܥܒܕܐ ܐܫܬܡܥܘ ܠܡܪܝܟܘܢ
6 ܕܒܒܣܪ. ܒܕܚܠܬܐ ܘܒܪܬܝܬܐ ܘܒܦܫܝܛܘܬܐ ܕܠܒܐ ܐܝܟ ܕܠܡܫܝܚܐ. * ܠܐ ܒܚܙܬ ܥܝܢܐ ܐܝܟ
ܗܢܘܢ ܕܠܒܢܝ ܐܢܫܐ ܫܦܪܝܢ ܐܢܘܢ. ܐܠܐ ܐܝܟ ܥܒܕܐ ܕܡܫܝܚܐ ܕܥܒܕܝܢ ܨܒܝܢܗ ܕܐܠܗܐ.
7 8 * ܘܡܫܡܫܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܢ ܟܠܗ ܢܦܫܟܘܢ ܒܚܘܒܐ. ܐܝܟ ܕܠܡܪܢ. ܘܠܐ ܐܝܟ ܕܠܒܢܝܢܫܐ. * ܟܕ
ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܟܠ ܕܥܒܕ ܐܢܫ ܛܒܬܐ. ܗܘ ܗܘ ܡܬܦܪܥ ܡܢ ܡܪܢ. ܐܢ ܥܒܕܐ ܘܐܢ
9 ܒܪ ܚܐܪܐ. * ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܡܪܘܬܐ. ܗܟܢܐ ܗܘܝܬܘܢ ܥܒܕܝܢ ܠܥܒܕܝܟܘܢ. ܘܫܒܘܩܘ ܠܗܘܢ
ܥܠܝܗܘܢ ܡܣܟܠܘܬܐ. ܡܛܠ ܕܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܐܦ ܡܪܟܘܢ. ܕܝܠܟܘܢ ܐܝܬܘܗܝ ܒܫܡܝܐ.
ܘܢܣܒ ܒܐܦܐ ܠܝܬ ܠܘܬܗ.

* ܗܘܦܩܐ ܕܢܙܝܪ̈ܐ * ܝܐ *

10 11 * ܡܟܝܠ ܐܚܝ ܐܬܚܝܠܘ ܒܡܪܢ. ܘܒܬܘܩܦܐ ܕܚܝܠܗ. * ܘܠܒܫܘ ܟܠܗ ܙܝܢܗ ܕܐܠܗܐ.
ܐܝܟܢܐ ܕܬܫܟܚܘܢ ܠܡܩܡ ܠܘܩܒܠ ܕܘܟܠܝܗ ܕܐܟܠܩܪܨܐ.

* Imò quemadmodum Eccleſia ſubdita eſt Chriſto; ſic etiam uxores maritis ſuis, in omnibus. 24 * Viri diligite uxores veſtras, ſicut & Chriſtus dilexit Eccleſiam ſuam, & ſeipſum tradidit pro ea: 25 Ut illam ſanctificaret ac mundaret lavacro aquæ, & verbo: 26 Et ſtatueret ſibiipſi Eccleſiam glorioſam, & in qua non ſit macula, neque ruga, neque aliquid hujuſmodi, ſed ut ſit ſancta abſque nævo. 27 Sic oportet viros diligere uxores ſuas, veluti propria corpora. Qui enim uxorem ſuam diligit, ſeipſum diligit. 28 Nemo enim unquam odio habet corpus ſuum, ſed nutrit illud, & ſolicitudinem illius gerit, ſicut & Chriſtus Eccleſiæ. 29 Quandoquidem membra ſumus corporis illius, & ex carne ejus, & ex oſſibus ejus. 30 Quamobrem derelinquet vir patrem ſuum, & matrem ſuam, & adhærebit uxori ſuæ; & erunt ambo una caro. 31 Hoc arcanum magnum eſt, ego autem loquor de Chriſto & de Eccleſia ipſius. 32 33 Enimverò unuſquiſque veſtrûm ita diligat uxorem ſuam ſicut ſeipſum: uxor autem revereatur maritum ſuum.

CAP. VI.

Liberi, obedite parentibus veſtris in Domino noſtro: hoc enim juſtum eſt, & hoc eſt mandatum primum quod promittitur. 1 Honora patrem tuum, & matrem tuam: 2 Ut benè ſit tibi, & prorogetur vita tua ſuper terram. 3 Parentes, ne provocetis ad iracundiam liberos veſtros; ſed educate eos in correptione & diſciplina Domini noſtri. 4 Servi, obedite heris veſtris qui ſunt ſecundùm carnem, cum timore, & tremore, & cum ſimplicitate cordis, tanquam Chriſto. 5 Non ad aſpectum oculi tanquam hominibus placentes, ſed ut ſervi Chriſti facientes voluntatem Dei. 6 Et miniſtrate eis ex tota anima veſtra cum charitate, tanquam Domino noſtro, non tanquam hominibus. 7 Quum ſciatis unumquemque quod fecerit boni reportaturum à Domino noſtro, ſive ſit ſervus, ſive ingenuus. 8 Vos quoque domini, ſimiliter agite cum ſervis veſtris: remittite eis offenſas, ut qui cognoſcatis veſtrum quoque Dominum eſſe in cœlis, & acceptionem facierum non eſſe apud eum. 9

Tonſione Monachorum. 11.

Itaque fratres mei, eſtote fortes per Dominum noſtrum, & per potentiam virtutis ejus. 10 Et induite totam armaturam Dei, ut poſſitis obſiſtere inſidiis diaboli. 11

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 ወከመ : ቤተ : ክርስቲያን : ትትኤዘዝ : ለክርስቶስ : ከማሁ : አንስትኒ : ይትአዘዛ : ለአምታቲሆ
25 ን : በኵሉ ::=፦ ዕደውኒ : ያፍቅሩ : አንስቲያሆሙ : ከመ : ክርስቶስ : አፍቀራ : ለቤተ : ክር
26 ስቲያኑ : ወመጠወ : ርእሶ : በእንቲአሃ ::=፦ ከመ : ይቀድሳ : ወያንጽሓ : በጥምቀተ :
27 ማይ : በቃሉ ::=፦ ወያረስያ : ሎቱ : ክብርተ : ለቤተ : ክርስቲያኑ : ከመ : ኢይርከብ :
28 በላዕሌሃ : ርስሐተ : ወጥልቀተ : ዘከመዝ : ከመ : ትኩን : ንጽሕተ : ወቅድስተ ::=፦ ከማ
ሁ : ዕደውኒ : ርቱዕ : ያፍቅሩ : አንስቲያሆሙ : ከመ : ነፍሶሙ : ዘአፍቀረ : ብእሲቶ : ርእሶ : አ
29 ፍቀረ ::=፦ ወአልቦ : ዘይክል : ጸሊአ : ሥጋሁ : ግሙራ : ሲሳዩ : ወተፀምሮ : በከመ : ክርስቶስ :
ለቤተ : ክርስቲያኑ ::=፦

Et ſicut Domus Chriſtianorum ſubjecta eſt Chriſto, ſic mulieres ſubjiciantur viris ſuis in omnibus. 24 *Viri diligant uxores eorum, ſicut Chriſtus dilexit eccleſiam ſuam, & tradidit ſeipſum pro ea:* 25 *Ut ſanctificaret eam, & purgaret eam in baptiſmo aquæ per verbum ejus.* 26 *Et conſtitueret eam ſibi glorioſam, eccleſiam ſuam, ut non inveniretur in ea macula & pollutio ejuſmodi, ut ſit pura & ſancta.* 27 *Sic viri, æquum eſt ut diligant uxores ſuas ut ſemetipſos: qui diligit uxorem ſuam, ſeipſum diligit.* 28 *Et nemo eſt qui poteſt odio habere corpus ſuum: imò enutrit & fovet illud, ſicut Chriſtus eccleſiam ſuam.* 29

Verſio VULGATA LATINA.

24 Sed ſicut Eccleſia ſubjecta eſt Chriſto, ita & mulieres viris ſuis in omnibus.
25 Viri, diligite uxores veſtras, ſicut & Chriſtus dilexit Eccleſiam, & ſeipſum
26 tradidit pro ea, Ut illam ſanctificaret, mundans lavacro aquæ in verbo vitæ,
27 Ut exhiberet ipſe ſibi glorioſam Eccleſiam, non habentem maculam, aut rugam,
28 aut aliquid hujuſmodi, ſed ut ſit ſancta & immaculata. Ita & viri debent diligere
29 uxores ſuas ut corpora ſua. Qui ſuam uxorem diligit, ſeipſum diligit. Nemo enim
unquam carnem ſuam odio habuit: ſed nutrit, & fovet eam, ſicut & Chriſtus
30 Eccleſiam: Quia membra ſumus corporis ejus, de carne ejus, & de oſſibus ejus.
31 Propter hoc relinquet homo patrem, & matrem ſuam, & adhærebit uxori
32 ſuæ: & erunt duo in carne una. Sacramentum hoc magnum eſt, ego autem
33 dico in Chriſto & in Eccleſia. Veruntamen & vos ſinguli, unuſquiſque uxorem ſuam ſicut ſeipſum diligat: uxor autem timeat virum ſuum.

CAP. VI.

Filii, obedite parentibus veſtris in Domino: hoc enim juſtum eſt. Honora 1 2
patrem tuum, & matrem tuam, quod eſt mandatum primum in promiſſione: Ut benè 3
ſit tibi, & ſis longævus ſuper terram. Et vos, patres, nolite ad iracundiam provocare 4
filios veſtros: ſed educate illos in diſciplina & correptione Domini. Servi, obedite 5
dominis carnalibus cum timore, & tremore, in ſimplicitate cordis veſtri, ſicut Chriſto: Non ad oculum ſervientes, quaſi hominibus placentes, ſed ut ſervi Chriſti, fa- 6
cientes voluntatem Dei ex animo, Cum bona voluntate ſervientes, ſicut Domino, & 7
non hominibus: Scientes quoniam unuſquiſque, quodcunque fecerit bonum, hoc 8
recipiet à Dño, ſive ſervus, ſive liber. Et vos, domini, eadem facite illis, remittentes 9
minas: ſcientes quia & illorũ, & veſter Dominus eſt in cœlis: & perſonarum acceptio non eſt apud eum. De cætero, fratres, confortamini in Dño, & in potentia vir- 10
tutis ejus. Induite vos armaturam Dei, ut poſſitis ſtare adverſùs inſidias diaboli. 11

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 * لكي كما تخضع الكنيسة للمسيح * كذلك فلتخضع النساء في كل امر لرجالهن *
25 * قراءة الاربعا من الجمعة الثامنة عشر * ايها الرجال احبوا نساءكم كما احب
26 المسيح الكنيسة * واسلم ذاته من اجلها * ليقدسها * تم * وطهرها بحميم الماء بكلمته *
27 ليقبلها له مجيدة لا دنس فيها ولا وسخ * ولا شي من مثل هذه * بل تكون قديسة
28 بلا عيب * هكذا سبيل الرجال ان يحبوا نساءهم كما يحبون اجسادهم * من يحب امراته
29 انما يحب ذاته * لان ليس احدا يبغض بشرته قط * بل يغذوها ويدفيها * كما احب الرب
30 31 الكنيسة * لاننا نحن اعضاء جسده من بشرته ومن عظامه * عوض هذا يهمل الانسان
32 اباه وامه ويلاصق امراته * والاثنان يصيران بشرا واحدا * هذا السر لعظيم هو وانا
33 اعني بقولي المسيح والكنيسة * بل انتم واحد فواحد *
* قراءة الخميس من الجمعة الثامنة عشر * كل واحد فليحب امراته هكذا كما يحب
ذاته * تم * والمراة يجب ان تخاف رجلها * * الفصل السادس * * ايها الاولاد اطيعوا 1
2 والديكم كما تطيعون الرب * فان هذا هو الواجب * اكرم اباك وامك * هذه هي وصية
3 4 اولى في الموعد * ليصير حظك جليلا * وتكون طويل العمر على الارض * وانتم ايها
5 الاباء لا تغيظوا اولادكم * بل ربوهم بادب الرب ووعظه * ايها العبيد اطيعوا ساداتكم
6 ما يخص البشر * بخوف ورعب ببساطة قلوبكم * كما تطيعون المسيح * ولا تكن
خدمتكم بازاء العين كمن يرضون الناس * بل كعبيد المسيح عاملين مشية الله من
7 8 صميم النفس * خادمين بنصح للرب وليس للناس * عالمين ان كل احد مهما يعمله
9 من عمل صالح ذاك يستوفيه من الرب * عبدا كان ام حرا * ايها السادات اعملوا معهم
هذه بعينها داحضين الوعيد * عالمين ان وربكم انفسكم في السموات هو وليس
عنده محاباة الوجوه * تم * * الاحد السابع والعشرون بعد العنصرة *
10 11 * وفيما بعد يا اخوتي تايدوا بالرب وبعز قوته * البسوا كافة سلاح الله * لتستطيعوا ان
تقفوا بازاء حيل المحال *

* *Ut quemadmodum Eccleſia ſubjecta eſt Chriſto, ita ſubjectæ ſint uxores viris ſuis in rebus omnibus.* 24

Lectio feriæ quartæ hebdomadis decimæ octavæ.

O viri, diligite uxores veſtras, ſicut dilexit Chriſtus Eccleſiam, & ſemetipſum tradidit pro ea, 25 *Ut eam ſanctificaret:* Hucuſque. *Et mundavit eam balneo aquæ per verbum ſuum:* 26 *Ut ſiſteret eam ſibi glorioſam, non habentem maculam, aut ſordem, aut quicquam ejuſmodi: ſed eſſet ſancta ſine labe.* 27 *Ita debent viri diligere ſuas uxores, ut ſua diligunt corpora. Qui diligit uxorem ſuam, ſanè ſeipſum diligit.* 28 *Nemo enim carnem ſuam odio habet unquam: imò cautrit & caleſacit eam, ſicut dilexit Dominus Eccleſiam:* 29 *Quia nos membra ſumus corporis ejus, ex carne ejus, & ex oſſibus ejus.* 30 *Ob hoc negligit homo patrem ſuum matremque ſuam, & adhærebit uxori ſuæ: & duo fient caro una.* 31 *Hoc myſterium magnum quidem eſt: ego autem ſignifico ſermone meo Chriſtum & Eccleſiam.* 32 *Vos verò ſingulatim,* 33

Lectio feriæ quintæ hebdomadis decimæ octavæ.

unuſquiſque ſic diligat uxorem ſuam ut diligit ſemetipſum. Hactenus. *Et mulierem decet ut virum ſuum revereatur.*

CAP. VI.

O *Liberi, obedite genitoribus veſtris, ſicut obeditis Domino: id enim eſt debitum.* 1 *Honora patrem tuum & matrem tuam: (Hoc eſt præceptum primum in promiſſione.)* 2 *Ut fiat ſors tua præclara, & ſis longæ ætatis ſuper terram.* 3 *Et vos ô patres, ne provocetis ad iram liberos veſtros, ſed educate eos in diſciplina & monitis Domini.* 4 *O ſervi, obedite dominis veſtris in his quæ ad carnem pertinent, cum timore & tremore, cum ſimplicitate cordium veſtrorum, ſicut obeditis Chriſto.* 5 *Neque ſit ſervitus veſtra ad conſpectum oculi, ut ſolent qui placent hominibus: ſed ut ſervi Chriſti, facientes voluntatem Dei ex animi ſinceritate:* 6 *Servientes cum ingenuitate Domino, & non hominibus.* 7 *Scientes quòd unuſquiſque quodcunque fecerit bonum opus, illud idem reportabit à Domino: ſive ſervus fuerit, ſive liber.* 8 *O domini, hæc eadem facite erga illos, deſiſtentes à minis: ſcientes quòd & veſter ipſorum Dominus in cœlis eſt, nec eſt apud eum aſſentatio vultuum.* 9 Finis.

Dominicâ vigeſimâ ſeptimâ poſt Pentecoſten.

Cæterùm ô fratres mei, corroboremini per Dominum perque potentiam roboris ejus. 10 *Induite univerſam armaturam Dei, ut poſſitis ſtare contra verſutias fraudulenti.* 11

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

30 እስመ : አበለ : ሥጋሁ : ንሕነ ::=፦ ወበእንተ : ብእሲቱ : ይኅድግ : ብእሲ : አባሁ : ወእ
31 ሞ : ወይተልዋ : ለብእሲቱ : ወይኩኑ : ክልኤሆሙ : አሐደ : ሥጋ ::=፦ ዐቢይ : ውእቱ :
32 ዝነገር : ወአንሰ : እብሎ : ለዕለ : ክርስቶስ : ወለዕለ : ቤተ : ክርስቲያኑ ::=፦ ወበሕቱ : አ
33 ንትሙኒ : ኵልክሙ : ከማሁ : አፍቅሩ : አንስቲያክሙ : ከመ : ነፍስክሙ : ወብእሲትኒ :
ከመ : ትፍርሆ : ለምታ ::=፦
2
በቤተ : ክርስቲያን ::=፦
1 ውሉድኒ : ከመ : ትትአዘዙ : ለአዝማዲክሙ : በእግዚእነ : እስመ : ጽድቅ : ውእቱ ::=፦
2 አክብር : ላባከ : ወእምከ : ቀዳሚት : ትእዛዝ : በውስተ : ሠርዓት ::=፦ ከመ : ሠናየ : ይ
3 ኩን : ወይኑኃ : መዋዕሊከ : ዲበ : ምድር ::=፦ አበውኒ : ኢታስተቆጥዑ : ውሉድክሙ :
4 ሕፃኑ : ወገሥፁ : በትምህርተ : እግዚአብሔር ::=፦ ነባሪኒ : ተአዘዙ : ለአጋእስቲክሙ :
5 ለእለ : ይኴንኑክሙ : ሥጋክሙ : በፍርሀት : ወበርዓድ : በልብ : ስፉሕ :: ከመዝ : ለክር
6 ስቶስ ::=፦ ወአኮ : ከመዘ : ያደሉ : ለዐይነ : ሰብእ : ከመ : አግብርተ : ክርስቶስ :: እን
7 ዘ : ትገብሩ : ፈቃደ : እግዚአብሔር : በኵሉ : ነፍስትክሙ ::=፦ ከመዘ : ለእግዚአብሔ
8 ር : ተቀንዩ : ወአኮ : ከመዘ : ለሰብእ ::=፦ ታአምሩ : ከመ : ኵሉ : ዘገብረ : ሠናየ : ይት
9 ዐሰይ : በኀበ : እግዚአብሔር : እመኒ : ነባሪ : ወእመኒ : አግዓዚ ::=፦ ወአጋእስትኒ : ዕሩ
የ : ግበሩ : ሎሙ : እንዘ : ታቀሉሩ : መዐተክሙ : ወእንዘ : ታስተኀጽሩ : ታአምሩ : ከ
10 መ : ብክሙ : እግዚአ : በሰማያት : ዘኢያደሉ : ለገጽ ::=፦ 1 እንከሰ : ጽንዑ : በእ
11 ግዚአብሔር : ወበጽንዐ : ኃይሉ ::=፦ ወልበሱ : ወልታ : እግዚአብሔር : በዘ : ትክሉ :
ተቃውሞቶ : ለመናግንተ : ሰይጣን ::=፦

Quia membra corporis ejus ſumus. 30 *Et pro muliere ſua, relinquet homo patrem ſuum & matrem ſuam, & adhærebit uxori ſuæ & erunt ambo una caro.* 31 *Magnus eſt hic ſermo, & ego loquor de Chriſto & de eccleſia ejus.* 32 *Sed vos omnes ſic diligite uxores veſtras ut vosmetipſos: & uxor ſic timeat virum ſuum.* 33

CAP. VI.

In conſecratione eccleſiæ.

F*ilii ſic auſcultate parentibus veſtris in Domino noſtro, quia juſtum eſt.* 1 *Honora patrem tuum & matrem tuam, præcipuum eſt mandatum in Lege:* 2 *ut bene ſit, & prolongentur dies tuæ in terra.* 3 *Patres etiam, ne exterminetis filios veſtros, enutrite & erudite in doctrina Dei.* 4 *Servi etiam auſcultate dominis veſtris qui præſunt vobis ſecundùm carnem veſtram, in timore & tremore, cum corde ſimplici ut Chriſto.* 5 *Et non ſicut placentes oculo hominis: ſic ſervi Chriſti, facientes voluntatem Dei, cum tota anima veſtra:* 6 *Sicut Deo ſervientes, & non ſicut hominibus:* 7 *Scientes quòd quicunque fecerit bonum, præmium recipiet apud Deum, ſive ſervus ſive liber.* 8 *Et Domini etiam, æquale facite iis, refrigerantes iracundiam veſtram, & minantes, ſcientes quòd habetis Dominum in cœlis, qui non accipit perſonam.* 9 *Ulterius corroboremini in Deo, & in fortitudine virtutis ejus:* 10 *Et induite armaturam Dei, quâ poſſitis reſiſtere inſidiis ſatanæ.* 11

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ. ΚΕΦ. ϛ'.

Quoniam non est nobis colluctatio adversùs sanguinem & carnem, sed adversùs principatus,
12 Ὅτι οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς,
adversùs potestates, adversùs mundi potentes tenebrarum seculi hujus, contra
πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ (ι) σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου, πρὸς
spiritualia nequitiæ in cœlestibus. Propter hoc accipite universam arma-
13 τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις. Διὰ τοῦτο ἀναλάβετε τὴν πανο-
turam Dei, ut possitis resistere in die malo, & omnia
πλίαν τοῦ Θεοῦ, ἵνα δυνηθῆτε ἀντιστῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ πονηρᾷ, καὶ ἅπαντα
conficientes stare. State ergò succincti lumbos vestros in veritate, &
14 κατεργασάμενοι στῆναι. Στῆτε οὖν περιζωσάμενοι τὴν ὀσφὺν ὑμῶν ἐν ἀληθείᾳ, καὶ
induti loricam justitiæ, Et calceati pedes in præpa-
15 ἐνδυσάμενοι τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης, Καὶ ὑποδησάμενοι τοὺς πόδας ἐν ἑτοι-
ratione Evangelii pacis: In omnibus assumentes scutum fidei,
16 μασίᾳ τοῦ εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης· Ἐπὶ πᾶσιν ἀναλαβόντες τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως,
in quo possitis omnia tela illius Nequam ignita extinguere: Et
17 ἐν ᾧ δυνήσεσθε πάντα τὰ βέλη τοῦ πονηροῦ τὰ πεπυρωμένα σβέσαι· Καὶ
galeam salutaris assumite, & gladium Spiritûs, quod est
τὴν περικεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου δέξασθε, καὶ τὴν μάχαιραν τοῦ Πνεύματος, ὅ ἐστι
verbum Dei: Per omnem orationem & obsecrationem orantes in omni
18 ῥῆμα Θεοῦ· Διὰ πάσης προσευχῆς καὶ δεήσεως προσευχόμενοι ἐν παντὶ
tempore in spiritu: & in ipso hoc vigilantes in omni instantia &
καιρῷ ἐν πνεύματι· καὶ (κ) εἰς αὐτὸ τοῦτο ἀγρυπνοῦντες ἐν πάσῃ προσκαρτερήσει καὶ
obsecratione pro omnibus Sanctis: Et pro me, ut mihi detur sermo in
δεήσει περὶ πάντων τῶν ἁγίων· Καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ, ἵνα μοι (λ) δοθείη λόγος ἐν 19
apertione oris mei in fiducia, notum facere mysterium Evangelii:
ἀνοίξει τοῦ στόματός μου ἐν παρρησίᾳ γνωρίσαι τὸ μυστήριον τοῦ εὐαγγελίου·
Pro quo legatione fungor in catena, ut in ipso liberè loquar, ut oportet me loqui.
Ὑπὲρ οὗ πρεσβεύω ἐν ἁλύσει, ἵνα ἐν αὐτῷ παρρησιάσωμαι, ὡς δεῖ με λαλῆσαι. 20
Ut autem sciatis & vos quæ circa me, quid agam, omnia vobis nota faciet Tychicus
Ἵνα δὲ (μ) εἰδῆτε καὶ ὑμεῖς τὰ κατ' ἐμέ, τί πράσσω, πάντα ὑμῖν γνωρίσει Τυχικὸς 21
dilectus frater & fidelis minister in Domino: Quem misi ad vos in
ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος ἐν Κυρίῳ· Ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς 22
illud ipsum, ut cognoscatis quæ circa nos, & consoletur corda vestra. Pax
αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῶτε τὰ περὶ ἡμῶν, καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν. Εἰρήνη 23
fratribus & charitas cum fide, à Deo Patre, & Domino Jesu Christo. Gra-
τοῖς ἀδελφοῖς καὶ (ν) ἀγάπη μετὰ πίστεως, ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἡ χά- 24
tia cum omnibus diligentibus Dominum nostrum Jesum Christum in incorruptione. Amen.
ρις μετὰ πάντων τῶν ἀγαπώντων τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν (ξ) ἀφθαρσίᾳ. ἀμήν.
Ad Ephesios scripta est à Roma per Tychicum.
(†) Πρὸς Ἐφεσίους ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης διὰ Τυχικοῦ. Ἐν στίχοις τιβ'.

MS. A. (ι) σκότους * τούτου, (κ) εἰς αὐτὰ ἀγρυπνοῦντες (λ) δοθῇ (μ) καὶ ὑμεῖς ἰδῆτε τὰ (ν) ἔλεος μετὰ (ξ) ἀφθαρσίᾳ. (†) Πρὸς Ἐφεσίους.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܡܛܠ ܕܬܟܬܘܫܬܟܘܢ. ܠܐ ܗܘܬ ܥܡ ܒܣܪܐ ܘܕܡܐ. ܐܠܐ ܥܡ ܐܪܟܘܣ ܘܥܡ ܫܘܠܛܢܐ. 12
ܘܥܡ ܐܚܝܕܝ ܥܠܡܐ ܗܢܐ ܚܫܘܟܐ. ܘܥܡ ܪܘܚܐ ܒܝܫܬܐ ܕܬܚܝܬ ܫܡܝܐ. * ܡܛܠ ܗܢܐ 13
ܠܒܫܘ ܟܠܗ ܙܝܢܗ ܕܐܠܗܐ ܕܬܫܟܚܘܢ ܠܡܦܓܥ ܒܒܝܫܐ. ܘܟܕ ܡܛܝܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܟܠܡܕܡ
ܬܩܘܡܘܢ. * ܩܘܡܘ ܗܟܝܠ ܟܕ ܐܣܝܪܝܢ ܚܨܝܟܘܢ ܒܫܪܪܐ. ܘܠܒܝܫܝܢ ܫܪܝܢܐ ܕܟܐܢܘܬܐ. 14
* ܘܡܣܐܢܝܢ ܪܓܠܝܟܘܢ ܒܛܘܝܒܐ ܕܐܘܢܓܠܝܘܢ ܕܫܠܡܐ. * ܘܥܡ ܗܠܝܢ . ܫܩܘܠܘ 15 16
ܠܟܘܢ ܬܪܣܐ ܕܗܝܡܢܘܬܐ. ܕܒܗ ܬܫܟܚܘܢ ܠܡܕܥܟܘ ܟܠܗܘܢ ܓܐܪܘܗܝ ܡܫܚܢܐ
ܕܒܝܫܐ. * ܘܣܝܡܘ ܣܢܘܪܬܐ ܕܦܘܪܩܢܐ. ܘܐܚܘܕܘ ܣܝܦܐ ܕܪܘܚܐ ܕܐܝܬܘܗܝ ܡܠܬܐ 17
ܕܐܠܗܐ. * ܘܒܟܠ ܨܠܘܢ ܘܒܟܠ ܒܥܘܢ ܨܠܘ ܒܟܠܥܕܢ ܒܪܘܚ. ܘܒܗ ܒܨܠܘܬܐ ܗܕܐ 18
ܐܬܬܥܝܪܘ ܒܟܠܥܕܢ. ܟܕ ܡܨܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܬܡܝܢܐܝܬ. ܘܡܬܟܫܦܝܢ ܥܠ ܐܦܝ ܟܠܗܘܢ ܩܕܝܫܐ.
* ܐܦ ܥܠܝ ܕܢܬܝܗܒ ܠܝ ܡܠܬܐ ܒܦܬܝܚܘܬ ܦܘܡܝ. ܕܒܓܠܐ ܐܟܪܙ ܐܪܙܐ ܕܐܘܢܓܠܝܘܢ. 19
* ܗܘ ܕܐܢܐ ܐܝܙܓܕܗ ܒܫܫܠܬܐ. ܕܐܬܡܠܠ ܒܗ ܒܦܪܗܣܝܐ. ܐܝܟ ܕܘܠܐ ܠܝ ܠܡܡܠܠܘ. 20
* ܕܬܕܥܘܢ ܕܝܢ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܡܢܐ ܠܘܬܝ ܘܡܢܐ ܥܒܕ ܐܢܐ . ܗܐ ܡܘܕܥ ܠܟܘܢ ܛܘܟܝܩܘܣ 21
ܐܚܐ ܚܒܝܒܐ ܘܡܫܡܫܢܐ ܡܗܝܡܢܐ ܒܡܪܢ. * ܕܠܗ ܫܕܪܬ ܠܘܬܟܘܢ ܥܠ ܗܕܐ. 22
ܕܬܕܥܘܢ ܡܐ ܕܠܘܬܝ ܘܢܒܝܐ ܠܒܘܬܟܘܢ. * ܫܠܡܐ ܥܡ ܐܚܝܢ ܘܚܘܒܐ ܥܡ ܗܝܡܢܘܬܐ. 23
ܡܢ ܐܠܗܐ ܐܒܐ ܘܡܢ ܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. * ܛܝܒܘܬܐ ܥܡ ܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܡܚܒܝܢ 24
ܠܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ . ܕܠܐ ܚܒܠܐ ܐܡܝܢ. *

* ܫܠܡܬ ܐܓܪܬܐ ܕܠܘܬ ܐܦܣܝܐ ܕܐܬܟܬܒܬ ܡܢ ܪܗܘܡܝ. ܘܐܫܬܕܪܬ ܒܝܕ ܛܘܟܝܩܘܣ. *

12 Quandoquidem colluctatio vestra non est cum carne & sanguine, sed cum principatibus, & cum potestatibus, & cum possessoribus mundi hujus tenebrosi, & cum spiritibus malis qui sub cœlo sunt. 13 Idcircò induite totam armaturam Dei, ut possitis occurrere malo: quúmque instructi fueritis in omnibus, stetis. 14 State igitur, & accingite lumbos vestros veritate, ac induite loricam justitiæ: 15 Et calceate pedes vestros apparatu evangelii pacis. 16 Et cum his assumite vobis clypeum fidei, ut polleatis viribus ad extinguenda omnia jacula ignita Mali illius. 17 Et ponite galeam salutis, ac prehendite gladium Spiritûs, qui est verbum Dei. 18 Ac in omnibus precibus, omnibúsque deprecationibus orate semper in spiritu: & in eadem oratione vigilate in omni tempore: orantes perseveranter, & auspicantes preces cùm pro omnibus Sanctis, 19 Tum etiam pro me, ut detur mihi sermo in apertione oris mei, ut palàm & publicè prædicem arcanum evangelii, 20 Cujus legatione fungor in catenis: ut cum fiducia eloquar illud, prout oportet eloqui. 21 Ut autem sciatis & vos quæ penes me sunt, & quid ago, ecce certiores vos redditurus est Tychicus frater charissimus, & minister fidelis in Domino nostro: 22 Quem misi ad vos in hoc ipsum, ut cognoscatis quid apud me *fiat*, utque consoletur corda vestra. 23 Pax cum fratribus nostris, & charitas cum fide à Deo Patre, & à Domino nostro Jesu Christo. 24 Gratia cum illis omnibus qui amant Dominum nostrum Jesum Christum absque corruptione. Amen.

Epistolæ ad Ephesios scriptæ è Roma, & missæ per Tychicum,

FINIS.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

12 ቀትልክሙ፡ኢኮነ፡ምስለ፡ዘሥጋ፡ወደም፡እስመ፡ዘእንበለ፡ምስለ፡መኳንንት፡ጽልመት፡አጋንን
13 ት፡እኩያን፡እለ፡መትሕተ፡ሰማይ፡፡ በእንተዝ፡ንሥኡ፡ወልታ፡እግዚአብሔር፡ከመ፡ትክ
14 ሀሉ፡ተቃውሞታ፡ለዕለት፡እኪት፡ወከመ፡ትቁሙ፡ኵሉ፡ገቢረክሙ፡ቁሙ፡እንከ፡ቅኑተክሙ፡ሐ
15 ቌክሙ፡በጽድቅ፡ወልበሱ፡ልብሰ፡ኀጺን፡ዘጽድቅ፡፡ ተሰኢኒክሙ፡ኀይለ፡ወንጌል፡በሰላም፡፡

12 Bellum vestrum non est cum carnali & sanguinali; at enim cum potestatibus tenebrarum, dæmonibus malis qui infra cœlum. 13 Propterea accipite armaturam Dei, ut possitis resistere diei malo, & ut stetis omnia conficientes. 14 State igitur cincti lumbos vestros in veritate, & induite vestem ferream justitiæ, 15 Calceati virtute evangelii in pace.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ.

Α'. Εὐχαριστία ὑπὲρ τῆς Φιλιππησίων ἀρετῆς, καὶ εὐχὴ τελειώσεως.
Β'. Διήγησις τῆς ἑαυτοῦ διαγωγῆς ἀγωνιστικῆς, καὶ τῆς προθυμίας.
Γ'. Παραίνεσις τῆς κατὰ Θεὸν ὁμονοίας, καὶ τῆς ἐνθέου ζωῆς.
Δ'. Περὶ Τιμοθέου καὶ Ἐπαφροδίτου, οὓς ἀπέστελλε πρὸς αὐτούς.
Ε'. Περὶ τοῦ πνευματικοῦ βίου τοῦ μὴ ἐν σαρκί, ὅς ἐστι μίμησις τοῦ θανάτου τοῦ Χριστοῦ.
ϛ'. Παραινέσεις ἰδίαι τινῶν, καὶ κοιναὶ πάντων.
Ζ'. Ἀποδοχὴ τῆς ἀποσταλείσης αὐτῷ διακονίας.

AD PHILIPPENSES EPISTOLA.

(†) Η ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ. ΚΕΦ. Α'.

CAP. I. α'.

Paulus & Timotheus servi Jesu Christi, omnibus Sanctis in Christo
1 Παῦλος καὶ Τιμόθεος δοῦλοι Ἰησοῦ Χριστοῦ, πᾶσι τοῖς ἁγίοις ἐν Χριστῷ
Jesu, existentibus in Philippis, cum Episcopis & diaconis: Gratia vobis &
2 Ἰησοῦ, τοῖς οὖσιν ἐν Φιλίπποις, σὺν ἐπισκόποις καὶ διακόνοις· Χάρις ὑμῖν καὶ
pax à Deo Patre nostro, & Domino Jesu Christo. Gratias ago Deo meo
3 εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου
in omni memoria vestri, (Semper in omni precatione mea pro omnibus
ἐπὶ πάσῃ τῇ μνείᾳ ὑμῶν, (Πάντοτε ἐν πάσῃ δεήσει μου ὑπὲρ πάντων 4
vobis, cum gaudio deprecationem faciens,)
ὑμῶν, μετὰ χαρᾶς τὴν δέησιν ποιούμενος,)

MS. A. (†) .... ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܬܘܒ ܐܓܪܬܐ ܕܠܘܬ ܦܝܠܝܦܣܝܐ *

* ܩܦܠܐܘܢ * ܐ *   * ܕܟܠܝܘܡ * ܐ *

1 * ܦܘܠܘܣ ܘܛܝܡܬܐܘܣ ܥܒܕܐ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܠܟܠܗܘܢ ܩܕܝܫܐ ܕܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ
2 ܕܐܝܬ ܒܦܝܠܝܦܘܣ. ܥܡ ܩܫܝܫܐ ܘܡܫܡܫܢܐ. * ܛܝܒܘܬܐ ܥܡܟܘܢ ܘܫܠܡܐ. ܡܢ ܐܠܗܐ
3 4 ܐܒܘܢ ܘܡܢ ܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. * ܡܘܕܐ ܐܢܐ ܠܐܠܗܝ ܥܠ ܥܘܗܕܢܟܘܢ ܐܡܝܢܐ. * ܕܒܟܠ
ܒܥܘܬܝ ܕܥܠ ܐܦܝܟܘܢ. ܟܕ ܚܕܐ ܐܢܐ ܡܬܟܫܦ ܐܢܐ.

SEQUITUR EPISTOLA AD PHILIPPENSES.

CAPUT. I.

Quotidie. 1.

1 Paulus & Timotheus, servi Jesu Christi, omnibus Sanctis in Jesu Christo, qui sunt Philippis cum Presbyteris & ministris; 2 Gratia vobiscum, & pax à Deo Patre nostro, & à Domino nostro Jesu Christo. 3 Gratias ago Deo meo ob recordationem vestri assiduam, 4 Quæ fit in omnibus deprecationibus meis pro vobis: & ego lætus auspicor preces,

Versio VULGATA LATINA.

12 Quoniam non est nobis colluctatio adversùs carnem & sanguinem; sed adversùs principes, & potestates, adversùs mundi rectores tenebrarum harum, contra spiritualia nequitiæ, in cœlestibus. 13 Propterea accipite armaturam Dei, ut possitis resistere in die malo, & in omnibus perfecti stare. 14 State ergò succincti lumbos vestros in veritate, & induti loricam justitiæ, 15 Et calceati pedes in præparatione 16 Evangelii pacis: In omnibus sumentes scutum fidei, in quo possitis omnia tela 17 Nequissimi ignea extinguere: Et galeam salutis assumite; & gladium Spiritûs, 18 (quod est verbum Dei,) Per omnem orationem & obsecrationem orantes omni tempore in spiritu: & in ipso vigilantes in omni instantia, & obsecratione pro omnibus Sanctis: 19 Et pro me, ut detur mihi sermo in apertione oris mei cum fiducia, notum facere mysterium Evangelii: 20 Pro quo legatione fungor in catena, ita ut in ipso audeam, prout oportet me, loqui. 21 Ut autem & vos sciatis quæ circa me sunt, quid agam; omnia vobis nota faciet Tychicus, charissimus frater, & fidelis minister in Domino: 22 Quem misi ad vos in hoc ipsum, ut cognoscatis quæ circa nos sunt, & consoletur corda vestra. 23 Pax fratribus, & charitas cum fide, à Deo Patre, & Domino Jesu Christo. 24 Gratia cum omnibus, qui diligunt Dominum nostrum Jesum Christum in incorruptione. Amen.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* فان المصارعة ليست لكم بازاء دم ولحم بل بازاء الروساء * بحذاء السلاطين * بازاء اصحاب عالم 12
ظلمة هذا الدهر * بحذاء روحانيات الخبيث في الجو * فلهذا تناولوا كافة سلاح الله لتستطيعوا 13
ان تقاوموا انتصابهم في اليوم الخبيث * واعملوا كل شي لتقفوا ثابتين * اذا ممنطقين 14
حقوكم بالحق * لابسين درع العدل * وحاذيين ارجلكم باستعداد بشارة السلامة * وقبل 15 16
هذه كلها تناولوا ترس الامانة الذي به تستطيعون ان تطفيوا كافة نشاب الخبيث المحمي *
* واقبلوا خوذة الخلاص وسيف الروح الذي هو قول الله * تم * 17

12 *Quoniam lucta non est vobis adversùs sanguinem & carnem, sed adversùs principes, contra Potestates, adversùs dominos mundi tenebrarum hujus seculi, contra spiritualia improbi, in æthere.* 13 *Propterea assumite universam armaturam Dei, ut possitis resistere oppositioni eorum in die malo.* 14 *Et omnia facite ut stetis firmi, præcincti lumbum vestrum veritate, induti thorace justitiæ,* 15 *Et calceati pedes vestros præparatione annuntiationis pacis.* 16 *Et ante hæc omnia capite scutum fidei, quo possitis extinguere cuncta jacula maligni ignita:* 17 *Et accipite galeam Salvatoris, & gladium Spiritus, qui est sermo Dei.* Finis.

* قراءة الجمعة من الجمعة الثامنة عشر * * مصلين في كل وقت بالروح * بكل 18
صلاة وتوسل * وساهرين في هذا المعنى بعينه بكافة الثبات والتضرع عن جميع القديسين *
* ومن اجلي لاعطي في انفتاح فمي قولا * لاعرف بسر البشارة مجاهرا * الذي عنه اسعى 19 20
في سلسلة لكي اجاهر به كما يجب علي ان اتكلم به * وليعرفوا وانتم احوالي وماذا اعمل * 21
سيعرفكم بها كلها تيشيكوس الاخ الحبيب والخادم الامين * فيما يختص بالرب * الذي ارسلته 22
اليكم في هذا الامر نفسه * ليتعرفوا امورنا ويسلي قلوبكم * والسلامة للاخوة والمحبة مع الامانة 23
من الاله الاب والرب يسوع المسيح * النعمة مع كافة الذين يحبون ربنا يسوع المسيح حبا 24
بلا فساد ولا معاب امين *

* تمت هذه الرسالة * وكتبت من رومية على يد تيشيكوس * والمجد لله دايما امين *

Lectio feriæ sextæ hebdomadis decimæ octavæ.

18 *Orantes omni tempore in spiritu, omni oratione & obsecratione: & vigilantes in hunc eundem sensum omni cum perseverantia & deprecatione pro omnibus Sanctis:* 19 *Et pro me, ut mihi detur in apertione oris mei sermo: ut palàm notum faciam mysterium Evangelii:* 20 *Pro quo preces fundo in catena, ut patefaciam illud sicut oportet me loqui de ipso.* 21 *Ut autem sciatis & vos statum meum & quid agam, omnia vobis nota faciet Tychicus frater dilectus, & minister fidelis in his quæ pertinent ad Dominum:* 22 *Quem ad vos misi ob hoc idem negotium, ut cognoscerent is res nostras, & consolaretur corda vestra.* 23 *Pax denique fratribus, & charitas cum fide à Deo Patre, & Domino Jesu Christo.* 24 *Gratia cum omnibus iis qui diligunt Dominum nostrum Jesum Christum amore non vitiato neque culpato, Amen.*

Finis hujus epistolæ quæ scripta fuit ab *urbe* Roma per Tychicum. *Laus Deo semper, Amen.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

16 ወበኵሉ፡ ንሥኡ፡ ንዋየ፡ ሐቅል፡ ለሃይማኖት፡ በዘ፡ ትክሉ፡ አጥፍኦቶ፡ ለኵሉ፡ አሕጻሁ፡ ለእ
17 ኩይ፡ ርሡን፡፡ ወንሥኡ፡ ጌራ፡ መድኀኒትክሙ፡ ወመጥባሕተ፡ ዘመንፈስ፡ ቅዱስ፡ ቃለ፡ እግዚ
18 አብሔር፡፡ በኵሉ፡ ጸሎት፡ ወስእለት፡ እንዘ፡ ትጼልዩ፡ በኵሉ፡ ጊዜ፡ በመንፈስ፡ ቅዱስ፡፡ ወ
19 ምስሌሁ፡ ትጉሁ፡ ወተፀመዱ፡ በኵሉ፡ ጸሎት፡ በእንተ፡ ኵሉ፡ ቅዱሳን፡፡ ወበእንቲአየኒ፡ ከ
20 መ፡ የሀበኒ፡ ቃለ፡ ወይክሥት፡ አፉየ፡ ወእንግር፡ ገሃደ፡ ሕርመተ፡ ትምህርቱ፡፡ ዘበእ
21 ንቲአሁ፡ እትነበል፡ መቁሕየ፡ ከመ፡ እንግር፡ ገሃደ፡ በእንቲአሁ፡፡ ከመ፡ ታእምሩ፡
እንትሙኒ፡ ዜናየ፡ ዘከመ፡ እንግር፡ ኵሎ፡ ያጤይቀክሙ፡ ጢኪቆስ፡ እኁነ፡ ዘናፈቅር፡
22 ወላእከ፡ እግዚአብሔር፡ ማእመን፡፡ ዘፈነውኩ፡ ኀቤክሙ፡ ወበእንተዝ፡ ከመ፡ ታእም
23 ሩ፡ ዜናየ፡ ወይትፈሣሕክሙ፡፡ ሰላም፡ ለአኃዊነ፡ ወተፋቅሮ፡ ምስለ፡ ሃይማኖት፡ እ
24 ምኀበ፡ እግዚአብሔር፡ አቡነ፡ ወእግዚእነ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡፡ ወጸጋሁ፡ ምስለ፡
ኵሎሙ፡ እለ፡ ያፈቅርዎ፡ ወላእከ፡ እግዚአብሔር፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ ዘኢይጠፍእ፡፡
ለሰብአ፡ ኤፌሶን፡፡

16 Et in omnibus accipite arma fidei, quibus possitis extinguere omnes sagittas Mali igniti: 17 Et accipite galeam salutis vestræ, & gladium Spiritûs sancti, verbum Dei, 18 In omni prece & supplicatione precantes: in omni tempore in Spiritu sancto, & cum ipso vigilantes, & perseverantes in omni oratione, pro omnibus Sanctis: 19 Et pro me, ut det mihi sermonem, & aperiat os meum, & ut loquar palàm religionem doctrinæ suæ: 20 Pro quo legatione fungor vinctus, ut loquar palàm de eo. 21 Ut sciatis vos historiam mei, quomodò loquor: omnia nota faciet vobis Tychicus, frater noster quem diligimus, & minister Dei fidelis: 22 Quem misi ad vos, & propter hoc ut sciatis historiam mei, & ut consoletur vos. 23 Pax fratribus nostris, & charitas cum fide à Deo Patre nostro, & Domino nostro Jesu Christo. 24 Et gratia ejus cum omnibus iis qui diligunt eum, & ministrum Dei Jesu Christi incorruptibilis.

Ephesiis.

Epistola Beati PAULI *Apostoli ad* PHILIPPENSES.

Versio VULGATA LATINA.

CAPUT. I.

1 Paulus & Timotheus, servi Jesu Christi, omnibus Sanctis in Christo Jesu, 2 qui sunt Philippis, cum Episcopis, & diaconibus. Gratia vobis & pax à Deo Patre nostro, & Domino Jesu Christo. 3 Gratias ago Deo meo in omni memoria vestrî, 4 Semper in cunctis orationibus meis pro omnibus vobis, cum gaudio deprecationem faciens,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* رسالة القديس بولص الى الفيلبسيين * وهي في عدد الرسايل سادسة *

* الفصل الاول * * قراءة الاثنين من الجمعة التاسعة عشر * * من بولص وتيموتاوس 1
عبدي يسوع المسيح الى كافة القديسين بالمسيح يسوع الذين بفيلبس مع الاساقفة والشمامسة *
* نعمة وسلامة لكم من الله ابينا والرب يسوع المسيح * اما بعد فاني اشكر لالهي على كافة 2 3
ذكركم دايما * في جميع تضرعي من اجلكم كلكم صانعا طلبتي بسرور * 4

Epistola Sancti PAULI ad *PHILIPPENSES*: estque in numero Epistolarum sexta.

CAPUT PRIMUM.

Lectio feriæ secundæ hebdomadis decimæ nonæ.

1 *A Paulo & Timotheo servis Jesu Christi, ad omnes Sanctos in Christo Jesu, qui sunt Philippis, unà cum Episcopis ac diaconis.* 2 *Gratia & pax vobis à Deo Patre nostro, & Domino Jesu Christo.* 3 *Ad hæc, gratias ago Deo meo de omni memoria vestra semper:* 4 *In cunctis precibus meis pro vobis omnibus, faciens petitionem meam cum gaudio*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

ለሰብአ : ፊልጲስዩስ : ወተጽሕፈ : እንዘ : ሀሎ : ብሔረ : ሮሜ ፡፡
በካልእ : ሰንበት : ዘጾም : ኀበ : ይትነበብ ፡፡
1 ጳ ጳውሎስ፡ ወጢሞቴዎስ፡ አግብርተ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ ለኵሉ፡ ቅዱሳን፡ በክርስቶስ፡ ኢ
2 የሱስ፡ ለእለ፡ ሀለዉ፡ ፊልጲዩስ፡ ለጳጳሳት፡ ወለዲያቆናት፡፡ ሰላም፡ ለክሙ፡ ወጸጋ፡ እግ
3 ዚአብሔር፡ አቡነ፡ ወእግዚእነ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡፡ ጳ እአኵቶ፡ ለአምላኪየ፡ ዘልፈ፡ በ
4 ኵሉ፡ ወእዜከርክሙ፡፡ ወእጼሊ፡ በኵሉ፡ በእንቲአክሙ፡ ወእገብር፡ ጸሎትየ፡ ፍሡሐ፡፡

PHILIPENSIBUS: et scripta fuit quum esset in civitate Romæ.

CAPUT. I.

Secundo sabbato jejunii, quando legitur.

1 *Paulus & Timotheus, servi Jesu Christi, omnibus Sanctis in Christo Jesu, qui sunt Philipis,* 2 *Papis, (i.e. Episcopis,) & Diaconis, Pax vobis & gratia Dei Patris nostri, & Domini nostri Jesu Christi.* 3 *Gratias ago Deo meo semper in omnibus, & memoriâ retineo vos,* 4 *Et oro semper pro vobis, & facio preces meas cum gaudio,*

ἘΠΙΣΤΟΛΗ' ΠΡΟ'Σ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙ'ΟΥΣ. ΚΕΦ. Α'. Β'.

Super communicatione vestra in Evangelium, à prima die usque nunc:
5 Ἐπὶ τῇ κοινωνίᾳ ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον, (α) ἀπὸ πρώτης ἡμέρας ἄχρι τοῦ νῦν·
Confidens ipsum hoc, quia ille incipiens in vobis opus bonum, perficiet
6 Πεποιθὼς αὐτὸ τοῦτο, ὅτι ὁ ἐναρξάμενος ἐν ὑμῖν ἔργον ἀγαθὸν, ἐπιτελέσει
usque in diem Jesu Christi: Sicut est justum mihi hoc sentire pro omnibus
7 (β) ἄχρις ἡμέρας Ἰησοῦ Χριστοῦ· Καθώς ἐστι δίκαιον ἐμοὶ τοῦτο φρονεῖν ὑπὲρ πάντων
vobis, propter habere me in corde vos, in & vinculis meis, &
ὑμῶν, διὰ τὸ ἔχειν με ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμᾶς, ἔν τε τοῖς δεσμοῖς μου, καὶ
defensione, & confirmatione Evangelii, communicatores meæ gratiæ
τῇ ἀπολογίᾳ, καὶ βεβαιώσει τοῦ εὐαγγελίου, συγκοινωνούς μου τῆς χάριτος
omnes vos existentes. Testis enim mihi est Deus, quomodò cupiam omnes
8 πάντας ὑμᾶς ὄντας. Μάρτυς γάρ μου ἐστὶν ὁ Θεὸς, ὡς ἐπιποθῶ πάντας
vos in visceribus Jesu Christi. Et hoc oro, ut charitas
9 ὑμᾶς ἐν σπλάγχνοις (γ) Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καὶ τοῦτο προσεύχομαι, ἵνα ἡ ἀγάπη
vestra amplius magis ac magis abundet in scientiâ & omni sensu, Ad
10 ὑμῶν ἔτι μᾶλλον καὶ μᾶλλον περισσεύῃ ἐν ἐπιγνώσει καὶ πάσῃ αἰσθήσει· Εἰς
probandum vos præstantia, ut sitis sinceri & inoffensi
τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τὰ διαφέροντα, ἵνα ἦτε εἰλικρινεῖς καὶ ἀπρόσκοποι
in diem Christi, Repleti fructibus justitiæ eorum quæ per Jesum Christum,
11 εἰς ἡμέραν Χριστοῦ, Πεπληρωμένοι (δ) καρπῶν δικαιοσύνης τῶν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ,
in gloriam & laudem Dei. Scire autem vos volo, fratres, quia quæ
12 εἰς δόξαν καὶ ἔπαινον Θεοῦ. Γινώσκειν δὲ ὑμᾶς βούλομαι, ἀδελφοὶ, ὅτι τὰ Β'
circa me, magis ad profectum Evangelii venerunt. Itaque vincula mea
13 κατ' ἐμὲ μᾶλλον εἰς προκοπὴν τοῦ εὐαγγελίου ἐλήλυθεν. Ὥστε τοὺς δεσμούς μου
manifesta in Christo fieri in toto prætorio, & cæteris omnibus: Et
14 φανεροὺς ἐν Χριστῷ γενέσθαι ἐν ὅλῳ τῷ πραιτωρίῳ, καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσι· Καὶ
plures fratrum in Domino, fretos vinculis meis, abundantiùs
τοὺς πλείονας τῶν ἀδελφῶν ἐν Κυρίῳ, πεποιθότας τοῖς δεσμοῖς μου, περισσοτέρως
audere impavidè verbum loqui. Quidam quidem & propter invidiam
τολμᾷν ἀφόβως (ε) τὸν λόγον λαλεῖν. Τινὲς μὲν καὶ διὰ φθόνον 15
& contentionem: quidam autem & propter bonam voluntatem Christum præ-
καὶ ἔριν· τινὲς δὲ καὶ δι' εὐδοκίαν τὸν Χριστὸν (ζ) κη-
dicant. Hi quidem ex contentione Christum annuntiant non sincerè, existimantes
ρύσσουσιν. Οἱ μὲν ἐξ ἐριθείας τὸν Χριστὸν καταγγέλλουσιν οὐχ ἁγνῶς, οἰόμενοι 16
afflictionem afferre vinculis meis: Illi verò ex charitate, scientes quoniam in
θλῖψιν ἐπιφέρειν τοῖς δεσμοῖς μου· Οἱ δὲ ἐξ ἀγάπης, εἰδότες ὅτι εἰς 17
defensionem Evangelii positus sum. Quid enim? Attamen omni modo, sive
ἀπολογίαν τοῦ εὐαγγελίου κεῖμαι. Τί γάρ; πλὴν παντὶ τρόπῳ, εἴτε 18
specie, sive veritate, Christus annuntiatur: & in hoc gaudeo, sed &
προφάσει, εἴτε ἀληθείᾳ, Χριστὸς καταγγέλλεται· καὶ ἐν τούτῳ χαίρω, ἀλλὰ καὶ
gaudebo. Scio enim quia hoc mihi proveniet ad salutem per vestram
χαρήσομαι. Οἶδα γὰρ ὅτι τοῦτό μοι ἀποβήσεται εἰς σωτηρίαν διὰ τῆς ὑμῶν 19
orationem, & subministrationem Spiritûs Jesu Christi, Secundùm expecta-
δεήσεως, καὶ ἐπιχορηγίας τοῦ Πνεύματος Ἰησοῦ Χριστοῦ, Κατὰ τὴν ἀποκαρα- 20
tionem & spem meam, quia in nullo pudefiam: sed in omni fiducia,
δοκίαν καὶ ἐλπίδα μου, ὅτι ἐν οὐδενὶ αἰσχυνθήσομαι, ἀλλ' ἐν πάσῃ παῤῥησίᾳ,
sicut semper, & nunc magnificabitur Christus in corpore meo, sive per vitam,
ὡς πάντοτε, καὶ νῦν μεγαλυνθήσεται Χριστὸς ἐν τῷ σώματί μου, εἴτε διὰ ζωῆς,
sive per mortem. Mihi enim vivere, Christus: & mori, lucrum.
εἴτε διὰ θανάτου. Ἐμοὶ γὰρ τὸ ζῆν, Χριστός· καὶ τὸ ἀποθανεῖν, κέρδος. 21
Si verò vivere in carne, hoc mihi fructus operis, & quid eligam non cognosco.
Εἰ δὲ τὸ ζῆν ἐν σαρκὶ, τοῦτό μοι καρπὸς ἔργου, καὶ τί αἱρήσομαι οὐ γνωρίζω. 22
Coarctor enim è duobus, desiderium habens ad dissolvi, & cum Christo
Συνέχομαι (η) γὰρ ἐκ τῶν δύο, τὴν ἐπιθυμίαν ἔχων εἰς τὸ ἀναλῦσαι, καὶ σὺν Χριστῷ 23
esse: multo magis melius:
εἶναι· πολλῷ (θ) μᾶλλον κρεῖσσον·

Κεφ. α'. MS A. (α) ἀπὸ τῆς πρώτης (β) ἄχρι τῆς ἡμέρας (γ) Χριστοῦ Ἰησοῦ. (δ) καρπὸν δικαιοσύνης τὸν διὰ (ε) τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ λαλεῖν. (ζ) κηρύσσουσιν. Οἱ μὲν ἐξ ἀγάπης, εἰδότες ὅτι εἰς ἀπολογίαν τοῦ εὐαγγελίου κεῖμαι· Οἱ δὲ ἐξ ἐριθείας τὸν Χριστὸν καταγγέλλουσιν οὐχ ἁγνῶς, οἰόμενοι θλῖψιν ἐγείρειν τοῖς δεσμοῖς μου. Τί γάρ; πλὴν ὅτι παντὶ (η) δὲ (θ) γὰρ μᾶλλον

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]

Ob communionem vestram quæ est in Evangelio à primo die & etiamnúm: Quippe qui confidam de hoc, quòd qui inchoavit in vobis opera bona, ipse perficiet usque ad diem Domini nostri Jesu Christi. Sic enim æquum est me sentire de vobis omnibus, quoniam in corde meo positi estis, & in vinculis meis, & in defensione quæ fit pro veritate Evangelii, quum sitis mecum participes gratiæ. Testis est enim mihi Deus quomodò amore vos complectar in visceribus Jesu Christi. Et hoc oro, ut adhuc multiplicetur & abundet charitas vestra in cognitione, omnique intellectu spirituali. Ut dijudicetis ea quæ sunt convenientia, sitisque puri absque offendiculo in diem Christi. Ac repleti fructibus justitiæ illius quæ fit per Jesum Christum ad laudem & honorem Dei.

Petri & Pauli commemoratione. 2.

12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]

Velim autem vos scire, fratres mei, opus meum majores progressus facere in Evangelio: Adeò ut & vincula mea revelata sint in Christo in toto prætorio, & apud cæteros omnes. Et multitudo fratrum qui sunt in Domino nostro, confisi vinculis meis, ausi sunt magìs absque timore proloqui sermonem Dei. Nonnulli quidem ex invidia & contentione; nonnulli verò bonâ voluntate & charitate Christum prædicant. Quippe qui sciant in defensionem Evangelii me constitutum esse. Illi autem qui per contentionem Christum prædicant, non sincerè agunt, sed quia arbitrantur se addere oppressionem vinculis meis. Quin hac in re gavisus sum, & gaudeo, quòd quovis modo sive per occasionem, sive per veritatem Christus prædicetur. Scio enim hæc mihi ad salutem cessura per deprecationes vestras, & per donationem spiritûs Jesu Christi. Quemadmodum spero & expecto nullâ in re me pudefactum iri, sed aperto vultu sicut semper, ita & nunc magnificandum Christum in corpore meo, sive per vitam, sive per mortem. Siquidem vita mea, mea inquam, Christus est: quòd si moriar, lucro mihi cedit. Sin autem, & in hac vita quæ est in carne, fructus mihi sunt in operibus meis: nescio quid eligam mihi. Nam me premunt hæc duo. Liberari cupio, ut sim cum Christo: & hoc longè satius mihi fuerit.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]

Propter perseverantiam vestram in doctrina Evangelii, à primo die usque nunc. Confidens quòd ipse qui cœpit in vobis opus bonum, perficiet usque diem Jesu Christi. Quia convenit mihi hoc cogitare de vobis: quia estis in corde meo, & in vinculis meis, & in plaga mea, & in confirmatione doctrinæ spei vestræ, omnes vos communicâstis mecum in gratia ejus. Testis meus est Deus, quomodò diligam vos omnes in dilectione Christi. Et oro propter hoc ut abundet charitas vestra magis & magis, in scientia & in omni intelligentia:

Versio VULGATA LATINA.

5 Super communicatione vestra in Evangelio Christi à prima die usque nunc.
6 Confidens hoc ipsum, quia qui cœpit in vobis opus bonum, perficiet us-
7 que in diem Christi Jesu. Sicut est mihi justum hoc sentire pro omnibus vo-
bis: eò quòd habeam vos in corde, & in vinculis meis, & in defensione,
8 & confirmatione Evangelii, socios gaudii mei omnes vos esse. Testis enim
9 mihi est Deus, quomodò cupiam omnes vos in visceribus Jesu Christi. Et
hoc oro ut charitas vestra magìs ac magìs abundet in scientia, & in omni
10 sensu: Ut probetis potiora, ut sitis sinceri, & sine offensa in diem Chri-
11 sti, Repleti fructu justitiæ per Jesum Christum, in gloriam & laudem Dei.
12 Scire autem vos volo, fratres, quia quæ circa me sunt magìs, ad profectum
13 venerunt Evangelii: Ita ut vincula mea manifesta fierent in Christo in
14 omni prætorio, & in cæteris omnibus: Et plures è fratribus in Domino
confidentes vinculis meis, abundantiùs auderent sine timore verbum Dei lo-
qui. Quidam quidem & propter invidiam & contentionem, quidam autem 15
& propter bonam voluntatem Christum prædicant. Quidam ex charitate, 16
scientes quoniam in defensionem Evangelii positus sum. Quidam autem ex 17
contentione Christum annuntiant non sincerè, existimantes pressuram se sus-
citare vinculis meis. Quid enim? Dum omni modo, sive per occasionem, 18
sive per veritatem, Christus annuntietur; & in hoc gaudeo, sed & gaudebo.
Scio enim quia hoc mihi proveniet ad salutem, per vestram orationem, & 19
subministrationem Spiritûs Jesu Christi, Secundùm expectationem & spem 20
meam, quia in nullo confundar: sed in omni fiducia sicut semper, & nunc
magnificabitur Christus in corpore meo, sive per vitam, sive per mortem. 21
Mihi enim vivere Christus est, & mori lucrum. Quòd si vivere in carne, hic 22
mihi fructus operis est, & quid eligam ignoro. Coarctor autem è duobus: 23
desiderium habens dissolvi, & esse cum Christo, multò magìs melius:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

5 * على اشتراككم في البشارة منذ اول يوم الي الآن * وايقا بهذا الامل نفسه * ان الذي 6
7 ابتداء فيكم بعمل صالح سيتممه الي يوم ايسوع المسيح * كما هو واجب علي اعتقد هذا فيكم
كلكم من اجل انكم في قلبي في قيودي وفي اعتذاري وفي تثبيت البشارة * اذ كنتم كلكم
شركا معي في نعمتي * تم * قراءة الثلثا من الجمعة التاسعة عشر *
8 والله هو الشاهد لي اني اشتاق الي جماعتكم بتحننات يسوع المسيح * وهذا الابتهال ابتهل 9
10 ان تزيد محبتكم ايضا اكثر وافضل بمعرفة وبكلية الحس * لتمتحنوا الامور المختلفة
11 لتكونوا انقياء السذاجة وغير متعثرين في يوم المسيح * مملوين ثمر العدل * بيسوع
المسيح لمجد الله ومدحه * قراءة الاربعا من الجمعة التاسعة عشر *
12 واوثر ان تعلموا يا اخوتي ان اموري قد اشرفت على نجاح البشارة كثيرا * حتى ان قيودي 13
14 من اجل المسيح تصير ظاهرة في قصر السلطان اجمع * وعند باقي الناس كلهم * وان
الاكثرين من الاخوة من اجل الرب * الثلثا * تم * لثقتهم بقيودي
15 يجترون ان يتكلموا بقول الكرازة بلا خوف بكلاما كثيرا * فقوم منهم يكرزون بالمسيح من
16 اجل حسد وتحك * وقوم باختيار وارتضاء * فاولئك يبشرون بالمسيح من تحريض وتحك لا
17 بمخالطة ظانين انهم يجلبون على قيودي حزنا * وهولاء يكرزون من محبة عالمين اني
18 منصوب لاعتذار البشارة * ولم اطنب لكن بكل حال المسيح يبشر به اما بعلة واما بحق *
19 فبهذا سررت بل وسافرح به * لاني اعلم ان هذا يئول لي خلاصا بطلبتكم * وبرزق
20 روح يسوع المسيح * كما يحصن بانتظاري وتأميلي * تم *
* قراءة الخميس من الجمعة التاسعة عشر بعد العنصرة *
لانني لست اخجل في شي * بل بمجاهرة كما في كل وقت * والآن يتعظم المسيح في جسمي * اما
21 في حياتي واما في موتي * لان صالحا عندي ان احيا وربحا لي ان اموت * فان عشت بالجسد 22
23 فهذا لي عن عمل * ولست اعرف ماذا اختار * اذ قد اكتنفني هذان الامران فاني اشهو
مشتاق ان احل واستكفي واكون مع المسيح * وهذا اولي بي وافضل كثيرا *

Propter participationem vestram in 5
Evangelio, à primo die ad hoc usque
tempus: Certus de hac ipsa spe, quod 6
qui cœpit in vobis opus bonum, perficiet
illud usque ad diem Jesu Christi. Quem- 7
admodum conveniens est mihi, credo hoc
de vobis omnibus; eo quòd sitis in corde
meo tum in vinculis meis, tum in defen-
sione mea, & in confirmatione Evange-
lii: cùm vos omnes sitis mecum parti-
cipes in gratia mea. Finis.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis decimæ nonæ.

Et testis est mihi Deus quòd expetam 8
vos omnes in teneritudinibus Jesu Chri-
sti. Et hanc supplicationem fundo, ut 9
charitas vestra magis adhuc atque præ-
stantiùs crescat in cognitione & totali-
tate sensus: ut probetis res discrepan- 10
tes: ut sitis synceræ pii, & non hæsitan-
tes in die Christi, Pleni fructibus ju- 11
stitiæ per Jesum Christum, ad gloriam
Dei ejusque laudem.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis decimæ nonæ.

Volo autem vos scire O fratres mei, 12
res meas vehementer excelluisse ad pro-
fectum Evangelii: Adeo ut vincula 13
mea propter Christum, celebria fiant in
tota æde Imperatoris, & apud cæteros
omnes homines: Et ut plerique ex fra- 14
tribus propter Dominum Hucusque.

Feriâ tertiâ.

ob fiduciam suam in vinculis meis,
audeant loqui verba prædicationis abs-
que metu, sermone multo. Ac nonnul- 15
li quidem eorum Christum prædicant ex
invidia & contentione: nonnulli verò
sponte ac libenter. Et illi quidem Chri- 16
stum promulgant ex vitiosa pietate &
contentione, non ex concordia; existi-
mantes sese afflictionem superallatu-
ros vinculis meis. Isti verò prædicant 17
ex charitate, scientes me esse erectum
ad defensionem Evangelii. Sed quid 18
pluribus contendo? quovis tamen mo-
do Christus prædicetur, sive per præ-
textum, sive per veritatem: de hoc sa-
nè gavisus sum, imò & gaudebo. Novi 19
enim quòd hoc adducet mihi salutem,
per deprecationem vestram, & instilla-
tionem spiritus Jesu Christi, Secundùm 20
intentam expectationem & spem meam.
Finis.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis decimæ nonæ post Pentecosten.

Non enim erubesco in re ulla, sed cum
libertate, sicut omni tempore. Nunc et-
iam magnificabitur Christus in corpore
meo, sive per vitam meam, sive per mor-
tem meam. Nam bonum est apud me 21
vivere, & lucrum mihi est mori. Quòd 22
si vivam in carne, id mihi operæ pre-
tium est: & ignoro quid eligam, Quum 23
hisce duobus consiliis coarcter. Deside-
rium enim flagrat ut dissolvar & abeam,
simque cum Christo: atque hoc longè præ-
stantius & excellentius est mihi.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
17 [illegible]
16 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]

Ut probetis quod potius est, & ut sitis electi, & ut perfecti sitis in die Christi, 10
Repleti fructu justitiæ per Jesum Christum in gloria ejus, & laude Dei. Et volo 11
fratres nostri, ut cognoscatis narrationem de me, quomodò magis exaltatus est Chri- 12
stus in doctrina Evangelii: Et manifesta fiunt vincula mea in Christo Jesu, apud 13
totum prætorium, & alibi, & ubique; Et apud fratres nostros, per Dominum 14
nostrum magis sustinuerunt vincula mea, & ausi sunt loqui confirmantes verbum
Dei. Et sunt qui ex invidia: & sunt qui volunt prædicare & docere de Christo, 15
sunt inquam, qui ex amore ejus:

Secundo sabbato jejunii.

Scientes quòd docere Evangelium constitutus sum. Et qui in gloriationem eorum 17
loquuntur de Christo, adferunt mihi afflictionem vinculis meis. 16

Versus 17. præponitur versui 16.

Veruntamen quocunque modo fuerit, sive simulatè sive verè, tamen profitentur 18
Christum, & propterea gaudeo & exulto. Scio quòd in eo vivam per orationem 19
vestram, & per fidem Jesu Christi, Sicut speravi & confidi, quòd non pude- 20
fierem in alio: sed gavisus sum in eo semper, & nunc magnificabo Christum in cor-
pore meo, sive in vita sive in morte. Ego si vixero, Christo: & si mortuus fuero, 21
lucrum mihi erit. Et vivit in corpore meo Christus, ut frugifera faciam opera 22
mea: & hæsito quid constituam ex hisce duobus. Et desidero inigrare, & esse apud 23
Christum.

ἘΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ. ΚΕΦ. Β' Γ'.

At permanere in carne, *magis* necessarium propter vos. Et hoc *confisus*
24 Τὸ δὲ ἐπιμένειν (ι) ἐν τῇ σαρκὶ, ἀναγκαιότερον δι᾽ ὑμᾶς. Καὶ τοῦτο πεποιθὼς 25
scio, quia manebo & *una* permanebo omnibus vobis, ad vestrum profectum &
οἶδα, ὅτι μενῶ καὶ (κ) συμπαραμενῶ πᾶσιν ὑμῖν, εἰς τὴν ὑμῶν προκοπὴν καὶ
gaudium fidei: Ut *gloriatio* vestra abundet in Christo Jesu in me,
26 χαρὰν τῆς πίστεως· Ἵνα τὸ καύχημα ὑμῶν περισσεύῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐν ἐμοὶ,
per *meam præsentiam* iterùm ad vos. Tantùm dignè Evangelio
27 διὰ τῆς ἐμῆς παρουσίας πάλιν πρὸς ὑμᾶς. Μόνον ἀξίως τοῦ εὐαγγελίου
Christi *gerite vos*, ut sive *veniens & videns* vos, sive absens audiam *quæ* de
τοῦ Χριστοῦ πολιτεύεσθε, ἵνα εἴτε ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ὑμᾶς, εἴτε ἀπὼν ἀκούσω τὰ περὶ
vobis, quia statis in uno Spiritu, uno animo, collaborantes fidei Evangelii:
ὑμῶν, ὅτι στήκετε ἐν ἑνὶ Πνεύματι, μιᾷ ψυχῇ, συναθλοῦντες τῇ πίστει τοῦ εὐαγγελίου·
Et *non territi* in *ullo* ab adversariis: *quòd illis quidem est*
28 Καὶ μὴ πτυρόμενοι ἐν μηδενὶ ὑπὸ τῶν ἀντικειμένων· (λ) ἥτις αὐτοῖς μέν ἐστιν
indicium perditionis, vobis autem salutis: & hoc à Deo. Quia vobis
29 ἔνδειξις ἀπωλείας, (μ) ὑμῖν δὲ σωτηρίας· καὶ τοῦτο ἀπὸ Θεοῦ. Ὅτι (ν) ὑμῖν
donatum est pro Christo, non solùm in eum *credere*, sed *&* pro illo *pati*:
ἐχαρίσθη τὸ ὑπὲρ Χριστοῦ, οὐ μόνον τὸ εἰς αὐτὸν πιστεύειν, ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ πάσχειν·
Idem certamen habentes, quale vidistis in me, & nunc *auditis in* me.
30 Τὸν αὐτὸν ἀγῶνα ἔχοντες οἷον εἴδετε ἐν ἐμοὶ, καὶ νῦν ἀκούετε ἐν ἐμοί.

CAP. II. β'.

Si qua ergò consolatio in Christo, si quod solatium charitatis, si qua *communio*
1 Εἴ τις οὖν παράκλησις ἐν Χριστῷ, εἴ τι παραμύθιον ἀγάπης, εἴ τις κοινωνία
Spiritûs, si qua viscera *& miserationes*: Implete meum gaudium,
2 Πνεύματος, (α) εἴ τινα σπλάγχνα καὶ οἰκτιρμοί· Πληρώσατέ μου τὴν χαρὰν,
ut idem sapiatis, eandem charitatem habentes, unanimes, *unum* sentientes:
ἵνα τὸ αὐτὸ φρονῆτε, τὴν αὐτὴν ἀγάπην ἔχοντες, σύμψυχοι, (β) τὸ ἓν φρονοῦντες·
Nihil per contentionem *aut* inanem gloriam, sed *modestiâ alii alios*
Μηδὲν κατὰ ἐριθείαν (γ) ἢ κενοδοξίαν, ἀλλὰ τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλους 3
arbitrantes superiores *sibiipsis*. Non quæ sua singuli *considerate*, *sed &*
ἡγούμενοι ὑπερέχοντας ἑαυτῶν. Μὴ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστος (δ) σκοπεῖτε, ἀλλὰ καὶ 4
aliorum *unusquisque*. Hoc enim *sentiatur* in vobis, quod & in Christo Jesu:
τὰ (ε) ἑτέρων ἕκαστος. Τοῦτο γὰρ φρονείσθω ἐν ὑμῖν, ὃ καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· 5
Qui in forma Dei *existens*, non *prædam reputavit esse paria* Deo: Sed
Ὃς ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων, οὐχ ἁρπαγμὸν ἡγήσατο τὸ εἶναι ἴσα Θεῷ· Ἀλλ᾽ 6 7
semetipsum exinanivit, formam servi accipiens, in *similitudine* hominum factus,
ἑαυτὸν ἐκένωσε, μορφὴν δούλου λαβὼν, ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος,
& habitu inventus ut homo, Humiliavit semetipsum, factus obe-
καὶ σχήματι εὑρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος, Ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν, γενόμενος ὑπή- 8
diens usque ad mortem, mortem autem crucis. *Ideò* & Deus illum
κοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ. Διὸ καὶ ὁ Θεὸς αὐτὸν 9
superexaltavit, & donavit illi nomen super omne nomen: Ut
ὑπερύψωσε, καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ (ζ) ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα· Ἵνα 10
in nomine Jesu omne genu flectatur cœlestium, & terrestium, & infer-
ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ πᾶν γόνυ κάμψῃ ἐπουρανίων, καὶ ἐπιγείων, καὶ κατα-
norum: Et omnis lingua confiteatur; Quia Dominus, Jesus Christus,
χθονίων· Καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσηται, Ὅτι Κύριος, Ἰησοῦς Χριστὸς, 11
in gloriam Dei Patris. Itaque, *dilecti* mei, (sicut semper obe-
εἰς δόξαν Θεοῦ πατρός. Ὥστε, (η) ἀγαπητοί μου, (καθὼς πάντοτε ὑπη- 12
distis,) non ut in præsentia mea tantùm, sed nunc multò ma-
κούσατε,) μὴ ὡς ἐν τῇ παρουσίᾳ μου μόνον, ἀλλὰ νῦν πολλῷ μᾶλ-
gis in absentia mea, cum metu & tremore vestram *ipsorum* salutem *ado-*
λον ἐν τῇ ἀπουσίᾳ μου, μετὰ φόβου καὶ τρόμου τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν κατερ-
peramini.
γάζεσθε.

MS.A. (ι) τῇ σαρκὶ, (κ) παραμενῶ (λ) ἥτις ἐστὶν αὐτοῖς ἔνδειξις (μ) ὑμῶν (ν) ἡμῖν Κεφ. β'. MS.A. (α) εἴ τις σπλάγχνα (β) τὸ αὐτὸ φρονοῦντες· (γ) μηδὲ κατὰ κενοδοξίαν, (δ) σκοποῦντες, (ε) ἑτέρων. Ἕκαστοι τοῦτο φρονεῖτε ἐν (ζ) τὸ ὄνομα (η) ἀδελφοί μου,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 25 [illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]
29 [illegible]
30 [illegible]

Sed & manere in corpore cogit me negotium propter vos: 24 Et hoc certò scio me mansurum & moram facturum ad gaudium vestrum, & ad incrementum fidei vestræ. 25 Ut quum iterum venerim ad vos, exuberet in me gloriatio vestra, quæ est in Jesu Christo tantùm. 26 Sicut decet Evangelium Christi, conversemini: ut sive venerim vos invisum, sive absens, audiam de vobis quòd steris in uno spiritu unâque animâ, & celebres simul evadatis in fide Evangelii; 27 Nec ulla in re commoveamini ab his qui nobis obsistunt, ad argumentum perditionis ipsorum, & ad salutem vestram. 28 Et hoc quidem à Deo ipso datum est vobis, ut non solùm credendo credatis in Christum, sed etiam ut pro illo patiamini: 29 Et sustineatis certamen quale vidistis in me, & nunc auditis de me. 30

CAP. II.

[illegible]

Crepusculo feriæ IV. Passionis. 3.

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 11 [illegible]
12 [illegible]

ITaque si habetis consolationem in Christo, sive lenimen cordis cum charitate, sive communionem Spiritûs, sive clementiam sive miserationes: 1 Implete gaudium meum, ut sit nobis una mens, & una charitas, & una anima, unâque sententia: 2 Et nihil per contentionem, aut per inanem gloriam faciatis, sed cum humilitate mentis quisque proximum suum tanquam seipso præstantiorem existimet. 3 Nec de se quisque sit solicitus, sed quisque etiam de proximo suo. 4 Illúdque sentite in vobis ipsis, quod & Jesus Christus. 5 Is qui cum in imagine Dei esset; non rapinam hoc existimavit, esse *scilicet* æqualem Deo. 6 Sed seipsum exinanivit, & similitudinem servi accepit, & factus est in similitudinem hominum, & habitu repertus est ut homo. 7 Et humiliavit seipsum, & factus est obediens usque ad mortem, mortem autem crucis. 8 Propterea autem Deus multiplicavit sublimitatem ejus, & dedit illi nomen præstantius omnibus nominibus: 9 Ut in nomine Jesu flectat se omne genu, quod in cœlo, & in terra, & subter terram est: 10 Omnisq; lingua confiteatur Dominum esse Jesum Christum, ad gloriam Dei patris sui. 11

Quotidiè. 4.

Proindè dilecti mei, quemadmodum semper dicto audientes fuistis, non tantùm quum præsens adsum vobis, sed & nunc quum absens sum à vobis, multò magis cum timore & tremore operemini opus salutis vestræ. 12

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 ወፈድፋደሰ : ይኄይስኒ : እሀሉ : በሥጋየ : በእንቲአክሙ ::=: ወአትአመኒ : ከመ : እነብ
25 ር : ወእሄሉ : ለኵልክሙ : ወለተባዕሎ : ዚአክሙ : ወለፍሥሐ : ዚአክሙ : ወለሀይማ
26 ኖትክሙ ::=: ከመ : ይዕበይ : ክብርክሙ : በኢየሱስ : ክርስቶስ : በእንቲአየ : ወበምጽአ
27 ተ : ዚአየ : ኀቤክሙ ::=: ፐ ደእሙ : በዘ : ይደልወክሙ : ለትምህርተ : ክ
ርስቶስ : ከመ : ትትገበሩ : ለእሚሃ : ወመጻእኩ : ወርኢኩክሙ : ወእመኒ : እንዘ : ሊ
ሀሎኩ : እሰምዕ : ዜናክሙ : ከመ : ትቀውሙ : በአሐዱ : መንፈስ : ወበአሐዱ : ነ
ፍስ :: ወእንዘ : ትትጋደሉ : በሀይማኖተ : ወንጌል ::=:

Sed multò potius erit esse in corpore meo pro vobis. Et confido quòd manebo, & ero omnibus vobis, & ad profectum vestrum, & ad gaudium vestrum, & ad fidem vestram: Ut major sit gloria vestra in Jesu Christo, propter me, & propter reditum meum ad vos. Sed ut digni sitis doctrinâ Christi, sic facite: sive venero, & videro vos, sive absens fuero, audiam narrationem de vobis, quòd statis in uno spiritu & in una anima, etiam certantes pro fide evangelii: 24 25 26 27

Versio VULGATA LATINA.

24 Permanere autem in carne, necessarium propter vos. 25 Et hoc confidens scio quia manebo, & permanebo omnibus vobis, ad profectum vestrum, & gaudium fidei: 26 Ut gratulatio vestra abundet in Christo Jesu in me, per meum adventum iterùm ad vos. 27 Tantùm dignè Evangelio Christi conversamini: ut sive cùm venero, & videro vos, sive absens audiam de vobis, quia statis in uno spiritu unanimes, collaborantes fidei Evangelii: 28 Et in nullo terreamini ab adversariis: quæ illis est causa perditionis, vobis autem salutis, & hoc à Deo: 29 Quia vobis donatum est pro Christo, non solùm ut in eum credatis, sed ut etiam pro illo patiamini: 30 Idem certamen habentes, quale & vidistis in me, & nunc audistis de me.

CAP. II.

1 SI qua ergò consolatio in Christo, si quod solatium charitatis, si qua so-
2 cietas Spiritûs, si qua viscera miserationis: Implete gaudium meum, ut idem sapiatis, eandem charitatem habentes, unanimes, idipsum sentientes, 3 Nihil per contentionem, neque per inanem gloriam: sed in humilitate superiores sibi invicèm arbitrantes, 4 Non quæ sua sunt singuli considerantes, sed ea quæ aliorum. 5 Hoc enim sentite in vobis, quod & in Christo Jesu: 6 Qui cùm in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est esse se æqualem Deo: 7 Sed semetipsum exinanivit formam servi accipiens, in similitudinem hominum factus: & habitu inventus ut homo, 8 Humiliavit semetipsum factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis. 9 Propter quod & Deus exaltavit illum, & donavit illi nomen, quod est super omne nomen: 10 Ut in nomine Jesu omne genu flectatur cœlestium, terrestrium, & infernorum: 11 Et omnis lingua confiteatur; Quia Dominus Jesus Christus in gloria est Dei Patris. 12 Itaque charissimi mei, (sicut semper obedistis) non ut in præsentia mei tantùm, sed multò magis nunc in absentia mea, cum metu & tremore vestram salutem operamini.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 25 * وامر ان ابقا في الجسد * وذلك احسبه ضروريا جدا من اجلكم * فلثقتي بهذا انا اعلم
26 اني سابقى واقيم عندكم لنجاحكم ولتفريح الامانة * ليزداد بي افتخاركم بيسوع
المسيح * في حضوري عندكم ايضا * * قراءة الجمعة من السبت التاسعة عشر *
27 * فاستسيروا اذا بما هو لبشارة المسيح اهلا * تم * حتى ان جيت ورايتكم وان غبت اسمع
28 اخباركم * انكم قد وقفتم بروح واحد ونفس واحدة * مجاهدين بامانة البشارة * ولا تذعرون
من المضادين * ولا في شي واحد * الامر الذي هو لاوليك ايضاح هلاكهم * ولكم انتم
29 وضوح خلاصكم * وهذا من الله قد وهب لكم من اجل المسيح * لا ان تومنوا به فقط * بل وان
30 تتالموا من اجله * متخذين الجهاد نفسه كما رايتم في * وقد سمعتم الان انه في *

* الفصل الثاني *

1 * فان حويتم اذا عزا بنعمة المسيح *
2 ان ملكتم تسلية بمحبة * ان نلتم شركة الروح * ان ملكتم تحننات او رافات * تمموا لها سروري *
لتعتقدوا الراي نفسه واحدا * حاويين المحبة نفسها واحدة * متساويين نفوسا * متعتقدين المعتقد
3 الواحد * لا يصيرن شيا عملك او بعجب * لكن بالتواضع * وليقدم بعضكم بعضا *
4 وفضلوهم على نفوسكم * ولا يراقبن احدكم ما يوافقه فقط * بل كل احد منكم فليراقب
الامور التي توافق رفيقه * * قراءة لرقود والدة الاله سيدتنا في خامس عشر اب *
5 6 * وهذا التواضع فليعتقد فيكم الذي هو في يسوع المسيح * الذي لم يزل بصورة الله بما
7 حوى انه مساويا لله خطفا مختلسا * بل وضع ذاته اذ اخذ صورة عبد صائرا بشبه الناس *
8 ووجد في شكله كانسان * ووضع ذاته اذ صار مطيعا حتى الموت اي موت الصليب *
9 10 * فلذلك اعلاه الله اعلاء * ومنحه اسما يفوق كل اسم * لكي باسم يسوع تجثو كل ركبة
11 السماويين والارضيين * والذين تحت الثرى * وكل لسان يعترف ان يسوع المسيح ربا بمجد
الاله الاب * تم * * قراءة الاثنين من الجمعة العشرين بعد العنصرة *
12 * فلذلك يا احبتي كما اطعتموني دايما لا في حضوري فقط * بل اولى بكم ان تطيعوني في
غيبتي اكثر * اصنعوا خلاصكم بخوف ورعب *

Ergo tamen manere in carne, & hoc puto valde necessarium propter vos. 24 *Et ob m am hac de re fiduciam, ego novi me mansurum & commoraturum apud vos, ad profectum vestrum, & declarationem fidei:* 25 *Ut augeatur per me gloriatio vestra de Jesu Christo, meâ rursus apud vos præsentiâ.* 26

Lectio feriæ sextæ hebdomadis decimæ nonæ.

Ambulate igitur ut his quæ digna sunt Evangelio Christi: Finis. 27 *Ut sive venero & videro vos, sive absens fuero, audiam de rebus vestris quod steteritis uno spiritu eodemque animo decertantes per fidem Evangelii:* 28 *Neque terreamini ab adversariis ulla in re: quæ res illis est indicium exitii sui, vobis autem argumentum salutis vestræ.* 29 *Idque à Deo concessum est vobis propter Christum, non solum credere in ipsum, sed pati propter ipsum:* 30 *Sustinentes certamen idem quale vidistis in me, & nunc auditis in me esse.*

CAP. II.

SI quam igitur consolationem tenetis ex Christi gratia, si quod habetis solatium charitatis, si quam obtinetis communionem Spiritus, si quibus benevolentiis ac miserationibus præditi estis: 1 *Explete ver ea gaudium meum, ut unam eandemque sapiatis opinionem, unam eandemque charitatem habentes, animis concordes, unam sententiam tenentes.* 2 *Nihil fiat per contentionem, aut per inanem gloriam, sed per humilitatem alii alios prævenite, eosque vobisipsis præferte.* 3 *Et nequis vestrûm spectet quod sibi soli conducit, sed unusquisque vestrûm spectet res quæ socio suo conducunt.* 4

Lectio ad occubitum Dominæ nostræ Genitricis Dei, decima quinta Augusti.

Et ea sentiatur in vobis humilitas, quæ fuit in Jesu Christo: 5 *Qui semper existens ad imaginem Dei, non tenuit fortem raptam pa em se esse Deo:* 6 *Sed humiliavit semetipsum, sumens imaginem servi, factus ad hominum similitudinem, & inventus est in figura sua ut homo:* 7 *Seque submisit, factus obediens usque ad mortem, atque mortem crucis.* 8 *Quapropter sublimitate sublimavit eum Deus, & dedit ei nomen quod eminet omni nomini:* 9 *Ut in nomine Jesu se flectat omne genu cœlestium, ac terrestrium, & eorum qui sub terra sunt:* 10 *Omnisque lingua fateatur quod Jesus Christus sit Dominus in gloria Dei Patris.* 11 Finis.

Lectio feriæ secundæ hebdomadis vigesimæ post Pentecosten.

Proinde O dilecti mei, quemadmodum obedistis mihi semper, non in præsentia mea solum, sed multò magis obeditis mihi in absentia mea, operemini salutem vestram cum timore ac tremore. 12

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

28 ወእንዘ : ኢያንቀለቅሉክሙ : እለ : ተቀወሙክሙ : እለ : እሙንቱ : አረአያ : ለሕር
29 ትምና :: ወለክሙሰ : ሕይወት ::=: ወዘኒ : እግዚአብሔር : ጸጋወክሙ : ወአኮ :
30 ይእሙ : ከመ : ትእመኑ : ቦቱ : ዳዲ : ኮመሂ : ትሕመሙ : በእንቲአሁ ::=: ከ
መሁ : ክመ : ተጋደሉ : ዘከመ : ርኢክሙኒ : ኪያየ : ወይእዜኒ : ትሰምዑ : በላ
ዕለየ ::=:

Et quòd non sint commoventes vos, qui opposuerunt vobis, qui erunt exemple perditionis, & vobis vita erit: 28 *Et hæc Deus donavit vobis, id non solummodò ut credatis in eo, sed etiam ut patiamini pro eo:* 29 *Ut ita certetis quemadmodum vidistis me, & nunc auditis de me.* 30

CAP. II.

1 ፀ ወዘሂ : ይትፌሣሕ : በክርስቶስ : ወዘሂ : ይትናዘዝ : በተፋቅሮ : ወዘሂ : ይሰተፋ :
2 በመንፈስ : ቅዱስ : እንዘ : ትምህሩ : ወተሣሀሉ ::=: ፈጽሙ : ሊተ : ፍሥሐየ : ከ
መ : ኪያሁ : ክመ : ተሐልዩ : ወበውእቱ : ተፋቅሮ : ሀለው : በአሐዱ : ነፍስ : ወበአ
3 ሐዱ : ምክር ::=: ኢትዝሀሩ : ወኢትትዐበዩ : አትሕቱ : ርእሰክሙ : ለቢጽክሙ :
4 ወአክብሩ : ፈድፋደ : እምርእስክሙ ::=: ኵልክሙ : ዘንተ : ሐልዩ : ለነሂ : ወለክ
6 ርስቶስ : ኢየሱስ ::=: ⁘⁘⁘⁘⁘ ዘውእቱ : ገጹ : ለእግዚአብሔር : አኮ : ሀይደ : ዘ
7 ኮነ : እግዚአብሔር ::=: አትሐቶ : ርእሶ : ወተመሰሎ : ከመ : ገብር ::=:
8 ከዊና : ከመ : ብእሲ : ተአዝዘ : እስከ : በጽሐ : ለሞት :: ወሞቱሂ : ዘበመስ
9 ቀል ::=: ወአዕበዮ : እግዚአብሔር : ወጸገዎ : ስመ : ዘየዐቢ : እምኵሉ : ስም ::=:
10 ከመ : ለስሙ : ለኢየሱስ : ክርስቶስ : ይስግድ : ኵሉ : ብረክ : በሰማያት : ወበምድር : ወ
11 በቀላያት ::=: ወኵሉ : ልሳን : ይግነይ : ለኢየሱስ : ክርስቶስ : እግዚእነ : በስብሐተ : እግዚ
12 አብሔር ::=: ወይእዜኒ : አኃዊነ : በከመ : ዘልፈ : ትሰምዑኒ : ወአኮ : በሀልዎትየ : ይእሙ :
ወዓዲ : ፈድፋደ : እንዘሂ : ኢሀለውኩ : በፍርሀት : ወበረዓድ : ትትገበሩ : ለሕይወትክሙ ::=:

ET qui gaudet in Christo, & qui consolationem habet in charitate, & qui participat in Spiritu sancto: docentes, & miserantes, 1 *Implete mihi gaudium meum, ut idemmet cogitetis, & in eadem charitate estote, in una anima, & in uno consilio.* 2 *Ne gloriemini, neque inflemini: subjicite vosmetipsos fratribus vestris; honorate eos plusquam vosmetipsos.* 3 *Omnes vos hæc cogitate de nobis, & de Christo Jesu:* 4

Deest versus quintus. 6

Qui quum fuit vultus Dei, non abripuit ei qui fuit Deus: 7 *Subjiciens seipsum, & transformatus, ut servus factus:* 8 *Ut homo obediens factus, usque venisset ad mortem, & mortem quæ in cruce erat.* 9 *Et magnificavit eum Deus, & dedit ei nomen majus omnibus nominibus:* 10 *Ut nomini Jesu Christi incurvet se omne genu in cœlis, & in terra, & in abyssis:* 11 *Et ut omnis lingua confiteatur Jesum Christum Dominum nostrum in gloria Dei.* 12 *Et nunc fratres nostri, sicut semper auscultatis mihi, non in præsentia mea solummodò, sed magis quum absens fuerim, in timore & tremore operamini salutem vestram.*

ἘΠΙΣΤΟΛῊ ΠΡῸΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΌΥΣ. ΚΕΦ. Γ'. Δ'. Ε'.

Deus enim est efficiens in vobis & velle, & perficere, pro
13 (θ) Ὁ Θεὸς γάρ ἐστιν ὁ (ι) ἐνεργῶν ἐν ὑμῖν καὶ τὸ θέλειν, καὶ τὸ ἐνεργεῖν, ὑπὲρ
14 benevolentia. Omnia facite sine murmurationibus, & disceptationibus: Ut sitis
15 τῆς εὐδοκίας. Πάντα ποιεῖτε χωρὶς γογγυσμῶν, καὶ διαλογισμῶν· (κ) Ἵνα γένησθε
irreprehensi, & simplices, filii Dei inculpati in medio nationis pravæ & per-
ἄμεμπτοι καὶ ἀκέραιοι, τέκνα Θεοῦ (λ) ἀμώμητα ἐν μέσῳ γενεᾶς σκολιᾶς καὶ δι-
versæ, in quibus splendetis sicut luminaria in mundo: Verbum vitæ continentes, ad
16 εστραμμένης, ἐν οἷς φαίνεσθε ὡς φωστῆρες ἐν κόσμῳ· Λόγον ζωῆς ἐπέχοντες, εἰς
gloriationem mihi in diem Christi, quia non in vanum cucurri, neque in vanum laboravi.
καύχημα ἐμοὶ εἰς ἡμέραν Χριστοῦ, ὅτι οὐκ εἰς κενὸν ἔδραμον, οὐδὲ εἰς κενὸν ἐκοπίασα.
Sed si & libor super hostia & sacrificio fidei vestræ, gaudeo &
17 Ἀλλ' εἰ καὶ σπένδομαι ἐπὶ τῇ θυσίᾳ καὶ λειτουργίᾳ τῆς πίστεως ὑμῶν, χαίρω καὶ
congratulor omnibus vobis. Id autem ipsum & vos gaudete, & congratulamini mihi.
18 συγχαίρω πᾶσιν ὑμῖν. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ ὑμεῖς χαίρετε καὶ συγχαίρετέ μοι.
Spero autem in Domino Jesu, Timotheum citò mittere vobis, ut & ego
19 Ἐλπίζω δὲ ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ, Τιμόθεον ταχέως πέμψαι ὑμῖν, ἵνα κἀγὼ Δ'
bono animo sim, cognoscens quæ circa vos. Neminem enim habeo unanimem, qui
20 (μ) εὐψυχῶ, γνοὺς τὰ περὶ ὑμῶν. Οὐδένα γὰρ ἔχω ἰσόψυχον, ὅστις
germanè ea quæ circa vos curaturus sit Omnes enim ea quæ sua ipsorum quærunt,
21 γνησίως τὰ περὶ ὑμῶν μεριμνήσει. Οἱ πάντες γὰρ τὰ ἑαυτῶν ζητοῦσιν,
non ea quæ Christi Jesu. At probationem ejus cognoscite, quoniam sicut patri
22 οὐ (ν) τὰ τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ. Τὴν δὲ δοκιμὴν αὐτοῦ γινώσκετε, ὅτι ὡς πατρὶ
filius, cum me servivit in Evangelium. Hunc quidem igitur spero mittere, ut
23 τέκνον, σὺν ἐμοὶ ἐδούλευσεν εἰς τὸ εὐαγγέλιον. Τοῦτον μὲν οὖν ἐλπίζω πέμψαι, ὡς
videro ea quæ circa me, ex ipsa. Confido autem in Domino, quoniam & ipse
24 ἂν (ξ) ἀπίδω τὰ περὶ ἐμὲ, ἐξαυτῆς. Πέποιθα δὲ ἐν Κυρίῳ, ὅτι καὶ αὐτὸς
citò veniam. Necessarium autem existimavi, Epaphroditum fratrem, &
25 ταχέως (ο) ἐλεύσομαι. Ἀναγκαῖον δὲ ἡγησάμην, Ἐπαφρόδιτον τὸν ἀδελφὸν, καὶ

cooperatorem, & commilitonem meum, vestrum autem Apostolum, & ministrum usûs mei,
συνεργὸν, καὶ συστρατιώτην μου, ὑμῶν δὲ ἀπόστολον, καὶ λειτουργὸν τῆς χρείας μου,
mittere ad vos. Quoniam expetens erat omnes vos, & mœstus, eo quòd
πέμψαι πρὸς ὑμᾶς. Ἐπειδὴ ἐπιποθῶν ἦν πάντας (π) ὑμᾶς, καὶ ἀδημονῶν, διότι 26
audieratis quòd ægrotâsset. Etenim infirmatus est proximè morti, sed Deus ejus
ἠκούσατε ὅτι ἠσθένησε. Καὶ γὰρ ἠσθένησε παραπλήσιον θανάτῳ, (ρ) ἀλλ' ὁ Θεὸς αὐτὸν 27
misertus est: non ejus autem solùm, verùm & mei, ut ne tristitiam super tristitia haberem:
ἠλέησεν· οὐκ αὐτὸν δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐμὲ, ἵνα μὴ λύπην (σ) ἐπὶ λύπῃ σχῶ.
Studiosiùs ergò misi illum, ut videntes eum iterùm, gaudeatis, & ego
Σπουδαιοτέρως οὖν ἔπεμψα αὐτὸν, ἵνα ἰδόντες αὐτὸν πάλιν, χαρῆτε, κἀγὼ 28
sine tristitia sim. Excipite itaque illum in Domino cum omni gaudio, & ejusmodi
ἀλυπότερος ὦ. (τ) Προσδέχεσθε οὖν αὐτὸν ἐν Κυρίῳ μετὰ πάσης χαρᾶς, καὶ τοὺς τοιούτους 29
in pretio habetote: Quoniam propter opus Christi usque mortem accessit, postha-
ἐντίμους ἔχετε· Ὅτι διὰ τὸ (υ) ἔργον τοῦ Χριστοῦ μέχρι θανάτου ἤγγισε, παραβουλευ- 30
bens animam, ut rursùs impleret vestram defectionem ejus quod ad me obsequii.
σάμενος τῇ ψυχῇ, ἵνα ἀναπληρώσῃ τὸ ὑμῶν ὑστέρημα τῆς πρός με λειτουργίας.

CAP. III. γ'.

Reliquùm, fratres mei, gaudete in Domino. Eadem scribere vobis, mihi
E' ΤΟ λοιπὸν, ἀδελφοί μου, χαίρετε ἐν Κυρίῳ. Τὰ αὐτὰ γράφειν ὑμῖν, ἐμοὶ 1
quidem non pigrum: vobis autem tutum. Videte canes, videte ma-
μὲν οὐκ ὀκνηρὸν, ὑμῖν δὲ ἀσφαλές. Βλέπετε τοὺς κύνας, βλέπετε τοὺς κα- 2
los operarios, videte concisionem. Nos enim sumus circumcisio,
κοὺς ἐργάτας, βλέπετε τὴν κατατομήν. Ἡμεῖς γάρ ἐσμεν ἡ περιτομὴ, 3
spiritu Deo servientes, & gloriantes in Christo Jesu, & non in carne
οἱ (α) πνεύματι Θεῷ λατρεύοντες, καὶ καυχώμενοι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, καὶ οὐκ ἐν σαρκὶ
confidentes.
πεποιθότες.

MS.A. (θ) Θεὸς (ι) ἐνεργῶν δυνάμεις ἐν ὑμῖν (κ) Ἵνα ἦτε ἄμεμπτοι (λ) ἄμωμα μέσον γενεᾶς (μ) ἐκψυχῶ, (ν) τὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ. (ξ) ἀφίδω (ο) ἐλεύσομαι πρὸς ὑμᾶς. (π) ὑμᾶς ἰδεῖν, καὶ (ρ) ἀλλὰ ὁ Θεὸς ἠλέησεν αὐτόν· (σ) ἐπὶ λύπην ἔχω· (τ) Προσδέξασθε (υ) ἔργον Κυρίου μέχρι Κεφ. γ'. MS.A. (α) Πνεύματι Θεοῦ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

13 ܐܠܗܐ ܗܘ ܓܝܪ ܡܣܬܥܪ ܒܟܘܢ܂ ܐܦ ܠܡܨܒܐ ܐܦ ܠܡܥܒܕ܂ ܗܘ ܡܕܡ ܕܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ܀ *
14 ܟܠܡܕܡ ܥܒܕܘ ܕܠܐ ܪܛܢܐ ܘܕܠܐ ܦܘܠܓܐ܀ * ܕܬܗܘܘܢ ܬܡܝܡܐ ܘܕܠܐ ܡܘܡܐ܂ *
15 ܐܝܟ ܒܢܝܐ ܕܟܝܐ ܕܐܠܗܐ܂ ܕܥܡܪܝܢ ܒܝܬ ܫܪܒܬܐ ܥܩܡܬܐ ܘܡܥܩܡܬܐ܂ ܘܐܬܚܙܘ ܒܝܢܬܗܘܢ ܐܝܟ
16 ܢܗܝܪܐ ܒܥܠܡܐ܀ * ܕܐܢܬܘܢ ܠܗܘܢ ܒܕܘܟܬ ܚܝܐ ܠܫܘܒܗܪܝ ܕܝܠܝ ܒܝܘܡܗ ܕܡܫܝܚܐ܂
17 ܕܠܐ ܗܘܐ ܣܪܝܩܐܝܬ ܪܗܛܬ܂ ܘܠܐ ܣܪܝܩܐܝܬ ܠܐܝܬ܀ * ܐܠܐ ܐܦ ܡܬܢܩܐ ܐܢܐ ܥܠ ܕܒܚܐ ܘܬܫܡܫܬܐ ܕܗܝܡܢܘܬܟܘܢ܂
18 ܚܕܐ ܐܢܐ ܘܡܬܒܣܡ ܐܢܐ ܥܡ ܟܠܟܘܢ܀ * ܗܟܢܐ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܚܕܘ ܘܐܬܒܣܡܘ ܥܡܝ܀
19 * ܡܣܒܪ ܐܢܐ ܕܝܢ ܒܡܪܢ ܝܫܘܥ܂ ܕܐܫܕܪ ܠܘܬܟܘܢ ܠܛܝܡܬܐܘܣ ܒܥܓܠ܂ ܕܐܦ ܠܝ ܢܗܘܐ
20 ܢܝܚܐ ܟܕ ܐܕܥ ܡܕܡ ܥܠܝܟܘܢ܀ * ܠܝܬ ܠܝ ܓܝܪ ܗܪܟܐ ܐܢܫ ܕܐܟܘܬ ܢܦܫܝ܂ ܗܘ ܕܒܟܐܢܘܬܐ ܢܨܦ
21 ܕܝܠܟܘܢ܀ * ܟܠܗܘܢ ܓܝܪ ܕܢܦܫܗܘܢ ܗܘ ܒܥܝܢ ܘܠܐ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ܀ * ܒܘܩܝܗ
22 ܕܝܢ ܕܝܠܗ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ܂ ܕܐܝܟ ܒܪܐ ܥܡ ܐܒܘܗܝ܂ ܗܟܢܐ ܦܠܚ ܥܡܝ ܒܣܒܪܬܐ܀ * ܠܗܢܐ
23 ܡܣܒܪ ܐܢܐ ܕܐܫܕܪ ܠܘܬܟܘܢ ܒܥܓܠ ܡܐ ܕܚܙܝܬ ܡܢܐ ܕܠܘܬܝ܀ * ܘܬܟܝܠ ܐܢܐ ܒܡܪܝ
24 ܕܐܦ ܐܢܐ ܒܥܓܠ ܐܬܐ ܐܢܐ ܠܘܬܟܘܢ܀ * ܣܢܝܩܘܬܐ ܕܝܢ ܗܘܬ ܠܝ ܕܐܫܕܪ ܠܘܬܟܘܢ
25 ܠܐܦܦܪܘܕܝܛܘܣ ܐܚܐ܂ ܘܡܥܕܪܢܐ ܘܦܠܚܐ ܕܥܡܝ܂ ܕܝܠܟܘܢ ܕܝܢ ܫܠܝܚܐ܂ ܘܡܫܡܫܢܐ
26 ܕܣܢܝܩܘܬܝ܀ * ܡܛܠ ܕܡܬܪܓܪܓ ܗܘܐ ܠܡܚܙܐ ܠܟܠܟܘܢ܂ ܘܟܪܝܐ ܗܘܐ ܠܗ ܕܫܡܥܬܘܢ
27 ܕܟܪܝܗ܂ ܘܐܦ ܐܬܟܪܗ ܓܝܪ ܥܕܡܐ ܠܡܘܬܐ܂ ܐܠܐ ܐܠܗܐ ܪܚܡ ܥܠܘܗܝ܂ ܘܠܐ ܗܘܐ
28 ܥܠܘܗܝ ܒܠܚܘܕ܂ ܐܠܐ ܐܦ ܥܠܝ܂ ܕܠܐ ܬܗܘܐ ܠܝ ܥܩܐ ܥܠ ܥܩܐ܀ * ܒܝܨܝܦܐܝܬ
ܗܟܝܠ ܫܕܪܬܗ ܠܘܬܟܘܢ܂ ܕܟܕ ܬܚܙܘܢܝܗܝ ܬܘܒ ܬܚܕܘܢ܂ ܘܐܢܐ ܩܠܝܠ ܢܗܘܐ ܠܝ ܢܝܚܐ܀
29 * ܩܒܠܘܗܝ ܗܟܝܠ ܒܡܪܢ ܒܟܠ ܚܕܘܬܐ܂ ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܐܝܟ ܗܢܐ܂ ܒܐܝܩܪܐ ܐܚܘܕܘ
30 ܐܢܘܢ܀ * ܡܛܠ ܕܒܥܒܕܗ ܕܡܫܝܚܐ ܠܡܘܬܐ ܩܪܒ܂ ܘܒܣܪ ܥܠ ܢܦܫܗ ܕܢܡܠܐ
ܡܕܡ ܕܒܨܪܘ ܗܘܐ ܡܢܟܘܢ ܒܬܫܡܫܬܐ ܕܠܘܬܝ܀

* ܩܦܠܐܘܢ * ܓ * ܕܝܘܡܬܐ * ܗ *

1 * ܡܟܝܠ ܐܚܝ ܚܕܘ ܒܡܪܢ܂ ܕܐܟܬܘܒ ܠܟܘܢ ܗܠܝܢ ܐܝܠܝܢ܂ ܠܐ ܡܐܢ ܠܝ ܡܛܠ
2 ܕܠܟܘܢ ܡܙܗܪܢ܀ * ܐܙܕܗܪܘ ܡܢ ܟܠܒܐ܂ ܐܙܕܗܪܘ ܡܢ ܦܥܠܐ ܒܝܫܐ܂ ܐܙܕܗܪܘ ܡܢ ܦܣܩܐ
3 ܕܒܣܪܐ܀ * ܓܙܘܪܬܐ ܓܝܪ ܚܢܢ܂ ܐܝܠܝܢ ܕܒܪܘܚܐ ܠܐܠܗܐ ܦܠܚܝܢ܂
ܘܡܫܬܒܗܪܝܢ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ܂ ܘܠܐ ܬܟܝܠܝܢ ܥܠ ܒܣܪܐ܀

Deus enim ipse agit in vobis, ut & velitis 13
& perficiatis id quod vultis. Omnia autem 14
facite sine murmuratione ac dubio: Ut sitis
perfecti & absque nævo, tanquam puri filii 15
Dei, qui habitant in generatione aspera &
tortuosa. Et præbete vos inter eos tanquam
luminaria in mundo: Quòd sitis eis loco 16
salutis ad gloriationem meam, in diem
Christi: quòd non inaniter cucurrerim, nec
in vanum laboraverim. Quinetiam immolor 17
super hostia & ministerio fidei vestræ.
Gaudeo & exulto cum omnibus vobis. Sic 18
& vos quoque gaudete & exultate mecum.
Cæterùm spero in Domino nostro Jesu me 19
missurum ad vos Timotheum citò, ut & ego
habeam requiem, quum didicero *aliquid* de
vobis. Neminem enim alium hîc habeo, 20
qui sit ad mentem meam, qui diligentiorem
vestrî curam gerat. Siquidem omnes quæ 21
sua sunt quærunt, non autem quæ Jesu Christi.
Porrò experimentum hujus nôstis, qui tan- 22
quam filius cum patre suo, sic operatur me-
cum in Evangelio. Hunc spero me missurum 23
ad vos citò, postquam videro quæ ad me per
tinent. Et confido in Domino meo me quoq; 24
brevi venturum ad vos. Nunc autem coëgit 25
me negotium mittere ad vos Epaphroditum
fratrem, qui est adjutor & cooperator meus,
vester autem Apostolus, & minister necessita-
tis meæ. Quandoquidem peroptabat vos 26
omnes invisere, & anxius erat quòd resci-
visset vos auditione accepisse ipsum adversâ
valetudine detineri. Et quidem infirmus fuit 27
usque ad mortem, sed Deus misertus est illi-
us: non autem illius tantùm, sed & mei, ne
haberem angustiam super angustiam. Studi- 28
osiùs itaque misi eum ad vos; ut quum vi-
deritis eum, gaudeatis iterum, mihique ali-
quantum sit refrigerium. Excipite igitur 29
eum in Domino cum omni gaudio: & qui
sunt hujusmodi, eos cum honore complecti-
mini. Nam propter opus Christi usque ad 30
mortem pervenit, & nihili fecit seipsum, ut
suppleret id quod imminueratis in vestro
erga me ministerio.

CAP. III.

Quotidie. 5.

Proinde fratres mei, gaudete in Domino 1
nostro. Eadem vobis scribere non est mihi
tædio, eò quòd vos cautiores efficiunt. Ca- 2
vete à canibus, cavete à malis operariis, ca-
vete à concisione carnis. Nos enim sumus 3
circumcisio qui colimus Deum spiritu, & glo-
riamur in Jesu Christo, & non collocamus
fiduciam nostram in carne:

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

13 ወእግዚአብሔር ፡ ውእቱ ፡ ዘይረድአነ ፡ ወይፈቅድ ፡ ለነ ፡ ይፈጽም ፡ ሣህሎ ፡፡ ፨ ዘገበር
14 ክሙ ፡ ኵሎ ፡ ዘእንበለ ፡ ነጐርጓር ፡ ወዘእንበለ ፡ ኑፋቄ ፡፨ ከመ ፡ ትኩኑ ፡ ንጹሓነ ፡ ወ
15 የዋሃነ ፡ ውሉደ ፡ እግዚአብሔር ፡ እንዘ ፡ አልብክሙ ፡ ነውረ ፡ በማእከለ ፡ ውሉደ ፡ ዕልዋ
16 ን ፡ ወግፉታን ፡፡ ወታስተርእዩ ፡ ከመ ፡ ብርሃናት ፡ ውስተ ፡ ዓለም ፡፨ እንዘ ፡ ትሜህሩ ፡
ቃለ ፡ ሕይወት ፡ በዘ ፡ እትሜካሕ ፡ አነ ፡ በዕለተ ፡ ክርስቶስ ፡፡ እስመ ፡ አኮ ፡ ለከንቱ ፡ ዘ
17 ሮጽኩ ፡ ወአኮ ፡ ለከንቱ ፡ ዘጻመውኩ ፡፨ ወአወፅኦ ፡ በእንተ ፡ መሥዋዕተ ፡ አምልኮ ፡
ለሃይማኖትክሙ ፡፡ እትፌሣሕ ፡ ወእትሐሠይ ፡ ለክሙ ፡፨

Et Deus est qui adjuvat nos, & vult nobis perficere misericordiam suam. 13
Quæ feceritis, omnia sine murmuratione & sine hæsitatione sint: Ut sitis puri & 14
simplices, filii Dei, non habentes maculam in medio filiorum nequam & per- 15
versorum, & ut appareatis ut luminaria in mundo: Docentes verbum vi- 16
tæ quo gloriabor ego in die Christi, quia non frustrà fuit quòd cucurri, ne-
que frustrà fuit quòd laboravi. Et offerri in sacrificium Deo pro fide vestra, 17
gaudebo & congratulabor vobis.

Versio VULGATA LATINA.

13 Deus est enim, qui operatur in vobis & velle, & perficere, pro bona volunta-
14 te. Omnia autem facite sine murmurationibus, & hæsitationibus: Ut sitis
15 sine querela, & simplices filii Dei, sine reprehensione, in medio nationis pra-
16 væ & perversæ: inter quos lucetis sicut luminaria in mundo, Verbum vitæ
continentes ad gloriam meam in die Christi, quia non in vacuum cucurri, ne-
17 que in vacuum laboravi. Sed & si immolor supra sacrificium, & obsequium
18 fidei vestræ, gaudeo, & congratulor omnibus vobis. Idipsum autem & vos
19 gaudete, & congratulamini mihi. Spero autem in Domino Jesu, Timotheum
me citò mittere ad vos: ut & ego bono animo sim, cognitis quæ circa vos sunt.
20 Neminem enim habeo tam unanimem, qui sincerâ affectione pro vobis solicitus
21 sit. Omnes enim quæ sua sunt quærunt, non quæ sunt Jesu Christi. Experi-
22 mentum autem ejus cognoscite, quia sicut patri filius, mecum servivit in Evan-
23 gelio. Hunc igitur spero me mittere ad vos, mox ut videro quæ circa me sunt.
24 Confido autem in Domino, quoniam & ipse veniam ad vos citò. Necessarium
25 autem existimavi, Epaphroditum fratrem, & cooperatorem, & commilitonem
meum, vestrum autem Apostolum, & ministrum necessitatis meæ, mittere ad
vos: Quoniam quidem omnes vos desiderabat: & mœstus erat, propterea 26
quòd audieratis illum infirmatum. Nam & infirmatus est usque ad mortem: sed 27
Deus misertus est ejus: non solùm autem ejus, verùm etiam & mei, ne tristiti-
am super tristitiam haberem. Festinantiùs ergò misi illum, ut viso eo iterùm 28
gaudeatis, & ego sine tristitia sim. Excipite itaque illum cum omni gaudio in 29
Domino, & ejusmodi cum honore habetote. Quoniam propter opus Christi 30
usque ad mortem accessit, tradens animam suam, ut impleret id, quod ex vobis
deerat erga meum obsequium.

CAP. III.

De cætero, fratres mei, gaudete in Domino. Eadem vobis scribere, mihi qui- 1
dem non pigrum, vobis autem necessarium. Videte canes, videte malos ope- 2
rarios, videte concisionem. Nos enim sumus circumcisio, qui spiritu servimus 3
Deo, & gloriamur in Christo Jesu, & non in carne fiduciam habentes:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

13 * فَإِنَّ ٱللّٰهَ هُوَ ٱلْفَاعِلُ فِينَا أَنْ نَشَاءَ وَأَنْ نَعْمَلَ وَفْقَ مَسَرَّتِهِ * اِعْمَلُوا كُلَّ شَيْءٍ بِلَا تَذَمُّرٍ وَلَا ٱفْتِكَارَاتٍ *
14 15 * لِتَصِيرُوا غَيْرَ مَعِيبِينَ وَصِحَاحِينَ أَوْلَادًا لِلّٰهِ لَا عَيْبَ فِيكُمْ فِيمَا بَيْنَ جِيلٍ قَاسٍ وَمُعْوَجٍّ * إِذْ
16 تَظْهَرُونَ بَيْنَهُمْ كَٱلنُّجُومِ فِي ٱلْعَالَمِ * مُتَمَسِّكِينَ بِقَوْلِ ٱلْحَيَاةِ لِفَخْرِي فِي يَوْمِ ٱلْمَسِيحِ * تَمَّ *
* قِرَاءَةُ ٱلثُّلَثَا مِنَ ٱلْجُمْعَةِ ٱلْعِشْرِينَ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرَةِ * فَلِذٰلِكَ إِنِّي مَا عَدَيْتُ بَاطِلًا وَلَا تَعِبْتُ فَارِغًا *
17 * لٰكِنْ وَإِنْ كُنْتُ أُضَحَّى عَنْ ذَبِيحَةِ أَمَانَتِكُمْ وَخِدْمَتِهَا * فَإِنِّي أُسَرُّ وَأَسُرُّكُمْ مَعِي جَمِيعًا *
18 19 * وَهٰذَا بِعَيْنِهِ ٱفْرَحُوا أَنْتُمْ وَٱسْتَبْشِرُوا مَعِي * وَأُؤَمِّلُ بِٱلرَّبِّ يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ أَنِّي أُرْسِلُ إِلَيْكُمْ تِيمُوثَاوُسَ
20 سَرِيعًا * لِتَطِيبَ نَفْسِي إِذَا عَرَفْتُ أَحْوَالَكُمْ * لِأَنْ لَيْسَ مَعِي أَحَدٌ يُسَاوِينِي نَفْسًا فَيَهْتَمَّ بِأُمُورِكُمْ
21 22 بِإِخْلَاصٍ * لِأَنَّ ٱلْجَمَاعَةَ إِنَّمَا يَلْتَمِسُونَ مَا لِذَوَاتِهِمْ لَا مَا لِذَوَاتِ ٱلْمَسِيحِ * وَأَنْتُمْ تَعْرِفُونَ تَجْرِبَتَهُ أَنَّهُ
23 خَدَمَ مَعِي فِي ٱلْبِشَارَةِ كَمَا يَخْدُمُ ٱلْوَلَدُ أَبَاهُ * فَأَنَا أُؤَمِّلُ أَنْ أُرْسِلَ هٰذَا إِذَا رَأَيْتُ مَا تَؤُولُ إِلَيْهِ
24 أُمُورِي مِنْ هٰذِهِ * تَمَّ * قِرَاءَةُ ٱلْأَرْبِعَا مِنَ ٱلْجُمْعَةِ ٱلْعِشْرِينَ * وَأُؤَمِّلُ بِٱلرَّبِّ أَنِّي وَأَنَا
25 نَفْسِي أُوَافِي إِلَيْكُمْ سَرِيعًا * لٰكِنَّنِي ٱحْتَسَبْتُ أَمْرًا ضَرُورِيًّا أَنْ أُرْسِلَ إِلَيْكُمْ أَبَافْرُودِيطُسَ أَخِي
26 وَعَوْنِي وَقَرِينِي فِي ٱلْجُنْدِيَّةِ وَرَسُولَكُمْ وَخَادِمَ حَاجَتِي * لِأَنَّهُ كَانَ تَائِقًا إِلَيْكُمْ كُلِّكُمْ وَمَغْمُومًا *
27 لِأَنَّكُمْ سَمِعْتُمْ أَنَّهُ مَرِضَ مَرَضًا يُقَارِبُ ٱلْمَوْتَ * لٰكِنَّ ٱللّٰهَ رَحِمَهُ وَلَيْسَ لَهُ فَقَطْ * بَلْ
28 وَرَحِمَنِي أَنَا لِئَلَّا يَكُونَ لِي حُزْنًا عَلَى حُزْنٍ * فَأَرْسَلْتُهُ إِلَيْكُمْ مُسَارَعَةً لِتَفْرَحُوا إِذَا رَأَيْتُمُوهُ
29 أَيْضًا * وَأَكُونَ أَنَا أَقَلَّ ٱغْتِمَامًا * فَٱقْبَلُوهُ بِكُلِّ سُرُورٍ مِنْ أَجْلِ ٱلرَّبِّ * وَلْيَكُنْ عِنْدَكُمْ
30 مِثْلُ هٰؤُلَاءِ مُكَرَّمِينَ مُوَقَّرِينَ * فَإِنَّهُ مِنْ أَجْلِ عَمَلِ ٱلْمَسِيحِ دَنَى حَتَّى إِلَى ٱلْمَوْتِ * لَمْ يَحْفِلْ
بِنَفْسِهِ لِيُتَمِّمَ نَقْصَ خِدْمَتِكُمْ إِيَّايَ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلثَّالِثُ * * قِرَاءَةُ ٱلْخَمِيسِ مِنَ ٱلْجُمْعَةِ ٱلْعِشْرِينَ *

1 * وَفِيمَا بَعْدُ يَا إِخْوَتِي ٱفْرَحُوا بِٱلرَّبِّ * هٰذِهِ ٱلْأَقْوَالُ نَفْسُهَا إِذَا كَاتَبْتُكُمْ بِهَا مَا تَجْعَلُنِي أَنَا عَاجِزًا * وَهِيَ
2 3 لَكُمْ حِيَاطَةٌ * اِحْذَرُوا ٱلْكِلَابَ * اِحْذَرُوا ٱلْفَعَلَةَ ٱلْأَرْدِيَاءَ * اِحْذَرُوا ذَوِي ٱلْجِذَاذَةِ * لِأَنَّنَا نَحْنُ هُمُ
ٱلْخِتَانَةُ * ٱلْعَابِدُونَ ٱللّٰهَ بِٱلرُّوحِ * وَٱلْمُفْتَخِرُونَ بِٱسْمِ ٱلْمَسِيحِ * وَلَسْنَا وَاثِقِينَ بِٱلْجَسَدِ *

Deus enim est qui efficit in nobis ut veli- 13
mus & ut faciamus secundùm volunta-
tem suam. Omnia facite sine murmu- 14
ratione & hæsitationibus. Ut sitis in- 15
culpati, & integri, filii Dei, sine vitio
inter generationem asperam & obli-
quam, apparentes inter eos veluti sydera
in mundo, Capientes sermonem vitæ ad 16
gloriationem meam in die Christi. Finis.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis vi-
gesimæ post Pentecosten.

Proptereà non frustra cucurri, nec in va-
num laboravi: Imò etiamsi immoler 17
pro victima fidei vestræ ejusque
ministerio, equidem gaudebo & vos
omnes mecum exhilarabo. Et de hoc 18
ipso lætamini vos & exultate me-
cum. Spero autem in Domino Jesu Chri- 19
sto me brevi missurum ad vos Timothe-
um, ut bono sim animo quum statum ve-
strum rescivero. Nemo enim mecum est 20
qui me æquet animo, & res vestras cum
sinceritate curet. Nam omnes sua pla- 21
cita quærunt, non placita Christi. Vos 22
autem nôstis probationem ejus, quòd is
mecum servierit in Evangelio, ut filius
patri suo servit. Hunc igitur ego spe- 23
ro me missurum, simulatque videro
quò se vertant res meæ ex præsenti sta-
tu. Finis.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis
vigesimæ.

Et spero in Domino quòd & ego ipse ci- 24
tò sim venturus ad vos. Sed rem duxi 25
necessariam mittere ad vos Epaphrodi-
tum fratrem & adminiculum & com-
militonem meum, vestrum autem lega-
tum, & necessitatis meæ ministrum. Erat 26
enim omnium vestrûm percupidus, ac
mœstus eo quòd audîstis eum ægrotâsse
morbo ferè mortali. Verùm Deus mi- 27
sertus est ejus: nec ejus solùm, sed &
mei misertus est, ne contingeret mi-
hi afflictio super afflictionem. Ita- 28
que mittam eum vobis quàm citissimè,
ut gaudeatis cùm rursus eum videritis,
& ego sim minus afflictus. Excipite 29
igitur eum omni cum gaudio propter
Dominum: sitque penes vos hujusmodi
in pretio & honore, Is enim propter 30
opus Christi accessit ad mortem usque,
non habitâ ratione animæ suæ, ut supple-
ret defectum vestri erga me officii.

CAP. III.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis
vigesimæ.

Quod superest O fratres mei, gaudete 1
in Domino. Iidem isti sermones, dum scri-
bo vobis illos, non me reddunt pigrum,
vobis autem sunt præsidio. Cavete ca- 2
nes, cavete pravos operarios, cavete
homines circumcisores. Nos enim su- 3
mus circumcisio, spiritu Deum adorantes, & gloriantes in nomine Christi, nec
sumus carne freti.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

18 ወአንትሙኒ ፡ ተፈሥሑ ፡ ወተሐሠዩ ፡ ሊተ ፡፡ ፨ ፬ ወእትአመን ፡ በእግዚእነ ፡ ኢየሱ
19 ስ ፡ ከመ ፡ እፈንዎ ፡ ለክሙ ፡ ለጢሞቴዎስ ፡ ከመ ፡ እትአመን ፡ ከመ ፡ እትፌሣሕ ፡ አነ
20 ሂ ፡ ሰሚዕየ ፡ ዜናክሙ ፡፡ ፨ እስመ ፡ አልብየ ፡ ዘከመ ፡ ግዕዝየ ፡፨ ኵሉ ፡ ተካዚ ፡ ር
21 እሱ ፡ ይኄሊ ፡ ወአኮ ፡ ዘክርስቶስ ፡ ኢየሱስ ፡፡ ፨ ወታአምርዎ ፡ ግዕዞ ፡ ዘከመ ፡ ተቀነ
22 የ ፡ ሊተ ፡ ከመ ፡ ውሉድ ፡ ለወላዲሁ ፡ በትምህርተ ፡ ወንጌል ፡፨ ኪያሁ ፡ እሴፎ ፡ እፈ
23 ንዎ ፡ ለእሚርየ ፡ ዘከመ ፡ ሀለወነ ፡ እፈንዎ ፡ ሶቤሃ ፡፡ ፨ ወእትአመን ፡ በእግዚእነ ፡ ከ
24 መ ፡ አነሂ ፡ ፍጡነ ፡ እመጽእ ፡፨ ወፈድፋደ ፡ ጽኁቀ ፡ በእንተ ፡ አፍሮዲጦን ፡ እኁነ ፡ ዘ
25 ነትጋበር ፡ ግብረ ፡ ዘምስሌየ ፡ ወዓሊ ፡ ወለክሙ ፡ ሐዋርያክሙ ፡ ወላእክየ ፡ ለትካዝየ ፡ እ
26 ፈንዎ ፡ ኀቤክሙ ፡፨ እስመ ፡ ይጸንሕ ፡ ይርአይክሙ ፡፡ ወሰማዕክሙ ፡ ከመሂ ፡ ደወየ ፡፨
27 ወበጽሐ ፡ ለሞት ፡ ወባሕቱ ፡ እግዚአብሔር ፡ ምሕሮ ፡ ወአኮ ፡ ሎቱ ፡ ለባሕቲቱ ፡ ዓዲ ፡
28 ሊተኒ ፡ ከመ ፡ ትካዝ ፡ ዲበ ፡ ትካዝ ፡ ኢይትዌሰከኒ ፡፡ ፨ ወፈነውክዎ ፡ ፍጡነ ፡ ከመ ፡
29 ትርአይዎ ፡ ወትትፌሥሑ ፡ ወአነኒ ፡ ከመ ፡ ኢይተክዝ ፡፨ ተወከፍዎ ፡ በእግዚእነ ፡ በ
30 ኵሉ ፡ ፍሥሐ ፡፡ ወአክብርዎሙ ፡ ለእለ ፡ ከማሁ ፡፨ እስመ ፡ በእንተ ፡ ግብረ ፡ እግዚ
አብሔር ፡ በጽሐ ፡ ለሞት ፡ ወመጠወ ፡ ነፍሶ ፡ ከመ ፡ ይፈጽም ፡ ዘአሕጸጽክሙ ፡ አንትሙ ፡
እምልእክተ ፡ ዚአየ ፡፡ ፨

፫

በኃሙስ ፡ ሰንበት ፡ ጾም ፡ ኃበ ፡ ይትነበብ ፡፨

1 ፩ ወይእዜኒ ፡ አኃዊነ ፡ ተፈሥሑ ፡ አኃዊነ ፡ በእግዚእነ ፡ ወዘሂ ፡ ዘእጽሕፍ ፡ ለክሙ ፡
2 ኢይትሀከይ ፡ አነሰ ፡ ተዐቀቡ ፡ አንትሙኒ ፡፨ ወዑቁ ፡ ለአከለባት ፡ ዑቁ ፡ ለገባ
3 ርት ፡ እኩይ ፡ ዑቁ ፡ ሰመቴሬን ፡፨ ግዙራን ፡ ንሕነ ፡ እለ ፡ ናመልክ ፡ መንፈሰ ፡
እግዚአብሔር ፡ ናመልክ ፡ ወንትሜካሕ ፡ በኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡፡ ወአኮ ፡ በሥጋ ፡ ዘን
ትዌከል ፡፨

Et vos gaudete, & gratulamini mihi. Et spero in Domino nostro Jesu, quòd 18
mittam vobis Timotheum ut certus fiam: ut gaudeam ego audiens narrationem 19
de vobis. Quia neminem habeo ita unanimem mihi. Quisque solicitudi- 20
nem suiipsius meditatur, & non Christi Jesu. Et scitis indolem ejus, 21
quomodò servierit mihi ut filius parentibus suis, in doctrina evangelii. 22
Ipsum spero mittere, cognoscens quomodò oporteat nos mittere eum statim. 23
Et confido in Domino nostro, quòd ego etiam citò veniam. Et valdè soli- 24
citus fui de Aphrodito fratre nostro cooperatore & commilitone meo, vestro 25
apostolo, & ministro meo pro tristitia mea, ut mitterem eum ad vos:
Quia solicitus erat videre vos: & audistis quomodò etiam ægrotavit. Et 26
pervenit ad mortem: sed Deus misertus est ejus, & non ejus solummodò, 27
sed etiam mei, ut tristitia super tristitiam non adjiceretur mihi. Et misi 28
eum festinanter, ut videatis eum & gaudeatis, & ut ego etiam tristitiam
non habeam. Et recipite eum in Domino nostro cum omni gaudio, & ho- 29
norate eos qui sunt tales. Quia propter opus Dei accessit ad mortem, & 30
tradidit animam suam, ut suppleret quæ minuistis ex ministerio meo.

CAP. III.

Quinto sabbato jejunii, ubi legitur.

Et nunc fratres nostri, gaudete fratres nostri in Domino nostro, & quæ scribere 1
vobis non piger ego, observate vos. Et cavete canes, & cavete operarios malos, 2
& cavete ab cissis. Circumcisi nos sumus, qui colimus Spiritu, Deum colimus, & 3
gloriamur in Jesu Christo, & non in carne nostra est quòd confidimus.

ἘΠΙΣΤΟΛῊ ΠΡῸΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ. ΚΕΦ. Γ'. ς'.

Et quanquam ego *habens* confidentiam & in carne. Si quis videtur alius confidere in
4 Καίπερ ἐγὼ ἔχων πεποίθησιν ϗ ἐν σαρκί. εἴ τις δοκεῖ ἄλλος πεποιθέναι ἐν
carne, ego magis. *Circumcisio octavi diei*, ex genere Israël, *tribûs*
5 σαρκί, ἐγὼ μᾶλλον. Περιτομῇ ὀκταήμερος, ἐκ γένους Ἰσραήλ, φυλῆς
Benjamin, Hebræus ex Hebræis, secundùm legem Pharisæus, Secundùm *zelum*
6 Βενιαμίν, Ἑβραῖος ἐξ Ἑβραίων, κατὰ νόμον Φαρισαῖος, (β) Κατὰ ζῆλον
persequens Ecclesiam, secundùm justitiam quæ in lege, *factus irreprehensibilis.*
διώκων τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ δικαιοσύνην τὴν ἐν νόμῳ γενόμενος (γ) ἄμεμπτος.
Sed quæ *erant* mihi lucra, hæc arbitratus sum propter Christum *damnum.* *Sed*
7 Ἀλλ᾽ ἅτινα ἦν μοι κέρδη, ταῦτα ἥγημαι διὰ τὸν Χριστὸν ζημίαν. Ἀλλὰ
8 *profectò* & existimo omnia *damnum* esse propter *eminentiam cognitionis* Christi Jesu
μενοῦνγε ϗ ἡγοῦμαι πάντα ζημίαν εἶναι διὰ τὸ ὑπερέχον τῆς γνώσεως (δ) Χριστοῦ Ἰησοῦ
Domini mei, propter quem omnia *damnum subii*, & arbitror stercora *esse*, ut Christum
τοῦ Κυρίου μου, δι᾽ ὃν τὰ πάντα ἐζημιώθην, ϗ ἡγοῦμαι σκύβαλα εἶναι, ἵνα Χριστὸν
lucrifaciam: Et inveniar in illo, non habens meam justitiam quæ ex lege, sed
9 κερδήσω· Καὶ εὑρεθῶ ἐν αὐτῷ, μὴ ἔχων ἐμὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ νόμου, ἀλλὰ
illam quæ *per fidem* Christi, *illam* quæ ex Deo *justitiam* in fide: Ad cogno-
10 τὴν διὰ πίστεως Χριστοῦ, τὴν ἐκ Θεοῦ δικαιοσύνην ἐπὶ τῇ πίστει· Τοῦ γνῶ-
scendum illum, & virtutem resurrectionis ejus, & *communionem* passionum
ναι αὐτόν, ϗ τὴν δύναμιν τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ, (ε) ϗ τὴν κοινωνίαν τῶν παθημάτων
illius, configuratus morti ejus: Si quomodò occurram ad resurrectionem
11 αὐτοῦ, (ζ) συμμορφούμενος τῷ θανάτῳ αὐτοῦ· Εἴ πως καταντήσω εἰς τὴν ἐξανάστασιν
mortuorum. Non quòd jam acceperim, aut jam perfectus sim: sequor autem, si &
12 (η) τῶν νεκρῶν. Οὐχ ὅτι ἤδη ἔλαβον, ἢ ἤδη τετελείωμαι· διώκω δέ, εἰ ϗ
comprehendam, in quo & comprehensus sum à Christo Jesu. Fratres,
13 καταλάβω, ἐφ᾽ ᾧ ϗ κατελήφθην (θ) ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ. Ἀδελφοί,
ego meipsum non arbitror comprehendisse: unum autem, (quæ quidem retrò obli-
ἐγὼ ἐμαυτὸν (ι) οὐ λογίζομαι κατειληφέναι· ἓν δέ, (τὰ μὲν ὀπίσω ἐπιλανθα-
viscens, *iis quæ verò ante extentus,)* Ad *scopum* persequor, ad
νόμενος, τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος,) Κατὰ σκοπὸν διώκω, (κ) ἐπὶ 14
bravium supernæ vocationis Dei in Christo Jesu. *Quotquot* ergò perfecti,
τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ὅσοι οὖν τέλειοι, 15
hoc sentiamus: & si quid aliter sapitis, & hoc Deus vobis revelabit.
τοῦτο φρονῶμεν· ϗ εἴ τι ἑτέρως φρονεῖτε, ϗ τοῦτο ὁ Θεὸς ὑμῖν ἀποκαλύψει.
Veruntamen ad quod pervenimus, eâdem *incedere* regulâ, idem *sapere.*
Πλὴν εἰς ὃ ἐφθάσαμεν, τῷ αὐτῷ (λ) στοιχεῖν κανόνι, τὸ αὐτὸ φρονεῖν. 16
Imitatores mei estote, fratres, & observate ita *ambulantes*, sicut
Συμμιμηταί μου γίνεσθε ἀδελφοί, ϗ σκοπεῖτε τοὺς οὕτω περιπατοῦντας, καθὼς 17
habetis *exemplum nos.* Multi enim ambulant, quos sæpè dicebam vobis, (nunc autē &
ἔχετε τύπον ἡμᾶς. Πολλοὶ γὰρ περιπατοῦσιν, οὓς πολλάκις ἔλεγον ὑμῖν, (νῦν δὲ ϗ 18
flens dico,) inimicos crucis Christi: Quorum finis interitus, quorum deus
κλαίων λέγω,) τοὺς ἐχθροὺς τοῦ σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ· Ὧν τὸ τέλος ἀπώλεια, ὧν ὁ θεὸς 19
venter, & gloria in confusione ipsorum, *illi* terrena *sapientes.* Nostra *enim ad-*
ἡ κοιλία, ϗ ἡ δόξα ἐν τῇ αἰσχύνῃ αὐτῶν, οἱ τὰ ἐπίγεια φρονοῦντες. Ἡμῶν γὰρ τὸ πο- 20
ministratio in cœlis est, *ex quo* etiam Salvatorem expectamus Dominum Jesum
λίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει, ἐξ οὗ ϗ σωτῆρα ἀπεκδεχόμεθα Κύριον Ἰησοῦν
Christum: Qui reformabit corpus humilitatis nostræ, *ad esse illud* con-
Χριστόν· Ὃς μετασχηματίσει τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως (μ) ἡμῶν, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸ σύμ- 21
figuratum corpori *gloriæ* suæ, secundùm operationem *posse eum & subjicere*
μορφον τῷ σώματι τῆς δόξης αὐτοῦ, κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ δύνασθαι αὐτὸν ϗ ὑποτάξαι
sibiipsi omnia.
(ν) ἑαυτῷ τὰ πάντα.

CAP. IV. δ'.

Itaque, fratres mei *dilecti* & *exoptati*, gaudium & corona mea, sic
ς' Ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ ϗ ἐπιπόθητοι, χαρὰ ϗ στέφανός μου, (α) οὕτω 1
state in Domino, *dilecti.*
στήκετε ἐν Κυρίῳ, ἀγαπητοί.

MS.A. (β) Κατὰ * ζῆλος, (γ) ἄμεμπτος. ἅτινα (δ) Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν, (ε) ϗ κοινωνίαν (ζ) συμμορφιζόμενος (η) τῆς ἐκ νεκρῶν. (θ) ὑπὸ Χριστοῦ (ι) οὔπω (κ) εἰς τὸ (λ) στοιχεῖν. Συμμιμηταί (μ) ἡμῶν, σύμμορφον (ν) αὐτῷ Κεφ. δ'. MS.A. (α) οὕτως

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

4 [illegible]

Quanquam esset mihi fiducia etiam in carne. Si quis enim arbitratur fiduciam suam habere in carne, ego magis habeo? 4 Circumcisus natus octo dies, ex cognatione Israel, ex tribu Benjamin, Hebræus Hebræorum filius: secundùm legem Pharisæus: 5 Zelo persecutor Ecclesiæ: & quoad justitiam legis, sine crimine fui. 6 Sed hæc, quæ fuerunt mihi copia, inopiam existimavi propter Christum. 7 Enimverò existimo hæc omnia inopiam esse præ dignitate scientiæ Jesu Christi Domini mei, propter quem omnia amisi & pro stercore habui, ut Christum lucrifaciam; 8 Utque reperiar in eo non habens propriam justitiam illã quæ est ex lege, sed eam quæ ex fide Christi, quæ est justitia quæ ex Deo est. 9 Ut per eam cognoscã Jesum, & virtutem resurrectionis ejus, ac particeps fiam passionum ejus, & conformis fiam morti ipsius. 10 Si fortè possim pervenire ad resurrectionem illam, quæ est ex mortuis. 11 Non jam comprehendi, aut jam perfectus sum: sed curro, ut fortassis assequar id propter quod me est assecutus Jesus Christus. 12

Quotidiè. 6.

Fratres mei, ego de meipso non cogito me assecutum fuisse. Unum autem scio, quòd quæ à tergo sunt, dem oblivioni; ad eã verò quæ à fronte sunt, me extendam: 13 Et decurram ad metam, ut obtineam palmam supernæ vocationis Dei per Jesum Christum. 14 Quotquot igitur perfecti sunt, hæc sentiant; & si quid aliter sentitis, & hoc Deus revelabit vobis. 15 Veruntamen id ad quod pervenimus, eâdem perficiamus semitâ, eâdémque concordiâ. 16 Estote mihi conformes, fratres mei; & considerate eos qui sic incedunt, juxta similitudinem quam in nobis videtis. 17 Sunt enim multi qui aliter incedunt, de quibus pluries locutus sum vobis, nunc autem flens dico, qui infensi sunt cruci Christi: 18 Quorum finis perditio est, quorum deus venter eorum est: & gloria eorum, dedecus ipsorum: quorum cogitatio in terra versatur. 19 Nostrum autem exercitium in cœlis est, & indè expectamus nostrum Servatorem, Dominum nostrum Jesum Christum: 20 Qui quidem transfigurabit corpus humilitatis nostræ, ut fiat in similitudinem corporis gloriæ suæ, pro maxima virtute sua, quâ omnia subjecta sunt ei. 21

CAP. IV.

Proindè fratres mei dilecti & charissimi, gaudium meum, & corona mea, sic state in Domino nostro, dilecti mei. 1

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

4 ወእመሰ ፡ በሥጋየ ፡ እትዌከል ፡ አነ ፡ ወዘሂ ፡ ይሴፎ ፡ ካልእ ፡ ትውክልተ ፡ በሥጋሁ ፡ አን
5 ሰ ። ዘእምግዝረት ፡ ዘበሰሙንት ፡ ሕዝበ ፡ እስራኤል ፡ ነገደ ፡ ብንያም ፡ ዕብራዊ ፡ ዘእ
6 ምዕብራዊያን ፡ ወበሕግሰ ፡ ፈሪሳዊ ። ወበቅንአት ፡ ሰደድኩ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ በጽድ
7 ቀ ፡ ኦሪት ፡ ንጹሕ ፡ ኮንኩ ። ዝኩ ፡ ረባሕየ ፡ አብደርኩ ፡ አሕጉሎ ፡ በእንተ ፡ ክርስ
8 ቶስ ። ወበሕቱ ፡ ኵሎ ፡ ሓሰረ ፡ ረሰይኩ ፡ እስመ ፡ አብደርኩ ፡ ፍቅረ ፡ ክርስቶስ ፡ ኢየ
ሱስ ፡ እግዚእነ ፡፡ ዘበእንቲአሁ ፡ ገደፍኩ ፡ ኵሎ ፡ ወረሰይክዎ ፡ ከመ ፡ እደው ፡ መሰለ ፡
ወከመ ፡ ኵስሕ ፡ ከመ ፡ እረብሖ ፡ ለክርስቶስ ።

Etsi in corpore meo confiderem ego: nam si quisque alius expectet fiduciam in carne sua, etiam ego, 4 *Qui ex circumcisione octavo die, gente Israelis, tribu Benjam, Hebræus ex Hebræis, & secundùm legem Pharisæus,* 5 *Et in zelo persequutus sum Domum Christianorum, in justitia legis purus existens,* 6 *Illud lucrum meum elegi perdere propter Christum.* 7 *Quin etiam omnia in contemptu posui, quia elegi amorem Christi Jesu Domini nostri: propter quem abjeci omnia, & æstimavi ea sicut transitoriam imaginem, & sicut purgamentum, ut lucrifaciam Christum,* 8

Versio VULGATA LATINA.

4 Quanquam ego habeam confidentiam & in carne. Si quis alius videtur confide-
5 re in carne, ego magis, Circumcisus octavo die, ex genere Israël, de tribu Ben-
6 jamin, Hebræus ex Hebræis, secundùm legem Pharisæus, Secundùm æmulatio-
nem persequens Ecclesiam Dei, secundùm justitiam, quæ in lege est, conversatus
7 sine querela. Sed quæ mihi fuerunt lucra, hæc arbitratus sum propter Christum
8 detrimenta. Veruntamen existimo omnia detrimentum esse, propter eminentem
scientiam Jesu Christi Domini mei: propter quem omnia detrimentum feci, &
9 arbitror ut stercora, ut Christum lucrifaciam, Et inveniar in illo, non habens
meam justitiam, quæ ex lege est, sed illam, quæ ex fide est Christi Jesu: quæ
10 ex Deo est justitia in fide, Ad cognoscendum illum, & virtutem resurrectio-
11 nis ejus, & societatem passionum illius: configuratus morti ejus: Si quo modo
12 occurram ad resurrectionem, quæ est ex mortuis. Non quòd jam acceperim, aut
jam perfectus sim: sequor autem, si quomodò comprehendam in quo & com-
13 prehensus sum à Christo Jesu. Fratres, ego me non arbitror comprehendisse.
Unum autem, quæ quidem retrò sunt obliviscens, ad ea verò quæ sunt priora
extendens meipsum, Ad destinatum persequor, ad bravium supernæ vocationis 14
Dei in Christo Jesu. Quicunque ergò perfecti sumus, hoc sentiamus: & si quid 15
aliter sapitis, & hoc vobis Deus revelabit. Veruntamen ad quod pervenimus, 16
ut idem sapiamus; & in eadem permaneamus regula. Imitatores mei estote, 17
fratres, & observate eos qui ita ambulant, sicut habetis formam nostram. Multi 18
enim ambulant, quos sæpè dicebam vobis (nunc autem & flens dico) inimicos
crucis Christi: Quorum finis interitus: quorum deus venter est: & gloria in 19
confusione ipsorum, qui terrena sapiunt. Nostra autem conversatio in cœlis est: 20
unde etiam Salvatorem expectamus Dominum nostrum Jesum Christum, Qui re- 21
formabit corpus humilitatis nostræ, configuratum corpori claritatis suæ, secun-
dùm operationem, quâ etiam possit subjicere sibi omnia.

CAP. IV.

Itaque fratres mei charissimi & desideratissimi, gaudium meum, & corona mea: 1
sic state in Domino, charissimi.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

4 * مع ان لي انا ثقة بالبشر * فاي احد اخر ظن انه واثق بالبشر * فانا اولى بذلك * ذو ختانة
5 في اليوم الثامن * من جنس اسرائيل من قبيلة بنيامين * عبراني من عبرانيين * فريسي كما
6 يخص بالشريعة * مضطهد الكنيسة بما يخص الغيرة * صاير في العدل الذي في الشريعة بلا
7 معاب * قراءة الجمعة من الجمعة العشرين * لكن تلك التي كانت لي فوايد حسبتها
8 من اجل المسيح خسران * بل واحسبها انها كلها خسران كانت * من اجل فوق جلالة معرفة
ربي يسوع المسيح * الذي من اجله خسرت كل الاشياء * واحسبها انها قشرين لاربح المسيح * تم *
9 * واوجد فيه ليس لي عدلي الذي من الشريعة * بل العدل الذي من امانة المسيح * العدل
10 الذي من الله في الايمان * ان اعرفه * وقوة قيامته * وشركة الامه * متصورا بموته معه * فلعلي
11 اصل الي الانبعاث الذي من الموتى * وليس اني قد اخذت فيما سلف * او قد كملت فيما يومي *
12 بل انا احاضر سعيا ان وصلت في السعي الذي قد خلفني فيه يسوع المسيح * ايها الاخوة انا
13 ما احسب ذاتي اني قد نلت شيا * او اخذت سوي شي واحد * اني متناس التي وراء * ومعمد
14 الي التي قدام * احاضر عدوا بقصد باهت الي اشارة راية دعوة الله العليا بيسوع المسيح * فيا
15 معشر الكاملين فلنعتقد هذا * وان اعتقدتم شيا بمعني اخر فالله سيعلن لكم وهذا * بل الشي
16 الذي قد بلغنا اليه فلنرض بذلك المقدار بعينه ونعتقد ذاك نفسه * ايها الاخوة تشبهوا
17 وترقبوا الذين يتصرفون هكذا * كما نحن لكم رسما * لان كثيرين يسلكون الذين قد
18 ذكرتهم لكم دفعات كثيرة * والان اذكرهم باكيا على اعداء صليب المسيح * الذين نهايتهم
19 هلكة * الذين الاههم البطن * وشرفهم خزيهم * الذين يرون روايات ارضية * تم * قراءة في
خمسة وعشرين من تشرين الثاني * لان تصرفنا في السماوات هو التي منها ننتظر
20 مخلصنا الرب يسوع المسيح * الذي يبدل شكل جسد مذلتنا الي ان يصير هو بعينه
21 مساوي لصورة جسد مجده * كما يخص بالفعل الذي يقتدر عليه هو * ويخضع له الكل *

* الفصل الرابع *

1 * فلذلك يا اخوتي الاحباء والمشوق اليهم *
يا فرحي واكليلي * هكذا قفوا في امانة الرب يا احبائي *

Quanquam ego habeam fiduciam in carne. Quisquis enim alius putat se confisum in carne, in hoc ego præcello: 4 *Circumcisus octavo die, ex genere Israelis, de tribu Benjamin, Hebræus ex Hebræis, Pharisæus quod attinet ad legem:* 5 *Persequens ecclesiam, quod pertinet ad zelum: factus in justitia quæ est in Lege, sine reprehensione.* 6

Lectio feriæ sextæ hebdomadis vigesimæ.

Sed ea quæ mihi erant lucra, jacturam duxi propter Christum. 7 *Quinetiam ea omnia duco fuisse jacturam, propter eminentiam nobilitatis cognitionis Domini mei Jesu Christi: propter quem rerum omnium jacturam feci, easque fæcem esse duco, ut Christum lucrifaciam:* 8 Finis. *Et comperiar in eo non habens justitiam meam quæ est ex Lege, sed justitiam quæ est ex fide Christi, justitiam quæ est ex Deo per fidem.* 9 *Ut cognoscam eum, & vim resurrectionis ipsius, & communionem passionum ipsius, conformatus per mortem ejus cum ipso:* 10 *Ut fortè perveniam ad resurrectionem quæ est ex mortuis.* 11 *Non quòd apprehenderim antehac, aut jam dudum perfectus sim: sed ego cursum curro, si quo modo perveniam per cursum in quo substituit me Jesus Christus.* 12 *O fratres, ego non reputo meipsum aliquid jam obtinuisse aut accepisse, præter rem unam: quòd scilicet obliviscens ea quæ retro sunt, & tendens ad ea quæ sunt antè,* 13 *Curro cursum cum proposito obviam eunte signo vexilli vocationis Dei supernæ, per Jesum Christum.* 14 *Eia igitur omnes perfecti, sentiamus hoc: quòd si quid aliter sentitis, hoc etiam vobis Deus revelabit.* 15 *Re tamen, quam sumus jam assecuti, contenti simus eâdem illa in mensura, ipsamque et sentiamus.* 16 *O fratres, imitamini & observate eos qui ita se gerunt, quemadmodum fuimus nos vobis exemplo.* 17 *Multi enim incedunt quorum mentionem sæpè jam feci vobis et nunc mentionem facio, deflens inimicos crucis Christi.* 18 *Quorum finis est interitus: quorum Deus, venter: & quorum gloria, confusio ipsorum: qui sentiunt opiniones terrenas.* 19 Finis.

Lectio ad vigesimam quintam *diem* Novembris.

Nam conversatio nostra in cœlis est, è quibus expectamus Salvatorem nostrum Jesum Christum. 20 *Qui mutabit speciem corporis humilitatis nostræ quatenus illud ipsum fiat æquale formæ corporis gloriæ suæ, per efficacitatem quam ipse potest, & omnia subjiciuntur illi.* 21

CAP. IV.

Quapropter O fratres mei dilecti & exoptati, O gaudium meum & corona mea, ita state in fide Domini, O dilecti mei. 1

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

9 ወእኩን ፡ ቦቱ ፡ እንዘ ፡ አልብየ ፡ ጽድቀ ፡ ኦሪት ፡ ዘእንበለ ፡ ጽድቀ ፡ ሀይማኖተ ፡ ክርስቶ
10 ስ ፡ ዘእምኀበ ፡ እግዚአብሔር ፡ ጽድቅ ። ከመ ፡ አእምሮ ፡ በሀይማኖቱ ፡ ወኀይለ ፡ ተ
11 ንሣኤቱ ፡ ወእሰተሮ ፡ በሕማሙ ፡ ወእትሜሰሎ ፡ በሞቱ ። እመበ ፡ ከመ ፡ እድሎ ፡ እ
12 ሙ ፡ ይትነሥኡ ፡ ምውታን ። አኮሰ ፡ ወዳእኩ ፡ ነሣእኩ ፡ ወወዳእኩ ፡ ሰለጥኩ ፡ ብ
ሂልየ ፡፡ እዴግን ፡ ዳእሙ ፡ ለእመ ፡ እረክብ ፡ ዘቦተ ፡ ነሥኡነ ፡ ኀበ ፡ ክርስቶስ ።
13 አኃዊነ ፡ ሊተሰ ፡ ይመስለኒ ፡ ዓዲየ ፡ ኢነሣእኩ ። እስመ ፡ ዘድኅሬየ ፡ እረስዕ ፡ ወቅድ
14 ሜየ ፡ እሜልእ ። እዴግን ፡፡ ከመ ፡ ሰብአ ፡ ዓይን ፡ ለጽውዓ ፡ እመልዕሉ ፡ ዘእምኀበ ፡
15 እግዚአብሔር ፡ በእንተ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ። ኵልክሙ ፡ ፍጹማን ፡ ዘንተ ፡ ነሐሊ ፡
16 ወእመኒ ፡ ቦበዕደ ፡ ዘትሔልዩ ፡ ኪያሁኒ ፡ ይከሥት ፡ ለክሙ ፡ እግዚአብሔር ። ወበ
17 ሕቱ ፡ ውስተ ፡ ዘበጻሕነ ፡ መዐረ ፡ ናጥብዕ ። ኪያየ ፡ ተመሰሉ ፡ አኃዊነ ፡ ወተዓቀብ
18 ዎሙ ፡ ለእለ ፡ ከመዝ ፡ የሐውሩ ፡ ዘከመ ፡ ርኢክሙነ ፡፡ እስመ ፡ ብዙኃን ፡ የሐውሩ ፡
ዘከሙ ፡ እብለክሙ ፡ ዘልፈ ፡ ወይእዜኒ ፡ ገሃደ ፡ እነግረክሙ ፡ ለጸላእተ ፡ መስቀለ ፡ ክር
19 ስቶስ ። ዘደኃሪቶሙ ፡ ለሕርትምና ፡ እለ ፡ ከርሦሙ ፡ ያመልኩ ፡ ወክብሮሙ ፡ ኀሳ
20 ሮሙ ፡ እለ ፡ ይሔልዩ ፡ ዘውስተ ፡ ምድር ። ወለነሰ ፡ ውስተ ፡ ሰማያት ፡ ሀገርነ ፡፡ ዘኪ
21 ያሁ ፡ ንፀንሕ ፡ መድኃኒነ ፡ ኢየሱስ ፡ እግዚእነ ። ዘተመሰለ ፡ በሥጋነ ፡ ትሑት ፡ ወለብ
ሰ ፡ ሰብሐቲሁ ፡ ሥጋነ ፡ ከመ ፡ ረድኤቱ ፡ ከመ ፡ ይግንይ ፡ ሎቱ ፡ ኵሉ ።

1 ወይእዜኒ ፡ አኃዊነ ፡ ፍቁራን ፡ ፍሥሐነ ፡ ወአክሊልነ ፡ ከመዝ ፡ ቁሙ ፡ በእግዚ
እነ ፡ አኃዊነ ።

Et sim in eo non habens justitiam legis, sed justitiam fidei Christi, quæ à Deo justitia est: 9 *Ut cognoscam eum in fide ejus in virtute resurrectionis ejus, &* 10 *communicem cum eo in passione ejus, & similis fiam ei in morte ejus,* 11 *Si ita fiat ut consequar cum quando suscitabuntur mortui.* 12 *Non adhuc accepi & adhuc perfectus sum dum loquor: persequar tamen si obtineam id quo nos ferunt ad Christum.* 13 *Fratres nostri, mihi videtur quòd adhuc non accepi. Quia quæ post me sunt, obliviscor, & quæ à fronte sunt mihi, impleo:* 14 *persequar ut explorator vocationem ejus è suprà, quæ à Deo per Jesum Christum.* 15 *Quotquot ex vobis perfecti sunt, hoc sentiamus: & si sit aliud quod sentitis, illud revelabit vobis Deus.* 16 *Veruntamen in eo ad quod pervenimus semel, confirmemur.* 17 *Mihi similes estote, fratres nostri, & observate eos qui sic incedunt, sicut vidistis nos.* 18 *Quia multi incedunt, quemadmodum dixi vobis semper, & nunc quidem manifestè annuntio vobis, hostes esse crucis Christi:* 19 *Quorum finis in perditionem, qui ventres eorum colunt, & gloria eorum turpitudo eorum, qui curant quæ sunt in terra.* 20 *Et nobis in cœlis est civitas nostra, qui ipsum expectamus Servatorem nostrum Jesum Dominum nostrum:* 21 *Qui transformatus fuit in corpore nostro humili, & induit gloriâ ejus corpus nostrum, sicuti adjutorio ejus, ut subjiceret sibi omnia.*

CAP. IV.

Et nunc fratres nostri dilecti, gaudium nostrum, & corona nostra, ita state in Domino nostro, fratres nostri. 1

'ΕΠΙΣΤΟΛΗ' ΠΡΟ'Σ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙ'ΟΥΣ. ΚΕΦ. ϛ'. Ζ'.

Euodiam rogo, & Syntychen deprecor, idipſum ſapere in Do-
2 (β) Εὐωδίαν παρακαλῶ, καὶ Συντύχην παρακαλῶ, τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν Κυ-
mino. Etiam rogo & te, *ſocie* germane, *opitulare* eis
3 ρίῳ. (γ) Καὶ ἐρωτῶ καὶ σὲ, (δ) σύζυγε γνήσιε, συλλαμβάνου αὐταῖς
quæ in Evangelio *ſimul certârunt mihi*, cum & Clemente, &
αἵτινες ἐν τῷ εὐαγγελίῳ συνήθλησάν μοι, μετὰ καὶ Κλήμεντος, καὶ τῶν
cæteris *cooperantibus* meis, quorum nomina in libro vitæ. Gaudete in Do-
4 λοιπῶν συνεργῶν μου, ὧν τὰ ὀνόματα ἐν βίβλῳ ζωῆς. Χαίρετε ἐν Κυ-
mino ſemper: iterùm dico: Gaudete. Modeſtia veſtra nota ſit omnibus
5 ρίῳ πάντοτε· πάλιν ἐρῶ, Χαίρετε. Τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν γνωσθήτω πᾶσιν
hominibus: Dominus propè. Nihil ſoliciti ſitis, ſed in omni
6 (ε) ἀνθρώποις· ὁ Κύριος ἐγγύς. Μηδὲν μεριμνᾶτε, ἀλλ' ἐν παντὶ τῇ
oratione & obſecratione, cum gratiarum actione, petitiones veſtræ innoteſcant
προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει μετὰ εὐχαριστίας, τὰ αἰτήματα ὑμῶν γνωριζέσθω
apud Deum. Et pax Dei *ſuperans* omnem ſenſum,
7 πρὸς τὸν Θεόν. Καὶ ἡ εἰρήνη (ζ) τοῦ Θεοῦ ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν,
cuſtodiat corda veſtra, & intelligentias veſtras in Chriſto Jeſu. Re-
8 φρουρήσει τὰς καρδίας ὑμῶν, καὶ τὰ νοήματα ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Τὸ λοι-
liquum, fratres, quæcunque ſunt vera, quæcunque *honeſta*, quæcunque juſta, quæcunque
πὸν, ἀδελφοὶ, ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, ὅσα σεμνὰ, ὅσα δίκαια, ὅσα
pura, quæcunque amabilia, quæcunque bonæ famæ, ſi qua virtus, & ſi qua laus,
ἁγνὰ, ὅσα προσφιλῆ, ὅσα εὔφημα, εἴ τις ἀρετὴ, καὶ εἴ τις ἔπαινος,
hæc cogitate. Quæ & didiciſtis, & accepiſtis, & audiſtis, & vi-
9 ταῦτα λογίζεσθε. Ἃ καὶ ἐμάθετε, καὶ παρελάβετε, καὶ ἠκούσατε, καὶ εἴ-
diſtis in me, hæc agite: & Deus pacis erit vobiſcum. Ga-
10 δετε ἐν ἐμοὶ, ταῦτα πράσσετε· καὶ ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν. Ἐ- Ζ'
viſus ſum autem in Domino *magnoperè*, quoniam *jam* aliquando *reviruiſtis* pro me
χάρην δὲ ἐν Κυρίῳ μεγάλως, ὅτι ἤδη ποτὲ ἀνεθάλετε τὸ ὑπὲρ ἐμοῦ
ſentire: *in quo* & ſentiebatis, *opportunitate carebatis* autem. Non *quòd* propter pe-
11 φρονεῖν· ἐφ' ᾧ καὶ ἐφρονεῖτε, ἠκαιρεῖσθε δέ. Οὐχ ὅτι καθ' ὑ-
nuriam dico: ego enim didici, in quibus ſum, *contentus ipſe* eſſe. Scio *autem*
στέρησιν λέγω· ἐγὼ γὰρ ἔμαθον, ἐν οἷς εἰμι, αὐτάρκης εἶναι. Οἶδα (η) δὲ 12
humiliari, ſcio & abundare: (*in omni* & in omnibus inſtitutus ſum,) &
ταπεινοῦσθαι, οἶδα καὶ περισσεύειν· (ἐν παντὶ καὶ ἐν πᾶσι μεμύημαι,) καὶ
ſatiari, & eſurire, & abundare, & penuriam pati: Omnia
χορτάζεσθαι, καὶ πεινᾶν, (θ) καὶ περισσεύειν, καὶ ὑστερεῖσθαι· Πάντα 13
poſſum in eo *corroborante* me *Chriſto*. Veruntamen *pulchrè* feciſtis commu-
ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί (ι) με Χριστῷ. Πλὴν καλῶς ἐποιήσατε συγκοι- 14
nicantes meæ tribulationi. Scitis autem & vos, Philippenſes, quòd
νωνήσαντές μου τῇ θλίψει. Οἴδατε δὲ καὶ ὑμεῖς, Φιλιππήσιοι, ὅτι 15
in principio Evangelii, quando *exii* à Macedonia, nulla mihi Eccleſia
ἐν ἀρχῇ τοῦ εὐαγγελίου, ὅτε ἐξῆλθον ἀπὸ Μακεδονίας, οὐδεμία μοι ἐκκλησία
communicavit in rationem *dationis* & *acceptionis*, *ſi non* vos ſoli: Quia &
ἐκοινώνησεν εἰς λόγον δόσεως καὶ λήψεως, εἰ μὴ ὑμεῖς μόνοι· Ὅτι καὶ 16
in Theſſalonicam & ſemel & bis in uſum mihi miſiſtis. Non
ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ ἅπαξ καὶ (κ) δὶς εἰς τὴν χρείαν μοι ἐπέμψατε. Οὐχ 17
quia quæro *donum*, ſed requiro fructum abundantem in ra-
ὅτι ἐπιζητῶ τὸ δόμα, (λ) ἀλλ' ἐπιζητῶ τὸν καρπὸν τὸν πλεονάζοντα εἰς λό-
tionem veſtram. *Accepi* autem omnia, & abundo: repletus ſum ac-
γον ὑμῶν. Ἀπέχω δὲ πάντα, καὶ περισσεύω· πεπλήρωμαι (μ) δεξάμε- 18
cipiens ab Epaphrodito *ea* quæ *à vobis*, odorem ſuavitatis, hoſtiam acceptam, be-
νος παρὰ Ἐπαφροδίτου τὰ παρ' ὑμῶν, ὀσμὴν εὐωδίας, θυσίαν δεκτὴν, εὐ-
neplacentem Deo. *At* Deus meus impleat *omnem uſum* veſtrum ſecundùm
άρεστον τῷ Θεῷ. Ὁ δὲ Θεός μου πληρώσει πᾶσαν χρείαν ὑμῶν κατὰ 19
divitias ſuas in gloria, in Chriſto Jeſu. *At* Deo, & Patri
(ν) τὸν πλοῦτον αὐτοῦ ἐν δόξῃ, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Τῷ δὲ Θεῷ, καὶ πατρὶ 20
noſtro gloria in ſecula ſeculorum. Amen.
ἡμῶν ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

MS. A. (β) Εὐοδίαν (γ) Ναὶ (δ) γνήσιε σύνζυγε, (ε) τοῖς ἀνθρώποις· (ζ) τοῦ Χριστοῦ ἡ (η) καὶ (θ) περισσεύειν (ι) με. Πλὴν (κ) δὶς τὴν (λ) ἀλλὰ (μ) δεξάμενος τὰ παρ' ὑμῶν, (ν) τὸ πλοῦτος

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 * ܠܐܘܗܕܝܐ ܒܥܐ ܐܢܐ ܘܠܣܘܢܛܝܟܐ. ܕܚܕ ܪܥܝܢܐ ܢܗܘܐ ܠܗܝܢ ܒܡܪܢ. * ܐܦ 3
ܡܢܟ ܒܥܐ ܐܢܐ ܒܪ ܙܘܓܝ ܫܪܝܪܐ. ܕܬܗܘܐ ܡܥܕܪ ܠܗܝܢ. ܕܗܢܝܢ ܠܐܝ ܥܡܝ ܒܐܘܢܓܠܝܘܢ
ܥܡ ܩܠܝܡܝܣ ܘܥܡ ܫܪܟܐ ܕܡܥܕܪܢܝ. ܗܢܘܢ ܕܫܡܗܝܗܘܢ ܟܬܝܒܝܢ ܒܟܬܒܐ ܕܚܝܐ.
* ܚܕܘ ܒܡܪܢ ܒܟܠܙܒܢ. ܘܬܘܒ ܐܡܪ ܐܢܐ ܚܕܘ. * ܘܡܟܝܟܘܬܟܘܢ ܢܬܝܕܥ ܠܟܠ ܒܢܝ ܐܢܫܐ. ܡܪܢ 4 5
ܩܪܝܒ ܗܘ. * ܘܡܕܡ ܠܐ ܬܐܨܦܘܢ. ܐܠܐ ܒܟܠܙܒܢ ܒܨܠܘܬܐ ܘܒܒܥܘܬܐ. ܫܐܠܬܟܘܢ ܢܬܝܕܥܢ 6
ܩܕܡ ܐܠܗܐ. * ܘܫܠܡܗ ܕܐܠܗܐ ܗܘ ܕܪܒ ܡܢ ܟܠ ܡܕܥ. ܢܛܪ ܠܒܘܬܟܘܢ 7
ܘܡܕܥܝܟܘܢ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ.

Euodiam rogo, & Syntichen, ut una ſit eis 2 voluntas in Domino noſtro. Quinetiam te 3 rogo, mi vere ſodalis ut adjuves eas, quia ipſæ laboraverunt mecum in evangelio, unà cum Clemente, cæteriſque adjutoribus meis, quorum nomina ſcripta ſunt in libro vitæ. Gaudete in Domino noſtro ſemper, & ite- 4 rum dico, Gaudete. Et manſuetudo veſtra 5 innoteſcat omnibus. Dominus noſter propè eſt. De nulla re ſoliciti ſitis, ſed ſem- 6 per cum oratione & obſecratione petitiones veſtræ innoteſcant coram Deo. Et pax 7 Dei quæ major eſt omni mente, cuſtodiet corda veſtra, & mentes veſtras in Jeſu Chriſto.

* ܕܟܠܝܘܡ * ܙ *

Quotidiè. 7.

* ܡܟܝܠ ܐܚܝ.. ܐܝܠܝܢ ܕܫܪܝܪܢ. ܘܐܝܠܝܢ ܕܢܟܦܢ. ܘܐܝܠܝܢ ܕܟܐܢܢ. ܘܐܝܠܝܢ ܕܕܟܝܢ. 8
ܘܐܝܠܝܢ ܕܪܚܝܡܢ ܘܐܝܠܝܢ ܕܡܫܒܚܢ. ܘܐܝܠܝܢ ܥܒܕܐ ܕܬܫܒܘܚܬܐ ܘܕܩܘܠܣܐ. ܗܠܝܢ ܐܬܪܥܘ.
* ܗܠܝܢ ܕܝܠܦܬܘܢ. ܘܩܒܠܬܘܢ. ܘܫܡܥܬܘܢ. ܘܚܙܝܬܘܢ ܒܝ.. ܗܠܝܢ ܥܒܕܘ. ܘܐܠܗܐ 9
ܕܫܠܡܐ ܢܗܘܐ ܥܡܟܘܢ. * ܚܕܝܬ ܕܝܢ ܛܒ ܒܡܪܢ. ܕܐܫܘܚܬܘܢ ܠܡܬܒܛܠܘ ܕܝܠܝ. ܐܝܟܢܐ 10
ܕܐܦ ܡܬܒܛܠܝܢ ܗܘܝܬܘܢ. ܐܠܐ ܠܐ ܡܣܦܩܝܢ ܗܘܝܬܘܢ. * ܠܐ ܗܘܐ ܕܝܢ ܡܛܠ ܕܚܣܪ ܠܝ ܐܡܪ ܐܢܐ. 11
ܐܢܐ ܓܝܪ ܝܠܦܬ .. ܕܢܗܘܐ ܣܦܩ ܠܝ ܗܘ ܡܕܡ ܕܐܝܬ ܠܝ. * ܝܕܥ ܐܢܐ ܕܐܬܡܟܟ. ܝܕܥ ܐܢܐ 12
ܐܦ ܕܐܬܝܬܪ ܒܟܠ. ܘܒܟܠ ܡܕܡ ܡܕܪܫ ܐܢܐ. ܐܦ ܒܣܒܥܐ ܐܦ ܒܟܦܢܐ. ܐܦ ܒܝܘܬܪܢܐ
ܘܡܣܟܢܘܬܐ. * ܥܠ ܟܠ ܡܫܟܚ ܐܢܐ ܒܡܫܝܚܐ ܕܡܚܝܠܢܝ. * ܒܪܡ ܫܦܝܪ 13 14
ܥܒܕܬܘܢ. ܕܐܫܬܘܬܦܬܘܢ ܠܐܘܠܨܢܝ. * ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܦܝܠܝܦܣܝܐ.. 15
ܕܒܫܘܪܝܐ ܕܣܒܪܬܐ ܟܕ ܢܦܩܬ ܡܢ ܡܩܕܘܢܝܐ. ܐܦܠܐ ܚܕܐ ܡܢ ܥܕܬܐ ܐܫܬܘܬܦܬ ܥܡܝ
ܒܚܘܫܒܢ ܡܣܒܐ ܘܡܬܠܐ. ܐܠܐ ܐܢ ܐܢܬܘܢ ܒܠܚܘܕܝܟܘܢ. * ܕܐܦ ܠܬܣܠܘܢܝܩܝ ܚܕܐ ܙܒܢ 16
ܘܬܪܬܝܢ ܫܕܪܬܘܢ ܠܝ ܠܣܘܢܩܢܝ. * ܠܐ ܗܘܐ ܕܒܥܐ ܐܢܐ ܡܘܗܒܬܐ. ܐܠܐ ܒܥܐ ܐܢܐ ܕܢܗܘܘܢ 17
ܠܟܘܢ ܦܐܪܐ ܣܓܝܐܐ. * ܩܒܠܬ ܠܝ ܟܠܡܕܡ. ܘܐܬܝܬܪܬ ܘܡܠܐ ܐܢܐ. ܘܩܒܠܬ ܟܠ ܕܫܕܪܬܘܢ ܠܝ ܒܝܕ 18
ܐܦܦܪܘܕܝܛܘܣ: ܪܝܚܐ ܒܣܝܡܐ ܘܕܒܚܐ ܡܩܒܠܐ ܕܫܦܪ ܠܐܠܗܐ. * ܐܠܗܝ ܕܝܢ ܢܡܠܐ ܟܠ 19
ܣܘܢܩܢܟܘܢ ܐܝܟ ܥܘܬܪܗ. ܒܫܘܒܚܐ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. * ܠܐܠܗܐ ܕܝܢ ܐܒܘܢ .. ܫܘܒܚܐ 20
ܘܐܝܩܪܐ ܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ ܐܡܝܢ.

Itaque fratres mei, quæcunque vera ſunt, & 8 quæcunque honeſta, & quæcunque juſta, & quæcunque ſincera, & quæcunque amabilia, & quæcunque laudabilia, denique quæcunque opera glorioſa & celebranda, hæc animo volvite. Quæ didiciſtis & accepi- 9 ſtis, & audîſtis, & vidiſtis in me, hæc agite, & Deus pacis erit vobiſcum. Vehementer 10 autem gaviſus ſum in Dño noſtro, quòd rurſus cœperitis eſſe ſoliciti de me, quemadmodũ & ſoliciti eratis, ſed non eratis compotes. Non quòd penuriam paſſus ſim, id dico: di- 11 dici enim ut ſufficiat mihi id quod habeo. Novi humiliari, novi & abundare in omni- 12 bus, & in omnibus exercitatus ſum: tum in ſatietate, tum inediâ, in copia & inopiâ: Omnia viribus poſſum per Chriſtum qui 13 me corroborat. Veruntamen benè feciſtis 14 qui communicâſtis oppreſſionibus meis. Scitis autem & vos Philippenſes, quòd in 15 principio evangelii quum exivi à Macedonia, ne una quidem ex eccleſiis communicavit mihi in ratione accipiendi & dandi, niſi vos tantùm. Qui & Theſſalonicam ſe- 16 mel & iterum neceſſitatem meam miſiſtis. Non quòd munus requiram, ſed requiro ut 17 fructus multiplicentur vobis. Omnia rece- 18 pi, & abundo ac expletus ſum: & accepi quæcunque ad me miſiſtis per Epaphroditum, odorem ſuavem, & hoſtiam acceptam gratamque Deo. Deus autem meus ſup- 19 pleat omnem indigentiam veſtram ſecundùm opulentiam ſuam, in gloria Jeſu Chriſti. Deo autem Patri noſtro laus & honor 20 in ſeculum ſeculorum, Amen.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 አስተበቍዖክሙ ፡ ሲወድያን ፡ ወሲንጢኬን ፡ ከመ ፡ ትሕልዩ ፡ ዘእግዚእነ ፡፡=፡ እወ ፡
3 አስተበቍዐከ ፡ ለከሂ ፡ እኁየ ፡ ወመፃምርትየ ፡ ተወከፎን ፡ እለ ፡ ሠረሐ ፡ ሊተ ፡ በት
ምህርተ ፡ ወንጌል ፡ ምስለ ፡ ቀሌሜንጦስ ፡ ወቢጸሙሂ ፡ እለ ፡ ለሐዱ ፡ ግብርና ፡ እለ ፡ ተ
4 ጽሕፈ ፡ አስማቲሆሙ ፡ ውስተ ፡ መጽሐፈ ፡ ሕይወት ፡፡=፡ ተፈሥሑ ፡ በእግዚእነ ፡ ወ
5 ከዕበ ፡ ለዝብክሙ ፡ ተፈሥሑ ፡፡=፡ ከመ ፡ ይትዐወቅ ፡ ሰላጤክሙ ፡ በኀበ ፡ ኵሉ ፡ ሰብ
6 እ ፡፡ እግዚአብሔር ፡ ቅሩብ ፡፡=፡ ኢትትሐልዩ ፡ ወኢምንተ ፡ ጸልዩ ፡ በኵሉ ፡ ጊዜ ፡ ወሰ
አሉ ፡ እንዘ ፡ ተአኵቱ ፡ ንግሩ ፡ ስእለተክሙ ፡ ኀበ ፡ እግዚአብሔር ፡፡=፡

Rogo vos Evodian & Syntichen, ut cogitetis quæ ſunt Domini noſtri. Etiam 2 *rogo te inquam frater mi & ſocie mi, ut recipias eas quæ laborârunt mecum* 3 *in doctrina evangelii, cum Clemente, & reliquis etiam adjutoribus, quorum nomina ſcripta ſunt in libro vitæ. Gaudete in Domino noſtro, & iterum dico* 4 *vobis, Gaudete: Ut manifeſta fiat auctoritas veſtra apud omnes homines. Deus* 5 *prope eſt. Ne ſoliciti ſitis omninò, orate in omni tempore, & rogate, &* 6 *gratias agentes pronuntiate ſupplicationes veſtras ad Deum.*

Verſio VULGATA LATINA.

2
3 Evodiam rogo, & Syntychen deprecor, idipſum ſapere in Domino. Etiam rogo
& te, germane compar, adjuva illas, quæ mecum laboraverunt in Evangelio
cum Clemente, & cæteris adjutoribus meis, quorum nomina ſunt in libro vitæ.
4 Gaudete in Domino ſemper: iterùm dico, Gaudete. Modeſtia veſtra nota ſit
5 omnibus hominibus: Dominus propè eſt. Nihil ſoliciti ſitis: ſed in omni
6 oratione, & obſecratione, cum gratiarum actione, petitiones veſtræ innoteſcant
7 apud Deum. Et pax Dei, quæ exuperat omnem ſenſum, cuſtodiat corda veſtra,
8 & intelligentias veſtras, in Chriſto Jeſu. De cætero, fratres, quæcunque
ſunt vera, quæcunque pudica, quæcunque juſta, quæcunque ſancta, quæcunque
amabilia, quæcunque bonæ famæ, ſiqua virtus, ſiqua laus diſciplinæ, hæc cogitate.
9 Quæ & didiciſtis, & accepiſtis, & audiſtis, & vidiſtis in me, hæc agite:
10 & Deus pacis erit vobiſcum. Gaviſus ſum autem in Domino vehementer, quoniam
tandem aliquandò refloruiſtis pro me ſentire: ſicut & ſentiebatis: occupati
autem eratis. Non quaſi propter penuriam dico: ego enim didici, in quibus 11
ſum, ſufficiens eſſe. Scio & humiliari, ſcio & abundare; (ubique & in 12
omnibus inſtitutus ſum,) & ſatiari, & eſurire; & abundare, & penuriam pati. 13
Omnia poſſum in eo, qui me confortat. Veruntamen benè feciſtis, communicantes 14
tribulationi meæ. Scitis autem & vos Philippenſes, quòd in principio 15
Evangelii, quando profectus ſum à Macedonia, nulla mihi Eccleſia communicavit
in ratione dati & accepti, niſi vos ſoli: Quia & Theſſalonicam ſemel 16
& bis in uſum mihi miſiſtis. Non quia quæro datum, ſed requiro fructum 17
abundantem in ratione veſtra. Habeo autem omnia, & abundo: repletus ſum, 18
acceptis ab Epaphrodito quæ miſiſtis, odorem ſuavitatis, hoſtiam acceptam, placentem
Deo. Deus autem meus impleat omne deſiderium veſtrum, ſecundùm 19
divitias ſuas, in gloria in Chriſto Jeſu. Deo autem & Patri noſtro gloria in ſecula 20
ſeculorum: Amen.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 * واسلك يا اوديا * واطلب اليك يا سنتيسين ان تعتقدا الراي نفسه واحدا في امانة الرب *
3 * نعم واسلك يا سيزيجا المصافي ان تعاضدهما * اللتان جاهدتا معي في البشارة مع اكليمنطس
وباقي مساعدي الذين اسماوهم في مصحف الحياة * قراءة لاحد السعانين *
4 5 * افرحوا بالرب دايما * واقول افرحوا ايضا * وليعرف دعتكم عند جميع الناس * الرب قريب *
6 7 * فلا تهتموا بشي * بل فليعرف مسالتكم عند الله في كل صلاة وطلبة بشكر * وسلامة الله التي
8 تستولي على كل عقل تحرس قلوبكم وفطناتكم بيسوع المسيح * فمنذ الان ايها الاخوة كل
ما هي حق * كل ما هي مهذبة * كلما هي مقسطة * كلما هي قديسة * كل ما هي مامون * كلما هي
9 ممدوحة * ان ملكتم فضيلة * وان حويتم مديحا * فيها فكروا واياها تذكروا * والمناقب التي
تعلمتموها وتسلمتموها وسمعتموها ورايتموها في اعملوها * واله السلامة يكون معكم امين *
10 * قراءة الاثنين من الجمعة الحادية والعشرين بعد العنصرة * وقد فرحت من اجل
الرب فرحا عظيما * لانكم بعد مدة سلفت عشتم فيها * ابيعث نظارتكم بان تعطفوا من
11 اجلي ما فطنتم به اذ تيسر لكم * ليس اني اقول عن اعواز * لانني انا قد تعلمت ان اكون
12 في الامور التي احصل فيها قنوعا * اعرف ان اتواضع * واعرف ان افضل في كل وقت * وفي كل
13 شي قد تعلمت الموافق * وان اشبع واجوع * وافضل وانقص * واقدر على كل شي بالمسيح
14 15 المويد اياي * بل قد عملتم عملا محمودا * اذ اشركتم معي في حزني * وانتم تعلمون
ايها الفيلبسيون ان في مبتدا البشارة لما خرجت من بلد مكدونية لم يشاركني ولا واحدة
16 من الكنايس في حال اعطاء واخذ الا انتم وحدكم * لانكم في مدينة تسالونيكية * ارسلتم
17 الي مرة ومرتين حاجتي * ولست اطلب العطية * بل اطلب الثمر المتكاثر لنطقكم *
18 * وقد استوفيت كل شي وفضل عني * وقد تمليت من ابافروديطوس بالاشياء الواردة منكم
19 نسيم طيب الرايحة * ذبيحة مقبولة مرضية لله حسنا * فالاهي يتمم كافة حاجتكم بغناه في
20 المجد بيسوع المسيح * والمجد لله وابينا الى اباد الدهور امين *

Te quoq; rogo O Euodia, teq; deprecor O 2 *Syntychen, ut unam eandemque ſentiatis opinionem de fide Domini. Imo te etiam* 3 *rogo O candide Syzyga, ut utramque adjuves, quæ mecum certârunt in Evangelio unà cum Clemente & cæteris adjutoribus meis, quorum nomina ſunt in libro vitæ.*

Lectio pro Dominica Palmarum.

Gaudete in Domino ſemper, & iterum 4 *dico gaudete. At nota ſit manſuetudo* 5 *veſtra apud omnes homines. Dominus propè eſt: De nulla ergò re ſoliciti ſitis:* 6 *ſed innoteſcant petitiones veſtræ apud Deum in omni oratione & obſecratione cum gratiarum actione. Et pax Dei* 7 *quæ ſuperat omnem intellectum, cuſtodiet corda veſtra & mentes veſtras in Jeſu Chriſto. Poſthac igitur O fratres,* 8 *quæcunque ſunt vera, quæcunque ſunt honeſta, quæcunque ſunt juſta, quæcunque ſunt ſancta, quæcunque ſunt optabilia, quæcunque ſunt laudabilia: ſiquam habetis virtutem, ſiqua laude præditi eſtis, ea cogitate, eaque memoriâ pervolvite. Et monumenta quæ didiciſtis,* 9 *& accepiſtis, & audiſtis, ac vidiſtis in me, facite: Et Deus pacis erit vobiſcum, Amen.*

Lectio feriæ ſecundæ hebdomadis vigeſimæ primæ poſt Pentecoſten.

Gaviſus ſum autem propter Dominum 10 *gaudio magno, quòd poſt intervallum elapſum quo vixiſtis, repullulavit cura veſtra, eundem in me animũ adjicientes, qualem adjeciſtis quando fuit vobis opportunũ. Non quòd de egeſtate loquar: nam* 11 *ego didici rebus, in quibus ſum, eſſe contentus. Novi deprimi, & novi abundare* 12 *omni tempore: & in omnibus rebus didici quod conſentaneum eſt, & ſaturari, & eſurire, & abundare, & penuriam pati: Et omnia poſſum per Chriſtũ qui me* 13 *corroborat. Sed opus laudandum feciſtis,* 14 *communicantes mecum in afflictione mea. Vos autem noſtis O Philippenſes,* 15 *initio annuntiationis quando egreſſus ſum è regione Macedoniæ, ne unam quidem ex Eccleſiis communicâſſe mihi in ratione dandi & accipiendi, præter vos ſolos. Vos enim in urbe Theſſalonicâ miſiſtis mihi ſemel et iterum egeſtatem meam.* 16 *Neq; verò donum requiro, ſed requiro fructum abundantem pro locutione (i. ratione ac defenſione) veſtrâ. Jam autem* 17 18 *accepi omnia, & ſuperfuere mihi: & fruitus ſum per Epaphroditum rebus quæ provenerunt à vobis, odore ſuaveolenti, victimâ acceptâ, Deo ſanè gratâ. Quare* 19 *Deus meus impleat omnem egeſtatem veſtram opulentiâ ſuâ, in gloria, per Jeſum Chriſtum. Deo autem ac Patri noſtro* 20 *gloria ad æterna ſecula, Amen.*

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 ወሰላመ ፡ እግዚአብሔር ፡ እንተ ፡ ኵሉ ፡ ባቲ ፡ ታጸንዖ ፡ ለልብክሙ ፡ ወሕሊናክሙ ፡ በ
8 ክርስቶስ ፡ ኢየሱስ ፡፡=፡ ወይእዜኒ ፡ አኀዊነ ፡ ኵሉ ፡ ዘርትዕ ፡ ወዘንጹሕ ፡ ወዘጽድቅ ፡
9 ወዘሠናይ ፡ ወዘፍቅር ፡ ወዘመደሐር ፡ ዘይደሉ ፡ ወዘይትአኰት ፡፡ ኪያሁ ፡ ሐልዩ ፡፡=፡ ዘተ
መሀርክሙ ፡ ዘተመጠውክሙ ፡ ወዘሰማዕክሙ ፡ ወዘርኢክሙ ፡ በኀቤየ ፡ ኪያሁ ፡ ግበሩ ፡
10 ወአምላከ ፡ ሰላም ፡ የሃሉ ፡ ምስሌክሙ ፡፡=፡ ገ ተፈሥሑ ፡ በእግዚእነ ፡ ፈድፋ
11 ደ ፡ እስመ ፡ ዘአነ ፡ እሔሊ ፡ ትሔልዩ ፡ ወትክዘክሙሂ ፡ አኮ ፡ ኀጢአት ፡፡=፡ እብል ፡ በሕ
12 ቱ ፡፡=፡ አንሰ ፡ አአምር ፡ ዘከመ ፡ ክሃሊ ፡ ለነ ፡ ተፀናስሂ ፡ ወተደልዎሂ ፡ በኵሉ ፡ ውስተ ፡
13 ኵሉ ፡ ለመድኩ ፡ ረኃበሂ ፡ ወጸጊበሂ ፡ ሕማመሂ ፡ ወተፈሥሖሂ ፡፡=፡ ኵሎ ፡ እክል ፡ በ
14 ዘ ፡ ውእቱ ፡ ኀይለነ ፡፡=፡ ወባሕቱ ፡ ሠናየ ፡ ገበርክሙ ፡ ዘተሳተፍክሙ ፡ በሕማምየ
15 የ ፡፡=፡ ታአምሩ ፡ አንትሙኒ ፡ ሰብአ ፡ ፊልጵስዩስ ፡ በቀዳሚ ፡ ትምህርት ፡ አመ ፡ ወፃእ
ክሙ ፡ እመቄዶንያ ፡ ምስሌየ ፡ ከመ ፡ ኢኀበሩ ፡ አሐዱ ፡ እምኔሆሙ ፡ እምቤተ ፡
16 ክርስቲያን ፡ ወኢበወሂበ ፡ ወኢበነሢአ ፡ ዘእንበለ ፡ ደእሙ ፡ ባሕቲትክሙ ፡፡=፡ ዓዲ ፡
17 በተሰሎንቄሂ ፡ ምዕረ ፡ ወካዕበ ፡ ፈነውክሙ ፡ ሊተ ፡ ትካዝየ ፡፡=፡ አኮ ፡ ሀብተክሙ ፡
ፈቂድየ ፡ ዳእሙ ፡ እስመ ፡ አኀሥሥ ፡ ፍሬክሙ ፡ ዘሠምረ ፡ በላዕሌክሙ ፡፡=፡
18 ተወፈይኩ ፡ እክለኒ ፡ ወተርፈ ፡ ሰሰዕኩ ፡ በዘ ፡ አብጽሐ ፡ ሊተ ፡ አፍሮዲጡ ፡ ዘእ
ምኀቤክሙ ፡ መዓዛ ፡ ሠናይ ፡ መሥዋዕተ ፡ ሥሩየ ፡ ወሥሙረ ፡ በኀበ ፡ እግዚአ
19 ብሔር ፡፡=፡ ወአምላኪየ ፡ ይፈጽም ፡ ለክሙ ፡ ኵሎ ፡ መፍቀደክሙ ፡ በብዕለ ፡
20 ስብሐቲሁ ፡ ለክርስቶስ ፡ ኢየሱስ ፡፡=፡ ለእግዚአብሔር ፡ ለአብ ፡ ስብሐት ፡ ለዓለመ ፡
ዓለም ፡ አሜን ፡፡=፡

Et pax Dei in qua ſunt omnia, confirmabit corda veſtra & cogitationes veſtras 7 *in Chriſto Jeſu. Et nunc, fratres noſtri, quodcunq; rectum eſt, quodcunq; purum,* 8 *& quodcunque juſtum, & quodcunque bonum, & quodcunque amabile, & quodcunque permiſſum eſt, & quodcunque decet, & quodcunque laudabile eſt, illud curate. Quod didiciſtis, quod accepiſtis, & quod audiſtis, & quod vidiſtis* 9 *apud me, illud facite; & Deus pacis ſit vobiſcum. Gaviſus ſum in Domino no-* 10 *ſtro abundanter, quia quæ ego cogito cogitatis, & ſolicitudo veſtra non eſt pec-* 11 *catum. Veruntamen loquor, Sciens quàm potens ſim in inopia & convenien-* 12 *tia, ubique in omnibus: conſuevi eſurire & ſatiari, affligi & gaudere. Omnia* 13 *poſſum, propterea quòd ipſe poteſtatem dedit mihi. Sed benè feciſtis quòd com-* 14 *municâſtis in afflictione meâ. Scitis vos Philippenſes in principio doctrinæ* 15 *quum profecti eſtis à Macedonia mecum, quòd non communicârunt ne unus ex illis de eccleſia; neque dando neque recipiendo niſi ſolummodò vos. Etiam in* 16 *Theſſalonica ſemel & iterum miſiſtis mihi neceſſarium mihi munus: Non do-* 17 *num veſtrum quærenti, ſed quia requiro fructum veſtrum qui jucundus ſit apud vos. Accepi ſatis ſupérque: expletus ſum iis quæ attulit mihi* 18 *Aphroditus quæ ex vobis, odorem bonum, hoſtiam gratam & placentem apud De-* 19 *um. Et Deus meus implebit totum deſiderium veſtrum cum divitiis gloriæ Chri-* 20 *ſti Jeſu. Deo Patri gloria in ſeculum ſeculorum, Amen.*

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ.

Salutate omnem Sanctum in Christo Jesu. Salutant vos qui mecum
21 Ἀσπάσασθε πάντα ἅγιον ἐν Χριςῷ Ἰησοῦ. Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ σὺν ἐμοὶ
22 fratres. Salutant vos omnes Sancti, maximè autem qui de Cæsaris domo.
ἀδελφοί. ἀσπάζονται ὑμᾶς πάντες οἱ ἅγιοι, μάλιςα δὲ οἱ ἐκ τῆς Καίσαρος οἰκίας.

Gratia Domini nostri Jesu Christi cum omnibus vobis. Amen.
Ἡ χάρις τοῦ (ξ) Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριςοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν. 23
Ad Philippenses scripta est à Roma per Epaphroditum.
(†) Πρὸς Φιλιππησίους ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης δι᾽ Ἐπαφροδίτου. Ἐνςίχοις σν'.

MS.A. (ξ) Κυρίου Ἰησοῦ Χριςοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν. ἀμήν. (†) Πρὸς Φιλιππησίους.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

21 22 ܫܐܠܘ ܒܫܠܡܐ ܕܟܠܗܘܢ ܩܕܝܫܐ ܕܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. * ܫܐܠܝܢ ܒܫܠܡܟܘܢ ܐܚܐ ܕܥܡܝ.
23 ܫܐܠܝܢ ܒܫܠܡܟܘܢ ܟܠܗܘܢ ܩܕܝܫܐ. ܝܬܝܪܐܝܬ ܕܝܢ ܐܝܠܝܢ ܕܡܢ ܒܝܬܗ ܕܩܣܪ. * ܛܝܒܘܬܗ
ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܥܡ ܟܠܟܘܢ ܐܡܝܢ. * ܫܠܡܬ ܐܓܪܬܐ ܕܦܝܠܝܦܣܝܐ.
ܕܐܬܟܬܒܬ ܡܢ ܪܗܘܡܝ ܘܐܫܬܕܪܬ ܒܐܝܕ ܐܦܦܪܘܕܝܛܘܣ.

Poſtulate pacem omnium Sanctorum qui 21 ſunt in Jeſu Chriſto. Poſtulant pacem veſtram fratres qui mecum ſunt. 22 Salutant vos omnes Sancti, potiſſimùm ii qui ſunt è domo Cæſaris. Gratia Domini noſtri Jeſu Chriſti 23 ſit cum omnibus vobis, Amen.

Epiſtola ad Philippenſes è Roma ſcriptæ, miſſæ verò per Epaphroditum,
FINIS.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

21 አምኁ፡ ኵሎ፡ ቅዱሳነ፡ በክርስቶስ፡ ኢየሱስ፡ አምኁክሙ፡ አኀዊነ፡ እለ፡ ኀቤየ። ኵሎ
22 ሙ፡ ቅዱሳን፡ ወፈድፋደሰ፡ እለ፡ ቂሰርያ፡ ቤቶሙ። ጸጋሁ፡ ለእግዚእነ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡
23 ምስለ፡ መንፈስክሙ፡ አሜን።
ለሰብአ፡ ፊልጲሲዩስ።

Salutate omnes Sanctos in Chriſto Jeſu: ſalutárunt vos fratres noſtri qui apud 21 *me ſunt. Omnes Sancti, & maximè quorum domus Cæſareæ ſunt.* 22 *Gratia Domini noſtri Jeſu Chriſti cum ſpiritu veſtro, Amen.* 23

Philippenſibus.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΚΟΛΑΣΣΑΕΙΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ.

Α'. Εὐχαριςία ὑπὲρ Κολασσαέων οἰκειωθέντων τῷ Θεῷ ἐπ᾽ ἐλπίδι.
Β'. Εὐχὴ περὶ αὐτῶν εἰς σοφίαν πρακτικὴν, εἰς δύναμιν ὑπομονῆς, σὺν εὐχαριςίᾳ τῆς οἰκειώσεως τῆς ἐν καθάρσει.
Γ'. Περὶ τῆς ἐν Χριςῷ κτίσεως καὶ ἀνακτίσεως τῆς κατὰ συνάφειαν Θεοῦ.
Δ'. Περὶ ἐθνῶν προσαγωγῆς τῆς ἐν σώματι Χριςοῦ καὶ πάθει διὰ πίςεως.
Ε'. Περὶ τῆς διὰ τῶν πόνων αὐτοῦ διδαχῆς ἀνακλητικῆς εἰς συνάφειαν Θεοῦ.
ς'. Περὶ τοῦ μὴ ὑπάγεσθαι τῇ ἀνθρωπίνῃ φιλοσοφίᾳ ἀπατηλῇ τοὺς ἐν Χριςῷ τὴν σοφίαν ἔχοντας.
Ζ'. Ὅτι ἡ πρὸς Θεὸν συνάφεια καὶ τὰ τοῦ νόμου περιέχει πνευματικῶς, εἰς τὸ συζῆν Χριςῷ.
Η'. Ὅτι οἱ τοῦ σαρκικοῦ νόμου τύποι τοῖς σαρκικοῖς χρήσιμοι, καὶ οὐ πνευματικοῖς τοῖς ἐν δυνάμει Θεοῦ ζῶσιν.
Θ'. Παραίνεσις περὶ καθάρσεως, ἁγιασμοῦ, φιλανθρωπίας, φιλοθεότητος, φιλομαθείας, ψαλμῳδίας, εὐφήμου εἰς Θεὸν διαγωγῆς, εὐχαριςίας.
Ι'. Τὰ πρὸς τοὺς οἰκείους ὁμονοητικῶς. ἐν ᾧ, τὰ πρὸς τοὺς ἀλλοτρίους ἐμφρόνως, οἰκονομικῶς.

AD COLOSSENSES EPISTOLA PAULI.
(†) Η ΠΡΟΣ ΚΟΛΑΣΣΑΕΙΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΑΥΛΟΥ. ΚΕΦ. Α'. Β'. Γ'.

CAP. I. α'.

PAULUS Apoſtolus Jeſu Chriſti per voluntatem Dei, & Timo-
1 ΠΑΥ̃ΛΟΣ ἀπόςολος Ἰησοῦ Χριςοῦ διὰ θελήματος Θεοῦ, καὶ Τιμό-
theus frater, Eis qui in Coloſſis, ſanctis & fidelibus fratribus in Chriſto:
2 θεος ὁ ἀδελφὸς, Τοῖς ἐν Κολασσαῖς ἁγίοις καὶ πιςοῖς ἀδελφοῖς ἐν (α) Χριςῷ·
Gratia vobis, & pax à Deo Patre noſtro, & Domino Jeſu Chriſto. Gratias agimus
3 Χάρις ὑμῖν, καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριςοῦ. Εὐχαριςοῦμεν τῷ Α'
Deo, & Patri Domini noſtri Jeſu Chriſti, ſemper pro vobis orantes: Au-
4 Θεῷ καὶ πατρὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριςοῦ, πάντοτε περὶ ὑμῶν προσευχόμενοι· Ἀ-
dientes fidem veſtram in Chriſto Jeſu, & dilectionem quæ in omnes Sanctos,
κούσαντες τὴν πίςιν ὑμῶν (β) ἐν Χριςῷ Ἰησοῦ, καὶ τὴν ἀγάπην τὴν εἰς πάντας τοὺς ἁγίους,
Propter ſpem repoſitam vobis in cœlis, quam præaudiſtis in verbo
5 διὰ τὴν ἐλπίδα τὴν ἀποκειμένην ὑμῖν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἣν προηκούσατε ἐν τῷ λόγῳ
veritatis Evangelii, Pervenientis ad vos, ſicut & in univerſo mun-
6 τῆς ἀληθείας τοῦ εὐαγγελίου, Τοῦ παρόντος εἰς ὑμᾶς, καθὼς καὶ ἐν παντὶ τῷ (γ) κό-
do: & eſt fructificans, ſicut & in vobis, ex qua die au-
σμῳ· καί ἐςι καρποφορούμενον, (δ) καθὼς καὶ ἐν ὑμῖν, ἀφ᾽ ἧς ἡμέρας ἠ-
diſtis & cognoviſtis gratiam Dei in veritate: Sicut & didiciſtis ab
7 κούσατε καὶ ἐπέγνωτε τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ· (ε) Καθὼς καὶ ἐμάθετε ἀπὸ
Epaphra dilecto conſervo noſtro, qui eſt fidelis pro vobis miniſter
Ἐπαφρᾶ τοῦ ἀγαπητοῦ συνδούλου ἡμῶν, ὅς ἐςι πιςὸς ὑπὲρ (ζ) ὑμῶν διάκονος

Chriſti: Qui etiam declarans nobis veſtram dilectionem in Spiritu. Propter
Β' τοῦ Χριςοῦ· Ὁ καὶ δηλώσας ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἀγάπην ἐν Πνεύματι. Διὰ 8
hoc & nos ex qua die audivimus, non ceſſamus pro vobis orantes 9
τοῦτο καὶ ἡμεῖς ἀφ᾽ ἧς ἡμέρας ἠκούσαμεν, οὐ παυόμεθα ὑπὲρ ὑμῶν προσευχόμενοι,
& poſtulantes, ut impleamini agnitionem voluntatis ejus, in omni ſapientia & in-
καὶ αἰτούμενοι, ἵνα πληρωθῆτε τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ συν-
tellectu ſpirituali: Ambulare vos dignè Domino in omnem gratiam, in
έσει πνευματικῇ· (η) Περιπατῆσαι ὑμᾶς ἀξίως τοῦ Κυρίου εἰς πᾶσαν ἀρέσκειαν, ἐν 10
omni opere bono fructificantes, & creſcentes in ſcientiam Dei: In
παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ καρποφοροῦντες, καὶ (θ) αὐξανόμενοι εἰς τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ Θεοῦ· Ἐν 11
omni poteſtate corroborati ſecundùm vim gloriæ ejus, in omni patientia
πάσῃ δυνάμει δυναμούμενοι κατὰ τὸ κράτος τῆς δόξης αὐτοῦ, εἰς πᾶσαν ὑπομονὴν
& longanimitate cum gaudio: Gratias agentes Patri illi idoneos facienti nos
Γ' καὶ μακροθυμίαν μετὰ χαρᾶς· Εὐχαριςοῦντες τῷ πατρὶ τῷ ἱκανώσαντι ἡμᾶς 12
in partem ſortis Sanctorum in lumine: Qui eripuit nos de po-
εἰς τὴν μερίδα τοῦ κλήρου τῶν ἁγίων ἐν τῷ φωτί· Ὃς ἐῤῥύσατο ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐξ- 13
teſtate tenebrarum, & tranſtulit in regnum filii dilectionis ſuæ: In
ουσίας τοῦ σκότους, καὶ μετέςησεν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ υἱοῦ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ· Ἐν 14
quo habemus redemptionem per ſanguinem ejus, remiſſionem peccatorum.
ᾧ ἔχομεν τὴν (ι) ἀπολύτρωσιν διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν.

MS.A. (†) ΠΡΟΣ ΚΟΛΑΣΣΑΕΙΣ. (α) Χριςῷ Ἰησοῦ· Χάρις (β) ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ,
καὶ τὴν ἀγάπην, ἣν ἔχετε εἰς (γ) κόσμῳ ἐςὶν (δ) καὶ αὐξανόμενον, καθὼς (ε) Καθὼς ἐμάθετε (ζ)* ἡμῶν (η) Περιπατῆσαι ἀξίως (θ) αὐξανόμενοι τῇ ἐπιγνώσει τοῦ (ι) ἀπολύτρω…… ν ἄφεσιν

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܬܘܒ ܐܓܪܬܐ ܕܩܘܠܣܝܐ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܐ * * ܕܟܬܒܐ * ܐ *

1 2 * ܦܘܠܘܣ ܫܠܝܚܐ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܒܨܒܝܢܗ ܕܐܠܗܐ. ܘܛܝܡܬܐܘܣ ܐܚܐ. * ܠܐܝܠܝܢ
3 ܕܒܩܘܠܘܣܐ ܐܚܐ ܩܕܝܫܐ ܘܡܗܝܡܢܐ ܕܒܡܫܝܚܐ. * ܫܠܡܐ ܥܡܟܘܢ ܘܛܝܒܘܬܐ
ܡܢ ܐܠܗܐ ܐܒܘܢ. ܡܘܕܝܢܢ ܠܐܠܗܐ ܐܒܘܗܝ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܒܟܠܙܒܢ. ܘܡܨܠܝܢܢ
4 ܥܠܝܟܘܢ. * ܡܢ ܕܫܡܥܢ ܗܝܡܢܘܬܟܘܢ ܕܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܘܚܘܒܟܘܢ ܕܥܠ ܟܠܗܘܢ
5 ܩܕܝܫܐ. * ܡܛܠ ܣܒܪܐ ܗܘ ܕܢܛܝܪ ܠܟܘܢ ܒܫܡܝܐ. ܗܘ ܕܡܢ ܩܕܝܡ ܫܡܥܬܘܢ ܒܡܠܬܐ
6 ܕܫܪܪܐ ܕܣܒܪܬܐ. * ܗܝ ܕܐܬܟܪܙܬ ܠܟܘܢ ܐܝܟ ܕܐܦ ܠܟܠܗ ܥܠܡܐ. ܘܡܝܬܝܐ ܦܐܪܐ ܘܪܒܝܐ
ܐܝܟ ܕܐܦ ܒܟܘܢ ܡܢ ܝܘܡܐ ܕܫܡܥܬܘܢ. ܘܝܕܥܬܘܢ ܛܝܒܘܬܗ ܕܐܠܗܐ
7 ܒܫܪܪܐ. * ܐܝܟ ܕܝܠܦܬܘܢ ܡܢ ܐܦܦܪܐ ܟܢܬܢ ܚܒܝܒܐ. ܕܗܘܝܘ ܠܚܠܦܝܟܘܢ
8 ܡܫܡܫܢܐ ܡܗܝܡܢܐ ܕܡܫܝܚܐ. * ܘܗܘ ܐܘܕܥܢ ܚܘܒܟܘܢ ܕܒܪܘܚܐ. * ܚܕ ܒܫܒܐ * ܒ *
9 ܡܛܠܗܕܐ * ܕ * ܡܛܠܗܕܐ ܐܦ ܚܢܢ ܡܢ ܝܘܡܐ ܕܫܡܥܢ. ܠܐ ܫܠܝܢ
ܡܨܠܝܘ ܥܠܝܟܘܢ. ܘܡܫܐܠܝܢ ܕܬܬܡܠܘܢ ܝܕܥܬܐ ܕܨܒܝܢܗ ܕܐܠܗܐ. ܒܟܠ ܚܟܡܐ
10 ܘܒܟܠ ܣܘܟܠ ܕܪܘܚ. * ܕܬܗܠܟܘܢ ܐܝܟ ܕܘܠܐ. ܘܬܫܦܪܘܢ ܠܐܠܗܐ ܒܟܠܗܘܢ ܥܒܕܝܢ
11 ܛܒܐ. ܘܬܬܠܘܢ ܦܐܪܐ. ܘܬܪܒܘܢ ܒܝܕܥܬܗ ܕܐܠܗܐ. * ܘܒܟܠ ܚܝܠ ܬܬܚܝܠܘܢ ܐܝܟ ܪܒܘܬܐ
12 ܕܫܘܒܚܗ. ܒܟܠ ܡܣܝܒܪܢܘܬܐ ܘܢܓܝܪܘܬ ܪܘܚ. * ܘܒܚܕܘܬܐ ܬܘܕܘܢ ܠܐܠܗܐ ܐܒܐ. ܕܫܘܝܢ
13 ܠܡܢܬܐ ܕܝܪܬܘܬܐ ܕܩܕܝܫܐ ܒܢܘܗܪܐ. * ܘܦܪܩܢ ܡܢ ܫܘܠܛܢܗ ܕܚܫܘܟܐ. ܘܐܥܒܪܢ
14 ܠܡܠܟܘܬܐ ܕܒܪܐ ܚܒܝܒܐ. * ܗܘ ܕܒܗ ܗܘܐ ܠܢ ܦܘܪܩܢܐ ܘܫܘܒܩܢܐ ܕܚܛܗܐ.

SEQUITUR EPISTOLA
AD
COLOSSENSES.

CAPUT. I.

Quotidiè. I.

PAULUS Apoſtolus Jeſu Chriſti per 1 voluntatem Dei, & Timotheus frater: Iis 2 qui ſunt Coloſſis, fratribus ſanctis & fidelibus in Jeſu Chriſto: Pax vobiſcum, & gratia 3 à Deo Patre noſtro. Gratias agimus Deo patri Domini noſtri Jeſu Chriſti ſemper, & oramus pro vobis Ecce à quo audivimus fi- 4 dem veſtram quæ eſt in Jeſu Chriſto, & charitatem veſtram erga omnes Sanctos: Pro- 5 pter ſpem illam quæ aſſervatur vobis in cœlis, quam quondam audîſtis per ſermonem veritatis Evangelii, Quod prædicatum eſt 6 vobis, ſicut & univerſo mundo; creſcitque & edit fructus, quemadmodum & in vobis, ex eo die quo audîſtis & cognoviſtis gratiam Dei in veritate; Prout didiciſtis ex Epaphra 7 conſervo noſtro chariſſimo, qui quidem pro vobis eſt miniſter fidelis Chriſti; Iſque no- 8 tam fecit nobis charitatem veſtrã in ſpiritu.

Dominicâ quartâ poſt Reſurrectionem. 2.

Propterea *inquam*, & nos ex quo die audivi- 9 mus, non deſivimus orare pro vobis, & poſcere ut impleamini cognitione voluntatis Dei in omni ſapientia, omnique intellectu ſpirituali. Ut incedatis prout æquum eſt, & 10 placeatis Deo per omnia opera bona, & edatis fructus, & creſcatis in cognitione Dei. Omniq; virtute corroboremini, juxta digni- 11 tatem gloriæ illius in omni tolerantia & longanimitate: Atque cum gaudio gratias agatis 12 Deo Patri, qui dignos nos fecit ad participationem hæreditatis Sanctorum in lumine. Et 13 exemit nos à poteſtate tenebrarum, & traduxit nos in regnum Filii ſui dilecti; Per quem 14 habemus redemptionem & remiſſionem peccatorum.

Verſio VULGATA LATINA.

21 22 Salutate omnem Sanctum in Chriſto Jeſu. Salutant vos, qui mecum ſunt, fratres. Salutant vos omnes Sancti, maximè autem qui de Cæſaris domo ſunt. Gratia Domini noſtri Jeſu Chriſti cum ſpiritu veſtro. Amen. 23

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

21 22 قبلوا كل قديس بيسوع المسيح * يصافحكم من الاخوة الذين معي * يسلم عليكم القديسون
23 كلهم * ولا سيما الذين من دار قيصر * نعمة الرب يسوع المسيح مع جماعتكم امين *
* تمت الرسالة * وكتبت برومية * وارسلت على يد ابافروديطوس *

Oſculamini quemlibet Sanctum in Jeſu 21 *Chriſto. Salutant vos ex fratribus ii qui mecum ſunt. Salutant vos omnes* 22 *Sancti, ac præſertim qui ſunt è domo Cæſaris. Gratia Domini Jeſu Chriſti* 23 *cum omnibus vobis, Amen.*

EPISTOLÆ FINIS.
Scripta verò fuit Romæ, & miſſa per Epaphroditum.

Epiſtola Beati PAULI *Apoſtoli ad* COLOSSENSES.

Verſio VULGATA LATINA.

CAPUT I.

1 PAulus Apoſtolus Jeſu Chriſti per voluntatem Dei, & Timotheus frater: 2 Eis qui ſunt Coloſſis, ſanctis, & fidelibus fratribus in Chriſto Jeſu. 3 Gratia vobis & pax à Deo Patre noſtro, & Domino Jeſu Chriſto. Gratias agimus Deo, & Patri Domini noſtri Jeſu Chriſti, ſemper pro vobis orantes: 4 Audientes fidem veſtram in Chriſto Jeſu, & dilectionem quam habetis in Sanctos omnes, 5 Propter ſpem, quæ repoſita eſt vobis in cœlis: quam audîſtis in verbo veritatis Evangelii: 6 Quod pervenit ad vos, ſicut & in univerſo mundo eſt, & fructificat, & creſcit, ſicut in vobis, ex ea die quâ audiſtis, & cognoviſtis gratiam Dei in veritate, 7 Sicut didiciſtis ab Epaphra chariſſimo conſervo noſtro, qui eſt fidelis pro vobis miniſter Chriſti Jeſu, 8 Qui etiam manifeſtavit nobis dilectionem veſtram in Spiritu. 9 Ideò & nos ex qua die audivimus, non ceſſamus pro vobis orantes, & poſtulantes ut impleamini agnitione voluntatis ejus, in omni ſapientia & intellectu ſpirituali: 10 Ut ambuletis dignè Deo per omnia placentes: in omni opere bono fructificantes, & creſcentes in ſcientia Dei: 11 In omni virtute confortati ſecundùm potentiam claritatis ejus, in omni patientia & longanimitate cum gaudio, 12 Gratias agentes Deo Patri, qui dignos nos fecit in partem ſortis Sanctorum in lumine: 13 Qui eripuit nos de poteſtate tenebrarum, & tranſtulit in regnum filii dilectionis ſuæ: 14 In quo habemus redemptionem per ſanguinem ejus, remiſſionem peccatorum:

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* رسالة القديس بولص الى الكولوصاييين * وهي في عدد الرسايل سابعة *
* الفصل الاول * قرآءة الثلثا من الجمعة الحادية والعشرين بعد العنصرة *
1 2 * من بولص رسول ايسوع المسيح بمشية الله * ومن تيموتاوس الاخ * الى الاخوة الذين
بكولوصاييس القديسين والمومنين بالمسيح * السبت الحادي والثلثون بعد العنصرة *
3 نعمة لكم وسلامة من الاله الاب والرب يسوع المسيح * نشكر لله وابي ربنا يسوع المسيح دايما
4 5 مبتهلين من اجلكم * اذ سمعنا بايمانكم بيسوع المسيح ومحبتكم لكافة القديسين * من
اجل الرجا المعد لكم في السماوات * الذي سمعتم به فيما سلف * بقول صدق البشارة *
6 الحاضر عندكم كما هو في كافة العالم * وسيكون مثمرا كما قد اثمر فيكم * منذ يوم
7 سمعتم وعرفتم نعمة الله بالحقيقة * تم * السبت * وكما تعلمتم من ابافرا الحبيب وربيبنا
8 في العبودية الذي هو امين من اجلكم خادم المسيح * الذي عرفنا محبتكم بالروح *
9 * فلهذا نحن منذ يوم سمعنا ما كففنا عن الابتهال من اجلكم وطالبين ان تمتلوا
10 معرفة مشيته * بكافة الحكمة والفهم الروحاني * لتسلكوا سلوكا اهلا للرب بكلية الارضاء *
11 مثمرين في كل عمل صالح * وناميين في معرفة الله * متقوين بكل القوة كما يخص بعز مجده
في كافة الصبر والمهل بفرح * تم الثلثا * قرآءة الاحد الثامن والعشرين بعد العنصرة *
12 13 * شاكرين للاب الذي اهلنا لحظ قسم القديسين في النور * الذي انقذنا من سلطان
14 الظلمة * ونقلنا الى ملك ابن محبته * الذي به لنا الفدا بدمه وصفح الخطايا *

Epiſtola Sancti PAULI ad *COLOSSENSES*: eſtq; in numero Epiſtolarum ſeptima.

CAPUT PRIMUM.
Lectio feriæ tertiæ hebdomadis vigeſimæ primæ poſt Pentecoſten.

A Paulo Apoſtolo Jeſu Chriſti per 1 *voluntatem Dei, & à Timotheo fratre, Ad fratres qui ſunt Coloſſis, Sanctos, &* 2 *credentes in Chriſtum:*

Sabbatho trigeſimo primo poſt Pentecoſten.

Gratia vobis & pax à Deo Patre, & Domino Jeſu Chriſto. Gratias agimus 3 *Deo ac Patri Domini noſtri Jeſu Chriſti ſemper, pro vobis orantes: Auditâ fi-* 4 *de veſtrâ in Jeſum Chriſtum, veſtrâque charitate in omnes Sanctos: Propter ſpem* 5 *paratam vobis in cœlis, quam antea audieratis per ſermonem veritatis Evangelii, Quæ apud vos adeſt quemadmo-* 6 *dum eſt in univerſo mundo, eritque frugifera ut jam fructificavit & in vobis ex quo die audîſtis, & verè cognoviſtis gratiam Dei:* Hucuſque. Sabbatho. *Utque didiciſtis ab Epaphra dilecto &* 7 *conſervo noſtro, qui eſt fidus pro vobis miniſter Chriſti: Qui declaravit nobis* 8 *veſtram in ſpiritu charitatem. Proptere-* 9 *ca & nos ex quo die audivimus non deſtitimus ab oratione pro vobis, petentes ut perficiatis cognitionem voluntatis ejus omni cum ſapientia & prudentia ſpirituali: Ut incedatis greſſu digno* 10 *Domino, cum omni ſatisfactione: fructificantes in omni opere bono, & creſcentes in cognitione Dei: Confortati to-* 11 *tâ virtute, ut par eſt potentiæ gloriæ ipſius, in omni tolerantia & patientia cum gaudio.* Hucuſque pro feria tertia.

Lectio Dominicæ vigeſimæ octavæ poſt Pentecoſten.

Gratias agentes Patri qui fecit nos di- 12 *gnos ſorte portionis Sanctorum in luce: Qui liberavit nos à poteſtate tenebra-* 13 *rum, & tranſtulit nos in regnum Filii ſui dilectiſſimi: In quo habemus re-* 14 *demptionem per ſanguinem ipſius, atque remiſſionem peccatorum:*

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

ለሰብአ፡ ቈላሲስ፡ ወተጽሕፈ፡ እንዘ፡ ሀሎ፡ ብሔረ፡ ሮሜ።
በሠሉስ፡ ዕለት፡ በፋሲካ፡ ኀበ፡ ይትነበብ።
1 ፩ ጳውሎስ፡ ሐዋርያሁ፡ ለኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ በፈቃደ፡ እግዚአብሔር፡ ወጢሞቴዎስ፡ እኁነ።
2 እለ፡ ውስተ፡ ቈላሲስ፡ ቅዱሳን፡ ወመአምናን፡ አኀዊነ፡ በክርስቶስ። ሀ
3 ሰላም፡ ለክሙ፡ ጸጋ፡ እግዚአብሔር፡ አቡነ። ወናአኵቶ፡ ለእግዚአብሔር፡ አቡነ፡ ወእግ
4 ዚእነ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ ዘልፈ፡ በእንቲአክሙ፡ ወእጼሊ። ሰሚዕየ፡ ሃይማኖተክሙ፡ ዘበ
5 ክርስቶስ፡ ኢየሱስ፡ ከመ፡ ታፈቅርዎሙ፡ ለኵሎሙ፡ ቅዱሳን። በእንተ፡ ተስፋክሙ፡ ዘሥዩ
6 ም፡ ለክሙ፡ በሰማያት፡ ዘአቅደምክሙ፡ ሰሚዐ፡ በቃለ፡ ጽድቅ፡ ተምህርተ፡ ወንጌል። ዘበጽሐ፡
ኀቤክሙ፡ ከመ፡ በኵሉ፡ ዓለም፡ ይፈሪ፡ ወይሰምር፡ ከመ፡ በላዕሌክሙ፡ እምአመ፡ ሰማዕክሙ፡
7 ወርኢክሙ፡ ጸጋሁ፡ ለእግዚአብሔር፡ በጽድቅ። በከመ፡ ሰማዕክሙ፡ በኀበ፡ ኤጳፍራ፡ እኁ
8 ነ። ፪ ወምእመን፡ በኀቤክሙ፡ ወለእኩ፡ ክርስቶስ። ዘነገረነ፡ ተፋቅሮተክሙ፡ በመንፈስ፡
9 ቅዱስ። ወበእንተዝ፡ ንሕነኒ፡ እምአመ፡ ሰማዕነ፡ ኢኀደግነ፡ ጸልዮ፡ በእንቲአክሙ፡ ወስኢለ፡
10 ከመ፡ ትፈጽሙ፡ አእምሮ፡ ፈቃዱ፡ በኵሉ፡ ጥበብ፡ ወምክር፡ ዘመንፈስ፡ ቅዱስ። ከመ፡ ትሑሩ፡
በዘ፡ ይደልወክሙ፡ ለኀበ፡ እግዚአብሔር። ወበኵሉ፡ ተደልዉ፡ ሎቱ፡ በኵሉ፡ ምግባረ፡ ሠናይ፡
11 እንዘ፡ ትፈርዩ፡ ወትሰምሩ፡ በአእምሮ፡ እግዚአብሔር። እንዘ፡ ታጸንዑ፡ በኵሉ፡ ኀይል፡
12 በጽንዐ፡ ስብሐቲሁ፡ በኵሉ፡ ትዕግሥት፡ ወተስፋ፡ ወፍሥሓ። አእኵትዎ፡ ለአብ፡ ዘጸው
13 ዐክሙ፡ ውስተ፡ መክፈልቶሙ፡ ለርስተ፡ ቅዱሳን። ፫ በብርሃን። ወአግብአነ፡ እምኀ
14 ይለ፡ ጽልመት። ወእግዚእነ፡ ውስተ፡ መንግሥተ፡ ወልዱ፡ ፍቁሩ። ዘቦቱ፡ ረከብነ፡ መድ
ኀኒተነ፡ ወተኀድገ፡ ለነ፡ ኀጢአትነ።

Coloſſenſibus: & ſcripta fuit quum eſſet civitate Romæ.

Tertio die Paſchatis, ubi legitur.

CAPUT I.

PAulus Apoſtolus Jeſu Chriſti in voluntate Dei, & Timotheus frater noſter, 1 *Eis qui ſunt in Coloſſis, ſanctis & fidelibus noſtris fratribus in Chriſto: Pax vobis,* 2 *& gratia Dei patris noſtri. Et gratias agimus Deo patri noſtro, & Domino no-* 3 *ſtro Jeſu Chriſto, ſemper pro vobis: & oro, Auditâ fide veſtrâ quæ in Chriſto Jeſu eſt,* 4 *ut diligatis omnes Sanctos. Propter ſpem veſtram quæ ſepoſita eſt pro vobis in* 5 *cœlis, quam præaudivi in ſermone veritatis doctrinæ Evangelii, Quod per-* 6 *venit ad vos ut in toto mundo fructum proferat, & gratum ſit ſicut apud vos, ex quo audiſtis & vidiſtis gratiam Dei in veritate, Sicut audiviſtis apud* 7 *Epaphram fratrem noſtrum, & fidelem apud vos, & ſervum Chriſti: Qui an-* 8 *nuntiavit nobis dilectionem veſtram in Spiritu ſancto. Et propterea nos ex quo* 9 *audivimus, non ceſſavimus orare pro vobis, & rogare, ut impleamini cognitione voluntatis ejus in omni ſapientia & prudentiâ Spiritûs ſancti: Ut ince-* 10 *datis, prout decet vos apud Deum, & in omnibus placeatis ei, in omni opere bono fructum proferentes, & placentes in cognitione Dei: Confirmati in omni* 11 *virtute per fortitudinem gloriæ ipſius, in omni patientia, & ſpe, & gaudio. Gratias agite Patri qui vocavit vos in portionem hæreditatis Sanctorum in lu-* 12 *mine. Qui reduxit nos à poteſtate tenebrarum, & inſervire nos fecit in re-* 13 *gno filii dilecti ſui. In quo invenimus ſalutem noſtram, & remiſſionem nobis* 14 *peccatorum noſtrorum:*

Qui est imago Dei invisibilis, primogenitus omnis creaturæ: Quoniam
15 Ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀοράτου, πρωτότοκος πάσης κτίσεως· Ὅτι
16 in ipso condita sunt universa quæ in cœlis & quæ in terra, vi-
ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ πάντα τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ ὁ-
sibilia & invisibilia, sive throni, sive dominationes, sive principatus, sive pote-
ρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα, εἴτε θρόνοι, εἴτε κυριότητες, εἴτε ἀρχαί, εἴτε ἐξου-
states: omnia per ipsum & in ipsum creata sunt: Et ipse est ante
17 σίαι· τὰ πάντα δι᾽ αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν ἔκτισται· Καὶ αὐτός ἐστι πρὸ
omnes, & omnia in ipso constant: Et ipse est caput
18 πάντων, καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκε· Καὶ αὐτός ἐστιν ἡ κεφαλὴ τοῦ
corporis Ecclesiæ, qui est principium, primogenitus ex mortuis: ut
σώματος τῆς ἐκκλησίας, ὅς ἐστιν ἀρχή, πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν· ἵνα
sit in omnibus ipse primatum tenens: Quia in ipso complacuit, omnem
19 γένηται ἐν πᾶσιν αὐτὸς πρωτεύων· Ὅτι ἐν αὐτῷ (κ) εὐδόκησε, πᾶν
plenitudinem inhabitare: Et per eum reconciliare omnia in i-
20 τὸ πλήρωμα κατοικῆσαι· Καὶ δι᾽ αὐτοῦ (λ) ἀποκαταλλάξαι τὰ πάντα εἰς αὐ-
psum, pacificans per sanguinem crucis ejus, per eum, sive quæ in
τόν, εἰρηνοποιήσας διὰ τοῦ αἵματος τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ, δι᾽ αὐτοῦ, εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς
terra, sive quæ in cœlis. Et vos aliquando existentes alienatos
21 γῆς, εἴτε τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Καὶ ὑμᾶς ποτε ὄντας ἀπηλλοτριωμένους Δ'
& inimicos mente in operibus malis, Nunc autem recon-
22 καὶ ἐχθροὺς τῇ διανοίᾳ ἐν τοῖς ἔργοις τοῖς πονηροῖς, Νυνὶ δὲ ἀποκατ-
ciliavit in corpore carnis ejus per mortem, sistere
ήλλαξεν ἐν τῷ σώματι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ διὰ τοῦ (μ) θανάτου, παραστῆσαι
vos sanctos, & immaculatos, & inculpatos coram ipso: Si tamen
23 ὑμᾶς ἁγίους, καὶ ἀμώμους, καὶ ἀνεγκλήτους κατενώπιον αὐτοῦ· Εἴ γε
permanetis fidei fundati & firmi, & non transmoti à
ἐπιμένετε τῇ πίστει τεθεμελιωμένοι καὶ ἑδραῖοι, καὶ μὴ μετακινούμενοι ἀπὸ
spe Evangelii quod audistis, prædicati in universa
τῆς ἐλπίδος τοῦ εὐαγγελίου οὗ ἠκούσατε, τοῦ κηρυχθέντος ἐν (ν) πάσῃ τῇ
creatura quæ sub cœlo, cujus factus sum ego Paulus minister. Nunc
24 κτίσει τῇ ὑπὸ τὸν οὐρανόν, οὗ ἐγενόμην ἐγὼ (ξ) Παῦλος διάκονος. Νῦν Ε'
gaudeo in passionibus meis pro vobis, & rursus readimpleo defectiones
χαίρω ἐν τοῖς (ο) παθήμασί μου ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ ἀνταναπληρῶ τὰ ὑστερήματα

afflictionum Christi, in carne mea pro corpore ejus, quod est
τῶν θλίψεων τοῦ Χριστοῦ, ἐν τῇ σαρκί μου ὑπὲρ τοῦ σώματος αὐτοῦ, ὅ ἐστιν
Ecclesia. Cujus factus sum ego minister secundùm dispensationem
(π) ἡ ἐκκλησία. Ἧς ἐγενόμην (ρ) ἐγὼ διάκονος κατὰ τὴν οἰκονομίαν 25
Dei datam mihi in vos, implere verbum Dei: My-
τοῦ Θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι εἰς ὑμᾶς, πληρῶσαι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ· Τὸ μυ- 26
sterium illud absconditum à seculis, & à generationibus, nunc autē
στήριον τὸ ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ τῶν αἰώνων, καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν, νυνὶ δὲ
manifestum est Sanctis ejus, Quibus voluit Deus notum facere quæ
ἐφανερώθη τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, Οἷς ἠθέλησεν ὁ Θεὸς γνωρίσαι (σ) τίς 27
divitiæ gloriæ mysterii hujus in Gentibus, qui est Christus
ὁ πλοῦτος τῆς δόξης τοῦ μυστηρίου τούτου ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὅς ἐστι Χριστὸς
in vobis, spes gloriæ. Quem nos annuntiamus, admonentes
ἐν ὑμῖν, ἡ ἐλπὶς τῆς δόξης. Ὃν ἡμεῖς καταγγέλλομεν, νουθετοῦντες 28
omnem hominem, & docentes omnem hominem in omni sapientia, ut si-
πάντα ἄνθρωπον, καὶ διδάσκοντες πάντα ἄνθρωπον ἐν πάσῃ σοφίᾳ, ἵνα παρα-
stamus omnem hominem perfectum in Christo Jesu. In quod & laboro
στήσωμεν πάντα ἄνθρωπον τέλειον ἐν (τ) Χριστῷ Ἰησοῦ. Εἰς ὃ καὶ κοπιῶ 29
decertans secundùm operationem ejus operatam in me in virtute.
ἀγωνιζόμενος κατὰ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἐμοὶ ἐν δυνάμει.

CAP. II. β'.

Volo enim vos scire, quantum certamen habeam pro vobis, & iis qui in
ς' ΘΕλω γὰρ ὑμᾶς εἰδέναι ἡλίκον ἀγῶνα ἔχω (α) περὶ ὑμῶν, καὶ τῶν ἐν 1
Laodicia, & quotquot non viderunt faciem meam in carne: Ut
Λαοδικείᾳ, καὶ ὅσοι οὐχ (β) ἑωράκασι τὸ πρόσωπόν μου ἐν σαρκί· Ἵνα 2
consolentur corda ipsorum compactorum in charitate, & in
παρακληθῶσιν αἱ καρδίαι αὐτῶν (γ) συμβιβασθέντων ἐν ἀγάπῃ, καὶ εἰς (δ)
omnes divitias plenitudinis intellectûs, in agnitionem mysterii
πάντα πλοῦτον τῆς πληροφορίας τῆς συνέσεως, εἰς ἐπίγνωσιν τοῦ μυστηρίου τοῦ
Dei, & Patris, & Christi:
(ε) Θεοῦ, καὶ πατρός, καὶ τοῦ Χριστοῦ·

MS. A. (κ) ηὐδόκησεν, (λ) ἀποκαταλλάξῃ (μ) θανάτου αὐτοῦ, (ν) πάσῃ κτίσει (ξ) Παῦλος κήρυξ καὶ ἀπόστολος καὶ διάκονος. (ο) παθήμασιν ὑπὲρ (π) ἐκκλησία (ρ) ἐγὼ Παῦλος διάκονος (σ) τί τὸ πλοῦτος (τ) Χριστῷ. Εἰς Κεφ. β'. MS. A. (α) ὑπὲρ ὑμῶν, (β) ἑόρακαν (γ) συμβιβασθέντες (δ) πᾶν τὸ πλοῦτος (ε) Θεοῦ, πατρὸς τοῦ Χριστοῦ:

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

15 16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]
29 [illegible]

1 [illegible]
2 [illegible]

Qui quidem est imago Dei invisibilis, & 15 primigenius omnium creaturarum. Et per 16 quem creata sunt omnia quæ in cœlo & in terra, omnia visibilia, omniáq; invisibilia, sive throni, sive dominationes, sive principatus, sive potestates. Omnia per ipsum & in ipso condita sunt: Et ipse est ante 17 omnia, & per eum omnia consistunt. Et 18 ipse est caput corporis ecclesiæ, qui est principium & primogenitus ex mortuis, ut sit in omnibus ipse primas tenens, Quia 19 in ipso voluit ille omnem plenitudinem inhabitare: Et per eum reconciliare sibi 20 omnia: & pacem composuit in sanguine crucis illius per ipsum, sive eorum quæ sunt in terra, sive quæ in cœlo.

Feriâ quintâ post resurrectionem. 3.

Et vos qui quondam extranei eratis & ini- 21 mici mentibus vestris propter mala opera vestra, Reduxit nunc in gratiam per 22 corpus carnis suæ, & per mortem suam: ut sistat vos coram se sanctos absque nævo, & culpæ non obnoxios; Si permanseritis 23 in fide vestra firmo consistente fundamento vestro, nec dimoveamini à spe evangelii illius quod audîstis, quod prædicatum est in universa creatura, quæ sub cœlo est, cujus ego Paulus factus sum minister. Et gaudeo 24 in passionibus quæ pro vobis, & suppleo quod deerat afflictionibus Christi in carne mea, pro corpore ipsius quod est ecclesia: Cujus ego factus sum minister, juxta dispen- 25 sationem Dei quæ data est mihi inter vos, ut adimpleam sermonem Dei, Arcanum il- 26 lud quod abditum fuerat à seculis & à generationibus, nunc autem patefactum est Sanctis illius, Quibus voluit Deus notum fa- 27 cere quæ sit opulentia gloriæ arcani hujus inter Gentes, quòd est ipse Christus qui in vobis est, spes gloriæ nostræ. Quem nos præ- 28 dicamus & docemus & intelligendum præbemus cuilibet homini in omni sapientia, ut sistamus omnem hominem perfectum in Jesu Christo. In hoc etenim laboro, & preces 29 auspicor, cum auxilio virtutis quæ mihi suppeditatur.

CAP. II.

VElim autem vos scire quale sit mihi cer- 1 tamen pro vobis, & pro his qui sunt Laodiceæ, & pro cæteris illis qui faciem meam non viderunt in carne: Ut consolationem 2 accipiant corda eorum, & cum charitate accedant ad omnem opulentiam persuasionis, & ad intelligentiam cognitionis arcani Dei Patris, & Christi,

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

15 ዘውእቱ ፡ አምሳሊሁ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ዘኢያስተርኢ ፡ በኵሩ ፡ ዘላዕለ ፡ ኵሉ ፡ ግብ
16 ሩ ፡፡ እስመ ፡ በእንቲአሁ ፡ ፈጠረ ፡ ኵሎ ፡ ዘበሰማይ ፡ ወዘ፤ ዘምድር ፡ ዘያስተርኢ ፡ ወዘ
[illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]

Qui est imago Dei invisibilis, primogenitus qui supra omnia opera ejus. Quia 15 *per eum creavit omnia quæ in cælis, & terrestria, visibilia, & invisibilia, sive* 16 *thronos, sive dominos, sive potestates sive principes, omnia per eum creata sunt, et omnia pro eo sunt. Et ipse ante omnia, & omnia in ipso consistunt, & omnia [ejus* 17 *sunt.] Caput est ecclesiæ suæ, quia ipse primogenitus est ante omnia mortalia, ut* 18 *sit ipse caput omnium. Quia voluit in eo perfectum omne habitare super* 19 *eum, & in eo misereretur omnibus. Et reconciliavit in sanguinem crucis ejus* 20 *quæ in terra & quæ in cælis.*

Versio VULGATA LATINA.

15 16 Qui est imago Dei invisibilis, primogenitus omnis creaturæ: Quoniam in ipso condita sunt universa in cœlis, & in terra, visibilia, & invisibilia, sive throni, 17 sive dominationes, sive principatus, sive potestates: omnia per ipsum, & in ipso 18 creata sunt: Et ipse est ante omnes, & omnia in ipso constant. Et ipse est caput corporis Ecclesiæ, qui est principium, primogenitus ex mortuis: ut sit in 19 omnibus ipse primatum tenens. Quia in ipso complacuit, omnem plenitudi- 20 nem inhabitare: Et per eum reconciliare omnia in ipsum, pacificans per san- 21 guinem crucis ejus, sive quæ in terris, sive quæ in cœlis sunt. Et vos cùm esse- 22 tis aliquando alienati, & inimici sensu in operibus malis: Nunc autem reconciliavit in corpore carnis ejus per mortem, exhibere vos sanctos, & immacula- 23 tos, & irreprehensibiles coram ipso: Si tamen permanetis in fide fundati, & stabiles, & immobiles à spe Evangelii quod audîstis, quod prædicatum est in uni- 24 versa creatura, quæ sub cœlo est, cujus factus sum ego Paulus minister. Qui nunc gaudeo in passionibus pro vobis, & adimpleo ea quæ desunt passionum Christi, in carne mea, pro corpore ejus, quod est Ecclesia: Cujus factus sum ego mini- 25 ster secundùm dispensationem Dei, quæ data est mihi in vos, ut impleam verbum Dei: Mysterium, quod absconditum fuit à seculis, & generationibus, nunc 26 autem manifestatum est Sanctis ejus, Quibus voluit Deus notas facere divitias 27 gloriæ sacramenti hujus in Gentibus, quod est Christus, in vobis spes gloriæ, Quem nos annuntiamus, corripientes omnem hominem, & docentes omnem homi- 28 nem, in omni sapientia, ut exhibeamus omnem hominem perfectum in Christo Jesu. In quo & laboro, certando secundùm operationem ejus, quam operatur 29 in me in virtute.

CAP. II.

VOlo enim vos scire qualem solicitudinem habeam pro vobis, & pro iis qui 1 sunt Laodiciæ, & quicunque non viderunt faciem meam in carne: Ut consolen- 2 tur corda ipsorum, instructi in charitate, & in omnes divitias plenitudinis intellectûs, in agnitionem mysterii Dei patris & Christi Jesu:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

15 * الذي هو الله الذي لا يرى * بكر كل بريه * لان به خلقت البرايا كلها التي في السماوات
16 والتي على الارض * التي ترى والتي لا ترى * ان قلت المنابر ان ذكرت الارباب * ان عنيت الروساء
17 ان قلت السلاطين * فالبرايا كلها به خلقت * وهي معلقه فيه * وهو نفسه قبل الكل * والبرايا
18 كلها به ثبتت * قراءة الاربعا من الجمعة الحادية والعشرين بعد العنصرة * وهو
نفسه راس جسد الكنيسة الذي هو البدء * بكر من الاموات ليصير هو في الاشياء كلها اولا
19 20 ومتقدما * لان فيه سر ان يسكن الكمال كله * وان يصالح به البرايا كلها له * واصلح بدم
صليبه به المسالمة بين البرايا التي على الارض وبين التي في السماوات * وانتم كنتم وقتا ما 21
22 متغربين واعداء بقلوبكم في الاعمال الخبيثة * فصالحكم الان بجسد بشريته عوضه بموته * ليقيمكم
23 مقدسين وغير معيبين وبلا لائمة قدامه * ان صبرتم راسخين في الامانة ومتوطدين
وغير متقلقلين من رجا البشارة التي سمعتموها التي كرز بها في كافة البرية التي تحت السماء *
التي صرت انا بولس لها خادما * تم * قراءة الخميس من الجمعة الحادية والعشرين *
24 * وانا الان بالالام من اجلكم * واتمم معاوز احزان المسيح عوضه بجسدي من اجل جسده
25 الذي هو الكنيسة * التي صرت انا لها خادما كالتخصيص بتدبير الله الذي منحنيه من اجلكم *
26 27 لاتمم قول الله * السر المكتوم منذ الدهور والاجيال * وظهر الان لقديسيه * الذين شاء الله ان
28 يعرفهم ما هي ثروة شرف هذا السر في الامم * الذي هو المسيح فيكم * رجا المجد * الذي
نخبر به نحن ونعظ كل انسان * ونعلمه بكافة الحكمة * لنوقف كل انسان لدى يسوع
29 المسيح كاملا * الذي لديه اتعب مجتهدا كالاتمام فعله الفاعل في بقدرته *
* قراءة الجمعة من الجمعة الحادية والعشرين *

* الفصل الثاني *

1 * واريدكم تعرفون اي جهاد لي عنكم تم * وعن الذين باللاذقية * وجميع الذين ما
2 ابصروا وجهي بالبشر * لتتسلى قلوبهم مما يلفون بمحبة * وفي كافة ثروة اقناع الفهم
في معرفة سر الاله الاب * والمسيح

Qui est Deus invisibilis, primogenitus 15 *omnis creaturæ. Nam per eum creatæ* 16 *sunt universæ creaturæ quæ sunt in cælis, quæque super terram, quæ videntur, & quæ non videntur: sive Thronos dicas, sive Dominationes memores, sive Principes intelligas, sive Potestates dicas: omnes creaturæ per eum conditæ sunt, & ab eo pendent: Et ipsemet est* 17 *ante omnia, & creaturæ omnes per eum consistentiam acquisierunt.*

Lectio feriæ quartæ hebdomadis vigesimæ primæ post Pentecosten.

Et ipsemet caput est corporis Ec- 18 *clesiæ, idemque est principium, primogenitus ex mortuis: ut ipse fiat in omnibus rebus primus & antecessor: Quo-* 19 *niam in eo placuit ut tota perfectio inhabitaret, Et ut per eū reconciliaret sibi* 20 *omnes creaturas: & paravit per sanguinem crucis ejus, per ipsum, pacem inter creaturas quæ sunt super terram, & inter eas quæ sunt in cælis. Et vos era-* 21 *tis quondam alieni, & inimici mente vestrâ in operibus malis: Nunc autem* 22 *vos reconciliavit in corpore carnis ejus, per mortem ipsius: ut sisteret vos sanctos, & irreprehensos, & culparum expertes coram se: Si sustineatis firmi in fide,* 23 *atque stabiles, & immobiles à spe Evangelii quod audistis, quod prædicatum est inter omnes creaturas quæ sub cælo sunt: cui factus sum & ego Paulus minister.* Finis.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis vigesimæ primæ.

Et gaudeo nunc de passionibus pro vobis, 24 *& defectus afflictionum Christi suppleo pro ipso in carne mea, propter corpus ipsius, quod est Ecclesia: Cui factus sum* 25 *ego minister secundùm dispensationem Dei, quæ data est mihi propter vos ad perficiendum sermonem Dei, Mysterium* 26 *reconditum à seculis & generationibus, nunc autem patefactum sanctis ejus, Quibus voluit Deus notum facere quæ* 27 *sint divitiæ nobilitatis hujus mysterii inter Gentes, nempe Christi inter vos, spei gloriæ. Quem nos annuntiamus,* 28 *admonentes omnem hominem, & docentes omni cum sapientia: ut perfectum reddamus omnem hominem apud Jesum Christum. Ad quod labo o, certens prout* 29 *convenit operationi ipsius in me agenti per ejus potentiam.*

CAP. II.

Lectio feriæ sextæ hebdomadis vigesimæ primæ.

ET quidem volo vos scire quale sit 1 *mihi certamen pro vobis,* Hactenus. *& pro iis qui sunt Laodiceæ, & omnibus qui non viderunt faciem meam in carne: Ut consolationem percipiant corda eo-* 2 *rum, quatenus sint concordes in charitate & in omni opulentia persuasionis intelligentiæ in cognitione mysterii Dei Patris, & Christi,*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]

Et vos olim inimici & alieni fuistis in cordibus vestris, & in malitia operum 21 *vestrorum. Et nunc misertus est vestrûm in corpore carnis suæ, & in morte* 22 *ejus constituit nos sanctos & puros, & electos in conspectu suo. Confirme-* 23 *mini igitur in fide, quum immobile sit fulcimen fundamenti vestri à spe doctrinæ evangelii, quod audistis, quod prædicatum fuit in toto mundo, qui sub cœlo est, cui constitutus sum ego Paulus, concionator & minister.*

Die quartâ festi paschatis, ubi legitur.

24 [illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]
29 [illegible]

Et nunc gaudeo in afflictione mea pro vobis, & impleo reliquias afflictionum 24 *Christi in carne mea pro corpore ejus, quia illud est ecclesia ejus. Cui constitu-* 25 *tus sum ego minister per præceptum Dei quod dedit mihi pro vobis, ut implerem sermonem Dei,* 26 *Et mysterium ejus quod absconditum fuit à principio mundi, & antequam crearetur homo, & nunc manifestavit Sanctis suis:* 27 *Quibus voluit Deus aperire divitias gloriæ hujus mysterii super Gentes, quia ipse Christus est, qui supra vos est spes gloriæ ejus:* 28 *Quem annuntiamus vobis nos, ut corripiatis omnem hominem, & doceatis in omni sapientia, ut sistamus omnem hominem perfectum in Christo Jesu: Propter quem laboramus, & de-* 29 *certamus secundùm auxilium ejus quo auxiliatus est nobis in virtute ejus.*

CAP. II.

1 [illegible]
2 [illegible]

ET velim ut sciatis quantum contendo pro vobis, pro iis qui sunt Laodi- 1 *ceæ, & omnibus iis qui non viderunt faciem meam in carne mea. Ut gau-* 2 *deat cor eorum, & confirmetur cor eorum in charitate & in omni ornatu fidei, in sapientia, & in fide, & in cognitione mysterii Dei & Christi.*

ἘΠΙΣΤΟΛΗ' ΠΡΟ'Σ ΚΟΛΑΣΣΑΕΙ͂Σ. ΚΕΦ. Ϛʹ. Ζʹ. Ηʹ.

In quo sunt omnes thesauri sapientiæ, & scientiæ absconditi.
3 Ἐν ᾧ εἰσι πάντες οἱ θησαυροὶ τῆς σοφίας, καὶ τῆς γνώσεως ἀπόκρυφοι.
Hoc autem dico, ut nemo vos decipiat in suasibilitate sermonum. Si
4 5 Τοῦτο δὲ λέγω, ἵνα (ζ) μή τις ὑμᾶς παραλογίζηται ἐν πιθανολογίᾳ. Εἰ
enim & carne absum, sed spiritu vobiscum sum, gaudens & vi-
γὰρ καὶ τῇ σαρκὶ ἄπειμι, ἀλλὰ τῷ πνεύματι σὺν ὑμῖν εἰμι, χαίρων καὶ βλέ-
dens vestrum ordinem, & firmamentum ejus quæ in Christum fidei vestræ.
πων ὑμῶν τὴν τάξιν, καὶ τὸ στερέωμα τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως ὑμῶν.
Sicut ergo accepistis Christum Jesum Dominum, in ipso ambulate:
6 Ὡς οὖν παρελάβετε τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν τὸν Κύριον, ἐν αὐτῷ περιπατεῖτε·
Radicati & superædificati in ipso, & confirmati in fide,
7 Ἐρριζωμένοι καὶ ἐποικοδομούμενοι ἐν αὐτῷ, καὶ βεβαιούμενοι (η) ἐν τῇ πίστει,
sicut edocti estis, abundantes in ea in gratiarum actione. Videte ne
8 καθὼς ἐδιδάχθητε, (θ) περισσεύοντες ἐν αὐτῇ ἐν εὐχαριστίᾳ. Βλέπετε μή
quis vos sit abigens per philosophiam & inanem fallaciam, secun-
τις (ι) ὑμᾶς ἔσται ὁ συλαγωγῶν διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ κενῆς ἀπάτης, κα-
dum traditionem hominum, secundum elementa mundi, & non
τὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου, καὶ οὐ
secundum Christum. Quia in ipso inhabitat omnis plenitudo deitatis
9 κατὰ Χριστόν. Ὅτι ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος Ζʹ
corporaliter. Et estis in illo repleti, qui est caput omnis princi-
10 σωματικῶς· Καί ἐστε ἐν αὐτῷ πεπληρωμένοι, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ πάσης ἀρ-
patus & potestatis: In quo & circumcisi estis circumcisione non manufacta, in
11 χῆς καὶ ἐξουσίας· Ἐν ᾧ καὶ περιετμήθητε περιτομῇ ἀχειροποιήτῳ, ἐν
exutione corporis peccatorum carnis, in circumcisione
τῇ ἀπεκδύσει τοῦ (κ) σώματος τῶν ἁμαρτιῶν τῆς σαρκός, ἐν τῇ περιτομῇ τοῦ
Christi: Consepulti ei in baptismo, in quo & conresuscitati estis per
12 Χριστοῦ· Συνταφέντες αὐτῷ ἐν τῷ βαπτίσματι, ἐν ᾧ καὶ συνηγέρθητε διὰ
fidem operationis Dei suscitantis illum ex mortuis.
τῆς πίστεως τῆς ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν (λ) ἐκ τῶν νεκρῶν.
Et vos mortuos existentes in delictis, & præputio car-
13 Καὶ ὑμᾶς νεκροὺς ὄντας ἐν τοῖς παραπτώμασι, καὶ τῇ ἀκροβυστίᾳ τῆς σαρ-

nis vestræ, convivificavit cum illo, condonans nobis omnia
κὸς ὑμῶν, (μ) συνεζωοποίησε σὺν αὐτῷ, χαρισάμενος ἡμῖν πάντα τὰ
delicta: Delens illud adversus nos chirographum edictis,
παραπτώματα· Ἐξαλείψας τὸ καθ' ἡμῶν χειρόγραφον τοῖς δόγμασιν, 14
quod erat subcontrarium nobis, & ipsum tulit de medio, affigens il-
ὃ ἦν ὑπεναντίον ἡμῖν, καὶ αὐτὸ ἦρκεν (ν) ἐκ τοῦ μέσου, προσηλώσας αὐ-
lud cruci: Expolians principatus, & potestates tradu-
τὸ τῷ σταυρῷ· Ἀπεκδυσάμενος τὰς ἀρχάς, καὶ τὰς ἐξουσίας ἐδειγμάτι- 15
xit in libertate, triumphans illos in seipso. Ne ergo quis vos judi-
Ηʹ σεν ἐν παρρησίᾳ, θριαμβεύσας αὐτοὺς ἐν αὐτῷ. Μὴ οὖν τις ὑμᾶς κρινέ- 16
cet in cibo, aut in potu, aut in parte festi, aut novilunii, aut sabbatorum:
τω ἐν βρώσει, ἢ ἐν πόσει, ἢ ἐν μέρει ἑορτῆς, ἢ νουμηνίας, ἢ σαββάτων·
Quæ sunt umbra futurorum, at corpus Christi. Nemo vos se-
Ἅ ἐστι σκιὰ τῶν μελλόντων, τὸ δὲ σῶμα τοῦ Χριστοῦ. Μηδεὶς ὑμᾶς κα- 17
ducat, volens in humilitate & religione angelorum, quæ 18
ταβραβευέτω, θέλων ἐν ταπεινοφροσύνῃ καὶ θρησκείᾳ τῶν ἀγγέλων, (ξ) ἃ
non vidit incedens, frustrà inflatus à sensu carnis suæ:
μὴ ἑώρακεν ἐμβατεύων, εἰκῇ φυσιούμενος ὑπὸ τοῦ νοὸς τῆς σαρκὸς αὐτοῦ·
Et non tenens caput, ex quo totum corpus per nexus & con-
Καὶ οὐ κρατῶν τὴν κεφαλήν, ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα διὰ τῶν ἁφῶν καὶ συν- 19
junctiones subministratum, & constructum, augescit augmentum Dei.
δέσμων ἐπιχορηγούμενον, καὶ συμβιβαζόμενον, αὔξει τὴν αὔξησιν τοῦ Θεοῦ.
Si ergò mortui estis cum Christo, ab elementis mundi, quid
(ο) Εἰ οὖν ἀπεθάνετε σὺν τῷ Χριστῷ, ἀπὸ τῶν στοιχείων τοῦ κόσμου, τί 20
tanquam viventes in mundo dogmatizamini? Ne tetigeris, ne gustaveris, ne contrecta-
ὡς ζῶντες ἐν κόσμῳ δογματίζεσθε· Μὴ ἅψῃ, μὴ γεύσῃ, μὴ θί- 21
veris: Quæ sunt omnia in corruptionem usu, secundùm præcepta & do-
γῃς· Ἅ ἐστι πάντα εἰς φθορὰν τῇ ἀποχρήσει, κατὰ τὰ ἐντάλματα καὶ δι- 22
ctrinas hominum:
δασκαλίας τῶν ἀνθρώπων·

MS.A. (ζ) μηδεὶς (η) ἐν πίστει, (θ) περισσεύοντες ἐν εὐχαριστίᾳ. (ι) ἔσται ὑμᾶς (κ) σώματος τῆς σαρκός, (λ) ἐκ νεκρῶν. (μ) συνεζωοποίησεν ὑμᾶς σὺν (ν) ἐκ μέσου,
(ξ) ἃ * ἑώρακεν (ο) Εἰ ἀπεθάνετε σὺν Χριστῷ,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

3 4 * ܗܘ ܕܒܗ ܟܣܝܢ ܟܠܗܘܢ ܣܝܡܬܐ ܕܚܟܡܬܐ ܘܕܝܕܥܬܐ. * ܗܕܐ ܕܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ. ܕܠܐ ܐܢܫ
5 ܢܗܘܐ ܡܛܥܐ ܠܟܘܢ ܒܡܦܝܣܢܘܬܐ ܕܡܠܐ. * ܐܢ ܓܝܪ ܒܦܓܪ ܪܚܝܩ ܐܢܐ ܡܢܟܘܢ. ܐܠܐ ܒܪܘܚ
ܥܡܟܘܢ ܐܢܐ. ܘܚܕܐ ܐܢܐ ܕܚܙܐ ܐܢܐ ܡܛܟܣܘܬܟܘܢ. ܘܫܪܪܐ ܕܗܝܡܢܘܬܟܘܢ ܕܒܡܫܝܚܐ.
6 * ܦܠܓܗ ܕܝܘܡܐ ܕܥܪܘܒܬܐ ܕܙܩܝܦܘܬܐ *ܕ* * ܐܝܟܢܐ ܗܟܝܠ ܕܩܒܠܬܘܢ ܠܝܫܘܥ
7 ܡܫܝܚܐ ܡܪܢ. ܒܗ ܗܠܟܘ. * ܟܕ ܡܫܪܪܝܢ ܥܩܪܝܟܘܢ. ܘܡܬܒܢܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܗ.
8 ܘܡܩܝܡܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܗܝ ܕܝܠܦܬܘܢ. ܕܬܬܝܬܪܘܢ ܒܗ ܒܬܘܕܝܬܐ. * ܐܙܕܗܪܘ
ܕܠܡܐ ܐܢܫ ܢܒܙܝܟܘܢ ܒܦܝܠܣܘܦܘܬܐ ܘܒܛܘܥܝܝ ܣܪܝܩܬܐ. ܐܝܟ ܡܠܦܢܘܬܐ ܕܒܢܝ ܐܢܫܐ.
9 ܘܐܝܟ ܐܣܛܘܟܣܐ ܕܥܠܡܐ. ܘܠܐ ܐܝܟ ܡܫܝܚܐ. * ܕܒܗ ܥܡܪ ܟܠܗ ܡܘܡܠܝܐ
10 ܕܐܠܗܘܬܐ ܓܘܫܡܢܐܝܬ. * ܘܒܗ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܡܫܡܠܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܕܗܘܝܘ ܪܫܐ
11 ܕܟܠܗܘܢ ܪܫܘܬܐ ܘܫܘܠܛܢܐ. * ܘܒܗ ܓܙܝܪܬܘܢ ܓܙܘܪܬܐ ܕܠܐ ܒܐܝܕܝܐ. ܒܫܠܚܐ ܕܒܣܪܐ
12 ܕܚܛܗܐ ܒܓܙܘܪܬܗ ܕܡܫܝܚܐ. * ܘܐܬܩܒܪܬܘܢ ܥܡܗ ܒܡܥܡܘܕܝܬܐ. ܘܒܗ ܩܡܬܘܢ
13 ܥܡܗ. ܟܕ ܗܝܡܢܬܘܢ ܒܚܝܠܗ ܕܐܠܗܐ ܕܐܩܝܡܗ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ. * ܘܠܟܘܢ ܕܡܝܬܝܢ
ܗܘܝܬܘܢ ܒܚܛܗܝܟܘܢ. ܘܒܥܘܪܠܘܬܐ ܕܒܣܪܟܘܢ. ܐܚܝܟܘܢ ܥܡܗ. ܘܫܒܩ ܠܢ ܟܠܗܘܢ
14 ܣܟܠܘܬܢ. * ܘܥܛܗ ܒܦܘܩܕܢܘܗܝ ܠܫܛܪ ܚܘܒܝܢ. ܗܘ ܕܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܣܩܘܒܠܢ. ܘܫܩܠܗ
15 ܡܢ ܡܨܥܬܐ ܘܩܒܥܗ ܒܙܩܝܦܗ. * ܘܒܫܠܚܗ ܕܦܓܪܗ ܐܦܪܣܝ ܠܪܫܘܬܐ ܘܠܫܘܠܛܢܐ.
16 ܘܒܗܬ ܐܢܘܢ ܓܠܝܐܝܬ ܒܩܢܘܡܗ. * ܝܘܡܢܐ * ܗ * ܠܐ ܗܟܝܠ ܐܢܫ ܢܕܘܢܟܘܢ
17 ܒܡܐܟܘܠܬܐ ܘܒܡܫܬܝܬܐ. ܐܘ ܒܦܘܠܓܐ ܕܥܐܕܐ. ܘܕܪܝܫܝ ܝܪܚܐ ܘܕܫܒܬܐ. * ܗܠܝܢ ܕܐܝܬܝܗܝܢ
18 ܛܠܢܝܬܐ ܕܥܬܝܕܬܐ. ܦܓܪܐ ܕܝܢ ܡܫܝܚܐ ܗܘ. * ܘܠܐ ܐܢܫ ܢܨܒܐ ܠܡܟܒܫܟܘܢ
ܒܡܟܝܟܘܬ ܪܥܝܢܐ. ܠܫܘܥܒܕܐ ܕܬܫܡܫܬܐ ܕܡܠܐܟܐ. ܟܕ ܡܬܟܫܦ ܒܡܕܡ ܕܠܐ
19 ܚܙܐ. ܘܡܬܚܦܚܦ ܣܪܝܩܐܝܬ ܒܪܥܝܢܐ ܕܒܣܪܗ. * ܘܠܐ ܐܚܝܕ ܪܫܐ. ܕܡܢܗ ܟܠܗ ܦܓܪܐ
20 ܡܬܚܝܛ ܘܡܬܩܝܡ ܒܗܕܡܐ ܘܒܫܪܝܢܐ. ܘܪܒܐ ܒܪܒܝܬܐ ܕܐܠܗܐ. * ܐܢ ܓܝܪ ܡܝܬܬܘܢ
ܥܡ ܡܫܝܚܐ ܡܢ ܐܣܛܘܟܣܐ ܕܥܠܡܐ. ܠܡܢܐ ܐܝܟ ܕܚܝܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܥܠܡܐ
21 22 ܡܬܕܝܢܝܢ ܐܢܬܘܢ. * ܠܐ ܬܩܪܘܒ ܘܠܐ ܬܛܥܡ ܘܠܐ ܬܬܩܦ. * ܕܗܠܝܢ ܗܘܝܢ ܟܠܗܝܢ ܠܚܒܠܐ
ܒܡܬܚܫܚܢܘܬܗܘܢ. ܘܦܘܩܕܢܐ ܐܢܘܢ ܘܡܠܦܢܘܬܐ ܕܒܢܝ ܐܢܫܐ.

In quo abditi sunt omnes thesauri sapien- 3
tiæ & scientiæ. Hoc autem dico, ut ne- 4
mo vos seducat persuasione verborum. Et 5
si enim carne absim à vobis, tamen spiritu
vobiscum sum, & gaudeo quòd videam or-
dinem vestrum, & firmitatem fidei vestræ,
quæ est in Christo.

Mediâ die Parasceues crucifixionis. 4.

Quemadmodum igitur accepistis Jesum 6
Christum Dominum nostrum, *ita* in eo am-
bulate, Radicibus vestris firmatis, vobisq; 7
ædificatis in eo, & constantibus in fide illa
quã didicistis, ut in ea abundetis cum gratia-
rum actione, Cavete ne quis vos spoliet 8
per philosophiam & deceptionem inanem
juxta doctrinam hominum, & juxta rudi-
menta mundi, & non juxta Christum, In 9
quo inhabitat omnis plenitudo divinitatis
corporaliter, Et in quo vos quoque com- 10
pleti estis: quoniam ipse est caput omnium
principatuum, & potestatum, Et in ipso 11
circuncisi estis circuncisione sine manibus
factâ, quum exuistis carnem peccatorum
per circuncisionem Christi: Et sepulti 12
estis cum eo per baptismum, perque ipsum
unà cum eo resurrexistis, quòd credideritis
in virtute Dei, qui excitavit eum à mortu-
is. Et vos, qui eratis mortui in peccatis 13
vestris & per præputium carnis vestræ, unà
cum eo vivificavit, & remisit nobis omnia
peccata nostra. Et delevit mandatis suis 14
chirographum debitorum nostrorum quod
erat nobis contrarium, illudque sustulit è
medio, ac ipsum affixit cruci suæ. Et per 15
expoliationem corporis sui diffamavit prin-
cipatus & potestates, & confudit eos palàm
in semetipso.

Quotidiè 5.

Nemo igitur vobis molestiam exhibeat in 16
cibo & potu, aut in partitionibus dierum fe-
storum, aut noviluniorum, & Sabbathorum.
Quæ sunt umbræ futurorum: corpus autem 17
Christus. Ne quis porrò velit per humili- 18
tatem mentis vos adstringere ut serviatis
cultui angelorum, dum conatur in ea quæ
non vidit, & frustrà turgescit sensu carnis
suæ, Nec amplectitur caput, ex quo totum 19
corpus componitur & assurgit per commis-
suras & membra, & excrescit incremento
Dei. Si enim mortui estis cum Christo ab 20
elementis mundi, quid quasi vivatis in mun-
do judicamini? Nam ne tetigeris, neque 21
gustaveris, neque adhæseris, Sunt quidem 22
hæc usûs corruptibilis, suntque præcepta &
doctrinæ hominum:

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

3 ዘኅቡኡ : ሀሎ : ኵሉ : መዝገበ : ጥበብ : ወምክር : ኅቡእ ::=: ወዝኒ : ዘእብለክሙ : ከመ :
4 ኢያስሕቱክሙ : ከመ : ኢያስሕቱክሙ : በኂጣነ : ነገር ::=: ወእመኒ : ኢሀለውኩ : በሥጋ
5 የ : ኀቤክሙ : ወበመንፈስየሰ : ምስሌክሙ : ሀሎ : እትፌሣሕ :: ወእሬእየክሙ : ግዕዘ
6 ክሙ : ወጽንዐ : ሀይማኖትክሙ : ዘበክርስቶስ ::=: ወበከመ : ተወከፍክምዎ : ለክር
7 ስቶስ : ኢየሱስ : እግዚእነ : ቦቱ : ሖሩ ::=: ወተሰረሩ : ወተሐነጹ : ቦቱ :: ወጽንዑ :
8 በሃይማኖቱ : ወበዘ : ተመሀርክሙ : ብዝኁ : በአኰቴቱ ::=: ዑቁ : ኢያደኅጡክሙ : በተጥ
ባበ : ነገር : ዘይደውሁ : ለከንቱ :: በሥርዐተ : ሰብእ : ለስሒተ : ዝንቱ : ዓለም : ወአ
ኮ : በሕገ : ክርስቶስ : ኢየሱስ ::=:

Apud quem est omnis thesaurus sapientiæ & consilii absconditus. Et hoc quod 3
dico vobis, ut non decipiant vos, ut non decipiant vos inquam in sublimitate 4
sermonis. Et si non sum in corpore meo, apud vos tamen in spiritu meo vobis- 5
cum sum gaudens, & videns ordinem vestrum, & firmitatem fidei vestræ quæ
in Christo. Et sicut accepistis Christum Jesum Dominum nostrum, ita in eo am- 6
bulate, Et fundamini & ædificamini in eo, & confirmamini in fide ejus: & in 7
quibus edocti estis, abundate cum gratiarum actione ei. Cavete ne decipiant 8
vos in sapientia sermonis blandientes frustrà secundùm constitutiones homi-
num ad decipiendum hunc mundum, & non secundùm legem Christi Jesu.

Versio VULGATA LATINA.

3
4 In quo sunt omnes thesauri sapientiæ & scientiæ absconditi. Hoc autem di-
5 co, ut nemo vos decipiat in sublimitate sermonum. Nam etsi corpore ab-
sens sum, sed spiritu vobiscum sum: gaudens, & videns ordinem vestrum,
6 & firmamentum ejus, quæ in Christo est, fidei vestræ. Sicut ergò accepi-
7 stis Jesum Christum Dominum, in ipso ambulate, Radicati, & super-
ædificati in ipso, & confirmati fide, sicut & didicistis, abundantes in illo
8 in gratiarum actione. Videte ne quis vos decipiat per philosophiam, &
inanem fallaciam, secundùm traditionem hominum, secundùm elementa mun-
9 di, & non secundùm Christum: Quia in ipso inhabitat omnis plenitudo
10 divinitatis corporaliter: Et estis in illo repleti, qui est caput omnis prin-
11 cipatûs, & potestatis: In quo & circumcisi estis circumcisione non manu
12 factâ in expoliatione corporis carnis, sed in circumcisione Christi: Conse-
pulti ei in baptismo, in quo & resurrexistis per fidem operationis Dei,
13 qui suscitavit illum à mortuis. Et vos, cùm mortui essetis in delictis, &

præputio carnis vestræ, convivificavit cum illo, donans vobis omnia deli-
cta: Delens quod adversùs nos erat chirographum decreti, quod erat con- 14
trarium nobis, & ipsum tulit de medio, affigens illud cruci: Et expoli- 15
ans principatus, & potestates, traduxit confidenter, palàm triumphans illos
in semetipso. Nemo ergò vos judicet in cibo, aut in potu, aut in parte 16
diei festi, aut neomeniæ, aut sabbatorum: Quæ sunt umbra futurorum: 17
corpus autem Christi. Nemo vos seducat, volens in humilitate, & religi- 18
one angelorum, quæ non vidit ambulans, frustrà inflatus sensu carnis suæ,
Et non tenens caput, ex quo totum corpus, per nexus & conjunctiones 19
subministratum & constructum, crescit in augmentum Dei. Si ergò mortui 20
estis cum Christo ab elementis hujus mundi: quid adhuc tanquam viventes
in mundo decernitis? Ne tetigeritis, neque gustaveritis, neque contrecta- 21
veritis: Quæ sunt omnia in interitum ipso usu, secundùm præcepta & do- 22
ctrinas hominum:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

3 4 * الذي فيه سائر كنوز الحكمة والعلم مخفاة * هذا قلته لئلا يموه عليكم احد باقوال مقنعة
5 يطغيكم بها * فاني وان كنت ببشري غائبا * لكني بالروح معكم انا * مسرورا معاينا ترتيبكم
6 وصرامة ايمانكم بالمسيح * فكما تسلمتم اذا يسوع المسيح الرب تصرفوا فيه * متأصلين فيه
7 ومبنيين عليه * ومتحققين بالامانة كما علمتم * متفضلين في هذا الشكر * تم *
* قراءة السبت الثاني والعشرين بعد العنصرة * ولعيد القديس النبيل ابينا باسيليوس *
8 * احذروا الا يكون عندكم من يعريكم ويسلبكم بالفلسفة والطغيان الباطل الملائم
9 تقليد الناس * المختص باستقصات العالم * لا المختص بالمسيح * فان فيه سكن كل كمال اللاهوت
10 11 متجسدا * فكونوا متكملين به * الذي هو راس كل رياسة وسلطان * الذي به ختنتم
12 ختانة لا معمولة بيد * في التعري من جسد خطايا البشر في ختانة المسيح * اذ قد دفنتم
معه في المعمودية وقمتم معه بتصديق فعل الله الذي اقامه من الموتى * تم *
13 * قراءة الاثنين من الجمعة الثانية والعشرين * وانتم كنتم موتى بالهفوات وبغلفة
14 بشريتكم * فاحياكم الله معه * سامحا لنا بجميع هفواتنا * اذ محا الصك المكتوب علينا بمعتقدات
15 الذي كان ضدا * واقتلعه من الوسط وسمره في الصليب * ولما عرى ذوي الرياسات
16 والسلطات شهرهم مجاهرة وفضحهم به * فلا يدينكم احد اذا في ماكول او مشروب * او
17 لانكم ما تحفلون بحظ العيد * او بغرة الشهر * او بالسبوت * هذه التي كانت اظلة العتيدات *
18 وجسد المسيح * لا يدينكم على مشاركته احد * مريدا بحجة التواضع وديانة الملائكة * ان
19 يغوص في الاشياء التي ما شاهدها * متشامخا من قبل عقل بشريته باطلا * ولا يمسك الراس
الذي منه الجسم كله بآلات اللمس والاعصاب الرابطة * اذ هو مستمد منه الدرور ومنتظم فيه *
ينمي النماء الملائم لله * * قراءة الثلثاء من الجمعة الثانية والعشرين *
20 * ان كنتم قد متم مع المسيح من استقصات العالم * فلم كانكم احياء في العالم * تم *
21 22 تعتقدون معتقداته * لا تلمس * لا تذق * لا تدن * من الاشياء التي تؤول كلها الى الفساد في
استعمالها * المختصة بوصايا الناس وتعليمهم *

In quo sunt omnes thesauri sapientiæ & 3
scientiæ absconditi. Hoc dixi, nequis 4
vobis imponat sermonibus persuasoriis
quibus decipiat vos. Nam etsi carne 5
meâ sim absens, tamen spiritu vobiscum
sum, gaudens, cernens ordinem vestrum,
& generositatem vestræ in Christum fi-
dei. Sicut igitur accepistis Jesum Chri- 6
stum Dominum, ita vos gerite in ipso:
In eo radicati, & super ipsum obfirmati, 7
ac certi in fide, quemadmodum edocti
estis, excellentes in hujusmodi gratia-
rum actione. Finis.

Lectio Sabbathi vigesimi secundi
post Pentecosten. Et pro die fe-
sto Sancti celeberrimi Patris no-
stri Basilii.

Cavete ne sit apud vos qui spoliet ac de- 8
prædetur vos per philosophiam & ina-
nem deceptionem, monimentis hominum
consonam, elementis mundi congruentem,
non Christo conformem. Nam in eo in- 9
habitavit tota perfectio Deitatis corpo-
raliter. Quarè perfecti estote in eo, qui 10
est caput omnis principatus ac potestatis:
Per quem circumcisi estis circumcisione 11
non manu facta, per expoliationem corpo-
ris peccatorum carnis in circumcisione
Christi: Quandoquidem sepulti estis 12
cum eo per baptismum, & surrexistis
cum eo per fidem efficacitatis Dei qui
suscitavit eum à mortuis. Hucusque.

Lectio feriæ secundæ hebdomadis
vigesimæ secundæ.

Vos cum eratis mortui in delictis, & 13
in præputio carnis vestræ: at vivifica-
vit vos Deus cum eo, condonans nobis
cuncta delicta nostra: Delens chirogra- 14
phum adversum nos scriptum per dogma-
ta, quod erat contrarium: illudque è
medio sublatum, clavis affixit cruci:
Spoliatosque principatuum ac potesta- 15
tum possessores publicè exposuit, eosque
per illam diffamavit. Nequis igitur 16
vos damnet ob cibum aut potum,
aut eo quòd non conveniatis in sor-
tem festi, aut in plenilunio men-
struo, aut in Sabbathis: Iis in- 17
quam, quæ erant umbræ futurorum.
Ob communionem autem corporis Chri-
sti Nemo vos damnet, volens prætextu 18
humilitatis & religionis angelorum, in
res penetrare quas non vidit, frustra su-
perbiens ob judicium carnis suæ: Ne- 19
que tenens caput, ex quo totum corpus
per instrumenta tactus, perque nervos
connectentes (derivante ex eo influen-
tiâ, et in ipsum corpus ordine distributâ)
augescit augmento quod competit Deo.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis vi-
gesimæ secundæ.

Si mortui jam estis cum Christo ab ele- 20
mentis mundi, cur igitur ac si viveretis
in mundo, Hucusque, *dogmata ipsius te-*
netis? Ne tetigeris, ne gustaveris, ne 21
accesseris. Ad res quæ redeunt omnes ad 22
corruptionem dum utimur eis, consenta-
neas mandatis doctrinæque hominum:

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

9 እስመ : ላዕሌሁ : ኅደረ : ኵሉ : ፍጹም : መለኮቱ : በሥጋ : ሰብእ ::=:
10 ወኮነ : ፍጹማነ : ቦቱ :: ጊ እስመ : ውእቱ : ርእሱ : ለኵሉ : መኰንን :: ወለኵሉ : መ
11 ንግሥት ::=: ዘቦቱ : ተገዘርክሙ : ግዝረተ : ዘኢኮነ : በእደ : ሰብእ : ወበስልበተ : ነፍ
12 ስተ : ሥጋነ : በግዝረተ : ክርስቶስ ::=: ተቀበርነ : ምስሌሁ : በጥምቀቱ :: ወተንሣእነ :
13 ምስሌሁ : በረድኤተ : ሃይማኖተ : እግዚአብሔር : ዘአንሥኦ : እምውታን ::=: ወአንተ
ሙኒ : ምውታን : አንትሙ : በኃጢአትክሙ : ወበቍልፈተ : ነፍስትክሙ : ወአሕየወክሙ :
14 ምስሌሁ : ወኀደገክሙ : ኵሎ : ኃጢአትክሙ ::=: ወደምሰሰ : ለነ : መጽሐፈ : ዕዳነ :
15 በሥርዐቱ : እምዕድዎነ : ወአእተቶ : እምነ : ማእከሌነ : ወቀነዎ : በመስቀሉ ::=: ወሰ
ለቦሙ : ለቀደምት : ወለመኳንንት :: ፫ ወአርአየ : ክሡተ : ወተዋለጦሙ : ቦቱ ::=:
16 ዑቁ : እንከ : አልቦ : ዘይገሥጽክሙ : እንከ : ወኢበመብልዕ : ወኢበመስቴ : ወኢበመክፈል
17 ትክሙ : ወኢበበዓልክሙ : ወኢበሠርቀ : ወርኅክሙ : ወኢበሰናብት ::=: እስመ : ዝንቱ : ው
18 እቱ : ጽላሎቱ : ዘይመጽእ ::=: ወአልቦ : ዘያስተአብደክሙ : በእንተ : ሥጋሁ : ለክርስ
ቶስ : ፈቂዶ : በተያውሆ : ለሕርመተ : መላእክት :: ከመ : ይትናአይ : ርእሱ : ወእመኒ : ኀ
19 ፈሳ : ሥጋ : ልቡ ::=: ወኢያጸንዕ : ርእሶ : ዘቦቱ : የዐርፍ : ኵሉ : ሥጋ :: ወይትዋደ
ድ : ኵሉ : መለሌት : ወይልህቅ : ወይጸንዕ : ወይበዝኅ : ወይመልእ : በእግዚአብሔ
20 ር ::=: ወእመ : ሞትክሙ : ምስለ : ክርስቶስ : እምንብረቱ : ለዓለም : በእፎ : ካዕበ :
21 ከመዝ : ሕያዋን : ውስተ : ዓለም : ትገብሩ ::=: ወኢትግስሱ : ወኢትልክፉ : ወኢትጥዐ
22 ሙ ::=: ዘንተ : ለሙስና : በከመ : ትእዛዘ : ሰብእ ::=:

Quia super eum habitat omnis perfectio Deitatis suæ in corpore hominis: 9
Et sumus perfecti in ipso, quia ipse est caput omnis imperii, & omnis re- 10
gni: In quo circumcisi estis circumcisione, quæ non facta fuit per manum 11
hominis, sed per expoliationem corporis carnis nostræ, in circumcisione Christi:
Sepulti fuimus cum eo in baptismo suo, & suscitati fuimus cum eo, per 12
auxilium fidei Dei, qui suscitavit eum à mortuis. Et vos mortui fuistis 13
in peccatis vestris, & in præputio corporum vestrorum, & vivificavit vos
cum eo, & condonavit vobis omnia peccata vestra. Et delevit pro nobis scri- 14
pturam debiti nostri in decreto quod erat *contra nos, & sustulit eam è medio*
nostrûm, & affixit eam in cruce ejus: Et expoliavit principes, & potestates, 15
& monstravit palàm, & pudefecit illos in eo. Cavete igitur ut nemo sit qui ju- 16
dicet vos ampliùs, neque in cibo, neque in potu, neque in portione vestra, neque
in festo vestro, neque in noviluniis vestris, neque in sabbathis: Quia hæc 17
sunt umbra futuri. Et nemo insipientes vos reputet propter corpus Christi, volens 18
in blanditiis religionis angelorum, ut pulchrum sit caput ejus, aut inflatus carne
cordis ejus: Et non firmat caput suum, in quo requiescit totum corpus, & funda- 19
tur quodque membrum, & crescit, & confirmatur, et abundat, & impletur
per Deum. Et si mortui fuistis cum Christo à negotio hujus mundi, quomodò ite- 20
rùm ut vivi in mundo, operamini? Neque tetigeris, neque palpaveris, neque 21
gustaveris: Hoc in interitum secundùm præceptum hominum: 22

ἘΠΙΣΤΟΛΗ᾽ ΠΡΟ'Σ ΚΟΛΑΣΣΑΕΪΣ. ΚΕΦ. Θ'. Ι'.

Quæ ſunt rationem quidem habentia ſapientiæ in *voluntario cultu*, & *ſubmiſſione animi*, &
23 Ἅτινά ἐστι λόγον μὲν ἔχοντα σοφίας ἐν ἐθελοθρησκείᾳ, ϗ ταπεινοφροσύνῃ, ϗ
ſubmiſſione corporis, non in honore aliquo ad *expletionem* carnis.
ἀφειδίᾳ σώματος, οὐκ ἐν τιμῇ τινι πρὸς πλησμονὴν τῆς σαρκός.

CAP. III. γ'.

Si igitur conſurrexiſtis Chriſto, quæ ſurſum quærite, ubi Chriſtus eſt in dextera Dei
1 ΕΙ οὖν συνηγέρθητε τῷ Χριστῷ, τὰ ἄνω ζητεῖτε, οὗ ὁ Χριστός ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ
ſedens: Quæ ſurſum ſapite, non quæ ſuper terram. Mortui eſtis enim, & vita veſtra
2 καθήμενος. Τὰ ἄνω φρονεῖτε, μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς. Ἀπεθάνετε γὰρ, ϗ ἡ ζωὴ ὑμῶν
3 eſt abſcondita cum Chriſto in Deo. Cùm Chriſtus apparuerit, vita *noſtra*,
4 κέκρυπται σὺν τῷ Χριστῷ ἐν τῷ Θεῷ. Ὅταν ὁ Χριστὸς φανερωθῇ, ἡ ζωὴ ἡμῶν, Θ'
tunc & vos cum ipſo apparebitis in gloria. Mortificate ergò membra
5 τότε ϗ (α) ὑμεῖς σὺν αὐτῷ φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ. Νεκρώσατε οὖν τὰ μέλη
veſtra quæ ſuper terram, fornicationem, immunditiam, *mollitiem*, concupiſcentiam
ὑμῶν τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, πορνείαν, ἀκαθαρσίαν, πάθος, ἐπιθυμίαν
malam, & avaritiam, quæ eſt *idololatria*: Propter quæ venit
6 κακὴν, ϗ τὴν πλεονεξίαν, ἥτις ἐστὶν εἰδωλολατρεία· Δι᾽ ἃ ἔρχεται
ira Dei ſuper filios incredulitatis. In quibus & vos ambulâ-
7 ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας· Ἐν οἷς ϗ ὑμεῖς περιεπατή-
ſtis aliquando, cùm viveretis in illis. Nunc autem deponite & vos
8 σατέ ποτε, ὅτε ἐζῆτε ἐν (β) αὐτοῖς. Νυνὶ δὲ ἀπόθεσθε ϗ ὑμεῖς
omnia, iram, *excandeſcentiam*, malitiam, blaſphemiam, *turpiloquium*, ex
τὰ πάντα, ὀργὴν, θυμὸν, κακίαν, βλασφημίαν, αἰσχρολογίαν, ἐκ
ore veſtro. Ne mentimini in invicèm, expoliantes veterem
9 τοῦ στόματος ὑμῶν. Μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλλήλους, ἀπεκδυσάμενοι τὸν παλαιὸν
hominem cum actibus ſuis: Et *induti* novum eum *re-*
10 ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ· Καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν νέον τὸν ἀνα-
novatum in agnitionem ſecundùm imaginem ejus qui creavit illum. Ubi
11 καινούμενον εἰς ἐπίγνωσιν κατ᾽ εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν. Ὅπου

non eſt *Græcus* & Judæus, circumciſio & præputium: Barbarus, Scytha: ſervus,
οὐκ ἔνι Ἕλλην ϗ Ἰουδαῖος, περιτομὴ ϗ ἀκροβυστία· Βάρβαρος, Σκύθης· δοῦλος,
liber: ſed omnia & in omnibus, Chriſtus. Induite ergò, ſicut electi
(γ) ἐλεύθερος· ἀλλὰ τὰ πάντα ϗ ἐν πᾶσι, Χριστός. Ἐνδύσασθε οὖν, ὡς ἐκλεκτοὶ 12
Dei, ſancti, & dilecti, viſcera *miſerationum*, benignitatem,
(δ) τοῦ Θεοῦ, ἅγιοι, ϗ ἠγαπημένοι, σπλάγχνα (ε) οἰκτιρμῶν, χρηστότητα,
humilitatem, modeſtiam, *longanimitatem*: Supportantes *alii alios*, & condonantes
ταπεινοφροσύνην, (ζ) πρᾳότητα, μακροθυμίαν· Ἀνεχόμενοι ἀλλήλων, ϗ χαριζόμενοι 13
vobiſmetipſis, ſi quis adverſùs aliquem habet querelam: ſicut & *Chriſtus* condo-
ἑαυτοῖς, ἐάν τις πρός τινα ἔχῃ μομφήν· καθὼς ϗ (η) ὁ Χριστὸς ἐχαρί-
navit *vobis*, ita & vos. Super omnia autem hæc, charitatem, quæ eſt
σατο ὑμῖν, (θ) οὕτω ϗ ὑμεῖς. Ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις τὴν ἀγάπην, (ι) ἥτις ἐστὶ 14
vinculum perfectionis: Et pax *Dei* ſuperet in cordibus
σύνδεσμος τῆς τελειότητος· Καὶ ἡ εἰρήνη (κ) τοῦ Θεοῦ βραβευέτω ἐν ταῖς καρδίαις 15
veſtris: in *quam* & vocati eſtis in uno corpore, & grati eſtote. Verbum
Ι' ὑμῶν· εἰς ἣν ϗ ἐκλήθητε ἐν ἑνὶ σώματι, ϗ εὐχάριστοι γίνεσθε. Ὁ λόγος 16
Chriſti *inhabitet* in vobis abundanter, in omni ſapientia, docentes & commo-
(λ) τοῦ Χριστοῦ ἐνοικείτω ἐν ὑμῖν πλουσίως, ἐν πάσῃ σοφίᾳ, διδάσκοντες ϗ νουθε-
nentes voſmetipſos, pſalmis, & hymnis, & canticis ſpiritualibus, in gratia cantantes
τοῦντες ἑαυτοὺς, (μ) ψαλμοῖς, ϗ ὕμνοις, ϗ ᾠδαῖς πνευματικαῖς, ἐν χάριτι ᾄδοντες
in *corde veſtro Domino*. Et omne quodcunque facitis in verbo aut in opere,
(ν) ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ Κυρίῳ. Καὶ πᾶν ὅ, τι ἂν ποιῆτε ἐν λόγῳ ἢ ἐν ἔργῳ, 17
omnia in nomine Domini Jeſu, gratias agentes Deo, & patri per ipſum.
πάντα ἐν ὀνόματι (ξ) Κυρίου Ἰησοῦ, εὐχαριστοῦντες τῷ (ο) Θεῷ ϗ πατρὶ δι᾽ αὐτοῦ.
Mulieres, ſubditæ eſtote propriis viris, ſicut *convenit*, in Domino. Viri,
Αἱ γυναῖκες, ὑποτάσσεσθε (π) τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ὡς ἀνῆκεν, ἐν Κυρίῳ. Οἱ ἄνδρες, 18
diligite uxores, & *ne amarulenti ſitis* ad illas. Filii, obedite 19
ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας, ϗ μὴ πικραίνεσθε πρὸς αὐτάς. Τὰ τέκνα, ὑπακούετε 20
parentibus per omnia: hoc enim eſt *bene*placitum Domino.
τοῖς γονεῦσι κατὰ πάντα· τοῦτο (ρ) γάρ ἐστιν εὐάρεστον τῷ Κυρίῳ.

Κεφ. γ'. MS A. (α) ὑμεῖς φανερωθήσεσθε ἐν (β) τούτοις. (γ) ϗ ἐλεύθερος· ἀλλὰ πάντα (δ) Θεοῦ, (ε) οἰκτιρμοῦ, (ζ) πραΰτητα, (η) ὁ Κύριος ἐχαρίσατο (θ) οὕτως (ι) ὅ ἐστιν (κ) τοῦ Χριστοῦ βραβευέτω (λ) τοῦ Θεοῦ (μ) ψαλμοῖς, ὕμνοις, (ν) ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν τῷ Θεῷ. (ξ) Ἰησοῦ Χριστοῦ, (ο) Θεῷ πατρὶ (π) τοῖς ἀνδράσιν, (ρ) γὰρ εὐάρεστόν ἐστιν ἐν Κυρίῳ

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

23 [illegible]

Et videntur habere rationem ſapientiæ in 23 ſpecie humilitatis & timoris Dei: neque parcunt corpori, non in eo quod honeſtum eſt, ſed in iis quæ uſui ſunt carni.

CAP. III.

Feriâ quartâ requiei. 6.

1–20 [illegible]

SI ergò reſurrexiſtis unà cum Chriſto, quæ 1 ſunt supernè quærite, ubi Chriſtus ſedet ad dexteram Dei: Quæ ſuperna ſunt medi- 2 tamini, & non quæ in terra. Mortui enim 3 eſtis, & vita veſtra abſcondita eſt cum Chriſto in Deo. Quum autem Chriſtus manife- 4 ſtatus fuerit, qui quidem eſt vita noſtra, tunc & vos manifeſtabimini cum eo in gloria. Mortificate igitur membra veſtra terreſtria, 5 ſcortationem, immunditiam, & perturbationes, & concupiſcentiam malam, & avaritiam, quæ eſt reverentia idolorum. Pro- 6 pter talia enim venit ira Dei in filios inobedientiæ. In his etiam vos quondam ambu- 7 lâſtis, quum in iiſdem verſabamini. Nunc 8 autem deponite à vobis hæc omnia, iram, excandeſcentiam, malitiam, blaſphemiam, ſermonem impurum. Et ne mentiamini 9 alius in alium, ſed exuite hominem veterem cum omnibus moribus ejus: Et induite 10 novum qui renovatur per cognitionem, in ſimilitudinem conditoris ſui. Ubi non eſt 11 Judæus & Gentilis, neque circumciſio & præputium, neque Græcus & Barbarus, neque ſervus & ingenuus: ſed omnia & in omnibus eſt Chriſtus. Induite igitur tan- 12 quam electi Dei, ſancti, & dilecti, miſerationes, & clementiam, & lenitatem, & humilitatem mentis, & tranquillitatem, ac longanimitatem. Et ſufferte alius alium, & con- 13 donate vobis mutuó: quòd ſi quis habeat querelam adverſùs proximum ſuum, quemadmodum Chriſtus condonavit vobis, ſic & vos condonate. Et cum his omnibus cha- 14 ritas, quæ eſt vinculum perfectionis. Et 15 pax Chriſti gubernet corda veſtra, ad quam vocati eſtis in uno corpore. Et gratias agite Chriſto, Ut ſermo ipſius inhabitet in 16 vobis opulenter cum omni ſapientia. Et docete ac erudite voſmetipſos pſalmis, & hymnis, & canticis ſpiritualibus; & cum gratia pſallite in cordibus veſtris Deo. Et 17 quicquid agitis ſermone & opere, in nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti agite, & gratiam habete per eum Deo Patri.

Quotidie. 7.

Uxores, ſubditæ eſtote maritis veſtris, ut 18 æquum eſt in Chriſto. Viri, diligite uxo- 19 res veſtras, & ne ſitis amarulenti adverſus illas. Filii, obedite parentibus veſtris per 20 omnia, ſic enim placet coram Domino noſtro.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

23 [illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]

Quod reputant ſapientiam. 23

CAP. III.

ET ſi reſurrexiſtis cum Chriſto, ſuperna quærite, ubi eſt Chriſtus in dextra Dei 1 *ſedens: Superna curate, & non terreſtria.* 2

Verſio VULGATA LATINA.

23 Quæ ſunt rationem quidem habentia ſapientiæ in ſuperſtitione, & humilitate, & non ad parcendum corpori, non in honore aliquo ad ſaturitatem carnis.

CAP. III.

1 IGitur, ſi conſurrexiſtis cum Chriſto, quæ ſurſùm ſunt quærite, ubi Chriſtus eſt in
2 dextera Dei ſedens: Quæ ſurſùm ſunt ſapite, non quæ ſuper terram. Mortui
3 enim eſtis, & vita veſtra eſt abſcondita cum Chriſto in Deo. Cùm Chriſtus ap-
4 paruerit, vita veſtra; tunc & vos apparebitis cum ipſo in gloria. Mortificate ergò
5 membra veſtra, quæ ſunt ſuper terram; fornicationem, immunditiam, libidinem,
6 concupiſcentiam malam, & avaritiam, quæ eſt ſimulacrorum ſervitus: Propter
7 quæ venit ira Dei ſuper filios incredulitatis: In quibus & vos ambulâſtis ali-
8 quando, cùm viveretis in illis. Nunc autem deponite & vos omnia; iram, indi-
9 gnationem, malitiam, blaſphemiam, turpem ſermonem de ore veſtro. Nolite
10 mentiri invicèm, expoliantes vos veterem hominem cum actibus ſuis, Et induentes novum, eum qui renovatur in agnitionem, ſecundùm imaginem ejus qui creavit illum. Ubi non eſt Gentilis, & Judæus, circumciſio, & præputium, Barbarus, 11
& Scytha, ſervus, & liber: ſed omnia, & in omnibus Chriſtus. Induite vos er- 12
gò ſicut electi Dei, ſancti, & dilecti, viſcera miſericordiæ, benignitatem, humilitatem, modeſtiam, patientiam: Supportantes invicèm, & donantes vobiſmetipſis, 13
ſi quis adverſùs aliquem habet querelam: ſicut & Dominus donavit vobis, ita &
vos. Super omnia autem hæc, charitatem habete, quod eſt vinculum perfectio- 14
nis: Et pax Chriſti exultet in cordibus veſtris, in qua & vocati eſtis in uno cor- 15
pore: & grati eſtote. Verbum Chriſti habitet in vobis abundanter, in omni ſa- 16
pientia, docentes, & commonentes voſmetipſos, pſalmis, hymnis, & canticis ſpiritualibus, in gratia cantantes in cordibus veſtris Deo. Omne quodcunque facitis 17
in verbo aut in opere, omnia in nomine Domini Jeſu Chriſti, gratias agentes Deo
& Patri per ipſum. Mulieres, ſubditæ eſtote viris, ſicut oportet, in Domino. 18
Viri, diligite uxores veſtras, & nolite amari eſſe ad illas. Filii, obedite parenti- 19
bus per omnia: hoc enim placitum eſt in Domino. 20

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

23 * التي فيها كلام حكمة في ايثار التعبد والتواضع وتجنب الاشفاق على البدن * لا في اكرام ما
للباري عن تملي البدن * * الفصل الثالث * وان كنتم اذا قمتم مع المسيح فاطلبوا 1
التي في العلى * حيث هو المسيح في يمين الله جالسا * في التي في العلى تفطنوا * لا في التي في 2
الارض * لانكم قد متم وحياتكم قد احتجبت مع المسيح في الله * تم * الاحد التاسع والعشرون 3
بعد العنصرة * ويقرا ايضا للاحد المعروف بالابروباطورا * فاذا ظهر المسيح حياتنا * حينئذ 4
ستظهرون وانتم معه بتشريف * فاميتوا اذا اعضاءكم التي على الارض * الزنا * النجاسة * 5
الالم * الشهوة الردية * الشر * الاستعظام الذي هو عبادة الاصنام * هذه التي من اجلها يوافي 6
سخط الله على اولاد المعصية * التي قد كنتم انتم تتصرفون فيها وقتا ما * حين كنتم فيها * 7
* فاطرحوا انتم الان هذه كلها * الغيظ * الغضب * الرذيلة * الافتراء * الكلام القبيح * واقصوها 8
من افواهكم * لا تكذبوا بعضكم بعضا * انزعوا الانسان العتيق مع اعماله * والبسوا 9 10
الجديد المتجدد كصورة من براه لمعرفته * حيث ليس يوناني * ولا يهودي * ختانة وغلفة * 11
عجمي وكردي * عبد وحر * لكن المسيح على الكل وفي الكل * قراءة الاحد الثلثين بعد
العنصرة * البسوا اذا ايها القديسون والمحبوبون كما يليق بمختاري الله * حنوا * 12
تراءفا * خيرية * تواضعا * وداعة * تمهلا * محتملين بعضكم بعضا وسامحين لهم * ان كان 13
لاحدكم لدى الاخر لوما * كما سامح المسيح لكم كذلك وانتم اسمحوا * ومع هذه كلها * البسوا 14
المحبة التي هي رباط الكمال * وسلامة الله فلتتوسط في قلوبكم * التي دعيتم اليها بجسد واحد * 15
وكونوا شاكرين * وليسكن فيكم قول الله بغزارة بكافة الحكمة * اذ تعلمون انفسكم * وتعظوها 16
بالمزامير والتسابيح والترنيمات الروحانية * مترنمين للرب في قلوبكم * تم * * قراءة الاربعا
من الجمعة الثانية والعشرين * * وكل ما تعملونه بقول او بفعل كلها باسم الرب يسوع 17
اعملوها * شاكرين به لاله الاب * ايها النساء اخضعن للرجال بمخافة الرب كما يجب * 18
* ايها الرجال حبوا نساءكم * ولا تكونوا لهن ممردين * ايها الاولاد اطيعوا والديكم 19 20
في كل امر فان هذا مرضيا للرب *

In quibus eſt ſermo ſapientiæ per volun- 23 *tariam ſubmiſſionem, & humilitatem, atque neglectum parcendi corpori, non per honorem aliquem creatori exhibitum pro expletione carnis.*

CAP. III.

ITaque ſi ſurrexiſtis cum Chriſto, quærite quæ ſunt in ſublimi, ubi eſt Chriſtus 1 *in dextera Dei ſedens: Quæ in ſublimi ſunt conſiderate, non quæ in terra.* 2 *Nam mortui jam eſtis, & vita veſtra jam abſcondita eſt cum Chriſto in Deo.* 3 *Finis.*

Dominicâ vigeſimâ nonâ poſt Pentecoſten. Legitur quoque pro Dominica quæ nuncupatur Probatica.

Quare quum apparuerit Chriſtus vita 4 *noſtra, tunc apparebitis & vos cum eo in gloria. Mortificate igitur membra ve-* 5 *ſtra quæ ſunt ſuper terram, fornicationem, impuritatem, paſſionem, cupiditatem pravam, aviditatem, inhiationem opum, quæ eſt idolorum cultus: Propter* 6 *quæ venit indignatio Dei ſuper filios contumaces. In quibus vos verſabamini* 7 *quondam, quum in iis eſſetis. At nunc ab-* 8 *jicite vos hæc omnia, iram, excandeſcentiam, abominationem, maledicentiam, ſermonem turpem, eáque procul pellite ab oribus veſtris. Ne mendacio arguatis* 9 *alii alios: exuite veterem hominem cum factis ipſius: Et induite novum, renova-* 10 *tum juxta imaginem ejus qui condidit illum ad agnitionem ſui. Ubi non eſt* 11 *Græcus, neque Judæus, circumciſio, & præputium, Perſa, & Scytha, ſervus, ac liber: ſed Chriſtus ſuper omnia & in omnibus.*

Lectio Dominicæ trigeſimæ poſt Pentecoſten.

Induite igitur O Sancti & dilecti, ut 12 *decet electos Dei, benignitatem, miſerationem, bonitatem, humilitatem, manſuetudinem, longanimitatem: Tolerantes alii* 13 *alios, eiſque condonantes, ſi quis veſtrûm habuerit adverſùs alium querelam, ſicut condonavit Chriſtus vobis, ſic & vos condonate. Et cum his omnibus induimini* 14 *charitate quæ eſt vinculum perfectionis. Et pax Dei centrum occupet in cordibus* 15 *veſtris, ad quam vocati eſtis in uno corpore: & eſtote gratias agentes. Habitet-* 16 *que in vobis ſermo Dei affluenter, omni cum ſapientia, docentes & commonentes voſipſos pſalmis, hymnis, & canticis ſpiritualibus, canentes in cordibus veſtris Domino. Finis.*

Lectio feriæ quartæ hebdomadis vigeſimæ ſecundæ.

Et quicquid egeritis dicto aut facto, 17 *omnia in nomine Domini Jeſu facite, gratias agentes per eum Deo Patri. O* 18 *uxores, ſubditæ eſtote viris cum timore Domini, ut oportet. O viri, dili-* 19 *gite uxores veſtras, & ne ſitis erga eas intractabiles. O liberi, obedite genitori-* 20 *bus veſtris in omni re: hoc enim gratum eſt Domino.*

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

3 እስመ ፡ ሞትክሙ ፡ ወኅብእት ፡ ሕይወትክሙ ፡ ኀበ ፡ ክርስቶስ ፡ በእግዚአብሔር ፡፡:=
4 እስመ ፡ መጽአ ፡ ክርስቶስ ፡ ዘይትዐወቅ ፡ ሕይወትክሙ ፡ ይእተ ፡ አሚረ ፡ ተስተርእዩ ፡ ም
5 ስሌሁ ፡ በስብሐት ፡፡:= ቅትልዋ ፡ ለነፍስትክሙ ፡ በዲበ ፡ ምድር ፡ እምዝሙት ፡ ወርኵ
6 ስ ፡ ወመንሱት ፡ ወፍትወት ፡ እኪት ፡ ወትእግልት ፡ ወጣዖት ፡፡:= ዘበእንቲአሁ ፡ ይመጽ
7 እ ፡ መቅሠፍተ ፡ እግዚአብሔር ፡፡:= ዘቦቱ ፡ ሖርክሙ ፡ አንትሙኒ ፡ ትካት ፡ ለመ ፡ ሐየ
8 ውክሙ ፡ በዝንቱ ፡፡:= ወይእዜኒ ፡ ኅድግዋ ፡ ለመዓት ፡ ወለቍጥዓ ፡ እኩይ ፡ ወፀርፈት ፡
9 ነገረ ፡፡ ኀፍረት ፡ ኢይፃእ ፡ እምአፈክሙ ፡፡:= ኢትትሐሰዉ ፡ ቢጽክሙ ፡ ኅድግዎ ፡ ለብሉ
10 ይ ፡ ብእሲ ፡ ምስለ ፡ ምግባሩ ፡፡:= ወልበስዎ ፡ ለሐዲስ ፡ ብእሲ ፡፡:= ዘአልቦ ፡ በኀቤ
11 ሁ ፡ አይሁዳዊ ፡ ወአረማዊ ፡ ግዙረ ፡ ወቈላፋ ፡ ሐቃሊ ፡ ወሀገሪት ፡ ነባሬ ፡ ወአጋዕዝ ፡ ዘእ
12 ንበለ ፡ በኵሉ ፡ ክርስቶስ ፡፡:= ልበስዎ ፡ እንከ ፡ ከመ ፡ ኅሩያኒሁ ፡ እግዚአብሔር ፡ ከመ ፡
ቅዱሳን ፡ ወፍቁራን ፡፡ በምሕረት ፡ ወበተሣህሎ ፡ ኄራት ፡ ወአትሕቶ ፡ ርእስ ፡ የዋሀት ፡ ወ
13 ትዕግሥት ፡፡:= ተዐገሡ ፡ ለቢጽክሙ ፡ ወተጸገው ፡ በበይናቲክሙ ፡ ኅድጉ ፡ ለቢጽክሙ ፡
14 ዘተሐየስዎሙ ፡ ከመ ፡ ክርስቶስ ፡ ጸገወክሙ ፡ ከማሁ ፡ አንትሙኒ ፡ ግበሩ ፡፡:= ወምስ
15 ለ ፡ ዝንቱ ፡ ኵሉ ፡ ተፋቀሩ ፡ ማእሰረ ፡ ተፍጻሜቱ ፡፡:= ወሰላሙ ፡ ለክርስቶስ ፡ ይጽናዕ ፡
16 በልብክሙ ፡፡:= ወአንብቡ ፡ መዝሙረ ፡ ወስብሐተ ፡ ወማኅሌተ ፡ ቅድሰተ ፡ ስብሕዎ ፡ ለ
17 እግዚአብሔር ፡ በልብክሙ ፡፡:= ወኵሎ ፡ ዘገበርክሙ ፡ በስመ ፡ እግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክ
18 ርስቶስ ፡ አእኵትዎ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ አብ ፡፡:= 1 አንስትየ ፡ ተአዘዛ ፡ ለአምታቲ
19 ክን ፡ ከመ ፡ ለእግዚአብሔር ፡፡:= ዕደውየ ፡ አፍቅሩ ፡ አንስቲያክሙ ፡ ወኢትትጋአዝዎ
20 ን ፡፡:= ውሉድየ ፡ ተአዘዙ ፡ ለአዝማዲክሙ ፡ በኵሉ ፡ እስመ ፡ ከማሁ ፡ ርቱዕ ፡ በኀበ ፡
እግዚአብሔር ፡፡:=

Quia mortui eſtis, & abſcondita eſt vita veſtra apud Chriſtum in Deo. 3
Quia venit Chriſtus, qui declaratur vita noſtra; iſto die apparebitis cum eo 4
in gloria. Mortificate corpora veſtra ſupra terram, à ſcortatione, & im- 5
munditiâ, & tentatione, & concupiſcentiâ malâ, & avaritiâ, & idola- 6
triâ; Propter quæ veniet flagellum Dei: In quibus ambulâſtis vos et- 7
iam olim quum vixeritis in iis. Et nunc deponite iracundiam, & faſtidi- 8
um malum, & blaſphemiam: obſcœnitas ne egrediatur ex ore veſtro. Ne 9
mentimini fratribus veſtris: repellite veterem hominem cum operibus ejus, 10
Et induite novum hominem: Apud quem non eſt Judæus & Græcus, cir- 11
cumciſus & incircumciſus, agreſtis & civis, ſervus & liber, ſed in omnibus Chriſtus. Induimini igitur ut electi Dei, ut ſancti & dilecti, miſe- 12
ricordiâ, & commiſeratione, benignitate: & ſubmittite caput manſuetudine & patientiâ. Tolerate fratres veſtros, & condonate vobis invicèm, re- 13
mittite fratribus veſtris, quæ habetis contra eos: ſicut Chriſtus condonavit vobis, ſic vos facite. Et cum hiſce omnibus diligite vinculum perfectio- 14
nis ejus: Et pax Chriſti confirmetur in cordibus veſtris. Et legite pſal- 15
mos, & cantica, & hymnos ſanctos, canite Deo in cordibus veſtris. Et 16
quicquid egeritis, in nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti, gratias agite Deo 17
Patri. Mulieres, ſubditæ eſtote viris veſtris ſicut Domino. Viri, diligite 18
uxores veſtras, & ne contradicatis iis. Filii, auſcultate parentibus ve- 19
ſtris in omnibus: quia ſic æquum eſt apud Deum. 20

Patres, ne irritate filios vestros, ut non pusillo animo fiant. Servi, obedite
21 22 Οἱ πατέρες, μὴ (σ) ἐρεθίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἵνα μὴ ἀθυμῶσιν. Οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε
per omnia secūdum carnem dominis, non in oculorum servitiis quasi hominib' placētes, sed
κατὰ πάντα τοῖς κατὰ σάρκα κυρίοις, μὴ ἐν (τ) ὀφθαλμοδουλείαις ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ'
in simplicitate cordis, timentes Deum. Et omne quodcunque facitis, ex animo opera-
23 ἐν ἁπλότητι καρδίας, φοβούμενοι (υ) τὸν Θεόν. Καὶ πᾶν ὅ, τι ἐὰν ποιῆτε, ἐκ ψυχῆς ἐργά-
mini, sicut Domino, & nō hominibus: Scientes, quòd à Domino accipietis re-
24 ζεσθε, ὡς τῷ (φ) Κυρίῳ, καὶ οὐκ ἀνθρώποις· Εἰδότες, ὅτι ἀπὸ Κυρίου (χ) ἀπολήψεσθε τὴν ἀν-
tributionem hæreditatis: nam Domino Christo servitis. At injuriā faciens
25 ταπόδοσιν τῆς κληρονομίας· (ψ) τῷ γὰρ Κυρίῳ Χριστῷ δουλεύετε. Ὁ (ω) δὲ ἀδικῶν
reportabit quod iniquè gessit, & non est personarum acceptio.
κομιεῖται ὃ ἠδίκησε, καὶ οὐκ ἔστι προσωποληψία.

CAP. IV. δ'.

O Domini, justum & æquabilitatem servis præstate, sciētes quoniā & vos habetis
1 Οἱ Κύριοι, τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητα τοῖς δούλοις παρέχεσθε, εἰδότες ὅτι καὶ ὑμεῖς ἔχετε
Dominū in cælis. Orationi perdurate, vigilantes in ea in gratia-
2 Κύριον ἐν (α) οὐρανοῖς. Τῇ προσευχῇ προσκαρτερεῖτε, γρηγοροῦντες ἐν αὐτῇ ἐν εὐχα-
rū actione: Orantes simul & pro nobis, ut Deus aperiat nobis ostium sermonis,
3 ριστίᾳ· Προσευχόμενοι ἅμα καὶ περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ Θεὸς ἀνοίξῃ ἡμῖν θύραν τοῦ (β) λόγου,
loqui mysterium Christi, (propter quod etiam vinctus sum:) Ut manifestem illud, ut
4 λαλῆσαι τὸ μυστήριον τοῦ Χριστοῦ, (δι' ὃ καὶ δέδεμαι·) Ἵνα φανερώσω αὐτό, ὡς
oportet me loqui. In sapientia ambulate ad eos qui foris, tempus redimentes.
5 δεῖ με λαλῆσαι. Ἐν σοφίᾳ περιπατεῖτε πρὸς τοὺς ἔξω, τὸν καιρὸν ἐξαγοραζόμενοι.
Sermo vester semper, in gratia sale conditus, scire quomodò oporteat vos uni-
6 Ὁ λόγος ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι, ἅλατι ἠρτυμένος, εἰδέναι πῶς δεῖ ὑμᾶς ἑνὶ
cuique respondere. Ea quæ circa me omnia nota faciet vobis Tychicus, dilectus frater,
7 ἑκάστῳ ἀποκρίνεσθαι. Τὰ κατ' ἐμὲ πάντα γνωρίσει ὑμῖν Τυχικός, ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφός,
& fidelis minister, & conservus in Domino: Quem misi ad vos ad ipsum hoc,
8 καὶ πιστὸς διάκονος, καὶ σύνδουλος ἐν Κυρίῳ· Ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο,
ut cognoscat ea quæ circa vos, & consoletur corda vestra: Cùm Onesimo
9 ἵνα (γ) γνῷ τὰ περὶ ὑμῶν, καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν· Σὺν Ὀνησίμῳ

fideli & dilecto fratre, qui est ex vobis: Omnia vobis nota facient quæ hîc. Sa-
τῷ πιστῷ καὶ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ, ὅς ἐστιν ἐξ ὑμῶν· πάντα ὑμῖν γνωρίσουσι τὰ ὧδε. Ἀ- 10
lutat vos Aristarchus concaptivus meus, & Marcus consobrinus Barnabæ,
σπάζεται ὑμᾶς Ἀρίσταρχος ὁ συναιχμάλωτός μου, καὶ Μάρκος ὁ ἀνεψιὸς Βαρνάβα,
(de quo accepistis mandata: Si venerit ad vos, excipite illum.) Et Jesus di-
(περὶ οὗ ἐλάβετε ἐντολάς· ἐὰν ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς, δέξασθε αὐτόν.) Καὶ Ἰησοῦς ὁ λεγό- 11
ctus Justus, existentes ex circumcisione: hi soli cooperarii in regnum Dei,
μενος Ἰοῦστος, οἱ ὄντες ἐκ περιτομῆς· οὗτοι μόνοι συνεργοὶ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ,
qui facti sunt mihi solatium. Salutat vos Epaphras qui ex vobis, servus
οἵτινες ἐγενήθησάν μοι παρηγορία. Ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἐπαφρᾶς ὁ ἐξ ὑμῶν, δοῦλος 12
Christi, semper decertans pro vobis in orationibus, ut stetis perfecti &
(δ) Χριστοῦ, πάντοτε ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ ὑμῶν ἐν ταῖς προσευχαῖς, ἵνα στῆτε τέλειοι καὶ
pleni in omni voluntate Dei. Testor enim illi, quòd habet zelum multum
(ε) πεπληρωμένοι ἐν παντὶ θελήματι τοῦ Θεοῦ. Μαρτυρῶ γὰρ αὐτῷ, ὅτι (ζ) ἔχει ζῆλον πολὺν 13
pro vobis, & iis qui in Laodicia, & qui in Hierapoli. Salutat vos Lucas medi-
ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ, καὶ τῶν ἐν Ἱεραπόλει. Ἀσπάζεται ὑμᾶς Λουκᾶς ὁ ἰα- 14
cus dilectus, & Demas. Salutate illos qui in Laodicia fratres, & Nympham, &
τρὸς ὁ ἀγαπητός, καὶ Δημᾶς. Ἀσπάσασθε τοὺς ἐν Λαοδικείᾳ ἀδελφούς, καὶ Νυμφᾶν, καὶ 15
illam quæ per domum ejus Ecclesiam. Et cùm lecta fuerit apud vos epistola,
τὴν κατ' οἶκον (η) αὐτοῦ ἐκκλησίαν. Καὶ ὅταν ἀναγνωσθῇ παρ' ὑμῖν ἡ ἐπιστολή, 16
facite ut & in Laodicensium Ecclesia legatur: & eam quæ ex Laodicia, ut &
ποιήσατε ἵνα καὶ ἐν τῇ Λαοδικέων ἐκκλησίᾳ ἀναγνωσθῇ· καὶ τὴν ἐκ Λαοδικείας ἵνα καὶ
vos legatis. Et dicite Archippo; Vide ministerium quod accepisti in Do-
ὑμεῖς ἀναγνῶτε. Καὶ εἴπατε Ἀρχίππῳ, Βλέπε τὴν διακονίαν ἣν παρέλαβες ἐν Κυ- 17
mino, ut illud impleas. Salutatio, meâ manu Pauli. Memores estote meorum
ρίῳ, ἵνα αὐτὴν πληροῖς. Ὁ ἀσπασμὸς, τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου. μνημονεύετέ μου 18
vinculorum. Gratia vobiscum. Amen.
τῶν δεσμῶν. ἡ χάρις μεθ' (θ) ὑμῶν. ἀμήν.

Ad Colossenses scripta est à Roma per Tychicum & Onesimum.
(†) Πρὸς Κολασσαεῖς ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης διὰ Τυχικοῦ καὶ Ὀνησίμου.
Ἐν στίχοις ση'.

MS.A. (σ) παροργίζετε (τ) ὀφθαλμοδουλείᾳ (υ) τὸν Κύριον. Ὃ ἐὰν ποιῆτε, (φ) Κυρίῳ δουλεύοντες, καὶ οὐκ (χ) λήμψεσθε (ψ) τῷ Κυρίῳ (ω) γὰρ Κεφ. δ'. MS.A. (α) οὐρανῷ. (β) λόγου, ἐν παρρησίᾳ λαλῆσαι (γ) γνῶτε τὰ περὶ ἡμῶν, (δ) Χριστοῦ Ἰησοῦ, (ε) πεπληροφορημένοι (ζ) ἔχει πολὺν πόνον ὑπὲρ (η) αὐτῶν (θ) ὑμῶν. (†) Πρὸς Κολασσαεῖς ἀπὸ Ῥώμης.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

21 22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]

Parentes, ne ad iracundiam provocaveritis 21
liberos vestros, ne angoribus conficiantur.
Servi, obedite per omnia heris vestris cor- 22
poreis, non in aspectu, tanquam illi qui pla-
cent hominibus, sed in corde simplici, & in
timore Domini. Quicquid facitis, ex tota 23
anima vestra facite tanquam Domino no-
stro, & non tanquam hominibus. Et scitote 24
vos à Domino nostro accepturos retributio-
nem in hæreditate. Domino enim Christo
servitis. Cæterùm qui peccaverit, luet pœ- 25
nas prout peccaverit, nec est acceptatio fa-
cierum.

CAP. IV.

O Heri, exhibete æquabilitatem & justitiam 1
servis vestris, & scitote vos quoque habere
Dominum in cœlis. In oratione perseve- 2
rate, & estote vigiles in ea, & gratias agen-
tes, Et orantes etiam pro nobis, ut Deus 3
aperiat nobis ostium sermonis, ad eloquen-
dum arcanum Christi, propter quod vinctus
sum: Ut revelem illud & eloquar, quemad- 4
modum teneor. In sapientia ambulate erga 5
extraneos, & vendite calamitatem vestram.
Et sermo vester semper cum gratia tanquam 6
sale sit conditus: & scitote quomodo vos
oportet unicuique responsum dare, Cæte- 7
rùm eorum quæ apud me sunt, certiores vos
reddet Tychicus frater dilectus, & minister
fidelis, & conservus noster in Domino:
Quem misi ad vos in hoc ipsum, ut cogno- 8
scat quid apud vos *fiat*; & consoletur corda
vestra; Cum Onesimo fratre fideli & dile- 9
cto, qui ex vobis est. Hi certiores vos red-
dent eorum quæ apud nos sunt. Porrò postu- 10
lat pacem vestram Aristarchus captivus me-
cum, & Marcus consobrinus Barnabæ, de
quo accepistis mandata, ut si venerit ad vos,
excipiatis eum; Et Jesus qui vocatur Justus, 11
qui quidem sunt ex circuncisione. Et hi soli
opitulati sunt mihi in regno Dei, híque fu-
erunt mihi solatio. Postulat pacem vestram 12
Epaphras, qui ex vobis est, servus Christi,
semper laborans pro vobis in oratione, ut
stetis perfecti & completi in omni voluntate
Dei. Testor enim de eo quòd zelum pluri- 13
mum habeat pro vobis, & pro iis qui sunt
Laodiceæ, & Hierapoli. Postulat pacem ve- 14
stram Lucas medicus dilectus noster, & Di-
mas. Salutate fratres qui sunt Laodiceæ, & 15
Nympham, & ecclesiam quæ est in ædibus
ejus. Et quum lecta fuerit apud vos hæc epi- 16
stola, efficite ut in ecclesia quoque Laodicen-
sium legatur: & eam quæ scripta est ex Lao-
dicea, vos legite. Et dicite Archippo; At- 17
tende ministerio illi quod accepisti in Do-
mino nostro, ut illud adimpleas. Salutatio 18
hæc meâ manu Pauli. Memores estote vin-
culorum meorum. Gratia vobiscum. Amen.
Epistolæ ad Colossenses è Roma scriptæ, & missæ per manus Tychici,
FINIS.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

21 ኦበው፤ ኢታስተቃጥዑ፡ውሉደክሙ፡፡ ነባርያ፡ተአዘዙ፡ለአጋእዝቲክሙ፡በስጋሆ፡ ልብ፡ በ
22 ፍርሀተ፡ እግዚአብሔር፡፡ *** ታአምሩ፡ከመ፡ በኀበ፡እግዚአብሔር፡ትትአሰዩ፡ ወተቀ
24 25 ነዩ፡ ለክርስቶስ፡፡ ወዘሰ፡ ዐመፀ፡ ይረክብ፡ ፍዳሁ፡፡ ወኢያደልው፡ ሎቱ፡፡
1 ኦ እጋእዝት፤ ፅሩየ ፡ ግበሩ ፡ ለነባርክሙ ፡ ተአምሩ ፡ ከመ ፡ ብክሙ ፡ በሰማያት ፡ እግዚ
አ፡፡ ***

Patres verò, ne angore afficiatis filios vestros. Servi verò, obedite Dominis vestris 21
cum simplicitate cordis, in timore Dei. Versus 23. deest. *Scitis quòd apud* 22
Deum præmium recipietis: & servitis Christo. Et qui injuriam fecit, inveniet re- 24
tributionem ejus: & non erit personarum acceptio ei. CAP. IV. 25
Domini, quod convenit, facite servis vestris: scitis quòd habetis in cælis 1
Dominum. Versus secundus deest.

Versio VULGATA LATINA.

21 Patres, nolite ad indignationē provocare filios vestros, ut non pusillo animo fiant.
22 Servi, obedite per omnia dominis carnalibus, non ad oculum servientes, quasi homi-
23 nibus placentes, sed in simplicitate cordis, timentes Deum. Quodcunq; facitis, ex
24 animo operamini, sicut Domino, & non hominibus: Scientes quòd à Domino ac-
25 cipietis retributionem hæreditatis. Domino Christo servite. Qui enim injuriam
facit, recipiet id quod iniquè gessit: & non est personarum acceptio apud Deum.

CAP. IV.

1 Domini, quod justum est & æquum, servis præstate: scientes quòd & vos Do-
2 minum habetis in cœlo. Orationi instate, vigilantes in ea in gratiarum actione:
3 Orantes simul & pro nobis, ut Deus aperiat nobis ostium sermonis ad loquendum
4 mysterium Christi, (propter quod etiam vinctus sum:) Ut manifestem illud ita ut
5 oportet me loqui. In sapientia ambulate ad eos qui foris sunt; tempus redimen-
6 tes. Sermo vester semper in gratia sale sit conditus, ut sciatis quomodò oporteat
7 vos unicuique respondere. Quæ circa me sunt, omnia vobis nota faciet Tychicus,
8 charissimus frater, & fidelis minister, & conservus in Domino: Quem misi ad vos
ad hoc ipsum, ut cognoscat quæ circa vos sunt, & consoletur corda vestra, Cum 9
Onesimo charissimo, & fideli fratre, qui ex vobis est. Omnia, quæ hîc aguntur, no-
ta facient vobis. Salutat vos Aristarchus concaptivus meus, & Marcus consobri- 10
nus Barnabæ, de quo accepistis mandata: si venerit ad vos, excipite illum: Et 11
Jesus, qui dicitur Justus: qui sunt ex circumcisione: hi soli sunt adjutores mei in
regno Dei, qui mihi fuerunt solatio. Salutat vos Epaphras, qui ex vobis est, ser- 12
vus Christi Jesu, semper solicitus pro vobis in orationibus, ut stetis perfecti &
pleni in omni voluntate Dei. Testimonium enim illi perhibeo, quòd habet mul- 13
tùm laborem pro vobis, & pro iis qui sunt Laodiciæ, & qui Hierapoli. Salutat 14
vos Lucas medicus charissimus, & Demas. Salutate fratres, qui sunt Laodiciæ, 15
& Nympham, & quæ in domo ejus est, Ecclesiam. Et cùm lecta fuerit apud vos 16
epistola hæc, facite ut & in Laodicensium Ecclesia legatur: & eam, quæ Lao-
dicensium est, vos legatis. Et dicite Archippo; Vide ministerium, quod acce- 17
pisti in Domino, ut illud impleas. Salutatio, meâ manu Pauli. Memores estote 18
vinculorum meorum. Gratia vobiscum. Amen.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

21 * أيها الآباء لا تغايظوا أولادكم لئلا يغتموا * أيها العبيد أطيعوا في كل شيء لساداتكم بما يخص
22 بالبشر * لا في خدم لذي العين كمن يرضي الناس * بل اخدموا ببساطة قلب متقين الله *
23 24 * وكلما تعملونه فاعملوه من صميم النفس كخادمين الرب لا الناس * عالمين أنكم ستأخذون
من الرب مجازاة الموريث * لأنكم إنما تخدمون الرب يسوع * والظالم سيخص جزاء ما ظلم *
25 وليست محاباة وجوه عند الله * الفصل الرابع * أيها الموالي امنحوا
1 العبيد العدل والمساواة * عالمين أنكم وأنتم لكم رب في السماوات * تم *
2 * الخميس من الجمعة الثانية والعشرين * تأبدوا الصلاة ساهرين بشكر * مصلين
3 وعلينا معاً ليفتح الله لنا باب الكلام لنذيع سر المسيح الذي من أجله قيدت * حتى
4 أظهره كما يجب علي أن أتكلم به * قراءة للقديس الكبير لوقا * تصرفوا بحكمة
5 6 لدى الذين خارج مبتاعين الوقت * كلامكم ليكن بنعمة دائماً مطيباً بملح واعرفوا كيف
7 يجب أن تجاوبوا كل أحد * والأمور الخاصة بي كلها يعرفكم بها تيخيكوس الأخ الحبيب والخادم
8 الأمين والعبد معنا للرب * الذي أرسلته إليكم لهذا السبب نفسه لأعرف أحوالكم وليعزي
9 قلوبكم * مع أونيسيموس الأخ المؤمن الحبيب الذي هو منكم وهما يعرفانكم جميع الأخبار
10 التي هاهنا * تم * قراءة الجمعة من الجمعة الثانية والعشرين * يسلم عليكم
أرسطرخوس الأسير معي ومرقس ابن أخي برنابا الذي من أجله أخذتم وصايا إن جاءكم فاقبلوه
11 إذا جاء إليكم * ويسوع الملقب بيسطس * هؤلاء من ذوي الختانة * هؤلاء وحدهم مساعدون
12 ملك الله * وهم صاروا لي تعزية * يسلم عليكم إبفراس عبد المسيح الذي هو منكم * مجاهداً من
13 أجلكم في الصلوات دائماً أن تثبتوا تامين ومتكملين في كافة مشيئة الله * وإني أشهد له أن له
14 غيرة كثيرة من أجلكم ومن أجل الذين باللاذقية والذين في إيرابولي * يسلم عليكم لوقا
15 الطبيب الحبيب وديماس * سلموا على الإخوة الذين باللاذقية وعلى نمفان والبيعة التي في
16 منزله * وإذا قريت هذه الرسالة عندكم * اعتنوا بأن تقرأ في كنيسة اللاذقية * واقرأوا
17 أيضاً الرسالة التي من اللاذقية * وقولوا لأرخيبوس تأمل الخدمة التي أخذتها بالرب أن تتممها *
18 * السلام بيدي بولس * اذكروا قيودي * النعمة معكم آمين *
* تمت الرسالة * وكتبت من رومية وأرسلت على يد تيخيكوس وأونيسيموس *
* والمجد لله دائماً أبداً * وعلينا رحمته آمين *

O patres, ne irritetis liberos vestros, ne 21
mœrore tabescant. O servi, obedite in 22
omni re dominis vestris secundùm car-
nem: non obsequiis quoad oculum, ut qui
placent hominibus, sed ministrate cum
simplicitate cordis, timentes Deum. Et 23
quicquid feceritis, facite ex animi syn-
ceritate, tanquam Domino non hominibus 24
obsequentes; Scientes vos à Domino con-
secuturos mercedem hæreditatis, quando-
quidem Domino Jesu ministratis. Scele- 25
ratus autem reportabit mercedem scele-
ris commissi: neque est assentatio vul-
tuum apud Deum.

CAP. IV.

O *Domini, exhibete servis justitiam* 1
& æquabilitatem: scientes quòd & vos
habeatis Dominum in cœlis. Finis.

Feriâ quintâ hebdomadis vigesimæ secundæ.

Perdurate in oratione, vigilantes cum 2
gratiarum actione; Orantes & pro no- 3
bis simul, ut aperiat nobis Deus ostium
sermonis, ut divulgemus mysterium Chri-
sti, propter quod vinctus sum, Ut patefa- 4
ciam illud sicut oportet me loqui de illo.

Lectio pro maximo sancto Luca.

Sapienter vos gerite erga eos qui foris 5
sunt, tempus ementes. Sermo vester sit 6
semper cum gratia, sale conditus: & sci-
tote quomodò oporteat vos unicuique re-
spondere. Res autem omnes ad me perti- 7
nentes indicabit vobis Tychicus frater
dilectus, & fidus minister, ac servus no-
biscum Domini. Quem misi ad vos hac 8
ipsa de causa, ut cognoscam statum ve-
strum, & ut consoletur corda vestra:
Cum Onesimo fratre fido & dilecto, qui 9
est ex vobis: & ambo exponent vobis
res omnes quæ istic aguntur. Finis.

Lectio feriæ sextæ hebdomadis vigesimæ secundæ.

Salutat vos Aristarchus mecum capti- 10
vus, & Marcus filius fratris Barnabæ,
de quo accepistis commendationes ut eum
excipiatis cùm venerit ad vos: Et Je- 11
sus qui cognominatur Justus. Hi sunt ex
gente Circuncisionis: hi soli sunt adju-
tores regni Dei, & ipsi fuere mihi solatio.
Salutat vos Epaphras servus Christi, qui 12
est ex vobis, semper solicitus pro vobis in
orationibus, ut stetis perfecti & completi
in omni voluntate Dei. Et quidem atte- 13
stor ei quòd multum habeat zelum pro
vobis, ac pro his qui sunt Laodiceæ, quiq;
sunt Hierapoli. Salutat vos Luca medi- 14
cus dilectus, & Dimas. Salutate fratres 15
qui sunt Laodiceæ, & Nymphan, & Ec-
clesiam quæ in domo illius est. Et cùm 16
perlecta fuerit hæc epistola apud vos, cu-
rate ut legatur in Ecclesia Laodiceæ: &
legite vos epistolam quæ est ex Laodicea.
Et dicite Archippo, Perpende ministeri- 17
um quòd accepisti in Domino, ut illud
impleas. Salutatio meâ manu Pauli. 18
Mementote vinculorum meorum. Gratia
vobiscum. Amen.

EPISTOLÆ FINIS.

Scripta est ab *urbe* Roma, & missa per Tychicum & Onesimum.

Laus Deo semper, in perpetuum: ejusque misericordia super nos, Amen.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

3 ወጸልዩ፡ከመ፡ያርኁ፡ለነ፡ እግዚአብሔር፡ አንቀጸ፡ቃል፡ከመ፡ንግበር፡ሕርመተ፡ዘእምኀበ፡ እ
7 ግዚአብሔር፡፡ ****** ወኵሎ፡ይዜንወክሙ፡ጢኪቆስ፡ እኁነ፡ላእከ፡ ክርስቶስ፡ወእመ
8 ን፡፡ ፈነውክዎ፡ ኀቤክሙ፡ከመ፡ታአምሩ፡ዜናየ፡ ወይትፈሣሕክሙ፡ልብክሙ፡፡ ምስለ፡
9 አንሲሞ፡ምእመን፡ እኁነ፡ዘናፈቅር፡፡ወኵሎ፡ ያጤይቀክሙ፡፡ አምኃክሙ፡አርስጠርኮስ፡
10 ወማርቆስ፡ወበርናባስ፡ ዘበእንቲአሁ፡ተአዘዝክሙ፡፡ እመ፡ መጽአ፡ኀቤክሙ፡ትትወከፍዎ፡፡
11 ወኢየሱስ፡ ዘተሰምየ፡ ኢዮስጦስ፡ እለ፡ እምአይሁድ፡፡ እሉ፡ ደለሙ፡ረድኤተ፡ውስተ፡መንግ
12 ሥተ፡ እግዚአብሔር፡፡ አምኃክሙ፡ ኤጳፍራስ፡ገብረ፡ ክርስቶስ፡፡ ወዘልፈ፡ይጼሊ፡ በእን
13 ቲአክሙ፡ከመ፡ትኩኑ፡ፍጹማነ፡ በኵሉ፡ፈቃደ፡ እግዚአብሔር፡፡ ወአነ፡ ሰማዕቱ፡ ከመ፡
14 ፈድፋደ፡ ያፈቅረክሙ፡ ወለእለሂ፡ለውዶቂያ፡ወሀገረ፡ ኢያራ፡፡ ወአምኃክሙ፡ሉቃስ፡ እኁ
15 ነ፡ዐቃቤ፡ሥራይ፡ወዴማስ፡አምኁዎሙ፡ለእለ፡ ሰውዶቂያ፡ አኀዊነ፡ ወኔፋን፡ ወእለ፡ሀለው፡ው
16 ስተ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡፡ ወእንቢበክሙ፡ ዘንተ፡መጽሐፈ፡ ፈንውዋ፡ለውዶቂያ፡ ያንብብዋ፡ በ
17 ቤተ፡ክርስቲያን፡ወእለሂ፡ለውዶቂያ፡፡ በልዎ፡ለአርክጳ፡ዑቅ፡ መልእክተከ፡ ዘተሠየምከ፡
18 እምኀበ፡ እግዚአብሔር፡ከመ፡ትፈጽማ፡፡ ወአምኃክሙ፡፡በእዴየ፡አነ፡ጳውሎስ፡ተዘከ
ሩ፡ሞቅሕየ፡ጸጋሁ፡ምስሌክሙ፡፡ ለሰብአ፡ቆላስይስ፡፡

Et orate, ut aperiat nobis Deus ostium sermonis, ut perficiamus religionem quæ à 3
Deo est. Vers. 4. 5. & 6. desunt. *Et omnia narrabit vobis Tychicus, frater* 7
noster, minister Christi, & fidelis: Misi eum ad vos, ut cognoscatis historiam mei, 8
& ut consoletur vobis corda vestra, Cum Onesimo fideli fratre nostro, quem diligi- 9
mus, & omnia nota faciet vobis. Salutavit vos Aristarchus, & Marcus, & Bar-
nabas, per quem mandata accepistis: si venerit ad vos, recipite eum: Et Jesus, 10
qui nominatus est Justus, qui ex Judæis: qui tantùm adjutores fuerunt in re- 11
gno Dei. Salutavit vos Epaphras servus Christi, & semper orat pro vobis, ut si- 12
tis perfecti in omni voluntate Dei. Et ego testis eâ sum, quòd multùm diligit vos, 13
& eos qui sunt Laodiceæ, & civitatis Ijara. Et salutavit vos Lucas frater no- 14
ster medicus, & Demas. Salutate eos qui sunt Laodiceæ fratres nostros, & Ne- 15
phan, & eos qui sunt in Domo Christianorum. Et quum legeritis hanc epistolam, 16
mittite eam ad Laodiceam, ut perlegant eam in domo Christianorum, & etiam
Laodicenses: Et dicite Archippo; Vide ministerium pro quo constitutus fuisti, 17
adeò ut impleas. Et salutavi vos cum manu mea ego Paulus. Memores estote vin- 18
culorum meorum: gratia ejus vobiscum. Colossensibus.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ ΠΡΩΤΗΣ ἘΠΙΣΤΟΛΗΣ.

Α'. Ἔπαινος τῶν Θεσσαλονικέων ἐπὶ τοῖς ἀξίοις τῶν ἀποστόλων ἀγῶσι.
Β'. Πόθος αὐτῶν, ϗ χαρὰ ἐπ' αὐτοῖς, ϗ μέριμνα ἕως ἂν τελειωθῶσιν.
Γ'. Εὐχὴ πρὸς Θεὸν περὶ τῆς ἀφίξεως αὐτοῦ, ϗ περὶ αὐξήσεως ϗ βεβαιώσεως Θεσσαλονικέων, ἕως τῆς Χριστοῦ παρουσίας.
Δ'. Παραίνεσις σωφροσύνης ϗ δικαιοσύνης ὡς ἐπὶ κρίσει, φιλαδελφίας, ἐργασίας ἰδιοπράγμονος.
Ε'. Διδασκαλία περὶ τῆς τοῦ θανάτου καταλύσεως ἐπὶ ζώντων ϗ νεκρῶν, ἐν ἐπιφανείᾳ Χριστοῦ.
Ϛ'. Περὶ τῆς αἰφνιδίας ἥξειν Χριστὸν, ὥστε δεῖν συνεπείγεσθαι σπουδῇ, πίστει, ἐλπίδι, ἀγάπῃ, τιμῇ, εἰρήνῃ, μακροθυμίᾳ, φιλομαθίᾳ.
Ζ'. Εὐχὴ περὶ ἁγιασμοῦ πνεύματος, ϗ ψυχῆς, ϗ σώματος.

AD THESSALONICENSES EPISTOLA PAULI PRIMA.

(†)Η ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ ἘΠΙΣΤΟΛΗ ΠΑΥΛΟΥ ΠΡΩΤΗ. ΚΕΦ. Α.

CAP. I. α'.

PAULUS, & Silvanus, & Timotheus, Eccleſiæ Theſſalonicenſium, in
1 ΠΑΥΛΟΣ, ϗ Σιλουανὸς, ϗ Τιμόθεος, τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων, ἐν
Deo Patre, & Domino Jeſu Chriſto: gratia vobis, & pax *à Deo patre*
Θεῷ (α) πατρὶ, ϗ Κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ· χάρις ὑμῖν, ϗ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς
noſtro, & Domino Jeſu Chriſto. Gratias agimus Deo ſemper pro omnibus
2 ἡμῶν, ϗ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. Εὐχαριστοῦμεν τῷ Θεῷ πάντοτε περὶ πάντων Α'
vobis, *mentionem* veſtri facientes in orationibus noſtris, *Indeſinenter* me-
3 ὑμῶν, (β) μνείαν ὑμῶν ποιούμενοι ἐπὶ τῶν προσευχῶν ἡμῶν, Ἀδιαλείπτως μνη-
mores *veſtri* operis fidei, & laboris charitatis, & ſuſtinentiæ
μονεύοντες ὑμῶν τοῦ ἔργου τῆς πίστεως, ϗ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης, ϗ τῆς (γ) ὑπομονῆς
ſpei Domini noſtri Jeſu Chriſti, ante Deum, & patrem noſtrum. Sci-
4 τῆς ἐλπίδος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ, ϗ πατρὸς ἡμῶν. Εἰ-
entes, fratres dilecti, à Deo electionem veſtram: Quia Evan-
5 δότες, ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι, ὑπὸ (δ) Θεοῦ τὴν ἐκλογὴν ὑμῶν· Ὅτι τὸ εὐαγ-
gelium noſtrum non fuit ad vos in ſermone tantùm, ſed & in virtute, & in
γέλιον ἡμῶν οὐκ ἐγενήθη (ε) εἰς ὑμᾶς ἐν λόγῳ μόνον, ἀλλὰ ϗ ἐν δυνάμει, ϗ ἐν
Spiritu ſancto, & in *plena perceptione* multa, ſicut ſcitis quales *facti ſimus* in
Πνεύματι ἁγίῳ, ϗ ἐν πληροφορίᾳ πολλῇ, καθὼς οἴδατε οἷοι (ζ) ἐγενήθημεν ἐν
vobis propter vos. Et vos imitatores noſtri facti eſtis, & Domini, excipientes
6 ὑμῖν δι' ὑμᾶς. Καὶ ὑμεῖς μιμηταὶ ἡμῶν ἐγενήθητε, ϗ (η) τοῦ Κυρίου, δεξάμενοι
verbum in tribulatione multa, cum gaudio Spiritûs ſancti: Ut *fieri vos*
7 τὸν λόγον ἐν θλίψει πολλῇ, μετὰ χαρᾶς Πνεύματος ἁγίου· Ὥστε γενέσθαι ὑμᾶς
exemplaria omnibus credentibus in Macedonia, & Achaia. A vobis
8 τύπους πᾶσι τοῖς πιστεύουσιν ἐν τῇ Μακεδονίᾳ, (θ) ϗ τῇ Ἀχαΐᾳ. Ἀφ' ὑμῶν
enim *perſonuit* ſermo Domini, non ſolùm in Macedonia & Achaia, ſed
γὰρ ἐξήχηται ὁ λόγος τοῦ Κυρίου, οὐ μόνον ἐν τῇ Μακεδονίᾳ ϗ Ἀχαΐᾳ, ἀλλὰ
& in omni loco fides veſtra quæ ad Deum, *exiit*, ut non *opus*
ϗ ἐν παντὶ τόπῳ ἡ πίστις ὑμῶν ἡ πρὸς τὸν Θεὸν, ἐξελήλυθεν, ὥστε μὴ χρείαν
nos habere loqui quicquam. Ipſi enim de nobis annuntiant qualem
(ι) ἡμᾶς ἔχειν λαλεῖν τι. Αὐτοὶ γὰρ περὶ ἡμῶν ἀπαγγέλλουσιν ὁποίαν 9
introitum *habemus* ad vos: & quomodò converſi eſtis ad Deum *ab*
εἴσοδον (κ) ἔχομεν πρὸς ὑμᾶς· ϗ πῶς ἐπεστρέψατε πρὸς τὸν Θεὸν ἀπὸ
idolis, ſervire Deo vivo & vero, Et expectare filium ejus de
τῶν εἰδώλων, δουλεύειν Θεῷ ζῶντι ϗ ἀληθινῷ, Καὶ ἀναμένειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκ 10
cœlis, (quem ſuſcitavit ex mortuis,) Jeſum *liberantem* nos ab ira
τῶν οὐρανῶν, (ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν,) Ἰησοῦν τὸν ῥυόμενον ἡμᾶς (λ) ἀπὸ τῆς ὀργῆς
ventura.
τῆς ἐρχομένης.

CAP. II. β'.

Ipſi *enim* ſcitis, fratres, introitum noſtrum *qui* ad vos, quia non *vanus*
ΑΥΤΟΙ γὰρ οἴδατε, ἀδελφοὶ, τὴν εἴσοδον ἡμῶν τὴν πρὸς ὑμᾶς, ὅτι οὐ κενὴ 1
factus eſt: Sed & antè paſſi & contumeliis affecti (ſicut ſcitis,) in Philippis,
γέγονεν· (α) Ἀλλὰ ϗ προπαθόντες ϗ ὑβρισθέντες (καθὼς οἴδατε,) ἐν Φιλίπποις, 2
libertate uſi ſuimus in Deo noſtro, loqui ad vos Evangelium Dei
ἐπαρρησιασάμεθα ἐν τῷ Θεῷ ἡμῶν, λαλῆσαι πρὸς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ
in *multo* certamine. Nam exhortatio noſtra non *ex impoſtura*, neque *ex* immun-
ἐν πολλῷ ἀγῶνι. Ἡ γὰρ παράκλησις ἡμῶν οὐκ ἐκ πλάνης, οὐδὲ ἐξ ἀκαθαρ- 3
ditia, neque in dolo:
σίας, (β) οὔτε ἐν δόλῳ·

MS. A. (†) ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Α'. (α) πατρὶ ἡμῶν, ϗ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ· (β) μνείαν ποιούμενοι ἐπὶ τῶν προσευχῶν ὑμῶν, (γ) ὑπομονῆς τοῦ Κυρίου (δ) τοῦ Θεοῦ (ε) πρὸς ὑμᾶς (ζ) ἐγενήθημεν ὑμῖν (η) τοῦ Θεοῦ, δεξάμενοι (θ) ϗ ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ. *** ἀλλ' ἐν παντὶ τόπῳ (ι) ἔχειν ἡμᾶς (κ) ἔχομεν (λ) ἐκ τῆς
ΚΕΦ. β'. MS. A. (α) Ἀλλὰ προπαθόντες (β) οὐδὲ

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܬܘܒ ܐܓܪܬܐ ܕܠܘܬ ܬܣܠܘܢܝܩܝܐ ܩܕܡܝܬܐ *

* ܕܟܠܝܘܡ * ܐ * * ܩܦܠܐܘܢ * ܐ *

ܦܘܠܘܣ ܘܣܝܠܘܢܘܣ ܘܛܝܡܬܐܘܣ. ܠܥܕܬܐ ܕܬܣܠܘܢܝܩܝܐ ܕܒܐܠܗܐ ܐܒܐ. ܘܡܪܢ * 1
ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܛܝܒܘܬܐ ܥܡܟܘܢ ܘܫܠܡܐ. * ܡܘܕܝܢܢ ܠܐܠܗܐ ܒܟܠܙܒܢ ܥܠ ܟܠܟܘܢ. 2
ܘܡܬܕܟܪܝܢܢ ܠܟܘܢ ܒܨܠܘܬܢ ܐܡܝܢܐܝܬ. * ܘܡܬܕܟܪܝܢ ܚܢܢ ܩܕܡ ܐܠܗܐ ܐܒܐ ܥܒܕܐ 3
ܕܗܝܡܢܘܬܟܘܢ. ܘܥܡܠܐ ܕܚܘܒܟܘܢ. ܘܡܣܝܒܪܢܘܬܐ ܕܣܒܪܟܘܢ ܕܒܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ.
* ܝܕܥܝܢ ܚܢܢ ܓܒܝܘܬܟܘܢ ܐܚܝ ܚܒܝܒܘܗܝ ܕܐܠܗܐ. * ܡܛܠ ܕܣܒܪܬܢ . 4 5
ܠܐ ܗܘܬ ܒܡܠܬܐ ܒܠܚܘܕ ܠܘܬܟܘܢ. ܐܠܐ ܐܦ ܒܚܝܠܐ ܘܒܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ. ܘܒܫܪܪܐ
ܕܡܫܪܪܐ. ܐܝܟ ܕܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܐܝܟܢܐ ܗܘܝܢ ܒܝܢܬܟܘܢ ܡܛܠܬܟܘܢ. * ܘܐܢܬܘܢ 6
ܐܬܕܡܝܬܘܢ ܠܢ ܘܠܡܪܢ. ܕܩܒܠܬܘܢ ܡܠܬܐ ܒܐܘܠܨܢܐ ܣܓܝܐܐ ܘܒܚܕܘܬܐ ܕܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ.
* ܘܗܘܝܬܘܢ ܕܡܘܬܐ ܠܟܠܗܘܢ ܡܗܝܡܢܐ ܕܐܝܬ ܒܡܩܕܘܢܝܐ ܘܒܐܟܐܝܐ. * ܡܢܟܘܢ 7 8
ܓܝܪ ܐܫܬܡܥܬ ܡܠܬܗ ܕܡܪܢ. ܠܐ ܒܠܚܘܕ ܒܡܩܕܘܢܝܐ ܘܒܐܟܐܝܐ. ܐܠܐ ܒܟܠ ܐܬܪ
ܐܫܬܡܥܬ ܗܝܡܢܘܬܟܘܢ ܕܒܐܠܗܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܠܐ ܢܣܢܩ ܕܢܐܡܪ ܥܠܝܟܘܢ ܡܕܡ.
* ܗܢܘܢ ܓܝܪ ܡܫܬܥܝܢ ܐܝܢܐ ܡܥܠܢܐ ܗܘܐ ܠܢ ܠܘܬܟܘܢ. ܘܐܝܟܢܐ ܐܬܦܢܝܬܘܢ ܠܘܬ 9
ܐܠܗܐ ܡܢ ܣܓܕܬ ܦܬܟܪܐ. ܕܬܦܠܚܘܢ ܠܐܠܗܐ ܚܝܐ ܘܫܪܝܪܐ. * ܟܕ ܡܣܟܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܒܪܗ 10
ܡܢ ܫܡܝܐ. ܝܫܘܥ ܗܘ ܕܐܩܝܡ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ ܗܘ ܕܦܪܩܢ ܡܢ ܪܘܓܙܐ ܕܐܬܐ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܒ *

* ܐܢܬܘܢ ܓܝܪ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܐܚܝ. ܕܡܥܠܢ ܕܠܘܬܟܘܢ ܠܐ ܗܘܐ ܣܪܝܩܐܝܬ ܗܘܐ. * ܐܠܐ 1 2
ܣܝܒܪܢ ܚܫܐ ܘܐܨܛܥܪܢ: ܐܝܟ ܕܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܦܝܠܝܦܘܣ. ܘܗܝܕܝܢ ܡܠܠܢ
ܥܡܟܘܢ ܒܦܪܗܣܝܐ ܕܐܠܗܢ ܣܒܪܬܗ ܕܡܫܝܚܐ ܒܐܓܘܢܐ ܣܓܝܐܐ. * ܒܘܝܐܢ ܓܝܪ ܕܝܠܢ ܠܐ ܗܘܐ 3
ܡܢ ܛܘܥܝܝܐ. ܐܦܠܐ ܡܢ ܛܢܦܘܬܐ. ܐܦܠܐ ܒܢܟܠܐ.

SEQUITUR EPISTOLA AD *THESSALONICENSES* PRIMA.

CAPUT. PRIMUM.

Quotidié. 1.

PAulus, & Silvanus, & Timotheus Eccleſiæ Theſſalonicenſium, quæ eſt in Deo Patre, & in Domino noſtro Jeſu Chriſto; Gratia vobiſcum & pax. 1 Gratias agimus Deo ſemper pro vobis omnibus, & mentionem veſtrî facimus in precibus noſtris jugiter; 2 Ac memores ſumus coram Deo Patre operum fidei veſtræ, & laboris charitatis veſtræ, & tolerantiæ ſpei veſtræ, quæ eſt in Domino noſtro Jeſu Chriſto. 3 Siquidem novimus electionem veſtram, fratres mei, dilecti Dei. 4 Quoniam evangelium noſtrum non fuit in ſermonibus tantùm erga vos, ſed etiam in virtute, & Spiritu ſanctitatis, & in perſuaſione verâ. 5 Vos etiam ſcitis quales extiterimus inter vos, veſtrî cauſâ. Et vos imitatores noſtri facti eſtis, & Domini noſtri, recipientes ſermonem in afflictione multa, & cum gaudio Spiritûs ſanctitatis, 6 Et fuiſtis exemplo omnibus credentibus qui ſunt in Macedonia & in Achaia. 7 A vobis enim manavit fama ſermonis Domini noſtri non ſolùm in Macedoniam & Achaiam, ſed & in omni loco fides veſtra quæ eſt in Deum, audita eſt, adeò ut non ſit nobis neceſſe de vobis quicquam dicere. 8 Quandoquidem ipſi referunt qualem introitum habuerimus apud vos, & quomodò converſi eſtis ad Deum à ſuperſtitione ſimulachrorum, ut coleretis Deum viventem & veracem: 9 Expectantes Filium ejus è cœlis Jeſum illum quem excitavit à mortuis, qui quidem liberat nos ab ira ventura. 10

CAP. II.

ET vos nôſtis fratres mei, introitum noſtrum ad vos in vanum non fuiſſe. 1 Sed nos antè perpeſſos & contumeliis affectos fuiſſe, ut ſcitis, Philippis: & tunc in multo certamine nos locutos fuiſſe vobiſcum per fiduciam Dei noſtri, evangelium Chriſti. 2 Nam exhortatio noſtra non fuit ex impoſtura, neque ex immunditia, neque cum fraude. 3

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

⁂

ለሰብአ፡ ተስሎንቄ፡ ወተጽሕፈ፡ እንዘ፡ ሀሎ፡ ብሔረ፡ አቴና።
በብዙኃን፡ ወበረከብሂ፡ ወበተዝካረ፡ መነኮሳት፡ መንበብ።

1 ፩ ጳውሎስ፡ ወስልዋኖስ፡ ወጢሞቴዎስ፡ ለቤተ፡ ክርስቲያን፡ ዘተስሎንቄ፡ በእግዚአብሔር፡
አቡነ፡ ወእግዚእነ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ። ሰላም፡ ለክሙ፡ ወጸጋሁ።

AD THESSALONICENSES.

Et ſcripta fuit quum eſſet in civitate Athenarum.

CAPUT. I.

In multitudine, & vacatione, & in commemoratione monachorum, lectio.

P*Aulus, & Silvanus, & Timotheus, domui Chriſtianorum Theſſalonicæ, in Deo Patre noſtro, & Domino noſtro Jeſu Chriſto, Pax vobis & gratia ejus.* 1

Epiſtola Beati PAULI *Apoſtoli ad* THESSALONICENSES I.

Verſio VULGATA LATINA.

CAPUT. I.

1 PAulus, & Silvanus, & Timotheus, Eccleſiæ Theſſalonicenſium, in Deo Patre,
2 & Domino Jeſu Chriſto. Gratia vobis, & pax. Gratias agimus Deo ſemper pro
omnibus vobis, memoriam veſtrî facientes in orationibus noſtris ſine intermiſſione,
3 Memores operis fidei veſtræ, & laboris, & charitatis, & ſuſtinentiæ ſpei Domini
4 noſtri Jeſu Chriſti, ante Deum & Patrem noſtrum: Scientes, fratres, dilecti à
5 Deo, electionem veſtram: Quia Evangelium noſtrum non fuit ad vos in ſermone
tantùm, ſed & in virtute, & in Spiritu ſancto, & in plenitudine multa, ſicut ſcitis
6 quales fuerimus in vobis propter vos. Et vos imitatores noſtrî facti eſtis, & Do-
7 mini, excipientes verbum in tribulatione multa, cum gaudio Spiritûs ſancti: Ita
8 ut facti ſitis forma omnibus credentibus in Macedonia, & in Achaia. A vobis
enim diffamatus eſt ſermo Domini, non ſolùm in Macedonia, & in Achaia, ſed &
in omni loco fides veſtra, quæ eſt ad Deum, profecta eſt, ita ut non ſit nobis neceſſe
quidquam loqui. Ipſi enim de nobis annuntiant qualem introitum habuerimus 9
ad vos: & quomodò converſi eſtis ad Deum à ſimulacris, ſervire Deo vivo, & ve-
ro: Et expectare Filium ejus de cœlis (quem ſuſcitavit ex mortuis) Jeſum, qui 10
eripuit nos ab ira ventura.

CAP. II.

NAm ipſi ſcitis, fratres, introitum noſtrum ad vos, quia non inanis fuit: Sed 1 2
antè paſſi, & contumeliis affecti (ſicut ſcitis) in Philippis, fiduciam habuimus in
Deo noſtro, loqui ad vos Evangelium Dei in multa ſolicitudine. Exhortatio 3
enim noſtra non de erroré, neque de immunditia, neque in dolo,

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* رسالة القديس بولص الاولي الي التسالونيكيين * وهي في عدد الرسايل ثامنة *

* الفصل الاول *

* قراءة الاثنين من الجمعة الثالثة وعشرين بعد العنصرة *

1 * من بولص وسلوانوس وتيموثاوس الي بيعة تسالونيكية * المختصة بالاله الاب والرب يسوع
2 المسيح نعمة لكم وسلامة من الاله ابينا * نشكر لله من اجلكم كلكم دايما * صانعين
3 ذكركم في صلواتنا * متذكرين بلا تفويت عمل ايمانكم وتعب محبتكم وصبر رجاء
4 ربنا يسوع المسيح * امام الاله وابينا * ايها الاخوة المحبوبون من الله * لعلمنا باصطفائكم *
5 * ان بشارتنا لم تصر لديكم بالكلام فقط * لكن بالقوة وبالروح القدس وباقتناع كثير *
كما قد علمتم مثل من صرنا فيكم من اجلكم * تم *

* قراءة الثلثا من الجمعة الثالثة والعشرين * وايضا في السادس وعشرين من كانون الاول *

6 * وانتم صرتم مشابهين ايانا ومضاهيين الرب * اذ قبلتم قول الكرازة في اوان حزن كثير
7 بسرور الروح القدس * حتي انكم صرتم رسوما وقدوة لكافة الذين امنوا في مكدونية
8 واخايا * لان منكم هتف قول الرب لا في مكدونية واخايا فقط * بل وفي كل موضع قد
9 شاع ايمانكم لدي الله * حتي اننا لسنا نحتاج ان نتكلم شيا * لانهم هم يخبرون عنكم وكيف
10 رجعتم الي الله من الاصنام لتعبدوا الاها حيا وحقا * وتنتظرون ابنه من السماوات الذي
اقامه من الاموات يسوع الذي انقذنا من الرجز الاتي * تم *

* الفصل الثاني *

* قراءة الاربعا من الجمعة الثالثة والعشرين بعد العنصرة *

1 2 * وانتم انفسكم تعلمون وتعرفون مدخلنا اليكم انه لم يصر باطلا * لكننا لما تالمنا
وشتمنا فيما مضي في فيلبس كما قد علمتم جاهرنا بالاهنا لنتكلم لديكم ببشارة الله بجهاد
3 جزيل * لان عزانا ليس هو من ضلالة * ولا من دنس ولا بغش *

Epiſtola Sancti PAULI prima ad *THESSALONICENSES*: eſtque in numero Epiſtolarum octava.

CAPUT PRIMUM.

Lectio feriæ ſecundæ hebdomadis vigeſimæ tertiæ poſt Pentecoſten.

A*Paulo, & Silvano, & Timotheo, ad Eccleſiam Theſſalonicæ addictam Deo Patri, & Domino Jeſu Chriſto. Gratia vobis & pax à Deo Patre noſtro.* 1 *Gratias agimus Deo pro vobis omnibus ſemper, mentionem veſtri facientes in orationibus noſtris.* 2 *Memoriâ repetentes abſque intermiſſione opus fidei veſtræ, & laborem charitatis veſtræ, & tolerantiam ſpei Domini noſtri Jeſu Chriſti, coram Deo ac Patre noſtro.* 3 *O fratres dilecti à Deo, optimè novimus electionem veſtram:* 4 *Quòd annuntiatio noſtra non facta ſit apud vos locutione duntaxat, ſed virtute, & Spiritu ſancto, & perſuaſione multâ: ſicut nôſtis quales facti ſimus apud vos, propter vos.* 5 Finis.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis vigeſimæ tertiæ. Ac præterea pro vigeſima ſexta Decembris.

Et vos facti eſtis imitatores noſtri, & æmulatores Domini, ſuſcipientes ſermonem prædicationis in tempore afflictionis multæ, cum gaudio Spiritus ſancti: 6 *Adeo ut facti fueritis exemplaria et ducatus omnibus qui crediderunt in Macedonia & Achaia.* 7 *Nam à vobis perſonuit ſermo Domini, non in Macedonia & Achaia tantùm, verumetiam in omni loco percrebuit fides veſtra erga Deum, ita ut non ſit nobis neceſſe quicquam loqui.* 8 *Siquidem ipſi de vobis narrant, & quo pacto reverſi eſtis ad Deum ab idolis, ut adoraretis Deum vivum ac verum,* 9 *Et expectaretis Filium ejus de cœlis, quem ſuſcitavit à mortuis, Jeſum qui liberavit nos ab ira ventura.* 10 Finis.

CAP. II.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis vigeſimæ tertiæ poſt Pentecoſten.

E*T vosipſi ſcitis & cognoſcitis aditum noſtrum ad vos, non fuiſſe inutilem:* 1 *Sed nos, quum vexati & contumeliis affecti fuiſſemus antea Philippis, ut nôſtis, divulgâſſe Deum noſtrum: ut loqueremur apud vos Evangelium Dei, cum multo certamine.* 2 *Exhortatio enim noſtra non eſt ex impoſtura, neque ex immunditia, neque cum dolo:* 3

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

2 ናአኵቶ፡ ለእግዚአብሔር፡ ዘልፈ፡ በእንቲአክሙ፡ ወእዜከረክሙ፡ ወትረ፡ በጸሎትየ።
3 ወእዜክር፡ ግብረ፡ ሃይማኖትክሙ፡ ወጻማ፡ ፍቅርክሙ፡ ወትዕግሥተ፡ ተስፋክሙ፡ በእግ
4 ዚእነ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ ለቅድመ፡ እግዚአብሔር፡ አቡነ። ታአምሩ፡ አኃዊ
5 ነ፡ ፍቁራኒ፡ በኀበ፡ እግዚአብሔር። ዘከመ፡ ኀረየክሙ። እስመ፡ ኢኮነት፡ ትም
ህርትነ፡ ኀቤክሙ፡ በነገረ፡ ባሕቲቱ፡ ዳእሙ፡ በኃይል፡ ወበመንፈስ፡ ቅዱስ። ወበብዙ
6 ኅ፡ መእመን፡ ዘከመ፡ ታአምሩ፡ ዘኮነ፡ ለክሙ፡ በእንቲአክሙ። ወአንትሙኒ፡
ኪያየ፡ ተመሰልክሙ። ወተወከፍክሙ፡ ቃለ፡ እግዚእነ፡ በብዙኅ፡ ሕማም፡ ምስ
7 ለ፡ ፍሥሐ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ። ከመ፡ ትኩኑ፡ አርአያ፡ ለእለ፡ የአምኑ፡
8 እለ፡ በመቄዶንያ፡ ወአካይያ። እስመ፡ በኀቤክሙ፡ ተምህሩ፡ ቃለ፡ እግዚአ
ብሔር፡ ወአኮ፡ ባሕቲቱ፡ በመቄዶንያ፡ ወአካይያ፡ ዳእሙ፡ በኵሉ፡ በሐውርት፡
ተሰምዐት፡ ሃይማኖትክሙ፡ ዘኀበ፡ እግዚአብሔር፡ ወኢትፈቅዱ፡ መኑሂ፡ ይንግርክ
9 ሙ። ለሊሆሙ፡ ያአምሩ፡ ግዕዘነ፡ ዘምስሌክሙ፡ ወዘከመ፡ ኀበ፡ እግዚአብሔ
10 ር፡ እመጣዖት፡ ከመ፡ ትትቀነዩ፡ ለአምላክ፡ ሕያው፡ ወጻድቅ። ወተሰፈውዎ፡
ለወልዱ፡ እመሰማያት። ዘአንሥኦ፡ እምውታን፡ ኢየሱስ፡ ዘሴድኃነነ፡ እመንሱት፡
ዘይመጽእ።
1 ፪ ታአምሩ፡ አኃዊነ፡ ዘከመ፡ ገበርነ፡ ለክሙ፡ ወኢኮነነ፡ ለከንቱ፡ ሕማምነ።
2 ወተፅኢለነ፡ ዘከመ፡ ርኢክሙ፡ በፊልጲስ፡ ክሡተ፡ ነገርነ፡ በእግዚአብሔር፡ ወነገር
3 ናክሙ፡ ትምህርተ፡ እግዚአብሔር፡ በብዙኅ፡ ጻማ። እስመ፡ ትፍሥሕትነ፡ ኢኮ
ነ፡ ዘስሒት፡ ወኢኮነ፡ ዘርኩስ፡ ወኢኮነ፡ ዘጽልሑት።

Gratias agimus Deo ſemper pro vobis, & memor ſum veſtrî perpetuò in oratione mea, 2 *Et in memoriam revoco opus fidei veſtræ, & laborem charitatis veſtræ, & patientiam ſpei veſtræ, in Domino noſtro Jeſu Chriſto, coram Deo Patre noſtro.* 3 *Scitis fratres noſtri, dilecti apud Deum, quomodò elegit vos:* 4 *Quia non fuit doctrina noſtra apud vos in ſermone tantùm, ſed etiam in virtute, & in Spiritu ſancto, & in multa perſuaſione, ſicut ſcitis quomodo fuimus inter vos pro vobis.* 5 *Et vos mihi ſimiles facti fuiſtis, & recepiſtis verbum Domini noſtri in multa afflictione, cum gaudio Spiritûs ſancti:* 6 *Ut ſitis exemplo credentibus qui in Macedonia, & Achaia.* 7 *Quia apud vos didicerunt verbum Dei, & non ſolummodò in Macedonia, & Achaia, ſed etiam in omnibus regionibus audita eſt fides veſtra, quæ apud Deum, & non neceſſe habetis ut quis annuntiet vobis.* 8 *Ipſi cognoſcunt mores noſtros vobiſcum: & quomodò ad Deum converſi eſtis ab idolis, ut ſerviretis Deo vivo, & vero,* 9 *Et expectaretis filium ejus è cœlis, quem ſuſcitavit à mortuis, nempe Jeſum, qui liberavit nos à deſtructione futura.* 10

CAP. II.

S*citis fratres noſtri, quomodò operati ſumus pro vobis, & non fuit nobis fruſtrà afflictio noſtra.* 1 *Et quum contumeliis affecti fuiſſemus, ſicut vidiſtis, in Philippis, palàm loquuti ſumus in Deo, & annuntiavimus vobis doctrinam Dei in multo labore.* 2 *Quia exhortatio noſtra non fallax, & non fuit immunda, & non fuit doloſa,* 3

ἘΠΙΣΤΟΛῊ ΠΡῸΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙ͂Σ. Α'. ΚΕΦ. Α'. Β'.

Sed ſicut probati ſumus à Deo *credi* Evangelium, ita loquimur,
4 Ἀλλὰ καθὼς δεδοκιμάσμεθα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πιστευθῆναι τὸ εὐαγγέλιον, (γ) οὕτω λαλοῦμεν,
non quaſi hominibus placentes, ſed Deo *probanti* corda noſtra.
οὐχ ὡς ἀνθρώποις ἀρέσκοντες, ἀλλὰ τῷ Θεῷ τῷ δοκιμάζοντι τὰς καρδίας ἡμῶν.
Neque enim aliquando in ſermone adulationis *facti ſumus*, ſicut ſcitis: neque in *prætextu*
5 Οὔτε γάρ ποτε ἐν λόγῳ κολακείας ἐγενήθημεν, καθὼς οἴδατε· οὔτε ἐν προφάσει
avaritiæ: (Deus teſtis:) Nec quærentes ex hominibus gloriam, neque à vobis,
6 πλεονεξίας· (Θεὸς μάρτυς·) Οὔτε ζητοῦντες ἐξ ἀνθρώπων δόξαν, οὔτε ἀφ' (δ) ὑμῶν,
neque ab aliis: *Valentes in onere* eſſe ut Chriſti Apoſtoli, ſed facti ſumus lenes
7 οὔτε ἀπ' ἄλλων· Δυνάμενοι ἐν βάρει εἶναι ὡς Χριστοῦ ἀπόστολοι, ἀλλ' ἐγενήθημεν ἤπιοι
in medio veſtrûm: tanquam ſi nutrix foveat *ſuoſipſius* filios: Ita *cupidi veſtri*,
8 ἐν μέσῳ ὑμῶν· ὡς ἂν τροφὸς θάλπῃ τὰ ἑαυτῆς τέκνα· Οὕτως ἱμειρόμενοι ὑμῶν,
avebamus tradere vobis non ſolùm Evangelium Dei, ſed etiam noſtras *ipſorum*
εὐδοκοῦμεν μεταδοῦναι ὑμῖν οὐ μόνον τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ τὰς ἑαυτῶν
animas, quoniam *chari* nobis facti eſtis. Memores eſtis enim, fratres, laboris noſtri,
9 ψυχάς, διότι ἀγαπητοὶ ἡμῖν (ε) γεγένησθε. Μνημονεύετε γὰρ, ἀδελφοί, τὸν κόπον ἡμῶν,
& fatigationis: nocte *enim* & die operantes, *ad non ſupergravare quempiam*
καὶ τὸν μόχθον· (ζ) νυκτὸς γὰρ καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί τινα
veſtrûm, prædicavimus in *vos* Evangelium Dei. Vos teſtes, & Deus,
10 ὑμῶν, ἐκηρύξαμεν εἰς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ. Ὑμεῖς μάρτυρες, καὶ ὁ Θεός,
ut ſanctè, & juſtè & *inculpatè*, vobis *credentibus facti ſumus*: Sicut ſcitis
11 ὡς ὁσίως, καὶ δικαίως καὶ ἀμέμπτως, ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν ἐγενήθημεν· Καθάπερ οἴδατε
quomodò unumquemque veſtrûm, ſicut pater filios ſuos, *Hortantes* vos, &
12 ὡς ἕνα ἕκαστον ὑμῶν, ὡς πατὴρ τέκνα ἑαυτοῦ, Παρακαλοῦντες ὑμᾶς, καὶ
conſolantes, & *teſtati*, *ad ambulare vos* dignè Deo *vo-*
(η) παραμυθούμενοι, καὶ μαρτυρούμενοι, εἰς τὸ περιπατῆσαι ὑμᾶς ἀξίως τοῦ Θεοῦ τοῦ (θ) κα-
cante vos in ſuum*ipſius* regnum & gloriam. *Propter hoc* & nos gratias agimus
13 λοῦντος ὑμᾶς εἰς τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν καὶ δόξαν. (ι) Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς εὐχαριστοῦμεν

Deo *indeſinenter*, quoniam *accipientes* verbum auditûs à nobis, Dei, excepi-
τῷ Θεῷ ἀδιαλείπτως, ὅτι παραλαβόντες λόγον ἀκοῆς παρ' ἡμῶν, τοῦ Θεοῦ, ἐδέξα-
ſtis non verbum hominum, ſed (ſicut eſt verè,) verbum Dei, qui & operatur in
σθε οὐ λόγον ἀνθρώπων, ἀλλὰ (καθώς ἐστιν ἀληθῶς,) λόγον Θεοῦ, ὃς καὶ ἐνεργεῖται ἐν
vobis *credentibus*. Vos enim imitatores facti eſtis, fratres, Eccleſiarum Dei
ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν. Ὑμεῖς γὰρ μιμηταὶ ἐγενήθητε, ἀδελφοί, τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ Θεοῦ 14
exiſtentium in Judæa, in Chriſto Jeſu, quia eadem paſſi eſtis & vos à *propriis*
τῶν οὐσῶν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὅτι ταῦτα ἐπάθετε καὶ ὑμεῖς ὑπὸ τῶν ἰδίων
contribulibus, ſicut & ipſi à Judæis, Et Dominum *occidentibus*
συμφυλετῶν, καθὼς καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, Τῶν καὶ τὸν Κύριον ἀποκτεινάντων 15
Jeſum, & *proprios* prophetas, & *vos perſequentibus*, & Deo non *placentibus*,
Ἰησοῦν, καὶ (κ) τοὺς ἰδίους προφήτας, καὶ ὑμᾶς ἐκδιωξάντων, καὶ Θεῷ μὴ ἀρεσκόντων,
& omnibus hominibus *adverſariis*: *Prohibentibus* nos Gentibus loqui ut *ſerven-*
καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ἐναντίων· Κωλυόντων ἡμᾶς τοῖς ἔθνεσι λαλῆσαι ἵνα σωθῶ- 16
tur, *ad implendum* ſua peccata ſemper: *prævenit autem* ſuper illos ira
σιν, εἰς τὸ ἀναπληρῶσαι αὐτῶν τὰς ἁμαρτίας πάντοτε· ἔφθασε δὲ ἐπ' αὐτοὺς ἡ ὀργὴ
in finem. Nos autem, fratres, *orbati* à vobis ad tempus horæ,
Β' εἰς τέλος. Ἡμεῖς δὲ, ἀδελφοί, ἀπορφανισθέντες ἀφ' ὑμῶν πρὸς καιρὸν ὥρας, 17
aſpectu, non corde, abundantiùs *ſtuduimus* faciem veſtram videre *in multo*
προσώπῳ, οὐ καρδίᾳ, περισσοτέρως ἐσπουδάσαμεν τὸ πρόσωπον ὑμῶν ἰδεῖν ἐν πολλῇ
deſiderio. *Ideò* voluimus venire ad vos, (ego quidem Paulus, & ſemel
ἐπιθυμίᾳ. (λ) Διὸ ἠθελήσαμεν ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, (ἐγὼ μὲν Παῦλος, καὶ ἅπαξ 18
& *bis*,) & *intercidit* nos Satanas. Quæ enim noſtra ſpes, aut gaudium, aut
καὶ δίς,) καὶ ἐνέκοψεν ἡμᾶς ὁ σατανᾶς. Τίς γὰρ ἡμῶν ἐλπίς, ἢ χαρά, ἢ 19
corona *gloriationis*? *aut nonne & vos* ante Dominum noſtrum Jeſum
στέφανος (μ) καυχήσεως; ἢ οὐχὶ καὶ ὑμεῖς ἔμπροσθεν τοῦ Κυρίου ἡμῶν (ν) Ἰησοῦ
Chriſtum, in *ejus* adventu? Vos enim eſtis gloria noſtra, & gaudium.
Χριστοῦ, ἐν τῇ αὐτοῦ παρουσίᾳ; Ὑμεῖς γάρ ἐστε ἡ δόξα ἡμῶν, καὶ ἡ χαρά. 20

MS.A. (γ) οὕτως (δ) ἡμῶν, (ε) ἐγενήθητε. (ζ) νυκτὸς καὶ (η) παραμυθούμενοι, εἰς τὸ περιπατεῖν ὑμᾶς (θ) καλέσαντος (ι) Καὶ διὰ τοῦτο καὶ (κ) τοὺς προφήτας, καὶ ἡμᾶς (λ) Διότι (μ) ἀγαλλιάσεως; (ν) Ἰησοῦ, ἐν

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 * ܐܠܐ ܐܝܟ ܕܐܫܬܘܝܢ ܠܐܠܗܐ ܕܢܬܬܗܒ ܠܢ ܤܒܪܬܗ. ܗܟܢܐ ܡܡܠܠܝܢܢ. ܠܐ ܐܝܟ ܕܠܒܢܝ ܐܢܫܐ
5 ܡܫܦܪܝܢܢ. ܐܠܐ ܠܐܠܗܐ ܗܘ ܕܒܨܐ ܠܒܘܬܢ. * ܘܠܐ ܓܝܪ ܡܟܝܠ ܒܡܠܬܐ ܕܫܘܥܝܢܐ ܐܫܬܟܚܢ.
6 ܐܝܟ ܕܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܘܠܐ ܒܥܠܬܐ ܕܥܠܘܒܘܬܐ. ܐܠܗܐ ܗܘ ܣܗܕ. * ܘܠܐ ܒܥܝܢ ܫܘܒܚܐ ܡܢ
7 ܒܢܝܢܫܐ. ܠܐ ܡܢܟܘܢ. ܘܠܐ ܡܢ ܐܚܪܢܐ. * ܟܕ ܡܫܟܚܝܢ ܗܘܝܢ ܠܡܗܘܐ ܒܝܩܪܐ ܐܝܟ ܫܠܝܚܘܗܝ
8 ܕܡܫܝܚܐ. ܐܠܐ ܗܘܝܢ ܒܟܘܢ ܡܟܝܟܐ. ܘܐܝܟ ܡܪܒܝܢܝܬܐ ܕܡܪܚܡܐ ܥܠ ܒܢܝܗ. * ܗܟܢܐ
ܐܦ ܚܢܢ ܡܬܚܒܒܝܢܢ ܘܡܬܪܓܪܓܝܢܢ ܠܡܬܠ ܠܟܘܢ. ܠܐ ܒܠܚܘܕ ܤܒܪܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܐܠܐ
9 ܐܦ ܢܦܫܢ. ܡܛܠ ܕܚܒܝܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܢ. * ܥܗܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܓܝܪ ܐܚܝܢ. ܠܥܡܠܢ ܘܠܠܐܘܬܢ. ܕܒܠܠܝܐ
10 ܘܒܐܝܡܡܐ ܦܠܚܝܢ ܗܘܝܢ ܒܐܝܕܝܢ. ܕܠܐ ܢܐܩܪ ܥܠ ܚܕ ܡܢܟܘܢ. * ܐܢܬܘܢ ܣܗܕܝܢ
ܘܐܠܗܐ. ܕܐܝܟܢܐ ܟܪܙܢ ܠܟܘܢ ܤܒܪܬܗ ܕܐܠܗܐ ܒܕܟܝܘܬܐ ܘܒܟܐܢܘܬܐ. ܘܕܠܐ ܪܘܫܡܐ ܗܘܝܢ ܠܘܬ
11 ܟܠܗܘܢ ܡܗܝܡܢܐ. * ܐܝܟ ܕܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܠܚܕ ܚܕ ܡܢܟܘܢ. ܐܝܟ ܐܒܐ ܠܒܢܘܗܝ
12 ܒܥܝܢ ܗܘܝܢ ܡܢܟܘܢ ܘܡܒܝܐܝܢ ܗܘܝܢ ܠܒܘܬܟܘܢ. * ܘܡܣܗܕܝܢ ܗܘܝܢ ܠܟܘܢ ܕܬܗܠܟܘܢ ܐܝܟ ܕܝܐܐ ܠܐܠܗܐ.
ܗܘ ܕܩܪܟܘܢ ܠܡܠܟܘܬܗ ܘܠܫܘܒܚܗ. * ܫܠܡ * ܕܥܪܘܒܬܐ ܕܣܘܒܪܐ * ܩ *
13 * ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܦ ܚܢܢ ܡܘܕܝܢܢ ܠܐܠܗܐ ܕܠܐ ܫܠܝܐ. ܕܡܠܬܐ ܕܐܠܗܐ ܕܫܡܥܬܘܢ ܡܢܢ.
ܠܐ ܗܘܐ ܐܝܟ ܡܠܬܐ ܕܒܢܝܢܫܐ ܩܒܠܬܘܢܗ. ܐܠܐ ܐܝܟ ܕܐܝܬܘܗܝ ܒܫܪܝܪܐ ܡܠܬܐ ܕܐܠܗܐ.
14 ܘܗܝ ܡܬܚܦܛܐ ܒܟܘܢ ܕܡܗܝܡܢܝܢ. * ܐܢܬܘܢ ܓܝܪ ܐܚܝ. ܐܬܕܡܝܬܘܢ
ܒܥܕܬܐ ܕܐܠܗܐ ܕܐܝܬܝܗܝܢ ܒܝܗܘܕ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܕܗܠܝܢ ܚܫܬܐ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܚܫܬܘܢ ܡܢ ܒܢܝ
15 ܫܪܒܬܟܘܢ. ܐܝܟ ܕܐܦ ܗܢܘܢ ܡܢ ܝܗܘܕܝܐ. * ܗܢܘܢ ܕܩܛܠܘ ܠܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ.
ܘܠܢܒܝܐ ܕܝܠܗܘܢ. ܘܠܢ ܪܕܦܘ. ܘܠܐܠܗܐ ܠܐ ܫܦܪܝܢ. ܘܥܒܝܕܝܢ ܒܥܠܕܒܒܘܬܐ ܠܘܩܒܠ ܟܠ
16 ܒܢܝܢܫܐ. * ܘܟܠܝܢ ܠܢ ܕܠܐ ܢܡܠܠ ܥܡ ܥܡܡܐ ܕܢܚܘܢ. ܠܡܫܠܡܘ ܚܛܗܝܗܘܢ
ܒܟܠܙܒܢ. ܡܛܬ ܕܝܢ ܥܠܝܗܘܢ ܪܘܓܙܐ ܥܕܡܐ ܠܚܪܬܐ.
* ܕܟܠܝܘܡ * ܩ *
17 * ܚܢܢ ܕܝܢ ܐܚܝ. ܗܘܝܢ ܝܬܡܐ ܡܢܟܘܢ ܙܒܢܐ ܕܫܥܬܐ. ܒܦܪܨܘܦܐ ܘܠܐ ܒܠܒܐ.
18 ܘܝܬܝܪܐܝܬ ܐܬܚܦܛܢ ܠܡܚܙܐ ܦܪܨܘܦܟܘܢ ܒܚܘܒܐ ܣܓܝܐܐ. * ܘܨܒܝܢ ܗܘܝܢ
19 ܠܡܐܬܐ ܠܘܬܟܘܢ. ܐܢܐ ܦܘܠܘܣ ܚܕܐ ܙܒܢ ܘܬܪܬܝܢ. ܘܟܠܝܢ ܣܛܢܐ. * ܡܢܘ ܓܝܪ ܣܒܪܢ
20 ܘܚܕܘܬܢ. ܘܟܠܝܠܐ ܕܫܘܒܗܪܢ. ܐܠܐ ܐܢ ܐܢܬܘܢ ܩܕܡ ܡܪܢ ܝܫܘܥ ܒܡܐܬܝܬܗ. * ܐܢܬܘܢ
ܐܢܘܢ ܓܝܪ ܫܘܒܚܢ ܘܚܕܘܬܢ.

Sed quemadmodum probati fuimus Deo, ut 4
concrederetur nobis Evangelium ejus: ita
loquimur, non ut hominibus placeamus, ſed
Deo ipſi qui probat corda noſtra. Nec enim 5
unquam uſi ſumus ſermone adulatorio, ut ſci-
tis, neque occaſione avaritiæ, Deus teſtis eſt.
Neque quæſivimus gloriam ex hominibus, 6
nec à vobis, nec ab aliis: Quamvis potu- 7
erimus oneri eſſe tanquam Apoſtoli Chriſti.
Sed fuimus manſueti inter vos, & inſtar nu-
tricis blandientis filiis ſuis: Sic & vobis 8
blandimur, deſiderióque tenemur imparti-
endi vobis non tantùm Evangelium Dei, ſed
& animam noſtram, quippe qui dilecti noſtri
ſitis. Etenim memores eſtis, fratres noſtri, 9
quòd laborabamus & exercebamur operâ
manuum noſtrarum noctu & interdiu, ne
cui veſtrûm eſſemus oneri. Vos teſtes eſtis 10
Deúſque, quomodo prædicavimus vobis
Evangelium Dei ſincerè & juſtè, & quòd
inculpabiles fuerimus apud omnes fideles.
Quemadmodum ſcitis quòd ab unoquoque 11
veſtrûm tanquam pater à liberis ſuis efflagi-
tabamus, & conſolabamur corda veſtra:
Vóſque obteſtabamur ut ambularetis, ſicuti 12
decet Deum illum, qui vocavit vos ad
regnum ſuum, ſuámque gloriam.

Crepuſculo ſabbathi Annuntiationis. 2.

Quapropter & nos perſeveranter gratias agi- 13
mus Deo, quòd ſermonem Dei, quem ac-
cepiſtis à nobis, non tanquam ſermonem ho-
minum acceperitis eum, ſed prout verè eſt
ſermo Dei: ipſéque opere perficiatur in vo-
bis & in iis qui credunt. Vos autem, fratres 14
mei, imitatores facti eſtis Eccleſiarum
Dei, quæ ſunt in Judæa in Jeſu Chriſto:
quòd eadem perpeſſi fueritis & vos à contri-
bulibus veſtris, ſicut & illi ab ipſis Judæis,
Qui Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum tru- 15
cidârunt, prophetas qui ex ipſis erant, nóſq;
inſectati ſunt, & Deo non placent, factique
ſunt adverſarii omnibus hominibus. Qui 16
prohibent nos alloqui Gentes, ut ſerventur,
ut ſcelera ſua ſemper peragant. Pervenit au-
tem in eos ira ad finem uſque.

Quotidiè. 3.

Nos porrò, fratres mei, vobis orbati fuimus 17
ad tempus horæ, facie quidem noſtrâ, & non
noſtro corde: quin potiùs ſedulam navavi-
mus operam, ut faciem veſtram conſpicere-
mus cum charitate multa. Et voluimus veni- 18
re ad vos, ego Paulus ſemel & iterum: ſed
obſtitit mihi Satanas. Quæ enim ſpes noſtra, 19
& gaudium noſtrum, & corona gloriationis
noſtræ, niſi vos coram Domino noſtro Jeſu
in adventu ipſius? Vos enim eſtis gloria 20
noſtra, & gaudium noſtrum.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

4 ዳእሙ፡ በዘ፡ አመከረነ፡ እግዚአብሔር፡ ወተአመነነ፡ በትምህርተ፡ ወንጌል፡
በተዝካረ፡ መነኮሳት፡፡ ከማሁ፡ ንነግር፡ ወአኮ፡ ከመዘ፡ ለሰብእ፡ ያ
5 ደሉ፡ ዘእንበለ፡ ለእግዚአብሔር፡ ዘአመከረነ፡ ልብነ፡፡ ወእመአመ፡ ኮነ፡ ሊያቀህ
ናክሙ፡ ዘከመ፡ ታአምሩ፡ ወሊተአገለናክሙ፡ በመክንያት፡ ስምዕነ፡ እግዚአብሔር፡፡
6 ወሊንፈቅድ፡ ያደሉ፡ ለነ፡ ሰብእ፡ ወሊአንትሙ፡ ወሊሰብእ፡ ወሊባዕድ፡ እንዘ፡ ንክል፡
7 ናክብድ፡ ከመ፡ ሐዋርያተ፡ ክርስቶስ፡፡

Sed in quantum probavit nos Deus & fiduciam poſuit in nobis de doctrina evan- 4
gelii: In recordatione monachorum.
Ita loquimur, & non ut hominibus placentes, ſed Deo, qui probavit nos cordibus
noſtris. Neque unquam blanditiis uſi ſumus erga vos, ſicut ſcitis: neque avarè 5
tractavimus vos cum artificiis, teſtis nobis eſt Deus: Et nolumus placere nobis 6
homines, neque vos, neque homines, neque alios, quum poſſemus oneri eſſe, ut Apo-
ſtoli Chriſti.

Verſio VULGATA LATINA.

4 Sed ſicut probati ſumus à Deo ut crederetur nobis Evangelium: ita loquimur,
5 non quaſi hominibus placentes, ſed Deo, qui probat corda noſtra. Neque enim
aliquando fuimus in ſermone adulationis, ſicut ſcitis: neque in occaſione ava-
6 ritiæ: Deus teſtis eſt: Nec quærentes ab hominibus gloriam, neque à vobis,
7 neque ab aliis. Cùm poſſemus vobis oneri eſſe ut Chriſti Apoſtoli: ſed facti
8 ſumus parvuli in medio veſtrûm, tanquam ſi nutrix foveat filios ſuos. Ita deſi-
derantes vos, cupidè volebamus tradere vobis non ſolùm Evangelium Dei, ſed
9 etiam animas noſtras: quoniam chariſſimi nobis facti eſtis. Memores enim eſtis,
fratres, laboris noſtri, & fatigationis: nocte ac die operantes, ne quem veſtrûm
10 gravaremus, prædicavimus in vobis Evangelium Dei. Vos teſtes eſtis, & De-
11 us, quàm ſanctè, & juſtè, & ſine querela, vobis, qui crediḋiſtis, fuimus: Sic-
12 ut ſcitis, qualiter unumquemque veſtrûm, (ſicut pater filios ſuos,) Deprecantes
vos & conſolantes, teſtificati ſumus, ut ambularetis dignè Deo, qui vocavit vos
13 in ſuum regnum & gloriam. Ideò & nos gratias agimus Deo ſine intermiſſio-
ne: quoniam cùm accepiſſetis à nobis verbum auditûs Dei, accepiſtis illud, non
ut verbum hominum, ſed (ſicut eſt verè) verbum Dei, qui operatur in vobis,
qui crediḋiſtis. Vos enim imitatores facti eſtis, fratres, Eccleſiarum Dei, quæ 14
ſunt in Judæa in Chriſto Jeſu: quia eadem paſſi eſtis & vos à contribulibus
veſtris, ſicut & ipſi à Judæis: Qui & Dominum occiderunt Jeſum, & Pro- 15
phetas, & nos perſecuti ſunt, & Deo non placent, & omnibus hominibus ad-
verſantur: Prohibentes nos Gentibus loqui ut ſalvæ fiant, ut impleant pecca- 16
ta ſua ſemper: pervenit enim ira Dei ſuper illos uſque in finem. Nos autem, 17
fratres, deſolati à vobis ad tempus horæ, aſpectu, non corde, abundantiùs fe-
ſtinavimus faciem veſtram videre cum multo deſiderio: Quoniam voluimus ve- 18
nire ad vos: ego quidem Paulus, & ſemel, & iterùm, ſed impedivit nos ſatanas.
Quæ eſt enim noſtra ſpes, aut gaudium, aut corona gloriæ? Nónne vos ante 19
Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum eſtis in adventu ejus? Vos enim eſtis gloria 20
noſtra & gaudium.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 * بل كما اختبرنا الله ليؤمن على البشارة * كذلك نتكلم * لا كمن يرضون الناس بل كمن
5 يرضي الاله الخبير قلوبنا * لاننا ما صرنا قط ناطقين بكلام تملق كما قد علمتم ولا بحجة
6 7 استغنام * الله الشاهد * ولا طلبنا من الناس مجدا * لا منكم ولا من اخرين * اذ قد كان
يمكننا ان نثقل عليكم اذ انا رسل المسيح * لكننا بينكم صرنا ودعا كمربية تحضن اولادها *
8 * هكذا صبونا اليكم وعمدنا ان نعطيكم لا بشارة الله فقط بل وانفسنا * لانكم صرتم لنا احباء
9 محبوبين * تم * قراءة الخميس من الجمعة الثالثة والعشرين * وانتم تذكرون ايها
الاخوة تعبنا وحرصنا * لاننا ليلا ونهارا كنا نعمل لكيلا نثقل على احد منكم * حين كرزنا لكم
10 11 ببشارة الله * انتم الشهود والله * اننا صرنا عندكم المؤمنين بحال تبرر وبعدالة وبلا معاب * كما
12 قد علمتم كواحد منكم * ومثل اب يسلي اولاده * عزيناكم وناشدناكم ان تسيروا سيرة
13 اهلا لله الداعي اياكم الى ملكه ومجده * فلهذا نحن شاكرين لله دايما بلا تفويت * انكم اذا
تسلمتم منا قول السمع الذي لله * قبلتم لا قول ناس بل قول الله * كما هو قول الله بتحقيق *
الذي سيفعل فيكم المؤمنين * تم * قراءة الجمعة من الجمعة الثالثة والعشرين *
14 * لانكم انتم ايها الاخوة صرتم نظراء كنايس الله التي في اليهودية في امانة يسوع المسيح * تم *
لانكم صابتكم تلك المصايب بعينها من ذوي قبيلتكم * كما اصاب اوليك من اليهود *
15 * الذين قتلوا الرب يسوع وانبياءهم وطردونا نحن ولم يرضوا الله * ولكافة الناس يضادون *
16 * يمنعوننا ان نخاطب الامم ليخلصوا لكي يتمموا خطاياهم دايما * وقد وصل اليهم الرجز الحاد
17 * فنحن يا اخوة لما اوحدنا منكم مدة ساعة * وجها لا قلبا * حرصنا حرصا جزيلا * ان نعاين
18 وجوهكم بشهوة كثيرة * فلهذا اثرنا ان نجي اليكم * انا بولص مرة ومرتين * فقطعنا
19 الشيطان * لان من رجانا او سرورنا * او اكليل فخرنا * اوليس انتم هو قدام ربنا يسوع
20 المسيح في وروده * قراءة الاثنين من الجمعة الرابعة والعشرين * لانكم انتم
هم شرفنا وسرورنا * تم *

Sed ſicut probavit nos Deus ut credere- 4
tur nobis Evangelium, ita loquimur:
non quaſi placentes hominibus, ſed quaſi
placentes Deo probanti corda noſtra. Non 5
enim fuimus unquam promentes ſermo-
nem adulatorium, ut nôſtis: nec opum
acquirendarum cauſâ: Deus teſtis eſt.
Neq; expetivimus ab hominibus gloriam, 6
non à vobis, nec ab aliis: Quum poſ- 7
ſemus oneri eſſe, quippe qui ſimus Apoſto-
li Chriſti. ſed inter vos facti ſumus mi-
tes velut nutrix foveas liberos ſuos. Ita 8
cupivimus vos, & exoptavimus imper-
tire vobis non modò Evangelium Dei,
ſed etiam animas noſtras, eo quòd eſſetis
nobis amici dilecti. Finis.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis vigeſimæ tertiæ.

Et vos meminiſtis ô fratres, laboris & 9
anxietatis noſtræ: quoniam diu noctúque
operabamur, ne quenquam veſtrûm gra-
varemus, dum prædicaremus vobis E-
vangelium Dei. Vos teſtes eſtis & Deus, 10
quòd fuerimus apud vos qui fideles eſtis,
modo caſto, cum juſtitia, & ſine culpa. Ut 11
nôſtis: quaſi unus ex vobis, & ſicut pa-
ter conſolans filios ſuos, Conſolati atque 12
hortati ſimus vos ut incederetis inceſ-
ſum dignum Deo qui vocârat vos ad re-
gnum & gloriam ſuam. Ac propterea 13
gratias agimus Deo ſemper ſine inter-
miſſione, quòd cum accepiſtis à nobis ſer-
monem auditus qui Dei eſt, accepiſtis
non ſermonem hominum, ſed ſermonem
Dei (uti reverà eſt ſermo Dei) qui aget
in vobis fidelibus. Finis.

Lectio feriæ ſextæ hebdomadis vigeſimæ tertiæ.

Vos enim fratres, facti eſtis pares Eccle- 14
ſiis Dei, quæ ſunt in Judæa, in fide Je-
ſu Chriſti: Hactenus. *Siquidem*
acciderunt vobis illæ tribulationes eæ-
dem à contribulibus veſtris, quæ ipſis ac-
ciderant à Judæis, Qui occiderunt Do- 15
minum Jeſum, & Prophetas ſuos, nóſque
perſecuti ſunt: neque Deo placent, &
omnibus hominibus adverſantur: Pro- 16
hibent nos quin alloquamur Gentes ut
ſalventur: quatenus impleant peccata
ſua ſemper. Et jam pervenit ad eos ira
conſumens. Nos autem O fratres, cùm 17
orbati vobis eſſemus horæ ſpatio, vultu
non corde, ſtudio multo ſtuduimus videre
facies veſtras plurimo cum deſiderio. Et 18
ideo voluimus venire ad vos, ego qui-
dem Paulus, ſemel atque iterum: ſed im-
pedivit nos Satanas. Quis enim eſt ſpes 19
noſtra, aut gaudium noſtrum, aut corona
gloriæ noſtræ? annon eſtis vos coram
Domino noſtro Jeſu Chriſto, in ejus ad-
ventu?

Lectio feriæ ſecundæ hebdomadis vigeſimæ quartæ.

Vos ſiquidem eſtis gloria noſtra & gau- 20
dium noſtrum. Hucuſque.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

7 ወኮነ፡ከመ፡ሕፃናት፡ መእከሌክሙ፡ ወከመ፡ ሐፃኒት፡እንተ፡ትሐዝል፡ደቂቃ፡፡ ከማሁ፡ተፈ
8 ሣሕነ፡ ለክሙ፡ንመጡክሙ፡፡ አኮ፡ባሕቲቶ፡ ወንጌለ፡ እግዚአብሔር፡ ዳዲ፡ነፍስነሂ፡ እስመ፡
9 ፍቁራነ፡ኮንክሙነ፡፡ ተዘከሩ፡ አኀዊነ፡ ጻማነ፡ ወሕማምነ፡ መዐልተ፡ ወሌሊተ፡ ወንትገበር፡
ከመ፡ ሊናክብድ፡ ወሊሳዕለ፡ አሐዱሂ፡ እምውስቴትክሙ፡ ወሰበክነ፡ ለክሙ፡ ትምህርተ፡ ወን
10 ጌሉ፡ ለእግዚአብሔር፡፡ ወለሊክሙ፡ ሰማዕትየ፡ ወእግዚአብሔር፡ ጸድቀ፡ ወረትዐ፡ ወንጹ
11 ሐ፡ ለክሙ፡ ለእለ፡ ተአመኑ፡ ኮነ፡ ለክሙ፡፡ ታአምሩ፡ ለለ፡ አሐዱ፡ እምውስቴትክሙ፡ ከ
12 መ፡ አብ፡ ለውሉዱ፡ ነስተበቍዐክሙ፡ ወንናዝዘክሙ፡፡ ወናሰምዕ፡ ለክሙ፡ ከመ፡ ትሑሩ፡
በዘ፡ ይደልወክሙ፡ በኀበ፡ እግዚአብሔር፡ ዘጸውዐክሙ፡ ውስተ፡ መንግሥቱ፡ ወስብሐቲሁ፡፡
13 በእንተዝ፡ ዘልፈ፡ ናአኵቶ፡ ለእግዚአብሔር፡፡ እስመ፡ ተወከፍክሙነ፡ ቃለ፡ እግዚአብሔር፡
ወአኮ፡ ቃለ፡ ሰብእ፡ ወአማን፡ ቃለ፡ እግዚአብሔር፡ ውእቱ፡ ወረድኤትክሙሂ፡ ለእለ፡ ተአመኑ፡፡
14 እስመ፡ ተመሰልክሙ፡ በቤተ፡ ክርስቲያኑ፡ ለእግዚአብሔር፡፡ እለ፡ ይሁዳ፡ በክ
ርስቶስ፡ ኢየሱስ፡ እስመ፡ ከማሆሙ፡ ሐመምክሙ፡፡ አንትሙሂ፡ እምሕዝብክሙ፡
15 በከመ፡ ንሕነ፡ አይሁድ፡፡ እለ፡ ቀተልዎ፡ ለእግዚእነ፡ ኢየሱስ፡ ወለነቢያቲሁ፡
16 ወኪያነኒ፡ ሰደዱነ፡፡ ወይከልኡነ፡ ኢንንግር፡ ለሰብእ፡ በዘ፡ ይሐይዉ፡ ከመ፡ ይፌ
ጽሙ፡ ኃጢአቶሙ፡ ለዝሉፉ፡ ወበጽሖሙ፡ መቅሠፍት፡ ዘለዓለም፡፡
17 ወንሕነሰ፡ አኀዊነ፡ ከመ፡ እጓለ፡ ማውታ፡ ንሕነ፡ በኀቤክሙ፡፡ ለሰዐት፡ ለእመገጽ፡
18 ዳእሙ፡ ወአኮ፡ እምልብ፡ ወፈድፋደ፡ ጽህቀነ፡ ንርአይ፡ ገጸክሙ፡፡ ወብዙኀ፡ ፈ
ቀድነ፡ ንምጻእ፡ ኀቤክሙ፡ ለሊየ፡ ጳውሎስ፡ ምዕረ፡ ወካዕበ፡ ወለዐቀፈነ፡ ሰይጣ
19 ን፡፡ መኑ፡ ተስፋነ፡ ወፍሥሓነ፡ ወአክሊልነ፡ ወምክሕነ፡ አኮኑ፡ አንትሙ፡ ለቅድ
20 መ፡ እግዚእነ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ በምጽአቱ፡፡ እስመ፡ አንትሙ፡ ክብርነ፡
ወፍሥሓነ፡፡

Et fuimus ut parvuli medio veſtrûm, & ſicut nutrix quæ fovet parvulum ſuum: 7
Sic congratulati ſumus vobis, tradentes vobis non ſolum evangelium Dei, ſed et- 8
iam animas noſtras, quia dilecti noſtri facti eſtis. Memores eſtote fratres noſtri, 9
laboris noſtri & afflictionis noſtræ die & nocte, quod operabamur ne gravaremus
ſuper quenquam ex vobis, & prædicavimus vobis doctrinam evangelii Dei. Vos 10
ipſi teſtes mei & Deus, juſtè, & rectè & purè vobis credentibus fuimus. Scitis 11
unumquemque ex vobis ſicut pater filios ſuos obſecrabamus & conſolabamur vos.
Et teſtabamur vobis ut ambularetis prout oporteret vos apud Deum, qui vocavit 12
vos in regnum ſuum & gloriam ſuam. Propterea ſemper gratias agimus Deo, quia 13
accepiſtis verbum Dei, & non verbum hominis, & verè verbum Dei eſt, & auxi-
lium fert vobis credentibus. Quia vos aſſimulati eſtis eccleſiæ Dei quæ in Judæa 14
in Chriſto Jeſu: quia ſicut illi, paſſi eſtis vos à gente veſtra, ſicut nos Judæi. Qui 15
trucidârunt Dominum noſtrum Jeſum, & prophetas, & nos etiam perſequuti ſunt.
Et prohibebant nos ne loqueremur hominibus ut ſerventur, ut implerent peccata 16
ſua ſemper, & pervenit ad eos pœna æterna. Et nos fratres noſtri ſicut orphani 17
ſumus apud vos ad horam, in ſpecie tantùm, & non ex corde, & abundanter ſo-
liciti fuimus videre faciem veſtram. Et multùm deſideravimus venire ad vos, 18
ipſe ego Paulus, ſemel atque iterum, ſed impedivit me ſatanas. Quæ eſt ſpes no- 19
ſtra, & gaudium noſtrum, & corona noſtra, & gloriatio noſtra? nonne vos ante
Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum in adventu ejus. Quia vos eſtis gloria noſtra, 20
& gaudium noſtrum.

CAP. III. γ'.

Ideò non ampliùs sustinentes, benè visum est nobis relinqui in Athenis soli:
1 ΔΙὸ μηκέτι στέγοντες, εὐδοκήσαμεν καταλειφθῆναι ἐν Ἀθήναις μόνοι·
Et misimus Timotheum fratrem nostrum, & ministrum Dei, & coope-
2 Καὶ ἐπέμψαμεν Τιμόθεον τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν, καὶ διάκονον τοῦ (α) Θεοῦ, καὶ συν-
ratorem nostrum in Evangelio Christi, ad stabilire vos, & exhor-
εργὸν ἡμῶν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ στηρίξαι ὑμᾶς, καὶ (β) παρακα-
tari vos de fide vestra: Neminem commoveri in tri-
3 λέσαι ὑμᾶς περὶ τῆς πίστεως ὑμῶν· (γ) Τῷ μηδένα σαίνεσθαι ἐν ταῖς θλί-
bulationibus istis: ipsi enim scitis, quòd in hoc positi sumus. Etenim cùm
4 ψεσι ταύταις· αὐτοὶ γὰρ οἴδατε, ὅτι εἰς τοῦτο κείμεθα. Καὶ γὰρ ὅτε
apud vos essemus, prædicebamus vobis, quòd futuri essemus affligi, sicut & factum est,
πρὸς ὑμᾶς ἦμεν, προελέγομεν ὑμῖν, ὅτι μέλλομεν θλίβεσθαι, καθὼς καὶ ἐγένετο,
& scitis. Propter hoc & ego non ampliùs sustinens, misi ad cognoscere
5 καὶ οἴδατε. Διὰ τοῦτο κἀγὼ μηκέτι στέγων, ἔπεμψα εἰς τὸ γνῶναι τὴν
fidem vestram: ne fortè tentaverit vos tentans, & in vanum fiat la-
πίστιν ὑμῶν· μή πως ἐπείρασεν ὑμᾶς ὁ πειράζων, καὶ εἰς κενὸν γένηται ὁ κό-
bor noster. Nuper autem veniente Timotheo ad nos à vobis, & annun-
6 πος ἡμῶν. Ἄρτι δὲ ἐλθόντος Τιμοθέου πρὸς ἡμᾶς ἀφ' ὑμῶν, καὶ εὐαγ-
tiante nobis fidem & charitatem vestram, & quia habetis memoriam
γελισαμένου ἡμῖν τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην ὑμῶν, καὶ ὅτι ἔχετε μνείαν
nostri bonam semper, desiderantes nos videre, sicut & nos vos:
ἡμῶν ἀγαθὴν πάντοτε, ἐπιποθοῦντες ἡμᾶς ἰδεῖν, καθάπερ καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς·
Propter hoc consolati sumus, fratres, in vobis, in omni tribulatione, &
7 Διὰ τοῦτο (δ) παρεκλήθημεν, ἀδελφοί, ἐφ' ὑμῖν, ἐπὶ πάσῃ τῇ (ε) θλίψει, καὶ
necessitate nostrâ, per vestram fidem: Quoniam nunc vivimus, si vos sta-
8 ἀνάγκῃ ἡμῶν, διὰ τῆς ὑμῶν πίστεως· Ὅτι νῦν ζῶμεν, ἐὰν ὑμεῖς στή-
tis in Domino. Quam enim gratiarum actionem possumus Deo retribue-
9 κετε ἐν Κυρίῳ. Τίνα γὰρ εὐχαριστίαν δυνάμεθα τῷ Θεῷ ἀνταποδοῦ-
re pro vobis, in omni gaudio quo gaudemus propter vos ante De-
ναι περὶ ὑμῶν, ἐπὶ πάσῃ τῇ χαρᾷ ᾗ χαίρομεν δι' ὑμᾶς ἔμπροσθεν τοῦ Θε-
um nostrum: Nocte & die super exabundanti orantes ad videndum vestram
10 οῦ ἡμῶν· Νυκτὸς καὶ ἡμέρας ὑπὲρ ἐκπερισσοῦ δεόμενοι εἰς τὸ ἰδεῖν ὑμῶν
faciem, & complere defectiones fidei vestræ? Ipse autem
τὸ πρόσωπον, καὶ καταρτίσαι τὰ ὑστερήματα τῆς πίστεως ὑμῶν; Αὐτὸς δὲ 11
Deus, & Pater noster, & Dominus noster Jesus Christus, dirigat
ὁ Θεὸς, καὶ πατὴρ ἡμῶν, καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν (ζ) Ἰησοῦς Χριστὸς κατευθύναι
viam nostram ad vos. Vos autem Dominus multiplicet, & ab-
τὴν ὁδὸν ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς. Ὑμᾶς δὲ (η) ὁ Κύριος πλεονάσαι, καὶ περισ- 12
undare faciat charitate in invicèm, & in omnes, quemadmodùm & nos
σεύσαι τῇ ἀγάπῃ εἰς ἀλλήλους, καὶ εἰς πάντας, καθάπερ καὶ ἡμεῖς
in vos: Ad confirmare vestra corda inculpata in sanctitate, an-
εἰς ὑμᾶς· Εἰς τὸ στηρίξαι ὑμῶν τὰς καρδίας ἀμέμπτους ἐν (θ) ἁγιωσύνῃ, ἔμ- 13
te Deum & Patrem nostrum, in adventu Domini nostri Jesu
προσθεν τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν (ι) Ἰησοῦ
Christi cum omnibus Sanctis ejus.
Χριστοῦ μετὰ πάντων τῶν ἁγίων (κ) αὐτοῦ.

CAP. IV. δ'.

Reliquùm ergò, fratres, rogamus vos, & obsecramus in Do-
(α) ΤΟ λοιπὸν οὖν, ἀδελφοί, ἐρωτῶμεν ὑμᾶς, καὶ παρακαλοῦμεν (β) ἐν Κυ- 1
mino Jesu, quemadmodùm accepistis à nobis, quomodò oporteat vos ambu-
ρίῳ Ἰησοῦ, καθὼς παρελάβετε παρ' ἡμῶν, τὸ πῶς δεῖ ὑμᾶς περιπα-
lare, & placere Deo, ut abundetis magis. Scitis enim quæ præ-
τεῖν, καὶ ἀρέσκειν Θεῷ, (γ) ἵνα περισσεύητε μᾶλλον. Οἴδατε γὰρ τίνας παρ- 2
cepta dederimus vobis per Dominum Jesum. Hæc enim est voluntas
αγγελίας ἐδώκαμεν ὑμῖν διὰ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. Τοῦτο γάρ ἐστι (δ) θέλημα 3
Dei, sanctificatio vestra: abstinere vos à fornicatione: Scire
τοῦ Θεοῦ, ὁ ἁγιασμὸς ὑμῶν· ἀπέχεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ τῆς πορνείας· Εἰδέναι 4
unumquemque vestrûm suum ipsius vas possidere in sanctificatione & honore: Non
(ε) ἕκαστον ὑμῶν τὸ ἑαυτοῦ σκεῦος κτᾶσθαι ἐν ἁγιασμῷ καὶ τιμῇ· Μὴ 5
in passione desiderii, sicut & Gentes nescientes Deum: Non
ἐν πάθει ἐπιθυμίας, καθάπερ καὶ τὰ ἔθνη τὰ μὴ εἰδότα τὸν Θεόν· Τὸ μὴ 6
opprimere, & circumvenire in negotio fratrem suum: quoniam vindex
ὑπερβαίνειν, καὶ πλεονεκτεῖν ἐν τῷ πράγματι τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· διότι ἔκδικος
Dominus de omnibus his, sicut & prædiximus vobis, & pertestificati sumus.
ὁ Κύριος περὶ πάντων τούτων, (ζ) καθὼς καὶ προείπαμεν ὑμῖν, καὶ διεμαρτυράμεθα.

Κεφ. γ'. MS.A (α) Θεοῦ ἐν τῷ (β) παρακαλέσαι ὑπὲρ τῆς (γ) Τὸ (δ) παρεκλήθημεν, (ε) ἀνάγκῃ καὶ θλίψει ὑμῶν, καὶ διὰ τῆς πίστεως ὑμῶν· Ὅτι νῦν (ζ) Ἰησοῦς κατευθύναι (η) ὁ Θεὸς (θ) δικαιοσύνῃ, (ι) Ἰησοῦ μετὰ (κ) αὐτοῦ. ἀμήν. Κεφ. δ'. MS.A. (α) Λοιπὸν οὖν, (β) ἐν τῷ Κυρίῳ (γ) καθὼς καὶ περιπατεῖτε, ἵνα (δ) τὸ θέλημα (ε) ἕκαστος (ζ) καθὼς προείπομεν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]

CAP. III.

ET quoniam non ferebamus, voluimus remanere Athenis soli, 1 Et mittere ad vos 2 Timotheum fratrem nostrum ministrum Dei, & adjutorem nostrum in Evangelio Christi: ut confirmaret, & rogaret vos de fide vestra, Ne quis vestrûm succumberet in afflictionibus istis. 3 Vos enim scitis ad hoc nos positos esse. Etenim quum apud vos essemus, 4 prædicebamus vobis nos afflictum iri, quemadmodum nôstis factum fuisse. Hac 5 de causa & ego impatiens eram, donec misi sciscitatum de fide vestra, ne fortè tentaret vos tentator ille, fieretque labor noster irritus. Nuper autem quum venisset ad nos 6 Timotheus à vobis, & renuntiâsset nobis de fide vestra, & de charitate vestra, & quòd bonam semper habeatis memoriam nostri in omni tempore, ac desiderio teneamini videndi nos, quemadmodum nos quoque vos: Idcircò consolationem accepimus per vos 7 fratres nostri, super omnibus angustiis & afflictionibus nostris, ob fidem vestram. Et 8 nunc quidem vivimus, modò vos stetis in Domino nostro. Quam enim gratiarum 9 actionem possumus rependere pro vobis Deo super omni gaudio quo gaudemus vestri causâ, Nisi coram Deo enixiùs rogare 10 noctu & interdiu, ut conspiciamus faciem vestram, & perficiamus quod deest fidei vestræ? Ipse autem Deus Pater noster, & Do- 11 minus noster Jesus Christus dirigat viam nostram ad vos. Et multiplicet & abundare 12 faciat charitatem vestram unius erga alterum, & erga unumquemque, quomodo nos amore vos complectimur. Et confirmet 13 corda vestra inculpabilia in sanctimonia coram Deo Patre nostro, in adventu Domini nostri Jesu Christi cum omnibus Sanctis ejus.

CAP. IV. *Baptismi.* 4.

PRoinde fratres mei, petimus à vobis, & 1 obsecramus vos per Dominum nostrum Jesum, ut modum acceptum à nobis quo oporteat vos ambulare & placere Deo, magis adaugeatis. Nôstis enim quæ præcepta de- 2 derimus vobis per Dominum nostrum Jesum Christum. Hæc enim est voluntas Dei: 3 sanctificatio vestra, & ut sitis remoti ab omni scortatione, Et sciat unusquisque ve- 4 strûm possidere vas suum in sanctificatione & honore, Non autem in passionibus con- 5 cupiscentiæ, sicut cæteræ Gentes illæ, quæ non nôrunt Deum. Neque sitis audaces ad 6 transgrediendum, & ad circumveniendum quisque fratrem suum in isto negotio: quandoquidem Dominus noster ultor est de his omnibus, sicut & jampridem diximus vobis, & contestati sumus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]

CAP. III.

ET quum non poteurimus sustinere illud desiderium, desideravimus remanere Athenis soli. 1 Et misimus Timotheum fratrem nostrum ministrum Dei in doctrina 2 Christi, ut gaudeatis, ut confirmet vos, & consoletur vos propter fidem vestram. Et ne vexetis vos. 3 Et nos ipsi hanc tribulationem, & scitis vos ipsi quòd hoc tantum sustinet nos. Et quum fuerimus apud vos, 4 hoc idem nuntiavi vobis, quòd oportuit nos tribulationem pati: & factum est quidem, & vidistis etiam. Et propterea quum non potuerim sustinere illud, misi 5 quærere fidem vestram, si fortè tentasset vos tentator, & inanis fiat labor noster. Et nunc venit Timotheus à vobis, & annuntiavit nobis fidem vestram, & 6 charitatem vestram, & quòd etiam memoriâ retinetis nos pro bono, & desideratis videre nos, sicut nos etiam videre vos.

Versio VULGATA LATINA.

CAP. III.

1 PRopter quod non sustinentes ampliùs, placuit nobis remanere Athenis, solis:
2 Et misimus Timotheum fratrem nostrum, & ministrum Dei in Evangelio Chri-
3 sti, ad confirmandos vos, & exhortandos pro fide vestra: Ut nemo moveatur in
4 tribulationibus istis: ipsi enim scitis quòd in hoc positi sumus. Nam & cùm apud
vos essemus, prædicebamus vobis passuros nos tribulationes, sicut & factum est, &
5 scitis. Propterea & ego ampliùs non sustinens, misi ad cognoscendam fidem ve-
6 stram: ne fortè tentaverit vos is qui tentat, & inanis fiat labor noster. Nunc au-
tem veniente Timotheo ad nos à vobis, & annuntiante nobis fidem & charitatem
vestram, & quia memoriam nostrî habetis bonam semper, desiderantes nos vide-
7 re, sicut & nos quoque vos: Ideò consolati sumus, fratres, in vobis, in omni ne-
8 cessitate & tribulatione nostra, per fidem vestram, Quoniam nunc vivimus, si
9 vos statis in Domino. Quam enim gratiarum actionem possumus Deo retribuere
10 pro vobis, in omni gaudio, quo gaudemus propter vos ante Deum nostrum, No-
cte ac die abundantiùs orantes, ut videamus faciem vestram, & compleamus ea quæ
desunt fidei vestræ? Ipse autem Deus & pater noster, & Dominus noster Jesus 11
Christus, dirigat viam nostram ad vos. Vos autem Dominus multiplicet, & ab- 12
undare faciat charitatem vestram in invicèm, & in omnes, quemadmodùm & nos
in vobis: Ad confirmanda corda vestra sine querela in sanctitate, ante Deum 13
& Patrem nostrum, in adventu Domini nostri Jesu Christi cum omnibus Sanctis
ejus. Amen.

CAP. IV.

DE cætero ergò, fratres, rogamus vos & obsecramus in Domino Jesu, ut quem- 1
admodùm accepistis à nobis, quomodò oporteat vos ambulare, & placere Deo,
sic & ambuletis, ut abundetis magis. Scitis enim quæ præcepta dederim vobis 2
per Dominum Jesum. Hæc est enim voluntas Dei, sanctificatio vestra: ut absti- 3
neatis vos à fornicatione, Ut sciat unusquisque vestrûm vas suum possidere in 4
sanctificatione, & honore; Non in passione desiderii, sicut & Gentes, quæ ignorant 5
Deum: Et ne quis supergrediatur, neq; circumveniat in negotio fratrem suum: quoni- 6
am vindex est Dominus de his omnibus, sicut prædiximus vobis, & testificati sumus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

1 * فلذلك اذ لم نحتمل الشوق ارتضينا ان نبقي باثينا وحدنا *   * الفصل الثالث *
2 * وارسلنا تيموثاوس اخانا وخادم الله ومؤازرنا في بشارة المسيح ليثبتكم ويعزيكم في ايمانكم *
3 * لئلا يتخلع احد في هذه الاحزان لانكم تعلمون انا لهذا منصوبين * لانا لما كنا عندكم
4 سبقنا فقلنا لكم انا عتيدون ان نحزن كما صار وعرفتم * من اجل هذا اذ لم احتمل انا
5 ايضا ارسلت لاعرف امانتكم وصبركم لكيلا يكون المجرب قد جربكم فيصير تعبنا فارغا *
6 * فلما جاء الينا تيموثاوس من عندكم وبشرنا بامانتكم ومحبتكم وان ذكرنا عندكم صالح
7 دايما وانكم مشتاقون ان تبصرونا نظير اشتياقنا الى معاينتكم * فلهذا تعزينا ايها الاخوة
بكم في كل حزننا وشدتنا بامانتكم *
* قراءة الثلاثاء من الجمعة الرابعة والعشرين *
8 * لاننا سنعيش الان ان ثبتم انتم في امانة الرب نعم * واي شكر يمكننا ان نجازي الله به 9
10 عنكم * على جميع الفرح الذي نسر به من اجلكم قدام الاهنا * طالبين ليلا ونهارا طلبا
11 يفوق الاكثار ان نبصر وجوهكم * ونتمم نقوص امانتكم * والاله ابونا نفسه وربنا يسوع
12 المسيح يمهد طريقنا اليكم * وانتم يكثركم الرب ويزيد في محبة بعضكم بعضا * وفي
13 محبتكم للكل * كما نتزايد نحن في محبتكم * ليثبت قلوبكم غير معيبين في القداسة لدي
الاله ابينا في ورود ربنا يسوع المسيح مع جماعة قديسيه امين *
* الفصل الرابع *   * قراءة الاربعا من الجمعة الرابعة والعشرين *
1 * وفيما بعد يا اخوتي نسالكم ونتضرع اليكم بالرب يسوع ان كما تسلمتم منا كيف يجب
2 ان تسيروا وترضوا الله ان تزيدوه كثيرا * لانكم تعلمون اية توصيات دفعنا اليكم
3 بالرب يسوع * لان هذه هي مشية الله * قداستكم وابتعادكم من الزنا * وان يعرف
4 كل واحد منكم ان يقتني اناءه بقداسة وكرامة * لا بالم الشهوة * مثل الامم الذين لا
5 يعرفون الله * والا يتهجم ويستغنم اخاه في الامر * لان الرب منتقم من اجل هذه كلها
6 * كما سبقنا فقلنا لكم وحذرناكم *

CAP. III.

QUapropter id desiderium nequaquam ferentes, placuit nobis manere Athenis soli 1 *Misimusque Timotheum* 2 *fratrem nostrum, & ministrum Dei, ac nobiscum satisfacientem pondus in annuntiatione Christi, ad vos stabiliendos & consolandos in fide vestra: Ut nemo dolo capiatur in hac tribulationibus:* 3 *nôstis enim nos ad id erectos. Nam quum* 4 *essemus apud vos, prædixeramus vobis fore ut affligeremur: quemadmodum evenit, & nôstis. Quamobrem quum ego* 5 *non ferrem ampliùs, misi ut cognoscerem fidem & charitatem vestram: ne fortè tentator ille vos tentaverit, & reddatur labor noster inanis. Ubi verò Timo-* 6 *theus venisset ad nos à vobis, & retulisset nobis de fide & charitate vestra, quódque memoria nostri apud vos optima sit semper, & quòd cupidi sitis videndi nos æquè ac avemus videre vos: Pro-* 7 *pterea consolationem percepimus ô fratres, ex vobis, in omni afflictione & angustia nostra, per fidem vestram.*

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis vigesimæ quartæ.

Nam nunc vivemus, si vos steteritis in 8 *fide Domini.* Hucusque. *Et quam gra-* 9 *tiarum actionem possimus Deo rependere pro vobis, super toto hoc gaudio quo exultamus propter vos corã Deo nostro? Oran-* 10 *tes nocte ac die precibus multitudinem excedentibus, ut videamus facies vestras, & vestræ fidei defectum instauremus. Ipse verò Deus Pater noster, &* 11 *Dominus noster Jesus Christus complanet viam nostram ad vos. Vos autem multi-* 12 *plicet Dominus, & augeat charitatem inter vos mutuam, vestramque in omnes charitatem, quemadmodũ crescimus nos in dilectione vestri: Ut persistant corda* 13 *vestra inculpata in sanctitate apud Deum Patrem nostrum, in adventum Domini nostri Jesu Christi cum omnibus Sanctis ejus, Amen.*

CAP. IV.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis vigesimæ quartæ.

QUod superest O fratres mei, roga- 1 *mus vos & obsecramus per Dominum Jesum, ut sicut accepistis à nobis quomodo oporteat vos versari & placere Deo, id multùm augeatis. Scitis enim* 2 *qualia præcepta dederimus vobis per Dominum Jesum. Quoniam hæc est vo-* 3 *luntas Dei, sanctimonia vestra, & recessus vester à fornicatione: Et ut sciat* 4 *unusquisque vestrûm possidere vas suum cum sanctitate & honore: Non cum pas-* 5 *sione cupiditatis, sicut Gentes quæ non noverunt Deum: Et ut non irruat ac de-* 6 *prædetur fratrem suum in negotio. Nam Dominus ultor est propter hæc omnia, ut antè diximus vobis, & monuimus vos.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

7 በእንተዝ፡ተፈሣሕነ፡ኦኃዊነ፡ በእንቲአክሙ፡ እምኵሉ፡ ሐማምነ፡ ወምንዳቤነ፡ በእንተ፡ሃይ
8 ማኖትክሙ፡፡ እስመ፡ይእዜ፡ንሐዩ፡እመ፡ክሙ፡ አንትሙ፡ ቆምክሙ፡ በእግዚእነ፡፡ መ
9 ንተ፡ ንክል፡ዐሲዮቶ፡ለእግዚአብሔር፡ በእንቲአክሙ፡ በኵሉ፡ ፍሥሐነ፡ ዘተፈሣሕነ፡በእንቲ
10 አክሙ፡ በቅድመ፡አምላክነ፡፡ መዐልተ፡ ወሌሊተ፡ ወፈድፋደሰ፡ ንጼሊ፡ ንርአይ፡ገጸክሙ፡
11 ወይትፈጸም፡ ኅጸጸ፡ ሃይማኖትክሙ፡፡ ውእቱ፡ እግዚአብሔር፡ አቡነ፡ ወእግዚእነ፡ ኢየ
12 [illegible]
13 [illegible]

Propterea consolationem accepimus, fratres nostri, pro vobis, ex omni afflictione 7 *nostra & tribulatione nostra, per fidem vestram. Quia nunc vivimus si vos* 8 *statis in Domino nostro. Quid possumus rependere Deo propter vos, pro omni* 9 *gaudio nostro quo gavisi sumus propter vos, coram Deo nostro, Nocte & die?* 10 *& abundè oramus ut videamus faciem vestram, & impleatur modicum fidei vestræ. Ipse Deus pater noster, & Dominus noster Jesus dirigat viam nostram ad* 11 *vos. Et vos quidem Dominus noster multiplicet, & abundare faciat, diligentes* 12 *inter vos, & cum omnibus, sicut nos etiam vos, Ut ponget vos corde vestro, in* 13 *firmitate, & sanctitate, coram Deo patre nostro, & in adventum Domini nostri Jesu, cum omnibus Sanctis ejus, Amen.*

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]

CAP. IV.

In multitudine & vacatione.

ET nunc quidem fratres nostri, alloquimur vos, & obsecramus vos in Domino 1 *nostro Jesu, quòd sicut mandata accepistis apud nos quomodo incedatis & placeatis Deo, & sicut incessistis, sic multiplicetis & abundetis. Scitis quomodo* 2 *præcepimus vobis in Domino nostro Jesu: Quia hoc est mandatum Dei, vult* 3 *sanctificationem vestram, ut elongetis à scortatione, Ut sciatis unum hoc* 4 *in quo retineatis vosipsos, & in quo sanctificemini, & excitetis vosipsos à scortatione. Et ne liquefacti sitis in concupiscentia, sicut gentes quæ nesciunt Deum,* 5 *ut non superbiatis, & non circumveniatis fratrem vestrum, quia ultor est Deus* 6 *pro omnibus his, sicut prædixi vobis & testificatus sum vobis.*

ΕΠΙΣΤΟΛΗ' ΠΡΟ'Σ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Α'. ΚΕΦ. Δ'. Ε'. ς'

Non enim vocavit nos Deus in impuritate, ſed in ſanctificatione. Ita-
7 Οὐ γὰρ ἐκάλεσεν ἡμᾶς ὁ Θεὸς ἐπὶ ἀκαθαρσίᾳ, ἀλλ' ἐν ἁγιασμῷ. Τοι-
que rejiciens, non hominem rejicit, ſed Deum & dantem
8 γαροῦν ὁ ἀθετῶν, οὐκ ἄνθρωπον ἀθετεῖ, ἀλλὰ τὸν Θεὸν (η) τὸν καὶ δόντα τὸ
Spiritum ſuum ſanctum in nobis. De autem charitate fraternitatis non o-
9 Πνεῦμα αὐτοῦ τὸ ἅγιον εἰς ἡμᾶς. Περὶ δὲ τῆς φιλαδελφίας οὐ χρεί-
pus habetis ſcribere vobis: ipſi enim vos à Deo docti eſtis ad diligendum
αν ἔχετε γράφειν ὑμῖν· αὐτοὶ γὰρ ὑμεῖς θεοδίδακτοί ἐστε εἰς τὸ ἀγαπᾶν
alii alios. Etenim facitis illud in omnes fratres qui in univerſa
10 ἀλλήλους. Καὶ γὰρ ποιεῖτε αὐτὸ εἰς πάντας τοὺς (θ) ἀδελφοὺς τοὺς ἐν ὅλῃ
Macedonia. Rogamus autem vos, fratres, abundare magis,
τῇ Μακεδονίᾳ. παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, (ι) ἀδελφοί, περισσεύειν μᾶλλον,
Et contendere quietè agere, & agere propria, & operari pro-
11 Καὶ φιλοτιμεῖσθαι ἡσυχάζειν, καὶ πράσσειν τὰ ἴδια, καὶ ἐργάζεσθαι ταῖς ἰ-
priis manibus veſtris, ſicut vobis annuntiavimus: Ut ambuletis hone-
12 δίαις χερσὶν ὑμῶν, καθὼς ὑμῖν παρηγγείλαμεν· Ἵνα περιπατῆτε εὐσχημό-
ſtè ad eos qui foris, & nullius opus habeatis. Non volo autem vos
13 νως πρὸς τοὺς ἔξω, καὶ μηδενὸς χρείαν ἔχητε. Οὐ (κ) θέλω δὲ ὑμᾶς Ε'
ignorare, fratres, de dormientibus, ut non contriſtemini, ſicut &
ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, περὶ τῶν (λ) κεκοιμημένων, ἵνα μὴ (μ) λυπῆσθε, καθὼς καὶ
reliqui non habentes ſpem. Si enim credimus quòd Jeſus mortuus eſt
14 οἱ λοιποὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα. Εἰ γὰρ πιστεύομεν ὅτι Ἰησοῦς ἀπέθανε
& reſurrexit: ita & Deus dormientes per Jeſum, aget cum
καὶ ἀνέστη· (ν) οὕτω καὶ ὁ Θεὸς τοὺς κοιμηθέντας διὰ τοῦ Ἰησοῦ, ἄξει σὺν
eo. Hoc enim vobis dicimus in verbo Domini; Quia nos viventes,
15 αὐτῷ. Τοῦτο γὰρ ὑμῖν λέγομεν ἐν λόγῳ Κυρίου, Ὅτι ἡμεῖς οἱ ζῶντες, οἱ
relicti in adventum Domini, non præveniemus dormien-
περιλειπόμενοι εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ Κυρίου, οὐ μὴ φθάσωμεν τοὺς κοιμηθέν-
tes: Quoniam ipſe Dominus in juſſu, in voce archangeli, &
16 τας· Ὅτι αὐτὸς ὁ Κύριος ἐν κελεύσματι, ἐν φωνῇ ἀρχαγγέλου, καὶ
in tuba Dei deſcendet de cœlo, & mortui in Chriſto reſur-
ἐν σάλπιγγι Θεοῦ καταβήσεται ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐν Χριστῷ ἀναστή-
gent primùm. Deindè nos viventes, relicti, ſimul cum
σονται πρῶτον. Ἔπειτα ἡμεῖς οἱ ζῶντες, οἱ περιλειπόμενοι, ἅμα σὺν 17
illis rapiemur in nubibus in occurſum Domini in aëra, &
αὐτοῖς ἁρπαγησόμεθα ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ Κυρίου εἰς ἀέρα, καὶ
ſic ſemper cum Domino erimus. Itaque conſolamini alii alios in
(ξ) οὕτω πάντοτε σὺν Κυρίῳ ἐσόμεθα. Ὥστε παρακαλεῖτε ἀλλήλους ἐν 18
verbis iſtis.
τοῖς λόγοις τούτοις.

CAP. V. ε'.

De autem temporibus & momentis, fratres, non opus habetis vobis ſcri-
ς' Περὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν, ἀδελφοί, οὐ χρείαν ἔχετε ὑμῖν γρά- 1
bi. Ipſi enim diligenter ſcitis, quia dies Domini ſicut fur in no-
φεσθαι. Αὐτοὶ γὰρ ἀκριβῶς οἴδατε, ὅτι ἡ ἡμέρα Κυρίου ὡς κλέπτης ἐν νυ- 2
cte, ita venit. Cùm enim dixerint; Pax & ſecuritas, tunc repen-
κτί, οὕτως ἔρχεται. (α) Ὅταν γὰρ λέγωσιν, Εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια, τότε αἰφνί- 3
tinus eis imminet interitus, ſicut dolor in utero habenti: & non
διος αὐτοῖς ἐφίσταται ὄλεθρος, ὥσπερ ἡ ὠδὶν τῇ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ· καὶ οὐ μὴ
effugient. Vos autem, fratres, non eſtis in tenebris, ut dies vos
ἐκφύγωσιν. Ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, οὐκ ἐστὲ ἐν σκότει, ἵνα (β) ἡ ἡμέρα ὑμᾶς 4
tanquam fur comprehendat. Omnes vos filii lucis eſtis, & filii di-
ὡς κλέπτης καταλάβῃ. Πάντες (γ) ὑμεῖς υἱοὶ φωτός ἐστε, καὶ υἱοὶ ἡμέ- 5
ei: non ſumus noctis, neque tenebrarum. Nempè igitur non dormiamus ſicut &
ρας· οὐκ ἐσμὲν νυκτὸς, οὐδὲ σκότους. Ἄρα οὖν μὴ καθεύδωμεν (δ) ὡς καὶ 6
reliqui, ſed vigilemus, & ſobrii ſimus. Nam dormientes, nocte dor-
οἱ λοιποί, ἀλλὰ γρηγορῶμεν, καὶ νήφωμεν. Οἱ γὰρ καθεύδοντες, νυκτὸς καθ- 7
miunt: & inebriati, nocte ebrii ſunt: Nos autem diei exiſtentes
εύδουσι· καὶ οἱ μεθυσκόμενοι, νυκτὸς μεθύουσιν· Ἡμεῖς δὲ ἡμέρας ὄντες 8
ſobrii ſimus, induti thoracem fidei, & charitatis, & galeam,
νήφωμεν, ἐνδυσάμενοι θώρακα πίστεως, καὶ ἀγάπης, καὶ περικεφαλαίαν,
ſpem ſalutis.
ἐλπίδα σωτηρίας.

MS. A. (η) τὸν δόντα αὐτοῦ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον (θ) ἀδελφοὺς τοὺς (ι) ἀδελφοί, (κ) θέλομεν (λ) κοιμωμένων (μ) λυπῆσθε, (ν) οὕτως (ξ) οὕτως Κεφ. ε'. MS. A. (α) Ὅταν
λέγωσιν, (β) ὑμᾶς ἡ ἡμέρα ὡς (γ) γὰρ πάντες (δ) ὡς οἱ

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
[illegible]
1 2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 7 [illegible]
8 [illegible]
[illegible]

Non enim vocavit vos Deus ad ſpurcitiam, 7 ſed ad ſanctificationem. Itaque qui injuriâ 8 afficit, non hominem afficit injuriâ, ſed Deum ipſum qui dedit in vos Spiritum ſuum ſanctum. Porrò de charitate fraterna non 9 neceſſe habetis ut ſcribam vobis: vos enim ipſi edocti eſtis à Deo, ut mutuò amore vos complectamini. Et ſic facitis erga omnes fratres qui ſunt in tota Macedonia. Cæterùm 10 vos rogo, fratres mei, ut abundetis, Et ſedu- 11 lam navetis operam, ut ſitis quieti, & occupati in operibus veſtris; & operemini propriis manibus, quemadmodum præcepimus vobis: Ut converſemini comiter cum extra- 12 neis, nulliúſque operâ egeatis.

Defunctorum. 5.

Velim autem vos ſcire, fratres mei, ut de iis 13 qui obdormiunt non contriſtemini ſicut & cæteri homines qui ſpem non habent. Si 14 enim credimus Jeſum mortuum eſſe, & reſurrexiſſe; ita & Deus eos qui obdormierunt per Jeſum, adducturus eſt cum illo. Hoc au- 15 tem dicimus vobis in verbo Domini noſtri, quòd nos qui reliqui erimus in adventu Domini noſtri, qui vivemus, nequaquam pertingemus ad eos qui obdormierunt. Quan- 16 doquidem ipſe Dominus noſter juſſu & voce principis angelorum, & tubâ Dei deſcendet de cœlo: & mortui qui ſunt in Chriſto, reſurgent primúm. Et tunc nos qui reliqui 17 erimus, qui vivemus, rapiemur unà cum eis in nubibus in occurſu Domini noſtri in aëra, & ſic ſemper cum Domino noſtro erimus. Itaque conſolamini vos mutuò his ſermo- 18 nibus.

CAP. V.

Cæterùm de temporibus & momentis, 1 fratres mei, non neceſſe habetis ut ſcribam vobis. Vos enim verè ſcitis diem Domini 2 noſtri, ut furem in nocte, ita venturum. Quum dixerint, Pax & tranquillitas, tunc 3 repentina inſurget in eos perditio, ſicuti dolor partûs in prægnantem, nec effugient. Vos autem fratres mei, non eſtis in tenebris, 4 ut dies ille tanquam fur vos deprehendat. Vos enim omnes eſtis filii lucis, & filii diei: 5 nec eſtis filii noctis, neque filii tenebrarum. Ne dormiamus ergò ſicut cæteri, ſed vigi- 6 lemus & ſobrii ſimus. Illi enim qui dormi- 7 unt, noctu quidem dormiunt; & qui ſunt ebrii, noctu quidem ſunt ebrii. Nos autem 8 qui filii diei ſumus, vigilemus mente noſtrâ, & induamus loricam fidei & charitatis, & imponamus *capiti* galeam ſpei ſalutis.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

7 እስመ : ኢጸውዐነ : እግዚአብሔር : ለርኵስ : ዘእንበለ : ለቅድሳት ::=: ወይእዜኒ : ዘክሕ
8 ደሰ : ኢኮ : ለሰብእ : ዘክሕደ : ዘእንበለ : ለእግዚአብሔር : ዘወሀበነ : መንፈስ : ቅዱስ ::=: ወበ
9 እንተሰ : ተፋቅሮ : ቢጸክሙ : ኢትፈቅዱ : ንጽሐፍ : ለክሙ : ለሊክሙ : ምሁራን : በኀበ : እግዚ
10 አብሔር : አንትሙ : ለአፍቅሮ : ቢጸክሙ ::=: ወትገብርዎ : ምስለ : ኵሉ : አኃዊክሙ :
11 በኵሉ : መቄዶንያ : ወናስተበቍዐክሙ : አኃዊነ : ትብዝኁ : ወትፈድፍዱ :=: [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]

Quia non vocavit nos Deus ad impuritatem, ſed ad ſanctificationem. Et nunc 7
qui contradicit, non homini contradicit, ſed Deo qui dedit nobis Spiritum ſan- 8
ctum. Et de charitate fraterna non neceſſe habetis ut ſcribam vobis, voſipſi 9
docti apud Deum eſtis, ad diligendum fratres veſtros. Et facitis illud cum omni- 10
bus fratribus veſtris in tota Macedonia: & obſecramus vos fratres noſtros, ut
multiplicetis & abundetis. [illegible] *& operemini cum manibus veſtris, ſicut docuimus vos. Ut incedatis honeſtè* 11 12
apud eos qui foris ſunt, & non ſolliciti ſitis de quoquam. Et volumus ut ſciatis 13
fratres noſtri, de dormientibus, quòd non contriſtemini ſicut illi quorum ſpes
eſt irrita.

Verſio VULGATA LATINA.

7 8 Non enim vocavit nos Deus in immunditiam, ſed in ſanctificationem. Itaque qui hæc ſpernit, non hominem ſpernit, ſed Deum: qui etiam dedit Spiritum ſuum 9 ſanctum in nobis. De charitate autem fraternitatis non neceſſe habemus ſcribe- 10 re vobis: ipſi enim vos à Deo didiciſtis ut diligatis invicém. Etenim illud facitis in omnes fratres in univerſa Macedonia. Rogamus autem vos, fratres, ut ab- 11 undetis magis, Et operam detis ut quieti ſitis, & ut veſtrum negotium agatis, & operemini manibus veſtris, ſicut præcepimus vobis: & ut honeſtè ambuletis 12 ad eos qui foris ſunt: & nullius aliquid deſideretis. Nolumus autem vos ignorare, fratres, de dormientibus, ut non contriſtemini, ſicut & cæteri, qui ſpem non 13 habent. Si enim credimus quòd Jeſus mortuus eſt, & reſurrexit: ita & Deus eos, 14 qui dormierunt per Jeſum, adducet cum eo. Hoc enim vobis dicimus in verbo Domini, Quia nos, qui vivimus, qui reſidui ſumus in adventum Domini, non 15 præveniemus eos, qui dormierunt. Quoniam ipſe Dominus in juſſu, & in voce Archangeli, & in tuba Dei deſcendet de cœlo: & mortui, qui in Chriſto ſunt, reſurgent primi. Deindè nos, qui vivimus, qui relinquimur, ſimul rapiemur 16 cum illis in nubibus obviàm Chriſto in aëra, & ſic ſemper cum Domino erimus. Itaque conſolamini invicém in verbis iſtis. 17

CAP. V.

De temporibus autem, & momentis, fratres, non indigetis ut ſcribamus vobis. 1 Ipſi enim diligenter ſcitis, quia dies Domini, ſicut fur in nocte, ita veniet. 2 Cùm enim dixerint, Pax, & ſecuritas; tunc repentinus eis ſuperveniet interitus, 3 ſicut dolor in utero habenti, & non effugient. Vos autem, fratres, non eſtis in te- 4 nebris, ut vos dies illa tanquam fur comprehendat: Omnes enim vos filii lucis 5 eſtis, & filii diei: non ſumus noctis, neque tenebrarum. Igitur non dormiamus 6 ſicut & cæteri, ſed vigilemus, & ſobrii ſimus. Qui enim dormiunt, nocte dormi- 7 unt: & qui ebrii ſunt, nocte ebrii ſunt. Nos autem, qui diei ſumus, ſobrii ſimus, in- 8 duti loricam fidei & charitatis, & galeam ſpem ſalutis:

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

7 8 * لأن الله ما دعانا الى النجاسة بل الى القداسة * فمن يخالف اذا فما يخالف انسانا * بل انما
9 يخالف الله الذي اعطاكم روحه القدوس * فاما عن المحبة الاخوية * فليس بكم حاجة
10 ان اكتب اليكم * لانكم انتم انفسكم قد علمكم الله ان تحبوا بعضكم بعضا * وانكم
11 لتعملون ذلك بجماعة الاخوة الذين بمكدونية كلها * فنسألكم ايها الاخوة ان تزيدوا فيها
12 وتضاعفوها كثيرا * وان تسكنوا وتعملوا اعمالكم وتعملوا بايديكم كما وصيناكم * ان
تسيروا لدى البرانيين برسم ممدوح * ولا تحتاجون الى احد. تم * قراءة للموتى *
13 * وما نريد ايها الاخوة ان يخفى عليكم امر الراقدين * لكيلا تحزنوا كما يحزن باقي الناس
14 الذين لا رجاء لهم * لاننا ان كنا نصدق ان المسيح مات وقام * فكذلك والراقدين بامانة
15 يسوع يبعثهم الله معه * هذا انما نقوله لكم بقول الرب اننا نحن الاحياء الذين نبقى الى ورود
16 الرب لن نسبق الراقدين * لان الرب نفسه بامره بصوت رئيس الملائكة * وببوق الله
17 ينحدر من السماء * والموتى بالمسيح يقومون اولا * ثم نحن الذين قد بقينا احياء نخطف
معهم في السحاب جميعا الى استقبال الرب في الهواء * وهكذا نكون مع الرب دائما *
18 * قراءة الخميس من الجمعة الرابعة والعشرين * فلذلك عزوا بعضكم بعضا بهذه الاقوال
الروحانية * * الفصل الخامس *
1 * فاما عن الازمنة والاوقات * ايها الاخوة فليس بكم حاجة ان نكتب اليكم *
2 3 * لانكم انتم انفسكم تعلمون يقينا ان يوم الرب هكذا يجي كالسارق في الليل * وانهم
اذا قالوا سلامة وحياطة * حينئذ يدهمهم الهلاك بغتة * كالطلق الذي يدهم الحبلى وما
4 5 يفلتون * فانتم ايها الاخوة لستم في ظلمة ليدرككم اليوم كاللص * لانكم انتم كلكم
6 ابناء النور انتم وبنو النهار ولسنا بني الليل ولا ابناء الظلمة * فلا نرقدن اذا كباقي الناس *
7 8 بل فلنستيقظ ونصح * لان الراقدين ينامون ليلا والذين يسكرون يسكرون ليلا * فاذ نحن
بني النهار * فلنصح لابسين درع الامانة والمحبة وخوذة رجاء الخلاص *

Deus enim non vocavit nos ad impuritatem, ſed ad ſanctitatem. Proinde qui 7 8 *refragatur, non refragatur homini, ſed Deo ſanè refragatur, qui dedit vobis ſpiritum ſuum ſanctum. Cæterùm de fraterna charitate, non neceſſe habetis ut* 9 *ſcribam vobis: quoniam vos ipſos edocuit Deus ut diligatis alii alios. Et* 10 *quidem hoc docetis in eccleſia fratrum qui ſunt in tota Macedonia. Rogamus autem vos ô fratres, ut proficiatis in ea, multúmque congeminetis illam: Et* 11 *ut ſileatis, & agatis negotia veſtra, & propriis manibus operemini, quemadmodum præcepimus vobis Ut vos geretis erga extraneos modo laudabili: &* 12 *nullius indigebitis.* Hucuſque.

Lectio pro defunctis.

Nolumus autem ô fratres, lateat vos 13 *res occumbentium, ut ne doleatis, quemadmodum dolent & cæteri homines qui ſpem non habent. Nam ſi credimus quòd* 14 *Chriſtus mortuus eſt & reſurrexit: ita etiam occumbentes in fide Jeſu, ſuſcitabit Deus cum ipſo. Hoc ſanè dicimus* 15 *vobis Domini ſermone, quòd nos vivi, qui reliqui erimus ad adventum Domini, haudquaquam præveniemus eos qui occubuerunt. Quoniam Dominus* 16 *ipſe proprio imperio cum voce principis Angelorum ac tubâ Dei deſcendet de cœlo; & mortui in Chriſto, reſurgent primùm. Deinde nos qui remanſeramus* 17 *vivi, rapiemur ſimul cum eis per nubes, in occurſum Domini in aëra: & ita erimus cum Domino ſemper.*

Lectio feriæ quintæ hebdomadis vigeſimæ quartæ.

Propterea conſolemini alii alios hiſce 18 *ſermonibus ſpiritualibus.*

CAP. V.

De temporibus autem & momentis, 1 *ô fratres, non eſt opus ut ſcribamus vobis. Vos enim ipſi certò ſcitis quòd* 2 *dies Domini ita ſit venturus, ut fur in nocte. Et quòd cùm dixerint, Pax &* 3 *ſecuritas: tunc obruet eos exitium repentè veluti dolor partus qui prægnantem obruit: nec effugient. At vos fra-* 4 *tres, non eſtis in tenebris, ut dies ille tanquam fur vos deprehendat: Siqui-* 5 *dem vos omnes filii lucis eſtis, ac filii diei: neque ſumus filii noctis neque filii tenebrarum. Ne dormiamus igitur* 6 *ut reliqui homines, ſed vigilemus & reſipiſcamus. Nam qui dormiunt, noctu* 7 *dormiunt: & qui inebriantur, noctu inebriantur. At nos, quum ſimus filii di-* 8 *ei, reſipiſcamus, induti thorace fidei et charitatis, & galeâ ſpei ſalutis.*

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

14 ወእመሰ : ነአምን : ከመ : ሞተ : ክርስቶስ : ወተንሥአ : ከማሁ : ያነሥኦሙ : እግዚአብሔ
15 ር : ለምውታን : በኢየሱስ : ወያመጽኦሙ : ምስሌሁ ::=: ወዘንተ : ንነግረክሙ : በቃለ : እግ
ዚአብሔር : ንሕነ : እለ : ሕያዋን : እለ : ሀለውነ : አመ : መጽአተ : እግዚእነ : ኢንበጽሖሙ : ለም
16 ውታን ::=: ወይወርድ : እግዚእነ : እምሰማይ : በትእዛዝ : ወበቃለ : ሊቀ : መላእክት : ወነፋ
ኅተ : ቀርን : ዘእምኀበ : እግዚአብሔር : ወይትነሥኡ : ምውታን : በክርስቶስ : ይቀድሙ ::=:
17 ወእምዝ : ንሕነ : እለ : ሕያዋን :: ወእለሂ : ተረፍነ : ይመሥጡነ : ምስሌሁ : በደመና : ውስተ :
ቅበላሁ : ለእግዚእነ : ውስተ : ደመና : ወንሄሉ : እንከ : ዘልፈ : ኀበ : እግዚእነ ::=:
ሮ ዘሚካኤል : ምንባብ ::=:
ወይእዜኒ : መሀሩ : ቢጸክሙ : ዘንተ : ነገረ ::=:

Et ſi credimus quòd mortuus eſt Chriſtus & reſurrexit, ita ſuſcitabit Deus mor- 14 *tuos in Jeſu, & adducet eos ſecum. Et hoc dicimus vobis in verbo Dei, nos vivi* 15 *qui reliqui erimus in adventu Domini noſtri, non perveniemus ad mortuos. Et* 16 *deſcendet Dominus noſter à cœlo in juſſu, & in voce principis angelorum & flatu cornu quod à Deo, & ſuſcitabuntur mortui in Chriſto primùm. Et tunc nos* 17 *vivos, & reliquias noſtrorum rapient cum eo in nubes, in occurſum Domini noſtri in nubibus: & erimus deinde ſemper apud Dominum noſtrum.*

Die Michaelis, lectio.

Et nunc docete fratres veſtros hunc ſermonem. 18

CAP. V.

1 ሮ በእንተሰ : ዕድሜሁ : ወዕለቱ : አኃዊነ : ኢይትፈቀድ : ንጽሐፍ : ለክሙ ::=: ለሊክሙ : ታአም
2 ሩ : ጥዩቀ : ከመ : ዕለተ : እግዚእነ : ከመ : ሰራቂ : በሌሊት : ከማሁ : ትመጽእ ::=: አመ : ይብ
3 ሉ : ዳእሳን : ወሰላም : ግብተ : ይመጽኦሙ : ተሠርዎ : ከመ : ፅንስት : እንተ : ውስተ : ማሕመ
4 ም : ወኢይክሉ : አምስጦ ::=: ወአንትሙሰ : አኃዊነ : ኢኮንክሙ : ጽልመተ : ከመ : ትርከብ
5 ክሙ : ይእቲ : ዕለት : ከመ : ሰራቂ ::=: እስመ : ኵልክሙ : ውሉደ : ብርሃን : አንትሙ : ወው
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]

De tempore ejus conſtituto & die ejus, fratres noſtri, non neceſſe eſt ut ſcri- 1 *bam vobis. Vos ipſi ſcitis perſpicuè quòd dies Domini noſtri ut fur nocte, ita* 2 *venturus eſt. Quum dicent; Salus & pax, ſubitò adveniet iis perditio: ſicut* 3 *gravida quæ eſt in dolore, & non poterunt effugere illam. Et vos fratres no-* 4 *ſtri, non eſtis in tenebris, ut deprehendat vos ille dies tanquam fur: Quia omnes* 5 *vos filii lucis eſtis, & filii diei, & non ſumus noctis neque tenebrarum.* [illegible] 6 7 [illegible] 8 *mus galeâ ſalutis, i. e. ſpe noſtrâ.*

Quoniam non posuit nos Deus in iram, sed in *acquisitionem* salutis per
9 Ὅτι οὐκ ἔθετο ἡμᾶς ὁ Θεὸς εἰς ὀργὴν, ἀλλ' εἰς περιποίησιν σωτηρίας διὰ
Dominum nostrum Jesum Christum, *Mortuum* pro nobis, ut sive vigi-
10 τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, Τοῦ ἀποθανόντος ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα εἴτε γρηγο-
lemus, sive dormiamus, simul cum illo vivamus. *Ideò* consolamini *alii alios*, &
11 ρῶμεν, εἴτε καθεύδωμεν, ἅμα σὺν αὐτῷ ζήσωμεν. Διὸ παρακαλεῖτε ἀλλήλους, καὶ
ædificate *unus unum*, sicut & facitis. Rogamus autem vos, fratres,
12 οἰκοδομεῖτε εἷς τὸν ἕνα, καθὼς καὶ ποιεῖτε. Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ,
nosse laborantes in vobis, & *præsidentes* vobis in Domino, & *admonentes*
εἰδέναι τοὺς κοπιῶντας ἐν ὑμῖν, καὶ (ε) προϊσταμένους ὑμῶν ἐν Κυρίῳ, καὶ νουθετοῦντας
vos: *Et ducere* illos *super exabundanti* in charitate, propter opus illorum.
13 ὑμᾶς· Καὶ ἡγεῖσθαι αὐτοὺς ὑπὲρ ἐκπερισσοῦ ἐν ἀγάπῃ, διὰ τὸ ἔργον αὐτῶν.
Pacem habete in *vobisipsis*. Rogamus autem vos, fratres, *monete*
14 εἰρηνεύετε ἐν ἑαυτοῖς. Παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, νουθετεῖτε
inordinatos, consolamini pusillanimes, *sustinete* infirmos, *longanimes* estote
τοὺς ἀτάκτους, παραμυθεῖσθε τοὺς ὀλιγοψύχους, ἀντέχεσθε τῶν ἀσθενῶν, μακροθυμεῖτε
ad omnes. Videte ne quis malum pro malo alicui reddat: sed semper
15 πρὸς πάντας. Ὁρᾶτε μή τις κακὸν ἀντὶ κακοῦ τινι ἀποδῷ· ἀλλὰ πάντοτε
bonum sectamini & in invicèm, & in omnes. Semper gaudete.
16 τὸ ἀγαθὸν (ζ) διώκετε καὶ εἰς ἀλλήλους, καὶ εἰς πάντας. Πάντοτε χαίρετε.
17 *Indesinenter* orate. In *omni* gratias agite: hæc enim voluntas Dei
18 Ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε. Ἐν παντὶ εὐχαριστεῖτε· τοῦτο (η) γὰρ θέλημα Θεοῦ

in Christo Jesu in *vos*. Spiritum *ne extinguite*. Prophetias *ne nihili*
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἰς ὑμᾶς. Τὸ Πνεῦμα μὴ σβέννυτε. Προφητείας μὴ ἐξουθε- 19
facite. Omnia *explorate*: bonum tenete. Ab omni specie 20
νεῖτε. Πάντα δοκιμάζετε· τὸ καλὸν κατέχετε. Ἀπὸ παντὸς εἴδους 21
mala abstinete. Ipse autem Deus pacis sanctificet vos *omninò perfectos*: 22
Ζ' πονηροῦ ἀπέχεσθε. Αὐτὸς δὲ ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης ἁγιάσαι ὑμᾶς ὁλοτελεῖς· 23
& integer vester spiritus, & anima, & corpus *inculpatè* in ad-
καὶ ὁλόκληρον ὑμῶν τὸ πνεῦμα, καὶ ἡ ψυχὴ, καὶ τὸ σῶμα ἀμέμπτως ἐν τῇ παρ-
ventu Domini nostri Jesu Christi servetur. Fidelis *ille vocans* vos, qui
ουσίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τηρηθείη. Πιστὸς ὁ καλῶν ὑμᾶς, ὃς 24
etiam faciet. Fratres, orate pro nobis. Salutate fratres
καὶ ποιήσει. Ἀδελφοὶ, προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν. Ἀσπάσασθε τοὺς ἀδελφοὺς 25
omnes in osculo sancto. Adjuro vobis Dominum, *legi*
πάντας ἐν φιλήματι ἁγίῳ. (θ) Ὁρκίζω ὑμᾶς τὸν Κύριον, ἀναγνωσθῆναι 26
epistolam omnibus sanctibus fratribus. Gratia Domini nostri Jesu 27
τὴν ἐπιστολὴν πᾶσι τοῖς ἁγίοις ἀδελφοῖς. Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ 28
Christi vobiscum. Amen.
Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν. ἀμήν.
Ad Thessalonicenses prima scripta est ab Athenis.
(†) Πρὸς Θεσσαλονικεῖς πρώτη ἐγράφη ἀπὸ Ἀθηνῶν.

Ἐν στίχοις σγ'.

MS. A. (ε) προϊσταμένους (ζ) διώκετε εἰς (η) γάρ ἐστιν θέλημα ··· Θεοῦ εἰς ὑμᾶς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. (θ) Ἐνορκίζω (†) Πρὸς Θεσσαλονικεῖς Α'. ἐγράφη ἀπὸ Ἀθηνῶν.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 *ܡܛܠ ܕܠܐ ܣܡܢ ܐܠܗܐ ܠܪܘܓܙܐ܂ ܐܠܐ ܠܩܢܝܢܐ ܕܚܝܐ ܒܝܕ ܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ܂ *ܗܘ ܕܡܝܬ
10 ܚܠܦܝܢ܂ ܕܐܢ ܥܝܪܝܢ ܚܢܢ ܘܐܢ ܕܡܟܝܢ ܚܢܢ ܐܟܚܕܐ ܥܡܗ ܢܚܐ܂ *ܡܛܠ ܗܢܐ ܒܥܘ ܡܢ ܚܕ ܚܕ܂ 11
ܘܒܢܘ ܚܕ ܠܚܕ܂ ܐܝܟ ܕܐܦ ܥܒܕܝܢ ܐܢܬܘܢ܂ * [illegible] *
12 *ܒܥܝܢܢ ܕܝܢ ܡܢܟܘܢ ܐܚܝ܂ ܕܬܗܘܘܢ ܝܕܥܝܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܠܐܝܢ ܒܟܘܢ܂ ܘܩܝܡܝܢ ܠܟܘܢ
13 ܘܡܪܬܝܢ ܠܟܘܢ܂ *ܕܬܗܘܘܢ ܡܚܫܒܝܢ ܠܗܘܢ ܒܚܘܒܐ ܝܬܝܪܐ܂ ܘܡܛܠ ܥܒܕܗܘܢ
14 ܫܝܢܐ ܗܘܘ ܥܡܗܘܢ܂ *ܒܥܝܢܢ ܕܝܢ ܡܢܟܘܢ ܐܚܝ܂ ܪܕܘ ܠܡܢ ܕܠܐ ܡܬܕܒܪ܂ ܘܒܝܐܘ ܠܙܥܘܪܝ
15 ܢܦܫܐ܂ ܘܥܕܪܘ ܠܟܪܝܗܐ܂ ܘܐܓܪܘ ܪܘܚܐ ܠܘܬ ܟܠܢܫ܂ *ܘܚܙܘ ܕܠܐ ܐܢܫ
ܠܐܢܫ ܒܝܫܬܐ ܚܠܦ ܒܝܫܬܐ ܢܦܪܘܥ܂ ܐܠܐ ܒܟܠܙܒܢ ܪܗܛܘ ܒܬܪ ܛܒܬܐ ܠܘܬ ܚܕ
16 ܠܚܕ܂ ܘܠܘܬ ܟܠܢܫ܂ *ܒܟܠܙܒܢ ܚܕܝܘ܂ *ܘܗܘܝܬܘܢ ܡܨܠܝܢ ܕܠܐ ܫܠܝܐ܂ *ܘܥܠ ܟܠ ܡܕܡ ܐܘܕܘ܂ ܗܢܘ 17
18 ܓܝܪ ܨܒܝܢܗ ܕܐܠܗܐ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܥܠܝܟܘܢ܂ *ܪܘܚܐ ܠܐ ܬܕܥܟܘܢ܂ *ܢܒܝܘܬܐ 19
20 ܠܐ ܬܫܘܛܘܢ܂ *ܟܠܡܕܡ ܒܩܘ ܘܕܫܦܝܪ ܐܚܘܕܘ܂ *ܡܢ ܟܠ ܨܒܘ ܒܝܫܐ ܐܬܪܚܩܘ܂ 21
22 *ܗܘ ܕܝܢ ܐܠܗܐ ܕܫܠܡܐ܂ ܢܩܕܫܟܘܢ ܓܡܝܪܐܝܬ܂ ܘܒܟܠܟܘܢ ܪܘܚܟܘܢ ܘܢܦܫܟܘܢ ܘܦܓܪܟܘܢ 23
24 ܕܠܐ ܥܕܠܐ ܢܬܢܛܪܘܢ ܠܡܐܬܝܬܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ܂ *ܡܗܝܡܢ ܗܘ ܡܢ
25 ܕܩܪܟܘܢ܂ ܕܗܘ ܢܥܒܕ܂ *ܐܚܝ ܨܠܘ ܥܠܝܢ܂ *ܫܐܠܘ ܒܫܠܡܗܘܢ ܕܐܚܝܢ ܟܠܗܘܢ 26
27 ܒܢܘܫܩܐ ܩܕܝܫܐ܂ *ܡܘܡܐ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܒܡܪܢ܂ ܕܬܬܩܪܐ ܐܓܪܬܐ ܗܕܐ ܠܘܬ ܐܚܝܢ
28 ܩܕܝܫܐ܂ *ܛܝܒܘܬܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܥܡ ܟܠܟܘܢ܂ ܐܡܝܢ܂
*ܫܠܡܬ ܐܓܪܬܐ ܩܕܡܝܬܐ ܕܬܣܠܘܢܝܩܝܐ܂ ܕܐܬܟܬܒܬ ܡܢ ܐܬܢܘܣ܂ ܘܐܫܬܕܪܬ
ܒܐܝܕ ܛܝܡܬܐܘܣ *

Quoniam non posuit nos Deus ad iram, sed 9
ad possessionem salutis per Dominum nostrum Jesum Christum, Qui mortuus est pro 10
nobis; ut sive vigilemus sive dormiamus, simul cum eo vivamus. Quamobrem vos mu- 11
tuò consolemini, & alter alterum ædificate, sicut & facitis.

Dominicâ quartâ Jejunii.6.

Obsecramus autem vos, fratres mei, ut agno- 12
scatis eos qui laborant inter vos, & qui resistunt vobis *in Domino*, quique vos docent:
Ut æstimentur à vobis cum charitate abun- 13
dantiori: & propter eorum opus pacem habete cum eis. Obsecramus autem vos, 14
fratres mei, erudite malè agentes, & consolamini pusillanimes, & excipite onus eorum
qui infirmi sunt, & longanimes estote erga unumquemque. Et cavete ne quis vestrûm 15
malum pro malo rependat, sed semper sectamini bona cùm erga vos invicem, tum erga
unumquemque. Et gaudete semper: Et 16
orate sine intermissione: Et in omnibus 17
gratias agite. Hæc est enim voluntas Dei per 18
Jesum Christum in vobis. Spiritum ne ex- 19
tinguatis: Prophetiam ne aspernamini. 20
Omnia probate, & quod bonum est tenete. 21
Et ab omni voluntate mala fugite. Ipse 22
autem Deus pacis vos omnes perfectè sancti- 23
ficet, & totum spiritum vestrum, & animam vestram, & corpus vestrũ custodiat sine cul-
pa in adventum Domini nostri Jesu Christi. Fidelis est ille qui vocavit vos, ut ipse exe- 24
quatur. Fratres mei, orate pro nobis. 25
Salutate fratres nostros omnes cum osculo 26
sancto. Adjuro vos per Dominum nostrum, 27
ut legatur hæc Epistola omnibus fratribus
sanctis. Gratia Domini nostri Jesu Christi 28
sit vobiscum. Amen.

Epistola ad Thessalonicenses prima, quæ scripta fuit Athenis, missa autem per manus Timothei,

FINIS.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 እስመ፡ኢረሰየነ፡እግዚአብሔር፡ለመንሱት፡ዘእንበለ፡ለሕይወት፡፡ ወለድኅነ፡በእንተ፡እግዚ
10 እነ፡ኢየሱስ፡፡ ዘሞተ፡ለነ፡ቤዛነ፡[ከመ፡እመኒ፡ነቀህነ፡]እመኒ፡ኖምነ፡ከመ፡ምስሌሁ፡ንሕ
11 ዮ፡፡ ወይእዜኒ፡አስተፈሥሑ፡ቢጽክሙ፡ወተሐነጹ፡በአሐዱ፡፡ ዘከመ፡ትገብሩ፡፡ ን
12 ተገረክሙ፡አኀዊነ፡ዑቁ ወሙ፡ ለእለ፡ይጻምዉ፡በውስቴትክሙ፡፡ ወለእለ፡ይቀውሙ፡ለክሙ፡
13 በእንተ፡እግዚእነ፡ ወይሜህሩክሙ፡፡ አክብርዎሙ፡ ፈድፋደ፡ ወአፍቅርዎሙ፡ በእንተ፡
ምግባሮሙ፡ ወተአኀውዎሙ፡፡

Quia non constituit nos Deus ad tentationem, sed ad vitam, & salutem, per 9
Dominum nostrum Jesum. Qui mortuus est pro nobis in redemptionem nostram, 10
[ut sive vigilemus] sive dormiamus, ut cum eo vivamus. Et nunc exhilarate fra- 11
tres vestros, & ædificamini in uno sicut facitis. Alloquimur vos fratres no- 12
stri, ut animadvertatis eos qui laborant inter vos, & qui præsunt vobis pro
Domino nostro, ut doceant vos. Honorate eos abundè, & diligite eos propter 13
opus ipsorum, & fraternâ dilectione amplectimini eos.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ ἘΠΙΣΤΟΛΗΣ.

Α'. Εὐχαριστία ὑπὲρ τῆς τῶν Θεσσαλονικέων πίστεως, καὶ ἀγάπης, καὶ ὑπομονῆς, ἐπὶ τιμῇ αὐτῶν, καὶ κολάσει τῶν θλιβόντων. καὶ εὐχὴ ὑπὲρ τελειώσεως αὐτῶν ἐν δόξῃ Χριστοῦ.
Β'. Περὶ τέλους, ὅτι μετ' ἀντίχριστον τῶν πεμπόμενον ἐπὶ ἐλέγχῳ Ἰουδαίων τῶν ἀπιστησάντων Χριστῷ.
Γ'. Εὐχαριστία ὑπὲρ τῆς κλήσεως, περὶ αὐτῶν ἐπιμόνου εὐχῆς πρὸς Χριστὸν τὸν Θεὸν ἐπὶ στηριγμῷ αὐτῶν.
Δ'. Παράκλησις εὐχῆς ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἔργου. εὐχὴ ὑπὲρ αὐτῶν εἰς ἀγάπην Θεοῦ.
Ε'. Προσβολὴ ἐργασίας καὶ παραινέσεως τῶν ἀργῶν καὶ περιέργων.
ϛ'. Εὐχὴ ὑπὲρ εἰρήνης τῆς παρὰ Θεοῦ.

AD THESSALONICENSES EPISTOLA SECUNDA.
(†) Ἡ ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ ἘΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

CAP. I. α'.

PAULUS & Silvanus, & Timotheus, Ecclesiæ Thessalonicensium in
1 ΠΑΥΛΟΣ καὶ Σιλουανὸς, καὶ Τιμόθεος, τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν
Deo patre nostro, & Domino Jesu Christo:
Θεῷ πατρὶ ἡμῶν, καὶ Κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ·
patre nostro, & Domino Jesu Christo.
πατρὸς ἡμῶν, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.
Gratia vobis, & pax à Deo
Χάρις ὑμῖν, καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ 2

MS. A. (†) ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Β'.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

*ܬܘܒ ܐܓܪܬܐ ܕܬܪܬܝܢ ܕܬܣܠܘܢܝܩܝܐ܂
ܩܦܠܐܘܢ ܐ* *[illegible]* ܕ*
1 *ܦܘܠܘܣ ܘܣܝܠܘܢܘܣ ܘܛܝܡܬܐܘܣ܂ ܠܥܕܬܐ ܕܬܣܠܘܢܝܩܝܐ ܕܒܐܠܗܐ ܐܒܘܢ ܘܒܡܪܢ ܝܫܘܥ
2 ܡܫܝܚܐ܂ *ܛܝܒܘܬܐ ܥܡܟܘܢ ܘܫܠܡܐ ܡܢ ܐܠܗܐ ܐܒܘܢ܂ ܘܡܢ ܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ܂

SEQUITUR EPISTOLA
AD THESSALONICENSES
SECUNDA.
CAPUT PRIMUM.
Crepusculo in Epiphaniam. 1.

PAULUS & Silvanus, & Timotheus 1
Ecclesiæ Thessalonicensium, quæ est in Deo Patre nostro & Domino nostro Jesu
Christo: Gratia vobiscum & pax à Deo Pa- 2
tre nostro, & à Domino nostro Jesu Christo.

Versio VULGATA LATINA.

9 Quoniam non posuit nos Deus in iram, sed in acquisitionem salutis per Dominum
10 nostrum Jesum Christum, Qui mortuus est pro nobis: ut sive vigilemus, sive
11 dormiamus, simul cum illo vivamus. Propter quod consolamini invicèm, & ædifi-
12 cate alterutrum, sicut & facitis. Rogamus autem vos, fratres, ut noveritis eos, qui la-
13 borant inter vos, & præsunt vobis in Domino, & monent vos, Ut habeatis illos
14 abundantiùs in charitate propter opus illorum: pacem habete cum eis. Rogamus
autem vos, fratres, corripite inquietos, consolamini pusillanimes, suscipite infirmos,
15 patientes estote ad omnes. Videte ne quis malum pro malo alicui reddat: sed sem-
16 per quod bonum est sectamini in invicèm, & in omnes. Semper gaudete.

Sine intermissione orate. In omnibus gratias agite: hæc est enim voluntas Dei 17 18
in Christo Jesu, in omnibus vobis. Spiritum nolite extinguere. Prophetias no- 19 20
lite spernere. Omnia autem probate: quod bonum est tenete, Ab omni specie 21 22
mala abstinete vos. Ipse autem Deus pacis sanctificet vos per omnia: ut integer 23
spiritus vester, & anima, & corpus sine querela in adventu Domini nostri Jesu
Christi servetur. Fidelis est, qui vocavit vos: qui etiam faciet, Fratres, orate 24 25
pro nobis. Salutate fratres omnes in osculo sancto. Adjuro vos per Dominum, 26 27
ut legatur epistola hæc omnibus sanctis fratribus. Gratia Domini nostri Jesu 28
Christi vobiscum. Amen.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 * قراءة الجمعة من الجمعة الرابعة وعشرين بعد العنصرة * لأن الله ما جعلنا
10 للسخط. بل لاستصناع الخلاص بربنا يسوع المسيح * الذي مات من أجلنا. لكي ان سهرنا
11 او رقدنا نعيش معه جميعا. تم * فلهذا عزوا بعضكم بعضا * وليبن أحدكم الآخر كما
12 قد تعملون * أيها الاخوة نسألكم ان تعرفوا قدر الذين يتعبون فيكم * والمتقدم وقوفهم فيكم
13 بمحبة الرب * والذين يعظونكم * وتحسبوهم في المحبة فوق الزيادة كثيرا من أجل عملهم *
14 وسالموا في انفسكم * * قراءة الأحد المعروف بالفريسي والعشار * أيها الاخوة نطلب
اليكم ان تعظوا الذين لا ترتيب لهم * وتعزوا الضعيفين نفوسهم * وتحملوا المرضى والضعفاء *
15 وتمهلوا على الكل * واحذروا الا يجازي أحد أحدا عوض شر شرا * بل اطلبوا الخير
16 17 دائما بعضكم لبعض وللكل * افرحوا دائما * صلوا بلا تفويت * اشكروا في كل خطب * لأن
18 19 هذه هي مشية الله التي يريدها منكم بيسوع المسيح * الروح لا تطفئوه * النبوة لا تحقروها *
20 21 22 * امتحنوا الأشياء كلها * وتمسكوا بأجودها * ومن كل نوع خبيث ابتعدوا * واله السلامة نفسه
23 يقدسكم بجملتكم * وليحفظ روحكم ونفسكم وجسمكم كاملا بلا معاب في ورود ربنا
24 25 يسوع المسيح * صادق هو الذي دعاكم * وسيعمل وعده * أيها الاخوة صلوا من أجلنا *
26 27 * قبلوا الاخوة كلهم بقبلة مقدسة * أستحلفكم بالرب ان تقرأ هذه الرسالة على جماعة
28 الاخوة القديسين * نعمة ربنا يسوع المسيح معكم آمين *
* تمت الرسالة * وكتبت من أثينا المدينة وأرسلت على يد تيموثاوس *
* والتسبيح لرب المجد دائما أبدا آمين *

Lectio feriæ sextæ hebdomadis vigesimæ quartæ post Pentecosten.

Quoniam Deus non posuit nos ad iram, 9
sed ad acquirendam salutem per Dominum nostrum Jesum Christum, Qui mor- 10
tuus est pro nobis, ut sive vigilemus, sive dormiamus, simul cum eo vivamus.
Hactenus. *Quare consolemini alii alios,* 11
& alter alterum ædificet, ut jam facitis. O fratres, obsecramus vos ut agno- 12
scatis dignitatem eorum qui laborant inter vos, & quorum status eminet inter
vos in charitate Domini, quique vos monent: Et æstimetis eos in charitate 13
supra quàm addi possit, vehementer, propter opus ipsorum: & pacem habete
in vobis ipsis.

Lectio Dominicæ quæ vocatur Pharisæi & Publicani.

O fratres, precamur vos ut moneatis eos 14
quibus non est ordo, & consolemini eos quorum pusilli sunt animi, & toleretis
ægros ac debiles, & longanimes sitis erga omnes. Et cavete nequis alii rependat 15
pro malo malum: sed bonum curate semper vobis invicem & omnibus. Gaudete 16
semper. Orate sine intermissione. 17
Gratias agite in omni re: hæc enim est 18
voluntas Dei, quam vult à vobis per Jesum Christum. Spiritum ne extinguatis. 19
Prophetiam ne spernatis. Explorate res 20
omnes, & optimas earum tenete. Et ab 21
omni modo malo recedite. Et Deus ipse 22
pacis sanctificet vos omnes: servétque 23
spiritum vestrum, & animam, corpusque vestrum integrum sine culpa in adventu
Domini nostri Jesu Christi. Fidelis est 24
qui vocavit vos, & exequetur promissum suum. O fratres, orate pro nobis. 25
Osculamini fratres omnes osculo sancto. 26
Adjuro vos per Dominum, ut recitetur 27
hæc epistola omnibus fratribus sanctis.
Gratia Domini nostri Jesu Christi vo- 28
bi cum, Amen.

EPISTOLÆ FINIS.

Scripta verò fuit ex Athenarum urbe, missaque per Timotheum.

Et Deo gloriæ laus perennis ac sempiterna, Amen.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14
15
16 ወናስተበቍዐክሙ፡ አኀዊነ፡ ገሥጽዎሙ፡ ለዝሉፋን፡ ናዝዝዎሙ፡ ለትኩዛን፡ ጸርዎሙ፡
17 ለድኩማን፡ ተዐገሡ፡ ለኩሉ፡፡ ዑቁ፡ ኢትፍድዩ፡ እኩየ፡ ህየንተ፡ እኪት፡ ዘልፈ፡ ሠናየ፡
18 ግበሩ፡ ለቢጽክሙ፡ ወለኩሉ፡፡ ወተፈሥሑ፡ በኩሉ፡ ጊዜ፡፡ ወጸልዩ፡ ዘትረ፡፡
19 አእኵቱ፡በኩሉ፡ዝውእቱ፡ፈቃዱ፡ለእግዚአብሔር፡በክርስቶስ፡ኢየሱስ፡ በእንቲአክሙ፡፡
20 መንፈሰ፡ ኢታጥፍኡ፡፡ ወተንብዮ፡ ኢትመንኑ፡፡ ወኩሎ፡ አመክሩ፡ ወዘሠናይ፡ አጽን
21 ዑ፡፡ ወተገሐሡ፡እምኩሉ፡ምግባረ፡እኩይ፡፡ ወውእቱ፡አምላከ፡ሰላም፡
22 ይቀድስክሙ፡ፍጹመ፡ወያጥዒክሙ፡ነፍሰክሙ፡ወመንፈሰክሙ፡ ወሥጋክሙ፡ በንጹሕ፡ለምጽአ
23 ተ፡እግዚእነ፡ኢየሱስ፡ክርስቶስ፡፡ ወይዕቀብክሙ፡፡ ጻድቅ፡ውእቱ፡ዘጸውዐክሙ፡ወገባሪ፡
24 ለክሙ፡፡ አኀዊነ፡ጸልዩ፡ለነ፡፡ አምኁክሙ፡ኵሎሙ፡አኀዊነ፡በአምኃ፡ቅድስት፡፡
25 አምሕለክሙ፡በእግዚእነ፡ታንብብዋ፡ ለዛቲ፡መጽሐፍ፡ ለኩሉ፡አኀዊነ፡፡ ጸጋሁ፡ ለእግ
26 ዚእነ፡ኢየሱስ፡ክርስቶስ፡ምስሌክሙ፡አሜን፡፡ ለሰብአ፡ተሰሎንቄ፡፡
27
28

Et precamur vos fratres nostri, corripite contumeliosos consolamini tristes, suble- 16
vate infirmos, patientes estote erga omnes. Cavete ne reddatis malum pro 17
malitia, semper benefacite fratribus vestris, & omnibus Et gaudete in omni tem- 18
pore: Et orate frequente: Gratias agite pro omnibus: hæc est voluntas Dei in 19
Christo Jesu propter vos. Spiritum ne extinguatis: Et prophetiam ne spernatis: 20
Et omnia probate, & quod bonum est firmiter tenete: Et declinate ab omni opere malo. 21
Et ipse Deus pacis sanctificabit vos perfectè, & redintegrabit vos animâ vestrâ, & 22
spiritu vestro, & corpore vestro purè, in adventum Domini nostri Jesu Christi. & 23
custodiet vos. Justus est qui vocavit vos, & operator pro vobis est. Fratres no- 24
stri, orate pro nobis. Salutârunt vos omnes fratres nostri, in salutatione sancta. 25
Adjuro vos in Domino nostro, ut legatis hanc epistolam omnibus fratribus nostris. 26
Gratia Domini nostri Jesu Christi vobiscum, Amen. 27
Thessalonicensibus. 28

Epistola Beati PAULI *Apostoli ad* THESSALONICENSES *secunda.*

Versio VULGATA LATINA.

CAP. I.

1 PAulus, & Silvanus, & Timotheus, Ecclesiæ Thessalonicensium, in Deo Patre nostro, & Domino Jesu Christo. Gratia vobis & pax à Deo Patre nostro, & 2
Domino Jesu Christo.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* رسالة القديس بولس الثانية الى التسالونيكيين * وهي في عدد الرسائل تاسعة *
* الفصل الأول * * قراءة الاثنين من الجمعة الخامسة وعشرين بعد العنصرة *
1 * من بولس وسيلوانوس وتيموثاوس الى بيعة تسالونيكية المختصة بالاله أبينا والرب يسوع
2 المسيح * نعمة لكم وسلامة من الاله أبينا والرب يسوع المسيح *

Epistola Sancti
PAULI SECUNDA AD
THESSALONICENSES:
estque in numero Epistolarum nona.
CAPUT PRIMUM.
Lectio feriæ secundæ hebdomadis vigesimæ quintæ post Pentecosten.

A Paulo & Silvano ac Timotheo, 1
ad Ecclesiam Thessalonicæ devotam Deo Patri nostro, & Domino Jesu
Christo. Gratia vobis & pax à Deo 2
Patre nostro, & Domino Jesu Christo.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

< ✣ >

ለሰብአ፡ተሰሎንቄ፡ ወተጽሕፈ፡እንዘ፡ሀሎ፡ብሔረ፡ሮሜ፡፡
በ፬ብዐ፡ ሰንበት፡ ምንባብ፡፡
1 ፩ ጳውሎስ፡ ወስልዋኖስ፡ ወጢሞቴዎስ፡ ለቤተ፡ ክርስቲያን፡ዘተሰሎንቄ፡በእግዚአብሔር፡አቡ
ነ፡ወእግዚእነ፡ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡፡ ፩
2 ሰላም፡ለክሙ፡ወጸጋ፡ እግዚአብሔር፡አቡነ፡ ወእግዚእነ፡ኢየሱስ፡ክርስቶስ፡፡

THESSALONICENSIBUS.
Et scripta fuit quum esset in civitate Romæ.
Quarto sabbato, lectio.
CAPUT I.

*P*Aulus & Silvanus & Timotheus domui Christianorum Thessalonicæ in Deo* 1
Patre nostro, & Domino nostro Jesu Christo. Pax vobis & gratia Dei patris no- 2
stri, & Domini nostri Jesu Christi.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Β'. ΚΕΦ. Α'. Β'.

Gratias agere debemus Deo semper pro vobis, fratres, ita ut dignum est,
3 Εὐχαριστεῖν ὀφείλομεν τῷ Θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί, καθὼς ἄξιόν ἐστιν, Α'
quoniam supercrescit fides vestra, & abundat charitas uniuscujusque omnium
ὅτι ὑπεραυξάνει ἡ πίστις ὑμῶν, καὶ πλεονάζει ἡ ἀγάπη ἑνὸς ἑκάστου πάντων
vestrûm in invicem: Ut nos ipsos in vobis gloriari in Ec-
4 ὑμῶν εἰς ἀλλήλους· Ὥστε ἡμᾶς αὐτοὺς ἐν ὑμῖν (α) καυχᾶσθαι ἐν ταῖς ἐκ-
clesiis Dei, pro patientia vestra, & fide in omnibus perse-
κλησίαις τοῦ Θεοῦ, ὑπὲρ τῆς ὑπομονῆς ὑμῶν, καὶ πίστεως ἐν πᾶσι τοῖς διωγ-
cutionibus vestris, & tribulationibus quas sustinetis: Indicium certum justi
5 μοῖς ὑμῶν, καὶ ταῖς θλίψεσιν αἷς ἀνέχεσθε· Ἔνδειγμα τῆς δικαίας
judicii Dei, ad dignos censeri vos regno Dei, pro quo
κρίσεως τοῦ Θεοῦ, εἰς τὸ καταξιωθῆναι ὑμᾶς τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ὑπὲρ ἧς
& patimini. Si quidem justum apud Deum retribuere tribulantibus
6 καὶ πάσχετε. Εἴπερ δίκαιον παρὰ (β) Θεῷ ἀνταποδοῦναι τοῖς θλίβουσιν
vos tribulationem: Et vobis tribulatis relaxationem nobiscum, in re-
7 ὑμᾶς θλῖψιν· Καὶ ὑμῖν τοῖς θλιβομένοις ἄνεσιν μεθ' ἡμῶν, ἐν τῇ ἀπο-
velatione Domini Jesu de cœlo cum angelis virtutis ejus, In
8 καλύψει τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ ἀπ' οὐρανοῦ μετ' ἀγγέλων δυνάμεως αὐτοῦ, Ἐν
igni flammæ, dantis vindictam non scientibus Deum, & non obedi-
πυρὶ φλογὸς, διδόντος ἐκδίκησιν τοῖς μὴ εἰδόσι Θεὸν, καὶ τοῖς μὴ ὑπα-
entibus Evangelio Domini nostri Jesu Christi. Qui pœnas luent,
9 κούουσι τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Οἵτινες δίκην τίσουσιν,
exitium æternum, à facie Domini, & à gloria fortitu-
(γ) ὄλεθρον αἰώνιον, ἀπὸ προσώπου τοῦ Κυρίου, καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύ-
dinis ejus: Cùm venerit glorificari in Sanctis suis, & admirabilis
10 ος αὐτοῦ· Ὅταν ἔλθῃ ἐνδοξασθῆναι ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, καὶ θαυμασθῆ-
fieri in omnibus credentibus, (quia creditum est testimonium nostrum super vos,)
ναι ἐν πᾶσι τοῖς (δ) πιστεύουσιν, (ὅτι ἐπιστεύθη τὸ μαρτύριον ἡμῶν ἐφ' ὑμᾶς,)
in die illo. In quod etiam oramus semper pro vobis,
11 ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. Εἰς ὃ καὶ προσευχόμεθα πάντοτε περὶ ὑμῶν,
ut vos dignetur vocatione Deus noster, & impleat omnem bonam vo-
ἵνα ὑμᾶς ἀξιώσῃ τῆς κλήσεως ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ (ε) πληρώσῃ πᾶσαν εὐδο-
luntatem bonitatis, & opus fidei in virtute: Ut glorificetur
κίαν ἀγαθωσύνης, καὶ ἔργον πίστεως ἐν δυνάμει· Ὅπως ἐνδοξασθῇ τὸ 12
nomen Domini nostri Jesu Christi in vobis, & vos in illo, secundùm
ὄνομα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν ὑμῖν, καὶ (ζ) ὑμεῖς ἐν αὐτῷ, κατὰ
gratiam Dei nostri, & Domini Jesu Christi.
τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

CAP. II. β'.

Rogamus autem vos, fratres, per adventum Domini nostri Jesu
Β' Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆς παρουσίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ 1
Christi, & nostræ congregationis in ipsum, Ad non citò dimove-
Χριστοῦ, καὶ ἡμῶν ἐπισυναγωγῆς ἐπ' αὐτὸν, Εἰς τὸ μὴ ταχέως σαλευθῆ- 2
ri vos à sensu, neque turbari, neque per spiritum, neque per
ναι ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ νοὸς, (α) μήτε θροεῖσθαι, μήτε διὰ πνεύματος, μήτε διὰ
sermonem, neque per epistolam tanquam per nos, quasi quòd instet dies
λόγου, μήτε δι' ἐπιστολῆς ὡς δι' ἡμῶν, ὡς ὅτι ἐνέστηκεν ἡ ἡμέρα (β) τοῦ
Christi. Ne quis vos seducat secundùm ullum modum: Quoniam si non ve-
Χριστοῦ. Μή τις ὑμᾶς ἐξαπατήσῃ κατὰ μηδένα τρόπον· ὅτι ἐὰν μὴ ἔλ- 3
nerit discessio primùm, & revelatus fuerit homo peccati, ille filius
θῃ ἡ ἀποστασία πρῶτον, καὶ ἀποκαλυφθῇ ὁ ἄνθρωπος τῆς ἁμαρτίας, ὁ υἱὸς
perditionis: Ille oppositus, & elatus supra omnem dictum
τῆς ἀπωλείας· Ὁ ἀντικείμενος, καὶ ὑπεραιρόμενος ἐπὶ πάντα λεγόμενον 4
Deum aut numen, ita ut eum in templum Dei tanquam Deum sedere,
Θεὸν ἢ σέβασμα, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν τοῦ (γ) Θεοῦ ὡς Θεὸν καθίσαι,
ostendentem seipsum quòd sit Deus. Non meministis, quòd adhuc existens apud
ἀποδεικνύντα ἑαυτὸν ὅτι ἐστὶ Θεός. Οὐ μνημονεύετε, ὅτι ἔτι ὢν πρὸς 5
vos, hæc dicebam vobis? Et nunc obstaculum scitis, ad reve-
ὑμᾶς, ταῦτα ἔλεγον ὑμῖν; Καὶ νῦν τὸ κατέχον οἴδατε, εἰς τὸ ἀποκαλυ- 6
lari eum in suo ipsius tempore. (Nam mysterium jam operatur
φθῆναι αὐτὸν ἐν τῷ (δ) ἑαυτοῦ καιρῷ. (Τὸ γὰρ μυστήριον ἤδη ἐνεργεῖται 7
iniquitatis, solùm tenens nunc, donec è medio fiat:)
τῆς ἀνομίας, μόνον ὁ κατέχων ἄρτι, ἕως ἐκ μέσου γένηται·)

Κεφ. α'. MS. A. (α) ἐγκαυχᾶσθαι (β) τῷ Θεῷ (γ) * ὀλέθριον (δ) πιστεύσασιν, (ε) πληρώσει (ζ) * ἡμεῖς

Κεφ. β'. MS. A. (α) μηδὲ (β) τοῦ Κυρίου. (γ) Θεοῦ καθίσαι, ἀποδεικνύοντα (δ) αὐτοῦ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܡܘܕܝܢ ܚܢܢ ܠܐܠܗܐ ܒܟܠܙܒܢ ܚܠܦܝܟܘܢ ܐܚܝ. ܐܝܟ ܕܙܕܩ. ܕܬܘܣܦܬܐ ܡܘܣܦܐ 3
ܗܝܡܢܘܬܟܘܢ. ܘܡܣܓܝܐ ܚܘܒܐ ܕܟܠܟܘܢ. ܟܠ ܐܢܫ ܥܡ ܚܒܪܗ. * ܐܝܟ ܕܐܦ ܚܢܢ 4
ܒܟܘܢ ܢܫܬܒܗܪ ܒܥܕܬܐ ܕܐܠܗܐ. ܥܠ ܗܝܡܢܘܬܟܘܢ ܘܥܠ ܡܣܝܒܪܢܘܬܟܘܢ.
ܕܒܟܠܗܘܢ ܪܕܘܦܝܟܘܢ ܘܐܘܠܨܢܝܟܘܢ ܕܡܣܝܒܪܝܢ ܐܢܬܘܢ. * ܠܚܘܝܐ ܕܕܝܢܗ ܟܐܢܐ 5
ܕܐܠܗܐ. ܕܬܫܬܘܘܢ ܠܡܠܟܘܬܗ ܕܡܛܠܬܗ ܚܫܝܢ ܐܢܬܘܢ. * ܐܢ ܟܐܢ ܗܘ ܩܕܡ ܐܠܗܐ. 6
ܕܢܦܪܥ ܐܘܠܨܢܐ ܠܐܠܘܨܝܟܘܢ. * ܘܠܟܘܢ ܕܡܬܐܠܨܝܢ ܢܝܚܐ ܥܡܢ. ܒܓܠܝܢܗ ܕܡܪܢ 7
ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܕܡܢ ܫܡܝܐ. ܥܡ ܚܝܠܐ ܕܡܠܐܟܘܗܝ. * ܟܕ ܥܒܕ ܬܒܥܬܐ ܒܝܩܕܢܐ ܕܢܘܪܐ 8
ܡܢ ܗܢܘܢ ܕܠܐ ܝܕܥܘ ܠܐܠܗܐ. ܘܡܢ ܗܢܘܢ ܕܠܐ ܡܫܬܡܥܝܢ ܠܣܒܪܬܐ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ.
* ܗܢܘܢ ܓܝܪ ܕܝܢܐ ܢܬܦܪܥܘܢ ܐܒܕܢܐ ܕܠܥܠܡ. ܡܢ ܦܪܨܘܦܗ ܕܡܪܢ. ܘܡܢ ܫܘܒܚܐ ܕܚܝܠܗ. 9
* ܡܐ ܕܐܬܐ ܕܢܫܬܒܚ ܒܩܕܝܫܘܗܝ. ܘܢܚܘܐ ܬܕܡܪܬܗ ܒܡܗܝܡܢܘܗܝ. ܕܬܬܗܝܡܢ ܣܗܕܘܬܢ 10
ܕܥܠܝܟܘܢ ܒܗܘ ܝܘܡܐ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܒܟܠܙܒܢ ܡܨܠܝܢܢ ܥܠܝܟܘܢ. ܕܢܫܘܝܟܘܢ 11
ܐܠܗܐ ܠܩܪܝܢܟܘܢ. ܘܢܡܠܐ ܟܠܗ ܨܒܝܢܐ ܕܛܒܬܐ. ܘܥܒܕܐ ܕܗܝܡܢܘܬܐ ܒܚܝܠܐ.
* ܕܢܫܬܒܚ ܒܟܘܢ ܫܡܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܘܐܦ ܐܢܬܘܢ ܒܗ. ܐܝܟ ܛܝܒܘܬܗ ܕܐܠܗܢ ܘܕܡܪܢ 12
ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. * ܩܦܠܐܘܢ * ܒ̄ *

* ܒܥܝܢܢ ܕܝܢ ܡܢܟܘܢ ܐܚܝ. ܥܠ ܡܐܬܝܬܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܘܥܠ ܟܢܘܫܝܢ 1
ܕܠܘܬܗ. * ܕܠܐ ܥܓܠ ܬܬܙܝܥܘܢ ܒܡܕܥܟܘܢ. ܘܠܐ ܬܬܗܦܟܘܢ. ܠܐ ܡܢ ܡܠܬܐ ܘܠܐ ܡܢ 2
ܪܘܚܐ ܘܠܐ ܡܢ ܐܓܪܬܐ ܐܝܟ ܕܡܢ ܠܘܬܢ. ܕܗܐ ܡܛܐ ܠܗ ܝܘܡܗ ܕܡܪܢ. * ܠܐ ܐܢܫ 3
ܢܛܥܝܟܘܢ ܒܚܕܐ ܡܢ ܟܠ ܕܪܓܝܢ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܐܬܐ ܐܠܐ ܐܢ ܩܕܡ ܬܐܬܐ ܡܪܘܕܘܬܐ. ܘܢܬܓܠܐ ܓܒܪܐ
ܕܚܛܝܬܐ ܒܪܗ ܕܐܒܕܢܐ. * ܗܘ ܕܡܩܒܠ ܘܡܬܥܠܐ ܥܠ ܟܠ ܡܢ ܕܡܬܩܪܐ ܐܠܗܐ 4
ܘܕܚܠܬܐ. ܐܦ ܕܒܗܝܟܠܗ ܕܐܠܗܐ ܐܝܟ ܐܠܗܐ ܢܬܒ. ܘܢܚܘܐ ܢܦܫܗ ܕܐܝܟ
ܐܠܗܐ ܗܘ. * ܠܐ ܥܗܝܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܟܕ ܠܘܬܟܘܢ ܗܘܝܬ ܗܠܝܢ ܐܡܪ ܗܘܝܬ ܠܟܘܢ. 5
* ܘܗܫܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܢܐ ܗܘ ܐܚܝܕ ܕܢܬܓܠܐ ܗܘ ܒܙܒܢܗ. * ܐܪܙܐ ܓܝܪ ܕܥܘܠܐ ܡܢ ܗܫܐ ܫܪܝ 6
ܠܡܣܥܪܘ. ܒܠܚܘܕ ܐܢ ܗܘ ܕܐܚܝܕ ܗܫܐ ܢܫܬܩܠ ܡܢ ܡܨܥܬܐ.

3 Gratias agere debemus Deo semper de vobis, fratres mei, ut par est, quòd magis augescat fides vestra, ac multiplicetur charitas vestrûm omnium uniuscujusque erga proximum suum: 4 Adeò ut & nos de vobis gloriemur in Ecclesiis Dei ob fidem vestram, & tolerantiam vestram in omni persecutione vestra, & oppressionibus vestris quas sustinetis, 5 Ad demonstrationem justi judicii Dei, ut digni habeamini regno ipsius, pro quo patimini. 6 Et quandoquidem justum est coram Deo rependere oppressionem oppressoribus vestris: 7 Vos etiam qui opprimimini, vivificabit nobiscum in revelatione Domini nostri Jesu Christi de cœlo, cum virtute angelorum suorum: 8 Quum facturus est ultionem cum ardore ignis, de iis qui non noverunt Deum, & de iis qui non agnoverunt Evangelium Domini nostri Jesu Christi. 9 Hi enim in judicio pœnas luent perditionis æternæ, à facie Domini nostri, & à gloria virtutis ejus, 10 Quum venerit ut glorificetur in Sanctis suis, & ostendat miracula sua in fidelibus suis, ut credatur testimonium nostrum de vobis in die illo. 11 Propterea semper oramus pro vobis, ut dignos vos efficiat Deus vocatione vestrâ, & adimpleat vos omni voluntate operum bonorum, & actionibus fidei in virtute: 12 Ut laudibus exornetur in vobis nomen Domini nostri Jesu Christi, & vos in illo, secundùm gratiam Dei nostri, & Domini nostri Jesu Christi.

CAP. II.

1 Obsecramus autem vos, fratres mei, ob adventum Domini nostri Jesu Christi, & nostri aggregationem ad eum, 2 Ne citò vacilletis in mentibus vestris, neque obstupescatis neque à sermone, neque à spiritu, neque ab epistola, acsi à nobis esset, quòd ecce instet dies Domini nostri. 3 Ne quis imponat vobis ullo modo: quoniam nisi venerit priùs rebellio, & revelatus fuerit homo ille peccati, filius perditionis, 4 Qui adversarius est, & effertur supra omnem qui vocatur Deus & religio, adeò ut & in templo Dei, tanquam Deus sedeat, & ostentet seipsum quasi Deus sit. 5 Nónne in memoriam revocatis, quòd quum apud vos essem, hæc dixerim vobis? 6 Et nunc scitis quid detineat quin reveletur suo tempore. 7 Mysterium enim iniqui illius jam incœpit sedulò agere, dummodò id quod nunc detinet, tollatur è medio.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

3 ርቱዕ፡ ናእኩት፡ ለእግዚአብሔር፡ በኵሉ፡ ጊዜ ፡ በእንቲአክሙ ፡ አኀዊነ፡ በከመ ፡ ይደልዎ፡
እስመ፡ ዐብየት፡ ሃይማኖትክሙ ፡ ወፈድፋደ ፡ ተፋቅሮትክሙ ፡ ምስለ፡ ቢጽክሙ፡ ኵሉ፡፡=፡
4 በዘ፡ ንትሜካሕ፡ ብክሙ፡ በቤተ፡ ክርስቲያናቲሁ ፡ ለእግዚአብሔር፡ በእንተ፡ ትዕግሥትክሙ፡
ወሕማምክሙ፡ ዘትትዔገሡ፡ በአርአያ፡ ኵነኔ፡ ጽድቁ፡ ለእግዚአብሔር፡፡ ከመ፡ ይክፈልክ
5 ሙ ፡ መንግሥተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዘበእንቲአሁ ፡ ተሐምሙ፡=፡ ወርቱዕሰ ፡ ይትፈደዮ ፡
6 በኀበ ፡ እግዚአብሔር ፡ ሕማመ ፡ እለ ፡ ያሐምሙክሙ፡=፡ ወለክሙ ፡ ለእለ ፡ ተሐም
7 ሙ ፡ ዕረፍት፡፡ በምጽአቱ ፡ ለእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ እምሰማያት ፡ ምስለ ፡ መላእክተ ፡ ኀ
ይሉ፡=፡

3 Oportet ut gratias agamus Deo in omni tempore pro vobis, fratres nostri, prout convenit, quia magna fuit fides vestra, & abundavit charitas vestra cum fratribus vestris omnibus. 4 Propterea gloriamur pro vobis in ecclesiis Dei propter patientiam vestram, & afflictionem vestram quam sustinetis, 5 In exemplo judicii justitiæ Dei, ut ipse impertiatur vobis regnum Dei pro quo patimini. 6 Et æquum est retribuere, apud Deum, afflictionem, iis qui affligunt vos: 7 Et vobis qui affligimini, requiem, in adventu Domini nostri Jesu à cœlis, cum angelis potentiæ suæ.

Versio VULGATA LATINA.

3 Gratias agere debemus semper Deo pro vobis, fratres, ita ut dignum est, quoniam supercrescit fides vestra, & abundat charitas uniuscujusque vestrûm in invicem: 4 Ita ut & nos ipsi in vobis gloriemur in Ecclesiis Dei, pro patientia vestra, & 5 fide, & in omnibus persecutionibus vestris, & tribulationibus, quas sustinetis, In exemplum justi judicii Dei, ut digni habeamini in regno Dei, pro quo & pa- 6 timini. Si tamen justum est apud Deum, retribuere tribulationem iis qui vos 7 tribulant: Et vobis, qui tribulamini, requiem nobiscum in revelatione Domini 8 Jesu de cœlo cum angelis virtutis ejus, In flamma ignis dantis vindictam iis, qui non noverunt Deum, & qui non obediunt Evangelio Domini nostri Jesu 9 Christi. Qui pœnas dabunt in interitu æternas à facie Domini, & à gloria vir- 10 tutis ejus: Cùm venerit glorificari in Sanctis suis, & admirabilis fieri in omnibus qui crediderunt: quia creditum est testimonium nostrum super vos in die illo. 11 In quo etiam oramus semper pro vobis: ut dignetur vos vocatione suâ Deus 12 noster, & impleat omnem voluntatem bonitatis, & opus fidei in virtute, Ut clarificetur nomen Domini nostri Jesu Christi in vobis, & vos in illo, secundùm gratiam Dei nostri, & Domini Jesu Christi.

CAP. II.

Rogamus autem vos, fratres, per adventum Domini nostri Jesu Christi, & 1 2 nostræ congregationis in ipsum: Ut non citò moveamini à vestro sensu, neque terreamini, neque per spiritum, neque per sermonem, neque per epistolam tanquam per nos missam, quasi instet dies Domini. Nequis vos seducat ullo 3 modo: quoniam nisi venerit discessio primùm, & revelatus fuerit homo peccati, filius perditionis, Qui adversatur, & extollitur supra omne quod dicitur 4 Deus, aut quod colitur, ita ut in templo Dei sedeat ostendens se tanquam sit Deus. Non retinetis quòd cùm adhuc essem apud vos, hæc dicebam vobis? 5 Et nunc quid detineat scitis, ut reveletur in suo tempore. Nam mysterium jam 6 operatur iniquitatis: tantùm ut qui tenet nunc, teneat, donec de medio fiat. 7

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

3 * ايها الاخوة يجب علينا ان نشكر الله دايما من اجلكم كما هو مستوجب له * لان امانتكم
4 تعلو علوا * وتحبة كل واحد منكم بعضكم لبعض كلكم يتكاثر مزيدها * حتى اننا
انفسنا نفتخر بكم في كنايس الله من اجل صبركم وايمانكم في كافة اضطهادكم
5 واحزانكم التي احتملتموها * ايضاحا يشهر حكومة الله المقسطة * لتوهلوا لملك الله الذي
6 من اجله تالمتم * ان كان عدلا عند الله ان يجازي الذين يحزنونكم حزنا * ويعطيكم
7 ايها المحزونين راحة معنا في استعلان الرب يسوع من السماء مع ملايكة قدرته * بنار لهيب 8
9 منتقما من الذين لا يعرفون الاها * والذين لم يطيعوا بشارة ربنا يسوع * الذين يسلون
10 طايلة عقوبتها هلاكا مويدا من وجه الرب * ومن مجد قوته * اذا جاء ليمجد بقديسيه
* قراءة الثلثا من الجمعة الخامسة وعشرين بعد العنصرة * ويتعجب منه جميع المومنين *
11 لان شهادتنا صدقت في ذلك اليوم * تم * الذي في تحقيقها نبتهل عنكم دايما ليوهلكم
12 الاهنا للدعوة * ويتمم فيكم كافة مسرة صلاحه وعمل الايمان به بقدرته * ليمجد بكم اسم
ربنا يسوع المسيح * وتمجدوا ايضا انتم به كنعمة الاهنا وربنا يسوع المسيح *

* الفصل الثاني *

1 * ونسلكم ايها الاخوة عن ورود ربنا يسوع المسيح * والتيامنا كلنا لديه * الا تتزعزعوا 2
بسرعة من رصانة العقل * ولا تنزعجوا لا بروح ولا بقول ولا برسالة كانها كتبناها اليكم
كان قد حضر يوم المسيح * تم *
3 * ولا يطغينكم احد ولا بحال * * قراءة الاربعا من الجمعة الخامسة وعشرين *
4 واحد * لانه ان لم يجي المرتد اولا ويعتلن انسان الخطية ابن الهلاك * المعاند والمرتفع
على كل من يدعا الاها او ذا ديانة * حتى يجلس في هيكل الله كانه الاه * موريا ذاته انه
5 الاه هو * اما تذكرون اني لما كنت عندكم قلت لكم هذه الاقوال * والان فقد 6
7 عرفتم الماسك * ليعلنه في الوقت الذي له * لان سر الاثم منذ الان يفعل فيه * الى ان
يصير الملك فقط من الوسط زايلا *

3 O fratres, debemus gratias agere Deo semper pro vobis, ut jam decet, quòd incrementum fidei vestræ provehatur, & augmentum charitatis cujusque omnium vestrûm alterius in alterum adeo multiplicetur, 4 ut nos ipsi gloriemur de vobis in Ecclesiis Dei, propter patientiam vestram, & fidem vestram in omni persecutione vestra, & afflictionibus vestris quas tolerâstis. 5 Indicium quod patefacit judicium Dei justum: ut digni fiatis regno Dei pro quo passi estis: 6 Si tamen justum est apud Deum, ut rependat iis qui affligunt vos, afflictionem: 7 Vobis verò afflictis concedat requiem nobiscum, dum apparuerit Dominus Jesus de cœlo, cum Angelis potentiæ suæ, 8 In igne flammeo, vindictam exigens ab iis qui non noverunt Deum, quique non obedierunt Evangelio Domini nostri Jesu. 9 Qui dabunt amplissimas ejus pœnas exitium æternum, à facie Domini, & à gloria fortitudinis ejus: 10 Quum venerit ut glorificetur in sanctis suis, & admirentur eum cuncti fideles.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis vigesimæ quintæ post Pentecosten.

Nam testimonium nostrum verum erit in illa die. Hactenus. 11 In cujus confirmationem obsecramus semper pro vobis, ut dignos reddat vos Deus noster vocatione, & perficiat in vobis omne beneplacitum bonitatis suæ, & opus fidei in ipsum, per potentiam suam. 12 Ut glorificetur in vobis nomen Domini nostri Jesu Christi, & glorificemini vos etiam in ipso, secundùm gratiam Dei nostri, & Domini nostri Jesu Christi.

CAP. II.

1 Rogamus autem vos ô fratres, per adventum Domini nostri Jesu Christi, & aggregationem omnium nostrûm ad eum: 2 Ne citò dimoveamini à soliditate mentis, néve cruciemini, neque per spiritum, neque per sermonem, neque per epistolam, tanquam à nobis scriptam, quasi jam advenerit dies Christi. Finis.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis vigesimæ quintæ.

3 Nemo seducat vos ulla ratione. Nam nisi venerit apostasia priùs, & revelatus fuerit homo peccati, filius perditionis: 4 Sese opponens & efferens super omnem qui vocatur Deus, aut colendus: adeò ut sedeat in templo Dei ac si esset Deus, ostentans seipsum esse Deum. 5 Annon meministis quòd quum essem apud vos, dixerim vobis hosce sermones? 6 Nunc autem nôstis obstaculum, ut eum revelet suo tempore. 7 Nam mysterium iniquitatis ex nunc agit in illo, usquedum fiat Rex tantum è medio remotus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

8 በነደ ፡ እሳት ፡ ከመ ፡ ይትበቀሎሙ ፡ ለእለ ፡ ኢያአምርዎ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ለእለ ፡ ኢ
9 ይሰምዑ ፡ ትምህርተ፡ ወንጌሉ ፡ ለእግዚእነ ፡ ኢየሱስ፡፡=፡ ወይረክቡ ፡ ፍዳሆሙ፡
ተሠርዎ ፡ ዘለዓለም ፡ እምቅድመ ፡ ገጹ ፡ ለእግዚእነ ፡ ወእምስብሐተ ፡ ኀይሉ፡=፡
10 አመ ፡ ይመጽእ ፡ ይሰባሕ ፡ በቅዱሳኒሁ ፡ ወይትአኰት ፡ በእለ ፡ የአምኑ ፡ ቦቱ ፡ እስመ ፡
11 እምነነ ፡ ስምዕነ ፡ በኀቤክሙ ፡ በይእቲ ፡ ዕለት፡=፡ ወበእንተዝ ፡ እጼሊ ፡ ዘልፈ ፡ በእ
ንቲአክሙ፡፡ ከመ ፡ ይክፍልክሙ ፡ ለዘ ፡ ጸውዐክሙ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወይፈጽም ፡ ለ
12 ክሙ ፡ ኵሉ ፡ ሣህሎ ፡ ወሠናይቶ ፡ ወምግባረ ፡ ሃይማኖት ፡ በኀይሉ፡=፡ ከመ ፡ ይሰባሕ፡
እግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ በላዕሌክሙ ፡ ወአንትሙኒ ፡ ቦቱ ፡ በከመ ፡ ጸጋሁ ፡ ለአምላክነ ፡ ወእ
ግዚእነ ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡፡ ወአንትሙኒ፡ ተሃለው፡ቦቱ፡፡=፡

8 In flamma ignis, ut ultionem infligat iis qui non cognoscunt Deum, qui non auscultant doctrinæ evangelii Domini nostri Jesu: 9 Et obtineant retributionem eorum, dispersionem æternam à facie Domini nostri, & à gloria virtutis ejus. 10 Quum veniet ut glorificetur in Sanctis suis, & honorificetur in iis qui credunt in eo, quia fides nostra erit testimonium nostrum apud vos in isto die. 11 Et propterea oro semper pro vobis, ut impertiat vobis illud ad quod vocavit vos, Deus, & compleat pro vobis omnem misericordiam suam, & benignitatem suam, & opus fidei in virtute sua: 12 Ut glorificetur Dominus noster Jesus in vobis, & vos in eo, secundùm gratiam Dei nostri, & Domini nostri Jesu Christi, & vos sitis in eo.

፪

በሰንበት ፡ ክርስቲያን ፡ በፋሲካ ፡ በንብረ፡=፡

1 ንነግረክሙ፡ አኀዊነ፡በእንተ፡ምጽአቱ፡ ለእግዚእነ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡፡ ወአንትሙኒ፡ ውስ
2 ተ፡ማኅበሩ፡=፡ ወዑቁ፡ኢይደንግፅክሙ፡ ልብክሙ፡ ወኢትትሀወኩ፡ ወኢበመንፈስ፡ወኢበነገ
3 ር፡ወኢበመጽሐፍ፡፡ ከመዝ፡እምኀቤነ፡ለእመ፡ ትመጽእ፡ ዕለተ፡እግዚእነ፡=፡ አልቦ፡ዘያ
ስሕትክሙ፡ወኢበምንትኒ፡፡ እስመ፡አቅደመ፡መጺአ፡ዘየሀውክ፡ወይትከሠት፡ ብእሴ፡ዐመፃ፡
4 ወልደ፡ሕርትምና፡=፡ ዓላዊ፡ዘየዐቢ፡ርእሶ፡፡ ወይብል፡ለኵሉ፡አነ፡ውእቱ፡እግዚአብሔር፡
አምላክ፡ ወይነብር፡ውስተ፡ ቤተ፡እግዚአብሔር ፡ ወያርኢ፡ ርእሶ፡ከመ፡እግዚአብሔር፡፡=፡
5 ኢትዜከሩኑ ፡ ከመ፡አመ፡ ሀለውኩ፡ኀቤክሙ፡ከመ፡ ነገርኩክሙ፡ዘንተ፡=፡ ወይእዜኒ፡ታአ
6 ምሩ፡ዘይከልኦ፡አስተርእዮ፡ እስከ፡ ይበጽሕ፡ ዕድሜሁ፡=፡ እስመ፡ ወድአ፡ጸንዐ፡ምክረ፡
7 ኀጢአት፡ ወይእዜኒ፡ዘይከልኦ፡ እስከ፡ ያመአክል፡፡=፡

CAP. II.

Sabbato paschatis Christianorum, sedendo.

1 Alloquimur vos, fratres nostri, de adventu Domini nostri Jesu Christi, & vestri, in congregationem ejus. 2 Et cavete ne expavescat vobis cor vestrum: neque commoveamini, neque in spiritu neque in sermone, neque in epistola quasi à nobis, si venerit Dies Domini nostri. 3 Nemo sit qui seducat vos in aliquo, quia primùm venturus est Conturbator, & revelabitur homo iniquitatis, filius perditionis, 4 Adversarius magnificans seipsum: & dicet omnibus, Ego sum Dominus Deus: & sedebit in domo Dei, & exhibebit seipsum tanquam Deum. 5 Nónne memoriâ retinetis, quòd quum fuerim apud vos, dixi vobis hoc? 6 Et nunc scitis quid prohibet eum apparere usque dum veniat tempus ejus præstitutum. 7 Quia jam efficax est mysterium peccati, & nunc qui prohibet eum, prohibebit eum usquedum è medio sublatus fuerit.

ἘΠΙΣΤΟΛῊ ΠΡΌΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΪ͂Σ Β'. ΚΕΦ. Β'.Γ'.Δ'.Ε'.

Et tunc revelabitur ille *exlex*, quem Dominus interficiet Spiritu
8 Καὶ τότε ἀποκαλυφθήσεται ὁ ἄνομος, ὃν ὁ (ε) Κύριος ἀναλώσει τῷ Πνεύματι
oris sui, & deſtruet illuſtratione adventûs ſui: Cujus eſt ad-
9 τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ καταργήσει τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς παρουσίας αὐτοῦ· Οὗ ἐστιν ἡ παρ-
ventus ſecundùm operationem Satanæ, in omni virtute, & ſignis, & prodigiis
ουσία κατ᾽ ἐνέργειαν τοῦ Σατανᾶ, ἐν πάσῃ δυνάμει, καὶ σημείοις καὶ τέρασι
mendacii, Et in omni *deceptione injuſtitiæ in pereuntibus: pro quibus*
10 ψεύδους, Καὶ ἐν πάσῃ (ζ) ἀπάτῃ τῆς ἀδικίας ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις· ἀνθ᾽ ὧν
charitatem veritatis non receperunt, *ad ſervari ipſos. Et propter hoc*
11 τὴν ἀγάπην τῆς ἀληθείας οὐκ ἐδέξαντο εἰς τὸ σωθῆναι αὐτούς. Καὶ διὰ τοῦτο
mittet illis Deus operationem *impoſturæ, ad credendum eos* mendacio:
(η) πέμψει αὐτοῖς ὁ Θεὸς ἐνέργειαν πλάνης, εἰς τὸ πιστεῦσαι αὐτοὺς τῷ ψεύδει·
Ut judicentur omnes non *credentes* veritati, ſed *beneplacitum habentes in*
12 Ἵνα κριθῶσι (θ) πάντες οἱ μὴ πιστεύσαντες τῇ ἀληθείᾳ, ἀλλ᾽ εὐδοκήσαντες ἐν
injuſtitia. Nos autem debemus gratias agere Deo ſemper pro vobis,
13 τῇ ἀδικίᾳ. Ἡμεῖς δὲ ὀφείλομεν εὐχαριστεῖν τῷ Θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, Γ'
fratres dilecti à *Domino*, quod elegerit vos Deus *ab initio* in ſa-
ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι ὑπὸ (ι) Κυρίου, ὅτι εἵλετο ὑμᾶς ὁ Θεὸς ἀπ᾽ ἀρχῆς εἰς σω-
lutem, in ſanctificatione Spiritûs, & fide veritatis: In *quod* vocavit vos
14 τηρίαν ἐν ἁγιασμῷ Πνεύματος, καὶ πίστει ἀληθείας· Εἰς ὃ ἐκάλεσεν ὑμᾶς
per evangelium noſtrum, in *acquiſitionem* gloriæ Domini noſtri Jeſu Chriſti.
διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἡμῶν, εἰς περιποίησιν δόξης τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.
Nempe ergo, fratres, ſtate, & tenete traditiones quas *edocti eſtis*, ſive per
15 Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, στήκετε, καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις ἃς ἐδιδάχθητε, εἴτε διὰ
ſermonem, ſive per epiſtolam noſtram. Ipſe autem Dominus noſter Jeſus Chriſtus,
16 λόγου, εἴτε δι᾽ ἐπιστολῆς ἡμῶν. Αὐτὸς δὲ ὁ Κύριος ἡμῶν (κ) Ἰησοῦς Χριστός,
& Deus, & Pater noſter *diligens* nos, & *dans* conſolationem æternam, &
καὶ ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ ἡμῶν ὁ ἀγαπήσας ἡμᾶς, καὶ δοὺς παράκλησιν αἰωνίαν, καὶ
ſpem bonam in gratia, Exhortetur veſtra corda, & confirmet *vos*
17 ἐλπίδα ἀγαθὴν ἐν χάριτι, Παρακαλέσαι (λ) ὑμῶν τὰς καρδίας, καὶ στηρίξαι ὑμᾶς
in omni ſermone, & opere bono.
ἐν παντὶ λόγῳ, καὶ ἔργῳ ἀγαθῷ.

CAP. III. γ'.

Quod reliquum, orate, fratres, pro nobis, ut ſermo *Domini*
Δ' ΤΟ λοιπὸν, προσεύχεσθε, ἀδελφοί, περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ λόγος τοῦ Κυρίου 1
currat & *glorificetur*, ſicut & apud vos: Et ut liberemur ab importunis
τρέχῃ καὶ δοξάζηται, καθὼς καὶ πρὸς ὑμᾶς· Καὶ ἵνα ῥυσθῶμεν ἀπὸ τῶν ἀτόπων 2
& malis hominibus: non enim omnium fides. Fidelis autem eſt Do-
καὶ πονηρῶν ἀνθρώπων· οὐ γὰρ πάντων ἡ πίστις. Πιστὸς δέ ἐστιν (α) ὁ Κύ- 3
minus, qui confirmabit vos, & cuſtodiet à malo. Confidimus autem in
ριος, ὃς στηρίξει ὑμᾶς, καὶ φυλάξει ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. Πεποίθαμεν δὲ ἐν 4
Domino *ſuper vos*, quoniam quæ *denuntiamus vobis*, & facitis, & facietis.
Κυρίῳ ἐφ᾽ ὑμᾶς, ὅτι ἃ παραγγέλλομεν (β) ὑμῖν, καὶ ποιεῖτε, καὶ ποιήσετε.
At Dominus dirigat veſtra corda in *charitatem* Dei, & *in*
Ὁ δὲ Κύριος κατευθύναι ὑμῶν τὰς καρδίας εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, καὶ (γ) εἰς 5
expectationem Chriſti. Denuntiamus autem vobis, fratres, in nomine Do-
Ε' ὑπομονὴν τοῦ Χριστοῦ. Παραγγέλλομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, ἐν ὀνόματι τοῦ Κυ- 6
mini noſtri Jeſu Chriſti, *ſubduci* vos ab omni fratre inordinatè ambu-
ρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, στέλλεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ παντὸς ἀδελφοῦ ἀτάκτως περιπα-
lante, & non ſecundùm traditionem, quam *accepit* à nobis. Ipſi
τοῦντος, καὶ μὴ κατὰ τὴν παράδοσιν, ἣν (δ) παρέλαβε παρ᾽ ἡμῶν. Αὐτοὶ 7
enim ſcitis, quemadmodùm oporteat imitari nos, quoniam non *inordinati* fuimus *in*
γὰρ οἴδατε, πῶς δεῖ μιμεῖσθαι ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ἠτακτήσαμεν ἐν
vobis: Neque gratis panem manducavimus ab aliquo, ſed in labore &
ὑμῖν· Οὐδὲ δωρεὰν ἄρτον ἐφάγομεν παρά τινος, ἀλλ᾽ ἐν κόπῳ καὶ 8
fatigatione *noctem & diem* operantes, *ad non aggravare quenquam veſtrûm*.
μόχθῳ νύκτα καὶ ἡμέραν ἐργαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί τινα ὑμῶν.
Non *quia* non *habemus* poteſtatem, ſed ut noſmetipſos formam daremus vobis ad
Οὐχ ὅτι οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν, ἀλλ᾽ ἵνα ἑαυτοὺς τύπον δῶμεν ὑμῖν εἰς 9
imitandum nos. *Etenim* cùm eſſemus apud vos, hoc denuntiabamus vobis;
τὸ μιμεῖσθαι ἡμᾶς. Καὶ γὰρ ὅτε ἦμεν πρὸς ὑμᾶς, τοῦτο παρηγγέλλομεν ὑμῖν, 10
Quoniam ſi quis non vult operari, nec manducet.
Ὅτι εἴ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθιέτω.

MS. A. (ε) Κύριος Ἰησοῦς ἀναλεῖ (ζ) ἀπάτῃ ἀδικίας τοῖς (η) πέμπει (θ) ἅπαντες (ι) τοῦ Κυρίου, ὅτι εἵλατο (κ) Ἰησοῦς ὁ Χριστός, (λ) τὰς καρδίας ὑμῶν, καὶ στηρίξαι ἐν παντὶ ἔργῳ, καὶ λόγῳ ἀγαθῷ. ΚΕΦ. γ'. MS. A. (α) ὁ Θεὸς, ὃς καὶ στηρίξει (β) ὑμῖν, ποιεῖτε, (γ) εἰς τὴν ὑπομονὴν (δ) παρελάβοσαν

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 ܘܗܝܕܝܢ ܢܬܓܠܐ ܥܘܠܐ. ܗܘ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܢܫܝܨܝܘܗܝ ܒܪܘܚܐ ܕܦܘܡܗ. ܘܢܒܛܠܝܘܗܝ ܒܓܠܝܢܐ ܕܡܐܬܝܬܗ. * 9 ܡܛܠ ܕܡܐܬܝܬܗ ܕܗܘ ܒܡܥܒܕܢܘܬܐ ܗܝ ܕܣܛܢܐ. ܒܟܠ ܚܝܠ ܘܒܐܬܘܬܐ ܘܒܬܕܡܪܬܐ ܕܕܓܠܘܬܐ. * 10 ܘܒܟܠܗ ܛܘܥܝܝ ܕܥܘܠܐ ܒܐܝܠܝܢ ܕܐܒܕܝܢ. ܚܠܦ ܕܠܐ ܩܒܠܘ ܚܘܒܐ ܕܫܪܪܐ ܕܒܗ ܢܚܘܢ. * 11 ܡܛܠ ܗܢܐ ܢܫܕܪ ܠܗܘܢ ܐܠܗܐ ܡܥܒܕܢܘܬܐ ܕܛܘܥܝܝ ܕܢܗܝܡܢܘܢ ܠܕܓܠܘܬܐ. * 12 ܘܢܬܕܝܢܘܢ ܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܗܝܡܢܘ ܠܫܪܪܐ. ܐܠܐ ܐܨܛܒܝܘ ܒܥܘܠܐ. * 13 ܚܢܢ ܕܝܢ ܚܝܒܝܢ ܚܢܢ ܠܡܘܕܝܘ ܠܐܠܗܐ ܐܡܝܢܐܝܬ ܚܠܦܝܟܘܢ ܐܚܝ ܚܒܝܒܐ ܕܡܪܢ. ܕܓܒܟܘܢ ܐܠܗܐ ܡܢ ܫܘܪܝܐ ܠܚܝܐ. ܒܩܘܕܫܐ ܕܪܘܚܐ ܘܒܗܝܡܢܘܬܐ ܕܫܪܪܐ. * 14 ܠܗܠܝܢ ܓܝܪ ܩܪܟܘܢ ܐܠܗܐ ܒܣܒܪܬܢ. ܕܬܗܘܘܢ ܫܘܒܚܐ ܠܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. * 15 ܡܟܝܠ ܐܚܝ ܩܘܡܘ. ܘܐܚܘܕܘ ܒܦܘܩܕܢܐ ܕܐܠܦܬܘܢ. ܐܢ ܒܡܠܬܐ ܘܐܢ ܒܐܓܪܬܐ ܕܝܠܢ. * 16 ܗܘ ܕܝܢ ܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܘܐܠܗܐ ܐܒܘܢ. ܗܘ ܕܐܚܒܢ ܘܝܗܒ ܠܢ ܒܘܝܐܐ ܕܠܥܠܡ. ܘܣܒܪܐ ܛܒܐ ܒܛܝܒܘܬܗ. * 17 ܢܒܝܐ ܠܒܘܬܟܘܢ. ܘܢܩܝܡܟܘܢ ܒܟܠ ܡܠܐ ܘܒܟܠ ܥܒܕ ܛܒ.

* ܫܠܡ * [illegible] *

Et tunc revelabitur iniquus ille, quem Dominus noſter Jeſus conficiet ſpiritu oris ſui, & abolebit eum in revelatione adventûs ſui. 8
Adventus enim illius eſt operatio Satanæ cum omni potentia & ſignis, falſíſque miraculis: 9
Et cum omni ſeductione iniquitatis quæ fit inter perditos, eò quòd non receperunt amorem veritatis ut per eam ſervarentur. 10
Idcircò immittet illis Deus efficaciam ſeductionis, ut credant mendacio: 11
Et condemnentur illi omnes qui non crediderunt veritati, ſed acquieverunt iniquitati. 12
Nos autem debemus gratias agere Deo ſemper pro vobis fratres, dilecti Domini noſtri, quòd elegerit vos Deus à principio in vitam per ſanctificationem Spiritûs, & fidem veritatis. 13
Ad hæc enim vocavit vos Deus per Evangelium noſtrum, ut decori ſitis Domino noſtro Jeſu Chriſto. 14
Proindè fratres mei, ſtate, & conſtanter tenete præcepta quæ didiciſtis ſive per ſermonem, ſive per epiſtolam noſtram. 15
Ipſe autem Dominus noſter Jeſus Chriſtus & Deus Pater noſter, qui dilexit nos, & dedit nobis conſolationem æternam, & ſpem bonam in gratia ſua, 16
Conſoletur atque ſtabiliat corda veſtra in omni ſermone, & in omni opere bono. 17

1 ܡܟܝܠ ܐܚܝ ܨܠܘ ܥܠܝܢ. ܕܢܪܗܛ ܡܠܬܗ ܕܡܪܢ ܘܢܫܬܒܚ ܒܟܠ ܕܘܟ. ܐܝܟ ܕܠܘܬܟܘܢ. * 2 ܘܕܢܬܦܨܐ ܡܢ ܒܢܝܢܫܐ ܒܝܫܐ ܘܡܣܩܒܠܢܐ. ܠܐ ܓܝܪ ܕܟܠܢܫ ܗܝ ܗܝܡܢܘܬܐ. * 3 ܡܗܝܡܢ ܗܘ ܕܝܢ ܡܪܢ. ܕܗܘ ܢܚܝܠܟܘܢ. ܘܢܛܪܟܘܢ ܡܢ ܒܝܫܐ. * 4 ܬܟܝܠܝܢ ܚܢܢ ܕܝܢ ܥܠܝܟܘܢ ܒܡܪܢ. ܕܐܝܠܝܢ ܕܡܦܩܕܝܢ ܚܢܢ ܠܟܘܢ. ܘܥܒܕܬܘܢ ܘܥܬܝܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܥܒܕ. * 5 ܡܪܢ ܕܝܢ ܢܬܪܘܨ ܠܒܘܬܟܘܢ. ܠܚܘܒܗ ܕܐܠܗܐ ܘܠܡܣܝܒܪܢܘܬܗ ܕܡܫܝܚܐ. * 6 ܡܦܩܕܝܢ ܚܢܢ ܠܟܘܢ ܕܝܢ ܐܚܝ ܒܫܡܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܕܬܗܘܘܢ ܦܪܝܫܝܢ ܡܢ ܟܠ ܐܚܐ ܕܡܗܠܟ ܒܪܫܝܥܘܬܐ. ܘܠܐ ܐܝܟ ܦܘܩܕܢܐ ܕܩܒܠܘ ܡܢܢ. * 7 ܐܢܬܘܢ ܓܝܪ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܐܝܟܢܐ ܘܠܐ ܠܡܬܕܡܝܘ ܒܢ. ܕܠܐ ܗܠܟܢ ܒܝܢܬܟܘܢ ܒܪܫܝܥܘܬܐ. * 8 ܘܠܐ ܐܟܠܢ ܠܚܡܐ ܡܓܢ ܡܢ ܐܢܫ. ܐܠܐ ܒܥܡܠܐ ܘܒܠܐܘܬܐ ܒܠܠܝܐ ܘܒܐܝܡܡܐ ܦܠܚܝܢ ܗܘܝܢ. ܕܠܐ ܢܐܩܪ ܥܠ ܐܢܫ ܡܢܟܘܢ. * 9 ܠܐ ܗܘܐ ܕܠܝܬ ܠܢ ܫܘܠܛܢܐ. ܐܠܐ ܕܢܬܠ ܢܦܫܢ ܕܡܘܬܐ ܠܟܘܢ ܕܬܬܕܡܘܢ ܒܢ. * 10 ܐܦ ܟܕ ܠܘܬܟܘܢ ܗܘܝܢ ܗܕܐ ܡܦܩܕܝܢ ܗܘܝܢ ܠܟܘܢ. ܕܟܠ ܡܢ ܕܠܐ ܨܒܐ ܠܡܦܠܚ ܐܦܠܐ ܢܠܥܣ.

CAP. III.

DEinceps, fratres, orate pro nobis, ut ſermo Domini noſtri currat & glorificetur ubique, ſicut & apud vos. 1
Et ut liberemur ab hominibus malis & facinoroſis: non enim omnium eſt fides. 2
Fidelis autem eſt Dominus, ut ipſemet cuſtodiat vos & liberet à malo. 3
Porrò confidimus de vobis in Domino noſtro, quòd quæ præcipimus vobis feceritis, atque facturi ſitis. 4
Dominus autem noſter dirigat corda veſtra in dilectionem Dei, & in expectationem Chriſti. 5
Cæterùm præcipimus vobis, fratres mei, in nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti, ut recedatis ab omni fratre qui per genera malorum ambulat, & non juxta præcepta quæ accepit à nobis: 6
Vos enim ſcitis quomodo oporteat imitari nos; quoniam non in variis criminibus ambulavimus inter vos: 7
Neque panem gratuitum comedimus à quoquam veſtrûm; ſed cum labore & fatigatione noctu & interdiu operabamur, ne cui veſtrûm eſſemus oneri. 8
Non quòd non poſſimus, ſed ut in nobiſipſis exhiberemus vobis exemplum, ut nos imitaremini. 9
Etenim quum apud vos eſſemus, hoc præcipiebamus vobis, ut quiſquis noluerit operari, is nec manducet. 10

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 ወይእተ፡ አሚረ፡ ይትከሠት፡ ወልደ፡ ዐመፃ፡ ኃጥእ፡ ዘሀለወ፡ ያወፅኦ፡ መንፈሱ፡ ለእግዚእነ፡ ኢየሱ
9 ስ፡ ወይስዕሮ፡ ለርእየተ፡ መጽአቱ። ዘመጽአቱ፡ መጽአተ፡ ኃይለ፡ ሰይጣን፡ በኵሉ፡ ኃይል፡ ወ
10 ተአምርት፡ ወመንክር፡ ዘሐሰት። ወበኵሉ፡ አስሕቶ፡ ዘኃጢአት፡ ለሕርቱማን፡ እስመ፡ ኢ
11 ተወክፉ፡ ፍቅረ፡ ጽድቅ፡ በዘ፡ የሐይዉ። በእንተዝ፡ ይፌኑ፡ ሎሙ፡ እግዚአብሔር፡ ኃይለ፡ መ
12 ስሕተት፡ ከመ፡ ይእመኑ፡ በሐሰት። ከመ፡ ይትኰነኑ፡ ኵሎሙ፡ እለ፡ ኢአመኑ፡ በጽድቅ፡ ወኀ
13 ሠሩ፡ በዐመፃ። ፲ ወንሕነሰ፡ ርቱዕ፡ ናእኵቶ፡ ለእግዚአብሔር፡ ዘልፈ፡ በእንቲአክሙ፡
አኀዊነ፡ ፍቁራን፡ በኀበ፡ እግዚአብሔር። እስመ፡ ተሣሀለክሙ፡ እግዚአብሔር፡ አቅድሞ፡ ያ
ሕዩክሙ፡ በመንፈስክሙ፡ ይቀድስክሙ፡ በሃይማኖት። ወበጽድቅ።

Et illo die revelabitur filius iniquitatis impius, quem ejecturus eſt ſpiritus Domini noſtri Jeſu, & auferet eum in apparitionem adventûs ejus: 8
Eum inquam, cujus adventus eſt ſecundum virtutem ſatanæ, in omni potentia, & ſignis, & miraculis mendacibus, 9
Et in omni ſeductione peccati miſeris: quia non receperunt amorem veritatis per quam viverent, 10
Propterea immittet illis Deus poteſtatem deceptionis, ut credant in mendacio, 11
ut condemnentur omnes, qui non crediderunt in veritate, & conſenſerunt in iniquitate. 12
Et nos oportet gratias agere Deo ſemper pro vobis, fratres noſtri dilecti apud Deum, quia miſertus eſt veſtri Deus olim, ut vivere faceret vos in Spiritu veſtro, ſanctificans vos in fide, & veritate. 13

Verſio VULGATA LATINA.

8 Et tunc revelabitur ille iniquus, quem Dominus Jeſus interficiet ſpiritu oris ſui,
9 & deſtruet illuſtratione adventûs ſui eum: Cujus eſt adventus ſecundùm opera-
10 tionem ſatanæ, in omni virtute, & ſignis, & prodigiis mendacibus, Et in omni
ſeductione iniquitatis iis qui pereunt: eò quod charitatem veritatis non re-
ceperunt ut ſalvi fierent. Ideò mittet illis Deus operationem erroris, ut credant
11 mendacio, Ut judicentur omnes, qui non crediderunt veritati, ſed conſenſerunt
12 iniquitati. Nos autem debemus gratias agere Deo ſemper pro vobis, fratres di-
lecti à Deo, quòd elegerit vos Deus primitias in ſalutem, in ſanctificatione ſpi-
13 ritûs, & in fide veritatis: In qua & vocavit vos per Evangelium noſtrum, in
14 acquiſitionem gloriæ Domini noſtri Jeſu Chriſti. Itaque, fratres, ſtate: & tenete
15 traditiones, quas didiciſtis, ſive per ſermonem, ſive per epiſtolam noſtram. Ipſe
autem Dominus noſter Jeſus Chriſtus, & Deus & Pater noſter, qui dilexit nos,
16 & dedit conſolationem æternam, & ſpem bonam in gratia, Exhortetur corda ve-
ſtra, & confirmet in omni opere & ſermone bono.

CAP. III.

DE cætero, fratres, orate pro nobis, ut ſermo Dei currat, & clarificetur, ſicut & 1
apud vos: Et ut liberemur ab importunis, & malis hominibus: non enim omnium 2
eſt fides. Fidelis autem Deus eſt, qui confirmabit vos, & cuſtodiet à malo. 3
Confidimus autem de vobis, in Domino, quoniam quæ præcipimus, & facitis, & fa- 4
cietis. Dominus autem dirigat corda veſtra in charitate Dei, & patientia Chriſti. 5
Denuntiamus autem vobis, fratres, in nomine Dñi noſtri Jeſu Chriſti, ut ſubtrahatis 6
vos ab omni fratre ambulante inordinatè, & non ſecundùm traditionem, quam acce-
perunt à nobis. Ipſi enim ſcitis quemadmodùm oporteat imitari nos: quoniam non 7
inquieti fuimus inter vos: Neque gratìs panem manducavimus ab aliquo, ſed in 8
labore, & in fatigatione, nocte & die operantes, ne quem veſtrûm gravaremus.
Non quaſi non habuerimus poteſtatem, ſed ut noſmetipſos formam daremus vobis 9
ad imitandum nos. Nam & cùm eſſemus apud vos, hoc denuntiabamus vobis; 10
Quoniam ſi quis non vult operari, nec manducet.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 وحينيذ يستعلن الاثيم الذي لا شريعة له * الذي سيقتله الرب بروح فمه ويبطله
بظهور وروده * ذاك الذي يكون وروده بفعل الشيطان بكل اقتدار الكذب واياته 9
وجرايحه * وبساير طغيان الظلم في الهالكين * بدل ما لم يقبلوا محبة الحق * ليخلصوا 10
بها * لهذا يرسل الله لهم فعل الضلالة * ليصدقوا الكذب * ليدانوا كلهم الذي لم 11 12
يصدقوا الحق * بل ارتضوا بالظلم * تم * قراءة الخميس من الجمعة الخامسة وعشرين *
وايضا في سابع كانون الاول * فاما نحن ايها الاخوة الذين احبكم الرب * فيجب علينا 13
ان نشكر لله من اجلكم دايما * لان الله اختاركم منذ قديم للخلاص * بقداسة الروح *
وبتصديق الحق * للذي دعاكم الله ببشارتنا لاصطناع مجد ربنا يسوع المسيح * فقفوا اذا 14 15
ايها الاخوة وامسكوا التقليدات التي تعلمتموها * اما بقولنا واما برسايلنا * وربنا يسوع المسيح 16
ابونا الذي احبنا واعطانا عزاء ابديا ورجا صالحا * بنعمته يسلي قلوبكم * ويوطدكم 17
في كل قول وعمل صالح * الفصل الثالث * ايها الاخوة صلوا عنا فيما 1
بقي * مبتهلين ان يثبت قول الرب ويشرف كما شرف عندكم * وان ننجى من 2
الناس الطالحين والاشرار * فان الامانة ليست لكل الناس * فصادق هو الرب الذي 3
يثبتكم ويحفظكم من الشرير * ونحن واثقون بالرب عنكم انكم قد عملتم الاوامر التي 4
وصيناكم بها وستعملونها * والرب يقوم قلوبكم في محبة الله وفي صبر يسوع المسيح * تم * 5
* قراءة الجمعة من الجمعة الخامسة وعشرين * وايضا في الرابع عشر من تشرين الاول *
واوصيكم ايها الاخوة باسم ربنا يسوع المسيح * ان تتباعدوا من كل اخ يتصرف بلا 6
ترتيب * وما يتصرف في التقليد الذي تسلمه منا * لانكم انفسكم تعلمون كيف 7
سبيلكم ان تتشبهوا بنا * لاننا ما تجاوزنا الترتيب عندكم * ولا اكلنا من احد خبزا 8
مجانا * بل كنا نعمل بتعب وحرص ليلا ونهارا * لكيلا نثقل على احد منكم * لا لاننا ما كان 9
لنا سلطان * بل لنعطيكم انفسنا رسما وقدوة لتتشبهوا بنا * لاننا لما كنا عندكم 10
هذا وصيناكم * ان من لا يوثر ان يعمل فلا ياكل *

Et tunc revelabitur iniquus ille qui eſt ſine lege, quem interficiet Dominus ſpiritu oris ſui, & abolebit in apparitione adventus ſui: 8
Illum inquam cujus adventus erit per operationem ſatanæ, omni cum potentia mendacii, & ſignis, ac prodigiis ejus, 9
Et omni cum fallacia ſceleris inter perditos. Pro eo quòd non receperunt amorem veritatis, ut per eum ſalvarentur: 10
Propterea mittet illis Deus efficaciam erroris, ut credant mendacio: 11
Ut damnentur omnes qui non crediderunt veritati, ſed oblectati ſunt ſcelere. 12
Finis.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis vigeſimæ quintæ. Ac præterea pro die ſeptimo Decembris.

Nos autem, ô fratres quos Dominus dilexit, debemus gratias agere Deo ſemper pro vobis, quòd elegerit vos Deus ab antiquo ad ſalutem, per ſanctitatem ſpiritus, & fidem veritatis: 13
Ad quam vocavit vos Deus per annuntiationem noſtram, ad acquirendam gloriam Domini noſtri Jeſu Chriſti. 14
State igitur ô fratres, & tenete monumenta quæ didiciſtis, ſive per ſermonem noſtrum ſive per epiſtolas noſtras. 15
Et Dominus noſter Jeſus Chriſtus Pater noſter, qui dilexit nos, deditque nobis conſolationem æternam & ſpem bonam, 16
Gratiâ ſuâ conſoletur corda veſtra, & confirmet vos in omni ſermone & opere bono. 17

CAP. III.

O Fratres, quod ſupereſt, orate pro nobis, deprecantes ut ſtabiliatur ſermo Domini, & glorificetur, quemadmodum glorificatus eſt apud vos: 1
Et ut liberemur ab hominibus peſſimis ac ſceleratis: fides enim non eſt omnium hominum, 2
Fidelis eſt autem Dominus, qui ſtabiliet vos, & tuebitur vos à maligno. 3
Et nos certi ſumus in Domino de vobis, quòd jam feceritis mandata quæ præcepimus vobis, eáque facturi ſitis. 4
Et Dominus dirigat corda veſtra in charitatem Dei, & in patientiam Jeſu Chriſti. 5
Finis.

Lectio feriæ ſextæ hebdomadis vigeſimæ quintæ. Itémque pro decima quarta die Octobris.

Cæterùm præcipio vobis ô fratres, per nomen Domini noſtri Jeſu Chriſti, ut abſtineatis ab omni fratre qui ſe gerit inordinatè, nec ſe gerit juxta dogma quod accepit à nobis. 6
Nam vos ipſi ſcitis quomodo debeatis imitari nos: quoniam non exceſſimus ordinem apud vos, 7
Neque gratis panem edimus à quoquam: ſed cum labore & anxietate nocte diéque operabamur, ne quenquam veſtrûm gravaremus. 8
Non quòd jus non haberemus, ſed ut exhiberemus noſipſos exemplar & normam ad imitandum nos. 9
Etenim quum eſſemus apud vos, hoc præceperamus vobis; ut qui non vult operari, non comedat. 10

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 ዘበእንቲአሁ፡ ጸውዐክሙ፡ በትምህርተ፡ ወንጌል፡ ከመ፡ ትሕየዉ፡ በስብሐቲሁ፡ ለእግ
15 ዚእነ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ። ወይእዜኒ፡ አኀዊነ፡ ቁሙ፡ ወዕቀቡ፡ ሥርዐተክሙ፡
16 ዘበቃልነ፡ ወዘመጽሐፍነ። ወውእቱ፡ እግዚእነ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ እግዚአብ
ሔር፡ አቡነ፡ ዘአፍቀረነ፡ ወሀበነ፡ ፍሥሐ፡ ዘለዓለም፡ ወተስፋ፡ ሠናየ፡ ወጸጋሁ።
17 ከመ፡ የስተፈሥሕክሙ፡ ልበክሙ፡ ወያጽንዕክሙ፡ በኵሉ፡ ምግባር፡ ወበቃል፡
ሠናይ።
0
1 ፫ ወይእዜኒ፡ አኀዊነ፡ ጸልዩ፡ ለነ፡ ከመ፡ ይረጽ፡ ቃለ፡ እግዚአብሔር፡ ወይሰባሕ፡ በከ
2 መ፡ ኀቤክሙ። ወከመ፡ ንድኅን፡ እምሰብእ፡ ዐላዊ፡ ወእኩይ፡ እስመ፡ አኮ፡ ኵ
3 ሉ፡ ዘየአምን። መእመንሰ፡ እግዚአብሔር፡ ዘየዐቅበክሙ፡ እምኵሉ፡ እኩይ።
4 ንትአመነክሙ፡ ምስለ፡ እግዚአብሔር፡ ከመ፡ ትገብሩ፡ ዘአዘዝናክሙ፡ ወገበርክሙ
5 ሂ። ወእግዚእነ፡ ያርትዕ፡ ለክሙ፡ ውስተ፡ ፍቅረ፡ እግዚአብሔር፡ ወውስተ፡
6 ተስፋሁ፡ ለክርስቶስ። ፲ አኀዊነ፡ ንኤዝዘክሙ፡ በስሙ፡ ለእግዚእነ፡ ኢየሱስ፡
ክርስቶስ፡ ተግሐሠወሙ፡ ለኵሎሙ፡ ቢጽ፡ እለ፡ የሐውሩ፡ በትምይንት፡ ወአኮ፡ በ
7 ሥርዐት፡ ዘሠራዕናሆሙ። ለሊክሙ፡ ታአምሩ፡ ከመ፡ ርቱዕ፡ ትትመሰሉነ፡ ከ
8 መ፡ ኢየሠሀዕነ፡ ላዕሌክሙ። ወኢበላዕነ፡ እክለ፡ በዕድ፡ በከንቱ፡ ዘእንበለ፡ ዳእ
ሙ፡ ዘንጸሙ፡ ወንሠርሕ፡ መዐልተ፡ ወሌሊተ፡ ወንትገበር፡ ከመ፡ ኢናክብድ፡ ላዕሌክ
9 ሙ። እ[illegible]ዘኢኮነ፡ ብውሕነ፡ ዳእሙ፡ ከመ፡ አርአያ፡ ንኩንክሙ፡ ከመ፡ ትት
10 መሰሉነ። ወአመሂ፡ ሀለውነ፡ ኀቤክሙ፡ ዘንተ፡ አዘዝናክሙ፡ ዘኢይፈቅድ፡ ይትቀ
ነይ፡ ኢይሴሰይ።

Propter quod vocavit vos per doctrinam evangelii, ut vivatis in gloria Domini noſtri Jeſu Chriſti. 14
Et nunc fratres noſtri, perſtate, & obſervate conſtitutiones veſtras quæ per ſermonem noſtrum, & quæ per epiſtolam. 15
Et ipſe Dominus noſter Jeſus Chriſtus, Deus Pater noſter, qui dilexit nos, & dedit nobis conſolationem æternam, & ſpem bonam, & gratiam ejus, 16
Sic conſoletur vos corde veſtro, & confirmet vos in omni opere & ſermone bono. 17

CAP. III.

ET nunc fratres noſtri, orate pro nobis ut currat verbum Dei, & glorificetur, ſicut apud vos: 1
Et ut liberemur ab homine perverſo, & malo, quia non eſt quiſque qui credit. 2
Fidelis eſt Deus qui cuſtodiet vos ab omni malo. 3
Confidimus vobis cum Deo, quòd facietis quæ præcepimus vobis, & feciſtis. 4
Et Dominus noſter diriget vos in amore Dei, & in ſpe Chriſti. 5
Fratres noſtri, præcipimus vobis in nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti, ut removeatis omnes fratres ambulantes in aſtutia, & non ſecundùm conſtitutionem quam conſtituimus illis. 6
Vos ipſi ſcitis quòd oportet ut imitemini nos, ſicut non graves fuimus ſuper vos. 7
Neque edimus panem alterius gratis, ſed quòd ſoliciti ſumus, & laboramus die & nocte, & operamur, ut non gravaremus ſuper vos. 8
Non, quòd non permiſſum fuit nobis, ſed ut exemplo ſimus vobis ut imitemini nos. 9
Et quum fuerim apud vos, hoc præcepi vobis; Qui non vult miniſtrare, non edito. 10

ἘΠΙΣΤΟΛῊ ΠΡῸΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕῖΣ Β΄. ΚΕΦ Ε΄. ϛ΄.

Audimus enim quosdam ambulantes in vobis inordinatè, nihil operantes, sed
11 Ἀκούομεν γάρ τινας περιπατοῦντας ἐν ὑμῖν ἀτάκτως, μηδὲν ἐργαζομένους, ἀλλὰ
circumagentes. At ejusmodi denuntiamus, & obsecramus per
12 περιεργαζομένους. Τοῖς δὲ τοιούτοις παραγγέλλομεν, καὶ παρακαλοῦμεν (ε) διὰ
Dominum nostrum Jesum Christum, ut cum quiete operantes suum ipsorum panem
τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα μετὰ ἡσυχίας ἐργαζόμενοι τὸν ἑαυτῶν ἄρτον
manducent. Vos autem, fratres, ne segnescatis benefacientes. Si verò quis
13 ἐσθίωσιν. Ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, μὴ (ζ) ἐκκακήσητε καλοποιοῦντες. Εἰ δέ τις
14 non auscultat verbo nostro, per epistolam, hunc notate, & ne commiscemini
οὐχ ὑπακούει τῷ λόγῳ ἡμῶν, διὰ τῆς ἐπιστολῆς, τοῦτον σημειοῦσθε, καὶ μὴ συναναamini illi, ut pudefiat: Et ne ut inimicum ducite, sed admonete ut
15 μίγνυσθε αὐτῷ, ἵνα ἐντραπῇ· Καὶ μὴ ὡς ἐχθρὸν ἡγεῖσθε, ἀλλὰ νουθετεῖτε ὡς
fratrem. Ipse autem Dominus pacis det vobis pacem per omne
ἀδελφόν. Αὐτὸς δὲ ὁ Κύριος τῆς εἰρήνης δῴη (η) ὑμῖν τὴν εἰρήνην διὰ παντὸς 16
in omni modo: Dominus cum omnibus vobis. Salutatio, mei manu
ἐν παντὶ τρόπῳ· ὁ Κύριος μετὰ πάντων ὑμῶν. Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ 17
Pauli, quod est signum in omni epistola: ita scribo. Gratia Domini nostri Jesu Christi cum omnibus vobis. Amen.
Παύλου, ὅ ἐστι σημεῖον ἐν πάσῃ ἐπιστολῇ· (θ) οὕτω γράφω. Ἡ χάρις τοῦ Κυ- 18
ρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν.

Ad Thessalonicenses secunda scripta est ab Athenis.
(†) Πρὸς Θεσσαλονικεῖς δευτέρα ἐγράφη ἀπὸ Ἀθηνῶν.

Ἐν στίχοις ϛς΄.

MS. A. (ε) ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ, ἵνα (ζ) ἐγκακήσητε (η) ὑμῖν εἰρήνην (θ) οὕτως (†) Πρὸς Θεσσαλονικεῖς Β΄. ἐγράφη ἀπὸ Ἀθηνῶν.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

11 [illegible] 11
12 [illegible] 12
13 [illegible] 13
14 [illegible] 14
15 [illegible] 15
16 [illegible] 16
17 [illegible] 17
18 [illegible] 18

Siquidem audivimus quosdam esse inter vos qui diversis sceleribus se dedunt; & nihil agunt, nisi res vanas. Iis autem qui sunt istiusmodi, præcipimus, & rogamus eos per Dominum nostrum Jesum Christum, ut cum quiete operentur, & comedant panem suum. Vos autem, fratres mei, non sit grave vobis agere quod bonum est. Quòd si quis non obedit istis sermonibus qui in epistola continentur, iste separetur à vobis, neque conversemini cum eo, ut pudore suffundatur. Neque tanquam inimicum habeatis eum, sed admonete eum uti fratrem. Ipse autem Dominus pacis det vobis pacem semper in omnibus. Dominus noster sit cum omnibus vobis. Pacem per scripturam propriæ manûs ego Paulus scripsi: quod est signum quòd in omnibus epistolis meis sic scribo. Gratia Jesu Christi sit cum omnibus vobis fratres mei. Amen.

[illegible]

Epistolæ ad Thessalonicenses secundæ, quæ scripta est ex Laodicea Pisidiæ, missa verò per manus Tychici,
FINIS.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

11 ሰማዕነ: ከመ: እምውስቴትክሙ: አለ: ይሑሩ: በሁከት: ወአልቦ: ዘይትቀነዩ: ዓዲ:
12 ዘይትዌረዉ::=: ለአለ: ከመዝ: ንኤዝዞሙ: ወናስተበቍዖሙ: በእግዚእነ: ኢየሱስ:
13 ክርስቶስ:: ከመ: በጻማሆሙ: ይትገበሩ: ተግባሮሙ: ይሴሰዩ: ሲሳዮሙ::=: ወአንትሙሰ:
አኀዊነ: ኢትትሀከዩ: ገቢረ: ሠናይ::=:

Audivimus quòd sint ex vobis incedentes inquietè, & nihili inservientes, sed circumcursantes. Et iis qui sunt hujusmodi præcipimus & imperamus in Domino nostro Jesu Christo, ut laboriosè operantes opus eorum, vescantur cibo eorum, Et vos fratres nostri, ne pigritemini operari bonum. 11 12 13

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ ἘΠΙΣΤΟΛΗΣ ΠΡΩΤΗΣ.

Α΄. Περὶ τῆς εἰς ἀγάπην Θεοῦ ὁδηγίας, τῆς ἀπὸ σωτηρίου νομικῆς ἀνάγκης.
Β΄. Περὶ τῆς αὐτοῦ ἐκλογῆς εἰς εὐαγγέλιον ἐκ διώκτου, κατὰ χάριν Θεοῦ.
Γ΄. Παραγγελία περὶ πίστεως καὶ συνειδότος διακονίας τῆς εὐκλεοῦς.
Δ΄. Περὶ εὐχῆς ἔτι ὑπὲρ πάντων πανταχοῦ ἀνδρῶν, ἀταράχως, σεμνῶς.
Ε΄. Περὶ διδασκάλων, ὅτι ἄνδρας χρὴ καὶ οὐ γυναῖκας εἶναι, διὰ τὴν φύσιν καὶ τὸ πάθος τὸ ἐξ ἀπάτης, ὃ λύει γέννησις ἡ τοῦ Χριστοῦ, καὶ πίστις αὐτῶν καὶ βίος.
Ϛ΄. Περὶ τῆς τῶν ἐπισκόπων. ἐν ᾧ, περὶ διακόνων ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν.
Ζ΄. Περὶ θείας σαρκώσεως. ἐν ᾧ, περὶ τῶν ἐσομένων αἱρέσεων δαιμονικῶν.
Η΄. Περὶ ἀγῶνος εὐσεβείας ἐπ᾽ ἐλπίδι.
Θ΄. Περὶ ἐπιμελείας αὐτοῦ καὶ τῆς ἐκκλησίας.
Ι΄. Περὶ τοῦ ἁρμοζόντως ἑκάστῳ προσφέρεσθαι.
ΙΑ΄. Περὶ χηρῶν ἡλικίας, καὶ τρόπου, καὶ διοικήσεως αὐτῶν.
ΙΒ΄. Περὶ πρεσβυτέρων τιμῆς.
ΙΓ΄. Περὶ χρηστοτείας ἀσφαλοῦς.
ΙΔ΄. Ὅτι οὐδὲν ἔργον λανθάνει.
ΙΕ΄. Περὶ δούλων ὑπακοῆς.
Ιϛ΄. Κατὰ φιλοκερδῶν, καὶ ψευδοδιδασκάλων.
ΙΖ΄. Παραγγελία φοβερὰ περὶ καθαρᾶς ὑπακοῆς ἄχρι τέλους.
ΙΗ΄. Πλουσίων ὁδηγία ἐπὶ τὴν ὄντως ζωήν.

AD TIMOTHEON EPISTOLA PRIMA.

(†) Ἡ ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ ἘΠΙΣΤΟΛῊ ΠΡΩΤΗ. ΚΕΦ Α΄.

CAP. I. α΄.

PAULUS Apostolus Jesu Christi secundùm ordinationem Dei Salvatoris
1 ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος (α) Ἰησοῦ Χριστοῦ κατ᾽ ἐπιταγὴν Θεοῦ σωτῆρος
nostri & Domini Jesu Christi, spei nostræ: Timotheo germano filio
2 ἡμῶν, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῆς ἐλπίδος ἡμῶν· Τιμοθέῳ γνησίῳ τέκνῳ
in fide: Gratia, misericordia, pax à Deo Patre nostro, & Christo Jesu
ἐν πίστει· χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ (β) πατρὸς ἡμῶν, καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ
Domino nostro. Sicut rogavi te remanere in Epheso, proficiscens
3 τοῦ Κυρίου ἡμῶν. Καθὼς παρεκάλεσά σε προσμεῖναι ἐν Ἐφέσῳ, πορευόμενος
in Macedoniam, ut denuntiares quibusdam non aliter docere: Neque attendere
εἰς Μακεδονίαν, ἵνα παραγγείλῃς τισὶ μὴ ἑτεροδιδασκαλεῖν· Μηδὲ προσέχειν 4
fabulis, & genealogiis interminatis, quæ quæstiones præstant magis, quàm
μύθοις, καὶ γενεαλογίαις ἀπεράντοις, αἵτινες (γ) ζητήσεις παρέχουσι μᾶλλον ἢ
ædificationem Dei, quæ in fide. At finis præcepti est charitas de
οἰκονομίαν Θεοῦ, τὴν ἐν πίστει. Τὸ δὲ τέλος τῆς παραγγελίας ἐστὶν ἀγάπη ἐκ 5
puro corde, & conscientiâ bonâ, & fide non fictâ: Quorum quidam
καθαρᾶς καρδίας, καὶ συνειδήσεως ἀγαθῆς, καὶ πίστεως ἀνυποκρίτου· Ὧν τινες 6
aberrantes, conversi sunt in vaniloquium, Volentes esse legisdoctores,
ἀστοχήσαντες, ἐξετράπησαν εἰς ματαιολογίαν, Θέλοντες εἶναι νομοδιδάσκαλοι, 7
non intelligentes neque quæ dicunt, neque de quibus affirmant.
μὴ νοοῦντες μήτε ἃ λέγουσι, μήτε περὶ τίνων διαβεβαιοῦνται.

MS. A. (†) ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Α΄. (α) καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ, (β) πατρὸς, καὶ Χριστοῦ (γ) ἐκζητήσεις

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]

SEQUITUR EPISTOLA AD
TIMOTHEUM.
PRIMA.

CAPUT. I.

Feriâ VI. hebdomadis V. Jejunii. 1.

PAulus Apostolus Jesu Christi, ex mandato 1 Dei servatoris nostri, & Christi Jesu spei nostræ, Timotheo filio vero in fide; 2 Gratia, & miserationes, & pax à Deo patre nostro, & Christo Jesu Domino nostro. Ef- 3 flagitaveram à te quum proficiscerer in Macedoniam, ut remaneres Ephesi, & præciperes unicuique ne docerent doctrinas diversas; Nec subderent se in fabulis & nar- 4 rationibus generationum quibus non est finis, quæ contentiones efficiunt potiùs quàm ædificationem in fide Dei. Finis autem præ- 5 cepti est charitas ex corde sincero, & conscientiâ bonâ, fidéque veraci. A quibus aber- 6 rârunt quidam, & declinârunt ad sermones vanos, Dum volunt esse doctores Legis, 7 quum non intelligant quod loquuntur, neque de quo differtant.

Versio VULGATA LATINA.

11 Audivimus enim inter vos quosdam ambulare inquietè, nihil operantes, sed cu-
12 riosè agentes. Iis autem, qui ejusmodi sunt, denuntiamus, & obsecramus in
13 Domino Jesu Christo, ut cum silentio operantes, suum panem manducent. Vos
14 autem, fratres, nolite deficere benefacientes. Quòd si quis non obedit verbo
nostro per epistolam, hunc notate, & ne commisceamini cum illo, ut confundatur: Et nolite quasi inimicum existimare, sed corripite ut fratrem. 15
Ipse autem Dominus pacis, det vobis pacem sempiternam in omni loco. Do- 16
minus sit cum omnibus vobis. Salutatio, meâ manu Pauli: quod est signum 17
in omni epistola: ita scribo. Gratia Domini nostri Jesu Christi cum omnibus 18
vobis. Amen.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11 * وقد سمعنا ان فيكم قوم بلا ترتيب لا يعملون شيا * بل يدورون في الفضول * فمثل
12 هولاء نوصيهم ونسلهم بربنا يسوع المسيح * ان يعملوا اعمالهم بسكوت وياكلوا خبزهم *
13 * وانتم ايها الاخوه اذا عملتم خيرا فلا تضجروا * وان يكن فيكم احد لا يطيع قولنا
14 في الرسالة * فاوسموه ولا تخالطوه ليستحي * ولا تحسبوه كعدو بل عاتبوه كاخ * ورب
15 16 السلامة نفسه يعطيكم السلامة كل حين وفي كل حال * الرب معكم اجمعين * السلام
17 بيدي بولص الذي هو علامة * هكذا اكتبه في كل رسالة * نعمة ربنا يسوع المسيح
18 معكم اجمعين امين *

* تمت الرسالة * * وكتبت في اثينا *

Audivimus enim quosdam esse inter vos, absque ordine, nihil operantes: sed circumvagantur, negotiis alienis ultrò se immiscentes. Ejusmodi hominibus præcepimus, cósque rogamus per Dominum nostrum Jesum Christum, ut negotia sua cum quiete tractantes, suo pane vescantur. Vos autem, ô fratres, benefacientes ne segnescatis. Quod si sit inter vos aliquis qui non obtemperet sermoni nostro in epistola contento, hunc notate, & ne commercium habeatis cum eo, ut eum pudeat. Ne tamen ut inimicum ducatis illum, sed admonete ut fratrem. Et Dominus ipse pacis det vobis pacem semper, & omni modo. Dominus sit cum vobis omnibus. Salutatio meâ manu Pauli, quod est signum quod ita scribo in omni epistola. Gratia Domini nostri Jesu Christi cum vobis omnibus, Amen. 11 12 13 14 15 16 17 18

EPISTOLÆ FINIS.

Scripta verò fuit Athenis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

14 ወእመሰ: ዘኢይትኤዘዝ: ለቃልክሙ: ቶአምርዎ: በመጽሐፍ: ወኢትትሐወልዎ: ከመ: ይት
15 ኃፈር::=: ወከመ: ጸላኢ: ኢትረስይዎ: ገሥጽዎ: ከመ: እኁክሙ::=: ወውእቱ: እ
16 ምላከ: ሰላም: የሀሉ: ምስሌክሙ: በኵሉ: ጊዜ: በኵሉ: ዘገበርክሙ: እግዚአብሔር: ም
17 ስለ: ኵልክሙ::=: አምኃኩክሙ: በእዴየ: አነ: ጳውሎስ: ወዝንቱ: ትእምርትየ: ውስ
18 ተ: ኵሉ: መጽሐፍትየ:: ከመዝ: እጽሕፍ::=: ጸጋሁ: ለእግዚእነ: ኢየሱስ: ክርስቶስ:
ምስለ: ኵልክሙ: አሜን::=: ለሰብአ: ተሰሎንቄ::=:

Et si quis sit qui non auscultat sermoni vestro, demonstretis eum per epistolam & ne communicetis cum eo, ut pudefiat: Ut inimicum ne existimetis eum, corripite eum ut fratrem vestrum. Et ipse Deus pacis est vobiscum in omni tempore: in omnibus quæ facitis, Deus sit cum vobis omnibus. Salutavi vos cum manu mea ego Paulus, & hoc est signum meum in omni epistola mea: ita scribo. Gratia Domini nostri Jesu Christi cum vobis omnibus. Amen. 14 15 16 17 18
Thessalonicensibus.

Epistola Beati PAULI *Apostoli ad* TIMOTHEUM *prima.*

Versio VULGATA LATINA.

CAPUT. I.

1 PAULUS Apostolus Jesu Christi secundùm imperium Dei Salvatoris nostri,
2 & Christi Jesu spei nostræ: Timotheo dilecto filio in fide. Gratia, misericordia
3 & pax à Deo Patre, & Christo Jesu Domino nostro. Sicut rogavi te ut remaneres
Ephesi cùm irem in Macedoniam, ut denuntiares quibusdam ne aliter docerent,
Neque intenderent fabulis, & genealogiis interminatis: quæ quæstiones præstant 4
magis quàm ædificationem Dei, quæ est in fide. Finis autem præcepti est charitas 5
de corde puro, & conscientiâ bonâ, & fide non fictâ. A quibus quidam aberrantes, 6
conversi sunt in vaniloquium, Volentes esse legis doctores, non intelligentes neque 7
quæ loquuntur, neque de quibus affirmant.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* رسالة القديس بولص الاولي الي تلميذه تيموثاوس * وهي في عدد الرسايل عاشره *

* الفصل الاول *

* قراءة الاثنين من الجمعة السادسة والعشرين *

1 * من بولص رسول يسوع المسيح بامر الاله مخلصنا الرب يسوع المسيح رجاينا * الي تيموثاوس
2 الولد الخالص في الامانة * نعمة لك ورحمة وسلامة من الاله ابينا والرب يسوع المسيح ربنا *
3 * كما كنت سالتك اذ مضيت الي مكدونيا ان تقيم بافسس * وان توصي قوما الا يعلموا
4 تعليما اخر * ولا يصغوا الي خرافات ونسبات اجيال لا يعبر مداها * التي اولي بها ان تنشي
5 مشاجرات واستبحاثات اكثر من ان تنشي تدبير الله الذي في الامانة * وان نهاية الوصية
6 هي المحبة من قلب نقي وبضمير صالح وامانة لا مراءاة فيها * وهذه المناقب التي خاب
7 منها قوم * وانعكسوا الي كلام باطل * مريدين ان يكونوا للشريعة معلمين وهم لا يفقهون
لا التي يقولونها ولا عن اي الاشياء يحققون حججها * تم *

Epistola sancti PAULI prima
ad discipulum suum
TIMOTHEUM:
Quæ est in numero Epistolarum
decima.

CAPUT PRIMUM.

Lectio feriæ secundæ hebdomadis vigesimæ sextæ.

A Paulo Apostolo Jesu Christi ex mandato Dei servatoris nostri Domini Jesu Christi, spei nostræ: Ad Timotheum filium sincerum in fide. Gratia sit tibi, & misericordia, & pax à Deo Patre nostro, & Domino Jesu Christo Domino nostro, Quemadmodum rogaveram te, quum abirem in Macedoniam ut maneres Ephesi, atque præciperes quibusdam ne docerent aliam doctrinam, Neque attenderent deliriis & genealogiis progenitorum quarum indeficiens est terminus, quæ potiùs nutriunt disceptationes & quæstiones, magis quàm nutriant conversationem Divinam quæ est in fide. At verò finis præcepti est charitas ex corde puro, & mente bona, & fide non simulatâ. Atque hæc sunt dogmata à quibus quidam aberrantes, conversi sunt ad sermonem vanum, Volentes esse Legis Doctores: quum tamen non intelligant quæ dicunt, nec quarum rerum rationem asseverant. 1 2 3 4 5 6 7
Finis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

ለጢሞቴዎስ: ወተጽሕፈ: እንዘ: ሀሎ: ሎዶቅያ::=:
1 ጳውሎስ: ሐዋርያሁ: ለኢየሱስ: ክርስቶስ: በትእዛዘ: እግዚአብሔር: ወመድኃኒነ: ኢየሱ
2 ስ: ክርስቶስ: ተስፋነ::=: ለጢሞቴዎስ: ወልድየ: ዘአፈቅር: በሃይማኖት:: ሰላም: ለከ: ወሣ
ህል: ወጸጋሁ: ለእግዚአብሔር: አቡነ: ወእግዚእነ: ኢየሱስ: ክርስቶስ::=:
በዳግሚት: ሰንበት: መስከረም::=:
3 ወበከመ: አስተበቍዖከ: ትንበር: ኤፌሶን: አመ: አሐውር: መቄዶንያ: ከመ: ትገሥጾሙ: ከመ:
4 ኢያምጽኡ: ካልአ: ትምህርተ::=: ወኢያምጽኡ: መሐፈልት: ወነገረ: ዘይፈጥሩ: በዘ:
5 ይስሕቱ: ወያመጽኡ: ተኃሥሦ: ወያኀድጉ: ሕገ: እግዚአብሔር: ዘበ: ሃይማኖት::=: ወማ
ኅልቅቱ: ለትእዛዝ: ተፋቅሮ: በንጹሕ: ልብ: ወሠናይ: ኅሊና: ወሃይማኖት: ዘእንበለ: ኑፋ
6 ቄ::=: እስመቦ: እለ: ዐመፁ: ወገብኡ: ውስተ: ነገረ: ከንቱ::=: ወእንዘ: ይፈቅዱ:
7 መምህራነ: ይኩኑ: ኢያአምሩ: ዘለሊሆሙ: ይነብቡ::=:

Ad TIMOTHEUM: & scripta fuit quum esset Laodiceæ.

CAP. I.

Paulus Apostolus Jesu Christi in mandato Dei & Servatoris nostri Jesu Christi, promissionis nostræ, Timotheo filio meo quem diligo in fide: Pax tibi, & misericordia, & gratia Dei patris nostri, & Domini nostri Jesu Christi. 1 2

Secundo Sabbato Septembris.

Et quemadmodum rogavi te ut permaneres Ephesi quum proficiscerer Macedoniam, ut imperares iis ut non introducerent aliam doctrinam: Et non introducerent fabulas & sermones Poëtarum, quibuscum seducunt, & introducunt quæstiones, & relinquunt legem Dei quæ est in fide. Et finis mandati est charitas in puro corde, & bona conscientia, & fide sine hæsitatione. Quia fuerunt qui recesserunt, & conversi sunt in sermones inanes: Et volentes doctores esse, nesciunt quæ ipsimet loquuntur. 3 4 5 6 7

ἘΠΙΣΤΟΛΗ' ΠΡΟ'Σ ΘΙΜΟ'ΘΕΟΝ Α'. ΚΕΦ. Α'. Β'. Γ'. Δ'.

Scimus autem quia bona lex, si quis eâ legitimè utatur:
8 Οἴδαμεν δὲ ὅτι καλὸς ὁ νόμος, ἐάν τις αὐτῷ νομίμως (δ) χρῆται·
Sciens hoc, quia justo lex non est posita, exlegibus verò & non subditis, impiis
9 Εἰδὼς τοῦτο, ὅτι δικαίῳ νόμος οὐ κεῖται, ἀνόμοις δὲ καὶ ἀνυποτάκτοις, ἀσεβέσι
& peccatoribus, sceleratis & contaminatis, patricidis & matricidis, homi-
καὶ ἁμαρτωλοῖς, ἀνοσίοις καὶ βεβήλοις, (ε) πατραλῴαις καὶ μητραλῴαις, ἀνδρο-
cidis, Fornicariis, masculorum concubitoribus, plagiariis, mendacibus, perjuris,
10 φόνοις, Πόρνοις, ἀρσενοκοίταις, ἀνδραποδισταῖς, ψεύσταις, ἐπιόρκοις,
& si quid aliud sanæ doctrinæ adversatur: Secundùm Evan-
11 καὶ εἴ τι ἕτερον τῇ ὑγιαινούσῃ (ζ) διδασκαλίᾳ ἀντίκειται· Κατὰ τὸ εὐαγ-
gelium gloriæ beati Dei, quod creditus sum ego. Et gratiam habeo
12 γέλιον τῆς δόξης τοῦ μακαρίου Θεοῦ, ὃ ἐπιστεύθην ἐγώ. (η) Καὶ χάριν ἔχω Β'
roboranti me Christo Jesu Domino nostro, quia fidelem me existimavit, ponens
τῷ ἐνδυναμώσαντί με Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ὅτι πιστόν με ἡγήσατο, θέμενος
in ministerium, Eum priùs existentem blasphemum, & persecutorem, & contumeliosum:
13 εἰς διακονίαν, Τὸν πρότερον (θ) ὄντα βλάσφημον, καὶ διώκτην, καὶ ὑβριστήν·
sed misericordiā consecut' sum, quia ignorans feci in incredulitate. Superabundavit
14 (ι) ἀλλ' ἠλεήθην, ὅτι ἀγνοῶν ἐποίησα ἐν ἀπιστίᾳ. Ὑπερεπλεόνασε
autem gratia Domini nostri cum fide & dilectione illa in Christo Jesu. Fidelis
15 δὲ ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν μετὰ πίστεως καὶ ἀγάπης τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Πιστὸς
sermo, & omni acceptione dignus; Quia Christus Jesus venit in hunc mundum
ὁ λόγος, καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος, Ὅτι Χριστὸς Ἰησοῦς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον
peccatores servare, quorum primus sum ego. Sed propter hoc misericordiā consecut' sum,
16 ἁμαρτωλοὺς σῶσαι, ὧν πρῶτός εἰμι ἐγώ. Ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἠλεήθην,
ut in me primo ostenderet Jesus Christus omnem longanimitatem, ad
ἵνα ἐν ἐμοὶ πρώτῳ ἐνδείξηται (κ) Ἰησοῦς Χριστὸς τὴν πᾶσαν μακροθυμίαν, πρὸς
informationem futurorum credere in illo in vitam æternam. Ipsi autem
17 ὑποτύπωσιν τῶν μελλόντων πιστεύειν ἐπ' αὐτῷ εἰς ζωὴν αἰώνιον. Τῷ δὲ
regi seculorum immortali, invisibili, soli sapienti Deo honor, & gloria in
βασιλεῖ τῶν αἰώνων ἀφθάρτῳ, (λ) ἀοράτῳ, μόνῳ σοφῷ Θεῷ τιμὴ, καὶ δόξα εἰς

secula seculorum. Amen. Hoc præceptum commendo tibi,
Γ' τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν. Ταύτην τὴν παραγγελίαν παρατίθεμαί σοι, 18
fili Timothee, secundùm præcedentes in te prophetias, ut milites in
τέκνον Τιμόθεε, κατὰ τὰς προαγούσας ἐπὶ σὲ προφητείας, ἵνα στρατεύῃ ἐν
illis pulchram militiam, Habens fidem & bonam conscientiam: quam quidam
αὐταῖς τὴν καλὴν στρατείαν, Ἔχων πίστιν καὶ ἀγαθὴν συνείδησιν· ἥν τινες 19
repellentes, circa fidem naufragaverunt. Quorum est Hymenæus &
ἀπωσάμενοι, περὶ τὴν πίστιν (μ) ἐναυάγησαν. Ὧν ἐστιν Ὑμέναιος καὶ 20
Alexander, quos tradidi Satanæ, ut discant non blasphe-
Ἀλέξανδρος, οὓς παρέδωκα τῷ Σατανᾷ, ἵνα παιδευθῶσι μὴ βλασφη-
mare.
μεῖν.

CAP. II. β'.

Adhortor igitur primùm omnium, fieri obsecrationes, orationes, postulationes,
Δ' Παρακαλῶ οὖν πρῶτον πάντων, ποιεῖσθαι δεήσεις, προσευχὰς, ἐντεύξεις, 1
gratiarum actiones, pro omnibus hominibus: Pro regibus, & omnibus
εὐχαριστίας, ὑπὲρ πάντων ἀνθρώπων· Ὑπὲρ βασιλέων, καὶ πάντων 2
in sublimitate existentibus, ut quietam & tranquillam vitam degamus in omni
τῶν ἐν ὑπεροχῇ ὄντων, ἵνα ἤρεμον καὶ ἡσύχιον βίον διάγωμεν ἐν πάσῃ
pietate & honestate: Hoc enim pulchrum & acceptum coram Sal-
εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι· (α) Τοῦτο γὰρ καλὸν καὶ ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ Σω- 3
vatore nostro Deo: Qui omnes homines vult servari, & ad agnitionem
τῆρος ἡμῶν Θεοῦ· Ὃς πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι, καὶ εἰς ἐπίγνωσιν 4
veritatis venire. Unus enim Deus, unus & mediator Dei & hominum, homo
ἀληθείας ἐλθεῖν. Εἷς γὰρ Θεὸς, εἷς καὶ μεσίτης Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἄνθρωπος 5
Christus Jesus:
Χριστὸς Ἰησοῦς·

MS. A. (δ) χρήσηται· (ε) πατρολῴαις καὶ μητρολῴαις, (ζ) διδασκαλίᾳ*· Κατὰ τὸ (η) Χάριν ἔχω (θ) ὄντα με βλάσφημον, (ι) ἀλλὰ (κ) Χριστὸς Ἰησοῦς (λ) ἀοράτῳ, μόνῳ Θεῷ τιμὴ, (μ) * ἐναυάγησαν. ΚΕΦ. β'. MS. A. (α) Τοῦτο καλὸν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

8 ܝܕܥܝܢܢ ܕܝܢ ܕܛܒ ܗܘ ܢܡܘܣܐ. ܐܢ ܐܢܫ ܐܝܟ ܢܡܘܣܐ ܡܬܕܒܪ ܒܗ. * ܟܕ ܝܕܥ
9 ܕܠܙܕܝܩܐ ܢܡܘܣܐ ܠܐ ܣܝܡ. ܐܠܐ ܠܥܘܠܐ ܘܠܡܪܘܕܐ ܘܠܪܫܝܥܐ ܘܠܚܛܝܐ. ܘܠܢܟܘܠܐ ܘܠܐܝܠܝܢ
ܕܠܐ ܕܟܝܢ. ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܡܚܝܢ ܠܐܒܗܝܗܘܢ. ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܡܚܝܢ ܠܐܡܗܬܗܘܢ. ܘܠܩܛܘܠܐ
10 ܘܠܙܢܝܐ. * ܘܠܡܫܟܒܝ ܥܡ ܕܟܪܐ. ܘܠܓܢܒܝ ܒܢܝ ܚܐܪܐ. ܘܠܕܓܠܐ ܘܠܥܒܪܝ ܥܠ
11 ܡܘܡܬܐ. ܘܠܟܠܡܕܡ ܕܣܩܘܒܠܐ ܗܘ ܠܝܘܠܦܢܐ ܚܠܝܡܐ * ܕܐܘܢܓܠܝܘܢ
12 ܕܬܫܒܘܚܬܗ ܕܐܠܗܐ ܡܒܪܟܐ. ܗܘ ܕܐܢܐ ܐܬܗܝܡܢܬ. * ܘܡܘܕܐ ܐܢܐ ܠܗ ܠܕܚܝܠܢܝ
13 ܠܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܕܡܗܝܡܢܐ ܚܫܒܢܝ ܘܣܡܢܝ ܠܬܫܡܫܬܗ. * ܠܝ ܕܡܢ ܩܕܝܡ
ܡܓܕܦܢܐ ܗܘܝܬ. ܘܪܕܘܦܐ ܘܡܨܥܪܢܐ. ܐܠܐ ܐܬܪܚܡܬ ܕܟܕ ܠܐ ܝܕܥ ܗܘܝܬ ܥܒܕܬ ܕܠܐ
14 ܗܝܡܢܘܬܐ. * ܣܓܝܐܬ ܕܝܢ ܒܝ ܛܝܒܘܬܗ ܕܡܪܢ. ܘܗܝܡܢܘܬܐ ܘܚܘܒܐ ܕܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ.
15 * ܡܗܝܡܢܐ ܗܝ ܡܠܬܐ ܘܫܘܝܐ ܗܝ ܠܡܩܒܠܘܬܗ. ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܐܬܐ ܠܥܠܡܐ
16 ܠܡܚܝܘ ܚܛܝܐ. ܕܩܕܡܝܗܘܢ ܐܢܐ ܐܢܐ. * ܐܠܐ ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܬܪܚܡܬ ܥܠܝ. ܕܒܝ ܩܕܡܝܐ
ܢܚܘܐ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܟܠܗ ܡܓܪܬ ܪܘܚܗ. ܠܕܡܘܬܐ ܕܐܝܠܝܢ ܕܥܬܝܕܝܢ ܕܢܗܝܡܢܘܢ
17 ܒܗ ܠܚܝܐ ܕܠܥܠܡ. * ܠܡܠܟܐ ܕܝܢ ܕܥܠܡܐ. ܗܘ ܕܠܐ ܡܬܚܒܠ ܘܠܐ ܡܬܚܙܐ. ܘܗܘܝܘ
18 ܚܕ ܐܠܗܐ. ܐܝܩܪܐ ܘܫܘܒܚܐ. ܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ ܐܡܝܢ. * ܗܕܐ ܦܘܩܕܢܐ ܡܓܥܠ
ܐܢܐ ܠܟ ܒܪܝ ܛܝܡܬܐܘܣ. ܐܝܟ ܢܒܝܘܬܐ ܩܕܡܝܬܐ ܕܗܘܝ ܥܠܝܟ. ܕܬܦܠܘܚ ܒܗܝܢ
19 ܦܠܚܘܬܐ ܗܕܐ ܫܦܝܪܬܐ. * ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܘܒܬܐܪܬܐ ܛܒܬܐ. ܐܝܠܝܢ ܓܝܪ ܕܕܚܝܘܗ ܡܢܗܘܢ
20 ܣܪܝܩܘ ܡܢ ܗܝܡܢܘܬܐ. * ܐܝܟ ܗܘܡܢܝܐܘܣ ܘܐܠܟܣܢܕܪܘܣ ܗܢܘܢ ܕܐܫܠܡܬ
ܠܣܛܢܐ ܕܢܬܪܕܘܢ ܕܠܐ ܢܗܘܘܢ ܡܓܕܦܝܢ.

* ܦܣܘܩܐ * ܒ * * ܕܒܥܘܬܐ *

1 * ܒܥܐ ܐܢܐ ܗܟܝܠ ܡܢܟ ܕܩܕܡ ܟܠ ܡܕܡ ܒܥܘܬܐ ܬܗܘܐ ܡܩܪܒ ܠܐܠܗܐ. ܘܨܠܘܬܐ
2 ܘܐܬܟܫܦܘܬܐ ܘܬܘܕܝܬܐ ܚܠܦ ܟܠ ܒܢܝܢܫܐ. * ܚܠܦ ܡܠܟܐ ܘܪܘܪܒܢܐ. ܕܢܥܡܪ
3 ܥܡܪܐ ܫܠܝܐ ܘܫܠܡܐ ܒܟܠܗ ܕܚܠܬ ܐܠܗܐ ܘܒܕܟܝܘܬܐ. * ܗܕܐ ܓܝܪ ܫܦܝܪܐ ܘܡܩܒܠܐ ܩܕܡ
4 ܐܠܗܐ ܡܚܝܢܢ. * ܗܘ ܕܨܒܐ ܕܟܠܗܘܢ ܒܢܝܢܫܐ ܢܚܘܢ. ܘܠܡܕܥܬܐ ܕܫܪܪܐ ܢܐܬܘܢ.
5 * ܚܕ ܗܘ ܓܝܪ ܐܠܗܐ. ܘܚܕ ܗܘ ܡܨܥܝܐ ܕܐܠܗܐ ܘܕܒܢܝܢܫܐ: ܒܪܢܫܐ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ.

Scimus autem legem esse bonam, si quis 8
juxta legem conversetur in ea: Sciens ju- 9
stis legem non esse positam, sed injustis, &
rebellibus, & impiis, & sceleratis, & frau-
dulentis, & iis qui puri non sunt: & iis
qui percutiunt patres suos, & iis qui percu-
tiunt matres suas, & homicidis: Et scor- 10
tatoribus, & concubitoribus masculorum,
& furibus ingenuorum, & mendacibus, &
transgressoribus jurisjurandi, & cuilibet rei
quæ adversatur sanæ doctrinæ Evangelii 11
gloriæ Dei benedicti, quod mihi concredi-
tum est. Et gratias ago ei qui me corrobo- 12
rat, Domino nostro Jesu Christo, qui me
existimavit fidelem, méque constituit ad
ministerium suum. Me qui priùs blasphe- 13
mus fueram, & persecutor, & contumelio-
sus: sed misericordiam consecutus sum,
quia ignorans feceram absque fide. At mul- 14
tiplicata est in me gratia Domini nostri, &
fides & dilectio quæ est per Jesum Christum.
Fidelis ille sermo, & dignus qui recipiatur, 15
nempè Jesum Christum venisse in mundum,
ut servaret peccatores, quorum primus ego
sum. Sed ideò meî misertus est, ut in me 16
primò ostenderet Jesus Christus omnem lon-
ganimitatem suam, ad exemplum eorum qui
credituri sunt in ipsum, in vitam æternam.
Regi autem seculorum incorruptibili, & in- 17
visibili, qui quidem est unus Deus, honor
& gloria in seculum seculorum, Amen.
Hoc præceptum commendo tibi, fili mi Ti- 18
mothee; juxta primas prophetias quæ exti-
terunt de te, ut milites in eis bonam istam
militiam, Cùm fide & conscientia bona. 19
Illi enim qui hanc à se repulerunt, fide eva-
cuati sunt: Sicut Hymenæus & Alexander, 20
quos tradidi Satanæ, ne sint maledici.

CAP. II.

Deprecationum. 2.

Obsecro te igitur, ut ante omnia depreca- 1
tionem offeras Deo, & orationem, & inter-
pellationem, & gratiarum actionem pro
omnibus hominibus: Pro regibus, & 2
magnatibus, ut habitationem pacatam
& quietam habitemus cum omni reverentia
Dei, & puritate. Hoc enim bonum est & 3
acceptum coram Deo Servatore nostro,
Qui quidem vult omnes homines servari, 4
& converti ad agnitionem veritatis. Unus 5
enim est Deus, & unus est mediator Dei &
hominum, homo Jesus Christus,

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

8 ናአምር ፡ ከመ ፡ ሠናይ ፡ ውእቱ ፡ ሕግ ፡ ለዘ ፡ ይገብር ፡ በሕጉ ፡፡ ታአምሩ ፡ ከመ ፡ ዝኒ ፡ ከመ ፡ አ
9 ኮ ፡ ለጻድቃን ፡ ዘተሠርዐ ፡ ሕግ ፡ ዘእንበለ ፡ ለኃጥአን ፡ ወለጽልሕዋን ፡ ወለዝሉፋን ፡ ለወፁአን ፡
10 እምጽድቅ ፡ ወለርኩሳን ፡ ቀተልተ ፡ አበዊሆሙ ፡ ወእሞሙ ፡ ቀተልተ ፡ ነፍስ ፡፡ ዘማውያን ፡ ወ
እለ ፡ ዘየሐውሩ ፡ ዲበ ፡ ብእሲ ፡ ሰረቅተ ፡ ሰብእ ፡ ሐሰውያን ፡ ወእለ ፡ ይምሕሉ ፡ በሐሰት ፡፡ ወቦ ፡ ዓዲ ፡
11 ባዕደ ፡ በዘ ፡ ይትቃወምዋ ፡ ለትምህርተ ፡ ሕይወት ፡፡ በከመ ፡ ወንጌለ ፡ ስብሐቲሁ ፡
12 ለብፁዕ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዘተአመነኒ ፡ ሊተ ፡፡ ፪ አአኵቶ ፡ ለዘ ፡ ተአመነኒ ፡
ወአጽንዓኒ ፡ በክርስቶስ ፡ ኢየሱስ ፡ እግዚእነ ፡ እስመ ፡ መእመነ ፡ ረሰየኒ ፡ ለመልእክቱ ፡፡

Scimus quòd bona est lex ei qui facit secundùm normam ejus. Scitis simi- 8
liter quòd non justis constituta est lex, sed peccatoribus, & sceleratis, & 9
contumeliosis discedentibus à justitia, immundis, patricidis, & matricidis,
animacidis, Scortatoribus, & euntibus super virum, plagiariis, mendacibus, 10
& jurantibus in mendacio. Et sunt etiam alia in quibus resistunt doctrinæ
vitæ: Secundùm evangelium gloriæ beati Dei, quod concreditum est mihi. 11
Gratias ago ei qui confidit mihi, & confirmavit me in Christo Jesu Domino no- 12
stro, quia fidelem constituit me ad ministerium suum.

Versio VULGATA LATINA.

8
9 Scimus autem quia bona est lex, si quis eâ legitimè utatur: Sciens hoc quia lex
justo non est posita, sed injustis, & non subditis, impiis, & peccatoribus, sceleratis,
10 & contaminatis, patricidis, & matricidis, homicidis, Fornicariis, masculorum con-
cubitoribus, plagiariis, mendacibus, & perjuris, & si quid aliud sanæ doctrinæ ad-
11 versatur, Quæ est secundùm Evangelium gloriæ beati Dei, quod creditum est
12 mihi. Gratias ago ei, qui me confortavit, Christo Jesu Domino nostro, quia fide-
13 lem me existimavit, ponens in ministerio: Qui priùs blasphemus fui, & persecu-
tor, & contumeliosus: sed misericordiam Dei consecutus sum, quia ignorans feci
14 in incredulitate. Superabundavit autem gratia Domini nostri, cum fide, & di-
15 lectione, quæ est in Christo Jesu. Fidelis sermo, & omni acceptione dignus;
Quòd Christus Jesus venit in hunc mundum peccatores salvos facere, quorum
16 primus ego sum. Sed ideò misericordiam consecutus sum: ut in me primo
ostenderet Christus Jesus omnem patientiam, ad informationem eorum, qui cre-
17 dituri sunt illi, in vitam æternam. Regi autem seculorum immortali, invisibili,
soli Deo, honor & gloria in secula seculorum. Amen. Hoc præceptum com- 18
mendo tibi, fili Timothee, secundùm præcedentes in te prophetias, ut milites in
illis bonam militiam, Habens fidem, & bonam conscientiam, quam quidam re- 19
pellentes, circa fidem naufragaverunt: Ex quibus est Hymenæus, & Alexander: 20
quos tradidi satanæ, ut discant non blasphemare.

CAP. II.

Obsecro igitur primùm omnium fieri obsecrationes, orationes, postulationes, 1
gratiarum actiones, pro omnibus hominibus: Pro regibus, & omnibus qui 2
in sublimitate sunt, ut quietam & tranquillam vitam agamus, in omni pietate,
& castitate. Hoc enim bonum est, & acceptum coram Salvatore nostro Deo, 3
Qui omnes homines vult salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire. 4
Unus enim Deus, unus & mediator Dei & hominum, homo Christus Jesus. 5

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* قراءة الثلثا من الجمعة السادسة والعشرين * ولكن نعلم ان الشريعة جيدة ان 8
استعملها احد بعرضها * وهذا فاعلمه ان الشريعة لم توضع لصديق بل للاثمة وللذين 9
لا يخضعون والمنافقين والخطاة * للعادمين البر * وللدنسين الضاربين اباءهم وامهاتهم *
لقاتلي الناس * للزناة * للمضاجعين الذكور * للكذابين * للحانثين * واية رذيلة 10
اخرى تعاند التعليم المعافي * الخصيص ببشارة مجد الاله المغبوط التي اوتمنت انا عليها * 11
* قراءة لكبريانوس ويوستينة * وليسوع المسيح ربنا المؤيد اياي منة على * لانه 12
حسبني ثقة امينا * اذ جعل في خدمته * من كان اولا مفتريا ومضطهدا وشاتما * لكني 13
رحمت لاني فعلت هذا بعدم تصديق اذ جهلت * فتزايدت كثيرا نعمة ربنا مع اماني 14
وحبي التي ملكها بيسوع المسيح * تم * الاحد الحادي والثلاثون بعد العنصرة *
* صادق القول ولكافة القبول اهلا * ان يسوع المسيح جاء الي العالم * ليخلص الخطاة الذين 15
اولهم انا هو * لكني من اجل هذا رحمت لكي في الاول منهم يوضح يسوع المسيح كافة 16
طول اناته * مثالا ورسما للمزمعين ان يؤمنوا به للحياة الابدية * ولملك الدهور الذي 17
لا يبلي ولا يري الحكيم وحده الله * له الكرامة والمجد الي اباد الدهور حقا *
* قراءة الاربعا من الجمعة السادسة والعشرين * يا ولدي تيموثاوس هذه الوصية 18
استودعك الخصيصة بالنبوات المتقدمة عنك * ان تتجند الجند النفيس * حاويا امانة 19
وضميرا صالحا * التي لما ابعدها قوم غرقوا عن الامانة * الذين منهم ايمناوس والاكسندرس * 20
اللذين دفعتهما الي الشيطان ليؤدبا فلا يفتريا * الفصل الثاني * انتقل الي الصليب *
* السبت الثالث والثلثون بعد العنصرة * وايضا لاول يوم من ايلول * واسالك اذا قبل 1
كل شي ان تعمل طلبات * صلوات * تضرعات * مناجي * شكرانات * من اجل الناس كلهم * من 2
اجل الملوك * وجميع ذوي النباهة والحظوظ الجسيمة لنعيش في عمر هادي وساكن * بكافة
الديانة البهية والطهارة * فهذا جيد ومقبول امام الاله مخلصنا * المريد كافة الناس يخلصون 3 4
والي معرفة الحق يقبلون * لان الاله واحد * وسيط الله والناس واحد * الانسان يسوع المسيح * 5

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis vigesimæ sextæ.

Nos autem scimus Legem esse bonam, 8
si quis ea juridicè utatur. Et hoc scias 9
Legem non fuisse positam justo, sed scele-
ratis, & qui se non subdunt, & impiis,
& peccatoribus, justitiâ destitutis, ac
prophanis, percutientibus patres suos &
matres suas, interfectoribus hominum,
Fornicariis, masculorum concubitoribus, 10
mendacibus, fraudulentis, & cuilibet
alii abominationi quæ adversatur do-
ctrinæ sanæ, Congruæ Evangelio gloriæ 11
beati Dei; quod concreditum est mihi.

Lectio pro Cypriano & Justina.

Verùm Jesu Christo Domino nostro cor- 12
roboranti me, gratias habeo, quòd me
fidum tutúmque censuerit, collocans
in ministerio suo eum Qui priùs erat 13
blasphemus, & persecutor, & contume-
liosus: sed misericordiam sum conse-
cutus, quòd id fecerim per incredulita-
tem, ignorans. Et plurimùm abundavit 14
gratia Domini nostri cum fide mea &
dilectione mea quæ data est mihi per
Jesum Christum. Finis.

Dominicâ trigesimâ primâ post Pentecosten.

Certus est sermo, & omni acceptione 15
dignus, quòd Jesus Christus venit in
mundum ut servaret peccatores, quorum
primus sum ego. Verùm ad hoc miseri- 16
cordiam adeptus sum, ut in me eorum
primo ostenderet Jesus Christus omnem
longanimitatem suam, ad exemplar &
normam iis qui credituri essent in eum,
in vitam æternam. Regi verò seculorum 17
incorrupto, & invisibili, soli sapienti
Deo honor & gloria in æternitates secu-
lorum, Verè.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis vigesimæ sextæ.

O fili mi Timothee, hoc commendo tibi 18
mandatum, consentaneum præteritis de te
prophetiis, ut milites militiam illustrem:
Possidens fidem & mentem bonam, quam 19
quum nonnulli repulissent, submersi sunt
è fide. Ex quibus est Hymenæus & 20
Alexander, quos tradidi satanæ, ut pu-
niantur, ac non blasphement. Omitte
usque ad crucem.

CAP. II.

Sabbatho trigesimo tertio post Pentecosten. Itémque pro prima die Septembris.

Rogo te igitur ante omnia, ut fiant 1
preces, orationes, obsecrationes, ro-
gationes, postulationes, gratiarum actiones
pro omnibus hominibus, Pro regibus, 2
omnibúsque nobilitate & sublimibus
dignitatibus præditis: ut conservemur
in ætate tranquilla & quieta, omni
cum pietate nitidi, atque hilaritate.
Nam hoc bonum est & acceptum coram 3
Deo servatore nostro, Qui vult omnes 4
homines servari, & ad agnitionem ve-
ritatis venire. Deus enim unus est, medi- 5
ator Dei & hominum unus, homo Jesus
Christus:

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

13 እንዘ ፡ ቀዲሙ ፡ ፀራፊ ፡ አነ ፡ ወሰዳዲ ፡ አፀአሊ ፡ ወበሕቱ ፡ ተሣሀለኒ ፡ እስመ ፡ በኢያአምሮ ፡
14 ገበርኩ ፡ በኢአሚን ፡፡ ወፈድፈደ ፡ ጸጋሁ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ በላዕሌየ ፡ በሃይማኖቱ ፡
15 ወበፍቅሩ ፡ ለኢየሱስ ፡ እግዚእነ ፡፡ እሙን ፡ ነገሩ ፡ ወርቱዕ ፡ ይትወከፍዎ ፡ በኵሉ ፡ እስ
መ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ መጽአ ፡ ውስተ ፡ ዓለም ፡ ከመ ፡ ያድኅኖሙ ፡ ለኃጥአን ፡ ወቀደመ ፡
16 ኪያየ ፡ ከመ ፡ ያርኢ ፡ በላዕሌየ ፡ ብዝኃ ፡ ትዕግሥቱ ፡ ለኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡፡ ወእኩና
17 ሙ ፡ አርአያ ፡ ለእለ ፡ ሀለውሙ ፡ ይእመኑ ፡ ቦቱ ፡ ለሕይወት ፡ ዘለዓለም ፡፡ ለንጉሠ ፡ ዘኢ
ይመውት ፡ ወኢያስተርኢ ፡ ለአምላክ ፡ ዘለዓለም ፡ ዘሎቱ ፡ ክብር ፡ ወስብሐት ፡ ለዓለም ፡ ዓለ
ም ፡ አሜን ፡፡ ር በ፫ ፡ ማርያም ፡፡
18 ዛቲ ፡ ትእዛዝ ፡ አማሕፀንኩ ፡ ወልድየ ፡ ጢሞቴዎስ ፡ በከመ ፡ ተነበዩ ፡ ዘላዕሌየ ፡ ከመ ፡ ትትጋደ
19 ል ፡ ሠናየ ፡ ገድለ ፡፡ እንዘ ፡ ብከ ፡ ሃይማኖት ፡ ወሠናየ ፡ ግዕዝ ፡፡ እስመ ፡ ሀለው ፡ እለ ፡ ዐውክ
20 ኩ ፡ እምሃይማኖት ፡ ወተሰብሩ ፡፡ እለ ፡ ቴሜኔዎስ ፡ ወአለክሰንድሮስ ፡ እለ ፡ መጠውክዎሙ ፡
ለሰይጣን ፡ ይትቀነዩ ፡ ኢይልምዱ ፡ ፀሪፈ ፡፡
1 ፪ አስተበቍዐከ ፡ ቀዳሚ ፡ ኵሉ ፡ ትግበር ፡ ጸሎተ ፡ ወስእለ ፡ ወተጋንዮ ፡ በእንተዝ ፡ ጸልዩ ፡ ላዕለ ፡
2 ኵሉ ፡ ሰብእ ፡፡ ወላዕለ ፡ ኵሉ ፡ ነገሥት ፡ ወመኳንንት ፡ ከመ ፡ በዕረፍ ፡ ወበጽሞዊ ፡ ይኩ
3 ን ፡ ንብረትነ ፡ በኵሉ ፡ ጽድቅ ፡ ወንጽሕ ፡፡ ዝኬ ፡ ሠናይ ፡ ወኅሩይ ፡ በቅድመ ፡ እግዚአብሔ
4 ር ፡ ወመድኃኒነ ፡፡ እስመ ፡ ውእቱ ፡ ይፈቅድ ፡ ኵሉ ፡ ሰብእ ፡ ይሕየው ፡ ወያእምርዋ ፡ ለጽድ
5 ቅ ፡፡ አሐዱ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወአሐዱ ፡ ኅሩይ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወሰብእ ፡ ኢየሱስ ፡ ክር
ስቶስ ፡ ዘኮነ ፡ ሰብአ ፡፡

Quum priùs blasphemus eram, & persequutor, & maledictus: sed misertus est 13
mei, quia ignorans feci, non credendo. Et abundavit gratia Dei, per me in fide, & 14
in dilectione Jesu Domini nostri. Verus est sermo, & oportet ut recipiatur univer- 15
sè, quòd Jesus Christus venit in mundum ut servaret peccatores: & anticipavit
me, Ut ostenderet in me multitudinem patientiæ Jesu Christi, & ut essem exemplo 16
iis qui credituri sunt in eo ad vitam æternam. Æterno regi immortali & invisi- 17
bili, Deo æterno, ei sit honos & gloria in seculum seculorum. Amen.

Pro tertiâ Mariâ.

Hoc mandatum commendo tibi, fili mi Timothee, secundùm prophetiam de me, ut cer- 18
tes bonum certamen, Habens fidem, & bonam conscientiam: nam fuerunt qui recess- 19
serunt à fide, & confracti sunt; Quorum sunt Temenæus, & Alexander, quos 20
tradidi satanæ, ut subditi sint, ne discant blasphemare.

CAP. II.

Rogo te ante omnia, ut facias preces, & petitiones, & supplicationes: propter- 1
eà orate pro omnibus hominibus: Et pro omnibus regibus, & potestatibus, ut 2
quietè & in silentio sit vita nostra in omni justitia & puritate. Hoc bonum & 3
approbatum est coram Deo, & Servatore nostro: Quia ipse vult ut omnis homo 4
vivat, & agnoscat veritatem. Unus Deus, & unus electus Dei & hominum, Je- 5
sus Christus qui factus est homo,

ἘΠΙΣΤΟΛΗ' ΠΡΟ'Σ ΤΙ'ΜΟΘΕΟΝ Α'. ΚΕΦ. Δ'. Ε'. ς'.

Dans semetipsum redemptionem pro omnibus, testimonium temporibus propriis:
6 Ὁ δοὺς ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ (β) πάντων, τὸ μαρτύριον καιροῖς ἰδίοις·
In quod positus sum ego prædicator & Apostolus, (veritatem dico in Christo, non
7 Εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ κήρυξ καὶ ἀπόστολος, (ἀλήθειαν (γ) λέγω ἐν Χριστῷ, οὐ
mentior,) doctor Gentium in fide & veritate. Volo ergò
8 ψεύδομαι,) διδάσκαλος ἐθνῶν (δ) ἐν πίστει καὶ ἀληθείᾳ. Βούλομαι οὖν
orare viros in omni loco, levantes puras manus, sine
προσεύχεσθαι τοὺς ἄνδρας ἐν παντὶ τόπῳ, ἐπαίροντας ὁσίους χεῖρας, χωρὶς
ira & disceptatione. Similiter & mulieres in habitu ornato,
9 ὀργῆς καὶ διαλογισμοῦ. (ε) Ὡσαύτως καὶ τὰς γυναῖκας ἐν καταστολῇ κοσμίῳ,
cum verecundia & modestia ornare seipsas, non in cincinnis, aut
μετὰ αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης κοσμεῖν ἑαυτάς, μὴ (ζ) ἐν πλέγμασιν, ἢ
auro, aut margaritis, vel veste pretiosa: Sed (quod decet mulieres
10 χρυσῷ, ἢ μαργαρίταις, ἢ ἱματισμῷ πολυτελεῖ· Ἀλλ' (ὃ πρέπει γυναιξὶν
promittentes pietatem) per opera bona. Mulier in silentio discat,
11 ἐπαγγελλομέναις θεοσέβειαν) δι' ἔργων ἀγαθῶν. Γυνὴ ἐν ἡσυχίᾳ μανθανέτω, Ε'
in omni subjectione. Mulieri autem docere non permitto, neque authoritatem usurpare
12 ἐν πάσῃ ὑποταγῇ. (η) Γυναικὶ δὲ διδάσκειν οὐκ ἐπιτρέπω, οὐδὲ αὐθεντεῖν
viri, sed esse in silentio. Adam enim primus formatus est, deindè Heva:
13 ἀνδρὸς, ἀλλ' εἶναι ἐν ἡσυχίᾳ. Ἀδὰμ γὰρ πρῶτος ἐπλάσθη, εἶτα Εὔα·
Et Adam non est seductus, at mulier seducta in transgressione fuit:
14 Καὶ Ἀδὰμ οὐκ ἠπατήθη, ἡ δὲ γυνὴ (θ) ἀπατηθεῖσα ἐν παραβάσει γέγονε·
Salvabitur autem per filiorum generationem, si manserint in fide, & dilectione, &
15 Σωθήσεται δὲ διὰ τῆς τεκνογονίας, ἐὰν μείνωσιν ἐν πίστει, καὶ ἀγάπῃ, καὶ
sanctificatione cum modestia.
ἁγιασμῷ μετὰ σωφροσύνης.

MS. A. (β) πάντων καιροῖς ἰδίοις· Ὃ ἐπιστεύθην ἐγὼ κήρυξ (γ) λέγω, οὐ ψεύδομαι,) (δ) ἐν πνεύματι καὶ (ε) Ὡσαύτως γυναῖκας (ζ) ἐν καταπλέγμασιν, καὶ χρυσίῳ, (η) ……… δὲ γυναικὶ οὐκ ἐπιτρέπω, (θ) ἐξαπατηθεῖσα

CAP. III. γʹ.

ς' Fidelis sermo: Si quis episcopatum expetit, pulchrum opus desiderat. Oportet
1 Πιστὸς ὁ λόγος· Εἴ τις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται, καλοῦ ἔργου ἐπιθυμεῖ. Δεῖ
ergò episcopum irreprehensibilem esse, unius uxoris virum, vigilantem, sobrium,
2 οὖν τὸν ἐπίσκοπον ἀνεπίληπτον εἶναι, μιᾶς γυναικὸς ἄνδρα, (α) νηφάλεον, σώφρονα,
ornatum, hospitalem, doctorem, Non vinolentum, non percussorem, non turpis lucri cupidum:
3 κόσμιον, φιλόξενον, διδακτικόν, Μὴ πάροινον, μὴ (β) πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ·
sed modestum, non pugnantem, non cupidum argenti, Propriæ domui benè præpositum,
4 ἀλλ' ἐπιεικῆ, ἄμαχον, ἀφιλάργυρον, Τοῦ ἰδίου οἴκου καλῶς προϊστάμενον,
filios habentem in subjectione cum omni castitate: (Si autem quis propriæ
5 τέκνα ἔχοντα ἐν ὑποταγῇ μετὰ πάσης σεμνότητος· (Εἰ δέ τις τοῦ ἰδίου
domui præesse non novit, quomodò Ecclesiæ Dei curam geret?) Non nuper insitum:
6 οἴκου προστῆναι οὐκ οἶδε, πῶς ἐκκλησίας Θεοῦ ἐπιμελήσεται;) Μὴ νεόφυτον·
ut non inaniter jactatus, in judicium incidat diaboli. Oportet autem illum &
7 ἵνα μὴ τυφωθεὶς, εἰς κρίμα ἐμπέσῃ τοῦ διαβόλου. Δεῖ (γ) δὲ αὐτὸν καὶ
testimonium bonum habere ab iis qui foris: ut non in opprobrium incidat, &
μαρτυρίαν καλὴν ἔχειν ἀπὸ τῶν ἔξωθεν· ἵνα μὴ εἰς ὀνειδισμὸν ἐμπέσῃ, καὶ
laqueum diaboli. Diaconos similiter pudicos, non bilingues, non vino multo
8 παγίδα τοῦ διαβόλου. Διακόνους ὡσαύτως σεμνούς, μὴ διλόγους, μὴ οἴνῳ πολλῷ
deditos, non turpe lucrum sectantes, Habentes mysterium fidei in pura
9 προσέχοντας, μὴ αἰσχροκερδεῖς, Ἔχοντας τὸ μυστήριον τῆς πίστεως ἐν καθαρᾷ
conscientia: Et hi autem probentur primùm, deindè ministrent
10 συνειδήσει· Καὶ οὗτοι δὲ δοκιμαζέσθωσαν πρῶτον, εἶτα διακονείτωσαν
inculpati existentes. Mulieres similiter honestas, non calumniosas, so-
11 ἀνέγκλητοι ὄντες. Γυναῖκας ὡσαύτως (δ) σεμνάς, μὴ διαβόλους, (ε) νη-
brias, fideles in omnibus. Diaconi sint unius uxoris viri, filiis
12 φαλέους, πιστὰς ἐν πᾶσι. Διάκονοι ἔστωσαν μιᾶς γυναικὸς ἄνδρες, τέκνων
benè præsidentes, & propriis domibus.
καλῶς προϊστάμενοι, καὶ τῶν ἰδίων οἴκων.

ΚΕΦ. γʹ. MS. A. (α) νηφάλιον, (β) πλήκτην· ἀλλὰ (γ) δὲ καὶ (δ) * σεμνούς, (ε) νηφαλίους,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

6 ܗܘ ܕܝܗܒ ܢܦܫܗ ܦܘܪܩܢܐ ܚܠܦ ܟܠ ܐܢܫ. ܣܗܕܘܬܐ ܕܐܬܬ ܒܙܒܢܗ. * ܗܝ ܕܐܢܐ
7 ܐܬܬܣܝܡܬ ܟܪܘܙܐ ܘܫܠܝܚܐ. ܩܘܫܬܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܘܠܐ ܡܕܓܠ ܐܢܐ. ܕܗܘܝܬ ܡܠܦܢܐ
ܠܥܡܡܐ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܕܫܪܪܐ. * ܨܒܐ ܐܢܐ ܗܟܝܠ. ܕܢܗܘܘܢ ܡܨܠܝܢ ܓܒܪܐ ܒܟܠ ܕܘܟ. ܟܕ 8
ܡܪܝܡܝܢ ܐܝܕܝܗܘܢ ܕܟܝܬܐܝܬ ܕܠܐ ܪܘܓܙܐ ܘܕܠܐ ܚܘܫܒܐ. * ܘܗܟܢܐ ܐܦ ܢܫܐ ܒܐܣܟܡܐ 9
ܕܢܟܦܐ. ܒܒܗܬܬܐ ܘܒܢܟܦܘܬܐ ܢܗܘܐ ܨܒܬܗܝܢ. ܠܐ ܒܓܕܘܠܐ ܘܒܕܗܒܐ: ܐܘ
10 ܒܡܪܓܢܝܬܐ ܐܘ ܒܠܒܘܫܐ ܫܦܝܪܐ. * ܐܠܐ ܒܥܒܕܐ ܛܒܐ. ܐܝܟ ܕܝܐܐ ܠܢܫܐ ܕܡܫܬܘܕܝܢ
11 ܕܚܠܬ ܐܠܗܐ. * ܐܢܬܬܐ ܒܫܠܝܐ ܬܗܘܐ ܝܠܦܐ ܒܟܠ ܫܘܥܒܕ. * ܠܐܢܬܬܐ ܓܝܪ ܠܡܠܦܘ ܠܐ ܡܦܣ
12 ܐܢܐ. ܘܠܐ ܠܡܡܪܚܘ ܥܠ ܓܒܪܐ. ܐܠܐ ܬܗܘܐ ܒܫܠܝܐ. * ܐܕܡ ܓܝܪ ܩܕܡ ܐܬܓܒܠ ܘܗܝܕܝܢ
13 ܚܘܐ. * ܘܐܕܡ ܠܐ ܛܥܐ. ܐܢܬܬܐ ܕܝܢ ܛܥܬ ܘܥܒܪܬ ܥܠ ܦܘܩܕܢܐ. * ܚܝܐ ܕܝܢ ܒܝܕ ܝܠܕܝܗ̈ ܐܢ
14 ܢܩܘܘܢ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܘܒܚܘܒܐ ܘܒܩܕܝܫܘܬܐ ܘܒܢܟܦܘܬܐ.
15

* ܩܦܠܐܘܢ * ܓ *

* ܚܕ ܒܫܒܐ * ܒ * ܒܬܪ ܕܢܚܐ *

1 * ܡܗܝܡܢܐ ܗܝ ܡܠܬܐ. ܕܐܢ ܐܢܫ ܪܐܓ ܩܫܝܫܘܬܐ. ܥܒܕܐ ܛܒܐ ܪܐܓ. * ܘܘܠܐ ܕܢܗܘܐ
2 ܩܫܝܫܐ. ܐܝܢܐ ܕܡܘܡܐ ܠܐ ܡܫܬܟܚ ܒܗ. ܘܢܗܘܐ ܒܥܠܐ ܕܚܕܐ ܐܢܬܬܐ. ܐܝܢܐ ܕܥܝܪ ܒܪܥܝܢܗ.
ܘܢܟܦ ܘܡܨܛܠܚ. ܘܪܚܡ ܐܟܣܢܝܐ ܘܡܠܦܢܐ. * ܘܠܐ ܢܗܘܐ ܡܫܬܪܓ ܠܚܡܪܐ. ܘܠܐ ܪܗܝܒܐ 3
ܐܝܕܗ ܠܡܡܚܐ. ܐܠܐ ܢܗܘܐ ܡܟܝܟ. ܘܠܐ ܢܗܘܐ ܚܪܝܢܐ. ܘܠܐ ܪܚܡ ܟܣܦܐ. * ܘܢܗܘܐ ܡܕܒܪ ܒܝܬܗ ܫܦܝܪ. ܘܐܚܝܕ 4
ܒܢܘܗܝ ܒܫܘܥܒܕܐ ܒܟܠ ܢܟܦܘ. * ܐܢ ܓܝܪ ܒܝܬܗ ܕܝܠܗ ܠܐ ܝܕܥ ܠܡܕܒܪܘ ܫܦܝܪ. ܐܝܟܢܐ ܡܫܟܚ 5
6 ܠܥܕܬܐ ܕܐܠܗܐ ܠܡܕܒܪܘ. * ܘܠܐ ܢܗܘܐ ܚܕܬ ܒܬܠܡܝܕܘܬܐ. ܕܠܐ ܢܬܪܝܡ ܘܢܦܠ
7 ܒܕܝܢܐ ܕܣܛܢܐ. * ܘܘܠܐ ܕܢܗܘܐ ܠܗ ܣܗܕܘܬܐ ܛܒܬܐ ܡܢ ܒܪܝܐ. ܕܠܐ ܢܦܠ ܒܚܣܕܐ
8 ܘܒܦܚܐ ܕܣܛܢܐ. * ܘܗܟܢܐ ܐܦ ܡܫܡܫܢܐ ܢܗܘܘܢ ܕܟܝܐ. ܘܠܐ ܢܗܘܘܢ ܡܡܠܠܝܢ ܬܪܬܝܢ. ܘܠܐ
9 ܢܗܘܘܢ ܡܫܬܪܓܝܢ ܠܚܡܪܐ ܣܓܝܐܐ. ܘܠܐ ܢܗܘܘܢ ܪܚܡܝܢ ܝܘܬܪܢܐ ܛܢܦܐ. * ܐܠܐ ܢܗܘܘܢ ܐܚܝܕܝܢ ܐܪܙܐ ܕܗܝܡܢܘܬܐ
10 ܒܬܐܪܬܐ ܕܟܝܬܐ. * ܘܗܢܘܢ ܕܝܢ ܢܬܒܩܘܢ ܠܘܩܕܡ. ܘܗܝܕܝܢ ܢܫܡܫܘܢ. ܟܕ ܐܢܫ ܠܐ ܥܕܠܐ ܠܗܘܢ.
11 * ܘܗܟܢܐ ܐܦ ܢܫܐ ܢܗܘܝܢ ܢܟܦܢ. ܘܥܝܪܢ ܒܪܥܝܢܗܝܢ. ܘܡܗܝܡܢܢ ܒܟܠܡܕܡ. ܘܠܐ ܢܗܘܝܢ
12 ܐܟܠܩܪܨܐ. * ܡܫܡܫܢܐ ܢܗܘܘܢ. ܐܝܠܝܢ ܕܚܕܐ ܐܢܬܬܐ ܢܣܒܘ. ܘܕܒܪܘ ܒܢܝܗܘܢ ܘܒܬܝܗܘܢ ܫܦܝܪ.

Qui dedit semetipsum redemptionem pro 6
omnibus, testimonium quod evenit tempore
suo; Cujus positus sum præco & Apostolus. 7
Veritatem dico, & non mentior, quia fui
doctor Gentium in fide veritatis. Volo igi- 8
tur ut orent viri in omni loco, purè sustollentes manus suas, sine ira, & sine curis.
Similiter & mulieres in habitu casto vesti- 9
menti, cum verecundia & pudicitia sit ornatus earum: non in tortis crinibus & auro,
aut margaritis, aut vestibus elegantibus:
Sed in operibus bonis, sicut decet mulieres, 10
quæ profitentur timorem Dei. Mulier in si- 11
lentio discat cum omni subjectione. Mulieri 12
enim docere non permitto, neque audere in
virum, sed esse in silentio. Adam enim pri- 13
mùm effictus fuit, & deinde Eva. Et Adam 14
non fuit deceptus, mulier autem fuit seducta,
& transgressa est præceptum. Servabitur au- 15
tem per natos suos si permanserint in fide,
& charitate, & sanctificatione, & castitate.

CAP. III.

Dominicâ secundâ post Epiphaniam. 3.

Fidelis est sermo, Si quis desiderat Pres- 1
byteratum, opus bonum desiderat. Oportet 2
autem eum esse Presbyterum, in quo nævus
non reperiatur, & qui fuerit maritus unius
uxoris: qui mente sit vigilanti, & castus, atque compositus, diligens advenas, & doctor: Non autem immoderatus in vino, ne- 3
que cujus manus sit velox ad percutiendum:
sed sit mansuetus, & non litigiosus; neque
amator argenti. Sed probè gubernans do- 4
mum suam, & tenens liberos suos in subjectione cum omni puritate. Si quis enim do- 5
mum propriam nescit benè moderari, quomodo poterit Ecclesiam Dei gubernare?
Nec sit recentis discipulatûs, ne efferatur & 6
incidat in judicium Satanæ. Oportet autem 7
illum bonum habere testimonium ab extraneis, ne incidat in opprobrium, & in laqueum Satanæ. Eodem quoque modo Diaconi 8
sint puri, neque loquantur duplicia, neque
sint ad multum vinum proclives, neque diligant lucra sordida: Sed amplectantur ar- 9
canum fidei cum sincera conscientia. Atque 10
hi ipsi probentur primùm, & deindè ministrent, quum culpâ caruerint. Sic etiam mu- 11
lieres sint castæ, sintque vigili mente, & fideles per omnia; neque sint calumniatrices.
Diaconi sint, is qui unicam uxorem habue- 12
rit, beneque rexerit liberos suos & domum
suam.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

6 ወመጠወ ፡ ርእሶ ፡ ቤዛ ፡ ኵሉ ፡ ወኮነ ፡ ሰማዕተ ፡ በዕድሜሁ ። ወሎቱ ፡ ተሠየም
7 ኩ ፡ ሐዋርያ ፡ ወሰባኬ ፡ እሙነ ፡ እብል ፡ ወኢይሔሱ ፡ ተሠየምኩ ፡ መምህረ ፡ ለአሕ
8 ዛብ ፡ በሃይማኖት ፡ ወበጽድቅ ። ወእፈቅድ ፡ ለዕደው ፡ ይጸልዩ ፡ በኵሉ ፡ ገጽ ፡ መ
9 ካን ፡ ወያንሥኡ ፡ እደዊሆሙ ፡ ዘእንበለ ፡ ነጐርጓር ፡ ወኑፋቄ ። ከማሁ ፡ አንስት
ኒ ፡ ይትረሰያ ፡ በጸሎት ፡ ይከርናዋ ፡ ወበአንጽሖ ፡ ርእሶን ፡ እመዝሙት ፡ አኮ ፡ በሰሐ
በለተ ፡ ወርቅ ፡ ወበባሕርይ ፡ ወበአልባስ ፡ ቅድው ፡ ዘዕጹብ ፡ ሤጡ ፡ ወአኮ ፡ በተፀፍሮ ፡
ሠዕርቶን ።

Et tradidit semetipsum redemptionem pro omnibus, & factus est testis in 6
tempore suo. Et ei constitutus sum Apostolus, & concionator, veritatem 7
dico, & non mentior, Constitutus sum doctor Gentium in fide, & in veritate.
Et volo viros orare in quocunque loco, & ut levent manus suas, sine murmu- 8
ratione & hæsitatione. Sic mulieres amiciantur in oratione, ornent seipsas etiam 9
cum puritate à scortatione, non cum funibus auri, & margaritis, & cum
vestimentis fragrantibus magni pretii, & non cum concinnatione capillorum
suorum:

Versio VULGATA LATINA.

6 Qui dedit redemptionem semetipsum pro omnibus, testimonium temporibus
7 suis: In quo positus sum ego prædicator & Apostolus, (veritatem dico, non
8 mentior,) doctor Gentium in fide, & veritate. Volo ergò viros orare in omni
9 loco, levantes puras manus sine ira, & disceptatione. Similiter & mulieres
in habitu ornato, cum verecundia & sobrietate ornantes se, & non in tor-
10 tis crinibus, aut auro, aut margaritis, vel veste pretiosa: Sed quod decet
11 mulieres, promittentes pietatem per opera bona. Mulier in silentio discat
12 cum omni subjectione. Docere autem mulieri non permitto, neque domina-
13 ri in virum; sed esse in silentio. Adam enim primus formatus est, deindè
14 Heva: Et Adam non est seductus, mulier autem seducta in prævaricatione
15 fuit. Salvabitur autem per filiorum generationem, si permanserit in fide,
& dilectione, & sanctificatione cum sobrietate.

CAP. III.

1 Fidelis sermo: Si quis episcopatum desiderat, bonum opus desiderat.
Oportet ergò episcopum irreprehensibilem esse, unius uxoris virum, sobrium, 2
prudentem, ornatum, pudicum, hospitalem, doctorem, Non vinolentum, 3
non percussorem, sed modestum; non litigiosum, non cupidum, Sed suæ 4
domui benè præpositum, filios habentem subditos cum omni castitate. Si 5
quis autem domui suæ præesse nescit, quomodò Ecclesiæ Dei diligentiam
habebit? Non neophytum: ne in superbiam elatus, in judicium incidat 6
diaboli. Oportet autem illum & testimonium habere bonum ab iis qui fo- 7
ris sunt, ut non in opprobrium incidat, & in laqueum diaboli. Diaconos 8
similiter pudicos, non bilingues, non multo vino deditos, non turpe lu- 9
crum sectantes: Habentes mysterium fidei in conscientia pura. Et hi autem 10
probentur primùm: & sic ministrent, nullum crimen habentes. Mulieres 11
similiter pudicas, non detrahentes, sobrias, fideles in omnibus. Diaconi 12
sint unius uxoris viri: qui filiis suis benè præsint, & suis domibus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

6 * الباذل ذاته عوض فداء عن الكل بالشهادة في اوقات سلف تحديدها * التي جعلت انا نذيرا
7 لها ورسولا * اقول حقا فلا اكذب * معلما للامم بالامانة والحق * تم * السبت *
8 * واوثر ان يصلي الرجال في كل مكان اذ يرفعون ايديا بارة بلا غيظ وافتكار * وكذلك اريد
9 النساء يوشحن ذاتهن بحلة موشاة بالاستحياء والعفة * لا بالضفاير والذهب * لا باللولو والجواهر *
او بثوب فاخر * بل بما يليق بالنساء الواعدات ان يجملن عبادتهن بالاعمال الصالحة * 10
11 * ولتتعلم الامراة في السكوت بكافة الخضوع * ولست امر امراة ان تعلم ولا تتامر على 12
13 رجل * بل تكون في سكوت * لان ادم جبل اولا ثم حوا * وادم لم يطغ * والامراة لما 14
15 طغيت حصلت في المعصية * وستخلص بولود الاولاد * ان ثبتن في الامانة والمحبة والقداسة
بالعفة * تم *

* الفصل الثالث *

* قراءة الخميس من الجمعة السادسة والعشرين بعد العنصرة *

1 * صادق القول * من يشتهي اسقفية يشتهي عملا جليلا * فينبغي اذا ان يكون الاسقف لا 2
ناقصا * رجل امراة واحدة * متيقظا * عفيفا * مزينا بالورع * محبا للغريب * ذا تعليم *
3 * لا مستاسدا من الخمر * لا جارحا بكلامه * بل وديعا * لا مخاصما * لا محبا للفضة * قيما بتدبير 4
منزله حسنا * له اولاد في طاعته بكافة النزاهة المهذبة * فان كان احد ما يعرف يقوم بسياسة 5
منزله * فكيف يهتم بكنيسة الله * ولا يكون ذا غرسة جديدة في الامانة * لئلا يتصلف فيسقط 6
في جناية المحال * ويجب ان يكون الذين خارج البيعة يشهدون له شهادة حسنة * لئلا يسقط في 7
التعيير وفخ المحال * وليكن الشمامسة هكذا مهذبين * لا ذوي كلامين * ولا يجنحوا الى 8
كثرة الخمر * لا يكون تكسبهم مستقبحا * لهم سر الامانة في بصيرة نقية * هولاء 9 10
فليمتحنوا اولا ثم فليخدموا اذ هم بلا زلة * وكذلك النساء فليكن مهذبات * غير عوابات * 11
متيقظات * ثقات في كل شي * وليكن الشمامسة رجالا ذوي امراة واحدة * قيمين 12
بتدبير اولادهم ومنازلهم حسنا *

Qui seipsum commutavit in compensa- 6
tionem redemptionis pro omnibus, cum
testimonio in temporibus quorum desti-
natio præteriit: Cujus constitutus sum 7
ego monitor & Apostolus (veritatem di-
co, & non mentior) doctor Gentium cum
fide ac veritate. Finis.

Sabbatho.

Volo autem ut orent viri quovis in loco, 8
attollentes manus innocentes absque ira
& hæsitatione. Itidémque volo mulie- 9
res ornare sese stolâ ornatâ pudore &
castitate, non cincinnis, & auro, non
unionibus, ac gemmis, aut veste superbâ:
Sed ut decet mulieres pollicentes suam 10
se pietatem exculturas bonis operibus.
Discátque mulier cum silentio, omni 11
cum subjectione. Neque permitto mulieri 12
docere, nec authoritatem usurpare in vi-
rum, sed esse in silentio. Adam enim 13
plasmatus est prior, deindè Eva. Et 14
Adam non fuit seductus: sed mulier,
quum seducta fuisset, incidit in contu-
maciam. At servabitur per generatio- 15
nem liberorum, si manserint illæ in fi-
de, & charitate, & sanctimonia, cum
castitate. Finis.

CAP. III.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis vigesimæ sextæ post Pentecosten.

Verus est sermo, Qui appetit Episco- 1
patum, præclarum opus appetit. Opor- 2
tet igitur episcopum esse non imperfe-
ctum, virum uxoris unius, vigilantem,
castum, modestiâ ornatum, amatorem
peregrini, aptum ad docendum: Non 3
insolentem præ vino, non vulnerantem
verbis suis, sed mitem; non litigiosum,
non amatorem pecuniæ: Qui benè præ- 4
sit administrationi domus suæ, qui libe-
ros habeat sub obedientia sua, omni
cum honestâ continentiâ. Nam si quis 5
nescit præesse directioni domus suæ, quo-
modò curam habebit Ecclesiæ Dei? Et 6
ne sit recens plantatus in fide, ne arro-
gantiâ ductus incidat in calumniam
fraudulenti. Oportet etiam ut qui ex- 7
tra Ecclesiam sunt, reddant ei testimo-
nium bonum, ne incidat in opprobrium
& laqueum fraudulenti. Diaconi quo- 8
que sint ita morati, non duplicis sermo-
nis, neque sint proni ad copiam vini, non
sit lucrum eorum turpe, Habentes my- 9
sterium fidei cum conscientia pura. Hi 10
probentur priùs, deindè ministrent, si
sint sine crimine. Eodémque modo muli- 11
eres sint moratæ, non obtrectatrices, vi-
giles, fidæ in omnibus rebus. Sintque 12
Diaconi viri uxoris unius, rectè ge-
rentes gubernationem liberorum suorum,
ac propriarum domorum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

10 ፎ በጴጥሮስ ፡ መንበብ ፡ በ፫ ፡ ማርያም ፡ በበዓለ ፡ አርብዓ ፡ ኀበ ፡ ይትነበብ ።
11 ዘእንበለ ፡ በዘ ፡ ይደልወን ፡ ለአንስት ፡ በትምህርተ ፡ ጽድቅ ፡ በምግባረ ፡ ሠናይ ። ብእ
12 ሲትኒ ፡ በጽምው ፡ ትትመሀር ፡ ወትትአዘዝ ፡ በኵሉ ። ወብእሲትሰ ፡ ትምሀር ፡ ኢናበ
13 ውሕ ፡ ወኢትሜጠል ፡ ላዕለ ፡ ብእሲ ፡ ደእሙ ፡ በጽምው ፡ ተሃሉ ። እስመ ፡ አዳም ፡
14 ቀደመ ፡ ተፈጥሮ ፡ ወእምድኅሬሁ ፡ ሔዋ ። ወአዳምሰ ፡ ኢሰሐተ ፡ ብእሲት ፡ ሰሐተት ፡
15 ወዐለወት ። ወባሕቱ ፡ ተሐዩ ፡ በእንተ ፡ ውሉደ ፡ ለእመ ፡ ነበሩ ፡ በሃይማኖት ፡ ወበተፋ
ቅሮ ፡ ወቅድሳት ፡ ወአንጽሖ ፡ ርእሶሙ ።
1 ፫ እሙን ፡ ነገሩ ። ፪ ዘይፈቅድ ፡ ይሠየም ፡ ጳጳስ ፡ ሠናየ ፡ ግብረ ፡ ፈተወ ።
2 ወባሕቱ ፡ ርቱዕ ፡ ዘይሠየም ፡ ጳጳስ ፡ ዘኢያደሉ ፡ ለገጽ ፡ ዘአሐተ ፡ ብእሲተ ፡ አውሰበ ።
3 ብእሲ ፡ ጠቢብ ፡ ዘአንጽሐ ፡ ርእሶ ፡ ወመምህር ፡ መገሥጽ ፡ ወመፍቀሬ ፡ ነግድ ። ዘኢ
4 ይሰቲ ፡ ወይነ ፡ ዘኢይዘብጥ ፡ በቃሉ ፡ ዘኢይትጋአዝ ፡ ወኢያፈቅር ፡ ንዋየ ። ዘሠናይ ፡
5 ሥርዐት ፡ ቤቱ ፡ ዘቦ ፡ ውሉደ ፡ ዘይትኤዘዙ ፡ ዘንጹሕ ፡ በኵሉ ። ወዘሰ ፡ ቤቶ ፡ ኢይ
6 ክል ፡ ሠሪዐ ፡ እፎኑ ፡ ቤተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ያስተሐምም ። ወኢይትዐበይ ፡ ከመ ፡
7 ኢይጸአል ፡ ወኢይደቅ ፡ ውስተ ፡ መሥገርተ ፡ ሰይጣን ። ወዓዲ ፡ ርቱዕ ፡ ዘሰብእ ፡ እፍ
8 አ ፡ ይንእድዎ ፡ ከመ ፡ ኢይደቅ ፡ ውስተ ፡ ፅእለት ፡ ወመሥገርተ ፡ ሰይጣን ። ወዲያቆናት
ኒ ፡ ከማሁ ፡ ንጹሓን ፡ እለ ፡ አሐዱ ፡ ቃሎሙ ፡ እለ ፡ ኢያብዝኁ ፡ ወይነ ፡ እለ ፡ ኢያፈቅ
9 ሩ ፡ ረባሐ ። እለ ፡ የዐቅቡ ፡ ምክረ ፡ ሃይማኖቶሙ ፡ በልብ ፡ ንጹሕ ።
10 ወሎሙኒ ፡ ይቅድሙ ፡ አመክሮቶሙ ፡ ወእምዝ ፡ ይትለአኩ ፡ ወኅሩያን ፡ እሙንቱ ።
11 ወአንስትኒ ፡ ከማሁ ፡ እለ ፡ አንጽሐ ፡ ርእሶን ፡ እለ ፡ ኢያስተደንግጻ ፡ ጠቢባት ፡ ወምእመ
12 ናት ፡ በኵሉ ፡ ወይትለአካ ። ወብእሲኒ ፡ ዘአሐተ ፡ ብእሲተ ፡ አውሰበ ፡ ዘቦ ፡ ውሉደ ፡
ዘሠናይ ፡ ግዕዘ ፡ ቤቱ ።

Pro Petro lectio. Pro tertia Maria. Solennitate quadragesimæ, ubi legitur. 10

Sed cum iis quæ decent mulieres, in doctrina veritatis in opere bono. Mulier in si- 11
lentio discat, & subdita sit in omnibus. Et mulieri docere non permittimus, neque 12
dominari in virum; sed in silentio esse. Quia Adam primò creatus fuit, & posteà 13
Heva: Et Adam non seduxit, mulier seduxit & prævaricata est. Tamen vivet 14
per filios, si manserint in fide, & charitate, & sanctificatione, & purgaverint seipsos. 15

CAP. III.

Fidus sermo; Volēs fieri Papa, (i.e. Episcopus,) bonum opus desideravit. Veruntamē 1
oportet ut is fiat Papa, qui non est hypocrita, qui unam uxorem duxit, vir sapiens, qui 2
purgavit seipsum, & doctor, & reprehensor, & hospitalis, Qui non bibit vinum, qui 3
non percutit, aptus, qui non est litigiosus, & non est avarus, Cujus benè constituta 4
est domus, qui habet filios obedientes, qui purus est in omnibus. Et qui domum 5
suam non potest constituere, quomodò domum Dei curabit? Neque elatus sit, ut 6
non opprobrio sit, & incidat in rete satanæ. Et ulteriùs, oportet ut homines extra- 7
nei laudent eum, ne incidat in opprobrium & rete satanæ. Et quòd Diaconi si- 8
militer puri sint, quorum unus est sermo, qui non abundant vino, qui non diligunt
lucrum: Qui custodiunt mysterium fidei eorum in corde puro. Et eos priùs 9
probent, & tunc ministrent, & approbati sint. Et mulieres similiter, quæ purga- 10
vêre seipsas, non pungentes, prudentes, & fideles in omnibus, & ministrent. 11
Et Diaconus sit vir qui unam uxorem duxit: qui habuit liberos, cujus benè mo- 12
rata est domus.

Ooooo

ἘΠΙΣΤΟΛῊ ΠΡῸΣ ΤΙΜΌΘΕΟΝ Α'. ΚΕΦ. ϛ'. Ζ'. Η'. Θ'.

Nam benè ministrantes, gradum sibiipsis bonum acquirunt, & multam
13 Οἱ γὰρ καλῶς διακονήσαντες, βαθμὸν ἑαυτοῖς καλὸν περιποιοῦνται, καὶ πολλὴν
libertatem in fide quæ in Christo Jesu. Hæc tibi scribo, sperans venire ad
14 παῤῥησίαν ἐν πίστει τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ταῦτά σοι γράφω, ἐλπίζων ἐλθεῖν πρός
te citò: Si autem tardavero, ut scias quomodò oporteat in domo Dei
15 σε (ζ) τάχιον· Ἐὰν δὲ βραδύνω, ἵνα εἰδῇς πῶς δεῖ ἐν οἴκῳ Θεοῦ
conversari, quæ est Ecclesia Dei vivi, columna & firmamentum
ἀναστρέφεσθαι, ἥτις ἐστὶν ἐκκλησία Θεοῦ ζῶντος, στῦλος καὶ ἑδραίωμα
veritatis. Et manifestè magnum est pietatis mysterium: Deus
16 τῆς ἀληθείας. Καὶ ὁμολογουμένως μέγα ἐστὶ τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον· Θεὸς
manifestatus est in carne, justificatus est in Spiritu, visus est angelis, prædicatus est in
ἐφανερώθη ἐν σαρκί, ἐδικαιώθη ἐν Πνεύματι, ὤφθη ἀγγέλοις, ἐκηρύχθη ἐν
Gentibus, creditum est in mundo, receptus est in gloria.
ἔθνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ, ἀνελήφθη ἐν δόξῃ.

CAP. IV. δ'.

At Spiritus disertè dicit; Quia in novissimis temporibus deficient quidam
1 Τὸ δὲ Πνεῦμα ῥητῶς λέγει, Ὅτι ἐν ὑστέροις καιροῖς ἀποστήσονταί τινες
fide, attendentes spiritibus deceptoribus, & doctrinis dæmoniorum,
τῆς πίστεως, προσέχοντες πνεύμασι πλάνοις, καὶ διδασκαλίαις δαιμονίων,
In hypocrisi falsa loquentium, cauteriatam habentium propriam conscientiam,
2 Ἐν ὑποκρίσει ψευδολόγων, (α) κεκαυτηριασμένων τὴν ἰδίαν συνείδησιν,
Prohibentium nubere, abstinere cibis, quos Deus creavit ad acceptionem
3 Κωλυόντων γαμεῖν, ἀπέχεσθαι βρωμάτων, ἃ ὁ Θεὸς ἔκτισεν εἰς μετάληψιν
cum gratiarum actione fidelibus, & cognoscentibus veritatem: Quia omnis
4 μετὰ εὐχαριστίας τοῖς πιστοῖς, καὶ ἐπεγνωκόσι τὴν ἀλήθειαν· Ὅτι πᾶν
creatura Dei bona, & nihil rejiciendum, cum gratiarum actione sumptum:
κτίσμα Θεοῦ καλόν, καὶ οὐδὲν ἀπόβλητον, μετὰ εὐχαριστίας λαμβανόμενον·

Sanctificatur enim per verbum Dei & orationem. Hæc subjiciens fra-
Ἁγιάζεται γὰρ διὰ λόγου Θεοῦ καὶ ἐντεύξεως. Ταῦτα ὑποτιθέμενος τοῖς ἀ- 5
tribus, bonus eris minister Jesu Christi, enutritus verbis fidei, 6
δελφοῖς, καλὸς ἔσῃ διάκονος (β) Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐντρεφόμενος τοῖς λόγοις τῆς πίστεως,
& bonæ doctrinæ, quam assecutus es. At prophanas & aniles fabulas
καὶ τῆς καλῆς διδασκαλίας, (γ) ᾗ παρηκολούθηκας. Τοὺς δὲ βεβήλους καὶ γραώδεις μύθους 7
rejice: exerce autem teipsum ad pietatem: Nam corporalis exercitatio ad
Η' παραιτοῦ· γύμναζε δὲ σεαυτὸν πρὸς εὐσέβειαν. Ἡ γὰρ σωματικὴ γυμνασία πρὸς 8
modicum est utilis: at pietas ad omnia utilis est, promissionem habens
Ζ' ὀλίγον ἐστὶν ὠφέλιμος· ἡ δὲ εὐσέβεια πρὸς πάντα ὠφέλιμός ἐστιν, ἐπαγγελίαν ἔχουσα
vitæ quæ nunc, & futuræ. Fidelis sermo, & omni acceptione dignus. In
ζωῆς τῆς νῦν, καὶ τῆς μελλούσης. Πιστὸς ὁ λόγος, καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος. Εἰς 9
hoc enim & laboramus, & probris afficimur, quia speravimus in Deo 10
τοῦτο (δ) γὰρ καὶ κοπιῶμεν, καὶ (ε) ὀνειδιζόμεθα, ὅτι ἠλπίκαμεν ἐπὶ Θεῷ
vivente, qui est Salvator omnium hominum, maximè fidelium. Annuntia hæc,
Θ' ζῶντι, ὅς ἐστι σωτὴρ πάντων ἀνθρώπων, μάλιστα πιστῶν. Παράγγελλε ταῦτα, 11
& doce. Nemo tuam juventutem contemnat: sed exemplum esto
καὶ δίδασκε. Μηδείς σου τῆς νεότητος καταφρονείτω· ἀλλὰ τύπος γίνου 12
fidelium, in verbo, in conversatione, in charitate, in spiritu, in fide,
τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν (ζ) ἀγάπῃ, ἐν πνεύματι, ἐν πίστει,
in castitate. Dum venio attende lectioni, exhortationi, do-
ἐν ἁγνείᾳ. Ἕως ἔρχομαι πρόσεχε τῇ ἀναγνώσει, τῇ παρακλήσει, τῇ διδα- 13
ctrinæ. Ne neglige illud in te donum, quod datum est tibi per prophetiam,
σκαλίᾳ. Μὴ ἀμέλει τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος, ὃ ἐδόθη σοι διὰ προφητείας, 14
cum impositione manuum presbyterii.
μετὰ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ πρεσβυτερίου.

MS.A. (ζ) ἐν τάχει· Κεφ. δ'. MS.A. (α) κεκαυστηριασμένων (β) Χριστοῦ Ἰησοῦ, (γ) ἧς (δ) γὰρ κοπιῶμεν, (ε) ἀγωνιζόμεθα, (ζ) ἀγάπῃ, ἐν πίστει,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

13 * ܐܝܠܝܢ ܓܝܪ ܕܫܦܝܪ ܫܡܫܘ܂ ܕܪܓܐ ܛܒܐ ܩܢܝܢ ܠܢܦܫܗܘܢ܂ ܘܣܓܝܐܐ ܦܪܗܣܝܐ
14 ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ܂ * ܗܠܝܢ ܟܬܒ ܐܢܐ ܠܟ܂ ܟܕ ܡܣܒܪ ܐܢܐ ܕܒܥܓܠ ܐܬܐ ܐܢܐ
15 ܠܘܬܟ܂ * ܐܢ ܕܝܢ ܡܘܚܪ ܐܢܐ܂ ܕܬܕܥ ܐܝܟܢܐ ܘܠܐ ܠܡܬܗܦܟܘ ܒܒܝܬܗ ܕܐܠܗܐ܂
16 ܕܐܝܬܝܗ ܥܕܬܐ ܕܐܠܗܐ ܚܝܐ܂ ܥܡܘܕܐ ܘܫܬܐܣܬܐ ܕܫܪܪܐ܂ * ܘܫܪܝܪܐܝܬ ܪܒ ܗܘ ܐܪܙܐ ܗܢܐ
ܕܟܐܢܘܬܐ܂ ܕܐܬܓܠܝ ܒܒܣܪ܂ ܘܐܙܕܕܩ ܒܪܘܚ܂ ܘܐܬܚܙܝ ܠܡܠܐܟܐ܂ ܘܐܬܟܪܙ ܒܝܬ ܥܡܡܐ܂
ܘܐܬܗܝܡܢ ܒܥܠܡܐ܂ ܘܐܣܬܠܩ ܒܫܘܒܚܐ܂

* ܩܦܠܐܘܢ * ܕ *

1 * ܪܘܚܐ ܕܝܢ ܦܫܝܩܐܝܬ ܐܡܪܐ܂ ܕܒܙܒܢܐ ܐܚܪܝܐ܂ ܢܦܩܘܢ ܐܢܫ ܐܢܫ ܡܢ ܗܝܡܢܘܬܐ܂
2 ܘܢܐܙܠܘܢ ܒܬܪ ܪܘܚܐ ܛܥܝܢܝܬܐ ܘܒܬܪ ܝܘܠܦܢܐ ܕܫܐܕܐ܂ * ܗܠܝܢ ܕܒܐܣܟܡܐ ܕܓܠܐ
3 ܡܛܥܝܢ ܘܡܡܠܠܝܢ ܕܓܠܘܬܐ܂ ܘܚܡܝܢ ܒܬܐܪܬܗܘܢ܂ * ܘܟܠܝܢ ܠܡܙܕܘܓܘ܂
ܘܦܪܫܝܢ ܡܢ ܡܐܟܘܠܬܐ܂ ܐܝܠܝܢ ܕܐܠܗܐ ܒܪܐ ܐܢܝܢ ܠܡܬܚܫܚܘ ܘܠܡܘܕܝܘ܂
4 ܠܐܝܠܝܢ ܕܡܗܝܡܢܝܢ ܘܝܕܥܝܢ ܫܪܪܐ܂ * ܡܛܠ ܕܟܠ ܕܒܪܐ ܐܠܗܐ ܫܦܝܪ ܗܘ܂ ܘܠܝܬ
5 ܡܕܡ ܕܡܣܠܝ ܐܢ ܒܬܘܕܝܬܐ ܢܬܢܣܒ܂ * ܡܬܩܕܫ ܗܘ ܓܝܪ ܒܡܠܬܐ ܕܐܠܗܐ ܘܒܨܠܘܬܐ܂
6 * ܗܠܝܢ ܐܢ ܬܗܘܐ ܡܠܦ ܠܐܚܝܟ܂ ܡܫܡܫܢܐ ܛܒܐ ܬܗܘܐ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ܂ ܟܕ ܡܬܪܒܐ ܐܢܬ
7 ܒܡܠܝ ܕܗܝܡܢܘܬܐ܂ ܘܒܝܘܠܦܢܐ ܛܒܐ ܕܝܠܦܬ ܐܢܬ܂ * ܡܢ ܫܘܥܝܬܐ ܕܝܢ ܕܣܒܬܐ
8 ܣܟܠܬܐ ܐܫܬܐܠ܂ ܘܕܪܘܫ ܢܦܫܟ ܒܟܐܢܘܬܐ܂ * ܕܘܘܪܫܐ ܓܝܪ ܕܦܓܪܐ ܩܠܝܠ ܙܒܢܐ ܗܘ ܡܘܬܪ܂ ܟܐܢܘܬܐ
ܕܝܢ ܒܟܠ ܡܕܡ ܡܘܬܪܐ܂ ܘܐܝܬ ܠܗ ܫܘܘܕܝܐ ܕܚܝܐ ܕܗܫܐ ܘܕܥܬܝܕ܂

* ܚܡܫܐ ܒܫܒܐ ܕܒܬܪ ܩܝܡܬܐ * ܕ *

9 * ܡܗܝܡܢܐ ܗܝ ܡܠܬܐ ܘܫܘܝܐ ܗܝ ܠܡܬܩܒܠܘ܂ * ܡܛܠ ܗܕܐ ܓܝܪ ܠܐܝܢܢ
10 ܘܡܬܚܣܕܝܢܢ܂ ܕܣܒܪܢ ܒܐܠܗܐ ܚܝܐ܂ ܕܐܝܬܘܗܝ ܡܚܝܢܐ ܕܒܢܝܢܫܐ ܟܠܗܘܢ
11 ܝܬܝܪܐܝܬ ܕܡܗܝܡܢܐ܂ * ܗܠܝܢ ܐܠܦ ܘܦܩܘܕ܂ * ܘܠܐ ܐܢܫ ܢܒܣܐ ܥܠ ܛܠܝܘܬܟ܂ ܐܠܐ ܗܘܝ
12 ܕܡܘܬܐ ܠܡܗܝܡܢܐ܂ ܒܡܠܬܐ ܘܒܗܘܦܟܐ܂ ܘܒܚܘܒܐ܂ ܘܒܗܝܡܢܘܬܐ ܘܒܕܟܝܘܬܐ܂ * ܥܕ
13 ܕܐܬܐ ܐܢܐ܂ ܐܬܠܝܨ ܒܩܪܝܢܐ܂ ܘܒܒܥܘܬܐ ܘܒܝܘܠܦܢܐ܂ * ܘܠܐ ܬܒܣܐ ܒܡܘܗܒܬܐ ܕܐܝܬ ܒܟ܂
14 ܗܝ ܕܐܬܝܗܒܬ ܠܟ ܒܢܒܝܘܬܐ ܘܒܣܝܡܬ ܐܝܕܐ ܕܩܫܝܫܘܬܐ܂

Siquidem illi qui probè ministraverint, optimum gradum comparant sibiipsis, & multam fiduciam in fide Jesu Christi. 13 Hæc tibi scribo, sperans me brevi venturum ad te. 14 Sin autem tardavero, ut scias quomodo oporteat versari in domo Dei, quæ est Ecclesia Dei viventis, columna & fundamentum veritatis. 15 Et certè magnum est hoc arcanum justitiæ, quòd manifestatus sit in carne, & justificatus in Spiritu, visúsque angelis, & prædicatus inter Gentes, & creditus in mundo, denique assumptus in gloria. 16

CAP. IV.

Spiritus autem perspicuè dicit, in novissimis temporibus discessuros quosdam à fide, & secuturos spiritus impostores, & doctrinam dæmoniorum: 1 Qui habitu mentito imponent, & loquentur mendacium; & erunt cauterio notati in sua conscientia: 2 Ac prohibentes nubere: & abstinentes à cibis, quos Deus creavit ut iis utantur, & gratias agant qui sunt fideles, & cognoscunt veritatem. 3 Quoniam quicquid creatum est à Deo, bonum est; & nihil abominandum, si cum gratiarum actione sumatur. 4 Sanctificatur enim per sermonem Dei, & orationem. 5 Hæc si doceas fratres tuos, bonus eris minister Jesu Christi, te enutriens in sermonibus fidei, & in doctrina bona quam didicisti. 6 Cæterùm à fatuis anicularum fabulis abstineto, & exerce teipsum in rectitudine. 7 Nam exercitatio corporis ad exiguum tempus prodest: rectitudo verò in omnibus utilis est, & habet promissionem vitæ tum hujus temporis, tum futuri. 8

Feriâ quintâ post resurrectionem. 4.

Fidelis ille sermo, dignúsque qui recipiatur. 9 Propter hoc enim laboramus, & probris afficimur, quò sperentus in Deo vivente, qui est Servator omnium hominum, maximè fidelium. 10 Hæc doce & præcipe. 11 Et nemo spernat adolescentiam tuam: sed forma esto fidelibus in sermone & conversatione, & charitate, & fide, & puritate. 12 Usque dum venero, sedulam nava operam in lectione, & precatione, & doctrina. 13 Neque spreveris donum quod in te est, quod datum est tibi cum prophetia, & per impositionem manûs Presbyterii. 14

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

13 ወእለሰ : ሠናየ : ይትለአኩ : እንተ : ተዐቢ : ሢመተ : ይገብሩ : ሎሙ :: ጊ ወብዙኃ :
14 ሞገስ : ቦሙ : በሃይማኖተ : ኢየሱስ : ክርስቶስ:=፡ ወዝኒ : ዘአጽሕፍ : ለከ : እትአመ
15 ን : ከመ : እብጽሐከ : ፍጡነ::=፡ ወእመሰ : ጐንደይኩ : ከመ : ታእምር : ዘከመ : ት
ሠርዕ : ቤተ : እግዚአብሔር : ቤተ : ክርስቲያኑ : ለእግዚአብሔር : ሕያው : ዐምደ : ወ
16 ድደ : ለጽድቅ ::=፡ እስመ : ዐቢይ : ዘየአምኑ : መክሪ : ለጽድቅ : ዘአስተርአየ : በሥ
ጋ : ሰብእ : ወጸድቀ : በመንፈስ : ወአስተርአዮሙ : ለመላእክት : ወሰበክዎ : ውስተ : አሕ
ዛብ : ወተአመንዎ : ውስተ : ዓለም : ወዐርገ : በስብሐት ::=፡

Et qui benè ministrant, majus ministerium acquirunt sibi, & multam gratiam habent in fide Jesu Christi. 13 *Et hæc scribo tibi, sperans quòd veniam tibi citò.* 14 *Et si moram fecero, ut cognoscas quomodò ordinare domum Dei, videlicet ecclesiam Dei vivi, columnam & fulcimen veritatis.* 15 *Quia magnum est quod profitentur, mysterium veritatis, quod apparuit in carne humana, & justificatus fuit in Spiritu, & apparuit angelis, & prædicatus fuit inter Gentes, & fidem ei adhibuerunt in mundo, & ascendit in gloria.* 16

Versio VULGATA LATINA.

13 Qui enim benè ministraverint, gradum bonum sibi acquirent, & multam fiducitam in fide, quæ est in Christo Jesu. 14 Hæc tibi scribo, sperans me ad te venire citò. 15 Si autem tardavero, ut scias quomodò oporteat te in domo Dei conversari, quæ est Ecclesia Dei vivi, columna & firmamentum veritatis. 16 Et manifestè magnum est pietatis sacramentum, quod manifestatum est in carne, justificatum est in spiritu, apparuit angelis, prædicatum est Gentibus, creditum est in mundo, assumptum est in gloria.

CAP. IV.

1 Spiritus autem manifestè dicit; Quia in novissimis temporibus discedent quidam à fide, attendentes spiritibus erroris, & doctrinis dæmoniorum, 2 In hypocrisi loquentium mendacium, & cauteriatam habentium suam conscientiam, 3 Prohibentium nubere, abstinere à cibis, quos Deus creavit ad percipiendum cum gratiarum actione fidelibus, & iis qui cognoverunt veritatem. 4 Quia omnis creatura Dei bona est, & nihil rejiciendum quod cum gratiarum actione percipitur: 5 Sanctificatur enim per verbum Dei, & orationem. 6 Hæc proponens fratribus, bonus eris minister Christi Jesu, enutritus verbis fidei, & bonæ doctrinæ, quam assecutus es. 7 Ineptas autem, & aniles fabulas devita: exerce autem teipsum ad pietatem. 8 Nam corporalis exercitatio, ad modicum utilis est: pietas autem ad omnia utilis est, promissionem habens vitæ, quæ nunc est, & futuræ. 9 Fidelis sermo, & omni acceptione dignus. 10 In hoc enim laboramus, & maledicimur, quia speramus in Deum vivum, qui est Salvator omnium hominum, maximè fidelium. 11 Præcipe hæc, & doce. 12 Nemo adolescentiam tuam contemnat: sed exemplum esto fidelium, in verbo, in conversatione, in charitate, in fide, in castitate. 13 Dum venio, attende lectioni, exhortationi, & doctrinæ. 14 Noli negligere gratiam, quæ in te est, quæ data est tibi per prophetiam, cùm impositione manuum presbyterii.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* قراءة السبت الذي قبل قداس الماء *

* لأن الذين يخدمون الشماسة حسنا يصطنعون لأنفسهم درجة جليلة ودالة جزيلة في الأمانة 13
بيسوع المسيح * تم * هذه الألفاظ أكتبها إليك مؤملا المجيء إليك سريعا * فإن أبطأت 14 15
فلتعلم كيف يجب أن تتصرف في بيت الله الذي هو كنيسة الإله الحي * عمود الحق
وقاعدته * هذه المناقب ذكرها بجسامة سر الديانة الحسنة * الإله ظهر بالجسد * زكي بالروح * 16
ظهر للملائكة * كرز به في الأمم * أومن به في العالم * ارتفع بمجده *

* الفصل الرابع *

* والروح يقول جهرا أن في الأزمنة الأخيرة يمرق قوم من الأمانة * فيصغون إلى أرواح مضلة * 1
وتعاليم الجن * بتظاهر أقوال كاذبة * مكويين في بصائرهم * يمنعون التزويج * ويبعدون 2 3
الأطعمة التي خلقها الله للمؤمنين * والعارفين الحق ليستعملوها بشكر *
* قراءة الجمعة من الجمعة السادسة والعشرين بعد العنصرة * * لأن كل أبداع الله 4
حسن * وليس شيء مستعمل بشكر مرذولا * لأنه يتقدس بكلام الله والابتهال * تم * هذه 5 6
إذا أودعتها للإخوة ستكون ليسوع المسيح خادما جليلا * مربيا بأقوال الأمانة * وأوامر التعليم
النفيس الذي اتبعته * واستعف من الأقوال الدنسة العجائزية * روض ذاتك في الديانة 7
البهية * فإن الرياضة الجسدانية هي نافعة مدة يسيرة * فأما العبادة الحسنة هي نافعة في 8
كل وقت وأمر * إذ لها موعد الحياة الحاضرة والمستبطن *
* انتقل * الأحد الرابع وثلاثون المرسوم بزكي * * إن القول صادق وأكفاء القبول 9
مستوجب * إننا لهذه الحال نتعب ونعير لأننا توكلنا على الإله الحي * الذي هو مخلص 10
كافة الناس * لا سيما المؤمنين * هذه وص بها وعلم * ولا يهون أحد بحداثتك * لكن صر 11 12
للمؤمنين رسما وقدوة وقياسا * في الكلام * في التصرف * في المحبة * في الروح * في الأمانة * في
الطهارة * إلى أن أجي * أصغ إلى القراءة * إلى التعزية * إلى التعليم * ولا تتوانى في الموهبة 13 14
التي فيك التي أعطيتها بنبوة * بوضع أيدي القسوسية *

Lectio Sabbathi quod præcedit Missam aquæ (i. Epiphaniæ.)

Nam qui diaconatum rectè administrant, præclarum sibi gradum acquirunt, & multam fiduciam in fide in Jesum Christum. 13 *Hactenus. Hos tibi scribo sermones, sperans mè venturum ad te quamprimum.* 14 *Quòd si tardavero, scias quomodo oporteat te gerere in domo Dei, quæ est Ecclesia Dei vivi, columna veritatis, ac basis ejus.* 15 *Hæc dognata memora, nempe magnitudinem mysterii bonæ pietatis: quod Deus apparuit in carne, justificatus est per spiritum, apparuit Angelis, prædicatus est inter Gentes, fides illi habita est in mundo, ascendit cum gloria.* 16

CAP. IV.

Spiritus autem apertè dicit quòd postremis temporibus desciscent quidam à fide, & attendent spiritibus seductoribus, & doctrinis dæmonum. 1 *Per simulationem sermonum falsorum: ianstì conscientiâ suâ,* 2 *Prohibentes matrimonium, & amoventes cibos quos Deus creavit fidelibus & scientibus veritatem ut iis utantur cum gratiarum actione.* 3

Lectio feriæ sextæ hebdomadis vigesimæ sextæ post Pentecosten.

Omnes enim creaturæ Dei, bonæ sunt: nec quicquam cum gratiarum actione adhibitum, est abominandum: 4 *Quoniam sanctificatur per verba Dei, & precationem. Hucusque.* 5 *Hæc quum depofueris fratribus, eris Jesu Christo præclarus minister, ornatus sermonibus fidei, et præceptis nobilis doctrinæ quam sectatus es.* 6 *Cæterùm sermones prophanos aniles devita: recrea temetipsum illustri pietate.* 7 *Nam recreatio corporalis utilis est modico tempore: at verò recta pietas utilis est in omni tempore & negotio, ut quæ promissionem habeat vitæ præsentis ac futuræ.* 8 Omitte.

Dominicâ trigesimâ quartâ quæ connotatur nomine Zacchæi.

Sermo quidem verus est, & omni acceptione dignus, 9 *Quod hac de causa laboramus & probris afficimur, quòd freti simus Deo vivo qui est servator omnium hominum, præsertim fidelium.* 10 *Hæc hortare & doce.* 11 *Et nemo parvipendat juventutem tuam, sed esto fidelibus exemplar, norma, & mensura, in sermone, in conversatione, in charitate, in spiritu, in fide, in puritate.* 12 *Usquedum venero attende lectioni, hortationi, doctrinæ.* 13 *Et ne negligas donum quod in te est, quod datum est tibi cum prophetia, per impositionem manuum Presbyterii.* 14

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

0 በጸሎተ : አንስት :=፡
1 ወመንፈስሰ : ገሃደ : ይነግር : ከመ : በደኃሪ : መዋዕል : የዐልዉ : ሃይማኖቶሙ : ለብዙኃን :
2 ወያጸምእዎሙ : ለአጋንንት : መስሐታን : ወትምህርተ : ሰይጣናት :=፡ ዘይናፍቅ : ነገረ :
3 ሐሰት :: ዘንዱደ : ልብ :=፡ እለ : የሐርሙ : አውሰበ : ወይከልኡ : መባልዕተ : ዘእግዚ
አብሔር : ፈጠረ : ይሴሰዩ : ወያእኵቱ : ለመእመናን : እለ : ያአምርዎ : ለጽድቅ ::=፡
4 እስመ : ኵሉ : ተግባረ : እግዚአብሔር : ሠናይ : ወአልቦ : ግዱፈ : ወኢምንተኒ : ወይትወ
5 ከፍዎ : እንዘ : ያአኵቱ :=፡ እስመ : ይትቄደስ : በቃለ : እግዚአብሔር : ሕያው : ወበ
6 ጸሎት ::=፡ ወዘንተ : መህሮሙ : ለአኃዊከ : ወትከውን : ኅሩየ : ላእከ : ለኢየሱስ : ክር
ስቶስ : እንዘ : ትሴሰይ : ለቃለ : ሃይማኖት : ወዘሠናይ : ትምህርት : ዘተሎከ :=፡
፲ በጳጳሳት :=፡
7 ወእበዮሙ : ለርኩሳን : ወለመድኃተ : እቤራት : ለግርር : ርእሰከ : ለጽድቅ :=፡
8 እስመ : ግረተ : በሥጋከ : ለሕዳጥ : ትበቍዕ : ወጽድቅሰ : ታሰልጥ : በኵሉ : ወቦቲ : ተስ
9 ፋ : ሕይወት : በዝ : ዓለም : ወበዘ : ይመጽእ ::=፡ ፀ እሙን : ነገሩ : ወርቱዕ : ይተወ
10 ከፍዎ : በኵሉ ::=፡ እስመ : በእንተዝ : ንሠርሕ : ወንፄአል : እስመ : ተወከልነ : በእግዚ
11 አብሔር : ሕያው : መሕየዊ : ለኵሉ : ሰብእ : ወፈድፋደሰ : ለመሀይምናን ::=፡ ከመ
12 ዝ : ገሥጽ : ወመህር :=፡ ወአልቦ : ዘያስተአብዶ : ለውርዙትከ : ወኩኖሙ : አርአያ :
13 ለመሀይምናን : በቃልከ : ወበምግባሪከ : ወሃይማኖት : ወበአንጽሖ :=፡ እስከ : እመጽእ :
14 ተዐቀብ : አንብቦ : በምሂር : ወበገሥጾ :=፡ ወኢተስተት : ጸጋሁ : ዘላዕሌከ : ዘወሀበከ :
ምስለ : ትንቢት : ወምስለ : ሢመተ : እደዊሆሙ : ለጳጳሳት ::=፡

CAP. IV.

In oratione mulierum.

Et Spiritus manifestè dicit, quòd in posterioribus temporibus prævaricabitur fides multorum, & attendent dæmonibus, deceptoribus, & doctrinæ satanicæ, 1 *Ambigui sermonis fallacis, quo incensum est nobis cor,* 2 *Illicitum statuentes contrahere matrimonium, & prohibentes cibos quos Deus creavit ad cibandum, & ad gratias agendum pro fidelibus cognoscentibus veritatem.* 3 *Quia omne opus Dei bonum est, & non est rejectum quicquam, & accipiant illud gratias agentes:* 4 *Quia sanctificatur per verbum Dei vivi, & per orationem.* 5 *Et hæc doceto fratres tuos, & eris approbatus minister Jesu Christi, innutritus sermonibus fidei, & bonæ doctrinæ, quam assequutus es.* 6

De Episcopis.

Et rejice immundas & aniles fabulas: subjice teipsum veritati. 7 *Quia subjectio in corpore tuo ad modicum prodest: & veritas prodest in omnibus, & habet promissionem vitæ in hoc mundo, & in futuro.* 8 *Fidus sermo hic est, & dignus qui recipiatur universè.* 9 *Quia propterea solliciti sumus, & probris afficimur, quòd speravimus in Deo vitæ vivificante omnes homines, & maximè fideles.* 10 *Sic præcipe, & doce.* 11 *Et nemo sit qui insipientem reputet juventutem tuam: & sis exemplar fidelium in sermone tuo, & in opere tuo, & fide, & puritate.* 12 *Usque dum veniam, attende lectioni in doctrina, & exhortatione.* 13 *Et ne rejicias gratiam ejus, quæ supra te est, quam dedit tibi cum prophetia, & cum impositione manuum episcoporum.* 14

ʼΕΠΙΣΤΟΛῊ ΠΡῸΣ ΤΙΜΟ'ΘΕΟΝ. Α'. ΚΕΦ. Θ'. Ι'. ΙΑ'. ΙΒ'.

Hæc meditare, in his esto, ut tuus profectus manifestus sit *in* omnibus.
15 Ταῦτα μελέτα, ἐν τούτοις ἴσθι, ἵνα σοῦ ἡ προκοπὴ φανερὰ ᾖ (η) ἐν πᾶσιν.
Attende tibiipsi, & doctrinæ: *persiste* illis: Hoc enim faciens, &
16 Ἔπεχε σεαυτῷ, καὶ τῇ διδασκαλίᾳ· ἐπίμενε αὐτοῖς· τοῦτο γὰρ ποιῶν, καὶ
teipsum *servabis*, & *audientes* te.
σεαυτὸν σώσεις, καὶ τοὺς ἀκούοντάς σου.

CAP. V. ε'.

Seniorem ne increpaveris, sed *hortare* ut patrem: juvenes, ut fratres:
1 ΠΡεσβυτέρῳ μὴ ἐπιπλήξῃς, ἀλλὰ παρακάλει ὡς πατέρα· νεωτέρους, ὡς ἀδελφούς· Ι'
2 *Seniores mulieres*, ut matres: juvenculas, ut sorores, in omni castitate. Viduas honora,
3 Πρεσβυτέρας, ὡς μητέρας· νεωτέρας, ὡς ἀδελφάς, ἐν πάσῃ ἁγνείᾳ. Χήρας τίμα, ΙΑ'
illas verè *viduas*. Si autem qua vidua filios, aut nepotes habet, *discant*
4 τὰς ὄντως χήρας. Εἰ δέ τις χήρα τέκνα, ἢ ἔκγονα ἔχει, μανθανέτωσαν
primùm *propriam* domum *benè* regere, & mutuam vicem reddere parentibus:
πρῶτον τὸν ἴδιον οἶκον εὐσεβεῖν, καὶ ἀμοιβὰς ἀποδιδόναι τοῖς προγόνοις·
hoc enim est *pulchrum &* acceptum coram Deo. *At* verè vidua, &
5 τοῦτο γάρ (α) ἐστι καλὸν καὶ ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Ἡ δὲ ὄντως χήρα, καὶ
sola relicta, *speravit* in Deum, & *instat* obsecrationibus, & orationibus
μεμονωμένη, ἤλπικεν ἐπὶ τὸν Θεόν, καὶ προσμένει ταῖς δεήσεσι, καὶ ταῖς προσευχαῖς
6 nocte & die. *At deliciosa*, vivens mortua est. Et *hæc annun-*
7 νυκτὸς καὶ ἡμέρας. Ἡ δὲ σπαταλῶσα, ζῶσα τέθνηκε. Καὶ ταῦτα παράγ-
tia, ut irreprehensibiles sint. Si autem quis *propriis*, & maximè
8 γελλε, ἵνα ἀνεπίληπτοι ὦσιν. Εἰ δέ τις τῶν ἰδίων, καὶ μάλιστα
domesticis non *prospicit*, fidem negavit, & est infideli deterior. Vidua
9 (β) τῶν οἰκείων οὐ προνοεῖ, τὴν πίστιν ἤρνηται, καί ἐστιν ἀπίστου χείρων. Χήρα
eligatur non minùs annorum sexaginta, quæ fuerit unius viri uxor, In
10 καταλεγέσθω μὴ ἔλαττον ἐτῶν ἑξήκοντα, γεγονυῖα ἑνὸς ἀνδρὸς γυνή, Ἐν
operibus bonis testimonium habens, si filios educavit, si hospitio recepit, si
ἔργοις καλοῖς μαρτυρουμένη, εἰ ἐτεκνοτρόφησεν, εἰ ἐξενοδόχησεν, εἰ
Sanctorum pedes lavit, si *afflictis suffecit*, si omne opus bonum
ἁγίων πόδας ἔνιψεν, εἰ θλιβομένοις ἐπήρκεσεν, εἰ παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ
subsecuta est. Adolescentiores autem viduas *recusa*: cùm enim *lascivierint adversùs*
ἐπηκολούθησε. Νεωτέρας δὲ χήρας παραιτοῦ· ὅταν γὰρ (γ) καταστρηνιάσωσι 11
Christum, nubere volunt: Habentes damnationem, quia primam fidem
τοῦ Χριστοῦ, γαμεῖν θέλουσιν· Ἔχουσαι κρίμα, ὅτι τὴν πρώτην πίστιν 12
abjecerunt. Simul autem & otiosæ discunt *circumeuntes* domos: non
ἠθέτησαν. Ἅμα δὲ καὶ ἀργαὶ μανθάνουσι περιερχόμεναι τὰς οἰκίας· οὐ 13
solùm *autem* otiosæ, sed & *nugaces*, & curiosæ, loquentes quæ non *decentia*.
μόνον δὲ ἀργαί, ἀλλὰ καὶ φλύαροι, καὶ περίεργοι, λαλοῦσαι τὰ μὴ δέοντα.
Volo ergò juniores nubere, filios procreare, *domum administrare*, nul-
Βούλομαι οὖν νεωτέρας γαμεῖν, τεκνογονεῖν, οἰκοδεσποτεῖν, μηδε- 14
lam occasionem dare adversario maledicti gratiâ: Jam enim quædam
μίαν ἀφορμὴν διδόναι τῷ ἀντικειμένῳ λοιδορίας χάριν· Ἤδη (δ) γάρ τινες 15
conversæ sunt retro Satanam. Si quis fidelis *aut quæ fidelis* habet viduas, *suffi-*
ἐξετράπησαν ὀπίσω τοῦ Σατανᾶ. (ε) Εἴ τις πιστὸς ἢ πιστὴ ἔχει χήρας, ἐπαρ- 16
ciat illis, & non gravetur Ecclesia, ut verè *viduis* sufficiat.
κείτω αὐταῖς, καὶ μὴ βαρείσθω ἡ ἐκκλησία, ἵνα ταῖς ὄντως χήραις ἐπαρκέσῃ.
Benè *præsidentes* presbyteri duplici honore digni habeantur, maximè *labo-*
ΙΒ' Οἱ καλῶς προεστῶτες πρεσβύτεροι διπλῆς τιμῆς ἀξιούσθωσαν, μάλιστα οἱ κοπι- 17
rantes in verbo & doctrina. Dicit enim Scriptura; Bovi trituranti non
ῶντες ἐν λόγῳ καὶ διδασκαλίᾳ. Λέγει γὰρ ἡ γραφή, (ζ) Βοῦν ἀλοῶντα οὐ 18
ligabis os: &, Dignus operarius mercede suâ.
φιμώσεις· καί, Ἄξιος ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ.

MS.A. (η) πᾶσιν. Κεφ. ε'. MS.A. (α) ἐστιν ἀπόδεκτον (β) οἰκείων (γ) καταστρηνιάσουσιν (δ) γὰρ ἐξετράπησάν τινες (ε) Εἴ τις πιστὴ ἔχει χήρας, ἐπαρκείτω (ζ) Οὐ φιμώσεις βοῦν ἀλοῶντα· καί,

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 * ܒܗܠܝܢ ܗܪܓ ܘܒܗܝܢ ܗܘܝ. ܕܐܝܟܢܐ ܕܢܬܝܕܥ ܠܟܠܢܫ ܕܩܕܡܬ. * ܘܐܙܕܗܪ ܒܢܦܫܟ
16 ܘܒܡܠܦܢܘܬܟ. ܘܩܘܝ ܒܗܝܢ. ܟܕ ܗܠܝܢ ܓܝܪ ܬܥܒܕ ܢܦܫܟ ܬܚܐ ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܫܡܥܝܢ ܠܟ.
* ܩܦܠܐܘܢ * ܗ *
1 * ܠܩܫܝܫܐ ܠܐ ܬܟܐܘܗܝ. ܐܠܐ ܒܥܝܘܗܝ ܐܝܟ ܕܠܐܒܐ. ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܛܠܝܢ ܐܝܟ ܕܠܐܚܝܟ. * ܘܠܩܫܝܫܬܐ
2 ܐܝܟ ܐܡܗܬܐ. ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܛܠܝܢ ܐܝܟ ܕܠܐܚܘܬܟ ܒܟܠܗ ܕܟܝܘܬܐ. * ܠܐܪܡܠܬܐ ܝܩܪ. ܠܐܝܠܝܢ
3 ܕܐܪܡܠܬܐ ܐܝܬܝܗܝܢ ܒܫܪܪܐ. * ܘܐܢ ܐܪܡܠܬܐ ܐܝܬ ܠܗ ܒܢܝܐ ܐܘ ܒܢܝ ܒܢܝܐ. ܢܠܦܘܢ ܠܘܩܕܡ
4 ܕܒܢܝ ܒܝܬܗܘܢ ܢܙܕܕܩܘܢ. ܘܢܦܪܥܘܢ ܚܘܠܦܐ ܠܐܒܗܝܗܘܢ. ܗܕܐ ܓܝܪ ܡܩܒܠܐ ܩܕܡ
5 ܐܠܗܐ. * ܐܝܕܐ ܕܝܢ ܕܒܫܪܪܐ ܐܪܡܠܬܐ ܗܝ ܘܡܫܟܢܬܐ. ܗܕܐ ܣܒܪܗ ܥܠ ܐܠܗܐ ܗܘ ܘܡܩܘܝܐ
6 ܒܨܠܘܬܐ ܘܒܒܥܘܬܐ ܒܠܠܝܐ ܘܒܐܝܡܡܐ. * ܐܝܕܐ ܕܝܢ ܕܡܫܬܥܢܓܐ. ܡܝܬܐ ܗܝ ܟܕ
7 ܚܝܐ. * ܘܗܠܝܢ ܦܘܩܕ ܐܢܝܢ ܕܠܐ ܢܗܘܝܢ ܥܠܘܠܢ. * ܐܢ ܐܢܫ ܓܝܪ ܕܐܝܠܝܢ ܕܒܝܬܗ
8 ܝܨܦ. ܘܝܬܝܪܐܝܬ ܕܐܝܠܝܢ ܕܒܢܝ ܒܝܬ ܗܝܡܢܘܬܐ ܠܐ ܝܨܦ.. ܗܢܐ ܟܦܪ ܒܗ
9 ܒܗܝܡܢܘܬܐ. ܘܒܝܫ ܗܘ ܡܢ ܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢܝܢ. * ܗܝܕܝܢ ܬܬܓܒܐ
10 ܐܪܡܠܬܐ. ܐܝܕܐ ܕܠܐ ܒܨܝܪܐ ܡܢ ܫܬܝܢ ܫܢܝܢ. ܐܝܕܐ ܕܠܓܒܪܐ ܚܕ ܗܘܬ. * ܘܐܝܬ ܠܗ
ܣܗܕܘܬܐ ܕܥܒܕܐ ܛܒܐ. ܐܢ ܪܒܝܬ ܒܢܝܐ. ܐܢ ܩܒܠܬ ܐܟܣܢܝܐ. ܐܢ ܐܫܝܓܬ ܪܓܠܝܗܘܢ
11 ܕܩܕܝܫܐ. ܐܢ ܐܢܝܚܬ ܠܐܠܝܨܐ. ܐܢ ܗܠܟܬ ܒܟܠ ܥܒܕ ܛܒ. * ܡܢ ܐܪܡܠܬܐ ܕܝܢ ܐܝܠܝܢ ܕܛܠܝܢ
12 ܫܬܐܠ. ܡܛܠ ܕܡܫܬܥܢܓܢ ܥܠ ܡܫܝܚܐ. ܘܨܒܝܢ ܠܡܗܘܐ ܠܓܒܪܐ. * ܘܕܝܢܗܝܢ
13 ܩܝܡ ܗܘ. ܕܫܒܩܝ ܗܝܡܢܘܬܗܝܢ ܩܕܡܝܬܐ. * ܐܦ ܝܠܦܢ ܓܝܪ ܒܛܝܠܘܬܐ. ܟܕ ܡܬܟܪܟܢ
ܒܝܬ ܒܝܬ. ܘܠܐ ܒܠܚܘܕ ܒܛܝܠܘܬܐ. ܐܠܐ ܐܦ ܕܢܦܩܢ ܡܠܐ ܘܢܨܦܢ ܣܪܝܩܬܐ.
14 ܘܡܡܠܠܢ ܡܕܡ ܕܠܐ ܘܠܐ. * ܨܒܐ ܐܢܐ ܗܟܝܠ. ܕܐܝܠܝܢ ܕܛܠܝܢ ܢܬܢܣܒܢ ܘܢܐܠܕܢ
ܒܢܝܐ ܘܢܕܒܪܢ ܒܬܝܗܝܢ. ܘܠܐ ܢܬܠܢ ܠܒܥܠܕܒܒܐ ܐܦܠܐ ܚܕܐ ܥܠܬܐ ܕܨܘܚܝܬܐ.
15 * ܗܫܐ ܓܝܪ ܫܪܝܘ ܐܢܫ ܐܢܫ ܠܡܣܛܐ ܒܬܪ ܣܛܢܐ. * ܐܢ ܐܢܫ ܡܗܝܡܢܐ
16 ܐܘ ܡܗܝܡܢܬܐ ܐܝܬ ܠܗ ܐܪܡܠܬܐ. ܢܬܪܣܐ ܐܢܝܢ ܘܠܐ ܢܐܩܪܢ ܥܠ ܥܕܬܐ. ܕܠܐܝܠܝܢ
17 ܕܐܪܡܠܬܐ ܐܝܬܝܗܝܢ ܒܫܪܪܐ ܬܣܦܩ. * ܩܫܝܫܐ ܐܝܠܝܢ ܕܫܦܝܪ ܡܬܕܒܪܝܢ. ܠܐܝܩܪܐ
18 ܥܦܝܦܐ ܢܫܬܘܘܢ. ܝܬܝܪܐܝܬ ܐܝܠܝܢ ܕܠܐܝܢ ܒܡܠܬܐ ܘܒܡܠܦܢܘܬܐ. * ܐܡܪ ܓܝܪ ܟܬܒܐ.
ܕܠܐ ܬܚܒܘܫ ܬܘܪܐ ܒܕܝܫܗ. ܘܫܘܐ ܗܘ ܦܥܠܐ ܐܓܪܗ.

Hæc meditare, & in his esto, ut innotescat 15 omnibus te progressum fecisse. At attende 16 tibi ipsi & doctrinæ tuæ, & perdura in his. Nam quum hæc feceris, teipsum servabis, & eos qui te audiunt.

CAP. V.

Seniorem ne objurgaveris, sed adhortare 1 eum ut patrem; & eos qui sunt adolescentes, ut fratres tuos. Et majores natu *mulieres*, ut 2 matres; & adolescentulas, ut sorores tuas cum omni puritate. Viduas honora, eas quæ 3 viduæ sunt in veritate. Quòd si qua vidua 4 habet filios aut nepotes, discant primùm justitiam exercere in domesticos suos, & usuras rependere parentibus suis. Hoc enim acceptum est coram Deo. Ea porrò quæ verè est 5 vidua, & desolata, hujus spes est in Deo, & perseverat in orationibus & deprecationibus noctu & interdiu. Illa verò quæ versa- 6 tur in deliciis, mortua est vivens. Hæc præ- 7 cipe illis, ut irreprehensibiles sint. Si quis 8 enim eorum quos habet, & maximè eorum qui sunt ejusmodi fidei, curam non habet, iste abnegavit fidem, & deterior est illis qui non credunt. Elige igitur vidu- 9 am illam quæ non sit minor annis sexaginta, quæ fuerit unius viri, Et quæ habeat testi- 10 monium bonorum operum: Si educavit filios, si excepit advenas, si lavit pedes Sanctorum, si refocillavit oppressos, si conversata est in omni opere bono. Cæterùm à vi- 11 duis illis quæ sunt adolescentulæ, recede: lasciviunt enim sibi adversùs Christum, & student esse marito. Condemnatio autem 12 earum statuta est, quippe quæ rejecerint suam primam fidem. Quinetiam discunt pi- 13 gritiam, quum circumeant domos; nec solùm pigritiam, sed & multiplicare sermones, & agitare res vanas, & loqui quæ non oportet. Volo igitur eas quæ adolescentulæ sunt, 14 nubere, & gignere liberos, & gubernare ædes suas; nec adversario dare ne unam quidem occasionem maledicentiæ. Jam enim 15 cœperunt nonnulli deflectere post Satanam. Si quis fidelis, aut si qua fidelis habet viduas, 16 alant eas, ne sint oneri Ecclesiæ: ut iis quæ veræ viduæ sunt, satisfaciat. Qui bene præ- 17 sunt Presbyteri, honore duplici digni habeantur, illi potissimum qui laborant in sermone & doctrinâ. Dicit enim Scriptura; 18 Non obligabis os bovi dum triturat: &, Dignus est operarius mercede suâ.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 ዘንተ ፡ አንብብ ፡ ወበዝ ፡ ሀሉ ፡ ከመ ፡ ይትዓወቅ ፡ ስለጡከ ፡ ኵሉሂ ፡፡ =፡ 1
16 ዑቅ ፡ እንከ ፡ ርእሰከ ፡ በእንተ ፡ አንብቦ ፡ ወእመሰ ፡ ዘንተ ፡ ገበርከ ፡ ርእሰከኒ ፡ ታድ
ኅን ፡ ወዘሂ ፡ ይሰምዐከ ፡፡ =፡

፭ በጴጥሮስ ፡፡ =፡

1 ሊቃናተ ፡ ሊታመጕጽ ፡ ትእዛዝ ፡ ከመዘ ፡ ለአቡከ ፡፡ ወንኡሳንኒ ፡ ከመዘ ፡ ለአኃዊከ ፡፡ =፡
2 ወለሊቃናትኒ ፡ ከመዘ ፡ ለእምከ ፡ ወለንኡሳትኒ ፡ ከመዘ ፡ ለአኃቲከ ፡ እንዘ ፡ ባኵሉ ፡
3 ትነጽሕ ፡፡ =፡ 1a ወአክብር ፡ እቤረ ፡ በአማን ፡፡ =፡

Hoc medit re, & in hoc esto: ut manifesta sit perfectio tua in omnibus. Attende 15 *igitur tibi ipsi propter lectionem: & si hoc feceris, teipsum servabis, & eum qui* 16 *audiet te.*

CAP. V.

De Petro.

S*Eniores ne increpato, præcipe, sicut patrem tuum; & juniores, sicut fratres tu-* 1 *os: Et mulieres natu grandiores, sicut matrem tuam; & juniores, sicut sorores* 2 *tuas: in omnibus castus existens. Et honora viduam verè.* 3

Verſio VULGATA LATINA.

15 Hæc meditare, in his esto: ut profectus tuus manifestus sit omnibus. Attende ti-
16 bi, & doctrinæ: insta in illis. Hoc enim faciens, & teipsum salvum facies, & eos qui te audiunt.

CAP. V.

1 SEniorem ne increpaveris, sed obsecra ut patrem; juvenes, ut fratres; Anus,
2 ut matres; juvenculas, ut sorores, in omni castitate: Viduas honora, quæ verè
3 viduæ sunt. Si qua autem vidua filios, aut nepotes habet: discat primùm do-
4 mum suam regere, & mutuam vicem reddere parentibus: hoc enim acceptum est
5 coram Deo. Quæ autem verè vidua est, & desolata, speret in Deum, & instet ob-
6 secrationibus & orationibus nocte ac die. Nam quæ in deliciis est, vivens mor-
7 tua est. Et hoc præcipe, ut irreprehensibiles sint. Si quis autem suorum, &
8 maximè domesticorum curam non habet, fidem negavit, & est infideli deterior.
9 Vidua eligatur non minùs sexaginta annorum, quæ fuerit unius viri uxor, In
10 operibus bonis testimonium habens, si filios educavit, si hospitio recepit, si Sanctorum pedes lavit, si tribulationem patientibus subministravit, si omne opus bonum subsecuta est. Adolescentiores autem viduas devita. Cùm enim luxuriatæ fue- 11
rint in Christo, nubere volunt: Habentes damnationem, quia primam fidem 12
irritam fecerunt. Simul autem & otiosæ discunt circuire domos: non solùm oti- 13
osæ, sed & verbosæ, & curiosæ, loquentes quæ non oportet. Volo ergò juniores 14
nubere, filios procreare, matresfamiliâs esse, nullam occasionem dare adversario 15
maledicti gratiâ. Jam enim quædam conversæ sunt retro satanam. Si quis fidelis 16
habet viduas, subministret illis, & non gravetur Ecclesia: ut iis, quæ verè viduæ
sunt, sufficiat. Qui benè præsunt presbyteri, duplici honore digni habeantur: 17
maximè qui laborant in verbo & doctrina. Dicit enim Scriptura; Non alligabis 18
os bovi trituranti. Et; Dignus est operarius mercede suâ.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 * ادرس هذه المناقب. في هذه كن * ليصير نجاحك فيها كلها ظاهرا. تم * الأحد * احفظ
16 ذاتك وداوم التعاليم وتابعها * فانك اذا فعلت هذه ستخلص نفسك والذين يسمعونك. تم *
* الفصل الخامس * * قراءة الاثنين من الجمعة السابعة والعشرين * * لا تقرع 1
شيخا بل تملقه مثل اب لك * والشباب كاخوتك * والعجائز كالوالدات * والشواب كاخوات * 2
بكافة الطهارة * اكرم الارامل اللواتي هن بالحقيقة ارامل * وان يكن لاحداهن اولاد 3
او اولاد اولاد. فليتعلموا اولا * ان يجملوا عبادة منازلهم * ويقضون اجدادهم صنوف المكافاة. فان 4
هذا امام الله مقبول * فالتي هي ارملة بالحقيقة ووحيدة * فقد توكلت على الله * ومدمنة 5
على الطلبات والصلوات * ليلا ونهارا * فاما البطرة المتصابية فقد ماتت وان كانت حية * 6
* هذه الاوامر وص بها ليكونوا غير ناقصين * وان كان احد ما يعتني بمن يختص به ولا 7 8
سيما باهله * فقد جحد الامانة وهو اشر من كافر * والارملة اذا انتخبت شماسة فلا تكون 9
سنها اقل من ستين سنة * ذات رجل واحد * مشهود لها باعمال صالحة * ان كانت قد 10
ربت اولادها حسنا * ان كانت قد اضافت الغرباء * ان كانت غسلت اقدام القديسين * ان
كانت قد تحربت للمعوزين * ان كانت قد تعبت في كل عمل صالح * تم *
* قراءة الثلثا من الجمعة السابعة والعشرين * * واعتفي من الارامل الحدثات * 11
فانهن اذا تراخين للشهوة بخلاف المسيح * يؤثرن ان يتزوجن * فيصير ذلك لهن جناية * 12
لانهن خالفن الامانة الاولة * ومع هذا يتعلمن بطالات جولات البيوت * وليس بطالات 13
فقط * بل وهذارات وفضوليات * متكلمات بما لا يجب * واريد الشواب يتزوجن ويلدن 14
اولادا ويسدن بيوتا * ولا يعطين المعاند ولا حجة واحدة تعني قرف * لان قوما فيما مضى 15
حادوا وراء الشيطان * اي مؤمن او مؤمنة لهما ارامل فليقوموا بهن * ولا يثقل الكنيسة 16
بهن * لتقوم الكنيسة باللواتي هن بالحقيقة ارامل * القسوس المتقدم موقفهم حسنا فليؤهلوا 17
لكرامة مضاعفة * ولا سيما الذين يتعبون في الكلام والتعليم * لان الكتاب يقول * لا تكمم 18
ثورا دارسا * والفاعل مستحق اجرته *

Hæc dogmata meditare, in his esto: ut 15 *fiat progressus tuus in iis omnibus manifestus.* Finis. Dominica. *Cave tibi,* 16 *& assiduus ac constans esto in doctrinis: hæc enim si feceris, servabis teipsum, & eos qui te audierint.* Hucusque.

CAP. V.

Lectio feriæ secundæ hebdomadis vigesimæ septimæ.

S*Eniorem ne pulses, sed adulare illi ut* 1 *patri tuo: & juvenibus, ut fratribus tuis: Et anibus, ut genetricibus: & junioribus* 2 *ut sororibus, cum omni puritate. Honora* 3 *viduas quæ sunt verè viduæ. Et si qua* 4 *earum liberos habeat, aut nepotes, discant imprimis excolere pietatem propriæ domûs, & persolvere avis suis genera retributionis: hoc enim est coram Deo acceptum. Porrò quæ verè vidua est ac so-* 5 *la, freta est Deo, & instans precibus & orationibus nocte ac die. At verò deli-* 6 *ciis indulgens & pigra, mortua jam est, licet sit viva. Hæc mandata præcipe, ut* 7 *sint minimè imperfecti. Quòd si quis non* 8 *habet curam eorum qui ad ipsum pertinent, maximè verò domesticorum suorum, fidem jam negavit, & est infideli deterior. Item si vidua eligatur diaconis-* 9 *sa, non erunt anni ejus pauciores quàm sexaginta anni, uxor unius viri: Cui te-* 10 *stimonium reddatur in bonis operibus: si liberos suos benè educavit, si peregrinos excepit, si pedes sanctorum lavit, si afflictis condoluit, si in omni opere bono laboravit.* Finis.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis vigesimæ septimæ.

Juniores autem viduas devita: quia 11 *cùm* habenas *libidini laxârint adversùs Christum, nubere volunt. Vertiturque* 12 *hoc eis crimini, quòd primam fidem violârint: Et ad hæc discunt otiosæ* 13 *perambulationes domorum: & non otiosæ tantùm: sed & mussitabundæ, &* alienis negotiis *ultro se interponentes, loquentes quod non decet. Volo autem ju-* 14 *niores nubere, liberos gignere, & domibus præesse, neque unam quidem præbere adversario occasionem, obtrectandi gratiâ. Quædam enim antehac deflexerunt post* 15 *satanam. Quicunque fidelis, aut quæ-* 16 *cunque fidelis habet viduas, subveniant eis: & non gravetur eis Ecclesia, ut subveniat Ecclesia eis quæ sunt verè viduæ. Presbyteri dignitatem benè ad-* 17 *ministrantes, digni fiant duplici honore: & ii præsertim qui laborant in Sermone & doctrina. Dicit enim scriptura, Ne* 18 *obducas pastomidem bovi trituranti. Et, Operarius dignus est mercede suâ.*

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 ወእመበ ፡ እቤረ ፡ እንተ ፡ ባቲ ፡ ውሉደ ፡ ወደቂቀ ፡ ውሉደ ፡ ይቅድሙ ፡ ይትመሀሩ ፡ አሠኖ ፡
5 ለቤቶሙ ፡ ወይዕስዩ ፡ ለዝማዲሆሙ ፡ ከማሁኬ ፡ ሠናይ ፡ በቅድመ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ =፡ ወ
6 እንተሰ ፡ አማን ፡ እቤር ፡ ንጽሕት ፡ እንተ ፡ ተወከለት ፡ በእግዚአብሔር ፡ ወትፀመድ ፡ ጸሎ
7 ተ ፡ ወትትኀሠል ፡ መዐልተ ፡ ወሌሊተ ፡፡ =፡ ወእንተሰ ፡ ትገፍዕ ፡ ሞውተ ፡ በላዕሉ ፡ ይሰቲ ፡፡ =፡
8 ወከመዝ ፡ ገሥጽ ፡ ከመ ፡ ኢያድልው ፡፡ =፡ ወዘሰ ፡ ኢይሔሊ ፡ ለቤቱ ፡ ወይገድፍ ፡ ለዝ
9 ማዲሁ ፡ ክሕደ ፡ ሃይማኖቶ ፡ ወየአኪ ፡ እመዘ ፡ ኢያአምን ፡፡ =፡ እቤር ፡ ይብልዋ ፡ ለእን
10 ተ ፡ ስሳ ፡ ክረምታ ፡ እንተ ፡ አሐደ ፡ ብእሴ ፡ አውሰበት ፡፡ =፡ ብእሲት ፡ እንተ ፡ ይንእድዋ ፡
በምግባረ ፡ ሠናይ ፡፡ ለእመ ፡ ውሉደ ፡ አልሀቀት ፡ እመ ፡ ነግደ ፡ ተወክፈት ፡ ወለእመ ፡ እግ
ረ ፡ ጻድቃን ፡ ኃፀበት ፡ ወእመ ፡ ርኁበ ፡ አጽገበት ፡ ኵሎ ፡ ምግባረ ፡ ሠናይ ፡ ለእመ ፡ ተለ
11 ወት ፡፡ =፡ ወለንኡሳትሰ ፡ መበለት ፡ ተገኃሠን ፡ ሶበ ፡ ፈገዓ ፡ ላዕለ ፡ ክርስቶስ ፡ ወይገብኣ ፡
12 ያውስባ ፡ ይፈቅዳ ፡፡ =፡ ወፅኑሕ ፡ ደይኖን ፡ እስመ ፡ ክሕደ ፡ ሃይማኖቶን ፡ ቀዳሚተ ፡፡ =፡
13 ወዓዲ ፡ አፅርዕተ ፡ ይትሜሀራ ፡ ወአዋድያተ ፡ አብያተ ፡ ወአኮ ፡ ዓዲ ፡ በሕቲቶ ፡ አፅርዕተ ፡
14 ዓዲ ፡ ነበቢያተ ፡ ይፈጥራ ፡ ነገረ ፡ ዘኢሀሉ ፡፡ =፡ እፈቅድ ፡ እንከ ፡ ለንኡሳት ፡ ያውስባ ፡
ወይትዋለዳ ፡ ወይኰና ፡ በዓልታተ ፡ ቤት ፡ ወኢይረክባ ፡፡ ምክንያተ ፡ ወኢያሐትኒ ፡ በዘ ፡ ይ
15 ፀብእዎን ፡ ከመ ፡ ኢያፅእላ ፡ ርእሶን ፡፡ =፡ እስመበ ፡ እለ ፡ ተመይጡ ፡ ወተለውዎ ፡ ለሰይጣ
16 ን ፡፡ =፡ ወዘሰበ ፡ ምእመን ፡ እቤረ ፡ ይዕቅባ ፡ ወኢያክብዶ ፡ ላዕለ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡፡ ከመ ፡
17 ትክሀሉ ፡ ለእለ ፡ ኀቤክሙ ፡ እቤራት ፡፡ =፡ 16 እለ ፡ ሠናየ ፡ ተልእኩ ፡ ቀሲሳን ፡ ምክ
ዒተ ፡ ክብር ፡ ይደልዎሙ ፡ ወፈድፋደሰ ፡ ለእለ ፡ ይሠርሑ ፡ በቃል ፡ ወበምህሮ ፡፡ =፡
18 ወይብል ፡ መጽሐፍ ፡ ኢትፈጽሞ ፡ አፉሁ ፡ ለላህም ፡ ሶበ ፡ ይከይድ ፡ እክለ ፡ ወይደል
ዎ ፡ ለዘ ፡ ይትቀነይ ፡ ዐስቡ ፡፡ =፡

Et si sit vidua, quæ habet liberos & infantes, liberi primò discant bene- 4 *facere domui eorum, & retribuere parentibus eorum: sic enim facere bonum* 5 *est in conspectu Dei. Et quæ verè vidua est, casta est, quæ sperat in Deo,* 6 *& adhæret orationi, & supplicat die & nocte. Et quæ voluptuosè vivit,* 7 *mors superat eam. Et sic præcipe, ut non sint hypocritæ. Et qui non ha-* 8 *bet curam domûs suæ, & rejicit parentes ejus, abnegavit fidem, & pe-* 9 *jor est infideli. Viduam vocent eam quæ sexaginta annorum est, quæ unum virum habuit marito, Mulierem quam laudant pro operibus bonis, si li-* 10 *beros educavit, si peregrinos suscepit, & si pedes sanctorum lavit, & si esurientem replevit, omne bonum opus si sectata est. Et juniores viduas* 11 *amove. Quum lascivierunt adversùs Christum, & iterùm matrimonii fœdus inire volunt: Et paratum est judicium eorum, quia abnegaverunt fi-* 12 *dem earum primam. Et etiam otiosæ esse discunt, & circumire domos: &* 13 *non solummodò otiosæ, sed etiam garrientes, fingunt verba quæ non oportet. Velim igitur juniores nubere, & gignere, & fieri dominas domûs, & non* 14 *præbere occasionem aliquam quâ oppugnent, ut non probris afficiant seipsas.* 15 *Quia fuerunt quæ eversæ sunt, & sequutæ sunt satanam. Et quicunque* 16 *fidelis habet viduam, retineat eam, & non oneret domum Christianorum: ut sufficiat iis, quæ apud vos sunt, viduis. Benè ministrantibus presbyteris* 17 *duplex honor debetur: & præcipuè iis qui laborant in sermone & in doctrina: Et dicit Scriptura; Non obturaveris os bovis dum conculcat gra-* 18 *num: &, Debetur servo merces sua.*

Adversùs presbyterum accusationem *ne accipito*, *præterquàm in* duobus aut tribus
19 Κατὰ πρεσβυτέρου κατηγορίαν μὴ παραδέχου, ἐκτὸς εἰ μὴ ἐπὶ δύο ἢ τριῶν
testibus. Peccantes, coram omnibus argue, ut & cæteri timorem
20 μαρτύρων. (η) Τοὺς ἁμαρτάνοντας, ἐνώπιον πάντων ἔλεγχε, ἵνα καὶ οἱ λοιποὶ φόβον
habeant. *Obtestor* coram Deo, & *Domino* Jesu Christo, & electis
21 ἔχωσι. Διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, (θ) καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τῶν ἐκλεκτῶν
angelis, ut hæc custodias sine præjudicio, nihil faciens *secundùm inclinationem.*
ἀγγέλων, ἵνα ταῦτα φυλάξῃς χωρὶς προκρίματος, μηδὲν ποιῶν κατὰ (ι) πρόσκλισιν.
Manus citò nemini imposueris, neque communicaveris peccatis alienis. Teipsum
22 Χεῖρας ταχέως μηδενὶ ἐπιτίθει, μηδὲ κοινώνει ἁμαρτίαις ἀλλοτρίαις. σεαυτὸν ΙΓʹ
castum custodi. *Ne ampliùs* aquam *bibito*, sed vino modico utere propter stomachum tuum,
23 ἁγνὸν τήρει. Μηκέτι ὑδροπότει, (κ) ἀλλ᾽ οἴνῳ ὀλίγῳ χρῶ διὰ τὸν (λ) στόμαχόν σου,
& frequentes tuas infirmitates. Quorundam hominum peccata manifesta sunt, præce-
24 καὶ τὰς πυκνάς σου ἀσθενείας. Τινῶν ἀνθρώπων αἱ ἁμαρτίαι πρόδηλοί εἰσι, προά- ΙΔʹ
dentia ad judicium, quosdam autem & subsequuntur. Similiter & *pulchra opera*
25 γουσαι εἰς κρίσιν, τισὶ δὲ καὶ ἐπακολουθοῦσιν. (μ) Ὡσαύτως καὶ τὰ καλὰ ἔργα
manifesta sunt, & *ea* quæ aliter *habentia*, abscondi non possunt.
πρόδηλά ἐστι, καὶ τὰ ἄλλως ἔχοντα, κρυβῆναι οὐ δύναται.

CAP. VI. ϛʹ.

Quicunque sunt sub jugo servi, *proprios* dominos omni honore dignos arbi-
1 Ὅσοι εἰσὶν ὑπὸ ζυγὸν δοῦλοι, τοὺς ἰδίους δεσπότας πάσης τιμῆς ἀξίους ἡγεί- ΙΕʹ
trentur: *ut non* nomen *Dei*, & doctrina blasphemetur. *At fideles habentes*
2 σθωσαν, ἵνα μὴ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, καὶ ἡ διδασκαλία βλασφημῆται. Οἱ δὲ πιστοὺς ἔχοντες
dominos, non contemnant, quia fratres sunt: sed magis serviant, quia
δεσπότας, μὴ καταφρονείτωσαν, ὅτι ἀδελφοί εἰσιν· ἀλλὰ μᾶλλον δουλευέτωσαν, ὅτι
fideles sunt, & dilecti, qui *illius* beneficii *participantes*. Hæc doce, &
πιστοί εἰσι, καὶ ἀγαπητοί, οἱ τῆς εὐεργεσίας ἀντιλαμβανόμενοι. Ταῦτα δίδασκε καὶ
exhortare. Si quis aliter docet, & non *accedit* sanis sermonibus Domini
ΙϚʹ παρακάλει. Εἴ τις ἑτεροδιδασκαλεῖ, καὶ μὴ προσέρχεται ὑγιαίνουσι λόγοις τοῖς τοῦ Κυρίου 3
nostri Jesu Christi, & ei quæ secundùm pietatem doctrinæ, *Turget*, nihil
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τῇ κατ᾽ εὐσέβειαν διδασκαλίᾳ, Τετύφωται, μηδὲν 4
sciens, sed languens circa quæstiones & verborum pugnas: ex quibus *nascitur invidia*,
ἐπιστάμενος, ἀλλὰ νοσῶν περὶ ζητήσεις καὶ λογομαχίας· ἐξ ὧν γίνεται φθόνος,
contentio, blasphemiæ, suspiciones malæ, *Perversæ exercitationes* corruptorum hominum
ἔρις, βλασφημίαι, ὑπόνοιαι πονηραί, (α) Παραδιατριβαὶ διεφθαρμένων ἀνθρώπων 5
mentem, & *privatorum* veritate, existimantium quæstum esse pietatem: *abscede*
τὸν νοῦν, καὶ ἀπεστερημένων τῆς ἀληθείας, νομιζόντων πορισμὸν εἶναι τὴν (β) εὐσέβειαν· ἀφίστασο
ab hujusmodi. Est autem quæstus magnus pietas cum *suæ sortis probatione*. Nihil
ἀπὸ τῶν τοιούτων. Ἔστι δὲ πορισμὸς μέγας ἡ εὐσέβεια μετὰ αὐταρκείας. Οὐδὲν 6
enim intulimus in mundum: *manifestum quia* nec auferre quid possumus. 7
γὰρ εἰσηνέγκαμεν εἰς τὸν (γ) κόσμον· δῆλον ὅτι οὐδὲ ἐξενεγκεῖν τι δυνάμεθα.
Habentes autem alimenta & *tegumenta*, his contenti simus. *At volentes*
Ἔχοντες δὲ διατροφὰς καὶ σκεπάσματα, τούτοις ἀρκεσθησόμεθα. Οἱ δὲ βουλόμενοι 8 9
ditescere, incidunt in tentationem, & laqueum, & desideria multa inutilia & no-
πλουτεῖν, ἐμπίπτουσιν εἰς πειρασμὸν, καὶ παγίδα, καὶ ἐπιθυμίας πολλὰς ἀνοήτους καὶ βλα-
civa, quæ mergunt homines in interitum, & perditionem. Radix enim omniũ
βεράς, αἵτινες βυθίζουσι τοὺς ἀνθρώπους εἰς ὄλεθρον, καὶ ἀπώλειαν. Ῥίζα γὰρ πάντων 10
malorum est *pecuniæ* cupiditas: quam quidam appetentes, *aberraverunt* à fide,
τῶν κακῶν ἐστιν ἡ φιλαργυρία· ἧς τινες ὀρεγόμενοι ἀπεπλανήθησαν ἀπὸ τῆς πίστεως,
& *seipsos transfixerunt* doloribus multis. Tu autem, ô homo Dei,
ΙΖʹ καὶ ἑαυτοὺς περιέπειραν ὀδύναις πολλαῖς. Σὺ δὲ, ὦ ἄνθρωπε (δ) τοῦ Θεοῦ, 11
hæc fuge: sectare verò justitiam, pietatem, fidem, charitatem, patientiam,
ταῦτα φεῦγε· δίωκε δὲ δικαιοσύνην, εὐσέβειαν, πίστιν, ἀγάπην, ὑπομονὴν,
mansuetudinem.
(ε) πρᾳότητα.

MS.A. (η) Τοὺς δὲ (θ) καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ, καὶ (ι) πρόσκλησιν. (κ) ἀλλὰ (λ) στόμαχον, καὶ (μ) Ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ ἔργα τὰ καλὰ πρόδηλα, καὶ Κεφ. ϛʹ. MS.A. (α) Διαπαρα……
καὶ διεφθαρμένων (β) εὐσέβειαν. Ἔστι δὲ (γ) κόσμον· ὅτι (δ) Θεοῦ, (ε) πραϋπάθειαν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

19 * ܠܐ ܩܛܝܓܘܪܝܐ ܥܠ ܩܫܝܫܐ ܬܩܒܠ ܐܠܐ ܥܠ ܦܘܡ ܬܪܝܢ ܐܘ ܬܠܬܐ ܣܗܕܝܢ܂ * ܠܐܝܠܝܢ ܕܚܛܝܢ
20 ܩܕܡ ܟܠܢܫ ܟܣܐ ܐܢܘܢ܂ ܕܐܦ ܫܪܟܐ ܕܐܢܫܐ ܢܕܚܠܘܢ܂ * ܡܣܗܕ ܐܢܐ ܠܟ ܩܕܡ ܐܠܗܐ ܘܡܪܢ ܝܫܘܥ 21
ܡܫܝܚܐ ܘܡܠܐܟܘܗܝ ܓܒܝܐ܂ ܕܬܛܪ ܗܠܝܢ܂ ܘܠܐ ܬܬܩܕܡ ܬܪܥܝܬܟ ܒܡܕܡ܂ ܘܠܐ ܬܥܒܕ
ܡܕܡ ܒܡܣܒ ܒܐܦܐ܂ * ܐܝܕܐ ܒܥܓܠ ܥܠ ܐܢܫ ܠܐ ܬܣܝܡ܂ ܘܠܐ ܬܫܬܘܬܦ ܒܚܛܗܐ ܢܘܟܪܝܐ܂ 22
ܢܦܫܟ ܛܪ ܒܕܟܝܘܬܐ܂ * ܘܡܟܝܠ ܡܝܐ ܠܐ ܬܫܬܐ܂ ܐܠܐ ܚܡܪܐ ܩܠܝܠ ܐܫܬܝ ܡܛܠ ܐܣܛܘܡܟܐ 23
ܘܡܛܠ ܟܘܪܗܢܝܟ ܐܡܝܢܐ܂ * ܚܕ ܒܫܒܐ * ܕܗ * ܕܨܘܡܐ * ܗ *
24 * ܐܝܬ ܒܢܝܢܫܐ ܕܚܛܗܝܗܘܢ ܝܕܝܥܝܢ ܐܢܘܢ܂ ܘܡܩܕܡܝܢ ܠܗܘܢ ܠܒܝܬ ܕܝܢܐ܂ ܘܐܝܬ
25 ܕܒܬܪܗܘܢ ܐܙܠܝܢ܂ * ܗܟܢܐ ܐܦ ܥܒܕܐ ܛܒܐ ܝܕܝܥܝܢ ܐܢܘܢ܂ ܘܐܝܠܝܢ ܕܐܚܪܢܐܝܬ ܐܢܘܢ܂
ܠܡܛܫܝܘ ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ܂ * ܩܦܠܐܘܢ * ܘ * ܐܝܠܝܢ ܕܬܚܝܬ ܢܝܪܐ 1
ܕܥܒܕܘܬܐ܂ ܠܡܪܝܗܘܢ ܒܟܠ ܐܝܩܪ ܢܗܘܘܢ ܚܫܒܝܢ܂ ܕܠܐ ܢܬܓܕܦ ܫܡܗ ܕܐܠܗܐ ܘܡܠܦܢܘܬܗ܂
ܕܝܠܗ܂ * ܘܐܝܠܝܢ ܕܐܝܬ ܠܗܘܢ ܡܪܘܬܐ ܡܗܝܡܢܐ܂ ܠܐ ܢܒܣܘܢ ܒܗܘܢ ܥܠ ܕܐܚܝܗܘܢ 2
ܐܢܘܢ܂ ܐܠܐ ܝܬܝܪܐܝܬ ܢܫܡܫܘܢ ܐܢܘܢ܂ ܡܛܠ ܕܡܗܝܡܢܐ ܐܢܘܢ ܘܚܒܝܒܐ܂ ܐܝܠܝܢ ܕܒܬܫܡܫܬܗܘܢ
3 ܡܬܢܝܚܝܢ܂ ܗܠܝܢ ܐܠܦ ܘܒܥܝ ܡܢܗܘܢ܂ * ܐܢ ܐܝܬ ܐܢܫ ܕܡܠܦ ܝܘܠܦܢܐ
ܐܚܪܢܐ܂ ܘܠܐ ܡܬܩܪܒ ܠܡܠܐ ܚܠܝܡܬܐ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ܂ ܘܠܡܠܦܢܘܬܐ ܕܕܚܠܬ ܐܠܗܐ܂
4 * ܗܢܐ ܡܬܪܥܐ ܗܘ ܟܕ ܡܕܡ ܠܐ ܝܕܥ܂ ܐܠܐ ܟܪܝܗ ܒܒܥܬܐ ܘܒܕܪܫܐ ܕܡܠܐ܂ ܕܡܢܗܘܢ ܗܘܐ
ܚܣܡܐ ܘܚܪܝܢܐ ܘܓܘܕܦܐ ܘܡܚܫܒܬܐ ܒܝܫܬܐ܂ * ܘܡܟܬܫܢܘܬܐ ܕܒܢܝܢܫܐ ܕܚܒܝܠ 5
6 ܪܥܝܢܗܘܢ܂ ܘܓܠܝܙܝܢ ܡܢ ܫܪܪܐ܂ ܘܣܒܪܝܢ ܕܬܓܪܬܐ ܗܝ ܕܚܠܬ ܐܠܗܐ܂ * ܐܢܬ ܕܝܢ ܐܬܪܚܩ
ܡܢ ܗܠܝܢ܂ ܬܓܘܪܬܐ ܓܝܪ ܪܒܬܐ ܗܝ ܕܚܠܬ ܐܠܗܐ ܒܣܦܩܘܬܐ ܕܝܠܢ܂
7 * ܡܕܡ ܓܝܪ ܠܐ ܐܥܠܢ ܠܥܠܡܐ܂ ܘܝܕܝܥܐ ܕܐܦܠܐ ܡܦܩܝܢ ܡܢܗ ܡܫܟܚܝܢܢ܂ * ܡܛܠ ܗܢܐ
8 ܣܦܩ ܠܢ ܡܐܟܘܠܬܐ ܘܡܟܣܝܬܐ܂ * ܐܝܠܝܢ ܕܝܢ ܕܨܒܝܢ ܠܡܥܬܪ܂ ܢܦܠܝܢ ܒܢܣܝܘܢܐ 9
ܘܒܦܚܐ܂ ܘܒܪܓܝܓܬܐ ܣܓܝܐܬܐ ܕܣܟܠܢ ܘܡܗܪܢ܂ ܘܡܛܒܥܢ ܠܒܢܝܢܫܐ ܒܚܘܒܠܐ
10 ܘܒܐܒܕܢܐ܂ * ܥܩܪܐ ܓܝܪ ܕܟܠܗܘܢ ܒܝܫܬܐ ܪܚܡܬ ܟܣܦܐ܂ ܘܐܝܬ ܐܢܫܐ ܕܐܬܪܓܪܓܘ
11 ܠܗ ܘܛܥܘ ܡܢ ܗܝܡܢܘܬܐ܂ ܘܐܝܬܝܘ ܠܢܦܫܗܘܢ ܟܐܒܐ ܣܓܝܐܐ܂ * ܐܢܬ ܕܝܢ ܐܘ ܒܪܢܫܐ
ܕܐܠܗܐ܂ ܡܢ ܗܠܝܢ ܥܪܘܩ܂ ܘܗܪܛ ܒܬܪ ܙܕܝܩܘܬܐ܂ ܘܒܬܪ ܟܐܢܘܬܐ܂ ܘܒܬܪ ܗܝܡܢܘܬܐ܂
ܘܒܬܪ ܚܘܒܐ܂ ܘܒܬܪ ܡܣܝܒܪܢܘܬܐ܂ ܘܒܬܪ ܡܟܝܟܘܬܐ܂

Adversùs Presbyterum accusationem ne recipias, nisi per os duorum aut trium testium. 19 Eos qui peccant, coram omnibus argue, ut & cæteri homines timeant. 20 Obtestor te coram Deo & Domino nostro Jesu Christo, & angelis ejus electis, ut hæc serves, nullâque re præoccupetur mens tua, & nihil agas per acceptionem personarum. 21 Manum citò nemini imponas, neque communices peccatis alienis. Temetipsum serva in puritate. 22 Neque posthac aquam bibas, sed paululùm vini bibito propter stomachum tuum, & crebras infirmitates tuas. 23

Dominicâ quintâ Jejunii 5.

Sunt homines quidam quorum scelera nota sunt, & præcedunt eos ad judicium; & sunt quorum subsequuntur. 24 Ita quoque viri boni manifesti sunt; illi verò qui secus sunt, occultari non possunt. 25

CAP. VI.

Quicunque sunt sub jugo servitutis, heros suos in omni honore habeant, ne nomen Dei & doctrina ejus blasphemetur. 1 Qui verò habent heros fideles, ne despiciant eos, quòd fratres sint; sed magìs inserviant eis, quia fideles sunt & dilecti, tales ut in illorum ministerio requie fruantur. 2 Hæc doce & exhortare eos. Si quis autem aliam doctrinam docet, & non accedit sermonibus sanis Domini nostri Jesu Christi, & doctrinæ reverentiæ Dei; 3 Is effert sese quum nihil sciat, sed languet in indagine & quæstione verborum, ex quibus existit invidia, & contentio, & maledicentia, & mala mentis sententia: 4 Et conflictatio hominum mente corruptorum, & à veritate reprobatorum, ac existimantium quæstum esse reverentiam Dei. 5 Tu verò procul discede ab iis: quæstus enim noster magnus est, qui est cultus Dei cum usu sufficientiæ nostræ. 6 Nihil enim intulimus in mundum, & notum est nec nos posse quicquam ab eo educere. 7 Quapropter sufficit nobis cibus & tegumentum. 8 Illi autem qui volunt ditescere, incidunt in tentationes & in laqueos, & in concupiscentias multas, quæ stultæ sunt & noxiæ, & quæ mergunt homines in exitium & perditionem. 9 Radix enim omnium malorum est amor pecuniæ; quam quidam concupiscentes, à fide aberrârunt, & seipsos intulerunt in dolores quamplurimos. 10 Tu autem, ô homo Dei, ab his fuge, & consectare justitiam, & æquitatem, & fidem, & charitatem, & patientiam, & humilitatem. 11

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

19 ሳዕለ ፡ ልሂቅ ፡ ሊትሰማዕ ፡ ውዴተ ፡ ዘእንበለ ፡ ይዝልፍዎ ፡ ክልኤቱ ፡ ወሠለስቱ ፡ ስማዕ
20 ት ፡፡=፡ ወለእሉሂ ፡ በቅድመ ፡ ኵሉ ፡ ገሥጾሙ ፡ ከመ ፡ ባዕድኒ ፡ ይፍርሁ ፡፡=፡
21 አስምዕ ፡ ለከ ፡ በቅድመ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ወመላእክቲሁ ፡ ኅሩያ
ን ፡፡ ከመ ፡ ትዕቀብ ፡ ዘንተ ፡ እንዘ ፡ ኢታደሉ ፡ ዘእንበለ ፡ ኑፋቄ ፡ ወኢትግበር ፡ መንተኒ ፡ ለአድ
22 ልዎ ፡፡=፡ 1Ր ወኢትሢም ፡ ፍጡነ ፡ ወኢሞኑሂ ፡ ወኢትትሳተፍ ፡ በኃጢአተ ፡ ባዕድ ፡ ወር
23 እሰከ ፡ አንጽሕ ፡ እንከ ፡፡=፡ ወኢትስተይ ፡ ማየ ፡ ዕሩቀ ፡ ሕደጠ ፡ ወይነ ፡ ቶስሕ ፡ በእንተ ፡
24 ሕማመ ፡ ከብድከ ፡ ወበእንተ ፡ ደዌከ ፡ ዘዘልፍ ፡፡=፡ 10 ቦሰብእ ፡ ዘይትዐወቅ ፡ ኃጢአቱ ፡
ወይትባደር ፡ ውስተ ፡ ደይን ፡ ወቦ ፡ ለዘ ፡ ይተልዎ ፡ ኃጢአቱ ፡፡=፡

Adversùs seniorem ne audias accusationem, nisi arguant eum duo aut tres testes. 19 *Et eos qui peccant, coram omnibus corripe, ut reliqui timeant.* 20 *Obtestor te coram Deo, & Jesu Christo, & angelis electis, ut serves hæc, non personam accipiens, sine hæsitatione, & non facias quicquam simulationis.* 21 *Et ne constituas subitò quenquam, neque communices in peccatis alterius, & teipsam purga.* 22 *Et ne bibas ampliùs aquam simplicem, paulolum vini commisceto propter dolorem hepatis tui, & propter morbum tuum perpetuum.* 23 *Est homo cujus manifestum est peccatum, & contendit in judicio; & est cujus sequitur peccatum.* 24

Versio VULGATA LATINA.

19 Adversùs presbyterum accusationem noli recipere, nisi sub duobus aut tribus testibus. 20 Peccantes coram omnibus argue: ut & cæteri timorem habeant. 21 Testor coram Deo & Christo Jesu, & electis angelis, ut hæc custodias sine præjudicio, nihil faciens in alteram partem declinando. 22 Manus citò nemini imposueris, neque communicaveris peccatis alienis. Teipsum castum custodi. 23 Noli adhuc aquam bibere, sed modico vino utere, propter stomachum tuum, & frequentes tuas infirmitates. 24 Quorundam hominum peccata manifesta sunt, præcedentia ad judicium: quosdam autem & subsequuntur. 25 Similiter & facta bona manifesta sunt: & quæ aliter se habent, abscondi non possunt.

CAP. VI.

1 Quicunque sunt sub jugo servi, dominos suos omni honore dignos arbitrentur, ne nomen Domini & doctrina blasphemetur. 2 Qui autem fideles habent dominos, non contemnant, quia fratres sunt: sed magìs serviant, quia fideles sunt & dilecti, qui beneficii participes sunt. Hæc doce, & exhortare. 3 Si quis aliter docet, & non acquiescit sanis sermonibus Domini nostri Jesu Christi, & ei, quæ secundùm pietatem est, doctrinæ: 4 Superbus est, nihil sciens, sed languens circa quæstiones, & pugnas verborum: ex quibus oriuntur invidiæ, contentiones, blasphemiæ, suspiciones malæ, 5 Conflictationes hominum mente corruptorum, & qui veritate privati sunt, existimantium quæstum esse pietatem. 6 Est autem quæstus magnus, pietas cum sufficientia. 7 Nihil enim intulimus in hunc mundum: haud dubium quòd nec auferre quid possumus. 8 Habentes autem alimenta, & quibus tegamur, his contenti sumus. 9 Nam qui volunt divites fieri, incidunt in tentationem, & in laqueum diaboli, & desideria multa inutilia, & nociva, quæ mergunt homines in interitum & perditionem. 10 Radix enim omnium malorum est cupiditas: quam quidam appetentes, erraverunt à fide, & inseruerunt se doloribus multis. 11 Tu autem, ô homo Dei, hæc fuge: sectare verò justitiam, pietatem, fidem, charitatem, patientiam, mansuetudinem.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

19 * لا تقبلن سعاية على قسيس الا ان يكون بشاهدين او ثلثة * وبخ الذين يخطيون امام 20
الجماعة * حتى يحصل لباقي الشعب خوفا * اشهد عليك امام الله * والرب يسوع المسيح * 21
والملايكة المختارين * ان تحفظ هذه الاوامر بلا تهاجم * وبلا زيغ حكم * ولا تعملن شيا بمعني
سكوني قد سلفت * تم * * قراءة الاربعا من الجمعة السابعة والعشرين *
22 * لا تضعن يدك على احد بسارعة * ولا تشاركن خطايا اجنبية * احفظ ذاتك طاهرا * ولا 23
تشربن ماء ايضا * بل استعمل خمرا يسيرا من اجل معدتك وامراضك المتكاثرة * خطايا 24
اناس ما قد سلف وضوحها * تتقدمهم الي الدينونة * وقوم تتبعهم خطاياهم * وكذلك الاعمال 25
الصالحة سالفا وضوحها هي * والاعمال التي هي بمعني اخر ما يمكن ان تكتتم *

* الفصل السادس *

1 * جميع الذين هم عبيد تحت نير الاستملاك * فليحسبوا جميع ساداتهم لكافة الكرامة
مستوجبين * ليلا يفتري على اسم الله وتعلمه * والذين لهم سادات مومنين فلا يهونوا بهم * 2
لانهم اخوتهم هم * بل فليخدموهم باكثار لان الذين يوازرون الاحسان مومنون هم ومحبوبون *
علم هذه الامور وعظهم * من يعلم تعليما اخر ولا يستدنين الي اقوال ربنا يسوع المسيح * 3
الخصة عافيتها والي التعليم المختص بالديانة البهية * فذلك قد تصلف غير عارف شيا * 4
بل هو سقيم بداء الاستبحاثات * ومعارك الكلام الذي منها يصير الحسد * المحك * الافتراء *
الظنون الردية * دوام مجالسات الناس المفسودين العقل * والعادمين الحق اذ يظنون ان العبادة 5
الحسنة متجرا ابتعد من مثل هولاء * فالعبادة الحسنة بالقناعة * تجارة عظيمة الفايدة هي * 6
7 * لاننا لم نورد الي العالم شيا * ومن الواضح انه ما يمكننا نخرج منه شيا * فاذ لنا طعام 8
واغطية * فلنكتفي بها * فاما الموسرون ان يستغنوا يسقطون في محنة وفخ وشهوات كثيرة لا 9
عقل فيها وضار * التي تغرق الناس في الابادة والهلكة * لان محبة الفضة هي جرثومة الشرور 10
كلها * التي لما تاق اليها قوم طغوا من الامانة * وجوا داتهم في اوجاع كثيرة * واما انت يا انسان 11
الله فاهرب من هذه الرذايل * تم * * قراءة السبت بعد الميلاد * وايضا للاحد الثاني والثلثين *
واطلب العدل * حسن التعبد * الامانة * المحبة * الصبر * الوداعة *

Ne admittas accusationem adversùs Presbyterum, nisi id fiat cum duobus aut tribus testibus. 19 *Eos qui peccant, argue coram cœtu, ut reliquo populo terror incutiatur.* 20 *Te obtestor coram Deo, & Domino Jesu Christo, et Angelis electis, ut serves hæc præcepta sine præcipitatione, & absque inflexione judicii, nihilque facias prætextu litis præteritæ. Finis.* 21

Lectio feriæ quartæ hedomadis vigesimæ septimæ.

Ne cui imponas manum tuam cum celeritate, neque communices peccatis alienis. Temetipsum purum serva. 22 *Et aquam ne bibas ampliùs, sed utere modico vino propter stomachum tuum, & crebros morbos tuos.* 23 *Peccata quorundam hominum, quæ jamdudum manifestata sunt, præcedunt eos ad damnationem: quosdam verò propria peccata subsequuntur.* 24 *Itidem & bona opera antè manifesta sunt: opera verò quæ sunt alterius conditionis, non possunt occultari.* 25

CAP. VI.

Quicunque servi sunt sub jugo dominationis, quoslibet heros suos omni honore dignos ducant, ne nomen Dei ejusque doctrina blasphemetur. 1 *Qui verò fideles habent heros, ne spernant eos quòd fratres eorum sint: imò magis inserviant eis, quia qui beneficiorum exercendorum onus suscipiunt, fideles sunt ac dilecti. Has res doce, & eos hortare.* 2 *Qui docet aliam doctrinam, & non acquiescit sermonibus Domini nostri Jesu Christi; quorum purus est finis, doctrinæque congruæ pietati præclaræ:* 3 *Is arrogat sibi, nihil sciens; sed languens est morbo quæstionum, & verborum certaminibus: ex quibus nascitur invidia, contentio, blasphemia, suspiciones malæ,* 4 *Assiduitas consessus cum hominibus mente corruptis, & veritate carentibus, quum arbitrentur bonam pietatem esse mercaturam. Secede ab hisce similibus.* 5 *Bona verò pietas cum animo sua sorte contento, quæstus est maximus.* 6 *Nihil enim intulimus in mundum, & clarum est quòd nihil ex eo efferre possimus.* 7 *Igitur si cibum & tegumenta habeamus, his contenti simus.* 8 *Cæterùm qui volunt ditescere, incidunt in tentationem & laqueum & cupiditates multas insanas & noxias, quæ immergunt homines in exitium & perditionem.* 9 *Amor námque pecuniæ stipes est omnium malorum, quam cùm appetivissent quidam, aberrârunt à fide, & seipsos transfixerunt doloribus multis.* 10 *Tu verò ô homo Dei, fuge ab istis abominationibus: Finis.* 11

Lectio sabbathi post Nativitatem. Et pro Dominica etiam trigesima secunda.

Et quære justitiam, decus pietatis, fidem, charitatem, patientiam, mansuetudinem.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

25 ወከማሁ ፡፡ ዘሂ ፡ ሠናየ ፡ ይገብር ፡ ይትዐወቅ ፡ ወዘሂ ፡ ካልእ ፡ ምግባሩ ፡ ኢይትከበ
ት ፡፡=፡ 1፫
1 ፯ ወኵሉ ፡ ነበሪ ፡ ወቅኑይ ፡ አክብሩ ፡ አጋእስቲክሙ ፡ በኵሉ ፡ ከመ ፡ ኢይፀረፉ ፡ ሳዕለ ፡
2 ስመ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወሳዕለ ፡ ትምህርቱ ፡፡=፡ ወእለሰ ፡ ቦሙ ፡ አጋእስተ ፡ መሀይምናነ ፡
ኢያስተሐቅሩ ፡ እስመ ፡ መሀይምናን ፡ እሙንቱ ፡ ወዓዲ ፡ ይትቀነዩ ፡ ሎሙ ፡ እስመ ፡ አኀ
ዊክሙ ፡ እሙንቱ ፡፡ እለ ፡ ይትወከፉክሙ ፡ ወይረድኡክሙ ፡ ከመዝ ፡ መሀር ፡ ወገሥ
3 ጽ ፡፡=፡ ወእመሰ ፡ ዘይሜህር ፡ ካልአ ፡ ወኢይገብእ ፡ ኀበ ፡ ትምህርተ ፡ ነገረ ፡ ሕይወት ፡
4 ቃለ ፡ እግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡፡ ወተጸለለ ፡ እምትምህርተ ፡ ጽድቅ ፡፡=፡ ወአል
ቦ ፡ ዘያአምር ፡ ዘእንበለ ፡ መቅሠፍተ ፡ ዘየኃሥሥ ፡ ወነገረ ፡ ጋእዝ ፡፡ ወእምዝ ፡ ይመጽ
5 እ ፡ ተሐምሞ ፡ ቅንአት ፡ ፅርፈት ፡ እኩየ ፡ ምክር ፡፡=፡ አስተደንግፆ ፡ ሰብእ ፡ ሙሱናነ ፡ ል
6 ብ ፡ ውፁኣነ ፡ እምጽድቅ ፡ ተግባረ ፡ ይሬስይዎ ፡ ለስኢል ፡፡=፡ ተግባርሰ ፡ ዐቢይ ፡ ጽድቅ ፡
7 ወምጽዋት ፡፡=፡ እስመ ፡ አልቦ ፡ ዘአምጻእነ ፡ ውስተ ፡ ዓለም ፡ ወአልቦ ፡ ዘንክል ፡ ነሢ
8 አ ፡፡=፡ እመከመ ፡ ረከብነ ፡ሲሳየነ ፡ ወዓራዘነ ፡ አከለነ ፡፡=፡ ወእለሰ ፡ ይፈቅዱ ፡ ይብዐ
9 ሉ ፡ ይወድቁ ፡ ውስተ ፡ መንሱት ፡ ወበብዙኃ ፡ ፍትወት ፡ ዘአበድ ፡ ወዘይብእሶሙ ፡ ወዘያስ
10 ጠምሞሙ ፡ ለሰብእ ፡ ውስተ ፡ ተሠርዎ ፡ ወሞት ፡፡=፡ እስመ ፡ ሠርው ፡ ለኵሉ ፡ እኩይ ፡
አፍቅሮ ፡ ንዋይ ፡፡ 1፪ በጊዮርጊስ ፡ መንበብ ፡፡=፡
እስመቦ ፡ እለ ፡ ስሕቱ ፡ ወዐለው ፡ ሃይማኖቶሙ ፡ ወኃሠሡ ፡ ለርእሶሙ ፡ ብዙኃ ፡ መቅሠ
11 ፍተ ፡፡=፡ ወአንተሰ ፡ ብእሴ ፡ እግዚአብሔር ፡ ጕየይ ፡ እምዝ ፡ ወዴግን ፡ ጽድቀ ፡ ወምሕረ
ሐ ፡ ወሃይማኖተ ፡ ወተፋቅሮ ፡ ወትዕግሥተ ፡ የዋሀተ ፡፡=፡

Et similiter, qui benè operatur, manifestus erit: & is cujus opus aliter se habet, non erit occultus. 25

CAP. VI.

Et omnes operarii & servi, honorate dominos vestros in omnibus, ne blasphement contra nomen Dei, & contra doctrinam ejus. 1 *Et qui habent dominos fideles, ne contemnant, quia fideles sunt, sed magìs inserviant iis, quia fratres vestri sunt, qui suscipient vos, & adjuvabunt vos. Sic doce, & exhortare.* 2 *Et si quis docet aliter, & non accedit ad doctrinam sermonis vitæ, videlicet verbi Domini nostri Jesu Christi, & opertus est à doctrina veritatis:* 3 *Et nihil scit præter plagas disputantis, & verba controversiæ, & hinc provenit dolor, invidia, blasphemia, malum consilium,* 4 *Compunctio hominum corruptorum corde, recedentium à veritate, negotiationem existimantium esse orare.* 5 *Negotiatio magna est justitia & eleemosyna.* 6 *Quia nihil est quod intulimus in mundum, & nihil est quod possumus auferre.* 7 *Si acquisivimus alimenta & tegumenta, contenti sumus.* 8 *Et qui volunt ditescere, incidunt in tentationem, & in multas cupiditates stultitiæ, & quæ injuriâ afficiunt, & quæ immergunt homines in perditionem & mortem.* 9 *Quia radix omnium malorum est amor divitiarum.* 10

De Georgio, lectio.

Quia sunt qui erraverunt, & irritam fecerunt fidem eorum, & quæsiverunt pro seipsis multas plagas. Et tu homo Dei, fuge ab his: & sequere justitiam, & misericordiam, & fidem, & charitatem, & patientiam, & mansuetudinem. 11

ἘΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Α'. ΚΕΦ. ΙΖ'. ΙΗ'.

Certa pulchrum certamen fidei, apprehende æternam vitam, in quam
12 Ἀγωνίζου τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως, ἐπιλαβοῦ τῆς αἰωνίου ζωῆς, (ζ) εἰς ἣν
& vocatus es, & confessus es pulchram confessionem coram multis testibus.
καὶ ἐκλήθης, καὶ ὡμολόγησας τὴν καλὴν ὁμολογίαν ἐνώπιον πολλῶν μαρτύρων.
Præcipio tibi coram Deo vivificante omnia, & Christo Jesu
13 Παραγγέλλω σοι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ τοῦ (η) ζωοποιοῦντος τὰ πάντα, καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ
testato coram Pontio Pilato pulchram confessionem: Servare te
14 τοῦ μαρτυρήσαντος ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου τὴν καλὴν ὁμολογίαν· Τηρῆσαί σε
mandatum immaculatum, irreprehensibile, usque in apparitionem Domini nostri Jesu
τὴν ἐντολὴν ἄσπιλον, ἀνεπίληπτον, μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Christi: Quam temporibus propriis ostendet beatus & solus potens,
15 Χριστοῦ· Ἣν καιροῖς ἰδίοις δείξει ὁ μακάριος καὶ μόνος δυνάστης,
rex regnantium, & Dominus dominantium, Solus habens
16 ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων, καὶ Κύριος τῶν κυριευόντων, Ὁ μόνος ἔχων
immortalitatem, lucem habitans inaccessibilem: quem vidit nullus hominum, nec videre
ἀθανασίαν, φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον· ὃν εἶδεν οὐδεὶς ἀνθρώπων, οὐδὲ ἰδεῖν
potest: cui honor, & robur sempiternum: Amen. Divitibus in nunc seculo,
17 δύναται· ᾧ τιμὴ, καὶ κράτος αἰώνιον· ἀμήν. Τοῖς πλουσίοις ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, ΙΗ'

præcipe non sublimè sapere, neque sperare in divitiarum incertitudine, sed in
παράγγελλε μὴ ὑψηλοφρονεῖν, μηδὲ ἠλπικέναι ἐπὶ πλούτου ἀδηλότητι, ἀλλ' ἐν
Deo illo vivente, (præbente nobis abundè omnia ad refocillationem,)
τῷ (θ) Θεῷ τῷ ζῶντι, (τῷ παρέχοντι ἡμῖν πλουσίως πάντα εἰς ἀπόλαυσιν,)
Benè agere, ditescere in operibus bonis, benepartibiles esse, communicabiles,
Ἀγαθοεργεῖν, πλουτεῖν ἐν ἔργοις καλοῖς, εὐμεταδότους εἶναι, κοινωνικοὺς, 18
Thesaurizantes sibiipsis fundamentum pulchrum in futurum, ut apprehendant
Ἀποθησαυρίζοντας ἑαυτοῖς θεμέλιον καλὸν εἰς τὸ μέλλον, ἵνα ἐπιλάβωνται 19
æternam vitam. O Timothee, depositum custodi, devitans
(ι) τῆς αἰωνίου ζωῆς. Ὦ Τιμόθεε, τὴν (κ) παρακαταθήκην φύλαξον, ἐκτρεπόμενος 20
prophanas inanitates vocum, & oppositiones illius falsò nominatæ scientiæ: Quam
τὰς βεβήλους κενοφωνίας, καὶ ἀντιθέσεις τῆς ψευδωνύμου γνώσεως· Ἥν 21
quidam profitentes, circa fidem aberraverunt. Gratia tecum. Amen.
τινες ἐπαγγελλόμενοι, περὶ τὴν πίστιν ἠστόχησαν. ἡ χάρις (λ) μετὰ σοῦ. ἀμήν.
Ad Timotheum prior scripta est à Laodicia, quæ est metropolis Phrygiæ Pacatianæ.
(†) Πρὸς Τιμόθεον πρώτη ἐγράφη ἀπὸ Λαοδικείας, ἥτις ἐστὶ μητρόπολις Φρυγίας τῆς Πακατιανῆς.

Ἐν στίχοις σλ'.

MS. A. (ζ) εἰς ἣν ἐκλήθης, (η) ζωογονοῦντος (θ) Θεῷ, (τῷ παρέχοντι ἡμῖν τὰ πάντα πλουσίως εἰς (ι) τῆς ὄντως ζωῆς. (κ) παραθήκην (λ) μεθ' ὑμῶν. (†) Πρὸς Τιμόθεον Α'. ἐγράφη ἀπὸ Λαοδικείας.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]

* Et certa bono certamine fidei, & assequere vitam æternam, ad quam vocatus es, & professus professionem bonam coram testibus plurimis. 12

Dominicâ quintâ post resurrectionem. 6.

* Obtestor te coram Deo ipso qui vivificat omnia, & Jesu Christo, qui coram Pontio Pilato perhibuit bonum testimonium; 13 Ut serves præceptum absque macula & nævo, usque ad manifestationem Domini nostri Jesu Christi: 14 Quam suo tempore ostensurus est Deus ille benedictus, & solus potens, Rex regum, & Dominus dominantium. 15 Qui quidem solus est corruptionis expers, & habitat in luce ad quam nemo potest accedere; quémque nemo ex hominibus vidit, nec videre valet: cui honor & imperium in seculum seculorum. Amen. 16 Divitibus hujus seculi præcipe ne elato sint animo, neque confidant divitiis in quibus nulla est fiducia; sed in Deo vivente, qui omnia nobis affatim suppeditat ad requiem nostram: 17 Ut faciant bona opera, & ditescant præclaris facinoribus, & sint faciles ad largiendum & ad communicandum: 18 utque reponant sibiipsis fundamentum bonum in posterum, ut assequantur vitam veram. 19 * O Timothee, attende rei quæ apud te deposita est, & fuge à vocibus inanibus, & ab oppositionibus falsæ scientiæ: 20 Illi enim qui profitentur eam, aberrârunt à fide. Gratia sit tecum. Amen. 21

Epistolæ ad Timotheum prima, quæ scripta est ex Laodicea,

FINIS.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

12 ተጋደል : ሠናየ : ገድለ : ሃይማኖት : ወተመጥወ : ሕይወተ : ዘለዓለም : ዘሎቱ : ተጸዋዕ
13 ከ :: ወአመንከ : ሠናየ : አሚነ : በቅድመ : ብዙኃን : ሰማዕት :=: ከመዝ : መሀር : በቅ
ድመ : እግዚአብሔር : ዘኵሎ : ያሐዩ :: ወኢየሱስ : ክርስቶስ : ዘኮነ : ሰማዕተ : በመዋዕ
ለ : ጲላጦስ : ጰንጤያዊ : በሠናይ : አሚን :=:

Decerta bonum certamen fidei, & accipe vitam æternam, ad quam vocatus es, & professus es bonam professionem coram multis testibus. 12 *Sic doce coram Deo, qui omnia vivificat, & Jesu Christo, qui testis fuit in tempore Pilati Pontiani, in bona professione.* 13

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ ἘΠΙΣΤΟΛΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ.

Α'. Ἔπαινος τῆς Τιμοθέου πίστεως, καὶ προτροπὴ ὑπομονῆς κατὰ τὸ πρέπον τῇ χάριτι, ἐν ᾗ καὶ αὐτὸς, φησὶ, διακαρτερεῖ πάσχων.
Β'. Περὶ τῆς ἁρμοζούσης μεταδόσεως τῶν θείων δογμάτων.
Γ'. Περὶ τῆς ἀφελοῦς ἐν τῷ νῦν βίῳ πολιτείας ἐπὶ τοῖς ἀπόνοις τροφαῖς.
Δ'. Περὶ τῆς ἐν Χριστῷ πίστεως καὶ ὑπομονῆς ἐπ' ἐλπίδι ζωῆς.
Ε'. Περὶ ὀρθῆς διδασκαλίας, καὶ βίου καθαροῦ, εἰρηνικοῦ, καὶ κατὰ τὸ εὐαγγέλιον.
ς'. Πρόρρησις περὶ κακίας ἀνθρώπων πλεοναζούσης, ἀπατηλῆς ἐλεγχομένης.
Ζ'. Προτροπὴ τῆς ἑαυτοῦ μιμήσεως ἐξεναντίας τοῖς φαύλοις ἐν ὑπακοῇ Θεοῦ.
Η'. Περὶ τῶν χαινδομησάντων, οἷς ἀντιτάττει τὸν Τιμόθεον.
Θ'. Περὶ τῆς ἑαυτοῦ μελλούσης ἀναλύσεως, ἐπὶ δόξῃ αἰωνίῳ.

AD TIMOTHEUM EPISTOLA SECUNDA.

(†) Ἡ ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ ἘΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ. ΚΕΦ. Α'.

CAP. I. α'.

PAULUS Apostolus Jesu Christi per voluntatem Dei, secundùm
1 ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ θελήματος Θεοῦ, κατ'
promissionem vitæ quæ in Christo Jesu: Timotheo dilecto filio, gratia,
2 ἐπαγγελίαν ζωῆς τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· Τιμοθέῳ ἀγαπητῷ τέκνῳ, χάρις,
misericordia, pax à Deo Patre, & Christo Jesu Domino nostro. Gratiam
3 ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς, καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν. Χάριν Α'

habeo Deo, cui servio à progenitoribus in pura conscientia, ut inintermissam habeo de te memoriam in orationibus meis, nocte & die,
ἔχω τῷ Θεῷ, ᾧ λατρεύω ἀπὸ προγόνων ἐν καθαρᾷ συνειδήσει, ὡς ἀδιάλειπτον ἔχω τὴν περὶ σοῦ μνείαν ἐν ταῖς δεήσεσί μου, νυκτὸς καὶ ἡμέρας,

MS. A. (†) ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Β'.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]
[illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]

EPISTOLA AD
TIMOTHEUM
SECUNDA.

CAPUT. I.

Commemoratione Ignatii, & sociorum ejus. 1.

Paulus Apostolus Jesu Christi per voluntatem Dei, & per promissionem vitæ, quæ est in Jesu Christo; 1 Timotheo filio dilecto, Gratia, & miserationes, & pax à Deo patre, & à Domino nostro Jesu Christo. 2 Gratias ago Deo ipsi cui servio à parentibus meis cum pura conscientia, quòd assiduè memor sim tui in precationibus meis nocturnis ac diurnis. 3

Versio VULGATA LATINA.

12 Certa bonum certamen fidei, apprehende vitam æternam, in qua vocatus es,
13 & confessus bonam confessionem coram multis testibus. Præcipio tibi coram
Deo, qui vivificat omnia, & Christo Jesu, qui testimonium reddidit sub Pon-
14 tio Pilato, bonam confessionem: Ut serves mandatum sine macula, irrepre-
15 hensibile usque in adventum Domini nostri Jesu Christi: Quem suis tempo-
ribus ostendet beatus & solus potens, Rex regum, & Dominus dominanti-
16 um: Qui solus habet immortalitatem, & lucem inhabitat inaccessibilem:
quem nullus hominum vidit, sed nec videre potest: cui honor, & imperi-
um sempiternum, Amen. Divitibus hujus seculi præcipe non sublimè sapere, 17
neque sperare in incerto divitiarum, sed in Deo vivo, (qui præstet nobis omnia
abundè ad fruendum,) Benè agere, divites fieri in bonis operibus, facilè 18
tribuere, communicare, Thesaurizare sibi fundamentum bonum in futurum, 19
ut apprehendant veram vitam. O Timothee, depositum custodi, devitans 20
profanas vocum novitates, & oppositiones falsi nominis scientiæ, Quam qui- 21
dam promittentes, circa fidem exciderunt. Gratia tecum. Amen.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

جاهد جهاد الامانة النفيس وتسلم الحياة الخالدة التي اليها دعيت* واقررت الاقرار الحميد 12
امام شهود كثيرين* اوصيك امام الاله المحيي الكل* والرب يسوع المسيح* الذي شهد على 13
عهد بيلاطس البنطي بالاعتراف الجليل* ان تحفظ الوصية غير دنسة* وغير ناقصة الى 14
ظهور ربنا يسوع المسيح* الذي يوضحه في اوقاته المحدودة* المغبوط* والقادر وحده* ملك 15
الملوك ورب الارباب* الحاوي البقاء وحده* الساكن نورا لا يدنى منه* الذي لم يبصر 16
احد من الناس* ولا يستطيع يراه* الذي له الكرامة والعز المؤبدة امين*
قراءة الخميس من الجمعة السابعة والعشرين *اوص الاغنياء في هذا الدهر 17
الحاضر الا يعلوا ذهنهم ولا يتوكلوا على غناء غامض* بل يتوكلوا على الاله الحي الواهب
لنا كافة الاشياء بسعة للتمتع* وليعملوا صلاحا* ويستغنوا بالاعمال الصالحة* ويكونوا اسخياء 18
العطا مشاركين في مالهم* خازنين لانفسهم اساسا نافعا في الدهر الموتنف لينالوا الحياة 19
الابدية* يا تيموثاوس احفظ الوديعة* وادحض الاقوال الباطلة الدنسة* ومقاومات المعرفة 20
الكاذب لقبها* التي لما وعد بها قوم داهم* خابوا من الامانة* النعمة معكم امين* 21
تمت الرسالة وكتبت من مدينة اللاذقية التي هي ام مدن افروجيا*

Certa præclarum certamen fidei, & apprehende vitam æternam cujus gratiâ vocatus es, & professus laudabilem professionem coram multis testibus. 12 *Denuntio tibi coram Deo omnium vivificatore, et Domino Jesu Christo qui testatam fecit tempore Pilati Pontii illustrem professionem:* 13 *Ut serves mandatum hoc immaculatum & inculpatum, usque ad apparitionem Domini nostri Jesu Christi:* 14 *Quam suis temporibus præfinitis revelabit ille beatus & solus potens, Rex regum & Dominus dominorum:* 15 *Qui solus possidet perennitatem, lucem habitans inaccessam: quem nullus hominum vidit, neque videre potest: cui honor & robur æternum, Amen.* 16

Lectio feriæ quintæ hebdomadis vigesimæ septimæ.

Hortare eos qui divites sunt in hoc seculo præsenti, ne mentem suam efferant, nevè confidant divitiis incertis, sed confidant Deo vivo largienti nobis res omnes abundè ad fruendum: 17 *Et ut faciant quod bonum est, & ditescant bonis operibus, sintque liberales in dando, communicantes facultates suas,* 18 *Recondentes sibi fundamentum utile in seculo remanente: ut apprehendant vitam æternam.* 19 *O Timothee, serva depositum, & rejice sermones vanos prophanos, & oppositiones falsi nominis scientiæ,* 20 *Quam nonnulli sibi pollicentes, frustrati sunt fide. Gratia vobiscum, Amen.* 21

FINIS EPISTOLÆ.

Scripta verò fuit ab urbe Laodicea, quæ est mater urbium Phrygiæ.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

14 ዕቀብ : ትእዛዞ : በንጹሕ : እንዘ : ኢታደሉ :: እስከ : መጽአቱ : ለእግዚእነ : ኢየሱስ :
15 ክርስቶስ :=: ዘአስተርአየ : በዕድሜሁ : ዘባሕቲቱ : ብፁዕ : ወኃያል : ንጉሠ : ነገሥት :
16 ወእግዚአ : አጋእስት :=: ዘባሕቲቱ : አምላክ : አማልክት : ወቦቱ : ብርሃን : ዘኢይጠፋ
እ : እምቅድመ : ዓለም : ዘአልቦ : ዘርእዮ : ሰብእ : ወአልቦ : ዘይክል : ርእዮቶ : ዘሎቱ : ክብር :
17 ወኃይል : ለዓለመ : ዓለም : አሜን ::=: ፲፰ ለአብዕልትኒ : ሌዘዞሙ : ኢይትዐበዩ : በዝ
ንቱ : ዓለም : ወኢይትአመንዎ : ለብዕሎሙ : ኃላፊ : ዘእንበለ : በእግዚአብሔር : ውእ
18 ቱ : ይሁበነ : ብዕሉ : ኵሎ ::=: ከመ : ንትፈሣሕ : በገቢረ : ሠናይ : ወንብዐል : በገቢ
19 ረ : ጽድቅ : ወኩኑ : ጸጋውያነ : ወሱቱፋነ ::=: ወዝገቡ : ለክሙ : መሰረተ : ሠናየ : ለዘ
20 ይመጽእ : ዓለም : ከመ : ትርከቡ : ሕይወተ : ዘአማን ::=: ኦጢሞቴዎስ : ዕቀብ :
ማሕፀንከ : ተገሐሠሙ : ለርኩሳን : እለ : ያመጽኡ : ነገረ : ከንቶ : ወያሰስልዋ : ለጽድቅ :
21 በሐሰት ::=: እለ : ስሕቱ : እምተስፋ : ሃይማኖት : ጸጋ : እግዚአብሔር : ምስሌከ : አሜን ::=:
ለብእሲ : ጢሞቴዎስ ::=:

Serva mandatum ejus in puritate, non simulans, usque ad adventum Domini nostri Jesu Christi: 14 *Qui apparuit in tempore suo, qui solus est beatus, potens, Rex regum, & Dominus dominorum:* 15 *Qui solus est Deus deorum, & in eo est lux inextinguibilis ante mundum, quem nemo hominum vidit, nec ullus est qui potest videre eum: cui gloria & potestas in seculum seculorum, Amen.* 16 *Divitibus præcipe ne elati sint in hoc mundo, neque confidant divitiis transitoriis, sed in Deo: ipse dabit nobis divitias ejus omnes,* 17 *Ut gaudeamus benefaciendo, & divites simus faciendo justitiam: & estote munifici & communicati,* 18 *Et recondite vobis fundamentum bonum futuri mundi, ut apprehendatis vitam veram.* 19 *O Timothee, serva depositum tuum, declina immundos qui introducunt sermones inanes, & expellunt veritatem per mendacium:* 20 *Qui aberrârunt à spe fidei. Gratia Dei sit tecum, Amen.* 21

Viro Timotheo.

Epistola Beati PAULI *Apostoli ad* TIMOTHEUM *secunda.*

Versio VULGATA LATINA.

CAP. I.

1 Paulus Apostolus Jesu Christi per voluntatem Dei, secundùm promissionem
2 vitæ, quæ est in Christo Jesu: Timotheo charissimo filio, gratia, misericordia,
pax à Deo Patre, & Christo Jesu Domino nostro. Gratias ago Deo, cui ser- 3
vio à progenitoribus in conscientia pura, quòd sine intermissione habeam tui
memoriam in orationibus meis, nocte ac die.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

رسالة القديس بولص الثانية الى ولده تيموثاوس وهي في عدد الرسائل حادية عشر*
الفصل الاول *قراءة الجمعة من الجمعة السابعة والعشرين*
من بولص رسول يسوع المسيح بمشية الله المختصة بوعد الحياة الممنوحة بيسوع المسيح 1
الى تيموثاوس الولد الحبيب *اشتغل للاحد الثلاثين* نعمة لك ورحمة 2
وسلامة من الاله الاب ويسوع المسيح ربنا* ان الله الذي اعبده منذ اجدادي بنية 3
صافية له على منة وشكر* لان ذكرك عندي في صلواتي غير منقطع ليلا ونهارا*

Epistola sancti PAULI secunda ad filium suum TIMOTHEUM: Est autem in numero Epistolarum undecima.

CAPUT I.

Lectio feriæ sextæ hebdomadis vigesimæ septimæ.

A Paulo Apostolo Jesu Christi per voluntatem Dei convenientem promisso vitæ æternæ per Jesum Christum concesso, Ad Timotheum filium charissimum. 1

Vade ad Dominicam trigesimam.

Gratia tibi, & misericordia, & pax à Deo Patre, & Jesu Christo Domino nostro. 2 *Equidem Deo, quem colo ab avis meis cum pura conscientia, debeo beneficium et gratiarum actionem, quòd memoria tui sit apud me in orationibus meis, haud interrupta, noctic dieque:* 3

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

<❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖>

ለጢሞቴዎስ : ወተጽሕፈ : እንዘ : ሀሎ : ሎዶቅያ :=:

በቀዳሚ : ሰንበት : መስከረም : እምርእሰ : ይብል : ዘሓዱር : ላዕሌነ :=:

1 ጳውሎስ : ሐዋርያሁ : ለኢየሱስ : ክርስቶስ : በፈቃደ : እግዚአብሔር : በተስፋ : ሕይወት : በኢየሱ
2 ስ : ክርስቶስ :=: ለጢሞቴዎስ : ወልድየ : ዘአፈቅር :: ሰላም : ለከ : ወሣህል : ወጸጋ : እግዚአ
3 ብሔር : አቡነ : ወእግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ ::=: ፩ አአኵቶ : ለእግዚአብሔር : ዘእ
ፀ
ምለክ : በልብ : ንጹሕ : እምፍጥረትየ :: ወዘልፈ : እዜክረከ : በጸሎትየ : መዓልተ :
ወሌሊተ :=:

TIMOTHEO: Et scripta fuit quum esset Laodiceæ:

CAPUT I.

Primo Sabbato Septembris: initio cum dixerit, Qui habitat sup nos.

Paulus Apostolus Jesu Christi per voluntatem Dei, secundùm promissionem vitæ in Jesu Christo, 1 *Timotheo filio meo quem diligo; Pax tibi, & misericordia, & gratia Dei patris nostri, & Domini nostri Jesu Christi.* 2 *Gratias ago Deo, cui servio in puro corde ab origine mea, & semper memoriam habeo tui in orationibus meis, die & nocte.* 3

ἘΠΙΣΤΟΛῊ ΠΡῸΣ ΤΙΜΌΘΕΟΝ Β΄. ΚΕΦ. Α΄. Β΄. Γ΄.

Desiderans te videre, memor tuarum lachrymarum, ut gaudio implear:
4 Ἐπιποθῶν σε ἰδεῖν, μεμνημένος σου τῶν δακρύων, ἵνα χαρᾶς πληρωθῶ·
Recordationem accipiens quæ in te non fictæ fidei, quæ inhabitavit pri-
5 Ὑπόμνησιν (α) λαμβάνων τῆς ἐν σοὶ ἀνυποκρίτου πίστεως, ἥτις ἐνῴκησε πρῶ-
mùm in avia tua Loïde, & matre tua Eunice: persuasus sum autem
τον ἐν τῇ μάμμῃ σου Λωΐδι, καὶ τῇ μητρί σου Εὐνίκῃ· πέπεισμαι δὲ
quòd & in te. Propter quam causam rursus meminisse facio te resuscitare
6 ὅτι καὶ ἐν σοί. Δι' ἣν αἰτίαν ἀναμιμνήσκω σε ἀναζωπυρεῖν τὸ
donum Dei, quod est in te per impositionem manuum mearum.
χάρισμα τοῦ (β) Θεοῦ, ὅ ἐστιν ἐν σοὶ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν μου.
Non enim dedit nobis Deus spiritum timoris, sed virtutis, & dilectionis, &
7 Οὐ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ Θεὸς πνεῦμα δειλίας, ἀλλὰ δυνάμεως, καὶ ἀγάπης καὶ
sobrietatis. Ne igitur erubueris testimonium Domini nostri, neque me
8 σωφρονισμοῦ. Μὴ οὖν ἐπαισχυνθῇς τὸ μαρτύριον τοῦ Κυρίου ἡμῶν, μηδὲ ἐμὲ
vinctum ejus: sed compatere afflictiones Evangelio secundùm virtutē Dei,
τὸν δέσμιον αὐτοῦ· ἀλλὰ συγκακοπάθησον τῷ εὐαγγελίῳ κατὰ δύναμιν Θεοῦ,
Servantis nos, & vocantis vocatione sanctâ: non secundùm opera nostra,
9 Τοῦ σώσαντος ἡμᾶς, καὶ καλέσαντος κλήσει ἁγίᾳ· οὐ κατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν,
sed secundùm proprium propositum, & gratiam datam nobis in Christo
ἀλλὰ (γ) κατ' ἰδίαν πρόθεσιν, καὶ χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν ἐν Χριστῷ
Jesu ante tempora secularia: Manifestatam autem nunc per apparitionem
10 Ἰησοῦ πρὸ χρόνων αἰωνίων· Φανερωθεῖσαν δὲ νῦν διὰ τῆς ἐπιφανείας
Salvatoris nostri Jesu Christi, destruentis quidem mortem, illuminan-
τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν (δ) Ἰησοῦ Χριστοῦ, καταργήσαντος μὲν τὸν θάνατον, φωτίσαν-
tis autem vitam & incorruptionem per Evangelium: In quod positus sum ego
11 τος δὲ ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν διὰ τοῦ εὐαγγελίου· Εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ
prædicator & apostolus, & magister Gentium. Ob quam causam etiam
12 κήρυξ καὶ ἀπόστολος, καὶ (ε) διδάσκαλος ἐθνῶν. Δι' ἣν αἰτίαν καὶ
hæc patior, sed non confundor: scio enim cui credidi, & persuasum sum
ταῦτα πάσχω, ἀλλ' οὐκ ἐπαισχύνομαι· οἶδα γὰρ ᾧ πεπίστευκα, καὶ πέπεισμαι
quia potens est depositum meum servare in illum diem.
ὅτι δυνατός ἐστι τὴν παραθήκην μου φυλάξαι εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέραν.

Exemplar habe sanorum verborum, quæ à me audisti, in fide &
13 Ὑποτύπωσιν ἔχε ὑγιαινόντων λόγων, ὧν παρ' ἐμοῦ ἤκουσας, ἐν πίστει καὶ
dilectione quæ in Christo Jesu. Pulchrum depositum custodi per
14 ἀγάπῃ τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Τὴν καλὴν (ζ) παρακαταθήκην φύλαξον διὰ
Spiritum sanctum inhabitantem in nobis. Scis hoc, quòd aver-
Β΄ Πνεύματος ἁγίου τοῦ ἐνοικοῦντος ἐν ἡμῖν. Οἶδας τοῦτο, ὅτι ἀπεστρά-
15 sati sunt me omnes qui in Asia, quorum est Phygellus & Hermogenes. Det
φησάν με πάντες οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὧν ἐστι Φύγελλος καὶ Ἑρμογένης. Δῴη
16 misericordiam Dominus Onesiphori domui, quia sæpe me refrigeravit, &
ἔλεος ὁ Κύριος τῷ (η) Ὀνησιφόρου οἴκῳ, ὅτι πολλάκις με ἀνέψυξε, καὶ
catenam meam non erubuit: Sed factus in Roma stu-
τὴν ἅλυσίν μου οὐκ (θ) ἐπῃσχύνθη· Ἀλλὰ γενόμενος ἐν Ῥώμῃ, (ι) σπου-
17 diosius quæsivit me, & invenit. Det illi Dominus invenire misericordiā
δαιότερον ἐζήτησέ με, καὶ εὗρε. Δῴη αὐτῷ ὁ Κύριος εὑρεῖν ἔλεος
18 à Domino in illa die: Et quæcunque in Ephesο ministravit, meli-
παρὰ Κυρίου ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ· καὶ ὅσα ἐν Ἐφέσῳ διηκόνησε, βέλτι-
ùs tu nôsti.
ον σὺ γινώσκεις.

CAP. II. β΄.

Tu ergò, fili mi, confortare in gratia quæ in Christo Jesu: Et
Σὺ οὖν, τέκνον μου, ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· Καὶ 1 2
quæ audisti à me per multos testes, hæc commenda fidelibus hominibus,
ἃ ἤκουσας παρ' ἐμοῦ διὰ πολλῶν μαρτύρων, ταῦτα παράθου πιστοῖς ἀνθρώποις,
qui idonei erunt & alios docere. Tu igitur malum patere sicut
οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται καὶ ἑτέρους διδάξαι. (α) Σὺ οὖν κακοπάθησον ὡς 3
pulcher miles Jesu Christi. Nemo militans implicatur vi-
Γ΄ καλὸς στρατιώτης (β) Ἰησοῦ Χριστοῦ. Οὐδεὶς στρατευόμενος ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ βί- 4
tæ negotiis, ut deligenti milites placeat.
ου πραγματείαις, ἵνα τῷ στρατολογήσαντι ἀρέσῃ.

Κεφ. α΄. MS. A. (α) λαβών. (β) Χριστοῦ, (γ) κατὰ (δ) Χριστοῦ Ἰησοῦ, (ε) διδάσκαλος. Δι' ἣν (ζ) παραθήκην (η) Ὀνισιφόρου (θ) ἐπαισχύνθη· (ι) σπουδαιοτέρως
Κεφ. β΄. MS. A. (α) Συγκακοπάθησον (β) Χριστοῦ Ἰησοῦ.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 5 * ܘܣܘܐ ܐܢܐ ܠܡܚܙܝܟ. ܘܡܬܕܟܪ ܐܢܐ ܠܕܡܥܝܟ ܕܐܬܡܠܐ ܚܕܘܬܐ. * ܡܬܥܗܕܢܘܬܐ ܕܗܘܬ ܠܝ
ܥܠܝܟ ܒܗܝܡܢܘܬܟ ܫܪܝܪܬܐ ܗܝ ܕܥܡܪܬ ܠܘܩܕܡ ܒܐܡܗ ܕܐܡܟ ܠܘܐܝܣ. ܘܒܐܡܟ ܐܘܢܝܩܐ. ܡܦܣ
6 ܐܢܐ ܕܐܦ ܒܟ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܡܥܗܕ ܐܢܐ ܠܟ ܕܬܥܝܪ ܡܘܗܒܬܐ ܕܐܠܗܐ ܗܝ ܕܐܝܬܝܗ ܒܟ
7 ܒܣܝܡܬ ܐܝܕܝ. * ܠܐ ܓܝܪ ܝܗܒ ܠܢ ܐܠܗܐ ܪܘܚܐ ܕܕܚܠܬܐ. ܐܠܐ ܕܚܝܠܐ ܘܕܚܘܒܐ ܘܕܡܪܬܝܢܘܬܐ.
8 * ܠܐ ܗܟܝܠ ܬܒܗܬ ܒܣܗܕܘܬܗ ܕܡܪܢ. ܘܠܐ ܒܝ ܒܐܣܝܪܗ. ܐܠܐ ܣܝܒܪ ܒܝܫܬܐ ܥܡ
9 ܣܒܪܬܐ ܒܚܝܠܐ ܕܐܠܗܐ. * ܗܘ ܕܐܚܝܢ ܘܩܪܢ ܩܪܝܢܐ ܩܕܝܫܐ. ܠܐ ܐܝܟ ܥܒܕܝܢ
ܐܠܐ ܐܝܟ ܨܒܝܢܗ ܘܐܝܟ ܛܝܒܘܬܗ ܗܝ ܕܐܬܝܗܒܬ ܠܢ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܡܢ ܩܕܡ ܙܒܢܐ ܕܥܠܡܐ.
10 * ܘܐܬܓܠܝܬ ܗܫܐ ܒܓܠܝܢܗ ܕܡܚܝܢܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܕܒܛܠܗ ܠܡܘܬܐ. ܘܚܘܝ ܚܝܐ
11 ܘܠܐ ܡܬܚܒܠܢܘܬܐ ܒܣܒܪܬܗ. * ܗܘ ܕܐܬܬܣܝܡܬ ܒܗ ܐܢܐ ܟܪܘܙܐ ܘܫܠܝܚܐ ܘܡܠܦܢܐ
12 ܠܥܡܡܐ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܡܣܝܒܪ ܐܢܐ ܗܠܝܢ. ܘܠܐ ܒܗܬ ܐܢܐ. ܝܕܥ ܐܢܐ ܓܝܪ ܠܡܢ ܗܝܡܢܬ.
13 ܘܡܦܣ ܐܢܐ ܕܡܫܟܚ ܠܡܛܪ ܠܝ ܠܓܘܥܠܝ ܠܗܘ ܝܘܡܐ. * ܢܗܘܐ ܠܟ
14 ܕܡܘܬܐ ܡܠܐ ܚܠܝܡܬܐ ܕܫܡܥܬ ܡܢܝ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܘܒܚܘܒܐ ܕܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ.
15 * ܛܪ ܓܘܥܠܝܐ ܛܒܐ ܒܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܕܥܡܪ ܒܢ. * ܝܕܥ ܐܢܬ ܗܕܐ. ܕܗܦܟܘ ܠܗܘܢ
16 ܡܢܝ ܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܒܐܣܝܐ ܐܝܬܝܗܘܢ. ܘܡܢܗܘܢ ܐܝܬܝܗܘܢ ܦܘܓܠܘܣ ܘܗܪܡܘܓܢܣ. * ܢܬܠ
ܡܪܢ ܪܚܡܐ ܠܒܝܬܗ ܕܐܢܣܝܦܘܪܘܣ. ܕܙܒܢܝܢ ܣܓܝܐܢ ܐܢܝܚܢܝ. ܘܠܐ ܒܗܬ
17 18 ܒܫܫܠܬܐ ܕܐܣܝܪܐ ܐܢܐ. * ܐܠܐ ܐܦ ܟܕ ܐܬܐ ܠܪܗܘܡܝ. ܒܝܨܝܦܘܬܐ ܒܥܢܝ. ܘܐܫܟܚܢܝ. * ܢܬܠ ܠܗ
ܡܪܢ ܕܢܫܟܚ ܪܚܡܐ ܠܘܬ ܡܪܢ ܒܗܘ ܝܘܡܐ. ܘܟܡܐ ܕܫܡܫܢܝ ܒܐܦܣܘܣ.
ܐܢܬ ܝܕܥ ܐܢܬ.

Et exopto videre te, ac memor sum lachrymarum tuarum, ut implear gaudio. 4 Propter memoriam quæ de te fit ob tuam constantem fidem, quæ habitavit primùm in avia tua Loïde, & matre tuâ Eunicâ: persuasus sum autem quòd & in te. 5 Quapropter commonefacio te, ut excites donum illud Dei, quod in te est per impositionem manuum mearum. 6 Non enim dedit nobis Deus spiritum timiditatis, sed potentiæ & dilectionis, & admonitionis. 7 Ne igitur te pudeat testimonii Domini nostri, nec etiam mei, qui sum vinctus illius: sed perfer mala cum Evangelio per virtutem Dei, 8 Qui servavit & vocavit nos vocatione sanctâ, non secundùm opera nostra, sed juxta voluntatem suam, illamque gratiam suam, quæ data est nobis in Jesu Christo ante tempus seculorum. 9 Nunc autem revelata est per manifestationem Servatoris nostri Jesu Christi, qui abolevit mortem, & vitam patefecit ac incorruptionem per Evangelium: 10 In quo positus sum ego præco, & Apostolus, & doctor Gentium. 11 Propterea hæc ego patior, nec me pudet. Scio cui crediderim, & persuasum habeo quòd possit depositum meum custodire mihi in diem illum. 12 Forma tibi sint sani sermones, quos audîsti à me, cum fide & dilectione erga Jesum Christum. 13 Depositum bonum conserva per Spiritum illum Sanctitatis qui habitavit in nobis. 14 Nôsti hoc, aversos fuisse à me hos omnes qui sunt in Asia, ex quibus est Phygelus, & Hermogenes. 15 Det Dominus noster misericordiam familiæ Onesiphori, quia pluries me refocillavit: nec erubuit de catenis quibus vinctus sum. 16 Quin etiam quum venisset Romam, cum diligentia quæsivit me, & invenit me. 17 Det ei Dominus noster ut inveniat miserationes apud Dominum nostrum in illo die. 18 Cæterùm quanta mihi ministraverit Ephesi, tu maximè nôsti.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܒ *

1 2 * ܐܢܬ ܗܟܝܠ ܒܪܝ. ܐܬܚܝܠ ܒܛܝܒܘܬܐ ܕܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. * ܘܡܠܝܢ ܕܫܡܥܬ ܡܢܝ
3 ܒܝܕ ܣܗܕܐ ܣܓܝܐܐ. ܗܠܝܢ ܐܫܠܡ ܠܒܢܝܢܫܐ ܡܗܝܡܢܐ. ܐܝܠܝܢ ܕܣܦܩܝܢ ܐܦ
ܠܐܚܪܢܐ ܠܡܠܦܘ. * ܘܣܝܒܪ ܒܝܫܬܐ. ܐܝܟ ܦܠܚܐ ܛܒܐ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ.

* ܕܦܛܪܘܣ ܐܠܟܣܢܕܪܝܐ * ܒ *

4 * ܠܐ ܐܢܫ ܦܠܚ ܘܡܬܥܪܩܠ ܒܣܘܥܪܢܐ ܕܥܠܡܐ. ܕܢܫܦܪ ܠܗܘ ܡܢ ܕܓܒܝܗܝ.

CAP. II.

Tu igitur, fili mi, fortis esto in gratia quæ est per Jesum Christum. 1 Et ea quæ audîsti à me per multos testes, commenda hominibus fidelibus, idoneis alios quoque docere. 2 Et sustine mala, tanquam bonus miles Jesu Christi. 3

Pro Petro Alexandrino. 2.

Nemo militat, & implicat se negotiis seculi: ut placeat ei qui ipsum elegit, 4

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

4 5 ወእፈቱ ፡ እርአይከ ፡ ወእዘክር ፡ አንብዐከ ። ወተዘኪርየ ፡ ሃይማኖተከ ፡ ዘአል
ቦ ፡ ኑፋቄ ፡ እንተ ፡ ኀደረት ፡ ላዕለ ፡ እምከ ፡ ኤውኔቄ ፡ ወእምሔትከ ፡ ሎይድ ፡
6 ይፈጽም ፡ ፍሥሐየ ፡ ወእትአመን ፡ ከመ ፡ ላዕሌከኒ ። ወአዜክረከ ፡ በእንተ ፡ ጸ
7 ጋሁ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ዘረከብከ ፡ በሢመተ ፡ እዴየ ። እስመ ፡ አኮ ፡ መንፈስ ፡ ቅ
8 ኑ ፡ ዘወሀበነ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዘእንበለ ፡ ኀይለ ፡ ወአንጽሖ ። ኢትኅፈር ፡ እንከ ፡
በእንተ ፡ ስምዑ ፡ ለእግዚእነ ፡ ወኢበእንቲአየ ፡ መቁሑ ፡ ዳእሙ ፡ ጽሙ ፡ ለመሀር ፡ በኀይ
ለ ፡ እግዚአብሔር ።

Et desidero videre te, & memor sum lachrymarum tuarum. 4 *Et quum memor sim fidei tuæ indubitatæ, quæ habitavit super matrem tuam Eunicen, & aviam tuam Loïdem, perficitur gaudium meum, & persuasus sum quòd super te etiam.* 5 *Et memorem te facio de gratia Dei quam obtinuisti per impositionem manûs meæ,* 6 *Quia non fuit spiritus servitutis quem dedit nobis Deus, sed virtutis & puritatis.* 7 *Ne pudefactus sis igitur de testimonio Domini nostri, neque de me vincto: sed laborato docere in virtute Dei.* 8

Versio VULGATA LATINA.

4 Desiderans te videre, memor lachrymarum tuarum, ut gaudio implear, Recor-
5 dationem accipiens ejus fidei, quæ est in te non ficta, quæ & habitavit primùm
6 in avia tua Loïde, & matre tua Eunice, certus sum autem quòd & in te. Pro-
pter quam causam admoneo te, ut resuscites gratiam Dei, quæ est in te per im-
7 positionem manuum mearum. Non enim dedit nobis Deus spiritum timoris; sed
8 virtutis, & dilectionis, & sobrietatis. Noli itaque erubescere testimonium Do-
mini nostri, neque me vinctum ejus: sed collabora Evangelio secundùm virtu-
9 tem Dei: Qui nos liberavit, & vocavit vocatione suâ sanctâ, non secundùm
opera nostra, sed secundùm propositum suum, & gratiam, quæ data est nobis
in Christo Jesu ante tempora secularia. Manifestata est autem nunc per illumi-
10 nationem Salvatoris nostri Jesu Christi, qui destruxit quidem mortem, illumina-
11 vit autem vitam & incorruptionem per Evangelium: In quo positus sum ego
12 prædicator, & Apostolus, & magister gentium. Ob quam causam etiam hæc
patior, sed non confundor. Scio enim cui credidi, sed certus sum quia potens
est depositum meum servare in illum diem. Formam habe sanorum verborum, 13
quæ à me audisti in fide & in dilectione in Christo Jesu. Bonum depositum cu- 14
stodi per Spiritum sanctum, qui habitat in nobis. Scis hoc, quòd aversi sunt à 15
me omnes qui in Asia sunt, ex quibus est Phigellus, & Hermogenes. Det mi- 16
sericordiam Dominus Onesiphori domui: quia sæpè me refrigeravit, & cate-
nam meam non erubuit: Sed cùm Romam venisset, solicitè me quæsivit, & in- 17
venit. Det illi Dominus invenire misericordiam à Domino in illa die. Et quan- 18
ta Ephesi ministravit mihi, tu meliùs nôsti.

CAP. II.

Tu ergò, fili mi, confortare in gratia, quæ est in Christo Jesu: Et quæ audisti 1 2
à me per multos testes, hæc commenda fidelibus hominibus, qui idonei erunt & 3
alios docere. Labora sicut bonus miles Christi Jesu. Nemo militans Deo im- 4
plicat se negotiis secularibus: ut ei placeat, cui se probavit.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 * مشتاقا ان ابصرك متذكر دموعك لكي امتلي فرحا * متخذا ذكر الامانة التي فيك
5 الفاقدة المراءة التي سكنت اولا في لويدي جدتك * وفي اونيكي امك * وانا واثق انها فيك
6 ايضا * وانا من اجل هذا السبب اكرر اذكارك ان تضرم نار موهبة الله التي هي فيك
7 بوضع يدي * لان الله ما اعطانا روح جبانة بل روح قوة ومحبة وعفة * قراءة في الخامس
8 عشر من تشرين الاول * فلا تانف اذا من شهادة ربنا ولا مني انا اسيره * بل لازم الشقا
9 في البشارة المخصصة بقوة الله * المخلص والداعي ايانا دعوة قديسة * لا كما يلايم اعمالنا * بل
10 كما يخص بنيته ونعمته * التي اعطيناها بيسوع المسيح * قبل سنين دهرية * عظيم هو
ومعروف وقد ظهرت الان بظهور يسوع المسيح مخلصنا تم * حين بطل الموت * وانار ببشارته
11 12 الحياة وعدم البلى * التي جعلت انا كارزا لها ورسولا * وللامم معلما * ولهذا السبب تحل بي
هذه المصاعب * لكنني لن اخجل * لانني قد عرفت بمن امنت * وانا موقن انه قدير ان
13 يحفظ وديعتي في ذلك اليوم * بقية قراءة الاربعا * وليكن لك رسم تحتذي به من
14 الاقوال الصحيحة التي سمعتها مني بالامانة والمحبة الموحدة بيسوع المسيح * احفظ الوديعة النفيسة
15 بروح القدس الساكن فينا * وقد عرفت هذا ان قد ارتجع عني كافة الذين في بلد الاسيا *
16 الذين منهم فيجيليوس وارموجانس * يعطي الرب رحمة لاهل بيت اونيسيفورس * فانه مرارا
17 كثيرة احياني * ولم يستحي من سلاسلي * لكنه لما حصل برومية طلبني بحرص ووجدني *
18 * يعطيه الرب ان يجد رحمة من لدن الرب في ذلك اليوم * وجميع من كان خدمني بافسس
انت تعرفه افضل * تم * الفصل الثاني * الاحد الخامس والثلثون بعد العنصرة
1 وللقديس ديمتريوس * فانت اذا يا ولدي تايد بالنعمة الموهوبة بيسوع المسيح *
2 * والاسرار التي سمعتها مني بشهود كثيرين تلك اودعها عند اناس ثقات يكونون اكفاء
3 4 ان يعلموا اخرين * واحتمل انت الشقا كجندي نجيب ليسوع المسيح * فليس احد ممن
يجند يشتبك بامور العالم حتى يرضي من دونه في جنديته *

Percupiens te videre, memor lachrymarum tuarum: ut implear gaudio. 4 *Resumens memoriam ejus quæ in te est simulatione carentis fidei, quæ habitavit priùs in avia tua Loïde, et in matre tua Eunica: quamque ego certus sum etiam in te esse.* 5 *Et ego hac de causa rursus te moneo ut accendas ignem doni Dei, quod est in te per impositionem manuum mearum.* 6 *Deus enim non dedit nobis spiritum timiditatis, sed spiritum roboris, & charitatis, & honestatis.* 7

Lectio ad decimum quintum diem Octobris.

Ne igitur abhorreas à testimonio Domini nostri, neque à me vincto ipsius: sed insiste labori in Evangelio congruo potentiæ Dei, 8 *Qui salvavit & vocavit nos vocatione sanctâ: non prout convenit operibus nostris, sed prout par est proposito & gratiæ ipsius, quæ data est nobis per Jesum Christum ante annos æternos.* 9 *Magna res est & confessa, jamque apparuit modò per apparitionem Jesu Christi Servatoris nostri:* Finis. 10 *Dum abrogatâ morte vitam illustravit, & corruptionem ademit Evangelio suo,* 11 *Cujus constitutus sum ego præco & Apostolus, & doctor Gentium.* 12 *Et hanc ob causam eveniunt mihi acerbitates istæ: sed non erubesco; quoniam novi cui crediderim, & ego certus sum quòd potens est servare depositum meum in illo die.*

Residua lectio feriæ quartæ.

Sitque tibi exemplar quod intuearis, ab integerrimis sermonibus quos à me audisti cum fide & charitate concessa à Jesu Christo. 13 *Serva præclarum depositum per Spiritum sanctum inhabitantem in nobis.* 14 *Et hoc jam nôsti, quòd aversi sint à me omnes qui sunt in regione Asiæ: ex quibus est Phygelius & Hermogenes.* 15 *Præstet Dominus misericordiam domesticis Onesiphori: quoniam sæpè me recreavit, & catenam meam non erubuit:* 16 *Imò cùm Romam pervenisset, studiosè me quæsivit, & invenit.* 17 *Det illi Dominus ut inveniat misericordiam à Domino in die illa. Et quotquot mihi ministrârint Ephesi, tu optimè nôsti.* 18 Finis.

CAP. II.

Dominicâ trigesimâ quintâ post Pentecosten. Et pro sancto Demetrio.

Tu igitur O fili mi, corroborare per gratiam datam per Jesum Christum. 1 *Et arcana quæ audisti à me per multos testes, ea depone apud homines fidos, qui sint idonei ad alios docendos.* 2 *Tu autem sustine afflictionem ut strenuus miles Jesu Christi.* 3 *Nemo enim ex his qui militant, irretitur seculi negotiis: ut ei placeat, qui sublimior est ipso in militia sua.* 4

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

9 ዘአድኀነነ ፡ ወጸውዐነ ፡ በጽውዓቱ ፡ ቅዱስ ። ወአኮ ፡ በእንተ ፡ መግባሪነ ፡ ዳእሙ ፡ በፈ
10 ቃዱ ፡ ወሀበነ ፡ ጸጋሁ ፡ በክርስቶስ ፡ ኢየሱስ ፡ ዘእምቅድመ ፡ ዓለም ። ወአስተርአየ ፡
ይእዜ ፡ በምጽአቱ ፡ ለእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ወሰዐሮ ፡ ለሞት ፡ ወአብርሃ ፡
11 ለሕይወት ፡ እንተ ፡ ኢትጠፍእ ፡ በትምህርተ ፡ ወንጌሉ ። ዘሎቱ ፡ ተሠየምኩ ፡ ሐዋ
12 ርያ ፡ ወአዋዴ ፡ ወመምህረ ፡ ለአሕዛብ ። ወበእንቲአሁ ፡ አሐምም ፡ ወኢይትኀፈ
ር ፡ እስመ ፡ አአምር ፡ ዘተአመንኩ ፡ እትአመንኩ ፡ ወይክል ፡ ዐቂበ ፡ ሊተ ፡ ዘአማኀፀን
13 ኩ ፡ ላዕሌሁ ፡ ዕለተ ። ወኩኖሙ ፡ አርአያ ፡ በቃለ ፡ ሕይወት ፡ ዘሰማዕከ ፡ በኀቤ
14 የ ፡ በሃይማኖት ፡ ወበፍቅረ ፡ ክርስቶስ ፡ ኢየሱስ ። ዕቀብ ፡ ማሕፀንትከ ፡ ሠናየ ፡ በ
15 መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ዘኀደረ ፡ ላዕሌነ ። ወዝኒ ፡ ታአምር ፡ ከመ ፡ ዐለዉኒ ፡ ኵሎሙ ፡
16 እለ ፡ ብሔረ ፡ እስያ ፡ እለ ፡ ፊጌሎስ ፡ ወሄሞጌኔስ ። ወየሀቦ ፡ እግዚአብሔር ፡ ሣ
ህለ ፡ ለቤተ ፡ ሄኔሲፎሩ ፡ እስመ ፡ ብዙኀ ፡ አዕረፈኒ ፡ ወኢኀፈረ ፡ በእንተ ፡ መዋቅሕ
17 18 ትየ ። ወበጺሖ ፡ ሮሜ ፡ ፍጡነ ፡ ኀሠሠኒ ፡ ወረከበኒ ። የሀቦ ፡ እግዚአብሔር ፡
ይርከብ ፡ ሣህለ ፡ በኀበ ፡ እግዚእነ ፡ በይእቲ ፡ ዕለት ። ወመጠነ ፡ ተልእከኒ ፡ ሠናየ ፡ በኤ
ፌሶን ፡ ለሊከ ፡ ታአምር ።

፪

1 ወአንተኒ ፡ ወልድየ ፡ ጽናዕ ፡ በጸጋሁ ፡ ለኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ። ወዘሰማዕከ ፡ በላዕሌየ ፡
2 በኀበ ፡ ብዙኃን ፡ ሰማዕት ፡ ኪያሁ ፡ መሀሮሙ ፡ ለምእመናን ፡ ሰብእ ፡ እለ ፡ ይደልዎሙ ፡
3 ከመ ፡ ይምሀሩ ፡ ለአብዳን ። ወጽሙ ፡ ከመ ፡ ኄር ፡ ለእኩ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ።
በ ፡ ፭ ፡ በዓለ ፡ ፋሲካ ፡ ምንባብ ።
4 እስመ ፡ አልቦ ፡ ዘይትቃተል ፡ ወይሔሊ ፡ ንብረተ ፡ ዓለም ፡ ከመ ፡ ያደሉ ፡ ለዘ ፡ ሠሞ ።

Qui servavit nos & condonavit nobis in vocatione ejus sancta, & non propter opera nostra, sed in voluntate sua, 9 *& dedit nobis gratiam in Christo Jesu, qui ante mundum erat.* 10 *Et apparuit nunc in adventu Domini nostri Jesu Christi, & abolevit mortem & illuminavit vitam, quæ non peritura est per doctrinam evangelii.* 11 *Pro quo constitutus sum Apostolus & prædicator, & doctor Gentium.* 12 *Et propterea patior, & non erubesco, quia cognosco cui crediderim: spero etiam quod & potest servare mihi quod deposui apud eum in illum diem.* 13 *Et sis iis exemplo in sermone vitæ quem audisti apud me in fide, & in dilectione Christi Jesu.* 14 *Serva depositum tuum bonum per Spiritum sanctum qui habitat super nos.* 15 *Et hoc scitis quòd adversati sunt mihi omnes qui sunt ex Asia, quorum sunt Phygellus & Imogenes.* 16 *Et præstet Deus misericordiam domui Honesiphori, quia multùm quievit me, & non erubuit propter vincula mea,* 17 *Et quum venisset Romam, citò quæsivit me & invenit me.* 18 *Det ei Deus ut inveniat misericordiam apud Dominum nostrum in isto die: & quanta administravit mihi bona in Ephesο, ipse tu scis.*

CAP. II.

Et tu fili mi, corroborare in gratia Jesu Christi. 1 *Et quod audisti à me apud multos testes, illud doceto fideles homines qui idonei sunt ut doceant insipientes.* 2 *Et labora ut bonus sis minister Jesu Christi.* 3

Quinto festi Paschatis, lectio.

Quia nemo est qui militat, et cogitat negotia mundi: ut placeat ei qui constituit eum. 4

ἘΠΙΣΤΟΛῊ ΠΡῸΣ ΤΙΜΌΘΕΟΝ Β'. ΚΕΦ. Γ'. Δ'. Ε'.

Si autem & certet quis, non coronatur, si non legitimè certaverit.
6 (γ) Ἐὰν δὲ καὶ ἀθλῇ τις, οὐ στεφανοῦται, ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ. Τὸν
Laborantem agricolam oportet primùm fructus percipere. Intellige
7 κοπιῶντα γεωργὸν δεῖ πρῶτον τῶν καρπῶν μεταλαμβάνειν. Νόει (δ)
quæ dico: det enim tibi Dominus intellectum in omnibus. Memor esto Je-
8 ἃ λέγω· δῴη γὰρ σοι ὁ Κύριος σύνεσιν ἐν πᾶσι. Μνημόνευε Ἰη-
sum Christum excitatum ex mortuis, ex semine David, secundùm E-
σοῦν Χριστὸν ἐγηγερμένον ἐκ νεκρῶν, ἐκ σπέρματος Δαβὶδ, κατὰ τὸ εὐ-
vangelium meum. In quo malum patior usque ad vincula, quasi maleficus: sed
9 αγγέλιόν μου. Ἐν ᾧ κακοπαθῶ μέχρι δεσμῶν, ὡς κακοῦργος· (ε) ἀλλ'
verbum Dei non est vinctum. Propter hæc omnia sustineo propter e-
10 ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ οὐ δέδεται. Διὰ τοῦτο πάντα ὑπομένω διὰ τοὺς ἐκ-
lectos, ut & ipsi salutem consequantur quæ in Christo Jesu, cum gloria
λεκτοὺς, ἵνα καὶ αὐτοὶ σωτηρίας τύχωσι τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, μετὰ δόξης
æterna. Fidelis sermo; Si enim commortui sumus, & convivemus: Si
11 12 αἰωνίου. Πιστὸς ὁ λόγος, Εἰ γὰρ συναπεθάνομεν, καὶ συζήσομεν· Εἰ Δ'
toleramus, & conregnabimus: si negaverimus, & ille negabit nos:
ὑπομένομεν, καὶ (ζ) συμβασιλεύσομεν· εἰ ἀρνούμεθα, κἀκεῖνος ἀρνήσεται ἡμᾶς·
Si infideles sumus, ille fidelis permanet: negare seipsum non potest. Hæc
13 14 Εἰ ἀπιστοῦμεν, ἐκεῖνος πιστὸς μένει· (η) ἀρνήσασθαι ἑαυτὸν οὐ δύναται. Ταῦτα E'
commone, testificans coram Domino, non contendere verbis, ad
ὑπομίμνησκε διαμαρτυρόμενος ἐνώπιον τοῦ Κυρίου, (θ) μὴ λογομαχεῖν, εἰς
nihil utile, ad subversionem audientium. Stude teipsum pro-
15 οὐδὲν χρήσιμον, ἐπὶ καταστροφῇ τῶν ἀκουόντων. Σπούδασον σεαυτὸν δό-
babilem exhibere Deo, operarium inconfusibilem, rectè secantem verbum
κιμον παραστῆσαι τῷ Θεῷ, ἐργάτην ἀνεπαίσχυντον, ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον
veritatis. At profanas vanas voces devita: ad plus enim proce-
16 τῆς ἀληθείας. Τὰς δὲ βεβήλους κενοφωνίας περιΐστασο· ἐπὶ πλεῖον γὰρ προκό-
dent impietatis. Et sermo eorum ut gangræna pastum habebit: quorum
ψουσιν ἀσεβείας. Καὶ ὁ λόγος αὐτῶν ὡς γάγγραινα νομὴν ἕξει· ὧν 17
est Hymeneus & Philetus: Qui circa veritatem aberraverunt, dicen-
ἐστὶν Ὑμέναιος καὶ Φιλητός· Οἵτινες περὶ τὴν ἀλήθειαν ἠστόχησαν, λέγον- 18
tes resurrectionem jam esse factam: & subvertunt quorundā fidem.
τες τὴν ἀνάστασιν ἤδη γεγονέναι· καὶ ἀνατρέπουσι τήν τινων πίστιν. Ὁ 19
Tamen firmum fundamentum Dei stat, habens signaculum hoc;
μέντοι στερεὸς θεμέλιος τοῦ Θεοῦ ἕστηκεν, ἔχων τὴν σφραγῖδα ταύτην,
Cognovit Dominus existentes ejus: &, Discedat ab injustitia omnis nominans
Ἔγνω Κύριος τοὺς ὄντας αὐτοῦ· καὶ, Ἀποστήτω ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ ὀνομάζων
nomen Christi. In magna autem domo non sunt solùm vasa aurea &
τὸ ὄνομα (κ) Χριστοῦ. Ἐν μεγάλῃ δὲ οἰκίᾳ οὐκ ἔστι μόνον σκεύη χρυσᾶ καὶ 20
argentea, sed & lignea & testacea: & quædam quidem in honorem, quædam
ἀργυρᾶ, ἀλλὰ καὶ ξύλινα καὶ ὀστράκινα· καὶ ἃ μὲν εἰς τιμὴν, ἃ
autem in dedecus. Si ergò quis emundaverit seipsum ab istis, erit vas
δὲ εἰς ἀτιμίαν. Ἐὰν οὖν τις ἐκκαθάρῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τούτων, ἔσται σκεῦος 21
in honorem, sanctificatum, & benè utile domino, ad omne opus bonum pa-
εἰς τιμὴν, ἡγιασμένον, (λ) καὶ εὔχρηστον τῷ δεσπότῃ, εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἡ-
ratum. At juvenilia desideria fuge: sectare verò justitiam,
τοιμασμένον. Τὰς δὲ νεωτερικὰς ἐπιθυμίας φεῦγε· δίωκε δὲ δικαιοσύνην, 22
fidem, charitatem, pacem cum invocantibus Dominum de puro
πίστιν, ἀγάπην, εἰρήνην μετὰ (μ) τῶν ἐπικαλουμένων τὸν Κύριον ἐκ καθαρᾶς
corde. At stultas & ineruditas quæstiones rejice, sciens quia gene-
καρδίας. Τὰς δὲ μωρὰς καὶ ἀπαιδεύτους ζητήσεις παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι γεννῶ- 23
rant pugnas. Servum autem Domini non oportet pugnare, sed mansuetum esse ad
σι μάχας. Δοῦλον δὲ Κυρίου οὐ δεῖ μάχεσθαι, (ν) ἀλλ' ἤπιον εἶναι πρὸς 24
omnes, docibilem, mala tolerantem,
πάντας, διδακτικὸν, ἀνεξίκακον,

MS.A. (γ) Ἐὰν καὶ (δ) ὃ λέγω· δώσει (ε) ἀλλὰ (ζ) Συμ····λεύσωμεν· εἰ ἀρνησόμ···, (η) ἀρνήσασθε ··· ἑαυτὸν (θ) Μὴ λογομάχει, ἐπ' οὐδὲν (ι) Χριστῷ, (κ) Κυρίου. (λ) εὔχρηστον (μ) πάντων τῶν ἀγαπώντων (ν) ἀλλὰ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

5 6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
[illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
[illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
[illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
[illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
[illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
[illegible]

5 Quòd si quis certet, non coronatur nisi juxta legem suam certet. 6 Agricolam laborantem oportet priorem de fructibus suis cibari. 7 Intellige quæ dico. Det tibi Dominus noster sapientiam in omnibus rebus. 8 Memento Jesum Christum resurrexisse à mortuis, qui quidem est ex semine David secundùm Evangelium meum, 9 In quo mala perfero usque ad vincula tanquam facinorosus. Sed sermo Dei vinctus non est. 10 Propterea omnia sustineo propter electos, ut & ipsi inveniant vitam in Jesu Christo cum gloria æterna. 11 Fidelis ille sermo; Nam si mortui fuerimus cum eo, cum eo & vivemus. 12 Et, Si pertulerimus, cum eo quoque regnabimus. Sin abnegaverimus eum, & ipse abnegabit nos. 13 Quòd si non credamus ei, ille in fide sua permanet: seipsum enim negare non potest. 14 De his eos admone, & contestare coram Domino nostro, ne contendant verbis inutilibus, ad subversionem eorum qui illa audiunt. 15 Tibique curæ sit sistere teipsum integerrimè coram Deo, operarium absque confusione, rectè prædicantem sermonem veritatis. 16 A sermonibus vanis, qui nulli sunt usui, recede: potiùs enim adaugebunt impietatem suam qui in illis occupantur. 17 Et sermo eorum instar cancri *morbi* depascentis apprehendet multos: unus autem ex eis est Hymenæus, & alter Philetus. 18 Qui quidem aberrârunt à veritate, dicentes resurrectionem mortuorum factam fuisse, & fidem quorundam subvertentes. 19 Firmum autem fundamentum Dei stat, & habet hoc signaculum; Novit Dominus qui sui sint: &, Discedat ab iniquitate quisquis invocat nomen Domini. 20 Cæterùm in magna domo non tantùm sunt vasa aurea aut argentea, sed etiam lignea, atque testacea, quædam in honorem, & quædam in dedecus. 21 Si quis igitur expurgaverit seipsum ab his, erit vas purum in honorem, accommodatum ad usum domini sui, & paratum ad omne opus bonum. 22 Ab omnibus concupiscentiis adolescentiæ, fuge, & curre post justitiam, & fidem, & charitatem, & pacem cum iis qui invocant Dominum nostrum ex puro corde. 23 Stultas illas contentiones, quæ sunt absque eruditione, respue: scis enim eas parere digladiationes. 24 Servus autem Domini nostri non debet digladiari, sed mansuetus esse erga unumquemque, & doctor, & longanimis;

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

5 ወእመኒ ፡ መስተጋድል ፡ ኢይከውኖ ፡ መገናና ፡ ለእመ ፡ ዘበሕግ ፡ ኢገደለ ፡፡ ወዘኒ ፡ ይጸ
7 ሙ ፡ ሐራሰዊ ፡ ገበር ፡ ይፈድፋ ፡ ረኪበ ፡ ፍሬሁ ፡፡ ወለቡ ፡ ዘእብለከ ፡ የሀብከ ፡
8 እግዚአብሔር ፡ ትንበብ ፡ በኵሉ ፡፡ ተዘከር ፡ ለኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ዘተንሥአ
እ ፡ እምሙታን ፡ ዘእምዘርአ ፡ ዳዊት ፡፡ በከመ ፡ መሀርኩ ፡፡ ዘበእንቲአሁ ፡ እሠርሕ ፡
9 ወእትሞቃሕ ፡ ከመ ፡ ጕሕላዊ ፡ ወባሕቱ ፡ ቃለ ፡ እግዚአብሔርሰ ፡ ኢይትአሰር ፡፡ ወበ
10 እንተ ፡ ዝንቱ ፡ እትዔገሥ ፡ በኵሉ ፡ በእንተ ፡ ኅሩያኒሁ ፡፡ ከመ ፡ እሙንቱኒ ፡ ይርከቡ ፡
ሕይወቶሙ ፡ ዘበክርስቶስ ፡ ኢየሱስ ፡ በስብሐት ፡ ዘበሰማያት ፡፡

5 *Et si quis certet, non erit ei præmium nisi legitimè certaverit.* 6 *Et qui laborat agricola, oneratur priusquàm percipiat fructum suum.* 7 *Et intellige quæ dico tibi: det tibi Deus ut intelligens sis in omnibus.* 8 *Memor esto Jesu Christi qui resurrexit ex mortuis, qui ex semine David fuit, sicut docui.* 9 *Propter quem laboro, & vinctus sum sicut latro: sed verbum Dei non ligatur.* 10 *Et propterea patiens sum in omnibus propter electos ejus, ut illi consequantur vitam illorum quæ est in Christo Jesu, in gloria quæ in cœlis est.*

Versio VULGATA LATINA.

5 6 Nam & qui certat in agone, non coronatur nisi legitimè certaverit. Laborantem agricolam oportet primùm de fructibus percipere. 7 Intellige quæ dico: dabit enim tibi Dominus in omnibus intellectum. 8 Memor esto Dominum JESUM CHRISTUM resurrexisse à mortuis ex semine David, secundùm Evangelium meum, 9 In quo laboro usque ad vincula, quasi malè operans: sed verbum Dei non est alligatum. 10 Ideò omnia sustineo propter electos, ut & ipsi salutem consequantur, quæ est in Christo Jesu, cum gloria cœlesti. 11 Fidelis sermo; Nam si commortui sumus, & convivemus: 12 Si sustinebimus, & conregnabimus: si negaverimus, & ille negabit nos: 13 Si non credimus, ille fidelis permanet, negare seipsum non potest. 14 Hæc commone, testificans coram Domino. Noli contendere verbis: ad nihil enim utile est, nisi ad subversionem audientium. 15 Sollicitè cura teipsum probabilem exhibere Deo, operarium inconfusibilem, rectè tractantem verbum veritatis. 16 Profana autem, & vaniloquia devita: multùm enim proficiunt ad impietatem: 17 Et sermo eorum ut cancer serpit: ex quibus est Hymenæus, & Philetus, 18 Qui à veritate exciderunt, dicentes resurrectionem esse jam factam, & subverterunt quorundam fidem. 19 Sed firmum fundamentum Dei stat, habens signaculum hoc; Cognovit Dominus qui sunt ejus: &, Discedat ab iniquitate, omnis qui nominat nomen Domini. 20 In magna autem domo non solùm sunt vasa aurea, & argentea, sed & lignea, & fictilia: & quædam quidem in honorem, quædam autem in contumeliam. 21 Si quis ergò emundaverit se ab istis, erit vas in honorem sanctificatum, & utile Domino, ad omne opus bonum paratum. 22 Juvenilia autem desideria fuge, sectare verò justitiam, fidem, charitatem, & pacem cum iis qui invocant Dominum de corde puro. 23 Stultas autem, & sine disciplina quæstiones devita: sciens quia generant lites. 24 Servum autem Domini non oportet litigare: sed mansuetum esse ad omnes, docibilem, patientem,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

5 6 * وإن يجاهد أحد فلن يكلل اذ لم يجاهد بعرض الجهاد * والفلاح المتعوب ينبغي له أن
7 يستعمل الاثمار اولا * تفهم متفطنا فيما اقوله * فإن الرب سيعطيك في جميع الامور فهما *
8 9 * تذكر يسوع المسيح المنبعث من الموتى من نسل داوود كما يخص بشارتي * التي اتكبد
10 السعي فيها كفاعل الشر الى القيود * لكن كلام الله ما يتقيد * لهذا اصطبر على كل شي
من اجل المصطفين * لينالوا وهم الخلاص الممنوح بيسوع المسيح مع المجد الابدي *
11 * السبت الخامس وثلاثون المعروف بالابن الشاطر * صادق القول ابدا ان متنا
12 13 معه وسنعيش معه * وان اصطبرنا فانا نملك معه * وان كفرنا به هو يكفر بنا * وان
14 لم نومن فان ذاك يثبت مومنا * واما ينكر نفسه لن يستطيع * مشهدا عليهم امام الرب
15 الا يحاربوا بكلامهم في شي غير نافع لانعكاس السامعين * احرص ان تقف ذاتك لله مدربا
16 فاعلا لا خازيا * قاطعا عن قول الحق ما زيد فيه * واعتق من الاقوال الخاوية الدنسة
17 وسناتج نفاقات ويدنسوا كثيرا * وقولهم له مرعى كالاكلة * الذين منهم ايماناوس
18 وفيليطوس * الذين حادا من الحق قايلين ان القيامة قد سلف كونها * وعكسا ايمان
19 قوم ما * لكن اساس الله الوطيد قد وقف ثابتا عليه هذا الخاتم * الرب قد عرف الذين هم
له * وليبتعد من الظلم كل من يسمي اسم الرب * قراءة الاثنين الثامن
20 والعشرين بعد العنصرة * والبيت الاعظم فيه ليس اواني ذهبية وفضية
21 فقط * بل واواني خشبية وخزفية * وبعضها للكرامة وبعضها للاهانة * فان يطهر احد
من هولاي ذاته * سيكون اناء للكرامة مقدسا * واستعماله لسيده ملايما * ولكل عمل
22 صالح معدا * الشهوات الشبابية اهرب منها * واسع في ابتغاء العدل * الامانة * المحبة *
23 السلامة * مع المستغيثين بالرب من قلب نقي * والاستنباطات المايقة الفاقدة الادب *
24 استعف منها * عالما انهن ينتجن خصايم * وعبد الرب ما سبيله يخاصم * بل يكون
متوددا الى كل الناس * ذا تعليم * محتملا السو *

5 *Et si quis certet, haudquaquam coronatur, nisi certet juxta legitima certaminis.* 6 *Et agricolam fatigatum oportet fructibus uti priorem.* 7 *Considera prudenter quæ dico: Dominus enim dabit tibi in omnibus rebus intellectum.* 8 *Memor esto Jesu Christi à mortuis suscitati, de stirpe David, ut exprimitur in Evangelio meo:* 9 *In quo patior afflictionem, ut facinorosus, usque ad vincula: sed sermo Dei non stringitur vinculis.* 10 *Ideo paticater omnia fero propter electos, ut consequantur etiam ipsi salutem concessam per Jesum Christum, cum gloria æterna.*

Sabbatho trigesimo quinto, quod nuncupatur Sabbathum filii devii.

11 *Fidus est sermo, quòd si cum eo morimur,* 12 *cum eo vivemus: Et si toleremus, cum eo regnabimus: & si abnegemus eum, ipse nos abnegabit.* 13 *Et si non credamus, ille tamen fidelis manet: & verò negare seipsum non potest.* 14 *Contestatò denuntiaturus eis coram Domino, ne certent sermonibus suis in re minimè utili, ad subversionem auditorum.* 15 *Cura ut sistas teipsum Deo expertum, operarium non erubescentem, resecantem à sermone veritatis quod ei superadditum fuerit.* 16 *Et devita sermones inanes prophanes, quia promovent impietates, multùmque nutriunt.* 17 *Et sermo eorum pascuam habet ut gangræna: ex quibus est Hymenæus & Philetus,* 18 *Qui ambo à veritate aberrârunt, dicentes resurrectionis existentiam esse jam elapsam: & subverterunt fidem quorundam.* 19 *Attamen solidum fundamentum Dei stat inconcussum, super quod est sigillum hoc, Novit jam Dominus qui sint sui: discedat igitur ab iniquitate quisquis nominat nomen Domini.*

Lectio feriæ secundæ quæ est vigesima octava post Pentecosten.

20 *Et verò in æde maxima non tantùm sunt vasa aurea & argentea, sed etiam vasa lignea ac testacea: & eorum quædam ad honorem, alia verò ad contemptum.* 21 *Quòd si quis ab illis seipsum expurgaverit, erit vas ad honorem, sanctificatum, ejusque usus domino suo conducens, & ad omne opus bonum paratum.* 22 *Cupiditates juveniles fuge, & satage in expetenda justitia, fide, charitate, pace cum invocantibus Dominum ex puro corde.* 23 *Et quæstiones stolidas, eruditionis expertes, devita: sciens eas gignere disceptationes.* 24 *Servus autem Domini non debet disceptare, sed benevolus esse erga omnes homines, aptus ad docendum, tolerans malum.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

11 12 0 እሙን ፡ ነገሩ ፡ እመከመ ፡ ነኀብር ፡ መዊተ ፡ ንሄሪ ፡ ሕይወት ፡፡ ወእመኒ ፡ ዐፈ
13 ይነ ፡ ትዕግሥተ ፡ ንሄሪ ፡ ንነግሥ ፡ ወእመሰ ፡ ክሕድናሁ ፡ ውእቱኒ ፡ ይክሕደነ ፡፡ ወእመሂ ፡
14 ኢአመናሁ ፡ ውእቱሰ ፡ መእመን ፡ ይነብር ፡ ወኢይክል ፡ ክሒደ ፡ ርእሶ ፡፡ ከመዝ ፡ ዘ
ክሮሙ ፡ ወአስምዕ ፡ ቅድመ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ ፤ ኢትትባሃሎ ፡ ኢይበቍዐከ ፡ በ
15 ዘ ፡ ይትገፈትኡ ፡ እለ ፡ ይሰምዑ ፡፡ አፍጥን ፡ ከመ ፡ ትረሲ ፡ ርእሰከ ፡ ኅሩየ ፡ በኀበ ፡ እግ
ዚአብሔር ፡ ከመ ፡ ገባሪ ፡ ዘኢይትኀፈር ፡ ዘርቱዕ ፡ ይመትር ፡ ቃለ ፡ እግዚአብሔር ፡ በ
16 ጽድቅ ፡፡ ወነገረ ፡ ርኩሳነ ፡ ዘአልቦ ፡ በቍዐ ፡ እበዮሙ ፡ እስመ ፡ ያዐብዩ ፡ ለኀጢ
17 አቶሙ ፡፡ ወነገሮሙኒ ፡ ከንቱ ፡ ለእለ ፡ ሄሜኔዎስ ፡ ወፊሊጦስ ፡፡ እለ ፡ ዐሎዉ ፡ እ
18 ምጽድቅ ፡ ወይብሉ ፡ ወድአ ፡ ኮነ ፡ ሕይወተ ፡ ምውታን ፡ ወይገፈትኡ ፡ ሃይማኖቶሙ ፡
19 ለብዙኃን ፡፡ ወዘሰ ፡ ጽኑዕ ፡ በመሠረተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ይቀውም ፡ እንዘቦ ፡ ዝንቱ ፡
መዐተብ ፡ ወያአምሮሙ ፡ እግዚአብሔር ፡ ለእሊአሁ ፡ ወይርሐቅ ፡ እመዐመፃ ፡ ኵሉ ፡
20 ዘይሰምዮ ፡ ስመ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ ወስተ ፡ ቤትኒ ፡ ዐቢይ ፡ አኮ ፡ ባሕቲተ ፡ ንዋየ ፡ ወ
21 ርቅ ፡ ወብሩር ፡ ቦዕፅኒ ፡ ወዘልሕኵትኒ ፡ ቦለዘ ፡ ክብርኒ ፡ ወቦ ፡ ለዘ ፡ ኅሳር ፡፡ ወእ
መቦ ፡ ዘአንጽሐ ፡ ርእሶ ፡ እምርኵስ ፡ ይከውን ፡ ንዋየ ፡ ክብር ፡ ወቅዱሰ ፡ ወበቍዐ ፡
22 ለእግዚኡ ፡ በኵሉ ፡ ምግባረ ፡ ሠናይ ፡ ወድልው ፡፡ ጕየይ ፡ ለፍትወት ፡ ወ
ርዙት ፡ ወዴግና ፡ ለጽድቅ ፡ ሃይማኖት ፡ ተፋቅሮ ፡ ወሰላመ ፡ ምስለ ፡ ኵሎሙ ፡ እ
23 ለ ፡ ይጼውዕዎ ፡ ለእግዚእነ ፡ በልብ ፡ ንጹሕ ፡፡ አበዮ ፡ ለነገረ ፡ አበድ ፡ ወሰ
24 ላቅ ፡ ወተኃሥሦ ፡ ታአምር ፡ ከመ ፡ ጋእዘ ፡ ያመጽእ ፡፡ ወገብረ ፡ እግዚአብሔ
ርሰ ፡ ኢይትጋአዝ ፡ ከመ ፡ ሕፃናት ፡ ይከውን ፡ ምስለ ፡ ኵሉ ፡ ወመምህረ ፡ ወመስ
ተዐግሥ ፡ እም ፡ ኵሉ ፡ እኩይ ፡፡

11 12 *Fidelis sermo est; Si consocii erimus mortis, pariter convivemus: Et, Si pares fuimus in patientia, pariter regnabimus: &, Si abnegaverimus eum, ipse etiam abnegabit nos:* 13 *Et, Si non credimus ei, ipse fidus manebit, & non potest negare seipsum.* 14 *Sic commemora iis, & testare coram Deo: ne altercentis, non prodest tibi illud cum quo subvertuntur auditores.* 15 *Festinato ut facias te approbatum apud Deum, sicuti operarium non erubescentem, qui rectè scindit verbum Dei in veritate.* 16 *Et sermones immundos qui nil prosunt, recusato, quia aggravant peccata eorum.* 17 *Et sermones eorum inanes, quorum sunt Hemeneus & Philetus:* 18 *Qui discesserunt à veritate, & dicunt; Jam fuit vita mortuorum: & subvertunt fidem multorum.* 19 *Et quod firmum est in fundamento Dei, stat, habens hoc sigillum, Et cognoscit Deus suos; &, Discedat ab iniquitate omnis qui nominat nomen Dei.* 20 *In domo magna non est tantùm vas aureum & argenteum; est ligneum quidem & fictile: & est cui honor, & est cui ignominia contingit.* 21 *Et si quis sit qui purgaverit seipsum à scortatione, erit vas gloriæ, & sanctum, & utile Domino ejus in omni opere bono, & idoneum.* 22 *Fuge cupiditates juveniles, & sectare justitiam, fidem, charitatem, & pacem, cum omnibus iis qui invocant Dominum nostrum in corde puro.* 23 *Rejice sermonem stultitiæ & ludibrii, & disputationem, sciens quòd litem producit.* 24 *Et servus Dei non contendat: sicut infans sit cum omnibus, & doctor, & patiens ab omni malo.*

In lenitate erudientem contrapositos, nequando det illis Deus pœ-
25 Ἐν (ξ) πραότητι παιδεύοντα τοὺς ἀντιδιατιθεμένους, μήποτε (ο) δῷ αὐτοῖς ὁ Θεὸς με-
nitentiā ad agnitionem veritatis, Et resipiscant à diaboli laqueo,
26 τάνοιαν εἰς ἐπίγνωσιν (π) ἀληθείας, Καὶ ἀνανήψωσιν ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου παγίδος,
captivi detenti ab ipso ad ipsius voluntatem.
ἐζωγρημένοι ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ ἐκείνου θέλημα.

MS. A. (ξ) πραΰτητι (ο) δώῃ (π) ἀληθείας ἐλθεῖν, Καὶ

CAP. III. γ'.

Hoc autem scito, quòd in novissimis diebus instabunt tempora periculosa. Erunt
1 2 Τοῦτο δὲ (α) γίνωσκε, ὅτι ἐν ἐσχάταις ἡμέραις ἐνστήσονται καιροὶ χαλεποί. Ἔσονται ς'
enim homines seipsos amantes, pecuniæ cupidi, elati, superbi, blasphemi, parentibus
γὰρ οἱ ἄνθρωποι φίλαυτοι, φιλάργυροι, ἀλαζόνες, ὑπερήφανοι, βλάσφημοι, γονεῦσιν
immorigeri, ingrati, scelesti, Sine affectione, sine fœdere, calumniatores, incontinentes, immites,
3 ἀπειθεῖς, ἀχάριστοι, ἀνόσιοι, Ἄστοργοι, ἄσπονδοι, διάβολοι, ἀκρατεῖς, ἀνήμεροι,
bonorum non amantes, Proditores, præcipites, inflati, voluptatū amatores magis quàm amato-
4 ἀφιλάγαθοι, Προδόται, προπετεῖς, τετυφωμένοι, φιλήδονοι μᾶλλον ἢ φιλό-
res Dei: Habentes formam pietatis, at virtutem ejus abnegantes. Et hos aver-
5 θεοι· Ἔχοντες μόρφωσιν εὐσεβείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἠρνημένοι. καὶ τούτους ἀπο-
sare. Ex his enim sunt irrepentes in domos, & captivas ducentes mu-
6 τρέπου. Ἐκ τούτων γάρ εἰσιν οἱ ἐνδύνοντες εἰς τὰς οἰκίας, καὶ (β) αἰχμαλωτεύοντες τὰ γυ-
lierculas oneratas peccatis, actas desideriis variis, Semper discen-
7 ναικάρια σεσωρευμένα ἁμαρτίαις, ἀγόμενα (γ) ἐπιθυμίαις ποικίλαις, Πάντοτε μανθά-
tes, & nunquam ad scientiam veritatis venire valentes. Quemadmodùm autem
8 νοντα, καὶ μηδέποτε εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν δυνάμενα. Ὃν τρόπον δὲ
Jannes & Jambres restiterunt Moysi, ita & hi resistunt veritati, homi-
Ἰαννῆς καὶ Ἰαμβρῆς ἀντέστησαν (δ) Μωϋσεῖ, οὕτως καὶ οὗτοι ἀνθίστανται τῇ ἀληθείᾳ, ἄνθρω-
nes corrupti mentem, reprobi circa fidem. Sed non proficient ampli-
9 ποι κατεφθαρμένοι τὸν νοῦν, ἀδόκιμοι περὶ τὴν πίστιν. Ἀλλ' οὐ προκόψουσιν ἐπὶ πλεῖ-
us: nam amentia eorū manifesta erit omnibus, sicut & illorum facta est. Tu autem
10 ον· ἡ γὰρ (ε) ἄνοια αὐτῶν ἔκδηλος ἔσται πᾶσιν, ὡς καὶ ἡ ἐκείνων ἐγένετο. Σὺ δὲ Ζ'

assecutus es meam doctrinam, institutionem, propositum, fidem, lon-
(ζ) παρηκολούθηκάς μου τῇ διδασκαλίᾳ, τῇ ἀγωγῇ, τῇ προθέσει, τῇ πίστει, τῇ (η) μα-
ganimitatem, dilectionē, patientiam, Persecutiones, passiones: qualia mihi fa-
κροθυμίᾳ, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ, Τοῖς διωγμοῖς, τοῖς παθήμασιν· οἷά μοι (θ) ἐ- 11
cta sunt in Antiochia, in Iconio, in Lystris: quales persecutiones sustinui: & ex omnibus
γένετο ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἐν Ἰκονίῳ, ἐν Λύστροις· οἵους διωγμοὺς ὑπήνεγκα· καὶ ἐκ πάντων
me eripuit Dominus. Et omnes autem volentes piè vivere in Christo Je-
με (ι) ἐῤῥύσατο ὁ Κύριος. Καὶ πάντες δὲ οἱ θέλοντες (κ) εὐσεβῶς ζῆν ἐν Χριστῷ Ἰη- 12
su, persecutionem patientur: Mali autem homines, & seductores, proficient in pe-
σοῦ, διωχθήσονται· Πονηροὶ δὲ ἄνθρωποι, καὶ γόητες, προκόψουσιν ἐπὶ τὸ χεῖ- 13
jus, seducentes & seducti. Tu verò permane in iis quæ didicisti, & credita sunt tibi, sci-
ρον, πλανῶντες καὶ πλανώμενοι. Σὺ δὲ μένε ἐν οἷς ἔμαθες, καὶ ἐπιστώθης, εἰ- 14
ens à quo didiceris: Et quia à puero sacras literas nôsti, po-
δὼς παρὰ (λ) τίνος ἔμαθες· Καὶ ὅτι ἀπὸ βρέφους τὰ ἱερὰ γράμματα οἶδας, τὰ δυ- 15
tentes te sapientem reddere ad salutem, per fidem illam in Christo Jesu. Omnis Scriptura
νάμενά σε σοφίσαι εἰς σωτηρίαν, διὰ πίστεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Πᾶσα γραφὴ 16
divinitùs inspirata, & utilis ad doctrinam, ad redargutionem, ad correctio-
θεόπνευστος, καὶ ὠφέλιμος πρὸς διδασκαλίαν, πρὸς (μ) ἔλεγχον, πρὸς ἐπανόρθω-
nem, ad eruditionem quæ in justitia: Ut perfectus sit Dei homo, ad
σιν, πρὸς παιδείαν τὴν ἐν δικαιοσύνῃ· Ἵνα ἄρτιος ᾖ ὁ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος, πρὸς 17
omne opus bonum instructus.
πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐξηρτισμένος.

CAP. IV. δ'.

Testificor igitur ego coram Deo, & Domino Jesu Christo, fu-
H' (α) Διαμαρτύρομαι οὖν ἐγὼ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ μέλ- 1
turo judicare vivos & mortuos, secundùm apparitionem ipsius, & regnum ejus:
λοντος κρίνειν ζῶντας καὶ νεκρούς, (β) κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ, καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ·
Prædica verbum, insta tempestivè, intempestivè: argue, increpa, obsecra
Κήρυξον τὸν λόγον, ἐπίστηθι εὐκαίρως, ἀκαίρως· ἔλεγξον, ἐπιτίμησον, παρακάλεσον 2
in omni longanimitate, & doctrina.
ἐν πάσῃ μακροθυμίᾳ, καὶ διδαχῇ.

Κεφ. γ'. MS. A. (α) * γινώσκετε, (β) αἰχμαλωτίζοντες γυναικάρια (γ) ἐπιθυμίαις καὶ ἡδοναῖς ποικίλαις, (δ) Μωσεῖ, (ε) διάνοια (ζ) παρηκολούθησας (η) μακροθυμίᾳ, τῇ ὑπομονῇ, (θ) ἐγένοντο (ι) ἐρύσατο (κ) ζῆν εὐσεβῶς (λ) τίνων (μ) ἐλεγμόν, Κεφ. δ'. MS. A. (α) Διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ, (β) * καὶ τὴν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

25 [illegible]
26 [illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]

25 Ut erudiat eos qui contendunt adversùs ipsum, cum comitate: siquando det illis Deus resipiscentiam, ut cognoscant veritatem, & reminiscantur suiipsorum, Ac discedant à 26 laqueo Satanæ, quo irretiti sunt ad voluntatem ipsius.

CAP. III.

1 Hoc autem scito, nempe in ultimis die- 2 bus ventura tempora durissima: Hominésq; futuros sui amantes, & amantes pecuniæ, fastuosos, elatos, blasphemos, hominibus suis 3 immorigeros, negantes gratiam, impios, Calumniatores, concupiscentiæ subditos, bestiales, osores bonorum, 4 Proditores, præcipites, inflatos, concupiscentiarum longè amantiores, quàm dilectionis Dei: 5 Habentes formam reverentiæ Dei, sed à virtute Dei procul distantes: qui sunt ejusmodi, eos repelle 6 à te. Ex his enim sunt qui irrepunt in domos, & captivas abducunt mulieres obrutas peccatis, quæ ducuntur variis concupiscen- 7 tiis. Quæ semper discentes nunquam ad cog- 8 nitionē veritatis pervenire possunt. Quemadmodum autem Jonis & Jambaris insurrexerunt adversùs Mosen, ita & isti insurgunt in veritatem, homines corruptæ mentis, & 9 reprobi à fide. Sed non progredientur. Eorum enim stultitia innotescit omnibus, sicut & illorum innotuit. *D. Severi.* 3.

10 Tu autem venisti post doctrinam meam, & post conversationem meam, & post placitum meum, & post fidem meam, & post longanimitatem meam, & post charitatem meam, 11 & post patientiam mea; Et post persecutiones meas, meas denique passiones. Cæterùm nôsti quæ pertulerim Antiochiæ, & Iconii, & Lystris; qualem persecutionem sustinue- 12 rim. Et ex omnibus eripuit me Dominus meus. Enimverò quicunque volunt cum timore Dei vivere in Jesu Christo, persecuti- 13 onem passuri sunt. Homines autem flagitiosi & impostores addent ad malitiam suam, er- 14 rantes, inducentesque in errorem. Tu verò permane in iis quæ didicisti, & in quibus confirmatus es. Scis enim à quo didiceris: 15 Et quòd à pueritia tua literas sanctas edoctus es, quæ te possunt sapientem efficere ad salutem, per fidem quæ est in Jesu Christo.

In obitu Episcoporum. 4.

16 Siquidem omnis Scriptura quæ per Spiritum scripta est, utilis est ad doctrinam, & ad correctionem, & ad directionem, & eruditio- 17 nem quæ est in justitia; Ut perfectus sit homo Dei ad omne opus bonum atque consummatum.

CAP. IV.

1 Obtestor te coram Deo & Domino nostro Jesu Christo, qui judicaturus est vivos & 2 mortuos in revelatione regni sui: Prædica sermonem, & insta cum sedulitate, oportunè & inoportunè, argue, & increpa cum omni longanimitate & doctrina.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

25 ወይገሥጽ : በየውሀት : ለእለ : ይትቃወሙ : እመቦ : ከመ : የሀቦሙ : እግዚአብሔር :
26 ይነስሑ : ወያእምርዋ : ለጽድቅ ::=:: 2 ወይንቅሁ : እመሠገርተ : ሰይጣን :
እስመ : ወድአ : አሠገሮሙ : ውስተ : ፈቃዱ ::=::

25 *Et erudiat cum lenitate disputantes, si ita fiat quòd det iis Deus resipiscere & agnoscere veritatem,* 26 *Et evigilare è reti satanæ: quia jam piscatus est eos in voluntate ejus.*

Versio VULGATA LATINA.

25 Cum modestia corripientem eos, qui resistunt veritati; nequando Deus det il- 26 lis pœnitentiam ad cognoscendam veritatem, Et resipiscant à diaboli laqueis, à quo captivi tenentur ad ipsius voluntatem.

CAP. III.

1 Hoc autem scito, quòd in novissimis diebus instabunt tempora periculosa: 2 Erunt homines seipsos amantes, cupidi, elati, superbi, blasphemi, parentibus non 3 obedientes, ingrati, scelesti, Sine affectione, sine pace, criminatores, inconti- 4 nentes, immites, sine benignitate, Proditores, protervi, tumidi, & voluptatum 5 amatores magis quàm Dei: Habentes speciem quidem pietatis, virtutem au- 6 tem ejus abnegantes. Et hos devita: Ex his enim sunt, qui penetrant domos, & captivas ducunt mulierculas oneratas peccatis, quæ ducuntur variis desideriis: 7 Semper discentes, & nunquam ad scientiam veritatis pervenientes. Quemad- 8 modum autem Jannes & Mambres restiterunt Moysi: ita & hi resistunt veritati, 9 homines corrupti mente, reprobi circa fidem, Sed ultrà non proficient: insi- 10 pientia enim eorum manifesta erit omnibus, sicut & illorum fuit. Tu autem assecutus es meam doctrinam, institutionem, propositum, fidem, longanimitatem, 11 dilectionem, patientiam, Persecutiones, passiones: qualia mihi facta sunt Antiochiæ, Iconii, & Lystris: quales persecutiones sustinui, & ex omnibus eripu- 12 it me Dominus. Et omnes, qui piè volunt vivere in Christo Jesu, persecutio- 13 nem patientur. Mali autem homines, & seductores, proficient in pejus; erran- 14 tes, & in errorem mittentes. Tu verò permane in iis, quæ didicisti, & credita 15 sunt tibi: sciens à quo didiceris. Et quia ab infantia sacras literas nôsti, quæ 16 te possunt instruere ad salutem, per fidem, quæ est in Christo Jesu. Omnis Scriptura divinitùs inspirata, utilis est ad docendum, ad arguendum, ad corripien- 17 dum, ad erudiendum in justitia: Ut perfectus sit homo Dei, ad omne opus bonum instructus.

CAP. IV.

1 Testificor coram Deo, & Jesu Christo, qui judicaturus est vivos & mortuos, per 2 adventum ipsius, & regnum ejus: Prædica verbum, insta opportunè, importunè: argue, obsecra, increpa in omni patientia, & doctrina.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

25 مودبا للمعاندين بدعة لعل يعطيهم الله توبة لمعرفة الحق * فيستيقظون من فخ المحال *
26 اذ قد اقتنصهم لمشيته * الفصل الثالث * قراءة السبت الرابع والثلثين وهو
1 للابن الشاطر * واعلم هذا ان في الايام الاخيرة ستنتصب اوقات صعبة * لان الناس يكونون
2 فيهم محبين ذاتهم محبين الفضة * عتاة * متكبرين * مفتريين * عاقين والديهم * غير
3 شكورين * ولا بارين * ولا متوددين * لا عهد لهم * نمامين * غير ماسكين * غير انيسين *
4 وللصلاح غير محبين * دافعين * متهجمين * منتفخين * يحبون اللذات اكثر من حبهم الله *
5 لهم صورة العبادة الحسني وهم جاحدون قوتها * فهولاء ارفضهم * لان من هولاء هم الذين
6 يعوصون في المنازل * ويسبون نساء ملتمات للخطايا منقادات الي شهوات ملونة * متعلمات
7 دايما وغير مستطيعات قط ان يقبلن الي معرفة الحق * وكما ان يانيس ويمبريس قاوموا
8 موسي * كذلك وهولاء يعاندون الحق اناس مفسودو العقل * لا خبرة لهم بمعني الامانة *
9 لكنهم لن ينجحوا كثيرا * لان جهالتهم ستبدو عند الكل واضحة كما اشتهرت سفاهة ذينك *
10 الاحد الرابع والثلثون بعد العنصرة * واما انت فاتبع تعليمي * سيرتي * نيتي * امانتي *
11 تمهلي * محبتي * صبري * اضطهاداتي * الامي التي صابتني بانطاكية * وفي ايقونية *
12 ولسطرة * واي اضطهادات احتملت * ومن كافتها انقذني الرب * وكافة المريدين ان يعيشوا
13 بتقوي بيسوع المسيح يضطهدون * واناس خبثاء وسحرة يتقدمون في اشر حال مضلين
14 15 وضالين * فاثبت انت في المناقب التي تعلمتها واوتمنت عليها * عالما ممن تعلمتها * وانك قد
عرفت منذ طفوليتك الكتب الجليلة المقدسة ان تحكمك للخلاص بالامانة الموجهة بيسوع المسيح *
16 قراءة الثلثاء من الجمعة الثامنة والعشرين * وللقديس فوقا الشاهد * وكل كتاب الاهي النسمة
17 نافع للتعليم * للتوبيخ * للتقويم * للادب الذي في العدل * ليكون انسان الله كاملا متاهبا لكل
1 عمل صالح * الفصل الرابع * فاشهد انا عليك اذا امام الله والرب يسوع المسيح *
2 العتيد ان يدين الاحياء والموتي في ظهوره وملكه * اكرز القول وترقبهم بغتة * في وقت
يحسن فيه الترقب ولا يحسن * وبخ * انتهر * عز * بكافة التمهل والتعليم *

25 *Resistentes erudiens mansuetudine suâ, siquando det illis Deus pœnitentiam ad* 26 *agnoscendam veritatem; Et resipiscant à laqueo dolosi, quippe jam prædatus sit eos ad voluntatem suam.*

CAP. III.

Lectio Sabbathi trigesimi quarti, quod est *Sabbathum*, filii prodigi.

1 *Illud autem scito, quòd in diebus extre-* 2 *mis exurgent tempora aspera. Inter homines enim erunt sui amantes, amantes pecuniæ, protervi, superbi, blasphemi, molesti genitoribus suis, ingrati, ac minimè* 3 *justi: Inhumani, expertes fœderis, obtrectatores, intemperantes, haud cicu-* 4 *res, & boni minimè amantes: Proditores, præcipites, arrogantes, voluptatum* 5 *amantes plusquam amantes Dei: Speciem bonæ pietatis habentes, vim tamen* 6 *illius abnegantes. Hos igitur rejice. Ex his enim sunt ii qui domos penetrant, & captivas ducunt mulierculas, consertas peccatis, obsequentes variis cupiditati-* 7 *bus: Semper discentes, at nunquam va-* 8 *lentes venire ad agnitionem veritatis. Et quemadmodùm Janes & Jambres restiterunt Mosi, ita & hi aversantur veritati: homines mente corrupti, non haben-* 9 *tes experimentum in sensu fidei. Sed non multùm proficient, colorem enim induet stultitia eorum apud omnes evidentem, ut evulgata est amentia illorum duorum.*

Dominicâ trigesimâ quartâ post Pentecosten.

10 *Tu verò sectare doctrinam meam, meam vivendi rationem, mentem meam, fidem meam, longanimitatem meam, charitatem* 11 *meam, patientiam meam, Persecutiones meas, passiones meas quæ mihi contigerunt Antiochiæ, & Iconii, & Lystris: qualesque persecutiones sustinui: & ex* 12 *omnibus eripuit me Dominus. Et omnes volentes vivere cum præclara pietate in* 13 *Jesu Christo, persecutionem patientur. Quidam verò improbi & impostores* 14 *proficient pessimum in modum, seducentes, & seducti. At tu persiste in dogmatibus quæ didicisti, quæque tibi concredi-* 15 *ta sunt, sciens à quo didiceris ea: Et quòd à pueritia tua noveris gloriosas Scripturas, quæ te possunt sapientem reddere ad salutem, per concessam fidem in Jesum Christum.*

Lectio feriæ sextæ hebdomadis vigesimæ octavæ. Et pro sancto Phoca martyre.

16 *Et quælibet scriptura divinam sapiens auram, utilis est ad doctrinam, ad redargutionem, ad directionem, ad erudi-* 17 *tionem quæ est in justitia: Ut sit homo Dei perfectus, paratus ad omne opus bonum.*

CAP. IV.

1 *Obtestor ergo te igitur coram Deo, & Domino Jesu Christo, qui judicaturus est vivos & mortuos in apparitione sua &* 2 *regno suo: Prædica sermonem & explora eos ex improviso, tam tempore quo opportuna est exploratio, quàm non opportuna: argue, objurga: hortare cum omni patientia & doctrina.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

1 ፫ ወዘንተ : ባሕቱ : አእምሩ : ከመ : በደኃሪ : መዋዕል : ይመጽእ : ዓመት : እኩይ ::=:: ወይከውኑ :
2 ሰብእ : መፍቀርያነ : ፋጊዕ : ወመፍቀርያነ : ንዋይ :: ነባብያነ : ዝሁራን : ፀረፍን : ዐላውያን : ለአዝማ
3 ደሆሙ : እለ : ኢያእምሮሙ : አኮቴተ : ወፁአን : እምጽድቅ ::=:: እለ : አልቦሙ : ምሕረት : ሠሱ
4 ጻን : ጸላእያነ : ሠናይ ::=:: ዐላውያን : ዝሉፋን : ጽሉላን : እለ : ያበድሩ : ሐወዝ : እምፍቅረ : እ
5 ግዚአብሔር ::=:: ይትመሰሉ : ጻድቃነ : ወይክሕድዋ : ለኃይለ : ጽድቅ : ወለእሉሰ : ተገሐሥዎሙ ::=::
6 እለ : እሙንቱ : እለ : ይበውኡ : ውስተ : አብያተ : ሰብእ : ወይፄውውዎን : ለአንስት : እለ : ፅፉራት :
7 በኃጢአት :: ወይተልዋ : ውስተ : ብዙኃ : ፍትወት ::=:: ወዘልፈ : ይትጌሠጻ : ወኢያእምራሃ :
8 ግሙራ : ለጽድቅ ::=:: ከመ : እለ : ኢያኔስ : ወኢያንበሬስ : ከማሁ : እሉሂ : ተቃወምዋ : ለጽድ
9 ቅ :: ሰብእ : ሙሱናነ : ልብ : ወንፉቃነ : ሃይማኖት ::=:: ወባሕቱ : ኢይትሌዓሉ : እስመ : ፈድፈደ
10 ት : አበደሙ : ወተዐውቀት : ከመ : በሳዕለ : እልክቱ : ወበኀበ : ኵሉ : ዘከመ : ኮነት ::=:: 2 ወአን
ተሰ : ትልወኒ : በትምህርትየ : በግዕዝየ : በዘ : መራሕኩከ : በሃይማኖት : በተስፋ : በአፍቅሮ : በትዕግ
11 ሥት ::=:: በተሰዶዶ : በሕማም :: መጠነ : ረከበኒ : በአንጾኪያ : በኢቆንያ : በልስጥራን : መጠነ : ተዐ
12 ገሥኩ : ተሰዶዶ : ወእምኵሉ : አድኃነኒ : እግዚአብሔር ::=:: ወኵሎሙ : እለ : ይሐይዉ : በጽ
13 ድቅ : ወይፈቅዱ : በክርስቶስ : ኢየሱስ : ይሰደዱ ::=:: ወእኩያንሰ : ሰብእ : ዘሠራያት : ይትሌ
14 ዐሉ : ውስተ : እንተ : ተአኪ : ወይስሕቱ : ወያስሕቱ ::=:: ወአንተሰ : ሀሉ : በዘ : ተምሀርከ : ወተ
15 አመንከ : ታአምር : በኀበ : መኑ : ተምሀርከ ::=:: ታአምር : እሙነ : እስከ : መጽሐፈ : ቅዱስ : ዘይ
16 ክል : አሕይዎተከ : በሃይማኖተ : ኢየሱስ : ክርስቶስ ::=:: ወኵሉ : መጽሐፍ : በመንፈሰ : እግዚ
አብሔር : ወይበቍዕ :: ፳ በኵሉ : ትምህርት : ወተግሣጽ : ለአርትዖ : ወለአጥብቦ : ውስተ :
17 ጽድቅ ::=:: ከመ : ይትገሠጽ : ብእሴ : እግዚአብሔር : ውስተ : ኵሉ : ምግባረ : ሠናይ : መሀር ::=::
1 ፬ ወአስምዕ : እግዚአብሔር : ወኢየሱስ : ክርስቶስ : ዘሀለወ : ይኰንን : ሕያዋነ : ወምዉታነ : በም
2 ጽአተ : መንግሥቱ :: ከመ : ትስብክ : ቃሎ : ቀዊመከ : ፀድቦት : በጊዜሁ : ገሥጽ : ወተዘለፍ :
ወየውህ : እንዘ : ትትዔገሥ : በኵሉ : ወትሜህር ::=::

CAP. III.

1 *Sed hoc scitote, quòd in posterioribus diebus veniet annus malus: Et erunt* 2 *homines diligentes crapulam, & diligentes divitias, jactabundi, blasphemantes, spernentes parentes eorum, ingrati, exeuntes à veritate,* 3 *Non habentes mi-* 4 *sericordiam, superbi, osores boni, Perversi, contumeliosi, obcæcati, eligentes vo-* 5 *luptates potiùs quam amorem Dei: Assimilati sunt justis, & abnegant virtutem* 6 *justitiæ: & hos devita. Hi sunt qui intrant in domos hominum, & captivas ducunt mulieres complexas in peccato, & adhærentes ei in multa concupi-* 7 *scentia: Et semper discentes & non cognoverunt unquam veritatem. Sicut* 8 *qui Janne & Jambre, sic hi etiam restiterunt veritati: homines corrupti cor-* 9 *de, & hæsitantes de fide. Sed non exaltabuntur, quia abundavit insipientia* 10 *eorum & manifesta est, sicut in illis, & apud omnes, quomodo fuit. Et tu assequeris me in doctrina mea, in more meo in quo duxi te, in fide, in longanimitate, in chari-* 11 *tate, in patientia, In persecutione, in afflictione: quantum contigit mihi in Antiochia, in Iconio, in Lystris, quantas passus sum persecutiones: & ab omnibus* 12 *liberavit me Deus. Et omnes viventes in veritate, & volentes vivere in* 13 *Christo Jesu, persequentur. Et mali homines incantationum provehentur in* 14 *pejus: & errabunt. & errare facient. Et tu permane in iis quæ didicisti, &* 15 *concredita sunt tibi, sciens apud quem didiceris. Sciens verè usque Scriptu-* 16 *ram sanctam, quæ potest vivificare te per fidem Jesu Christi. Et tota scriptura per spiritum Dei est, & prodest in omni doctrina & eruditione, ad corrigendum &* 17 *instruendum in veritate. Ut eruditus sit homo Dei, in omni opere bono, doctor.*

CAP. IV.

1 *Et obtestor Deum & Jesum Christum, qui judicaturus est vivos & mortuos* 2 *in adventu regni sui, Ut prædices verbum ejus, persistens circumspectè in tempore; argue, & corripe, & mansuetus esto, patiens in omnibus, & docens.*

ἘΠΙΣΤΟΛῊ ΠΡῸΣ ΤΙΜΌΘΕΟΝ Β'. ΚΕΦ. Η'. Θ'.

Erit enim tempus, cùm sanam doctrinam non sustinebunt: sed secundùm
3 Ἔσαι γὰρ καιρὸς, ὅτε τῆς ὑγιαινούσης διδασκαλίας οὐκ ἀνέξονται· ἀλλὰ (γ) κατὰ
desideria *propria* sibipsis coacervabunt magistros, prurientes *auditum:*
τὰς ἐπιθυμίας τὰς ἰδίας ἑαυτοῖς ἐπισωρεύσουσι διδασκάλους κνηθόμενοι τὴν ἀκοήν·
Et à quidem veritate auditum avertent, ad autem fabulas conver-
4 Καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀληθείας τὴν ἀκοὴν ἀποστρέψουσιν, ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους ἐκτραπή-
tentur. Tu verò vigila in omnibus, *mala patere,* opus fac Evange-
5 σονται. Σὺ δὲ νῆφε ἐν πᾶσι, (δ) κακοπάθησον, ἔργον ποίησον εὐαγγε-
listæ, ministerium tuum *impletum reddito.* Ego enim jam delibor, & tempus
6 λιστοῦ, τὴν διακονίαν σου πληροφόρησον. Ἐγὼ γὰρ ἤδη σπένδομαι, καὶ ὁ καιρὸς Θ'
meæ resolutionis instat. Certamen *pulchrum* certavi, cursum
7 (ε) τῆς ἐμῆς ἀναλύσεως ἐφέστηκε. Τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἠγώνισμαι, τὸν δρόμον
consummavi, fidem servavi. *Reliquùm,* reposita est mihi justitiæ corona,
8 τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα. Λοιπὸν, ἀπόκειταί μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος,
quam reddet mihi Dominus in illa die, justus judex: non solùm
ὃν ἀποδώσει μοι ὁ Κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ δίκαιος κριτής· οὐ μόνον
autem mihi, sed *& omnibus diligentibus apparitionem* ejus. *Stude* venire
9 δὲ ἐμοὶ, ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς ἠγαπηκόσι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ. Σπούδασον ἐλθεῖν
ad me citò. Demas enim me reliquit, diligens *nunc* seculum,
10 πρός με ταχέως. Δημᾶς γάρ με ἐγκατέλιπεν, ἀγαπήσας τὸν νῦν αἰῶνα,
& abiit *in* Thessalonicam, Crescens in Galatiam, Titus in Dalma-
καὶ ἐπορεύθη εἰς Θεσσαλονίκην, Κρήσκης εἰς Γαλατίαν, Τίτος εἰς (ζ) Δαλμα-
tiam: Lucas est solus mecum. Marcum *assumens,* adduc cum *teipso:*
11 τίαν· Λουκᾶς ἐστι μόνος μετ' ἐμοῦ. Μάρκον ἀναλαβὼν, ἄγε μετὰ σεαυτοῦ·
est enim mihi utilis in ministerium. Tychicum autem misi *in* Ephesum.
12 ἔστι γάρ μοι εὔχρηστος εἰς διακονίαν. Τυχικὸν δὲ ἀπέστειλα εἰς Ἔφεσον.
Penulam quam reliqui *in* Troade apud Carpum, veniens affer, &
13 Τὸν φελόνην ὃν ἀπέλιπον ἐν Τρωάδι παρὰ Κάρπῳ, ἐρχόμενος φέρε, καὶ
libros, maximè membranas. Alexander ærarius multa mihi mala
14 τὰ βιβλία, μάλιστα τὰς μεμβράνας. Ἀλέξανδρος ὁ χαλκεὺς πολλά μοι κακὰ

ostendit: reddet illi Dominus secundùm opera ejus: Quem & tu
ἐνεδείξατο· (η) ἀποδῴη αὐτῷ ὁ Κύριος κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· Ὃν καὶ σὺ 15
observa: valdè enim restitit nostris verbis. In prima mea
φυλάσσου· λίαν γὰρ (θ) ἀνθέστηκε τοῖς ἡμετέροις λόγοις. Ἐν τῇ πρώτῃ μου 16
defensione nemo mihi adfuit, sed omnes me dereliquerunt: (non
ἀπολογίᾳ οὐδείς μοι (ι) συμπαρεγένετο, ἀλλὰ πάντες με ἐγκατέλιπον· (μὴ
illis imputetur.) *At* Dominus astitit, & confortavit me, ut per me
αὐτοῖς λογισθείη.) Ὁ δὲ Κύριος παρέστη, καὶ ἐνεδυνάμωσέ με, ἵνα δι' ἐμοῦ 17
prædicatio *plenè percipiatur,* & audiant omnes Gentes: & *ereptus* sum de
τὸ κήρυγμα πληροφορηθῇ, καὶ (κ) ἀκούσῃ πάντα τὰ ἔθνη· καὶ (λ) ἐρρύσθην ἐκ
ore leonis. Et *eripiet* me Dominus ab omni opere malo, &
στόματος λέοντος. (μ) Καὶ ῥύσεταί με ὁ Κύριος ἀπὸ παντὸς ἔργου πονηροῦ, καὶ 18
servabit in regnum suum cœleste: cui gloria in secula
σώσει εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν ἐπουράνιον· (ν) ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας
seculorum. Amen. Saluta Priscam & Aquilam, & Onesiphori domum.
τῶν αἰώνων. ἀμήν. Ἄσπασαι Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν, καὶ τὸν Ὀνησιφόρου οἶκον. 19
Erastus remansit *in Corintho:* Trophimum autem reliqui *in Mileto* infir-
Ἔραστος ἔμεινεν ἐν Κορίνθῳ· Τρόφιμον δὲ ἀπέλιπον ἐν (ξ) Μιλήτῳ ἀσθε- 20
mum. Festina ante hyemem venire: salutant te Eubulus, & Pu-
νοῦντα. Σπούδασον πρὸ χειμῶνος ἐλθεῖν· ἀσπάζεταί σε Εὔβουλος, καὶ Πού- 21
dens, & Linus, & Claudia, & fratres omnes. Dominus Jesus
δης, καὶ Λῖνος, καὶ Κλαυδία, καὶ οἱ ἀδελφοὶ πάντες. Ὁ Κύριος (ο) Ἰησοῦς 22
Christus cum spiritu tuo: gratia vobiscum. Amen.
Χριστὸς μετὰ τοῦ πνεύματός σου· ἡ χάρις (π) μεθ' ὑμῶν. ἀμήν.

Ad Timotheum secunda, Ephesiorum Ecclesiæ primum Episcopum ordina-
(†) Πρὸς Τιμόθεον δευτέρα, τῆς Ἐφεσίων ἐκκλησίας πρῶτον ἐπίσκοπον χειροτονη-
tum, scripta est à Roma, cùm ex secundo sisteretur Paulus Cæsari Neroni.
θέντα, ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης, ὅτε ἐκ δευτέρου παρέστη Παῦλος τῷ Καίσαρι Νέρωνι.
Ἐν στίχοις ϛοβ'.

MS. A. (γ) κατὰ τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας ἑαυτοῖς (δ) κακοπάθησον, ὡς καλὸς στρατιώτης Χριστοῦ Ἰησοῦ, ἔργον (ε) τῆς ἀναλύσεώς μου ἐφέστηκεν. Τὸν καλὸν ἀγῶνα ἠγώνισμαι, (ζ) Δαλματίαν· (η) ἀποδώσει (θ) ἀντέστη (ι) παρεγένετο, (κ) ἀκούσωσιν (λ) ἐρύσθην (μ) Ῥύσεταί (ν) αὐτῷ ἡ δόξα (ξ) Μιλήτῳ (ο) Ἰησοῦς Χριστὸς (π) μεθ' ὑμῶν. (†) Πρὸς Τιμόθεον Β'. ἐγράφη ἀπὸ Λαοδικείας.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

3 ܢܗܘܐ ܓܝܪ ܙܒܢܐ܂ ܕܡܠܦܢܘܬܐ ܚܠܝܡܬܐ ܠܐ ܢܫܬܡܥܘܢ܂ ܐܠܐ ܐܝܟ ܪ̈ܓܝܓܬܗܘܢ܂ *
4 ܢܣܓܘܢ ܠܗܘܢ ܡ̈ܠܦܢܐ ܒܚܘܪܓܐ ܕܫܡܥܬܗܘܢ܂ * ܘܡܢ ܫܪܪܐ ܢܗܦܟܘܢ
5 ܐܕܢܝܗܘܢ܂ ܠܫܘ̈ܥܝܬܐ ܕܝܢ ܢܬܦܢܘܢ܂ * ܐܢܬ ܕܝܢ ܗܘܝܬ ܥܝܪ ܒܟܠܡܕܡ܂ ܘܣܝܒܪ ܒܝ̈ܫܬܐ܂
6 ܘܥܒܕ ܥܒܕܐ ܕܡܣܒܪܢܐ܂ ܘܬܫܡܫܬܟ ܫܡܠܐ܂ * ܐܢܐ ܓܝܪ ܡܢ ܟܕܘ ܡܬܢܩܐ ܐܢܐ܂ ܘܙܒܢܐ ܕܐܫܬܪܐ
7 8 ܡܛܐ܂ * ܐܓܘܢܐ ܫܦܝܪܐ ܐܬܟܬܫܬ܂ ܘܪܗܛܝ ܫܠܡܬ܂ ܘܗܝܡܢܘܬܝ ܢܛܪܬ܂ * ܘܡܟܝܠ ܢܛܝܪ
ܠܝ ܟܠܝܠܐ ܕܟܐܢܘܬܐ܂ ܕܢܦܪܥܢܝ ܒܗ ܡܪܝ ܒܝܘܡܐ ܗܘ܂ ܕܗܘܝܘ ܕܝܢܐ ܟܐܢܐ܂ ܘܠܐ
ܠܝ ܒܠܚܘܕ܂ ܐܠܐ ܐܦ ܠܐܝܠܝܢ ܕܪܚܡܘ ܠܓܠܝܢܗ܂

* ܠܐܓܪܝܓܘܪܝܘܣ * ܗ *

9 10 * ܐܬܒܛܠ ܠܡܐܬܐ ܠܘܬܝ ܒܥܓܠ܂ * ܕܝܡܐ ܓܝܪ ܫܒܩܢܝ܂ ܘܐܚܒ ܠܥܠܡܐ ܗܢܐ܂
11 ܘܐܙܠ ܠܗ ܠܬܣܠܘܢܝܩܐ܂ ܩܪܝܣܩܘܣ ܠܓܠܛܝܐ܂ ܛܛܘܣ ܠܕܠܡܛܝܐ܂ * ܠܘܩܐ
ܗܘ ܠܒܚܘܕܘܗܝ ܥܡܝ܂ ܠܡܪܩܘܣ ܕܒܪ ܘܐܝܬܝܗܝ ܥܡܟ܂ ܦܩܚ ܠܝ ܓܝܪ ܠܬܫܡܫܬܐ܂
12 13 * ܠܛܘܟܝܩܘܣ ܕܝܢ ܫܕܪܬ ܠܐܦܣܘܣ܂ * ܩܡܛܪܐ ܕܟܬܒܐ ܕܫܒܩܬ ܒܛܪܘܐܣ ܠܘܬ
14 ܩܪܦܘܣ܂ ܡܐ ܕܐܬܐ ܐܢܬ ܐܝܬܝܗܝ܂ ܘܟܬܒܐ܂ ܘܝܬܝܪܐܝܬ ܡܓܠܬܐ ܕܓܠܕܐ܂ * ܐܠܟܣܢܕܪܘܣ
15 ܢܦܚܐ܂ ܒܝ̈ܫܬܐ ܣܓܝܐܬܐ ܚܘܝܢܝ܂ ܢܦܪܥܝܘܗܝ ܡܪܢ ܐܝܟ ܥܒܕܘܗܝ܂ * ܐܦ ܐܢܬ ܕܝܢ ܐܙܕܗܪ
16 ܡܢܗ܂ ܣܓܝ ܓܝܪ ܩܡ ܠܘܩܒܠ ܡ̈ܠܝܢ܂ * ܒܡܦܩ ܪܘܚܝ ܩܕܡܝܐ ܠܐ ܐܢܫ ܗܘܐ
17 ܥܡܝ܂ ܐܠܐ ܟܠܗܘܢ ܫܒܩܘܢܝ܂ ܠܐ ܬܬܚܫܒ ܠܗܘܢ ܗܕܐ܂ * ܡܪܝ ܕܝܢ ܩܡ ܠܝ
ܘܚܝܠܢܝ܂ ܕܒܝ ܟܪܘܙܘܬܐ ܬܫܬܡܠܐ܂ ܘܢܫܡܥܘܢ ܟܠܗܘܢ ܥܡ̈ܡܐ܂ ܘܐܬܦܨܝܬ ܡܢ
18 ܦܘܡܐ ܕܐܪܝܐ܂ * ܘܢܦܨܝܢܝ ܡܪܝ ܡܢ ܟܠ ܥܒܕ ܒܝܫ܂ ܘܢܚܝܢܝ܂ ܠܡܠܟܘܬܗ
19 ܕܒܫܡܝܐ܂ ܕܠܗ ܬܫܒܘܚܬܐ ܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ ܐܡܝܢ܂ * ܫܐܠ ܒܫܠܡܐ ܕܦܪܝܣܩܠܐ ܘܕܐܩܘܠܐ܂
20 ܘܕܒܝܬܐ ܕܐܢܣܝܦܘܪܘܣ܂ * ܐܪܣܛܘܣ ܦܫ ܠܗ ܒܩܘܪܢܬܘܣ܂ ܠܛܪܘܦܝܡܘܣ ܕܝܢ
21 ܫܒܩܬܗ ܟܕ ܟܪܝܗ ܒܡܝܠܝܛܘܣ ܡܕܝܢܬܐ܂ * ܐܬܒܛܠ ܠܡܐܬܐ ܥܕܠܐ ܣܬܘܐ܂
22 ܫܐܠܝܢ ܒܫܠܡܟ ܐܘܒܘܠܘܣ ܘܦܘܕܣ ܘܠܝܢܘܣ ܘܩܠܘܕܝܐ܂ ܘܐܚܐ ܟܠܗܘܢ܂ * ܡܪܢ
ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܥܡ ܪܘܚܟ܂ ܛܝܒܘܬܐ ܥܡܟܘܢ ܐܡܝܢ܂

* ܫܠܡܬ ܐܓܪܬܐ ܕܬܪܬܝܢ ܕܠܘܬ ܛܝܡܬܐܘܣ܂ ܕܐܬܟܬܒܬ ܡܢ ܪܗܘܡܝ *

Erit enim tempus quum doctrinæ sanæ non 3
obedient, sed juxta desideria sua multiplicabunt sibi doctores in pruritum sui auditûs.
Et à veritate avertent aures suas, ad fa- 4
bulas autem declinabunt. Tu verò vigila in 5
omnibus, & sustine mala, & exequere opus
Evangelistæ: tuúmque ministerium perfice.
Ego verò immolor, & tempus quo dissolvar, 6
instat. Bonum certamen certavi, & cursum 7
meum explevi, fidémque meam servavi. In 8
posterum autem asservatur mihi corona justitiæ, quam rependet mihi Dominus meus
in die illo, quia ipse est justus judex: non
solùm autem mihi, sed etiam iis qui dilexerint
manifestationem ejus.

Pro Gregorio. 5.

Sit tibi curæ ut venias ad me citó. Nam De- 9
mas me reliquit, & amore complexus est 10
hoc seculum, ac profectus est Thessalonicam,
Crispus in Galatiam, Titus in Dalmatiam.
Lucas solus est mecum. Marcum assume & 11
adducito tecum: aptus enim mihi est ad
ministerium. Tychicum autem misi Ephe- 12
sum. Thecam verò librorum quam reliqui 13
Troade apud Carpum, quum venies, afferto; & libros, maximè autem involucrum
membranarum. Alexander faber ærarius 14
multa mala mihi exhibuit: repensurus est ei
Dominus noster secundùm opera ipsius. Sed 15
& tu cave ab eo: vehementer enim insurrexit contra sermones nostros. In prima ex- 16
cusatione mea nemo mihi adfuit; sed omnes
deseruerunt me. Ne imputetur illis hoc.
Dominus autem meus adstitit mihi, & robo- 17
ravit me, ut per me prædicatio expleretur,
& audirent omnes Gentes. Et ereptus fui
ex ore leonis: Et eripiet me Dominus meus 18
ab omni opere malo: & servabit me in
regnum suum quod est in cœlis. Cui sit
gloria in seculum seculorum. Amen. Da 19
pacem Priscillæ & Aquilæ, & familiæ Onesiphori. Erastus mansit Corinthi. Trophi- 20
mum autem reliqui infirmum in Mileto urbe.
Sit tibi curæ ut ante hyemem venias. Po- 21
stulat pacem tuam Eubulus, & Pudis, & Linus, & Claudia, fratres denique omnes.
Dominus noster Jesus Christus sit cum spiri- 22
tu tuo. Gratia tecum. Amen.

Epistolæ ad Timotheum secundæ,
è Roma scriptæ,

FINIS.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

3 እስመ ፡ ይበጽሕ ፡ ጊዜሁ ፡ አመ ፡ የአብድዋ ፡ ለትምህርተ ፡ ሕይወት ፡ ወይሐውሩ ፡ በፍ
4 ትወቶሙ ፡ ወመምህራኒ ፡ እለ ፡ ይትሀከኩ ፡ እዘኒሆሙ ። ወይመይጡ ፡ እዘኒሆሙ ፡ እ
5 ምጽድቅ ፡ ወያጸምኡ ፡ መኃድምተ ። ወአንተሰ ፡ ንቁህ ፡ ወጠቢብ ፡ በኵሉ ፡ ወጻሙ ፡
ወግበር ፡ መግብረ ፡ ወንጌላዊ ፡ ኩን ፡ ወፈጽም ፡ መልእክተከ ። ህ
በማርያም ፡ ምንባብ ።
6 ወአንሰ ፡ ወዳእኩ ፡ ሰለጥኩ ፡ ወበጽሐኒ ፡ ዕድሜየ ፡ ለአዕርፎ ። ሠናየ ፡ ገድለ ፡ ተጋደልኩ ፡
7 በድርየኒ ፡ ፈጸምኩ ፡ ወሃይማኖትየኒ ፡ ዐቀብኩ ።

Quoniam veniet tempus quando rejicient doctrinam vitæ, & incedent secundùm 3
cupiditates eorum, & doctores: quorum aures seditiosæ sunt. Et avertent aures 4
eorum à veritate, & auscultabunt fabulis. Et tu vigila, & prudens esto in 5
omnibus, & labora, & operare opus, evangelista esto, & imple ministerium tuum. 6

Pro Maria, lectio.

Et ego jam finivi, & advenit mihi tempus meum ad quiescendum. Bonum cer- 7
tamen certavi, cursum meum consummavi, & fidem meam servavi.

Versio VULGATA LATINA.

3 Erit enim tempus, cùm sanam doctrinam non sustinebunt, sed ad sua desi-
4 deria coacervabunt sibi magistros, prurientes auribus: Et à veritate qui-
5 dem auditum avertent, ad fabulas autem convertentur. Tu verò vigila, in
6 omnibus labora, opus fac Evangelistæ, ministerium tuum imple. Sobrius
7 esto. Ego enim jam delibor, & tempus resolutionis meæ instat. Bonum
8 certamen certavi, cursum consummavi, fidem servavi. In reliquo reposita
est mihi corona justitiæ, quam reddet mihi Dominus in illa die justus ju-
9 dex: non solùm autem mihi, sed & iis qui diligunt adventum ejus. Fe-
10 stina ad me venire citó. Demas enim me reliquit, diligens hoc seculum,
11 & abiit Thessalonicam: Crescens in Galatiam, Titus in Dalmatiam. Lu-
12 cas est mecum solus. Marcum assume, Et adduc tecum: est enim mihi
13 utilis in ministerium. Tychicum autem misi Ephesum. Penulam, quam reliqui Troade apud Carpum, veniens affer tecum, & libros, maximè au-
tem membranas. Alexander ærarius multa mala mihi ostendit: reddet illi 14
Dominus secundùm opera ejus: Quem & tu devita: valdè enim restitit 15
verbis nostris. In prima mea defensione nemo mihi affuit, sed omnes me 16
dereliquerunt: non illis imputetur. Dominus autem mihi astitit, & con- 17
fortavit me, ut per me prædicatio impleatur, & audiant omnes Gentes:
& liberatus sum de ore leonis. Liberavit me Dominus ab omni opere ma- 18
lo: & salvum faciet in regnum suum cœleste, cui gloria in secula seculo- 19
rum. Amen. Saluta Priscam, Aquilam, & Onesiphori domum. Erastus 20
remansit Corinthi. Trophimum autem reliqui infirmum Mileti. Festina an- 21
te hyemem venire. Salutant te Eubulus, & Pudens, & Linus, & Clau-
dia, & fratres omnes. Dominus Jesus Christus cum spiritu tuo. Gratia vo- 22
biscum. Amen.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

3 * لأن سيكون وقتا لا يحتملون التعليم المعافي * بل يجمعون لهم كما يخص بشهواتهم معلمين
4 يحكون سمعهم * ويردون سمعهم عن الحق * ويحكون الي الخرافات * تم *
5 * قرآءة الأحد قبل قداس المآء * * فتيقظ انت في ساير الامور والأوقات * كابد الشقاء
6 7 اعمل عمل مبشر وحقق خدمتك * فاني هاانا اضحي * وقد وقف بي وقت انصرافي * وقد
8 جاهدت الجهاد الحسن * قد تممت السعي * قد حفظت الامانة * فمنذ الآن اكليل العدل
معد لي * الذي سيعطينيه في ذلك اليوم الرب القاضي العادل * وليس لي فقط بل وجميع
الذين احبوا ظهوره * تم * * قرآءة الاربعا من الجمعة الثامنة والعشرين * * بادر 9
10 ان تجي الي سريعا * فان ديماس قد تركني اذ احب الآن هذا الدهر * وذهب الي تسالونيكية *
11 فريسكس مضى الي غلاطية * وتيطس الي دلماتيا * لوقا وحده معي * خذ مرقس واحضر
12 13 معك * لانه يصلح لخدمتي * تيخيكوس قد ارسلته الي افسس * الفلونية التي تركتها
14 باطرواذا عند كربس * في مجيئك احملها معك * والمدرجات لا سيما الرقوقية * الاسكندرس
15 النحاس قد اراني شرورا كثيرة * يعطيه الرب نظير اعماله * فتحفظ انت منه * فانه قد قاوم
16 اقوالنا جدا * وفي اعتذاري الاول ما حضر معي احد * لكنهم كلهم تركوني * لا حسب لهم
17 ذلك ذنبا * لكن الرب وقف بي وايدني * لكيما تتكمل البشارة بي * ويسمع الامم كلها ونجيت
18 من فم الاسد * وسينجيني الرب من كل عمل خبيث * ويخلصني الي ملكه السماوي * الذي
19 20 له المجد الي اباد الدهور امين * سلم على بريسكلا واكيلا * ومنزل اونيسيفوروس * اراسطوس
21 بقي في قورنثوس * طروفيموس خلفته مريضا في ميلطن * احرص ان تجي قبل الشتي *
22 يسلم عليك اوبولس * وبودس * ولينوس * وكلوديا * والاخوة كلهم * الرب يسوع المسيح مع
روحك * النعمة معكم امين * * تمت الرسالة *

* وكتبت من مدينة رومية * وكان قد جعل تيموثاوس اسقفا على افسس * حين
وقف بولس بحضرة نارن قيصر ملك رومية دفعة ثانية *
* والسبح لرب المجد دايما ابدا سرمدا * امين امين امين *

Erit enim tempus quum non sustinebunt 3
doctrinam sanam: sed colligent sibi,
prout competet cupiditatibus suis, doctores titillantes auditum eorum: Et 4
avertent auditum suum à veritate, &
deflectent ad deliria. Finis.

Lectio Dominicæ ante Sacrum
aquæ (i. Missam Epiphaniæ.)

Quare tu vigila in omnibus rebus ac 5
momentis, perfer molestias, perage opus
Evangelistæ, & comproba ministerium
tuum. Nam ego en immolor, & instat 6
mihi tempus discessus mei. Jamque de- 7
certavi bonum certamen, cursum jam
absolvi, fidem jam servavi: Et post- 8
hac corona justitiæ parata est mihi,
quam exsolvet mihi in illa die Dominus judex justus: & non mihi solum
sed etiam omnibus qui dilexerint apparitionem ejus. Finis

Lectio feriæ quartæ hebdomadis vigesimæ octavæ.

Festina venire ad me citò. Nam Damian 9
me dereliquit, diligens nunc præsens se- 10
culum, & abiit Thessalonicam: Priscus
profectus est in Galatiam, & Titus in
Dalmatiam. Lucas solus est mecum. 11
Sume Marcum, & adduc eum tecum,
quia conducit ministerio meo. Tychicum 12
misi jam Ephesum. Pheloniam quam 13
reliqui Troade apud Carpum, tecum af-
fer cùm veneris, & volumina, præsertim membranacea. Alexander faber 14
ærarius videre me fecit multa mala:
rependat illi Dominus secundùm facta
ipsius. Quare tu cave eum, quia mul- 15
tùm restitit sermonibus nostris. Et in 16
prima defensione mea nemo adfuit mecum, sed omnes me deseruere: ne imputetur id eis crimini. Verùm Domi- 17
nus astitit mihi, & corroboravit me:
ut per me compleatur annuntiatio, &
audiant omnes Gentes: & ereptus sum
ex ore leonis. Et eripiet me Dominus 18
ab omni facto malo, salvabitque me
in regnum suum cœleste: cui gloria in
æternitates seculorum, Amen. Salu- 19
ta Priscillam & Achillam, & domum
Onesiphori. Erastus mansit Corinthi. 20
Trophimum reliqui ægrotum in Mileto.
Da operam ut venias ante hyemem. 21
Salutat te Eupulus, & Pudens, &
Linus, & Claudia, & fratres omnes.
Dominus Jesus Christus cum spiritu 22
tuo. Gratia vobiscum, Amen.

EPISTOLÆ FINIS.

Scripta verò fuit ab urbe Roma,
quum Timotheus constitutus
jam esset Episcopus super Ephesum, quando secundâ vice stetit
Paulus in præsentia Cæsaris
Neronis Imperatoris Romani.
Laus Domino gloriæ perpetua, perennis, sempiterna,
Amen, Amen, Amen,

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

8 እንከሰ ፡ ጽኑሕ ፡ ሊተ ፡ አክሊለ ፡ ጽድቅ ፡ ዘየዐስየኒ ፡ እግዚአብሔር ፡ ይእተ ፡ ዕለተ ፡ መ
ኰንን ፡ ጽድቅ ፡ ወአኮ ፡ ለባሕቲትየ ፡ ለኵሎሙ ፡ እለ ፡ ያፈቅሩ ፡ በምጽአተ ፡ ዚአሁ ።
9 በ ፡ ፰ ፡ ፋሲካ ። አስተፋጥን ፡ ትምጻእ ፡ ኀቤየ ፡ ፍጡነ ።
10 ዴማስ ፡ ኀደገኒ ፡ ወአፍቀሮ ፡ ለዝንቱ ፡ ዓለም ፡ ዘይእዜ ፡ ወሖረ ፡ ተሰሎንቄ ፡ ወቄርቄስኒ ፡ ገ
11 ልያ ፡ ወቲቶ ፡ ዴልማጥያ ። ሉቃስ ፡ ባሕቲቱ ፡ ምስሌየ ። ወአምጽኦ ፡ ምስሌከ ፡ ለማርቆ
12 ስ ፡ እስመ ፡ ይበቍዐኒ ፡ ለመልእክት ። ወፈነውክዎ ፡ ለጢኪቆስ ፡ ኤፌሶን ። ወፊሎ ፡
13 ዘኀደጉ ፡ ኀበ ፡ ቀርጶ ፡ ተማልእ ፡ ምስሌከ ፡ አመ ፡ ትመጽእ ፡ ወዓዲ ፡ መጻሕፍተ ፡ ረ
14 ቅ ። እሌ ፡ እስክንድሮስ ፡ ፃሃቢ ፡ ብዙኀ ፡ ሣቀየኒ ፡ ይፍድዮ ፡ እግዚአብሔር ፡ በከመ ፡
15 ምግባሩ ። ወአንተኒ ፡ ተዓቀብ ፡ እስመ ፡ ፈድፋደ ፡ ተቃወሞ ፡ ለነገርነ ። ወበቀዳሚ ፡
16 ነገርየ ፡ አልቦ ፡ ዘኀበረ ፡ ምስሌየ ፡ ኵሎሙ ፡ ኀደጉኒ ፡ ወይሥረይ ፡ ሎሙ ። ወደእሙ ፡ እ
17 ግዚአብሔር ፡ ቆመ ፡ ሊተ ፡ ወአጽንዓኒ ፡ ከመ ፡ ይእመኑ ፡ በስብከተ ፡ ዚአየ ። ወይስምዑ ፡
18 ኵሎሙ ፡ አሕዛብ ፡ ወድኅንኩ ፡ እምአፈ ፡ አንበሳ ። ወያድኅነኒ ፡ እግዚአብሔር ፡ እመ
19 ኵሉ ፡ ግብረ ፡ እኩይ ፡ ወያሐይወኒ ፡ ውስተ ፡ መንግሥቱ ፡ ዘበሰማያት ፡ እስመ ፡ ሎቱ ፡ ስብሐት ፡
20 ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አሜን ። አምኁ ፡ ጵርስቅ ፡ ወአቂላ ፡ ወቤተ ፡ ሆኔሴፎሩ ። አሬስጦስ ፡ ነ
21 በረ ፡ ቆሮንቶስ ፡ ጥሮፊሞን ፡ ኀደግዎ ፡ ሚልጦን ፡ ድዉየ ። አስተፋጥን ፡ ትምጻእ ፡ ኀቤየ ፡ እም
ቅድመ ፡ ክረምት ። አምኁከ ፡ ኤውቡሉስ ፡ ወአዱዴስ ፡ ወሊኖስ ፡ ወቀላውዴያ ፡ ወኵሎሙ ፡ አኀ
22 ዊነ ። ወእግዚአብሔር ፡ ምስለ ፡ መንፈስከ ። ለሰብእ ፡ ጢሞቴዎስ ።

Ergò parata est mihi corona justitiæ, quam tribuit mihi Deus isto die, Judex 8
justitiæ: & non solummodo mihi, sed etiam omnibus qui diligent eum in adventu ejus.

Quinto Paschatis.

Festina ut venias ad me citò. Demas reliquit me, & dilexit hoc seculum præ- 9
sens, & profectus est Thessalonicam: & Crescens Galliam, & Titus Dalmatiam. 10
Lucas solus est mecum: & adduc tecum Marcum, qui utilis est mihi ad ministeri- 11
um. Et misi Tychicum Ephesum. Et Phelo, quem reliqui apud Carpum, adfe- 12
ras tecum: quum veneris & etiam libros membranceos. Alexander prædo multùm 13
afflixit me, retribuat ei Deus secundùm opera ejus: Et tu caveto eum: quia 14
valdè restitit sermonibus nostris. In primo sermone meo, nemo fuit qui consociatus 15
est mecum, omnes deseruerunt me: & Deus misereatur eorum. Sed Deus adstitit 16
mihi, & corroboravit me, ut crederent per prædicationem meam, & ut audirent 17
omnes Gentes: & liberatus sum, ex ore leonis. Et liberabit me Deus ab omni 18
opere malo: & vivere me faciet in regno suo quod est in cœl., quia ei est gloria in
secula seculorum, Amen. Saluta Priscam, & Aquilam, & domum Onesephori. 19
Erastus mansit Corinthi. Trophimum reliqui Mileti ægrotantem. Festina ut ve- 20
nias ad me ante hyemem. Salutârunt te Eubulus, & Audes, & Linus, & Clau- 21
dia, & omnes fratres nostri. Et Deus cum spiritu tuo sit. 22

Viro Timotheo.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ.

Α′. Περὶ διδασκάλων ἐπιτηδείων εἰς διακονίαν, καὶ ἔλεγχον ἀπειθῶν.
Β′. Κατὰ τῶν σαρκικὰς καθάρσεις πρεσβευόντων, καὶ ὑπὲρ πνευματικῆς ἀρετῆς.
Γ′. Παραινέσεις, ἃς δεῖ παραινεῖν καθ᾽ ἡλικίαν ἑκάστῳ.
Δ′. Περὶ δούλων, ὡς ἂν καὶ αὐτοὶ τοῦ Χριστοῦ χάριτος ἀξίως δουλεύοιεν.
Ε′. Περὶ ἀρχόντων ὑποταγῆς πρεπούσης τῇ ἐπιεικείᾳ τοῦ Χριστοῦ.
Ϛ′. Παραίνεσις, περὶ τοῦ ἐκκλίνειν τοὺς αἱρετικοὺς ζητητάς.

AD TITUM EPISTOLA PAULI.
(†) Η ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΑΥΛΟΥ· ΚΕΦ. Α′. Β′.

Paulus servus Dei, Apostolus autem Jesu Christi, secundùm fidem electorum
1 Παῦλος δοῦλος Θεοῦ, ἀπόστολος δὲ (α) Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ πίστιν ἐκλεκτῶν
Dei, & agnitionem veritatis quæ secundùm veritatem, In spem vitæ æternæ,
2 Θεοῦ, καὶ ἐπίγνωσιν ἀληθείας τῆς κατ᾽ εὐσέβειαν, Ἐπ᾽ ἐλπίδι ζωῆς αἰωνίου,
quam promisit *expers mendacii* Deus, ante tempora secularia: Manifestavit autem
3 ἣν ἐπηγγείλατο ὁ ἀψευδὴς Θεὸς πρὸ χρόνων αἰωνίων· Ἐφανέρωσε δὲ
temporibus *propriis* verbum suum, in prædicatione, *quam creditam habeo ego* secundùm præceptum
καιροῖς ἰδίοις τὸν λόγον αὐτοῦ, ἐν κηρύγματι ὃ ἐπιστεύθην ἐγὼ κατ᾽ ἐπιταγὴν
Salvatoris nostri Dei: Tito *germano* filio secundùm communem fidem, gratia,
4 τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ· Τίτῳ γνησίῳ τέκνῳ κατὰ κοινὴν πίστιν, χάρις,
misericordia, pax à Deo patre, & *Domino* Jesu Christo Salvatore nostro.
ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς, (β) καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν.
Hujus gratiâ reliqui te *in Creta*, ut reliqua corrigas, & constituas
5 Τούτου χάριν (γ) κατέλιπόν σε ἐν Κρήτῃ, ἵνα τὰ λείποντα ἐπιδιορθώσῃ, καὶ καταστήσῃς Α′
per *civitatem* presbyteros, sicut ego tibi *mandavi*: Si quis est *inculpatus*,
6 κατὰ πόλιν πρεσβυτέρους, ὡς ἐγώ σοι διεταξάμην· Εἴ τις ἐστὶν ἀνέγκλητος,
unius uxoris vir, filios habens fideles, non in accusatione luxuriæ, aut non subditos.
μιᾶς γυναικὸς ἀνὴρ, τέκνα ἔχων πιστὰ, μὴ ἐν κατηγορίᾳ ἀσωτίας, ἢ ἀνυπότακτα.
Oportet enim episcopum *inculpatum* esse, sicut Dei dispensatorem, non *arrogantem*, non ira-
7 Δεῖ γὰρ τὸν ἐπίσκοπον ἀνέγκλητον εἶναι, ὡς Θεοῦ οἰκονόμον, μὴ αὐθάδη, μὴ ὀρ-
cundum, non vinolentum, non percussorē, non turpis lucri cupidum: Sed hospitalem, *boni aman-*
γίλον, μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ· Ἀλλὰ φιλόξενον, φιλάγα- 8
tem, sobrium, justum, sanctum, continentem: *Tenacem ejus* qui secundùm doctrinam *fidelis*
θον, σώφρονα, δίκαιον, ὅσιον, ἐγκρατῆ, Ἀντεχόμενον τοῦ κατὰ τὴν διδαχὴν πιστοῦ 9
sermonis: ut potens sit & exhortari in doctrina sana, & *contra-*
λόγου· ἵνα δυνατὸς ᾖ καὶ (δ) παρακαλεῖν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῇ ὑγιαινούσῃ, καὶ τοὺς ἀντι-
dicentes arguere. Sunt enim multi & inobedientes, vaniloqui, & *mentiū deceptores*,
Β′ λέγοντας ἐλέγχειν. Εἰσὶ γὰρ (ε) πολλοὶ καὶ ἀνυπότακτοι, ματαιολόγοι, καὶ φρεναπάται, 10
maximè *illi ex* circumcisione: Quos oportet *ore obturare*: qui universas domos subvertunt,
μάλιστα οἱ ἐκ περιτομῆς· Οὓς δεῖ ἐπιστομίζειν· οἵτινες ὅλους οἴκους ἀνατρέπουσι, 11
docentes quæ non oportet, turpis lucri gratiâ. Dixit quidam ex illis, proprius
διδάσκοντες ἃ μὴ δεῖ, αἰσχροῦ κέρδους χάριν. Εἶπέ τις ἐξ αὐτῶν, ἴδιος 12
ipsorum propheta; Cretenses semper mendaces, malæ bestiæ, ventres pigri. Te-
αὐτῶν προφήτης, Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται, κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί. Ἡ μαρ- 13
stimonium hoc est verum: ob quam causam increpa illos *præcisè*, ut sani sint
τυρία αὕτη ἐστὶν ἀληθής· δι᾽ ἣν αἰτίαν ἔλεγχε αὐτοὺς ἀποτόμως, ἵνα ὑγιαίνωσιν
in fide: Non intendentes Judaicis fabulis, & mandatis hominum aver-
ἐν τῇ πίστει· Μὴ προσέχοντες Ἰουδαϊκοῖς μύθοις, καὶ ἐντολαῖς ἀνθρώπων ἀποστρε- 14
santium veritatem.
φομένων τὴν ἀλήθειαν.

MS.A. (†) ···· ΤΙΤΟΝ. (α) Χριστοῦ Ἰησοῦ, (β) καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ (γ) ἀπέλιπόν (δ) παρακαλεῖν τοὺς ἐν πάσῃ θλίψει, καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας (ε) πολλοὶ ἀνυπότακτοι,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܐܓܪܬܐ ܕܠܘܬ ܛܛܘܣ *

* ܐ * ܟܕ ܗܘܐ ܩܫܝܫܐ * * ܐ * ܩܦܠܐܘܢ *

* ܦܘܠܘܣ ܥܒܕܗ ܕܐܠܗܐ. ܘܫܠܝܚܐ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܕܓܒܝܐ ܕܐܠܗܐ : 1
ܘܒܝܕܥܬܐ ܕܫܪܪܐ ܕܒܕܚܠܬܗ ܕܐܠܗܐ. * ܥܠ ܣܒܪܐ ܕܚܝܐ ܕܠܥܠܡ : ܕܡܠܟ ܐܠܗܐ ܫܪܝܪܐ ܡܢ 2
ܩܕܡ ܙܒܢܐ ܕܥܠܡܐ. * ܘܓܠܝ ܡܠܬܗ ܒܙܒܢܗ. ܒܝܕ ܟܪܘܙܘܬܢ ܗܝ ܕܐܬܗܝܡܢܬ ܐܢܐ ܒܦܘܩܕܢܐ 3
ܕܐܠܗܐ ܡܚܝܢܢ. * ܠܛܛܘܣ ܒܪܐ ܫܪܝܪܐ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܕܓܘܢܐ. ܛܝܒܘܬܐ ܘܫܠܡܐ ܡܢ 4
ܐܠܗܐ ܐܒܐ. ܘܡܢ ܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܡܚܝܢܢ. * ܡܛܠ ܗܕܐ ܫܒܩܬܟ ܒܩܪܛܐ ܕܬܬܩܢ 5
ܡܕܡ ܕܚܣܝܪ. ܘܬܩܝܡ ܩܫܝܫܐ ܒܟܠ ܡܕܝܢܐ ܐܝܟܢܐ ܕܦܩܕܬܟ. * ܐܝܢܐ 6
ܕܠܐ ܪܫܝܢ ܗܘ. ܘܗܘܐ ܒܥܠܐ ܕܚܕܐ ܐܢܬܬܐ. ܘܐܝܬ ܠܗ ܒܢܝܐ ܡܗܝܡܢܐ ܕܠܐ ܡܓܕܦܝܢ. ܘܠܐ
ܡܬܡܪܚܝܢ. ܘܠܐ ܡܫܬܪܝܢ ܒܐܣܘܛܘܬܐ. * ܘܳܠܶܐ ܓܝܪ ܠܩܫܝܫܐ ܕܢܗܘܐ ܕܠܐ ܪܫܝܢ. ܐܝܟ 7
ܪܒܝܬܐ ܕܐܠܗܐ. ܘܠܐ ܢܗܘܐ ܡܬܕܒܪ ܒܪܥܝܢ ܢܦܫܗ. ܘܠܐ ܢܗܘܐ ܚܡܬܢ. ܘܠܐ ܢܗܘܐ ܥܒܪ
ܥܠ ܚܡܪܐ. ܘܠܐ ܢܗܘܐ ܡܪܗܛ ܐܝܕܗ ܠܡܡܚܐ. ܘܠܐ ܢܗܘܐ ܪܚܡ ܝܘܬܪܢܐ ܛܢܦܐ. * ܐܠܐ ܢܗܘܐ 8
ܪܚܡ ܐܟܣܢܝܐ. ܘܢܗܘܐ ܪܚܡ ܛܒܬܐ. ܘܢܗܘܐ ܢܟܦ. ܘܢܗܘܐ ܟܐܢ. ܘܢܗܘܐ ܚܣܝܐ. ܘܢܗܘܐ
ܘܡܚܕ ܢܦܫܗ ܡܢ ܪܓܝܓܬܐ. * ܘܢܗܘܐ ܠܗ ܒܝܠ ܠܡܠܦܢܘܬܐ ܕܡܠܬܐ ܕܗܝܡܢܘܬܐ. 9
ܕܢܫܟܚ ܐܦ ܠܡܒܝܐܘ ܒܡܠܦܢܘܬܗ ܚܠܝܡܬܐ. ܘܠܡܟܣܘ ܠܐܝܠܝܢ ܕܩܝܡܝܢ ܠܘܩܒܠܗ. * ܐܝܬ 10
ܓܝܪ ܣܓܝܐܐ ܕܠܐ ܡܫܬܥܒܕܝܢ ܘܦܬܝܟܝܢ ܡܠܝܗܘܢ. ܘܡܛܥܝܢ ܪܥܝܢܐ ܕܒܢܝܢܫܐ. ܝܬܝܪܐܝܬ
ܐܝܠܝܢ ܕܡܢ ܓܙܘܪܬܐ ܐܢܘܢ. * ܗܠܝܢ ܕܘܳܠܶܐ ܗܘܐ ܠܡܣܟܪܘ ܦܘܡܗܘܢ. ܕܒܬܐ ܣܓܝܐܐ ܡܚܒܠܝܢ. 11
ܘܡܠܦܝܢ ܡܕܡ ܕܠܐ ܘܳܠܶܐ ܡܛܠ ܝܘܬܪܢܐ ܛܢܦܐ. * ܐܡܪ ܚܕ ܡܢܗܘܢ. ܢܒܝܐ ܕܝܠܗܘܢ. ܕܒܢܝ 12
ܩܪܛܐ ܒܟܠܙܒܢ ܟܕܒܝܢ ܐܢܘܢ. ܚܝܘܬܐ ܒܝܫܬܐ ܘܟܪܣܬܐ ܒܛܝܠܬܐ. * ܘܣܗܕܘܬܐ ܗܕܐ 13
ܫܪܝܪܐ ܗܝ. ܡܛܠ ܗܕܐ ܟܐܐ ܐܢܘܢ ܒܚܘܪܦܐ. ܕܢܗܘܘܢ ܚܠܝܡܝܢ ܒܗܝܡܢܘܬܐ.
* ܘܠܐ ܢܬܦܢܘܢ ܠܫܘܥܝܬܐ ܝܗܘܕܝܬܐ. ܘܠܦܘܩܕܢܐ ܕܒܢܝܢܫܐ ܣܢܝܝ ܫܪܪܐ. 14

EPISTOLA AD *TITUM*.

CAPUT I.

Quum sit Presbyter. 1.

Paulus servus Dei, & Apostolus Jesu Chri- 1
sti per fidem electorum Dei, & cognitio-
nem veritatis, quæ est in timore Dei, In 2
spem vitæ æternæ, quam pollicitus est
Deus verax ante tempora seculi: Et pate- 3
fecit sermonem suum tempore suo per no-
stram illam prædicationem, quæ concredita
est mihi mandato Dei Servatoris nostri:
Tito vero filio juxta communem fidem, Gra- 4
tia, & pax à Deo patre, & à Domino nostro
Jesu Christo Servatore nostro. Ob id reli- 5
queram te in Creta, ut ea quæ deerant repa-
rares, & constitueres Presbyteros per singu-
las urbes, sicut præcepi tibi, Eum qui incul- 6
patus est, & fuit maritus unius uxoris, & ha-
bet liberos fideles non blasphemos, quique
non sint effrænati in ingluvie. Debet enim 7
Presbyter inculpatus esse tanquam admini-
strator domûs Dei, nec duci propriâ volun-
tate, nec iracundus esse, nec modum præ-
terire in vino, neque manu promptus ad
percutiendum, nec diligere lucra sordida:
Sed amare hospites, & amare bonas res, ac 8
esse castus, & justus, & pius, & qui conti-
neat se à concupiscentiis: Et qui curam 9
habeat de doctrina sermonis fidei, ut possit
etiam exhortari per suam doctrinam sanam,
eosque redarguere qui contendunt. Sunt 10
enim quamplurimi intractabiles, & vanilo-
qui, & seducentes hominum mentes, maxi-
mè ii qui sunt ex circuncisione: Quibus 11
oporteret obturare os. Domos multas cor-
rumpunt, & docent quæ non oportet, pro-
pter lucra sordida. Dixit quidam ex illis 12
vates ipsorum, Filii Cretæ semper sunt men-
daces, malæ bestiæ, & ventres otiosi. Et ve- 13
rum est hoc testimonium. Quamobrem se-
verè argue illos, ut sani sint in fide: Nec 14
sese abjiciant fabulis Judaïcis, & præceptis
hominum qui oderunt veritatem.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

◆◆

ለቲቶ : ወተጽሕፈ : እንዘ : ሀሎ : ብሔረ : ኔቆጵሊዮን፡=፦
1 ል ጳውሎስ : ገብሩ : ለእግዚአብሔር : ወሐዋርያሁ : ለኢየሱስ : ክርስቶስ : በከመ : ሃይ
ማኖቶሙ : ለኅሩያኒሁ : ለእግዚአብሔር : ለአእምሮ : ጽድቅ : በምጽዋት፡=፦

Ad TITUM: & scripta fuit quum esset in civitate Nicopolis.

CAPUT. I.

Paulus servus Dei, & Apostolus Jesu Christi secundùm fidem electorum Dei, 1
ad docendum veritatem pro eleemosyna,

Epistola Beati PAULI *Apostoli ad* TITUM.
Versio VULGATA LATINA.

CAPUT. I.

1 Paulus servus Dei, Apostolus autem Jesu Christi secundùm fidem electo-
2 rum Dei, & agnitionem veritatis, quæ secundùm pietatem est, In spem
vitæ æternæ, quam promisit qui non mentitur, Deus, ante tempora secu-
3 laria: Manifestavit autem temporibus suis verbum suum in prædicatione,
4 quæ credita est mihi secundùm præceptum Salvatoris nostri Dei: Tito di-
lecto filio secundùm communem fidem, gratia & pax à Deo Patre, &
5 Christo Jesu Salvatore nostro. Hujus rei gratiâ reliqui te Cretæ, ut ea quæ
desunt corrigas, & constituas per civitates presbyteros, sicut & ego dispo-
6 sui tibi: Si quis sine crimine est, unius uxoris vir, filios habens fideles,
7 non in accusatione luxuriæ, aut non subditos. Oportet enim episcopum si-
ne crimine esse, sicut Dei dispensatorem: non superbum, non iracundum, non
vinolentum, non percussorem, non turpis lucri cupidum: Sed hospitalem, 8
benignum, sobrium, justum, sanctum, continentem, Amplectentem eum, 9
qui secundùm doctrinam est, fidelem sermonem: ut potens sit exhortari in
doctrina sana, & eos, qui contradicunt, arguere. Sunt enim multi etiam 10
inobedientes, vaniloqui, & seductores, maximè qui de circumcisione sunt:
Quos oportet redargui: qui universas domos subvertunt, docentes quæ non 11
oportet, turpis lucri gratiâ. Dixit quidam ex illis, proprius ipsorum pro- 12
pheta; Cretenses semper mendaces, malæ bestiæ, ventres pigri. Testimoni- 13
um hoc verum est. Quam ob causam increpa illos durè, ut sani sint in fi-
de, Non intendentes Judaicis fabulis, & mandatis hominum, aversantium 14
se à veritate.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* رسالة القديس بولس الى تلميذه تيطوس * وهي في عدد الرسايل ثانية عشر *

* الفصل الاول *

* من بولص عبد الله * ورسول يسوع المسيح كما يخص بامانة مصطفيي الله ومعرفة الحق 1
المختص بالديانة البهية * بتأميل الحياة الابدية * التي وعد بها الاله الصادق قبل 2
سنين دهرية * واظهر كلمته في اوقاته المحدودة * بالكرازة التي اوعيت انا عليها بامر 3
الاله مخلصنا * الى تيطوس الولد الخالص بما يلايم الامانة العمومية * نعمة لك ورحمة 4
وسلامة من الاله الاب والرب يسوع المسيح مخلصنا * لهذه الحال خلفتك باقريطش لتقوم 5
الامور الناقصة *

* قراءة الخميس من الجمعة الثامنة والعشرين *

وتقيم في كل مدينة قسوسا كما رسمت لك انا * من يكون بلا زلة * رجل امرأة واحدة * ذو 6
اولاد مومنين * غير معروفين بثلب بهم السهوة * او غير خاضعين * لان الاسقف ينبغي 7
له ان يكون لا زلة له بما انه قهرمان لله * لا يكون عاتيا ولا غضوبا * ولا مستأسدا
بالخمر * لا جارحا بكلامه * لا مستعجلا مكسبة * لكن محبا للغرباء * وادا للصلاح * 8
عفيفا * عدلا * بارا * محميا * ملازما للكلام الصادق المختص بالتعليم * ليكون مقتدرا 9
ان يعزي بالتعليم المعافي * ويوبخ المشاجرين * لان قد يوجد قوم كثيرون لا يخضعون * 10
باطلا قولهم وطاغيا تغييرهم * ولا سيما الذين من الختانة * الذين يجب ان يبكموا * الذين 11
يعكسون منازل بجملتها * اذ يعلمون بما لا يجب ذكره * من اجل فايدة مستقبحة * وقد قال 12
واحد منهم نبي لهم خاص * ان الاقريطيسين كذابون دايما * ووحوش رديه * بطون خاويه *
* هذه الشهادة صادقة هي * فلهذا السبب وبخهم بجفاوة ليتعافوا في الامانة * ولا يصغوا الي 13 14
الخرافات اليهودية * والي وصايا الناس الزاهدين الحق *

Epistola Sancti PAULI ad disci-
pulum suum TITUM:
Estque in numero Episto-
larum duodecima.

CAPUT PRIMUM.

A Paulo servo Dei, & Apostolo Jesu 1
Christi, prout congruum est fidei ele-
ctorum Dei, & agnitioni veritatis per-
tinentis ad præclaram pietatem, In 2
spe vitæ æternæ quam pollicitus est
Deus verax, ante annos æternos, Et 3
patefecit verbum suum temporibus suis
præscriptis, per prædicationem quæ con-
credita est mihi ex præcepto Dei serva-
toris nostri: Ad Titum filium germa- 4
num prout consentaneum est fidei gene-
rali. Gratia tibi, & misericordia, &
pax à Deo Patre, & Domino Jesu
Christo servatore nostro. Hanc ob cau- 5
sam reliqui te in Creta, ut res vitiosas
corrigas,

Lectio feriæ quintæ hebdomadis
vigesimæ octavæ.

Et statuas in qualibet urbe Presbyteros,
(ut ego tibi mandavi) Eum qui est sine 6
culpa, vir uxoris unius, liberos habens
fideles, non arcessitos crimine æstus li-
bidinis, aut contumaces. Episcopum 7
enim oportet esse inculpatum, quippe
qui est Dei dispensator: non pertina-
cem, neque iracundum, neque vino fu-
ribundum, non vulnerantem verbis suis,
cujus lucrum non sit turpe: Sed pere- 8
grinos diligentem, boni amantem, ca-
stum, æquum, justum, ferventem: Te- 9
nacem veri illius sermonis qui facit
ad doctrinam, ut sit potens ad hortan-
dum per doctrinam sanam, & arguen-
dum disceptantes. Nam reperiuntur 10
homines multi contumaces, vani ser-
monis, & judicii erronei, maximè verò
qui sunt ex Circuncisione: Quibus 11
oportet os obthurare: qui quasdam do-
mos penitus subvertunt, docentes ea
quæ memorare non decet, turpis lucri
gratia. Dixit autem quidam ex ipsis, 12
proprius ipsorum propheta, Cretenses
semper mendaces, malæ bestiæ, ventres
vacui. Testimonium hoc est verum; 13
& hanc ob causam redargue eos cum
severitate, ut sani fiant in fide, Nec 14
attendant Judaicis deliriis; & præ-
ceptis hominum veritatem refellen-
tium.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

2 እንዘ : ትሴፈዉ : ሕይወተ : ዘለዓለም : ዘአሰፈወነ : ወኢይሔሱ : እግዚአብሔር : እምፍ
3 ጥረተ : ዓለም፡=፦ ወአስተርአየ : በዕድሜሁ : ወተሰብከ : ቃሉ : ወተአመነኒ : ሊተ : በት
4 እዛዙ : ለእግዚአብሔር : መድኀኒነ፡፡=፦ ለቲቶ : ወልድየ : ዘአፈቅር : በተሰትፎ :: በሃ
ይማኖት : ሰላም : ለከ : ወጸጋ : እግዚአብሔር : አቡነ : ወእግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ :
5 መድኀኒነ፡፡=፦ ል እንበይነ : ዝንቱ : ኀደጕከ : ውስተ : ቄሬጤን : ከመ : ታስተራትዕ :
6 ዘተርፈ : ወትሢም : ቀሲሳነ : ለለ : አህጉር : ዘከመ : አዘዝኩከ፡፡=፦ ብእሴ : ዘአሐ
ተ : ብእሲተ : አውሰበ : ኅሩየ : ዘኢይሐምይዎ : በእኩይ : ዘቦ : ውሉደ : መሀይምናነ :
ዘኢያስተዋድይዎሙ : በምርዐት : አላ : ኢኮኑ : ዝሉፋነ : አላ : ይትኤዘዙ፡፡=፦
6 በተዝካረ : ማኅበር : ወበካህናት : በአበ : ሰላማ :: በመኅ
ትወ : ኤጲፋንያ : መንበብ፡=፦
7 ወርቱዕ : ዘይሠየሞ : ጳጳስ : ዘኢያደሉ : ከመ : መጋቤ : እግዚአብሔር :: ዘኢኮነ : መዐ
8 ትመ : ዘልቡብ : ዘኢይሰቲ : ዘኢይዘብጥ : ዘኢያፈቅር : ንዋየ፡=፦ መፍቀሬ : ነግድ :
ዘሠናይ : ምግባሩ : ዘያነጽሕ : ርእሶ : ጻድቅ : ኄር : የዋህ : መስተዕግሥ : ዘያንኰሲ፡=፦
9 ዘመሀር : ቃለ : ሃይማኖት :: ዘይክል : ገሠጸ : በትምህርተ : ሕይወት : ወይዘልፎሙ :
10 ለእለ : ይትዋሥኡ፡=፦ እስመ : ብዙኃን : እለ : ኢይትኤዘዙ : ወነገሮሙኒ : ከንቱ : ወ
11 መስሕታን : ወፈድፋደሰ : እለ : እምአይሁድ፡፡=፦ እለ : ርቱዕ : ይፈጽመዎሙ : እለ :
12 ይገፈትኡ : አብያተ : ኵሉ : ወይሜህሩ : በዘ : ይረብሖሙ፡፡=፦ ዘይቤ : አሐዱ : እም
13 ኔሆሙ : ነቢዮሙ : መድልዋን : ሐሰዋያን : አራዊት : እኩያን : ከርሠ : መካን፡=፦ ወዝን
ቱ : ስምዕ : እሙን : ላዕሌሆሙ፡፡ ወይዘልፎሙ : ሙቱረ : በጌጋዮሙ : ከመ : ይጠይቁ :
14 በሃይማኖት፡=፦ ወኢያጽምዑ : መኃደምተ : አይሁድ : ወሠርዐተ : ሰብእ : ዘይሜይ
ጥ : ሳጽድቅ፡=፦

Expectantem vitam æternam, quam promisit nobis, & non mentitus est Deus à cre- 2
atione mundi. Et apparuit in tempore suo, & prædicatum fuit verbum ejus, & 3
concreditum fuit mihi per mandatum Dei servatoris nostri: Tito filio meo quem 4
diligo in communicatione, in fide, Pax tibi et gratia Dei Patris nostri, & Do-
mini nostri Jesu Christi Servatoris nostri. Propter hoc reliqui te in Creta, ut 5
corrigas quæ reliqua sunt, & ut constituas presbyteros per singulas civitates, sicut
præcepi tibi: Virum qui unicum uxorem duxit, electum quem non vituperant 6
propter malum, habentem filios fideles quos non accusant de luxuria, qui non sunt
contumeliosi, sed obedientes.

Commemoratione congregationis, & sacerdotum. De patre Salama:
In lampadibus Epiphaniæ, sermo.

Et oportet eum constituere Papam, qui non sit hypocrita: sicut dispensator Dei, qui 7
non est iracundus, qui intelligens est, qui non bibit, qui non percutit, qui non di-
ligit divitias: Hospitalem, cujus opus bonum est, mundantem seipsum, justum, 8
bonum, mitem, patientem, continentem: Qui eruditus est in sermone fidei, qui 9
potest erudire in doctrina vitæ, & arguere contra disputantes. Quia multi sunt, 10
qui non obediunt, & verba eorum inania sunt, & seductores sunt, & præcipuè ii
qui ex Judæis: Quibus oportet silentium imponere: qui subvertunt domos to- 11
tas, & docent ut lucrentur. De quibus dixit quidam ex illis, propheta eorum, 12
Hypocritæ mendaces sunt, feræ malæ, ventres steriles. Et hoc testimonium verum 13
est de illis, & redarguit eos breviter de iniquitate eorum, ut percipiant in fide,
Et non introducant fabulas Judæorum, & mandata hominum pervertentia veri- 14
tatem.

'ΕΠΙΣΤΟΛΗ' ΠΡΟ'Σ ΤΙ'ΤΟΝ ΚΕΦ. Β'. Γ'. Δ'. Ε'.

Omnia quidem munda mundis: at pollutis & infidelibus
15 (ζ) Πάντα μὲν καθαρὰ τοῖς καθαροῖς· τοῖς δὲ (η) μεμιασμένοις καὶ ἀπίστοις
nihil mundum, sed polluta sunt eorum & mens & conſcientia. Deum
16 οὐδὲν καθαρὸν, ἀλλὰ μεμίανται αὐτῶν καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ συνείδησις. Θεὸν
confitentur nôſſe, at operibus negant, abominati exiſtentes & incredibiles,
ὁμολογοῦσιν εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται, βδελυκτοὶ ὄντες καὶ ἀπειθεῖς,
& ad omne opus bonum reprobi.
καὶ πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἀδόκιμοι.

CAP. II. β'.

Tu autem loquere quæ decent ſanam doctrinam: Senes ſobrios
1 Σὺ δὲ λάλει ἃ πρέπει τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ· Πρεσβύτας νηφαλίους Γ'
2 eſſe, honeſtos, prudentes, ſanos fide, dilectione, patientiâ. A-
εἶναι, σεμνοὺς, σώφρονας, ὑγιαίνοντας τῇ πίστει, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ. Πρεσ-
3 nus ſimiliter in habitu ſanctè decentes, non calumniatrices, non vino multo
βύτιδας ὡσαύτως ἐν καταστήματι ἱεροπρεπεῖς, μὴ διαβόλους, (α) μὴ οἴνῳ πολλῷ
ſervientes, benè docentes: Ut prudentiam doceant adoleſcentulas,
4 δεδουλωμένας, καλοδιδασκάλους· Ἵνα (β) σωφρονίζωσι τὰς νέας,
virorum amantes eſſe, filiorum amantes, Sobrias, caſtas, domi manentes, bonas, ſubdi-
5 φιλάνδρους εἶναι, φιλοτέκνους, Σώφρονας, ἁγνὰς, (γ) οἰκουροὺς, ἀγαθὰς, ὑποτασ-
tas propriis viris, ut non verbum Dei blaſphemetur. Juvenes
6 σομένας τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα μὴ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ βλασφημῆται. Τοὺς νεωτέρους
ſimiliter hortare temperantes eſſe: Circa omnia teipſum præbens exemplum pulchrorum
7 ὡσαύτως παρακάλει σωφρονεῖν· Περὶ πάντα σεαυτὸν παρεχόμενος τύπον καλῶν
operum, in doctrina, integritatem, gravitatem, incorruptibilitatem, Verbum
8 ἔργων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ, (δ) ἀδιαφθορίαν, σεμνότητα, ἀφθαρσίαν, Λόγον
ſanum, irreprehenſibile: ut is qui ex adverſo erubeſcat, nihil habens de vobis dicere
ὑγιῆ, ἀκατάγνωστον· ἵνα ὁ ἐξ ἐναντίας ἐντραπῇ, μηδὲν ἔχων (ε) περὶ ὑμῶν λέγειν

malum. Servos propriis dominis ſubjici, in omnibus beneplacentes eſſe, non
Δ' φαῦλον. Δούλους ἰδίοις δεσπόταις ὑποτάσσεσθαι, ἐν πᾶσιν εὐαρέστους εἶναι, μὴ 9
contradicentes, non fraudantes: Sed fidem omnem oſtendentes bonam, ut
ἀντιλέγοντας, μὴ νοσφιζομένους· Ἀλλὰ (ζ) πίστιν πᾶσαν ἐνδεικνυμένους ἀγαθὴν, ἵνα 10
doctrinam Salvatoris veſtri Dei, ornent in omnibus. Apparuit enim
τὴν διδασκαλίαν (η) τοῦ σωτῆρος ὑμῶν Θεοῦ κοσμῶσιν ἐν πᾶσιν. Ἐπεφάνη γὰρ 11
gratia Dei, ſalutifera omnibus hominibus, Erudiens nos, ut abne-
ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ, (θ) ἡ σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις, Παιδεύουσα ἡμᾶς, ἵνα ἀρνησά- 12
gantes impietatem, & mundana deſideria, ſobriè, & juſtè, & piè
μενοι τὴν ἀσέβειαν, καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας, σωφρόνως, καὶ δικαίως, καὶ εὐσεβῶς
vivamus in nunc ſeculo: Expectantes beatam ſpem, & apparitionem
ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι· Προσδεχόμενοι τὴν μακαρίαν ἐλπίδα, καὶ ἐπιφάνειαν 13
gloriæ magni Dei, & Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti. Qui dedit ſemetipſum
τῆς δόξης τοῦ μεγάλου Θεοῦ, καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὃς ἔδωκεν ἑαυτὸν 14
pro nobis, ut redimeret nos ab omni iniquitate, & mundaret ſibiipſi populum
ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα λυτρώσηται ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀνομίας, καὶ καθαρίσῃ ἑαυτῷ λαὸν
peculiarem, zelatorem pulchrorum operum. Hæc loquere, & exhortare, & argue
περιούσιον, ζηλωτὴν καλῶν ἔργων. Ταῦτα (ι) λάλει, καὶ παρακάλει, καὶ ἔλεγχε 15
cum omni imperio. Nemo te contemnat.
μετὰ πάσης ἐπιταγῆς. μηδείς σου περιφρονείτω.

CAP. III. γ'.

Admone illos principatibus & poteſtatibus ſubjici, obtemperare, ad
Ε' Ὑπομίμνησκε (α) αὐτοὺς ἀρχαῖς καὶ ἐξουσίαις ὑποτάσσεσθαι, πειθαρχεῖν, (β) πρὸς 1
omne opus bonum paratos eſſe: Neminem blaſphemare, à pugna alienos eſſe, modeſtos,
πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἑτοίμους εἶναι· Μηδένα βλασφημεῖν, ἀμάχους εἶναι, ἐπιεικεῖς, 2
omnem oſtendentes manſuetudinem ad omnes homines.
πᾶσαν (γ) ἐνδεικνυμένους πραότητα πρὸς πάντας ἀνθρώπους.

MS.A. (ζ) Πάντα καθαρὰ (η) μεμιαμμένοις Κεφ. β'. MS.A. (α) μηδὲ (β) σωφρονίζουσιν (γ) οἰκουργοὺς, (δ) ἀφθορίαν, σεμνότητα, Λόγον (ε) λέγειν περὶ ὑμῶν φαῦλον. Δούλους δεσπόταις ἰδίοις (ζ) πᾶσαν πίστιν (η) τοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν (θ) σωτήριος (ι) δίδασκε, Κεφ. γ'. MS.A. (α) δὲ αὐτοὺς ἀρχαῖς, ἐξουσίαις (β) καὶ πρὸς (γ) ἐνδεικνυμένους πραΰτητα

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

15 * ܟܠܡܕܡ ܓܝܪ ܕܟܐ ܗܘ ܠܕܟܝܐ. ܠܐܝܠܝܢ ܕܝܢ ܕܡܛܢܦܝܢ ܘܠܐ ܡܗܝܡܢܝܢ. ܡܕܡ ܕܕܟܐ ܠܝܬ
16 ܠܗܘܢ. ܐܠܐ ܡܛܢܦ ܗܘ ܪܥܝܢܗܘܢ ܘܬܐܪܬܗܘܢ. * ܘܡܘܕܝܢ ܕܝܕܥܝܢ ܠܐܠܗܐ. ܘܒܥܒܕܝܗܘܢ
ܕܝܢ ܟܦܪܝܢ ܒܗ. ܘܣܢܝܩܝܢ ܐܢܘܢ ܘܠܐ ܡܬܛܦܝܣܝܢ. ܘܠܟܠ ܥܒܕ ܛܒ ܣܠܝܩܝܢ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܒ *

1 * ܐܢܬ ܕܝܢ ܡܠܠ ܡܕܡ ܕܝܐܐ ܠܡܠܦܢܘܬܐ ܚܠܝܡܬܐ. * ܘܠܣܒܐ ܕܢܗܘܘܢ ܥܝܪܐ ܒܪܥܝܢ
2 ܗܘܢܗܘܢ. ܘܢܗܘܘܢ ܢܟܦܝܢ. ܘܢܗܘܘܢ ܕܟܝܢ. ܘܢܗܘܘܢ ܚܠܝܡܝܢ ܒܗܝܡܢܘܬܐ
3 ܘܒܚܘܒܐ ܘܒܡܣܝܒܪܢܘܬܐ. * ܐܦ ܣܒܬܐ ܗܟܘܬ. ܕܢܗܘܝܢ ܒܐܣܟܡܐ ܕܝܐܐ ܠܕܚܠܬ
ܐܠܗܐ. ܘܠܐ ܢܗܘܝܢ ܐܟܠܝ ܩܪܨܐ. ܘܠܐ ܢܗܘܝܢ ܡܫܬܥܒܕܢ ܠܚܡܪܐ ܣܓܝܐܐ. ܘܢܗܘܝܢ ܡܠܦܢ
4 ܫܦܝܪܬܐ. * ܘܡܢܟܦܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܛܠܝܢ. ܕܢܪܚܡܢ ܒܥܠܝܗܝܢ ܘܒܢܝܗܝܢ. * ܘܢܗܘܝܢ ܢܟܦܢ
5 ܘܩܕܝܫܢ. ܘܢܗܘܝܢ ܡܕܒܪܢ ܫܦܝܪ ܒܬܝܗܝܢ. ܘܡܫܬܥܒܕܢ ܠܒܥܠܝܗܝܢ. ܕܠܐ ܐܢܫ
6 ܢܓܕܦ ܥܠ ܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ. * ܘܐܦ ܠܥܠܝܡܐ ܗܟܘܬ. ܒܥܐ ܡܢܗܘܢ ܕܢܗܘܘܢ ܢܟܦܝܢ.
7 * ܒܟܠܡܕܡ ܕܝܢ ܕܡܘܬܐ ܒܢܦܫܟ ܚܘܐ. ܒܟܠ ܥܒܕܐ ܛܒܐ. ܘܒܡܠܦܢܘܬܟ ܬܗܘܐ ܠܟ
8 ܡܠܬܐ ܚܠܝܡܬܐ. ܕܢܟܦܐ ܘܠܐ ܡܬܒܣܪܐ. ܘܠܐ ܐܢܫ ܢܫܝܛ ܒܗ. * ܕܐܝܢܐ ܕܩܐܡ ܠܘܩܒܠܢ
9 ܢܒܗܬ. ܟܕ ܠܐ ܢܫܟܚ ܕܢܐܡܪ ܥܠܝܢ ܡܕܡ ܕܒܨܝܪ. * ܥܒܕܐ ܠܡܪܝܗܘܢ ܢܫܬܥܒܕܘܢ
10 ܒܟܠܡܕܡ ܘܢܫܦܪܘܢ. ܘܠܐ ܢܗܘܘܢ ܡܣܪܗܒܝܢ. * ܘܠܐ ܢܗܘܘܢ ܓܢܒܝܢ. ܐܠܐ
ܒܟܠܡܕܡ ܢܚܘܘܢ ܗܝܡܢܘܬܗܘܢ ܛܒܬܐ. ܕܢܨܒܬܘܢ ܒܟܠܡܕܡ ܡܠܦܢܘܬܗ ܕܐܠܗܐ ܡܚܝܢܢ.
11 * ܕܡܥܡܘܕܝܬܐ * ܘܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܒܬܪ ܕܢܚܐ * ܒ * * ܐܬܓܠܝܬ ܓܝܪ ܛܝܒܘܬܗ ܕܐܠܗܐ
12 ܡܚܝܢܝܬܐ ܕܟܠ ܒܢܝܢܫܐ ܟܠܗܘܢ. * ܘܪܕܝܐ ܠܢ ܕܢܟܦܘܪ ܒܪܫܝܥܘܬܐ ܘܒܪܓܝܓܬܐ ܕܥܠܡܐ.
13 ܘܢܚܐ ܒܥܠܡܐ ܗܢܐ ܒܢܟܦܘܬܐ. ܘܒܟܐܢܘܬܐ ܘܒܕܚܠܬ ܐܠܗܐ. * ܟܕ ܡܣܟܝܢܢ ܠܣܒܪܐ
14 ܒܪܝܟܐ ܘܠܓܠܝܢܐ ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܠܗܐ ܪܒܐ ܘܡܚܝܢܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. * ܕܗܘ ܝܗܒ
ܢܦܫܗ ܚܠܦܝܢ. ܕܢܦܪܘܩ ܠܢ ܡܢ ܟܠ ܥܘܠ. ܘܢܕܟܝܢ ܠܢܦܫܗ ܥܡܐ ܚܕܬܐ ܕܢܛܢ ܒܥܒܕܐ
15 ܛܒܐ. * ܗܠܝܢ ܡܠܠ ܘܒܥܐ. ܘܟܘܢ ܒܟܠ ܫܘܠܛܢ. ܘܠܐ ܐܢܫ ܢܒܣܐ ܒܟ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܓ *

1 * ܘܐܥܗܕ ܐܢܘܢ ܕܠܪܫܢܐ ܘܠܫܘܠܛܢܐ ܢܫܬܥܒܕܘܢ ܘܢܫܬܡܥܘܢ. ܘܕܢܗܘܘܢ
2 ܡܛܝܒܝܢ ܠܟܠ ܥܒܕ ܛܒ. * ܘܠܐ ܐܢܫ ܢܓܕܦܘܢ. ܘܠܐ ܢܗܘܘܢ ܚܪܝܢܐ. ܐܠܐ ܢܗܘܘܢ
ܡܟܝܟܝܢ. ܘܒܟܠܡܕܡ ܢܚܘܘܢ ܡܫܝܢܘܬܗܘܢ ܠܘܬ ܟܠܗܘܢ ܒܢܝܢܫܐ.

15 Omnia enim munda mundis: Iis autem qui polluti ſunt & infideles, nihil eſt mundum, ſed polluta eſt eorum mens & conſcientia. 16 Et profitentur ſe cognoſcere Deum; ſuis verò operibus eum negant, quum ſint execrandi, & dicto non audientes, ſed reprobi ad omne opus bonum.

CAP. II.

1 Tu verò loquere quæ decent ſanam doctrinam: 2 Et doce ut ſenes ſint vigilanti mente præditi, ſintque caſti, & puri, & ſani in fide, & in charitate, & patientia. 3 Ac etiam anus ſimiliter, ut ſint in habitu qui deceat reverentiam Dei, nec ſint calumniatrices, nec inſervientes multo vino: ut doceant bona; 4 Et pudicas eas faciant quæ ſunt adoleſcentulæ: ut diligant maritos ſuos, & liberos ſuos; 5 Ut caſtæ ſint & ſanctæ, ut bene curent domos ſuas, & ſubditæ ſint maritis ſuis, ne quis blaſphemet ſermonem Dei. 6 Adoleſcentes conſimiliter adhortare, ut caſti ſint. 7 In omnibus autem exemplum in temetipſo præbeto in omni opere bono: & in doctrina tua habeas ſermonem ſanum, caſtum, & incorruptibilem, quem nemo contemnat. 8 Ut qui inſurrexerit in nos, pudefiat, quum non poterit dicere contra nos quicquam turpe. 9 Servi heris ſuis ſubditi ſint in omnibus, & placeant eis, nec ſint repugnantes, 10 neque fures: Sed oſtendant integritatem ſuam bonam in omnibus, ut exornent in omnibus doctrinam Dei Servatoris noſtri.

De Baptiſmo, & dominicâ poſt Epiphaniam. 2.

11 Patefacta eſt enim gratia Dei omnium ſervatrix omnibus hominibus, 12 Et erudiens nos ut abnegemus impietatem & concupiſcentias mundi, & vivamus in hoc ſeculo cum caſtitate, & juſtitiâ, & reverentiâ Dei, 13 Expectantes ſpem benedictam, & manifeſtationem gloriæ Dei magni, & Servatoris noſtri Jeſu Chriſti. 14 Qui ſeipſum dedit pro nobis, ut redimeret nos ab omni iniquitate, & repurgaret nos ſibiipſi populum novum, qui ſtudioſus eſſet bonorum operum. 15 Hæc loquere & adhortare, & argue cum omni imperio: & nemo te deſpiciat.

CAP. III.

1 Porrò admone eos, ut principibus ac poteſtatibus dicto audientes ſint, ſubditique, ac parati ſint ad omne opus bonum. 2 Et neminem maledictis inſectentur, nec ſint pugnaces, ſed ſint manſueti: & in omnibus oſtendant comitatem ſuam erga omnes homines.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

15 ኵሉ :: ንጹሕ : ለንጹሓ : ወለርኩሳን : አልቦ : ንጹሕ : እስመ : ርኩስ : ልቦሙ : ወሕሊና
16 ሆሙ ::=: ዘአምኑ : ከመቦ : እግዚአብሔር : ወይክሕድዎ : በምግባሮሙ : ርኩሳን : አ
ሙንቱ : ወከሐዲያን : ወሙኑናን : እሙንቱ : በውስተ : ኵሉ : ምግባረ : ሠናይ ::=:
1 ፪ ወአንተሰ : ንግር : ዘይደልው : ለትምህርተ : ሕይወት ::=: ሊቃውንትኒ : ያንጽሑ :
2 ርእሶሙ : እምዝሙት : ወኢይናፍቁ : በሃይማኖት : ይትፋቀሩ : ይለብው : ወይትዐገ
ሡ ::=:

15 *Omnia pura ſunt puris: & immundis nihil eſt purum, quia impura ſunt corda eorum, & cogitationes eorum.* 16 *Qui profeſſi ſunt quòd ſit Deus, & denegant eum in operibus eorum: immundi ſunt, & rebelles, & reprobi ſunt in omni opere bono.*

CAP. II.

1 *Et tu loquere quod convenit doctrinæ vitæ:* 2 *Seniores purgent ſeipſos à fornicatione, & ne bæſitent in fide, & diligant, prudentes ſint, & patientes ſint.*

Verſio VULGATA LATINA.

15 Omnia munda mundis: coinquinatis autem, & infidelibus nihil eſt mundum, 16 ſed inquinatæ ſunt eorum & mens & conſcientia. Confitentur ſe nôſſe Deum, factis autem negant: cùm ſint abominati, & incredibiles, & ad omne opus bonum reprobi.

CAP. II.

1 Tu autem loquere quæ decent ſanam doctrinam: 2 Senes ut ſobrii ſint, pudici, prudentes, ſani in fide, in dilectione, in patientia: 3 Anus ſimiliter in habitu ſancto, non criminatrices, non multo vino ſervientes, benè docentes: 4 Ut prudentiam doceant adoleſcentulas, ut viros ſuos ament, filios ſuos diligant, 5 Prudentes, caſtas, ſobrias, domûs curam habentes, benignas, ſubditas viris ſuis, ut non blaſphemetur verbum Dei. 6 Juvenes ſimiliter hortare ut ſobrii ſint. 7 In omnibus teipſum præbe exemplum bonorum operum, in doctrina, in integritate, in gravitate, 8 Verbum ſanum, irreprehenſibile: ut is, qui ex adverſo eſt, vereatur, nihil habens malum dicere de nobis. 9 Servos dominis ſuis ſubditos eſſe, in omnibus placentes, non contradicentes, 10 Non fraudantes, ſed in omnibus fidem bonam oſtendentes: ut doctrinam Salvatoris noſtri Dei ornent in omnibus. 11 Apparuit enim gratia Dei Salvatoris noſtri omnibus hominibus, 12 Erudiens nos, ut abnegantes impietatem, & ſecularia deſideria, ſobriè, & juſtè, & piè vivamus in hoc ſeculo, 13 Expectantes beatam ſpem, & adventum gloriæ magni Dei, & Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti: 14 Qui dedit ſemetipſum pro nobis, ut nos redimeret ab omni iniquitate, & mundaret ſibi populum acceptabilem, ſectatorem bonorum operum. 15 Hæc loquere, & exhortare, & argue cum omni imperio. Nemo te contemnat.

CAP. III.

1 Admone illos principibus & poteſtatibus ſubditos eſſe, dicto obedire, ad omne opus bonum paratos eſſe: 2 Neminem blaſphemare, non litigioſos eſſe, ſed modeſtos, omnem oſtendentes manſuetudinem ad omnes homines.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

15 * قراءة الجمعة من الجمعة الثامنة والعشرين * لان الاشياء كلها طاهرة للطاهرين *
16 واما الدنسون والكافرون فليس لهم شي طاهر * بل عقلهم قد تدنس وبصيرتهم * ويعترفون
انهم يعرفون الله وباعمالهم ينكرونه * فهم مرذولون وعاصيون * وفي كل عمل صالح لا دربة لهم *

* الفصل الثاني *

1 * فانت تكلم بما يليق بالتعليم المعافي * تم * الشيوخ يكونون متيقظين عفيفين
2 معافين في الامانة * في المحبة * في الصبر * وكذلك العجائز يكن ذات سحنة جليلة لباسها *
3 لا عامات * ولا مستعبدات لكثرة الخمر * حسنات التعليم * ليردعن الشواب * الصبايا فليكن
4 وادات رجالهن * ووادات اولادهن * عفيفات * طاهرات * مدبرات * صالحات * لرجالهن خاضعات *
5 لئلا يفترى على قول الله * وكذلك اطلب الى الشباب ان يعفوا * اذ علمتهم ذاتك في كل
6 7 الاشياء رسما للاعمال الصالحة * وعلمتهم في تعليمك ازالة افساده * تهذيبه * اعدامه البلى *
8 9 * كلاما معافا لتخجل المضاد الذي بازائنا اذ لا يكون له قول طالح يقوله عنا * والعبيد
10 يكونون لساداتهم خاضعين * ويرضونهم في كل شي * ولا يكونوا مجاوبين * ولا خائنين * بل
يوضحون كافة الثقة الصالحة لتزيدوا في سائر الاشياء تعليم الاله مخلصنا * تم *
11 * قراءة لعيد قداس الماء * لان قد ظهرت نعمة الله المخلصة كافة الناس *
12 * مؤدبة ايانا * لكي اذا جحدنا وابينا النفاق والشهوات العالمية * نعيش في هذا الدهر بعفاف
13 وبتهذب العقل وبتدين حسن * منتظرين الرجا المغبوط * وظهور الاله العظيم * ومخلصنا يسوع
14 المسيح * الذي بذل ذاته عنا ليفتدينا من كل اثم * ويطهر لذاته شعبا جزيلا مهذبا مغايرا
15 للاعمال الحسنة * بهذه تكلم وعظ * ووبخ بكافة المبادرة * ولا يهون بك احد *

* الفصل الثالث *

1 * واذكرهم ان يخضعوا لذوي الرياسات والسلطات ويذعنون لهم ويكونون لكل عمل
2 صالح مستعدين * ولا يفترون على احد * ويكونون غير مخاصمين * وديعين * موضحين
لدى الناس اجمعين كافة الوداعة *

Lectio feriæ ſextæ hebdomadis vigeſimæ octavæ.

15 *Res quidem omnes puræ ſunt puris: at pollutis & infidelibus nulla res eſt pura: imò mens eorum polluta eſt & conſcientia:* 16 *Et profitentur ſe nôſſe Deum, ſed operibus ſuis negant eum: ſuntque abominandi & rebelles; & omni operi bono inſcii.*

CAP. II.

1 *Tu verò loquere quæ decent ſanam doctrinam. Finis.* 2 *Senes ſint vigilantes, temperantes, ſani in fide, in charitate, in patientia.* 3 *Iidemque anus diſtentæ ſint occupatione honeſtæ dexteritatis, non criminatrices, copiæ vini non mancipatæ, doctrinâ honeſtæ,* 4 *Ut coërceant juniores. Adoleſcentulæ ſint maritorum ſuorum amantes, amantes liberorum ſuorum,* 5 *Modeſtæ, puræ, domum regentes, bonæ, viris ſuis ſubjectæ: ne blaſphemetur ſermo Dei.* 6 *Pari quoque modo juvenes roga ut ſint modeſti:* 7 *Præbens illis teipſum in rebus omnibus exemplar bonorum operum: præbènſque illis in doctrina tua exterminium pravitatis, integritatem, excluſionem corruptelæ,* 8 *Sermonem ſanum: ut pudefacias adverſarium qui contra nos eſt, non habens ſermonem pravum de nobis dicendum.* 9 *Servi quoque ſint ſuis dominis ſubjecti, eiſque placeant in rebus omnibus: & non ſint reſponſatores,* 10 *Neque perfidi, ſed omnem bonam fidem oſtendant: ut ornent in omnibus rebus doctrinam Dei ſervatoris noſtri. Finis.*

Lectio in ſolennitate Miſſæ aquæ.

11 *Apparuit enim gratia Dei ſalvatrix omnium hominum,* 12 *Erudiens nos, ut abnegantes & relegantes impietatem & cupiditates mundanas, vivamus in hoc ſeculo cum modeſtia, & ſinceritate mentis, atque rectâ pietate:* 13 *Expectantes beatam ſpem, & apparitionem magni Dei ac ſervatoris noſtri Jeſu Chriſti,* 14 *Qui ſeipſum expoſuit pro nobis, ut redimeret nos ab omni iniquitate, & purificaret ſibiipſi populum uberem, ſincerum, æmulum bonorum operum.* 15 *Hæc loquere & hortare, argue cum omni ſolertia: & nemo te deſpiciat.*

CAP. III.

1 *Et ſuggere ipſis ut ſubditi ſint iis qui principatibus ac poteſtatibus præditi ſunt, eiſque acquieſcant, & ſint ad omne opus bonum parati:* 2 *Et neminem blaſphement, ſintque minimè rixoſi, ſed mites, exhibentes erga omnes homines omnem lenitatem.*

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

3 ፫ ለቃናትኒ : ከማሁ : ይትቀደሳ ፤ ወያሠንያ ፤ ግዕዞን : ኢያስተሐውራ : ነገረ : ኢይስተያ : ወ
4 ኢይስክራ : ወይጊሥጻ : ወይምህራ : ሠናየ : ትምህርተ : ከመ : ያንጽሓ : ርእሶን ::=: ወ
5 ንኡሳትኒ : ያፍቅራ : አምታቲሆን : ወያፍቅራ : ውሉደን ::=: ኢይዘምዋ : ወይግበራ : ሠ
ናየ : ወያሠንያ : ግዕዞን : ወሠርዐተ : ቤቶን : ወይትአዘዛ : ለአምታቲሆን : ከመ : ኢይፀ
6 ርፉ : ላዕለ : ቃለ : እግዚአብሔር ::=: ለወሬዛትኒ : ገሥጾሙ : ከማሁ : ያንጽሑ : ር
7 እሶሙ ::=: ወኩኖሙ : አርአያ : ለኵሎሙ : በምግባረ : ሠናይ : በትምህርት : በእንጽ
8 ሖ ::=: በሕያው : ነገር : ዘአልቦ : ነውረ : ከመ : ይትኃፈር : ጸላኢ : ወይስአኖ : ዘይነብ
9 ብ : ላዕሌነ : ሕሡመ ::=: ፀ በሞኄትወ : ኤፒፋንያ ::=:
10 ነብሪኒ : ይትአዘዙ : ለአጋእስቲሆሙ : ወያሠምሩ : በኵሉ ::=: ያሠንዩ : ሃይማኖቶሙ :
11 ከመ : ይንእድዎሙ : በኵሉሂ : ለትምህርተ :: እግዚአብሔር : መድኃኒነ ::=: እስመ :
12 ተዐውቀ : ጸጋሁ : ለእግዚአብሔር : በኀበ : ኵሉ : ሰብእ ::=: ወትሜህረነ : ከመ : ንትና
ከራ : ለኃጢአት : ወለፍትወተ ዝ : ዓለም : ወንሕየው : በጽድቅ : ወበንጽሕ : ወበተፋቅ
13 ሮ : በዝንቱ : ዓለም ::=: እንዘ : ንሴፈው : አብፅዖ :: ወምጽአተ : ስብሐቲሁ : ለአም
14 ላክነ : ዐቢይ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : መድኃኒነ ::=: ዘመጠወ : ርእሶ : በእንቲአነ : ከመ :
ይቤዝወነ : እምኃጢአት : ወያፅንሖ : ሎቱ : ሕዝበ : ዘይትቀሐው : በምግባረ : ሠናይ ::=:
15 ከመዝ : ንግር : ወገሥጽ : ወተዛለፍ : እንዘ : ታቴሕት : ርእሰከ : በኵሉ : ወአልቦ : ዘያ
ስሕትከ ::=: ፫
1 ፫ ዘክሮሙ : ለቀደምት : ወለመኳንንት : ከመ : ይትአዘዙ : በኵሉ : ምግባረ : ሠናይ :
2 ወይኩኑ : ድቡዓነ : ቦቱ ::=: ወኢያስተቃጥኖ : ወኢይትጋአዙ : መሓሪ : የዋሃነ : ኩኑ :
ምስለ : ኵሉ : ሰብእ ::=:

3 *Anus ſimiliter ſanctificentur, & pulchros reddant mores earum, non circumferant verba, non ſint bibaces, non inebrientur, ſed erudiant, & doceant bonam doctrinam:* 4 *Ut purgent ſeipſas, ut mulieres diligant maritos ſuos, & diligant filios ſuos,* 5 *Ne fornicentur, ſed faciant bonum, & pulchros reddant mores earum, & ordines earum domeſticos, & ſubjiciantur maritis ſuis, ut non blaſphement contra verbum Dei.* 6 *Adoleſcentes hortare ut purgent ſeipſos.* 7 *Et ſis exemplar omnibus in operibus bonis, in doctrina, in puritate,* 8 *In vivo ſermone non habentem maculam, ut erubeſcat inimicus, & impotens ſit ut loquatur contra nos maledictionem.*

In lampadibus Epiphaniæ.

9 *Servi verò ſubjiciantur dominis ſuis, & placeant iis in omnibus,* 10 *Approbatam reddant fidem eorum, ut laudem ferentes in omnibus doctrinæ Dei Servatoris noſtri.* 11 *Quia conſpicua facta eſt gratia Dei apud omnes homines.* 12 *Et docet nos, ut alienati ſimus contra peccatum, & contra cupiditates hujus mundi, & vivamus juſtè, & purè, & amanter in hoc mundo,* 13 *Expectantes beatitudinem, & adventum gloriæ Dei noſtri magni, Jeſu Chriſti ſervatoris noſtri:* 14 *Qui tradidit ſemetipſum pro nobis, ut redimeret nos à peccato, & purificaret ſibi populum ſequacem in operibus bonis.* 15 *Sic loquere, & corripe, & redargue, ſubjiciens teipſum in omnibus: & nemo ſit qui ſeducat te.*

CAP. III.

1 *Suggere ipſis primatibus & poteſtatibus, ut obtemperent in omni opere bono, & ſint parati in eo,* 2 *Et non deſpiciant, neque contendant: miſericordes eſtote, mites eſtote cum omnibus hominibus.*

Eramus enim aliquando & nos insipientes, increduli, errantes, servientes desideriis,
3 Ἦμεν γάρ ποτε καὶ ἡμεῖς ἀνόητοι, ἀπειθεῖς, πλανώμενοι, δουλεύοντες ἐπιθυμίαις,
& voluptatibus variis, in malitia & invidia agentes, odibiles, odientes *alii alios*.
καὶ ἡδοναῖς ποικίλαις, ἐν κακίᾳ καὶ φθόνῳ διάγοντες, στυγητοί, μισοῦντες ἀλλήλους.
Cùm autem benignitas & humanitas apparuit Salvatoris nostri Dei, Non ex
4 Ὅτε δὲ ἡ χρηστότης καὶ ἡ φιλανθρωπία ἐπεφάνη τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ, Οὐκ ἐξ
5 operibus *quæ in justitia*, quæ fecimus nos, sed secundùm suam misericordiã ser-
ἔργων τῶν ἐν δικαιοσύνῃ, (δ) ὧν ἐποιήσαμεν ἡμεῖς, ἀλλὰ κατὰ (ε) τὸν αὐτοῦ ἔλεον ἔσω-
vavit nos, per lavacrum regenerationis, & renovationis Spiritûs sancti, Quem
6 σεν ἡμᾶς, διὰ (ζ) λουτροῦ παλιγγενεσίας, καὶ ἀνακαινώσεως Πνεύματος ἁγίου, Οὗ
effudit in nos abundè, per Jesum Christum Salvatorem nostrum: Ut justificati
7 ἐξέχεεν ἐφ' ἡμᾶς πλουσίως διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν· Ἵνα δικαιωθέντες
ipsius gratiâ, hæredes simus secundùm spem vitæ æternæ. Fidelis ser-
8 τῇ ἐκείνου χάριτι, κληρονόμοι (η) γενώμεθα κατ' ἐλπίδα ζωῆς αἰωνίου. Πιστὸς ὁ λό-
mo: & de his volo te confirmare, ut curent *pulchris* operibus *præstare*
γος· καὶ περὶ τούτων βούλομαί σε διαβεβαιοῦσθαι, ἵνα φροντίζωσι καλῶν ἔργων προΐστασθαι
credentes Deo. Hæc sunt *pulchra* & utilia hominibus. Stultas
9 οἱ πεπιστευκότες (θ) τῷ Θεῷ. ταῦτά ἐστι τὰ καλὰ καὶ ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις. Μωρὰς
autem quæstiones, & genealogias, & contentiones, & pugnas *legales* *cohibe*: sunt enim
δὲ ζητήσεις, καὶ γενεαλογίας, καὶ ἔρεις, καὶ μάχας νομικὰς περιΐστασο· εἰσὶ γὰρ
inutiles, & vanæ. Hæreticum hominem post unam & secundam *admonitionem* devita:
ἀνωφελεῖς καὶ μάταιοι. Αἱρετικὸν ἄνθρωπον μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νουθεσίαν παραιτοῦ· 10
Sciens quia subversus est hujusmodi, & *peccat existens sponte* condemnatus. Cùm
Εἰδὼς ὅτι (ι) ἐξέστραπται ὁ τοιοῦτος, καὶ ἁμαρτάνει ὢν αὐτοκατάκριτος. Ὅταν 11
misero Artemam ad te, aut Tychicum, festina venire ad me *in* Nicopolim: 12
πέμψω Ἀρτεμᾶν πρός σε, ἢ Τυχικόν, σπούδασον ἐλθεῖν πρός με εἰς Νικόπολιν·
ibi enim statui hyemare. Zenam legisperitum, & Apollo solicitè præ-
ἐκεῖ γὰρ κέκρικα παραχειμάσαι. Ζηνᾶν τὸν νομικόν, καὶ Ἀπολλὼ σπουδαίως πρό- 13
mitte, ut nihil illis desit. Discant autem & nostri *pulchris* operibus
πεμψον, ἵνα μηδὲν αὐτοῖς λείπῃ. Μανθανέτωσαν δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι καλῶν ἔργων 14
præstare ad necessarios usus, ut non sint infructuosi. Salutant te qui cum me
προΐστασθαι εἰς τὰς ἀναγκαίας χρείας, ἵνα μὴ ὦσιν ἄκαρποι. Ἀσπάζονταί σε οἱ μετ' ἐμοῦ 15
omnes. Saluta *amantes* nos in fide. Gratia cum omnibus vobis. Amen.
πάντες. (κ) ἄσπασαι τοὺς φιλοῦντας ἡμᾶς ἐν πίστει. ἡ χάρις μετὰ πάντων (λ) ὑμῶν. ἀμήν.

Ad Titum Cretensium Ecclesiæ primum Episcopum ordinatum, scripta est
(†) Πρὸς Τίτον τῆς Κρητῶν ἐκκλησίας πρῶτον ἐπίσκοπον χειροτονηθέντα, ἐγράφη
à Nicopoli Macedoniæ.
ἀπὸ Νικοπόλεως τῆς Μακεδονίας.

ἐν στίχοις ϟζʹ.

MS. A. (δ) ἃ (ε) τὸ αὐτοῦ ἔλεος (ζ) τοῦ λουτροῦ (η) γενηθῶμεν (θ) Θεῷ. ταῦτά ἐστιν καλὰ (ι) ἐξέστραπται (κ) ἀσπάσασθε (λ) ὑμῶν. (†) Πρὸς Τίτον. ἐγράφη ἀπὸ Νικοπόλεως.

Versio *SIRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

3 * ܐܦ ܚܢܢ ܓܝܪ ܡܢ ܩܕܝܡ ܣܟܠܐ ܗܘܝܢ ܘܠܐ ܡܬܛܦܝܣܝܢ ܗܘܝܢ. ܘܛܥܝܝܢ ܗܘܝܢ. ܘܡܫܥܒܕܝܢ ܗܘܝܢ
ܠܪܓܝܓܬܐ ܡܫܚܠܦܬܐ. ܘܒܒܝܫܘܬܐ ܘܒܚܣܡܐ ܡܬܗܦܟܝܢ ܗܘܝܢ. ܘܣܢܝܐܝܢ ܗܘܝܢ. ܐܦ
4 ܣܢܝܢ ܗܘܝܢ ܚܕ ܠܚܕ ܗܘܝܢ. * ܟܕ ܕܝܢ ܐܬܓܠܝܬ ܒܣܝܡܘܬܗ ܘܚܘܒܗ ܠܘܬ ܒܢܝܢܫܐ ܕܐܠܗܐ ܡܚܝܢܢ.
5 * ܠܐ ܡܢ ܥܒܕܐ ܕܙܕܝܩܘܬܐ ܕܥܒܕܢ ܚܢܢ. ܐܠܐ ܒܪܚܡܘܗܝ ܕܝܠܗ. ܐܚܝܢ ܒܣܚܝܬܐ ܕܡܘܠܕܐ ܕܡܢ ܪܝܫ.
6 ܘܒܚܘܕܬܐ ܕܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ. * ܗܘ ܕܐܫܕ ܥܠܝܢ ܥܬܝܪܐܝܬ. ܒܝܕ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܡܚܝܢܢ.
7 8 * ܕܢܙܕܕܩ ܒܛܝܒܘܬܗ. ܘܢܗܘܐ ܝܪܬܐ ܒܣܒܪܐ ܕܚܝܐ ܕܠܥܠܡ. * ܡܗܝܡܢܐ ܗܝ ܡܠܬܐ.
ܘܨܒܐ ܐܢܐ ܕܥܠ ܗܠܝܢ ܬܗܘܐ ܡܫܪܪ ܠܗܘܢ. ܕܢܬܒܛܠܘܢ ܠܡܥܒܕ ܥܒܕܐ
9 ܛܒܐ. ܐܝܠܝܢ ܕܗܝܡܢܘ ܒܐܠܗܐ. ܗܠܝܢ ܐܢܝܢ ܛܒܬܐ ܘܡܘܬܪܢ ܠܒܢܝܢܫܐ. * ܡܢ ܒܥܝܬܐ ܕܝܢ
ܣܟܠܬܐ. ܘܡܢ ܫܪܒܬܐ ܕܫܪܒܬܐ. ܘܡܢ ܚܪܝܢܐ ܘܡܢ ܬܟܬܘܫܐ ܕܣܦܪܐ ܥܪܘܩ. ܠܝܬ
10 ܓܝܪ ܒܗܘܢ ܝܘܬܪܢܐ. ܘܣܪܝܩܝܢ ܐܢܘܢ. * ܡܢ ܒܪܢܫܐ ܗܪܛܝܩܐ ܡܢ ܒܬܪ ܚܕܐ ܘܬܪܬܝܢ
11 ܡܪܬܝܢ ܫܢܝ. * ܟܕ ܝܕܥ ܐܢܬ ܕܡܗܦܟ ܗܘ ܡܢ ܕܐܝܬܘܗܝ ܗܟܢܐ. ܘܚܛܐ ܘܗܘ
12 ܚܐܒ ܠܢܦܫܗ. * ܡܐ ܕܫܕܪܬ ܠܐܪܛܡܐ ܠܘܬܟ ܐܘ ܠܛܘܟܝܩܘܣ. ܬܬܒܛܠ ܠܡܐܬܐ ܠܘܬܝ
13 ܠܢܝܩܘܦܘܠܝܣ. ܬܡܢ ܓܝܪ ܐܬܪܥܝܬ ܕܐܣܬܘܐ. * ܠܙܢܐ ܕܝܢ ܣܦܪܐ ܘܠܐܦܠܘ ܒܚܦܝܛܘܬܐ
14 ܙܘܕܘܢ ܐܝܟ ܕܡܕܡ ܠܐ ܢܚܣܪܘܢ. * ܘܢܐܠܦܘܢ ܐܦ ܐܢܘܢ ܕܝܠܢ ܕܢܗܘܘܢ
15 ܩܝܡܝܢ ܒܥܒܕܐ ܛܒܐ ܒܣܘܢܩܢܐ ܐܢܬܬܐ. ܕܠܐ ܢܗܘܘܢ ܕܠܐ ܦܐܪܐ. * ܫܐܠܝܢ
16 ܒܫܠܡܟ ܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܥܡܝ. * ܫܐܠ ܒܫܠܡܐ ܕܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܪܚܡܝܢ ܠܢ
ܒܗܝܡܢܘܬܐ. ܛܝܒܘܬܐ ܥܡ ܟܠܟܘܢ ܐܡܝܢ.

* ܫܠܡܬ ܐܓܪܬܐ ܕܠܛܝܛܘܣ. ܕܐܬܟܬܒܬ ܡܢ ܢܝܩܘܦܘܠܝܣ
ܘܐܫܬܕܪܬ ܒܝܕ ܙܢܐ ܘܐܦܠܘ *

Nos etenim quondam eramus rationis expertes, refractarii, & errantes, obnoxiique variis desideriis, & in malitia & invidia versabamur, & exosi eramus, atque alius alium odio prosequebamur. 3 Quum autem patefacta est benignitas & misericordia Dei Servatoris nostri: 4 Non ex operibus justitiæ quæ fecimus, sed commiseratione suâ, servavit nos per lavacrum generationis quæ facta est denuò cum renovatione Spiritûs Sanctitatis; 5 Quem effudit in nos abundè per Jesum Christum Servatorem nostrum. 6 Ut per gratiam ejus justificemur, & simus hæredes juxta spem vitæ æternæ. 7 Fidelis ille sermo. 8 De his itaque velim ut confirmes eos, ut illis curæ sit bona opera exequi qui crediderunt in Deum. Hæc sunt bona & utilia hominibus. Cæterùm à stultis quæstionibus, 9 & fabulis genealogiarum, & à contentionibus & digladiationibus Scribarum recede: nulla siquidem inest in eis utilitas, sed vanæ sunt. Ab homine hæretico postquam semel 10 & iterum eum admonueris, recede: Sciásque ejusmodi hominem perversum esse, 11 & sceleratum, quippe reum peragit seipsum. Quum misero ad te Artemam aut Tychicum, 12 sit tibi curæ ad me venire Nicopolim; statui enim in mente mea illic hybernare. De Zina autem legisperito & Apollo, 13 da operam eos probè deducere, ne quid illis desit. Discántque & illi qui nostri sunt, 14 operari bona opera in negotiis necessariis, ut non sint infrugiferi: Postulant pacem 15 tuam illi omnes qui mecum sunt. Postula 16 pacem eorum omnium qui nos diligunt in fide. Gratia cum omnibus vobis. Amen.

Epistola ad Titum ex Nicopoli scripta, missa verò per manus Zinæ & Apollo,

FINIS.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

3 እስመ ፡ ንሕነኒ ፡ ትካት ፡ አብደነ ፡ ወክሕድነ ፡ ወስሕትነ ፡ ወተቀነይነ ፡ ለፍትወት ፡ ወለሐ
4 ወዝ ፡ ዘዘ ፡ ዚአሁ ፡፡ ወተለውነ ፡ እከየ ፡ ወተቃንኦ ፡ ወጸላእነ ፡ ቢጸነ ፡፡ ወአመ ፡ አስ
5 ተርአየነ ፡ ምሕረቱ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ መፍቀሬ ፡ ሰብእ ፡ መድኀኒነ ፡፡ ወአኮ ፡ በም
ግባረ ፡ ጽድቅነ ፡ ደኀነ ፡ በምሕረቱ ፡ አድኀነነ ፡ በጥምቀተ ፡ ደግም ፡ ልደት ፡ ወተሐድ
ሶ ፡ በመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡፡

Quia nos etiam olim stulti fuimus, & rebelles fuimus, & erravimus, & 3 *servivimus cupiditatibus, & voluptatibus singulis & propriis, & adhæsimus malitiæ, & invidiæ, & odio prosequuti sumus fratres nostros.* E- 4 *quidem apparuit nobis misericordia Dei, erga homines amor Servatoris nostri. Et non in operibus est justitia nostra, sed in misericordia sua servavit nos,* 5 *in baptismo regenerationis & renovationis in Spiritu sancto,*

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ ἘΠΙΣΤΟΛΗΣ.

Αʹ. Ἔπαινος Φιλήμονος, καὶ εὐχαριστία ὑπὲρ αὐτοῦ.
Βʹ. Σύστασις Ὀνησίμου φυγάδος οἰκέτου, καὶ παράκλησις ὑπὲρ αὐτοῦ αὐθέντου διὰ πίστεως.

AD PHILEMONEM EPISTOLA PAULI.

(†) Ἡ ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ ἘΠΙΣΤΟΛΗ ΠΑΥΛΟΥ·

CAP. UNICUM. ΚΕΦ. αʹ.

Paulus vinctus Christi Jesu, & Timotheus frater, Philemoni dilecto,
1 ΠΑῦλος δέσμιος Χριστοῦ Ἰησοῦ, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφός, Φιλήμονι τῷ ἀγαπητῷ,
& *cooperario* nostro: Et Appiæ *dilectæ*, & Archippo commilitoni nostro,
2 καὶ συνεργῷ ἡμῶν. Καὶ Ἀπφίᾳ (α) τῇ ἀγαπητῇ, καὶ Ἀρχίππῳ τῷ συστρατιώτῃ ἡμῶν,
& *illi quæ apud domum tuam* Ecclesiæ: Gratia vobis, & pax à Deo patre
καὶ τῇ κατ' οἶκόν σου ἐκκλησίᾳ· Χάρις ὑμῖν, καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς 3
nostro, & Domino Jesu Christo.
ἡμῶν, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

MS A. (†) πρὸς Φιλήμονα. MS.A. (α) τῇ ἀδελφῇ, καὶ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

* ܐܓܪܬܐ ܕܦܝܠܡܘܢ *

* ܐ * ܕܟܠܝܘܡ * * ܐ * ܩܦܠܐܘܢ *

1 * ܦܘܠܘܣ ܐܣܝܪܐ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܘܛܝܡܬܐܘܣ ܐܚܐ. ܠܦܝܠܡܘܢ ܚܒܝܒܐ ܕܥܡܢ
2 3 ܦܠܚ. * ܘܠܐܦܦܝܐ ܚܒܝܒܬܐ. ܘܠܐܪܟܝܦܘܣ ܦܠܚܐ ܕܥܡܢ. ܘܠܥܕܬܐ ܕܒܒܝܬܟ. * ܛܝܒܘܬܐ
ܥܡܟܘܢ ܘܫܠܡܐ. ܡܢ ܐܠܗܐ ܐܒܘܢ. ܘܡܢ ܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ.

EPISTOLA
AD PHILEMONEM.
CAPUT I.
Quotidiè. 1.

PAulus vinctus Jesu Christi, & Timotheus 1 frater, Philemoni dilecto cooperatori nostro: Et Appiæ dilectæ nostræ, & Archippo com- 2 militoni nostro, & ecclesiæ quæ in domo tua est; Gratia vobiscum, & pax à Deo patre 3 nostro, & à Domino nostro Jesu Christo.

Versio VULGATA LATINA.

3 Eramus enim aliquando & nos insipientes, increduli, errantes, servientes desideriis & voluptatibus variis, in malitia & invidia agentes, odibiles, odientes invicém. 4 Cùm autem benignitas & humanitas apparuit Salvatoris nostri Dei; 5 Non ex operibus justitiæ, quæ fecimus nos, sed secundùm suam misericordiam salvos nos fecit, 6 per lavacrum regenerationis & renovationis Spiritûs sancti, Quem effudit in nos abundè per Jesum Christum Salvatorem nostrum: 7 Ut justificati gratiâ ipsius, hæredes 8 simus secundùm spem vitæ æternæ. Fidelis sermo est: & de his volo te confirmare: ut curent bonis operibus præesse qui credunt Deo. Hæc sunt bona & utilia hominibus. 9 Stultas autem quæstiones, & genealogias, & contentiones, & pugnas legis devita: sunt enim inutiles, & vanæ. 10 Hæreticum hominem, post unam & secundam correptionem devita: 11 Sciens quia subversus est, qui ejusmodi est, & delinquit, cùm sit proprio judicio condemnatus. 12 Cùm misero ad te Artemam, aut Tychicum, festina ad me venire Nicopolim: ibi enim statui hyemare. 13 Zenam legisperitum, & Apollo solicitè præmitte, ut nihil illis desit. 14 Discant autem & nostri bonis operibus præesse ad usus necessarios, ut non sint infructuosi. 15 Salutant te qui mecum sunt omnes: saluta eos, qui nos amant in fide. Gratia Dei cum omnibus vobis. Amen.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

3 * لأننا قد كنا نحن فيما سلف * بلا أفهام غير مذعنين * ضالين * ولشهوات ولذات متلونة
خادمين * منصرفين برذيلة وحسد * مبغوضين * باغضين بعضنا بعضا * * ابتدي *
4 5 * فلما ظهرت نعمة الله الاله مخلصنا وعطفه * لا من قبل الأعمال التي في العدل التي
عملناها نحن * بل بما يختص برحمته خلصنا بحميم إعادة الولادة * وتجديد الروح القدس *
6 7 * الذي سكبه علينا بسعة بيسوع المسيح مخلصنا * حتى إذ تزكينا بنعمته ذلك نصير
وارثين ما يختص بتأميل الحياة الأبدية * تم * قراءة الأحد قبل سادس عشر يوم من تموز *
8 * صادق القول وأريدك أن تثبت في هذه الأشياء * أن يكون الذين قد آمنوا بالله
9 يقدمون الاهتمام بالأعمال الحسنة * فهذه هي الأعمال الصالحة ونافعة للناس * والاستبحاثات
المائقة * وحساب النسب * والمماحكات * والمشاجرات الشرعية اعتف منها * فانها غير نافعة وباطلة *
10 11 * الرجل الاراتيقي بعد عظة أولة وثانية * استعف منه * عالما أن مثل هذا قد تعوج *
12 ويخطي ويكون دائن نفسه بذاته * تم * وإذا أرسلت إليك أرتماس أو تيشيكوس
13 * فبادر أن تجي إلي إلى نيكوبولس * فقد أثرت أن أشتي هناك * زيناس الوكيل
14 وأبلوس جهزهما سريعا لئلا يعوزهما شي * وليتعلم أصحابنا أن يتأيدوا الأعمال الصالحة
15 * في الحوائج الضرورية * لئلا يكونوا غير مثمرين * يسلم عليك الذي معي كلهم
قبل الذين يحبوننا بأمانة * النعمة معكم كلكم آمين *

* كملت الرسالة * * وكتبت من نيكوبولس *

* والسبح لرب المجد دائما أبدا آمين *

Nos enim eramus antehac dementes, non 3 *obtemperantes, errantes, & variis cupiditatibus atq; voluptatibus servientes, in abominatione & invidia versantes, odiosi, alii alios odio persequentes.* Incipe. *At postquam apparuit gratia & clemen-* 4 *tia Dei, Dei inquam servatoris nostri: Non respectu operum in justitia existen-* 5 *tium, quæ fecerimus nos, sed prout competit misericordiæ suæ salvavit nos per lavacrum iteratæ generationis, & innovationem Spiritus sancti, Quem effudit* 6 *in nos abundè per Jesum Christum servatorem nostrum: Ut justificati per* 7 *gratiam illius, hæredes efficeremur eorum quæ conveniunt expectationi vitæ æternæ.* Finis.

Lectio Dominicæ quæ præcedit decimum sextum diem Julii.

Verus est sermo, teque volo firmum esse 8 *in his rebus, ut qui in Deum crediderunt, solicitè studeant bonis operibus: hæc autem sunt opera bona & utilia hominibus. Quæstiones verò stolidas,* 9 *& supputationem stirpium, & contentiones, & disputationes legales devita: sunt enim inutiles & vanæ. Hominem hære-* 10 *ticum post primam & secundam admonitionem, devita: Sciens quòd hujus-* 11 *modi jam sit obliquatus, & peccet, sitq; ipsemet judex sui ipsius.* Finis. *Quum autem misero ad te Arteman aut* 12 *Tychicum, propera venire ad me Nicopolim: illic enim hyemare decrevi. Zenam curatorem & Apollo citò dedu-* 13 *cito, nequid illis desit. Noverint autem* 14 *nostri firmiter bonis operibus hærere in usibus necessariis, ut non sint absque fructibus. Salutant te qui mecum sunt* 15 *omnes. Osculare eos qui diligunt nos in fide. Gratia cum vobis omnibus, Amen.*

EPISTOLÆ FINIS.

Scripta verò fuit ex Nicopoli.

Laus Deo gloriæ æterna & incessabilis, Amen.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

6 ዘሶጠ ፡ ላዕሌነ ፡ በባዕሉ ፡ በእንተ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ መድኀኒነ ፡፡ ከመ ፡ ንጽደቅ ፡ በጸ
7 ጋሁ ፡ ወንረስ ፡ ተስፋ ፡ ሕይወተ ፡ ዘለዓለም ፡፡ እሙን ፡ ነገሩ ፡ ወበእንተዝኒ ፡ እፈቅድ ፡
8 ትጸንዖሙ ፡ ከመ ፡ የሐልዩ ፡ መግባረ ፡ ሠናየ ፡ እለ ፡ ተአምኑ ፡ በእግዚአብሔር ፡ ዝንቱኬ ፡
9 ሠናይ ፡ ዘኢይበቍዕ ፡ ለሰብእ ፡፡ ነገረ ፡ አበድ ፡ ዘይደፍእ ፡ ወጋእዘ ፡ ተገሐሠ ፡ እስ
10 መ ፡ ከንቱ ፡ ውእቱ ፡ ወኢይበቍዕ ፡፡ ለመስተፍልሒድ ፡ ብእሲ ፡ እምክመ ፡ መዐረ ፡ ወካ
11 ዕበ ፡ ገሠጽከ ፡ ወአበየ ፡ ኅድጎ ፡፡ ወአአምር ፡ ከመ ፡ ዐለዊ ፡ ውእቱ ፡ ዘከማሁ ፡ ወያስ
12 ሕት ፡ ወያጌጊ ፡፡ ወአመክመ ፡ ፈነውክዎ ፡ ለአርጢማን ፡ ኀቤከ ፡ አው ፡ ጢኪቆስ ፡ ፍ
13 ጡነ ፡ ነዐ ፡ ኀቤየ ፡ ኒቆጶል ፡ እስመ ፡ አጥባዕኩ ፡ እክረም ፡ ህየ ፡፡ ፀ ዜና ፡ ጸሐፌ ፡
14 ሀገር ፡ ወአጵሎስ ፡ ፍጡነ ፡ ፈንዎሙ ፡ ኢይፀንሱ ፡፡ ወእልክቱኒ ፡ ይትመሀሩ ፡ ሠናየ ፡
ምግባረ ፡ በዘ ፡ ይቀውሙ ፡ ውስተ ፡ ዘይትፈቀድ ፡ ግብር ፡ ከመ ፡ ኢይኩኑ ፡ ፍሬ ፡፡
15 ኣምኁከ ፡ ኵሎሙ ፡ እለ ፡ ምስሌየ ፡ አምኅ ፡ ኵሎ ፡ ዘያፈቅረነ ፡ በሃይማኖት ፡፡
ለሰብእ ፡ ቲቶ ፡፡

Quem effudit in nos pro altitudine ejus per Jesum Christum Servatorem nostrum: 6 *Ut justificemur in gratia ipsius, & hæredes efficiamur spei vitæ æternæ.* 7 *Fidus est sermo ejus: & propterea volo ut confirmes eos: ut cogitent opus bonum qui crediderunt in Deo: hoc igitur bonum est quod non prodest homini.* 8 *Stultiloquium poëtarum,* 9 *& contentionem remove; quia inane est, & non prodest. Hæreticum hominem,* 10 *si semel & iterùm corripuisti, & noluit, dimitte eum: Et scio quòd perversus* 11 *est, qui ejusmodi est, & seducit & errare facit. Et quum misero Arteman ad* 12 *te, aut Tychicum, subitò veni ad me Nicopolin: quia decrevi hybernare ibi. Zenam scribam civitatis, & Apollo citò mitte ne destituti sint.* 13 *Et illi etiam discant bona opera, quibus præsint in eo quod facto opus erit, ut non sint sine* 14 *fructu. Salutârunt te omnes qui mecum sunt: saluta unumquemque qui diligit* 15 *nos in fide.*

Ad virum Titum.

Epistola Beati PAULI *Apostoli ad* PHILEMONEM.

Versio VULGATA LATINA.

1 PAulus vinctus Christi Jesu, & Timotheus frater; Philemoni dilecto, & 2 adjutori nostro, Et Appiæ sorori charissimæ, & Archippo commilitoni nostro, & Ecclesiæ, quæ in domo tua est. 3 Gratia vobis & pax à Deo Patre nostro, & Domino Jesu Christo.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

* رسالة القديس بولص إلى فيلمون * وهي في عدد الرسائل الثالثة عشر *
1 * الفصل الأول * * من بولص أسير يسوع المسيح * ومن تيموثاوس الأخ * إلى
2 فيلمون حبيبنا وموازرنا * وإلى أبفيا الحبيبة * وارشيبوس المجاهد معنا * والبيعة التي في منزلك *
3 * نعمة لكم وسلامة من الإله أبينا والرب يسوع المسيح *

Epistola Divi PAULI ad *PHILEMONEM*: Estque in numero Epistolarum tertiadecima.

CAPUT PRIMUM.

A Paulo vincto Jesu Christi, & à 1 *Timotheo fratre, ad Philemonem dilectum nostrum & onus portantem nobiscum, Et ad Appiam dilectam, &* 2 *Archippum commilitonem nostrum, & Ecclesiam quæ domi tuæ est. Gratia vo-* 3 *bis & pax à Deo Patre nostro, & Domino Jesu Christo.*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

ለፊልሞና ፡ ወተጽሕፈ ፡ እንዘ ፡ ሀሎ ፡ ብሔረ ፡ ሮሜ ፡፡
1 ሐ ጳውሎስ ፡ ሙቁሑ ፡ ለኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ወጢሞቴዎስ ፡ እኁነ ፡ ለፊልሞና ፡ ዘናፈቅ
2 ር ፡፡ ወአርክጳ ፡ እኁነ ፡ ወእለ ፡ ምስሌሆሙ ፡ እለ ፡ ውስተ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡፡
3 ሰላም ፡ ለክሙ ፡ ወጸጋ ፡ እግዚአብሔር ፡ አቡነ ፡ ወእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡፡

Ad PHILEMONEM: & scripta fuit quum esset in civitate Romæ.

CAPUT I.

PAulus vinctus Jesu Christi, & Timotheus frater noster; Philemoni quem 1 *diligimus, Et Archippo fratri nostro, & iis qui cum illis sunt, qui* 2 *sunt in domo Christianorum, Pax vobis & gratia Dei Patris nostri, &* 3 *Domini nostri Jesu Christi,*

ἘΠΙΣΤΟΛῊ ΠΡῸΣ ΦΙΛΉΜΟΝΑ. ΚΕΦ. Α'. Β'.

Gratias ago Deo meo, semper memoriam tui faciens in orationibus meis:
4 Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου, πάντοτε μνείαν σου ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου· Α'
Audiens tuam charitatem & fidem, quam habes *ad Dominum* Jesum, & in
5 Ἀκούων σου τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν, ἣν ἔχεις (β) πρὸς τὸν Κύριον Ἰησοῦν, καὶ εἰς
omnes Sanctos: Ut communicatio fidei tuæ *efficax* fiat in
6 πάντας τοὺς ἁγίους· Ὅπως ἡ κοινωνία τῆς πίστεώς σου ἐνεργὴς γένηται ἐν
agnitione omnis operis boni in vobis in *Christum Jesum.* Gaudium enim
7 ἐπιγνώσει παντὸς ἔργου (γ) ἀγαθοῦ τοῦ ἐν ὑμῖν εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν. Χάριν γὰρ
habemus multum, & consolationem in charitate tua, quia viscera Sanctorum
ἔχομεν πολλήν, καὶ παράκλησιν ἐπὶ τῇ ἀγάπῃ σου, ὅτι τὰ σπλάγχνα τῶν ἁγίων
requieverunt per te, frater. *Ideò* multam in Christo *libertatem* habens *imperare*
8 ἀναπέπαυται διὰ σοῦ, ἀδελφέ. Διὸ πολλὴν ἐν Χριστῷ παῤῥησίαν ἔχων ἐπιτάσσειν
tibi *decens*, Propter charitatem magis obsecro, talis *existens*, ut
9 σοι τὸ ἀνῆκον, Διὰ τὴν (δ) ἀγάπην μᾶλλον παρακαλῶ, τοιοῦτος ὤν, ὡς
Paulus senex, nunc autem & vinctus Jesu Christi: Obsecro te
10 Παῦλος πρεσβύτης, (ε) νυνὶ δὲ καὶ δέσμιος (ζ) Ἰησοῦ Χριστοῦ· Παρακαλῶ σε Β'
Pro meo filio, quem genui in vinculis *meis*, *Onesimum*: *Illum* aliquando
11 περὶ τοῦ ἐμοῦ τέκνου, ὃν (η) ἐγέννησα ἐν τοῖς (θ) δεσμοῖς μου, Ὀνήσιμον· Τόν ποτέ
tibi *inutilem*, nunc autem tibi & mihi *utilem*, Quem remisi. Tu autem illum,
12 σοι ἄχρηστον, νυνὶ δὲ σοὶ καὶ ἐμοὶ εὔχρηστον, Ὃν (ι) ἀνέπεμψα. σὺ δὲ αὐτόν,
(*id est*, mea viscera,) suscipe: Quem ego volueram *apud meipsum* detinere,
13 (τουτέστι, τὰ ἐμὰ σπλάγχνα,) προσλαβοῦ· Ὃν ἐγὼ ἐβουλόμην πρὸς ἐμαυτὸν κατέχειν,
ut pro te ministraret mihi in vinculis Evangelii: Sine autem *tua*
14 ἵνα ὑπὲρ σοῦ (κ) διακονῇ μοι ἐν τοῖς δεσμοῖς τοῦ Εὐαγγελίου· Χωρὶς δὲ τῆς
sententia nihil volui facere, uti ne velut *secundùm necessitatem* bonum tuum esset,
γνώμης σου οὐδὲν ἠθέλησα ποιῆσαι, ἵνα μὴ ὡς κατὰ ἀνάγκην τὸ ἀγαθόν σου ᾖ,

sed *secundùm spontaneum.* Forsitan enim *propter hoc* discessit ad horam, ut æternùm
ἀλλὰ κατὰ ἑκούσιον. Τάχα γὰρ διὰ τοῦτο ἐχωρίσθη πρὸς ὥραν, ἵνα αἰώνιον 15
illum reciperes: Non jam ut servum, sed *supra quàm servum*, fratrem *dilectum*,
αὐτὸν ἀπέχῃς· Οὐκέτι ὡς δοῦλον, ἀλλ' ὑπὲρ δοῦλον, ἀδελφὸν ἀγαπητόν, 16
maximè mihi, quantò autem magis tibi, & in carne, & in Domino? Si ergò me
μάλιστα ἐμοί, πόσῳ δὲ μᾶλλόν σοι, καὶ ἐν σαρκί, καὶ ἐν Κυρίῳ; Εἰ οὖν (λ) ἐμὲ 17
habes *communicantem*, suscipe illum sicut me. Si autem aliquid nocuit tibi, aut
ἔχεις κοινωνόν, προσλαβοῦ αὐτὸν ὡς ἐμέ. Εἰ δέ τι ἠδίκησέ σε, ἢ 18
debet, hoc mihi imputa. Ego Paulus scripsi meâ manu; Ego *dependam*:
ὀφείλει, τοῦτο ἐμοὶ (μ) ἐλλόγει. Ἐγὼ Παῦλος ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί, Ἐγὼ ἀποτίσω· 19
ut non dicam tibi, quòd & teipsum mihi *addebes.* Ita, frater: Ego te
ἵνα μὴ λέγω σοι, ὅτι καὶ σεαυτόν μοι προσοφείλεις. Ναί, ἀδελφέ· ἐγώ σου 20
fruar in Domino: refice mea viscera in Domino. *Confisus*
ὀναίμην ἐν Κυρίῳ· ἀνάπαυσόν μου τὰ σπλάγχνα ἐν (ν) Κυρίῳ. Πεποιθὼς 21
auscultationi tuæ scripsi tibi, sciens quoniam & super quod dico, facies.
τῇ ὑπακοῇ σου ἔγραψά σοι, εἰδὼς ὅτι καὶ ὑπὲρ (ξ) ὃ λέγω, ποιήσεις.
Simul autem & para mihi hospitium: spero *enim quòd* per orationes vestras
Ἅμα δὲ καὶ ἑτοίμαζέ μοι ξενίαν· ἐλπίζω γὰρ ὅτι διὰ τῶν προσευχῶν ὑμῶν 22
donabor vobis. Salutant te Epaphras (concaptivus meus in
χαρισθήσομαι ὑμῖν. (ο) Ἀσπάζονταί σε Ἐπαφρᾶς (ὁ συναιχμάλωτός μου ἐν 23
Christo Jesu,) Marcus, Aristarchus, Demas, Lucas, *cooperantes* mei. Gratia
Χριστῷ Ἰησοῦ,) Μάρκος, Ἀρίσταρχος, Δημᾶς, Λουκᾶς, οἱ συνεργοί μου. Ἡ χάρις 24 25
Domini nostri Jesu Christi cum spiritu vestro. Amen.
τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος (π) ὑμῶν. ἀμήν.
Ad Philemonem scripta est, à Roma per Onesimum servum.
(†) Πρὸς Φιλήμονα ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης διὰ Ὀνησίμου οἰκέτου. Ἐν στίχοις λζ'.

MS.A. (β) εἰς τὸν (γ) ἀγαθοῦ ἐν ἡμῖν εἰς Χριστόν. Χαρὰν γὰρ πολλὴν ἔσχον, καὶ παράκλησιν (δ) *ἀνάγκην (ε) νῦν (ζ) Χριστοῦ Ἰησοῦ· (η) ἐγὼ ἐγέννησα (θ) δεσμοῖς, Ὀνήσιμον· (ι) ἀνέπεμψά σοι αὐτόν, (τοῦτ' ἔστι τὰ ἐμὰ σπλάγχνα·) Ὃν ἐγὼ (κ) μοι διακονῇ ἐν (λ) με (μ) *ἐλλόγα. (ν) Χριστῷ. (ξ) ἃ λέγω, (ο) Ἀσπάζεται (π) ὑμῶν.
(†) Subscriptio abscinditur.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 ܡܘܕܐ ܐܢܐ ܠܐܠܗܝ ܒܟܠܙܒܢ. ܘܡܥܗܕ ܐܢܐ ܠܟ ܒܨܠܘܬܝ. * ܡܢ ܕܫܡܥܬ ܗܝܡܢܘܬܟ
5 6 ܘܚܘܒܟ ܕܐܝܬ ܠܟ ܥܠ ܡܪܢ ܝܫܘܥ. ܘܥܠ ܟܠܗܘܢ ܩܕܝܫܐ. * ܕܬܗܘܐ
ܫܘܬܦܘܬܐ ܕܗܝܡܢܘܬܟ. ܥܒܕܐ ܦܐܪܐ ܒܥܒܕܐ. ܘܒܝܕܥܬܐ ܕܟܠ ܛܒܬܐ ܕܐܝܬ ܠܟܘܢ ܒܝܫܘܥ
7 ܡܫܝܚܐ. * ܚܕܘܬܐ ܓܝܪ ܣܓܝܐܬܐ ܗܘܬ ܠܢ ܘܒܘܝܐܐ. ܕܒܚܘܒܟ ܐܬܢܝܚܘ ܪ̈ܚܡܝܗܘܢ ܕܩܕܝ̈ܫܐ.
8 9 * ܡܛܠ ܗܢܐ ܦܪܗܣܝܐ ܣܓܝܐܬܐ ܐܝܬ ܠܝ ܒܡܫܝܚܐ. ܕܐܦܩܘܕ ܠܟ ܐܝܠܝܢ ܕܙܕܩܢ. * ܡܛܠ
ܚܘܒܐ ܕܝܢ ܡܬܟܫܦܘ ܡܬܟܫܦ ܐܢܐ ܠܟ. ܐܢܐ ܦܘܠܘܣ ܕܐܝܬܝ ܣܒܐ ܐܝܟ ܕܝܕܥ ܐܢܬ. ܗܫܐ ܕܝܢ
10 ܐܦ ܐܣܝܪܐ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. * ܘܒܥܐ ܐܢܐ ܡܢܟ. ܥܠ ܒܪܝ ܐܝܢܐ ܕܝܠܕܬ ܒܐܣܘܪܝ
11 ܐܢܣܝܡܘܣ. * ܗܘ ܕܡܢ ܩܕܝܡ ܠܐ ܗܘܐ ܚܫܚ ܠܟ. ܗܫܐ ܕܝܢ ܠܟ ܐܦ ܠܝ ܡܘܬܪ
12 13 ܛܒ. * ܘܫܕܪܬܗ ܠܟ. ܐܢܬ ܕܝܢ ܐܝܟ ܕܠܒܣܪܝ ܩܒܠܝܗܝ. * ܨܒܐ ܗܘܝܬ
14 ܓܝܪ ܕܠܘܬܝ ܐܚܘܕܝܘܗܝ. ܕܢܗܘܐ ܡܫܡܫ ܠܝ ܚܠܦܝܟ ܒܐܣܘܪܐ ܕܐܘܢܓܠܝܘܢ. * ܐܠܐ
15 ܕܠܐ ܡܠܟܟ ܠܐ ܨܒܝܬ ܕܐܥܒܕ ܡܕܡ. ܕܠܐ ܐܝܟ ܕܡܢ ܩܛܝܪܐ ܢܗܘܐ ܛܒܬܟ. ܐܠܐ ܒܨܒܝܢܟ. * ܕܠܡܐ
16 ܓܝܪ ܡܛܠ ܗܢܐ ܦܪܩ ܠܫܥܬܐ. ܕܠܥܠܡ ܬܩܒܠܝܘܗܝ. * ܠܐ ܡܟܝܠ ܐܝܟ ܥܒܕܐ. ܐܠܐ ܝܬܝܪ
17 ܡܢ ܥܒܕܐ. ܐܚܐ ܚܒܝܒܐ ܕܝܠܝ ܝܬܝܪܐܝܬ. ܟܡܐ ܕܝܢ ܕܠܟ ܐܦ ܒܒܣܪ ܐܦ ܒܡܪܢ. * ܐܢ ܗܟܝܠ ܐܝܬܝ
18 ܫܘܬܦܟ ܩܒܠܝܗܝ ܐܝܟ ܕܠܝ. * ܐܢ ܕܝܢ ܐܣܟܠܟ ܡܕܡ ܐܘ ܚܝܒ ܠܟ. ܥܠܝ ܚܫܘܒܝܗܝ.
19 * ܐܢܐ ܦܘܠܘܣ ܟܬܒܬ ܒܐܝܕܝ ܐܢܐ ܐܦܪܘܥ. ܕܠܐ ܐܡܪ ܠܟ ܕܐܦ ܢܦܫܟ ܚܝܒ ܐܢܬ ܠܝ.
20 21 * ܐܝܢ ܐܚܝ. ܐܢܐ ܐܬܢܝܚ ܒܟ ܒܡܪܢ. ܐܢܝܚ ܪ̈ܚܡܝ ܒܡܫܝܚܐ. * ܡܛܠ ܕܬܟܝܠ ܐܢܐ
22 ܥܠ ܫܡܥܬܟ ܟܬܒܬ ܠܟ. ܘܝܕܥ ܐܢܐ ܕܝܬܝܪ ܡܢ ܡܐ ܕܐܡܪ ܐܢܐ ܥܒܕ ܐܢܬ. * ܛܝܒ ܠܝ ܕܝܢ
23 ܐܦ ܒܝܬ ܡܫܪܝܐ. ܡܣܒܪ ܐܢܐ ܓܝܪ ܕܒܨܠܘܬܟܘܢ ܡܬܝܗܒ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. * ܫܐܠ
24 ܒܫܠܡܟ ܐܦܦܪܐ ܫܒܝܐ ܕܥܡܝ ܕܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. * ܘܡܪܩܘܣ ܘܐܪܣܛܪܟܘܣ ܘܕܝܡܐ. ܘܠܘܩܐ
25 ܥܕܪܝ. * ܛܝܒܘܬܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܥܡ ܪܘܚܟܘܢ ܐܚܝ ܐܡܝܢ.

Gratias ago Deo meo semper, & memor 4
sum tuî in precationibus meis, Jam ex 5
quo audivi fidem tuam, & dilectionem
quam habes erga Dominum nostrum Jesum,
omnésque Sanctos: Ut fiat communicatio 6
fidei tuæ frugifera operibus & agnitione
omnium bonorum quæ habetis in Jesu Christo.
Gaudium sanè magnum habuimus & 7
consolationem, quòd per charitatem tuam
refocillata sint viscera Sanctorum. Quapropter 8
fiduciam multam habeo in Christo,
injungendi tibi ea quæ justa sunt. Sed propter 9
charitatem efflagitando efflagito à te ego
Paulus qui sum senex, ut scis; nunc autem &
vinctus Jesu Christi: Rogo te pro illo filio 10
meo, quem genui in vinculis meis, Onesimo; 11
Qui aliquando nulli tibi fuit usui,
nunc autem & tibi & mihi valdè utilis;
& quem remisi ad te. Tu autem sicut natum 12
meum, ita eum excipe. Volebam enim 13
eum apud me retinere, ut ministraret mihi
pro te in meis Evangelii vinculis. Sed 14
præter consilium tuum nihil volui facere,
ne velut ex necessitate beneficium tuum esset,
sed ex voluntate tua. Fortassis autem 15
ideò secessit ad horam, ut perpetuò eum
retineas. Non ampliùs ut servum, sed plusquam 16
servum, fratrem dilectum meum,
quantò magìs & tuum quum in carne, tum
in Domino nostro? Si ergò habes me consortem, 17
eum suscipe perindè ac me. Quòd 18
si aliquo damno te affecit, aut quid debet,
hoc mihi imputa. Ego Paulus scripsi meâ 19
manu, ego repensurus sum: ut ne dicam
tibi, quòd etiam teipsum mihi debeas.
Etiam frater mi, ego refocillabor per te 20
in Domino nostro: refocilla viscera mea
in Christo. Quoniam confido te mihi dicto 21
audientem fore, scripsi tibi, & scio
ultrà quàm dico, te facturum. Simul autem 22
& præpara mihi hospitium. Spero
enim precationibus vestris me donatum iri
vobis. Postulat pacem tuam Epaphras, 23
qui mecum captivus est in Jesu Christo:
Et Marcus, & Aristarchus, & Demas, & 24
Lucas adjutores mei. Gratia Domini nostri 25
Jesu Christi sit cum spiritu vestro, fratres
mei. Amen.

* ܫܠܡܬ ܐܓܪܬܐ ܕܥܠ ܦܝܠܡܘܢ. ܕܐܬܟܬܒܬ ܡܢ ܪܗܘܡܝ
ܘܐܫܬܕܪܬ ܒܐܝܕܝ ܐܢܣܝܡܘܣ *

Epistolæ ad Philemonem è Roma scriptæ,
missæ autem per manus Onesimi,
FINIS.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

4 ፈ: አአኵቶ : ለአምላኪየ : ዘልፈ : ወእዜክረከ : በጸሎትየ :=: ሰሚዕየ : ሃይማኖተከ : ወፍ
5 ቅረ : እግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ወዘኵሉሙ : ቅዱሳን :=: ከመ : ጽኑዐ : ይኩን :
6 ኅብረ : ሃይማኖትከ : ተአምሮ : ለኵሉ : ሠናይ : በክርስቶስ ::=: ወተፈሣሕኩ : ወተ
7 ሐሠይኩ : በእንተ : ተፋቅሮትከ : እስመ : አዕረፈት : ነፍሶሙ : ለቅዱሳን : በኀቤከ : እኁ
8 የ ::=: ፰ ወተአሚንየ : በክርስቶስ ::=: ፈድፋደ : በተፋቅሮ : አስተበቍዐከ : ዓዲ : እ
9 ስመ : ልሂቅ : ውእቱ : ከመ : ጳውሎስ : ወይእዜሰ : ሙቁሑ : ለክርስቶስ : ኢየሱስ ::=:

Gratias ago Deo meo, semper & memor sum tui in precibus meis, Audiens fidem 4
tuam, & charitatem Domini nostri Jesu Christi, & omnium Sanctorum: 5
Ut efficax fiat communicatio fidei vestræ, cognitione omnis boni in Christo. Et gavisus 6
sum, & exultavi super dilectione tua: quia refrigeravit animas Sanctorum 7
apud te, frater mi. Et fiduciam habens in Christo: Potiùs per charitatem 8
obsecro te tamen, quia senex est ut Paulus, & nunc vinctus Christi Jesu: 9

Versio VULGATA LATINA.

4 Gratias ago Deo meo, semper memoriam tuî faciens in orationibus meis,
5 Audiens charitatem tuam, & fidem, quam habes in Domino Jesu, & in omnes
6 Sanctos: Ut communicatio fidei tuæ evidens fiat, in agnitione omnis operis bo-
7 ni, quod est in vobis in Christo Jesu. Gaudium enim magnum habui, & consola-
tionem in charitate tua: quia viscera Sanctorum requieverunt per te, frater.
8 Propter quod multam fiduciam habens in Christo Jesu imperandi tibi quod ad
9 rem pertinet: Propter charitatem magis obsecro, cùm sis talis, ut Paulus se-
10 nex, nunc autem & vinctus Jesu Christi: Obsecro te pro meo filio, quem ge-
11 nui in vinculis, Onesimo, Qui tibi aliquando inutilis fuit, nunc autem & mi-
12 hi & tibi utilis, Quem remisi tibi. Tu autem illum, ut mea viscera, suscipe:
13 Quem ego volueram mecum detinere, ut pro te mihi ministraret in vinculis
14 Evangelii: Sine consilio autem tuo nihil volui facere, uti ne velut ex necessitate
bonum tuum esset, sed voluntarium. Forsitan enim ideò discessit ad ho- 15
ram à te, ut æternùm illum reciperes: Jam non ut servum, sed pro servo 16
charissimum fratrem; maximè mihi; quantò autem magis tibi, & in carne, 17
& in Domino? Si ergò habes me socium, suscipe illum sicut me: 18
Si autem aliquid nocuit tibi, aut debet; hoc mihi imputa. Ego Paulus scri- 19
psi meâ manu; Ego reddam, ut non dicam tibi, quòd & teipsum mihi debes: 20
Ita frater. Ego te fruar in Domino: Refice viscera mea in Domino. 21
Confidens in obedientia tua scripsi tibi: sciens quoniam & super id, quod di- 22
co, facies. Simul autem & para mihi hospitium: nam spero per orationes vestras 23
donari me vobis. Salutat te Epaphras concaptivus meus in Christo Jesu, 24
Marcus, Aristarchus, Demas, & Lucas, adjutores mei. Gratia Domini nostri 25
Jesu Christi cum spiritu vestro. Amen.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 * اشكر لالهي دايما مكررا ذكرك في صلواتي * اذ قد سمعت بالمحبة والامانة التي لك
5 6 بالرب يسوع المسيح * وجماعة القديسين * لتصير شركة امانتك فاعلة بمعرفة كافة
7 الصلاح * الذي عملته بنا لدي يسوع المسيح * لان قد استعملنا انعاما جزيلا وعزاء نفيسا
8 بمحبتك * لان حشا القديسين قد نيحت بك ايها الاخ * فلهذا اذ لي بالمسيح دالة ان امرك
9 بالواجب من اجل المحبة * فالاولي بي ان اسلك اذ كنت لمثل هذا اهلا * بما انني بولص
10 الشيخ * والان انا اسير يسوع المسيح * اسلك من اجل اونيسيموس ولدي الذي ولدته في
11 12 اوان قيودي * الذي كان اولا غير نافع لك * وهو الان افضل نافع لك ولي * وقد
13 ارسلته * فاعتقه انت الان اذ هو حشاي * وقد اثرت ان امسكه عندي
14 ليخدمني بديلا منك في قيود البشارة * فلم اوثر ان افعل شيا بغير رايك ليلا يكون
15 خيرك بالزام وصلاحك بكراهية بل باختيار * ولعله فارقك مدي ساعة * لهذا
16 لتستوفيه موبدا * والي الدهر تجده * لا كعبد ايضا * بل ارفع منزلة من عبد *
17 اخا حبيبا لي انا خاصة * فكم اولي به ان يكون لك اخا بالبشر وبالرب * فان
18 كنت انا شريكا لك فاقبله مثلي * وان كان قد ظلمك شيا او يجب لك عليه
19 شي فاحسبه علي * انا بولص كتبت بيدي انا اقضيك عنه * حتي لا اقول انت نفسك
20 21 غريم لي * نعم يا اخي انا نعمتك بالرب نيح حشاي بمحبة الرب * فانني واثقا بطاعتك *
22 كتبت اليك عالما انك ستعمل فوق ما اقول لك * ومع هذا سوي لي مضافا * فاني اومل
23 انني بصلواتكم ساوهب لكم * يسلم عليك ابفرا المستاسر معي من اجل ايسوع المسيح *
24 25 ومرقس * ارسطرخوس * ديماس * لوقاس مساعدي * نعمة ربنا يسوع المسيح مع روحكم امين *

* تمت الرسالة ولله المنة *

* وكتبت من رومية على يد اونيسيموس مملوك فيلمون *

Gratias ago Deo meo semper, repetens 4
memoriam tui in orationibus meis:
Quum audierim charitatem & fidem 5
quam habes erga Dominum Jesum
Christum & erga omnes sanctos: Ut 6
communicatio fidei tuæ efficax fiat ad
agnitionem omnis beneficentiæ qua usus
es in nos coram Jesu Christo. Perfruiti 7
enim sumus voluptate multa & consolatione
jucundissima ob charitatem tuam,
quòd viscera sanctorum requieverint per
te, ô frater. Quapropter licet habeam 8
in Christo libertatem imperandi tibi
quod debetur circa charitatem: Con- 9
venientius tamen est ut precer te (cùm
istiusmodi rei sim dignus, quippe sim
Paulus senex, & modò vinctus Jesu
Christi) Precer te inquam pro One- 10
simo filio meo quem genui tempore vin-
culorum meorum, Qui quondam erat 11
inutilis tibi, nunc verò tibi & mihi est
valde utilis. Quem jam remisi: at tu 12
manumitte nunc eum, quum ipse sit vi-
scera mea. Et quidem volebam eum 13
apud me retinere, ut vice tui mihi
ministraret in vinculis Evangelii: At 14
nolui quicquam facere absque tua sen-
tentia, ne sit beneficium tuum ex neces-
sitate, & favor tuus cum stomacho, sed
spontaneus. Et forsitan à te discessit ho- 15
rulæ spatio, ad hoc ut eum in perpetuum
recuperares, & in æternum reciperes,:
Non jam ut servum, sed sublimiore 16
conditione quàm servum, nempe fra-
trem dilectum, maximè mihi; quantò
igitur potius est ut sit tibi frater in
carne & in Domino? Quare si ego sum 17
tibi consors, accipe eum tanquam me.
Et si quid læsit te, aut aliquid tibi de- 18
bet, hoc mihi recenseto. Ego Paulus 19
scripsi mea manu, ego tibi solvam pro
ipso: ne dicam teipsum esse mihi debi-
torem. Etiam, O frater mi, ego profui 20
tibi in Domino, refocilla mea viscera
in charitate Domini. Quoniam certus 21
sum de obedientia tua, scribo tibi,
sciens te facturum amplius quàm quod
dico tibi. Ad hæc para mihi hospitium: 22
spero enim me per orationes vestras
vobis donandum. Salutat te Epaphra 23
concaptivus meus propter Jesum Chri-
stum, Et Marcus, Aristarchus, Demas, 24
Lucas adjutores mei. Gratia Do- 25
mini nostri Jesu Christi cum spiritu
vestro, Amen.

Absoluta est, favente Deo, epistola.

Scripta verò fuit Româ per Onesimum servum Philemonis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

10 አስተበቍዐከ : በእንተ : ወልድየ : ዘወለድኩ : በሞቃሕትየ : አናሲሞን :=: ዘቀ
11 ደሙ : ኢይበቍዐከ : ወይእዜሰ : ለከኒ : ወሊተኒ : በቍዑ :=: ወፈነውኩዎ : ኀቤ
12 ከ : ተወከፎ :: እስመ : ዕረፍትየ : ውእቱ :=: ወፈቀድኩ : አንብሮ : ኀቤየ : ከመ :
13 ይትለአከኒ : ህየንቴከ : በሞቃሕተ : ወንጌል :=: ወኢፈቀድኩ : ምንተኒ : እግበ
14 ር : ዘእንበለ : ታአምር : ከመ : ኢይኩን : በግብር : ሠናይትከ : ዳእሙ : በፈቃድ
15 ከ :=: ወዮጊ : በበይነ : ዝንቱ : ኀደጉ : ለሰዓትከ : ከመ : ይኩንከ : ላዕሌከ : አኮ :
16 እንከ : ከመ : ገብር : ከመ : እኁከ : ዘታፈቅር : ወፈድፋደ : በኀቤየ : ወይኄይስ :
17 በኀቤከ :: ወበሥጋሁኒ : ወበእግዚእነኒ :=: ወእመሰ : እኁየ : አንተ : ተወከፎ :
18 ከማየ :=: ወእመኒ : ዘአበሰ : ለከ : ወእመኒ : ይፈድየከ : ላዕሌየ : ረሲ :=:
19 አነ : ጳውሎስ : ጸሐፍኩ : በእዴየ : አነ : እፈዲ : ከመ : ኢይበልከ : ተፈድየ
20 ኒ ::=: እወ : እኁየ : አነ : እፈዲ : በእግዚእነ : አዕርፋ : ለነፍስየ : በክርስቶስ :=:
21 ተአሚንየ : በተአዝዞትከ : ጸሐፍኩ : ለከ : አአምርየ : ከመ : ትገብር : ዘአዘዝኩ
22 ከ ::=: አስተዳሉ : ሊተ : እስመ : እትአመን : በጸሎትክሙ : ከመ : ይጼግወኒ :
23 ኪያክሙ ::=: አምኃከ : ዘተፄወወ : ምስሌየ : በክርስቶስ : ኢየሱስ ::=: ወማርቆ
24 ስ : ወአርስጥርኮስ : ወዴማስ : ወሉቃስ : እለ : ነኀብር : ግብረ :=: ጸጋሁ : ለእግዚ
25 እነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ምስለ : መንፈስክሙ : አሜን ::=:

ለሰብአ : ፊልሞና ::=:

Obsecro te inquam *pro filio meo quem genui in vinculis meis, Onesimo, Qui* 10
primò non utilis erat tibi, sed nunc tibi quidem & mihi etiam utilis est. 11
Et misi eum ad te: recipe eum, quia refectio mea est. Et volui collocare eum 12
apud me, ut ministraret mihi pro te in vinculis Evangelii. Et nolui quic- 13
quam facere nisi cognoscas illud, *ut non sit per necessitatem beneficium tuum,* 14
sed per voluntatem tuam. Et forsitan propter hoc dimisi eum *ad horam, ut* 15
sit tibi supra te. Non igitur ut servus: ut frater tuus quem diligis & ma- 16
ximè apud me, & potiùs apud te, & in carne ejus, & in Domino nostro. 17
Et si frater meus es, accipe eum tanquam me. Et si quid fuerit quo deli- 18
quit in te, & si debet tibi, mihi impone. Ego Paulus scripsi cum manu 19
mea; Ego rependam, ut non dicam tibi, Debes mihi. Etiam frater mi, repen- 20
dam in Domino nostro: refice animam meam in Christo. Confidens in obedientia 21
tua scripsi tibi, sciens quòd præstabis quod præcepi tibi. Parate mihi, quia 22
confido in precibus vestris, quòd dabit mihi Deus vos. Salutavit te conca- 23
ptivus meus in Christo Jesu, Et Marcus, et Aristarchus, & Demas, & 24
Lucas qui cooperamur. Gratia Domini nostri Jesu Christi cum spiritu ve- 25
stro, Amen.

Ad virum Philemonem.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ, ΕΧΟΝΤΑ ΤΙΝΑΣ ΥΠΟΔΙΑΙΡΕΣΕΙΣ.

Α' Θεολογία Χριστοῦ ἐν δόξῃ πατρὸς καὶ ἐξουσίᾳ τῶν πάντων, μετὰ τὴν καθάρσιν τῶν ἐπὶ γῆς, ἀφ' ἧς ἀνέβη εἰς τὴν ἐπουράνιον δόξαν.
Β' Ὅτι οὐ λειτουργικὴ ἡ δόξα Χριστοῦ, ἀλλὰ θεϊκὴ καὶ ποιητική· διὸ οὐκ ἐπὶ τοῦ παρόντος αἰῶνος, ἐν ᾧ οἱ λειτουργοί, ἀλλ' ἐπὶ τῆς μελλούσης οἰκουμένης.
Γ' Ὅτι ἐσαρκώθη κατὰ διάθεσιν καὶ συμπάθειαν καὶ οἰκειότητα τὴν πρὸς ἡμᾶς, ἐπὶ σωτηρίᾳ ἀνθρώπων τῇ ἐκ θανάτου, διὰ τῆς πρὸς αὐτὸν οἰκειώσεως.
Δ' Ὅτι πιστευτέον Χριστῷ ὡς καὶ Μωϋσῇ ἐπίστευσαν, καθ' ὑπεροχὴν δὲ Θεοῦ πρὸς ἄνθρωπον. ἐν ᾧ, ὅτι φοβητέον τὴν πάλαι τὴν ἔκπτωσιν.
Ε' Προτροπὴ σπουδάσαι εἰς τὴν προδηλουμένην κατάπαυσιν.
Ϛ' Τὸ φοβερὸν τῆς κρίσεως παρὰ τῷ λόγῳ τῷ διὰ πάντων, καὶ τὸ χρηστὸν τῆς χάριτος τῆς ἱερατικῆς, παρὰ τῷ ὁμοιοπαθήσαντι ἡμῖν ἀνθρωπίνως.
Ζ' Ἐπιτίμησις ὡς ἔτι δεομένοις εἰσαγωγῆς. ἐν ᾧ, προτροπὴ εἰς ἐπίδοσιν ὡς ἐκ νέας δευτέρας ἀρχῆς. ἐν ᾧ, παράκλησις σὺν ἐπαίνῳ.
Η' Ὅτι βεβαία ἡ ἐπαγγελία τοῦ Θεοῦ, καὶ ταῦτα σὺν ὅρκῳ.
Θ' Περὶ Μελχισεδὲκ τοῦ εἰς Χριστὸν τύπου κατὰ τὸ ὄνομα καὶ τὴν πόλιν, καὶ τὴν ζωήν, καὶ τὴν ἱερωσύνην. ἐν ᾧ, ὅτι καὶ τοῦ Ἀβραὰμ προετιμήθη.
Ι' Ὅτι πέπαυται ἡ τοῦ Ἀαρὼν ἱερωσύνη ἡ ἐπίγειος οὖσα, ἵσταται δὲ ἡ οὐράνιος ἡ Χριστοῦ, ἐξ ἑτέρου γένους, οὐ κατὰ σάρκα, οὐδὲ διὰ νόμου σαρκικοῦ.
ΙΑ' Ὑπεροχὴ τῆς δευτέρας διαθήκης παρὰ τὴν προτέραν, ἐν ἱλασμῷ καὶ ἁγιασμῷ.
ΙΒ' Περὶ τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ, ἐν ᾧ ἡ νέα διαθήκη· ὅτι τοῦτο ἀληθὲς καθάρσιον, οὐ τὰ ἐν αἵμασι ζώων τοῖς πολλάκις προσαγομένοις.
ΙΓ' Μαρτυρίαι περὶ τῆς μόνης καθάρσεως, καὶ προσαγωγῆς πρὸς τὸν Θεόν. ἐν ᾧ, προτροπὴ τῆς ἐν πίστει προόδου.
ΙΔ' Προτροπὴ σπουδῆς κατὰ φόβον τῆς ἐγγιζούσης κρίσεως.
ΙΕ' Περὶ τοῦ καλὴν ἀρχὴν εἰς καλὸν τέλος προαγαγεῖν.
ΙϚ' Περὶ πίστεως τῆς καὶ τῶν παλαιῶν δοξασάσης.
ΙΖ' Περὶ ὑπομονῆς τῆς ἐν ἀκολουθήσει Χριστοῦ.
ΙΗ' Περὶ σωφροσύνης ἕως καιροῦ κατορθώσεως, μὴ ἀποτύχωμεν αὐτῆς, ὡς Ἠσαῦ μὴ εὑρὼν τόπον μετανοίας.
ΙΘ' Ὅτι φοβερώτερα τῶν ἐπὶ Μωϋσέως τὰ μέλλοντα, καὶ πλείονος ἄξια σπουδῆς τὰ νῦν.
Κ' Περὶ φιλαδελφίας καὶ φιλοξενίας. ἐν ᾧ, περὶ σωφροσύνης. περὶ αὐταρκείας. περὶ μιμήσεως πατέρων.
ΚΑ' Περὶ τοῦ μὴ σωματικῶς ζῆν κατὰ νόμον, ἀλλὰ πνευματικῶς κατὰ Χριστὸν ἐν ἀρετῇ.
ΚΒ' Εὐχὴ πρὸς τὸν Θεὸν περὶ τῆς εἰς ἀρετὴν ἀγωγῆς καὶ οἰκονομίας.

AD HEBRÆOS EPISTOLA PAULI.
(†) Ἡ ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΑΥΛΟΥ. ΚΕΦ. Α'. Β'.

CAP. I. α'.

MULTIFARIAM & multimodè olim Deus locutus patribus in Pro-
1 ΠΟΛΥΜΕΡΩΣ καὶ πολυτρόπως πάλαι ὁ Θεὸς λαλήσας τοῖς πατράσιν ἐν τοῖς προ- Α'
phetis, In ultimis diebus istis locutus est nobis in filio, quē posuit hæredem
2 φήταις, (α) Ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν τούτων ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν υἱῷ, ὃν ἔθηκε κληρονόμον
universorū, per quē & secula fecit: Qui existens splendor gloriæ, & chara-
3 πάντων, δι' οὗ (β) καὶ τοὺς αἰῶνας ἐποίησεν· Ὃς ὢν ἀπαύγασμα τῆς δόξης, καὶ χαρα-
cter substantiæ ejus, portánsque omnia verbo virtutis suæ, per seipsum
κτὴρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ, φέρων τε τὰ πάντα τῷ ῥήματι τῆς δυνάμεως (γ) αὐτοῦ, δι' ἑαυτοῦ
purgationem faciens peccatorum nostrorum, sedit in dextera maje-
καθαρισμὸν ποιησάμενος τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλω-
statis in excelsis: Tantò præstantior effectus angelis, quantò differentius præ
4 σύνης ἐν ὑψηλοῖς· Τοσούτῳ κρείττων γενόμενος τῶν ἀγγέλων, ὅσῳ διαφορώτερον παρ'
illis hæreditavit nomen. Cui enim dixit aliquādo angelorum; Filius meus es tu,
5 αὐτοὺς κεκληρονόμηκεν ὄνομα. Τίνι γὰρ εἶπέ ποτε τῶν ἀγγέλων, Υἱός μου εἶ σύ, Β'
ego hodiè genui te? & rursum; Ego ero illi in patrem, & ipse erit
ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε; καὶ πάλιν, Ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς πατέρα, καὶ αὐτὸς ἔσται
mihi in filium? Cùm autem iterùm introducit primogenitum in habitatam, dicit;
6 μοι εἰς υἱόν; Ὅταν δὲ πάλιν εἰσαγάγῃ τὸν πρωτότοκον εἰς τὴν οἰκουμένην, λέγει,
Et adorent eum omnes angeli Dei. Et ad quidem angelos di-
7 Καὶ προσκυνησάτωσαν αὐτῷ πάντες ἄγγελοι Θεοῦ. Καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἀγγέλους λέ-
cit; Faciens angelos suos spiritus, & ministros suos, ignis flammam.
γει, Ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα, καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα.
Ad autem filium; Thronus tuus, Deus, in seculum seculi: virga re-
8 Πρὸς δὲ τὸν υἱόν, Ὁ θρόνος σου, ὁ Θεός, εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος· (δ) ῥάβδος εὐ-
ctitudinis, virga regni tui. Dilexisti justitiam, & odisti iniqui-
θύτητος, ἡ ῥάβδος τῆς βασιλείας σου. Ἠγάπησας δικαιοσύνην, καὶ ἐμίσησας (ε) ἀνο- 9
tatem: propter hoc unxit te Deus, Deus tuus, oleum exultationis præ parti-
μίαν· διὰ τοῦτο ἔχρισέ σε ὁ Θεός, ὁ Θεός σου, ἔλαιον ἀγαλλιάσεως παρὰ τοὺς μετό-
cipibus tuis. Et; Tu per principia, Domine, terram fundâsti, & opera manuū
χους σου. Καί, Σὺ κατ' ἀρχάς, Κύριε, τὴν γῆν ἐθεμελίωσας, καὶ ἔργα τῶν χειρῶν
tuarum sunt cœli. Ipsi peribunt, tu autem permanes: & omnes ut vesti- 10
σού εἰσιν οἱ οὐρανοί. Αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις· καὶ πάντες ὡς ἱμά- 11
mentum veterascent: Et velut amictum implicabis eos, & mutabuntur:
τιον παλαιωθήσονται· Καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον ἑλίξεις (ζ) αὐτούς, καὶ ἀλλαγήσονται· 12
tu autem ipse es, & anni tui non deficient. Ad quem autem angelorum di-
σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ, καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσι. Πρὸς τίνα δὲ τῶν ἀγγέλων εἴ- 13
xit aliquando; Sede à dextris meis, quoadusque ponā inimicos tuos scabellum
ρηκέ ποτε, Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν
pedum tuorum? Nónne omnes sunt administratorii spiritus, in ministerium mis-
ποδῶν σου; Οὐχὶ πάντες εἰσὶ λειτουργικὰ πνεύματα, εἰς διακονίαν ἀποστελλό- 14
si propter futuros hæreditare salutem.
μενα διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν.

CAP. II. β'.

Propter hoc oportet abundantiùs nos adhibere auditis, ne quando
Διὰ τοῦτο δεῖ περισσοτέρως (α) ἡμᾶς προσέχειν τοῖς ἀκουσθεῖσι, μήποτε 1
perefluamus.
(β) παραρρυῶμεν.

MS.A. (†) ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ. Κεφ. α'. (α) Ἐπ' ἐσχάτου (β) καὶ ἐποίησεν τοὺς αἰῶνας· (γ) αὐτοῦ, καθαρισμὸν τῶν ἁμαρτιῶν ποιησάμενος ἐκάθισεν (δ) καὶ ἡ ῥάβδος τῆς εὐθύτητος, ἡ ῥάβδος (ε) ἀδικίαν· (ζ) αὐτούς, *ὡς ἱμάτιον, καὶ ἀλλαγήσονται· Κεφ. β'. MS.A. (α) προσέχειν ἡμᾶς (β) παραρυῶμεν.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܐܓܪܬܐ ܕܥܒܪܝܐ ܚܕܥܣܪܐ *

* ܩܦܠܐܘܢ * ܐ *

* ܒܪܡܫܐ ܘܨܦܪܐ ܕܝܠܕܗ ܕܡܪܢ * ܐ *

1 * ܒܟܠ ܡܢܘܬܐ ܘܒܟܠ ܐܕܫܝܢ ܡܠܠ ܐܠܗܐ ܥܡ ܐܒܗܝܢ ܒܢܒܝܐ ܡܢ ܩܕܝܡ.
2 * ܘܒܗܠܝܢ ܝܘܡܬܐ ܐܚܪܝܐ ܡܠܠ ܥܡܢ ܒܒܪܗ. ܕܗܘ ܣܡ ܝܪܬܐ ܕܟܠܡܕܡ. ܘܒܗ ܥܒܕ ܥܠܡܐ.
3 * ܕܐܝܬܘܗܝ ܙܠܝܓܐ ܕܫܘܒܚܗ ܘܨܠܡܐ ܕܝܬܘܬܗ. ܘܐܚܝܕ ܟܠ ܒܚܝܠܐ ܕܡܠܬܗ. ܘܗܘ ܒܩܢܘܡܗ ܥܒܕ ܬܕܟܝܬܐ ܕܚܛܗܝܢ. ܘܝܬܒ ܠܗ ܥܠ ܝܡܝܢܐ ܕܪܒܘܬܐ ܒܡܪܘܡܐ.
4 * ܘܗܘ ܟܠܗ ܝܬܝܪ ܡܢ ܡܠܐܟܐ. ܐܝܟ ܕܝܬܝܪ ܡܢܗܘܢ ܝܪܬ ܫܡܐ.
5 * ܠܐܝܢܐ ܓܝܪ ܡܢ ܡܠܐܟܐ ܐܡܪ ܐܠܗܐ ܕܒܪܝ ܐܢܬ ܐܢܐ ܝܘܡܢܐ ܝܠܕܬܟ. ܘܬܘܒ ܕܐܢܐ ܐܗܘܐ ܠܗ ܐܒܐ. ܘܗܘ ܢܗܘܐ ܠܝ ܒܪܐ.
6 * ܬܘܒ ܕܝܢ ܡܐ ܕܡܥܠ ܠܒܘܟܪܐ ܠܥܠܡܐ. ܐܡܪ ܢܣܓܕܘܢ ܠܗ ܟܠܗܘܢ ܡܠܐܟܘܗܝ ܕܐܠܗܐ.
7 * ܥܠ ܡܠܐܟܐ ܕܝܢ ܐܡܪ. ܕܥܒܕ ܡܠܐܟܘܗܝ ܪܘܚܐ. ܘܡܫܡܫܢܘܗܝ ܢܘܪܐ ܝܩܕܬܐ.
8 * ܥܠ ܒܪܐ ܕܝܢ ܐܡܪ. ܟܘܪܣܝܟ ܐܠܗܐ ܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ. ܫܒܛܐ ܦܫܝܛܐ ܫܒܛܐ ܕܡܠܟܘܬܟ.
9 * ܪܚܡܬ ܟܐܢܘܬܐ ܘܣܢܝܬ ܥܘܠܐ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܡܫܚܟ ܐܠܗܐ ܐܠܗܟ ܡܫܚܐ ܕܚܕܘܬܐ ܝܬܝܪ ܡܢ ܚܒܪܝܟ.
10 * ܘܬܘܒ ܐܢܬ ܡܢ ܒܪܫܝܬ ܫܬܐܣܬܗ ܠܐܪܥܐ. ܘܥܒܕ ܐܝܕܝܟ ܐܢܘܢ ܫܡܝܐ.
11 * ܗܢܘܢ ܢܥܒܪܘܢ ܘܐܢܬ ܩܐܡ ܐܢܬ. ܘܟܠܗܘܢ ܐܝܟ ܢܚܬܐ ܢܒܠܘܢ.
12 * ܘܐܝܟ ܥܦܦܐ ܬܥܘܦ ܐܢܘܢ. ܢܫܬܚܠܦܘܢ. ܘܐܢܬ ܐܝܟ ܕܐܝܬܝܟ ܐܢܬ. ܘܫܢܝܟ ܠܐ ܢܫܠܡܢ.
13 * ܠܐܝܢܐ ܕܝܢ ܡܢ ܡܠܐܟܐ ܐܡܪ ܕܬܒ ܡܢ ܝܡܝܢܝ. ܥܕܡܐ ܕܐܣܝܡ ܒܥܠܕܒܒܝܟ ܟܘܒܫܐ ܬܚܝܬ ܪܓܠܝܟ.
14 * ܠܐ ܗܐ ܟܠܗܘܢ ܐܝܬܝܗܘܢ ܪܘܚܐ ܕܬܫܡܫܬܐ. ܕܡܫܬܕܪܝܢ ܠܬܫܡܫܬܐ ܡܛܠ ܐܝܠܝܢ ܕܥܬܝܕܝܢ ܠܡܐܪܬ ܚܝܐ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܒ *

1 * ܡܛܠ ܗܢܐ ܘܠܐ ܠܢ ܕܢܬܠ ܝܬܝܪܐܝܬ ܠܡܕܡ ܕܫܡܥܢ. ܕܠܐ ܢܦܠ.

EPISTOLA AD HEBRÆOS, CAPUT. I.

Vespere & matutinis Natalis Domini nostri. 1.

OMNIFARIAM, omnibusque mo- 1
dis locutus est Deus cum Patribus nostris per
Prophetas quondam: His autem ultimis die- 2
bus locutus est nobiscum per Filium suum,
quem constituit hæredem omnium, & per
quem condidit secula. Qui quum sit radius 3
gloriæ, & imago substantiæ ejus, complecta-
turque omnia virtute Verbi sui: ille tamen
per semetipsum fecit purgationem peccato-
rum, seditque in dextera majestatis in excel-
sis. Et tantò præstantior fuit Angelis, quan- 4
tò excellentius præ illis nomen acquisivit.
Cui enim ex Angelis dixit unquam Deus, Fi- 5
lius meus ex tu, ego hodie genui te? Et rur-
sum; Ego ero ei pro patre, & ille erit mihi
pro filio. Rursum autem quum inducit pri- 6
mogenitum in mundum, ait; Eum adorent
omnes Angeli Dei. Porrò de Angelis sic 7
dicit; Qui fecit Angelos suos spiritus, &
ministros suos ignem urentem. De filio au- 8
tem ait; Thronus tuus, O Deus, in seculum
seculorum: sceptrum protensum sceptrum
regni tui. Dilexisti justitiam, & odio habui- 9
sti iniquitatem: propterea unxit te Deus, De-
us tuus oleo, lætitiæ præ consortibus tuis. Et 10
iterum; Tu à principio posuisti fundamenta
terræ, & cœli sunt opus manuum tuarum.
Ipsi præteribunt, tu autem stas, & omnes tan- 11
quam vestimenta veterascent; Et tanquam 12
amictum involves eos: ipsi mutabuntur, tu
autem idem es, & anni tui non deficient.
Cuinam autem ex Angelis dixit unquam; Se- 13
de à dextera mea, usquedum posuero inimi-
cos tuos scabellum sub pedibus tuis? Non- 14
ne omnes sunt spiritus administratorii, qui
mittuntur in ministerium propter eos qui fu-
turi sunt hæredes salutis?

CAP. II.

QUamobrem debemus magis attendere iis 1
quæ audivimus, ne cadamus.

Epistola Beati PAULI Apostoli ad HEBRÆOS.
Versio VULGATA LATINA.

CAP. I.

1 Multifariàm, multísque modis olim Deus loquens patribus in prophetis: novis-
2 simè, Diebus istis locutus est nobis in filio, quem constituit hæredem universo-
3 rum, per quem fecit & secula. Qui cùm sit splendor gloriæ, & figura substantiæ
ejus, portánsque omnia verbo virtutis suæ, purgationem peccatorum faciens, se-
4 det ad dexteram majestatis in excelsis: Tantò melior angelis effectus, quantò dif-
5 ferentius præ illis nomen hæreditavit. Cui enim dixit aliquando angelorum;
Filius meus es tu, ego hodiè genui te? Et rursum; Ego ero illi in patrem, & ipse
6 erit mihi in filium? Et cùm iterùm introducit primogenitum in orbem terræ, di-
7 cit; Et adorent eum omnes angeli Dei. Et ad angelos quidem dicit; Qui facit
8 angelos suos spiritus, & ministros suos flammam ignis. Ad filium autem; Thro-
9 nus tuus, Deus, in seculum seculi: virga æquitatis, virga regni tui. Dilexisti ju-
stitiam, & odisti iniquitatem: propterea unxit te Deus, Deus tuus, oleo exulta-
tionis præ participibus tuis. Et; Tu in principio, Domine, terram fundâsti: & 10
opera manuum tuarum sunt cœli. Ipsi peribunt, tu autem permanebis, & omnes 11
ut vestimentum veterascent: Et velut amictum mutabis eos, & mutabuntur: 12
tu autem idem ipse es, & anni tui non deficient. Ad quem autem angelorum 13
dixit aliquando; Sede à dextris meis, quoadusque ponam inimicos tuos scabel-
lum pedum tuorum? Nónne omnes sunt administratorii spiritus, in ministeri- 14
um missi propter eos, qui hæreditatem capient salutis?

CAP. II.

PRopterea abundantiùs oportet observare nos ea quæ audivimus, ne fortè 1
pereffluamus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* رسالة القديس بولص الي العبرانيين * وهي في عدد الرسايل رابعة عشر *

* الفصل الاول *

* قراءة السبت الاول من الصوم * وليلة عيد الميلاد *

* بعدد كثير الاصناف وبحال متلون الانواع خاطب الله الاباء بالانبيا قديما * وفي اخر 1
هذه الايام كلمنا بابنه الذي جعله وارث الكل * الذي به خلق الدهور * الذي لم 2
يزل شعاع مجده وصورة جوهره * وحامل الكل بفعل قدرته * واذ صنع به تطهير خطايانا 3
اجلسه في يمين عظم الجلالة في الاعالي * صايرا بهذا المقدار افضل من الملايكة
قدرا * بمقدار ما انه ورث اسما افضل منهم * لان لمن من الملايكة قال منذ قط انت ابني 4
وانا اليوم ولدتك * وايضا انا اكون له ابا وهو يكون لي ابنا * واذا ادخل البكر ايضا الي 5
المسكونة يقول ليسجد له جميع ملايكة الله * ويوحي الملايكة فيقول الصانع ملايكته 6
ارواحا وخدامه لهيب نار * ويقول للابن كرسيك ايها الاله الي ابد الدهر * عصا ملكك 7
عصا الاستقامة * احببت العدل وابغضت الظلم * من اجل هذا دهنك الله الاهك بزيت 8
الابتهاج اكثر من شركايك * 9

* الاحد الثاني من الصوم المقدس *

* وانت يا رب في المبادي اسست الارض * والسماوات هن اعمال يديك * هم يبادون وانت 10
باق * وكلهم كالثوب يعتقون * وتطويها كالردي وتبدل * وانت علي ماهيتك انت * وسنواتك 11
لن تنقص * تم * افلمن من الملايكة قال قط * اجلس من ميامني الي ان 12
اجعل اعداك تحت موطي قدميك * او ليسوا كلهم ارواحا ذوات خدمة * مرسلين 13
في الخدمة من اجل العتيدين ان يرثوا خلاصا * 14

* الفصل الثاني *

* فلهذا ينبغي لنا ان نصغي الي المسموعات اصغا متكاثرا * ليلا نسقط عن الواجب * 1

Epistola Divi PAULI ad HEBRÆOS: Estque in numero Epistolarum quartadecima.

CAPUT PRIMUM.

Lectio Sabbathi primi Quadragesimæ, & noctis diei festi Nativitatis.

Multigenis rationibus & diversis modis formis locutus est olim 1
Deus Patribus per prophetas; At in 2
fine horum dierum locutus est nobis per
Filium suum, quem fecit hæredem
omnium, per quem creavit secula, Qui 3
est indesinenter splendor gloriæ ejus, &
figura personæ illius, omniáque sustinens
efficaciâ potentiæ suæ: quem etiam, post-
quam per ipsum fecisset expiationem
peccatorum nostrorum, sedere fecit in
dextera magnitudinis majestatis in
excelsis: Eò præstantioris quàm An- 4
geli dignitatis factum, quò præstan-
tius præ illis adeptus est nomen. Nam 5
cui Angelorum dixit unquam, Filius
meus es, & ego hodie genui te? Et
rursum, Ego ero ei pater, & ipse erit
mihi filius? Quùmque induxisset eti- 6
am primogenitum in orbem terrarum,
ait; Adorent eum omnes Angeli Dei.
Angelos verò compellans, dicit; Qui 7
facit Angelos suos spiritus, & ministros
suos flammam ignis. Ad Filium autem 8
dicit; Sedes tua ô Deus, in æternitatem
seculi: virga regni tui, virga recti-
tudinis. Dilexisti justitiam, & odisti 9
iniquitatem: propterea unxit te Deus,
Deus tuus oleo exultationis plus quàm
consortes tuos.

Dominicâ secundâ Jejunii sacrosancti.

Et, Tu O Domine in primordiis fun- 10
dâsti terram, & cœli sunt opera ma-
nuum tuarum: Ipsi peribunt, tu au- 11
tem permanens es: & omnes ut ve-
stimentum veterascent: Et complica- 12
bis eos velut pallium, & mutabuntur:
tu autem ejusdem conditionis es, &
anni tui haudquaquam deficient. Huc-
usque. Cuinam, quæso, Angelorum 13
dixit unquam, Sede à dexteris meis,
quoad ponam inimicos tuos sub sca-
bello pedum tuorum? Nonne sunt 14
omnes spiritus ministratores, ad mi-
nisterium missi propter eos qui futuri
sunt hæredes salutis?

CAP. II.

PRopterea oportet nos attendere re- 1
bus auditis summâ attentione, ut ne
decidamus ab honestate.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

ለሰብአ: ዕብራዊያን::=፦

፩

1 በብዙኅ: ነገር: ወበብዙኅ: መክፈልት: አይድዐ: እግዚአብሔር: ለአበዊነ: በነቢያቲሁ:
በድኅሪ: መዋዕል: ነገረ: በእንተ: ወልዱ: ዘረሰዮ: ወራሴ: ለኵሉ: ዘበእንቲአሁ: ፈጠሮ: ለዓለ
2 ም:=፦ በብርሃነ: ስብሐቲሁ:: ዘውእቱ: በአርአያ: ገጹ: ወዚአሁ: ከመ: ይግነይ: ኵሉ: በቃለ:
ኀይሉ: ወገብረ: በእንቲአሁ: በዘያነጽሕ: ኃጢአተ: ወነበረ: በየማነ: ዕበዩ: በሰማያት:=፦
3 ወመጠነዝ: ሐየሰ: ለመላእክት: ወአዕበዮ: እምኔሆሙ: ወወረሰ: ስመ: ዘየዐቢ: እምኵሉ::=፦
4 ለመኑ: እመላእክቲሁ: ይቤሎሙ: እምአመ: ኮነ: ወልድየ: አንተ: ወአነ: ዮም: ወለድኩከ::
5 ወካዕበ: ይቤ: አነ: እከውኖ: አቡሁ: ወውእቱኒ: ይከውነኒ: ወልድየ::=፦ ወአመ: ካዕበ: ፈነወ:
6 ለበኵሩ: ውስተ: ዓለም: ይቤ: ወይሰግዱ: ሎቱ: ኵሎሙ: መላእክቲሁ: ለእግዚአብሔር:=፦
7 ወበእንተሰ: መላእክቲሁ: ይቤ: ዘይሬስዮሙ: ለመላእክቲሁ: መንፈስ: ወለአለ: ይትለአክዎ:
8 ነደ: እሳት::=፦ ወበእንተሰ: ወልዱ: ይቤ: መንበርከ: እግዚኦ: ለዓለመ: ዓለም:: በትረ: ጽድ
9 ቅ: ወበትረ: መንግሥትከ:=፦ አፍቀርከ: ጽድቀ: ወጸላእከ: ዓመፃ: ወበእንተዝ: ቀብአከ: እግ
10 ዚአብሔር: ቅብአ: ትፍሥሕት: እምእለ: ከማከ::=፦ ወአንተሰ: እግዚኦ: አቅደምከ: ሣረ
11 ርታ: ለምድር:: ወግብረ: እደዊከ: እማንቱ: ሰማያት:=፦ እማንቱሰ: ይትኀጐላ: ወአንተ
ሰ: እግዚኦ: ለዓለም: ትነብር: ወኵሉ: ከመ: ልብስ: ይበሊ:=፦ ወከመ: ሞጣሕት: ትጠውሞ
12 ሙ:: ወከመ: ልብስ: ይትዌለጡ::=፦ ወአንተሰ: አንተ: ክመ: ወዓመቲከኒ: ዘኢየሐልቅ::=፦
13 ለመኑ: እመላእክቲሁ: ይቤሎሙ:: ነበር: በየማንየ:: እስከ: አገብሮሙ: ታሕተ: መከይደ:
14 እገሪከ: ለጸላእትከ::=፦ አኮኑ: ኵሎሙ: መንፈስ: እሙንቱ: ወይትፈነዉ: እሙንቱ:
መላእክት: በእንተ: እለ: ይወርሱ: ሕይወተ::=፦

፪

1 ወበእንተ: ዝንቱ: ርቱዕ: ንትዓቀብ: ፈድፋደ: አለ: ሰማዕነ: ወኢንትሀየይ::=፦

HEBRÆIS.

CAPUT I.

Multo sermone, & multifariàm locutus est Deus patribus nostris per prophe- 1
tas ejus. Ultimis diebus locutus est per filium suum, Quem constituit hære- 2
dem omnium, per quem creavit mundum, Qui est in splendore gloriæ ejus, qui- 3
que est in characterem personæ ejus, & suimet ipsius, ut subjiciantur omnia per
verbum virtutis suæ: & per quem fecit purgationem peccatorum, qui sedet ad
dextram Majestatis in cœlis. Et tantò præstantior est ille Angelis, iisque ma- 4
jor, quantò majus est nomen quod hæreditariò obtinuit, quàm omnium. Cui 5
angelorum ejus dixit ex quo conditi sunt, Filius meus es tu, & ego hodie genui
te? ac rursum dicit; Ego ero ei pater, & ille erit filius meus. Et rursum cùm 6
misit primogenitum suum in mundum dixit, Et incurvabunt se ei omnes Ange-
li Dei. At de Angelis ejus dicit, Qui fecit Angelos suos spiritus, & ministros 7
qui inserviunt ei, flammam ignis. De Filio autem dicit, Thronus tuus Domi- 8
ne, in seculum seculi: & virga regni tui, virga justitiæ. Dilexisti justitiam, 9
& odisti iniquitatem, & propterea unxit te Deus oleo lætitiæ præ tui similibus.
Et tu etiam Domine, in initio terram fundâsti, & cœli sunt opus manuum tuarum: 10
Ipsi peribunt, tu autem in æternum permanebis, & omnes tanquam vestimentum 11
veterascent. Et sicut linteum circumvolves eos, & velut amictus mutabuntur: 12
tu autem idem es, & anni tui non deficient. Ad quem Angelorum dixit, Sede 13
ad dextram meam, donec reduxero inimicos tuos sub scabello pedum tuorum?
Nónne omnes illi sunt spiritus, & in ministerium emittuntur ipsi propter eos 14
qui hæredes sunt salutis.

CAP. II.

ET propterea oportet eò diligentiùs custodire ea quæ audivimus, & nequa- 1
quam rejicere.

ἘΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ἙΒΡΑΙΟΥΣ ΚΕΦ. Γ'. Δ'.

Si enim ille per angelos dictus sermo factus est firmus, & omnis *transgressio*, &
2 Εἰ γὰρ ὁ δι' ἀγγέλων λαληθεὶς λόγος ἐγένετο βέβαιος, καὶ πᾶσα παράβασις, καὶ
inobedientia accepit justam mercedis retributionem: Quomodò nos effugiemus, tan-
3 παρακοὴ ἔλαβεν ἔνδικον μισθαποδοσίαν· Πῶς ἡμεῖς ἐκφευξόμεθα, τη-
tam *negligentes* salutem? quæ initium *accipiens* enarrari per Dominum, ab
λικαύτης ἀμελήσαντες σωτηρίας; ἥτις ἀρχὴν λαβοῦσα λαλεῖσθαι διὰ τοῦ Κυρίου, ὑπὸ
audientibus in nos confirmata est: Contestante Deo signisque
4 τῶν ἀκουσάντων εἰς ἡμᾶς ἐβεβαιώθη· Συνεπιμαρτυροῦντος τοῦ Θεοῦ σημείοις τε
& portentis, & variis virtutibus, & Spiritûs sancti distributionibus, secundùm
καὶ τέρασι, καὶ ποικίλαις δυνάμεσι, καὶ Πνεύματος ἁγίου μερισμοῖς, κατὰ τὴν
suam voluntatem. Non enim angelis subjecit *habitatam* *futuram*, de *qua*
5 αὐτοῦ θέλησιν. Οὐ γὰρ ἀγγέλοις ὑπέταξε τὴν οἰκουμένην τὴν μέλλουσαν, περὶ ἧς
loquimur. Testatus est autem *alicubi* quis, dicens; Quid est homo, quòd memor
6 λαλοῦμεν. Διεμαρτύρατο δέ πού τις, λέγων, Τί ἐστιν ἄνθρωπος, ὅτι μιμνή-
es ejus: aut filius hominis, quoniam visitas eum? Minuisti eum *breve*
7 σκῃ αὐτοῦ; ἢ υἱὸς ἀνθρώπου, ὅτι ἐπισκέπτῃ αὐτόν; Ἠλάττωσας αὐτὸν βραχύ
quiddam præ angelis: gloriâ & honore coronâsti eum, & constituisti eum super
τι παρ' ἀγγέλους· δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτόν, καὶ κατέστησας αὐτὸν ἐπὶ
opera manuum tuarum. Omnia subjecisti sub pedibus ejus. In enim
8 τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου. Πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ. ἐν γὰρ
subjecisse ei omnia, nihil dimisit ei non subjectum: Nunc autem necdum
τῷ ὑποτάξαι αὐτῷ τὰ πάντα, οὐδὲν ἀφῆκεν αὐτῷ ἀνυπότακτον· νῦν δὲ οὔπω
videmus ei omnia subjecta. Eum autem *breve quid præ angelis mino-*
9 ὁρῶμεν αὐτῷ τὰ πάντα ὑποτεταγμένα. Τὸν δὲ βραχύ τι παρ' ἀγγέλους ἠλατ- Γ'
ratum, videmus Jesum, propter passionem mortis, gloriâ & honore coro-
τωμένον, βλέπομεν Ἰησοῦν, διὰ τὸ πάθημα τοῦ θανάτου, δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφανω-
natum, ut gratiâ Dei pro omnibus gustaret mortem. Decebat enim eum, propter
10 μένον, ὅπως χάριτι Θεοῦ ὑπὲρ παντὸς γεύσηται θανάτου. Ἔπρεπε γὰρ αὐτῷ, δι'
quem omnia, & per quem omnia, multos filios in gloriam *adducentem*, au-
ὃν τὰ πάντα, καὶ δι' οὗ τὰ πάντα, πολλοὺς υἱοὺς εἰς δόξαν ἀγαγόντα, τὸν ἀρ-
ctorem salutis eorum, per *passiones* consummare. Qui enim
11 χηγὸν τῆς σωτηρίας αὐτῶν, διὰ παθημάτων τελειῶσαι. Ὅ, τε γὰρ

sanctificans & *sanctificati*, ex uno omnes. Propter quā causam non confunditur fra-
ἁγιάζων καὶ οἱ ἁγιαζόμενοι, ἐξ ἑνὸς πάντες. Δι' ἣν αἰτίαν οὐκ ἐπαισχύνεται ἀδελ-
tres eos vocare, Dicens; Annuntiabo nomen tuum fratribus meis: in me-
φοὺς αὐτοὺς καλεῖν, Λέγων, Ἀπαγγελῶ τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου· ἐν μέ- 12
dio Ecclesiæ laudabo te. Et iterum; Ego ero fidens in eum. Et ite-
σῳ ἐκκλησίας ὑμνήσω σε. Καὶ πάλιν, Ἐγὼ ἔσομαι πεποιθὼς ἐπ' αὐτῷ. καὶ πά- 13
rum; Ecce ego & pueri, quos mihi dedit Deus. Quia ergò pueri com-
λιν, Ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ παιδία, ἅ μοι ἔδωκεν ὁ Θεός. Ἐπεὶ οὖν τὰ παιδία κε- 14
municaverunt carni & sanguini, & ipse *consimiliter* participavit eisdem, ut
κοινώνηκε (γ) σαρκὸς καὶ αἵματος, καὶ αὐτὸς παραπλησίως μετέσχε τῶν αὐτῶν, ἵνα
per mortem *aboleret robur habentem* mortis, id est, diabo-
διὰ τοῦ θανάτου καταργήσῃ τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τουτέστι, τὸν διάβο-
lum: Et liberaret *hos quicunque* timore mortis per *omne vivere* ob-
λον· Καὶ (δ) ἀπαλλάξῃ τούτους ὅσοι φόβῳ θανάτου διὰ παντὸς τοῦ ζῆν ἔνο- 15
noxii erant servituti. Non enim *videlicet* angelos apprehendit, sed semen
χοι ἦσαν δουλείας. Οὐ γὰρ δήπου ἀγγέλων ἐπιλαμβάνεται, ἀλλὰ σπέρματος 16
Abrahæ apprehendit. Undè debuit per omnia fratribus simila-
Ἀβραὰμ ἐπιλαμβάνεται. Ὅθεν ὤφειλε κατὰ πάντα τοῖς ἀδελφοῖς (ε) ὁμοιωθῆ- 17
ri, ut misericors fieret, & fidelis Pontifex *ea quæ* ad Deum, *ad ex-*
ναι, ἵνα ἐλεήμων γένηται, καὶ πιστὸς ἀρχιερεὺς τὰ πρὸς τὸν Θεόν, εἰς τὸ ἱλά-
piandum peccata populi. In *quo* enim passus est ipse tentatus, *potest*
σκεσθαι (ζ) τὰς ἁμαρτίας τοῦ λαοῦ. Ἐν ᾧ γὰρ πέπονθεν αὐτὸς πειρασθείς, δύναται 18
tentatis auxiliari.
τοῖς πειραζομένοις βοηθῆσαι.

CAP. III. γ'.

Undè, fratres sancti, vocationis *supercœlestis* participes, considerate Apostolum
[Δ' Ὅθεν, ἀδελφοὶ ἅγιοι, κλήσεως ἐπουρανίου μέτοχοι, κατανοήσατε τὸν ἀπόστολον 1
& pontificem confessionis nostræ *Christum* Jesum: *Fidelem existentem faci-*
καὶ ἀρχιερέα τῆς ὁμολογίας (α) ἡμῶν Χριστὸν Ἰησοῦν· Πιστὸν ὄντα τῷ ποιή- 2
enti illum, sicut & Moyses in omni domo ejus.
σαντι αὐτόν, ὡς καὶ Μωσῆς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ.

MS.A. (γ) αἵματος καὶ σαρκός, (δ) ἀποκαταλλάξῃ (ε) ὁμοιωθῆναι, (ζ) τῆς ἁμαρτίας   Κεφ. γ'. MS.A. (α) ἡμῶν Ἰησοῦν· Πιστὸν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

2 Si enim sermo qui pronuntiatus est per angelos, fuit firmus; & quisquis audiit & transgressus est eum, accepit compensationem in justitia; 3 Quomodo nos effugiemus, si contemnamus eos *sermones* qui vivi sunt, eos *inquam* qui enarrari cœperunt à Domino nostro: & ab his qui ex eo audierunt, in nobis confirmati fuerunt? 4 Quum de iis attestatus sit Deus signis, & miraculis, & variis virtutibus, ac distributionibus Spiritûs sanctitatis, quæ datæ sunt juxta ipsius voluntatem.

Statio prima parasceves Crucifixionis. 2.

5 Non enim Angelis subjecit mundum futurum de quo loquimur. 6 Sed sicut testatur Scriptura, & ait; Quid est homo quòd memor fueris ejus, & filius hominis quòd inviseris eum? 7 Summisisti eum paulisper præ Angelis: gloriam & honorem imposuisti capiti ipsius, & authoritatem ei dedisti in opus manuum tuarum. 8 Omniaq; subjecisti sub pedibus ejus. In hoc autem quòd omnia ei subjecit, nihil omisit quod subjectum non sit. Nunc autem necdum videmus omnia ei subjecta. 9 Eum autem qui paulisper summissus fuit præ Angelis, videmus esse ipsum Jesum propter passionem mortis suæ, gloriamq; & honorem ipsius capiti impositum: nam Deus ipse per gratiam suam pro omnibus gustavit mortem. 10 Decebat enim eum per quem omnia, & propter quem omnia, qui filios multos introduxerat in gloriam suam, ipsum principem salutis eorum per passiones perfectum reddere. 11 Qui enim sanctificat & qui sanctificantur ab uno sunt omnes. Propterea non erubuit eos vocare fratres suos, 12 Dum ait; Annuntiabo nomen tuum fratribus meis, & in medio ecclesiæ laudabo te. 13 Et rursum, Ego ero fidens in eo. Et iterum, Ecce ego & filii quos dedisti mihi, Deus.

Pro Genitrice Dei. 3.

14 Quoniam enim filii participes fuerunt carnis & sanguinis, ipse quoque eodem modo particeps factus est harum earundem rerum, ut per mortem suam aboleret eum qui habebat mortis imperium, hoc est, Satanam: 15 Et solveret eos, qui timore mortis, in tota vita sua mancipabantur servituti. 16 Non enim ex Angelis assumpsit, sed assumpsit ex semine Abraham. 17 Propterea justum erat ut per omnia similis fieret fratribus suis, ut misericors fieret, & summus sacerdos fidelis in his quæ Dei sunt, expiaretque peccata populi. 18 Ex hoc enim quod ipse perpessus est, & tentatus, potest & iis opem ferre qui tentantur.

CAP. III.

1 Proinde, fratres mei sancti, qui vocati estis vocatione cœlesti, contemplamini hunc Apostolum & summum sacerdotem confessionis nostræ Jesum Christum: 2 Quòd fidelis sit ei qui fecit ipsum, sicut Moses in tota domo illius.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

2 ወሶበሁ ፡ በእንተ ፡ መላእክቲሁ ፡ ይቤ ፡ ጽኑዓነ ፡ እምኮነ ፡ ወኵሉ ፡ ኃጢአት ፡ ዓቢይ ፡
3 እንተ ፡ ኮነነ ፡ ፍዳሁ ፡፡=፡ እፎ ፡ እንከ ፡ ናመስጥ ፡ ንሕነ ፡ መጠነዝ ፡ ሕይወተ ፡ እስከተ
ፉ ፡ እንተ ፡ ቀደመት ፡ ተነግሮ ፡ በኀበ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወእለሰ ፡ ሰምዑ ፡ በኀቤነ ፡ አጽንዑ ፡፡=፡
4 በኀበ ፡ እግዚአብሔር ፡ ያርኢ ፡ ስምዐ ፡ በትእምርት ፡ ወበመንክር ፡ ወዘዘዚአሁ ፡ ኀይ
5 ል ፡ ዘክመ ፡ ክፉለ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ በዘወአቱ ፡ ፈቀደ ፡፡=፡ እስመ ፡ አኮ ፡ ለመላእ
6 ክት ፡ ዘአዘዘ ፡ ዓለመ ፡ ዘይመጽእ ፡ ዘበእንቲአሁ ፡ ንነግር ፡፡=፡ ወቦኀበ ፡ ለስምዐ ፡ ወይቤ ፡
ምንትኑ ፡ ሰብእ ፡ ከመ ፡ ትዝክር ፡ ለእጓለ ፡ እመሕያው ፡ ከመ ፡ ተሐውጾ ፡፡=፡

2 *Etenim si quod per Angelos ejus dixit, inde à principio confirmatum fuit nobis, & omne peccatum magnum ut fuit, adjudicavit ei retributionem ejus:* 3 *Quomodo igitur nos effugiemus, si à tantâ salute recidemus, quæ primùm per Dominum enarrata est: quique audierunt, eam nobis confirmârunt.* 4 *Quum à Deo declaratum fuit testimonium, per signa & per prodigia, pérque virtutes varias, juxta distributionem Spiritûs sancti, in quibus ille voluit.* 5 *Non enim angelis subordinavit mundum futurum, de quo loquimur.* 6 *Est autem ubi testatur, & dicit; Quid est homo quòd memor sis ejus, filius hominis quòd invisis eum?*

Versio VULGATA LATINA.

2 Si enim qui per Angelos dictus est sermo, factus est firmus, & omnis prævaricatio & inobedientia accepit justam mercedis retributionem: 3 Quomodò nos effugiemus, si tantam neglexerimus salutem? quæ cùm initium accepisset enarrari per Dominum, ab eis, qui audierunt, in nos confirmata est, 4 Contestante Deo signis & portentis, & variis virtutibus, & Spiritûs sancti distributionibus secundùm suam voluntatem. 5 Non enim Angelis subjecit Deus orbem terræ futurum, de quo loquimur. 6 Testatus est autem in quodam loco quis, dicens; Quid est homo quod memor es ejus, aut filius hominis quoniam visitas eum? 7 Minuisti eum paulò minùs ab Angelis: gloriâ & honore coronâsti eum: & constituisti eum super opera manuum tuarum. 8 Omnia subjecisti sub pedibus ejus. In eo enim quòd omnia ei subjecit, nihil dimisit non subjectum ei. Nunc autem necdum videmus omnia subjecta ei. 9 Eum autem, qui modico quàm Angeli minoratus est, videmus Jesum, propter passionem mortis, gloriâ & honore coronatum: ut gratiâ Dei, pro omnibus gustaret mortem. 10 Decebat enim eum, propter quem omnia, & per quem omnia, qui multos filios in gloriam adduxerat, auctorem salutis eorum per passionem consummare. 11 Qui enim sanctificat, & qui sanctificantur, ex uno omnes. Propter quam causam non confunditur fratres eos vocare, dicens; 12 Nuntiabo nomen tuum fratribus meis: in medio Ecclesiæ laudabo te. 13 Et iterùm; Ego ero fidens in eum. Et iterum; Ecce ego, & pueri mei, quos dedit mihi Deus. 14 Quia ergò pueri communicaverunt carni & sanguini, & ipse similiter participavit eisdem, ut per mortem destrueret eum, qui habebat mortis imperium, id est, diabolum: 15 Et liberaret eos, qui timore mortis per totam vitam obnoxii erant servituti. 16 Nusquam enim Angelos apprehendit, sed semen Abrahæ apprehendit. 17 Undè debuit per omnia fratribus similari, ut misericors fieret, & fidelis pontifex ad Deum, ut repropitiaret delicta populi. 18 In eo enim, in quo passus est ipse & tentatus, potens est & eis, qui tentantur, auxiliari.

CAP. III.

1 Undè, fratres sancti, vocationis cœlestis participes, considerate Apostolum & pontificem confessionis nostræ Jesum: 2 Qui fidelis est ei, qui fecit illum, sicut & Moyses in omni domo ejus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* لعيد رييس الملايكة * فلين كان الذي قيل في الملايكة صار صادقا * وكل مخالفة ومعصية 2
احدث مكافاة واجبة * فكيف نفلت نحن اذ قد اهونا بخلاص مقداره هكذا عظما * الخلاص 3
الذي بالرب احد الذين سمعوه مبدا التكلم به * تم * وكمعي عندنا صدقه مع شهادة الله 4
بجرايح وايات وبقوات متلونة اصنافها * وبتوزيعات روح القدس * كما يخص بمشيته * تم * الاحد *
* لانه ما اخضع المسكونة الموتية التي عنها نتكلم للملايكة * اذ قد اشهدهم احد في موضع 5 6
قايلا * من هو الانسان انك تذكره * او ابن الانسان حتى انك تتعهده * اقللته دون الملايكة 7
يسيرا * كللته بالمجد والكرامة * واقمته على اعمال يديك * اخضعت الكل تحت اسفل قدميه * 8
لانه باخضاعه له الكل لم يترك شيا غير خاضع له * فالان ما قد راينا كافة البرايا خاضعة له *
* بل نعاين يسوع المنقوص دون الملايكة يسيرا من اجل الم الموت * مكللا بالمجد والكرامة * 9
لكيما بنعمة الله يذوق الموت من اجل الكل * لانه لاق به الذي من اجله الكل وبه الكل * 10
واذ اورد بنين كثيرين الى المجد * ان يتمم راس خلاصهم بالالام * تم * * قراءة لعيد
البشارة الالهية * * لان المقدس والمقدسين من واحد كلهم * فمن اجل هذه العلة لن 11
يانف ان يسميهم اخوة * قايلا لابشرن باسمك اخوتي * ولاسبحنك في وسط البيعة * وايضا 12 13
ساكون انا متوكلا عليه * وايضا هاانذا والغلمان الذين اعطانيهم الله * فاذ شارك الغلمان بشرا 14
او دما * شارك وهو ايضا مثلهم نظيرهم * ليبطل بموته من له عز الموت * اي المحال * ويعتقهم 15
الذين كانوا كل زمان حياتهم خوفا من الموت تحت رق العبودية * لان من الواضح انه لم ياخذ 16
من الملايكة بل اخذ من نسل ابراهيم * فلذاك واجب ان يتشبه باخوته في ساير احوالهم * 17
ليصير رحوما * ورييس كهنة امينا يطهر امورا لدي الله * ليغفر خطايا الشعب * لانه بما صابه 18
هو لما امتحن يقتدر ان يعين الممتحنين * تم * الفصل الثالث * * قراءة لتجديد
كنيسة * * فلذلك يا اخوتي القديسون ويا شركاء الدعوة السماوية * تاملوا يسوع 1
المسيح رسول ورييس كهنة اعترافنا * الذي هو امين عند من صنعه في بيته كله كموسى * 2

Pro solennitate principis Angelorum.

2 *Et enim si quod dictū est de Angelis, veritate comprobatum est: omnisq; inobedientia & contumacia debitam retributionem accepit:* 3 *Quomodo nos effugiemus, si neglexerimus salutem dignitatis adeo ingentis? salutem inquam, de qua loquendi initium sumpserunt in Domino qui eam audierunt:* Hactenus. 4 *Cujus etiam veritas comprobata est apud nos (præter Dei testimonium) prodigiis, & signis, atque diversimodis virtutibus, & Spiritus sancti distributionibus pro suapte voluntate.* Finis. Dominica.

5 *Non enim subjecit Angelis mundum superstitem, de quo loquimur:* 6 *Quum quidam interroget quodam in loco, dicens; Quis est homo, ut memineris illius: aut filius hominis, ut visites eum?* 7 *Fecisti eum paulò minorem Angelis: coronâsti eum gloriâ & honore, & præfecisti eum operibus manuum tuarum:* 8 *Omnia subjecisti sub imis pedibus ejus. Enimvero subjiciendo illi omnia, nihil omisit quod non esset ei subjectum. At nunc nondum vidimus creaturas omnes illi subjectas.* 9 *Sed videmus Jesum paulò inferiorem Angelis, propter mortis perpessionem, gloriâ & honore coronatum: ut ex Dei gratia mortem gustaret pro omnibus.* 10 *Decuit enim, propter quem omnia, & per quem omnia, quique multos filios ad gloriam adduxerat, caput salutis eorum passionibus perficere.* Finis.

Lectio pro Annuntiatione divina.

11 *Nam sanctificator & sanctificati, ex uno sunt omnes: & hanc ob causam non dedignatur vocare eos fratres,* 12 *Dicens; Annuntiabo quidem nomen tuum fratribus meis, & laudabo te in medio Ecclesiæ.* 13 *Et rursum, Ego ero fretus ipso. Et iterum, Ecce ego & pueri quos dedit mihi Deus.* 14 *Quum igitur pueri carni & sanguini communicârint, ipse quoque proprietatibus eorum communicavit instar ipsorum: ut sua morte aboleret eum qui potentiam habebat mortis, nempe Fraudulentum:* 15 *Et liberaret eos qui toto vitæ suæ tempore fuerant ob metum mortis sub ditione servitutis.* 16 *Manifestum est enim quod ipse non assumpsit ex Angelis sed assumpsit ex Abrahæ prosapia.* 17 *Itaque debitum illud erat, ut assimilaretur fratribus suis in cunctis eorum conditionibus: ut fieret misericors, & princeps sacerdotum fidelis, res nostras apud Deum purgans, expiansque peccata populi.* 18 *Nam ex his quæ contigerunt ei quando tentatus est, potest juvare tentatos* Finis. *CAP. III.*

Lectio in renovatione alicujus Ecclesiæ.

1 *Proinde ô fratres mei sancti, & ô participes vocationis cœlestis, considerate Jesum Christum Apostolum & principem sacerdotum confessionis nostræ.* 2 *Qui fidelis est erga eum qui fecit illum in tota domo sua similem Mosi.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

7 አሕፀፅካሁ ፡ ሕቀ ፡ እምላእክቲከ ፡ ክብረ ፡ ወስብሐተ ፡ ወሰኮ ፡ ወሤምኮ ፡ ውስተ ፡ ኵ
8 ሉ ፡ ግብረ ፡ እደዊከ ፡፡=፡ ወኵሎ ፡ አግረርከ ፡ ሎቱ ፡ ታሕተ ፡ እገሪሁ ፡፡ ወአግሪሮ ፡ ሎ
ቱ ፡ ወአልቦ ፡ ዘሐደገ ፡ ዘኢያግረረ ፡ ሎቱ ፡፡ ወይእዜሰ ፡ ዓዲ ፡ አርአየነ ፡ ከመ ፡ ኵሎ ፡
9 አግረረ ፡ ሎቱ ፡፡=፡ ወይእዜሰ ፡ አሕፀጾ ፡ ሕቀ ፡ እምላእክቲሁ ፡፡ ወነሁ ፡ አርአዮ ፡ ለኢ
የሱስ ፡ በእንተ ፡ ውእቱ ፡ ሕማመ ፡ ሞት ፡ ክብረ ፡ ወስብሐተ ፡ ተከለለ ፡ ከመ ፡ በጸጋ ፡
10 እግዚአብሔር ፡ በእንተ ፡ ኵሉ ፡ ይጥዐም ፡ ለሞት ፡ ውእቱ ፡፡=፡ ወደለወ ፡ እስመ ፡ ኵ
ሉ ፡ በእንቲአሁ ፡ ወእምኔሁ ፡ ኵሎ ፡ ወያበውኦን ፡ ውሉድ ፡ እለ ፡ ለብዙኅ ፡ ውስተ ፡ ስብ
11 ሐት ፡ ወመልአከ ፡ ሕይወቶሙ ፡ ቀተሉ ፡፡=፡ ወስበሂ ፡ ይቄድሱ ፡ ወእለሂ ፡ ይትቄደሱ ፡ በ
12 ምዕር ፡ ኵሎሙ ፡ ወበእንተዝ ፡ ኢየሐፍር ፡ ለኃዊየ ፡ ብሂሎቶሙ ፡፡=፡ ወይቤ ፡ አየ
13 ድዖሙ ፡ ሰመከ ፡ ለአኃዊየ ፡ ወበማእከለ ፡ ማኅበር ፡ እሴብሐከ ፡፡=፡ ወካዕበ ፡ ይ
14 ቤ ፡ ነየ ፡ አነ ፡ ወደቂቅየ ፡ ዘወሀበኒ ፡ እግዚአብሔር ፡፡=፡ ወረሰዮሙ ፡ ለደቂቁ ፡ ከመ ፡
ይስተፋወ ፡ በሥጋሁ ፡ ወደሙ ፡ ወውእቱኒ ፡ ከመ ፡ ቢጾሙ ፡ ኮኖሙ ፡ ሎሙ ፡፡ ከመ ፡ በው
15 እቱ ፡ ሞት ፡ ይስዐሮ ፡ ለመልአከ ፡ ሞት ፡ ወለሰይጣን ፡፡=፡ ወያዕርፎሙ ፡ ለኵሎሙ ፡
16 እለ ፡ ይፈርህዎ ፡ ለሞት ፡ በኵሉ ፡ ጊዜ ፡ እለ ፡ ተኰነኑ ፡ ይትቀነዩ ፡፡=፡ ወዘኢአኮ ፡ መ
17 ላእክተ ፡ ተወክፈ ፡ አኮኑ ፡ ዘርአ ፡ አብርሃም ፡ አልዐለ ፡፡=፡ ወእንበይነ ፡ ዝንቱ ፡ ረ
ቱዕ ፡ ይትመሰሎሙ ፡ ለአኃዊሁ ፡ ከመ ፡ ይኩኖሙ ፡ መሐሬ ፡ በኵሉ ፡፡ ወጻድቅ ፡ ሊቀ ፡ ካህናት ፡
18 ለመንገለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ከመ ፡ ይስረይ ፡ ኃጢአተ ፡ ሕዝብ ፡፡=፡ እስመ ፡ አመከሮ ፡ ወአሐ
መሞ ፡ ክህለ ፡ ረድኦቶሙ ፡ ለሕሙማን ፡፡=፡
ር
1 ይእዜኒ ፡ አኃዊነ ፡ ቅዱሳን ፡ ወጽዉዓን ፡ እምሰማይ ፡ ከማነ ፡ ርእይዎ ፡ ለሐዋርያክሙ ፡ ሊቀ ፡ ካህና
2 ት ፡ ዘኪያሁ ፡ ትትአመኑ ፡፡ ኢየሱስ ፡፡=፡ ጻድቅ ፡ ወምእመን ፡ ለዘፈነዎ ፡ በከመ ፡ ሙሴ ፡
በኵሉ ፡ ቤቱ ፡፡=፡

7 *Minuisti eum paululùm præ Angelis tuis, gloriam & honorem adjecisti ei, & constituisti eum inter omnia opera manuum tuarum:* 8 *Et omnia subjecisti ei sub pedibus ejus: Et ita ei subjecit illa, ut nihil omisit non subjectum ei: idque nunc etiam declaravit nobis, quòd omnia ei subjecit.* 9 *Et nunc quidem minuit eum paululùm ab Angelis ejus, & ecce declaravit Jesum per ipsum mortis cruciatum, gloriâ & honore coronatum, ut per gratiam Dei ipsam mortem gustaret pro omnibus.* 10 *Et decuit eum, quoniam omnia propter eum, & ex eo omnia, ideò adducendo multos filios ad gloriam, ut principem salutis eorum interficerent.* 11 *Proinde qui sanctificant, & qui sanctificantur simul* sunt *omnes: & propterea non erubescit dicere eis, Fratres mei,* 12 *Dicens; Prædicabo nomen tuum fratribus meis, & in medio congregationis laudabo te.* 13 *Et rursum dicit, Ecce ego, & pueruli quos concessit mihi Deus.* 14 *Et fecit pueros suos, ut participes essent carnis ejus & sanguinis ejus, & ille etiam tanquam frater factus est iis, ut per ipsam mortem aboleret principem mortis, nempe Satanam:* 15 *Et ut quietem daret iis omnibus, qui nullo non tempore timerent mortem, quique adjudicati erant, eique subditi.* 16 *Et qui nequaquam assumpsit Angelos: nónne semen Abrahæ exaltavit?* 17 *Et propter hoc conveniens fuit, cum fratribus suis conformem fieri, ut esset misericors in omnibus, & justus pontifex apud Deum ad dimittendum peccata populi.* 18 *Quoniam quum tentavit* Deus *& afflixit illum, potest* ille *auxiliari iis qui affliguntur.*

CAP. III.

1 *Nunc autem, fratres nostri sancti & vocati à cælo, quemadmodum & nos, respicite Apostolum vestrum, principem sacerdotum quem confitemur, Jesum,* 2 *Justum & fidelem ei qui misit eum, sicut Moses fuit in tota domo sua.*

'ΕΠΙΣΤΟΛΗ' ΠΡΟ'Σ 'ΕΒΡΑΊΟΥΣ. ΚΕΦ. Δ'. Ε'.

Amplioris enim gloriæ iſte præ Moyſe dignus eſt habitus, quantò ampliorem ho-
3 Πλείονος γὰρ (β) δόξης οὗτος παρὰ Μωσῆν ἠξίωται, καθ' ὅσον πλείονα τι-
norem habet domus conſtruens illam. Omnis namque domus conſtruitur
4 μὴν ἔχει τοῦ οἴκου ὁ κατασκευάσας αὐτόν. Πᾶς γὰρ οἶκος κατασκευάζεται
ab aliquo: at omnia conſtruens, Deus. Et Moyſes quidem
5 ὑπό τινος· (γ) ὁ δὲ τὰ πάντα κατασκευάσας, Θεός. Καὶ Μωσῆς μὲν
fidelis in tota domo ejus, tanquam famulus, in teſtimonium dicendo-
πιστὸς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ὡς θεράπων, εἰς μαρτύριον τῶν λαληθησομέ-
rum: Chriſtus verò tanquā filius in domo ſua: cujus domus ſumus nos, ſi
6 νων· Χριστὸς δὲ ὡς υἱὸς ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ· οὗ οἶκός ἐσμεν ἡμεῖς, ἐάν
fiduciam & gloriationem ſpei uſque ad finem firmam retine-
περ τὴν παρρησίαν καὶ τὸ καύχημα τῆς ἐλπίδος μέχρι τέλους βεβαίαν κατά-
amus. Ideò ſicut dicit Spiritus ſanctus; Hodiè ſi vocem e-
7 σχωμεν. Διὸ καθὼς λέγει τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐ-
jus audieritis, Ne obdurate corda veſtra, ſicut in exacerbatione,
8 τοῦ ἀκούσητε, Μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ,
ſecundùm diem tentationis in deſerto, Ubi tentaverunt me
9 κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ, Οὗ (δ) ἐπείρασάν με οἱ
patres veſtri, probaverunt me, & viderunt opera mea Quadraginta annis.
10 πατέρες ὑμῶν, ἐδοκίμασάν με, καὶ εἶδον τὰ ἔργα μου (ε) Τεσσαράκοντα ἔτη.
Ideò infenſus fui generationi huic, & dixi; Semper errant corde:
διὸ προσώχθισα τῇ γενεᾷ (ζ) ἐκείνῃ, καὶ εἶπον, Ἀεὶ πλανῶνται τῇ καρδίᾳ·
ipſi autem non cognoverunt vias meas: Ut juravi in ira mea; Si
11 αὐτοὶ δὲ οὐκ ἔγνωσαν τὰς ὁδούς μου· Ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου, Εἰ
introibunt in requiem meam. Videte, fratres, ne quando erit in
12 εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου. Βλέπετε, ἀδελφοί, μήποτε ἔσται ἔν
aliquo veſtrûm cor malum incredulitatis, in diſcedere à Deo vivo:
τινι ὑμῶν καρδία πονηρὰ ἀπιστίας, ἐν τῷ ἀποστῆναι ἀπὸ Θεοῦ ζῶντος·
Sed adhortamini voſmetipſos per unumquemque diem, uſque quò Hodiè
13 Ἀλλὰ παρακαλεῖτε ἑαυτοὺς καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ἄχρις οὗ τὸ Σήμερον
cognominatur: ut non obduretur quis ex vobis deceptione peccati. Parti-
14 καλεῖται· ἵνα μὴ σκληρυνθῇ τις ἐξ ὑμῶν ἀπάτῃ τῆς ἁμαρτίας. Μέτ-
cipes enim effecti ſumus Chriſti, ſi modò initium ſubſtantiæ uſ-
οχοι γὰρ (η) γεγόναμεν τοῦ Χριστοῦ, ἐάνπερ τὴν ἀρχὴν τῆς ὑποστάσεως (θ) μέ-
que ad finem firmum retineamus: In dici; Hodiè ſi vo-
χρι τέλους βεβαίαν κατάσχωμεν· Ἐν τῷ λέγεσθαι, Σήμερον ἐὰν τῆς φω- 15
cem ejus audieritis, ne obdurate corda veſtra, quemadmodùm in ex-
νῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ πα-
acerbatione. Quidam enim audientes exacerbaverunt, ſed non omnes e-
ραπικρασμῷ. Τινὲς γὰρ ἀκούσαντες παρεπίκραναν, ἀλλ' οὐ πάντες οἱ ἐξ- 16
greſſi ex Ægypto per Moyſen. Quibus autem infenſus eſt quadragin-
ελθόντες ἐξ Αἰγύπτου διὰ Μωσέως. Τίσι (ι) δὲ προσώχθισε τεσσαράκον- 17
ta annis? nónne peccantibus, quorum corpora ceciderunt in deſerto?
τα ἔτη; οὐχὶ τοῖς (κ) ἁμαρτήσασιν, ὧν τὰ κῶλα ἔπεσεν ἐν τῇ ἐρήμῳ;
Quibus autem juravit non introire in requiem ipſius, ſi non in-
Τίσι δὲ ὤμοσε μὴ εἰσελεύσεσθαι εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἀ- 18
creduliſ? Et videmus quia non potuerunt introire propter incredulitatē.
πειθήσασι; Καὶ βλέπομεν ὅτι οὐκ ἠδυνήθησαν εἰσελθεῖν δι' ἀπιστίαν. 19

CAP. IV. δ'.

E' Timeamus ergò ne quandoque relictâ pollicitatione introeundi in re-
Φοβηθῶμεν οὖν μήποτε καταλειπομένης ἐπαγγελίας εἰσελθεῖν εἰς τὴν κα- 1
quiem ejus, exiſtimetur aliquis ex vobis defici. Etenim ſumus evan-
τάπαυσιν αὐτοῦ, δοκῇ τις ἐξ ὑμῶν ὑστερηκέναι. Καὶ γάρ ἐσμεν εὐηγ- 2
gelizati, quemadmodùm & illi. Sed non profuit ſermo auditûs il-
γελισμένοι, καθάπερ κἀκεῖνοι· ἀλλ' οὐκ ὠφέλησεν ὁ λόγος τῆς ἀκοῆς ἐ-
lis non admiſtus fidei audientibus. Ingrediemur enim
κείνους, μὴ (α) συγκεκραμένος τῇ πίστει τοῖς ἀκούσασιν. (β) Εἰσερχόμεθα γὰρ 3
in requiem credentes, quemadmodùm dixit; Sicut juravi in i-
εἰς τὴν κατάπαυσιν οἱ πιστεύσαντες, καθὼς εἴρηκεν, Ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀρ-
ra mea; Si introibunt in requiem meam: & quidem operibus à
γῇ (γ) μου, Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου· καίτοι τῶν ἔργων ἀπὸ
fundatione mundi genitis.
καταβολῆς κόσμου γενηθέντων.

MS. A. (β) οὗτος δόξης (γ) ὁ δὲ πάντα (δ) ἐπείρασαν οἱ πατέρες ὑμῶν, ἐνδοκίμασαν (ε) Τεσσεράκοντα (ζ) ταύτῃ, καὶ εἶπα, (η) τοῦ Χριστοῦ γεγόναμεν, (θ) αὐτοῦ μέχρι (ι) δὲ καὶ προσώχθισεν τεσσεράκοντα (κ) ἀπειθήσασιν, Κεφ. δ'. MS. A. (α) συγκεκερασμένους (β) Εἰσερχώμεθα οὖν εἰς (γ) μου, * Εἰσελεύσονται

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

3 * ܣܓܝܐ ܗܘ ܓܝܪ ܫܘܒܚܗ ܕܗܢܐ ܡܢ ܕܡܘܫܐ܂ ܐܝܟܢܐ ܕܣܓܝ ܐܝܩܪܗ ܕܒܢܝܗ
4 ܕܒܝܬܐ ܡܢ ܒܝܬܗ܂ * ܟܠ ܒܝܬܐ ܓܝܪ ܡܢ ܐܢܫ ܡܬܒܢܐ܂ ܗܘ ܕܝܢ ܕܟܠ ܒܢܐ ܐܠܗܐ ܗܘ܂
5 * ܘܡܘܫܐ ܐܝܟ ܥܒܕܐ ܡܗܝܡܢܐ ܒܟܠܗ ܒܝܬܐ ܠܣܗܕܘܬܐ ܕܗܠܝܢ ܕܥܬܝܕܢ ܗܘܝ ܠܡܬܡܠܠܘ ܒܐܝܕܗ܂
6 * ܡܫܝܚܐ ܕܝܢ ܐܝܟ ܒܪܐ ܥܠ ܒܝܬܗ܂ ܘܒܝܬܗ ܚܢܢ ܐܢ ܥܕܡܐ ܠܫܘܠܡܐ ܢܐܚܘܕ ܦܪܗܣܝܐ ܘܫܘܒܗܪܐ ܕܣܒܪܗ܂
7 * ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܡܪܐ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ܂ ܝܘܡܢܐ ܐܢ ܒܩܠܗ ܬܫܡܥܘܢ܂
8 * ܠܐ ܬܩܫܘܢ ܠܒܘܬܟܘܢ ܠܡܪܓܙܘܬܗ܂ ܐܝܟ ܡܪܓܙܢܐ ܘܐܝܟ ܝܘܡܐ ܕܢܣܝܘܢܐ ܒܡܕܒܪܐ܂
9 * ܕܢܣܝܘܢܝ ܐܒܗܝܟܘܢ ܘܒܩܘܢܝ ܘܚܙܘ ܥܒܕܝ ܐܪܒܥܝܢ ܫܢܝܢ܂
10 * ܡܛܠ ܗܢܐ ܡܐܢܝ ܡܢ ܫܪܒܬܐ ܗܝ ܘܐܡܪܬ ܕܥܡܐ ܗܢܐ ܛܥܐ ܠܒܗ܂ ܘܗܢܘܢ ܠܐ ܝܕܥܘ ܐܘܪܚܬܝ܂
11 * ܐܝܟ ܕܐܝܡܝܬ ܒܪܘܓܙܝ ܕܠܐ ܢܥܠܘܢ ܠܢܝܚܬܝ܂
12 * ܐܙܕܗܪܘ ܗܫܐ ܐܚܝ ܕܠܡܐ ܢܗܘܐ ܒܐܢܫ ܡܢܟܘܢ ܠܒܐ ܒܝܫܐ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢ܂ ܘܬܦܪܩܘܢ ܡܢ ܐܠܗܐ ܚܝܐ܂
13 * ܐܠܐ ܒܥܘ ܡܢ ܢܦܫܟܘܢ ܒܟܠܗܘܢ ܝܘܡܝܢ ܥܕܡܐ ܠܝܘܡܐ ܕܡܬܩܪܐ ܝܘܡܢܐ܂ ܘܠܐ ܢܬܩܫܐ ܐܢܫ ܡܢܟܘܢ ܒܛܘܥܝܝ ܚܛܝܬܐ܂
14 * ܐܬܚܠܛܢ ܠܗ ܓܝܪ ܠܡܫܝܚܐ܂ ܐܢ ܡܢ ܪܫܝܬܐ ܘܥܕܡܐ ܠܫܘܠܡܐ ܒܗܢܐ ܩܝܡܐ ܫܪܝܪܐ ܢܬܩܘܡ܂
15 * ܐܝܟ ܕܐܡܝܪ܂ ܝܘܡܢܐ ܐܢ ܒܩܠܗ ܬܫܡܥܘܢ ܠܐ ܬܩܫܘܢ ܠܒܘܬܟܘܢ
16 ܠܡܪܓܙܘܬܗ܂ * ܡܢܘ ܓܝܪ ܐܢܘܢ ܕܫܡܥܘ ܘܐܪܓܙܘܗܝ܂ ܠܐ ܟܠܗܘܢ ܗܢܘܢ ܕܢܦܩܘ
17 ܡܢ ܡܨܪܝܢ ܒܐܝܕ ܡܘܫܐ܂ * ܘܡܢ ܡܐܢ ܐܪܒܥܝܢ ܫܢܝܢ܂ ܐܠܐ ܡܢ ܗܢܘܢ ܕܚܛܘ
18 ܘܢܦܠܘ ܫܠܕܝܗܘܢ ܒܡܕܒܪܐ܂ * ܘܥܠ ܡܢ ܐܝܡܝ ܕܠܐ ܢܥܠܘܢ ܠܢܝܚܬܗ܂ ܐܠܐ ܥܠ ܗܢܘܢ
19 ܕܠܐ ܐܬܛܦܝܣܘ܂ * ܘܚܙܝܢܢ ܕܠܐ ܐܫܟܚܘ ܠܡܥܠ ܡܛܠ ܕܠܐ ܗܝܡܢܘ܂

* ܩܦܠܐܘܢ * ܕ *

1 * ܢܕܚܠ ܗܟܝܠ ܕܠܡܐ ܟܕ ܩܝܡ ܡܘܠܟܢܐ ܕܡܥܠܬܐ ܕܠܢܝܚܬܗ܂ ܢܫܬܟܚ ܐܢܫ
2 ܡܢܟܘܢ ܕܢܦܘܫ ܡܢ ܕܢܥܘܠ܂ * ܐܦ ܠܢ ܓܝܪ ܐܣܬܒܪܢ ܐܝܟ ܕܐܦ ܠܗܘܢ܂ ܐܠܐ ܠܐ ܐܘܬܪܬ ܐܢܘܢ
ܡܠܬܐ ܕܫܡܥܘ܂ ܡܛܠ ܕܠܐ ܗܘܬ ܡܚܠܛܐ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܠܗܢܘܢ ܕܫܡܥܘܗ܂
3 * ܥܐܠܝܢ ܚܢܢ ܓܝܪ ܠܢܝܚܬܐ ܗܢܘܢ ܕܗܝܡܢܢ܂ ܐܝܟܢܐ ܕܐܡܪ܂ ܐܝܟ ܕܐܝܡܝܬ ܒܪܘܓܙܝ
ܕܠܐ ܢܥܠܘܢ ܠܢܝܚܬܝ܂ ܘܗܐ ܥܒܕܘܗܝ ܕܐܠܗܐ ܡܢ ܬܪܡܝܬܗ ܕܥܠܡܐ ܗܘܘ܂

Longè enim amplior eſt hujus gloria quàm 3
Moſis, ut & longè amplior eſt honos ejus qui
ædificavit domum, quàm ipſius ædificii.
Omnis enim domus ab aliquo homine ædifi- 4
catur: qui verò omnia ædificat, Deus eſt.
Et Moſes quidem tanquam ſervus fidelis 5
in tota domo ejus, in teſtimonium eorum
quæ dicenda erant per illum. Chriſtus verò 6
tanquam filius eſt ſuper domum ſuam: nos
autem ſumus ejus domus, ſi uſque ad finem
habuerimus apertam faciem, & gloriatio-
nem ſpei illius. Quamobrem ait Spiritus 7
ſanctus; Hodie ſi vocem ejus audieritis, Ne 8
obduretis corda veſtra, ut ad iram eum pro-
vocetis, tanquam exacerbatores, & ſicut in
die tentationis quæ extitit in deſerto. Quum 9
tentaverunt me patres veſtri, & probaverunt
viderúntque opera mea per quadraginta an-
nos. Quapropter tædium mihi fuit in gene- 10
ratione illa, dixíque; Populus iſte errat cor-
de ſuo, & ipſi non cognoverunt vias meas:
Ita ut juraverim in ira mea illos non ingreſ- 11
ſuros in requiem meam. Cavete igitur, fra- 12
tres mei, ne ſit in aliquo veſtrûm cor malum
quod incredulum ſit, néve diſcedatis à Deo
vivente. Sed adhortamini vos ipſos omni- 13
bus diebus, uſque ad diem illum qui vocatur
Hodié: & ne quis veſtrûm obduretur ſe-
ductione peccati.

Sabbatho Candidatorum. 4.

Nam commixti ſumus Chriſto, ſi à principio 14
& uſque ad finem in hoc ipſo vero fœdere
perſeveraverimus. Sicut dictum eſt; Hodiè 15
ſi vocem ejus audieritis, ne obduretis corda
veſtra ut ad iram provocetis eum. Qui ſunt 16
enim illi qui audierunt & exacerbaverunt
eum? non illi omnes qui exierant ex Ægy-
pto per manum Moyſis. Quos autem pertæ- 17
ſus eſt quadraginta annis, niſi eos qui pecca-
verant, quorum oſſa conciderunt in deſerto?
De quibus autem juravit eos non ingreſſuros 18
in requiem ſuam, niſi iis qui aſſenſum non
præbuerunt? Proindè videmus eos non po- 19
tuiſſe introire, eò quòd increduli fuerint.

CAP. IV.

Timeamus igitur, ne fortè ſtante promiſſi- 1
one ingrediendi in requiem ejus, inveniatur
aliquis inter vos qui ingreſſu fruſtratus re-
maneat. Etenim nobis quoque nuntiatum 2
eſt, prout & illis: ſed non profuit illis ſer-
mo quem audierunt, propterea quòd non
fuit cum fide temperatus iis qui ipſum audie-
rant. At introimus in requiem nos qui credi- 3
mus. Quomodo autem dixit? Sicut juravi in
ira mea illos non ingreſſuros in requiē meam,
licèt opera Dei à principio mundi facta ſint.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

3 ወበእንተ : የዐቢ : ምክሩ : እምዘ : ሙሴ :: ወሎቱ : ደለወ : በከመ : የዐቢ : ለበዓለ : ቤት :
4 እምነ : ቤቱ : ይሰብር : ገበሮሙ ::=፦ እስመ : ለኵሉ : ቤት : ሰብእ : ይገብሮ : ወለ
5 ኵሉሰ : እግዚአብሔር : ፈጠሮሙ ::=፦ ወሙሴሂ : መእመን : በኵሉ : ቤቱ : ከመ : መ
6 ጋቢሁ : ከመ : ይኩን : ስምዓ : በኵሉ : ዘነበበ ::=፦ ወክርስቶስ : ከመ : ወልድ : ውስተ :
7 ቤቱ : [ዚአሁ : ቤቱ : ንሕነ :] ለእመ : ዓቀብነ : ሞገስነ : ወምክሕነ : ወተስፋነ ::=፦
8 እስመ : ከመዝ : ይቤ : መንፈስ : ቅዱስ : ዮም : ለእመ : ሰማዕክሙ : ቃሎ :=፦ ኢታጽን
9 ዑ : ልበክሙ : ከመ : ሰመ : አመረርዎ : በዕለተ : አመክርዎ :=፦ ዘአመክርዎ : አበ
10 ዊክሙ : ወአመከሩኒ : ወርእዩ : መገብርየ : አርብዓ : ዓመተ :=፦ ተቆጥዕክዎሙ :
ለደኦቲ : ትውልድ : ወእቤ : ዘልፈ : ይስሕት : ልቦሙ :: ወእሙንቱሰ : ኢያእመሩ : ፍናውየ :=፦

Verùm major fuit illius prudentia quàm Moſis, idque ei expediebat: quemadmo- 3
dum major tribuendus eſt honor domino domûs qui conſtruit eam, quàm ipſi domui.
Quia omnem domum conſtruit homo: at rerum omnium conditor, Deus eſt. Et Mo- 4
ſes quidem fidelis fuit in tota domo illius, ſicut diſpenſator, ut in teſtimonium eſ- 5
ſet omnium quæ ipſe locutus fuerat. At Chriſtus ſicut filius in domo ipſius, [cujus 6
domus nos ſumus,] ſi gratiam noſtram, & gloriationem noſtram, & ſpem noſtram
tenuerimus. Quia ita dicit Spiritus ſanctus, Hodie ſi voci ejus auſcultave- 7
ritis, Ne obduretis corda veſtra, ſicut cùm exacerbârunt eum in die tentatio- 8
nis: Eò quòd tentaverunt eum patres veſtri, etiam tentaverunt me, & vide- 9
runt opera mea per quadraginta annos. Moleſtiam paſſus ſum ab iſta genera- 10
tione, & dixi; Semper aberrat cor eorum, & ipſi non noverunt vias meas:

Verſio VULGATA LATINA.

3 Amplioris enim gloriæ iſte præ Moyſe dignus eſt habitus, quantò ampliorem hono-
4 rem habet domus, qui fabricavit illam. Omnis namque domus fabricatur ab ali-
5 quo: qui autem omnia creavit, Deus eſt. Et Moyſes quidem fidelis erat in to-
6 ta domo ejus tanquam famulus, in teſtimonium eorum quæ dicenda erant. Chri-
ſtus verò tanquam filius in domo ſua: quæ domus ſumus nos, ſi fiduciam, &
7 gloriam ſpei uſque ad finem, firmam retineamus. Quapropter ſicut dicit Spi-
8 ritus ſanctus; Hodiè ſi vocem ejus audieritis, Nolite obdurare corda veſtra,
9 ſicut in exacerbatione, ſecundùm diem tentationis in deſerto, Ubi tentaverunt
10 me patres veſtri; probaverunt, & viderunt opera mea Quadraginta annis:
Propter quod infenſus fui generationi huic, & dixi; Semper errant corde. Ipſi
11 autem non cognoverunt vias meas, Sicut juravi in ira mea; Si introibunt in
12 requiem meam. Videte, fratres, ne fortè ſit in aliquo veſtrûm cor malum incre-
13 dulitatis, diſcedendi à Deo vivo: Sed adhortamini voſmetipſos per ſingulos
dies, donec Hodiè cognominatur, ut non obduretur quis ex vobis fallaciâ pec-
cati. Participes enim Chriſti effecti ſumus: ſi tamen initium ſubſtantiæ ejus uſ- 14
que ad finem firmum retineamus. Dum dicitur; Hodiè ſi vocem ejus audieritis, 15
nolite obdurare corda veſtra, quemadmodùm in illa exacerbatione. Quidam 16
enim audientes exacerbaverunt, ſed non univerſi qui profecti ſunt ex Ægypto
per Moyſen. Quibus autem infenſus eſt quadraginta annis? Nónne illis, qui 17
peccaverunt, quorum cadavera proſtrata ſunt in deſerto? Quibus autem juravit 18
non introire in requiem ipſius, niſi illis, qui increduli fuerunt? Et videmus, 19
quia non potuerunt introire propter incredulitatem. CAP. IV.
Timeamus ergò ne fortè relictâ pollicitatione introëundi in requiem ejus exiſti- 1
metur aliquis ex vobis deeſſe. Etenim & nobis nuntiatum eſt, quemadmodùm & 2
illis: ſed non profuit illis ſermo auditus, non admiſtus fidei ex iis quæ audie-
runt. Ingrediemur enim in requiem, qui credidimus: quemadmodùm dixit; 3
Sicut juravi in ira mea, Si introibunt in requiem meam: & quidem operibus ab
inſtitutione mundi perfectis.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

3 * لانَّ هذا اهلٌ لمجدٍ كثيرا اكثر من موسي * كما انَّ من صنع الهيكل له كرامة جزيلة
4 اكثر من كرامة الهيكل * لانَّ كلَّ بيتٍ يعمله احد الناس * والذي صنع الكلَّ الاه *
5 * قراءة الاثنين من الجمعة التاسعة والعشرين * فموسي امين على بيته كله بما انه
6 خادم في الشهادة بالاقوال التي خوطب بها * فاما المسيح * فبما انه ابن بيته على بيته * فبيته
7 نحن هم ان امسكنا الدالة وفخر الرجا ثابتا الي الانقضاء * تم * فلذلك كما يقول الروح القدس *
8 ان سمعتم اليوم صوته * فلا تقسوا قلوبكم كما فعلتم في التمرمر في يوم التجريب * في القفر *
9 * الذي جربني فيه اباوكم * اختبروني وعرفوا اعمالي اربعين سنة * فلذلك تكرهت ذلك 10
11 الجيل * وقلت انهم ضالوا القلب دايما * ولم يعرفوا طرقي * كما اقسمت في غيظي انهم لا
12 يدخلوا الي راحتي * * السبت الثاني من الصوم * * ايها الاخوة احذروا الا يكون
13 في قلب احدكم خبث عدم امانة * فيبعده من الاله الحي * بل عزوا انفسكم كل يوم ما
14 دام يسمي اليوم * ليلا يقسو احدكم بخديعة الخطية * لاننا انما صرنا شركاء المسيح ان
تمسكنا ببدو القنوم ثابتا الي الغاية * تم السبت * * ابتدي لبقية الاثنين *
15 * بقوله اليوم ان سمعوا صوتي فلا تقسوا قلوبكم * كما كان في التمرمر * لان قوما اذ سمعوا 16
17 صوته اغاظوه * لكن ليسوا جماعة الذين خرجوا من مصر بموسي * فلمن تكره اربعين
18 سنة * واليس للذين اخطاوا الذين سقطت جثثهم في القفر * ولمن حلف انهم لا يدخلوا الي
19 راحته * الا الذين عصوه * وقد راينا انهم من اجل عدمهم الامانة ما استطاعوا
يدخلون * تم *

* الفصل الرابع * * قراءة الثلثا من الجمعة التاسعة والعشرين *

1 * فلنرهبن اذا ليلا يكون قد تبقا موعد بالدخول الي راحته * فيظن احدكم انه يعدمها *
2 * لاننا ونحن مبشرون مثل اوليك * لكن قول السمع ما نفع اوليك * اذ لم يكونوا ممتزجين
3 بتصديق الاقوال التي سمعوها * لاننا نحن الذين امنا سندخل الي الراحة كما قال * كما اقسمت
في غيظي انهم لا يدخلوا الي راحتي * ومع هذا فاعمال الباري صاينة منذ انشاء العالم *

Hic enim multa laude dignus eſt, majore 3
quàm Moſes: ut major eſt honor ejus qui
templum extruxit, quàm honor templi.
Omnis enim domus ab aliquo homine 4
conſtruitur: ſed qui condidit omnia,
Deus eſt.

Lectio feriæ ſecundæ hebdomadis
vigeſimæ nonæ.

Moſes quidem fidelis eſt ſuper totam ip- 5
ſius domum, quatenus eſt miniſter ad
teſtificandos ſermones qui cum eo ha-
biti ſunt: At verò Chriſtus, quatenus eſt 6
filius fidelis ſuper domum ſuam: domus
autem ipſius nos ſumus, ſi fiduciam &
gloriationem ſpei ad finem uſque firmam
tenuerimus. Hucuſque. *Quamobrem ut* 7
ait Spiritus ſanctus, Si audieritis hodiè
vocem ejus, Ne obduretis corda veſtra 8
ſicut feciſtis in exacerbatione in die
tentationis, in deſerto, In quo tenta- 9
verunt me patres veſtri, probaverunt me,
& experti ſunt opera mea quadraginta
annis. Propterea execratus ſum gene- 10
rationem illam, et dixi eos eſſe ſemper er-
rantes corde, neq; cognoviſſe vias meas.
Quemadmodum juravi in ira mea, certè 11
non introibunt in requiem meam.

Sabbatho ſecundo Jejunii.

O fratres, cavete ne ſit in corde ullius 12
veſtrûm ſcelus infidelitatis quo remo-
veatur à Deo vivo. Sed hortamini 13
voſipſos quotidie, quandiu vocabitur
dies: ne quis veſtrûm induretur fallaciâ
peccati. Nam facti quidem ſumus par- 14
ticipes Chriſti, ſi modò principii hypoſta-
ſis firmum tenuerimus ad finem uſque.
Hucuſque pro Sabbatho.

Reſume reliquam *lectionem* feriæ
ſecundæ.

Dicendo, Hodiè ſi audieritis vocem 15
meam, ne obduretis corda veſtra, ut ac-
cidit in exacerbatione. Quidam enim 16
quum audiſſent vocem ejus, ad iram pro-
vocârunt eum: non omnes tamen qui
exierant ex Ægypto per Moſen. Quoſ- 17
nam verò execratus eſt annis quadra-
ginta? nónne eos qui peccaverant, quo-
rum conciderunt cadavera in deſerto?
Et quibuſnam juravit non ingreſſuros 18
in requiem ſuam? nónne iis qui defece-
rant ab eo? Et quidem vidimus, eos 19
propter incredulitatem ſuam non potuiſſe
ingredi. Finis.

CAP. IV.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis
vigeſimæ nonæ.

Metuamus igitur, ne fortè quum ſu- 1
perſit aliquod promiſſum ingrediendi in
requiem ipſius, putet aliquis veſtrûm ſe
amiſſurum illam. Nobis enim evangeli- 2
zatum eſt, ut illis: at non profuit illis
ſermo auditus, quum non eſſent mixti
credulitate ſermonum quos audierant.
Etenim nos qui credidimus, ingrediemur 3
in requiem, quemadmodū dixit; Sicut ju-
ravi in ira mea, profectò non introibunt
in requiem meā. Et tamen opera quidem
creatoris facta ſunt à condito mundo.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

11
12 በከመ : መሐልኩ : በመዓትየ : ከመ : ኢይበውኡ : ውስተ : ዕረፍትየ ::=፦ ዑቁ : እን
ከ : አኀዊየ : ኢይትረከብ : በለዕለ : አሐዱ : እምኔክሙ : ልበ : እኩየ : ወኑፋቄ :
13 ዘየርሕቀክሙ : እምእግዚአብሔር : ሕያው ::=፦ ገሥጹ : ኵሎ : አሚረ : እስከ :
ዮም : ይብል : ከመ : አልቦ : ዘይብል : ወይጸንዕ : አምኔክሙ : ውስተ : ዘኃጢአ
14 ት :=፦ እስመ : ከመ : ክርስቶስ : ኮነ : ለእመ : አዝለፍነ : ዓቂበ : ዘቀደሙ : ሥር
15 ዓተነ ::=፦ እስመ : ይቤ : ዮም : ለእመ : ሰማዕክሙ : ቃሎ : ኢታጽንዑ : ልበክሙ :=፦
16 እስመ : አምረርዎ : እለ : ሰምዑ : ወአኮ : ኵሎሙ : እለ : ወፅኡ : እምግብጽ : በእደ :
17 ሙሴ ::=፦ ሰመኑ : ተቆጥዖሙ : አርብዓ : ዓመተ : አኮኑ : ለእለ : አበሱ : ወወድቀ :
18 አብድንቲሆሙ : ውስተ : ገዳም ::=፦ ወለመኑ : መሐለ : ከመ : ኢይበውኡ : ውስተ :
19 ዕረፍቱ : ዘእንበለ : ለዓለዊያን ::=፦ ወንሬኢ : ከመ : ኢክህሉ : በዊእ : እስመ : ኢክ
ህሉ : አሚኖ ::=፦

Adeò ut juraverim in ira mea, quòd non eſſent ingreſſuri in requiem meam. Vi- 11
dete igitur fratres mei, ne inveniatur in aliquo ex vobis cor malum & incredu- 12
lum, quod recedere vos faciat à Deo vivo. Exhortamini omnibus diebus, quo- 13
ad appellatur Hodie, ut non ſit qui dicat etiam indurari ullum ex vobis in ali-
quo peccato. Quia ſumus ſicut Chriſtus, ſi perſeveraverimus cuſtodire illud prius 14
noſtrum teſtamentum. Quia dicit; Hodie ſi vocem ejus audieritis, ne obdurate 15
corda veſtra. Quia exacerbaverunt eum, qui audierunt: at non omnes qui 16
egreſſi ſunt ex Ægypto per manum Moſis. Quos moleſtè tulit quadraginta an- 17
nos? nónne eos qui peccaverant, & ceciderunt corpora eorum in deſerto? Et 18
de quibus juravit quòd non eſſent ingreſſuri in requiem ſuam, niſi de prævarica-
toribus? Proinde videmus quòd non potuerunt ingredi, quia non potuerunt credere. 19

O

1 ንፍራህ : እንከ : ወኢንኅድግ : ትእዛዞ : ከመ : ንበእ : ውስተ : ዕረፍቱ : ወኢይኩ
2 ኑ : ለአሐዱ : እምኔክሙ : ዘየሐድግዎ :=፦ እስመ : ሰሙዓን : ንሕነ : ከማሆሙ :
ለእልክቱ :: ወበእንቲአ : ለእልክቱሰ : ኢይበቍዖሙ : ቃል : ዘሰምዑ : እስመ : ኢኮኑ :
3 ቱሱሐነ : በሃይማኖት : እለ : ሰምዑ :=፦ ንበውእ : እንከሰ : ውስተ : ዕረፍቱ : እለ :
አመነ : እስመ : ይቤሎሙ : በከመ : መሐልኩ : በመዓትየ : ከመ : ኢይበውኡ : ውስተ :
ዕረፍትየ :: ወበእንተ : መግብሩ : ዘእምቅድመ : ዓለም : ዘኮነ :=፦

CAP. IV.

Metuamus igitur, & non rejiciamus præceptum ejus, ut ingrediamur in re- 1
quiem ejus: neque ſimiles ſint quibuſdam ex vobis, qui reliquerunt eum.
Quoniam nos exanditi ſumus, quemadmodum & illi: illis autem non profuit 2
verbum quod audiverunt, quia non contemperati fuerunt cum fide qui audierunt
illud. Ingredimur igitur in requiem ejus nos qui credidimus: quoniam dicit 3
iis; Sicut juravi in ira mea, quòd non intrabunt in requiem meam. Et de
opere ejus, quod ab initio mundi factum eſt,

ἘΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ἙΒΡΑΙΟΥΣ ΚΕΦ. Δ'. ε'.

Dixit enim *alicubi* de ſeptima ſic; Et requievit Deus *in*
4 Εἴρηκε γάρ που περὶ τῆς ἑβδόμης (δ) οὕτω, Καὶ κατέπαυσεν ὁ (ε) Θεὸς ἐν
die ſeptima ab omnibus operibus ſuis. Et in iſto rurſùm;
5 τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ. Καὶ ἐν τούτῳ πάλιν,
Si introibunt in requiem meam. Quoniam ergò ſupereſt quoſdam
6 Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου. Ἐπεὶ οὖν ἀπολείπεταί τινας
introire in illam, & *ipſi prius annuntiatione moniti* non introierunt propter
εἰσελθεῖν εἰς αὐτὴν, καὶ οἱ πρότερον εὐαγγελισθέντες οὐκ εἰσῆλθον (ζ) δι'
incredulitatem: Iterùm quendam terminat diem, Hodiè, in David *dicens*;
7 ἀπείθειαν· Πάλιν τινὰ ὁρίζει ἡμέραν, Σήμερον, ἐν Δαβὶδ λέγων,
poſt tantum *tempus*, ſicut dictum eſt; Hodiè ſi vocem ejus audi-
μετὰ τοσοῦτον χρόνον, καθὼς (η) εἴρηται, Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκού-
eritis, *ne obdurate* corda veſtra. Si *enim* eis Jeſus requiem præſti-
8 σητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν. Εἰ γὰρ αὐτοὺς Ἰησοῦς κατέπαυ-
tiſſet, *non utique* de alia loqueretur poſt *hæc* die. Itaque relinquitur
9 σεν, οὐκ ἂν περὶ ἄλλης ἐλάλει μετὰ ταῦτα ἡμέρας. Ἄρα ἀπολείπεται
ſabbatiſmus populo Dei. *Nam* ingreſſus in requiem
10 σαββατισμὸς τῷ λαῷ τοῦ Θεοῦ. Ὁ γὰρ εἰσελθὼν εἰς τὴν κατάπαυσιν
ejus, etiam ipſe requievit ab operibus ſuis, ſicut à *propriis*
αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς κατέπαυσεν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὥσπερ ἀπὸ τῶν ἰδίων
Deus. *Studeamus* ergò ingredi in illam requiem, ut ne
11 ὁ Θεός. Σπουδάσωμεν οὖν εἰσελθεῖν εἰς ἐκείνην τὴν κατάπαυσιν, ἵνα μή ς'
in idipſum quis exemplum incidat incredulitatis. Vivus enim ſermo
12 ἐν τῷ αὐτῷ τις ὑποδείγματι πέσῃ τῆς ἀπειθείας. Ζῶν γὰρ ὁ λόγος
Dei, & efficax, & penetrabilior *ſuper omnem gladium ancipitem*, & pertin-
τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐνεργὴς, καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον, καὶ διϊκνού-
gens uſque ad diviſionem *animæque* ac ſpiritûs, compagum quoque ac medulla-
μενος ἄχρι μερισμοῦ (θ) ψυχῆς τε καὶ πνεύματος, ἁρμῶν τε καὶ μυε-
rum, & diſcretor cogitationum & intentionum cordis. Et non eſt creatura in-
13 λῶν, καὶ κριτικὸς ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν καρδίας. Καὶ οὐκ ἔστι κτίσις ἀ-
viſibilis in conſpectu ejus: omnia autem nuda & aperta ocu-
φανὴς ἐνώπιον αὐτοῦ· πάντα δὲ γυμνὰ καὶ τετραχηλισμένα τοῖς ὀφθαλ-
lis ejus, ad quem nobis ſermo. Habentes ergò pontificem magnum. *pene-*
14 μοῖς αὐτοῦ, πρὸς ὃν ἡμῖν ὁ λόγος. Ἔχοντες οὖν ἀρχιερέα μέγαν διελη-
trantem cœlos, Jeſum filium Dei, teneamus confeſſionem. Non
λυθότα τοὺς οὐρανοὺς, Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, κρατῶμεν τῆς ὁμολογίας. Οὐ 15
enim habemus pontificem *non potentem* compati infirmitatibus noſtris, ten-
γὰρ ἔχομεν ἀρχιερέα μὴ δυνάμενον συμπαθῆσαι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν, (ι) πε-
tatum autem per omnia *juxta ſimilitudinem* abſque peccato. Adeamus
πειραμένον δὲ κατὰ πάντα καθ' ὁμοιότητα χωρὶς ἁμαρτίας. Προσερχώμεθα 16
ergò cum fiducia *throno* gratiæ, ut *accipiamus* miſericordiam, & gra-
οὖν μετὰ παῤῥησίας τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος, ἵνα λάβωμεν (κ) ἔλεον, καὶ χά-
tiam inveniamus in *opportunum auxilium*.
ριν εὕρωμεν εἰς εὔκαιρον βοήθειαν.

CAP. V. ε'.

Omnis namque pontifex ex hominibus aſſumptus, pro hominibus con-
ΠΑ͂Σ γὰρ ἀρχιερεὺς ἐξ ἀνθρώπων λαμβανόμενος, ὑπὲρ ἀνθρώπων καθ- 1
ſtituitur *ea* quæ ad Deum, ut offerat *donáque* & *victimas* pro pecca-
ίσταται τὰ πρὸς τὸν Θεὸν, ἵνα προσφέρῃ δῶρά τε καὶ θυσίας ὑπὲρ ἁμαρ-
tis: *Menſuratè pati potens ignorantibus* & *errantibus*, quoniam & i-
τιῶν· Μετριοπαθεῖν δυνάμενος τοῖς ἀγνοοῦσι καὶ πλανωμένοις, ἐπεὶ καὶ αὐ- 2
pſe circundatus eſt *infirmitatem*: Et propter *hanc* debet quemadmodùm pro
τὸς περίκειται ἀσθένειαν· Καὶ (α) διὰ ταύτην ὀφείλει καθὼς περὶ 3
populo, ita etiam pro ſemetipſo offerre pro peccatis. *Et non ſi-*
τοῦ λαοῦ, (β) οὕτω καὶ περὶ ἑαυτοῦ προσφέρειν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν. Καὶ οὐχ ἑ- 4
bi ipſi quiſquam ſumit honorem, ſed *vocatus* à Deo,
αυτῷ τις λαμβάνει τὴν τιμὴν, ἀλλὰ (γ) ὁ καλούμενος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ,
tanquam *&* Aaron. Sic & Chriſtus non ſemetipſum *glorificavit*
(δ) καθάπερ καὶ ὁ Ἀαρών. Οὕτω καὶ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτὸν ἐδόξασε (ε) 5
fieri pontificem, ſed locutus ad eum; Filius meus es tu, ego ho-
γενηθῆναι ἀρχιερέα, ἀλλ' ὁ λαλήσας πρὸς αὐτὸν, Υἱός μου εἶ σὺ, ἐγὼ σή-
diè genui te. Quemadmodùm & in allo dicit; Tu ſacerdos in
μερον γεγέννηκά σε. Καθὼς καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει, Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν 6
æternum, ſecundùm ordinem Melchiſedec.
αἰῶνα, κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ.

MS.A. (δ) οὕτως, (ε) Θεὸς ἀπὸ πάντων (ζ) διὰ (η) προείρηται, (θ) ψυχῆς καὶ (ι) πεπειρασμένον (κ) ἔλεος, Κεφ. ε'. MS. A. (α) δι' αὐτὴν (β) οὕτως (γ) καλούμενος (δ) καθώσπερ καὶ Ἀαρών. Οὕτως (ε) γενέσθαι

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܥܠ ܫܒܬܐ܂ ܕܐܬܢܝܚ ܐܠܗܐ ܒܝܘܡܐ ܫܒܝܥܝܐ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܥܒܕܘܗܝ܂ 4
* ܘܗܪܟܐ ܬܘܒ ܐܡܪ ܕܠܐ ܢܥܠܘܢ ܠܢܝܚܬܝ܂ * ܡܛܠ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܕܝܢ ܐܬܪܐ ܕܐܢܫ ܐܢܫ 5 6
ܢܥܘܠ ܠܗ܂ ܘܗܢܘܢ ܕܐܣܬܒܪܘ ܩܕܡܝܬ ܠܐ ܥܠܘ ܡܛܠ ܕܠܐ ܐܬܛܦܝܣܘ܂ * ܬܘܒ ܬܚܡ 7
ܝܘܡܐ ܐܚܪܢܐ ܡܢ ܒܬܪ ܙܒܢܐ ܣܓܝܐܐ܂ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܕܐܡܪ ܕܘܝܕ܂ ܕܝܘܡܢܐ
ܐܢ ܒܩܠܗ ܬܫܡܥܘܢ܂ ܠܐ ܬܩܫܘܢ ܠܒܘܬܟܘܢ܂ * ܐܠܘ ܓܝܪ ܝܫܘܥ ܒܪ ܢܘܢ ܐܢܝܚ ܗܘܐ 8
ܠܗܘܢ܂ ܠܐ ܡܡܠܠ ܗܘܐ ܡܢ ܒܬܪܟܢ ܥܠ ܝܘܡܐ ܐܚܪܢܐ܂ * ܡܕܝܢ ܩܝܡ ܗܘ ܠܡܫܒܬܘ 9
ܠܥܡܗ ܕܐܠܗܐ܂ ܗܘ ܓܝܪ ܕܥܠ ܠܢܝܚܬܗ܂ ܐܦ ܗܘ ܐܬܢܝܚ ܡܢ ܥܒܕܘܗܝ܂ ܐܝܟ 10
ܐܠܗܐ ܡܢ ܕܝܠܗ܂ * ܢܬܒܛܠ ܗܟܝܠ ܠܡܥܠ ܠܗܝ ܢܝܚܬܐ܂ ܕܠܐ ܢܦܠ ܐܝܟ ܗܢܘܢ 11
ܕܠܐ ܐܬܛܦܝܣܘ܂ * ܚܝܐ ܗܝ ܓܝܪ ܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ ܘܟܠ ܡܕܡ ܥܒܕܐ ܘܚܪܝܦܐ ܛܒ ܡܢ 12
ܣܦܣܪܐ ܕܬܪܝܢ ܦܘܡܝܗ܂ ܘܥܐܠܐ ܥܕܡܐ ܠܦܘܠܓܐ ܕܢܦܫܐ ܘܕܪܘܚܐ܂ ܘܕܗܕܡܐ ܘܕܡܘܚܐ
ܘܓܪܡܐ܂ ܘܕܝܢܐ ܡܚܫܒܬܐ ܘܬܪܥܝܬܐ ܕܠܒܐ܂ * ܘܠܐ ܐܝܬ ܒܪܝܬܐ ܕܛܫܝܐ ܡܢ ܩܕܡܘܗܝ܂ ܐܠܐ 13
ܟܠ ܡܕܡ ܦܪܝܥ ܘܓܠܐ ܩܕܡ ܥܝܢܘܗܝ܂ ܕܠܗ ܝܗܒܝܢܢ ܦܬܓܡܐ܂ * ܩܘܡܐ ܕܬܪܝܢ
ܕܠܠܝܐ ܕܥܪܘܒܬܐ ܕܨܠܝܒܘܬܐ * ܗ * ܐܝܬ ܠܢ ܗܟܝܠ ܪܒ ܟܘܡܪܐ ܪܒܐ ܝܫܘܥ 14
ܡܫܝܚܐ ܒܪܗ ܕܐܠܗܐ ܕܣܠܩ ܠܫܡܝܐ܂ ܢܐܚܘܕ ܒܬܘܕܝܬܗ܂ * ܠܐ ܓܝܪ ܐܝܬ ܠܢ ܪܒ ܟܘܡܪܐ 15
ܕܠܐ ܡܫܟܚ ܕܢܚܫ ܥܡ ܟܘܪܗܢܢ܂ ܐܠܐ ܡܢܣܝ ܒܟܠ ܡܕܡ ܐܝܟܢ ܕܚܢܢ ܣܛܪ ܡܢ ܚܛܝܬܐ܂ * ܢܬܩܪܒ 16
ܗܟܝܠ ܒܦܪܗܣܝܐ ܠܟܘܪܣܝܐ ܕܛܝܒܘܬܗ܂ ܕܢܣܒ ܪܚܡܐ ܘܢܫܟܚ ܛܝܒܘܬܐ ܠܥܘܕܪܢܐ
ܒܥܕܢܐ ܕܐܘܠܨܢܐ܂ * ܦܣܩܐ * ܗ *

* ܟܠ ܪܒ ܟܘܡܪܐ ܓܝܪ ܕܡܢ ܒܢܝ ܐܢܫܐ ܗܘ܂ ܚܠܦ ܒܢܝ ܐܢܫܐ ܩܐܡ ܥܠ ܗܠܝܢ ܕܐܠܗܐ 1
ܕܢܩܪܒ ܩܘܪܒܢܐ ܘܕܒܚܐ ܚܠܦ ܚܛܗܐ܂ * ܘܡܫܟܚ ܕܢܡܟ ܢܦܫܗ ܘܢܚܫ ܥܡ ܗܢܘܢ 2
ܕܠܐ ܝܕܥܝܢ ܘܛܥܝܢ܂ ܡܛܠ ܕܐܦ ܗܘ ܠܒܝܫ ܟܘܪܗܢܐ܂ * ܘܡܛܠܗܕܐ ܚܝܒ 3
ܗܘ܂ ܕܐܝܟܢܐ ܕܚܠܦ ܥܡܐ܂ ܗܟܢܐ ܐܦ ܚܠܦ ܢܦܫܗ ܕܢܩܪܒ ܚܠܦ ܚܛܗܘܗܝ܂ * ܘܠܐ ܗܘܐ 4
ܐܢܫ ܡܢ ܢܦܫܗ ܡܣܬܒ ܐܝܩܪܐ܂ ܐܠܐ ܐܝܢܐ ܕܡܬܩܪܐ ܡܢ ܐܠܗܐ ܐܝܟܢܐ ܕܐܗܪܘܢ܂ * ܐܦ 5
ܡܫܝܚܐ ܠܐ ܗܘܐ ܢܦܫܗ ܫܒܚ ܕܢܗܘܐ ܪܒ ܟܘܡܪܐ܂ ܐܠܐ ܗܘ ܕܐܡܪ ܠܗ ܕܒܪܝ ܐܢܬ ܐܢܐ ܝܘܡܢܐ
ܝܠܕܬܟ܂ * ܐܝܟ ܕܐܦ ܒܕܘܟܬܐ ܐܚܪܬܐ ܐܡܪ܂ ܕܐܢܬ ܗܘ ܟܘܡܪܐ ܠܥܠܡ ܒܕܡܘܬܗ ܕܡܠܟܝܙܕܩ܂ 6

Prout dixit de ſabbatho, requieviſſe Deum 4
in die ſeptimo ab omnibus operibus ſuis:
Ita etiam hoc loco ait; Non introibunt in 5
requiem meam. Quoniam igitur erat locus 6
in quem unuſquiſque introiret, & ii qui-
bus primùm annuntiatum fuerat, non introi-
erunt, eò quòd aſſenſum non præbuerunt:
Rurſùm diem alium præfinit poſt multum 7
temporis, ſicut ſupra ſcriptum eſt dixiſſe Da-
vid; Hodiè ſi vocem ejus audieritis, ne ob-
duretis corda veſtra. Si enim Jeſus filius 8
Nun requiem eis præſtitiſſet, haud locutus
fuiſſet poſteà de alio die. Itaque certum eſt 9
ſabbathizandum eſſe populo Dei. Qui 10
enim ingreſſus eſt in requiem ſuam, & ipſe
requievit ab operibus ſuis, ſicut à ſuis Deus.
Demus igitur operam introëundi in requiem 11
illam, ne eodem concidamus modo quo ii
qui non crediderunt. Vivus eſt enim ſermo 12
Dei, & omnino efficax, longéque penetran-
tior gladio ancipiti: & ingreditur uſque ad
diviſionem animæ & ſpiritûs, necnon com-
pagum & medullæ oſſiúmque; ac dijudicat
cogitationes & voluntatem cordis. Nec eſt 13
ulla creatura abſcondita à conſpectu illius.
Sed omnia nuda & manifeſta ſunt coram
oculis ejus cui reddunt rationem.

Secundâ ſtatione noctis Paraſceues Cruci-
fixionis. 5.

Quum habeamus igitur ſummum pontificem 14
Jeſum Chriſtum filium Dei, qui aſcendit in
cœlos, perſiſtamus in profeſſione ejus. Non 15
enim habemus pontificem qui non poſſit com-
pati infirmitati noſtræ, ſed qui tentatus eſt
per omnia ſicut & nos, excepto peccato.
Accedamus igitur revelato oculo ad thro- 16
num gratiæ ipſius, ut obtineamus miſericor-
diam, & inveniamus gratiam ad auxilium in
tempore afflictionis.

CAP. V.

Omnis enim pontifex qui eſt ex homini- 1
bus, pro hominibus ſtat ſuper iis quæ Dei
ſunt, ut offerat oblationem & ſacrificia pro
peccatis: Quíque poſſit ſeipſum demittere, 2
& compati ignorantibus, errantibúſque,
quandoquidem & ipſe infirmitate indutus
eſt: Propter quam debet quemadmodum 3
pro populo, ita pro ſeipſo offerre pro pecca-
tis ſuis. Porrò nemo ſibiipſi ſumit hono- 4
rem, ſed qui vocatur à Deo quemadmodum
Aharon. Sic & Chriſtus non ſeipſum glo- 5
rificavit, ut pontifex fieret, ſed is qui dixerat
illi; Filius meus tu es, ego hodiè genui te.
Sicut & alio loco dicit; Tu es ſacerdos in 6
æternum ſecundùm ſimilitudinē Melchiſedec.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 ይቤ ፡ ከመዝ ፡ በእንተ ፡ ሰንበት ፡ ወአዕረፈ ፡ እግዚአብሔር ፡ በዕለተ ፡ ሰንበት ፡ እምኵ
5 ሉ ፡ ግብሩ ፡፡ ወካዕበ ፡ ኢይበውኡ ፡ ውስተ ፡ ዕረፍትየ ፡፡ ወቦኑ ፡ እለ ፡ ኃደገ ፡ ይ
6 ባኡ ፡ ውስተ ፡ ዕረፍቱ ፡ ወቀደምትኒ ፡ ሰሚዖሙ ፡ ኢይበውኡ ፡ እስመ ፡ ክሕዱ ፡፡ ወእ
7 ንበይነ ፡ መኑ ፡ ይብል ፡ ካዕበ ፡ ዮም ፡ ዕለተ ፡ እመ ፡ ሰማዕክሙ ፡ ቃልየ ፡ በዕለተ ፡ ዳዊት ፡
ይቤ ፡ እምድኅረ ፡ ጕንዱይ ፡ መዋዕል ፡ በከመ ፡ ይቤ ፡ ዮም ፡ ለእመ ፡ ሰማዕክሙ ፡
8 ቃሎ ፡ ኢታጽንዑ ፡ ልበክሙ ፡፡ ሶበሰ ፡ ሎሙ ፡ አዕረፎሙ ፡ ኢየሱስ ፡ እመ ፡ ኢይቤ ፡
9 በእንተ ፡ ካልእት ፡ እምድኅረ ፡ እለንቱ ፡ መዋዕል ፡፡ ተስዕረኑ ፡ ክህነቶሙ ፡ ለሕዝበ ፡
እግዚአብሔር ፡፡

Dixit, quemadmodum de Sabbato; Et requievit Deus die Sabbati ab omni ope- 4
re ejus. Et rurſum, Non introibunt in requiem meam. Fuerúntne igitur quos 5
permiſit ingredi in requiem ejus? Et priores illi qui audierunt, non ingreſſi 6
ſunt, quia abnegârunt. Et de quo dicit rurſum, Hodierno die ſi exaudive- 7
ritis vocem meam? de die loquitur David longo poſt tempore, quemadmodum
dicit, Hodie ſi vocem ejus audieritis, ne obduretis cor veſtrum. Quòd ſi iis 8
requiem perſtitiſſet Jeſus, utique non dixiſſet poſt illos dies de alio. Abro- 9
gatúmne eſt ſacerdotium populi Dei?

Verſio VULGATA LATINA.

4 Dixit enim in quodam loco de die ſeptimâ ſic; Et requievit Deus die ſeptimâ
5 ab omnibus operibus ſuis. Et in iſto rurſum; Si introibunt in requiem meam.
6 Quoniam ergò ſupereſt introire quoſdam in illam, & ii, quibus prioribus an-
7 nuntiatum eſt, non introierunt propter incredulitatem: Iterùm terminat diem
quendam, Hodiè, in David dicendo, poſt tantum temporis, ſicut ſuprà dictum eſt;
8 Hodiè ſi vocem ejus audieritis, nolite obdurare corda veſtra. Nam ſi eis Jeſus re-
9 quiem præſtitiſſet, nunquam de alia loqueretur, poſthac, die. Itaque relinquitur
10 ſabbatiſmus populo Dei. Qui enim ingreſſus eſt in requiem ejus; etiam ipſe re-
11 quievit ab operibus ſuis, ſicut à ſuis Deus. Feſtinemus ergò ingredi in illam re-
12 quiem: ut ne in idipſum quis incidat incredulitatis exemplum. Vivus eſt enim
ſermo Dei, & efficax, & penetrabilior omni gladio ancipiti: & pertingens uſque
ad diviſionem animæ ac ſpiritûs, compagum quoque ac medullarum, & diſcretor
13 cogitationum & intentionum cordis. Et non eſt ulla creatura inviſibilis in con-
ſpectu ejus: omnia autem nuda & aperta ſunt oculis ejus, ad quem nobis ſer-
mo. Habentes ergò pontificem magnum, qui penetravit cœlos, Jeſum filium 14
Dei: teneamus confeſſionem. Non enim habemus pontificem, qui non poſſit 15
compati infirmitatibus noſtris; tentatum autem per omnia pro ſimilitudine abſque
peccato. Adeamus ergò cum fiducia ad thronum gratiæ: ut miſericordiam con- 16
ſequamur, & gratiam inveniamus in auxilio opportuno.

CAP. V.

Omnis namque Pontifex ex hominibus aſſumptus, pro hominibus conſtituitur 1
in iis quæ ſunt ad Deum, ut offerat dona, & ſacrificia pro peccatis: Qui condo- 2
lere poſſit iis, qui ignorant, & errant: quoniam & ipſe circundatus eſt infirmi-
tate: Et propterea debet, quemadmodùm pro populo, ita etiam & pro ſemetipſo 3
offerre pro peccatis. Nec quiſquã ſumit ſibi honorem, ſed qui vocatur à Deo, tanquã 4
Aaron. Sic & Chriſtus non ſemetipſum clarificavit ut pontifex fieret: ſed qui lo- 5
cutus eſt ad eum; Filius meus es tu, ego hodiè genui te. Quemadmodùm & in alio 6
loco dicit; Tu es ſacerdos in æternum, ſecundùm ordinem Melchiſedech.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* لانه قد قال في فصل ما * عن اليوم السابع هكذا * واستراح الله في اليوم السابع من 4
سائر اعماله * وفي هذا ذكر ايضا انهم لا يدخلوا الي راحتي * واذ قد بقي قوم يدخلون 5 6
اليها * وما دخلها الذين بشروا اولا من اجل عصيانهم * يحد يوما ما ايضا قايلا في داود 7
اليوم * بعد مثل كثر هذا الزمان * كما قيل اليوم ان سمعتم صوته فلا تقسوا قلوبكم *
* لان يسوع لو كان اراحهم لما كان بعد مثل هذا الزمان تكلم عن يوم آخر * 8
* افهل قد بقي لشعب الله اسبات * لان من قد دخل الي راحته فذاك قد استراح من 9 10
اعماله * كما استراح الله من اعماله * فلنحرص اذا ان ندخل الي تلك الراحة * لئلا يسقط 11
احد في مثل هذا العصيان نفسه * لان قول الله حي فاعل * واصرم قطعا من كل سيف 12
ذي فمين * وغايص الي توزيع النفس والروح والمفاصل والمخاخ * ومميز ويدين افكار القلب
ومعقولاته * وليست برية غير ظاهرة قدامه * لكن البرايا كلها مجردة وظاهرة لعينيه * الذي 13
اليه يكون الاعتذار منا * * الاحد الثالث من الصوم * * فاذ لنا يسوع 14
ابن الله رييس كهنة عظيما نافذا في السموات * فلنمسك الاعتراف به * فاننا ليس لنا 15
رييس كهنة لا يستطيع ان يرثي لامراضنا * بل مجربا بكل الاحوال بشبهنا خلوا من
الخطية * فلنتقدم اذا بدالة الي عرش النعمة * لناخذ نعمة ونجد رحمة * لمعونة نستعرضها * 16

* الفصل الخامس *

* لان كل رييس كهنة ماخوذ من الناس ينتصب من اجل الناس فيما يقدمه الي الله * 1
ليقرب قرابين وضحايا عن الخطايا * مقتدر ان يعفو ويسمح للذين يجهلون وللظالين * اذ 2
هو يشمله ضعف * فلهذا السبب يجب عليه كما يقدم عن الشعب كذلك يقرب عن ذاته 3
من اجل خطاياه * * من هاهنا يقرا للقديس متوديوس * * ولن ياخذ احد الكرامة 4
لنفسه * لكن من يدعوه الله * نظير ما دعي هارون * كذلك والمسيح لم يشرف ذاته 5
لينتصب رييس كهنة * بل مجده الذي قال له * انت هو ابني وانا اليوم ولدتك * كما 6
يقول في فصل آخر * انت الكاهن الي الابد على ترتيب ملشيصاداق * تم *

Dixit enim in quadam ſectione de ſe- 4
ptimo die ita; Et requievit Deus die
ſeptimo à cunctis operibus ſuis. Et in 5
iſta quoque ſectione refert, Sanè non
introibunt in requiem meam. Cùm au- 6
tem ſuperſint quidam ingreſſuri in eam,
& hi quibus evangelizatum eſt priùs,
non ſint eam ingreſſi propter ſuam re-
bellionem: Rurſus quendam præfinit 7
diem, dicens per Davidem; Hodiè, poſt
tantum temporis intervallum: prout di-
ctum eſt; Hodiè ſi audieritis vocem ejus,
nè obduretis corda veſtra. Si enim Jeſus 8
eos in requie collocaſſet, nequaquam
fuiſſet tanto pòſt tempore locutus de alio
die. An verò ſupereſt populo Dei aliquis 9
ſabbathiſmus? Nam qui ingreſſus jam 10
eſt in requiem ipſius, is jam requievit
ab operibus ſuis, quemadmodum re-
quievit Deus ab operibus ſuis. Stu- 11
deamus igitur ingredi in illam requiem,
ne quis in eandem prorſus incidat con-
tumaciam. Vivus eſt enim ſermo Dei 12
& efficax, & ad ſcindendum acutior
quolibet gladio duarum acierum: &
penetrans uſque ad diviſionem animæ, &
ſpiritus, & compagum, atque medul-
larum: & diſcernens, ac judicans co-
gitationes cordis ejuſque intentiones.
Nec eſt ulla creatura quæ non ſit mani- 13
feſta coram ipſo: ſed omnes creaturæ
nudæ ſunt ac patentes oculis ejus, apud
quem futura eſt excuſatio noſtra.

Dominicâ tertiâ jejunii.

Quum itaque habeamus Jeſum filium 14
Dei ſummum principem ſacerdotii, cœlos
penetrantem, teneamus confeſſionem ejus,
Non enim habemus principem ſacerdo- 15
tum qui non poſſit deflere infirmitates
noſtras, ſed tentatum modis omnibus ſic-
ut nos, excepto peccato. Accedamus 16
ergo cum fiducia ad thronum gratiæ, ut
gratiam aſſequamur; & inveniamus
miſericordiam ad auxilium à nobis op-
portunè captatum.

CAP. V.

Enimverò omnis princeps ſacerdo- 1
tum ex hominibus aſſumptus, pro ho-
minibus conſtituitur in his quæ Deo
offeruntur: ut offerat ſacrificia & vi-
ctimas pro peccatis: Potens parcere & 2
condonare iis qui ſtultè agunt, & er-
rantibus: cùm ipſe quoque circundatus
ſit infirmitate. Et hac de cauſa opor- 3
tet ut quemadmodum offert pro populo,
ita pro ſeipſo offerat pro peccatis ſuis.

Hinc legatur pro ſancto Methodio.

Neque verò quiſquam ſibi ſumit hunc 4
honorem, ſed is quem Deus vocat, ſicut
vocatus eſt Haron. Ita & Chriſtus non 5
extulit ſemetipſum ut fieret princeps
ſacerdotum, ſed glorificavit eum qui
dixerat illi, Tu es filius meus, & ego
hodiè genui te. Sicut ait in alia ſe- 6
ctione, Tu es ſacerdos ille in æternum
ſecundùm ordinem Melchiſedec. Ha-
ctenus.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 እስመ ፡ ቦአ ፡ ውስተ ፡ ዕረፍቱ ፡ ከመ ፡ ውእቱ ፡ አዕረፈ ፡ እምኵሉ ፡ በከመ ፡ ዘዚአሁ ፡ ለእግዚአብ
11 ሔር ፡፡ ናስተፋጥን ፡ እንከ ፡ ከመ ፡ ንበአ ፡ ውስተ ፡ ዕረፍቱ ፡ ወአልቦ ፡ ዘይወድቅ ፡ ውስተ ፡ ስሕ
12 ተ ፡ ዚአሆሙ ፡፡ እስመ ፡ ሕያው ፡ ቃለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወጽኑዕ ፡ ወይበልሕ ፡ እምኵሉ ፡ መ
ላፄ ፡ ዘክልኤ ፡ አፈሁ ፡ ወይፈልጥ ፡ ነፍስ ፡ እምነፍስ ፡ ወይሰሊ ፡ ሠርወ ፡ እምሌሊት ፡ ወሕሊና ፡
13 ፍትወት ፡ ወምክረ ፡ ልብ ፡፡ ወአልቦ ፡ ዘተፈጥረ ፡ ዘኢኮነ ፡ ክሡተ ፡ በቅድሜሁ ፡ ወኵሉ ፡ ክሡ
14 ት ፡ ወስጡሕ ፡ ቅድመ ፡ ለዐይንቲሁ ፡ ወዘመንገሌክሙ ፡ ንነግር ፡፡ ወብነ ፡ ሊቀ ፡ ክህናት ፡ ዐ
ቢይ ፡ ዘመጽአ ፡ ውስተ ፡ ዓለም ፡ እምሰማያት ፡ ኢየሱስ ፡ ወልደ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ ንጽናዕ ፡ እንከ ፡
15 ለሃይማኖትነ ፡ በቱ ፡፡ እስመ ፡ ኢኮነ ፡ ሊቀ ፡ ካህናቲነ ፡ ዘኢይክል ፡ ሐሚመ ፡ ሕማምነ ፡ ሙኩር ፡ በኵ
16 ሉ ፡ አምሰለ ፡ እልቦ ፡ ኃጢአተ ፡፡ ወንቅረብ ፡ እንከ ፡ ኀበ ፡ መንበረ ፡ ጸጋሁ ፡ ከመ ፡ ንንሣእ ፡
ሣህሎ ፡ ወንርከብ ፡ ጸጋሁ ፡ ለጊዜ ፡ ረድኤቱ ፡፡

፭

1 ኵሉ ፡ ሊቀ ፡ ካህናት ፡ እምሰብእ ፡ ይነሣእ ፡ ወበእንተ ፡ ሰብእ ፡ ይሠየም ፡ ለኀበ ፡ እግዚአብሔር ፡፡
2 ከመ ፡ ያብእ ፡ ቍርባነ ፡ ወመሥዋዕተ ፡ ዘበእንተ ፡ ኃጢአት ፡፡ ወኢይክሉ ፡ ረድኤቶሙ ፡ ለእ
3 ለ ፡ ስሕቱ ፡ በእደዊሆሙ ፡ እስመ ፡ ለሊሁኒ ፡ ድኩም ፡ ውእቱ ፡፡ ወእንበይነ ፡ ዝንቱ ፡ ርቱዕ ፡ በከ
4 መ ፡ በእንተ ፡ ሕዝብ ፡ ከማሁ ፡ ለርእሱኒ ፡ ያብእ ፡ በእንተ ፡ ኃጢአት ፡፡ አኮ ፡ ለርእሱ ፡ ዘይ
5 ሠዊ ፡ ክብረ ፡ ዘእንበለ ፡ ለዘጸውዖ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዳእሙ ፡፡ ወበከመ ፡ አሮን ፡፡ ከ
ማሁ ፡ ክርስቶስኒ ፡ አኮ ፡ ርእሶ ፡ ዘንእደ ፡ ሊቀ ፡ ካህናት ፡ ከዊኖ ፡ ዳእሙ ፡ ለሊሁ ፡ ይቤሎ ፡፡ ወልድየ ፡
6 አንተ ፡ ወአነ ፡ ዮም ፡ ወለድኩከ ፡፡ ወይቤ ፡ ካዕበ ፡ አንተ ፡ ካህኑ ፡ ለዓለም ፡ በከመ ፡ ሢመቱ ፡
ለመልከጼዴቅ ፡፡

Quia ingreditur in requiem ejus, ſic ille requievit ab omnibus, ſicut Deus à ſuis. 10
Feſtinemus igitur ut ingrediamur in requiem ejus, & non ſit qui incidat in erro- 11
rem eorum. Quia vivus eſt ſermo Dei, & efficax, & acutior omni novaculâ 12
ancipiti, & diſcernit animam ab anima, & quod noctescit diſpergit à nocte, &
cogitationes deſiderabiles, & conſilia cordis. Et non eſt creatura quæ non ſit mani- 13
feſta in conſpectu ejus: ſed unumquodque apertum eſt, & explicatum coram oculis
ejus: & hoc quod apud vos loquimur. Habentes igitur maximum principem ſacer- 14
dotum qui de cœlis venit in mundum, Jeſum filium Dei, ſimus igitur confirmati
in fide quæ in eo. Quoniam non factus eſt pontifex noſter maximus talis qui 15
non poteſt pati dolores noſtros, tentatus in omnibus, conformis nobis, excepto pecca-
to. Et accedamus igitur ad thronum gratiæ, ut accipiamus miſericordiam ejus, 16
& naciſcamur gratiam ejus in tempore auxilii ſui. CAP. V.

Omnis pontifex ex hominibus aſſumitur, & propter homines conſtituitur apud 1
Deum, ut offerat oblationes & ſacrificia quæ pro peccatis fiunt. Et iis opem 2
ferre nequeunt qui errant per manus eorum, quia ipſemet infirmus eſt. Et propter 3
hoc, æquum eſt ſicut pro populo, ita & pro ſeipſo ut offerat pro peccatis. Non ſibi 4
ipſi quiſquam factus eſt magnus, ſed tantùm Deo qui vocavit eum, & ſicut Aa-
ron: Similiter Chriſtus etiam minimè ſeipſum laudavit ut princeps ſacerdotum 5
eſſet: ſed ipſe qui dixit, Filius meus es tu, & ego hodie genui te. Et dixit ite- 6
rum; Tu ſacerdos es in æternum ſecundùm conſtitutionem Melchizedeci.

ἘΠΙΣΤΟΛῊ ΠΡῸΣ ἙΒΡΑΊΟΥΣ. ΚΕΦ. ς΄. Ζ΄.

Qui in diebus carnis ſuæ, precéſque & ſupplicationes ad potentem
7 Ὃς ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, δεήσεις τε καὶ ἱκετηρίας πρὸς τὸν δυνάμενον
ſervare illum à morte, cum clamore valido, & lachrymis offerens, &
σώζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου, μετὰ κραυγῆς ἰσχυρᾶς, καὶ δακρύων προσενέγκας, καὶ
exauditus pro reverentia. Et quamvis exiſtens filius, didicit ex iis quæ paſſus eſt
8 εἰσακουσθεὶς ἀπὸ τῆς εὐλαβείας. Καίπερ ὢν υἱός, ἔμαθεν ἀφ' ὧν ἔπαθε
obedientiam: Et conſummatus, factus eſt obtemperantibus ſibi omnibus cauſa
9 τὴν ὑπακοήν· Καὶ τελειωθείς, ἐγένετο (ζ) τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ πᾶσιν αἴτιος
ſalutis æternæ: Appellatus à Deo pontifex juxta ordinem Mel-
10 σωτηρίας αἰωνίου· Προσαγορευθεὶς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἀρχιερεὺς κατὰ τὴν τάξιν Μελ-
chiſedec. De quo multus nobis ſermo, & difficilis interpretatu dicere, quoniam
11 χισεδέκ. Περὶ οὗ πολὺς ἡμῖν ὁ λόγος, καὶ δυσερμήνευτος λέγειν, ἐπεὶ Ζ΄
ſegnes facti eſtis auribus. Etenim debentes eſſe magiſtri propter tempus,
12 νωθροὶ γεγόνατε ταῖς ἀκοαῖς. Καὶ γὰρ ὀφείλοντες εἶναι διδάσκαλοι διὰ τὸν χρόνον,
rurſùm opus habetis ad docendum vos quæ elementa initii oraculorum
πάλιν χρείαν ἔχετε τοῦ διδάσκειν ὑμᾶς τίνα τὰ στοιχεῖα τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων
Dei: & facti eſtis opus habentes lacte, & non ſolido cibo. Omnis
13 τοῦ Θεοῦ· καὶ γεγόνατε χρείαν ἔχοντες γάλακτος, καὶ οὐ στερεᾶς τροφῆς. Πᾶς
enim particeps lactis, expers ſermonis juſtitiæ: infans enim eſt.
γὰρ ὁ μετέχων γάλακτος, ἄπειρος λόγου δικαιοσύνης· νήπιος γάρ ἐστι.
Perfectorum autem eſt ſolidus cibus, per habitum ſenſus exercitatos
14 Τελείων δέ ἐστιν ἡ στερεὰ τροφή, τῶν διὰ τὴν ἕξιν τὰ αἰσθητήρια γεγυμνασμένα
habentium ad diſcretionem bonique ac mali.
ἐχόντων πρὸς διάκρισιν καλοῦ τε καὶ κακοῦ.

CAP. VI. ς΄.

Ideò intermittentes initii Chriſti ſermonem, ad perfectionem feramur, non
1 Διὸ ἀφέντες τὸν τῆς ἀρχῆς τοῦ Χριστοῦ λόγον, ἐπὶ τὴν τελειότητα φερώμεθα, μὴ
rurſùm fundamentum jacientes pœnitentiæ à mortuis operibus, & fidei ad
πάλιν θεμέλιον καταβαλλόμενοι μετανοίας ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, καὶ πίστεως ἐπὶ
Deum, Baptiſmatum doctrinæ, impoſitionis quoque manuum, reſurrectioniſque mortuorum, &
2 Θεόν, Βαπτισμῶν διδαχῆς, ἐπιθέσεώς τε χειρῶν, ἀναστάσεώς τε νεκρῶν, καὶ
judicii æterni. Et hoc faciemus, ſi quidem permiſerit Deus. Impoſ-
κρίματος αἰωνίου. Καὶ τοῦτο (α) ποιήσομεν, ἐάνπερ ἐπιτρέπῃ ὁ Θεός. Ἀδύ- 3
ſibile enim ſemel illuſtratos, guſtantéſque donum cœleſte, & parti- 4
νατον γὰρ τοὺς ἅπαξ φωτισθέντας, γευσαμένους τε τῆς δωρεᾶς τῆς ἐπουρανίου, καὶ μετό-
cipes factos Spiritûs ſancti, Et pulchrum guſtantes Dei verbum,
χους (β) γενηθέντας Πνεύματος ἁγίου, Καὶ καλὸν γευσαμένους Θεοῦ ῥῆμα, 5
virtutéſque futuri ſeculi, Et prolapſos, rurſùs renovari ad
δυνάμεις τε μέλλοντος αἰῶνος, Καὶ παραπεσόντας, πάλιν ἀνακαινίζειν εἰς 6
pœnitentiam, rurſùm crucifigentes ſibimetipſis filium Dei, & oſtentui habentes. Terra
μετάνοιαν, ἀνασταυροῦντας ἑαυτοῖς τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ παραδειγματίζοντας. Γῆ 7
enim bibens ſuper ſe ſæpè venientem imbrem, & generans herbam
γὰρ ἡ πιοῦσα τὸν ἐπ' αὐτῆς πολλάκις ἐρχόμενον ὑετόν, καὶ τίκτουσα βοτάνην
opportunam illis per quos & colitur, accipit benedictionem à Deo.
εὔθετον ἐκείνοις δι' οὓς καὶ γεωργεῖται, μεταλαμβάνει εὐλογίας ἀπὸ τοῦ Θεοῦ.
Proferens autem ſpinas ac tribulos, reproba, & maledictioni proxima: cujus
Ἐκφέρουσα δὲ ἀκάνθας καὶ τριβόλους, ἀδόκιμος, καὶ κατάρας ἐγγύς· ἧς 8
finis in combuſtionem. Confidimus autem de vobis, dilecti, meliora,
τὸ τέλος εἰς καῦσιν. Πεπείσμεθα δὲ περὶ ὑμῶν, ἀγαπητοί, τὰ (γ) κρείττονα, 9
& proxima ſaluti, ſi & ita loquimur. Non enim injuſtus Deus, ob-
καὶ ἐχόμενα σωτηρίας, εἰ καὶ (δ) οὕτω λαλοῦμεν. Οὐ γὰρ ἄδικος ὁ Θεός, ἐπι- 10
liviſci operis veſtri, & laboris dilectionis quam oſtendiſtis in nomen
λαθέσθαι τοῦ ἔργου ὑμῶν, (ε) καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης ἧς ἐνεδείξασθε εἰς τὸ ὄνομα
ipſius, ii qui miniſtrâſtis Sanctis, & miniſtrantes. Cupimus autem unumquemq;
αὐτοῦ, διακονήσαντες τοῖς ἁγίοις, καὶ διακονοῦντες. Ἐπιθυμοῦμεν δὲ ἕκαστον 11
veſtrûm idem oſtentare ſtudium ad expletionem ſpei uſque in finem:
ὑμῶν τὴν αὐτὴν ἐνδείκνυσθαι σπουδὴν πρὸς τὴν πληροφορίαν τῆς ἐλπίδος ἄχρι τέλους·
Ut non ſegnes efficiamini, imitatores autem illorum per fidem & longanimitatem hæ-
Ἵνα μὴ νωθροὶ γένησθε, μιμηταὶ δὲ τῶν διὰ πίστεως καὶ μακροθυμίας κλη- 12
reditantium promiſſiones.
ρονομούντων τὰς ἐπαγγελίας.

MS. A. (ζ) πᾶσιν τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ αἴτιος ΚΕΦ. ς΄. MS. A. (α) ποιήσωμεν, (β) γενηθέντας (γ) κρείσσονα, (δ) οὕτως (ε) καὶ τῆς ἀγάπης

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܐܦ ܟܕ ܠܒܝܫ ܗܘܐ ܒܣܪܐ. ܒܥܘܬܐ ܘܒܬܟܫܦܬܐ ܒܩܥܬܐ ܥܫܝܢܬܐ ܘܒܕܡܥܬܐ ܩܪܒ 7
ܗܘܐ ܠܡܢ ܕܡܫܟܚ ܗܘܐ ܠܡܚܝܘܬܗ ܡܢ ܡܘܬܐ ܘܐܫܬܡܥ. * ܘܟܕ ܒܪܐ ܐܝܬܘܗܝ. 8
ܡܢ ܕܚܠܬܐ ܘܡܢ ܚܫܐ ܕܣܒܠ. ܝܠܦ ܡܫܬܡܥܢܘܬܐ. * ܘܗܟܢܐ ܐܬܓܡܪ. ܘܗܘܐ ܠܟܠܗܘܢ 9
ܐܝܠܝܢ ܕܡܫܬܡܥܝܢ ܠܗ ܥܠܬܐ ܕܚܝܐ ܕܠܥܠܡ. * ܘܐܫܬܡܗ ܡܢ ܐܠܗܐ ܪܒ ܟܘܡܪܐ 10
ܒܕܡܘܬܐ ܕܡܠܟܝܙܕܩ. * ܥܠܘܗܝ ܕܝܢ ܕܗܢܐ ܡܠܟܝܙܕܩ. ܣܓܝܐܐ ܗܝ ܠܢ ܡܠܬܐ 11
ܠܡܐܡܪ ܘܥܣܩܐ ܠܡܬܦܫܩܘ. ܡܛܠ ܕܐܬܡܚܝܠܬܘܢ ܒܫܡܥܟܘܢ.
* ܠܠܝܐ ܕܬܪܝܢ ܕܚܫܐ * ܘ̄ * * ܚܝܒܝܢ ܗܘܝܬܘܢ ܓܝܪ ܠܡܗܘܐ ܡܠܦܢܐ 12
ܒܥܠܬ ܙܒܢܐ ܕܥܒܕܬܘܢ ܒܝܘܠܦܢܐ. ܗܫܐ ܕܝܢ ܬܘܒ ܣܢܝܩܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܬܐܠܦܘܢ.
ܐܝܠܝܢ ܐܢܝܢ ܐܣܟܡܐ ܕܪܫܝܬܐ ܕܡܠܘܗܝ ܕܐܠܗܐ. ܘܗܘܝܬܘܢ ܣܢܝܩܝܢ ܠܚܠܒܐ ܘܠܐ
ܠܡܐܟܘܠܬܐ ܥܫܝܢܬܐ. * ܟܠܢܫ ܓܝܪ ܕܡܐܟܘܠܬܗ ܚܠܒܐ ܗܝ. ܠܐ ܡܕܪܫ 13
ܒܡܠܬܐ ܕܟܐܢܘܬܐ. ܡܛܠ ܕܝܠܘܕܐ ܗܘ. * ܕܓܡܝܪܐ ܕܝܢ ܐܝܬܝܗ ܡܐܟܘܠܬܐ ܥܫܝܢܬܐ. ܐܝܠܝܢ ܕܡܛܠ 14
ܕܡܕܪܫܝܢ. ܪܓܫܝܗܘܢ ܡܕܪܫܝܢ ܠܡܦܪܫ ܛܒܬܐ ܘܒܝܫܬܐ. * ܩܦܠܐܘܢ * ܘ̄ *
* ܡܛܠ ܗܢܐ ܢܫܒܘܩ ܫܘܪܝܐ ܕܡܠܬܐ ܕܡܫܝܚܐ. ܘܠܓܡܝܪܘܬܐ ܢܐܬܐ. ܐܘ ܬܘܒ ܫܬܐܣܬܐ 1
ܐܚܪܬܐ ܡܪܡܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܬܝܒܘܬܐ ܡܢ ܥܒܕܐ ܡܝܬܐ. ܘܠܗܝܡܢܘܬܐ ܕܒܐܠܗܐ.
* ܘܠܝܘܠܦܢܐ ܕܡܥܡܘܕܝܬܐ ܘܕܣܝܡ ܐܝܕܐ. ܘܠܩܝܡܬܐ ܕܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ. ܘܠܕܝܢܐ 2
ܕܠܥܠܡ. * ܐܢ ܡܪܝܐ ܡܦܣ ܗܢܐ ܢܥܒܕ. * ܐܠܐ ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܗܢܘܢ ܕܚܕܐ ܙܒܢ ܢܚܬܘ ܠܡܥܡܘܕܝܬܐ 3 4
ܘܛܥܡܘ ܡܘܗܒܬܐ ܕܡܢ ܫܡܝܐ. ܘܢܣܒܘ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ. * ܘܛܥܡܘ ܡܠܬܐ 5
ܛܒܬܐ ܕܐܠܗܐ. ܘܚܝܠܐ ܕܥܠܡܐ ܕܥܬܝܕ. ܘܬܘܒ ܚܛܘ. * ܕܬܘܒ ܢܬܚܕܬܘܢ 6
ܠܬܝܒܘܬܐ. ܘܬܘܒ ܢܙܩܦܘܢ ܠܒܪܗ ܕܐܠܗܐ ܘܢܒܗܬܘܢܝܗܝ. * ܐܪܥܐ ܓܝܪ ܕܫܬܝܐ 7
ܡܛܪܐ ܕܐܬܐ ܥܠܝܗ ܙܒܢܝܢ ܣܓܝܐܢ. ܘܡܦܩܐ ܥܣܒܐ ܕܡܥܕܪ ܠܗܘܢ ܕܡܛܠܬܗܘܢ ܡܬܦܠܚܐ.
ܡܩܒܠܐ ܒܘܪܟܬܐ ܡܢ ܐܠܗܐ. * ܐܢ ܕܝܢ ܬܦܩ ܟܘܒܐ ܘܐܕܪܕܪܐ. ܡܣܠܝܐ ܗܝ 8
ܘܠܐ ܪܚܝܩܐ ܡܢ ܠܘܛܬܐ. ܘܚܪܬܗ ܠܝܩܕܐ. * ܡܦܝܣܝܢ ܚܢܢ ܕܝܢ ܥܠܝܟܘܢ ܐܚܝ. ܕܐܝܠܝܢ 9
ܕܫܦܝܪܢ ܘܩܪܝܒܢ ܠܚܝܐ. ܐܦܢ ܗܟܢܐ ܡܡܠܠܝܢ ܚܢܢ. * ܠܐ ܗܘܐ ܓܝܪ ܥܘܠܐ ܐܠܗܐ ܕܢܛܥܐ 10
ܥܒܕܝܟܘܢ. ܘܚܘܒܟܘܢ ܗܘ ܕܚܘܝܬܘܢ ܒܫܡܗ. ܕܫܡܫܬܘܢ ܠܩܕܝܫܐ ܘܡܫܡܫܝܢ ܐܢܬܘܢ.
* ܪܓܝܓܝܢ ܕܝܢ ܚܢܢ ܕܟܠ ܚܕ ܡܢܟܘܢ. ܗܕܐ ܚܦܝܛܘܬܐ ܢܚܘܐ. ܠܡܫܠܡܘܬܐ ܕܣܒܪܟܘܢ. ܥܕܡܐ 11
ܠܚܪܬܐ. * ܘܠܐ ܬܬܡܚܠܘܢ. ܐܠܐ ܬܗܘܘܢ ܕܡܝܝܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܒܗܝܡܢܘܬܐ ܘܒܢܓܝܪܘܬ ܪܘܚܐ ܝܪܬܘ ܡܘܠܟܢܐ. 12

Qui etiam quum carne indutus eſſet, orationem & preces cum vociferatione vehementi, & cum lachrymis obtulit ei, qui ipſum poterat à morte vivificare; & exauditus eſt. 7
Et quamvis eſſet Filius, ex timore & paſſionibus quas ſuſtinuit, didicit obedientiam. 8
Et ſic perfectus redditus eſt; illiſque omnibus qui ipſi obediverunt, fuit cauſa ſalutis æternæ. 9
Ac nominatus eſt à Deo, Summus ſacerdos ſecundùm ſimilitudinem Melchiſedec. 10
De hoc autem ipſo Melchiſedec multa forent nobis verba facienda, & explicatu difficilia, quoniam infirmi eſtis auditu veſtro. 11

Nocte ſecundâ Paſſionis.6.

Deberetis enim doctores eſſe, quum jamdiu ſitis ſub diſciplina: nunc autem adhuc opus habetis ut diſcatis quæ ſint Scripturæ primæ exordii ſermonum Dei, & facti eſtis indigentes lacte, & non cibo ſolido. 12
Quiſquis autem eſt, cujus cibus ſit lac, inſcius eſt ſermonis juſtitiæ, quoniam infans eſt. 13
Perfectorum autem cibus eſt ſolidus, qui quoniam ſunt exercitati, aſſuefiunt ſenſus eorum diſcretioni boni & mali. 14

CAP. VI.

Quapropter omittamus initium ſermonis Chriſti, & veniamus ad perfectionem. An verò iterum fundamentum aliud jacitis ad pœnitentiam ex operibus mortuis, & ad fidem quæ in Deum eſt; 1
Et ad doctrinam Baptiſmi, & impoſitionis manûs, & ad reſurrectionem quæ fit ex mortuis, & ad judicium æternum? 2
Si Dominus permiſerit, faciemus hoc. 3
Sed non poſſunt ii qui ſemel ad baptiſmum deſcenderunt, & guſtârunt donum illud quod è cœlis eſt, & acceperunt Spiritum ſanctitatis, 4
Guſtâruntque verbum bonum Dei, & virtutem ſeculi futuri; iterùm peccare, 5
Ut denuò renoventur ad pœnitentiam: & denuò crucifigere Filium Dei, & ignominiâ afficere. 6
Terra enim quæ imbiberit imbrem venientem in ſe multis vicibus, & produxerit herbam quæ ſit uſui iis propter quos colitur, accipit benedictionem à Deo. 7
Sin producat carduos, & ſpinas, ipſa reprobatur, nec procul eſt ab execratione, ſed finis ejus eſt combuſtio. 8
Cæterùm perſuaſa habemus de vobis, fratres mei, quæ bona ſunt, & ſaluti propinqua, quamvis ita loquamur. 9
Non enim iniquus eſt Deus, ut oblivioni det opera veſtra, & veſtram illam charitatem quam exhibuiſtis ejus nomine, quippe qui miniſtraveritis Sanctis, miniſtretíſque. 10
Cupimus autem ut unuſquiſque veſtrûm hanc ipſam ſedulitatem oſtendat, ad complementum ſpei veſtræ, uſque in finem: 11
Neque torpeſcatis, ſed ſitis imitatores eorum, qui fide & longanimitate fuerunt hæredes promiſſionis. 12

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

7 በከመ፡ በመዋዕለ፡ በሥጋሁ፡ በጸሎት፡ ወበስእለት፡ ኀበ፡ዘይክል፡ አድኅኖ፡ እሞት፡ በዐቢይ፡
8 ገዓር፡ ወአንብዕ፡ አብአ፡ ወሰምዖ፡ ጽድቆ፡፡ ወምእመን፡ ከዊኖ፡ ወልድ፡ አእመረ፡ በእንተ፡
9 ዘሐመ፡ ትእዛዞ፡፡ ወፈጺሞ፡ ኮነ፡ ውእቱ፡ ዐስዬ፡ ሕይወት፡ ለኵሎሙ፡ እለ፡ ይትኤዘዙ፡
10 ሎቱ፡ ወመድኅኔ፡ ዓለም፡፡ ወሰመዮ፡ ሊቀ፡ ካህናት፡ ከመ፡ ሢመቱ፡ ለመልከ
ጼዴቅ፡፡

Quemadmodum in die quo in carne ejus fuit, cum oratione & ſupplicatione ad eum, qui potens erat ſervare eum à morte, cum magno clamore & lachrymis obtulit, exaudivit eum ob juſtitiam ejus. 7 *Et fidelis exiſtens filius, didicit per illud quod paſſus eſt præceptũ ejus.* 8 *Et conſummatus factus eſt ille remunerator vitæ omnibus qui obtemperant ei, & redemptor mundi.* 9 *Et cognominavit eum ſummum Sacerdotem ſecundùm ordinationem Melchizedeci.* 10

Verſio VULGATA LATIMA.

7 Qui in diebus carnis ſuæ, preces ſupplicationéſque ad eum, qui poſſit illum ſalvum facere à morte, cum clamore valido & lachrymis offerens, exauditus eſt pro
8 ſua reverentia. Et quidem cùm eſſet filius Dei, didicit ex iis, quæ paſſus eſt, obe-
9 dientiam: Et conſummatus, factus eſt omnibus obtemperantibus ſibi, cauſa ſa-
10 lutis æternæ, Appellatus à Deo pontifex juxta ordinem Melchiſedech.
11 De quo nobis grandis ſermo, & interpretabilis ad dicendum: quoniam im-
12 becilles facti eſtis ad audiendum. Etenim cùm deberetis magiſtri eſſe propter tempus: rurſùm indigetis ut vos doceamini quæ ſint elementa exordii ſermo-
13 num Dei: & facti eſtis quibus lacte opus ſit, non ſolido cibo. Omnis enim, qui
14 lactis eſt particeps, expers eſt ſermonis juſtitiæ: parvulus enim eſt. Perfectorum autem eſt ſolidus cibus; eorum, qui pro conſuetudine exercitatos habent ſenſus ad diſcretionem boni ac mali.

CAP. VI.

1 Quapropter intermittentes inchoationis Chriſti ſermonem, ad perfectiora feramur, non rurſùm jacientes fundamentum pœnitentiæ ab operibus mortuis,
& fidei ad Deum, Baptiſmatum doctrinæ, impoſitionis quoque manuum, ac reſur- 2
rectionis mortuorum, & judicii æterni. Et hoc faciemus, ſi quidem permiſerit Deus. 3
Impoſſibile eſt enim, eos qui ſemel ſunt illuminati, guſtaverunt etiam donũ cœleſte, 4
& participes facti ſunt Spiritûs ſancti, Guſtaverunt nihilominùs bonum Dei ver- 5
bum, virtutéſque ſeculi venturi, Et prolapſi ſunt; rurſùs renovari ad pœniten- 6
tiam, rurſùm crucifigentes ſibimetipſis filium Dei, & oſtentui habentes. Terra 7
enim ſæpè venientem ſuper ſe bibens imbrem, & generans herbam opportunam illis, à quibus colitur; accipit benedictionem à Deo. Proferens autem ſpinas ac 8
tribulos, reproba eſt, & maledicto proxima: cujus conſummatio in combuſtionem.
Confidimus autem de vobis, dilectiſſimi, meliora, & viciniora ſaluti: tametſi ita 9
loquimur. Non enim injuſtus Deus, ut obliviſcatur operis veſtri, & dilectionis 10
quam oſtendiſtis in nomine ipſius, qui miniſtrâſtis Sanctis, & miniſtratis. Cupimus 11
autem unumquemque veſtrûm eandem oſtentare ſolicitudinem ad expletionem ſpei uſque in finem: Ut non ſegnes efficiamini, verùm imitatores eorum, qui 12
fide & patientiâ hæreditabunt promiſſiones.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الذي في ايام ناسه قرب طلبات ووسايل الي القادر ان يخلصه من الموت * مع صراخ 7
قوي وعبرات قدمها * فاستجيب له من تلقاء ورعه * ومع هذا انه اذ لم يزل ابدا تعلم 8
الطاعة من الاشياء التي صابته * ولما كمل صار لكافة الذين يطيعونه سبب علة خلاص 9
ابدي * وكناه الله رييس كهنة * قراءة الاربعا من الجمعة التاسعة والعشرين * 10
علي ترتيب ملشيساداق * تم * الذي الكلام فيه كثيرا عندنا وصعب تلخيصه ان 11
نصفه * اذ قد صرتم عاجزين الاستماع * لانكم قد كان سبيلكم تكونون معلمين من اجل 12
طول الزمان * فاحتجتم ان تعرفوا ما هي حروف هجاء مبدا اقوال الله * وصرتم محتاجين
لبنا لا طعاما صلبا * لان كل من يغتذي لبنا لا خبرة له بكلام العدل * لانه طفل هو 13
* والغذاء القوي للتاميين هو * الذي من اجل تمام عاداتهم * لهم حواسهم مروضة لتمييز 14
الجيد والردي * الفصل السادس * فلهذا اذ نترك الكلام في مبدا
المسيح * ونرتقي الي الكمال ولا نطرح اساس التوبة من اعمال مايتة ايضا * وايمان بالله *
* وتعليم المعموديات * ووضع الايدي * وانبعاث الموتي * والحكومة الابدية * وهذا سنعمله ان 2 3
امر الله * لان الذين قد اضيئوا دفعة * وذاقوا الموهبة السماييه * وصاروا شركاء للروح القدس * 4
* وذاقوا قول الله الخطير * وقوات الدهر المزمع * ثم سقطوا * فلن يمكنهم ايضا ان يتجددوا 5 6
بتوبة ويعيدون صلب ابن الله لانفسهم ويشهرونه * لان الارض الشاربة دفعات كثيرة المطر 7
الوارد اليها * فتولد نباتا مقوما لاوليك الذين من اجلهم فلحت * يباركها الله * واذا 8
اخرجت اشواكا وقرطبا * فتلك منفاه وقريبه من اللعنة التي عاقبتها الحريق * تم *
* قراءة السبت الرابع من الصوم * وانا لموقنون عنكم ايها الاخوة الاحباء * 9
انكم قد حويتم المناقب المفضلة المصاقبة الخلاص * وان كنا نخاطبكم هكذا * لان الله 10
ليس ظالما فينسي عملكم * وتعب محبتكم التي اوضحتموها لاسمه اذ خدمتم القديسين
وتخدمون * ونشتهي ان يوضح كل احد منكم هذا الحرص بعينه * لاقتناع الرجا الي الاخر 11
* لكيلا تصيروا عاجزين * بل مشابهين الذين بالامانة وطول الاناة ورثوا المواعيد * تم * 12

Qui in diebus humanitatis ſuæ preces & ſupplicationes obtulit ei qui poterat ipſum liberare à morte, cum clamore valido & ſingultibus oblatas: & exauditus eſt propter reverentiam ſuam. 7 *Et quamvis ſit indeſinenter filius, didicit obedientiam ex rebus quæ contigerunt illi.* 8 *Cùmque perfectus fuiſſet, factus eſt omnibus qui obtemperant ei, author cauſæ ſalutis æternæ.* 9 *Et cognominavit illum Deus principem ſacerdotum* 10

Lectio feriæ quartæ hebdomadis vigeſimæ nonæ.

ſecundùm ordinem Melchiſedec. Hucuſque. *De quo ſermo foret apud nos multus, & explicatu narratuque difficilis: quandoquidem incapaces facti eſtis ad audiendum.* 11 *Qui enim deberetis eſſe doctores propter longitudinem temporis, egetis diſcere quæ ſint elementa principii eloquiorum Dei: & facti eſtis egentes lacte, non cibo ſolido.* 12 *Nam quicunque lacte nutritur, non habet experientiam in ſermonibus juſtitiæ, quoniam infans eſt:* 13 *Alimentum verò ſolidum, perfectorum eſt, qui propter perfectionem conſuetudinum ſuarum, ſenſus habent domitos ad diſcretionem boni & mali.* 14

CAP. VI.

Quapropter omiſſo ſermone de principio Chriſti, elevemus nos ad perfectionem, nec ampliùs jaciamus fundamentum pœnitentiæ ab operibus mortuis, & fidei in Deum, 1 *Et doctrinæ baptiſmatum, ac impoſitionis manuum, & reſurrectionis mortuorum, atque judicii æterni.* 2 *Atque id faciemus, ſi permiſerit Deus.* 3 *Nam qui ſemel ſunt illuminati, & guſtârunt donum cœleſte, & facti ſunt participes Spiritus ſancti,* 4 *Guſtaveruntque ſermonem Dei nobilem, & virtutes ſeculi manentis,* 5 *Deinde lapſi ſunt: non poſſunt ampliùs renovari per pœnitentiam, & iterare ſibimetipſis crucifixionem filii Dei, cùmque publicè exponere.* 6 *Nam telluri, quæ imbibit multis vicibus imbrem in ſe venientem, vestiamque progignit herbam iis propter quos colitur, Deus benedicit:* 7 *At ſi produxerit ſpinas ac tribulos, ea reproba eſt, & proxima maledictioni, cujus finis incendium.* 8 Finis.

Lectio Sabbathi quarti Jejunii.

At nos certi ſumus de vobis ô fratres dilecti, quòd teneatis præclara monimenta quæ reſpiciunt ſalutem, etiamſi ita vos alloquamur. 9 *Deus enim non eſt injuſtus, ut obliviſcatur operis veſtri, & laboris charitatis veſtræ quam exhibuiſtis erga nomen ejus: ut qui miniſtrâſtis ſanctis & miniſtratis.* 10 *Cupimuſque ut unuſquiſq; veſtrûm hoc idem ſtudium oſtendat ad perſuaſionem ſpei ad finem uſque.* 11 *Ut non ſitis ſegnes, ſed imitatores eorum qui per fidem & longanimitatem hæredes facti ſunt promiſſionum.* 12 Finis.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

11 ዘበእንቲአሁ፡ዕፁብ፡ነገሩ፡ ወኢይትከሀል፡ ይፈክርዎ፡ ወኢይበልዎ፡ እስመ፡ ድንዙዛን፡ኮንክሙ፡
12 ለዘነክሙ፡፡ እንዘ፡ ርቱዕ፡ለክሙ፡ትኩኑ፡መምህራነ፡በብዙኅ፡ እስመ፡ ጐንደይክሙ፡፡ ወ
ካዕበ፡ ፈቀድክሙ፡ ይምህረክሙ፡በቀዳሚ፡ቃሉ፡ለእግዚአብሔር፡ ወትፈቅዱ፡ ሐሊበ፡ ይመግቡክ
13 ሙ፡ ወአኮ፡ መብልዐ፡ ጽኑዐ፡፡ እስመ፡ኵሉ፡ ዘይትወጋዕ፡ ሐሊበ፡ ሕፃን፡ ውእቱ፡ ወኢያእ
14 ምር፡ቃለ፡ጽድቅ፡ ወመብልዕሰ፡ጽኑዕ፡ለልሂቅ፡ውእቱ፡ዘያእምር፡ሠናየ፡ ወእኩየ፡፡

2

1 ዑቁ፡እንከ፡ዳግመ፡ መሠረተ፡ ኢትኅሥሡ፡በዘ፡ትኔስሑ፡እምግብረ፡ ምዉት፡ውስተ፡ሃይማኖ
2 ት፡ዘእግዚአብሔር፡፡ ወጥምቀት፡ወትምህርት፡ወሢመተ፡እድ፡ ወተንሥኤ፡ሙታን፡ወ
3 ኰነኔ፡ዘለዓለም፡፡ ወዘንተ፡ እምገበርነ፡ሶበ፡ ያበውሐ፡ እግዚአብሔር፡፡ ኢይትክህ
4 ል፡ እምድኅረ፡ ተጠምቁ፡ ወጠዕሙ፡ ጸጋሁ፡ ዘእምሰማያት፡ ወኮኑ፡ በመንፈስ፡ ቅዱስ፡፡
5 ወጥዕሙ፡ቃለ፡እግዚአብሔር፡ሠናየ፡ወኀይለ፡ዓለም፡ዘይመጽእ፡፡ ለእመ፡ወድቁ፡ይግድ
6 ፉ፡ካዕበ፡ለንስሐሆሙ፡ይሰቅልዎ፡ለወልደ፡ እግዚአብሔር፡፡ ምድርኒ፡ለእመ፡ሰትየት፡
7 ዝናመ፡ዘይመጽእ፡ለዕሌሃ፡ተወልድ፡ ሣዕረ፡ ሶቤሃ፡፡ ወተኀሪሳ፡ ትነሥእ፡በረከተ፡እምኀበ፡እ
8 ግዚአብሔር፡፡ ወለእመሰ፡አውፅአት፡ሦከ፡ ወአሜከላ፡ዘቅሩብ፡ መርገመ፡ወደኃሪቱ፡ለእ
9 ሳት፡፡ አኃዊነ፡ ንትአመነክሙ፡ ከመ፡ ትኄይሱ፡ ውስተ፡እንታክቲ፡ሕይወት፡ ወእመኒ፡ከ
10 መዝ፡ንብለክሙ፡፡ ዘኢኮነ፡ ዐማፄ፡እግዚአብሔር፡ ከመ፡ይርስዖ፡ምግባሪክሙ፡ወተፋቅ
11 ሮተ፡ክሙ፡ዘአርአይክሙ፡በስሙ፡ ወተልእክሙዎሙ፡ ለቅዱሳን፡ ወትትለአኩኒ፡፡ ወንፈቱ
12 ኵልክሙ፡ከማሁ፡ታርእዩ፡ ጽህቅክሙ፡ በዘ፡ተአምኑ፡ ተስፋክሙ፡ እስከ፡ለዝሉፉ፡፡ ከመ፡
ኢትኩኑ፡ ድንዙዛን፡፡ ተመሰልዎሙ፡ለእለ፡በአሚን፡ወበትዕግሥት፡ወረሱ፡ተስፋሆሙ፡፡

De quo difficilis ſermo ejus, & nequit explicare eum, neque exprimere: quia ſegnes facti eſtis auribus veſtris. 11 *Cùm vos oportuit maxima ex parte doctores fuiſſe (quia cunctati eſtis) etiam neceſſe habetis, ut edoceant vos initium ſermonis Dei, & opus habetis lac ut curent vobis, & non cibum firmum.* 12 *Quia omnis cui lac præbetur, puerulus eſt, & ignorat ſermonem juſtitiæ.* 13 *At cibus ſolidus magiſtri eſt, qui intelligit bonum & malum.* 14

CAP. VI.

Attendite igitur denuò fundamentum, ne diſputetis de reſipiſcendo ab operibus mortuis, in fide Dei; 1 *Et baptiſmum, & doctrinam, & impoſitionem manuum, & reſurrectionem à mortuis, & judicium quod eſt æternum.* 2 *Atque id quidem faciemus, ſi permiſerit Deus.* 3 *Fieri non poteſt poſtquam baptizati ſunt, & guſtaverunt donum quod eſt è cœlo, & fuerunt in Spiritu ſancto,* 4 *Et guſtaverunt bonum Dei verbum, & virtutem ſeculi futuri,* 5 *Si prolabantur, denuò renoventur ad reſipiſcentiam ſuam, crucifigunt filium Dei.* 6 *Terra enim ſi imbiberit pluviam, quæ ſuper eam venit, proventum emittit illicò: & cùm colitur, accipit benedictionem à Deo.* 7 *At ſi produxerit ſpinas, & de rubo, qui maledictioni proximus eſt: tum finis ejus eſt ad combuſtionem illius.* 8 *Fratres noſtri, confidimus de vobis, quòd meliùs eritis in iis, quæ de antiquiſſimis vitæ ſunt: etiamſi ſic vos alloquamur.* 9 *Quia non eſt injuſtus Deus, ut obliviſcatur operum veſtrorum, & charitatis veſtræ, quam oſtendiſtis in nomine ejus, qui miniſtrâſtis Sanctis, & miniſtratis.* 10 *Et cupimus ut vos omnes ſimiliter oſtendatis ſtudium veſtrum in quo reponitis ſpem veſtram uſque in finem:* 11 *Ut non ſitis hebetes, eſtote imitatores eorum, qui per fidem & patientiam hæredes facti ſunt ſpei ſuæ.* 12

ἘΠΙΣΤΟΛΗ' ΠΡΟΣ ἘΒΡΑΙΟΥΣ. ΚΕΦ. Η'. Θ'. Ι'.

Namque Abrahæ pollicitus Deus, quoniam per neminem habuit majorem
13 Τῷ γὰρ Ἀβραὰμ ἐπαγγειλάμενος ὁ Θεὸς, ἐπεὶ κατ' οὐδενὸς εἶχε μείζονος Η'
jurare, juravit per ſemetipſum, Dicens; Certè benedicens benedicam te, &
14 ὀμόσαι, ὤμοσε καθ' ἑαυτοῦ, Λέγων, Ἦ μὴν εὐλογῶν εὐλογήσω σε, καὶ
multiplicans multiplicabo te. Et ſic longanimiter ferens, adeptus eſt repromiſſionem.
15 πληθύνων πληθυνῶ σε. Καὶ (ζ) οὕτω μακροθυμήσας ἐπέτυχε τῆς ἐπαγγελίας.
Homines quidem enim per majorem jurant, & omnis ipſis controverſiæ finis
16 (η) Ἄνθρωποι μὲν γὰρ κατὰ τοῦ μείζονος ὀμνύουσι, καὶ πάσης αὐτοῖς ἀντιλογίας πέρας
ad confirmationem juramentum: In quo abundantiùs volens Deus oſtendere
17 εἰς βεβαίωσιν ὁ ὅρκος· Ἐν ᾧ περισσότερον βουλόμενος ὁ Θεὸς (θ) ἐπιδεῖξαι
hæredibus pollicitationis immobilitatem conſilii ſui, intervenit
τοῖς κληρονόμοις τῆς ἐπαγγελίας τὸ ἀμετάθετον τῆς βουλῆς αὐτοῦ, ἐμεσίτευσεν
juramento: Ut per duas res immobiles, (in quibus impoſſibile mentiri
18 ὅρκῳ· Ἵνα διὰ δύο πραγμάτων ἀμεταθέτων, (ἐν οἷς ἀδύνατον ψεύσασθαι
Deum,) fortem conſolationem habeamus confugientes obtinere propoſitam
Θεὸν,) ἰσχυρὰν παράκλησιν ἔχωμεν οἱ καταφυγόντες κρατῆσαι τῆς προκειμένης
ſpem: Quam ſicut anchoram habemus animæ tutamque ac firmam, & ingredientem
19 ἐλπίδος· Ἣν ὡς ἄγκυραν ἔχομεν τῆς ψυχῆς (ι) ἀσφαλῆ τε καὶ βεβαίαν, καὶ εἰσερχομένην
ad interius velaminis: Ubi præcurſor pro nobis
20 εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος· Ὅπου πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν
introivit Jeſus, ſecundùm ordinem Melchiſedec pontifex factus in æternum.
εἰσῆλθεν Ἰησοῦς, κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδὲκ ἀρχιερεὺς γενόμενος εἰς τὸν αἰῶνα.

CAP. VII. ζ'.

Hic enim Melchiſedec, rex Salem, ſacerdos Dei ſummi,
1 Οὗτος γὰρ ὁ Μελχισεδὲκ, βασιλεὺς Σαλὴμ, ἱερεὺς τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου, Θ'
occurrens Abrahæ regreſſo à cæde regum, & benedicens ei:
ὁ συναντήσας Ἀβραὰμ ὑποστρέφοντι ἀπὸ τῆς κοπῆς τῶν βασιλέων, καὶ εὐλογήσας αὐτόν·
Cui & decimas ab omnibus partitus eſt Abraham: primùm quidem interpretatus
2 Ὧ καὶ δεκάτην ἀπὸ πάντων ἐμέρισεν Ἀβραάμ· πρῶτον μὲν ἑρμηνευόμενος
rex juſtitiæ, deindè autem & rex Salem, quod eſt, rex pacis:
βασιλεὺς δικαιοσύνης, ἔπειτα δὲ καὶ βασιλεὺς Σαλὴμ, ὅ ἐστι, βασιλεὺς εἰρήνης·
Sine patre, ſine matre, ſine genealogia, neque initium dierum, neque vitæ finem
Ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, ἀγενεαλόγητος, μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν, μήτε ζωῆς τέλος 3
habens: aſſimilatus autem filio Dei, manet ſacerdos in perpetuum.
ἔχων· ἀφωμοιωμένος δὲ τῷ υἱῷ τοῦ Θεοῦ, μένει ἱερεὺς εἰς τὸ διηνεκές.
Intuemini autem quantus hic, cui & decimas Abraham dedit ex manubiis
Θεωρεῖτε δὲ πηλίκος οὗτος, ᾧ καὶ δεκάτην (α) Ἀβραὰμ ἔδωκεν ἐκ τῶν ἀκροθινίων 4
ille patriarcha. Et illi quidem de filiis Levi ſacerdotium accipientes,
ὁ πατριάρχης. Καὶ οἱ μὲν ἐκ τῶν υἱῶν Λευῒ τὴν ἱερατείαν λαμβάνοντες, 5
mandatum habent decimare populum ſecundùm legem, id eſt, fratres ſuos,
ἐντολὴν ἔχουσιν ἀποδεκατοῦν τὸν λαὸν κατὰ τὸν νόμον, τουτέστι, τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν,
quanquam egreſſos ex lumbo Abrahæ. Ille autem non genealogizatus ex
καίπερ ἐξεληλυθότας ἐκ τῆς ὀσφύος Ἀβραάμ. Ὁ δὲ μὴ γενεαλογούμενος ἐξ 6
eis, decimavit Abraham, & habentem repromiſſiones benedixit. Sine
αὐτῶν, δεδεκάτωκε τὸν Ἀβραὰμ, καὶ τὸν ἔχοντα τὰς ἐπαγγελίας (β) εὐλόγηκε. Χωρὶς 7
autem omni contradictione, minus à præſtantiore benedicitur. Et hic
δὲ πάσης ἀντιλογίας, τὸ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐλογεῖται. Καὶ ὧδε 8
quidem decimas morientes homines accipiunt: ibi autem teſtatione dictus,
μὲν δεκάτας ἀποθνήσκοντες ἄνθρωποι λαμβάνουσιν· ἐκεῖ δὲ μαρτυρούμενος,
Quia vivit. Et, (ut verbum dicere,) per Abraham, & Levi decimas accipiens
Ὅτι ζῇ. Καὶ, (ὡς ἔπος εἰπεῖν,) διὰ Ἀβραὰμ, καὶ Λευῒ ὁ δεκάτας λαμβάνων 9
decimatus eſt: Adhuc enim in lumbo patris erat, quando obviavit ei
δεδεκάτωται· Ἔτι γὰρ ἐν τῇ ὀσφύϊ τοῦ πατρὸς ἦν, ὅτε συνήντησεν αὐτῷ 10
Melchiſedec. Si quidem ergò conſummatio per Leviticum ſacerdotium erat,
Ι' ὁ Μελχισεδέκ. Εἰ μὲν οὖν τελείωσις διὰ τῆς Λευϊτικῆς ἱερωσύνης ἦν, 11
(populus enim ſub ipſo legem accepit:) quid adhuc opus, ſecundùm ordinem
(ὁ λαὸς γὰρ ἐπ' αὐτῇ (γ) νενομοθέτητο·) τίς ἔτι χρεία, κατὰ τὴν τάξιν
Melchiſedec, alium ſurgere ſacerdotem, & non ſecundùm ordinem Aaron dici?
Μελχισεδὲκ ἕτερον ἀνίστασθαι ἱερέα, καὶ οὐ κατὰ τὴν τάξιν Ἀαρὼν λέγεσθαι; 12
Tranſlato enim ſacerdotio, ex neceſſitate & legis tranſlatio fit.
Μετατιθεμένης γὰρ τῆς ἱερωσύνης, ἐξ ἀνάγκης καὶ νόμου μετάθεσις γίνεται.

MS. A. (ζ) οὕτως (η) Ἄνθρωποι γὰρ (θ) ἐπιδείξασθαι (ι) ἀσφαλῆν τε ΚΕΦ. ζ'. MS. A. (α) ἔδωκεν Ἀβραὰμ ἐκ τῶν ἀκροθινίων (β) ηὐλόγησεν. (γ) ἐνενομοθέτητο)

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

13 * ܐܠܗܐ ܓܝܪ ܟܕ ܡܠܟ ܠܗ ܠܐܒܪܗܡ܂ ܡܛܠ ܕܠܐ ܗܘܐ ܠܗ ܪܒ ܡܢܗ ܕܒܗ ܢܐܡܐ ܐܡܐ ܒܢܦܫܗ܂
14 15 * ܘܐܡܪ܂ ܡܒܪܟܘ ܐܒܪܟܟ܂ ܘܡܣܓܝܘ ܐܣܓܝܟ܂ * ܘܗܟܢܐ ܐܓܪ ܪܘܚܗ
16 ܘܢܣܒ ܡܘܠܟܢܐ܂ * ܒܢܝܢܫܐ ܓܝܪ ܒܕܪܒ ܡܢܗܘܢ ܝܡܝܢ܂ ܘܟܠ ܚܪܝܢܐ ܕܗܘܐ
17 ܒܝܢܬܗܘܢ܂ ܒܡܘܡܬܐ ܫܪܝܪܐ ܡܬܦܣܩ܂ * ܡܛܠ ܗܢܐ ܝܬܝܪܐܝܬ ܨܒܐ ܐܠܗܐ ܕܢܚܘܐ ܠܝܪܬܐ
18 ܕܡܘܠܟܢܐ܂ ܕܠܐ ܡܫܬܚܠܦ ܡܠܟܗ܂ ܘܐܣܪܗ ܒܡܘܡܬܐ܂ * ܕܒܬܪܬܝܢ
ܨܒܘܢ ܕܠܐ ܡܫܬܚܠܦܢ܂ ܕܠܐ ܡܫܟܚ ܐܠܗܐ ܕܢܕܓܠ ܒܗܝܢ܂ ܒܘܝܐܐ ܚܝܠܬܢܐ ܢܗܘܐ ܠܢ
19 ܠܢ ܕܥܪܩܢ ܠܘܬܗ܂ ܘܢܐܚܘܕ ܒܣܒܪܐ ܗܘ ܕܡܘܠܟܢ܂ * ܗܘ ܕܐܝܬܘܗܝ ܠܢ ܐܝܟ ܐܓܘܪܐ
20 ܕܡܚܕ ܠܢܦܫܢ ܕܠܐ ܬܬܙܝܥ܂ ܘܥܐܠ ܠܓܘ ܡܢ ܬܪܥܐ ܕܦܪܣܐ܂ * ܐܝܟܐ ܕܥܠ ܩܕܡܝܢ ܚܠܦܝܢ ܝܫܘܥ܂ ܘܗܘܐ
ܪܒ ܟܘܡܪܐ ܠܥܠܡ ܒܕܡܘܬܗ ܕܡܠܟܝܙܕܩ܂ * ܫܠܡ * ܙ *

1 * ܩܦܠܐܘܢ * ܙ * ܗܢܐ ܓܝܪ ܡܠܟܝܙܕܩ ܡܠܟܐ ܗܘܐ ܕܫܠܝܡ܂ ܟܘܡܪܐ
2 ܕܐܠܗܐ ܡܪܝܡܐ܂ ܘܗܘ ܦܓܥ ܒܐܒܪܗܡ ܟܕ ܗܦܟ ܡܢ ܩܛܠܐ ܕܡܠܟܐ܂ ܘܒܪܟܗ܂ * ܘܠܗ
ܦܠܓ ܐܒܪܗܡ ܡܥܣܪܐ ܡܢ ܡܕܡ ܕܗܘܐ ܥܡܗ܂ ܡܬܦܫܩ ܕܝܢ ܫܡܗ ܡܠܟܐ
3 ܕܙܕܝܩܘܬܐ܂ ܘܬܘܒ ܡܠܟܐ ܕܫܠܝܡ܂ ܕܐܝܬܘܗܝ ܡܠܟܐ ܕܫܠܡܐ܂ * ܕܠܐ ܐܒܘܗܝ ܘܠܐ
ܐܡܗ ܟܬܝܒܝܢ ܒܫܪܒܬܐ܂ ܘܠܐ ܫܘܪܝܐ ܕܝܘܡܘܗܝ܂ ܘܠܐ ܫܘܠܡܐ ܕܚܝܘܗܝ܂ ܐܠܐ ܒܕܡܘܬܗ
4 ܕܒܪܗ ܕܐܠܗܐ܂ ܡܩܘܝܐ ܟܘܡܪܘܬܗ ܠܥܠܡ܂ * ܚܙܘ ܕܝܢ ܟܡܐ ܪܒ ܗܘ ܗܢܐ܂ ܕܐܒܪܗܡ ܪܫ ܐܒܗܬܐ
5 ܡܥܣܪܐ ܘܪܫܝܬܐ ܝܗܒ ܠܗ܂ * ܗܢܘܢ ܓܝܪ ܕܡܢ ܒܢܝ ܠܘܝ ܕܢܣܒܘ ܟܘܡܪܘܬܐ܂
ܦܘܩܕܢܐ ܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܒܢܡܘܣܐ܂ ܕܢܗܘܘܢ ܢܣܒܝܢ ܡܥܣܪܐ ܡܢ ܥܡܐ܂ ܗܢܘ ܕܝܢ ܡܢ ܐܚܝܗܘܢ܂
6 ܐܦܢ ܡܢ ܚܨܐ ܕܐܒܪܗܡ ܢܦܩܘ܂ * ܗܢܐ ܕܝܢ ܕܠܐ ܟܬܝܒ ܒܫܪܒܬܗܘܢ܂ ܡܥܣܪܐ
7 ܢܣܒ ܡܢ ܐܒܪܗܡ܂ ܘܠܗ ܠܡܢ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܡܘܠܟܢܐ ܒܪܟܗ܂ * ܕܠܐ ܚܪܝܢܐ ܕܝܢ ܗܘ
8 ܕܙܥܘܪ ܡܢ ܪܒ ܡܬܒܪܟ܂ * ܘܗܪܟܐ ܒܢܝܢܫܐ ܕܡܝܬܝܢ ܢܣܒܝܢ ܡܥܣܪܐ܂ ܬܡܢ
9 ܕܝܢ ܗܘ ܕܣܗܕܝܢ ܥܠܘܗܝ ܟܬܒܐ ܕܚܝ܂ * ܘܒܝܕ ܐܒܪܗܡ ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܒܡܠܬܐ܂ ܐܦ ܗܘ
10 ܠܘܝ ܕܢܣܒ ܡܥܣܪܐ ܐܬܥܣܪ܂ * ܥܕܟܝܠ ܓܝܪ ܒܚܨܐ ܕܐܒܘܗܝ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܟܕ ܦܓܥ ܒܗ
11 ܡܠܟܝܙܕܩ܂ * ܐܠܘ ܗܟܝܠ ܡܫܠܡܢܘܬܐ ܒܝܕ ܟܘܡܪܘܬܐ ܕܠܘܝ ܗܘܬ܂ ܕܒܗ ܣܡ
ܢܡܘܣܐ ܠܥܡܐ܂ ܠܡܢܐ ܗܘܐ ܣܢܝܩܐ ܟܘܡܪܐ ܐܚܪܢܐ ܕܢܩܘܡ ܒܕܡܘܬܗ ܕܡܠܟܝܙܕܩ܂
12 ܐܡܪ ܕܝܢ ܕܒܕܡܘܬܗ ܕܐܗܪܘܢ ܢܗܘܐ܂ * ܐܝܟ ܗܝ ܕܐܫܬܚܠܦܬ ܟܘܡܪܘܬܐ܂ ܗܟܢܐ
ܗܘܐ ܫܘܚܠܦܐ ܐܦ ܒܢܡܘܣܐ܂

Abrahamo namque quum polliceretur Deus, 13
quoniam nihil erat ſeipſo majus ut per illud
juraret, juravit per ſemetipſum: Et ait; 14
benedicendo benedicam tibi, & multiplicando
multiplicabo te. Et ſic longanimis fuit, 15
accepítque promiſſum. Siquidem homines 16
per majorem ſeipſis jurant: ac de omni contentione
quæ accidit inter eos, vera ſolutio
fit per jusjurandum. Quapropter maximè 17
voluit Deus oſtendere hæredibus promiſſionis,
pollicitationem ſuam eſſe immutabilem,
eámque obſtrinxit jurejurando. Ut per duas 18
res mutationis expertes, in quibus non poteſt
Deus mentiri, conſolationem magnam
haberemus nos qui confugimus ad eum, &
prehenderemus ſpem illam quæ promiſſa eſt
nobis: Quæ quidem eſt nobis velut anchora, 19
quæ retinet animam noſtram ne commoveatur,
& ingreditur intra ſuperficies portæ:
Quò præcedens ingreſſus eſt pro nobis Jeſus, 20
& factus eſt pontifex in æternum in ſimilitudinem
Melchiſedec.

CAP. VII.

De Genitrice Dei. 7.

Porrò hic Melchiſedec fuit rex Solim, pontifex 1
Dei excelſi, & ipſe factus eſt obviàm
Abrahamo, dum rediret à cæde regum: &
benedixit ei: Et ei impartitus eſt Abraham 2
decimas ex omnibus quæ erant ſecum. Exponitur
autem nomen illius, Rex juſtitiæ: &
rurſùm, Rex Solim, quod eſt, Rex pacis. Cujus 3
neque pater neque mater ſcribuntur in
generationibus, nec initium dierum ejus, neque
finis vitæ ipſius; ſed in ſimilitudinem
Filii Dei permanet pontificatus ejus in æternum.
Conſiderate verò quàm magnus hic 4
fuerit, cui Abraham patriarcha dedit decimas,
& primitias. Illi enim qui ex filiis Levi 5
ſuſcipiebant pontificatum, præceptum habebant
legis, ut acciperent decimas à populo;
hoc eſt à fratribus ſuis, quamvis & ipſi ex
lumbis Abraham prodierint. Is autem qui 6
ſcriptus non eſt in genealogiis eorum, decimas
tulit ab Abraham, & benedixit ei qui
acceperat promiſſionem. Porrò abſque controverſia, 7
qui minor eſt, benedicitur ab eo
qui præſtantior eſt ipſo. Atque hîc quidem 8
homines qui moriuntur, accipiunt
decimas: illic autem is de quo teſtata eſt
Scriptura ipſum vivere: Ac (ut quiſpiam 9
dixerit) per Abraham, etiam Levi ille qui
decimas accipiebat, etiam ipſe decimatus eſt.
Adhuc enim erat in lumbis patris ſui, quum 10
occurreret ipſi Melchiſedec. Si ergò con- 11
ſummatio per pontificatum ipſius Levi erat,
uti per quem impoſita eſt lex populo; quid
opus erat pontificem alium ſurgere in ſimilitudinem
Melchiſedec? Sed dixit; In ſimilitudinem
Aharon erit. Imò quemadmodum 12
facta eſt mutatio in pontificatu, ſic fuit
mutatio & in lege:

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

13 ለአብርሃምኒ ፡ አሰፈዎ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወእስመ ፡ አልቦ ፡ ዘየዐቢ ፡ እምኔሁ ፡ ሎሐ
14 ለ ፡ መሐለ ፡ በርእሱ ።=፡ ወይቤ ፡ ከመ ፡ እባርክ ፡ እባርከከ ። ወአብዝኆ ፡ አስተብዝ
15 ኆከ ።=፡ ወእምዝ ፡ ተዐጊሶ ፡ አድምዖ ፡ ተስፋሁ ።=፡ ወሰብእሰ ፡ ይምሕል ፡ በዘ ፡ እ
16 ምኵሉ ፡ የዐቢ ፡ ወጥቅዓቲ ፡ ለቅስትሙ ፡ በመሐላ ፡ የሐልቅ ።=፡ ወበበይነ ፡ ዝንቱ ፡ ፈ
17 ድፈደ ፡ እግዚአብሔር ፡ ያርኢ ፡ ለአለ ፡ ይወርሱ ፡ ተስፋሆሙ ። ከመ ፡ ኢይሚጥ ፡ ምክሮ ፡
አቅደመ ፡ መሐለ ።=፡

Abrahamo enim pollicitus eſt Deus, & quia non erat ſeipſo majus per quod juraret, juravit per ſeipſum: Et dixit, quòd benedicendo benedicam tibi, & multiplicando multiplicabo te. Et tunc patienter expectando, nactus eſt promiſſum ejus. Et homo quidem jurat per eum qui omnium maximus eſt, & egreſſio controverſiæ eorum per juramentum terminatur. Quapropter ex abundanti ut oſtenderet Deus hæredibus ſpei ſuæ, quàm immutabile eſt ejus conſilium, præmiſit ei juramentum. 13 14 15 16 17

Verſio VULGATA LATINA.

13 Abrahæ namque promittens Deus, quoniam neminem habuit, per quem juraret,
14 majorem, juravit per ſemetipſum, Dicens; Niſi benedicens benedicam te, & multiplicans
15 multiplicabo te. Et ſic longanimiter ferens, adeptus eſt repromiſſionem.
16 Homines enim per majorem ſui jurant: & omnis controverſiæ eorum finis, ad
17 confirmationem, eſt juramentum. In quo abundantiùs volens Deus oſtendere pollicitationis
18 hæredibus immobilitatem conſilii ſui, interpoſuit juſjurandum: Ut
per duas res immobiles, quibus impoſſibile eſt mentiri Deum, fortiſſimum
19 ſolatium habeamus, qui confugimus ad tenendam propoſitam ſpem: Quam ſicut
anchoram habemus animæ tutam ac firmam, & incedentem uſque ad interiora velaminis:
20 Ubi præcurſor pro nobis introivit Jeſus, ſecundùm ordinem Melchiſedech
pontifex factus in æternum.

CAP. VII.

1 Hic enim Melchiſedech, rex Salem, ſacerdos Dei ſummi, qui obviavit
2 Abrahæ regreſſo à cæde regum, & benedixit ei: Cui & decimas omnium diviſit
Abraham: primùm quidem qui interpretatur rex juſtitiæ: deindè autem & rex
Salem, quod eſt, rex pacis, Sine patre, ſine matre, ſine genealogia, neque initium 3
dierum, neque finem vitæ habens, aſſimilatus autem Filio Dei, manet ſacerdos in
perpetuum. Intuemini autem quantus ſit hic, cui & decimas dedit de præcipuis 4
Abraham patriarcha. Et quidem de filiis Levi ſacerdotium accipientes, mandatum 5
habent decimas ſumere à populo ſecundùm legem, id eſt, à fratribus ſuis:
quanquam & ipſi exierint de lumbis Abrahæ. Cujus autem generatio non annumeratur 6
in eis, decimas ſumpſit ab Abraham, & hunc, qui habebat repromiſſiones,
benedixit. Sine ulla autem contradictione, quod minus eſt, à meliore benedicitur. 7
Et hic quidem, decimas morientes homines accipiunt: ibi autem conteſtatur, 8
quia vivit. Et (ut ita dictum ſit) per Abraham, & Levi, qui decimas accepit, 9
decimatus eſt: Adhuc enim in lumbis patris erat, quando obviavit ei Melchiſedech. 10
Si ergò conſummatio per ſacerdotium Leviticum erat, (populus enim ſub 11
ipſo legem accepit,) quid adhuc neceſſarium fuit, ſecundùm ordinem Melchiſedech
alium ſurgere ſacerdotem, & non ſecundùm ordinem Aaron dici? Tranſlato 12
enim ſacerdotio, neceſſe eſt ut & legis tranſlatio fiat.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

13 * الاحد الرابع من الصوم * لان الله اذ وعد لابراهيم اذ لم يكن له
14 شي اعظم يحلف به * حلف بذاته * قايلا * اقسمت بالحقيقة انا اني اباركك تبريكا واكثرك
15 16 تكثيرا * وهكذا لما اطال اناته نال الموعد * لان الناس يحلفون بمن هو اعظم منهم * وكل
17 مشاجرة عندهم غايتها القسم الصحيح * الذي لما شاء الله كثيرا ان يري وراث الموعد
18 عدم انتقال رايه وسط ذلك بقسم * لكي بامرين لا ينتقلان الذين لن يستطيع الله ان
19 يكذب فيهما * يكون عزاء قويا لنا الذين قد لجانا الي مسك الرجاء المنصوب * الذي
20 هو لنا كمرسي للنفس حريزا وثيقا * وداخلا الي اقصي داخل الستر * حيث دخل يسوع
سابقا من اجلنا على رسم ملشيصاداق * صايرا رييس كهنة الي الابد * تم *

* الفصل السابع * * قراءة الخميس من الجمعة التاسعة والعشرين *

1 * لان هذا ملشيصاداق ملك ساليم كاهن الاله الاعلي الذي استقبل ابراهيم راجعا من
2 احتباس الملوك وباركه * وقسم له ابراهيم العشر من كل ما معه * فيترجم اولا ملك العدل *
3 ثم ملك ساليم الذي معناه ملك السلامة * لا اب له لا ام له * غير محسوبة نسبته * ليس
4 له بدو ايام ولا نهاية حياة * مشبها بابن الله يبقي كاهنا سرمديا * اما ترون ما اعلي شان
5 هذا الذي اعطاه ابراهيم رييس الاباء العشر من بواكير كلما جاء معه * اما المتقلدون
الكهنوت من بني لاوي فلهم وصية ان يعشروا الشعب * كما في الشريعة * اي يعشرون اخوتهم
6 وهم قد برزوا من حقو ابراهيم * فهذا الذي لم يكن محسوبا نسبته فيهم عشر ابراهيم
وبارك من له المواعيد * تم * * قراءة لعيد دخول الرب الهيكل ثاني اشباط *
7 8 * يا اخوة خلوا من كل مشاجرة ان الادني يبارك من الافضل * وهاهنا ياخذ الناس الموتي
9 اعشارا وهناك مشهودا له انه حي * ويقال فصل المعني كما كان ان لاوي الاخذ الاعشار
10 11 بابراهيم عشر * لانه كان في حقو ابيه حين التقاه ملشيصاداق * فان يكن الكمال في
الكهنوت اللاوانية كان * لان الشعب عليها اشرع الكهنين * فما الحاجة ايضا الي ان
12 يقام كاهن اخر علي ترتيب ملشيصاداق * ولم يقل علي ترتيب هرون * فاذ قد انتقل
الكهنوت * فمن لازم الضرورة ان ينتقل الشريعة *

Dominicâ quartâ Jejunii.

*Quum enim Deus polliceretur Abrahæ, 13
quia nihil habebat majus per quod juraret,
juravit per ſemetipſum, Dicens; Juravi 14
ego reverà, quòd benedicam tibi benedictione,
& multiplicabo te multiplicatione.
Atque ita quum longanimitate 15
uſus eſſet, adeptus eſt promiſſionem.
Homines enim per aliquem jurant qui 16
major ſit ipſis: & omnis controverſiæ
quam habent, deciſio eſt jusjurandum
legitimum. Qua in re volens admodum 17
Deus oſtendere hæredibus promiſſi immutabilitatem
conſilii ſui, interpoſuit
illud adhibito jurejurando: Ut per duas 18
res immutabiles, in quibus non poteſt
Deus mentiri, validum ſolatium eſſet
nobis qui confugimus ad tenendam ſpem
propoſitam, Quæ nobis eſt velut anchora 19
animæ tuta ac fida, & ingrediens
uſque ad intimum veli penetrale:
Quò ingreſſus eſt Jeſus præcurſor pro 20
nobis, ad exemplum Melchiſedec, factus
princeps ſacerdotum in æternum. Finis.*

CAP. VII.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis vigeſimæ nonæ.

*Hic enim Melchiſedec rex Salem, ſa- 1
cerdos Dei altiſſimi, qui occurrit
Abrahæ revertenti à cæde regum, &
benedixit ei: Et cui impartitus eſt 2
Abraham decimas ex omnibus quæ habebat:
primùm quidem per interpretationem
dicitur rex Juſtitiæ: deinde rex
Salem, cujus ſenſus eſt rex Pacis. Neque 3
patrem habens, neque matrem, genealogiæ
haud ſupputatæ, non habens initium
dierum, neque vitæ finem, aſſimilatus
filio Dei: manet Sacerdos æternus.
Annon videtis quàm ſublimis ſit honor 4
iſtius cui dedit Abraham princeps patrum
decimas ex primitiis omnium quæ
cum eo venerant? Et ii quidem qui ſa- 5
cerdotio funguntur ex filiis Levi, præceptum
habent ut decimas exigant à populo,
prout eſt in Lege, hoc eſt decimas
exigant à fratribus ſuis, cùm tamen
iſti ex Abrahæ lumbo prodiiſſent. Iſte 6
verò cujus genealogia numerata non
erat inter illos, decimas exegit ab Abraham,
& benedixit ei cujus erant promiſſiones.
Finis.*

Lectio in die feſto introitus Domini in templum, ſecundâ Februarii.

*O fratres, citra omnem controverſiam 7
eſt, quòd minor benedicitur à præſtantiore.
Atque hîc quidem homines mortui 8
decimas accipiunt, illic autem teſtimonium
perhibetur ei quòd ſit vivus. Di- 9
citurque, ut oratio quomodocúnque terminetur,
quòd Levi qui decimas accipiebat,
in Abraham decimatus eſt: Eo quòd 10
eſſet in lumbo ſui patris quando occurrit
illi Melchiſedec. Quòd ſi perfectio per 11
ſacerdotium Leviticum erat, (nam populo
ſuper illud ſancita eſt lex muneris
ſacerdotalis) quid requiritur adhuc ut
alius conſtituatur ſacerdos ſecundùm
ordinem Melchiſedec, & non dictus ſit
ſecundùm ordinem Haronis? Quarè cùm 12
mutatum ſit ſacerdotium, omnino neceſſe
eſt ut Lex mutetur.*

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

18 ወኢይትከሀሎ ፡ ሐሲወ ፡ ለእግዚአብሔር ። ዐቢየ ፡ ፍሥሐ ፡ ብነ ፡ እለ ፡ ተማኅፀነ ፡ ወአጸናዕነ ፡
19 ተዐቅቦ ፡ በተስፋነ ፡ ዘጽኑዕ ፡ ለነ ።=፡ እንተ ፡ ታጸንዓ ፡ ለነፍስነ ፡ ወታበውአ ፡ ውስተ ፡ መንጦላዕ
20 ት ፡ ዐቢይ ።=፡ ኀበ ፡ ቦአ ፡ ኢየሱስ ፡ ሐዋርያነ ፡ እምቅድሜነ ፡ በከመ ፡ ሢመቱ ፡ ለመልከጼዴቅ ፡
ካህነ ፡ ከዊኖ ፡ ዘለዓለም ።=፡
፯
1 ወመልከጼዴቅሰ ፡ ንጉሠ ፡ ሰሌም ፡ ካህኑ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ልዑል ፡ ውእቱ ፡ ዘተራከቦ ፡ ለአብርሃ
2 ም ፡ እምድኅረ ፡ ተመይጠ ፡ እምቀትለ ፡ ነገሥት ፡ ወባረኮ ።=፡ ወወሀቦ ፡ አብርሃ
ም ፡ ዓሥራተ ፡ እምኵሉ ። ቀዳሚ ፡ ትርጓሜ ፡ ስሙ ፡ ንጉሠ ፡ ጽድቅ ፡ ወእምዝ ፡ ንጉሠ ፡ ሰላም ፡
3 ብሂል ።=፡ ዘአልቦ ፡ አብ ፡ ወአልቦ ፡ እም ፡ በዲበ ፡ ምድር ፡ ወኢይትዓወቅ ፡ ልደቱ ። ወአልቦ ፡
ጥንተ ፡ መዋዕሊሁ ፡ ወአልቦ ፡ ማኅለቅተ ፡ ሕይወቱ ፡ በአምሳሊሁ ፡ ለወልደ ፡ እግዚአብሔር ፡ ይነብር ፡
4 ካህነ ፡ ለዝንቱ ፡ ወለዝላፉ ።=፡ ትሬእዩኑ ፡ ዕበዮ ፡ ለዝንቱ ፡ ዘወሀቦ ፡ አብርሃም ፡ ዓሥራ
5 ተ ፡ እምኵሉ ፡ ወወሀቦ ፡ አበው ፡ ቀደምት ።=፡ ወደቂቀ ፡ ሌዊስ ፡ ይነሥኡ ፡ እምሕዝብ ። በከ
6 መ ፡ ሥርዓተ ፡ ሕጎሙ ፡ በለዕለ ፡ አኃዊሆሙ ፡ እለ ፡ ወፅኡ ፡ እምሐቌሁ ፡ ለአብርሃም ።=፡ ዘነሥ
7 ኦ ።=፡ ወይትዓወቅ ፡ በከቱ ፡ ዘእንበለ ፡ ካሕድ ፡ ከመ ፡ ዘየዐቢ ፡ ይባርክ ፡ ለዘይንእስ ።=፡
8 ወበዝየሰ ፡ ሰብእ ፡ መዋቲ ፡ ይነሥኡ ፡ ዓሥራተ ፡ ወበከሐክሰ ፡ ለሊሁ ፡ ሰማዕቱ ፡ ከመ ፡ ሕያው ፡ ውእ
9 10 ቱ ። [ወከመዘ ፡ ብእሲ ፡ ይቤ ፡ በአብርሃም ፡ ተዐሥረ ፡ ለሊሁ ፡ ሌዊስ ፡ ዘ] ዓሠረ ።=፡ እስመ ፡ ዓዲ
11 ሁ ፡ ሀሎ ፡ ውስተ ፡ ሐቌ ፡ አቡሁ ፡ አመ ፡ ተራከቦ ፡ መልከጼዴቅ ።=፡ ወይገብሩ ፡ ሕዝብ ፡ በከመ ፡
ሕገ ፡ ካህናት ፡ ዘተሠርዐ ። ለምንት ፡ እንከ ፡ ይትፈቀድ ፡ ይሢም ፡ ካልአ ፡ ካህነ ፡ ዘከመ ፡ መል
12 ከጼዴቅ ፡ ሢመቱ ፡ ዘእምይቤ ።=፡ እመ ፡ ከመሰ ፡ ፈለሰት ፡ ሕገ ፡ ቶሙ ፡ ትፈልስ ፡ ክህነቶሙ ።=፡

*Certè impoſſibilitas eſt Deo mentiendi. Ingentem conſolationem habemus, qui confu- 18
gimus ad eum, & confirmamus tutelam ejus in ſpe noſtra, quæ retinetur nobis, Quæ 19
corroborat animas noſtras, & introduxit intra velum magnum: Quò ante nos 20
ingreſſus eſt Apoſtolus noſter Jeſus, ſecundùm ordinationem Melchizedeci, factus
ſacerdos in æternum.* CAP. VII.

*Et Melchizedecus rex Salem, ſacerdos Dei altiſſimi, eſt qui occurrit Abraha- 1
mo poſtquam reverſus eſt à cæde regum, & benedixit ei: Et dedit ei Abraha- 2
mus decimas ex omnibus. Primùm exponitur nomen ejus, Rex juſtitiæ, & deinde,
Rex pacis dicendus. Cui non eſt pater, neque eſt ei mater ſuper terram: ne- 3
que dignoſcitur generatio ejus: & non eſt ei principium dierum, neque eſt ei terminus
vitæ: in ſimilitudine Filii Dei manet ſacerdos huic etiam in æternum. Spe- 4
ctatiſne hujus ſublimitatem, cui dedit Abrahamus decimas ex omnibus, dedit inquam
ei patriarcha? Et filii Levi accipiunt à populo juxta ritum legis eorum, ſci- 5
licet à fratribus ſuis, qui egreſſi ſunt ex lumbis Abrahami: Qui accepit promiſſi- 6
onem ejus. Et notum eſt inſuper ſine controverſia, majorem benedicere minori. Et 7
hic quidem homines morientes accipiunt decimas: illic autem is de quo teſtatum 8
eſt quòd vivit, (Et ut dixerit quiſpiam, in Abrahamo decimatus eſt ipſe Levi 9
qui) accepit decimas: Quia adhuc erat in lumbis patris ſui, cùm occurreret ei 10
Melchizedecus: Et fecerunt populi ſecundùm legem pontificatûs qui conſtitu- 11
tus fuit: Quid igitur opus erat ut poneret alium Sacerdotem, cujus conſtitutionem
diceret quis eſſe ſecundùm Melchizedecum. Si ita tranſivit lex eorum, 12
tranſibit ſacerdotium eorum.*

'ΕΠΙΣΤΟΛΗ' ΠΡΟ'Σ 'ΕΒΡΑΙ'ΟΥΣ. ΚΕΦ. Ι.

In *quem* enim dicuntur hæc, *tribus alterius particeps fuit*, de qua nullus
13 Ἐφ' ὃν γὰρ λέγεται ταῦτα, φυλῆς ἑτέρας μετέσχηκεν, ἀφ' ἧς οὐδεὶς
attendit altari. Manifestum enim quòd ex Juda ortus sit
14 (δ) προσέσχηκε τῷ θυσιαστηρίῳ. Πρόδηλον γὰρ ὅτι ἐξ Ἰούδα ἀνατέταλκεν
Dominus noster: in *quam tribum* nihil de sacerdotio Moyses locutus est. Et
15 ὁ Κύριος ἡμῶν· εἰς ἣν (ε) φυλὴν οὐδὲν περὶ ἱερωσύνης Μωσῆς ἐλάλησε. Καὶ
ampliùs adhuc manifestum est, si secundùm similitudinem Melchisedec exurgat
περισσότερον ἔτι κατάδηλόν ἐστιν, εἰ κατὰ τὴν ὁμοιότητα Μελχισεδὲκ ἀνίσταται
sacerdos alius: Qui non secundùm legem mandati carnalis factus est, sed
16 ἱερεὺς ἕτερος· Ὃς οὐ κατὰ νόμον ἐντολῆς (ζ) σαρκικῆς γέγονεν, ἀλλὰ
secundùm virtutem vitæ insolubilis. Contestatur enim; Quoniam tu sacerdos in
17 κατὰ δύναμιν ζωῆς ἀκαταλύτου. (η) Μαρτυρεῖ γὰρ, Ὅτι Σὺ ἱερεὺς εἰς
æternum, secundùm ordinem Melchisedec. *Abrogatio* quidem *enim* fit præcedentis
18 τὸν αἰῶνα, κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ. Ἀθέτησις μὲν γὰρ γίνεται προαγούσης
mandati, propter ejus infirmitatem & inutilitatem. Nihil enim *perfecit* lex:
19 ἐντολῆς, διὰ τὸ αὐτῆς ἀσθενὲς καὶ ἀνωφελές. Οὐδὲν γὰρ ἐτελείωσεν ὁ νόμος·
introductio verò melioris spei, per quam proximamus *Deo*. Et
20 ἐπεισαγωγὴ δὲ κρείττονος ἐλπίδος, δι' ἧς (θ) ἐγγίζομεν τῷ Θεῷ. Καὶ
quatenus non sine jurejurando: (*Hi* quidem *enim* sine jurejurando sunt sacerdotes
καθ' ὅσον οὐ χωρὶς ὁρκωμοσίας· (οἱ μὲν γὰρ χωρὶς ὁρκωμοσίας εἰσὶν ἱερεῖς
facti: Hic autem cum jurejurando, per *dicentem* ad illum; Juravit
21 γεγονότες· ὁ δὲ (ι) μετὰ ὁρκωμοσίας, διὰ τοῦ λέγοντος πρὸς αὐτόν, Ὤμοσε
Dominus, & non *pœnitentiâ ducetur*; Tu sacerdos in æternum, *secundùm ordinem*
Κύριος, καὶ οὐ μεταμεληθήσεται, Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα, κατὰ τὴν τάξιν
Melchisedec:) In tantum *præstantioris* testamenti factus est sponsor Jesus.
22 Μελχισεδέκ·) Κατὰ (κ) τοσοῦτον κρείττονος διαθήκης γέγονεν ἔγγυος Ἰησοῦς.
Et *illi* quidem plures sunt facti sacerdotes, *propter* morte *prohiberi*
23 Καὶ οἱ μὲν πλείονές εἰσι (λ) γεγονότες ἱερεῖς, διὰ τὸ θανάτῳ κωλύεσθαι

permanere. Hic autem, *propter manere eum* in æternum, sempiternum habet
παραμένειν. Ὁ δὲ, διὰ τὸ μένειν αὐτὸν εἰς τὸν αἰῶνα, ἀπαράβατον ἔχει 24
sacerdotium. Undè & salvare in perpetuum potest accedentes
τὴν ἱερωσύνην. Ὅθεν καὶ σώζειν εἰς τὸ παντελὲς δύναται τοὺς προσερχομένους 25
per ipsum *Deo*: semper vivens ad interpellandum pro *eis*: Talis enim
δι' αὐτοῦ τῷ Θεῷ· πάντοτε ζῶν εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ αὐτῶν. Τοιοῦτος γὰρ 26
nobis decebat pontifex, sanctus, innocens, impollutus, segregatus à
ἡμῖν (μ) ἔπρεπεν ἀρχιερεύς, ὅσιος, ἄκακος, ἀμίαντος, κεχωρισμένος ἀπὸ
peccatoribus, & excelsior cœlis factus: Qui non habet quotidiè
τῶν ἁμαρτωλῶν, καὶ ὑψηλότερος τῶν οὐρανῶν γενόμενος· Ὃς οὐκ ἔχει καθ' ἡμέραν 27
necessitatem, (quemadmodùm sacerdotes,) priùs pro *propriis peccatis* hostias
ἀνάγκην, (ὥσπερ οἱ ἀρχιερεῖς,) πρότερον ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἁμαρτιῶν θυσίας
offerre, deindè populi: hoc enim fecit semel, *seipsum offerens.*
ἀναφέρειν, ἔπειτα τῶν τοῦ λαοῦ· τοῦτο γὰρ ἐποίησεν ἐφάπαξ, ἑαυτὸν (ν) ἀνενέγκας.
Lex enim homines constituit *pontifices*, habentes infirmitatem: sermo autem
Ὁ νόμος γὰρ ἀνθρώπους καθίστησιν ἀρχιερεῖς, ἔχοντας ἀσθένειαν· ὁ λόγος δὲ 28
jurisjurandi *ejus quod* post legem, filium in æternum perfectum.
τῆς ὁρκωμοσίας τῆς μετὰ τὸν νόμον, υἱὸν εἰς τὸν αἰῶνα τετελειωμένον.

CAP. VIII. η'.

Capitulum autem super *dictis*: Talem habemus pontificem, qui
Κεφάλαιον δὲ (α) ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, Τοιοῦτον ἔχομεν ἀρχιερέα, ὃς 1
consedit in dextera sedis magnitudinis in cœlis: Sanctorum
ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς μεγαλωσύνης ἐν τοῖς οὐρανοῖς· Τῶν ἁγίων 2
minister, & tabernaculi veri, quod fixit Dominus, & non homo.
λειτουργὸς, καὶ τῆς σκηνῆς τῆς ἀληθινῆς, ἣν ἔπηξεν ὁ Κύριος, καὶ οὐκ ἄνθρωπος.

MS. A. (δ) προσέσχεν (ε) φυλῶν περὶ ἱερέων οὐδὲν Μωσῆς (ζ) σαρκίνης (η) Μαρτυρεῖται γὰρ, (θ) ἐγγίζωμεν (ι) μεθ' (κ) τοσοῦτο (λ) ἱερεῖς γεγονότες, (μ) καὶ ἔπρεπεν (ν) προσενέγκας. ΚΕΦ. η'. MS. A. (α) ἐν τοῖς

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

13 * ܗܘ ܓܝܪ ܕܐܬܐܡܪ̈ܝ ܥܠܘܗܝ ܗܠܝܢ܂ ܡܢ ܫܒܛܐ ܐܚܪܢܐ ܐܬܝܠܕ܂ ܕܐܢܫ ܡܢܗ ܠܐ ܫܡܫ ܠܡܕܒܚܐ܂
14 * ܓܠܝܐ ܗܝ ܓܝܪ ܕܡܢ ܝܗܘܕܐ ܕܢܚ ܡܪܢ܂ ܡܢ ܫܒܛܐ ܕܡܕܡ ܥܠ ܟܗܢܘܬܐ ܠܐ ܡܠܠ ܡܘܫܐ܂
15 * ܘܬܘܒ ܝܬܝܪܐܝܬ ܝܕܝܥܐ ܒܗܝ ܕܐܡܪ܂ ܕܒܕܡܘܬܗ ܕܡܠܟܝܙܕܩ ܩܐܡ ܟܗܢܐ ܐܚܪܢܐ܂
16 * ܗܘ ܕܠܐ ܗܘܐ ܒܢܡܘܣܐ ܕܦܘܩܕܢܐ ܦܓܪܢܝܐ ܗܘܐ܂ ܐܠܐ ܒܚܝܠܐ ܕܚܝܐ ܕܠܐ ܡܫܬܪܝܢ܂
17 * ܐܣܗܕ ܓܝܪ ܥܠܘܗܝ܂ ܕܐܢܬ ܗܘ ܟܗܢܐ ܠܥܠܡ ܒܕܡܘܬܗ ܕܡܠܟܝܙܕܩ܂

Is enim de quo hæc dicuntur, de alia tribu 13 natus est, de qua nemo unquam ministravit altari, Palam autem est de Juda ortum esse 14 Dominum nostrum, ex tribu de qua nihil loquutus est Moses de Pontificatu. Eóque 15 magis adhuc notum est, quòd dicat; In similitudinem Melchisedec surgit pontifex alius, Qui non factus sit juxta Legem manda- 16 torum corporeorum, sed juxta potentiam vitæ indissolubilis. Attestatur enim de eo; 17 Tu es Sacerdos in æternum in similitudinem Melchisedec.

* ܕܬܠܬܐ ܒܫܒܐ ܕܥܡܕܐ * ܚ *

Feriâ tertiâ Candidatorum. 8.

18 * ܫܘܚܠܦܐ ܕܝܢ ܗܘܐ ܠܦܘܩܕܢܐ ܩܕܡܝܐ܂ ܡܛܠ ܡܚܝܠܘܬܗ ܘܡܛܠ ܕܠܐ ܗܘܐ ܒܗ ܝܘܬܪܢܐ܂
19 * ܡܕܡ ܓܝܪ ܠܐ ܓܡܪ ܢܡܘܣܐ܂ ܥܠ ܕܝܢ ܚܠܦܘܗܝ ܣܒܪܐ ܕܝܬܝܪܐ ܡܢܗ܂ ܕܒܗ ܡܬܩܪܒܝܢܢ ܠܐܠܗܐ܂ ܘܐܫܪܗ ܠܢ ܒܡܘܡܬܐ܂
20 * ܗܢܘܢ ܓܝܪ ܕܠܐ ܡܘܡܬܐ ܗܘܘ ܟܗܢܐ܂ ܗܢܐ ܕܝܢ ܒܡܘܡܬܐ܂
21 * ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܠܗ ܒܝܕ ܕܘܝܕ܂ ܝܡܐ ܡܪܝܐ ܘܠܐ ܢܟܕܒ܂ ܕܐܢܬ ܗܘ ܟܗܢܐ ܠܥܠܡ ܒܕܡܘܬܗ ܕܡܠܟܝܙܕܩ܂
22 * ܗܢܐ ܟܠܗ ܡܥܠܝܐ ܗܝ ܕܝܬܩܐ ܗܝ ܕܗܘܐ ܠܗ ܥܪܒܐ ܝܫܘܥ܂
23 * ܘܗܢܘܢ ܗܘܘ ܟܗܢܐ ܣܓܝܐܐ܂ ܡܛܠ ܕܡܝܬܝܢ ܗܘܘ܂ ܘܠܐ ܡܫܒܩܝܢ ܗܘܘ ܕܢܩܘܘܢ܂
24 * ܗܢܐ ܕܝܢ ܡܛܠ ܕܠܥܠܡ ܩܐܡ܂ ܠܐ ܥܒܪܐ ܟܗܢܘܬܗ܂
25 * ܘܡܫܟܚ ܕܢܚܐ ܠܥܠܡ ܠܐܝܠܝܢ ܕܡܬܩܪܒܝܢ ܒܐܝܕܗ ܠܐܠܗܐ܂ ܚܝ ܗܘ ܓܝܪ ܒܟܠܙܒܢ ܘܡܩܒܠ ܨܠܘܬܐ ܡܛܠܬܗܘܢ܂
26 * ܐܝܟ ܗܢܐ ܓܝܪ ܟܗܢܐ ܐܦ ܘܠܐ ܗܘܐ ܠܢ܂ ܕܟܝܐ ܘܕܠܐ ܒܝܫܘܬܐ ܘܕܠܐ ܛܘܠܫܐ܂ ܘܦܪܝܫ ܡܢ ܚܛܝ̈ܐ܂ ܘܪܡ ܡܢ ܫܡܝܐ܂
27 * ܘܠܐ ܐܠܝܨ ܗܘܐ ܒܟܠܝܘܡ ܐܝܟ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܕܩܕܡ ܥܠ ܚܛܗܘܗܝ ܢܩܪܒ ܕܒܚܐ܂ ܘܗܝܕܝܢ ܥܠ ܕܥܡܐ܂ ܗܕܐ ܓܝܪ ܥܒܕ ܒܚܕܐ ܙܒܢܐ܂ ܒܗ ܕܢܦܫܗ ܩܪܒ܂
28 * ܢܡܘܣܐ ܓܝܪ ܐܢܫܐ ܕܐܝܬ ܒܗܘܢ ܟܘܪܗܢܐ ܩܝܡ ܗܘܐ ܟܗܢܐ܂ ܡܠܬܐ ܕܝܢ ܕܡܘܡܬܐ ܕܒܬܪ ܢܡܘܣܐ ܒܪܐ ܓܡܝܪܐ ܠܥܠܡ܂

Mutatio autem quæ facta est prioris mandati, 18 fuit propter ejus imbecillitatem, & quòd nullam in se utilitatem haberet. Nihil enim 19 perfecit Lex, introiit autem loco ipsius spes præstantior ipsâ, per quam accedimus ad Deum, quamque confirmavit nobis jurejurando. Illi enim absque jurejurando facti 20 sunt pontifices, hic verò cum jurejurando. Quemadmodum dixit ei per David; Juravit 21 Dominus, neque mentietur, Tu es Sacerdos in æternum in similitudinem Melchisedec. Adeò excellens est hoc testamentum cujus 22 factus est sponsor Jesus. At illi quidem mul- 23 ti fuerunt pontifices, propterea quòd moriebantur, nec relinquebantur ut permanerent. Hic verò propterea quòd in æter- 24 num stat, non præterit pontificatus ejus: Et potest in æternum servare eos quibus per 25 eum patet aditus ad Deum: vivit enim ipse semper, & offert oblationes pro illis. Talis 26 enim etiam æquum erat ut nobis pontifex esset, purus, & absque malitia, & maculâ, semotus à peccatis, & sublimior cœlis, & 27 cui non sit necesse quotidie, uti summo sacerdoti, ut priùs pro peccatis suis offerat victimas, tum demum pro populo: hoc enim fecit semel per semetipsum quem obrulit. Siquidem Lex homines infirmos constituit 28 pontifices: sermo autem jurisjurandi qui factus est post Legem, Filium perfectum in æternum.

* ܫܠܡ * ܬ *

CAP. VIII.

* ܕܒܝܠܕܐ ܘܩܘܕܫ ܥܕܬܐ ܘܡܕܒܚܐ * ܛ *

Natali Christi, *& consecratione Ecclesiæ, & Altaris.* 9.

1 * ܪܫܐ ܕܝܢ ܕܟܠܗܝܢ ܗܠܝܢ ܐܝܬ ܠܢ ܪܒ ܟܗܢܐ ܕܝܬܒ ܡܢ ܝܡܝܢܐ ܕܟܘܪܣܝܐ ܕܪܒܘܬܐ ܒܫܡܝܐ܂
2 * ܘܗܘܐ ܡܫܡܫܢܐ ܕܒܝܬ ܩܘܕܫܐ ܘܕܡܫܟܢܐ ܕܫܪܪܐ܂ ܗܘ ܕܩܒܥ ܡܪܝܐ ܘܠܐ ܒܪܢܫܐ܂

Summa autem horum omnium *est quòd* 1 habemus summum illum Pontificem qui sedit à dextera throni majestatis in cœlis. Fu- 2 itque minister sanctuarii, & tabernaculi illius veri, quod fixit Deus, non homo.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

13 ወእመሰ ፡ ከመዝ ፡ ይቤ ፡ ይትዓወቅ ፡ ከመ ፡ ከልአ ፡ ሕዝበ ፡ ረሰየ ፡ እስመ ፡ ኢዓቀቡ ፡
14 ምሥዋዐ ፡፡ ወበሕቱ ፡ ለቀደመ ፡ ነገረ ፡ ከመ ፡ እምይሁዳ ፡ ይወፅእ ፡ እግዚእነ ፡፡ ሕ
15 ዝበ ፡ ዘነገረ ፡ በእንቲአሆሙ ፡ ወሢመተ ፡ ክህነት ፡፡ ወዓዲ ፡ ፈድፋደ ፡ ያዐውቅ ፡ እስ
16 መ ፡ ይቤ ፡ ይትነሣእ ፡ ካህን ፡ በአምሳለ ፡ ሢመቱ ፡ ለመልከጼዴቅ ፡፡ ዘኢኮነ ፡ በሠ
17 ርዓተ ፡ ሕግ ፡ ዘሥጋ ፡ ወደም ፡፡ በኀይለ ፡ ሕይወት ፡ ዘኢይትፈታሕ ፡፡ ውእቱ ፡ ሰማ
ዕቱ ፡ ዘይቤ ፡ አንተ ፡ ውእቱ ፡ ካህኑ ፡ ከመ ፡ ሢመቱ ፡ ለመልከ ፡ ጼዴቅ ፡ ለዓለም ፡፡
18 ወይከውን ፡ ስሒትኒ ፡ በቀዳሚ ፡ ሕግ ፡ በእንተ ፡ ድክም ፡፡ እስመ ፡ አልባቲ ፡ በቍዕ ፡፡
19 ወኢያስለጠ ፡ ወኢምንተኒ ፡ ሶሪት ፡ ወበሕቱ ፡ መርሐተነ ፡ ውስተ ፡ እንተ ፡ ትኄይስ ፡
20 ተስፋ ፡ እንተቲ ፡ ነቀርብ ፡ ለእግዚአብሔር ፡፡ እስመ ፡ ኢኮነት ፡ ዘእንበለ ፡ መሐላ ፡፡

Et si ita quis dixerit, notum est quòd aliam posuit tribum, quia non custo- 13 *dierunt altare. Insuper prædixerat quòd Dominus noster à Juda exoriretur:* 14 *Tribus est de qua loquitur, & de constitutione sacerdotii. Et ampliùs adhuc* 15 *manifestat hoc, quia dicit; Accipietur sacerdos ad similitudinem constitutionis Melchizedeci, Qui non factus est ad ritum legis carnis & sanguinis:* 16 *sed secundùm virtutem vitæ indissolubilis. Ille testis ejus qui dixit; Tu* 17 *es sacerdos ejus juxta constitutionem Melchizedeci in æternum. Et fuit re-* 18 *missio quidem in prima lege propter infirmitatem, quia inutilis illa fuit. Nibil enim consummavit lex: verùm inducit nos in illam meliorem spem;* 19 *per quam appropinquamus Deo. Quoniam non fuit absque jurejurando.* 20

Versio VULGATA LATINA.

13 In quo enim hæc dicuntur, de alia tribu est, de qua nullus altari præstò fuit.
14 Manifestum est enim quòd ex Juda ortus sit Dominus noster: in qua tribu nihil de
15 sacerdotibus Moyses locutus est. Et ampliùs adhuc manifestum est; si secundùm
16 similitudinem Melchisedech exurgat alius sacerdos, Qui non secundùm legem
17 mandati carnalis factus est, sed secundùm virtutem vitæ insolubilis. Contestatur
enim; Quoniam tu es sacerdos in æternum, secundùm ordinem Melchisedech.
18 Reprobatio quidem fit præcedentis mandati, propter infirmitatem ejus, & in-
19 utilitatem: Nihil enim ad perfectum adduxit lex, introductio verò melioris spei,
20 per quam proximamus ad Deum. Et quantum est non sine jurejurando: (alii
21 quidem sine jurejurando sacerdotes facti sunt: Hic autem cum jurejurando,
per eum, qui dixit ad illum; Juravit Dominus, & non pœnitebit eum, Tu es
22 sacerdos in æternum:) In tantum melioris testamenti sponsor factus est Jesus.
23 Et alii quidem plures facti sunt sacerdotes, idcircò quòd morte prohiberentur
permanere: Hic autem eò quòd maneat in æternum, sempiternum habet sa- 24
cerdotium. Undè & salvare in perpetuum potest accedentes per semetipsum ad 25
Deum: semper vivens ad interpellandum pro nobis. Talis enim decebat ut nobis 26
esset pontifex, sanctus, innocens, impollutus, segregatus à peccatoribus, & ex-
celsior cœlis factus: Qui non habet necessitatem quotidiè, quemadmodùm sacer- 27
dotes; priùs pro suis delictis hostias offerre, deindè pro populi: hoc enim fecit
semel, seipsum offerendo. Lex enim homines constituit sacerdotes infirmitatem 28
habentes: sermo autem jurisjurandi, qui post legem est, Filium in æternum perfectum.

CAP. VIII.

Capitulum autem super ea quæ dicuntur; Talem habemus Pontificem, qui 1
consedit in dextera sedis magnitudinis in cœlis, Sanctorum minister, & taber- 2
naculi veri, quod fixit Dominus, & non homo.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

13 * لأن الذي قيلت هذه فيه قد استعمل قبيلة أخرى * لم يلتفت منها أحد إلى مذبح *
14 * فمن أوضح البيان أن ربنا من اليهود أشرق * من القبيلة التي ما قال موسى اقراصا
15 لها في الكهنوت * وذلك واضح البيان كثيرا أيضا * بأن قد قام كاهن آخر أيضا * كمثال
16 ملشيصاداق * الذي صار لا بما يختص بشريعة الوصية البشرية * بل بما يختص بقوة الحياة
17 التي ما تنحل * لأنه يشهد أنك أنت هو الكاهن إلى الدهر على ترتيب ملشيصاداق * تم *

Nam is de quo hæc dicta sunt, usus est 13 *aliâ Tribu, de qua nemo attendit altari. Evidentissimum enim est quòd Dominus* 14 *noster ex Judæis sit exortus, ex Tribu quam non dixit Moses jus habere in sacerdotio. Idque multò etiam evidentius* 15 *est ex eo quòd alius ad instar Melchisedec surrexerit adhuc sacerdos, Qui talis* 16 *factus est, non spectatâ Lege mandati carnalis, sed spectatâ vi indissolubilis vitæ. Testatur enim, dicens; Tu es sa-* 17 *cerdos in æternum secundùm ordinem Melchisedec.* Finis.

* قراءة الجمعة من الجمعة التاسعة والعشرين بعد العنصرة *

Lectio feriæ sextæ hebdomadis vigesimæ nonæ post Pentecosten.

18 * لأن المخالفة إنما تصير إذا تقدمتها وصية * من أجل ضعفها وقلة نفعها * لأن الشريعة ما عملت شيئا *
19 إذ كانت مدخلا إلى الرجاء الأفضل الذي به ندنوا إلى الله * وبما أنه صار لا بغير قسم *
20 فالذين صاروا بلا قسم هم الكهنة * وهذا إنما صار بقسم * بالذي قال له حلف الرب فلن
21 يندم أنك أنت الكاهن إلى الأبد على ترتيب ملشيصاداق * فعلى مثل هذا المعنى صار
22 يسوع ضمين العهد الأفضل * فالكهنة الذين صاروا هم كثيرين من أجل أنهم
23 منعوا بالموت أن يبقوا * وهذا من أجل بقائه إلى الدهر فله الكهنوت بلا عزل ولا فناء *
24 * فمن هاهنا يستطيع أن يخلص إلى غاية الكمال المقبلين به إلى الله دائما * وهو حي
25 ليشفع عنهم دائما * تم *

Nam prævaricatio quidem fit cùm præ- 18 *cesserit mandatum, quòd hoc imbecille sit & exigui emolumenti. Quandoqui-* 19 *dem Lex nihil perfecit, cùm esset aditus ad spem nobiliorem, per quam accedimus ad Deum. Et quatenus factus est non* 20 *absque jurejurando, (qui enim facti sunt absque jurejurando, sunt sacerdotes: Hic verò factus est cum jurejurando,* 21 *per eum qui dixit illi, juravit Dominus, & non pœnitebit eum, quòd tu es sacerdos ille in æternum secundùm ordinem Melchisedec.) Sub eadem con-* 22 *ditione factus est Jesus fidejussor potioris fœderis. Et sacerdotes qui facti* 23 *sunt, multi quidem sunt, propterea quòd morte probibiti sint permanere: At iste,* 24 *quia manet in æternum, habet sacerdotium sine abdicatione & sine fine. Atque hinc servare semper potest usque* 25 *ad supremam perfectionem accedentes per ipsum ad Deum, & est semper vivens, ut interpellet pro eis.* Finis.

* قراءة ليوحنا فم الذهب * ولسائر رؤساء الكهنة *

Lectio pro Johanne ore aureo, & cunctis Pontificibus.

26 * لأن مثل هذا لائق أن يكون لنا رئيس كهنة بارا * لا شر فيه لا دنسا * منفصلا من
27 الخطاة * وصائرا أعلى من السموات * الذي ما تضطره كل يوم ضرورة مثل رؤساء الكهنة *
أن يقربوا أولا من أجل خطاياهم ضحايا * وفيما بعد عن خطايا الشعب * لأنه عمل هذا دفعة
28 واحدة إذ قدم ذاته * لأن الشريعة تقيم أناسا رؤساء كهنة يشملهم الضعف * فأما قول
القسم الذي بعد الشريعة * يقيم ابنا إلى الأبد متكملا *

Talis enim decebat ut esset nobis prin- 26 *ceps sacerdotum, innocens, culpæ ac pollutionis expers, segregatus à peccatoribus, & sublimior cœlis factus: Quem non cogat quotidiè necessitas,* 27 *quemadmodum principes illos sacerdotum, offerre priùs pro peccatis propriis victimas, ac deindè pro peccatis populi: nam id fecit semel quum obtulit semetipsum. Lex enim homines constituit* 28 *pontifices infirmitate circundatos: at sermo jurisjurandi qui post Legem est, Filium constituit in æternum, perfectum.*

* الفصل الثامن *

CAP. VIII.

* وراس للمقولات * * قراءة لبولص المعترف سادس تشرين الثاني *

Cæterùm summa eorum quæ dicta sunt, est 1

Lectio pro Paulo Confessore, sexta Novembris.

1 أن لنا مثل هذا رئيس كهنة قد جلس في يمين عرش الجلالة في السماوات * خادما
2 للقديسين والخباء الحقيقي الذي نصبه الرب ليس الإنسان * تم *

talem nobis esse principem sacerdotum, qui sederit ad dexteram throni majestatis in cœlis, Ministrans sanctis ac ve- 2 *ro tabernaculo quod erexit Dominus, non homo.* Hactenus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

21 ወለዝሰ ፡ በመሐላ ፡ ሠየሞ ፡ ይቤሎ ፡ መሐለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወኢይኔስሕ ፡፡ ከመ ፡ አንተ ፡ ካህኑ ፡
22 ለዓለም ፡ በከመ ፡ ሢመቱ ፡ ለመልከጼዴቅ ፡፡ ወተሰይመ ፡ ኢየሱስ ፡ በቅሩብ ፡ ውስተ ፡ እንተ ፡
23 ትኄይስ ፡ ወተዐቢ ፡ ሢመት ፡፡ ወለእልክቱሰ ፡ ለእሉ ፡ ተሰይሙ ፡ ክህነት ፡ እስመ ፡ ይሰዕሮሙ ፡ ሞ
24 ት ፡ ወኢየበውሖሙ ፡ ይንበሩ ፡፡ ወውእቱሰ ፡ ይነብር ፡ ለዓለም ፡ እስመ ፡ ዘኢይሠዓር ፡ ክህነ
25 [illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]

At hunc jurejurando posuit, qui dixit ei; Juravit Dominus, & non pœnitebit eum, 21 *quòd tu es sacerdos ejus in æternum juxta ordinationem Melchizedeci. At con-* 22 *stitutus est Jesus propiùs in melius & excellentius ministerium. Et quantum ad* 23 *illos alios, plures constituti sunt sacerdotes, quia abstulit eos mors, & non sivit eos permanere. Iste autem permanet in æternum, quia indissolubile est ejus ministeri-* 24 *um. Quia potest servare eos in perpetuum, qui accedunt ad Deum per eum qui* 25 *omni tempore ille vivit, & interpellat pro eis. Talis autem nos decebat pontifex,* 26 *justus & mitis, purus, qui procul remotus est ab omni peccato, & exaltatus supra omnes cœlos. Et non necesse est ei quotidie, sicut principibus sacerdotum, qui ad-* 27 *stant sacrificantes pro peccatis suis, & postea pro peccatis populi: ita enim ille fecit quum semel obtulit seipsum. Lex quidem homines morientes constituit princi-* 28 *pes Sacerdotum: at sermo jurisjurandi qui venit post legem, Filium constituit in æternum, consummatum.*

1 [illegible]
2 [illegible]

CAP. VIII.

Caput autem eorum quæ dixit, quòd talem nos decet habere pontificem, 1 *cujus thronus positus est ad dextram Altissimi in cœlis, Præfectum Sanctis* 2 *in tabernaculo vero, quod fixit Deus, & non homo.*

ἘΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ἙΒΡΑΙΟΥΣ. ΚΕΦ. Ι'. ΙΑ'.

Omnis enim pontifex ad offerendum muneráque & hostias constituitur: undè necesse
3 Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ προσφέρειν δῶρά τε καὶ θυσίας καθίσταται· ὅθεν ἀναγκαῖον
habere aliquid & hunc quod offerat. Si quidem enim esset super terram, nec utique esset
4 ἔχειν τι καὶ τοῦτον ὃ προσενέγκῃ. Εἰ μὲν (β) γὰρ ἦν ἐπὶ γῆς, οὐδ' ἂν ἦν
sacerdos, existentibus sacerdotibus offerentibus secundùm legem munera: Qui
5 ἱερεύς, (γ) ὄντων τῶν ἱερέων τῶν προσφερόντων κατὰ τὸν νόμον τὰ δῶρα· Οἵτινες
exemplari & umbræ deserviunt cœlestium: sicut responso edoctus est Moyses
ὑποδείγματι καὶ σκιᾷ λατρεύουσι τῶν ἐπουρανίων· καθὼς κεχρημάτισται Μωσῆς
futurum absolvere tabernaculum; Vide (enim inquit) facies omnia secundùm
μέλλων ἐπιτελεῖν τὴν σκηνήν, Ὅρα (γάρ φησι,) (δ) ποιήσῃς πάντα κατὰ
exemplar ostensum tibi in monte. Nunc autem excellentius sortitus est
6 τὸν τύπον τὸν δειχθέντα σοι ἐν τῷ ὄρει. Νυνὶ δὲ διαφορωτέρας τέτευχε
ministerium, quantò & melioris est testamenti mediator, quod in melioribus repromissionibus sancitum.
λειτουργίας, ὅσῳ καὶ κρείττονός ἐστι διαθήκης μεσίτης, ἥτις ἐπὶ κρείττοσιν ἐπαγγελίαις
Si enim prius illud esset inculpabile, non utique
7 νενομοθέτηται. Εἰ γὰρ ἡ πρώτη ἐκείνη ἦν ἄμεμπτος, οὐκ ἂν ΙΑ'
secundi inquireretur locus. Vituperans enim eos, dicit; Ecce dies
8 δευτέρας ἐζητεῖτο τόπος. Μεμφόμενος γὰρ (ε) αὐτοῖς, λέγει, Ἰδοὺ ἡμέραι
venient, dicit Dominus, & consummabo super domum Israel, & super domum
ἔρχονται, λέγει Κύριος, καὶ συντελέσω ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραήλ, καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον
Juda, testamentum novum: Non secundùm testamentum quod feci patribus
9 Ἰούδα διαθήκην καινήν· Οὐ κατὰ τὴν διαθήκην ἣν ἐποίησα τοῖς πατράσιν
eorum in die apprehendente me manum eorum, educere illos de terra
αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλαβομένου μου τῆς χειρὸς αὐτῶν, ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς
Ægypti: quoniam ipsi non permanserunt in testamento meo, & ego neglexi eos,
Αἰγύπτου· ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέμειναν ἐν τῇ διαθήκῃ μου, κἀγὼ ἠμέλησα αὐτῶν,
dicit Dominus. Quia hoc testamentum quod disponam domui Israel
10 λέγει Κύριος. Ὅτι αὕτη ἡ διαθήκη (ζ) ἣν διαθήσομαι τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ
post dies illos, dicit Dominus; Dans leges meas in mentem
μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει Κύριος, Διδοὺς νόμους μου εἰς τὴν διάνοιαν
eorum, & in corde eorum superscribam eas: & ero eis in Deum, &
αὐτῶν, καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς· καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς Θεόν, καὶ
ipsi erunt mihi in populum. Et non docebunt unusquisque proximum suum,
αὐτοὶ ἔσονταί μοι εἰς λαόν. Καὶ οὐ μὴ διδάξωσιν ἕκαστος τὸν (η) πλησίον αὐτοῦ, 11
& unusquisque fratrem suum, dicens; Cognosce Dominum: quoniam omnes scient me,
καὶ ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, λέγων, Γνῶθι τὸν Κύριον· ὅτι πάντες εἰδήσουσί με,
à parvo eorum usq; ad magnum eorum: Quia propitius ero injustitiis eorum,
ἀπὸ (θ) μικροῦ αὐτῶν ἕως μεγάλου αὐτῶν· Ὅτι ἵλεως ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν, 12
& peccatorum eorum, & iniquitatum eorum non memorabor adhuc. In dicere Novum,
καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν, καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι. Ἐν τῷ λέγειν Καινήν, 13
veteravit prius: at antiquatum & senescens, prope evanescentiam.
πεπαλαίωκε τὴν πρώτην· τὸ δὲ παλαιούμενον καὶ γηράσκον, ἐγγὺς ἀφανισμοῦ.

CAP. IX. Θ'.

Habuit quidem ergò & prius tabernaculum justificationes culturæ, illudque Sanctum
Εἶχε μὲν οὖν καὶ ἡ (α) πρώτη σκηνὴ δικαιώματα λατρείας, τό, τε ἅγιον 1
mundanum. Tabernaculũ enim apparatum est primum, in quo candelabra,& mensa,
κοσμικόν. Σκηνὴ γὰρ κατεσκευάσθη ἡ πρώτη, ἐν ᾗ ἥ τε λυχνία, καὶ ἡ τράπεζα, 2
& propositio panum, quæ dicitur Sancta. Post autem secundum velamentum,
καὶ ἡ πρόθεσις τῶν ἄρτων, ἥτις λέγεται (β) ἁγία. Μετὰ δὲ τὸ δεύτερον καταπέτασμα, 3
tabernaculum, dictum Sancta sanctorum: Aureum habens thuribulum,
σκηνή, ἡ λεγομένη ἅγια ἁγίων· Χρυσοῦν ἔχουσα θυμιατήριον, 4
& arcam testamenti circumtectam undique auro, in qua urna
καὶ τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης περικεκαλυμμένην πάντοθεν χρυσίῳ, ἐν ᾗ στάμνος
aurea habens manna, & virga Aaron germinata, & tabulæ
χρυσῆ ἔχουσα τὸ μάννα, καὶ ἡ ῥάβδος Ἀαρὼν ἡ βλαστήσασα, καὶ αἱ πλάκες
testamenti: Super autem eam Cherubim gloriæ, obumbrantia
τῆς διαθήκης· Ὑπεράνω δὲ αὐτῆς Χερουβὶμ δόξης, (γ) κατασκιάζοντα 5
propitiatorium: de quibus non est modò dicendum per partes. His verò ita
τὸ ἱλαστήριον· περὶ ὧν οὐκ ἔστι νῦν λέγειν κατὰ μέρος. Τούτων δὲ (δ) οὕτω 6
compositis, in quidem priori tabernaculo semper introibant sacerdotes,
κατεσκευασμένων, εἰς μὲν τὴν πρώτην σκηνὴν διὰ παντὸς εἰσίασιν οἱ ἱερεῖς,
cultus consummantes.
τὰς λατρείας ἐπιτελοῦντες.

MS. A. (β) εἰ ἦν (γ) ὄντων τῶν προσ······ κατὰ νόμον (δ) ποιήσεις (ε) αὐτούς, (ζ) μου ἣν (η) πολίτην (θ) μικροῦ ἕως
ΚΕΦ. Θ'. MS. A. (α) πρώτη δικαι···τα λατρείας, (β) ἅγια * ἁγίων. (γ) κατασκιάζον τὸ (δ) οὕτως

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

3 * ܟܠ ܓܝܪ ܪܒ ܟܘܡܪܐ ܠܡܩܪܒܘ ܩܘܪܒܢܐ ܘܕܒܚܐ ܡܬܩܝܡ܂ ܡܛܠ ܗܢܐ ܙܕܩ ܗܘܐ ܕܐܦ ܠܗܢܐ ܢܗܘܐ ܠܗ ܡܕܡ ܕܢܩܪܒ܂
4 * ܐܠܘ ܓܝܪ ܒܐܪܥܐ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܐܦܠܐ ܟܘܡܪܐ ܗܘܐ܂ ܡܛܠ ܕܐܝܬ ܗܘܘ ܟܘܡܪܐ ܕܡܩܪܒܝܢ ܗܘܘ ܩܘܪܒܢܐ ܐܝܟ ܕܒܢܡܘܣܐ܂
5 * ܗܢܘܢ ܕܡܫܡܫܝܢ ܠܕܡܘܬܐ ܘܠܛܠܢܝܬܐ ܕܗܢܝܢ ܕܒܫܡܝܐ܂ ܐܝܟ ܕܐܬܐܡܪ ܠܡܘܫܐ ܟܕ ܥܒܕ ܡܫܟܢܐ܂ ܚܙܝ ܘܥܒܕ ܟܠ ܐܝܟ ܕܡܘܬܐ ܕܐܬܚܙܝܬ ܠܟ ܒܛܘܪܐ܂
6 * ܗܫܐ ܕܝܢ ܝܬܝܪܐܝܬ ܡܢ ܗܝ ܩܒܠ ܬܫܡܫܬܐ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ܂ ܐܝܟܢܐ ܕܝܬܝܪܐ ܗܝ ܐܦ ܕܝܬܩܐ ܗܝ ܕܗܘܐ ܒܗ ܡܨܥܝܐ܂ ܘܒܫܘܘܕܝܐ ܝܬܝܪܐ ܡܢ ܗܘܢ ܝܗܝܒܐ܂
7 * ܐܠܘ ܓܝܪ ܗܝ ܩܕܡܝܬܐ ܕܠܐ ܪܫܝܢ ܗܘܬ܂ ܠܐ ܡܫܬܒܩ ܗܘܐ ܐܬܪܐ ܠܗܕܐ ܬܪܝܢܝܬܐ܂
8 * ܪܫܐ ܓܝܪ ܠܗܘܢ ܘܐܡܪ܂ ܗܐ ܝܘܡܬܐ ܐܬܝܢ ܐܡܪ ܡܪܝܐ܂ ܘܐܫܠܡ ܠܒܝܬ ܐܝܣܪܝܠ ܘܠܒܝܬ ܝܗܘܕܐ ܕܝܬܩܐ ܚܕܬܐ܂
9 * ܠܐ ܐܝܟ ܗܝ ܕܝܬܩܐ ܕܝܗܒܬ ܠܐܒܗܝܗܘܢ܂ ܒܝܘܡܐ ܕܐܚܕܬ ܐܝܕܗܘܢ ܘܐܦܩܬ ܐܢܘܢ ܡܢ ܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ܂ ܡܛܠ ܕܗܢܘܢ ܠܐ ܩܘܝܘ ܒܕܝܬܩܝ܂ ܘܐܦ ܐܢܐ ܫܛܬ ܐܢܘܢ ܐܡܪ ܡܪܝܐ܂
10 * ܗܕܐ ܕܝܢ ܗܝ ܕܝܬܩܐ ܕܐܬܠ ܠܒܝܬ ܐܝܣܪܝܠ ܒܬܪ ܝܘܡܬܐ ܗܢܘܢ ܐܡܪ ܡܪܝܐ܂ ܐܬܠ ܢܡܘܣܝ ܒܪܥܝܢܗܘܢ܂ ܘܥܠ ܠܒܗܘܢ ܐܟܬܒ ܐܢܘܢ܂ ܘܐܗܘܐ ܠܗܘܢ ܐܠܗܐ܂ ܘܗܢܘܢ ܢܗܘܘܢ ܠܝ ܥܡܐ܂
11 * ܘܠܐ ܢܠܦ ܐܢܫ ܒܪ ܡܕܝܢܬܗ ܘܠܐ ܐܚܘܗܝ܂ ܘܢܐܡܪ ܕܥ ܠܡܪܝܐ܂ ܡܛܠ ܕܟܠܗܘܢ ܢܕܥܘܢܢܝ ܡܢ ܙܥܘܪܗܘܢ ܘܥܕܡܐ ܠܪܒܗܘܢ܂
12 * ܘܐܚܣܐ ܥܠ ܥܘܠܗܘܢ܂ ܘܠܚܛܗܝܗܘܢ ܠܐ ܐܬܕܟܪ ܬܘܒ܂
13 * ܒܗ ܕܐܡܪ ܚܕܬܐ܂ ܥܬܩܗ ܠܩܕܡܝܬܐ܂ ܘܗܝ ܕܥܬܝܩܐ ܘܣܝܒܐ ܩܪܝܒܐ ܗܝ ܠܚܒܠܐ܂

* ܩܦܠܐܘܢ * ܛ *

1 * ܒܩܕܡܝܬܐ ܕܝܢ ܐܝܬ ܗܘܐ ܒܗ ܦܘܩܕܢܐ ܕܬܫܡܫܬܐ܂ ܘܒܝܬ ܩܘܕܫܐ ܥܠܡܢܝܐ܂
2 * ܡܫܟܢܐ ܓܝܪ ܩܕܡܝܐ ܕܐܬܥܒܕ ܗܘܐ܂ ܐܝܬ ܗܘܐ ܒܗ ܡܢܪܬܐ ܘܦܬܘܪܐ ܘܠܚܡܐ ܕܐܦܐ܂ ܘܡܬܩܪܐ ܗܘܐ ܒܝܬ ܩܘܕܫܐ܂
3 * ܡܫܟܢܐ ܕܝܢ ܓܘܝܐ ܕܠܓܘ ܡܢ ܐܦܝ ܬܪܥܐ ܕܬܪܝܢ܂ ܡܬܩܪܐ ܗܘܐ ܩܘܕܫ ܩܘܕܫܐ܂
4 * ܘܐܝܬ ܗܘܐ ܒܗ ܒܣܡܐ ܕܕܗܒܐ܂ ܘܩܒܘܬܐ ܕܕܝܬܩܐ ܕܟܠܗ ܚܦܝܐ ܗܘܬ ܕܗܒܐ܂ ܘܐܝܬ ܗܘܐ ܒܗ ܩܣܛܐ ܕܕܗܒܐ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܒܗ ܡܢܢܐ܂ ܘܫܒܛܐ ܕܐܗܪܘܢ ܕܦܪܥ܂ ܘܠܘܚܐ ܕܕܝܬܩܐ܂
5 * ܘܠܥܠ ܡܢܗ ܟܪܘܒܐ ܕܫܘܒܚܐ ܕܡܛܠܝܢ ܗܘܘ ܥܠ ܚܘܣܝܐ܂ ܠܐ ܕܝܢ ܙܒܢܐ ܗܘ ܕܢܐܡܪ ܥܠ ܚܕܐ ܚܕܐ ܡܢ ܗܠܝܢ܂
6 * ܕܗܟܢܐ ܡܬܛܟܣܢ ܗܘܝ܂ ܠܡܫܟܢܐ ܕܝܢ ܒܪܝܐ ܒܟܠܙܒܢ ܥܐܠܝܢ ܗܘܘ ܟܗܢܐ܂ ܘܡܫܡܠܝܢ ܗܘܘ ܬܫܡܫܬܗܘܢ܂

* Omnis enim summus Pontifex constituitur, 3 ut offerat oblationes & sacrificia: quapropter æquum erat ut hic quoque haberet aliquid quod offeret. 4 Quòd si esset in terra, ne sacerdos quidem esset: quoniam aderant sacerdotes qui offerebant oblationes prout est in Lege: 5 Hi scilicet qui deserviebant exemplari & umbræ eorum quæ sunt in cœlis: sicuti dictum est Mosi, dum conderet tabernaculum, Vide, & fac omnia secundùm exemplar quod tibi ostensum est in monte. 6 Nunc verò tantò præstantius quam illud accepit ministerium Jesus Christus, quantò præstantius est etiam testamentum illud cujus factus est Mediator, & cum excellentioribus quàm illius promissionibus datum est. 7 Nam si illud prius, culpæ non fuisset obnoxium, nullus relictus fuisset huic secundo locus. 8 Culpat enim eos, & ait; Ecce dies veniunt, inquit Dominus, & consummabo super familiam domûs Israel, & super familiam domûs Juda, testamentum novum; 9 Non secundùm testamentum illud quod dedi patribus eorum, quo die apprehendi manum eorum, & eduxi eos de terra Ægypti: quoniam illi non permanserunt in testamento meo, & ego despectui eos habui, dicit Dominus. 10 Hoc autem est testamentum quod dabo familiæ domûs Israel post dies illos, dicit Dominus; Indam Legem meam mentibus illorum, & in cordibus illorum inscribam eam: & ero illis ego Deus, ipsique erunt mihi populus. 11 Nec docebit homo concivem suum, neque fratrem suum, dicétve, Cognosce Dominum: quandoquidem omnes cognoscent me ab eorum minimo usque ad maximum natu ipsorum. 12 Et veniam eis tribuam iniquitatum illorum, ac peccatorum ipsorum ampliùs non recordabor. 13 In hoc autem quod dicit Novum, prius antiquavit. Quod autem antiquatur ac senescit, propè est ut corrumpatur.

CAP. IX.

1 In primo autem erant præcepta ministerii, & ædes sancta mundana. 2 In tabernaculo enim primo quod factum fuerat, erat candelabrum, & mensa, & panis facierum, & vocabatur Ædes sancta. 3 Tabernaculum verò interius quod erat intra superficiem portæ secundæ, vocabatur Sanctum sanctorum. 4 Et erat in eo thuribulum aureum, & arca testamenti tota circumtecta auro, eratq; in ea urna aurea in qua erat Manna, & virga illa Aharon quæ germinaverat, & tabulæ testamenti. 5 Supra hanc autem erant Cherubim gloriæ obumbrantia propitiatorium. Non est autem tempus dicendi sigillatim de his, 6 Quæ ita ordinata erant. Et verò in tabernaculum exterius semper introibant sacerdotes, ac peragebant ministerium suum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

3 ኵሉ፡ ሊቀ፡ ካህናት፡ ይሠየም፡ ከመ፡ ያብእ፡ መሥዋዕተ፡ ወቍርባነ፡ እስመ፡ ግብሩ፡ ውእቱ፡ ከመ፡ ያብእ፡ መሥዋዕተ። 4 ከመ፡ ሶበሁ፡ በምድር፡ ውእቱ፡ እም፡ ኢኮነ፡ ሊቀ፡ ካህናት፡ ከመ፡ ያብእ፡ መሥዋዕተ፡ በሕገ፡ ኦሪት። 5 ከመ፡ ይፀመዱ፡ ጽላሎታ፡ ወአርአያሃ፡ ለእንተ፡ በሰማያት፡ በከመ፡ አርአዮ፡ ለሙሴ፡ ዘከመ፡ ይገብራ፡ ለይእቲ፡ ደብተራ። ወይቤሎ፡ ዑቅ፡ እንከ፡ ከመ፡ 6 ትግበር፡ ኵሎ፡ ዘከመ፡ ርኢከ፡ በውስተ፡ ደብር፡ ርኢከ፡ አርአያሃ። ወይእዜሰ፡ እንተ፡ መሥዋዕት፡ አድኃኖ፡ ወለእንተ፡ ተፀቢ፡ ሥርዓት፡ ኅሩይ፡ ኮነ፡ ወሠርዐ፡ ተስፋ፡ እንተ፡ ትኄይስ።

3 Omnis summus pontifex constituitur ut offerat oblationes & dona: proindè necesse fuit ei quòd ipse offerret oblationes. 4 Sic si in terra esset, utique non esset summus pontifex, sicut qui offert oblationes secundùm præceptum legis: 5 Sicut qui inserviunt umbræ & exemplari eorum quæ in cælis sunt: quemadmodum ostendit Deus Mosi modum faciendi illud tabernaculum: & dixit ei, Attende igitur quòd facias omnia secundùm illud quod vidisti in monte, cujus inquam exemplar vidisti. 6 At nunc meliores oblationes consecutus est, & excellentius testamentum qui factus est Electus, & sancivit nobis promissiones meliores.

Versio VULGATA LATINA.

3 Omnis enim pontifex ad offerendum munera, & hostias constituitur: undè necesse est & hunc habere aliquid, quod offerat: 4 Si ergò esset super terram, nec esset sacerdos: cùm essent qui offerrent secundùm legem munera, 5 Qui exemplari & umbræ deserviunt cœlestium. Sicut responsum est Moysi, cùm consummaret tabernaculum: Vide (inquit) omnia facito secundùm exemplar, quod tibi ostensum est in monte. 6 Nunc autem melius sortitus est ministerium, quantò & melioris testamenti mediator est, quod in melioribus repromissionibus sancitum est. 7 Nam si illud prius culpâ vacâsset: non utique secundi locus inquireretur. 8 Vituperans enim eos dicit; Ecce dies venient, dicit Dominus: & consummabo super domum Israël, & super domum Juda, testamentum novum; 9 Non secundùm testamentum quod feci patribus eorum, in die quâ apprehendi manum eorum ut educerem illos de terra Ægypti: quoniam ipsi non permanserunt in testamento meo, & ego neglexi eos, dicit Dominus. 10 Quia hoc est testamentum, quod disponam domui Israel post dies illos, dicit Dominus; Dando leges meas in mentem eorum, & in corde eorum superscribam eas: & ero eis in Deum, & ipsi erunt mihi in populum: 11 Et non docebit unusquisque proximum suum, & unusquisque fratrem suum, dicens; Cognosce Dominum: quoniam omnes scient me à minore usque ad majorem eorum: 12 Quia propitius ero inquitatibus eorum, & peccatorum eorum jam non memorabor. 13 Dicendo autem Novum; veteravit prius. Quod autem antiquatur & senescit, prope interitum est.

CAP. IX.

1 Habuit quidem & prius, justificationes culturæ, & Sanctum seculare. 2 Tabernaculum enim factum est primum, in quo erant candelabra, & mensa, & propositio panum, quæ dicitur Sancta. 3 Post velamentum autem secundùm, tabernaculum, quod dicitur Sancta sanctorum: 4 Aureum habens thuribulum, & arcam testamenti circumtectam ex omni parte auro, in qua urna aurea habens manna, & virga Aaron, quæ fronduerat, & tabulæ testamenti, 5 Supérque eam erant Cherubim gloriæ obumbrantia propitiatorium: de quibus non est modò dicendum per singula. 6 His verò ita compositis; in priori quidem tabernaculo semper introibant sacerdotes, sacrificiorum officia consummantes:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

3 * لأن كل رييس كهنة إنما يوقف ليقدم قرابين وذبايح * فلذلك يلزم ضرورة أن يكون
له هو شي يقدمه عنه * 4 فلو كان في الأرض لم يكن إذا كاهنا * إذ الكهنة موجودون الذين
يقربون القرابين المختصة بالشريعة * 5 الذين يخدمون بأنموذجات السماوات وظلها * كما أوحي إلى
موسى * إذ أعزم أن يكمل الخيمة * لأنه قال له انظر أن تعمل كل شي كمثال الرسم الذي
أوريته في الجبل * 6 وقد نال الآن خدمة أفضل قدرا * بما أنه واسطة العهد الأفضل المشرع
بالمواعيد * تم * * قراءة الاثنين من الجمعة الثلثين بعد العنصرة * 7 لأن ذلك
العهد الأول لو كان عادما للعيب * لما كان التمس موضع العهد الثاني * 8 لأنه يقول ذاما
إياهم * ها أيام تجي قال الرب وأتمم على بيت إسرائيل وعلى بيت يهوذا عهدا جديدا * 9 لا
كالعهد الذي أسسته لآبائهم يوم أخذت بيدهم إذ أخرجتهم من أرض مصر * ولأنهم ما
ثبتوا في عهدي قال الرب توانيت أنا عنهم * 10 لأن هذا عهدي الذي عاهدته على بيت
إسرائيل * لأن بعد تلك الأيام يقول الرب أمنحهم شرايعي في ذهنهم * وأكتبها على قلوبهم *
وأكون لهم إلاها * ويكونون هم لي شعبا * 11 وما يعلمون كل أحد منهم مدينته * وكل أحد منهم
أخاه قايلا أعرف الرب * لأنهم كلهم يعرفونني من صغيرهم إلى كبيرهم * 12 لأني سأكون
لظلاماتهم غافرا * ولن أذكر أيضا خطاياهم ولا آثامهم * 13 فبقوله جديدا فقد عتق الأول *
والشي المعتق والشيخ قريب الإبادة *

* الفصل التاسع *

* قراءة برسم يواكيم وحنة *
1 * فالعهد الأول كانت فيه فرايض الخدمة *
قداسة عالمية * 2 لأن الخباء الأول أصلح الذي فيه كانت المنارة والمايدة وتنضيد الخبزات
المدعو قدسا * 3 وبعد الستر الثاني الخباء المدعو مقادس القديسين * 4 كان فيها [illegible] ذهب
وتابوت العهد مصفحة بالذهب كل جوانبها * فيها جرن ذهب فيها كان المن * وعصاة هارون
المفرعة * ولوحي العهد * 5 وفوق أعلاها كروب المجد يظلل المغفر * هذه الأشياء التي ليس
هو الآن وقت صفتها كما يخص أجزاءها * 6 فهذه كانت مسنة هكذا * الخباء الأول كان
الكهنة يدخلون إليه كل حين يكملون الخدم *

3 Omnis enim princeps sacerdotum constituitur quidem ad offerenda sacrificia & victimas: ac proinde necessariò requiritur ut idem ipse aliquid habeat quod pro se offerat. 4 Nam si esset in terra, non esset ergò sacerdos: cùm sacerdotes reperiantur qui offerunt sacrificia Legi consentanea, 5 Qui secundùm typos umbrásque cœlorum ministrant, quemadmodum revelatum fuit Mosi, ubi decrevisset absolvere tabernaculum. Ait enim illi, Vide ut facias omnia secundùm exemplaris formam quod ostensum tibi fuit in monte. 6 Nunc autem adeptus est ministerium excellentioris dignitatis, quatenus mediator est præstantissimi fœderis in promissionibus sanciti. Finis.

Lectio feriæ secundæ hebdomadis trigesimæ post Pentecosten.

7 Nam si fœdus illud primum vitio careret, haudquaquam quæsitus esset locus secundi fœderis. 8 Nam incusans eos, inquit, Ecce dies venient, dicit Dominus, & persolvam super domum Israel & super domum Juda fœdus novum: 9 Non ut fœdus quod edidi patribus eorum, qua die prehendi manum ipsorum, quando eduxi eos de terra Ægypti: & quia non perstiterunt in fœdere meo, ait Dominus, ego neglexi eos. 10 Nam hoc est fœdus meũ quod pepigi cum domo Israelis, Quòd post dies illos, dicit Dominus; indam leges meas in mentem eorum, & inscribam illas in corda ipsorum: et ero ipsis Deus, & ipsi erunt mihi populus. 11 Neque docebunt singuli eorum civitatem suam, & singuli eorum fratrem suum, dicentes; Cognosce Dominum: nam omnes cognoscent me à pusillo inter eos usque ad magnum. 12 Ego enim propitius ero iniquitatibus eorum, & haudquaquam recordabor ampliùs peccatorũ neque culpæ ipsorum. 13 Dum novum dicit; antiquavit prius: res autem antiquata & senescens, proxima est perditioni.

CAP. IX.

Lectio pro Joachimo & Hanna.

1 Igitur in priore fœdere continebantur statuta ministerii, sanctitas mundana. 2 Tabernaculum enim primum aptatum est, in quo erat candelabrum, & mensa, & ordo panum qui vocantur Sancta. 3 Post secundum autem velum, erat tabernaculum quod vocatur Sancta Sanctorum, 4 In quibus erat thuribulum aureum, & arca fœderis tecta laminis aureis ex omni parte: in qua erat lagena aurea continens manna, & virga Haronis quæ germinavit, & duæ tabulæ fœderis. 5 Et super hujus verticem erat Cherub gloriæ obumbrans Propitiatorium: quas res non est modò tempus narrandi per singulas partes. 6 Hæc autem sic erant disposita. Tabernaculum primum, sacerdotes ingrediebantur quovis tempore, officiis functuri.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

7 ሶበሁ፡ ንጽሕት፡ ኮነት፡ ቀዳሚት፡ እም፡ ኢፈቀደ፡ ከልእተ፡ ሐዳስ። 8 ኪያሆሙ፡ ይቤ፡ ነሁ፡ ይመጽእ፡ መዋዕል፡ ይቤ፡ እግዚአብሔር፡ ወእሠርዕ፡ ለቤተ፡ እስራኤል፡ ወለቤተ፡ ይሁዳ፡ ሕገ፡ ሐዲሰ። 9 ወአኮ፡ ከመ፡ ዝኩ፡ ሕግ፡ ዘሠራዕኩ፡ ለአበዊሆሙ፡ ሶበ፡ አኀዝኩ፡ በእደዊሆሙ፡ ወአውፃእክዎሙ፡ እምድረ፡ ግብጽ፡ እስመ፡ እሙንቱሂ፡ ኢነበሩ፡ በሥርዓትየ፡ ወአንሂ፡ ተሣየጥክዎሙ፡ ይቤ፡ እግዚአብሔር። 10 እስመ፡ ዛቲ፡ ይእቲ፡ ሥርዓት፡ እንተ፡ እሠርዕ፡ ለቤተ፡ እስራኤል፡ እምድኅረ፡ እማንቱ፡ መዋዕል፡ ይቤ፡ እግዚአብሔር፡ እወዲ፡ ሕግየ፡ ውስተ፡ ሕሊናሆሙ፡ ወእጽሕፎ፡ ውስተ፡ ልቦሙ፡ ወእከውኖሙ፡ አምላኮሙ፡ ወእሙንቱ፡ ይከውኑኒ፡ ሕዝብየ። 11 ወኢይሜህሩ፡ እንከ፡ አሐዱ፡ ለካልኡ፡ ወኢይሜህሩ፡ እንከ፡ ብእሲ፡ እኁሁ፡ እንዘ፡ ይብሉ፡ አእምሮ፡ ለእግዚአብሔር፡ እስመ፡ ኵሎሙ፡ ያአምሩኒ፡ ንኡሶሙ፡ ወዐቢዮሙ። 12 ከመ፡ እሣሀሎሙ፡ ኃጢአቶሙ፡ እደመስስ፡ ወኢይዜክር፡ ሎሙ፡ አበሳሆሙ። 13 እስመ፡ ይቤ፡ ሐዳስ፡ አብለያ፡ ለቀዳሚት፡ ወዘሰ፡ ይበሊ፡ ወይልህቅ፡ ቅሩብ፡ ውእቱ፡ ለሙስና።

1 ፀ ወቀዳሚትኒ፡ ባቲ፡ ሥርዓት፡ መሥዋዕት። 2 በውስተ፡ ደብተራ፡ ጽድቅ፡ እንተ፡ እግዚአብሔር፡ ተከለ፡ ወይሠርዕ፡ ትርሲታ፡ ይቀድም፡ መናሬት፡ ወማእደ፡ ወይሠርዑ፡ ኅብስተ፡ ወማዕጠንታኒ፡ ዘወርቅ፡ ወይብልዋ፡ ቅድስት። 3 ወእምድኅረ፡ ክልእ፡ መንጦላዕት፡ ደብተራ፡ እንተ፡ ይብልዋ፡ ቅድስተ፡ ቅዱሳን። 4 ወታቦትኒ፡ እንተ፡ ውስቴታ፡ ኦሪት፡ ወይከድንዋ፡ በወርቅ፡ ውቱረ፡ ወውስቴታ፡ መሶበ፡ ወርቅ፡ እንተ፡ መና፡ ወበትረ፡ አሮን፡ እንተ፡ ሠረፀት፡ ወጽላትኒ፡ እንተ፡ ውስቴታ፡ ኦሪት። 5 ወመልዕልተ፡ ኪሩቤል፡ ዘስብሐት፡ ወይጼልልዋ፡ ለምሥሃል፡ ወኢይትከሀል፡ ይንግርዎ፡ በበገጹ። 6 ዘለእንከ፡ ዘከመዝ፡ ሥርዓቱ፡ ወትርሲቱ፡ እንዘ፡ ውስተ፡ ጸናፊሰ፡ ደብተራ፡ ዘልፈ፡ ይበውኡ፡ ካህናት፡ ይገብሩ፡ መሥዋዕቲሆሙ።

7 Si enim immaculatum fuisset prius, secundo & novò non fuisset opus. 8 Ipsos alloquitur; Ecce veniunt dies, dicit Dominus, quum constituam domui Israel & domui Judæ legem novam: 9 At non secundùm illam legem quam ordinavi cum patribus ipsorum, quando apprehendi manum ipsorum, & eduxi eos è terra Ægypti: quoniam ipsi non perstiterunt in fœdere meo, & ego despexi eos, dicit Dominus. 10 Quamobrem hoc est pactum quod paciscar domui Israelis post dies illos, dicit Dominus; Indam legem meam menti eorum, & cordi eorum inscribam eam: & ero ipsis Deus, & ipsi erunt mihi populus: 11 Et non docebunt ampliùs singuli sodalem suum, neque docebunt ampliùs singuli fratrem suum, dicentes; Cognosce Dominum: quia omnes cognoscent me, minores eorum, & majores eorum: 12 Ita ut propitiabor iis, peccata eorum delebo, neque recordabor contra eos transgressionum eorum. 13 Quia dixit Novum, prius antiquavit. Et quod antiquatur & senescit, propinquum est corruptioni.

CAP. IX.

1 Et habuit prius testamentum oblationes. 2 In tabernaculo vero quod Deus fixit & cujus ordinavit compositionem, primò erant lucernæ, & mensa, & panes propositi, & aureum thuribulum, & Sancta vocant ea. 3 Et post secundum velum erat tabernaculum, quod vocant Sancta sanctorum: 4 Et arca etiam in qua lex, & circumtexit eam obducto auro: etiam in ea urna aurea, in qua manna, & virga Aaronis, quæ germinavit: & tabulæ in quibus lex. 5 Et supra hanc Cherubim gloriæ obumbrantes propitiatorium: at de hoc non dicendum est singulatim. 6 His igitur sic ordinatis, & constructis, in exterius quidem tabernaculum semper ingressi sacerdotes, oblationes eorum peragebant:

ἘΠΙΣΤΟΛΗ' ΠΡΟ'Σ 'ΕΒΡΑΙ'ΟΥΣ. ΚΕΦ. ΙΒ'.

In autem secundo, semel in anno solus pontifex, non sine sanguine, quem
7 εἰς δὲ τὴν δευτέραν, ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ μόνος ὁ ἀρχιερεύς, οὐ χωρὶς αἵματος, ὃ
offert pro suiipsius & populi ignorantiis: Hoc significante Spiritu
8 προσφέρει ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων· Τοῦτο δηλοῦντος τοῦ Πνεύματος ΙΒ'
sancto, nondum propalatam esse Sanctorum viam, adhuc priore tabernaculo habente statum.
τοῦ ἁγίου, μήπω πεφανερῶσθαι τὴν τῶν ἁγίων ὁδόν, ἔτι τῆς πρώτης σκηνῆς ἐχούσης στάσιν.
Quæ parabola in tempus præsens, juxta quod muneráque & hostiæ
9 Ἥτις παραβολὴ εἰς τὸν καιρὸν τὸν ἐνεστηκότα, (ε) καθ' ὃν δῶρά τε καὶ θυσίαι
offeruntur, non potentes juxta conscientiam perficere cultorem: Solummodò in
10 προσφέρονται, μὴ δυνάμεναι κατὰ συνείδησιν τελειῶσαι τὸν λατρεύοντα· Μόνον ἐπὶ
cibis & potibus, & variis baptismatibus, & justitiis carnis, usque ad
βρώμασι καὶ πόμασι, καὶ διαφόροις (ζ) βαπτισμοῖς, καὶ δικαιώμασι σαρκός, μέχρι
tempus correctionis impositis. Christus autem adveniens pontifex futu-
11 καιροῦ διορθώσεως ἐπικείμενα. Χριστὸς δὲ παραγενόμενος ἀρχιερεὺς τῶν μελ-
rorum bonorum, per majus & perfectius tabernaculum, non manufactum,
λόντων ἀγαθῶν, διὰ τῆς μείζονος καὶ τελειοτέρας σκηνῆς, οὐ χειροποιήτου,
id est, non hujus creationis, Neque per sanguinem hircorum, & vitulorum,
12 τουτέστιν, οὐ ταύτης τῆς κτίσεως, Οὐδὲ δι' αἵματος τράγων, καὶ μόσχων,
per autem proprium sanguinem introivit semel in Sancta, æternam redemptionem
διὰ δὲ τοῦ ἰδίου αἵματος εἰσῆλθεν ἐφάπαξ εἰς τὰ ἅγια, αἰωνίαν λύτρωσιν
inveniens. Si enim sanguis taurorum & hircorum, & cinis vitulæ asper-
13 εὑράμενος. Εἰ γὰρ τὸ αἷμα (η) ταύρων καὶ τράγων, καὶ σποδὸς δαμάλεως ῥαν-
gens inquinatos, sanctificat ad carnis emundationem: Quantò magis
14 τίζουσα τοὺς κεκοινωμένους, ἁγιάζει πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς καθαρότητα· Πόσῳ μᾶλλον
sanguis Christi, qui per Spiritum æternum semetipsum obtulit inculpatum
τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ὃς διὰ Πνεύματος αἰωνίου ἑαυτὸν προσήνεγκεν ἄμωμον
Deo, purgabit conscientiam vestram à mortuis operibus, ad serviendum
τῷ Θεῷ, (θ) καθαριεῖ τὴν συνείδησιν (ι) ὑμῶν ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, εἰς τὸ λατρεύειν

Deo viventi? Et propter hoc testamenti novi mediator est, ut morte
Θεῷ (κ) ζῶντι; Καὶ διὰ τοῦτο διαθήκης καινῆς μεσίτης ἐστίν, ὅπως θανάτου 15
intercedente, in redemptionem earum quæ sub priori testamento transgressionum, repro-
γενομένου, εἰς ἀπολύτρωσιν τῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ διαθήκῃ παραβάσεων, τὴν ἐπαγ-
missionem accipiant vocati, æternæ hæreditatis. Ubi enim testamentum,
γελίαν λάβωσιν οἱ κεκλημένοι, τῆς αἰωνίου κληρονομίας. Ὅπου γὰρ διαθήκη, 16
mortem necesse ferri testatoris. Testamentum enim in mortuis ratum,
θάνατον ἀνάγκη φέρεσθαι τοῦ διαθεμένου. Διαθήκη γὰρ ἐπὶ νεκροῖς βεβαία, 17
quandoquidem nunquam valet, dum vivit testator. Undè nec primum sine
ἐπεὶ μήποτε ἰσχύει ὅτε ζῇ ὁ διαθέμενος. Ὅθεν (λ) οὐδ' ἡ πρώτη χωρὶς 18
sanguine dedicatum est. Exposito enim omni mandato secundùm legem à
αἵματος ἐγκεκαίνισται. Λαληθείσης γὰρ πάσης ἐντολῆς κατὰ (μ) νόμον ὑπὸ 19
Moyse universo populo, accipiens sanguinem vitulorum & hircorum cum aqua,
Μωϋσέως παντὶ τῷ λαῷ, λαβὼν τὸ αἷμα τῶν μόσχων καὶ (ν) τράγων μετὰ ὕδατος,
& lana coccinea, & hyssopo, ipsum quoque librum, & omnem populum aspersit,
καὶ ἐρίου κοκκίνου, καὶ ὑσσώπου, αὐτό τε τὸ βιβλίον καὶ πάντα τὸν λαὸν (ξ) ἐρράντισε,
Dicens; Hic sanguis testamenti, quod mandavit ad vos Deus. Etiam
Λέγων, Τοῦτο τὸ αἷμα τῆς διαθήκης, ἧς ἐνετείλατο πρὸς ὑμᾶς ὁ Θεός. Καὶ 20
tabernaculum autem, & omnia vasa ministerii, sanguine similiter a-
τὴν σκηνὴν δέ, καὶ πάντα τὰ σκεύη τῆς λειτουργίας, τῷ αἵματι ὁμοίως (ο) ἐρ- 21
spersit. Et penè in sanguine omnia mundantur secundùm legem, & sine
ράντισε. Καὶ σχεδὸν ἐν αἵματι πάντα καθαρίζεται κατὰ τὸν νόμον, καὶ χωρὶς 22
sanguinis effusione non fit remissio. Necesse ergò ipsa quidem exemplaria
αἱματεκχυσίας οὐ γίνεται ἄφεσις. Ἀνάγκη οὖν τὰ μὲν ὑποδείγματα 23
eorum quæ in cælis, his mundari: ipsa autem cœlestia melioribus hostiis
τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, τούτοις καθαρίζεσθαι· αὐτὰ δὲ τὰ ἐπουράνια κρείττοσι θυσίαις
præ istis.
παρὰ ταύτας.

MS.A. (ε) καθ' ἣν (ζ) βαπτισμοῖς, δικαιώματα (η) τράγων καὶ ταύρων, (θ) καθαριεῖ (ι) ἡμῶν (κ) ζῶντι καὶ ἀληθινῷ; Καὶ διὰ (λ) οὐδὲ (μ) τὸν νόμον ὑπὸ Μωσέως (ν) τῶν τράγων (ξ) ἐρράντισεν, (ο) ἐράντισεν.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

7 [illegible]
8 [illegible]
[illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
[illegible]
[illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
[illegible]
14 [illegible]
[illegible]
15 [illegible]
[illegible]
[illegible]
16
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
[illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
[illegible]

* In tabernaculum verò interius semel in anno tantùm introibat summus pontifex, cum sanguine illo quem offerebat pro seipso, & pro erratis populi. 7 Per hoc autem patefaciebat Spiritus sanctitatis nondum revelatam esse viam Sanctorum; quamdiu stabat prius tabernaculum. 8 Erat autem hoc exemplar pro tempore illo, in quo oblationes & victimæ offerebantur, quæ non poterant perficere conscientiam illius qui offerebat eas: 9 Sed in cibo & potu tantùm, & variis lotionibus, quæ erant præcepta carnis imposita usque ad tempus correctionis. 10

Statione tertiâ noctis Parasceues Crucifixionis. 10.

Christus autem qui venit, extitit summus Pontifex bonorum quæ fecit, & ingressus est in magnum illud & perfectum tabernaculum quod non fuit manufactum, nec ex hisce creaturis. 11 Neque ingressus est per sanguinem hircorum & vitulorum, sed per sanguinem suiipsius introivit semel in Sanctuarium, & invenit redemptionem æternam. 12 Si enim sanguis hircorum & vitulorum, & cinis juvencæ spargebatur super eos qui impuri erant, & sanctificabat eos ad purificationem carnis ipsorum: 13 Quantò magis igitur sanguis ipsius Christi, qui per Spiritum æternum semetipsum obtulit immaculatum Deo, purgabit conscientiam nostram ab operibus mortuis, ut serviamus Deo viventi? 14 Propterea ipse fuit Mediator testamenti novi, cùm per mortem suam fuerit ipse redemptio iis qui transgressi fuerant testamentum primum: ut illi promissionem consequantur, qui vocati sunt ad hæreditatem æternam. 15

Crepusculo feriæ V. Mysteriorum. 11.

* Ubi enim est testamentum, mortem arguit ejus qui condidit illud. 16 In mortuo enim tantùm confirmatur: quia quamdiu vivit is qui condidit illud, nullius est usûs. 17 Quapropter nec primum quidem absque sanguine confirmatum fuit. 18 Quum enim injunctum fuisset totum mandatum à Mose universo populo juxta Legem, accepit Moses sanguinem juvencæ, & aquam cum lana coccinea, & hyssopo, & aspersit libros, & populum universum, 19 Ac dixit illis; Hic est sanguis testamenti illius quod injunctum est à Deo. 20 Quinetiam tabernaculum & omnia vasa ministerii ex eo sanguine aspersit: 21 Quandoquidem omnia per sanguinem purgantur in Lege, & sine effusione sanguinis non fit remissio. 22 Necesse est enim ut illa quæ sunt exemplaria cœlestium, hisce rebus purificentur: ipsa verò cœlestia, sacrificiis quæ istis sint præstantiora. 23

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

7 ወሠእት : ውስጢትሰ : ሶዕረ : በበዓመት : ደበውእ : ሊቀ : ካህናት : በሕቲቱ : ምስለ : ደ
8 ም : ዘይሠውዕ : በእንተ : ርእሱ : ወበበይነ : ሕዝብ : በእንተ : ኃጢአቶሙ ::=፦ ከመዝ :
ለዘዘ : መንፈስ : እንዘ : ዒዲሃ : ሊተዐውቀት : ፍኖቶሙ : ለቅዱሳን : በቀደሚት : ደብተ
9 ራ ::=፦ ወበሕቱ : ሠርዓት : ወአምሰለ : ወነገረ : ኮነት : ለዮም : ዘከመ : ያበውኡ : ቍ
10 ርበኖ : ወ[illegible]ሠዋዕቲሁ : ወሕእኑ : ገቢረ : መሠዋዕቶ : ዘበሕግ ::=፦ ዘእንበለ : ደእሙ :
በሙባልዕት : ወበዘይሰትዩ : ወጥምቀታተ : ዘዘዚአሁ : ሕገ : ዘሠጋ : እስከ : ለሙ :
ይትረታዕ : ተሰርዐ ::=፦

In illud autem, quod interius, semel quotannis ingrediebatur princeps sacerdotum solus cum sanguine, quem offerebat pro seipso, & pro populo, scilicet pro peccatis eorum: 7 *Hoc modo significavit Spiritus, adhuc non manifestam fuisse Sanctorum viam, sub priore tabernaculo.* 8 *Sed constitutio, & exemplar, & prædicatio erat pro tali tempore, in quo offerebant dona & oblationes, quæ non poterant perficere oblationes illius, qui sub lege illa fuit.* 9 *Sed tantùm in cibis & potionibus, & cujuslibet generis* ablutionibus *sub lege carnali, donec quod corrigendum erat, constitueretur.* 10

Versio VULGATA LATINA.

7 In secundo autem semel in anno solus pontifex, non sine sanguine, quem
8 offert pro sua & populi ignorantia: Hoc significante Spiritu sancto, nondùm propalatam esse Sanctorum viam, adhuc priore tabernaculo habente sta-
9 tum. Quæ parabola est temporis instantis: juxta quam munera, & hostiæ offeruntur, quæ non possunt juxta conscientiam perfectum facere servientem,
10 solummodò in cibis, & in potibus, Et variis baptismatibus, & justitiis
11 carnis usque ad tempus correctionis impositis. Christus autem assistens pontifex futurorum bonorum, per amplius & perfectius tabernaculum non manu-
12 factum, id est, non hujus creationis; Neque per sanguinem hircorum aut vitulorum, sed per proprium sanguinem, introivit semel in Sancta, æternâ
13 redemptione inventâ. Si enim sanguis hircorum & taurorum, & cinis vitulæ
14 aspersus, inquinatos sanctificat ad emundationem carnis: Quantò magis sanguis Christi, qui per Spiritum sanctum semetipsum obtulit immaculatum Deo, emundabit conscientiam nostram ab operibus mortuis, ad serviendum Deo viventi? Et ideò novi Testamenti mediator est; ut morte interceden- 15
te, in redemptionem earum prævaricationum, quæ erant sub priori testamento, repromissionem accipiant, qui vocati sunt æternæ hæreditatis. Ubi 16
enim testamentum est, mors necesse est intercedat testatoris. Testamentum 17
enim in mortuis confirmatum est: alioquin nondum valet, dum vivit qui testatus est. 18 Undè nec primum quidem sine sanguine dedicatum est. Lecto 19
enim omni mandato legis à Moyse universo populo, accipiens sanguinem vitulorum & hircorum, cum aqua, & lana coccinea, & hyssopo, ipsum quoque librum, & omnem populum aspersit, Dicens; Hic sanguis testa- 20
menti, quod mandavit ad vos Deus. Etiam tabernaculum & omnia vasa 21
ministerii sanguine similiter aspersit. Et omnia penè in sanguine secundùm 22
legem mundantur: & sine sanguinis effusione non fit remissio. Necesse est 23
ergò exemplaria quidem cœlestium his mundari: ipsa autem cœlestia melioribus hostiis quàm istis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

7 * فاما الخباء الثاني فكان يدخل اليه رئيس الكهنة وحده مرة في السنة * ليس بغير الدم
الذي كان يقربه عن ذاته وعن جهالات الشعب * تم * قراءة الثلثاء من الجمعة الثلثين *
8 * فهذا دل به روح القدس ان طريق القديسين لم تكن وضحت بعد اذ الخباء
الاول كان له وقوف ايضا * الذي كان مثالا للوقت الحاضر * الذي فيه يقرب قرابين 9
وضحايا لا يمكنها ان تكمل من يخدمها في وهم معرفته * موضوعة في اطعمة واشربة 10
ومعموديات مختلفة * وفرايض البشر تعطى الى وقت التقويم * اترك * الاحد الخامس
من الصوم * فلما ورد المسيح رئيس كهنة الخيرات المنتظر بالخباء الاعظم 11
والكامل جدا الغير مصنوع بيد * اي ليس هو من هذه البرية * ولا بدم التيوس والعجول 12
بل بدمه دخل دفعة واحدة الى المقادس * فوجد فداء مؤبدا * لانه ان يكن دم الثيران 13
والتيوس ورماد العجلة اذا يصب على المنجسين يقدسهم لتطهير البشر * فكم 14
اولى بذلك دم المسيح الذي بالروح الابدي قرب ذاته لله بلا عيب * ان يطهر
بصيرتكم من الاعمال الميتة لتعبدوا الاله الحي * انتهى * بقية قراءة الثلثاء
15 * فمن اجل هذا المسيح هو وسيط العهد الجديد * كي اذا صار الموت فداء من المعاصي في
العهد الاول * ياخذ المدعوون موعد الموروث الابدي * لان حيث ما عهد وصية * يجب 16
بالضرورة على الموصي موتا * لان عهد الوصية للموتى يحكم * والا فلم يكن لها قوة ما دام 17
الموصي حيا * فمن ههنا ولا العهد الاول جدد بغير دم * لان موسى اذ خاطب الشعب 18
19 بكافة الوصية المختصة بالشريعة * اخذ دم العجول مع ماء وصوف قرمزي وزوفا *
فنضحه على المصحف نفسه * وعلى جماعة الشعب * قايلا * هذا هو دم العهد الذي 20
وصاكم الله به * ونضح على الخباء والات الخدمة كلها بالدم * كذلك وكل الاشياء الا قليل 21
22 بالدم يطهر على ما يلايم الشريعة * وخلوا من اراقة دم ما يصير صفح * فالضرورة اذا ان 23
تطهر مثالات الاشياء التي في السماوات بهذه * فاما السماويات ذوات العهد الجديد فتطهر
بضحايا افضل من هذه قدرا * تم *

Tabernaculum verò secundum, solus princeps sacerdotum semel quotannis ingrediebatur, non sine sanguine quem offerebat pro se & pro delictis populi. Finis. 7

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis trigesimæ.

Hoc igitur innuit Spiritus sanctus, quòd via sanctorum nondum patefacta esset eo tempore quo tabernaculum primum adhuc subsistentiam habebat. 8 *Quod erat exemplar pro tempore præsenti, quo offerantur sacrificia & victimæ quæ nequeunt perfectum mente conscientiæ reddere eum qui ipsis inservit,* 9 *Collocatæ in cibis & potionibus, diversisque ablutionibus, ac ritibus carnalibus duntaxat, usque ad tempus correctionis.* 10

Omitte. Dominicâ quintâ Jejunii.

Cùm autem advenisset Christus pontifex bonorum quæ sperantur, per maximum & perfectissimum tabernaculum non manu factum, quod nimirum non est in hac creatura, 11 *Neque per sanguinem hircorum & vitulorum, sed per proprium sanguinem introivit semel in Sancta, & invenit redemptionem æternam.* 12 *Si enim sanguis taurorum & hircorum; & cinis vitulæ, aspersa super inquinatos, sanctificat eos ad purgationem carnis:* 13 *Quantò excellentiùs sanguis Christi qui per Spiritum æternum obtulit semetipsum Deo sine culpa, expurgabit conscientiam vestram ab operibus mortuis, ut adoretis Deum vivum? Finis.* 14

Resume reliquam lectionem feriæ tertiæ.

Ad hoc igitur Christus est mediator fœderis novi, ut intercedente morte in redemptionem à contumaciis in priore fœdere commissis, accipiant vocati promissionem hæreditatis æternæ. 15 *Nam ubi est fœdus testamenti, infert necessariò mortem testatori.* 16 *Fœdus enim testamenti, mortuis est legitimum: alioquin non habet vim quamdiu testator vivit.* 17 *Atque hinc est ut ne prius quidem testamentum dedicatum fuerit sine sanguine.* 18 *Moses enim quum recitasset populo omne præceptum expressum in lege, sumpto sanguine vitulorum, cum aqua & lana coccinea & hyssopo, eo aspersit librum ipsum, totumque populum,* 19 *Dicens; Hic est sanguis testamenti quod præcepit vobis Deus.* 20 *Aspersit etiam tabernaculum, & omnia vasa ministerii, sanguine.* 21 *Atque ita res omnes, præter paucas, sanguine purificantur, prout competit legi: & absque sanguinis effusione non fit remissio.* 22 *Necesse est igitur ut exemplaria rerum quæ sunt in Cœlis, hisce purificentur: at verò cœlestia novi testamenti, purificantur victimis quæ sunt præstantioris quàm istæ dignitatis. Finis.* 23

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

11 ወክርስቶስ : ከዊኖ : ሊቀ : ካህናት : ለእንተ : ትመጽእ : ሠናይት : ውስተ : እንተ : ተዐቢ :
ወትኄይስ : ደብተራ : እንተ : ኢገብራ : እደ : ሰብእ : ወኢኮነት : በውስተ [illegible] : ዓለም ::=፦
12 ወአኮ :: በደመ : ለህም : ወጣሊ : ዘተትነዛኅ : በደም : ዚአሁ : ቦአ : በምዕር : ውስተ :
13 ቅድስት : ዘለዓለም : መድኀኒት : ረኪቦ ::=፦ ሶበ : ደመ : ለህም : ወደመ : ጣሊ : ወሐፅ
14 ቤ : እጐልት : ያነጽሕ : እምኃጢአት : ወይቄድሶሙ : ለአለ : ረኵሱ : ሥጋሆሙ ::=፦ እ
[illegible]
15 [illegible]
[illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
[illegible]
19 [illegible]
[illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
[illegible]

Christus autem factus princeps pontificum futurorum bonorum, per majus & præstantius tabernaculum, non manu hominis factum, neque quod fuit ex hoc mundo; 11 *Neque per sanguinem taurorum, & hircorum cujus facta erat aspersio, sed per sanguinem proprium ingressus est semel in Sanctuarium, æternam redemptionem nactus.* 12 *Si sanguis taurorum, & sanguis hircorum, & cinis juvencæ mundat à peccatis, & sanctificat eos, quorum inquinantur corpora:* 13 *Quantò igitur magis sanguis Christi, qui obtulit seipsum per Spiritum Deo absque macula, purgabit vos ab operibus peccati, ut colatis Deum vivum?* 14 *Et propterea Jesus factus est electus Novi Testamenti; qui, quasi gustavit mortem, liberavit prævaricatores sub priori Testamento, quibus facta est promissio, & vocavit eos in æternam hæreditatem.* 15 *Ubi Testamentum est, mors intercessit necesse est Testatoris.* 16 *Testamentum enim in mortuis ratum est: alioqui non habet vim quamdiu vivit Testator.* 17 *Adeò ut ne primum quidem absque sanguine dedicatum fuit.* 18 *Quum enim exposuisset Moses omne præceptum legis universo populo, sumpto sanguine taurorum, & sanguine hircorum, cum aqua, & foliis hyssopi, & totum populum.* 19 *Et dixit illis; Hic est sanguis, quem mandavit vobis Deus.* 20 *Et tabernaculum, & omnia vasa ministerii eodem modo aspersit.* 21 *Quod omnia juxta præceptum legis: & absque effusione sanguinis non fit remissio.* 22 *Necesse est igitur, illud exemplar eorum quæ in cœlis sunt, quod hoc ut sanguine purificaret sibi, dum ipsa cœlestia potiorem habeant præ illo victimam.* 23

ἘΠΙΣΤΟΛΗ' ΠΡΟ'Σ 'ΕΒΡΑΙ'ΟΥΣ. ΚΕΦ. ΙΒ'. ΙΓ'.

Non enim in manufacta Sancta introivit *Christus*, exemplaria verorum,
24 Οὐ γὰρ εἰς χειροποίητα (π) ἅγια εἰσῆλθεν ὁ Χριστὸς, ἀντίτυπα τῶν ἀληθινῶν,
sed in ipsum cœlum, nunc *apparere* vultui Dei pro nobis:
ἀλλ' εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανὸν, νῦν ἐμφανισθῆναι τῷ προσώπῳ τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν·
Neque ut ſæpè offerat ſemetipſum, quemadmodùm pontifex intrat in
25 Οὐδ' ἵνα πολλάκις προσφέρῃ ἑαυτὸν, ὥσπερ ὁ ἀρχιερεὺς εἰσέρχεται εἰς
Sancta per ſingulos annos in ſanguine alieno: (Alioquin oportebat eum frequenter
26 τὰ ἅγια κατ' ἐνιαυτὸν ἐν αἵματι ἀλλοτρίῳ· (Ἐπεὶ ἔδει αὐτὸν πολλάκις
pati à *conſtitutione* mundi:) nunc autem ſemel in conſummatione ſeculorum, ad
παθεῖν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου·) (ρ) νῦν δὲ ἅπαξ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων, εἰς
deſtitutionem peccati, per hoſtiam ſuam apparuit. Et quemadmodùm ſtatu-
27 ἀθέτησιν (σ) ἁμαρτίας, διὰ τῆς θυσίας αὐτοῦ πεφανέρωται. Καὶ καθ' ὅσον ἀπό-
tum eſt hominibus ſemel mori, poſt autem hoc, judicium: Sic
28 κειται τοῖς ἀνθρώποις ἅπαξ ἀποθανεῖν, μετὰ δὲ τοῦτο κρίσις· (τ) Οὕτως
Chriſtus ſemel oblatus, ad multorum *tollere* peccata, ex ſecundo ſine
ὁ Χριστὸς ἅπαξ προσενεχθεὶς, εἰς τὸ πολλῶν ἀνενεγκεῖν ἁμαρτίας, ἐκ δευτέρου χωρὶς
peccato *videbitur*, ſe expectantibus, in ſalutem.
ἁμαρτίας ὀφθήσεται, τοῖς αὐτὸν ἀπεκδεχομένοις, εἰς (υ) σωτηρίαν.

CAP X. ι'.

Umbram enim habens lex futurorum bonorum, non ipſam imaginem
1 Σκιὰν γὰρ ἔχων ὁ νόμος τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, οὐκ αὐτὴν τὴν εἰκόνα
rerum, per ſingulos annos eiſdem ipſis hoſtiis quas offerunt *in aſ-ſiduum*,
τῶν πραγμάτων, κατ' ἐνιαυτὸν ταῖς αὐταῖς (α) θυσίαις ἃς προσφέρουσιν εἰς τὸ δι-
nunquam poteſt accedentes *perficere*. Alioquin *non utique* ceſſaſſent
2 ηνεκὲς, οὐδέποτε δύναται τοὺς προσερχομένους τελειῶσαι. Ἐπεὶ οὐκ ἂν ἐπαύσαντο
oblatæ, *propter* nullam *habere* ultrà conſcientiam *peccatorum*, cultores
προσφερόμεναι, διὰ τὸ μηδεμίαν ἔχειν ἔτι συνείδησιν ἁμαρτιῶν, τοὺς λατρεύοντας
ſemel *mundatos*: Sed in ipſis recommemoratio peccatorum per ſingulos annos.
3 ἅπαξ (β) κεκαθαρμένους· Ἀλλ' ἐν αὐταῖς ἀνάμνησις ἁμαρτιῶν κατ' ἐνιαυτόν.

Impoſſibile enim, *ſanguinem* taurorum & hircorum *auferre* peccata. Ideò ingrediens
ΙΓ' Ἀδύνατον γὰρ, αἷμα ταύρων καὶ τράγων ἀφαιρεῖν ἁμαρτίας. Διὸ εἰσερχόμενος 4
in mundum, dicit; Hoſtiam & oblationem *non voluiſti*, corpus autem aptâſti 5
εἰς τὸν κόσμον, λέγει, Θυσίαν καὶ προσφορὰν οὐκ ἠθέλησας, σῶμα δὲ κατηρτίσω
mihi: Holocautomata & pro peccato non *approbâſti*. Tunc dixi; Ecce
μοι· Ὁλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ (γ) εὐδόκησας. Τότε εἶπον, Ἰδοὺ 6
venio, (in capite libri ſcriptum eſt de me,) *ad faciendum*, Deus, voluntatem 7
ἥκω, (ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπται περὶ ἐμοῦ,) τοῦ ποιῆσαι, ὁ Θεὸς, τὸ θέλημά
tuam. Superiùs dicens; Quia *hoſtiam*, & *oblationem*, & holocautomata, &
σου. Ἀνώτερον λέγων, Ὅτι (δ) θυσίαν, καὶ προσφορὰν, καὶ ὁλοκαυτώματα, καὶ 8
pro peccato noluiſti, nec *approbâſti*, (quæ ſecundùm legem offeruntur:)
περὶ ἁμαρτίας οὐκ ἠθέλησας, οὐδὲ (ε) εὐδόκησας, (αἵτινες κατὰ τὸν νόμον προσφέρονται·)
Tunc *dixit*; Ecce venio, *ad faciendum*, Deus, voluntatem tuam: aufert
Τότε εἴρηκεν, Ἰδοὺ ἥκω τοῦ ποιῆσαι, ὁ Θεὸς, τὸ θέλημά σου· ἀναιρεῖ 9
primum, ut *ſecundum* ſtatuat. In quâ voluntate ſanctificati ſumus,
τὸ πρῶτον, ἵνα τὸ δεύτερον στήσῃ. Ἐν ᾧ θελήματι ἡγιασμένοι (ζ) ἐσμὲν, 10
per oblationem corporis Jeſu Chriſti ſemel. Et omnis quidem
οἱ διὰ τῆς προσφορᾶς τοῦ σώματος (η) τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐφάπαξ. Καὶ πᾶς μὲν 11
ſacerdos *aſtat* quotidiè miniſtrans, & eaſdem ſæpè offerens ho-
(θ) ἱερεὺς ἕστηκε καθ' ἡμέραν λειτουργῶν, καὶ τὰς αὐτὰς πολλάκις προσφέρων θυ-
ſtias, quæ nunquam poſſunt auferre peccata. Hic autem unam pro
σίας, αἵτινες οὐδέποτε δύνανται περιελεῖν ἁμαρτίας. (ι) Αὐτὸς δὲ μίαν ὑπὲρ 12
peccatis offerens hoſtiam, in ſempiternum *ſedit* in dextera Dei:
ἁμαρτιῶν προσενέγκας θυσίαν, εἰς τὸ διηνεκὲς ἐκάθισεν (κ) ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ·
Reliquùm expectans, donec ponantur inimici ejus ſcabellum pedum ejus.
Τὸ λοιπὸν ἐκδεχόμενος, ἕως τεθῶσιν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν αὐτοῦ. 13
Unâ enim oblatione conſummavit in ſempiternum ſanctificatos. Conteſtatur
Μιᾷ γὰρ προσφορᾷ τετελείωκεν εἰς τὸ διηνεκὲς τοὺς ἁγιαζομένους. Μαρτυρεῖ 14
autem *nobis* & Spiritus ſanctus. *Poſt enim prædixiſſe*; 15
δὲ ἡμῖν καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον. μετὰ γὰρ τὸ (λ) προειρηκέναι,

MS. A. (π) εἰσῆλθεν ἅγια Χριστὸς, (ρ) νυνὶ (σ) τῆς ἁμαρτίας, (τ) Οὕτως καὶ ὁ (υ) σωτηρίαν διὰ πίστεως. Σκιὰν ΚΕΦ. ι'. MS. A. (α) θυσίαις προσφέρουσιν εἰς τὸ διηνεκὲς, αἳ οὐδέποτε δύνανται (β) κεκαθαρισμένους· (γ) ηὐδόκησας· (δ) θυσίας, καὶ προσφορὰς, (ε) ηὐδ……, (αἵτινες κατὰ νόμον (ζ) ἐσμὲν, διὰ (η) Ἰησοῦ (θ) ἀρχιερεὺς (ι) Οὗτος (κ) ἐκ δεξιῶν (λ) εἰρηκέναι,

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 [illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]

Non enim in Sanctuarium manufactum ingreſſus eſt Chriſtus, quod eſt ſimilitudo veri illius, ſed in ipſum cœlum introivit, ut appareat ante faciem Dei pro nobis. 24 Non quidem ut offerat ſemetipſum pluries, ut faciebat ſummus ſacerdos qui introibat quolibet anno in Sanctuarium per ſanguinem haud proprium. 25 Alioquin debebat ſæpiùs pati ab initio mundi: nunc autem in fine mundi ſemel obtulit ſeipſum per immolationem ſuiipſius, ut aboleret peccatum. 26 Et quemadmodum ſtatutum eſt hominibus ut ſemel moriantur, poſt verò mortem ipſorum, judicium: 27 Sic & Chriſtus ſemel oblatus eſt, & in ſeipſo immolavit peccata multorum: ſecundò autem ſine peccatis apparebit ad ſalutem eorum qui ipſum præſtolantur. 28

CAP. X.

Dominicâ III. poſt Reſurrectionem. 12.

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]

SIquidem in Lege erat umbra bonorum futurorum, non ipſamet ſubſtantia earum rerum: idcircò etſi quolibet anno illa ipſa ſacrificia offerrentur, nunquam potuerunt perficere eos qui ipſa offerebant. 1 Si enim perfeciſſent, jamdiu ſanè ceſſâſſent ab oblationibus ſuis, quoniam haud exagitâſſet impoſterùm conſcientia ſua peccatis, eos qui ſemel purificati fuiſſent. 2 Verùm in ipſis ſacrificiis commemorant peccata ſua quolibet anno. 3 Nam impoſſibile eſt ſanguinem taurorum & hircorum purgare peccata. 4 Quapropter quum introit in mundum, dixit; Victimas & oblationes noluiſti, corpore autem induiſti me. 5 Et holocautomata quæ *fiunt* pro peccatis, non poſtulâſti. 6 Tunc dixi, Ecce ego venio, quia in capite librorum ſcriptum eſt de me, Ut faciam voluntatem tuam, ô Deus. 7 Superiùs dixerat; Sacrificia & oblationes, & combuſta integra quæ *fiunt* pro peccatis, noluiſti, illa *nempe* quæ offerebantur in Lege. 8 Et poſtea dixit, Ecce venio, ut faciam voluntatem tuam, Deus. In hoc obliterat primum, ut ſtatuat ſecundum. 9 Siquidem in hac ipſius voluntate ſanctificati ſumus per unicam oblationem corporis Jeſu Chriſti. 10 Omnis enim ſummus ſacerdos qui aſſiſtebat & miniſtrabat quotidiè, eadem ſacrificia offerebat quæ nunquam poterant purgare peccata. 11 Hic verò unam victimam obtulit pro peccatis, conſedítque ad dexteram Dei in æternum. 12 Et expectat deinceps uſquedum poſiti fuerint inimici ejus ſcabellum ſub pedibus ſuis. 13 Unâ enim oblatione perfecit eos qui ſanctificantur in ipſo in æternum. 14

Nocte benedictionis aquarum. 13.

Cæterùm teſtis eſt nobis Spiritus ſanctitatis, quum dicit; 15

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 ወዘእኮ : ውስተ : ግብረ : እደ : ሰብእ : በአ : ኢየሱስ : ዘአርአያ : ቅድሳት : ለጽድቅ : ዘ
እንበለ : በሰማይ : ወይእዜሰ : ያስተርኢ : ቅድመ : ገጹ : ለእግዚአብሔር : ዘበእንቲአነ ::
25 ወአኮ : ከመ : ዘልፈ : ይሡዕ : ርእሶ : ከመ : ሊቀ : ካህናት : ውስተ : ቅድሳተ : ቅዱሳን : በ
26 በ : ዓመት : በደመ : በዕድ :: ወእምአኮሰ : ብዙኀ : እመትቀትለ : እምፍጥረተ : ዓለም ::
ወይእዜሰ : መዕረ : በኀልቀተ : ዓለም : ከመ : ይስዓር : ለኀጢአት : አስተርአየ : ዝመሥዋ
27 ዕቱ :: ወበከመ : ፅኑዕ : ለሰብእ : መዕረ : መዊተ : ወእምድኅሬሁ : ደይን :: ወከማ
28 ሁ : ክርስቶስኒ : መዕረ : ሦዐ : ርእሶ : ከመ : ይኅድግ : ለብዙኃን : ወደግመሰ : ዘእንበለ :
ኃጢአት : ያስተርእዮሙ : ለእለ : ይሴፈውዎ : ያሐይዎሙ ::

Nequaquam autem in ſacrarium manu hominis factum (quod veri Sanctuarii exemplar fuit) ingreſſus eſt Jeſus: ſed in ipſum cœlum, & nunc conſpicitur antè faciem Dei pro nobis: 24 *Et non ut ſemper offerat ſeipſum, ſicut pontifex maximus* qui ingrediebatur *quolibet anno in Sanctum ſanctorum cum ſanguine alieno:* 25 *Alioqui ſæpiùs occideretur à creatione mundi: nunc autem ſemel ſub conſummationem ſeculi, ut aboleret peccatum,* comparet per hanc oblationem *ſui.* 26 *Et quemadmodum hominibus ſemel ſubeunda mors eſt, & poſt hoc* judicium: 27 *Similiter etiam Chriſtus ſemel obtulit ſeipſum, ut multorum* peccata *remitteret; & ſecundò abſque peccato conſpicitur iis qui illum expectant in ſalutem.* 28

Verſio VULGATA LATINA.

24 Non enim in manufacta Sancta Jeſus introivit, exemplaria verorum: ſed in ipſum
25 cœlum, ut appareat nunc vultui Dei pro nobis: Neque ut ſæpè offerat ſemetipſum, quemadmodùm Pontifex intrat in Sancta per ſingulos annos in ſanguine ali-
26 eno: Alioquin oportebat eum frequenter pâti ab origine mundi: nunc autem ſemel in conſummatione ſeculorum, ad deſtitutionem peccati, per hoſtiam ſuam ap-
27 paruit. Et quemadmodùm ſtatutum eſt hominibus ſemel mori, poſt hoc autem ju-
28 dicium: Sic & Chriſtus ſemel oblatus eſt ad multorum exhaurienda peccata; ſecundò ſine peccato apparebit expectantibus ſe, in ſalutem.

CAP. X.

1 UMbram enim habens lex futurorum bonorum, non ipſam imaginem rerum; per ſingulos annos eiſdem ipſis hoſtiis, quas offerunt indeſinenter, nunquam poteſt acce-
2 dentes perfectos facere: Alioquin ceſſâſſent offerri: ideò quòd nullam haberent ul-
3 trà conſcientiam peccati, cultores ſemel mundati: Sed in ipſis commemoratio peccatorum per ſingulos annos fit. Impoſſibile enim eſt ſanguine taurorum & hircorum 4
auferri peccata. Ideò ingrediens mundum dicit; Hoſtiam & oblationem noluiſti: 5
corpus autem aptâſti mihi: Holocautomata pro peccato non tibi placuerunt. Tunc 6
dixi; Ecce venio: in capite libri ſcriptum eſt de me; Ut faciam, Deus, voluntatem tuã. 7
Superiùs dicens; Quia hoſtias, & oblationes, & holocautomata pro peccato noluiſti, 8
nec placita ſunt tibi, quæ ſecundùm legem offeruntur, Tunc dixi; Ecce venio, ut fa- 9
ciam, Deus, voluntatem tuam: aufert primum, ut ſequens ſtatuat. In qua voluntate 10
ſanctificati ſumus per oblationem corporis Jeſu Chriſti ſemel. Et omnis quidem ſa- 11
cerdos præſtò eſt quotidiè miniſtrans, & eaſdem ſæpè offerens hoſtias, quæ nunquam poſſunt auferre peccata: Hic autem unam pro peccatis offerens hoſtiam, in 12
ſempiternum ſedet in dextra Dei, De cætero expectans donec ponantur inimici 13
ejus ſcabellum pedum ejus. Unâ enim oblatione, conſummavit in ſempiternum 14
ſanctificatos. Conteſtatur autem nos & Spiritus ſanctus. Poſtquàm enim dixit; 15

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 * السبت الخامس من الصوم * لان المسيح ما دخل الى القداس المعمول بالايادي
25 اسباه القداس الحقيقيه * لكنه دخل الى السماء نفسها ليظهر الان لوجه الله من اجلنا * لا
لكي يقرب ذاته دفعات كثيره كما يدخل رئيس الكهنه الى القداس في كل سنه بدم اجنبي *
26 والا فقد كان يحتاج ان يتالم منذ انشاء العالم مرارا كثيره * فالان انما ظهر دفعه واحده
27 عند انقضاء الدهور بذبيحه لابطال الخطيه وامحائها * وكما ان معد للناس ان يموتوا دفعه
28 واحده وبعد هذا الدينونه * كذلك والمسيح قرب دفعه واحده ليقدم خطايا كثيرين
وسيظهر ثانيه بلا خطيه للذين ينتظرونه خلاصا * تم *

Sabbatho quinto Jejunii.

Chriſtus enim non eſt ingreſſus in Sanctuaria manibus extructa, verorum Sanctuariorum exemplaria: ſed cœlum ipſum ingreſſus eſt, ut appareat nunc in conſpectu Dei pro nobis. 24 *Non ut ſemetipſum offerat multis vicibus, ut ingreditur princeps ſacerdotum in Sanctuaria ſingulis annis cum ſanguine alieno:* 25 *(Alioquin neceſſarium fuiſſet ſæpè illum pati ab orbe condito) ſed nunc in fine ſeculorum ſemel quidem apparuit per ſuiipſius victimam, ad obliterandum ſedandúmque peccatum.* 26 *Et quemadmodum deſtinatum eſt hominibus ſemel mori, poſteà verò judicium:* 27 *Ita & Chriſtus ſemel oblatus eſt, ut offerret peccata multorum, & ſecundò apparebit ſine peccato iis qui ipſum ad ſalutem expectant.* Finis. 28

* الفصل العاشر *

1 * قراه الاربعا من الجمعه الثلثين * لان الشريعه فيها ظل الخيرات العتيده
المنتظره لا صوره الامور نفسها بتلك الذبايح انفسها التي يقدمونها كل سنه الى ما لا يعبر
2 مداه * لم تقدر قط ان تتمم المتقدمين اليها * والا اما كانت قد كفت تقدمتها * من اجل
ان خدامها لو قد طهروا دفعه * ليس لهم ايضا ولا تذكره واحده من ذكر الخطايا *
3 لكن فيها تذكير ذكر الخطايا كل سنه * لان دم الثيران والتيوس لن يستطيع ان ينزع
4 الخطايا * فلذلك عند دخوله الى العالم يقول * ما اردت ذبيحه وقربانا واقتنيت لي جسما * المحرقات
5 بكمالها والتي عن الخطايا ما ارتضيت بها * حينيذ قلت هاانذا اجي * اذ قد كتب عني
6 في راس الصحف ان اعمل اللهم مشيتك * وايضا ذكر فوق هذا قايلا ان الضحيه والقربان
7 والمحرقات بكمالها والتي عن الخطايا التي قدمت بعرض الشريعه * ما اثرتها ولا ارتضيت بها
8 * حينيذ قال هاانذا اجي لاعمل اللهم مشيتك * ينقض الاول ليقيم الثاني * الذي به نحن
9 مقدسين * الذين تقدسنا في دفعه واحده بقربان جسد يسوع المسيح * وكل كاهن قد
10 وقف كل يوم خادما يقدم مرارا كثيره هذه الضحايا التي لن تستطيع قط ان تزيل الخطايا
11 * فاما هذا اذ قرب عن الخطايا ذبيحه واحده * جلس في يمين الله جلوسا لا يعبر مداه *
12 مدوعا فيما بعد ان توضع اعداوه تحت موطي قدميه * لان قربانا واحدا تمم المقدسين
13 الى ما لا يعبر مداه * ويشهد لنا روح القدس * لانه بعد ان قال
14
15

C A P. X.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis trigeſimæ.

NAm lex, *in qua* continetur *umbra futurorum bonorum quæ expectantur, non ipſa rerum imago: per eaſdem illas hoſtias quas offerebant ſingulis annis ad tempus indeficiens, non potuit unquam perfectos reddere accedentes ad ſe.* 1 *Alioqui nónne deſiiſſet offerre? quoniam ſi miniſtri ejus fuiſſent ſemel purificati, nullam haberent mentionem commemorationis peccatorum.* 2 *Atqui in ipſa fit repetitio memoriæ peccatorum ſingulis annis.* 3 *Sanguis enim taurorum & hircorum non poteſt auferre peccata.* 4 *Et idcircò ingrediens in mundum dicit; Victimam & oblationem noluiſti, corpus autem acquiſiſti mihi.* 5 *Penitus cremata, & quæ pro peccatis* offeruntur, *non comprobâſti:* 6 *Tunc dixi; Ecce venio, cùm ſcriptum ſit de me in capite libri ut faciam, Deus, voluntatem tuam.* 7 *Cùmque id ſuperiùs retuliſſet, dicens; Victimam, & ſacrificium, penitúſque cremata, & quæ pro peccatis, juxta ritum legis oblata, noluiſti neque comprobâſti:* 8 *Tunc ſubdidit, Ecce venio ut faciam, Deus, voluntatem tuam: deſtruit primum, ut aſtruat ſecundum,* 9 *Per quod nos ex ipſius voluntate ſumus ſanctificati: ut qui ſanctificati ſumus unâ vice per oblationem corporis Jeſu Chriſti.* 10 *Et omnis quidem ſacerdos aſtat quotidiè miniſtrans, ſæpiùs offerens eaſdem victimas quæ nunquam poſſunt amovere peccata.* 11 *Hic verò oblatâ pro peccatis unâ victimâ, ſedit ad dexteram Dei ſeſſione cujus ævitas non deficiet:* 12 *Quod ſupereſt, expectans ut ponantur inimici ipſius ſub ſcabello pedum ejus.* 13 *Unica enim oblatio perfectos reddidit ſanctificatos in ævum infinitum.* 14 *Teſtatur autem nobis Spiritus ſanctus, nam poſtquam dixit;* 15

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]

CAP. X.

Quia umbra lex erat futurorum bonorum, non erat ipſa forma: faciendo victimas quas continenter offerebant, ideò non potuit omninò perficere offerentes. 1 *Aliqui deſiiſſent offerentes eas: etiam quia condonaverat iis Deus peccata offerentium, quos ſemel purificaverat:* 2 *Et in illis* ſunt *qui efficiunt commemorationem peccatorum quotannis.* 3 *Quia non poteſt ſanguis taurorum & hircorum remittere peccata.* 4 *Et cùm quidem ingrederetur in mundum, dicit; Sacrificiis & oblationibus non indigeo: corpus tuum purificavit mihi:* 5 *Hoſtiis pro peccato non ſum oblectatus.* 6 *Tunc dixi; Ecce venio: in capite libri ſcriptum eſt de me: ut faciam voluntatem tuam, complacui Deus meus.* 7 *Superiùs dixit; Victimas & oblationes nolui, ſacrificiis pro peccato, quæ ſecundùm præceptum legis fiunt, non ſum oblectatus.* 8 *Et tunc dicit; Venio, ut faciam voluntatem tuam:* 9 *abolet* quod *prius mihi* fuit, *ut ſtabiliat* quod *mihi poſterius. Quia ſanctificamur per voluntatem ejus in oblatione noſtra corporis Jeſu Chriſti ſemel* peracta. 10 *Et omnis princeps ſacerdotum aſſiſtit quotidiè offerens, & ipſamet eadem continuò offert ſacrificia, quæ omninò non poſſunt emundare peccata.* 11 *Iſte verò, ſemel oblatâ in perpetuum victimâ pro peccatis, deindè conſedit ad dextram Dei:* 12 *Et expectat inſuper donec convertantur inimici ipſius ſub ſcabello pedum ejus.* 13 *Unâ oblatione perfecit penitùs eos qui ſanctificantur.* 14 *Et teſtificatur nobis Spiritus ſanctus, poſteaquam dixerat;* 15

ἘΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ἙΒΡΑΙΟΥΣ ΚΕΦ. ΙΓ'. ΙΔ'. ΙΕ'.

Hoc testamentum quod faciam ad illos post dies illos, dicit
16 Αὕτη ἡ διαθήκη ἣν διαθήσομαι πρὸς αὐτοὺς μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει
Dominus, dans leges meas in cordibus eorum, & in mentibus eorum super-
Κύριος, διδοὺς νόμους μου ἐπὶ καρδίας αὐτῶν, καὶ ἐπὶ (μ) τῶν διανοιῶν αὐτῶν ἐπι-
scribam eas: Et peccatorum eorum, & iniquitatum eorum non recordabor
17 γράψω αὐτούς· Καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν, καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν οὐ μὴ (ν) μνησθῶ
ampliùs. Ubi autē remissio horum, non jam oblatio pro peccato. Habentes itaque,
18 19 ἔτι. Ὅπου δὲ ἄφεσις τούτων, οὐκ ἔτι προσφορὰ περὶ ἁμαρτίας. Ἔχοντες οὖν,
fratres, libertatem in introitum Sanctorum in sanguine Jesu, Quam initiavit
20 ἀδελφοί, παρρησίαν εἰς τὴν εἴσοδον τῶν ἁγίων ἐν τῷ αἵματι Ἰησοῦ, Ἣν ἐνεκαίνισεν
nobis viam recentem & viventem per velamen, id est, carnem suam,
ἡμῖν ὁδὸν πρόσφατον καὶ ζῶσαν διὰ τοῦ καταπετάσματος, τουτέστι, τῆς σαρκὸς αὐτοῦ,
Et sacerdotem magnum super domum Dei: Accedamus cum vero corde in
21 22 Καὶ ἱερέα μέγαν ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ· Προσερχώμεθα μετὰ ἀληθινῆς καρδίας ἐν
plenitudine fidei, aspersi corda à conscientia, mala: Et
πληροφορίᾳ πίστεως, (ξ) ἐρραντισμένοι τὰς καρδίας ἀπὸ συνειδήσεως πονηρᾶς· καὶ
abluti corpus aquâ mundâ, Teneamus confessionem spei indeclinabilem:
23 λελουμένοι τὸ σῶμα ὕδατι καθαρῷ, Κατέχωμεν τὴν ὁμολογίαν τῆς ἐλπίδος ἀκλινῆ·
(fidelis enim pollicitus,) Et consideremus alii alios in provocationem charitatis,
24 (πιστὸς γὰρ ὁ ἐπαγγειλάμενος,) Καὶ κατανοῶμεν ἀλλήλους εἰς παροξυσμὸν ἀγάπης ΙΔ'
& bonorum operum: Non deserentes collectionem nostram ipsorum, sicut mos
25 καὶ καλῶν ἔργων· Μὴ ἐγκαταλείποντες τὴν ἐπισυναγωγὴν ἑαυτῶν, καθὼς ἔθος
quibusdam, sed adhortantes: & tantò magis quantò videritis appropinquantem
τισίν, ἀλλὰ παρακαλοῦντες· καὶ τοσούτῳ μᾶλλον ὅσῳ βλέπετε ἐγγίζουσαν
diem. Ultro enim peccantibus nobis post accepisse notitiam veritatis,
26 τὴν ἡμέραν. Ἑκουσίως γὰρ ἁμαρτανόντων ἡμῶν μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας,
non jam pro peccatis relinquitur hostia: Terribilis autem quædam expectatio judicii, &
27 οὐκ ἔτι περὶ ἁμαρτιῶν ἀπολείπεται θυσία· Φοβερὰ δέ τις ἐκδοχὴ κρίσεως, καὶ

ignis æmulatio, devorare futuri adversarios. Irritam faciens quis legem
πυρὸς ζῆλος, ἐσθίειν μέλλοντος τοὺς ὑπεναντίους. Ἀθετήσας τις νόμον 28
Moysi, sine miserationibus in duobus vel tribus testibus moritur: Quanto, pu-
Μωσέως, χωρὶς οἰκτιρμῶν ἐπὶ δυσὶν ἢ τρισὶ μάρτυσιν ἀποθνήσκει· Πόσῳ, δο- 29
tatis, deteriore dignus judicabitur supplicio filium Dei conculcans, & sanguinem te-
κεῖτε, χείρονος ἀξιωθήσεται τιμωρίας ὁ τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ καταπατήσας, καὶ τὸ αἷμα τῆς δια-
stamenti communem ducens, in quo sanctificat⁹ est, & Spiritum gratiæ contumelia af-
θήκης κοινὸν (ο) ἡγησάμενος, ἐν ᾧ ἡγιάσθη, καὶ τὸ Πνεῦμα τῆς χάριτος ἐνυβρί-
ficiens? Scimus enim dicentem; Mihi ultio, ego retribuam, dicit Dominus:
σας; Οἴδαμεν γὰρ τὸν εἰπόντα, Ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει Κύριος· 30
& iterùm; Dominus judicabit populum suum. Horrendum, incidere in manus Dei
καὶ πάλιν, (π) Κύριος κρινεῖ τὸν λαὸν αὐτοῦ. Φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας Θεοῦ 31
viventis. Rememoramini autem pristinos dies, in quibus illuminati, multum
ΙΕ' ζῶντος. Ἀναμιμνήσκεσθε δὲ τὰς πρότερον ἡμέρας, ἐν αἷς φωτισθέντες, πολλὴν 32
certamen sustinuistis passionum. Hoc quidem, opprobriisque & tribulationib⁹ in thea-
ἄθλησιν ὑπεμείνατε παθημάτων. Τοῦτο μὲν, ὀνειδισμοῖς τε καὶ θλίψεσι θεα- 33
trum producti: hoc autem, communicantes taliter conversantium effecti. Etenim
τριζόμενοι· τοῦτο δὲ, κοινωνοὶ τῶν οὕτως ἀναστρεφομένων γενηθέντες. Καὶ γὰρ 34
vinculis meis compassi estis, & rapinam subsistentium vestrorum cum
τοῖς (ρ) δεσμοῖς μου συνεπαθήσατε, καὶ τὴν ἁρπαγὴν τῶν ὑπαρχόντων ὑμῶν μετὰ
gaudio suscepistis, cognoscentes habere in vobisipsis præstantiorem substantiā in cælis, &
χαρᾶς προσεδέξασθε, γινώσκοντες (σ) ἔχειν ἐν ἑαυτοῖς κρείττονα ὕπαρξιν ἐν οὐρανοῖς, καὶ
manentem. Ne abjicite itaque fiduciam vestram, quæ habet remunerationem magnam.
μένουσαν. Μὴ ἀποβάλητε οὖν τὴν παρρησίαν ὑμῶν, ἥτις ἔχει (τ) μισθαποδοσίαν μεγάλην. 35
Patientiâ enim habetis opus, ut voluntatem Dei facientes, reportetis promis-
Ὑπομονῆς γὰρ ἔχετε χρείαν, ἵνα τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ποιήσαντες, κομίσησθε τὴν ἐπαγ- 36
sionem. Adhuc enim parvum quantum quantum, veniens veniet, & non tardabit.
γελίαν. Ἔτι γὰρ μικρὸν ὅσον ὅσον, ὁ ἐρχόμενος ἥξει, καὶ οὐ χρονιεῖ. 37

MS.A. (μ) τὴν διάνοιαν (ν) μνησθήσομαι (ξ) ῥεραντισμένοι (ο) ἡγησάμενος, καὶ τὸ (π) Κρινεῖ Κύριος (ρ)* δεσμίοις συνεπαθήσατε, (σ) ἔχειν ἑαυτοὺς κρείττονα ὕπαρξιν καὶ μένουσαν. (τ) μεγάλην μισθαποδοσίαν.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

16 * ܗܢܐ ܕܝܢ ܗܘ ܕܝܬܩܐ ܕܐܬܠ ܠܗܘܢ ܡܢ ܒܬܪ ܝܘܡܬܐ ܗܢܘܢ ܐܡܪ ܡܪܝܐ܂ ܐܬܠ ܢܡܘܣܝ ܒܪܥܝܢܗܘܢ ܘܥܠ ܠܒܗܘܢ
17 ܐܟܬܒܝܘܗܝ܂ * ܘܥܘܠܗܘܢ ܘܚܛܗܝܗܘܢ ܠܐ ܐܬܕܟܪ ܠܗܘܢ܂
18 * ܐܝܟܐ ܕܝܢ ܕܐܝܬ ܫܘܒܩܢܐ ܕܚܛܗܐ܂ ܠܐ ܡܬܒܥܝܐ ܩܘܪܒܢܐ ܕܥܠ ܚܛܗܐ܂
19 * ܐܝܬ ܠܢ ܗܟܝܠ ܐܚܝ ܦܪܗܣܝܐ ܒܡܥܠܢܐ ܕܒܝܬ ܩܘܕܫܐ ܒܕܡܗ ܕܝܫܘܥ܂ ܘܐܘܪܚܐ
20 ܕܚܝܐ܂ * ܕܚܕܬ ܠܢ ܗܫܐ ܒܝܕ ܦܪܣܐ ܕܬܪܥܐ ܕܐܝܬܘܗܝ ܦܓܪܗ܂ * ܘܐܝܬ ܠܢ ܟܘܡܪܐ ܪܒܐ ܥܠ ܒܝܬܗ
21 22 ܕܐܠܗܐ܂ * ܢܬܩܪܒ ܗܟܝܠ ܒܠܒܐ ܫܪܝܪܐ ܘܒܬܘܟܠܢܐ ܕܗܝܡܢܘܬܐ܂ ܟܕ ܪܣܝܣܝܢ ܠܒܘܬܢ
23 ܘܕܟܝܢ ܡܢ ܬܐܪܬܐ ܒܝܫܬܐ ܘܣܚܝܚ ܦܓܪܢ ܒܡܝܐ ܕܟܝܐ܂ * ܘܢܚܘܕ ܒܬܘܕܝܬܐ ܕܣܒܪܢ
24 ܘܠܐ ܢܬܪܟܢ܂ ܡܗܝܡܢ ܗܘ ܓܝܪ ܗܘ ܕܐܫܬܘܕܝ ܠܢ܂ * ܘܢܚܙܐ ܚܕ ܠܚܕ܂ ܒܚܪܝܢܐ ܕܚܘܒܐ
25 ܘܕܥܒܕܐ ܛܒܐ܂ * ܘܠܐ ܢܫܒܘܩ ܟܢܘܫܬܢ܂ ܐܝܟ ܕܐܝܬ ܠܐܢܫܝܢ ܥܝܕܐ܂ ܐܠܐ ܒܥܘ ܚܕ
ܡܢ ܚܕ܂ ܘܝܬܝܪܐܝܬ ܟܕ ܚܙܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܩܪܒ ܝܘܡܐ ܗܘ܂

* ܕܡܥܡܘܕܝܬܐ * ܝܕ *

26 * ܐܢ ܓܝܪ ܐܢܫ ܢܚܛܐ ܒܨܒܝܢܗ ܡܢ ܒܬܪ ܕܩܒܠ ܝܕܥܬܐ ܕܫܪܪܐ܂ ܠܝܬ ܬܘܒ ܕܒܚܬܐ
27 ܕܬܬܩܪܒ ܚܠܦ ܚܛܗܐ܂ * ܐܠܐ ܡܛܝܒ ܗܘ ܕܝܢܐ ܕܚܝܠܐ܂ ܘܛܢܢܐ ܕܢܘܪܐ ܕܥܬܝܕܐ ܕܬܐܟܘܠ ܠܒܥܠܕܒܒܐ܂
28 * ܐܢ ܓܝܪ ܡܢ ܕܡܣܠܐ ܢܡܘܣܐ ܕܡܘܫܐ܂ ܥܠ ܦܘܡ ܬܪܝܢ ܐܘ ܬܠܬܐ ܣܗܕܝܢ ܕܠܐ ܪܚܡܝܢ
29 ܡܐܬ܂ * ܟܡܐ ܕܐܦ ܚܫܒܘ ܕܢܩܒܠ ܫܘܢܝܐ ܒܝܫܐ ܗܘ ܕܕܫ ܠܒܪܗ
ܕܐܠܗܐ܂ ܘܚܫܒ ܕܡܐ ܕܕܝܬܩܐ ܗܘ ܕܐܬܩܕܫ ܒܗ ܐܝܟ ܕܟܠ ܐܢܫ܂ ܘܠܪܘܚܐ ܕܛܝܒܘܬܐ ܨܥܪ܂
30 * ܝܕܥܝܢܢ ܓܝܪ ܠܡܢ ܕܐܡܪ܂ ܕܝܠܝ ܗܝ ܬܒܥܬܐ ܘܐܢܐ ܐܦܪܘܥ܂ ܘܬܘܒ ܕܡܪܝܐ ܢܕܘܢ ܠܥܡܗ܂
31 32 * ܘܕܚܝܠܐ ܗܝ ܠܡܦܠ ܒܐܝܕܝ ܐܠܗܐ ܚܝܐ܂ * ܐܬܕܟܪܘ ܗܟܝܠ ܝܘܡܬܐ ܩܕܡܝܐ܂
ܕܒܗܘܢ ܩܒܠܬܘܢ ܡܥܡܘܕܝܬܐ܂ ܘܐܓܘܢܐ ܪܒܐ ܕܚܫܐ ܣܝܒܪܬܘܢ ܒܚܣܕܐ
33 34 ܘܒܐܘܠܨܢܐ܂ * ܘܗܘܝܬܘܢ ܚܙܘܐ܂ ܘܗܘܝܬܘܢ ܫܘܬܦܐ ܠܐܢܫܐ ܕܗܠܝܢ ܚܫܘ܂ * ܘܚܫܬܘܢ
ܥܠ ܐܝܠܝܢ ܕܐܣܝܪܝܢ ܗܘܘ܂ ܘܠܒܙܬܐ ܕܩܢܝܢܟܘܢ ܒܚܕܘܬܐ ܣܝܒܪܬܘܢ܂ ܟܕ ܝܕܥܝܢ
35 ܐܢܬܘܢ ܕܐܝܬ ܠܟܘܢ ܩܢܝܢܐ ܕܡܝܬܪ ܒܫܡܝܐ ܘܠܐ ܥܒܪ܂ * ܠܐ ܗܟܝܠ ܬܘܒܕܘܢ ܦܪܗܣܝܐ
36 ܕܐܝܬ ܠܟܘܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܦܘܪܥܢܐ ܣܓܝܐܐ܂ * ܡܣܝܒܪܢܘܬܐ ܓܝܪ ܣܢܝܩܝܢ
37 ܐܢܬܘܢ ܕܬܥܒܕܘܢ ܨܒܝܢܗ ܕܐܠܗܐ ܘܬܣܒܘܢ ܫܘܘܕܝܐ܂ * ܡܛܠ ܕܗܝ ܩܠܝܠ
ܙܥܘܪ ܙܒܢܐ܂ ܘܐܬܐ ܗܘ ܕܐܬܐ ܘܠܐ ܢܘܚܪ܂

Hoc est testamentum quod illis daturus sum 16
post dies illos, ait Dominus; Dabo legem
meam in mentibus eorum, & in cordibus
ipsorum inscribam eam: Et iniquitatis ac 17
peccatorum eorum non recordabor in ipsos.
Ubi autem est remissio peccatorum, non 18
opus est oblatione quæ fiat pro peccatis.
Habemus igitur fratres mei, fiduciam in in- 19
troitu Sanctuarii per sanguinem Jesu, & vi-
am vitæ, Quam dedicavit nobis nunc per 20
velum januæ, id est, per carnem suam, Et 21
habemus summum Pontificem super domum
Dei. Accedamus ergò constanti corde, & 22
cum fiducia fidei, aspersi cordibus nostris, &
repurgati à conscientia mala, & abluto cor-
pore nostro aquis mundis. Et persevere- 23
mus in confessione spei nostræ, neque vacil-
lemus (fidelis enim est qui promisit nobis.)
Et spectemus alii alios, certantes charitate 24
& bonis operibus. Nec deseramus congre- 25
gationem nostram, sicuti mos est nonnullis;
sed adhortamini alter alterum quantò magis
videtis appropinquare diem illum.

De Baptismo. 14.

Si enim propriâ voluntate quis peccaverit 26
postquam acceperit notitiam veritatis, non
est ampliùs hostia quæ offeratur pro pecca-
tis: Sed paratum est judicium formidabi- 27
le, & æmulatio ignis, qui devoraturus est in-
imicos. Si enim qui transgressus est legem 28
Mosis, juxta os duorum triúmve testium abs-
que commiseratione moritur: Quantò 29
majus putatis supplicium capitale recipiet
qui conculcaverit Filium Dei, & reputaverit
sanguinem testamenti ipsius tanquam cujus-
libet hominis, per quod sanctificatus est; &
contumeliâ affecerit Spiritum gratiæ? No- 30
vimus eum qui dixit; Mea est ultio, & ego
rependam. Et iterùm, Judicabit Dominus
populum suum. Magna est formido incide- 31
re in manus Dei viventis. In memoriam 32
itaque revocate primos illos dies, in quibus
recepistis baptismum, & magnum certamen
sustinuistis passionum cum opprobrio & op-
pressione. Et quum facti estis spectacula, 33
& consortes fuistis hominum qui talia per-
tulerunt. Et dolorem passi estis propter 34
eos qui erant vincti: & direptionem facul-
tatum vestrarum cum gaudio sustinuistis,
quippe qui cognoscatis vos habere substan-
tiam in cœlis præstantiorem, ac non præter-
euntem. Ne perdideritis igitur fiduciam 35
quam habetis, cui futura est multa merces.
Nam patientia requiritur vobis, ut exequa- 36
mini voluntatem Dei, & accipiatis promis-
sum. Quoniam perpusillum est temporis, 37
modicum valdè, quo veniet ille qui venturus
est, neque tardabit.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

16 ዝኒ፡ ሥርዓት፡ እንተ፡ እሠርዕ፡ ሎሙ፡ እምድኅረ፡ እማንቱ፡ መዋዕል፡ ይቤ፡ እግዚአ
17 ብሔር፡ ሕጊየ፡ ውስተ፡ ልቦሙ፡ ወአኃልዮ፡ ውስተ፡ ሕሊናሆሙ። ወኢይዜ
18 ክር፡ እንከ፡ ኃጢአቶሙ፡ ወአበሳሆሙ። ወአምከመሰ፡ ይትኃደግ፡ ሎሙ፡ ከመዝ፡
19 አልቦ፡ እንከ፡ መሥዋዕት፡ በእንተ፡ ኃጢአት። ብነ፡ አኃዊነ፡ ሞገስ፡ ውስተ፡ በአተ
20 ሙ፡ ቅዱሳን፡ በደሙ፡ ለኢየሱስ። እስመ፡ ሐደሰ፡ ለነ፡ ፍኖተ፡ ሕይወት፡ ግብተ፡
21 በመንገለ ሰዐተ፡ ሥጋሁ። ወካህን፡ ዓቢይ፡ ለነ፡ ኀበ፡ እግዚአብሔር። ንቅረብ፡ እን
22 ከ፡ በልብ፡ ጽድቅ፡ በሃይማኖት፡ ምእመን፡ እንዘ፡ ንጹሕ፡ ልብነ፡ ወንጹሓን፡ ንሕነ፡ እ
ምምግባረ፡ እኩይ።

Hoc est fœdus, quod sanciam iis post illos dies, dicit Dominus; Indam le- 16
gem meam cordibus eorum, & eorum mentibus eam inscribam, Et pecca- 17
torum eorum, atque iniquitatum eorum non recordabor ampliùs. Et ubi 18
ita illis remittitur, non est ampliùs oblatio pro peccato. Habentes fratres 19
nostri, gratiam adeundi in Sancta per sanguinem Jesu: Qui a innovavit 20
nobis viam vitæ extemplò per velamen um, nempe carnem suam, Et ha- 21
bentes sacerdotem magnum apud Deum: Accedamus itaque cum vero cor- 22
de per constantem fidem, purgatis cordibus nostris, & purificatis nobis-
metipsis ab opere malo,

Versio VULGATA LATINA.

16 Hoc autem testamentum, quod testabor ad illos post dies illos, dicit Dominus;
17 Dando leges meas in cordibus eorum, & in mentibus eorum superscribam eas:
18 Et peccatorum, & iniquitatum eorum jam non recordabor ampliùs. Ubi autem
19 horum remissio: jam non est oblatio pro peccato. Habentes itaque, fratres, fidu-
20 ciam in introitu Sanctorum in sanguine Christi, Quam initiavit nobis viam no-
21 vam, & viventem per velamen, id est, carnem suam, Et sacerdotem ma-
22 gnum super domum Dei: Accedamus cum vero corde in plenitudine fidei,
23 aspersi corda à conscientia mala, & abluti corpus aquâ mundâ, Teneamus spei
24 nostræ confessionem indeclinabilem, (fidelis enim est qui repromisit,) Et consi-
25 deremus invicèm in provocationem charitatis, & bonorum operum: Non de-
serentes collectionem nostram, sicut consuetudinis est quibusdam, sed consolan-
26 tes, & tantò magìs quantò videritis appropinquantem diem. Voluntariè enim
peccantibus nobis post acceptam notitiam veritatis, jam non relinquitur pro pec-
27 catis hostia, Terribilis autem quædam expectatio judicii, & ignis æmulatio, quæ
consumptura est adversarios. Irritam quis faciens legem Moysi, sine ulla misera- 28
tione duobus vel tribus testibus moritur: Quantò magis putatis deteriora mere- 29
ri supplicia, qui filium Dei conculcaverit, & sanguinem testamenti pollutum duxe-
rit, in quo sanctificatus est, & Spiritui gratiæ contumeliam fecerit? Scimus enim 30
qui dixit; Mihi vindicta, & ego retribuam. Et iterùm; Quia judicabit Dominus
populum suum. Horrendum est incidere in manus Dei viventis. Rememorami- 31
ni autem pristinos dies, in quibus illuminati, magnum certamen sustinuistis passio- 32
num: Et in altero quidem, opprobriis & tribulationibus spectaculum facti: in 33
altero autem, socii taliter conversantium effecti. Nam & vinctis compassi estis, 34
& rapinam bonorum vestrorum cum gaudio suscepistis, cognoscentes vos habere
meliorem & manentem substantiam. Nolite itaque amittere confidentiam ve- 35
stram, quæ magnam habet remunerationem. Patientia enim vobis necessaria est: 36
ut voluntatem Dei facientes, reportetis promissionem. Adhuc enim modicum ali- 37
quantulum, qui venturus est, veniet, & non tardabit.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

16 * هذا هو العهد الذي اعاهدهم به بعد تلك الايام * يقول الرب * اعطيهم شرايعي في قلوبهم
17 واكتبها في اذهانهم * ولن اذكر خطاياهم واثامهم ايضا * حيث اغتفار هذه فلن يحتاج
18 قربان عن خطية ايضا * تم * * قراءة الاحد قبل ستة ايام من تشرين الثاني *
ومعه يقرى دايما الاحد الخامس من لوقا المعروف بالغني والعازر * فاذ لنا ايها الاخوة في
19 مدخل القديسين دالة بدم يسوع * الذي جدده لنا طريقا محدثا ظاهرا وحيا بالحجاب
20 اي بجسده * ولنا كاهنا عظيما على بيت الله * فلنتقدم بقلب حق باقتناع الامانة وننضح
21 22 قلوبنا من فطنة خبيثة ونحم الجسم بماء نقي * ونمسك اعتراف الرجاء غير مايل * فان الواعد
23 صادق * ونتامل بعضنا بعضا تاملا يحرض المحبة * وينمي الاعمال الصالحة * لا تهملوا
24 25 الاجتماع معهم * كما لقوم عادة بذلك * بل عزوهم بهذا المقدار كثيرا بمقدار ما علمتم ان
اليوم قريب * لاننا اذا واصلنا الاخطاء اختيارا * بعد اخذنا معرفة الحق * فما تبقى لنا
26 ذبيحة عن الخطايا ايضا * سوى انتظار دينونة ما مرهبة * وغيرة نار عتيدة ان تاكل
27 المضادين * لانه اذا خالف احد شريعة موسى بمحضر شاهدين او ثلثة يموت بغير رافات *
28 * فكم تظنون يستوجب عقابا اشر من ذلك * من قد داس ابن الله * واحتسب دم العهد
29 الذي قدس به نجسا وشتم روح النعمة * لانا نعرف القايل لي الانتقام يقول الرب * انا اجازي *
30 وايضا الرب يدين شعبه * امر مرهوب الوقوع في يدي الاله الحي * تم *
31 * السبت الثالث من الصوم * * كرروا تذكر الايام السالفة التي
32 استضاتم فيها * وصابرتم جهاد الالام كثيرا * فمن جهة صرتم مشهورين بتعييرات وغموم *
33 ومن جهة صرتم شركاء الذين تصرفوا هكذا * لانكم رثيتم لقيودي * واقبلتم اختلاس
34 موجوداتكم بفرح * عالمين ان لكم في السماوات ملك افضل من تلك وباق *
* قراءة الخميس من الجمعة الثلاثين *
35 * فلا تطرحوا دالتكم التي لها عطية الجزاء عظيمة * لان بكم حاجة الى الصبر ماسة * حتى
36 اذا عملتم مشية الله تحصلوا الموعد * لان بعد قليل قريب يجي الوارد ولن يبطي *
37

Hoc est fœdus quod cum eis paciscar 16
post dies illos, dicit Dominus, Indam
leges meas in corda eorum, & in men-
tes ipsorum inscribam illas: Et pec- 17
catorum atque iniquitatum ipsorum non
recordabor ampliùs. At ubi horum est 18
remissio, non requiritur ampliùs oblatio
pro peccato. Finis.
Lectio Dominicæ quæ præcedit
sextum diem Novembris. Et unà
cum præsenti lectione legitur
semper ex Luca, Dominica quin-
ta quam vocāt Divitis ac Lazari.
Cùm igitur ô fratres, Sancta ingredien- 19
di libertatem habeamus per sanguinem
Jesu, Qui nobis viam innovavit re- 20
centem, patentem, ac vivam, per ve-
lum, hoc est per carnem suam: Et ha- 21
beamus sacerdotem magnum super do-
mum Dei: Accedamus cum vero cor- 22
de in persuasione fidei, & aspergamus
corda nostra à mente mala, & abluamus
corpus aquâ purâ, Et teneamus confessi- 23
onem spei non vacillantem: (nam qui
promisit, fidelis est) Et consideremus 24
alii alios consideratione charitatem
provocante, bonaque opera fovente. Ne 25
dedignemini congregationem cum ipsis,
ut moris est apud quosdam in hoc: sed
eò magis adhortemini illos, quò propin-
quiorem nôstis esse illum diem. Nam si 26
pergamus sponte peccare post acceptam
cognitionem veritatis, non remanebit
nobis ampliùs victima pro peccatis:
Nisi expectatio horrendi cujusdam ju- 27
dicii, et æmulatio ignis qui devoraturus
est adversarios. Nam cùm quis prævari- 28
catur legē Mosis, astantibus duobus aut
tribus testibus moritur absque miserati-
onibus: Quantò igitur acerbiore suppli- 29
cio dignum censetis eum qui filium Dei
conculcârit, & sanguinem fœderis, per
quem sanctificatus est, pollutum duxe-
rit, & Spiritum gratiæ contumeliis af-
fecerit? Novimus enim dicentem; Mihi 30
vindicta, dicit Dominus, ego rependam.
Et rursum, Dominus judicabit populum
suum. Res est horrenda incidere in ma- 31
nus Dei vivi. Finis.
Sabbatho tertio Jejunii.
Repetite memoriam dierum præterito- 32
rum, quibus illuminati, multarum passi-
onum certamen sustinuistis. Partim 33
enim fuistis publicè expositi cum probris
& afflictionibus: partim verò facti estis
participes eorum qui sic se gesserant.
Nam miserati estis vincula mea, & di- 34
reptionem facultatū vestrarū cum gau-
dio suscepistis, scientes habere vos in cœ-
lis regnū iis excellentius, ac permanens.
Lectio feriæ quintæ hebdoma-
dis trigesimæ.
Ne abjeceritis igitur fiduciam vestram, 35
quæ magnum habet præmium retributi-
onis. Nam urgens vobis opus est patien- 36
tiâ: ut cùm feceritis voluntatem Dei,
complectamini promissionem. Mox enim 37
post tantillum veniet qui venturus est,
& nequaquam tardabit:

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

23 ወኀፂብ፡ ሥጋነ፡ በማይ፡ ንጹሕ። ንጽናዕ፡ እንከ፡ በአማን፡ በተስፋነ፡ ዘኢያንቀለቅል፡
24 እስመ፡ ጻድቅ፡ ውእቱ፡ ዘአስፈወነ። ወንትቀሐው፡ ምስለ፡ ቢጽነ፡ በተፋቅሮ፡ ወበ
25 ምግባር፡ ሠናይ። ወኢንኅድግ፡ ማኅበርነ፡ ዘከመ፡ ለምድር፡ ይእሙ፡ ንትገሠጽ፡፡
26 እስመ፡ ናሁ፡ ዘከመ፡ ንሬኢ፡ ትቀርብ፡ ዕለት። ወበምግባር፡ ንኤብስ፡ እምድኅረ፡
27 አእመርናሃ፡ ለጽድቅ፡ ወአልቦ፡ እንከ፡ መሥዋዕተ፡ በእንተ፡ ኃጢአት። ግሩም፡
28 ውእቱ፡ ደይን፡ ወእሳት፡ ዘቅንአት፡ ዘይበልዖሙ፡ ለከሐድያን። ለእመቦ፡ ዘስሕተ፡
እምኦሪት፡ ሙሴ፡ ወእምአኮ፡ ክልኤቱ፡ ወእምአኮ፡ ሠለስቱ፡ ዘለፋው፡ ይመውት፡ ወኢ
29 ይምሕርዎ። እፎ፡ እንከ፡ ፈድፋደ፡ ይኴንንዎ፡ ዘተከየደ፡ ወልደ፡ እግዚአብሔር፡ ወ
30 ዘአርኰሰ፡ ደመ፡ ሥርዓት፡ ዘቦቱ፡ ተቀደሰ፡ ወዘጸአለ፡ መንፈሰ፡ ጸጋሁ። ናእም
ሮ፡ ለዘይቤ፡ ሊተ፡ እትቤቀል፡ ወአነ፡ እትፈደይ፡፡ ወካዕበ፡ ይቤ፡ ይፈትሕ፡ እግዚአብ
31 ሔር፡ ለሕዝቡ። ግሩም፡ ወዲቅ፡ ውስተ፡ እደ፡ እግዚአብሔር። ተዘከሩ፡ መ
32 ዋዕለ፡ ዘቀዲሙ፡ ዘከመ፡ አጥመቁክሙ፡ ዘከመ፡ ተዐገሥክሙ፡ ብዙኃ፡ ሕማመ።
33 ወፀአልክሙ፡ ወሣቀዩክሙ፡ ወተሣለቁ፡ ለዐሌክሙ፡፡ ወቦ፡ ዘተሰተፋክሙዎሙ፡ ለእለ፡
34 ከመዝ፡ ኮኑ። ወኃበርክሙ፡ ሐሚመ፡ ምስሌየ፡ በሞቅሕትየ፡ ወበተበርብሮ፡ ን
ዋይክሙ፡ በትፍሥሕት፡ ተወከፍክሙ፡፡ እስመ፡ ታአምሩ፡ ከመ፡ ብክሙ፡ ንዋየ፡
35 ዘይኄይስ፡ ዘይነብረክሙ። ኢትግድፉ፡ እንከ፡ እንተ፡ በቲ፡ ትረክቡ፡ ብዙኃ፡
36 ዕሤተክሙ፡ ዓቢየ። ወበሕቱ፡ ትዕግሥተ፡ ትፈቅዱ፡፡ ከመ፡ ገቢረክሙ፡ ፈቃደ፡
37 እግዚአብሔር፡ ትረክቡ፡ ተስፋክሙ። እስመ፡ ዓዲ፡ ሕደጠ፡ ወይመጽእ፡ ወይ
በጽሕ፡ ወኢይጐነዲ።

Et abluto corpore nostro aquâ purâ, confortati simus igitur cum veritate in spe 23
nostra non vacillante: quia fidelis est qui promisit nobis. Et zelo commoti simus 24
apud fratres nostros cum amore & bonis operibus: Et ne deseramus congrega- 25
tionem nostram, ut qui de terra sunt: sed erudiamur, quia ecce quomodò vide-
mus diem appropinquantem. Cùm deditâ operâ peccamus postquam cognovimus 26
veritatem, non est ampliùs oblatio pro peccatis: Formidabile est judicium, & 27
ignis zeli, qui devoraturus est refragantes. Si is qui transgressus est legem Mosis, 28
vel duobus, vel tribus cum accusantibus, absq; miseratione moritur: Quantò igitur 29
majori supplicio afficietur, qui filium Dei conculcârit, & sanguinem fœderis
per quem sanctificatus fuerat, profanum duxerit, & Spiritum gratiæ contu-
meliâ affecerit? Novimus eum qui dixit; Ego ulciscar, & ego rependam. 30
Et rursùm dixit; Judicabit Dominus populum suum. Tremendum est in- 31
cidere in manus Dei. Memores estote dierum priorum, quomodò baptizati 32
fuistis, & quomodò sustinuistis magnam afflictionem: Cùm convitiati sunt 33
vos, & tribularunt vos, vosque ludibrio habuerunt: fuerunt etiam ex vo-
bis, qui consortes facti estis eorum qui sic tractati fuerunt. Et socii fu- 34
istis in afflictione mecum in vinculis meis, & direptionem facultatum ve-
strarum cum gaudio excepistis: quoniam sciretis quòd vos habetis substanti-
am potiorem, vobisque permanentem. Ne igitur abiicite illud, per quod 35
adipiscemini vobis multam & magnam mercedem. Verum opus est vobis 36
patientiâ, ut peragendo voluntatem Dei reportetis promissionem vestram. Quo- 37
niam adhuc pusillum, & veniet, & accedet, & non tardabit.

ἘΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ἙΒΡΑΙΟΥΣ. ΚΕΦ. Ις΄.

At justus ex fide vivet: & si subtraxerit se, non benè gaudet anima mea in eo.
38 Ὁ δὲ (υ) δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται· καὶ ἐὰν ὑποστείληται, οὐκ εὐδοκεῖ ἡ ψυχή μου ἐν αὐτῷ.
Nos autem non sumus subtractionis in perditionem, sed fidei in acquisitionem animæ.
39 Ἡμεῖς δὲ οὐκ ἐσμὲν ὑποστολῆς εἰς ἀπώλειαν, ἀλλὰ πίστεως εἰς περιποίησιν ψυχῆς.

CAP. XI. ια΄.

Est autem fides, sperandarum substantia, rerum argumentum non conspectarum:
1 Ἔστι δὲ πίστις, ἐλπιζομένων ὑπόστασις, πραγμάτων ἔλεγχος (α) οὐ βλεπομένων. Ις΄
In hac enim testimonium consecuti sunt senes. Fide intelligimus coaptata esse
2 Ἐν ταύτῃ γὰρ ἐμαρτυρήθησαν οἱ πρεσβύτεροι. Πίστει νοοῦμεν κατηρτίσθαι
3 secula verbo Dei, in non ex apparentibus visibilia facta esse. Fide
τοὺς αἰῶνας ῥήματι Θεοῦ, εἰς τὸ μὴ ἐκ φαινομένων (β) τὰ βλεπόμενα γεγονέναι. Πίστει
4 plurimam hostiam Abel præ Cain obtulit Deo, per quam testimonium consecutus est
πλείονα θυσίαν Ἄβελ παρὰ Κάϊν προσήνεγκε τῷ Θεῷ, δι' ἧς ἐμαρτυρήθη
esse justus, testante in muneribus ejus Deo: & per illam mortuus
εἶναι δίκαιος, μαρτυροῦντος ἐπὶ τοῖς δώροις αὐτοῦ (γ) τοῦ Θεοῦ· καὶ δι' αὐτῆς ἀποθανὼν
adhuc loquitur. Fide Henoch translatus est ad non videndum mortem, & non inveniebatur:
5 ἔτι (δ) λαλεῖται. Πίστει Ἐνὼχ μετετέθη τοῦ μὴ ἰδεῖν θάνατον, καὶ οὐχ (ε) εὑρίσκετο·
quia transtulit illum Deus: ante enim translationem ejus testimonium habuit benepla-
διότι μετέθηκεν αὐτὸν ὁ Θεός· πρὸ γὰρ τῆς (ζ) μεταθέσεως αὐτοῦ μεμαρτύρηται (η) εὐηρεστη-
cuisse Deo. Sine autem fide impossibile beneplacere. Credere enim oportet ac-
6 κέναι τῷ Θεῷ. Χωρὶς δὲ πίστεως ἀδύνατον εὐαρεστῆσαι. πιστεῦσαι γὰρ δεῖ τὸν προσ-
cedentem Deo, quia est, & inquirentibus se remunerator sit.
ερχόμενον τῷ Θεῷ, ὅτι ἔστι, καὶ τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτὸν μισθαποδότης γίνεται.
Fide divinitus monitus Noe de nondum visis, reveritus aptavit
7 Πίστει χρηματισθεὶς Νῶε περὶ τῶν μηδέπω βλεπομένων, εὐλαβηθεὶς κατεσκεύασε
arcam in salutem domûs suæ: per quam damnavit mundum, & ejus quæ per
κιβωτὸν εἰς σωτηρίαν τοῦ οἴκου αὐτοῦ· δι' ἧς κατέκρινε τὸν κόσμον, καὶ τῆς κατὰ
fidem justitiæ, factus est heres. Fide vocatus Abraham obedivit,
8 πίστιν δικαιοσύνης ἐγένετο κληρονόμος. Πίστει (θ) καλούμενος Ἀβραὰμ ὑπήκουσεν,
exire in locum quem futurus erat accipere in hæreditatem: & exiit, ne-
ἐξελθεῖν (ι) εἰς τὸν τόπον ὃν ἤμελλε λαμβάνειν εἰς κληρονομίαν· καὶ ἐξῆλθε, μὴ
sciens quò iret. Fide demoratus est in terram repromissionis,
ἐπιστάμενος ποῦ ἔρχεται. Πίστει παρῴκησεν (κ) εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, 9
tanquam alienam, in tabernaculis habitans, cum Isaac & Jacob cohæredibus
ὡς ἀλλοτρίαν, ἐν σκηναῖς κατοικήσας, μετὰ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ τῶν συγκληρονόμων
repromissionis ejusdem. Expectabat enim illam fundamenta habentem civitatem, cujus
τῆς ἐπαγγελίας τῆς αὐτῆς. Ἐξεδέχετο γὰρ τὴν τοὺς θεμελίους ἔχουσαν πόλιν, ἧς 10
artifex & conditor Deus. Fide & ipsa Sara, virtutem in con-
τεχνίτης καὶ δημιουργὸς ὁ Θεός. Πίστει καὶ αὐτὴ Σάῤῥα, δύναμιν εἰς κα- 11
ceptionem seminis accepit, etiam præter tempus ætatis peperit: quoniam fidelem
ταβολὴν σπέρματος ἔλαβε, καὶ παρὰ καιρὸν (λ) ἡλικίας ἔτεκεν· ἐπεὶ πιστὸν
existimavit promittentem. Ideò & ab uno orti sunt, (& hæc emortuo,)
ἡγήσατο τὸν ἐπαγγειλάμενον. Διὸ καὶ ἀφ' ἑνὸς ἐγεννήθησαν, (καὶ ταῦτα νενεκρωμένου,) 12
tanquam sydera cœli multitudine, & sicut arena quæ ad labium
καθὼς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ τῷ πλήθει, καὶ (μ) ὡσεὶ ἄμμος ἡ παρὰ τὸ χεῖλος
maris innumerabilis. Juxta fidem mortui sunt isti omnes, non accipien-
τῆς θαλάσσης ἡ ἀναρίθμητος. Κατὰ πίστιν ἀπέθανον οὗτοι πάντες, (ν) μὴ λαβόν- 13
tes repromissiones: sed à longè eas aspicientes & persuasi, & salu-
τες τὰς ἐπαγγελίας· ἀλλὰ πόῤῥωθεν αὐτὰς (ξ) ἰδόντες, καὶ πεισθέντες, καὶ ἀσπασά-
tantes, & confitentes quia hospites & peregrini sunt super terram. Nam
μενοι, καὶ ὁμολογήσαντες ὅτι ξένοι καὶ παρεπίδημοί εἰσιν ἐπὶ τῆς γῆς. Οἱ γὰρ 14
hujusmodi dicentes, ostendunt palàm quòd patriam inquirunt. Et si quidem ipsius
τοιαῦτα λέγοντες, ἐμφανίζουσιν ὅτι πατρίδα ἐπιζητοῦσι. Καὶ εἰ μὲν ἐκείνης 15
meminissent de qua exierunt, habebant utique tempus revertendi. Nunc
ἐμνημόνευον ἀφ' ἧς (ο) ἐξῆλθον, εἶχον ἂν καιρὸν ἀνακάμψαι. (π) Νυνὶ 16
autem meliorem appetunt, id est, cœlestem. Ideò non erubescit eos Deus,
δὲ κρείττονος ὀρέγονται, τουτέστιν ἐπουρανίου. Διὸ οὐκ ἐπαισχύνεται αὐτοὺς ὁ Θεὸς,
Deus invocari eorum: paravit enim illis civitatem.
Θεὸς ἐπικαλεῖσθαι αὐτῶν· ἡτοίμασε γὰρ αὐτοῖς πόλιν.

MS. A. (υ) δίκαιός μου ἐκ Κεφ. ια΄. MS. A. (α) οὐ *βουλομένων· (β) τὸ βλεπόμενον (γ) *τῷ Θεῷ· (δ) λαλεῖ. (ε) ηὑρίσκετο· (ζ) *μεταθέσεως μεμαρτύρηται (η) εὐαρεστηκέναι (θ) ὁ καλούμενος (ι) εἰς τόπον (κ) εἰς γῆν (λ) ἡλικίας· ἐπεὶ (μ) ὡς ἡ ἄμμος (ν) μὴ προσδεξάμενοι τὰς (ξ) ἰδόντες, καὶ ἀσπασάμενοι (ο) ἐξέβησαν, εἶχον (π) Νῦν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

38 [illegible]
39 [illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]

* Cæterùm justus ex fide meipsius vivet: quòd si torpescat, non erit gratus animæ meæ. 38

Matutinis feriæ II. Passionis, & de Patribus. 15.

Nos autem non sumus torporis qui ducit ad perditionem, sed fidei quæ nos inducit in possessionem animarum nostrarum. 39

CAP. XI.

Est autem fides certitudo de iis rebus quæ sunt in spe, acsi jam existerent actu; & revelatio earum quæ non videntur. 1 Et in hac extat testimonium de senioribus. 2 Per fidem enim intelligimus ordinata fuisse secula verbo Dei, & quæ videntur, extitisse ex iis quæ non videntur. 3 Per fidem obtulit Habel hostiam longè præstantiorem quàm Cain Deo: & propterea extat de illo testimonium quòd justus fuerit, atque testimonium perhibuit de ejus oblatione Deus: & ideò etiam mortuus loquitur. 4 Per fidem translatus est Henoch & mortem non gustavit, neque inventus est, quoniam transtulit eum Deus: etenim antequam translatus fuisset, extitit de ipso testimonium quòd placuerit Deo. 5 Atqui sine fide nemo potest placere Deo. Debet enim is qui accedit ad Deum, credere illum esse, & quærentibus se esse remuneratorem. 6 Per fidem Noë, quum sermo habitus esset cum ipso de iis quæ non videbantur, timuit, & condidit sibi arcam ad salutem filiorum suæ familiæ, per quam reum peregit mundum, & factus est hæres justitiæ quæ est per fidem. 7

Crepusculo feriæ III. Passionis, ac de Patribus. 16.

* Per fidem Abraham quum vocatus est, dicto audiens fuit, ut exiret in locum illum quem accepturus erat in hæreditatem: & exiit nesciens quò esset profecturus. 8 Per fidem fuit inquilin' in terra illa quæ fuerat ei promissa, tanquam in extranea, & in tentoriis habitavit cum Isahac & Jacob cohæredibus ejusdem promissionis. 9 Expectabat enim civitatem fundamenta habentem, cujus est opifex & conditor Deus. 10 Per fidem Sara, quæ sterilis erat, accepit virtutem suscipiendi seminis: quúmque non esset in tempore annorum suorum, peperit: quòd constanter sibi persuasisset fidelem eum qui sibi promiserat. 11 Quapropter ab uno qui per senectutem defecerat, geniti sunt permulti instar stellarum quæ sunt in cœlo, & instar arenæ quæ est in litore maris, cujus non est numerus. 12 In fide mortui sunt hi omnes; nec acceperunt sibi promissum, sed procul viderunt illud, eóque gavisi sunt, & confessi sunt se esse peregrinos & advenas in terra. 13 Qui autem hæc dicunt, ostendunt se propriam civitatem inquirere. 14 Quòd si civitatem illam ex qua prodierunt quæsivissent, habebant tempus ut iterùm revertentes eam adirent. 15 Nunc autem certum est eos istâ meliorem desideràsse, eam scilicet quæ est in cœlis: propterea non erubescit Deus vocari Deus illorum: paravit enim illis civitatem. 16

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

38 [illegible]
39 [illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]

Justus autem ex fide vivit: & siquis diverterit, non oblectabitur in eo anima mea. 38 *Nos autem non sumus divertentes ad perditionem, sed ad fidem* addicti sumus, *& ad salutem animæ nostræ.* 39

CAP. XI.

Est spes eorum qui credunt, substantia eorum *quæ non conspiciuntur.* 1 *Per hanc testes facti sunt senes.* 2 *Per fidem intelligimus creatum fuisse mundum verbo Dei: & conspicitur quod fuit invisibile, & fideliter factum est.* 3

Versio VULGATA LATINA.

38 Justus autem meus ex fide vivit: quòd si subtraxerit se, non placebit animæ meæ.
39 Nos autem non sumus subtractionis filii in perditionem, sed fidei in acquisitionem animæ.

CAP. XI.

1 Est autem fides sperandarum substantia rerum, argumentum non apparentium.
2 In hac enim testimonium consecuti sunt senes. Fide intelligimus aptata esse
3 secula verbo Dei, ut ex invisibilibus visibilia fierent. Fide plurimam hostiam
4 Abel, quàm Cain, obtulit Deo, per quam testimonium consecutus est esse justus, testimonium perhibente muneribus ejus Deo: & per illam defunctus adhuc loqui-
5 tur. Fide Henoch translatus est ne videret mortem, & non inveniebatur, quia transtulit illum Deus: ante translationem enim testimonium habuit placuisse Deo.
6 Sine fide autem impossibile est placere Deo. Credere enim oportet accedentem
7 ad Deum quia est, & inquirentibus se remunerator sit. Fide Noë, responso accepto de iis quæ adhuc non videbantur, metuens aptavit arcam in salutem domûs suæ, per quam damnavit mundum: & justitiæ, quæ per fidem est, hæres est institutus. Fide qui vocatur Abraham obedivit in locum exire, quem accepturus 8
erat in hæreditatem: & exiit, nesciens, quò iret. Fide demoratus est in Terra re- 9
promissionis, tanquam in aliena, in casulis habitando, cum Isaac & Jacob cohæ-
redibus repromissionis ejusdem. Expectabat enim fundamenta habentem civita- 10
tem: cujus artifex & conditor Deus. Fide & ipsa Sara sterilis virtutem in con- 11
ceptionem seminis accepit, etiam præter tempus ætatis: quoniam fidelem cre-
didit esse eum, qui repromiserat. Propter quod & ab uno orti sunt (& hoc emor- 12
tuo) tanquam sidera cœli in multitudinem, & sicut arena, quæ est ad oram
maris, innumerabilis. Juxta fidem defuncti sunt omnes isti, non acceptis repro- 13
missionibus, sed à longè eas aspicientes, & salutantes, & confitentes quia pere-
grini & hospites sunt super terram. Qui enim hæc dicunt, significant se patriam 14
inquirere. Et si quidem ipsius meminissent de qua exierunt, habebant utique 15
tempus revertendi: Nunc autem meliorem appetunt, id est, cœlestem. Ideò non 16
confunditur Deus vocari Deus eorum: paravit enim illis civitatem.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

38 * والصديق من الامانة يحيي. ثم * فان انقبض فلن تسر بي نفسي * فلكن لسنا لانقباض
39 مورد الى الهلاك. بل لامانة لاصلاح النفس * الفصل الحادي عشر *
1 فقد توجد امانة شخص المامولات. انكشاف امور لا تبصر * لان الشيوخ بهذه شهد لهم * بالامانة نفطن 2
3 ان الدهور انشئت بكلمة الله. لكيلا تصير المبصرات ظاهرات * بامانة زايدة قدم هابيل 4
الذبيحة لله افضل من قاين. وبها شهد له انه صديق اذ شهد الله لقرابينه. وبها بعد ان مات
يتكلم ايضا * بالامانة نقل اخنوخ لكيلا يعاين موتا. فما وجد لان الله نقله. لانه قبل نقلته 5
شهد له بانه ارضى الله * فاذا من الامانة غير ممكن ان يسترضي الله. لان المقبل الى الله 6
يجب عليه ان يصدق انه موجود. وانه سيكون للذين يبتغونه معطيا مجازاة * بالامانة 7
اوحي الى نوح عن الامور التي لم تكن بعد. فورع واصلح السفينة لخلاص منزله التي
بها دان العالم. وصار للعدل المختص بالامانة وارثا. تم * قراءة احد الاباء. والجمعة
من الجمعة السادسة بعد العنصرة * بالامانة لما دعي ابراهيم اطاع ان يخرج الى الموضع 8
الذي ازمع ان ياخذه موروثا. وخرج غير عالم الى اين يجي * بالامانة سكن ابراهيم في ارض 9
الموعد كانها غريبة. وسكن في المضارب مع اسحق ويعقوب الوارثين معه هذا الموعد نفسه *
10 لانه انتظر المدينة ذات الاساسات التي الله صانعها وخالقها * بالامانة اخذت سارة العاقر
11 قوة لايراد نسل. وولدت ولادة تنافي وقت سنها. اذ احتسبت الواعد صادقا * فهذه الامانة
12 اصعرا اسحق ورفقة. فلذلك ولدوا من واحد العيص ويعقوب. وهذه الامور وجسده مائت *
ناس مثل نجوم السماء في كثرتها. وكالرمل الذي على شاطئ البحر الذي لا يحصى * في
13 الامانة مات هولاء كلهم ولم ياخذوا المواعد. بل ابصروها من بعد وسلموا عليها. واعترفوا
14 انهم غرباء في الارض وسكان * لان القائلين مثل هذه الاقوال يوضحون انهم يلتمسون موطنا.
15 * ولو كانوا يذكروا تلك المدينة التي خرجوا منها. لقد كان لهم اذا وقت يعودون اليها.
16 * والان يستاقون الى التي هي افضل من تلك. اي السماوية. فلذلك لم يستنكف الله منهم
ان يدعي الاههم * لانه قد اعد لهم مدينة *

Et justus ex fide vivit. Hucusque. 38 *Quòd si se contraxerit, non delectabit me anima mea. At nos non sumus ad* 39 *contractionem quæ ducit in perditionem, sed ad fidem in restaurationem animæ.*

CAP. XI.

Invenitur autem fides substantia eorum quæ expectantur, evidentia rerum quæ non cernuntur. 1 *In hac enim attestatum est senioribus.* 2 *Per fidem intelligimus secula condita esse verbo Dei, ut quæ cernuntur, non fiant manifesta.* 3 *Per fidem exuberantem obtulit Habel hostiam Deo præstantiùs quàm Cain: & per eam testimonium latum est ei quòd esset justus, testimonium ferente Deo oblationibus ejus: & per eandem postquam mortuus est, adhuc loquitur.* 4 *Per fidem translatus est Enoch, ne videret mortem: Non enim inventus est, quia Deus transtulit eum; nam ante translationem suam testimonium obtinuerat quòd placuisset Deo.* 5 *Itaque sine fide impossibile est placere Deo: nam qui accedit ad Deum, hunc oportet credere quòd ille existat, & quòd ipse futurus sit iis qui exquirunt eum, premii largitor.* 6 *Per fidem, quum revelatum fuisset Noha de rebus quæ nondum visæ fuerant, venerabundus navem aptavit pro salute domus suæ: per quam navim damnavit mundum, & justitiæ quæ ad fidem pertinet, factus est hæres.* 7 Finis.

Lectio Dominicæ Patrum: & feriæ sextæ hebdomadis trigesimæ post Pentecosten.

Per fidem vocatus Abraham, obedivit ut egrederetur ad locum quem accepturus erat in hæreditatem: & egressus est, nesciens quò esset venturus. 8 *Per fidem habitavit Abraham in terra promissionis tanquam alienâ, habitavitque in tentoriis cum Ishac & Jacob cohæredibus hujus ejusdem promissionis.* 9 *Expectabat enim civitatem habentem fundamenta, cujus artifex & creator est Deus.* 10 *Per fidem accepit Sara sterilis vim ad volendum fœtum, peperitque partum repugnantem tempori ætatis suæ: veracem reputans promittentem.* 11 *Hanc fidem mente conceperunt Ishac & Rebecca, atque ideò nati sunt ex uno Esau & Jacob, (atque res quidem illæ contigerunt dum esset corpus ejus emortuum) homines velut sydera cœli in multitudine, & velut innumerabilis arena quæ est ad littus maris.* 12 *In fide mortui sunt hi omnes, quum non accepissent promissa, sed eminus ea vidissent, ac salutâssent, fassique fuissent se esse peregrinos atque hospites in terra.* 13 *Nam qui dicunt hujusmodi sermones, ostendunt se quærere patriam.* 14 *Quòd si memores fuissent illius civitatis è qua exierant, habebant quidem tempus revertendi ad eam:* 15 *At nunc eam expetunt quæ præstantior est illâ, nempè cœlestem. Et ideòrco non dedignatur Deus, vocari Deus eorum: paraverat enim ipsis civitatem.* 16

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]

Per fidem melius fuit sacrificium Abel, quàm illud quod Cain obtulit Deo, & per hanc testis fuit quòd esset justus, & testis illius quod obtulit Deo, per hanc mortuus adhuc loquitur. 4 *Per fidem transtulit Henoc ut non videret mortem, adeò ut non fuit inventus, quia occultaverat eum Deus: & antequam transferret eum, testis fuit quòd placuisset Deo.* 5 *At sine fide fieri non potest ut quis illi placeat: oportet enim credat prius ille qui credit, accedendo ad Deum, quòd Deus est, & remuneraturus erit eos qui ipsum requirunt.* 6 *Per fidem apparuit Noæ dum adhuc invisibilis fuit, qui veritus construxit latibulum,* nempe *Arcam, in qua servavit domum suam cùm condemnatus fuit mundus, & factus est hæres justitiæ fidei.* 7 *Per fidem obtemperavit Abraham, abeundo in locum quem accepturus erat in hæreditatem ejus: & exivit nesciens quò esset venturus.* 8 *Per fidem commigravit, & habitavit in terra promissionis, quemadmodum peregrinus, in tabernaculis cum Ishac & Jacob, cohæredibus etiam ipsius promissionis eorum:* 9 *Qui expectabant habentem fundamenta civitatem, cujus opifex & conditor Deus est.* 10 *Per fidem ipsa Sara adepta est vim ad* concipiendum *semen dum sterilis erat, eò quòd senuerat: & firmiter credidit in eo qui promiserat.* 11 *Utriusque corpora cum instar cadaveris fuerant, etiam* tanta *eis facta est multitudo, quanta est astrorum cœli, & tanquam arena maris, cui non est numerus.* 12 *Isti omnes credentes, adepti sunt promissionem suam: sed è longinquo conspicati sunt illam, & salutârunt eam, ac confessi sunt quòd advenæ & hospites essent super terram.* 13 *Quoniam qui se dicit, ostendit se patriam inquirere.* 14 *Et nisi eam promissionis, etiam egredientibus illis respexissent, utique reverterentur in tempore suo.* 15 *At nunc civitatem illam quæ in cœlis est hæreditate possident: quapropter non erubescit Deus vocari ipsis Deus, quia paraverat illis civitatem.* 16

ἘΠΙΣΤΟΛῊ ΠΡΌΣ ἙΒΡΑΊΟΥΣ. ΚΕΦ. Ιϛʹ.

Fide obtulit Abraham Iſaac, tentatus: & unigenitum offere-
17 Πίστει προσενήνοχεν Ἀβραὰμ τὸν Ἰσαὰκ, πειραζόμενος· καὶ τὸν μονογενῆ προσέφε-
bat qui repromiſſiones accipiens: (Ad quem dictum eſt; Quia in Iſaac voca-
18 ρεν ὁ τὰς ἐπαγγελίας ἀναδεξάμενος· (Πρὸς ὃν ἐλαλήθη, Ὅτι ἐν Ἰσαὰκ κλη-
bitur tibi ſemen:) Arbitrans, quia & à mortuis ſuſcitare potens Deus: un-
19 θήσεταί σοι σπέρμα.) Λογισάμενος, ὅτι καὶ ἐκ νεκρῶν ἐγείρειν δυνατὸς ὁ Θεός· ὅ-
dè eum & in parabolam accepit. Fide de futuris benedixit
20 θεν αὐτὸν καὶ ἐν παραβολῇ ἐκομίσατο. Πίστει (ρ) περὶ μελλόντων (σ) εὐλόγησεν
Iſaac, Jacob, & Eſau. Fide Jacob moriens, unumquemque filiorũ
21 Ἰσαὰκ, τὸν Ἰακὼβ, καὶ τὸν Ἠσαῦ. Πίστει Ἰακὼβ ἀποθνήσκων, ἕκαστον τῶν υἱῶν
Joſeph benedixit, & adoravit ſuper ſummitatem virgæ ſuæ. Fide Jo-
22 Ἰωσὴφ (τ) εὐλόγησε, καὶ προσεκύνησεν ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου αὐτοῦ. Πίστει Ἰω-
ſeph finiens, de egreſſione filiorum Iſrael meminit, & de oſſibus
σὴφ τελευτῶν, περὶ τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐμνημόνευσε, καὶ περὶ τῶν ὀστέων
ſuis mandavit. Fide Moyſes natus occultatus eſt trimeſtre à parentibus
23 αὐτοῦ ἐνετείλατο. Πίστει Μωσῆς γεννηθεὶς ἐκρύβη τρίμηνον ὑπὸ τῶν πατέρων
ſuis, eò quòd vidiſſent elegantem infantem, & non timuerunt edictum re-
αὐτοῦ, διότι εἶδον ἀστεῖον τὸ παιδίον, καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν τὸ διάταγμα τοῦ βα-
gis. Fide Moyſes grandis factus, negavit dici filium filiæ Pharaonis,
24 σιλέως. Πίστει Μωσῆς μέγας γενόμενος, ἠρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς θυγατρὸς Φαραὼ,
Magis eligens malè affligi cum populo Dei, quàm temporarium habere peccati
25 Μᾶλλον ἑλόμενος συγκακουχεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ Θεοῦ, ἢ πρόσκαιρον ἔχειν ἁμαρτίας
emolumentum: Majores divitias æſtimans illis in Ægypto theſauris, improperium
26 ἀπόλαυσιν· Μείζονα πλοῦτον ἡγησάμενος τῶν ἐν Αἰγύπτῳ θησαυρῶν, τὸν ὀνειδισμὸν
Chriſti: aſpiciebat enim in remunerationem. Fide reliquit Ægyptum, non ve-
27 τοῦ Χριστοῦ· ἀπέβλεπε γὰρ εἰς τὴν μισθαποδοσίαν. Πίστει κατέλιπεν Αἴγυπτον, μὴ φο-
ritus animoſitatem regis: illum enim inviſibilem tanquã videns, fortiter tulit. Fi-
28 βηθεὶς τὸν θυμὸν τοῦ βασιλέως· τὸν γὰρ (υ) ἀόρατον ὡς ὁρῶν ἐκαρτέρησε. Πί-
de fecit Paſcha, & effuſionem ſanguinis, ne ille perimens pri-
στει πεποίηκε τὸ πάσχα, καὶ τὴν πρόσχυσιν τοῦ αἵματος, ἵνα μὴ ὁ (φ) ὀλοθρεύων τὰ πρω-
mogenita, tangeret eos. Fide tranſierunt per rubrum mare tanquam per
τότοκα, θίγῃ αὐτῶν. Πίστει διέβησαν τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν ὡς διὰ (χ) 29
aridam, cujus experientiam accipientes Ægyptii, abſorpti ſunt. Fide muri Jericho
ξηρᾶς, ἧς πεῖραν λαβόντες οἱ Αἰγύπτιοι, κατεπόθησαν. Πίστει τὰ τείχη Ἱεριχὼ 30
corruerunt, circuita per ſeptem dies. Fide Rahab meretrix non periit cum
(ψ) ἔπεσε, κυκλωθέντα ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας. Πίστει Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐ συναπώλετο 31
incredulis, excipiens exploratores cum pace. Et quid adhuc dico? De-
τοῖς ἀπειθήσασι, δεξαμένη τοὺς κατασκόπους μετ' εἰρήνης. Καὶ τί ἔτι λέγω; (ω) Ἐ- 32
ficiet enim me perenarrantem tempus, de Gedeon, Barácque, & Sampſon, & Je-
πιλείψει γάρ με διηγούμενον ὁ χρόνος, περὶ Γεδεὼν, (α) Βαράκ τε, καὶ Σαμψὼν, καὶ Ἰε-
phte, Davidque, & Samuel, & Prophetis: Qui per fidem devicerunt re-
φθάε, Δαβίδ τε, καὶ Σαμουὴλ, καὶ τῶν προφητῶν· Οἳ διὰ πίστεως κατηγωνίσαντο βασι- 33
gna, operati ſunt juſtitiam, adepti ſunt repromiſſiones, obturaverunt ora leonum,
λείας, εἰργάσαντο δικαιοσύνην, ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν, ἔφραξαν στόματα λεόντων,
Extinxerunt vim ignis, effugerunt ora gladii, convaluerunt de infir-
Ἔσβεσαν δύναμιν πυρὸς, ἔφυγον στόματα (β) μαχαίρας, ἐνεδυναμώθησαν ἀπὸ ἀσθε- 34
mitate, facti ſunt fortes in bello, caſtra verterunt exterorum: Acceperunt mulie-
νείας, ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ ἐν πολέμῳ, παρεμβολὰς ἔκλιναν ἀλλοτρίων· Ἔλαβον γυναῖ- 35
res de reſurrectione mortuos ſuos: alii autem diſtenti ſunt, non ſuſcipientes
κες ἐξ ἀναστάσεως τοὺς νεκροὺς αὐτῶν· ἄλλοι δὲ ἐτυμπανίσθησαν, οὐ προσδεξάμενοι
redemptionem, ut meliorem reſurrectionem nanciſcerentur. Alii verò ludibriorum
τὴν ἀπολύτρωσιν, ἵνα κρείττονος ἀναστάσεως τύχωσιν. Ἕτεροι δὲ ἐμπαιγμῶν 36
& flagellorum experientiam acceperunt, etiam autem vinculorum & cuſtodiæ. Lapidati ſunt, ſe-
καὶ μαστίγων πεῖραν ἔλαβον, ἔτι δὲ δεσμῶν καὶ φυλακῆς. Ἐλιθάσθησαν, ἐπρί- 37
cti ſunt, tentati ſunt, in occiſione gladii mortui ſunt: circuierunt in ovillis, in
σθησαν, ἐπειράσθησαν, ἐν φόνῳ μαχαίρας ἀπέθανον· περιῆλθον ἐν μηλωταῖς, ἐν
caprinis pellibus, egentes, afflicti, malè habiti.
αἰγείοις δέρμασιν, ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι.

MS. A. (ρ) καὶ περὶ (σ) ηὐλόγησεν (τ) ηὐλόγησεν, (υ) ἀόρατον (φ) ὀλεθρεύων (χ) ξηρᾶς γῆς, ἧς (ψ) ἔπεσαν, (ω) Ἐπιλείψει με γὰρ (α) Βαράκ, Σαμψὼν, Ἰεφθάε, (β) μαχαίρης,

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]

[illegible]

23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]
29 [illegible]
30 [illegible]
31 [illegible]
32 [illegible]

[illegible]

33 [illegible]
34 [illegible]
35 [illegible]
36 [illegible]
37 [illegible]

Per fidem obtulit Abraham Iſhacum dum 17 tentaretur: & ſuum illum unigenitum ad altare elevavit, quem ſuſceperat ex promiſſione. Siquidem dictum illi fuerat; In Iſhac 18 vocabitur tibi ſemen. Et cogitabat apud ſe, 19 poſſe Deum vel à mortuis excitare: & ideò in ſimilitudine datus eſt ei. Per fidem de 20 iis quæ erant futura, benedixit Iſhac Jacobo & Eſau. Per fidem quum moreretur 21 Jacob, beneprecatus eſt cuilibet ex filiis Joſeph, & adoravit ſuper faſtigium virgæ ejus. Per fidem Joſeph moriens meminit exitûs 22 filiorum Iſrael, & mandavit de oſſibus ſuis.

Occiſionis puerulorum. 17.

Per fidem parentes Moſis, poſtquam natus 23 eſt, eum occultârunt menſes tres, quòd vidiſſent pulchrum eſſe puerulum: neque timuerunt edictum regis. Per fidem Moſes 24 quum in virum evaſiſſet, negavit ſe vocari filium filiæ Pharaonis. Et elegit ſibi in af- 25 flictione cum populo Dei eſſe, potiùs quàm ad modicum tempus jucunditate frui in peccato. Et exiſtimavit longè potiores eſſe di- 26 vitias opprobrii Chriſti, quam theſaurum Ægyptiorum: intuebatur enim retributionem mercedis. Per fidem reliquit Ægy- 27 ptum, neque reformidavit regis furorem, ſed ſpem habuit perinde ac ſi videret Deum inviſibilem. Per fidem fecerunt Paſcha & 28 aſperſionem ſanguinis, ne accederet ad eos ille qui deſtruebat primogenita. Per fidem 29 tranſierunt mare Suph, tanquam per aridam terram, & in eo abſorpti ſunt Ægyptii quum illud eſſent audacter aggreſſi. Per fidem 30 mœnia Jericho corruerunt, ubi perluſtrata fuiſſent ſeptem diebus. Per fidem Rahab 31 meretrix non periit cum iis qui non obedierunt, quòd excepiſſet exploratores in pace.

Prophetarum, & Apoſtolorum, & Patrum. 18.

Quid ampliùs dicam? Modicum enim tem- 32 pus habeo ut recitem de Gedeon, & de Barac, déque Samſone, & de Nepthe, necnon Davide, & Samuele, de cæteris denique Prophetis. Qui quidem per fidem devicerunt 33 regna, & operati ſunt juſtitiam, & receperunt promiſſiones, & obturaverunt ora leonum: Et extinxerunt vires ignis, & erepti 34 ſunt ab acie gladii, & validi facti ſunt ex infirmitatibus, & fuerunt ſtrenui in bello, & everterunt caſtra hoſtium, Et reddiderunt mu- 35 lieribꝰ filios ipſarum ex reſurrectione mortuorum. Alii autem in cruciatibus mortui ſunt, neque ſperaverunt ſe liberatum iri, ut reſurrectionem præſtantiorem haberent. Alii 36 verò ludibriis & verberibus ſe expoſuerunt: alii in vincula & carceres traditi ſunt. Alii 37 lapidibus obruti, alii diſſecti, alii acie gladii mortui ſunt, alii oberrârunt induti pellibus ovillis & caprinis, cùm egeni, tum oppreſſi & exagitati.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

17 በተአምኖ ፡ ወሰደ ፡ አብርሃም ፡ ለይስሐቅ ፡ ይሡዖ ፡ ላም ፡ አመከሮ ፡ ወአብአ ፡ ሎቱ ፡
18 ዘአሐዱ ::=÷ ዘበእንቲአሁ ፡ አሰፈዎ ፡ ወይቤሎ ፡ እም ፡ ይስሐቅ ፡ ይሰመይ ፡ ለከ ፡ ዘር
19 እ ::=÷ ተአሚኖ ፡ ከመ ፡ ይክል ፡ አንሥኦቶ ፡ እግዚአብሔር ፡ እሙታን ፡ ወበእንተ
20 ዝ ፡ መሰሎሁ ፡ ኮነ ፡ ውእቱ ::=÷ በተአምኖ ፡ ባረኮሙ ፡ ይስሐቅ ፡ ለያዕቆብ ፡ ወለዔ
21 ሳው ፡ በእንተ ፡ ዘሀለወሙ ፡ ደርከብዎ ::=÷ በተአምኖ ፡ ባረኮሙ ፡ ያዕቆብ ፡ ለደቂ
22 ቀ ፡ ዮሴፍ ፡ ለለ ፡ አሐዱ ፡ ወሰገደ ፡ ውስተ ፡ ከተማ ፡ በትሩ ::=÷ በተአምኖ ፡ እም ፡
ይመውት ፡ ዮሴፍ ፡ ተዘከረ ፡ በእንተ ፡ ፀአቶሙ ፡ ለደቂቀ ፡ እስራኤል ፡ ወአዘዘ ፡ በእንተ ፡
አዕፅምቲሁ ::=÷

Per fidem tulit Abrahamus Iſaacum & obtulit eum, quum tentaret eum Deus, & 17 obtulit ei unigenitum ſuum: De quo promiſit ei, dicens; In Iſaaco vocabitur 18 tibi ſemen; Credendo Deum vel à mortuis eum excitare poſſe: propterea typus 19 illius factus eſt ipſe. Per fidem benedixit Iſaacus Jacobo & Eſavo de re- 20 bus quæ illis futuræ erant, quas acquiſierat. Per fidem ſuam benedixit Jacobus 21 ſingulis filiis Joſephi, & adoravit ſuper faſtigio virgæ illius. Per fidem moriens 22 Joſeph meminit de egreſſione filiorum Iſrael, deque oſſibus ſuis mandavit.

Verſio VULGATA LATINA.

17 Fide obtulit Abraham Iſaac, cùm tentaretur, & unigenitum offerebat, qui ſuſce-
18 perat repromiſſiones: Ad quem dictum eſt; Quia in Iſaac vocabitur tibi ſe-
19 men: Arbitrans quia & à mortuis ſuſcitare potens eſt Deus: undè eum & in
20 parabolam accepit. Fide & de futuris benedixit Iſaac Jacob, & Eſau. Fide
21 Jacob, moriens, ſingulos filiorum Joſeph benedixit: & adoravit faſtigium vir-
22 gæ ejus. Fide Joſeph, moriens, de profectione filiorum Iſrael memoratus eſt,
23 & de oſſibus ſuis mandavit. Fide Moyſes, natus, occultatus eſt menſibus tribus
à parentibus ſuis, eò quòd vidiſſent elegantem infantem, & non timuerunt re-
24 gis edictum. Fide Moyſes grandis factus negavit ſe eſſe filium filiæ Pharaonis,
25 Magis eligens affligi cum populo Dei, quàm temporalis peccati habere jucundi-
26 tatem, Majores divitias æſtimans theſauro Ægyptiorum, improperium Chriſti:
27 aſpiciebat enim in remunerationem. Fide reliquit Ægyptum, non veritus ani-
28 moſitatem regis: inviſibilem enim tanquam videns ſuſtinuit. Fide celebravit
29 Paſcha, & ſanguinis effuſionem: ne qui vaſtabat primitiva, tangeret eos. Fide
tranſierunt Mare rubrum tanquam per áridam terram: quod experti Ægyptii, 30
devorati ſunt. Fide muri Jericho corruerunt, circuitu dierum ſeptem. Fide 31
Rahab meretrix non periit cum incredulis, excipiens exploratores cum pace. Et 32
quid adhuc dicam? Deficiet enim me tempus enarrantem de Gedeon, Barac,
Samſon, Jephte, David, Samuel, & Prophetis: Qui per fidem vicerunt regna, 33
operati ſunt juſtitiam, adepti ſunt repromiſſiones, obturaverunt ora leonum, Ex- 34
tinxerunt impetum ignis, effugerunt aciem gladii, convaluerunt de infirmitate,
fortes facti ſunt in bello, caſtra verterunt exterorum: Acceperunt mulieres de 35
reſurrectione mortuos ſuos. Alii autem diſtenti ſunt, non ſuſcipientes redempti-
onem, ut meliorem invenirent reſurrectionem. Alii verò ludibria & verbera 36
experti, inſuper & vincula & carceres: Lapidati ſunt, ſecti ſunt, tentati ſunt, 37
in occiſione gladii mortui ſunt: circuierunt in melotis, in pellibus caprinis,
egentes, anguſtiati, afflicti:

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* قراءة الاثنين من الجمعة الثلثين بعد العنصرة *
17 بالامانة قرب ابراهيم اسحق
حين جرب، وقرب الوحيد المقبل المواعيد * الذي قيل له عنه * ان باسحق يدعى لك نسل
18 * معتقدا ان الله قادر ان يقيمه من الموتى * فلذلك احتضنه بشكر * بالامانة بارك اسحق
19 يعقوب والعيس عن امور موعدة * بالامانة اذ حان موت يعقوب بارك كل واحد من بني يوسف
20 وسجد على طرف عصاه * بالامانة حين حان وفاة يوسف ذكر عن خروج بني اسرائيل
21 واوصاهم عن حمل عظامه * بالامانة اذ ولد موسى خباه والداه ثلثة اشهر لانهما رايا
22 الصبي مليحا ولم يرهبا امر الملك * الاحد الاول من الصوم * بالامانة اذ
23 صار موسى عظيما جحد ان يدعى لابنة فرعون ابنا * واختار ان يشقى مع شعب الله
24 اكثر من ان يكون له تمتع وقتي بالخطية * محتسبا تعيير المسيح ثروة اعظم من كنوز
25 مصر * لانه ينظر الى اعطاء الجزاء * بالامانة ترك مصر ولم يخش غضب الملك * لانه ثبت
26 كانه يرى من لا يرى * بالامانة عمل الفصح ورش الدم ولطوخه * لئلا يدني منهم مبيد
27 الابكار * بالامانة عبروا البحر الاحمر * كمن يعبر في ارض يابسة التي لما اختبر المصريون
28 مسلكها غرقوا * بالامانة سقطت اسوار اريحا * حين دير حولها سبعة ايام * بالامانة لم تهلك
29 راحاب الزانية مع العصاة اذ قبلت الجواسيس بسلام * تم * ابتدي * وماذا اقول ايضا *
30 لان الزمان يعوزني واصفا عن جدعون وباراق وشمشون ويفتاح * داود وصموئيل والانبياء *
31 * الذين بالامانة جاهدوا الممالك * صنعوا العدل * نالوا المواعد * سدوا افواه الاسد *
32 * اخمدوا قوة النار * فاتوا افواه السيوف * تايدوا بعد ضعف * صاروا اقوياء في الحروب *
33 هزموا جيوش الغرباء * اخذوا النساء امواتهن من القيامة * اخرون قتلوا بالسيف * ولم
34 يقبلوا الافتداء لينالوا قيامة افضل سروا * اخرون داقوا جبن المهاري والسياط * والعيود 36
35 والحبس ايضا * رجموا * نسروا * امتحنوا * بقتل السيف ماتوا * طافوا بالوساحات بجلود 37
المعزي * معوزين * مكروبين * سقلقين *

Lectio feriæ ſecundæ hebdomadis trigeſimæ poſt Pentecoſten.

Per fidem obtulit Abraham Iſhacum, 17 *quando tentatus fuit: obtulitque qui promiſſiones acceperat, unigenitum illum, De quo dictum ſibi fuerat, in* 18 *Iſhac vocabitur tibi ſoboles: Cogitans* 19 *quòd Deus potens eſſet ſuſcitare eum à mortuis: ideoque complexus eſt eum cum gratiarum actione. Per fidem bene-* 20 *dixit Iſhac Jacobo & Eſau, de rebus futuris. Per fidem inſtante morte Jacobi,* 21 *benedixit ſingulis filiis Joſephi, & adoravit ſuper extremitate baculi ejus. Per fidem, quum inſtaret obitus Joſeph* 22 *meminit de exitu filiorum Iſraël, mandavitq; illis de aſportandis oſſibus ſuis. Per fidem, cùm natus eſſet Moſes, occul-* 23 *târunt eum ſui parentes tribus menſibus, eo quòd vidiſſent puellum elegantem: nec timuerunt edictum regis.*

Dominicâ primâ Jejunii.

Per fidem, quum grandis factus eſſet 24 *Moſes, negavit vocari filius filiæ Pharaonis: Et elegit vexari cum populo Dei* 25 *potiùs quàm habere temporarium commodum in peccato: Æſtimans probrum* 26 *Chriſti majores divitias, quàm theſauros Ægypti: ſiquidem intuebatur præmii largitionem. Per fidem deſeruit Ægy-* 27 *ptum, nec timuit minas regis: conſtans enim fuit, ac ſi videret eum qui non videtur. Per fidem peregit paſcha & effu-* 28 *ſionem atque unctionem ſanguinis: ne tangeret eos primogenitorum vaſtator. Per fidem tranſierunt mare Rubrum ve-* 29 *lut is qui tranſit per terram ſiccam, quam permeare cùm tentâſſent Ægyptii, ſubmerſi ſunt. Per fidem corruerunt* 30 *mœnia Jericho, quando circundata fuerunt ſeptem diebus. Per fidem Rahab* 31 *meretrix non periit cum rebellibus, excipiens exploratores pacificè.* Finis. Reſume. *Et quid præterea dicam?* 32 *tempus enim me deficiet narrantem de Gedeone, & Barac, Samſone, & Naphtah, Davide, & Samuele, ac Prophetis; Qui per fidem expugnaverunt regna,* 33 *exercuerunt juſtitiam, adepti ſunt promiſſa, occluſerunt ora leonum, Sedârunt* 34 *impetum ignis, effugerunt acies gladiorum, corroborati ſunt poſt imbecillitatem, validi facti ſunt in bellis, fugârunt exercitus exterorum. Acceperunt* 35 *mulieres mortuos ſuos ex reſurrectione: alii gladio interfecti ſunt, nec admiſerunt redemptionem, ut præclarioris nobilitatis reſurrectionem adipiſcerentur: Alii guſtârunt experimentum ludibrio-* 36 *rum, & verberũ, & vinculorũ, ac præterea carceris: Lapidati ſunt, ſerrâ ſecti* 37 *ſunt, tentati ſunt, occiſione gladii mortui ſunt, oberrârunt cum coriaceis, cum pellibus caprinis, egentes, afflicti, vexati:*

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

23 በተአምኖ ፡ ተወሊዶ ፡ ሙሴ ፡ ኀብእዎ ፡ ሠለስተ ፡ አውራኀ ፡ በቤተ ፡ አበዊሁ ፡ እስመ ፡ ር
24 እይዎ ፡ ከመ ፡ ሠናይ ፡ ውእቱ ፡ ሕፃኑ ፡ ወኢፈርሁ ፡ ትእዛዘ ፡ ንጉሥ ::=÷ በተአምኖ ፡
25 ልሂቆ ፡ ክሕደ ፡ ሙሴ ፡ ኢይበልዎ ፡ ወልደ ፡ ወለተ ፡ ፈርዖን ::=÷ አብደረ ፡ ይሕመም ፡
26 ምስለ ፡ ሕዝበ ፡ እግዚአብሔር ፡ እምይደሉ ፡ ለሰዓት ፡ ወይኩና ፡ ኀጢአተ ::=÷ እ
ስመ ፡ አእመረ ፡ ከመ ፡ የዐቢ ፡ ትዕይርቶ ፡ ለክርስቶስ ፡ እምኵሉ ፡ መዛግብቲሆሙ ፡
27 ለግብጽ ::=÷ በተአምኖ ፡ ኀደገ ፡ ምድረ ፡ ግብጽ ፡ ኢፈሪሆ ፡ መዓተ ፡ ንጉሥ ፡ እስመ ፡ አ
28 ብደረ ፡ ይፍርሆ ፡ ለዘኢያስተርኢ ፡ እምዘ ፡ ያስተርኢ ::=÷ በተአምኖ ፡ ገብረ ፡ ፋሲካ ፡ ወነ
29 ዝኀ ፡ ደመ ፡ ከመ ፡ ኢይቅትሎሙ ፡ ሎሙ ፡ በኵርሙ ፡ በብድብድ ::=÷ በተአምኖ ፡ ዓደ
ዉ ፡ ለባሕረ ፡ ኤርትራ ፡ በከመ ፡ ዘውስተ ፡ ምድር ፡ ይቡስ ፡ ወኮነቶሙ ፡ መከራ ፡ ለግ
30 ብጽ ፡ ተሠጥሙ ::=÷ በተአምኖ ፡ ወድቀ ፡ አረፋቲሃ ፡ ለኢያሪኮ ፡ ዘአውደ ፡ ዘበ
31 ሰቡዕ ፡ ዕለት ፡ ደበውእዎ ::=÷ በተአምኖ ፡ ረአብ ፡ ዘማ ፡ ኢተሀጕለት ፡ ምስለ ፡ ዓለ
32 ዊያን ፡ እስመ ፡ ተወክፈቶሙ ፡ ለሰብአ ፡ ዓይን ፡ ወአድኀነቶሙ ::=÷ ምንተ ፡ እንከ ፡
እብል ፡ ኀበእኩ ፡ ዘይዜንዎ ፡ እምጕንዱይ ፡ ዕለቱ ፡ በእንተ ፡ እለ ፡ ጌድዮን ፡ ወበ
33 ረቅ ፡ ወሰምሶን ፡ ወዮፍታሔ ፡ ወዳዊት ፡ ወሳሙኤል :: ወበዕደንዊ ፡ ነቢያት ::=÷ እለ ፡
በተአምኖ ፡ ተጋደሉ ፡ ወአድምዑ ፡ መንግሥተ ፡ ተገብሩ ፡ ጽድቀ ፡ ወፈጸሙ ፡ አፈ ፡ አ
34 ናብስት ::=÷ ወአጥፍኡ ፡ ኀይለ ፡ እሳት ፡ ወድኅኑ ፡ እምአፈ ፡ ኵናት ፡ ወጸንዑ ፡ እምቀደሞቶ
35 ሙ ፡ ወኀየሉ ፡ በውስተ ፡ ፀብእ ፡ ወአስተጋብኡ ፡ ተዓይነ ፡ ፀር ::=÷ ወነሥአ ፡ አንስት ፡ ትንሣኤ ፡ ምው
ታኒሆሙ ፡ ወቦእለሂ ፡ ይስሕቱ ፡ እስመ ፡ ኢተወክፈ ፡ መድኀኒቶሙ ፡ ለነፍሶሙ ፡ ከመ ፡ ይትዐወቁ ፡
36 እለ ፡ ይረክቡ ፡ ሕይወተ ፡ እምዉታን ::=÷ ወቦእለሂ ፡ ቀሠፍዎሙ ፡ ወተሣለቁ ፡ ለዐ
37 ሊሆሙ ፡ ወሐመይዎሙ ፡ ወሞቅሕዎሙ ::=÷ ወወገርዎሙ ፡ ወቀተልዎሙ ፡ በአፈ ፡ መጥባ
ሕት ፡ ወዔሉ ፡ በሞጫለት ፡ ወበዘበድው ፡ ጠሊ ፡ ተፀነሱ ፡ ተመንደቡ ፡ ሐሙ ::=÷

Per fidem cùm natus eſſet Moſes, occultârunt eum tres menſes in domo patris ſui, 23 *quia viderent eum, quòd venuſtus erat puerulus, neque veriti ſunt edictum regis. Per fidem jam grandis, renuit Moſes ſe vocari filium filiæ Phara-* 24 *onis. Elegit potius malis affici cum populo Dei, quàm proſperum eſſe ad tempus* 25 *in eo quod peccatum ei eſſet. Quia cognovit magnifaciendum eſſe opprobrium Chri-* 26 *ſti præ omnibus Ægypti theſauris. Per fidem reliquit terram Ægypti, minimè* 27 *veritus ferociam regis, quia voluit potius timere eum qui eſt inviſibilis, quàm qui conſpicitur. Per fidem peregit paſcha, & aſperſit ſanguinem, ne perimeret* 28 *primogenita eorum cum peſte. Per fidem tranſierunt rubrum mare, vel-* 29 *uti per ſiccam terram, quod cùm tentâſſent Ægyptii, abſorpti ſunt. Per fidem* 30 *conciderunt mœnia Jericho, quæ cùm per ſeptem dies circundata fuiſſent, intrârunt urbem. Per fidem Raab meretrix non periit cum iis qui perditi ſunt, quia* 31 *hoſpitio exceperat exploratores, eoſque ſervaverat. Quid præterea dicam? non* 32 *ſum enarrando à prolixitudine temporis, de iis quæ Gedeon, & Barac, & Samſon, & Jepthah, & David & Samuel, reliquique prophetæ præſtiterunt. Qui per* 33 *fidem expugnârunt & conſecuti ſunt regna, operati ſunt juſtitiam, implêrunt ora leonum, Extinxerunt vim ignis, liberati ſunt ab acie gladii, fortes facti ſunt præ* 34 *adverſantibus iis, & prævaluerunt in bello, & inimicorum caſtra ſubverterunt. Et mulieres acceperunt ex reſurrectione mortuos ſuos: fuerunt etiam qui perditi* 35 *ſunt, quia non acceptarent liberationem corporum ſuorum, ut novum facerent quales illi qui vitam conſequerentur à mortuis. Et fuerunt qui flagellati ſunt, & in* 36 *quibus illuſerunt, & quos calumniati ſunt, & quos in carcerem conjecerunt. Et* 37 *lapidârunt eos, & acie gladii interfecerunt eos, oberrârunt in melotis, & cilicio ex pilis caprinis, inopes, tentati, malè habiti:*

ἘΠΙΣΤΟΛῊ ΠΡΟ῍Σ ἙΒΡΑΙ῍ΟΥΣ. ΚΕΦ. Ις'. ΙΖ'. ΙΗ'.

Quibus non erat dignus mundus, in solitudinibus errantes, & montibus, & ſpelun-
38 Ὧν οὐκ ἦν ἄξιος ὁ κόσμος, (γ) ἐν ἐρημίαις πλανώμενοι, καὶ ὄρεσι, καὶ σπηλαί-
cis, & cavernis terræ. Et hi omnes teſtimonio probati per fidem,
39 οις, καὶ ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς. Καὶ οὗτοι πάντες μαρτυρηθέντες διὰ τῆς πίστεως,
non reportârunt repromiſſionem: Deo pro nobis melius aliquid pro-
40 οὐκ ἐκομίσαντο (δ) τὴν ἐπαγγελίαν· Τοῦ Θεοῦ περὶ ἡμῶν κρεῖττόν τι προ-
vidente, ut non ſine nobis conſummarentur.
βλεψαμένου, ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελειωθῶσι.

MS.A. (γ) ἐπὶ (δ) τὰς ἐπαγγελίας·

CAP. XII. ιβ'.

Ideóque & nos tantam habentes *circumjacentem nobis* nubem teſtium, pondus
1 Τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς τοσοῦτον ἔχοντες περικείμενον ἡμῖν νέφος μαρτύρων, ὄγκον IZ'
deponentes omne, & circumſtans peccatum, per patientiam curramus
ἀποθέμενοι πάντα, καὶ τὴν εὐπερίστατον ἁμαρτίαν, δι' ὑπομονῆς τρέχωμεν τὸν
propoſitum nobis certamen: Aſpicientes in *illum* fidei auctorem & conſum-
2 προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα· Ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελει-
matorem Jeſum, qui pro propoſito ſibi gaudio, ſuſtinuit crucem, con-
ωτὴν Ἰησοῦν, ὃς ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ χαρᾶς, ὑπέμεινε σταυρὸν, αἰ-
fuſione contemptâ: in dexterâque *throni* Dei *ſedit*. Reco-
3 σχύνης καταφρονήσας· ἐν δεξιᾷ τε τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ (α) ἐκάθισεν. Ἀνα-
gitate enim talem *ſuſtinentem* à peccatoribus *in* ſemet-
λογίσασθε γὰρ τὸν τοιαύτην ὑπομεμενηκότα ὑπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν εἰς αὐ-
ipſum contradictionem, ut ne fatigemini, animis veſtris deficientes. Nondum
4 τὸν ἀντιλογίαν, ἵνα μὴ κάμητε, ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν ἐκλυόμενοι. Οὔπω
uſque ad ſanguinem reſtitiſtis, adversùs peccatum repugnantes. Et
5 μέχρις αἵματος ἀντικατέστητε, πρὸς τὴν ἁμαρτίαν ἀνταγωνιζόμενοι. Καὶ
obliti eſtis *exhortationis*, quæ vobis tanquam filiis *diſſeritur*; Fili mi,
ἐκλέλησθε τῆς παρακλήσεως, ἥτις ὑμῖν ὡς υἱοῖς διαλέγεται, Υἱέ μου,
ne parvipende diſciplinam Domini, neque *fatiſcas* ab eo *argutus*. Quem enim
μὴ ὀλιγώρει παιδείας Κυρίου, μηδὲ ἐκλύου ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος. Ὃν γὰρ 6
diligit Dominus, caſtigat: flagellat autem omnē filium, quem recipit. *Si*
ἀγαπᾷ Κύριος, παιδεύει· μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν, ὃν παραδέχεται. Εἰ 7
diſciplinam ſuſtinetis, tanquam filiis vobis offert ſe Deus. Quis enim *eſt* filius,
παιδείαν ὑπομένετε, ὡς υἱοῖς ὑμῖν προσφέρεται ὁ Θεός. τίς (β) γάρ ἐστιν υἱὸς,
quem non corripit pater? *Si autem abſque* eſtis *diſciplina*, cujus participes facti ſunt
ὃν οὐ παιδεύει πατήρ; Εἰ δὲ χωρίς ἐστε παιδείας, ἧς μέτοχοι γεγόνασι 8
omnes, *utique nothi* eſtis, & non filii. Deindè *ipſos* quidem carnis noſtræ pa-
πάντες, (γ) ἄρα νόθοι ἐστὲ, καὶ οὐχ υἱοί. Εἶτα τοὺς μὲν τῆς σαρκὸς ἡμῶν πατέ- 9
tres habuimus *caſtigatores*, & reverebamur: *non* multò magis obtemperabimus
ρας εἴχομεν παιδευτὰς, καὶ ἐνετρεπόμεθα· οὐ (δ) πολλῷ μᾶλλον ὑποταγησόμεθα τῷ
Patri ſpirituum, & vivemus? Illi quidem *enim ad paucos dies*, ſecundùm
πατρὶ τῶν πνευμάτων, καὶ ζήσομεν; Οἱ μὲν γὰρ πρὸς ὀλίγας ἡμέρας, κατὰ τὸ 10
viſum ipſis, caſtigabant: hic autem ad *commodum, ad recipiendum* ſanctificati-
δοκοῦν αὐτοῖς, ἐπαίδευον· ὁ δὲ ἐπὶ τὸ (ε) συμφέρον, εἰς τὸ μεταλαβεῖν τῆς ἁγιότη-
onem ejus. Omnis autē diſciplina *ad* quidem *præſens* nō videtur gaudii eſſe, ſed mœ-
τος αὐτοῦ. Πᾶσα δὲ παιδεία πρὸς μὲν τὸ παρὸν οὐ δοκεῖ χαρᾶς εἶναι, ἀλλὰ λύ- 11
roris: poſteà autem fructum *pacificum* per eam exercitatis reddet juſti-
πης· ὕστερον δὲ καρπὸν εἰρηνικὸν τοῖς δι' αὐτῆς γεγυμνασμένοις ἀποδίδωσι δικαιο-
tiæ. *Ideò* remiſſas manus, & ſoluta genua erigite: Et
IH' σύνης. Διὸ τὰς παρειμένας χεῖρας, καὶ τὰ παραλελυμένα γόνατα ἀνορθώσατε· Καὶ 12
greſſus rectos facite pedibus veſtris, ut non *claudum abducatur*, ſanetur autē 13
τροχιὰς ὀρθὰς ποιήσατε τοῖς ποσὶν ὑμῶν, ἵνα μὴ τὸ χωλὸν ἐκτραπῇ, ἰαθῇ δὲ
magis. Pacem ſequimini cum omnibus, & ſanctimoniam, qua ſine nemo vi-
μᾶλλον. Εἰρήνην διώκετε μετὰ πάντων, καὶ τὸν ἁγιασμὸν, οὗ χωρὶς οὐδεὶς ὄ- 14
debit *Dominum*, Contemplantes ne quis *deficiat à gratia* Dei: ne qua
ψεται τὸν Κύριον, Ἐπισκοποῦντες μή τις ὑστερῶν ἀπὸ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ· μή τις 15
radix amaritudinis ſursùm germinans impediat, & per illam inquinentur multi.
ῥίζα πικρίας ἄνω φύουσα ἐνοχλῇ, καὶ (ζ) διὰ ταύτης μιανθῶσι πολλοί.

Κεφ. ιβ'. MSA. (α) κεκάθικεν. (β) γὰρ υἱὸς (γ) ἄρα * νόθροι καὶ οὐχ υἱοί ἐστε. (δ) πολὺ (ε) συμφέρον, (ζ) δι' αὐτῆς μιανθῶσιν οἱ πολλοί.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

38. [illegible]
39. [illegible]
40. [illegible]
1 [illegible]
[illegible]
2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
[illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
[illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
[illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
[illegible]

Viri quibus indignus erat mundus, quíque erant veluti errantes in deſerto & montibus, & in ſpeluncis, & cavernis terræ. 38
Atque hi omnes, de quibus extitit teſtimonium quoad fidem eorum, non ſunt adepti promiſſionem. 39
Quoniam Deus proſpexit in auxilium noſtrum, ne ſine nobis conſummarentur. 40

CAP. XII.

Quamobrem & nos quum habeamus omnes hoſce teſtes, qui nubium in morem undique ſepiunt nos, abjiciamus à nobis onera omnia, & peccatum quod ſemper nobis eſt in promptu, & cum patientia percurramus certamen illud quod propoſitum eſt nobis. 1
Et reſpiciamus in Jeſum qui fuit principium & perfector fidei noſtræ, qui pro gaudio quod habebat, ſuſtinuit crucem, & ignominiam contempſit, demum ad dexteram throni Dei conſedit. 2
Quum accidit ira Divina, *ac de Job juſto*. 19.
Videte ergò quanta ſuſtinuerit à ſceleratis illis qui fuerunt ſibiipſis adverſarii, ne tædeat vos, néve remittatur veſter animus. 3
Nondum perveniſtis uſque ad ſanguinem in certamine quod fit adverſùs peccatum. 4
Et obliti eſtis doctrinæ illius, quam veluti filiis diximus vobis, Fili mi ne negligas correptionem Domini, néve conſterneris animo, quum ab eo arguêris. 5
Quem enim diligit Dominus, caſtigat, & flagellat filios illos quibus oblectatur. 6
Suſtinete igitur correptionem, quandoquidem tanquam apud filios agit apud vos Deus. Quis enim eſt filius quem non caſtigat pater ipſius? 7
Quòd ſi abſque illa caſtigatione eſtis quâ quilibet caſtigatur, eſtis extranei, non autem filii. 8
Quòd ſi patres noſtri carnales, quum nos caſtigarent, reverebamur eos, quantò magìs ergò debemus ſubjici patribus noſtris ſpiritualibus, ut vivamus? 9
Illi enim ad modicum tempus, prout volebant, erudiebant nos; Deus autem ad auxilium noſtrum, ut participes efficiamur ſanctitatis ipſius. 10
Omnis porrò caſtigatio eo ipſo tempore non exiſtimatur eſſe gaudii, ſed ægritudinis: ad extremum verò fructus pacis & juſtitiæ datura eſt illis qui per ipſam exercitati fuerint. 11
Oblatio quadrageſimalis. 20.
Quapropter manus veſtras remiſſas, & genua veſtra nutantia confirmate. 12
Et ſemitas rectas facite pedibus veſtris, ne membrum claudum aberret, ſed ſanitati reſtituatur. 13
Curſu properate ad pacem cum omnibus, & ad ſanctimoniam, ſine qua nemo videt Dominum noſtrum. 14
Et cavete ne quis reperiatur inter vos expers gratiæ Dei: vel ne qua radix amaritudinum producat herbā & lædat vos, eâque multi contaminentur. 15

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

38 ዘኢይደልዎ : ለዓለም : ረከቡ : ወዓሉ : ውስተ : ገዳም : ወውስተ : አድባር : ወውስተ :
39 ግበበ : ምድር:=፦ ወኵሎሙ : ሰማዕተ : ኮኑ : በሃይማኖት : ወአድምዖሙ : ዘአሰፈዎሙ:
40 እግዚአብሔር:=፦ እስመ : እንተ : ትኄይስ : ርእየ : ለነ : ከመ : ኢይደሰለጡ : ዘእ
ንበሌነ::=፦

Quibus indignus erat ut poſſideret mundus, oberrantes in deſertis, & in montibus, & in ſpeluncis terræ. 38
Atque omnes illi teſtes fuerunt de fide, & adepti ſunt quod promiſerat illis Deus. 39
Quia quod melius eſſet provideret nobis, ut non ſine nobis conſummarentur. 40

18

CAP. XII.

1 ወንሕነኒ : ብነ : ሰማዕተ : ደመና : ወንገድፍ : እምለዕሌነ : ኵሎ : ክበደ : ወሁከተ : ኃ
ጢአት : ወንሩጽ : በትዕግስት : ኀበ : ዘሳኑፅ : ለነ : ተፋኒነ::=፦

Proinde nos etiam habentes teſtium nubem, abjiciamus à nobis omne pondus & conturbationem peccati, & curramus cum patientia ad extructum nobis conſeſſum. 1

Verſio VULGATA LATINA.

38 Quibus dignus non erat mundus: in ſolitudinibus errantes, in montibus, & ſpeluncis, & in cavernis terræ.
39 Et hi omnes teſtimonio fidei probati, non acceperunt repromiſſionem,
40 Deo pro nobis melius aliquid providente, ut non ſine nobis conſummarentur.

CAP. XII.

1 Ideòque & nos tantam habentes impoſitam nubem teſtium, deponentes omne pondus, & circumſtans nos peccatum, per patientiam curramus ad propoſitum nobis certamen:
2 Aſpicientes in auctorem fidei, & conſummatorem Jeſum, qui propoſito ſibi gaudio ſuſtinuit crucem, confuſione contemptâ, atque in dextera ſedis Dei ſedet.
3 Recogitate enim eum, qui talem ſuſtinuit à peccatoribus adverſùm ſemetipſum contradictionem: ut ne fatigemini, animis veſtris deficientes.
4 Nondum enim uſque ad ſanguinem reſtitiſtis, adverſùs peccatum repugnantes:
5 Et obliti eſtis conſolationis, quæ vobis tanquam filiis loquitur, dicens; Fili mi, noli negligere diſciplinam Domini: neque fatigeris dum ab eo argueris.
6 Quem enim diligit Dominus, caſtigat: flagellat autem omnem filium, quem recipit.
7 In diſciplina perſeverate. Tanquam filiis vobis offert ſe Deus: quis enim filius, quem non corripit pater?
8 Quòd ſi extra diſciplinam eſtis, cujus participes facti ſunt omnes: ergò adulteri, & non filii eſtis.
9 Deindè patres quidem carnis noſtræ, eruditores habuimus, & reverebamur eos: non multò magis obtemperabimus Patri ſpirituum, & vivemus?
10 Et illi quidem in tempore paucorum dierum, ſecundùm voluntatem ſuam erudiebant nos: hic autem ad id, quod utile eſt in recipiendo ſanctificationem ejus.
11 Omnis autem diſciplina, in præſenti quidem videtur non eſſe gaudii, ſed mœroris: poſteà autem fructum pacatiſſimum exercitatis per eam reddet juſtitiæ.
12 Propter quod, remiſſas manus, & ſoluta genua, erigite,
13 Et greſſus rectos facite pedibus veſtris: ut non claudicans quis erret, magìs autem ſanetur.
14 Pacem ſequimini cum omnibus, & ſanctimoniam, ſine qua nemo videbit Deum:
15 Contemplantes ne quis deſit gratiæ Dei: ne qua radix amaritudinis ſurſùm germanans impediat, & per illam inquinentur multi.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

38 * الذي لم يكن العالم يسواهم * ولا يعادل قيمتهم * تائهين في البراري والجبال والمغاير وثقوب
39 الارض * وهولاء كلهم مشهود لهم بالامانة ولم ينالوا المواعيد * لان الله سبق فنظر لنا شيا
40 افضل * لكيلا يكملوا خلوا منا *

Quibus mundus nec par erat, nec eorum pretio adæquabatur: errantes in deſertis, & montibus, ac ſpeluncis, & foraminibus terræ. 38
Atque horum omnium fides teſtimonio comprobatur, attamen non obtinuerunt promiſſa. 39
Deus enim providit nobis quiddam præſtantius, ne abſque nobis perfecti redderentur. 40

* الفصل الثاني عشر * * قراءة في عيد الاربعين شاهدا *

CAP. XII.

Lectio in die feſto quadraginta Martyrum.

1 * فاذ لنا اذا نحن سحابة شهداء مقدار كثرتها هكذا عظيما موضوعة حولنا * فلنطرح ثقل
2 الخصب كله والخطية السهل افتعالها * ولنحاضر جريا بالصبر في الجهاد المنصوب لنا * ناظرين
الي يسوع رييس الامانة ومكملها * الذي عوض السرور المنصوب له صابر الصلب * اذ استهون
3 الخجل * وجلس في يمين عرش الله * فكرروا اذا التذكر فمن صبر على مثل هذه المقاومة من
4 الخطاة في ذاته * لكيلا تكلوا فتردون انفسكم * لانكم ما قاومتم فيما بعد الخطية * حتى الدم
5 مجاهدين بازايها * وقد نسيتم العزاء الذي يخاطبكم كبنين * * قراءة للزلزلة * يا بني
6 لا تضجر من تاديب الرب * ولا تسترخ اذا وبخك * فان الرب يودب من يحبه * ويجلد كل ابن
7 يقبله * اصبروا في الادب فيدنيكم الله ويقدمكم اليه كبنين * من هو الابن الذي ما يودبه
8 ابوه * وان كنتم خلوا من الادب الذي قد شاركه الكل * فانتم اذا نغول ولستم بنين *
9 * ثم اذا كان اباء بشريتنا اذا ادبونا نخجل منهم * افليس الاولي بنا ان نخضع لابي الارواح
10 ونعيش * لان اوليك ربما ادبوا على ما يصدونه موافقا اياما يسيرة * وهذا يودب لما يوافق
11 لينال من قداسته * تم * وكل ادب في هذا الوقت الحاضر ما يستشعر فرحا بل حزنا * واخيرا
12 يعطي المرتاضين به العدل السلامي * فلذلك قوموا الايادي الخلعة والركب المسترخية *
13 * واجعلوا لارجلكم طرقا ممهدة * لئلا يميل الاعرج بل يبرا *
14 * قراءة في الخامس والعشرين من حزيران * * اطلبوا السلامة مع الكل * والقداسة
15 التي خلوا منها ما يعاين الرب احد * تم * * مراقبين الا يكون احد معوزا من نعمة الله * الا يكون
فيكم اصل مرارة يونع الي فوق * فيوذي ويدنس به قوم كثيرون *

Nos igitur, quum nubem teſtium tam ingentis multitudinis circum nos poſitam habeamus, abjiciamus totum pondus luxuriei, & peccatum facile patratu: & cum patientia curſum curramus in propoſito nobis certamine: 1
Intuentes in Jeſum caput & perfectorem fidei, qui vice propoſiti ſibi gaudii pertulit crucifixionem, contemnens ignominiam, ſeditque in dextera throni Dei. 2
Repetite ergò memoriam ejus qui talem ſuſtinuit contradictionem à peccatoribus in ſemetipſo: ne fortè viribus deficientes, remittatis animos veſtros. 3
Nondum enim reſtitiſtis peccato, uſque ad ſanguinem decertantes adverſus illud. 4
Et jam obliti eſtis exhortationis quæ vos tanquam filios alloquitur; 5

Lectio pro terræmotu.

O fili mi, ne moleſtè feras diſciplinam Domini, neque remiſſior fias quum te arguerit.
Dominus enim erudit quem diligit, & flagellat omnem filium quem recipit. 6
Patientes eſtote in caſtigatione, & admovebit vos Deus atque approximabit ſibi tanquam filios. Quis eſt filius quem non caſtiget pater ſuus? 7
Quòd ſi eſtis abſque caſtigatione in qua omnes participârunt, ergo ſpurii eſtis, & non filii. 8
Deinde, ſi quum noſtræ carnis patres nos caſtigant, erubeſcimus eos: nónne præſtantius nobis eſt ſubjici patri ſpirituum, & vivere? 9
Nam illi interdum, prout expedire putabant, ad paucos dies caſtigârunt: hic verò caſtigat ad id quod conducit ut impetretur ex ejus ſanctitate. Finis 10
Omnis autem caſtigatio hoc præſenti tempore non percipitur eſſe gaudium, ſed triſtitia: at poſtremò afferet iis qui per eam domiti fuerint, juſtitiam pacificam. 11
Quapropter manus luxatas & genua remiſſa erigite: 12
Et facite pedibus veſtris vias planas, ut claudus non deviet, ſed ſanetur. 13

Lectio pro vigeſima quinta Junii.

Expetite pacem cum omnibus, & ſanctimoniam, ſine qua nemo Dominum videbit. Finis. 14
Proſpicientes nequis careat gratiâ Dei: ne ſit in vobis radix amaritudinis ſurſum pullulans, quæ noceat, & per quam multi homines inquinentur. 15

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

2 ወንትልዎ : ለፍጹም : መልእክነ : ሊየሱስ : ክርስቶስ : ዘተዐገሠ : ኃፍረተ : መስቀል : አ
ናኀሲዮ : በእንተ : ፍሥሐሁ : ዘጽኑሕ : ሎቱ : ወነበረ : በየማነ : መንበረ : እግዚአብሔ
3 ር::=፦ ሐልይዎ : እስኩ : ለዘ : ከመዝ : ተዐገሠ : እምኃጥአን : ወተናገርዎ : በበይናቲክ
4 ሙ : ከመ : ኢትስራሕ : ነፍስክሙ : ወኢትድክሙ:=፦ ወዓዲ : እስከ:ለሞት : ትበጽሑ:ተ
5 ጋደልዋ : ለኃጢአት:=፦ ወአብድርዋ : ለትምህርተ: ተስፋክሙ: እስመ:ከመ: ውሉድ: ይ
ብለክሙ:: ኦወልድየ : ኢታስተዓፅብ : ተግሣጸ: እግዚአብሔር : ወኢትትገሐስ : እምኔሁ:
6 አመ:ገሠጸከ:=፦ እስመ:ለዘ: አፍቀረ: ይጌሥጽ: እግዚአብሔር: ወይቀሥፎ:ለኵሉ:
7 ውሉድ : ዘኢይትኤዘዝ:=፦ ለተግሣጽክሙ : ተዐገሡ : እስመ : ከመ:ውሉዱ : ያፈቅረክ
8 ሙ : እግዚአብሔር:: መኑ : ውሉድ: ዘኢይጌሥጾ:አቡሁ:=፦ ወእመሰ: ኢገሠጹክሙ:
9 ዓንደባሬ:አንትሙ: ወኢኮንክሙ:ውሉደ:ወዓረይክሙ:ኵልክሙ::=፦ ሀለዉ:አበዊነ: እለ:
ወለዱነ : በሥጋ : ወይጌሥጹነ : ወነሐፍሮሙ:: እፎ : እንከ : ፈድፋደ : ንግነይ : ወን
10 ትኤዘዝ : ለአቡነ : ወንሕየው:=፦ ወእሙንቱሰ : ለስሳጤ : ኅዳጥ : መዋዕል : ይጌሥ
11 ጹነ : ወውእቱሰ : ለእንተ : ትሔይስ : ከመ : ንርከብ : ቅዳሴሁ::=፦ ኵሉ : ተግሣጽ:
ኢይመስል : ትፍሥሕተ : ለጊዜሁ : ዳእሙ : ሐዘን : ውእቱ : ወድኅረሰ : ትፈሪ : ሰ
12 ላመ : ለእለ : ይገብሩ : ለቲ : ወተዓሰዮሙ : ጽድቀ::=፦ ወይእዜኒ : አርትዑ : እገረ:
13 ጽውሳተ : ወእደ : ፅዉስተ:=፦ ወግበሩ : መንኰራኵረ : ርቱዐ : ለእገሪክሙ : ከመ :
14 ይሕየው : ሕንከሴክሙ : ወኢትትአቀፉ:=፦ ወትልውዋ : ለሰላም : ምስለ : ኵሉ : ወኢ
15 ትሕድጉ : ቅድሰቲክሙ:: ለእግዚአብሔርሰ:: አልቦ : ዘርእዮ::=፦ አስተኃይጹ :
ለእመቦ : ዘኢረከበ : ጸጋ : እግዚአብሔር : አልቦ : ዘይትረከብ : ዘበ : ሥርው : መሪር :
እንተ : ትሠርፅ : ሕማም : እንተ : ታረኵሶሙ : ለብዙኃን::=፦

Et adhæreamus perfecto principi noſtro Jeſu Chriſto, qui ſuſtinuit opprobrium crucis minimè reputans illud, pro gaudio quod ei obverſabatur, & ad dextram throni Dei conſedit. 2
Recogitate etiam illum qui talia perpeſſus eſt à peccatoribus, & annuntiate de eo inter vos, ne anxia ſit anima veſtra, & ne facti ſitis infirmi. 3
Et adhuc uſque ad mortem perveniſtis decertando adverſùs peccatum. 4
Et expetivit doctrinam ſpei veſtræ, quia vobis tanquam filiis loquitur, O fili mi, ne difficilem æſtimaveris correptionem Domini, & ne declinaveris ab eo cùm te arguerit. 5
Nam quem diligit, corripit eum *Dominus, & flagellat omnem filium immorigerum.* 6
Caſtigationem veſtram ſuſtinete, quia ſicut filium ſuum diligit vos Deus: quis filius eſt quem non corripit pater ejus. 7
Et ſi non caſtigant vos, filii eſtis peregrini, & non liberi, cùm in hoc *vos omnes pares fecit.* 8
Fuerunt patres noſtri qui nos in carne genuerunt, & caſtigârunt nos, eoſque reveriti ſumus: quantò igitur magìs ſubjiciemur & obediemus Patri noſtro, & vivemus? 9
Et ipſi quidem pro imperio ad paucos dies nos caſtigabant: hic autem in commodum, ut illius adipiſcamur ſanctimoniam. 10
Omnis caſtigatio pro tempore ſuo, non videtur eſſe gaudii ſed triſtitiæ: at poſtea fructum fert pacis iis qui eâ exercitati fuerint, & retribuit iis juſtitiam. 11
Et nunc igitur corrigite pedes deductos, & manus remiſſas: 12
Et rectas orbitas facite pedibus veſtris, ut ſanetur claudicatio veſtra, & non offendatur. 13
Et ſectemini pacem cum omnibus, & ſanctimoniam veſtram ne dimittatis, ſine qua *Deum nemo videbit.* 14
Proſpicite ne quis ſit, qui gratiam Dei non eſt adeptus, ne quis inveniatur in radice amaritudinis, ſuppullulans cruciatum quæ contaminatos reddat multos. 15

ἘΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ἙΒΡΑΙΟΥΣ. ΚΕΦ. ΙΗʹ. ΙΘʹ. Κʹ.

Ne quis fornicator aut prophanus, ut Esau: qui propter escam unam vendidit
16 Μή τις πόρνος ἢ βέβηλος, ὡς Ἠσαῦ· ὃς ἀντὶ βρώσεως μιᾶς ἀπέδοτο
primogenita sua. *Scitis* enim quoniam & posteà *volens* hæreditare
17 τὰ πρωτοτόκια (η) αὐτοῦ. Ἴστε γὰρ ὅτι καὶ μετέπειτα θέλων κληρονομῆσαι
benedictionem, reprobatus est: pœnitentiæ enim locum non invenit, quanquam cum
τὴν εὐλογίαν, ἀπεδοκιμάσθη· μετανοίας γὰρ τόπον οὐχ εὗρε, καίπερ μετὰ
lachrymis *exquirens* eam. Non enim accessistis tractabilem montem,
18 δακρύων ἐκζητήσας αὐτήν. Οὐ γὰρ προσεληλύθατε (θ) ψηλαφωμένῳ ὄρει, ΙΘʹ
& *incensum* ignem, & turbinem, & caliginem, & procellam, Et tubæ
19 καὶ κεκαυμένῳ πυρὶ, καὶ γνόφῳ, καὶ (ι) σκότῳ, καὶ θυέλλῃ, Καὶ σάλπιγγος
sonum, & vocem verborum, quam *audientes deprecati sunt*, *non proponi*
ἤχῳ, καὶ φωνῇ ῥημάτων, ἧς οἱ ἀκούσαντες παρῃτήσαντο μὴ (κ) προστεθῆναι
eis verbum: (Non portabant enim *imperatum*: Et si bestia tetigerit montem,
20 αὐτοῖς λόγον· (Οὐκ ἔφερον γὰρ τὸ διαστελλόμενον· Κἂν θηρίον θίγῃ τοῦ ὄρους,
lapidabitur, aut jaculo confodietur. Et, ita terribile erat *ap-*
21 (λ) λιθοβοληθήσεται, ἢ βολίδι κατατοξευθήσεται. Καὶ, οὕτω φοβερὸν ἦν τὸ φαν-
parens, Moyses dixit; Exterritus sum, & tremebundus:) Sed acces-
22 ταζόμενον, Μωσῆς εἶπεν, Ἔκφοβός εἰμι, καὶ ἔντρομος·) (μ) Ἀλλὰ προσελη-
sistis Sion montem, & civitatem Dei viventis, Hierusalem cœlestem, & *my-*
λύθατε Σιὼν ὄρει, καὶ πόλει Θεοῦ ζῶντος, Ἱερουσαλὴμ ἐπουρανίῳ, καὶ μυ-
riadum angelorum frequentiam, Et Ecclesiam *primogenitorum* in cœlis *con-*
23 ριάσιν ἀγγέλων πανηγύρει, Καὶ ἐκκλησίᾳ πρωτοτόκων (ν) ἐν οὐρανοῖς ἀπο-
scriptorum, & judicem Deum omnium, & spiritus justorum perfectorum, Et
24 γεγραμμένων, καὶ κριτῇ Θεῷ πάντων, καὶ πνεύμασι δικαίων τετελειωμένων, Καὶ
testamenti novi mediatorem Jesum, & *sanguine aspersionis præstantiora* loquentem *præ*
διαθήκης νέας μεσίτῃ Ἰησοῦ, καὶ αἵματι ῥαντισμοῦ κρείττονα λαλοῦντι παρὰ
Abel. Videte ne recusetis loquentem: si enim illi non effu-
25 τὸν Ἄβελ. Βλέπετε μὴ παραιτήσησθε τὸν λαλοῦντα· εἰ γὰρ ἐκεῖνοι οὐκ (ξ) ἔφυ-
gerunt, *illum* super terram recusantes *negotium agentem*: multò magis nos,
γον, τὸν ἐπὶ τῆς γῆς παραιτησάμενοι χρηματίζοντα, πολλῷ μᾶλλον ἡμεῖς,
illum de cœlis *aversati*: Cujus vox terram movit tunc: nunc
οἱ τὸν ἀπ' οὐρανῶν ἀποστρεφόμενοι· Οὗ ἡ φωνὴ τὴν γῆν ἐσάλευσε τότε· νῦν 26
autem *denuntiavit*, dicens; Adhuc semel ego *moveo* non solùm terram, sed &
δὲ ἐπήγγελται, λέγων, Ἔτι ἅπαξ ἐγὼ (ο) σείω οὐ μόνον τὴν γῆν, ἀλλὰ καὶ
cœlum. *Illud* autem; Adhuc semel, declarat mobilium translationem,
τὸν οὐρανόν. Τὸ δὲ, Ἔτι ἅπαξ, (π) δηλοῖ τῶν σαλευομένων τὴν μετάθεσιν, 27
tanquam factorum, ut maneant *non mobilia*. Itaque regnum immobile
ὡς πεποιημένων, ἵνα μείνῃ τὰ μὴ σαλευόμενα. Διὸ βασιλείαν ἀσάλευτον 28
suscipientes, *habeamus* gratiam, per quam serviamus *gratè* Deo, cum
παραλαμβάνοντες, ἔχωμεν χάριν, δι' ἧς λατρεύωμεν εὐαρέστως τῷ Θεῷ, (ρ) μετὰ
reverentia & *religione*. Etenim Deus noster ignis consumens.
αἰδοῦς καὶ εὐλαβείας. Καὶ γὰρ ὁ Θεὸς ἡμῶν πῦρ καταναλίσκον. 29

CAP. XIII. ιγʹ.

Kʹ Charitas fraternitatis maneat. Hospitalitatem *ne obliviscimini*: per hanc
Ἡ φιλαδελφία μενέτω. Τῆς φιλοξενίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε· διὰ ταύτης 1
enim *latuerunt* quidam, hospitio *excipientes angelos*. Mementote vinctorum, tanquam 2
γὰρ ἔλαθόν τινες, ξενίσαντες ἀγγέλους. Μιμνήσκεσθε τῶν δεσμίων, ὡς 3
simul vincti: *malis pressorum*, tanquam & ipsi *existentes* in corpore. Honorabile
συνδεδεμένοι· τῶν κακουχουμένων, ὡς καὶ αὐτοὶ ὄντες ἐν σώματι. Τίμιος 4
connubium in omnibus, & *cubile immaculatum*: fornicatores *autem* & adulteros judicabit
ὁ γάμος ἐν πᾶσι, καὶ ἡ κοίτη ἀμίαντος· πόρνους (α) δὲ καὶ μοιχοὺς κρινεῖ
Deus. *Pecuniæ non appetens mos*: contenti præsentibus: ipse enim dixit;
ὁ Θεός. Ἀφιλάργυρος ὁ τρόπος· ἀρκούμενοι τοῖς παροῦσιν· αὐτὸς γὰρ εἴρηκεν, 5
Non te deseram, neque te derelinquam: Ita ut *confidentes nos dicere*;
Οὐ μή σε ἀνῶ, οὐδ' οὐ μή σε ἐγκαταλίπω· Ὥστε θαῤῥοῦντας ἡμᾶς λέγειν, 6
Dominus mihi adjutor, *&* non timebo quid faciat mihi homo.
Κύριος ἐμοὶ βοηθὸς, καὶ οὐ φοβηθήσομαι τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος.

MS. A. (η) ἑαυτοῦ. (θ) ψηλαφωμένῳ καὶ κεκαυμένῳ (ι) ζόφῳ, (κ) προσθεῖναι (λ) λιθοβοληθήσεται. Καὶ, οὕτω (μ) Οὐ γὰρ προσεληλύθατε (ν) ἀπογεγραμμένων ἐν οὐρανοῖς, (ξ) ἐξέφυγον ἐπὶ γῆς παραιτησάμενοι τὸν χρηματίζοντα, πολὺ μᾶλλον (ο) σείσω (π) δηλοῖ τὴν τῶν σαλευομένων μετάθεσιν, ὡς πεποιημένων. * Διὸ (ρ) μετὰ εὐλαβείας καὶ δέους. Καὶ γὰρ ΚΕΦ. ιγʹ. MS. A. (α) γὰρ

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

16 [illegible] 16
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]
29 [illegible]
1 2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]

Aut ne quis inveniatur inter vos ſcortator 16 & remiſſus ſicut Eſau, qui unico edulio vendidit ſuum jus primogeniti. Scitis enim 17 eum quoque poſtea voluiſſe hæreditate benedictionem adipiſci, & reprobatum fuiſſe: locum enim pœnitentiæ non invenit, quamvis cum lachrymis eam quæſiviſſet. Non 18 enim acceſſiſtis ad ignem ardentem & tractabilem, neque ad tenebras, & caliginem, & procellam, Neque ad ſonum cornu & 19 vocem verborum; quam qui audierunt, effugerunt ne iterum ſermo cum eis haberetur. Non enim poterant ſuſtinere quod in- 20 junctum fuerat, Quòd ſi vel beſtia acceſſerit ad montem, lapidibus obruatur. Et uſque 21 adeò terribilis erat viſio, ut Moſes dixerit, Perterritus ſum ac tremebundus. Vos ve- 22 rò acceſſiſtis ad montem Sion, & ad civitatem Dei viventis Jeruſalem quæ eſt in cœlis, & ad cœtus myriadum Angelorum: Et 23 ad Eccleſiam primogenitorum, qui inſcripti ſunt in cœlis, & ad Deum judicem omnium, ſpiritúſque juſtorum qui perfecti fuerunt. Ad Jeſum denique Mediatorem 24 teſtamenti novi, ad aſperſionem ſanguinis ejus melius loquentis quàm Habel. Cave- 25 te ergò ne devitetis eum qui loquutus eſt vobiſcum. Si enim illi non effugerunt qui devitârant eum qui ipſos alloquutus eſt in terra, quantò minùs nos, ſi devitemus eum qui nos alloquutus eſt de cœlis? Cujus vox 26 terram commovit: nunc autem pollicetur, & ait; Adhuc ſemel, ego commovebo non ſolùm terram, ſed & cœlos. Per hoc au- 27 tem quod dicit, Semel, oſtendit immutationem eorum quæ moventur, quippe quæ facta ſint, ut permaneant ea quæ ſunt motûs expertia.

Trecentorum decem & octo Patrum, Regumque fidelium Commemoratione. 21.

Proinde ergò quum acceperimus regnum, 28 amplectamur gratiam per quam ſerviamus ac placeamus Deo cum reverentia & timore. Deus enim noſter ignis eſt devorans. 29

CAP. XIII.

Charitas fraterna permaneat in vobis. 1 Et dilectionis peregrinorum ne ſitis immemores. 2 Per hanc enim digni fuerunt quidam, quamvis non ſentientes, qui exciperent Angelos. Memores eſtote eorum qui vincti ſunt, 3 perinde ac ſi cum eis vincti eſſetis: mementote eorum qui afflicti ſunt, tanquam homines qui carne induti eſtis. Ho- 4 norabile eſt conjugium in omnibus, thorus eorum purus eſt, Scortatores autem & mœchos, judicaturus eſt Deus. Ne diligat pecu- 5 niam mens veſtra, ſed ſufficiat vobis id quod habetis. Siquidem ipſe Dominus dixit, Non te deſeram neque remittam erga te manus. Proinde dicen- 6 dum eſt nobis confidenter, Dominus meus adjutor meus eſt, non timebo: quid faciat mihi homo?

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

16 አልበ ፡ ዘይከውን ፡ ዘማዊ ፡ ወርኩስ ፡ ከመ ፡ ዔሳው ፡ ዘሤጠ ፡ በኵርናሁ ፡ በአ
17 ሐዱ ፡ መብልዕ ፡፡=፡ ወፈቂደ ፡ ይረስ ፡ በረከተ ፡ ተስእኖ ፡ ወኀጥአ ፡ ፍኖተ ፡ ይነስሕ ፡
18 ወኀሠሠ ፡ እንዘ ፡ ይበኪ ፡፡=፡ እስመ ፡ ኢመጻእክሙ ፡ ትግሥሡ ፡ እሳተ ፡ ዘይነድድ ፡
19 ወቆባር ፡ ወዐውሎ ፡ ወጣቃ ፡=፡ ወድምፀ ፡ መጥቅዕ ፡ ወቃለ ፡ ነገር ፡ ዘሰምዑ ፡ ወሊ
20 ፈቀዱ ፡ ይድግሙ ፡ ተናግሮቶሙ ፡=፡ እስመ፡ስእንዎ፡አጽምኦቶ፡ለዘ፡ተናገሮሙ፡፡ ወእመኒ፡
ቀርበ ፡ እንስሳ፡ለውእቱ፡ደብር ፡ ይወግርዎ፡=፡

Ne quis ſit ſcortator & pollutus, ut Eſau, qui unico edulio vendidit ſuum jus 16 *primogeniti. Qui cupiens hæres fieri benedictionis, impoſſibile fuit ei: defuit-* 17 *que via pœnitentiæ, tametſi lachrymans quæſiviſſet eam. Non enim acceſſiſtis ad* 18 *contrectabilem ignem ardentemque, & ad caliginem, & procellam, atque hæc valdè: Et ad ſonitum tubæ, & vocem verborum, quam qui audierant, noluerunt* 19 *iterum ſermo eorum fieret ſibi: Quia non erant audiendo quod edicebatur eis. Et* 20 *ſi beſtia tetigerit montem illum, lapidabitur.*

Verſio VULGATA LATINA.

16 Ne quis fornicator, aut profanus ut Eſau: qui propter unam eſcam vendidit
17 primitiva ſua. Scitote enim quoniam & poſteà cupiens hæreditare benedictionem, reprobatus eſt: non enim invenit pœnitentiæ locum, quanquam cum la-
18 chrymis inquiſiſſet eam. Non enim acceſſiſtis ad tractabilem montem, & accenſibi-
19 lem ignem, & turbinem, & caliginem, & procellam, Et tubæ ſonum, & vocem
20 verborum, quam qui audierunt, excuſaverunt ſe, ne eis fieret verbum. Non enim
21 portabant quod dicebatur: Et ſi beſtia tetigerit montem, lapidabitur. Et ita
22 terribile erat quod videbatur, Moyſes dixit; Exterritus ſum, & tremebundus. Sed acceſſiſtis ad Sion montem, & civitatem Dei viventis, Jeruſalem cœleſtem, & mul-
23 torum millium Angelorum frequentiam, Et Eccleſiam primitivorum, qui conſcripti ſunt in cœlis, & judicem omnium Deum, & ſpiritus juſtorum perfecto-
24 rum, Et teſtamenti novi mediatorem Jeſum, & ſanguinis aſperſionem meliùs lo-
25 quentem quàm Abel. Videte ne recuſetis loquentem. Si enim illi non effugerunt, recuſantes eum qui ſuper terram loquebatur: multò magis nos, qui de cœlis loquentem nobis avertimus. Cujus vox movit terram tunc: nunc autem re- 26
promittit, dicens; Adhuc ſemel: & ego movebo non ſolùm terram, ſed & cœlum. Quòd autem, Adhuc ſemel, dicit: declarat mobilium tranſlationem, tan- 27
quam factorum, ut maneant ea quæ ſunt immobilia: Itaque regnum immobile 28
ſuſcipientes, habemus gratiam: per quam ſerviamus placentes Deo, cum metu & reverentia. Etenim Deus noſter ignis conſumens eſt. 29

CAP. XIII.

Charitas fraternitatis maneat in vobis. Et hoſpitalitatem nolite oblivisci, per 1 2
hanc enim latuerunt quidam, Angelis hoſpitio receptis. Mementote vinctorum, 3
tanquam ſimul vincti; & laborantium, tanquam & ipſi in corpore morantes. 4
Honorabile connubium in omnibus, & thorus immaculatus. Fornicatores enim,
& adulteros judicabit Deus. Sint mores ſine avaritia, contenti præſentibus: 5
ipſe enim dixit; Non te deſeram, neque derelinquam: Ita ut confidenter dica- 6
mus; Dominus mihi adjutor: non timebo quid faciat mihi homo.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

16 * الا يكون فيكم احد زانيا او نجسا * كالعيس الذي عوض طعام واحد باع بكوريته *
17 * وانكم لتعلمون انه لما شاء فيما بعد ان يرث البركة خاب * لانه ما وجد مكان توبة * ولقد
18 طلبها بدموع * لانكم ما دخلتم في جبل ملموس ومضطرم نارا * وفي ضباب وظلام وزوبعة *
19 20 وصوت البوق * وصوت الاقوال اعفي منها الذين سمعوا * الا يزادوا كلمة * لانهم ما احتملوا
21 امر الموصي ان دنا من الجبل ولو وحش يرجم * وهكذا كان المخيل مرهوبا * حتي ان موسي
22 قال اني خايف مرعوب * لكنكم قد دخلتم الي جبل صهيون ومدينة الاله الحي اورشليم
23 السماوية * وموسم ربوات ملايكة * وبيعة الابكار المكتوبين في السماوات * والي حصن الاله
24 قاضي الكل * وارواح الصديقين الكاملين * والي ايسوع واسطة العهد الجديد * ونضوح دم
متكلم اكثر من دم هابيل * * قراءة الثلثا من الجمعة الحادية والثلثين *
25 * فاحذروا الا تستعفوا من المتكلم * لان اوليك ان كانوا ما انفلتوا اذ استعفوا من الوحي
اليهم في الارض * فكم اولي بنا نحن كثيرا الا نفلت اذ ارتجعنا عن الوحي الينا من السماوات *
26 * الذي صوته زعزع الارض حينيذ * ووعد الان قايلا * لازلزلن انا دفعة اخري ايضا لا الارض
27 فقط * بل والسماء * وقوله دفعة ايضا اخري يدل علي انتقال البرايا المتحركة من حيث انها
مصنوعة * ليثبت الاشياء التي لا تتزعزع * * السبت الحادي والثلثون * ولسبت العازر *
28 * فلذلك نحن نتسلم مملكة لا تتزعزع * فلنا بها نخدم الله خدمة مرضية باستحياء
29 وورع * فان الاهنا نار مبيده * * الفصل الثالث عشر *
1 2 * فلتثبت المودة الاخوية * لا تنسوا محبة الضيافة * فان بهذا اتكلم عن قوم انهم اضافوا
3 ملايكة * اذكروا المقيدين كانكم معهم مقيدين * والمضرورين كانكم وانتم في جسد مثلهم *
4 5 * الزواج مكرم علي كل حال * ومضجعه غير دنس * والله يدين الزناة والفسقة * غريزتكم
فلتكن غير محب للفضة * اذ تكتفون بالحاضرات * لانه هو قال لست اتركك ولن
6 اهملك * فلذلك ينبغي نحن نقول * الرب معيني فلن اخشا ما يعمله بي الانسان *

Ne ſit inter vos quiſpiam ſcortator aut 16 *pollutus ut Eſeau, qui pro unica eſca vendidit primogenita ſua. Et quidem* 17 *ſcitis quòd cùm voluiſſet poſtea hæres fieri benedictionis, fruſtratus ſit: non enim reperit pœnitentiæ locum, quanvis cum lachrymis illam poſtulaſſet. Non* 18 *enim introiſtis in montem tractabilem & igne flagrantem, & in caliginem ac tenebras & turbinem, Et tubæ ſoni-* 19 *tum, & vocem ſermonum, quos qui audierant, evitârunt, ne adjiceretur ſibi verbum: (Non enim pertulerunt juſ-* 20 *ſum imperantis, Si vel beſtia ad montem acceſſerit, lapidetur. Et adeo ter-* 21 *ribilis erat qui ſe videndum præbebat, ut Moſes dixerit; Equidem timens ſum atque perterritus.) Sed introiſtis* 22 *in montem Sion, & urbem Dei vivi Jeruſalem cœleſtem, & conventum myriadum Angelorum, Et concionem primo-* 23 *genitorum in cœlis conſcriptorum, & in conſpectum Dei judicis univerſorum, & ſpirituum Juſtorum perfectorum, Et ad* 24 *Jeſum mediatorem novi teſtamenti, & profluvium ſanguinis loquentis pluſquam ſanguis Habel.*

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis trigeſimæ primæ.

Cavete igitur ne loquentem devitetis: 25 *nam ſi illi non effugerunt, evitantes revelationem ad eos factam in terra: quantò juſtius eſt ut nos non effugiamus, ſi revelationem nobis factam è cœlis averſemur? Cujus vox tunc terram* 26 *concuſſit: nunc autem promittit, dicens; Certè concutiam ego alterâ adhuc vice non ſolùm terram, ſed etiam cœlum. Di-* 27 *cendo autem, Alterâ adhuc vice, innuit mutationem creaturarum inſtabilium quatenus ſunt factitiæ: ut maneant res quæ non commoventur.*

Sabbatho trigeſimo primo. Item pro Sabbatho Lazari.

Quapropter nos aſſumentes regnum quod 28 *non concutitur, habemus gratiam per quam exhibemus Deo miniſterium gratum cum pudore & reverentia: Quan-* 29 *doquidem Deus noſter eſt ignis conſumens.*

CAP. XIII.

Maneat igitur fraterna charitas. 1 *Ne obliviſcamini autem hoſpitalitatis:* 2 *per id enim latuit quoſdam quod hoſpitio exceperint Angelos. Memores eſtote vin-* 3 *ctorum, ac ſi cum illis vincti eſſetis: & læſorum, ut qui vos etiam in corpore ſitis ſicut ipſi. Honorabile eſt conjugi-* 4 *um omni modo, & concubitus ejus impollutus: fornicarios autem & adulteros damnabit Deus. Animus veſter non* 5 *ſit pecuniæ cupidus, contenti præſentibus. Nam ipſe dixit; Non te deſeram, neque te negligam. Ac proinde confida-* 6 *mus nos, dicamúſque, Dominus adjutor meus, ideo non timebo quid faciat in me homo.*

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

21 ወመስለ፡ከመዝ፡ግሩመ፡ውእቱ፡ዘአስተርአዮሙ፡፡ ወሙሴኒ፡ይቤ፡ርዑደ፡ ወድንጉፀ፡እነ፡=፡
22 ወበጺሕክሙ፡ ኀበ፡ ጽዮን፡ ሀገረ፡ እግዚአብሔር፡ ሕያው፡ኢየሩሳሌም፡እንተ፡በሰማ
23 ይ፡ ወአእላፍ፡ ፍሡሓን፡=፡ ማኅበረ ፡ በኵር ፡ እለ፡ ጽሑፍ፡ አስማቲሆሙ፡ በሰማያት፡፡
24 ወእግዚአብሔር ፡ መኰንን ፡ ጽድቅ ፡ ወመኰንን ፡ ኵሉ ፡ ጻድቃን ፡ ፍጹማን፡=፡ ወኢየሱ
ስ ፡ መርሐ ፡ ለሐዲስ ፡ ሥርዓት፡፡ ወንዝኃተ፡ደሙ፡ዘይሴኒ፡ ተናግሮ ፡ እምዘ፡አቤል፡፡=፡
25 ዑቁ፡ እንከ፡ ኢትእበይዎ፡ ለዘ፡ ተናገረክሙ፡ ሶበ፡ እሙንቱ፡ ኢድኅኑ፡ እስመ፡አበይዎ፡ለዘ፡
አስተርአዮሙ፡እምደብር፡፡ እፎ፡እንከ፡ፊድፋደ፡ ንሕነ፡ ለእለ፡ እምሰማይ፡ ተመየጥነ፡=፡
26 ወአድለቅለቀ ፡ ለምድር ፡ ቃሉ ፡ ይእተ ፡ አሚረ፡፡ ወይእዜኒ ፡ ነገረ ፡ ዓዲ ፡ ወይቤ ፡ም
ዕረ ፡ ለነ ፡ ወአድለቅልቅ ፡ ለምድር ፡ ወአኮ ፡ ለበሕቲታ፡ለምድር ፡ ዓዲ ፡ ለሰማይኒ፡፡=፡
27 ወዘይቤሰ ፡ ዓዲ ፡ ምዕረ ፡ ያርኢ ፡ ከመ ፡ ያፈልሶ ፡ ለዘ ፡ ያንቀለቅል ፡ ከመ፡ ይንበር ፡ ዘኢያ
28 ንቀለቅል፡=፡ እስመ ፡ መንግሥተ ፡ ዘኢያንቀለቅል ፡ ንነሥእ፡፡ ወብነ ፡ ጸጋሁ ፡ እንተ፡
29 በእንቲአሁ ፡ ንሠውዕ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ በጸሎት ፡ ወበስኢል፡=፡ እስመ ፡ አምላክነ ፡
እሳት ፡ በላዒ ፡ ውእቱ፡፡=፡

Et uſque adeò formidandum erat quod apparuit iis, etiam Moſes dixit; Expave- 21 *factus, & tremebundus ſum. Sed acceſſiſtis ad Zion civitatem Dei viventis,* 22 *Hieruſalem cœleſtem, & ad decem millia fruentium: Ad conventum primogeni-* 23 *torum, quorum nomina ſcripta ſunt in cœlis: & ad Deum judicem juſtitiæ, judicemque omnium juſtorum perfectorum: Et ad Jeſum ducem novi Teſtamenti,* 24 *& ad aſperſionem ſanguinis meliora loquentis quam ſanguis Abel. Videte igi-* 25 *tur ne aſpernemini eum, qui vos alloquitur. Si illi non effugerunt qui averſabantur eum qui apparuit eis de monte, quantò igitur magis nos, ſi eum qui de cœlis eſt, averſemur. Cujus vox tunc temporis concuſſit terram: at nunc denuntia-* 26 *vit adhuc, dicens; Semel concutiam etiam ego terram, & non modò terram, ſed etiam cœlos. Porrò illud quod dicit, Adhuc ſemel, demonſtrat eorum quæ com-* 27 *moventur tranſmigrationem, ut maneant ea quæ non concutiuntur. Quia regnum* 28 *quod concuti non poſſit, ſumus accepturi: ideò teneamus gratiam, per quam offeramus Deo cum prece & ſupplicatione. Quia Deus noſter ignis eſt conſumens.* 29

፲፫

1 ወሀልዉ ፡ በተፋቅሮ ፡ ምስለ ፡ቢጽክሙ፡=፡ ወኢትርስዑ፡ ተቀብሎ፡ ነግድ፡ እስመ፡ በእ
2 ንቲአሁ፡ በእለ ፡ ከፈሉሙ ፡ ወተቀበሉ ፡ ነግደ ፡ መላእክት፡፡=፡ ተዘከሩ ፡ ሙቁሓነ ፡ እለ፡
3 ተሞቅሑ ፡ ወተሣቀዩ፡በሥጋሆሙ፡ከማክሙ፡፡=፡ ክቡር ፡ አውስቦ፡ በኵሉሂ፡ወምስካቢሆሙ
4 ኒ፡ አልቦ፡ ስእበት፡፡ ለዘማውያን ፡ ወለእለ፡ የሐውሩ፡ ብእሲተ፡ ብእሲ፡ ይኴንኖሙ ፡ እግዚ
5 አብሔር፡፡=፡ እንዘ፡ ኢታፈቅሩ፡ንዋየ፡ሀልዉ፡ እምከመ ፡ ተአክሉ፡ ለመልእክትክሙ፡ እስ
6 መ ፡ ውእቱ ፡ ይቤ ፡ ኢየኀድገከ፡ ወኢይትሃየየከ፡፡=፡ ወይእዜኒ፡ተአሚነነ፡ ንበል፡እግዚአ
ብሔር፡ይረድአኒ፡ ኢይፈርህ፡እጓለ፡ እመሕያው፡ምንተ፡ይሬስየኒ፡፡=፡

CAP. XIII.

Et eſtote in charitate cum fratribus veſtris. Et hoſpitalitatis ne ſitis im- 1 2 *memores, quoniam per eam fuerunt quorum ſors erat etiam angelos hoſpitio excipere. Memores eſtote vinctorum qui vinciuntur, & cruciantur in corpore ſuo,* 3 *veluti ipſi ſimiliter eſſetis afflicti. Honorabile eſt conjugium ubique, & cubile co-* 4 *rum qui ſunt ſine pollutione: ſcortatores autem & adulteros, judicabit Deus. Non amantes divitias, eſtote contenti modò ſatis habetis pro miniſterio veſtro:* 5 *quia ipſe dixit; Non deſeram te, neque te negligam. Et nunc confidenter dicamus,* 6 *Deus auxiliabitur mihi, non metuam filium hominis quid mihi faciat.*

ἘΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ἙΒΡΑΙΟΥΣ. ΚΕΦ. ΚΑ'. ΚΒ'.

Mementote ducum vestrorum, qui locuti sunt vobis verbum Dei,
7 Μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, οἵτινες ἐλάλησαν ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ,
quorum intuentes exitum conversationis, imitamini fidem. Je-
8 ὧν ἀναθεωροῦντες τὴν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς, μιμεῖσθε τὴν πίστιν. Ἰη-
sus Christus heri & hodiè ipse, & in secula. Doctrinis
9 σοῦς Χριστὸς (β) χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. Διδαχαῖς ΚΑ'
variis, & peregrinis ne circumferamini. Pulchrum enim gratiâ stabiliri
ποικίλαις καὶ ξέναις μὴ (γ) περιφέρεσθε. καλὸν γὰρ χάριτι βεβαιοῦσθαι τὴν
cor, non escis, in quibus non sunt adjuti ambulantes. Habe-
10 καρδίαν, οὐ βρώμασιν, ἐν οἷς οὐκ ὠφελήθησαν οἱ (δ) περιπατήσαντες. Ἔχο-
mus altare, de quo edere non habent potestatem tabernaculo servientes.
μεν θυσιαστήριον, ἐξ οὗ φαγεῖν οὐκ ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ τῇ σκηνῇ λατρεύοντες.
Quorum enim infertur animalium sanguis pro peccato in Sancta per
11 Ὧν γὰρ εἰσφέρεται ζώων τὸ (ε) αἷμα περὶ ἁμαρτίας εἰς τὰ ἅγια διὰ τοῦ
pontificem, horum corpora cremantur extra castra. Ideò &
12 ἀρχιερέως, τούτων τὰ σώματα κατακαίεται ἔξω τῆς παρεμβολῆς. Διὸ καὶ
Jesus, ut sanctificaret per proprium sanguinem populum, extra portam pas-
Ἰησοῦς, ἵνα ἁγιάσῃ διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος τὸν λαὸν, ἔξω τῆς πύλης ἔ-
sus est. Igitur exeamus ad eum extra castra, improperium
13 παθε. Τοίνυν ἐξερχώμεθα πρὸς αὐτὸν ἔξω τῆς παρεμβολῆς, τὸν ὀνειδισμὸν
ejus portantes. Non enim habemus hic manentem civitatem, sed futuram
14 αὐτοῦ φέροντες. Οὐ γὰρ ἔχομεν ὧδε μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν
inquirimus. Per ipsum ergò offeramus hostiam laudis per omne Deo,
15 ἐπιζητοῦμεν. Δι' αὐτοῦ οὖν ἀναφέρωμεν θυσίαν αἰνέσεως διαπαντὸς τῷ Θεῷ,
id est, fructum labiorum confitentium nomini ejus. At beneficen-
16 τουτέστι, καρπὸν χειλέων ὁμολογούντων τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. Τῆς δὲ εὐποι-
tiæ & communionis ne obliviscimini: talibus enim hostiis beneplacet sibi De-
ΐας καὶ κοινωνίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε· τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐαρεστεῖται ὁ Θε-
us. Obedite ducibus vestris, & subjacete: ipsi enim pervigilant
17 ός. Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν, καὶ ὑπείκετε· αὐτοὶ γὰρ (ζ) ἀγρυπνοῦσιν
pro animabus vestris, quasi rationem reddituri: ut cum gaudio hoc fa-
ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν, ὡς λόγον ἀποδώσοντες· ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποι-
ciant, & non gementes: inutile enim vobis hoc. Orate pro nobis.
ῶσι, καὶ μὴ στενάζοντες· ἀλυσιτελὲς γὰρ ὑμῖν τοῦτο. Προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν. 18
Confidimus enim quia pulchram conscientiam habemus, in omnibus pulchrè volentes
(η) πεποίθαμεν γὰρ ὅτι καλὴν συνείδησιν ἔχομεν, ἐν πᾶσι καλῶς θέλοντες
conversari. Ampliùs autem deprecor, hoc facere, ut celeriùs re-
ἀναστρέφεσθαι. Περισσοτέρως δὲ παρακαλῶ, τοῦτο ποιῆσαι, ἵνα τάχιον ἀπο- 19
stituar vobis. At Deus pacis, reducens de mortuis pa-
καταστῶ ὑμῖν. Ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης, ὁ ἀναγαγὼν ἐκ νεκρῶν τὸν ποι- 20
ΚΒ' storem ovium magnum, in sanguine testimonii æterni, Dominum no-
μένα τῶν προβάτων τὸν μέγαν, ἐν αἵματι διαθήκης αἰωνίου, τὸν Κύριον ἡ-
strum Jesum, Aptet vos in omni opere bono, ad
μῶν Ἰησοῦν, Καταρτίσαι ὑμᾶς ἐν παντὶ (θ) ἔργῳ ἀγαθῷ, εἰς τὸ 21
faciendum voluntatem ejus: faciens in vobis beneplacitum coram se, per
ποιῆσαι τὸ θέλημα (ι) αὐτοῦ· ποιῶν ἐν ὑμῖν τὸ εὐάρεστον ἐνώπιον αὐτοῦ, διὰ
Jesum Christum: cui gloria in secula seculorum. Amen. Ro-
Ἰησοῦ Χριστοῦ· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν. Παρακα- 22
go autem vos, fratres, sufferte verbum solatii: etenim per bre-
λῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, ἀνέχεσθε τοῦ λόγου τῆς παρακλήσεως· καὶ γὰρ διὰ βρα-
vis misi vobis. Cognoscite fratrem Timotheum absolutum:
χέων ἐπέστειλα ὑμῖν. Γινώσκετε τὸν (κ) ἀδελφὸν Τιμόθεον ἀπολελυμένον· 23
cum quo, (si celeriùs venerit,) videbo vos. Salutate omnes du-
μεθ' οὗ, (ἐὰν τάχιον ἔρχηται,) ὄψομαι ὑμᾶς. Ἀσπάσασθε πάντας τοὺς ἡγου- 24
ces vestros, & omnes Sanctos. Salutant vos illi de Ita-
μένους ὑμῶν, καὶ πάντας τοὺς ἁγίους. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀπὸ τῆς Ἰτα-
lia. Gratia cum omnibus vobis. Amen.
λίας. Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν. 25

Ad Hebræos scripta est ab Italia per Timotheum.
(†) Πρὸς Ἑβραίους ἐγράφη ἀπὸ τῆς Ἰταλίας διὰ Τιμοθέου.

Ἐν στίχοις ψγ'.

MS. A. (β) ἐχθὲς (γ) παραφέρεσθαι. (δ) περιπατοῦντες. (ε) αἷμα εἰς τὰ (ζ) ἀγρυπνοῦσιν, ὡς λόγον ἀποδώσοντες ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν· ἵνα (η) πειθόμεθα γὰρ (θ) ἔργῳ καὶ λόγῳ ἀγαθῷ, (ι) αὐτοῦ αὐτῷ (κ) ἀδελφὸν ἡμῶν Τιμόθεον (†) Πρὸς Ἑβραίους ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 ܗܘܝܬܘܢ ܥܗܝܕܝܢ ܠܡܕܒܪܢܝܟܘܢ ܗܢܘܢ ܕܡܠܠܘ ܥܡܟܘܢ ܡܠܬܐ ܕܐܠܗܐ. ܐܬܒܩܘ ܒܫܘܠܡܐ ܕܗܘܦܟܗܘܢ ܘܐܬܕܡܘ ܠܗܝܡܢܘܬܗܘܢ. 8 ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܐܬܡܠܝ ܘܝܘܡܢܐ ܗܘ ܘܠܥܠܡ. *

9 ܒܝܘܠܦܢܐ ܡܫܚܠܦܐ ܘܢܘܟܪܝܐ ܠܐ ܬܬܛܥܘܢ. ܫܦܝܪ ܓܝܪ ܕܒܛܝܒܘܬܐ ܢܫܪܪ ܠܒܢ ܘܠܐ ܒܡܐܟܘܠܬܐ. ܕܠܐ ܐܘܬܪܘ ܒܗܝܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܗܠܟܘ ܒܗܝܢ. 10 ܐܝܬ ܠܢ ܕܝܢ ܡܕܒܚܐ ܕܠܐ ܫܠܝܛ ܠܡܐܟܠ ܡܢܗ ܠܐܝܠܝܢ ܕܡܫܡܫܝܢ ܠܡܫܟܢܐ. 11 ܕܚܝܘܬܐ ܓܝܪ ܕܡܥܠ ܗܘܐ ܕܡܗܝܢ ܪܒ ܟܘܡܪܐ ܠܒܝܬ ܩܘܕܫܐ ܚܠܦ ܚܛܗܐ ܦܓܪܝܗܝܢ ܝܩܕ ܗܘܐ ܠܒܪ ܡܢ ܡܫܪܝܬܐ. 12 ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܦ ܝܫܘܥ ܕܢܩܕܫ ܠܥܡܗ ܒܕܡܗ ܠܒܪ ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ ܚܫ. 13 ܘܐܦ ܚܢܢ ܢܦܘܩ ܠܘܬܗ ܠܒܪ ܡܢ ܡܫܪܝܬܐ ܟܕ ܫܩܠܝܢܢ ܚܣܕܗ. 14 ܠܝܬ ܠܢ ܓܝܪ ܗܪܟܐ ܡܕܝܢܬܐ ܕܩܝܡܐ ܐܠܐ ܠܗܝ ܕܥܬܝܕܐ ܡܣܟܝܢܢ. 15 ܘܒܐܝܕܗ ܢܩܪܒ ܕܒܚܐ ܕܬܫܒܘܚܬܐ ܒܟܠܙܒܢ ܠܐܠܗܐ ܕܐܝܬܘܗܝ ܦܐܪܐ ܕܣܦܘܬܐ ܕܡܘܕܝܢ ܠܫܡܗ. * 16 ܘܠܐ ܬܛܥܘܢ ܪܚܡܘܬܐ ܘܫܘܬܦܘܬܐ ܕܠܡܣܟܢܐ. ܒܕܒܚܐ ܓܝܪ ܗܠܝܢ ܫܦܪ ܒܪܢܫܐ ܠܐܠܗܐ. * 17 ܐܬܛܦܝܣܘ ܠܡܕܒܪܢܝܟܘܢ ܘܗܘܝܬܘܢ ܡܫܬܡܥܝܢ ܠܗܘܢ. ܗܢܘܢ ܓܝܪ ܫܗܪܝܢ ܥܠ ܢܦܫܬܟܘܢ ܐܝܟ ܕܝܗܒܝܢ ܦܬܓܡܐ ܚܠܦܝܟܘܢ. ܕܒܚܕܘܬܐ ܢܥܒܕܘܢ ܗܕܐ ܘܠܐ ܒܬܢܚܬܐ. ܠܐ ܓܝܪ ܡܥܕܪܐ ܠܟܘܢ ܗܕܐ. * 18 ܨܠܘ ܥܠܝܢ. ܬܟܝܠܝܢ ܓܝܪ ܚܢܢ ܕܐܝܬ ܠܢ ܬܐܪܬܐ ܛܒܬܐ ܕܒܟܠ ܡܕܡ ܨܒܝܢܢ ܕܫܦܝܪ ܢܬܗܦܟ. * 19 ܝܬܝܪܐܝܬ ܒܥܐ ܐܢܐ ܡܢܟܘܢ ܕܗܕܐ ܬܥܒܕܘܢ ܕܒܥܓܠ ܐܬܦܢܐ ܠܘܬܟܘܢ. * 20 ܐܠܗܐ ܕܝܢ ܕܫܠܡܐ ܗܘ ܕܐܣܩ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ ܠܪܥܝܐ ܪܒܐ ܕܥܢܐ ܒܕܡܐ ܕܕܝܬܩܐ ܕܠܥܠܡ ܗܘ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܡܪܢ. * 21 ܗܘ ܢܓܡܪܟܘܢ ܒܟܠ ܥܒܕ ܛܒ ܕܬܥܒܕܘܢ ܨܒܝܢܗ. ܘܗܘ ܢܣܥܘܪ ܒܟܘܢ ܡܕܡ ܕܫܦܝܪ ܩܕܡܘܗܝ ܒܝܕ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܕܠܗ ܫܘܒܚܐ ܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ ܐܡܝܢ. * 22 ܒܥܐ ܐܢܐ ܕܝܢ ܡܢܟܘܢ ܐܚܝ ܕܬܗܘܘܢ ܡܓܪܝܢ ܪܘܚܐ ܒܡܠܬܐ ܕܒܘܝܐܐ. ܡܛܠ ܕܒܙܥܘܪܝܬܐ ܟܬܒܬ ܠܟܘܢ. * 23 ܕܥܘ ܕܝܢ ܠܐܚܘܢ ܛܝܡܬܐܘܣ ܕܫܪܝܐ ܗܘ. ܘܐܢ ܒܥܓܠ ܢܐܬܐ ܥܡܗ ܐܚܙܝܟܘܢ. * 24 ܫܐܠܘ ܒܫܠܡܐ ܕܟܠܗܘܢ ܡܕܒܪܢܝܟܘܢ ܘܕܟܠܗܘܢ ܩܕܝܫܐ. ܫܐܠܝܢ ܒܫܠܡܟܘܢ ܟܠܗܘܢ ܕܡܢ ܐܝܛܠܝܐ. * 25 ܛܝܒܘܬܐ ܥܡ ܟܠܟܘܢ ܐܡܝܢ. *

ܫܠܡܬ ܐܓܪܬܐ ܕܥܒܪܝܐ ܕܐܬܟܬܒܬ ܡܢ ܐܝܛܠܝܐ ܕܪܗܘܡܝ ܘܐܫܬܕܪܬ ܒܐܝܕ ܛܝܡܬܐܘܣ.

Estote memores ductorum vestrorum, qui 7 locuti sunt vobiscum sermonem Dei: considerate exitum conversationum ipsorum, & imitemini fidem illorum. Jesus Christus herì, 8 & hodiè idem ipse est, & in æternum.

Horâ nonâ Parasceues Crucifixionis, & de Sacerdotibus.22.

Doctrinis peregrinis & variis, ne circumferamini. 9 Melius est enim ut per gratiam confirmemus corda nostra, quàm per cibos: nullam enim perceperunt utilitatem qui versati sunt in illis. Habemus autem altare ex 10 quo non licet edere iis qui tabernaculo ministrant. Siquidem animalium illorum, quorum 11 inferebat sanguinem summus pontifex in Sanctuarium pro peccatis, caro concremabatur extra castra. Propter hoc Jesus, 12 ut sanctificaret populum suum sanguine proprio, extra civitatem passus est. Enimverò 13 nos quoque exeamus ad eum extra castra, induti opprobrio ipsius: (Non enim habemus 14 civitatem hic permanentem, sed futuram illam expectamus.) Et per ipsum attollamus 15 hostias laudis semper Deo, hoc est fructus labiorum confitentium nomini ejus. Nec obliviscamini commiserationis & com- 16 municationis in pauperes: per has hostias homo gratus est Deo. Parete gubernatori- 17 bus vestris, & estote dicto illis audientes: ipsi enim vigilant pro animabus vestris, quippe qui vestri rationem reddituri sint, ut cum gaudio hoc faciant, & non cum gemitibus: quoniam non expedit vobis. Orate 18 pro nobis. Confidimus enim nos habere bonam conscientiam, quia in omnibus volumus bene conversari. Vehementer efflagito à 19 vobis ut hoc faciatis, quò citiùs restituar vobis. Ille autem Deus pacis qui eduxit ex mor- 20 tuis magnū illū pastorem gregis per sanguinem testamēti æterni, hoc est Jesum Christum Dn̄m nostrum, Ipse perfectos vos reddat in 21 omni opere bono, ut exequamini voluntatem ipsius: & ipse agat in nobis quod bonum est coram ipso per Jesum Christum, cui sit laus in seculum seculorum, Amen. Peto autem à 22 vobis fratres mei, ut longanimes sitis in sermone consolationis, quoniam paucis scripsi vobis. Cæterùm scitote fratrem nostrum 23 Timotheum solutum esse; & si citò venerit, cum eo vos invisam. Postulate pacem eorum 24 omnium qui præsunt vobis, omniumque Sanctorum. Postulant pacem vestram quotquot 25 sunt ex Italia. Gratia cum omnibus vobis, Amen.

Epistolæ ad Hebræos ex Italia Romana scriptæ, missæque per Timotheum,
FINIS.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 ተዘከሩ : መኳንንቲክሙ : ቃለ : እግዚአብሔር : ዘነገርናክሙ:: ወናሁ : ዘከመ :
8 ትሬእዩ : ንብረተ : ደኃሪተ : ሞጻእቱ : ለዓለም:: ተመሰሉ : ኪያየ : በሃይማኖቱ::=÷
9 ለኢየሱስ : ክርስቶስ : ዘትማልም : ወዮም : ውእቱ : እስከ : ለዓለም::=÷ [illegible]
10 [illegible]

Memores estote præpositorū vestrorū qui vobis locuti sumus sermonem Domini: & 7 ecce quemadmodū contemplamini postremā vivendi rationem in exitu de mundo. 8 Imitamini me in fide Jesu Christi, qui herì, & hodiè est usque in æternum. Peregri- 9 nam alterius cujusquam doctrinam ne inferiote. Bonum est gratiâ stabiliretur cor, & non edulis, quæ non profuerunt illis qui in ipsis ambulârunt. Habemus fratres 10 nostri altare, de quo non est fas edere iis qui devovent se tabernaculo.

Versio VULGATA LATINA.

7 Mementote præpositorum vestrorum, qui vobis locuti sunt verbum Dei, quorum 8 intuentes exitum conversationis, imitamini fidem. Jesus Christus herì, & ho- 9 diè: ipse & in secula. Doctrinis variis & peregrinis nolite abduci. Optimum est enim gratiâ stabilire cor, non escis: quæ non profuerunt ambulantibus 10 in eis. Habemus altare, de quo edere non habent potestatem, qui taberna- 11 culo deserviunt. Quorum enim animalium infertur sanguis pro peccato in 12 Sancta per pontificem, horum corpora cremantur extra castra. Propter quod & Jesus, ut sanctificaret per suum sanguinem populum, extra portam passus 13 est. Exeamus igitur ad eum extra castra, improperium ejus portantes. 14 Non enim habemus hic manentem civitatem, sed futuram inquirimus. 15 Per ipsum ergò offeramus hostiam laudis semper Deo, id est, fructum labio- 16 rum confitentium nomini ejus. Beneficentiæ autem, & communionis nolite 17 oblivisci: talibus enim hostiis promeretur Deus. Obedite præpositis vestris, & subjacete eis. Ipsi enim pervigilant, quasi rationem pro animabus vestris reddituri, ut cum gaudio hoc faciant, & non gementes: hoc enim non expedit vobis. Orate pro nobis: confidimus enim quia bonam conscien- 18 tiam habemus in omnibus benè volentes conversari. Ampliùs autem depre- 19 cor vos hoc facere, quò celeriùs restituar vobis. Deus autem pacis, qui 20 eduxit de mortuis pastorem magnum ovium, in sanguine testamenti æterni, Dominum nostrum Jesum Christum, Aptet vos in omni bono, ut faciatis 21 ejus voluntatem: faciens in vobis quod placeat coram se per Jesum Christum: cui est gloria in secula seculorum. Amen. Rogo autem vos, fratres, 22 ut sufferatis verbum solatii. Etenim perpaucis scripsi vobis. Cognoscite 23 fratrem nostrum Timotheum dimissum: cum quo (si celeriùs venerit) videbo vos. Salutate omnes præpositos vestros, & omnes Sanctos. Salutant vos de 24 Italia fratres. Gratia cum omnibus vobis. Amen. 25

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 * قراءة برسم الآباء * تذكروا مدبريكم الذين خاطبوكم بكلام الله * اذ تشهدون
8 نظركم في نفود تصرفهم فتتشبهون بأمانتهم * يسوع المسيح أمس واليوم * وهو إلى الدهور * تم *
9 * التعاليم المتلونة والغريبة لا تميلوا معها * لأن حسنًا هو أن يثبت القلب بالنعمة لا
10 بالأغذية التي لم ينتفع بها الذين تصرفوا بها * لنا مذبح ليس للذين يخدمون الخباء سلطان
11 أن يأكلوا منه * لأن دم الحيوانات الذي كان يقدم عن الخطايا برئيس الكهنة إلى المقادس *
12 كانت أجسامها تحرق خارج المعسكر * فلذلك أيسوع ليقدس الشعب بدمه تألم خارج الباب *
13 14 * فلنخرجن اذا إليه خارج المعسكر حاملين عاره * لأن ليس لنا هاهنا مدينة باقية * لكنا
15 نلتمس العتيدة * فيه نرفع كل وقت إلى الله ذبيحة التسبيح التي هي ثمر الشفاه شاكرات
16 لاسمه * لا تنسوا الإحسان إلى الضعفاء والمشاركة * لأن بمثل هذه الضحايا يرضى الله * تم *
17 * قراءة للقديس الكبير نيقولاوس * أذعنوا لمدبريكم وأطيعوهم * لأنهم يسهرون عن
أنفسكم كمن يعطون عنكم جوابًا * ليعملوا هذا بفرح ولا يتنهدون * فإن هذا غير موافق لكم *
18 * صلوا عنا فإننا واثقون أن لنا ضمير جيد في كل شيء * مؤثرين أن نتصرف تصرفًا محمودًا *
19 20 * وأسألكم أن تعملوا هذا متكاثرًا لكي أرجع إليكم سريعًا * وإله السلامة المنتاش من الموتى
21 بيسوع راعي الغنم العظيم بدم العهد الأبدي * ربنا يسوع * يوطدكم في كل عمل صالح
ليعملوا مشيئته صانعًا بنا الأمر المرضي أمامه بيسوع المسيح الذي له الحمد إلى الدهور آمين *
22 * وأسألكم أيها الإخوة أن تحملوا كلام التعزية * لأني إنما كتبت بأقوال يسيرة * اعرفوا الأخ
23 24 تيموثاوس المطلق المضي * الذي إن جاء سريعًا سأعاينكم معه * سلموا جماعة رؤسائكم وكافة
25 القديسين * يسلم عليكم الذين من إيطاليا * النعمة مع جماعتكم آمين *

* كتبت من إيطاليا على يد تيموثاوس *

* كملت بعون الله وحسن توفيقه رسايل الطوباني بولص الأربعة عشر رسالة حسب ما وجد في
النسخة المنقول منها *

* رزقنا الرب بركته آمين *

Lectio pro Patriarchis.

Memores estote gubernatorum vestro- 7 rum, qui locuti sunt vobis sermonem Dei, applicantes animum vestrum exitui conversationis eorum, & imitantes fidem ipsorum. Jesus Christus herì & hodiè, 8 ipseque in secula. Hactenus. *Cum 9 doctrinis variis ac peregrinis ne vacilletis: bonum est enim gratiâ stabiliri cor, non alimentis ex quibus non perceperunt utilitatem qui versati sunt in ipsis. Ha- 10 bemus altare, ex quo non habent jus edendi qui tabernaculo deserviunt. Quorum 11 enim animalium sanguis inferebatur pro peccatis per principem sacerdotum in Sancta, horum corpora comburebantur extra castra. Et ideirco Jesus, ut popu- 12 lum sanctificaret sanguine suo, passus est extra portam. Exeamus igitur ad eum 13 extra castra, portantes ignominiam ejus. Non enim habemus hic civitatem perma- 14 nentem, sed quærimus futuram. Per 15 ipsum attollamus assiduè Deo hostiam laudis, nempe fructum labiorum gratias agentium nomini ejus. Beneficentiæ er- 16 ga imbecilles, & communionis ne obliviscamini: talibus enim victimis oblectatur Deus.*

Lectio pro magno sancto Nicolao.

Acquiescite ductoribus vestris, & obe- 17 dite eis: ipsi enim vigilant pro animabus vestris, tanquam responsum de vobis daturi: ut hoc faciant cum gaudio, & non gemant: nam id non conducit vobis. Orate 18 pro nobis: nam certi sumus quòd bonam habemus intentionem in rebus omnibus, cupientes laudabili vivendi ratione versari. Et rogo vos ut id frequenter 19 faciatis, ut quamprimùm revertar ad vos. Deus autem pacis e mortuis extra- 20 ctus, Jesus pastor ovium, per sanguinem fœderis æterni magnificatus, Jesus in- quam *Dominus noster, Confirmet vos in 21 omni opere bono, ut faciatis voluntatem ipsius, efficiens in nobis quod gratum est in conspectu suo per Jesum Christum, cui gloria in secula, Amen. Rogo etiam 22 vos O fratres, ut sufferatis sermonem consolationis: ego enim brevibus quidem sermonibus scripsi vobis. Notum facite 23 fratri Timotheo ad eundum dimisso, cum quo (si citò venerit) videbo vos. Osculamini 24 omnes præpositos vestros, & omnes sanctos. Salutant vos qui sunt ex Italia. Gratia cum omnibus vobis, Amen. 25*

Scripta est ex Italia, per Timotheum.

Absolutæ sunt, opitulante rectéque disponente Deo, quatuordecim epistolæ Beati Pauli, prout inventum est in exemplari è quo descriptum est.

Largiatur nobis Dominus benedictiones ejus, Amen.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 እስመ : ለህለ : ዘይሠውዑ : ደሞ : ያበውእ : ሊቀ : ካህናት : ውስተ : ቅድስተ : ቅዱሳን:
12 ወያውዕይዎ : ሥጋሁ : በአፍአ : እምትዕይንት : በእንተ : ኃጢአት::=÷ ከማሁ : ሊየ
13 ሱስኒ : ከመ : ይቀድሶሙ : በደሙ : ቦአፍአ : በትዕይንት : ተቀትለ:=÷ ይእዜኒ : ንፃእ :
14 ኀቤሁ : አፍአ : እምትዕይንት : እንዘ : ንጸውር : ትዕይርቶ::=÷ ዘአኮ : ብነ : ዝየ : ሀ
15 ገረ : አኮ : እንተ : ትመጽእ : ነኃሥሥ:=÷ ቦኑ : እንከ : ናበውእ : መሥዋዕተ : ሰብሐ
16 ት : በኵሉ : ጊዜ : ለእግዚአብሔር : በፍሬ : በከናፍሪነ : ከመ : ንእመን : በስሙ::=÷ ወሊ
ትፈጽሙ : ገቢረ : ሠናይ : ወተሣተፎ : እስመ : ዘከማሁ : መሥዋዕተ : ይሌድቆ : ለእግዚ
17 ብሔር::=÷ ተአዘዙ : ለመኳንንቲክሙ : ወተኰነኑ : ሎሙ : እስመ : እሙንቱ : ይትገሁ :
በእንተ : ነፍስክሙ : ወሎሙ : ይትሐሰቦሙ : ከመ : በፍሥሐ : ይገብርዎ : ለዝንቱ::ወሊይ
18 ትሀውኩ : ወዝቱ : ይደልወክሙ : ከሙ:=÷ ትጸልዩ : ለዕሴነ : ንትአመን : ከመ : ታፈቅሩ :
19 ወትፈቅዱ : ሠናየ : ለኵሉ:=÷ ወፈድፋደ : ትገብሩ : አስተበቍዓክሙ : ከማሁ : ክሙ : ት
20 ግበሩ : ፍጡነ : ነብጽሕክሙ::=÷ ወእምለከ : ሰላም : ዘአንሥአ : እሙታን : ለዓቢይ :
21 ኖላዊ : አበግዕ : በደመ : ሥርዓቱ : ለእግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ:=÷ ያጽንዕክሙ : ከ
መ : ትግበሩ : ኵሎ : ምግባረ : ሠናይ : ወትግበሩ : ፈቃደ : እንዘ : ውእቱ : ይገብር : ለ
ክሙ : ሥምረቱ : በእንተ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ዘሎቱ : ስብሐት : ለዓለም : ዓለም:: አ
22 ሜን:=÷ አስተበቍዓክሙ : አኃዊነ : ተወከፉ : ቃለ : ትምህርትክሙ : እስመ : በኅፁር :
23 አዘዝኩክሙ:=÷ ታአምርዎ : ለጢሞቴዎስ : እኁነ : ዘተፈነወ : ወእመሰ : አፍጠንኩ :
24 ማኅሰ : እሬእየክሙ::=÷ አምኁ : ኵሎሙ : መኳንንቲክሙ : ወኵሎሙ : ቅዱሳን:: እ
25 [illegible] ለዓለም : አሜን :: ወ
አሜን::=÷ [illegible]

Taurorum enim sanguinem, quos mactant, infert princeps sacerdotum in Sanctum 11 Sanctorum, cujus carnem comburebant extra castra pro peccatis. Similiter etiam 12 Jesus ut per sanguinem suum sanctificaret eos qui credunt, *interfectus est extra castra. Nunc igitur exeamus ad eum extra castra, opprobrium ejus portantes. 13 Eò quòd non habemus hic civitatem: nónne illam quæ futura est inquirimus? Nun- 14 quid offeremus igitur sacrificium laudis omni tempore Deo, cum fructu labiorum 15 nostrorum, ut confiteamur in nomine ejus? Et beneficentiæ & communicationis ne 16 obliviscamini: talibus victimis placet* homo Deo. *Obedite præfectis vestris, 17 & subditi estote eis: siquidem illi invigilant pro animabus vestris, & pro eis rationem reddent, ut cum gaudio hoc faciant, & non conturbentur: hoc enim convenit vobis, ita fore. Orate pro nobis: confidimus quòd diligitis, & exoptatis 18 bonum omnibus. Eò magis hoc faciatis oro, cùm ita feceritis citiùs perveniamus 19 ad vos. Et Deus pacis, qui reduxit à mortuis maximum pastorem ovium per 20 sanguinem Testamenti,* nempe *Dominum nostrum Jesum Christum, confirmet vos 21 ad operandum omne opus bonum, & ad præstandum voluntatem ejus, ipse efficiens in vobis beneplacitū ejus per Jesum Christū, cui sit gloria in secula seculorū, Amen. Obsecro vos fratres nostri, sufferte sermonem doctrinæ vestræ, quia breviter præcepi 22 vobis. Scitis fratrem nostrum Timotheum dimissum esse, & si celeriùs venero, 23 visam vos. Salutate omnes præpositos vestros, & omnes Sanctos: Salutant 24 vos Itali. Et gratia ejus vobiscum in secula seculorum, Amen, & Amen. 25*

Absoluta est *epistola* ad HEBRÆOS. Finis.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ΙΑΚΩΒΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ, ΕΧΟΝΤΑ ΤΙΝΑΣ ΚΑΙ ΜΕΡΙΚΑΣ ὑποδιαιρέσεις.

Α′. Περὶ ὑπομονῆς καὶ πίστεως ἀδιακρίτου, καὶ περὶ ταπεινοφροσύνης πρὸς τοὺς πλησίον. ἐν ᾧ, περὶ τῶν ἐν ἡμῖν πειρασμῶν, καὶ τῶν ἐξ αὐτῆς παθῶν. ὅτι οὐ παρὰ Θεοῦ τὸ αἴτιον· εἴ τι γὰρ ἀγαθὸν ἡμῖν, παρ᾽ αὐτοῦ.

Β′. Περὶ πραότητος καὶ ἀργίας, καὶ πράξεως ἀγαθῆς μεταδοτικῆς ἐπὶ μακαρισμῷ. καὶ περὶ ὁμιλίας καὶ συμμετρίας λόγου.

Γ′. Περὶ τῆς πρὸς ἕκαστον ἀγάπης ἀπροσωπολήπτου κατὰ τὸν νόμον.

Δ′. Ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἔργων, καὶ οὐκ ἐκ θατέρου ἰδικῶς, ἀλλ᾽ ἐξ ἀμφοῖν ἅμα δικαιοῦται ὁ ἄνθρωπος.

Ε′. Ὅτι ἡ προπετὴς καὶ ἄτακτος γλῶσσα θανατοῖ τὸν κεκτημένον, ἣν κρατεῖν ἀνάγκη εἰς εὐφημίαν καὶ δόξαν τοῦ Θεοῦ. ἐν ᾧ, περὶ ἀναστροφῆς ἀγαθῆς καὶ ἀμάχου πρὸς ἀλλήλους ἐκ φιλοδοξίας τῆς ἐπὶ σοφίᾳ ἀνθρωπίνῃ. ἐν ᾧ, περὶ θείας σοφίας. ὅτι ἐκ ῥαθυμίας καὶ φιληδονίας ἔρις καὶ ἀκαταστασία, καὶ ἡ πρὸς Θεὸν ἔχθρα γίνεται. περὶ μετανοίας πρὸς σωτηρίαν, καὶ περὶ τοῦ μὴ κρίνειν τὸν πλησίον.

Ϛ′. Ὅτι οὐκ ἐν ἀνθρώπῳ, ἀλλ᾽ ἐν τῷ Θεῷ τὰ διαβήματα ἀνδρὸς κατευθύνεται. ἐν ᾧ, περὶ πλεονεξίας πλουσίων, καὶ τῆς ἐν κόσμῳ τρυφῆς αὐτῶν, καὶ περὶ δικαιοκρισίας Θεοῦ. περὶ μακροθυμίας, καὶ ὑπομονῆς παθημάτων, καὶ περὶ ἀληθείας. παραινέσεις ἰδικαὶ ἑκάστῳ προσήκουσαι μετὰ πίστεως. ὅτι διακονητέον τῇ τοῦ πλησίον σωτηρίᾳ.

JACOBI EPISTOLA CATHOLICA.

(†) ΙΑΚΩΒΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ. ΚΕΦ. Α′.

CAP. I. α′.

Jacobus Dei & Domini Jesu Christi servus, illis duodecim tribubus in
1 Ἰάκωβος Θεοῦ καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦλος, ταῖς δώδεκα φυλαῖς ταῖς ἐν
dispersione, gaudere. Omne gaudium ducite, fratres mei, cùm
2 τῇ διασπορᾷ, χαίρειν. Πᾶσαν χαρὰν ἡγήσασθε, ἀδελφοί μου, ὅταν
tentationibus incideritis variis: Scientes, quòd probatio vestræ fi-
3 πειρασμοῖς περιπέσητε ποικίλοις· Γινώσκοντες, ὅτι τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πί-
dei adoperatur patientiam: At patientia opus perfectum habeat, ut sitis
4 στεως κατεργάζεται ὑπομονήν· Ἡ δὲ ὑπομονὴ ἔργον τέλειον ἐχέτω, ἵνα ἦτε
perfecti & integri, in nullo deficientes. Si autem quis vestrûm destituitur
5 τέλειοι καὶ ὁλόκληροι, ἐν μηδενὶ λειπόμενοι. Εἰ δέ τις ὑμῶν λείπεται A′
sapientiâ, postulet à dante Deo omnibus simpliciter, & non improperante:
σοφίας, αἰτείτω (α) παρὰ τοῦ διδόντος Θεοῦ πᾶσιν ἁπλῶς, καὶ μὴ ὀνειδίζοντος·
& dabitur ei. Postulet autem in fide, nihil disceptans: nam
6 καὶ δοθήσεται αὐτῷ. Αἰτείτω δὲ ἐν πίστει, μηδὲν διακρινόμενος· ὁ γὰρ
disceptans similis est fluctui maris vento agitato, & jactato. Non
7 διακρινόμενος ἔοικε κλύδωνι θαλάσσης ἀνεμιζομένῳ, καὶ ῥιπιζομένῳ. Μὴ
ergo æstimet homo ille quòd accipiat aliquid à Domino. Vir
8 γὰρ οἰέσθω ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὅτι λήψεταί τι παρὰ τοῦ Κυρίου. Ἀνὴρ
duplex animo, inconstans in omnibus viis suis. Glorietur autem frater
9 δίψυχος, ἀκατάστατος ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ. Καυχάσθω δὲ ὁ ἀδελφὸς
humilis in sublimitate sua: At dives in humilitate sua: quoniam sicut
10 ὁ ταπεινὸς ἐν τῷ ὕψει αὐτοῦ· Ὁ δὲ πλούσιος ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ· ὅτι ὡς
flos fœni transibit. Exortus est enim Sol cum ardore, &
11 ἄνθος χόρτου παρελεύσεται. Ἀνέτειλε γὰρ ὁ ἥλιος σὺν τῷ καύσωνι, καὶ
arefecit fœnum, & flos ejus decidit, & decor vultûs ejus
ἐξήρανε τὸν χόρτον, καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ ἐξέπεσε, καὶ ἡ εὐπρέπεια τοῦ προσώπου αὐτοῦ
deperiit: ita & dives in itineribus suis marcescet. Beatus
ἀπώλετο· (β) οὕτω καὶ ὁ πλούσιος ἐν ταῖς πορείαις αὐτοῦ μαρανθήσεται. Μακάριος 12
vir qui suffert tentationem, quoniam probatus factus accipiet coronam
(γ) ἀνὴρ ὃς ὑπομένει πειρασμόν, ὅτι δόκιμος γενόμενος λήψεται τὸν στέφανον
vitæ, quam repromisit Dominus diligentibus se. Nemo tentatus
τῆς ζωῆς, ὃν (δ) ἐπηγγείλατο ὁ Κύριος τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. Μηδεὶς πειραζόμενος 13
dicat; Quoniam à Deo tentor: nam Deus intentator est malorum, tentat
λεγέτω, Ὅτι (ε) ἀπὸ τοῦ Θεοῦ πειράζομαι· ὁ γὰρ Θεὸς ἀπείραστός ἐστι κακῶν, πειράζει
autem ipse neminem. Unusquisque verò tentatur, à propria concupiscentia abs-
δὲ αὐτὸς οὐδένα. Ἕκαστος δὲ πειράζεται, ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας ἐξελ- 14
tractus & illectus. Deindè concupiscentia concipiens parit peccatum:
κόμενος καὶ δελεαζόμενος. Εἶτα ἡ ἐπιθυμία συλλαβοῦσα τίκτει ἁμαρτίαν· 15
at peccatum consummatum generat mortem. Ne errate, fratres mei dilecti.
ἡ δὲ ἁμαρτία ἀποτελεσθεῖσα ἀποκύει θάνατον. Μὴ πλανᾶσθε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. 16
Omne datum bonum, & omne donum perfectum, supernè est, descendens
Πᾶσα δόσις ἀγαθὴ, καὶ πᾶν δώρημα τέλειον, ἄνωθέν ἐστι, καταβαῖνον 17
à Patre luminum, apud quem non est transmutatio, aut vicissitudinis obum-
ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων, παρ᾽ ᾧ οὐκ ἔνι παραλλαγὴ, ἢ τροπῆς ἀποσκί-
bratio. Volens genuit nos verbo veritatis, ad esse nos initium aliquod
ασμα. Βουληθεὶς ἀπεκύησεν ἡμᾶς λόγῳ ἀληθείας, εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς ἀπαρχήν τινα 18
ejus creaturarum.
τῶν (ζ) αὐτοῦ κτισμάτων.

(†) Titulus abscinditur.

Κεφ. α′. MS.A. (α) παρὰ τοῦ Θεοῦ τοῦ διδόντος πᾶσιν (β) οὕτως (γ) ἄνθρωπος ὃς (δ) ἐπηγγείλατο τοῖς (ε) ἀπὸ Θεοῦ (ζ) ἑαυτοῦ κτισμάτων. Ἴστε,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܐܓܪܬܐ ܕܝܥܩܘܒ ܫܠܝܚܐ *

* ܩܦܠܐܘܢ * ܐ * * ܕܘܟܪܢܐ ܕܣܗܕܐ * ܐ *

1 * ܝܥܩܘܒ ܥܒܕܐ ܕܐܠܗܐ ܘܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܠܬܪܥܣܪ ܫܒܛܝܢ ܕܡܒܕܪܝܢ ܒܥܡܡܐ
2 ܫܠܡ. * ܟܠ ܚܕܘܐ ܗܘܘ ܠܟܘܢ ܐܚܝ. ܡܐ ܕܥܐܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܢܣܝܘܢܐ ܣܓܝܐܐ ܘܡܫܚܠܦܐ.
3 * ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܓܝܪ ܕܒܘܚܪܢܐ ܕܗܝܡܢܘܬܐ ܡܩܢܐ ܠܟܘܢ ܡܣܝܒܪܢܘܬܐ. * ܡܣܝܒܪܢܘܬܐ ܕܝܢ
4 ܬܗܘܐ ܠܗ ܥܒܕܐ ܓܡܝܪܐ. ܕܬܗܘܘܢ ܓܡܝܪܐ ܘܡܫܡܠܝܐ. ܘܕܐܦ ܠܐ ܒܚܕܐ ܬܗܘܘܢ ܚܣܝܪܝܢ.
5 * ܐܢ ܐܢܫ ܕܝܢ ܡܢܟܘܢ ܚܣܝܪ ܚܟܡܬܐ. ܢܫܐܠ ܡܢ ܐܠܗܐ ܕܝܗܒ ܠܟܠ ܦܫܝܛܐܝܬ ܘܠܐ ܡܚܣܕ. ܘܡܬܝܗܒܐ ܠܗ. * ܢܫܐܠ ܕܝܢ
6 ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܟܕ ܠܐ ܡܬܦܠܓ ܡܕܡ. ܗܘ ܓܝܪ ܕܡܬܦܠܓ ܕܡܐ ܠܓܠܠܐ ܕܝܡܐ ܕܪܘܚܐ ܫܓܫܐ ܠܗ.
7 * ܘܠܐ ܢܣܒܪ ܓܒܪܐ ܗܘ ܕܢܣܒ ܡܢ ܡܪܝܐ. * ܐܝܢܐ ܕܦܠܝܓ ܒܪܥܝܢܗ ܘܫܓܝܫ ܒܟܠܗܘܢ ܐܘܪܚܬܗ.
8
9 * ܢܫܬܒܗܪ ܕܝܢ ܐܚܐ ܡܟܝܟܐ ܒܪܘܡܗ. * ܘܥܬܝܪܐ ܒܡܘܟܟܗ. ܡܛܠ ܕܐܝܟ ܗܘܝܐ ܕܥܣܒܐ ܗܟܢܐ ܥܒܪ.
10
11 * ܕܢܚ ܓܝܪ ܫܡܫܐ ܒܚܘܡܗ ܘܝܒܫ ܠܥܣܒܐ ܘܢܦܠ ܗܘܝܗ. ܘܐܒܕ ܫܘܦܪܐ ܕܚܙܘܗ. ܗܟܢܐ ܐܦ ܥܬܝܪܐ ܒܡܕܒܪܢܘܬܗ ܢܚܡܐ.
12 * ܛܘܒܘܗܝ ܠܓܒܪܐ ܕܡܣܝܒܪ ܢܣܝܘܢܐ. ܕܡܐ ܕܐܬܒܚܪ ܢܣܒ ܟܠܝܠܐ ܕܚܝܐ. ܗܘ ܕܡܠܟ ܐܠܗܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܪܚܡܝܢ ܠܗ.
13 * ܠܐ ܢܐܡܪ ܐܢܫ ܕܡܢ ܡܬܢܣܐ. ܕܡܢ ܐܠܗܐ ܡܬܢܣܐ ܐܢܐ. ܐܠܗܐ ܓܝܪ ܠܐ ܡܬܢܣܐ ܒܒܝܫܬܐ. ܘܗܘ ܠܐܢܫ ܠܐ ܡܢܣܐ.
14 * ܐܠܐ ܐܢܫ ܐܢܫ ܡܢ ܪܓܬܗ ܗܘ ܡܬܢܣܐ ܘܡܬܪܓܪܓ ܘܡܬܢܓܕ. * ܘܗܕܐ ܪܓܬܐ
15 ܒܛܢܐ ܘܝܠܕܐ ܚܛܝܬܐ. ܘܚܛܝܬܐ ܡܐ ܕܐܬܓܡܪܬ ܝܠܕܐ ܡܘܬܐ. * ܠܐ ܬܛܥܘܢ ܐܚܝ
16 ܚܒܝܒܐ. * ܟܠ ܡܘܗܒܐ ܛܒܐ ܘܟܠ ܫܘܟܢܐ ܓܡܝܪܐ ܡܢ ܠܥܠ ܗܘ ܢܚܬ ܡܢ ܠܘܬ ܐܒܐ ܕܢܘܗܪܐ.
17 ܗܘ ܕܠܝܬ ܠܘܬܗ ܫܘܚܠܦܐ ܐܘ ܛܠܠܐ ܕܫܘܚܠܦܐ. * ܗܘ ܨܒܐ ܘܝܠܕܢ ܒܡܠܬܐ ܕܫܪܪܐ.
18 ܕܢܗܘܐ ܪܫܝܬܐ ܕܒܪܝܬܗ.

EPISTOLA

JACOBI APOSTOLI.

CAPUT. I.

Commemoratione Martyrum. 1.

Jacob servus Dei & Domini nostri Jesu Christi, duodecim tribubus quæ dispersæ sunt inter gentes, Pacem. 1 Omne gaudium habeatis, fratres mei, quum ingrediemini in tentationes multas & varias: 2 Scitis enim probationem fidei comparare vobis patientiam. 3 Patientia autem habeat opus consummatum, ut sitis perfecti & consummati, & ne quid desit vobis. 4 Si quis autem ex vobis indiget sapientiâ, postulet à Deo ipso qui dat omnibus simpliciter, nec exprobrat; & dabitur ei. 5 Postulet autem cum fide non hæsitans: qui hæsitat, similis est fluctibus maris quos commovet ventus. 6 Neque existimet homo ille se aliquid accepturum à Domino, 7 Qui dubius est mente suâ, & commotus in omnibus viis suis. 8 Glorietur autem frater humilis in sublimitate sua. 9 Dives autem in humilitate sua, quia sicut flos herbæ, ita præteribit. 10 Exoritur enim sol cum calore suo, & arefacit herbam, & flos ejus cadit, & decor aspectûs illius perit: ita & dives arefit in conversationibus suis. 11 Beatus vir ille qui sustinet tentationes, quoniam quum probatus fuerit, accipiet coronam vitæ quam promisit Deus iis qui ipsum diligunt. 12 Ne quis dicat quum tentatur, A Deo tentor. Deus enim non tentatur malis, & ipse neminem tentat. 13 Sed unusquisque ex concupiscentia sua tentatur, & cupit, abstrahiturque. 14 Porrò hæc concupiscentia concipit & parit peccatum: peccatum autem quum consummatum est, generat mortem. 15 Ne erraveritis fratres mei dilecti. 16 Omne donum bonum & perfectum è supernis est, 17 descendens à Patre lumium, apud quem non est transmutatio, nec obumbratio quidem vicissitudinis. Is voluit, & genuit nos in sermone veritatis, ut simus primitiæ creaturarum ejus. 18

Epistola Catholica Beati JACOBI Apostoli.

Versio VULGATA LATINA.

CAPUT. I.

1 Jacobus Dei & Domini nostri Jesu Christi servus, duodecim tribubus, quæ sunt
2 in dispersione, salutem. Omne gaudium existimate, fratres mei, cùm in tentatio-
3 nes varias incideritis: Scientes quòd probatio fidei vestræ patientiam operatur.
4 Patientia autem opus perfectum habet: ut sitis perfecti & integri, in nullo defici-
5 entes. Si quis autem vestrûm indiget sapientiâ, postulet à Deo, qui dat omnibus
6 affluenter, & non improperat: & dabitur ei. Postulet autem in fide nihil hæsi-
7 tans: qui enim hæsitat, similis est fluctui maris, qui à vento movetur & circumfer-
8 tur. Non ergò æstimet homo ille quòd accipiat aliquid à Domino. Vir duplex
9 animo, inconstans est in omnibus viis suis. Glorietur autem frater humilis in ex-
10 altatione sua; Dives autem in humilitate sua, quoniam sicut flos fœni transibit.
Exortus est enim Sol cum ardore, & arefecit fœnum, & flos ejus decidit, & decor 11
vultûs ejus deperiit: ita & dives in itineribus suis marcescet. Beatus vir, qui 12
suffert tentationem: quoniam cùm probatus fuerit, accipiet coronam vitæ,
quam repromisit Deus diligentibus se. Nemo cùm tentatur, dicat, quoniam à 13
Deo tentatur: Deus enim intentator malorum est: ipse autem neminem tentat.
Unusquisque verò tentatur à concupiscentia sua abstractus, & illectus. Deindè 14
concupiscentia cùm conceperit, parit peccatum: peccatum verò cùm consumma- 15
tum fuerit, generat mortem. Nolite itaque errare, fratres mei dilectissimi. Omne 16
datum optimum, & omne donum perfectum, desursùm est; descendens à Patre lu- 17
minum, apud quem non est transmutatio, nec vicissitudinis obumbratio. Volun- 18
tariè enim genuit nos verbo veritatis, ut simus initium aliquod creaturæ ejus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* رسالة القديس يعقوب الرسول الكاثوليكية *

* الفصل الأول * قراءة الأربعاء من الجمعة الحادية والثلثين بعد العنصرة *

1 * من يعقوب عبد الإله والرب يسوع المسيح * إلى الاثني عشر قبيلة اللواتي في الشتات * إن
2 افرحوا يا إخوتي * احسبوا كل الفرح إذا سقطتم في محن متلونة * عالمين أن تجربة إيمانكم
3 يفتعل صبرا * والصبر فليكن له عمل كامل * لتكونوا كاملين وتامين غير ناقصين
4 من شي * فإن يكن أحدكم ينقصه حكمة فليسل من الإله المعطي الكل بسماحة
5 ولا يعير أحدا وسيعطى * وليسل بأمانة غير منقسم العزم في شي * لأن المرتاب المنقسم
6 يضاهي موج البحر * الذي تخبطه الريح وتهيج فيه بأعصافها ليتعالى جدا * فلا يظنن
7 ذلك الإنسان أنه يأخذ من الرب شيا * الرجل ذو النفسين لا تمكين له في جميع طرقه *
8
9
10 * فليفتخر الأخ المتواضع بعلوه * والغني بتواضعه * لأنه كما الحشيش زهره يعبر * لأن
11 الشمس تطلع مع الحر فإذا قد يبس النبات وانتثر زهره وهلك حسن بهاء وجهه * هكذا
12 والغني يضمحل في متصرفاته * الطوبى للإنسان الذي يصبر على المحنة فإنه إذا صار مختبرا
13 يأخذ إكليل الحياة الذي وعد به الرب أحباءه * إذا امتحن أحدكم فلا يقل إن الله
14 امتحنه * فإن الله ما يمتحن بالشرور ولا يمتحن هو أحدا * وكل أحد إنما يمتحنه شهوته
15 تستجذبه وتخادعه * ثم إن الشهوة إذا حبلت تنتج خطية * والخطية إذا كملت تولد الموت *
16 * لا تضلوا يا إخوتي الأحباء * فكل عطية صالحة وكل موهبة تامة من العلى هي منحدرة *
17
18 من أبي الأنوار الذي ليس عنده ابتدال رأي ولا ظل تغيير * شاء فولدنا بكلمة الحق
لنكون مقدمة ما لبراياه * تم *

Epistola Sancti JACOBI
Apostoli Catholica.

CAPUT PRIMUM

Lectio feriæ quartæ hebdomadis trigesimæ primæ post Pentecosten.

A Jacobo servo Dei & Domini Jesu Christi, ad duodecim tribus quæ sunt in dispersione. 1 *Procul dubio gaudete O fratres mei, omne gaudium reputate quando incideritis in tentationes varias:* 2 *Scientes quòd probatio fidei vestræ operatur patientiam.* 3 *Patientia vero habeat opus perfectum, ut sitis perfecti & integri, nihilque desit vobis.* 4 *Quòd si cui vestrûm deest sapientia, postulet à Deo qui largitur omnibus munificè, & nemini exprobrat: ac dabitur ei.* 5 *Postulet autem cum fide, nullatenus animo divisus: nam dubius ac divisus, similis est fluctui maris, quem ventus agitat, quisque turbinibus inflat ut admodum ingestcat.* 6 *Neque enim existimet homo ille, se quicquam accepturum à Domino.* 7 *Vir duplicis animi, non habet constantiam in omnibus viis suis.* 8 *Glorietur itáque frater humilis in sublimitate sua:* 9 *Dives autem, in humilitate sua: quoniam velut herba flos ejus præteribit.* 10 *Sol enim oritur cum æstu, adeóque arescit herba, labiturque flos ejus, & perit pulchritudo nitoris vultus ejus: ita quoque dives languescet in conversationibus suis.* 11 *Beatitudo homini qui patiens est in tentatione, quia cùm factus fuerit probatus, accipiet coronam vitæ, quam promisit Dominus dilectis suis.* 12 *Quum quis vestrûm tentatur, ne dicat à Deo se tentatum: nam Deus nec malis tentatur, nec tentat ipse quenquam.* 13 *Verùm sua quenque tentat cupiditas, allicit, ac decipit.* 14 *Deindè cupiditas, quum conceperit, parit quidem peccatum: peccatum verò, quum peractum fuerit, generat mortem.* 15 *Ne erretis ô fratres mei dilecti.* 16 *Omne quidem munus bonum, & omne donum perfectum, ab alto est demissum, à Patre luminum, apud quem non est variatio consilii, nec umbra mutationis.* 17 *Volens genuit nos verbo veritatis, ut essemus primitiæ quædam creaturarum suarum.* 18 Finis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

⁂

መልእክተ ፡ ያዕቆብ ፡ ሐዋርያ ፡፡=፦

1 ፩ እምያዕቆብ ፡ ገብረ ፡ እግዚአብሔር ፡ እግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ለዐሠርቱ ፡ ወ
ክልኤቱ ፡ ሕዝበ ፡ ድዮስጶራ ፡ ዘበትርጓሜ ፡ ለ፲ወ፪ ፡ እለ ፡ ዝርዋን ፡፡ ሰላም ፡ ለክሙ ፡ ላሐ
2 ው ፡ ፍሥሐ ፡፡=፦ ኵሉ ፡ ትፍሥሕተ ፡ ግበሩ ፡ ሶበ ፡ መንሱት ፡ ይመጽእክሙ ፡ ዘዘዚአ
3 ሁ ፡፡=፦ እንዘ ፡ ቲአምሩ ፡ ከመ ፡ መከራሃ ፡ ለሃይማኖትክሙ ፡ ትዕግሥተ ፡ ይገብር ፡
4 ለክሙ ፡፡=፦ ትዕግሥትሰ ፡ ግብረ ፡ ፍጹመ ፡ ባቲ ፡፡ ከመ ፡ ትኩኑ ፡ ፍጹማነ ፡ ወንጹሓ
5 ነ ፡ እንዘ ፡ አልቦ ፡ ዘትኀጥኡ ፡፡=፦ ወእመሰ ፡ ዘኀጥአ ፡ ለጥበብ ፡ ለይስአል ፡ ኀበ ፡
ወሀቢ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዘይሁብ ፡ ለኵሉ ፡ በስፋሕ ፡ ወኢይትዓየር ፡ ወይትወሀብ ፡ ሎ
6 ቱ ፡፡=፦ ወይስአል ፡ እንዘ ፡ ይትአመን ፡ ወኢይናፍቅ ፡ እስመ ፡ ዘይናፍቅ ፡ ይከውን ፡ ከ
7 መ ፡ ሞገደ ፡ ባሕር ፡ እንተ ፡ ይዘብጠ ፡ ነፋስ ፡ ወያነውኋ ፡፡=፦ ወኢይምስሎ ፡ ለውእቱ ፡
8 ብእሲ ፡ ከመ ፡ ይነሥእ ፡ ምንተኒ ፡ በኀበ ፡ እግዚአብሔር ፡፡=፦ ብእሲ ፡ ዘካልኤ ፡ ልቡ ፡
9 ህውክ ፡ ውእቱ ፡ በኵሉ ፡ ፍኖቱ ፡፡=፦ ወይትሜካሕ ፡ እኁነ ፡ ዘያቴሕት ፡ ርእሶ ፡ በተልዕ
10 ሎቱ ፡፡=፦ ወበዕለሰ ፡ በተትሕቶቱ ፡ እስመ ፡ ከመ ፡ ፍሬ ፡ ሣዕር ፡ የኀልፍ ፡፡=፦ እስመ ፡ እ
11 ምከመ ፡ ሠረቀ ፡ ፀሐይ ፡ ምስለ ፡ ላህቡ ፡ ያየብሶ ፡ ለሣዕር ፡ ወፍሬሁኒ ፡ ይወድቅ ፡ ወሥኑ ፡ ራ
12 እዩኒ ፡ ይትሐጐል ፡፡ ወከማሁኬ ፡ ባዕልኒ ፡ በፍናዊሁ ፡ ይጸመሂ ፡፡=፦ ወብፁዕ ፡ ብእሲ ፡ ዘይ
ትዔገሥ ፡ ለእኪት ፡ እስመ ፡ ተመኪሮ ፡ ይነሥእ ፡ አክሊለ ፡ ሕይወት ፡ ዘአስፈወሙ ፡ እግዚ
13 አብሔር ፡ ለእለ ፡ ያፈቅርዎ ፡፡=፦ አመቦ ፡ ዘይትሜከር ፡ ኢይበል ፡ እግዚአብሔር ፡ ያሜክ
14 ረኒ ፡ እግዚአብሔርሰ ፡ ኢያሜክር ፡ ለእኪት ፡ ወውእቱሰ ፡ ኢያሜክር ፡ ወኢላመኑሂ ፡፡=፦ አ
15 ሐዱ ፡ አሐዱ ፡ ይትሜከር ፡ በፍትወቱ ፡ እንቲአሁ ፡ ወያወፅኦ ፡ ወይደነግፅ ፡፡=፦ ወፍትወ
16 ትሰ ፡ አመከመ ፡ ፀንሰት ፡ ትወልደ ፡ ለኃጢአት ፡ ወኃጢአትኒ ፡ አመከመ ፡ ተፈጸመት ፡ ትወ
ልደ ፡ ለሞት ፡፡=፦ ኢያስሕቱክሙ ፡ አኃዊነ ፡ ፍቁራንየ ፡፡=፦ ኵሉ ፡ ሀብት ፡ ሠናይ ፡ ወኵ
17 ሉ ፡ ጸጋ ፡ ፍጹም ፡ እምላዕሉ ፡ ይወርድ ፡ እምኀበ ፡ አቡሆሙ ፡ ለብርሃናት ፡ ዘአልቦ ፡ ተውላ
18 ጠ ፡ ወአልቦ ፡ ዘየኀልፍ ፡፡=፦ እስመ ፡ በፈቃዱ ፡ ወለደነ ፡ በቃለ ፡ ጽድቅ ፡ ከመ ፡
ንኩን ፡ ከመ ፡ አበ ፡ ፈጠረ ፡ ቀደሞት ፡፡=፦

Epistola JACOBI Apostoli.

CAPUT. I.

A Jacobo servo Dei Domini nostri Jesu Christi, duodecim tribubus in diaspora, (quod est interpretatum, 12. quæ dispersæ sunt,) pax vobis, fratres, & gaudium. 1 *Omnem consolationem reputate, cùm vobis advenerit cujuslibet generis tentatio:* 2 *Scientes quòd probatio fidei vestræ, operatur vobis patientiam.* 3 *Patientia autem opus perfectum habeat: ut sitis perfecti, & integri, in nullo deficientes.* 4 *Si quis autem sit qui indiget sapientiâ, petat à datore Deo, qui dat omnibus largiter, & non exprobrat: & dabitur ei.* 5 *Petat autem credens, nec hæsitet: nam qui hæsitat, est sicut fluctus maris, quem concutit ventus, atque evehit.* 6 *Ne igitur existimet homo ille quòd accipiet aliquid à Domino.* 7 *Vir qui duplici est animo, commotus est in omnibus viis suis.* 8 *Glorietur autem frater noster, quòd humiliet seipsum in exaltatione sua;* 9 *Dives autem, in humilitate sua: quoniam sicut flos herbæ transibit.* 10 *Nam prout exortus est sol cum æstu suo, arefacit herbam, & flos ejus etiam decidit, & decor aspectûs ejus deperit: ita & dives etiam in viis suis marcescet.* 11 *Beatus autem est vir qui sustinet malum: quoniam cùm probatus fuerit, accipiet coronam vitæ, quam promisit Deus iis qui diligunt eum.* 12 *Si est qui tentatur, ne dicat; Deus tentavit me:* 13 *Deus quidem non tentat ad malum, neque ille etiam tentat quenquam.* 14 *Unusquisque tentatur à propria sua concupiscentia quæ ita emittit, ut attoniti sunt.* 15 *Et concupiscentia quidem cùm conceperit, parit peccatum: & peccatum etiam cùm consummatum fuerit, generat mortem.* 16 *Ne fallatis vosmet fratres nostri dilecti.* 17 *Omnis donatio bona, & omnis portio perfecta, supernè est, à Patre luminum, ubi non est transmutatio, neque aliquid quod fugax est.* 18 *Nam voluntate suâ genuit nos per verbum veritatis suæ, ut essemus tanquam principatus eorum quos creavit.*

ἘΠΙΣΤΟΛΗ' ἸΑΚΩ'ΒΟΥ. ΚΕΦ. Β'. Γ'.

Itaque, fratres mei *dilecti*, sit omnis homo velox ad audiendum, tardus
19 Ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, (η) ἔστω πᾶς ἄνθρωπος ταχὺς εἰς τὸ ἀκοῦσαι, βραδὺς B'
ad loquendum, tardus ad iram. Ira enim viri justitiam Dei non *ad-*
20 εἰς τὸ λαλῆσαι, βραδὺς εἰς ὀργήν. Ὀργὴ γὰρ ἀνδρὸς δικαιοσύνην Θεοῦ (θ) οὐ κατ-
operatur. *Ideò* abjicientes omnem *sordem*, & abundantiam malitiæ, in mansuetudine
21 εργάζεται. Διὸ ἀποθέμενοι πᾶσαν ῥυπαρίαν, καὶ (ι) περισσείαν κακίας, ἐν πραΰτητι
suscipite insitum verbum, *potens* salvare animas vestras. Estote autem factores
22 δέξασθε τὸν ἔμφυτον λόγον, τὸν δυνάμενον σῶσαι τὰς ψυχὰς ὑμῶν. Γίνεσθε δὲ ποιηταὶ
verbi, & non tantùm auditores, fallentes vosmetipsos. Quia si quis auditor
23 λόγου, καὶ μὴ μόνον ἀκροαταί, παραλογιζόμενοι ἑαυτούς. (κ) Ὅτι εἴ τις ἀκροατὴς
verbi est, & non factor, hic *similis est* viro consideranti vultum nativitatis suæ
λόγου ἐστί, καὶ οὐ ποιητής, οὗτος ἔοικεν ἀνδρὶ κατανοοῦντι τὸ πρόσωπον τῆς γενέσεως αὐτοῦ
in speculo. Consideravit enim *seipsum*, & abiit, & statim oblitus est qualis fuerit.
24 ἐν ἐσόπτρῳ. Κατενόησε γὰρ ἑαυτόν, καὶ ἀπελήλυθε, καὶ εὐθέως ἐπελάθετο ὁποῖος ἦν.
At perspiciens in legem *perfectam illam* libertatis, & *permanens*, *hic* non auditor
25 Ὁ δὲ παρακύψας εἰς νόμον τέλειον τὸν τῆς ἐλευθερίας, καὶ (λ) παραμείνας, οὗτος οὐκ ἀκροατὴς
obliviosis factus, sed factor operis, hic beatus in facto suo erit.
ἐπιλησμονῆς γενόμενος, ἀλλὰ ποιητὴς ἔργου, οὗτος μακάριος ἐν τῇ ποιήσει αὐτοῦ ἔσται.
Si quis *videtur religiosus* esse *in vobis*, non refrænans linguam suam, sed
26 Εἴ τις δοκεῖ θρῆσκος (μ) εἶναι ἐν ὑμῖν, μὴ χαλιναγωγῶν γλῶσσαν αὐτοῦ, (ν) ἀλλ'
seducens cor suum, hujus vana religio. Religio munda, &
27 ἀπατῶν καρδίαν αὐτοῦ, τούτου μάταιος ἡ θρησκεία. Θρησκεία (ξ) καθαρὰ, καὶ
immaculata apud Deum & Patrem hæc est; Visitare pupillos & viduas in
ἀμίαντος παρὰ τῷ Θεῷ καὶ (ο) Πατρὶ αὕτη ἐστίν, Ἐπισκέπτεσθαι ὀρφανοὺς καὶ χήρας ἐν
tribulatione eorum, immaculatum *seipsum* custodire à *mundo*.
τῇ θλίψει αὐτῶν, ἄσπιλον ἑαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου.

CAP. II. β'.

Fratres mei, *ne* in personarum acceptione *habete* fidem Domini nostri Jesu Christi
1 Ἀδελφοί μου, μὴ ἐν προσωποληψίαις ἔχετε τὴν πίστιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ Γ'
gloriæ. Si enim introierit in conventum vestrum vir aureum habens annulum in
τῆς δόξης. Ἐὰν γὰρ εἰσέλθῃ εἰς τὴν συναγωγὴν ὑμῶν ἀνὴρ χρυσοδακτύλιος ἐν 2
veste candida, introierit autem & pauper in sordido habitu, Et intendatis in
ἐσθῆτι λαμπρᾷ, εἰσέλθῃ δὲ καὶ πτωχὸς ἐν ῥυπαρᾷ ἐσθῆτι, Καὶ ἐπιβλέψητε ἐπὶ 3
ferentem vestem splendidam, & dixeritis ei; Tu sede hic *pulchrè*: &
τὸν φοροῦντα τὴν ἐσθῆτα τὴν λαμπράν, καὶ (α) εἴπητε αὐτῷ, Σὺ κάθου ὧδε καλῶς· καὶ
pauperi dicatis; Tu sta illic, aut sede *hic* sub scabello *meo*:
τῷ πτωχῷ εἴπητε, Σὺ στῆθι ἐκεῖ, ἢ (β) κάθου ὧδε ὑπὸ τὸ ὑποπόδιόν μου·
Et *non dijudicatis in vobisipsis*, & facti estis judices *disceptationum malarum*? Audite,
Καὶ οὐ διεκρίθητε ἐν ἑαυτοῖς, καὶ ἐγένεσθε κριταὶ διαλογισμῶν πονηρῶν; Ἀκούσατε, 4
fratres mei *dilecti*, nónne Deus elegit pauperes *mundi hujus*, 5
ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, οὐχ ὁ Θεὸς ἐξελέξατο τοὺς πτωχοὺς τοῦ (γ) κόσμου τούτου,
divites in fide, & hæredes regni, quod repromisit diligentibus
πλουσίους ἐν πίστει, καὶ κληρονόμους (δ) τῆς βασιλείας ἧς ἐπηγγείλατο τοῖς ἀγαπῶσιν
se? Vos autem exhonorâstis pauperem. Nónne divites per potentiam opprimunt
αὐτόν; Ὑμεῖς δὲ ἠτιμάσατε τὸν πτωχόν. (ε) Οὐχ οἱ πλούσιοι καταδυναστεύουσιν
vos, & ipsi trahunt vos ad judicia? Nónne ipsi blasphemant 6
(ζ) ὑμῶν, καὶ αὐτοὶ ἕλκουσιν ὑμᾶς εἰς (η) κριτήρια; Οὐκ αὐτοὶ βλασφημοῦσι 7
pulchrum nomen invocatum super vos? Si tamen legem perficitis rega-
τὸ καλὸν ὄνομα τὸ ἐπικληθὲν ἐφ' ὑμᾶς; Εἰ μέντοι νόμον τελεῖτε βασι- 8
lem, secundùm Scripturam, Diliges proximum tuum sicut teipsum, *pulchrè* facitis.
λικόν, κατὰ τὴν γραφήν, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν, καλῶς ποιεῖτε.
Si autem *personam* accipitis, peccatum operamini, redarguti à lege
Εἰ δὲ προσωποληπτεῖτε, ἁμαρτίαν ἐργάζεσθε, ἐλεγχόμενοι ὑπὸ τοῦ νόμου 9
quasi transgressores. Quicunque *enim* totam legem servaverit, offendat autem in uno,
ὡς παραβάται. Ὅστις γὰρ ὅλον τὸν νόμον (θ) τηρήσει, πταίσει δὲ ἐν ἑνί, 10
factus est omnium reus.
γέγονε πάντων ἔνοχος.

MS.A (η) καὶ ἔστω (θ) οὐκ ἐργάζεται. (ι) περίσσευμα (κ) Ἤ τις (λ) παραμείνας, οὐκ (μ) εἶναι, μὴ (ν) ἀλλὰ (ξ) γὰρ καθαρὰ (ο) τῷ Πατρὶ Κεφ. β'. MS.A. (α) εἴπητε, Σὺ (β) κάθου ὑπὸ τὸ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου· Οὐ διεκρίθητε, (γ) κόσμου, πλουσίους (δ) τῆς ἐπαγγελίας ἧς (ε) οὐχὶ (ζ) ὑμᾶς, (η) κριτήρια; Καὶ αὐτοὶ (θ) πληρώσῃ, πταίσῃ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
[illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]
[illegible]
27 [illegible]
[illegible]
[illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
[illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
[illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
[illegible]
10 [illegible]

* Itaque ô vos fratres mei delecti, unusquis- 19
que vestrûm sit velox ad audiendum, & tar-
dus ad loquendum, tardúsque ad irascen-
dum. Ira enim viri justitiam Dei non præ- 20
stat. Quapropter procul expellatis à vobis 21
omnem immunditiem, & multitudinem ma-
litiæ, & cum mansuetudine excipite Ver-
bum illud naturæ nostræ insitum, quoniam
ipsum potest servare animas vestras.

Dominicâ II. post Epiphaniam. 2.

Cæterùm estote effectores sermonis, & non 22
auditores tantùm, neque decipiatis vosmet-
ipsos. Si quis enim fuerit auditor sermonis 23
& non effector, hic similis est illi qui aspexit
vultum suum in speculo. Aspexit enim se- 24
ipsum & præteriit, ac oblitus est qualis
esset. Quisquis autem respicit in Legem 25
perfectam libertatis, & permanet in ea, non
est auditor auditionis quæ oblivioni traditur,
sed effector operis: & hic sanè beatus erit
in opere suo. Quòd si quis existimet se ser- 26
vire Deo, & non contineat linguam suam,
sed eum inducat in errorem cor suum, istius
vanum est obsequium. Ministerium enim 27
purum & sanctum coram Deo Patre illud est,
Invisere orphanos & viduas in afflictionibus
ipsorum, & servare seipsum à mundo imma-
culatum.

CAP. II.

FRatres mei, ne cum acceptione persona- 1
rum teneatis fidem gloriæ Domini nostri Je-
su Christi. Nam si quis introierit in con- 2
gregationem vestram qui annulos aureos ha-
beat, aut perpulchra vestimenta, introierit
verò pauper cum vestimentis sordidis: Et 3
respexeritis in illum qui indutus est perpul-
chris vestimentis, ac dixeritis ei, Tu sede hîc 4
bené: pauperi verò dicatis, Tu sta illic, aut
sede hîc ante scabellum pedum nostrorum.
Nónne divisi estis in animabus vestris, & 5
facti estis discernentes cogitationes malas?
Audite fratres mei dilecti, nónne pauperes
mundi, divites autem in fide, elegit Deus, ut
sint hæredes in regno illo quod promisit De-
us iis qui ipsum diligunt? Vos autem con- 6
temptui habuistis pauperem. Nónne divites
insolescunt in vos, ipsíque trahunt vos ad
prætorium? Nónne ipsi obloquuntur de 7
bono nomine quod invocatum est super vos?
Sed si Legem Dei in hoc adimpletis, uti 8
scriptum est, Diliges proximum tuum sicut
teipsum, benefacitis. At si facies assumitis, 9
peccatum committitis, & redarguimini à
Lege tanquam transgressores Legis. Is enim 10
qui totam Legem servat, & in uno offendit,
totius Legis factus est reus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

19
20 ኦኅዊነ ፡ ወይኩን ፡ ኵሉ ፡ ብእሲ ፡ ፍጡነ ፡ ለሰሚዕ ፡ ወይጐንድዮ ፡ ለነቢብ፡፡=፡ እ
21 ስመ ፡ መዓቱ ፡ ለብእሲ ፡ ጽድቀ ፡ እግዚአብሔር ፡ ኢይገብር፡፡=፡ ወይእዜኒ ፡ ኅድግዎ ፡
ለኵሉ ፡ ርኵሰት ፡ ወለኵሉ ፡ እኪት ፡ ወበየውሀት ፡ ተቀበልዎ ፡ ለቃል ፡ ዘተዘርአ ፡ ዘይክል ፡
22 አድኅኖታ ፡ ለነፍስክሙ፡፡=፡ ኩኑ ፡ ገበርያነ ፡ ሕግ ፡ ወአኮ ፡ ለእጽምኦ ፡ በሕቲቱ፡፡ሐልዩ
23 ዎ ፡ አስቦ ፡ ለሊክሙ፡፡=፡ እመቦ ፡ ዘያጸምእ ፡ ለነገር ፡ ወኢይገብሮ ፡ ይመስል ፡ ብእሲ ፡
24 ዘይሬኢ ፡ ፍጥረተ ፡ ገጹ ፡ በመጽሄት፡፡=፡ ወጠይቆ ፡ ርእሶ ፡ ሖረ ፡፡ ዘከመ ፡ ለሊ ፡ ውእ
25 ቱ፡፡=፡ ወዘሰ ፡ ሐወጸ ፡ ውስተ ፡ ሕግ ፡ ፍጹም ፡ ዘየዐግዝ ፡፡ ወዘተዐገሰ ፡ ወኢኮነ ፡ ረስ
ዐ ፡ ዘሰምዐ ፡ አላ ፡ ገበሬ ፡ ግብሩ ፡ ውእቱ ፡ ብፁዕ ፡ ዝንቱ ፡ በምግባሩ፡፡=፡

Fratres nostri, etiam sit omnis homo velox ad audiendum, & tardus ad loquen- 19
dum. Nam ira hominis, justitiam Dei exequendam non curat. Et nunc etiam 20
abjicite omnem impuritatem, & omnem malitiam, & cum mansuetudine recipite 21
sermonem illum insitum, qui potest servare animas vestras. Estote factores 22
legis, & non auditores tantùm: considerate aliquandiu vosmetipsos. Si quis est 23
qui audit verbum, & non efficit illud: similis est homini qui contemplatur linea-
menta faciei suæ in speculo. Qui simul atque seipsum intuitus est, oblitus est 24
qualis nam ipse esset. Qui autem introspexerit in legem perfectam libertatis, & 25
qui perseveraverit, is non est obliviosus auditor, sed effector operis sui est, & beatus
est iste in opere suo.

Versio VULGATA LATINA.

19 Scitis, fratres mei dilectissimi. Sit autem omnis homo velox ad audiendum: tar-
20 dus autem ad loquendum, & tardus ad iram. Ira enim viri, justitiam Dei non
21 operatur. Propter quod abjicientes omnem immunditiam, & abundantiam ma-
litiæ, in mansuetudine suscipite insitum verbum, quod potest salvare animas ve-
22 stras. Estote autem factores verbi, & non auditores tantùm, fallentes vosmet-
23 ipsos. Quia si quis auditor est verbi, & non factor: hic comparabitur viro consi-
24 deranti vultum nativitatis suæ in speculo: Consideravit enim se, & abiit, &
25 statim oblitus est qualis fuerit. Qui autem perspexerit in legem perfectam liber-
tatis, & permanserit in ea, non auditor obliviosus factus, sed factor operis:
26 hic beatus in facto suo erit. Si quis autem putat se religiosum esse, non
refrænans linguam suam, sed seducens cor suum, hujus vana est religio.
27 Religio munda & immaculata apud Deum & Patrem, hæc est; Visitare
pupillos & viduas in tribulatione eorum, & immaculatum se custodire ab
hoc seculo.

CAP. II.

FRatres mei, nolite in personarum acceptione habere fidem Domini nostri Jesu 1
Christi gloriæ. Etenim si introierit in conventum vestrum vir aureum annulum ha- 2
bens in veste candida, introierit autem & pauper in sordido habitu, Et intendatis 3
in eum qui indutus est veste præclarâ, & dixeritis ei; Tu sede hîc benè: pauperi autem
dicatis; Tu sta illic: aut sede sub scabello pedum meorum: Nónne judicatis apud 4
vosmetipsos, & facti estis judices cogitationum iniquarum? Audite, fratres mei dile- 5
ctissimi, nónne Deus elegit pauperes in hoc mundo, divites in fide, & hæredes regni,
quod repromisit Deus diligentibus se? Vos autem exhonorastis pauperem. Nónne 6
divites per potentiam opprimunt vos, & ipsi retrahunt vos ad judicia? Nónne ipsi 7
blasphemant bonũ nomẽ, quod invocatũ est super vos? Si tamẽ legẽ perficitis rega- 8
lem secundùm Scripturas; Diliges proximũ tuũ sicut teipsum: benè facitis: Si autẽ 9
personas accipitis, peccatũ operamini, redarguti à lege quasi transgressores. Qui- 10
cunq; autem totam legem servaverit, offendat autem in uno, factus est omnium reus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

19 * قراءة الخميس من الجمعة الحادية والثلثين بعد العنصرة * حتى يكون يا اخوتي
20 الاحباء كل انسان سريعا في الاستماع بطيا في الكلام * بطيا في الغيظ * لان غيظ الانسان ما
21 يعمل عدل الله * فلهذا اذا طرحتم كل نجاسة وزيادة رذيلة اقبلوا بوداعة النطق الغريزي
22 القادر ان يخلص انفسكم * كونوا عاملين الناموس لا سامعين فقط مهملين انفسكم *
23 * لان من هو سموع الناموس وليس عمولا * فهذا يشابه انسانا يتامل وجه كونه في المراة *
24 * لانه قد تامل ذاته وانصرف * ونسي للحين كيف كان * فاما المطلع في شريعة الحرية
25 التامة والثابت * فهذا ما يكون سموعا ناسيا * بل يكون صانعا للعمل * هكذا سيكون
26 بعمله مغبوطا * من يظن منكم انه عابد ولا يلجم لسانه بل يخدع قلبه * فعبادة هذا باطلة *
27 * والعبادة النقية المهذبة عند الاله الاب هذه هي * تعاهد اليتامى والارامل في ضيقتهم *
وان يحفظ الانسان نفسه من عيوب العالم غير دنس * تم *

* الفصل الثاني * * قراءة الجمعة من الجمعة الحادية والثلثين *

1 * يا اخوتي لا تتخذوا امانة ربنا يسوع المسيح ولي المجد لمحاباة الوجوه * لانه ان يدخل الى
2 مجمعكم رجل خاتمه ذهب بحلة بهية * ويدخل مسكين بثوب وسخ * فتصيرون نظركم
3 الى اللابس الحلة البهية وتقولون له اجلس انت ههنا جلوسا حسنا * وتقولون للمسكين قف
4 انت هناك * او اجلس ههنا دون موطي قدمي * ولم تميزوا الامر في ذاتكم * فقد صرتم
5 قضاة الافكار الخبيثة * اسمعوا يا اخوتي الاحباء * اما قد اختار الله مساكين العالم اغنياء
6 في الامانة ووارثين الملك الذي وعد به احباءه * فانتم ان اهنتم المسكين * او ليس
7 الاغنياء يتجبرون عليكم وهم يسحبونكم الى مجالس الاحكام * وليسوا يفترون على الاسم
8 الشريف الذي دعي عليكم * فان كنتم تتممون الشريعة الملكية كما في الكتاب ان
9 تحب قريبك كما تحب نفسك فعملا حسنا تعملون * وان كنتم تحابون الوجوه فخطية تعملون *
10 اذ توبخكم الشريعة كمن يخالفها * لان من يحفظ الشريعة كلها ويزل في واحدة من فرايضها *
فقد صار تحت جريمة مخالفتها كلها *

Lectio feriæ quintæ hebdomadis
trigesimæ primæ post Pente-
costen.

Ut sit, O fratres mei dilecti, quilibet ho- 19
mo velox ad audiendum, tardus ad lo-
quendum, tardus ad iram. Hominis 20
enim ira, non exequitur justitiam Dei.
Quapropter abjicientes omnem sordem 21
& excrementum abominationis, suscipite
cum mansuetudine insitam à natura ra-
tiocinationem, quæ potest servare ani-
mas vestras. Estote factores Legis, non 22
auditores tantùm, negligentes animas
vestras. Nam quisquis est auditor Legis 23
tantùm, & non factor, is similis est ho-
mini contemplanti vultum substantiæ
suæ in speculo. Contemplatus enim se- 24
ipsum, abiit, & statim oblitus est qualis
esset. At verò qui inspicit in Legem 25
libertatis perfectam, & persistit: is non
erit auditor obliviosus, sed operis effe-
ctor: atque ita erit in opere suo bea-
tus. Quicunque inter vos arbitratur se 26
esse religiosum, nec frænat linguam su-
am, sed fallit cor suum, hujus religio
vana est. Sed religio pura & sancta 27
apud Deum Patrem, hæc est, Visitare
pupillos & viduas in angustia eorum:
& ut servet homo semetipsum à seculi
vitiis immaculatum. Finis.

CAP. II.

Lectio feriæ sextæ hebdomadis tri-
gesimæ primæ.

O Fratres mei, ne sumatis fidem Do- 1
mini nostri Jesu Christi principis gloriæ,
ad assentationem vultuum. Nam si in- 2
grediatur in cœtum vestrum vir au-
reum habens annulum, stolâ splendidâ;
ingrediatur etiam pauper veste sordidâ:
Convertatisq; aspectum vestrum ad indu- 3
tum stolâ splendidâ, & dicatis ei; Sede tu
hic sessione honesta: & dicatis pauperi;
Tu sta illic, aut sede hic subter scabellum
pedum meorum: Neque perpendatis ne- 4
gotium apud vosmetipsos facti estis ju-
dices cogitationum reprobarum. Audite 5
O fratres mei dilecti, nónne Deus elegit
pauperes mundi, divites in fide, & hæ-
redes regni quod pollicitus est dilectis
suis? At vos despexistis pauperem. 6
Nónne divites prævalent vobis, & ipsi
trahunt vos ad tribunalia judiciorum?
Nónne blasphemant nomen præclarum 7
quod vocatum est super vos? Quòd si 8
legem regiam perficitis, prout est in
Scriptura, Diliges proximum tuum ut
diligis teipsum, opus quidem bonum fa-
citis: Sin autem vultibus assentamini, 9
peccatum quidem committitis, arguente
vos Lege tanquam sibi refragantes. Qui 10
enim totam Legem servaverit, & in uno
ex mandatis ejus deliquerit, sit obnoxius
prævaricationi totius.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

26 ወእመቦ ፡ ዘይትሔረም ፡ ወኢያለጕሞ ፡ ለልሳኑ ፡ ውእቱ ፡ ወአስሐቶ ፡ ለልቡ ፡ ለዝ ፡ ከማ
27 ሁ ፡ ከንቶ ፡ ሕርመቱ፡፡=፡ ወሕርመትሰ ፡ ንጽሕት ፡ ይእቲ ፡ እንተ ፡ እምኀበ ፡ እግዚአብ
ሔር ፡ አብ ፡፡ ዘቲ ፡ ይእቲ ፡ ከመ ፡ ትዕቀቡ ፡ እጓለ ፡ ማውታ ፡ ወእቤራት ፡ በተጽናስሙ ፡ ወ
ትዕቀብ ፡ ርእሰከ ፡ እምነ ፡ እመዓለም ፡ ዘአንበለ ፡ ሕብቀቁ፡፡=፡
1 β ኦኅዊነ ፡ ኢትኩን ፡ ለገጸ ፡ ሰብእ ፡ ሃይማኖትክሙ ፡ እንተ ፡ በእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክር
2 ስቶስ ፡ ዘሎቱ ፡ ስብሐት፡፡=፡ ከመ ፡ እመ ፡ ቦአ ፡ ውሳተ ፡ ማሕበርክሙ ፡ ብእሲ ፡ ዘሕል
3 ቀተ ፡ ወርቅ ፡ ወበአልባሰ ፡ ክቡር ፡፡ ወቦአ ፡ ነዳይ ፡ በአልባስ ፡ ርሱሕ፡፡=፡ ወትኔጽርዎ ፡
ለዘይለብስ ፡ ንጹሐ ፡ ወትብልዎ ፡ ንበር ፡ አንተሰ ፡ ውስተ ፡ ምክናይ ፡ ወለነዳይሰ ፡ ትብልዎ ፡
4 ቁም ፡ አንተሰ ፡ ከሐከ ፡ ወእመአኮ ፡ ንበር ፡ ዝየ ፡ ታሕተ ፡ መከይደ ፡ እገሪየ፡፡=፡ አኮኑ ፡
5 እንከ ፡ አድሎክሙ ፡ ለሊክሙ ፡ ወኮንክሙ ፡ መደልዋነ ፡ ለሕሊና ፡ እኩይ፡፡=፡ ስምዑ ፡ አ
ኃዊነ ፡ ፍቁራን ፡ አኮኑ ፡ እግዚአብሔር ፡ ኀረዮሙ ፡ ለነዳያነ ፡ ዓለም ፡ ወአብዕልቶሙ ፡ ከ
መ ፡ በሃይማኖቶሙ ፡ ይወርስዋ ፡ ለመንግሥተ ፡ ሰማያት፡፡ እንተ ፡ አሰፈወሙ ፡ ለአለ ፡ ያፈቅ
6 ርዎ፡፡=፡ ወአንትሙሰ ፡ አስተሐቀርክምዎ ፡ ለነዳይ ፡፡ አኮኑ ፡ እሙንቱ ፡ አብዕልት ፡ አለ ፡
7 ይትኤገሉክሙ ፡ ወይስሕቡክሙ ፡ ውስተ ፡ ተስናናት፡፡=፡ ወእሙንቱ ፡ ይጸርፉ ፡ ለዐቢ ፡ ስ
8 ሙ፡፡ ዓቢይ ፡ ዘተሰምየ ፡ ላዕሌክሙ፡፡=፡ ወእመሰ ፡ ትፌጽሙ ፡ ሕገ ፡ መንግሥተ ፡ ትፌጽ
ሙ፡፡ በከመ ፡ ይብል ፡ መጽሐፍ ፡ አፍቅር ፡ ቢጸከ ፡ ከመ ፡ ነፍስከ ፡ እንዘ ፡ ሠናየ ፡ ትገ
9 ብሩ፡፡=፡ ወእመሰ ፡ ገጸ ፡ ትነሥኡ ፡ ኃጢአተ ፡ ትገብሩ ፡ ወይዘለፈክሙ ፡ ሕግ ፡ ከመ ፡
10 ከሐዲ፡፡=፡ ወዘሰ ፡ ይገብሮ ፡ ለኵሉ ፡ ሕግ ፡ ወይስሕት ፡ በአሐቲ ፡ ኮነ ፡ መአብሰ ፡
ብኵሉ፡፡=፡

Et si quis est qui se Deo devovet, & non refrænat linguam suam, iste est qui sedu- 26
cit suum cor, & cujus itidem vana est religio. Religio autem illa munda quæ 27
coram Deo Patre, hæc est; Ut custodiatis pupillos & viduas in necessitate ipso-
rum, custodias quoque teipsum à mundo immaculatum.

CAP. II.

FRatres nostri, ne sit ad faciem hominis fides vestra quæ est in Domino nostro Je- 1
su Christo, cui sit gloria. Nam si ingrediatur in cœtum vestrum vir habens an- 2
nulum aureum, cúmque veste pretiosa, & ingrediatur pauper in veste sordida;
Et respexeritis in eum qui indutus est splendidâ, & dixeritis ei; Tu quidem sede 3
benè: pauperi verò dixeritis; Tu sta illic: sin minùs, Sede hic sub scabello
pedum meorum. Annon igitur vobismet ipsis placere studuistis, & facti estis 4
hypocritæ malarum cogitationum? Audite fratres nostri dilecti, nónne Deus 5
elegit pauperes hujus mundi, at divites etiam in fide sua, ut hæredes essent
regni cœlestis, quod promisit iis qui diligunt eum? Vos autem despectui habu- 6
istis pauperem. Nónne hi divites sunt, qui opprimunt vos, attrahúntque vos
ad tribunalia? Et ipsi sunt qui blasphemant nomen grande, à quo estis cogno- 7
minati. Et si adimpletis legem, regnum perficitis, sicut dicit Scriptura; Di- 8
liges proximum tuum sicut animam tuam, utique benè facitis. Sin autem fa- 9
ciem accipitis, peccatum perpetratis, & redarguet vos lex tanquam trans-
gressores. Quicunque autem præstiterit totam legem, & erret in uno, factus 10
est omnium reus.

ἘΠΙΣΤΟΛΗ ἸΑΚΩΒΟΥ. ΚΕΦ. Γ'. Δ'. Ε'.

Ille enim *dicens*; Non mœchaberis, dixit &; Non occides. Si *autem* non mœchaberis,
11 Ὁ γὰρ εἰπών, Μὴ μοιχεύσῃς, εἶπε καί, Μὴ φονεύσῃς. εἰ δὲ οὐ μοιχεύσεις,
occides autem, factus es tranſgreſſor legis. Sic loquimini, & ſic facite, ſicut
12 φονεύσεις δέ, γέγονας παραβάτης νόμου. Οὕτω λαλεῖτε, καὶ οὕτω ποιεῖτε, ὡς
per legem libertatis *futuri* judicari. *Nam* judicium ſine miſericordia non
13 διὰ νόμου ἐλευθερίας μέλλοντες κρίνεσθαι. Ἡ γὰρ κρίσις (λ) ἀνίλεως τῷ μὴ
facienti miſericordiam: *& contra gloriatur* miſericordia judicium. Quid *illud utile*,
14 ποιήσαντι ἔλεος· (μ) καὶ κατακαυχᾶται ἔλεος κρίσεως. Τί τὸ ὄφελος, Δ'
fratres mei, ſi fidem dicat quis habere, opera autem non habeat? *non poteſt* fides
ἀδελφοί μου, ἐὰν πίστιν (ν) λέγῃ τις ἔχειν, ἔργα δὲ μὴ ἔχῃ; μὴ δύναται ἡ πίστις
ſalvare eum? Si autem frater *aut* ſoror nudi ſint, & *deſtituti fuerint*
15 σῶσαι αὐτόν; Ἐὰν δὲ ἀδελφὸς ἢ ἀδελφὴ γυμνοὶ ὑπάρχωσι, (ξ) καὶ λειπόμενοι ὦσι
quotidiano victu: Dicat autem aliquis illis ex vobis; Ite in pace, cale-
16 τῆς ἐφημέρου τροφῆς· (ο) Εἴπῃ δέ τις αὐτοῖς ἐξ ὑμῶν, Ὑπάγετε ἐν εἰρήνῃ, θερ-
facimini, & ſaturamini: non dederitis autem eis *ea quæ* neceſſaria corporis, quid
μαίνεσθε, καὶ χορτάζεσθε· μὴ δῶτε δὲ αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια τοῦ σώματος, τί
illud utile? Sic & fides, ſi non opera habeat, mortua eſt *ſecundùm*
17 τὸ ὄφελος; (π) Οὕτω καὶ ἡ πίστις, ἐὰν μὴ (ρ) ἔργα ἔχῃ, νεκρά ἐστι καθ'
ſeipſam. Sed dicet quis, Tu fidem habes, & ego opera habeo: Oſtende mihi
18 ἑαυτήν. (σ) Ἀλλ' ἐρεῖ τις, Σὺ πίστιν ἔχεις, κἀγὼ ἔργα ἔχω· δεῖξόν μοι
fidem tuam *ex* operibus *tuis*, & ego oſtendam tibi ex operibus *meis* fidem meam.
τὴν πίστιν σου (τ) ἐκ τῶν ἔργων σου, κἀγὼ δείξω σοι ἐκ τῶν ἔργων μου τὴν πίστιν μου.
Tu credis, quoniam Deus unus eſt: *pulchrè* facis: & dæmones credunt, &
19 Σὺ πιστεύεις, ὅτι (υ) ὁ Θεὸς εἷς ἐστι· καλῶς ποιεῖς· καὶ τὰ δαιμόνια πιστεύουσι, καὶ
contremiſcunt. Vis autem ſcire, ô homo inanis, quoniam fides ſine operibus
20 φρίσσουσι. Θέλεις δὲ γνῶναι, ὦ ἄνθρωπε κενέ, ὅτι ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων
mortua eſt? Abraham pater noſter nónne ex operibus juſtificatus eſt, offerens Iſaac
21 νεκρά ἐστιν; Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ἡμῶν οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἀνενέγκας Ἰσαὰκ

filium ſuum ſuper altare? Vides quoniam fides cooperabatur operibus illius,
τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον; Βλέπεις ὅτι ἡ πίστις συνήργει τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, 22
& ex operibus fides conſummata eſt? Et ſuppleta eſt Scriptura dicens; Credidit *autem*
καὶ ἐκ τῶν ἔργων ἡ πίστις ἐτελειώθη; Καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα, Ἐπίστευσε δὲ 23
Abraham Deo, & reputatum eſt illi ad juſtitiam, & amicus Dei appellat⁹ eſt.
Ἀβραὰμ τῷ Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην, καὶ φίλος Θεοῦ ἐκλήθη.
Videtis *igitur*, quoniam ex operibus juſtificatur homo, & non ex fide tantum?
(φ) Ὁρᾶτε τοίνυν, ὅτι ἐξ ἔργων δικαιοῦται ἄνθρωπος, καὶ οὐκ ἐκ πίστεως μόνον; 24
Similiter *autem* & Raab meretrix, nónne ex operibus juſtificata eſt, ſuſcipiens nun-
Ὁμοίως δὲ καὶ Ῥαὰβ ἡ πόρνη, οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ὑποδεξαμένη τοὺς ἀγ- 25
tios, & aliâ viâ ejiciens? Sicut enim corpus ſine ſpiritu mortuum
γέλους, καὶ ἑτέρᾳ ὁδῷ ἐκβαλοῦσα; Ὥσπερ γὰρ τὸ σῶμα χωρὶς πνεύματος νεκρόν 26
eſt, ita & fides ſine operibus mortua eſt.
ἐστιν, (χ) οὕτω καὶ ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρά ἐστι.

CAP. III. γ'.

Ne *multi* magiſtri *ſitis*, fratres mei, ſcientes quoniã majus judicium *capiemus*.
E' ΜΗ πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε, ἀδελφοί μου, εἰδότες ὅτι μεῖζον κρῖμα ληψόμεθα. 1
Multa enim offendimus omnes. Si quis in verbo non offendit, hic perfectus vir,
Πολλὰ γὰρ πταίομεν ἅπαντες. εἴ τις ἐν λόγῳ οὐ πταίει, οὗτος τέλειος ἀνήρ, 2
potens fræno circumducere & totum corpus. *Ecce* equis fræna in
δυνατὸς χαλιναγωγῆσαι καὶ ὅλον τὸ σῶμα. (α) Ἰδοὺ τῶν ἵππων τοὺς χαλινοὺς (β) εἰς 3
ora mittimus ad *obediendum ipſos* nobis, *etiam* omne corpus illorum
τὰ στόματα βάλλομεν πρὸς τὸ πείθεσθαι (γ) αὐτοὺς ἡμῖν, καὶ ὅλον τὸ σῶμα (δ) αὐτῶν
circum *agimus*. Ecce & naves *tantæ exiſtentes*, & à validis ventis *impulſæ*,
μετάγομεν. Ἰδοὺ καὶ τὰ πλοῖα τηλικαῦτα ὄντα, καὶ ὑπὸ σκληρῶν ἀνέμων ἐλαυνόμενα, 4
circumferuntur à modico gubernaculo, ubi impetus dirigentis voluerit.
μετάγεται ὑπὸ ἐλαχίστου πηδαλίου, ὅπου ἂν ἡ ὁρμὴ τοῦ εὐθύνοντος βούληται.

MS.A. (ι) εἴπας, (κ) ἐγένου ἀποστάτης νόμου. Οὕτως λαλεῖτε, καὶ οὕτως (λ) ἀνέλεος (μ) κατακαυχάσθω δὲ ἔλεος (ν) τις λέγῃ ἔχειν, (ξ) ἢ (ο) Καὶ εἴπῃ τις (π) Οὕτως (ρ) ἔχῃ ἔργα, (σ) Ἀλλά (τ) χωρὶς τῶν ἔργων, κἀγὼ (υ) εἷς ἐστιν ὁ Θεός· (φ) Ὁρᾶτε, ὅτι (χ) οὕτως Κεφ. γ'. MS.A. (α) Εἰ δὲ (β) εἰς τὸ στόμα (γ) ἡμῖν αὐτούς, (δ) μετάγομεν αὐτῶν.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]

Qui enim dixit; Non mœchaberis, ipſe 11 dixit; Non occides. Quòd ſi non mœchus es, ſed homicîda, factus es tranſgreſſor legis. Sic loquamini, & ſic faciatis, ut qui 12 per legem libertatis judicandi eſtis. Judi- 13 cium enim abſque miſericordia fiet in eum, qui non præſtiterit miſericordiam. Exaltabimini per miſericordiam ſuper judicium.

Dominicâ XI. poſt Pentecoſten. 3.

Quæ utilitas fratres mei, ſi quis dixerit; 14 Habeo fidem, opera verò non habeat? Nunquid poterit ejus fides ipſum ſervare? Quòd ſi frater aut ſoror nudi fuerint, & in- 15 digeant victu quotidiano: Et dicat illis 16 aliquis ex vobis; Abite cum pace, caleſcite, & ſaturamini: nec dederitis illis quæ ſunt neceſſaria corpori, quæ erit utilitas? Ita & ſola fides abſque operibus mortua eſt. 17 Sed dicet aliquis; Tu fidem habes, & ego 18 habeo opera: oſtende mihi fidem tuam abſque operibus, & ego oſtendam tib fidem meam ex operibus meis. Credis unum eſſe 19 Deum, benè facis: etiam dæmonia credunt & contremiſcunt. Vis autem ſcire ô homo 20 debilis, quòd fides abſque operibus mortua eſt? Pater noſter Abraham nónne ex ope- 21 ribus juſtificatus eſt, quòd obtulerit Iſahac filium ſuum ſuper altare? Vides fidem illius adjumento fuiſſe ipſius operibus, atque 22 ex operibus fidem ejus perfectam fuiſſe. Et 23 impleta eſt Scriptura, quæ dicit; Credidit Abraham Deo, & annumeratum eſt illi ad juſtitiam, & amicus Dei vocatus eſt. Vi- 24 des quòd ex operibus juſtificatur homo, & non ex fide tantúm? Sic etiam Rahab 25 meretrix, nónne ex operibus juſtificata eſt, quòd exceperit exploratores, & per viam aliam emiſerit eos? Quemadmodum cor- 26 pus abſque ſpiritu mortuum eſt, ita & fides abſque operibus eſt mortua.

CAP. III.

Dominicâ III. poſt Epiphaniam. 4.

NE multi doctores ſint inter vos, fratres 1 mei, ſed ſcitote nos majori judicio eſſe obnoxios. In multis enim labimur omnes. 2 Quiſquis in ſermone non labitur, hic eſt vir perfectus, qui poteſt ſubjicere & totum corpus ſuum. Ecce enim fræna in os equo- 3 rum injicimus, ut ſubjiciantur nobis, & totum corpus eorum circumagimus. Quin 4 & naves validæ quum aguntur ventis vehementioribus, à minimo ligno trahuntur, quocunque tendit voluntas gubernatoris.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]

Nam qui dicit; Ne adulterium committas, dixit etiam; Ne occidas: quòd ſi 11 *commiſeris adulterium, & occideris tantùm, factus es tranſgreſſor legis. Ita lo-* 12 *quimini, & ita facite, tanquam ii qui per legem libertatis judicandi eſtis. Quia* 13 *in judicio quidem abſque miſericordia ille erit, qui non præſtiterit miſericordiam: & gloriabitur tantùm ille in die judicii qui fecit miſericordiam. Quid* 14 *proderit fratres noſtri, ſi quis ſit qui dicat, Fidem ego habeo, opera verò bona* 15 *non habeo? Nunquid poterit fides ejus ſervare ipſum? Si autem ſit ex fratribus noſtris, aut ex ſororibus noſtris, qui nudi fuerint aut deſtituti victu ſuo quotidia-* 16 *no: Et ſi eſt, qui dicat ex vobis; Abite in pace, calefacite vos, & ſaturamini: non tamen dederitis iis, quæ neceſſaria ſunt ad inopiam ſuam, quid proderit iis?*

Verſio VULGATA LATINA.

11 Qui enim dixit; Non mœchaberis, dixit &; Non occides. Quòd ſi non mœcha- 12 beris, occides autem, factus es tranſgreſſor legis. Sic loquimini, & ſic facite, ſic- 13 ut per legem libertatis incipientes judicari. Judicium enim ſine miſericordia illi, qui non fecit miſericordiam: ſuperexaltat autem miſericordia judicium. 14 Quid proderit, fratres mei, ſi fidem quis dicat ſe habere, opera autem non habe- 15 at? Numquid poterit fides ſalvare eum? Si autem frater & ſoror nudi ſint, & 16 indigeant victu quotidiano, Dicat autem aliquis ex vobis illis; Ite in pace, calefacimini & ſaturamini: non dederitis autem eis, quæ neceſſaria ſunt corpori, 17 quid proderit? Sic & fides, ſi non habeat opera, mortua eſt in ſemetipſa. Sed 18 dicet quis; Tu fidem habes, & ego opera habeo: oſtende mihi fidem tuam ſine 19 operibus: & ego oſtendam tibi ex operibus fidem meam. Tu credis quoni- 20 am unus eſt Deus: Benè facis: & dæmones credunt, & contremiſcunt. Vis au- 21 tem ſcire, ô homo inanis, quoniam fides ſine operibus mortua eſt? Abraham pater noſter, nónne ex operibus juſtificatus eſt, offerens Iſaac filium ſuum ſuper altare? Vides quoniam fides cooperabatur operibus illius: & ex operibus fides 22 conſummata eſt? Et ſuppleta eſt Scriptura, dicens; Credidit Abraham Deo, & 23 reputatum eſt illi ad juſtitiam, & amicus Dei appellatus eſt. Videtis quoniam ex 24 operibus juſtificatur homo, & non ex fide tantúm? Similiter & Rahab meretrix, 25 nónne ex operibus juſtificata eſt, ſuſcipiens nuntios, & aliâ viâ ejiciens? Sicut 26 enim corpus ſine ſpiritu mortuum eſt, ita & fides ſine operibus mortua eſt.

CAP. III.

NOlite plures magiſtri fieri, fratres mei, ſcientes quoniam majus judicium ſumi- 1 tis. In multis enim offendimus omnes. Si quis in verbo non offendit: hic per- 2 fectus eſt vir: poteſt etiam fræno circumducere totum corpus. Si autem equis 3 fræna in ora mittimus ad conſentiendum nobis, & omne corpus illorum circumferimus. Ecce & naves, cùm magnæ ſint, & à ventis validis minentur, circumfe- 4 runtur à modico gubernaculo ubi impetus dirigentis voluerit.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]

Nam qui dixit; Non occides, dixit; Non 11 *fornicaberis Quare ſi non fueris mœchatus, occideris autem, factus es refractarius Legis. Ita loquamini, & ita faci-* 12 *atis, ut qui per Legem libertatis judicandi ſitis. Nam damnatio in qua non* 13 *eſt miſericordia, erit in eum qui non præſtiterit miſericordiam: miſericordia autem gloriabitur de ultione.* Finis.

14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]

Lectio feriæ ſecundæ hebdomadis trigeſimæ ſecundæ.

Quæ utilitas O fratres mei, ut dicat 14 *aliquis habere ſe fidem, opera verò non habeat? num ſua fides poterit eum ſervare? Si frater aut ſoror nudi fuerint,* 15 *aut quotidiano victu egentes: Et dicat* 16 *eis aliquis veſtrûm, Ite cum pace, caleſcite, & ſaturamini: non tamen dederitis eis quod opus eſt corpori eorum: quænam inde utilitas? Ita fides, niſi ad-* 17 *ſint opera, mortua eſt per ſeipſa. Quin-* 18 *imò dicet aliquis, Tu fidem habes, & ego opera habeo: oſtende mihi ex operib⁹ tuis fidem tuã, et ego oſtendã tibi ex operibus meis fidem meam. Credis tu Deum unum* 19 *eſſe? bene facis: dæmones etiam credunt ita, & expaveſcunt. Heus homo inanis,* 20 *vis ſcire quòd fides abſque operibus mortua ſit? Abraham patrem noſtrum* 21 *nonne opera ſua juſtificârunt, quum obtulit filium ſuum Iſhac ſuper altare? Videſnè quòd fides ipſius juverit opera* 22 *ejus, & fidem illius perfecerint opera ipſius? Et expleta eſt Scriptura dicens;* 23 *Credidit Abraham Deo, & annumeratum eſt illud ipſi ad juſtitiam, & vocatus eſt amicus Dei. Videtiſne igitur quòd* 24 *homo ex operibus juſtificetur, non ex fide tantùm? Ita & Rahab ſcortatricem,* 25 *nonne opera ſua juſtificârunt, quum excepit nuntios, & aliâ viâ emiſit? Nam* 26 *quemadmodum corpus abſque ſpiritu mortuum eſt, ita & fides abſque operibus mortua eſt.* Finis.

ٱلْفَصْلُ ٱلثَّالِثُ

CAP. III.

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis trigeſimæ ſecundæ.

O *Fratres mei, ne ſitis multi magi-* 1 *ſtri, ſcientes quòd graviſſimum conſequemur judicium. Omnes enim mul-* 2 *tùm delinquimus: qui autem non labitur in verbo, is eſt vir perfectus, potens frænare totum corpus ſuum. Quod* 3 *ſi fræna immittimus in ora equorum, ut ſubjecti obediant nobis, totumque corpus eorum abducant: Et ecce naves,* 4 *quantumvis magnæ molis, rapidiſſimis ventis propulſatas, ligni fruſtum vile flectit quòcunque voluerit pertinacia directoris atque gubernatoris:*

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]

Ita etiam eſt fides, ſi abſque bonis operibus eſt, mortua eſt ipſamet. Quòd ſi 17 *eſt qui tibi dicat; Tu habes fidem, & ego opus bonum habeo: oſtende mihi igitur* 18 *fidem tuam abſque operibus tuis, & ego etiam ex operibus meis fidem meam* oſtendam. *Tu quidem credis quòd unus Deus eſt: rectè facis: dæmonia* quoque 19 *credunt, & contremiſcunt. Viſne igitur ſcire ô homo ſtulte, quòd fides quæ eſt* 20 *ſine operibus, mortua eſt ipſamet? Abraham pater noſter, nónne in operibus* 21 *juſtitiæ obtulit Iſaacum filium ſuum ſuper altare? Vidéſne quòd fides ejus ipſum* 22 *adjuverit, Et ex operibus ejus plena & perfecta fuit fides ejus. Atque impletum* 23 *eſt quod dicit Scriptura; Credidit Abrahamus in Deum, & imputatum eſt ei* ad *juſtitiam ejus, & amicus Dei vocatus eſt Vidéſne igitur quòd per opera juſtifica-* 24 *tur homo, & non per fidem tantùm? Similiter etiam Raab meretrix per opera ſua* 25 *juſtificata eſt, quum accepiſſet exploratores, & aliâ viâ eos emiſiſſet. Quemadmodũ* 26 *corpus quod ſine anima eſt, mortuum eſt; ita et fides quæ eſt ſine bono opere, mortua eſt.*

CAP. III.

E*T ne ſimus multi magiſtri, fratres noſtri, ſcientes quòd propter hoc gravius ju-* 1 *dicium accepturi ſumus. Nam multùm erramus nos omnes: & quicunque non* 2 *errat in ſermone ejus, perfectus eſt: & is poteſt injicere frænum toti corpori ſuo. Et etiam equis frænum iis in corpora ſua injicimus, ad conſentiendum nobis, &* 3 *totum corpus eorum circumagimus. Et ecce naves etiam, quantis progreſſibus* 4 *earum à valido vento circumvertuntur & agitantur, quas circumagit navarchus exiguâ quantitate* ligni, *& adducit in portum, ad portum quem voluerit.*

ἘΠΙΣΤΟΛΗ ἸΑΚΩΒΟΥ. ΚΕΦ. Γ'.

Ita & lingua parvum membrum est, & magna gloriatur. Ecce exiguus ignis
5 (ε) Οὕτω καὶ ἡ γλῶσσα μικρὸν μέλος ἐστὶ, καὶ μεγαλαυχεῖ. Ἰδοὺ (ζ) ὀλίγον πῦρ
quantam materiam incendit. Et lingua ignis, mundus iniquitatis: ita
6 ἡλίκην ὕλην ἀνάπτει. Καὶ ἡ γλῶσσα πῦρ, ὁ κόσμος τῆς (η) ἀδικίας· οὕτως
lingua constituitur in membris nostris, maculans totum corpus, & inflammans
ἡ γλῶσσα καθίσταται ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, ἡ σπιλοῦσα ὅλον τὸ σῶμα, καὶ φλογίζουσα
rotam nativitatis, & inflammata à gehenna. Omnis enim natura
7 τὸν τροχὸν τῆς γενέσεως, καὶ φλογιζομένη ὑπὸ τῆς γεέννης. Πᾶσα γὰρ φύσις
bestiarúmque & volucrum, serpentiúmque & marinorum, domatur, & domita est
θηρίων τε καὶ πετεινῶν, (θ) ἑρπετῶν τε καὶ ἐναλίων, δαμάζεται, καὶ δεδάμασται
naturâ humanâ. At linguam nullus potest hominum domare:
8 τῇ φύσει τῇ ἀνθρωπίνῃ. Τὴν δὲ γλῶσσαν οὐδεὶς δύναται (ι) ἀνθρώπων δαμάσαι·
incoercibile malum, plena veneno mortifero. In ipsa benedicimus Deum
9 ἀκατάσχετον κακὸν, μεστὴ ἰοῦ θανατηφόρου. Ἐν αὐτῇ εὐλογοῦμεν (κ) τὸν Θεὸν
& Patrem: & in ipsa maledicimus homines illos ad similitudinem Dei
καὶ πατέρα· καὶ ἐν αὐτῇ καταρώμεθα τοὺς ἀνθρώπους τοὺς καθ᾽ ὁμοίωσιν Θεοῦ
factos. Ex ipso ore procedit benedictio, & maledictio. Non
10 (λ) γεγονότας. Ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος ἐξέρχεται εὐλογία, καὶ κατάρα. Οὐ
oportet, fratres mei, hæc ita fieri. Numquid fons de eodem
11 χρὴ, ἀδελφοί μου, ταῦτα (μ) οὕτω γίνεσθαι. Μήτι ἡ πηγὴ ἐκ τῆς αὐτῆς
foramine emanat dulce, & amarum? Numquid potest, fratres mei, ficus oleas
12 ὀπῆς βρύει τὸ γλυκὺ, καὶ τὸ πικρόν; Μὴ δύναται, ἀδελφοί μου, συκῆ ἐλαίας
facere, aut vitis ficus? sic nullus fons salsam & dulcem facere
ποιῆσαι, ἢ ἄμπελος (ν) σῦκα; οὕτως οὐδεμία πηγὴ ἁλυκὸν καὶ γλυκὺ ποιῆσαι
aquam. Quis sapiens, & peritus in vobis? ostendat ex pulchra conversatione
13 ὕδωρ. Τίς σοφὸς, καὶ ἐπιστήμων ἐν ὑμῖν; δειξάτω ἐκ τῆς καλῆς ἀναστροφῆς
opera sua in mansuetudine sapientiæ. Si autem zelum amarum habetis & contentionem
14 τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πραΰτητι σοφίας. (ξ) Εἰ δὲ ζῆλον πικρὸν ἔχετε καὶ ἐριθείαν
in corde vestro, ne gloriamini & mentimini adversùs veritatem.
ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, μὴ (ο) κατακαυχᾶσθε καὶ ψεύδεσθε κατὰ τῆς ἀληθείας.

Non est ista sapientia desursùm descendens: sed terrena, animalis, demoniaca.
Οὐκ ἔστιν αὕτη ἡ σοφία ἄνωθεν κατερχομένη· ἀλλ᾽ ἐπίγειος, ψυχικὴ, δαιμονιώδης. 15
Ubi enim zelus & irritatio, illic tumultatio, & omnis prava
Ὅπου γὰρ ζῆλος καὶ ἐριθεία, ἐκεῖ (π) ἀκαταστασία, καὶ πᾶν φαῦλον 16
actio. Illa autem supernè sapientia, primùm quidem pudica est: deindè pacifica,
πρᾶγμα. Ἡ δὲ ἄνωθεν σοφία, πρῶτον μὲν ἁγνή ἐστιν· ἔπειτα εἰρηνικὴ, 17
modesta, benè suadibilis, plena misericordiâ, & fructibus bonis, non dijudicans, &
ἐπιεικὴς, εὐπειθὴς, μεστὴ ἐλέους, καὶ καρπῶν ἀγαθῶν, ἀδιάκριτος, (ρ) καὶ
non simulata. Fructus autem justitiæ, in pace seminatur facientibus
ἀνυπόκριτος. Καρπὸς δὲ (σ) τῆς δικαιοσύνης, ἐν εἰρήνῃ σπείρεται τοῖς ποιοῦσιν 18
pacem.
εἰρήνην.

CAP. IV. δ'.

Undè bella & pugnæ in vobis? Non hinc, ex voluptatibus vestris
Πόθεν (α) πόλεμοι καὶ μάχαι ἐν ὑμῖν; οὐκ ἐντεῦθεν, ἐκ τῶν ἡδονῶν ὑμῶν 1
militantibus in membris vestris? Concupiscitis, & non habetis: occiditis
τῶν στρατευομένων ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν; Ἐπιθυμεῖτε, καὶ οὐκ ἔχετε· φονεύετε 2
& zelatis, & non potestis adipisci: litigatis & belligeratis: non habetis autem,
καὶ ζηλοῦτε, καὶ οὐ δύνασθε ἐπιτυχεῖν· μάχεσθε καὶ πολεμεῖτε· οὐκ (β) ἔχετε δὲ,
propter non petere vos. Petitis, & non accipitis, eò quòd malè petitis:
διὰ τὸ μὴ αἰτεῖσθαι ὑμᾶς. Αἰτεῖτε, καὶ οὐ λαμβάνετε, διότι κακῶς αἰτεῖσθε· 3
ut in voluptatibus vestris insumatis. Adulteri & adulteræ, nescitis
ἵνα ἐν ταῖς ἡδοναῖς ὑμῶν (γ) δαπανήσητε. Μοιχοὶ καὶ μοιχαλίδες, οὐκ οἴδατε 4
quia amicitia mundi, inimicitia Dei est? Quicunque ergò voluerit amicus esse
ὅτι ἡ φιλία τοῦ κόσμου, ἔχθρα τοῦ Θεοῦ ἐστιν; ὃς ἂν οὖν βουληθῇ φίλος εἶναι
mundi, inimicus Dei constituitur. An putatis quia inaniter Scriptura dicit;
τοῦ κόσμου, ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ καθίσταται. Ἢ δοκεῖτε ὅτι κενῶς ἡ γραφὴ λέγει, 5
Ad invidiam concupiscit spiritus qui habitat in nobis?
Πρὸς φθόνον ἐπιποθεῖ τὸ πνεῦμα ὃ (δ) κατῴκησεν ἐν ἡμῖν;

MS. A. (ε) Ὡσαύτως (ζ) ἡλίκον πῦρ (η) ἀδικίας· ἡ γλῶσσα (θ) ἑρπετῶν καὶ (ι) δαμάσαι ἀνθρώπων· ἀκατάστατον (κ) τὸν Κύριον, (λ) γεγενημένους. (μ) οὕτως (ν) σῦκα· οὔτε ἁλυκὸν γλυκὺ ποιῆσαι ὕδωρ. (ξ) Εἰ δὲ ἄρα ζῆλον (ο) καυχᾶσθε (π) καὶ ἀκαταστασία, (ρ) ἀνυπόκριτος. (σ) δικαιοσύνης, ΚΕΦ. δ'. MS. A. (α) πόλεμοι ἐν ὑμῖν, καὶ πόθεν μάχαι; οὐκ (β) ἔχετε, διὰ (γ) δαπανήσητε. Μοιχαλίδες, οὐκ (δ) κατῴκισεν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

5 ܗܟܢܐ ܐܦ ܠܫܢܐ. ܗܕܡܐ ܗܘ ܙܥܘܪܐ ܘܡܫܬܒܗܪ. ܐܦ ܢܘܪܐ ܙܥܘܪܬܐ ܚܘܪܫܐ ܣܓܝܐܐ ܡܘܩܕܐ. *
6 ܘܠܫܢܐ ܢܘܪܐ ܗܘ. ܘܥܠܡܐ ܕܚܛܝܬܐ ܐܝܟ ܚܘܪܫܐ ܗܘ. ܘܗܘ ܠܫܢܐ ܟܕ ܐܝܬܘܗܝ ܒܝܢܬ ܗܕܡܝܢ. *
ܡܟܬܡ ܠܗ ܠܟܠܗ ܦܓܪܢ. ܘܡܘܩܕ ܠܫܘܪܒܬ ܓܘܢܣܢ ܕܪܗܛܢ ܐܝܟ ܓܝܓܠܐ. ܘܝܩܕ ܐܦ
7 ܗܘ ܒܢܘܪܐ. * ܟܠܗܘܢ ܓܝܪ ܟܝܢܐ ܕܚܝܘܬܐ ܘܕܦܪܚܬܐ. ܘܕܪܚܫܐ ܕܝܡܐ ܘܕܝܒܫܐ. ܡܫܬܥܒܕܝܢ
8 ܠܟܝܢܐ ܕܒܪܢܫܐ. * ܠܫܢܐ ܕܝܢ ܐܢܫ ܠܐ ܡܫܟܚ ܠܡܫܥܒܕܘܬܗ. ܒܝܫܬܐ ܗܝ ܕܠܐ ܡܬܟܠܝܐ.
9 ܡܠܝܐ ܗܝ ܣܡܐ ܕܡܘܬܐ. * ܒܗ ܓܝܪ ܡܒܪܟܝܢܢ ܠܡܪܝܐ ܘܐܒܐ. ܘܒܗ ܡܨܚܝܢܢ ܠܒܢܝܢܫܐ
10 ܕܒܕܡܘܬܐ ܕܐܠܗܐ ܗܘܘ. * ܘܡܢ ܗܘ ܦܘܡܐ ܢܦܩܢ ܠܘܛܬܐ ܘܒܘܪܟܬܐ. ܠܐ ܘܠܐ
11 ܐܚܝ ܕܗܠܝܢ ܗܟܢܐ ܢܗܘܝܢ. * ܠܡܐ ܡܫܟܚܐ ܡܢ ܚܕ ܡܒܘܥܐ ܢܦܩܘܢ ܡܝܐ ܚܠܝܐ
12 ܘܡܪܝܪܐ. * ܐܘ ܠܡܐ ܡܫܟܚܐ ܬܐܬܐ ܐܚܝ ܙܝܬܐ ܠܡܥܒܕ. ܐܘ ܓܦܬܐ ܬܐܢܐ. ܗܟܢܐ ܐܦ ܠܐ
13 ܡܝܐ ܡܠܝܚܐ ܡܫܟܚܝܢ ܠܡܬܥܒܕܘ ܚܠܝܐ. * ܡܢܘ ܒܟܘܢ ܚܟܝܡܐ ܘܪܕܐ. ܢܚܘܐ ܥܒܕܘܗܝ
14 ܒܕܘܒܪܐ ܫܦܝܪܐ. ܒܡܟܝܟܘܬܐ ܕܚܟܡܬܐ. * ܐܢ ܕܝܢ ܚܣܡܐ ܡܪܝܪܐ ܐܝܬ ܒܟܘܢ. ܐܘ ܚܪܝܢܐ
15 ܒܠܒܘܬܟܘܢ. ܠܐ ܬܫܬܥܠܘܢ ܥܠ ܫܪܪܐ ܘܬܕܓܠܘܢ. * ܗܕܐ ܓܝܪ ܚܟܡܬܐ ܡܢ ܠܥܠ ܠܐ
16 ܢܚܬܬ. ܐܠܐ ܕܐܪܥܢܝܬܐ. ܡܢ ܡܚܫܒܬܐ ܕܢܦܫܐ ܘܡܢ ܫܐܕܐ. * ܐܝܟܐ ܓܝܪ ܕܐܝܬ ܚܣܡܐ
17 ܘܚܪܝܢܐ. ܬܡܢ ܐܦ ܫܓܘܫܝܐ ܘܟܠ ܨܒܘ ܕܒܝܫ. * ܚܟܡܬܐ ܕܝܢ ܕܡܢ ܠܥܠ. ܕܟܝܐ ܗܝ
ܘܡܠܝܐ ܫܠܡܐ ܘܡܟܝܟܐ ܘܡܫܬܡܥܢܝܬܐ. ܘܡܠܝܐ ܪܚܡܐ ܘܦܐܪܐ ܛܒܐ. ܘܠܐ ܦܠܓ ܪܥܝܢܐ ܗܝ
18 ܘܠܐ ܢܣܒܐ ܒܐܦܐ. * ܦܐܪܐ ܕܝܢ ܕܟܐܢܘܬܐ ܒܫܝܢܐ ܡܙܕܪܥ ܠܐܝܠܝܢ ܕܥܒܕܝܢ ܫܝܢܐ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܕ *

1 ܡܢ ܐܝܢܐ ܐܝܬ ܒܟܘܢ ܩܪܒܐ ܘܬܟܬܘܫܐ. ܠܐ ܗܘܐ ܡܢ ܪܓܝܓܬܐ ܕܡܬܟܬܫܢ ܒܗܕܡܝܟܘܢ. *
2 ܡܪܓܪܓܝܢ ܐܢܬܘܢ ܘܠܐ ܐܝܬ ܠܟܘܢ. ܘܩܛܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܘܚܣܡܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܘܠܐ ܡܬܐ *
ܠܐܝܕܝܟܘܢ. ܘܢܨܝܢ ܐܢܬܘܢ ܘܩܪܒܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܘܠܐ ܐܝܬ ܠܟܘܢ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܫܐܠܝܢ
3 ܐܢܬܘܢ. * ܫܐܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܘܠܐ ܢܣܒܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܡܛܠ ܕܒܒܝܫܬܐ ܫܐܠܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܐܝܟ
4 ܕܒܪܓܝܓܬܟܘܢ ܬܦܪܩܘܢ. * ܓܝܪܐ. ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܕܪܚܡܬܗ ܕܥܠܡܐ ܗܢܐ ܒܥܠܕܒܒܘܬܐ
ܗܝ ܠܘܬ ܐܠܗܐ. ܡܢ ܕܨܒܐ ܗܟܝܠ ܠܡܗܘܐ ܪܚܡܐ ܕܥܠܡܐ ܗܢܐ. ܒܥܠܕܒܒܐ ܗܘ ܠܐܠܗܐ
5 ܐܘ ܕܠܡܐ ܣܒܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܣܪܝܩܐܝܬ ܐܡܪ ܟܬܒܐ. ܕܒܚܣܡܐ ܪܓܐ ܪܘܚܐ ܕܥܡܪܐ ܒܢ. *

* Ita & lingua membrum est pusillum, sed extollit se. Ignis quoq; minimus sylvas multas incendit. 5 * Et lingua ignis est, & mundus peccati est instar sylvæ. Et hæc quidem lingua quum sit inter membra nostra, commaculat totum corpus nostrum, & incendit series genealogiarum nostrarum quæ currunt in modum rotarum, & ipsa quoque accenditur igne. 6 Omnes enim naturæ ferarum, & volucrum, & serpentium tum maris, tum aridæ, subjiciuntur naturæ humanæ. 7 Linguam autem nemo potuit subjugare; malum est hoc incoërcibile, plenum veneno lethifero. 8 Per ipsam benedicimus Dño & Patri; ac per eam maledicimus hominibus qui ad similitudinem Dei facti sunt. 9 Atque ex ipso ore exeunt maledictiones & benedictiones. Non oportet, fratres mei, hæc ita fieri. 10 Nunquid possibile est ut ex eadem scaturigine exeant aquæ dulces & amaræ? 11 Aut nunquid potest ficus, fratres mei, olivas edere, aut vitis ficus? Sic nec aquæ salsæ possunt effici dulces. 12 Qui est inter vos sapiens & eruditus, ostendat opera sua ex bonis conversationibus per sapientiam mansuetam. 13 Quòd si livor amarulentus sit inter vos, aut contentio in cordibus vestris, ne intumescatis adversùs veritatem, nec mentiamini. 14 Quandoquidem hæc sapientia è supernis non descendit, sed est terrena, è cogitationibus animæ, & à dæmoniis. 15 Ubi enim est invidia & contentio, ibi etiam tumultus & omne malum. 16 Sapientia verò quæ è supernis est, pura est, & plena pace, & mansueta, & obediens, plenáque miserationibus & fructibus bonis, & absque hæsitatione, ac facies non accipit. 17 Fructus autem justitiæ, in tranquillitate seminantur iis qui sunt pacifici. 18

CAP. IV.

* Unde existunt inter vos bella & lites? nonne ex concupiscentiis quæ militant in membris vestris? 1 * Concupiscitis & non habetis; & occiditis, ac æmulamini, nec devenit in manus vestras. Et litigatis ac bella geritis, & non habetis, quoniam non postulatis. 2 Petitis & non accipitis, quippe qui malè petatis; ut alatis concupiscentias vestras. 3 Adulteri, nescitis amicitiam hujus mundi inimicitiam esse erga Deum? quicunque ergò voluerit amicus esse mundi hujus, inimicus est Deo. 4 * Vel nunquid putatis quòd frustra Scriptura dicat; In invidia concupiscit spiritus qui habitat in nobis? 5

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

ሁ : ልሳንኒ : ንስቲት : ሕበል : ይእቲ :: ወድምፃ : ዓቢይ : ወናሁ : እሳትኒ : ንስቲት :
ቀ : ለም : ታውዒ :=: ወልሳንኒ : እሳት : ይእቲ : ዘሰዐሳም : ለዓለም :: ወ
ት : ልሳን : ተፈጥረት : ውስተ : ነፍስትነ : ወታሐምም : ለሥጋነ : ወታውዒ : እመገሀነ
:: ክቡተ : ፍጥረትነ :=: እስመ : ኵሉ : ፍጥረት : አራዊትኒ : ወዘይሰር
ሩ : ይገርር : ለፍጥረተ : እጓለ : እመሕያው :=: ወለልሳንሰ : እጓለ : እመ
ሕያው : አልቦ : ዘይክል : አግርሮቶ : እኪት : ይእቲ : ወአልቦ : ዓትም :: ወምልእት : ይ
ሐመዝ : ዘይቀትል :=: ባቲ : ንበርክ : ለእግዚአብሔር : አብ : ወባቲ : ንረግሞ :
እጓለ : እመሕያው : ዘበአርአያ : ለእግዚአብሔር : ተፈጥረ :=:

Similiter etiam lingua pusillum membrum est, & strepitus ejus magnus est: & 5 ecce ignis exiguus valde quantam materiam incendit. Et lingua quidem ignis 6 est, qui mundum iniquitatis continet: & ecce lingua quidem creata est in corpore nostro, & affligit corpus nostrum, & inflammat à gehenna, obtenebratque occultè totam naturam nostram. Nam omnis quidem natura ferarum, & volucrum, 7 & pecorum subjicitur humanæ naturæ. At linguam hominum nemo est qui 8 potest subjugare: malum est non reprimendum, & plena est veneno mortifero. Per ipsam benedicimus Deo patri, & per ipsam maledicimus filiis hominum, 9 qui in imagine Dei creati sunt.

Versio VULGATA LATINA.

5 Ita & lingua modicum quidem membrum est, & magna exaltat. Ecce quantus
6 ignis quàm magnam sylvam incendit! Et lingua ignis est, universitas iniquitatis.
Lingua constituitur in membris nostris, quæ maculat totum corpus, & inflammat
7 rotam nativitatis nostræ, inflammata à gehenna. Omnis enim natura bestiarum, & volucrum, & serpentium, & cæterorum domantur, & domita sunt à na-
8 tura humana: Linguam autem nullus hominum domare potest: inquietum ma-
9 lum, plena veneno mortifero. In ipsa benedicimus Deum & Patrem: & in
10 ipsa maledicimus homines, qui ad similitudinem Dei facti sunt. Ex ipso ore pro-
11 cedit benedictio, & maledictio. Non oportet, fratres mei, hæc ita fieri. Num-
12 quid fons de eodem foramine emanat dulcem, & amaram aquam? Numquid
potest, fratres mei, ficus uvas facere, aut vitis ficus? Sic neque salsa dulcem po-
13 test facere aquam. Quis sapiens, & disciplinatus inter vos? Ostendat ex bona
14 conversatione operationem suam in mansuetudine sapientiæ. Quòd si zelum
amarum habetis, & contentiones sint in cordibus vestris: nolite gloriari, & mendaces esse adversùs veritatem. Non est enim ista sapientia desursùm descendens; 15
sed terrena, animalis, diabolica. Ubi enim zelus & contentio: ibi inconstan- 16
tia, & omne opus pravum. Quæ autem desursùm est sapientia, primùm quidem 17
pudica est, deindè pacifica, modesta, suadibilis, bonis consentiens, plena misericordiâ, & fructibus bonis, non judicans, sine simulatione. Fructus autem justi- 18
tiæ, in pace seminatur, facientibus pacem.

CAP. IV.

Unde bella & lites in vobis? Nónne hinc? ex concupiscentiis vestris, quæ mili- 1
tant in membris vestris? Concupiscitis, & non habetis: occiditis, & zelatis: & 2
non potestis adipisci: litigatis, & belligeratis, & non habetis, propter quòd non
postulatis. Petitis, & non accipitis: eò quòd malè petatis: ut in concupiscentiis 3
vestris insumatis. Adulteri, nescitis quia amicitia hujus mundi, inimica est Dei? Qui- 4
cunq; ergò voluerit amicus esse seculi hujus, inimicus Dei constituitur. An putatis 5
quia inaniter Scriptura dicat; Ad invidiã concupiscit spiritus, qui habitat in vobis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

5 * هكذا اللسان هو عضو صغير ويتعظم راهيا * وها النار اليسير تحرق هيولى مقدارها
6 عظما * واللسان نار عالم الظلم * هكذا اللسان ينتصب في اعضائنا المدنس الجسم كله *
7 واللهب يكتنف كوننا * وجهنم تلهبه * لان كافة طبيعة الوحوش والطير الدابات والبحريات
8 تخضع وتذل للطبيعة البشرية * فاما اللسان فما يستطيع احد من الناس يذلله * هو شر
9 لا يمسك مملوا من سم الموت * به نبارك الاله الاب * وبه نلعن الناس الذين صاروا كشبه
10 الله * ومن الفم نفسه يخرج التبريك واللعن * ما يجب ان تكون هذه الاشياء يا اخوتي هكذا * تم

* قراءة الاربعا من الجمعة الثانية والثلثين *

11 * العل الينبوع يفيض من
12 منبعه نفسه الحلو والمر * يا اخوتي العل التينة يمكنها ان تعمل زيتونا * او تقدر الكرمة
13 ان تونع تينا * هكذا ولا الينبوع الواحد يفيض ماء مالحا وعذبا * الحكيم والعالم فيكم
14 واضح من سيرته الحسنى اعماله بوداعة وحكمة * فان يكن فيكم حسد مر * وفي قلوبكم
15 محك * فلا تفاخروا وتكذبوا على الحق * فان هذه الحكمة ليست من العلى منحدرة *
16 لكنها ارضية نفسانية شيطانية * لان ايما كان الحسد والمحك فهناك عدم التمكين وكل امر
17 طالح * فاما الحكمة التي من العلى فهي اولا طاهرة ثم سلامية ووديعة سريعة الخضوع
18 موعبة رحمة وثمرات صالحة * لا تقسم فيها ولا مراءاة * ثمر العدل يزرع بالسلامة لصانعي
السلامة *

* الفصل الرابع *

1 * من اين فيكم الحروب والخصايم * اليست من هاهنا * من لذاتكم المجندة في اعضائكم
2 * تشتهون وليس لكم ما توثروكم * تقتلون وتحسدون وما يمكنكم تنالون مطلوبكم *
3 تخاصمون وتحاربون وليس لكم شيا لانكم ما تسالون * وقد تسالون وما تاخذون لانكم
4 بمعنى ردي تسالون لتنفقوه في لذاتكم * ايها الزناة والزواني اما تعلمون ان محبة العالم
5 عداوة لله هي * فمن يوثر ان يكون للعالم محبا فقد حصل عدوا لله * وتظنون ان الكتاب
يقول عبثا * ان الروح الذي سكن فينا يوثر ان نحسد *

Ita lingua membrum est parvum, tamen effert se jactabunda. Et ecce ignis exiguus incendit materiam magnæ molis. 5 *Lingua etiam ignis est, mundus iniquitatis: ita lingua stat inter membra nostra, maculans totum corpus, & inflammans orbem naturæ nostræ, inflammatur autem à gehenna.* 6 *Nam quævis natura ferarum, & volucrum, serpentium, atque marinorum subigitur ac domatur à natura humana:* 7 *Linguam verò nullus hominum domare potest: malum est quod non cohibeatur: plena veneno mortifero.* 8 *Ipsâ Deum Patrem benedicimus, & ipsâ maledicimus homines qui ad similitudinem Dei facti sunt:* 9 *Et ex eodem ore prodit benedictio & maledictio. Non expedit O fratres mei, has res ita fieri.* 10 Finis.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis trigesimæ secundæ.

Nunquid fons ex eodem suo foramine manat dulce & amarum? 11 *O fratres mei, nunquid ficus oleas edere potest, aut vitis ficus gignere valet? ita neque fons idem aquam salsam ac dulcem manat.* 12 *Sapiens & doctus inter vos, ex bona conversatione sua patefacit opera sua cum mansuetudine & sapientia.* 13 *Quòd si fuerit in vobis invidia amara, & in cordibus vestris contentio, ne gloriemini & mentiamini adversus veritatem.* 14 *Hujusmodi enim sapientia non est supernè descendens, sed terrena, animalis, diabolica.* 15 *Nam ubicunque fuerit invidia & contentio, ibi est inconstantia & omne opus pravum.* 16 *At verò sapientia quæ superne est, primùm quidem pura est, deinde pacifica, mansueta, celer ad se subjiciendum, plena misericordiæ & fructuum bonorum, hæsitationis atque simulationis expers.* 17 *Fructus justitiæ cum pace seritur pacem exercentibus.* 18

CAP. IV.

Unde bella & lites inter vos? nónne hinc sunt, ex voluptatibus vestris quæ militant in membris vestris? 1 *Concupiscitis, & votum vestrum non assequimini: occiditis, & invidetis, & optatū non potestis adipisci: litigatis et bellatis, & nihil obtinetis, eo quòd non petatis.* 2 *Aliquando verò petitis & non accipitis, quia malo animo petitis, ut in voluptates vestras id impendatis.* 3 *Heus fornicarii & fornicariæ, nónne scitis quòd amicitia mundi inimicitia est cum Deo? Quicunque ergò voluerit amicus esse mundi, fit inimicus Dei.* 4 *An putatis quòd in vanum Scriptura dicat, Spiritum qui habitat in nobis optare ut invideamus,* 5

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

10 11 እምአሐዱ: አፍ: ይፃእ: ቡራኬ: ወመርገም: ይደልዎኑ: ከመዝ: አኃዊነ: ይኩን::=: ይት
ክሃሉኑ: ይፃእ: እምአሐዱ: ዓይን: ወእምአሐዱ: ዓዘቅት: ይነቅዑኑ:ማይ:መሪር :ወማይ:ጥ
12 ዑም::=: ይክሉኑ: አኃዊነ: በለስ: ዘይተ: ፈሪየ: ወእመሰ: ወይን:በለስ:ፈሪየ:: ከማሁ
13 ኬ:ማይኒ:ጥዑም:ኢይከውን:መሪረ: ወማይኒ: መሪር :ኢይከውን:ጥዑመ::=: መኑ:ጠቢ
ብ: እምኔክሙ: ወምሑር: ከመ: ያርኢ: ምግባሮ:በየውሀት: ወበጥበብ: እምሠናይ:ግዕዙ:=:
14 ወእመሰ: ተቃንአ: መሪረ: ወከሕድ: ብክሙ: ውስተ : ልብክሙ : ኢትትመክሑ : ወትሔስው
15 ዋ:ለጽድቅ::=: ወኢኮነት: ዛቲ: ጥበብ: እንተ: እምላዕሉ : ትወርድ: አላ:እንተ:እምድ
16 ር:እንተ: እም:ነፍስ: አጋንንት::=: እስመ: ኀበ: ሀለወ: ተቃንአ: ህየ:ሀለወ: ሀውክ: ወከ
17 ሕድ : ወኵሉ:እከየ:ምግባር::=: ወእንተሰ:እምላዕሉ:ጥበብ:ቀዳሚሃ:ንጽሕት:ይእቲ:
ወእምኔሁ:እንተ:ታስተሰናእ: ወእንተ: በዓቅም: ኦሆ: በሣሊት: ወምልእት: ምሕረት::ወፍ
18 ሬሃ: ሠናይ : ወዘእንበለ: ኑፋቄ: አሚኖት:=: ወፍሬሃሰ:ጽድቅ: በሰላም : ትዘራእ : ለእለ:
ይገብርዋ: ለሰላም::=:

0

1 እምአይቴ : ለክሙ : ፀብእ : ወቀትል : አኮኑ : እምዝየ : እምአፍቅሮ : ዝሙት : ዘይ
2 ትገበር : በውስተ : አንጕዕክሙ:=: ትፈትውዋ : ወኢትረክቡ : ትትቃተሉሂ : ወትትቃ
3 ንኡሂ : ወኢትክሉ : ረኪበ:: ትትበአሱሂ : ወትፃብኡ: ወኢትረክቡ::=: ትስእሉሂ: ወ
4 ኢይሁቡክሙ : እስመ : ለእኪት : ትስእሉ : ለዝሙትክሙ : ተሀቡ:=: ወኢታአምሩ
ኑ : ከመ : ዘማውያን : ፍቁሩ : ለዝ : ዓለም : ጸላኢሁ : ለእግዚአብሔር:: እስመ :
5 ዘአብደረ : ፍቅሮ : ለዝ : ዓለም : ጸላኢሁ : ለእግዚአብሔር : ይከውን:=: ወሚመ :
ይመስለክሙ : ዘሐሰተ : ይብል : መጽሐፍ : በእንተ : ተቃንኦ:: ወዘሰ: ያፈቅር :መንፈስ፡
ቅዱስ : ዘየሐድር: ለዕሌክሙ:=:

Ex uno ore egreditur benedictio, & maledictio: rectúmne est ita fieri, fratres nostri? 10 *Fierine potest ut egrediatur ex eodem fonte, atque ex eodem puteo promanet aqua amara, & aqua sapida?* 11 *Potéstne fratres nostri, ficus oleas edere, aut vitis edere ficus?* 12 *Similiter igitur aqua sapida etiam non fiet amara: neque etiam aqua amara fiet sapida. Quis ex vobis sapiens, & misericordiâ affectus, ut ostendat opera sua cum mansuetudine & prudentiâ ex bona conversatione?* 13 *Quòd si invidiam amaram, & hæresin habeatis in corde vestro, ne gloriemini, neque mentiamini contra veritatem.* 14 *Non enim est hæc sapientia quæ supernè descendit, sed quæ de terra est, quæq; à spiritu dæmonii.* 15 *Nam ubi est invidia, ibi est conturbatio & hæresis, & omne malum opus.* 16 *Quæ autem è supernis est sapientia, primùm pura est, et ex qua tranquilli fiunt* homines, *quæq; in dispositione est se submittendi, plena misericordiæ & fructuum bonorum, & quæ est absque hæsitatione fidei.* 17 *Et fructus quidem justitiæ in pace seritur iis qui operam dant paci.* 18

CAP. IV.

Unde vobis bellum & cædes? nónne dehinc, ex fornicationis amore, quæ laborat in venis vestris? 1 *Concupiscitis & non obtinetis: occiditis etiam & æmulamini, nec potestis nancisci: pugnatis etiam & bellatis, nec invenitis.* 2 *Petitis insuper, & vobis non dant, quia propter malum petitis, ut in fornicationem vestram impertiatis.* 3 *Anne ignoratis adulteri, quòd amator hujus mundi, inimicus est Dei? nam quicunque vult esse amicus hujus mundi, inimicus est Dei.* 4 *Nunquid autem videtur vobis quòd mendacium dicit Scriptura, de hoc quod ad invidiam fertur etiam quem amat Spiritus sanctus, qui habitat in vobis?* 5

'ΕΠΙΣΤΟΛΗ 'ΙΑΚΩΒΟΥ. ΚΕΦ. Ε'. ς'.

Majorem autem dat gratiam. Ideò dicit; Deus superbis resistit, hu-
6 Μείζονα δὲ δίδωσι χάριν. διὸ λέγει, Ὁ Θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, τα-
milibus autem dat gratiam. Subditi estote ergò Deo: resistite dia-
7 πεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν. Ὑποτάγητε οὖν τῷ Θεῷ· ἀντίστητε τῷ δια-
bolo, & fugiet à vobis. Appropinquate Deo, & appropinquabit vobis:
8 βόλῳ, καὶ φεύξεται ἀφ' ὑμῶν. Ἐγγίσατε τῷ Θεῷ, καὶ ἐγγιεῖ ὑμῖν·
Emundate manus, peccatores: & purificate corda, duplices animo. Affli-
9 καθαρίσατε χεῖρας, ἁμαρτωλοί· καὶ ἁγνίσατε καρδίας, δίψυχοι. Ταλαι-
gimini, & lugete, & plorate: risus vester in luctum converta-
πωρήσατε, καὶ (ε) πενθήσατε, καὶ κλαύσατε· ὁ γέλως ὑμῶν εἰς πένθος μεταστρα-
tur, & gaudium in mœrorem. Humiliamini in conspectu Domini, &
10 φήτω, καὶ ἡ χαρὰ εἰς κατήφειαν. Ταπεινώθητε ἐνώπιον (ζ) τοῦ Κυρίου, καὶ
exaltabit vos. Ne contraloquimini alii aliis, fratres: Contraloquens fratri, &
11 ὑψώσει ὑμᾶς. Μὴ (η) καταλαλεῖτε ἀλλήλων, ἀδελφοί· ὁ καταλαλῶν ἀδελφοῦ, (θ) καὶ
judicans fratrem suum, contraloquitur legi, & judicat legem. Si autem legē judi-
κρίνων τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καταλαλεῖ νόμου, καὶ κρίνει νόμον. εἰ δὲ νόμον κρί-
cas, non es factor legis, sed judex. Unus est ille legislator po-
12 νεις, οὐκ εἶ ποιητὴς νόμου, ἀλλὰ κριτής. Εἷς ἐστιν ὁ νομοθέτης (ι) ὁ δυνά-
tens servare & perdere. Tu quis es qui judicas alterum? Age
13 μενος σῶσαι καὶ ἀπολέσαι. (κ) Σὺ τίς εἶ ὃς κρίνεις τὸν ἕτερον; Ἄγε ς'
nunc dicentes; Hodiè & cras ibimus in illam civitatem, &
νῦν οἱ λέγοντες, Σήμερον καὶ αὔριον πορευσώμεθα εἰς τήνδε τὴν πόλιν, καὶ
faciemus ibi annum unum, & mercabimur, & lucrabimur: Qui
14 (λ) ποιήσωμεν ἐκεῖ ἐνιαυτὸν ἕνα, καὶ ἐμπορευσώμεθα, καὶ (μ) κερδήσωμεν· Οἵτινες
ignoratis illud cras. Quæ enim vita vestra? Vapor enim est,
οὐκ ἐπίστασθε (ν) τὸ τῆς αὔριον. ποία γὰρ ἡ ζωὴ ὑμῶν; (ξ) ἀτμὶς γάρ ἐστιν ἡ
ad modicum apparens, deinceps verò evanescens. Pro dicere
15 πρὸς ὀλίγον φαινομένη, ἔπειτα (ο) δὲ ἀφανιζομένη. Ἀντὶ τοῦ λέγειν
vos; Si Dominus voluerit, & vixerimus, & faciemus hoc aut illud.
ὑμᾶς, Ἐὰν ὁ Κύριος θελήσῃ, καὶ (π) ζήσωμεν, καὶ ποιήσωμεν τοῦτο ἢ ἐκεῖνο.

Nunc autem gloriamini in superbiis vestris: omnis gloriatio talis, maligna
Νῦν δὲ καυχᾶσθε ἐν ταῖς ἀλαζονείαις ὑμῶν· πᾶσα καύχησις τοιαύτη, πονηρά 16
est. Scienti igitur bonum facere, & non facienti, peccatum illi est.
ἐστιν. Εἰδότι οὖν καλὸν ποιεῖν, καὶ μὴ ποιοῦντι, ἁμαρτία αὐτῷ ἐστιν. 17

CAP. V. ε'.

Age nunc divites, plorate, ululantes in miseriis vestris su-
Ἄγε νῦν οἱ πλούσιοι, κλαύσατε ὀλολύζοντες ἐπὶ ταῖς ταλαιπωρίαις ὑμῶν ταῖς ἐπ- 1
perventuris. Divitiæ vestræ putrefactæ sunt, & vestimenta vestra à tineis come-
ερχομέναις. Ὁ πλοῦτος ὑμῶν σέσηπε, καὶ τὰ ἱμάτια ὑμῶν σητόβρω- 2
sta facta sunt. Aurum vestrum & argentum æruginavit: & ærugo eorum in
τα γέγονεν. Ὁ (α) χρυσὸς ὑμῶν καὶ ὁ ἄργυρος κατίωται· καὶ ὁ ἰὸς αὐτῶν εἰς 3
testimonium vobis erit, & manducabit carnes vestras sicut ignis: Thesaurizâstis
μαρτύριον ὑμῖν ἔσται, καὶ φάγεται τὰς σάρκας (β) ὑμῶν ὡς πῦρ· ἐθησαυρίσατε
in novissimis diebus. Ecce merces operariorum metentium regi-
(γ) ἐν ἐσχάταις ἡμέραις. Ἰδοὺ ὁ μισθὸς τῶν ἐργατῶν τῶν ἀμησάντων τὰς χώ- 4
ones vestras, intercepta à vobis, clamat: & clamores metentium in
ρας ὑμῶν, ὁ ἀπεστερημένος ἀφ' ὑμῶν, κράζει· καὶ αἱ βοαὶ τῶν θερισάντων εἰς
aures Domini Sabaoth introierunt. Delitiati estis super terram, &
τὰ ὦτα Κυρίου Σαβαὼθ (δ) εἰσεληλύθασιν. Ἐτρυφήσατε ἐπὶ τῆς (ε) γῆς, καὶ 5
lascivistis: enutristis corda vestra ut in die occisionis. Con-
ἐσπαταλήσατε· ἐθρέψατε τὰς καρδίας (ζ) ὑμῶν ὡς ἐν ἡμέρᾳ σφαγῆς. Κατ- 6
demnâstis, occidistis justum: non restitit vobis. Patientes estote
εδικάσατε, ἐφονεύσατε τὸν δίκαιον· οὐκ ἀντιτάσσεται ὑμῖν. Μακροθυμήσατε 7
igitur, fratres, usque ad adventum Domini. Ecce, agricola expectat pre-
οὖν, ἀδελφοί, ἕως τῆς παρουσίας τοῦ Κυρίου. ἰδοὺ ὁ γεωργὸς ἐκδέχεται τὸν τί-
tiosũ fructum terræ, patienter ferens in eo, donec accipiat pluviã matutinam & serotinam.
μιον καρπὸν τῆς γῆς, μακροθυμῶν ἐπ' αὐτῷ, (η) ἕως ἂν λάβῃ ὑετὸν πρώϊμον καὶ ὄψιμον.
Patientes estote & vos, confirmate corda vestra: quoniã adventus Dñi appropinquavit.
Μακροθυμήσατε καὶ ὑμεῖς, στηρίξατε τὰς καρδίας ὑμῶν· ὅτι ἡ παρουσία τοῦ Κυρίου ἤγγικε. 8

MS.A. (ε) πενθήσατε, κλαύσατε· ὁ (ζ) Κυρίου, (η) καταλαλεῖτε, ἀδελφοί μου, ἀλλήλων· ὁ (θ) ἢ κρίνων (ι) καὶ κριτὴς δυνάμενος (κ) Σὺ δὲ τί·· ὁ κρίνων τὸν πλησίον; (λ) ποιήσωμεν ἐνιαυτὸν (μ) κερδήσομεν· (ν) τὰ τῆς (ξ) ἀτμὶς ἔσται (ο) καὶ (π) ζήσομεν, καὶ ποιήσομεν Κεφ. ε'. MS.A. (α) χρυσὸς ὑμῶν κατίωται, καὶ ὁ ἄργυρος· καὶ ὁ (β) ὑμῶν ὁ ἰὸς ὡς πῦρ· (γ) ἐν ἡμέραις ἐσχάταις. (δ) * εἰσελήλυθεν. (ε) γῆς· ἐσπαταλήσατε, (ζ) ὑμῶν ἐν ἡμέραις (η) ἕως λάβῃ ὑετὸν πρώϊμον

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

6 * ܛܝܒܘܬܐ ܕܝܢ ܡܝܬܪܬܐ ܝܗܒ ܠܢ ܡܪܢ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܡܪ. ܐܠܗܐ ܠܪ̈ܡܐ ܡܫܦܠ ܠܗܘܢ.
ܘܠܡܟܝܟܐ ܝܗܒ ܛܝܒܘܬܐ. * ܚܕ ܒܫܒܐ * ܝܒ * ܒܬܪ ܦܢܛܩܘܣܛܐ * ܗ *
7 8 * ܐܫܬܥܒܕܘ ܗܟܝܠ ܠܐܠܗܐ. ܘܩܘܡܘ ܠܘܩܒܠ ܣܛܢܐ ܘܢܥܪܘܩ ܡܢܟܘܢ. * ܘܐܬܩܪܒܘ
ܠܘܬ ܐܠܗܐ ܘܢܬܩܪܒ ܠܟܘܢ. ܕܟܘ ܐܝܕܝܟܘܢ ܚܛܝܐ. ܩܕܫܘ ܠܒܘܬܟܘܢ ܦܠܝܓܝ
9 ܢܦܫܐ. * ܐܬܡܟܟܘ ܘܐܬܐܒܠܘ. ܘܓܘܚܟܟܘܢ ܠܐܒܠܐ ܢܬܗܦܟ. ܘܚܕܘܬܟܘܢ ܠܥܩܬܐ.
10 11 * ܐܬܡܟܟܘ ܩܕܡ ܡܪܝܐ ܘܢܪܝܡܟܘܢ. * ܠܐ ܗܘܝܬܘܢ ܡܡܠܠܝܢ ܚܕ ܥܠ ܚܕ ܐܚܝ. ܗܘ ܓܝܪ
ܕܡܡܠܠ ܥܠ ܐܚܘܗܝ ܐܘ ܕܐܢ ܠܐܚܘܗܝ. ܡܡܠܠ ܥܠ ܢܡܘܣܐ ܘܕܐܢ ܠܢܡܘܣܐ. ܘܐܢ
12 ܠܢܡܘܣܐ ܕܐܢ ܐܢܬ. ܠܐ ܗܘܝܬ ܥܒܘܕܗ ܕܢܡܘܣܐ ܐܠܐ ܕܝܢܗ. * ܚܕ ܗܘ ܓܝܪ ܣܐܡ ܢܡܘܣܐ
13 ܘܕܝܢܐ. ܕܡܫܟܚ ܕܢܚܐ ܘܢܘܒܕ. ܐܢܬ ܕܝܢ ܡܢ ܐܢܬ. ܕܕܐܢ ܐܢܬ ܠܩܪܝܒܟ. * ܡܢܐ
ܕܝܢ ܢܐܡܪ ܥܠ ܐܝܠܝܢ ܕܐܡܪܝܢ. ܝܘܡܢܐ ܐܘ ܡܚܪ ܐܙܠܝܢܢ ܠܡܕܝܢܬܐ ܐܝܕܐ ܕܗܝ.
14 ܘܥܒܕܝܢܢ ܬܡܢ ܫܢܬܐ ܚܕܐ. ܘܡܬܬܓܪܝܢܢ ܘܡܬܝܬܪܝܢܢ. * ܘܠܐ ܝܕܥܝܢ ܡܢܐ ܗܘܐ ܡܚܪ.
15 ܡܢܘ ܓܝܪ ܚܝܝܢ. ܐܠܐ ܐܢ ܠܗܓܐ ܕܩܠܝܠ ܡܬܚܙܐ ܘܡܣܬܦܐ ܘܥܒܪ. * ܚܠܦ
16 ܕܢܐܡܪܘܢ. ܕܐܢ ܡܪܝܐ ܢܨܒܐ ܘܢܚܐ. ܥܒܕܝܢܢ ܗܕܐ ܐܘ ܗܝ. * ܡܫܬܒܗܪܝܢ ܒܪܘܪܒܢܘܬܗܘܢ.
17 ܟܠ ܫܘܒܗܪܐ ܕܐܝܟ ܗܢܐ ܒܝܫ ܗܘ. * ܘܡܢ ܕܝܕܥ ܛܒܬܐ ܘܠܐ ܥܒܕ ܠܗ. ܚܛܝܬܐ
1 ܗܘܬ ܠܗ. * ܦܩܠܐ * ܗ * * ܐܘ ܥܬܝܪܐ ܒܟܘ ܘܝܠܠܘ ܥܠ ܕܘܘܢܐ ܕܐܬܝܢ ܥܠܝܟܘܢ.
2 3 * ܥܘܬܪܟܘܢ ܣܪܝ ܘܐܬܡܚܝ. ܘܢܚܬܝܟܘܢ ܐܬܐܟܠܘ ܡܢ ܣܣܐ. * ܕܗܒܟܘܢ ܘܣܐܡܟܘܢ
ܐܘܥܝ ܚܠܐ. ܘܚܠܐ ܕܝܠܗܘܢ ܢܗܘܐ ܠܣܗܕܘܬܐ ܥܠܝܟܘܢ. ܘܥܬܝܕ ܕܢܐܟܘܠ ܒܣܪܟܘܢ.
4 ܢܘܪܐ ܗܝ ܕܟܢܫܬܘܢ ܠܟܘܢ ܠܝܘܡܬܐ ܐܚܪܝܐ. * ܗܐ ܐܓܪܐ ܕܦܥܠܐ ܕܚܨܕܘ ܐܪܥܟܘܢ. ܗܘ ܕܐܢܬܘܢ ܛܠܡܬܘܢ.
5 ܩܥܐ. ܘܩܥܬܐ ܕܚܨܘܕܐ ܠܐܕܢܝ ܡܪܝܐ ܨܒܐܘܬ ܥܠܬ. * ܐܬܦܢܩܬܘܢ ܥܠ ܐܪܥܐ
6 ܘܐܬܡܪܥܬܘܢ. ܘܐܦܛܡܬܘܢ ܠܒܘܬܟܘܢ ܐܝܟ ܕܠܢܟܣܬܐ. * ܚܝܒܬܘܢ ܘܩܛܠܬܘܢ
7 ܠܙܕܝܩܐ ܘܠܐ ܩܡ ܠܘܩܒܠܟܘܢ. * ܚܕ ܒܫܒܐ * ܕ * ܕܒܬܪ ܕܢܚܐ ܘܕܐܒܗ̈ܬܐ * ܘ * * ܐܢܬܘܢ
ܕܝܢ ܐܚܝ. ܐܓܪܘ ܪܘܚܐ. ܥܕܡܐ ܠܡܐܬܝܬܗ ܕܡܪܢ. ܐܝܟ ܐܟܪܐ ܕܡܣܟܐ ܠܥܠܠܬܐ
8 ܝܩܝܪܬܐ ܕܐܪܥܗ. ܘܡܓܪܝ ܪܘܚܗ ܥܠܝܗܝܢ. ܥܕܡܐ ܕܢܣܒ ܡܛܪܐ ܩܕܡܝܐ ܘܐܚܪܝܐ. * ܗܟܢܐ ܐܦ
ܐܢܬܘܢ ܐܓܪܘ ܪܘܚܟܘܢ. ܘܐܫܪܘ ܠܒܘܬܟܘܢ. ܡܛܠ ܕܩܪܒܬ ܠܗ ܡܐܬܝܬܗ ܕܡܪܢ.

Gratiam verò præstantiorem dedit nobis 6 Dominus noster. Quapropter dicit, Deus deprimit elatos, humilibus autem dat gratiam.

Dominicâ XII. post Pentecosten. 5.

Subditi ergò estote Deo, & insurgite adversùs Satanam, & fugiet à vobis. 7 Et appropinquate Deo, & appropinquabit vobis. 8 Purgate manus vestras, ô peccatores; sanctificate corda vestra, duplices animo. Humiles efficiamini, & lugete: 9 risúsque vester in luctum vertatur, & gaudium vestrum in mœrorem. Humiles vos reddite coram Domino, & exaltabit vos. 10 Ne obloquamini unus de alio, 11 fratres mei. Is enim qui obloquitur de fratre suo, aut judicat fratrem suum, obloquitur de Lege, & judicat Legem. Quòd si Legem judicas, non es effector Legis, sed judex illius. Unus est enim positor Legis & judex, qui 12 quidem potest servare & perdere: tu autem quis es ut judices proximum tuum? Quid 13 porrò dicemus de iis qui dicunt, Hodie aut cras profecturi sumus in urbem illam quæcunque sit, & agemus illic annum unum, & mercabimur, & quæstum faciemus? Neque nôrunt quid cras fiet. 14 Quid est enim vita nostra nisi vapor qui ad modicum tempus apparet, & evanescit ac perit? Pro eo 15 quòd dicant, Si Dominus voluerit, & vixerimus, facturi sumus hoc aut illud; Sese 16 efferunt in superbia sua. Omnis gloriatio talis à malo est. Et quisquis novit bonum, 17 & non exequitur illud, vertitur ei in peccatum.

CAP. V.

O Divites, ululate & plorate ob ærumnas 1 quæ obventuræ sunt vobis. Opulentia 2 enim vestra corrupta est, & fœtet: & vestimenta vestra corrosa sunt à tinea. Item aurum & argentum vestrum rubiginē obduxit, 3 & rubigo eorum erit testimonio contra vos, & ipsa erosura est carnem vestram. Ignem coacervavistis vobis in dies extremos. Ecce 4 merces operariorum qui messuerunt terras vestras, quam denegavistis, clamat: & clamor messorum in aures Domini Sabaoth introivit. In deliciis enim vixistis super terram, & ligu- 5 rîstis, ac enutrivistis corpora vestra tanquam ad diem mactationis. Condemnâstis & interemistis justum, neque restitit vobis. 6

Dominicâ IV. post Epiphaniam, & de Patribus 6.

Vos autem fratres mei, longanimes estote usque ad adventum Domini, 7 sicut agricola, qui expectat fructus pretiosos fundi sui, & longanimis est super eis, donec accipiat pluviã tempestivam & serotinam. Ita & vos longanimes estote, 8 & corda vestra confirmate: appropinquat enim adventus Domini nostri.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

6 እንተ : ተዓቢ : ሞገሰ : የሀብክሙ:: በእንተ : ዝንቱ : ይቤ : ይትሄየዮሙ : ለእቡያን :
7 ለእግዚአብሔር:: ወለእለሰ : ያቴሕቱ : ርእሶሙ: ይሁቦሙ: ሞገሰ::=፡ ኦሆ : በልዎ : ለእ
8 ግዚአብሔር: ወእንብዮ: በልዎ : ለጋኔን : ወይጕየይ : እምኔክሙ::=፡ ቅረብዎ : ለእግዚአ
ብሔር : ወይቀርበክሙ : አንጽሑ : ልበክሙ : ኃጥአን : ወአንጽሑ : እደዊክሙ : እለ :
9 ትናፍቁ::=፡ ኅዝኑ : ወላሕዉ : ወብክዩ : ወሰሐቅክሙ : ሚጥዎ : ውስተ : ላሕ:: ወትፍ
ሥሕትክሙኒ : ውስተ : ትካዝ : አግብእዎ::=፡ አትሕቱ : ርእስክሙ : ወያሌዕለክ
10 ሙ : እግዚአብሔር:=፡ ወኢትትሐመዩ : በበይናቲክሙ : አኃዊነ : እስመ : ዘሐመዮ : ለ
ካልኡ : ወዘይኴንኖ : ለካልኡ : ሐመዮ : ለእግዚአብሔር : ወይኴንን : ሕገ : እግ
ዚአብሔር:: ወእመሰ:ሕገ:ትኴንን:ኢኮንከ:ገባሬ: ሕግ:: ወኮንከ:ገለዚሃ:=፡

Quæque ampliorem vobis dat gratiam, propter hoc dicit, Refractarios despe- 6 *ctui habet Deus; submittentibus autem se ipsos, dat gratiam. Dicto Dei parete,* 7 *& contradicite diabolo & fugiet à vobis. Appropinquate Deo, & appropin-* 8 *quabit vobis: purificate cor vestrum ô peccatores, & emundate manus vestras, qui hæsitatis. Demittite vos, & lugete, & flete; eò quòd risum vestrũ commuta-* 9 *bit in luctum, & gaudium vestrum in angorem convertet. Demittite vosmet-* 10 *ipsos, & Deus exaltabit vos. Neque detrectetis invicem, fratres nostri: nam qui* 11 *detrectat alteri, & qui judicat proximum suum, detrectat Deo, & legem Dei judicat: quòd si legem judicas, non es effector legis, sed es judex ejus.*

Versio VULGATA LATINA.

6 Majorem autem dat gratiam. Propter quod dicit; Deus superbis resistit, humili-
7 bus autem dat gratiam. Subditi ergò estote Deo: resistite autem diabolo, & fu-
8 giet à vobis. Appropinquate Deo, & appropinquabit vobis. Emundate manus,
9 peccatores: & purificate corda, duplices animo. Miseri estote, & lugete, &
10 plorate: risus vester in luctum convertatur, & gaudium in mœrorem. Humili-
11 amini in conspectu Domini, & exaltabit vos. Nolite detrahere alterutrum, fra-
tres. Qui detrahit fratri, aut qui judicat fratrem suum, detrahit legi, & judi-
12 cat legem. Si autem judicas legem: non es factor legis, sed judex. Unus est le-
13 gislator, & judex, qui potest perdere & liberare. Tu autem quis es, qui judi-
cas proximum? Ecce nunc qui dicitis; Hodiè, aut crastinò ibimus in illam ci-
vitatem, & faciemus ibi quidem annum, & mercabimur, & lucrum faciemus:
14 Qui ignoratis quid erit in crastino. Quæ est enim vita vestra? vapor est ad mo-
15 dicum parens, & deincèps exterminabitur. Pro eo ut dicatis; Si Dominus vo-
16 luerit: &; Si vixerimus, faciemus hoc, aut illud. Nunc autem exultatis in
superbiis vestris. Omnis exultatio talis, maligna est. Scienti igitur bonum fa- 17
cere, & non facienti, peccatum est illi.

CAP. V.

Agite nunc, divites, plorate ululantes in miseriis vestris, quæ advenient vobis. 1
Divitiæ vestræ putrefactæ sunt: & vestimenta vestra à tineis comesta sunt. 2
Aurum & argentum vestrum æruginavit: & ærugo eorum in testimonium vobis 3
erit, & manducabit carnes vestras sicut ignis. Thesaurizâstis vobis iram in no-
vissimis diebus. Ecce merces operariorum, qui messuerunt regiones vestras, quæ 4
fraudata est à vobis, clamat: & clamor eorum in aures Domini Sabaoth introi-
vit. Epulati estis super terram, & in luxuriis enutrîstis corda vestra, in die 5
occisionis. Addixistis, & occidistis justum, & non restitit vobis. Patientes igi- 6 7
tur estote, fratres, usq; ad adventũ Dñi. Ecce agricola expectat pretiosum fructum
terræ, patienter ferens donec accipiat temporaneum & serotinum. Patientes igi- 8
tur estote & vos, & confirmate corda vestra: quoniam adventus Dñi appropinquavit.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* ويعطي نعمة عظيمة * فلهذا يقول إن الله يقاوم المستكبرين ويعطي المتواضعين نعمة * 6
* قراءة الخميس من الجمعة الثانية والثلثين *
7 * فاخضعوا اذا لله * قاوموا المحال فيهرب منكم * اقتربوا الى الله فيدنوا منكم * ايها الخطاة 8
طهروا ايديكم * ويا ذوي النفسين نقوا قلوبكم * اشقوا ونوحوا * ضحككم فليعد نوحا * 9
وفرحكم اكتيابا * تواضعوا امام الرب فيعليكم * يا اخوتي لا يغتابن بعضكم بعضا * 10 11
فان من يغتاب اخاه ويدين اخاه يغتاب الشريعة ويدين الشريعة * فان كنت تدين الشريعة
فلست عاملا الشريعة بل ديانها * واحد هو المشرع للشريعة المقتدر ان يخلص وان يهلك * 12
فانت من انت يا من تدين غيرك * هات الان القايلين اليوم وغدا ننطلق الى مدينة كذا 13
وكذا * ونقيم هناك عاما واحدا * ونتجر ونكسب * وانتم الذين ما تعلمون ما يكون في 14
الغد * لان كيف هي حياتكم * انما انتم بخار يظهر قليلا * ثم يبيد مضمحلا * بدل ما 15
تقولون * ان شاء الرب وعشنا نعمل هذا العمل وذاك * الان تفتخرون بدعاويكم * وكل افتخار 16
مثل هذا خبيث هو * إن عرف احد ان يعمل صلاحا ولا يعمله فذاك خطية له * 17

* الفصل الخامس *

1 * هات الان ايها الاغنياء ابكوا مولولين على شقاوتكم التي ستوافيكم * فغناكم قد تعفن * 2
وملابسكم قد صار الدود ياكلها * ذهبكم وفضتكم قد صديا * وصداوهما سيكون 3
شهادة عليكم * وسياكل لحمانكم كنار جمعتموها في الايام الاخيرة * ها اجرة الفعلة الذين 4
حصدوا حقولكم * الذين اغتصبتموهم وكابرتموهم عليها تصرخ * وهتافات الحصادين قد
دخلت الى اذان الرب الصباووت * تنعمتم على الارض * وبطرتم وغذوتم قلوبكم كمسمنة 5
ليوم الذبح * احكمتم على الصديق وقتلتموه ولم يقاومكم * يا اخوتي تمهلوا الى 6 7
ورود الرب * ها الفلاح ينتظر ثمر الارض الكريم متمهلا عليه الى ان ياخذ مطرا متقدما
ومتاخرا * فاطيلوا انتم اناتكم ووطدوا قلوبكم * فقد حان ورود الرب * 8

Et detur nobis ingens gratia? Ac proinde dicit; Deus resistit superbis, humilibus autem gratiam suam largitur. 6

Lectio feriæ quintæ hebdomadis trigesimæ secundæ.

Subjicite vos igitur Deo: resistite obtrectatori, & fugiet à vobis: 7 *Accedite ad Deum, & appropinquabit vobis.* 8 *O peccatores, emundate manus vestras: & O duplices animo, purgate corda vestra. Affligimini; & lugete: risus vester vertatur in luctum, & gaudium vestrum in mœrorem.* 9 *Submittite vos coram Domino, & exaltabit vos.* 10 *O fratres mei, ne detrahatis alii aliis: quoniam qui fratri suo detrahit, & fratrem suum damnat, Legi detrahit, & Legem damnat: quòd si Legem damnes, non es factor Legis, sed judex illius.* 11 *Unus est qui Legem tulit, potens servare ac perdere.* 12 *Tu verò quis es ô qui judicas alium? Agite nunc qui dicitis; Hodie & cras ibimus in talem urbem, & morabimur illic annum unum, & mercabimur, & lucrabimur.* 13 *Et vos qui ignoratis quid futurum sit postero die, (qualis est enim vita vestra? vos quidem estis vapor paulisper apparens, qui deinde perit evanescens)* 14 *Pro eo quòd dicatis; Si Dominus voluerit, & vixerimus, faciemus hoc negotium & illud.* 15 *Uno verbo, gloriamini de arrogantiis vestris: at omnis hujusmodi gloriatio, mala est.* 16 *Si quis noverit facere quod rectum est, nec fecerit illud, id ipsi peccatum est.* 17

CAP. V.

Agite nunc ô divites, flete ululantes de miseriis vestris quæ sunt vobis eventuræ. 1 *Nam divitiæ vestræ contabuerunt, & vestimenta vestra cœperunt vermes corrodere.* 2 *Aurum & argentum vestrum æruginem contraxere, & ærugo eorum testimonium erit adversum vos, & exedet carnes vestras velut ignis quem condidistis in dies postremos.* 3 *Ecce, merces operariorum qui messuerunt agros vestros, quos fraudâstis, & quibus protervè pro ea restitistis, clamat: & clamores messorum introierunt in aures Domini Sabaoth.* 4 *Delectati estis super terram, & lascivistis, & enutristis corda vestra tanquam saginata ad diem mactationis.* 5 *Sententiam decidistis, occidistis justum, nec restitit vobis.* 6 *O fratres mei, patienter agite usque ad adventum Domini. Ecce, agricola pretiosum fructum terræ præstolatur, patienter expectans eum quoad accipiat pluviam primoticam & serotinam.* 7 *Longanimes igitur vos este, & confirmate corda vestra: instat enim adventus Domini.* 8

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

12 ወአሐዱ: አሐዱ: ውእቱ: ወሀቢሃ: ለሕግ: ወመኰንና: ለሕግ:: ዘውእቱ: ይክል : አማስኖ:
13 ወአድኅኖ:: አንተኬ:መንተኑ: አንተ: ዘትኴንኖ: ለካልእከ:=፡ ከመ:እለ:ይብሉ:ዮም:
አው:ጌሠመ: ነሐውር: ውስተ: እንተክቲ:ሀገር : ወንነብር : ውስቴታ: ሕዳጠ: ወንትጌበር:ወ
14 ንቴታ : ወንረብሕ::=፡ ወኢየአምሩ: ዘይከውን: ጌሠመ:: መንተኑ : ሕይወትክሙ : አኮ
15 ኑ : ጢስ: አንትሙ : ዘለምዕር: ያስተርኢ : ወእምኔሁ : ይጠፍእ:=፡ ዘእመትቤሉ : እ
16 መ : ሠምረ: እግዚአብሔር : ወሐየውነ: ንገብር : ዘንተ: አው : ዝክተ::=፡ ወይእዜሰ :
17 ትትሜክሑ : በመግበሪክሙ:: ኵሉ : ትምክሕት : እንተ : ከመዝ:እኪት: ይእቲ:=፡ ወ
ዘሰ:ያአምር:ገቢሮታ: ለሠናይት: ወኢይገብራ: ኃጢአተ: ትከውኖ::=፡

፭

1 ነዑ : ይእዜኒ : አብዕልት : ብክዩ: ለዐለ : ሕርትመናክሙ : እንተ : ሀለወት : ትመጽእክ
2 ሙ:=፡ ብዕልክሙ : ወአልባሲክሙኒ : ቀንቀነ::=፡ ወርቅክሙኒ : ወብሩርክሙኒ : ዝ
3 ሕለ : ወዝሕሉኒ : ስምዐ : ይከውን : ለዕሌክሙ : ወይበልዖ : ለሥጋክሙ : ከመ : እሳት :
4 ዘቲ : እንተ : ገበርክሙ : ለደኃሪ : መዋዕል::=፡ ናሁ : አስበሙ : ለገባር: ለእለ : ሐረስዋ :
ለምድርክሙ : ወእለሂ : ሄድክሙ : ወዓመፅክሙ : ዓሰበሙ : የአወይው:: ወግዓሮሙ : ለ
5 ዓፀድ : በአ : ውስተ: እዘኒሁ : ለእግዚአብሔር: ጸባኦት:: ወበጽሐ:=፡ ፈገዓክሙ : ለዐ
6 ለ : ምድር : ወተደሎክሙ : ወአስበሕክሙ : ልበክሙ:=፡ ወተዓደውክሙ : ወቀተልክ
7 ሙ : ለጻድቅ: ዘእንበለ: ይትቃወመክሙ : ወኢሆ: ኢይበቀለክሙ::=፡ ተዓገሡ : እንከ:
አኃዊነ : ደኃሪት : ዕለት : እመ : ይመጽእ : እግዚእክሙ : ከመ : ሐረሳዊ : ይጸንሕ :
ፍሬሃ : ለምድር : ክብርት : እንዘ : ይትዔገሥ : ሰርከ : ወነግሀ : እስከ : ትሰዊ : ወትፈሪ :
8 ሎቱ : ወትትዓፀድ:=፡ ተዓገሡኬ : አንትሙኒ : ወአጽንዑ : ልበክሙ : እስመ : ቀርበት:
መጽአቱ : ለእግዚእክሙ::=፡

Siquidem unus est dator legis, & unus judex legis, is qui potest perdere & servare. 12 *Tu igitur quis es qui judicas proximum tuum?* 13 *Ita qui dicunt, Hodie, vel cras proficiscemur in istam urbem, & manebimus in ea paululùm, & negotiabimur in ea, & lucrabimur: Et nescitis quid futurum sit cras: quæ est vita vestra?* 14 *nónne vapor estis, qui ad exiguum apparet, & deinde evanescit.* 15 *Pro eo quòd diceretis, Si Domino placuerit, & vixerimus, faciemus hoc, vel illud.* 16 *Nunc autem gloriamini in actionibus vestris: omnis ejusmodi gloriatio, mala est.* 17 *Quicunque enim rectè facere novit, nec facit, peccatum est.*

CAP. V.

Agite nunc divites, flete super calamitatibus vestris quæ vobis sunt superventuræ. 1 *Divitias vestras & vestimenta vestra tineæ corruperunt.* 2 *Et aurum vestrum & argentum etiam vestrum æruginavit; & ærugo ejus testimonium est adversùs vos, & exedet carnes vestras, velut ignis ille quem procurâstis vobis in ultimos dies.* 3 *Ecce merces operariorum, qui messuerunt terras vestras, quam & diripuistis, & iniquè fecistis, merces eorum clamat, & clamor messorum introivit in aures Domini Sabaoth, & pervenit ad eum.* 4 *In luxu vixistis super terram, & prosperi fuistis, & crassa fecistis corda vestra.* 5 *Et transgressi estis, & occidistis justum absque ut resisteret vobis, neque accommodaverit se vobis.* 6 *Patienter sustinete igitur, fratres nostri, ultimum diem quando adventurus est Dominus vester: sicut agricola expectat pretiosum terræ fructum patienti animo ferens, vespere & mane, donec suam demiserit pluviam, & fructum ferat ei, ac metat.* 7 *Patienti igitur animo estote vos etiam, atque obfirmate cor vestrum, quoniam appropinquavit Domini vestri adventus.* 8

ἘΠΙΣΤΟΛΗ' ἸΑΚΩ'ΒΟΥ. ΚΕΦ. ϛ'.

Ne ingemiscite adversùs alii alios, fratres, ut non condemnemini: Ecce judex ante
9 Μὴ στενάζετε (ϑ) κατ' ἀλλήλων, ἀδελφοί, ἵνα μὴ (ι) κατακριθῆτε· ἰδοὺ κριτὴς πρὸ
fores stetit. Exemplum accipite, malorum perpessionis, fratres mei, & pa-
10 τῶν θυρῶν ἕστηκεν. (κ) Ὑπόδειγμα λάβετε τῆς κακοπαθείας, ἀδελφοί μου, ϗ τῆς μα-
tientiæ, Prophetas, qui locuti sunt nomine Domini. Ecce beatificamus
11 κροθυμίας, τοὺς προφήτας, οἳ ἐλάλησαν τῷ ὀνόματι Κυρίου. Ἰδοὺ μακαρίζομεν
tolerantes. Tolerantiam Job audistis, & finem Domini vidistis,
τοὺς (λ) ὑπομένοντας. τὴν ὑπομονὴν Ἰὼβ ἠκούσατε, ϗ τὸ τέλος Κυρίου εἴδετε,
quoniam valde misericors est Dominus & miserator. Ante omnia autem, fratres mei, ne
12 ὅτι πολύσπλαγχνός ἐστιν ὁ Κύριος ϗ οἰκτίρμων. Πρὸ πάντων δὲ, ἀδελφοί μου, μὴ
jurate, neque cœlum, neque terram, neque aliud quodcunque juramentū: Sit
ὀμνύετε, μήτε τὸν οὐρανὸν, μήτε τὴν γῆν, μήτε ἄλλον (μ) τινὰ ὅρκον· ἤτω
autem vestrum illud Etiam, etiam: & illud Non, non: ut non in hypocrisin decidatis. Tri-
13 δὲ ὑμῶν τὸ Ναὶ, ναὶ, ϗ τὸ Οὒ, οὔ· ἵνα (ν) μὴ εἰς ὑπόκρισιν πέσητε. Κα-
statur aliquis in vobis? oret. Æquo animo est quis? psallat. Infirmatur
14 κοπαθεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσευχέσθω. εὐθυμεῖ τις; ψαλλέτω. Ἀσθενεῖ
quis in vobis? advocet presbyteros Ecclesiæ, & orent super
τις ἐν ὑμῖν; προσκαλεσάσθω τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας, ϗ προσευξάσθωσαν ἐπ'
eum, ungentes eum oleo in nomine Domini: Et oratio fidei
15 αὐτὸν, ἀλείψαντες αὐτὸν ἐλαίῳ ἐν τῷ ὀνόματι (ξ) τοῦ Κυρίου· Καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πίστεως
servabit laborantem, & eriget eum Dominus: & si peccata fuerit perpetratus, remittentur
σώσει τὸν κάμνοντα, ϗ ἐγερεῖ αὐτὸν ὁ Κύριος· κἂν ἁμαρτίας ᾖ πεποιηκὼς, ἀφεθήσε-
ei. Confitemini alii aliis offensiones, & orate pro alii
ται αὐτῷ. Ἐξομολογεῖσθε (ο) ἀλλήλοις τὰ παραπτώματα, ϗ εὔχεσθε ὑπὲρ ἀλλή- 16
aliis, ut sanemini. Multùm valet deprecatio justi efficax. Elias ho-
λων, ὅπως ἰαθῆτε. πολὺ ἰσχύει δέησις δικαίου ἐνεργουμένη. Ἠλίας ἄν- 17
mo erat similiter passibilis nobis, & oratione oravit ad non pluendum: &
θρωπος ἦν ὁμοιοπαθὴς ἡμῖν, καὶ προσευχῇ προσηύξατο τοῦ μὴ βρέξαι· καὶ
non pluit super terram annos tres & menses sex. Et rursùm ora-
οὐκ ἔβρεξεν ἐπὶ τῆς γῆς ἐνιαυτοὺς τρεῖς ϗ μῆνας ἕξ. Καὶ πάλιν προσηύ- 18
vit, & cœlum pluviam dedit, & terra germinavit fructum suum.
ξατο, καὶ ὁ οὐρανὸς (π) ὑετὸν ἔδωκε, καὶ ἡ γῆ ἐβλάστησε τὸν καρπὸν αὐτῆς.
Fratres, si quis in vobis erraverit à veritate, & converterit quis
(ρ) Ἀδελφοὶ, ἐάν τις ἐν ὑμῖν πλανηθῇ ἀπὸ τῆς ἀληθείας, καὶ ἐπιστρέψῃ τις 19
eum: Sciat quòd ille convertens peccatorem ab errore viæ suæ, servabit
αὐτόν· Γινωσκέτω ὅτι ὁ ἐπιστρέψας ἁμαρτωλὸν ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ, σώσει 20
animam à morte, & operiet multitudinem peccatorum.
(σ) ψυχὴν ἐκ θανάτου, ϗ καλύψει πλῆθος ἁμαρτιῶν.

(†) Ἰακώβου ἐπιστολὴ ἐγράφη ἐν στίχοις σμβ'.

MS. A. (ϑ) ἀδελφοί μου, κατ' ἀλλήλων, ἵνα (ι) κριθῆτε· ἰδοὺ ὁ κριτὴς (κ) Ὑπόδειγμα, ἀδελφοί, τῆς κακοπαθείας ϗ τῆς μακροθυμίας ἔχετε τοὺς (λ) ὑπομείναντας. (μ) ὅρκον τινά· (ν) μὴ ὑπὸ κρίσιν (ξ) Κυρίου· (ο) οὖν ἀλλήλοις τὰς ἁμαρτίας, ϗ προσεύχεσθαι (π) ἔδωκεν ὑετὸν, (ρ) Ἀδελφοί μου, (σ) τὴν ψυχὴν αὐτοῦ
(†) Ἰακώβου ἐπιστολή.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

9 * ܠܐ ܬܗܘܘܢ ܡܬܚܢܩܝܢ ܐܚܝ ܚܕ ܥܠ ܚܕ. ܕܠܐ ܬܬܕܝܢܘܢ. ܗܐ ܓܝܪ ܕܝܢܐ ܩܐܡ ܩܕܡ ܬܪܥܐ. * ܕܡܘܬܐ 10
ܢܣܒܘ ܠܟܘܢ ܐܚܝ. ܠܢܓܝܪܘܬ ܪܘܚܐ ܕܐܘܠܨܢܝܟܘܢ. ܠܢܒܝܐ ܕܡܠܠܘ ܒܫܡܗ
ܕܡܪܝܐ. * ܗܐ ܓܝܪ ܡܛܘܒܝܢܢ ܠܗܘܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܣܝܒܪܘ. ܫܡܥܬܘܢ ܡܣܝܒܪܢܘܬܗ ܕܐܝܘܒ. 11
ܘܫܘܠܡܐ ܕܥܒܕ ܠܗ ܡܪܝܐ ܚܙܝܬܘܢ. ܡܛܠ ܕܡܪܚܡܢ ܗܘ ܡܪܝܐ ܘܡܪܚܦ. * ܩܕܡ ܟܠ 12
ܕܝܢ ܐܚܝ. ܠܐ ܬܗܘܘܢ ܝܡܝܢ. ܠܐ ܒܫܡܝܐ ܘܠܐ ܒܐܪܥܐ. ܘܠܐ ܒܡܘܡܬܐ ܐܚܪܬܐ. ܐܠܐ
ܬܗܘܐ ܡܠܬܟܘܢ. ܐܝܢ ܐܝܢ ܘܠܐ ܠܐ. ܕܠܐ ܬܬܚܝܒܘܢ ܒܕܝܢܐ. * ܘܐܢ ܐܢܫ ܡܢܟܘܢ 13
ܒܐܘܠܨܢܐ ܢܗܘܐ ܢܨܠܐ. ܘܐܢ ܚܕܐ ܢܗܘܐ ܡܙܡܪ. * ܘܐܢ ܟܪܝܗ. ܢܩܪܐ ܠܩܫܝܫܐ 14
ܕܥܕܬܐ. ܘܢܨܠܘܢ ܥܠܘܗܝ ܘܢܡܫܚܘܢܝܗܝ ܡܫܚܐ ܒܫܡܗ ܕܡܪܢ. * ܘܨܠܘܬܐ ܕܗܝܡܢܘܬܐ 15
ܬܚܠܡܝܘܗܝ ܠܗܘ ܕܟܪܝܗ. ܘܢܩܝܡܝܘܗܝ ܡܪܢ. ܘܐܢ ܚܛܗܐ ܥܒܝܕܢ ܠܗ ܢܫܬܒܩܢ
ܠܗ. * ܡܘܕܝܢ ܗܘܝܬܘܢ ܚܕ ܠܚܕ ܣܟܠܘܬܟܘܢ. ܘܨܠܘ ܚܕ ܥܠ ܚܕ 16
ܕܬܬܐܣܘܢ. ܪܒ ܗܘ ܓܝܪ ܚܝܠܐ ܕܨܠܘܬܐ ܕܗܘ ܕܡܨܠܐ ܙܕܝܩܐ. * ܐܦ ܐܠܝܐ ܓܒܪܐ ܗܘܐ 17
ܚܫܘܫܐ ܐܟܘܬܢ. ܘܨܠܝ ܕܠܐ ܢܚܘܬ ܡܛܪܐ ܥܠ ܐܪܥܐ. ܘܠܐ ܢܚܬ ܫܢܝܐ ܬܠܬ ܘܝܪܚܐ
ܫܬܐ. * ܘܬܘܒ ܨܠܝ. ܘܫܡܝܐ ܝܗܒܘ ܡܛܪܐ. ܘܐܪܥܐ ܐܦܩܬ ܦܐܪܝܗ. * ܐܚܝ 18 19
ܐܢ ܐܢܫ ܡܢܟܘܢ ܢܛܥܐ ܡܢ ܐܘܪܚܐ ܕܫܪܪܐ. ܘܢܦܢܝܘܗܝ ܐܢܫ ܠܗ ܡܢ ܛܘܥܝܝܗ. * ܢܕܥ 20
ܕܗܘ ܕܐܦܢܝ ܠܚܛܝܐ ܡܢ ܛܘܥܝܝ ܐܘܪܚܗ. ܢܚܐ ܢܦܫܗ ܡܢ ܡܘܬܐ. ܘܡܚܦܐ
ܣܘܓܐܐ ܕܚܛܗܘܗܝ.
* ܫܠܡܬ ܐܓܪܬܐ ܕܝܥܩܘܒ ܫܠܝܚܐ.

Ne ingemiscatis unus adversùs alium, fratres 9 mei, ut non judicemini: ecce enim judicium pro foribus stat. Exemplum accipite 10 vobis prophetas, fratres mei, ad longanimitatem in afflictionibus vestris, qui quidem locuti sunt in nomine Domini. Ecce enim 11 beatitatem tribuimus iis qui sustinuerunt. Audîstis tolerantiam Job, & finem quem præstitit ei Dominus, vidistis: quoniam misericors est Dominus & commiserans. Cæ- 12 terùm ante omnia fratres mei, ne juraveritis per cœlum, neque per terram, neque per aliud jusjurandum. Sed sermo vester sit Est, Est, & Non, Non: ne sitis obnoxii judicio. Quòd si quis ex vobis fuerit in oppressione, oret: quòd si lætetur, psallat. Quòd si 13 ægrotet, vocet Presbyteros ecclesiæ ut orent pro ipso, & ungant eum oleo in nomine Domini nostri: Et oratio fidei sa- 14 nitati restituet ipsum ægrotum, & eriget eum Dominus noster: quòd si peccata sint ab eo commissa, remittentur ei. Porrò confite- 15 mini alius alii delicta vestra, & orate alius pro alio, ut sani efficiamini. Magna si- 16 quidem est virtus orationis illius quam justus orat. Et Elias homo fuit passionibus 17 obnoxius sicut & nos, & oravit ne descenderet pluvia super terram, neque descendit per tres annos & sex menses. Et rursum 18 preces fudit, & cœli dederunt pluviam, terráque edidit fructus suos. Fratres mei, 19 si quis ex vobis erraverit à via veritatis, & converterit eum aliquis ab errore ipsius: Sciat quòd qui reduxerit peccatorem ab er- 20 rore viæ suæ, servabit animam suam à morte, operietque multitudinem peccatorum suorum.

Epistolæ Jacobi Apostoli FINIS.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

9 ወኢትገዐሩ፡ አኃዊነ፡ ለዐለ፡ ቢጽክሙ፡፡ ከመ፡ ኢትትኰነኑ፡፡ እስመ፡ ናሁ፡ መኰንን፡ ኀበ፡
10 መድረከ፡ ኆኅትክሙ፡ ይቀውም፡=፡ ወይደልወክሙ፡፡ አርኣያሁ፡ አኃዊነ፡ ለትዕግሠት፡ ተጽ
11 ናስክሙ፡ ብክሙ፡ ነቢያት፡እለ፡ ተናገሩ፡ በቃሉ፡ ለእግዚአብሔር፡=፡ ናሁ፡ ናስተበጽዖ
ሙ፡ ለእለ፡ ተዐገሡ፡ ትዕግሠቶ፡ ለኢዮብ፡፡ ወሰማዕክሙ፡ ከመ፡ ፈጸመ፡ሎቱ፡ እግዚአ
ብሔር፡፡ ወርኢክሙ፡ ከመ፡ ብዙኅ፡ ምሕረቱ፡ ለእግዚአብሔር፡ ወመስተሣህል፡
ውእቱ፡፡=፡

Ne ingemiscatis, fratres nostri, adversùs proximos vestros, ut non judicemini: quo- 9 *niam ecce judex ad vestigia januæ vestræ adstat. Capiatur autem exemplum* 10 *patientiæ, O fratres nostri, qui destituti estis, à prophetis quos habetis, est qui locuti sunt in verbo Dei. Ecce beatos prædicamus eos qui sustinent. Toleran-* 11 *tiam Job audîvistis, quomodo ei exitum dederit Deus etiam vidistis: adeò multa est misericordia Domini, & miserator est.*

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΑ ΤΗ͂Σ ΠΡΩ'ΤΗΣ ΤΟΥ͂ 'ΑΓΙ'ΟΥ 'ΑΠΟΣΤΟ'ΛΟΥ ΠΕ'ΤΡΟΥ 'ΕΠΙΣΤΟΛΗ͂Σ, ἜΧΟΝΤΑ 'ΥΠΟΔΙΑΙΡΕ'ΣΕΙΣ.

Α' ΠΕρὶ τῆς ἐν Χριστῷ ἀναγεννήσεως· ϗ περὶ ὑπομονῆς πειρασμῶν· ϗ περὶ σωτηριώδους πίστεως προκαταγγελμένης ὑπὸ τῶν προφητῶν.
Β' Περὶ ἐλπίδος ϗ ἁγιασμοῦ· τῆς τε ὀφειλομένης ἐπὶ τῇ υἱοθεσίᾳ ἀσφαλοῦς ἀναστροφῆς.
Γ' Περὶ τοῦ ἐπαξίως τῆς υἱοθεσίας ζῆν ἐν Χριστῷ, πρὸς ὠφέλειαν ϗ τῶν ἔξωθεν, εἰς δόξαν Θεοῦ.
Δ' Περὶ τῆς πρὸς ἄρχοντας ὑποταγῆς ϗ φιλαδελφίας ϗ θεοσεβείας. ἐν ᾧ, περὶ δούλων ὑποταγῆς, ϗ ἀνεξικάκου ὑπομονῆς διὰ Χριστόν. περὶ ὑπακοῆς γυναικῶν, ϗ ὁμονοίας τῆς πρὸς τοὺς ἄνδρας, ϗ σωτηρίας τῆς ἐν πνεύματι εἰς τύπον Σάρρας. περὶ τῆς ἀνδρῶν πρὸς γυναῖκας συμπεριφορᾶς. περὶ τῆς πρὸς ἅπαντας ἐπιεικοῦς ἀνεξικακίας, ἧς τύπος ἦν ἡ ἐπὶ Νῶε τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπία, ἐφ' ἡμᾶς δὲ ἡ διὰ τοῦ βαπτίσματος τοῦ Χριστοῦ συμπάθεια.
Ε' Περὶ ἀποθέσεως φαύλων πράξεων ϗ ἐπαναλήψεως τῶν ἐν πνεύματι καρπῶν, κατὰ τὴν διαφορὰν τῶν χαρισμάτων.
Ϛ' Ὅτι κοινωνίᾳ τῇ πρὸς τὸν Χριστὸν, κρατεῖν χρὴ τῶν φυσικῶν παθῶν· ἐλπίδι τε τῇ εἰς αὐτὸν, φέρειν τὰς ὑπὸ τῶν ἑτέρων πάθας.
Ζ' Παραίνεσις πρεσβυτέρων περὶ ἐπισκοπῆς τοῦ ποιμνίου. ἐν ᾧ, περὶ κοινῆς πάντων πρὸς ἕκαστον ταπεινοφροσύνης εἰς νίκην τὴν κατὰ τοῦ διαβόλου.
Η' Εὐχὴ ὑπὲρ τελειώσεως τῶν πιστευόντων.

PETRI CATHOLICA EPISTOLA PRIOR.
(†) ΠΕ'ΤΡΟΥ ΚΑΘΟΛΙΚΗ' 'ΕΠΙΣΤΟΛΗ' ΠΡΩ'ΤΗ.

CAP. I. α'.

PETRUS Apostolus Jesu Christi, electis advenis dispersionis Ponti, Galatiæ, Cappadociæ, Asiæ, & Bithyniæ,
1 ΠΕ'ΤΡΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐκλεκτοῖς παρεπιδήμοις διασπορᾶς Πόντου, Γαλατίας, Καππαδοκίας, Ἀσίας, ϗ Βιθυνίας,

MS. A. (†) Titulus abscinditur.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܬܘܒ ܐܓܪܬܐ ܕܦܛܪܘܣ ܫܠܝܚܐ ܟܐܦܐ.
* ܐ * ܚܕ ܒܫܒܐ ܚܕܬܐ * ܩܦܠܐܘܢ * ܐ *
1 * ܦܛܪܘܣ ܫܠܝܚܐ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܠܓܒܝܐ ܘܬܘܬܒܐ ܕܡܒܕܪܝܢ ܒܦܢܛܘܣ.
ܘܒܓܠܛܝܐ. ܘܒܩܦܕܘܩܝܐ. ܘܒܐܣܝܐ ܘܒܒܝܬܘܢܝܐ.

SEQUITUR EPISTOLA
PETRI
SIMONIS CEPHÆ Apostoli.
CAP. I.
Dominicâ novâ.

PEtrus Apostolus Jesu Christi electis & 1 advenis qui sparsi sunt in ponto, & in Galatiâ, & Cappadociâ, & Asiâ, & Bithyniâ;

Versio VULGATA LATINA.

9 Nolite ingemiscere, fratres, in alterutrum, ut non judicemini. Ecce judex ante ja-
10 nuam assistit. Exemplum accipite, fratres, exitûs mali, laboris, & patientiæ,
11 Prophetas: qui locuti sunt in nomine Domini. Ecce beatificamus eos, qui
sustinuerunt. Sufferentiam Job audistis, & finem Domini vidistis, quoniam
12 misericors Dominus est, & miserator. Ante omnia autem, fratres mei, nolite jurare, neque per cœlum, neque per terram, neque aliud quodcunque juramentum. Sit autem sermo vester; Est, est: Non, non: ut non sub judicio deci-
13 datis. Tristatur aliquis vestrûm? oret: Æquo animo est? psallat. Infirmatur
14 quis in vobis? inducat presbyteros Ecclesiæ, & orent super eum, ungentes
eum oleo in nomine Domini: Et oratio fidei salvabit infirmum, & allevi- 15
abit eum Dominus: & si in peccatis sit, remittentur ei. Confitemini ergò 16
alterutrùm peccata vestra, & orate pro invicèm ut salvemini: multùm enim
valet deprecatio justi assidua. Elias homo erat similis nobis passibilis: & ora- 17
tione oravit ut non plueret super terram, & non pluit annos tres, & menses
sex. Et rursùm oravit: & cœlum dedit pluviam, & terra dedit fructum su- 18
um. Fratres mei, si quis ex vobis erraverit à veritate, & converterit quis 19
eum: Scire debet, quoniam qui converti fecerit peccatorem ab errore viæ suæ, 20
salvabit animam ejus à morte, & operiet multitudinem peccatorum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* يا اخوتي لا يتنهد بعضكم على بعض ليلا تدانوا * فها القاضي قد وقف بالابواب * تم * 9
* قراءة برسم الانبياء *
10 * يا اخوتي اتخذوا نموذجا لمصابرة الشقا
11 ولطول الروح * الانبياء الذين تكلموا باسم الرب * ها نحن نطوب الصابرين * قد سمعتم
12 بصبر ايوب وعرفتم نهاية الرب التي جعلها له * لانه جزيل التحنن ورؤوف * يا اخوتي قبل
كل شي لا تحلفوا * لا بالسماء والارض ولا بقسم آخر * وليكن النعم منكم نعم * واللا لا * ليلا
13 تسقطوا في المراءة * ان حصل احدكم في شقاء وضر فليصل * وان سر احدكم فليترنم *
14 * وان مرض منكم احد فليستدع قسوس الكنيسة * وليصلوا عليه ويدهنوه بزيت
15 باسم الرب * وصلاة الامانة تخلص المريض ويقيمه الرب * وان كان قد عمل خطايا تغفر
16 له * ليعترف بعضكم لبعض بهفواتكم * وليصل بعضكم على بعض لتشفوا * فان طلبة
17 الصديق الفاعلة تقتدر كثيرا * ايليا انما كان انسانا يساوينا في التألم * فصلى صلاة
18 الا تمطر * فلم تمطر على الارض ثلثة سنين وستة اشهر * وصلى ايضا واعطت السماء مطرا *
19 20 وانبتت الارض ثمرا * يا اخوتي ان يضل منكم احد عن الطريق الحق فيرده احد * فليعلم
ان من يرد خاطيا من ضلال طريقه يخلص نفسه من الموت * ويغفر كثير خطاياه *
* والسبح لله دايما ابدا * وعلينا رحمته امين *

O fratres mei, ne ingemiscatis alii ad- 9 *versus alios, ne damnemini: ecce enim judex adstat januis.* Hactenus.

Lectio pro Prophetis.

O fratres mei, sumite specimen ad per- 10 *ferendas afflictiones, & longanimitatem, Prophetas qui locuti sunt in nomine Do-* 11 *mini. Ecce, nos beamus patientes. Jam audîstis patientiam Job, & nôstis finem quem constituit ei Dominus: largus enim est benignitate & clementissimus. O* 12 *fratres mei, ante omnia ne juretis neque per cœlum ac terram, neque aliud ullum jusjurandum: sit autem Etiam quòd à vobis proferetur, Etiam, & Non, non: ut ne incidatis in simulationem. Siquis* 13 *vestrûm in afflictione & calamitate se deprehendat, oret: & siquis vestrûm exultet, psallat. Quòd siquis inter vos* 14 *infirmetur, accersat presbyteros Ecclesiæ, & orent pro ipso, unguantque eum oleo in nomine Domini: Et oratio fidei* 15 *salvabit infirmum, erigetque eum Dominus: & si peccata commiserit, remittentur ei. Confitemini alii aliis delicta* 16 *vestra: & orate alii pro aliis, ut sanemini: deprecatio enim justi efficax multùm potest. Elias quidem erat homo par* 17 *nobis in passionibus: & orationem oravit ne plueret, & non pluit super terram tres annos & sex menses. Et rursum* 18 *oravit, & cœlum dedit pluviam: protulitque terra fructus. O fratres mei,* 19 *siquis inter vos aberret à via vera, & reducat eum quispiam, Noverit quòd qui* 20 *reduxerit peccatorem ab errore viæ suæ, servabit à morte animam suam, operietque multitudinem peccatorum suorum.*

Laus Deo semper ac perpetuò: ejusque misericordia sit super nos: Amen.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

12 ወእምኵሉሰ፡ ዘይቀድም፡ ተፋቀሩ፡ አኃዊነ፡ ኢትምሐሉ፡ ኢበሰማይ፡ወኢበምድር፡፡ ወኢበ
ከልእ፡ መሐላ፡ ወኢበዘኮነ፡ መሐላ፡ ኢትምሐሉ፡ ግሙራ፡ ወኢበምንትኒ፡ አሐደ፡ ይኩን፡ቃል
ክሙ፡ እመኒ፡ እወ፡ እወ፡ወእመኒ፡ አልቦ፡ አልቦ፡ከመ፡ ኢትትኰነኑ፡ ወኢትበኡ፡ ውስተ፡ ደይ
13 ን፡=፡ ወእመቦ፡ዘይቴክዝ፡ ለይጸሊ፡ወእመቦ፡ወተፈሥሐ፡ለይዘምር፡፡=፡ ወለመቦ፡ዘይ
ደዊ፡ እምኔክሙ፡ ለይጸውዕ፡ ቀሲሳተ፡ እለ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ ወይጸልዩ፡ ለዕሌሁ፡ ቀቢ
14 ኦሙ፡ ቅብአ፡ ጸሎት፡ በስሙ፡ ለእግዚእነ፡=፡ ወጸሎት፡ሃይማኖት፡ ታሐይዎ፡ለድዉይ፡ ወ
15 ያነሥኦ፡ እግዚአብሔር፡፡ ወእመኒ፡ ቦቱ፡ ኃጢአተ፡ ይትኀደግ፡ ሎቱ፡፡=፡ ተአመኑ፡ በ
16 በይናቲክሙ፡ ኃጢአተክሙ፡ ወጸልዩ፡ ለዐለ፡ ቢጽክሙ፡ ከመ፡ ትሕየዉ፡ ብዙኀ፡ ትረድእ፡ ጸ
17 ሎቱ፡ ለጻድቅ፡ትክል፡ ወታስልጥ፡፡=፡ ኤልያስ፡ዘከማነ፡ሰብእ፡ውእቱ፡ወዘከመ፡ነሐምም፡
የሐምም፡ ወጸለየ፡ ጸሎተ፡ ከመ፡ ኢይዝንም፡ ዝናም፡ ወኢዘንመ፡ ውስተ፡ ምድር፡ ሠለስተ፡
18 ዓመተ፡ ወስድስተ፡ አውራኀ፡=፡ ወካዕበ፡ ጸለየ፡ ከመ፡ ይዝንም፡ ወወሀበ፡ ሰማይ፡ ዝናሞ፡
19 ወአድረረኒ፡አብቈለት፡ፍሬሃ፡=፡ አኃዊነ፡ ለእመቦ፡ ዘስሕተ፡ እምጽድቅ፡፡ ወቦ፡ዘሜጦ፡
20 እምኔጋዬ፡=፡ አእምሩ፡ ከመ፡ ዘሜጦ፡ እምኔጋዬ፡ ለኃጥእ፡ ረድኦ፡ እምነ፡ ሞት፡ ወከደ
ኖን፡ ለብዙኃት፡ ኃጢአቲሁ፡፡=፡

Ante omnia autem, fratres nostri, præcedat charitas ejus: ne juretis, neque per 12 *cœlum, neque per terram, neque per aliud jusjurandum, non inquam per quodvis juramentum juretis omninò, quodcunque demum sit. Sit sermo vester vel Etiam etiam, vel Non non, ne condemnemini, neque veniatis in judicium. Siquis autem* 13 *tristitiam habuerit, oret: & læto si fuerit animo, psallat. Quòd si quis ex vobis* 14 *infirmetur, accersat presbyteros Ecclesiæ, & orent super eo, ungentes eum oleo, preces fiant in nomine Dei nostri. Et oratio fidei sanabit infirmum, erigetque eum* 15 *Dominus: & si in eo peccata sint, remittentur ei. Confitemini invicèm peccata* 16 *vestra, & orate pro fratribus vestris, ut vivatis: multùm juvat oratio justi, potens est, & assistit. Elias, vir erat nobis similis, & prout nos patimur, passus* 17 *est ille, & orationem oravit ut ne plueret pluviam: nec pluit super terram annos tres, & tres menses. Et rursum oravit ut plueret, & dedit cœlum pluvi-* 18 *am, & terra progerminavit fructus suos. Fratres nostri, si quis est qui erra-* 19 *verit à veritate, & est qui converterit eum ab errore suo; Scitote, quòd qui* 20 *converterit eum ab errore suo, seipsum liberaverit à morte, & cooperuerit multitudinem peccatorum ejus.*

FINIS.

Epistola Beati PETRI *Apostoli prima.*

Versio VULGATA LATINA.

CAPUT I.

1 PEtrus Apostolus Jesu Christi, electis advenis dispersionis Ponti, Galatiæ, Cappadociæ, Asiæ, & Bithyniæ.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* رسالة القديس بطرس الاولي *
* الفصل الاول *
* قراءة الجمعة من الجمعة الثانية والثلثين بعد العنصرة *
1 * من بطرس رسول يسوع المسيح الي المصطفين القاطنين في شتات بلد البنطس *
وغلاطية * وكبادوكية * واسيا * والبثينية *

EPISTOLA SANCTI PETRI prima.

CAPUT PRIMUM.

Lectio feriæ sextæ hebdomadis trigesimæ secundæ post Pentecosten.

A *Petro Apostolo Jesu Christi ad* 1 *electos habitantes in dispersis regionibus Ponti, & Galatiæ, & Cappadociæ, & Asiæ, & Bithyniæ,*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

ንቅድም፡ በረድኤተ፡ እግዚአብሔር፡ እግዚእነ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡፡ ንጽሕፍ፡
መልእክተ፡ ጴጥሮስ፡ ቀዳሚት፡፡=፡

Auxiliante Deo Domino nostro Jesu Christo, incipimus scribere Epistolam PETRI priorem.

1 እምጴጥሮስ፡ ልኡክ፡ እግዚእነ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡፡ ለኅሩያን፡ ለእለ፡ ሀለዉ፡ ውስተ፡
በሐውርተ፡ ጳንጦስ፡ ወገላትያ፡ ወቀጳዶቅያ፡፡ ወእስያ፡ ወቢታንያ፡=፡

CAPUT I.

A *Petro Apostolo Domini nostri Jesu Christi, electis qui sunt in regionibus* 1 *Ponti, & Galatiæ, & Cappadociæ, & Asiæ, & Bithyniæ,*

ἘΠΙΣΤΟΛΗ ΠΕΤΡΟΥ Α'. ΚΕΦ. Α'. Β'.

Secundùm *præſcientiam* Dei Patris, in *ſanctificatione* Spiritûs, in obedientiam &
2 Κατὰ πρόγνωσιν Θεοῦ πατρὸς ἐν ἁγιασμῷ Πνεύματος, εἰς ὑπακοὴν καὶ
aſperſionem ſanguinis Jeſu Chriſti: Gratia vobis & pax multiplicetur. Be-
3 ῥαντισμὸν αἵματος Ἰησοῦ Χριστοῦ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη. Εὐ- Α'
nedictus Deus, & Pater Domini noſtri Jeſu Chriſti, qui ſecundùm *mul-*
λογητὸς ὁ Θεὸς, καὶ πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ κατὰ τὸ πο-
tam ſuam miſericordiam *regenerans* nos in ſpem vivam per reſurrectionem Jeſu
λὺ αὐτοῦ ἔλεος ἀναγεννήσας ἡμᾶς εἰς ἐλπίδα ζῶσαν δι' ἀναστάσεως Ἰησοῦ
Chriſti ex mortuis, In hæreditatem incorruptibilem, & incontaminatam &
4 Χριστοῦ ἐκ νεκρῶν, Εἰς κληρονομίαν ἄφθαρτον καὶ ἀμίαντον καὶ
immarceſcibilem, conſervatam in cœlis in *nos*, In virtute Dei,
5 ἀμάραντον, τετηρημένην ἐν οὐρανοῖς εἰς (α) ἡμᾶς, Τοὺς ἐν δυνάμει Θεοῦ,
cuſtoditos per fidem, in ſalutem paratam revelari in tempore no-
φρουρουμένους διὰ πίστεως, εἰς σωτηρίαν ἑτοίμην ἀποκαλυφθῆναι ἐν καιρῷ ἐ-
viſſimo. In quo *exultatis*, modicùm nunc (ſi *opus eſt*) *triſtati* in va-
6 σχάτῳ. Ἐν ᾧ ἀγαλλιᾶσθε, ὀλίγον ἄρτι (εἰ δέον ἐστὶ) λυπηθέντες ἐν ποι-
riis tentationibus: Ut probatio veſtræ fidei multò pretioſi-
7 κίλοις πειρασμοῖς· Ἵνα τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως πολὺ (¹) τιμιώτε-
or auro *illo perdito*, per ignem *verò explorato*, inveniatur in lau-
ρον χρυσίου τοῦ ἀπολλυμένου, διὰ πυρὸς δὲ δοκιμαζομένου, εὑρεθῇ εἰς ἔπαι-
dem & honorem & gloriam, in revelatione Jeſu Chriſti. Quem non *viden-*
8 νον (β) καὶ τιμὴν καὶ δόξαν, ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὃν οὐκ εἰδό-
tes diligitis: in quem nunc non videntes, credentes autem, *exultatis* lætitiâ
τες ἀγαπᾶτε· εἰς ὃν ἄρτι μὴ ὁρῶντες, πιστεύοντες δὲ, ἀγαλλιᾶσθε χαρᾷ
inenarrabili & glorificatâ, Reportantes finem fidei veſtræ,
9 ἀνεκλαλήτῳ καὶ δεδοξασμένῃ, Κομιζόμενοι τὸ τέλος τῆς πίστεως ὑμῶν,
ſalutem animarum: De qua ſalute exquiſierunt atque ſcrutati ſunt Pro-
10 σωτηρίαν ψυχῶν· Περὶ ἧς σωτηρίας ἐξεζήτησαν καὶ (γ) ἐξηρεύνησαν προ-
phetæ, qui de *illa* in *vos* gratia *prophetantes*: Scrutantes in
11 φῆται, οἱ περὶ τῆς εἰς ὑμᾶς χάριτος προφητεύσαντες· Ἐρευνῶντες εἰς

quod vel quale tempus ſignificaret in eis Spiritus Chriſti, *præte-*
τίνα ἢ ποῖον καιρὸν ἐδήλου τὸ ἐν αὐτοῖς Πνεῦμα Χριστοῦ, (δ) προμαρτυρό-
ſtans illas in *Chriſtum* paſſiones, & *poſt hæc* glorias: Quibus reve-
μενον τὰ εἰς Χριστὸν παθήματα, καὶ τὰς μετὰ ταῦτα δόξας. Οἷς ἀπε- 12
latum eſt, quia non ſibimetipſis, *nobis* autem miniſtrabant ea, quæ nunc nuntiata ſunt
καλύφθη ὅτι οὐχ ἑαυτοῖς, ἡμῖν δὲ διηκόνουν αὐτὰ, ἃ νῦν ἀνηγγέλη
vobis per eos *evangelizantes* vobis *in* Spiritu ſancto miſſo de cœ-
ὑμῖν διὰ τῶν εὐαγγελισαμένων (ε) ὑμᾶς ἐν Πνεύματι ἁγίῳ ἀποσταλέντι ἀπ' οὐ-
lo, in *quæ* deſiderant angeli proſpicere. *Ideò* ſuccincti lumbos
Β' ρανοῦ, εἰς ἃ ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι παρακύψαι. Διὸ ἀναζωσάμενοι τὰς ὀσφύας 13
mentis veſtræ, ſobrii, perfectè ſperate in eam *latam* vobis
τῆς διανοίας ὑμῶν, νήφοντες, τελείως ἐλπίσατε ἐπὶ τὴν φερομένην ὑμῖν
gratiam in *revelatione* Jeſu Chriſti, Quaſi filii obedientiæ, non configu-
χάριν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ, Ὡς τέκνα ὑπακοῆς, μὴ συσχηματιζό- 14
rati *illis prius in ignorantia veſtra cupiditatibus*: Sed ſecundùm eum
μενοι ταῖς πρότερον ἐν τῇ ἀγνοίᾳ ὑμῶν ἐπιθυμίαις· Ἀλλὰ κατὰ τὸν 15
vocantem vos Sanctum, & ipſi ſancti in omni converſatione *fiatis*: Quo-
καλέσαντα ὑμᾶς ἅγιον, καὶ αὐτοὶ ἅγιοι ἐν πάσῃ ἀναστροφῇ γενήθητε· Δι- 16
niam ſcriptum eſt; Sancti eritis, quoniam ego ſanctus ſum. Et ſi Patrem
ότι γέγραπται, Ἅγιοι (ζ) γένεσθε, ὅτι ἐγὼ ἅγιός εἰμι. Καὶ εἰ πατέρα 17
invocatis eum ſine acceptione perſonarum *judicantem* ſecundùm uniuſcujuſque opus,
ἐπικαλεῖσθε τὸν ἀπροσωπολήπτως κρίνοντα κατὰ τὸ ἑκάστου ἔργον,
in timore *commorationis veſtræ tempus* converſamini: Scientes quòd non corru-
ἐν φόβῳ τὸν τῆς παροικίας ὑμῶν χρόνον ἀναστράφητε· Εἰδότες ὅτι οὐ φθαρ- 18
ptibilibus argento vel auro redempti eſtis de vana veſtra converſatione *pa-*
τοῖς ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ ἐλυτρώθητε ἐκ τῆς ματαίας ὑμῶν ἀναστροφῆς πα-
ternâ traditione acceptâ, Sed pretioſo ſanguine quaſi agni immaculati & incontaminati,
τροπαραδότου, Ἀλλὰ τιμίῳ αἵματι ὡς ἀμνοῦ ἀμώμου καὶ ἀσπίλου, 19
Chriſti:
Χριστοῦ·

Κεφ. α'. MS. A. (α) ὑμᾶς, (¹) πρότερον (β) καὶ δόξαν καὶ τιμὴν, (γ) ἐξηραύνησαν (δ) προμαρτυρούμενον (ε) ὑμᾶς Πνεύματι (ζ) ἔσεσθε,

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 * ܐܝܟ ܕܓܒܝܐ ܒܩܕܡܝܕܥܬܗ ܕܐܠܗܐ ܐܒܐ. ܒܩܘܕܫܐ ܕܪܘܚܐ. ܢܗܘܘܢ
ܒܡܫܡܥܬܐ ܘܒܡܙܠܚܘܬ ܕܡܗ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܛܝܒܘܬܐ ܘܫܠܡܐ ܢܣܓܐ ܠܘܬܟܘܢ.
3 * ܡܒܪܟ ܗܘ ܐܠܗܐ ܐܒܘܗܝ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܗܘ ܕܒܚܢܢܗ ܣܓܝܐܐ ܐܘܠܕܢ ܡܢ
ܕܪܝܫ. ܒܩܝܡܬܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܠܣܒܪܐ ܕܚܝܐ. * ܘܠܝܪܬܘܬܐ ܕܠܐ ܡܬܚܒܠܐ ܘܠܐ 4
5 ܡܬܛܢܦܐ ܘܠܐ ܚܡܐ. ܗܝ ܕܡܛܝܒܐ ܠܟܘܢ ܒܫܡܝܐ. * ܟܕ ܢܛܝܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܚܝܠܐ
ܕܐܠܗܐ ܘܒܗܝܡܢܘܬܐ. ܠܚܝܐ ܕܡܛܝܒܝܢ ܠܡܬܓܠܝܘ ܒܙܒܢܐ ܐܚܪܝܐ. * ܕܒܗ ܬܚܕܘܢ 6
ܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ. ܐܢ ܩܠܝܠ ܗܫܐ ܡܬܟܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܢܣܝܘܢܐ ܡܫܚܠܦܐ
7 ܕܐܬܝܢ ܥܠܝܟܘܢ. * ܐܝܟܢܐ ܕܒܘܩܝܐ ܕܗܝܡܢܘܬܟܘܢ ܢܬܚܙܐ: ܕܡܝܬܪ ܡܢ ܕܗܒܐ ܡܨܠܠܐ
ܕܒܢܘܪܐ ܡܬܒܩܐ. ܠܫܘܒܚܐ ܘܠܐܝܩܪܐ ܘܠܬܫܒܘܚܬܐ. ܒܓܠܝܢܗ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ.
8 * ܗܘ ܕܠܐ ܚܙܝܬܘܢܝܗܝ ܘܡܚܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܗ. ܘܒܗܝܡܢܘܬܗ ܪܘܙܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܚܕܘܬܐ
ܡܫܒܚܬܐ ܕܠܐ ܡܬܡܠܠܐ. * ܕܬܩܒܠܘܢ ܦܘܪܥܢܐ ܕܗܝܡܢܘܬܟܘܢ. ܚܝܐ ܕܢܦܫܬܟܘܢ. 9
10 * ܗܠܝܢ ܚܝܐ ܕܒܨܘ ܗܘܘ ܒܬܪܝܗܘܢ ܢܒܝܐ. ܟܕ ܐܬܢܒܝܘ ܥܠ ܛܝܒܘܬܐ ܕܥܬܝܕܐ ܗܘܬ
11 ܠܡܬܝܗܒܘ ܠܟܘܢ. * ܘܒܨܘ ܕܠܐܝܢܐ ܙܒܢܐ ܡܚܘܐ ܗܘܐ ܘܡܣܗܕ ܪܘܚܐ ܕܡܫܝܚܐ ܕܥܡܪܐ
12 ܒܗܘܢ. ܕܢܗܘܘܢ ܚܫܘܗܝ ܕܡܫܝܚܐ ܘܫܘܒܚܐ ܕܒܬܪܗܘܢ. * ܘܐܬܓܠܝ ܠܗܘܢ ܟܠ
ܕܒܨܝܢ ܗܘܘ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܠܢܦܫܗܘܢ ܒܥܝܢ ܗܘܘ. ܐܠܐ ܠܢ ܕܝܢ ܡܬܢܒܝܢ ܗܘܘ. ܐܝܠܝܢ
ܕܗܫܐ ܐܬܓܠܝ ܠܟܘܢ ܒܝܕ ܐܝܠܝܢ ܕܣܒܪܢܟܘܢ. ܒܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܕܐܫܬܕܪ ܡܢ ܫܡܝܐ.
13 ܕܒܗܝܢ ܡܬܪܓܪܓܝܢ ܐܦ ܡܠܐܟܐ ܕܢܚܘܪܘܢ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܣܘܪܘ ܚܨܝ
ܪܥܝܢܝܟܘܢ ܘܐܬܬܥܝܪܘ ܓܡܝܪܐܝܬ. ܘܣܒܪܘ ܠܚܕܘܬܐ ܕܐܬܝܐ ܠܟܘܢ. ܒܓܠܝܢܗ
14 ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. * ܐܝܟ ܒܢܝܐ ܡܫܬܡܥܢܐ. ܘܠܐ ܬܬܚܠܛܘܢ ܬܘܒ ܠܪܓܝܓܬܐ
15 ܩܕܡܝܬܐ ܕܪܓܝܓܝܢ ܗܘܝܬܘܢ ܟܕ ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܗܘܝܬܘܢ. * ܐܠܐ ܗܘܘ ܩܕܝܫܝܢ ܒܟܠܗܘܢ ܗܘܦܟܝܟܘܢ.
16 ܐܝܟ ܕܩܕܝܫ ܗܘ ܗܘ ܕܩܪܟܘܢ. * ܡܛܠ ܕܟܬܝܒ. ܕܗܘܘ ܩܕܝܫܝܢ ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܐܢܐ
17 ܩܕܝܫ ܐܢܐ. * ܘܐܢ ܩܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܐܒܐ. ܗܘ ܕܠܝܬ ܠܘܬܗ ܡܣܒ ܒܐܦܐ. ܘܕܐܢ
ܟܠܢܫ ܐܝܟ ܥܒܕܘܗܝ. ܒܕܚܠܬܐ ܬܗܦܟܘܢ ܒܙܒܢܐ ܗܢܐ ܕܬܘܬܒܘܬܟܘܢ. * ܟܕ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ 18
ܕܠܐ ܒܣܐܡܐ ܕܡܬܚܒܠ. ܘܠܐ ܒܕܗܒܐ ܐܬܦܪܩܬܘܢ ܡܢ ܥܒܕܝܟܘܢ ܣܪܝܩܐ. ܗܢܘܢ ܕܡܩܒܠܝܢ ܗܘܝܬܘܢ ܡܢ
19 ܐܒܗܝܟܘܢ. * ܐܠܐ ܒܕܡܐ ܝܩܝܪܐ ܕܐܡܪܐ ܕܠܝܬ ܒܗ ܡܘܡܐ ܘܠܐ ܛܘܠܫܐ. ܕܐܝܬܘܗܝ ܡܫܝܚܐ.

Iis qui electi ſunt per præſcientiâ Dei patris, à 2
per ſanctificationem Spiritûs, ut ſint in obedientiam & aſperſionem ſanguinis Jeſu Chriſti, Gratia & pax multiplicetur apud vos.
Benedictus Deus pater Domini noſtri Jeſu 3
Chriſti qui multa miſericordiâ ſuâ genuit nos, denuò per reſurrectionem Domini noſtri Jeſu Chriſti in ſpem vitæ. Et in hære- 4
ditatem incorruptibilem, & incontaminatam, ac immarceſcibilem, quæ in cœlis parata eſt vobis, Qui cuſtodimini virtute 5
Dei & fide in ſalutem, quæ parata eſt ut reveletur in temporibus noviſſimis: In qui- 6
bus lætabimini in æternum, etſi hoc tempore paululum contriſtemini per varias tentationes quæ vobis contingunt. Ut probatio fi- 7
dei veſtræ appareat excellentior auro purgato, quod probatum eſt per ignem, in laudem & honorem & gloriam; in revelatione Jeſu Chriſti. Quem non vidiſtis, & tamen dili- 8
gitis, & ejus fide exultatis cum gaudio glorioſo ineffabili: Ut recipiatis retributionem 9
fidei veſtræ, ſalutem animarum veſtrarum. De qua ſalute exquiſierant prophetæ quum 10
vaticinati ſunt de gratia quæ danda erat vobis. Et ſcrutati ſunt quo tempore demon- 11
ſtraturus eſſet ac teſtimonium redditurus Spiritus ille Chriſti, qui habitabat in ipſis, futuras eſſe paſſiones Chriſti, & gloriam ejus ſubſequentem. Et revelata fuerunt illis 12
quæcunque ſcrutabantur, quia non ſibimetipſis perquirebant, ſed nobis ipſis vaticinabantur ea quæ nunc revelata ſunt vobis per res quas evangelizavimus vobis per Spiritum ſanctitatis qui miſſus eſt è cœlis: quas in res deſiderant etiam Angeli proſpicere.
Quapropter accingite lumbos mentium ve- 13
ſtrarum, & excitamini perfectè, & ſperate in gaudium illud quod obventurum eſt vobis in revelatione Domini noſtri Jeſu Chriſti, Tanquam filii obedientes. Neque 14
communicaveritis ampliùs primis illis concupiſcentiis quibus concupiſcebatis abſque ſcientia. Sed eſtote ſancti in omnibus con- 15
verſationibus veſtris, quemadmodum ſanctus eſt ille qui vocavit vos. Quandoquidem 16
ſcriptum eſt, Eſtote ſancti, ſicut & ego ſanctus ſum. Quòd ſi patrem vocatis eum in 17
cujus conſpectu non eſt acceptatio facierum, & qui judicat unumquemque ſecundùm opera ejus: cum timore verſamini hoc tempore incolatûs veſtri: Quum ſciatis nec ar- 18
gento quod corrumpitur, nec auro, vos redemptos fuiſſe ab illis vanis operibus veſtris quæ accepiſtis à patribus veſtris; Sed preti- 19
oſo ſanguine agni illius, qui nec nævum nec maculam habet, hoc eſt, Chriſti:

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 ለእለ ፡ ቀደሙ ፡ አእምሮቶ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ አብ ። በመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ከመ ፡ ይስምዑ ፡
3 በንዝኀተ ፡ ደሙ ፡ ለኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ። ሞገስ ፡ ወሰላም ፡ ይብዛኅ ፡ ለክሙ ፨ ይት
ባረክ ፡ እግዚአብሔር ፡ አቡሁ ፡ ለእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ። ዘወለደነ ፡ በብዝኀ ፡
ምሕረቱ ፡ ወሰተስፋ ፡ እንተ ፡ በቲ ፡ ነሐዩ ፡ በተንሥኦቱ ፡ ለእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶ
4 ስ ። እሙታን ፡ ምውታን ፨ ለተዋርሶ ፡ ዘኢይበሊ ፡ ወዘኢይረኩስ ፡ ወዘኢይጸመሂ ፡ ዘ
5 ዕቁብ ፡ ለነ ፡ ወለክሙ ፡ በሰማያት ፨ ለእለ ፡ በኀይለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዕቁባን ፡
በሃይማኖትክሙ ። ከመ ፡ ትድኀኑ ፡ እንተ ፡ ትደሉ ፡ ወታስተርኢ ፡ በደኀሪ ፡ መዋዕል ፨
6 ወበሕቱ ፡ ተተፌሥሑ ፡ ሕዳጠ ፡ ይእዜ ፡ እስመ ፡ ሀለወክሙ ፡ ትትከዙ ፡ በዘ ፡ ይመጽእክ
ሙ ፡ መከራ ፡ ዘዘ ፡ ዚአሁ ፨

Qui electi fuerunt *ex præcognitione Dei patris per Spiritum ſanctum ut auſcul-* 2
tarent, per aſperſionem ſanguinis Jeſu Chriſti, Gratia & pax vobis multiplice-
tur. Benedictus ſit Deus pater Domini noſtri Jeſu Chriſti, qui ex multa ſua 3
miſericordia genuit nos in ſpem vivam per reſurrectionem Domini noſtri Jeſu
Chriſti à mortuis, Ad hæreditatem quæ nec veteraſcere poteſt, nec contaminari, 4
nec marceſcere, nobis vobiſque in cœlis ſervatam, Qui per virtutem Dei cuſto- 5
diti eſtis, & per fidem veſtram, ad ſalutem quæ parata eſt ut reveletur in die-
bus extremis. Veruntamen gaudetis pauxillùm nunc, eò quòd oportet vos triſti- 6
tiâ affici, de hoc quod vobis adventurum eſt, de variis ſcilicet *tentationibus.*

Verſio VULGATA LATINA.

2 Secundùm præſcientiam Dei Patris, in ſanctificationem Spiritûs, in obedientiam,
3 & aſperſionem ſanguinis Jeſu Chriſti: Gratia vobis & pax multiplicetur. Benedictus Deus & Pater Domini noſtri Jeſu Chriſti, qui ſecundùm miſericordiam ſuam magnam regeneravit nos in ſpem vivam, per reſurrectionem Jeſu Chriſti ex
4 mortuis, In hæreditatem incorruptibilem, & incontaminatam, & immarceſſibi-
5 lem, conſervatam in cœlis in vobis, Qui in virtute Dei cuſtodimini per fidem in
6 ſalutem, paratam revelari in tempore noviſſimo. In quo exultabitis, modicùm
7 nunc ſi oportet contriſtari in variis tentationibus: Ut probatio veſtræ fidei multò pretioſior auro (quod per ignem probatur) inveniatur in laudem, & gloriam,
8 & honorem, in revelatione Jeſu Chriſti: Quem cùm non videritis, diligitis: in quem nunc quoque non videntes creditis: credentes autem exultabitis lætitiâ
9 inenarrabili, & glorificatâ: Reportantes finem fidei veſtræ, ſalutem animarum.
10 De qua ſalute exquiſierunt, atque ſcrutati ſunt prophetæ, qui de futura in vobis
11 gratia prophetaverunt: Scrutantes in quod vel quale tempus ſignificaret in eis Spiritus Chriſti: prænuntians eas quæ in Chriſto ſunt paſſiones, & poſteriores glorias: Quibus revelatum eſt, quia non ſibimetipſis, vobis autem mini- 12
ſtrabant ea, quæ nunc nuntiata ſunt vobis per eos qui evangelizaverunt vobis, Spiritu ſancto miſſo de cœlo, in quem deſiderant Angeli proſpicere. Pro- 13
pter quod ſuccincti lumbos mentis veſtræ, ſobrii perfectè ſperate in eam, quæ offertur vobis, gratiam, in revelationem Jeſu Chriſti: Quaſi filii obedientiæ, 14
non configurati prioribus ignorantiæ veſtræ deſideriis: Sed ſecundùm eum, 15
qui vocavit vos, Sanctum; & ipſi in omni converſatione ſancti ſitis: Quoni- 16
am ſcriptum eſt; Sancti eritis, quoniam ego ſanctus ſum. Et ſi patrem invo- 17
catis eum, qui ſine acceptione perſonarum judicat ſecundùm uniuſcujuſque opus, in timore incolatûs veſtri tempore converſamini. Scientes quòd non corrupti- 18
bilibus auro vel argento redempti eſtis de vana veſtra converſatione paternæ traditionis: Sed pretioſo ſanguine quaſi agni immaculati Chriſti, & incon- 19
taminati:

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 * عما يخص سالف معرفة الاله الاب بقداسة الروح لطاعة يسوع المسيح ونضوح دمه *
ولتكثر لكم النعمة والسلامة * * انتقل * * تبارك الله وابو ربنا يسوع المسيح الذي 3
اعاد ولادتنا عما يخص وفور رحمته في الرجا الحي بانبعاث يسوع المسيح من الموتى *
4 * لموروث غير بال ولا دنس ولا ضامر محفوظ في السماوات لكم * المصونين بقوة الله * بالامانة 5
للخلاص * معدا ان ينكشف في الزمان الاخير * الذين تبتهجون به الان قليلا * ان كان 6
واجبا ان تجربوا بمحن متلونة * ليوجد تجريب امانتكم افضل كرامة من الذهب الهالك 7
المختبر بالنار لمديح واكرام * ومجد في اعتلان يسوع المسيح * الذي ما رايتموه فاحببتموه * 8
الذي ما تشاهدونه الان وقد امنتم به * وستبتهجون بسرور لا ينطق بوصفه ومجد *
9 * مختصين نهاية امانتكم خلاص انفسكم * * انتقل * * الخلاص الذي من 10
اجله طلب * واستفحصوا الانبياء الذي تنباوا من اجل النعمة الواصلة اليكم *
* وفتشوا لمن او في اي وقت اوضح روح المسيح فيهم * ما تقدم وشهد به عن الالام التي 11
نالت المسيح * والامجاد الذي بعدها * فاعلن لهم انهم ما كانوا يخدمونها لانفسهم * بل 12
لكم التي بشرتم الان بها من الذين بشروكم بالروح القدس المرسل من السماء * الامجاد
التي تشتهي الملايكة تطلع اليها * ولهذا شدوا حقاء ذهنكم متيقظين متوكلين 13
توكلا كاملا على النعمة السابغة عليكم في استعلان يسوع المسيح * كما يليق باولاد 14
الطاعة * ولا تتشكلوا بالشهوات التي تصرفتم فيها قديما بغباوتكم * بل صيروا انتم 15
كالقدوس الذي دعاكم قديسين في جميع تصرفكم * لان قد كتب صيروا قديسين 16
فاني انا قدوس * وان دعوتم ابا من يحكم على فعل كل احد حكومة لا محاباة فيها * 17
فتصرفوا بالتقوى مدى زمان سكناكم * عالمين انكم ما فديتم من تصرفكم الباطل 18
الذي قلدكموه اباوكم بالفضة او بالذهب الباليين * لكن بالدم الكريم اي دم المسيح 19
الحمل الذي لا معاب فيه ولا دنس *

Prout attinet ad præſcientiam Dei Pa- 2
tris, per ſanctitatem Spiritus, ad obedientiam Jeſu Chriſti, & aſperſionem ſanguinis ejus: multiplicetur autem vobis gratia & pax. Tranſili. *Bene-* 3
dictus ſit Deus ac Pater Domini noſtri Jeſu Chriſti, qui noſtram iteravit generationem, prout congruum eſt abundantiæ miſericordiæ ſuæ, in ſpem vivam, per reſurrectionem Jeſu Chriſti à mortuis: Ad hæreditatem incor- 4
ruptibilem, & incontaminatam, & minimè langueſcentem, ſervatam in cœlis vobis Virtute Dei protectis per fidem 5
ad ſalutem paratam patefieri tempore ultimo: Qui nunc parumper exultatis 6
in eo, (ſi oporteat vos probari variis tentationibus, Ut inveniatur exploratio 7
fidei veſtræ majoris eſſe pretii quàm aurum caducum igne probatum: ad laudem, honorem atque gloriam, quum apparuerit Jeſus Chriſtus: Quem non 8
vidiſtis, tamen dilexiſtis: quem non cernitis modò, tamen credidiſtis in eum) exultabitis quidem gaudio narratu ineffabili & glorioſo: Amplectentes fi- 9
nem fidei veſtræ, ſalutem animarum veſtrarum: Reſume. *Salutem inquam* 10
quæ expetita fuerat. Et ſcrutantibus prophetis qui de gratia ad vos perventurâ prophetârunt, Atque inveſtigantibus 11
cuinam, aut quo tempore declararet in eis Spiritus Chriſti quod antea teſtatus fuerat de paſſionibus quæ Chriſto acciderunt, & gloriis quæ ſecutæ ſunt poſt illas: Revelatum eſt quòd non ſibi 12
ſed vobis adminiſtrarent ea quæ nunc annuntiata ſunt vobis ab his qui per Spiritum ſanctum de cœlo miſſum annuntiârunt vobis glorias in quas deſiderant Angeli intueri. Proinde ſtringite 13
lumbos mentis veſtræ, vigilantes, & perfectâ fiduciâ confidentes in gratia redundante ſuper vos in apparitione Jeſu Chriſti, Prout decet filios obedientiæ. 14
Et ne conformemini cupiditatibus, in quibus olim verſati eſtis in ignorantia veſtra: Sed vos, ut ſanctus qui vos 15
vocavit, ſancti reddamini in omni converſatione veſtra. Scriptum eſt enim, 16
Sancti eſtote, quoniam ego ſanctus ſum. Et, ſi patrem vocatis eum qui judicat 17
opus uniuſcujuſque judicio aſſentationis experte, cum timore verſemini toto tempore hoſpitii veſtri: Scientes vos non 18
eſſe redemptos ex vana converſatione veſtra, quam monimento reliquerunt vobis patres veſtri, argento aut auro caducis: Sed pretioſo ſanguine, nimirum 19
ſanguine Chriſti, agni in quo nullum eſt vitium aut macula:

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 ከመ ፡ መከራሂ ፡ ለሃይማኖትክሙ ። ዘይትበደር ፡ ፈድፋደ ፡ እምነ ፡ ወርቅ ፡ ዘይማስን ፡ ዘበ ፡
እሳት ፡ ያሜክርዎ ፡ ወትትረከብ ፡ ሀለዋ ፡ በክብር ፡ ወበውዳሴ ፡ ወበስብሐት ፡ ከመ ፡ ያስተርኢ ፡
8 ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፨ ዘተፈቅርዎ ፡ እንዘ ፡ ኢትሬእይዎ ። ወተአምኑ ፡ በቱ ፡ እንዘ ፡ ኢታ
አምርዎ ። ወይእዜኒ ፡ ከመ ፡ ትትፌሥሑ ፡ በፍሥሐ ፡ እንተ ፡ አልበቲ ፡ ማኅለቅት ፡ ወስብሕ
9 ት ፨ እንዘ ፡ ትነሥኡ ፡ ፍጻሜሃ ፡ ለሃይማኖትክሙ ፡ መድኀኒተ ፡ ነፍስክሙ ፨ በእንተ ፡
10 ዛቲ ፡ መድኀኒት ፡ እንተ ፡ ኀሠሠዋ ፡ ወአድምዋ ፡ ነቢያት ፡ እለ ፡ ተነበዩ ፡ በእንተ ፡ ክብርክሙ ፨
11 እንዘ ፡ የኀሥሡ ፡ ለአይ ፡ ወለማእዜ ፡ መዋዕል ፡ ዘነገረ ፡ በላዕሌሆሙ ፡ መንፈሱ ፡ ለኢየሱስ ፡ ክ
ርስቶስ ። ወአቅደመ ፡ ስምዐ ፡ ከዊነ ፡ በእንተ ፡ ዘሀለወ ፡ ይሕመም ፡ ክርስቶስ ። አኮ ፡ ለርእሶሙ ።
12 ወዘእምድኅረዝ ፡ ስብሐቲሁ ፨ ለእለ ፡ አስተርአዮሙ ። ወአኮ ፡ ለርእሶሙ ፡ አላ ፡ በአ
ንቲአክሙ ፡ ተልእኩ ፡ ዘይእዜ ፡ ንዜንወክሙ ፡ እለ ፡ አይድዑክሙ ፡ በመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ዘተፈነ
13 ወ ፡ እምሰማይ ፡ እመኀበ ፡ ያፈትውዎሙ ፡ ለመላእክት ፡ ከመ ፡ የሐውጽዎ ፨ ወይእዜኒ ፡ ቅን
ቱ ፡ ሐቌ ፡ ልብክሙ ፡ ጥዩቀ ፡ ወንቁሀ ፡ ተስፈውዋ ፡ ለእንተ ፡ ትመጽእ ፡ ለክሙ ፡ ትፍሥሕተ ፡ በአ
14 ስተርእዮቱ ፡ ለእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፨ ከመ ፡ ውሉድ ፡ ዘይትኤዘዝ ፡ እንዘ ፡ ኢት
15 ትመየጡ ፡ ለእንተ ፡ ቀዲሙ ፡ ጌጋይክሙ ፡ በኢያእምሮ ፡ ፈተውክሙ ፨ ወይእዜኒ ፡ በከመ ፡ ጸ
16 ውዓክሙ ፡ ቅዱስ ፡ ውእቱ ፡ ወአንትሙኒ ፡ ኩኑ ፡ ቅዱሳነ ፡ በኵሉ ፡ ግዕዝክሙ ፨ እስመ ፡
17 ጽሑፍ ፡ ከመ ፡ ቅዱሳነ ፡ ኩኑ ፡ እስመ ፡ ቅዱስ ፡ አነ ፨ ወእመሰ ፡ ለአብ ፡ ትጼውዕ
ዎ ፡ ለዘ ፡ ይኴንን ፡ እንዘ ፡ ገጸ ፡ ኢይነሥእ ፡ ወይፈድዮ ፡ ለኵሉ ፡ በከመ ፡ ምግባሩ ፡
ለለ ፡ አሐዱ ፡ እንዘ ፡ ትነሥኡ ፡ ወትፈርሁ ፡ በመዋዕለ ፡ ሕይወትክሙ ፡ ሑሩ ፡ በቲ ፨
18 እንዘ ፡ ታአምሩ ፡ ከመ ፡ አኮ ፡ በዘይማስን ፡ ብሩረ ፡ ወወርቅ ፡ በዘ ፡ ተቤዘወክሙ ፡ እምው
19 ስተ ፡ ዘኢይበቍዕ ፡ ምግባሪክሙ ፡ ተአጋልያነ ፡ አበዊክሙ ፨ አላ ፡ በክቡር ፡ ደም ፡ ከመ ፡
ዘበግዕ ፡ ቅድው ፡ ወንጹሕ ፡ ክርስቶስ ፨

Ut exploratio fidei veſtræ, pro qua enitendum eſt obnixiùs quàm pro auro corru- 7
ptibili, quod per ignem probatur, etiam inveniatur vobis *eſſe in honorem & laudem*
& gloriam, quum revelabitur Jeſus Chriſtus. Quem quum non videritis, diligi- 8
tis: in quem eum *non percipientes, credidiſtis; & nunc etiam exultatis gaudio*
indeficienti & glorioſo. Reportantes mercedem fidei veſtræ, ſalutem animarum 9
veſtrarum. Salutem dico *illam de qua exquiſierunt & inveſtigati ſunt prophe-* 10
tæ, qui vaticinati ſunt de veſtra gloria: Scrutantes de quali temporis momen- 11
to, *& quando Spiritus, qui locutus eſt in eis de Jeſu Chriſto, prædixerat in teſti-*
monium fore, de adventuris Chriſto perpeſſionibus, non ex ſeipſis, & de *gloria ejus*
quæ ſecutura *erat poſtea. Quibus declaratum eſt; idque non ſibiipſis, ſed vobis* 12
adminiſtrârunt ea quæ nunc annuntiamus vobis, quæque vobis prædixerunt per
Spiritum ſanctum emiſſum è cœlo, quas in res diſcupere fecit Angelos ut reſpiciant.
Et nunc igitur ſuccingite lumbos cordium veſtrorum attentiùs, & vigilanter ſpem 13
habete de gaudio quod vobis eventurum eſt, in revelatione Domini noſtri Jeſu
Chriſti. Tanquam filii obedientes ne regredimini ad priſtinos veſtros errores, & 14
concupiſcentias veſtras in ignorantia. Et nunc etiam quemadmodum qui voca- 15
vit vos ſanctus eſt, & vos quoque eſtote ſancti in omni converſatione veſtra.
Nam ſcriptum eſt; Ideò ſancti eſtote, quia ſanctus ego ſum. Quòd ſi patrem vo- 16
catis eum qui judicat abſque perſonarum acceptione, & retribuit ſecundùm opus 17
ſuum, ſinguli veſtrum *excitantes vos, & timentes in diebus vitæ veſtræ ambulate in eo: Scientes quòd non corruptibilibus* rebus, *argento* ſcilicet *& auro* 18
redempti fuiſtis ex inutilibus veſtris operibus à mancipantibus veſtris patribus
acceptis: *Sed pretioſo ſanguine Chriſti, tanquam agni optimi & puriſſimi:* 19

ἘΠΙΣΤΟΛΗ ΠΕΤΡΟΥ Α'. ΚΕΦ Β'.Γ'.Δ'.

Præcogniti quidem ante constitutionem mundi, manifestati autem *in* noviſſimis
20 Προεγνωσμένου μὲν πρὸ καταβολῆς κόσμου, φανερωθέντος δὲ (η) ἐπ' ἐσχάτων
temporibus propter vos, Per ipſum *credentes* in *Deum illum ſuſcitantem*
21 τῶν χρόνων δι' (θ) ὑμᾶς, Τοὺς δι' αὐτοῦ (ι) πιστεύοντας εἰς Θεὸν τὸν ἐγείραντα
eum à mortuis, & gloriam *ei dantem*, ut *fidem veſtram* & *ſpem eſſe* in
αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, καὶ δόξαν αὐτῷ δόντα, ὥστε τὴν πίστιν ὑμῶν καὶ ἐλπίδα εἶναι εἰς
Deum. Animas veſtras caſtificantes in obedientia *veritatis per Spiritum*,
22 Θεόν. Τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἡγνικότες ἐν τῇ ὑπακοῇ τῆς (κ) ἀληθείας διὰ Πνεύματος,
in *fraternum amorem non ſimulatum*, ex *puro* corde *alii alios* diligite *impensè*:
εἰς φιλαδελφίαν ἀνυπόκριτον, ἐκ καθαρᾶς καρδίας ἀλλήλους ἀγαπήσατε ἐκτενῶς·
Renati non ex ſemine corruptibili, ſed incorruptibili, per verbum vivi
23 Ἀναγεγεννημένοι οὐκ ἐκ (λ) σπορᾶς φθαρτῆς, ἀλλὰ ἀφθάρτου, διὰ λόγου ζῶντος
Dei & permanentis in æternum. Quia omnis caro ut fœnum, & omnis
24 Θεοῦ καὶ (μ) μένοντος εἰς τὸν αἰῶνα. Διότι πᾶσα σὰρξ ὡς χόρτος, καὶ πᾶσα
gloria *hominis ut* flos fœni: exaruit fœnum, & flos ejus
δόξα (ν) ἀνθρώπου ὡς ἄνθος χόρτου· ἐξηράνθη ὁ χόρτος, καὶ τὸ (ξ) ἄνθος αὐτοῦ
decidit: At verbum Domini manet in æternum. Hoc autem eſt verbum
25 ἐξέπεσε· Τὸ δὲ ῥῆμα Κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα. τοῦτο δέ (ο) ἐστι τὸ ῥῆμα
evangelizatum in vos.
τὸ εὐαγγελισθὲν εἰς ὑμᾶς.

CAP. II. β'.

Deponentes igitur omnem malitiam, & omnem dolum, & ſimulationes, & invidias,
1 Ἀποθέμενοι οὖν πᾶσαν κακίαν, καὶ πάντα δόλον, καὶ ὑποκρίσεις, καὶ φθόνους, Γ'
& omnes *detractiones*, Sicut modò geniti infantes, rationabile, ſine dolo, lac
2 (α) καὶ πάσας καταλαλιάς, Ὡς ἀρτιγέννητα βρέφη, τὸ λογικὸν, ἄδολον γάλα
concupiſcite, ut in eo *augeamini*: *Siquidem* guſtâſtis quoniam *benignus*
3 ἐπιποθήσατε, ἵνα ἐν αὐτῷ (β) αὐξηθῆτε· Εἴπερ ἐγεύσασθε ὅτι χρηστὸς
ille Dominus. Ad quem accedentes, lapidem vivum, ab hominibus quidem
4 ὁ Κύριος. Πρὸς ὃν προσερχόμενοι, λίθον ζῶντα, ὑπὸ ἀνθρώπων μὲν
reprobatum, à autem Deo electum, *honorabilem*: Et ipſi tanquam
5 ἀποδεδοκιμασμένον, παρὰ δὲ Θεῷ ἐκλεκτὸν, ἔντιμον· Καὶ αὐτοὶ ὡς
lapides vivi ſuperædificamini, domus ſpiritualis, ſacerdotium ſanctum, offerre
λίθοι ζῶντες (γ) οἰκοδομεῖσθε, οἶκος πνευματικὸς, (δ) ἱεράτευμα ἅγιον, ἀνενέγκαι
ſpirituales hoſtias, *benè* acceptabiles Deo per Jeſum Chriſtum. Propter quod &
πνευματικὰς θυσίας, εὐπροσδέκτους (ε) τῷ Θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ. (ζ) Διὸ καὶ 6
continetur in Scriptura; Ecce pono in Sion lapidem ſummũ angularem, electum, pre-
περιέχει ἐν τῇ γραφῇ, Ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιὼν λίθον ἀκρογωνιαῖον, ἐκλεκτὸν, ἔν-
tioſum: & *credens* in *eo*, non *pudefiet*. Vobis igitur honor creden-
τιμον· καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ, οὐ μὴ καταισχυνθῇ. Ὑμῖν οὖν ἡ τιμὴ τοῖς πιστεύ- 7
tibus: non credentib⁹ autem, lapis quem reprobaverunt ædificantes, hic factus eſt
ουσιν· ἀπειθοῦσι δὲ, (η) λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη
in caput anguli, Et lapis offenſionis, & petra ſcandali: qui offendunt
εἰς κεφαλὴν γωνίας, Καὶ λίθος προσκόμματος, καὶ πέτρα σκανδάλου· οἳ προσκόπτουσι 8
verbo, *imperſuaſi*, in *quod* & poſiti ſunt. Vos autem genus electum, re-
τῷ λόγῳ, ἀπειθοῦντες, εἰς ὃ καὶ ἐτέθησαν. Ὑμεῖς δὲ γένος ἐκλεκτὸν, βα- 9
gale ſacerdotium, gens ſancta, populus *in vindicationem*: ut virtutes annun-
σίλειον ἱεράτευμα, ἔθνος ἅγιον, λαὸς εἰς περιποίησιν· ὅπως τὰς ἀρετὰς ἐξαγ-
tietis ejus de tenebris vos *vocantis* in admirabile ſuum lumen. Qui aliquando
γείλητε τοῦ ἐκ σκότους ὑμᾶς καλέσαντος εἰς τὸ θαυμαστὸν αὐτοῦ φῶς. Οἵ ποτε 10
non populus, nunc autem populus Dei: qui non conſecuti miſericordiã, nunc autem miſericordiam
οὐ λαὸς, νῦν δὲ λαὸς Θεοῦ· οἱ οὐκ ἠλεημένοι, νῦν δὲ ἐλεη-
conſecuti. *Dilecti*, obſecro tanquam advenas, & peregrinos, abſtinete car-
θέντες. Ἀγαπητοὶ, παρακαλῶ ὡς παροίκους, καὶ παρεπιδήμους, ἀπέχεσθαι τῶν σαρ- 11
nalibus deſideriis, quæ militant adverſùs animam: Converſationem veſtram
κικῶν ἐπιθυμιῶν, αἵτινες στρατεύονται κατὰ τῆς ψυχῆς· Τὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν 12
in Gentibus habentes *honeſtam*: ut in *quo obloquuntur* vobis, *ut* malefactorib⁹, ex bo-
ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἔχοντες καλήν· ἵνα ἐν ᾧ καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν, ἐκ τῶν κα-
nis operibus *inſpicientes*, glorificent Deum in die viſitationis. Subjecti
Δ' λῶν ἔργων ἐποπτεύσαντες, δοξάσωσι τὸν Θεὸν ἐν ἡμέρᾳ ἐπισκοπῆς. (θ) Ὑποτά- 13
eſtote igitur omni humanæ creaturæ, propter *Dominum*: ſive regi, quaſi *ſuperhabenti*:
γητε οὖν πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτίσει, διὰ τὸν Κύριον· εἴτε βασιλεῖ, ὡς ὑπερέχοντι·

MS. A. (η) ἐπ' ἐσχάτου τῶν χρόνων (θ) ἡμᾶς, (ι) πιστοὺς (κ) ἀληθείας εἰς φιλαδελφίαν ἀνυπόκριτον, ἐκ καρδίας ἀλλήλους (λ)* φθορᾶς (μ) μένοντος. Διότι πᾶσα σὰρξ χόρτος, (ν) αὐτῆς ὡς (ξ) ἄνθος ἐξέπεσεν (ο) ἐστιν εὐαγγελισθὲν ΚΕΦ. β'. MS. A. (α) καὶ καταλαλιάς, Ὡς ἀρτιγέννητα (β) αὐξηθῆτε εἰς σωτηρίαν· Εἰ ἐγεύσασθε (γ) ἐνοικοδομεῖσθε, (δ) εἰς ἱεράτευμα (ε) Θεῷ (ζ) Διότι περιέχει (η) λίθος (θ) Ὑποτάγητε πάσῃ

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

[illegible]

Qui præordinatus fuerat ad hoc ante jacta 20
mundi fundamenta: revelat⁹ eſt autem in fine
temporum propter vos, Qui per ipſum cre- 21
didiſtis in Deum qui excitavit eum à mortu-
is, & dedit ei gloriam, ut fides ſpéſque veſtra
ſit in Deo: Sanctificatis animabus veſtris per 22
obedientiam veritatis, & plenis charitate ac-
ceptione facierum experte, ut ex puro & in-
tegro corde vos invicèm diligatis: Ut qui 23
denuò geniti eſtis non ex ſemine corruptibi-
li, ſed ex illo incorruptibili, per vivum ſer-
monem Dei, qui ſtat in æternum. Quoniam 24
omnis caro herba, & omnis decor ejus tan-
quam fœnum agri: exareſcit herba & mar-
ceſcit fœnum; At verbum Dei noſtri ſtat in 25
ſecula: & hoc eſt verbum quod evangeliza-
tum eſt vobis.

CAP. II.

Dominicâ V. poſt Epiphaniam.2.

DEponite ergò à vobis omnem malitiam, 1
omnemq; fraudem, & ſimulationem, & invi-
diam, & obtrectationem: Et eſtote ſicut pu- 2
eruli infantes, & appetite verbum illud tan-
quam lac purum & ſpiritale, ut per illud ad-
oleſcatis ad ſalutem. Si guſtâſtis & vidiſtis 3
quàm bonus ſit Dominus, Ad quem accedi- 4
tis: qui eſt lapis ille vivus quem reprobave-
runt filii hominum, ſed electus & pretioſus
apud Deum: Vos etiam tanquam lapides vi- 5
vi ædificemini, ac eſtote templa ſpiritalia, &
ſacerdotes ſancti ad offerendas hoſtias quæ
acceptabiles ſint coram Deo per Jeſum Chri-
ſtum. Dictum eſt enim in Scriptura, Ecce po- 6
no in Sion lapidem electum & pretioſum in
caput anguli; in quem qui crediderit non pu-
defiet. Vobis igitur datus eſt hic honor, iis 7
nimirùm qui credunt: illis verò qui ſunt in-
creduli, Lapis offendiculi, aut petra ſcandali, 8
ad quam offendunt, eò quòd non acquieſcant
ſermoni, qui ad hoc poſiti ſunt. Vos autem 9
genus electum eſtis, ſacerdotale miniſterium
exhibens Regno, gens ſancta, cœt⁹ redempt⁹,
ut evangelizetis laudes ejus qui vocavit vos
à tenebris in præſtantiſſimam lucem ſuam.
Qui quondam non habebamini popul⁹, nunc 10
autem populus Dei: nec ſuper vos erant mi-
ſericordiæ, nunc autem effuſæ ſunt ſuper vos
miſerationes.

De Johanne Baptiſta.3.

Dilecti mei, obſecro vos tanquam advenas 11
& peregrinos, ſejungite vos ab omnibus illis
concupiſcentiis corporis, quæ bellum gerunt
adverſùs animam. Sintque bonæ converſa- 12
tiones veſtræ coram omnib⁹ filiis hominum:
ut ii qui obloquuntur de vobis malos ſermo-
nes, conſpiciant bona opera veſtra, & glori-
ficent Deum in die examinis. Proinde eſtote 13
ſubditi omnibus filiis hominum propter De-
um: regibus propter imperium ipſorum:

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

[illegible]

Qui deſignatus eſt ad hoc *etiam ante mundum conditum, manifeſtatus* autem 20
in ultimis temporibus propter eum, Qui per ipſum credit in Deum, qui ſuſcita- 21
vit eum ex mortuis, & gloriam ei dedit. Atque nunc igitur fides veſtra &
ſpes veſtra ſit in Domino. Et ſubactis animabus veſtris ad mandata verita- 22
tis, ut diligatis fraternitatem veſtram, minimè hæſitantes, cum plenitudine cor-
dis veſtri: diligite in veritate alii alios valdè. Regeniti eſtis non ex ſemine 23
perituro, ſed ex eo quod non conſumitur, per mandatum Dei quod manet in perpe-
tuum. Quia omne carneum eſt ut gramen, & omnis gloria ejus ut flos graminis: 24
ſi quando exareſcit gramen, excutitur flos ejus, Verbum autem Dei manet in 25
ſecula ſeculorum: & hoc eſt verbum ejus quod prædicamus vobis.

Verſio VULGATA LATINA.

20 Præcogniti quidem ante mundi conſtitutionem, manifeſtati autem noviſſimis tem-
21 poribus propter vos, Qui per ipſum fideles eſtis in Deo, qui ſuſcitavit eum à
22 mortuis, & dedit ei gloriam, ut fides veſtra, & ſpes eſſet in Deo: Animas veſtras
caſtificantes in obedientia charitatis, in fraternitatis amore, ſimplici ex corde in-
23 vicem diligite attentiùs: Renati non ex ſemine corruptibili, ſed incorruptibili per
24 verbum Dei vivi, & permanentis in æternum: Quia omnis caro ut fœnum: &
25 omnis gloria ejus tanquam flos fœni: Exaruit fœnum, & flos ejus decidit: Verbum
autem Dñi manet in æternum: hoc eſt autem verbum, quod evangelizatum eſt in vos.

CAP. II.

1 DEponentes igitur omnem malitiam, & omnem dolum, & ſimulationes, & in-
2 vidias, & omnes detractiones, Sicut modò geniti infantes, rationabile, ſine dolo
3 lac concupiſcite: ut in eo creſcatis in ſalutem: Si tamen guſtâſtis quoniam dulcis
4 eſt Dominus. Ad quem accedentes lapidem vivum, ab hominibus quidem re-
5 probatum, à Deo autem electum, & honorificatum: Et ipſi tanquam lapides vivi
ſuperædificamini, domus ſpiritualis, ſacerdotium ſanctum, offerre ſpirituales
hoſtias, acceptabiles Deo per Jeſum Chriſtum. Propter quod continet Scri- 6
ptura; Ecce pono in Sion lapidem ſummum angularem, electum, pretioſum: &
qui crediderit in eum, non confundetur. Vobis igitur honor credentibus: non 7
credentibus autem, lapis quem reprobaverunt ædificantes, hic factus eſt in caput
anguli, Et lapis offenſionis, & petra ſcandali, his qui offendunt verbo, nec 8
credunt in quo & poſiti ſunt. Vos autem genus electum, regale ſacerdotium, 9
gens ſancta, populus acquiſitionis: ut virtutes annuntietis ejus, qui de tenebris
vos vocavit in admirabile lumen ſuum. Qui aliquando non populus, nunc 10
autem populus Dei: qui non conſecuti miſericordiam, nunc autem miſericor-
diam conſecuti. Chariſſimi, obſecro vos tanquam advenas & peregrinos abſ- 11
tinere vos à carnalibus deſideriis, quæ militant adverſùs animam, Converſa- 12
tionem veſtram inter gentes habentes bonam: ut in eo, quòd detrectant de vo-
bis tanquam de malefactoribus, ex bonis operibus vos conſiderantes, glorificent
Deum in die viſitationis. Subjecti igitur eſtote omni humanæ creaturæ propter 13
Deum: ſive regi, quaſi præcellenti;

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

20 ابتدئ * الذي المعروف تقدمه به قبل انشاء العالم * وظهر في اواخر الازمان
21 من اجلكم * الذين به آمنتم بالله الذي اقامه من الموتى واعطاه مجدا * لتكون امانتكم
22 بالله واتكالكم عليه * فطهروا انفسكم بطاعة الحق * بالروح بلا مراءاة * في محبة الاخوة
23 اذ يحب بعضكم بعضا * من قلب نقي حبا دائما * فعود ولودكم لا من زرع بال * بل
24 من زرع لا يبلى * بكلمة الله الحي والباقي الى الدهر * لان كل بشر كالعشب * وجميع
شرف الانسان كزهر النبات * والنبات يجف وزهره يسقط * فاما كلام الرب فيبقى الى الابد *
25 وهذا هو الكلام الذي بشركم به *
الفصل الثاني *
1 فاطردوا اذا كل رذيلة وكل غش ومراءاة وحسد وجميع الوقيعات * كاطفال قد ولدوا
2 الآن * ابتغين الى اللبن النطقي الذي لا غش فيه لتنموا به * ان كنتم قد ذقتم ان 3
4 الرب صالح * الذين تتقدمون اليه * حجرا حيا * مرذولا من الناس * مصطفى مكرما عند
5 الله * وانتم ايضا انكم حجارة حية قد بنيتم بيتا روحانيا كهنوتا قدسيا * وقدمتم ضحايا
6 روحانية مقبولة حسنا عند الله بيسوع المسيح * لان الكتاب في مضمونه هكذا * هاانذا اضع
7 في صهيون حجرا مزاوي مصطفى مكرما * فمن يومن به ما يستخزي * فلكم الذين
8 امنتم الكرامة * والعصاة الحجر الذي رذله البناءون * هو صار للزاوية راسا * وحجر عثرة
9 وحجر شك للذين عثروا بالكلمة وعصوه وهملوا منه * واما انتم جنس مصطفى * كهنوت
ملوكي * امة قديسة * شعب للاختصاص * لتخبروا بفضائل من دعاكم من الظلمة الى
10 نوره العجيب * الذين كنتم وقتا ما غير شعب * والان انتم شعب الله * وكنتم غير مرحومين
11 فرحمتم الان * تم * قراءة بالدم لعيد بطرس وبولس * يا احبائي اتضرع
اليكم بما انكم سكان وجلاء ان تبتعدوا من الشهوات البشرية التي تجاهد على النفس
12 * حاويين تصرفكم في الامم حسنا * لكيما بالشيء الذي يستعيبونكم به كعاملي الشر
13 من اعمالكم الحسنة اذا ابصروها يمجدون الله في يوم التعهد * فاخضعوا اذا لكل برية
بشرية من اجل الرب * اما للملك فمن اجل سلطانه *

Incipe. *De quo præceſſit cognitio* 20
ante mundum conditum, patefacta eſt
autem poſtremis temporibus propter vos;
Qui per eum credidiſtis Deo qui ſuſ- 21
citavit illum à mortuis, & dedit ei
gloriam: ut eſſet fides veſtra in Deum,
& fiducia veſtra in ipſo: Et munda- 22
retis animas veſtras obediendo veritati
in ſpiritu, abſque ſimulatione, cum cha-
ritate fraterna, alii alios corde puro
diligentes amore perpetuo: Atque adeo 23
iteraretur nativitas veſtra non ex ſe-
mine corruptibili, ſed ex incorruptibili
ſemine, per verbum Dei vivi & manen-
tis in æternum. Nam omnis caro eſt ut 24
fœnum, & omnis gloria hominis ut flos
herbæ: areſcit enim herba, & flos ejus
decidit: At ſermo Domini manet in
æternum: atque is eſt ſermo quem an-
nuntio vobis.

CAP. II.

A*Bjicite igitur omnem abominatio-* 1
nem, omnémque fraudem, & ſimulatio-
nem, atque invidiam, cunctáſque de-
tractiones, Infantium inſtar modò na- 2
torum: expetentes lac illud rationis ca-
pax, in quo nullus eſt dolus, ut per illud
adoleſcatis. Si quidem guſtâſtis quòd bo- 3
nus ſit Dominus. Qui acceditis ad 4
ipſum qui eſt lapis vivus, reprobatus
ab hominibus, electus ac honorandus
apud Deum, Vos etiam, qui eſtis vivi 5
lapides, ædificati eſtis in domum ſpiri-
tualem, ſacerdotalem, ſanctam: & ob-
tuliſtis hoſtias ſpirituales, bene acceptas
apud Deum per Jeſum Chriſtum. Nam 6
in Scripturæ contextu ſic habetur,
Ecce ego ponam in Sion lapidem angu-
larem electum, honorandam: & qui
crediderit in eum, non pudefiet. Vobis 7
igitur qui credidiſtis, honor: contuma-
cibus autem, lapis quem reprobaverunt
ædificantes, ipſe factus eſt anguli caput,
Et lapis offendiculi, & petra ſcandali 8
iis qui verbo impegerint, in illud re-
bellârint, illudque neglexerint. Vos 9
autem eſtis genus electum, ſacerdotium
regale, gens ſancta, populus peculiaris:
ut enarretis virtutes ejus qui vos è te-
nebris vocavit ad lucem ſuam admira-
bilem. Qui quondam eratis non populus, 10
nunc autem eſtis populus Dei: & eratis
non conſecuti miſericordiam, at nunc
miſericordiam conſecuti. Finis.

Tertia lectio pro die feſto Petri ac Pauli.

O dilecti mei, obſecro vos, quum ſitis 11
hoſpites & peregrini, ut recedatis à cu-
piditatibus carnalibus quæ militant ad-
verſus animam: Habentes converſatio- 12
nem veſtram inter Gentes laudabilem:
ut qua in re vituperant vos tanquam
maleficos, ex bonis operibus veſtris
(quum ea viderint) glorificent Deum in
die viſitationis. Submittite vos igitur 13
omni humanæ creaturæ propter Domi-
num: ſive Regi, propter poteſtatem ipſius:

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

[illegible]

CAP. II.

D*Eponite igitur à vobis omnem malitiam, & omnem dolum, & hæſitanti-* 1
am, & calumniam, & invidiam. Et eſtote tanquam modò geniti infantes, 2
qui inquam geniti ſunt, quique abſque malitia: & veluti lac non contemperatum,
ita expetite ut in eo augeſcatis ad ſalutem. Ut per illum ſapiatis, & perci- 3
piatis quàm ſuavis Dominus eſt: Ad quem quidem eſt regreſſus veſter, & 4
ille lapis eſt apud homines reprobatus, apud Deum verò electus & pretioſus.
Et vos confortemini ut lapides ſpirituales: & eſtote arca ſpiritualis, & in ſa- 5
cerdotium ſanctum atque purum, ad adducendum & offerendum ſpirituales
hoſtias, ut in vobis acquieſcat Deus per manus Jeſu Chriſti. Ita enim ſcriptum 6
eſt, Ecce pono in Sion lapidem angularem electum & pretioſum, & qui credit in
eum, non pudefiet. Vobis eſt ille honori qui creditis: qui verò abnegant lapi- 7
dem, quem reprobaverunt ædificantes, etiam ille factus eſt in caput anguli: Lapis 8
offenſionis, & lapis hæreſis, Iis qui impingunt ad ſermonem ejus, eumque abne-
gant ad quod creati ſunt. Vos autem creatio eſtis electorum, & arca 9
regalis, & populus purus, & gens glorioſa, ut enarretis beneficia illius, qui vocavit
vos è tenebris in lucem ſuam honorandam. Qui olim non eratis populus ejus, nunc 10
autem eſtis populus Dei: & qui antea non fuiſtis conſequuti miſericordiam, nunc
autem miſericordiam eſtis conſequuti. Fratres noſtri, peto à vobis (dilecti pari- 11
ter rogate me) pro more peregrini, & tanquam languidus, & tanquam viator,
procul removete concupiſcentias veſtras carnales, quæ inſurgunt contra animas ve- 12
ſtras. Converſatio autem veſtra inter gentes honeſta ſit, ut ne deprehendant ali-
quid in quo obloquantur vobis, ſed ut videant & glorificent Deum qui redemit 13
eos. Submittite vos met cuivis ordinationi humanæ propter Deum: & regi qui-
dem, quia omnia ei ſunt.

ἘΠΙΣΤΟΛΗ' ΠΈΤΡΟΥ Α'. ΚΕΦ. Δ'.

Sive præsidibus, ut per eum missis, ad vindictam quidem malefactorum,
14 Εἴτε ἡγεμόσιν, ὡς δι' αὐτοῦ πεμπομένοις, εἰς (ι) ἐκδίκησιν μὲν κακοποιῶν,
laudem verò benè agentium: Quia sic est voluntas Dei, benè facientes
15 ἔπαινον δὲ ἀγαθοποιῶν· Ὅτι οὕτως ἐστὶ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἀγαθοποιοῦντας
capistrare imprudentium hominum ignorantiam: Quasi liberi, & non quasi velamen
16 φιμοῦν τὴν τῶν ἀφρόνων ἀνθρώπων ἀγνωσίαν· Ὡς ἐλεύθεροι, καὶ μὴ ὡς ἐπικάλυμμα
habentes malitiæ libertatem, sed sicut servi Dei. Omnes
17 ἔχοντες τῆς κακίας τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλ' ὡς δοῦλοι Θεοῦ. Πάντας
honorate: Fraternitatem diligite. Deum timete: Regem honorificate.
τιμήσατε· τὴν ἀδελφότητα ἀγαπᾶτε. τὸν Θεὸν φοβεῖσθε· τὸν βασιλέα τιμᾶτε.
Servi, subditi in omni timore dominis, non tantùm bonis
18 Οἱ οἰκέται, ὑποτασσόμενοι ἐν παντὶ φόβῳ τοῖς δεσπόταις, οὐ μόνον τοῖς ἀγαθοῖς
& æquis, sed etiam pravis. Hæc enim gratia, si propter conscientiam
19 καὶ ἐπιεικέσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς σκολιοῖς. Τοῦτο γὰρ χάρις, εἰ διὰ συνείδησιν
Dei sufferat quis tristitias, patiens injustè. Quæ enim laus, si peccantes, &
20 Θεοῦ ὑποφέρει τις λύπας, πάσχων ἀδίκως. Ποῖον γὰρ κλέος, εἰ ἁμαρτάνοντες, καὶ
colaphizati suffertis? Sed si benè facientes, & patientes sustinetis,
κολαφιζόμενοι ὑπομενεῖτε; ἀλλ' εἰ ἀγαθοποιοῦντες, καὶ πάσχοντες ὑπομενεῖτε,
hæc gratia apud Deum. In hoc enim vocati estis: quia & Christus
21 τοῦτο (κ) χάρις παρὰ (λ) Θεῷ. Εἰς τοῦτο γὰρ ἐκλήθητε· (μ) ὅτι καὶ Χριστὸς
passus est pro nobis, nobis relinquens exemplum, ut sequamini
ἔπαθεν (ν) ὑπὲρ ἡμῶν, ἡμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμὸν, ἵνα ἐπακολουθήσητε
vestigia ejus: Qui peccatum non fecit, nec inventus est dolus in
22 τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ· Ὃς ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὑρέθη δόλος ἐν
ore ejus: Qui convitiis affectus non contrà convitiabatur: patiens, non minabatur:
23 τῷ στόματι αὐτοῦ· Ὃς λοιδορούμενος οὐκ ἀντελοιδόρει· πάσχων, οὐκ ἠπείλει·
tradebat autem judicanti justè: Qui peccata nostra ipse pertulit
24 παρεδίδου δὲ τῷ κρίνοντι δικαίως· Ὃς τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν αὐτὸς ἀνήνεγκεν
in corpore suo super lignum: ut peccatis mortui, justitiæ
ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ξύλον· ἵνα ταῖς ἁμαρτίαις (ξ) ἀπογενόμενοι, τῇ δικαιοσύνῃ
vivamus: cujus vibice ejus sanati estis: Eratis enim sicut oves
ζήσωμεν· οὗ τῷ (ο) μώλωπι αὐτοῦ ἰάθητε· Ἦτε γὰρ ὡς πρόβατα 25
errantes: sed conversi estis nunc ad pastorem & episcopum animarum
(π) πλανώμενα· ἀλλ' ἐπεστράφητε νῦν ἐπὶ τὸν ποιμένα καὶ ἐπίσκοπον τῶν ψυχῶν
vestrarum.
ὑμῶν.

CAP. III. γ'.

Similiter mulieres, subditæ propriis viris, ut & si qui
Ὁμοίως (α) αἱ γυναῖκες, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα καὶ εἴ τινες 1
non suadentur verbo, per mulierum conversationem sine verbo lucrifiant:
ἀπειθοῦσι τῷ λόγῳ, διὰ τῆς τῶν γυναικῶν ἀναστροφῆς ἄνευ λόγου κερδηθήσωνται·
Aspicientes illam in timore castam conversationem vestram. Quarum sit non
Ἐποπτεύσαντες τὴν ἐν φόβῳ ἁγνὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν. Ὧν ἔστω οὐχ 2 3
extrinsecùs implicationis capillorum, & circumpositionis aureorum, aut indumenti vestimentorum
ὁ ἔξωθεν ἐμπλοκῆς τριχῶν, καὶ περιθέσεως χρυσίων, ἢ ἐνδύσεως ἱματίων
ornatus: Sed ille absconditus cordis homo, in incorruptibilitate lenis
κόσμος· Ἀλλ' ὁ κρυπτὸς τῆς καρδίας ἄνθρωπος, ἐν τῷ ἀφθάρτῳ τοῦ πραέος 4
& quieti spiritûs, qui est in conspectu Dei pretiosus. Sic enim
καὶ ἡσυχίου πνεύματος, ὅ ἐστιν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ πολυτελές. (β) Οὕτω γάρ 5
aliquando & illæ sanctæ mulieres sperantes in Deum, ornabant seipsas,
ποτε καὶ αἱ ἅγιαι γυναῖκες αἱ ἐλπίζουσαι (γ) ἐπὶ τὸν Θεὸν, ἐκόσμουν ἑαυτὰς,
subjectæ propriis viris: Sicut Sara obediebat Abrahæ, dominum
ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν· Ὡς Σάῤῥα ὑπήκουσε τῷ Ἀβραὰμ, κύριον 6
eum vocans: cujus factæ estis natæ, benè facientes, & non timentes
αὐτὸν καλοῦσα· ἧς ἐγενήθητε τέκνα, ἀγαθοποιοῦσαι, καὶ μὴ φοβούμεναι
ullam consternationem animi.
μηδεμίαν πτόησιν.

MS. A. (ι) ἐκδίκησιν κακοποιῶν, (κ) γὰρ χάρις (λ) τῷ Θεῷ. (μ) ὅτι Χριστὸς (ν) περὶ ὑμῶν, ὑμῖν (ξ) ἡμῶν ἀπογενόμενοι, (ο) μώλωπι ἰάθητε· (π) πλανώμενοι·
ΚΕΦ. γ'. MS. A. (α) γυναῖκες, (β) Οὕτως (γ) εἰς Θεὸν,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

14 ܘܠܕܝܢܐ ܕܡܢܗ ܡܫܬܕܪܝܢ ܠܬܒܥܬܐ ܕܡܣܟܠܢܐ܂ ܘܠܬܫܒܘܚܬܐ ܕܥܒܕܝ *
15 ܛܒܬܐ܂ *ܡܛܠ ܕܗܟܢܐ ܗܘ ܨܒܝܢܗ ܕܐܠܗܐ܂ ܕܒܥܒܕܝܟܘܢ ܫܦܝܪܐ ܬܣܟܪܘܢ ܦܘܡܗ ܕܣܟܠܐ܂
16 ܗܢܘܢ ܕܠܐ ܝܕܥܝܢ ܠܐܠܗܐ܂ *ܐܝܟ ܒܢܝ ܚܐܪܐ܂ ܘܠܐ ܐܝܟ ܐܢܫܐ ܕܥܒܕܝܢ ܠܗܘܢ ܚܐܪܘܬܗܘܢ
17 ܬܚܦܝܬܐ ܠܒܝܫܘܬܗܘܢ܂ ܐܠܐ ܐܝܟ ܥܒܕܘܗܝ ܕܐܠܗܐ܂ *ܠܟܠܢܫ ܝܩܪܘ܂ ܠܐܚܝܟܘܢ ܐܚܒܘ܂
18 ܘܡܢ ܐܠܗܐ ܕܚܠܘ܂ ܘܠܡܠܟܐ ܝܩܪܘ܂ *ܘܐܝܠܝܢ ܥܒܕܐ ܕܐܝܬ ܒܟܘܢ܂ ܐܫܬܥܒܕܘ
ܠܡܪܝܟܘܢ ܒܕܚܠܬܐ܂ ܠܐ ܠܛܒܐ ܒܠܚܘܕ ܘܠܡܟܝܟܐ܂ ܐܠܐ ܐܦ ܠܩܫܝܐ ܘܠܥܩܡܬܐ܂
19 *ܗܠܝܢ ܓܝܪ ܐܝܬ ܠܗܘܢ ܛܝܒܘܬܐ ܩܕܡ ܐܠܗܐ܂ ܐܝܠܝܢ ܕܡܛܠ ܬܐܪܬܐ ܛܒܬܐ
20 ܡܣܝܒܪܝܢ ܟܪܝܘܬܐ ܕܐܬܝܢ ܥܠܝܗܘܢ ܒܥܘܠܐ܂ *ܐܝܠܝܢ ܕܝܢ ܕܡܛܠ ܣܟܠܘܬܗܘܢ ܡܣܝܒܪܝܢ
ܐܘܠܨܢܐ܂ ܐܝܢܐ ܫܘܒܚܐ ܗܘܐ ܠܗܘܢ܂ ܐܠܐ ܡܐ ܕܥܒܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܛܒܬܐ ܘܐܠܝܨܝܢ
21 ܐܢܬܘܢ ܘܡܣܝܒܪܝܢ ܐܢܬܘܢ܂ ܗܝܕܝܢ ܢܪܒܐ ܫܘܒܚܟܘܢ ܠܘܬ ܐܠܗܐ܂ *ܠܗܕܐ ܓܝܪ
ܐܬܩܪܝܬܘܢ܂ ܕܐܦ ܡܫܝܚܐ ܡܝܬ ܚܠܦܝܢ܂ ܘܫܒܩ ܠܢ ܗܢܐ ܛܘܦܣܐ܂ ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ ܒܥܩܒܬܗ
22 23 ܬܗܠܟܘܢ܂ *ܗܘ ܕܠܐ ܥܒܕ ܚܛܝܬܐ܃ ܐܦܠܐ ܢܟܠܐ ܐܫܬܟܚ ܒܦܘܡܗ܂ *ܗܘ ܕܡܨܛܥܪ ܗܘܐ
24 ܘܠܐ ܡܨܛܥܪ܂ ܘܚܫܫ ܗܘܐ ܘܠܐ ܡܬܚܡܣ܂ ܐܠܐ ܡܫܠܡ ܗܘܐ ܕܝܢܗ ܠܕܝܢܐ ܕܟܐܢܘܬܐ܂ *ܘܗܘ ܛܥܢ
ܚܛܗܝܢ ܟܠܗܘܢ܂ ܘܐܣܩ ܐܢܘܢ ܒܦܓܪܗ ܠܙܩܝܦܐ܂ ܕܟܕ ܡܢ ܚܛܗܐ ܢܡܘܬ܂ ܒܟܐܢܘܬܗ ܢܚܐ܂
25 ܕܒܡܚܘܬܗ ܓܝܪ ܐܬܐܣܝܬܘܢ܂ *ܕܗܘܝܬܘܢ ܛܥܝܢ ܐܝܟ ܥܢܐ܂ ܘܗܦܟܬܘܢ ܗܫܐ ܠܘܬ ܪܥܝܐ
ܘܡܣܥܪܢܐ ܕܢܦܫܬܟܘܢ܂

* Judicibus autem, ut qui ab eo missi sunt ad vindictam nocentium, laudem verò benè agentium. 14 Quia talis est voluntas Dei, ut per bona opera vestra obturetis os stultorum illorum qui non nôrunt Deum: 15 Tanquam filii liberi, & non tanquam homines quibus facta sit sua libertas velamen malitiæ ipsorum, sed tanquam servi Dei. 16 Omnes honorate: fratres vestros diligite: ac Deum reveremini: & regibus honorem exhibete. 17 Qui autem servi sunt inter vos, subditi sint heris suis cum timore, non tantùm bonis & mansuetis, sed etiam duris & asperis. 18 Illi enim gratiam habent coram Deo, qui propter bonam conscientiam sufferunt molestias quæ sibi obveniunt iniqué. 19 Qui verò propter delicta sua sustinent afflictiones, quamnam habent gloriam? Sed quum benè feceritis, oppressique fueritis, ac sustinueritis, tunc crescet gloria vestra apud Deum. 20 Ad hoc enim vocati estis, quoniam & Christus mortuus est pro nobis, & reliquit nobis hoc exemplum, ut & vos per vestigia ejus incedatis. 21 Qui quidem non fecit peccatum, neque dolus inventus est in ore ipsius. 22 Qui maledicentiam ferebat, neque maledicebat: & patiebatur, neque comminabatur: sed committebat judicium suum judici justitiæ. 23 Et bajulavit omnia peccata nostra, eaque sustulit in corpore suo ad crucem; ut mortui peccato, per justitiam illius vivamus: nam ejus vibicibus sanati estis; 24 Qui errabatis tanquam oves, nunc autem conversi estis ad pastorem & curatorem animarum vestrarum. 25

* ܩܦܠܐܘܢ * ܓ *

CAP. III.

1 ܗܟܢܐ ܐܦ ܐܢܬܝܢ ܢܫܐ܂ ܐܫܬܥܒܕܝܢ ܠܒܥܠܝܟܝܢ܂ ܕܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܡܬܛܦܝܣܝܢ *
2 ܠܡܠܬܐ܂ ܒܕܘܒܪܝܟܝܢ ܫܦܝܪܐ ܕܠܐ ܒܥܡܠܐ ܬܩܢܝܢ ܐܢܘܢ܂ *ܟܕ ܚܙܝܢ ܕܒܕܚܠܬܐ
3 ܘܒܢܟܦܘܬܐ ܡܬܕܒܪܢ ܐܢܬܝܢ܂ *ܘܠܐ ܬܬܨܒܬܢ ܒܨܒܬܐ ܕܠܒܪ ܕܓܕܘܠܐ ܕܣܥܪܟܝܢ܂ ܐܘ
4 ܕܫܪ̈ܐ ܕܕܗܒܐ ܐܘ ܕܒܠܒܘܫܐ ܡܝܩܪܐ܂ *ܐܠܐ ܐܨܛܒܬܝܢ ܒܒܪܢܫܐ ܟܣܝܐ ܕܠܒܐ܂ ܒܪܘܚܐ
5 ܡܟܝܟܬܐ ܕܠܐ ܡܬܚܒܠܐ܂ ܨܒܬܐ ܕܡܝܩܪ ܩܕܡ ܐܠܗܐ܂ *ܗܟܢܐ ܓܝܪ ܐܦ ܡܢ ܩܕܝܡ ܢܫܐ
ܩܕܝܫܬܐ ܐܝܠܝܢ ܕܡܣܒܪܢ ܗܘܝ ܒܐܠܗܐ܂ ܡܨܒܬܢ ܗܘܝ ܢܦܫܗܝܢ܂ ܘܡܫܬܥܒܕܢ ܗܘܝ
6 ܠܒܥܠܝܗܝܢ܂ *ܐܝܟ ܕܣܪܐ ܡܫܬܥܒܕܐ ܗܘܬ ܠܐܒܪܗܡ܂ ܘܡܪܝ ܩܪܝܐ ܗܘܬ ܠܗ܂ ܕܗܝ
ܗܘܝܬܝܢ ܐܢܬܝܢ ܒܢܬܗ ܒܥܒܕܐ ܛܒܐ܂ ܟܕ ܠܐ ܡܬܙܝܥܢ ܐܢܬܝܢ ܡܢ ܟܠ ܕܚܠܐ܂

* Similiter & vos, mulieres, subditæ estote maritis vestris, ut eos qui non acquiescunt sermoni, bonis moribus vestris acquiratis absque labore: 1 Quum viderint in timore & castitate vos conversari. 2 Neque ornemini externis nexuum capillorum vestrorum aut monilium aureorum, aut excellentium vestimentorum ornamentis: 3 Sed ornemini, in homine abscondito cordis, spiritu mansueto, incorruptibili, ornatu excellentiori coram Deo. 4 Sic enim & quondam mulieres illæ sanctæ quæ sperabant in Deo, exornabant sese; & erant subditæ maritis suis. 5 Quemadmodum Sara subdita erat Abrahamo, & vocabat eum, Domine mi: cujus vos estis filiæ in bonis operibus, non conturbatæ ullo timore. 6

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

14 ወለመኳንንትኒ ፡ እስመ ፡ ውእቱ ፡ ይፌንዎሙ ፡ ከመ ፡ ይኰንንዎሙ ፡ ለእለ ፡ ይገብርዋ ፡ ለ
15 እኪት ፡፡ ወያእኵትዎሙ ፡ ለእለ ፡ ይገብርዋ ፡ ለሠናይት ፡፡ እስመ ፡ ከመዝ ፡ ጽሑፍ ፡ ወ
ሥምረቱ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ እስመ ፡ የአስርዎሙ ፡ አፈሆሙ ፡ ለእለ ፡ ይገብርዋ ፡ ለሠናይ
16 ት ፡ ወአብዳን ፡ ሰብእ ፡ ለኢያእምሮ ፡፡ ኩኑ ፡ ከመ ፡ አግዓዝያን ፡ ወአኮ ፡ ከመ ፡ እ
17 ለ ፡ ቦሙ ፡ ጌጋየ ፡ ዘእምእኩይ ፡፡ ወአንትሙሰ ፡ አግብርቲሁ ፡ ለእግዚአብሔር ፡፡ ለኵ
ሉ ፡ አክብሩ ፡ ወለቢጽክሙኒ ፡ አፍቅሩ ፡፡ ወለእግዚአብሔርኒ ፡ ፍርህዎ ፡ ወለንጉሥኒ ፡ አ
18 ክብርዎ ፡፡ ወአንትሙኒ ፡ ነባሬ ፡ ሖንኑ ፡ ለአጋእዝቲክሙ ፡ እንዘ ፡ ትፈርሁ ፡ ወአኮ ፡
ዳእሙ ፡ ለኄራን ፡ ወለመሐርያን ፡ ወለእኩያንሂ ፡፡

Et judicibus etiam, quia ille emittit eos, ad judicandum malefactores; & ad laudandum operantes bona. 14 *Quoniam ita scriptum est, hanc esse voluntatem Dei, quòd obstruant ii qui operantur bona, ora stultorum hominum, qui ignorant ea.* 15 *Estote tanquam liberi, non autem ut illi, quibus est iniquitas ex malitia proveniens:* 16 *quia vos servi estis Dei. Omnes in honore habete, & fraternitatem vestram diligite, & Deum timete, & regem honorate.* 17 *Et vos servi, subditi estote dominis vestris, timentes eos: & non tantùm bonos & benignos, sed etiam malos.* 18

Versio VULGATA LATINA.

14 Sive ducibus, tanquam ab eo missis ad vindictam malefactorum, laudem verò bonorum: 15 Quia sic est voluntas Dei, ut benefacientes obmutescere faciatis imprudentium hominum ignorantiam: 16 Quasi liberi, & non quasi velamen habentes malitiæ libertatem, sed sicut servi Dei. 17 Omnes honorate: fraternitatem diligite: Deum timete: Regem honorificate. 18 Servi, subditi estote in omni timore dominis, non tantùm bonis & modestis, sed etiam dyscolis. 19 Hæc est enim gratia, si propter Dei conscientiam sustinet quis tristitias, patiens injusté. 20 Quæ enim est gloria, si peccantes, & colaphizati suffertis? Sed si benè facientes patienter sustinetis, hæc est gratia apud Deum. 21 In hoc enim vocati estis: quia & Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum ut sequamini vestigia ejus. 22 Qui peccatum non fecit, nec inventus est dolus in ore ejus: 23 Qui cùm malediceretur, non maledicebat: cùm pateretur, non comminabatur: tradebat autem judicanti se injusté: 24 Qui peccata nostra ipse pertulit in corpore suo super lignum: ut peccatis mortui, justitiæ vivamus: cujus livore sanati estis. 25 Eratis enim sicut oves errantes, sed conversi estis nunc ad pastorem & episcopum animarum vestrarum.

CAP. III.

Similiter & mulieres subditæ sint viris suis: ut & si qui non credunt verbo, per 1 mulierum conversationem sine verbo lucrifiant, Considerantes in timore castam 2 conversationem vestram. Quarum non sit extrinsecùs capillatura, aut circum- 3 datio auri, aut indumenti vestimentorum cultus: Sed qui absconditus est cordis 4 homo, in incorruptibilitate quieti & modesti spiritûs, qui est in conspectu Dei locuples. Sic enim aliquando & sanctæ mulieres, sperantes in Deo, ornabant 5 se, subjectæ propriis viris. Sicut Sara obediebat Abrahæ, dominum eum vo- 6 cans: cujus estis filiæ benefacientes, & non pertimentes ullam perturbationem.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* وأما للأمراء فبما أنه يرسلهم للانتصار من عاملي القبائح * ولمدح فاعل الصالحات * 14
* لأن هكذا هي مشيئة الله أن تعملوا الصلاح * فتبكمون جهالة الناس السفهاء * مثل 15 16
أحرار * لا كمن لهم الحرية حجابا للشر * لكن مثل عبيد الله * أكرموا الجماعة * أحبوا 17
المواخاة * اتقوا الله * أكرموا الملك * أيها العبيد أطيعوا بكافة التقوى لساداتكم * 18
لا للصالحاء فقط والودعاء * بل وللمتصعبين * لأن هذا محمود أن يحتمل الإنسان من 19
أجل معرفة الله غموما * ويصاب ظلما * لأن أيما فخر لكم إذا أخطأتم وقرعتم فصبرتم * 20
بل إن عملتم الصالحات وأصبتم فصبرتم * فهذا حمدا لكم عند الله * لأنكم إلى 21
هذا دعيتم * قراءة الاثنين من الجمعة الثالثة والثلاثين *
لأن والمسيح ألم عنا مخلفا لنا مثالا لنقتفي آثاره * من لم يعمل خطية ولا وجد في فمه 22
غش * الذي لما شتم لم يسب عوضه * وإذ ألم لم يتوعد بل فوض الأمر إلى من يحكم 23
حكما عدلا * ذلك الذي حمل خطايانا بجسده على الخشبة * كيما نقلع عن الخطايا فنعيش 24
في العدل * الذي بجراحه شفيتم * لأنكم كنتم كغنم ضالة * لكنكم الآن رجعتم 25
إلى الراعي والمراقب أنفسكم *

Sive imperatoribus, eo quòd ipse mittat illos ad ultionem ab his sumendam qui turpia committunt, & ad laudem opera bona facientis. 14 *Talis enim est voluntas Dei, ut quod rectum est agentes, mutam reddatis ignorantiam hominum dementium:* 15 *Ut liberi, non ut quibus inservit libertas pro velamine malitiæ, sed ut servi Dei.* 16 *Omnes honorate, fraternitatem diligite, Deum timete, Regem honorate.* 17 *O servi, obedite cum omni timore dominis vestris, non solùm bonis ac mansuetis, sed etiam severis.* 18 *Hoc enim laudabile est ut sustineat homo propter Dei cognitionem molestias, & immeritò affligatur.* 19 *Nam quæ gloria vobis est, quum peccaveritis tunsique fueritis, tolerare? at si bona egeritis, & afflicti sustinueritis, erit id vobis laudi apud Deum:* 20 *Ad hoc enim vocati estis.* 21

Lectio feriæ secundæ hebdomadis trigesimæ tertiæ.

Nam Christus passus est pro nobis: relinquens nobis exemplum, ut insequamur vestigia ejus. *Qui peccatum non fecit, nec inventus est dolus in ore ipsius:* 22 *Qui contumeliis affectus, non vicissim convitiabatur: quumque pateretur, non minabatur: sed negotium refudit ad eum qui justum fert judicium.* 23 *Qui peccata nostra portavit in corpore suo super lignum: ut à peccatis avulsi, viveremus in justitia: cujus vulneribus sanati estis:* 24 *Eratis enim velut oves errantes: sed nunc reversi estis ad pastorem & observatorem animarum vestrarum.* 25

* الفصل الثالث *

* كذلك والنساء فليخضعن لرجالهن خاصة لكيما إن كانوا طائفة لا يخضعون للكلمة 1
لأجل سيرة النساء الحسنة تربحوهم بغير علم كلام * إذ يرون سيرتكم الطاهرة بخوف * 2
* السيرة التي لا تكن بضفر من الشعر خارج * ولا بترصيف حلي الذهب * ولا بالتزيين 3
بلبوس الحلل * بل إنسان القلب المكتوم يوشى بعدم بلى الروح الوديع والساكن * 4
الذي هو أمام الله عظيم الجلالة * لأن هكذا النساء القديسات المتوكلات على الله قديما 5
وشين أنفسهن خاضعات لرجالهن * كسارة إذ طاعت إبراهيم وسمته مولاها * التي قد 6
صرتن أولادها * عاملات الصلاح * غير خائفات ولا من شيء من المذهلات *

CAP. III.

Similiter etiam mulieres subditæ sint præcipuè viris suis: ut siqui non submittant se Verbo, ob rectam rationem vivendi mulierum acquiratis eos absque doctrina sermonis; 1 *Ubi spectârint castam conversationem vestram cum timore conjunctam:* 2 *Rationem inquam vivendi, quæ non consistat in externo capillorum contextu, neque in concervatione aurei ornatus, neque in excolendo sese stolarum indumentis:* 3 *Sed homo cordis occultus ornet sese incorruptibilitate spiritus mansueti & tranquilli, qui est coram Deo eximiæ præstantiæ.* 4 *Ita enim sanctæ mulieres, Deo confisæ, olim se ornabant, subjectæ suis viris.* 5 *Ut Sara, dum obediebat Abrahæ, eumque dominum suum vocabat: cujus factæ estis filiæ quod bonum est agentes, terriculamentorum ne ullum quidem pertimescentes.* 6

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

19 እስመ ፡ ዛቲ ፡ ይእቲ ፡ ክብር ፡ እንተ ፡ ተውህበት ፡ ለዘሠናይ ፡ ምግባሩ ፡ ለዘበእንተ ፡ እግዚአ
ብሔር ፡፡ ለዘ ፡ ይትዔገሥ ፡ ለኀዘን ፡ እንዘ ፡ ይትዔገሥ ፡ ወእንዘ ፡ የሐምም ፡ በገፍዕ ፡፡
20 ወምንትኑ ፡ ይእቲ ፡ አኰቴትክሙ ፡ ወአመሰ ፡ እንዘ ፡ ትኤብሱ ፡ ትትዔገሡ ፡ ወበመቅሠፍት
ክሙ ፡፡ አላ ፡ እንዘ ፡ ሠናየ ፡ ትገብሩ ፡ አመ ፡ ተዐገሥክሙ ፡ ግፍዐክሙ ፡ ዛቲ ፡ ይእቲ ፡
21 አኰቴትክሙ ፡ በኀበ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ ወበእንተ ፡ ዝንቱ ፡ ተጸዋዕክሙ ፡ እስመ ፡ ክ
ርስቶስኒ ፡ በእንቲአክሙ ፡ ሐመ ፡ ከመ ፡ ይኅድግ ፡ ለክሙ ፡ ማዕተበ ፡ ከመ ፡ ትትልዉ ፡ አሰ
22 ረ ፡ ዚአሁ ፡፡ በከመ ፡ ውእቱ ፡ ኢገብረ ፡ ኃጢአተ ፡ ወኢተረክበ ፡ ኅሥተ ፡ ውስተ ፡ አፉ
23 ሁ ፡፡ እንዘ ፡ ይጸእልዎ ፡ ኢጸአለ ፡ ወእንዘ ፡ ያሐምምዎ ፡ ኢተቀየመ ፡ አላ ፡ አግብአ ፡
24 ለዘ ፡ ይኴንን ፡ ጽድቀ ፡፡ ወበእንተ ፡ ኃጢአቲነ ፡ ውእቱ ፡ ተሰቅለ ፡ ደበ ፡ ዕፀ ፡ በሥጋሁ ፡
ከመ ፡ ያውፅአነ ፡ እምኃጢአቲነ ፡ ወበጽድቁ ፡ ያሕይወነ ፡፡ እስመ ፡ በቍስለ ፡ ዚአሁ ፡ ሐ
25 የውክሙ ፡ ቍስልክሙ ፡፡ እንዘ ፡ ከመ ፡ አባግዕ ፡ ትስሕቱ ፡ ወይእዜኒ ፡ ግብኡ ፡ ኀበ ፡
ኖላዊክሙ ፡ ወዓቃቢሃ ፡ ለነፍስክሙ ፡፡

፫

1 ወከማሁ ፡ አንትንኒ ፡ አንስት ፡ ተኰነና ፡ ለአምታቲክን ፡ ከመ ፡ አመቦ ፡ ዘኢየአምን ፡ በዝን
2 ቱ ፡ ነገር ፡ እምሕና ፡ ምግባርን ፡ ለአንስት ፡፡ ይርአዩ ፡፡ ወዘእንበለ ፡ ክሕድ ፡ ይረብሕ
3 ዋ ፡ ለነፍሶሙ ፡፡ ወአንትንኒ ፡ አንስት ፡ እንዘ ፡ ትፈርሁ ፡ አሰንዩ ፡ ግዕዝክን ፡፡ አኮ ፡ ከመ ፡
ታድልዋ ፡ ለዐይነ ፡ ሰብእ ፡ በተጸፍሮ ፡ ስዕርትክን ፡፡ ወአኮ ፡ በተሰርገዎ ፡ ወርቅ ፡፡ ወብ
4 ሩር ፡ ወበተሰብሶ ፡ ዘብዙኅ ፡ ሤጡ ፡፡ አላ ፡ በኅቡእ ፡ ልቡ ፡ ለሰብእ ፡፡ ለዘኢይጠፍእ ፡
ወለኢይደምፅ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ዘህልው ፡ ቅድመ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዘብዙኅ ፡ ሐሰ
5 ቡ ፡፡ ትካትኒ ፡ አንስት ፡ ቅዱሳት ፡ ይሰረገዋ ፡ ርእሶን ፡ በተኰንኖ ፡ ለአምታቲሆን ፡፡
6 ከመ ፡ ሰራ ፡ ትትኤዘዝ ፡ ለአብርሃም ፡ ወእግዚእየ ፡ ትብሎ ፡፡ በዘ ፡ ትከውኑ ፡ ውሉዳ ፡
ለገባርያን ፡ ሰላም ፡፡ እንዘ ፡ ኢትፈርሁ ፡ እምድንጋፄ ፡ ወኢምንትኒ ፡፡

Nam iste est honor qui tribuitur ei cujus opera sunt bona, qui propter Deum afflictionem sustinet patienter ferens, & exagitatus per injuriam. 19 *Quænam autem vobis laus est, si peccantes etiam flagella vestra patienter feratis? sed si benè agentes patienter feratis injurias vestras, hoc erit vestra gratia apud Deum.* 20 *Ad hoc enim vocati estis, quoniam Christus passus est pro nobis, ut relinqueret nobis signaculum, ad subsequendum ipsius vestigia.* 21 *Quemadmodum ille non patravit peccatum, neque inventus est dolus in ore ejus.* 22 *Convitiantes eum, non convitiatus est, & affligentibus eum non restitit: sed committebat causam suam ei qui justè judicat.* 23 *Et quidem propter peccata nostra ille suspensus est in corpore suo super lignum, ut recedere nos faceret à peccatis nostris, utque per justitiam suam nos vivificaret: quoniam per vibices ejus, vestra sanavit vulnera.* 24 *Dolentes eratis velut oves, at nunc convertite vos ad pastorem vestrum, & custodem animarum vestrarum.* 25

CAP. III.

Et similiter vos uxores subditæ estote maritis vestris, ut si quis sit qui non assentitur huic sermoni, in uxorum bona opera intuentes, quòd sine factione sunt, lucri faciant animas eorum. 1 2 *Et vos uxores, timentes exornate conversationem vestram, non ut oculo hominum complacentes, in concinnatione capillorum vestrorum, neque in ornamentis auri, & argenti, neque in grandis pretii vestimentis.* 3 *Sed in occulto cordis homine, qui est incorruptibilis, & absque strepitu, à Spiritu sancto, qui est in conspectu Dei permagnæ æstimationis.* 4 *Olim quidem ita mulieres sanctæ decorabant seipsas in subjectione maritis suis:* 5 *Sicut Sara subdita erat Abrahæ, & vocabat eum dominum meum: quorum filii estis per opera pacis, nequaquam perterrefactæ ulli consternatione.* 6

ἘΠΙΣΤΟΛΗ' ΠΕ'ΤΡΟΥ Α'. ΚΕΦ. Δ'.

Viri similiter, cohabitantes secundùm cognitionem, quasi infirmiori vasi muliebri
7 Οἱ ἄνδρες ὁμοίως, συνοικοῦντες κατὰ γνῶσιν, ὡς ἀσθενεστέρῳ σκεύει τῷ γυναικείῳ
tribuentes honorem, tanquam & cohæredes gratiæ vitæ: ad non
ἀπονέμοντες τιμὴν, ὡς καὶ συγκληρονόμοι (δ) χάριτος ζωῆς· εἰς τὸ μὴ
intercidi orationes vestras. At finis; Omnes unanimes, compatientes,
8 ἐγκόπτεσθαι τὰς προσευχὰς ὑμῶν. Τὸ δὲ τέλος, Πάντες ὁμόφρονες, συμπαθεῖς,
fraternitatis amatores, misericordes, humiles: Non reddentes malum pro
9 φιλάδελφοι, εὔσπλαγχνοι, (ε) φιλόφρονες· Μὴ ἀποδιδόντες κακὸν ἀντὶ
malo, aut convitium pro convitio: contrarium verò, benedicentes: scientes quia
κακοῦ, ἢ λοιδορίαν ἀντὶ λοιδορίας· τοὐναντίον δὲ, (ζ) εὐλογοῦντες· εἰδότες ὅτι
in hoc vocati estis, ut benedictionem hæreditate possideatis. Nam volens vitam dili-
10 εἰς τοῦτο ἐκλήθητε, ἵνα εὐλογίαν κληρονομήσητε. Ὁ γὰρ θέλων ζωὴν ἀγα-
gere, & videre dies bonos, coerceat linguam suam à malo, & labia
πᾷν, καὶ ἰδεῖν ἡμέρας ἀγαθὰς, παυσάτω τὴν (η) γλῶσσαν αὐτοῦ ἀπὸ κακοῦ, καὶ (θ) χείλη
sua, non loqui dolum. Declinet à malo, & faciat
11 αὐτοῦ, τοῦ μὴ λαλῆσαι δόλον. Ἐκκλινάτω (ι) ἀπὸ κακοῦ, καὶ (κ) ποιησάτω
pacem, & sequatur eam. Quia oculi Domini super justos, &
12 εἰρήνην, καὶ διωξάτω αὐτήν. Ὅτι (λ) οἱ ὀφθαλμοὶ Κυρίου ἐπὶ δικαίους, καὶ
aures ejus in preces eorum: Vultus autem Domini super facientes mala. Et
13 ὦτα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν· πρόσωπον δὲ Κυρίου ἐπὶ ποιοῦντας κακά. Καὶ
quis ille malè tractans vos, si boni imitatores fueritis? Sed si & patiamini
14 τίς ὁ κακώσων ὑμᾶς, ἐὰν τοῦ ἀγαθοῦ (μ) μιμηταὶ γένησθε; Ἀλλ' εἰ καὶ πάσχοιτε
propter justitiam, beati. At timorem eorum ne timueritis, neque conturbemini:
διὰ δικαιοσύνην, μακάριοι. τὸν δὲ φόβον αὐτῶν μὴ φοβηθῆτε, μηδὲ ταραχθῆτε·
Dominum autem Deum sanctificate in cordibus vestris: parati verò semper ad
15 Κύριον δὲ τὸν (ν) Θεὸν ἁγιάσατε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν· ἕτοιμοι (ξ) δὲ ἀεὶ πρὸς
apologiam omni poscenti vos rationem de ea in vobis spe, Cum
16 ἀπολογίαν παντὶ τῷ (ο) αἰτοῦντι ὑμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν ὑμῖν ἐλπίδος, (π) Μετὰ

modestia & timore: conscientiam habentes bonam, ut in eo quod obloquuntur vobis
πραΰτητος καὶ φόβου· συνείδησιν ἔχοντες ἀγαθὴν, ἵνα ἐν ᾧ καταλαλῶσιν ὑμῶν
ut malefactoribus, pudefiant illi calumniantes vestram bonam in Christo conver-
ὡς κακοποιῶν, καταισχυνθῶσιν οἱ ἐπηρεάζοντες ὑμῶν τὴν ἀγαθὴν ἐν Χριστῷ ἀνα-
sationem. Melius enim benè facientes, (si vult voluntas Dei,)
στροφήν. Κρεῖττον γὰρ ἀγαθοποιοῦντας, (εἰ (ρ) θέλει τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ,) 17
pati, quàm malè facientes: Quia & Christus semel pro peccatis passus est,
πάσχειν, ἢ κακοποιοῦντας· Ὅτι καὶ Χριστὸς ἅπαξ περὶ ἁμαρτιῶν (σ) ἔπαθε, 18
justus pro injustis: ut nos offerret Deo, mortificatus quidem carne,
δίκαιος ὑπὲρ ἀδίκων· ἵνα ἡμᾶς προσαγάγῃ τῷ Θεῷ, θανατωθεὶς μὲν σαρκὶ,
vivificatus autem Spiritu: In quo & illis in custodia spiritibus
ζωοποιηθεὶς δὲ (τ) τῷ Πνεύματι· Ἐν ᾧ καὶ τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύμασι 19
profectus prædicavit, Incredulis aliquando, quando semel expectabat illa Dei
πορευθεὶς ἐκήρυξεν, Ἀπειθήσασί ποτε, (υ) ὅτε ἅπαξ ἐξεδέχετο ἡ τοῦ Θεοῦ 20
longanimitas, in diebus Noë, apparatâ arcâ: in quam paucæ,
μακροθυμία, ἐν ἡμέραις Νῶε, κατασκευαζομένης κιβωτοῦ· εἰς ἣν (φ) ὀλίγαι,
id est, octo animæ servatæ sunt per aquam. Quod & nos correspondens exemplar
τουτέστιν ὀκτὼ ψυχαὶ διεσώθησαν δι' ὕδατος. Ὃ καὶ (χ) ἡμᾶς ἀντίτυπον 21
nunc salvat baptisma: (non carnis depositio sordis, sed conscientiæ
νῦν σώζει βάπτισμα· (οὐ σαρκὸς ἀπόθεσις ῥύπου, ἀλλὰ συνειδήσεως
bonæ interrogatio in Deum,) per resurrectionem Jesu Christi: Qui est in
ἀγαθῆς ἐπερώτημα εἰς Θεὸν,) (ψ) δι' ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ· Ὅς ἐστιν ἐν 22
dextera Dei, profectus in cœlum, subjectis sibi angelis, & potestatibus,
δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ, πορευθεὶς εἰς οὐρανὸν, ὑποταγέντων αὐτῷ ἀγγέλων καὶ ἐξουσιῶν
& virtutibus.
καὶ δυνάμεων.

MS. A. (δ) ποικίλης χάριτος (ε) ταπεινόφρονες· Μὴ (ζ) εὐλογοῦντες· ὅτι (η) γλῶσσαν ἀπὸ (θ) χείλη, τοῦ (ι) δὲ ἀπὸ (κ) ποιησάτω ἀγαθὸν, ζητησάτω εἰρήνην, (λ) ὀφθαλμοὶ (μ) ζηλωταὶ γένησθε; Εἰ δὲ καὶ (ν) Χριστὸν (ξ) δὲ πρὸς (ο) ἂν αἰτοῦντι (π) Ἀλλὰ μετὰ (ρ) θέλοι (σ) ὑπὲρ ὑμῶν ἀπέθανεν, δίκαιος (τ) Πνεύματι· (υ) ὅτε ἀπεξεδέχετο (φ) ὀλίγοι (χ) ὑμᾶς (ψ) διὰ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

Dominicâ sextâ post Epiphaniam. 4.

7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]

7 Vos autem, viri, pariter habitate cum mulieribus vestris secundùm scientiam, & tanquam vasa infirmiora, in honore eas habetote: quoniam & ipsæ sunt vobiscum hæredes doni vitæ æternæ: neque impingatis in orationibus vestris. 8 Finis porrò; ut sitis omnes unanimes, sitisque omnes compatientes iis qui patiuntur, & vos invicèm diligatis, & sitis benigni & mansueti: 9 Et nemini malum pro malo rependatis, nec etiam maledicentiam pro maledicentia: sed è converso beneprecemini. Ad hoc enim vocati estis, ut benedictionem hæreditate possideatis. 10 Qui ergò desiderat vitam, & amat videre dies bonos, custodiat linguam suam à malo, & labia sua ne loquantur fraudem. 11 Transeat à malo, & faciat bonum; & quærat pacem, cursúque ad eam contendat. 12 Quoniam oculi Domini sunt super justos, & aures ejus ad audiendum eos: vultus autem Domini est super improbos. 13 Ecquis vobis malefaciet, si fueritis zelatores bonorum? 14 Quòd si patiamini propter justitiam, beati estis: neque reformidetis eos qui terrorem vobis incutiunt, neque conturbemini. 15 Sed sanctificate in cordibus vestris Dominum Christum.

[illegible]

Dominicâ tertiâ post Pentecosten. 5.

[illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 20 [illegible]
21 [illegible]
12 [illegible]

Et estote parati ad rationem reddendam omni poscenti vos rationem de spe fidei, 16 Cum humilitate & timore, habentes bonam conscientiam: adeò ut ii qui obloquuntur de vobis tanquam de hominibus sceleratis, confundantur, ut qui calumnientur bonos in Christo mores vestros. 17 Præstat enim vobis quum feceritis bona opera, ut mala perferatis, (si quidem talis fuerit voluntas Dei,) quàm quum malefeceritis. 18 Quoniam & Christus semel mortuus est pro peccatis nostris, Justus pro sceleratis, ut vos offerret Deo. Mortuus autem corpore, & vixit spiritu: 19 Et prædicavit animabus illis quæ detinebantur in inferis: 20 Quæ quondam inobedientes fuerant in diebus Noë, quum longanimitas Dei præcepit ut fieret arca, ob spem pœnitentiæ eorũ: & octo tantùm animæ introierunt in eam, & servatæ sunt per aquas. 21 Quo quidem exemplo & vos servamini per baptismum, non abluentes corpus à sordibus, sed gratias agentes Deo cum pura conscientia: & per resurrectionem Jesu Christi, 22 Qui evectus est in cœlum, & est ad dexteram Dei, eique subjecti sunt Angeli, & potestates, ac virtutes.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

7 ወካማሁ ፡ አንትሙኒ ፡ ዕደው ፡ እንዘ ፡ ትነብሩ ፡ ምስለ ፡ አንስቲያክሙ ፡ ሊታስተሐ
ቅሩ ፡ አንስቲያክሙ ፡ እስመ ፡ ይደክም ፡ ፍጥረተ ፡ ዚአሆን ፡ አክብሩ ፡ አንስቲያክሙ ፡
እስመ ፡ ይወርሳ ፡ እማንቱሂ ፡ ክብረ ፡ ዘሕይወት ፡ ምስሌክሙ ፡ ከመ ፡ ሊትትዓቀፍ ፡ ጸ
8 ሎትክሙ ፡፡ ወማኅለቅቱሰ ፡ ለኵሉ ፡ ከመ ፡ ተዐርዩ ፡ ልበ ፡ በአሐዱ ፡ ሕሊና ፡ እን
ዘ ፡ ተሐምሙ ፡ ሐማመ ፡ ቢጽክሙ ፡፡ ወእንዘ ፡ ሊትፈድይዎ ፡ እኪተ ፡ ለዘ ፡ ገብረ ፡
9 ለክሙ ፡ እኪተ ፡፡ ወእንዘ ፡ ሊትጸእልዎ ፡ ለዘ ፡ ፀአለክሙ ፡ ወለጸለሊክሙኒ ፡ በርክዎ ፡፡ እስ
መ ፡ ለዝንቱ ፡ ተጸዋዕክሙ ፡ ከመ ፡ በረከተ ፡ ትረሱ ፡፡

7 Et similiter vos viri habitantes cum uxoribus vestris, ne despectui habeatis uxores vestras, eò quòd infirmior est earum compositio: sed honorate uxores vestras, quoniam vobiscum hæredes sunt ipsæ, vitæ gloriosæ: ne sitis impingentes in precibus vestris. 8 Et summa quidem omnium hæc est, ut sitis concordes in eadem sententia, fratrum vestrorum afflictionibus pariter affecti. 9 Et vobis facientibus mala, nequaquam rependentes mala, neque convitiantes eos, qui vobis convitiantur: sed iis qui vos probris afficiunt, benedicite: quoniam ad hoc vocati estis, ut benedictionem hæreditate possideatis.

Versio VULGATA LATINA.

7 Viri similiter cohabitantes secundùm scientiam, quasi infirmiori vasculo muliebri impertientes honorem, tanquam & cohæredibus gratiæ vitæ: ut non im-
8 pediantur orationes vestræ. In fine autem; Omnes unanimes, compatientes,
9 fraternitatis amatores, misericordes, modesti, humiles: Non reddentes malum pro malo, nec maledictum pro maledicto, sed econtrariò benedicentes:
10 quia in hoc vocati estis, ut benedictionem hæreditate possideatis. Qui enim vult vitam diligere, & dies videre bonos, coërceat linguam suam à malo, &
11 labia ejus ne loquantur dolum. Declinet à malo, & faciat bonum: inquirat pa-
12 cem, & sequatur eam: Quia oculi Domini super justos, & aures ejus in pre-
13 ces eorum: Vultus autem Domini super facientes mala. Et quis est qui vobis
14 noceat, si boni æmulatores fueritis? Sed & si quid patimini propter justitiam,
15 beati. Timorem autem eorum ne timueritis, & non conturbemini. Dominum autem Christum sanctificate in cordibus vestris, parati semper ad satisfactionem
omni poscenti vos rationem de eâ, quæ in vobis est, spe: Sed cum modestia, & 16
timore, conscientiam habentes bonam: ut in eo, quod detrahunt vobis, confundantur, qui calumniantur vestram bonam in Christo conversationem. Melius 17
est enim benefacientes (si voluntas Dei velit) pati, quàm malefacientes. Quia 18
& Christus semel pro peccatis nostris mortuus est, justus pro injustis, ut nos offerret Deo, mortificatus quidem carne, vivificatus autem spiritu. In quo & 19
his, qui in carcere erant, spiritibus veniens prædicavit: Qui increduli fuerant 20
aliquando, quando expectabant Dei patientiam in diebus Noë, cùm fabricaretur arca: in qua pauci, id est octo animæ salvæ factæ sunt per aquam. Quod & vos 21
nunc similis formæ salvos facit baptisma: non carnis depositio sordium, sed conscientiæ bonæ interrogatio in Deum per resurrectionem Jesu Christi, Qui est in 22
dextera Dei, degluttiens mortem ut vitæ æternæ hæredes efficeremur: profectus in cœlum, subjectis sibi angelis, & potestatibus, & virtutibus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

7 * فانتم ايها الرجال هكذا ساكنوهن بمعرفة * اكرموهن اكراما كما يليق بالاناء النساي
الشديد ضعفه * وبما انهن وارثات معكم النعمة الحية * لكيلا تنقطع صلواتكم * ونهاية 8
الوصية ان تكونوا كلكم بتدبيركم متساويا * متعطفين * للاخوة محبين * متحننين * متواضعين *
9 * لا تكافوا عوض الشر شرا * او عوض السب سبا * بل بالعكس باركوا * عالمين انكم الى
هذا دعيتم لترثوا بركة * تم * قراءة الثلثا من الجمعة الثالثة والثلثين *
10 * لان من يوثر الحياة ويحب ان يرى اياما صالحة فليكفف لسانه من الشر وشفتيه من
11 ان يتكلما غشا * وليحد عن الشر وليعمل الخير * وليطلب السلامة وليحاضر وراها *
12 * فان عيني الرب الى الصديقين * وسامعتيه الى طلبتهم * ووجه الرب على العاملين
13 14 الاسواء * من الذي يوذيكم او يضركم اذ كنتم مشابهين الصالح * لكن وان اصبتم
15 من اجل العدل فستكونون مغبوطين * فاما خوفهم فلا ترهبوه ولا تضطربوا * باركوا
الرب الاله في قلوبكم * وكونوا مستعدين دايما للجاوبة كل من يسالكم قولا من اجل
16 الرجا الذي فيكم * بوداعة وتقوى * حاويين بضمير صالحة * لكيما بالشي الذي
يعتالونكم به كعاملي الاسواء * يخجل الذين يوذونكم من تصرفاتكم الصالحة في
17 محبة المسيح * لان الافضل ان تعملوا الخير ان اثرت مشية الله * وان تتالموا اجود من
18 ان تعملوا الشر فتضلوا * لان والمسيح دفعة واحدة تالم من اجل خطايانا * الصديق الم
19 من اجل الظالمين * ليدخلنا الى الله * واذ مات بالبشر عاش بالروح * الذي به ذهب
20 الى الارواح التي في الحبس * وكرز * للعصاة وقتا ما * حين اقتبل بتعطف الله دفعة في ايام
21 نوح السفينة المنعة التي خلص فيها بالماء نفر يسير اي ثماني انفس * الامر الذي
عماليه الان المعمودية تخلصنا * لا مزيلة وسخ البشر فقط * بل بابتهاج النية الصالحة
22 الى الله بانبعاث ايسوع المسيح * الذي هو في يمين الله * واذ مضى الى السماء خضعت له
الملايكة وذوو السلطات والقوات * تم *

7 Vos etiam similiter ô viri, habitate cum eis scienter: tribuite eis honorem, ut decet vas muliebre valde infirmum, tum quia ipsæ sunt vobiscum hæredes gratiæ vitalis: ut non interrumpantur preces vestræ. 8 Summa demum præcepti est, ut sitis omnes mente concordi, clementes, fratrum amantes, misericordes, prompti. 9 Nè rependatis malum pro malo, aut convitium pro convitio: sed contrà, benedicite: scientes vos ad hoc vocatos esse, ut hæredes sitis benedictionis. Finis.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis trigesimæ tertiæ.

10 Nam qui vult vitam, et cupit videre dies bonos, coerceat linguam suam à malo, & labia sua à dolo promendo: 11 Et malum devitet, faciátque bonum, quærat pacem, curratque post eam. 12 Oculi enim Domini ad justos, & aures ejus ad precem illorum: vultus autem Domini adversùs operantes mala. 13 Quis est qui noceat vobis aut damnum vobis inferat, quum fueritis æmulatores rerum bonarum? 14 Imò verò si adversa vobis accidant propter justitiam, beati eritis: porrò terrorem eorum nè pertimescatis, neque turbemini. 15 Benedicite Dominum Deum in cordibus vestris. Estote autem parati semper ad respondendum cuilibet petenti à vobis sermonem de spe quæ in vobis est, 16 Cum mansuetudine & reverentia, conscientiam habentes bonam: ut in re, in qua vos adoriuntur tanquam maleficos, qui vos lædunt pudefiant ob vestras bonas in charitate Christi conversationes. 17 Quod enim præstat, est ut faciatis bonum, si velit Dei voluntas: & pati vos, melius est quàm facere malum ac perire. 18 Nam & Christus unâ vice passus est pro peccatis nostris: justus passus est pro injustis, ut nos ad Deum introduceret: & in carne mortuus, vixit spiritu, 19 In quo se contulit ad spiritus qui erant in carcere, & prædicavit 20 Quondam rebellibus, quando ex benignitate Dei semel accepit in diebus Noe arcam extruendam, in qua salvati sunt in aqua homines pauci nempe octo animæ. 21 Cujus rei typus nunc est baptisma salvans nos, non amovendo sordes carnis tantùm, sed exhilarando conscientiam bonam erga Deum per resurrectionem Jesu Christi, 22 Qui est ad dexteram Dei, & cui cùm profectus esset in cœlum, submiserunt se Angeli, & potestatibus ac virtutibus præditi. Finis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

10 ወዘሰ ፡ ያፈቅራ ፡ ለሕይወት ፡ ወይፈቱ ፡ ይርአይ ፡ መዋዕለ ፡ ሠናያተ ፡ ያርምም ፡ ልሳ
11 ኖ ፡ እምእኪት ፡፡ ወከናፍሪሁኒ ፡ ከመ ፡ ኢይንብብ ፡ ጓሰተ ፡ ወጕሕሉተ ፡፡ ወይትገ
12 ሐሥ ፡ እምእኪት ፡ ወይግበራ ፡ ለሠናይት ፡ ይሕሥሣ ፡ ለሰላም ፡ ወይትልዋ ፡፡ እስ
መ ፡ አዕይንቲሁ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ኀበ ፡ ጻድቃኑ ፡ ወእዝናሁ ፡ ኀበ ፡ ሰአለቶሙ ፡ ገጹ ፡
13 ለእግዚአብሔር ፡ ኀበ ፡ እለ ፡ ይገብሩ ፡ እኪተ ፡፡ ወመኑ ፡ ውእቱ ፡ ዘእኪተ ፡ ይፈ
14 ቅድ ፡ ለክሙ ፡ አመ ፡ ትቀንኡ ፡ ለገቢረ ፡ ሠናይ ፡፡ ወአመሰ ፡ በገቢረ ፡ ጽድቅ ፡ ተሐ
15 ምሙ ፡ ብፁዓን ፡ አንትሙ ፡ ወዘሰ ፡ ይጊርመክሙ ፡ ኢትፍርህዎ ፡ ወኢትደንግፁ ፡፡ ለ
እግዚአብሔር ፡ ቀድስዎ ፡ በኵሉ ፡ ግዕዝክሙ ፡፡ ወድልዋኒክሙ ፡ ሀልዉ ፡ በኵሉ ፡
ጊዜ ፡ ከመ ፡ ታውሥእዎሙ ፡ ቃለ ፡ ለእለ ፡ ይሴአሉክሙ ፡ በእንተ ፡ ዛቲ ፡ ተስፋክ
16 ሙ ፡፡ ወበየውሀትክሙ ፡ ወበፍርሀተ ፡ እግዚአብሔር ፡ አሠንዩ ፡ ግዕዛክሙ ፡ ከመ ፡
እመቦ ፡ ዘየሐምዩክሙ ፡ ከመ ፡ እኩይ ፡ ምግባሪክሙ ፡ ይትኀፈሩ ፡ እለ ፡ የሐምዩክሙ ፡
17 እምሠናይ ፡ ምግባሪክሙ ፡ ዘበእንተ ፡ ክርስቶስ ፡፡ እስመ ፡ ይኄይስ ፡ እንዘ ፡ ሠናየ ፡ ትገብ
ሩ ፡ ወትፈቅዱ ፡ ፈቃደ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ትሕምሙ ፡፡ እምነ ፡ እንዘ ፡ እኪተ ፡ ትገብሩ ፡፡
18 እስመ ፡ ክርስቶስኒ ፡ ምዕረ ፡ ሞተ ፡ በእንተ ፡ ኃጢአተ ፡ ሰብእ ፡፡ ወበእንቲአነ ፡ ሞተ ፡ ጻድቅ ፡
በእንተ ፡ ኃጢአቲነ ፡ ከመ ፡ ኪያነ ፡ ያብጽሐነ ፡ ኀበ ፡ እግዚአብሔር ፡ አቅተለ ፡ ርእሶ ፡ በሥ
19 ጋሁ ፡ ከመ ፡ ያሕዩ ፡ በመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡፡ ወሖረ ፡ ኀበ ፡ እለ ፡ ሙቁሕታት ፡ ትነብር ፡ ነፍሶሙ ፡ ወ
20 ሰበከ ፡ ሎሙ ፡፡ ለእለ ፡ ክሕድዎ ፡ ቀዲሙ ፡ ወጸንሐቶሙ ፡ ትዕግሠቱ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ለእ
ለ ፡ በመዋዕለ ፡ ኖኅ ፡ አመ ፡ ይገብር ፡ ታቦተ ፡ ወድኅኑ ፡ ሰማኒቱ ፡ ነፍስ ፡ ሕዳጣን ፡ እምነ ፡ ማ
21 ይ ፡፡ ወከማሁ ፡ ይእዜ ፡ ያድኅነነ ፡ በአርአያሁ ፡ ጥምቀ ፡ በዊአ ፡ ውስተ ፡ ዐቢይ ፡ ክርስቲያን ፡፡
ወአኮ ፡ ከመ ፡ ያሰስል ፡ ርስሐተነ ፡ ለሰ ፡ ከመ ፡ ገዐዘ ፡ ሠናየ ፡ ይመህረነ ፡ በዘአሚን ፡ በእግዚአብሔር ፡
22 በትንሣኤሁ ፡ ለኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ እግዚእነ ፡፡ ዘሀለወ ፡ ይነብር ፡ በየማነ ፡ እግዚአብሔር ፡
ዘዐርገ ፡ ውስተ ፡ ሰማይ ፡፡ ወተገዝኡ ፡ ሎቱ ፡ መላእክት ፡ ወሥልጣናት ፡ ወኵሉ ፡ ወኃይል ፡፡

10 Qui enim vult vitam, & exoptat videre dies bonos, silere faciat linguam suam à malo, & labia ejus ne loquantur mendacia & dolum. 11 Recedat à malo, & faciat bonum: quærat pacem, & sectetur eam. 12 Quia oculi Dei suntne super justos, & aures ejus ad petitiones eorum? facies autem Domini in eos qui perpetrant malum. 13 Et quisnam ille est, qui velit vobis malum, si zelati fueritis de benè agendo. 14 Quòd si in exequenda justitia perpetiamini, beati estis, & ab eo qui territat vos ne metuite, neque consternemini. 15 Sanctificate Dominum in omni conversatione vestra: Et parati estote omni tempore, ad respondendum omnibus petentibus vos sermonem de illa spe vestra. 16 Et cum mansuetudine vestra & timore Domini, pulchros reddite mores vestros: ut siqui sit qui detrectent vobis, tanquam malum perpetrantibus, confundantur, qui vobis calumniantur de bonis vestris operibus quæ per Christum fiunt. 17 Quoniam expedit vobis quum benè facientes & voluntati Dei studentes sustinetis mala, quàm quum malè agentes. 18 Nam Christus etiam semel mortuus est pro peccatis hominum, etiam propter nos mortuus est Justus pro peccatis nostris, ut nos ad Deum adduceret: occidit seipsum in carne, ut se vivificaret in Spiritu sancto. 19 Et profectus est ad animas eorum, quæ in carceribus inclusæ manent, iisque prædicavit. 20 Qui antea refragati sunt quum expectabat eos patientia Dei, qui nempe in diebus Noë fuerunt, cùm construxi. Arcam, & octo animæ, paucæ quidem servatæ sunt ex aquis. 21 Et nos etiam nunc salvos fecit per exemplar ejus, nempe Baptismum, in ingrediendo per eum in magnam Christianorum domum: idque non ut abjiciamus carnis nostræ sordes, sed in confessione Dei edoceret nos bonam conscientiam retinere per resurrectionem Domini nostri Jesu Christi. 22 Quem cùm ascenderit in cœlum, oportet sedere ad dextram Dei: & ei subjiciuntur Angeli & potestates & omnes etiam virtutes.

ἘΠΙΣΤΟΛΗ ΠΈΤΡΟΥ Α′. ΚΕΦ. Ε′. ς′.

CAP. IV. δ′.

Christi igitur passo pro nobis carne, & vos eâdem cogitatione armamini,
1 Χριστοῦ οὖν παθόντος ὑπὲρ ἡμῶν σαρκὶ, καὶ ὑμεῖς τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ὁπλίσασθε, Ε′
quia passus in carne, destitit peccato, In non amplius hominum
2 ὅτι ὁ παθὼν (α) ἐν σαρκὶ, πέπαυται ἁμαρτίας, Εἰς τὸ μηκέτι ἀνθρώπων
desideriis, sed voluntati Dei reliquum in carne vivere tempus. Sufficiens
3 ἐπιθυμίαις, ἀλλὰ θελήματι Θεοῦ τὸν ἐπίλοιπον ἐν σαρκὶ βιῶσαι χρόνον. Ἀρκετὸς
enim nobis præteritum tempus vitæ voluntatem Gentium adoperari,
(β) γὰρ ἡμῖν ὁ παρεληλυθὼς χρόνος τοῦ βίου τὸ θέλημα τῶν ἐθνῶν κατεργάσασθαι,
incedentes in protervüs, cupiditatibus, vinolentiis, comessationibus, potationibus, &
πεπορευμένους ἐν ἀσελγείαις, ἐπιθυμίαις, οἰνοφλυγίαις, κώμοις, πότοις, καὶ
nefariis idololatriis: In quo peregrinantur, non concurrentibus vobis in
4 ἀθεμίτοις εἰδωλολατρείαις· Ἐν ᾧ ξενίζονται, μὴ συντρεχόντων ὑμῶν εἰς
eandem luxuriæ confusionem, blasphemantes. Qui reddent rationem ei pa-
5 τὴν αὐτὴν τῆς ἀσωτίας ἀνάχυσιν, βλασφημοῦντες. Οἳ ἀποδώσουσι λόγον τῷ ἑ-
rate habenti judicare vivos & mortuos. In hoc enim & mortuis evangelizatum est,
6 τοίμως ἔχοντι κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς. Εἰς τοῦτο γὰρ καὶ νεκροῖς εὐηγγελίσθη,
ut judicentur quidem secundùm homines carne, vivant autem secundùm Deum spiritu.
ἵνα κριθῶσι μὲν κατὰ ἀνθρώπους σαρκὶ, ζῶσι δὲ κατὰ Θεὸν πνεύματι.
Omnium autem finis appropinquavit. Prudentes estote itaque, & vigilate in
7 Πάντων δὲ τὸ τέλος ἤγγικε. Σωφρονήσατε οὖν, καὶ νήψατε (γ) εἰς
orationes. Ante omnia autem illam in vosipsos charitatem propensam habentes:
8 τὰς προσευχάς. Πρὸ πάντων δὲ τὴν εἰς ἑαυτοὺς ἀγάπην ἐκτενῆ ἔχοντες·
quia charitas operiet multitudinem peccatorum. Hospitales in invicèm, sine
9 ὅτι ἡ ἀγάπη (δ) καλύψει πλῆθος ἁμαρτιῶν. Φιλόξενοι εἰς ἀλλήλους, ἄνευ
murmurationibus. Unusquisque sicut accepit donum, in seipsos illud mini-
10 (ε) γογγυσμῶν. Ἕκαστος καθὼς ἔλαβε χάρισμα, εἰς ἑαυτοὺς αὐτὸ διακο-
strantes, ut pulchri dispensatores variæ gratiæ Dei. Si quis loquitur, ut
νοῦντες, ὡς καλοὶ οἰκονόμοι ποικίλης χάριτος Θεοῦ. (ζ) Εἴ τις λαλεῖ, ὡς 11
eloquia Dei: si quis ministrat, tanquam ex virtute, quam suppeditat Deus: ut in
λόγια Θεοῦ· (η) εἴ τις διακονεῖ, ὡς ἐξ ἰσχύος, ἧς χορηγεῖ ὁ Θεός· ἵνα ἐν
omnibus glorificetur Deus per Jesum Christum: cui est gloria & imperium in
πᾶσι δοξάζηται ὁ Θεὸς διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ· (θ) ᾧ ἐστιν ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς
secula seculorum. Amen. Dilecti, ne peregrinamini illâ in vobis ignitione
ς′ τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν. Ἀγαπητοί, μὴ ξενίζεσθε τῇ ἐν ὑμῖν πυρώσει 12
ad experimentum vobis factâ, sicut peregrino vobis contingente: Sed sicut
πρὸς πειρασμὸν ὑμῖν γινομένῃ, ὡς ξένου ὑμῖν συμβαίνοντος· Ἀλλὰ καθὸ 13
communicatis Christi passionibus, gaudete: ut & in revelatione gloriæ
κοινωνεῖτε τοῖς τοῦ Χριστοῦ παθήμασι, χαίρετε· ἵνα καὶ ἐν τῇ ἀποκαλύψει τῆς δόξης
ejus gaudeatis exultantes. Si probris afficimini in nomine Christi, beati:
αὐτοῦ χαρῆτε ἀγαλλιώμενοι. Εἰ ὀνειδίζεσθε ἐν ὀνόματι Χριστοῦ, μακάριοι· 14
quoniam quod gloriæ & ille Dei Spiritus super vos requiescit:
ὅτι τὸ τῆς (ι) δόξης καὶ τὸ τοῦ Θεοῦ Πνεῦμα ἐφ᾽ ὑμᾶς (κ) ἀναπαύεται·
secundùm quidem eos blasphematur, secundùm autem vos glorificatur. Non enim quis
κατὰ μὲν αὐτοὺς βλασφημεῖται, κατὰ δὲ ὑμᾶς δοξάζεται. Μὴ γάρ τις 15
vestrûm patiatur quasi homicida, aut fur, aut maleficus, aut ut alienorum explorator.
ὑμῶν πασχέτω ὡς φονεὺς, ἢ κλέπτης, ἢ κακοποιὸς, ἢ ὡς ἀλλοτριοεπίσκοπος.
Si autem ut Christianus, non pudefiat: glorificet autem Deum in parte
Εἰ δὲ ὡς Χριστιανὸς, μὴ αἰσχυνέσθω· δοξαζέτω δὲ τὸν Θεὸν ἐν τῷ (λ) μέρει 16
hac. Quoniam tempus incipi judicium à domo Dei. Si autem
τούτῳ. Ὅτι (μ) ὁ καιρὸς τοῦ ἄρξασθαι τὸ κρίμα ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ Θεοῦ. εἰ δὲ 17
primum à nobis, quis finis impersuasorum Dei Evangelio?
πρῶτον ἀφ᾽ (ν) ἡμῶν, τί τὸ τέλος τῶν ἀπειθούντων τῷ τοῦ Θεοῦ εὐαγγελίῳ;
Et si justus vix salvatur, impius & peccator ubi parebit?
Καὶ εἰ ὁ δίκαιος μόλις σώζεται, ὁ ἀσεβὴς καὶ (ξ) ἁμαρτωλὸς ποῦ φανεῖται; 18

ΚΕΦ. δ′. MS. A. (α) Σαρκὶ, (β) γὰρ ὁ παρεληλυθὼς χρόνος τὸ βούλημα τῶν ἐθνῶν κατειργάσθαι, (γ) εἰς προσευχάς. (δ) καλύπτει (ε) γογγυσμοῦ. (ζ) Ἤ τις (η) ἤ τις (θ) ᾧ ἡ (ι) δόξης καὶ δυνάμεως, καὶ τὸ (κ) ἐπαναπέπαυται. Μὴ γάρ τις (λ) ὀνόματι (μ) καιρὸς (ν) ὑμῶν, (ξ) ὁ ἁμαρτωλὸς

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܕ *

1 * ܐܢ ܗܟܝܠ ܡܫܝܚܐ ܚܫ ܚܠܦܝܢ ܒܒܣܪ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܒܗܢܐ ܪܥܝܢܐ ܐܙܕܝܢܘ. ܟܠ ܓܝܪ ܕܡܝܬ ܒܦܓܪܗ ܫܠܝ ܠܗ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܚܛܗܐ. 2 * ܕܠܐ ܬܘܒ ܠܪܓܝܓܬܐ ܕܒܢܝ ܐܢܫܐ ܢܚܐ ܟܡܐ ܕܐܝܬܘܗܝ ܒܦܓܪܐ. ܐܠܐ ܠܨܒܝܢܗ ܕܐܠܗܐ. 3 * ܣܦܩ ܗܘ ܓܝܪ ܙܒܢܐ ܕܥܒܪ ܕܒܗ ܥܒܕܬܘܢ ܨܒܝܢܐ ܕܚܢܦܐ ܒܐܣܘܛܘܬܐ ܘܒܪܘܝܘܬܐ ܘܒܙܢܝܘܬܐ ܘܒܙܡܪܐ ܘܒܦܘܠܚܢܐ ܕܫܐܕܐ. 4 * ܘܗܐ ܗܫܐ ܡܬܕܡܪܝܢ ܘܡܓܕܦܝܢ ܥܠܝܟܘܢ. ܕܠܐ ܪܗܛܝܢ ܐܢܬܘܢ ܥܡܗܘܢ ܠܗܝ ܙܘܠܙܠܘܬܐ ܩܕܡܝܬܐ. 5 * ܗܢܘܢ ܕܝܗܒܝܢ ܦܬܓܡܐ ܠܐܠܗܐ ܕܥܬܝܕ ܠܡܕܢ ܡܝܬܐ ܘܚܝܐ. 6 * ܡܛܠ ܗܕܐ ܓܝܪ ܐܦ ܠܡܝܬܐ ܐܣܬܒܪܬ. ܕܢܬܕܝܢܘܢ ܐܝܟ ܒܢܝ ܐܢܫܐ ܒܒܣܪ. ܘܢܚܘܢ ܒܐܠܗܐ ܒܪܘܚ.

* ܫܪ ܩܪܝܢܐ * ܕܪ * ܕܒܬܪ ܕܢܚܐ * ܗ *

7 * ܡܛܝܐ ܕܝܢ ܫܘܠܡܐ ܕܟܠ ܡܕܡ. ܗܘܘ ܗܟܝܠ ܢܟܦܝܢ ܘܐܬܥܝܪܘ ܠܨܠܘܬܐ. 8 * ܘܩܕܡ ܟܠ ܡܕܡ ܚܘܒܐ ܚܪܝܦܐ ܢܗܘܐ ܠܟܘܢ ܚܕ ܥܡ ܚܕ. ܚܘܒܐ ܓܝܪ ܡܟܣܐ ܣܘܓܐܐ ܕܚܛܗܐ. 9 * ܘܗܘܘ ܪܚܡܝ ܐܟܣܢܝܐ ܘܠܐ ܪܛܢܐ. 10 * ܘܟܠܟܘܢ ܡܕܡ ܕܢܣܒ ܡܘܗܒܬܐ ܡܢ ܐܠܗܐ. ܢܫܡܫ ܒܗ ܠܚܒܪܘܗܝ. ܐܝܟ ܪܒܝ ܒܬܐ ܛܒܐ ܕܡܘܗܒܬܐ ܡܫܚܠܦܬܐ ܕܐܠܗܐ. 11 * ܟܠ ܕܡܡܠܠ ܐܝܟ ܕܒܡܠܬܐ ܕܐܠܗܐ ܢܡܠܠ. ܘܟܠ ܕܡܫܡܫ ܐܝܟ ܕܡܢ ܚܝܠܐ ܕܝܗܒ ܠܗ ܐܠܗܐ. ܕܒܟܠ ܕܥܒܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܢܫܬܒܚ ܐܠܗܐ ܒܝܕ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܕܕܝܠܗ ܗܝ ܫܘܒܚܐ ܘܐܝܩܪܐ ܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ ܐܡܝܢ. 12 * ܚܒܝܒܝ ܠܐ ܬܬܕܡܪܘܢ ܒܢܣܝܘܢܐ ܕܗܘܝܢ ܠܟܘܢ. ܐܝܟ ܕܢܘܟܪܝܬܐ ܓܕܫܐ ܠܟܘܢ. ܗܠܝܢ ܓܝܪ ܠܒܘܚܪܢܟܘܢ ܗܘܝܢ. 13 * ܐܠܐ ܚܕܘ ܕܫܘܬܦܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܚܫܘܗܝ ܕܡܫܝܚܐ. ܕܐܦ ܒܓܠܝܢܐ ܕܫܘܒܚܗ ܬܚܕܘܢ ܘܬܪܘܙܘܢ. 14 * ܘܐܢ ܡܬܚܣܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܥܠ ܫܡܗ ܕܡܫܝܚܐ ܛܘܒܝܟܘܢ. ܕܪܘܚܐ ܕܐܠܗܐ ܫܒܝܚܬܐ ܥܠܝܟܘܢ ܢܚܬܬ. 15 * ܒܠܚܘܕ ܠܐ ܢܗܘܐ ܐܢܫ ܡܢܟܘܢ ܢܚܫ ܐܝܟ ܩܛܘܠܐ ܐܘ ܐܝܟ ܓܢܒܐ. ܐܘ ܐܝܟ ܣܥܘܪ ܒܝܫܬܐ. 16 * ܐܢ ܕܝܢ ܐܝܟ ܟܪܣܛܝܢܐ ܚܫ ܠܐ ܢܒܗܬ. ܐܠܐ ܢܫܒܚ ܠܐܠܗܐ ܒܫܡܐ ܗܢܐ. 17 * ܡܛܠ ܕܙܒܢܐ ܗܘ ܕܢܫܪܐ ܕܝܢܐ ܡܢ ܒܝܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܐܢ ܕܝܢ ܡܢܢ ܫܪܐ ܡܢܐ ܗܘ ܚܪܬܗܘܢ ܕܗܢܘܢ ܕܠܐ ܡܬܛܦܝܣܝܢ ܠܣܒܪܬܗ ܕܐܠܗܐ. 18 * ܘܐܢ ܙܕܝܩܐ ܒܥܡܠ ܚܐ. ܚܛܝܐ ܘܥܘܠܐ ܐܝܟܐ ܢܫܬܟܚ.

CAP. IV.

Si ergò Christus passus est pro nobis in 1 carne, vos quoque eâdem mente armemini: quisquis enim mortuus est in corpore suo, destitit ab omnibus peccatis: Ut non am- 2 plius desideriis hominum vivat, quandiu manet in corpore, sed voluntati Dei. Suf- 3 ficit enim quòd transacto tempore operati sitis voluntatem Ethnicorum in crapula, & ebrietate, & impudicitiâ, & cantu, cultu denique dæmoniorum. Et ecce nunc admi- 4 rantur, vosque maledictis proscindunt, eò quòd non lasciviatis cum eis in illa priore intemperantia. Qui quidem reddituri sunt 5 rationem Deo ipsi, qui paratus est ad judicandum mortuos & vivos. Nam propterea 6 evangelizatum est & mortuis, ut judicentur secundùm homines in carne, vivant autem secundùm Deum spiritu.

Dominicâ septimâ post Epiphaniam. 6.

Instat autem finis omnium. Quamobrem 7 estote casti, & invigilate orationi. Et ante 8 omnia charitas vehemens mutua sit inter vos: charitas enim operit multitudinem peccatorum. Et estote amatores peregri- 9 norum absque murmuratione. Porrò unus- 10 quisque vestrûm in dono quod accepit à Deo, ministret sociis suis tanquam boni dispensatores distinctæ gratiæ Dei. Quisquis 11 loquitur, ut eloquium Dei loquatur: & quisquis ministrat, ut ex virtute quam dat ei Deus: ut in omnibus quæ agitis, glorificetur Deus per Jesum Christum: cui est gloria & honor in seculum seculorum. Amen. Dilecti mei, ne miremini tentationes quæ 12 contingunt vobis, quasi quid alienum vobis accidat; quandoquidem ad vestri probationem contingunt. Sed gaudete vos partici- 13 pes esse passionum Christi, ut sic & in revelatione gloriæ ejus gaudeatis & exultetis. Quòd si probrum patimini pro nomine 14 Christi, beati estis; quoniam Spiritus Dei gloriosus requiescet super vos. Tantùm ne 15 quis vestrûm tanquam homicida, aut fur, aut facinorosus patiatur. Sin patitur ut Chri- 16 stianus, non erubescat; sed glorificet Deum hoc nomine. Quoniam tempus est ut in- 17 cipiat judicium à domo Dei. Quòd si à nobis incipit, quis erit finis eorum qui non acquiescunt evangelio Dei? Et, si justus vix 18 servatur, impius & peccator ubi invenietur?

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

1 ወእመሰ ፡ ክርስቶስ ፡ ተሰቅለ ፡ በሥጋሁ ፡ በእንቲኣነ ፡ ወአንትሙኒ ፡ በይእቲ ፡ ሥጋ ፡ ተወልተዉ ፡፡
2 እስመ ፡ ዘሐመ ፡ በሥጋሁ ፡ ድኅነ ፡ እምኃጢአቱ ፡፡ ፨ ከመ ፡ ኢይፍቱ ፡ አጋለ ፡ እምሕያው ፡ እ
ንከ ፡ አላ ፡ በፈቃደ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ተሐየዉ ፡ ተረፈ ፡ መዋዕሊክሙ ፡ አመጣነ ፡ ሀለውክሙ ፡
3 በሥጋክሙ ፡፡ ፨ እስመ ፡ አኮ ፡ ለክሙ ፡ ዘኃለፈ ፡ መዋዕለ ፡ እንዘ ፡ ትገብሩ ፡ ፈቃደ ፡ ለአሕዛ
ብ ፡ ዝሙተ ፡ ወፍትወተ ፡ ወስክረተ ፡ ወስንየተ ፡ ወሰታየ ፡ ዘእንበለ ፡ ግዕዝ ፡ ወአፍቅሮ ፡ አማል
4 ክት ፡፡ ፨ ዑቁ ፡ ውስተ ፡ ዝንቱ ፡ ምግባር ፡ ኢትረዱ ፡ ነኪራነ ፡ ኩኑ ፡ እምኔሃ ፡ ለይእቲ ፡
ፍኖት ፡፡ ወእምነ ፡ ውእቱ ፡ ምግባር ፡ ዘአልቦ ፡ ዓቅም ፡ ወእለሰ ፡ ይፀርፉ ፡፡ ፨

CAP. IV.

Quòd si Christus crucifixus est pro nobis in carne sua, vos quoque eâdem carne 1 *armamini: quisquis enim patitur in carne sua, salvus factus est à peccatis suis: Ut non ampliùs in concupiscentiis esset filiorum hominis, sed ut quod reliquum est* 2 *temporis vestri, quantum restat vobis in carne vestra, secundùm voluntatem Dei vivatis. Quoniam non fuit vobis quod præteriit tempus, in quo operati estis vo-* 3 *luntatem Gentium, in fornicatione, & in cupiditatibus, & in libidine, & in inordinatis compotationibus, & in amore idolorum. Videte in isthæc opera ne concur-* 4 *ratis: alieni facti estote ab isthac via, & ab istis operibus inordinatis, & ab iis qui blasphemant.*

Versio VULGATA LATINA.

CAP. IV.

1 CHristo igitur passo in carne, & vos eâdem cogitatione armamini: quia qui pas-
2 sus est in carne, desiit à peccatis: Ut jam non desideriis hominum, sed voluntati
3 Dei, quod reliquum est in carne vivat temporis. Sufficit enim præteritum tempus
ad voluntatem Gentium consummandam, his qui ambulaverunt in luxuriis, deside-
4 riis, vinolentiis, comessationibus, potationibus, & illicitis idolorum cultibus. In
quo admirantur non concurrentibus vobis in eandem luxuriæ confusionem, blas-
5 phemantes. Qui reddent rationem ei, qui paratus est judicare vivos & mortuos.
6 Propter hoc enim & mortuis evangelizatum est: ut judicentur quidem secundùm
7 homines in carne, vivant autem secundùm Deum in Spiritu. Omnium autem finis
8 appropinquavit. Estote itaque prudentes, & vigilate in orationibus. Ante
omnia autem mutuam in vobismetipsis charitatem continuam habentes: quia
9 charitas operit multitudinem peccatorum. Hospitales invicèm sine murmuratione.
Unusquisque, sicut accepit gratiam, in alterutrum illam administrantes, sicut boni 10
dispensatores multiformis gratiæ Dei. Si quis loquitur, quasi sermones Dei: si quis 11
ministrat, tanquam ex virtute, quam administrat Deus: ut in omnibus honorificetur Deus per Jesum Christum: cui est gloria, & imperium in secula seculorum:
Amen. Charissimi, nolite peregrinari in fervore, qui ad tentationem vobis fit, quasi 12
novi aliquid vobis contingat: Sed communicantes Christi passionibus gaudete, ut 13
& in revelatione gloriæ ejus gaudeatis exultantes. Si exprobramini in nomine 14
Christi, beati eritis: quoniam quod est honoris, gloriæ, & virtutis Dei, & qui est ejus
Spiritus, super vos requiescit. Nemo autẽ vestrûm patiatur ut homicîda, aut fur, aut 15
maledicus, aut alienorum appetitor. Si autem ut Christianus, non erubescat: glo- 16
rificet autẽ Deũ in isto nomine. Quoniam tempus est ut incipiat judicium à domo 17
Dei. Si autem primùm à nobis: quis finis eorum, qui non credunt Dei Evangelio? 18
Et si justus vix salvabitur, impius & peccator ubi parebunt?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل الرابع *   * قراءة الاربعا من الجمعة الثالثة والثلثين بعد العنصرة *

* فاذ قد تألم المسيح من اجلنا بالبشر فتدرعوا انتم بهذا العزم * ان الذي الم بالبشر 1
قد كف من الخطية * لتعيشوا باقي زمان حياتكم بالبشر لا في شهوات الناس ايضا * بل 2
في مشية الله * لا يكفيكم زمان عمركم السالف عاملين مشية الامم * متسكعين في 3
الفسوق * في الشهوات * في المسكرات * في الاغاني * في مجالس الشرب * وفي عبادات الاصنام
غير الواجبة * الامر الذي يستغربونه * اذا ما تحاضرون معهم في تخليط هذا النهم نفسه * 4
ويفترون عليكم * اوليك الذين يردون جوابا لمن هو معد ان يدين الاحياء والموتى * 5
* لان لهذا المعنى بشر الموتى * ليحاكموا بالبشر كما يخص بالناس * ويعيشون بالروح كما يخص 6
بالله * ونهاية الكل قد دنت * فارتدعوا اذا وتيقظوا في الصلوات * وقبل كل شي افيدوا 7 8
المحبة في انفسكم دايمة * فان المحبة تستر كثرة الخطايا * وليحب بعضكم اغتراب 9
بعض بلا تذمر * وكل احد كما قد اخذ موهبة اخدموها في انفسكم كما يليق بقهارمة 10
فضلا على نعمة الله المتلونة * من يتكلم يتكلم مثل اقوال الله * من يخدم يخدم نظير 11
قوته الذي يرزقه * ليمجد الله على ساير الاحوال بيسوع المسيح * الذي له المجد والعز
الى اباد الدهر امين * تم *   * الخميس من الجمعة الثالثة والثلثين *
* يا احبتي لا تستغربوا الاستحرار الذي فيكم الصاير امتحانا لكم * كانه يعرض لكم 12
عرضا غريبا * لكن بمقدار ما تشاركوا الام المسيح * فافرحوا لكيما في استعلان مجده تسرون 13
مبتهجين * ان عيرتم باسم المسيح فالطوبى لكم * فان روح المجد والقوة وروح الله تستريح 14
فيكم * فهو عند اوليك يفترى عليه * وعندكم انتم يمجد * فلا يتالمن ويصب 15
احدكم كقاتل او لص * او صانع سو * او كرقيب غريب * فان تحن وتالم لانه 16
مسيحي فلا يخجل * وليمجد الله من هذا المعنى * فان الوقت قد حان ان تبتدا 17
المداينة من بيت الله * فان تكن منا تبتدي اولا * فماذا يكون نهاية الذين عصوا
بشارة الله * وان يكن الصديق بالجهد يخلص * فالمنافق والخاطي اين يظهران * 18

CAP. IV.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis trigesimæ tertiæ post Pentecosten.

Cum igitur Christus passus sit pro 1 *nobis in carne, armemini & vos cogitatione ista, quod qui passus est in carne, destitit à peccato: Ut vivatis reliquo* 2 *tempore vestræ in carne vitæ, non in cupiditatibus hominum ampliùs, sed in voluntate Dei. Ne pudefaciat vos* 3 *tempus anteactæ ætatis vestræ, dum ageretis voluntatem Gentium, in incertum vagantes per impietatem, per libidines, per ebrietates, per cantilenas, per potationis consessus, perque illicitos idolorum cultus. Quæ res peregrina vi-* 4 *debitur eis, non concurrentibus vobis cum ipsis ad consortium hujus ejusdem lasciviæ: & blasphemabunt in vos. Hi* 5 *qui reddituri sunt rationem ei qui paratus est judicare vivos & mortuos. Hac enim de causa evangelizatum est* 6 *mortuis, ut judicentur in carne ut convenit hominibus: vivant autem in Spiritu, ut convenit Deo. Et quidem omni-* 7 *um finis jam appropinquavit. Temperantes igitur estote, & expergiscimini in orationibus. Ante omnia verò habete* 8 *charitatem inter vosipsos perpetuam: quia charitas operit multitudinem peccatorum. Præterea diligat vestrûm alter* 9 *hospitalitatem alterius sine murmuratione. Et ut quisque donum accepit,* 10 *sic illud administrate in vosipsos, ut decet præclaros variæ gratiæ Dei dispensatores. Qui loquitur, juxta ser-* 11 *mones Dei loquatur: qui ministrat, juxta virtutem quam suppeditat ei, ministret: ut omnibus modis glorificetur Deus per Jesum Christum, cui gloria & potestas in æternitates seculi Amen.* Finis.

Feriâ quintâ hebdomadis trigesimæ tertiæ.

O dilecti mei, ne peregrinus videatur 12 *vobis æstus qui in vobis est, ad experimentum vestri factus, ac si peregrinum accidens accideret vobis. Imò* 13 *quantùm participes eritis passionum Christi, gaudete: ut quum apparuerit gloria ejus, gaudeatis exultantes. Si* 14 *probris afficiamini ob nomen Christi, beati estis: quoniam Spiritus gloriæ & fortitudinis, & Spiritus Dei requiescet in vobis: illud enim apud ipsos blasphematur, at apud vos glorificatur. Veràm* 15 *ne patiatur aut affligatur quisquam vestrûm ut homicida, aut fur, aut maleficus, aut ut explorator alienus. Quòd si* 16 *tentetur ac patiatur quòd Christianus sit, ne pudefiat, sed glorificet Deum hac ex parte. Adest enim tempus quo in-* 17 *cipiat intentatio judicii à domo Dei. Quòd si à nobis primùm incipit, quinam erit finis eorum qui rebellârint in Evangelium Dei? Et, si justus vix salvatur,* 18 *impius & peccator ubi comparebunt?*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

5 ሀለወሙ ፡ ያገብሉ ፡ ሐሳበ ፡ ለዘ ፡ ሀለወ ፡ ድልወ ፡ ይኴንኖሙ ፡ ለሙታን ፡ ወለሕያዋን ፡፡ ፨ ወበእን
6 ተ ፡ ዝንቱ ፡ ይዜንዎሙ ፡ ለሙታን ፡ ከመ ፡ ይትኴነኑ ፡ ሥጋሆሙ ፡ በሕገ ፡ እጓለ ፡ እመሕያው ፡ ወይ
7 ሕየዉ ፡ በመንፈሶሙ ፡ በሕገ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ ፨ ወእመሰ ፡ ቀርበ ፡ ማኅለቅቱ ፡ ለኵሉ ፡ አንጽ
8 ሑ ፡ ልበክሙ ፡ ወጸሐዉ ፡ ለጸሎት ፡፡ ፨ ወእምኵሉሰ ፡ ዘይቀድም ፡ ተፋቀሩ ፡ በበይናቲክሙ ፡ በ
9 ምልአ ፡ ልብክሙ ፡ እስመ ፡ ተፋቅሮ ፡ ይደመስሶን ፡ ለኵሉን ፡ ኃጢአት ፡፡ ፨ ወአፍቅሩ ፡ ነግደ ፡ እን
10 ዘ ፡ ኢታስተዓፅቡ ፡፡ ፨ ወኵልክሙ ፡ በከመ ፡ ነሣእክሙ ፡ ፍቶ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ በበይናቲክሙ ፡
ተለአኩ ፡ ከመ ፡ ኄር ፡ ለእኩ ፡፡ እስመ ፡ ለለ ፡ አሐዱ ፡ ዘዘ ፡ ዚአሁ ፡ ዕሤቱ ፡ በኀበ ፡ እግዚአብሔ
11 ር ፡፡ ፨ ወለእለኒ ፡ ትሜህሩ ፡ መሃሩ ፡ ቃለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወዘኒ ፡ ይትለአክ ፡ ይትለአክ ፡ በኃይ
ለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዘወሀበ ፡ ከመ ፡ በኵሉ ፡ ይሴባሕ ፡ እግዚአብሔር ፡ በኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ዘሎ
12 ቱ ፡ ኃይል ፡ ለዓለም ፡ ዓለም ፡ አሜን ፡፡ ፨ አኃዊነ ፡ ኢታንክርዎ ፡ ለእንተ ፡ ትመጽእክሙ ፡ መከራ ፡
13 ከመ ፡ ያሜክሩክሙ ፡ ወዘኢትለምዱ ፡ ይበጽሐክሙ ፡፡ ፨ ከመ ፡ ተሳተፋ ፡ በሕማሙ ፡ ለክርስ
14 ቶስ ፡ ወተፈሥሑ ፡ ከመ ፡ አመ ፡ ያስተርኢ ፡ በስብሐቲሁ ፡ ትትሐሠዩ ፡ ፍሡሐኒክሙ ፡፡ ፨ ወእመ
ሰበ ፡ ዘተዓየረክሙ ፡ በእንተ ፡ ስሙ ፡ ለክርስቶስ ፡፡ ብፁዓን ፡ አንትሙ ፡ እስመ ፡ ዘስብሐቲሁ ፡ ወዘኃ
15 ይሉ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ በመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ያዕርፍ ፡ ለዕሌክሙ ፡፡ ፨ ቦኑ ፡ ዘቦ ፡ ዘየሐምም ፡
በውስቴትክሙ ፡ አው ፡ ከመ ፡ ቀታሊ ፡ አው ፡ ከመ ፡ ሰራቂ ፡ አው ፡ ከመ ፡ ዘእኩይ ፡ ምግባሩ ፡ አው ፡
16 ከመ ፡ ዘባዕደ ፡ ያፈቅር ፡ ወይፈቱ ፡፡ ፨ ወእመሰ ፡ ከመ ፡ ክርስቲያናዊ ፡ ኢትኅፈሩ ፡ ሰብሕዎ ፡ ለ
17 እግዚአብሔር ፡ በዝንቱ ፡ ስሙ ፡፡ ፨ እስመ ፡ ጊዜሁ ፡ ለፍዳ ፡ በጽሐ ፡ እምነ ፡ ቤቱ ፡ ለእግዚአብ
ሔር ፡፡ ወእመሰ ፡ እምኔነ ፡ ቀደመት ፡ ምንተ ፡ እንከ ፡ ደኃሪቶሙ ፡ ለእለ ፡ ይክሕድዋ ፡ ለወ
18 ንጌሉ ፡ ለእግዚአብሔር ፡፡ ፨ ወሶበ ፡ ጻድቅ ፡ እምዕፁብ ፡ ይድኅን ፡ ኃጥእ ፡ ወዓማፂ ፡ በአይቴ ፡
ያስተርኢ ፡ ሀለወ ፡፡ ፨

Qui reddituri sunt rationem ei qui paratus est ad judicandum mortuos & vi- 5 *vos. Et propter hoc evangelizavit mortuis, ut judicarentur in carne sua* 6 *juxta legem filiorum hominis, & viverent secundùm legem Dei in spiritu suo. Et cùm omnium finis appropinquat, purificate corda vestra, & luculentæ sint pre-* 7 *ces vestræ. Et quod omnibus anteponendum, diligite alii alios cum plenitudi-* 8 *ne cordis vestri: Charitas enim delebit omnia peccata. Et non gravati diligi-* 9 *te peregrines. Et unusquisque ex vobis quemadmodum accepistis portionem à* 10 *Deo, alii aliis subministrate, ut boni dispensatores; quia unicuique est sua merces apud Deum. Quicunque autem instruunt, verbum Dei edoceant; &* 11 *qui ministrat, ministret secundùm virtutem quàm dederit ei Deus: ut in omnibus glorificetur Deus per Jesum Christum, cui est virtus in secula seculorum, Amen. Fratres nostri, ne peregrinæ videantur quæ vobis superventuræ sunt ten-* 12 *tationes, ad probandum vos, ac si insuetum aliquid vobis accideret. Quòd* 13 *consortes estis afflictionum Christi etiam gaudete, ut cùm apparuerit in gloria ejus, exultantes gaudeatis. Et si ita est quòd probris afficiamini pro nomine Christi,* 14 *beati estis: quoniam ipsa gloria & virtus Dei in Spiritu sancto super vos requiescit. Nunquid est qui patitur inter vos, vel ut homicida, vel ut fur, vel ut patra-* 15 *tor malorum, vel ut alienorum avidus appetitor? Quòd si quis ut Christianus* 16 *patitur, ne pudefiat, imo glorificet Deum hoc ipso nomine. Quia tempus est, ut* 17 *adveniant faces à domo Dei: quòd si à vobis primùm, quis igitur finis eorum erit, qui refragantur evangelio Dei? & si justus vix servatur, peccator & ini-* 18 *quus ubi compariturus est?*

ἘΠΙΣΤΟΛΗ' ΠΕ'ΤΡΟΥ Α'. ΚΕΦ. Ζ'.Η'.

Itaque & patientes secundùm voluntatem Dei, ut fideli Creatori commendent
19 Ὥστε ϗ οἱ πάσχοντες κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, (ο) ὡς πιστῷ κτίστῃ παρατιθέσθωσαν
animas suas in beneficentia.
τὰς ψυχὰς (π) ἑαυτῶν ἐν ἀγαθοποιΐᾳ.

CAP. V. ε'.

Presbyteros illos in vobis obsecro compresbyter, & testis
1 ΠΡεσβυτέρους (α) τοὺς ἐν ὑμῖν παρακαλῶ ὁ συμπρεσβύτερος, ϗ μάρτυς Ζ'
Christi passionum, qui & futuræ revelari gloriæ communicator:
τῶν τοῦ Χριστοῦ παθημάτων, ὁ ϗ τῆς μελλούσης (β) ἀποκαλύπτεσθαι δόξης κοινωνός·
Pascite illum in vobis gregem Dei, prospicientes non coactè, sed
2 Ποιμάνατε τὸ ἐν ὑμῖν ποίμνιον τοῦ Θεοῦ, ἐπισκοποῦντες μὴ ἀναγκαστῶς, ἀλλ'
spontaneè: neque turpis lucri gratiâ, sed prompto animo: Neque ut domi-
3 (γ) ἑκουσίως· μηδὲ αἰσχροκερδῶς, ἀλλὰ προθύμως· Μηδ' ὡς κατακυρι-
nantes cleris, sed exemplaria facti gregis: Et apparente
4 εύοντες τῶν κλήρων, ἀλλὰ τύποι γινόμενοι τοῦ ποιμνίου· Καὶ φανερωθέντος
illo principe pastorum, reportabitis immarcescibilem gloriæ coronam. Similiter junio-
5 τοῦ ἀρχιποίμενος, κομιεῖσθε τὸν ἀμαράντινον τῆς δόξης στέφανον. Ὁμοίως νεώτε-
res, subditi estote senioribus: Omnes autem alii aliis subditi, hu-
ροι, ὑποτάγητε πρεσβυτέροις· πάντες δὲ (δ) ἀλλήλοις ὑποτασσόμενοι, τὴν τα-
militatem animi induite, quia Deus superbis resistit, humilibus autem
πεινοφροσύνην ἐγκομβώσασθε, ὅτι ὁ Θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ
dat gratiam. Humiliamini igitur sub potentem manum Dei, ut
6 δίδωσι χάριν. Ταπεινώθητε οὖν ὑπὸ τὴν κραταιὰν χεῖρα τοῦ Θεοῦ, (ε) ἵνα
vos exaltet in tempore: Omnem solicitudinem vestram projicientes in eum:
ὑμᾶς ὑψώσῃ ἐν καιρῷ· Πᾶσαν τὴν μέριμναν ὑμῶν (ζ) ἐπιρρίψαντες ἐπ' αὐτόν· 7
quoniam ipsi cura est de vobis. Sobrii estote, vigilate: quia adversarius vester di-
ὅτι αὐτῷ μέλει περὶ ὑμῶν. Νήψατε, γρηγορήσατε· (η) ὅτι ὁ ἀντίδικος ὑμῶν δι- 8
abolus, tanquam leo rugiens, ambulat, quærens quem devoret. Cui resistite
άβολος, ὡς λέων ὠρυόμενος, περιπατεῖ, ζητῶν τίνα καταπίῃ. Ὧ ἀντίστητε 9
firmi fide: scientes eadem passionum illi in mundo vestræ fraternitati
στερεοὶ τῇ πίστει· εἰδότες τὰ αὐτὰ τῶν παθημάτων τῇ ἐν κόσμῳ ὑμῶν ἀδελφότητι
impleri. At Deus omnis gratiæ, vocans nos in æternam suam gloriam
Η' ἐπιτελεῖσθαι. Ὁ δὲ Θεὸς πάσης χάριτος, ὁ καλέσας ἡμᾶς εἰς τὴν αἰώνιον αὐτοῦ δόξαν 10
in Christo Jesu, modicùm passos, ipse perficiat vos, confirmet, roboret,
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὀλίγον παθόντας, αὐτὸς (θ) καταρτίσαι ὑμᾶς, στηρίξαι, σθενώσαι,
fundet. Ipsi gloria, & imperium in secula seculorum. Amen. Per
θεμελιώσαι. Αὐτῷ ἡ δόξα, ϗ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν. Διὰ 11
Silvanum vobis fidelem fratrem, (ut arbitror,) per pauca scripsi: obsecrans & 12
Σιλουανοῦ ὑμῖν τοῦ πιστοῦ ἀδελφοῦ, (ὡς λογίζομαι,) δι' ὀλίγων ἔγραψα· παρακαλῶν ϗ
contestans, hanc esse veram gratiam Dei in quam statis. Salutat
ἐπιμαρτυρῶν ταύτην εἶναι ἀληθῆ χάριν τοῦ Θεοῦ εἰς ἣν (ι) ἑστήκατε. Ἀσπάζεται 13
vos in Babylone coëlecta, & Marcus filius meus. Salutate alii alios
ὑμᾶς ἡ ἐν Βαβυλῶνι συνεκλεκτή, ϗ Μάρκος ὁ υἱός μου. Ἀσπάσασθε ἀλλήλους 14
in osculo charitatis. Pax vobis omnibus in Christo Jesu. Amen.
ἐν φιλήματι ἀγάπης. εἰρήνη ὑμῖν πᾶσι τοῖς (κ) ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ἀμήν.

(†) Πέτρου ἐπιστολὴ καθολικὴ πρώτη ἐγράφη ἐν στίχοις σλς'.

MS. A. (ο) πιστῷ (π) αὐτῶν ἐν ἀγαθοποιΐαις. ΚΕΦ. ε'. MS. A. (α) οὖν ἐν (β) δόξης ἀποκαλύπτεσθαι (γ) ἑκουσίως κατὰ Θεόν· μὴ αἰσχροκερδῶς, (δ) ἀλλήλοις, τὴν (ε) ἵνα ὑμᾶς ὑψώσῃ ἐν καιρῷ ἐπισκοπῆς· Πᾶσαν (ζ) ἐπιρρίψαντες (η) ὁ ἀντίδικος (θ) καταρτίσει, στηρίξει, σθενώσει. Αὐτῷ τὸ κράτος εἰς τοὺς (ι) στῆτε. (κ) ἐν Χριστῷ. (†) Πέτρου Α'.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 * ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܝܠܝܢ ܕܚܫܝܢ ܐܝܟ ܨܒܝܢܗ ܕܐܠܗܐ܂ ܢܓܥܠܘܢ ܠܗ ܢܦܫܬܗܘܢ ܒܥܒܕ̈ܐ
ܛܒ̈ܐ܂ ܐܝܟ ܕܠܒܪܘܝܐ ܡܗܝܡܢܐ܂ * ܫܠܡ * ܗ *
* ܚܕ ܒܫܒܐ * ܕܐܪܒܥܣܪ * ܕܒܬܪ ܦܢܛܩܘܣܛܐ ܘܠܣܝܡ ܐܝܕܐ ܕܐܦܝܣܩܘܦ̈ܐ * ܙ *
1 * ܒܥܐ ܐܢܐ ܕܝܢ ܡܢ ܩܫܝܫ̈ܐ ܕܒܟܘܢ܂ ܐܢܐ ܩܫܝܫܐ ܚܒܪܟܘܢ܂ ܘܣܗܕܐ ܕܚܫܘ̈ܗܝ ܕܡܫܝܚܐ܂
2 ܘܫܘܬܦܐ ܕܫܘܒܚܗ ܗܘ ܕܥܬܝܕ ܕܢܬܓܠܐ܂܂ * ܪܥܘ ܡܪܥܝܬܐ ܕܐܠܗܐ ܕܐܫܬܠܡܬ ܠܟܘܢ܂
ܘܣܥܘܪܘ ܪܘܚܢܐܝܬ܂ ܠܐ ܒܩܛܝܪܐ ܐܠܐ ܒܨܒܝܢܐ܂ ܠܐ ܒܥܘܠܒܢܐ ܛܢܦܐ܂ ܐܠܐ ܡܢ ܟܠܗ ܠܒܟܘܢ܂
3 * ܠܐ ܐܝܟ ܡܪ̈ܘܬܐ ܕܡܪܥܝܬܐ܂ ܐܠܐ ܐܝܟ ܕܬܗܘܘܢ ܠܗܘܢ ܕܡܘܬܐ ܛܒܬܐ܂ * ܘܡܐ ܕܢܬܓܠܐ ܪܝܫ
4
5 ܪ̈ܥܘܬܐ܂ ܬܣܒܘܢ ܡܢܗ ܟܠܝܠܐ ܕܫܘܒܚܐ ܕܠܐ ܚܡܐ܂ * ܘܐܢܬܘܢ ܥܠܝ̈ܡܐ ܐܫܬܥܒܕܘ
ܠܩܫܝ̈ܫܝܟܘܢ܂ ܘܐܬܥܛܦܘ ܚܝܨܐܝܬ ܡܟܝܟܘܬ ܪܥܝܢܐ ܚܕ ܠܘܬ ܚܕ܂ ܡܛܠ ܕܐܠܗܐ ܠܡܬܪ̈ܡܪܡܢܐ
6 ܗܘ ܡܣܬܩܒܠ ܠܗܘܢ܂ ܘܠܡܟܝ̈ܟܐ ܝܗܒ ܛܝܒܘܬܐ܂ * ܐܬܡܟܟܘ ܗܟܝܠ ܬܚܝܬ ܐܝܕܐ ܥܫܝܢܬܐ
7 ܕܐܠܗܐ܂ ܕܗܝ ܬܪܝܡܟܘܢ ܒܙܒܢܐ ܕܘܠܐ܂ * ܘܟܠܗ ܝܨܦܟܘܢ ܫܕܘ ܥܠ ܐܠܗܐ܂
8 ܕܗܘ ܝܨܝܦ ܥܠܝܟܘܢ܂ * ܐܬܬܥܝܪܘ ܘܐܬܕܟܪܘ܂ ܡܛܠ ܕܒܥܠܕܒܒܟܘܢ ܣܛܢܐ ܐܝܟ
9 ܐܪܝܐ ܢܗܡ ܘܡܬܟܪܟ܂ ܘܒܥܐ ܠܡܢ ܢܒܠܘܥ܂ * ܩܘܡܘ ܗܟܝܠ ܠܘܩܒܠܗ܂ ܟܕ
ܡܫܪܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܗܝܡܢܘܬܐ܂ ܘܕܥܘ ܕܐܦ ܥܠ ܐܚܝܟܘܢ ܕܒܥܠܡܐ܂ ܗܠܝܢ ܚܫ̈ܐ
10 ܗܘܝܢ܂ * ܐܠܗܐ ܕܝܢ ܕܟܠ ܛܝܒܘܬܐ܂ ܗܘ ܕܩܪܢ ܠܫܘܒܚܗ ܕܠܥܠܡ܂ ܒܝܕ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ܂
ܗܘ ܕܝܗܒ ܠܢ ܕܟܕ ܢܣܝܒܪ ܗܠܝܢ ܐܘܠܨܢ̈ܐ ܙܥܘܪ̈ܐ܂ ܢܬܚܝܠ ܘܢܫܬܪܪ ܘܢܩܘܡ ܒܗ
11
12 ܠܥܠܡ܂܂ * ܠܗ ܫܘܒܚܐ ܘܥܘܫܢܐ ܘܐܝܩܪܐ܂ ܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ ܐܡܝܢ܂ * ܗܠܝܢ
ܙܥܘܪ̈ܬܐ ܐܝܟ ܕܣܒܪ ܐܢܐ ܟܬܒܬ ܠܟܘܢ܂ ܒܝܕ ܣܝܠܘܢܘܣ ܐܚܐ ܡܗܝܡܢܐ܂ ܘܡܦܝܣ
13 ܐܢܐ ܘܣܗܕ ܐܢܐ܂ ܕܗܕܐ ܗܝ ܛܝܒܘܬܐ ܫܪܝܪܬܐ ܕܐܠܗܐ܂ ܗܕܐ ܕܒܗ ܩܝܡܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܗ܂ * ܫܐܠܐ
14 ܫܠܡܟܘܢ ܥܕܬܐ ܓܒܝܬܐ ܕܒܒܒܠ܂ ܘܡܪܩܘܣ ܒܪܝ܂ * ܫܐܠܘ ܫܠܡܐ ܚܕ ܠܚܕ ܒܢܘܫܩܬܐ
ܩܕܝܫܬܐ܂ ܫܠܡܐ ܥܡ ܟܠܟܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܒܡܫܝܚܐ ܐܝܬܝܟܘܢ܂ ܐܡܝܢ܂
* ܫܠܡܬ ܐܓܪܬܐ ܩܕܡܝܬܐ ܕܦܛܪܘܣ ܫܠܝܚܐ *

Quapropter ii qui patiuntur juxta voluntatem Dei, commendent ei animas suas bonis operibus tanquam conditori fideli. 19

CAP. V.

Dominicâ decimaquartâ post Pentecosten, & in consecratione Episcoporum. 7.

OBsecro autem presbyteros qui sunt inter vos, ego presbyter socius vester, ac testis passionum Christi, & particeps gloriæ ipsius quæ revelanda est: 1 Pascite gregem Dei, qui traditus est vobis, & curam ejus agite spiritualiter, non vi, sed spontè; non in sordido lucro, sed ex toto corde vestro: 2 Non tanquam domini gregis, sed ut sitis illis bonum exemplar. 3 Ut quum revelatus fuerit ille pastorum princeps, recipiatis ab eo coronam gloriæ immarcescibilem. 4 Vos autem adolescentes, subditi estote senioribus vestris: & strictè amiciamini unus erga alium, quia Deus illis adversatur qui efferunt sese, humilibus autem dat gratiam. 5 Humiliemini igitur sub potenti Dei manu, ut ipsa vos evehat tempore congruo. 6 Et omnem solicitudinem vestram conjicite in Deum, quippe cui curæ estis. 7 Vigilate & memores estote, quoniam adversarius vester Satanas tanquam leo rugit & obambulat, quæritque quem absorbeat. 8 Insurgite ergò in eum obfirmati in fide, & scitote quòd & fratribus vestris, qui in mundo sunt eædem istæ passiones obveniunt. 9 Deo autem gratiæ (qui vocavit nos ad gloriam suam in æternum per Jesum Christum, quíque dedit nobis ut cùm sustinuerimus has oppressiones exiguas, roboremur & confirmemur, atque perstemus in eo in æternum) 10 Sit gloria & potentia, & honor in seculum seculorum, Amen. 11 Pauca hæc, ut arbitror, scripsi vobis per Sylvanum fratrem fidelem: & persuasum habeo ac testificor hanc esse veram gratiam Dei, hanc *inquam* in qua statis. 12 Postulat pacem vestram Ecclesia electa quæ est in Babel, & Marcus filius meus. 13 Postulate pacem mutuam cum osculo sancto. 14 Pax cum omnibus vobis qui in Christo estis, Amen.

Epistolæ Petri Apostoli primæ,
FINIS.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 ወእለሰ፡ የሐሙ፡ በእንተ፡ ፈቃዱ፡ ለእግዚአብሔር፡ ለያማኅፀኑ፡ ነፍሶሙ፡ ኀበ፡ መእመን፡ ፈጣ
ሪ፡ በገቢረ፡ ሠናይ፡፡=፡

፭

1 ወለእለሰ፡ ይትለሀቁ፡ እምኔክሙ፡ አስተበቍዐክሙ፡ በሕገ፡ ልሂቅ፡ ወከመ፡ ዘከማሁ፡ ውእቱ፡፡
ወበእንተ፡ ዝንቱ፡ ሕማሙ፡ ለክርስቶስ፡ ለዘሀለወ፡ ያስተርኢ፡ በስብሐቲሁ፡ ከመ፡ ትኩኑ፡
2 ሱታፌሁ፡፡=፡ ወረዐዩ፡ መርዔቶ፡ ለእግዚአብሔር፡ ዘሀለወ፡ ኀቤክሙ፡ እንዘ፡ ተዐቅ
ብዎሙ፡ ወኢትቀንይዎሙ፡ በኀይል፡ አላ፡ በጽድቅ፡ በእንተ፡ እግዚአብሔር፡ እንዘ፡
3 ኢትትሜጠዉ፡ አላ፡ በምልአ፡ ልብክሙ፡ በትፍሥሕት፡፡=፡ እንዘ፡ ኢትትሄየዩ፡
4 ሕዝበ፡ እርአያ፡ ኩኑዎሙ፡ ለመርዔቱ፡፡=፡ ከመ፡ ሶበ፡ ያስተርኢ፡ እግዚኡ፡ ለኖ
5 ላዊ፡ ትንሥኡ፡ አክሊለ፡ ስብሐት፡ ዘኢይጸመሂ፡፡=፡ ወከማሁ፡ አንትሙኒ፡ ወራዙት፡
ተገዝኡ፡ ለአለ፡ ይልህቁክሙ፡ ወኵልክሙ፡ ተመሀርዋ፡ ለአትሕቶ፡ ርእስክሙ፡ እስ
መ፡ እግዚአብሔር፡ ያኀስሮሙ፡ ለዕቡያን፡ ወያከብሮሙ፡ ለእለ፡ ያቴሕቱ፡ ርእሶ
6 ሙ፡፡=፡ አትሕቱ፡ እንከ፡ ርእሰክሙ፡ ታሕተ፡ እዴሁ፡ ለእግዚአብሔር፡ ጽኑዕት፡
7 ከመ፡ ያልዕልክሙ፡ አመ፡ ይኄውጸክሙ፡፡=፡ ወኵሎ፡ ሕሊናክሙ፡ ግድፉ፡ ለ
ሀለ፡ እግዚአብሔር፡ እስመ፡ ውእቱ፡ ይኄሊ፡ በእንቲአክሙ፡፡=፡

Et afflictionem patientes propter voluntatem Dei in sinu recondant animas eorum apud fidelem creatorem benefaciendo. 19

CAP. V.

ET eos qui senuerunt è vobis, precor ego secundùm legem senioris, & sicut is qui testis fuit, & de hac afflictione Christi compariturì in gloria sua, ut sitis participes ipsius. 1 *Et pascite gregem Dei qui est apud vos, custodientes eum, & ne dominamini coactè, sed cum æquitate propter Deum, non lucrum recipientes ab eo, sed in plenitudine cordis vestri in gaudio,* 2 *Non negligentes populum suum: exemplo estote gregi suo:* 3 *Ut quum apparuerit Dominus pastoris, recipiatis coronam gloriæ immarcescibilem.* 4 *Et similiter vos quidem juvenes subjecti estote senioribus vestris,* 5 *& omnes vos discite subjicere vosmetipsos: quia Deus contemnit superbos, & honore afficit eos qui subjiciunt seipsos. Subjicite igitur vosmetipsos sub manu Dei forti, ut extollat vos quum visitaverit vos.* 6 *Et omnem solicitudinem vestram injicite in Deum, quia ipse solicitus erit pro vobis.* 7

Versio VULGATA LATINA.

19 Itaque & hi, qui patiuntur secundùm voluntatem Dei, fideli Creatori commendent animas suas in benefactis.

CAP. V.

1 SEniores ergò, qui in vobis sunt, obsecro, consenior & testis Christi passionum: qui & ejus, quæ in futuro revelanda est, gloriæ communicator: 2 Pascite qui in vobis est gregem Dei, providentes non coactè, sed spontaneè secundùm Deum: neque turpis lucri gratiâ, sed voluntariè: 3 Neque ut dominantes in cleris, sed forma facti gregis ex animo. 4 Et cùm apparuerit princeps pastorum, percipietis immarcescibilem gloriæ coronam. 5 Similiter, adolescentes, subditi estote senioribus. Omnes autem invicèm humilitatem insinuate, quia Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. 6 Humiliamini igitur sub potenti manu Dei, ut vos exaltet in tempore visitationis: 7 Omnem solicitudinem vestram projicientes in eum, quoniam ipsi cura est de vobis. 8 Sobrii estote, & vigilate: quia adversarius vester diabolus tanquam leo rugiens circuit, quærens quem devoret: 9 Cui resistite fortes in fide: scientes eandem passionem ei, quæ in mundo est, vestræ fraternitati fieri. 10 Deus autem omnis gratiæ, qui vocavit nos in æternam suam gloriam in Christo Jesu, modicum passos ipse perficiet, confirmabit, solidabitque. 11 Ipsi gloria, & imperium in secula seculorum. Amen. 12 Per Silvanum fidelem fratrem vobis, ut arbitror, breviter scripsi: obsecrans & contestans, hanc esse veram gratiam Dei, in qua statis. 13 Salutat vos Ecclesia, quæ est in Babylone coëlecta, & Marcus filius meus. 14 Salutate invicèm in osculo sancto. Gratia vobis omnibus, qui estis in Christo Jesu. Amen.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 * حتي ان الذين يتألمون ويصابون كما يوثر مشيه الله * فيما انه خالق أمين * يستودع
1 انفسهم في العمل الصالح * • الفصل الخامس • *أتضرع الي القسوس
2 الذين فيكم أنا القس نظيرهم * والشاهد بآلام المسيح * وشريك المجد العتيد استعلانه * أن
ترعوا رعية الله التي فيكم * مراقبين لا ترقبا اضطراريا بل اختياريا * لا لفايدة قبيحة * ولا
3 لربح سمج * بل بنشاط * لا كمن يسودون ذوي مراتب الكهنوت * بل تصيرون رسوما وقدوة
4 5 للرعية * حتي اذا ظهر رييس الرعاة تحصلون اكليل المجد الذي لا يضمر * كذلك
والشباب يخضعوا للشيوخ * وكافتكم فليخضع أحدكم للآخر * اشتملوا التواضع فان الله
6 يقاوم المستكبرين ويعطي المتواضعين نعمه * • قراءة لمرقص الرسول * * فاتضعوا
7 تحت يد الله العزيز ليعليكم في اوان الاستعلاء * وهمكم كله القوه عليه فله الاهتمام بنا *
8 9 * فتيقظوا تيقظوا * فان المحال معاندكم يجول كالسبع الزاير * طالبا انسانا يبتلعه * فقاوموه
متمكنين في الامانة * واعلموا انكم تكملون اسباب الآلام انفسها باخوتكم التي في
10 العالم * واله كل نعمة الداعي اياكم الي مجده الابدي بيسوع المسيح لتألموا قليلا * هو
11 يويدكم ويوطدكم ويقويكم ويوسسكم * الذي له المجد والعز الي اباد الدهور آمين *
12 * وهذه كتبتها بألفاظ يسيرة اليكم على حسب ظني * على يد سلوانوس الأخ الأمين
13 متضرعا ومتوسلا ان تكون نعمة الله هذه التي وقعتم فيها ثابتة * تقبلكم البيعة
14 الخيار التي ببابل التي معنا ومرقص ابني * ليقبل بعضكم بعضا بقبلة مقدسة * السلام
معكم يا جميع الذين في محبة يسوع المسيح آمين *
* كملت رسالة القديس بطرس * صلاته تحفظنا آمين *
* والسبح لرب المجد دايما ابدا آمين *

Itaque qui patiuntur & affliguntur ut libet voluntati Dei, utpote conditor est fidelis, commendatas habet animas illorum in opere bono. 19

CAP. V.

ROgo presbyteros qui inter vos sunt ego presbyter æquè ac ipsi, & testis passionum Christi, & consors gloriæ revelandæ, 1 *Ut pascatis gregem Dei, qui inter vos est, excubantes excubias non coactas, sed spontaneas: non ob turpem quæstum & lucrum inhonestum, sed prompto animo:* 2 *Non ut qui dominantur constitutis in dignitatibus sacerdotii, sed sitis exemplaria & norma gregis:* 3 *Ut quùm apparuerit princeps pastorum, obtineatis gloriæ coronam quæ nunquam languescet.* 4 *Similiter & juvenes subjecti sint senioribus: & omnes, alii aliis subditi estote. Amplectimini humilitatem; quoniam Deus resistit superbis, humilibus autem dat gratiam.* 5

Lectio pro Marco Apostolo.

Submittite vos igitur sub potenti manu Dei, ut extollat vos in tempore exaltationis: 6 *Et curam vestram omnem, in eum conjicite: nam illi cura est de nobis.* 7 *Expergiscimini, vigilate; quia calumniator adversarius vester vagatur ut leo rugiens, quærens quem deglutiat.* 8 *Resistite ergò illi, constantes in fide: & scitote quòd vos impletis causas earundem passionum in fraternitate vestra quæ in mundo est.* 9 *Deus autem omnis gratiæ, qui vocavit vos ad gloriam suam sempiternam per Jesum Christum, ut aliquantulum patiamini, ipse vos corroboret, confirmet, vires suppeditet, fundetque.* 10 *Cui gloria & potestas in æternitates seculorum, Amen.* 11 *Atque hæc paucis verbis scripsi vobis secundùm sensum meum per Sylvanum fratrem fidelem: deprecans & obsecrans, ut gratia Dei hæc in qua statis, vera sit ac firma.* 12 *Osculatur vos Ecclesia electa quæ est Babylone, quæ nobiscum est, & Marcus filius meus.* 13 *Alter vestrûm osculetur alterum osculo sancto. Pax vobiscum ad omnes qui estis in charitate Jesu Christi, Amen.* 14

Finis epistolæ sancti Petri, cujus oratio nos tueatur. Amen.

Laus Domino gloriæ sempiterna ac perpetua, Amen.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 ጥበቡ፡ እንከ፡ ወአጥብቡ፡ ልብክሙ፡ እስመ፡ ጸላኢክሙ፡ ጋኔን፡ ይጥህር፡ ከመ፡ አን
9 በሳ፡ ወየኀሥሥ፡ ዘይውሕጥ፡፡=፡ አጽንዑ፡ ቀዊመ፡ በሃይማኖትክሙ፡ እንዘ፡ ተአም
10 ሩ፡ ሕማሞ፡ ለዝ፡ ዓለም፡ ወአጽንዕዋ፡ ለተፋቅሮ፡፡=፡ ወእግዚአብሔርሰ፡ ዘበኵ
ሉ፡ ክብር፡ ጸውዓክሙ፡ ውስተ፡ ዓለም፡ ዚአሁ፡ ወስብሐቲሁ፡ በክርስቶስ፡ ኢየሱስ፡
ወሕዳጠ፡ ኀሚመክሙ፡ ውእቱ፡ ይፌጽም፡ ለክሙ፡ ወያጸንዓክሙ፡ ወያሌብወክሙ፡፡=፡
11 ውእቱ፡ ዘሎቱ፡ ኀይል፡ ለዓለመ፡ ዓለም፡ አሜን፡፡=፡ ምስለ፡ ስልዋኖስ፡ እኁነ፡
12 መእመን፡ በከመ፡ ሐለይኩ፡ ሕዳጠ፡ ጸሐፍኩ፡ ለክሙ፡ እንዘ፡ አስተበቍዓክሙ፡ ከ
መ፡ በስምዐት፡ ትኩን፡ ዛቲ፡ እንተ፡ በአማን፡ ስብሐቲሁ፡ ለእግዚአብሔር፡ እንተ፡ በቲ፡
13 ትቀውሙ፡፡=፡ ትኤምኀክሙ፡ እንተ፡ በባቢሎን፡ ኅሪት፡ ወማርቆስ፡ ወልድየ፡=፡ ተአም
14 ኁ፡ በበይናቲክሙ፡ በአምኆ፡ ተፋቅሮ፡ ወተሰናአው፡ ኵልክሙ፡ እለ፡ በክርስቶስ፡ ሀለውክ
ሙ፡፡=፡

ተፈጸመት፡ መልእክተ፡ ጴጥሮስ፡ ቀዳሚት፡ ጸሎቱ፡ ትኩን፡ ምስሌነ፡ አሜን፡፡
ወአሜን፡፡=፡

Prudentes estote igitur, & intelligere facite cor vestrum, quia adversarius vester diabolus rugit sicut leo, & quærit quem devoret: 8 *Firmiter resistite per fidem vestram, sciëntes afflictionem hujus mundi, & confirmate charitatem.* 9 *Et Deus qui ad omnem honorem vocavit vos in seculum suum, & gloriam suam per Christum Jesum, & quum modicum afflicti fueritis, ipse perfectos reddet vos: & confirmabit vos, & intelligere vos faciet.* 10 *Ipse, cui potestas in seculum seculorum, Amen.* 11 *Cum Sylvano fratre nostro fideli, ut existimavi, pauca scripsi vobis, obsecrans vos ut testimonio sit hæc verè gloria Dei in qua statis.* 12 *Salutat vos quæ est Babylone, electa congregatio, & Marcus filius meus.* 13 *Salutate vos invicèm cum salutatione charitatis, & confirmamini omnes vos qui in Christo estis.* 14

Completa est Epistola PETRI prior, oratio ejus sit nobiscum, Amen, & Amen.

ΚΕΦΆΛΑΙΑ ΤΗ͂Σ ΠΕ'ΤΡΟΥ ΚΑΘΟΛΙΚΗ͂Σ ΔΕΥΤΈΡΑΣ ἘΠΙΣΤΟΛΗ͂Σ, ἜΧΟΝΤΑ ὙΠΟΔΙΑΙΡΈΣΕΙΣ.

Α' ΠΕρὶ κλήσεως τῆς ἐν πίστει ἔργοις βεβαιουμένης τοῖς τῆς ἀρετῆς, ϗ ἐλπίδι τῶν μελλόντων ἀγαθῶν.
Β' Παραγγελία εἰς ὑπόμνησιν τῆς διδασκαλίας μετὰ τὴν ἀνάλυσιν αὐτοῦ· ϗ ὅπως ἐν ὄρει Θαβὼρ τῆς τοῦ Θεοῦ περὶ τοῦ υἱοῦ ἐπήκουσε φωνῆς.
Γ' Περίρρησις ἀπατηλῆς ἐπαναστάσεως αἱρετικῶν, ἀσεβείας τε αὐτῶν, καὶ μελλούσης κολάσεως.
Δ' Ἐπανάληψις περὶ κακίας ἀνθρώπων αἱρετικῶν. ἐν ᾧ, ὅτι αἰφνιδίως ἥξει ὁ Χριστὸς ἐπὶ συντελείᾳ τοῦδε τοῦ αἰῶνος. ὥστε δεῖν εὐτρεπίζεσθαι πάσῃ ἀρετῇ.

EPISTOLA PETRI CATHOLICA SECUNDA.

(†)ἘΠΙΣΤΟΛῊ ΠΈΤΡΟΥ ΚΑΘΟΛΙΚῊ ΔΕΥΤΈΡΑ. ΚΕΦ. Α'. Β'.

CAP. I. α'.

SYMEON Petrus ſervus & Apoſtolus Jeſu Chriſti, iis *æquè pretio-*
1 ΣΥΜΕΩ'Ν Πέτρος δοῦλος καὶ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῖς ἰσότι-
ſam nobis *ſortitis* fidem in juſtitia Dei noſtri & Salvatoris Jeſu Chri-
μον ἡμῖν λαχοῦσι πίστιν ἐν δικαιοσύνῃ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν καὶ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χρι-
ſti: Gratia vobis & pax adimpleatur in cognitione Dei, &
2 στοῦ· Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη ἐν ἐπιγνώσει τοῦ Θεοῦ, (α) καὶ Α' Β'
Jeſu Domini noſtri: Quomodò omnia nobis divinæ virtutis
3 Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν· Ὡς (β) πάντα ἡμῖν τῆς θείας δυνάμεως
ſuæ ad vitam & pietatem *donatæ*, per cognitionem vo-
αὐτοῦ τὰ πρὸς ζωὴν καὶ εὐσέβειαν δεδωρημένης, διὰ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ κα-
cantis nos *per gloriam & virtutem:* Per *quæ* maxima nobis &
4 λέσαντος ἡμᾶς (γ) διὰ δόξης καὶ ἀρετῆς· Δι' ὧν τὰ μέγιστα ἡμῖν καὶ
pretioſa promiſſa *donata ſunt,* ut per hæc efficiamini divinæ conſortes natu-
τίμια ἐπαγγέλματα δεδώρηται, ἵνα διὰ τούτων γένησθε θείας κοινωνοὶ φύσε-
ræ, fugientes *ab illa* in mundo *in cupiditate corruptione.* Et *hoc ipſum*
5 ως, ἀποφυγόντες τῆς ἐν (δ) κόσμῳ ἐν ἐπιθυμίᾳ φθορᾶς. (ε) Καὶ αὐτὸ τοῦτο
autem *ſtudium omne* adinferentes, ſubminiſtrate in fide veſtra
δὲ σπουδὴν πᾶσαν παρεισενέγκαντες, ἐπιχορηγήσατε ἐν τῇ πίστει ὑμῶν τὴν
virtutem, in autem virtute *cognitionem,* In autem *cognitione temperan-*
6 ἀρετήν, ἐν δὲ τῇ ἀρετῇ τὴν γνῶσιν, Ἐν δὲ τῇ γνώσει τὴν ἐγκρά-
tiam, in autem *temperantia tolerantiam,* in autem *tolerantia* pieta-
τειαν, ἐν δὲ τῇ ἐγκρατείᾳ τὴν ὑπομονήν, ἐν δὲ τῇ ὑπομονῇ τὴν εὐσέ-
tem, In autem pietate amorem fraternitatis, in autem amore frater-
7 βειαν, Ἐν δὲ τῇ εὐσεβείᾳ τὴν φιλαδελφίαν, ἐν δὲ τῇ φιλαδελ-
nitatis charitatem. Hæc enim vobis *adſiſtentia* & *exuberantia,* non
8 φίᾳ τὴν ἀγάπην. Ταῦτα γὰρ ὑμῖν (ζ) ὑπάρχοντα, καὶ πλεονάζοντα, οὐκ

otioſos nec ſine fructu conſtituent in Domini noſtri Jeſu Chriſti *cognitio-*
ἀργοὺς οὐδὲ ἀκάρπους καθίστησιν εἰς τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπίγνω-
nem. Cui enim non *adſunt* hæc, cæcus eſt, *non procul cernens,* oblivionem accipi-
9 σιν. Ὧι γὰρ μὴ πάρεστι ταῦτα, τυφλός ἐστι, μυωπάζων, λήθην λα-
ens purgationis veterum ſuorum delictorum. *Ideò* magis, fratres,
10 βὼν τοῦ καθαρισμοῦ τῶν πάλαι αὐτοῦ (η) ἁμαρτιῶν. Διὸ μᾶλλον, ἀδελφοί,
ſtudete firmam veſtram vocationem & electionem *facere:* Hæc
(θ) σπουδάσατε βεβαίαν ὑμῶν τὴν (ι) κλῆσιν καὶ ἐκλογὴν ποιεῖσθαι· Ταῦτα
enim facientes non *impingetis* aliquando. Sic enim abundanter *ſubminiſtra-*
11 γὰρ ποιοῦντες οὐ μὴ (κ) πταίσητέ ποτε. Οὕτω γὰρ πλουσίως ἐπιχορηγηθή-
bitur vobis introitus in æternum regnum Domini noſtri & Salvatoris Je-
σεται ὑμῖν ἡ εἴσοδος εἰς τὴν αἰώνιον βασιλείαν τοῦ (λ) Κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰη-
ſu Chriſti. *Ideò non negligam* vos ſemper commonere de his,
12 σοῦ Χριστοῦ. (μ) Διὸ οὐκ ἀμελήσω ὑμᾶς ἀεὶ ὑπομιμνήσκειν περὶ τούτων,
quamvis ſcientes, & confirmatos in præſenti veritate. Juſtum autem arbi-
13 καίπερ εἰδότας, καὶ ἐστηριγμένους ἐν τῇ παρούσῃ ἀληθείᾳ. Δίκαιον δὲ ἡγοῦ-
tror, *ad quantum* ſum in hoc tabernaculo, *perſuſcitare* vos in commo-
μαι, ἐφ' ὅσον εἰμὶ ἐν τούτῳ τῷ σκηνώματι, διεγείρειν ὑμᾶς ἐν (ν) ὑπο-
nitione: *Sciens* quòd velox eſt depoſitio tabernaculi mei, *ſicut*
14 μνήσει· Εἰδὼς ὅτι ταχινή ἐστιν ἡ ἀπόθεσις τοῦ σκηνώματός μου, καθὼς
& Dominus noſter Jeſus Chriſtus ſignificavit mihi. *Studebo* autem &
15 καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐδήλωσέ μοι. Σπουδάσω δὲ καὶ
ſingulatim habere vos poſt meum *exitum,* horum memoriam *facere.*
ἑκάστοτε ἔχειν ὑμᾶς μετὰ τὴν ἐμὴν ἔξοδον, τὴν τούτων μνήμην ποιεῖσθαι.

(†) Titulus non apparet.

Κεφ. α'. MS.A. (α) καὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ (β) τὰ πάντα (γ) ἰδίᾳ δόξῃ καὶ ἀρετῇ· Δι' ὧν τὰ μέγιστα καὶ τίμια ὑμῖν ἐπαγγέλματα (δ) τῷ κόσμῳ (ε) Καὶ αὐτοὶ δὲ (ζ) παρόντα, (η) ἁμαρτημάτων. (θ) σπουδάσατε, ἵνα διὰ τῶν καλῶν ὑμῶν ἔργων βεβαίαν (ι) παράκλησιν (κ) πταίσητε· Οὕτως (λ) Κυρίου καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ (μ) Διὸ μελλήσω (ν) τῇ ὑπομνήσει·

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܐܓܪܬܐ ܕܬܪܬܝܢ ܕܦܛܪܘܣ *

* ܩܦܠܐܘܢ * ܐ * * ܩܪܝܢܐ ܕܛܘܪ ܬܒܘܪ * ܐ *

1 * ܫܡܥܘܢ ܦܛܪܘܣ ܥܒܕܐ ܘܫܠܝܚܐ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܠܐܝܠܝܢ ܕܒܫܘܝܘܬܐ ܥܡܢ ܐܫܬܘܝܘ
2 ܠܗܝܡܢܘܬܐ ܝܩܝܪܬܐ ܒܟܐܢܘܬܗ ܕܡܪܢ ܘܦܪܘܩܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. * ܛܝܒܘܬܐ ܘܫܠܡܐ ܢܣܓܐ
3 ܠܟܘܢ ܒܐܝܕܥܬܐ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. * ܐܝܟ ܕܟܠܗܝܢ ܐܝܠܝܢ ܕܚܝܠܐ
ܐܠܗܝܐ. ܕܠܘܬ ܚܝܐ ܘܕܚܠܬ ܐܠܗܐ ܢܣܒܢ ܒܝܕ ܐܝܕܥܬܐ ܕܗܘ ܕܩܪܐ ܠܢ. ܒܫܘܒܚܗ
4 ܘܒܛܝܒܘܬܗ. * ܕܒܐܝܕܝܗܘܢ ܫܘܘܕܝܐ ܪܘܪܒܐ ܘܝܩܝܪܐ ܠܟܘܢ ܐܬܝܗܒ. ܕܒܗܘܢ ܬܗܘܘܢ
5 ܫܘܬܦܐ ܕܟܝܢܐ ܐܠܗܝܐ. ܟܕ ܥܪܩܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܢ ܚܒܠܐ ܕܪܓܝܓܬܐ ܕܒܥܠܡܐ. * ܘܟܕ ܗܘܐ
ܗܕܐ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܟܠܗ ܒܛܝܠܘܬܟܘܢ ܐܥܠܘ ܥܠܝܗ. ܘܐܘܣܦܘ ܥܠ ܗܝܡܢܘܬܟܘܢ ܡܥܒܕܢܘܬܐ.
6 ܥܠ ܕܝܢ ܡܥܒܕܢܘܬܐ ܝܕܥܬܐ. * ܥܠ ܕܝܢ ܝܕܥܬܐ ܡܣܬܝܒܪܢܘܬܐ. ܥܠ ܕܝܢ ܡܣܬܝܒܪܢܘܬܐ
7 ܡܣܝܒܪܢܘܬܐ. ܥܠ ܕܝܢ ܡܣܝܒܪܢܘܬܐ ܕܚܠܬ ܐܠܗܐ. * ܥܠ ܕܝܢ ܕܚܠܬ ܐܠܗܐ. ܪܚܡܬ
8 ܐܚܐ. ܥܠ ܕܝܢ ܪܚܡܬ ܐܚܐ ܚܘܒܐ. * ܗܠܝܢ ܓܝܪ ܟܕ ܡܫܟܚܢ ܠܟܘܢ ܘܡܬܝܪܢ. ܠܐ
9 ܗܘܐ ܕܒܛܝܠܐ. ܐܦܠܐ ܕܠܐ ܦܐܪܐ ܡܩܝܡܢ ܠܟܘܢ. ܒܐܝܕܥܬܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. * ܗܘ
ܡܢ ܕܝܢ ܕܠܝܬ ܠܗ ܗܠܝܢ. ܣܡܝܐ ܗܘ ܕܠܐ ܚܙܐ. ܘܛܥܐ ܠܗ ܬܘܕܝܬܐ ܕܚܛܗܘܗܝ ܩܕܡܝܐ.
10 ܩܕܡܝܐ. * ܘܡܛܠ ܗܕܐ ܝܬܝܪܐܝܬ ܐܚܝ ܐܬܚܦܛܘ. ܕܒܥܒܕܝܟܘܢ ܛܒܐ. ܩܪܝܬܟܘܢ
ܘܓܒܝܬܟܘܢ ܬܫܪܪܘܢ. ܟܕ ܗܠܝܢ ܓܝܪ ܥܒܕܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܠܐ ܡܬܬܩܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܬܘܡ.
11 ܒܗܕܐ ܓܝܪ * ܗܟܢܐ ܒܥܘܬܪܐ ܬܬܝܗܒ ܠܟܘܢ ܡܥܠܬܐ ܠܡܠܟܘܬܗ ܕܠܥܠܡ ܕܡܪܢ
12 ܘܦܪܘܩܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. * ܘܡܛܠ ܗܕܐ ܠܐ ܐܡܐܢ ܐܢܐ ܕܐܥܗܕܟܘܢ ܐܡܝܢܐܝܬ ܥܠ ܗܠܝܢ
13 ܟܕ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܘܡܫܪܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܗܕܐ ܫܪܪܐ. * ܙܕܩ ܠܝ ܕܝܢ ܕܐܢܝܢܐ.
14 ܟܡܐ ܕܐܝܬܝ ܒܗܢܐ ܦܓܪܐ ܕܐܥܝܪܟܘܢ ܒܕܘܟܪܢܐ. * ܟܕ ܝܕܥ ܐܢܐ ܕܡܦܩܢܐ
15 ܕܦܓܪܝ ܩܠܝܠ ܗܘ. ܐܝܟ ܕܐܦ ܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܐܘܕܥܢܝ. * ܐܬܚܦܛ
ܕܝܢ ܕܐܦ ܐܡܝܢܐܝܬ ܢܗܘܐ ܠܟܘܢ ܗܕܐ. ܕܐܦ ܡܢ ܒܬܪ ܡܦܩܢܝ ܕܡܢܝ. ܕܘܟܪܢܐ ܕܗܠܝܢ
ܬܗܘܘܢ ܥܒܕܝܢ.

EPISTOLA SECUNDA

PETRI.

CAPUT PRIMUM.

Lectio montis Tabor. 1.

Simon Petrus ſervus & Apoſtolus Jeſu 1 Chriſti, iis qui æquè pretioſâ fide nobiſcum digni facti ſunt per juſtitiam Domini & Servatoris noſtri Jeſu Chriſti: Gratia & pax 2 multiplicetur vobis per agnitionem Domini noſtri Jeſu Chriſti: Quippequi omnia quæ 3 ad potentiam Dei pertinent, ad vitam cultúmque divinum dedit per agnitionem illius qui vocavit nos in gloriam ſuiipſius, & virtutis: Per quæ maxima vobis promiſſa 4 atque honores donavit, ut per hæc ſitis conſortes naturæ Divinæ, fugientes à corruptione cupiditatum, quæ eſt in mundo. Sed 5 & in hoc ipſum omni à vobis curâ collatâ, adjicite ad fidem veſtram, virtutem: ad virtutem verò, ſcientiam: Ad ſcientiam ve- 6 rò, temperantiam: ad temperantiam verò, tolerantiam: ad tolerantiam verò, cultum Dei: Ad cultum verò Dei, amorem fra- 7 ternitatis: ad amorem autem fraternitatis, charitatem. Hæc enim quum vobis adſint 8 & exuberent, haud otioſos, nec infructuoſos conſtituent vos in cognitione Domini noſtri Jeſu Chriſti. Nam is apud quem iſta 9 non reperiuntur, cæcus eſt nihil videns, & oblitus eſt purgationem peccatorum ſuorum præcedentium. Illud verò magis curate 10 fratres mei, ut per opera veſtra bona vocationem & electionem veſtram firmam efficiatis: hæc enim facientes nunquam labemini. Hâc enim ratione copioſè miniſtrabitur vo- 11 bis aditus æterni regni Domini & Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti. Et hac de re non 12 deſiſtam ab his ſemper vobis ſuggerendis, tametſi & *id* ſciatis, & innixi ſitis huic veritati. Juſtum autem eſſe mihi videtur, quan- 13 diu ſum in hoc corpore, excitare vos commonitione: Quum ſciam obitum corpo- 14 ris mei brevi futurum, ſicut & Dominus noſter Jeſus Chriſtus notum fecit mihi. Sata- 15 gite autem & *illud* ſemper habere, ut etiam poſt exitum meum, horum mentionem faciatis.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

<✣ ✣>

መልእክተ : ጴጥሮስ : ዳግሚት : እምጴጥሮስ : ልኡክ ::=

ሀ

1 እምኀበ : ስምዖን : ኬፋ : ገብሩ : ወልኡኩ : ለእግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ለእለ : ነሐ
ብር : ክብረ : ወሃይማኖት : እንተ : ከፈለነ : በጽድቁ : ለአምላክነ : ወፈራቂነ : ኢየሱስ : ክር
2 ስቶስ ::= ሞገስ : ወሰላም : ይብዛኅ : ማእከሌክሙ :: በአእምሮቱ : ለአምላክነ : ኢ
3 የሱስ : ክርስቶስ : እግዚእነ ::= በከመ : ኵሉ : ዚአነ : መለኮቱ : ወኃይሉ : ዘለሕይወት :
በአምልኮቱ : እንተ : ተውህበት : ለነ : በአእምሮቱ : ለዘ : ጸውዓነ : ውስተ : ስብሐቲሁ ::
ወውስተ : ሠናይቱ ::=

Epiſtola PETRI ſecunda à Petro miniſtro.

CAPUT I.

A *Simone Cepha ſervo & miniſtro Domini noſtri Jeſu Chriſti, iis quibuſcum* 1 *participes ſumus gloriæ & fidei quam impertivit nobis in juſtitia Dei noſtri & redemptoris noſtri Jeſu Chriſti. Gratia & pax multiplicetur medio veſtrûm* 2 *in cognitione Dei noſtri Jeſu Chriſti Domini noſtri: Quemadmodum totum* 3 *quod habemus divinitatis & virtutis ejus quæ eſt ad vitam, eſt in cultu ejus qui traditus eſt nobis per cognitionem ejus qui vocavit nos in gloriam ſuam, & in benignitatem ſuam:*

Epiſtola Beati PETRI *Apoſtoli ſecunda.*

Verſio VULGATA LATINA.

CAPUT I.

1 Simon Petrus, ſervus & Apoſtolus Jeſu Chriſti, iis qui coæqualem nobiſcum
2 ſortiti ſunt fidem in juſtitia Dei noſtri, & Salvatoris Jeſu Chriſti. Gratia vobis
3 & pax adimpleatur in cognitione Dei, & Chriſti Jeſu Domini noſtri: Quomodò omnia nobis divinæ virtutis ſuæ, quæ ad vitam & pietatem donata ſunt,
4 per cognitionem ejus, qui vocavit nos propriâ gloriâ & virtute, Per quem maxima & pretioſa nobis promiſſa donavit: ut per hæc efficiamini divinæ conſortes
5 naturæ: fugientes ejus, quæ in mundo eſt, concupiſcentiæ corruptionem. Vos autem curam omnem ſubinferentes, miniſtrate in fide veſtra virtutem, in virtute
6 autem ſcientiam, In ſcientia autem abſtinentiam, in abſtinentia autem patien-
7 tiam, in patientia autem pietatem, In pietate autem amorem fraternitatis, in
8 amore autem fraternitatis charitatem. Hæc enim ſi vobiſcum adſint, & ſuperent; non vacuos, nec ſine fructu vos conſtituent in Domini noſtri Jeſu Chriſti cogniti-
one. Cui enim non præſtò ſunt hæc, cæcus eſt, & manu tentans, oblivionem ac- 9
cipiens purgationis veterum ſuorum delictorum. Quapropter, fratres, magis ſat- 10
agite, ut per bona opera certam veſtram vocationem & electionem faciatis: hæc
enim facientes, non peccabitis aliquando. Sic enim abundanter miniſtrabitur vo- 11
bis introitus in æternum regnum Domini noſtri, & Salvatoris Jeſu Chriſti. Pro- 12
pter quod incipiam vos ſemper commonere de his: & quidem ſcientes & con-
firmatos vos in præſenti veritate. Juſtum autem arbitror quamdiu ſum in hoc 13
tabernaculo, ſuſcitare vos in commonitione: Certus quòd velox eſt depoſitio 14
tabernaculi mei, ſecundùm quod & Dominus noſter Jeſus Chriſtus ſignificavit
mihi. Dabo autem operam & frequenter habere vos poſt obitum meum, ut ho- 15
rum memoriam faciatis.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* رسالة القديس بطرس الجامعة الثانية *

* الفصل الاول *

* قراءة الجمعة من الجمعة الثالثة والثلثين بعد العنصرة *

1 * من سمعن بطرس عبد ورسول يسوع المسيح الي الذين قد حصهم الامانة المكرمة عندنا
2 وعندهم بالسواء بعدل الاهنا وخلصنا يسوع المسيح * لتكثر لكم النعمة والسلامة بمعرفة
3 الاله ويسوع ربنا * بما ان قوته الالهية قد اعطتنا ساير المناقب المودية الي الحياة والديانة
4 البهية * بمعرفة الذي دعانا الي المجد والفضيلة * اللتين بهما منحنا المواعيد المكرمة
والجسيمة * لكي بهما تصيروا شركاء الطبيعة الالهية * هاربين من الفساد الذي في الشهوة في
5 العالم * باذلين كافة حرصكم في هذا نفسه ان تثمروا في امانتكم الفضيلة * وفي الفضيلة
6 7 المعرفة * وفي المعرفة الحمية * وفي الحمية الصبر * وفي الصبر التدين البهي * وفي الديانة
8 الحسنة محبة الاخوة * وفي محبة الاخوة المحبة * فان هذه اذا كانت فيكم موجودة ومتكاثرين *
9 فما تدعكم بطالين ولا غير مثمرين في معرفة ربنا يسوع المسيح * لان من ليست هذه
الفضايل حاصلة فيه فهو اعمي مكفوف البصر * قد اهمله نسيان تطهير خطاياه قديما *

* قراءة لعيد التجلي سادس آب *

10 * فلذلك يا اخوتي احرصوا جدا ان تجعلوا دعوتكم واصطفاءكم حقا * فانكم اذا عملتم
11 هذه فما تزلون اصلا قط * نعم * لان هكذا ينفسح لكم المدخل بسعة الي ابدي ملك
12 ربنا وخلصنا ايسوع المسيح * فلذلك لست اضجر في اذكاركم دايما بهذه الاشياء * مع انكم عالمين
13 ومتوطدين في هذا الحق الحاضر * فاحسب انه واجبا ما دمت انا في هذا المسكن ان
14 استنهضكم بالذكري * عالما ان مباينة مسكني قريبة هي سريعا * كما قد اوضح ذلك لي ربنا
15 يسوع المسيح * فاحرص بعد سلوكي ان يكون لكل احد منكم تذكر هذه الخطوب *

Epiſtola Catholica
SANCTI PETRI
SECUNDA.
CAP. I.
Lectio feriæ ſextæ hebdomadis trigeſimæ tertiæ poſt Pentecoſten.

A SIMONE *Petro ſervo &* 1 *Apoſtolo Jeſu Chriſti, ad eos qui privilegio conſecuti ſunt fidem æquè apud nos atque apud ipſos honorandam, per juſtitiam Dei ac ſervatoris noſtri Jeſu Chriſti. Multiplicetur vobis gra-* 2 *tia & pax per agnitionem Dei, & Jeſu Domini noſtri: Utpote virtus* 3 *ejus Divina dedit nobis omnia dogmata ad vitam illuſtrémque pietatem perducentia per agnitionem illius qui vocavit nos ad gloriam & virtutem: Per quarum utrámque tribuit nobis* 4 *pretioſa maximáque promiſſa, ut per eas efficeremini conſortes naturæ Divinæ, fugientes à corruptione quæ per cupiditatem eſt in mundo. Omne ſtudi-* 5 *um veſtrum in hoc ipſum conferentes, ut fructificetis cum fide veſtra virtutem, cum virtute ſcientiam, Cum* 6 *ſcientia temperantiam, cum temperantia patientiam, cum patientia pietatem illuſtrem, Cum pietate bona di-* 7 *lectionem fratrum, cum dilectione fratrum charitatem Hæc enim quum* 8 *inventa & exuberantia fuerint in vobis, haud otioſos, nec infructiferos conſtituent vos in cognitione Domini noſtri Jeſu Chriſti. Nam is in quo* 9 *hujuſmodi virtutes non adſunt, cæcus eſt, lumine contractus, oblivione purgationis peccatorum ſuorum olim occupatus.*

Lectio pro die feſto Transfigurationis, ſextâ Auguſti.

Quapropter ô fratres mei, vehementer 10 *ſatagite ut vocationem & electionem veſtram veram reddatis: nam ſi hoc feceritis, nullo unquam modo delinquetis.* Hactenus. *Sic enim pate-* 11 *ſcet vobis cum latitudine introitus ad æternitatem regni Domini & ſervatoris noſtri Jeſu Chriſti. Propterea non* 12 *me tædebit vos ſemper commonere de his rebus, præterquam quòd periti & confirmati eſtis in hac præſenti veritate. Expedire enim arbitror, quam-* 13 *diu ſum in hoc tabernaculo, excitare vos per commonitionem: Sciens ſepa-* 14 *rationem tabernaculi mei protinus vicinam fore, ut id mihi declaravit Dominus noſter Jeſus Chriſtus. Stu-* 15 *debo autem poſt diſceſſum meum ut ſit apud unumquemque veſtrûm memoria horum colloquiorum.*

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

4 በዘቦቱ : ነሐዩ : ወንዓቢ : ወንከብር : በተስፋሁ : እንተ : ጸውዓነ : ከመ : በእንተ : ዝን
ቱ : ኩኑ : ሱቱፋነ : ለመለኮተ : ዚአሁ : እንዘ : ትጕይይዋ : ለሙስናሁ : ለዝ : ዓለ
5 ም ::= ወአንትሙኒ : በኵሉ : ጕጕአ : ገቢረክሙ : ሑሩ : አትልውዋ : ለሠናይት : በሃይ
6 ማኖትክሙ : ወእምውስተ : ሠናይትክሙ : ለአእምሮ ::= ወእምውስተ : አእምሮ :
ለሊዘምዎ : ወእምውስተ : ሊዘምዎ : ለትዕግሥት :: ወእምውስተ : ትዕግሥት :
7 ለአምልኮቱ ::= ወእምውስተ : አምልኮቱ : ለተአኅዎ :: ወእምውስተ : ተአኅዎ :
8 ለተፋቅሮ ::= ወዝንቱ : እመከመ : ሀለወ : ኀቤክሙ : ኢኮንክሙ : ፅሩዓነ : ወኢኮን
ክሙ : እለ : እንበለ : ፍሬ :: አላ : ያበጽሐክሙ : ውስተ : አእምሮቱ : ለእግዚእነ :
9 ኢየሱስ : ክርስቶስ ::= ወዘሰ : ኢሀሎ : ውስተ : ዝንተ : መግበር : ዕውር : ውእቱ : ዘየ
ሐውር : በመርጨስ : ወረስዐ : አንጽሖ : ርእሶ : እምእለ : በልያ : በለዕሴሁ : ኃጢአቲ
10 ሁ ::= ወይእዜኒ : አኃዊነ : ጕጕኡ : ከመ : በጽንዐ : መግበሪክሙ : ጽንዕተ : ትኩን :
ጸውዓክሙ : ወታወፍዩ : ሐስበክሙ : ወዘንተኒ : እንዘ : ትገብሩ : ኢትስሐቱ : ለብዕ
11 ሉ ::= ወከማሁ : ለይትሉክሙ : ውስተ : ፍኖተ : መንግሥቱ : ለእግዚአብሔር :
12 ወመድኃኒነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : እንተ : ለዓለመ : ዓለም ::= ወበዘበሰ : እጽህቅ :
ለክሙ : ዘልፈ : ወእዜክረክሙ : በእንተ : ዝንቱ : ተአምሩ : ዘአጽንዓክሙ : ወኢታ
13 ርሕቅዋ : ለእንተ : ትመጽእ : ጽድቁ ::= ወይመስለኒ : ከመ : ርቱዕ : አመጠነ : ሀሎ
14 ኩ : በዝንቱ : ሥጋየ : አነቅሀክሙ : በዘክሮ ::= እስመ : አአምር : ከመ : ፍጡነ : ይእ
ቲ : ስሰሴ : ዚአየ : እምኔክሙ : በከመ : አይድዓኒ : እግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ ::=
15 ወእጌጕእ : ዘልፈ : ከመ : ትኩኑ : ከማየ : ወእምድኅሬየ : ወኃሊፍየ : ተዘከርዎ : ለዝን
ቱ : ወከማሁ : ትገበሩ ::=

In quo vivimus, & elati ſumus, & gloriamur in promiſſione vocationis noſtræ: 4 *ſic propterea eſtote participes divinitatis ejus fugientes corruptionem hujus mundi. Et vos quidem cum omni feſtinatione operantes procedite ad benigni-* 5 *tatem per fidem veſtram, & à benignitate veſtra ad ſcientiam, Et à ſcientia* 6 *ad caſtitatem, & à caſtitate ad patientiam, & à patientia ad cultum ejus, Et* 7 *à cultu ejus ad fraternitatem, & à fraternitate ad charitatem: Et hæc ſi ſit* 8 *apud vos, non fueritis ocioſi neque infructuoſi, ſed ducet vos in cognitionem Domini noſtri Jeſu Chriſti. Et qui non eſt hujuſmodi, cæcus & ambulans per* 9 *aſpergillum, & oblitus eſt purgare ſeipſum ab antiquis, ſuper eum, peccatis ſuis. Et nunc fratres noſtri, ſoliciti eſtote ut in firmitate operum veſtrorum fir-* 10 *ma fiat vocatio veſtra, & reddatis computum veſtrum, & hoc facientes non errabitis in divitiis ejus. Et ſic ſequantur vos in via regni Dei, & Servato-* 11 *ris noſtri Jeſu Chriſti, quod erit in ſeculum ſeculorum. Et propterea eſt quòd* 12 *ſolicitus ſim pro vobis ſemper, & memores vos faciam de hac doctrina ejus quâ confirmabam vos, & ut non elongetis adventuram juſtitiam ejus. Et vide-* 13 *tur mihi quaſi æquum quamdiu ſum in hoc corpore meo, excitare vos per recordationem ejus. Quia cognoſco quòd velox erit receſſus meus à vobis, quem-* 14 *admodum ſignificavit mihi Dominus noſter Jeſus Chriſtus, Et ſolicitus ero ſem-* 15 *per ut ſitis inſtar mei, & poſt me & obitum meum recordari faciatis hoc, & ſimiliter faciatis.*

ἘΠΙΣΤΟΛΗ ΠΕΤΡΟΥ Β΄. ΚΕΦ. Β΄. Γ΄.

Non enim *sophisticatas* fabulas secuti, notam fecimus vobis
16 Οὐ γὰρ σεσοφισμένοις μύθοις ἐξακολουθήσαντες, ἐγνωρίσαμεν ὑμῖν τὴν τοῦ
Domini nostri Jesu Christi virtutem & præsentiam: sed speculatores facti
Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ δύναμιν καὶ παρουσίαν· ἀλλ' ἐπόπται γενηθέντες τῆς
illius magnitudinis. Accipiens enim à Deo Patre honorem & gloriam,
17 ἐκείνου μεγαλειότητος. Λαβὼν γὰρ παρὰ Θεοῦ πατρὸς τιμὴν καὶ δόξαν,
voce *delata* ei hujuscemodi à magnifica gloria; Hic est
φωνῆς ἐνεχθείσης αὐτῷ τοιᾶσδε ὑπὸ τῆς μεγαλοπρεποῦς δόξης, Οὗτός ἐστιν
filius meus dilectus, in *quem ego* beneplacui. Et hanc vo-
18 ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, εἰς ὃν ἐγὼ (ξ) εὐδόκησα. Καὶ ταύτην τὴν φω-
cem nos audivimus de cœlo allatam, cum ipso *existentes* in monte
νὴν ἡμεῖς ἠκούσαμεν (ο) ἐξ οὐρανοῦ ἐνεχθεῖσαν, σὺν αὐτῷ ὄντες ἐν τῷ ὄρει τῷ
sancto. Et habemus firmiorem propheticum sermonem: cui benè
19 ἁγίῳ. Καὶ ἔχομεν (π) βεβαιότερον τὸν προφητικὸν λόγον· ᾧ καλῶς
facitis attendentes, quasi lucernæ *apparenti* in caliginoso loco, *usque quò* di-
ποιεῖτε προσέχοντες, ὡς λύχνῳ φαίνοντι ἐν (ρ) αὐχμηρῷ τόπῳ, ἕως οὗ ἡ-
es elucescat, & lucifer oriatur in cordibus vestris: Hoc pri-
20 μέρα διαυγάσῃ, καὶ φωσφόρος ἀνατείλῃ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν· Τοῦτο πρῶ-
mùm *cognoscentes*, quòd omnis prophetia Scripturæ, propriâ interpretatione non fit.
τον γινώσκοντες, ὅτι πᾶσα προφητεία γραφῆς, ἰδίας ἐπιλύσεως οὐ γίνεται.
Non enim voluntate *hominis* allata est aliquando prophetia, sed à Spiritu
21 Οὐ γὰρ θελήματι ἀνθρώπου ἠνέχθη ποτὲ προφητεία, ἀλλ' ὑπὸ Πνεύματος
sancto acti locuti sunt sancti Dei homines.
ἁγίου φερόμενοι ἐλάλησαν (σ) οἱ ἅγιοι Θεοῦ ἄνθρωποι.

CAP. II. β΄.

Fuerunt verò & pseudoprophetæ in populo: sicut & in vobis erunt *fal-*
1 Ἐγένοντο δὲ καὶ ψευδοπροφῆται ἐν τῷ λαῷ· ὡς καὶ ἐν ὑμῖν ἔσονται ψευ- Γ΄
si doctores: qui *subintroducent* sectas perditionis, & *illum mercatum* e-
δοδιδάσκαλοι· οἵτινες παρεισάξουσιν αἱρέσεις ἀπωλείας, καὶ τὸν ἀγοράσαντα αὐ-
os, Dominum negantes: *inferentes sibiipsis* celerem perditionem. Et mul-
τοὺς Δεσπότην ἀρνούμενοι· ἐπάγοντες ἑαυτοῖς ταχινὴν ἀπώλειαν. Καὶ πολ- 2
ti sequentur eorum *perditiones*, per quos via verita-
λοὶ ἐξακολουθήσουσιν αὐτῶν ταῖς (α) ἀπωλείαις, δι' οὓς ἡ ὁδὸς τῆς ἀληθεί-
tis blasphemabitur: Et in avaritia fictis verbis *vos* negotiabun-
ας βλασφημηθήσεται· Καὶ ἐν πλεονεξίᾳ πλαστοῖς λόγοις ὑμᾶς ἐμπορεύσον- 3
tur: quibus judicium *ex* olim non cessat, & perditio eorum non dormitat.
ται· οἷς τὸ κρίμα ἔκπαλαι οὐκ ἀργεῖ, καὶ ἡ ἀπώλεια αὐτῶν οὐ νυστάζει.
Si enim Deus angelis peccantibus non pepercit, sed *catenis caliginis de-*
Εἰ γὰρ ὁ Θεὸς ἀγγέλων ἁμαρτησάντων οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ (β) σειραῖς ζόφου ταρ- 4
trudens in tartarum tradidit in judicium *servatos*: Et originali mundo non
ταρώσας παρέδωκεν εἰς (γ) κρίσιν τετηρημένους· Καὶ ἀρχαίου κόσμου οὐκ 5
pepercit, sed octavum Noe, justitiæ præconem custodivit, diluvium
ἐφείσατο, (δ) ἀλλ' ὄγδοον Νῶε, δικαιοσύνης κήρυκα ἐφύλαξε, κατακλυσμὸν
mundo impiorum inducens: Et civitates Sodomorum & *Gomorrhæ* in cinerem redigens,
κόσμῳ ἀσεβῶν ἐπάξας· Καὶ πόλεις Σοδόμων καὶ Γομόῤῥας τεφρώσας, 6
eversione damnavit, exemplum *futurorum* impiè *agere* ponens: Et ju-
καταστροφῇ κατέκρινεν, ὑπόδειγμα μελλόντων ἀσεβεῖν τεθεικώς· Καὶ δί- 7
stum Lot *fatigatum* à nefandorum *in luxuria* conversatione,
καιον Λὼτ καταπονούμενον ὑπὸ τῆς τῶν ἀθέσμων ἐν (ε) ἀσελγείᾳ ἀναστροφῆς,
eripuit: (Aspectu enim & auditu *ille* justus habitans *in ipsis*, di-
ἐῤῥύσατο· (Βλέμματι γὰρ καὶ ἀκοῇ ὁ δίκαιος ἐγκατοικῶν ἐν αὐτοῖς, ἡμέ- 8
em *ex die* animam justam iniquis operibus *cruciabat*:) Novit Dominus
ραν ἐξ ἡμέρας ψυχὴν δικαίαν ἀνόμοις ἔργοις ἐβασάνιζεν·) Οἶδε Κύριος 9
pios de tentatione eripere, iniquos verò in diem judicii cruciandos
εὐσεβεῖς ἐκ πειρασμοῦ ῥύεσθαι, ἀδίκους δὲ εἰς ἡμέραν κρίσεως κολαζομένους
reservare: *Maximè* autem eos qui post carnem in concupiscentia immunditiæ *ambulan-*
τηρεῖν· Μάλιστα δὲ τοὺς ὀπίσω σαρκὸς ἐν ἐπιθυμίᾳ μιασμοῦ πορευομέ- 10
tes, & dominationem *contemnentes*: audaces, sibi placentes, *dignitates* non *hor-*
νους, καὶ κυριότητος (ζ) καταφρονοῦντας· τολμηταὶ, αὐθάδεις, δόξας οὐ τρέ-
rent blasphemantes.
μουσι βλασφημοῦντες.

MS. A. (ξ) ηὐδόκησα. (ο) ἐκ τοῦ οὐρανοῦ (π) βεβαιότερον (ρ) αὐχμηρῷ (σ) ἅγιοι τοῦ Θεοῦ

Κεφ. β΄. MS. A. (α) ἀσελγείαις, δι' οὓς ἡ δόξα τῆς (β) * σειροῖς ζόφοις (γ) κρίσιν κολαζομένους τηρεῖν· (δ) ἀλλὰ (ε) ἀπωλείαις * ἀνατροπῇ (ζ) καταφρονοῦντας·

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]

Non enim fabulas arte compositas sectamur, 16 quatenus declarem vobis robur & adventum Domini nostri Jesu Christi: sed quum spectatores fuerimus majestatis ipsius. Nam 17 quando accepit à Deo Patre honorem & gloriam, quum vox hujusmodi venit ad eum post decoræ magnificentiæ gloriam, Hic est ille filius meus dilectus in quo mihi placui: Nos quoque eandemmet vocem audivimus 18 de cœlo ad eum venisse, quum essemus unà cum eo in monte sancto. Habemus præ- 19 terea quòd verum sit verbum prophetiæ, quòd benefacitis quum intuemini quasi lucernam in obscuro loco splendentem, quoad dies elucescat, & sol oriatur in cordibus vestris. Illud in primis scientes, quòd omnis 20 prophetia suæ solutio scripturæ non sit. Non enim voluntate hominis venit unquam 21 prophetia, sed à Spiritu sancto tracti, locuti sunt sancti Dei homines.

CAP. II.

Fuerunt autem & pseudoprophetæ in mun- 1 do: ut etiam inter vos erunt falsi doctores, qui subintroducent hæreses perniciosas, & Dominum qui emit illos, negabunt: accersentes sibiipsis celerem perditionem. Et 2 multi abibunt post impuritatem eorum: propter quos blaspemabitur via veritatis. Et per fraudem verborum delirii vos nego- 3 tiabuntur: quorum judicium jam olim non cessat, & interitus non dormitat. Si enim 4 Deus angelis qui peccaverunt, non pepercit; sed catenis caliginis in infima loca præcipitavit illos, & tradidit eos ut servarentur ad judicium cruciatûs: Et pristino mundo 5 non pepercit, sed Noe octavum, justitiæ prædicatorem servavit, quando diluvium super mundum peccatorum adduxit: Urbes Sa- 6 dum & Amuræ succendit, easque subversione damnavit, specimen impiis qui futuri erant, proponens: Lot quoque justum, qui 7 tundebatur ab impudica eorum conversatione qui sine lege erant, eripuit: (Viden- 8 do enim & audiendo, dum justus ille inter ipsos habitaret, in dies animam suam justam operibus illegitimis excruciabat.)

Magno die festo Ascensionis. 2.

Novit facilè Dominus ab angustia liberare 9 timentes eum: iniquos autem ad diem judicii puniendos servabit. Præsertim verò 10 illos qui carnem obscœnis cupiditatibus sequuntur, & dominatum despiciunt, impudentes & arrogantes, qui gloriam non timent dum blasphemant:

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

16 እስመ፡ ኢኮነ፡ ማኅደሞተ፡ ጥበብ፡ ዘተሎነ፡ ዘአመርናክሙ፡ ኵሎ፡ ወህልወቶሰ፡ ለእግዚ
17 እነ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡፡ አላ፡ ርእየተ፡ ዚአሁ፡ ተከዊነነ፡፡ ለዐበዩ፡፡=፡ ዘነሥአ፡ እምኀበ፡
[illegible]፡ ክብር፡ [illegible]፡ቃል፡ወረደ፡ለዐሊሁ፡፡ እምእደ፡ [illegible]
18 [illegible]፡ ዘንቱ፡ ውእቱ፡ [illegible]፡ ዘአፈቅር፡ ዘአነ፡ ሐረይኩ፡፡=፡ ዘንተ፡ ቃለ፡
[illegible]፡ ከመ፡ እምሰማይ፡ ወረደ፡ ሎቱ፡ እንዘ፡ ሀሎነ፡ ምስሌሁ፡ በደብረ፡ መቅደሱ፡፡=፡
19 [illegible]፡ ዘእምዝ፡ ይቀድም፡ ቃለ፡ ነቢይ፡ ዘይቤ፡ ጥቀ፡ ታሠንዩ፡ እለ፡ ትኔጽርዎ፡ ከመ፡ ማኅ
ቶት፡ እንተ፡ ታበርህ፡ ውስተ፡ መካን፡ ጽልመት፡ እስከ፡ ታበርህ፡ ለክሙ፡ ዕለት፡ ወይሠርቅ፡
20 ለክሙ፡ [illegible]፡ ውስተ፡ ልብክሙ፡፡=፡ ወዘንተ፡ በሕቱ፡ ቅድሙ፡ አእምሮ፡ ከመ፡ ኵሉ፡
ትንቢት፡ እምፈቃደ፡ሰብእ፡ ወእምሥምረተ፡ [illegible]፡ ዘይፈክር፡ ኢይከውን፡፡=፡

Quia non fuit fabula eruditionis quam sequuti sumus, quâ docuimus vos ubi- 16 *quitatem & præsentiam Domini nostri Jesu Christi: sed exemplar ejus factum est nobis magnitudinis, Quam accepit à Deo patre, honor & gloria vocis de-* 17 *scendit super eum: unde de magnitudine gloriæ ejus dixit, Hic est filius meus dilectus quem ego elegi. Hanc vocem nos audivimus quòd à cœlo descendit in* 18 *eum, quum essemus cum ipso in monte sanctuarii sui. Et habemus ulteriùs, hâc* 19 *antiquiorem vocem, prophetæ dicentis: perbenè facitis qui attenditis ei sicut lucernæ quæ splendet in loco tenebrarum, donec illucescat vobis dies, & exoriatur vobis redemptio in cordibus vestris. Veruntamen hoc priùs cognoscite, quòd* 20 *nulla prophetia à voluntate hominum, & à libidine hominis exponentis est,*

Versio VULGATA LATINA.

16 Non enim doctas fabulas secuti, notam fecimus vobis Domini nostri Jesu Christi 17 virtutem & præsentiam: sed speculatores facti illius magnitudinis. Accipiens enim à Deo Patre honorem & gloriam, voce delapsâ ad eum hujuscemodi à magnifica gloria: Hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacui, ipsum au- 18 dite. Et hanc vocem nos audivimus de cœlo allatam, cùm essemus cum ipso 19 in monte sancto. Et habemus firmiorem propheticum sermonem: cui benè facitis attendentes, quasi lucernæ lucenti in caliginoso loco, donec dies elucescat, 20 & lucifer oriatur in cordibus vestris: Hoc primùm intelligentes, Quòd omnis 21 prophetia Scripturæ propriâ interpretatione non fit. Non enim voluntate humanâ allata est aliquando prophetia: sed Spiritu sancto inspirati, locuti sunt sancti Dei homines.

CAP. II.

1 Fuerunt verò & pseudoprophetæ in populo, sicut & in vobis erunt magistri mendaces, qui introducent sectas perditionis, & eum, qui emit eos, Dominum negant, superducentes sibi celerem perditionem. Et multi sequentur eorum lu- 2 xurias, per quos via veritatis blasphemabitur: Et in avaritia fictis verbis de 3 vobis negotiabuntur: quibus judicium jam olim non cessat: & perditio eorum non dormitat. Si enim Deus angelis peccantibus non pepercit, sed rudentibus in- 4 ferni detractos in tartarum tradidit cruciandos, in judicium reservari: Et ori- 5 ginali mundo non pepercit, sed octavum Noë, justitiæ præconem, custodivit, diluvium mundo impiorum inducens: Et civitates Sodomorum & Gomorrhæorum 6 in cinerem redigens, eversione damnavit: exemplum eorum, qui impiè acturi sunt, ponens: Et justū Lot oppressū à nefandorū injuria ac luxuriosa conversati- 7 one eripuit: (Aspectu enim, & auditu justus erat: habitans apud eos, qui de die 8 in diem animam justam iniquis operibus cruciabant:) Novit Dn̄s pios de tentati- 9 one eripere: iniquos verò in diem judicii reservare cruciandos: Magìs autem 10 eos, qui post carnē in concupiscentia immunditiæ ambulant, dominationēmq; contemnunt, audaces, sibi placentes, sectas non metuunt introducere blasphemantes:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

16 * لاننا ما اتبعنا خرافات مموهة حكمها * فعرفناكم قوة ربنا يسوع المسيح وورودة * لكنا
17 صرنا معاينين عظمة ذلك * لانه اخذ من الاله الاب كرامة ومجدا * اذ قرب له المجد العظيم
18 جلاله صوتا مثل هذا * هذا هو ابني الحبيب الذي به ارتضيت انا * وهذا الصوت نحن
19 سمعناه واردا من السماء * اذ كنا معه في الجبل الاقدس * ولنا الكلام النبوي صادقا جدا *
الذي ستعملون عملا حسنا اذا اصغيتم اليه * كمصباح ظاهر في موضع مظلم * الي ان
يتفجر النهار ويشرق المستهل النور في قلوبكم * تم *
20 * قراءة الاثنين من الجمعة الرابعة والثلثين * عالمين هذا اولا ان كل نبوة
21 كتاب لن تحل هي معني ذاتها * لان ليس بمشية انسان اتت نبوة قط * لكن رجال الله
1 القديسين حملهم روح القدس فتكلموا بها * الفصل الثاني * وقد صار في
الشعب انبياء كذبة * كما قد صار فيكم معلمون كاذبون يستوردون شقاقات هلاك * وينكرون
2 السيد الذي ابتاعهم * ويجلبون لانفسهم هلاكا سريعا * وكثيرون يتبعون طماثاتهم * الذين
3 من اجلهم يفتري علي طريق الحق * وبالاستغنام يتكسبونكم باقوالهم المبهرجة * اوليك
4 الذين دينونتهم منذ القديم ما تبطل وهلاكهم ما ينعس * لان الله ان يكن ما شفق علي
5 الملايكة الذين اخطاوا بل اهبطهم بحبايل الظلام واهملهم محبوسين الي الدينونة * والعالم
القديم ما شفق عليه * بل حفظ نوح الثامن نذير العدل * وجلب الطوفان علي عالم المنافقين *
6 * ورمد مدن سدوم وعامورا * وحكم عليها بالانقلاب * وجعلها رداعة للعتيدين ان ينافقوا *
7 8 * وخلص لوط الصديق الموجع لهم من تصرف الاثمين في الطمانة * لان الصديق سكن
بينهم بنظره وسمعه يعذب يوما فيوما نفسا عدلة بالاعمال الاثمة * قراءة الثلثا من
9 الجمعة الرابعة والثلثين بعد العنصرة * الرب قد عرف ان ينجي العابدين حسنا
10 من المحنة * ويحبس الظالمين الي يوم الدينونة معذبين * تم * ولا سيما الذين سعوا بشهوة
الدنس وراء البشر واهونوا بالسيادة * والجسورين العتاة ما يرعبون اذ يفترون علي الامجاد *

Non enim palliatæ sapientiæ deliria se- 16 *cuti, notā vobis fecimus Domini nostri Jesu Christi virtutem & adventum ejus: sed facti spectatores majestatis illius. Accepit enim à Deo Patre honorem &* 17 *gloriam, summæ gloriâ magnificentiæ hujusmodi vocem ad ipsum deferente, Hic est filius meus dilectus, in quo ego acquiesco. Et hanc vocem nos audivimus* 18 *è cœlo venientem, quum essemus unà cum eo in monte sanctissimo. Et habe-* 19 *mus sermonem Propheticum maximè veridicum, cui rectum opus facitis attendentes, veluti faci perspicuæ in loco tenebroso, usquedum aperiatur dies, & lucifer exoriatur in cordibus vestris.* Finis.

Lectio feriæ secundæ hebdomadis trigesimæ quartæ.

Hoc primùm scientes, quòd omnis prophe- 20 *tia Scripturæ non solvat ipsamet sensum suiipsius. Non enim hominis voluntate* 21 *fabricata est unquam prophetia; sed viri Dei sancti, portante eos Spiritu sancto, protulerunt illam.*

CAP. II.

Facti sunt autem in populo falsi pro- 1 *phetæ: ut facti sunt in vobis falsi doctores inducentes sectas exitiales, & negantes Dominum qui emit illos, & asserentes sibimetipsis celerem interitum. Et multi sequuntur impudicitias eo-* 2 *rum: propter quos blasphematur contra viam veritatis. Et ditescendi cu-* 3 *piditate lucrabuntur vos vanis sermonibus: hi quorum damnatio jam olim non cessat, & quorum exitium non dormitat. Nam si Deus non misertus est* 4 *Angelis qui peccaverunt, sed nexibus tenebrarum deturbavit eos, & reliquit illos carcere detentos ad damnationem: Et* 5 *prisco mundo non pepercit, sed Noe octavum, justitiæ præconem servavit: & diluvium adduxit super mundum impiorum: Et urbes Sodomæ atque Amuræ in* 6 *cinerem redegit, subversione damnavit, ac statuit illas fræmum his qui impiè acturi essent: Et liberavit justum Lot* 7 *ipsis condolentem propter conversationem in impudicitia delinquentium. (Nam* 8 *justus ille habitavit inter eos, animam justam flagitiosis illorum factis videndo & audiendo quotidie excrucians.)*

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis trigesimæ quartæ post Pentecosten.

Novit Dominus rectè colentes è tenta- 9 *tione eripere, & injustos carcere detinere ad diem judicii puniendos.* Hucusq;. *Maximè verò illos qui in cupiditate* 10 *impuritatis post carnem incesserint, & dominatum spreverint, & audaces protervos qui non horrent dum blasphemant majestates.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

21 አላ፡ በመንፈስ፡ ቅዱስ፡ ነበቡ፡ ተፈኒዎሙ፡ ቅዱሳን፡ ሰብእ፡ እለ፡ እሙ፡ እግዚአብ
ሔር፡፡=፡

Sed per Spiritum sanctum locuti sunt missi sancti homines qui à Deo erant. 21

β

1 ወቦቱ፡ በሕቱ፡ ሐሳዊያን፡ ነቢያት፡ ማእከለ፡ ሕዝብ፡ ከመ፡ እለ፡ ሀለዉ፡ ማእከሌክሙ፡ ወውስቴት
ክሙ፡ እለ፡ ይሜህሩ፡ እለ፡ ከሕደ፡ ያበውኡ፡ ዘሕርትምና፡፡ ወይክሕድዎ፡ ለእግዚኦሙ፡ ዘተ
2 ሰዮጠሙ፡፡ ወያመጽኡ፡ ለዕሊሆሙ፡ ፍጡነ፡ ለሙስና፡፡=፡ ወብዙኃን፡ ይተልውዎሙ፡ ለእሉ፡
3 በእንተ፡ ዝሙቶሙ፡ ወይጸርፉ፡ ለዕለ፡ ስብሐተ፡ ጽድቁ፡፡=፡ ወይትከሐዱ፡ በቃል፡ ዘለሊሆ
ሙ፡ ፈጠሩ፡ ወቦቱ፡ የሐውሩ፡፡ ወደይናሙሰ፡ ዘእምፍጥረተ፡ ዓለም፡ ዘኢየዓርፍ፡ ወእሙ
4 ሓርትሙናሆሙኒ፡ እንተ፡ ኢትዴቅስ፡፡=፡ ወእግዚአብሔርሰ፡ ለመላእክቲሁ፡ አበሱሙ፡ ጥቀ፡
ኢሜሐኮሙ፡ አላ፡ ወደዮሙ፡ ውስተ፡ በዐረ፡ ደይን፡ ዘርሱን፡ መጠዎሙ፡ ይትኰነኑ፡ ወይነበሩ፡
5 ውስተ፡ ጸዕረ፡ ደይን፡፡=፡ ወዓለምኒ፡ ቀዳሚትኒ፡ ኢሜሐኮሙ፡ አላ፡ አትረፈ፡ ሰማኒቱ፡ ነፍስ፡
ምስለ፡ ኖኅ፡ ዘዐቀበ፡ ለጽድቅ፡ ከመ፡ ይኩን፡ ዜናዌ፡ በጽድቅ፡፡ ወለበዐደንሰ፡ ዓለም፡ ረስዖሙ፡
6 ወፈነወ፡ አይኀ፡ ለዕሊሆሙ፡፡=፡ ወአህጉረ፡ ሰዶም፡ ወገሞራ፡ አውዓዮሙ፡ ወገፍትኦሙ፡
7 ወከመዝ፡ ኰነኖሙ፡ ወአርአያ፡ ረሰዮሙ፡ ለደኃሪት፡ ዓለም፡ ኃጥኣን፡፡=፡ ወለጻድቅሰ፡
8 ሎጥ፡ ዘተገፍዐ፡ እምእለ፡ ይኤብሱ፡ በምግባረ፡ ዝሙቶሙ፡ አድኃኖ፡፡=፡ ወእንዘ፡ ይሬኢ፡
ወይሰምዕ፡ ጻድቅ፡ ወኀደረ፡ ምስሌሆሙ፡ ወዕለት፡ እምዕለት፡ ይጼዕርዋ፡ ለነፍ
9 ሱ፡ ጻድቅት፡ በከመ፡ እኩየ፡ ምግባሮሙ፡፡=፡ ወእግዚአብሔር፡ ይክል፡ አድኅኖቶሙ፡
እሙንቱ፡ መንሱት፡ ለጻድቃን፡፡ ወለኃጥኣንሰ፡ ዕለተ፡ ደይን፡ ትጸንሖሙ፡ ለተፅዕሮ፡፡=፡
10 ወፈድፋደሰ፡ ለእለ፡ ይተልውዋ፡ ድኅሬሃ፡ ለፍትወቶሙ፡ ወያገምንዎ፡ ለሥጋሆሙ፡
ወያስተሐቅርዎ፡ ለፈጠሪሆሙ፡ ሕቡላን፡ ወዝሉፋን፡ እለ፡ ኢይደነግፁ፡ እምስብ
ሐቲሁ፡፡=፡

CAP. II.

Sed fuerunt pseudoprophetæ medio populi, sicut illi qui fuerunt medio vestrûm 1 *& inter vos, docentes, hæresin introducentes exitialem, & abnegantes Dominum eorum qui emit eos; & ducet super eos citò, exitium. Et multi sequentur eos* 2 *propter libidinem eorum, & blasphemabunt contra gloriam veritatis ejus. Et* 3 *litigabunt per sermonem quem ipsimet finxerunt, & in eo incident, & damnatio eorum à creatione mundi quæ non cessabit, & perditio eorum quæ non dormitabit. Et Deus angelis ejus peccantibus omnino non pepercit, sed projectos in do-* 4 *lores condemnationis igneæ tradidit ut condemnarentur, & sederent in doloribus condemnationis. Et mundo primo non pepercit, sed superesse fecit septem ani-* 5 *mas cum Noah quem servavit pro justitia, ut esset præco in justitia, & reliquos mundi oblitus est, & misit diluvium super eos. Et civitates Sodo-* 6 *morum & Gomorrhæ cremavit, & subvertit eas, & sic condemnavit eas, & exemplar constituit eas in finem mundi* pro peccatoribus. *Et justum Lot oppres-* 7 *sum à peccatoribus per opera lasciviæ eorum, servavit. Et quum videret & au-* 8 *diret justus fuit, & habitabat cum iis: & de die in diem dolore afficiebant animam ejus justam, secundùm mala opera eorum. Et Deus potest servare ab* 9 *exitio justos: & peccatores dies condemnationis expectat ad cruciatum. Et* 10 *magis eos qui sequuntur post concupiscentiam eorum, & contaminant carnem eorum, & contemnunt creatorem eorum, dolosi & contumeliosi, qui non territi sunt à gloria ejus.*

Ubi angeli fortitudine & virtute majores existentes, non portant adversùm se
11 Ὅπου ἄγγελοι ἰσχύϊ καὶ δυνάμει μείζονες ὄντες, οὐ φέρουσι κατ' (η) αὐτῶν
à Domino blasphemum judicium. Hi verò, velut irrationabilia animantia naturalia fa-
12 παρὰ Κυρίῳ βλάσφημον κρίσιν. Οὗτοι δὲ, ὡς ἄλογα ζῶα (θ) φυσικὰ γε-
cta in captionem & corruptionē in his quæ ignorant, blasphemantes, in corruptione sua
γεννημένα εἰς ἅλωσιν καὶ φθορὰν, ἐν οἷς ἀγνοοῦσι βλασφημοῦντες, ἐν τῇ φθορᾷ αὐτῶν
& corrumpentur: Reportantes mercedem injustitiæ, voluptatem existimantes illas in
13 (ι) καταφθαρήσονται· Κομιούμενοι μισθὸν ἀδικίας, ἡδονὴν ἡγούμενοι τὴν ἐν
die delicias, labes & maculæ, luxuriantes in deceptionibus suis, coëpulan-
ἡμέρᾳ τρυφὴν, σπίλοι καὶ μῶμοι, ἐντρυφῶντες ἐν ταῖς (κ) ἀπάταις αὐτῶν, συνευωχού-
tes vobis, Oculos habentes plenos adulterii, & incessabiles pecca-
14 μενοι ὑμῖν, Ὀφθαλμοὺς ἔχοντες μεστοὺς (λ) μοιχαλίδος, καὶ ἀκαταπαύστους ἁμαρτί-
ti, inescantes animas instabiles, cor exercitatum cupiditatibus habentes,
ας, δελεάζοντες ψυχὰς ἀστηρίκτους, καρδίαν γεγυμνασμένην (μ) πλεονεξίαις ἔχοντες,
maledictionis nati: Derelinquentes rectam viam, erraverunt, secu-
15 κατάρας τέκνα· Καταλιπόντες (ν) τὴν εὐθεῖαν ὁδὸν, ἐπλανήθησαν, ἐξακολουθή-
ti viam Balaam illius Bosor, qui mercedē iniquitatis amavit: Correptionem
16 σαντες τῇ ὁδῷ τοῦ Βαλαὰμ τοῦ Βοσὸρ, ὃς μισθὸν ἀδικίας ἠγάπησεν· Ἔλεγξιν
vero habuit propriæ transgressionis legis: subjugale mutum, in hominis voce locu-
δὲ ἔσχεν ἰδίας παρανομίας· ὑποζύγιον ἄφωνον, ἐν ἀνθρώπου φωνῇ φθεγξάμε-
tum, prohibuit Prophetæ insipientiam. Hi sunt fontes sine aqua,
17 νον, ἐκώλυσε τὴν τοῦ προφήτου παραφρονίαν. Οὗτοί εἰσι πηγαὶ (ξ) ἄνυδροι,
nebulæ à turbine exagitatæ, quibus caligo tenebrarum in æternum reserva-
νεφέλαι ὑπὸ λαίλαπος ἐλαυνόμεναι, οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους εἰς αἰῶνα τετή-
ta fuit. Superba enim vanitatis loquentes inescant in desideriis
18 ρηται. Ὑπέρογκα γὰρ ματαιότητος φθεγγόμενοι δελεάζουσιν ἐν ἐπιθυμίαις
carnis, luxuriis, illos verè aufugientes illos in errore versatos,
σαρκὸς, ἀσελγείαις, (ο) τοὺς ὄντως ἀποφυγόντας τοὺς ἐν πλάνῃ ἀναστρεφομένους,
Libertatem illis promittentes, ipsi servi existentes corruptionis. Cui
19 Ἐλευθερίαν αὐτοῖς ἐπαγγελλόμενοι, αὐτοὶ δοῦλοι (π) ὑπάρχοντες τῆς φθορᾶς. ᾯ
enim quis superatus est, huic & servus factus est. Si enim aufugientes inquinamen-
20 γάρ τις ἥττηται, τούτῳ καὶ δεδούλωται. Εἰ γὰρ ἀποφυγόντες τὰ μιάσμα-
ta mundi in cognitione Domini & Salvatoris Jesu Christi, his verò rur-
τα τοῦ κόσμου ἐν ἐπιγνώσει τοῦ (ρ) Κυρίου καὶ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ, τούτοις δὲ πά-
sus implicati superantur, facta sunt eis posteriora deteriora prioribus.
λιν ἐμπλακέντες ἡττῶνται, γέγονεν αὐτοῖς τὰ ἔσχατα χείρονα τῶν πρώτων.
Melius enim erat illis non agnovisse viam justitiæ, quàm ag-
(σ) Κρεῖττον γὰρ ἦν αὐτοῖς μὴ ἐπεγνωκέναι τὴν ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης, ἢ (τ) ἐ- 21
noscentibus reverti ex tradito eis sancto mandato. Contigit
πιγνοῦσιν ἐπιστρέψαι ἐκ τῆς παραδοθείσης αὐτοῖς ἁγίας ἐντολῆς. Συμβέβηκε 22
autem eis illud veri proverbii; Canis reversus ad proprium vomi-
(υ) δὲ αὐτοῖς τὸ τῆς ἀληθοῦς παροιμίας, Κύων ἐπιστρέψας ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέρα-
tum: &; Sus lota, in volutabrum luti.
μα· καὶ, Ὗς λουσαμένη εἰς κύλισμα βορβόρου.

CAP. III. γ'.

Hunc jam, dilecti, secundam vobis scribo epistolam, in quibus excito ve-
Δ' Ταύτην ἤδη, ἀγαπητοὶ, δευτέραν ὑμῖν γράφω ἐπιστολὴν, ἐν αἷς διεγείρω ὑ- 1
stram in commonitione sinceram mentem, Meminisse illorum prædictorum verbo-
μῶν ἐν ὑπομνήσει τὴν εἰλικρινῆ διάνοιαν, Μνησθῆναι τῶν προειρημένων ῥημά- 2
rum à sanctis Prophetis, & Apostolorum nostri mandati Do-
των ὑπὸ τῶν ἁγίων προφητῶν, καὶ τῆς τῶν ἀποστόλων (α) ἡμῶν ἐντολῆς τοῦ Κυ-
mini & Salvatoris: Hoc primùm scientes, quòd venient in novissi-
ρίου καὶ Σωτῆρος· Τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι ἐλεύσονται (β) ἐπ' ἐσχά- 3
mo dierum irrisores, juxta proprias ipsorum concupiscentias ambulan-
του τῶν ἡμερῶν (γ) ἐμπαῖκται, κατὰ τὰς ἰδίας αὐτῶν ἐπιθυμίας πορευόμε-
tes, Et dicentes; Ubi est promissio adventûs ejus? ex quo enim
νοι, Καὶ λέγοντες, Ποῦ ἐστιν ἡ ἐπαγγελία τῆς παρουσίας αὐτοῦ; ἀφ' ἧς γὰρ 4
patres dormierunt, omnia sic permanent ab initio creationis.
οἱ πατέρες ἐκοιμήθησαν, πάντα (δ) οὕτω διαμένει ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως.

MS. A. (η) αὐτῶν βλάσφημον (θ) γεγεννημένα φυσικὰ εἰς (ι) καὶ φθαρήσονται· (κ) ἀγάπαις (λ) μοιχαλίας, (μ) πλεονεξίας (ν) εὐθεῖαν (ξ) ἄνυδροι, καὶ ὁμίχλαι ὑπὸ λαίλαπος (ο) τοὺς ὀλίγως ἀποφυγόντας (π) ὄντες τῆς (ρ) Κυρίου ἡμῶν καὶ (σ) κρεῖσσον γὰρ αὐτοῖς ἦν (τ) ἐπιγνοῦσιν εἰς τὰ ὀπίσω ἀνακάμψαι ἀπὸ τῆς (υ) αὐτοῖς
Κεφ. γ'. MS. A'. (α) ὑμῶν (β) ἐπ' ἐσχάτων (γ) ἐν ἐμπαιγμονῇ ἐμπαῖκται, (δ) οὕτως

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

11 * ܐܝܟܐ ܕܡܠܐܟܐ ܕܒܚܝܠܐ ܘܒܓܢܒܪܘܬܐ ܪܘܪܒܝܢ ܡܢܗܘܢ. ܠܐ ܡܝܬܝܢ ܥܠܝܗܘܢ ܕܝܢܐ
12 ܕܓܘܕܦܐ. * ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܐܝܟ ܚܝܘܬܐ ܕܠܐ ܡܠܬܐ ܗܘܘ ܒܟܝܢܐ ܠܚܪܒܐ ܘܠܚܒܠܐ. ܟܕ ܡܓܕܦܝܢ
13 ܒܡܕܡ ܕܠܐ ܝܕܥܝܢ. ܒܚܒܠܐ ܕܝܠܗܘܢ ܢܬܚܒܠܘܢ. * ܟܕ ܐܝܟܐ ܕܗܘܐ ܒܗܘܢ ܥܘܠܐ
ܐܓܪܐ ܕܥܘܠܐ. ܘܡܬܚܫܒܐ ܠܗܘܢ ܦܘܢܩܐ ܕܗܘܐ ܒܐܝܡܡܐ. ܡܫܘܡܐ ܘܡܠܝܝ ܡܘܡܐ
14 ܗܢܘܢ. ܕܟܕ ܡܬܦܢܩܝܢ ܒܫܠܝܘܬܗܘܢ ܡܬܦܢܩܝܢ. * ܟܕ ܥܝܢܐ ܐܝܬ ܠܗܘܢ ܕܡܠܝܢ
ܓܘܪܐ ܘܚܛܝܬܐ ܕܠܐ ܫܠܝܐ. ܟܕ ܡܨܝܕܝܢ ܢܦܫܬܐ ܕܠܐ ܫܪܝܪܢ. ܘܠܒܐ ܕܡܕܪܫ
15 ܠܥܘܠܐ. ܐܝܟ ܒܢܝܐ ܕܠܘܛܬܐ. * ܘܫܒܩܘ ܐܘܪܚܐ ܬܪܝܨܬܐ. ܘܛܥܘ ܘܐܙܠܘ
16 ܒܐܘܪܚܐ ܕܒܠܥܡ ܒܪ ܒܥܘܪ: ܗܘ ܕܐܓܪܐ ܕܥܘܠܐ ܐܚܒ. * ܟܘܢܝܐ ܕܝܢ ܗܘܬ ܠܗ
ܥܠ ܥܒܪܘܬ ܢܡܘܣܗ. ܚܡܪܐ ܕܠܐ ܩܠܐ. ܕܒܩܠܐ ܕܒܢܝܢܫܐ ܡܠܠܬ. ܟܠܬܗ ܠܫܛܝܘܬܗ ܕܢܒܝܐ.
17 * ܗܠܝܢ ܐܢܘܢ ܡܒܘܥܐ ܕܠܐ ܡܝܐ: ܥܢܢܐ ܕܡܢ ܥܠܥܠܐ ܡܬܬܪܕܝܢ. ܗܠܝܢ ܕܡܛܪܐ ܕܚܫܘܟܐ
18 ܢܛܝܪ ܠܗܘܢ. * ܟܕ ܓܝܪ ܫܒܗܪܐ ܕܣܪܝܩܘܬܐ ܡܡܠܠܝܢ. ܡܨܝܕܝܢ ܒܪܓܝܓܬܐ ܛܢܦܬܐ
19 ܕܒܣܪܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܒܩܠܝܠ ܥܪܩܝܢ ܡܢ ܐܝܠܝܢ ܕܒܛܥܝܘܬܐ ܡܬܗܦܟܝܢ. * ܘܚܐܪܘܬܐ
ܠܗܘܢ ܡܫܬܘܕܝܢ. ܟܕ ܗܢܘܢ ܥܒܕܐ ܐܢܘܢ ܕܚܒܠܐ. ܠܡܢ ܓܝܪ ܕܡܬܙܟܐ ܐܢܫ ܠܗ
20 ܡܫܬܥܒܕ. * ܐܢ ܓܝܪ ܥܪܩܘ ܡܢ ܛܢܦܘܬܗ ܕܥܠܡܐ. ܒܝܕܥܬܗ ܕܡܪܢ
ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܘܬܘܒ ܒܗܠܝܢ ܡܬܚܒܟܝܢ ܘܡܬܙܟܝܢ. ܗܘܬ ܠܗܘܢ ܚܪܬܗܘܢ
21 ܕܒܝܫܐ ܡܢ ܩܕܡܝܬܗܘܢ. * ܦܩܚ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܓܝܪ ܕܠܐ ܢܕܥܘܢܗ ܠܐܘܪܚܐ ܕܙܕܝܩܘܬܐ. ܐܘ
22 ܡܢ ܕܝܕܥܘܗ ܢܗܦܟܘܢ ܠܒܣܬܪܗܘܢ ܡܢ ܦܘܩܕܢܐ ܩܕܝܫܐ ܕܐܫܬܠܡ ܠܗܘܢ. * ܓܕܫ
ܠܗܘܢ ܕܝܢ ܡܬܠܐ ܫܪܝܪܐ ܕܟܠܒܐ ܕܗܦܟ ܠܬܝܩܗ. ܘܚܙܝܪܬܐ ܕܣܚܝܐ ܒܥܘܪܓܠܐ ܕܣܝܢܐ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܓ *

1 * ܗܕܐ ܕܝܢ ܫܢܝܬܐ ܐܓܪܬܐ ܟܬܒܬ ܠܟܘܢ ܚܒܝܒܝ. ܕܒܗܝܢ
2 ܬܪܬܝܗܝܢ ܡܥܝܪ ܐܢܐ ܒܥܘܗܕܢܐ ܠܡܕܥܟܘܢ ܕܟܝܐ. * ܕܬܬܕܟܪܘܢ ܡܠܐ ܕܩܕܡ ܐܬܐܡܪ
3 ܡܢ ܢܒܝܐ ܩܕܝܫܐ. ܘܦܘܩܕܢܗ ܕܡܪܢ ܘܦܪܘܩܢ ܕܒܝܕ ܫܠܝܚܐ. * ܟܕ ܗܕܐ ܩܕܡܝܬ
ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܕܐܬܝܢ ܒܚܪܬܐ ܕܝܘܡܬܐ ܡܒܙܚܢܐ ܕܡܒܙܚܝܢ. ܟܕ ܐܝܟ ܪܓܝܓܬܗܘܢ
4 ܡܗܠܟܝܢ. * ܘܐܡܪܝܢ. ܐܝܟܐ ܗܝ ܡܘܠܟܢܐ ܕܡܐܬܝܬܗ. ܡܢ ܟܕ ܓܝܪ ܐܒܗܝܢ
ܫܟܒܘ. ܟܠܡܕܡ ܗܘ ܗܟܢܐ ܩܐܡ ܡܢ ܫܘܪܝ ܒܪܝܬܐ.

Ubi Angeli, qui virtute ac robore majores 11 sunt illis, non ferunt adversùs eos judicium blasphemiæ: Isti verò qui ut muta animan- 12 tia fuerunt in natura ad gladium & corruptionem, ea quæ non nôrunt, blasphemantes, in propria corruptione vitiabuntur. Quum ab iis, in quibus iniquitas facta est 13 merces iniquitatis, voluptas reputentur delitiæ quæ interdiu contingunt: fœdati maculisque pleni, qui dum suis oblectantur otiis, lasciviunt: Oculos habentes plenos 14 adulterii, & peccata indesinentia: inescantes animas instabiles: & cor in oppressione exercitatum habentes, filii maledictionum. Qui relictâ rectâ viâ, oberrârunt, & abie- 15 runt in via Balaam filii Beor, qui mercedem iniquitatis amavit: Objurgatricem autem 16 suæ prævaricationis habuit asinam vocis expertem, quæ hominum voce locuta, dementiam prophetæ compescuit. Hi sunt fontes 17 sine aqua, nubes desupèr propulsatæ, quibus caligo tenebrarum est reservata. Nam lu- 18 dibrium vanitatis loquentes, per obscœnas carnis cupiditates inescant eos qui paucis verbis fugiunt ab his qui in errore conversantur. Et libertatem pollicentur eis, cùm 19 ipsi servi sint corruptionis: ejus enim rei à qua quis superatur, ejusdem etiam servituti est addictus. Nam si mundi obscœnitates 20 quum fugerint per agnitionem Domini nostri Jesu Christi, hiscemet rebus implicati, denuò superentur, factus est finis eorum primordio deterior. Satius enim fuisset eis, 21 non cognovisse viam justitiæ, quàm ubi cognoverunt eam, retrocedere à sancto præcepto sibi tradito. Sed accidit eis verum il- 22 lud proverbium, Canis reversus ad vomitum suum: Sus quæ se abluit, in volutabro cœni.

CAP. III.

HAnc jam dilecti mei, epistolam secun- 1 dam scribo vobis, in quibus utrisque rectam mentem vestram commonefactione excito: Ut in memoriam reducatis verba quæ præ- 2 dicta sunt vobis à sanctis Prophetis, & Domini ac Servatoris nostri mandatum quod per Apostolos accepistis. Hoc inprimis sci- 3 entes, quòd venient in fine dierum irrisores deludentes, pro suis libidinibus incedentes, Ac dicentes, Ubi est promissum adventûs 4 ejus? Siquidem ex quo Patres nostri obdormierunt, omnia sic perseverant ab initio creationis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

11 ወኀበ፡ መላእክቲሁ፡ ጽኑዓን፡ ወዓቢይ፡ ኃይሎሙ፡ እምኔሆሙ፡ ወለዕሌሆሙ፡ ይገብእ፡ ደይን፡ ጽርፈቶ
12 ሙ። ከመ፡ እንስሳ፡ ዘአልቦ፡ ቃለ፡ ዘይትወለድ፡ ለሙስና፡ ወለተስናዎ። እስመ፡ ይፀርፉ፡
13 ለዕለ፡ ዘኢያእምሩ፡ በሕርትምናሆሙ፡ ወይማስኑ፡ በዘ፡ ይነሥኡ፡ ዓስበ፡ ለዓመፃ። ወእስ
ተኀወዝዋ፡ ለተድላ፡ ምስተ፡ ስታየ፡ ዕለቶሙ፡ ወደበልው፡ እንዘ፡ ሕብቁቃን፡ ወርኩሳን፡ እለ፡
ኢይጸገቡ፡ በፍቅር፡ ዘአፍቀሩ፡ በዘ፡ ኢይበቍዖሙ፡ ወይትሜክሑ፡ ለቢጾሙ፡ ከመ፡ ዘሠናይ፡
14 ምግባሮሙ። ወምሉእ፡ ምስተ፡ ልቦሙ፡ ወአዕይንቲሆሙ፡ ዝሙተ፡ ወኃጢአተ፡ እንተ፡ አልቦ
ቲ፡ ዘይገሀሥ፡ ወያደነግፁ፡ ነፍሰ፡ ሰብእ። ወስሑሕ፡ ልቦሙ፡ ወትእግልት፡ ምግባሮሙ፡ ወየሐ
15 ድጉ፡ መርገመ፡ ለውሉዶሙ። ወስሕትዋ፡ ለፍኖተ፡ ጽድቅ፡ ወተለውዋ፡ ለፍኖተ፡ በ
ለዓም፡ ወልደ፡ በሶር፡ ዘአፍቀረ፡ ዓስበ፡ ዓመፃሁ።

Et quum angeli ejus fortes sunt, & majoris virtutis sunt, tamen *convertetur* 11 *super eos judicium blasphemiæ eorum, Sicut* super *animal non habens sermonem* 12 *quod natum est ad perditionem & interitum, quia blasphemabant contra eum quem nesciebant, in miseria eorum: & peribunt, quia accipiunt mercedem iniquitatis. Et collocant delicias in compotatione quotidiana, & comedunt, ma-* 13 *culas habentes, & immundi* existentes *qui non satiati sunt cum amore, qui diligunt id quod non prodest iis, & gloriantur coram fratribus eorum quasi bonum esset opus eorum. Et plenitudo est in cordibus eorum & oculis eorum scor-* 14 *tationis & peccati quod non habet intermissionem, & commovent animas hominum, & corruptum est cor eorum, & avaritia est exercitium eorum, & relinquunt maledictionem filiis suis: Et peccârunt contra viam veritatis, & sequuti sunt* 15 *viam Balaam filii Basor, qui dilexit mercedem iniquitatis suæ.*

Versio VULGATA LATINA.

11 Ubi angeli fortitudine & virtute cùm sint majores, non portant adversùm se exe-
12 crabile judicium. Hi verò velut irrationabilia pecora, naturaliter in captionem & in perniciem in his quæ ignorant blasphemantes in corruptione sua peribunt,
13 Percipientes mercedem injustitiæ, voluptatem existimantes diei delicias: coinquinationes, & maculæ deliciis affluentes, in conviviis suis luxuriantes vobiscum,
14 Oculos habentes plenos adulterii, & incessabilis delicti. Pellicientes animas in-
15 stabiles, cor exercitatum avaritiâ habentes, maledictionis filii: Derelinquentes rectam viam erraverunt, secuti viam Balaam ex Bosor, qui mercedem iniquitatis
16 amavit: Correptionem verò habuit suæ vesaniæ: subjugale mutum animal, ho-
17 minis voce loquens, prohibuit prophetæ insipientiam. Hi sunt fontes sine aqua,
18 & nebulæ turbinibus exagitatæ, quibus caligo tenebrarum reservatur. Superba enim vanitatis loquentes, pelliciunt in desideriis carnis luxuriæ eos, qui paulu-
19 lùm effugiunt, qui in errore conversantur: Libertatem illis promittentes, cùm ipsi servi sint corruptionis: à quo enim quis superatus est, hujus & servus est.
20 Si enim refugientes coinquinationes mundi in cognitione Domini nostri, & Salvatoris Jesu Christi, his rursùs implicati superantur: facta sunt eis posteriora
21 deteriora prioribus. Melius enim erat illis non cognoscere viam justitiæ, quàm post agnitionem, retrorsùm converti ab eo, quod illis traditum est, sancto man-
22 dato. Contigit enim eis illud veri proverbii; Canis reversus ad suum vomitum: &, Sus lota in volutabro luti.

CAP. III.

1 HAnc ecce vobis, charissimi, secundam scribo epistolam, in quibus ve-
2 stram excito in commonitione sinceram mentem: Ut memores sitis eorum, quæ prædixi, verborum à sanctis Prophetis, & Apostolorum vestrorum, præceptorum
3 Domini & Salvatoris. Hoc primùm scientes, quòd venient in novissimis die-
4 bus in deceptione illusores, juxta proprias concupiscentias ambulantes, Dicentes; Ubi est promissio, aut adventus ejus? ex quo enim patres dormierunt, omnia sic perseverant ab initio creaturæ.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11 * اذ الملائكة المعظمون بالقوة والاقتدار ما يحملون علي انفسهم من قبل الرب دينونة افترا *
12 * هولاء كالحيوانات التي لا نطق لها * الصائرة بطبيعتها للاقتناص والبلي * الاشيا التي
13 ما يعرفوها يفترون عليها ويفسدون بفسادهم * يحتضنون اجر الظلم يحسبون النعم في
14 النهار لذه * دنسون ومعابون * يتنعمون بطغيانهم اذ يجتمعون معكم في الولايم * لهم
اعين موعبة فسقا * وخطايا لن تفتر * ويخدعون انفس الذين لا رسوخ لهم * لهم قلبا قد ارتاض
15 الاستغنام * اولاد اللعنة * ضلوا اذ تركوا الطريق المستقيم * اتبعوا طريقة بلعام بن بوصور
16 الذي احب اجر الظلم * واخذ توبيخ خطيئته * لان حمارا لا صوت له نطق بصوت انسان
17 ومنع جهالة النبي * هولاء عيون لا ماء فيها * وغيوم تكدها الزوبعة * الذين قد خبي لهم
18 سواد الظلمة الي الابد * لانهم ينطقون بما يفوق نعظم الغرور * يخادعون بشهوات البشر
19 وطماناتها * الهراب بتحقيق * المنصرفون في الضلالة * يعدون انفسهم بالحرية * هولاء لم يزالوا
20 عبيد الفساد * لان مهما يتغلب له احد فله قد تعبد * لان ان يكن الذين قد هربوا من
ادناس العالم * بمعرفة ربنا يسوع المسيح * يلتفون بها ايضا ويتغلبون لها * فقد صارت لهم
21 اواخرهم شرا من اوايلهم * ولقد كان الاجود لهم الا عرفوا طريق العدل * من انهم
22 عرفوها وعادوا من الوصية القديسة التي دفعت اليهم * وقد وافقهم مثل الحق ان
الكلب عاد الي قيه * والخنزير استحم في مرغة الحماه *

* الفصل الثالث *

* قراءة الاربعا من الجمعة الرابعة والثلثين *

1 * يا احبي قد كتبت رسالة ثانية استنهضكم بالفاظها وبذكرها الي الذهن النقي *
2 * فتذكرون الاقوال التي تقدم الانبياء والقديسون فقالوها لكم * ووصية رسلكم وصية
3 الرب والمخلص * عالمين هذا اولا ان سيجي في الايام الاخيرة لعاب مستهزيون سالكين بما
4 يخص بشهواتهم * قايلين اين هو موعد وروده * لان منذ رقد الاباء هكذا يبقي الكل منذ الخليقة *

Quum Angeli qui robore ac potentiâ 11 *maximi sunt, non ferant in semetipsos à Domino judicium blasphemiæ: Isti* 12 *quasi animantia rationis expertia, ex natura sua prædæ atque corruptioni destinata, res quas ignorant blasphemant, & suâ ipsorum corruptelâ corrumpuntur: Amplectentes mercedem injustitiæ, deliti-* 13 *as diurnas voluptatem ducunt: sordidi atque probrosi delectantur fallaciâ suâ dum congregantur vobiscum in conviviis. Oculos habent plenos adulterii, &* 14 *peccata haudquaquam cessantia: pelliciuntque animas eorum quibus nulla est firmitas: cor habent ad inhiandum opibus exercitatum, maledictionis filii: Aberrârunt deserentes viam rectam, ex-* 15 *quirentes viam Balaam filii Bosor, qui mercedem iniquitatis amavit, Et pec-* 16 *cati sui redargutionem accepit: nam asinus voce carens vocem protulit humanam, & prohibuit Prophetæ dementiam. Hi sunt fontes aquâ carentes, & nubes* 17 *turbine exagitatæ: quibus condita est nigredo tenebrarum in æternum: Quo-* 18 *niam loquentes quod excedit superbiam fallaciæ, pelliciunt per carnis cupiditates ejúsque impudicitias, Qui verè sunt profugi, conversantes in errore, Pollicen-* 19 *tur sibi libertatem: iidem tamen semper sunt servi corruptionis: siquidem cuilibet rei à qua quis superatur, eidem fit servus. Si enim qui jam effugerunt* 20 *labes mundi per agnitionem Domini nostri Jesu Christi, iis rursum se implicent, & ab iis superentur, fient ipsis novissima sua deteriora prioribus: Et me-* 21 *lius quidem fuisset eis non cognovisse viam justitiæ, quam cognitâ illâ regredi à præcepto sancto quod traditum est eis. Et convenit ipsis proverbium ve-* 22 *ritatis, quòd canis reversus est ad vomitum suum: & sus lavit se in volutabro cœni.*

CAP. III.

Lectio feriæ quartæ hebdomadæ trigesimæ quartæ.

O *Dilecti mei, scribo* vobis *epistolam* 1 *secundam, cujus verbis & hortatione ad sinceram mentem vos excito: Ut* 2 *memores sitis sermonum quos prædixerunt vobis sancti Prophetæ; atque præcepti Apostolorum vestrorum, præcepti* inquam *Domini ac Servatoris. Illud* 3 *primùm scientes, venturos extremis diebus lusores irridentes, in his quæ ad proprias cupiditates pertinent incedentes, Dicentes; Ubi est pollicitatio ad-* 4 *ventûs ejus? Nam ex quo* tempore *obdormierunt Patres, omnia sic permanent ab ipsa creatione.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

16 ወተዘለፎ፡ ለበለዓም፡ በኃጢአቱ። ወዘኢይነብብ፡ እድግ፡ በቃለ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡
17 ነቀፀ፡ ወከልአ፡ ለነቢይ፡ እበደሁ። እሉ፡ እሙንቱ፡ ዓዘቅት፡ ንጽፋት፡ ወጊሜ፡ ዘይዘ
18 ርዎ፡ ነፋስ፡ እለ፡ ለደይን፡ ጽልመት፡ የዐቅብዎሙ። እስመ፡ ዓቢይተ፡ ጌጋየ፡ ነበቡ። ወያ
ደንግፅዎሙ፡ በጌጋዮሙ፡ ወበጌጋየ፡ ዝሙቶሙ፡ ወበፍትወተ፡ ሥጋሆሙ፡ ወእለኒ፡ ሕዳጣን፡
19 ወኢምሰጡ፡ ወእሙንቱሰ፡ በጌጋዮሙ፡ የሐውሩ። ወበሕገ፡ ግዕዛን፡ ይሜህሩ፡ ወለሊ
ሆሙ፡ ይሜህሩ፡ ወለሊሆሙ፡ ቅኑያን፡ ለሕርትምና፡ እስመ፡ ለዘተመውአ፡ ሰብእ፡ ይትቀነ
20 ይ። ወለእለ፡ ጕዩ፡ እምኃጢአቱ፡ ለዝንቱ፡ ዓለም፡ በአእምሮቱ፡ ለእግዚእነ፡ ኢየሱ
ስ፡ ክርስቶስ፡ እሙንቱ፡ እመ፡ እመ፡ ተፀፍሩ፡ በከንቱ፡ ይትመወኡ፡ ወይከውኖሙ፡ ደኃሪ፡ ጌ
21 ጋዮሙ፡ እምነ፡ ቀዳሚ፡ ዘየአክዮሙ። እምኃየሰሙ፡ ሶበ፡ ኢያእመርዋ፡ ለፍኖተ፡ ጽ
ድቅ፡ ወይገብኡ፡ ድኅሬሆሙ፡ እምእንተ፡ ተውህበት፡ ሎሙ፡ ትእዛዝ፡ ቅድስት። ወበጽሐ
22 ቶሙ፡ አምሳል፡ እንተ፡ መስሉ፡ በጽድቅ፡ እንተ፡ ይቤ፡ ከልብ፡ ገብአ፡ ደቢ፡ ቅያሑ፡ ወሐራው
ያኒ፡ ተሐጺበ፡ ገብአት፡ ደቢ፡ ጸብር።
1 ፫ ወዛቲ፡ ይእቲ፡ አኃውየ፡ ዳግሚትየ፡ ጸሐፍኩ፡ ለክሙ፡ መጽሐፈ፡ ከመ፡ አንሥአክሙ፡ በዘ
ክሮ፡ ወትዓቀብዋ፡ ለጽድቅ፡ ከመ፡ ትዕቀብክሙ።
2 ፫ ወትዘከሩ፡ ዘዐቀደምነ፡ ነጊሮተክሙ፡ ቃለ፡ ዘይቤሉ፡ ቅዱሳን፡ ነቢያት፡ ወትእዛዞ
3 ሙ፡ ለሐዋርያት፡ እግዚእ። ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ መድኃኒነ። ወዘንተኒ፡ አእ
ምሮ፡ ቅድሙ፡ ከመ፡ ሀለወ፡ ይምጽኡ፡ በደኃሪ፡ መዋዕል፡ መስተአብደን፡ ለአስ
ተአብዶ፡ እለ፡ የሐውሩ፡ በፍትወተ፡ ልቦሙ። ወይብሉ፡ አይቴ፡ ውእቱ፡ ቃሉ፡
4 ዘይቤ፡ ከመ፡ ሃለወ፡ ይምጽእ፡ ናሁ። እምአመ፡ ቀደምት፡ አበዊነ፡ ሞቱ። ከማሁ፡ ከ
መ፡ ሀለወ፡ እምፍጥረተ፡ ዓለም።

Et redargutio fuit Balaamo pro peccato suo: & non-loquens asinus, cum voce ho- 16 *minis resonuit, & prohibuit prophetæ dementiam ejus. Hi sunt fontes siccati,* 17 *& nebula quam spargit ventus, qui in judicium tenebrarum reservantur. Quia* 18 *magnam iniquitatem loquuti sunt, & conturbârunt per nequitiam eorum, & per nequitiam scortationis eorum, & per concupiscentiam carnis eorum, paucos qui effugerant: & illi in nequitia eorum incedunt. Et secundùm legem libertatis do-* 19 *cent: & ipsi docent, & ipsi subjecti sunt perditioni, quia ei à quo victus est homo, subjicitur. Et qui effugerunt à peccato hujus mundi per cognitionem Do-* 20 *mini nostri Jesu Christi, hi si implicati fuerint in vanitate ejus, superabuntur, & his ultimus error primo pejor erit. Melius fuisset iis non cognovisse* 21 *viam justitiæ, quàm regredi ab eo quod traditum est ipsis mandato sancto. Et* 22 *contigit illis similitudo quam parabolicè loquuti sunt verè, quæ dicit; Canis reversus est super vomitum suum; &, Sus quum lota fuerit, reversa est super cœnum.*

CAP. III.

ET *hæc est, fratres mei, secunda quam scripsi vobis epistola, ut suscitarem vos* 1 *per memoriam ejus, & ut servetis veritatem prout servatis, Et ut memores sitis* 2 *sermonis quem prænuntiavimus vobis, quem loquuti sunt sancti prophetæ; & præceptorum Apostolorum Domini Jesu Christi, servatoris nostri. Et hoc sci-* 3 *tote primùm quòd venturi sunt in novissimis diebus contemptores ad contemnendum eum incedentes in concupiscentia cordis eorum, Dicentes; ubi est sermo* 4 *dicens quòd oportet eum venire? ecce ex quo primi patres nostri mortui sunt, sic est sicut fuit à creatione mundi.*

ἘΠΙΣΤΟΛῊ ΠΈΤΡΟΥ Β'. ΚΕΦ. Δ'.

Latet enim eos hoc volentes, quòd cœli erant *jam olim*, & terra, de
5 Λανθάνει γὰρ αὐτοὺς τοῦτο θέλοντας, ὅτι οὐρανοὶ ἦσαν ἔκπαλαι, ϗ γῆ, ἐξ
aqua & per aquam consistens Dei verbo: Per quæ, ille tunc
6 ὕδατος ϗ δι' ὕδατος συνεστῶσα τῷ τοῦ Θεοῦ λόγῳ· Δι' ὧν, ὁ τότε
mundus aquâ inundatus periit. *At* nunc cœli & terra, *ipsius*
7 κόσμος ὕδατι κατακλυσθεὶς ἀπώλετο. Οἱ δὲ νῦν οὐρανοὶ ϗ ἡ γῆ, (ε) αὐτοῦ
verbo repositi sunt, igni reservati in diem judicii & perdi-
λόγῳ τεθησαυρισμένοι εἰσί, πυρὶ τηρούμενοι εἰς ἡμέραν κρίσεως ϗ (ζ) ἀπω-
tionis impiorum hominum. Unum verò hoc non lateat vos, *dilecti*,
8 λείας τῶν ἀσεβῶν ἀνθρώπων. Ἓν δὲ τοῦτο μὴ λανθανέτω ὑμᾶς, ἀγαπητοί,
quia unus dies apud Dominum sicut mille anni, & mille anni sicut dies unus.
ὅτι μία ἡμέρα παρὰ Κυρίῳ ὡς χίλια ἔτη, ϗ χίλια ἔτη ὡς ἡμέρα μία.
Non tardat Dominus promissionem, (sicut quidam *tarditatem ducunt*:) sed
9 Οὐ βραδύνει (η) ὁ Κύριος τῆς ἐπαγγελίας, (ὥς τινες βραδυτῆτα ἡγοῦνται·) ἀλλὰ
patienter agit *in nos*, *non volens ullos* perire, sed omnes ad
μακροθυμεῖ (θ) εἰς ἡμᾶς, μὴ βουλόμενός τινας ἀπολέσθαι, ἀλλὰ πάντας εἰς
pœnitentiam *tendere*. *Veniet* autem dies Domini ut fur *in nocte*: in quo
10 μετάνοιαν χωρῆσαι. Ἥξει δὲ ἡ ἡμέρα Κυρίου ὡς (ι) κλέπτης ἐν νυκτί· ἐν ᾗ
cœli *stridenter præteribunt*, elementa verò *æstuantia* solventur: & terra &
οἱ οὐρανοὶ ῥοιζηδὸν παρελεύσονται, στοιχεῖα δὲ καυσούμενα λυθήσονται· ϗ γῆ ϗ
quæ in ipsa opera exurentur. *His* igitur *omnibus solutis*, quales
11 τὰ ἐν αὐτῇ ἔργα κατακαήσεται. Τούτων οὖν πάντων λυομένων, ποταποὺς
oportet esse vos in sanctis conversationibus & pietatibus: Expectantes &
12 δεῖ ὑπάρχειν ὑμᾶς ἐν ἁγίαις ἀναστροφαῖς ϗ εὐσεβείαις· Προσδοκῶντας ϗ
properantes adventum *Dei* diei, per quem cœli ardentes solventur,
σπεύδοντας τὴν παρουσίαν τῆς τοῦ Θεοῦ ἡμέρας, δι' ἣν οὐρανοὶ πυρούμενοι λυθήσονται,

& elementa *æstuantia liquescent*? Novos verò cœlos & terram novam
ϗ στοιχεῖα καυσούμενα τήκεται; Καινοὺς δὲ οὐρανοὺς (κ) ϗ γῆν καινὴν 13
secundùm *promissum* ipsius expectamus, in quibus justitia habitat.
κατὰ τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ προσδοκῶμεν, ἐν οἷς δικαιοσύνη (λ) κατοικεῖ.
Ideò, dilecti, hæc expectantes, *studete* immaculati & inviolati
Διό, ἀγαπητοί, ταῦτα προσδοκῶντες, σπουδάσατε ἄσπιλοι ϗ (μ) ἀμώμητοι 14
ei inveniri in pace: Et Domini nostri longanimitatem, salutem
αὐτῷ εὑρεθῆναι ἐν εἰρήνῃ· Καὶ τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν μακροθυμίαν, σωτηρίαν 15
arbitremini: sicut & *dilectus* noster frater Paulus secundùm sibi
ἡγεῖσθε· καθὼς ϗ ὁ ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς Παῦλος κατὰ τὴν (ν) αὐτῷ
datam sapientiam scripsit vobis: Sicut & in omnibus epistolis, loquens
δοθεῖσαν σοφίαν ἔγραψεν ὑμῖν· Ὡς ϗ ἐν πάσαις (ξ) ταῖς ἐπιστολαῖς, λαλῶν 16
in eis de his: in quibus sunt difficilia intellectu quædam, quæ indocti &
ἐν αὐταῖς περὶ τούτων· ἐν (ο) οἷς ἐστι δυσνόητά τινα, ἃ οἱ ἀμαθεῖς ϗ
instabiles *detorquent*, sicut & cæteras Scripturas, ad *propriam* ipsorum perdi-
ἀστήρικτοι στρεβλοῦσιν, ὡς ϗ τὰς λοιπὰς γραφάς, πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀπώ-
tionem. Vos igitur, dilecti, *præcognoscentes* custodite, *ut* ne *ne-*
λειαν. Ὑμεῖς οὖν, ἀγαπητοί, προγινώσκοντες φυλάσσεσθε, ἵνα μὴ τῇ τῶν ἀ- 17
fariorum errore *simul* traducti excidatis propriâ firmitate. Crescite verò
θέσμων πλάνῃ συναπαχθέντες ἐκπέσητε τοῦ ἰδίου στηριγμοῦ. Αὐξάνετε δὲ 18
in gratia & cognitione Domini nostri & Salvatoris Jesu Christi. Ipsi gloria
ἐν χάριτι ϗ γνώσει τοῦ Κυρίου ἡμῶν ϗ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ. αὐτῷ ἡ δόξα
& nunc, & in diem æternitatis. Amen.
ϗ νῦν ϗ εἰς ἡμέραν αἰῶνος. ἀμήν.

MS. A. (ε) τῷ αὐτῷ λόγῳ (ζ) ἀσεβείας τῶν ἀσεβῶν (η) Κύριος (θ) δι' ὑμᾶς, (ι) κλέπτης ἐν ᾗ (κ) ϗ καινὴν γῆν * ϗ τὰ ἐπαγγέλματα (λ) ἐνοικεῖ. (μ) ἄμωμοι (ν) δοθεῖσαν αὐτῷ (ξ) ἐπιστολαῖς, λαλῶν ἐν αὐτοῖς, (ο) αἷς εἰσιν Πέτρου Β'.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]

Hoc, quia volunt, ignorant, cœlum *videlicet* jam pridem extitisse, & terram ex aquis & per aquas verbo Dei substitisse. 5 Per 6 quæ mundus qui tum erat, aquis inundatus periit. Cœli qui nunc sunt & terra, ver- 7 bo ipsius repositi sunt, igni reservati in diem judicii, & perditionis hominum impiorum. Hoc autem unum ne lateat vos ô 8 dilecti mei, quòd unus dies apud Dominum instar mille annorum est, & mille anni unius instar diei. Non cunctatur Do- 9 minus in suis promissis, ut quidam cunctationem arbitrantur, sed longanimis est propter vos, nolens quemquam perire, sed unumquenque ad pœnitentiam venire. Ve- 10 niet autem sicut fur dies ille Domini, in quo cœli repentè transibunt, elementa verò combusta solventur, & terra, quæque in ea sunt opera non extabunt. Quum igitur 11 hæc omnia solvenda sint, quales oportet esse vos in sanctis conversationibus vestris, & in timore Dei, Expectantes & festinantes 12 ad adventum diei illius Dei, in qua cœli igne probati dissolventur, & elementa combusta liquescent? Cœlos autem novos ac 13 terram secundùm promissum ejus expectamus, in quibus justitia inhabitat. Propter- 14 ea dilecti mei, hæc expectantes, studete ut sine labe & sine macula ei reperiamini cum pace. Et longanimitatem Domini, salutem 15 reputate: quemadmodum etiam dilectus frater noster Paulus, juxta sapientiam quæ data est ei, scripsit vobis: Ut in omnibus 16 suis epistolis locutus est de istis, inter quæ sunt nonnulla intellectu difficilia, quæ imperiti & instabiles detorquent, ut reliquas etiam hasce Scripturas, ad suam ipsorum perditionem. Vos igitur dilecti mei, quum 17 *hæc* præsciatis, cavete vobis ne fortè sectantes errorem eorum qui sine lege sunt, excidatis à propria firmitate: Sed cresci- 18 te in gratia & cognitione Domini & Salvatoris nostri Jesu Christi, & Dei Patris: cui gloria, cùm nunc tum semper, & in dies seculi, Amen.

* [illegible] *

Epistolæ Petri Apostoli secundæ.

FINIS.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 ወኢየአምሩ : ለዝንቱ : በፈቃዶሙ :: ከመ : ሰማያትኒ : በከመ : ፈጠሮን : እምትክት :
6 ወምድርኒ : እማይ : ማይ : ፈጠራ : ወአጽንዓ : ቃለ : እግዚአብሔር :=: ወዓለም : ትክ
7 ትኒ : በማየ : አይኅ : አጥፍአ : ኵሎ ::=: ወይእዜኒ : ሰማይ : ወምድር : በቃለ : ዚአሁ :
ዝጉብት : እሙንቱ : እሳት : ወየዐቅብዎ : ለዕለተ : ደይን : በዘይደመሰሱ : ኃጥኣን : ሰ
8 ብእ ::=: ወዘንተ : ባሕቱ : ኢትርስዑ : አኀዊነ : እስመ : አሐቲ : ዕለት : በኀበ : እግዚ
አብሔር : ከመ : ዓሠርቱ : ምእት : ዓመት : ወዓሠርቱ : ምእት : ዓመት : ከመ : አሐ
9 ቲ : ዕለት :=: ኢይጐንዲ : እግዚአብሔር : ቃለ : ዘነበበ :: እስመቦ : ከመ : ይጐን
ዲ : እለ : ይብሉ : ወውእቱሰ : ይትዔገስ : በእንቲአክሙ : እስመ : ኢይፈቅድ : መኑሂ :
10 ያማስን : እስከ : ትኔስሑ : ኵልክሙ :=: ወዕለቱስ : ለእግዚአብሔር : ትመጽእ : ግብ
ተ : ከመ : ሠራቂ :: ወሰማያትኒ : ዘእንበለ : ድምፅ : ይትረኃዋ : ወየኀልፉ : ወኵሉ : ፍ
ጥረተ : ቀደሙ : በውዕየተ : እሳት : ይትመሰው : ወምድር : ወኵሉ : ዘለዐሌሃ : ግብር : ይውዒ :=:

Et nesciunt hoc spontè, quòd cœlos secundùm naturam eorum à principio, & 5 *terram etiam ex aqua creavit & confirmavit verbum Dei. Et mundum an-* 6 *tiquum per aquam fluvii devastavit totaliter: Et qui nunc sunt cœli & terra,* 7 *per verbum ejus repositi sunt igni, et conservabuntur in diem judicii in quo delebuntur impii homines. Hoc tamen ne obliviscamini, fratres nostri, quòd unus dies* 8 *apud Deum est sicut decies centum anni, & decies centum anni sicut unus dies. Non* 9 *tardat Dominus sermonem quem loquutus est, quia sunt, tardare eum, dicentes: sed ipse patiens est propter vos, quia non vult quenquam perdere usque dum resipiscatis omnes vos. Et dies Dei veniet subitò sicut fur, & cœli sine strepitu* 10 *aperientur & transibunt, & omnia elementa per æstum ignis liquefacta erunt, & terra & omnia quæ in ea sunt opera, exurentur.*

Versio VULGATA LATINA.

5 Latet enim eos hoc volentes, quòd cœli erant priùs, & terra, de aqua 6 & per aquam consistens Dei verbo: Per quæ, ille tunc mundus aquâ in- 7 undatus periit. Cœli autem qui nunc sunt, & terra, eodem verbo repositi sunt, igni reservati in diem judicii, & perditionis impiorum hominum. 8 Unum verò hoc non lateat vos, charissimi, quia unus dies apud Dominum 9 sicut mille anni, & mille anni sicut dies unus. Non tardat Dominus promissionem suam, sicut quidam existimant: sed patienter agit propter vos, 10 nolens aliquos perire, sed omnes ad pœnitentiam reverti. Adveniet autem dies Domini ut fur: in quo cœli magno impetu transient, elementa verò 11 calore solventur, terra autem & quæ in ipsa sunt opera, exurentur. Cùm igitur hæc omnia dissolvenda sint; quales oportet vos esse in sanctis con- 12 versationibus & pietatibus, Expectantes & properantes in adventum diei Domini, per quem cœli ardentes solventur, & elementa ignis ardore tabe- 13 scent? Novos verò cœlos, & novam terram secundùm promissa ipsius ex- 14 pectamus, in quibus justitia habitat. Propter quod, charissimi, hæc expectan- 15 tes, satagite immaculati & inviolati ei inveniri in pace. Et Domini nostri longanimitatem, salutem arbitremini: sicut & charissimus frater noster Pau- 16 lus secundùm datam sibi sapientiam scripsit vobis, Sicut & in omnibus epistolis, loquens in eis de his: in quibus sunt quædam difficilia intellectu, quæ indocti & instabiles depravant, sicut & cæteras Scripturas, ad suam 17 ipsorum perditionem. Vos igitur, fratres, præscientes custodite: ne insipienti- 18 um errore traducti excidàtis à propria firmitate. Crescite verò in gratia, & in cognitione Domini nostri, & Salvatoris Jesu Christi. Ipsi gloria & nunc & in diem æternitatis. Amen.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 * مريدين أن ينكتم هذا عنهم * أن السماوات كانت منذ القديم والأرض من الماء * وفي
6 الماء بسبب بأمر الله قايمة * وبها طوف العالم في ذلك الوقت فهلك * فالسموات إذا والأرض هي
7 مخزونة في كلمته محفوظة بنار إلى يوم الدينونة وهلاك الناس المنافقين * يا أحبائي لا ينكتم
8 عنكم هذا الشي الواحد * أن يوما واحدا عند الله كالف سنة * والف سنة كيوم واحد *
9 * والرب ما يبطي بوعده كما يظنه قوم متباطيا * لكنه يتمهل علينا غير مريد أن يهلك
10 قوما ما * بل يوثر الكل أن يبادروا إلى التوبة * سيجي يوم الرب كالسارق في الليل * الذي فيه
تعبر السماوات سريعا * والاستقصات تحترق فتنحل * والأرض والبرايا التي فيها والأعمال تحترق *
11 * فإذا انحلت هذه كلها فكيف سبيلنا أن نكون نحن * إلا في التصاريف القديسة والديانات
12 الحميدة * منتظرين ومسارعين إلى ورود يوم الرب * الذي من أجله تحترق السماوات فتنحل *
13 والعناصر تضطرم فتذوب * وننتظر كما يخص بوعده * سموات جددا وأرضا جديدة التي
14 يسكن فيها العدل * فلهذا يا أحبتي إذ ننتظر هذه الأشياء فاحرصوا أن توجدوا لديه
15 غير مدنسين * ولا معيبين بسلام * وإمهال ربنا احسبوه خلاصا * كما كتب إليكم أخونا بولص
16 الحبيب بما يخص الحكمة التي أوتيها * إذ يتكلم من أجل هذه الأشياء في ساير رسايله *
التي فيها معاني ما معتاصا فهمها * التي يعوجها الذين لا علم لهم ولا تمكين * كما يعوجون
17 معاني باقي الكتب إلى هلاكهم * فانتم يا أحبائي إذ قد سبقتم فعرفتم * فتحفظوا ألا تنقادوا
18 إلى ضلال الأئمة فتسقطون من توطيدكم * وانموا في نعمة ومعرفة ربنا ومخلصنا يسوع المسيح *
الذي له المجد الآن وإلى يوم الدهر آمين *

* كملت رسايل الطوباني بطرس الرسول صخرة الإيمان *

Volentes nimirum illud se latere, quòd 5 *cœli jam olim extiterint, & terra ex aqua & in aqua jussu Dei stabilis consistat: Et per hanc inundatus tunc* 6 *temporis mundus perierit. Cœli igitur* 7 *ac terra ipsius verbo sunt reposita, asservata in igne ad diem judicii, perdetque ignis homines impios. O dilecti* 8 *mei, ne vos lateat hoc unum, quòd unus dies apud Deum perinde sit ac mille anni, & mille anni ut dies unus: Nec* 9 *tardet Dominus in pollicitatione sua, ut eum quidam tardum opinantur: sed patiens sit erga nos nolens ullos perdere, sed volens omnes prodire ad pœnitentiam. Veniet dies Domini, ut fur,* 10 *noctu: in quo cœli illico præteribunt, & elementa exusta dissolventur, terráque & quæ in ea sunt creaturæ atque opera comburentur. Quum igitur hæc* 11 *omnia solvantur, quales debemus nos esse, nisi in sanctis conversationibus & pietatibus laudandis, Expectan-* 12 *tes & properantes ad adventum diei Domini, cujus causa cœli exusti dissolventur, & elementa flagrantia liquescent? Et quidem expectamus* 13 *secundùm promissum ejus cœlos novos & terram novam, in quibus justitia inhabitat. Quapropter ô dilecti mei,* 14 *quum hæc expectemus, satagite ut inveniamini coram eo incontaminati & immaculati, cum pace. Et Domini* 15 *nostri patientiam, salutem arbitremini: sicut scripsit vobis charus frater noster Paulus pro sapientia sibi concessa; Dum loquitur de his rebus in* 16 *cunctis epistolis suis, in quibus continentur sensus quidam abstrusæ intelligentiæ, quos ii detorquent qui nec scientiam nec firmitatem habent, quemadmodum sensus reliquarum scripturarum detorquent ad proprium exitium. Vos itaque ô dilecti mei, quum hæc* 17 *jam antè noveritis, cavete ne abducti in errorem nefariorum, excidatis à stabilitate vestra: Et crescite in gratia* 18 *& agnitione Domini ac Servatoris nostri Jesu Christi, cui gloria nunc & in diem seculi, Amen.*

Epistolarum Beati Petri Apostoli Petræ fidei, finis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 ወዝንቱ : ኵሉ : ተመሲዎ : እፎ : ትከውኑ : ሀለወክሙ : በምግባር : ቅዱስ : ዘጽድቅ ::=:
12 እንዘ : ትሴፈዉ : ወትጐጕኡ : ለዕለተ : ምጽአቱ : ለእግዚአብሔር :: እንተ : ባቲ : ሰማ
13 ያትኒ : ይረስና : ወይትመሰዋ : ወኵሉ : ፍጥረት : ይውዒ : ወይትመሰው ::=: ወሐደሰተ :
14 ሰማያት : ወሐደሰተ : ምድር : ንሴፎ : ዘውስቴቶን : የሐድር : ጽድቅ ::=: ወይእዜኒ :
አኃዊነ : ዘንተ : እንዘ : ትሴፈዉ : ጕጕኡ : ይርከብክሙ : እንበለ : ርሰሐት : ወዘእንበለ : ጌ
15 ጋይ : እንዘ : ትስናአው ::=: ወትዕግሥቱሰ : ለእግዚእነ : ወመድኃኒነ : ያበጽሐክሙ : በ
ከመ : እኁነ : ጳውሎስ : ዘናፈቅር : ጸሐፈ : ለክሙ : በእንተ : ዘወሀቦ : እግዚአብሔር : ጥበ
16 በ :=: ዘከመ : ሀሎ : ውስተ : ኵሉ : መጻሕፍቲሁ : ዘነበበ : ውስቴቶን : በእንቲአሁ : ለ
ዝንቱ :: ወዘሰ : ነበቡ : እሙራን : ሰብእ : እለ : ይሌብውዎ : ወእለሰ : አልቦሙ : ትምህርተ :
እለ : ኢይሌብውዎ : ወይመይጥዎ : ለቃለ : መጽሐፍ : ውስተ : ግዕዞሙ : በከመ : ሜጥዎ
17 ን : ለብዙኃን : መጻሕፍት : ወቦቱ : ያማስኑ ::=: ወአንትሙሰ : አኃዊነ : አቅድሙ : አእም
ሮ : ወተዐቀቡ : ከመ : ኢትስሐቱ : በዘ : ኢይበቍዕ : ትምህርት : ከመ : ኢትደቁ : እም
18 ጽንዕክሙ :=: ተባዝኁ : በእግዚእነ : ወበአኰቴቱ : ለኢየሱስ : ክርስቶስ :: መድኃኒነ :
ዘሎቱ : ስብሐት : ወይእዜኒ : ወለዓለመ : ዓለም : አሜን :: ወአሜን ::=:
መልለት : መልእክተ : ጴጥሮስ : ዳግሚት : ወስብሐት : ለ
እግዚአብሔር : ለዓለመ : ዓለም : አሜን ::=:

Et quum hæc omnia dissolvantur, quomodo vos esse oportet in exercitio 11 *sancto justitiæ, Expectantes & properantes ad diem adventús Dei, in* 12 *quo cœli igniti erunt & liquefacti erunt, & omnia elementa exurentur & liquescent? Et novos cœlos, & novam terram expectamus in quibus ha-* 13 *bitabit justitia. Et nunc, fratres nostri, hoc expectantes studete ut experi-* 14 *amini sine macula & iniquitate, pacifici. Et patientia Domini nostri, &* 15 *redemptoris nostri præveniet vobis: sicut frater noster Paulus, quem diligimus, scripsit vobis, pro ea, quam dedit ei Deus, sapientia: Sicuti est* 16 *in omnibus epistolis ejus, quibus loquutus est de illo hoc, & quibus legerunt docti homines qui intelligunt illum: & qui non habent doctrinam, qui non intelligunt illum, & convertunt verbum Scripturæ in mentem suam, sicut converterunt multos libros, & propterea peribunt. Et vos fratres nostri* 17 *præscitote & cavete: ne erretis in ea quæ non proderit* vobis *doctrina, ne excidatis à stabilitate vestra. Crescite in Domino nostro, & in gratia* 18 *Jesu Christi Servatoris nostri: Cui gloria & nunc, & in seculum seculorum, Amen, & Amen.*

Completa est Epistola Petri secunda: & gloria Deo in seculum seculorum, Amen.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΑ ΤΗ͂Σ 'ΙΩΑ'ΝΝΟΥ ΚΑΘΟΛΙΚΗ͂Σ ΠΡΩ'ΤΗΣ 'ΕΠΙΣΤΟΛΗ͂Σ, 'ΕΧΟΝΤΑ' ΤΙΝΑΣ 'ΥΠΟΔΙΑΙΡΕ'ΣΕΙΣ.

Α'. Εὐαγγελικὴ θεολογία περὶ Χριστοῦ. ἐν ᾧ, περὶ ἐξομολογήσεως ϗ προσοχῆς εἰς τὸ μὴ ἁμαρτάνειν. ὅτι ἡ τήρησις ἐντολῶν Θεοῦ τὴν γνῶσιν βεβαιοῖ.

Β'. Περὶ ἀγάπης τῆς ἄνευ ἀσεβείας. ἐν ᾧ, παραίνεσις περὶ χάριτος ἑκάστου καθ' ἡλικίαν. ϗ περὶ ἀποτροπῆς τῆς περὶ τὸν κόσμον ἀγάπης.

Γ'. Περὶ ψευδαδέλφων ἀρνησιθέων, ϗ ὅτι ἡ εἰς Χριστὸν εὐσέβεια πατρὸς ὁμολογία. ἡ γὰρ τοῦ πατρὸς δοξολογία, τοῦ υἱοῦ ἐστι θεολογία. ἐν ᾧ, περὶ θείου ϗ πνευματικοῦ χαρίσματος ἐν ἁγιασμῷ ἐπ' ἐλπίδι εἰς γνῶσιν Θεοῦ. ὅτι πᾶς ὁ ἐν Χριστῷ, ἐκτὸς ἁμαρτίας· ὁ δὲ ἁμαρτάνων ἐστὶν ἐκ τοῦ διαβόλου.

Δ'. Περὶ ἀγάπης τῆς εἰς τὸν πλησίον ϗ διαθέσεως μεταδοτικῆς. ἐν ᾧ, περὶ συνειδήσεως ἀγαθῆς τῆς ἐν πίστει Ἰησοῦ Χριστοῦ. περὶ διακρίσεως πνευμάτων, ἐφ' ὁμολογίᾳ τῆς τοῦ Χριστοῦ ἐνανθρωπήσεως.

Ε'. Περὶ φιλαδελφίας εἰς θεοσέβειαν.

ς'. Περὶ θεολογίας υἱοῦ ἐν δόξῃ πατρός· ϗ περὶ νίκης τῆς κατὰ τοῦ πονηροῦ διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ζωήν.

Ζ'. Περὶ ἀντιλήψεως τοῦ ἁμαρτάνοντος ἀδελφοῦ διὰ προσευχῆς, ϗ περὶ τοῦ μὴ ἁμαρτάνειν. ἐν ᾧ, περὶ ἀποχῆς δαιμονικοῦ σεβάσματος.

EPISTOLA JOANNIS CATHOLICA PRIMA.
(†) ἘΠΙΣΤΟΛΗ ἸΩΑΝΝΟΥ ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΠΡΩΤΗ. ΚΕΦ. Α΄. Β΄.

CAPUT PRIMUM. α΄.

Quod erat ab initio, quod audivimus, quod vidimus oculis nostris, quod spectavimus,
1 Ὃ ἦν ἀπ᾽ ἀρχῆς, ὃ ἀκηκόαμεν, ὃ ἑωράκαμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ὃ ἐθεασάμεθα, Α΄.
& manus nostræ contrectaverunt de verbo vitæ: (Et vita manifestata est:
2 καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν περὶ τοῦ λόγου τῆς ζωῆς· (Καὶ ἡ ζωὴ ἐφανερώθη·
& vidimus, & testamur, & annuntiamus vobis *illam* vitam *illam* æternam, quæ
καὶ (α) ἑωράκαμεν, καὶ μαρτυροῦμεν, καὶ ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον, ἥτις
erat apud Patrem, & appparuit nobis:) Quod vidimus, & audivimus, annuntiamus
3 ἦν πρὸς τὸν πατέρα, καὶ ἐφανερώθη ἡμῖν·) Ὃ ἑωράκαμεν, καὶ ἀκηκόαμεν, ἀπαγγέλλομεν
vobis, ut & vos *communionem* habeatis cum nobis: & *communio verò*
(β) ὑμῖν, ἵνα καὶ ὑμεῖς κοινωνίαν ἔχητε μεθ᾽ ἡμῶν· καὶ ἡ κοινωνία δὲ
nostra cum Patre, & cum Filio ejus Jesu Christo. Et hæc scribimus vobis,
4 ἡ ἡμετέρα μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καὶ ταῦτα γράφομεν ὑμῖν,
ut gaudium *nostrum* sit plenum. Et hæc est annuntiatio quam audivimus
5 ἵνα ἡ χαρὰ (γ) ἡμῶν ᾖ πεπληρωμένη. Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ (δ) ἐπαγγελία ἣν ἀκηκόαμεν
ab eo, & annuntiamus vobis, Quoniam Deus lux est, & tenebræ in eo non sunt
ἀπ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἀναγγέλλομεν ὑμῖν, Ὅτι ὁ Θεὸς φῶς ἐστι, καὶ σκοτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν
ullæ. Si dixerimus quoniam *communionem* habemus cum eo, & in tenebris
6 οὐδεμία. (ε) Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι κοινωνίαν ἔχομεν μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ σκότει
ambulamus, mentimur, & non facimus veritatem: si autem in luce
7 περιπατῶμεν, ψευδόμεθα, καὶ οὐ (ζ) ποιοῦμεν τὴν ἀλήθειαν· Ἐὰν δὲ ἐν τῷ φωτὶ
ambulamus, sicut ipse est in luce, *communionem* habemus *cum alii aliis:* Et sanguis
περιπατῶμεν, ὡς αὐτός ἐστιν ἐν τῷ φωτί, κοινωνίαν ἔχομεν μετ᾽ ἀλλήλων· καὶ τὸ αἷμα
Jesu Christi filii ejus emundat nos ab omni peccato. Si dixerimus quoniam
8 Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καθαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας. Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι
peccatum non habemus, *nosipsos* seducimus: & veritas non est in nobis. Si
9 ἁμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, ἑαυτοὺς πλανῶμεν, καὶ ἡ ἀλήθεια (η) οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν. Ἐὰν
confiteamur peccata nostra, fidelis est & justus, ut remittat nobis peccata,
ὁμολογῶμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, πιστός ἐστι καὶ δίκαιος, ἵνα ἀφῇ ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας,
& emundet nos ab omni iniquitate. Si dixerimus quoniam non peccavimus,
καὶ (θ) καθαρίσῃ ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδικίας. Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι οὐχ ἡμαρτήκαμεν, 10
mendacem facimus eum, & verbum ejus non est in nobis.
ψεύστην ποιοῦμεν αὐτόν, καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν.

CAP. II. β΄.

Filioli mei, hæc scribo vobis, ut non peccetis: Et si quis peccaverit, advocatum
Τεκνία μου, ταῦτα γράφω ὑμῖν, ἵνα μὴ ἁμάρτητε· καὶ ἐάν τις ἁμάρτῃ, παράκλητον 1
habemus apud Patrem, Jesum Christum justum. Et ipse propitiatio
ἔχομεν πρὸς τὸν πατέρα, Ἰησοῦν Χριστὸν δίκαιον. Καὶ (α) αὐτὸς ἱλασμός 2
est pro peccatis nostris: non pro nostris autem tantùm, sed etiam pro totius mundi.
ἐστι περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν· οὐ περὶ τῶν ἡμετέρων δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ ὅλου τοῦ κόσμου.
Et in hoc scimus quoniam cognovimus eum, si mandata ejus observemus.
Καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐγνώκαμεν αὐτόν, ἐὰν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν. 3
Dicens; *Novi* eum, & mandata ejus non *servans,* mendax est, & in
Ὁ λέγων, (β) Ἔγνωκα αὐτόν, καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ μὴ τηρῶν, ψεύστης (γ) ἐστί, καὶ ἐν 4
hoc veritas non est. Qui autem servat ejus verbum, verè in hoc charitas
τούτῳ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν. Ὃς δ᾽ ἂν τηρῇ αὐτοῦ τὸν λόγον, ἀληθῶς ἐν τούτῳ ἡ ἀγάπη 5
Dei perfecta est: in hoc *cognoscimus* quoniam in ipso sumus. *Dicens* in
τοῦ Θεοῦ τετελείωται· ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ ἐσμεν. Ὁ λέγων ἐν 6
ipso manere, debet, sicut ille ambulavit, & ipse *ita* ambulare.
αὐτῷ μένειν, ὀφείλει, καθὼς ἐκεῖνος περιεπάτησε, καὶ (δ) αὐτὸς οὕτως περιπατεῖν.
Fratres, non mandatum novum scribo vobis, sed mandatum vetus, quod habuistis ab
Β΄. Ἀδελφοί, οὐκ ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ἀλλ᾽ ἐντολὴν παλαιάν, ἣν εἴχετε ἀπ᾽ 7
initio. Mandatum vetus est verbum quod audistis *ab initio.*
ἀρχῆς. ἡ ἐντολὴ ἡ παλαιά ἐστιν ὁ λόγος ὃν (ε) ἠκούσατε ἀπ᾽ ἀρχῆς.

MS A. (†) Ἰωάννου α΄. Κεφ. α΄. (α) ἑωράκαμεν, (β) καὶ ὑμῖν (γ) ὑμῶν (δ) ἀγγελία (ε) Ἐὰν γὰρ εἴπωμεν (ζ) ποιῶμεν (η) ἐν ἡμῖν οὐκ ἔστιν. (θ) καθαρίσει Κεφ. β΄. MS.A. (α) αὐτός ἐστιν ἱλασμὸς (β) Ὅτι ἔγνωκα (γ) ἐστιν, ἐν τούτῳ (δ) αὐτὸς περιπατεῖν. Ἀγαπητοί, οὐκ (ε) ἠκούσατε. Πάλιν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܬܘܒ ܐܓܪܬܐ ܕܝܘܚܢܢ ܫܠܝܚܐ *
* ܩܦܠܐܘܢ * ܐ *   * ܒܚܕ ܒܫܒܐ ܕܒܬܪ ܝܠܕܐ * ܐ *

* ܡܣܒܪܝܢܢ ܠܟܘܢ ܠܗܘ ܕܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܡܢ ܒܪܫܝܬ. ܗܘ ܕܫܡܥܢܝܗܝ ܘܚܙܝܢܝܗܝ 1
ܒܥܝܢܝܢ. ܘܚܪܝܢ ܘܓܫܝܢ ܒܐܝܕܝܢ. ܗܘ ܕܐܝܬܘܗܝ ܡܠܬܐ ܕܚܝܐ. * ܘܚܝܐ ܐܬܓܠܝܘ. ܘܚܙܝܢ 2
ܘܣܗܕܝܢܢ. ܘܡܣܒܪܝܢܢ ܠܟܘܢ ܚܝܐ ܕܠܥܠܡ. ܗܢܘܢ ܕܐܝܬܝܗܘܢ ܗܘܘ ܠܘܬ ܐܒܐ ܘܐܬܓܠܝܘ
ܠܢ. * ܘܡܕܡ ܕܚܙܝܢ ܘܫܡܥܢ ܡܚܘܝܢܢ ܐܦ ܠܟܘܢ. ܕܬܗܘܐ ܠܟܘܢ ܫܘܬܦܘܬܐ ܥܡܢ. 3
ܫܘܬܦܘܬܐ ܕܝܢ ܕܝܠܢ. ܥܡ ܐܒܐ ܘܥܡ ܒܪܗ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. * ܘܗܠܝܢ ܟܬܒܝܢܢ 4
ܠܟܘܢ. ܕܚܕܘܬܢ ܕܒܟܘܢ ܬܗܘܐ ܡܫܡܠܝܐ. * ܘܗܕܐ ܗܝ ܣܒܪܬܐ ܕܫܡܥܢ ܡܢܗ. ܘܡܣܒܪܝܢܢ 5
ܠܟܘܢ. ܕܐܠܗܐ ܢܘܗܪܐ ܗܘ. ܘܚܫܘܟܐ ܟܠ ܟܠܗ ܠܝܬ ܒܗ. * ܘܐܢ ܢܐܡܪ ܕܫܘܬܦܘܬܐ 6
ܐܝܬ ܠܢ ܥܡܗ ܘܒܚܫܘܟܐ ܡܗܠܟܝܢܢ. ܕܓܠܝܢ ܚܢܢ ܘܠܐ ܒܫܪܪܐ ܡܗܠܟܝܢܢ. * ܐܢ ܕܝܢ 7
ܒܢܘܗܪܐ ܡܗܠܟܝܢܢ ܐܝܟ ܕܗܘ ܐܝܬܘܗܝ ܒܢܘܗܪܐ. ܐܝܬ ܠܢ ܫܘܬܦܘܬܐ ܥܡ ܚܕܕܐ. ܘܕܡܗ
ܕܝܫܘܥ ܒܪܗ ܡܕܟܐ ܠܢ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܚܛܗܝܢ. * ܘܐܢ ܢܐܡܪ ܕܚܛܝܬܐ ܠܝܬ ܠܢ. ܢܦܫܢ 8
ܡܛܥܝܢܢ. ܘܫܪܪܐ ܠܝܬ ܒܢ. * ܐܢ ܕܝܢ ܡܘܕܝܢܢ ܒܚܛܗܝܢ. ܡܗܝܡܢ ܗܘ ܘܟܐܢ ܕܢܫܒܘܩ 9
ܠܢ ܚܛܗܝܢ. ܘܢܕܟܝܢ ܡܢ ܟܠܗ ܥܘܠܢ. * ܘܐܢ ܢܐܡܪ ܕܠܐ ܚܛܝܢ. ܠܕܓܠܐ ܥܒܕܝܢܢ ܠܗ 10
ܘܡܠܬܗ ܠܝܬ ܠܘܬܢ. * ܩܦܠܐܘܢ * ܒ * ܒܢܝ ܗܠܝܢ 1
ܟܬܒ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܠܐ ܬܚܛܘܢ. ܘܐܢ ܐܢܫ ܢܚܛܐ. ܦܪܩܠܛܐ ܐܝܬ ܠܢ ܠܘܬ ܐܒܐ. ܝܫܘܥ
ܡܫܝܚܐ ܟܐܢܐ. * ܗܘܝܘ ܓܝܪ ܚܘܣܝܐ ܕܥܠ ܚܛܗܝܢ. ܘܠܐ ܕܥܠ ܕܝܠܢ ܒܠܚܘܕ. ܐܠܐ ܐܦ ܕܥܠ 2
ܟܠܗ ܥܠܡܐ. * ܘܒܗܕܐ ܡܪܓܫܝܢܢ ܕܝܕܥܢܝܗܝ. ܐܢ ܢܛܪܝܢܢ ܦܘܩܕܢܘܗܝ. 3
* ܗܘ ܓܝܪ ܕܐܡܪ ܕܝܕܥ ܐܢܐ ܠܗ. ܘܦܘܩܕܢܘܗܝ ܠܐ ܢܛܪ. ܕܓܠܐ ܗܘ ܘܫܪܪܐ ܠܝܬ ܒܗ. * ܗܘ ܕܝܢ 4 5
ܕܢܛܪ ܡܠܬܗ. ܒܗܢܐ ܫܪܝܪܐܝܬ ܓܡܝܪܐ ܚܘܒܗ ܕܐܠܗܐ. ܒܗܕܐ ܓܝܪ ܝܕܥܝܢܢ ܕܒܗ
ܚܢܢ. * ܗܘ ܕܐܡܪ ܕܒܗ ܐܢܐ. ܘܠܐ ܗܘ ܕܐܝܟ ܗܠܟܬܗ ܢܗܠܟ. 6
* ܩܘܪܒܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܐܘܫܥܢܐ * ܒ * ܚܒܝܒܝ. ܠܐ ܦܘܩܕܢܐ 7
ܚܕܬܐ ܟܬܒ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܐܠܐ ܦܘܩܕܢܐ ܥܬܝܩܐ. ܗܘ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܠܟܘܢ ܡܢ ܪܫܝܬ.
ܦܘܩܕܢܐ ܕܝܢ ܥܬܝܩܐ ܐܝܬܘܗܝ ܡܠܬܐ ܗܝ ܕܫܡܥܬܘܢ.

SEQUITUR

Epistola Prima JOHANNIS APOSTOLI.

CAPUT PRIMUM.

Dominicâ post Nativitatem. 1.

Evangelizamus vobis illum qui erat à principio, quem audivimus & vidimus oculis nostris, vidimus, & contrectavimus manibus nostris, eum qui est Verbum vitæ. 1 Et vita revelata est, & vidimus, & testamur: ac prædicamus vobis vitam æternam, quæ erat apud Patrem, & manifestata est nobis. 2 Et quod vidimus & audivimus, vobis quoque patefacimus, ut habeatis societatem nobiscum: est autem societas nostra cum Patre & Filio ejus Jesu Christo. 3 Et hæc scribimus vobis, ut gaudium nostrum quod est in vobis, sit plenum. 4 Et hoc est evangelium quod audivimus ab eo, & annuntiamus vobis, *nempe* Deum lucem esse, & nullas omninò tenebras esse in eo. 5 Quòd si dixerimus nos societatem habere cum eo, & ambulaverimus in tenebris, mendaces sumus, & non in veritate progredimur. 6 Sin autem in luce ambulaverimus, prout & ipse est in luce, societatem habemus inter nos mutuam, & sanguis Jesu Filii ejus repurgat nos ab omnibus peccatis nostris. 7 Quòd si dixerimus nos peccatum non habere, nos ipsos seducimus, & veritas non est in nobis. 8 Sin confiteamur peccata nostra, fidelis est & justus ut remittat nobis peccata nostra, & repurget nos ab omni nostra iniquitate. 9 Quòd si dixerimus nos non peccâsse, mendacem eum efficimus, & verbum ipsius penes nos non est. 10

CAP. II.

Filioli mei, hæc scribo vobis ne peccetis: quòd si quis peccaverit, advocatum habemus apud Patrem, Jesum Christum justum. 1 Ipse enim est propitiatio pro peccatis nostris, nec pro nobis tantùm, sed etiam pro toto mundo. 2 Et in hoc sentimus quòd cognoverimus eum, si servamus mandata ejus. 3 Qui enim dixerit se nôsse eum, & mandata ejus non servaverit, mendax est, & veritas non est in eo. 4 Qui autem custodit sermonem ejus, verè in hoc perfecta est charitas Dei: per hoc enim scimus nos in eo esse. 5 Qui dicit, In ipso sum, oportet ut juxta itinera ipsius ambulet. 6

Oblatione dominicæ Palmarum. 2.

Dilecti mei, præceptum novum non scribo vobis, sed præceptum vetus, quod habuistis ab initio. Præceptum autem vetus est sermo ille quem audîstis. 7

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

1 a በስመ ፡ አብ ፡ ወወልድ ፡ ወመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ አሐዱ ፡ አምላክ ፡፡ ዘዮሐንስ ፡ ወልደ ፡ ዘ
ብዴዎስ ፡ ወንጌላዊ ፡ ሐዋርያሁ ፡ ለእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ጸሎቱ ፡ ት
ኩን ፡ ምስሌነ ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አሜን ፡፡=፡
1 a ዝውእቱ ፡ ቀዳማዊ ፡ ዘሰማዕነ ፡ ወዘርኢነ ፡ በአዕይንቲነ ፡፡ ወዘጠየቅነ ፡ ወዘገሠሠ ፡ እ
ደዊነ ፡ በእንተ ፡ ነገረ ፡ ሕይወት ፡፡=፡

In nomine Patris, & Filii, & Spiritûs sancti unici Dei, *Epistola* JOHANNIS filii Zebedæi Evangelistæ *&* Apostoli Domini nostri Jesu Christi: oratio ejus sit nobiscum in seculum seculi, Amen.

CAPUT. I

Hoc erat primum quod audivimus, & quod vidimus cum oculis nostris, & quod intuiti sumus, & quod contrectârunt manus nostræ de verbo vitæ. 1

Epistola Beati JOANNIS *Apostoli Prima.*
Versio VULGATA LATINA.

CAPUT. I.

1 Quod fuit ab initio, quod audivimus, quod vidimus oculis nostris, quod perspeximus, & manus nostræ contrectaverunt de verbo vitæ: 2 Et vita manifestata est, & vidimus, & testamur, & annuntiamus vobis vitam æternam, quæ erat apud Patrem, & apparuit nobis: 3 Quod vidimus & audivimus, annuntiamus vobis, ut & vos societatem habeatis nobiscum, & societas nostra sit cum Patre, & cum Filio ejus Jesu Christo. 4 Et hæc scribimus vobis ut gaudeatis, & gaudium vestrum sit plenum. 5 Et hæc est annuntiatio, quam audivimus ab eo, & annuntiamus vobis; Quoniam Deus lux est, & tenebræ in eo non sunt ullæ. 6 Si dixerimus quoniam societatem habemus cum eo, & in tenebris ambulamus, mentimur, & veritatem non facimus: 7 Si autem in luce ambulamus, sicut & ipse est in luce; societatem habemus ad invicèm, 8 & sanguis Jesu Christi, Filii ejus, emundat nos ab omni peccato. Si dixerimus quoniam peccatum non habemus; ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non est. 9 Si confiteamur peccata nostra; fidelis est, & justus, ut remittat nobis peccata nostra; & emundet nos ab omni iniquitate. 10 Si dixerimus quoniam non peccavimus, mendacem facimus eum, & verbum ejus non est in nobis.

CAP. II.

1 Filioli mei, hæc scribo vobis, ut non peccetis. Sed & si quis peccaverit, advocatum habemus apud Patrem, Jesum Christum justum: 2 Et ipse est propitiatio pro peccatis nostris; non pro nostris autem tantùm, sed etiam pro totius mundi. 3 Et in hoc scimus quoniam cognovimus eum, si mandata ejus observemus. 4 Qui dicit se nôsse eum, & mandata ejus non custodit, mendax est, & in hoc veritas non est. 5 Qui autem servat verbum ejus, verè in hoc charitas Dei perfecta est: & in hoc scimus quoniam in ipso sumus. 6 Qui dicit se in ipso manere, debet, sicut ille ambulavit, & ipse ambulare. 7 Charissimi, non mandatum novum scribo vobis, sed mandatum vetus, quod habuistis ab initio: Mandatum vetus est verbum quod audistis,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* رسالة القديس يوحنا الاولى الكاثوليكية *

* الفصل الاول *   * قراءة لتذكار في الثامن من شهر ايار *

* الذي كان منذ البدي * الذي سمعناه * الذي رايناه باعيننا * الذي شاهدناه وجسسناه 1
ايدينا من اجل كلمة الحياة * والحياة ظهرت وريناه وشاهدناه * وبشرناكم بالحياة الابدية التي 2
كانت لدي الاب وظهرت لنا * والذي رايناه وسمعناه نبشركم به ليكون لكم شركة 3
معنا * وشركتنا نحن مع الاب * ومع ابنه ايسوع المسيح * وهذه الاقوال نكتبها اليكم ليكون 4
سروركم كاملا * وهذا هو الخبر الذي سمعناه منه واخبرناكم به * ان الله هو نور وليس 5
فيه ظلمة واحدة * واذ قلنا لنا شركة معه ونسلك في الظلمة * فقد كذبنا وما نعمل 6
الحق * وان سلكنا في النور كما ان ذاك في النور * فلنا شركة بعضنا مع بعض * ودم ايسوع 7
المسيح ابنه يطهرنا من كل خطية *   * قراءة الخميس من الجمعة الرابعة والثلثين *
* واذ قلنا ان ليست لنا خطية * فانما نخدع نفوسنا ونضلها * والحق ليس هو فينا * وان اعترفنا 8 9
بخطايانا * فهو بعينه صادق وعدل ان يغفر خطايانا لنا * ويطهرنا من كل ظلم * ان قلنا اننا ما 10
اخطانا فنجعله كاذبا * وكلامه ليس هو فينا *   * الفصل الثاني *
* يا اولادي هذه الالفاظ اكتبها اليكم لكيلا تخطيوا * وان يخطي احدكم * فلنا لدي 1
الرب معزي عدل ايسوع المسيح * وذلك هو اغتفار من اجل خطايانا * وليس من اجل خطايانا 2
فقط * بل ومن اجل العالم * فبهذا نعرف اننا قد عرفناه * اذا حفظنا وصاياه * فمن يقول انه 3 4
قد عرفه ولا يحفظ وصاياه * فهو كاذب وليس فيه الحق * من يحفظ قوله فهذا قد استكملت 5
محبة الله فيه بتحقيق * بهذا نعرف اننا فيه نحن * من يقول انه يثبت فيه * فسبيله كما سلك 6
ذاك ان يسلك هو هكذا *   * قراءة الجمعة من الجمعة الرابعة والثلثين *
* يا اخوتي لست اكتب اليكم وصية جديدة * لكن وصية عتيقة التي كانت لكم منذ 7
القديم * الوصية العتيقة هي القول الذي سمعتموه منذ القديم *

EPISTOLA SANCTI JOHANNIS Catholica Prima.

CAPUT PRIMUM.

Lectio in commemoratione ejusdem *S. Johannis,* octavo mensis Maii.

Quod erat à principio, quod audivimus, quod vidimus oculis nostris, quod spectavimus, & manus nostræ pertrectaverunt de verbo vitæ. 1 *(Et quidem vita manifestata est, & vidimus eam, & perspeximus illum, & annuntiavimus vobis vitam æternam quæ erat apud Patrem, & apparuit nobis.)* 2 *Quod inquam vidimus & audivimus, id vobis annuntiavimus: ut sit vobis communio nobiscum, communio autem nostra est cum Patre & cum Filio ejus Jesu Christo.* 3 *Et hosce sermones scribimus vobis, ut gaudium vestrum sit perfectum.* 4 *Atque hoc est evangelium quod audivimus ab eo, & retulimus vobis, Quòd Deus lux est, nullæque sunt in eo tenebræ.* 5 *Et, si dixerimus communionem nos habere cum illo, & ambulemus in tenebris, mentimur, & non facimus veritatem.* 6 *Quòd si ambulemus in luce, ut ipse est in luce, communionem habemus mutuam, & sanguis Filii ejus Jesu Christi emundabit nos ab omni peccato.* 7

Lectio feriæ quintæ hebdomadis trigesimæ quartæ.

At si dixerimus nos peccatum non habere, profectò nosipsos fallimus ac seducimus, & veritas non est in nobis. 8 *Si verò fateamur peccata nostra, ipse quidem fidelis est & verax atque justus, ut remittat nobis peccata nostra, & mundet nos ab omni scelere.* 9 *Si dixerimus nos minimè peccâsse, mendacem facimus eum, & sermo ejus non est in nobis.* 10

CAP. II.

O Filii mei, hos scribo vobis sermones, ut non peccetis. Quòd si quis vestrûm peccet, consolatorem justum habemus apud Dominum, Jesum Christum. 1 *Et ipse est indulgentia pro peccatis nostris: & non tantum pro peccatis nostris, sed & pro mundi.* 2 *Per hoc itaque noscitur quòd cognovimus eum, si mandata ipsius observaverimus.* 3 *Qui enim dicit se nôsse eum, & mandata ejus non servat, mendax est, & non est in eo veritas.* 4 *Qui servat sermonem ejus, in hoc verè perfecta est charitas Dei. Per hoc agnoscetur nos in eo esse.* 5 *Qui dicit se in illo manere, debet, sicut ille ambulavit, ita ipse ambulare.* 6

Lectio feriæ sextæ hebdomadis trigesimæ quartæ.

O fratres mei, non scribo vobis mandatum novum, sed mandatum vetus quod erat apud vos ab antiquo. Mandatum vetus, sermo ille est quem jam olim audistis. 7

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA

2 ወሕይወትኒ ፡ ተዐውቀት ፡ ለነ ፡ ወሰማዐ ፡ ኮነ ፡ ወንዜንወክሙ ፡ ለክሙኒ ፡ ሕይወተ ፡ እንተ ፡
3 ለዓለም ፡ እንተ ፡ ሀለወት ፡ ኀበ ፡ አብ ፡ ወተዐውቀት ፡ ለነ፡፡=፡ ወርኢነ ፡ ወሰማዕነ ፡ ወንዜንወ
ክሙ፡ ለክሙኒ ፡ ከመ፡ አንትሙኒ ፡ ትኩኑ ፡ ሱታፌ ፡ ምስሌነ፡፡ ወሱታፌነሰ ፡ ምስለ ፡ አብ፡
4 ወምስለ ፡ ወልዱ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ፡፡=፡ ወዘንተ ፡ ንጽሕፍ፡ ለክሙ፡ ከመ፡ ትፍሥሕትክ
5 ሙ፡ ፍጽምተ ፡ ትኩን፡=፡ ወዛቲ፡ ይእቲ፡ ዜና ፡ እንተ ፡ ሰማዕክሙ፡፡ ወንዜንወክሙ፡ ለክሙ
ኒ ፡ ከመ፡ እግዚአብሔር፡ ብርሃን ፡ ውእቱ ፡ ወጽልመትሰ ፡ አልቦ ፡ ኀቤሁ፡ ወኢአሐተኒ፡፡=፡
6 ወእመሰ ፡ ንቤለክሙ ፡ ብነ ፡ ሱታፌ ፡ ምስሌሁ ፡ ወውስተ ፡ ጽልመት ፡ ነሐውር ፡ ንሔሱ ፡ ወ
7 ኢንገብራ ፡ ለርትዕ፡፡=፡ ወእመሰ ፡ ውስተ ፡ ብርሃን ፡ ነሐውር ፡ በከመ ፡ ውእቱ ፡ ውስተ ፡
ብርሃን ፡ ውእቱ ፡ ሱቱፋን ፡ ንሕነ ፡ በበይናቲነ ፡ ምስሌሁ ፡ ወደሙ ፡ ለእግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡
8 ያነጽሐነ ፡ እምኵሉ ፡ ኃጢአቲነ፡፡=፡ ወእመሰ ፡ ንቤለክሙ ፡ አልብነ ፡ ኃጢአተ ፡ ንጌጊ ፡
9 ለርእስነ ፡ ወኢሀሎወት ፡ ጽድቅ ፡ ኀቤነ፡፡=፡ ወእመሰ ፡ ነገርነ ፡ ወአመነ ፡ ኃጢአተነ ፡ ምእ
መን ፡ ውእቱ ፡ ወጻድቅ ፡ ከመ ፡ ይኅድግ ፡ ለነ ፡ ኃጢአተነ ፡ ወያነጽሐነ ፡ እምኵሉ ፡ አበሳ
10 ነ፡፡=፡ ወእመሰ ፡ ንቤ ፡ ኢአበስነ ፡ ሐሰዌ ፡ ንሬስዮ ፡ ሎቱ ፡ ወቃሉኒ ፡ ኢሀሎ ፡ ኀቤነ፡፡=፡
1 ፪ ደቂቅየ ፡ ዘንተ ፡ ንጽሕፍ ፡ ለክሙ ፡ ከመ ፡ ኢተአብሱ ፡ ወእመኒቦ ፡ ዘአበሰ ፡ ጰራቅሊጦ
2 ስ ፡ ብነ ፡ ኀበ ፡ አብ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ፡፡=፡ ጻድቅ ፡ ውእቱ ፡ ይኅድግ ፡ ለነ ፡ ኃጢ
3 አቲነ ፡ ወአኮ ፡ በእንተ ፡ ዚአነ ፡ በሕቲቱ ፡ አላ ፡ በእንተ ፡ ዓለምኒ፡፡=፡ ወበእንተዝ ፡ ና
4 አምር ፡ ከመ ፡ አእመርናሁ ፡ ለእመ ፡ ዓቀብነ ፡ ትእዛዞ፡=፡ ወዘሰ ፡ ይብል ፡ አአምሮ ፡ ወ
5 ኢየዐቅብ ፡ ትእዛዞ ፡ ሐሰዌ ፡ ውእቱ ፡ ወአልቦ ፡ ጽድቀ ፡ እግዚአብሔር ፡ ኀቤሁ፡፡=፡ ወ
ዘሰ ፡ የዐቅብ ፡ ትእዛዞ ፡ አማን ፡ ፍቅረ ፡ እግዚአብሔር ፡ ፍጹም ፡ ላዕሌሁ ፡፡ ወበዝንቱ ፡
6 ነአምር ፡ ከመ ፡ ቦቱ ፡ ሀለውነ፡=፡ ወዘሰ ፡ ይብል ፡ ቦቱ ፡ ሀለውኩ ፡ ይሖር ፡ በከመ ፡ ሖ
7 ረ ፡ ውእቱ፡፡=፡ አኃዊነ ፡ አኮ ፡ ትእዛዘ ፡ ሐዲሰ ፡ ዘንጽሕፍ ፡ ለክሙ ፡ አላ ፡ ትእዛዝ ፡
ብሉይ ፡ ውእቱ ፡ ዝንቱ ፡ ቃል ፡ ዘሰማዕክሙ፡=፡

Et vita quidem manifestata est nobis, & testes fuimus, & annuntiamus vobis vitam, quæ in æternum erit, quæ fuit apud Patrem, & manifestata est nobis: 2 *Et vidimus & audivimus, & annuntiamus vobis quidem, ut vos etiam sitis socii nobiscum, & societas nostra est cum Patre, & cum Filio ejus Jesu Christo.* 3 *Et hoc scribimus vobis, ut gaudium vestrum perfectum sit.* 4 *Et hæc est annuntiatio, quam audivistis, & annuntiamus vobis; Quòd Deus lux est, & tenebræ non sunt apud eum ullæ.* 5 *Et si dicamus vobis quòd habeamus societatem cum eo, & in tenebris incedimus, mentimur, & non agimus rectè.* 6 *Et si in luce incedimus, quemadmodum ipse in luce est, participes sumus inter nos cum illo, & sanguis Domini Jesu purificat nos ab omnibus peccatis nostris.* 7 *Et si dixerimus vobis quod non habeamus peccata, iniqui sumus in nosmetipsos, & non est veritas apud nos.* 8 *Et si denuntiemus & confiteamur peccatum nostrum: fidelis est & justus, ut remittat nobis peccatum nostrum, & purificet nos ab omni iniquitate nostra.* 9 *Et si dicamus; Non peccavimus, mendacem facimus eum, & verbum ejus non est apud nos.* 10

CAP. II.

Filioli mei, hoc scribimus vobis, ut non peccetis. Et si quis sit qui peccaverit, Paraclitum habemus apud Patrem, Jesum Christum: 1 *Justus ipse propitiator est nobis peccatorum nostrorum: & non propter nostra tantùm, sed propter mundi etiam.* 2 *Et propter hoc scimus quòd cognovimus eum, si observavimus mandata ejus.* 3 *Et qui dicit; Cognosco eum, & non observat mandata ejus, mendax est, & non est veritas Dei apud eum.* 4 *Et qui observat mandata ejus, verè charitas Dei perfecta est super eum: & per hoc scimus quòd in eo sumus.* 5 *Et qui dicit; In eo sum, ambulet sicut ambulavit ipse.* 6 *Fratres nostri, non mandatum novum quod scribo vobis, sed mandatum vetus est illud verbum quod audistis.* 7

ἘΠΙΣΤΟΛΗ' ἸΩΑ'ΝΝΟΥ Α. ΚΕΦ. Β'. Γ'.

Iterùm mandatum novum ſcribo vobis,quod eſt verum in ipſo, & in vobis: quia
8 Πάλιν ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ὅ ἐστιν (ζ) ἀληθὲς ἐν αὐτῷ, καὶ ἐν (η) ὑμῖν· ὅτι
tenebræ tranſeunt, & lumen verum jam lucet. Dicens in luce eſſe,&
9 ἡ (θ) σκοτία παράγεται, καὶ τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν ἤδη φαίνει. Ὁ λέγων ἐν τῷ φωτὶ εἶναι, καὶ
fratrem ſuum odio habens, in tenebris eſt uſque adhuc. Diligens fratrem
10 τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῶν, ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶν ἕως ἄρτι. Ὁ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν
ſuum, in lumine manet, & ſcandalum in eo non eſt. Verùm odio habens
11 αὐτοῦ, ἐν τῷ φωτὶ μένει, καὶ σκάνδαλον (ι) ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. Ὁ δὲ μισῶν
fratrem ſuum, in tenebris eſt, & in tenebris ambulat, & neſcit quò
τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστί, καὶ ἐν τῇ σκοτίᾳ περιπατεῖ, καὶ οὐκ οἶδε ποῦ
eat: quia tenebræ obcæcaverunt oculos ejus. Scribo vobis, filioli:
12 ὑπάγει· ὅτι ἡ σκοτία ἐτύφλωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ. Γράφω ὑμῖν, τεκνία·
quoniam remittuntur vobis peccata propter nomen ejus. Scribo vobis, pa-
13 ὅτι ἀφέωνται ὑμῖν αἱ ἁμαρτίαι διὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Γράφω ὑμῖν, πα-
tres: quoniam cognoviſtis eum ab initio. Scribo vobis, adoleſcentes: quoniam
τέρες· ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς. Γράφω ὑμῖν, νεανίσκοι· ὅτι
viciſtis Malignum. Scribo vobis, infantes: quoniam cognoviſtis Patrem.
14 (κ) νενικήκατε τὸν πονηρόν. (λ) Γράφω ὑμῖν, παιδία· ὅτι ἐγνώκατε τὸν πατέρα.
Scripſi vobis, patres: quoniam cognoviſtis eum ab initio. Scripſi vobis,
ἔγραψα ὑμῖν, πατέρες· ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς. ἔγραψα ὑμῖν,
adoleſcentes: quoniam fortes eſtis, & verbum Dei in vobis manet, &
15 νεανίσκοι· ὅτι ἰσχυροί ἐστε, καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐν ὑμῖν μένει, καὶ
viciſtis illum Malignum. Ne diligite mundum, neque ea quæ in mundo.
16 νενικήκατε τὸν πονηρόν. Μὴ ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον, μηδὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ.
Si quis diligit mundum, non eſt charitas Patris in eo: Quoniam omne
ἐάν τις ἀγαπᾷ τὸν κόσμον, οὐκ ἔστιν ἡ ἀγάπη τοῦ (μ) πατρὸς ἐν αὐτῷ. Ὅτι πᾶν
quod in mundo, concupiſcentia carnis, & concupiſcentia oculorum, & ſuperbia
τὸ ἐν τῷ κόσμῳ, ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκός, καὶ ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ ἡ ἀλαζονεία
vitæ, non eſt ex Patre, ſed ex mundo eſt. Et mundus tranſit,
τοῦ βίου, οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ πατρός, ἀλλ' ἐκ τοῦ κόσμου ἐστί. Καὶ ὁ κόσμος παράγεται,
& concupiſcentia ejus. Verùm faciens voluntatem Dei, manet in æternum.
καὶ ἡ (ν) ἐπιθυμία αὐτοῦ. ὁ δὲ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, μένει εἰς τὸν αἰῶνα.
Pueruli, noviſſima hora eſt: & ſicut audiſtis quia Antichriſtus venit, &
Γ' Παιδία, ἐσχάτη ὥρα ἐστί· καὶ καθὼς (ξ) ἠκούσατε ὅτι ὁ ἀντίχριστος ἔρχεται, καὶ 18
nunc Antichriſti multi facti ſunt: undè ſcimus quia noviſſima hora eſt.
νῦν ἀντίχριστοι πολλοὶ γεγόνασιν· ὅθεν (ο) γινώσκομεν ὅτι ἐσχάτη ὥρα ἐστίν.
Ex nobis exierunt, ſed non erant ex nobis: ſi enim fuiſſent ex nobis, perman-
Ἐξ ἡμῶν (π) ἐξῆλθον, ἀλλ' οὐκ ἦσαν ἐξ ἡμῶν· εἰ γὰρ ἦσαν ἐξ ἡμῶν, μεμενή- 19
ſiſſent utique cum nobis: ſed ut manifeſti ſint, quoniam non ſunt omnes ex nobis.
κεισαν ἂν μεθ' ἡμῶν· ἀλλ' ἵνα φανερωθῶσιν ὅτι οὐκ εἰσὶ πάντες ἐξ ἡμῶν.
Et vos unctionem habetis à Sancto, & nôſtis omnia. Non ſcripſi vobis,
Καὶ ὑμεῖς χρίσμα ἔχετε ἀπὸ τοῦ ἁγίου, καὶ οἴδατε πάντα. Οὐκ ἔγραψα ὑμῖν, 20 21
quòd non nôſtis veritatem, ſed quòd nôſtis eam: & quoniam omne mendacium
ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' ὅτι οἴδατε αὐτήν, καὶ ὅτι πᾶν ψεῦδος
ex veritate non eſt. Quis eſt mendax, ſi non negans quoniam Jeſus
ἐκ τῆς ἀληθείας οὐκ ἔστι. Τίς ἐστιν ὁ ψεύστης, εἰ μὴ ὁ ἀρνούμενος ὅτι Ἰησοῦς 22
non eſt Chriſtus? Hic eſt Antichriſtus, ille negans Patrem &
οὐκ ἔστιν ὁ Χριστός; Οὗτός ἐστιν ὁ ἀντίχριστος, ὁ ἀρνούμενος τὸν πατέρα καὶ
Filium. Omnis negans Filium, nec Patrem habet. Vos igitur quod
τὸν υἱόν. Πᾶς ὁ ἀρνούμενος τὸν υἱόν, οὐδὲ τὸν πατέρα (ρ) ἔχει. Ὑμεῖς οὖν ὃ 23 24
audiſtis ab initio, in vobis permaneat: Si in vobis manſerit quod ab initio
ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἐν ὑμῖν μενέτω· ἐὰν ἐν ὑμῖν μείνῃ ὃ ἀπ' ἀρχῆς
audiſtis, & vos in Filio & in Patre manebitis. Et hæc eſt repromiſſio,
ἠκούσατε, καὶ ὑμεῖς ἐν τῷ υἱῷ καὶ ἐν τῷ πατρὶ μενεῖτε. Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία, 25
quam ipſe pollicitus eſt nobis, illam vitam æternam. Hæc ſcripſi vobis de
ἣν αὐτὸς ἐπηγγείλατο ἡμῖν, τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον. Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν περὶ 26
illis ſeducentibus vos.
τῶν (σ) πλανώντων ὑμᾶς.

MS.A. (ζ) ἐν αὐτῷ ἀληθές, (η) ἡμῖν· (θ) σκιὰ (ι) οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ. (κ) νενίκατε (λ) Ἔγραψα (μ) Θεοῦ ἐν (ν) ἐπιθυμία. ὁ δὲ (ξ) ἠκούσατε, ὁ ἀντίχριστος (ο) γινώσκομεν (π) ἐξῆλθεν, (ρ) ἔχει· ὁ ὁμολογῶν τὸν υἱὸν καὶ τὸν πατέρα ἔχει. Ὑμεῖς ὃ ἠκούσατε (σ) πλανώντων

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

8 * ܬܘܒ ܦܘܩܕܢܐ ܚܕܬܐ ܟܬܒ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܗܘ ܕܫܪܝܪ ܒܗ ܘܒܟܘܢ. ܕܚܫܘܟܐ ܥܒܪ. ܘܢܘܗܪܐ ܕܫܪܪܐ ܫܪܝ ܠܡܬܚܙܝܘ. 9 * ܡܢ ܕܐܡܪ ܗܟܝܠ ܕܒܢܘܗܪܐ ܐܝܬܘܗܝ ܘܣܢܐ ܠܐܚܘܗܝ. ܒܚܫܘܟܐ ܗܘ ܥܕܡܐ ܠܗܫܐ. 10 * ܡܢ ܕܡܚܒ ܠܐܚܘܗܝ ܒܢܘܗܪܐ ܡܩܘܐ. ܘܬܘܩܠܬܐ ܠܝܬ ܒܗ. 11 * ܡܢ ܕܣܢܐ ܠܐܚܘܗܝ ܒܚܫܘܟܐ ܗܘ ܘܒܚܫܘܟܐ ܡܗܠܟ. ܘܠܐ ܝܕܥ ܠܐܝܟܐ ܐܙܠ. ܡܛܠ ܕܚܫܘܟܐ ܥܘܪ ܠܥܝܢܘܗܝ. 12 * ܟܬܒ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܒܢܝܐ. ܕܫܒܝܩܝܢ ܠܟܘܢ ܚܛܗܝܟܘܢ ܡܛܠ ܫܡܗ. 13 * ܟܬܒ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܐܒܗܐ. ܕܝܕܥܬܘܢܝܗܝ ܠܗܘ ܕܡܢ ܪܝܫ. ܟܬܒ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܛܠܝܐ. ܕܙܟܝܬܘܢܝܗܝ ܠܒܝܫܐ. 14 * ܟܬܒܬ ܠܟܘܢ ܛܠܝܐ. ܕܝܕܥܬܘܢܝܗܝ ܠܐܒܐ. ܟܬܒܬ ܠܟܘܢ ܐܒܗܐ. ܕܝܕܥܬܘܢܝܗܝ ܠܗܘ ܕܡܢ ܪܝܫ. ܟܬܒܬ ܠܟܘܢ ܥܠܝܡܐ. ܕܐܢܬܘܢ ܚܝܠܬܢܝܢ. ܘܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ ܒܟܘܢ ܡܩܘܝܐ. ܘܙܟܝܬܘܢܝܗܝ ܠܒܝܫܐ. 15 * ܠܐ ܬܪܚܡܘܢ ܥܠܡܐ. ܘܠܐ ܡܕܡ ܕܐܝܬ ܒܗ. ܡܢ ܕܪܚܡ ܓܝܪ ܥܠܡܐ. ܚܘܒܗ ܕܐܒܐ ܠܝܬ ܒܗ. 16 * ܡܛܠ ܕܟܠ ܕܐܝܬ ܒܥܠܡܐ. ܪܓܝܓܬܐ ܕܦܓܪܐ ܗܝ. ܘܪܓܝܓܬܐ ܕܥܝܢܐ. ܘܫܘܒܗܪܐ ܕܥܠܡܐ. ܗܠܝܢ ܕܠܐ ܗܘܝ ܡܢ ܐܒܐ. ܐܠܐ ܡܢܗ ܡܢ ܥܠܡܐ ܗܘܝ. 17 * ܘܥܠܡܐ ܥܒܪ ܗܘ ܘܪܓܝܓܬܗ. ܡܢ ܕܥܒܕ ܕܝܢ ܨܒܝܢܗ ܕܐܠܗܐ ܩܐܡ ܠܥܠܡ. 18 * ܒܢܝܐ ܙܒܢܐ ܗܘ ܐܚܪܝܐ. ܘܐܝܟ ܕܫܡܥܬܘܢ ܕܥܬܝܕ ܠܡܐܬܐ ܡܫܝܚܐ ܕܓܠܐ. ܘܗܫܐ ܗܘܘ ܡܫܝܚܐ ܕܓܠܐ ܣܓܝܐܐ. ܘܡܢ ܗܕܐ ܝܕܥܝܢ ܚܢܢ ܕܙܒܢܐ ܗܘ ܐܚܪܝܐ. 19 * ܡܢܢ ܢܦܩܘ ܐܠܐ ܠܐ ܗܘܘ ܡܢܢ. ܐܠܘ ܓܝܪ ܡܢܢ ܗܘܘ ܥܡܢ ܩܘܝܘ ܗܘܘ. ܐܠܐ ܢܦܩܘ ܡܢܢ ܕܢܬܝܕܥܘܢ ܕܠܐ ܗܘܘ ܡܢܢ. 20 * ܘܐܢܬܘܢ ܡܫܝܚܘܬܐ ܐܝܬ ܠܟܘܢ ܡܢ ܩܕܝܫܐ. ܘܦܪܫܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܟܠ ܐܢܫ. 21 * ܠܐ ܟܬܒܬ ܠܟܘܢ ܕܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܫܪܪܐ. ܐܠܐ ܕܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܗ. ܘܕܟܠ ܕܓܠܘܬܐ ܠܐ ܗܘܬ ܡܢ ܫܪܪܐ. 22 * ܡܢܘ ܕܓܠܐ. ܐܠܐ ܐܢ ܗܘ ܗܘ ܕܟܦܪ ܕܝܫܘܥ ܠܐ ܗܘܐ ܡܫܝܚܐ. ܘܗܢܐ ܗܘ ܡܫܝܚܐ ܕܓܠܐ. ܗܘ ܕܟܦܪ ܒܐܒܐ ܘܐܦ ܒܒܪܐ ܟܦܪ. 23 * ܘܡܢ ܕܟܦܪ ܒܒܪܐ ܐܦ ܠܐ ܒܐܒܐ ܡܗܝܡܢ. ܘܡܢ ܕܡܘܕܐ ܒܒܪܐ ܘܐܦ ܒܐܒܐ ܡܘܕܐ. 24 * ܘܐܢܬܘܢ ܡܕܡ ܕܫܡܥܬܘܢ ܡܢ ܪܝܫ ܒܟܘܢ ܢܩܘܐ. ܐܢ ܓܝܪ ܢܩܘܐ ܒܟܘܢ ܡܕܡ ܕܫܡܥܬܘܢ ܡܢ ܪܝܫ. ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܬܩܘܘܢ ܒܐܒܐ ܘܒܒܪܐ. 25 * ܘܗܢܘ ܫܘܘܕܝܐ ܕܗܘ ܐܫܬܘܕܝ ܠܢ. ܚܝܐ ܕܠܥܠܡ. 26 * ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܟܬܒܬ ܠܟܘܢ ܡܛܠ ܗܠܝܢ ܕܡܛܥܝܢ ܠܟܘܢ.

Rurſus præceptum novum ſcribo vobis, 8 quod verum eſt in ſeipſo, & in vobis; Quòd tenebræ tranſierunt, & verum lumen incipit apparere. Quiſquis igitur dicit ſe in luce 9 eſſe, & odio habet fratrem ſuum, in tenebris eſt etiamnum. Qui diligit fratrem ſu- 10 um, in lumine permanet, & offendiculum in eo non eſt. Qui verò odio habet fratrem 11 ſuum, in tenebris eſt, & in tenebris ambulat, & neſcit quò eat, quia tenebræ obcæcaverunt oculos ejus. Scribo vobis filioli, 12 quoniam remiſſa ſunt vobis peccata veſtra propter nomen ejus. Scribo vobis patres, 13 quoniam noviſtis eum qui erat ab initio. Scribo vobis adoleſcentes, quoniam viciſtis Malum illum. Scripſi vobis pueri, quoni- 14 am cognoviſtis Patrem. Scripſi vobis patres, quoniam cognoviſtis eum qui eſt à principio. Scripſi vobis adoleſcentes, quoniam fortes eſtis, & verbum Dei habitat in vobis, & viciſtis Malum illum. Ne diligatis mun- 15 dum, neque ea quæ in ipſo ſunt. Qui enim diligit mundum, charitas Patris in eo non eſt. Quicquid enim in ipſo mundo eſt, con- 16 cupiſcentia eſt corporis, & concupiſcentia oculorum, & faſtus mundi, quæ quidem non ſunt ex Patre, ſed ex ipſo ſunt mundo. Et 17 mundus præterit, tam ipſe quàm concupiſcentia ejus. Qui autem exequitur voluntatem Dei, manet in æternum. Filioli, ulti- 18 mum eſt tempus: & ſicut audîſtis venturum pſeudochriſtum, etiam nunc multi ſunt pſeudochriſti, & ex hoc novimus quòd ultimum tempus eſt. E nobis egreſſi ſunt, ſed 19 ex nobis non erant: ſi enim ex nobis fuiſſent, apud nos permanſiſſent: at egreſſi ſunt è nobis, ut innoteſcat eos ex nobis non fuiſſe. Vos autem unctionem habetis à San- 20 cto illo, & diſcernitis unumquemque hominem. Non ſcripſi vobis ut ignorantibus ve- 21 ritatem, ſed ut ſcientibus eam: quódque omne mendacium non eſt ab ipſa veritate. Quis eſt mendax, niſi ille qui negat Jeſum 22 eſſe Chriſtum? & hic quidem eſt pſeudochriſtus. Qui negat Patrem, negat & Filium; Et qui negat Filium, is ne Patrem 23 quidem credit. Qui confitetur Filium, & Patrem quoque confitetur. Vos itaque 24 quod audîſtis ab initio, permaneat apud vos. Si enim permanſerit apud vos quod audîſtis ab initio, & vos in Patre & Filio manebitis. Et hoc eſt promiſſum quod pollicitus eſt no- 25 bis, vitam æternam. Hæc autem ſcripſi vo- 26 bis propter eos qui ſeducunt vos.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

8 ወካዕበ ፡ ትእዛዘ ፡ ሐዲሰ ፡ ዘእጽሕፍ ፡ ለክሙ ፡ ዘእሙንቱ ፡ በቱ ፡ ወብክሙ ፡ ከመ ፡ ሐለፈት ፡
9 ጽልመት ፡ ወብርሃን ፡ ዘበአማን ፡ ወድአ ፡ ወአስተርአየ ፡፡ ወዘሰ ፡ ይብል ፡ ውስተ ፡ ብር
ሃን ፡ ሀለውኩ ፡ ወይጸልእ ፡ ቢጾ ፡ ሐሳዊ ፡ ውእቱ ፡፡ ውስተ ፡ ጽልመት ፡ ይነብር ፡ ወሀሎ ፡ እስ
10 ከ ፡ ይእዜ ፡፡ ወዘሰ ፡ ያፈቅር ፡ ቢጾ ፡ ውስተ ፡ ብርሃን ፡ ይነብር ፡ ወአልቦ ፡ ዕቅፍት ፡ ኀ
11 ቤሁ ፡፡ ወዘሰ ፡ ይጸልእ ፡ ቢጾ ፡ ውስተ ፡ ጽልመት ፡ ውእቱ ፡ የሐውር ፡ ወኢያአምር ፡ ኀ
12 በ ፡ የሐውር ፡ እስመ ፡ ጽልመት ፡ አዖሮ ፡ አዕይንቲሁ ፡፡ እጽሕፍ ፡ ለክሙ ፡ ደቂቅየ ፡
13 እስመ ፡ ይትኀደግ ፡ ለክሙ ፡ ኃጢአትክሙ ፡ በእንተ ፡ ስሙ ፡፡ እጽሕፍ ፡ ለክሙ ፡ አበ
ው ፡ እስመ ፡ አእመርክሙዎ ፡ ለቀዳማዊ ፡፡ እጽሕፍ ፡ ለክሙ ፡ ወራዙት ፡ እስመ ፡ ሞእክ
14 ሙዎ ፡ ለእኩይ ፡፡ ጸሐፍኩ ፡ ለክሙ ፡ ደቂቅየ ፡ እስመ ፡ አእመርክሙዎ ፡ ለአብ ፡

Et rurſùs mandatum novum quod ſcribo vobis, quòd verum eſt *in ipſo & in vo-* 8 *bis: quòd tranſiverunt tenebræ, & lumen veritatis jam apparuit. Et qui dicit;* 9 *In luce ſum, & odio habet proximum ſuum, mendax eſt in tenebris manens &* 10 *exiſtens uſque nunc. Et qui diligit fratrem ſuum, in luce habitat, & non eſt offendiculum in eo. Et qui odio habet fratrem ſuum, in tenebris ipſe ambulat, &* 11 *neſcit quò ambulet: quia tenebræ excæcârunt oculos ipſius. Scribo vobis filioli* 12 *mei, quia remittuntur vobis peccata veſtra propter nomen ejus. Scribo vobis* 13 *patres, quia cognoviſtis Primum. Scribo vobis adoleſcentes, quia viciſtis Malum. Scripſi vobis filiolis meis, quoniam noviſtis Patrem.* 14

Verſio VULGATA LATINA.

8 Iterùm mandatum novum ſcribo vobis, quod verum eſt & in ipſo, & in vobis: 9 quia tenebræ tranſierunt, & verum lumen jam lucet. Qui dicit ſe in luce eſſe, 10 & fratrem ſuum odit, in tenebris eſt uſque adhuc. Qui diligit fratrem ſuum, 11 in lumine manet, & ſcandalum in eo non eſt. Qui autem odit fratrem ſuum, in tenebris eſt, & in tenebris ambulat, & neſcit quò eat: quia tenebræ obcæcave- 12 runt oculos ejus. Scribo vobis, filioli, quoniam remittuntur vobis peccata 13 propter nomen ejus. Scribo vobis, patres, quoniam cognoviſtis eum, qui ab ini- 14 tio eſt. Scribo vobis, adoleſcentes, quoniam viciſtis Malignum. Scribo vobis, infantes, quoniam cognoviſtis Patrem. Scribo vobis, juvenes, quoniam fortes 15 eſtis, & verbum Dei manet in vobis, & viciſtis Malignum. Nolite diligere mundum, neque ea quæ in mundo ſunt. Si quis diligit mundum, non eſt charitas 16 Patris in eo: Quoniam omne quod eſt in mundo, concupiſcentia carnis eſt, & concupiſcentia oculorum, & ſuperbia vitæ: quæ non eſt ex Patre, ſed ex mundo eſt. Et mundus tranſit, & concupiſcentia ejus. Qui autem facit voluntatem Dei, 17 manet in æternum. Filioli, noviſſima hora eſt: & ſicut audîſtis quia Antichri- 18 ſtus venit, & nunc Antichriſti multi facti ſunt: undè ſcimus, quia noviſſima hora eſt. Ex nobis prodierunt, ſed non erant ex nobis: nam ſi fuiſſent ex no- 19 bis, permanſiſſent utique nobiſcum: ſed ut manifeſti ſint quoniam non ſunt 20 omnes ex nobis. Sed vos unctionem habetis à Sancto, & nôſtis omnia. Non 21 ſcripſi vobis quaſi ignorantibus veritatem, ſed quaſi ſcientibus eam: & quoniam omne mendacium ex veritate non eſt. Quis eſt mendax, niſi is qui negat quoniam 22 Jeſus eſt Chriſtus? Hic eſt Antichriſtus, qui negat Patrem & Filium. Omnis 23 qui negat Filium, nec Patrem habet: qui confitetur Filium, & Patrem habet. Vos quod audîſtis ab initio, in vobis permaneat: Si in vobis permanſerit quod 24 audîſtis ab initio, & vos in Filio & Patre manebitis. Et hæc eſt repromiſſio, quam 25 ipſe pollicitus eſt nobis, vitam æternam. Hæc ſcripſi vobis de his, qui ſeducunt vos. 26

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

8 * وَاكتب اليكم ايضا وصية جديدة القول الذي هو حق فيه وفيكم * ان الظلمة قد
عبرت وزالت * والنور الحقيقي منذ الان يظهر * من يقول انه في النور ويبغض اخاه فهو الي 9
الان في الظلمة * من يحب اخاه يثبت في النور وليس فيه شك * من يبغض اخاه فهو في 10 11
الظلمة * وفي الظلمة يسلك * وما يعرف اين يذهب * لان الظلمة قد اعمت عينيه * يا اولادي 12
اكتب اليكم ان قد غفرت لكم الخطايا من اجل اسمه * اكتب اليكم ايها الاباء انكم 13
قد عرفتم من هو منذ القديم * اكتب اليكم ايها الاحداث انكم قد غلبتم الخبيث *
* اكتب اليكم ايها الغلمان انكم قد عرفتم الاب * كتبت اليكم ايها الاباء انكم قد 14
عرفتم من لم يزل منذ القديم * كتبت اليكم ايها الاحداث انكم اقوياء انتم * وكلام الله
يثبت فيكم وقد غلبتم الخبيث * لا تحبوا العالم ولا الاشياء التي في العالم * فان يحب احد 15
العالم فليس فيه محبة الاب * لان كلما في العالم هو شهوة البدن * وشهوة العينين * وتعظم 16
العمر * وليس هو من الاب * لكن من العالم هو * والعالم يعبر وشهوته * ومن يصنع ارادة الله 17
يبقي الي الابد * تم *

Et rurſùm ſcribo vobis mandatum novum, ſermonem ſcilicet qui verus eſt in ſe et in vobis; Quod tenebræ jam præterierunt & abſceſſerunt, & vera lux poſthac emergit. 8 *Qui dicit ſe eſſe in luce, & fratrem ſuum odit, verſatur adhuc in tenebris.* 9 *Qui diligit fratrem ſuum, in luce manet, & non eſt in eo offendiculum.* 10 *Qui odit fratrem ſuum, in tenebris verſatur, & in tenebris ambulat, & neſcit quò vadat, quia tenebræ jam excæcârunt oculos ejus.* 11 *O filii mei, ſcribo vobis, quia remiſſa ſunt vobis peccata propter nomen ejus.* 12 *Scribo vobis ô patres, quia nôſtis eum qui eſt ab antiquo. Scribo vobis ô adoleſcentes, quia jam viciſtis malignum.* 13 *Scribo vobis ô juvenes, quia jam cognoviſtis Patrem. Scripſi vobis ô patres, quia nôſtis eum qui eſt incommutabilis ab antiquo. Scripſi vob ô adoleſcentes, quia fortes eſtis, & verbum Dei manet in vobis, & jam viciſtis improbum.* 14 *Ne diligatis mundum, neque res quæ in mundo ſunt: ſiquis enim diligit mundum, non eſt in ipſo amor Patris.* 15 *Quoniam quicquid eſt in mundo, cupiditas eſt carnis, & libido oculorum, & ſuperbia ætatis: & non eſt ex Patre, ſed ex mundo eſt.* 16 *Mundus autem ejuſque cupiditas præterit, qui verò facit voluntatem Dei, manet in æternum.* 17 *Finis.*

* قراءة الاثنين من الجمعة الخامسة وثلاثين *

Lectio feriæ ſecundæ hebdomadis trigeſimæ quintæ.

* ايها الفتيان الساعة الاخيرة هي * وكما سمعتم ان ضد المسيح سيجي * والان اضداد المسيح 18
كثيرون قد صاروا * فمن هاهنا نعلم انها الساعة الاخيرة هي * منا خرجوا لكنهم لم يكونوا 19
منا * لانهم لو كانوا منا لكانوا قد ثبتوا معنا * لكن ليظهروا انهم ليس هم كلهم منا * وانتم 20
لكم مسحة من القدوس * وقد عرفتم كل شي * ما كتبت اليكم انكم ما قد عرفتم الحق * 21
بل قد عرفتموه وان كل كاذب ليس هو من الحق * من هو الكاذب الا الجاحد ان يسوع ليس 22
هو المسيح * هذا هو ضد المسيح * الجاحد الاب والابن * كل من ينكر الابن ولا الاب له * فانتم 23 24
اذا الشي الذي سمعتموه منذ القديم فليثبت فيكم * فان يثبت فيكم الذي سمعتموه منذ
القديم * فستثبتون انتم في الابن وفي الاب * وهذا هو الموعد الذي وعدنا به هو الحياة 25
الابدية * هذه الالفاظ كتبتها اليكم من اجل الذين يضلونكم * 26

O pueri, ultima eſt hora, & ſicut audîſtis quòd adverſarius Chriſti venturus ſit, etiam nunc adverſarii Chriſti multi jam facti ſunt: & hinc novimus ultimam horam eſſe. 18 *E nobis prodierunt, ſed non ſunt ex nobis: nam ſi fuiſſent ex nobis, utique nobiſcum permanſiſſent: Sed ut manifeſti fiant quòd non ſint omnes ex nobis:* 19 *Et vos quidem unctionem habetis à ſancto illo, & jam nôſtis omnia.* 20 *Non ſcripſi vobis eo quòd veritatem non cognoveritis, ſed jam noveritis illam, quódque omnis mendax non ſit ex veritate.* 21 *Quis eſt mendax, niſi qui negat Jeſum non eſſe Chriſtum? is eſt Chriſti adverſarius, qui negat Patrem & Filium.* 22 *Quicunque Filium negat, apud iſtum ne Pater quidem eſt.* 23 *Res igitur quam audîſtis ab antiquo, maneat in vobis: ſi enim manſerit in vobis quod jam pridem audîſtis, vos etiam in Filio & in Patre manebitis.* 24 *Atque hoc eſt promiſſum illud quod ipſe pollicitus eſt nobis, Vita illa æterna.* 25 *Hos ſermones ſcripſi vobis propter eos qui ſeducunt vos.* 26

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

ጸሐፍኩ ፡ ለክሙ ፡ አበው ፡ እስመ ፡ አእመርክዎ ፡ ለቀዳማዊ ፡ ጸሐፍኩ ፡ ለክሙ ፡ ወራዙ
ት ፡ እስመ ፡ ጽኑዓን ፡ አንትሙ ፡ ወቃለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ይነብር ፡ ኀቤክሙ ፡ ወሞእክሙ
15 ዎ ፡ ለእኩይ ፡፡ ኢታፍቅርዎ ፡ ለዓለም ፡ ወኢዘሀሎ ፡ ውስተ ፡ ዓለም ፡ ወዘሰ ፡ አፍቀ
16 ሮ ፡ ለዓለም ፡ ኢሀሎ ፡ ፍቅሩ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ላዕሌሁ ፡፡ እስመ ፡ ኵሉ ፡ ዘሀሎ ፡
ውስተ ፡ ዓለም ፡ ፍትወቱ ፡ ለሥጋ ፡ ወፍትወቱ ፡ ለዓይን ፡ ወሥራሑ ፡ ለመንበርት ፡ ኢኮነ ፡
17 ዝንቱ ፡ እምኀበ ፡ እግዚአብሔር ፡ አብ ፡ አላ ፡ እምዓለም ፡ ውእቱ ፡፡ ወዓለምኒ ፡ የ
ኀልፍ ፡ ወፍትወቱኒ ፡ የኀልፍ ፡ ወዘሰ ፡ ይገብር ፡ ፍትወቶ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ይነብር ፡ ለ
18 ዓለም ፡፡ ደቂቅየ ፡ ደኃሪት ፡ ሰዓት ፡ ይእቲ ፡ ወበከመ ፡ ሰማዕክሙ ፡ ሐሳዌ ፡ መሲሕ ፡
ይመጽእ ፡ ወይእዜሰ ፡ ኮኑ ፡ ብዙኃን ፡ ኃሰዊያን ፡ መሲሕ ፡ ወበዝንቱ ፡ አእመርነ ፡ ከመ ፡ ደ
19 ኃሪት ፡ ይእቲ ፡ ሰዓት ፡፡ እስመ ፡ እምኔነ ፡ ወፅኡ ፡ አላ ፡ ኢኮኑ ፡ ባሕቱ ፡ እምኔነ ፡ ወ
እቶሙ ፡ ወሰበሰ ፡ እምኔነ ፡ እሙንቱ ፡ እምነበሩ ፡ ምስሌነ ፡ አላ ፡ ባሕቱ ፡ ከመ ፡ ይትዐወቁ ፡
20 ከመ ፡ ኢኮኑ ፡ ኵሎሙ ፡ እምኔነ ፡፡ ወአንትሙሰ ፡ ቅብአተ ፡ ብክሙ ፡ እምነ ፡ ቅዱስ ፡
21 ወተአምሩ ፡ ኵሎ ፡፡ ኢጸሐፍኩ ፡ ለክሙ ፡ ከመ ፡ ኢታአምርዋ ፡ ለጽድቅ ፡ አላ ፡ ከመ ፡
22 ታአምርዋ ፡፡ እስመ ፡ ኵሉ ፡ ሐሰት ፡ ኢኮነት ፡ እምጽድቅ ፡፡ ወመኑ ፡ ውእቱ ፡ ሐሳዊ ፡ መ
ሲሕ ፡ ዘእንበለ ፡ ዘይክሕድ ፡ ከመ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ኢኮነ ፡ መሲሐ ፡ ወዝንቱ ፡ ውእቱ ፡
23 ሐሳዌ ፡ መሲሕ ፡ ዘይክሕድ ፡ በአብ ፡ ወበወልድ ፡፡ ወኵሉ ፡ ዘይክሕድ ፡ በወልድ ፡ በአብኒ ፡
24 ኢሀለወ ፡፡ ወዘሂ ፡ የአምን ፡ በወልድ ፡ ወበአብኒ ፡ ሀለወ ፡፡ ወአንትሙኒ ፡ ዘሰማዕክሙ ፡ ትካት ፡
ይነብር ፡ ኀቤክሙ ፡ ወእመሰ ፡ ዘሰማዕክሙ ፡ ትካት ፡ ነበረ ፡ ኀቤክሙ ፡ ወአንትሙኒ ፡ ትነብሩ ፡
25 በአብ ፡ ወበወልድ ፡፡ ወዛቲ ፡ ይእቲ ፡ ተስፋ ፡ እንተ ፡ አሰፈወነ ፡ ሕይወት ፡ እንተ ፡ አሰፈ
26 ወነ ፡ ዘለዓለም ፡፡ ወዘንተ ፡ ንጽሕፍ ፡ ለክሙ ፡ በእንተ ፡ አለ ፡ ያስሕቱክሙ ፡፡

Scripſi vobis patres, quia cognovi Primum. Scripſi vobis adoleſcentes, quia fortes eſtis, & verbum Dei habitat apud vos, & viciſtis Malum. Ne diligatis mundum, 15 *neque quod eſt in mundo: & qui diligit mundum, non eſt dilectio Dei ſuper eum: Quia quicquid eſt in mundo, concupiſcentia carnis eſt, & con-* 16 *cupiſcentia oculi, & moleſtia vitæ: non eſt hoc à Deo Patre, ſed à mundo eſt. Et mundus quidem tranſit, & concupiſcentia ejus tranſit, &* 17 *qui facit voluntatem Dei manebit in æternum. Filioli mei, ultimum tem-* 18 *pus eſt: & quemadmodum audiviſtis, falſus Meſſias veniet, & nunc ſunt multi falſi Meſſiæ: & per hoc cognovimus quòd ultimum eſt tempus. Quia ex* 19 *nobis exiverunt, ſed non fuerunt tamen ex nobis illi: & ſi ex nobis fuiſſent, manſiſſent nobiſcum: veruntamen ut manifeſti fierent, quòd non fuerunt omnes illi ex nobis: Et vos unctionem habetis à Sancto, & ſcitis* 20 *omnia. Non ſcripſi vobis quaſi neſciretis veritatem, ſed quòd ſciatis eam:* 21 *quia omne mendacium non eſt ex veritate. Et quis eſt falſus Meſſias, niſi* 22 *is qui negat quòd Dominus Jeſus non ſit Meſſias? Et hic eſt falſus Meſſi-* 23 *as, qui negat Patrem & Filium. Et quiſquis negat Filium, in Patre non eſt: & qui credit in Filium, etiam in Patre eſt. Et vos quidem quod* 24 *audiviſtis olim, maneat apud vos: & ſi id quod vidiſtis olim maneat apud vos: vos etiam manſuri eſtis in Patre & in Filio. Et hæc eſt promiſſio quam* 25 *promiſit nobis, videlicet vita æterna quam promiſit nobis. Et hoc ſcribimus vo-* 26 *bis propter eos qui ſeducunt vos.*

ἘΠΙΣΤΟΛΗ' ἸΩΑ'ΝΝΟΥ Α'. ΚΕΦ. Γ'. Δ'.

Et vos unctionem quam accepistis ab eo, in vobis *manet*: & non *opus* habetis ut
27 Καὶ ὑμεῖς τὸ χρῖσμα ὃ ἐλάβετε ἀπ' αὐτοῦ, (τ)ἐν ὑμῖν μένει· καὶ οὐ χρείαν ἔχετε ἵνα
aliquis doceat vos: sed sicut *ipsa* unctio docet vos de omnibus, & *vera*
τὶς διδάσκῃ ὑμᾶς· ἀλλ' ὡς τὸ αὐτὸ χρῖσμα διδάσκει ὑμᾶς περὶ πάντων, καὶ ἀληθές
est & non est mendacium. Et sicut docuit vos, manete in eo. Et nunc,
28 ἐστι καὶ οὐκ ἔστι ψεῦδος· (υ) καὶ καθὼς ἐδίδαξεν ὑμᾶς, (φ)μενεῖτε ἐν αὐτῷ. Καὶ νῦν,
filioli, manete in eo: ut cùm apparuerit, habeamus fiduciam, & non *pude-*
τεκνία, μένετε ἐν αὐτῷ· ἵνα (χ) ὅταν φανερωθῇ, ἔχωμεν παῤῥησίαν, καὶ μὴ αἰσχυν-
fiamus ab eo, in adventu ejus. Si scitis quoniam justus est, scitote
29 θῶμεν ἀπ' αὐτοῦ, ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ. Ἐὰν εἰδῆτε ὅτι δίκαιός ἐστι, γινώσκετε
quoniam omnis *faciens* justitiam, ex ipso natus est.
ὅτι (ψ) πᾶς ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην, ἐξ αὐτοῦ γεγέννηται.

CAP. III. γ'.

Videte qualem charitatem dedit nobis Pater, ut *nati* Dei *vocemur.*
1 Ἴδετε ποταπὴν ἀγάπην (α) δέδωκεν ἡμῖν ὁ πατὴρ, ἵνα τέκνα Θεοῦ (β)κληθῶμεν.
Propter hoc mundus non novit nos, quia non novit eum. *Dilecti,* nunc *nati*
2 διὰ τοῦτο ὁ κόσμος οὐ γινώσκει ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ἔγνω αὐτόν. Ἀγαπητοὶ, νῦν τέκνα
Dei sumus, & nondum apparuit quid erimus. Scimus *autem* quoniam *si* apparuerit,
Θεοῦ ἐσμεν, καὶ οὔπω ἐφανερώθη τί ἐσόμεθα. (γ)Οἴδαμεν δὲ ὅτι ἐὰν φανερωθῇ,
similes ei erimus: quoniam videbimus eum sicuti est. Et omnis *habens* spem
3 ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα· ὅτι ὀψόμεθα αὐτὸν καθώς ἐστι. Καὶ πᾶς ὁ ἔχων τὴν ἐλπίδα
hanc in eo, sanctificat *seipsum,* sicut ille sanctus est. Omnis *faciens* pecca-
4 ταύτην ἐπ' αὐτῷ, ἁγνίζει ἑαυτὸν, καθὼς ἐκεῖνος ἁγνός ἐστι. Πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρ-
tum, & *transgressionem legis* facit: & peccatum est *transgressio legis.* Et scitis quia ille
5 τίαν, καὶ τὴν ἀνομίαν ποιεῖ· καὶ ἡ ἁμαρτία ἐστὶν ἡ ἀνομία. Καὶ οἴδατε ὅτι ἐκεῖνος
apparuit, ut peccata nostra tolleret, & peccatum in eo non est. Omnis in
6 ἐφανερώθη, ἵνα τὰς (δ) ἁμαρτίας ἡμῶν ἄρῃ, καὶ ἁμαρτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστι. Πᾶς ὁ ἐν
eo *manens,* non peccat: omnis *peccans,* non vidit eum, nec cognovit eum.
αὐτῷ μένων, οὐχ ἁμαρτάνει· πᾶς ὁ ἁμαρτάνων, οὐχ ἑώρακεν αὐτὸν, οὐδὲ ἔγνωκεν αὐτόν.
Filioli, nemo seducat vos. *Faciens* justitiam, justus est, sicut ille
7 (ε) Τεκνία, μηδεὶς πλανάτω ὑμᾶς· ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην, δίκαιός ἐστιν, καθὼς ἐκεῖνος
justus est. *Faciens* peccatum, ex diabolo est: quoniam ab initio
δίκαιός ἐστιν. (ζ)Ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν, ἐκ τοῦ διαβόλου ἐστίν· ὅτι ἀπ' ἀρχῆς 8
diabolus peccat. In hoc apparuit Filius Dei, ut dissolvat opera dia-
ὁ διάβολος ἁμαρτάνει. εἰς τοῦτο ἐφανερώθη ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ἵνα λύσῃ τὰ ἔργα τοῦ δια-
boli. Omnis natus ex Deo, peccatum non facit: quoniam semen ipsius in
Δ' βόλου. Πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ Θεοῦ, ἁμαρτίαν οὐ ποιεῖ· ὅτι σπέρμα αὐτοῦ ἐν 9
eo manet: & non potest peccare, quoniam ex Deo natus est. In hoc
αὐτῷ μένει· καὶ οὐ δύναται ἁμαρτάνειν, ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγέννηται. Ἐν τούτῳ 10
manifesti sunt *nati* Dei, & *nati* diaboli. Omnis *non faciens* justi-
φανερά ἐστι τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ, καὶ τὰ τέκνα τοῦ διαβόλου. πᾶς ὁ μὴ ποιῶν (η)δικαιοσύ-
tiam, non est ex Deo, & non *diligens* fratrem suum. Quoniam hæc est an-
νην, οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ Θεοῦ, καὶ ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. Ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγ- 11
nuntiatio, quam audistis ab initio, ut diligamus *alii alios.* Non sicut Cain ex
γελία, ἣν ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους. Οὐ καθὼς Κάϊν ἐκ 12
maligno erat: & occidit fratrem suum. Et *gratia cujus* occidit eum? Quoniam
τοῦ πονηροῦ ἦν, καὶ ἔσφαξε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· καὶ χάριν τίνος ἔσφαξεν αὐτόν; ὅτι
opera ejus maligna erant: *quæ* autem fratris ejus, justa. *Ne admiremini,*
τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρὰ ἦν· τὰ δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, δίκαια. Μὴ θαυμάζετε, 13
fratres *mei,* si odit vos mundus. Nos scimus quoniam translati sumus
(θ)ἀδελφοί μου, εἰ μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος. Ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι μεταβεβήκαμεν 14
de morte ad vitam, quoniam diligimus fratres. *Non diligens fra-*
ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν, ὅτι ἀγαπῶμεν τοὺς ἀδελφούς· Ὁ μὴ (ι)ἀγαπῶν τὸν ἀδελ-
trem, manet in morte. Omnis *odio habens* fratrem suum, homicida est: &
φὸν, μένει ἐν τῷ θανάτῳ. Πᾶς ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἀνθρωποκτόνος ἐστί· καὶ 15
scitis quoniam omnis homicida non habet vitam æternam in se manentem. In
οἴδατε ὅτι πᾶς ἀνθρωποκτόνος οὐκ ἔχει ζωὴν αἰώνιον ἐν αὐτῷ μένουσαν. Ἐν 16
hoc cognovimus charitatem, quoniam ille pro nobis animam suam posuit:
τούτῳ ἐγνώκαμεν τὴν ἀγάπην, ὅτι ἐκεῖνος ὑπὲρ ἡμῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔθηκε·
& nos debemus pro fratribus animas ponere.
καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν τὰς ψυχὰς (κ) τιθέναι.

MS.A. (τ) μένει ἐν ὑμῖν· (υ) καθὼς (φ) μένετε (χ) ἐὰν (ψ) καὶ πᾶς

Κεφ. γ'. MS.A. (α) ἔδωκεν (β) κληθῶμεν καί ἐσμεν. διὰ (γ) Οἴδαμεν ὅτι (δ) ἁμαρτίας ἄρῃ, (ε) Παιδία, μήτις (ζ) Ὁ δὲ ποιῶν (η) τὴν δικαιοσύνην, (θ) ἀδελφοὶ, εἰ (ι) ἀγαπῶν, μένει (κ) θεῖναι.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

27 ܘܐܦ ܐܢܬܘܢ ܐܢ ܬܩܘܐ ܒܟܘܢ ܡܫܝܚܘܬܐ ܕܩܒܠܬܘܢ ܡܢܗ܆ ܠܐ ܣܢܝܩܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܐܢܫ *
ܢܠܦܟܘܢ. ܐܠܐ ܐܝܟ ܡܫܝܚܘܬܐ ܕܐܝܬܝܗ ܡܢ ܐܠܗܐ. ܗܝ ܡܠܦܐ ܠܟܘܢ ܥܠ ܟܠ.
28 ܘܫܪܝܪܐ ܗܝ ܘܠܐ ܐܝܬ ܒܗ ܕܓܠܘܬܐ. ܘܐܝܟ ܕܐܠܦܬܟܘܢ ܩܘܘ ܒܗ. * ܘܗܫܐ ܒܢܝ ܩܘܘ ܒܗ.
29 ܕܡܐ ܕܐܬܓܠܝ ܠܐ ܢܒܗܬ ܡܢܗ. ܐܠܐ ܢܗܘܐ ܠܢ ܦܪܗܣܝܐ ܩܕܡܘܗܝ ܒܡܐܬܝܬܗ. * ܐܢ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ
ܕܟܐܢ ܗܘ. ܕܥܘ ܕܐܦ ܟܠ ܕܥܒܕ ܟܐܢܘܬܐ ܡܢܗ ܗܘ. * ܩܦܠܐܘܢ * ܓ *
1 ܘܚܙܘ ܕܐܝܕܐ ܚܘܒܐ ܝܗܒ ܠܢ ܐܒܐ܆ ܕܒܢܝܐ ܢܬܩܪܐ ܘܢܗܘܐ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܥܠܡܐ ܠܐ *
2 ܝܕܥ ܠܢ. ܡܛܠ ܕܐܦ ܠܗ ܠܐ ܝܕܥܗ. * ܕܝܠܕܬ ܐܠܗܐ * ܓ * ܚܒܝܒܝ. ܗܫܐ
ܒܢܝܐ ܚܢܢ ܕܐܠܗܐ. ܘܠܐ ܥܕܡܐ ܠܗܫܐ ܐܬܓܠܝ ܡܢܐ ܥܬܝܕܝܢ ܕܢܗܘܐ. ܝܕܥܝܢ ܕܝܢ
3 ܕܡܐ ܕܐܬܓܠܝ ܒܕܡܘܬܗ ܗܘܝܢ. ܘܚܙܝܢ ܠܗ ܐܝܟ ܡܐ ܕܐܝܬܘܗܝ. * ܘܟܠ ܐܢܫ ܕܐܝܬ
4 ܠܗ ܣܒܪܐ ܗܢܐ ܥܠܘܗܝ. ܡܕܟܐ ܢܦܫܗ ܐܝܟ ܕܗܘ ܕܟܐ ܗܘ. * ܟܠ ܡܢ ܕܥܒܕ ܚܛܝܬܐ
5 ܥܘܠܐ ܥܒܕ. ܚܛܝܬܐ ܓܝܪ ܟܠܗ ܥܘܠܐ ܗܝ. * ܘܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܗܘ ܐܬܓܠܝ ܕܢܫܩܘܠ
6 ܚܛܗܝܢ. ܘܚܛܝܬܐ ܒܗ ܠܐ ܗܘܬ. * ܘܟܠ ܕܒܗ ܡܩܘܐ ܠܐ ܚܛܐ. ܘܟܠ ܕܚܛܐ ܠܐ ܚܙܝܗܝ ܘܠܐ
7 ܝܕܥܗ. * ܒܢܝ. ܠܐ ܐܢܫ ܢܛܥܝܟܘܢ. ܗܘ ܕܥܒܕ ܟܐܢܘܬܐ ܟܐܢ ܗܘ. ܐܝܟ ܕܐܦ ܗܘ ܡܫܝܚܐ
8 ܟܐܢ ܗܘ. * ܘܗܘ ܕܥܒܕ ܚܛܝܬܐ ܡܢ ܣܛܢܐ ܗܘ. ܡܛܠ ܕܡܢ ܪܫܝܬܐ ܗܘ ܣܛܢܐ
ܚܛܝܐ ܗܘ. ܘܡܛܠ ܗܕܐ ܐܬܓܠܝ ܒܪܗ ܕܐܠܗܐ. ܕܢܫܪܐ ܥܒܕܘܗܝ ܕܣܛܢܐ. * ܟܠ ܕܝܠܝܕ ܡܢ
9 ܐܠܗܐ ܚܛܝܬܐ ܠܐ ܥܒܕ. ܡܛܠ ܕܙܪܥܗ ܒܗ ܗܘ. ܘܠܐ ܡܫܟܚ ܕܢܚܛܐ ܡܛܠ ܕܡܢ ܐܠܗܐ
10 ܝܠܝܕ. * ܒܗܕܐ ܡܬܦܪܫܝܢ ܒܢܝܐ ܕܐܠܗܐ ܡܢ ܒܢܝܐ ܕܣܛܢܐ. ܟܠ ܕܠܐ ܥܒܕ ܟܐܢܘܬܐ
11 ܘܠܐ ܡܚܒ ܠܐܚܘܗܝ ܠܐ ܗܘܐ ܡܢ ܐܠܗܐ. * ܡܛܠ ܕܗܢܘ ܦܘܩܕܢܐ ܕܫܡܥܬܘܢ ܡܢ ܪܝܫ.
12 ܕܢܚܒ ܚܕ ܠܚܕ. * ܠܐ ܐܝܟ ܩܐܝܢ ܕܡܢ ܒܝܫܐ ܗܘܐ. ܘܩܛܠܗ ܠܐܚܘܗܝ.
13 ܘܡܛܠ ܡܢܐ ܩܛܠܗ. ܐܠܐ ܕܥܒܕܘܗܝ ܒܝܫܝܢ ܗܘܘ. ܕܐܚܘܗܝ ܕܝܢ ܟܐܢܝܢ. * ܘܠܐ ܬܬܕܡܪܘܢ
14 ܐܚܝ ܐܢ ܣܢܐ ܠܟܘܢ ܥܠܡܐ. * ܚܢܢ ܝܕܥܝܢܢ ܕܫܢܝܢ ܠܢ ܡܢ ܡܘܬܐ ܠܚܝܐ. ܒܗ ܕܡܚܒܝܢܢ
15 ܠܐܚܝܢ. ܗܘ ܕܠܐ ܡܚܒ ܠܐܚܘܗܝ ܒܡܘܬܐ ܡܩܘܐ. * ܟܠ ܓܝܪ ܕܣܢܐ ܠܐܚܘܗܝ
ܩܛܘܠ ܓܒܪܐ ܗܘ. ܘܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܟܠ ܩܛܘܠ ܓܒܪܐ ܠܐ ܡܫܟܚ ܕܢܗܘܘܢ ܒܗ
16 ܚܝܐ ܕܠܥܠܡ ܡܩܘܝܢ. * ܒܗܕܐ ܝܕܥܝܢܢ ܚܘܒܗ ܕܠܘܬܢ. ܕܗܘ ܢܦܫܗ ܣܡ ܚܠܦܝܢ.
ܘܐܦ ܚܢܢ ܙܕܩ ܠܢ ܕܢܣܝܡ ܢܦܫܬܢ ܚܠܦ ܐܚܝܢ.

Sed & vos, si permanserit vobiscum unctio 27
illa quam accepistis ab eo, necesse non habebitis ut quis doceat vos: sed sicut illa
unctio à Deo est, ipsa docebit vos de omnibus: & verax est, nec est in ea mendacium.
Et sicut docuit vos, manete in eo. Et nunc 28
filioli mei, manete in eo, ut quum revelatus fuerit, non erubescamus ab eo, sed habeamus
fiduciam in adventu ipsius. Si scitis quòd 29
justus est, scitote quòd omnis qui facit justitiam, ex eo est.

CAP. III.

Porrò videte quanta sit charitas Patris erga nos, qui filios vocavit nos, effecitque. 1
Propterea mundus non novit nos, quoniam nec illum novit.

De Genitrice Dei. 3.

Dilecti mei, nunc filii Dei sumus, nec usque 2
adhuc revelatum est quid futuri simus. Scimus autem quum ipse revelatus fuerit, nos
in similitudinem ipsius fore, eumque visuros prout ipse est. Et quisquis habet in eo hanc 3
spem, purificat seipsum sicut & ille purus est.
Qui autem peccatum committit, iniquitatem 4
facit: peccatum enim omne iniquitas est.
Et scitis illum manifestatum esse ut tolleret 5
peccata nostra, & peccatum in eo non esse.
Porrò quisquis in eo manet, non peccat: & 6
quicunque peccat, non vidit eum, nec eum novit. Filioli mei, nemo seducat vos. Qui 7
facit justitiam, justus est, sicut & ipse Christus justus est. Qui verò committit peccatum, 8
ex Satana est, quoniam à principio ipse Satanas peccator est. Et propter hoc apparuit
filius Dei, ut dissolveret opera Satanæ. Quisquis natus est ex Deo, peccatum non com- 9
mittit, quoniam semen ipsius in illo est, & non potest peccare quia ex Deo natus est. In 10
hoc distinguuntur filii Dei à filiis Satanæ. Quisquis non facit justitiam, neque diligit
fratrem suum, non est ex Deo. Quoniam 11
hoc est præceptum quod audîstis ab initio, ut diligatis vos invicem. Non sicut Cain ille 12
qui erat ex Malo, & trucidavit fratrem suum.
Et quare trucidavit eum, nisi quia mala erant opera sua, fratris verò sui justa? Nec mire- 13
mini fratres mei, si odit vos mundus. Nos 14
scimus quòd translati sumus à morte ad vitam, eò quòd diligimus fratres nostros. Qui
non amat fratrem suum, in morte manet.
Quisquis enim odit fratrem suum, homicîda 15
est. Et scitis quòd in omni homicîda non potest permanere vita æterna. In hoc cog- 16
noscimus charitatem ejus erga nos, quòd is dederit animam suam pro nobis: & æquum
est nos quoque pro fratribus nostris dare animas nostras.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

27 ወአንትሙሰ ፡ ቅብአተ ፡ ብክሙ ፡ እንተ ፡ ነሣእክሙ ፡ እምኀቤሁ ፡ ትነብር ፡ ኀቤክሙ ፡ ወ
ኢትፈቅዱ ፡ መኑሂ ፡ ይሜህረክሙ ፡ አላ ፡ መንፈሱ ፡ ዚአሁ ፡ ይሜህረክሙ ፡ በእንተ ፡ ኵሉ ፡
28 ወእሙን ፡ ውእቱ ፡ ወኢኮነ ፡ ሐሰተ ፡ ወበከመ ፡ ትምህርትክሙ ፡ ንበሩ ፡ በቲ ፡፡ ወይእ
ዜኒ ፡ ደቂቅየ ፡ ንበሩ ፡ ቦቱ ፡ ከመ ፡ አመ ፡ አስተርአየ ፡ ንርከብ ፡ ገጸ ፡ ወኢንትኀፈር ፡ በኀ
29 ቤሁ ፡ አመ ፡ ይመጽእ ፡፡ ወእመሰ ፡ ረኢክሙ ፡ ከመ ፡ ጻድቅ ፡ ውእቱ ፡ ለእመሩ ፡ ከ
መ ፡ ኵሉ ፡ ዘይገብራ ፡ ለጽድቅ ፡ እምኔሁ ፡ ተወልደ ፡፡
1 ርእዩ ፡ ዘከመ ፡ ሕሮ ፡ ፍቅሩ ፡ ዘወሀበነ ፡ አብ ፡ ከመ ፡ ውሉደ ፡ እግዚአብሔር ፡ ንኩ
ን ፡ ወኮንነ ፡፡ ወበእንተ ፡ ዝንቱ ፡ ኢፈተወነ ፡ ዓለም ፡ እስመ ፡ ሉቱኒ ፡ ኢያእመሮ ፡፡

Et vos unctionem habetis quam accepistis ab eo, quæ manet apud vos, & non ne- 27
cesse habetis ut quisquam doceat vos, sed Spiritus ejus docebit vos de omnibus, &
verus est, & non est mendacium, & secundùm doctrinam vestram manete in ea.
Et nunc quidem, filioli mei, manete in eo: ut quum apparuerit, inveniamus fiduci- 28
am, & non pudefiamus apud eum quum advenerit. Et si vidistis quòd justus est, 29
scitote quòd omnis qui facit justitiam, ex ipso natus est.

CAP. III.

V*idete quanta sit charitas ejus quem dedit nobis Pater, ut filii Dei essemus. Et* 1
fuimus etiam, & propter hoc non desideravit nos mundus, quia eum nescit.

Versio VULGATA LATINA.

27 Et vos unctionem quam accepistis ab eo, maneat in vobis. Et non necesse habe-
tis ut aliquis doceat vos: sed sicut unctio ejus docet vos de omnibus, & verum
28 est, & non est mendacium. Et sicut docuit vos: manete in eo. Et nunc, filioli,
manete in eo: ut cùm apparuerit, habeamus fiduciam, & non confundamur
29 ab eo in adventu ejus. Si scitis quoniam justus est, scitote quoniam & omnis qui
facit justitiam, ex ipso natus est.

CAP. III.

Videte qualem charitatem dedit nobis Pater, ut filii Dei nominemur & simus.
1 Propter hoc mundus non novit nos: quia non novit eum. Charissimi, nunc filii
2 Dei sumus: & nondum apparuit quid erimus. Scimus quoniam cùm apparuerit,
3 similes ei erimus: quoniam videbimus eum sicuti est. Et omnis qui habet hanc
4 spem in eo, sanctificat se, sicut & ille sanctus est. Omnis qui facit peccatum, &
5 iniquitatem facit: & peccatum est iniquitas. Et scitis quia ille apparuit ut pec-
6 cata nostra tolleret: & peccatum in eo non est. Omnis qui in eo manet, non
peccat: & omnis qui peccat, non vidit eum, nec cognovit eum. Filioli, nemo 7
vos seducat. Qui facit justitiam, justus est: sicut & ille justus est. Qui facit pec- 8
catum, ex diabolo est: quoniam ab initio diabolus peccat. In hoc apparuit Filius
Dei, ut dissolvat opera diaboli. Omnis qui natus est ex Deo, peccatum non fa- 9
cit: quoniam semen ipsius in eo manet, & non potest peccare, quoniam ex Deo
natus est. In hoc manifesti sunt filii Dei, & filii diaboli. Omnis qui non est ju- 10
stus, non est ex Deo, & qui non diligit fratrem suum: Quoniam hæc est annunti- 11
atio, quam audîstis ab initio, ut diligatis alterutrum. Non sicut Cain, qui ex Ma- 12
ligno erat, & occidit fratrem suum. Et propter quid occîdit eum? Quoniam ope-
ra ejus maligna erant: fratris autem ejus, justa. Nolite mirari, fratres, si odit vos 13
mundus. Nos scimus quoniam translati sumus de morte ad vitam, quoniam diligi- 14
mus fratres. Qui non diligit, manet in morte: Omnis qui odit fratrem suum, 15
homicîda est. Et scitis quoniam omnis homicîda non habet vitam æternam in se-
metipso manentem. In hoc cognovimus charitatem Dei, quoniam ille animam 16
suam pro nobis posuit: & nos debemus pro fratribus animas ponere.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

* والمسحة التي اخذتموها منه ان تثبت فيكم فليست بكم حاجة الى ان يعلمكم احد* بل عما 27
هي مسحة له* تعلمكم من اجل كل شي* وصدق هي وليست كذبا* وكما علمكم ان تثبتوا
فيه * فالان يا اولادي اثبتوا فيه* لكيما اذا ظهر تكون لنا داله ولا نخجل منه في وروده* 28
* ان علمتم انه عدل هو* فاعلموا ان كل من يعمل العدل مولود منه* 29
* الفصل الثالث* *قد عرفتم ايه محبة منحكم الاب ان نسمى اولاد الله* من اجل 1
هذا ما يعرفكم العالم لانه ما عرفه* يا احباي نحن الان اولاد الله* فاذا ظهر لنا ماذا نكون* 2
فقد عرفنا اننا اذا ظهر سنكون نظراوه* لاننا سنعاينه كما هو* وكل من يومل منه هذا 3
الرجا يطهر ذاته كما ان ذاك طاهر هو* كل من يعمل الخطية يعمل ضد الشريعة* لان 4
الخطية ضد الشريعة * وقد علمتم ان ذاك ظهر لينزع خطايانا وليست فيه خطية* 5
* وكل من يثبت فيه ما يخطي* وكلمن يخطي فما قد ابصره ولا عرفه * يا اولادي لا يضلنكم 6 7
احد* من يعمل العدل عدل هو كما ان ذاك عادل هو* ومن يعمل الخطية من المحال هو* لان 8
المحال منذ القديم يخطي* لهذا ظهر ابن الله لينقض اعمال المحال* تم* * قراءة الثلثا من
الجمعة الخامسة والثلثين * *كل مولود من الله ما يعمل خطية* لان زرعه يثبت فيه* وما 9
يمكنه يخطي* لان الله قد ولده* بهذا ظاهرون هم اولاد الله* واولاد المحال* كلمن لا يعمل 10
العدل فليس هو من الله* ومن لا يحب اخاه كذلك* لان هذه هي البشارة التي سمعتموها 11
منذ القديم ان نحب بعضنا بعض* لا مثل قايين الذي كان من الخبيث فذبح اخاه* 12
ولاي حال ذبحه* لان اعماله كانت خبيثة واعمال اخيه مقسطة* لا تعجبوا يا اخوتي ان كان 13
العالم يبغضكم* فنحن قد عرفنا اننا قد انتقلنا من الموت الى الحياة* لاننا نحب الاخوة* 14
من لا يحب اخاه يثبت في الموت* كل من يبغض اخاه قاتل الناس هو* وقد علمتم ان كل 15
قاتل الناس فليست له في ذاته حياة ابدية ثابتة* بهذا قد عرفنا المحبة* ان ذاك من اجلنا 16
بذل نفسه* ولكن ينبغي لنا ان نبذل انفسنا من اجل اخوتنا*

At si unctio quam accepistis ab eo, ma- 27
neat in vobis, non est vobis opus ut quis-
quam doceat vos: sed quatenus est ipsi-
us unctio, docet vos omni de re: & qui-
dem vera est, & non mendax. Itaque
prout docuit vos ut maneretis in eo, O 28
filii mei, manete nunc in eo: ut quum ap-
paruerit, habeamus fiduciam, & non pu-
defiamus coram eo in ipsius adventu. Si 29
nôstis quòd ipse justus est, scitote quod
quisquis exercet justitiam, ex ipso na-
tus est.

CAP. III.

J*Am nôstis qualem charitatem dedit* 1
vobis Pater, ut vocemur filii Dei: pro-
pterea mundus non cognoscit vos, quia non
novit eum. O dilecti mei, nos modò filii 2
Dei sumus: quum ergò apparuerit nobis,
quid erimus? jam autem novimus quòd
quum apparuerit, erimus ei similes, quia
videbimus eum sicuti est. Et quisquis 3
hanc ab eo spem expectat, seipsum purifi-
cat, sicut ille purus est. Quicunque fa- 4
cit peccatum, facit contra Legem: quia
peccatum est contra Legem. Et nôstis jam 5
quòd ille apparuit ut tolleret peccata no-
stra, & peccatum in eo non est. Et quis- 6
quis in eo manet, non peccat: & qui-
quis peccat, sanè non vidit eum, nec no-
vit illum. O filii mei, nemo vos sedu- 7
cat: qui facit justitiam, justus est, sic-
ut ille justus est: Qui verò peccatum 8
facit, ex Calumniatore est, quia Calu-
mniator ille ab antiquo peccat. Ad hoc
apparuit Filius Dei, ad dissolvenda ope-
ra Calumniatoris. Finis.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis trigesimæ quintæ.

Omnis ex Deo natus, peccatum non com- 9
mittit: quoniam semen ipsius in eo ma-
net, nec potest peccare, quia Deus genu-
it illum. Per hoc manifestati sunt filii 10
Dei & filii Calumniatoris. quisquis non
exercet justitiam, non est ex Deo: &
quisquis non diligit fratrem suum, ejus-
modi est. Hæc est enim annuntiatio quam 11
jampridem audîstis, ut alterum nostri
alter diligat. Non ut Cain qui erat ex 12
Maligno, & jugulavit fratrem suum. Et
quam ob causam jugulavit illum? quia
opera ejus mala erant, opera verò fratris
ejus justa. Ne miremini ô fratres mei, 13
si mundus odit vos. Nos enim novimus 14
quòd translati sumus à morte ad vitam,
quia diligimus fratres: qui non diligit
fratrem suum, manet in morte. Quis- 15
quis odit fratrem suum, homicida est: &
nôstis quòd omnis homicida non habet
in se vitam æternam permanentem. Per 16
hoc cognovimus charitatem, quòd ille
pro nobis donavit animam suam: & nos
oportet animas nostras donare pro fratri-
bus nostris.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

2 ኦኃዊነ ፡ ይእዜሰ ፡ ደቂቀ ፡ እግዚአብሔር ፡ አንትሙ ፡ ወዓዲ ፡ ኢተዐውቀ ፡ ምንተ ፡ ኮነ ፡ ናአ
ምር ፡ ባሕቱ ፡ ከመ ፡ አመከመ ፡ ተዐውቀ ፡፡ ከማሁ ፡ ንኩን ፡ እስመ ፡ ንሬእዮ ፡ ሎቱ ፡ ወከመ ፡ ው
3 እቱ ፡፡ ወኵሉ ፡ ዘተወከለ ፡ ቦቱ ፡ ያነጽሕ ፡ ርእሶ ፡ በከመ ፡ ዝክቱኒ ፡ ንጹሕ ፡ ውእቱ ፡፡
4 ወኵሉ ፡ ዘይገብራ ፡ ለአበሳ ፡ ወለኃጢአት ፡ ይገብራ ፡ ወኃጢአትኒ ፡ እምአበሳ ፡ ውእቱ ፡፡
5 ወታአምሩ ፡ ከመ ፡ አስተርአየ ፡ ዝክቱ ፡ ከመ ፡ ያሰስል ፡ ለኃጢአት ፡ ወኃጢአትሰ ፡ አልቦ ፡ ኀቤ
6 ሁ ፡፡ ወኵሉ ፡ ዘቦቱ ፡ ይነብር ፡ ኢይኤብስ ፡ ወኵሉ ፡ ዘይኤብስ ፡ ኢይሬእዮ ፡ ወኢያአም
7 ሮ ፡፡ ደቂቅየ ፡ አልቦ ፡ ዘያስሕትክሙ ፡ ኵሉ ፡ ዘይገብራ ፡ ለጽድቅ ፡ ጻድቅ ፡ ውእቱ ፡ በከ
8 መ ፡ ዝክቱኒ ፡ ጻድቅ ፡ ውእቱ ፡፡ ወዘሰ ፡ ይገብራ ፡ ለኃጢአት ፡ እመነ ፡ ጋኔን ፡ ውእቱ ፡፡ እ
ስመ ፡ ቀዳሚሁ ፡ ሰይጣን ፡ አበሰ ፡ ወበእንተዝ ፡ አስተርአየ ፡ ወልደ ፡ እግዚአብሔር ፡ ከመ ፡ ይ
9 ፍታሕ ፡ ግብሮ ፡ ለጋኔን ፡፡ ወኵሉ ፡ ዘይትወለድ ፡ እምእግዚአብሔር ፡ ኢይገብራ ፡ ለኃጢ
አት ፡፡ እስመ ፡ ዘርአ ፡ ዚአሁ ፡ ቦቱ ፡ ይነብር ፡ ወኢይክል ፡ አቢሶ ፡ እስመ ፡ እምእግዚ
10 አብሔር ፡ ተወልደ ፡፡ ወበዝንቱ ፡ እሙራን ፡ ውእቶሙ ፡ ደቂቀ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወደቂቀ ፡ ጋ
ኔን ፡፡ ወኵሉ ፡ ዘኢይገብራ ፡ ለጽድቅ ፡ ኢኮነ ፡ እምእግዚአብሔር ፡ ውእቱ ፡ ወኢያፈቅ
11 ር ፡ ቢጾ ፡፡ እስመ ፡ ዛቲ ፡ ይእቲ ፡ ትእዛዝ ፡ እንተ ፡ ሰማዕክሙ ፡ ትካት ፡ ከመ ፡ ንትፋቀር ፡ በ
12 በይናቲነ ፡፡ ወአኮ ፡ በከመ ፡ ቃየን ፡ ዘእምእኩይ ፡ ወቀተሎ ፡ ለእኁሁ ፡ እስመ ፡ ምግባሪ ፡ ዚ
13 አሁ ፡ እኩይ ፡ ውእቱ ፡ ወዘእኁሁሰ ፡ ጻድቅ ፡ ውእቱ ፡፡ ወኢታንክሩ ፡ አኃዊነ ፡ እመ ፡ ጸ
14 ለአ ፡ ጸልአክሙ ፡፡ ንሕነ ፡ ናአምር ፡ ከመ ፡ ዓደውነ ፡ እሞት ፡ ውስተ ፡ ሕይወት ፡ እስመ ፡ ናፈ
ቅሮ ፡ ቢጾነ ፡፡ ወዘሰ ፡ ኢያፈቅሮ ፡ ቢጾ ፡ ይነብር ፡ ውስተ ፡ ሞት ፡፡ ኵሉ ፡ ዘይጸልእ ፡ ቢጾ ፡ ቀታሌ ፡
15 ነፍስ ፡ ውእቱ ፡፡ ታአምሩ ፡ ከመ ፡ ኵሉ ፡ ቀታሌ ፡ ነፍስ ፡ አልቦቱ ፡ ሕይወተ ፡ ለዓለም ፡ እን
16 ተ ፡ ትሄሉ ፡ ለዐሊሁ ፡፡ ወበዝንቱ ፡ አእመርናሁ ፡ ለተፋቅሮ ፡ እስመ ፡ ውእቱ ፡ መጠወ ፡ ነፍ
ሶ ፡ በእንቲአነ ፡ ወንሕነኒ ፡ ይደልወነ ፡ ንመጡ ፡ ነፍሰነ ፡ በእንተ ፡ ቢጽነ ፡፡

Fratres nostri, nunc quidem filii Dei estis: & adhuc non patefactum est 2
quid fuerimus. Scimus tamen quòd cùm apparuerit, similes ei erimus: quia
videbimus eum & sicuti est. Et omnis qui sperat in eo, purificat seipsum, 3
sicut ille purus est. Et omnis qui facit delictum, etiam peccatum facit: 4
& peccatum ex delicto est. Et scitis quòd apparuit ille ut ejiceret pecca- 5
tum: & peccatum non est apud eum. Et omnis qui in eo manet, non pec- 6
cat: & omnis qui peccat, non videt neque cognoscit. Filioli mei, nemo 7
sit qui seducat vos. Omnis qui facit justitiam, justus est: sicut ipse justus
est. Et qui facit peccatum, ex diabolo est: quia principio suo satanas pec- 8
cavit. Et propter hoc apparuit Filius Dei, ut dissolvat opera diaboli. Et 9
omnis qui natus est ex Deo, non facit peccatum: quia semen ipsius in eo
manet, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Et in hoc cogniti 10
sunt filii Dei, & filii diaboli. Et omnis qui non facit justitiam, non est
ex Deo ipse, & non diligit proximum suum. Quia hoc est mandatum 11
quod audivistis olim, ut diligatis invicem. Et non sicut Kain, qui ex Ma- 12
lo, & occidit fratrem suum: quia opus ejus malum erat, & fratris ejus 13
justum erat. Et ne miremini fratres nostri, si mundus oderit vos. Nos 14
scimus quòd transivimus à morte in vitam, quia diligimus proximum no-
strum. Et ille qui non diligit proximum suum, manet in morte: omnis qui
odio habet proximum suum, animæcida est. Scitis quòd omnis animæcida 15
non habet vitam æternam manentem super se. Et per hoc cognovimus chari- 16
tatem ejus; quia ipse tradidit animam suam pro nobis: & nos quidem,
oportet nos ut tradamus animam nostram pro proximo nostro.

'ΕΠΙΣΤΟΛΗ' 'ΙΩΑ'ΝΝΟΥ Α. ΚΕΦ. Δ'. Ε'.

Qui verò habuerit victum mundi, & viderit fratrem suum opus habentem, &
17 Ὃς δ' ἂν ἔχῃ τὸν βίον τοῦ κόσμου, καὶ θεωρῇ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ χρείαν ἔχοντα, καὶ
clauserit viscera sua ab eo, quomodò charitas Dei manet in eo?
κλείσῃ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ, πῶς ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ μένει ἐν αὐτῷ;
Filioli mei, non diligamus verbo, neque linguâ, sed opere & veritate.
18 (λ) Τεκνία μου, μὴ ἀγαπῶμεν λόγῳ, μηδὲ (μ) γλώσσῃ, ἀλλ' ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ.
Et in hoc cognoscimus quoniam ex veritate sumus, & ante eum suadebimus
19 (ν) Καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐκ τῆς ἀληθείας ἐσμέν, καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ πείσομεν
corda nostra. Quoniam si reprehenderit nos cor, quòd major
20 τὰς καρδίας ἡμῶν. Ὅτι (ξ) ἐὰν καταγινώσκῃ ἡμῶν ἡ καρδία, (ο) ὅτι μείζων
est Deus corde nostro, & novit omnia. Dilecti, si cor
21 ἐστὶν ὁ Θεὸς τῆς καρδίας ἡμῶν, καὶ γινώσκει πάντα. Ἀγαπητοί, (π) ἐὰν ἡ καρδία
nostrum non reprehenderit nos, fiduciam habemus ad Deum. Et quicquid
22 ἡμῶν μὴ καταγινώσκῃ ἡμῶν, παῤῥησίαν ἔχομεν πρὸς τὸν Θεόν. Καὶ ὃ ἐὰν
petierimus, accipiemus ab eo: quoniam mandata ejus custodimus, & placita
αἰτῶμεν, (ρ) λαμβάνομεν παρ' αὐτοῦ, ὅτι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ (σ) τηροῦμεν, καὶ τὰ ἀρεστὰ
coram eo facimus. Et hoc est mandatum ejus, Ut credamus nomi-
23 ἐνώπιον αὐτοῦ ποιοῦμεν. Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ, Ἵνα (τ) πιστεύσωμεν τῷ ὀνό-
ni Filii ejus Jesu Christi: & diligamus alii alios, sicut dedit mandatum
ματι τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, καθὼς ἔδωκεν ἐντολὴν
nobis. Et servans mandata ejus, in illo manet, & ipse in eo. Et in
24 ἡμῖν. Καὶ ὁ τηρῶν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, ἐν αὐτῷ μένει, καὶ αὐτὸς ἐν αὐτῷ. Καὶ ἐν
hoc scimus quoniam manet in nobis, de Spiritu quem nobis dedit.
τούτῳ γινώσκομεν ὅτι μένει ἐν ἡμῖν, ἐκ τοῦ Πνεύματος οὗ ἡμῖν ἔδωκεν.

CAP. IV. Δ'.

Dilecti, ne omni spiritui credite, sed probate spiritus, si ex
1 Ἀγαπητοί, μὴ παντὶ πνεύματι πιστεύετε, ἀλλὰ δοκιμάζετε τὰ πνεύματα, εἰ ἐκ
Deo sint: quoniam multi pseudoprophetæ exierunt in mundum. In hoc
2 τοῦ Θεοῦ ἐστιν· ὅτι πολλοὶ ψευδοπροφῆται ἐξεληλύθασιν εἰς τὸν κόσμον. Ἐν τούτῳ
cognoscitur Spiritus Dei; Omnis spiritus qui confitetur Jesum Christum in carne ve-
γινώσκεται τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, Πᾶν πνεῦμα ὃ ὁμολογεῖ Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐλη-
nisse, ex Deo est: Et omnis spiritus qui non confitetur Jesum Christum in carne
λυθότα, ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστι· Καὶ πᾶν πνεῦμα ὃ μὴ ὁμολογεῖ (α) τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν σαρκὶ 3
venientem, ex Deo non est: & hic est Antichristi: de quo audistis, quoniam venit:
ἐληλυθότα, ἐκ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔστι· καὶ τοῦτό ἐστι τὸ τοῦ ἀντιχρίστου, ὃ ἀκηκόατε, ὅτι ἔρχεται·
& nunc in mundo est jam. Vos ex Deo estis, filioli, & vicistis eos:
καὶ νῦν ἐν τῷ κόσμῳ ἐστὶν ἤδη. Ὑμεῖς ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστε, τεκνία, καὶ νενικήκατε αὐτούς· 4
quoniam major est qui in vobis, quàm qui in mundo. Ipsi de mundo sunt: propter
ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ ἐν ὑμῖν, ἢ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ. Αὐτοὶ ἐκ τοῦ κόσμου εἰσί· διὰ 5
hoc de mundo loquuntur, & mundus eos audit. Nos ex Deo sumus.
τοῦτο ἐκ τοῦ κόσμου λαλοῦσι, καὶ ὁ κόσμος αὐτῶν ἀκούει. Ἡμεῖς ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐσμέν. 6
Cognoscens Deum, audit nos: qui non est ex Deo, non audit nos. Ex hoc
ὁ γινώσκων τὸν Θεόν, ἀκούει (β) ἡμῶν· ὃς οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ Θεοῦ, οὐκ ἀκούει ἡμῶν. Ἐκ τούτου
cognoscimus Spiritum veritatis, & spiritum erroris. Dilecti, diligamus
Ε' γινώσκομεν τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, καὶ τὸ πνεῦμα τῆς πλάνης. Ἀγαπητοί, ἀγαπῶμεν 7
alii alios, quia charitas ex Deo est: Et omnis diligens ex Deo natus est,
ἀλλήλους, ὅτι ἡ ἀγάπη ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστι· καὶ πᾶς ὁ (γ) ἀγαπῶν ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγέννηται,
& cognoscit Deum. Qui non diligens, non novit Deum: quoniam Deus charitas est.
καὶ γινώσκει τὸν Θεόν. Ὁ μὴ ἀγαπῶν, (δ) οὐκ ἔγνω τὸν Θεόν· ὅτι ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστίν. 8
In hoc apparuit charitas Dei in nobis, quoniam Filium suum unigenitum mi-
Ἐν τούτῳ ἐφανερώθη ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐν ἡμῖν, ὅτι τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἀπέ- 9
sit Deus in mundum, ut vivamus per eum. In hoc est charitas, non
σταλκεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν κόσμον, ἵνα ζήσωμεν δι' αὐτοῦ. Ἐν τούτῳ ἐστὶν ἡ ἀγάπη, οὐχ 10
quòd nos dilexerimus Deum, sed quoniam ipse dilexit nos, & misit
ὅτι ἡμεῖς ἠγαπήσαμεν τὸν Θεόν, ἀλλ' ὅτι (ε) αὐτὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ἀπέστειλε
Filium suum propitiationem pro peccatis nostris. Dilecti, si sic Deus
τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἱλασμὸν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν. Ἀγαπητοί, εἰ οὕτως ὁ Θεὸς 11
dilexit nos, & nos debemus alii alios diligere.
ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ἀλλήλους ἀγαπᾷν.

MS. A. (λ) Τεκνία, μὴ (μ) τῇ γλώσσῃ, ἀλλὰ ἐν ἔργῳ (ν) Ἐν τούτῳ γνωσόμεθα (ξ) ἂν (ο) μείζων (π) ἂν ἡ καρδία μὴ καταγινώσκῃ (ρ) λαμβάνομεν ἀπ' αὐτοῦ, (σ) τηρῶμεν, (τ) πιστεύωμεν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστῷ, Κεφ. Δ'. MS. A. (α) τὸν Ἰησοῦν, ἐκ τοῦ Θεοῦ (β) ἡμῶν * ἐν τούτῳ γινώσκομεν (γ) ἀγαπῶν τὸν Θεὸν ἐκ (δ) οὐ γινώσκει τὸν (ε) ἐκεῖνος

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

17 * ܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܕܝܢ ܩܢܝܢܐ ܕܥܠܡܐ. ܘܚܙܐ ܠܐܚܘܗܝ ܕܣܢܝܩ ܘܐܚܕ ܪ̈ܚܡܘܗܝ ܡܢܗ. ܐܝܟܢܐ ܚܘܒܗ ܕܐܠܗܐ ܐܝܬ ܒܗ.
18 * ܒܢܝ ܠܐ ܢܚܒ ܚܕ ܠܚܕ ܒܡܠܐ ܘܒܠܫܢܐ. ܐܠܐ ܒܥܒܕܐ ܘܒܫܪܪܐ.
19 * ܘܒܗܕܐ ܡܬܝܕܥܝܢܢ ܕܡܢ ܫܪܪܐ ܐܢܚܢܢ. ܘܩܕܡ ܕܢܐܬܐ ܡܦܝܣܝܢܢ ܠܒܢ.
20 * ܘܐܢ ܢܪܫܐ ܠܢ ܠܒܢ. ܟܡܐ ܐܠܗܐ ܪܒ ܗܘ ܡܢ ܠܒܢ ܘܝܕܥ ܟܠܡܕܡ.
21 * ܚܒܝܒܝ. ܐܢ ܠܒܢ ܠܐ ܡܪܫܐ ܠܢ. ܓܠܝܘܬ ܐܦܐ ܐܝܬ ܠܢ ܠܘܬ ܐܠܗܐ.
22 * ܘܟܠ ܕܡܫܐܠܝܢܢ ܢܣܒܝܢܢ ܡܢܗ. ܡܛܠ ܕܢܛܪܝܢܢ ܦܘܩܕܢܘܗܝ. ܘܥܒܕܝܢܢ ܫܦܝܪܬܐ ܩܕܡܘܗܝ.
23 * ܘܗܢܘ ܦܘܩܕܢܗ. ܕܢܗܝܡܢ ܒܫܡܗ ܕܒܪܗ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܘܢܚܒ ܚܕ ܠܚܕ ܐܝܟܢܐ ܕܦܩܕܢ.
24 * ܘܡܢ ܕܢܛܪ ܦܘܩܕܢܘܗܝ ܒܗ ܡܬܛܪ. ܘܗܘ ܡܥܡܪ ܒܗ. ܘܒܗܕܐ ܝܕܥܝܢܢ ܕܡܥܡܪ ܒܢ ܡܢ ܪܘܚܗ ܕܝܗܒ ܠܢ.

* ܕܒܝܠܕܗ ܕܡܪܢ * ܕ *   * ܩܦܠܐܘܢ * ܕ *

1 * ܚܒܝܒܝ. ܠܐ ܠܟܠ ܪܘܚ ܬܗܝܡܢܘܢ. ܐܠܐ ܦܪܘܫܘ ܪ̈ܘܚܐ ܐܢ ܡܢ ܐܠܗܐ ܐܢܝܢ. ܡܛܠ ܕܢܒܝ̈ܐ ܕܕܓܠܘܬܐ ܣܓܝܐܐ ܢܦܩܘ ܠܗ ܠܥܠܡܐ.
2 * ܒܗܕܐ ܡܬܝܕܥܐ ܪܘܚܐ ܕܐܠܗܐ. ܟܠ ܪܘܚ ܕܡܘܕܝܐ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܐܬܐ ܒܒܣܪ ܡܢ ܐܠܗܐ ܗܝ.
3 * ܘܟܠ ܪܘܚ ܕܠܐ ܡܘܕܝܐ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܐܬܐ ܒܒܣܪ. ܠܝܬܝܗ ܡܢ ܐܠܗܐ. ܐܠܐ ܗܕܐ ܡܢ ܡܫܝܚܐ ܕܓܠܐ ܗܝ. ܗܝ ܕܫܡܥܬܘܢ ܕܐܬܝܐ. ܘܗܫܐ ܒܥܠܡܐ ܗܝ.
4 * ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܒܢܝ ܡܢ ܐܠܗܐ ܐܢܬܘܢ. ܘܙܟܝܬܘܢ ܐܢܘܢ. ܡܛܠ ܕܪܒ ܗܘ ܗܘ ܕܒܟܘܢ. ܡܢ ܗܘ ܕܒܥܠܡܐ.
5 * ܘܗܢܘܢ ܡܢ ܥܠܡܐ ܐܢܘܢ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܡܢ ܥܠܡܐ ܡܡܠܠܝܢ. ܘܥܠܡܐ ܫܡܥ ܠܗܘܢ.
6 * ܚܢܢ ܕܝܢ ܡܢ ܐܠܗܐ ܚܢܢ. ܘܡܢ ܕܝܕܥ ܠܐܠܗܐ ܫܡܥ ܠܢ. ܘܗܘ ܕܠܐ ܗܘܐ ܡܢ ܐܠܗܐ ܠܐ ܫܡܥ ܠܢ. ܒܗܕܐ ܡܬܝܕܥܝܢܢ ܪܘܚܐ ܕܫܪܪܐ. ܘܪܘܚܐ ܕܛܘܥܝܝܐ.
7 * ܚܒܝܒܝ. ܢܚܒ ܚܕ ܠܚܕ. ܡܛܠ ܕܚܘܒܐ ܡܢ ܐܠܗܐ ܗܘ. ܘܟܠ ܕܡܚܒ ܡܢ ܐܠܗܐ ܝܠܝܕ. ܘܝܕܥ ܠܐܠܗܐ.
8 * ܘܟܠ ܕܠܐ ܡܚܒ ܠܐ ܝܕܥ ܠܐܠܗܐ. ܡܛܠ ܕܐܠܗܐ ܚܘܒܐ ܗܘ.
9 * ܒܗܕܐ ܐܬܓܠܝ ܚܘܒܗ ܕܐܠܗܐ ܒܢ. ܕܠܒܪܗ ܝܚܝܕܝܐ ܫܕܪ ܐܠܗܐ ܠܥܠܡܐ ܕܢܚܐ ܒܐܝܕܗ.
10 * ܒܗܕܐ ܐܝܬܘܗܝ ܚܘܒܐ. ܠܐ ܗܘܐ ܕܚܢܢ ܐܚܒܢ ܠܐܠܗܐ. ܐܠܐ ܗܘ ܐܚܒܢ. ܘܫܕܪ ܠܒܪܗ ܚܘܣܝܐ ܚܠܦ ܚܛܗܝܢ.

* ܕܥܡܕܐ ܕܐܪ̈ܙܐ. ܘܚܕ ܒܫܒܐ ܕܒܬܪ ܕܢܚܐ * ܗ *

11 * ܚܒܝܒܝ. ܐܢ ܗܟܢܐ ܐܚܒܢ ܐܠܗܐ. ܐܦ ܚܢܢ ܚܝܒܝܢܢ ܕܢܚܒ ܚܕ ܠܚܕ.

17 Porrò qui habuerit possessionem mundi, & viderit fratrem suum egentem, & clauserit viscera sua ab eo, quo pacto est charitas Dei in illo? 18 Filioli mei, ne diligamus nos invicèm verbis & linguâ, sed operibus & veritate. 19 Et in hoc cognoscimus quòd ex veritate sumus, & antequam veniat ipsa, persuasum reddimus cor nostrum. 20 Quòd si cor nostrum reprehendat nos, quantò magis Deus qui major est corde nostro, & novit omnia? 21 Dilecti mei, si cor nostrum non arguit nos, fiduciam habemus coram Deo, 22 Et quicquid petierimus, accipiemus ab eo: quoniam servamus mandata ejus, & quæ grata sunt coram ipso peragimus. 23 Et hoc est præceptum ejus; Ut credamus in nomine filii ipsius Jesu Christi, & diligamus nos invicèm sicut præcepit nobis. 24 Cæterùm qui servat præcepta ejus, per ipsum servatur, & ille habitat in ipso: ac per hoc intelligimus quòd habitet in nobis, è Spiritu suo quem dedit nobis.

CAP. IV.

Nativitate Domini nostri. 4.

1 Dilecti mei, non omnibus spiritibus credatis, sed dijudicate spiritus num ex Deo sint, quia multi pseudoprophetæ exierunt in mundum. 2 Per hoc cognoscitur Spiritus Dei; Omnis spirit' qui confitetur Jesum Christum venisse in carne, ex Deo est. 3 Omnis autem spiritus qui non confitetur Jesum venisse in carne, non est ex Deo: sed hic est ab ipso Pseudochristo, quem audistis venturum, & nunc jam in mundo est. 4 Vos autem ex Deo estis filii, & vicistis eos, quoniam major est ille qui in vobis est, quàm qui in mundo. 5 Et illi ex mundo sunt, propterea de mundo loquuntur, & mundus eos audit. 6 Nos autem ex Deo sumus, & qui novit Deum, audit nos; & qui non est ex Deo, non audit nos: per hoc ipsum intelligimus spiritum veritatis, & spiritum erroris. 7 Dilecti mei, diligamus nos invicèm, quoniam charitas ex Deo est. Et quisquis diligit, ex Deo natus est, & cognoscit Deum, 8 Quoniam Deus charitas est: & quisquis non diligit, non cognoscit Deum. 9 Per hoc innotuit charitas Dei erga nos, quòd filium suum unicum miserit Deus in mundum, ut vivamus per eum. 10 In hoc est charitas, non quòd nos dilexerimus Deum, sed quòd ipse Deus dilexit nos, & miserit filium suum propitiationem pro peccatis nostris.

Lotione mysticâ, & Dominicâ post Epiphaniam. 5.

11 Charissimi mei, si sic dilexit nos Deus, & nos quoque debemus nos mutuò diligere.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

17 ወዘቦቱ፡ መንበርተ፡ ዝንቱ፡ ዓለም፡ ወይሬኢ፡ ቢጸ፡ ጽኑስ፡ ወየዐፁ፡ ምሕረቶ፡ እምኔሁ፡
18 እፎ፡ ይነብር፡ ፍቅረ፡ እግዚአብሔር፡ ላዕሌሁ፡፡ ደቂቅየ፡ ኢንትፋቀር፡ በቃል፡ ወበልሳ
19 ን፡ ዘእንበለ፡ በምግባር፡ ወበጽድቅ፡፡ ወበዝንቱ፡ ናእምር፡ ከመ፡ እምጽድቅ፡ ውእቱ፡
20 ወንሕነ፡ ቅድሜሁ፡ ናመክሮ፡ ለልብነ፡፡ እስመ፡ ያረስሐስሐነ፡ ልብነ፡ ወይደቀልየነ፡ እምአ
21 በሳነ፡ ወያዐብዮ፡ እግዚአብሔር፡ ለልብነ፡ ወያአምር፡ ኵሎ፡፡ አኀዊነ፡ እመሰ፡ ኢያ
22 ስየነ፡ ልብነ፡ ገጸ፡ ብነ፡ ኀበ፡ እግዚአብሔር፡፡ ወዘሂ፡ ዘስአልናሁ፡ ይሰምዓነ፡ ወንነ
ሥእ፡ በኀቤሁ፡ እስመ፡ ትእዛዞ፡ ነዓቅብ፡፡ ወንገብር፡ ዘይሤኒ፡ ለእግዚአብሔር፡፡

17 *Et qui habet gubernationem hujus mundi, & vidit proximum suum egentem, & claudit misericordiam suam ab eo, quomodo manet charitas Dei super eum?* 18 *Filioli mei, ne diligamus in sermone & in lingua, sed in opere & in veritate.* 19 *Et per hoc cognoscimus quòd ex veritate est, & nos coram eo tentemus cor nostrum.* 20 *Quia reprehendit nos cor nostrum, & contemnit nos ob peccata nostra: & magnificat Deus cor nostrum, & scit omnia.* 21 *Fratres nostri, si non contempsit nos cor nostrum,* 22 *fiduciam habemus apud Deum. Et quodcunque rogaverimus eum, exaudit nos, & accipimus ab eo, quoniam mandata ejus observamus, ac facimus id quod placet Deo.*

Versio VULGATA LATINA.

17 Qui habuerit substantiam hujus mundi, & viderit fratrem suum necessitatem habere, & clauserit viscera sua ab eo: quomodò charitas Dei manet in eo? 18 Filioli mei, non diligamus verbo neque linguâ, sed opere & veritate. 19 In hoc cognoscimus quoniam ex veritate sumus: & in conspectu ejus suadebimus corda nostra. 20 Quoniam si reprehenderit nos cor nostrum: major est Deus corde nostro, & novit omnia. 21 Charissimi, si cor nostrum non reprehenderit nos, fiduciam habemus 22 ad Deum: Et quidquid petierimus, accipiemus ab eo: quoniam mandata ejus 23 custodimus, & ea, quæ sunt placita coram eo, facimus. Et hoc est mandatum ejus; Ut credamus in nomine Filii ejus Jesu Christi: & diligamus alterutrum, sicut de- 24 dit mandatum nobis. Et qui servat mandata ejus, in illo manet, & ipse in eo: & in hoc scimus quoniam manet in nobis de Spiritu, quem dedit nobis.

CAP. IV.

1 Charissimi, nolite omni spiritui credere, sed probate spiritus si ex Deo sint: quoniam multi pseudoprophetæ exierunt in mundum. 2 In hoc cognoscitur Spiritus Dei: omnis spiritus qui confitetur Jesum Christum in carne venisse, ex Deo est: 3 Et omnis spiritus, qui solvit Jesum, ex Deo non est; & hic est Antichristus, de quo audistis quoniam venit, & nunc jam in mundo est. 4 Vos ex Deo estis, filioli, & vicistis eum, quoniam major est qui in vobis est, quam qui in mundo. 5 Ipsi de mundo sunt: ideò de mundo loquuntur, & mundus eos audit. 6 Nos ex Deo sumus. Qui novit Deum, audit nos: qui non est ex Deo, non audit nos: in hoc cognoscimus Spiritum veritatis, & spiritum erroris. 7 Charissimi, diligamus nos invicèm: quia charitas ex Deo est. Et omnis qui diligit, ex Deo natus est, & cognoscit Deum. 8 Qui non diligit, non novit Deum: quoniam Deus charitas est. 9 In hoc apparuit charitas Dei in nobis, quoniam Filium suum unigenitum misit Deus in mundum, ut vivamus per eum. 10 In hoc est charitas: non quasi nos dilexerimus Deum, sed quoniam ipse prior dilexit nos, & misit Filium suum propitiationem pro peccatis nostris. 11 Charissimi, si sic Deus dilexit nos: & nos debemus alterutrum diligere.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

17 * من كان له معاش العالم ويبصر اخاه قد مسه الحاجة فيغلق تحننه عليه * كيف تثبت فيه محبة الله
18 * يا اولادي لا نحب بكلام ولا بلسان بل بالفعل والحق
19 * فبهذا نعرف اننا من الحق * وامامه نقنع قلوبنا
20 * ان كان قلبنا يلومنا * لان الله اعظم من قلبنا ويعرف الكل *

* قراءة لعيد يوحنا الانجيلي في السادس وعشرين من ايلول * وللاربعا الخامسة وثلاثين بعد العنصرة *

21 * يا احبتي ان كان قلبنا ما يلومنا فلنا دالة لدى الله
22 * ومهما نساله ناخذه منه * لاننا نحفظ وصاياه ونعمل الاعمال المرضية امامه
23 * وهذه هي وصيته ان نومن باسم ابنه ايسوع المسيح * ونحب بعضنا بعض كما اعطانا وصية بهذا
24 * ومن يحفظ وصاياه يثبت فيه * وذاك ايضا يثبت فيه * بهذا نعرف انه يثبت فينا من الروح الذي اعطاناه *

* الفصل الرابع *

1 * يا احبتي لا تصدقوا كل روح بل اختبروا الارواح * ان كان ذاك الروح من الله * لان انبياء كذبة كثيرين قد خرجوا الى العالم
2 * بهذا تعرفون روح الله * كل روح يعترف ان ايسوع المسيح قد جاء بالبشر من الله هو
3 * وكل روح ما يعترف ان ايسوع قد جاء بالبشر فليس هو من الله * وهذا هو روح ضد المسيح الذي قد سمعتم انه سيجي * والان في العالم هو سالفا *
4 * يا اولادي انتم من الله انتم وقد غلبتم اوليك * لان الروح الذي فيكم هو اعظم من الذي في العالم
5 * اوليك من العالم هم * فلهذا من العالم يتكلمون * والعالم يسمع منهم
6 * نحن من الله نحن * فمن قد عرف الله يسمع منا * ومن ليس هو من الله فما يسمع منا * ومن هذا نعرف روح الحق * وروح الضلالة والطغيان *

* قراءة في التاسعة في عيد الميلاد المجيد *

7 * يا احبتي فليحب بعضنا بعضا * فان المحبة من الله هي * وكل من يحب فقد ولده الله * ويعرف الله
8 * ومن لا يحب فما قد عرف الله * ان الله محبة هو
9 * بهذا ظهرت محبة الله فينا * ان الله ارسل ابنه الحبيب الوحيد الى العالم ليحيا به
10 * في هذا هي المحبة اننا لسنا نحن احببنا الله * بل هو احبنا وارسل ابنه اغتفارا من اجل خطايانا
11 * يا احبتي ان يكن الله قد احبنا هكذا * فسبيلنا نحن ان نحب احدنا الاخر * تم *

17 *Qui habuerit mundi victum, & viderit fratrem suum tactum egestate, clauseritque misericordiam suam ab eo, quomodo manet in eo charitas Dei?* 18 *O filii mei, ne diligamus verbis neque linguâ, sed opere & veritate:* 19 *Et per hoc sciemus quòd simus ex veritate, & coram ipso persuasa reddentur corda nostra.* 20 *Si cor nostrum nos arguit, profectò Deus major est corde nostro, & novit omnia.*

Lectio pro die festo Johannis Evangelistæ, vigesimâ sextâ Septembris. Et pro feria quarta, post Pentecosten trigesimâ quintâ.

21 *O dilecti mei, si cor nostrum non arguit nos, fiduciam habemus apud Deum:* 22 *Et quicquid petemus, accipiemus ab eo, quoniam præcepta ejus custodimus, & opera coram eo placentia facimus.* 23 *Hoc autem est præceptum ejus, ut credamus in nomine Filii ejus Jesu Christi, & diligamus alii alios, sicut nobis de hoc præceptum dedit.* 24 *Et qui servat ejus præcepta, manet in eo, & ipse quoque in eo manet. Per hoc novimus quòd maneat in nobis, nimirum ex Spiritu qui datus est nobis.*

CAP. IV.

1 *O Dilecti mei, ne credatis cuivis spiritui, sed probate spiritus, an ex Deo sit ille spiritus: quia multi falsi prophetæ prodierunt in mundum.* 2 *Per hoc cognoscetis Spiritum Dei: omnis spiritus qui confitetur Jesum Christum in carnem venisse, ex Deo est:* 3 *Omnis autem spiritus qui non confitetur Jesum in carnem venisse, non est ex Deo: sed hic est spiritus adversarii Christi, quem audistis esse venturum, quique nunc in mundo jam est.* 4 *O filii mei, vos ex Deo estis, & jam vicistis illos: quoniam Spiritus qui in vobis est, major est quam qui in mundo.* 5 *Illi ex mundo sunt, ideo ex mundo loquuntur, & mundus eos audit.* 6 *Nos ex Deo sumus, & qui Deum novit, audit nos: qui autem ex Deo non est, non audit nos. atque hinc dignoscimus spiritum veritatis, & spiritum erroris ac seductionis.*

Lectio ad Nonam in solennitate gloriosissimæ Nativitatis.

7 *O dilecti mei, nostrûm alter diligat alterum, quia charitas ex Deo est: & quisquis diligit, ex Deo natus est, & cognoscit Deum:* 8 *Qui verò non diligit, non cognovit Deum: nam Deus charitas est.* 9 *Per hoc patefacta est charitas Dei erga nos, quòd Deus filium suum dilectum unicum misit in mundum, ut per eum vivat.* 10 *In hoc consistit charitas, quòd non nos dilexerimus Deum, sed ipse dilexerit nos, & filium suum miserit in propitiationem pro peccatis nostris.* 11 *O dilecti mei, si Deus nos ita dilexit, debemus & nos alter alterum diligere. Finis.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

23 ወዛቲ፡ ይእቲ፡ ትእዛዙ፡ ከመ፡ ንእመን፡ በወልዱ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡፡ ወንትፋቀር፡ በበይናቲነ፡
24 ከመ፡ ወሀበነ፡ ትእዛዘ፡፡ ወዘሰ፡ የዐቅብ፡ ትእዛዞ፡ ቦቱ፡ ይነብር፡ ወውእቱኒ፡ ቦቱ፡፡ ወበዝን
ቱ፡ ናእምር፡ ከመ፡ ይነብር፡ ምስሌነ፡ እምነ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ዘወሀበነ፡፡
1 አኀዊነ፡ ለኵሉ፡ መንፈስ፡ ኢትእመኑ፡ አላ፡ አመክርዎ፡ ለመንፈስ፡ ለእመ፡ እምኀበ፡ እግዚአብ
2 ሔር፡ ይእቲ፡ እስመ፡ ብዙኃን፡ ኀሰውያን፡ ነቢያት፡ ወጽኡ፡ ውስተ፡ ዓለም፡፡ ወበዝንቱ፡ ታ
እምርዋ፡ ለመንፈሰ፡ እግዚአብሔር፡፡ ኵሉ፡ መንፈስ፡ እንተ፡ ተአምን፡ ከመ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶ
3 ስ፡ መጽአ፡ በሥጋ፡ ሰብእ፡ እምነ፡ እግዚአብሔር፡ ይእቲ፡፡ ወኵሉ፡ መንፈስ፡ እንተ፡ ኢ
ተአምን፡ ኢኮነት፡ እምነ፡ እግዚአብሔር፡፡ ወዝንቱ፡ ውእቱ፡ ኀሳዊ፡ መሲሕ፡ ዘሰማዕክሙ፡
4 ከመ፡ ይመጽእ፡፡ ወይእዜሰ፡ ወድአ፡ ውስተ፡ ዓለም፡ ሀሎ፡፡ አንትሙሰ፡ እምነ፡ እግዚ
አብሔር፡ አንትሙ፡ ደቂቅየ፡ ወሞአክምዎ፡ ለእኩይ፡፡ እስመ፡ የዐቢ፡ ዘሀሎ፡ ምስሌክሙ፡ እ
5 ምነ፡ ዘሀሎ፡ ውስተ፡ ዓለም፡፡ ወእሙንቱሰ፡ እምነ፡ ዓለም፡ እሙንቱ፡ ወበእንተ፡ ዝንቱ፡ እም
6 ነ፡ ዓለም፡ ይነብቡ፡ ወዓለምኒ፡ ይሰምዖሙ፡፡ ወንሕነሰ፡ እምነ፡ እግዚአብሔር፡ ንሕነ፡፡
ዘያአምሮ፡ ለእግዚአብሔር፡ ይሰምዓነ፡ ወዘኢኮነ፡ እምእግዚአብሔር፡ ኢይሰምዓነ፡፡ ወበእ
7 ንተዝ፡ ናእምር፡ ለመንፈሰ፡ ሐሰት፡፡ አኀዊነ፡ ንትፋቀር፡ በበይናቲነ፡ እስመ፡ ተፋቅሮ፡ እም
8 ነ፡ እግዚአብሔር፡ ውእቱ፡ ወኵሉ፡ ዘይትፋቀር፡ እምነ፡ እግዚአብሔር፡ ውእቱ፡ ተወልደ፡ ወያ
9 እምሮ፡ ለእግዚአብሔር፡፡ እስመ፡ እግዚአብሔር፡ ፍቅር፡ ውእቱ፡፡ ወበዝንቱ፡ ተዐው
ቀት፡ ፍቅሩ፡ ለእግዚአብሔር፡ ላዕሌነ፡ እስመ፡ ለወልዱ፡ ዋሕድ፡ ፈነዎ፡ ውስተ፡ ዓለም፡ ከመ፡ ን
10 ሕየው፡ በእንቲአሁ፡፡ ወዝንቱ፡ ውእቱ፡ ፍቅሩ፡ ለእግዚአብሔር፡ ወአኮ፡ ንሕነ፡ ዘአፍቀ
ርናሁ፡ ለእግዚአብሔር፡ አላ፡ ውእቱ፡ አፍቀረነ፡ ወፈነወ፡ ለወልዱ፡ ከመ፡ ይሕድግ፡ ለነ፡ ኀጢ
11 አቲነ፡፡ አኀዊነ፡ እስመ፡ ከመዝ፡ አፍቀረነ፡ እግዚአብሔር፡፡ ወንሕነኒ፡ ይደልወነ፡
ንትፋቀር፡ በበይናቲነ፡፡

23 *Et hoc est mandatum ejus, ut credamus in filio ejus Jesu Christo, ut diligamus nos invicem, sicuti dedit nobis mandatum suum.* 24 *Et qui observat mandatum ejus, in ipso manet, & ipse quidem in eo: & per hoc scimus quòd maneat nobiscum, ex Spiritu sancto quem dedit nobis.*

CAP. IV.

1 *Fratres nostri, omni spiritui ne credatis, sed probate spiritum an ex Deo sit: quia multi pseudoprophetæ exiverunt in mundum.* 2 *Et per hoc cognoscetis Spiritum Dei, Omnis spiritus qui credit quòd Jesus Christus venit in carne hominis, ex Deo est.* 3 *Et omnis spiritus qui non credit, non est ex Deo: & hic est pseudo-Messias, quem audivistis quòd venerit, & nunc jam in mundo est.* 4 *Vos autem ex Deo estis, filioli mei, & vicistis Malum: quia major est qui vobiscum est, quàm ille qui est in mundo.* 5 *Et illi ex mundo sunt, & propter hoc ex mundo loquuntur, & mundus quidem audit eos.* 6 *Et nos quidem ex Deo sumus: qui cognoscit Deum, audit nos; & qui non est ex Deo, non audit nos: & per hoc cognoscimus spiritum erroris.* 7 *Fratres nostri, diligamus nos invicem, quia charitas ex Deo est, & omnis qui diligit, ex Deo ipse natus est, & cognoscit Deum:* 8 *Quia Deus charitas est.* 9 *Et in hoc manifestata est charitas Dei super nos, quia filium suum unicum misit in mundum, ut vivamus per eum.* 10 *Et hæc est charitas Dei, & non nos fuimus qui dileximus Deum, sed ipse dilexit nos, & misit filium suum, ut remittat nobis peccata nostra.* 11 *Fratres nostri, quia sic dilexit nos Deus, & nos quidem decet ut diligamus nos invicém.*

Deum nemo unquam vidit: Si diligamus *alii alios*, Deus in nobis ma-
12 Θεὸν οὐδεὶς πώποτε τεθέαται· ἐὰν ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὁ Θεὸς ἐν ἡμῖν μέ-
net, & charitas ejus perfecta est in nobis. In hoc cognoscimus
13 νει, καὶ ἡ ἀγάπη αὐτοῦ (ζ) τετελειωμένη ἐστὶν ἐν ἡμῖν. Ἐν τούτῳ γινώσκομεν
quoniam in eo manemus, & ipse in nobis, quoniam de Spiritu suo
ὅτι ἐν αὐτῷ μένομεν, καὶ αὐτὸς ἐν ἡμῖν, ὅτι ἐκ τοῦ Πνεύματος αὐτοῦ (η)
dedit nobis. Et nos vidimus, & testificamur, quoniam Pater mi-
14 δέδωκεν ἡμῖν. Καὶ ἡμεῖς τεθεάμεθα, καὶ μαρτυροῦμεν, ὅτι ὁ πατὴρ ἀπέσταλ-
sit Filiū Salvatorē mundi. Quisquis confessus fuerit quoniam Jesus est Fi-
15 κε τὸν υἱὸν Σωτῆρα τοῦ κόσμου. Ὃς ἂν (θ) ὁμολογήσῃ ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ υἱ-
lius Dei, Deus in eo manet, & ipse in Deo. Et nos cognovimus
16 ὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ μένει, καὶ αὐτὸς ἐν τῷ Θεῷ. Καὶ ἡμεῖς ἐγνώκαμεν
& credidimus *charitatem* quam habet Deus in nobis. Deus charitas est: &
καὶ (ι) πεπιστεύκαμεν τὴν ἀγάπην ἣν ἔχει ὁ Θεὸς ἐν ἡμῖν. ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστί· καὶ
manens in charitate, in Deo manet, & Deus in eo. In hoc per-
17 ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἐν τῷ Θεῷ μένει, καὶ ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ. Ἐν τούτῳ τε-
fecta est charitas cum nobis, ut fiduciam habeamus in die judicii,
τελείωται ἡ ἀγάπη μεθ᾽ ἡμῶν, ἵνα παῤῥησίαν ἔχωμεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως,
quia sicut ille est, & nos sumus in mundo hoc. Timor non est
18 ὅτι καθὼς ἐκεῖνός ἐστι, καὶ ἡμεῖς ἐσμὲν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Φόβος οὐκ ἔστιν
in charitate, sed perfecta charitas foràs mittit timorem: quoniam timor *puni-*
ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἀλλ᾽ ἡ τελεία ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν φόβον· ὅτι ὁ φόβος κό-
tionem habet: *At timens* non perfectus est in charitate. Nos *di-*
19 λασιν ἔχει· ὁ δὲ φοβούμενος οὐ τετελείωται ἐν τῇ ἀγάπῃ. Ἡμεῖς (κ) ἀ-
ligimus eum, quoniam *ipse* prior dilexit nos. Si quis dixerit,
20 γαπῶμεν αὐτὸν, ὅτι αὐτὸς πρῶτος ἠγάπησεν ἡμᾶς. Ἐάν τις εἴπῃ,
Quoniam diligo Deum, & fratrem suum oderit, mendax est. *Nam* non *di-*
Ὅτι ἀγαπῶ τὸν Θεὸν, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῇ, ψεύστης ἐστίν. ὁ γὰρ μὴ ἀ-
ligens fratrem suum quem *vidit*, Deum quem non *vidit*, quomodò potest
γαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ὃν ἑώρακε, τὸν Θεὸν ὃν οὐχ ἑώρακε, πῶς δύναται
diligere? Et hoc mandatum habemus *ab eo*, *ut diligens*
21 ἀγαπᾷν; Καὶ ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔχομεν (λ) ἀπ᾽ αὐτοῦ, ἵνα ὁ ἀγαπῶν
Deum, diligat & fratrem suum.
τὸν Θεὸν, ἀγαπᾷ καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.

CAP. V. ε΄.

ς΄ Omnis *credens* quoniam Jesus est Christus, ex Deo natus est. Et omnis
ΠΑς ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ Χριστὸς, ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγέννηται. καὶ πᾶς 1
diligens genitorem, diligit & *genitum* ex eo. In hoc
ὁ ἀγαπῶν τὸν γεννήσαντα, ἀγαπᾷ καὶ τὸν γεγεννημένον ἐξ αὐτοῦ. Ἐν τούτῳ 2
cognoscimus quoniam diligimus natos Dei, cùm Deum *diligimus*, &
γινώσκομεν ὅτι ἀγαπῶμεν τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ, ὅταν τὸν Θεὸν ἀγαπῶμεν, καὶ
mandata ejus *servamus*. Hæc enim est charitas Dei, ut
τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ (α) τηρῶμεν. Αὕτη γάρ ἐστιν ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, ἵνα τὰς 3
mandata ejus custodiamus: & mandata ejus gravia non sunt. Quoniam omne
ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν· καὶ αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ βαρεῖαι οὐκ εἰσίν. Ὅτι πᾶν 4
natum ex Deo, vincit mundum. Et hæc est victoria *vincens*
τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ Θεοῦ, νικᾷ τὸν κόσμον. καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ νίκη ἡ νικήσασα
mundum, fides nostra. Quis est *vincens* mundum, *si non credens* quoniam Jesus
τὸν κόσμον, ἡ πίστις ἡμῶν. Τίς ἐστιν ὁ νικῶν τὸν κόσμον, εἰ μὴ ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς 5
est Filius Dei? Hic est *ille veniens* per aquam & sanguinem, Jesus *ille* Chri-
ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ; Οὗτός ἐστιν ὁ ἐλθὼν δι᾽ (β) ὕδατος καὶ αἵματος, Ἰησοῦς ὁ Χρι- 6
stus: non in aqua solùm, sed in aqua & sanguine. Et Spiritus est *ille te-*
στὸς· οὐκ ἐν τῷ ὕδατι μόνον, (γ) ἀλλ᾽ ἐν τῷ ὕδατι καὶ τῷ αἵματι. καὶ τὸ Πνεῦμά ἐστι τὸ μαρ-
stans, quoniam *Spiritus* est veritas. Quoniam tres sunt *illi testantes* in
τυροῦν, ὅτι τὸ Πνεῦμά ἐστιν ἡ ἀλήθεια. Ὅτι τρεῖς εἰσιν οἱ (δ) μαρτυροῦντες ἐν 7
cælo, Pater, Verbum, & sanctus Spiritus: & hi tres unū sunt. Et
τῷ οὐρανῷ, ὁ πατὴρ, ὁ λόγος, καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα· καὶ οὗτοι οἱ τρεῖς ἕν εἰσι. Καὶ 8
tres sunt *illi testantes* in terra, Spiritus, & aqua, & sanguis: & tres *in*
τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες ἐν τῇ γῇ, τὸ Πνεῦμα, καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ τὸ αἷμα· καὶ οἱ τρεῖς εἰς
unum sunt: Si testimonium hominum accipimus, testimoniū Dei majus
τὸ ἕν εἰσι· Εἰ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀνθρώπων λαμβάνομεν, ἡ μαρτυρία τοῦ Θεοῦ μείζων 9
est: quoniam hoc est testimonium Dei, quod testificatus est de Filio suo.
ἐστίν· ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Θεοῦ, (ε) ἣν μεμαρτύρηκε περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ.

MS.A. (ζ) ἐν ἡμῖν τετελειωμένη ἐστίν. (η) ἔδωκεν· Καὶ ἡμεῖς ἐθεασάμεθα, (θ) ὁμολογῇ (ι) πιστεύομεν (κ) οὖν ἀγαπῶμεν, ὅτι ὁ Θεὸς πρῶτος (λ) ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ἵνα
Κεφ. ε΄. MS.A. (α) τηρῶμεν· ** καὶ αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ βαρεῖαι οὐκ εἰσίν. Ὅτι πᾶν (β) ὕδατος καὶ αἵματος, καὶ Πνεύματος, Ἰησοῦς Χριστός. (γ) ἀλλὰ ἐν τῷ ὕδατι καὶ ἐν τῷ
Πνεύματι· καὶ τὸ Πνεῦμα (δ) μαρτυροῦντες, *** τὸ Πνεῦμα, καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ τὸ αἷμα· καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἕν εἰσιν. Εἰ τὴν μαρτυρίαν (ε) ὅτι μεμαρτύρηκεν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

12 * ܠܐܠܗܐ ܡܡܬܘܡ ܐܢܫ ܠܐ ܚܙܝܗܝ. ܐܢ ܢܚܒ ܚܕ ܠܚܕ. ܐܠܗܐ ܒܢ ܡܩܘܐ. ܘܚܘܒܗ
13 ܡܫܬܡܠܐ ܒܢ. * ܘܒܗܕܐ ܝܕܥܝܢܢ ܕܒܗ ܡܩܘܝܢܢ ܘܗܘ ܡܩܘܐ ܒܢ. ܕܡܢ ܪܘܚܗ ܝܗܒ ܠܢ.
14 15 * ܘܚܢܢ ܚܙܝܢ ܘܡܣܗܕܝܢܢ. ܕܐܒܐ ܫܕܪ ܠܒܪܗ ܦܪܘܩܐ ܠܥܠܡܐ. * ܟܠ ܕܢܘܕܐ ܒܝܫܘܥ
16 ܕܗܘܝܘ ܒܪܗ ܕܐܠܗܐ. ܐܠܗܐ ܒܗ ܡܩܘܐ. ܘܗܘ ܡܩܘܐ ܒܐܠܗܐ. * ܘܚܢܢ ܗܝܡܢܢ ܘܝܕܥܢ
ܚܘܒܐ ܕܐܝܬ ܠܗ ܠܐܠܗܐ ܥܠܝܢ. ܐܠܗܐ ܓܝܪ ܚܘܒܐ ܗܘ. ܘܟܠ ܕܡܩܘܐ ܒܚܘܒܐ ܒܐܠܗܐ
17 ܡܩܘܐ. * ܘܒܗܕܐ ܡܫܬܡܠܝܐ ܚܘܒܗ ܥܡܢ. ܕܢܗܘܐ ܠܢ ܒܐܦܐ ܓܠܝܬܐ ܒܝܘܡܐ ܕܕܝܢܐ.
18 ܕܐܝܟ ܕܗܘ ܗܘܐ. ܐܦ ܚܢܢ ܢܗܘܐ ܒܥܠܡܐ ܗܢܐ. * ܕܚܠܬܐ ܒܚܘܒܐ
ܠܐ ܐܝܬ. ܐܠܐ ܚܘܒܐ ܡܫܡܠܝܐ ܫܕܐ ܠܗ ܠܕܚܠܬܐ ܠܒܪ. ܡܛܠ ܕܕܚܠܬܐ ܒܩܦܚܐ ܐܝܬܝܗ. ܗܘ
19 ܕܝܢ ܕܕܚܠ ܠܐ ܡܫܡܠܝ ܒܚܘܒܐ. * ܚܢܢ ܗܟܝܠ ܢܚܒ ܠܐܠܗܐ: ܡܛܠ ܕܗܘ ܩܕܡܐܝܬ
20 ܐܚܒܢ. * ܐܢ ܐܢܫ ܢܐܡܪ ܕܡܚܒ ܐܢܐ ܠܐܠܗܐ. ܘܠܐܚܘܗܝ ܣܢܐ. ܕܓܠܐ ܗܘ. ܗܘ ܓܝܪ
21 ܕܠܐܚܘܗܝ ܕܡܬܚܙܐ ܠܗ ܠܐ ܡܚܒ. ܠܐܠܗܐ ܕܠܐ ܡܬܚܙܐ ܐܝܟܢܐ ܡܫܟܚ ܕܢܚܒ. * ܘܗܢܐ
ܦܘܩܕܢܐ ܩܒܠܢ ܡܢܗ. ܕܟܠ ܕܡܚܒ ܠܐܠܗܐ ܢܚܒ ܐܦ ܠܐܚܘܗܝ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܗ *

* ܕܥܐܕܐ ܕܢܘܗܪܐ * ܘ *

1 * ܟܠ ܕܡܗܝܡܢ ܕܝܫܘܥ ܐܝܬܘܗܝ ܡܫܝܚܐ. ܡܢ ܐܠܗܐ ܐܬܝܠܕ. ܘܟܠ ܕܡܚܒ ܠܝܠܘܕܐ.
2 ܡܚܒ ܐܦ ܠܗܘ ܕܐܬܝܠܕ ܡܢܗ. * ܘܒܗܕܐ ܝܕܥܝܢܢ ܕܡܚܒܝܢܢ ܠܒܢܘܗܝ ܕܐܠܗܐ.
3 ܡܐ ܕܠܐܠܗܐ ܡܚܒܝܢܢ ܘܥܒܕܝܢܢ ܦܘܩܕܢܘܗܝ. * ܗܢܘ ܗܘ ܓܝܪ ܚܘܒܗ ܕܐܠܗܐ. ܕܢܛܪ
4 ܦܘܩܕܢܘܗܝ. ܘܦܘܩܕܢܘܗܝ ܠܐ ܝܩܝܪܝܢ. * ܡܛܠ ܕܟܠ ܕܝܠܝܕ ܡܢ ܐܠܗܐ ܙܟܐ ܠܗ
5 ܠܥܠܡܐ. ܘܗܕܐ ܗܝ ܙܟܘܬܐ ܕܙܟܬܗ ܠܥܠܡܐ ܗܝܡܢܘܬܢ. * ܡܢܘ ܓܝܪ ܕܙܟܐ ܠܗ ܠܥܠܡܐ.
6 ܐܠܐ ܗܘ ܕܡܗܝܡܢ ܕܝܫܘܥ ܒܪܗ ܗܘ ܕܐܠܗܐ. * ܗܢܘ ܕܐܬܐ ܒܝܕ ܡܝܐ ܘܕܡܐ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ.
ܠܐ ܗܘܐ ܒܡܝܐ ܒܠܚܘܕ. ܐܠܐ ܒܡܝܐ ܘܕܡܐ. ܘܪܘܚܐ ܡܣܗܕܐ ܕܗܝ ܪܘܚܐ ܐܝܬܝܗ ܫܪܪܐ. **
8 9 * ܘܐܝܬܝܗܘܢ ܬܠܬܐ ܣܗܕܝܢ. ܪܘܚܐ ܘܡܝܐ ܘܕܡܐ. ܘܬܠܬܝܗܘܢ ܒܚܕ ܐܢܘܢ. * ܐܢ ܣܗܕܘܬܐ
ܕܒܢܝܢܫܐ ܡܩܒܠܝܢܢ. ܚܕܐ ܟܡܐ ܣܗܕܘܬܗ ܕܐܠܗܐ ܪܒܐ ܗܝ. ܘܗܕܐ ܗܝ ܣܗܕܘܬܗ
ܕܐܠܗܐ ܕܐܣܗܕ ܥܠ ܒܪܗ.

Deum nemo vidit unquam. Sed si dilexeri- 12
mus nos mutuò, Deus in nobis manet, &
charitas ejus in nobis perfecta est. Et per 13
hoc scimus nos in eo manere, & ipsum ma-
nere in nobis, quia de spiritu suo largitus est
nobis. Et nos vidimus & testificamur, quòd 14
Pater miserit filium suum Redemptorem in
mundum. Quisquis confitetur Jesum esse 15
filium Dei, Deus in eo manet, & ipse manet
in Deo. Et nos credidimus & novimus quam 16
charitatem habeat Deus erga nos. Deus e-
nim charitas est, & quisquis manet in chari-
tate, in Deo manet. Et in hoc completa est 17
charitas ejus nobiscum, ut fiduciam habea-
mus in die judicii: quia sicut ipse fuit, ita
& nos sumus in hoc mundo. Timor in 18
charitate non est, sed charitas perfecta foràs
ejicit ipsum timorem, quoniam timor in pa-
vore est. Qui autem timet, non est perfectus
in charitate. Nos igitur diligamus Deum, 19
quoniam ipse primùm dilexit nos. Sed si 20
quis dicat, Diligo Deum, & fratrem suum
odit, mendax est. Qui enim fratrem suum
qui videtur, non diligit, Deum ipsum qui
non videtur, quomodo potest diligere?
Et hoc præceptum accepimus ab eo, ut 21
omnis qui diligit Deum, diligat & fratrem
suum.

CAP. V.

Festo Luminum, hoc est, Epiphaniæ. *6*.

Quisquis credit Jesum esse Christum, ex 1
Deo natus est. Et quisquis diligit genitorem,
diligit & eum qui natus est ex eo. Et in 2
hoc cognoscimus quòd diligimus filios Dei,
quum Deum diligimus, & exequimur præ-
cepta ejus. Hæc est enim charitas Dei, ut 3
servemus præcepta ejus; & præcepta ejus
gravia non sunt. Quoniam quisquis natus est 4
ex Deo, vincit ipsum mundum: & hæc est vi-
ctoria quæ vicit mundum, fides nostra. Quis 5
est enim qui vincit ipsum mundum, nisi is
qui credit Jesum esse filium Dei? Hic est 6
qui venit per aquam & sanguinem Jesus
Christus, non per aquam solùm, sed per a-
quam & sanguinem. Et Spiritus testificatur,
quoniam ipse Spiritus est veritas.

Deest 7. versus.

Et tres sunt testes, Spiritus, & aqua, & san- 8
guis: & hi tres in uno sunt. Si testimonium 9
hominum accipimus, quantò magis testi-
monium Dei, quod majus est? & hoc est
testimonium Dei, quo testificatus est de Fi-
lio suo.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

12 ለእግዚአብሔር : አልቦ : ዘርእዮ : ግሙራ : ወእመሰ: ተፋቅርነ : በበይናቲነ: እግዚአብሔር
13 ኒ:ይነብር: ምስሌነ: ወፍቅሩሂ: ፍጹም: ውእቱ : ኀሎ : ምስሌነ::=፦ ወበዝንቱ : ናአም
ር: ከመ: ምስሌሁ : ንነብር : ወውእቱኒ: ምስሌነ : ወእምነ: መንፈስ : ቅዱስ: ዘወሀበነ::=፦
14 ወንሕነኒ : ርኢነ : ወስማዕነ : ከመ: አብ : ፈነወ: ወልዶ:መድኀኔ:ዓለም::=፦ ዘየአምን:
15 ከመ : እግዚእ : ኢየሱስ:ውእቱ : ወልደ : እግዚአብሔር : እግዚአብሔርኒ : ይነብር : ምስ
16 ሌሁ: ወውእቱኒ: ምስለ : እግዚአብሔር::=፦ ወንሕነሰ: አእመርነ: ወአመነ: እንተቦ: እ
ግዚአብሔር : ፍቅር: ምስሌነ:: እግዚአብሔርሰ : ፍቅር: ውእቱ : ወዘነ : ነበረ : ተፋቅሮ:
ምስለ:እግዚአብሔር:ይነብር:ምስሌሁ::=፦

Deum nemo est qui vidit unquam: & si diligamus invicèm, Deus manet no- 12
biscum, & charitas ejus perfecta est nobiscum. Et per hoc cognoscimus quòd 13
cum ipso manemus, & ipse nobiscum, & ex Spiritu sancto quem dedit nobis. Et 14
nos vidimus, & testati sumus quòd Pater misit Filium suum, Servatorem mundi.
Qui confessus fuerit quòd Dominus Jesus est filius Dei, Deus manet cum ipso, & 15
ipse cum Deo. Et nos cognovimus & credidimus quam habet Deus charitatem 16
nobiscum: Deus charitas est, & qui mansit in charitate, cum Deo manet, &
Deus cum ipso.

Versio VULGATA LATINA.

12 Deum nemo vidit unquam. Si diligamus invicèm, Deus in nobis manet, & cha-
13 ritas ejus in nobis perfecta est. In hoc cognoscimus quoniam in eo manemus,
14 & ipse in nobis: quoniam de Spiritu suo dedit nobis. Et nos vidimus, & te-
15 stificamur, quoniam Pater misit Filium suum Salvatorem mundi. Quisquis con-
fessus fuerit quoniam Jesus est Filius Dei, Deus in eo manet, & ipse in Deo.
16 Et nos cognovimus, & credidimus charitati, quam habet Deus in nobis. Deus Cha-
17 ritas est: & qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo. In hoc per-
fecta est charitas Dei nobiscum, ut fiduciam habeamus in die judicii: quia sicut
18 ille est, & nos sumus in hoc mundo. Timor non est in charitate: sed perfecta
charitas foràs mittit timorem: quoniam timor pœnam habet, qui autem timet,
19 non est perfectus in charitate. Nos ergò diligamus Deum, quoniam Deus prior
20 dilexit nos. Si quis dixerit quoniam diligo Deum, & fratrem suum oderit, men-
dax est. Qui enim non diligit fratrem suum quem videt; Deum, quem non videt,
21 quomodò potest diligere? Et hoc mandatum habemus à Deo: ut qui diligit
Deum, diligat & fratrem suum.

CAP. V.

Omnis qui credit, quoniam Jesus est Christus, ex Deo natus est. Et omnis qui 1
diligit eum qui genuit, diligit & eum qui natus est ex eo. In hoc cognoscimus 2
quoniam diligimus natos Dei, cùm Deum diligamus, & mandata ejus faciamus.
Hæc est enim charitas Dei, ut mandata ejus custodiamus: & mandata ejus gra- 3
via non sunt. Quoniam omne quod natum est ex Deo, vincit mundum: & hæc 4
est victoria, quæ vincit mundum, fides nostra. Quis est, qui vincit mundum, ni- 5
si qui credit quoniam Jesus est filius Dei? Hic est, qui venit per aquam & 6
sanguinem, Jesus Christus: non in aqua solùm, sed in aqua & sanguine. Et Spi-
ritus est, qui testificatur, quoniam Christus est veritas. Quoniam tres sunt, qui 7
testimonium dant in cœlo: Pater, Verbum, & Spiritus sanctus: & hi tres unum 8
sunt. Et tres sunt, qui testimonium dant in terra: Spiritus, & aqua, & sanguis:
& hi tres unum sunt. Si testimonium hominum accipimus, testimonium Dei 9
majus est: quoniam hoc est testimonium Dei, quod majus est, quoniam
testificatus est de Filio suo.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* قراءة في القداس في السادس والعشرين من ايلول * * الله لم يعاينه احد قط * فان 12
احب احدنا الآخر فالله يثبت فينا * ويكون محبته متكاملة فينا * بهذا نعرف اننا ثابتون فيه وهو 13
ثابت فينا * انه اعطانا من روحه * ونحن قد راينا وشهدنا ان الاب ارسل ابنه مخلصا للعالم * 14
* فمن يقر ان ايسوع هو ابن الله فالله يثبت فيه وهو يثبت في الله * ونحن قد عرفنا وصدقنا 15 16
المحبة التي لم يزل الله يسبغها فينا * الله محبة هو * فمن يثبت في المحبة يثبت في الله * والله يثبت فيه *
* بهذا تكاملت المحبة معنا * ان تكون لنا دالة في يوم الدينونة * ان كما كان ذاك نكن 17
نحن في هذا العالم * المحبة ليست هي المخافة * بل المحبة التامة تطرح المخافة خارجا * لان 18
المخافة فيها عذاب * والخائف فما قد تكمل في المحبة * فنحن نحبه لانه هو احبنا اولا * 19
* قراءة الخميس من الجمعة الخامسة والثلاثين * * فان يقل احد اني 20
احب الله ويبغض اخاه فهو كاذب * لان من لا يحب اخاه الذي قد ابصره كيف يمكنه
ان يحب الله الذي ما قد عاينه * تم * * فهذه الوصية لنا منه * ان يكون من 21
يحب الله يحب واخاه *

* الفصل الخامس *

* كل من يؤمن ان يسوع هو المسيح * فقد ولده الله * وكل من يحب الوالد يحب والمولود منه * 1
* بهذا نعرف اننا نحن اولاد الله * اذا احببنا الله وحفظنا وصاياه * فهذه هي المحبة لله ان 2 3
نحفظ وصاياه * ووصاياه ليست ثقالا * لان كل من قد ولده الله يغلب العالم * وهذه 4
الغلبة التي غلبتم العالم امانتكم * من هو الذي قد غلب العالم * الا من قد آمن 5
وصدق ان يسوع هو ابن الله * هذا هو يسوع المسيح * الذي ورد بالماء والدم * ليس بالماء 6
فقط * بل بالماء والدم * والروح هو الشاهد لان الروح هو الحق * * لان ثلاثة هم الشهود * الروح 7 8
والماء والدم * والثلاثة هم في واحد * ان كنا نجد شهادة الناس فشهادة الله هي اعظم * 9
لان هذه هي شهادة الله التي شهد بها على ابنه *

Lectio recitanda in Sacro, vigesi-
ma sexta die Septembris.

Deum nemo vidit unquam. Quòd si al- 12
ter nostrûm alterum diligat, Deus ma-
nebit in nobis, & erit charitas ejus per-
fecta in nobis. Per hoc scimus manere 13
nos in eo, et ipsum in nobis manere, quòd
dederit nobis de Spiritu suo. Et nos vi- 14
dimus, & testamur quòd Pater miserit
Filium suum servatorem mundi. Et 15
quisquis fassus fuerit Jesum esse fili-
um Dei, in hoc Deus manet, & ipse
manet in Deo. Et nos jam novimus 16
& credidimus charitatem quam Deus
incessanter in nos profundit. Deus cha-
ritas est: qui manet igitur in chari-
tate, manet in Deo, & Deus in eo
manet. Per hoc perficietur charitas 17
erga nos, ut habeamus fiduciam in die
judicii: si qualis ille fuit, nos simus
in hoc mundo. Charitas non est timor, 18
sed charitas perfecta foras ejicit ti-
morem: nam in timore inest cruciatus,
& qui timet, nondum perfectus est
in charitate. Nos ergò diligamus eum, 19
quoniam ipse prior dilexit nos.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis
trigesimæ quintæ.

Siquis dicat, Equidem diligo Deum, ta- 20
men fratrem suum odit: mendax est.
Nam qui non diligit fratrem suum quem
vidit, quomodo potest diligere Deum
quem non vidit? Hucusque. Et hoc 21
mandatum habemus ab eo, ut qui dili-
git Deum, diligat & fratrem suum.

CAP. V.

Quicunque credit Jesum esse Chri- 1
stum, is ex Deo natus est: & quicunque
diligit genitorem, diligit & genitum
ab eo. Per hoc scimus nos esse Dei fili- 2
os, quum Deum dilexerimus ejusque
mandata servaverimus. Hæc est enim 3
charitas in Deum, ut mandata ejus
servemus: & quidem mandata ejus
non sunt gravia. Omnis enim quem 4
Deus genuit, vincit mundum: &
hæc est victoria qua mundum vi-
cistis, fides vestra. Quis est qui 5
vicit mundum, nisi qui credidit & fide
tenuit Jesum esse Filium Dei? Hic est 6
Jesus Christus qui venit per aquam &
sanguinem: non per aquam solùm, sed
per aquam & sanguinem. Et Spiritus est 7
testis, quia Spiritus est veritas. Nam tres 8
sunt testes, Spiritus, & aqua, & sanguis:
& hi tres in unum sunt. Si testimonium 9
hominum admittimus, certè testimoni-
um Dei majus est: nam hoc est testi-
monium Dei, quod testificatus est de
Filio suo.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

17 ወበዝንቱ:ተፈጸመት:ተፋቅሮ:ምስሌነ::ከመ:ንርከብ:ገጸ:በዕለተ:ደይን:እስመ:በከመ:ኮነ:
18 ውእቱ:ኮነ:ንሕነኒ: ውስተ:ዝንቱ : ዓለም::=፦ ወአልቦ: ፍርሀት: ውስተ: ተፋቅሮ: አላ:
ተፋቅሮሰ : ፍጽምት: አፍአ : ተወጽአ : ለፍርሃት: እስመ: ፍርሃትሰ : መቅሠፍት : ቦቱ: ወ
19 ዘሰ:ይፈርህ:በተፋቅሮ:ኢኮነ:ፍጹመ::=፦ ወንሕነኒ: ንትፋቀር: ወናፈቅር: ለእግዚአብሔ
20 ር:እስመ:ውእቱ:ቀደመ:አፍቀረነ::=፦ ወእመሰቦ: ዘይብል:አፈቅሮ:ለእግዚአብሔር:
ወይጸልእ:ቢጾ:ሐሳዊ:ውእቱ:: እስመ:ዘያፈቅር: ለቢጹ: ዘይሬኢ: ለእግዚአብሔርኒ:ያፈ
ቅሮ:: ወዘሰ:ኢያፈቅር: ቢጾ:ዘይሬኢ:እፎ:እንከ: ይክል:አፍቅሮቶ:ለእግዚአብሔር:ዘኢ
21 ይሬኢ::=፦ወዘንተ:ትእዛዘ:ነሣእነ:እምኔሁ::ከመ:ዘያፈቅር:ለእግዚአብሔር:ያፍቅር:ቢጾ::=፦

፭

1 ኵሉ: ዘየአምን: ከመ: እግዚእ:ኢየሱስ: ውእቱ: መሲሕ:እምነ:እግዚአብሔር:ተወልደ::
2 ወኵሉ:ዘያፈቅር:ለወለደ:ያፈቅር:ዘኒ:ተወልደ:እምኔሁ::=፦ ወበዝንቱ:ናአምር:ከመ:
3 ናፈቅር: ለእግዚአብሔር:: ሶበ: አፍቀርናሁ: ወገበርነ: ትእዛዞ::=፦ እስመ: ዛቲ: ይእቲ:
4 ፍቅሩ: ለእግዚአብሔር:ከመ: ንዕቀብ: ትእዛዞ:: ወትእዛዙኒ: ኢኮነ: ክቡደ:=፦ እስመ:
ኵሉ:ዘተወልደ: እምእግዚአብሔር : ይመውእ:ለዓለም:: ዛቲ:ይእቲ:ሞአቱ:እንተ:ሞአ:
5 ለዓለም:ሃይማኖትክሙ::=፦ ወመኑ: ውእቱ: ዘይመውእ: ለዓለም: ዘእንበለ:ዘየአምን:
6 ከመ:እግዚእ:ኢየሱስ: ወልደ:እግዚአብሔር:=፦ ወከመ:ውእቱ:መጽአ:በማይ:ወበ
መንፈስ: ወበደም: ኢየሱስ:ክርስቶስ:ወአኮ: በማይ:በሕቲቱ: አላ:በማይኒ: ወበደምኒ:ወበመ
8 ንፈስ: ውእቱ:ዘስምዐ: ይከውን::=፦ ፨፨፨ እስመ:ሠለስቱ:እሙንቱ:ይከውኑ:ስምዐ:መንፈስ:
9 ወማይ:ወደም:ወሠለስቲሆሙ:ለሐዱ:እሙንቱ::=፦ ወእመሰ:ስምዐ:ሰብእ:ንነሥእ:ስም
ዐ : እግዚአብሔር:የዐቢ : ወዛቲ : ይእቲ : ስምዑ : ለእግዚአብሔር:እንተ : ሰምዐ : ኮነ:
ሰዕለ : ወልዱ::=፦

Et in hoc perfecta est charitas nobiscum, ut inveniamus fiduciam in die judi- 17
cii: quia sicut ipse fuit, ita nos quidem in hoc mundo. Et non est metus in 18
charitate, sed charitas perfecta foràs ejicit metum, quia metus cruciatum ha-
bet, & qui metuit, in charitate non est perfectus. Et nos quidem diligimur: & 19
amore prosequimur Deum, quia ipse priùs dilexit nos. Et si quis fuerit qui di- 20
xerit, Diligo Deum, & odio habet proximum suum, mendax est, quia qui dili-
git proximum suum quem videt, Deum etiam diligit: & qui non diligit proxi-
mum suum quem videt, quomodo igitur potest diligere Deum quem non videt?
Et hoc mandatum habemus ab eo, ut qui diligit Deum, diligat proximum suum. 21

CAP. V.

Quicunque credit quòd Dominus Jesus est Messias, ex Deo natus est: & qui- 1
cunque diligit genitorem, diligit eum quoque qui genitus est ex eo. Et per hoc 2
cognoscimus quòd diligimus Deum, si dileximus eum & fecimus mandatum ejus.
Quia hæc est charitas Dei, ut custodiamus mandatum ejus, & mandatum ejus 3
quidem non est grave. Quia quodcunque natum est ex Deo, vincit mundum: 4
hæc est victoria quæ vicit mundum, fides vestra. Et quis est qui vincit mun- 5
dum, nisi is qui credit quòd Dominus Jesus est filius Dei? Et quemadmodum 6
ipse venit per aquam & per Spiritum & per sanguinem, Jesus Christus: & non
per aquam solùm, sed per aquam & sanguinem, & in Spiritu fuit qui testis erat.

Deest versus septimus.

Quia tres sunt qui sunt testes, Spiritus, & aqua, & sanguis: & hi tres unum 8
sunt. Et si testimonium hominum accipimus, testimonium Dei majus est, & hoc 9
est testimonium Dei quod testificatus est super filio suo.

Credens in filium Dei, habet testimonium in se: Non *cre-*
10 Ὁ πιςεύων εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, ἔχει τὴν μαρτυρίαν (ζ) ἐν ἑαυτῷ· ὁ μὴ πι-
dens Deo, mendacem *fecit* eum: quia non *credidit* in
ςεύων (η) τῷ Θεῷ, ψεύςην πεποίηκεν αὐτόν· ὅτι (θ) οὐ πεπίςευκεν εἰς τὴν
testimonium quod testificatus est Deus de filio suo. Et hoc est
11 μαρτυρίαν ἣν μεμαρτύρηκεν ὁ Θεὸς περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. Καὶ αὕτη ἐςὶν ἡ
testimonium, quoniam vitam æternam dedit nobis Deus: Et hæc vita in
μαρτυρία, ὅτι ζωὴν αἰώνιον ἔδωκεν ἡμῖν ὁ Θεός· καὶ (ι) αὕτη ἡ ζωὴ ἐν
Filio ejus est. *Habens* Filium, habet vitam: Non *habens* Filium
12 τῷ υἱῷ αὐτοῦ ἐςιν. Ὁ ἔχων τὸν υἱὸν, ἔχει τὴν ζωήν· ὁ μὴ ἔχων τὸν υἱὸν
Dei, vitam non habet. Hæc *scripsi* vobis *credentibus* in
13 τοῦ Θεοῦ, τὴν ζωὴν οὐκ ἔχει. Ταῦτα ἔγραψα (κ) ὑμῖν τοῖς πιςεύουσιν εἰς
nomen Filii Dei, ut sciatis quoniam vitam habetis æternam, & *ut cre-*
τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ἵνα εἰδῆτε ὅτι ζωὴν ἔχετε αἰώνιον, καὶ ἵνα πι-
datis in nomen Filii Dei. Et hæc est fiducia quam
14 ςεύητε εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Καὶ αὕτη ἐςὶν ἡ παῤῥησία ἣν (λ)
habemus ad eum; Quia *si quid* petierimus secundùm voluntatem ejus, audit
ἔχομεν πρὸς αὐτόν, Ὅτι (μ) ἐάν τι αἰτώμεθα κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ, ἀκούει
nos. Et *si* scimus quia audit nos, quicquid petierimus, scimus quo-
15 ἡμῶν. Καὶ ἐὰν οἴδαμεν ὅτι ἀκούει ἡμῶν, ὃ ἂν αἰτώμεθα, οἴδαμεν ὅ-
niam habemus petitiones quas postulavimus ab eo. *Si quis viderit* fra-
16 τι ἔχομεν τὰ αἰτήματα ἃ ᾐτήκαμεν παρ' αὐτοῦ. Ἐάν τις ἴδῃ τὸν ἀ- Ζ'
trem suum *peccantem* peccatum non ad mortem, *petet* & *dabit* ei
δελφὸν αὐτοῦ ἁμαρτάνοντα ἁμαρτίαν μὴ πρὸς θάνατον, αἰτήσει καὶ δώσει αὐτῷ
vitam, *peccantibus* non ad mortem. Est peccatum ad mortem:
ζωήν, (ν) τοῖς ἁμαρτάνουσι μὴ πρὸς θάνατον. ἔςιν ἁμαρτία πρὸς θάνατον·
non pro illo dico ut roget. Omnis iniquitas peccatum est: & est
οὐ περὶ ἐκείνης λέγω ἵνα ἐρωτήσῃ. Πᾶσα ἀδικία ἁμαρτία ἐςί· καὶ ἔςιν 17
peccatum *non* ad mortem. Scimus quia omnis natus ex Deo, non
ἁμαρτία οὐ πρὸς θάνατον. Οἴδαμεν ὅτι πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ Θεοῦ, οὐχ 18
peccat: sed *ille genitus ex Deo* conservat *seipsum*, & *ille* Malignus non
ἁμαρτάνει· ἀλλ' ὁ γεννηθεὶς ἐκ τοῦ Θεοῦ τηρεῖ (ξ) ἑαυτόν, καὶ ὁ πονηρὸς οὐχ
tangit eum. Scimus quoniam ex Deo sumus: & mundus totus in
ἅπτεται αὐτοῦ. Οἴδαμεν ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐσμεν, καὶ ὁ κόσμος ὅλος ἐν 19
maligno positus est. Scimus *autem* quoniam Filius Dei venit, & de-
τῷ πονηρῷ κεῖται. (ο) Οἴδαμεν δὲ ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἥκει, καὶ (π) δέ- 20
dit nobis *mentem*, ut cognoscamus Verum: & *sumus* in
δωκεν ἡμῖν διάνοιαν, ἵνα γινώσκωμεν τὸν (ρ) ἀληθινόν· καὶ ἐσμὲν ἐν τῷ
Vero, in Filio ejus *Jesu Christo*. Hic est verus Deus, &
ἀληθινῷ, ἐν τῷ υἱῷ (σ) αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριςῷ. Οὗτός ἐςιν ὁ ἀληθινὸς Θεός, καὶ (τ)
vita æterna. *Nati*, custodite *vosipsos ab idolis*. Amen.
ἡ ζωὴ αἰώνιος. Τεκνία, φυλάξατε ἑαυτοὺς ἀπὸ τῶν (υ) εἰδώλων. ἀμήν. 21

(†) Ἰωάννου ἐπιςολὴ καθολικὴ πρώτη ἐγράφη ἐν ςίχοις σογ'.

MS. A. (ζ) τοῦ Θεοῦ ἐν αὐτῷ. (η) τῷ υἱῷ, (θ) οὐκ ἐπίςευσεν (ι) αὕτη ἐςὶν ἡ ζωὴ ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ. Ὁ ἔχων (κ) ὑμῖν, ἵνα εἰδῆτε ὅτι ζωὴν ἔχετε αἰώνιον οἱ πιςεύοντες εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Καὶ αὕτη (λ) ἔχομεν (μ) ἂν αἰτώμεθα κατὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ἀκούει ἡμῶν· Ὃ ἂν αἰτώμεθα (ν) τοῖς μὴ ἁμαρτάνουσιν ἁμαρτίαν μὴ πρὸς θάνατον. (ξ) αὐτόν, (ο) Καὶ οἴδαμεν ὅτι (π) ἔδωκεν (ρ) ἀληθινὸν Θεόν· (σ) αὐτοῦ. οὗτος (τ) ζωὴ (υ) εἰδώλων. (†) Ἰωάννου α'.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

10 * ܡܢ ܕܡܗܝܡܢ ܒܒܪܗ ܕܐܠܗܐ ܐܝܬ ܠܗ ܒܢܦܫܗ ܣܗܕܘܬܐ ܗܕܐ. ܟܠ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢ
11 ܠܐܠܗܐ ܕܓܠܐ ܥܒܕܗ. ܕܠܐ ܗܝܡܢ ܒܣܗܕܘܬܐ ܕܐܣܗܕ ܐܠܗܐ ܥܠ ܒܪܗ. * ܘܗܕܐ ܗܝ
12 ܣܗܕܘܬܐ. ܕܚܝܐ ܕܠܥܠܡ ܝܗܒ ܠܢ ܐܠܗܐ. ܘܗܠܝܢ ܚܝܐ ܒܒܪܗ ܐܝܬܝܗܘܢ. * ܟܠ
13 ܡܢ ܕܐܚܝܕ ܠܒܪܐ ܐܚܝܕ ܐܦ ܠܚܝܐ. ܘܟܠ ܕܠܐ ܐܚܝܕ ܠܒܪܗ ܕܐܠܗܐ ܠܝܬ ܠܗ ܚܝܐ. * ܗܠܝܢ
ܟܬܒܬ ܠܟܘܢ. ܕܬܕܥܘܢ ܕܐܝܬ ܠܟܘܢ ܚܝܐ ܕܠܥܠܡ. ܠܟܘܢ ܕܡܗܝܡܢܝܢ ܒܫܡܗ ܕܒܪܗ
14 ܕܐܠܗܐ. * ܘܗܕܐ ܗܝ ܦܪܗܣܝܐ ܕܐܝܬ ܠܢ ܠܘܬܗ. ܕܟܠ ܕܫܐܠܝܢܢ ܠܗ ܐܝܟ ܨܒܝܢܗ ܫܡܥ
15 ܠܢ. * ܘܐܢ ܡܦܣܝܢܢ ܕܫܡܥ ܠܢ ܥܠ ܡܕܡ ܕܫܐܠܝܢܢ ܡܢܗ. ܬܟܝܠܝܢܢ ܕܡܢ ܟܕܘ
16 ܢܣܒܢ ܫܐܠܬܢ ܕܫܐܠܢ ܡܢܗ. * ܐܢ ܐܢܫ ܢܚܙܐ ܠܐܚܘܗܝ ܕܚܛܐ ܚܛܝܬܐ ܕܠܐ ܡܚܝܒܐ ܠܡܘܬܐ.
ܢܫܐܠ ܘܢܬܝܗܒܘܢ ܠܗ ܚܝܐ. ܠܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܗܘܐ ܠܡܘܬܐ ܚܛܝܢ. ܐܝܬ ܓܝܪ ܚܛܝܬܐ
17 ܕܡܘܬܐ. ܘܠܐ ܗܘܐ ܥܠ ܗܝ ܐܡܪ ܐܢܐ ܕܢܒܥܐ ܐܢܫ. * ܟܠܗ ܓܝܪ ܥܘܠܐ ܚܛܝܬܐ
18 ܗܝ. ܘܐܝܬ ܚܛܝܬܐ ܕܠܐ ܗܘܐ ܕܡܘܬܐ. * ܘܝܕܥܝܢܢ ܕܟܠ ܕܝܠܝܕ ܡܢ ܐܠܗܐ ܠܐ ܚܛܐ. ܡܛܠ ܕܝܠܝܕܐ ܡܢ ܐܠܗܐ
19 ܢܛܪ ܢܦܫܗ. ܘܒܝܫܐ ܠܐ ܡܬܩܪܒ ܠܘܬܗ. * ܝܕܥܝܢܢ ܕܡܢ ܐܠܗܐ ܚܢܢ. ܘܥܠܡܐ ܟܠܗ
20 ܒܒܝܫܐ ܣܝܡ. * ܘܝܕܥܝܢܢ ܕܒܪܗ ܕܐܠܗܐ ܐܬܐ. ܘܝܗܒ ܠܢ ܡܕܥܐ ܕܢܕܥܝܘܗܝ ܠܫܪܝܪܐ.
ܘܢܗܘܐ ܒܗ ܒܫܪܝܪܐ. ܒܒܪܗ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܗܢܘ ܐܠܗܐ ܫܪܝܪܐ ܘܚܝܐ ܕܠܥܠܡ.
21 * ܒܢܝ ܛܪܘ ܢܦܫܟܘܢ ܡܢ ܦܘܠܚܢ ܦܬܟܪܐ. * ܫܠܡܬ ܐܓܪܬܐ ܕܝܘܚܢܢ ܫܠܝܚܐ *

Quisquis credit in filium Dei, habet hoc testimonium in seipso. Omnis qui non credit Deo, mendacem efficit eum: eò quòd non credat in testimonium quo testificatus est Deus de Filio suo. 11 Et hoc est testimonium, quòd vitam æternam dedit nobis Deus. Et hæc vita in filio ejus est. 12 Quisquis habet Filium, habet & vitam: & quisquis non habet filium Dei, non est ei vita. 13 Hæc scripsi vobis, ut sciatis vos habere vitam æternam, qui credidistis nomini filii Dei. 14 Et hanc fiduciam habemus apud eum, quòd quicquid petierimus secundùm voluntatem ejus, audit nos. 15 Quòd si persuasum habemus quòd audit nos, quicquid petierimus ab eo: confidimus nos jam recepisse petitiones nostras quas postulavimus ab eo. 16 Si quis viderit fratrem suum peccantem peccatum haud obnoxium morti, postulet, & dabitur ei vita, illis nimirùm, qui non tanquam ad mortem peccant. Est enim peccatum mortis: pro quo non dico ut quis roget. 17 Omnis enim iniquitas peccatum est, & est peccatum quod non est mortis. 18 Porrò scimus quòd omnis qui natus est ex Deo, non peccat: is enim qui natus est ex Deo, custodit seipsum, & Malus ille non accedit ad eum. 19 Scimus quòd ex Deo sumus, & mundus totus in Malo positus est. 20 Et scimus filium Dei venisse, & dedisse nobis mentem ut cognoscamus Verum illum, & simus in ipso Vero, in filio ejus Jesu Christo. Hic est Deus verus, & vita æterna. 21 Filioli mei, custodite vosmetipsos à cultu idolorum.

Epistola Johannis Apostoli,
FINIS.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

10 ዘየአምን ፡ በወልደ ፡ እግዚአብሔር ፡ ሀሎት ፡ ስምዐ ፡ እግዚአብሔር ፡ ምስሌሁ ። ወዘ
ኢየአምን ፡ በወልዱ ፡ ሐሳዌ ፡ ረሰዮ ፡ እስመ ፡ ኢአምነ ፡ በስምዕ ፡ እንተ ፡ ሰምዐ ፡ ኮነ ፡
11 ላዕለ ፡ ወልዱ ፨ ወዛቲ ፡ ይእቲ ፡ ስምዑ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ እንተ ፡ ወሀበነ ፡ ሕይወ
ተ ፡ ዘለዓለም ። ወዛቲ ፡ ይእቲ ፡ ሕይወት ፡ እንተ ፡ በወልዱ ፡ ዘወሀበነ ፡ ምስሌሁ ፡ ወል
12 ድ ፡ ቦቱ ፡ ሕይወት ። ወዘሰ ፡ ኢሀሎ ፡ ምስለ ፡ ወልደ ፡ እግዚአብሔር ፡ አልቦቱ ፡ ሕይወ
13 ት ። ወዘንተ ፡ ጸሐፍኩ ፡ ለክሙ ፡ ከመ ፡ ታእምሩ ፡ ከመ ፡ ብክሙ ፡ ሕይወት ፡ ዘለዓለም ፡
14 እንዘ ፡ ተአምኑ ፡ በስሙ ፡ ለወልደ ፡ እግዚአብሔር ፨ ወዛቲ ፡ ይእቲ ፡ እንተ ፡ ብነ ፡ ገጽ ፡ በኀ
ቤሁ ፡ እስመ ፡ ዘሰአልነ ፡ በኀቤሁ ፡ በስመ ፡ ዚአሁ ፡ ይሰምዐነ ፨

Qui credit in filio Dei, est testimonium Dei cum ipso: & qui non credit in Filio ejus, mendacem facit eum, quia non credidit testimonio quod testificatus est super filio suo. 11 *Et hoc est testimonium Dei, quòd dedit nobis vitam æternam, & hæc est vita quæ in filio ejus est, quam dedit nobis cum illo.* 12 *Filius habet vitam: & qui non est cum filio Dei, non habet vitam.* 13 *Et hoc scripsi vobis, ut sciatis quòd habetis vitam æternam credentes in nomine filii Dei.* 14 *Et hæc est quam habemus fiducia apud eum, quia quæ petierimus apud eum in nomine ejus, audit nos.*

ΚΕΦΆΛΑΙΑ ΤΗ͂Σ ΔΕΥΤΈΡΑΣ ἘΠΙΣΤΟΛΗ͂Σ ΤΟΥ͂ ἉΓΊΟΥ ἸΩΆΝΝΟΥ ΤΟΥ͂ ΘΕΟΛΌΓΟΥ.

Μετὰ τὸ προοίμιον περὶ ὀρθοῦ βίου ἐν ἀγάπῃ Θεοῦ διὰ πίςεως, εὐςεβῶς, ἀμεταθέτου. ἐν ᾧ, ὅτι οὐ δεῖ αἱρετικοὺς εἰσοικίζειν ἢ χαιρετίζειν ἐφ' ἁμαρτίᾳ. ἐπαγγελία ἐξουσίας αὐτοῦ ἐπ' ἐλπίδι πρὸς ὠφέλειαν.

EPISTOLA JOANNIS SECUNDA.
(†) ἘΠΙΣΤΟΛΗ͂ ἸΩΆΝΝΟΥ ΔΕΥΤΈΡΑ.
CAPUT UNICUM.

PRESBYTER Electæ dominæ, & natis ejus, quos ego
1 Ὁ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ ἐκλεκτῇ κυρίᾳ, καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῆς, οὓς ἐγὼ
diligo in veritate, & non ego solus, sed & omnes *cognoscentes*
ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ, καὶ οὐκ (α) ἐγὼ μόνος, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἐγνωκότες τὴν
veritatem, Propter veritatem *manentem* in nobis, & cum nobis erit
2 ἀλήθειαν, Διὰ τὴν ἀλήθειαν τὴν (β) μένουσαν ἐν ἡμῖν, καὶ μεθ' ἡμῶν ἔςαι
in æternum. Sit cum vobis gratia, misericordia, pax, à Deo Patre,
εἰς (γ) τὸν αἰῶνα. Ἔςαι μεθ' ὑμῶν χάρις, ἔλεος, εἰρήνη, παρὰ Θεοῦ πατρὸς, 3
& à *Domino* Jesu Christo Filio Patris, in veritate & charitate.
καὶ παρὰ Κυρίου Ἰησοῦ Χριςοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ πατρὸς, ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἀγάπῃ.

MS. A. (†) Titulus abscinditur. (α) ἐγὼ δὲ μόνος, (β) ἐνοικοῦσαν ἐν (γ) αἰῶνα. Χάρις, ἔλεος, εἰρήνη, παρὰ Θεοῦ πατρὸς, καὶ παρὰ Ἰησοῦ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܐܓܪܬܐ ܕܬܪܬܝܢ ܕܝܘܚܢܢ * * ܡܥܠܢܗ ܕܡܪܢ ܠܗܝܟܠܐ *
1 * ܩܫܝܫܐ ܠܟܘܪܝܐ ܓܒܝܬܐ ܘܠܒܢܝܗ̇. ܐܝܠܝܢ ܕܐܢܐ ܪܚܡ ܐܢܐ ܒܫܪܪܐ. ܠܐ
2 ܗܘܐ ܐܢܐ ܒܠܚܘܕܝ. ܐܠܐ ܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܝܕܥܘ ܫܪܪܐ. * ܡܛܠ ܫܪܪܐ ܕܩܐܡ ܒܢ ܘܥܡܢ
3 ܗܘ. ܘܠܥܠܡ ܐܝܬܘܗܝ ܥܡܢ. * ܬܗܘܐ ܥܡܟܘܢ ܛܝܒܘܬܐ ܘܪܚܡܐ ܘܫܝܢܐ ܡܢ ܐܠܗܐ
ܐܒܐ. ܘܡܢ ܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܒܪܗ ܕܐܒܐ ܒܫܪܪܐ ܘܒܚܘܒܐ.

EPISTOLA SECUNDA
JOHANNIS.

Ingressu Domini nostri in templum.

1 Senior electæ Kyriæ & filiis ejus, quos ego in veritate diligo; non autem ego tantùm, sed omnes ii qui cognoscunt veritatem: 2 Propter veritatem quæ permanet in nobis, & nobiscum est in æternum. 3 Sit vobiscum gratia & misericordia & pax à Deo Patre, & à Jesu Christo filio Patris. Cum veritate & amore

Versio VULGATA LATINA.

10 Qui credit in filium Dei, habet testimonium Dei in se. Qui non credit Filio, mendacem facit eum: quia non credit in testimonium, quod testificatus est Deus
11 de Filio suo. Et hoc est testimonium, quoniam vitam æternam dedit nobis De-
12 us. Et hæc vita in Filio ejus est. Qui habet Filium, habet vitam: qui non habet
13 Filium, vitam non habet. Hæc scribo vobis: ut sciatis quoniam vitam habetis
14 æternam, qui creditis in nomine filii Dei. Et hæc est fiducia, quam habemus ad eum; Quia quodcumque petierimus secundùm voluntatem ejus, audit nos.
15 Et scimus quia audit nos quidquid petierimus: scimus quoniam habemus petitiones quas postulamus ab eo. Qui scit fratrem suum peccare peccatum non ad 16
mortem, petat, & dabitur ei vita peccanti non ad mortem. Est peccatum ad
mortem: non pro illo dico ut roget quis. Omnis iniquitas, peccatum est: 17
& est peccatum ad mortem. Scimus quia omnis qui natus est ex Deo, non peccat: 18
sed generatio Dei conservat eum, & Malignus non tangit eum. Scimus quoniam 19
ex Deo sumus: & mundus totus in maligno positus est. Et scimus quoniā Filius Dei 20
venit, & dedit nobis sensum ut cognoscamus verum Deum, & simus in vero Filio
ejus. Hic est verus Deus, & vita æterna. Filioli, custodite vos à simulacris. Amen. 21

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

10 * من يومن بابن الله فله الشهادة في نفسه * ومن لا يومن بابن الله فقد جعل الله نفسه
11 كاذبا * لانه لم يصدق الشهادة التي شهد الله بها عن ابنه * وهذه هي الشهادة ان الله اعطانا
12 حياة ابدية * وهذه الحياة هي في ابنه * من له الابن فله الحياة * ومن ابن الله ليس هو له
13 فالحياة ليست له * هذه الاقوال كتبتها اليكم ايها المومنون باسم ابن الله لتعلموا ان لكم
14 حياة ابدية اذ تومنون باسم ابن الله * وهذه هي الدالة التي لنا لديه * اننا ان سالناه شيا
15 مما يخص مشيته يسمعنا * وان عرفنا انه يستجيب لنا في مهما نسله فقد عرفنا اننا
16 سناخذ الوسايل التي نسلها منه * ان ابصر احدكم اخاه يخطي خطية ليست الي الموت *
يتوسل ويعطيه حياة * الذين يخطون خطا ليس للموت * لان قد تكون خطية للموت * فليست
17 18 اقول ان نسل من اجل تلك * كل ظلم خطية هو * وتكون خطية ليست للموت * وقد
19 علمنا ان كل من ولده الله فما يخطي * بل من قد ولده الله يحفظ نفسه وما يمسه الخبيث * وقد
20 عرفنا اننا من الله نحن * والعالم كله قد وضع في حظ الشرير * وقد علمنا ان ابن الله سيجي *
وقد منحنا ذهنا نعرف به الاله الحق * ونكون في الرب الحقيقي في يسوع المسيح ابنه *
21 فذلك هو الاله الحق * والحياة الخالدة * يا اولادي احفظوا انفسكم من الاصنام *
* والسبح لله دايما ابدا سرمدا امين *

Qui credit in Filium Dei, habet testimonium in semetipso: qui verò non credit in Filium Dei, Deum ipsum fecit mendacem: quia non credidit testimonio quod testificatus est Deus de Filio suo. 11 *Est autem hoc testimonium, videlicet quòd dedit nobis Deus vitam æternam: & hæc vita, in Filio ejus est.* 12 *Qui habet Filium, habet vitam: qui autem Filium Dei non habet, vitam non habet.* 13 *Hos sermones scripsi vobis ô qui creditis in nomen Filii Dei: ut sciatis quòd habetis vitam æternam, quandiu creditis in nomen Filii Dei.* 14 *Et hæc est fiducia quam habemus apud ipsum, quod siquid ex his quæ consentanea sunt ejus voluntati, ab eo petierimus, audit nos.* 15 *Et si scimus quòd exaudit nos in omnibus quæ petimus ab illo, scimus etiam quòd consequemur petitiones quas ab eo postulabimus.* 16 *Siquis vestrûm viderit fratrem suum peccantem peccato quod non est ad mortem, petat, & dabit ei vitam, his nempe qui peccant peccato quod non est ad mortem. Est enim peccatum ad mortem, & non pro illo dico ut petas.* 17 *Omnis quidem iniquitas peccatum est: at est peccatum quod non est ad mortem.* 18 *Jam autem novimus quòd omnis quem Deus genuit, non peccat: sed is quem Deus genuit, servat seipsum, & Improbus non tangit eum.* 19 *Jam novimus quòd ex Deo sumus, & mundus totus in sortem maligni sit positus.* 20 *Et novimus Filium Dei esse venturum: deditque nobis mentem per quam cognoscamus Deum verum, & simus in vero Domino, nempe in Jesu Christo ejus filio. Ille enim est Deus verus, & vita inconcussa.* 21 *O filii mei, cavete vobis ab idolis.*

Laus Deo perpetua perennis ac sempiterna, Amen.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

15 ወእመሰ ፡ ረኢነ ፡ ከመ ፡ ዘሰአልናሁ ፡ ይሰምዐነ ። ናአምር ፡ እንከ ፡ ከመ ፡ ብነ ፡ ስእለተነ ፡ ዘሰአልነ ፡
16 በኀቤሁ ፨ ወእመቦ ፡ ዘርእዮ ፡ ለካልኡ ፡ እንዘ ፡ ይኤብስ ፡ አበሳ ፡ ዘኢኮነ ፡ ለሞት ፡ ወሰአሎ ፡
ያሕይዎ ፡ ለዘ ፡ ይኤብስ ፡ ዘኢኮነ ፡ ለሞት ። እስመ ፡ አበሳ ፡ ዘለሞት ። ወኢኮነ ፡ በእንቲአሃ ፡ ዘ
17 እብል ፡ ከመ ፡ ይስአሉ ፨ እስመ ፡ ኵሉ ፡ አበሳ ፡ ኀጢአት ፡ ይእቲ ። ወቦ ጌጋይ ፡ ዘለሞት ፨
18 ናአምር ፡ ከመ ፡ ኵሉ ፡ ዘተወልደ ፡ እምነ ፡ እግዚአብሔር ፡ ኢይኤብስ ። አላ ፡ ዘተወልደ ፡ እምእ
19 ግዚአብሔር ፡ የዐቅብ ፡ ርእሶ ፡ ወእኩይ ፡ ኢይስሕጦ ፨ ናአምር ፡ ከመ ፡ እምነ ፡ እግዚአ
20 ብሔር ፡ ንሕነ ። ወዓለምሰ ፡ ኵሉ ፡ በእኪት ፡ ይቀውም ፨ ናአምር ፡ ከመ ፡ ወልደ ፡ እግዚአብ
ሔር ፡ መጽአ ፡ ወወሀበነ ፡ ልበ ፡ ከመ ፡ ናእምሮ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ዘበጽድቅ ። ወሀለውነ ፡
ዘበ ፡ ጽድቅ ፡ በወልደ ፡ እግዚአብሔር ፡ በኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ። ውእቱ ፡ ዘበአማን ፡ እግዚአብ
21 ሔር ፡ ወብነ ፡ ሕይወት ፡ ዘለዓለም ፨ በቲ ፡ ደቂቅየ ፡ ዕቀቡ ፡ ርእሰክሙ ፡ እምነ ፡ አማል
ክት ፨

Et si videmus quòd quæ petivimus audiet nos, scimus igitur quòd habemus petitiones nostras quas petivimus apud eum. 16 *Et si quis sit qui viderit socium suum peccantem peccatum quod non est ad mortem, rogans vivificabit peccantem peccatum quod non est ad mortem: quia est peccatum ad mortem, & non est pro illo quòd dico ut rogent.* 17 *Quia omnis iniquitas peccatum est, & est nequitia quæ est ad mortem.* 18 *Scimus quòd omnis qui natus est ex Deo, non peccat: sed qui genitus est ex Deo conservat seipsum, & Malus non nocet ei.* 19 *Scimus quòd ex Deo sumus, & mundus universus in malo persistit.* 20 *Scimus quòd filius Dei venit, & dedit nobis intelligentiam ut cognoscamus Deum verum, & sumus justi in filio Dei in Jesu Christo: ipse est qui verè Deus est, & habemus vitam æternam:* 21 *Propter eam filioli mei, conservate vosmetipsos à diis.*

FINIS.

Epistola Beati JOANNIS *Apostoli secunda.*

Versio VULGATA LATINA.

1 Senior Electæ dominæ, & natis ejus, quos ego diligo in veritate, & non ego
2 solus, sed & omnes qui cognoverunt veritatem, Propter veritatem quæ permanet in nobis, & nobiscum erit in æternum. Sit vobiscum gratia, misericor- 3
dia, pax à Deo Patre, & à Christo Jesu Filio Patris, in veritate & charitate.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* رسالة القديس يوحنا الانجيلي الثانية *
* قراءة يوم الجمعة قبل مرفع اللحم *
1 * من القس الشيخ الي كوريا المصطفاة واولادها الذين احبهم انا بالحق ولست انا وحدي
2 3 بل وجماعة العارفين الحق * من اجل الحق الثابت فينا والكاين معنا الي الابد * النعمة تكون
معكم والرحمة والسلامة * من الاله الاب ومن الرب يسوع المسيح ابن الاب بحق ومحبة *

EPISTOLA
SANCTI JOHANNIS
Evangelistæ secunda.

Lectio feriæ sextæ quæ præcedit dies geniales carnium.

1 *A Presbytero sene ad Kyriam electam & liberos ejus, quos ego verè diligo, & non ego solus, sed & omnes veritatis agnitores:* 2 *Propter veritatem in nobis manentem, & nobiscum existentem in æternum.* 3 *Gratia sit vobiscum, & misericordia & pax à Deo Patre, & à Domino Jesu Christo filio Patris cum veritate & charitate.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

መልእክት ፡ ዮሐንስ ፡ ዳግሚት ፡ ወልደ ፡ ዘብዴዎስ ፨

1 እምነ ፡ ቀሲስ ፡ ለኅሪት ፡ ወለእግዝእት ፡ ወለደቂቃ ። ለእንተ ፡ አነ ፡ አፈቅራ ፡ በጽድቅ ፡ ወበእ
ንተ ፡ ዛቲ ፡ ጽድቅ ፡ ወአኮ ፡ አነ ፡ ባሕቲትየ ፡ አላ ፡ ወእለኒ ፡ ያአምርዋ ፡ ለጽድቅ ፡ ኵሎሙ ፨
ወበእንተ ፡ ዛቲ ፡ ጽድቅ ፡ እንተ ፡ ትነብር ፡ ኀቤነ ፡ ወትሄሉ ፡ ምስሌነ ፡ ይእቲ ፡ ለዓለ
2 ም ፨ ወይሄሉ ፡ ምስሌነ ፡ ሞገስ ፡ ወሕይወት ፡ ወሰላም ፡ እምኀበ ፡ እግዚአብሔር ፡
3 አብ ፡ ወእምኀበ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ወልዱ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ አብ ፡ በጽድቅ ፡
ወበተፋቅሮ ፨

Epistola secunda JOHANNIS filii Zebedæi.

CAPUT I.

1 *A Seniore electæ & dominæ & filiis ejus, quam ego diligo in veritate, & propter hanc veritatem: & non ego solus, sed & illi qui cognoscunt veritatem omnium eorum. Et propter hanc veritatem quæ manet apud nos, & erit nobiscum quæ est æterna.* 2 *Et sit nobiscum gratia, & vita, & pax à Deo Patre, & à* 3 *Jesu Christo filio Dei Patris in veritate & in charitate,*

ἘΠΙΣΤΟΛΗ ἸΩΑΝΝΟΥ Β´. ΚΕΦ. Α´.

Gavisus sum valdè quoniam inveni de natis tuis ambulantes in veritate, sicut
4 Ἐχάρην λίαν ὅτι εὕρηκα ἐκ τῶν τέκνων σου περιπατοῦντας ἐν ἀληθείᾳ, καθὼς Α´
mandatum accepimus à Patre. Et nunc rogo te, domina, non tanquam man-
5 ἐντολὴν ἐλάβομεν (δ) παρὰ τοῦ πατρός. Καὶ νῦν ἐρωτῶ σε κυρία, οὐχ ὡς ἐντο-
datum scribo tibi novum, sed quod habuimus ab initio: ut diligamus alii alios.
λὴν (ε) γράφων σοι καινὴν, ἀλλὰ ἣν εἴχομεν ἀπ' ἀρχῆς· ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους.
Et hæc est charitas, ut ambulemus secundùm mandata ejus. Hoc est man-
6 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγάπη, ἵνα περιπατῶμεν κατὰ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ. (ζ) αὕτη ἐστὶν ἡ ἐν-
datum, quemadmodùm audistis ab initio, ut in eo ambuletis. Quoniam multi sedu-
7 τολὴ, καθὼς ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἐν αὐτῇ περιπατῆτε. Ὅτι πολλοὶ πλά-
ctores ingressi sunt in mundum, non confitentes Jesum Christum qui venit in carne.
νοι (η) εἰσῆλθον εἰς τὸν κόσμον, οἱ μὴ ὁμολογοῦντες Ἰησοῦν Χριστὸν ἐρχόμενον ἐν σαρκί.
Hic est seductor & Antichristus. Videte vosmetipsos, ut ne perdamus quæ
8 οὗτός ἐστιν ὁ πλάνος καὶ ὁ ἀντίχριστος. Βλέπετε ἑαυτοὺς, ἵνα μὴ (θ) ἀπολέσωμεν ἃ
operati sumus, sed mercedem plenam accipiamus. Omnis transgrediens & non
9 εἰργασάμεθα, ἀλλὰ μισθὸν πλήρη ἀπολάβωμεν. Πᾶς ὁ παραβαίνων καὶ μὴ

manens in doctrina Christi, Deum non habet. Manens in doctrina Christi, hic
μένων ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ Χριστοῦ, Θεὸν οὐκ ἔχει. ὁ μένων ἐν τῇ (ι) διδαχῇ τοῦ Χριστοῦ, οὗτος
& Patrem & Filiũ habet. Si quis venit ad vos, & hanc doctrinam non af-
καὶ τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱὸν ἔχει. Εἴ τις ἔρχεται πρὸς ὑμᾶς, καὶ ταύτην τὴν διδαχὴν οὐ φέ- 10
fert, ne recipite eum in domum, & Gaudere ei ne dicite. Nam dicens illi
ρει, μὴ λαμβάνετε αὐτὸν εἰς οἰκίαν, καὶ Χαίρειν αὐτῷ μὴ λέγετε. (κ) Ὁ γὰρ λέγων αὐτῷ 11
Gaudere, communicat operibus ejus malignis. Plura habens vobis scribere,
Χαίρειν, κοινωνεῖ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ τοῖς πονηροῖς. Πολλὰ ἔχων ὑμῖν (λ) γράφειν, 12
nolui per chartam & atramentum: sed spero venire ad vos, & os
οὐκ ἐβουλήθην διὰ χάρτου καὶ μέλανος· (μ) ἀλλὰ ἐλπίζω ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ στόμα
ad os loqui: ut gaudium nostrum sit plenum. Salutant te na-
πρὸς στόμα λαλῆσαι· ἵνα ἡ χαρὰ (ν) ἡμῶν ᾖ πεπληρωμένη. Ἀσπάζεταί σε τὰ τέ- 13
ti sororis tuæ Electæ. Amen.
κνα τῆς ἀδελφῆς σου τῆς (ξ) ἐκλεκτῆς. ἀμήν.

(ξ) Ἰωάννου ἐπιστολὴ δευτέρα ἐγράφη ἐν στίχοις λ´.

MS.A. (δ) ἀπὸ τοῦ (ε) καινὴν γράφω σοι, ἀλλ' ἣν εἴχαμεν (ζ) αὕτη ἡ ἐντολή ἐστιν, ἵνα καθὼς (η) ἐξῆλθον (θ) ἀπολέσητε ἃ εἰργάσασθε, ἀλλὰ μισθὸν πλήρη ἀπολάβητε. Πᾶς ὁ προάγων καὶ μὴ (ι) διδαχῇ, οὗτος καὶ τὸν υἱὸν καὶ τὸν πατέρα ἔχει. (κ) Ὁ λέγων γὰρ (λ) γράψαι, οὐκ ἐβουλήθην (μ) ἐλπίζω γὰρ γενέσθαι πρὸς (ν) ὑμῶν (ξ) ἐκλεκτῆς. (†) Ἰωάννου β´.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 * ܚܕܝܬ ܛܒ ܕܐܫܟܚܬ ܡܢ ܒܢܝܟܝ ܕܡܗܠܟܝܢ ܒܩܘܫܬܐ ܐܝܟ ܦܘܩܕܢܐ ܕܢܣܒܢ ܡܢ ܐܒܐ܂
5 * ܘܗܫܐ ܡܬܟܫܦ ܐܢܐ ܠܟܝ ܩܘܪܝܐ܂ ܠܐ ܗܘܐ ܦܘܩܕܢܐ ܚܕܬܐ ܟܬܒ ܐܢܐ ܠܟܝ܂ ܐܠܐ ܗܘ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܠܢ ܡܢ ܠܘܩܕܡ܂ ܕܢܚܒ ܚܕ ܠܚܕ܂
6 * ܘܗܕܐ ܗܝ ܚܘܒܐ ܕܢܗܠܟ ܐܝܟ ܦܘܩܕܢܘܗܝ܂ ܘܗܢܘ ܦܘܩܕܢܐ ܐܝܟ ܕܫܡܥܬܘܢ ܡܢ ܠܘܩܕܡ܂ ܕܒܗ ܬܗܠܟܘܢ܂
7 * ܡܛܠ ܕܣܓܝܐܐ ܡܛܥܝܢܐ ܢܦܩܘ ܠܥܠܡܐ܂ ܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܡܘܕܝܢ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܐܬܐ ܒܒܣܪ܂ ܗܢܘ ܡܛܥܝܢܐ ܘܡܫܝܚܐ ܕܓܠܐ܂
8 * ܐܙܕܗܪܘ ܒܢܦܫܟܘܢ ܕܠܐ ܬܘܒܕܘܢ ܡܕܡ ܕܦܠܚܬܘܢ܂ ܐܠܐ ܐܓܪܐ ܡܫܡܠܝܐ ܬܬܦܪܥܘܢ܂
9 * ܟܠ ܐܢܫ ܕܡܥܒܪ ܘܠܐ ܩܐܡ ܒܝܘܠܦܢܗ ܕܡܫܝܚܐ܂ ܐܠܗܐ ܠܝܬ ܠܗ܂ ܗܘ ܕܩܐܡ ܒܝܘܠܦܢܗ܂ ܗܢܐ ܘܐܒܐ ܘܒܪܐ ܐܝܬ ܠܗ܂
10 * ܐܢ ܐܢܫ ܐܬܐ ܠܘܬܟܘܢ܂ ܘܗܢܐ ܝܘܠܦܢܐ ܠܐ ܡܝܬܐ܂ ܠܐ ܬܩܒܠܘܢܝܗܝ ܒܒܝܬܐ܂ ܘܫܠܡ ܠܐ ܬܐܡܪܘܢ ܠܗ܂
11 * ܡܢ ܕܐܡܪ ܓܝܪ ܠܗ ܫܠܡ܂ ܗܘ ܫܘܬܦܐ ܗܘ ܒܥܒܕܘܗܝ ܒܝܫܐ܂
12 * ܡܛܠ ܕܣܓܝܐܢ ܐܝܬ ܠܝ ܕܐܟܬܘܒ ܠܟܘܢ܂ ܠܐ ܨܒܝܬ ܕܒܡܓܠܬܐ ܘܕܝܘܬܐ܂ ܐܠܐ ܡܣܒܪ ܐܢܐ ܕܐܬܐ ܠܘܬܟܘܢ܂ ܘܦܘܡ ܠܘܩܒܠ ܦܘܡ ܐܡܠܠ ܥܡܟܘܢ܂ ܕܬܗܘܐ ܚܕܘܬܢ ܡܫܡܠܝܐ܂
13 * ܫܐܠܝܢ ܒܫܠܡܟܝ ܒܢܝܐ ܕܚܬܟܝ ܓܒܝܬܐ܂ ܛܝܒܘܬܐ ܥܡܟܘܢ܂ ܐܡܝܢ܂
* ܫܠܡܬ ܐܓܪܬܐ ܕܬܪܬܝܢ ܕܝܘܚܢܢ ܫܠܝܚܐ *

4 Valdè gavisus sum quòd invenerim ex filiis tuis qui incedant in veritate, quemadmodum præceptum accepimus à Patre. 5 Et obsecro te Kyria, (nequaquam præceptum novum scribo tibi, sed illud quod apud nos erat ab initio) ut alter alterum diligamus. 6 Atq; hæc est charitas, ut ambulemus secundùm præceptũ. Præceptum hoc est, sicut audistis ab initio, ut in eo ambuletis: 7 Quia multi seductores exierunt in hunc mundum, qui non confitentur Jesum Christum venisse in carne. Istiusmodi, seductor est & antichristus. 8 Cavete vobis ne perdatis quod operati estis, sed mercede integrâ remuneremini. 9 Quicunq; transgreditur, & non manet in doctrina Christi, non est in eo Deus: qui manet in ejus doctrina, hic & Patrem & Filium habet. 10 Siquis veniat ad vos, & hanc doctrinam non afferat, ne recipiatis eum domum, & Lætare bonoq; sis animo, ne dixeritis ei. 11 Nam qui dixerit ei, Læto sis animo, communicat operibus ejus malis. 12 Quum plura haberem vobis scribenda, nolui ut per chartam & atramentum fieret: sed spero me venturum ad vos, & ore ad os locuturos: ut gaudium nostrum sit integrum. 13 Pacem tibi precantur filii sororis tuæ electæ. Gratia vobiscum, Amen.

Epistola secunda finis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

4 ተፈሣሕኩ ፡ ጥቀ ፡ እስመ ፡ ረከብኩ ፡ እምደቂቅኪ ፡ እለ ፡ የሐውሩ ፡ በጽድቅ ፡፡ በከመ ፡
5 ነሣእነ ፡ ትእዛዘ ፡ እምኀበ፡አብ፡፨ ወይእዜኒ፡እብለኪ፡እግዝእትየ፡ወአኮ፡ ትእዛዘ ፡
ሐዲሰ ፡ ዘእጽሕፍ ፡ ለኪ፡አላ ፡ ትእዛዝ ፡ እንተ ፡ ብነ ፡ ለምትክት ፡ ከመ ፡ ንትፋቀር ፡ በበ
6 ይናቲነ ፡ ከመ ፡ ንሑር ፡ በትእዛዙ፡፨ ወዛቲ ፡ ይእቲ ፡ ትእዛዙ፡ከመ ፡ ንሑር ፡ በዛቲ ፡
7 እንተ ፡ ሰማዕክሙ፡ትካት፡፨ እስመ፡ ብዙኃን ፡ መስሕታን፡እለ፡መጽኡ ፡ ውስተ ፡ ዓለም፡
እለ ፡ ኢየአምኑ ፡ በኢየሱስ ፡ ክርስቶስ፡፡ ከመ ፡ መጽአ፡በሥጋ ፡ ሰብእ፡ ወዝንቱ ፡ ውእቱ ፡
8 መስሐቲ ፡ ሐሳዊ ፡ መሲሕ፡፨ ዑቁ ፡ ርእሰክሙ ፡ ኢትትሐጐሉ ፡ ዘገበርክሙ ፡ አላ፡ ከመ፡
ዐስበ ፡ ፍጹመ ፡ ትንሥኡ፡፨

4 *Gavisus sum valdè, quia inveni ex filiis tuis qui incedunt in veritate, sicut acce-* 5 *pimus mandatum ejus à Patre. Et nunc quidem dico tibi domina mea, & non est mandatum novum quod scribo tibi, sed mandatum quod habuimus ex principio, ut diligamus nos invicèm, ut incedamus in mandato ejus.* 6 *Et hoc est mandatum ejus, ut incedamus in eo quod audivistis olim.* 7 *Quia multi prævaricatores fuerunt qui venerunt in mundum, qui non credunt in Jesu Christo, quòd venit in carne hominis: & hic est prævaricator, & falsus Messias.* 8 *Cavete vobismetipsis ne perdatis quæ fecistis, sed ut mercedem perfectam recipiatis.*

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ΤΡΙΤΗΣ ἘΠΙΣΤΟΛΗΣ ΤΟΥ ἉΓΙΟΥ ἸΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ.

Εὐχὴ ὑπὲρ τελειώσεως καὶ εὐχαριστίας ἐφ' ὁμολογίᾳ φιλοξενίας τῶν ἀδελφῶν διὰ Χριστόν. ἐν ᾧ, περὶ τῆς Διοτρεφοῦς φαυλότητος καὶ μισαδελφίας. περὶ Δημητρίου, ᾧ μαρτυρεῖται τὰ κάλλιστα. περὶ ἀφίξεως αὐτοῦ πρὸς αὐτοὺς ἐπ' ὠφελείᾳ ἐν τάχει.

EPISTOLA JOANNIS TERTIA.

(†) ἘΠΙΣΤΟΛΗ ἸΩΑΝΝΟΥ ΤΡΙΤΗ. ΚΕΦ. Α´.

CAPUT UNICUM.

1 Ὁ PRESBYTER Gaio dilecto, quem ego diligo in veritate. Dilecte,
ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ Γαΐῳ τῷ ἀγαπητῷ, ὃν ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ. Ἀγαπητὲ, Α´
2 de omnibus opto te prosperè agere & valere, sicut prosperè agit tua anima. Ga-
3 περὶ πάντων εὔχομαί σε εὐοδοῦσθαι καὶ ὑγιαίνειν, καθὼς εὐοδοῦταί σου ἡ ψυχή. Ἐ-
visus sum enim valdè venietibus fratribus, & testantibus tuæ veritati, sicut tu
χάρην γὰρ λίαν ἐρχομένων ἀδελφῶν, καὶ μαρτυρούντων σου τῇ ἀληθείᾳ, (α) καθὼς σὺ
in veritate ambulas. Majus horum nõ habeo gaudiũ, ut audiam meos natos
4 ἐν ἀληθείᾳ περιπατεῖς. Μειζοτέραν τούτων οὐκ ἔχω χαρὰν, ἵνα ἀκούω τὰ ἐμὰ τέκνα
in veritate ambulantes. Dilecte, fidele facis quicquid operaris in
5 ἐν (β) ἀληθείᾳ περιπατοῦντα. Ἀγαπητὲ, πιστὸν ποιεῖς ὃ ἐὰν (γ) ἐργάσῃ εἰς τοὺς

fratres & in peregrinos, Qui testati sunt tuæ charitati in conspectu Eccle-
ἀδελφοὺς, καὶ (δ) εἰς τοὺς ξένους, Οἳ ἐμαρτύρησάν σου τῇ ἀγάπῃ ἐνώπιον ἐκκλη- 6
siæ, quos benè facies deducens dignè Deo. Pro enim nomine
σίας, οὓς καλῶς ποιήσεις προπέμψας ἀξίως τοῦ Θεοῦ. Ὑπὲρ γὰρ τοῦ ὀνόματος 7
exierunt, nihil accipientes à Gentibus. Nos ergò debemus sus-
ἐξῆλθον, μηδὲν λαμβάνοντες ἀπὸ τῶν (ε) ἐθνῶν. Ἡμεῖς οὖν ὀφείλομεν (ζ) ἀπο- 8
cipere hujusmodi, ut cooperatores simus veritati. Scripsi
λαμβάνειν τοὺς τοιούτους, ἵνα συνεργοὶ γινώμεθα τῇ (η) ἀληθείᾳ. Ἔγραψα τῇ 9
Ecclesiæ: sed amans primatum gerere ipsorum Diotrephes, non recipit nos.
ἐκκλησίᾳ· ἀλλ' ὁ φιλοπρωτεύων αὐτῶν Διοτρεφὴς οὐκ ἐπιδέχεται ἡμᾶς.

MS.A. (†) Titulus abscinditur. (α) καθὼς ἐν (β) τῇ ἀληθείᾳ (γ) ἐργάζῃ (δ) καὶ τοῦτο ξένους, (ε) ἐθνικῶν. (ζ) ὑπολαμβάνειν (η) ἐκκλησίᾳ. Ἔγραψά τι τῇ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܐܓܪܬܐ ܕܝܘܚܢܢ ܫܠܝܚܐ * ܕܬܠܬ * ܩܪܝܢܐ ܕܪܒܥܐ ܕܨܘܡܐ܂ ܘܕܪܒܥܐ ܕܚܫܐ *

1 * ܩܫܝܫܐ ܠܓܐܝܘܣ ܚܒܝܒܐ܂ ܗܘ ܕܐܢܐ ܡܚܒ ܐܢܐ ܠܗ ܒܩܘܫܬܐ܂
2 * ܚܒܝܒܢ܂ ܒܟܠ ܡܕܡ ܡܨܠܐ ܐܢܐ ܥܠܝܟ ܕܬܨܠܚ ܘܬܗܘܐ ܚܠܝܡ܂ ܐܝܟ ܕܡܨܠܚܐ ܢܦܫܟ܂
3 * ܚܕܝܬ ܓܝܪ ܛܒ ܟܕ ܐܬܘ ܐܚܐ ܘܐܣܗܕܘ ܥܠ ܩܘܫܬܟ܂ ܐܝܟ ܕܐܢܬ ܒܩܘܫܬܐ ܡܗܠܟ ܐܢܬ܂
4 * ܘܝܬܝܪܐ ܡܢ ܗܕܐ ܚܕܘܬܐ ܠܝܬ ܠܝ܂ ܕܐܫܡܥ ܕܒܢܝ ܒܩܘܫܬܐ ܡܗܠܟܝܢ܂
5 * ܚܒܝܒܢ܂ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܥܒܕ ܐܢܬ ܡܕܡ ܕܥܒܕ ܐܢܬ ܠܐܚܐ܂ ܘܝܬܝܪܐܝܬ ܠܐܝܠܝܢ ܕܐܟܣܢܝܐ܂
6 * ܗܢܘܢ ܕܐܣܗܕܘ ܥܠ ܚܘܒܟ ܩܕܡ ܟܠܗ ܥܕܬܐ܂ ܘܫܦܝܪ ܥܒܕ ܐܢܬ ܕܡܙܘܕ ܐܢܬ ܠܗܘܢ ܐܝܟ ܕܫܘܐ ܠܐܠܗܐ܂
7 * ܚܠܦ ܓܝܪ ܫܡܗ ܢܦܩܘ܂ ܟܕ ܡܕܡ ܠܐ ܢܣܒܘ ܡܢ ܥܡܡܐ܂
8 * ܚܢܢ ܗܟܝܠ ܘܠܐ ܠܢ ܕܢܩܒܠ ܠܐܝܟ ܗܠܝܢ܂ ܕܢܗܘܐ ܥܕܪܢܐ ܠܫܪܪܐ܂
9 * ܨܒܝܬ ܕܐܟܬܘܒ ܠܥܕܬܐ܂ ܐܠܐ ܗܘ ܕܪܚܡ ܕܢܗܘܐ ܪܝܫܐ ܕܝܠܗܘܢ ܕܝܘܛܪܦܝܣ܂ ܠܐ ܡܩܒܠ ܠܢ܂

EPISTOLA JOHANNIS TERTIA.

Feriâ quartâ, Jejunii secundâ. Et feriâ quartâ Passionis.

1 SENIOR Gaio dilecto meo, ei quem ego verè diligo. 2 Dilecte noster, in omni re oro pro te ut prosper sis atque incolumis, sic ut prosperè agit anima tua. 3 Gavisus sum enim valdè quòd veniant fratres & testimonium reddant de veritate tua, prout tu in veritate ambulas. 4 Et quidem majus hoc gaudium non habeo, *quàm* ut audiam filios meos ambulare in veritate. 5 Charissime noster, fideliter facis id quod agis erga fratres, & *eos* præsertim qui sunt peregrini: 6 Qui testimoniũ reddiderunt de charitate tua apud universam Ecclesiam: in quos beneficia confers, ut Deum decet. 7 Nam post nomen ejus egressi sunt, nihil accipientes à Gentibus. 8 Nos ergò tenemur suscipere qui tales sunt, ut adjutores simus veritati. 9 Optarem scribere Ecclesiæ: sed ille qui primas vester esse cupit, Diotrephes, non recipit nos.

Versio VULGATA LATINA.

4 Gavisus sum valdè, quoniam inveni de filiis tuis ambulantes in veritate, sicut 5 mandatum accepimus à Patre. Et nunc rogo te, domina, non tanquam mandatum novum scribens tibi, sed quod habuimus ab initio, ut diligamus alterutrum. 6 Et hæc est charitas, ut ambulemus secundùm mandata ejus. Hoc est enim mandatum, ut quemadmodùm audistis ab initio, in eo ambuletis: 7 Quoniam multi seductores exierunt in mundum, qui non confitentur Jesum Christum venisse in carnem: hic est seductor, & antichristus. 8 Videte vosmetipsos, ne perdatis quæ operati estis: sed ut mercedem plenam accipiatis. 9 Omnis qui recedit, & non permanet in doctrina Christi, Deum non habet: qui permanet in doctrina, hic & Patrem & Filium habet. 10 Si quis venit ad vos, & hanc doctrinam non affert, nolite recipere eum in domum, nec AVE ei dixeritis. 11 Qui enim dicit illi AVE, communicat operibus ejus malignis. 12 Plura habens vobis scribere, nolui per chartam & atramentum: spero enim me futurum apud vos, & os ad os loqui: ut gaudium vestrum plenum sit. 13 Salutant te filii sororis tuæ Electæ.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 * قد سررت جدا لاني وجدت اولادك ممن يسلك في الحق كما اخذنا من الآب وصية * والآن
5 اسلك يا كوريا لا كمن يكتب اليك وصية جديدة * بل الوصية التي لنا منذ القديم *
6 ان نحب بعضنا بعض * وهذه هي المحبة ان نسلك فيما يخص وصاياه * هذه هي الوصية كما
سمعتم منذ القديم ان تسلكوا فيها * ان مضلين كثيرين قد دخلوا الي العالم * وهم الذين
7 ما يعترفون ان ايسوع المسيح قد جاء بالجسد * ومن يقول هذا فهو المضل وضد المسيح * احذروا
8 على انفسكم ليلا يضيع ما قد عملناه * بل ناخذ ثوابا كاملا * كل من يخالف ولا يثبت في تعليم
9 المسيح فليس له الاه * ومن يثبت في تعليم المسيح فذلك له الآب والابن * فمن يجي اليكم وما
10 يجب هذا التعليم فلا تقبلوه في منزلكم ولا تسلموا عليه سلاما * لان من يقول لانسان شرير
11 السلام عليك * فانما يشارك اعماله الخبيثة * ولي اقوال كثيرة اكاتبكم بها * فلم اوثر ان
12 اكتب اليكم بورق ومداد * لكني اومل ان اجي اليكم واخاطبكم فما بازاء فم * ليكون سرورنا
13 كاملا * يسلم عليك اولاد اختك المصطفاة * والسبح لله دايما امين *

4 *Magnopere gavisus sum quòd invenerim filios tuos ex ambulantibus in veritate, sicut mandatum accepimus à Patre.* 5 *Et nunc rogo te ô Kyria, (non ut scribens tibi mandatum novum, sed mandatum illud quod jam pridem habemus,) ut diligamus alii alios.* 6 *Hæc est autem charitas, ut incedamus in his quæ consona sunt mandatis ejus. Hoc est mandatum, ut jam olim audistis, ut incedatis in illis.* 7 *Nam multi seductores ingressi sunt in mundum, nempe ii qui non fatentur Jesum Christum venisse in carne: qui enim hoc dicit, seductor est & adversarius Christi.* 8 *Cavete vobisipsis, ne perdatur quod operati sumus, sed præmium perfectum accipiamus.* 9 *Quisquis contradicit, nec manet in doctrina Christi, non habet Deum: qui verò manet in doctrina Christi, is habet Patrem & Filium.* 10 *Et quisquis venit ad vos & hanc doctrinam non affert, ne recipiatis eum domi vestræ, neque salutando salutetis eum.* 11 *Qui enim dixerit homini scelerato, Pax tecum, procul dubio communicat operibus ejus malis.* 12 *Multos habeo sermones vobis scribendos, sed nolui scribere vobis per chartam & atramentum: sed spero me venturum ad vos, & os ad os collocuturum: ut gaudium nostrum sit perfectum.* 13 *Salutant te filii sororis tuæ electæ.*

Laus Deo semper, Amen.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

9 ወኵሉ፡ ዘይትቀደም፡ ወኢይነብር፡ በትምህርቱ፡ለክርስቶስ፡ከመ፡መጽአ፡ኢሀሎ፡እግዚአብ
10 ሔር ፡ምስሌሁ፡፡ ወዘሰ፡ይነብር፡በትምህርተ፡ለክርስቶስ፡በአብ፡ወበወልድ፡ሀሎ፡፨ ወዘኒ፡
ይመጽእ፡ኀቤክሙ፡ ወዘንተ፡ ትምህርተ፡ ኢያመጽእ፡ኀቤክሙ፡ ኢታብእዎ፡ ቤተክሙ፡ ወበሐ
11 ቂ፡ጥቀ፡ኢትበልዎ፡፨ እስመ፡ዘይቤሎ፡በሐ፡ይሳተፎ፡በምግባሩ፡እኩይ፡፨ ብዙኀ፡ብየ፡
12 ዘእጽሕፍ፡ ለክሙ፡ ወኢፈቀድኩ፡ በክርታስ፡ ወበማየ፡ሕመት፡እስመ፡እትአመን፡ከመ፡እመጽ
13 እ፡ኀቤክሙ፡፡ ወአፈ፡በአፈ፡እትናገረክሙ፡ከመ፡ፍጹመ፡ይኩን፡ፍሥሐክሙ፡፨ አምኃ፡ደቂ
ቀ፡እኅትኪ፡ ኅሪት፡ ሞገስ፡ ወተፋቅሮ፡ ምስሌክሙ፡፨

9 *Et omnis qui adversatur, & non permanet in doctrina Christi, nempe quòd advênit, non est Deus cum eo: & qui permanet in doctrina Christi, in Patre & in Filio est.* 10 *Et qui venit ad vos, & hanc doctrinam non adfert ad vos, ne ingredi faciatis eum domum vestram, & Ave omninò ne dicatis ei.* 11 *Quia qui dicit ei Ave, communicat in opere ejus malo.* 12 *Multum habeo quod scribam vobis, & nolui per chartam, & per aquam fellis, quia confido quòd veniam ad vos, & ore ad os loquar vobis, ut perfectum sit gaudium vestrum.* 13 *Saluta filios sororis tuæ electæ. Gratia & charitas sit vobiscum.*

Epistola Beati JOANNIS Apostoli tertia.

Versio VULGATA LATINA.

1 SEnior Gaio charissimo, quem ego diligo in veritate. 2 Charissime, de omnibus orationem facio prosperè te ingredi, & valere, sicut prosperè agit anima 3 tua. Gavisus sum valdè venientibus fratribus, & testimonium perhibentibus 4 veritati tuæ, sicut tu in veritate ambulas. Majorem horum non habeo grati-5 am, quàm ut audiam filios meos in veritate ambulare. Charissime, fideliter facis quidquid operaris in fratres, & hoc in peregrinos, 6 Qui testimonium reddiderunt charitati tuæ in conspectu Ecclesiæ: quos, benefaciens, deduces dignè Deo. 7 Pro nomine enim ejus profecti sunt, nihil accipientes à Gentibus. 8 Nos ergò debemus suscipere hujusmodi, ut cooperatores simus veritatis. 9 Scripsissem forsitan Ecclesiæ: sed is, qui amat primatum gerere in eis, Diotrephes, non recipit nos.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* رسالة القديس يوحنا الجامعة الثالثة *

1 * قراءة يوم الاثنين من جمعة الجبن * من القس الشيخ الي غايوس الحبيب *
2 الذي احبه انا حقا * ايها الحبيب انا اصلي من اجلك ان تتيسر طرقك في جميع الاشياء
3 وتعافا كما ان نفسك قد تيسرت سبلها * لاني سررت جدا بالاخوة الواردين والشاهدين لك بالحق
4 كما انت سالك في الحق * فليس لي سرورا اعظم من هذا قدرا ان اسمع ان اولادي سالكون في
5 الحق * ايها الحبيب الجميل الذي تعمله بالاخوة الغرباء اجعله صادقا * الذين شهدوا لك
6 بالمحبة امام الجماعة * الذين ستعمل عملا محمودا اذ تشيعهم بما هو لله اهلا * لانهم من اجل
7 اسمه خرجوا ولم ياخذوا من الامم شيا * فنحن نسال ان نعتنق امر مثل هولاي * لنكون للحق
8 مساعدين * قد كتبت الي الجماعة * لكن ديوطرافي المومر ان يتقدمهم لم يقبلنا *
9

EPISTOLA SANCTI JOANNIS Catholica tertia.

Lectio feriæ secundæ hebdomadis casei.

1 A *Presbytero sene ad Gaium charissimum quem ego verè diligo.* 2 *O charissime, ego pro te oro ut planæ sint viæ tuæ in omnibus rebus, & benè valeas, quemadmodum animæ tuæ viæ sunt jam complanatæ.* 3 *Nam valdè gavisus sum de fratribus venientibus, & veritatem tibi attestantibus, prout tu incedis in veritate.* 4 *Nec ullum est mihi majoris quàm hoc amplitudinis gaudium, ut scilicet audiam filios meos in veritate ambulare.* 5 *O dilecte, beneficium quod exerces in fratres peregrinos, fideliter exerce:* 6 *Qui de tua charitate testimonium reddiderunt in conspectu Ecclesiæ: quos quum deduxeris prout Deo dignum est, præclarum opus præstiteris.* 7 *Nam propter nomen ejus egressi sunt, nihil accipientes à Gentibus.* 8 *Nos ergo precamur, ut hujusmodi* hominum *rem benignè complectaris: ut simus veritatis adjutores.* 9 *Jam scripsi Ecclesiæ; sed Diotrephes qui ambit eis præesse, non recepit nos.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

ዘዮሐንስ ፡ ወንጌላዊ ፡ ሣልስ፡፨
1 እምነ፡ቀሲስ፡ለጋይዮስ፡ለእኁነ፡ዘአነ፡ አፈቅሮ፡በጽድቅ፡፨ እኁየ፡በእንተ፡ኵሉ፡እጼሊ፡
2 ለከ፡ትሰራሕ፡ወትሕየ፡በዘ፡ይሤኒ፡ለነፍስከ፡፨ ተፈሣሕኩ፡ጥቀ፡ሶበ፡መጽኡ፡አኀዊነ፡
3 ወስምዐ፡ኮኑ፡ላዕለ፡ተፋቅሮትከ፡፡ ወከመ፡ በጽድቅ፡ ተሐውር፡፨ እንተ፡ ተዓቢ፡ እምዛ
4 ቲ፡ትፍሥሕት፡አልብየ፡ከመ፡እስማዕ፡፡እንዘ፡በጽድቅ፡የሐውሩ፡ ደቂቅ፡፨ እኁየ፡እሙን፡
5 ግብረ፡ዘገበርከ፡ለአኀዊነ፡፨ ወዝንቱኒ፡ ነኪር፡ስምዐ፡ኮነ፡ላዕለ፡ተፋቅሮትከ፡በቅድመ፡
6 ቤተ፡ ክርስቲያን፡ ከመ፡ ሠናየ ፡ ትገብር ፡ ወአቅደምከ፡ ፍኖቶሙ፡ ዘይደሉ፡ ለእግዚአብሔ
7 ር፡፨ ወበእንተ፡ስሙ፡ወፅአኩ፡እንዘ፡አልብ፡ዘአነሥእ፡እምነ፡አሕዛብ፡፨ ወንሕነሰ፡አ
8 ኀዊነ፡ይደልወነ፡ ንትቀበሎሙ፡ ለእለ፡ ከመዝ ፡ ከመ፡ ንኩን፡ሱታፌ፡ ለጽድቅ፡፨ ወጸሐ
9 ፍኩ ፡ ለቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ አላ ፡ ርቱዕ ፡ አቀድሞ፡ ሎሙ ፡ ወበሕቱ ፡ በኖፋቄ ፡ ኢይደሰ
ወክሙ፡፨

JOHANNIS Evangelistæ tertia.

1 A *Seniore Gaio fratri nostro, quem ego diligo verè.* 2 *Frater mi, per omnia oro pro te, ut prosperè agas, atque valeas, in iis quæ jucunda sint animæ tuæ.* 3 *Gavisus sum valdè quum venissent fratres nostri, & testimonio fuissent de charitate tua & quomodo in veritate ambulas.* 4 *Majus hoc gaudium non habeo, ut audiam quum in veritate ambulant filii.* 5 *Frater mi, fidele est opus quod fecisti fratribus nostris.* 6 *Et hic extraneus testis fuit de charitate tua coram Domo Christianorum, quòd benè facis, & præmonstrâsti viam eorum qui placent Deo.* 7 *Et propter nomen ejus egressus sum nihil accipiens à Gentibus.* 8 *Et nos fratres nostri, oportet nos ut recipiamus eos qui sunt hujusmodi, ut fiamus participes veritatis.* 9 *Et scripsi Domui Christianorum, sed rectus præcedebat eos: veruntamen propter infidelitatem non parcebit vobis.*

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΙΩΑΝΝΟΥ Γ'. ΚΕΦ. Α'.

Propter hoc si venero, submonebo ejus opera quæ facit, verbis malignis garri-
10 Διὰ τοῦτο (θ) ἐὰν ἔλθω, ὑπομνήσω αὐτοῦ τὰ ἔργα ἃ ποιεῖ, λόγοις πονηροῖς φλυ-
ens nos. Et non contentus in his, neque ipse suscipit fratres, &
αρῶν ἡμᾶς. καὶ μὴ ἀρκούμενος ἐπὶ τούτοις, οὔτε αὐτὸς ἐπιδέχεται τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ τοὺς
volentes prohibet, & de Ecclesia ejicit. Dilecte, ne imitare malum,
11 βουλομένους κωλύει, καὶ ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἐκβάλλει. Ἀγαπητέ, μὴ μιμοῦ τὸ κακὸν,
sed bonum. Benefaciens ex Deo est: at malefaciens non vidit Deum.
ἀλλὰ τὸ ἀγαθόν. ὁ ἀγαθοποιῶν ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστιν· (ι) ὁ δὲ κακοποιῶν οὐχ ἑώρακε τὸν Θεόν.
Demetrio testimonium est ab omnibus, & ab ipsa veritate: & nos autem te-
12 Δημητρίῳ μεμαρτύρηται ὑπὸ πάντων, καὶ ὑπ' αὐτῆς τῆς ἀληθείας· καὶ ἡμεῖς δὲ μαρ-
stamur, & nostis quoniam testimonium nostrum verum est. Multa habui scri-
τυροῦμεν, καὶ (κ) οἴδατε ὅτι ἡ μαρτυρία ἡμῶν ἀληθής ἐστι. Πολλὰ εἶχον (λ) γρά- 13
bere, sed non volo per atramentum & calamum tibi scribere. Spero autem pro-
φειν, ἀλλ' οὐ θέλω διὰ μέλανος καὶ (μ) καλάμου σοι γράψαι. Ἐλπίζω δὲ εὐ- 14
tinus videre te, & os ad os loquemur. Pax tibi. Salutant te
θέως (ν) ἰδεῖν σε, καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλήσομεν. Εἰρήνη σοι. ἀσπάζονταί σε 15
amici. Saluta amicos per nomen.
οἱ (ξ) φίλοι. ἀσπάζου τοὺς φίλους κατ' ὄνομα.

(†) Ἰωάννου ἐπιστολὴ καθολικὴ τρίτη στίχων λβ'.

MS. A. (θ) ἂν (ι) ὁ κακοποιῶν (κ) οἶδας (λ) γράψαι σοι, ἀλλ' οὐκ ἐβουλήθην διὰ (μ) καλάμου γράφειν σοι· (ν) σε ἰδεῖν, (ξ) ἀδελφοί. (†) Ἰωάννου γ'.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

10 ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܢ ܐܬܐ ܐܢܐ ܡܥܗܕ ܐܢܐ ܠܗ ܥܒܕܘܗܝ ܕܥܒܕ. ܕܒܡܠܐ ܒܝܫܬܐ ܡܪܛܢ ܥܠܝܢ. ܘܟܕ *
ܠܐ ܣܦܩܢ ܠܗ ܗܠܝܢ. ܠܐ ܗܘ ܡܩܒܠ ܠܐܚܐ. ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܡܩܒܠܝܢ ܟܠܐ. ܘܡܦܩ ܐܦ ܡܢ
11 ܥܕܬܐ. * ܚܒܝܒܐ ܠܐ ܬܬܕܡܐ ܠܒܝܫܬܐ. ܐܠܐ ܠܛܒܬܐ. ܡܢ ܕܥܒܕ ܛܒܬܐ ܡܢ ܐܠܗܐ
12 ܗܘ. ܘܡܢ ܕܥܒܕ ܒܝܫܬܐ. ܠܐ ܚܙܝܗܝ ܠܐܠܗܐ. * ܥܠ ܕܝܡܛܪܝܘܣ ܐܝܬ ܗܘܐ ܣܗܕܘܬܐ
ܡܢ ܟܠܢܫ. ܘܡܢܗ ܕܥܕܬܐ. ܘܡܢܗ ܕܫܪܪܐ. ܐܦ ܚܢܢ ܕܝܢ ܣܗܕܝܢܢ. ܘܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ
13 ܕܣܗܕܘܬܢ ܫܪܝܪܐ ܗܝ. * ܣܓܝܐܬܐ ܐܝܬ ܗܘܐ ܠܝ ܠܡܟܬܒ ܠܟ. ܐܠܐ ܠܐ ܨܒܐ ܐܢܐ ܕܒ
14 ܕܝܘܐ ܘܒܩܢܝܐ ܐܟܬܘܒ ܠܟ. * ܡܣܒܪ ܐܢܐ ܓܝܪ ܕܒܥܓܠ ܐܚܙܝܟ. ܘܦܘܡܐ ܠܘܬ ܦܘܡܐ ܢܡܠܠ.
15 * ܫܠܡܐ ܢܗܘܐ ܠܟ. ܫܐܠܝܢ ܒܫܠܡܟ ܪ̈ܚܡܝܟ. ܫܐܠ ܒܫܠܡܐ ܕܪ̈ܚܡܝܢ ܟܠܢܫ ܒܫܡܗ.

10 Propterea, si venero, mentionem faciam operum ejus quæ perpetravit; verbis enim malis tractat nos: & his non contentus, nec ipse recipit fratres, & eos qui recipiunt, prohibet, quin ex Ecclesia expellit. 11 Charissime noster, ne malum imitére, sed bonum. Qui bonum facit, ex Deo est: qui verò malum facit, Deum non vidit. 12 De Demetrio redditum est testimonium ab unoquoque, & ab ipsa Ecclesia, imo ab ipsa veritate: sed nos etiam testimonium perhibemus: & nôstis testimonium nostrum verum esse. 13 Multa haberem tibi scribenda, sed nolo per atramentum & calamum tibi scribere. 14 Spero autem protinus me visurum te, & præsentes coram locuturos. 15 Pax tecum sit. Pacem tibi precantur amici. Pacem precare amicis, unicuique nomine proprio.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

10 ወበእንተ፡ዝንቱ፡እመ፡መጻእኩ፡እዜክሮ፡ምግባሮ፡ዘይገብር፡ነቢበ፡እኩየ፡ዘይነብብ፡ላዕሌነ፡
ወኢየአክሎ፡ ዘንተኒ፡ ወውእቱኒ፡ ኢይትቀበሎሙ፡ ለአኃዊነ፡ወለእለኒ፡ይፈቅዱ፡ ይከልእሙ፡
11 ወያወፅኦሙ፡እምቤተ፡ክርስቲያን፡፡ እኁየ፡ ኢትኩን፡ከመ፡ገባሬ፡እኪት፡አላ፡ከመ፡ገባ
ሬ፡ሠናይት፡ ወገባሬ፡ ሠናይትሰ፡ እምእግዚአብሔር፡ውእቱ፡፡ ወገባሬ፡እኪትሰ፡ ኢይሬእዮ፡
12 ለእግዚአብሔር፡፡ ወበእንተኒ፡ድሜጥሮስ፡ሰማዕ፡ኮነ፡ኵሉ፡ወለሊሃ፡ጽድቅ፡፡ ወንሕ
13 ነኒ፡ስምዓ፡ኮነ፡ ወንዜንወክሙ፡ ወተአምሩ፡ከመ፡ ርትዕት፡ይእቲ፡ ስምዕነ፡፡ ወብዙኀ፡ብ
14 የ፡ዘጽሕፍ፡ለከ፡አላ፡ ኢፈቀድኩ፡በማየ፡ሐሞት፡ወበቀለም፡እጽሐፍ፡ለከ፡፡ አላ፡እትአ
15 መን፡ባሕቱ፡ከመ፡ፍጡነ፡እሬእየከ፡፡ ወእትናገረከ፡አፈ፡በአፈ፡፡ ሰላም፡ለከ፡ወይስእ
ሉከ፡አኃዊነ፡ ወአምኃ፡ ቢጸከ፡ በበአስማቲሆሙ፡፡

10 *Et propter hoc si venero, in memoriam reducam facinora ejus quæ facit, viz. sermonem malum quem effutit contra nos: & non sufficit ei hoc, & ipse non recipit fratres nostros, & eos qui volunt, prohibet, & ejicit ex domo Christianorum.* 11 *Frater mi, ne sis ut operator mali, sed ut operator boni: & operator boni à Deo est, & operator mali non videbit Deum.* 12 *Et de Demetrio testis est quisque, & ipsa veritas, & nos testimonio sumus & annuntiamus vobis, & scitis quòd rectum est testimonium nostrum.* 13 *Et multum habeo quod scribam tibi, sed nolui per aquam fellis, & per calamum scribere tibi.* 14 *Sed spero tamen quòd citò videbo te, & alloquar te os ad os.* 15 *Pax tibi: & salutant te fratres nostri. Et saluta proximos tuos nominatim.*

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ΙΟΥΔΑ ΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ, ΕΧΟΝΤΑ ΥΠΟΔΙΑΙΡΕΣΙΝ.

Α' Περὶ προτροπῆς τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως διὰ τὴν ἐπανάστασιν τῶν ἀσεβῶν, καὶ ἀσελγῶν ἀνδρῶν. ἐν ᾧ, περὶ μελλούσης αὐτῶν κολάσεως καθ' ὁμοίωσιν τῶν πάλαι ἁμαρτωλῶν τε καὶ πονηρῶν.

Β' Ταλανισμὸς αὐτῶν ἐπὶ τῇ πλάνῃ καὶ δυσσεβείᾳ καὶ ἀσελγείᾳ, καὶ βλασφημίᾳ καὶ ἐπιπλάστῳ ὑποκρίσει τῆς εἰς ἀπάτην δωροδοκίας.

Γ' Περὶ ἀσφαλείας αὐτῶν ἐν τῇ πίστει, συμπαθείας τε καὶ φειδοῦς εἰς τὸν πλησίον, ἐπὶ σωτηρίᾳ καὶ ἁγίᾳ σπουδῇ.

Δ' Εὐχὴ ὑπὲρ αὐτῶν εἰς ἁγιασμὸν καὶ παῤῥησίαν καθαρὰν σὺν δοξολογίᾳ Θεοῦ.

EPISTOLA JUDÆ CATHOLICA.

(†) ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΙΟΥΔΑ ΚΑΘΟΛΙΚΗ. ΚΕΦ. Α'.

CAPUT UNICUM.

JUDAS Jesu Christi servus, frater autem Jacobi, his in Deo Patre san-
1 ΙΟΥΔΑΣ Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦλος, ἀδελφὸς δὲ Ἰακώβου, τοῖς ἐν Θεῷ πατρὶ (α) ἡγι-
ctificatis, & Jesu Christo servatis, vocatis: Misericordia vobis, & pax, & chari-
2 ασμένοις, καὶ Ἰησοῦ Χριστῷ τετηρημένοις, κλητοῖς· Ἔλεος ὑμῖν καὶ εἰρήνη καὶ ἀγά-
tas adimpleatur. Dilecti, omnem solicitudinem faciens scribere vobis de com-
3 πη πληθυνθείη. Ἀγαπητοί, πᾶσαν σπουδὴν ποιούμενος γράφειν ὑμῖν περὶ τῆς κοι- Α'
muni salute, necessitatem habui scribere vobis, deprecans supercertare semel
νῆς (β) σωτηρίας, ἀνάγκην ἔσχον γράψαι ὑμῖν, παρακαλῶν ἐπαγωνίζεσθαι τῇ ἅπαξ
traditæ Sanctis fidei. Subrepserunt enim quidam homines (olim
4 παραδοθείσῃ τοῖς ἁγίοις πίστει. Παρεισέδυσαν γάρ τινες ἄνθρωποι (οἱ πάλαι
præscripti in hoc judicium) impii, Dei nostri gratiam transferen-
προγεγραμμένοι εἰς τοῦτο τὸ κρίμα,) ἀσεβεῖς, τὴν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν (γ) χάριν μετατιθέν-
tes in luxuriam, & solum herum Deum & Dominū nostrum Jesum Chri-
τες εἰς ἀσέλγειαν, καὶ τὸν μόνον (δ) δεσπότην Θεὸν καὶ Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χρι-
stum negantes. Commonere autem vos volo, scientes vos semel hoc, quoniam
στὸν ἀρνούμενοι. Ὑπομνῆσαι δὲ ὑμᾶς βούλομαι, (ε) εἰδότας ὑμᾶς ἅπαξ τοῦτο, ὅτι 5
Dominus populum de terra Ægypti salvans, secundò non credentes perdi-
ὁ Κύριος λαὸν ἐκ γῆς Αἰγύπτου σώσας, τὸ δεύτερον τοὺς μὴ πιστεύσαντας ἀπώλε-
dit. Angelósque non servantes suum principium, sed relinquen-
σεν. Ἀγγέλους (ζ) τε τοὺς μὴ τηρήσαντας τὴν ἑαυτῶν ἀρχὴν, ἀλλὰ ἀπολιπόν- 6
tes proprium domicilium, in judiciū magni diei, vinculis æternis sub caliginem
τας τὸ ἴδιον οἰκητήριον, εἰς κρίσιν μεγάλης ἡμέρας, δεσμοῖς ἀϊδίοις ὑπὸ ζόφον
reservavit.
τετήρηκεν.

MS. A. (†) Pars Tituli abscinditur: K······· ἐπιστολή. (α) ἠγαπημένοις, (β) ἡμῶν σωτηρίας, (γ) χάριτα (δ) δεσπότην καὶ Κύριον (ε) εἰδότας ἅπαξ πάντα, ὅτι Ἰησοῦς λαὸν (ζ) δὲ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܐܓܪܬܐ ܕܝܗܘܕܐ ܐܚܘܗܝ ܕܝܥܩܘܒ *
* ܕܐܢܛܘܢܝܘܣ ܘܕܥܡܗ. ܘܕܢܒܝ̈ܐ. ܘܠܬܠܬܐ ܕܚܫܐ *

1 * ܝܗܘܕܐ ܥܒܕܐ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܐܚܐ ܕܝܢ ܕܝܥܩܘܒ. ܠܥܡܡ̈ܐ ܩܪܝܐ ܕܡܬܚܒܒܝܢ ܒܐܠܗܐ ܐܒܐ
2 ܘܢܛܝܪܝܢ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. * ܪܚܡܐ ܘܫܠܡܐ ܒܚܘܒܐ ܢܣܓܐ ܠܟܘܢ.
3 * ܚܒܝܒܝ. ܟܕ ܟܠܗ ܚܦܝܛܘܬܐ ܥܒܕ ܐܢܐ ܠܡܟܬܒ ܠܟܘܢ. ܥܠ ܚܝܝܢ ܕܓܘܢܝܢ.
ܐܢܢܩܝ ܠܝ ܕܐܟܬܘܒ ܠܟܘܢ. ܟܕ ܡܒܥܐ ܐܢܐ ܡܢܟܘܢ ܕܬܬܟܬܫܘܢ ܥܠ ܗܝܡܢܘܬܐ
4 ܕܚܕܐ ܙܒܢ ܐܫܬܠܡܬ ܠܩܕܝ̈ܫܐ. * ܐܥܠܘ ܓܝܪ ܐܢܫܐ ܕܡܢ ܩܕܡ ܟܬܝܒܝܢ
ܗܘܘ ܠܕܝܢܐ ܗܢܐ. ܪ̈ܫܝܥܐ. ܕܠܛܝܒܘܬܗ ܕܐܠܗܐ ܡܗܦܟܝܢ ܠܛܢܦܘܬܐ.
ܘܠܗܘ ܕܗܘܝܘ ܒܠܚܘܕܘܗܝ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ. ܘܠܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܟܦܪܝܢ.
5 * ܠܡܥܗܕܘܬܟܘܢ ܕܝܢ ܨܒܐ ܐܢܐ. ܟܕ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܟܠܟܘܢ. ܕܐܠܗܐ ܟܕ ܚܕܐ ܙܒܢ ܚܝܗ ܠܥܡܐ ܡܢ
6 ܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ. ܠܕܠܐ ܗܝܡܢܘ ܒܕܬܪܬܝܢ ܐܘܒܕ. * ܘܡܠܐܟܐ ܕܠܐ ܢܛܪܘ
ܪܝܫܢܘܬܗܘܢ. ܐܠܐ ܫܒܩܘ ܡܥܡܪܗܘܢ. ܠܕܝܢܐ ܕܝܘܡܐ ܪܒܐ ܒܐܣܘܪ̈ܐ ܕܠܐ ܝܕܝܥܝܢ ܬܚܝܬ
ܩܒܠܐ ܢܛܪ.

EPISTOLA JUDÆ
Fratris JACOBI.

Pro Antonio & sociis ejus: & Prophetis. Et feriâ tertiâ Passionis.

1 Juda servus Jesu Christi, frater autem Jacobi Gentibus vocatis, à Deo Patre dilectis, & in Jesu Christo conservatis: 2 Misericordia & pax cum charitate multiplicetur vobis. 3 Dilecti mei, omnem curam adhibens scribendi vobis de salute nostra communi, necessarium est mihi scribere vobis, rogans ut certamen subeatis pro fide quæ semel tradita est Sanctis. 4 Obtinuerunt enim quidam introitum, qui ab initio præscripti fuerant in damnationem istam, homines impii, qui gratiam Dei convertunt in obscœnitatem, & eum qui solus est Dominus Deus, *nempe* Dominum nostrum Jesum Christum, negant. 5 Commonere vos autem volo, quum sciatis omnes quòd Deus quum unâ vice populum ex Ægypto liberâsset, alterâ eos qui non crediderunt perdidit. 6 Et Angelos qui non servârunt primas suas, sed reliquerunt suum domicilium, ad judicium magni diei vinculis ignotis sub caligine reservavit.

Versio VULGATA LATINA.

10 Propter hoc si venero, commonebo ejus opera, quæ facit, verbis malignis garriens in nos: & quasi non ei ista sufficiant; neque ipse suscipit fratres; & eos, qui 11 suscipiunt, prohibet, & de Ecclesia ejicit. Charissime, noli imitari malum, sed quod bonum est. Qui benefacit, ex Deo est: qui malefacit, non vidit Deum. 12 Demetrio testimonium redditur ab omnibus, & ab ipsa veritate, sed & nos testimoniū perhibemus: & nôsti quoniā testimoniū nostrum verū est. 13 Multa habui tibi scribere: sed nolui per atramentū & calamū scribere tibi. 14 Spero autē protinᵘˢ te videre, & os ad os loquemur. Pax tibi. Salutant te amici. Saluta amicos nominatim.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

10 * ومن اجل هذا اذا جيت سأذكره باعماله التي يفعلها * لانه يهذي بنا باقوال خبيثة *
وما يكفيه هذه * فلا هو يقبل الاخوة * والذين يريدون يقبلونهم يمنعهم ويخرجهم
11 من الكنيسة * ايها الحبيب لا تتشبه به في الشر بل بالخير * من يعمل الخير من الله هو *
12 ومن يعمل الشر ما قد ابصر الله * ديمتريوس الجماعة يشهدون له * والحق نفسه يشهد
13 له * ونحن نشهد له * وقد علمتم ان شهادتنا صادقة هي * ولي اقوال كثيرة اكاتبكم
14 بها * لكني لست اوثر ان اكتب اليكم بمداد وقلم * اومل ان اجي اراك سريعا *
15 ونتخاطب فما بازا فم * السلام لك * يقرئك اصدقاوك * سلم على اصدقائنا كل واحد باسمه *
* كملت رسايل الرسول الطاهر يوحنا البشير * ولله المجد كثيرا ابدا امين *

10 *Propterea quum venero, monebo eum de facinoribus suis quæ facit: blaterat enim in nos sermonibus improbis: & his minimè contentus, neque ipse recipit fratres, & qui volunt eos recipere, prohibet, & ejicit ex Ecclesia.* 11 *O dilecte, ne imiteris eum in malo, sed in bono: qui benè facit, ex Deo est; qui autem malè facit, non vidit Deum.* 12 *Demetrio omnes attestantur, et veritas ipsa attestatur illi, & nos attestamur ei: & nôstis quòd testimonium nostrum verum est.* 13 *Multos etiam sermones habeo vobis scribendos, sed nolo scribere vobis per atramentum & calamum.* 14 *Spero fore ut brevi veniam te invisum, & os ad os loquamur.* 15 *Pax tibi. Osculantur te amici tui. Saluta amicos nostros, unumquenque proprio nomine.*

Epistolarum Apostoli puri Johannis Evangelistæ, finis.

Laus Deo plurima & sempiterna, Amen.

Epistola Catholica Beati JUDÆ Apostoli.

Versio VULGATA LATINA.

CAPUT UNICUM.

1 JUDAS Jesu Christi servus, frater autem Jacobi, his qui sunt in Deo Patre 2 dilectis, & Christo Jesu conservatis, & vocatis. Misericordia vobis, & pax, & 3 charitas adimpleatur. Charissimi, omnem solicitudinem faciens scribendi vobis de communi vestra salute, necesse habui scribere vobis: deprecans supercertari 4 semel traditæ Sanctis fidei. Subintroierunt enim quidam homines (qui olim præscripti sunt in hoc judicium) impii, Dei nostri gratiam transferentes in luxuriam, & solum Dominatorem & Dominum nostrum Jesum Christum negantes. 5 Commonere autem vos volo, scientes semel omnia, quoniam Jesus populum de terra Ægypti salvans, secundò eos, qui non crediderunt, perdidit: 6 Angelos verò qui non servaverunt suum principatum, sed dereliquerunt suum domicilium, in judicium magni diei, vinculis æternis sub caligine reservavit.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* رسالة يهوذا السعيد اخي الرب الكاثوليكية *
* قراءة يوم الثلاثا من جمعة الجبن، ولعيد ميخاييل رييس الملايكة وايضا لعيد يهوذا الرسول *
1 * من يهوذا عبد ايسوع المسيح واخي يعقوب * الى المقدسين بالله الاب وايسوع المسيح *
2 المختارين المحفوظين * ليكثر لكم الرحمة والسلامة والمحبة * يا احبائي قد عملت كل الحرص 3
ان اكتب اليكم من اجل الخلاص الكامل والشامل المشترك * واضطررت ان اكتب
4 اليكم متضرعا ان تجتهدوا في الامانة * التي دفعت الى المقدسين مرة * لان حس
واندس قوم منافقون * قد سلف اكتتابهم قديما في هذه الدينونة * الذين ينقلون
5 نعمة ربنا الى الطماعة ويجحدون سيدنا وحده الاهنا وربنا ايسوع المسيح * مويرا ان اذكر
لكم اذ قد عرفتم دفعة واحدة هذا المعنى * الرب خلص الشعب من ارض مصر * وفي
6 الثانية اهلك الذين لم يومنوا * والملايكة الذين لم يحفظوا رياستهم * بل تركوا
مساكنهم الخاصي * فهم محبوسون الى دينونة يوم عظيم * بوثاقات ابدية *

EPISTOLA.
BEATI JUDÆ
Fratris Domini Catholica.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis casei. Et pro die festo Michaëlis principis Angelorum. Præterea pro die festo Judæ Apostoli.

1 *A JUDA servo Jesu Christi, & fratre Jacobi, ad sanctificatos per Deum Patrem & Jesum Christum electos & conservatos.* 2 *Multiplicetur vobis misericordia & pax & charitas.* 3 *O dilecti mei, omni studio adhibito ut scriberem vobis de salute perfecta universali atque communi, coactus sum scribere vobis, deprecans ut soliciti sitis in fide quæ semel tradita est sanctis.* 4 *(Nam subrepserunt & insenuerunt se quidam impii, qui jam olim præscripti fuerant in hanc damnationem, qui transferunt gratiam Domini nostri ad lasciviam, & negant Dominum nostrum, qui solus est Deus ac Dominus noster Jesus Christus.)* 5 *Volens mentionem vobis facere, quum jam semel novertis hunc sensum, quod scilicet Dominus liberavit populum de terra Ægypti, & in secunda vice perdidit eos qui non crediderant.* 6 *Et Angeli qui non servârunt principatum suum, sed proprium ipsorum domicilium destituerunt, carcere ad judicium magni diei vinculis æternis detinentur.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

በስመ፡ አብ፡ ወወልድ፡ ወመንፈስ፡ ቅዱስ፡ ፩፡ አምላክ፡፡ መልእክተ፡ ይሁዳ፡
እኁሁ፡ ለያዕቆብ፡ ጸሎቱ፡ ይብጽሐነ፡ አሜን፡፡

In nomine Patris & Filii & Spiritûs sancti unici Dei, Epistola JUDÆ fratris Jacobi, oratio ejus præveniat nobis, Amen.

፩

CAPUT. I.

1 እምይሁዳ፡ ገብረ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ እኁሁ፡ ለያዕቆብ፡ ለእለ፡ያፈቅርዎ፡ ለእግ
2 ዚአብሔር፡ አብ፡ ስሙያን፡ ወጽውዓን፡ በኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡፡ ሰላም፡ ለክሙ፡
3 ወተፋቅሮ፡ ወሣህል፡ ይብዛኅ፡ ማእከሌክሙ፡፡ አኃዊነ፡ በኵሉ፡ እስተፋጠንኩ፡ ከ
መ፡ እጽሐፍ፡ለክሙ፡ ጽሁቀ፡ ወእስተበቍዓክሙ፡ ከመ፡ ትትቀነይዋ፡ ለእንተ፡ ትመ
4 ጽእ፡ ጽድቅ፡ እንተ፡ ተውህበት፡ ለቅዱሳን፡ ሃይማኖት፡፡ እስመ፡ በኡክሙ፡ ውስተ፡
ልብክሙ፡ ሰብእ፡ ረሲዓን፡ እለ፡ ጽሑፋን፡ ቀዲሙ፡ ለዝንቱ፡ ደይን፡ እለ፡ ያፈልስዋ፡
ለጸጋሁ፡ ለእግዚአብሔር፡ ውስተ፡ ዝሙቶሙ፡ ወይክሕድዎ፡ ለውእቱ፡ ባሕቲቱ፡ እ
5 ግዚአብሔር፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡፡ ወእዜክረክሙ፡ ፈቀድኩ፡ ወታአምሩ፡ ምዕረ፡
ሰ፡ ኵሎ፡ ከመ፡ኢየሱስ፡ አድኃነ፡ ሕዝበ፡ እምድረ፡ ግብጽ፡፡ ወበዳግምሰ፡ ለእለ፡ ኢ
6 አመኑ፡ አጥፍኦሙ፡፡ ወለመላእክቲሁኒ፡ እለ፡ ኢዐቀቡ፡ ፍጥረቶሙ፡ ውስተ፡ ደይ
ን፡ አንበሮሙ፡ ወተአስሩ፡ ለዕለት፡ዓባይ፡ ለዘለሊሆሙ፡ አቅነዩ፡ ርእሶሙ፡፡

1 *A Juda servo Jesu Christi, fratre Jacobi, iis qui diligunt Deum Patrem, nominatis & vocatis in Jesu Christo:* 2 *Pax vobis, & charitas, & misericordia multiplicetur medio vestrûm.* 3 *Fratres nostri, semper festinavi ut scriberem vobis solicitè, & obsecro vos ut pareatis ei quæ adventura est veritati ejus, & ei quæ tradita est Sanctis fidei.* 4 *Quia intrârunt in corda vestra homines impii, qui præscripti sunt olim ad hanc damnationem, qui transferunt gratiam Dei in libidinem suam, & negant illum solum Deum, Jesum Christum.* 5 *Et in memoriam revocare vobis volui, & scitis semel omnes quòd Jesus servavit populum suum ex terra Ægypti; & secundò, eos qui non crediderunt, perdidit.* 6 *Et Angelos ejus qui non servaverunt originem suam, in judicium constituit, & ligati sunt in diem magnum, cui ipsimet subjecerunt seipsos.*

ἘΠΙΣΤΟΛΗ ἸΟΥΔΑ. ΚΕΦ. Α′. Β′. Γ′.

Sicut Sodoma, & Gomorrha, & illæ circa eas civitates, similem his modum
7 Ὡς Σόδομα, καὶ Γόμορρα, καὶ αἱ περὶ αὐτὰς πόλεις, τὸν ὅμοιον (η) τούτοις τρόπον
exfornicatæ, & abeuntes post carnem alteram, propositæ sunt exemplum, ignis
ἐκπορνεύσασαι, καὶ ἀπελθοῦσαι ὀπίσω σαρκὸς ἑτέρας, πρόκεινται δεῖγμα, πυρὸς
æterni pœnam sustinentes. Similiter atqui & hi sopiti, carnem
8 αἰωνίου δίκην (ϑ) ὑπέχουσαι. Ὁμοίως μέντοι καὶ οὗτοι ἐνυπνιαζόμενοι, σάρκα
quidem maculant, dominationem autem spernunt, dignitates autem blasphemant. At Mi-
9 μὲν μιαίνουσι, κυριότητα δὲ ἀθετοῦσι, δόξας δὲ βλασφημοῦσιν. Ὁ δὲ Μι-
chael archangelus, cùm diabolo dimicans, disceptaret de Moysi
χαὴλ ὁ ἀρχάγγελος, ὅτε τῷ διαβόλῳ διακρινόμενος διελέγετο περὶ τοῦ Μωσέως
corpore, non est ausus judicium inferre blasphemiæ: sed dixit; Increpet
σώματος, οὐκ ἐτόλμησε κρίσιν ἐπενεγκεῖν βλασφημίας (ι) ἀλλ' εἶπεν, Ἐπιτιμήσαι
te Dominus. Hi autem quæcunq; quidem ignorant, blasphemant: quæcunq; autem
10 σοι Κύριος. Οὗτοι δὲ ὅσα μὲν οὐκ οἴδασι, βλασφημοῦσιν· ὅσα δὲ
naturaliter tanquam irrationalia animalia nôrunt, in his corrumpuntur. Væ illis, quia
11 φυσικῶς ὡς τὰ ἄλογα ζῶα ἐπίστανται, ἐν τούτοις φθείρονται. Οὐαὶ αὐτοῖς, ὅτι Β′
via Cain ingressi sunt, & errore Balaam mercede effusi sunt, &
τῇ ὁδῷ τοῦ Κάϊν ἐπορεύθησαν, καὶ τῇ πλάνῃ τοῦ Βαλαὰμ μισθοῦ ἐξεχύθησαν, καὶ
contradictione Core perierunt. Hi sunt in agapis vestris maculæ,
12 τῇ ἀντιλογίᾳ τοῦ Κορὲ ἀπώλοντο. Οὗτοί εἰσιν (κ) ἐν ταῖς ἀγάπαις ὑμῶν σπιλάδες,
convivantes, sine timore semetipsos pascentes: nubes sine aqua, à ven-
συνευωχούμενοι, ἀφόβως ἑαυτοὺς ποιμαίνοντες· νεφέλαι ἄνυδροι, ὑπὸ ἀνέ-
tis circumlatæ, arbores emarcidæ, infructuosæ, bis mortuæ, eradi-
μων (λ) περιφερόμεναι. δένδρα φθινοπωρινὰ, ἄκαρπα, δὶς ἀποθανόντα, ἐκριζω-
catæ: Fluctus feri maris, despumantes sua ipsorum dedecora, stellæ
13 θέντα· Κύματα ἄγρια θαλάσσης, ἐπαφρίζοντα τὰς ἑαυτῶν αἰσχύνας, ἀστέρες
erraticæ: quibus caligo tenebrarum in æternum servata est. Prophetavit
14 πλανῆται· οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους (μ) εἰς τὸν αἰῶνα τετήρηται. Προεφήτευσε

autem & his septimus ab Adam, Enoch, dicens; Ecce venit Dominus in
(ν) δὲ καὶ τούτοις ἕβδομος ἀπὸ Ἀδὰμ, Ἐνὼχ, λέγων, Ἰδοὺ ἦλθε Κύριος (ξ) ἐν
millibus Sanctis suis: Facere judicium contra omnes, & redarguere omnes
μυριάσιν ἁγίαις αὐτοῦ· Ποιῆσαι κρίσιν κατὰ πάντων, καὶ (ο) ἐξελέγξαι πάντας 15
impios eorum, de omnibus operibus impietatis eorum, quibus impiè egerunt:
τοὺς (π) ἀσεβεῖς αὐτῶν, περὶ πάντων τῶν ἔργων ἀσεβείας αὐτῶν ὧν ἠσέβησαν·
& de omnibus duris, quæ locuti sunt contra eum peccatores impii.
καὶ περὶ πάντων τῶν σκληρῶν ὧν ἐλάλησαν κατ' αὐτοῦ ἁμαρτωλοὶ ἀσεβεῖς.
Hi sunt murmuratores, querulosi, secundùm desideria sua ambu-
Οὗτοί εἰσι γογγυσταὶ, (ρ) μεμψίμοιροι, κατὰ τὰς ἐπιθυμίας αὐτῶν πορευό- 16
lantes, & os eorum loquitur prætumida, mirantes personas utilitatis
μενοι, καὶ τὸ στόμα αὐτῶν λαλεῖ ὑπέρογκα, θαυμάζοντες πρόσωπα ὠφελείας
gratiâ. Vos autem, dilecti, memores estote verborum prædictorum ab
Γ′ χάριν. Ὑμεῖς δὲ, ἀγαπητοὶ, μνήσθητε (σ) τῶν ῥημάτων τῶν προειρημένων ὑπὸ 17
Apostolis Domini nostri Jesu Christi: Quia dicebant vobis; Quoniam in
τῶν ἀποστόλων τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· Ὅτι ἔλεγον ὑμῖν, Ὅτι (τ) ἐν 18
novissimo tempore erunt illusores, secundùm suaipsorum desideria ambulantes
ἐσχάτῳ χρόνῳ ἔσονται ἐμπαῖκται, κατὰ τὰς ἑαυτῶν ἐπιθυμίας πορευόμενοι
impietatum. Hi sunt segregantes, animales, Spiritum non habentes.
τῶν ἀσεβειῶν. Οὗτοί εἰσιν οἱ ἀποδιορίζοντες, ψυχικοὶ, Πνεῦμα μὴ ἔχοντες. 19
Vos autem, dilecti, sanctissimæ vestræ fidei superædificantes vosmetipsos, in
Ὑμεῖς δὲ, ἀγαπητοὶ, (υ) τῇ ἁγιωτάτῃ ὑμῶν πίστει ἐποικοδομοῦντες ἑαυτοὺς, ἐν 20
Spiritu sancto orantes, Vosmetipsos in dilectione Dei servate, ex-
Πνεύματι ἁγίῳ προσευχόμενοι, Ἑαυτοὺς ἐν ἀγάπῃ Θεοῦ τηρήσατε, προσ- 21
pectantes misericordiam Domini nostri Jesu Christi, in vitam æternam: Et
δεχόμενοι τὸ ἔλεος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς ζωὴν αἰώνιον· Καὶ 22
hos quidem miseremini dijudicantes:
οὓς μὲν (φ) ἐλεεῖτε διακρινόμενοι·

MS A. (η) τρόπον τούτοις (ϑ) *ὑπέχουσαι. Ὅμως (ι) ἀλλὰ (κ) οἱ ἐν ταῖς ἀπάταις αὐτῶν, σπιλάδες, (λ) παραφερόμεναι, (μ) εἰς αἰῶνα (ν) καὶ τούτοις (ξ) ἐν ἁγίαις μυριάσιν (ο) ἐλέγξαι (π) ἀσεβεῖς, περὶ (ρ) μεμψίμοιροι, (σ) τῶν προειρημένων ῥημάτων (τ) ἐπ' ἐσχάτου τοῦ χρόνου ἐλεύσονται (υ) ἐποικοδομοῦντες ἑαυτοὺς τῇ ἁγιωτάτῃ ὑμῶν πίστει, (φ) ἐλέγχετε διακρινομένους. Οὓς δὲ σώζετε ἐκ πυρὸς ἁρπάζοντες, οὓς δὲ * ἐλεᾶτε ἐν φόβῳ, μισοῦντες

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]

Quemadmodum Sadum & Amura, & his circunjacētes civitates, quæ simili ac isti ratione fornicatæ sunt & post alienas carnes abierūt, positæ sunt sub igne æterno obnoxiæ judicio: 7
Pari quoq; modo isti in somnio delusi, carnē quidem contaminant, dominationem autem deprimunt, & majestatem blasphemant. 8
At Michael Archangelus qui cum Calumniatore loquens disputabat de corpore Mosis, non est ausus proferre in eum judicium blasphemiæ, sed dixit; Increpet te Dominus. 9
At isti quæ non noverunt, ea blasphemant: quæ verò naturaliter ut animantia nôrunt, in iis corrumpuntur. 10
Væ ipsis: nam in via Cain abierunt, & post errorem Balaam in mercedem libidinosè exarserunt, & in rebellione Coreh perierunt. 11
Hi sunt qui in otiis suis fœdati, lasciviunt, absque metu seipsos pascentes: nubes sine pluvia, quæ ob ventos vagantur, arbores quarum fructus defecit, suntque infructuosæ, bis mortuæ: quarum è radicibus emerserunt: 12
Fluctus maris vehementes, qui per spumam suam declarant ignominiam suam: stellæ seducentes: quibus caligo obscuritatis æternæ servata est. 13
Prophetavit etiam de istis ille qui septimus est ab Adam, Henoch, dicens; Ecce venit Dominus cum myriadibus Sanctorum, 14
Ut judicium ferat adversùs omnes, & arguat omnes impios de factis omnibus quæ impiè patrârunt, & de omnibus verbis duris quæ locuti sunt peccatores impii. 15
Hi sunt qui murmurant & conqueruntur de re quacunque, dum in suis libidinibus incedunt, & os illorum loquitur violenta, personásque commendant quæstuum gratiâ. 16
Vos autem dilecti mei, mementote verborum quæ prædicta fuerunt ab Apostolis Domini nostri Jesu Christi. 17
Qui dicebant vobis futuros in fine temporum qui irriderent, qui secundùm libidines suas impietatem sequerentur. 18
Hi sunt illi qui sunt segregati, animales, in quibus non est Spiritus. 19
Vos autem dilecti mei, in fide vestra sancta iterum ædificemini per Spiritum sanctum, orantes. 20
Nos verò metipsos in amore Dei conservemus, expectantes clementiam Domini nostri Jesu Christi, in vitam nostram æternam. 21
Et nonnullos quidem eorum ex igne rapite: quum autem resipuerint, eos commiseramini. 22

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

7 ከመ : ሰዶም : ወገሞራ : ወአህጉርኒ : እለ : ምስሌሆን : እለ : በአርአያሆን : ዘመዋ:ወተ
ለዋሆን : በፍትወተ: ዝሙት:: ሠዋዕ : አርአያ: ደይን : ዘእሳት : ዘለዓለም:ዓለም : ወተ
8 መጠዋ : ኵነኔሆን:፨ ወከማሁ : እሉኒ : እለ : በሕልሞሙ : ያገምኑ : ሥጋሆሙ : ወይ
9 ክሕድዎ : ለእግዚአሙ : ወይፀርፉ : ለዕለ : ስብሐቲሁ::፨ ወሚካኤልኒ : ሊቀ : መላእ
ክት : ለመ : ይትበሀሉ : ለሰይጣን : በእንተ : ሥጋሁ : ለሙሴ : ኢተቀበለ : ቃለ : ጽርፈ
10 ት : ይንብብ : አላ : ይቤሎ : ይኂስከ : እግዚአብሔር::፨ ወእሉሰ : እለ : ይጸርፉ :
እሉ : እለ : ይሴብሱ : በዘ:ኢያአምሩ: ወሕሊናሆሙኒ : ዘሥጋ: ያአምሩ: ከመ: እንስሳ :
ዘብት : ይማስኑ::፨

Sicut Sedom & Gamora & civitates consociatæ iis, quæ ad exemplum earum scortatæ sunt & sectatæ sunt eas in libidine scortationis, positæ sunt exemplo judicii ignis æterni, & traditæ sunt condemnationi earum. 7
Et similiter isti qui in somno suo polluunt carnem suam, & abnegant Deum suum, & blasphemant contra gloriam suam. 8
Et Michael princeps Angelorum, quum disceptâsset cum Satana de corpore Mosis, non ausus est verbum blasphemiæ pronuntiare, sed dixit ei; Te potior Deus est. 9
Et isti sunt qui blasphemant, & isti sunt qui peccant in eum quem ignorant, & cogitationem suam carnalem cognoscunt, sicuti bruta animalia, & in ea intereunt. 10

Versio VULGATA LATINA.

7 Sicut Sodoma, & Gomorrha, & finitimæ civitates simili modo exfornicatæ, & abeuntes post carnem alteram, factæ sunt exemplum, ignis æterni pœnam sustinentes.
8 Similiter & hi carnem quidem maculant, dominationem autem spernunt, majestatem autem blasphemant.
9 Cùm Michaël Archangelus cum diabolo disputans altercaretur de Moysi corpore, non est ausus judicium inferre blasphemiæ: sed dixit; Imperet tibi Dominus.
10 Hi autem, quæcunque quidem ignorant, blasphemant: quæcunque autem naturaliter, tanquam muta animalia, nôrunt, in his corrumpuntur.
11 Væ illis, quia in via Cain abierunt, & errore Balaam mercede effusi sunt, & in contradictione Core perierunt.
12 Hi sunt in epulis suis maculæ, convivantes sine timore, semetipsos pascentes, nubes sine aqua, quæ à ventis circumferuntur, arbores autumnales, infructuosæ, bis mortuæ, eradicatæ,
13 Fluctus feri maris, despumantes suas confusiones, sidera errantia: quibus procella tenebrarum servata est in æternum.
14 Prophetavit autem & de his septimus ab Adam Enoch, dicens; Ecce venit Dñs in Sanctis millibus suis,
15 Facere judiciū contra omnes, & arguere omnes impios de omnibus operibus impietatis eorum, quibus impiè egerunt, & de omnibus duris, quæ locuti sunt contra Deum peccatores impii.
16 Hi sunt murmuratores querulosi, secundùm desideria sua ambulantes, & os eorū loquitur superba, mirantes personas quæstûs causâ.
17 Vos autem, charissimi, memores estote verborum, quæ prædicta sunt ab Apostolis Dñi nostri Jesu Christi,
18 Qui dicebant vobis quoniam in novissimo tempore venient illusores, secundùm desideria sua ambulantes in impietatibus.
19 Hi sunt, qui segregant semetipsos, animales, Spiritum non habentes.
20 Vos autem, charissimi, superædificantes vosmetipsos sanctissimæ vestræ fidei, in Spiritu sancto orantes,
21 Vosmetipsos in dilectione Dei servate, expectantes misericordiam Domini nostri Jesu Christi in vitam æternam.
22 Et hos quidem arguite judicatos:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

*كسدوم وعمورة * والمدن التي تحيط بهما • بالعزم الذي يشابه عزم هولاي * زانين ومضين 7
وراء بشر • فصرن مثله رادعة * مستوجبات طايلة النار المويدة * كذلك وهولاي يحلمون 8
في منامهم * ويدنسون بشرهم * ويخالفون السيادة • وعلى الاه المجد يفترون * فاما ميخاييل 9
رييس الملايكة لما كان ينازع المحال • اذ خاطبه من اجل جسد موسي • ما اجتري
ان يحمل دينونة الافترا • بل قال يزجرك الرب * فاما هولاي اجمع فانهم يفترون ولا 10
يعلمون * واما بطبيعتهم فكمثل الدواب يفعلون ويفسدون *

Sicut Sadum & Amura, & urbes iis adjacentes, mente quæ similis est menti istorum, scortatæ, & carnem sectatæ, factæ sunt exemplum cohibens, ignis æterni pœnâ dignæ. 7
Sic isti dormiendi tempore secedentes, carnem suam fœdant, dominationi contradicunt, & in Deum gloriæ blasphemant. 8
At Michael princeps Angelorum cum Fraudulento disceptans dum alloqueretur eum de corpore Mosis, non est ausus ferre sententiam blasphemiæ, sed dixit, Increpet te Dominus. 9
Verùm hi omnes blasphemant quidem, ac non percipiunt: ex propria autem natura, tanquam jumenta agunt, & corrumpuntur. 10

* قراءة الاربعا من جمعة مرفع الجبن * يا احبتي * الويل للمنافقين لانهم 11
سلكوا في سبيل قايين • وانصبوا الي ضلالة بلعام * وهلكوا بمحاربة قورح * هولاي الذين 12
يحابهم النجسة يتكيون معهم في الولايم * ويرعون انفسهم بلا مخافة * كمثل غمامة ليس
فيها ماء وهي تساق من الرياح * ومثل اشجار خريفية لا ثمر فيها مايتة دفعتين منقلعة *
*ومثل امواج بحر متعسفة وحشة مزبدة بذات خزيهم تحفظ لهم * نجوم ماكرين • الذين قد 13
خبي لهم الظلمة المدلهمة الي الابد * وقد تنبا على هولاي ذلك الذي هو سابع مخلوق 14
من ادم اخنوخ • قايلا ها الرب قد جا معه ربوات ملايكته القديسين * ليقضي القضاء 15
على الكل • ويوبخ منافقيهم من اجل جميع اعمال نفاقاتهم التي نافقوا بها * ومن اجل
جميع الاقوال الصعبة التي تكلم عليه الخطاة المنافقون * هولاي هم متذمرون دايما 16
حظوظهم سالكين فيما يخص شهواتهم * وفمهم يتكلم بالعظايم المبهمة * ويحبون الوجوه
بقلة منفعة الاخوة * فاما انتم يا احبتي فاذكروا الكلام الذي قيل لكم قديما من رسل 17
ربنا ايسوع المسيح * لانهم قالوا لكم ان في الازمان الاخيرة ياتون لعاب مستهزيين * 18
ويسلكون فيما يخص شهواتهم وفي النفاقات * هولاي هم المعتزلون النفسانيون الذين ليس 19
فيهم روح * فاما انتم يا احبتي فابنوا انفسكم على امانتكم الابري قدسها بالروح 20
القدس • مصلين * حافظين انفسكم بمحبة الله • منتظرين رحمة ربنا ايسوع المسيح 21
للحياة المويدة * وارسموا قوما اذ يرتابون متشككين * 22

Lectio feriæ quartæ hebdomadis dierum genialium casei.

O dilecti mei, væ impiis, quoniam in via Cain ambulaverunt, & ad errorem Balaam sese effuderunt, & certamine Coreh perierunt. 11
Hi sunt qui amicas suas impudicas accumbere faciunt secum in conviviis, & pascunt semetipsos absque timore: similes nubi aqua carenti, & à ventis abactæ: velut arbores autumnales fructuum expertes, bis emortuæ, eradicatæ: 12
Et velut undæ maris tenebricosæ, horribiles, despumantes sua ipsorum dedecora, ipsis asservatæ: sydera errantia: quibus recondita est caligo densissima in æternum. 13
Et de his vaticinatus est septimus ille ab Adam creatus Henoch, dicens; Ecce cum Domino venerunt myriades Angelorum ejus sanctorum, 14
Ut proferat judicium adversùs omnes, & redarguat impios eorum de omnibus operibus impietatum eorum quas perpetrârunt, deque omnibus sermonibus asperis quos locuti sunt in eum peccatores impii. 15
Hi sunt murmuratores, de propriis sortibus queruli, in his quæ cupiditatibus suis competunt incedentes: & quorum os loquitur superbias prætumidas, admirantes vultus absque ulla fratrum utilitate. 16
Vos autem ô dilecti mei, memores estote verborum quæ jam dicta vobis fuerunt ab Apostolis Domini nostri Jesu Christi. 17
Nam ipsi dixerunt vobis, quòd extremis temporibus venient lusores irridentes, in his quæ ad proprias cupiditates attinent, & in impietatibus incedentes. 18
Hi sunt qui cruciantur, animales, in quibus non est Spiritus. 19
Vos autem ô dilecti mei, ædificate vosipsos super vestram innocentissimæ sanctitatis fidem, per Spiritum sanctum, orantes, 20
Conservantes vosipsos in charitate Dei, expectantes misericordiam Domini nostri Jesu Christi in vitam æternam. 21
Et quosdam quidem, cùm ambigant, perditos designate: 22

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

11 ለሊሆሙ: እስመ: በፍኖተ:ቃየን: ሖሩ: ወበዓስበ: ጉጋዩ: ለበለዓም: ውእዩ: ወበከሕዱ: ለቆ
12 ሬ: ተሐጕሉ:፨ እሉ : እሙንቱ : እለ : በፍቅር : አፍቀሩክሙ : ተባዕያን : ለኃጢአ
ቶሙ : ወየሐውሩ: በፍትወቶሙ : ወዘእንበለ : ፍርሀት : ይርዕዩ : ርእሶሙ : ደመና : እንተ:
ዝናም : አልባቲ : እንተ : ትትሀወክ : እምነፋስ : ዕፀዋት : እሙንቱ : ይቡሳት : እለ : አልበ
13 ሙ : ፍሬ:: እለ : ካዕበ : ሞታ : ወተሰረዋ:፨ ሞገዳተ : ባሕር : እለ : እሙንቱ : ዕቡዳ
ት: እለ: ይፈልሑ: ለሐሰሮሙ: እለ:የሐውሩ: በኮከብ: መስሕት : ወይትዌከሉ : በጽልመት:
14 ዘይጸንሖሙ::፨ በከመ : ተነበየ : ሄኖክ : ዝውእቱ : ሳብዕ : እምነ : አዳም:: ወይቤ:
15 ናሁ : ይመጽእ : እግዚአብሔር : በአእላፊሁ : ቅዱሳን::፨ ከመ : ይግበር : ኵነኔ : ወይ
ፈድዮ : ለኵሉ:: ወይዘልፎሙ : ለኵሎሙ : ኃጥአን : በእንተ : ግብረ : ኃጢአቶሙ : ዘ
አበሱ : በእንተ : ኵሉ : ዘነበቡ : ለዕሌሆሙ : ዘኢይከሠን : ቃለ : ኃጥአን : ወጽልሑዋ
16 ን:፨ እሉ: እሙንቱ : እለ : ያንጐረጕሩ : እስመ : ቅቡጻን : እለ : የሐውሩ : በፍትወተ:
ልቦሙ:: ወልቦሙኒ : ወአፉሆሙኒ : ይነብብ : ጽርፈተ : ወያስተብዕሉ : ወያደልዉ : ለገጽ:
17 ዘይገብሩ: ከመ: ይርብሑሙ::፨ ወአንትሙሰ : አኃዊነ: ተዘከሩ: ቃለ: ዘነገርናክሙ : ቀ
18 ደሙ : ሐዋርያቲሁ : ለእግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ:፨ ዘይቤሉክሙ : ከመ : በደኃሪ:
መዋዕል : ይመጽኡ : መስሕታን : እለ :ይሜህሩ : በፍትወተ : ልቦሙ ; ወያስሕቱ : በኃጢአ
19 ቲሆሙ::፨ እሉ: እሙንቱ:ያስሕቱ: በጌጋዮሙ ; ወያስሕቱ: በፍትወተ : ነፍሶሙ : ወመን
20 ፈስ : ቅዱስ : አልቦሙ:፨ ወአንትሙሰ : አኃዊነ: ሕንጹ:ርእሰክሙ:በሃይማኖት:ቅድስት:
21 ወበመንፈስ: ቅዱስ ; ጸልዩ:፨ ወበፍቅሩ : ለእግዚአብሔር : ተዐቀቡ ; ወተሰፈወዋ:ሰለ
22 ሐረቱ : ለእግዚእነ:ኢየሱስ: ክርስቶስ:እንተ: ሕይወት: ዘለዓለም ; ዓለም::፨ እስመቦ:
ለዘይዘልፍዎ : በቃል:ዘተብህለ::፨

Væ illis, quia in via Cain incedunt, & propter conductionem iniquitatis Balaami exarserunt, & in contradictione Corach perierunt. 11
Hi sunt qui in charitate dilexerunt vos, prosequentes peccata sua, & incedunt secundùm cupiditates suas, & sine metu pascunt seipsos: nubes quæ pluviam non habet, quæ commota est à vento: arbores sunt aridæ, non habentes fructum, quæ denuò mortuæ, & eradicatæ sunt: 12
Fluctus maris sævientes, despumantes sordes eorum, qui incedunt per stellam erraticam, & confidunt in tenebris quæ recipient eos. 13
Sicuti prophetavit Henoch qui fuit septimus ab Adam; & dixit; Ecce venit Deus cum millibus suis Sanctis: 14
Ut faciat judicium, & rependat omnibus, & redarguat omnes peccatores de operibus peccatorum suorum quæ perpetrârunt, & de omnibus quæ loquuti sunt adversùs eos quorum non est sermo peccatorum, & impostorum. 15
Isti sunt qui obmurmurant quia aboliti sunt, incedentes in cupiditatibus cordis sui, & cor eorum, & os eorum loquetur blasphemiam, & se jactabunt divitiis, & placere studebunt personis, quòd facient ut lucrentur eas. 16
Et vos fratres nostri, recordamini verborum quæ annuntiavimus vobis olim Apostoli Domini nostri Jesu Christi: 17
Qui dixerunt vobis quòd in novissimo tempore advenient seductores, qui docebunt secundùm concupiscentiam cordis eorum, & seducent per peccata sua. 18
Isti sunt qui errabunt in iniquitate sua, & in errorem ducent per concupiscentiam animas eorum, & Spiritum sanctum non habentes. 19
Et vos quidem, fratres nostri, superædificate vosmetipsos in fide sancta, & in Spiritu sancto orate. 20
Et in charitate Dei conservamini, & expectate misericordiam Domini nostri Jesu Christi ad vitam æternam. 21
Quia est quem reprehenderit per verbum quod dictum fuit. 22

ἘΠΙΣΤΟΛΗ ἸΟΥΔΑ. ΚΕΦ. Δ'.

Hos verò in timore ſalvate, de igne rapientes, odientes & eam à
23 Οὓς δὲ ἐν φόβῳ σώζετε, ἐκ τοῦ πυρὸς ἁρπάζοντες, μισοῦντες καὶ τὸν ἀπὸ
carne maculatam tunicam. At potenti cuſtodire eos ſine pec-
24 τῆς σαρκὸς ἐσπιλωμένον χιτῶνα. Τῷ δὲ δυναμένῳ φυλάξαι (χ) αὐτοὺς ἀπταί- Δ'
cato, & conſtituere ante conſpectum gloriæ ſuæ inculpatos in exultatione:
στους, καὶ στῆσαι κατενώπιον τῆς δόξης αὐτοῦ (ψ) ἀμώμους ἐν ἀγαλλιάσει·

Soli ſapienti Deo Salvatori noſtro, gloria & magnificentia, robur & authoritas,
(ω) Μόνῳ σοφῷ Θεῷ σωτῆρι ἡμῶν δόξα καὶ μεγαλωσύνη, κράτος καὶ ἐξουσία, 25
& nunc & in omnia ſecula. Amen.
καὶ νῦν, καὶ εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.

(†) Ἐπιστολὴ Ἰούδα καθολικὴ στίχων οα'.

MS. A. (χ) ἡμᾶς (ψ) ἀμέμπτους (ω) ** νῳ Θεῷ σωτῆρι ἡμῶν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ *** Κυρίου ἡμῶν, δόξα, μεγαλωσύ **, κράτος καὶ ἐξουσία, πρὸ παντὸς τοῦ αἰῶνος, καὶ νῦν, καὶ *** πάντας
(†) Ἰούδα Ἐπιστολή, Πράξεις τῶν ἁγίων ἀποστόλων, καὶ Καθολικαί.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

23 * ܒܕܚܠܬܐ. ܟܕ ܣܢܝܢ ܐܦ ܠܟܘܬܝܢܐ ܕܡܢ ܒܣܪܐ ܡܛܢܦܬܐ. * ܠܗܘ ܕܝܢ ܕܡܫܟܚ
24 ܕܢܛܪܟܘܢ ܕܠܐ ܬܘܩܠܬܐ ܘܕܠܐ ܡܘܡܐ. ܘܢܩܝܡܟܘܢ ܕܠܐ ܡܘܡܐ ܒܠܚܘܕܘܗܝ. ܐܠܗܐ
25 ܦܪܘܩܢ. ܒܝܕ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܡܪܢ. ܩܕܡ ܫܘܒܚܗ ܒܚܕܘܬܐ. * ܫܘܒܚܐ ܘܐܘܚܕܢܐ
ܘܐܝܩܪܐ ܘܪܒܘܬܐ. ܐܦ ܗܫܐ ܘܒܟܠܗܘܢ ܥܠܡܐ ܐܡܝܢ.

* ܫܠܡܬ ܐܓܪܬܐ ܕܝܗܘܕܐ ܫܠܝܚܐ. ܕܨܠܘܬܗ ܥܡܢ ܐܡܝܢ *

Cum timore: odio habentes vel tunicam 23 carnalem contaminatam. Ei autem qui po- 24 teſt ſervare vos ſine lapſu & ſine labe, voſque conſtituere ſine macula ſolus, (*nempe* Deo Salvatori noſtro) per Jeſum Chriſtum Dominum noſtrum, in conſpectu majeſtatis ſuæ cum exaltatione: Gloria & imperium, 25 honor & magnificentia, & nunc, & in omnia ſecula, Amen.

Epiſtola Judæ Apoſtoli, cujus oratio ſit nobiſcum, Amen,
FINIS.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

23 ወቦ : ዘይድኅንዊ : እምውስተ : እሳት : ወይመሰጥዎ : ወቦ፡ዘይድኅን፡፡ ፈሪሆ : ወነሲሖ :
ወቦ : ጸሊኦሙ : ዘቀዲሞሙ : ጌጋዮሙ፡፡ ዉርሰዮሙ : ውስተ : ዓራዞሙ : ጽልሙተ : ዝሙ-
24 ቶሙ፡፡ ወይክል : እግዚአብሔር : ዓቂቦተክሙ : ዘእንበለ : ጌጋይ : ወአቀሞተክሙ፡ቅ-
25 ድመ : ስብሐቲሁ : ንጹሓኒክሙ : በተፍሥሒት፡፡ ወዝውእቱ : በሕቲቱ፡፡ እግዚአ-
ብሔር : መድኅኒነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ዘሎቱ : ስብሐት : ወዕበይ : ኃይል : ወሥልጣን :
እምቅድመ : ኵሉ : ፍጥረተ : ዓለም : ምስለ : አቡሁ : ኄር : መሐሪ : ወመንፈስ : ቅዱ-
ስ፡፡ ማሕየዊ፡፡ ይእዜኒ : ወዘለፈኒ : በኵሉ : ዓለማት : ዘይመጽእ፡፡ አሜን፡፡ ወአ-
ሜን፡፡

ተፈጸመ፡መልእክተ፡ይሁዳ፡እኁሁ፡ለያዕቆብ፡፡ ወስብሐት፡ለእግዚአብሔር፡
ለዓለመ : ዓለም፡ አሜን : ወአሜን፡፡

Et eſt quem ſervabit ex igne, & diripiet eum: & eſt quem ſervabit, videlicet timentem & reſipiſcentem, & ſunt odio habentes antiquam eorum iniquitatem, & intuentes in tegumento ſuo maculam ſcortationis ſuæ. Et po- 24 teſt Deus ſervare vos ſine iniquitate, & ſtatuere vos in conſpectu gloriæ ſuæ, puros cum gaudio. Et hic eſt ſolus Deus, Servator noſter Jeſus 25 Chriſtus: cui gloria & magnificentia, virtus & poteſtas coram univerſa creatione mundi, cum Patre ejus optimo, Miſeratore, & Spiritu ſancto Vivificatore, nunc & perpetuò, in omni ſeculo futuro, Amen, & Amen. 23

Abſoluta eſt Epiſtola Judæ fratris Jacobi: & gloria Deo in ſeculum ſeculorum, Amen, & Amen.

REVELATIO JOANNIS THEOLOGI.

(†) ἈΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ἸΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ.

CAP. I. α'.

REVELATIO Jeſu Chriſti, quam dedit illi Deus, indicare ſer-
1 ἈΠΟΚΑΛΥΨΙΣ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἣν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ Θεός, δεῖξαι τοῖς δού-
vis ſuis, quæ oportet fieri in celeritate: & ſignificavit, mittens per angelum
λοις αὐτοῦ, ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει· καὶ ἐσήμανεν ἀποστείλας διὰ τοῦ ἀγγέλου
ſuum ſervo ſuo Joanni: Qui teſtatus eſt verbum Dei, & teſti-
2 αὐτοῦ (α) τῷ δούλῳ αὐτοῦ Ἰωάννῃ· Ὃς ἐμαρτύρησε τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν μαρ-
monium Jeſu Chriſti, quæcunque & vidit. Beatus legens, & audi-
3 τυρίαν Ἰησοῦ Χριστοῦ, (β) ὅσα τε εἶδε. Μακάριος ὁ ἀναγινώσκων, καὶ οἱ ἀκού-
entes verba prophetiæ, & ſervantes ea quæ in ea ſcripta: Nam
οντες τοὺς λόγους τῆς προφητείας, καὶ τηροῦντες τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμμένα· ὁ γὰρ
tempus propè. Joannes ſeptem Eccleſiis quæ in Aſia: Gratia vobis &
4 καιρὸς ἐγγύς. Ἰωάννης ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις ταῖς ἐν τῇ Ἀσίᾳ· Χάρις ὑμῖν καὶ
pax ab eo qui eſt, & qui erat, & qui venturus: & à ſeptem ſpiri-
εἰρήνη (γ) ἀπὸ τοῦ ὁ ὤν, καὶ ὁ ἦν, καὶ ὁ ἐρχόμενος· καὶ ἀπὸ τῶν ἑπτὰ (δ) πνευ-
tibus, qui ſunt in conſpectu throni ejus: Et à Jeſu Chriſto, ille teſtis
5 μάτων, ἃ ἐστιν ἐνώπιον τοῦ θρόνου αὐτοῦ· Καὶ ἀπὸ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ μάρτυς
fidelis, ille primogenitus ex mortuis, & princeps regum terræ:
ὁ πιστός, ὁ (ε) πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ὁ ἄρχων τῶν βασιλέων τῆς γῆς·
Illi diligenti nos, & lavanti nos à peccatis noſtris in
τῷ (ζ) ἀγαπήσαντι ἡμᾶς, καὶ (η) λούσαντι ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ἐν
ſanguine ſuo: Et fecit nos reges & ſacerdotes Deo &
τῷ αἵματι αὐτοῦ· Καὶ ἐποίησεν (θ) ἡμᾶς βασιλεῖς καὶ ἱερεῖς τῷ Θεῷ καὶ 6
Patri ſuo: Ipſi gloria & robur in ſecula ſeculorum. Amen.
πατρὶ αὐτοῦ· αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς (ι) αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.
Ecce venit cum nubibus: & videbit eum omnis oculus, & qui
Ἰδοὺ ἔρχεται μετὰ τῶν νεφελῶν· καὶ ὄψεται αὐτὸν πᾶς ὀφθαλμός, καὶ οἵτινες 7
eum transfixerunt: Et plangent ſuper eum omnes tribus terræ: etiam,
αὐτὸν ἐξεκέντησαν· καὶ κόψονται ἐπ' αὐτὸν πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς· ναί,
amen. Ego ſum α & ω, principium & finis, dicit Dominus,
ἀμήν. Ἐγώ εἰμι (κ) τὸ Α καὶ τὸ Ω, ἀρχὴ καὶ τέλος, λέγει ὁ Κύριος 8
qui eſt, & qui erat, & qui venturus, ille omnipotens.
ὁ ὤν, καὶ ὁ ἦν, καὶ ὁ ἐρχόμενος, ὁ παντοκράτωρ.

MS. A. (†) Titulus abſcinditur: manente inferiore parte vocis ἸΩΑΝΝΟΥ. (α) τοῦ δούλου (β) om. ἴδεν. (γ) ἀπὸ ὁ ὤν, (δ) πνευμάτων τῶν ἐνώπιον (ε) πρωτότοκος τῶν (ζ) ἀγαπῶντι (η) λύσαντι ἡμᾶς ἐκ τῶν ἁμαρτιῶν ἐν τῷ (θ) ἡμῖν βασιλείαν, ἱερεῖς (ι) αἰῶνας. ἀμήν. (κ) τὸ Ἄλφα καὶ τὸ Ω, λέγει Κύριος ὁ Θεός, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܒܫܡ ܐܒܐ ܘܒܪܐ ܘܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܚܕ ܐܠܗܐ ܫܪܝܪܐ *

* ܓܠܝܢܐ ܕܗܘܐ ܠܝܘܚܢܢ ܐܘܢܓܠܣܛܐ. ܡܢ ܐܠܗܐ ܒܦܛܡܘܣ ܓܙܪܬܐ. ܕܐܫܬܕܝ
ܒܗ ܡܢ ܢܪܘܢ ܩܣܪ *

* ܩܦܠܐܘܢ ܩܕܡܝܐ *

1 * ܓܠܝܢܐ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܗܘ ܕܝܗܒ ܠܗ ܐܠܗܐ. ܠܡܚܘܝܘ ܠܥܒܕܘܗܝ. ܡܕܡ
ܕܘܠܐ ܠܡܗܘܐ ܒܥܓܠ. ܘܫܘܕܥ ܟܕ ܫܕܪ ܒܝܕ ܡܠܐܟܗ ܠܥܒܕܗ ܝܘܚܢܢ.
2 * ܗܘ ܕܐܣܗܕ ܠܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܘܠܣܗܕܘܬܗ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܟܠܗܝܢ ܕܚܙܐ.
3 * ܛܘܒܘܗܝ ܠܡܢ ܕܩܪܐ ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܫܡܥܝܢ ܡܠܐ ܕܢܒܝܘܬܐ ܗܕܐ. ܘܢܛܪܝܢ ܐܝܠܝܢ ܕܟܬܝܒܢ
ܒܗ. ܙܒܢܐ ܓܝܪ ܩܪܝܒ. * ܝܘܚܢܢ ܠܫܒܥ ܥܕܬܐ ܕܒܐܣܝܐ. ܛܝܒܘܬܐ 4
ܥܡܟܘܢ ܘܫܠܡܐ ܡܢ ܗܘ ܕܐܝܬܘܗܝ. ܘܗܘ ܕܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܘܐܬܐ. ܡܢ ܫܒܥܐ ܪܘܚܐ ܕܩܕܡ
5 ܟܘܪܣܝܗ. * ܘܡܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܗܘ ܣܗܕܐ. ܗܘ ܡܗܝܡܢܐ: ܗܘ ܒܘܟܪܐ
ܕܡܝܬܐ. ܘܪܫܐ ܕܡܠܟܐ ܕܐܪܥܐ. ܗܘ ܕܐܚܒܢ ܘܫܪܢ ܡܢ ܚܛܗܝܢ ܒܕܡܗ.
6 * ܘܥܒܕ ܠܢ ܡܠܟܘܬܐ ܟܗܢܘܬܐ ܠܐܠܗܐ ܘܠܐܒܘܗܝ. ܠܗ ܫܘܒܚܐ ܘܐܘܚܕܢܐ ܠܥܠܡ
7 ܥܠܡܝܢ ܐܡܝܢ. * ܗܐ ܐܬܐ ܥܡ ܥܢܢܐ. ܘܚܙܝܢ ܠܗ ܟܠ ܥܝܢܐ: ܘܐܦ ܐܢܫܐ ܗܢܘܢ
8 ܕܐܬܠܘܗܝ. ܘܢܪܩܕܘܢ ܥܠܘܗܝ ܟܠ ܫܪܒܬܗ ܕܐܪܥܐ. ܐܝܢ ܐܡܝܢ. * ܐܢܐ ܐܢܐ ܐܠܦ ܘܬܘ. ܐܡܪ
ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ. ܗܘ ܕܐܝܬܘܗܝ. ܘܗܘ ܕܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܘܐܬܐ: ܗܘ ܐܚܝܕ ܟܠ:

In nomine Patris & Filii & Spiritûs Sancti unius Dei veri.

REVELATIO quæ facta eſt Johanni Evangeliſtæ à Deo, in Patamon inſula, in quam injectus fuit à Nerone Cæſare.

CAPUT PRIMUM.

Revelatio Jeſu Chriſti, quam dedit ipſi 1 Deus, ut indicaret ſervis ſuis ea quæ oportet fieri citó: & notam fecit, mittens per angelum ſuum ſervo ſuo Johanni, Qui teſtatus 2 eſt verbum Dei, & teſtimonium Jeſu Chriſti, omnia quæ vidit. Beatus eſt qui legit, & 3 & illi qui audiunt verba prophetiæ hujus, & ſervant ea quæ ſcripta ſunt in ea: ipſum enim tempus appropinquavit. Johannes 4 ſeptem Eccleſiis quæ in Aſia ſunt: gratia vobis & pax ab illo qui eſt, & qui erat, & qui venturus eſt: à ſeptem ſpiritibus qui ſunt ante thronum ipſius: Et à Jeſu Chri- 5 ſto, illo teſte, illo fideli, illo primogenito mortuorum, & capite regum terræ, qui diligit nos, & ſolvit nos à peccatis noſtris, per ſanguinem ſuum, Et fecit nobis regnum 6 ſacerdotale Deo & patri ſuo: cui gloria & potentia in ſecula ſeculorum, Amen. Ecce 7 venit cum nubibus, & videbunt eum omnes oculi, etiam homines illi qui confoderunt eum: & plangent ſuper ipſo omnes tribus terræ. Etiam. Amen. Ego ſum Olaph & 8 Tau, dicit Dominus Deus, qui eſt, & qui erat, & qui venturus eſt, qui tenet omnia.

Verſio VULGATA LATINA.

23 Illos verò ſalvate, de igne rapientes. Aliis autem miſeremini in timore: odientes 24 & eam, quæ carnalis eſt, maculatam tunicam. Ei autem, qui potens eſt vos conſervare ſine peccato, & conſtituere ante conſpectum gloriæ ſuæ immaculatos in exultatione in adventu Domini noſtri Jeſu Chriſti, Soli Deo Salvatori noſtro, per 25 Jeſum Chriſtum Dominum noſtrum, gloria & magnificentia, imperium & poteſtas ante omne ſeculum, & nunc, & in omnia ſecula ſeculorum. Amen.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

23 * وَخَلِّصُوا قَوْمًا بِالْخَوْفِ * اخْتَطِفُوهُمْ مِنَ النَّارِ * مَاقِتِينَ الثَّوْبَ الْمُدَنَّسَ مِنَ الْبَشَرِ * وَالْإِلٰهُ
24 الْحَكِيمُ وَحْدَهُ الْقَادِرُ أَنْ يَحْفَظَكُمْ غَيْرَ هَافِيِينَ * وَيُقِيمَكُمْ أَمَامَ مَجْدِهِ غَيْرَ مَعَايِبِينَ *
25 بِابْتِهَاجِ رَبِّنَا وَمُخَلِّصِنَا أَيْسُوعَ الْمَسِيحِ * الَّذِي لَهُ الْمَجْدُ وَالْعَظَمَةُ وَالْعِزُّ وَالسُّلْطَانُ الْآنَ وَكُلَّ
أَوَانٍ وَإِلَى دَهْرِ الدَّاهِرِينَ آمِينَ *

Alios verò terrore ſervate, eos ex igne 23 rapite: odio habentes tunicam à carne maculatam. Ceterùm Deo, qui ſolus 24 ſapiens eſt, potens ſervare vos immunes à peccato, & ſiſtere vos ante gloriam ſuam inculpatos in exultatione Domini ac Servatoris noſtri Jeſu Chriſti, Gloria & magnificentia, poteſtas 25 & imperium, nunc & ſemper, & in ſeculum ſeculorum, Amen.

APOCALYPSIS *Beati* JOANNIS *Apoſtoli.*

Verſio VULGATA LATINA.

CAPUT I.

1 APocalypſis Jeſu Chriſti, quam dedit illi Deus palàm facere ſervis ſuis, quæ oportet fieri citó: & ſignificavit, mittens per Angelum ſuum ſervo ſuo Joanni, 2 Qui teſtimonium perhibuit verbo Dei, & teſtimonium Jeſu Chriſti, quæcunque 3 vidit. Beatus, qui legit & audit verba prophetiæ hujus: & ſervat ea, quæ in 4 ea ſcripta ſunt: tempus enim propè eſt. Joannes ſeptem Eccleſiis, quæ ſunt in Aſia. Gratia vobis & pax ab eo, qui eſt, & qui erat, & qui venturus eſt; & à ſeptem ſpiritibus, qui in conſpectu throni ejus ſunt; Et à Jeſu Chriſto, qui eſt 5 teſtis fidelis, primogenitus mortuorum, & princeps regum terræ: qui dilexit nos, & lavit nos à peccatis noſtris in ſanguine ſuo, Et fecit nos regnum & 6 ſacerdotes Deo & Patri ſuo: ipſi gloria & imperium in ſecula ſeculorum: Amen. Ecce venit cum nubibus, & videbit eum omnis oculus, & qui eum pupugerunt. 7 Et plangent ſe ſuper eum omnes tribus terræ: Etiam: Amen. Ego ſum α & ω, 8 principium & finis, dicit Dominus Deus, qui eſt, & qui erat, & qui venturus eſt, omnipotens.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* رُؤْيَةُ يُوحَنَّا الرَّسُولِ الْإِنْجِيلِيِّ * وَهِيَ الْأَبُوكَالِبْسِيس *

* الْفَصْلُ الْأَوَّلُ *

1 * إِظْهَارُ أَيْسُوعَ الْمَسِيحِ * وَمَا أَعْطَاهُ اللّٰهُ لِيُظْهِرَنَّ لِعَبِيدِهِ * وَكُلَّمَا يَجِبُ فِي مُسْتَقْبَلِ الدَّهْرِ
2 كَوْنُهُ عَاجِلًا * وَرَسَمَهُ وَأَرْسَلَهُ عَلَى أَيْدِي مَلَاكِهِ إِلَى عَبْدِهِ يُوحَنَّا * الَّذِي شَهِدَ عَنْ
كَلِمَةِ اللّٰهِ * وَشَهَادَةِ أَيْسُوعَ الْمَسِيحِ * وَمَا قَدْ أَبْصَرَ عِيَانًا * وَمَا هُوَ كَائِنٌ الْآنَ * وَمَا يَكُونُ
3 بَعْدَ هٰذِهِ * فَطُوبَاهُمُ الَّذِينَ يَقْرَوْنَ وَيَسْمَعُونَ كَلَامَ هٰذِهِ النُّبُوَّةِ * وَمَنْ يَحْفَظُ مَا فِيهَا مَكْتُوبٌ
4 عَنْ هٰذَا الْعَالَمِ الْفَانِي * لِأَنَّ الزَّمَانَ قَدْ قَرُبَ * مِنْ يُوحَنَّا إِلَى السَّبْعَةِ كَنَائِسَ الَّتِي بِأَسِيَةَ *
النِّعْمَةُ لَكُمْ وَالسَّلَامُ مِنَ الْأَزَلِيِّ وَالَّذِي هُوَ وَالْآتِي * وَمِنَ السَّبْعَةِ أَرْوَاحٍ الَّتِي هِيَ أَمَامَ عَرْشِهِ *
5 * وَمِنْ يَسُوعَ الْمَسِيحِ الشَّاهِدِ الْأَمِينِ * بِكْرِ الْأَمْوَاتِ وَرَئِيسِ مُلُوكِ الْأَرْضِ * الَّذِي أَحَبَّنَا
6 وَحَلَّنَا وَمِنْ وَسَخِ خَطَايَانَا غَسَلَنَا * بِإِفْرَاغِ دَمِهِ الْحَيِّ وَالْمَاءِ * وَصَنَعَ لَنَا مُلْكَ الْكَهَنُوتِ *
وَطَهَّرَنَا مِنْ خَطَايَانَا بِدَمِهِ * وَصَنَعَ لَنَا مُلْكًا وَكَهَنَةً لِلّٰهِ أَبِيهِ * لَهُ الْمَجْدُ وَالْعِزُّ إِلَى أَدْهَارِ الْأَدْهَارِ
7 أَمِينَ * هُوَذَا يَأْتِي مَعَ السَّحَابِ وَيُبْصِرُهُ كُلُّ ذِي عَيْنٍ * وَأُولَائِكَ الَّذِينَ طَعَنُوهُ * وَيَبْكُونَ
8 وَيَنُوحُونَ عَلَى ذٰلِكَ جَمِيعُ قَبَائِلِ الْأَرْضِ * نَعَمْ حَقًّا * أَنَا هُوَ الْأَلِفُ وَالْيَاءُ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ يَقُولُ
الرَّبُّ الْإِلٰهُ * الَّذِي لَمْ يَزَلْ وَهُوَ يَأْتِي * الْمَاسِكُ الْكُلِّ *

VISIO
JOHANNIS
Apoſtoli & Evangeliſtæ, nempe Apocalypſis.

CAPUT PRIMUM.

Revelatio Jeſu Chriſti, quodque de- 1 dit ipſi Deus ut revelaret ſervis ſuis, & quicquid futuris ſeculis citò fieri oporteat: ſignatum ab eo miſſumque per manus Angeli ſui ſervo ſuo Johanni: Qui teſtimonium reddidit de 2 verbo Dei, & teſtimonio Jeſu Chriſti, & his quæ vidit oculatim, quæque ſunt modò, & quæ futura ſunt poſteà. Beati qui legunt & audiunt verba 3 hujus prophetiæ, quique ſervant quod in ea ſcriptum eſt de hoc mundo caduco: tempus enim jam proximum eſt. A Jo- 4 hanne ad ſeptem Eccleſias quæ ſunt in Aſia. Gratia vobis & pax ab illo æterno, & qui eſt, & qui venturus eſt: & à ſeptem Spiritibus qui adſtant coram throno ipſius: Et à Jeſu Chriſto 5 teſte fideli, primogenito mortuorum, & principe regum terræ: qui dilexit nos, & ſolvit nos, atque à ſordibus peccatorum noſtrorum lavit nos per effuſionem ſanguinis ſui vivifici, & aquæ: Fecitque nobis regnum ſacerdotii, & 6 mundavit nos à peccatis noſtris per ſanguinem ſuum, & fecit nobis regnum, ac Sacerdotes Deo Patri ſuo. Ipſi gloria & fortitudo in ſecula ſeculorum, Amen. En ipſe venturus eſt 7 cum nubibus, & videbit eum omnis oculo præditus, & ii qui pupugerunt eum: & flebunt plangentque ob id omnes tribus terræ, etiam, verè. Ego 8 ſum Aleph & Ye, primus & ultimus, dicit Dominus Deus, qui nunquam deſtitit, & eſt, & venturus eſt, omnia tenens.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

ራእየ፡ ዮሐንስ፡፡
ዘዮሐንስ : ኤጲስቆጶስ : ዘቍስጥንጥንያ : መጥርጶሊስ፡ አመ፡ ሀለወ፡ ይሰደድ፡፡

1 ራእዩ : ለዮሐንስ : ዘከመ : ርእዮ፡ለእግዚእ : ኢየሱስ : ክርስቶስ፡፡ ዘወሀቦ : እግዚአብሔ-
ር : መንፈስ : ከመ : ያርእዮሙ : ለአግብርቲሁ፡ ዘሀሎ : ይኩን : ፍጡነ፡፡ ወእምድኅረዝ፡
2 ፈነወ : መልአከ : ኀበ : ዮሐንስ : ገብሩ፡፡ ዘኮነ : ሰማዕ : በእንተ፡ቃለ : እግዚአብሔ-
3 ር፡፡ በእንተ : ስምዑ : ለእግዚእ : ኢየሱስ : ክርስቶስ፡፡ ለዕለ : ኵሉ : ዘርእየ፡፡ ወብ-
ፁዕ : ዘያነብብ : ወዘይሰምዖ : ቃለ : ተነብዮቱ : ለዝንቱ : መጽሐፍ : ዘጽሑፍ : ውስቴ-
4 ቱ : እስመ፡ ቅሩብ፡ ዘመኑ፡ ዘጸሐፎ፡፡ ዮሐንስ፡ ለሰብዑ፡ አብያተ : ክርስቲያናት : እለ፡
ውስተ : እስያ : ሞገሱ : ለክሙ : ወሰላም፡እምኀበ : ዘሀሎ : ወይሄሉ : ዘመጽአ : ወይመጽ-
5 እ፡እምኔ፡፡ ፯፡ መንፈስ፡ዘቅድመ፡መንበረ፡ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡፡ ዘውእ-
ቱ : ስምዐ : መሃይምናን : ወጻድቅ : ውእቱ : ቀደመ : በኵረ : ከዊነ : እምነ : ምውታን :
ዘተንሥአ፡፡ ወውእቱ : መኰንኖሙ : ለነገሥተ : ምድር : ውእቱ : ዘአፍቀረክሙ : ወሐ-
6 ጸበክሙ : እምኃጣውኢክሙ : በደሙ፡፡ ወረሰየክሙ : ውስተ፡፡ መንግሥተ : ቅድስተ፡
7 አቡሁ : እግዚአብሔር : ዘሎቱ፡ ስብሐት : ወኃይል፡ ለዓለመ፡ዓለም : አሜን፡፡ ናሁ፡
ይመጽእ : በደመና፡ሰማይ፡ ወትሬእዮ : ኵሉ : ዓይን : ወእለክቱኒ : እለ : ወግዕዎ : ይበክዩ :
8 በእንቲአሁ : ኵሉሙ : አሕዛበ : ምድር፡፡ እወ : ወአሜን፡፡ አነ : ውእቱ : አ-
ልፋ : ወኦ፡ወይቤ : እግዚአብሔር : ዘሀሎ : ወይሄሉ : ወዘይመጽእ : ዘውእቱ : ይመል-
ክ : ኵሎ፡፡

Viſio JOHANNIS:
Qui JOHANNES Epiſcopus fuit Conſtantinopolitanæ metropolis, quum paſſurus erat perſecutionem.

CAPUT. I.

Viſio Johannis, quemadmodum vidit Dominum Jeſum Chriſtum, quam de- 1 dit ei Deus ſpiritu, ut indicaret ſervis ejus quid oporteat fieri citó: & poſteà miſit angelum ſuum ad Johannem ſervum ſuum, Qui fuit teſtis de 2 ſermone Dei, per teſtimonium Jeſu Chriſti, ſuper omnia quæ vidit. Et be- 3 atus eſt qui legit, & qui audit ſermonem prophetiæ hujus libri, qui ſcriptus eſt in eo, quia propè eſt tempus ejus qui ſcripſit eum. Johannes ſe- 4 ptem Domibus Chriſtianorum, quæ ſunt in Aſia. Gratia ſit vobis & pax, ab eo qui eſt & erit, qui venit & venturus eſt; à ſeptem ſpiritibus, qui in conſpectu throni Domini Jeſu Chriſti, qui eſt teſtis fidelis & juſtus, 5 quum ipſe primogenitus fuit qui ex mortuis reſurrexit: & ipſe princeps regum terræ fuit, qui dilexit vos, & lavit vos à peccatis veſtris in ſanguine ſuo, Et conſtituit vos in regno ſancto Patris ejus Dei: cui virtus & 6 gloria in ſeculum ſeculorum, Amen. Ecce venit in nubibus cæli, & vide- 7 bit eum omnis oculus, & ii quidem qui transfixerunt eum. Et plangent propter eum omnes populi terræ: Etiam: & Amen. Ego ſum Alpha & 8 Ω, & dixit Deus, qui eſt, qui erit, & qui venturus eſt, qui dominatur omnibus.

Ego Johannes *qui & frater* vester, & *communicans* in tribulatione, & *in* regno
9 Ἐγὼ Ἰωάννης (λ) ὁ καὶ ἀδελφὸς ὑμῶν, καὶ συγκοινωνὸς ἐν τῇ θλίψει (μ) καὶ ἐν τῇ βασιλείᾳ
& *tolerantia* *Jesu Christi*, fui in insula *vocata* Patmos, propter verbum
καὶ ὑπομονῇ (ν) Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐγενόμην ἐν τῇ νήσῳ τῇ καλουμένῃ Πάτμῳ, διὰ τὸν λόγον
Dei, & *propter* testimonium Jesu Christi. *Factus sum* in Spiritu in Dominica
10 τοῦ Θεοῦ, (ξ) καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἐγενόμην ἐν πνεύματι ἐν τῇ κυριακῇ
die: & audivi post me vocem magnam tanquam tubæ, Dicentis;
11 ἡμέρᾳ· καὶ ἤκουσα (ο) ὀπίσω μου φωνὴν μεγάλην ὡς σάλπιγγος, (π) λεγούσης,
Ego sum Alpha & Omega, primus & ultimus: &, Quod vides scribe in
Ἐγώ εἰμι τὸ Α καὶ τὸ Ω, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος· καί, Ὃ βλέπεις γράψον εἰς
librum: & mitte Ecclesiis in Asia, *in Ephesum*, & *in Smyrnam*, &
βιβλίον· καὶ πέμψον (ρ) ταῖς ἐκκλησίαις ταῖς ἐν Ἀσίᾳ, εἰς Ἔφεσον, καὶ εἰς Σμύρναν, καὶ
in Pergamum, & *in Thyatiram*, & *in Sardeis*, & *in Philadelphiam*, & *in Lao-*
εἰς Πέργαμον, καὶ εἰς (σ) Θυάτειρα, καὶ εἰς Σάρδεις, καὶ εἰς Φιλαδέλφειαν, καὶ εἰς Λαο-
diciam. Et conversus sum *videre* vocem quæ loquebatur cum me: & con-
12 δίκειαν. Καὶ ἐπέστρεψα βλέπειν τὴν φωνὴν ἥτις (τ) ἐλάλησε μετ᾽ ἐμοῦ· καὶ ἐπι-
versus vidi septem candelabra aurea: Et in medio septem candelabrorum similē
13 στρέψας εἶδον ἑπτὰ λυχνίας χρυσᾶς· Καὶ ἐν μέσῳ (υ) τῶν ἑπτὰ λυχνιῶν ὅμοιον
Filio hominis, *indutum* *talari*, & præcinctum ad mamillas
υἱῷ ἀνθρώπου, ἐνδεδυμένον (φ) ποδήρη, καὶ περιεζωσμένον πρὸς τοῖς (χ) μαστοῖς
zonâ aureâ. *At* caput ejus & capilli candidi, tanquam lana alba, tanquam
14 ζώνην χρυσῆν. Ἡ δὲ κεφαλὴ αὐτοῦ καὶ αἱ τρίχες λευκαί, (ψ) ὡσεὶ ἔριον λευκόν, ὡς
nix: & oculi ejus *velut* flamma ignis: Et pedes ejus similes *chal-*
15 χιών· καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς φλὸξ πυρός· Καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλ-
colibano, sicut in camino *igniti*: & vox illius tanquam vox aquarum
κολιβάνῳ, ὡς ἐν καμίνῳ (ω) πεπυρωμένοι· καὶ ἡ φωνὴ αὐτοῦ ὡς φωνὴ ὑδάτων
multarum. Et *habens* in dextera sua *manu* stellas septem: & de ore
16 πολλῶν. (α) Καὶ ἔχων ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ χειρὶ ἀστέρας ἑπτά· καὶ ἐκ τοῦ στόματος
ejus gladius *anceps* acutus *exiens*: & facies ejus sicut Sol lucet
αὐτοῦ ῥομφαία δίστομος ὀξεῖα ἐκπορευομένη· καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος φαίνει
in virtute sua. Et cùm vidissem eum, cecidi ad pedes ejus tanquam
17 ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ. Καὶ ὅτε εἶδον αὐτόν, ἔπεσα πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ ὡς

mortuus. Et *imposuit* dexteram suam *manum* super me, dicens mihi; *Ne time*: ego
νεκρός. καὶ (β) ἐπέθηκε τὴν δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα ἐπ᾽ ἐμέ, λέγων μοι, Μὴ φοβοῦ· ἐγώ
sum primus & novissimus, Et *vivens*: & *factus sum* mortuus, & ecce
18 εἰμι ὁ (γ) πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, Καὶ ὁ ζῶν· καὶ ἐγενόμην νεκρός, καὶ ἰδοὺ
vivens sum in secula seculorum. *Amen*: Et habeo claves inferni &
ζῶν εἰμι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν (δ) αἰώνων. ἀμήν· καὶ ἔχω τὰς κλεῖς (ε) τοῦ ᾅδου καὶ
mortis. Scribe quæ vidisti, & quæ sunt, & quæ *futurum est* fieri post hæc.
19 τοῦ θανάτου. Γράψον ἃ εἶδες, καὶ ἅ εἰσι, καὶ ἃ μέλλει γίνεσθαι μετὰ ταῦτα.
Mysterium septem stellarum quas vidisti in dextera mea, & septem
20 Τὸ μυστήριον τῶν ἑπτὰ ἀστέρων (ζ) ὧν εἶδες ἐπὶ τῆς δεξιᾶς μου, καὶ τὰς ἑπτὰ
candelabra aurea: septem stellæ, angeli septem Ecclesiarum sunt: &
λυχνίας τὰς χρυσᾶς· οἱ ἑπτὰ ἀστέρες, ἄγγελοι τῶν ἑπτὰ ἐκκλησιῶν εἰσι· καὶ
septem candelabra *quæ vidisti*, septem Ecclesiæ sunt.
αἱ (η) ἑπτὰ λυχνίαι ἃς εἶδες, ἑπτὰ ἐκκλησίαι εἰσί.

CAP. II. β'.

Angelo *Ephesinæ* Ecclesiæ scribe; Hæc dicit *tenens* septem
1 Τῷ ἀγγέλῳ (α) τῆς Ἐφεσίνης ἐκκλησίας γράψον, Τάδε λέγει ὁ κρατῶν τοὺς ἑπτὰ
stellas in dextera sua, *ambulans* in medio septem candelabrorum aureorum;
ἀστέρας ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, ὁ περιπατῶν ἐν μέσῳ τῶν ἑπτὰ λυχνιῶν τῶν (β) χρυσῶν,
Scio opera tua, & laborem *tuum*, & *tolerantiam* tuam: & quia non potes
2 Οἶδα τὰ ἔργα σου, καὶ τὸν (γ) κόπον σου, καὶ τὴν ὑπομονήν (δ) σου· καὶ ὅτι οὐ δύνῃ
sustinere malos: & tentâsti *dicentes* esse Apostolos, & non sunt: &
βαστάσαι κακούς· καὶ (ε) ἐπειράσω τοὺς φάσκοντας εἶναι ἀποστόλους, καὶ οὐκ εἰσί· καὶ
invenisti eos mendaces: Et *portâsti*, & *tolerantiam* habes, & propter nomen
3 εὗρες αὐτοὺς ψευδεῖς· (ζ) Καὶ ἐβάστασας, καὶ ὑπομονὴν ἔχεις, καὶ διὰ τὸ ὄνομά
meum *laborâsti*, & non defecisti. Sed habeo adversùm te, quòd charitatem tuam
μου κεκοπίακας, καὶ οὐ κέκμηκας. Ἀλλ᾽ ἔχω κατὰ σοῦ, ὅτι τὴν ἀγάπην σου 4
illam primam reliquisti.
τὴν πρώτην ἀφῆκας.

MS.A.(λ) ὁ ἀδελφὸς (μ) καὶ βασιλείᾳ (ν) ἐν Χριστῷ, ἐγενόμην (ξ) καὶ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ. Ἐγὼ ἐγενόμην (ο) φωνὴν μεγάλην ὄπισθέν μου ὡς (π) λεγούσης, Ὃ βλέπεις γράψον (ρ) ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις, εἰς Ἔφεσον, (σ) Θυάτειραν, (τ) λαλεῖ (υ) τῶν λυχνιῶν ὁμοίωμα υἱῷ (φ) ποδήρην, (χ) μαζοῖς ζώνην χρυσᾶν. (ψ) ὡς (ω) *πεπυρωμένης· (α) Καὶ ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ αὐτοῦ ἀστέρες ἑπτά· (β) ἔθηκεν τὴν δεξιὰν αὐτοῦ ἐπ᾽ ἐμέ, λέγων, Μὴ (γ) πρωτότοκος καὶ (δ) αἰώνων. καὶ (ε) τοῦ θανάτου καὶ τοῦ ᾅδου. Γράψον οὖν ἃ (ζ) οὓς εἶδες ἐν τῇ δεξιᾷ μου, (η) λυχνίαι αἱ ἑπτά, ἑπτὰ ἐκκλησίαι ΚΕΦ. β'. MS.A.(α) τῷ ἐν Ἐφέσῳ (β) χρυσέων, (γ) κόπον, καὶ (δ) σου ὅτι (ε) ἐπείρασας τοὺς λέγοντας ἑαυτοὺς ἀποστόλους, (ζ) Καὶ ὑπομονὴν ἔχεις, καὶ ἐβάστασας διὰ τὸ ὄνομά μου, καὶ οὐ κεκοπίακας. Ἀλλ᾽ ἔχω κατὰ σοῦ ὅτι τὴν πρώτην σου ἀγάπην ἀφῆκας.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

9 ܐܢܐ ܝܘܚܢܢ ܗܘ ܐܚܘܟܘܢ ܘܫܘܬܦܟܘܢ ܒܐܘܠܨܢܐ ܘܒܡܣܝܒܪܢܘܬܐ ܕܒܝܫܘܥ *
ܡܫܝܚܐ. ܗܘܝܬ ܒܓܙܪܬܐ ܕܡܬܩܪܝܐ ܦܛܡܘܣ. ܡܛܠ ܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܘܡܛܠ
10 ܣܗܕܘܬܗ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. * ܗܘܝܬ ܒܪܘܚܐ ܒܝܘܡܐ ܕܡܪܢ. ܘܫܡܥܬ ܡܢ ܒܣܬܪܝ
11 ܩܠܐ ܪܒܐ ܐܝܟ ܫܝܦܘܪܐ ܕܐܡܪ: * ܗܘ ܡܐ ܕܚܙܐ ܐܢܬ ܟܬܘܒ ܒܟܬܒܐ. ܘܫܕܪ ܠܫܒܥ
ܥܕܬܐ. ܠܐܦܣܘܣ. ܘܠܙܡܘܪܢܐ. ܘܠܦܪܓܡܘܣ. ܘܠܬܐܘܛܝܪܐ. ܘܠܣܪܕܝܣ. ܘܠܦܝܠܕܠܦܝܐ. ܘܠܠܕܝܩܝܐ.
12 * ܘܐܬܦܢܝܬ ܠܡܚܙܐ ܩܠܐ ܕܡܡܠܠ ܗܘܐ ܥܡܝ. ܘܟܕ ܐܬܦܢܝܬ ܚܙܝܬ ܫܒܥ ܡܢܪܢ ܕܕܗܒܐ.
13 * ܘܒܡܨܥܬ ܡܢܪܬܐ ܐܝܟ ܕܡܘܬܐ ܕܒܪܢܫܐ. ܠܒܝܫ ܦܕܝܪܐ. ܘܐܣܝܪ ܥܠ ܬܕܘܗܝ ܐܣܪܐ ܕܕܗܒܐ.
14 * ܪܫܗ ܕܝܢ ܘܣܥܪܗ ܚܘܪܝܢ ܐܝܟ ܥܡܪܐ ܚܘܪܐ ܐܝܟ ܬܠܓܐ. ܘܥܝܢܘܗܝ ܐܝܟ ܫܠܗܒܝܬܐ ܕܢܘܪܐ.
15 * ܘܪܓܠܘܗܝ ܕܡܝܢ ܠܢܚܫܐ ܕܠܒܢܢ ܕܒܟܘܪܐ ܡܫܠܗܒ. ܘܩܠܗ ܐܝܟ ܩܠܐ ܕܡܝܐ ܣܓܝܐܐ.
16 * ܘܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܒܐܝܕܗ ܕܝܡܝܢܐ ܫܒܥܐ ܟܘܟܒܝܢ. ܘܡܢ ܦܘܡܗ ܢܦܩܐ ܗܘܬ ܣܝܦܐ ܚܪܝܦܐ ܕܬܪܬܝܢ ܦܘܡܝܗ.
* ܘܚܙܘܗ ܐܝܟ ܫܡܫܐ ܕܢܚܐ ܒܚܝܠܗ. * ܘܡܐ ܕܚܙܝܬܗ ܢܦܠܬ ܥܠ ܪܓܠܘܗܝ ܐܝܟ ܡܝܬܐ. ܘܣܡ 17
ܐܝܕܗ ܕܝܡܝܢܐ ܥܠܝ. ܘܐܡܪ ܠܝ. ܠܐ ܬܕܚܠ. ܐܢܐ ܐܢܐ ܩܕܡܝܐ ܘܐܢܐ ܐܢܐ ܐܚܪܝܐ.
18 ܘܚܝܐ. ܘܗܘܝܬ ܡܝܬܐ. ܘܗܐ ܚܝ ܐܢܐ ܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ. ܐܡܝܢ. * ܘܐܝܬ ܠܝ ܩܠܝܕܐ ܕܡܘܬܐ ܘܕܫܝܘܠ.
19 * ܟܬܘܒ ܗܟܝܠ ܡܕܡ ܕܚܙܝܬ ܘܐܝܠܝܢ ܕܐܝܬܝܗܝܢ. ܘܐܝܠܝܢ ܕܥܬܝܕܢ ܠܡܗܘܐ ܒܬܪ ܗܠܝܢ.
20 * ܐܪܙܐ ܕܫܒܥܐ ܟܘܟܒܝܢ ܕܚܙܝܬ ܒܝܡܝܢܝ. ܘܫܒܥ ܡܢܪܢ ܕܕܗܒܐ. ܫܒܥܐ ܟܘܟܒܝܢ
ܡܠܐܟܐ ܐܢܘܢ ܕܫܒܥ ܥܕܬܐ. ܘܡܢܪܬܐ ܫܒܥ ܥܕܬܐ ܐܢܝܢ.

* Ego Johannes, ille frater vester, & consors 9 vester in afflictione & tolerantia, quæ est in Jesu Christo, fui in insula quæ vocatur Patamon, propter verbum Dei, & propter testimonium Jesu Christi. Fui in Spiritu, in die 10 Dominico, & audivi à tergo meo vocem magnam, tanquam tubam quæ dicebat; Quod videris, scribe in libro, & mitte his 11 septem Ecclesiis, Epheso, & Smyrnæ, & Pergamo, & Thyatiræ, & Sardis, & Philadelphiæ, & Laodiciæ. Et converti me ad videndum vocem illam quæ loquebatur mecum: 12 quumque me convertissem, vidi septem candelabra aurea: Et in medio candelabrorum, similem Filio hominis, indutum podere, 13 & vinctum juxta mammas suas zonâ aureâ. Ipsum autem caput ejus & pili, albi erant 14 sicut lana instar nivis alba: & oculi ejus, sicut flamma ignis. Et pedes ejus, similes æri libanico accenso, tanquam in fornace: & vox ej', 15 tanquam vox aquarum multarum. Et habebat 16 in manu sua dextera stellas septem: & ex ore ejus gladius acutus duarum acierum, exiens: & facies ejus, sicut sol lucens in robore suo. Et quando vidi eum, cecidi ad pedes ejus 17 tanquam mortuus: & posuit super me manum suam dexteram, dicens; Ne timeas, Ego sum ille primus & ille ultimus: Et qui vi- 18 vus sum, & qui fui mortuus, & ecce vivus sum in secula seculorum, Amen. Et habeo claves mortis & inferni. Scribe igitur 19 quod vidisti, & ea quæ sunt, & ea quæ futura sunt post hæc: Mysterium septem stella- 20 rum quas vidisti in dextera mea, & septem candelabra aurea. Illæ septem stellæ, angeli septem Ecclesiarum sunt: & illa candelabra septem, septem Ecclesiæ sunt.

* ܦܨܠܐ * ܒ *

1 * ܠܡܠܐܟܐ ܕܥܕܬܐ ܕܐܦܣܘܣ ܟܬܘܒ. ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܐܚܝܕ ܟܠ. ܘܗܢܘܢ ܫܒܥܐ ܟܘܟܒܝܢ
2 ܒܝܡܝܢܗ. ܗܘ ܕܡܗܠܟ ܒܡܨܥܬܗܘܢ ܕܫܒܥ ܡܢܪܢ ܕܕܗܒܐ. * ܝܕܥ ܐܢܐ ܥܒܕܝܟ
ܘܠܐܘܬܟ ܘܡܣܝܒܪܢܘܬܟ. ܘܕܠܐ ܡܫܟܚ ܐܢܬ ܠܡܣܝܒܪܘ ܠܒܝܫܐ. ܘܢܣܝܬ
ܠܗܢܘܢ ܕܐܡܪܝܢ ܥܠ ܢܦܫܗܘܢ ܕܫܠܝܚܐ ܐܢܘܢ. ܘܠܐ ܐܝܬܝܗܘܢ. ܘܐܫܟܚܬ ܐܢܘܢ
3 4 ܕܓܠܐ. * ܘܡܣܝܒܪܢܘܬܐ ܐܝܬ ܠܟ. ܘܫܩܠܬ ܡܛܠ ܫܡܝ ܘܠܐ ܠܐܝܬ. * ܐܠܐ ܐܝܬ ܠܝ
ܥܠܝܟ. ܡܛܠ ܚܘܒܐ ܕܝܠܟ ܩܕܡܝܐ ܕܫܒܩܬ.

CAP. II.

ANgelo Ecclesiæ quæ Ephesi est, scribe, 1 Hæc dicit ille tenens omnia, & illas septem stellas in dextera sua, qui ambulat in medio illorum septem candelabrorum aureorum; Novi opera tua, & laborem & tolerantiam 2 tuam, & quòd non potes ferre malos: & tentâsti eos qui seipsos dicunt Apostolos esse, & invenisti eos mendaces: Et tolerantia 3 est tibi, & tulisti propter nomen meum, & non fatigatus es. Sed *aliquid* est contra te, 4 quoad charitatem tuam illam priorem quam dereliquisti.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

9 ወአነ፡ ዮሐንስ፡ እኁክሙ፡ ወሱታፌክሙ፡ በሕማምክሙ፡፡ ወበትዕግሥትክሙ፡ ወበእንተ፡ ትዕ
ግሥቱ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡፡ ወእንዘ፡ ሀሎኩ፡ ውስተ፡ ደሴት፡ እንተ፡ ስማ፡ ፍጥሞ፡፡ በእንተ፡ ቃ
10 ለ፡ እግዚአብሔር፡ ወበእንተ፡ ስመ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡፡ መጽአ፡ ላዕሌየ፡ መንፈስ፡ በዕለተ፡ እሑ
ድ፡፡ ወሰማዕኩ፡ ቃለ፡ ዐቢየ፡ እምድኅሬየ፡ ከመ፡ ቃለ፡ ቀርን፡ ወከመ፡ ነጐድጓድ፡፡ ወአንሰ፡
11 ኮንኩ፡ ከመ፡ በድን፡፡ ወይቤለኒ፡ ጸሐፍ፡ እንከ፡ ዘትሬኢ፡ ውስተ፡ መጽሐፍ፡ ወፈኑ፡ ለአብያተ፡
ክርስቲያናት፡ ሰብዐቱ፡፡ ዘኤፌሶን፡፡ ወዘሰርዴናን፡፡ ወዘጴርጋሞን፡፡ ወዘቲያጥሮን፡፡ ወዘ
ሰርዲያ፡፡ ወዘፊልደልፍያ፡፡ ወዘሎድቅያ፡፡

Et ego Johannes frater vester, & socius vester in afflictione vestra, & in tolerantia vestra, & propter tolerantiam Domini Jesu: & quum essem in insula cujus nomen est Patmo, propter sermonem Dei, & propter nomen Domini Jesu, Venit super me Spiritus in die primo, & audivi vocem magnam post me tanquam vocem cornu, & tanquam tonitru, & ego fui sicut cadaver. Et dixit mihi; Scribe igitur quod vides in libro, & mitte Domibus Christianorum septem, Ephesi, & Sardini, & Pergami, & Thyatiræ, & Sardiæ, & Philadelphiæ, & Laodiceæ. 9 10 11

Versio VULGATA LATINA.

9 Ego Joannes frater vester, & particeps in tribulatione, & regno, & patientia in Christo Jesu; fui in insula, quæ appellatur Patmos, propter verbum Dei, & 10 testimonium Jesu: Fui in spiritu in Dominica die, & audivi post me vocem 11 magnam tanquam tubæ, Dicentis; Quod vides, scribe in libro: & mitte septem Ecclesiis, quæ sunt in Asia, Epheso, & Smyrnæ, & Pergamo, & Thyatiræ, & 12 Sardis, & Philadelphiæ, & Laodiciæ. Et conversus sum, ut viderem vocem quæ 13 loquebatur mecum: Et conversus vidi septem candelabra aurea: Et in medio septem candelabrorum aureorum similem Filio hominis, vestitum podêre, & 14 præcinctum ad mamillas zonâ aureâ: Caput autem ejus & capilli erant candidi 15 tanquam lana alba, & tanquam nix, & oculi ejus tanquam flamma ignis, Et pedes ejus similes aurichalco, sicut in camino ardenti, & vox illius tanquam vox aqua- 16 rum multarum: Et habebat in dextera sua stellas septem: & de ore ejus gladius utrâque parte acutus exibat: & facies ejus sicut Sol lucet in virtute sua. 17 Et cùm vidissem eum, cecidi ad pedes ejus tanquam mortuus. Et posuit dexteram suam super me, dicens; Noli timere: ego sum primus, & novissimus; Et vi- 18 vus, & fui mortuus; & ecce sum vivens in secula seculorum, & habeo claves mortis, & inferni. Scribe ergò quæ vidisti, & quæ sunt, & quæ oportet fieri post hæc. 19 Sacramentum septem stellarum, quas vidisti in dextera mea, & septem candelabra 20 aurea: septem stellæ; Angeli sunt septem Ecclesiarum: & candelabra septem, septem Ecclesiæ sunt.

CAP. II.

ANgelo Ephesi Ecclesiæ scribe; Hæc dicit, qui tenet septem stellas in dextera 1 sua, qui ambulat in medio septem candelabrorum aureorum; Scio opera tua, & 2 laborem, & patientiam tuam, & quia non potes sustinere malos: & tentâsti eos, qui se dicunt Apostolos esse, & non sunt: & invenisti eos mendaces: Et patientiam 3 habes, & sustinuisti propter nomen meum, & non defecisti. Sed habeo adversùm 4 te, quòd charitatem tuam primam reliquisti.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

9 * أنا يوحنا أخوكم المشترك معكم في الحزن وفي الملك وفي الصبر بيسوع المسيح * إني لما
10 كنت في جزيرة يقال لها بطمس * من أجل كلمة الله ومن أجل شهادة أيسوع المسيح * أسري
11 بي بالروح * وكان ذلك في يوم الأحد * وسمعت خلفي صوتا عظيما كصوت القرن * يقول
أنا الألف والياء * الأول والآخر * ما تعاينه اكتبه في مصحف * وأرسله إلى السبعة كنايس
12 وهم * أفسس * وأزمرنه * وبرغامون * وثياطيره * وسرديس * وفيلادلفيا * ولاوذيقيه * فأصرفت
وجهي إلى هناك لأنظر الصوت الذي خاطبني * فلما التفت * أبصرت سبعة منائر ذهب *
13 * وفي وسط السبعة المنائر الذين هم ذهب * شبه ابن الإنسان * لابس ثوب عجيب * وكان
14 ممنطقا على ثدييه بمنطقة من ذهب * وكان شعر رأسه كالصوف الأبيض * وأسطع من
15 الثلج * وكانت عيناه كلهيب النار * وكانت رجلاه كالنحاس المضي المحمي في أتون
16 النار * وصوته كأصوات أمياه كثيرة * وكان قد مسك بيده اليمنى سبعة نجوم * وكان
17 يخرج من فمه سيف ذا فمين قاطعا * وكان وجهه كالشمس المضي بقوته * فلما أبصرته
سقطت عند رجليه كالميت * ووضع يده اليمنى علي وقال لا تخف * أنا هو الأول والآخر *
18 * والحي وكنت ميتا * وها أنا ذا حي إلى أدهار الأدهار * وعندي هي مفاتيح الموت والحياة *
19 ومفاتيح الجحيم * فاكتب كلما رأيت * وما هو كائن * وما هو عتيد أن يكون بعد هذه *
20 * أما سر عيان السبعة نجوم التي رأيت بيميني * والسبع منائر الذهب * فالسبعة نجوم
هم السبعة ملايكة التي للكنايس السبعة * والمنائر السبعة هم السبعة كنايس *

** Ego Johannes frater vester, & consors vester in afflictione, & in regno, & in patientia in Jesu Christo; quum essem in Insula quadam quæ dicitur Patmos propter verbum Dei, & propter testimonium Jesu Christi, Ductus fui spiritu,* 9 10 *(accidit autem hoc die Dominicâ) & audivi à tergo vocem magnam tanquam vocem cornu, Dicentem, Ego sum Aleph & Te, primus & ultimus. Quod videris, scribe in libro, & mitte septem Ecclesiis, nempe Epheso, & Smyrnæ, & Pergamo, & Thyatiræ, & Sardibus, & Philadelphiæ, & Laodiceæ. Conversique vultum meum illuc, ut viderem vocem quæ locuta erat mecum. Conversus, vidi septem candelabra aurea. Et in medio septem candelabrorum quæ erant aurea, similem Filio hominis, indutum veste mirabili; eratque præcinctus mammillas suas zonâ aureâ. Capilli verò capitis ejus erant tanquam lana alba, & nive superiores candore: eratque oculi ejus ut flamma ignis. Erant autem pedes ejus velut orichalcum splendens incensum in fornace ignis: & vox ejus tanquam vox aquarum multarum. Tenebatque manu sua dextera septem stellas: & prodibat ex ore ejus gladius duarum acierum, secans: & erat facies ejus velut sol lucens in vigore suo. Cúmque vidissem eum, cecidi ad pedes illius quasi mortuus: at imposuit mihi manum suam dexteram, & ait, Ne timeas, ego sum primus & ultimus, Et vivus: fui autem mortuus, at ecce sum vivens in secula seculorum: & apud me sunt claves mortis & vitæ, & claves inferni. Scribe ergo quicquid vidisti, & quæ sunt, quæque post hæc sunt futura. Porrò mysterium allegoriæ septem stellarum quas vidisti in dextera mea, & septem candelabrorum aureorum: septem quidem stellæ, sunt septem Angeli Ecclesiarum septem: & candelabra septem, sunt septem Ecclesiæ.* 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20

* الفصل الثاني *

1 * فاكتب إلى ملاك كنيسة أفسس * هكذا يقول الماسك بيمينه السبعة نجوم * الماشي
2 فيما بين السبعة منائر الذهب * قد عرفت أعمالك وتعبك واحتمالك * وإنك لا تستطيع
أن تحمل الأشرار * وإنك جربت أولايك الذين يقولون إنهم رسلا وليس هم كذلك * ووجدتهم
3 كذبة * واحتملتني وأنت في ذلك وديع * وصبرت عليهم من أجل اسمي * وأنت في ذلك
4 تعب * ولكن أنا واجد عليك * إذ قد تركت محبتك الأولى *

CAP. II.

IGitur Angelo Ecclesiæ Ephesi scribe: Sic dicit qui tenet suâ dexterâ septem stellas, qui ambulat inter septem candelabra aurea: Jam novi opera tua, & laborem ac tolerantiam tuam, & quòd non possis ferre malos: & quòd exploraveris eos qui se dicunt Apostolos esse, & non sunt tales, & compereris eos mendaces: Et sustinueris me, sisque in hoc mansuetus: & toleraveris eos propter nomen meum, ac sis in hoc fatigatus. Verùm succenseo tibi quòd omiseris charitatem tuam pristinam. 1 2 3 4

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

12 ወተመየጥኩ፡ እርአይ፡ ዘከመ፡ ቃለ፡ ዘይትናገር፡ ምስሌየ፡ ወሶበ፡ ተመየጥኩ፡ ነሁ፡ እሬኢ፡ ሰብዑ፡
13 ማኅቶተ፡ ዘወርቅ፡፡ ወማእከለ፡ ማኅቶት፡ ዘወርቅ፡ ከመ፡ ወልደ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡
14 ወይለብስ፡ ልብሰ፡ ጰዴር፡ ወቅኑት፡ ሐቌሁ፡ በቅናት፡ ዘወርቅ፡፡ ወሠእርተ፡ ርእሱ፡
15 ከመ፡ ፀምር፡ ጸዓዳ፡ ወከመ፡ በረድ፡ ወአዕይንቲሁ፡ ከመ፡ ነደ፡ እሳት፡፡ ወእገሪሁ፡ ከመ፡
ብርት፡ ሊባኖስ፡ ዘአርሰንዎ፡ ውስተ፡ እሳት፡ ወቃሉ፡ ከመ፡ ቃለ፡ ማይ፡ ብዙኅ፡፡ ወውስ
16 ተ፡ እዴሁ፡ ዘየማን፡ ፯፡ ኮከብ፡ ወይወፅእ፡ እምአፉሁ፡ ሰይፍ፡ በሊሕ፡ ዘክልኤ፡ አፉሁ፡
17 ወገጹ፡ ከመ፡ ፀሐይ፡ ብሩህ፡ ወያስተርኢ፡ በኀይል፡፡ ወሶበ፡ ርኢክዎ፡ ወደቁ፡ ውስተ፡ እ
ገሪሁ፡ ወኮንኩ፡ ከመ፡ በድን፡ ወአኀዘኒ፡ በየማኑ፡ ወአንሥአኒ፡ ወይቤለኒ፡ ኢትፍራህ፡ አነ፡
18 ውእቱ፡ ቀዳማዊ፡ ወደኃራዊ፡፡ ዘሕያው፡ ዘሀሎኩ፡፡ ወአንሰ፡ ኮንኩ፡ ከመ፡ በድን፡ ወይቤ
ለኒ፡ ነሁ፡ አነ፡ ሕያው፡ ለዓለመ፡ ዓለም፡ ወኀቤየ፡ ሀሎ፡ መራሑተ፡ ሞት፡ ወዘሲኦል፡፡
19 ወጸሐፍ፡ እንከ፡ ዘርኢከ፡ ዘህልው፡ ወዘሀለወ፡ ይኩን፡ እምድኅረ፡ ዝንቱ፡፡ ወፍ
20 ካሬሆሙ፡ ለ፯፡ ኮከብ፡ እለ፡ ርኢከ፡ ውስተ፡ የማኑ፡ ወዝ፯፡ ማኅቶት፡ እለ፡ ወርቅ፡ ዝንቱ፡ ፯፡
ኮከብ፡ መላእክት፡ እሙንቱ፡ ፯፡ ማኅቶት፡ ሰብዑ፡ አብያተ፡ ክርስቲያናት፡ እሙንቱ፡፡

Et conversus sum ut viderem illam vocem quæ loquuta erat mecum, & conversus, ecce videbam septem lucernas aureas: Et medio lucernarum aurearum quasi Filium hominis, indutum vestimento Poder, & præcinctum lumbos suos cum Zona aurea. Et capilli capitis ejus erant tanquam lana alba, & tanquam nix, & oculi ejus tanquam flamma ignis. Et pedes ejus erant tanquam æs Libani quod focillant in igne, & vox ejus tanquam vox aquæ multæ. Et in manu ejus dextra habebat septem stellas, & prodibat ex ore ejus gladius acutus habens duo ora, & vultus ejus erat sicut sol splendidus, & apparens in virtute. Et quum vidissem eum, cecidi ad pedes ejus, & fui tanquam cadaver, & prehendit me cum dextra sua, & sustulit me, & dixit mihi; Ne metuas: ego sum primus & ultimus. Vivus qui sum, & ego factus sum tanquam cadaver, & dixit mihi; Ecce vivens sum in seculum seculorum: & apud me est clavis mortis & inferni. Scribe igitur quod vidisti, quod est, & quod erit post hoc. Et expositio septem stellarum quas vidisti in dextra ejus & septem lucernarum aurearum, hæc est; Septem stellæ, Angeli sunt; septem lucernæ, septem Domus Christianorum sunt. 12 13 14 15 16 17 18 19 20

፪

1 ወጸሐፍ፡ ሎቱ፡ ለመልአከ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ ዘኤፌሶን፡ ከመዝ፡ ይቤለከ፡ ዘያጸንዖ፡
2 ፯፡ ኮከብ፡ በየማኑ፡ ዘየሐውር፡ ማእከለ፡ ሰብዑ፡ ማኅቶት፡ ዘወርቅ፡፡ ርኢኩ፡
ግብረከ፡ ወጻማከ፡ ወትዕግሥተከ፡ ከመ፡ ኢትክል፡ ጾዊሮቶሙ፡ ለእኩያን፡ እለ፡ ይ
ብሉ፡ ረድኡ፡ ሐዋርያት፡ ንሕነ፡ ወኢኮኑ፡ ወረከብኮሙ፡ ከመ፡ ሐሰዉ፡፡
3 ወተዐገሥከ፡ ወጾርከ፡ በእንተ፡ ስምየ፡ ወኢተቀጥቀጥከ፡፡ ወበሕቱ፡ ቦ፡ ዘእትሐየሰከ፡ እም
4 ኔሆሙ፡ እስመ፡ ኀደገ፡ ተፋቅሮተከ፡ ዘቀዳሚ፡፡

CAP. II.

Scribe Angelo ecclesiæ Ephesinæ, Sic dicit tibi is qui sustinet septem stellas in dextra sua, qui ambulat medio septem lucernarum aurearum; Vidi opera tua, & laborem tuum, & tolerantiam tuam, quòd non possis ferre malos qui dicunt de seipsis, Apostoli sumus, & non sunt: & invenisti eos quòd mentiti sunt. Et patiens fuisti, & onera tulisti propter nomen meum, & non defecisti. Sed aliquid est quo magis contendam tecum quàm cum illis, quia reliquisti charitatem tuam primam. 1 2 3 4

ἈΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ἸΩΑΝΝΟΥ.

Memor eſto itaque undè excideris: & age pœnitentiam, & prima opera fac:
5 Μνημόνευε οὖν πόθεν (η)ἐκπέπτωκας, καὶ μετανόησον, καὶ τὰ πρῶτα ἔργα ποίησον·
Si autem non, venio tibi citò, & movebo candelabrum tuum de loco ſuo, ſi
εἰ δὲ μή, ἔρχομαί (θ)σοι τάχει, καὶ κινήσω τὴν λυχνίαν σου ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς, ἐὰν
non pœnitentiam egeris. Sed hoc habes, quia odiſti opera Nicolaitarum, quæ
6 μὴ μετανοήσῃς. Ἀλλὰ τοῦτο ἔχεις, ὅτι μισεῖς τὰ ἔργα τῶν Νικολαϊτῶν, (ι)ἃ
& ego odi. Habens aurem, audiat quid Spiritus dicat Eccleſiis:
7 κἀγὼ μισῶ. Ὁ ἔχων οὖς, ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς (κ) ἐκκλησίαις·
Vincenti dabo illi edere de ligno vitæ, quod eſt in medio Paradiſi
τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ φαγεῖν ἐκ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς, ὅ ἐστιν (λ)ἐν μέσῳ τοῦ παραδείσου
Dei. Et angelo Eccleſiæ Smyrnæorum ſcribe; Hæc dicit pri-
8 τοῦ Θεοῦ. Καὶ τῷ ἀγγέλῳ (μ)τῆς ἐκκλησίας Σμυρναίων γράψον, Τάδε λέγει ὁ (ν)πρῶ-
mus & noviſſimus, qui fuit mortuus, & vixit; Scio tua opera, &
9 τος καὶ ὁ ἔσχατος, ὃς ἐγένετο νεκρὸς, καὶ ἔζησεν, Οἶδά (ξ) σου τὰ ἔργα, καὶ
tribulationem, & paupertatem, (dives autem es:) & blaſphemiam di-
τὴν θλῖψιν, καὶ τὴν πτωχείαν, (ο)(πλούσιος δὲ εἶ·) καὶ τὴν βλασφημίαν (π) τῶν λε-
centium Judæos eſſe ſeipſos, & non ſunt: ſed ſynagoga Satanæ. Ni-
10 γόντων Ἰουδαίους εἶναι ἑαυτοὺς, καὶ οὐκ εἰσὶν, ἀλλὰ συναγωγὴ τοῦ Σατανᾶ. (ρ)Μη-
hil timeas quæ futurus es pati: (Ecce futurus eſt jacere ex vobis diabolus in
δὲν φοβοῦ ἃ μέλλεις πάσχειν· (ἰδοὺ μέλλει βαλεῖν (σ) ἐξ ὑμῶν ὁ διάβολος εἰς
cuſtodiam, ut tentemini: & habebitis tribulationem diebus decem:) Eſto fidelis
φυλακὴν, ἵνα πειρασθῆτε· καὶ (τ) ἕξετε θλῖψιν ἡμερῶν δέκα·) γίνου πιστὸς
uſq; ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ. Habens aurem, audiat quid
11 ἄχρι θανάτου, καὶ δώσω σοι τὸν στέφανον τῆς ζωῆς. Ὁ ἔχων οὖς, ἀκουσάτω τί
Spiritus dicat Eccleſiis: Vincens, non lædetur à morte ſecunda.
τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις· ὁ νικῶν, οὐ μὴ ἀδικηθῇ ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ δευτέρου.
Et angelo illius in Pergamo Eccleſiæ ſcribe; Hæc dicit habens rom-
12 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Περγάμῳ ἐκκλησίας γράψον, Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὴν ῥομ-
phæam ancipitem acutam; Scio opera tua, & ubi habitas, ubi thronus
13 φαίαν τὴν δίστομον τὴν ὀξεῖαν, (υ) Οἶδα τὰ ἔργα σου, καὶ ποῦ κατοικεῖς, ὅπου ὁ θρόνος
Satanæ: & tenes nomen meum, & non negâſti fidem meam: Et in
τοῦ Σατανᾶ· καὶ κρατεῖς τὸ ὄνομά μου, καὶ οὐκ ἠρνήσω τὴν πίστιν μου· καὶ ἐν
diebus in quibus Antipas teſtis meus fidelis, qui occiſus eſt apud vos,
ταῖς (φ) ἡμέραις ἐν αἷς Ἀντίπας ὁ μάρτυς μου ὁ (χ)πιστὸς, ὃς ἀπεκτάνθη παρ' ὑμῖν,
ubi habitat Satanas. Sed habeo adverſùs te pauca, quia habes illic
ὅπου (ψ) κατοικεῖ ὁ Σατανᾶς. Ἀλλ' ἔχω κατὰ σοῦ ὀλίγα, ὅτι (ω)ἔχεις ἐκεῖ 14
tenentes doctrinam Balaam, qui docebat in Balac mittere ſcandalum
κρατοῦντας τὴν διδαχὴν Βαλαὰμ, ὃς ἐδίδασκεν ἐν (α) τῷ Βαλὰκ βαλεῖν σκάνδαλον
coram filiis Iſrael, edere idolothyta, & fornicari. Ita habes & tu
ἐνώπιον τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, φαγεῖν εἰδωλόθυτα, καὶ πορνεῦσαι. Οὕτως ἔχεις καὶ σὺ 15
tenentes doctrinam Nicolaitarum: quod odi. Pœnitentiam age. Si verò non, ve-
κρατοῦντας τὴν διδαχὴν (β) τῶν Νικολαϊτῶν· ὃ μισῶ. Μετανόησον. εἰ δὲ μή, ἔρ- 16
niam tibi citò, & pugnabo cum illis in gladio oris mei. Habens
χομαί σοι ταχὺ, καὶ πολεμήσω μετ' αὐτῶν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ στόματός μου. Ὁ ἔχων 17
aurem, audiat quid Spiritus dicat Eccleſiis: Vincenti dabo ei
οὖς, ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις· τῷ (γ) νικῶντι δώσω αὐτῷ
edere de manna abſcondito, & dabo illi calculum candidum, & in
φαγεῖν ἀπὸ τοῦ μάννα τοῦ κεκρυμμένου, καὶ δώσω αὐτῷ ψῆφον λευκὴν, καὶ ἐπὶ
calculo nomen novum ſcriptum, quod nemo ſcit, ſi non accipiens. Et
τὴν ψῆφον ὄνομα καινὸν γεγραμμένον, ὃ οὐδεὶς (δ) ἔγνω, εἰ μὴ ὁ λαμβάνων. Καὶ 18
angelo illius in Thyatiris Eccleſiæ ſcribe; Hæc dicit Filius Dei,
τῷ (ε)ἀγγέλῳ τῆς ἐν Θυατείροις ἐκκλησίας γράψον, Τάδε λέγει ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ,
habens oculos ſuos tanquam flammam ignis, & pedes ejus ſimiles
ὁ ἔχων τοὺς (ζ) ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ὡς φλόγα πυρὸς, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι
chalcolibano; Novi tua opera, & charitatem, & miniſterium, &
χαλκολιβάνῳ, Οἶδά σου τὰ ἔργα, καὶ τὴν (η) ἀγάπην, καὶ τὴν διακονίαν, καὶ 19
fidem, & patientiam tuam, & opera tua, & noviſſima plura
τὴν πίστιν, καὶ τὴν ὑπομονήν σου, καὶ τὰ ἔργα (θ) σου, καὶ τὰ ἔσχατα πλείονα
prioribus.
τῶν πρώτων.

MS. A. (η)πέπτωκας, (θ)σοι, καὶ (ι)κἀγὼ (κ)ἑπτὰ ἐκκλησίαις· τῷ νικοῦντι (λ)ἐν τῷ παραδείσῳ (μ)τῷ ἐν *Σμύρνης ἐκκλησίας γράψον, (ν)πρωτότοκος (ξ)σου τὴν θλῖψιν, (ο)(ἀλλὰ πλούσιος εἶ·)(π)ἐκ τῶν (ρ)Μὴ φοβοῦ (σ)ὁ διάβολος ἐξ ὑμῶν (τ)ἔχητε (υ)Οἶδα ποῦ (φ)ἡμέραις Ἀντίπας (χ)πιστός μου, (ψ)ὁ Σατανᾶς κατοικεῖ. (ω)ἔχει (α)τῷ Βαλὰκ βασιλεῖ σκάνδαλον (β)Νικολαϊτῶν ὁμοίως. Μετανόησον οὖν. εἰ (γ)νικοῦντι δώσω αὐτῷ τὸ μάννα (δ)οἶδεν, (ε)ἀγγέλῳ τῷ ἐν Θυατείροις γράψον, (ζ)ὀφθαλμοὺς ὡς (η) ἀγάπην, καὶ τὴν πίστιν, καὶ τὴν διακονίαν, καὶ ὑπομονήν (θ) σου τὰ ἔργα

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

5 * ܐܬܕܟܪ ܗܟܝܠ ܡܢ ܐܝܟܐ ܢܦܠܬ ܘܬܘܒ. ܘܥܒܕ ܥܒܕܐ ܩܕܡܝܐ. ܘܐܢ ܠܐ. ܐܬܐ ܐܢܐ
ܠܟ ܥܓܠ. ܘܡܙܝܥ ܐܢܐ ܡܢܪܬܟ ܡܢ ܕܘܟܬܗ. ܐܢ ܠܐ ܬܬܘܒ. * ܐܠܐ ܗܕܐ ܐܝܬ ܠܟ. 6
ܕܣܢܐ ܐܢܬ ܥܒܕܐ ܕܢܝܩܘܠܝܛܐ: ܕܐܦ ܐܢܐ ܣܢܐ ܐܢܐ. * ܗܘ ܕܐܝܬ ܠܗ ܐܕܢܐ. ܢܫܡܥ ܡܢܐ 7
ܪܘܚܐ ܐܡܪ ܠܥܕܬܐ. ܠܡܢ ܕܙܟܐ. ܐܬܠ ܠܗ ܠܡܐܟܠ ܡܢ ܩܝܣܐ ܕܚܝܐ. ܗܘ ܕܐܝܬܘܗܝ
ܒܦܪܕܝܣܐ ܕܐܠܗܐ ܕܝܠܝ. * ܘܠܡܠܐܟܐ ܕܥܕܬܐ ܕܐܝܬܝܗ ܒܙܡܘܪܢܐ ܟܬܘܒ. ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܗܘ ܩܕܡܝܐ 8
ܘܗܘ ܐܚܪܝܐ. ܗܘ ܕܗܘܐ ܡܝܬܐ ܘܚܝܐ. * ܝܕܥ ܐܢܐ ܥܒܕܝܟ ܘܐܘܠܨܢܟ ܘܡܣܟܢܘܬܟ. 9
ܐܠܐ ܥܬܝܪ ܐܢܬ. ܘܓܘܕܦܐ ܕܡܢ ܗܢܘܢ ܕܐܡܪܝܢ ܥܠ ܢܦܫܗܘܢ ܕܝܗܘܕܝܐ ܐܢܘܢ.
ܘܠܐ ܐܝܬܝܗܘܢ. ܐܠܐ ܟܢܘܫܬܐ ܕܣܛܢܐ. * ܠܐ ܬܕܚܠ ܡܕܡ ܡܢ ܗܠܝܢ ܕܥܬܝܕ ܐܢܬ ܠܡܚܫ. 10
ܗܐ ܥܬܝܕ ܐܟܠܩܪܨܐ ܠܡܪܡܐ ܡܢܟܘܢ ܒܒܝܬ ܐܣܝܪܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܬܬܢܣܘܢ. ܘܢܗܘܐ
ܠܟܘܢ ܐܘܠܨܢܐ ܝܘܡܬܐ ܥܣܪܐ. ܗܘܝ ܡܗܝܡܢܐ ܥܕܡܐ ܠܡܘܬܐ. ܘܐܬܠ ܠܟ ܟܠܝܠܐ ܕܚܝܐ.
* ܗܘ ܕܐܝܬ ܠܗ ܐܕܢܐ. ܢܫܡܥ ܡܢܐ ܪܘܚܐ ܐܡܪ ܠܥܕܬܐ. ܗܘ ܕܙܟܐ. ܠܐ ܢܬܗܪ ܡܢ ܡܘܬܐ 11
ܗܘ ܬܢܝܢܐ. * ܘܠܡܠܐܟܐ ܗܘ ܕܥܕܬܐ ܕܒܦܪܓܡܘܣ ܟܬܘܒ. ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܗܘ ܕܐܝܬ ܠܗ 12
ܣܝܦܐ ܗܘ ܚܪܝܦܐ ܕܬܪܝܢ ܦܘܡܘܗܝ. * ܝܕܥ ܐܢܐ ܥܒܕܝܟ ܘܐܝܟܐ ܥܡܪ ܐܢܬ. ܐܝܟܐ 13
ܕܟܘܪܣܝܗ ܕܣܛܢܐ. ܘܐܚܝܕ ܐܢܬ ܫܡܝ. ܘܠܐ ܟܦܪܬ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܕܝܠܝ. ܒܝܘܡܬܐ
ܗܠܝܢ ܕܐܬܟܬܫܬ ܥܡ ܗܘ ܣܗܕܐ ܕܝܠܝ: ܗܘ ܡܗܝܡܢܐ ܕܝܠܝ. ܗܘ ܕܐܬܩܛܠ ܠܘܬܟܘܢ.
ܐܝܟܐ ܕܥܡܪ ܣܛܢܐ. * ܐܠܐ ܐܝܬ ܠܝ ܥܠܝܟ ܩܠܝܠ. ܕܐܝܬ ܠܟ ܬܡܢ ܐܚܝܕܝܢ 14
ܡܠܦܢܘܬܐ ܕܒܠܥܡ. ܗܘ ܕܐܠܦ ܠܒܠܩ ܠܡܪܡܐ ܬܘܩܠܬܐ ܩܕܡ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ.
ܘܠܡܐܟܠ ܕܒܚܐ ܕܦܬܟܪܐ ܘܠܡܙܢܐ. * ܗܟܢܐ ܐܝܬ ܠܟ ܐܦ ܐܢܬ ܐܚܝܕܝܢ ܡܠܦܢܘܬܐ 15
ܕܢܝܩܘܠܝܛܐ. ܗܟܢܐ ܬܘܒ. * ܘܐܢ ܠܐ. ܐܬܐ ܐܢܐ ܠܟ ܥܓܠ. ܘܐܬܟܬܫ ܥܡܗܘܢ 16
ܒܣܝܦܐ ܕܦܘܡܝ. * ܗܘ ܕܐܝܬ ܠܗ ܐܕܢܐ. ܢܫܡܥ ܡܢܐ ܪܘܚܐ ܐܡܪ ܠܥܕܬܐ. ܠܡܢ 17
ܕܙܟܐ. ܐܬܠ ܠܗ ܠܡܐܟܠ ܡܢ ܡܢܢܐ ܗܘ ܕܡܛܫܝ. ܘܐܬܠ ܠܗ ܦܣܦܣܐ ܚܘܪܬܐ. ܘܥܠ
ܦܣܦܣܐ. ܫܡܐ ܚܕܬܐ ܟܬܝܒ. ܗܘ ܕܠܐ ܐܢܫ ܝܕܥ ܐܠܐ ܗܘ ܕܢܣܒ. * ܘܠܡܠܐܟܐ ܗܘ ܕܥܕܬܐ 18
ܕܒܬܘܐܛܝܪܐ ܟܬܘܒ. ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܒܪܗ ܕܐܠܗܐ. ܗܘ ܕܐܝܬ ܠܗ ܥܝܢܐ ܕܝܠܗ ܐܝܟ
ܫܠܗܒܝܬܐ ܕܢܘܪܐ: ܘܪܓܠܘܗܝ ܕܡܝܢ ܠܢܚܫܐ ܕܠܒܢܘܢ. * ܝܕܥ ܐܢܐ ܥܒܕܝܟ ܘܚܘܒܟ 19
ܘܗܝܡܢܘܬܟ ܘܬܫܡܫܬܟ. ܘܐܦ ܡܣܝܒܪܢܘܬܟ ܘܥܒܕܝܟ ܗܠܝܢ ܐܚܪܝܐ ܕܣܓܝܐܝܢ ܡܢ ܩܕܡܝܐ.

Recordare igitur unde cecideris, & pœni- 5
tentiam age, & opera prima fac: ſin mi-
nùs, veniam tibi citò, & movebo candela-
brum tuum è loco ſuo, niſi te pœniteat.
Sed hoc habes, quòd oderis opera Nico- 6
laïtarum, quæ & ego. Qui habet aures, 7
audiat quid Spiritus dicat Eccleſiis, Ei
qui vicerit, dabo edendum de ligno vitæ,
quod eſt in paradiſo Dei mei. Et Angelo 8
Eccleſiæ quæ Smyrnæ eſt, ſcribe, Hæc di-
cit ille primus & ille ultimus, ille qui fuit
mortuus & vixit; Novi opera tua, & af- 9
flictionem & paupertatem, imò dives es:
& blaſphemiam ab iis qui ſeipſos dicunt
Judæos eſſe, & non ſunt, ſed congregatio
Satanæ. Nihil horum timeas quæ paſſu- 10
rus es: ecce enim futurum eſt ut Diabolus
injiciat ex vobis in carcerem, ut probe-
mini: & erit vobis afflictio dies decem.
Sis fidelis uſque ad mortem, & dabo tibi
coronam vitæ. Qui habet aures, audiat 11
quid dicat Spiritus Eccleſiis; Qui vicerit,
nihil perverſi patietur à morte illa ſecunda.
Et Angelo illi Eccleſiæ quæ Pergami eſt, 12
ſcribe, Hæc dicit ille qui habet gladium
illum acutum duarum acierum; Novi o- 13
pera tua, & ubi habitas, ubi thronus eſt
Satanæ: & retines nomen meum, & non
abnegâſti fidem meam in diebus illis qui-
bus impugnâſti teſtem illum meum, illum
fidelum meum qui occiſus eſt apud vos ubi
habitat Satana. Sed habeo contra te pau- 14
cula: Habes enim ibi qui tenent doctri-
nam Balaam, qui docuit Balacum objicere
offendiculum coram filiis Iſraëlis; & edere
ſacrificia idolorum, & ſcortari. Sic ha- 15
bes etiam tu, qui tenent doctrinam Nico-
laïtarum: eodem modo te pœniteat:
Alioquin, veniam tibi citò, & bellum ge- 16
ram cum ipſis gladio oris mei. Qui habet
aures, audiat, quid dicat Spiritus Eccleſiis, 17
Ei qui vicerit, dabo, edere de manna illo
abſcondito: & dabo ei calculum album,
& ſuper calculum nomen novum ſcriptum,
quod nemo novit niſi ille qui accipit. Et 18
Angelo illi Eccleſiæ quæ eſt Thyatiræ, ſcri-
be; Hæc dicit Filius Dei qui habet oculos
ſuos ſicut flammam ignis, & pedes ſuos ſi-
miles æri Libanico; Novi opera tua, & 19
charitatem & fidem, & obſequium, etiam
tolerantiam tuam, & opera tua hæc poſte-
riora quæ plura ſunt primis.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

5 ወተዘከር : በበይነ : ምንተ : ወደቀ : በገጽከ : ወይእዜኒ : ዑቅ : ወነስሕ : ወእመአኮሰ : እመ
ጽእ : ወአሴስሎ : ለማኅቶትከ : እምነ : መካና : ለእመ : ኢነሳሕከ : ወከመ : ቀደሙ :
6 ግብርከ : እም : ኢገበርከ ::=:: ወዘንተሰ : እስመ : ትጸልእ : እምግባሮሙ : ለኒቆላዊያን : በከ
7 መ : አነ : እጸልእ ::=:: ዘቦ : እዝነ : ሰሚዐ : ለይስማዕ :: ምንተ : ይቤ : መንፈስ : ቅዱስ :
ለአብያተ : ክርስቲያናት : ወለዘ : ሞአ : እሁብ : ይብላዕ : እምዕፀ : ሕይወት : ዘሀሎ :
8 ውስተ : ገነቱ : ለእግዚእየ ::=:: ወጸሐፍ : ሎቱ : ለመልአከ : ቤተ : ክርስቲያን : ዘሰምርኔስ :
ከመዝ : ይቤ : መንፈስ : ቅዱስ : ቀዳማዊ : ወደኃራዊ : ዘሞተ : ወሐይወ ::=::

Et memor eſto quomodo cecidiſti in faciem tuam, & nunc attende, & reſipiſce: 5
ſin minùs veniam, & movebo lucernam tuam à loco ſuo ſi non egeris pœniten-
tiam, & prout priùs feciſti non egeris. Et hoc habes, quia odio habes facta 6
Nicolaïtarum, quemadmodum ego odio habeo. Qui habet aurem, audiendo au- 7
diat quid dicit Spiritus ſanctus Eccleſiis; Et victori dabo edere de ligno vitæ,
quod eſt in horto Dei mei. Et ſcribe Angelo Eccleſiæ Smyrnæ, Sic dicit Spiritus 8
ſanctus, primus & ultimus, qui fuit mortuus, & vixit;

Verſio VULGATA LATINA.

5 Memor eſto itaque undè excideris: & age pœnitentiam, & prima opera fac: ſin
autem, venio tibi, & movebo candelabrum tuum de loco ſuo, niſi pœnitentiam
6 egeris. Sed hoc habes, quia odiſti facta Nicolaitarum, quæ & ego odi. Qui ha-
7 bet aurem, audiat quid Spiritus dicat Eccleſiis: Vincenti dabo edere de ligno vi-
8 tæ, quod eſt in paradiſo Dei mei. Et Angelo Smyrnæ Eccleſiæ ſcribe; Hæc dicit
9 primus, & noviſſimus; qui fuit mortuus, & vivit; Scio tribulationem tuam, &
paupertatem tuam, ſed dives es: & blaſphemaris ab his, qui ſe dicunt Judæos eſſe,
10 & non ſunt, ſed ſunt ſynagogæ ſatanæ. Nihil horum timeas quæ paſſurus es. Ecce
miſſurus eſt diabolus aliquos ex vobis in carcerem ut tentemini: & habebitis tri-
bulationem diebus decem. Eſto fidelis uſque ad mortem, & dabo tibi coronam
11 vitæ. Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat Eccleſiis: Qui vicerit, non
12 lædetur à morte ſecunda. Et Angelo Pergami Eccleſiæ ſcribe; Hæc dicit qui ha-
bet rhomphæam utrâque parte acutam; Scio ubi habitas, ubi ſedes eſt ſatanæ: & 13
tenes nomen meum, & non negâſti fidem meam. Et in diebus illis Antipas teſtis
meus fidelis, qui occiſus eſt apud vos, ubi ſatanas habitat. Sed habeo adverſùs te 14
pauca: quia habes illìc tenentes doctrinam Balaam, qui docebat Balac mittere
ſcandalum coram filiis Iſraël, edere, & fornicari: Ita habes & tu tenentes doctri- 15
nam Nicolaitarum. Similiter pœnitentiam age: ſi quominùs veniam tibi citò, 16
& pugnabo cum illis in gladio oris mei. Qui habet aurem, audiat quid Spiritus di- 17
cat Eccleſiis: Vincenti dabo manna abſconditum, & dabo illi calculum candidum:
& in calculo nomen novum ſcriptum, quod nemo ſcit, niſi qui accipit. Et Angelo 18
Thyatiræ Eccleſiæ ſcribe; Hæc dicit Filius Dei, qui habet oculos tanquam flammam
ignis, & pedes ejus ſimiles aurichalco; Novi opera tua, & fidem, & charitatem 19
tuam, & miniſterium, & patientiam tuam, & opera tua noviſſima plura prioribus.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* فاذكر الآن من اي موضع سقطت * وتب واعمل الاعمال الاولي * التي هي المحبة * 5
والا انا اتيك سريعا وازيل منارتك من مكانها ان لم تتب * وقد احسنت فيما اقتنيت * 6
انك ابغضت افعال الفتاك * الذي ابغضه انا * فمن كانت له اذن * فليسمع ما الذي 7
يقوله الروح للكنايس * والظافر انا اعطيه ياكل من شجرة الحياة التي في وسط فردوس الله *
* والي ملاك كنيسة ازمرنس اكتب * هذا ما يقول الاول والاخر الذي صار ميتا فحيي * 8
* عرفت اعمالك وحزنك ومسكنتك * ولكنك غني انت * اذ احتملت قرايا وتجديف القايلين 9
انهم يهود * وليس هم بالحقيقة يهود بل هم مجمع الشيطان * فلا تخف مما عتيد ان ينالك 10
منهم * فان هوذا ابليس جعل بعضا منكم في الحبس ليكون ذلك لكم تجربة * وتكونون
في كرب وضيقة عشرة ايام * فكن مومنا صبورا حتي الموت * فاني معطيك تاج الحياة * فمن 11
كانت له اذان فليسمع ما الذي يقول الروح للكنايس * والظافر لا يتضرر من الموتة
الثانية * والي ملاك كنيسة برغاميا اكتب * هذا ما يقول صاحب السيف ذي الحدين 12
القاطع * قد عرفت اعمالك وموضع مسكنك * وذلك حيث هو كرسي الشيطان * وانت 13
ماسك لاسمي * ولم تجحد الامانة بي * في الايام التي قتل فيها داعي شهادتي المومن * قتل
عندكم موضع عمار الشيطان * ولكن بقي لي عليك درك قليل * وذلك ان عندك 14
هناك اناس يتمسكون بتعليم بلعام * الذي علم لبالاق ان يلقي به الشك قبالة بني
اسراييل * اذ اكلوا ذبايح الاوثان وزنوا * كذلك انت عندك ممن يفعل فعل الفتاك الذي 15
انا ابغضه * فاطلب الآن التوبة * وان لم تفعل * فانا اتيك مسرعا واحاربهم بسيف فمي * وفي 16
التهديد الرافة * من كانت له اذن فليسمع ما يقول الروح للكنايس * والظافر انا اعطيه ان 17
ياكل من المن المكتوم * واعطيه جوهرة بيضاء مضية * وعلي الجوهرة مكتوب اسم جديد
الذي لا يعرفه الا الذي يناله * واكتب الي ملاك * كنيسة ثياطيره * هذا ما يقول ابن 18
الله الذي له عينان كلهيب النار * ورجلاه كالنحاس المضي * قد عرفت اعمالك * ومحبتك 19
وايمانك * وخدمتك وصبرك واحتمالك * وان اعمالك هذه اكثر من الاولي *

Recordare igitur quo ex loco excide- 5
ris, teque pœniteat, & exerce opera
priora, nempe charitatem: alioquin
ego veniam ad te confeſtim, & amo-
vebo candelabrum tuum à loco ſuo,
niſi te pœniteat. Bene quidem feci- 6
ſti illud poſſidendo, quòd odiſti facta
Procacis quem ego odi. Qui habet 7
aurem, audiat quid dicat Spiritus
Eccleſiis: & vincenti ego dabo edere
ex arbore vitæ, quæ eſt in medio pa-
radiſo Dei. Angelo verò Eccleſiæ 8
Smyrnæ ſcribe; Hoc eſt quod dicit
primus ille & ultimus qui factus eſt
mortuus, & vixit: Novi opera 9
tua, & afflictionem ac paupertatem
tuam: attamen dives es, quòd ſu-
ſtinueris convicia & blaſphemiam
dicentium ſe Judæos eſſe, nec ſunt
revera Judæi, imò ſunt congregatio
Satanæ. Ne metuas quæ tibi ſunt 10
ab eis eventura: nam ecce Diabo-
lus poſuit aliquot ex vobis in car-
cerem, ut hoc cedat vobis in experi-
mentum: & eritis in afflictione &
anguſtia decem diebus. Eſto itaque
fidelis ac patiens uſque ad mortem;
quia daturus ſum tibi coronam vitæ.
Qui habet aures, audiat quid dicat 11
Spiritus Eccleſiis: & victor non
lædetur à morte ſecunda. Angelo 12
verò Eccleſiæ Pergami ſcribe, Hoc eſt
quod dicit habens gladium duarum
acierum, ſecantem: Jam novi opera 13
tua, & locum habitationis tuæ, nem-
pe ubi ſedes eſt Satanæ: at tu tenes
nomen meum, & non negâſti fidem in
me iis diebus quibus occiſus eſt fidus
teſtimonii mei profeſſor, occiſus in-
quam apud vos in loco domicilii
Satanæ. Sed tamen reſtat mihi ad- 14
verſùm te aliquanta querela, quòd
ſcilicèt ſint illic apud te quidam te-
nentes doctrinam Balaam, quam do-
cuit Balacum, ut objiceret ſcanda-
lum ante filios Iſrael, quando come-
derunt victimas idolorum, & forni-
cati ſunt. Ita tu habes ex his qui 15
faciunt opus Procacis illius quem ego
odi. Quære igitur pœnitentiam: 16
quod ni feceris, veniam ad te citò,
& oppugnabo eos gladio oris mei, &
verò in minis, clementia. Qui ha- 17
bet aurem, audiat quid dicat Spiri-
tus Eccleſiis: & victori ego dabo
edere ex manna abſcondito: & dabo
illi gemmam albam lucidam, & ſu-
per gemmam ſcriptum nomen novum,
quod nemo novit niſi qui accipit il-
lud. Angelo verò Eccleſiæ Thyatiræ 18
ſcribe; Hoc eſt quod dicit Filius Dei,
qui habet oculos ut flammam ignis,
& cujus pedes ſunt velut orichalcum
lucidum: Jam novi opera tua, & 19
charitatem ac fidem tuam, & mini-
ſterium, & patientiam, atque tole-
rantiam tuam; & quòd opera tua
iſta plura ſunt prioribus.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

9 እአምር : ሕማምከ : ወኅጢአከ : ወባዕለ : ብዑል : አንተ : ወጽርፈቶሙ : ለእኩያን :
እለ : ይብሉ : ርእሶሙ : አይሁድ : ሐዋርያት : ንሕነ : ወኢኮኑ : እሉ : እለ : እሙንቱ : ማ
10 ኅበሩ : ለሰይጣን : እሙንቱ ::=:: ኢትፍራሃ : ምንተ : አንተ : ዘሀለወከ : ትሕመም : እ
ስመ : ናሁ : ሰይጣን : ይወዲ : እምኔክሙ : ውስተ : ሞቅሕ : ከመ : ትትአቀፉ : ወተሐሙ :
ዐሡረ : መዋዕለ : ወኩን : መሃይምነ : እስከ : ለሞት : ወእሁበከ : አክሊለ : ዘሕይወት ::=::
11 ዘቦ : እዝነ : ሰሚዐ : ለይስማዕ :: ምንተ : ይቤ : መንፈስ : ቅዱስ : ለአብያተ : ክርስቲያናት :
12 ወዘሰ : ሞአ : ኢይመውት : ደግመ : ሞተ ::=:: ወጸሐፍ : ሎቱ : ለመልአከ : ቤተ : ክርስ
13 ቲያን : ዘጴርጋሞን :: ከመዝ : ይቤ : ዘቦ : ሰይፈ : በሊሐ : ዘክልኤ : አፈሁ ::=:: እአምር
አ : ኀበ : ትነብር : ወአድከ : መንበሩ : ለሰይጣን : ወታንጽዕ : ስምየ : ወኢክሕድከ : ሃይማ
ኖትየ : በመዋዕል : ዘቀተልዎ : በኀቤክሙ : ለጻድቅየ : መሃይምን : በኀበ : ይነብር : ሰይጠ
14 ን ::=:: ባሕቱ : ቦ : ዘአሐይሰከ : እስመ : ሀለዉ : ዝየ : እሉ : እለ : ያጸንዑ : ትምህር
ተ : ለበለዓም : መምህሩ : ለባልቅ : ወይወድዩ : ዕቅፍተ : ቅድሜሆሙ : ለደቂቀ : እስራ
15 ኤል : ከመ : ይብልዑ : ዝቡሐ : ለአማልክት : ወይዜምዉ ::=:: ወእሉ : ሀለዉ : ኀቤከ :
16 እለ : ያጸንዑ : ትምህርቶሙ : ለኒቆላዊያን ::=:: ወይእዜኒ : ነስሕ : ወእመአኮሰ : እመጽ
17 እ : ወእጸብኦሙ : ፍጡነ : በሰይፈ : አፉየ ::=:: ዘቦ : እዝነ : ሰሚዐ : ለይስማዕ :: ምንተ :
ይቤ : መንፈስ : ቅዱስ : ለአብያተ : ክርስቲያናት :: ለዘ : ሞአ : እሁብ : መና : ዘኅቡእ :
ወእሁቦሙ : ጽሐፈ : ብርሃነ : ወውስተ : ውእቱ : መጽሐፍ : ስም : ሐዲስ : ወአልቦ : ዘየአ
18 ምሮ : ዘእንበለ : ዘነሥአ ::=:: ወጸሐፍ : ሎቱ : ለመልአከ : ቤተ : ክርስቲያን : ዘትያጥ
ሮን : ከመዝ : ይቤ : ወልደ : እግዚአብሔር : ዘአዕይንቲሁ : ከመ : ነደ : እሳት : ወእገሪሁ :
19 ከመ : ርስነ : ብርት : ሊባኖስ ::=:: ወእአምር : ግብረከ : ወተፋቅሮተከ : ወሃይማኖተከ :
ወመልእክተከ : ወትዕግሥተከ : ወግብረከ : ደኃሪት : ትበዝኅ : እምነ : ቀደሚት ::=::

Scio tribulationem tuam, & indigentiam tuam, ſed dives es: & blaſphemiam 9
malorum, qui dicunt de ſeipſis, Judæorum Apoſtoli ſumus, & non ſunt, ſed ex
ſynagoga ſatanæ ſunt. Ne metuas quæ paſſurus es: quia ecce ſatanas pro- 10
jiciet aliquos ex vobis in carcerem, ut tentemini, & cruciemini decem di-
es: & eſto fidelis uſque ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ. Qui ha- 11
bet aurem, audiendo audiat quid dicit Spiritus ſanctus Eccleſiæ; Et vi-
ctor non morietur ſecundam mortem. Et ſcribe Angelo Eccleſiæ Pergami, 12
Sic dicit qui habet gladium acutum, cujus duplex os eſt; Scio ubi habi- 13
tas, & circumdedit te thronus ſatanæ: & firmiter tenes nomen meum, &
non negâſti fidem meam in diebus quibus trucidârunt apud vos Juſtum me-
um fidelem, ubi habitat ſatanas. Veruntamen eſt aliquid quo contendam 14
tecum, quia ſunt illic qui ſuſtinent doctrinam Balaam doctoris Balc: &
objiciebat offendiculum coram filiis Iſrael, ut ederent immolatum diis, &
ſcortarentur. Et hi ſunt apud te qui ſuſtinent doctrinam Nicolaitarum. 15
Et nunc reſipiſce: ſin minùs, veniam & oppugnabo iis citò cum gladio oris 16
mei. Qui habet aurem, audiendo audiat quid dicit Spiritus ſanctus Ec- 17
cleſiis; Victori dabo manna abſconditum, & dabo iis librum ſplendidum,
& in iſto libro nomen novum, & nemo eſt qui ſcit illud, niſi qui accepit.
Et ſcribe Angelo Eccleſiæ Thyatiræ: Sic dicit filius Dei, cujus oculi ſunt 18
tanquam flamma ignis, & pedes ejus tanquam ignitum æs Libani; Et ſcio 19
opera tua, & charitatem tuam, & fidem tuam, & miniſterium tuum,
& tolerantiam tuam, & opera tua poſteriora plura ſunt prioribus.

ἈΠΟΚΆΛΥΨΙΣ ἸΩΆΝΝΟΥ.

Sed habeo adverſùs te pauca, quia permittis mulierem Jezabel, *dicentem*
20 (ι) Ἀλλ᾽ ἔχω κατὰ σοῦ ὀλίγα, ὅτι ἐᾷς τὴν γυναῖκα Ἰεζαβὴλ, τὴν λέγουσαν
ſeipſam Propheten, docere, & ſeducere meos ſervos, fornicari, & *idolothyta*
ἑαυτὴν προφῆτιν, διδάσκειν, καὶ πλανᾶσθαι ἐμοὺς δούλους, πορνεῦσαι, καὶ (κ) εἰδωλόθυτα
manducare. Et dedi illi tempus ut pœnitentiam ageret à fornicatione ſua, & non
21 φαγεῖν. Καὶ ἔδωκα αὐτῇ χρόνον ἵνα (λ) μετανοήσῃ ἐκ τῆς πορνείας αὐτῆς, καὶ οὐ
pænituit. Ecce *ego mitto* eam in lectum, & *mœchantes* cum ea,
22 μετενόησεν. Ἰδοὺ ἐγὼ βάλλω αὐτὴν εἰς (μ) κλίνην, καὶ τοὺς μοιχεύοντας μετ᾽ αὐτῆς
in *afflictionem magnam, ſi non* pœnitentiam egerint ab operibus ſuis. Et
23 εἰς θλίψιν μεγάλην, ἐὰν μὴ (ν) μετανοήσωσιν ἐκ τῶν ἔργων (ξ) αὐτῶν. Καὶ
filios ejus interficiam in morte: & ſcient omnes Eccleſiæ, quia ego
τὰ τέκνα αὐτῆς ἀποκτενῶ ἐν θανάτῳ· καὶ γνώσονται πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι, ὅτι ἐγώ
ſum ſcrutans renes & corda: & dabo *vobis* unicuique ſecundùm opera *veſtra.*
εἰμι ὁ (ο) ἐρευνῶν νεφροὺς καὶ καρδίας· καὶ δώσω ὑμῖν ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα ὑμῶν.
Vobis autem dico, & cæteris *in Thyatiris,* Quicunque non habent do-
24 Ὑμῖν δὲ (π) λέγω, καὶ λοιποῖς τοῖς ἐν Θυατείροις, Ὅσοι οὐκ ἔχουσι τὴν δι-
ctrinam hanc, & qui non cognoverunt *profunda* Satanæ, quemadmodū dicunt:
δαχὴν ταύτην, (ρ) καὶ οἵτινες οὐκ ἔγνωσαν τὰ (σ) βάθη τοῦ Σατανᾶ, ὡς λέγουσιν·
non mittam ſuper vos aliud pondus. Tamen quod habetis, tenete donec
25 οὐ (τ) βαλῶ ἐφ᾽ ὑμᾶς ἄλλο βάρος. Πλὴν ὃ ἔχετε, κρατήσατε (υ) ἄχρις οὗ ἂν
veniam. Et *vincens,* & *cuſtodiens* uſque in finem opera mea, dabo illi poteſtatem ſuper
26 ἥξω. Καὶ ὁ νικῶν, καὶ ὁ τηρῶν ἄχρι τέλους τὰ ἔργα μου, δώσω αὐτῷ ἐξουσίαν ἐπὶ
Gentes: Et *paſcet* eas in virga ferrea: tanquam *vaſa fictilia* con-
27 τῶν ἐθνῶν· Καὶ ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· ὡς τὰ σκεύη τὰ κεραμικὰ συν-
fringentur, Sicut & ego accepi à Patre meo: & dabo illi ſtellam
28 τρίβεται, Ὡς κἀγὼ εἴληφα παρὰ τοῦ πατρός μου· καὶ δώσω αὐτῷ τὸν ἀστέρα
matutinam. *Habens* aurem, audiat quid Spiritus dicat Eccleſiis.
29 τὸν πρωϊνόν. Ὁ ἔχων οὖς, ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

CAP. III. γ'.

Et angelo *illius in* Sardis Eccleſiæ ſcribe; Hæc dicit *habens* Spi-
1 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σάρδεσιν ἐκκλησίας γράψον, Τάδε λέγει ὁ ἔχων (α) τὰ πνεύ-
ritus Dei, & ſeptem ſtellas; Scio tua opera, quia nomen habes quòd vivas,
ματα τοῦ Θεοῦ, καὶ τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας, Οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι (β) τὸ ὄνομα ἔχεις ὅτι ζῇς,
& mortuus es. Eſto vigilans, & confirma cætera quæ *futura ſunt mori.* Non enim
2 καὶ νεκρὸς εἶ. Γίνου γρηγορῶν, καὶ (γ) στήριξον τὰ λοιπὰ ἃ (δ) μέλλει ἀποθανεῖν. οὐ γὰρ
inveni tua opera plena coram Deo. *Memento* ergò *quomodò* acceperis,
3 εὕρηκά σου (ε) τὰ ἔργα πεπληρωμένα ἐνώπιον τοῦ (ζ) Θεοῦ. Μνημόνευε οὖν πῶς εἴληφας,
& audieris: & ſerva, & pœnitentiam age. Si ergò non vigilaveris, veniam ad te tanquam
καὶ ἤκουσας· καὶ τήρει, καὶ μετανόησον. ἐὰν οὖν μὴ γρηγορήσῃς, (η) ἥξω ἐπὶ σε ὡς
fur, & neſcies quâ horâ veniam ad te. Habes pauca nomina *&*
4 κλέπτης, καὶ οὐ μὴ γνῷς ποίαν ὥραν ἥξω ἐπὶ σε. (θ) Ἔχεις ὀλίγα ὀνόματα (ι) καὶ
in Sardis, *quæ* non inquinaverunt veſtimenta ſua: & ambulabunt mecum in
ἐν Σάρδεσιν, ἃ οὐκ ἐμόλυναν τὰ ἱμάτια αὐτῶν· καὶ περιπατήσουσι μετ᾽ ἐμοῦ ἐν
albis, quia digni ſunt. *Vincens, hic* veſtietur *in* veſtimentis albis: & non
5 λευκοῖς, ὅτι ἄξιοί εἰσιν. Ὁ νικῶν, οὗτος περιβαλεῖται ἐν ἱματίοις λευκοῖς· καὶ οὐ μὴ
delebo nomen ejus de libro vitæ, & confitebor nomen ejus
ἐξαλείψω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ τῆς βίβλου τῆς ζωῆς, καὶ (κ) ἐξομολογήσομαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ
coram Patre meo, & coram angelis ejus. *Habens* aurem, audiat quid
6 ἐνώπιον τοῦ πατρός μου, καὶ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ. Ὁ ἔχων οὖς, ἀκουσάτω τί
Spiritus dicat Eccleſiis. Et angelo *illius in Philadelphia* Eccleſiæ
7 τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Φιλαδελφίᾳ ἐκκλησίας
ſcribe; Hæc dicit Sanctus, Verus, *habens* clavem David, *aperiens,*
γράψον, Τάδε λέγει (λ) ὁ ἅγιος, ὁ ἀληθινὸς, ὁ ἔχων τὴν κλεῖδα τοῦ Δαβὶδ, ὁ ἀνοίγων,
& nemo claudit: *&* claudit, & nemo aperit;
καὶ οὐδεὶς (μ) κλείει καὶ κλείει, καὶ οὐδεὶς ἀνοίγει,

MS.A. (ι) Ἀλλὰ ἔχω κατὰ σοῦ, ὅτι ἀφεῖς τὴν γυναῖκά σου τὴν Ἰεζαβὲλ, ἡ λέγου··· ἑαυτὴν προφῆτιν, καὶ διδάσκει··· πλανᾷ τοὺς ἐμοὺς (κ) φαγεῖν εἰδωλόθυτα. (λ) μετανοήσῃ, καὶ οὐκ ἠθέλησεν μετανοῆσαι ἐκ τῆς πορνείας αὐτῆς. Ἰδοὺ βάλλω (μ) φυλακὴν, (ν) μετανοήσουσιν (ξ) αὐτῶν. Τὰ (ο) ἐραυνῶν (π) λέγω, λοιποῖς (ρ) οἵτινες (σ) βαθέα (τ) βάλλω (υ) ἕως οὗ
Κεφ. γ'. MS A. (α) τὰ ἑπτὰ πνεύματα (β) ὄνομα (γ) στήρισον (δ) ἔμελλον (ε) ἔργα (ζ) Θεοῦ μου. (η) ἥξω ὡς (θ) Ἀλλὰ ἔχεις (ι) ἐν (κ) ὁμολο···ω (λ) ὁ ἀληθινὸς, ὁ ἅγιος, ὁ ἔχων τὴν κλεῖν Δαβίδ, (μ) κλείσει κλείων, καὶ οὐδεὶς

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]
29 [illegible]

Sed habeo contra te, eò quòd permiſeris uxori tuæ Jezabel, quæ dicit eſſe ſe Prophetiſſam, & docet ac ſeducit ſervos meos, ſcortari, & edere ſacrificia idolorum. 20

Et dedi ipſi tempus, ut pœnitentiam ageret: at non vult ſe pœnitere ſcortationis ſuæ. 21 Ecce projicio eam in lectum, & eos qui mœchantur cum ea, in afflictionem magnam, niſi pœniteat eos operum ſuorum: 22 Et filios ejus occîdam morte: & cognoſcent omnes Eccleſiæ quòd ego ſum ille qui ſcrutatur renes & corda: & dabo vobis unicuique ſecundùm opera veſtra. 23 Vobis autem dico, illis reliquis qui Thyatiræ ſunt, omnibus illis qui non habent doctrinam hanc, illis hominibus qui non nôrunt profunditates Satanæ, ut dicunt; Non injiciam in vos aliud onus. 24 Verùm quod habetis, tenete uſquedum venio. 25 Et qui vicerit, quíque ſervaverit uſque ad finem opera mea, dabo illi poteſtatem ſuper populos: 26 Et paſcet eos virgâ ferreâ: & ſicut vaſa figuli comminuentur, 27 Sicut etiam ego accepi à patre meo: 28 Et dabo ei ſtellam matutinam. 29 Qui habet aures, audiat quid Spiritus dicat Eccleſiis.

* ܦܨܚܐ ܓ *

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]

CAP. III.

Et Angelo illi qui eſt Sardibus, ſcribe, Hæc dicit ille qui habet illos ſeptem Spiritus Dei, & illas ſeptem ſtellas; Novi opera tua: quòd nomen habes quòd vivas, & mortuus es. 1 Expergiſcere, & ſerva reliquos illos qui morituri erant: non enim inveni quòd opera tua ſint perfecta coram Deo meo. 2 Memento igitur quomodo acceperis, & audiveris, & ſerva, & pœnitentiam age: quòd ſi non evigilaveris, veniam contra te ſicut fur, & non ſcies quâ horâ veniam contra te. 3 Sed habes pauca nomina Sardibus, eos *videlicet* qui non polluerunt veſtimenta ſua: & ambulabunt mecum in albis, quia digni ſunt. 4 Qui vicerit, ſic tegetur veſtibus albis, & non delebo nomen eorum è libro illo vitæ, & confitebor nomen eorum coram Patre meo, & coram Angelis ejus. 5 Qui habet aures, audiat quid Spiritus dicat Eccleſiis. 6 Et Angelo illi Eccleſiæ quæ eſt Philadelphiæ, ſcribe, Hæc dicit ille ſanctus, ille verus, qui habet clavem Davidis, qui aperit, & nemo claudit, & claudit & nemo aperit; 7

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

20 ወባሕቱ ፡ ቦእ ፡ ዘእሐይሰከ ፡ እስመ ፡ አርመምከ ፡ ለቲ ፡ ለኤልዛቤል ፡ ብእሲት ፡ እንተ ፡ ት
ብል ፡ ርእሳ ፡ ነቢይት ፡ ወትሜህር ፡ በዘ ፡ ታስሕቶሙ ፡ ወታዜምዎሙ ፡ ለአግብርትየ ፡
21 ከመ ፡ ይብልዑ ፡ ዝቡሐ ፡ ለአማልክት ፡፡ ወወሀብክዋ ፡ መዋዕለ ፡ በዘ ፡ ትነስሕ ፡ ወአ
22 በየት ፡ ነሲሐ ፡ እምዝሙታ ፡፡ ወናሁ ፡ አገብኣ ፡ ውስተ ፡ ምስካብ ፡ ወለእለሂ ፡ ይ
23 ዜምዉ ፡ ምስሌሃ ፡ ውስተ ፡ ዐቢይ ፡ ሕማም ፡ እመ ፡ ኢነስሑ ፡ እምግባሪሆሙ ፡፡ ወ
እቀትል ፡ ደቂቃ ፡ በሞት ፡ ወያአምሩ ፡ ኵሉ ፡ አብያተ ፡ ክርስቲያናት ፡ ከመ ፡ አነ ፡ ውእቱ ፡
ዘአፈትን ፡ ልበ ፡ ወኵልያተ ፡፡ ወአፈድየክሙ ፡ ለለ ፡ አሐዱ ፡ እምኔክሙ ፡ በከመ ፡ እከየ ፡
ምግባሪክሙ ፡፡

Veruntamen eſt aliquid *quo contendam tecum: quia ceſſâſti* loqui *contra Ezabel mulierem, quæ prædicat ſeipſam prophetiſſam, & docet, ut ſeducat & ſcortari faciat ſervos meos, ut edant immolatum diis.* 20 *Et dedi illi tempus ut reſipiſceret, & noluit reſipiſcere à ſcortatione ſua.* 21 *Et ecce reducam eam in lectum ſuum, & eos qui ſcortantur cum ea in magnam tribulationem, ſi non reſipuerit ab operibus ſuis.* 22 *Et interficiam filios ejus in morte, & ſcient omnes Eccleſiæ quòd ego ſum ſcrutator cordis & renum: & retribuam unicuique ex vobis ſecundùm malitiam operum veſtrorum.* 23

Verſio VULGATA LATINA.

20 Sed habeo adverſùs te pauca: quia permittis mulierem Jezabel, quæ ſe dicit propheten, docere, & ſeducere ſervos meos, fornicari, & manducare
21 de idolothytis. Et dedi illi tempus ut pœnitentiam ageret; & non vult
22 pœnitere à fornicatione ſua. Ecce mittam eam in lectum: & qui mœchantur cum ea, in tribulatione maxima erunt, niſi pœnitentiam ab operibus
23 ſuis egerint. Et filios ejus interficiam in morte, & ſcient omnes Eccleſiæ, quia ego ſum ſcrutans renes & corda: & dabo unicuique veſtrûm ſecundùm
24 opera ſua. Vobis autem dico, Et cæteris qui Thyatiræ eſtis; Quicunque non habent doctrinam hanc, & qui non cognoverunt altitudines ſatanæ,
25 quemadmodùm dicunt, non mittam ſuper vos aliud pondus: Tamen id,
26 quod habetis, tenete donec veniam. Et qui vicerit, & cuſtodierit uſque
27 in finem opera mea, dabo illi poteſtatem ſuper Gentes, Et reget eas in
28 virga ferrea, & tanquam vas figuli confringentur, Sicut & ego accepi à
29 Patre meo: & dabo illi ſtellam matutinam. Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat Eccleſiis.

CAP. III.

Et Angelo Eccleſiæ Sardis ſcribe; Hæc dicit qui habet ſeptem Spiritus 1
Dei, & ſeptem ſtellas; Scio opera tua, quia nomen habes quòd vivas, &
mortuus es. Eſto vigilans, & confirma cætera, quæ moritura erant. Non 2
enim invenio opera tua plena coram Deo meo. In mente ergò habe quali- 3
ter acceperis, & audieris, & ſerva, & pœnitentiam age. Si ergò non vi-
gilaveris, Veniam ad te tanquam fur, & neſcies quâ horâ veniam ad te. Sed 4
habes pauca nomina in Sardis, qui non inquinaverunt veſtimenta ſua: &
ambulabunt mecum in albis, quia digni ſunt. Qui vicerit, ſic veſtietur ve- 5
ſtimentis albis, & non delebo nomen ejus de Libro vitæ, & confitebor nomen
ejus coram Patre meo, & coram angelis ejus. Qui habet aurem, audiat 6
quid Spiritus dicat Eccleſiis. Et Angelo Philadelphiæ Eccleſiæ ſcribe; Hæc 7
dicit Sanctus & Verus, qui habet clavem David: qui aperit, & nemo
claudit: claudit, & nemo aperit;

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

20 * ولكن لي عليك درك * وذلك انك تركت المراة التي اسمها ازابيل * وهي تدعي انها نبية
21 واسرعت ذلك وخدعت عبيدي ليزنوا وياكلوا ذبائح الاوثان * واعطيتها زمنا ان تتوب فيه
22 فلم تشا ان تتوب عن زناها * ولكن هوذا انا ملقيها على مضجع الوجع * والذين يزنون معها
23 في حزن وشدة عظيمة * وان لم يتوبوا عن اعمالهم * فاني اقتل اولادهم بالموت * وليعلم كل
24 الكنائس اني انا هو فاحص الكلى والقلوب * واعطيكم واحدا واحدا على قدر اعمالكم * ولكم
اقول البقية الذين بكنيسة ثياطيرة * كل من كان منكم ليس هذه البدعة معه * واياكم ليس
25 يعرفون عمق صنيع الشيطان * فاني لا القي عليكم ثقلا اخر * بل تمسكوا بما انتم عليه
26 الى الوقت الذي اجي فيه * والظافر والذي يحفظ اقوالي واعمالي الى التمام * فانا اعطيه
27 سلطانا على الامم * ويرعاهم بعصا حديد * وكانية الخزف يسحقهم * كمثل ما اخذت انا من ابي
28 * واعطيه زهرة الصبح * من كانت له اذن * فليسمع ما يقول الروح للكنائس *
29

Attamen habeo adverſùm te querelam aliquam, quòd ſcilicet permittis mulieri quæ vocatur Jezabel, quæ profitetur ſe eſſe prophetiſſam, idque palàm docuit, decepitque ſervos meos, ut ſcortarentur & ederent ſacrificia idolorum. 20 *Et dedi illi tempus quo pœnitentiam ageret, ſed noluit ſe pœnitere ſcortationis ſuæ.* 21 *Sed ecce ego abjecturus ſum eam in lectum doloris, & eos qui cum illa ſcortantur, in afflictionem & tribulationem maximam. Et niſi pœniteat eos operum ſuorum,* 22 *Interficiam filios eorum morte: ut etiam ſciant omnes Eccleſiæ me eſſe ſcrutatorem renum & cordium: daboque vobis ſingulis pro ratione operum veſtrorum.* 23 *Vobis autem dico reliquis qui eſtis in Eccleſia Thyatiræ, cuilibet veſtrûm non habenti hanc novam doctrinam: & quandoquidem ignoratis profunditatem aſtûs Satanæ, non imponam vobis aliud onus.* 24 *Tamen tenete id in quo eſtis, uſque ad tempus quo ſum venturus.* 25 *Et victor, & qui ſervaverit ſermones meos & opera mea in finem uſque, ego dabo illi poteſtatem ſuper Gentes:* 26 *Et paſcet eas virgâ ferreâ: & quaſi vaſa argillæ conteret eas.* 27 *Quemadmodùm accepi ego à Patre meo: & dabo illi nitorem matutinum.* 28 *Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat Eccleſiis.* 29

* الفصل الثالث *

1 * واكتب الى ملاك كنيسة سردس * هذا ما يقول صاحب سبعة ارواح الله * والذي بيده
2 النجوم السبعة * قد عرفت اعمالك * وذلك انما معك اسم انك حيا * وانت ميتا * فكن منتبها *
3 وقوي الذين اردت طرحهم * لاني اصبت اعمالك ليس بالكاملة قدامي * فاذكر كيف تلقيت
وكيف سمعت * واحفظ وتب * وان لم تنتبه وتسهر فاني اتي عليك كالسارق * ولا تعلم متى
4 احل بك * ولكن لك اسماء يسيرة بسردس * وهم لا يدنسون ثيابهم * وقد سلكوا معي * وهم
5 متلبسين البياض * وهم لذلك مستحقين * الظافر هكذا يلبس البياض * ولا يمحا اسمه
6 من سفر الحياة * وانا اعترف باسمه قدام ابي * وقدام ملائكته * فمن كانت له اذن
7 فليسمع ما يقول الروح للكنائس * واكتب الى ملاك كنيسة فيلادلفيا * هذا ما يقول
القدوس الحقي صاحب مفتاح داود * وهو يفتح ولا احد يغلقها الا الذي فتحها *
واذا غلق ليس من يفتح *

CAP. III.

Angelo verò Eccleſiæ Sardium ſcribe, Hoc eſt quòd dicit habens ſeptem ſpiritus Dei, & is in cujus manu ſunt ſeptem ſtellæ, Jam novi opera tua, quòd ſcilicet nomen habeas quòd ſis vivus, tamen ſis mortuus. 1 *Igitur eſto vigilans; quoſque vis rejicere, corrobora: invenio enim opera tua haud perfecta coram me.* 2 *Et memento qualia acceperis, & qualia audieris, & cave tibi, ac pœnitentiam age. Quòd ſi non expergiſcaris & vigiles, equidem veniam ad te ſicut fur, & neſcies quando adero tibi.* 3 *Habes tamen aliquot nomina Sardibus, eorum ſcilicet qui non contaminant veſtimenta ſua, & ambularunt mecum albis induti: ſunt autem hoc digni.* 4 *Victor ſic amicietur albis, & non delebitur nomen ejus de libro vitæ, & ego profitebor nomen ejus coram Patre meo, & coram Angelis ejus.* 5 *Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat Eccleſiis.* 6 *Angelo autem Eccleſiæ Philadelphiæ ſcribe Hoc eſt quod dicit Sanctus ille verax, habens clavem Davidis, qui aperit & nemo claudit, niſi is qui aperuit: cùmque clauſerit, non eſt qui aperiat.* 7

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

24 ወለክሙሰ ፡ እብለክሙ ፡ ለእለ ፡ ተረፍክሙ ፡ ውስተ ፡ ትያጥሮን ፡ ለእለ ፡ አልብክሙ ፡ ዘን
25 ተ ፡ ትምህርተ ፡ ለጕሕሉት ፡ ሰይጣን ፡ ዘይብሉ ፡፡ ወኢይወዲ ፡ ለዕሌክሙ ፡ ክልኤ ፡ ክበ
26 ደ ፡፡ ወባሕቱ ፡ ዘብክሙ ፡ አጽንዑ ፡ እስከ ፡ አመ ፡ እመጽእ ፡፡ ወለዘሞአሰ ፡ ወዓቀ
27 በ ፡ ግብርየ ፡ ለዝሉፉ ፡ እሁቦ ፡ ሥልጣነ ፡ ላዕለ ፡ አሕዛብ ፡፡ ወይሬእዮሙ ፡ በበትረ ፡ ሐ
28 ጺን ፡፡ ወበከመ ፡ ንዋየ ፡ ለብሐ ፡ ይቀጠቅጦሙ ፡፡ በከመ ፡ አነ ፡ ነሣእኩ ፡ ሥልጣነ ፡ እም
29 ኀበ ፡ አቡየ ፡ ወእሁቦ ፡ ኮከበ ፡ ጽባሕ ፡፡ ዘቦ ፡ እዝነ ፡ ሰሚዐ ፡ ለይስማዕ ፡፡ ምንተ ፡ ይ
ቤ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ለአብያተ ፡ ክርስቲያናት ፡፡

Et vobis dico qui ſuperfuiſtis in Thyatira, qui non habetis hanc doctrinam, aſtutiam ſatanæ quam vocant, quòd non imponam vobis aliud onus. 24 *Veruntamen quod habetis, firmiter tenete uſque quò miſſertus fuero.* 25 *Et ei qui vicerit, & cuſtodierit opus meum perpetuò, dabo poteſtatem in Gentes,* 26 *Et reget eas cum virga ferrea, & tanquam vas fictile conteret eas:* 27 *Quemadmodum ego accepi poteſtatem à Patre meo: & dabo ei ſtellam matutinam.* 28 *Qui habet aurem, audiendo audiat, quid dicat Spiritus ſanctus Eccleſiis.* 29

ፖ

1 ወጸሐፍ ፡ ሎቱ ፡ ለመልአከ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ዘሰርዴስሰ ፡፡ ወከመዝ ፡ ይቤለከ ፡ ዘቦ ፡
ሰብዐቱ ፡ መንፈስ ፡ ዘእምኀበ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወ ፯ ኮከብ ፡፡ አእመር ፡ ግብረከ ፡ ከመ ፡
2 ሰመይከ ፡ ሕያወ ፡ ወመዊት ፡ አንተ ፡፡ ትጋህ ፡ እንከ ፡ ወለጽንዖሙ ፡ ለእለ ፡ ለልጸቁ ፡ ይ
3 ሙቱ ፡ እስመ ፡ ኢረከብኩ ፡ ግብረከ ፡ ፍጹመ ፡ በቅድመ ፡ አምላኪየ ፡፡ ወተዘከር ፡ እ
ፎ ፡ ነሣእከ ፡ ወሰማዕከ ፡ ነስሕ ፡ እንከ ፡ ወእመሰ ፡ ኢተጋሕከ ፡ ከመ ፡ ሰረቂ ፡ ወኢተአም
4 ር ፡ በአይ ፡ ሰዓት ፡ እመጽእ ፡ ላዕሌከ ፡፡ ወባሕቱ ፡ ብከ ፡ ሕዳጠ ፡ ሰብአ ፡ ውስተ ፡ ሰር
ዴስ ፡ እለ ፡ ኢገመኑ ፡ ልብሶሙ ፡ ምስለ ፡ አንስት ፡ ወየሐውሩ ፡ ምስሌከ ፡ በንጹሕ ፡፡
5 ወለዘሞአሰ ፡ ወከመዝ ፡ ልብስ ፡ ንጹሕ ፡ ለዘ ፡ ይደልዎ ፡ ወኢይደመሰስ ፡ ስሙ ፡ እምኔ ፡ መ
ጽሐፈ ፡ ሕይወት ፡፡ ወአእምኖ ፡ በስሙ ፡ በቅድመ ፡ አቡየ ፡ ወበቅድመ ፡ መላእክቲሁ ፡ ዘቦ ፡
6 እዝነ ፡ ሰሚዐ ፡ ለይስማዕ ፡፡ ምንተ ፡ ይቤ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ለአብያተ ፡ ክርስቲያናት ፡፡
7 ወጸሐፍ ፡ ሎቱ ፡ ለአብያተ ፡ ክርስቲያናት ፡ ዘፊላድልፍያ ፡፡ ወከመዝ ፡ ይቤ ፡ ቅዱስ ፡ ወ
ጻድቅ ፡ ዘሀቡ ፡ ኵሉ ፡ መራሑተ ፡ ቤተ ፡ ዳዊት ፡፡ ወአልቦ ፡ ዘያርኁ ፡ ወአልቦ ፡ ዘያጽ
ፁ ፡ ዘእንበሌሁ ፡፡

CAP. III.

Et ſcribe Angelo Eccleſiæ Sardis; Et ſic dicit tibi, is qui habet ſeptem ſpiritus qui ex Deo ſunt, & ſeptem ſtellas; Scio opera tua, quòd nominaris vivus, ſed mortuus es. 1 *Vigila igitur, & confirma eos, qui citò morituri ſunt.* 2 *Quia non inveni opera tua perfecta coram Deo meo. Et memento quomodo acceperis, & audieris: reſipiſce igitur: & ſi non vigilaveris, veniam tanquam fur, & non cognoſces in quâ horâ veniam ad te.* 3 *Veruntamen habes paucos homines in Sardis, qui non inquinârunt veſtimenta ſua cum muliere, & ambulabunt tecum purè.* 4 *Et ei qui vicerit, veſtimentum erit purum, & ſimiliter ei qui dignus erit: & non delebo nomen ejus de Libro vitæ, ſed profitebor nomen ejus coram Patre meo, & coram Angelis ejus.* 5 *Qui habet aures, audiendo audiat, quid dicat Spiritus ſanctus Eccleſiis.* 6 *Et ſcribe Eccleſiæ Philadelphiæ; Et ſic dicit Sanctus & Juſtus, apud quem eſt omnis clavis domûs Davidis, & nemo eſt qui aperit, & nemo eſt qui claudit præter eum;* 7

Scio tua opera: Ecce dedi coram te ostium apertum, & nemo potest clau-
8 Οἶδά σου τὰ ἔργα· ἰδοὺ δέδωκα ἐνώπιόν σου θύραν ἀνεῳγμένην, (ν) ϗ οὐδεὶς δύναται κλεῖ-
dere *illud*: quia parvam habes virtutem, & servâsti meum verbum, & non negâsti no-
σαι αὐτήν· ὅτι μικρὰν ἔχεις δύναμιν, ϗ ἐτήρησάς μου τὸν λόγον, ϗ οὐκ ἠρνήσω τὸ ὄνο-
men meum. Ecce dabo de synagoga Satanæ, *dicentium* seipsos Judæos
9 μά μου. Ἰδοὺ (ξ) δίδωμι ἐκ τῆς συναγωγῆς τοῦ σατανᾶ, τῶν λεγόντων ἑαυτοὺς Ἰουδαίους
esse, & non sunt, sed mentiuntur. Ecce faciam illos, ut veniant, & adorent
εἶναι, ϗ οὐκ εἰσὶν, ἀλλὰ ψεύδονται. ἰδοὺ ποιήσω αὐτοὺς, ἵνα (ο) ἥξωσι, ϗ προσκυνήσωσιν
ante pedes tuos, & *sciant* quia ego dilexi te. Quoniam servâsti verbum
10 ἐνώπιον τῶν ποδῶν σου, ϗ γνῶσιν ὅτι ἐγὼ ἠγάπησά σε. (π) Ὅτι ἐτήρησας τὸν λόγον
patientiæ meæ, & ego te servabo ab hora tentationis *futuræ venire* in
τῆς ὑπομονῆς μου, κἀγώ σε τηρήσω ἐκ τῆς ὥρας τοῦ πειρασμοῦ τῆς μελλούσης ἔρχεσθαι ἐπὶ
habitatam universam, tentare habitantes in terra. Ecce venio citò: tene,
11 τῆς οἰκουμένης ὅλης, πειράσαι τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς (ρ) γῆς. Ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ· κράτει
quod habes, ut nemo accipiat coronam tuam. *Vincens*, faciam illum columnam in
12 ὃ ἔχεις, ἵνα μηδεὶς λάβῃ τὸν στέφανόν σου. Ὁ νικῶν, ποιήσω αὐτὸν στῦλον ἐν
templo Dei mei, & foràs non egredietur ampliùs: & scribam super eum nomen
τῷ ναῷ τοῦ Θεοῦ μου, ϗ ἔξω οὐ μὴ ἐξέλθῃ ἔτι· ϗ γράψω ἐπ' αὐτὸν τὸ ὄνομα
Dei mei, & nomen civitatis Dei mei novæ Hierusalem, quæ *descendens*
τοῦ Θεοῦ μου, ϗ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως τοῦ Θεοῦ μου τῆς καινῆς Ἱερουσαλὴμ, ἡ καταβαίνουσα
de cœlo à Deo meo, & nomen meum novum. *Habens* aurem, audiat
13 ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ μου, ϗ τὸ ὄνομά μου τὸ καινόν. Ὁ ἔχων οὖς, ἀκουσάτω
quid Spiritus dicat Ecclesiis. Et angelo *illius* Ecclesiæ *Laodi-*
14 τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. Καὶ τῷ ἀγγέλῳ (σ) τῆς ἐκκλησίας Λαοδι-
censium scribe; Hæc dicit Amen, testis fidelis & verus, principium creaturæ
κέων γράψον· Τάδε λέγει ὁ Ἀμὴν, ὁ μάρτυς ὁ πιστὸς ϗ ἀληθινὸς, ἡ ἀρχὴ τῆς κτίσεως
Dei; Scio tua opera, quia neque frigidus es, neque calidus: utinam frigidus
15 τοῦ Θεοῦ, Οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι οὔτε ψυχρὸς εἶ, οὔτε (τ) ζεστός· ὄφελον ψυχρὸς
esses, aut calidus. Sic, quia tepidus es, & *neque* frigidus, *neque* calidus, *futurus sum* te
16 ἦς, ἢ ζεστός. Οὕτως, ὅτι χλιαρὸς εἶ, ϗ οὔτε ψυχρὸς, οὔτε ζεστὸς, μέλλω σε

evomere ex ore meo: Quia dicis; *Quia* dives sum, & locupletatus *sum*, & nul-
ἐμέσαι ἐκ τοῦ στόματός μου· Ὅτι λέγεις, Ὅτι πλούσιός εἰμι, ϗ πεπλούτηκα, ϗ (υ) οὐ- 17
lius *opus habeo*: & nescis quia tu es *ærumnosus*, & miserabilis, & pauper,
δενὸς χρείαν ἔχω· ϗ οὐκ οἶδας ὅτι σὺ εἶ ὁ ταλαίπωρος, ϗ (φ) ἐλεεινὸς, ϗ πτωχὸς,
& cæcus, & nudus. Suadeo tibi emere à me aurum ignitum
ϗ τυφλὸς, ϗ γυμνός. Συμβουλεύω σοι ἀγοράσαι παρ' ἐμοῦ χρυσίον πεπυρωμένον 18
ex *igni*, ut locuples fias: & vestimentis albis *ut* induaris: & *ne* appareat confusio
ἐκ πυρὸς, ἵνα πλουτήσῃς· ϗ ἱμάτια λευκὰ, ἵνα περιβάλῃ, ϗ μὴ φανερωθῇ ἡ αἰσχύνη
nuditatis tuæ: & collyrio inunge oculos tuos, ut videas. Ego
τῆς γυμνότητός σου· ϗ κολλούριον (χ) ἔγχρισον τοὺς ὀφθαλμούς σου, ἵνα βλέπῃς. Ἐγὼ 19
quos*cunque* amo, arguo & castigo: Æmulare ergò, & pœnitentiam age. Ecce sto
ὅσους ἐὰν φιλῶ, ἐλέγχω ϗ παιδεύω. (ψ) ζήλωσον οὖν, ϗ μετανόησον. Ἰδοὺ ἕστηκα 20
ad ostium, & pulso. Si quis audierit vocem meam, & aperuerit januam, intrabo
ἐπὶ τὴν θύραν, ϗ κρούω· ἐάν τις ἀκούσῃ τῆς φωνῆς μου, ϗ ἀνοίξῃ τὴν θύραν, εἰσελεύσομαι
ad illum, & cœnabo cum illo, & ipse mecum. *Vincens*, dabo ei sedere
πρὸς αὐτὸν, ϗ δειπνήσω μετ' αὐτοῦ, ϗ αὐτὸς μετ' ἐμοῦ. Ὁ νικῶν, δώσω αὐτῷ καθίσαι 21
mecum in throno meo, sicut & ego vici, & sedi cum Patre meo in
μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ θρόνῳ μου, ὡς κἀγὼ ἐνίκησα, ϗ ἐκάθισα μετὰ τοῦ πατρός μου ἐν
throno ejus. *Habens* aurem, audiat quid Spiritus dicat Ecclesiis.
τῷ θρόνῳ αὐτοῦ. Ὁ ἔχων οὖς, ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. 22

CAP. IIII. δ'.

Post hæc vidi, & ecce ostium apertum in cœlo: & vox prima quam
Μετὰ ταῦτα εἶδον, ϗ ἰδοὺ θύρα ἠνεῳγμένη ἐν τῷ οὐρανῷ· ϗ ἡ φωνὴ ἡ πρώτη ἣν 1
audivi tanquam tubæ loquentis cum me, dicens, Ascende huc, & ostendam tibi
ἤκουσα ὡς σάλπιγγος λαλούσης μετ' ἐμοῦ, (α) λέγουσα, Ἀνάβα ὧδε, ϗ δείξω σοι
quæ oportet fieri post hæc. Et statim *factus sum* in spiritu: & ecce
(β) ἃ δεῖ γενέσθαι μετὰ ταῦτα. (γ) Καὶ εὐθέως ἐγενόμην ἐν πνεύματι· ϗ ἰδοὺ 2
thronus erat *positus* in cœlo, & supra *thronum* sedens.
θρόνος ἔκειτο ἐν τῷ οὐρανῷ, ϗ (δ) ἐπὶ τοῦ θρόνου καθήμενος.

MS.A. (ν) ἣν οὐδεὶς (ξ) διδῶ (ο) ἥξουσιν, ϗ προσκυνήσουσιν (π) Καὶ ἐτήρησας (ρ) γῆς. Ἔρχομαι (σ) τῆς ἐν Λαοδικείᾳ ἐκκλησίας γράψον, (τ) ζεστός· *Οὕτως ὅτι χλιαρὸς (υ) οὐδὲν
(φ) ὁ ἐλεεινὸς, (χ) ἔγχρισαι (ψ) ζήλευε Κεφ. δ'. MS.A. (α) *λέγων, Ἀνάβηθι (β) ὅσα (γ) Εὐθέως (δ) ἐπὶ τὸν θρόνον

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

8 * Novi opera tua: & ecce, dedi ante te portam apertam, quam nemo potest claudere: quia aliquantam habes fortitudinem. & servâsti verbum meum, & non abnegâsti nomen meum. 9 Ecce do ex Synagoga Satanæ, *aliquot* ex iis qui dicunt seipsos Judæos esse, & non sunt, sed mentiuntur: ecce agam ipsos, ut veniant & adorent coram pedibus tuis: & cognoscent quòd ego dilexi te. 10 Propterea quòd servâsti verbum tolerantiæ meæ, & ego servabo te ex hora tentationis venturæ super orbem universum, ad tentandum eos qui habitant super terram. 11 Venio citò: tene id quod habes, ut nemo accipiat coronam tuam. 12 Qui vicerit, faciam eum columnam in templo Dei mei: & foràs non exibit ampliùs: & scribam super ipsum nomen Dei mei, & Hierosolymæ novæ quæ descendit è cœlo à Deo meo, & nomen meum illud novum. 13 Qui habet aures, audiat quid Spiritus dicit Ecclesiis. 14 Et Angelo illi Ecclesiæ quæ Laodiceæ est, scribe, Hæc dicit ille Amen, ille testis, ille fidelis, ille verus, illud principium creaturæ Dei; 15 Novi opera tua, quòd non calidus sis neque frigidus: utinam frigidus esses, aut calidus. 16 Nunc quia tepidus es, & non calidus, neque frigidus, evomiturus sum te ex ore meo: 17 Quia dicis, Dives sum, & ditatus sum, & nullius rei opus est mihi: & nescis te esse abjectum, & miserabilem, & pauperem, & cæcum, & nudum. 18 Consulo tibi ut emas à me aurum probatum ab igne, ut ditescas: & vestem albam, ut tegaris, & non conspiciatur pudor nuditatis tuæ: & collyrio inunge oculos tuos, ut fias videns. 19 Ego omnes quoscunque diligo, arguo & castigo: æmulare ergò, & pœnitentiam age. 20 Ecce steti ad portam, & pulsabo: si quis audierit vocem meam, & aperuerit portam, intrabo ad illum, & cœnabo cum illo, & ille mecum. 21 Ei qui vicerit, dabo sedere mecum super thronum meum, sicut etiam ego vici, & sedi cum Patre meo in throno ipsius. 22 Qui habet aures, audiat quid Spiritus dicit Ecclesiis.

CAP. IV.

1 * Post hæc vidi, & ecce porta aperta in cœlo, & vox prima quam audivi tanquam tubam loquentem mecum, dicebat; Ascende huc, & ostendam tibi ea quæ oportet fieri post hæc. 2 * Statim fui in spiritu, & ecce thronus positus erat in cœlo, & super thronum erat quidam sedens.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

8 አእምር፡ግብረከ፡ ወናሁ፡ ወሀብኩከ፡ቅድሜከ፡ ኆኅተ፡ ርኅወ፡ ዘአልቦ፡ ዘይክል፡ አጺውቶ፡
9 እስመ፡ ውሑድ፡ኃይልከ፡ ወዐቀብከ፡ ቃልየ፡ ወኢክሕድከ፡ ስምየ፡። ወናሁ፡ አነ፡ እሁበከ፡
እምነ፡ ማኅበረ፡ ሰይጣን፡ ወእምነ፡ እለ፡ ይብሉ፡ርእሶሙ፡አይሁድ፡ ንሕነ፡ ወኢኮኑ፡ ይሔ
10 ሰዉ፡ ወይሰግዱ፡ ቅድመ፡ እገሪከ፡ ወያእምሩ፡ ከመ፡ አነ፡ አፍቀርኩከ፡። እስመ፡ ዓቀብከ፡
ቃልየ፡ ወትዕግሥትየ፡ ወበእንተ፡ ዝንቱ፡ አነኒ፡ ዓቀብኩከ፡ እምነ፡ ሰዓት፡ መንሱት፡ እንተ፡ሀ
ለወት፡ትምጻእ፡ውስተ፡ኵሉ፡ዓለም፡ ከመ፡ታመክሮሙ፡ ለእለ፡ ይነብሩ፡ውስተ፡ምድር፡።

Scio opera tua: et ecce, dedi tibi coram te ostium apertum, quod nemo potest claudere: quia modica est virtus tua, & servâsti sermonem meum, & non negâsti nomen meum. 9 *Et ecce ego dabo tibi de synagoga satanæ, & ex iis qui dicunt de seipsis, Judæi sumus, & non sunt, sed mentiuntur: & adorabunt ante pedes tuos, & scient quòd ego dilexi te.* 10 *Quia servâsti sermonem meum & patientiam meam, & propterea ego quidem servavi te ab hora tentationis quæ ventura est in universum mundum, ut tentet eos qui habitant in terra.*

Versio VULGATA LATINA.

8 Scio opera tua. Ecce dedi coram te ostium apertum, quod nemo potest claudere: quia modicam habes virtutem, & servâsti verbum meum, & non negâsti nomen meum. 9 Ecce dabo de synagoga satanæ, qui dicunt se Judæos esse, & non sunt, sed mentiuntur: Ecce faciam illos ut veniant, & adorent ante pedes tuos: & scient quia 10 ego dilexi te. Quoniam servâsti verbum patientiæ meæ, & ego servabo te ab hora 11 tentationis, quæ ventura est in orbem universum tentare habitantes in terra. Ecce 12 venio citó: tene quod habes, ut nemo accipiat coronam tuam. Qui vicerit, faciam illum columnam in templo Dei mei, & foràs non egredietur ampliùs: & scribam super eum nomen Dei mei, & nomen civitatis Dei mei novæ Jerusalem, quæ descendit 13 de cœlo à Deo meo, & nomen meum novum. Qui habet aurem, audiat quid Spiri-14 tus dicat Ecclesiis. Et angelo Laodiciæ Ecclesiæ scribe; Hæc dicit Amen, testis fide-15 lis, & verus, qui est principium creaturæ Dei; Scio opera tua, quia neque frigidus es, 16 neque calidus: utinam frigidus esses, aut calidus: Sed quia tepidus es, & nec frigidus, nec calidus, incipiam te evomere ex ore meo. 17 Quia dicis; Quòd dives sum, & locupletatus, & nullius egeo: & nescis quia tu es miser, & miserabilis, & pauper, & cæcus, & nudus. 18 Suadeo tibi emere à me aurum ignitum probatum, ut locuples fias, & vestimentis albis induaris, & non appareat confusio nuditatis tuæ, & collyrio inunge oculos tuos, ut videas. 19 Ego quos amo, arguo, & castigo. Æmulare ergò, & pœnitentiam age. 20 Ecce sto ad ostium, & pulso: si quis audierit vocem meam, & aperuerit mihi januam, intrabo ad illum, & cœnabo cum illo, & ipse mecum. 21 Qui vicerit, dabo ei sedere mecum in throno meo: sicut & ego vici, & sedi cum Patre meo in throno ejus. 22 Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat Ecclesiis.

CAP. IV.

1 Post hæc vidi; & ecce ostium apertum in cœlo: & vox prima, quam audivi, tanquã tubæ loquentis mecum, dicens; Ascende huc, & ostendam tibi quæ oportet fieri post hæc. 2 Et statim fui in spiritu: & ecce sedes posita erat in cœlo, & supra sedẽ sedens.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* قد عرفت اعمالك . وها انا اجعل قدامك بابا مفتوحا * الذي لا يستطيع احد غلقه . لان لك 8
قوة يسيرة * وقد حفظت قولي ولم تجحد اسمي * هوذا اجعل من جماعة الشيطان * القايلين 9
عن انفسهم انهم يهود * وليس هم كذلك بل هم كذبة * هوذا اجعلهم ان ياتوا ويسجدوا
قدام رجليك * ليعلموا اني احببتك * لانك حفظت كلمة وصيتي وصبري * وانا احفظك في 10
ساعة المحن المزمعة ان تاتي على المسكونة كلها * لان التجربة تحل بكل سكان الارض * فها 11
اني اتي مسرعا * فامسك بما معك * ليلا ينزع احد تاجك * الظافر اجعله عمودا في هيكل 12
الاهي * ولا يخرج ايضا خارجا * واكتب عليه اسم الاهي * واسم مدينة الاهي التي هي
اورسليم الجديدة النازلة من السماء من عند الاهي * الذي هو الاسم الجديد * فمن 13
كانت له اذن فليسمع ما الذي يقول الروح للكنايس * واكتب الي ملاك كنيسة لاودقية * 14
هذا ما يقول الحق الشاهد الامين الحقيقي اول امانة الله * قد عرفت اعمالك انك ليس بالبارد 15
ولا بالحار * وكان احسن بك ان تكون حارا او باردا * ولكن انت فاتر وليس بحار ولا بارد * فانا اريد 16
ان القيك من فمي * لانك تقول اني غني وقد امتليت * وغير محتاج لاحد * وليس تعلم انك 17
شقي عديم * وفي الفقر والعري والعمي * فالان اشير عليك ان تشتري مني الذهب المجرب 18
المصفي بالنار * لتكون غنيا * وتكتسي بالثياب البيض المضية * ليلا تظهر خزيه عريتك *
وتداوي عينيك ان تبصر بهما * لان كل من نحبه نوبخه ونودبه * فغر واطلب التوبة * هوذا 19 20
انا قايم على الباب واقرعه * فمن سمع صوتي وفتح لي الباب * فاني ادخل اليه واتعشا معه * وهو
ياكل معي * الظافر اعطيه ان يجلس معي على كرسي * كمثل ما ظفرت انا وجلست مع ابي 21
على كرسيه * فمن له اذن فليسمع ما يقول الروح للكنايس * 22

* الفصل الرابع *

* بعد هذه نظرت * فاذا بباب مفتوح في السماء * والصوت الذي كنت سمعته كالبوق 1
يتكلم معي قال لي * اصعد الي هاهنا لاريك كلما يجب ان يكون بعد هذه * وحينيذ صرت 2
بالروح * فاذا بكرسي قد نصب في السماء * وكان على الكرسي جالس *

8 *Jam novi opera tua, & ecce ego propono tibi ostium apertum, quod nemo potest claudere: quia nonnullam habes virtutem, & servâsti sermonem meum, neque abnegâsti nomen meum.* 9 *Ecce inter congregationem Satanæ ponam dicentes de seipsis quòd sint Judæi, & non sunt tales, imo sunt mendaces: ecce faciam eos venire & adorare ante pedes tuos, ut sciant quòd ego te diligo.* 10 *Quoniam servâsti verbum præcepti mei, & patientiæ meæ, ego etiam servabo te horâ explorationum quæ venturæ sunt super orbem universum: nam tentatio invadet omnes habitatores terræ:* 11 *Ecce enim citò veniam. Tene ergò quod habes, ne quis auferat coronam tuam.* 12 *Victorem ponam columnam in templo Dei mei; nec foràs egredietur ampliùs: & scribam super eum nomen Dei mei, & nomen urbis Dei mei, hoc est Jerusalem novæ descendentis è cœlo à Deo meo; quod est nomen illud novum.* 13 *Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat Ecclesiis.* 14 *Angelo verò Ecclesiæ Laodiceæ scribe, Hoc est quod dicit veritas; testis ille fidelis & verax principium fidei Dei:* 15 *Jam novi opera tua, quòd neque frigidus sis, neque fervidus, & verò melius tibi foret esse fervidum, aut frigidum.* 16 *Tu verò tepidus es, non fervidus, neque frigidus: quapropter volo te ejicere ex ore meo.* 17 *Dicis enim; Ego quidem dives sum, & jam expletus sum, & nullius indigens: & nescis te esse ærumnosum, vacuum, & in paupertate, nuditate, atque cæcitate demersum.* 18 *Quare consulo tibi emere à me aurum igni exploratum & percolatum, ut sis dives: & indui vestibus albis, lucentibus, ut non appareat dedecus nuditatis tuæ: & mederi oculis tuis, ut iis videas.* 19 *Nam quemcunque diligimus, eundem corripimus & erudimus: æmulare igitur, & quære pœnitentiam.* 20 *Ecce sto ad ostium, illúdque pulso: qui audierit vocem meam, & aperuerit mihi ostium, ingrediar ad eum & cœnabo cum eo, ipséque comedet mecum.* 21 *Victori dabo sedere mecum super thronum meum, quemadmodum ego vici & sedi cum Patre meo super thronum ipsius.* 22 *Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat Ecclesiis.*

CAP. IV.

1 *Post hæc aspexi, & ecce ostium apertum in cœlo: & vox quam audieram tanquam tubæ loquentis mecum, dixit mihi; Ascende huc ut ostendam tibi quicquid oporteat fieri posthac.* 2 *Tunc igitur abii spiritu, & ecce thronus erectus est in cœlo, erátque super throno quidam sedens,*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

11 ወናሁ፡ እመጽእ፡ ፍጡነ፡ ወአጽንዕ፡ ዘብከ፡ ከመ፡ አልቦ፡ ዘይነሥእ፡ አክሊለከ።
12 ወለዘ፡ ሞአ፡ እሬስዮ፡ አምደ፡ ውስተ፡ መቅደሱ፡ ለአምላኪየ፡ ወኢይወፅእ፡ እንከ፡ አፍአ፡፡
ወእጽሕፍ፡ ላዕሌሁ፡ ስሞ፡ ለአምላኪየ፡ ወስመ፡ ሀገሩ፡ ሐደስ፡ ኢየሩሳሌም፡ እንተ፡ ትወርድ፡
13 እምሰማይ፡ እምኀበ፡ አምላኪየ፡ ወስምየ፡ ሐዲስ። ዘቦ፡ እዝነ፡ ሰሚዐ፡ ለይስማዕ፡፡ መ
14 ንተ፡ ይቤ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ለአብያተ፡ ክርስቲያናት፡፡። ወጸሐፍ፡ ሎቱ፡ ለመልአከ፡ ዘቤተ፡ ክር
ስቲያን፡ ዘሎዶቅያ፡ ከመዝ፡ ይቤ፡ ዘውእቱ፡ አሚን፡ ወውእቱ፡ ስምዓ፡ መሀይምን፡ ወጻድቅ፡
15 ወውእቱ፡ እምቅድመ፡ ኵሉ፡ ዘፈጠረ፡ እግዚአብሔር። አአምር፡ ግብረከ፡ ከመ፡
16 ኢኮንከ፡ ቍሪረ፡ ወኢኮንከ፡ መውቀ፡ ወርቱዕሰ፡ ትኩንሰ፡ ቍሪረ፡ ወእመ፡ አኮ፡
17 መውቀ፡። ለእመሰ፡ ማእከለ፡ አንተ፡ *** ። ወትብል፡ ብዑል፡ አነ፡ ወብዕልኩ፡ ወአ
ልቦ፡ ዘአፈቅድ፡ ምንተኒ፡ ወለሊከ፡ ታአምር፡ ከመ፡ ነዳይ፡ ወምስኪን፡ አንተ
18 ሂ፡ ወዕሩቅ፡ ወዕዉር፡ አንተ። ወይእዜኒ፡ እብለከ፡ ትነሥእ፡ እምኀቤየ፡ ወርቀ
ሂ፡ ዘአዶ፡ ዘንጡፍ፡ ወጽሩይ፡ በእሳት፡ ከመ፡ ትብዐል፡ ብየ፡ ወትልበስ፡ ዘዚአ
የ፡ ትለብስ፡ ዘንጹሕ፡ ከመ፡ ትትከደን፡ እርቃንከ፡ ወበፈውስ፡ ዚአየ፡ ትትቀባ
19 እ፡ ዐይንቲከ፡ ከመ፡ ትርአይ። እነሰ፡ ለእለ፡ አፈቅሮሙ፡ ወእጌሥጾሙ፡ ወእመሀሮሙ
20 ኦ፡ ቅናእ፡ ለንስሓ፡ እንከ። ወናሁ፡ ቆምኩ፡ ኀበ፡ ኆኅት፡ ወእጐደጕድ፡ እመቦ፡ ዘሰምዐ፡
21 ቃልየ፡ ወያርኅወኒ፡ እበውእ፡ ሶቤሃ፡ ወአዐርፍ፡ ምስሌሁ፡ ወውእቱኒ፡ ምስሌየ። ወለዘ፡
ሞአ፡ እሁቦ፡ ይንበር፡ ምስሌየ፡ ውስተ፡ መንበርየ፡ በከመ፡ አነ፡ ሞእኩ፡ ወነበርኩ፡ ምስለ፡
22 አቡየ፡ ውስተ፡ መንበሩ። ዘቦ፡ እዝነ፡ ሰሚዐ፡ ለይስማዕ፡ ምንተ፡ ይቤ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡
ለአብያተ፡ ክርስቲያናት።

1 ወእምድኅረ፡ ዝንቱ፡ ርኢኩ፡ ኆኅተ፡ ርኅወ፡ ውስተ፡ ሰማይ፡ ወቃለ፡ ዘሰማዕኩ፡ ከመ፡
መጥቅዕ፡ ወከመ፡ ቃለ፡ ቀርን፡ ጸርሐ፡ ወተናገረ፡ ምስሌየ፡ ወይቤለኒ፡ ዕረግ፡ ዝየ፡ ኀቤየ፡ ወ
2 አርእየከ፡ ዘሀለወ፡ ይኩን፡ እምድኅረ፡ ዝንቱ። ወበጊዜሃ፡ ኮንኩ፡ ሥርግወ፡ በመንፈስ፡ ወ
ናሁ፡ ርኢኩ፡ መንበረ፡ ውስተ፡ ሰማይ፡ ንቡረ።

11 *Et ecce veniam citò: & firmiter tene quod habes, ut nemo sit qui accipiat coronam tuam.* 12 *Et vincentem, constituam columnam in templo Dei mei, & non egredietur ampliùs forás: & scribam super eum nomen Dei mei, & nomen civitatis ejus, novæ Hierusalem, quæ descendit de cœlo à Deo meo, & nomen meum novum.* 13 *Qui habet aurem, audiendo audiat quid dicat Spiritus sanctus Ecclesiis.* 14 *Et scribe Angelo Ecclesiæ Laodiciæ, Sic dicit is qui est verus, & est testis fidelis & justus, & fuit ante omnia quæ creavit Deus;* 15 *Scio opera tua, quòd non es frigidus, neque es fervidus, utinam esses frigidus aut fervidus:* 16 *Quoniam tepidus es ···, Et dicis; Dives sum, & locupletatus sum, & nullius* 17 *egeo omninò: & ipse tu scis quòd pauper, & mendicus es, & nudus, & cæcus es.* 18 *Et nunc dico tibi, ut accipias à me aurum meum, quod probatum & purgatum est in igne, ut dives sis in me, & vestimento meo induaris quod purum est, ut cooperta sit nuditas tua, & cum medela mea tinctus sis oculis tuis, ut videas.* 19 *Ego quos amo, arguo, & doceo: æmulare pro resipiscentia igitur.* 20 *Et ecce steti ad ostium, & pulso: si quis audierit vocem meam, & aperuerit mihi, ingrediar statim, & requiescam cum eo, & ipse quidem mecum.* 21 *Et vincenti, dabo sedere mecum in throno meo: sicut ego vici, & sedi cum Patre meo in throno ejus.* 22 *Qui habet aurem, audiendo audiat quid dicat Spiritus sanctus Ecclesiis.*

CAP. IV.

1 *Et post hæc vidi ostium apertum in cœlo: & vox prima, quam audivi sicut tuba & sicut vox cornu, clamavit, & loquuta est mecum, & dixit mihi; Ascende huc ad me, et ostendam tibi quid oporteat fieri post hæc.* 2 *Et tunc fui formosus in spiritu: et ecce, vidi thronum in cœlo positum.*

ἈΠΟΚΆΛΥΨΙΣ ἸΩΆΝΝΟΥ.

Et sedens erat similis aspectu lapidi jaspidi, & sardini: & iris in circuitu
3 Καὶ ὁ (ε)καθήμενος ἦν ὅμοιος ὁράσει λίθῳ ἰάσπιδι, καὶ (ζ)σαρδίνῳ· καὶ ἶρις κυκλόθεν
throni similis aspectui smaragdino. Et in circuitu throni, throni viginti &
4 τοῦ θρόνου ὅμοιος ὁράσει σμαραγδίνῳ. Καὶ κυκλόθεν τοῦ θρόνου (η) θρόνοι εἴκοσι καὶ
quatuor: & super thronos vidi viginti & quatuor seniores sedentes
τέσσαρες· καὶ ἐπὶ τοὺς θρόνους εἶδον τοὺς εἴκοσι καὶ τέσσαρας πρεσβυτέρους καθημένους,
circumamictos in vestimentis albis: & habebant in capitibus eorum coronas aure-
περιβεβλημένους ἐν ἱματίοις λευκοῖς· (θ) καὶ ἔσχον ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν στεφάνους χρυ-
as. Et de throno procedunt fulgura, & tonitrua, & voces: & septem
5 σοῦς. Καὶ ἐκ τοῦ θρόνου ἐκπορεύονται ἀστραπαί, (ι) καὶ βρονταί, καὶ φωναί· καὶ ἑπτὰ
lampades ignis ardentes ante thronum, quæ sunt septem spiritus Dei.
λαμπάδες πυρὸς καιόμεναι ἐνώπιον τοῦ θρόνου, (κ) αἵ εἰσι τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ Θεοῦ.
Et in conspectu throni mare vitreum, simile crystallo: & in medio throni, &
6 Καὶ ἐνώπιον τοῦ θρόνου (λ) θάλασσα ὑαλίνη, ὁμοία κρυστάλλῳ· καὶ ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου, καὶ
circuitu throni, quatuor animalia plena oculis ante & retrò. Et
7 κύκλῳ τοῦ θρόνου, (μ) τέσσαρα ζῶα γέμοντα ὀφθαλμῶν ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν. Καὶ
animal primum, simile leoni: & secundum animal, simile vitulo: & tertium
τὸ ζῶον τὸ πρῶτον ὅμοιον λέοντι· καὶ τὸ δεύτερον ζῶον ὅμοιον μόσχῳ· καὶ τὸ τρίτον
animal, habens faciem quasi homo: & quartum animal, simile aquilæ vo-
ζῶον ἔχον τὸ πρόσωπον ὡς (ν) ἄνθρωπος· καὶ τὸ τέταρτον ζῶον ὅμοιον ἀετῷ (ξ) πε-
lanti. Et quatuor animalia, unum secundùm seipsum habebant singula alas sex in circuitu,
8 τωμένῳ. Καὶ τέσσαρα ζῶα, ἓν καθ' ἑαυτὸ εἶχον ἀνὰ πτέρυγας ἓξ κυκλόθεν,
& intùs plena oculis: & requiem non habent die ac nocte, di-
καὶ ἔσωθεν (ο) γέμοντα ὀφθαλμῶν· καὶ ἀνάπαυσιν οὐκ ἔχουσιν ἡμέρας καὶ νυκτός, (π) λέ-
centia; Sanctus, sanctus, sanctus, Dominus Deus omnipotens, qui erat, & existens,
γοντα, Ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος, Κύριος ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ἦν, καὶ ὁ ὤν,
& qui venturus. Et cùm dederint illa animalia gloriam & honorem & gratiarū actionem
9 καὶ ὁ ἐρχόμενος. Καὶ ὅταν δώσουσι τὰ ζῶα δόξαν καὶ τιμὴν καὶ (ρ) εὐχαριστίαν
sedenti super thronum, viventi in secula seculorum, Procident
10 τῷ καθημένῳ (σ) ἐπὶ τοῦ θρόνου, τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, Πεσοῦνται
viginti & quatuor seniores ante sedentem in throno, & ad-
οἱ (τ) εἴκοσι καὶ τέσσαρες πρεσβύτεροι ἐνώπιον τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ (υ) προσ-
orant viventem in secula seculorum, & mittunt coronas suas ante
κυνοῦσι τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, καὶ βάλλουσι τοὺς στεφάνους αὐτῶν ἐνώπιον
thronum, dicentes; Dignus es, Domine, accipere gloriam, & honorem, & vir-
τοῦ θρόνου, λέγοντες, Ἄξιος εἶ (φ) Κύριε, λαβεῖν τὴν δόξαν, καὶ τὴν τιμήν, (χ) καὶ τὴν δύ- 11
tutem: quia tu creâsti omnia, & propter voluntatem tuam sunt, & creata sunt.
ναμιν· ὅτι σὺ ἔκτισας τὰ πάντα, καὶ (ψ) διὰ τὸ θέλημά σου εἰσί, καὶ ἐκτίσθησαν.

CAP. V. ε'.

Et vidi in dexteram sedentis supra thronum librum scriptum intùs &
ΚΑὶ εἶδον ἐπὶ τὴν δεξιὰν τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου βιβλίον γεγραμμένον ἔσωθεν καὶ 1
à tergo, obsignatum sigillis septem. Et vidi angelum fortem prædicantem
ὄπισθεν, κατεσφραγισμένον σφραγῖσιν ἑπτά. Καὶ εἶδον ἄγγελον ἰσχυρὸν κηρύσσοντα 2
voce magnâ; Quis est dignus aperire librum, & solvere signacula ejus?
(α) φωνῇ μεγάλῃ, Τίς ἐστιν ἄξιος ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον, καὶ λῦσαι τὰς σφραγῖδας αὐτοῦ;
Et nemo poterat in cœlo, neque in terra, neque subtus terram, aperire
Καὶ οὐδεὶς ἠδύνατο ἐν τῷ οὐρανῷ, οὐδὲ ἐπὶ τῆς γῆς, οὐδὲ ὑποκάτω τῆς γῆς, ἀνοῖξαι 3
librum, neque respicere illum. Et ego flebam multùm, quoniam nemo dignus
τὸ βιβλίον, (β) οὐδὲ βλέπειν (γ) αὐτό. Καὶ ἐγὼ ἔκλαιον πολλά, ὅτι οὐδεὶς ἄξιος 4
inventus est aperire & legere librum, neque respicere eum. Et unus de
εὑρέθη ἀνοῖξαι καὶ ἀναγνῶναι τὸ βιβλίον, οὔτε βλέπειν αὐτό. Καὶ εἷς ἐκ 5
senioribus dicit mihi; Ne fleveris: ecce vicit leo ille existens de tribu Juda,
τῶν πρεσβυτέρων λέγει μοι, Μὴ κλαῖε· ἰδοὺ ἐνίκησεν ὁ λέων (δ) ὁ ὢν ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα,
radix David, aperire librum, & solvere septem signacula ejus. Et
ἡ ῥίζα Δαβίδ, ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον, (ε) καὶ λῦσαι τὰς ἑπτὰ σφραγῖδας αὐτοῦ. (ζ) Καὶ 6
vidi, & ecce in medio throni & quatuor animalium, & in medio seniorum,
εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν τεσσάρων ζώων, καὶ ἐν μέσῳ τῶν πρεσβυτέρων,
agnum stantem tanquam occisum, habentem cornua septem, & oculos septem: qui
ἀρνίον ἑστηκὸς ὡς ἐσφαγμένον, ἔχον κέρατα ἑπτά, καὶ ὀφθαλμοὺς ἑπτά· (η) οἵ
sunt septem Dei spiritus, missi in omnem terram:
εἰσι τὰ ἑπτὰ τοῦ Θεοῦ πνεύματα, τὰ ἀπεσταλμένα εἰς πᾶσαν τὴν γῆν.

MS. A. (ε) καθήμενος ὅμοιος (ζ) σαρδίῳ· καὶ * ἱερεῖς (η) * θρόνους εἴκοσι τέσσαρες· καὶ ἐπὶ τοὺς εἴκοσι τέσσαρας θρόνους πρεσβυτέρους καθημένους, περιβεβλημένους ἱματίοις (θ) καὶ ἐπὶ (ι) καὶ φωναὶ καὶ βρονταί. (κ) ἅ ἐστιν (λ) ὡς θάλασσα (μ) τέσσερα (ν) ἀνθρώπου· (ξ) πετομένῳ. Καὶ τὰ τέσσερα ζῶα, ἓν καθ' ἓν αὐτῶν * ἔχων (ο) γέμουσιν (π) λέγοντες, (ρ) εὐχαριστίας (σ) ἐπὶ τῷ θρόνῳ, (τ) εἴκοσι τέσσαρες (υ) προσκυνήσουσι (φ) ὁ Κύριος καὶ ὁ Θεὸς ἡμῶν, λαβεῖν (χ) καὶ δύναμιν· (ψ) διὰ θελήματί σου ἦσαν. Καὶ ἴδον ΚΕΦ. ε'. MS. A. (α) ἐν φωνῇ μεγάλῃ, Τίς ἄξιος (β) οὔτε (γ) αὐτό. *** Καὶ εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων (δ) ὁ ἐκ (ε) καὶ τὰς (ζ) Καὶ ἴδε, καὶ ἐμμέσῳ (η) οἵ εἰσιν τὰ πνεύματα τοῦ Θεοῦ, ἀπεσταλμένοι

Versio SIRIACA cum Interpretatione LATINA.

3 * ܘܗܘ ܕܝܬܒ ܗܘܐ ܕܡܐ ܒܚܙܘܐ ܠܟܐܦܐ ܕܝܫܦܗ ܘܕܣܪܕܘܢ. ܘܩܫܬܐ ܕܥܢܢܐ. ܚܕܪ ܟܘܪܣܝܐ
ܡܬܚܙܝܐ ܗܘܬ. ܕܡܘܬܐ ܕܝܠܗ ܒܚܙܘܐ ܕܙܡܪܓܕܐ. * ܘܚܕܪ ܟܘܪܣܝܐ ܥܣܪܝܢ ܘܐܪܒܥܐ ܟܘܪܣܘܢ. 4
ܘܥܠ ܟܘܪܣܘܢ ܥܣܪܝܢ ܘܐܪܒܥܐ ܩܫܝܫܝܢ ܝܬܒܝܢ: ܘܥܛܝܦܝܢ ܢܚܬܐ ܚܘܪܐ. ܘܥܠ ܪܫܝܗܘܢ
ܟܠܝܠܐ ܕܕܗܒܐ. * ܘܡܢ ܟܘܪܣܝܐ ܢܦܩܝܢ ܒܪܩܐ ܘܩܠܐ ܘܪܥܡܐ. ܘܫܒܥ ܠܡܦܐܕܐ 5
ܕܢܘܪܐ ܝܩܕܢ ܩܕܡ ܟܘܪܣܝܐ. ܗܠܝܢ ܐܝܬܝܗܝܢ ܫܒܥܐ ܪܘܚܐ ܕܐܠܗܐ.
6 * ܘܩܕܡ ܟܘܪܣܝܐ ܐܝܟ ܝܡܐ ܕܙܓܘܓܝܬܐ ܕܕܡܝܐ ܠܒܠܘܪܐ. ܘܒܡܨܥܬܐ ܕܟܘܪܣܝܐ
ܘܚܕܪܝܗ ܘܩܕܡ ܟܘܪܣܝܐ ܐܪܒܥ ܚܝܘܢ ܕܡܠܝܢ ܥܝܢܐ ܡܢ ܩܕܡܝܗܝܢ ܘܡܢ ܒܣܬܪܗܝܢ.
7 * ܘܚܝܘܬܐ ܩܕܡܝܬܐ ܕܡܝܐ ܠܐܪܝܐ. ܘܚܝܘܬܐ ܕܬܪܬܝܢ ܕܡܝܐ ܠܥܓܠܐ. ܘܚܝܘܬܐ
ܕܬܠܬ ܐܝܬ ܠܗ ܐܦܐ ܐܝܟ ܕܒܪܢܫܐ. ܘܚܝܘܬܐ ܕܐܪܒܥ ܕܡܝܐ ܠܢܫܪܐ ܕܦܪܚ.
8 * ܘܐܪܒܥ ܚܝܘܢ ܗܠܝܢ ܚܕܐ ܚܕܐ ܡܢܗܝܢ ܐܝܬ ܠܗ ܫܬ ܫܬ ܓܦܝܢ ܚܕܪܝܗܝܢ.
ܘܡܢ ܠܓܘ ܡܠܝܢ ܥܝܢܐ. ܘܠܝܬ ܠܗܝܢ ܢܝܚܐ ܐܝܡܡܐ ܘܠܠܝܐ ܕܐܡܪܢ: ܩܕܝܫ ܩܕܝܫ ܩܕܝܫ
ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܐܚܝܕ ܟܠ. ܗܘ ܕܐܝܬܘܗܝ ܘܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܘܐܬܐ.
9 * ܘܡܐ ܕܝܗܒܝܢ ܚܝܘܬܐ ܫܘܒܚܐ ܘܐܝܩܪܐ ܘܬܘܕܝܬܐ: ܠܗܘ ܕܝܬܒ ܥܠ ܟܘܪܣܝܐ:
ܠܗܘ ܕܚܝ ܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ. * ܢܦܠܝܢ ܥܣܪܝܢ ܘܐܪܒܥܐ ܩܫܝܫܐ ܩܕܡ ܗܘ ܕܝܬܒ ܥܠ ܟܘܪܣܝܐ. 10
ܘܣܓܕܝܢ ܠܗܘ ܕܚܝ ܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ. ܘܪܡܝܢ ܟܠܝܠܝܗܘܢ ܩܕܡ ܟܘܪܣܝܐ ܘܐܡܪܝܢ:
11 * ܫܘܝܐ ܐܢܬ ܡܪܢ ܘܐܠܗܢ ܩܕܝܫܐ ܠܡܣܒ ܫܘܒܚܐ ܘܐܝܩܪܐ ܘܚܝܠܐ. ܕܐܢܬ ܒܪܝܬ
ܟܠ: ܘܡܛܠ ܨܒܝܢܟ ܗܘܘ ܘܐܬܒܪܝܘ.

1 * ܩܦܠܐܘܢ * ܗ * ܘܚܙܝܬ ܥܠ ܝܡܝܢܗ ܕܗܘ ܕܝܬܒ ܥܠ ܟܘܪܣܝܐ. ܟܬܒܐ ܕܟܬܝܒ
ܡܢ ܠܓܘ ܘܡܢ ܠܒܪ. ܘܚܬܝܡ ܒܫܒܥܐ ܛܒܥܐ. * ܘܚܙܝܬ ܡܠܐܟܐ ܚܣܝܢܐ ܕܡܟܪܙ 2
ܒܩܠܐ ܪܡܐ. ܡܢܘ ܫܘܐ ܠܡܦܬܚ ܟܬܒܐ ܘܠܡܫܪܐ ܛܒܥܘܗܝ. * ܘܠܐ 3
ܐܢܫ ܐܫܟܚ ܒܫܡܝܐ ܠܥܠ. ܘܠܐ ܒܐܪܥܐ. ܘܠܐ ܠܬܚܬ ܡܢ ܐܪܥܐ ܠܡܦܬܚ ܟܬܒܐ
4 ܘܠܐ ܠܡܚܙܝܗ. * ܘܒܟܐ ܗܘܝܬ ܣܓܝ. ܕܠܐ ܐܫܬܟܚ ܐܢܫ ܕܫܘܐ ܠܡܦܬܚ ܟܬܒܐ
5 ܘܠܐ ܠܡܚܙܝܗ. * ܘܚܕ ܡܢ ܩܫܝܫܐ ܐܡܪ ܠܝ. ܠܐ ܬܒܟܐ. ܗܐ ܙܟܐ ܐܪܝܐ ܗܘ ܕܡܢ ܫܒܛܐ
ܕܝܗܘܕܐ. ܥܩܪܐ ܕܕܘܝܕ. ܢܦܬܚ ܟܬܒܐ ܘܫܒܥܐ ܛܒܥܘܗܝ. * ܘܚܙܝܬ 6
ܒܡܨܥܬܐ ܕܟܘܪܣܝܐ ܘܕܐܪܒܥ ܚܝܘܢ ܘܒܡܨܥܬܐ ܕܩܫܝܫܐ ܐܡܪܐ ܕܩܐܡ ܐܝܟ ܢܟܝܣܐ. ܘܐܝܬ ܠܗ
ܩܪܢܬܐ ܫܒܥ. ܘܥܝܢܐ ܫܒܥ ܕܐܝܬܝܗܝܢ ܫܒܥܐ ܪܘܚܐ ܕܐܠܗܐ. ܕܡܫܕܪܢ ܠܟܠܗ ܐܪܥܐ.

3 Et qui sedebat, similis erat aspectui lapidis Jaspidis, & Sardii, & arcus nubium: circum sedem *aspiciebatur quid* ejusdem similitudinis cum aspectu Smaragdino. 4 Circum thronum erant sedes viginti quatuor; & super sedes illas, viginti quatuor seniores sedentes, amicti vestibus albis: & super capita ipsorum coronæ aureæ. 5 Et de throno exibant fulgura, & voces tonitruum: & septem lampades ignis ardentes ante thronum ejus: hi sunt septem Spiritus Dei. 6 Et ante thronum, tanquam mare vitreum simile chrystallo: & in medio throni, & circum illum, & ante thronum, quatuor animalia plena oculis ab interiori & posteriori sua parte. 7 Et animal illud primum, simile erat leoni: & animal illud secundum, simile vitulo: & illud animal tertium, habebat faciem tanquam homo: & illud animal quartum, simile erat aquilæ volanti. 8 Et quatuor illa animalia, unumquodque ex illis habet quidem senas alas in circuitu: & intus plena sunt oculis, & non silent die & nocte à dicendo, Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus ille omnipotens, qui erat, & qui est, & qui venturus est. 9 Et quando reddunt illa animalia gloriam & honorem & gratiarum actionem, ei qui sedet super thronum, ei qui vivit in secula seculorum, 10 Cadunt illi viginti quatuor seniores ante eum qui sedet super thronum, & adorant eum qui vivit in secula seculorum, & projiciunt coronas suas ante thronum, dicentes; 11 Dignus es Domine Deus noster, ille Sancte, accipere gloriam & honorem & potentiam: quia tu creâsti omnia, & per te sunt, & propter voluntatem tuam erant, & creata sunt.

CAP. V.

1 ET vidi super dexteram ejus qui sedebat super thronum, librum scriptum intus & à tergo, obsignatum sigillis septem. 2 Et vidi Angelum fortem, prædicantem voce magnâ; Quis est dignus aperire librum, & solvere sigilla ejus? 3 Et nemo poterat in cœlo sursum, neque super terram, neque subter terram, aperire librum, neque videre eum. 4 Et flebam multùm, propterea quòd nemo inventus esset dignus aperire librum, neque videre eum. 5 Et unus ex illis senioribus dixit mihi; Ne fleas: ecce vicit leo ille qui est ex tribu Judæ, illa radix Davidis: ipse aperiet librum, & septem sigilla ejus. 6 Et vidi, & in medio illorum seniorum agnus *erat* stans tanquam mactatus, habens cornua septem, & oculos septem, qui sunt septem Spiritus Dei, qui missi sunt in omnem terram.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

3 ወዘ ዲቤሁ፡ ይነብር፡ ይመስል፡ ሓብሩ፡ ከመ፡ ዕንቍ፡ ኢያስጲድ፡ ወሰርድና፡፡ ወካህናት፡ እለ፡
4 አውደ፡ ለውእቱ፡ መንበር፡ ይመስል፡ ሕብርሙ፡ ከመ፡ መረግድ፡፡ ወአውደ፡ ለውእቱ፡ መ
ንበር፡ ፳ወ፬፡ መናብርት፡ ወዲበ፡ ውእቱ፡ መናብርት፡ ይነብሩ፡ ፳ወ፬፡ ሊቃናት፡ ወይለብሱ፡
5 ጸዓዳ፡ ልብስ፡ ወዲበ፡ አርእስቲሆሙ፡ አክሊላት፡ ዘወርቅ፡፡ ወእምኔሁ፡ ውእቱ፡ መንበ
ር፡ ይወፅእ፡ መብረቅ፡ ወጸልዕ፡ ወነጐድጓድ፡፡ ወቅድሜሁ፡ ለውእቱ፡ መንበር፡ ያወዕዩ፡
ሰብዑ፡ መኃትው፡ ዘውእቱ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ዘእግዚአብሔር፡፡

3 *Et qui sedebat super illum, videbatur similitudo ejus sicut lapidis jaspidis & sardini: & sacerdotes qui circundabant hunc thronum, videbatur similitudo eorum sicut smaragdi.* 4 *Et circundederunt hunc thronum viginti & quatuor sedilia: & super ista sedilia sedebant viginti & quatuor seniores, & amicti erant albis vestibus, & super capita eorum* erant *coronæ aureæ.* 5 *Et ex isto throno prodibat fulgur, & vox, & tonitru: & ante hunc thronum ardebant septem lampades, istius Spiritûs sancti Dei.*

Versio VULGATA LATINA.

3 Et qui sedebat, similis erat aspectui lapidis jaspidis & sardinis: & iris erat in circuitu sedis, similis visioni smaragdinæ. 4 Et in circuitu sedis sedilia vigintiquatuor: & super thronos vigintiquatuor seniores sedentes, circumamicti vestimentis albis, & in capitibus eorum coronæ aureæ. 5 Et de throno procedebant fulgura, & voces, & tonitrua: & septem lampades ardentes ante thronum, qui sunt septem spiritus Dei. 6 Et in conspectu sedis tanquam mare vitreum simile chrystallo: & in medio sedis, & in circuitu sedis, quatuor animalia plena oculis antè & retrò. 7 Et animal primum simile leoni, & secundum animal simile vitulò, & tertium animal habens faciem quasi hominis, & quartum animal simile aquilæ volanti. 8 Et quatuor animalia, singula eorum habebant alas senas: & in circuitu, & intùs plena sunt oculis: & requiem non habebant die ac nocte, dicentia; Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus omnipotens, qui erat, & qui est, & qui venturus est. 9 Et cùm darent illa animalia gloriam, & honorem, & benedictionem sedenti super thronum, viventi in secula seculorum, 10 Procidebant vigintiquatuor seniores ante sedentem in throno, & adorabant viventem in secula seculorum, & mittebant coronas suas ante thronum, dicentes; 11 Dignus es, Dñe Deus noster, accipere gloriam, & honorem, & virtutem: quia tu creâsti omnia, & propter voluntatem tuam erant, & creata sunt.

CAP. V.

1 ET vidi in dextera sedentis supra thronum, librum scriptum intùs & foris, signatum sigillis septem. 2 Et vidi Angelum fortem, prædicantem voce magnâ; Quis est dignus aperire librum, & solvere signacula ejus? 3 Et nemo poterat, neque in cœlo, neque in terra, neque subtus terram, aperire librum, neque respicere illum. 4 Et ego flebam multùm, quoniam nemo dignus inventus est aperire librum, nec videre eum. 5 Et unus de senioribus dixit mihi; Ne fleveris: ecce vicit leo de tribu Juda, radix David, aperire librum, & solvere septem signacula ejus. 6 Et vidi: & ecce in medio throni & quatuor animalium, & in medio seniorum, agnum stantem tanquam occisum, habentem cornua septem, & oculos septem: qui sunt septem spiritus Dei, missi in omnem terram.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

3 * صفة الحجر الجوهر الذي يسمى اسبيدة وسرديوس * وكان دايرا حوالي الكرسي منظر كالزمرد *
4 * وحوالي الكرسي اربعة وعشرين كرسيا * وعلى الكراسي اربعة وعشرين شيخا جلوسا * عليهم
لباس ابيض * وعلى روسهم تيجان ذهب * وكان يخرج من ذلك الكرسي بروق واصوات ورعود * 5
وكانت سبعة مشاعيل موقودة من نار قدام الكرسي * التي هي سبعة ارواح الله * وكان قدام 6
كرسيه بحر من زجاج كشبه الجليد * ومن حوالي الكرسي اربعة دواب مملية اعينا * من قدام
ومن خلف * وكان الحيوان الاول كشبه الاسد * والحيوان الثاني كشبه العجل * والحيوان الثالث 7
وجهه كوجه انسان * والحيوان الرابع كمثل عقاب يطير * وكان لكل واحد من الحيوان الاربعة 8
ستة اجنحة وحولهم وداخلهم مملوين اعينا وليس لهم قرار لا ليل ولا نهار قايلين * قدوس
قدوس قدوس الرب الرب صاباوت الماسك الكل * الذي لم يزل وهو ياتي * واذ كان الحيوان 9
تعطي المجد والكرامة والشكر للجالس على الكرسي * الحي الى ادهار الادهار * يسقطون الاربعة 10
وعشرون شيخا قدام الجالس على الكرسي * ويسجدون للحي الى ادهار الدهور ويضعون تيجانهم
قدام الكرسي قايلين * مستحق انت يا ربنا والاهنا القدوس ان تقبل المجد والكرامة والقدرة * 11
لانك انت خلقت الكل وبارادتك كانت وخلقت * * الفصل الخامس * * ورايت عن 1
يمين الجالس على الكرسي مصحفا مكتوبا من داخل ومن خارج * وهو مطبوع بسبعة طوابع *
ثم رايت ملاكا اخر قويا ينادي بصوت عظيم ويقول * من كان مستحقا فلياخذ هذا المصحف 2
ويحل طوابعه * فلم يستطع احد ممن في السماء فوق * ولا ممن في الارض اسفل * ولا ممن هو 3
تحت الارض * ان يفتح المصحف ولا يبصره * فجعلت ابكي كثيرا عند ما لم يوجد احد 4
مستحق ممن يفتح المصحف ولا يبصره * وقال لي احد المشيخة لا تبك * هوذا الاسد الذي 5
من سبط يهوذا واصل داود قد غلب * وهو يفتح المصحف وطوابعه السبعة * ثم رايت في 6
وسط الكرسي * وفيما بين الحيوان الاربعة * والاربعة وعشرين شيخا * خروفا قايما كانه مذبوح *
وكانت له سبعة قرون * وسبعة عيون * التي هي سبعة ارواح المرسولة في كل الارض *

3 *Speciem referens lapidis gemmei qui vocatur jaspis & sardius: & erat ambiens circum thronum aspectus ut smaragdi.* 4 *Et circa thronum, vigintiquatuor sedes: & super sedes, vigintiquatuor senes sedentes, gestantes super se vestimentum album, & super capita sua coronas aureas.* 5 *Prodibant autem ex eo throno fulgura, & voces, & tonitrua: aderántque septem faces igneæ ardentes ante thronum, quæ sunt septem spiritus Dei.* 6 *Erat etiam ante thronum ipsius mare vitreum simile chrystallo: & in circuitu throni, quatuor animalia plena oculis à fronte & à tergo.* 7 *Erat autem animal primum, simile leoni: & animal secundum, simile vitulo: & tertii animalis vultus, similis vultui hominis: et quartum animal, simile aquilæ volanti.* 8 *Et unumquodque ex animalibus quatuor habebat sex alas, & circunquaque & intus plena erant oculis, & non cessabant die neque nocte, dicentia; Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus, Dominus sabaoth omnia tenens, qui nunquam desiit, & est, & veniet.* 9 *Cúmque illa animalia tribuerent gloriam & honorem & gratiarum actionem sedenti super thronum, viventi in secula seculorum,* 10 *Procidebant illi vigintiquatuor senes ante insidentem throno, & adorabant viventem in secula seculorum, deponebántque coronas suas ante thronum, dicentes;* 11 *Dignus es ô Domine ac Deus noster sancte, qui accipias gloriam & honorem & potentiam: quia tu creâsti omnia, & per voluntatem tuam fuerunt & creata sunt.*

CAP. V.

1 *PRætereà vidi ad dexteram insidentis throno, librum scriptum intus & foris, obsignatum septem sigillis.* 2 *Deinde vidi Angelum alium fortem, clamantem voce magna, ac dicentem; Qui dignus fuerit, sumat hunc librum, & solvat signacula ejus.* 3 *At non potuit quisquam ex his qui sunt in cœlo superiùs, neque ex his qui sunt in terra inferiùs, neque ex his qui sunt sub terra, aperire librum, nec aspicere eum.* 4 *Unde cœpi flere multùm, quum nemo repertus esset dignus qui librum aperiret, nec inspiceret eum.* 5 *Dixit autem mihi unus ex senibus illis, Ne fleveris: ecce Leo qui est de tribu Juda & stirpe Davidis, vicit: ipséque aperiet librum & septem ejus sigilla.* 6 *Deinde vidi in medio throni, & inter animalia quatuor, & vigintiquatuor senes, Agnum stantem acsi esset mactatus: habebátque septem cornua, & septem oculos, qui sunt septem spiritus Dei, missi in omnem terram.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

6 ወቅድሜሁ፡ ለውእቱ፡ መንበር፡ ባሕር፡ ከመ፡ እንተ፡ በረድ፡፡ ወእምገበዋቲሁ፡ ለውእቱ፡ መን
7 በር፡ ፬ እንስሳሁ፡ ወምሉኣን፡ አዕይንተ፡ እምቅድም፡ ወእምድኅር፡፡ ወቀዳሚ
ዊ፡ ይመስል፡ ከመ፡ አንበሳ፡ ወካልኡ፡ ይመስል፡ ከመ፡ ላህም፡ ወሣልሱ፡ ይመስል፡ ከመ፡ ገጸ፡ እ
8 ጓለ፡ እመሕያው፡ ወራብዑ፡ ይመስል፡ ከመ፡ ንስር፡ ዘይሰርር፡፡ ወለለ፡ ፬፡ እንስሳሁ፡ ለለ
፩፡ እምኔሆሙ፡ በበ፡ ፮፡ ክነፊሆሙ፡፡ ወእንተ፡ ኵለንታሆሙ፡ ምሉኣን፡ አዕይንተ፡
ወአልቦሙ፡ ዕረፍት፡ መዓልተ፡ ወሌሊተ፡ እንዘ፡ ይብሉ፡፡ ቅዱስ፡ ቅዱስ፡ ቅዱስ፡ እግዚአብሔር፡
9 አምላክ፡ አማልክት፡ ዘሀሎ፡ ወይሄሉ፡፡ ወሶበ፡ ከመዝ፡ ይብሉ፡ እልክቱ፡ እንስሳሁ፡ ወይ
ሁቡ፡ ስብሐተ፡ ወክብረ፡ ወአኰቴተ፡ ለዝክቱ፡ ዘይነብር፡ ዲበ፡ መንበር፡ ዘሕያው፡ ለዓለመ፡
10 ዓለም፡፡ ወይሰግዱ፡ ቅድሜሁ፡ ለዝክቱ፡ ዘይነብር፡ ዲበ፡ መንበር፡ እልክቱ፡ ፳ወ፬፡ ሊቃ
ናት፡ ለዝክቱ፡ ዘሕያው፡ ለዓለመ፡ ዓለም፡፡ ወይወድዱ፡ አክሊላቲሆሙ፡ ዘወርቅ፡ ቅድመ፡ መን
11 በሩ፡ ወይብልዎ፡፡ ለከ፡ ይደሉ፡ እግዚኦ፡ አምላክነ፡ ስብሐት፡ ወክብር፡ ወኃይል፡ እስመ፡ አ
ንተ፡ ፈጠርከ፡ ኵሎ፡ ወበፈቃድከ፡ ዘእስከ፡ ይሄሉ፡ ኵሉ፡ ዘተፈጥረ፡፡
1 ፭ ወእምዝ፡ ርኢኩ፡ ውስተ፡ የማኑ፡ ለውእቱ፡ ዘይነብር፡ ዲበ፡ መንበር፡ መጽሐፈ፡ ጽሑፍተ፡
2 እንተ፡ ውስጠ፡ ወእንተ፡ አፍአሁ፡ ወኅትምት፡ በ፯፡ ማኅተም፡፡ ወርኢኩ፡ መልአከ፡ ዐቢ
የ፡ ይጸርኅ፡ በቃል፡ ዐቢይ፡ ወይብል፡ መኑ፡ ዘይደልዎ፡ ይክሥት፡ ለይእቲ፡ መጽሐፍ፡ ወይፍታ
3 ሕ፡ ማኅተሚሃ፡፡ ወአልቦ፡ ዘክህለ፡ ክሢቶታ፡ ለይእቲ፡ መጽሐፍ፡ ወሊርእዮታ፡ ሊበሰማ
4 ይ፡ ወኢበምድር፡፡ ወብዙኃን፡ እለ፡ በከዩ፡ እስመ፡ አልቦ፡ ዘተረክበ፡ ዘይደልዎ፡ ይክሥ
5 ታ፡ ለይእቲ፡ መጽሐፍ፡ ወይርአያ፡፡ ወይቤለኒ፡ አሐዱ፡ እምውስቴቶሙ፡ ለእልክቱ፡ ሊቃና
ት፡ ኢትብኪ፡ ናሁ፡ ሞአ፡ አንበሳ፡ ዘእምነገደ፡ ይሁዳ፡ ዘእምውስተ፡ ሥርወ፡ ለዳዊት፡ ከመ፡
6 ይፍትሃ፡ ለይእቲ፡ መጽሐፍ፡ ወለማኅተሚሃ፡፡ ወርኢኩ፡ ማእከለ፡ ዝኩ፡ መንበር፡ ወዘእ
ልክቱ፡ ፬፡ እንስሳሁ፡ ወማእከለ፡ እልክቱ፡ ሊቃናት፡ ይቀውም፡ በግዕ፡ ወከመ፡ ዘርጉዝ፡ ውእ
ቱ፡ ቦ ፯፡ አቅርንት፡ ወ ፯፡ አዕይንት፡፡ ወዝንቱ፡ ውእቱ፡ መንፈሱ፡ ለእግዚአብሔር፡ ዘተፈነወ፡
ውስተ፡ ኵሉ፡ ምድር፡፡

6 *Et ante hunc thronum, mare erat simile chrystallo: & à lateribus hujus throni, quatuor animalia ejus: & plena erant oculis, antè & retrò.* 7 *Et primum videbatur sicut leo, & secundum videbatur sicut taurus, & tertium videbatur sicut* habens *faciem hominis, & quartum videbatur sicut aquila volans.* 8 *Et horum quatuor animalium singulis, senæ alæ erant, & visceribus suis plena erant oculis: & non habebant requiem die ac nocte, dicentia; Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus Deorum, qui est, & erit.* 9 *Et quum sic dixissent illa animalia, & tribuissent gloriam, & honorem, & gratiarum actionem ei qui sedet super thronum, qui vivit in seculum seculorum,* 10 *Adorabant ante eum qui sedebat super thronum illi viginti & quatuor seniores, eum* videlicet *qui vivit in seculum seculorum, & abjiciebant coronas suas aureas ante thronum ejus, & dicebant ei;* 11 *Tibi competit, Domine Deus noster, gloria & honor, & virtus: quia tu creâsti omnia, & per voluntatem tuam est, quodcunque creatum est.*

CAP. V.

1 *ET tunc vidi in dextra ejus, qui sedebat super thronum, librum scriptum intus & foris, & obsignatum septem sigillis.* 2 *Et vidi Angelum magnum clamantem cum voce magna, & dicentem; Quis dignus est aperire hunc librum, & solvere sigilla ejus?* 3 *Et nemo erat qui poterat aperire hunc librum, neque inspicere eum, neque in cœlo, neque in terra.* 4 *Et multi flebant, quia nemo erat qui inventus erat, dignus aperire hunc librum & inspicere eum.* 5 *Et dixit mihi unus ex illis senioribus; Ne fleveris: ecce vicit leo qui è tribu Juda ex radice Davidis, ut aperiat hunc librum & sigilla ejus.* 6 *Et vidi medio hujus throni, & illorum quatuor animalium ejus, & medio illorum seniorum, stantem agnum, & tanquam interfectus fuit, habens septem cornua, & septem oculos: & hic est spiritus Dei, qui missus est in totam terram.*

7 Et venit, & accepit librum de dextera ſedentis in throno. Et cùm
8 Καὶ ἦλθε, ϗ (θ) εἴληφε τὸ βιϐλίον ἐκ τῆς δεξιᾶς τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου. Καὶ ὅτε
accepiſſet librum, quatuor animalia, & viginti quatuor ſeniores ceciderunt
ἔλαϐε τὸ βιϐλίον, τὰ (ι) τέσσαρα ζῶα, ϗ οἱ εἰκοσιτέσσαρες πρεσβύτεροι (κ) ἔπεσον
coram Agno, habentes unuſquiſque citharas, & phialas aureas plenas odoramentorum,
ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, ἔχοντες ἕκαστος (λ) κιθάρας, ϗ φιάλας χρυσᾶς γεμούσας θυμιαμάτων,
quæ ſunt orationes Sanctorum. Et cantant canticum novum, dicentes; Dignus es acci-
9 αἵ εἰσιν αἱ προσευχαὶ τῶν ἁγίων. Καὶ (μ) ᾄδουσιν ᾠδὴν καινὴν, λέγοντες, Ἄξιος εἶ λα-
pere librum, & aperire ſignacula ejus: quoniam occiſus es, & redemiſti
ϐεῖν τὸ βιϐλίον, ϗ ἀνοῖξαι τὰς σφραγῖδας αὐτοῦ· ὅτι ἐσφάγης, ϗ ἠγόρασας
Deo nos in ſanguine tuo, ex omni tribu, & lingua, & populo & gente:
τῷ Θεῷ ἡμᾶς ἐν τῷ αἵματί σου, ἐκ πάσης φυλῆς ϗ γλώσσης, ϗ λαοῦ ϗ ἔθνους·
Et feciſti nos Deo noſtro reges & ſacerdotes: & regnabimus ſuper terram.
10 Καὶ ἐποίησας (ν) ἡμᾶς τῷ Θεῷ ἡμῶν βασιλεῖς ϗ ἱερεῖς· ϗ βασιλεύσομεν ἐπὶ τῆς γῆς.
Et vidi, & audivi vocem angelorum multorum in circuitu throni, & animalium, &
11 Καὶ εἶδον, ϗ ἤκουσα φωνὴν ἀγγέλων πολλῶν (ξ) κυκλόθεν τοῦ θρόνου, ϗ τῶν ζώων, ϗ
ſeniorum: & chiliades chiliadum, Dicentes voce magnâ; Dignus eſt
12 τῶν πρεσβυτέρων· (ο) ϗ χιλιάδες χιλιάδων, Λέγοντες φωνῇ μεγάλῃ, (π) Ἄξιόν ἐστι
Agnus occiſus, accipere virtutem, & divitias, & ſapientiam, & fortitudinem,
τὸ ἀρνίον τὸ ἐσφαγμένον, λαϐεῖν τὴν δύναμιν, ϗ πλοῦτον, ϗ σοφίαν, ϗ ἰσχὺν,
& honorem, & gloriam, & benedictionem. Et omnem creaturam, quæ eſt in cœlo, &
13 ϗ τιμὴν, ϗ δόξαν, ϗ εὐλογίαν. Καὶ πᾶν κτίσμα, (ρ) ὅ ἐστιν ἐν τῷ οὐρανῷ, ϗ
in terra, & ſub terra, & in mari quæ ſunt, & ea quæ in eis,
(σ) ἐν τῇ γῇ, ϗ ὑποκάτω τῆς γῆς, ϗ ἐπὶ τῆς θαλάσσης (τ) ἅ ἐστι, ϗ τὰ ἐν αὐτοῖς,
omnis audivi dicentis; Sedenti in throno, & Agno, benedictio, &
πάντα ἤκουσα λέγοντα, Τῷ καθημένῳ (υ) ἐπὶ τοῦ θρόνου, ϗ τῷ ἀρνίῳ, ἡ εὐλογία, ϗ
honor, & gloria, & robur in ſecula ſeculorum. Et quatuor animalia
14 ἡ τιμὴ, ϗ ἡ δόξα, ϗ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Καὶ (φ) τὰ τέσσαρα ζῶα
dicebant; Amen. Et viginti quatuor ſeniores ceciderunt, & adoraverunt
ἔλεγον, Ἀμήν. ϗ (χ) οἱ εἰκοσιτέσσαρες πρεσβύτεροι ἔπεσαν, ϗ προσεκύνησαν
viventem in ſecula ſeculorum.
ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

CAP. VI. ς'.

Et vidi quando aperuiſſet Agnus unum de ſigillis, & audivi unum de
Καὶ εἶδον ὅτε ἤνοιξε τὸ ἀρνίον μίαν ἐκ τῶν (α) σφραγίδων, ϗ ἤκουσα ἑνὸς ἐκ 1
quatuor animalibus, dicens, tanquam vocem tonitrui; Veni & vide. Et vidi,
τῶν τεσσάρων ζώων, λέγοντος, ὡς (β) φωνῆς βροντῆς, Ἔρχου ϗ βλέπε. Καὶ εἶδον, 2
& ecce equus albus: & ſedens ſuper illum habens arcum, & data eſt ei co-
ϗ ἰδοὺ ἵππος λευκός· ϗ ὁ καθήμενος (γ) ἐπ' αὐτῷ ἔχων τόξον, ϗ ἐδόθη αὐτῷ στέ-
rona, & exivit vincens, & ut vinceret. Et cùm aperuiſſet ſecundum ſigil-
φανος, ϗ ἐξῆλθε (δ) νικῶν, ϗ ἵνα νικήσῃ. Καὶ ὅτε ἤνοιξε (ε) τὴν δευτέραν σφρα- 3
lum, audivi ſecundum animal dicens; Veni & vide. Et exivit alius
γῖδα, ἤκουσα τοῦ δευτέρου ζώου λέγοντος, (ζ) Ἔρχου ϗ βλέπε. Καὶ ἐξῆλθεν ἄλλος 4
equus rufus: & ſedenti ſuper illum, datum eſt ei ſumere pacem de
ἵππος (η) πυῤῥός· ϗ τῷ καθημένῳ ἐπ' αὐτῷ ἐδόθη αὐτῷ λαϐεῖν τὴν εἰρήνην (θ) ἀπὸ
terra, & ut alii alios interficiant: & datus eſt ei gladius magnus. Et
τῆς γῆς, ϗ ἵνα ἀλλήλους (ι) σφάξωσι· ϗ ἐδόθη αὐτῷ (κ) μάχαιρα μεγάλη. Καὶ 5
cùm aperuiſſet tertium ſigillum, audivi tertium animal, dicens; Veni &
ὅτε ἤνοιξε τὴν (λ) τρίτην σφραγῖδα, ἤκουσα τοῦ τρίτου ζώου, λέγοντος, (μ) Ἔρχου ϗ
vide. Et vidi, & ecce equus niger: & ſedens ſuper illum habens ſtateram in
βλέπε. ϗ εἶδον, ϗ ἰδοὺ ἵππος μέλας· ϗ ὁ καθήμενος (ν) ἐπ' αὐτῷ ἔχων ζυγὸν ἐν
manu ſua. Et audivi vocem in medio quatuor animalium, dicentem; Chœnix
τῇ χειρὶ αὐτοῦ. Καὶ ἤκουσα (ξ) φωνὴν ἐν μέσῳ τῶν τεσσάρων ζώων, λέγουσαν, Χοῖνιξ 6
tritici denario, & tres chœnices hordei denario: & oleum & vinum ne læſe-
σίτου δηναρίου, ϗ τρεῖς χοίνικες (ο) κριθῆς δηναρίου· ϗ τὸ ἔλαιον ϗ τὸν οἶνον μὴ ἀδική-
ris. Et cùm aperuiſſet ſigillum quartum, audivi vocem quarti animalis,
σῃς. Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγῖδα τὴν τετάρτην, ἤκουσα φωνὴν τοῦ τετάρτου ζώου, 7
dicentem; Veni & vide. Et vidi, & ecce equus pallidus: & ſedens ſuper
(π) λέγουσαν, Ἔρχου ϗ βλέπε. Καὶ εἶδον, ϗ ἰδοὺ ἵππος χλωρός· ϗ ὁ καθήμενος ἐπάνω 8
eum, nomen illi, Mors: & Infernus ſequebatur cum eo: & data eſt illis
αὐτοῦ ὄνομα αὐτῷ, ὁ Θάνατος· ϗ ὁ ᾅδης ἀκολουθεῖ μετ' αὐτοῦ· ϗ ἐδόθη αὐτοῖς
poteſtas interficere ſuper quartam partem terræ, in gladio & in fame, & in morte,
ἐξουσία (ρ) ἀποκτεῖναι ἐπὶ τὸ τέταρτον τῆς γῆς, ἐν ῥομφαίᾳ ϗ ἐν λιμῷ ϗ ἐν θανάτῳ,
& ſub beſtiis terræ.
(σ) ϗ ὑπὸ τῶν θηρίων τῆς γῆς.

MS.A. (θ) εἴληφεν ἐκ (ι) τέσσερα (κ) ἔπεσαν (λ) κιθάραν, (μ) ᾄδωσιν (ν) αὐτοὺς βασιλείαν ϗ ἱερε···· βασιλεύσουσιν (ξ) κύκλῳ (ο) ϗ ἦν ὁ ···θμὸς αὐτῶν μυριάδες μυριάδ··, ϗ χιλιάδες (π) Ἄξιός ἐστιν (ρ) ὃ ἐν (σ) ἐπὶ τῆς γῆς, (τ) ὅ ἐστι, (υ) ἐπὶ τῷ θρόνῳ, τῷ ἀρνίῳ (φ) τέσσερα (χ) οἱ πρεσβύτεροι ἔπεσαν, ϗ προσεκύνησαν. Καὶ ἴδον ὅτε Κεφ. ς'. MS.A. (α) ἑπτὰ σφραγίδων, (β) φωνὴ βροντῆς. λέγοντος, Ἔρχου. Καὶ ἴδον, (γ) ἐπ' αὐτὸν (δ) ὁ νικῶν (ε) τὴν σφραγῖδα τὴν δευτέραν, (ζ) Ἔρχου. Καὶ ἐξῆλθεν (η) πυρός ϗ ἐν τῷ καθημένῳ ἐπ' αὐτὸν ἐδόθη λαϐεῖν (θ) τῆς γῆς (ι) σφάξουσιν, (κ) μεγάλη μάχαιρα. (λ) σφραγῖδα τὴν τρίτην, (μ) Ἔρχου. ϗ ἴδον, (ν) ἐπ' αὐτὸν (ξ) ὡς φωνὴν (ο) κριθῶν τοῦ δηναρίου· (π) λέγοντος, ····υ. Καὶ ἴδον, (ρ) ἐπὶ τὸ τέταρτον τῆς ··ς ἀποκτεῖναι, ἐν (σ) ϗ τὸ τέταρτον τῶν θηρίων

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

7 8 [illegible]

9 [illegible]

10 11 [illegible]

12 13 [illegible]

14 [illegible]

1 2 3 4 5 6 7 8 [illegible]

Et venit, & accepit librum à dextera e- 7
jus qui ſedebat ſuper thronum. Et quum 8
accepiſſet librum, illa quatuor animalia, & illi viginti quatuor ſeniores ceciderunt ante Agnum, habentes unuſquiſque ex illis citharam, & phialas aureas plenas ſuffituum, quæ ſunt preces Sanctorum. Et 9
canebant canticum novum, dicentes; Dignus es accipere librum, & aperire ſigilla ejus, quia mactatus es, & emiſti nos Deo per ſanguinem tuum, ex omni tribu, & linguâ, & populo, & natione:
Et feciſti eos Deo noſtro reges & ſacer- 10
dotes, & regnant ſuper terram. Et vidi 11
& audivi tanquam vocem aquarum multarum circum thronum & animalia & ſeniores: & erat numerus eorum myrias myriadum, & chilias chiliadum, Dicen- 12
tium voce magnâ; Dignus eſt Agnus ille mactatus, accipere robur, & divitias, & ſapientiam, & fortitudinem, & honorem, & gloriam, & benedictionem, Et omnem 13
creaturam quæ eſt in cœlo, & ſuper terram, ſubter terram, & in mari, & omnia quæ in iis ſunt. Et audivi eum qui ſedebat ſuper thronum, dicentem; Agno detur benedictio, & honor, & gloria, & potentia in ſecula ſeculorum. Et illa qua- 14
tuor animalia dicebant, Amen: & illi ſeniores ceciderunt, & adorârunt.

CAP. VI.

Et vidi, quum aperuiſſet Agnus unum 1
ex ſeptem ſigillis, & audivi unum ex illis quatuor animalibus dicens tanquam vocem tonitru, Veni & vide. Et vidi, & ecce 2
equus albus: & qui ſedet ſuper eum, habet arcum, & data eſt ei corona, & exivit victor ut vinceret. Et quum aperuiſſet ſi- 3
gillum illud ſecundum, audivi animal ſecundum dicens, Veni. Et exivit alius e- 4
quus rufus: & ei qui ſedebat ſuper eum, datum eſt auferre pacem à terra, & ut ſe mutuò mactent: & datus ei gladius magnus. Et quum aperuiſſet ſigillum illud 5
tertium, audivi animal tertium dicens; Veni & vide: & vidi, & ecce equus niger; & ille qui ſedebat ſuper eum, habebat ſtateram in manu ſua. Et audivi vocem in 6
medio quatuor animalium dicentem, Chœnix tritici denario, & tres chœnices hordei denario: & oleo ac vino ne noceas. Et 7
quum aperuiſſet ſigillum illud quartum, audivi illud quartum animal dicens, Veni & vide. Et vidi, & ecce equus viridis: & 8
qui ſedebat ſuper eum, nomen illi Mors, & infernus ſequitur poſt eum: & data eſt ei poteſtas ſuper quartam partem terræ, ad occidendum gladio, & fame, & morte, etiam ex animali dentis terræ.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

7 ወመጽአ፡ ወተመጠዋ፡ እምነ፡ የማኑ፡ ለዘክቱ፡ ዘይነብር፡ ዲበ፡ መንበር፡፡ ፨ ወሶበ፡ ተመ
8 ጠዋ፡ ሳይለቲ፡ መጽሐፍ፡ ሰገዱ፡ ሉቱ፡ ቅድሜሁ፡ ለውእቱ፡ በግዕ፡ እልክቱ፡ ፳ወ፬፡ ሊቃና
ት፡ ወእልክቱኒ፡ ፬፡ እንስሳሁ፡ ወያጸንዑ፡ ኵሎሙ፡ ጽዋዓተ፡ ዘምሉእ፡ እጣነ፡ ወመሰንቆ፡ መዝ
9 ሙር፡፡ ወዝውእቱ፡ ጸሎቶሙ፡ ለቅዱሳን፡፡ ፨ ወይዜምሩ፡ በመዝሙር፡ ሐዲስ፡፡ ወይብሉ፡ ይደል
ወከ፡ ትንሥእ፡ ሳይዚ፡ መጽሐፍ፡ ወትፍታሕ፡ ማኅተሚሁ፡፡ እስመ፡ ተሰቀልከ፡ ወተቀተልከ፡ ወተሣ
የጥከ፡ በደምከ፡ ለእግዚአብሔር፡ እምነ፡ ኵሉ፡ አሕዛብ፡ ወሕዝብ፡ ወነገድ፡ ወበሐውርት፡፡ ፨

Et venit, & accepit librum de dextra ejus qui ſedebat ſuper thronum. Et 7
quum accepiſſet hunc librum, adorârunt ante hunc agnum illi viginti & qua- 8
tuor ſeniores, & illa quatuor animalia: & ſupportabant omnia illa, phialam plenam incenſi, & citharam canticì, & hæc ſunt preces Sanctorum. Et can- 9
tabant cum cantico novo, & dicebant; Competit tibi ut accipias hunc librum, & aperias ſigilla ejus, quia ſuſpenſus fuiſti, & occiſus fuiſti, & mercatus es cum ſanguine tuo, Deo, ex omni gente, & populo, & tribu, & regione.

Verſio VULGATA LATINA.

7
8 Et venit, & accepit de dextera ſedentis in throno librum. Et cùm aperuiſſet librum, quatuor animalia, & vigintiquatuor ſeniores ceciderunt coram agno, habentes ſinguli citharas, & phialas aureas plenas odoramentorum, quæ ſunt orati-
9 ones Sanctorum: Et cantabant canticum novum, dicentes; Dignus es, Domine, accipere librum, & aperire ſignacula ejus: quoniam occiſus es, & redemiſti nos
10 Deo in ſanguine tuo ex omni tribu, & lingua, & populo, & natione: Et feciſti
11 nos Deo noſtro regnum, & ſacerdotes: & regnabimus ſuper terram. Et vidi, & audivi vocem angelorum multorum in circuitu throni, & animalium, & ſeniorum:
12 & erat numerus eorum millia millium, Dicentium voce magnâ; Dignus eſt Agnus, qui occiſus eſt, accipere virtutem, & divinitatem, & ſapientiam, & forti-
13 tudinem, & honorem, & gloriam, & benedictionem. Et omnem creaturam, quæ in cœlo eſt, & ſuper terram, & ſub terra, & quæ ſunt in mari, & quæ in eo: omnes audivi dicentes; Sedenti in throno, & Agno, benedictio, & honor, & glo-
14 ria, & poteſtas in ſecula ſeculorũ. Et quatuor animalia dicebant; Amen. Et viginti quatuor ſeniores ceciderũt in facies ſuas: & adoraverũt Viventẽ in ſecula ſeculorũ.

CAP. VI.

Et vidi, quòd aperuiſſet Agnus unum de ſeptem ſigillis, & audivi unum de 1
quatuor animalibus, dicens, tanquam vocem tonitrui; Veni, & vide. Et vidi: 2
& ecce equus albus, & qui ſedebat ſuper illum habebat arcum, & data eſt ei
corona, & exivit vincens ut vinceret. Et cùm aperuiſſet ſigillum ſecundum, au- 3
divi ſecundum animal, dicens; Veni, & vide. Et exivit alius equus rufus: & qui 4
ſedebat ſuper illum, datum eſt ei ut ſumeret pacem de terra, & ut invicèm ſe interficiant, & datus eſt ei gladius magnus. Et cùm aperuiſſet ſigillum tertium, audivi 5
tertium animal, dicens; Veni, & vide. Et ecce equus niger: & qui ſedebat ſuper
illum, habebat ſtateram in manu ſua. Et audivi tanquam vocem in medio qua- 6
tuor animalium, dicentium; Bilibris tritici denario, & tres bilibres hordei denario, & vinum & oleum ne læſeris. Et cùm aperuiſſet ſigillum quartum, audivi 7
vocem quarti animalis dicentis; Veni, & vide. Et ecce equus pallidus: & qui ſe- 8
debat ſup eum, nomen illi, Mors, & infernus ſequebatur eum, et data eſt illi poteſtas ſuper quatuor partes terræ, interficere gladio, fame, & morte, & beſtiis terræ.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

7 * فاقبل واخذ المصحف من يمين الجالس على الكرسي * فلما اخذ المصحف اقبلت 8
الحيوان الاربعة والاربعة وعشرون سيخا * وسقطت قدام الخروف * وكانت معهم قياثير وجامات
ذهب * وكانت مملوة بخور طيب . التي هي صلوات القديسين * وكانوا يسبحون تسبحة جديدة 9
قايلين * مستحق انت ايها الخروف ان تاخذ المصحف وتحل طوابعه . لانك ذبحت واشتريتنا
لله بدمك * من كل قبيلة ولسان * وامة وشعوب * وصيرتهم لالاهنا ملوكا وكهنة * ويملكون على 10
الارض * فنظرت وسمعت اصوات ملايكة حوالي الكرسي * والحيوان والمشيخة * وكان عدد مبلغهم 11
ربوات الربوات * والاف الاف * وهم يقولون باصوات عظيمة * مستحق هو الخروف المذبوح ان 12
ياخذ القوة * والغنا والحكمة * والمقدرة * والكرامة * والمجد * والبركة * وجميع الخليقة التي في 13
السماء * وعلى الارض * وما تحت الارض * وما في البحار له تكون * وسمعت الكل يقولون * للجالس
على الكرسي وللخروف * البركة والكرمة والمجد والعز الى دهر الداهرين * فقالت 14
الحيوان الاربعة امين * والمشايخ خروا وسجدوا *

* الفصل السادس * * فنظرت اذ فتح الخروف طابعا من طوابع المصحف السبعة * 1
وسمعت احد الحيوان الاربعة يقول لي بصوت كانه الرعد . تعال وترى * فنظرت فاذا بفرس 2
ابيض * وكان مع الراكب عليه قوس * واعطي له تاج * ثم انه خرج ليغلب فغلب * فلما فتح 3
الطابع الثاني * سمعت الحيوان الثاني يقول . تعال ترى * فرايت * فاذا بفرس ناري ورد * والراكب 4
عليه اعطي له ان ينزع الامان والصلح من الارض . ليقتل الناس بعضهم بعضا واعطي له
سيف عظيم * فلما فتح الطابع الثالث سمعت الحيوان الثالث يقول لي تعال وانظر * فنظرت فاذا 5
ببرذون ادهم * والراكب عليه بيده ميزان * وسمعت صوتا من بين الاربع حيوان يقول * مكيال قمح 6
بدينار * وثلاث مكيالات شعير بدينار * والزيت والخمر لا يفسد * فلما فتح الطابع الرابع سمعت 7
الحيوان الرابع يقول لي تعال ترى * فنظرت فاذا ببرذون اخضر * والراكب عليه يدعا اسمه الموت * 8
والجحيم كان يتبعه * واعطي له السلطان على ربع الارض . ليقتل بالسيف والجوع وبالوبا وبوحوش الارض *

Is veniens accepit librum è dextera ſe- 7
dentis ſuper thronum. Cumque accepiſ- 8
ſet librum, venerunt animalia quatuor, & viginti quatuor ſenes, & ceciderunt coram Agno: habebántque citharas, & phialas aureas, plenas incenſo aromatico, quæ ſunt orationes ſanctorum. Et 9
canebant canticum novum, dicentes, Dignus es O Agne, qui accipias librum, & ſolvas ſignacula ejus: quia mactatus es, & emiſti nos Deo per ſanguinem tuum, ex omni tribu, & lingua, & gente, ac populis. Et feciſti eos Deo noſtro re- 10
ges & ſacerdotes; & regnabunt ſuper terram. Tum aſpexi, & audivi voces 11
Angelorum circa thronum & animalia & ſenes: erat autem numerus ſummæ eorum, myriades myriadum & millia millium. Et hi dicebant magnis voci- 12
bus, Dignus eſt Agnus mactatus qui accipiat fortitudinem, & divitias, & ſapientiam, & potentiam, & honorem; & gloriam, atque benedictionem: Et 13
omnes creaturæ quæ ſunt in cælo, & ſuper terram & quod ſub terra eſt, quodque in maribus eſt, ipſius eſt. Et omnia audivi dicentia, Sedenti ſuper thronum & Agno benedictio, & veneratio, & gloria, & robur in ſeculum ſeculorum. Et dixerunt animalia quatuor, 14
Amen: et ſenes proſtrati adoraverunt.

CAP. VI.

Et aſpexi, quum aperuiſſet Agnus 1
ſigillum unum ex ſeptem libri ſigillis, et audivi unum ex animalibus quatuor, dicens mihi voce tonitruo ſimili, Veni, & videbis. Aſpexi igitur, & ecce equus 2
albus: et qui inſidebat ei, habebat arcum: & data eſt ei corona: ac tum quidem prodiit ad vincendum, et vicit. Cúmque aperuiſſet ſigillum ſecundum, 3
audivi ſecundum animal dicens, Veni & videbis. Aſpexi igitur, et ecce equus 4
ex igneo rufus: et inſidenti ſuper illum, datum eſt ut tolleret ſecuritatem et pacem è terra, ut hominum alii alios trucident: et datus eſt ei gladius ingens. Quum autem aperuiſſet ſigillum ter- 5
tium, audivi tertium animal dicens mihi, Veni, & vide. Aſpexique, & ecce equus niger: et in manu inſidentis ſuper eum, ſtatera. Et audivi vocem de medio 6
quatuor animalium, dicentem, Menſura tritici denario, & tres menſuræ ordei denario: et oleum et vinum ne corrumpatur. Et cùm aperuiſſet ſigillum quar- 7
tum, audivi quartum animal dicens mihi, Veni, & videbis. Tum aſpexi, et 8
ecce equus viridis: et inſidentis ſuper eum nomen vocatur Mors: et infernus ſequebatur eum. Dataque eſt illi poteſtas in quartam terræ partem, ut perimeret gladio, et fame, et peſte, et per feras terræ.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

10 ወረሰይከ፡ እሎንሆሙ፡ ለመንግሥተ፡ እግዚአብሔር፡ ካህናተ፡ ወነገሥተ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ ምድ
11 ር፡፡ ፨ ወሰማዕኩ፡ ቃለ፡ ብዙኃን፡ መላእክት፡ በዐውዱ፡ ለውእቱ፡ መንበር፡ ወዘእንስሳሁ፡
ወዘእልክቱኒ፡ ሊቃናት፡፡ ወኈልቆሙሰ፡ ፼፡ ወእእላፍ፡ ወእእላፈ፡ እእላፋት፡ ዘ፼ አግዓዚ፡፡ ፨
12 ወይቤሉ፡ በቃል፡ ዓቢይ፡ ይደልዎ፡ ለውእቱ፡ በግዕ፡ ዘተቀትለ፡ ከመ፡ ይንሣእ፡ ኃይለ፡ ወብዕለ፡ ወ
13 መንግሥተ፡ ወጽንዓ፡ ወጥበበ፡ ወክብረ፡ ወስብሐተ፡ ወበረከተ፡፡ ፨ ወኵሉ፡ ዘተፈጥረ፡ ዘበሰ
ማይ፡ ወዘበምድር፡ ወታሕተ፡ ምድር፡ ወዘውስተ፡ ባሕር፡ ወኵሉ፡ ዘውስቴቶሙ፡ ይብሉ፡ ስብ
14 ሐት፡ ወክብር፡ ወኃይል፡ ወበረከት፡ ለዘ፡ ይነብር፡ ዲበ፡ መንበሩ፡ ወለበግዑ፡ ለዓለመ፡ ዓለም፡
አሜን፡፡ ፨ ወይቤሉ፡ እልክቱ፡ እንስሳሁ፡ አሜን፡፡ ወሰገዱ፡ ሉቱ፡ እልክቱ፡ ሊቃናት፡፡ ፨

፮

1 ወሶበ፡ ፈትሐ፡ ዝክቱ፡ በግዕ ፩፡ እምነ፡ ፯፡ ማኅተሚሁ፡ ወይቤ፡ ሊተ፡ ፩፡ እምነ፡ እልክቱ፡ ፬፡ እ
2 ንስሳሁ፡ ነዓ፡ ርኢ፡ ወሰማዕኩ፡ ቃሎ፡ ከመ፡ ነጐድጓድ፡፡ ፨ ወርኢኩ፡ ነሁ፡ ፈረስ፡ ጸዓዳ፡ ወዘይ
3 ጼዐኖ፡ ቀስተ፡ ያጸንዕ፡ ወወሀብዎ፡ አክሊለ፡ ወወፅአ፡ ከመ፡ ይማእ፡፡ ፨ ፪፡ ወሶበ፡ ፈትሐ፡ ካል
4 እ፡ ማኅተመ፡ ይቤለኒ፡ ካልእ፡ እምውስተ፡ እንስሳሁ፡ ነዓ፡ ርኢ፡፡ ፨ ወወፅአ፡ ካልእ፡ ፈረስ፡ ቀ
ይሕ፡ በአምሳለ፡ እሳት፡ ወአዘዝዎ፡ ለዘ፡ ይጼዐኖ፡ ይንሣእ፡ ሰላመ፡ እምነ፡ ምድር፡ ከመ፡ ይት
5 ቃተሉ፡ በበይናቲሆሙ፡ ወመጠውዎ፡ ዐቢየ፡ መጥባሕተ፡፡ ፨ ፫፡ ወሶበ፡ ፈትሐ፡ ሣልሰ፡ ማኅተመ፡
ይቤለኒ፡ ሣልስ፡ እምውስተ፡ እንስሳሁ፡ ነዓ፡ ትርአይ፡፡ ወወፅአ፡ ፈረስ፡ ጸሊም፡ ወዘይጼዐኖ፡ መ
6 ዳልወ፡ ያጸንዕ፡፡ ፨ ወሰማዕኩ፡ ቃለ፡ ዐቢየ፡ በማእከሎሙ፡ ለእልክቱ፡ ፬፡ እንስሳሁ፡ ከመ፡ ቃለ፡
ንስር፡ ወይቤ፡ መስፈርተ፡ ሥርናይ፡ በዲናር፡ ወ ፫፡ መስፈርተ፡ ሰገም፡ በዲናር፡ ወወይንሰ፡ ወቅብ
7 እ፡ ኢየዐብሩ፡፡ ፨ ፬፡ ወሶበ፡ ፈትሐ፡ ራብዐ፡ ማኅተመ፡ ወሰማዕኩ፡ ቃለ፡ ዘይብለኒ፡ እምነ፡ እ
8 ንስሳሁ፡ ራብዕ፡ ነዓ፡ ትርአይ፡፡ ፨ ወወፅአ፡ ፈረስ፡ ሐመልሚል፡ ወዘይጼዐኖ፡ ሞት፡ ስሙ፡ ወሲ
ኦል፡ ትትልዎ፡ ወወሀብዎ፡ ሥልጣነ፡ ለዐሠ፡ ራብዕት፡ እዴሁ፡ ለምድር፡ ከመ፡ ያስተቃትሎሙ፡
በሰይፍ፡ ሐጺን፡ ወበረሀብ፡ ወበሞት፡ ወበአራዊተ፡ ምድር፡፡ ፨

Et conſtituiſti ex illis in regnum Dei, ſacerdotes & reges in omni terra. Et au- 10
divi vocem multorum Angelorum in circuitu iſtius throni, & animalium, & il- 11
lorum ſeniorum, & numerus eorum myrias et myriades, et myriades myriadum, quorum myrias liberi. Et dixerunt in magna voce, Oportet hunc agnum, qui occiſus 12
eſt, ut accipiat virtutem, & divitias, & imperium, & fortitudinem, & ſapientiam, & honorem, & gloriam, & benedictionem. Et omnia quæ creata ſunt, in 13
cœlo, & in terra, & ſubter terram, & quæ in mari, & omnia quæ in iis, dixerunt; Gloria & honor, & virtus, & benedictio ei qui ſedet ſuper thronum, & agno ejus in ſeculum ſeculorum, Amen. Et dixerunt illa animalia ejus, Amen: 14
& adorârunt eum illi ſeniores.

CAP. VI.

Et tunc aperuit hic agnus primum ex ſeptem ſigillis, & dixit mihi unum ex 1
illis quatuor animalibus ejus; Veni, vide: & audivi vocem ejus ſicut tonitru. Et vidi, ecce equum album, & qui inſedebat ei, arcum tenebat, & data eſt ei 2
corona, & exivit ut vinceret. Et quum aperuiſſet ſecundum ſigillum, dixit 3
mihi ſecundum ex animalibus ejus; Veni, vide. Et prodiit alius equus rufus, in 4
ſimilitudine ignis, & datum eſt in mandato illi qui inſedebat ei, tollere pacem de terra, ut interficerent ſe invicem, & traditus eſt ei magnus gladius. Et quum 5
aperuiſſet tertium ſigillum, dixit mihi tertium ex quatuor animalibus ejus; Veni ut videas, & prodiit equus niger, & qui inſedebat ei, ſtateram tenebat. Et audi- 6
vi vocem magnam in medio illorum quatuor animalium, ſicut vocem aquilæ, & dixit; Menſura tritici pro denario, & tres menſuræ hordei pro denario, & vinum & oleum non tranſgredientur. Et tunc aperuit quartum ſigillum, & audivi vo- 7
cem dicentem ex quarto animali ejus, Veni ut videas. Et prodiit equus viridis, 8
& ejus qui inſedebat illi nomen, Mors erat, & infernus ſequebatur eam, & data eſt ei poteſtas ſuper quartam partem terræ, ut trucidaret cum gladio ferri, & cum fame, & cum morte, & cum beſtiis terræ.

'ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ 'ΙΩΑΝΝΟΥ.

Et cùm aperuisset quintum sigillum, vidi subtus altare animas
9 Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν πέμπτην σφραγῖδα, εἶδον ὑποκάτω τοῦ θυσιαστηρίου τὰς ψυχὰς
interfectorum propter verbum Dei, & propter testimonium quod habebant.
τῶν ἐσφαγμένων διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, (τ) ϗ διὰ τὴν μαρτυρίαν ἣν εἶχον.
Et clamabant voce magnâ, dicentes; Usquequò, Domine, sanctus & ve-
10 Καὶ (υ) ἔκραζον φωνῇ μεγάλῃ, λέγοντες, Ἕως πότε ὁ δεσπότης ὁ ἅγιος (φ) ϗ ὁ ἀ-
rus, non judicas & vindicas sanguinē nostrum de habitantibus in terra?
ληθινὸς, οὐ κρίνεις ϗ ἐκδικεῖς τὸ αἷμα ἡμῶν (χ) ἀπὸ τῶν κατοικούντων ἐπὶ τῆς γῆς;
Et datæ sunt singulis stolæ albæ, & dictum est illis, ut requiescerent
11 Καὶ (ψ) ἐδόθησαν ἑκάστοις στολαὶ λευκαὶ, ϗ ἐρρέθη αὐτοῖς, ἵνα (ω) ἀναπαύσωνται
adhuc tempus parvum, donec compleantur & conservi eorum, & fratres eorum,
ἔτι χρόνον μικρὸν, ἕως οὗ πληρώσονται ϗ οἱ σύνδουλοι αὐτῶν, ϗ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν, οἱ
futuri trucidari sicut & illi. Et vidi cùm aperuisset sigillum
12 μέλλοντες ἀποκτείνεσθαι ὡς ϗ αὐτοί. Καὶ εἶδον ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγῖδα
sextum, & ecce terræmotus magnus factus est, & Sol factus est niger tanquā
τὴν ἕκτην, ϗ ἰδοὺ σεισμὸς (α) μέγας ἐγένετο, ϗ ὁ ἥλιος ἐγένετο μέλας ὡς
saccus cilicinus, & Luna facta est sicut sanguis. Et stellæ cœli
13 σάκκος τρίχινος, ϗ ἡ σελήνη (β) ἐγένετο ὡς αἷμα. Καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ
ceciderunt in terram, sicut ficus emittit grossos suos, à magno vento
ἔπεσαν εἰς τὴν γῆν, ὡς συκῆ βάλλει τοὺς ὀλύνθους αὐτῆς (γ) ὑπὸ μεγάλου ἀνέμου
mota. Et cœlum recessit sicut liber involutus, & omnis mons
14 σειομένη. Καὶ (δ) οὐρανὸς ἀπεχωρίσθη ὡς βιβλίον (ε) εἱλισσόμενον, ϗ πᾶν ὄρος
& insula de locis suis motæ sunt. Et reges terræ, &
15 ϗ νῆσος ἐκ τῶν τόπων αὐτῶν (ζ) ἐκινήθησαν. Καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, ϗ οἱ (η)
magnates, & divites, & tribuni, & potentes, & omnis servus, & omnis li-
μεγιστᾶνες, ϗ οἱ πλούσιοι, ϗ οἱ χιλίαρχοι, ϗ οἱ δυνατοὶ, ϗ πᾶς δοῦλος, ϗ πᾶς ἐλεύ-
ber absconderūt seipsos in speleis, & in petris montium. Et di-
16 θερος ἔκρυψαν ἑαυτοὺς εἰς τὰ σπήλαια, ϗ εἰς τὰς πέτρας τῶν ὀρέων. Καὶ λέ-
cunt montibus & petris; Cadite super nos, & abscondite nos à
γουσι τοῖς ὄρεσι ϗ ταῖς πέτραις, (θ) Πέσετε ἐφ' ἡμᾶς, ϗ κρύψατε ἡμᾶς ἀπὸ
facie sedentis super thronū, & ab ira Agni. Quoniam ve-
17 προσώπου τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου, ϗ ἀπὸ τῆς ὀργῆς τοῦ ἀρνίου. Ὅτι ἦλ-
nit dies magnus iræ ejus: & quis poterit stare?
θεν ἡ ἡμέρα ἡ μεγάλη τῆς ὀργῆς αὐτοῦ· ϗ τίς δύναται σταθῆναι;

CAP. VII. ζ'.

Et post hæc vidi quatuor angelos stantes super quatuor angulos
(α) ΚΑὶ μετὰ ταῦτα εἶδον τέσσαρας ἀγγέλους ἑστῶτας ἐπὶ τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς 1
terræ, tenentes quatuor ventos terræ, ne flaret ventus super terram,
γῆς, κρατοῦντας τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τῆς γῆς, ἵνα μὴ πνέῃ (β) ἄνεμος ἐπὶ τῆς γῆς,
neque super mare, neque super omnem arborem. Et vidi alterum angelum
μήτε ἐπὶ τῆς θαλάσσης, μήτε ἐπὶ πᾶν δένδρον. Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον (γ) 2
ascendentem ab ortu Solis, habentem signum Dei vivi: & clamavit vo-
ἀναβάντα ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου, ἔχοντα σφραγῖδα Θεοῦ ζῶντος· ϗ ἔκραξε φω-
ce magnâ quatuor angelis, quibus datum est eis nocere terræ & ma-
νῇ μεγάλῃ τοῖς τέσσαρσιν ἀγγέλοις, οἷς ἐδόθη αὐτοῖς ἀδικῆσαι τὴν γῆν ϗ τὴν θά-
ri, Dicens; Ne nocete terræ, neque mari, neque
λασσαν, Λέγων, Μὴ ἀδικήσητε τὴν γῆν, (δ) μήτε τὴν θάλασσαν, μήτε τὰ 3
arboribus, quoadusque signemus servos Dei nostri in frontibus eo-
δένδρα, (ε) ἄχρις οὗ σφραγίζωμεν τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἐπὶ τῶν μετώπων (ζ) αὐ-
rum. Et audivi numerum signatorum, centum quadraginta quatuor
τῶν. Καὶ ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐσφραγισμένων, ἑκατὸν τεσσαράκοντα τέσσαρες 4
millia signati, ex omni tribu filiorum Israel. Ex tribu Juda, duo-
χιλιάδες ἐσφραγισμένοι, ἐκ πάσης φυλῆς υἱῶν Ἰσραήλ. Ἐκ φυλῆς Ἰούδα, δώ-
decim millia signati: ex tribu Ruben, duodecim millia signa-
δεκα χιλιάδες ἐσφραγισμένοι· ἐκ φυλῆς Ῥουβὴν, δώδεκα (η) χιλιάδες ἐσφραγισμέ- 5
ti: ex tribu Gad, duodecim millia signati: Ex tribu Aser, duode-
νοι· ἐκ φυλῆς Γάδ, δώδεκα (θ) χιλιάδες ἐσφραγισμένοι· Ἐκ φυλῆς Ἀσὴρ, δώδε- 6
cim millia signati: ex tribu Nephthalim, duodecim millia signa-
κα (ι) χιλιάδες ἐσφραγισμένοι· ἐκ φυλῆς Νεφθαλεὶμ, δώδεκα (κ) χιλιάδες ἐσφραγι-
ti: ex tribu Manasse, duodecim millia signati: Ex tribu Syme-
σμένοι· ἐκ φυλῆς (λ) Μανασσῆ, δώδεκα (μ) χιλιάδες ἐσφραγισμένοι· Ἐκ φυλῆς Συμε- 7
on, duodecim millia signati: ex tribu Levi, duodecim millia si-
ὼν, δώδεκα (ν) χιλιάδες ἐσφραγισμένοι· ἐκ φυλῆς Λευὶ, δώδεκα (ξ) χιλιάδες ἐσφρα-
gnati: ex tribu Issachar, duodecim millia signati: Ex tribu Za-
γισμένοι· ἐκ φυλῆς (ο) Ἰσαχὰρ, δώδεκα (π) χιλιάδες ἐσφραγισμένοι· Ἐκ φυλῆς Ζα- 8
bulon, duodecim millia signati: ex tribu Joseph, duodecim mil-
βουλὼν, δώδεκα (ρ) χιλιάδες ἐσφραγισμένοι· ἐκ φυλῆς Ἰωσὴφ, δώδεκα (σ) χιλιά-
lia signati: ex tribu Beniamin, duodecim millia signati.
δες ἐσφραγισμένοι· ἐκ φυλῆς Βενιαμὶν, δώδεκα χιλιάδες ἐσφραγισμένοι.

MS.A. (τ) ϗ τὴν (υ) ἔκραξαν (φ) ϗ ἀληθινὸς, (χ) ἐκ τῶν (ψ) ἐδόθη αὐτοῖς ἑκάστῳ στολὴ λευκὴ, ϗ ἐρρέθη αὐτοῖς, (ω) ἀναπαύσονται χρόνον ἔτι μικρὸν, ἕως πληρωθῶσιν (α) ἐγένετο μέγας, (β) ὅλη ἐγένετο (γ) ὑπὸ ἀνέμου μεγάλου σαλευομένη. (δ) ὁ οὐρανὸς (ε) ἑλισσόμενον, (ζ) ἀπεκινήθησαν. (η) μεγιστᾶνες, οἱ χιλίαρχοι, ϗ οἱ πλούσιοι, ϗ οἱ ἰσχυροὶ, ϗ πᾶς δοῦλος ϗ ἐλεύθερος (θ) Πέσατε Κεφ. ζ'. MS.A. (α) Μετὰ τοῦτο (β) ἄνεμος μήτε ἐπὶ θαλάσσης, μήτε ἐπὶ δένδρου. (γ) ἀναβαίνοντα ἀπὸ ἀνατολῶν (δ) ϗ τὴν (ε) ἄχρι σφραγίσωμεν (ζ) αὐτῶν * ἑκατὸν τεσσαράκοντα δ' χιλιάδες (η) χιλιάδες ἐκ (θ) χιλιάδες· ἐκ (ι) χιλιάδες· ἐκ (κ) χιλιάδες· ἐκ (λ) Μανασσῆ, (μ) χιλιάδες· ἐκ (ν) χιλιάδες ἐκ (ξ) χιλιάδες· ἐκ (ο) Ἰσαχὰρ, (π) χιλιάδες· ἐκ (ρ) χιλιάδες· ἐκ (σ) χιλιάδες· ἐκ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܘܟܕ ܦܬܚ ܠܛܒܥܐ ܗܘ ܚܡܝܫܝܐ. ܚܙܝܬ ܠܬܚܬ ܡܢ ܡܕܒܚܐ. ܠܢܦܫܬܐ ܕܐܝܠܝܢ 9
ܕܢܟܝܣܝܢ ܗܘܘ ܡܛܠ ܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ: ܘܡܛܠ ܣܗܕܘܬܐ ܕܐܡܪܐ. ܗܝ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗܘܢ. * ܘܩܥܝܢ 10
ܗܘܘ ܒܩܠܐ ܪܒܐ ܟܕ ܐܡܪܝܢ. ܥܕܡܐ ܠܐܡܬܝ ܡܪܝܐ. ܗܘ ܩܕܝܫܐ: ܗܘ ܫܪܝܪܐ: ܠܐ ܕܐܢ ܐܢܬ
ܘܬܒܥ ܐܢܬ ܕܡܢ ܕܝܠܢ. ܡܢ ܗܠܝܢ ܕܥܡܪܝܢ ܥܠ ܐܪܥܐ. * ܘܐܬܝܗܒܬ ܠܟܠ ܚܕ ܚܕ 11
ܡܢܗܘܢ. ܐܣܛܠܐ ܚܘܪܬܐ. ܘܐܬܐܡܪ ܠܗܘܢ ܕܢܬܢܝܚܘܢ ܥܘܕ ܙܒܢܐ ܙܥܘܪܐ: ܥܕܡܐ
ܕܢܫܬܠܡܘܢ ܐܦ ܟܢܘܬܗܘܢ ܗܢܘܢ ܐܚܝܗܘܢ: ܗܢܘܢ ܕܥܬܝܕܝܢ ܠܡܬܩܛܠܘ ܐܝܟ ܕܐܦ
ܗܢܘܢ. * ܘܚܙܝܬ ܟܕ ܦܬܚ ܠܛܒܥܐ ܗܘ ܫܬܝܬܝܐ. ܘܙܘܥܐ ܪܒܐ ܗܘܐ. ܘܫܡܫܐ ܗܘܐ 12
ܐܘܟܡܐ ܐܝܟ ܣܩܐ ܕܣܥܪܐ. ܘܣܗܪܐ ܟܠܗ ܗܘܐ ܐܝܟ ܕܡܐ. * ܘܟܘܟܒܐ ܕܫܡܝܐ ܢܦܠܘ ܥܠ ܐܪܥܐ. 13
ܐܝܟ ܬܬܐ ܕܫܕܝܐ ܦܩܥܘܗܝ ܟܕ ܡܢ ܪܘܚܐ ܪܒܬܐ ܡܬܬܙܝܥܐ. * ܘܫܡܝܐ ܐܬܦܪܫܘ. 14
ܐܝܟ ܟܬܒܐ ܕܡܬܥܒܟ: ܘܟܠܗܘܢ ܛܘܪܐ ܘܓܙܪܬܐ ܡܢ ܕܘܟܝܬܗܘܢ ܐܬܬܙܝܥܘ. * ܘܡܠܟܐ 15
ܕܐܪܥܐ ܘܪܘܪܒܢܐ ܘܪܫܝ ܐܠܦܐ. ܘܥܬܝܪܐ ܘܚܝܠܬܢܐ. ܘܟܠ ܥܒܕܐ ܘܒܪ ܚܐܪܐ. ܛܫܘ
ܢܦܫܗܘܢ ܒܡܥܪܬܐ ܘܒܟܐܦܐ ܘܒܛܘܪܐ. * ܘܐܡܪܝܢ ܠܛܘܪܐ ܘܠܟܐܦܐ. ܦܠܘ ܥܠܝܢ ܘܛܫܘ 16
ܠܢ ܡܢ ܦܪܨܘܦܗ ܕܗܘ ܕܝܬܒ ܥܠ ܬܪܘܢܘܣ. ܘܡܢ ܪܘܓܙܗ ܕܐܡܪܐ. * ܡܛܠ ܕܐܬܐ ܝܘܡܐ 17
ܗܘ ܪܒܐ ܕܪܘܓܙܐ ܕܝܠܗܘܢ. ܘܡܢܘ ܡܫܟܚ ܠܡܩܡ. * ܩܦܠܐܘܢ * ܙ * ܘܒܬܪ ܗܠܝܢ 1
ܚܙܝܬ ܐܪܒܥܐ ܡܠܐܟܐ ܕܩܝܡܝܢ ܥܠ ܐܪܒܥ ܙܘܝܬܗ ܕܐܪܥܐ. ܘܐܚܝܕܝܢ ܠܐܪܒܥ ܪܘܚܐ
ܕܐܪܥܐ. ܕܠܐ ܬܢܫܘܒ ܪܘܚܐ ܥܠ ܐܪܥܐ. ܘܠܐ ܥܠ ܝܡܐ. ܘܠܐ ܥܠ ܐܝܠܢܐ. * ܘܚܙܝܬ ܐܚܪܢܐ 2
ܡܠܐܟܐ. ܕܣܠܩ ܡܢ ܡܕܢܚܐ ܕܫܡܫܐ. ܕܐܝܬ ܠܗ ܛܒܥܐ ܕܐܠܗܐ ܚܝܐ. ܘܩܥܐ ܒܩܠܐ ܪܒܐ.
ܠܐܪܒܥܐ ܡܠܐܟܐ ܗܢܘܢ. ܕܐܬܝܗܒ ܠܗܘܢ ܕܢܗܪܘܢ ܠܐܪܥܐ ܘܠܝܡܐ. ܟܕ ܐܡܪ. * ܠܐ ܬܗܪܘܢ 3
ܠܐܪܥܐ ܘܠܐ ܠܝܡܐ ܐܦܠܐ ܠܐܝܠܢܐ. ܥܕܡܐ ܕܢܚܬܘܡ ܠܥܒܕܘܗܝ ܕܐܠܗܐ ܕܝܠܢ. ܥܠ
ܒܝܬ ܥܝܢܝܗܘܢ. * ܘܫܡܥܬ ܡܢܝܢܐ ܕܐܝܠܝܢ ܕܐܬܚܬܡܘ ܡܐܐ ܘܐܪܒܥܝܢ ܘܐܪܒܥܐ 4
ܐܠܦܝܢ. ܚܬܝܡܝܢ ܡܢ ܟܠ ܫܪܒܐ ܕܐܝܣܪܝܠܝܐ. * ܡܢ ܫܪܒܬܐ ܕܝܗܘܕܐ ܬܪܥܣܪ ܐܠܦܝܢ 5
ܚܬܝܡܝܢ. ܡܢ ܫܪܒܬܐ ܕܪܘܒܝܠ ܬܪܥܣܪ ܐܠܦܝܢ. ܡܢ ܫܪܒܬܐ ܕܓܕ ܬܪܥܣܪ ܐܠܦܝܢ.
* ܡܢ ܫܪܒܬܐ ܕܐܫܝܪ ܬܪܥܣܪ ܐܠܦܝܢ. ܡܢ ܫܪܒܬܐ ܕܢܦܬܠܝ ܬܪܥܣܪ ܐܠܦܝܢ. ܡܢ 6
ܫܪܒܬܐ ܕܡܢܫܐ ܬܪܥܣܪ ܐܠܦܝܢ. * ܡܢ ܫܪܒܬܐ ܕܫܡܥܘܢ ܬܪܥܣܪ ܐܠܦܝܢ. ܡܢ ܫܪܒܬܐ 7
ܕܠܘܝ ܬܪܥܣܪ ܐܠܦܝܢ. ܡܢ ܫܪܒܬܐ ܕܐܝܣܟܪ ܬܪܥܣܪ ܐܠܦܝܢ. * ܡܢ ܫܪܒܬܐ ܕܙܒܘܠܘܢ 8
ܬܪܥܣܪ ܐܠܦܝܢ. ܡܢ ܫܪܒܬܐ ܕܝܘܣܦ ܬܪܥܣܪ ܐܠܦܝܢ. ܡܢ ܫܪܒܬܐ ܕܒܢܝܡܝܢ ܬܪܥܣܪ ܐܠܦܝܢ ܚܬܝܡܝܢ.

9 Et quum aperuisset sigillum illud quintum, vidi subter altare animas eorum qui mactati fuerant propter verbum Dei, & propter testimonium Agni quod habebant. 10 Et clamabant voce magnâ, dicentes; usque quando tu ille domine, ille sancte, ille vere, non judicas & ulcisceris sanguinem nostrum ab iis qui habitant super terram? 11 Et data est unicuique ex illis stola alba: & dictum est illis, ut quiescerent adhuc tempus exiguum, usque dum complerentur etiam conservi eorum, illi fratres eorum, qui occidendi essent sicut etiam ipsi. 12 Et vidi quum aperuisset sigillum illud sextum, & terræmotus magnus factus est, & sol factus est niger ut saccus pilorum, & luna tota facta est ut sanguis: 13 Et stellæ cœli ceciderunt in terram, sicut ficus quæ abjicit grossos suos, quando à vento magno commovetur: 14 Et cœli sejuncti sunt, velut liber qui involvitur: & omnes montes & insulæ è locis suis motæ sunt. 15 Et reges terræ, & magnates, & duces millenorum, & divites, & potentes, & omnis servus & liber, abdiderunt ipsi se in speluncis, & in petris, & montibus, 16 Et dicunt montibus & petris; Cadite super nos, & abscondite nos à facie ejus qui sedet super thronum, & ab ira Agni. 17 Quoniam venit dies ille magnus iræ eorum, & quis potest stare?

CAP. VII.

1 Et post hæc vidi quatuor Angelos stantes super quatuor angulos terræ, & tenentes quatuor ventos terræ, ut non flaret ventus super terram, neque super mare, neque super arbores. 2 Et vidi alium Angelum ascendisse ab ortu solis, habentem sigillum Dei vivi: & clamavit voce magnâ quatuor Angelis illis quibus datum fuit ut nocerent terræ & mari, dicens; 3 Ne noceatis terræ, neque mari, neque arboribus, usque dum obsignaverimus servos Dei nostri super frontibus suis. 4 Et audivi numerum eorum qui obsignati fuerunt, centum & quadraginta quatuor millia, obsignati ex omni tribu Israelitarum. 5 Ex tribu Judæ duodecim millia obsignati: ex tribu Rubil duodecim millia: ex tribu Gad duodecim millia: 6 Ex tribu Aser duodecim millia: ex tribu Nephtali duodecim millia: ex tribu Manasse duodecim millia: 7 Ex tribu Simeonis duodecim millia: ex tribu Levi duodecim millia: ex tribu Isachar duodecim millia. 8 Ex tribu Zebulon duodecim millia: ex tribu Joseph duodecim millia: ex tribu Benjamin duodecim millia signati.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

9 ፤ ወሶበ፡ፈትሐ፡ ኃምስ፡ ማኅተመ፡ርኢኩ፡ ታሕተ፡ ምሥዋዕ፡ነፍሶሙ፡ለሰብእ፡ለእለ፡ተቀ
10 ትሉ፡ በእንተ፡ቃለ፡እግዚአብሔር፡ ወበእንተ፡ ዘዓቀቡ፡ ሕጎ፡፡ ወጸርኁ፡ በቃል፡ ዓቢይ፡
ወይቤሉ፡ እስከ፡ ማእዜኑ፡ እግዚኦ፡ ቅዱስ፡ ወጻድቅ፡ ኢትትቤቀሎሙኑ፡ ወኢትኰንኖሙ፡
በእንተ፡ ደምነ፡ እምእለ፡ ይነብሩ፡ ዲበ፡ ምድር፡፡

9 *Et quum aperuisset quintum sigillum, vidi sub altari animas hominum quæ mactati fuerant propter verbū Dei, et quia custodiissent legem ejus.* 10 *Et clamârunt cum voce magna, et dixerunt; Usque quò Domine Sancte, et Juste, nónne vindictam capis et judicas propter sanguinem nostrum de iis qui habitant super terram?*

Versio VULGATA LATINA.

9 Et cùm aperuisset sigillum quintum, vidi subtus altare animas interfectorum, propter verbum Dei, & propter testimonium, quod habebant, 10 Et clamabant voce magnâ, dicentes; Usquequò, Domine, (sanctus & verus,) non judicas, & non vindicas sanguinem nostrum de iis qui habitant in terra? 11 Et datæ sunt illis singulæ stolæ albæ: & dictum est illis ut requiescerent adhuc tempus modicum, donec compleantur conservi eorum, & fratres eorum, qui interficiendi sunt sicut & illi. 12 Et vidi cùm aperuisset sigillum sextum: & ecce terræmotus magnus factus est, & Sol factus est niger tanquam saccus cilicinus: & Luna tota facta est sicut sanguis: 13 Et stellæ de cœlo ceciderunt super terram, sicut ficus emittit grossos suos cùm à vento magno movetur, 14 Et cœlum recessit sicut liber involutus: & omnis mons, & insulæ de locis suis motæ sunt: 15 Et reges terræ, & principes, & tribuni, & divites, & fortes, & omnis servus, & liber, absconderunt se in speluncis, & in petris montium: 16 & dicunt montibus, & petris; Cadite super nos, & abscondite nos à facie sedentis super thronum, & ab ira Agni: 17 Quoniam venit dies magnus iræ ipsorum: & quis poterit stare?

CAP. VII.

1 Post hæc vidi quatuor Angelos stantes super quatuor angulos terræ, tenentes quatuor ventos terræ, ne flarent super terram, neque super mare, neque in ullam arborem. 2 Et vidi alterum Angelum ascendentem ab ortu Solis, habentem signum Dei vivi: & clamavit voce magnâ quatuor Angelis, quibus datum est nocere terræ, & mari, 3 Dicens; Nolite nocere terræ, & mari, neque arboribus, quoadusque signemus servos Dei nostri in frontibus eorum. 4 Et audivi numerum signatorum, centum quadraginta quatuor millia signati, ex omni tribu filiorum Israël. 5 Ex tribu Juda duodecim millia signati: Ex tribu Ruben duodecim millia signati: Ex tribu Gad duodecim millia signati: 6 Ex tribu Aser duodecim millia signati: Ex tribu Nephthali duodecim millia signati: Ex tribu Manasse duodecim millia signati: 7 Ex tribu Simeon duodecim millia signati: Ex tribu Levi duodecim millia signati: Ex tribu Issachar duodecim millia signati: 8 Ex tribu Zabulon duodecim millia signati: Ex tribu Joseph duodecim millia signati: Ex tribu Benjamin duodecim millia signati.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

9 * فلما فتح الطابع الخامس نظرت * فاذا تحت المذبح انفس الذين قتلوا من اجل كلمة الله *
10 ومن اجل شهادة الخروف * وهم يصيحون باصوات عالية ويقولون * حتى متى يا ايها القدوس
11 الحقاني * لا تحكم وتنتقم لدمنا من السكان على الارض * فاعطي لهم واحد فواحد ثياب بيض
مضية * وقيل لهم ان يصبروا ويستريحوا هذا الزمان ليكمل عدد اصحابهم واخوتهم * والذين
12 عتيد ان يقتلوا كما قتلوا هم * فلما فتح الطابع السادس * صارت زلزلة عظيمة * وصارت
13 الشمس سوداء كمسح الشعر * وصار القمر كله كالدم * ونجوم السماء تساقطت في الارض * كمثل
14 التين الذي يتساقط اذا هبت الريح العاصف * ورايت السماء تنطوي كالمصحف * وكل الجبال
15 والاودية تقلقلت وزالت من اماكنها * وملوك الارض * والوزراء * وقواد الالوف * والاغنياء * والاقوياء *
16 وكل من على ظهرها من عبد وحر * قد هربوا واختفوا في المغاير واكهاف الجبال * وهم يقولون
للجبال وللصخور اسقطوا علينا واخبونا من وجه الجالس على الكرسي * ومن سخط الخروف *
17 * لان قد وافى يوم رجزه العظيم * ومن هو الذي يقدر يثبت * * الفصل السابع *
1 * ومن بعد هذا رايت اربع ملايكة وقوف في اربع زوايا الارض * وقد امسكوا ارياح الارض
2 الاربعة ليلا تهب ريح على الارض * ولا في البحر * ولا على شجر * فرايت ملاكا اخر وهو صاعد
من مشرق الشمس * ومعه خاتم الله الحي * وكان ينادي بصوت عظيم * ويقول للاربع ملايكة
3 الذين امروا ان يهلكوا الارض والبحر * احذروا ان تهلكوا الارض ولا البحر * ولا الاشجار * حتى
4 5 نرسم عبيد الاهنا في جباههم * فسمعت عدد المرسومين * مايه الف واربعه واربعين الفا * من
سبط يهوذا اثني عشر الفا مرسومين * ومن سبط روبيل اثني عشر الفا مرسومين * ومن سبط
6 جاد اثني عشر الفا مرسومين * ومن سبط اشير اثني عشر الفا مرسومين * ومن سبط نفتاليم
7 اثني عشر الفا مرسومين * ومن سبط منسي اثني عشر الفا * ومن سبط سمعون اثني عشر الفا *
8 ومن سبط لاوي اثني عشر الفا * ومن سبط سوخار اثني عشر الفا * ومن سبط زابلون اثني عشر
الفا * ومن سبط يوسف اثني عشر الفا * ومن سبط بنيامين اثني عشر الفا *

9 *Quumque aperuisset sigillum quintum, aspexi, & ecce subter altare animæ eorum qui interfecti fuerant propter verbum Dei, & propter testimonium Agni.* 10 *Hi verò clamabant elatis vocibus, ac dicebant; Usquequo ô Sancte & verax, non judicas, & vindicas sanguinem nostrum ab habitantibus super terram?* 11 *Et datæ sunt singulis eorum vestes albæ lucidæ, dictumque est eis ut sustinerent ac requiescerent id temporis, ut perficeretur numerus sociorum & fratrum suorum, & eorum qui trucidandi sunt, quemadmodum trucidati fuerant ipsi.* 12 *Et quum aperuisset sigillum sextum factus est terræmotus magnus: et sol factus est niger tanquam cilicium setaceum, et luna tota facta est sicut sanguis:* 13 *Et stellæ cœli deciderunt in terram, tanquam ficus quæ labuntur flante vento rapido.* 14 *Vidi quoque cœlum convolvi sicut volumen: et omnes montes et valles nutârunt, locisque suis decesserunt.* 15 *Et reges terræ, et regni onus sustinentes, et tribuni, et divites, et potentes, et omnes qui super ejus superficie sunt, tum servi, tum ingenui fugerunt, et abdiderunt se in speluncis et cavernis montium:* 16 *Et dicebant montibus et petris; Cadite super nos, et abscondite nos à facie sedentis super thronum, et ab ira Agni:* 17 *Nam venit magnus ille dies iræ ipsius, et quis est qui possit consistere?*

CAP. VII.

1 *Post hæc vidi quatuor Angelos stantes in quatuor angulis terræ, qui tenuerant quatuor ventos terræ, ne flaret ventus super terram, neque in mare, neque super ullam arborem.* 2 *Et vidi alium Angelum ascendentem ab ortu solis, habentem annulum Dei vivi: et clamabat voce magnâ, dicebatque quatuor Angelis quibus præceptum fuerat vastare terram et mare,* 3 *Cavete ne vastetis terram, neque mare, neque arbores, quoadusque obsignemus servos Dei nostri in frontibus suis.* 4 *Et audivi numerum obsignatorum: centum millia, et quadraginta quatuor millia.* 5 *Ex tribu Juda, duodecim mille signati. Et ex tribu Rubem, duodecim mille signati. Et ex tribu Gath, duodecim mille signati.* 6 *Et ex tribu Asir, duodecim mille signati. Et ex tribu Nephtalim, duodecim mille signati. Et ex tribu Manasse, duodecim mille.* 7 *Et ex tribu Simeon, duodecim mille. Et ex tribu Levi, duodecim mille. Et ex tribu Sochar, duodecim mille.* 8 *Et ex tribu Zabulon, duodecim mille. Et ex tribu Joseph, duodecim mille. Et ex tribu Benjamin, duodecim mille.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

11 ወወሀብዎሙ፡ለለ፡ ፩፩፡ እምኔሆሙ፡ አልባሰ፡ በረሃ፡ ወይቤልዎሙ፡ከመ፡ያዕርፉ፡ዓዲ፡እስ
ከ፡አመ፡ይትፌጸሙ፡እለ፡ከማሆሙ፡አግብርተ፡እግዚአብሔር፡ወአኀዊሆሙ፡ እለ፡ሀለውሙ፡
12 ይትቀተሉ፡ከማሆሙ፡፡ ፤ ወሶበ፡ፈትሐ፡ሳድስ፡ማኅተመ፡ወኮነ፡ካዕበ፡ዓቢይ፡ድልቅልቅ፡
13 ወጸልመ፡ፀሐይ፡ ወወርኃኒ፡ከመ፡ደም፡ኮነ፡ኵለንታሁ፡፡ ወከዋክብትኒ፡ ወድቁ፡እምሰማ
14 ይ፡ከመ፡ቈጽለ፡በለስ፡ዘይወድቅ፡ሶበ፡ይዘብጦ፡ዐቢይ፡ነፋስ፡፡ ወሰማይኒ፡ተጠውመ፡ከመ፡
15 ክርታስ፡ዘይጠወም፡ወአድባርኒ፡ወደሰያት፡ወኵሉ፡፡ ✣✣✣ ወነገሥተ፡ምድርኒ፡ወመሳፍን
16 ት፡ ወመላእክት፡ ዐበይት፡ ወአብዕልት፡ ወኵሉ፡ ገብር፡ ወአግዓዚ፡ተኀብኡ፡ውስተ፡አድባር፡
17 ወበአታት፡፡ ወይቤልዎሙ፡ ለአድባር፡ ወለአእባን፡ደቁ፡ለዕሌነ፡ወኅድጉነ፡እምገጹ፡ለዘ፡
ይነብር፡ዲበ፡ መንበሩ፡ ወእምነ፡መዐተ፡በግዑ፡፡ እስመ፡ በጽሐት፡ዕለተ፡ መዓቱ፡ ዐባይ፡
ወመኑ፡ይክል፡ተቀውሞታ፡፡
፯
1 ወእምድኅረ፡ዝንቱ፡ርኢኩ፡ ፬፡ መላእክተ፡ይቀውሙ፡ውስተ፡ ፬፡ ማእዘንቲሃ፡ለምድር፡ከመ፡
2 ኢይንፋሕ፡ነፋስ፡ውስተ፡ምድር፡ወኢውስተ፡ባሕር፡ወኢውስተ፡ዕፀታት፡፡ ወነጸርኩ፡ ወርኢ
ኩ፡ ወመጽአ፡ካልእ፡መልአክ፡እምነ፡ ጽባሕ፡ወይጸውር፡ማኅተመ፡እግዚአብሔር፡ዘሕያው፡
ለዓለም፡፡ ወይቤሎሙ፡በዓቢይ፡ቃል፡ ለእልክቱ፡ አርባዕቱ፡ መላእክት፡ እለ፡ተውህበ፡ሎሙ፡
3 ይቅስፋዋ፡ለምድር፡ ወለባሕር፡፡ ወባሕቱ፡ ይቤሎሙ፡ ኢታሕምሙ፡ እንካሰ፡ምእረሰ፡
ምድረ፡ ወኢባሕረ፡ ወኢዕፀታተ፡እስከ፡ይትኀተሙ፡አግብርተ፡እግዚአብሔር፡ ውስተ፡ገጾሞ
4 ሙ፡፡ ወሰማዕኩ፡ኍልቈሙ፡ ለእለ፡ተኀትሙ፡ ፲ ወ ዐ፬፡ ወ፻፡ እለ፡ተኀትሙ፡እምውስ
5 6 ተ፡ኵሉ፡ደቂቀ፡እስራኤል፡፡ እለ፡እምውስተ፡ሕዝበ፡ይሁዳ፡፼ ወ፳፻፡፡ ወእለ፡እምው
7 8 ስተ፡ሕዝበ፡ሮቤል፡፼ ወ ፳፻፡እለ፡እምውስተ፡ሕዝበ፡ስምዖን፡፼ ወ ፳፻፡፡ ወእለ፡እምውስ
ተ፡ሕዝበ፡ሌዊ፡፼ ወ፳፻፡፡ ወእለ፡እምውስተ፡ሕዝበ፡ዛብሎን፡ ፼ ወ ፳፻፡፡ ወእለ፡እምውስ
ተ፡ሕዝበ፡ይሰኮር፡ ፼ ወ፳፻፡፡ ወእለ፡እምውስተ፡ሕዝበ፡አሴር፡ ፼ ወ፳፻፡፡ ወእለ፡እም
ውስተ፡ሕዝበ፡ንፍታሌም፡፼ ወ፳፻፡፡ ወእለ፡እምውስተ፡ሕዝበ፡ ዮሴፍ፡፼ ወ ፳፻፡፡ወእለ፡
እምውስተ፡ሕዝበ፡ምናሴ፡፼ ወ፳፻፡፡ወእለ፡እምውስተ፡ሕዝበ፡ብንያም፡፼ ወ፳፻፡፡ወእለ፡
እምውስተ፡ሕዝበ፡ጋድ፡ ፼ ወ፳፻፡፡ ወእሉ፡እንከ፡እሙንቱ፡እለ፡ ተኀትሙ፡፡

11 *Et data sunt singulis illorum vestimenta alba, & dictum est iis, ut requiescerent adhuc usque quò complerentur pares eorum, servi Dei, & fratres eorum qui trucidandi sunt sicut ipsi.* 12 *Et tunc aperuit sextum sigillum, & factus est denuò magnus terræ motus, & obscuratus fuit sol, & luna quidem sicut sanguis facta est in totalitate sua.* 13 *Et stellæ ceciderunt è cœlo, sicuti frons fici quæ cadit, percutiente magno vento.* 14 *Et cœlum involutum fuit, sicut charta involuta: & montes & insulæ, & omnes.....* 15 *Et reges terræ, & præsides, & principes magni, & divites, & omnes servi & ingenui absconditi fuerunt in montibus & in recessibus.* 16 *Et dixerunt montibus & petris, Cadite super nos, & abscondite nos à conspectu ejus qui sedet super thronum, & ab ira agni ejus.* 17 *Quia venit dies iræ ejus magnus, & quis potest stare?*

CAP. VII.

1 *Et posthæc vidi quatuor Angelos stantes in quatuor angulis terræ, ne flaret ventus super terram, neque super mare, neque super arbores.* 2 *Et prospexi & vidi, & venit alter Angelus ab Oriente, & portabat signum Dei vivi in æternum: et loquutus est in magna voce illis quatuor Angelis, quibus datum fuit nocere terræ & mari.* 3 *Veruntamen dixit iis, Ne affligatis igitur modò terram, neque mare, neque arbores, quoadusque obsignentur servi Dei in frontibus suis.* 4 *Et audivi numerum eorum qui obsignati erant, decies & quater myriades & quadragies centum obsignati erant, ex omnibus filiis Israel.* 5 6 *Ex tribu Juda, myrias et vigesies centum: et ex tribu Rubel, myrias et vigesies centum:* 7 8 *ex tribu Simeon, myrias et vigesies centum: Et ex tribu Levi, myrias et vigesies centum: et ex tribu Zebulon, myrias et vigesies centum: et ex tribu Isachar, myrias et vigesies centum: et ex tribu Aser, myrias et vigesies centū: et ex tribu Nephtali, myrias et vigesies centū: et ex tribu Joseph, myrias et vigesies centū: et ex tribu Manasse, myrias et vigesies centū: et ex tribu Benjamin, myrias et vigesies centū: et ex tribu Gad, myrias et vigesies centum: et hi igitur sunt qui obsignati sunt.*

Post hæc vidi, & ecce turba multa, quam dinumerare eam nemo pote-
9 Μετὰ ταῦτα (τ) εἶδον, καὶ ἰδοὺ ὄχλος πολὺς, ὃν ἀριθμῆσαι αὐτὸν οὐδεὶς (υ) ἠδύ-
rat, ex omni gente, & tribubus, & populis, & linguis, stantes ante thro-
νατο, ἐκ παντὸς ἔθνους, καὶ φυλῶν, καὶ λαῶν, καὶ γλωσσῶν, ἑστῶτες (φ) ἐνώπιον τοῦ θρό-
num, & in conspectu Agni, circumamicti stolis albis: & palmæ in
νου, καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, (χ) περιβεβλημένοι στολὰς λευκάς· καὶ φοίνικες ἐν ταῖς
manibus eorum: Et clamantes voce magnâ, dicentes; Salus se-
10 χερσὶν αὐτῶν· Καὶ (ψ) κράζοντες φωνῇ μεγάλῃ, λέγοντες, Ἡ σωτηρία (ω) τῷ κα-
denti super thronum Dei nostri, & Agno. Et omnes angeli stabant
11 θημένῳ (α) ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, καὶ τῷ ἀρνίῳ. Καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι (β) ἑστήκεσαν
in circuitu throni, & seniorum, & quatuor animalium: & ceciderunt in con-
κύκλῳ τοῦ θρόνου, καὶ τῶν πρεσβυτέρων, καὶ τῶν τεσσάρων ζώων· καὶ (γ) ἔπεσον ἐνώ-
spectu throni in facies suas, & adoraverunt Deum, Dicentes;
12 πιον τοῦ θρόνου (δ) ἐπὶ πρόσωπα αὐτῶν, καὶ προσεκύνησαν τῷ Θεῷ, Λέγοντες,
Amen. Benedictio, & gloria, & sapientia, & gratiarum actio, & honor, & vir-
Ἀμήν. ἡ εὐλογία, καὶ ἡ (ε) δόξα, καὶ ἡ σοφία, καὶ ἡ εὐχαριστία, καὶ ἡ τιμὴ, καὶ ἡ δύνα-
tus, & fortitudo Deo nostro in secula seculorum. Amen. Et respondit
13 μις, καὶ ἡ ἰσχὺς τῷ Θεῷ ἡμῶν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν. Καὶ ἀπεκρίθη
unus ex senioribus, dicens mihi; Hi circumamicti stolis
εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων, λέγων μοι, Οὗτοι οἱ περιβεβλημένοι τὰς στολὰς τὰς
albis, qui sunt, & unde venerunt? Et dixi illi, Domine, Tu scis. Et di-
14 λευκὰς, τίνες εἰσὶ, καὶ πόθεν ἦλθον; Καὶ εἴρηκα αὐτῷ, Κύριε, σὺ οἶδας. καὶ εἶ-
xit mihi: Hi sunt venientes de tribulatione magna, & laverunt
πέ μοι, Οὗτοί εἰσιν οἱ ἐρχόμενοι (ζ) ἐκ τῆς θλίψεως τῆς μεγάλης, καὶ ἔπλυναν τὰς
stolas suas, & dealbaverunt stolas suas in sanguine Agni. Propter hoc sunt
15 στολὰς αὐτῶν, καὶ ἐλεύκαναν (η) στολὰς αὐτῶν ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἀρνίου. Διὰ τοῦτό εἰσιν
ante thronum Dei, & serviunt ei die ac nocte in templo ejus:
ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ, καὶ λατρεύουσιν αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ·
& sedens in throno habitabit super illos. Non esurient ampliùs
16 καὶ ὁ καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου σκηνώσει ἐπ' αὐτούς. Οὐ πεινάσουσιν ἔτι, (θ)
neque sitient ampliùs, neque cadet super illos Sol, neque omnis æstus: Quo-
17 οὐδὲ διψήσουσιν ἔτι, οὐδὲ μὴ πέσῃ ἐπ' αὐτοὺς ὁ ἥλιος, οὐδὲ πᾶν καῦμα. Ὅ-
niam Agnus qui per medium throni, pascet illos, & deducet eos ad
τι τὸ ἀρνίον τὸ ἀναμέσον τοῦ θρόνου ποιμανεῖ αὐτοὺς, καὶ ὁδηγήσει αὐτοὺς ἐπὶ (ι)
viventes fontes aquarum: & absterget Deus omnem lachrymam ab oculis eorum.
ζώσας πηγὰς ὑδάτων· καὶ ἐξαλείψει ὁ Θεὸς πᾶν δάκρυον (κ) ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

CAP. VIII. η'.

Et cùm aperuisset sigillum septimum, factum est silentium in cœ-
Καὶ (α) ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγῖδα τὴν ἑβδόμην, ἐγένετο σιγὴ ἐν τῷ οὐ- 1
lo quasi mediâ horâ. Et vidi septem angelos, qui in conspectu Dei ste-
ρανῷ ὡς ἡμιώριον. Καὶ εἶδον τοὺς ἑπτὰ ἀγγέλους, οἳ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἑστή- 2
terunt: & datæ sunt illis septem tubæ. Et alius angelus venit, &
κασι· καὶ (β) ἐδόθησαν αὐτοῖς ἑπτὰ σάλπιγγες. Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἦλθε, καὶ 3
stetit ad altare habens thuribulum aureum, & data sunt illi incensa
ἐστάθη ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ἔχων λιβανωτὸν χρυσοῦν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ θυμιάματα
multa, ut daret orationibus Sanctorum omnium super altare
πολλὰ, ἵνα (γ) δώσῃ ταῖς προσευχαῖς τῶν ἁγίων πάντων ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον
aureum quod ante thronum. Et ascendit fumus incensorum
τὸ χρυσοῦν τὸ ἐνώπιον τοῦ θρόνου. Καὶ ἀνέβη ὁ καπνὸς τῶν θυμιαμάτων ταῖς 4
orationibus Sanctorum, de manu angeli, coram Deo. Et accepit
προσευχαῖς τῶν ἁγίων, ἐκ χειρὸς τοῦ ἀγγέλου, ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Καὶ εἴληφεν 5
angelus thuribulum, & implevit illud de igne altaris, &
ὁ ἄγγελος (δ) τὸ λιβανωτὸν, καὶ ἐγέμισεν (ε) αὐτὸ ἐκ τοῦ πυρὸς τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ
misit in terram: & factæ sunt voces, & tonitrua, & fulgura, & terræ-
(ζ) ἔβαλεν εἰς τὴν γῆν· καὶ ἐγένοντο (η) φωναὶ, καὶ βρονταὶ, καὶ ἀστραπαὶ, καὶ σει-
motus. Et septem angeli habentes septem tubas, præparaverunt
σμός. Καὶ οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι (θ) ἔχοντες τὰς ἑπτὰ σάλπιγγας, ἡτοίμασαν (ι) 6
seipsos ut clangerent. Et primus angelus clanxit, & facta est gran-
ἑαυτοὺς ἵνα σαλπίσωσι. Καὶ ὁ (κ) πρῶτος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἐγένετο χά- 7
do, & ignis, mixta sanguine, & missa sunt in terram. Et tertia pars
λαζα καὶ πῦρ μεμιγμένα (λ) αἵματι, καὶ ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν. καὶ τὸ (μ) τρίτον
arborum combusta est, & omne fœnum viride combustū est.
τῶν δένδρων κατεκάη, καὶ πᾶς χόρτος χλωρὸς κατεκάη.

MS. A. (τ) ἴδον ὄχλον πολὺν, καὶ ἀριθμῆσαι (υ) ἐδύνατο, (φ) ἐπὶ τοῦ (χ) περιβεβλημένους (ψ) κράζουσι (ω) τῷ Θεῷ ἡμῶν τῷ (α) ἐπὶ τῷ θρόνῳ καὶ τῷ (β) ἑστήκεισαν (γ) ἔπεσαν (δ) ἐπὶ τὰ πρόσωπα (ε) δόξα, καὶ ἡ εὐχαριστία, (ζ) ἀπὸ θλίψεως μεγάλης, (η) αὐτὰς ἐν (θ) οὐδὲ μὴ διψήσουσιν (ι) ζωῆς (κ) ἐκ τῶν Κεφ. η'. MS. A. (α) ὅταν (β) ἐδόθη (γ) δώσει (δ) τὸν (ε) αὐτὸν (ζ) * ἔλαβον (η) βρονταὶ, καὶ ἀστραπαὶ, καὶ φωναὶ, καὶ σεισμός. (θ) οἱ ἔχοντες (ι) αὐτοὺς (κ) πρῶτος ἐσάλπισεν, (λ) ἐν αἵματι, (μ) τρίτον τῆς γῆς κατεκάη, καὶ τὸ τρίτον τῶν

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

9 [illegible]
[illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
[illegible]
12 [illegible]
[illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
[illegible]
15 [illegible]
[illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
[illegible]

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
[illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
[illegible]
[illegible]

Poſt hæc vidi: & ecce turba multa quam 9
numerare nemo poterat, ex omni gente, & populis, & tribubus, & linguis, ſtante ante thronum, & ante Agnum, amicti ſtolis albis, & palmæ in manibus eorum, Et clamantes 10 voce magnâ, dicentes; Salus Deo noſtro, ei qui ſedet ſuper thronum, & Agno. Et 11 omnes illi Angeli ſtabant circum thronum, & illos ſeniores, & illa quatuor animalia; & ceciderunt ante thronum ejus ſuper facies ſuas, & adorârunt Deum, Dicentes; A- 12 men, benedictio, & gloria, & ſapientia, & gratiarum actio, & honor, & robur, & fortitudo Deo noſtro in ſecula ſeculorum, Amen. Et reſpondit unus ex ſenioribus, & 13 dixit mihi; Hi qui amicti ſunt ſtolis hiſce quinam ſunt, & unde venerunt? Et dixi 14 ipſi; Domine mi, tu noſti. Et dixit mihi; Illi ſunt ii qui veniunt ex afflictione magna, & lavârunt ſtolas ſuas & dealbârunt eas in ſanguine Agni. Propterea ſunt ante thro- 15 num Dei, & ſerviunt ei die & nocte in templo ejus: & ille qui ſedet ſuper thronum proteget eos, Quin eſuriant, nec ſitiant am- 16 pliùs, neque cadat ſuper eos ſol, neque ullus æſtus. Quoniam Agnus qui in medio throni 17 eſt, paſcet eos, & ducet eos ſecus fontes aquarum vivarum; & delebit Deus omnem lachrymam ab oculis eorum.

CAP. VIII.

Et quum aperuiſſet ſigillum illud ſepti- 1 mum, factum eſt ſilentium in cœlo, mediâ fermè horâ. Et vidi illos ſeptem Angelos 2 qui ante Deum ſtabant, & datæ ſunt ipſis ſeptem tubæ. Et alius Angelus venit, & 3 ſtetit ſuper altare, & habebat thuribulum aureum, & dati ſunt illi ſuffitus multi, ut offerret cum precibus omnium Sanctorum, ſuper altare aureum quod eſt ante thronum. Et aſcendit fumus ſuffituum precum Sancto- 4 rum è manu Angeli ante Deum. Et accepit 5 ille Angelus thuribulum, & implevit illud ex igne altaris, & projecit in terram: & facta ſunt tonitrua, & fulgura, & voces, & terræ motus. Et illi ſeptem Angeli, qui ha- 6 bebat ſeptem tubas, parârunt ipſi ſe ut clangerent. Et ille primus clanxit, & facta eſt 7 grando & ignis, mixta ſanguine: & projecta ſunt in terram, & tertia pars terræ uſta eſt, & tertia pars arborum uſta eſt, & omne gramen viride uſtum eſt.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

9 ወእምዝ፡ ርኢኩ፡ ሰብአ፡ ብዙኃ፡ ወአልቦ፡ ዘየክል፡ ኈልቆቶሙ፡እምነ፡ኵሉ፡አሕዛብ፡ወአ
ድዋ፡ ኵሉ፡በሐውርት፡፡ ይቀውሙ፡ ቅድመ፡መንበሩ፡ ወቅድመ፡በግዑ፡ወይለብሱ፡አልባሰ፡ብ
10 ሩሀ፡ወያጸንዑ፡ውስተ፡እደዊሆሙ፡ ፀበርተ፡፡=፡ ወይጸርሑ፡ በዐቢይ፡ ቃል፡ ወይብሉ፡ ፍርቃ
11 ን፡ ለአምላክነ፡ ለዘ፡ ይነብር፡ ደበ፡ መንበሩ፡ ወለበግዑ፡=፡ ወይቀውሙ፡ ኵሎሙ፡ መላእ
ክት፡ ወሊቃናት፡ ዐውደ፡ መንበሩ፡ወአልክቱ፤፡ ፬ እንስሳሁ፡ሰገዱ፡በገጾሙ፡ቅድመ፡መንበሩ፡
12 ለእግዚአብሔር፡=፡ ወይብሉ፡ አሜን፡፡ ሎቱ፡ ስብሐት፡ ወበረከት፡ ወጥበብ፡ ወአኰቴት፡
13 ወኃይል፡ ወጽንዕ፡ለአምላክነ፡ለዓለመ፡ዓለም፡ አሜን፡፡=፡ ወይቤለኒ፡ ፩፡ እምሊቃናት፡እሉ፡
እለ፡ ይለብሱ፡ አልባሰ፡ ብሩህ፡ እምአይቴ፡ መጽኡ፡፡=፡

Et poſtea vidi populos multos, & nemo poterat numerare eos, ex omnibus gen- 9 tibus & ex omnibus regionibus: ſtabant ante thronum ejus & agnum ejus, & amicti erant veſtimentis albis, & tenebant in manibus ſuis, ramos. Et cla- 10 mabant in magna voce, & dicebant; Salus Deo noſtro ſedenti ſuper thronum ſuum & Agno ſuo. Et ſtabant omnes Angeli & ſeniores circuitu throni ejus, 11 & iſta quatuor animalia inciderunt in facies ſuas, coram throno Dei. Et di- 12 cebant, Amen: Gloria, & benedictio, & ſapientia, & gratiarum actio, & virtus, & potentia Deo noſtro in ſeculum ſeculorum, Amen. Et dixit mihi unus 13 ex ſenioribus iis; Qui amicti erant veſtimentis albis, unde venerunt?

Verſio VULGATA LATINA.

9 Poſt hæc vidi turbam magnam, quam dinumerare nemo poterat, ex omnibus gen-
tibus, & tribubus, & populis, & linguis: ſtantes ante thronum, & in conſpe-
10 ctu Agni, amicti ſtolis albis: & palmæ in manibus eorum: Et clamabant vo-
11 ce magnâ, dicentes; Salus Deo noſtro, qui ſedet ſuper thronum, & Agno. Et
omnes Angeli ſtabant in circuitu throni, & ſeniorum, & quatuor animalium: &
12 ceciderunt in conſpectu throni in facies ſuas, & adoraverunt Deum, Dicentes,
Amen. Benedictio, & claritas, & ſapientia, & gratiarum actio, honor, & virtus,
13 & fortitudo Deo noſtro, in ſecula ſeculorum, Amen. Et reſpondit unus de ſeni-
oribus, & dixit mihi; Hi, qui amicti ſunt ſtolis albis, qui ſunt? & undè vene-
14 runt? Et dixi illi; Domine mi, tu ſcis. Et dixit mihi; Hi ſunt, qui vene-
runt de tribulatione magna, & laverunt ſtolas ſuas, & dealbaverunt eas in ſan-
15 guine Agni. Ideò ſunt ante thronum Dei, & ſerviunt ei die ac nocte in tem-
16 plo ejus; & qui ſedet in throno, habitabit ſuper illos. Non eſurient neque ſi-
17 tient ampliùs, nec cadet ſuper illos Sol, neque ullus æſtus: Quoniam Agnus, qui
in medio throni eſt, reget illos, & deducet eos ad vitæ fontes aquarum, & abſ-
terget Deus omnem lachrymam ab oculis eorum.

CAP. VIII.

Et cùm aperuiſſet ſigillum ſeptimum, factum eſt ſilentium in cœlo, quaſi mediâ 1
horâ. Et vidi ſeptem Angelos ſtantes in conſpectu Dei: & datæ ſunt illis ſe- 2
ptem tubæ. Et alius angelus venit, & ſtetit ante altare habens thuribulum au- 3
reum: & data ſunt illi incenſa multa, ut daret de orationibus Sanctorum omni-
um ſuper altare aureum, quod eſt ante thronum Dei. Et aſcendit fumus incen- 4
ſorum de orationibus Sanctorum de manu Angeli coram Deo. Et accepit An- 5
gelus thuribulum, & implevit illud de igne altaris, & miſit in terram, & facta
ſunt tonitrua, & voces, & fulgura, & terræmotus magnus. Et ſeptem Angeli, 6
qui habebant ſeptem tubas, præparaverunt ſe ut tubâ canerent. Et primus An- 7
gelus tubâ cecinit, & facta eſt grando, & ignis, miſta in ſanguine, & miſſum eſt
in terram, & tertia pars terræ combuſta eſt, & tertia pars arborum concremata
eſt, & omne fœnum viride combuſtum eſt.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

9 * ومن بعد هذه نظرت، فاذا جمع كثير ما لا يستطيع احد يحصيه * من كل الامم والقبائل
والشعوب والالسن * وهم وقوف قدام الكرسي * وقدام الخروف، وهم كلهم لابسين حللا بيضا *
10 وبايديهم نخل * وهم يصيحون باعلى اصواتهم قايلين * الخلاص لالاهنا الجالس على الكرسي
11 والخروف * ورايت جميع الملايكة القيام حول الكرسي والمشايخ * والحيوان الاربع قد سقطوا
12 قدام كرسيه على وجوههم * وسجدوا لله * قايلين امين * البركة * والمجد * والحكمة * والشكر *
13 والكرامة * والقوة والقدرة لالاهنا الى ادهار الادهار امين * فاجاب احد المشايخ وقال لي هاولي
14 اللذين عليهم اللباس الابيض من يكونوا ومن اين قدموا * فقلت له يا سيدي انت اعرف،
فقال لي هاولي هم اللذين اتوا من الكروب والمشقات العظيمة * وهم اللذين غسلوا ثيابهم وبيضوها
15 بدم الخروف * فلذلك هم الان قدام كرسي الله، وهم يعبدونه في هيكله الليل والنهار والجالس على
16 17 الكرسي يسكن فيهم * ولا يجوعون ايضا ولا يعطشون * ولا تحرقهم الشمس ولا كل حرارة * لان
الخروف الذي في وسط الكرسي يرعاهم ويهديهم الى عيون ماء الحياة * ويزيل الله عنهم كل دموعهم
1 من اعينهم * * الفصل الثامن * * فلما فتح الطابع السابع صار عند ذلك سكوت
2 وهدو في السماء نحو نصف ساعة * ثم رايت السبعة ملايكة القيام قدام الكرسي قد اعطي
3 لهم سبعة ابواق * وملاك اخر قد اتى ووقف على المذبح * ومعه مجمرة من ذهب * ودفع اليه
بخور وطيب كثير * التي هي صلوات القديسين * على ذلك المذبح الذهب الذي قبالة الكرسي *
4 * فصعد من ذلك دخان البخور * التي هي صلوات القديسين * من يدي الملاك الذي هو
5 قدام الله * ثم ان الملاك اخذ المجمرة * فملاها من نار المذبح * والقاها في الارض * فصار من
6 ذلك اصوات ورعود وبروق وزلازل * واستعدوا اولايك الملايكة السبعة * اللذين معهم
7 السبع بوقات * وهيوا ليبوقوا * فابتدا الاول وضرب البوق * فصار من ذلك برد ونار يختلط
بالدم * والقاها في الارض * فاحرق ثلث الارض * وثلث الاشجار احترقت * واحرق كل
حشيش الارض الاخضر *

Poſt hæc aſpexi, & ecce turba multa, 9 *quam nemo poſſit numerare, ex omnibus gentibus, & tribubus, & populis, & linguis: iique ſtabant ante thronum & in conſpectu Agni, iidémque omnes induti ſtolis albis, & in manibus eorum palmæ: Et hi clamabant altiſſimis* 10 *vocibus, dicentes, Salus Deo noſtro ſedenti ſuper thronum, & Agno. Et vidi* 11 *omnes Angelos, qui ſtabant circa thronum & Senes & animalia quatuor, procidere coram ejus throno ſuper facies ſuas, & adorare Deum, Dicentes, Amen:* 12 *benedictio, & gloria, & ſapientia, & gratiarum actio, & honor, & virtus, & potentia Deo noſtro in ſecula ſeculorum, Amen. Tum reſpondens unus è ſenibus* 13 *dixit mihi, Hi qui ſunt amicti veſtitu albo, quinam ſunt & unde venerunt? Dixi ei, O Domine mi, tu doctior es. Et* 14 *dixit mihi, Illi ſunt qui venerunt è mœroribus & ærumnis magnis: & ipſi ſunt qui laverunt veſtes ſuas, ac dealbârunt eas in ſanguine Agni. Idcóque* 15 *ipſi modò adſtant throno Dei, & ſerviunt ei in templo ipſius noctu diúque: & qui inſidet throno, habitabit in eis. Et non eſurient ampliùs, neque ſitient,* 16 *& non aduret eos ſol, neque ullus æſtus: Quoniam Agnus qui in medio throni* 17 *eſt, paſcet eos, ducétque illos ad fontes aquæ vitæ: auferétque Deus ab eis omnes lachrymas eorum ab oculis ipſorum.*

CAP. VIII.

Quum autem aperuiſſet ſigillum 1 *ſeptimum, factum eſt tunc temporis ſilentium & quies in cœlo, mediâ fermè horâ. Tum vidi ſeptem illis Angelis* 2 *qui adſtant coram throno, datas fuiſſe ſeptem buccinas. Et alius Angelus venit, & ſtetit ad altare, habens thuribulum aureum: & datum eſt ei incenſum* 3 *& aroma multum, quæ ſunt orationes Sanctorum, ſuper altare illud aureum quod eſt è regione throni. Aſcenditque* 4 *ex eo fumus incenſi quæ ſunt orationes Sanctorum, de manibus Angeli qui adſtabat coram Deo. Deindè Angelus ille ac-* 5 *cepit thuribulum, & implevit illud igne altaris, & abjecit eum in terram: factæque ſunt ex eo voces, & tonitrua, & fulgura, & terræmotus. Et aſſur-* 6 *gentes illi ſeptem Angeli qui habebant ſeptem buccinas, parârunt ſe ad clangendum. Cœpit ergo primus, clanxitque* 7 *buccinâ, & factæ ſunt inde grandines & ignis ſanguine miſta: projecitque ea in terram: & combuſta eſt tertia pars terræ: & tertia pars arborum exuſta eſt: & exuſtum eſt omne terræ fœnum viride.*

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

14 ወእቤሎ፡ እግዚእ፡ አንተ፡ ተአምር፡፡ ወይቤለኒ፡ እሉ፡ እሙንቱ፡እለ፡ መጽኡ፡ እምዐቢይ፡
15 ሕማም፡ ወሐፀቡ፡አልባሲሆሙ፡ ወአንጽሑ፡በደመ፡ በግዑ፡=፡ ወበበይነ፡ ዝንቱ፡ በጽሑ፡
ቅድመ፡ መንበሩ፡ ለእግዚአብሔር፡ ወይሴብሕዎ፡መዐልተ፡ ወሌሊተ፡ ወየዐርፍ፡ኀቤሆሙ፡ው
16 እቱ፡ ዘይነብር፡ ደበ፡ መንበር፡ ወይጼልል፡ ደቤሆሙ፡=፡ ኢይርኅቡ፤ ወኢይጸምኡ፤ ወፀ
17 ሐይ፡ ኀሩርኒ፡ ኢይረክቦሙ፡=፡ እስመ፡ በግዑ፡ ዘቅድመ፡ መንበሩ፡ ይሬእዮሙ፡ ወይ
መርሆሙ፡ ውስተ፡ ነቅዓ፡ ሕይወት፡፡ ወያሴስል፡ እግዚአብሔር፡ አንብዐ፡ እምአዕይንቲ
ሆሙ፡፡=፡

Et dixi ei; Domine, tu ſcis: & dixit mihi, Hi ſunt qui venerunt ex magna afſli- 14 *ctione, & laverunt veſtimenta ſua, & purgârunt in ſanguine Agni ejus. Et pro-* 15 *pterea venerunt ante thronum Dei, & laudant eum die & nocte, & requieſcet apud eos ipſe qui ſedet ſuper thronum, & obumbrabit iis. Non eſurient, neque* 16 *ſitient, & ſol æſtuans non incidet iis. Quia Agnus ejus qui ante thronum ejus* 17 *eſt, paſcet eos, & deducet eos in fontes vitæ, & abſterget Deus lachrymas ab oculis eorum.*

፰

1 ወሶበ፡ ፈትሐ፡ ሰብዓ፡ ማኅተመ፡ አርመመ፡ ኵሉ፡ ዘበሰማይ፡ ወዘበምድር፡ እስከ፡ መንፈቀ፡
2 ሰዓት፡፡=፡ ወወሀብዎሙ፡ለአልክቱ፡ ፯ መላእክት፡እለ፡ይቀውሙ፡ ቅድመ፡እግዚአብሔ
3 ር፡ ፯ መጥቅዕተ፡፡=፡ ወመጽአ፡ ካልእ፡ መልአክ፡ እምጽባሕ፡ ወቆመ፡ ቅድመ፡ የማነ፡
ምሥዋዕ፡ወያጸንዕ፡ ማዕጠንተ፡ወርቅ፡ ዘእሳት፡፡ ወወሀብዎ፡ ብዙኃ፡ ዕጣነ፡ከመ፡ የሀብ፡
ለጸሎተ፡ ኵሎሙ፡ ቅዱሳን፡ በዲበ፡ ምሥዋዕ፡ ዘወርቅ፡ቅድመ፡ መንበሩ፡ ለእግዚአብ
4 ሔር፡፡=፡ ወዐርገ፡ጢሱ፡ ለውእቱ፡ ዕጣን፡ ምስለ፡ ጸሎቶሙ፡ ለቅዱሳን፡ እምውስተ፡
5 እዴሁ፡ ለውእቱ፡ መልአክ፡ ቅድመ፡ እግዚአብሔር፡=፡ ወነሥአ፡ ውእቱ፡ መልአክ፡
ማዕጠንተ፡ እምኃበ፡ እሳት፡ ዘምሥዋዕ፡ ወለአኮ፡ ውስተ፡ ምድር፡፡ ወመጽአ፡
6 መብረቅ፡ ወኮነ፡ነጐድጓድ፡ ወፀዐዕ፡ ወድልቅልቅ፡፡=፡ ወአልክቱ፤፡ መላእክት፡ ፯፡
7 እለ፡ ያጸንዑ፡ ፯፡ መጥቅዕተ፡ ተደለዉ፡ ከመ፡ ይንፍዑ፡፡=፡ ወሶበ፡ ጠቅዐ፡ ቀዳማዊ፡
መልአክ፡ ኮነ፡ በረድ፡ ወእሳት፡ ምስለ፡ ደም፡ ድሙረ፡ ወወረደ፡ ውስተ፡ ምድር፡ ወው
ዕየ፡ ሣልስተ፡ እዴሃ፡ ለምድር፡ ወውዕየ፡ኵሉ፡ሣዕር፡ኀመልሚል፡፡=፡

CAP. VIII.

Et quum aperuiſſet ſeptimum ſigillum, conticuit totum quod fuit in cœlo & 1 *quod fuit in terra, uſque medietatem horæ. Et datæ ſunt iis ſeptem Angelis* 2 *qui ſtabant coram Deo, ſeptem tubæ. Et venit alius Angelus ab Oriente, & ſte-* 3 *tit ante dextram Altaris, & tenebat thuribulum aureum ignis, & dati ſunt ei multi ſuffitus, ut daret precibus omnium Sanctorum ſuper altare aureum ante thronum Dei. Et aſcendit fumus hujus ſuffitûs, cum precibus ſanctorum, de* 4 *manu hujus Angeli coram Deo. Et accepit iſte Angelus thuribulum de igne* 5 *altaris, & miſit in terram, & venit fulgur, & factum eſt tonitru, & vox, & terræ motus. Et illi Angeli ſeptem qui tenebant ſeptem tubas, præparati ſunt* 6 *ut clangerent. Et quum clanxerat primus Angelus, facta eſt grando & ignis,* 7 *cum ſanguine mixta, & deſcendit in terram, & combuſſit tertiam partem terræ, & combuſſit omnem herbam viridem.*

Et secundus angelus *clanxit*, & tanquam mons magnus igne *incensus* missus est in
8 Καὶ ὁ δεύτερος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ὡς ὄρος μέγα πυρὶ καιόμενον ἐβλήθη εἰς
mare: & facta est tertia pars maris, sanguis: Et mortua est tertia pars
9 τὴν θάλασσαν· καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῆς θαλάσσης, αἷμα· Καὶ ἀπέθανε τὸ τρίτον τῶν
creaturarum eorū quæ in mari, *habentia* animas, & tertia pars navium *perierunt*.
κτισμάτων τῶν ἐν τῇ θαλάσσῃ, τὰ ἔχοντα ψυχάς, καὶ τὸ τρίτον τῶν πλοίων (ν) διεφθάρη.
Et tertius angelus *clanxit*, & cecidit de cœlo stella magna *incensa* tanquā
10 Καὶ ὁ τρίτος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἔπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀστὴρ μέγας καιόμενος ὡς
lampas, & cecidit in tertiam partem fluminum, & in fontes aquarum. Et
11 λαμπάς, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ τρίτον τῶν (ξ) ποταμῶν, καὶ ἐπὶ τὰς πηγὰς ὑδάτων. Καὶ
nomen stellæ dicitur Absinthium: & facta est tertia pars in Absinthium, &
τὸ ὄνομα τοῦ ἀστέρος λέγεται (ο) Ἄψινθος· καὶ (π) γίνεται τὸ τρίτον εἰς ἄψινθον, καὶ
multi hominum mortui sunt de aquis, quia amaræ factæ sunt. Et quartus
12 πολλοὶ (ρ) ἀνθρώπων ἀπέθανον (σ) ἐκ τῶν ὑδάτων, ὅτι ἐπικράνθησαν. Καὶ ὁ τέταρτος
angelus *clanxit*, & percussa est tertia pars Solis, & tertia pars Lunæ, & tertia
ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἐπλήγη τὸ τρίτον τοῦ ἡλίου, καὶ τὸ τρίτον τῆς σελήνης, καὶ τὸ τρί-
pars stellarum: ita ut obscuraretur tertia pars eorum, & *dies* non luceret *tertiam partem*
τον τῶν ἀστέρων· ἵνα σκοτισθῇ τὸ τρίτον αὐτῶν, καὶ ἡ ἡμέρα μὴ (τ) φαίνῃ τὸ τρίτον
ipsius, & *nox* similiter. Et vidi, & audivi *unum angelum volantem in medio* cœ-
13 αὐτῆς, καὶ ἡ νὺξ ὁμοίως. Καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα ἑνὸς (υ) ἀγγέλου πετωμένου ἐν μεσουρανή-
li, *dicentem* voce magnâ; Væ, væ, væ habitantibus in terra, de cæteris
ματι, λέγοντος φωνῇ μεγάλῃ, Οὐαί, οὐαί, οὐαὶ τοῖς κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς, ἐκ τῶν λοιπῶν
vocibus *tubæ* trium angelorum *futurorum clangere*.
φωνῶν τῆς σάλπιγγος τῶν τριῶν ἀγγέλων τῶν μελλόντων σαλπίζειν.

CAP. IX. θ'.

Et quintus angelus *clanxit*: & vidi stellam de cœlo *delapsam* in
1 Καὶ ὁ πέμπτος ἄγγελος ἐσάλπισε· καὶ εἶδον ἀστέρα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεπτωκότα εἰς
terram, & data est ei clavis putei abyssi. Et aperuit puteum abyssi,
2 τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἡ κλεὶς τοῦ φρέατος τῆς ἀβύσσου. Καὶ ἤνοιξε τὸ φρέαρ τῆς ἀβύσσου,
& ascendit fumus ex *puteo*, sicut fumus fornacis magnæ: & obscuratus est Sol
καὶ ἀνέβη καπνὸς ἐκ τοῦ (α) φρέατος ὡς καπνὸς καμίνου μεγάλης· καὶ (β) ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος
& aër de fumo putei. Et de fumo exierunt locustæ in terram, &
καὶ ὁ ἀὴρ ἐκ τοῦ καπνοῦ τοῦ φρέατος. Καὶ ἐκ τοῦ καπνοῦ ἐξῆλθον ἀκρίδες εἰς τὴν γῆν, καὶ 3
data est illis potestas, sicut habent potestatem scorpiones terræ. Et *dictum* est il-
ἐδόθη αὐταῖς ἐξουσία, ὡς ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ σκορπίοι τῆς γῆς. Καὶ ἐρρέθη αὐ- 4
lis, ne læderent fœnum terræ, neque omne viride, neque omnem arborem:
ταῖς, ἵνα μὴ (γ) ἀδικήσωσι τὸν χόρτον τῆς γῆς, οὐδὲ πᾶν χλωρόν, οὐδὲ πᾶν δένδρον·
nisi homines *solos*, qui non habent signum Dei in fron-
εἰ μὴ (δ) τοὺς ἀνθρώπους μόνους, οἵτινες οὐκ ἔχουσι τὴν σφραγῖδα τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῶν (ε) μετ-
tibus suis. Et datum est illis ne occiderent eos, sed ut *cruci-*
ώπων αὐτῶν. Καὶ ἐδόθη αὐταῖς ἵνα μὴ ἀποκτείνωσιν αὐτούς, ἀλλ' ἵνα (ζ) βασα- 5
arentur mensibus quinque: & cruciatus eorum, ut cruciatus scorpii, cùm percutit
νισθῶσι μῆνας πέντε· καὶ ὁ βασανισμὸς αὐτῶν, ὡς βασανισμὸς σκορπίου, ὅταν παίσῃ
hominem. Et in diebus illis quærent homines mortem, & non
ἄνθρωπον. Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ζητήσουσιν οἱ ἄνθρωποι τὸν θάνατον, καὶ (η) οὐχ 6
invenient eam: & desiderabunt mori, & fugiet mors ab eis.
εὑρήσουσιν αὐτόν· καὶ ἐπιθυμήσουσιν ἀποθανεῖν, καὶ (θ) φεύξεται ὁ θάνατος ἀπ' αὐτῶν.
Et similitudines locustarum, similes equis paratis in prælium: & super
Καὶ τὰ ὁμοιώματα τῶν ἀκρίδων, (ι) ὅμοια ἵπποις ἡτοιμασμένοις εἰς πόλεμον· καὶ ἐπὶ 7
capita earum tanquam coronæ similes auro, & facies earum *velut* fa-
τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ὡς στέφανοι ὅμοιοι χρυσῷ, καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὡς πρόσ-
cies hominum. Et habebant capillos sicut capillos mulierum: & dentes earum
ωπα ἀνθρώπων. Καὶ (κ) εἶχον τρίχας ὡς τρίχας γυναικῶν· καὶ οἱ ὀδόντες αὐτῶν 8
sicut leonum erant. Et habebant *thoraces* sicut *thoraces ferreos*: & vox ala-
ὡς λεόντων ἦσαν. Καὶ εἶχον θώρακας ὡς θώρακας σιδηροῦς· καὶ ἡ φωνὴ τῶν πτερύ- 9
rum earum sicut vox curruum equorum multorum currentium in bellum: Et habe-
γων αὐτῶν ὡς φωνὴ ἁρμάτων ἵππων πολλῶν τρεχόντων εἰς πόλεμον· Καὶ ἔχου- 10
bant caudas similes *scorpiis*: & aculei erant in caudis *suis*: & potestas earum
σιν οὐρὰς ὁμοίας σκορπίοις, καὶ (λ) κέντρα ἦν ἐν ταῖς οὐραῖς (μ) αὐτῶν· καὶ ἡ ἐξουσία αὐτῶν
ad lædendum homines mensibus quinque. Et habebant super se regem angelum
ἀδικῆσαι τοὺς ἀνθρώπους μῆνας (ν) πέντε. Καὶ ἔχουσιν ἐφ' αὐτῶν βασιλέα τὸν (ξ) ἄγγελον 11
abyssi: nomen *ei* Hebraicè, Abaddon, *& in Græca* nomen *habet*, Apollyon.
τῆς ἀβύσσου· ὄνομα αὐτῷ Ἑβραϊστί, Ἀβαδδών, καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ὄνομα ἔχει, Ἀπολλύων.

MS. A. (ν) διεφθάρησαν. (ξ) ποταμῶν. Καὶ τὸ ὄνομα (ο) ὁ Ἄψινθος· (π) ἐγένετο τὸ τρίτον τῶν ὑδάτων εἰς (ρ) τῶν ἀνθρώπων (σ) ἐπὶ τῶν (τ) φανῇ τὸ τέταρτον (υ) ἀετοῦ πετομένου
ΚΕΦ. Θ'. MS. A. (α) φρέατος, καπνὸς (β) καὶ ἐσκοτώθη (γ) ἀδικήσουσιν (δ) ἀνθρώπους, οἵτινες (ε) μετώπων. Καὶ ἐδόθη αὐτοῖς (ζ) βασανισθήσονται (η) οὐ μὴ εὕρωσιν (θ) φεύγει
(ι) ὁμοιώματα (κ) εἶχαν (λ) κέντρα· καὶ ἐν (μ) αὐτῶν ἡ ἐξουσία αὐτῶν (ν) πέντε. Ἔχουσιν ἐπ' (ξ) ἄρχοντα τῆς ἀβύσσου τὸν ἄγγελον, ὄνομα

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
[illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
[illegible]
13 [illegible]
[illegible]
[illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
[illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
[illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
[illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
[illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
[illegible]

Et ille secundus Angelus clanxit, & tanquam 8 mons magnus, igne ardens, projectus est in mare: & facta est etiam tertia pars maris sanguis. Et mortua est tertia pars omnium 9 creaturarum quæ sunt in mari, quæ habent animas: & tertia pars navium corrupta est. Et ille tertius Angelus clanxit, & cecidit è 10 cœlo stella ardens sicut lampas: & cecidit super tertiam partem fluminum, & super fontes aquarum. Et nomen stellæ illius di- 11 citur Absinthus: & facta est tertia pars aquarum in absinthium, & multi homines mortui sunt ex aquis, eò quòd amaræ factæ essent. Et ille quartus Angelus clanxit, & percussa 12 est tertia pars solis, & tertia pars lunæ, & tertia pars stellarum, ut obtenebraretur tertia pars earum: & obtenebrata est dies, ita ut non luceret tertia pars illius: & nox eodem modo. Et vidi, & audivi aquilam 13 unam volantem in medio, caudam sanguinis habentem, dicentem voce magnâ; Væ, væ, væ iis qui habitant super terram à voce reliquarum tubarum illorum trium Angelorum qui clangent.

CAP. IX.

Et ille quintus Angelus clanxit, & vidi 1 stellam cecidisse è cœlo super terram, & data est illi clavis putei abyssi. Et aperu- 2 it puteum abyssi, & ascendit fumus ex puteo tanquam fumus fornacis quæ accenditur: & obtenebratus est Sol & aër ex fumo putei. Et ex fumo exiverunt locustæ in ter- 3 ram: & data est illis potestas, qualem habent scorpii super terram. Et dictum est il- 4 lis, ut non nocerent gramini terræ, neque ulli arbori, nisi *solùm* hominibus illis qui non habent sigillum Dei super frontibus suis. Et datum est eis, ut non occîdant eos, 5 sed ut crucientur menses quinque: & cruciatus eorum, sicut cruciatus scorpii, quum percusserit aliquem. Et in diebus illis quæ- 6 rent homines mortem, & non invenient: & desiderabunt mori, & fugiet mors ab illis. Similitudo illarum locustarum *hæc est*, re- 7 ferunt similitudinem equorum paratorum ad prælium, & super capita earum, tanquam corona similitudinis auri: & facies earum, sicut facies hominum. Et habebant comam 8 sicut comam mulierum: & dentes earum, sicut leonum erant. Et habebant loricas, 9 sicut loricas ferreas: & sonitus alarum earum, sicut sonitus curruum equorum multorum currentium ad prælium. Et habent 10 caudas similes scorpionum, & aculeos: & in caudis suis habent potestatem nocendi hominibus menses quinque. Et habent regem 11 supra se, Angelum abyssi, cui nomen Hebraicè Abadon, Græcè autem nomen est ipsi Apollon.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 ወሶበ: ጠቅዐ: ካልእ: መልአክ: ወረደ: ውስተ:ባሕር:እሳት:ዐቢይ:ዘመጠነ:ደብር:እንዘ:ይነ
9 ድድ:: ወኮነ:ደመ:ሣልሰተ:ዕዴሃ:ለባሕር :=፦ ወሞተ:ሣልስ: ዕዴሁ: ለዘ:ሀሎ:ውስተ:ባሕ
10 ር:ዘተፈጥረ:ዘቦ:መንፈሰ: ሕይወት: ወሣልስተ: ዕዴሆን:ለአሕማር:ማሰነ::=፦ ወሶበ: ጠ
ቅዐ: ሣልስ:መልአክ:ወረደ: እመሰማይ: ኮከብ: ዐቢይ:እንዘ:ይነድድ:ከመ: እሳት: ወወረደ:
ውስተ: ሣልስተ: ዕዴሆሙ: ለአፍላግ: ወለዓንቅዐተ:ማያት:=፦

Et quum clanxisset secundus Angelus, descendit in mare ignis magnus, quantitate 8 *quasi mons ardens, & facta est sanguis tertia pars maris. Et mortua est ter-* 9 *tia pars existentium in mari creaturarum habentium spiritum vitæ, & tertia pars navium interierunt. Et quum clanxisset tertius Angelus, descendit de* 10 *cœlo stella magna, ardens sicut ignis, & descendit in tertiam partem fluminum, & fontium aquarum.*

Versio VULGATA LATINA.

8 Et secundus Angelus tubâ cecinit: & tanquā mons magnus igne ardens missus est
9 in mare, & facta est tertia pars maris sanguis, Et mortua est tertia pars creaturæ
10 corū quæ habebant animas in mari, & tertia pars naviū interiit. Et tertius Angel⁹ tubâ cecinit: & cecidit de cœlo stella magna, ardens tanquā facula, & cecidit
11 in tertiā partē fluminū, & in fontes aquarū: Et nomen stellæ dicitur Absinthiū; & facta est tertia pars aquarū in absinthium: & multi hominum mortui sunt de
12 aquis, quia amaræ factæ sunt. Et quart⁹ Angel⁹ tubâ cecinit: & percussa est tertia pars Solis, & tertia pars Lunæ, & tertia pars stellarū, ita ut obscuraretur tertia pars
13 eorū, & diei non luceret pars tertia, & noctis similiter. Et vidi, & audivi vocem unius aquilæ volantis per medium cœli, dicentis voce magnâ; Væ, væ, væ habitantibus in terra, de cæteris vocibus trium Angelorum, qui erant tubâ canituri.

CAP. IX.

1 Et quintus Angelus tubâ cecinit: & vidi stellā de cœlo cecidisse in terram, &
2 data est ei clavis putei abyssi. Et aperuit puteū abyssi: & ascendit fumus putei,
3 sicut fum⁹ fornacis magnæ: & obscurat⁹ est Sol & aër de fumo putei: Et de fumo putei exierunt locustæ in terram, & data est illis potestas, sicut habent potestatē scorpiones terræ: Et præceptū est illis ne læderent fœnū terræ, neq; omne viride, neq; 4 omnem arborē: nisi tantùm homines, qui non habent signū Dei in frontib⁹ suis: Et datū est illis ne occiderent eos; sed ut cruciarent mensib⁹ quinque: & cruciatus 5 eorū, ut cruciat⁹ scorpii cùm percutit hominē. Et in dieb⁹ illis quærent homines 6 mortē, & non invenient eam: & desiderabunt mori, & fugiet mors ab eis. Et si- 7 militudines locustarū, similes equis paratis in præliū: & sup capita earū tanquam coronæ similes auro: & facies earum tanquam facies hominum. Et habebant 8 capillos sicut capillos mulierum; & dentes earum sicut dentes leonum erant: Et habebant loricas sicut loricas ferreas, & vox alarum earum sicut vox curru- 9 um equorum multorum currentium in bellum: Et habebant caudas similes 10 scorpionum, & aculei erant in caudis earum: & potestas earum nocere hominibus mensibus quinque: & habebant super se Regem angelum abyssi, cui 11 nomen Hebraïcè Abaddon, Græcè autem Apollyon, Latinè habens nomen Exterminans.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* ثم الملاك الثاني ضرب البوق * فصار من ذلك كانه جبل عظيم * وهو يتقد نارا * فالقي في 8
البحر * فصار ثلث البحر دما * وهلكت ثلث الخليقة التي في البحر * ذوات الانفس * واضمحل 9
ثلث المراكب * ثم ان الملاك الثالث ضرب البوق * فسقط من ذلك نجم عظيم من السماء * وهو 10
يتقد مثل المشعل * فسقط على ثلث الانهار * وعلي اعين المياه * وكان اسم النجم مرار * فمات 11
كثير من الناس من مرار الماء * لانه صار مرا * ثم الملاك الرابع ضرب البوق * فاظلم 12
من ذلك ثلث الشمس * وثلث القمر * وثلث النجوم * ولم يظهر ثلثها المظلم * والنهار كان بمنزلة
الليل * فنظرت وسمعت ملاكا واحدا وهو طاير وسط السماء * وهو يقول بصوت عظيم * ثلثة 13
الويل * الويل * الويل لسكان الارض من ساير اصوات البوقات الثلثة * ومن الملايكة الثلاثة
اللذين يريدون يضربوها *

* الفصل التاسع *

* ثم ان الملاك الخامس ضرب البوق * 1
فرايت نجما سقط من السماء في الارض * واعطي له مفتاح بير النجوم * فلما فتحه صعد دخان 2
من عمق البير كانه دخان تنور محما * فاظلمت الشمس والهوي من دخان البير * خرج من 3
ذلك الدخان جراد في الارض * واعطي لها سلطان كسلطان عقارب الارض * وقيل لها ان لا 4
تاذي حشيش الارض * ولا كل ذا خضرة * ولا كل شجرة * بل ان تاذي البشر اللذين ليس في
جباههم طابع الله * واعطي لها سلطان ان لا تقتلهم بل لتعذبهم خمسة اشهر * وعذابها لهم 5
مثل العقارب اذا لسعت الناس * وكانوا الناس في تلك الايام يطلبون الموت ولا يجدونه * 6
ويشتهون الموت ويهرب عنهم * وكان شبه تلك الجراد * كمثل الخيل المنتصبة للحرب * وكان على 7
روسها مثل تيجان من ذهب * ووجوهها كوجوه الناس * وكان لها شعور كشعور النساء * 8
واسنانها كاسنان السباع * وكانت صدورها مزردة كزرد حديد * واصوات اجنحتها كانت 9
كاصوات الخيل الكثير * اللتي تجري الي الحرب * ولها اذناب كاذناب العقارب * وفي اطراف 10
اذنابها شوكات لتلسع بها الناس وتعذبهم خمسة اشهر * وكان ملكا عليهم ملاك النجوم * وكان 11
اسمه بالعبرانية ابادون وتفسيره فتاك * واسمه باليونانية ابولليون وتفسيره سفاك *

Deinde Angelus secundus clanxit buccinâ, factusque inde est quasi mons magnus igne ardens, & projectus est in mare: factaq; est tertia pars maris, sanguis. 8 *Et periit tertia pars creaturarum quæ erant in mari, animatarum: & evanuit tertia pars navium.* 9 *Tum Angelus tertius clanxit buccinâ, & cecidit ob id stella magna de cœlo, ardens veluti fax: ceciditque super tertiam partem fluminum, & super fontes aquarum:* 10 *Erat autem nomen stellæ Amaritudo. Quare mortui sunt plures homines ob amaritudinem aquæ, quòd evasisset amara.* 11 *Deinde quartus Angelus clanxit buccinâ, & obscurata est ob id tertia pars solis, & tertia pars lunæ, & tertia pars stellarum: & tertia pars earum obtenebrata, non apparebat: & dies erat similis nocti.* 12 *Et vidi atque audivi Angelum quendam volantem per medium cœli, ter dicentem voce magna, Væ, væ, væ incolis terræ è reliquis clangoribus trium buccinarum, & à tribus illis Angelis qui sunt iis cantaturi.* 13

CAP. IX.

Tum quintus Angelus clanxit buccinâ, & vidi stellam è cœlo cecidisse in terram: & data est ei clavis putei abyssorum. 1 *Quem quum aperuisset, ascendit fumus ex imo puteo, ut fumus fornacis ardentis: & obscuratus est sol & aër à fumo putei.* 2 *Egressæ sunt autem ex eo fumo, locustæ in terram: dataque est illis potestas æqualis potestati scorpionum terræ.* 3 *Et dictum est eis ne læderent herbam terræ, nec quicquam viride, neque ullam arborem: sed ut læderent homines in quorum frontibus non aderat sigillum Dei.* 4 *Data verò fuit eis potestas, non ut occiderent eos, sed ut cruciarent eos quinque mensibus, & cruciatus illarum in ipsos esset velut cruciatus scorpionum quum pungunt homines.* 5 *Porrò homines in illis diebus quærebant mortem, & non inveniebant eam: et exoptabant mortem, & fugiebat ab eis.* 6 *Forma autem locustarum illarum erat velut equorum stantium ad prælium: erantque super capita earum quasi coronæ aureæ: et facies earum, ut facies hominum.* 7 *Et habebant comas, ut comas mulierum: et dentes earum, ut dentes leonum.* 8 *Erant etiam illarum pectora loricata, ut loricis ferreis: et sonitus alarum earum erat ut sonitus equorū multorū currentium ad bellū.* 9 *Et habebant caudas ut caudas scorpionum; et in extremis caudis earum erant aculei, quibus pungerent homines, et cruciarent eos quinque mensibus.* 10 *Erat autem super eis rex, Angelus abyssorum, cujus nomen Hebraïcè est Abaddon, quod significat peremptorem: ejusdemque nomen Græcè est Apollyon, id est effusor sanguinis.* 11

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 ወስሙ:ለውእቱ:ኮከብ: ዕጕሽታር:: ወኮነ: ዕጕሽታረ: ሣልሰተ: ዕዴሆሙ: ለማያት: መስለ:
12 ዐውሎ:ወብዙኃ:ሰብእ:ዘሞተ:እመነ:መሪሬ:ለማይ::=፦ ወሰበ: ጠቅዐ:ራብዕ:መልአክ:
ተቀሰፉት : ፀሐይ : ወጸልመት: ሣልስቱ: እዴሁ:: ወሣልሰተ: ዕዴሃ:ለወርኅ:: ወሣልሰተ: ዕዴ
13 ሆሙ : ለኳኳክብት:: ወሣልሰተ: ዕዴሆሙ: ልዕለት: ወለሌሊት:=፦ ወሰማዕኩ: ወርኢኩ:
ሰ: ንስር: እንዘ: ይሰረር: ማእከለ: ሰማይ: ወምድር: ወይብል: በዐቢይ: ቃል:: አሌሎሙ:
አሌሎሙ: ለእለ: ይነብሩ: ውስተ: ምድር: እምነ: ዘተርፈ:ቃለ:መጥቅዕሙ:ለ ፫:መላእ
ክት:እለ :ሀለወሙ: ይጥቅዑ::=፦

፱

1 ወሶበ: ጠቅዐ: ኃምስ: መልአክ: ወረደ: ኮከበ: እምሰማይ: ዲበ: ምድር:: ወተውህበ: ሎቱ:
2 መራኁተ : እንቅዕት: ቀላያት:=፦ ወዐርገ፡ጢስ፡እምነ፡ውእቱ፡ ቀለይ፡ ከመ፡ጢሰ፡እቶን፡
3 ዐቢይ: ወጸለመ:ለፀሐይ: ወኮነ: ከመ: ደመና: ውእቱ: ጢሰ:ቀለይ::=፦ ወእምነ:ውእቱ:ጢስ:
ወፅአ: አንበጣ: ውስተ: ምድር: ወወሀብዎሙ: ስልጣነ: ይኩኑ: ከመ: አቅራብ: ውስተ: ምድ
4 ር:=፦ ወአዘዝዎሙ: ከመ: ኢያማስኑ: ሣዕረ: ወኢኵሎ:ሐመልማለ:ወኢኵሎ:ዕፀ:ዘእን
5 በለ:ሰብእ:እለ:አልቦሙ:ማኅተመ:እግዚአብሔር:ውስተ:ፍጽሞሙ::=፦ ወአዘዝዎሙ:
ከሙ:ኢይቅትልዎሙ:ዳእሙ:ከመ:ያሕምምዎሙ: ፭: አውራኀ:: ወሕማሞሙ: ከመ:ሕ
6 ማሙ: አቅራብ:ሶበ: ይነድፍ:ሰብአ::=፦ ወበውእቱ: መዋዕል:የኀሥሥ:ሰብእ:ሞተ:ወኢይረ
7 ክብ:ወይፈቱ: ይሙት:ወይትኃጣእ:እምኔሁ:መዊት::=፦ ወከመዝ: ውእቱ:ራእዮሙ: ለእ
ሙንቱ:አንበጣ: ከመ:አፍራስ: ዘድልው:ለፀብእ: ይመስሉ:: ወውስተ:ርእሶሙ:ቦሙ:ቀጸላ:
8 በአምሳለ: ወርቅ:: ወገጾሙ: ከመ:ገጸ:ሰብእ:=፦ ወሥዕርቶሙ: ከመ: ሥዕርተ:አንስት:
9 ወስነኒሆሙ:ከመ:ስነነ:አናብስት:=፦ ወቦሙ: ጌራ: ከመ: ጌራ:ሐፂን:ወድምፅ:አንገሪሆሙ:
10 ከመ:ድምጸ:ሰረገለት:ብዙኃ:ዘያረውጹ:አፍራስ:ውስተ:ቀትል::=፦ ወቦሙ:ዘነበ: ከመ:ዘነ
11 በ:አቅራብ:ወውስተ:ዘነቦሙ:ቦሙ:ቅንዋተ:በዘ:ቦቱ:ይነድፍዎ:ለሰብእ: ፭: አውራኀ::=፦ ወ
ቦሙ:ንጉሠ:መልአክ:ቀላይ: በዕብራይስጥ: አብደን: ወበጽርዕ: አጶሎን::=፦

Et nomen hujus stellæ fuit absynthium: et facta est in Absynthium tertia pars aquarum, cum tempestate, et multitudine hominum qui mortui sunt ex amaritudine aquæ. 11 *Et quum clanxisset quartus Angelus percussus est sol et obscurata fuit tertia pars ejus, et tertia pars lunæ, et tertia pars stellarum, et tertia pars diei et noctis.* 12 *Et audivi et vidi unam aquilam volantem medio cœli et terræ et dicentem in magna voce, Væ, væ, habitantibus in terra à reliquis sonis tubæ trium Angelorum, quos oportet clangere.* 13

CAP. IX.

Et quum clanxisset quintus angelus, descendit stella à cœlo super terram et data est ei clavis fontium abyssorum. 1 *Et ascendit fumus ex illo abysso, ut fumus fornacis magnæ, et cooperuit solem, et factus est ut nubes, iste fumus abyssi.* 2 *Et ex isto fumo exierunt locustæ in terram, et data est iis potestas ut essent sicut serpens in terra.* 3 *Et datum est mandatum iis ut non læderent herbam, neque quicquam viride, neque ullam arborem, sed homines non habentes signum Dei in frontibus suis.* 4 *Et datum est mandatum illis ut non occiderent eos, sed ut cruciarent eos quinque menses, et cruciatus eorum sicut cruciatus serpentis quum percusserit hominem.* 5 *Et in isto die quæret homo mortem, et non inveniet, et desiderabit mori, et deficiet ab illo mors.* 6 *Et hujusmodi est species illarum locustarum: sicut equi qui parati sunt ad prælium videntur, et super capita earum habent coronas similes auro, et facies earum, ut facies hominum:* 7 *Et capilli earum ut capilli mulierum, et dentes earum ut dentes leonum.* 8 *Et habuerunt loricas sicut loricas ferreas: et strepitus pedum earum, sicut strepitus curruum multus, quos currere faciunt equi in prælium.* 9 *Et habuerunt caudam sicut caudam serpentis, et in cauda ipsarum habuerunt stimulum, quocum percutiebant homines quinque menses.* 10 *Et habuerunt regem, Angelum Abyssi, Hebraicè Abdon, et Græcè Apolon.* 11

ἈΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ἸΩΑΝΝΟΥ.

Væ unum abiit, ecce veniunt adhuc duo væ poſt hæc. Et ſextus an-
12 Ἡ οὐαὶ ἡ μία ἀπῆλθεν, ἰδοὺ ἔρχονται ἔτι δύο οὐαὶ μετὰ ταῦτα. Καὶ ὁ ἕκτος ἄγ-
13 gelus *clanxit*, & audivi vocem unam ex quatuor cornibus altaris
γελος ἐσάλπισε, καὶ ἤκουσα φωνὴν μίαν (ο) ἐκ τῶν τεσσάρων κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ
aurei quod *coram Deo*, Dicentem ſexto angelo qui habebat tu-
14 χρυσοῦ τοῦ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, (π) Λέγουσαν τῷ ἕκτῳ ἀγγέλῳ ὃς εἶχε τὴν σάλ-
bam; Solve quatuor angelos *alligatos* in flumine magno
πιγγα, Λῦσον τοὺς τέσσαρας ἀγγέλους τοὺς δεδεμένους ἐπὶ τῷ ποταμῷ τῷ μεγάλῳ
Euphrate. Et ſoluti ſunt quatuor angeli parati in horam, & diem,
15 Εὐφράτῃ. Καὶ (ρ) ἐλύθησαν οἱ τέσσαρες ἄγγελοι οἱ ἡτοιμασμένοι εἰς τὴν ὥραν, καὶ ἡμέραν
& menſem, & annum, ut occiderent tertiam partem hominum. Et numerus
16 καὶ μῆνα, καὶ ἐνιαυτόν, ἵνα ἀποκτείνωσι τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων. Καὶ ὁ ἀριθμὸς
exercituum equitatûs, duæ myriades myriadum. Et audivi numerum
(σ) στρατευμάτων τοῦ ἱππικοῦ, (τ) δύο μυριάδες μυριάδων. καὶ ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν
eorum. Et ita vidi equos in viſione, & *ſedentes* ſuper eos *ha-*
17 αὐτῶν. Καὶ οὕτως εἶδον τοὺς ἵππους ἐν τῇ ὁράσει, καὶ τοὺς καθημένους ἐπ᾽ αὐτῶν ἔ-
bentes loricas igneas, & hyacinthinas & ſulphureas: & capita equorũ tanquã
χοντας θώρακας πυρίνους καὶ ὑακινθίνους καὶ θειώδεις· καὶ αἱ κεφαλαὶ τῶν ἵππων ὡς
capita leonum: & de *oribus* eorum procedit ignis, & fumus, & ſulphur.
κεφαλαὶ λεόντων· καὶ ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν ἐκπορεύεται πῦρ, καὶ καπνός, καὶ θεῖον. (υ)
A tribus his occiſa eſt tertia pars hominum, de igne, &
18 Ὑπὸ τῶν τριῶν τούτων ἀπεκτάνθησαν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων, ἐκ τοῦ πυρός, (φ) καὶ
de fumo, & de ſulphure *procedente* ex *oribus* ipſorum. Nam
19 ἐκ τοῦ καπνοῦ, καὶ ἐκ τοῦ θείου τοῦ ἐκπορευομένου ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν. (χ) Αἱ γὰρ
poteſtates eorum in ore eorum eſt. Nam caudæ eorum
ἐξουσίαι αὐτῶν ἐν τῷ στόματι αὐτῶν (ψ) εἰσιν. αἱ γὰρ οὐραὶ αὐτῶν
ſimiles ſerpentibus, habentes capita: & in his nocent. Et cæ-
20 ὅμοιαι ὄφεσιν, ἔχουσαι κεφαλάς. καὶ ἐν αὐταῖς ἀδικοῦσι. Καὶ οἱ λοι-
teri *hominum* qui non occiſi ſunt in plagis his, neq; pœnitentiã egerunt
ποὶ τῶν ἀνθρώπων οἳ οὐκ ἀπεκτάνθησαν ἐν ταῖς πληγαῖς ταύταις, οὐ μετενόησαν
de operibus manuum ſuarum, ut non *adorent* dæmonia, & ſimulachra
ἐκ τῶν ἔργων τῶν χειρῶν αὐτῶν, ἵνα μὴ (ω) προσκυνήσωσι τὰ δαιμόνια, καὶ (α) εἴδωλα
aurea, & argentea, & ærea, & lapidea, & lignea, quæ neq; videre
τὰ χρυσᾶ, καὶ τὰ ἀργυρᾶ, καὶ τὰ χαλκᾶ, καὶ τὰ λίθινα, καὶ τὰ ξύλινα, ἃ οὔτε βλέπειν (β)
poſſunt, neque audire, neque ambulare. Et non egerunt pœnitentiam ab homicidiis ſuis,
δύναται, οὔτε ἀκούειν, οὔτε περιπατεῖν. Καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν φόνων αὐτῶν, 21
neque à veneficiis ſuis, neque à fornicatione ſua, neque à furtis ſuis.
οὔτε ἐκ τῶν φαρμακειῶν αὐτῶν, οὔτε ἐκ τῆς (γ) πορνείας αὐτῶν, οὔτε ἐκ τῶν κλεμμάτων αὐτῶν.

CAP. X. ι΄.

Et vidi alium angelũ fortem deſcendentem de cœlo, amictum nube:
Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἰσχυρὸν καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, περιβεβλημένον νεφέλην· 1
& iris in capite, & facies ejus ut Sol, & pedes ejus tanquã co-
(α) καὶ ἶρις ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς στῦ-
lumnæ ignis. Et habebat in manu ſua libellum apertum: & poſuit
λοι πυρός. Καὶ (β) εἶχεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ (γ) βιβλαρίδιον ἀνεῳγμένον· καὶ ἔθηκε τὸν 2
pedem ſuum dextrum ſuper mare, *at* ſiniſtrum ſuper terram. Et clamavit vo-
πόδα αὐτοῦ τὸν δεξιὸν (δ) ἐπὶ τὴν θάλασσαν, τὸν δὲ εὐώνυμον (ε) ἐπὶ τὴν γῆν. Καὶ ἔκραξε φω- 3
ce magnâ, quemadmodũ leo rugit. Et cùm clamâſſet, locuta ſunt ſeptẽ tonitrua ſuas *ipſorum*
νῇ μεγάλῃ, ὥσπερ λέων μυκᾶται. καὶ ὅτε ἔκραξεν, ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταὶ τὰς ἑαυτῶν
voces. Et cùm locuta fuiſſẽt ſeptem tonitrua voces ſuas, *futurus* eram *ſcribere*: &
φωνάς. Καὶ ὅτε ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ (ζ) βρονταὶ τὰς φωνὰς ἑαυτῶν, ἔμελλον γράφειν· καὶ 4
audivi vocem de cœlo, dicentẽ mihi; Signa quæ locuta ſunt ſeptem tonitrua,
ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, (η) λέγουσάν μοι, Σφράγισον ἃ ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταί,
& *ne hæc ſcribas*. Et angelus, quem vidi ſtantem ſuper mare & ſuper
καὶ μὴ (θ) ταῦτα γράψῃς. Καὶ ὁ ἄγγελος, ὃν εἶδον ἑστῶτα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς 5
terram, levavit manum ſuam ad cœlum, Et juravit in *Vivente* in ſecula
γῆς, ἦρε τὴν χεῖρα αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανόν, Καὶ ὤμοσεν ἐν τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν 6
ſeculorum, qui creavit cœlum & ea quæ in eo, & terram & ea quæ in ea, & ma-
αἰώνων, ὃς ἔκτισε τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ ἐν (ι) αὐτῷ, καὶ τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, καὶ τὴν θά-
re & ea quæ in eo; Quia tempus nõ erit amplius: Sed in diebus vocis
λασσαν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, Ὅτι χρόνος οὐκ ἔσται ἔτι· Ἀλλ᾽ ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς φωνῆς τοῦ 7
ſeptimi angeli, cùm *futurus erit clangere*, & conſummabitur myſterium Dei, ſicut
ἑβδόμου ἀγγέλου, ὅταν μέλλῃ σαλπίζειν, (κ) καὶ τελεσθῇ τὸ μυστήριον τοῦ Θεοῦ, ὡς
evangelizavit *ſuis ſervis Prophetis.*
εὐηγγέλισε (λ) τοῖς ἑαυτοῦ δούλοις τοῖς προφήταις.

MS. A. (ο) τῶν κεράτων (π) * λέγοντα τῷ ἀγγέλῳ * ὁ ἔχων (ρ) * ἐλυπήθησαν (σ) τῶν στρατευμάτων (τ) δισμυριάδες μυριάδων· ἤκουσα (υ) Ἀπὸ τῶν τριῶν πληγῶν τούτων (φ) καὶ τοῦ καπνοῦ, καὶ τοῦ θείου (χ) Ἡ γὰρ ἐξουσία τῶν * ἵππων ἐν (ψ) ἐστιν, καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν Αἱ γὰρ (ω) προσκυνήσουσιν (α) τὰ εἴδωλα (β) δύνανται, (γ) πονηρίας. Κεφ. ι΄. MS. A. (α) καὶ ἡ ἶρις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ (β) ἔχων (γ) βιβλαρίδιον. καὶ ἔθηκεν (δ) ἐπὶ τῆς θαλάσσης, (ε) ἐπὶ τῆς γῆς. (ζ) βρονταί, ἤμελλον (η) λέγουσαν, Σφράγισον (θ) αὐτὰ (ι) αὐτῷ **, Ὅτι χρόνος οὐκ ἔτι ἔσται· Ἀλλ᾽ (κ) ἐτελέσθη (λ) τοὺς ἑαυτοῦ δούλους τοὺς προφήτας.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]

Illud unum væ abiit: ecce veniunt adhuc duo væ poſt hæc. Et ille ſextus Angelus clanxit: & audivi vocem quandam è cornibus altaris aurei quod eſt coram Deo, Dicentem Angelo ſexto habenti tubam; Solve illos quatuor Angelos qui vincti ſunt ad fluvium magnum Euphratem. Et ſoluti ſunt illi quatuor Angeli, qui parati ſunt ad horam, & ad diem, & ad menſem, & ad annum, ut occiderent tertiam partem hominum. Et numerus militum equitatûs, duas myriades myriadum audivi numerum eorum. Et quum vidiſſem illos equos in viſione, & eos qui ſedebant ſuper ipſos habere loricas igneas, & hyacinthinas, & ſulphureas: etiam capita equorum erant ſicut capita leonum, & ex oribus eorum exibat ignis & fumus & ſulphur. Et ab hiſce tribus plagis occiſa fuit tertia pars hominum, ab igne *ſcilicet*, & à fumo, & à ſulphure, quæ exibant ex oribus eorum. Illa enim poteſtas equorum, in ore eorum eſt, & in caudis eorum eſt: illæ enim caudæ eorum ſimiles ſunt ſerpentibus habentibus capita per quæ nocent. Et reliquos homines, qui non occiſi fuerunt plagis illis, haud pœnituit facinorum manuum ſuarum, ut non adorarent dæmones, & idola aurea, & argentea, & ærea, & lapidea, & lignea, quæ neque videre poſſunt, neque audire: Neque converſi ſunt ab homicidiis ſuis, neque ab incantationibus ſuis, neque à ſcortatione ſua, neque à furtis ſuis. 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21

CAP. X.

Et vidi alium Angelum fortem deſcendentem è cœlo, amictum nube: & arcus nubis ſuper caput ejus, & facies ejus ſicut ſol, & pedes ejus ſicut columna ignis. Et habebat in manu ſua libellum apertum: & poſuit pedem ſuum dextrum ſuper mare, ſiniſtrum autem ſuper terram. Et clamavit voce magnâ quemadmodum rugit leo: & quum clamâſſet, locuta ſunt illa ſeptem tonitrua voces ſuas. Et quum locuta eſſent illa ſeptem tonitrua, ſcripturus eram: at audivi vocem è cœlo, dicentem; Obſigna hæc quæ locuta ſunt illa ſeptem tonitrua, & ea ne ſcribas. Et ille Angelus, quem vidi ſtantem ſuper mare & ſuper terram, levavit manum ſuam dextram in cœlum, Et juravit per eum qui vivit in ſecula ſeculorum, qui creavit cœlum & ea quæ in eo ſunt, & terram & ea quæ in ea ſunt, & mare & ea quæ in eo ſunt, tempus non fore ampliùs: Sed in diebus vocis Angeli ſeptimi, quando futurum eſt ut clangat, conſummandum eſſe myſterium Dei, ſicut evangelizavit ſervis ſuis illis Prophetis. 1 2 3 4 5 6 7

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 ወበዝ፡ ኀለፈት፡ አሐቲ፡ ሕማም፡ ወተረፈ፡ ክልኤ፡ ሕማም፡፡=፡ ወሶበ፡ጠቅዐ፡ሰድስ፡መል
አክ፡ወሰማዕኩ፡ቃለ፡አሐዱ፡እምነ፡ አቅርንተ፡ ምሥዋዕ፡ ዘመንበረ፡ ወርቅ፡ ዘቅድመ፡እግዚ
13 አብሔር፡፡=፡ ወይቤሎ፡ለዝኩ፡ሰድስ፡መልአክ፡ዘያጸንዕ፡ መጥቅዐ፡ ፍትሖሙ፡ለአርባ
14 ዕ፡መላእክት፡እለ፡እሱራን፡ውስተ፡ፈለገ፡ኤፍራጥስ፡ዐቢይ፡፡=፡ ወሶበ፡ፈትሖሙ፡ለአርባ
15 ዕ፡መላእክት፡እለ፡ድልዋን፡ ለሰዓት፡ ወለዕለት፡ ለወርኅ፡ ወለዓመት፡ ከመ፡ይቅትሉ፡ ሣልስተ፡
16 ዕደዊሆሙ፡ ሰብእ፡ እምሔያው፡፡=፡ ወኍልቆ፡ አፍራሲሆሙ፡ መንክዕቢት፡ ፱፱፡ እልፈ
አእላፍ፡፡=፡

Et in hoc abiit una afflictio, & remanſerunt duæ afflictiones. Et tunc clanxit ſextus Angelus, & audivi vocem quandam ex cornibus altaris throni aurei, quod ante Deum erat. Et dixit huic ſexto Angelo, qui tenebat tubam, Solve illos quatuor Angelos, qui vincti ſunt in flumine Euphrate magno. Et tunc ſolvit illos quatuor Angelos qui parati erant ad horam, & ad diem, & ad menſem, & ad annum, ut trucidarent tertiam partem hominum. Et numerus equorum eorum, duæ erant myriades myriadum. 12 13 14 15 16

Verſio VULGATA LATINA.

12 Væ unum abiit, & ecce veniunt adhuc duo væ poſt hæc. Et ſextus Angelus tubâ ce-
13 cinit: & audivi vocem unam ex quatuor cornibus altaris aurei, quod eſt ante ocu-
14 los Dei, Dicentem ſexto Angelo, qui habebat tubam; Solve quatuor Angelos,
15 qui alligati ſunt in flumine magno Euphrate. Et ſoluti ſunt quatuor Angeli, qui
parati erant in horam, & diem, & menſem, & annum, ut occiderent tertiam par-
16 tem hominum. Et numerus equeſtris exercitûs vicies millies dena millia. Et au-
divi numerum eorum. Et ita vidi equos in viſione: & qui ſedebant ſuper eos,
17 habebant loricas igneas, & hyacinthinas, & ſulphureas, & capita equorum erant
tanquam capita leonum: & de ore eorum procedit ignis, & fumus, & ſulphur.
18 Et ab his tribus plagis occiſa eſt tertia pars hominum, de igne, & de fumo, & ſul-
19 phure, quæ procedebant de ore ipſorum. Poteſtas enim equorum in ore eorum eſt,
& in caudis eorum: nam caudæ eorum ſimiles ſerpentibus, habentes capita: & in
20 his nocent. Et cæteri homines, qui non ſunt occiſi in his plagis, neque pœnitenti-
am egerunt de operibus manuum ſuarum, ut non adorarent dæmonia, & ſimula-
cra aurea, & argentea, & ærea, & lapidea, & lignea, quæ neque videre poſſunt,
neque audire, neque ambulare: Et non egerunt pœnitentiam ab homicidiis 21
ſuis, neque à veneficiis ſuis, neque à fornicatione ſua, neque à furtis ſuis.

CAP. X.

Et vidi alium Angelum fortem deſcendentem de cœlo amictum nube, & iris in 1
capite ejus, & facies ejus erat ut Sol, & pedes ejus tanquam columnæ ignis: Et 2
habebat in manu ſua libellum apertum: & poſuit pedem ſuum dextrum ſuper ma-
re, ſiniſtrum autem ſuper terram: Et clamavit voce magnâ, quemadmodùm cùm 3
leo rugit. Et cùm clamâſſet, locuta ſunt ſeptem tonitrua voces ſuas. Et cùm locu- 4
ta fuiſſent ſeptem tonitrua voces ſuas, ego ſcripturus eram: & audivi vocem de cœ-
lo dicentem mihi; Signa quæ locuta ſunt ſeptem tonitrua, & noli ea ſcribere. Et 5
Angelus, quem vidi ſtantem ſuper mare, & ſuper terram, levavit manum ſuam ad
cœlum: Et juravit per viventem in ſecula ſeculorum, qui creavit cœlum, & ea quæ 6
in eo ſunt; & terram, & ea quæ in ea ſunt; & mare, & ea quæ in eo ſunt: Quia
tempus non erit ampliùs: Sed in diebus vocis ſeptimi angeli, cùm cœperit tuba ca- 7
nere, conſummabitur myſterium Dei, ſicut evangelizavit per ſervos ſuos Prophetas.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 * الويل الاول قد انقضي * وهوذا ياتي الويل الثاني * بعد هذه الملاك السادس ضرب البوق *
13 وسمعت صوتا من احد اركان المذبح الذهب * الذي هو قدام الله * وهو يقول للملاك السادس 14
الذي معه البوق * حل الملايكة الاربع المربوطين على النهر العظيم الفرات * فانحلوا الملايكة 15
الاربعة المستعدون للساعة ولليوم وللشهر وللسنة * ليقتلوا ثلث الناس * وعدد خيل عسكرهم 16
ربوات الربوات * وهذا ما رايت في رؤياي للخيل * وكانوا ركاب الخيل قد لبسوا دروعا نارية 17
وكبريتية * وكانت روس الخيل كروس الاسد * وكان يخرج من افواهها النار والدخان والكبريت *
* فمات من هذه الثلاث جوايح ثلث الناس * من النار والدخان والكبريت * الذي كان يخرج 18
من افواهها * لان سلطان الخيل كان في افواهها * وفي اذنابها * لان اذنابها كانت مثل الحيات 19
التي لها روس * وبها كانت تقتل بقية الناس الذين لم يموتوا من الثلاث ضربات * من النار 20
والدخان والكبريت * ومع هذا لم يتوبوا عن اعمال ايديهم * ولم يتركوا عن سجودهم للشياطين *
ولا عن عبادة اوثانهم * الذهب والفضة والنحاس والخشب * الذين لا يستطيعوا يبصروا ولا
يسمعوا ولا يسلكوا * ولم يتوبوا عن سفكهم * ولا عن سجودهم * ولا عن زناهم * ولا من سرقهم * 21
* الفصل العاشر * * ورايت ملاكا اخر قويا نازلا من السماء قد التحف بسحابة * 1
وكانت داير على راسه * وكان وجهه كالشمس * ورجلاه كانتا كاعمدة من نار * وقد مسك بيده 2
مصحفا مفتوحا * وجعل رجله اليمني على البحر * ورجله اليسرى على الارض * وصاح بصوت 3
عظيم كالاسد الذي يزير * فعند ما صاح تكلمت الرعود السبعة باصواتها * فلما تكلمت 4
السبعة رعود * اردت ان اكتب * فسمعت صوتا من السماء يقول * اختم ما تكلمت السبعة رعود
ولا تكتبه * والملاك الذي رايته قايما على البحر وعلى الارض * رفع يده اليمني الى السماء * 5
* واقسم بالحي الى ادهار الادهار * الذي خلق السماء وما فيها * والارض وما عليها * والبحر وما 6
فيه * انه لا يكون زمن من بعد * ولكن في الايام التي يصوت فيها الملاك السابع 7
بالبوق السابع * يتم سر الله الذي بشر به عبيده الانبياء *

Væ primum jam completum eſt, & ecce venit væ ſecundum. Poſt hæc Angelus ſextus clanxit buccinâ, & audivi vocem ex uno angulorum altaris aurei quod eſt in conſpectu Dei, Dicentem Angelo ſexto qui habebat buccinam, Solve Angelos quatuor vinctos ad flumen magnum Euphratem. Soluti ſunt igitur Angeli quatuor parati ad horam & diem & menſem & annum, ut occiderent tertiam partem hominum. Et numerus equeſtris exercitûs eorum, erant myriades myriadum. Et hoc eſt quod vidi in viſione mea circa equos: Seſſores equorum induti jam erant loricas igneas & ſulphureas: erant autem capita equorum ut capita leonum et prodibat ex ore ipſorum ignis, & fumus, & ſulphur. Et mortua eſt ab his tribus rebus tertia pars hominum, nempe ab igne, & fumo, & ſulphure, quod prodibat ex oribus eorum. Poteſtas enim equorum erat in oribus & caudis eorum: nam caudæ illorum ſimiles erant ſerpentibus habentibus capita. Iiſque occidebant reliquos homines qui mortui non fuerant ob tres plagas, ignem ſcilicet, & fumum, ac ſulphur; & tamen non pœnituerat eos operum manuum ſuarum, neq; deſtiterunt ab adorandis dæmonibus, neque à colendis idolis ſuis aureis & argenteis, lapideis, & ligneis, quæ nequeunt videre, nec audire, nec ambulare: Et non pœnituerat eos cædis ſuæ, neque adorationis ſuæ, neque ſcortationis ſuæ, neque furti ſui. 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21

CAP. X.

Vidi quoque alium Angelum fortem deſcendentem de cœlo, amictum nube, ſuper cujus caput erat circulus: vultus autem ejus ſicut ſol, & pedes ejus erant ut columnæ igneæ. Tenebátque manu ſua librum apertum: & poſuit pedem ſuum dextrum ſuper mare, & pedem ſuum ſiniſtrum ſuper terram. Clamavitque voce magnâ ſicut leo qui rugit: & quum clamâſſet, locuta ſunt ſeptem tonitrua voces ſuas. Et quum locuta fuiſſent ſeptem tonitrua, volui ſcribere: ſed audivi vocem de cœlo dicentem, Obſigna quod locuta ſunt ſeptem tonitrua, & ne ſcribas illud. Et Angelus quem vidi ſtantem ſuper mare & ſuper terram, ſuſtulit manum ſuam dextram ad cœlum, Et juravit per viventem in ſecula ſeculorum, qui creavit cœlum & quæ ſunt in eo, & terram & quæ ſuper eam ſunt, & mare & quæ ſunt in eo, non fore tempus in poſterum: Sed in diebus quibus clanxerit Angelus ſeptimus buccinâ ſeptimâ, perficiendum eſſe myſterium Dei, quod annuntiaverunt Prophetæ ſervi ipſius. 1 2 3 4 5 6 7

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 ወከመዝ፡ ርእየት፡ አፍራሲሆሙ፡ ወዘእለ፡ ይጼዓንዎሙ፡ ቦሙ፡ ገራ፡ ዘእሳት፡ ዘኅብረ፡ደር
ከኖ፡፡ወአርእስተ፡ አፍራሲሆሙ፡ ከመ፡ አርእስተ፡ አናብስት፡፡ ወይወፅእ፡ እምነ፡ አፉሆሙ፡
18 እሳት፡ ወጢስ፡ ወተይ፡፡=፡ ወእምነ፡ ዝንቱ፡ ፫፡ ሕማም፡ ሞተ፡ ሣልስተ፡ ዕደዊሁ፡ ለእጓለ፡
19 እመሕያው፡ እምነ፡ እሳት፡ ወጢስ፡ ወተይ፡ ዘይወፅእ፡ እምነ፡ አፉሆሙ፡፡=፡ እስመ፡ ስል
ጣኖ፡ አፍራሲሆሙ፡ ውስተ፡ አፉሆሙ፡ ወአዘናቢሆሙ፡ ከመ፡ አራዊተ፡ ምድር፡፡ ወቦሙ፡ ህ
20 የ፡ አርእስተ፡ በዘቦቱ፡ ይነስኩ፡ ሰብአ፡ ፭፡ አውራኀ፡፡=፡ ወዘተርፈ፡ ሰብእ፡ ድኅነ፡ እምነ፡
ውእቱ፡ መቅሠፍት፡፡ወቦ፡ እለ፡ ተኰነኑ፡በአምልኮ፡ ግብረ፡ እደዊሆሙ፡ እስመ፡ ኢነስሑ፡እ
ለ፡ አቅነዩ፡ ርእሶሙ፡ እንዘ፡ ይሰግዱ፡ ለአማልክት፡ ወለአጋንንት፡፡ዘወርቅ፡፡ወዘብሩር፡፡ ወ
21 ዘእብን፡ ወዘዕፅ፡፡እለ፡ ኢይሬእዩ፡ ወኢይሰምዑ፡፡ወኢየሐውሩ፡፡=፡ ወኢይኔስሑ፡ ዓዲ፡ እ
ምነ፡ ቅትለቶሙ፡ ወእምነ፡ ሥራያቲሆሙ፡ ወእምነ፡ ዝሙቶሙ፡ ወእምነ፡ ርኵሰቶሙ፡ ወ
እምነ፡ ሰርቆሙ፡፡=፡
1 ፲ ወእምዝ፡ ወረደ፡ ካልእ፡ መልአክ፡ ዐቢይ፡ እምሰማይ፡ ወይትአጸፍ፡ ደመና፡ውስተ፡ ርእ
2 ሱ፡ ወብሩህ፡ ገጹ፡ከመ፡ ፀሐይ፡፡ወእገሪሁ፡ከመ፡ዐምደ፡ እሳት፡=፡ ወውስተ፡ እዴሁ፡ ያጸን
ዕ፡ መጽሐፈ፡ ክሡተ፡፡ወኬደ፡በእግሩ፡ እንተ፡ የማን፡ ውስተ፡ባሕር፡ወእንተ፡ በፀጋም፡ ለዕለ፡
3 ምድር፡፡=፡ ወጸርኀ፡ በቃል፡ዐቢይ፡ከመ፡አንበሳ፡ እንዘ፡ ይጥሕር፡ወሶበ፡ጸርኀ፡ተናገሩ፡ነጐ
4 ድጓድ፡ በቃላቲሆሙ፡=፡ ወ ፯፡ ፀዐዕ፡ ወዘነጐድጓዱ፡ በበይነዘሳለወ፡ ይጽሐፍ፡፡ወሰማዕኩ፡
እንዘ፡ይብሉ፡ ቃለ፡ ፯፡ ነጐድጓደ፡ ወፈቀድኩ፡ እጽሐፍ፡ ወእምዝ፡መጽአ፡ ቃል፡ እምሰማ
5 ይ፡ዘይብል፡ኅትም፡ ዘነበቡ፡ ፯፡ ነጐድጓድ፡ወኢትጽሐፍ፡፡=፡ ወውእቱሰ፡መልአክ፡ ዘርኢ
6 ኩ፡ዘኬደ፡ውስተ፡ ባሕር፡ወውስተ፡ምድር፡አልዐለ፡ እዴሁ፡ዘየማን፡ውስተ፡ሰማይ፡=፡ ወመ
ሐለ፡ በዘ፡ሕያው፡ ለዓለመ፡ዓለም፡ ዘፈጠረ፡ሰማየ፡ ወምድረ፡ወባሕረ፡ ወኵሎ፡ ዘውስቴቶ
7 ሙ፡፡ወአልቦ፡እንከ፡መዋዕለ፡=፡ ዘእንበለ፡ መዋዕለ፡ቃሉ፡ ለሳብዕ፡ መልአክ፡ ዘሀለወ፡ይጥቅ
ዕ፡ወቦቱ፡የሐልቅ፡ምስጢሩ፡ለእግዚአብሔር፡ ዘአስፈወሙ፡ለአግብርቲሁ፡ወለነቢያቲሁ፡፡=፡

Et hujuſmodi fuit viſio equorum eorum, & illorum qui inſidebant iis, Habuerunt loricas igneas quæ ſimul conjunctæ erant, & capita equorum eorum, ut capita leonum: & prodibat ex ore ipſorum, ignis, & fumus, & ſulphur. Et ab hac tertia plaga, mortua eſt tertia pars hominum, nempe ex igne, & fumo, & ſulphure, quod prodibat ex ore ipſorum. Quia poteſtas equorum eorum in ore eorum, & caudæ eorum ſicut ſerpentes, & habuerunt ibi capita quibuſcum mordebant homines quinque menſes. Et reliquum hominum ſervatum eſt ab hac plaga, & fuerunt qui ſubjecti fuerunt cultui operis manuum ſuarum: quia non reſipuerunt, qui ſubjecerunt ſeipſos, adorantes deos & dæmones aureos, & argenteos, & lapideos, & ligneos, qui non vident, neque audiunt, neque ambulant: Neque reſipiſcunt adhuc, ab occiſionibus ſuis, & à veneficiis ſuis, & à ſcortationibus ſuis, & ab immunditiis ſuis, & à furtis ſuis. 17 18 19 20 21

CAP. X.

Et tunc deſcendit alius Angelus magnus à cœlo, & involutus erat nube in capite ejus, & lucida fuit facies ejus ut ſol, & pedes ejus ut columnæ ignis: Et in manu ejus tenebat librum apertum, & calcavit cum pede ſuo dextro in mari, & ſiniſtro ſuo ſuper terram: Et clamavit in voce magna ſicut leo rugiens: & quum clamâſſet, loquuta ſunt tonitrua cum vocibus ſuis. Et ſeptem voces tonitrui erant dum ipſe ſcriberet, & audivi loquentia voces ſeptem tonitrua: & volui ſcribere, & tunc venit vox è cœlo, dicens; Obſigna quæ loquuta ſunt ſeptem tonitrua, & ne ſcribas. Et ipſe Angelus, quem vidi, qui calcaverat in mari & in terra, levavit manum ſuam dextram ad cœlum: Et juravit per eum qui vivit in ſecula ſeculorum, qui creavit cœlum, & terram, & mare, & omnia quæ in iis ſunt, Et non eſt ampliùs tempus: Niſi tempus vocis ſeptimi angeli qui clancturus eſt, & in eo conſummabitur myſterium Dei, quod annuntiavit ſervis ſuis, & Prophetis ſuis. 1 2 3 4 5 6 7

ἈΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ἸΩΑΝΝΟΥ.

Væ unum abiit, ecce veniunt adhuc duo væ post hæc. Et sextus an-
12 Ἡ οὐαὶ ἡ μία ἀπῆλθεν, ἰδοὺ ἔρχονται ἔτι δύο οὐαὶ μετὰ ταῦτα. Καὶ ὁ ἕκτος ἄγ-
13 gelus *clanxit*, & audivi vocem unam ex quatuor cornibus altaris
γελος ἐσάλπισε, καὶ ἤκουσα φωνὴν μίαν (ο) ἐκ τῶν τεσσάρων κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ
aurei quod *coram* *Deo*, Dicentem sexto angelo qui habebat tu-
14 χρυσοῦ τοῦ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, (π) Λέγουσαν τῷ ἕκτῳ ἀγγέλῳ ὃς εἶχε τὴν σάλ-
bam; Solve quatuor angelos *alligatos* in flumine magno
πιγγα, Λῦσον τοὺς τέσσαρας ἀγγέλους τοὺς δεδεμένους ἐπὶ τῷ ποταμῷ τῷ μεγάλῳ
Euphrate. Et soluti sunt quatuor angeli parati in horam, & diem,
15 Εὐφράτῃ. Καὶ (ρ) ἐλύθησαν οἱ τέσσαρες ἄγγελοι οἱ ἡτοιμασμένοι εἰς τὴν ὥραν, καὶ ἡμέραν
& mensem, & annum, ut occiderent tertiam partem hominum. Et numerus
16 καὶ μῆνα, καὶ ἐνιαυτὸν, ἵνα ἀποκτείνωσι τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων. Καὶ ὁ ἀριθμὸς
exercituum *equitatûs*, *duæ myriades myriadum*. Et audivi numerum
(σ) στρατευμάτων τοῦ ἱππικοῦ, (τ) δύο μυριάδες μυριάδων. καὶ ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν
eorum. Et ita vidi equos in visione, & *sedentes* super eos *ha-*
17 αὐτῶν. Καὶ οὕτως εἶδον τοὺς ἵππους ἐν τῇ ὁράσει, καὶ τοὺς καθημένους ἐπ' αὐτῶν ἔ-
bentes loricas igneas, & hyacinthinas & sulphureas: & capita equorũ tanquã
χοντας θώρακας πυρίνους καὶ ὑακινθίνους καὶ θειώδεις· καὶ αἱ κεφαλαὶ τῶν ἵππων ὡς
capita leonum: & de *oribus* eorum procedit ignis, & fumus, & sulphur.
κεφαλαὶ λεόντων· καὶ ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν ἐκπορεύεται πῦρ, καὶ καπνὸς, καὶ θεῖον. (υ)
A tribus his occisa est tertia pars hominum, de igne, &
18 Ὑπὸ τῶν τριῶν τούτων ἀπεκτάνθησαν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων, ἐκ τοῦ πυρὸς, (φ) καὶ
de fumo, & de sulphure *procedente* ex *oribus* ipsorum. Nam
19 ἐκ τοῦ καπνοῦ, καὶ ἐκ τοῦ θείου τοῦ ἐκπορευομένου ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν. (χ) Αἱ γὰρ
potestates eorum in ore eorum est. Nam caudæ eorum
ἐξουσίαι αὐτῶν ἐν τῷ στόματι αὐτῶν (ψ) εἰσιν. αἱ γὰρ οὐραὶ αὐτῶν
similes serpentibus, habentes capita: & in his nocent. Et cæ-
20 ὅμοιαι ὄφεσιν, ἔχουσαι κεφαλάς, καὶ ἐν αὐταῖς ἀδικοῦσι. Καὶ οἱ λοι-
teri *hominum* qui non occisi sunt in plagis his, neq; pœnitentiã egerunt
ποὶ τῶν ἀνθρώπων οἳ οὐκ ἀπεκτάνθησαν ἐν ταῖς πληγαῖς ταύταις, οὐ μετενόησαν
de operibus manuum suarum, ut non *adorent* dæmonia, & simulachra
ἐκ τῶν ἔργων τῶν χειρῶν αὐτῶν, ἵνα μὴ (ω) προσκυνήσωσι τὰ δαιμόνια, καὶ (α) εἴδωλα
aurea, & argentea, & ærea, & lapidea, & lignea, quæ neq; videre
τὰ χρυσᾶ, καὶ τὰ ἀργυρᾶ, καὶ τὰ χαλκᾶ, καὶ τὰ λίθινα, καὶ τὰ ξύλινα, ἃ οὔτε βλέπειν (β)
possunt, neque audire, neque ambulare. Et non egerunt pœnitentiam ab homicidiis suis,
δύναται, οὔτε ἀκούειν, οὔτε περιπατεῖν. Καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν φόνων αὐτῶν, 21
neque à veneficiis suis, neque à fornicatione sua, neque à furtis suis.
οὔτε ἐκ τῶν φαρμακειῶν αὐτῶν, οὔτε ἐκ τῆς (γ) πορνείας αὐτῶν, οὔτε ἐκ τῶν κλεμμάτων αὐτῶν.

CAP. X. ι'.

Et vidi alium angelũ fortem descendentem de cœlo, amictum nube:
ΚΑὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἰσχυρὸν καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, περιβεβλημένον νεφέλην· 1
& iris in capite, & facies ejus ut Sol, & pedes ejus tanquã co-
(α) καὶ ἶρις ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς στῦ-
lumnæ ignis. Et habebat in manu sua libellum apertum: & posuit
λοι πυρός. Καὶ (β) εἶχεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ (γ) βιβλαρίδιον ἀνεῳγμένον· καὶ ἔθηκε τὸν 2
pedem suum dextrum super mare, *at* sinistrum super terram. Et clamavit vo-
πόδα αὐτοῦ τὸν δεξιὸν (δ) ἐπὶ τὴν θάλασσαν, τὸν δὲ εὐώνυμον (ε) ἐπὶ τὴν γῆν. Καὶ ἔκραξε φω- 3
ce magnâ, quemadmodũ leo rugit. Et cùm clamâsset, locuta sunt septẽ tonitrua *suas ipsorum*
νῇ μεγάλῃ, ὥσπερ λέων μυκᾶται. καὶ ὅτε ἔκραξεν, ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταὶ τὰς ἑαυτῶν
voces. Et cùm locuta fuisset septem tonitrua voces suas, *futurus* eram *scribere*: &
φωνάς. Καὶ ὅτε ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ (ζ) βρονταὶ τὰς φωνὰς ἑαυτῶν, ἔμελλον γράφειν· καὶ 4
audivi vocem de cœlo, dicentẽ mihi; Signa quæ locuta sunt septem tonitrua,
ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, (η) λέγουσάν μοι, Σφράγισον ἃ ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταί,
& *ne* *hæc* *scribas*. Et angelus, quem vidi stantem super mare & super
καὶ μὴ (θ) ταῦτα γράψῃς. Καὶ ὁ ἄγγελος, ὃν εἶδον ἑστῶτα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς 5
terram, levavit manum suam ad cœlum, Et juravit in *Vivente* in secula
γῆς, ἦρε τὴν χεῖρα αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν, Καὶ ὤμοσεν ἐν τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν 6
seculorum, qui creavit cœlum & ea quæ in eo, & terram & ea quæ in ea, & ma-
αἰώνων, ὃς ἔκτισε τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ ἐν (ι) αὐτῷ, καὶ τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, καὶ τὴν θά-
re & ea quæ in eo; Quia tempus nõ erit ampliꝰ: Sed in diebus vocis
λασσαν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, Ὅτι χρόνος οὐκ ἔσται ἔτι· Ἀλλ' ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς φωνῆς τοῦ 7
septimi angeli, cùm *futurus erit clangere*, & consummabitur mysterium Dei, sicut
ἑβδόμου ἀγγέλου, ὅταν μέλλῃ σαλπίζειν, (κ) καὶ τελεσθῇ τὸ μυστήριον τοῦ Θεοῦ, ὡς
evangelizavit *suis servis Prophetis*.
εὐηγγέλισε (λ) τοῖς ἑαυτοῦ δούλοις τοῖς προφήταις.

MS. A. (ο) τῶν κεράτων (π)* λέγοντα τῷ ἀγγέλῳ * ὁ ἔχων (ρ)* ἐλυπήθησαν (σ) τῶν στρατευμάτων (τ) δισμυριάδες μυριάδων· ἤκουσα (υ) Ἀπὸ τῶν τριῶν πληγῶν τούτων (φ) καὶ τοῦ καπνοῦ, καὶ τοῦ θείου (χ) Ἡ γὰρ ἐξουσία τῶν * ἵππων ἐν (ψ) ἐστιν, καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν. Αἱ γὰρ (ω) προσκυνήσουσιν (α) τὰ εἴδωλα (β) δύνανται, (γ) πονηρίας. Κεφ. ι'. MS. A. (α) καὶ ἡ ἶρις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ (β) ἔχων (γ) βιβλαρίδιον. καὶ ἔθηκεν (δ) ἐπὶ τῆς θαλάσσης, (ε) ἐπὶ τῆς γῆς. (ζ) βρονταί, ἤμελλον (η) λέγουσαν, Σφράγισον (θ) αὐτὰ (ι) αὐτῷ **, Ὅτι χρόνος οὐκ ἔτι ἔσται· Ἀλλ' (κ) ἐτελέσθη (λ) τοὺς ἑαυτοῦ δούλους τοὺς προφήτας.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 13 [illegible]
14 [illegible]
[illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
[illegible]
[illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
[illegible]
20 [illegible]
[illegible]
21 [illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
[illegible]
4 [illegible]
[illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
[illegible]
7 [illegible]
[illegible]

Illud unum væ abiit: ecce veniunt adhuc duo væ post hæc. 12 Et ille sextus Angelus 13 clanxit: & audivi vocem quandam è cornibus altaris aurei quod est coram Deo, Dicentem Angelo sexto habenti tubam; 14 Solve illos quatuor Angelos qui vincti sunt ad fluvium magnum Euphratem. Et soluti 15 sunt illi quatuor Angeli, qui parati sunt ad horam, & ad diem, & ad mensem, & ad annum, ut occiderent tertiam partem hominum. Et numerus militum equitatûs, 16 duas myriades myriadum audivi numerum eorum. Et quum vidissem illos equos in 17 visione, & eos qui sedebant super ipsos habere loricas igneas, & hyacinthinas, & sulphureas: etiam capita equorum erant sicut capita leonum, & ex oribus eorum exibat ignis & fumus & sulphur. Et ab 18 hisce tribus plagis occisa fuit tertia pars hominum, ab igne *scilicet*, & à fumo, & à sulphure, quæ exibant ex oribus eorum. Illa enim potestas equorum, in ore eorum 19 est, & in caudis eorum est: illæ enim caudæ eorum similes sunt serpentibus habentibus capita per quæ nocent. Et reliquos 20 homines, qui non occisi fuerunt plagis illis, haud pœnituit facinorum manuum suarum, ut non adorarent dæmones, & idola aurea, & argentea, & ærea, & lapidea, & lignea, quæ neque videre possunt, neque audire: Neque conversi sunt ab homicidiis suis, 21 neque ab incantationibus suis, neque à scortatione sua, neque à furtis suis.

CAP. X.

Et vidi alium Angelum fortem descendentem è cœlo, amictum nube: & arcus 1 nubis super caput ejus, & facies ejus sicut sol, & pedes ejus sicut columna ignis. Et 2 habebat in manu sua libellum apertum: & posuit pedem suum dextrum super mare, sinistrum autem super terram. Et clamavit voce magnâ quemadmodum rugit leo: 3 & quum clamâsset, locuta sunt illa septem tonitrua voces suas. Et quum locuta essent 4 illa septem tonitrua, scripturus eram: at audivi vocem è cœlo, dicentem; Obsigna hæc quæ locuta sunt illa septem tonitrua, & ea ne scribas. Et ille Angelus, quem vidi 5 stantem super mare & super terram, levavit manum suam dextram in cœlum, Et jura- 6 vit per eum qui vivit in secula seculorum, qui creavit cœlum & ea quæ in eo sunt, & terram & ea quæ in ea sunt, & mare & ea quæ in eo sunt, tempus non fore ampliùs: Sed in diebus vocis Angeli septimi, quando 7 futurum est ut clangat, consummandum esse mysterium Dei, sicut evangelizavit servis suis illis Prophetis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 ወበዝ፡ ኀለፈት፡ አሐቲ፡ ሕማም፡ ወተረፈ፡ ክልኤ፡ ሕማም፡፡ ወሶበ፡ጠቅዐ፡ሰድስ፡መል
አክ፡ወሰማዕኩ፡ቃለ፡አሐዱ፡እምነ፡ አቅርንተ፡ ምሥዋዕ፡ ዘመንበረ፡ ወርቅ፡ ዘቅድመ፡እግዚ
13 አብሔር፡፡ ወይቤሎ፡ለዝኩ፡ሰድስ፡መልአክ፡ዘያጸንዕ፡ መጥቅዐ፡ ፍትሖሙ፡ለእልክቱ፡
14 ፬፡መላእክት፡እለ፡እሱራን፡ውስተ፡ፈለገ፡ኤፍራጥስ፡ዐቢይ፡፡ ወሶበ፡ፈትሖሙ፡ለእልክቱ፡
15 ፬፡መላእክት፡እለ፡ድልዋን፡ ለሰዓት፡ ወለዕለት፡ ለወርኅ፡ ወለዓመት፡ ከመ፡ይቅትሉ፡ ሣልስተ፡
16 ዕደ፡ዘየዐውዕ፡ ሰብአ፡ እምሕያው፡፡ ወኍልቆ፡ አፍራሲሆሙ፡ መክዕቢት፡ ፻፡ እልእ
ልፍ፡፡

Et in hoc abiit una afflictio, & remanserunt duæ afflictiones. Et tunc clan- 12 xit sextus Angelus, & audivi vocem quandam ex cornibus altaris throni aurei, 13 quod ante Deum erat. Et dixit huic sexto Angelo, qui tenebat tubam, Solve il- 14 los quatuor Angelos, qui vincti sunt in flumine Euphrate magno. Et tunc sol- 15 vit illos quatuor Angelos qui parati erant ad horam, & ad diem, & ad mensem, & ad annum, ut trucidarent tertiam partem hominum. Et numerus equo- 16 rum eorum, duæ erant myriades myriadum.

Versio VULGATA LATINA.

12 Væ unum abiit, & ecce veniunt adhuc duo væ post hæc. Et sextus Angelus tubâ ce-
13 cinit: & audivi vocem unam ex quatuor cornibus altaris aurei, quod est ante ocu-
14 los Dei, Dicentem sexto Angelo, qui habebat tubam; Solve quatuor Angelos,
15 qui alligati sunt in flumine magno Euphrate. Et soluti sunt quatuor Angeli, qui parati erant in horam, & diem, & mensem, & annum, ut occiderent tertiam par-
16 tem hominum. Et numerus equestris exercitûs vicies millies dena millia. Et audivi numerum eorum.
17 Et ita vidi equos in visione: & qui sedebant super eos, habebant loricas igneas, & hyacinthinas, & sulphureas, & capita equorum erant tanquam capita leonum: & de ore eorum procedit ignis, & fumus, & sulphur.
18 Et ab his tribus plagis occisa est tertia pars hominum, de igne, & de fumo, & sul-
19 phure, quæ procedebant de ore ipsorum. Potestas enim equorum in ore eorum est, & in caudis eorum: nam caudæ eorum similes serpentibus, habentes capita: & in
20 his nocent. Et cæteri homines, qui non sunt occisi in his plagis, neque pœnitentiam egerunt de operibus manuum suarum, ut non adorarent dæmonia, & simulacra aurea, & argentea, & ærea, & lapidea, & lignea, quæ neque videre possunt, neque audire, neque ambulare:
21 Et non egerunt pœnitentiam ab homicidiis suis, neque à veneficiis suis, neque à fornicatione sua, neque à furtis suis.

CAP. X.

1 Et vidi alium Angelum fortem descendentem de cœlo amictum nube, & iris in capite ejus, & facies ejus erat ut Sol, & pedes ejus tanquam columnæ ignis:
2 Et habebat in manu sua libellum apertum: & posuit pedem suum dextrum super mare, sinistrum autem super terram:
3 Et clamavit voce magnâ, quemadmodùm cùm leo rugit. Et cùm clamâsset, locuta sunt septem tonitrua voces suas.
4 Et cùm locuta fuissent septem tonitrua voces suas, ego scripturus eram: & audivi vocem de cœlo dicentem mihi; Signa quæ locuta sunt septem tonitrua, & noli ea scribere.
5 Et Angelus, quem vidi stantem super mare, & super terram, levavit manum suam ad cœlum:
6 Et juravit per viventem in secula seculorum, qui creavit cœlum, & ea quæ in eo sunt; & terram, & ea quæ in ea sunt; & mare, & ea quæ in eo sunt: Quia tempus non erit ampliùs:
7 Sed in diebus vocis septimi angeli, cùm cœperit tuba canere, consummabitur mysterium Dei, sicut evangelizavit per servos suos Prophetas.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 * الويل الاول قد انقضي * وهوذا ياتي الويل الثاني * بعد هذه الملاك السادس ضرب البوق *
13 وسمعت صوتا من احد اركان المذبح الذهب * الذي هو قدام الله * وهو يقول للملاك السادس
14 الذي معه البوق * حل الملايكة الاربع المربوطين على النهر العظيم الفرات * فانحلوا الملايكة
15 الاربعة المستعدون للساعة ولليوم وللشهر وللسنة * ليقتلوا ثلث الناس * وعدد خيل عسكرهم
16 ربوات الربوات * وهذا ما رايت في روياي للخيل * وكانوا ركاب الخيل قد لبسوا دروعا نارية
17 وكبريتية * وكانت روس الخيل كروس الاسد * وكان يخرج من افواهها النار والدخان والكبريت *
18 فمات من هذه الثلاث جوايح ثلث الناس * من النار والدخان والكبريت * الذي كان يخرج
19 من افواهها * لان سلطان الخيل كان في افواهها * وفي اذنابها * لان اذنابها كانت مثل الحيات
20 التي لها روس * وبها كانت تقتل بقية الناس الذين لم يموتوا من الثلاث ضربات * من النار
والدخان والكبريت * ومع هذا لم يتوبوا عن اعمال ايديهم * ولم يتركوا عن سجودهم للشياطين *
ولا عن عبادة اوثانهم * الذهب والفضة والنحاس والخشب * الذين لا يستطيعوا يبصروا ولا
21 يسمعوا ولا يسلكوا * ولم يتوبوا عن سفكهم * ولا عن سجودهم * ولا عن زناهم * ولا من سرقهم *
1 * الفصل العاشر * ورايت ملاكا اخر * قويا نازلا من السماء قد التحف بسحابة *
2 وكانت داير على راسه * وكان وجهه كالشمس * ورجلاه كانتا كاعمدة من نار * وقد مسك بيده
3 مصحفا مفتوحا * وجعل رجله اليمني على البحر * ورجله اليسري على الارض * وصاح بصوت
4 عظيم كالاسد الذي يزير * فبعد ما صاح تكلمت الرعود السبعة باصواتها * فلما تكلمت
السبعة رعود * اردت ان اكتب * فسمعت صوتا من السماء يقول * احتم ما تكلمت السبعة رعود
5 ولا تكتبه * والملاك الذي رايته قايما علي البحر وعلي الارض * رفع يده اليمني الي السماء *
6 * واقسم بالحي الي ادهار الادهار * الذي خلق السماء وما فيها * والارض وما عليها * والبحر وما
7 فيه * انه لا يكون زمن من بعد * ولكن في الايام التي يصوت فيها الملاك السابع
بالبوق السابع * يتم سر الله الذي بشر به عبيده الانبياء *

Væ primum jam completum est, & ecce 12 venit væ secundum. Post hæc Angelus 13 sextus clanxit buccinâ, & audivi vocem ex uno angulorum altaris aurei quod est in conspectu Dei, Dicentem An- 14 gelo sexto qui habebat buccinam, Solve Angelos quatuor vinctos ad flumen magnum Euphratem. Soluti sunt igitur An- 15 geli quatuor parati ad horam & diem & mensem & annum, ut occiderent tertiam partem hominum. Et numerus 16 equestris exercitûs eorum, erant myriades myriadum. Et hoc est quod vidi in 17 visione mea circa equos: Sessores equorum induti jam erant loricas igneas & sulphureas: erant autem capita equorum ut capita leonum et prodibat ex ore ipsorum ignis, & fumus, & sulphur. Et mor- 18 tua est ab his tribus rebus tertia pars hominum, nempe ab igne, & fumo, & sulphure, quod prodibat ex oribus eorum. Potestas enim equorum erat in oribus & 19 caudis eorum: nam caudæ illorum similes erant serpentibus habentibus capita. Iisque occidebant reliquos homines 20 qui mortui non fuerant ob tres plagas, ignem scilicet, & fumum, ac sulphur; & tamen non pœnituerat eos operum manuum suarum, neq; destiterunt ab adorandis dæmonibus, neque à colendis idolis suis aureis & argenteis, lapideis, & ligneis, quæ nequeunt videre, nec audire, nec ambulare: Et non pœnituerat 21 eos cædis suæ, neque adorationis suæ, neque scortationis suæ, neque furti sui.

CAP. X.

Vidi quoque alium Angelum fortem 1 descendentem de cœlo, amictum nube, super cujus caput erat circulus: vultus autem ejus sicut sol, & pedes ejus erant ut columnæ igneæ. Tenebatque manu sua 2 librum apertum: & posuit pedem suum dextrum super mare, & pedem suum sinistrum super terram. Clamavitque vo- 3 ce magnâ sicut leo qui rugit: & quum clamâsset, locuta sunt septem tonitrua voces suas. Et quum locuta fuissent se- 4 ptem tonitrua, volui scribere: sed audivi vocem de cœlo dicentem, Obsigna quod locuta sunt septem tonitrua, & ne scribas illud. Et Angelus quem vidi 5 stantem super mare & super terram, sustulit manum suam dextram ad cœlum, Et juravit per viventem in se- 6 cula seculorum, qui creavit cœlum & quæ sunt in eo, & terram & quæ super eam sunt, & mare & quæ sunt in eo, non fore tempus in posterum: Sed in die- 7 bus quibus clanxerit Angelus septimus buccinâ septimâ, perficiendum esse mysterium Dei, quod annuntiaverunt Prophetæ servi ipsius.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 ወከመዝ፡ ርእየት፡ አፍራሲሆሙ፡ ወዘእለ፡ ይጼዕንዎሙ፡ ቦሙ፡ ገራ፡ ዘእሳት፡ ዘኅቡረ፡ደር
ከኖ፡፡ወአርእስተ፡ አፍራሲሆሙ፡ ከመ፡አርእስተ፡ አናብስት፡፡ ወይወፅእ፡ እምኔ፡ አፉሆሙ፡
18 እሳት፡ ወጢስ፡ ወትይ፡፡ ወእምኔ፡ ዝንቱ፡ ፫፡ ሕማም፡ ሞተ፡ ሣልስተ፡ ዕዴሁ፡ ለእጓለ፡
19 እመሕያው፡ እምኔ፡ እሳት፡ ወጢስ፡ ወትይ፡ ዘይወፅእ፡ እምኔ፡ አፉሆሙ፡፡ እስመ፡ ክል
ጎኑ፡ አፍራሲሆሙ፡ ውስተ፡ አፉሆሙ፡ ወአዘናቢሆሙ፡ ከመ፡ አራዊተ፡ ምድር፡፡ ወቦሙ፡ ህ
20 የ፡ አርእስት፡ በዘቦቱ፡ ይነስኩ፡ ሰብአ፡ ፭፡ አውራኀ፡፡ ወዘተርፈ፡ ሰብእ፡ ድኅነ፡ እምኔ፡
ውእቱ፡ መቅሠፍት፡፡ወቦ፡ እለ፡ ተኰነኑ፡በአምልኮ፡ ግብረ፡ እደዊሆሙ፡ እስመ፡ ኢነስሑ፡አ
ለ፡ አቅነዩ፡ ርእሶሙ፡ እንዘ፡ ይሰግዱ፡ ለአማልክት፡ ወለአጋንንት፡፡ዘወርቅ፡፡ወዘብሩር፡፡ ወ
21 ዘእብን፡ ወዘዕፅ፡፡እለ፡ ኢይሬእዩ፡ ወኢይሰምዑ፡፡ወኢየሐውሩ፡፡ ወኢይነስሑ፡ ዓዲ፡ እ
ምነ፡ ቀትለቶሙ፡ ወእምነ፡ ስሬያቲሆሙ፡ ወእምነ፡ ዝሙቶሙ፡ ወእምነ፡ ርኵሶሙ፡ ወ
እምነ፡ ስርቆሙ፡፡

1 ወእምዝ፡ ወረደ፡ ካልእ፡ መልአክ፡ ዐቢይ፡ እምሰማይ፡ ወይትአጸፍ፡ ደመና፡ውስተ፡ ርእ
2 ሱ፡ ወብሩህ፡ ገጹ፡ ከመ፡ ፀሐይ፡፡ወእገሪሁ፡ከመ፡ ዓምደ፡ እሳት፡፡ ወውስተ፡ እዴሁ፡ ያጸን
ዕ፡ መጽሐፈ፡ ክሡተ፡፡ወኪደ፡በእግሩ፡ እንተ፡ የማን፡ ውስተ፡ባሕር፡ወእንተ፡ በፀጋም፡ ለዕለ፡
3 ምድር፡፡ ወጸርኀ፡ በቃል፡ዐቢይ፡ከመ፡ አንበሳ፡ እንዘ፡ ይጥሕር፡ወሶበ፡ጸርኀ፡ ተናገሩ፡ነጐ
4 ድጓድ፡ በቃላቲሆሙ፡፡ ወ ፯፡ ፀዐዕ፡ ወዘነጐድጓዱ፡ በበይነ ዘላለወ፡ ይጽሐፍ፡፡ወሰምዕኩ፡
እንዘ፡ይብሉ፡ ቃለ፡ ፯፡ ነጐድጓድ፡ ወፈቀድኩ፡ እጽሐፍ፡ ወእምዝ፡መጽአ፡ ቃል፡ እምሰማ
5 ይ፡ዘይብል፡ኅትም፡ ዘነበቡ፡ ፯፡ ነጐድጓድ፡ወኢትጽሐፍ፡፡ ወውእቱኒ፡መልአክ፡ ዘርኢ
6 ኩ፡ዘኬደ፡ውስተ፡ ባሕር፡ወውስተ፡ምድር፡አልዐለ፡ እዴሁ፡ዘየማን፡ውስተ፡ሰማይ፡፡ ወመ
ሐለ፡ በዘ፡ሕያው፡ ለዓለመ፡ዓለም፡ ዘፈጠረ፡ሰማየ፡ ወምድረ፡ወባሕረ፡ ወኵሎ፡ ዘውስቴቶ
7 ሙ፡፡ወአልቦ፡እንከ፡መዋዕለ፡፡ ዘእንበለ፡ መዋዕለ፡ቃሉ፡ ለሳብዕ፡ መልአክ፡ ዘሀለወ፡ይጥቅ
ዕ፡ወቦቱ፡ይትፌጸም፡ምስጢሩ፡ለእግዚአብሔር፡ ዘአስፈለጦሙ፡ለአግብርቲሁ፡ወለነቢያቲሁ፡፡

Et hujusmodi fuit visio equorum eorum, & illorum qui insidebant iis, Habuerunt 17 loricas igneas quæ simul conjunctæ erant, & capita equorum eorum, ut capita leonum: & prodibat ex ore ipsorum, ignis, & fumus, & sulphur. Et ab hac tertia 18 plaga, mortua est teria pars hominum, nempe ex igne, & fumo, & sulphure, quod prodibat ex ore ipsorum. Quia potestas equorum eorum in ore eorum, & caudæ co- 19 rum sicut serpentes, & habuerunt ibi capita quibuscum mordebant homines quinque menses. Et reliquum hominum servatum est ab hac plaga, & fuerunt qui 20 subjecti fuerunt cultui operis manuum suarum: quia non resipuerunt, qui subjecerunt seipsos, adorantes deos & dæmones aureos, & argenteos, & lapideos, & ligneos, qui non vident, neque audiunt, neque ambulant: Neque resipiscunt adhuc, 21 ab occisionibus suis, & à veneficiis suis, & à scortationibus suis, & ab immunditiis suis, & à furtis suis.

CAP. X.

Et tunc descendit alius Angelus magnus à cœlo, & involutus erat nube in capite 1 ejus, & lucida fuit facies ejus ut sol, & pedes ejus ut columna ignis: Et in ma- 2 nu ejus tenebat librum apertum, & calcavit cum pede suo dextro in mari, & sinistro suo super terram: Et clamavit in voce magna sicut leo rugiens: & quum cla- 3 mâsset, loquuta sunt tonitrua cum vocibus suis. Et septem voces tonitrui erant 4 dum ipse scriberet, & audivi loquentia voces septem tonitrua: & volui scribere, & tunc venit vox è cœlo, dicens; Obsigna quæ loquuta sunt septem tonitrua, & ne scribas. Et ipse Angelus, quem vidi, qui calcaverat in mari & in terra, levavit 5 manum suam dextram ad cœlum: Et juravit per eum qui vivit in secula seculo- 6 rum, qui creavit cœlum, & terram, & mare, & omnia quæ in iis sunt, Et non est ampliùs tempus: Nisi tempus vocis septimi angeli qui clancturus est, & in eo con- 7 summabitur mysterium Dei, quod annuntiavit servis suis, & Prophetis suis.

Et *vox quam* audivi de cœlo, iterùm *locuta* mecum, *& dicens*, Vade, accipe
8 Καὶ ἡ φωνὴ ἣν ἤκουσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, πάλιν (μ)λαλοῦσα μετ' ἐμοῦ, καὶ λέγουσα, Ὕπαγε, λάβε
librum apertum *in* manu angeli ſtantis ſuper mare, & ſuper
τὸ (ν)βιβλαρίδιον τὸ ἠνεῳγμένον ἐν τῇ χειρὶ (ξ)ἀγγέλου τοῦ ἑστῶτος ἐπὶ τῆς θαλάσσης, καὶ ἐπὶ
terram. Et abii ad angelum, dicens ei, *Da* mihi librum. Et
9 τῆς γῆς. Καὶ (ο)ἀπῆλθον πρὸς τὸν ἄγγελον, λέγων (π)αὐτῷ, Δός μοι τὸ βιβλαρίδιον. Καὶ
dixit mihi; Accipe, & devora illum: & faciet amaricari tuum ventrem, ſed in ore tuo
λέγει μοι, Λάβε, καὶ κατάφαγε αὐτό· καὶ πικρανεῖ σου τὴν (ρ)κοιλίαν, ἀλλ' ἐν τῷ στόματί σου
erit dulce tanquam mel. Et accepi librum de manu angeli, & devoravi
10 ἔσται γλυκὺ ὡς μέλι. Καὶ ἔλαβον τὸ βιβλαρίδιον ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ ἀγγέλου, καὶ κατέφαγον
illum: & erat in ore meo tanquam mel dulce. Et cùm devorâſſem eum, amaricatus eſt
αὐτό· καὶ ἦν ἐν τῷ στόματί μου (σ) ὡς μέλι γλυκύ. καὶ ὅτε ἔφαγον αὐτό, ἐπικράνθη
venter meus. Et dixit mihi; Oportet te iterùm *prophetizare in* populis, & Gentibus,
11 ἡ κοιλία μου. Καὶ (τ)λέγει μοι, Δεῖ σε πάλιν προφητεῦσαι ἐπὶ λαοῖς, καὶ ἔθνεσι,
& linguis, & regibus multis.
καὶ γλώσσαις, καὶ βασιλεῦσι πολλοῖς.

CAP. XI. ια'.

Et datus eſt mihi calamus ſimilis virgæ, *dicens*; Surge, & metire templum Dei,
1 ΚΑὶ ἐδόθη μοι κάλαμος ὅμοιος ῥάβδῳ, λέγων, Ἔγειραι, καὶ μέτρησον τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ,
& altare, & adorantes in eo. *Et* atrium quod *interius templi*
2 καὶ τὸ θυσιαστήριον, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας ἐν αὐτῷ. Καὶ τὴν αὐλὴν τὴν (α) ἔσωθεν τοῦ ναοῦ
ejice foràs: & ne illud metiaris: quoniam datum eſt Gentibus, & civitatem ſanctam
ἔκβαλε (β) ἔξω, καὶ μὴ αὐτὴν μετρήσῃς· ὅτι ἐδόθη τοῖς ἔθνεσι, καὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν
calcabunt menſibus quadraginta duobus. Et dabo duobus teſtibus meis, & pro-
3 (γ)πατήσουσι μῆνας (δ)τεσσαράκοντα δύο. Καὶ δώσω τοῖς δυσὶ μάρτυσί μου, καὶ προ-
phetabunt diebus mille ducentis ſexaginta, amicti ſaccis. Hi ſunt
4 φητεύσουσιν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἑξήκοντα, (ε) περιβεβλημένοι σάκκους. Οὗτοί εἰσιν
duæ olivæ, & duo candelabra in conſpectu *Dei* terræ ſtantes. Et ſi quis
5 αἱ δύο (ζ) ἐλαῖαι, καὶ δύο λυχνίαι αἱ (η) ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ τῆς γῆς ἑστῶσαι. Καὶ εἴ τις
eos voluerit nocere, ignis *egreditur* de ore eorum, & *devorat* inimicos
αὐτοὺς (θ) θέλῃ ἀδικῆσαι, πῦρ ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν, καὶ κατεσθίει τοὺς ἐχθροὺς

eorum: & ſi quis eos voluerit lædere, ſic oportet eum occidi. Hi
αὐτῶν· καὶ εἴ τις (ι) αὐτοὺς θέλῃ ἀδικῆσαι, οὕτω δεῖ αὐτὸν ἀποκτανθῆναι. Οὗτοι 6
habent poteſtatem *claudere* cœlum, ne pluat *pluvia in* diebus illorum prophe-
ἔχουσιν (κ)ἐξουσίαν κλεῖσαι τὸν οὐρανόν, ἵνα μὴ (λ) βρέχῃ ὑετὸς ἐν ἡμέραις αὐτῶν τῆς προφη-
tiæ: & poteſtatem habent ſuper aquas, *convertere* eas in ſanguinem, & percutere terram
τείας· καὶ ἐξουσίαν ἔχουσιν ἐπὶ τῶν ὑδάτων, στρέφειν αὐτὰ εἰς αἷμα, καὶ πατάξαι τὴν γῆν
omni plagâ, quotieſcunque voluerint. Et cùm finierint teſtimonium ſuum,
(μ) πάσῃ πληγῇ, ὁσάκις ἐὰν θελήσωσι. Καὶ ὅταν τελέσωσι τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν, 7
beſtia *aſcendens* de abyſſo, faciet bellum *cum* eis, & vincet
τὸ (ν) θηρίον τὸ ἀναβαῖνον ἐκ τῆς ἀβύσσου ποιήσει (ξ) πόλεμον μετ' αὐτῶν, καὶ νικήσει
illos, & occidet eos. Et *cadavera* eorum in *platea* civitatis
αὐτούς, καὶ ἀποκτενεῖ αὐτούς. Καὶ (ο) τὰ πτώματα αὐτῶν ἐπὶ τῆς πλατείας (π) πόλεως 8
magnæ, quæ vocatur ſpiritualiter Sodoma & Ægyptus, ubi & Dominus *noſter*
τῆς μεγάλης, ἥτις καλεῖται πνευματικῶς Σόδομα καὶ Αἴγυπτος, ὅπου καὶ ὁ Κύριος (ρ) ἡμῶν
crucifixus eſt. Et videbunt de populis, & tribubus, & linguis, & Gentibus, *cadavera*
ἐσταυρώθη. Καὶ (σ)βλέψουσιν ἐκ τῶν λαῶν, καὶ φυλῶν, καὶ γλωσσῶν, καὶ ἐθνῶν, (τ)τὰ πτώματα 9
eorum dies tres & dimidium: & *cadavera* eorum non ſinent poni in monumentis.
αὐτῶν ἡμέρας τρεῖς καὶ ἥμισυ, καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν οὐκ (υ)ἀφήσουσι τεθῆναι εἰς μνήματα.
Et *habitantes in terra* gaudebunt ſuper illos, & jucundabuntur, & munera mittent
Καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς χαροῦσιν ἐπ' αὐτοῖς, καὶ εὐφρανθήσονται, καὶ δῶρα πέμψουσιν 10
alii aliis, quoniam hi duo prophetæ cruciaverunt *habitantes* ſuper terram. Et poſt
ἀλλήλοις, ὅτι οὗτοι οἱ δύο προφῆται ἐβασάνισαν τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ μετὰ 11
tres dies & dimidium, ſpiritus vitæ à Deo intravit in eos: & ſteterunt ſuper
τὰς τρεῖς ἡμέρας καὶ ἥμισυ, πνεῦμα ζωῆς ἐκ τοῦ Θεοῦ εἰσῆλθεν (φ)ἐπ' αὐτούς· καὶ ἔστησαν ἐπὶ
pedes ſuos, & timor magnus cecidit ſuper *ſpectantes* eos. Et audierunt
τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ φόβος μέγας (χ)ἔπεσεν ἐπὶ τοὺς θεωροῦντας αὐτούς. Καὶ ἤκουσαν 12
vocem magnam de cœlo, dicentem eis; Aſcendite huc: & aſcenderunt in cœlum
φωνὴν μεγάλην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, (ψ)λέγουσαν αὐτοῖς, Ἀνάβητε ὧδε· καὶ ἀνέβησαν εἰς τὸν οὐρανὸν
in nube: & viderunt illos inimici eorum.
ἐν τῇ νεφέλῃ· καὶ ἐθεώρησαν αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν.

MS.A. (μ)λαλοῦσαν μετ' ἐμοῦ, καὶ λέγουσαν, (ν)βιβλίον (ξ)τοῦ ἀγγέλου (ο)ἀπῆλθα (π)αὐτῷ δοῦναί (ρ)*καρδίαν, (σ)γλυκὺ ὡς μέλι. (τ)λέγουσίν Κεφ. ια'. MS.A. (α) ἔξωθεν (β)ἔξωθεν· (γ)*μετρήσουσιν (δ)τεσσεράκοντα καὶ δύο. (ε)*περιβεβλημένους (ζ)ἀυλαῖαι, καὶ αἱ δύο (η) ἐνώπιον Κυρίου τῆς γῆς ἑστῶτες. (θ) θέλει (ι) θελήσῃ αὐτοὺς ἀδικῆσαι, δεῖ (κ)τὴν ἐξουσίαν (λ) ὑετὸς βρέχῃ τὰς ἡμέρας τῆς προφητείας αὐτῶν· καὶ (μ)ἐν πάσῃ (ν)θηρίον τὸ τέταρτον τὸ *ἀναβαῖνον (ξ)μετ' αὐτῶν πόλεμον, (ο)τὸ πτῶμα (π)τῆς πόλεως (ρ)αὐτῶν (σ)βλέπουσιν (τ)τὸ πτῶ…… ἡμέρας (υ)ἀφίουσιν (φ)ἐν αὐτοῖς (χ)ἐπέπεσεν (ψ)λέγουσαν, Ἀνάβατε

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 ܘܩܠܐ ܗܘ ܕܫܡܥܬ ܡܢ ܫܡܝܐ ܬܘܒ ܡܡܠܠ ܗܘܐ ܥܡܝ ܘܐܡܪ: ܙܠ ܣܒ ܟܬܒܘܢܐ ܗܘ ܕܦܬܝܚ
9 ܒܐܝܕܗ ܕܡܠܐܟܐ ܗܘ ܕܩܐܡ ܥܠ ܝܡܐ ܘܥܠ ܐܪܥܐ. * ܘܐܙܠܬ ܠܘܬ ܡܠܐܟܐ ܟܕ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܗ ܕܢܬܠ ܠܝ ܟܬܒܘܢܐ. ܘܐܡܪ ܠܝ: ܣܒ ܘܐܟܘܠ ܐܢܘܢ ܘܢܡܪܪ ܠܟ ܟܪܣܟ. ܐܠܐ ܒܦܘܡܟ ܢܗܘܐ ܚܠܐ ܐܝܟ ܕܒܫܐ.
10 * ܘܢܣܒܬ ܟܬܒܘܢܐ ܡܢ ܐܝܕܗ ܕܡܠܐܟܐ ܘܐܟܠܬܗ. ܘܗܘܐ ܒܦܘܡܝ ܐܝܟ ܕܒܫܐ ܚܠܝܐ. ܘܟܕ ܐܟܠܬܗ ܐܬܡܪܪ ܟܪܣܝ.
11 * ܘܐܡܪ ܠܝ: ܘܠܐ ܠܟ ܬܘܒ ܠܡܬܢܒܝܘ ܥܠ ܥܡܡܐ ܘܥܠ ܐܡܘܬܐ ܘܠܫܢܐ ܘܡܠܟܐ ܣܓܝܐܐ.

ܩܦܠܐܘܢ ܝܐ *

1 * ܘܐܬܝܗܒ ܠܝ ܩܢܝܐ ܕܕܡܐ ܠܫܒܛܐ. ܘܩܐܡ ܗܘܐ ܡܠܐܟܐ ܘܐܡܪ: ܩܘܡ ܘܡܫܘܚ ܗܝܟܠܗ ܕܐܠܗܐ ܘܠܡܕܒܚܐ ܘܠܗܠܝܢ ܕܣܓܕܝܢ ܒܗ.
2 * ܘܠܕܪܬܐ ܕܠܒܪ ܡܢ ܗܝܟܠܐ. ܐܦܩ ܠܒܪ ܘܠܐ ܬܡܫܘܚܝܗ. ܡܛܠ ܕܐܬܝܗܒܬ ܠܥܡܡܐ. ܘܠܡܕܝܢܬܐ ܩܕܝܫܬܐ ܢܕܘܫܘܢ ܝܪܚܐ ܐܪܒܥܝܢ ܘܬܪܝܢ.
3 * ܘܐܬܠ ܠܬܪܝܢ ܣܗܕܝ ܕܢܬܢܒܘܢ ܝܘܡܬܐ ܐܠܦ ܘܡܐܬܝܢ ܘܫܬܝܢ. ܟܕ ܥܛܝܦܝܢ ܣܩܐ.
4 * ܗܠܝܢ ܐܢܘܢ ܬܪܬܝܢ ܙܝܬܐ ܘܬܪܬܝܢ ܡܢܪܬܐ ܕܩܕܡ ܡܪܐ ܕܐܪܥܐ ܩܝܡܝܢ.
5 * ܘܡܢ ܕܨܒܐ ܠܡܗܪܘ ܐܢܘܢ ܢܘܪܐ ܢܦܩܐ ܡܢ ܦܘܡܗܘܢ ܘܐܟܠܐ ܠܒܥܠܕܒܒܝܗܘܢ. ܘܡܢ ܕܨܒܐ ܠܡܗܪܘ ܐܢܘܢ ܗܟܢܐ ܘܠܐ ܠܗ ܕܢܬܩܛܠ.
6 * ܗܠܝܢ ܐܝܬ ܠܗܘܢ ܫܘܠܛܢܐ ܠܡܐܚܕ ܫܡܝܐ ܕܠܐ ܢܚܘܬ ܡܛܪܐ ܒܝܘܡܬܐ ܕܢܒܝܘܬܗܘܢ. ܘܫܘܠܛܢܐ ܐܝܬ ܠܗܘܢ ܥܠ ܡܝܐ ܕܢܗܦܟܘܢ ܐܢܘܢ ܠܕܡܐ. ܘܢܡܚܘܢ ܐܪܥܐ ܒܟܠ ܡܚܘܢ ܟܡܐ ܕܨܒܝܢ.
7 * ܘܡܐ ܕܫܠܡܘ ܣܗܕܘܬܗܘܢ. ܚܝܘܬܐ ܕܫܢܐ ܗܝ ܕܣܠܩܐ ܡܢ ܬܗܘܡܐ ܥܒܕܐ ܥܡܗܘܢ ܩܪܒܐ ܘܙܟܝܐ ܠܗܘܢ ܘܩܛܠܐ ܠܗܘܢ.
8 * ܘܫܠܕܝܗܘܢ ܥܠ ܦܠܛܝܐ ܕܡܕܝܢܬܐ ܪܒܬܐ ܗܝ ܕܡܬܩܪܝܐ ܪܘܚܢܐܝܬ ܣܕܘܡ ܘܡܨܪܝܢ. ܐܝܟܐ ܕܐܦ ܡܪܗܘܢ ܐܙܕܩܦ.
9 * ܘܢܚܙܘܢ ܡܢ ܥܡܡܐ ܘܫܪܒܬܐ ܘܐܡܘܬܐ ܘܠܫܢܐ ܫܠܕܝܗܘܢ ܝܘܡܬܐ ܬܠܬܐ ܘܦܠܓܗ. ܘܫܠܕܝܗܘܢ ܠܐ ܢܫܒܩܘܢ ܕܢܬܬܣܝܡܘܢ ܒܩܒܪܐ.
10 * ܘܥܡܘܪܝ ܐܪܥܐ ܢܚܕܘܢ ܥܠܝܗܘܢ ܘܢܬܒܣܡܘܢ. ܘܡܘܗܒܬܐ ܢܫܕܪܘܢ ܚܕ ܠܚܕ. ܡܛܠ ܕܬܪܝܗܘܢ ܢܒܝܐ ܫܢܩܘ ܠܥܡܘܪܝ ܐܪܥܐ.
11 * ܘܡܢ ܒܬܪ ܬܠܬܐ ܝܘܡܝܢ ܘܦܠܓܗ. ܪܘܚܐ ܕܚܝܐ ܡܢ ܐܠܗܐ ܥܠܬ ܒܗܘܢ. ܘܩܡܘ ܥܠ ܪܓܠܝܗܘܢ. ܘܕܚܠܬܐ ܪܒܬܐ ܢܦܠܬ ܥܠ ܗܢܘܢ ܕܚܙܝܢ ܗܘܘ ܠܗܘܢ.
12 * ܘܫܡܥܬ ܩܠܐ ܪܒܐ ܡܢ ܫܡܝܐ ܕܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܣܩܘ ܠܗܪܟܐ. ܘܣܠܩܘ ܠܫܡܝܐ ܒܥܢܢܐ. ܘܚܙܐܘܢ ܒܥܠܕܒܒܝܗܘܢ.

* Et vox quam audivi è cœlo, rûrſùs loquebatur mecum, & dicebat; Abi, accipe libellum illum apertum in manu Angeli illius qui ſtat ſuper mare, & ſuper terram. 8 Et abii ad Angelum, dicens ipſi, ut daret mihi libellum. Et dixit mihi, Accipe, & ede eum, & amarum reddet tibi ventrem tuum, ſed in ore tuo erit dulcis ſicut mel. 9 Et accepi libellum è manu Angeli, & edi eum, & erat in ore meo ſicut mel, dulcis: & quum ediſſem eum, amaricatus eſt venter meus. 10 Et dixit mihi; Oportet te adhuc prophetare de populis, & de nationibus, & linguis, & regibus multis. 11

CAP. XI.

ET datus eſt mihi calamus ſimilis virgæ: & ſtabat Angelus, dicens; Surge, & metire templum Dei, & altare, & eos qui adorant in eo. 1 Et atrium quod extra templum eſt, ejice foràs, & ne metiaris illud, quia datum eſt Gentibus: & civitatem ſanctam conculcabunt menſes quadraginta duos. 2 Et dabo duobus teſtibus meis, & prophetabunt diebus mille ducentis ſexaginta, amicti ſaccis. 3 Hi ſunt duæ oleæ, & duo candelabra, qui ante Dominum terræ ſtant. 4 Et ſi quis eos velit lædere, ignis exit ex ore eorum, & devorat inimicos eorum: & ſi quis eos velit lædere, ſic oportet eum occîdi. 5 Hi habent poteſtatem claudendi cœlum, ut pluvia non pluat in diebus illis prophetiæ: & poteſtatem habent ſuper aquas, ut vertant eas in ſanguinem, & ut percutiant terram omni plagâ, quotcunque vicibus voluerint. 6 Et quum abſolverint teſtimonium ſuum, animal dentis quod aſcendit ex abyſſo, inibit cum illis prælium, & vincet eos, & interficiet illos. 7 Et cadavera eorum *erunt* ſuper plateam latam urbis illius magnæ, illius quæ vocatur ſpiritualiter Sodom & Ægyptus, ubi etiam Dominus illorum crucifixus eſt. 8 Et videbunt ex populis, & tribubus, & nationibus, & linguis, cadaverá eorum per dies tres & dimidium, & cadavera eorum non ſinent poni in ſepulchra. 9 Et qui habitant ſuper terram, gaudebunt ſuper illis, & delectabuntur, & dona mittent alii aliis, quoniam illi duo prophetæ cruciârunt eos qui habitant ſuper terram. 10 Et poſt hos tres dies & dimidium, ſpiritus vitæ à Deo intravit in eos, & ſteterunt ſuper pedes ſuos, & timor magnus cecidit ſuper illos qui videbant eos. 11 Et audivi vocem magnam è cœlo, dicentem ipſis; Aſcendite hûc: & aſcenderunt in cœlum in nube, & viderunt eos inimici ipſorum. 12

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 ወውእቱ : ቃል : ዘሰማዕኩ : እምሰማይ : ተናገረ : ካዕበ : ምስሌየ :: ወይቤለኒ : ሑር : ን
ሣእ : ወክሥት : እንታክቲ : መጽሐፍ : እንተ : ውስተ : እዴሁ : ለዝክቱ : መልአክ : ዘኬደ :
9 ውስተ : በሕር : ወውስተ : ምድር ::=: ወሖርኩ : ኀበ : ውእቱ : መልአክ : ወእቤሎ : ሀ
በኒ : ለይእቲ : መጽሐፍ :: ወይቤለኒ : ንሣእ : ወብልዖ : ወለትመረሪ : ለከርሥከ : ወ
በውስተ : አፉከ : ጥዕምተ : ለትኩንከ : ከመ : መዐር ::=:

Et iſta vox quam audieram à cœlo, loquuta eſt iterum mecum, & dixit mihi; Abi, accipe, & aperi iſtum librum qui eſt in manu illius Angeli, qui calcavit in mari, & in terra. 8 *Et abii ad iſtum angelum, & dixi ei; Da mihi hunc librum: & dixit mihi, Accipe, & comede, & amaritudinem adferat ventri tuo, & in ore tuo dulcis ſit tibi ſicut mel.* 9

Verſio VULGATA LATINA.

8 Et audivi vocem de cœlo iterùm loquentem mecum, & dicentem; Vade, & accipe librum apertum de manu angeli ſtantis ſuper mare, & ſuper terram. 9 Et abii ad angelum, dicens ei, ut daret mihi librum. Et dixit mihi; Accipe librum, & devora illum: & faciet amaricari ventrem tuum, ſed in ore tuo erit dulce tanquam mel. 10 Et accepi librum de manu angeli, & devoravi illum: & erat in ore meo tanquam mel dulce: & cùm devorâſſem eum, amaricatus eſt venter meus: 11 Et dixit mihi; Oportet te iterùm prophetare Gentibus, & populis, & linguis, & regibus multis.

CAP. XI.

1 ET datus eſt mihi calamus ſimilis virgæ, & dictum eſt mihi; Surge, & metire 2 templum Dei, & altare, & adorantes in eo. Atrium autem, quod eſt forìs templum, ejice foràs, & ne metiaris illud: quoniam datum eſt Gentibus, & civita- 3 tem ſanctam calcabunt menſibus quadraginta duobus: Et dabo duobus teſtibus 4 meis, & prophetabunt diebus mille ducentis ſexaginta, amicti ſaccis. Hi ſunt duæ 5 olivæ, & duo candelabra, in conſpectu Domini terræ ſtantes. Et ſi quis voluerit eos nocere, ignis exiet de ore eorum, & devorabit inimicos eorum: & ſi quis voluerit eos lædere, ſic oportet eum occîdi. Hi habent poteſtatem claudendi 6 cœlum, ne pluat diebus prophetiæ ipſorum: & poteſtatem habent ſuper aquas convertendi eas in ſanguinem, & percutere terram omni plagâ quotieſcunque voluerint. Et cùm finierint teſtimonium ſuum, beſtia quæ aſcendit de abyſſo, fa- 7 ciet adverſùm eos bellum, & vincet illos, & occîdet eos. Et corpora eorum jace- 8 bunt in plateis civitatis magnæ, quæ vocatur ſpiritualiter Sodoma, & Ægyptus, ubi & Dominus eorum crucifixus eſt. Et videbunt de tribubus, & populis, & 9 linguis, & Gentibus, corpora eorum per tres dies & dimidium: & corpora eorum non ſinent poni in monumentis. Et inhabitantes terram gaudebunt ſuper il- 10 los, & jucundabuntur: & munera mittent invicèm, quoniam hi duo prophetæ cruciaverunt eos, qui habitabant ſuper terram. Et poſt dies tres & dimidium, ſpi- 11 ritus vitæ à Deo intravit in eos. Et ſteterunt ſuper pedes ſuos, & timor magnus cecidit ſuper eos, qui viderunt eos. Et audierunt vocem magnam de cœlo, dicentem 12 eis; Aſcendite huc. Et aſcenderunt in cœlum in nube: & viderunt illos inimici eorũ.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 * ثم ان الصوت الذي ناداني من السماء ايضا تكلم وقال لي * اذهب وخذ المصحف المفتوح *
9 الذي بيد الملاك القايم على البحر وعلى الارض * فمضيت الى الملاك فقلت له اعطني المصحف *
10 فقال لي خذه وكله فمر بطنك منه * وهو في فمك حلو مثل العسل * فاخذت المصحف من
11 يد الملاك واكلته وكان في فمي حلوا كالعسل * فلما اكلته امتلا بطني مرارة * فقال لي يجب
لك ايضا ان تنبا للشعوب * وللامم * وللالسن * وللملوك كثيرين *

* الفصل الحادي عشر *

1 * فاعطيت قصبة شبه عصا * وقال لي انهض وقس بها هيكل الله والمذبح والذين يسجدون
2 فيه * والصحن الذي من خارج الهيكل اخرجها خارجا ولا تقيسها * لانها اعطيت للامم *
3 ويطوا المدينة المقدسة اثنين واربعين شهرا * واعطي لشاهدي جميعا ان يتنبا الف يوم
4 ومايتي وستين يوما * ويلبسون المسوح * وهاولي هم الزيتونتان والمنارتان القايمتان على الارض
5 قدام الرب * وكل من اراد ان يضرهما تخرج نار من افواههما * وتاكل اعداهما * والذي يريد
6 ان يظلمهما هكذا يجب ان يقتل * وهاولي لهما سلطان ان يغلقا السماء لئلا تمطر في ايام
7 نبوتهما * ولهما ايضا سلطان على المياه لتحولها الى دم * ويضربا الارض باي عاهة ارادا * فاذا
8 ما شهادتهما الدابة الصاعدة من تخوم الارض تحاربهما وتغلبهما وتقتلهما * وجثتاهما تبقيان
9 في رحاب المدينة العظيمة * التي تدعى روحانيا سدوم ومصر * حيث صلب ربهما * ويرى
جثتيهما الشعوب والقبايل والالسن والامم ثلثة ايام ونصفا * ولا يترك اجسادهما ان تقبرا في
10 مقبرين * والسكان على الارض يفرحون عليهما ويسرون لذلك ويهادوا بعضهم بعضا لان هذين
11 النبيين عذبا سكان الارض * ومن بعد الثلثة ايام ونصف دخلهما روح الحياة من الله
12 ويقومان على ارجلهما * فيسقط من ذلك فزع عظيم على كل من ابصرهما * وسمع صوتا عظيما من
السماء يقول لهما * اصعدا هاهنا * فصعدا الى السماء بالسحاب * فابصرهما اعداهما *

Deinde vox quæ me compellârat à cœlo, rurſus locuta eſt ac dixit mihi; Vade, & accipe librum apertum qui eſt in manu Angeli ſtantis ſuper mare & ſuper terram. 8 *Abii igitur ad Angelum, & dixi ei; Da mihi librum. Et dixit mihi; Accipe eum, & devora illum, & amareſcet ex eo venter tuus, dum fuerit in ore tuo dulcis ſicut mel.* 9 *Accepi igitur librum de manu Angeli, & devoravi eum, ſuitque in ore meo dulcis ſicut mel: at quum devorâſſem illum, impletus eſt venter meus amaritudine.* 10 *Tum dixit mihi, oportet te iterum prophetare populis, & gentibus, & linguis, & regibus multis.* 11

CAP. XI.

DAta autem eſt mihi arundo baculo ſimilis: & dixit mihi; Surge, eàque metire templum Dei & altare, & eos qui adorant in eo. 1 *Atrium verò quod extra templum eſt, eximendo exime, & ne metiaris illud, quia datum eſt Gentibus: & conculcabunt urbem ſacroſanctam quadraginta duobus menſibus.* 2 *Dabóque duobus ſimul teſtibus meis prophetare mille diebus, & ducentis ſexaginta diebus: & induentur ciliciis.* 3 *Atque hi ſunt duæ olivæ, & gemina candelabra ſtantia ſuper terram in conſpectu Domini.* 4 *Et quicunque voluerit eis nocere, ignis prodibit ex oribus eorum, & devorabit hoſtes eorum: & qui voluerit eos opprimere, ita oportet eum occidi.* 5 *Et hi poteſtatem habent claudendi cœlum, ne pluat diebus prophetiæ ipſorum: habent etiam poteſtatem ſuper aquas, convertendi eas in ſanguinem; & percutiendi terram quacunque voluerint plagâ.* 6 *Quum autem abſolverint prophetiam ſuam, beſtia aſcendens ex abyſſis terræ, pugnabit adverſùs utrunque, & vincet eos, & interficiet eos.* 7 *Et utriuſque cadavera manebunt in platea civitatis magnæ, quæ vocatur ſpiritualiter Sodoma & Ægyptus, ubi crucifixus eſt Dominus illorum duorum.* 8 *Et videbunt cadavera eorum populi, & nationes, & linguæ, & Gentes per tres dies cum dimidio: & non ſinent corpora eorum ſepeliri in monumento.* 9 *Et habitantes ſuper terram lætabuntur ſuper illis duobus, & exultabunt hac de re, & munera mittent alii aliis: quòd hi duo prophetæ cruciârint incolas terræ.* 10 *At poſt tres illos dies cum dimidio, ingredietur in utrunque ſpiritus vitæ, à Deo, ſtabuntque in pedes ſuos: & cadet ob hoc timor magnus in omnes qui ſpectârint illos.* 11 *Audivi quoque vocem magnam de cœlo, dicentem utrique, Aſcendite hûc. Aſcenderúntque in cœlum in nubibus: & viderunt eos inimici eorum.* 12

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 ወነሣእክዋ : ለይእቲ : መጽሐፍ : እመ ነ : እዴሁ : ለውእቱ : መላእክ :: ወበላዕክዋ : ወኮነ
11 ተኒ : ጥዕምተ : በውስተ : አፈየ : ወሶበ : ውሕጥክዋ : አመረረታ : ለከርሥየ ::=: ወይ
ቤለኒ : ሀለወከ : ትትነበይ : ለአሕዛብ : ወለሕዝብ : ወለነገድ : ወለነገሥት : ብዙኃን ::=:
1 ፲፩ ወመጠወኒ : ሕለተ : ወርቅ : ዘመጠነ : በትር :: ወይቤለኒ : ንሣእ : ወመጥን : ቤተ : መቅደሶ :
2 ለእግዚአብሔር : ወምሥዋዖ : ወእለሂ : ይሰግዱ : ሎቱ : ለእግዚአብሔር :=: ወዐፀደሰ : ፀነ
ፈ : ቤተ : መቅደስ : ኅድግ : ወኢትመጥን :: እስመ : ተውህበት : ለአሕዛብ : ባዘ : ሀገር : ቅድስ
3 ት :: ወይትከየድዋ : ሣወ ፪ : አውራኀ :=: ወእሌዘዘሙ : ለ ፪ : ጸድቃንየ : ከመ : ይትነበዩ : በ
4 መዋዕለ : ፲ : ወ ፪፻ : ወ ፷ : እንዘ : ሰቀ : ይለብሱ ::=: ወእሉ : እሙንቱ : ፪ : ዕፀ : ዘይት : ወ ፪ :
5 መኃትው : እለ : ቅድመ : እግዚአብሔር :: እለ : ሥዩማን : ለዐለ : ምድር :=: ወለዘ : ፈቀደ : ይስ
ሐጦሙ : እምውስተ : ጸላእቶሙ : ትወፅእ : እሳት : እምአፉሆሙ : ወታጠፍኦ : ጸላእቶሙ ::
6 ወከመዝ : ይመውቱ : እለ : ይስሕጥዎሙ :=: እስመ : እሙንቱ : ሰሉጣን : ላዕለ : ሰማይ : ከመ :
ይዕፅውዋ : ከመ : ኢይዝንም : ዝናም : ለዐለ : ምድር : በመዋዕለ : ትንቢቶሙ :: ወዐዲ : ሰሉጣ
ን : እሙንቱ : ላዕለ : ማይ : ከመ : ይረስይዎ : ደመ : ወያሕምምዋ : ለምድር : በኵሉ : መቅሠ
7 ፍቶሙ : መጠነ : ፈቀዱ ::=: ወሶበ : ፈጸሙ : ስምዖሙ : ወትንቢቶሙ : አርዌ : ዘዐርገ : እም
8 ቀላይ :: ወተበአሶ : ምስሌሆሙ : ወሞኦሙ : ወቀተሎሙ :=: ወአንበረ : በድኖሙ : ውስተ : ሀገ
ር : ዐባይ :: እንተ : ሰማ : ፍጥሞ : ዘኅቡአ : ሰዶም : ወግብጽ : ኅበ : ተጸልበ : እግዚኦሙ ::=:
9 ወይሬእይዎሙ : አሕዛብ : ወነገደ : ወበሐውርት : ለበድኖሙ : ሠሉስ : መዋዕለ : ወመንፈቀ :: ወ
10 ኢያበውሕ : ይቅብርዎሙ : ውስተ : መቃብር : ለበድኖሙ ::=: ወይትፌሥሑ : ለዕሌሆሙ : እ
ለ : ይነብሩ : ዲበ : ምድር :: ወይጸገው : አምኃ : በበይናቲሆሙ :: ወይብሉ : እስመ : እሉ : ፪ :
11 ነቢያት : አሕመምዎሙ : ለእለ : ይነብሩ : ዲበ : ምድር ::=: ወእምድኅረ : ሠሉስ : መዋዕ
ል : ወመንፈቅ : ትመጽእ : መንፈስ : ሕይወት : እምኀበ : እግዚአብሔር : ወትበውእ : ውስቴቶ
ሙ : ወይትነሥኡ : ወይቀውሙ : በእገሪሆሙ :: ወኮነ : ፍርሀት : ለዐለ : እለ : ይሬእይዎ
12 ሙ ::=: ወመጽአ : ቃል : እምሰማይ : ወይቤሎሙ : ዕረጉ : ዝየ :: ወእምዝ : ዐረጉ : ው
ስተ : ሰማይ : በደመና : ወርእይዎሙ : ጸላእቶሙ ::=:

Et accepi hunc librum è manu hujus angeli, & comedi eum: & fuit mihi dulcis in ore meo; & quum deglutiviſſem eum, amaritudinem attulit ventri meo. 10 *Et dixit mihi; Oportet te prophetare Gentibus, & populis, & tribubus, & regibus multis.* 11

CAP. XI.

ET tradidit mihi calamum aureum ſimilem virgæ, & dixit mihi; Surge, & metire Domum ſanctam Dei, & altare, & eos qui adorant verſùs illud, Deum. 1 *Et atrium inferius templi omitte, & ne metiaris: quia data eſt Gentibus in placationem civitas ſancta, & calcabunt eam quadraginta & duos menſes.* 2 *Et dabo in mandatis duobus teſtibus meis, ut prophetent per dies duodecies centies & ſexaginta, ſaccis amicti.* 3 *Et hi ſunt duæ olivæ, & duæ lucernæ, quæ in conſpectu Dei, quæ poſitæ ſunt ſuper terram.* 4 *Et in quantum reſpicit eum qui vult nocere illis, ex inimicis illorum, exibit ignis ex ore illorum, & deſtruet inimicos illorum, & ſic morientur nocentes illis.* 5 *Quia ipſi poteſtatem habent ſuper cœlum, ut claudant illud, ne pluat pluviam ſuper terram in diebus prophetiæ eorum: & ulteriùs poteſtatem habent ſuper aquam, ut faciant eam ſanguinem; & affligant terram omnibus plagis eorum quotieſcunque voluerint.* 6 *Et quum finiiſſent teſtimonium eorum, & prophetiam eorum, beſtia quæ aſcendit ex abyſſo, pugnavit cum iis, & vicit eos, & occîdit eos.* 7 *Et poſuit cadavera eorum in civitate magna, cujus nomen Patmo, myſticè Sodoma & Ægyptus, ubi ſuſpenſus fuit Dominus eorum.* 8 *Et videbunt gentes, & tribus, & regiones cadavera eorum tres dies & dimidium, & non permittent ſepelire in ſepulchro cadavera eorum.* 9 *Et gaudebunt ſuper iis, qui habitant ſuper terram: & munera dabunt tunc invicèm, & dicent quoniam hi duo prophetæ cruciaverunt habitantes ſuper terram.* 10 *Et poſt tres dies & dimidium, veniet ſpiritus vitæ à Deo, & ingredietur in illos, & ſuſcitabuntur, & ſtabunt in pedes ſuos: & factus eſt timor ſuper eos qui videbant illos.* 11 *Et venit vox à cœlo, & dixit ipſis; Aſcendite huc: et tunc aſcenderunt in cœlum per nubem, et viderunt eos inimici eorum.* 12

ʼΑΠΟΚΑʹΛΥΨΙΣ ʼΙΩΑʹΝΝΟΥ.

Et in illa hora factus est terræmotus magnus, & decima pars civitatis cecidit: & occisa
13 Καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἐγένετο σεισμὸς μέγας, καὶ τὸ δέκατον τῆς πόλεως ἔπεσε, καὶ ἀπεκτάν-
sunt in terræmotu nomina hominum millia septem: & reliqui territi facti sunt, &
θησαν ἐν τῷ σεισμῷ ὀνόματα ἀνθρώπων χιλιάδες ἑπτά· καὶ οἱ λοιποὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο, καὶ
dederunt gloriam Deo cœli. Væ secundum abiit: ecce væ tertium veniet
14 ἔδωκαν δόξαν τῷ Θεῷ τοῦ οὐρανοῦ. Ἡ οὐαὶ ἡ δευτέρα ἀπῆλθεν, ἰδοὺ ἡ οὐαὶ ἡ τρίτη ἔρχεται
citò. Et septimus angelus clanxit: & factæ sunt voces magnæ in cœlo,
15 ταχύ. Καὶ (ω) ὁ ἕβδομος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἐγένοντο φωναὶ μεγάλαι ἐν τῷ οὐρανῷ,
dicentes; Facta sunt regna hujus mundi, Domini nostri, & Christi ejus: & re-
(α) λέγουσαι, Ἐγένοντο αἱ βασιλεῖαι τοῦ κόσμου, τοῦ Κυρίου ἡμῶν, καὶ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ· καὶ βα-
gnabit in secula seculorum. Et viginti & quatuor seniores in conspectu
16 σιλεύσει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Καὶ (β) οἱ εἴκοσι καὶ τέσσαρες πρεσβύτεροι οἱ ἐνώπιον
Dei sedentes in thronis suis, ceciderunt in facies suas, & ado-
τοῦ Θεοῦ καθήμενοι ἐπὶ τοὺς θρόνους αὐτῶν, ἔπεσαν ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν, καὶ προσ-
raverunt Deum, Dicentes; Gratias agimus tibi, Domine Deus omnipotens, qui existens,
17 εκύνησαν τῷ Θεῷ, Λέγοντες, Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ὤν,
& qui eras, & qui venturus: quia accepisti virtutem tuam magnam, & regnâsti.
καὶ ὁ ἦν, καὶ ὁ ἐρχόμενος· ὅτι εἴληφας τὴν δύναμίν σου τὴν μεγάλην, καὶ ἐβασίλευσας.
Et Gentes iratæ sunt, & advenit ira tua: & tempus mortuorum, judicari, & reddere
18 Καὶ τὰ ἔθνη ὠργίσθησαν, καὶ ἦλθεν ἡ ὀργή σου· καὶ ὁ καιρὸς τῶν νεκρῶν, κριθῆναι, καὶ δοῦναι
mercedem servis tuis Prophetis, & Sanctis, & timentibus nomen
τὸν μισθὸν τοῖς δούλοις σου τοῖς προφήταις, (δ) καὶ τοῖς ἁγίοις, καὶ τοῖς φοβουμένοις τὸ ὄνομά
tuum, parvis & magnis, & perdere corrumpentes terram. Et apertū
19 σου, τοῖς μικροῖς καὶ τοῖς μεγάλοις, καὶ διαφθεῖραι τοὺς διαφθείροντας τὴν γῆν. Καὶ ἠνοί-
est templum Dei in cœlo, & visa est arca testamenti ejus in templo ejus:
γη ὁ ναὸς τοῦ Θεοῦ (ε) ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ὤφθη ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ·
& facta sunt fulgura, & voces, & tonitrua, & terræ motus, & grando magna.
καὶ ἐγένοντο ἀστραπαί, καὶ φωναί, καὶ βρονταί, καὶ σεισμός, καὶ χάλαζα μεγάλη.

CAP. XII. ιβʹ.

Et signum magnum visum est in cœlo: Mulier circumamicta Sole, & Luna
1 ΚΑὶ σημεῖον μέγα ὤφθη ἐν τῷ οὐρανῷ· Γυνὴ (α) περιβεβλημένη τὸν ἥλιον, καὶ ἡ σελήνη
sub pedibus ejus: & in capite ejus corona stellarum duodecim: Et in
ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς στέφανος ἀστέρων δώδεκα· Καὶ ἐν 2
utero habens, clamabat doloribus partûs detenta, & cruciata parere. Et visum est aliud
γαστρὶ ἔχουσα, (β) κράζει ὠδίνουσα, καὶ βασανιζομένη τεκεῖν. Καὶ ὤφθη ἄλλο 3
signum in cœlo, & ecce draco magnus rufus, habens capita septem, & cornua
σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἰδοὺ δράκων μέγας πυῤῥός, ἔχων κεφαλὰς ἑπτά, καὶ κέρατα
decem: & in capitibus ejus diademata septem. Et cauda ejus trahebat
δέκα· καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς (γ) αὐτοῦ διαδήματα ἑπτά. Καὶ ἡ οὐρὰ αὐτοῦ σύρει 4
tertiam partem stellarum cœli, & misit eas in terram: & draco stetit
τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν· καὶ ὁ δράκων ἕστηκεν
ante mulierem futuram parere, ut cùm peperisset filium suum
ἐνώπιον τῆς γυναικὸς τῆς μελλούσης τεκεῖν, ἵνα ὅταν τέκῃ τὸ τέκνον αὐτῆς
devoraret. Et peperit filium masculum, qui futurus erat pascere omnes Gentes in
καταφάγῃ. Καὶ ἔτεκεν υἱὸν (δ) ἄῤῥενα, ὃς μέλλει ποιμαίνειν πάντα τὰ ἔθνη ἐν 5
virga ferrea: & raptus est filius ejus ad Deum, & thronum ejus.
ῥάβδῳ σιδηρᾷ· καὶ ἡρπάσθη τὸ τέκνον αὐτῆς πρὸς τὸν Θεόν, καὶ (ε) τὸν θρόνον αὐτοῦ.
Et mulier fugit in solitudinem, ubi habet locum paratum à Deo,
Καὶ ἡ γυνὴ ἔφυγεν εἰς τὴν ἔρημον, ὅπου (ζ) ἔχει τόπον ἡτοιμασμένον ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, 6
ut ibi pascant eam diebus mille ducentis sexaginta. Et factum est prælium
ἵνα ἐκεῖ τρέφωσιν αὐτὴν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἑξήκοντα. Καὶ ἐγένετο πόλεμος 7
in cœlo: Michael & angeli ejus præliabantur contra draconem, &
ἐν τῷ οὐρανῷ· (η) ὁ Μιχαὴλ καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ (θ) ἐπολέμησαν κατὰ τοῦ δράκοντος, καὶ
draco pugnabat, & angeli ejus. Et non valuerunt, neque locus inventus est
ὁ δράκων ἐπολέμησε, καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ. Καὶ οὐκ (ι) ἴσχυσαν, οὔτε τόπος εὑρέθη 8
eorum ampliùs in cœlo. Et projectus est draco ille magnus, serpens antiquus,
αὐτῶν ἔτι ἐν τῷ οὐρανῷ. Καὶ ἐβλήθη ὁ δράκων ὁ μέγας, ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος, 9
vocatus diabolus & Satanas, seducens habitatam universam: projectus est in
ὁ καλούμενος διάβολος καὶ ὁ Σατανᾶς, ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην· ἐβλήθη εἰς
terram, & angeli ejus cum illo projecti sunt.
τὴν γῆν, καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ ἐβλήθησαν.

MS.A. (ω) ἕβδομος (α) * λέγοντες, Ἐγένετο ἡ βασιλεία (β) εἰκοσιτέσσαρες πρεσβύτεροι ἐνώπιον (γ) ἦν· ὅτι (δ) καὶ τοὺς ἁγίους, καὶ τοὺς φοβουμένους τὸ ὄνομά σου, τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους, διαφθεῖραι (ε) ὁ ἐν τῷ Κεφ. ιβʹ. MS.A. (α) * περιβεβλημένη, τὸν (β) κράζει καὶ ὠδίνουσα (γ) αὐτῶν ἑπτὰ διαδήματα. (δ) ἄρσεν, (ε) πρὸς τὸν (ζ) ἔχει ἐκεῖ τόπον (η) ὁ τε (θ) τοῦ πολεμῆσαι μετὰ τοῦ (ι) ἴσχυσεν, οὐδὲ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]

13 Et in illa hora factus est motus terræ magnus, & pars decima urbis cecidit: & occisa sunt in terræ motu nomina hominum, millia septem: & reliqui timidi facti sunt, & dederunt gloriam Deo. 14 Illud væ secundum abiit: ecce illud væ tertium venit citò. 15 Et ille Angelus septimus clanxit, & factæ sunt voces, & tonitrua, dicentia; Factum est regnum mundi, Domini nostri & Christi ejus, & regnabit in secula seculorum. 16 Et illi viginti quatuor seniores, qui coram throno Dei sunt, qui sedent super thronos suos, ceciderunt super facies suas, & adorârunt Deum, 17 Dicentes; Gratias agimus tibi Domine Deus, ille omnipotens, qui est, & qui erat: quoniam accepisti robur tuū illud magnum, & regnâsti. 18 Et gentes iratæ sunt, & advenit ira tua, & tempus mortuorum, ut judicentur: & ut des mercedem servis tuis, prophetis, & sanctis, & illis qui timent nomen tuum, parvis & magnis: & ut perdas eos qui perdiderunt terram. 19 Et apertum est templum Dei in cœlo, & visa est arca fœderis ejus in templo ejus: & facta sunt fulgura, & tonitrua, & voces, & terræ motus, & grando magna.

CAP. XII.

1 Et signum magnum visum est in cœlo, Mulier amicta sole, & luna sub pedibus ejus, & super caput ejus corona stellarum duodecim. 2 Et quum in ventre haberet, clamabat & partûs dolore premebatur, & cruciabatur ad pariendum. 3 Et visum est aliud signum in cœlo, & ecce, draco ignitus magnus, habens capita septem, & cornua decem: & super capita sua, septem diademata. 4 Et cauda ejus trahit tertiam partem stellarum cœli, & projecit eas in terram: & ille draco stabat ante illam mulierem, quæ paritura erat: ut quum peperisset, devoraret filium ejus. 5 Et peperit filium masculum, qui pasturus est omnes gentes virgâ ferreâ: & rapt⁹ est filius ejus ad Deum, & ad thronum ejus. 6 Ipsa verò mulier fugit in desertum ubi erat ipsi locus paratus à Deo, ut ibi pascerent illam dies mille ducentos sexaginta. 7 Et factum est prælium in cœlo: venitque Michaël & Angeli ejus ad præliandum cum dracone: & draco & Angeli ejus præliati sunt: 8 Et non prævaluerunt, & locus eorum non inventus est ampliùs in cœlo. 9 Et projectus est ille draco magnus, ille serpens antiquus, qui vocatur Impostor & Satana, qui seducit orbem totum: projectus est *inquam* super terram, & angeli ejus cum eo projecti sunt.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

13 ወበይእቲ: ሰዓት: ኮነ: ኵነኔ: ዐቢይ: ወድልቅልቅ:: ወወድቀ: ፲: እደዊሃ: ለይእቲ: ሀገር:: ወ
14 ሞቱ: በውእቱ: ድልቅልቅ: ሮ፻: ነፍስ:: ወደንገፁ: እለ: ተርፉ: ሰብሐወ: ወአእኰትዎ: ለአ
15 ምላከ: ሰማይ::=፡ ወበዝንቱ: ሐለፉ: ፪: ሕማም: ወተረፈ: ሣልስ: ሕማም::=፡ ወሶበ:
ነፍሐ: ሳብዕ: መልአክ: መጽአ: ቃል: እምሰማይ: ዘይብል: ኮነት: መንግሥተ: ዓለም: ለእግ
ዚእነ: ወለመሲሑ: ወይነግሥ: ለዓለመ: ዓለም::=፡ ወእልክቱ: ፳ወ፬: ሊቃናት: እለ:
ይነብሩ: ቅድመ: እግዚአብሔር: በመናብርቲሆሙ: ሰገዱ: በገጾሙ: ለእግዚአብሔር::=፡

Et in ista hora facta est condemnatio magna, & concussio, & cecidit decima pars istius civitatis, & mortuæ sunt in ista concussione septuagies centum animæ, & territi sunt reliqui, & glorificârunt, & gratias egerunt Deo cœli. 14 *Et in hoc abierunt duæ afflictiones, & remansit tertia afflictio.* 15 *Et quum clanxisset septimus Angelus, venit vox à cœlo, dicens; Factum est regnum mundi, Domini nostri & Messiæ ejus, & regnabit in seculum seculorum.* 16 *Et illi viginti & quatuor seniores, qui sedebant ante Deum in thronis suis; adorârunt in facies suas Deum:*

Versio VULGATA LATINA.

13 Et in illa hora factus est terræmotus magnus, & decima pars civitatis cecidit: & occisa sunt in terræmotu nomina hominum septem millia: & reliqui in timorem sunt missi, & dederunt gloriam Deo cœli. 14 Væ secundum abiit: & ecce væ tertium veniet citò. 15 Et septimus Angelus tubâ cecinit: & factæ sunt voces magnæ in cœlo, dicentes; Factum est regnum hujus mundi, Domini nostri & Christi ejus, & regnabit in secula seculorum: Amen. 16 Et vigintiquatuor seniores, qui in conspectu Dei sedent in sedibus suis, ceciderunt in facies suas, & adoraverunt Deum, 17 dicentes; Gratias agimus tibi, Domine Deus omnipotens, qui es, & qui eras, & qui venturus es: quia accepisti virtutem tuam magnam, & regnâsti. 18 Et iratæ sunt Gentes, & advenit ira tua, & tempus mortuorum judicari, & reddere mercedem servis tuis Prophetis, & Sanctis, & timentibus nomen tuum pusillis & magnis, & exterminandi eos qui corruperunt terram. 19 Et apertum est templum Dei in cœlo: & visa est arca testamenti ejus in templo ejus, & facta sunt fulgura, & voces, & terræmotus, & grando magna.

CAP. XII.

1 Et signum magnum apparuit in cœlo: Mulier amicta Sole, & Luna sub pedibus ejus, & in capite ejus corona stellarum duodecim: 2 Et in utero habens, clamabat parturiens, & cruciabatur ut pariat. 3 Et visum est aliud signum in cœlo: & ecce draco magnus rufus, habens capita septem, & cornua decem: & in capitibus ejus diademata septem: 4 Et cauda ejus trahebat tertiam partem stellarum cœli, & misit eas in terram: & draco stetit ante mulierem, quæ erat paritura; ut cùm peperisset, filium ejus devoraret. 5 Et peperit filium masculum, qui recturus erat omnes Gentes in virga ferrea: & raptus est filius ejus ad Deum, & ad thronum ejus: 6 Et mulier fugit in solitudinem, ubi habebat locum paratum à Deo, ut ibi pascant eam diebus mille ducentis sexaginta. 7 Et factum est prælium magnum in cœlo: Michaël, & angeli ejus præliabantur cum dracone, & draco pugnabat, & angeli ejus: 8 Et non valuerunt, neq; locus inventus est eorum ampliùs in cœlo. 9 Et projectus est draco ille magnus, serpens antiquus, qui vocatur diabol⁹, & satanas, qui seducit universum orbem: & projectus est in terrā, & angeli ejus cum illo missi sunt.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* وفي ذلك اليوم صارت زلزلة عظيمة * وسقط عشر المدينة * وماتوا من الزلزلة في تلك المدينة من 13
الناس سبعة الاف * والبقية ارتعبوا وصاروا فزعين * واوفوا المجد لاله السماء * الويل الثاني ذهب * 14
وهوذا الويل الثالث ياتي مسرعا * ثم ان الملاك السابع ضرب البوق * فصار من ذلك اصوات 15
عظيمة من السماء قايلة * صار ملك الدنيا لربنا ومسيحه * ويملك الي ادهار الادهار * والاربعة 16
وعشرون شيخا الذين قدام الكرسي * الجلوس على كراسيهم سقطوا على وجوههم * وسجدوا لله *
* قايلين * نشكرك يا ربنا والاهنا الضابط الكل * الذي انت هو ولم تزل * انك اخذت قوتك 17
العظيمة * وملكت * وغضب الامم * فاتي رجزك وزمان الموتي ليدانوا * وتعطي الاجر لعبيدك الانبياء 18
والقديسين * والذين يتقون اسمك صغيرهم وكبيرهم * وتهلك مفسدين الارض * ثم رايت ان 19
هيكل الله الذي في السماء فتح * وظهر تابوت ميثاق الله في هيكله * فصار من ذلك بروق
واصوات * ورعود وبرد عظيم * * الفصل الثاني عشر *
* فظهرت علامة عظيمة في السماء * وذلك امراة التحفت الشمس * والقمر تحت رجليها * 1
وعلي راسها اثنا عشر تاجا من كواكب * وكانت حاملا في بطنها * وهي موجعة تطلق لتلد * 2
* وظهرت ايضا علامة اخري في السماء فاذا بثعبان احمر عظيم * له روس سبعة * وقرون عشر * 3
وعلي روسه سبعة تيجان * ثم انه جبذ بذنبه ثلث النجوم التي في السماء * والقي بهم في الارض * 4
ووقف ذلك الثعبان قبالة المراة التي تريد ان تلد * حتي اذا ما ولدت ياكل ابنها * فولدت 5
ولدا ذكرا * الذي هو عتيد ان يرعا الامم بعصا حديد * فخطف ابنها الي الله والي عرشه *
* والمراة هربت الي القفر * الي موضع هيئ لها هناك من الله * ليعال هناك الفا ومايتين 6
وستين يوما * ثم تحرك في السماء حرب * فيما بين الملاك ميكاييل وملايكته * ليحارب الثعبان * 7
وحاربه الثعبان واجناده * فلم يكن له مقدرة * ولم يوجد له موضع بعد ذلك في السماء * 8
* وطرد الثعبان العظيم * الحنش القديم * الذي سمي ابليس وشيطان المضل لكل المسكونة * 9
وطرح في الارض وطردوا اجناده معه *

13 *Eodem die factus est terræmotus magnus, cecidit que decima pars urbis: & mortui sunt ex terræmotu in ea urbe, hominum septem millia: & reliqui expaverunt & facti sunt perterriti, & persolverunt gloriam Deo cœli.* 14 *Væ secundùm abiit, & ecce væ tertium citò veniet.* 15 *Tum Angelus septimus clanxit buccinâ, factæque sunt inde voces magnæ de cœlo, dicentes; Factum est regnum mundi Domino nostro & Christo ejus, & regnabit in secula seculorum.* 16 *Et viginti quatuor illi senes qui sunt ante thronum, qui sedent super sedes suas, prociderunt in facies suas, & adoraverunt Deum,* 17 *Dicentes; Gratias agimus tibi ô Domine ac Deus noster omnitenens, qui es, & nunquam moveris: quoniam sumpsisti robur tuum magnum, & regnâsti.* 18 *Et iratæ sunt gentes. Venit ira tua, & tempus mortuorum ut judicentur, & des mercedem servis tuis prophetis & sanctis, & iis qui timent nomen tuum, parvis ac magnis: & perdas corruptores terræ.* 19 *Deinde vidi templum Dei, quod est in cœlo, apertum fuisse, & apparuisse Arcam fœderis Dei in templo ipsius: & facta sunt inde fulgura, & voces, & tonitrua, & grando magna.*

CAP. XII.

1 *Apparuit autem signum magnum in cœlo, nempe Mulier amicta sole, sub cujus pedibus erat luna, & super caput ejus duodecim coronæ ex stellis:* 2 *Et erat ferens in utero suo, & dolens cruciabatur ut pareret.* 3 *Apparuit etiam aliud signum in cœlo. Ecce enim serpens rubeus, ingens, habens capita septem & cornua decem: & super capita ejus, septem diademata.* 4 *Is porrò traxit suâ caudâ tertiam partem stellarum quæ sunt in cœlo, projecitque eas in terram. Stetit autem ille draco ante mulierem quæ erat paritura; ut quum peperisset, devoraret filium ejus.* 5 *Peperit ergo filium masculum, qui pasturus erat Gentes virgâ ferreâ. Raptúsque est filius ejus ad Deum & ad thronum ejus:* 6 *Mulier autem fugit in solitudinem, ad locum qui paratus ei fuerat illic à Deo: ut nutriretur ibi mille ducentis sexaginta diebus.* 7 *Deindè commotum fuit in cœlo bellum inter Angelum Michaelem & Angelos ejus, ut præliaretur adversus serpentem: certavit autem adversùs eum serpens cum militibus suis.* 8 *At non habuit vires, neque inventus est ei locus imposterum in cœlo.* 9 *Et expulsus fuit draco ille magnus, serpens antiquus, qui vocatus est Diabolus & Satanas, totius orbis seductor: et projectus est in terram, projectique fuerunt milites ejus cum eo.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

17 ወይቤሉ: ናአኵተከ: እግዚኦ: እግዚአብሔር: ዘኵሎ: ይመልክ: ዘሀሎ: ወይሄሉ: እስመ:
18 አንሣእከ: ኃይለከ: ዐቢየ: ወነሣእከ: መንግሥተ::=፡ ወአሕዛብሰ: ተምዕዑ: ወበጽሐ: መ
ዐትከ: ወዘመኖሙ: ለሙታን: በዘ: ይትኴነኑ:: ወከመ: ተሀበሙ: ዕሴቶሙ: ለአግብርቲከ: ለ
19 ነቢያት: ወለቅዱሳን: ወለእለ: ይፈርህዎ: ስምከ: ለንኡሳን: ወለዐቢያን:: ወከመ: ትኰንኖ
ሙ: ለእለ: አማሰንዋ: ለምድር::=፡ ወእምዝ: ተርኅወ: ቤተ: መቅደሱ: ለእግዚአብሔር: ዘ
ውስተ: ሰማይ: ወአስተርአየት: ታቦተ: ሕጉ: ለእግዚአብሔር: ውስተ: መቅደሱ:: ወመጽ
አ: መብረቅ: ወቃለ: ነጐድጓድ: ወድልቅልቅ: ወበረድ: ዐቢይ::=፡
1 ፲፪ ወአስተርአየ: ተአምር: ውስተ: ሰማይ: ብእሲት: እንተ: ትለብስ: ፀሐየ:: ወወር
2 ኅ: ታሕተ: እገሪሃ: ወውስተ: ርእሳ: አክሊል: ፲ወ፪: ከዋክብት::=፡ ወጽንስት: ይእ
3 ቲ: ብእሲት: ወትገዐር: ወተሐምም: ለወሊድ::=፡ ወአስተርአየ: ካልእ: ተአምር:
ውስተ: ሰማይ: አርዌ: ዐቢይ: ወቀይሕ: ዘ፯: አርእስቲሁ: ወ፲: አቅርንቲሁ:: ወውስ
4 ተ: አርእስቲሁ: ፯: ቀጸላ::=፡ ወበዘነቡ: ይስሕብ: ሣልስተ: እዴሆሙ: ለከዋክብት:
ሰማይ: ወአውረደሙ: ውስተ: ምድር:: ወቆመ: ውእቱ: አርዌ: ከመ: ሶበ: ወለደት: ይ
5 ብልዖ: ሕፃን::=፡ ወወለደት: ወልደ: ተባዕተ: ዘውእቱ: ዘይሬዕዮሙ: ለኵሎሙ: አ
ሕዛብ: በበትረ: ሐጺን:: ወመሰጥዎ: ለውእቱ: ሕፃን: ወወሰድዎ: ኀበ: እግዚአብሔር: ወ
6 ኀበ: መንበሩ::=፡ ወጐየት: ይእቲ: ብእሲት: ውስተ: ገዳም: ወውስተ: መካን:: ዘአስተደ
ለወ: ላቲ: እግዚአብሔር: ከመ: ትትዓቀብ: በህየ: በኵሉ: መዋዕል: ፲፻: ወ፪፻: ወ፷::=፡
7 ወፀብእዎ: በሰማይ: ለውእቱ: አርዌ: ሚካኤል: ወመላእክቲሁ:: ወተፃብእሙ: ውእቱ: አ
8 ርዌ: ምስለ: መላእክቲሁ::=፡ ወኢክህሎሙ: ወኢረከበ: እንከ: መካነ: በውስተ: ሰማ
9 ይ::=፡ ወወድቀ: ውእቱ: ምድር: ውእቱ: አርዌ: ዐቢይ:: ወአርዌሰ: ዐቢይ: ዘው
እቱ: ሰይጣን: ቀዲሙ: ዘአስሐቶሙ: ለኵሉ: ዓለም:: ወወድቀ: ውስተ: ምድር: ወ
መላእክቲሁኒ: ወድቁ: ውስተ: ምድር: ምስሌሁ::=፡

17 *Et dixerunt; Gratias agimus tibi Domine Deus, qui omnium Dominator est, qui est & erit: quia sustulisti virtutem tuam magnam, & erexisti regnum.* 18 *Et Gentes indignatæ sunt, & advenit indignatio tua, & tempus mortuorum in quo judicentur, & ut des præmium servis tuis Prophetis & Sanctis, et timentibus nomen tuum, pusillis & magnis, & ut condemnes eos qui perdiderunt terram.* 19 *Et tunc apertum est templum Dei quod in cœlo erat: & visa est arca legis Dei in templo ejus, & venit fulgur, & vox tonitru, & concussio, & grando magna.*

CAP. XII.

1 *Et apparuit signum in cœlo, Mulier amicta sole, & luna sub pedibus ejus, & in capite ejus corona duodecim stellarum:* 2 *Et gravida fuit ista mulier, & exclamabat & cruciabatur ad parturiendum.* 3 *Et apparuit aliud signum in cœlo, bestia magna & rufa, cujus septem capita, & decem cornua, & in capite ejus septem coronæ:* 4 *Et cum cauda ejus trahebat tertiam partem stellarum cœli, & submisit eas in terram: & stetit ista bestia, ut quum peperisset, devoraret infantem ejus.* 5 *Et peperit partum masculum, qui recturus erat omnes Gentes in virga ferrea: & diripuerunt hunc infantem, & adduxerunt eum ad Deum, & ad thronum ejus:* 6 *Et fugit illa mulier in solitudinem, & in locum quem præparaverat ei Deus, ut servaretur ibi, per totum spatium dierum, decies centum & ducentorum & sexaginta.* 7 *Et oppugnavit in cœlo hanc bestiam, Michael & angeli ejus, & oppugnavit eum illa bestia cum angelis suis:* 8 *Et non prævaluit iis, & non invenit ampliùs locum in cœlo.* 9 *Et cecidit in terram illa bestia magna: et bestia magna quæ fuit satanas olim, qui seduxit totum mundum, et cecidit in terram, et angeli ejus ceciderunt in terram cum eo.*

ἈΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ἸΩΑΝΝΟΥ.

Et audivi vocem magnam dicentem in cœlo; Nunc facta est salus, &
10 Καὶ ἤκουσα φωνὴν (κ) μεγάλην λέγουσαν ἐν τῷ οὐρανῷ, Ἄρτι ἐγένετο ἡ σωτηρία, ϗ
virtus, & regnum Dei nostri, & potestas Christi ejus: quia projectus est
ἡ δύναμις, ϗ ἡ βασιλεία τ̃ Θεοῦ ἡμῶν, ϗ ἡ ἐξουσία τ̃ Χριστοῦ αὐτοῦ· ὅτι (λ) κατεβλήθη
accusator fratrum nostrorum, *accusans* illos ante conspectum Dei nostri die
ὁ κατήγορος τ̃ ἀδελφῶν ἡμῶν, ὁ κατηγορῶν (μ) αὐτῶν ἐνώπιον τ̃ Θεοῦ ἡμῶν ἡμέρας
ac nocte. Et ipsi vicerunt eum propter sanguinem Agni, & propter verbum
11 ϗ νυκτός. Καὶ αὐτοὶ ἐνίκησαν αὐτὸν διὰ τὸ αἷμα τ̃ ἀρνίου, ϗ διὰ τ̃ λόγον
testimonii sui: & non dilexerunt *animam suam* usque ad mortem. *Propter hoc* læta-
12 τ̃ μαρτυρίας αὐτῶν· ϗ οὐκ ἠγάπησαν τ̃ ψυχὴν αὐτῶν ἄχρι θανάτου. Διὰ τοῦτο εὐφραί-
mini cœli, & in eis *habitantes*. Væ *habitantibus terram* & ma-
νεσθε οἱ οὐρανοὶ, ϗ οἱ ἐν αὐτοῖς σκηνοῦντες. (ν) Οὐαὶ τοῖς κατοικοῦσι τ̃ γῆν ϗ τ̃ θά-
re: quia descendit diabolus ad vos, habens *animum magnum*, sciens, quòd
λασσαν· ὅτι κατέβη ὁ διάβολος πρὸς ὑμᾶς, ἔχων θυμὸν μέγαν, εἰδὼς ὅτι
modicum tempus habet. Et *cùm* vidit draco quòd projectus esset in terram, persecutus est
13 ὀλίγον καιρὸν ἔχει. Καὶ ὅτε εἶδεν ὁ δράκων ὅτι ἐβλήθη εἰς τ̃ γῆν, ἐδίωξε
mulierem, quæ peperit masculum. Et datæ sunt mulieri duæ alæ
14 τ̃ γυναῖκα, ἥτις ἔτεκε τ̃ (ξ) ἄρρενα. Καὶ ἐδόθησαν τῇ γυναικὶ (ο) δύο πτέρυγες
aquilæ magnæ, ut volaret in desertum in locum suum, ubi alitur
τ̃ ἀετοῦ τ̃ μεγάλου, ἵνα πέτηται εἰς τ̃ ἔρημον εἰς τ̃ τόπον αὐτῆς, ὅπου τρέφεται
illic tempus, & tempora, & dimidium temporis, à facie serpentis. Et emisit ser-
15 ἐκεῖ καιρὸν, ϗ καιροὺς, ϗ ἥμισυ καιροῦ, ἀπὸ προσώπου τ̃ ὄφεως. Καὶ ἔβαλεν ὁ (π) ὄ-
pens post mulierem ex ore suo, aquam tanquam flumen, ut *hanc*
φις ὀπίσω τ̃ γυναικὸς ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, ὕδωρ ὡς ποταμὸν, ἵνα (ρ) ταύτην
flumine *latam* faceret. Et adjuvit terra mulierem, & aperuit terra os
16 ποταμοφόρητον ποιήσῃ. Καὶ ἐβοήθησεν ἡ γῆ τῇ γυναικὶ, ϗ ἤνοιξεν ἡ γῆ τὸ στόμα
suum, & absorbuit flumen quod misit draco de ore suo. Et
17 αὐτῆς, ϗ κατέπιε (σ) τ̃ ποταμὸν ὃν ἔβαλεν ὁ δράκων ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ. Καὶ
iratus est draco in mulierem, & abiit facere prælium cum reliquis *seminis*
ὠργίσθη ὁ δράκων ἐπὶ τῇ γυναικὶ, ϗ ἀπῆλθε ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τ̃ λοιπῶν τ̃ σπέρματος

ejus, *custodientibus* mandata Dei, & *habentibus* testimonium *Jesu* Christi.
αὐτῆς, τ̃ τηρούντων τὰς ἐντολὰς τ̃ Θεοῦ, ϗ ἐχόντων τ̃ (τ) μαρτυρίαν τ̃ Ἰησοῦ Χριστοῦ.
Et *steti* supra arenam maris.
Καὶ (υ) ἐστάθην ἐπὶ τ̃ ἄμμον τ̃ θαλάσσης. 18

CAP. XIII. ιγ΄.

Et vidi de mari bestiam ascendentem, habentem capita septem & cornua decem,
Καὶ εἶδον ἐκ τ̃ θαλάσσης θηρίον ἀναβαῖνον, (α) ἔχον κεφαλὰς ἑπτὰ ϗ κέρατα δέκα, 1
& super cornua ejus decem diademata, & super capita ejus *nomen* blaspe-
ϗ ἐπὶ τ̃ κεράτων αὐτοῦ δέκα διαδήματα, ϗ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ (β) ὄνομα βλασφη-
miæ. Et bestia, quam vidi, erat similis pardo, & pedes ejus sicut ursi,
μίας. Καὶ τὸ θηρίον ὃ εἶδον, ἦν ὅμοιον παρδάλει, ϗ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς (γ) ἄρκτου, 2
& os ejus sicut os leonis. Et dedit illi draco virtutem suam, &
ϗ τὸ στόμα αὐτοῦ ὡς στόμα λέοντος. ϗ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ δράκων τ̃ δύναμιν αὐτοῦ, ϗ
thronum suum, & potestatem magnam. Et vidi unum *capitum* ejus quasi *cæsum*
τ̃ θρόνον αὐτοῦ, ϗ ἐξουσίαν (δ) μεγάλην. Καὶ εἶδον μίαν τ̃ κεφαλῶν αὐτοῦ ὡς ἐσφαγμένην 3
in mortem: & plaga mortis ejus curata est: & *admiratum fuit in* universa terra
εἰς θάνατον· ϗ ἡ πληγὴ τ̃ θανάτου αὐτοῦ ἐθεραπεύθη· ϗ (ε) ἐθαυμάσθη ἐν ὅλῃ τῇ γῇ
post bestiam: & adoraverunt draconem qui dedit potestatem bestiæ. Et
ὀπίσω τ̃ θηρίου· ϗ προσεκύνησαν (ζ) τ̃ δράκοντα ὃς ἔδωκεν ἐξουσίαν τῷ θηρίῳ. Καὶ 4
adoraverunt bestiam, dicentes; Quis similis bestiæ? Quis poterit pugnare
προσεκύνησαν τὸ θηρίον, λέγοντες, Τίς ὅμοιος τῷ θηρίῳ; (η) τίς δύναται πολεμῆσαι
cum ea? & datum est ei os loquens magna, & blasphemias. Et data est ei
μετ' αὐτοῦ; ϗ ἐδόθη αὐτῷ στόμα λαλοῦν μεγάλα, ϗ (θ) βλασφημίας. Καὶ ἐδόθη αὐτῷ 5
potestas facere menses quadraginta duos. Et aperuit os suum in *blasphemiam*
ἐξουσία ποιῆσαι μῆνας (ι) τεσσαράκοντα δύο. Καὶ ἤνοιξε τὸ στόμα αὐτοῦ εἰς (κ) βλασφημίαν 6
ad Deum, blasphemare nomen ejus, & tabernaculum ejus; & in cœlo
πρὸς τ̃ Θεὸν, βλασφημῆσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ϗ τ̃ σκηνὴν (λ) αὐτοῦ, ϗ τοὺς ἐν τῷ οὐρανῷ
habitantes. Et datum est illi bellum facere cum Sanctis, & vincere eos:
σκηνοῦντας. Καὶ ἐδόθη (μ) αὐτῷ πόλεμον ποιῆσαι μετὰ τ̃ ἁγίων, ϗ νικῆσαι αὐτούς· 7
Et data est illi potestas in omnem tribum, & linguam, & gentem.
ϗ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ἐπὶ πᾶσαν φυλὴν, ϗ γλῶσσαν, ϗ ἔθνος.

MS.A. (κ) μεγάλην ἐν τῷ οὐρανῷ, λέγουσα, Ἄρτι (λ) ἐβλήθη ὁ *κατηγωρ τ̃ (μ) αὐτοὺς (ν) Οὐαὶ *τ̃ ἀγάπην ϗ τ̃ θάλασσαν· (ξ) ἄρσεναν. (ο) αἱ δύο (π) ὄφις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ
ὀπίσω τ̃ γυναικὸς, ὕδωρ (ρ) αὐτὴν (σ) τὸ ὕδωρ ὃ ἔβαλεν (τ) μαρτυρίαν Ἰησοῦ. (υ) ἐστάθη Κεφ. ιγ΄. MS.A. (α) ἔχον κέρατα δέκα ϗ κεφαλὰς ἑπτὰ, ϗ ἐπὶ τ̃ κεράτων (β) ὀνόματα
(γ) ἄρκου, (δ) μεγάλην ἔδωκεν αὐτῷ. Καὶ μίαν ἐκ (ε) ἐθαυμάσθη ὅλη ἡ γῆ (ζ) τῷ δράκοντι ὅτι ἔδωκεν τ̃ ἐξουσίαν (η) ϗ τίς (θ) βλάσφημα. (ι) τεσσεράκοντα καὶ δύο. (κ) βλασφημίας
(λ) αὐτοῦ, τοὺς (μ) αὐτῷ ** ἐξουσία ἐπὶ πᾶσαν φυλὴν, καὶ λαὸν, καὶ γλῶσσαν, ϗ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]

Et audivi vocem magnam in cœlo, dicen- 10
tem; Nunc facta est salus, & potentia, &
regnum Dei nostri, & potestas Christi
ejus: quia projectus est ille accusator
fratrum nostrorum, qui accusabat eos co-
ram Deo nostro die & nocte. Et ipsi vi- 11
cerunt eum, propter sanguinem Agni, &
propter verbum testimonii ipsorum, &
non dilexerunt animam suam usque ad
mortem. Propterea oblectamini cœli, & 12
qui in iis habitatis. Væ terræ & mari,
quia descendit Impostor ad vos, habens
iram magnam, sciens breve tempus sibi 13
superesse. Et quum vidisset ille draco se
projectum esse super terram, persequutus
est mulierem illam quæ peperit mascu- 14
lum. Et datæ sunt mulieri duæ illæ
alæ aquilæ illius magnæ, ut avolaret in
desertum, in locum suum, ubi alatur ibi
per tempus, & tempora, & dimidium
temporis, à facie serpentis. Et projecit 15
ille serpens ex ore suo post mulierem,
aquas tanquam fluvium, ut eam ablatam
à fluvio faceret. Et adjuvit terra mulie- 16
rem, & aperuit terra os suum, & absor-
buit fluvium quem projecerat ille draco
ex ore suo. Et iratus est ille draco con- 17
tra mulierem, & abiit ad faciendum præ-
lium cum iis qui residuum seminis ejus
sunt, qui servant mandata Dei, & habent
testimonium Jesu. Et stetit super are- 18
nam maris.

CAP. XIII.

Et vidi quòd ascendit animal dentis è 1
mari, habens cornua decem & capita se-
ptem; & super cornua ejus decem dia-
demata, & super capita ejus nomina blas-
phemiæ. Et animal dentis illud quod vi- 2
di, erat simile pardo, & pedes ejus tan-
quam ursi, & os ejus sicut os leænæ: &
dedit ipsi ille draco potentiam suam, &
thronum suum, & potestatem magnam.
Et unum ex capitibus ejus *erat* tanquam 3
mactatum ad mortem, & plaga lethalis
ejus sanata est, & admirata est tota terra
post illud animal dentis. Et adorârunt 4
draconem, quòd potestatem dedisset illi
animali dentis, dicentes; Quis similis est
bestiæ huic, & quis potest præliari cum
illa? Et datum est illi os loquens magna, 5
& blasphemias: & data est illi potestas
agendi menses quadraginta duos. Et a- 6
peruit os suum ad blasphemiam adversùs
Deum, ad blasphemiis afficiendum nomen
ejus, & tabernaculum ejus, & eos qui in
cœlo habitant. Et data est illi potestas 7
super omnem gentem, & tribũ, & linguã,
& nationem: & datum est illi facere præ-
lium cum Sanctis, ad vincendum eos.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 ወሰማዕኩ፡ ቃለ ፡ ዐቢየ ፡ በሰማይ ፡ ዘይብል ፡ ኮነት ፡ መድኀኒት ፡ ወኀይል ፡ ወመንግሥት ፡
ለአምላክነ፡፡ወሰልጣነ፡ መሲሁ፡፡እስመ፡ ወድቀ፡ መስተዋድይ፡ ዘያስተዋድዮሙ፡ ለአኀዊነ፡ቅ
11 ድመ፡ እግዚአብሔር፡ መዐልተ፡ ወሌሊተ፡፡ ወሞእዎ፡ እሙንቱ፡ በእንተ፡ ደመ፡ በግዑ፡ ወ
12 በእንተ ፡ ቃለ ፡ ጽድቆሙ፡፡እስመ፡ ኢያፍቀሩ ፡ ነፍሶሙ፡ እስከ ፡ ለሞት፡፡ ወበእንቲአሆ
ሙ፡ ተፈሥሑ፡ ሰማያት፡ ወምድር፡ ወእለ፡ ይነብሩ፡ ውስቴቶን፡፡ አሌሳ፡ ለምድር፡ ወለባሕ
ር፡ እስመ፡ ወረደ፡ ሰይጣን፡ ውስቴቶን፡ ምስለ፡ ዐቢይ፡ ሕምዙ፡ እስመ ፡ የአምር፡ ከመ ፡ ው
13 ሑድ፡ መዋዕል፡ ተረፎ፡፡ ወሶበ፡ ርእየ፡ ውእቱ፡ አርዌ፡ ከመ፡ ወድቀ፡ ውስተ፡ ምድር፡፡
ዴገና፡ ለይእቲ፡ ብእሲት፡ እንተ፡ ወለደት፡ ሕፃነ፡ ተባዕተ፡፡

Et audivi vocem magnam in cœlo dicentem; Facta est salus, et virtus, et impe- 10
rium Dei nostri, et potestas Mesiæ ejus: quia cecidit Accusator, qui accusavit
fratres nostros coram Deo die et nocte. Et vicerunt eum ipsi propter sanguinem 11
Agni ejus, et propter sermonem justitiæ ipsorum, quia non dilexerunt animas suas us-
que ad mortem. Et propter illos lætamini cœli et terra et habitantes in iis. Væ 12
terræ, et mari, quia descendit satanas in ea, cum magno veneno suo, quia scit
quòd modicum tempus restat ei. Et quum vidisset illa bestia quòd cecidisset in ter- 13
ram, persequuta est illam mulierem, quæ peperisset infantem masculum.

Versio VULGATA LATINA.

10 Et audivi vocem magnam in cœlo dicentem; Nunc facta est salus, & virtus, &
regnum Dei nostri, & potestas Christi ejus: quia projectus est accusator fratrum
11 nostrorum, qui accusabat illos ante conspectum Dei nostri die ac nocte. Et ipsi
vicerunt eum propter sanguinem Agni, & propter verbum testimonii sui, & non
12 dilexerunt animas suas usque ad mortem. Propterea lætamini cœli, & qui habi-
tatis in eis. Væ terræ, & mari, quia descendit diabolus ad vos, habens iram ma-
13 gnam, sciens quòd modicum tempus habet. Et postquàm vidit draco quòd pro-
14 jectus esset in terram, persecutus est mulierem, quæ peperit masculum: Et
datæ sunt mulieri alæ duæ aquilæ magnæ, ut volaret in desertum in locum suum,
15 ubi alitur per tempus & tempora & dimidium temporis, à facie serpentis. Et
misit serpens ex ore suo post mulierem, aquam tanquam flumen, ut eam faceret
16 trahi à flumine. Et adjuvit terra mulierem, & aperuit terra os suum, & absor-
17 buit flumen, quod misit draco de ore suo. Et iratus est draco in mulierem: &
abiit facere prælium cum reliquis de semine ejus, qui custodiunt mandata Dei, &
habent testimonium Jesu Christi. Et stetit supra arenam maris. 18

CAP. XIII.

Et vidi de mari bestiam ascendentem, habentem capita septem, & cornua decem, 1
& super cornua ejus decem diademata, & super capita ejus nomina blasphemiæ.
Et bestia, quam vidi, similis erat pardo, & pedes ejus sicut pedes ursi, & os ejus 2
sicut os leonis. Et dedit illi draco virtutem suam, & potestatem magnam. Et vi- 3
di unum de capitibus suis quasi occisum in mortem: & plaga mortis ejus curata
est. Et admirata est universa terra post bestiam. Et adoraverunt draconem, qui 4
dedit potestatem bestiæ: & adoraverunt bestiam, dicentes; Quis similis bestiæ?
& quis poterit pugnare cum ea? Et datum est ei os loquens magna, & blasphe- 5
mias: & data est ei potestas facere menses quadraginta duos. Et aperuit os suum 6
in blasphemias ad Deum, blasphemare nomen ejus, & tabernaculum ejus, & eos
qui in cœlo habitant. Et est datum illi bellum facere cum Sanctis, & vincere eos. 7
Et data est illi potestas in omnem tribum, & populum, & linguam, & gentem:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 * فسمعت صوتا عظيما في السماء يقول * الآن صار الخلاص والقدرة والملك لالهنا * والسلطان
11 لمسيحه * لأن باغي اخوتنا قد طرح * الذي كان يبغيهم قدام الله الليل والنهار * وهم قد
12 غلبوه بدم الخروف * وبكلام شهاداتهم * الذين لم يحبوا انفسهم الي الموت * فلذلك افرحوا
يا ايها السماوات والسكان بها * الويل للارض وللبحر * لان ابليس نزل اليهما ممتليا غضبا
13 عظيما * لما علم ان زمانه قليل * فلما ابصر الثعبان انه القي الي الارض * اقبل يطلب
14 المراة التي ولدت الولد الذكر * فاعطي للمراة جناحي العقاب العظيم * لتطير الي القفر
15 الي موضعها لتعال هناك زمانا وزمانين ونصف زمان * من قدام وجه الخنس * فافرغ الخنس
16 من فيه نهر ماء خلف المراة ليدركها ويغرقها في ذلك النهر * فاعانت الارض المراة * وفتحت
17 فاها الارض وبلعت ذلك النهر الذي افرغ الثعبان من فيه * فحرد ذلك الثعبان علي المراة *
18 ومضي ليحارب باقي زرع المراة * الذين يحفظون وصايا الله * الذين لهم شهادة ايسوع * ووقف
الثعبان علي رمل شاطي البحر *

Et audivi vocem magnam in cœlo, di- 10
centem; Nunc facta est salus, & poten-
tia, & regnum Deo nostro, & potestas
Christo ejus: quia calumniator fra-
trum nostrorum jam abjectus est, qui ca-
lumniabatur eos coram Deo nocte die-
que. At ipsi vicerunt eum per sangui- 11
nem Agni, & per sermonem testimonio-
rum suorum: qui non dilexerunt ani-
mas suas usque ad mortem. Propterea 12
lætamini ô cœli, & habitantes in eis.
Væ terræ marique, quoniam Diabolus
descendit ad utrunque plenus iræ magnæ,
ut qui sciat tempus suum exiguum esse.
Quum ergò vidisset draco quòd proje- 13
ctus esset in terram, cœpit quærere mu-
lierem quæ pepererat filium masculum.
Sed datæ sunt mulieri duæ alæ aquilæ 14
magnæ, ut volaret ad desertum in lo-
cum suum: ut aleretur ibi per tempus,
& duo tempora, & dimidium temporis
à conspectu serpentis. Effudit autem 15
serpens ex ore suo flumen aquæ post mu-
lierem, ut attactam obrueret eo flumi-
ne. Sed succurrit terra mulieri, aperu- 16
itque terra os suum, & absorbuit flu-
men illud quod serpens effuderat ex ore
suo. Iratus est igitur ille serpens adver- 17
sùs mulierem: & abiit ad bellum ge-
rendum cum reliquo semine mulieris,
observantibus mandata Dei, habentibus
testimonium Jesu. Stetit autem ser- 13
pens super arenam litoris maris.

* الفصل الثالث عشر *

1 * فرايت دابة صاعدة من البحر * لها عشر قرون ورووس سبعة * وعلي قرونها عشر تيجان *
2 وعلي رووسها اسماء الكفر * والدابة التي رايت هي شبه النمر * ورجلاها كالدب * وفمها كفم
3 الاسد * فاعطاها الثعبان قوته وكرسيه وسلطانه العظيم * وكان احد رووسها كانه مذبوح
4 ميت * ثم ان جرح موتها شفي * فتعجبت لذلك الارض كلها * واتبعت الدابة * وسجدوا للثعبان
الذي اعطي السلطان للدابة * وسجدوا ايضا للدابة قايلين * هل شبه احد هذه الدابة *
5 او من له مقدرة يحاربها * واعطي لها فم ان تتكلم بالكباير والفرايا * ثم اعطي لها سلطان
6 ان تحارب اثنين واربعين شهرا * وفتحت فمها بالتجديف والفرايا علي الله * وتجدف علي اسمه *
7 وعلي حجابه والذين يسكنون السماء كذبت * واعطي لها ان تحارب القديسين وتغلبهم *
واعطي لها سلطان علي كل القبايل * والشعوب * والالسن * والامم *

CAP. XIII.

Tum vidi bestiam è mari ascenden- 1
tem, habentem decem cornua, & capi-
ta septem: & super cornua ejus, de-
cem diademata: & super capita ejus,
nomina apostasiæ. Et bestia quam vi- 2
di, similis est tigri, & pedes ejus ut ur-
si, & os ejus ut os leonis: deditque illi
draco robur suum, & thronum suum,
& potestatem suam magnam. Erat au- 3
tem unum ex capitibus ejus quasi ju-
gulatum ac mortuum: tum vulnus
mortis ejus curatum est: quapropter
admirans universa terra, secuta est be-
stiam. Et adorârunt draconem qui de- 4
derat potestatem bestiæ: & adorârunt
bestiam quoque, dicentes; Num simi-
lis est quisquam huic bestiæ? aut quis
habet facultatem pugnandi cum ea?
Datúmque est illi os ad loquendas abo- 5
minationes & blasphemias: data est
etiam illi potestas pugnandi quadragin-
ta duobus mensibus. Et aperuit os su- 6
um cum blasphemia et conviciis adver-
sùs Deum, et blasphemabat nomen ejus:
et in velum ejus, et eos qui habitant in
cœlo, mentita est. Datum etiam est ei 7
belligerare cum Sanctis, et vincere eos:
et data est ei potestas in omnes tribus, et
populos, et linguas, et gentes.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 ወተወህበ ፡ ለይእቲ ፡ ብእሲት ፡ ክንፍ ፡ ከመ ፡ ዘዐቢይ ፡ ንስር ፡ ከመ ፡ ትስርር ፡ ውስተ ፡ ገደ
ም ፡ ወውስተ፡ መካን፡፡ኀበ ፡ ትትዓቀብ ፡ በኍሉ ፡ መዋዕለ ፡ ዘመን ፡ ወአዝማን ፡ ወመንፈቀ፡
ዘመን፡፡ወጕየት ፡ ይእቲ ፡ ብእሲት ፡ እምቅድመ ፡ ገጹ ፡ ለውእቱ፡ አርዌ፡፡ወሰረረ፡ ወዴገና፡
15 ውእቱ፡ አርዌ፡፡ ወአውፅአ፡ እምአፉሁ ፡ ውእቱ፡ አርዌ ፡ ማየ ፡ ብዙኀ ፡ ከመ ፡ ፈ
16 ለግ ፡ ዐቢይ፡ እንተ፡ ድኅሬሃ ፡ ለይእቲ፡ ብእሲት ፡ ከመ፡ ይንሥኣ፡ ውሒዙ፡፡ ወረድአ
ታ፡ ምድር፡ ለይእቲ ፡ ብእሲት ፡ ወአርኀወት ፡ አፉሃ ፡ ምድር፡ ወሰረበቶ፡ ለውእቱ ፡ ውሒ
ዝ ፡ ዘአውሐዘ ፡ ውእቱ፡ አርዌ ፡ እምአፉሁ፡፡ወኢየአምረ ፡ ከመ፡ ተውህበ ፡ ላቲ ፡ ክን
17 ፍ፡፡ ወተምዕዓ፡ ውእቱ፡ አርዌ ፡ ለይእቲ ፡ ብእሲት፡፡ወሖረ ፡ ይፅብኦሙ፡ ለእለ ፡ ተርፉ፡
ውሉደ ፡ ለእለ፡ የዐቅቡ ፡ ትእዛዘ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወይሄልዉ ፡ በጽድቁ ፡ ለእግዚእ ፡ ሊየ
ሱስ ፡፡ ወቆመ ፡ ላዕለ ፡ ኆፃ ፡ ባሕር፡፡

1 ወወፅአ፡ አርዌ ፡ እምነ ፡ ባሕር፡ ዘ፲፡ አቅርንቲሁ ፡ ወ፯፡ አርእስቲሁ ፡፡ ወውስተ፡ አርእስ
2 ቲሁ፡ ፲ ቀጸለ ፡ ውስተ፡ አርእስቲሁ ፡ ጽሑፍ ፡ ስመ ፡ ጽርፈት፡፡ ወይመስል ፡ ውእቱ፡ አ
ርዌ ፡ ነምረ፡ ወእገሪሁ፡ ከመ፡ ድብ ፡ ወአፉሁ ፡ ከመ፡ አንበሳ፡፡ወወሀበ፡ ዝክቱ ፡ አርዌ፡ቀደ
3 ማዊ ፡ ኀይሎ፡ ወመንበሮ፡ ወዕበየ፡ ስልጣኑ፡፡ ወአሐቲ፡ እምነ፡ አርእስቲሁ፡ እንተ፡ ተረግ
ዘት ፡ በሞት፡፡ወቍስለ፡ ሞቱሰ ፡ ሐየወ ፡ ወአንከረቶ፡ ኵላ፡ ምድር፡፡ወተለወዎ፡ ለውእቱ፡
4 አርዌ፡፡ ወሰገዱ፡ ሎቱ፡ ለዝክቱ ፡ ቀደማዊ፡ አርዌ፡፡እስመ፡ ወሀበ ፡ ለዝክቱ ፡ አርዌ፡ ስል
ጣኖ፡፡ወሰገዱ ፡ ሎቱ ፡ ለውእቱ፡ አርዌ፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ መኑ ፡ ይመስሎ፡ ለዝንቱ፡ አርዌ ፡
5 ወመኑ ፡ ይክል ፡ ፀቢኦቶ፡፡ ወተውህበ ፡ ሎቱ፡ አፉ ፡ ከመ ፡ ይንብብ ፡ ዓቢያተ፡ ወጽርፈታ
6 ተ፡፡ወተውህበ ፡ ሎቱ፡ ስልጣነ፡ ይግበር ፡ ተአምረ፡ ዘፈቀደ፡ ፵፡ ወ ፪፡ አውራኀ፡፡ ወአብ
ዝ ፡ ፈትሐ ፡ አፉሁ ፡ ከመ፡ ይጽርፍ፡ ላዕለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወላዕለ ፡ ስሙ ፡ ወላዕለ፡ ጽር
7 ኀ ፡ መቅደሱ ፡ ዘበሰማያት፡፡ ወተውህበ ፡ ሎቱ ፡ ከመ፡ ይግበር ፡ ፀብአ፡ ምስለ፡ ቅዱሳን፡
ወይማእሞ፡፡ስልጣን ፡ ላዕለ፡ ኵሎሙ፡ አሕዛብ ፡ ወሕዝብ፡ ወነገድ፡ ወበሐውርት፡፡

Et datæ sunt huic mulieri alæ sicut aquilæ magnæ, ut evolaret in solitudinem, 14
& in locum ubi servatur per spatium temporis & temporum & dimidii tempo-
ris: & fugit illa mulier à conspectu hujus bestiæ, & volavit: & persequuta est
illam ista bestia. Et emisit ex ore suo ista bestia aquam multam, tanquam flu- 15
men magnum, post illam mulierem, ut caperet eam fluxus ejus. Et succurrit 16
terra huic mulieri, & aperuit os suum terra, & absorbuit hunc fluxum, quem
fluere fecisset hæc bestia ex ore suo, & nesciebat quòd datæ essent ei alæ. Et ira- 17
ta est hæc bestia adversùs hanc mulierem, & abiit ut oppugnaret reliquis filiis
ejus, custodientibus mandatum Dei, & permanentibus in justitia Dei. Et stetit 18
super arenam maris.

CAP. XIII.

Et exivit bestia è mari cujus decem cornua erant, & septem capita, & super 1
capita ejus decem coronæ: super capita ejus scriptum fuit nomen blasphemiæ.
Et similis erat hæc bestia pardo, & pedes ejus, sicut pedes ursi, & os ejus si- 2
cut os leonis, & dedit ei hæc bestia prima virtutem suam, & thronum suum,
& magnitudinem potestatis suæ. Et unum ex capitibus ejus, quod transfixum 3
fuit ad mortem, & vulnus mortis ejus curatum fuit. Et admirata est tota terra,
& sequuta est hanc bestiam. Et adoraverunt istam primam bestiam: quia dedit 4
huic bestiæ potestatem suam, & adorârunt hanc bestiam, dicentes; Quis simi-
lis est huic bestiæ? & quis potest oppugnare eũ? Et datum est ei os ut loqueretur 5
magna, & blasphemias: & data est ei potestas facere signa quæcunque voluerit
quadraginta & duos menses. Et tunc aperuit os suum, ut blasphemaret contra 6
Deum, & contra nomen ejus, & contra templum sanctum suum quod in cælis est.
Et datum est ei ut gereret bellum cum Sanctis, & ut vinceret eos, & data est ei 7
potestas super omnes gentes, & populos, & tribus, & regiones:

ἈΠΟΚΆΛΥΨΙΣ ἸΩΆΝΝΟΥ.

Et adorabunt eam omnes habitantes super terrã, quorũ non scripta sunt no-
8 Καὶ προσκυνήσουσιν (ν) αὐτῷ πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, ὧν οὐ γέγραπται (ξ) τὰ ὀνό-
mina in libro vitæ Agni *mactati* *à* *fundatione* mundi. Si quis habet
9 ματα ἐν τῇ βίβλῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἀρνίου (ο) ἐσφαγμένου ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. Εἴ τις ἔχει
aurem, audiat. *Si quis* captivitatem *congregat*, in captivitatem *vadit*: *si quis*
10 οὖς, ἀκουσάτω. (π) Εἴ τις αἰχμαλωσίαν συνάγει, εἰς αἰχμαλωσίαν ὑπάγει· εἴ τις
in gladio occiderit, oportet eum *in* gladio occidi: Hic est patientia, &
ἐν μαχαίρᾳ ἀποκτενεῖ, δεῖ αὐτὸν ἐν μαχαίρᾳ ἀποκτανθῆναι· ὧδέ ἐστιν ἡ ὑπομονή, καὶ
fides Sanctorum. Et vidi aliam bestiam ascendentem de terra, & habebat cornua duo, si-
11 ἡ πίστις τῶν ἁγίων. Καὶ εἶδον ἄλλο θηρίον ἀναβαῖνον ἐκ τῆς γῆς, καὶ εἶχε κέρατα δύο ὅ-
milia *agno*, & loquebatur sicut draco. Et potestatem prioris bestiæ omnem *facit* in
12 μοια ἀρνίῳ, καὶ ἐλάλει ὡς δράκων. Καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ πρώτου θηρίου πᾶσαν ποιεῖ ἐν-
conspectu ejus, & *facit* terram & habitantes in ea, *ut* *adorent* bestiam
ώπιον αὐτοῦ. καὶ ποιεῖ τὴν γῆν καὶ τοὺς (ρ) κατοικοῦντας ἐν αὐτῇ, ἵνα προσκυνήσωσι τὸ θηρίον
primam, cujus curata est plaga mortis ejus. Et *facit* signa magna, ut
13 τὸ πρῶτον, οὗ ἐθεραπεύθη (σ) ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ. Καὶ ποιεῖ σημεῖα μεγάλα, ἵνα
& ignem faceret descendere de cœlo in terram in conspectu hominum. Et *seducit*
14 καὶ πῦρ ποιῇ (τ) καταβαίνειν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ εἰς τὴν γῆν ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων. Καὶ πλανᾷ
habitantes in terra, propter signa, quæ data sunt illi facere in conspectu bestiæ,
τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς, διὰ τὰ σημεῖα, ἃ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι ἐνώπιον τοῦ θηρίου,
dicens habitantibus in terra, *facere* imaginem bestiæ, quæ habet plagam
λέγων τοῖς κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς, ποιῆσαι εἰκόνα τῷ θηρίῳ, (υ) ὃ ἔχει τὴν πληγὴν
gladii, & vixit. Et datum est illi *dare* spiritum imagini bestiæ, ut &
15 τῆς (φ) μαχαίρας, καὶ ἔζησε. Καὶ ἐδόθη αὐτῷ δοῦναι πνεῦμα τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου, ἵνα καὶ
loquatur imago bestiæ: & faciat, quicunque non adoraverint imaginem bestiæ,
λαλήσῃ ἡ εἰκὼν τοῦ θηρίου· καὶ ποιήσῃ, (χ) ὅσοι ἂν μὴ προσκυνήσωσι τὴν εἰκόνα τοῦ θηρίου,
ut occidantur. Et *facit* omnes, *parvos* & magnos, & divites &
16 (ψ) ἵνα ἀποκτανθῶσι. Καὶ ποιεῖ πάντας, τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους, καὶ τοὺς πλουσίους καὶ
pauperes, & liberos & servos, *ut* *daret* *illis* characterem in
τοὺς πτωχούς, καὶ τοὺς ἐλευθέρους καὶ τοὺς δούλους, ἵνα (ω) δώσῃ αὐτοῖς χάραγμα ἐπὶ
manu *eorum* dextera, aut in frontibus *eorum*. Et ne quis possit
τῆς χειρὸς αὐτῶν τῆς δεξιᾶς, ἢ ἐπὶ (α) τῶν μετώπων αὐτῶν. Καὶ ἵνα μή τις δύνηται 17
emere aut vendere, *si non habens* characterem, aut nomen bestiæ, aut numerum
ἀγοράσαι ἢ πωλῆσαι, εἰ μὴ ὁ ἔχων τὸ (β) χάραγμα, ἢ τὸ ὄνομα τοῦ θηρίου, ἢ τὸν ἀριθμὸν
nominis ejus. Hic sapientia est: *Habens* *mentem*, computet numerum
τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. Ὧδε ἡ σοφία ἐστίν· ὁ ἔχων (γ) τὸν νοῦν, ψηφισάτω τὸν ἀριθμὸν 18
bestiæ: numerus enim hominis est: & numerus ejus, Sexcenti sexaginta sex.
τοῦ θηρίου· ἀριθμὸς γὰρ ἀνθρώπου ἐστί, καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτοῦ, Ἑξακόσιοι ἑξήκοντα ἕξ.

CAP. XIV. ιδʹ.

Et vidi, & ecce Agnus *stans* supra montem Sion, & cum eo centum quadra-
ΚΑὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ (α) ἀρνίον ἑστηκὸς ἐπὶ τὸ ὄρος Σιών, καὶ μετ' αὐτοῦ ἑκατὸν (β) τεσσαρά- 1
ginta quatuor millia, habentes nomen Patris ejus scriptum in fronti-
κοντα τέσσαρες χιλιάδες, ἔχουσαι τὸ (γ) ὄνομα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γεγραμμένον ἐπὶ τῶν μετώ-
bus suis. Et audivi vocem de cœlo tanquam vocem aquarum multarum, & tanquã vocem
πων αὐτῶν. Καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν, καὶ ὡς φωνὴν 2
tonitrui magni: & vocem audivi citharœdorum citharizantium in citharis suis:
βροντῆς μεγάλης· καὶ (δ) φωνὴν ἤκουσα κιθαρῳδῶν κιθαριζόντων ἐν ταῖς κιθάραις αὐτῶν.
Et cantabant quasi canticum novum ante *thronum*, & ante quatuor animalia, &
Καὶ ᾄδουσιν ὡς ᾠδὴν καινὴν ἐνώπιον τοῦ θρόνου, καὶ ἐνώπιον τῶν τεσσάρων ζώων, καὶ 3
seniores: & nemo poterat discere canticum, nisi illa centum quadraginta
τῶν πρεσβυτέρων· καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο μαθεῖν τὴν ᾠδήν, εἰ μὴ αἱ ἑκατὸν (ε) τεσσαράκοντα
quatuor millia, empti de terra. Hi sunt qui cum mulieribus non
τέσσαρες χιλιάδες, οἱ ἠγορασμένοι ἀπὸ τῆς (ζ) γῆς. Οὗτοί εἰσιν οἳ μετὰ γυναικῶν οὐκ 4
sunt coinquinati: virgines enim sunt: hi *sunt* *sequentes* Agnum quocunque
ἐμολύνθησαν· παρθένοι γάρ εἰσιν· (η) οὗτοί εἰσιν οἱ ἀκολουθοῦντες τῷ ἀρνίῳ ὅπου
ierit: hi empti sunt ex hominibus primitiæ Deo & Agno.
ἂν (θ) ὑπάγῃ· οὗτοι ἠγοράσθησαν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἀπαρχὴ τῷ Θεῷ καὶ τῷ ἀρνίῳ.

MS. A. (ν) αὐτὸν (ξ) τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐν τῷ βιβλίῳ (ο) τοῦ ἐσφαγμένου (π) Εἴ τις εἰς αἰχμαλωσίαν, εἰς αἰχμαλωσίαν ὑπάγει· εἴ τις ἐν μαχαίρῃ ἀποκτανθῆναι,* αὐτὸν ἐν μαχαίρῃ ἀποκτανθῆναι. (ρ) ἐν αὐτῇ κατοικοῦντας, ἵνα προσκυνήσουσιν (σ) ἡ πληγὴ αὐτοῦ. (τ) ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνειν (υ) ὃς ἔχει (φ) μαχαίρης, (χ) ἵνα ὅσοι ἐὰν (ψ) ἀποκτανθῶσιν. (ω) δῶσιν (α) τὸ μέτωπον (β) χάραγμα, τὸ (γ) νοῦν ΚΕΦ. ιδʹ. MS. A. (α) τὸ ἀρνίον ἑστὸς (β) τεσσαράκοντα (γ) ὄνομα αὐτοῦ, καὶ τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τὸ γεγραμμένον (δ) ἡ φωνὴ ἣν ἤκουσα ὡς κιθαρῳδῶν (ε) τεσσαράκοντα (ζ) γῆς· Οἱ μετὰ (η) οὗτοι οἱ (θ) ὑπάγει.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 *ܘܢܣܓܕܘܢ ܠܗ ܟܠܗܘܢ ܗܠܝܢ ܕܥܡܪܝܢ ܥܠ ܐܪܥܐ. ܗܢܘܢ ܕܠܐ ܟܬܝܒܝܢ ܫܡܗܝܗܘܢ
9 ܒܟܬܒܐ ܕܚܝܐ: ܕܐܡܪܐ ܗܘ ܢܟܝܣܐ: ܡܢ ܬܪܡܝܬܗ ܕܥܠܡܐ. *ܐܢ ܐܢܫ ܐܝܬ ܠܗ ܐܕܢܐ ܢܫܡܥ.
10 *ܐܢ ܐܢܫ ܠܫܒܝܐ ܡܘܒܠ. ܠܫܒܝܐ ܐܙܠ. ܐܢ ܐܢܫ ܒܣܝܦܐ ܩܛܠ. ܙܕܩ ܠܗ ܕܢܬܩܛܠ
11 ܒܣܝܦܐ. ܗܪܟܐ ܐܝܬܝܗ ܡܣܝܒܪܢܘܬܐ: ܘܗܝܡܢܘܬܐ ܕܩܕܝܫܐ. *ܘܚܙܝܬ ܐܚܪܬܐ ܚܝܘܬ ܫܢܐ.
ܕܣܠܩܐ ܡܢ ܐܪܥܐ. ܘܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܩܪܢܬܐ ܬܪܬܝܢ ܕܕܡܝܢ ܠܐܡܪܐ. ܘܡܡܠܠܐ ܗܘܬ ܐܝܟ ܬܢܝܢܐ.
12 *ܘܫܘܠܛܢܗ ܟܠܗ ܕܗܘ ܚܝܘܬ ܫܢܐ ܩܕܡܝܐ ܡܫܡܫ ܗܘܐ ܩܕܡܘܗܝ. ܘܥܒܕ ܗܘܐ ܠܐܪܥܐ
ܘܠܥܡܘܪܝܗ ܕܢܣܓܕܘܢ ܠܗܘ ܚܝܘܬ ܫܢܐ ܩܕܡܝܐ ܗܘ ܕܐܬܐܣܝܬ
13 ܡܚܘܬܐ ܕܡܘܬܐ ܕܝܠܗ. *ܘܥܒܕ ܐܬܘܬܐ ܪܘܪܒܬܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܢܘܪܐ ܬܥܒܕ ܕܬܚܘܬ ܡܢ ܫܡܝܐ
14 ܥܠ ܐܪܥܐ ܩܕܡ ܒܢܝܢܫܐ. *ܘܢܛܥܐ ܠܗܘܢ ܠܕܥܡܪܝܢ ܥܠ ܐܪܥܐ. ܠܡܥܒܕ ܨܠܡܐ ܠܗܘ
15 ܚܝܘܬ ܫܢܐ: ܗܘ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܡܚܘܬܐ ܕܣܝܦܐ ܘܚܝܐ. *ܘܐܬܝܗܒ ܠܗ ܠܡܬܠ ܪܘܚܐ
ܠܨܠܡܐ ܕܗܘ ܚܝܘܬ ܫܢܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܢܡܠܠ ܨܠܡܐ ܕܗܘ ܚܝܘܬ ܫܢܐ. ܘܢܥܒܕ ܕܟܠܗܘܢ
16 ܗܢܘܢ ܕܠܐ ܢܣܓܕܘܢ ܠܗ ܠܨܠܡܐ ܕܗܘ ܚܝܘܬ ܫܢܐ ܢܬܩܛܠܘܢ. *ܘܢܥܒܕ ܠܟܠܗܘܢ
ܠܙܥܘܪܐ ܘܠܪܘܪܒܐ. ܘܠܥܬܝܪܐ ܘܠܡܣܟܢܐ. ܘܠܒܢܝ ܚܐܪܐ ܘܠܥܒܕܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܢܬܠܘܢ
17 ܠܗܘܢ ܪܘܫܡܐ ܥܠ ܐܝܕܝܗܘܢ ܕܝܡܝܢܐ. ܐܘ ܥܠ ܒܝܬ ܥܝܢܝܗܘܢ. *ܐܝܟܢܐ ܕܠܐ ܐܢܫ
ܢܫܟܚ ܢܙܒܢ ܐܘ ܢܙܒܢ. ܐܠܐ ܗܘ ܕܐܝܬ ܠܗ ܪܘܫܡܐ ܕܫܡܗ ܕܗܘ ܚܝܘܬ ܫܢܐ. ܐܘ ܡܢܝܢܐ ܕܫܡܗ
18 ܕܝܠܗ. *ܗܪܟܐ ܐܝܬܝܗ ܚܟܡܬܐ. ܗܘ ܕܐܝܬ ܠܗ ܗܘܢܐ. ܢܚܫܘܒ ܡܢܝܢܗ ܕܗܘ ܚܝܘܬ ܫܢܐ.
ܡܢܝܢܐ ܓܝܪ ܕܒܪܢܫܐ ܐܝܬܘܗܝ. ܘܡܢܝܢܗ ܕܝܠܗ ܐܝܬܘܗܝ. ܫܬ ܡܐܐ ܘܫܬܝܢ ܘܫܬ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܝܕ *

1 *ܘܚܙܝܬ ܘܗܐ ܗܘܐ ܐܡܪܐ ܕܩܐܡ ܥܠ ܛܘܪܐ ܕܨܗܝܘܢ. ܘܥܡܗ
ܡܐܐ ܘܐܪܒܥܝܢ ܘܐܪܒܥܐ ܐܠܦܝܢ. ܕܐܝܬ ܠܗܘܢ ܫܡܐ ܕܝܠܗ ܘܫܡܐ ܕܐܒܘܗܝ. ܕܟܬܝܒ
2 ܥܠ ܒܝܬ ܥܝܢܝܗܘܢ. *ܘܫܡܥܬ ܩܠܐ ܡܢ ܫܡܝܐ. ܐܝܟ ܩܠܐ ܕܡܝܐ ܣܓܝܐܐ. ܘܐܝܟ ܩܠܐ
3 ܕܪܥܡܐ ܪܒܐ. ܘܩܠܐ ܗܘ ܕܫܡܥܬ. ܐܝܟ ܕܩܝܬܪܘܕܐ ܕܢܩܫܝܢ ܒܩܝܬܪܘܗܘܢ. *ܘܡܫܒܚܝܢ
ܬܫܒܘܚܬܐ ܚܕܬܐ. ܩܕܡ ܟܘܪܣܝܐ. ܘܩܕܡ ܐܪܒܥ ܚܝܘܬܐ. ܘܩܕܡ ܩܫܝܫܐ. ܘܠܐ
ܐܢܫ ܡܫܟܚ ܗܘܐ ܠܡܐܠܦܗ ܠܬܫܒܘܚܬܐ. ܐܠܐ ܐܢ ܗܠܝܢ ܡܐܐ ܘܐܪܒܥܝܢ ܘܐܪܒܥܐ
4 ܐܠܦܝܢ. ܗܢܘܢ ܕܐܙܕܒܢܘ ܡܢ ܐܪܥܐ. *ܗܢܘܢ ܐܢܘܢ ܗܠܝܢ ܕܥܡ ܢܫܐ ܠܐ ܐܬܛܢܦܘ.
ܒܬܘܠܐ ܓܝܪ ܐܢܘܢ. ܗܢܘܢ ܐܢܘܢ ܗܠܝܢ ܕܢܩܦܝܢ ܠܐܡܪܐ ܠܐܝܟܐ ܕܐܙܠ. ܗܢܘܢ
ܡܢ ܝܫܘܥ ܐܙܕܒܢܘ. ܡܢ ܒܢܝܢܫܐ ܪܫܝܬܐ ܠܐܠܗܐ ܘܠܐܡܪܐ.

Et adorabunt eam omnes qui habi- 8
tant super terram, quorum non est
scriptum nomen in libro vitæ Agni il-
lius mactati à jactis fundamentis mundi. 9
Si quis habet aures, audiat. Si quis in 10
captivitatem abducit, in captivitatem
abit: si quis gladio occîdit, oportet
eum gladio occîdi: hîc est toleran-
tia & fides Sanctorum. Et vidi aliud 11
animal dentis ascendens de terra, &
habebat cornua duo similia agni, & lo-
quebatur sicut draco. Et potestatem 12
omnem illius animalis dentis prioris ex-
ercebat ante illud, & faciebat ut terra &
hi qui in ea habitant, adorarent illud
animal dentis prius, cujus sanata erat
plaga lethalis. Et facit signa magna, ita 13
ut etiam ignem faciat descendere è cœlo
super terram coram hominibus: Et se- 14
ducat eos qui habitant super terram, ad
faciendum imaginem illi animali dentis,
quod habuerat plagam gladii, & vixerat.
Et datum est ei indere spiritum imagini 15
illius animalis dentis, ita ut loqueretur
imago illius animalis dentati: & facere
ut omnes qui non adorârint illam ima-
ginem istius animalis dentis, occidantur.
Et facere omnes, parvos & magnos, & 16
divites & pauperes, & liberos & servos,
ut detur illis character super manus ipso-
rum dexteras, aut super frontes ipsorum:
Ut nemo possit emere aut vendere, nisi 17
qui habeat characterem nominis illius
animalis dentis, aut numerum nominis
ejus. Hîc sapientia est: qui habet men- 18
tem, computet numerum illius animalis
dentis, numerus enim hominis est; &
numerus ejus est, sexcenta et sexaginta sex.

CAP. XIV.

Et vidi, & ecce Agnus ille stans super 1
montem Sion, & cum eo numerus, cen-
tum & quadraginta & quatuor millia
habentia nomen ejus & nomen Patris
ejus scriptum super frontibus suis. Et 2
audivi vocem è cœlo, tanquam vocem
aquarum multarum, & tanquam vocem
tonitrui magni: & vox quam audivi,
erat tanquam citharœdorum pulsan-
tium citharas suas, Et canentium can- 3
ticum novum ante thronum, & ante
illa quatuor animalia, & illos seniores:
& nemo poterat discere canticum illud,
nisi illa centum quadraginta quatuor mil-
lia, illi empti ex terra. Hi sunt ii qui 4
cum mulieribus non polluerunt se: vir-
gines enim sunt. Hi sunt ii qui sequun-
tur Agnum quocunque ierit. Illi à Jesu
empti sunt ex hominibus, primitiæ Deo
& Agno:

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 ወሰገዱ ፡ ሎቱ ፡ ኵሎሙ ፡ እለ ፡ ይነብሩ ፡ ውስተ ፡ ምድር ፡ እለ ፡ ሊከነ ፡ ጽሑፈ ፡ አስማቲሆ
9 ሙ ፡ ውስተ ፡ መጽሐፈ ፡ ሕይወት ፡ ዘበግዑ ፡ ዘተቀትለ ፡ ዘእምፍጥረተ ፡ ዓለም ፡፡=፡ ዘቦ ፡ እ
10 ዝነ ፡ ሰሚዐ ፡ ለይስማዕ ፡፡=፡ ወተጼወወነ ፡ ሕሊናየ ፡፡ ወዘሰ ፡ ይቀትል ፡ በመጥባሕት ፡ ሀለዎ ፡
ይሙት ፡ በመጥባሕት ፡፡ ወዝየ ፡ ውእቱ ፡ ትዕግሥቶሙ ፡ ወሃይማኖቶሙ ፡ ለቅዱሳን ፡ ብፁዓን ፡
11 ወኢያንክሮቱ ፡ ለሰይጣን ፡፡=፡ ወእምዝ ፡ ወፅአ ፡ ካልእ ፡ አርዌ ፡ እምነ ፡ ምድር ፡ ወ ፪ ፡ አ
ቅርንቲሁ ፡ ወይመስል ፡ ከመ ፡ በግዕ ፡ ወይነብብ ፡ ከመ ፡ አርዌ ፡፡=፡

Et adoraverunt eam omnes habitantes in terra, quorum non sunt scripta no- 8
mina sua in libro vitæ Agni ejus, qui occisus est, qui à creatione mundi erat. 9
Qui habet aurem, audiendo audiat. Et abducta fuit mihi cogitatio mea: 10
& qui occidit per gladium, oportet eum mori per gladium: & hîc est patientia
& fides Sanctorum beatorum, & non est mirandum satanæ. Et tunc prodi- 11
it alia bestia è terra, & duo cornua ejus erant, & videbatur sicut agnus
& loquebatur sicut bestia.

Versio VULGATA LATINA.

8 Et adoraverunt eam omnes, qui habitant terram: quorum non sunt scripta no-
9 mina in Libro vitæ Agni, qui occisus est ab origine mundi. Si quis habet au-
10 rem, audiat. Qui in captivitatem duxerit, in captivitatem vadet: qui in gla-
dio occiderit, oportet eum gladio occidi. Hic est patientia, & fides Sanctorum.
11 Et vidi aliam bestiam ascendentem de terra, & habebat cornua duo similia Agni,
12 & loquebatur sicut draco. Et potestatem prioris bestiæ omnem faciebat in con-
spectu ejus: & fecit terram, & habitantes in ea, adorare bestiam primam, cujus
13 curata est plaga mortis. Et fecit signa magna, ut etiam ignem faceret de cœlo de-
14 scendere in terram in conspectu hominum. Et seduxit habitantes in terra, pro-
pter signa, quæ data sunt illi facere in conspectu bestiæ, dicens habitantibus in
15 terra, ut faciant imaginem bestiæ, quæ habet plagam gladii, & vixit. Et datum
est illi ut daret spiritum imagini bestiæ, & ut loquatur imago bestiæ: & faciat
16 ut quicunque non adoraverint imaginem bestiæ, occidantur. Et faciet omnes
pusillos, & magnos, & divites, & pauperes, & liberos, & servos habere chara-
cterem in dextera manu sua, aut in frontibus suis: Et nequis possit emere, aut 17
vendere, nisi qui habet characterem, aut nomen bestiæ, aut numerum nominis
ejus. Hic sapientia est. Qui habet intellectum, computet numerum bestiæ, Nu- 18
merus enim hominis est: & numerus ejus, Sexcenti sexaginta sex.

CAP. XIV.

Et vidi, & ecce Agnus stabat supra montem Sion, & cum eo centum quadra- 1
ginta quatuor millia, habentes nomen ejus, & nomen Patris ejus scriptum in fron-
tibus suis. Et audivi vocem de cœlo, tanquam vocem aquarum multarum, & tan- 2
quam vocem tonitrui magni: & vocem, quam audivi, sicut citharœdorum citha-
rizantium in citharis suis. Et cantabant quasi canticum novum, ante sedem, & 3
ante quatuor animalia, & seniores: & nemo poterat dicere canticum, nisi illa
centum quadragintaquatuor millia, qui empti sunt de terra. Hi sunt, qui cum 4
mulieribus non sunt coinquinati: Virgines enim sunt. Hi sequuntur Agnum quo-
cunque ierit. Hi empti sunt ex hominibus primitiæ Deo, & Agno:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* وسجدوا لها كل السكان على الارض * الذين ليس لهم اسم مكتوب في سفر الحياة * والخروف 8
المقتول من قبل ان تكون الدنيا * من كانت له اذن فليسمع * فمن كان في سبي * فلينطلق * 9 10
وكمن قتل بالسيف * فبالسيف يقتل * هاهنا هو صبر القديسين وصلواتهم * ثم رايت دابة 11
اخرى صاعدة من الارض * وكان لها قرنين كانها قرون كبش * وكانت تتكلم كالثعبان * وكان 12
لها سلطان ان تعمل كل اعمال الدابة الاولى تجاهها * وامرت الارض والسكان عليها * ان يسجدوا
للدابة الاولية * التي شفي جرح موتها * وعملت عجايب عظيمة * وذلك انها كانت تنزل النار 13
من السماء على الارض قدام الناس * وتخدع السكان على الارض * بتلك العلامات التي اعطيت 14
ان تعمل بين يدي الدابة * وتقول للسكان على الارض * ان يصنعوا صورة الدابة التي شفي
جرحها * وعاشت من بعد السيف * واعطي لها روح ان تعطيه لصورة الدابة * وكانت تامر ان 15
كلمن لا يسجد لصورة الدابة يقتل * وصيرت الكل الكبار والصغار * والاغنياء والفقراء * 16
والاحرار والعبيد * ان يجعلوا في اليد اليمنى علامة الكفر وفي جباههم * حتى ليس يقدر احد 17
ان يشتري او يبيع * الا ان تكون له تلك العلامة التي هي اسم الدابة * او اسم عدد اسمها *
* هاهنا تحتاج الحكمة * فمن له عقل فليعد عدد الدابة * وعدده هو عدد انسان * وجملته 18
ستماية وستة وستون * * الفصل الرابع عشر * * فنظرت فاذا بالخروف قايما على طور 1
صهيون ومعه عدد * وهي ماية واربعة واربعون الفا عليهم اسمه واسم ابيه مكتوب على جباههم *
* وسمعت صوتا من السماء كصوت امياه كثيرة * وكمثل صوت رعدة عظيمة * والصوت الذي 2
سمعت هو كصوت القياثر اذا ضربت * ويسبحون تسبحة جديدة قدام الكرسي * وقدام الحيوان 3
الاربع * وقدام المشايخ * ولم يكن احد يقدر يتعلم تلك التسبحة * الا اولايك الاربعة واربعين
ومايه الف * الذين اشتريوا من الارض * وهم الذين لم يتنجسوا مع النساء لانهم ابكار * وهاولي 4
هم الذين يتبعوا الخروف حيث ما توجه * وهم الذين اشتريوا بيسوع من البشر من البدي لله وللخروف *

Et adorârunt eum omnes habitantes su- 8
per terrã, quibus non est nomen scriptum
in libro vitæ & Agni illius occisi ante- 9
quam esset mundus. Qui habet aurem, 10
audiat. Qui fuerit in captivitate, eva-
dat: & quicunque gladio occiderit gladio
occidatur: hic est patientia & orationes
Sanctorum. Præterea vidi aliam bestiam 11
emergentem è terra: habebátque duo cor-
nua quasi cornua arietis: & loquebatur
ut draco. Et habebat potestatem faciendi 12
omnia opera prioris illius bestiæ, in con-
spectu ipsius: præcepitque terræ & habi-
tantibus super eam, ut adorarent bestiam
illam primam, cujus curatum fuerat vul-
nus lethale. Et edidit miracula magna: 13
nam descendere faciebat ignem de cœlo
super terram, præsentibus hominibus: Et 14
fallebat habitantes super terram signis
illis quæ datum fuerat ei facere in con-
spectu bestiæ: dicebatque incolis terræ
ut facerent imaginem bestiæ cujus cura-
tum fuerat vulnus, quæque post gladium
revixerat. Datusque est ei spiritus, ut 15
inderet eum imagini bestiæ: & præcipie-
bat ut quicunq; non adoraret imaginem
bestiæ, occideretur. Effecit etiam ut 16
omnes, parvi ac magni, divites & pau-
peres, ingenui & servi ponerent in manu
dextera signum apostasiæ, & in frontibus
suis: Ut nemo posset emere aut vendere, 17
nisi haberet signum illud, nempe nomen
bestiæ, aut nomen numeri nominis ejus.
Hic requiritur sapientia. Qui ergò ha- 18
bet intellectum, computet numerum
bestiæ: numerus autem ejus, numerus
hominis est; et summa ejus, sexcenta sex-
aginta sex.

CAP. XIV.

Tum aspexi, et ecce Agnus ille stans 1
super montem Sion, et cum eo multitudo,
nempe centum quadraginta quatuor mil-
lia, super quibus erat nomen ejus et no-
men Patris ejus scriptum in frontibus
eorum. Et audivi vocem de cœlo tan- 2
quam vocem aquarum multarum, et tan-
quam sonum tonitrui magni: porrò vox
quam audivi, erat quasi vox cithara-
rum pulsatarum. Et canebant canticum 3
novum ante thronum, et ante quatuor
animalia, et ante Seniores: nec poterat
quisquam discere canticum illud, nisi
illa quadraginta quatuor et centum mil-
lia quæ empta fuerant de terra. Sunt 4
autem ii qui non contaminârunt sese
cum mulieribus; virgines enim sunt:
atque isti sunt qui secuti sunt Agnum
quòcunque se contulit: iidemque sunt qui
per Jesum ex hominibus à principio
empti sunt Deo et Agno.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 ወበሥልጣኑ ፡ ለቀዳማዊ ፡ አርዌ ፡ ይገብር ፡ ኵሎ ፡ በቅድሜሁ ፡፡ ወይሬስያ ፡ ለምድር ፡ ከመ ፡
እለ ፡ ይነብሩ ፡ ውስቴታ ፡ ይስግዱ ፡ ሎቱ ፡ ለቀዳማዊ ፡ አርዌ ፡ ዘሐይወ ፡ እምቍስለ ፡ ሞቱ ፡፡=፡
13 ወገብረ ፡ ተአምራተ ፡ ዐበይተ ፡ ከመ ፡ ያወርድ ፡ እምሰማይ ፡ እሳተ ፡ ደበ ፡ ምድር ፡ ቅድመ ፡
14 እጓለ ፡ እመሕያው ፡፡=፡ ወያስሕቶሙ ፡ ለዕለ ፡ ይነብሩ ፡ ደበ ፡ ምድር ፡ በእንተ ፡ ተአምር ፡ ዘተ
ውህበ ፡ ሎቱ ፡ ከመ ፡ ይግበር ፡ በቅድመ ፡ ውእቱ ፡ አርዌ ፡፡ ወይቤሎሙ ፡ ለእለ ፡ ይነብሩ ፡ ውስ
ተ ፡ ምድር ፡ ከመ ፡ ይግበሩ ፡ አምሳሎ ፡ ለዝክቱ ፡ አርዌ ፡ ዘቍስለ ፡ በመጥባሕት ፡ ወሐይ
15 ወ ፡፡=፡ ወተውህበ ፡ ሎቱ ፡ ይደይ ፡ ውስቴቱ ፡ መንፈሰ ፡ ለአምሳለ ፡ ዝክቱ ፡ አርዌ ፡ ከመ ፡ ይ
ንብብ ፡ ምስሉ ፡ ለውእቱ ፡ አርዌ ፡፡ ወገብሮሙ ፡ ለኵሎሙ ፡ ለእለ ፡ ይሰግዱ ፡ ለምስለ ፡ ዝክ
16 ቱ ፡ አርዌ ፡ ከመ ፡ ይሙቱ ፡፡=፡ ይገብር ፡ ንኡሳ ፡ ወዐቢዩ ፡፡ አብዕልተ ፡ ወነዳያን ፡ አግብ
ርተ ፡ ወአግዓዚ ፡ ከመ ፡ ይጽሐፉ ፡ ውስተ ፡ እደዊሆሙ ፡ እንተ ፡ የማን ፡ ወእመአኮ ፡ ውስተ ፡
17 ፍጽሞሙ ፡፡=፡ ወከመ ፡ አልቦ ፡ ዘይክል ፡ ሠይጠ ፡ ወተሣይጦ ፡ እንበለ ፡ እለ ፡ ጽሑፋን ፡
18 እሙንቱ ፡ ትእምርተ ፡ ስሙ ፡ ለውእቱ ፡ አርዌ ፡ አው ፡ ዘኍልቆ ፡ ስሙ ፡፡=፡ ወዘሰ ፡ ጠቢ
ብ ፡ ውእቱ ፡ ወዘቦ ፡ ልብ ፡ የአምር ፡ ኆላቊሁ ፡ ለውእቱ ፡ አርዌ ፡፡ እስመ ፡ አምጣነ ፡ እጓለ ፡
እመሕያው ፡ ውእቱ ፡፡ ወኆላቊሁ ፡ ፮ ፻ ፷ ፮ ፡፡=፡

10

1 ወእምዝ ፡ ቆመ ፡ ዝኩ ፡ በግዕ ፡ ለዕለ ፡ ደብረ ፡ ጽዮን ፡ ወምስሌሁ ፡ 10 0 ፻ ወ ፼ ፡ ሕፃናት ፡
2 እለ ፡ ጽሑፍ ፡ ውስተ ፡ ፍጽሞሙ ፡ ስሙ ፡ ወስመ ፡ አቡሁ ፡ ወቅዱስ ፡ መንፈሱ ፡፡=፡ ወመጽአ ፡
ቃል ፡ እምሰማይ ፡ ከመ ፡ ቃለ ፡ ማይ ፡ ብዙኅ ፡ ወከመ ፡ ቃለ ፡ ነጕድጓድ ፡ ዐቢይ ፡ ወከመ ፡ ቃለ ፡ መሰ
3 ናቁት ፡ ሶበ ፡ ይሰነቅዉ ፡ በመሰናቁቲሆሙ ፡፡=፡ ወየኀልዩ ፡ ማኅሌተ ፡ ሐዳሰ ፡ ቅድመ ፡ መን
በሩ ፡ ወበግዑ ፡ ወቅድመ ፡ እልክቱ ፡ ፬ ፡ እንስሳሁ ፡ ወእልክቱኒ ፡ ሊቃናት ፡፡ ወአልቦ ፡ ዘይክል ፡ አአ
ምሮታ ፡ ለይእቲ ፡ ማኅሌት ፡ ዘእንበለ ፡ እልክቱ ፡ 10 0 ፻ ፡ ወ፼ ፡ እለ ፡ ተቤዘው ፡ እምነ ፡ መ
4 ድረ ፡ ግብጽ ፡፡=፡ እለ ፡ ንጹሐን ፡ እሙንቱ ፡ እምአንስት ፡ በከመ ፡ ተወልዱ ፡፡ ወእሉ ፡ እሙንቱ ፡
እለ ፡ ተለውዎ ፡ ለበግዑ ፡ ኀበ ፡ ሖረ ፡፡ ወእለ ፡ ቀደሙ ፡ ተቤዝዎ ፡ እምነ ፡ እጓለ ፡ እመሕያው ፡
ለእግዚአብሔር ፡ ወለበግዑ ፡፡=፡

Et per potestatem prioris bestiæ faciebat omnia in conspectu ejus, & faciebat ter- 12
ram, sicut habitantes in ea, adorare primam bestiam quæ curata fuit à vulnere
mortis suæ. Et fecit signa magna, ut descenderet à cœlo ignis super terram, 13
conspectu hominum. Et seducebat habitantes super terram propter signum quod 14
datum est ei, ut faceret in conspectu hujus bestiæ: & dixit habitantibus in ter-
ra ut facerent imaginem istius bestiæ quæ vulnerata fuit per gladium, & vixit.
Et datum est ei ut immitteret ei spiritum ad similitudinem hujus bestiæ, ut lo- 15
queretur imago hujus bestiæ, & fecit omnes adorantes imaginem hujus bestiæ, ut
morerentur. Faciebat pusillos & magnos, divites & pauperes, servos & liberos 16
ut scriberent eam in manu sua dextra, sin minùs, in frontibus suis. Et sic nemo 17
fuit qui poterat emere aut vendere, nisi ii quibus inscripta erant signa nominis
hujus bestiæ, vel numeri nominis ejus. Et qui sapiens est, & qui habet intelli- 18
gentiam scit numerum hujus bestiæ, quia quantitas hominis est: & numerus
ejus, sexcenta sexaginta & sex.

CAP. XIV.

Et tunc stetit hic agnus super montem Sion, & cum eo quater decies my- 1
riades & quadragies centum parvuli, quorum in frontibus scriptum fuit no-
men ejus, et nomen Patris ejus, et sancti Spiritûs ejus. Et venit vox à cœlo 2
sicut vox aquæ multæ, et sicut sonus tonitrui magni, et sicut vox citharœdorum
dum pulsant citharas eorum. Et cantant canticum novum ante thronum ejus, 3
et agnum ejus, et ante illa quatuor animalia ejus, et illos seniores, et nemo
fuit qui poterat intelligere hoc canticum, nisi illi quaterdecies myriades
et quadragies centum, qui redempti fuerunt è terra Ægypti. Qui puri sunt à 4
muliere, prout nati fuerunt: et hi sunt qui sequuti sunt Agnum ejus quocunque
ierit, et qui priùs redempti sunt ex hominibus Deo et agno ejus.

ἈΠΟΚΆΛΥΨΙΣ ἸΩΆΝΝΟΥ.

Et in ore eorum non est inventus dolus: sine macula enim sunt ante con-
5 Καὶ ἐν τῷ στόματι αὐτῶν οὐχ εὑρέθη (ι) δόλος· ἄμωμοι γάρ εἰσι ἐνώπι-
spectum throni Dei. Et vidi alterum angelum volantem in medio cœ-
6 ον τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ. Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον (κ) πετώμενον ἐν μεσουρανήμα-
li, habentem Evangelium æternum, evangelizare habitantibus super terrã,
τι, ἔχοντα εὐαγγέλιον αἰώνιον, εὐαγγελίσαι (λ) τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς,
& omnem gentem, & tribum, & linguam, & populum, Dicentem in voce ma-
7 καὶ (μ) πᾶν ἔθνος, καὶ φυλὴν, καὶ γλῶσσαν, καὶ λαὸν, (ν) Λέγοντα ἐν φωνῇ με-
gnâ; Timete Deum, & date illi gloriam, quia venit hora judicii ejus:
γάλῃ, Φοβήθητε τὸν Θεὸν, καὶ δότε αὐτῷ δόξαν, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς κρίσεως αὐτοῦ·
& adorate eum qui fecit cœlum, & terram, & mare, & fontes a-
καὶ προσκυνήσατε τῷ ποιήσαντι τὸν οὐρανὸν, καὶ τὴν γῆν, καὶ θάλασσαν, καὶ πηγὰς ὑ-
quarum. Et alius angelus secutus est, dicens; Cecidit, cecidit
8 δάτων. Καὶ (ξ) ἄλλος ἄγγελος ἠκολούθησε, λέγων, Ἔπεσεν, ἔπεσε
Babylon civitas illa magna: quia ex vino iræ fornicationis suæ po-
(ο) Βαβυλὼν ἡ πόλις ἡ μεγάλη· ὅτι ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς πε-
tavit omnes gentes. Et tertius angelus secutus est illos, dicens
9 πότικε πάντα (π) ἔθνη. Καὶ τρίτος ἄγγελος ἠκολούθησεν (ρ) αὐτοῖς, λέγων
in voce magna; Si quis bestiam adoraverit, & imaginem ejus, & accepe-
ἐν φωνῇ μεγάλῃ, Εἴ τις (σ) τὸ θηρίον προσκυνεῖ, καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ λαμβά-
rit characterem in fronte sua, aut in manu sua, Et hic bibet
10 νει χάραγμα ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτοῦ, ἢ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ, Καὶ αὐτὸς πίεται
de vino iræ Dei, mixto mero in poculo iræ
ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ κεκερασμένου ἀκράτου (τ) ἐν τῷ ποτηρίῳ τῆς ὀργῆς
ipsius, & cruciabitur in igne & sulphure in conspectu sanctorum an-
αὐτοῦ, καὶ (υ) βασανισθήσεται ἐν πυρὶ καὶ θείῳ ἐνώπιον (φ) τῶν ἁγίων ἀγ-
gelorum, & ante conspectum Agni. Et fumus cruciatûs eorum ascen-
11 γέλων, καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου. Καὶ ὁ καπνὸς τοῦ βασανισμοῦ αὐτῶν (χ) ἀνα-
dit in secula seculorum: & non habent requiem die ac nocte adoran-
βαίνει εἰς αἰῶνας αἰώνων· καὶ οὐκ ἔχουσιν ἀνάπαυσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς οἱ προσκυνοῦν-
tes bestiam, & imaginem ejus, & si quis acceperit characterem nominis
τες τὸ θηρίον, καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ εἴ τις λαμβάνει τὸ χάραγμα τοῦ ὀνόματος
ejus. Hic patientia Sanctorum est: hic custodientes mandata
αὐτοῦ. Ὧδε (ψ) ὑπομονὴ τῶν ἁγίων (ω) ἐστίν· ὧδε οἱ τηροῦντες τὰς ἐντολὰς τοῦ 12
Dei, & fidem Jesu. Et audivi vocem de cœlo, dicentem mihi; Scri-
Θεοῦ, καὶ τὴν πίστιν Ἰησοῦ. Καὶ ἤκουσα φωνῆς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, (α) λεγούσης μοι, Γρά- 13
be; Beati mortui, in Domino morientes amodò. Etiam, dicit Spiritus,
ψον, Μακάριοι οἱ νεκροὶ, οἱ ἐν Κυρίῳ ἀποθνήσκοντες ἀπάρτι. ναὶ, λέγει τὸ Πνεῦμα,
ut requiescant à laboribus suis: at opera illorum sequuntur cum i-
ἵνα (β) ἀναπαύσωνται ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν· (γ) τὰ δὲ ἔργα αὐτῶν ἀκολουθεῖ μετ' αὐ-
psis. Et vidi, & ecce nubes alba, & super nubem sedens similis Fi-
τῶν. Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ νεφέλη λευκὴ, καὶ ἐπὶ τὴν νεφέλην (δ) καθήμενος ὅμοιος υἱ- 14
lio hominis, habens in capite suo coronam auream, & in manu sua
ῷ ἀνθρώπου, ἔχων ἐπὶ (ε) τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ στέφανον χρυσοῦν, καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ
falcem acutam. Et alius angelus exivit de templo, clamans in magna voce
δρέπανον ὀξύ. Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν (ζ) ἐκ τοῦ ναοῦ, κράζων ἐν μεγάλῃ φωνῇ 15
sedenti super nubem; Mitte falcem tuam, & mete: quia venit
τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῆς νεφέλης, Πέμψον τὸ δρέπανόν σου, καὶ θέρισον· ὅτι (η) ἦλθέ
tibi hora metendi: quoniam aruit messis terræ. Et misit se-
σοι ἡ ὥρα τοῦ θερίσαι· ὅτι ἐξηράνθη ὁ θερισμὸς τῆς γῆς. Καὶ ἔβαλεν ὁ καθή- 16
dens super nubem, falcem suam in terram, & demessa est terra. Et
μενος ἐπὶ (θ) τὴν νεφέλην, τὸ δρέπανον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἐθερίσθη ἡ γῆ. Καὶ 17
alius angelus exivit de templo quod in cœlo, habens & ipse falcem acutã.
ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ, ἔχων καὶ αὐτὸς δρέπανον ὀξύ.
Et alius angelus exivit de altari, habens potestatẽ supra ignem: &
Καὶ ἄλλος (ι) ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου, (κ) ἔχων ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ πυρός· καὶ 18
clamavit clamore magno habenti falcem acutam, dicens; Mitte tuam
ἐφώνησε (λ) κραυγῇ μεγάλῃ τῷ ἔχοντι τὸ δρέπανον τὸ ὀξὺ, λέγων, Πέμψον σου τὸ
falcem acutam, & vindemia botros terræ: quoniam maturæ sunt u-
δρέπανον τὸ ὀξὺ, καὶ τρύγησον τοὺς βότρυας (μ) τῆς γῆς· ὅτι ἤκμασαν αἱ στα-
væ ejus. Et misit angelus falcem suam in terram, & vindemiavit
φυλαὶ αὐτῆς. Καὶ ἔβαλεν ὁ ἄγγελος τὸ δρέπανον αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐτρύγησε τὴν 19
vineam terræ, & misit in lacum iræ Dei magnum.
ἄμπελον τῆς γῆς, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν ληνὸν τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ τὴν μεγάλην.

MS. A. (ι) ψεῦδος· ἄμωμοί εἰσιν. Καὶ ἴδον (κ) πετόμενον (λ) ἐπὶ τοὺς (μ) ἐπὶ πᾶν (ν) Λέγων φωνῇ (ξ) ἄλλος δεύτερος ἄγγελος (ο) Βαβυ… ἡ μεγάλη· ἣ ἐκ τοῦ (π) τὰ ἔθνη. … ἄλλος ἄγγελος τρίτος (ρ) αὐτῶν, (σ) προσκυνεῖ τὸ * θυσιαστήριον, (τ) ἐκ τοῦ ποτηρίου τὴν ὀργὴν (υ) βασανισθήσονται (φ) τῶν ἀγγέλων, καὶ (χ) εἰς αἰῶνας αἰώνων ἀναβαίνει· (ψ) ἡ ὑπομονὴ (ω) ἐστὶν· οἱ (α) λεγούσης, Γράψον, (β) * ἀναπαήσονται (γ) τὰ γὰρ ἔργα (δ) * καθήμενον ὅμοιον * υἱὸν ἀνθρώπου, (ε) τὴν κεφαλὴν, (ζ) κράζων ἐκ τοῦ ναοῦ ἐν φωνῇ μεγάλῃ (η) ἦλθεν ἡ ὥρα θερίσαι· (θ) τῆς νεφέλης, (ι) ἄγγελος ἐκ (κ) ὁ ἔχων (λ) φωνῇ μεγάλῃ (μ) τῆς ἀμπέλου τῆς γῆς·

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

5 6 *ܘܒܦܘܡܗܘܢ ܠܐ ܐܫܬܟܚܬ ܕܓܠܘܬܐ. ܕܠܐ ܡܘܡܐ ܓܝܪ ܐܝܬܝܗܘܢ. *ܘܚܙܝܬ
ܐܚܪܢܐ ܡܠܐܟܐ ܟܕ ܦܪܚ ܒܫܡܝܐ. ܘܐܝܬ ܗܘܐ ܥܠܘܗܝ ܣܒܪܬܐ ܕܠܥܠܡ ܠܡܣܒܪܘ
7 ܠܥܡܘܪܝ ܐܪܥܐ. ܘܥܠ ܟܠ ܐܡܐ ܘܫܪܒܬܐ ܘܠܫܢܐ ܘܥܡܡܐ. *ܘܐܡܪ ܒܩܠܐ
ܪܒܐ. ܦܠܘܚܘ ܠܐܠܗܐ ܘܗܒܘ ܠܗ ܬܫܒܘܚܬܐ. ܕܐܬܬ ܫܥܬܐ ܕܕܝܢܗ.
8 ܘܣܓܘܕܘ ܠܗܘ ܕܥܒܕ ܫܡܝܐ ܘܐܪܥܐ. ܘܝܡܡܐ ܘܡܒܘܥܐ ܕܡܝܐ. *ܘܐܚܪܢܐ ܡܠܐܟܐ
ܬܢܝܢܐ ܢܩܦ ܠܗ ܘܐܡܪ. ܢܦܠܬ ܢܦܠܬ ܒܒܠ ܗܝ ܪܒܬܐ. ܗܝ ܕܡܢ ܚܡܪܐ ܕܙܢܝܘܬܗ
9 ܐܫܩܝܬ ܠܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ. *ܘܐܚܪܢܐ ܡܠܐܟܐ ܬܠܝܬܝܐ ܢܩܦ ܠܗܘܢ
ܟܕ ܐܡܪ ܒܩܠܐ ܪܒܐ. ܐܢ ܐܢܫ ܣܓܕ ܠܚܝܘܬܐ ܕܢܟܬܐ ܘܠܨܠܡܗ. ܘܢܣܒ ܪܘܫܡܐ
10 ܕܝܠܗ ܥܠ ܒܝܬ ܥܝܢܘܗܝ ܐܘ ܥܠ ܐܝܕܗ. *ܐܦ ܗܘ ܢܫܬܐ ܡܢ ܚܡܪܐ ܕܚܡܬܗ
ܕܐܠܗܐ. ܗܘ ܕܡܙܝܓ ܚܡܪܐ ܒܟܣܐ ܕܪܘܓܙܗ. ܘܢܬܫܢܩ ܒܢܘܪܐ ܘܒܟܒܪܝܬܐ ܩܕܡ
11 ܡܠܐܟܐ ܩܕܝܫܐ. ܘܩܕܡ ܟܘܪܣܝܐ. *ܘܬܢܢܐ ܕܬܫܢܝܩܗܘܢ. ܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ ܣܠܩ.
ܘܠܐ ܐܝܬ ܠܗܘܢ ܢܝܚܐ ܐܝܡܡܐ ܘܠܠܝܐ: ܠܗܢܘܢ ܕܣܓܕܝܢ ܠܚܝܘܬܐ ܗܝ ܕܢܟܬܐ ܘܠܨܠܡܗ
12 ܘܐܢ ܐܢܫ ܢܣܒ ܪܘܫܡܐ ܕܫܡܗ. *ܗܪܟܐ ܗܝ ܡܣܝܒܪܢܘܬܗܘܢ ܕܩܕܝܫܐ: ܗܢܘܢ ܕܢܛܪܝܢ ܦܘܩܕܢܘܗܝ ܕܐܠܗܐ
13 ܘܗܝܡܢܘܬܗ ܕܝܫܘܥ. *ܘܫܡܥܬ ܩܠܐ ܡܢ ܫܡܝܐ ܕܐܡܪ. ܟܬܘܒ. ܛܘܒܝܗܘܢ ܠܡܝܬܐ
ܗܢܘܢ ܕܒܡܪܝܐ ܡܝܬܝܢ. ܡܢ ܗܫܐ. ܐܝܢ ܐܡܪ ܪܘܚܐ. ܕܢܬܢܝܚܘܢ ܡܢ ܥܡܠܝܗܘܢ
14 ܥܒܕܝܗܘܢ ܓܝܪ ܐܙܠܝܢ ܒܬܪܗܘܢ. *ܘܚܙܝܬ ܘܗܐ ܥܢܢܐ ܚܘܪܬܐ.
ܘܥܠ ܥܢܢܐ ܝܬܒ ܗܘܐ ܕܡܐ ܠܒܪ ܐܢܫܐ. ܘܐܝܬ ܗܘܐ ܥܠ ܪܫܗ ܟܠܝܠܐ ܕܕܗܒܐ.
15 ܘܒܐܝܕܗ ܡܓܠܐ ܚܪܝܦܬܐ. *ܘܐܚܪܢܐ ܡܠܐܟܐ ܢܦܩ ܡܢ ܗܝܟܠܐ ܟܕ ܩܥܐ ܒܩܠܐ ܪܒܐ.
16 ܠܗܘ ܕܝܬܒ ܥܠ ܥܢܢܐ. *ܘܐܪܡܝ ܗܘ ܕܝܬܒ ܥܠ ܥܢܢܐ ܡܓܠܗ ܥܠ ܐܪܥܐ. ܘܐܬܚܨܕܬ ܐܪܥܐ.
17 *ܘܐܚܪܢܐ ܡܠܐܟܐ ܢܦܩ ܡܢ ܗܝܟܠܐ ܗܘ ܕܒܫܡܝܐ. ܘܐܝܬ ܗܘܐ ܐܦ ܠܗ ܡܓܠܐ ܚܪܝܦܬܐ.
18 *ܘܐܚܪܢܐ ܡܠܐܟܐ ܢܦܩ ܡܢ ܡܕܒܚܐ. ܗܘ ܕܐܝܬ ܠܗ ܫܘܠܛܢܐ ܥܠ ܢܘܪܐ. ܘܩܥܐ
ܒܩܠܐ ܪܒܐ ܠܗܘ ܕܐܝܬ ܠܗ ܡܓܠܐ ܚܪܝܦܬܐ ܟܕ ܐܡܪ. ܫܕܪ ܡܓܠܟ ܗܝ
ܚܪܝܦܬܐ. ܘܩܛܘܦ ܣܓܘܠܐ ܕܟܪܡܗ ܕܐܪܥܐ. ܡܛܠ ܕܐܬܒܫܠܘ ܥܢܒܝܗ ܕܐܪܥܐ.
19 *ܘܐܪܡܝ ܡܠܐܟܐ ܡܓܠܗ ܥܠ ܐܪܥܐ. ܘܩܛܦ ܟܪܡܗ ܕܐܪܥܐ. ܘܐܪܡܝ ܒܡܥܨܪܬܐ ܕܚܡܬܗ ܕܐܠܗܐ ܗܘ ܪܒܐ.

5 Et in ore eorum non inventum est mendacium: sine maculis enim sunt. 6 Et vidi alium Angelum volantem in cœlo, habentem Evangelium æternum, ad evangelizandum iis qui habitant super terram, & apud omnem nationem, & tribum, & linguam 7 & gentem: Dicentem voce magnâ, Servite Deo, & date illi gloriam, quia venit hora judicii ejus: & adorate eum qui fecit cœlum, & terram, & mare, & fontes aquarum. 8 Et alius Angelus secundus secutus est eum, dicens; Cecidit, cecidit Babel illa magna, quæ ex vino excandescentiæ scortationis suæ potavit omnes gentes. 9 Et alius Angelus tertius secutus est eos, dicens voce magnâ; Si quis adoraverit illud animal dentis, & imaginem ejus: & acceperit characterem ejus super frontem suam, aut super manum suam, 10 Ipse quoque bibet ex vino excandescentiæ Dei, quod mixtum est mero in calice iræ ejus: & cruciabitur in igne & sulphure coram Angelis sanctis, & coram throno. 11 Et fumus cruciatûs eorum in secula seculorum ascendet, & non est quies die ac nocte iis qui adorant illud animal dentis, & imaginem ejus. 12 Hic tolerantia Sanctorum est, qui servant præcepta Dei, & fidem Jesu. 13 Et audivi vocem è cœlo, dicentem; Scribe, Beati sunt mortui, qui in Deo moriuntur. Posthac sanè dicit Spiritus, ut requiescant à laboribus suis: ipsa enim opera eorum sequuntur eos. 14 Et vidi, & ecce nubes alba, & super nubem *quidam* sedens similis Filio hominis, habens super caput suum coronam auream, & in manu sua falcem acutam. 15 Et alius Angelus exivit è templo, compellans voce magnâ eum qui sedet super nubem. 16 Et projecit falcem suam super terram, & demessa est terra. 17 Et alius Angelus exivit è templo quod est in cœlo, habens etiam falcem acutam. 18 Et alius Angelus exivit ex altari, habens potestatem super ignem: & clamavit clamore magno ad eum qui habet falcem acutam, dicens; Mitte falcem tuam illam acutam, et vindemia botros vineæ terræ, quia adoleverunt uvæ terræ. 19 Et projecit Angelus falcem suam in terram, et vindemiavit vineam terræ, et projecit in torcular excandescentiæ Dei illius magni.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

5 6 ወኢተረክበ፡ ሐሰት፡ ውስተ፡ አፈሆሙ፡ ለእሙ፡ ንጹሐን፡ እሙንቱ፡ እምኃጢአት፡፡=፡ ወእም
ዝ፡ ምጽአ፡ ካልእ፡ መልአክ፡፡ እንዘ፡ ይሰርር፡ ማእከለ፡ ሰማይ፡ ወምድር ፡ ወይጸውር፡ ወንጌለ፡ ዘ
ለዓለም፡፡ ከመ፡ ይስብክ፡ ሎሙ፡ ለእለ፡ ይነብሩ፡ ውስተ፡ ምድር፡፡ ወለኵሉሙ፡ አሕዛብ፡ ወሕ
7 ዝብ፡ ወነገድ፡ ወበሐውርት፡፡=፡ እንዘ፡ ይብል፡ በቃል፡ ዐቢይ፡ ፍርህዎ፡ ለእግዚአብሔር፡ ወሰ
ብሕዎ፡፡ እስመ፡ በጽሐት፡ ዕለተ፡ ሰዓተ፡ ደይኑ፡ ወሰገዱ፡ ሎቱ፡ ለዘ፡ ገብረ፡ ሰማየ፡ ወምድረ፡ ባሕ
8 ረ፡ ወአፍላገ፡ ወአንቅዕተ ፡ ማያት፡፡=፡ ወካልእ ፡ መልአክ፡ ተለዎ ፡ እንዘ ፡ ይብል፡፡ ወወድ
ቀት፡ ባቢሎን፡ ዐባይ፡ ሀገር፡ እሞን፡ ጽዋዓ፡ ወይን፡ መንሱት፡ ወዝሙት ፡ ዘአስተየት፡ ለኵሉ፡ አ
ሕዛብ፡፡=፡

5 *Et non inventum est mendacium in ore eorum, quia puri sunt à peccato.* 6 *Et tunc venit alius Angelus volans medio cœli & terræ, & portabat evangelium æternum, ut prædicaret iis qui habitabant in terra, & omni genti, & populo, & tribui & regioni,* 7 *Dicens in voce magna; Timete Deum, & glorificate eum, quia venit dies* & *hora judicii ejus; & adorate eum qui fecit cœlum & terram, mare & flumina, & fontes aquarum.* 8 *Et alius Angelus sequutus est eum, dicens; Cecidit, & cecidit Babylon magna urbs, ex calice vini tentationis suæ, & scortationis suæ, quæ potavit omnes gentes.*

Versio VULGATA LATINA.

5 Et in ore eorum non est inventum mendacium: sine macula enim sunt ante thro-
6 num Dei. Et vidi alterum Angelum volantem per medium cœli, habentem Evan-
gelium æternum, ut evangelizaret sedentibus super terram, & super omnem gen-
7 tem, & tribum, & linguam, & populum: Dicens magnâ voce; Timete Domi-
num, & date illi honorem, quia venit hora judicii ejus: & adorate eum, qui fecit
8 cœlum & terram, mare, & fontes aquarum. Et alius Angelus secutus est, dicens; Ce-
cidit, cecidit Babylon illa magna: quæ à vino iræ fornicationis suæ potavit omnes
9 gentes. Et tertius Angelus secutus est illos, dicens voce magnâ; Si quis adora-
verit bestiam, & imaginem ejus, & acceperit characterem in fronte sua, aut in ma-
10 nu sua: Et hic bibet de vino iræ Dei, quod mistum est mero in calice iræ ipsius,
& cruciabitur igne & sulphure in conspectu Angelorum sanctorum, & ante con-
11 spectum Agni: Et fumus tormentorum eorum ascendet in secula seculorum:
nec habent requiem die ac nocte, qui adoraverunt bestiam, & imaginem ejus, &
12 si quis acceperit characterem nominis ejus. Hic patientia sanctorum est, qui cu-
stodiunt mandata Dei, & fidem Jesu. Et audivi vocem de cœlo, dicentem mihi; 13
Scribe, Beati mortui, qui in Domino moriuntur. Amodò jam dicit Spiritus, ut re-
quiescant à laboribus suis: opera enim illorum sequuntur illos. Et vidi, & ecce 14
nubem candidam: & super nubem sedentem similem Filio hominis, habentem in
capite suo coronam auream, & in manu sua falcem acutam. Et alius Angelus ex- 15
ivit de templo, clamans voce magnâ ad sedentem super nubem; Mitte falcem tu-
am, & mete, quia venit hora ut metatur, quoniam aruit messis terræ. Et misit qui 16
sedebat super nubem, falcem suam in terram, & demessa est terra. Et alius Angelus 17
exivit de templo, quod est in cœlo, habens & ipse falcem acutam. Et alius Ange- 18
lus exivit de altari, qui habebat potestatem supra ignem: & clamavit voce ma-
gnâ ad eum qui habebat falcem acutam, dicens; Mitte falcem tuam acutam, &
vindemia botros vineæ terræ: quoniam maturæ sunt uvæ ejus. Et misit Ange- 19
lus falcem suam acutam in terram, & vindemiavit vineam terræ, & misit in la-
cum iræ Dei magnum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

5 6 *ولم يوجد في فيهم كذب. لانهم بلا عيب هم *ورايت ملاكا يطير في متوسط السماء* ومعه
7 الانجيل الابدي ليبشر الجلوس على الارض. ولجميع الامم والقبايل والالسن والشعوب *ويقول
بصوت عظيم خافوا الرب واعطوه المجد. لان قد اتت ساعة دينونته. اسجدوا له الذي خلق
8 السماء والارض. والبحر وعيون المياه * واذا بملاك ثان يتبعه قايلا سقطت بغداد العظمة من
9 خمر فسقها. الذي سقته لجميع الامم * وملاك اخر ثالث كان يتبعهم وهو يقول بصوت عظيم*
10 كلمن سجد للدابة ولصورتها. واخذ العلامة في جبهته او في يده *فهو يشرب من خمر
غضب الله. الذي قد مزج في كاس زجره* ويعذب في النار والكبريت* قدام الملايكة القديسين*
11 وقدام القديسين والخروف *ودخان عذابهم يصعد الي دهر الداهرين* وليس لهم راحة ليلا
12 ولا نهارا. الذين يسجدون للدابة ولصورتها. وكلمن اخذ وسمة اسمها *هاهنا هو صبر
13 القديسين. هاهنا صبر الذين يحفظون وصايا الله وامانة ايسوع *ثم سمعت صوتا من السماء
يقول اكتب. طوباهم الموتى الذين ماتوا على دين الرب. الان يقول الروح نعم ليستريحوا من
14 جميع كروبهم. واعمالهم تتبعهم * فنظرت فاذا سحابة بيضاء. والجالس على السحابة شبه
15 ابن الانسان. وعلي راسه تاج من ذهب. وبيده منجل حاد * وملاك اخر خرج من السماء وهو
يصرخ بصوت عظيم للجالس على السحاب. ارسل منجلك واحصد. لان قد اتت ساعة
16 الحصاد. لان قد يبس حصاد الارض * فوضع الجالس على السحاب منجله الحاد على
17 الارض. فحصدت الارض * وملاك اخر خرج من الهيكل الذي في السماء. وهو يصرخ
18 ومعه منجل حاد * وملاك اخر خرج من المذبح وله سلطان على النار. وهو يصيح باعلي
صوت. الذي معه المنجل الحاد قايلا. ارسل منجلك الحاد. واقطع عناقيد كرومات
19 الارض. فان قد طاب عنبها * فاخرج الملاك منجله الي الارض. فقطع كروم الارض كلها*
والقي العنب في معصرة الله العظمة *

5 *Et in quorum ore non est inventum mendacium, quia sine vitio sunt.* 6 *Vidi quoque Angelum volantem per medium cœli, habentem Evangelium æternum, ut annuntiaret incolis terræ, & omnibus gentibus, & tribubus, & linguis, & populis:* 7 *Dicentem voce magna, Timete Dominum, eique tribuite gloriam: jam enim venit hora judicii ejus: adorate eum qui creavit cœlum ac terram, mare & fontes aquarum.* 8 *Et ecce Angelus secundus sequebatur eum, dicens, Cecidit Babylon illa magna ob vinum suæ necis, quod propinavit omnibus gentibus.* 9 *Et alius Angelus tertius sequebatur eos, dicens voce magna, Quicunque adoravit bestiam & imaginem ejus, & accepit signum in fronte sua aut in manu sua,* 10 *Is bibet ex vino iræ Dei, quod temperatum est in calice furoris ejus: & cruciabitur in igne & sulphure in conspectu Angelorum sanctorum, & in conspectu Sanctorum, & Agni.* 11 *Et fumus cruciatus eorum ascendet in seculum seculorum: nec erit eis requies nocte nec die, qui adorant bestiam & imaginem ejus, & quisquis accepit characterem nominis ejus.* 12 *Hic est patientia Sanctorum: hic est tolerantia eorum qui servant mandata Dei, & fidem Jesu.* 13 *Deindè audivi vocem de cœlo dicentem, Scribe, Beati mortui qui mortui sunt pro fide Domini. Jam dicit Spiritus, Ita est, requiescant ab omnibus angoribus suis, & opera eorum sequantur illos.* 14 *Aspexi autem, & ecce nubes candida: & qui sedebat super nubem, similis erat filio hominis: & super caput ejus corona aurea: & in manu ejus falx acuta.* 15 *Et alius Angelus egressus est è cœlo clamans voce magnâ ad insidentem nubi, Mitte falcem tuam, & mete: quia jam venit hora messis: nam aruit messis terræ.* 16 *Posuit igitur qui insidebat nubi falcem suam super terram, & demessa est terra.* 17 *Et alius Angelus prodiit è templo quod est in cœlo, clamans, habens falcem acutam.* 18 *Tum alius Angelus prodiit ex altari, habebatque potestatem super ignem: et is clamabat altissimâ voce ad eum qui habebat falcem acutam, dicens; Mitte falcem tuam acutam, et præcide botros vinearum terræ: jam enim maturuit uva ejus.* 19 *Protulit igitur Angelus ille falcem suam in terram, et vindemiavit vineas universæ terræ, posuitque uvam in lacum vinarium Dei magnum.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

9 ወሣልስ ፡ መልአክ ፡ ተለዎሙ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ በቃል ፡ ዐቢይ ፡ ዘሰገደ ፡ ለዝክቱ ፡ አርዌ ፡
ወለምስሉ ፡ ወለዘ ፡ ጽሑፍ ፡ ትእምርቱ ፡ ውስተ ፡ ፍጽሙ ፡ አው ፡ ውስተ ፡ እደዊሁ ፡፡=፡
10 ውእቱኒ ፡ ይስተይ ፡ ወይነ ፡ መዐቱ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ዘቅዱሕ ፡ ውስተ ፡ ጽዋዓ ፡ መዐቱ ፡
ዘኢኮነ ፡ ፍሡሐ ፡ ወይትኴነን ፡ በእሳት ፡ ወተይ ፡ በቅድመ ፡ መላእክቲሁ ፡ ወበቅድመ ፡ በግ
11 ዑ ፡፡=፡ ወዐርገ ፡ ጢሰ ፡ ደይኖሙ ፡ ለዓለመ ፡ ወለዓለመ ፡ ዓለም ፡፡ ወአልቦሙ ፡ ዕረፍተ ፡ መ
ዐልተ ፡ ወሌሊተ ፡፡ ወዘንተ ፡ ኵነኔ ፡ ይረክቡ ፡ እለ ፡ ይሰግዱ ፡ ለውእቱ ፡ አርዌ ፡ ወለምስ
12 ሉ ፡ ወእለ ፡ ይጽሕፉ ፡ ትእምርተ ፡ ስሙ ፡፡=፡ ወዝውእቱ ፡ ትዕግሥቶሙ ፡ ለቅዱሳን ፡ እ
13 ለ ፡ የዓቅቡ ፡ ትእዛዘ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወሃይማኖቶ ፡ ለእግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡፡=፡ ወመጽ
አ ፡ ቃል ፡ እምሰማይ ፡ ዘይብል ፡፡ ጸሐፍ ፡ ይእዜኒ ፡ ብፁዓን ፡ እለ ፡ ሞቱ ፡ በእንተ ፡ እግዚአ
ብሔር ፡ እወ ፡ ከማሁ ፡ ይቤ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ከመ ፡ ያዕርፉ ፡ እምኔ ፡ ጻማሆሙ ፡ ወእ
14 ምኔ ፡ ዘተለወሙ ፡ ግብሮሙ ፡፡=፡ ወመጽአት ፡ ደመና ፡ ብርህት ፡ ወውስተ ፡ ይእቲ ፡ ደ
መና ፡ ይነብር ፡ ወልደ ፡ እጓለ ፡ እመሕያው ፡፡ ወአክሊለ ፡ ወርቅ ፡ ደበ ፡ ርእሱ ፡ ማዕፀድ ፡
15 በሊሕ ፡ ደበ ፡ እደዊሁ ፡፡=፡ ወወፅአ ፡ ካልእ ፡ መልአክ ፡ እምነ ፡ መቅደሱ ፡፡ ወይጸርኅ ፡ ሎ
ቱ ፡ በቃል ፡ ዐቢይ ፡ ለዘ ፡ ይነብር ፡ ውስተ ፡ ደመና ፡፡ ወይብል ፡ ፈኑ ፡ ማዕፀደከ ፡ በሊሃ ፡ ወ
16 ዕፀድ ፡ እስመ ፡ በጽሐት ፡ ሰዓት ፡ ለዓፂድ ፡ እስመ ፡ የብሰ ፡ ማዕረረ ፡ ምድር ፡=፡ ወእሞዝ ፡
አልዐለ ፡ ማዕፀደ ፡ ውእቱ ፡ ዘይነብር ፡ ውስተ ፡ ደመና ፡ ለዕለ ፡ ምድር ፡ ወተዐፅደት ፡ ምድ
17 ር ፡፡=፡ ወወፅአ ፡ ካልእ ፡ መልአክ ፡ እምነ ፡ መቅደሱ ፡ ዘውስተ ፡ ሰማይ ፡ ወይጸውር ፡ ው
18 እቱኒ ፡ ማዕፀደ ፡ በሊሐ ፡፡=፡ ወካልእ ፡ መልአክ ፡ ተለዎ ፡ እምነ ፡ መሠዋዕ ፡ ዘውእቱ ፡
ስሉጥ ፡ ለዕለ ፡ እሳት ፡፡ ወጸውዖ ፡ በቃል ፡ ዐቢይ ፡ ለዝክቱ ፡ ዘይጸውር ፡ ማዕፀደ ፡ በሊሐ ፡
ወይቤሎ ፡ ፈኑ ፡ ማዕፀደከ ፡ በሊሐ ፡ ወቅስም ፡ አስካለ ፡ ለዐፀደ ፡ ወይነ ፡ ለምድር ፡ እስ
19 መ ፡ ዐቢይ ፡ አስካሉ ፡፡=፡ ወነሥአ ፡ ውእቱ ፡ መልአክ ፡ ማዕፀደ ፡ ወአውረደ ፡ ውስተ ፡ ምድር ፡ ወቀ
ሰመ ፡ ቦቱ ፡ ዐፀደ ፡ ወይነ ፡ ለምድር ፡ ወወደዮ ፡ ውስተ ፡ ምክያደ ፡ መዐቱ ፡ ለእግዚአብሔር ፡=፡

9 *Et tertius angelus sequutus est eos, dicens in magna voce; Qui adoraverit hanc bestiam, et imaginem ejus, et is cui inscriptum fuerit signum ejus in fronte sua, aut in manu sua,* 10 *Ipse bibet vinum iræ Dei, quod exhaustum est in poculum iræ ipsius quod non est gratum, et judicabitur in igne et sulphure in conspectu Angelorum suorum, et in conspectu Agni sui.* 11 *Et ascendit fumus judicii eorum, in seculum, et in seculum seculorum, et non habuerunt requiem die et nocte: et hoc judicium invenient adorantes hanc bestiam, et imaginem ejus, et scribentes signum nominis ejus.* 12 *Et hæc est patientia Sanctorum, qui custodiunt mandatum Dei, et fidem Domini Jesu.* 13 *Et venit vox è cœlo, dicens, Scribe nunc; Beati qui mortui sunt propter Deum, etiam sic dicit spiritus sanctus, quòd requiescent à laboribus suis, et à suis quæ sequuntur eos operibus.* 14 *Et venit nubes lucida, et super istam nubem sedebat Filius hominis, et corona aurea super caput ejus, & falx acuta in manu sua.* 15 *Et prodiit alius Angelus è templo ejus, et clamabat in voce magna ad eum qui sedebat super nubem, et dixit; Mitte falcem tuam acutam, et mete, quia venit hora ad metendum, quia aruit messis terræ.* 16 *Et tunc extulit falcem suam ipse qui sedebat in nube super terram, et demessa est terra.* 17 *Et prodiit alius Angelus è templo suo quod est in cœlo, et portabat istam falcem acutam.* 18 *Et alius Angelus sequutus est eum ab altari, qui donatus fuit potestate in ignem, et vocavit in voce magna eum qui portabat falcem acutam, et dixit ei; Mitte falcem tuam acutam, et vindemia botrum vineæ terræ, quia magnus est botrus ejus.* 19 *Et accepit iste Angelus falcem, et misit eam in terram, et vindemiavit cum ea vineam terræ, et abjecit in torcular iræ Dei.*

Et calcatus eſt lacus extra civitatem, & exivit ſanguis de lacu uſque ad
20 Καὶ ἐπατήθη ἡ ληνὸς (ν) ἔξω τῆς πόλεως, ϗ ἐξῆλθεν αἷμα ἐκ τῆς ληνοῦ ἄχρι
frænos equorum, à ſtadiis mille ſexcentis.
τῶν χαλινῶν τῶν ἵππων, ἀπὸ σαδίων χιλίων ἑξακοσίων.

CAP. XV. ιε'.

Et vidi aliud ſignum in cœlo magnum & mirabile, angelos ſeptem, haben-
1 ΚΑὶ εἶδον ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ μέγα ϗ θαυμαστὸν, ἀγγέλους ἑπτὰ, ἔχον-
tes plagas ſeptem noviſſimas: quoniã in illis conſummata eſt ira Dei. Et
2 τας πληγὰς ἑπτὰ τὰς ἐσχάτας. ὅτι ἐν αὐταῖς ἐτελέσθη ὁ θυμὸς τοῦ Θεοῦ. Καὶ
vidi tanquam mare vitreum miſtum igne, & vincentes ex beſtia, &
εἶδον ὡς θάλασσαν ὑαλίνην μεμιγμένην πυρὶ, ϗ τοὺς νικῶντας ἐκ τοῦ θηρίου, ϗ
ex imagine ejus, & ex charactère ejus, ex numero nominis ejus,
ἐκ τῆς εἰκόνος αὐτοῦ, (α) ϗ ἐκ τοῦ χαράγματος αὐτοῦ, ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ,
ſtantes ſuper mare vitreum, habentes citharas Dei. Et cantant canticũ
3 ἑστῶτας ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν ὑαλίνην, ἔχοντας κιθάρας τοῦ Θεοῦ. Καὶ ᾄδουσι τὴν ᾠδὴν
Moyſi ſervi Dei, & canticum Agni, dicentes; Magna & mirabilia
(β) Μωσέως δούλου τοῦ Θεοῦ, ϗ τὴν ᾠδὴν τοῦ ἀρνίου, λέγοντες, Μεγάλα ϗ θαυμαστὰ
opera tua, Domine Deus omnipotens: juſtæ & veræ viæ tuæ,
τὰ ἔργα σου, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ· δίκαιαι ϗ ἀληθιναὶ αἱ ὁδοί σου, ὁ
rex Sanctorum. Quis non timebit te, Domine, & glorificabit nomen tuũ?
4 βασιλεὺς τῶν (γ) ἁγίων. Τίς οὐ μὴ (δ) φοβηθῇ σε, Κύριε, ϗ δοξάσῃ τὸ ὄνομά σου;
quia ſolus pius: quoniam omnes gentes venient & adorabunt in conſpectu
ὅτι μόνος ὅσιος· ὅτι πάντα τὰ ἔθνη ἥξουσι ϗ προσκυνήσουσιν ἐνώπιόν (ε)
tuo: quoniã judicia tua manifeſta ſunt. Et poſt hæc vidi, & ecce aper-
5 σου· ὅτι τὰ δικαιώματά σου ἐφανερώθησαν. Καὶ μετὰ ταῦτα εἶδον, (ζ) ϗ ἰδοὺ ἠ-
tũ eſt templũ tabernaculi teſtimonii in cœlo. Et exierunt ſeptem angeli,
6 νοίγη ὁ ναὸς τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου ἐν τῷ οὐρανῷ. Καὶ ἐξῆλθον οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι
habentes ſeptẽ plagas, de templo, veſtiti linum purum, & ſplen-
(η) ἔχοντες τὰς ἑπτὰ πληγὰς, ἐκ τοῦ ναοῦ, ἐνδεδυμένοι (θ) λίνον καθαρὸν, ϗ λαμ-
didum, & præcincti circa pectora zonis aureis. Et unum de quatuor ani-
7 πρὸν, ϗ περιεζωσμένοι περὶ τὰ στήθη ζώνας χρυσᾶς. Καὶ ἓν ἐκ τῶν τεσσάρων ζώ-
malibus dedit ſeptẽ angelis ſeptẽ phialas aureas; plenas iracundiæ Dei
ων ἔδωκε τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις ἑπτὰ φιάλας χρυσᾶς, γεμούσας τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ τοῦ
viventis in ſecula ſeculorum. Et impletum eſt templũ fumo ex gloria
ζῶντος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Καὶ ἐγεμίσθη ὁ ναὸς καπνοῦ ἐκ τῆς δόξης τοῦ 8
Dei, & de virtute ejus: & nemo poterat introire in templum, donec con-
Θεοῦ, ϗ ἐκ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ· ϗ οὐδεὶς ἠδύνατο εἰσελθεῖν εἰς τὸν ναὸν, ἄχρι τε-
ſummarentur ſeptem plagæ ſeptẽ angelorum.
λεσθῶσιν αἱ ἑπτὰ πληγαὶ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων.

CAP. XVI. ιϛ'.

Et audivi vocem magnam de templo, dicentẽ ſeptẽ angelis; Ite, &
ΚΑὶ ἤκουσα (α) φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ ναοῦ, λεγούσης τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις, Ὑπάγετε, ϗ 1
effundite phialas iræ Dei in terram. Et abiit primus, &
(β) ἐκχέατε τὰς φιάλας τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν γῆν. Καὶ ἀπῆλθεν ὁ πρῶτος, ϗ 2
effudit phialam ſuam in terrã: & factũ eſt vulnus malum & malignum in
ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ (γ) ἐπὶ τὴν γῆν· ϗ ἐγένετο (δ) ἕλκος κακὸν ϗ πονηρὸν εἰς τοὺς
homines habentes characterẽ beſtiæ, & imaginẽ ejus adoran-
ἀνθρώπους τοὺς ἔχοντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου, (ε) ϗ τοὺς τῇ εἰκόνι αὐτοῦ προσκυνοῦν-
tes. Et ſecundus angelus effudit phialam ſuam in mare: & factus eſt ſan-
τας. Καὶ ὁ δεύτερος ἄγγελος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν· ϗ ἐγένετο αἷ- 3
guis tanquã mortui, & omnis anima vivens mortua eſt in mari. Et tertius
μα ὡς νεκροῦ, (ζ) ϗ πᾶσα ψυχὴ ζῶσα ἀπέθανεν ἐν τῇ θαλάσσῃ. Καὶ ὁ (η) τρίτος 4
angelus effudit phialã ſuam in flumina & in fontes aquarum: & fa-
ἄγγελος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τοὺς ποταμοὺς (θ) ϗ εἰς τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων· ϗ (ι) ἐ-
ctus eſt ſanguis. Et audivi angelũ aquarum, dicentem, Juſtus, Domine, es,
γένετο αἷμα. Καὶ ἤκουσα τοῦ ἀγγέλου τῶν ὑδάτων, λέγοντος, (κ) Δίκαιος, Κύριε, εἶ, 5
qui exiſtens, & qui erat, ſanctus, quia hæc judicâſti: Quia ſanguinem Sanctorũ & Prophetarũ
ὁ ὢν, ϗ ὁ (λ) ἦν, ὁ ὅσιος, ὅτι ταῦτα ἔκρινας· Ὅτι αἷμα ἁγίων ϗ προφητῶν 6
effuderũt, & ſanguinẽ eis dediſti bibere: digni enim ſũt. Et audivi alterũ de
ἐξέχεαν, ϗ αἷμα αὐτοῖς (μ) ἔδωκας πιεῖν· (ν) ἄξιοι γάρ εἰσι. Καὶ (ξ) ἤκουσα ἄλλου ἐκ τοῦ 7
altari, dicentem; Etiam, Dñe Deus omnipotens, vera & juſta judicia tua.
θυσιαστηρίου, λέγοντος, Ναὶ Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ἀληθιναὶ ϗ δίκαιαι αἱ κρίσεις σου.

MS. A. (ν) ἔξωθεν   Κεφ. ιε'. MS. A. (α) ϗ ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ (β) Μωϋσέως τοῦ δούλου (γ) ἐθνῶν. (δ) φοβηθῇ, Κύριε, ϗ δοξάσει (ε) σου, Κύριε· ὅτι (ζ) ϗ ἠνοίγη (η) οἱ ἔχοντες (θ)* λίθον καθαρὸν, λαμπρὸν,   Κεφ. ιϛ'. MS. A. (α) μεγάλης φωνῆς (β) ἐκχέετε τὰς ἑπτὰ φιάλας (γ) εἰς τὴν (δ) ἕλκος * ϗ πονηρὸν ἐπὶ τοὺς (ε) ϗ τοὺς προσκυνοῦντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ. Καὶ ὁ δεύτερος ἐξέχεεν (ζ) ϗ πᾶσα ψυχῆς ζωῆς ἀπέθανεν, τὰ ἐν τῇ (η) τρίτος ἐξέχεεν (θ) ϗ τὰς (ι) ἐγένοντο (κ) Δίκαιος εἶ, (λ) ἦν, ὅσιος, (μ) δέδωκας (ν) ἄξιοί εἰσιν. (ξ) ἤκουσα τοῦ θυσιαστηρίου

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

20 [illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]

Et calcatum eſt illud torcular extra urbem, 20
& effluxit ſanguis è torculari uſque ad fræna equorum, à ſtadiis mille & ſexcentis.

CAP. XV.

Et vidi aliud ſignum in cœlo magnum 1
& admirabile, Angelos ſeptem, habentes plagas ſeptem illas ultimas, quoniam in illis conſummata eſt excandeſcentia Dei.
Et vidi tanquam mare vitreum mixtum igni, 2
&eos qui victoriam reportârunt ab illo animali dentis, & ab imagine ejus, & à numero nominis ejus, ſtantes ſuper mare vitreum, & habentes citharas Dei, Et canentes can- 3
ticum Moſis, illius ſervi Dei, & canticum Agni, dicentes; Magna & mirabilia ſunt opera tua, Domine Deus omnipotens: juſtæ & veræ ſunt viæ tuæ, rex ſeculorum.
Quis non timebit te Domine, & glorifica- 4
bit nomen tuum? quia tu ſolus pius & ſanctus es ac juſtus, quoniam omnes gentes venient, & adorabunt ante te, quòd judicia tua patefacta ſint. Et poſt hæc vidi, & 5
apertum eſt templum tabernaculi teſtimonii quod eſt in cœlo. Et exiverunt illi ſeptem 6
Angeli qui habent ſeptem plagas, è templo, induti lino puro, ſplendido, & vincti ad pectus ſuum zonis aureis. Et unum ex 7
quatuor animalibus dedit illis ſeptem Angelis, ſeptem phialas aureas plenas excandeſcentiâ Dei, qui vivit in ſecula ſeculorum.
Et impletum eſt templum fumo præ gloria 8
Dei & præ potentia ejus: & nemo poterat intrare in templum, uſquedum explerentur illæ ſeptem plagæ illorum ſeptem Angelorum.

CAP. XVI.

Et audivi vocem magnam de templo di- 1
centem illis ſeptem Angelis, Ite & effundite illas ſeptem phialas excandeſcentiæ Dei in terram. Et abiit ille primus, & ef- 2
fudit phialam ſuam in terram: & factum eſt ulcus malum & dolorificum ſuper homines illos qui habent characterem illius animalis dentis, & qui adorant imaginem ejus. Et ille ſecundus Angelus effudit phi- 3
alam ſuam in mare, & factus eſt ſanguis ſicut mortui; & omnis anima vivens mortua eſt, ex his quæ ſunt in mari. Et ille tertius 4
Angelus effudit phialam ſuam in fluvios, & in fontes aquarum, & facti ſunt ſanguis.
Et audivi Angelum aquarum dicentem, Ju- 5
ſtus es ô ille qui eſt, & qui erat, & ſanctus, quia hæc judicâſti. Quia ſanguinem San- 6
ctorum & prophetarum effuderunt, & ſanguinem ipſis dediſti bibendum, quia digni ſunt. Et audivi altare dicens, Etiam Do- 7
mine Deus omnipotens, verum eſt & juſtum judicium tuum.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

20 ወኪደ፡በወስተ፡መክያዱ፡ በአፍኣ፡ እምነ፡ሀገር፡ ወወፅአ፡ደም፡እምነ፡ወስቴ፡መክየድ፡ወበ
ጽሐ፡እስከ፡ልጓመ፡አፍራስ፡ወወሐዘ፡እስከ፡ ፲ወ፪፡ ምዕራፍ፡፡=፡

፲፭

1 ወአስተርአየ፡ተአምር፡ ዐቢይ፡በሰማይ፡ ፯፡ መላእክት፡ ይፀውሩ፡ ፯፡ መቅሠፍተ፡ዘቦቱ፡የሐ
2 ልቀ፡መዐቱ፡ለእግዚአብሔር፡፡=፡ ወርኢኩ፡ባሕረ፡ እንተ፡ትመስል፡ከመ፡ማሕው፡ወድሙር
ት፡በእሳት፡፡ ወለእልክቱ፡እለ፡ሞእዎ፡ለዝክቱ፡አርዌ፡ወለምስሉ፡ወለኍልቈ፡ስሙ፡ይቀውሙ፡
ላዕለ፡ ይእቲ፡ባሕር፡ ወይጸውሩ፡ መሰንቆ፡መዝሙር፡ ዘእግዚአብሔር፡፡=፡

Et calcavit eam in torculari ſuo, extra civitatem, & exivit ſanguis 20
ab hoc torculari, & venit uſque ad frænos equorum, & fluxit uſque decem & ſex ſtadia.

CAP. XV.

Et apparuit ſignum magnum in cœlo, ſeptem Angeli portabant ſeptem plagas 1
quibuſcum expleta erat ira Dei. Et vidi mare quod videbatur ſicut vitrum, 2
& mixtum fuit cum igne, & ii qui vicerunt hanc beſtiam & imaginem ejus & numerum nominis ejus, ſtabant ſuper hoc mare & portabant citharam cantici Dei.

Verſio VULGATA LATINA.

20 Et calcatus eſt lacus extra civitatem, & exivit ſanguis de lacu uſque ad frænos
equorum per ſtadia mille ſexcenta.

CAP. XV.

1 Et vidi aliud ſignum in cœlo magnum & mirabile, Angelos ſeptem, habentes
2 plagas ſeptem noviſſimas: Quoniam in illis conſummata eſt ira Dei. Et vidi tan-
quam mare vitreum miſtum igne, & eos, qui vicerunt beſtiam, & imaginem ejus,
& numerum nominis ejus, ſtantes ſuper mare vitreum, habentes citharas Dei:
3 Et cantantes canticum Moyſi ſervi Dei, & canticum Agni, dicentes; Magna & mi-
rabilia ſunt opera tua, Domine Deus omnipotens: juſtæ & veræ ſunt viæ tuæ, Rex
4 ſeculorum. Quis non timebit te, Domine, & magnificabit nomen tuum? quia ſo-
lus pius es: quoniam omnes gentes venient, & adorabunt in conſpectu tuo, quo-
5 niam judicia tua manifeſta ſunt. Et poſt hæc vidi, & ecce apertum eſt templum
6 tabernaculi teſtimonii in cœlo: Et exierunt ſeptem Angeli habentes ſeptem
plagas de templo, veſtiti lino mundo & candido, & præcincti circa pectora zo-
7 nis aureis. Et unum de quatuor animalibus dedit ſeptem Angelis ſeptem phialas
aureas, plenas iracundiæ Dei viventis in ſecula ſeculorum. Et impletum eſt tem- 8
plum fumo à majeſtate Dei, & de virtute ejus: & nemo poterat introire in tem-
plum, donec conſummarentur ſeptem plagæ ſeptem Angelorum.

CAP. XVI.

Et audivi vocem magnam de templo, dicentem ſeptem Angelis; Ite, & effun- 1
dite ſeptem phialas iræ Dei in terram. Et abiit primus, & effudit phialam ſuam 2
in terram: & factum eſt vulnus ſævum & peſſimum in homines, qui habebant cha-
racterem beſtiæ; & in eos, qui adoraverunt imaginem ejus. Et ſecundus Ange- 3
lus effudit phialam ſuam in mare, & factus eſt ſanguis tanquam mortui: & omnis
anima vivens mortua eſt in mari. Et tertius effudit phialam ſuam ſuper flumi- 4
na, & ſuper fontes aquarum, & factus eſt ſanguis. Et audivi Angelum aquarum 5
dicentem; Juſtus es, Domine, qui es, & qui eras ſanctus, qui hæc judicâſti: Quia 6
ſanguinem Sanctorum & Prophetarum effuderunt, & ſanguinem eis dediſti bibe-
re: digni enim ſunt. Et audivi alterum ab altari dicentem; Etiam, Domine 7
Deus omnipotens, vera & juſta judicia tua.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* ثم ان عجنت المعصن خارج المدينة * فانحدر من تلك المعصن دم كثير * الى ان بلغ 20
لجم الخيل * الى مدتها اميال الف وستماية * الفصل الخامس عشر * ورايت علامة 1
اخرى عظيمة في السماء عجيبة * وذلك سبعة ملايكة * ومعهم سبعة جوايح الاخيرة * التي بها
ينقضي غضب الله * ورايت كبحر من زجاج ممزوج نارا * والذين غلبوا الدابة وصورتها 2
وعدد اسمها * وقفوا على البحر الزجاج * وهم يمسكون قياثير الله * ويسبحون تسبحة موسي عبد 3
الله * وتسبحة الخروف * قايلين * عظيمة هي وعجيبة اعمالك يا ربنا والاهنا يا ماسك الكل *
عادلة وحقة هي سبلك * انت ملك الامم * فمن هو الذي لا يخافك يا رب ويمجد اسمك * 4
انك انت وحدك قدوس * والكل ياتون ويسجدون قدامك * لان عدلك قد ظهر * ثم بعد 5
هذا نظرت * واذا قد فتح هيكل خيمة الشهادة الذي في السماء * وخرجوا السبع ملايكة 6
الذين معهم السبع جوايح من الهيكل * وعليهم ثياب كتان نقية مضية * ممنطقين على
صدورهم بمناطق ذهب * ورايت احد الحيوان الاربع * اعطي للسبع ملايكة سبعة جامات 7
من ذهب * وكانت مملوة بغضب الله الحي الى ادهار الادهار * وامتلي الهيكل من دخان 8
مجد الله * ومن قدرته * ولم يقدر احد يدخل الهيكل حتى انقضت سبع جوايح الملايكة السبعة *
الفصل السادس عشر * وسمعت صوتا عظيما يقول للملايكة السبعة * اذهبوا 1
وافرغوا السبعة جامات * المملوة من رجز الله في الارض * فذهب الملاك الاول * وافرغ جامته 2
في الارض * فصار من ذلك بلاء عظيم شرير * على الناس الذين معهم علامة الدابة * وعلى
الذين يسجدون لصورتها * والملاك الثاني افرغ جامته في البحر * فصار البحر كله دم موتي * 3
ومات كل نفس حية في البحر * ثم ان الثالث افرغ جامته في الانهار وفي العيون * فصارت 4
الامياه كلها دما * وسمعت ملاك المياه يقول * عدل هو انت الازلي الصفي * اذ حكمت بهذه في 5
هاولي * الذين اهرقوا دم القديسين والانبياء * وجعلتهم يشربون الدم * كما هو استحقاقهم * 6
* وسمعت المذبح يقول * نعم يا رب يا ماسك الكل * عادلة وحقة هي اعمالك واحكامك * 7

Tum ſubactus fuit lacus extra urbem, 20
effluxitque ex eo lacu ſanguis multus, adeo ut pertingeret frænos equorum, per ſpatium milliariorum mille ſexcentorum.

CAP. XV.

Et vidi ſignum aliud in cœlo magnum 1
& mirabile, videlicet ſeptem Angelos habentes ſeptem exitia ultima, quibus finem habet ira Dei. Et vidi tanquam 2
mare vitreum mixtum igni: & eos qui vicerant beſtiam & imaginem ejus & numerum nominis ejus, ſtantes prope mare vitreum. Hi tenebant citharas Dei,
Et canebant canticum Moſis ſervi Dei, 3
& canticum Agni, dicentes, Magna ſunt & mira opera tua, ô Domine & Deus noſter, ô omnitenens: juſtæ ac veræ ſunt viæ tuæ: tu es rex gentium. Quis 4
eſt qui te non formidet ò Domine, & glorificet nomen tuum? nam tu ſolus ſanctus es: & omnes venient et adorabunt coram te, quia judicium tuum jam apparuit. Tum poſthæc aſpexi, & ecce aper- 5
tum eſt templum tabernaculi teſtimonii, quod eſt in cœlo: Et egreſſi ſunt illi ſe- 6
ptem Angeli qui habebant ſeptem exitia, è templo, amicti veſtibus lineis mundis ac lucidis, præcincti circa pectora ſua zonis aureis. Et vidi unum ex anima- 7
libus quatuor dediſſe ſeptem illis Angelis ſeptem phialas aureas, quæ plenæ erant irâ Dei viventis in ſecula ſeculo- 8
rum. Et impletum eſt templum fumo gloriæ Dei, & potentia ipſius: nec poterat quiſquam ingredi templum, donec explerentur ſeptem exitia ſeptem Angelorum.

CAP. XVI.

Et audivi vocem magnam è templo 1
dicentem ſeptem illis Angelis, Ite & evacuate ſeptem phialas plenas irâ Dei in terram. Abiit igitur Angelus primus, 2
& evacuavit phialam ſuam in terram, ortaque eſt inde calamitas maxima & peſſima in homines qui habebant ſignum beſtiæ, & in eos qui adorabant imaginem ejus. Tum Angelus ſecundus eva- 3
cuavit phialam ſuam in mare, factumque eſt totum mare ſanguis mortuorum, & mortua eſt omnis anima vivens in mari. Deinde tertius evacuavit phia- 4
lam ſuam in flumina & in fontes, verſæque ſunt aquæ omnes in ſanguinem. Et 5
audivi Angelum aquarum dicentem, Juſtus es tu Æterne, Electiſſime, quòd hæc judicaveris in eos. Qui effude- 6
runt ſanguinem Sanctorum & Prophetarum, & adegiſti eos ad bibendum ſanguinem, prout merentur. Et audivi al- 7
tare dicens, Etiam ô Domine, ô omnitenens, juſta & vera ſunt opera & judicia tua.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

3 ወይሴብሑ፡ለእግዚአ፡ኵሉ፡በከመ፡ ሰብሐ፡ ሙሴ፡ገብሩ፡ እግዚአብሔር፡ወስብሐተ፡በግዑ፡
ወይቤሉ፡ ዐቢይ፡ወመድምም፡ግብርከ፡እግዚኦ፡እግዚአብሔር፡ ዘኵሉ፡ትመልክ፡፡ ጽድቅ፡
4 ወርትዕ፡ፍናዊከ፡ዘነገሥከ፡ላዕለ፡ኵሉ፡አሕዛብ፡፡=፡ ወመኑ፡ዘኢይፈርሀ፡ ወኢይሴብሖ፡
ለስምከ፡እስመ፡በሕቲትከ፡ጻድቅ፡ ኣንተ፡ ወስሉጥ፡ አንተ፡፡ ወላዕለ፡ኵሉ፡አሕዛብ፡ወይሰግ
5 ዱ፡ ቅድሜከ፡እግዚኦ፡ኵሉ፡ተግባረ፡እደዊከ፡ እስመ፡ አስተርአየ፡ኵነኔከ፡፡=፡ ወእምድኅ
6 ረ፡ዝንቱ፡ተርኅወ፡መቅደሱ፡ዘወስተ፡ሰማይ፡፡=፡ ወወፅኡ፡፯፡መላእክት፡እለ፡ይጸውሩ፡፯፡መ
ቅሠፍተ፡እምነ፡መቅደሱ፡፡ ወይለብሱ፡ ንጹሐ፡ ወብሩሃ፡ ወቅኑታን፡ እሙንቱ፡በቅናተ፡ወርቅ፡
7 እንተ፡መንገለ፡አንገደቲሆሙ፡፡=፡ ወ፩፡እምነ፡እልክቱ፡ ፬፡ እንስሳ፡መጠወሙ፡ለእል
ክቱ፡ ፯፡ መላእክት፡፯፡ ጽዋዐተ፡መሉአነ፡መዐቱ፡ለእግዚአብሔር፡ዘሕያው፡ለዓለም፡፡=፡
8 ወእምዝ፡መልአ፡ውስተ፡ መቅደሱ፡ጢስ፡ መዓቱ፡ለእግዚአብሔር፡፡ ወስብሐተ፡ እግዚአብሔ
ር፡ወኃይሉ፡ ወአልቦ፡ ዘይክል፡ በዊአ፡ ውስተ፡ መቅደሱ፡ እስከ፡ ሐልቀ፡፯፡ መቅሠፍት፡ ዘ ፯፡
መላእክት፡፡=፡

፲፮

1 ወይቤሎሙ፡ቃል፡እምሰማይ፡እምነ፡ መቅደሱ፡ ለእልክቱ፡ መላእክት፡፡ሑሩ፡ ወክዐዉ፡ጽዋዐ
2 ተ፡መዐቱ፡ለእግዚአብሔር፡ውስተ፡ኵሉ፡ምድር፡፡=፡ ወሖረ፡ቀዳማዊ፡ መልአክ፡ወከዐወ፡
ጽዋዖ፡ውስተ፡ምድር፡፡ ወመጽአ፡ላዕለ፡እልክቱ፡ሰብእ፡እለ፡ተጽሕፈ፡ትእምርቶ፡ለዝክቱ፡
3 አርዌ፡ወሰገዱ፡ለምስሉ፡፡ ወመጽአ፡ላዕሌሆሙ፡ጸልእ፡እኩይ፡፡=፡ ወከዐወ፡ካልእ፡ጽዋዖ፡
4 ውስተ፡ባሕር፡ ወኮነ፡፡ ደመ፡ባሕር፡ወሞቱ፡ኵሉ፡ነፍስ፡ሕይወት፡ዘውስተ፡ባሕር፡፡=፡ ወከ
ዐወ፡ ሣልስ፡ ጽዋዖ፡ውስተ፡ አፍላግ፡ ወውስተ፡ አንቅዕተ፡ ማያት፡፡ ወኮነ፡ ደመ፡ኵሉ፡አንቅዕ
5 ተ፡ማያት፡፡=፡ ወይቤ፡ መልአክ፡ አንቅዕተ፡ማያት፡፡ ጻድቅ፡ አንተ፡እግዚኦ፡ወረትዕ፡ዘሀሎ
6 ከ፡ወትሄሉ፡፡ ከመዝ፡ኰንንኮሙ፡፡=፡ እስመ፡ ከዐዉ፡ ደመ፡ቅዱሳኒከ፡ ወነቢያቲከ፡ወአስተዩ
7 ከሆሙ፡ ደሞሙ፡ እስመ፡ ይደልዎሙ፡፡=፡ ወይቤ ፡ መልአክ፡ አንቅዕተ፡ ማያት፡ እወ፡ እግዚ
አብሔር ፡ዘኵሉ፡ ትመልክ ፡ ጽድቅ፡ ወርትዕ፡ ኵነኔከ፡፡=፡

Et cantabant Domino omnes ſecundùm canticũ Moſis ſervi Dei, & canticũ agni 3
ejus, & dicebant; Magnum & mirabile eſt opus tuum Domine Deus, omnium Dominator: juſtitia et rectitudo ſunt viæ tuæ, quibus imperium exercuiſti ſuper omnes gentes. Et quis eſt qui non timebit & non glorificabit nomen tuum, quia ſolus 4
tu juſtus es, & poteſtate donatus es, & ſuper omnes gentes, & adorabunt coram te Domine, omnia opera manuum tuarum, quia apparuit judicium tuum. Et poſt- 5
ea apertum fuit templum ejus quod eſt in cœlo: Et prodierunt ſeptem Angeli, 6
portantes ſeptem plagas è templo ejus: & amicti erant lino puro & ſplendido, & cincti erant cum cingulo aureo circa pectora eorum. Et unum ex illis quatuor 7
animalibus tradidit illis ſeptem Angelis ſeptem phialas plenas irâ Dei viventis in æternum. Et tunc plenum fuit templũ fumo iræ Dei, & gloriâ Dei, et virtu- 8
te ejus: & nemo erat qui poterat intrare in templum, donec explerentur ſeptem plagæ ſeptem Angelorum.

CAP. XVI.

Et dixit vox è cœlo de templo illius Angelis, Ite et effundite phialas iræ Dei 1
in totam terram. Et abiit primus Angelus, et effudit phialam ſuam in terram: et 2
venit ſuper illos homines quibus inſcripta erant ſigna hujus beſtiæ, et qui adoraverunt imaginem ejus, et venit ſuper illos inimicitia mala. Et effudit ſecundus 3
phialam ſuam in mare: et factum eſt ſanguis mare, et mortuæ ſunt omnes animæ viventes quæ in mari erant. Et effudit tertius phialam ſuam in flumina, et 4
in fontes aquarum: et facti ſunt ſanguis omnes fontes aquarum. Et dixit Ange- 5
lus fontium aquarum; Juſtus es Domine, et rectus, qui fuiſti et eris, ſic judicaſti eos: Quia effuderunt ſanguinem Sanctorum tuorum et prophetarum tuorum, 6
et potum dediſti iis ſanguinem ſuum, quia convenit iis. Et dixit Angelus fontium 7
aquarum; Etiam Domine, omnium Dominator, juſtè et rectè judicâſti.

ἈΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ἸΩΑΝΝΟΥ.

Et quartus angelus effudit phialā suam in Solem: & datū est illi æstu
8 Καὶ ὁ (ο)τέταρτος ἄγγελος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἥλιον· καὶ ἐδόθη αὐτῷ καυ-
affligere homines in igni. Et æstuaverunt homines æstu magno, &
9 ματίσαι τοὺς ἀνθρώπους ἐν πυρί. Καὶ ἐκαυματίσθησαν οἱ ἄνθρωποι καῦμα μέγα, καὶ
blasphemaverunt nomen Dei habentis potestatē super plagas has:
(π)ἐβλασφήμησαν τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ τοῦ ἔχοντος (ρ) ἐξουσίαν ἐπὶ τὰς πληγὰς ταύτας·
& non egerunt pœnitentiam dare illi gloriam. Et quintus angelus effudit
10 καὶ οὐ μετενόησαν δοῦναι αὐτῷ δόξαν. Καὶ ὁ (σ) πέμπτος ἄγγελος ἐξέχεε τὴν
phialam suam super thronum bestiæ: & factum est regnum ejus tenebrosum, &
φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν θρόνον τοῦ θηρίου· καὶ ἐγένετο ἡ βασιλεία αὐτοῦ ἐσκοτωμένη, καὶ (τ)
manducabant linguas suas ex labore. Et blasphemaverunt Deum cœli
11 ἐμασσῶντο τὰς γλώσσας αὐτῶν ἐκ τοῦ πόνου. Καὶ ἐβλασφήμησαν τὸν Θεὸν τοῦ οὐρανοῦ
ex laboribus suis, & ex vulneribus suis: & non egerunt pœnitentiam ex operibus su-
ἐκ τῶν πόνων αὐτῶν, καὶ ἐκ τῶν ἑλκῶν αὐτῶν· καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων αὐ-
is. Et sextus angelus effudit phialam suam in flumen illud magnū
12 τῶν. Καὶ ὁ (υ) ἕκτος ἄγγελος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν μέγαν
Euphraten: Et exiccata est aqua ejus, ut præpararetur via regum ab
τὸν Εὐφράτην· καὶ ἐξηράνθη τὸ ὕδωρ αὐτοῦ, ἵνα ἑτοιμασθῇ ἡ ὁδὸς τῶν βασιλέων τῶν ἀπὸ
ortu Solis. Et vidi de ore draconis, & de ore
13 ἀνατολῶν ἡλίου. Καὶ εἶδον ἐκ τοῦ στόματος τοῦ δράκοντος, καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ
bestiæ, & de ore pseudoprophetæ spiritus tres immundos similes ra-
θηρίου, καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ψευδοπροφήτου πνεύματα τρία ἀκάθαρτα (φ)ὅμοια βα-
nis. Sunt enim spiritus dæmoniorum facientes signa, procedere
14 τράχοις. Εἰσὶ γὰρ πνεύματα (χ) δαιμόνων ποιοῦντα σημεῖα, (ψ)ἐκπορεύεσθαι
ad reges terræ & habitatæ totius, congregare illos in prælium
ἐπὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ τῆς οἰκουμένης ὅλης, συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς (ω) πόλεμον
diei illius magnæ Dei omnipotentis. Ecce venio sicut
15 τῆς ἡμέρας ἐκείνης τῆς μεγάλης τοῦ Θεοῦ τοῦ παντοκράτορος. Ἰδοὺ ἔρχομαι ὡς
fur: Beatus vigilans & custodiens vestimenta sua, ne nudus ambu-
κλέπτης· μακάριος ὁ γρηγορῶν καὶ τηρῶν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἵνα μὴ γυμνὸς περιπα-
let, & videant turpitudinem ejus. Et congregavit illos in locum illum vo-
16 τῇ, καὶ βλέπωσι τὴν ἀσχημοσύνην αὐτοῦ. Καὶ συνήγαγεν αὐτοὺς (α)εἰς τὸν τόπον τὸν κα-
catum Hebraicè Armagedon. Et septimus angelus effudit phialam suam
λούμενον Ἑβραϊστὶ (β)Ἀρμαγεδδών. Καὶ ὁ ἕβδομος ἄγγελος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ 17
in aërem: & exivit vox magna de templo cæli, à throno, di-
(γ) εἰς τὸν ἀέρα· καὶ ἐξῆλθε (δ)φωνὴ μεγάλη ἀπὸ τοῦ ναοῦ τοῦ οὐρανοῦ, ἀπὸ τοῦ θρόνου, λέγου-
cens; Factum est. Et factæ sunt voces, & tonitrua, & fulgura: & terræmotus fa-
σα, Γέγονε. Καὶ ἐγένοντο (ε) φωναί, καὶ βρονταί, καὶ ἀστραπαί· καὶ σεισμὸς ἐγέ- 18
ctus est magnus, qualis non factus est ex quo homines facti sunt super terrā, talis
νετο μέγας, οἷος οὐκ ἐγένετο(ζ) ἀφ᾽ οὗ οἱ ἄνθρωποι ἐγένοντο ἐπὶ τῆς γῆς, τηλικοῦτος
terræmotus, sic magnus. Et facta est civitas magna in tres partes, & civitates
σεισμὸς, οὕτω μέγας. Καὶ ἐγένετο ἡ πόλις ἡ μεγάλη εἰς τρία μέρη, καὶ αἱ πόλεις 19
Gentium ceciderunt: & Babylon magna venit in memoriam ante Deum, dare
τῶν ἐθνῶν (η) ἔπεσον· καὶ Βαβυλὼν ἡ μεγάλη ἐμνήσθη ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, δοῦναι
illi poculum vini indignationis iræ ejus. Et omnis insula fugit, & mōtes nō
αὐτῇ τὸ ποτήριον τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ. Καὶ πᾶσα νῆσος ἔφυγε, καὶ ὄρη οὐχ 20
sunt inventi. Et grando magna sicut talentaria descendit de cœlo in homi-
εὑρέθησαν. Καὶ χάλαζα μεγάλη ὡς ταλαντιαία καταβαίνει ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τοὺς ἀνθρώ- 21
nes: & blasphemaverūt homines Deum ex plaga grandinis: quoniā magna est
πους· καὶ ἐβλασφήμησαν οἱ ἄνθρωποι τὸν Θεὸν ἐκ τῆς πληγῆς τῆς χαλάζης· ὅτι μεγάλη ἐστὶν
plaga ejus vehementer.
ἡ πληγὴ αὐτῆς σφόδρα.

CAP. XVII. ιζ΄.

Et venit unus de septem angelis habentibus septem phialas, & lo-
Καὶ (α) ἦλθεν εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς ἑπτὰ φιάλας, καὶ ἐ- 1
cutus est mecum, dicens mihi; Veni, ostendam tibi damnationem meretricis ma-
λάλησε μετ᾽ ἐμοῦ, (β) λέγων μοι, Δεῦρο, δείξω σοι τὸ κρίμα τῆς πόρνης τῆς με-
gnæ, sedentis super aquas multas: Cum qua fornicati sunt re-
γάλης, τῆς καθημένης (γ)ἐπὶ τῶν ὑδάτων τῶν πολλῶν· Μεθ᾽ ἧς ἐπόρνευσαν οἱ βα- 2
ges terræ, & inebriati sunt de vino fornicationis ejus habitantes terram:
σιλεῖς τῆς γῆς, καὶ (δ) ἐμεθύσθησαν ἐκ τοῦ οἴνου τῆς πορνείας αὐτῆς οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν.
Et abstulit me in desertum in spiritu: & vidi mulierem sedentem super be-
Καὶ ἀπήνεγκέ με εἰς ἔρημον ἐν πνεύματι· καὶ (ε) εἶδον γυναῖκα καθημένην ἐπὶ θη- 3
stiam coccineam, plenam nominibus blasphemiæ, habentē capita septem, & cornua decē.
ρίον κόκκινον, γέμον (ζ)ὀνομάτων βλασφημίας, ἔχον κεφαλὰς ἑπτὰ, καὶ κέρατα δέκα.

MS. A. (ο)τέταρτος ἐξέχεεν(π) ἐβλασφήμησαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ (ρ) τὴν ἐξουσίαν(σ)πέμπτος ἐξέχεεν(τ)ἐμασῶντο(υ)ἕκτος ἐξέχεεν (φ)ὡς βάτραχοι.(χ)δαιμονίων(ψ)····ρεύεται ἐπὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς ·····μένης(ω)τὸν πόλεμον τῆς μεγάλης ἡ··ρας τοῦ Θεοῦ(α)εἰς τὸν* πόταμον(β)Ἀρμαγεδών. Καὶ ὁ ἕβδομος ἐξέχεεν(γ)ἐπὶ τὸν(δ)φωνὴ ἐκ τοῦ ναοῦ ἀπὸ τοῦ θρόνου, λέγουσα, (ε) ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταί,(ζ) ἀφ᾽ οὗ ἄνθρωπος ἐγένετο (η)ἔπεσαν· Κεφ. ιζ΄. MS.A. (α) ἐξῆλθεν(β)λέγων, Δεῦρο,(γ)ἐπὶ ὑδάτων πολλῶν· (δ)ἐμεθύσθησαν οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν ἐκ τοῦ οἴνου τῆς πορνείας αὐτῆς.(ε) Ἴδα(ζ)* τὰ ····ατα βλασφημίας

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܘܗܘ ܕܐܪܒܥܐ ܐܫܕ ܙܒܠܝܗ ܥܠ ܫܡܫܐ. ܘܐܬܝܗܒ ܠܗ ܠܡܫܚܢܘ ܠܒܢܝܢܫܐ 8
ܒܢܘܪܐ. * ܘܐܫܬܚܢܘ ܗܢܘܢ ܒܢܝܢܫܐ ܫܘܒܐ ܪܒܐ. ܘܓܕܦܘ ܒܢܝܢܫܐ ܠܫܡܗ ܕܐܠܗܐ : 9
ܗܘ ܕܐܝܬ ܠܗ ܫܘܠܛܢܐ ܥܠ ܡܚܘܬܐ ܗܠܝܢ. ܘܠܐ ܬܒܘ ܕܢܬܠܘܢ ܠܗ ܬܫܒܘܚܬܐ.
* ܘܗܘ ܕܚܡܫܐ ܐܫܕ ܙܒܠܝܗ ܥܠ ܟܘܪܣܝܐ ܕܗܝ ܚܝܘܬܐ ܕܫܢܐ. ܘܗܘܬ ܡܠܟܘܬܗ ܡܚܫܟܬܐ 10
ܘܡܠܥܣܝܢ ܗܘܘ ܠܫܢܝܗܘܢ ܡܢ ܟܐܒܐ. * ܘܓܕܦܘ ܠܐܠܗܐ ܕܫܡܝܐ 11
ܡܢ ܟܐܒܝܗܘܢ ܘܡܢ ܫܘܚܢܝܗܘܢ. ܘܠܐ ܬܒܘ ܡܢ ܥܒܕܝܗܘܢ. * ܘܗܘ 12
ܕܫܬܐ ܐܫܕ ܙܒܠܝܗ ܥܠ ܢܗܪܐ ܪܒܐ ܦܪܬ. ܘܝܒܫܘ ܡܝܘܗܝ ܕܬܬܛܝܒ ܐܘܪܚܐ
ܠܡܠܟܐ ܕܡܢ ܡܕܢܚ ܫܡܫܐ. * ܘܚܙܝܬ ܡܢ ܦܘܡܗ ܕܬܢܝܢܐ : ܘܡܢ 13
ܦܘܡܗ ܕܚܝܘܬܐ ܕܫܢܐ : ܘܡܢ ܦܘܡܗ ܕܢܒܝܐ ܕܓܠܐ. ܬܠܬܐ ܪܘܚܐ ܛܢܦܬܐ. ܐܝܟ
ܥܘܪܕܥܢܐ. * ܐܝܬܝܗܘܢ ܓܝܪ ܪܘܚܐ ܕܫܐܕܐ ܕܥܒܕܢ ܐܬܘܬܐ. ܘܢܦܩܢ ܥܠ ܡܠܟܐ 14
ܕܥܡܪܬܐ ܟܠܗ ܠܡܟܢܫܘ ܐܢܘܢ ܠܩܪܒܐ ܕܝܘܡܐ ܪܒܐ ܗܘ ܕܐܠܗܐ ܐܚܝܕ ܟܠ.
* ܗܐ ܐܬܐ ܐܢܐ ܐܝܟ ܓܢܒܐ. ܛܘܒܘܗܝ ܠܡܢ ܕܥܝܪ ܘܢܛܪ ܢܚܬܘܗܝ. ܕܠܐ ܥܪܛܠܝܐ 15
ܢܗܠܟ. ܘܢܚܙܘܢ ܥܒܛܘܬܗ. * ܘܟܢܫ ܐܢܘܢ ܠܕܘܟܬܐ ܕܡܬܩܪܝܐ ܥܒܪܐܝܬ 16
ܐܪܡܓܕܘܢ. * ܘܗܘ ܕܫܒܥܐ ܐܫܕ ܙܒܠܝܗ ܥܠ ܐܐܪ. ܘܢܦܩ ܩܠܐ ܪܒܐ ܡܢ ܗܝܟܠܐ 17
ܡܢ ܟܘܪܣܝܐ ܕܐܡܪ. ܗܘܐ. * ܘܗܘܘ ܒܪܩܐ ܘܪܥܡܐ ܘܩܠܐ. ܘܙܘܥܐ ܪܒܐ ܗܘܐ ܐܝܟܢܐ ܕܠܐ 18
ܗܘܐ ܡܢ ܕܗܘܘ ܒܢܝܢܫܐ ܥܠ ܐܪܥܐ : ܙܘܥܐ ܗܢܐ ܗܟܢܐ ܪܒܐ. * ܘܗܘܬ ܡܕܝܢܬܐ ܗܝ 19
ܪܒܬܐ ܠܬܠܬ ܡܢܘܢ. ܘܡܕܝܢܬܐ ܕܥܡܡܐ ܢܦܠܝ. ܘܒܒܝܠ ܗܝ ܪܒܬܐ ܐܬܕܟܪܬ ܩܕܡ
ܐܠܗܐ : ܠܡܬܠ ܠܗ ܟܣܐ ܕܚܡܪܐ ܕܚܡܬܐ ܕܪܘܓܙܗ. * ܘܟܠ ܓܙܪܬܐ ܥܪܩܬ. ܘܛܘܪܐ. 20
ܠܐ ܐܫܬܟܚܘ. * ܘܒܪܕܐ ܪܒܐ ܐܝܟ ܟܟܪܐ ܢܚܬ ܡܢ ܫܡܝܐ ܥܠ ܒܢܝܢܫܐ. ܘܓܕܦܘ 21
ܗܢܘܢ ܒܢܝܢܫܐ ܠܐܠܗܐ ܡܢ ܡܚܘܬܐ ܕܒܪܕܐ. ܡܛܠ ܕܪܒܐ ܗܘܬ ܡܚܘܬܗ ܛܒ.
* ܩܦܠܐܘܢ * ܝܙ * ܘܐܬܐ ܚܕ ܡܢ ܗܢܘܢ ܫܒܥܐ ܡܠܐܟܝܢ ܕܐܝܬ ܠܗܘܢ ܫܒܥ 1
ܙܒܠܝܢ. ܘܡܠܠ ܥܡܝ ܘܐܡܪ. ܬܐ ܐܚܘܝܟ ܕܝܢܗ ܕܗܝ ܙܢܝܬܐ ܪܒܬܐ : ܗܝ ܕܝܬܒܐ ܥܠ
ܡܝܐ ܣܓܝܐܐ. * ܗܝ ܕܥܡܗ ܙܢܝܘ ܡܠܟܐ ܕܐܪܥܐ. ܘܪܘܝܘ ܗܢܘܢ ܕܥܡܪܝܢ ܒܐܪܥܐ ܡܢ ܚܡܪܐ 2
ܕܙܢܝܘܬܗ. * ܘܐܘܒܠܢܝ ܠܡܕܒܪܐ ܒܪܘܚܐ. ܘܚܙܝܬ ܐܢܬܬܐ ܕܝܬܒܐ ܥܠ ܚܝܘܬܐ 3
ܕܫܢܐ ܣܘܡܩܬܐ. ܕܡܠܝܐ ܫܡܗܐ ܕܓܘܕܦܐ. ܕܐܝܬ ܠܗ ܫܒܥ ܪܫܝܢ. ܘܥܣܪ ܩܪܢܢ.

8 Et ille quartus effudit phialam suam super solem, & datum est ei calefacere homines igne. 9 Et æstuârunt homines illi æstu magno, & convitiis affecerunt homines nomen Dei qui habet potestatem super plagas illas, & non pœnituit eos, ut darent ipsi gloriam. 10 Et ille quintus effudit phialam suam super thronum illius animalis dentium, & factum est regnum ejus tenebrosum, & mandebant linguas suas præ dolore 11 Et convitiis affecerunt Deum cœli præ doloribus suis, & præ ulceribus suis, & non pœnituit eos operum suorum. 12 Et ille sextus effudit phialam suam super fluvium illum magnum Euphratem, & aruerunt aquæ ejus, ut pararetur via regum illorum qui ab Oriente solis *adventabant*. 13 Et vidi ex ore draconis, & ex ore illius animalis dentis, & ex ore illius prophetæ falsi, spiritus tres immundos tanquam ranas. 14 Sunt enim spiritus dæmoniorum facientium signa, qui abeunt ad reges orbis habitabilis totius, ad congregandum eos ad prælium magni illius diei Dei omnipotentis. 15 Et ecce venio tanquam fur: beatus est qui vigilat, & servat vestes suas, ut ne nudus incedat, & videant ignominiam ejus. 16 Et congregârunt eos in locum qui vocatur Hebraicè Armageddon. 17 Et ille septimus effudit phialam suam super aërem: & exivit vox magna è templo, è throno, dicens, Factum est. 18 Et facta sunt fulgura, & tonitrua, & voces: & terræmotus factus est magnus, qualis non fuit ex quo fuerunt homines super terram, talis terræmotus, adeò magnus. 19 Et facta est urbs illa magna in tres partes, & urbs Gentium cecidit: & Babel illa magna in memoriam venit coram Deo, ut daret ipsi calicem vini illius excandescentiæ iræ suæ. 20 Et omnis insula fugit, & montes non inventi fuerunt. 21 Et grando magna quasi talenti pondo facta est è cœlo super homines; & convitiis affecerunt illi homines Deum ob plagam grandinis, propterea quòd magna erat plaga illius valdé.

CAP. XVII.

1 Et venit unus ex illis septem Angelis qui habent septem phialas, & locutus est mecum, dicens; Veni, ostendam tibi judicium illius meretricis magnæ, quæ sedet sup aquas multas: 2 Cum qua scortati sunt reges terræ, & inebriati sunt qui habitant in terra è vino scortationis ejus. 3 Et perduxit me ad desertum in spiritu: & vidi mulierem sedentem super animal dentis rubrum, plenum nominibus blasphemiæ, habens capita septem, & cornua decem.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

8 ወከዐወ : ራብዕ : ጽዋዖ : ውስተ : ፀሐይ : ተውህበ : ሎቱ : ሐረር : ወከመ : ያውዕዮ፡
9 ሰብአ : በእሳት ::=፡ ወውዕዮ : ሰብአ : በዐቢይ : ሐረር : እስከ : ይጸርፉ : ላዕለ : ስመ፡
እግዚአብሔር : ዘሎቱ : ስልጣን : ላዕለ : እልክቱ : መቅሠፍታት : ወኢነስሑ : ከመ : ያዕኵ
10 ትዎ ::=፡ ወከዐወ : ኃምስ : ጽዋዖ : ላዕለ : መንበሩ : ለዝቱ : አርዌ : ወጸልመት : መንግሥቱ፡
11 እስከ : ይመጽሩ : ልሳናቲሆሙ : ሰብእ : በሕማም ::=፡ እስከ : ይጸርፉ : ላዕለ : እግዚአ
ሰማይ : እምነ : ሕማመ : አጽለኢሆሙ : ወኢነስሑ : እምነ : ምግባሮሙ ::=፡ ወከዐወ :
12 ሳድስ : ጽዋዖ : ውስተ : ፈለግ : ዐቢይ : ዘኤፍራጥስ : ወየብሰ : ማዩ : ከመ : ትደሉ : ፍናቶሙ :
ለነገሥት : እለ : እምነ : እምሥራቀ : ፀሐይ ::=፡

Et effudit quartus phialam suam in solem: & datus est ei æstus, & ut combu- 8
reret homines per ignem. Et combussit homines cum magno æstu, usque dum blas- 9
phemarent contra nomen Dei, qui potestatem habet super illas plagas, et non re-
sipuerunt ut gloriam darent ei. Et effudit quintus phialam suam super thro- 10
num hujus bestiæ, et factum est tenebrosum regnum ejus, usque dum manderent
linguas suas homines propter dolorem, Et usque dum blasphemarent contra Do- 11
minum cœli præ doloribus inimicorum suorum: et non resipuerunt ab operibus suis,
Et effudit sextus phialam suam in flumen magnum Euphratem, et siccata est aqua 12
ut pararetur via regum qui ab ortu solis.

Versio VULGATA LATINA.

8 Et quartus Angelus effudit phialam suam in Solem, & datum est illi æstu affligere
9 homines, & igni: Et æstuaverunt homines æstu magno, & blasphemaverunt
nomen Dei habentis potestatem super has plagas, neque egerunt pœnitentiam ut
10 darent illi gloriam. Et quintus Angelus effudit phialam suam super sedem bestiæ;
& factum est regnum ejus tenebrosum, & commanducaverunt linguas suas præ do-
11 lore: Et blasphemaverunt Deum cœli, præ doloribus & vulneribus suis, & non
12 egerunt pœnitentiam ex operibus suis. Et sextus Angelus effudit phialam suam
in flumen illud magnum Euphraten: & siccavit aquam ejus, ut præpararetur via
13 regibus ab ortu Solis. Et vidi de ore draconis, & de ore bestiæ, & de ore pseu-
14 doprophetæ spiritus tres immundos in modum ranarum. Sunt enim spiritus dæ-
moniorum facientes signa, & procedunt ad reges totius terræ, congregare illos in
15 prælium ad diem magnum omnipotentis Dei. Ecce venio sicut fur. Beatus qui
vigilat, & custodit vestimenta sua, ne nudus ambulet, & videant turpitudinem
16 ejus. Et congregabit illos in locum, qui vocatur Hebraicè Armagedon. Et se-
17 ptimus Angelus effudit phialam suam in aërem, & exivit vox magna de templo à
throno, dicens; Factum est. Et facta sunt fulgura, & voces, & tonitrua, & ter- 18
ræmotus factus est magnus, qualis nunquam fuit ex quo homines fuerunt super
terram: talis terræmotus, sic magnus. Et facta est civitas magna in tres partes: 19
& civitates Gentium ceciderunt, & Babylon magna venit in memoriam ante De-
um, dare illi calicem vini indignationis iræ ejus. Et omnis insula fugit, & mon- 20
tes non sunt inventi. Et grando magna sicut talentum descendit de cœlo in ho- 21
mines: & blasphemaverunt Deum homines propter plagam grandinis: quoniam
magna facta est vehementer.

CAP. XVII.

Et venit unus de septem Angelis, qui habebant septem phialas, & locutus est 1
mecum, dicens; Veni, ostendam tibi damnationem meretricis magnæ, quæ sedet
super aquas multas. Cum qua fornicati sunt reges terræ, & inebriati sunt qui 2
inhabitant terram de vino prostitutionis ejus. Et abstulit me in spiritu in de- 3
sertum. Et vidi mulierem sedentem super bestiam coccineam, plenam nomini-
bus blasphemiæ, habentem capita septem, & cornua decem.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* ثم ان الرابع افرغ جامته على الشمس * فاعطيت ان تحرق الناس * فاحترقوا الناس من ذلك 8 9
احترافا عظيما * وجدفوا الناس على اسم الله الذي له السلطان على هذه الجوائح * ولم يتوبوا
ليعطوه المجد * ثم ان الخامس افرغ جامته على كرسي الدابة * فذهب ملكها وصار مظلما * 10
وكانوا يلحسون بألسنتهم من الوجع * وجدفوا على اله السماء من وجع جراحهم * ولم يتوبوا 11
عن اعمالهم * ثم ان السادس افرغ جامته على النهر العظيم الذي هو الفرات * فيبس ماؤه 12
لكيما تصير فيه طريق معدة للملوك الآتيين من مشرق الشمس * فرايت من فم الثعبان * 13
ومن فم الدابة * ومن فم المدعي النبوة الكذاب * ثلث ارواح نجسة كانها ضفادع * وهي 14
ارواح الشياطين التي تصنع العجائب التي تجور على ملوك الارض والمسكونة كلها * وتجمعهم
الي حرب ذلك اليوم العظيم يوم الله ماسك الكل * ها انا اتي كالسارق * فطوباه الذي يسهر ويحفظ 15
ثيابه * لئلا يمشي عريانا وتظهر عورته * ويجمعهم الي الموضع الذي يقال له بالعبرانية ارماجدون * 16
* ثم ان الملاك السابع افرغ جامته على الهوي * فخرج من الهيكل الذي في السماء ومن 17
الكرسي * صوت عظيم وهو يقول * قد كان * فصارت بروق ورعود واصوات وزلزلة عظيمة * لم 18
يكن مثلها منذ كون الناس على الارض * فانقسمت المدينة العظيمة على ثلثة اقسام * 19
وسقطت مدن الامم * وبابل العظيمة ذكرت قدام الله * ليسقي من كاس خمر غضبه *
* وهربت الجزائر * والجبال لم توجد * ونزل على الناس برد من السماء * في الحجر الواحد رطل * 20 21
فجدفوا الناس على الله من هذا البرد * لأن هذه كانت جائحة عظيمة جدا *

* الفصل السابع عشر *

* واقبل الي واحد من السبع ملائكة الذين كانت معهم السبعة جامات * فخاطبني وقال * تعال 1
نعرض عليك حكومة تلك المراة الزانية العظيمة * التي هي جالسة على المياه الكثيرة * التي 2
زنت مع ملوك الارض * وسكروا سكان الارض من خمر زناها * فمضي بي بالروح الي القفر * فنظرت 3
فاذا بامراة جالسة على دابة حمرا مملية باسماء الكفر * لها سبع روس وعشر قرون *

8 Postea quartus evacuavit phialam suam super solem, & datum est ei comburere homines. 9 Quare exarserunt homines æstu maximo, & blasphemârunt homines in nomen Dei qui potestatem habet in hujusmodi pernicies: & non pœnituit eos, ut darent ei gloriam. 10 Tum quintus evacuavit phialam suam super thronum bestiæ: quapropter desiit regnum ejus, & factum est tenebrosum: & corrodebant linguas suas præ dolore: 11 Et blasphemârunt in Deum cœli præ dolore vulnerum suorum, & non pœnituit eos operum suorum. 12 Deinde sextus evacuavit phialam suam super flumen magnum, nempe Euphratem, & siccata est aqua ejus, ut fieret in eo via parata regibus venientibus ab ortu solis. 13 Et vidi ex ore draconis, & ex ore bestiæ, & ex ore arrogantis sibi prophetiam, mendacis, tres spiritus impuros similes ranis. 14 Sunt autem spiritus dæmoniorum, qui edunt miracula, quique pergentes ad reges terræ & totius orbis, congregant eos ad prælium magni illius diei, diei inquam Dei omnipotentis. 15 Ecce ego veniam ut fur. Beatus qui vigilat & custodit vestimenta sua, ne nudus incedat, & pateant ejus verenda. 16 Et congregabit eos in locum qui dicitur Hebraicè Armagedon. 17 Tum Angelus septimus evacuavit phialam suam super aërem: & prodiit è templo quod est in cœlo, & è throno, vox magna, quæ dicebat, Jam factum est. 18 Factaque sunt fulgura & tonitrua & sonitus atque terræmotus magnus, qualis non fuit ex quo homines fuerunt super terram. 19 Et disrupta est urbs illa magna in tres partes, & corruerunt urbes Gentium: & de Babylone magnâ mentio facta est coram Deo, ut potaretur de calice vini indignationis ejus. 20 Et fugerunt insulæ, & montes non sunt inventi. 21 Et ceciderunt super homines de cœlo grandines, quarum lapillus unus libralis erat: & blasphemârunt homines in Deum ob istas grandines: hoc enim fuit exitium magnum vehementer.

CAP. XVII.

1 Et venit ad me unus ex septem Angelis qui habebant septem phialas, & allocutus est me, dixitque, Veni, exponemus tibi damnationem mulieris illius meretricis magnæ, quæ sedet super aquas multas: 2 Quæ fornicata est cum regibus terræ, & è cujus vino scortationis inebriati sunt incolæ terræ. 3 Itaque abduxit me spiritu in desertum, aspexique, & ecce mulier insidens bestiæ rubræ, plenæ nominibus infidelitatis, habenti septem capita, & decem cornua.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

13 ወእምዝ : ወፅኡ : እምነ : አፉሁ : ለዝክቱ : አርዌ : ቀዳማዊ : ወእምአፉሁ : ለሐሰዌ : ነ
14 ቢይ : ፫ : አጋንንት : ርኩሳን ::=፡ ወከመ : ቈርናናእት : እሙንቱ : መናፍስ : አጋንንት : ወይገ
ብሩ : ተአምረ :: ላዕለ : ኵሉ : ነገሥት : እለ : ውስተ : ኵሉ : ዓለም : ከመ : ያስተጋብእ
ዎሙ : ይትቃተሉ : በዕለት : ዐባይ : እንተ : ገብረ : እግዚአብሔር : ዘኵሎ : ይመልክ ::=፡
15 ወናሁ : እመጽእ : ግብተ : ከመ : ሰራቂ :: ወብፁዕ : ዘይተግህ : ወየዐቅብ : አልባሲሁ : ከመ :
16 ኢይሖር : ዕሩቆ : ወኢያስተርኢ : ኀፍረቱ ::=፡ ወያስተጋብኦሙ : ውስተ : መካን : ዘስሙ : አር
17 ማጌዶን : በዕብራይስጥ ::=፡ ወከዐወ : ሳብዕ : መልአክ : ጽዋዖ : ውስተ : ነፋስ :: ወወፅአ : ቃል : ዐ
18 ቢይ : እምነ : መቅደሱ : ወእመንበሩ : ዘይብል : ኀልቀ ::=፡ ወእምዝ : ኮነ : መብረቅ :
ወቃለ : ነጐድጓድ : ወመጽአ : ዐቢይ : ድልቅልቅ : ዘኢኮነ : ከማሁ : ድልቅልቅ : ዐቢይ : እምአ
19 ም : ተፈጥረ : እጓለ : እመሕያው : ውስተ : ምድር : ዘከማሁ ::=፡ ወኮነት : ሀገር : ዐባይ : ፫
መክፈልተ : ወአህጉራት : አሕዛብኒ : ወድቃ : ወለባቢሎንኒ : ዐባይ : ተዘከርዋ : ቅድመ : እግዚአ
20 ብሔር : ከመ : ይመጥውዋ : ጽዋዐ : ወይነ : ሕምዘ : መዐቱ ::=፡ ወጠፍኡ : ኵሉ : ደሰያት : ወ
21 አድባርኒ : ኢተረክቡ ::=፡ ወወረደ : ላዕለ : እልክቱ : ሰብእ : እምሰማይ : ዐቢይ : በረ
ድ : መጠነ : መክሊት : ወፀረፉ : ሰብእ : ላዕለ : ስመ : እግዚአብሔር : በእንተ : ውእቱ : መቅ
ሠፍተ : በረድ : እስመ : ዐቢይ : ውእቱ : መቅሠፍቱ : ጥቀ ::=፡

፲፯

1 ወመጽአ : ፩ : እምነ : ውእቶሙ : ፯ : መላእክት : እለ : ይጸውሩ : ፯ : ጽዋዓተ :: ይቤለኒ : ናዓ :
2 አርኢከኪ : ደይና : ለእንታክቲ : ዘማ : ዐባይ : እንተ : ትነብር : ውስተ : ማያት : ብዙኃ ::=፡ እ
ንተ : ምስሌሃ : ዘመው : ነገሥት : ምድር : ወሰከሩ : እምነ : ወይነ : ዝሙታ : እለ : ይነብሩ : ደ
3 ቡ : ምድር ::=፡ ወእምዝ : ወሰደኒ : መንፈስ : ገዳመ : ወርኢኩ : ብእሲተ : ትጸዐን : ላዕለ : አርዌ :
ቀይሕ : ዘምሉእ : አስማተ : ጽርፈት : ወ ፯ : አርእስቲሁ : ወ ፲ : አቅርንቲሁ ::=፡

Et tunc prodierunt ex ore hujus bestiæ primæ, & ex ore pseudoprophetæ, tres dæ- 13
mones impuri. Et sicut ranæ erant Spiritus dæmonum, & faciebant signa super 14
omnes reges qui in toto mundo erant, ut congregati bellum gererent in die magno,
quem constituit Deus qui omnibus dominatur. Et ecce, veniam subito sicut fur: 15
& beatus est qui vigilat & custodit vestimenta sua, ut non ambulet nudus,
& non appareat dedecus ejus. Et congregabit illos in locum cujus nomen Ar- 16
magedon Hebraicé. Et effudit septimus Angelus phialam suam in ventum, & 17
prodiit vox magna è templo ejus & è throno ejus, dicens; Perficitur. Et tunc 18
factum est fulgur & vox tonitru, & venit concussio magna, qualis non fuit
concussio magna ex quo creatus est homo in terra, tanta inquam fuit. Et fa- 19
cta est civitas magna in tres partes, & civitates gentium ceciderunt, & Ba-
bylon magna in memoriam venit ante Deum, ut traderent ei calicem vini vene-
ni indignationis suæ. Et evanuerunt omnes insulæ, & montes non sunt inven- 20
ti. Et descendit super illos homines è cœlo magna grando quanta sunt talen- 21
ta, & blasphemârunt homines contra nomen Dei, propter hanc plagam grandi-
nis, quia magna fuit plaga ejus valdé.

CAP. XVII.

Et venit unus ex illis septem Angelis qui portabant septem phialas, & di- 1
xit mihi; Veni, ostendam tibi damnationem istius meretricis magnæ quæ sedet
in aquis multis: Quâcum scortati sunt reges terræ; & inebriati sunt ex vino 2
scortationis ejus habitantes super terram. Et tunc abstulit me spiritus in de- 3
sertum, & vidi mulierem sedentem super bestiam rufam, quæ plena fuit no-
minibus blasphemiæ, & septem capita ejus, & decem cornua ejus.

ἈΠΟΚΆΛΥΨΙΣ ἸΩΆΝΝΟΥ.

Et mulier circumdata purpurâ, & coccino, & inaurata auro, &
4 Καὶ ἡ γυνὴ (η) ἡ περιβεβλημένη πορφύρᾳ, καὶ κοκκίνῳ, καὶ κεχρυσωμένη (θ) χρυσῷ, καὶ
lapide pretioso, & margaritis, habens aureum poculum in manu sua, plenum
λίθῳ τιμίῳ, καὶ μαργαρίταις, ἔχουσα (ι) χρυσοῦν ποτήριον ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς, γέμον
abominationibus, & immunditiâ fornicationis *suæ*. Et in fronte ejus nomen
5 βδελυγμάτων, (κ) καὶ ἀκαθάρτητος πορνείας αὐτῆς. Καὶ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῆς ὄνομα
scriptum; Mysterium, Babylon magna, mater fornicationum & abominationum
γεγραμμένον, Μυστήριον, Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, ἡ μήτηρ τῶν πορνῶν καὶ τῶν βδελυγμάτων
terræ. Et vidi mulierem ebriam de sanguine Sanctorum, & de sanguine
6 τῆς γῆς. Καὶ (λ) εἶδον τὴν γυναῖκα μεθύουσαν ἐκ τοῦ αἵματος τῶν ἁγίων, καὶ ἐκ τοῦ αἵματος
martyrum Jesu: & miratus sum, *videns* illam, *admirationem magnam*. Et dixit mihi an-
7 τῶν (μ) μαρτύρων Ἰησοῦ· καὶ ἐθαύμασα, ἰδὼν αὐτὴν, θαῦμα μέγα. Καὶ εἶπέ μοι ὁ ἄγ-
gelus; Quarè miraris? Ego tibi dicam *mysterium* mulieris, & bestiæ
γελος, Διατί ἐθαύμασας; (ν) ἐγώ σοι ἐρῶ τὸ μυστήριον τῆς γυναικὸς, καὶ τοῦ θηρίου
portantis eam, *habentis* septem capita, & decem cornua. Bestia quam
8 τοῦ βαστάζοντος αὐτὴν, τοῦ ἔχοντος τὰς ἑπτὰ κεφαλὰς, καὶ τὰ δέκα κέρατα. (ξ) Θηρίον ὃ
vidisti, *erat*, & non est: & *futura est ascendere* de abysso, & in interitum *abire*:
εἶδες, ἦν, καὶ οὐκ ἔστι· καὶ μέλλει ἀναβαίνειν ἐκ τῆς ἀβύσσου, καὶ εἰς ἀπώλειαν (ο) ὑπάγειν·
& mirabuntur *habitantes super* terram, (quorum non sunt scripta nomina in
καὶ θαυμάσονται οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, (ὧν (π) οὐ γέγραπται τὰ ὀνόματα ἐπὶ
libro vitæ à constitutione mundi,) videntes bestiam, quæ erat, & non
τὸ βιβλίον τῆς ζωῆς ἀπὸ καταβολῆς κόσμου,) (ρ) βλέποντες τὸ θηρίον, ὅ, τι ἦν, καὶ οὐκ
est, *& tamen est*. Hic sensus *habens* sapientiam: septem capita, montes sunt septem,
9 ἔστι, (σ) καίπερ ἐστίν. Ὧδε ὁ νοῦς ὁ ἔχων σοφίαν· αἱ ἑπτὰ κεφαλαὶ, (τ) ὄρη εἰσὶν ἑπτὰ,
ubi mulier sedet super *eos*: & reges septem sunt. Quinque ceciderunt, &
10 ὅπου ἡ γυνὴ κάθηται ἐπ' αὐτῶν· καὶ βασιλεῖς ἑπτά εἰσιν. Οἱ πέντε (υ) ἔπεσαν, καὶ
unus est: alius nondum venit: & cùm venerit, *paululum* illum oportet manere. Et
11 ὁ εἷς ἐστιν· ὁ ἄλλος οὔπω ἦλθε· καὶ ὅταν ἔλθῃ, ὀλίγον αὐτὸν δεῖ μεῖναι. Καὶ
bestia quæ erat, & non est, & *ipse octavus* est, & de septem est, & in interitum
τὸ θηρίον ὃ ἦν, καὶ οὐκ ἔστι, καὶ αὐτὸς ὄγδοός ἐστι, καὶ ἐκ τῶν ἑπτά ἐστι, καὶ εἰς ἀπώλειαν

vadit. Et decem cornua quæ vidisti, decem reges sunt, qui regnum
ὑπάγει. Καὶ τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες, δέκα βασιλεῖς εἰσιν, οἵτινες βασιλείαν 12
nondum acceperunt, sed potestatem tanquam reges *unam horam* accipient *cum bestia*.
(φ) οὔπω ἔλαβον, ἀλλ' ἐξουσίαν ὡς βασιλεῖς μίαν ὥραν λαμβάνουσι μετὰ τοῦ θηρίου.
Hi unum consilium habent, & virtutem & potestatem suam bestiæ tra-
Οὗτοι μίαν γνώμην ἔχουσι, καὶ τὴν δύναμιν (χ) καὶ τὴν ἐξουσίαν ἑαυτῶν τῷ θηρίῳ (ψ) διαδιδώ- 13
dent. Hi cum Agno pugnabunt, & Agnus vincet illos: quoniã Dominus
σουσιν. Οὗτοι μετὰ τοῦ ἀρνίου πολεμήσουσι, καὶ τὸ ἀρνίον νικήσει αὐτούς· ὅτι Κύριος 14
dominorum est, & Rex regum: & qui cum illo, vocati, & electi, & fideles.
κυρίων ἐστὶ, καὶ Βασιλεὺς βασιλέων· καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, κλητοὶ, καὶ ἐκλεκτοὶ, καὶ πιστοί.
Et dixit mihi; Aquæ quas vidisti, ubi meretrix sedet, populi *& turbæ* sunt, &
(ω) Καὶ λέγει μοι, Τὰ ὕδατα ἃ εἶδες, οὗ ἡ πόρνη κάθηται, λαοὶ καὶ ὄχλοι εἰσὶ, καὶ 15
gentes, & linguæ. Et decem cornua quæ vidisti in bestia, hi odient
ἔθνη, καὶ γλῶσσαι. Καὶ τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες (α) ἐπὶ τὸ θηρίον, οὗτοι μισήσουσι 16
fornicariam, & desolatam facient illam & nudam, & carnes ejus man-
τὴν πόρνην, καὶ ἠρημωμένην ποιήσουσιν αὐτὴν καὶ γυμνὴν, καὶ τὰς σάρκας αὐτῆς φά-
ducabunt, & ipsam concremabunt *in* igni. *Nam* Deus dedit in corda
γονται, καὶ αὐτὴν κατακαύσουσιν ἐν πυρί. Ὁ γὰρ Θεὸς ἔδωκεν εἰς τὰς καρδίας 17
eorum *facere sententiam ejus, & facere unam sententiam, & dare* regnum
αὐτῶν ποιῆσαι τὴν γνώμην (β) αὐτοῦ, καὶ ποιῆσαι μίαν γνώμην, καὶ δοῦναι τὴν βασιλείαν
suum bestiæ, donec consummentur verba Dei. Et mulier quam vidisti, est
αὐτῶν τῷ θηρίῳ, ἄχρι (γ) τελεσθῇ τὰ ῥήματα τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἡ γυνὴ ἣν εἶδες, ἔστιν 18
civitas magna, *habens* regnum super reges terræ.
ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἡ ἔχουσα βασιλείαν ἐπὶ τῶν βασιλέων τῆς γῆς.

CAP. XVIII. ιη'.

Et post hæc vidi angelum descendentem de cœlo, habentem potestatem
(α) ΚΑΙ μετὰ ταῦτα εἶδον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα ἐξουσίαν 1
magnam: & terra illuminata est à gloria ejus.
μεγάλην· καὶ ἡ γῆ ἐφωτίσθη ἐκ τῆς δόξης αὐτοῦ.

MS. A. (η) ἦν περιβεβλημένη πορφυροῦν, ··· κόκκινον, (θ) χρυσίῳ, (ι) ποτήριον χρυσοῦν (κ) καὶ τὰ ἀκάθαρτα τῆς πορνείας (λ) ἴδε (μ)* μαρτυριῶν (ν) ἐγὼ ἐρῶ σοι τὸ (ξ) Τὸ θηρίον ὃ ἴδες, ἦν, (ο) ὑπάγει· καὶ θαυμασθήσονται (π) οὐκ ἐγέγραπται τὸ ὄνομα (ρ) βλεπόντων (σ) καὶ παρέσται. (τ) ἑπτὰ ὄρη εἰσὶν, ὅπου (υ) ἔπεσαν, ὁ εἷς (φ) οὐκ ἔλαβον, ἀλλὰ (χ) καὶ ἐξουσίαν αὐτῶν (ψ) διδόασιν. (ω) Καὶ εἶπέν μοι, (α) καὶ τὸ (β) αὐτοῦ, καὶ δοῦναι τὴν βασιλείαν αὐτῷ τῷ (γ) τελεσθήσονται οἱ λόγοι τοῦ ΚΕΦ. ιη'. MS. A. (α) Μετὰ ταῦτα εἶδον ἄλλον ἄγγελον

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 [illegible]
[illegible]
5 [illegible]
[illegible]
6 [illegible]
[illegible]
7 [illegible]
[illegible]
8 [illegible]
[illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
[illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
[illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
[illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
[illegible]
17 [illegible]
[illegible]
18 [illegible]
1 [illegible]
[illegible]

Ipsa verò mulier erat amicta purpurâ & cocco, & inaurata auro, & lapidibus pretiosis, & margaritis: habens calicem aureum in manu sua, plenum pollutione & immunditie scortationis suæ, *quibus fœdavit* terram. 5 Et super fronte ejus nomen scriptum, Mysterium, Babel illa magna, illa mater scortationum, & inquinationum terræ. 6 Et vidi mulierem *illam* ebriam è sanguine Sanctorum, & è sanguine testium Jesu: & admiratus sum, quando vidi eam, admiratione magnâ. 7 Et dixit mihi ille Angelus; Quare admiratus es? ego dicam tibi mysterium mulieris, & animalis dentis quod gestat eam, quod habet illa septem capita, & illa decem cornua. 8 Animal dentis quod vidisti, erat, & non est, & ascensurum est ex abysso, & in perditionem abiturum: & admirabuntur qui habitant super terram, quorum non est scriptum nomen in libro vitæ, à jactis fundamentis mundi, videntes illud animal dentis fuisse, & non esse, & *tamen* adventare. 9 Hîc mens ei qui habet sapientiam. Illa septem capita, septem montes sunt super quibus illa mulier sedet. 10 Et reges septem sunt: quinque ceciderunt, unus est, alius nondum venit: & quando venerit, brevi oportet ipsum manere. 11 Et animal dentis quod erat, & non est, etiam hic octavus est, & ex septem est, & in perditionem est. 12 Et decem cornua quæ vidisti, decem reges sunt, homines qui regnum nondum acceperunt, sed potestatem tanquam reges unâ horâ accipiunt cum illo animali dentis. 13 Hi unam voluntatem habent, & potentiam ac potestatem suam illi animali dentis tradunt. 14 Hi cum illo Agno prœliabuntur: & ille Agnus vincet eos, quia Dominus dominorum est, & Rex regum, & qui cum ipso sunt, vocati, & electi, & fideles. 15 Et dixit mihi; Aquæ quas vidisti, ubi illa meretrix est sedens, gentes, & turbæ sunt, & nationes, & linguæ. 16 Et decem cornua quæ vidisti, & illud animal dentis, ipsi odio habebunt istam meretricem, & desertam facient eam & nudam, & carnem ejus comedent, & ipsam igne concremabunt. 17 Deus enim dedit in corda eorum, ut facerent voluntatem ejus, et facerent unam voluntatem, et darent regnum suum isti animali dentis, usque dum compleantur verba hæc Dei. 18 Et mulier quam vidisti, est urbs illa magna, quæ habet regnum super reges terræ.

CAP. XVIII.

1 Post hæc vidi alium Angelum descendentem è cœlo, habentem potestatem magnam: et terra splenduit à gloria ejus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

4 ወትለብስ፡ ይእቲ፡ ብእሲት፡ ልብሰ፡ ወርቅ፡ ዘቦ ፡ ሜለተ፡ ወዘቦ፡ ለየ፡፡ ወዕንቍ፡ ክቡረ፡ ወባ
ሕርያተ፡፡ ወትጸውር፡ ይእቲ፡ ብእሲት፡ ውስተ፡ እዴሃ፡ ጽዋዐ፡ ወርቅ፡ዘምሉእ፡ ርኵሰ፡ ወግ
5 ሙኒ፡ ዝሙታ፡፡ ወጽሑፍ ፡ ውስተ፡ ገጽማ ፡ አሰማተ፡ ምስጢራ፡ ለበቢሎን ፡ ዐባይ፡፡
6 እሞን፡ለዘማት፡ወዘርኵስ፡ ለምድር፡፡ ወስክርት ፡ ይእቲ፡ብእሲት፡እመደምሙ፡ለቅ
ዱሳን ፡ ወእመደምሙ ፡ ለቅዱሳኒሁ፡ ለእግዚእ ፡ ኢየሱስ፡፡ ወአንከርክዋ ፡ ሶበ ፡ ርኢክዋ፡
ዐቢየ ፡ ተደሞሙ፡፡

4 *Et amicta erat hæc mulier vestimento aureo quod habuit purpuram, & coccum, & lapidem pretiosum, & margaritas: & portabat ista mulier in manu sua calicem aureum plenum immunditiæ & abominationis scortationis suæ.* 5 *Et scripta sunt in fronte ejus nomina, Mysterium Babylonis magnæ, mater scortationum & abominationum terræ.* 6 *Et ebria fuit hæc mulier de sanguine Sanctorum, & de sanguine Sanctorum Domini Jesu: & miratus sum eam, quum viderem eam, magnoperè obstupui.*

Versio VULGATA LATINA.

4 Et mulier erat circumdata purpurâ, & coccino, & inaurata auro, & lapide pretioso, & margaritis, habens poculum aureum in manu sua, plenum abominatione, 5 & immunditiâ fornicationũ ejus: Et in fronte ejus nomen scriptum; Mysterium: Babylon magna, mater fornicationũ, & abominationum terræ. 6 Et vidi mulierem ebriam de sanguine Sanctorum, & de sanguine martyrum Jesu. Et miratus 7 sum cùm vidissem illam admiratione magnâ. Et dixit mihi Angelus; Quarè miraris? Ego dicam tibi sacramentum mulieris, & bestiæ quæ portat eam, quæ habet 8 capita septem, & cornua decem. Bestia, quam vidisti, fuit, & non est, & ascensura est de abysso, & in interitum ibit: & mirabuntur inhabitantes terram (quorum non sunt scripta nomina in Libro vitæ à constitutione mundi) videntes bestiã, quæ 9 erat, & non est. Et hic est sensus, qui habet sapientiam. Septem capita septem 10 montes sunt, super quos mulier sedet, & reges septem sunt. Quinque ceciderunt, unus est, & alius nondum venit: & cùm venerit, oportet illum breve tempus manere. 11 Et bestia, quæ erat, & non est: & ipsa octava est: & de septem est, & in interitum vadit. 12 Et decem cornua, quæ vidisti, decem reges sunt: qui regnum nondum acceperunt, sed potestatem tanquam reges unâ horâ accipient post bestiam. 13 Hi unum consilium habent, & virtutem & potestatem suam bestiæ tradent. 14 Hi cum Agno pugnabunt, & Agnus vincet illos: quoniam Dominus dominorum est, & Rex regum, & qui cum illo sunt, vocati, electi, & fideles. 15 Et dixit mihi; Aquæ, quas vidisti ubi meretrix sedet, populi sunt, & Gentes, & linguæ. 16 Et decem cornua, quæ vidisti in bestia: hi odient fornicariam, & desolatam facient illam, et nudam, et carnes ejus manducabunt, et ipsam igni concremabunt. 17 Deus enim dedit in corda eorum ut faciant quod placitum est illi: ut dent regnum suum bestiæ donec consummentur verba Dei. 18 Et mulier, quam vidisti, est civitas magna, quæ habet regnum super reges terræ.

CAP. XVIII.

1 Et post hæc vidi alium Angelum descendentem de cœlo, habentem potestatem magnam: et terra illuminata est à gloria ejus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

*وكانت هذه المراة اللابسة البرفير والقرمز والمحلية بالذهب والحجارة الكريمة والجوهر 4
بيدها كاس من ذهب* مملو بالنجاسة ووسخ زناها* وكان في جبهتها مكتوبا اسم* سراير* بابل 5
العظيمة ام جميع الزواني وكل نجاسة الارض* ورايت هذه المراة قد سكرت من دماء 6
القديسين ومن دماء شهداء ايسوع* فتعجبت عند ما رايتها عجبا عظيما* فقال لي الملاك* 7
لماذا تعجبت منها* انا اقول لك سر هذه المراة والدابة التي تحملها* التي لها سبعة روس
وعشر قرون* الدابة التي رايت ولم تكن وتريد ان تصعد من الاعماق* وتذهب الى 8
الهلاك* ويتعجبون منها سكان الارض* الذين ليس اسماوهم مكتوبة في سفر الحياة من
قبل كون العالم* يتعجبون اذا ما ابصروا هذه الدابة التي تكون وليس هي* وتذهب
وهي مقبلة* ههنا يحتاج من كان له عقل وحكمة* الروس السبعة هي السبعة جبال التي 9
جلست عليها المراة* وهم سبعة ملوك* الخمسة سقطوا* والواحد هو* والاخر لم يات* فاذا 10
ما اتي زمانا قليلا يقيم* والدابة التي رايت وليس هي* هي ثامنة* ومن السبعة هي* 11
وللهلاك تذهب* والعشر قرون التي رايت هم عشر ملوك* ولم ياخذوا بعد ملكهم* 12
وانما سلطانهم يكون ساعة واحدة* ياخذونه مع الدابة* وهاولي يكونون متفقين بمذهب 13
واحد* وقوتهم وسلطانهم اعطوه للدابة* وهم يحاربون الخروف* ولكن الخروف يغلبهم* لان 14
رب الارباب* وملك الملوك* واصحابه يدعون مختارين* مدعوين* مومنين* ثم قال لي* المياه 15
التي رايت المراة الفاتكة جالسة عليها* هم الامم والشعوب والاجناس والالسن* والعشر 16
قرون التي رايت والدابة* هم الذين يبغضون الزانية* ويجعلوها وحشة وعريانة* وياكلون
لحمها* ويحرقوها بالنار* لان الله جعل في قلوبهم ان يصنعوا رايه ويكونوا مشورة واحدة* 17
ليعطوا ملكهم للدابة* حتى يتم كلام الله* والمراة التي رايتها هي المدينة العظيمة التي 18
ملكها على جميع ملوك الارض* *الفصل الثامن عشر* *وبعد ذلك رايت 1
ملاكا اخر قد انحدر من السماء ومعه سلطان عظيم* فاضاءت الارض من بهاء وجهه*

4 *Habebat autem mulier ista amicta purpurâ & cocco, & auro atque lapidibus pretiosis ac gemmis ornata, in manu sua calicem aureum plenum immunditiâ, & sordibus scortationis suæ.* 5 *Et erat in ejus fronte scriptum nomen, Mysteria, Babylon magna, mater omnium scortationum & abominationis terræ.* 6 *Et vidi mulierem hanc inebriatam sanguinibus Sanctorum, & sanguinibus Martyrum Jesu: & miratus sum, quum vidissem illam, admiratione magnâ.* 7 *Dixit autem mihi Angelus, Cur demiratus es illam? ego dicam tibi mysterium mulieris hujus, & bestiæ quæ portat eam, quæ habet septem capita & cornua decem.* 8 *Bestiam, quam vidisti & non erat, & ascensura est ex abyssis, & abitura in exitium; quamque demiraturi sunt incolæ terræ, quorum nomina non sunt scripta in libro vitæ antequam mundus extitisset: mirabuntur quum viderint hanc bestiam quæ erit & non est, & abitura est, & tamen ventura.* 9 *Hîc requiritur qui habeat judicium & sapientiam. Capita septem, sunt septem montes super quibus sedit illa mulier, qui sunt septem reges:* 10 *Quorum quinque ceciderunt, unus extat, & alius nondum venit: quum autem venerit, brevi tempore manebit.* 11 *Bestia verò quam vidisti & non est, octava est, & ex iis septem est, & in exitium abit.* 12 *Decem autem cornua quæ vidisti, decem sunt reges qui regnum suum nondum obtinuere, sed eorum potestas erit horæ unius, quam obtinebunt cum bestia.* 13 *Hi porrò concordes erunt in eadem sententia, & robur ac potestatem suam tradidere bestiæ.* 14 *Et hi oppugnabunt Agnum, attamen Agnus vincet illos: quoniam Dominus dominorum, & Rex regum, et amici ejus vocabuntur electi, vocati, fideles.* 15 *Deinde dixit mihi, Aquæ super quas vidisti mulierem procacem sedentem, sunt gentes, et populi, et genera, et linguæ.* 16 *Et decem cornua quæ vidisti, et bestia, ipsi sunt qui oderunt meretricem, et reddent eam solitariam et nudam, et devorabunt carnem ejus, & ipsam igne comburent.* 17 *Deus enim posuit in corda corũ ut exequerentur mentem ejus, essentque ejusdem consilii, ut darent regnum suum bestiæ, donec compleretur sermo Dei.* 18 *Et mulier quam vidisti, est urbs illa magna, cujus regnum est super omnes reges terræ.*

CAP. XVIII.

1 *Post hæc vidi alium Angelum descendisse de cœlo, habentem potestatem magnam: & resplenduit terra nitore vultus ejus.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

7 ወይቤለኒ፡ ዝኩ፡ መልአክ፡ ምንተ፡ ታነክር ፡ አነ ፡ እነግረከ፡ምስጢራ፡ለዛቲ ፡ ብእሲት ፡ ለዝ
8 ክቱኒ፡ አርዌ፡ዘይጸውራ፡ ዘ ፯፡ አርእስቲሁ፡ ወ ፲፡ አቅርንቲሁ፡፡ ዝክቱ፡ አርዌ፡ ዘርኢ
ከ፡ሀለወ፡ወኢሀለወ፡ ወሀለወ፡ይዕርግ፡እምነ፡ቀላይ፡፡ ወየሐውር፡ ውእቱኒ፡ለሙስና፡፡ ወይደ
ሙ፡በእንቲአሁ፡እለ፡ይነብሩ፡ደበ፡ምድር፡እለ፡ኢኮነ፡ጽሑፍ፡ አስማቲሆሙ፡ውስተ፡መጽ
ሐፈ፡ ሕይወት፡ ዘእምፍጥረተ፡ዓለም፡፡ ሶበ፡ ርእይዎ፡ ለውእቱ፡ አርዌ፡ከመ፡ሀለወ፡ ወኢሀለ
9 ወ፡፡ለዘቦ፡ልበ፡ ወጥበበ፡የአምር፡ለዝንቱ፡አርእስቲሁ፡፯፡አድባር ፡ እሙንቱ፡እለ፡ውስቴ
10 ቶሙ፡ ትነብር፡ዛቲ፡ብእሲት፡ ፯፡ ነገሥት፡እሙንቱ፡፡ ወ ፭፡ ወድቁ፡ ወ ፩፡ ባሕቲቱ፡ሀለወ፡
11 ወ ፩ ኢ፡ መጽአ፡ ዓዲ፡፡ወሶበ፡መጽአ፡ይነብር፡ሕዳጠ፡፡ ወዝንቱሰ፡አርዌ፡ዘሀለወ፡ወኢሀ
12 ለወ፡ ሳምናሙ፡ ውእቱ፡፡ ወምስሌሆሙ፡እሉ፡፯፡የሐውሩ፡ ለሙስና፡፡ ወዝንቱኒ ፡ ፲፡አቅ
ርንቲሁ፡ዘርኢከ፡ ፲፡ ነገሥት ፡ እሙንቱ፡እለ ፡ዓዲ፡ ኢጸንዐ፡ መንግሥቶሙ፡ ወባሕቱ፡ ከመ፡
13 ነገሥት ፡ ስልጣነ፡በሙ፡ለአሐቲ፡ሰዓት፡፡ ወይትናሠኡ፡ምስለ፡ ዝንቱ፡አርዌ፡፡ ወ ፩፡ምክ
14 ሮሙ፡፡ ወኃይሎሙ ፡ ወስልጣኖሙ፡ አግብኡ፡ ለዝክቱ፡አርዌ፡፡ ወይፀብኡ፡ ምስለ፡በግ
ዑ፡ወይመውኦሙ፡በግዑ፡ እስመ፡ እግዚአ፡ አጋእዝት፡ውእቱ፡ወንጉሠ፡ነገሥት፡ውእቱ፡፡ ወ
15 እለ፡ ምስሌሁኒ፡ ሕሩያን፡ወኅሩያን፡ወመሃይምናን፡ እሙንቱ፡፡ ወዝንቱ፡ ማያት፡ዘርኢ
ከ፡ ዘበኀቤሁ፡ትነብር፡ዛቲ፡ ብእሲት፡ ዘማ፡፡ አሕዛብ፡ ወሕዝብ፡ ወበሐውርት፡ ወነገድ፡ወሰ
16 ብእ፡ እሙንቱ፡፡ ወዝንቱኒ፡ ፲፡ አቅርንቲሁ፡ ወዝንቱኒ፡አርዌ ፡ ዘርኢከ፡፡ ይጸልእዋ፡እ
ሙንቱ፡ለዛቲ፡ ዘማ፡ ወያማስንዋ፡ ወያዐርቅዋ፡ ወይበልዕዋ፡ ሥጋሃ፡ወኪያሃሰ፡ ያውዕይዋ፡በእሳ
17 ት፡፡ እስመ፡ እግዚአብሔር፡ ወደየ፡ ውስተ፡ ልቦሙ፡ከመ፡ ይሓብሩ፡በምክር፡ወያግብኡ፡
18 መንግሥቶሙ፡ለዝክቱ፡አርዌ፡እስከ፡ሶበ፡ ይትፌጸም፡ ቃለ፡ እግዚአብሔር፡፡ ወዛቲ፡ብ
እሲት፡እንተ፡ርኢከ፡ሀገር፡ዐባይ፡ይእቲ፡እንተ፡ ትነግሥ፡ለዕለ፡ኵሉ፡መንግሥታት፡፡
1 ፲፰ ወእምድኅረ፡ዝንቱ፡ካልእ፡መልአክ፡ ወረደ፡እምሰማይ፡፡ ወቦ፡ዐቢየ፡ስልጣነ፡ወበርሀት፡
ምድር ፡ እምብርሃኑ ፡ ገጹ ፡ ወእምስብሐቲሁ፡፡

7 *Et dixit mihi hic Angelus, Quid miraris? ego dicam tibi mysterium hujus mulieris, & hujus bestiæ quæ portat eam, cujus sunt septem capita, & decem cornua.* 8 *Hæc bestia quam vidisti, fuit, et non fuit, et ascensura est ex abysso, et ibit ipsa quidem in perditionem, et mirabuntur propterea habitantes super terram, ii quorum non sunt scripta nomina in libro vitæ, ex creatione mundi, quum viderint istam bestiã, quòd fuit et non fuit.* 9 *Qui habet sapientiam et intelligentiam, cognoscat hoc: capita ejus septem montes sunt super quibus sedet ista mulier, septem reges sunt:* 10 *Et quinque ceciderunt, & unus solus est, & unus non venit adhuc: & quum venerit, manebit paulisper.* 11 *Et hæc bestia quæ fuit & non fuit, octava earum est, et cum illa hæ septẽ ibunt in perditionem.* 12 *Et hæc res est: decem cornua quæ vidisti, decem reges sunt, quorum adhuc non sunt firmata regna: veruntamen tanquam reges potestatem habent pro una hora, et migrabunt cum hac bestia.* 13 *Et una est voluntas eorum: et virtutem eorum, et potestatem eorum transferunt in hanc bestiam.* 14 *Et pugnabunt cum agno ejus, et vincet eos agnus, quia Dominus dominorũ est, et Rex regũ est: et qui cum eo, vocati, et electi, et fideles sunt.* 15 *Et hæ aquæ quas vidisti, ubi sedebat hæc mulier adultera, gentes, et populi, et regiones, et tribus, et homines sunt.* 16 *Et hæc decem cornua ejus, et hæc bestia quam vidisti, odiò habebunt hanc meretricem, et destruent eam, et nudam reddent eam, et devorabunt carnem ejus, et ipsam comburent in igne.* 17 *Quia Deus injecit cordibus eorum, ut consentiant in consilio, et transferant regna eorum ad hanc bestiam, donec perficiatur verbum Dei.* 18 *Et hæc mulier quam vidisti civitas magna est, quæ imperium habet super omnia regna.*

CAP. XVIII.

1 *Et postea alius Angelus descendit è cœlo, et habuit magnam potestatem, et splenduit terra è splendore vultûs ejus, et è gloria ejus.*

ἈΠΟΚΆΛΥΨΙΣ ἸΩΆΝΝΟΥ.

Et exclamavit in fortitudine voce magnâ, dicens; Cecidit, cecidit Babylon magna, &
2 Καὶ (β) ἔκραξεν ἐν ἰσχύϊ φωνῇ μεγάλῃ, λέγων, Ἔπεσεν, ἔπεσε Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, καὶ
facta est habitatio dæmoniorum, & custodia omnis spiritûs immundi, &
ἐγένετο κατοικητήριον (γ) δαιμόνων, καὶ φυλακὴ παντὸς πνεύματος (δ) ἀκαθάρτου, καὶ
custodia omnis volucris immundæ & odibilis: Quia de vino iræ fornicationis
3 φυλακὴ παντὸς ὀρνέου ἀκαθάρτου καὶ μεμισημένου· Ὅτι ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας
ejus biberunt omnes gentes, & reges terræ cum illa fornicati sunt, &
αὐτῆς (ε) πέπωκε πάντα τὰ ἔθνη, καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς μετ' αὐτῆς ἐπόρνευσαν, καὶ
mercatores terræ de virtute deliciarum ejus divites facti sunt. Et audivi aliam
4 οἱ ἔμποροι τῆς γῆς ἐκ τῆς δυνάμεως τοῦ στρήνους αὐτῆς ἐπλούτησαν. Καὶ ἤκουσα ἄλλην
vocem de cœlo, dicentem; Exite de illa, populus meus, ne communi-
φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσαν, (ζ) Ἐξέλθετε ἐξ αὐτῆς ὁ λαός μου, ἵνα μὴ συγκοινω-
cetis peccatis ejus, & ut non accipiatis de plagis ejus: Quoniam secuta
5 νήσητε ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῆς, (η) καὶ ἵνα μὴ λάβητε ἐκ τῶν πληγῶν αὐτῆς· Ὅτι ἠκολού-
sunt ejus peccata usque cœlum, & recordatus est Deus injustitias ejus.
θησαν αὐτῆς αἱ ἁμαρτίαι ἄχρι τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐμνημόνευσεν ὁ Θεὸς τὰ ἀδικήματα αὐτῆς.
Reddite illi sicut & ipsa reddidit vobis, & duplicate ei duplicia secundùm
6 Ἀπόδοτε αὐτῇ ὡς καὶ αὐτὴ ἀπέδωκεν ὑμῖν, καὶ (θ) διπλώσατε αὐτῇ διπλᾶ κατὰ
opera ejus: in poculo quo miscuit, miscete illi duplum. Quanta glorificavit
7 τὰ ἔργα αὐτῆς· ἐν τῷ ποτηρίῳ ᾧ ἐκέρασε, κεράσατε αὐτῇ διπλοῦν. Ὅσα ἐδόξασεν
seipsam, & in deliciis fuit, tantum date illi cruciatum & luctum: quia in cor-
(ι) ἑαυτὴν, καὶ ἐστρηνίασε, τοσοῦτον δότε αὐτῇ βασανισμὸν καὶ πένθος· ὅτι ἐν τῇ καρ-
de suo dicit; Sedeo regina, & vidua non sum, & luctum non videbo. Propter
8 δίᾳ αὐτῆς λέγει, (κ) Κάθημαι βασίλισσα, καὶ χήρα οὐκ εἰμί, καὶ πένθος οὐ μὴ ἴδω. Διὰ
hoc in una die venient plagæ ejus, mors, & luctus, & fames: & in igne
τοῦτο ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἥξουσιν αἱ πληγαὶ αὐτῆς, θάνατος, καὶ πένθος, καὶ λιμός· καὶ ἐν πυρὶ
comburetur: quia fortis Dominus Deus judicans illam. Et flebunt eam,
9 κατακαυθήσεται· ὅτι (λ) ἰσχυρὸς Κύριος ὁ Θεὸς ὁ κρίνων αὐτήν. Καὶ κλαύσονται αὐτήν,
& plangent super illam reges terræ, cum illa fornicantes, & luxuriantes, cùm
καὶ κόψονται ἐπ' αὐτῇ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, οἱ μετ' αὐτῆς πορνεύσαντες καὶ στρηνιάσαντες, ὅταν
viderint fumum incendii ejus, A longè stantes, propter timorem cru-
βλέπωσι τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς, Ἀπὸ μακρόθεν ἑστηκότες, διὰ τὸν φόβον τοῦ βα- 10
ciatûs ejus, dicentes; Væ, væ, civitas illa magna Babylon, civitas illa fortis:
σανισμοῦ αὐτῆς, λέγοντες, Οὐαί, οὐαί, ἡ πόλις ἡ μεγάλη Βαβυλὼν, ἡ πόλις ἡ ἰσχυρά·
quoniã in una hora venit judicium tuum. Et mercatores terræ plorant & lugent super
(μ) ὅτι ἐν μιᾷ ὥρᾳ ἦλθεν ἡ κρίσις σου. Καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς κλαίουσι καὶ πενθοῦσιν ἐπ' 11
illam: quoniam merces eorum nemo emit ampliùs: Merces auri, & argenti, & lapidis
αὐτῇ· ὅτι τὸν γόμον αὐτῶν οὐδεὶς ἀγοράζει οὐκέτι· Γόμον χρυσοῦ, καὶ ἀργύρου, καὶ λίθου 12
pretiosi, & margaritæ, & byssi, & purpuræ, & serici, & coccini: & omne lignum
τιμίου, καὶ (ν) μαργαρίτου, καὶ βύσσου, καὶ πορφύρας, καὶ σηρικοῦ, καὶ κοκκίνου· καὶ (ξ) πᾶν ξύλον
thyinum, & omne vas eburneum, & omne vas ex ligno pretioso, & ære, &
θύϊνον, καὶ πᾶν σκεῦος ἐλεφάντινον, καὶ πᾶν σκεῦος (ο) ἐκ ξύλου τιμιωτάτου, καὶ χαλκοῦ, καὶ
ferro, & marmore, Et cinamomum, & suffitus, & unguentum, & thus, & vinum,
σιδήρου, καὶ μαρμάρου, Καὶ (π) κινάμωμον, καὶ θυμιάματα, καὶ μύρον, καὶ λίβανον, καὶ οἶνον, 13
& oleum, & similam, & triticum, & jumenta, & oves: & equorum, & rhedarum, & mancipiorũ,
καὶ ἔλαιον, καὶ σεμίδαλιν, καὶ σῖτον, καὶ κτήνη, καὶ πρόβατα· καὶ ἵππων, καὶ ῥεδῶν, καὶ σωμάτων,
& animas hominum. Et poma desiderii animæ tuæ discesserunt à te, & omnia
καὶ ψυχὰς ἀνθρώπων. Καὶ ἡ (ρ) ὀπώρα τῆς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς σου ἀπῆλθεν ἀπὸ σοῦ, καὶ πάντα 14
pinguia & præclara abierunt à te, & non ampliùs non invenies illa.
τὰ λιπαρὰ καὶ τὰ λαμπρὰ (σ) ἀπῆλθεν ἀπὸ σοῦ, καὶ οὐκ ἔτι οὐ μὴ (τ) εὑρήσῃς αὐτά. Οἱ 15
Mercatores horum divites facti, ab ea à longè stabunt propter timorem crucia-
ἔμποροι τούτων οἱ πλουτήσαντες ἀπ' αὐτῆς ἀπὸ μακρόθεν στήσονται διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανι-
tûs ejus, flentes, ac lugentes: Et dicentes; Væ, væ, civitas illa magna circum-
σμοῦ αὐτῆς, κλαίοντες καὶ (υ) πενθοῦντες· Καὶ λέγοντες, Οὐαί, οὐαί, ἡ πόλις ἡ μεγάλη (φ) ἡ περι- 16
amicta bysso, & purpurâ, & coccino, & deaurata in auro & lapide pretioso, &
βεβλημένη βύσσινον, καὶ πορφυροῦν, καὶ κόκκινον, καὶ κεχρυσωμένη ἐν χρυσῷ καὶ λίθῳ τιμίῳ, καὶ
margaritis: Quonia unâ horâ desertæ sunt tantæ divitiæ: & omnis gubernator, & omnis
(χ) μαργαρίταις· Ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἠρημώθη ὁ τοσοῦτος πλοῦτος· καὶ πᾶς κυβερνήτης, καὶ πᾶς 17
in navibus multitudo, & nautæ, & quotquot mare operantur, à longè steterũt:
(ψ) ἐπὶ τῶν πλοίων ὁ ὅμιλος, καὶ ναῦται, καὶ ὅσοι τὴν θάλασσαν ἐργάζονται, ἀπὸ μακρόθεν ἔστησαν·

MS. A. (β) ἐκέκραξεν ἐν ἰσχυρᾷ φωνῇ, λέγων, (γ) δαιμονίων, (δ) ἀκαθάρτου καὶ μεμισημένου, καὶ φυλακὴ παντὸς θηρίου ἀκαθάρτου καὶ μεμισημένου· Ὅτι ἐκ τοῦ θυμοῦ τῆς (ε)* πέπτωκαν (ζ) Ἐξέλθατε (η) καὶ ἐκ τῶν πληγῶν αὐτῆς ἵνα μὴ λάβητε· Ὅτι ἐκολλήθησαν (θ) διπλώσατε διπλᾶ (ι) αὐτὴν, (κ) Ὅτι κάθημαι (λ) ἰσχυρὸς ὁ Θεὸς κρίνας αὐτήν. Καὶ κλαύσονται, καὶ κόψονται (μ) ὅτι μίαν ὥραν ἡ κρίσις σου. Καὶ (ν) μαργαρίτας, καὶ βυσσίνου, καὶ σιρικοῦ, (ξ) πᾶν σκεῦος θύϊνον (ο) ἐκ λίθου τιμιωτάτου, (π) κιννάμωμον, καὶ ἄμωμον, καὶ θυμιάματα, (ρ) ὀπώρα σου τῆς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς ἀπῆλθεν (σ) ἀπώλετο ἀπὸ (τ) αὐτὰ εὑρήσουσιν. (υ) πενθοῦντες, Λέγοντες, (φ) περιβεβλημένη κόκκινον, καὶ πορφυροῦν, καὶ βύσσινον, καὶ κεχρυσωμένη χρυσίῳ (χ) μαργαρίτῃ· (ψ) ὁ ἐπὶ τόπον πλέων, καὶ ναῦται,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

2 [illegible]

3 [illegible]

4 [illegible]

5 [illegible]

6 [illegible]

7 [illegible]

8 [illegible]

9 [illegible]

10 [illegible]

11 [illegible]

12 [illegible]

13 [illegible]

14 [illegible]

15 [illegible]

16 [illegible]

17 [illegible]

2 Et clamavit voce forti, dicens; Cecidit, cecidit Babel illa magna, & facta est habitatio dæmonum, & custodia omnis spiritûs immundi, & custodia omnis avis immundæ & exosæ, & custodia omnis animalis dentis immundi & exosi: 3 Quia de vino excandescentiæ ejus biberunt omnes gentes, & reges terræ cum ea scortati sunt, & mercatores terræ ex potentia luxûs ejus ditati sunt. 4 Et audivi vocem aliam è cœlo, dicentem; Exite ex ea, popule mi, ut non participes fiatis peccatorum ejus, & de plagis ejus ne fortè accipiatis. 5 Adhæserunt enim peccata ejus usque ad cœlum, & recordatus est Deus iniquitatum ejus. 6 Reddite ei, sicut etiam illa reddidit: & duplicate ei duplum secundùm opera ejus: & in calice quem miscuit, miscete ei duplum. 7 Quantùm placuit ipsi lascivire, tantùm date ei vastationem & luctum, quoniam in corde suo dicit; Sedeo regina, & vidua non sum, & luctum non videbo. 8 Propter hoc in die uno venient hæ plagæ ejus, mors, & luctus, & fames, & igne ardebit: quia fortis est Dominus Deus qui judicavit eam. 9 Et flebunt & lugebunt & plangent super ea reges terræ, qui cum ea scortati sunt & lascivierunt, quando videbunt fumum incendii ejus, 10 E longinquo stantes propter metum cruciatûs ejus, dicentes; Væ, væ, civitas illa magna Babel, civitas illa fortis, quoniam in una hora venit judicium tuum. 11 Et mercatores terræ lugebunt super ea, quoniam onus ipsorum nemo emit, 12 Neque ampliùs onus auri & argenti, & lapidum pretiosorum, & margaritarum, & byssi, & purpuræ, & serici, & cocci, & omnis ligni aromatici, & omnis vasis eburnei, & omnis vasis ligni valdè pretiosi, & æris, & ferri, & marmoris, 13 Et cinnamomi, & omomi, & aromatum, & balsami, & thuris, & vini, & olei, & similæ, & tritici, & jumentorum, & ovium, & curruũ, & corporum & animarum hominum. 14 Et fructus desiderii animæ tuæ discessit à te, & omnia illa pinguia & splendida perierunt à te, nec ampliùs invenient ea mercatores illarũ rerum. 15 Qui ditati sunt ex ea, è longinquo stabunt, propter timorem cruciatûs ejus, & flebunt, & lugebunt, 16 Dicentes; Væ, væ, civitas illa magna, quæ amicta erat byssino, & purpureo, & coccineo, & inaurata auro, & lapidibus pretiosis, & margaritis: quoniam in una hora vastatæ sunt divitiæ illæ tantæ. 17 Et omnis gubernator, & omnis qui per regiones navigat, & nautæ, & omnes qui in mari negotiantur, è longinquo steterunt,

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

2 ወጸርኀ፡ በዐቢይ፡ ቃል፡ ወይቤ፡ ወድቀት፡ ባቢሎን፡ ሀገር፡ ዐባይ፡፡ ወኮነት፡ ማኅደረ፡ አጋንንት፡
ኀበ፡ ይነብሩ፡ ኵሉ፡ ጋኔን፡ ርኩስ፡ ወመንበረ፡ ኵሉ፡ ዖፍ፡ ርኩስ፡ ወጽሉእ፡፡ እስመ፡ መንበረ፡
3 ኵሉ፡ አርዌ፡ ርኩስ፡ ወጽሉእ፡፡ እስመ፡ እምነ፡ ሕምዘ፡ ዝሙታ፡ ወመንሱታ፡ ወድቁ፡ ኵሉ፡
[illegible]

2 *Et clamavit in magna voce, & dixit; Cecidit Babylon civitas magna: & facta est domicilium dæmonum, ubi habitant omnes dæmones immundi, & sedes omnis volucris immundæ & invisæ, quia sedes est omnis bestiæ immundæ & invisæ:* 3 *Quia ex veneno scortationis suæ & tentationis suæ ceciderunt omnes gentes, & reges terræ, qui scortati sunt cum ea, & mercatores terræ qui ditati sunt ex virtute deliciarum ejus.*

Versio VULGATA LATINA.

2 Et exclamavit in fortitudine, dicens; Cecidit, cecidit Babylon magna: & facta est habitatio dæmoniorum, & custodia omnis spiritûs immundi; & custodia omnis volucris immundæ & odibilis: 3 Quia de vino iræ fornicationis ejus biberunt omnes gentes: & reges terræ cum illa fornicati sunt: & mercatores terræ de virtute deliciarum ejus divites facti sunt. 4 Et audivi aliam vocẽ de cœlo, dicentem; Exite de illa, populus meus: ut ne participes sitis delictorũ ej⁹, & de plagis ejus non accipiatis. 5 Quoniam pervenerunt peccata ejus usque ad cœlũ, & recordatus est Dominus iniquitatum ej⁹. 6 Reddite illi sicut & ipse reddidit vobis: & duplicate duplicia secundùm opera ejus: in poculo, quo miscuit, miscete illi duplum. 7 Quantum glorificavit se, & in deliciis fuit; tantum date illi tormentum & luctum: quia in corde suo dicit; Sedeo regina: & vidua nõ sum: & luctum non videbo. 8 Ideò in una die venient plagæ ejus, mors, & luctus, & fames, & igne comburetur: quia fortis est Deus, qui judicabit illam. 9 Et flebunt, & plangent se super illam reges terræ, qui cum illa fornicati sunt, & in deliciis vixerunt, cùm viderint fumum incendii ejus: 10 Longè stantes propter timorem tormentorum ejus, dicentes; Væ, væ civitas illa magna Babylon, civitas illa fortis: quoniam unâ horâ venit judicium tuum. 11 Et negotiatores terræ flebunt, & lugebunt super illam: quoniam merces eorum nemo emet ampliùs: 12 Merces auri, & argenti, & lapidis pretiosi, & margaritæ, & byssi, & purpuræ, & serici, & cocci, (& omne lignum thyinum, & omnia vasa eboris, & omnia vasa de lapide pretioso, & æramento, & ferro, & marmore, 13 Et cinnamomum,) & odoramentorum, & unguenti, et thuris, et vini, et olei, et similæ, et tritici, & jumentorum, et ovium, et equorum, et rhedarum, et mancipiorum, et animarum hominum. 14 Et poma desiderii animæ tuæ discesserunt à te, et omnia pinguia et præclara perierunt à te, et ampliùs illa jam non invenient. 15 Mercatores horum, qui divites facti sunt, ab ea longè stabunt propter timorem tormentorum ejus, flentes ac lugentes, 16 Et dicentes; Væ, væ civitas illa magna, quæ amicta erat bysso, et purpurâ, et cocco, et deaurata erat auro, et lapide pretioso, et margaritis: 17 Quoniam unâ horâ destitutæ sunt tantæ divitiæ. Et omnis gubernator, et omnis qui in lacum navigat, et nautæ, et qui in mari operantur, longè steterunt.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

2 وصرخ بصوت عال * قد سقطت بابل المدينة الكبيرة * وصارت مرقدا للشياطين *
ومسكنا لكل روح نجس * ومأوى لكل طير نجس ومبغوض * لأن من خمر رجز زناها شربوا 3
الامم كلهم * وملوك الارض زنوا معها * وتجار الارض من نعمها استغنوا * وسمعت صوتا آخر من 4
السماء قائلا * اخرجوا منها يا شعبي * لئلا تشاركوا خطاياها ولئلا تأخذكم ضرباتها * لأن ذنوبها 5
التصقت بها ودنت من السماء * وذكر الله ظلمها * كافوها كأجرها * وضاعفوا لها مثل أعمالها * 6
وكأسها مثلما ملأتها ضاعفوها لها * وعلى قدر ازدهائها ونعمها أعطوها عذابا وحزنا * لأنها 7
تقول في قلبها اني جالسة ملكة * ولست أرملة * ولا أرى حزنا * لأجل ذلك في يوم واحد تأتي 8
ضرباتها * موت وحزن وجوع * وتحرق بالنار لأن الرب الاله الذي حكم عليها قوي هو * ويبكون 9
ويحزنون عليها ملوك الارض الذين زنوا واستلذوا معها * ولما نظروا دخان حريقها * وقفوا 10
بعيدا من فزع عذابها * قائلين الويل الويل للمدينة الكبيرة بابل * المدينة القوية * التي
في ساعة واحدة جاء حكمها * وتجار الارض يبكون وينوحون عليها * لأن ليس من يشتري 11
تجارهم * تجار الذهب والفضة * والحجارة الكريمة * واللؤلؤ * والحرير * والقرمز * 12
والارجوان * وكل آنية من العاج * وكل آنية من الخشب الثمين * وكل خشب معمول * وكل
نحاس * وحديد * ومرمر * وبلور * وطيب * ودهن * ولبان * وخمر * وزيت * وسميذ الحنطة * 13
وبهائم * وكباش * وخيل * وبغال * وجمال * وعبيد * وسائر أجساد ونفوس الناس * وفاكهة شهوة 14
نفسك انقطعت عنك * وسمنك كله وجميع النفائس اضمحلت منك ولا تجدها بعد * لأن 15
هؤلاء الذين استغنوا منها * وقفوا بعيدا من أجل فزع عذابها * يبكون وينوحون * قائلين 16
الويل الويل للمدينة العظيمة المتلحفة بالحرير * والقرمز * والارجوان المرصع بالذهب والحجارة
الثمينة واللؤلؤ * لأن في ساعة واحدة خلا هذا الغنى العظيم * وكل المدبرين * والذين 17
يسلكون في البحار * والملاحون * والمتجرون في البحر يقفون بالبعد *

2 *Exclamavit autem elata voce; Jam cecidit Babylon urbs magna, factaque est cubile dæmonibus, & habitaculum omni spiritui immundo, & receptaculum omni volucri impuro & exoso:* 3 *Quoniam ex vino iræ scortationis ejus biberunt omnes gentes, & reges terræ scortati sunt cum ea, & mercatores terræ labore ipsius ditati sunt.* 4 *Et audivi aliam vocem è cœlo dicentem; Exite ex ea popule mi, ne participes sitis peccatorum ejus, & ne apprehendant vos plagæ illius.* 5 *Nam scelera ejus annexa sunt ei, & pertigerunt usque in cœlum: & recordatus est Deus perversitatis illius.* 6 *Rependite illi secundùm mercedem ejus: & duplicate ei secundùm opera ipsius: & calicem ejus, prout implevit illum, duplicate ei:* 7 *Et pro mensura fastus ac delitiarum ejus, date illi tormentum & mœrorem. Quia dicit in corde suo, Equidem sedeo regina, nec sum vidua, nec videbo tristitiam:* 8 *Propterea unâ die venient plagæ ejus, mors & mœror ac fames; & igne comburetur: quia Dominus Deus qui damnavit eam, validus est.* 9 *Et flebunt & contristabuntur super eam reges terræ, qui cum ea fornicati & oblectati fuerant: cùmque viderint fumum incendii ejus,* 10 *Stabunt eminus ob timorem cruciatus ejus, dicentes, Væ, væ urbi magnæ Babyloni, urbi validæ, cujus unâ horâ venit judicium.* 11 *Et mercatores terræ flebunt & lugebunt super eam, quia non est qui emat merces eorum:* 12 *Merces auri & argenti, & lapidum pretiosorum, & margaritarum, & serici, & purpurei coloris, & cocci, & purpuræ, & omnium vasorum eboris, & omnium vasorum ligni pretiosi, omnisque ligni fabrefacti, & omnis æris, & ferri, & marmoris,* 13 *Et crystalli, & aromatis, & unguenti, & thuris, & vini, & olei, et similaginis triticeæ, et jumentorum, et arietum, et equorum, et mulorum, et camelorum, et mancipiorum, atque omnium corporum et animarum hominum.* 14 *Et fructus desiderii animæ tuæ decerptus est à te, et tota pinguedo tua, omniaque præclara evanuerunt à te, nec ampliùs invenies ea.* 15 *Hi enim qui ditati sunt ab ea, steterunt à longè propter timorem cruciatus ejus plorantes ac gementes.* 16 *Dicentes, Væ, væ civitati illi magnæ amictæ serico et cocco atque purpurâ insertâ auro et lapidibus pretiosis et unionibus.* 17 *Nam unâ horâ desierunt hæ divitiæ magnæ. Et omnes gubernatores, quique maria sulcant, et nautæ, quique mercaturam exercent in mari, procul stabunt:*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]

4 *Et venit alia vox è cœlo, dicens; Exite popule mi ex ea, ne participes sitis peccatorum ejus, & ne contingant vobis plagæ ejus.* 5 *Quia pertigerunt peccata ejus usque ad cœlum, & recordatus est Deus in eam iniquitatum & peccatorum ejus.* 6 *Et vindictam sumpsit, sicut vindictam sumpsit ipsa: & in calice quo exhausit, exhaurite ei duplum, quemadmodum fecit.* 7 *Et quantum oppressit & deliciata fuit, tantum affligite eam, & lugere facite eam, quia dixit in corde suo; Regnabo semper, & non ero vidua, & non videbo luctum.* 8 *Et propterea in una hora venient plagæ ejus, mors, & luctus, & fames, & comburent eam in igne, quia fortis est Deus qui vindictam sumet de ea.* 9 *Et flebunt super eam reges terræ: & viderunt eam qui scortati sunt & delicias habuerunt cum ea; & quum vidissent fumum ignis,* 10 *E longè steterunt propter timorem cruciatûs ejus, & dixerunt; Væ, væ civitati Babyloni magnæ, civitati forti, quia venit hora judicii sui.* 11 *Et flebant super eam mercatores terræ, & lugebant eam, quia nemo est qui emet ex iis merces eorum:* 12 *Aurum & argentum, & lapides pretiosos, et margaritas, et purpuram, et sericum, & coccum, et sansracum, et omne lignum exsculptum, et omne vas de cornu elephantis, et omnem ornatum qui habuit lapides pretiosos, et æs, et ferrum, et marmorem.* 13 *Et cinamomum, et abmam, et suffitum, et myrrham, et libanum, et vinum, et oleum, et senidalim, et triticum, et jumenta, et oves, et equos, et rhedas, et mancipia, et animas hominum.* 14 *Et poma tua discesserunt à te, et lux tua obnubilata est, et tota gloria tua, et non invenient ampliùs mercem tuam hanc in te.* 15 *Et stabunt è longè propter timorem cruciatûs tui, et flebunt super te, et lugebunt super te.* 16 *Et dicent; Væ, væ civitati magnæ quæ amicta erat purpurâ, et bysso, et cocco, quæ negotiata est cum auro et lapidibus pretiosis, et margaritis,* 17 *Quia in una hora perditæ sunt divitiæ ejus. Et omnis gubernator, et turba navium, et nautæ, et omnes servientes in mari, è longè steterunt:*

ἈΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ἸΩΑΝΝΟΥ.

Et clamaverunt, videntes *fumum* incendii ejus, dicentes; Quæ ſimilis civitati
18 Καὶ (ω) ἔκραζον, ὁρῶντες τ̃ καπνὸν τ̃ πυρώσεως αὐτῆς, λέγοντες, Τίς ὁμοία τῇ πόλει
huic magnæ? Et miſerunt pulverem ſuper capita ſua, & clamaverunt flentes,
19 τῇ μεγάλῃ; Καὶ (α) ἔβαλον χοῦν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, ϗ (β) ἔκραζον κλαίοντες,
& lugentes, dicentes; Væ, væ civitas illa magna, in qua divites facti ſunt omnes
ϗ πενθοῦντες, λέγοντες, Οὐαὶ, οὐαὶ ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἐν ᾗ ἐπλούτησαν πάντες
habentes naves in mari de *pretio* ejus: quoniam unâ horâ deſolata eſt.
οἱ ἔχοντες (γ) πλοῖα ἐν τῇ θαλάσσῃ ἐκ τ̃ τιμιότητος αὐτῆς· ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἠρημώθη.
Exulta ſuper eam cœlum, & ſancti Apoſtoli, & Prophetæ: quoniam judicavit
20 Εὐφραίνου (δ) ἐπ' αὐτὴν οὐρανὲ, ϗ οἱ ἅγιοι (ε) ἀπόστολοι, ϗ οἱ προφῆται· ὅτι ἔκρινεν
Deus judicium veſtrum de illa. Et ſuſtulit unus angelus fortis lapidem quaſi molarē
21 ὁ Θεὸς τὸ κρίμα ὑμῶν ἐξ αὐτῆς. Καὶ ἦρεν (ζ) εἷς ἄγγελος ἰσχυρὸς λίθον ὡς μύλον
magnū, & miſit in *mare*, dicens; *Sic* impetu mittetur Babylon illa magna
μέγαν, ϗ ἔβαλεν εἰς τ̃ θάλασσαν, λέγων, Οὕτως ὁρμήματι βληθήσεται Βαβυλὼν ἡ μεγάλη
civitas, & non invenietur *amplius*. Et vox citharœdorū, & muſicorum, & tibiā canentium, & *clan-*
22 πόλις, ϗ οὐ μὴ εὑρεθῇ ἔτι. Καὶ φωνὴ κιθαρῳδῶν, ϗ μουσικῶν, ϗ αὐλητῶν, ϗ σαλ-
gentium non audietur in te ampliùs: & omnis artifex omnis artis non invenietur in te
πιστῶν οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι· ϗ πᾶς (η) τεχνίτης πάσης τέχνης οὐ μὴ εὑρεθῇ ἐν σοὶ
ampliùs: & vox molæ non audietur in te ampliùs: Et lux lucernæ non lucebit in te ampliùs:
23 ἔτι· ϗ φωνὴ μύλου οὐ μὴ (θ) ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι· Καὶ φῶς λύχνου οὐ μὴ φανῇ ἐν σοὶ ἔτι·
& vox ſponſi & ſponſæ non audietur in te adhuc: quia mercatores tui erant *magna-*
ϗ φωνὴ νυμφίου ϗ νύμφης οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι· (ι) ὅτι οἱ ἔμποροί σου ἦσαν οἱ μεγιστᾶ-
tes terræ, quia in *veneficio tuo* erraverunt omnes gentes. Et in ea ſanguis
24 νες τ̃ γῆς, ὅτι ἐν τῇ φαρμακείᾳ σου ἐπλανήθησαν πάντα τὰ ἔθνη. Καὶ ἐν αὐτῇ αἷμα
Prophetarum & Sanctorum inventus eſt, & omnium *mactatorum* in terra.
προφητῶν ϗ ἁγίων εὑρέθη, ϗ πάντων τ̃ ἐσφαγμένων ἐπὶ τ̃ γῆς.

CAP. XIX. ιθ'.

Et poſt hæc audivi vocem *turbæ multæ magnam* in cœlo, dicentis; Alle-
1 (α) ΚΑὶ μετὰ ταῦτα ἤκουσα φωνὴν ὄχλου πολλοῦ μεγάλην ἐν τῷ οὐρανῷ, λέγοντος, Ἀλλη-
luja: Salus, & gloria, & *honor*, & virtus, *Domino* Deo noſtro. Quia
2 λούϊα· ἡ σωτηρία, ϗ ἡ (β) δόξα, ϗ ἡ τιμὴ, ϗ ἡ δύναμις, Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν. Ὅτι
vera & juſta judicia ejus: *quia* judicavit *meretricem magnam*, quæ corrupit
ἀληθιναὶ ϗ δίκαιαι αἱ κρίσεις αὐτοῦ· ὅτι ἔκρινε τ̃ πόρνην τ̃ μεγάλην, ἥτις (γ) ἔφθειρε
terram in *fornicatione* ſua, & vindicavit ſanguinem ſervorum ſuorum de *manu* ejus.
τ̃ γῆν ἐν τῇ πορνείᾳ αὐτῆς, ϗ ἐξεδίκησε τὸ αἷμα τ̃ δούλων αὐτοῦ (δ) ἐκ τ̃ χειρὸς αὐτῆς.
Et iteràm dixerunt; Alleluja: & fumus ejus aſcendit in ſecula ſeculorum.
Καὶ δεύτερον εἴρηκαν, Ἀλληλούϊα· ϗ ὁ καπνὸς αὐτῆς ἀναβαίνει εἰς τοὺς αἰῶνας τ̃ αἰώνων. 3
Et ceciderunt ſeniores viginti & quatuor, & quatuor animalia, & adoraverunt
Καὶ ἔπεσον (ε) οἱ πρεσβύτεροι οἱ εἴκοσι ϗ τέσσαρες, ϗ τὰ τέσσαρα ζῶα, ϗ προσεκύνησαν 4
Deum ſedentem ſuper thronum, dicentes; Amen: Alleluja. Et vox de
τῷ Θεῷ τῷ καθημένῳ (ζ) ἐπὶ τοῦ θρόνου, λέγοντες, Ἀμήν· ἀλληλούϊα. Καὶ φωνὴ (η) ἐκ 5
throno exivit, dicens; *Laudate Deum noſtrum*, omnes ſervi ejus, & *ti-*
τοῦ θρόνου ἐξῆλθε, λέγουσα, Αἰνεῖτε (θ) τ̃ Θεὸν ἡμῶν, πάντες οἱ δοῦλοι αὐτοῦ, ϗ οἱ φο-
mentes eum, & parvi & magni. Et audivi quaſi vocem turbæ *multæ*, &
βούμενοι (ι) αὐτὸν, ϗ οἱ μικροὶ ϗ οἱ μεγάλοι. Καὶ ἤκουσα ὡς φωνὴν ὄχλου πολλοῦ, (κ) ϗ 6
ſicut vocem aquarum multarum, & ſicut vocem tonitruorū *fortium*, dicentes, Alleluja: quoniā
ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν, ϗ ὡς φωνὴν βροντῶν ἰσχυρῶν, (λ) λέγοντας, Ἀλληλούϊα· ὅτι
regnavit Dominus Deus omnipotens. Gaudeamus & exultemus, & demus glo-
ἐβασίλευσε Κύριος ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ. Χαίρωμεν ϗ (μ) ἀγαλλιώμεθα, ϗ δῶμεν τ̃ δό- 7
riam ei: quia venerunt nuptiæ Agni, & uxor ejus præparavit *ſeipſam*. Et datum eſt
ξαν αὐτῷ· ὅτι ἦλθεν ὁ γάμος τοῦ ἀρνίου, ϗ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἡτοίμασεν ἑαυτήν. Καὶ ἐδόθη 8
illi ut *amiciatur* byſſino candido & ſplendenti: *nam* byſſinum, juſtificationes
αὐτῇ ἵνα περιβάληται (ν) βύσσινον καθαρὸν ϗ λαμπρόν· τὸ γὰρ βύσσινον, τὰ (ξ) δικαιώματά
ſunt Sanctorum. Et *dicit* mihi; Scribe, Beati *illi* ad cœnam nuptiarum Agni vo-
ἐστι τ̃ ἁγίων. Καὶ λέγει μοι, Γράψον, Μακάριοι οἱ εἰς τὸ δεῖπνον τ̃ γάμου τ̃ ἀρνίου κεκλη- 9
cati: & dicit mihi; Hæc verba vera ſunt Dei. Et cecidi ante pe-
μένοι· ϗ λέγει μοι, Οὗτοι οἱ λόγοι (ο) ἀληθινοί εἰσι τ̃ Θεοῦ. Καὶ ἔπεσον ἔμπροσθεν τ̃ πο- 10
des ejus *adorare* eum: & dicit mihi; Vide ne: conſervus tuus ſum, & fratrum
δῶν αὐτοῦ προσκυνῆσαι αὐτῷ· ϗ λέγει μοι, Ὅρα μή· σύνδουλός σου εἰμὶ, ϗ τ̃ ἀδελφῶν
tuorum habentium teſtimonium Jeſu: Deum adora: *nam* teſtimonium Jeſu
σου τ̃ ἐχόντων τ̃ μαρτυρίαν (π) τ̃ Ἰησοῦ· τῷ Θεῷ προσκύνησον· ἡ γὰρ μαρτυρία (ρ) τ̃ Ἰησοῦ
eſt ſpiritus prophetiæ.
ἐστι τὸ πνεῦμα τ̃ προφητείας.

MS. A. (ω) ἔκραξαν, βλέποντες τ̃ τόπον τ̃ (α) ἐπέβαλον (β) ἔκραξαν, λέγοντες, Οὐαὶ, (γ) τὰ πλοῖα (δ) ἐν αὐτῇ (ε) ϗ οἱ ἀπόστολοι, (ζ) εἷς ἄ…… λίθον ὡς μύλινον μέγαν, (η) τεχνίτης οὐ μὴ (θ) ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι· * ϗ φωνὴ νυμφίου (ι) ὅτι ἔμποροι ΚΕΦ. ιθ'. MS. A. (α) Μετὰ ταῦτα ἤκουσα ὡς φωνὴν μεγάλην ὄχλου πολλοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ, λεγόντων, (β) δόξα, ϗ ἡ δύναμις τ̃ Θεοῦ ἡμῶν, (γ) * ἔκρινεν τ̃ γῆν (δ) ἐκ χειρὸς (ε) οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι, ϗ τὰ τέσσαρα (ζ) ἐπὶ τῷ θρόνῳ, (η) ἀπὸ τοῦ (θ) τῷ Θεῷ (ι) αὐτὸν οἱ (κ) ϗ φωνὴν (λ) λεγόντων, (μ) ἀγαλλιῶμεν, (ν) βύσσι… λαμπρὸν, καθαρόν· (ξ) δικαιώματα τ̃ ἁγίων …τιν. (ο) οἱ ἀληθινοὶ τοῦ Θεοῦ εἰσιν. Καὶ ἔπεσα (π) Ἰησοῦ· (ρ) Ἰησοῦ

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

18 [illegible]
19 [illegible]
[illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
[illegible]
22 [illegible]
[illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
[illegible]
1 [illegible]
[illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
[illegible]
[illegible]

Et clamârunt videntes fumum incendii ejus, dicentes; Quænam eſt ſimilis urbi iſti magnæ? 18 Et injecerunt pulverem ſuper capita ſua, & clamârunt, flentes, & lugentes, ac dicentes; 19 Væ, væ, civitas illa magna in qua ditati ſunt omnes qui habent naves in mari ex pretioſitate ejus: quoniam in una hora vaſtata eſt. Oblectamini ſuper eam cœli, & Angeli, & Apoſtoli, atque Prophetæ: quoniam judicat Deus judicium veſtrum ab ea. 20 Et ſuſtulit unus Angelus lapidem, molari ſimilem, magnum, & projecit in mare dicens; Ita cum impetu projicietur Babel civitas illa magna, & non invenietur ampliús. 21 Et vox citharœdorum, & muſicorum, & tibicinum, & tubarum, non audietur in te ampliús: & ullus artifex ullius artificii, non invenietur in te ampliús: 22 Et lumen lucernæ non videbitur in te ampliús: & vox ſponſi & ſponſæ non audietur in te ampliùs, quia mercatores tui erant magnates terræ, quia incantatione tuâ ſeductæ ſunt ſunt omnes gentes. 23 Et in te ſanguis prophetarum, & Sanctorum inventus eſt, & omnium eorum qui mactati ſunt ſuper terram. 24

CAP. XIX.

Poſt hæc audivi vocem magnam turbæ multæ in cœlo, dicentium; Haleluja: ſalus, & potentia, & gloria, & honor Deo noſtro. 1 Quoniam vera & juſta ſunt judicia ejus: quia judicavit meretricem illam magnam, illam quæ corrupit terram ſcortatione ſuâ, & ultus eſt ſanguinem ſervorum de manu ejus. 2 Et ſecundò dixerunt, Haleluja: & fumus ejus aſcendebat in ſecula ſeculorum. 3 Et ceciderunt illi ſeniores viginti quatuor, & illa quatuor animalia, & adorârunt Deum ſedentem ſuper thronum, dicentes; Amen, Haleluja. 4 Et vox exivit è throno, dicens; Laudate Deum noſtrum, omnes ſervi ejus, & ii qui timent eum, parvi & magni. 5 Et audivi tanquam vocem aquarum multarum, & tanquam vocem tonitruum fortium, dicentium; Haleluja: quoniam regnavit Dominus Deus noſter, ille omnipotens. 6 Gaudeamus, & exultemus, & demus gloriam ei: quia venerunt nuptiæ illius Agni, & uxor ejus paravit ſe. 7 Et datum eſt ei, ut amiciatur byſſino ſplendido & mundo: illud enim byſſinum juſtitiæ Sanctorum eſt. 8 Et dixit mihi, Scribe; Beati ſunt qui ad cœnam nuptiarum Agni vocati ſunt. Et dixit mihi; Hæc verba mea vera, Dei ſunt. 9 Et cecidi ante pedes ejus, ad adorandum eum: & dixit mihi; Vide ne *feceris*; conſervus tuus ſum, & fratrum tuorum qui habent teſtimonium Jeſu: Deum adora: ipſum enim teſtimonium Jeſu eſt ille ſpiritus prophetiæ. 10

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

18 ወጸርኁ፡ሶበ፡ርእዩ፡ውዕየተ፡ሀገራ፡፡ ወይቤሉ፡ሙኑ፡ይመስላ፡ለዛቲ፡ሀገር፡ዐባይ፡፡=፡ ወወደዩ፡
19 መሬተ፡ውስተ፡አርእስቲሆሙ፡ ወይጸርኁ፡ወይበክዩ፡ ወይላሕውዋ፡ወይቤሉ፡አሌላ፡ወአሌላ፡
ለሀገር፡ዐባይ፡እንተ፡ እሞኑያ፡ብዕሉ፡ ኵሎሙ፡ እለ፡ ቦሙ፡አሕማረ፡ውስተ፡ባሕር፡እምና፡ክ
20 ብራ፡፡ እስመ፡በአሐቲ፡ሰዓት፡ማሰነት፡፡=፡ ወለይትፌሣሕ፡ለዕሌሃ፡ሰማይ፡ቅዱሳን፡ነቢያት፡
ወሐዋርያት፡፡ እስመ፡ ተቀበለ፡ እግዚአብሔር፡ በቀለክሙ፡፡=፡

Et clamârunt quum vidiſſent incendium civitatis ejus, & dixerunt; Quæ ſimilis erat huic civitati magnæ? 18 *Et projecerunt pulverem in capita ſua, & clamabant, & flebant ſuper eam, & lugebant ſuper eam, & dixerunt; Væ, væ civitati magnæ, ex qua divites facti ſunt omnes qui habebant naves in mari, de pretiis ejus, quia in una hora perdita eſt.* 19 *Et exulta ſuper ea cœlum, ſancti prophetæ, & Apoſtoli, quoniam vindictam ſumpſit Deus ultionis veſtræ.* 20

Verſio VULGATA LATINA.

18 Et clamaverunt videntes locū incendii ejus, dicentes; Quæ ſimilis civitati huic ma-
19 gnæ? Et miſerūt pulverē ſuper capita ſua, & clamaverunt flentes & lugentes, dicen-
tes; Væ, væ civitas illa magna, in qua divites facti ſunt omnes, qui habebant naves in
20 mari, de pretiis ejus: quoniā unâ horâ deſolata eſt. Exulta ſuper eā cœlū, & ſancti A-
21 poſtoli, & Prophetæ: quoniā judicavit De⁹ judiciū veſtrū de illa. Et ſuſtulit un⁹ An-
gelus fortis lapidē quaſi molarē magnū, & miſit in mari, dicens; Hoc impetu mit-
22 tetur Babylon civitas illa magna, & ultrà jam non invenietur. Et vox citharœdorū,
& muſicorū, & tibiā canentiū, & tubâ non audietur in te ampliús: & omnis artifex
omnis artis non invenietur in te ampliús: & vox molæ non audietur in te ampliús:
23 Et lux lucernæ non lucebit in te ampliús: & vox ſponſi & ſponſæ non audietur ad-
huc in te: quia mercatores tui erant principes terræ, quia in veneficiis tuis errave-
runt omnes gentes. Et in ea ſanguis Prophetarū & Sanctorū inventus eſt, & omni-
24 um qui interfecti ſunt in terra.

CAP. XIX.

1 Poſt hæc audivi quaſi vocē turbarū multarū in cœlo, dicentiū; Alleluja: Salus, &
gloria, & virt⁹ Deo noſtro eſt: Quia vera & juſta judicia ſunt ejus, qui judicavit de 2
meretrice magna, quæ corrupit terrā in proſtitutione ſua, et vindicavit ſanguinē ſer-
vorū ſuorū de manib⁹ ej⁹. Et iterū dixerunt; Alleluja. Et fum⁹ ej⁹ aſcendit in ſecula 3
ſeculorū. Et ceciderunt ſeniores vigintiquatuor, & quatuor animalia, & adoraverūt 4
Deū ſedentē ſup thronū, dicentes; Amen: Alleluja. Et vox de throno exivit, dicens; 5
Laudē dicite Deo noſtro omnes ſervi ej⁹: & qui timetis eū, puſilli & magni. Et audi- 6
vi quaſi vocē turbæ magnæ, & ſicut vocē aquarū multarum, & ſicut vocē tonitruorum
magnorū, dicentiū; Alleluja: quoniā regnavit Dñs De⁹ noſter omnipotens. Gaudea- 7
mus, & exultemus, & dem⁹ gloriā ei: quia venerunt nuptiæ Agni, & uxor ej⁹ præpa-
ravit ſe. Et datum eſt illi, ut cooperiat ſe byſſino ſplendenti & candido. Byſſinum 8
enim, juſtificationes ſunt Sanctorum. Et dixit mihi, Scribe; Beati, qui ad cœnā nu- 9
ptiarum Agni vocati ſunt: & dicit mihi; Hæc verba Dei vera ſunt. Et cecidi ante 10
pedes ejus, ut adorarem eum. Et dicit mihi; Vide ne feceris: conſervus tuus ſum,
& fratrum tuorum habentium teſtimonium Jeſu. Deum adora. Teſtimonium enim Je-
ſu, eſt ſpiritus prophetiæ.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

18 ويصرخون لنظرهم الي دخان حريقها * قايلين * من يشبه هذه المدينة الكبيرة * ويجعلون 19
على روسهم التراب * ويصرخون ويبكون وينوحون قايلين * الويل الويل للمدينة العظيمة
التي استغنوا فيها من سفنهم في البحر * واستغنوا من عزها التي خربت بساعة واحدة * افرحي 20
ايها السماء عليها * وجميع الحواريين والانبياء القديسين * لان الرب مضي حكمكم فيها *
ثم ان ملاكا قويا اخذ حجرا كحجر طاحونة ورماه في البحر قايلا * هكذا بهبوط يسقط بابل 21
المدينة العظيمة * ولا يوجد بعد * ولا صوت قيثار * ولا بوق * ولا زمر * ولا قرن لا يسمع فيك 22
بعد * ولا جميع الصناع لا يوجدون فيك * ولا صوت رحا بعد لا يسمع فيك * ونور مصباح 23
لا ينير فيك بعد * ولا صوت عروس ولا عروسة لا يسمع فيك بعد * لان اشرافك افسدوا الارض
وتجارها * وضلت الامم باسرها بسحرك * ووجدت فيك دماء الانبياء والاطهار وجميع الذين 24
قتلوا على الارض * الفصل التاسع عشر * ومن بعد هذه سمعت مثل صوت عظيم 1
لجموع كثيرة في السماء قايلا * الليلويا * الخلاص والمجد والكرامة والقوة لالهنا * لان احكامه حق 2
وعدل * وحكم على الزانية العظيمة التي افسدت الارض بزناها * وانتقم دماء عبيده من يديها *
ثم قال من ثانية الليلويا * ودخانها صعد الى ابد الابدين * وخروا الاربعة وعشرون شيخا 3 4
والاربعة الحيوانات * وسجدوا لله الجالس على الكرسي قايلين * امين الليلويا * وخرج صوت 5
من الكرسي قايلا سبحوا لالهنا يا جميع عبيده والخايفين منه الصغار والكبار * وسمعت 6
مثل صوت جمع كبير * ومثل صوت مياه كثيرة * ومثل صوت رعود عظيمة قايلة *
الليلويا لان ملك الرب الاهنا ضابط الكل * لنفرح ونتهلل ونمجده * لان عرس الخروف قد 7
قرب مع عروسته المعدة له * واعطيت ان تلبس حريرا نقيا صافيا * والحرير هو بر الاطهار * 8
فقال لي اكتب * طوباهم المدعوين الي وليمة الخروف * وقال لي هذا كلام الله حق هو * 9
وسقطت عند رجليه لاسجد له * فقال لي احذر لا تفعل * لاني عبد مثلك ومثل اخوتك 10
الذين معهم شهادة يسوع * لله فاسجد * فان شهادة يسوع هو روح النبوة *

Et clamabunt, videntes fumum incendii ejus, dicentes, Quæ ſimilis eſt huic urbi magnæ? 18 *Imponentque capitibus ſuis pulverem, & clamabunt, flebunt, ac lugebunt, dicentes, Væ, væ urbi illi magnæ, in qua ditati ſunt ii quorum naves ſunt in mari, & divites facti ſunt ex ejus faſtu, quæ diruta eſt unâ horâ.* 19 *Lætare ſuper ea cœlum, & omnes Apoſtoli ac Prophetæ ſancti, quia Dominus exercuit judicium veſtrum in eam.* 20 *Tum Angelus quidam fortis aſſumpſit lapidem quaſi lapidem molarem, & projecit illum in mare, dicens, Ita præceps ruet Babylon urbs illa magna, & non invenietur ampliùs:* 21 *Neque vox citharæ, neque buccinæ, neque tibiæ, neque cornu audietur in te ampliùs: nec ulli artifices invenientur in te: neque ſonitus molæ audietur in te ampliùs:* 22 *Neque lux facis lucebit in te ampliùs: neque vox ſponſi neque ſponſæ audietur in te ampliùs: quia proceres tui corruperunt terram & mercatores ejus, & ſeductæ ſunt gentes univerſæ veneficiis tuis:* 23 *Et inventi ſunt in te ſanguines Prophetarum & Purorum, omniumque eorum qui interfecti ſunt ſuper terram.* 24

CAP. XIX.

Poſt hæc audivi quaſi vocem magnam turbarum multarum in cœlo, dicentem, Alleluja: ſalus & gloria & honor atque robur Deo noſtro: 1 *Quoniam judicia ejus vera ſunt ac juſta, & damnavit meretricem illam magnam quæ terram corrupit ſcortatione ſua, & vindicavit ſanguines ſervorum ſuorum ex manibus ejus.* 2 *Deinde dixit ſecundò, Alleluja: & fumus ejus aſcendit in ſeculum ſeculorum.* 3 *Et prociderunt vigintiquatuor Senes, & quatuor animalia, & adorârunt Deum ſedentem ſuper thronum, dicentes, Amen, Alleluja.* 4 *Et prodiit vox è throno, dicens, Laudate Deum noſtrum ô omnes ſervi ejus, & qui timetis eum, puſilli ac magni.* 5 *Et audivi tanquam vocem turbæ magnæ, & tanquam ſonitum aquarum multarum, & tanquam ſonitum tonitruorum magnorū, dicentium, Alleluja, quia regnavit Dominus Deus noſter omnitenens.* 6 *Gaudeamus & exultemus, & glorificemus eum: quia nuptiæ Agni jam advenerunt cum ejus ſponſa ipſi præparata.* 7 *Et datum eſt ei ut indueretur ſerico mundo ac pellucido: ſericum autem eſt juſtitia ſanctorum.* 8 *Tum dixit mihi, Scribe, Beati vocati ad convivium Agni. Et dixit mihi, Hic ſermo Dei verus eſt.* 9 *Et cecidi ad pedes ejus, ut adorarem eum: dixitque mihi, Cave, ne feceris: quia ſervus ſum ſicut tu, & ſicut fratres tui qui habent teſtimonium Jeſu. Deum adora: nam teſtimonium Jeſu eſt ſpiritus prophetiæ.* 10

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

21 ወነሥአ፡ ፩፡ መልአክ፡ኃያል፡ወጽኑዕ፡እብነ፡ዐቢየ፡ከመ፡ ማኅረጽ፡፡ ወወገረ፡ ውስተ፡ባሕር፡
22 ወይቤ፡ ከመዝ፡ትትገደፍ፡ ባቢሎን፡ሀገር፡ ዓባይ ፡ ወኢትትረከብ፡እንከ፡፡=፡ ወኢይሰማዕ፡
በውስቴታ፡ቃለ፡ መሰንቆት፡ ወዕንዚራ፡ ወማኅሌት፡ወቃለ፡ቀርን፡፡ ወኢይትረከብ፡በውስቴታ፡
23 ኵሉ፡ኬንያ፡ ዘኵሉ፡ ኪን፡=፡ ኢይትረከብ፡በውስቴታ፡፡ ኢብርሃነ፡ማኅቶት፡ ወኢቃለ፡መር
ዓዊ፡ኢቃለ፡መርዓት፡ኢይሰማዕ፡በውስቴታ፡፡እስመ፡ሠየጥኪ፡መሳፍንት፡ምድር፡ እለ፡አስሐ
24 ትኪዮሙ፡በስራያትኪ፡ ለኵሎሙ፡አሕዛበ፡ምድር፡፡=፡ ወተረክበ፡ለዕሌኪ፡ደመ፡ ነቢያት፡
ወዘኵሎሙ፡ቅዱሳን፡እለ፡ተቀትሉ፡በውስተ፡ምድር፡በእንተ፡ስሙ፡ለክርስቶስ፡፡=፡ ፲፱
1 ወእምድኅረ፡ ዝንቱ፡ ተሰምዐ፡ ቃል፡ዓቢይ፡ በሰማይ፡ከመ፡ ዘብዙኃ፡ሰብእ፡ ወይቤሉ፡ሃሌሉ
2 ያ፡እስመ፡ስብሐት፡ ወኃይል፡ ወፍቅር፡ለአምላክነ፡=፡ እስመ፡ጽድቅ፡ ወርትዕ፡ኵነኔሁ፡፡
እስመ፡ኰነነ፡ ለዓቢይ፡ ዘማ፡እንተ፡ አማሰነት፡ምድረ፡በዝሙታ፡፡ ወተበቀለ፡ ደመ፡ኵሎሙ፡
3 አግብርቲሁ፡ እምነ፡ እዴሃ፡፡=፡ ወይቤሉ፡ዳግመ፡ ሃሌሉያ፡ ወዐርገ፡ ጢስ፡ ዘለዓለመ፡ ዓለ
4 ም፡፡=፡ ወሰገዱ፡ እልክቱ፡ ፳ ወ ፬፡ ሊቃናት፡ ወእልክቱ፡ ፬፡ እንስሳ፡ለእግዚአብሔር፡ለዘ
5 ይነብር፡ዲበ፡መንበሩ፡ቅዱስ፡ወይቤሉ፡አሜን፡ሃሌሉያ፡=፡ ወወፅአ፡ቃል፡እመውስተ፡መንበ
ሩ፡ዘይብል፡ሰብሑ፡ለአምላክነ፡ኵልክሙ፡ አግብርቲሁ፡ ወእለ፡ ትፈርህዎ፡ ንኡሳንክሙ፡ ወዐ
6 ቢያንክሙ፡፡=፡ ወእምዝ፡ሰማዕኩ፡ ቃለ፡ዐቢየ፡፡በሰማይ፡ ከመ፡ ዘብዙኃ፡ሰብእ፡ወከመ፡ቃ
ለ፡ማይ፡ብዙኅ፡ ወከመ፡ቃለ፡ነጕድጓድ፡ዐቢይ፡፡ ወይብሉ፡ሃሌሉያ፡እስመ፡ነግሠ፡እግዚአብ
7 ሔር፡ ዘኵሉ፡ ይመልክ፡፡=፡ ንትፌሣሕ፡ ወንትሐሠይ፡ ወነሀብ፡ ሎቱ፡ ስብሐተ፡፡ እስመ፡
8 በጽሐ፡መርዐ፡በግዑ፡ወብእሲትኒ፡ድሉት፡ይእቲ፡=፡ ወተውህበ፡ላቲ፡ከመ፡ትልበስ፡ጫለት፡
9 ብርሃን፡ንጹሐ፡እስመ፡ውእቱ፡ጫላት፡ ጽድቆሙ፡ ለቅዱሳን፡፡=፡ ወይቤለኒ፡ ጸሐፍ፡ ይእዜ፡
ብፁዓን፡ እለ፡ተጸውዑ፡ውስተ፡በዓለ፡መርዐ፡ በግዑ፡ እስመ፡ዝንቱ፡ቃለ፡ ጽድቅ፡ዘእግዚአብ
10 ሔር፡ ውእቱ፡፡=፡ ወወደቁ፡ ኀበ፡ እገሪሁ፡ ወሰገድኩ፡ሎቱ፡፡ ወይቤለኒ፡አሐዱ፡ እግዚአብ
ሔር፡ምስሌከ፡ወምስለ፡አኀዊከ፡እለ፡የዐቅቡ፡ሕጎ፡ ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡፡ ወባሕቱ፡ለእግዚአ
ብሔር፡ንስግድ፡ኵልነ፡እስመ፡ሕግ፡ውእቱ፡ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡መንፈሰ፡ተንብዮ፡፡=፡

Et ſuſtulit unus Angelus ſtrenuus & fortis lapidem magnum inſtar molæ, & projecit in mare, & dixit; Sic projicietur Babylon urbs magna, & non invenietur ampliús. 21 *Et non audietur in ea vox citharæ & tibiæ et cantici, et vox cornu; et non invenietur in ea ullus artifex cujuſcunq; artis.* 22 *Non invenietur in ea neque lux lucernæ, neque vox ſponſi, neque vox ſponſæ audietur in ea, quia mercatores tui principes terræ, qui ſeduxerunt cum veneficiis tuis omnes gentes terræ.* 23 *Et inventus eſt ſuper te ſanguis prophetarum, & omnium Sanctorum qui mactati ſunt in terra propter nomen Chriſti.* 24

CAP. XIX.

Et poſtea audita eſt vox magna à cœlo, ſicut multæ turbæ, & dixit; Halelujah, quia gloria, & virtus, & charitas Deo noſtro. 1 *Quia juſtum, et æquum eſt judicium ejus, quoniam condemnavit magnam meretricem quæ corrupit terram cum ſcortatione ſua, et vindicavit ſanguinem omnium ſervorum ſuorum ex manu ejus.* 2 *Et dixerunt ſecundò, Halelujah: et aſcendit fumus qui in ſeculum ſeculorum.* 3 *Et adorârunt illi viginti quatuor ſeniores, et illa quatuor animalia, Deum ſedentem ſuper thronum ſuum ſanctum, et dixerunt; Amen, Halelujah.* 4 *Et prodiit vox è throno ejus, dicens; Laudate Deum noſtrum omnes vos ſervi ejus, et qui timetis eum puſilli et magni.* 5 *Et tunc audivi vocem magnam in cœlo, tanquam multæ turbæ, et ſicut vocem aquæ multæ, et ſicut vocem tonitru magni, et dixerunt; Halelujah, quia regnavit Deus omnium Dominator.* 6 *Gaudeamus, et exultemus, et demus ei gloriā, quia venerunt nuptiæ agni ejus, et uxor parata eſt.* 7 *Et datum eſt ei ut amiciatur purpurâ ſplendoris puri, quia eſt purpura juſtitiæ Sanctorum.* 8 *Et dixit mihi, Scribe nunc, Beati qui vocati ſunt ad feſtum nuptiale agni ejus, quia hic ſermo juſtitiæ Dei eſt.* 9 *Et cecidi ad pedes ejus, et adoravi eum, et dixit mihi quidam; Deus ſit tecum, et cum fratribus tuis, qui cuſtodiunt legem Domini Jeſu: veruntamen Deum adoremus omnes nos, quia præceptum eſt Domini Jeſu ſpiritus prophetiæ.* 10

ἈΠΟΚΆΛΥΨΙΣ ἸΩΆΝΝΟΥ.

Et vidi cœlum apertum: & ecce equus albus, & *sedens* super eum vo-
11 Καὶ εἶδον τὸν οὐρανὸν (σ)ἀνεῳγμένον, καὶ ἰδοὺ ἵππος λευκὸς, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' (τ)αὐτὸν κα-
catus Fidelis & Verax, & *in* justitia judicat & *belligerat*. *At* oculi ejus sicut
12 λούμενος Πιστὸς καὶ Ἀληθινὸς, καὶ ἐν δικαιοσύνῃ κρίνει καὶ πολεμεῖ. Οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς
flamma ignis, & in capite ejus diademata multa: habens nomen scriptum, quod nemo
φλὸξ πυρὸς, καὶ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ διαδήματα πολλά· ἔχων ὄνομα γεγραμμένον, ὃ οὐδεὶς
novit nisi ipse. Et *circumindutus* *vestimentum* *tinctum* sanguine: & vocatur
13 οἶδεν εἰ μὴ αὐτός. Καὶ περιβεβλημένος ἱμάτιον βεβαμμένον αἵματι· καὶ (υ) καλεῖται
nomen ejus, Verbum Dei. Et exercitus in cœlo sequebantur eum in
14 τὸ ὄνομα αὐτοῦ, Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ. Καὶ τὰ στρατεύματα ἐν τῷ οὐρανῷ ἠκολούθει αὐτῷ ἐφ'
equis albis, *induti* byssino albo & mundo. Et de ore ejus
15 ἵπποις λευκοῖς, ἐνδεδυμένοι (φ)βύσσινον λευκὸν καὶ καθαρόν. Καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ
procedit gladius acutus, ut in ipso percutiat Gentes: & ipse *pascet* eas in
ἐκπορεύεται ῥομφαία ὀξεῖα, ἵνα ἐν αὐτῇ (χ)πατάσσῃ τὰ ἔθνη· καὶ αὐτὸς ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν
virga ferrea: & ipse calcat *lacum* vini furoris & iræ Dei omni-
ῥάβδῳ σιδηρᾷ· καὶ αὐτὸς πατεῖ τὴν ληνὸν τοῦ οἴνου τοῦ (ψ)θυμοῦ καὶ τῆς ὀργῆς τοῦ Θεοῦ τοῦ παντο-
potentis. Et habet in vestimento & in femore suo *nomen* scriptum;
16 κράτορος. Καὶ ἔχει (ω)ἐπὶ τὸ ἱμάτιον καὶ ἐπὶ τὸν μηρὸν αὐτοῦ τὸ ὄνομα γεγραμμένον,
Rex regum, & Dominus *dominorum*. Et vidi unum angelum stantem in Sole: &
17 Βασιλεὺς βασιλέων, καὶ Κύριος κυρίων. Καὶ εἶδον ἕνα ἄγγελον ἑστῶτα ἐν τῷ ἡλίῳ· καὶ
clamavit voce magnâ, dicens omnibus avibus *volantibus* *in* *medio* cœli,
ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ, λέγων πᾶσι τοῖς ὀρνέοις τοῖς (α) πετωμένοις ἐν μεσουρανήματι,
Venite & congregamini ad cœnam *magni* Dei: Ut manducetis carnes regum, &
18 (β)Δεῦτε καὶ συνάγεσθε εἰς τὸ δεῖπνον τοῦ μεγάλου Θεοῦ· Ἵνα φάγητε σάρκας βασιλέων, καὶ
carnes tribunorum, & carnes fortium, & carnes equorum, & sedentium in ipsis,
σάρκας χιλιάρχων, καὶ σάρκας ἰσχυρῶν· καὶ σάρκας ἵππων, καὶ τῶν καθημένων (γ)ἐπ' αὐτῶν,
& carnes omnium, liberorum & servorum, & *parvorum* & magnorum. Et vidi be-
19 καὶ σάρκας πάντων, (δ)ἐλευθέρων καὶ δούλων, καὶ μικρῶν καὶ μεγάλων. Καὶ εἶδον τὸ θη-
stiam, & reges terræ, & exercitus eorum congregatos *facere* prælium
ρίον, καὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ τὰ στρατεύματα (ε) αὐτῶν συνηγμένα ποιῆσαι (ζ)πόλεμον
cum *sedente* in equo, & cum exercitu ejus. Et apprehensa est bestia, &
μετὰ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου, καὶ μετὰ τοῦ στρατεύματος αὐτοῦ. Καὶ ἐπιάσθη τὸ (η)θηρίον, καὶ 20
cum *hoc* pseudopropheta qui fecit signa coram ipso, *in* quibus seduxit *ac-*
μετὰ τούτου ὁ ψευδοπροφήτης ὁ ποιήσας τὰ σημεῖα ἐνώπιον αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐπλάνησε τοὺς λα-
cipientes characterem bestiæ, & *adorantes* imaginem ejus: vivi missi sunt hi
βόντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ· ζῶντες ἐβλήθησαν οἱ
duo in stagnum ignis *ardens* *in* *sulphure*. Et cæteri occisi sunt in
δύο εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς (θ)τὴν καιομένην ἐν τῷ θείῳ. Καὶ οἱ λοιποὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν 21
gladio sedentis super equum, *procedente* de ore ipsius: & omnes
τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου, τῇ (ι)ἐκπορευομένῃ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ· καὶ πάντα
aves saturatæ sunt *ex* carnibus eorum.
τὰ ὄρνεα ἐχορτάσθησαν ἐκ τῶν σαρκῶν αὐτῶν.

CAP. XX. κ'.

Et vidi angelum descendentem de cœlo, habentem clavem abyssi, & catenam
1 Καὶ εἶδον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα τὴν (α) κλεῖδα τῆς ἀβύσσου, καὶ ἅλυσιν
magnam in manu sua. Et apprehendit draconem, serpentem antiquum, qui est
μεγάλην ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ. Καὶ ἐκράτησε τὸν δράκοντα, (β) τὸν ὄφιν τὸν ἀρχαῖον, ὅς ἐστι 2
diabolus & Satanas: & ligavit eum mille annos. Et misit eum in abyssum, &
διάβολος καὶ (γ)Σατανᾶς· καὶ ἔδησεν αὐτὸν χίλια ἔτη. Καὶ ἔβαλεν αὐτὸν εἰς τὴν ἄβυσσον, καὶ 3
clausit *eum*, & signavit super illum, ut non *seduceret* gentes ampliùs, donec con-
(δ)ἔκλεισεν αὐτὸν, καὶ ἐσφράγισεν ἐπάνω αὐτοῦ, ἵνα μὴ πλανήσῃ (ε)τὰ ἔθνη ἔτι, ἄχρι τε-
summentur mille anni: & post hæc oportet illum solvi *parvum* *tempus*. Et vidi
λεσθῇ τὰ χίλια ἔτη· (ζ)καὶ μετὰ ταῦτα δεῖ αὐτὸν λυθῆναι μικρὸν χρόνον. Καὶ εἶδον 4
thronos, & sederunt super *eos*, & judicium datum est illis: & animas *securi per-*
θρόνους, καὶ ἐκάθισαν ἐπ' αὐτοὺς, καὶ κρίμα ἐδόθη αὐτοῖς· καὶ τὰς ψυχὰς τῶν (η)πεπελε-
cussorum propter testimonium Jesu, & propter verbum Dei, & qui non adoraverunt
κισμένων διὰ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ, καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ οἵτινες οὐ προσεκύνησαν
bestiam, neque imaginem ejus, & *non* acceperunt characterem in *frontem*
τῷ θηρίῳ, (θ) οὔτε τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔλαβον τὸ χάραγμα ἐπὶ τὸ (ι) μέτωπον
suam, & in *manum* *suam*: & vixerunt, & regnaverunt cum Christo mille annis.
αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτῶν· καὶ ἔζησαν, καὶ ἐβασίλευσαν μετὰ (κ) Χριστοῦ τὰ χίλια ἔτη.

MS. A. (σ)ἠνεῳγμένον. (τ)αὐτὸν Πιστὸς (υ)κέκληται (φ)λευκὸν βύσσινον καθαρόν. (χ)παλάξῃ, (ψ)θυμοῦ τῆς (ω) ἐπὶ τὸν μηρὸν αὐτοῦ ὄνομα (α) πετομένοις (β) Δεῦτε, συνάχθητε εἰς τὸ δεῖπνον τὸ μέγα τοῦ Θεοῦ· (γ)ἐπ' αὐτοὺς, (δ)ἐλευθέρων τε καὶ (ε)αὐτοῦ (ζ)τὸν πόλεμον (η)θηρίον, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, ὁ (θ)τῆς καιομένης ἐν θείῳ. (ι) ἐξελθούσῃ ΚΕΦ. κ'. MS. A. (α)κλεῖν (β)ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος, (γ)ὁ σατανᾶς (δ)ἔκλεισε, καὶ ἐσφράγισεν ἐπάνω αὐτοῦ, ἵνα (ε)ἔτι τὰ ἔθνη, (ζ)μετὰ ταῦτα δεῖ λυθῆναι αὐτὸν μικρὸν (η)πεπολεμημένων (θ)οὐδὲ (ι)μέτωπον, καὶ (κ)τοῦ Χριστοῦ χίλια ἔτη. Οἱ λοιποὶ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]

11 Et vidi cœlum apertum: & ecce equus albus, & qui sedet super eum, vocatur Fidelis & Verus, & in justitia judicat, & præliatur. 12 Ipsi autem oculi ejus, tanquam flamma ignis, & super caput ejus diademata multa, habens nomina scripta, & nomen scriptum quod nemo novit, nisi ipse. 13 Et est amictus veste conspersâ sanguine: & vocatur nomen ejus, Verbum illud Dei. 14 Et illi exercitus qui in cœlo sunt, sequebantur eum super equos albos, induti vestimento byssino, candido, puro. 15 Et ex ore ejus exit gladius acutus duarum acierum, ut eo percutiat gentes: & ipse pascet gentes virgâ ferreâ, & ipse calcabit torcular vini excandescentiæ Dei omnipotentis. 16 Et habet super vestimentum, & super femur suum nomina scripta, Rex regum, & Dominus dominorum. 17 Et vidi Angelum stantem in sole: & clamavit voce magnâ, dicens omnibus avibus quæ volant in medio cœli; Venite, congregamini ad cœnam illam magnam Dei: 18 Ut edatis carnes regum, & carnes chiliarchorum, & carnes fortium, & carnes equorum & sedentiũ super eos, & carnes omnium liberorum & servorum, & parvorum & magnorum. 19 Et vidi illud animal dentis, & reges terræ, & exercitus eorum, congregatos ad faciendum prælium cum eo qui sedet super equum, & cum exercitibus ejus. 20 Et captum est illud animal dentis, & cum eo falsus ille propheta qui fecit illa signa coram ipso, per quæ seduxit eos qui acceperunt characterem illius animalis dentis, & eos qui adorârunt imaginem ejus: & vivi projecti sunt ambo in stagnum ignis, ardens sulphure. 21 Et reliqui occisi sunt gladio sedentis super equum, eo *gladio* qui exit ore ejus: & omnes aves saturatæ fuerunt carnibus eorum.

CAP. XX.

1 Et vidi Angelum descendentem è cœlo, habentem clavem abyssi, & catenam magnam in manu sua. 2 Et apprehendit Draconem, illum serpentem, illum primum, qui est Impostor & Satanas, qui seduxit totum orbem habitabilem: & ligavit eum mille annos. 3 Et projecit eum quoque in abyssum, & clausit, & obsignavit super eum, ut non seducat ampliùs gentes, donec absolverit illos mille annos: postea autem solvetur modico tempore. 4 Et vidi thronos, & sederũt super eos, & judicium datum est illis, atque animabus quæ obtruncatæ fuerunt propter testimonium Jesu, & propter sermonem Dei, & qui non adorârunt illud animal dentis, neque imaginem ejus, neque acceperunt characterem super frontem, & super manum suam, & vixerunt, & regnârunt cum Christo suo hosce mille annos.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

11 ወርኢኩ፡ ተርኅወ፡ ሰማይ፡ ወወፅአ፡ ፈረስ፡ ጸዓዳ፡ ወዘ፡ ይፄዐን፡ ስሙ፡ መሃይምን፡ ወጻድቅ፡
12 ወዘበጽድቅ፡ ይኴንን፡ ወይፀብእ፡፡ ወአዕይንቲሁ፡ ከመ፡ ነደ፡ እሳት፡ ወዲበ፡ ርእሱ፡
አክሊል፡፡ ወጽሑፍ፡ ውስተ፡ ቀጸለሁ፡ አስማት፡ ወአልቦ፡ ዘየአምሮ፡ ዘእንበለ፡ ውእቱ፡
13 በሕቲቱ፡፡ ወይለብስ፡ ልብሰ፡ ዘንዙኅ፡ በደም፡፡ ወሰመዩ፡ ስሞ፡ ቃለ፡ እግዚአብሔር፡፡
14 ወሐራ፡ ሰማይ፡ ይተልውዎ፡ በአፍራስ፡ ፀዓዳ፡ ወይለብሱ፡ ሜላት፡ ብርሃን፡ ንጹሐ፡፡

11 Et tum apertum est cœlum, & prodiit equus albus, & ejus qui insidebat ei nomen, 12 Fidelis, & Verax, & qui justè judicat & pugnat. Et oculi ejus tanquam flamma ignis, & super caput ejus corona: Et scriptum fuit in diademate ejus, nomen, & nemo cognoscebat illud nisi ipse solus. 13 Et amictus fuit veste aspersâ sanguine, & vocatum est nomen ejus Sermo Dei. 14 Et exercitus cœli sequebantur eum cum equis albis, & vestitus erat purpurâ splendoris puri.

Versio VULGATA LATINA.

11 Et vidi cœlum apertum, & ecce equus albus, & qui sedebat super eum, vocabatur 12 Fidelis, & Verax, & cum justitia judicat, & pugnat. Oculi autem ejus sicut flamma ignis, & in capite ejus diademata multa, habens nomen scriptum, quod nemo novit 13 nisi ipse. Et vestitus erat veste aspersâ sanguine: & vocatur nomen ejus, Verbum 14 Dei. Et exercitus qui sunt in cœlo, sequebantur eum in equis albis, vestiti byssino 15 albo & mundo. Et de ore ejus procedit gladius ex utraque parte acutus: ut in ipso percutiat Gentes. Et ipse reget eas in virga ferrea: & ipse calcat torcular vini furo- 16 ris iræ Dei omnipotentis. Et habet in vestimento & in femore suo scriptum; Rex re- 17 gum, & Dominus dominantium. Et vidi unum Angelum stantem in Sole, & clamavit voce magnâ, dicens omnibus avibus, quæ volabant per medium cœli: Venite, & 18 congregamini ad cœnam magnam Dei: Ut manducetis carnes regum, & carnes tribunorum, & carnes fortium, et carnes equorum, et sedentium in ipsis, et carnes 19 omnium liberorum, et servorum et pusillorum, et magnorum. Et vidi bestiam, et reges terræ, et exercitus eorum congregatos, ad faciendum prælium cum illo qui sedebat in equo, et cum exercitu ejus. 20 Et apprehensa est bestia, et cum ea pseudopropheta: qui fecit signa coram ipso, quibus seduxit eos, qui acceperunt characterem bestiæ, et qui adoraverunt imaginem ejus. Vivi missi sunt hi duo in stagnum ignis ardentis sulphure: 21 Et cæteri occisi sunt in gladio sedentis super equum, qui procedit de ore ipsius: et omnes aves saturati sunt carnibus eorum.

CAP. XX.

1 Et vidi Angelum descendentem de cœlo, habentem clavem abyssi, et catenam 2 magnam in manu sua. Et apprehendit draconem, serpentem antiquum, qui est diabolus et satanas, et ligavit eũ per annos mille: 3 Et misit eũ in abyssum, et clausit, et signavit sup illũ, ut non seducat amplius gentes, donec consummarentur mille anni: et post hæc oportet illũ solvi modico tempore. 4 Et vidi sedes, et sederunt sup eas, et judiciũ datũ est illis: et animas decollatorũ propter testimoniũ Jesu, et propter verbũ Dei, et qui nõ adoraverũt bestiã, neq; imaginẽ ejus, nec acceperũt characterẽ ejus in frontibus aut in manibus suis, et vixerunt, et regnaverunt cum Christo mille annis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11 * ومن بعد ذلك رايت السماء مفتوحة * فها بفرس ابيض * والراكب عليه يسمي الامين
12 الصادق * ويدين بالحق ويحارب * وكانت عيناه كلهيب النار * وعلي راسه تيجان كثيرة * وكان
13 له اسم مكتوب الذي ليس يعرفه احد الا هو * وكان ملتحفا بثوب قد انصبغ بالدم *
14 وكان يدعي اسمه كلمة الله * وكانت اجناد السماء تتبعه علي افراس بيض * وقد لبسوا ثوبا نقيا
15 مضيا * وكانت تخرج من فمه سيف ذاه فمين قاطعة * وهو يضرب بها الامم ويرعاهم بعصا
16 حديد * وهو الذي درس معصرة خمر رجز الله وغضبه * الذي هو ماسك الكل * وكان علي
17 ثوبه وعلي فخذه اسم مكتوب * ملك الملوك ورب الارباب * ورايت ملاكا واحدا واقفا في الشمس
وهو ينادي بصوت عال * وهو يقول لجميع طيور السماء التي تطير بين السماء والارض * اقبلوا
18 الي الان واجتمعوا الي عشاء الله العظيم * لتاكلوا لحوم الملوك * ولحوم قواد الالف * ولحوم الخيل
19 والركاب عليها * ولحوم جميع الاحرار والعبيد والصغار والكبار * ورايت تلك الدابة وملوك
الارض وعساكرهم * اجتمعوا ليحاربوا ذلك الراكب علي الفرس الابيض * وجميع اجناده *
20 * فنظرت واذا بالدابة قد امسكت * والذي كان معها المدعي بالنبوة * الذي كان يعمل
العجايب قدامها * والذين خدعهم * واخذوا علامة الدابة * والذين سجدوا لصورتها * احياء
21 طرحا هذان جميعا في بحيرة النار المحرقة والكبريت * وساير اصحابهم قتلوا بالسيف الخارجة من
فم الجالس علي الكرسي * وكل الطيور شبعت من لحومهم *

* الفصل العشرون *

1 * ورايت ملاكا نازلا من السماء ومعه مفاتيح الجحيم * وكانت سلسلة عظيمة بيده * فضبط علي
2 ذلك الثعبان * الحنش القديم الذي هو ابليس والشيطان المضل لكل المسكونة * وربطه الي
3 الف سنة * والقاه في العمق * وغلق وختم عليه لئلا يخدع الامم * الي تمام الف سنة * وبعد
4 ذلك يجب ان يحل زمانا قليلا * فرايت كراسي وضعت وجلسوا عليها وامروا بالحكم لانفس المقتولين
من اجل شهادة ايسوع * ومن اجل شهادة كلمة الله * اولايك الذين لم يسجدوا للدابة ولا
لصورتها ولم ياخذوا العلامة في جباههم ولا في ايديهم * فملكوا مع المسيح وحيوا معه الف سنة *

11 *Post hæc vidi cœlum apertum, & ecce equus albus: & insidens ei vocabatur Fidelis & verax, & justè judicat & pugnat.* 12 *Erant autem oculi ejus tanquam flamma ignis: & super caput ejus plures coronæ: habebatq; nomen scriptum quod nemo novit nisi ipse.* 13 *Et amictus erat veste tinctâ sanguine: & vocabatur nomen ejus Verbum Dei.* 14 *Exercitus autem cœlestes sequebantur eum super equos albos, induti veste mundi splendenti.* 15 *Et prodibat ex ejus ore gladius biceps acutus, eoque percutit ipse gentes, pascitque eas virgâ ferreâ: & ipse est qui trivit lacum iræ ac furoris Dei qui omnia tenet.* 16 *Eratque super vestem ejus & super femur ipsius nomen scriptum, Rex regum & Dominus dominorũ.* 17 *Vidi etiam Angelum quendam stantem in sole, eumque clamantem clarâ voce atque dicentem omnibus avibus cœli, quæ volant inter cœlum ac terram, Venite nunc ad me, & congregamini ad cœnam magni Dei:* 18 *Ut comedatis carnes regum, & carnes tribunorum, & carnes equorum & insidentium eis, & carnes omnes omnium liberorum ac servorum, parvorum ac magnorum.* 19 *Tum vidi bestiam illam, & reges terræ, & exercitus eorum congregatos ad præliandum adversus illum insidentem equo albo, & omnes exercitus ejus.* 20 *Porro aspexi, & ecce apprehensa est bestia, & qui cum ea erat pseudopropheta qui edebat miracula coram illa, & hi quos seduxerat & acceperant characterem bestiæ, quique adoraverant imaginem ejus. Vivi projecti fuerunt hi duo simul in stagnum ignis ardentis & sulphuris:* 21 *Et reliqui sodales eorum occisi fuerunt gladio prodeunte ex ore ejus qui insidebat throno: & omnes aves saturatæ sunt carnibus eorum.*

CAP. XX.

1 *Præterea vidi Angelum descendentem è cœlo, habentem claves inferni: habebatque catenam ingentem in manu sua.* 2 *Et apprehendit draconem illum, serpentem antiquum, qui est Diabolus & Satanas seductor totius orbis, & vinxit eum ad annos mille:* 3 *Conjecitque eum in abyssum, & clausit, & obsignavit super eum, ne seduceret gentes usque ad finem mille annorum: & postea oportet eum solvi modico tempore.* 4 *Vidi autem sedes positas esse, & sedisse super eas, et demandatum eis esse judicium animarum interfectorum propter testimonium Jesu, et propter testimonium verbi Dei: eorum qui non adoraverant bestiam neque imaginem ejus, et non acceperant signum illud in frontibus suis nec in manibus suis: et regnârunt cum Christo, vixeruntque cum eo mille annos.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

15 ወይወፅእ፡ እምውስተ፡ አፉሁ፡ ሰይፍ፡ በሊሕ፡ ዘክልኤ፡ አፈሁ፡ በዘ፡ ቦቱ፡ ይቀሥፎሙ፡ ለኲሎ
ሙ፡ አሕዛብ፡፡ ወውእቱ፡ ይሬእዮሙ፡ በበትረ፡ ሐጺን፡፡ ወውእቱ፡ ይከይዶ፡ ለምክያዶ፡ ወይነ፡
16 ሕምዘ፡ መዐተ፡ ለእግዚአብሔር፡ ዘኲሉ፡ ይመልክ፡፡ ወጽሑፍ፡ ውስተ፡ ገቦሁ፡ ስም፡
17 ዘይብል፡ ንጉሠ፡ ነገሥት፡ ወእግዚአ፡ አጋዕዝት፡፡ ወእምዝ፡ ቆመ፡ አሐዱ፡ መልአክ፡ ውስተ፡
ፀሐይ፡፡ ወጸርኀ፡ በቃለ፡ ዐቢይ፡ ወይቤ፡ ለኲሉ፡ አዕዋፍ፡ ዘይሰርር፡ ውስተ፡ ማእከለ፡ ሰማ
18 ይ፡፡ ንዑ፡ ተጋብኡ፡ ውስተ፡ በዓሉ፡ ለእግዚአብሔር፡ ዐቢይ፡፡ ከመ፡ ትብልዑ፡ ሥጋ፡ ነገሥ
ት፡ ወሥጋ፡ መላእክት፡፡ ሥጋ፡ ጽኑዓን፡ ወሥጋ፡ አፍራስ፡ ወዘ፡ ለለ፡ ይጼዕንዎሙ፡፡ ወሥጋ፡ ኲ
19 ሉ፡ አግዓዚ፡ ወገብር፡ ዘንኡስ፡ ወዘዐቢይ፡፡ ወእምዝ፡ መጽኡ፡ ዝክቱ፡ አርዌ፡ ወነገሥ
ት፡ ምድር፡፡ ወሰራዊቶሙ፡ ተጋብኡ፡ ምስሌሁ፡ ከመ፡ ይፅብእዎ፡ ለዝክቱ፡ ዘይጼዐን፡ ለዕለ፡
20 ፈረስ፡ ፀዓዳ፡ ወለሰራዊቱ፡፡ ወእምዝ፡ አኀዝዎ፡ ለዝክቱ፡ አርዌ፡ ወለሐሳዌ፡ ነቢይ፡ ዘገ
ብረ፡ ተአምረ፡ በቅድሜሁ፡ በዘ፡ ያስሕቶሙ፡ ለእለ፡፡ ወተጽሕፈ፡ ስም፡ ማሕተሙ፡ ለውእቱ፡
21 አርዌ፡ ወሰገዱ፡ ሎቱ፡ ወለምስሌሁ፡፡ ወይወድይዎሙ፡ ሕያዋኒሆሙ፡ ውስተ፡ ዐዘቅተ፡ እሳ
ት፡ ዘይነድድ፡ በተይ፡፡ ወለእለሰ፡ ተርፉ፡ ቀተልዎሙ፡ በሰይፍ፡፡ ለዝክቱ፡ ዘይጼዐን፡ ለ
ዕለ፡ ፈረስ፡ ጸዐዳ፡፡ እንተ፡ ትወፅእ፡ እምነ፡ አፉሁ፡ ሰይፍ፡ በሊሕ፡ ውእቱ፡፡ ወእለ፡ ምስሌሁ፡
ወፀግቡ፡ ኲሉ፡ አዕዋፈ፡ ሰማይ፡ እምነ፡ ሥጋሆሙ፡፡

፳

1 ወእምዝ፡ ወረደ፡ ካልእ፡ መልአክ፡ እምሰማይ፡ ወይጸውር፡ መራሑተ፡ ጸሐይ፡፡ ወዐቢይት፡ መዋቅ
2 ሕት፡ ውስተ፡ እደሁ፡፡ ወአኀዞ፡ ለዝክቱ፡ አርዌ፡ ዘውእቱ፡ ቀዳማዊ፡ ወውእቱ፡ ጋኔን፡
3 ሰይጣን፡፡ ወአሰሮ፡ ፲፻፡ ዓመተ፡፡ ወአውደቆ፡ ውስተ፡ ማዕምቅ፡ ወአጸወ፡ ለዕሌሁ፡ ማኅተመ፡
ከመ፡ ኢያስሕት፡ ለአሕዛብ፡ እስከ፡ አመ፡ ይትፌጸም፡ ዝንቱ፡ ፲፻፡ ዓመት፡፡ ወእምድኅረ፡ ዝንቱ፡
4 ሀለዎ፡ ይፍትሕዎ፡ ሕዳጠ፡ መዋዕለ፡፡ ወእምዝ፡ ርኢኩ፡ መናብርተ፡ ወነበረ፡ ለዕሌሆሙ፡
ወልደ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡፡ ወአግብኦ፡ ሎሙ፡ ፍትሐ፡ በእንተ፡ ነፍሶሙ፡ ለእለ፡ ተቀትሉ፡ በእን
ተ፡ ሕገ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወበእንተ፡ ቃለ፡ እግዚአብሔር፡ ወእለሰ፡ ኢሰገዱ፡ ለውእቱ፡ አር
ዌ፡ ወኢለምስሉ፡ ወኢጸሐፈ፡ ትእምርቶ፡ ውስተ፡ ፍጽሞሙ፡ ወኢውስተ፡ እደዊሆሙ፡፡ ወእ
ሙንቱ፡ ያሐይዉ፡ ወይነግሡ፡ ምስለ፡ ክርስቶስ፡ ፲፻፡ ዓመተ፡፡

15 *Et prodibat ex ore ejus gladius acutus cujus duo ora fuerunt, quibus percutiet omnes gentes. Et ipse pascet eas cum virga ferrea: & ipse calcabit torcular vini veneni iræ Dei omnium Dominatoris.* 16 *Et scriptum fuit in latere ejus nomen, dicens; Rex regum, & Dominus dominorum.* 17 *Et tunc stetit quidam Angelus in sole, & clamavit in voce magna, & dixit omnibus avibus quæ volabant in medio cœli; Venite, congregamini ad festum Dei magni:* 18 *Ut edatis carnem regum, & carnem principum, carnem fortium, & carnem equorum & insidentium, & carnem omnium liberorum & servorum, pusillorum & magnorum.* 19 *Et tunc venerunt ista bestia & reges terræ, & exercitus eorum congregati sunt cum ea, ut oppugnarent illum qui sedebat super equum album & exercitum ejus.* 20 *Et tunc prehenderunt illam bestiam, & pseudoprophetam qui fecisset signa coram ea, quibuscum seducebat eos, & inscriptum fuit ei nomen impressum hujus bestiæ, & adorârunt eam & imaginem ejus, & projiciebat eos vivos in stagnum ignis ardentis cum sulphure.* 21 *Et reliquos trucidârunt cum gladio ejus qui sedebat super equum album, qui prodibat ex ore ejus: gladius acutus erat, & ii qui cum illo erant, & saturatæ sunt omnes aves cœli ex carne eorum.*

CAP. XX.

1 *Et tunc descendit alius Angelus è cœlo, & portabat clavem solis, & magna catena fuit in manu ejus.* 2 *Et apprehendit illam bestiam, ipsam antiquam, & ipsum diabolum satanam, & vinxit eum ad decies centum annos.* 3 *Et lapsâ misit eum in profundum, et inclusit eum supra posito sigillo, ut non seducat Gentes donec compleantur hi decies centum anni, et posteà oportet eum solvi ad modicum tempus.* 4 *Et tunc vidi sedem, et sedit super eam Filius hominis, et reddidit iis judicium propter animas eorum qui mactati sunt propter legem Domini Jesu, et propter sermonem Dei, et eorum qui non adorârunt hanc bestiam, neque imaginem ejus, neque scripserunt signum ejus in frontibus suis, neque in manibus suis: et illi vivent et regnabunt cum Christo decies centum annos.*

ἈΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ἸΩΑΝΝΟΥ.

At cæteri mortuorum non vixerunt, donec conſummentur mille anni. Hæc *illa* reſurrectio
5 Οἱ δὲ λοιποὶ τῶν νεκρῶν οὐκ (λ) ἀνέζησαν, ἕως τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη. αὕτη ἡ ἀνάστασις
prima. Beatus & ſanctus, *habens* partem in reſurrectione prima: in his
6 ἡ πρώτη. Μακάριος ϗ ἅγιος, ὁ ἔχων μέρος ἐν τῇ ἀναστάσει τῇ πρώτῃ· ἐπὶ τούτων
mors ſecunda non habet poteſtatem: ſed erunt ſacerdotes Dei, & Chriſti,
(μ) ὁ θάνατος ὁ δεύτερος οὐκ ἔχει ἐξουσίαν· ἀλλ' ἔσονται ἱερεῖς τοῦ Θεοῦ, ϗ τοῦ Χριστοῦ,
& regnabunt cum illo mille annis. Et cùm conſummati fuerint mille anni, ſolvetur
7 ϗ (ν) βασιλεύσουσι μετ' αὐτοῦ χίλια ἔτη. Καὶ ὅταν τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη, λυθήσεται
Satanas de carcere ſuo: & exibit *ſeducere* Gentes quæ *in* quatuor
ὁ Σατανᾶς ἐκ τῆς φυλακῆς αὐτοῦ· καὶ ἐξελεύσεται πλανῆσαι τὰ ἔθνη τὰ ἐν ταῖς τέσσαρσι
angulis terræ, Gog & Magog, *congregare* eos in prælium: quorum
γωνίαις τῆς γῆς, τὸν Γὼγ ϗ τὸν Μαγὼγ, συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς (ξ) πόλεμον· ὧν
numerus ſicut arena maris. Et aſcenderunt ſuper latitudinem terræ, & circu-
8 ὁ ἀριθμὸς ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης. Καὶ ἀνέβησαν ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς γῆς, ϗ (ο) ἐκύκ-
ierunt caſtra Sanctorum, & civitatem dilectam. Et deſcendit ignis
9 λωσαν τὴν παρεμβολὴν τῶν ἁγίων, ϗ τὴν πόλιν τὴν ἠγαπημένην. Καὶ κατέβη (π) πῦρ
à Deo de cœlo, & devoravit eos. Et diabolus *ſeducens* eos,
10 ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ϗ κατέφαγεν αὐτούς. Καὶ ὁ διάβολος ὁ πλανῶν αὐτοὺς,
miſſus eſt in ſtagnum ignis & ſulphuris, ubi beſtia & pſeudopropheta: *&* cru-
ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς ϗ θείου, ὅπου (ρ) τὸ θηρίον ϗ ὁ ψευδοπροφήτης· ϗ βα-
ciabuntur die ac nocte in ſecula ſeculorum. Et vidi thronum candidum
11 σανισθήσονται ἡμέρας ϗ νυκτὸς εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Καὶ εἶδον θρόνον (σ) λευκὸν
magnum, & ſedentem ſuper eum, cujus à conſpectu fugit terra & cœlum: &
μέγαν, ϗ τὸν καθήμενον ἐπ' αὐτοῦ, οὗ ἀπὸ (τ) προσώπου ἔφυγεν ἡ γῆ ϗ ὁ οὐρανός· ϗ
locus non eſt inventus eis. Et vidi mortuos, *parvos* & magnos, ſtantes in
12 τόπος οὐχ εὑρέθη αὐτοῖς. Καὶ εἶδον τοὺς νεκρούς, (υ) μικροὺς ϗ μεγάλους, ἑστῶτας ἐν-
conſpectu *Dei*: & libri aperti ſunt: Et liber alius apertus eſt, qui eſt vitæ: &
ώπιον (φ) τοῦ Θεοῦ· ϗ βιβλία ἠνεῴχθησαν· ϗ (χ) βιβλίον ἄλλο ἠνεῴχθη, ὅ ἐστι τῆς ζωῆς· ϗ
judicati ſunt mortui ex *ſcriptis* in libris, ſecundùm opera ipſorum. Et
ἐκρίθησαν οἱ νεκροὶ ἐκ τῶν γεγραμμένων ἐν τοῖς βιβλίοις, κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. Καὶ 13
dedit mare *eos*, qui in eo, mortuos: & mors & infernus dederunt ſuos
ἔδωκεν ἡ θάλασσα (ψ) τοὺς ἐν αὐτῇ νεκρούς· ϗ ὁ θάνατος ϗ ὁ ᾅδης (ω) ἔδωκαν τοὺς
in ipſis mortuos: & *judicati ſunt unuſquiſque* ſecundùm opera ipſorum. Et mors &
ἐν αὐτοῖς νεκρούς· ϗ ἐκρίθησαν ἕκαστος κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. Καὶ ὁ θάνατος ϗ 14
infernus miſſi ſunt in ſtagnum ignis. (Hæc eſt ſecunda mors.) Et
ὁ ᾅδης ἐβλήθησαν εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός. (α) (οὗτός ἐστιν ὁ δεύτερος θάνατος.) Καὶ 15
ſi quis non inventus eſt in libro vitæ ſcriptus, miſſus eſt in ſtagnum ignis.
εἴ τις οὐχ εὑρέθη ἐν τῇ βίβλῳ τῆς ζωῆς γεγραμμένος, ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός.

CAP. XXI. κα'.

Et vidi cœlum novum, & terram novam: *nam* primum cœlum, & prima terra
ΚΑὶ εἶδον οὐρανὸν καινὸν, ϗ γῆν καινήν· ὁ γὰρ πρῶτος οὐρανὸς, ϗ ἡ πρώτη γῆ 1
abiit: & mare non eſt jam. Et ego Joannes vidi civitatem ſanctam
(α) παρῆλθε· ϗ ἡ θάλασσα οὐκ ἔστιν ἔτι. Καὶ ἐγὼ Ἰωάννης εἶδον τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν 2
Hieruſalem novam deſcendentem à Deo de cœlo, paratam, ſicut ſponſam
Ἱερουσαλὴμ (β) καινὴν καταβαίνουσαν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἡτοιμασμένην, ὡς νύμφην
ornatam viro ſuo. Et audivi vocem magnam de *cœlo*, dicentem; 3
κεκοσμημένην τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς. Καὶ ἤκουσα φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ (γ) οὐρανοῦ, λεγούσης, 3
Ecce tabernaculum Dei cum hominibus, & habitabit cum eis: & ipſi *populi* ejus
Ἰδοὺ ἡ σκηνὴ τοῦ Θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων, ϗ σκηνώσει μετ' αὐτῶν· ϗ αὐτοὶ λαοὶ αὐτοῦ
erunt, & ipſe Deus erit cum eis, Deus eorum. Et abſterget Deus
ἔσονται, ϗ αὐτὸς ὁ (δ) Θεὸς ἔσται μετ' αὐτῶν, Θεὸς αὐτῶν. Καὶ ἐξαλείψει ὁ Θεὸς 4
omnem lachrymam ab oculis eorum, & mors non erit ultrà, neque luctus,
πᾶν δάκρυον (ε) ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, ϗ ὁ θάνατος οὐκ ἔσται ἔτι, οὔτε πένθος,
neque clamor, neque dolor *non* erit ultrà, quia prima abierunt.
οὔτε κραυγὴ, οὔτε πόνος οὐκ ἔσται (ζ) ἔτι, ὅτι τὰ πρῶτα ἀπῆλθον.

MS. A. (λ) ἔζησαν, ἄχρι τελεσθῇ (μ) ὁ δεύτερος θάνατος (ν) βασιλεύουσιν (ξ) τὸν πόλεμον· ὧν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ὡς (ο) ἐκύκλωσαν (π) πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, (ρ) ϗ τὸ (σ) μέγαν λευκὸν, (τ) τοῦ προσώπου (υ) τοὺς μεγάλους ϗ τοὺς μικροὺς, (φ) τοῦ θρόνου· ϗ (χ) ἄλλο βιβλίον ἠνοίχθη, (ψ) τοὺς νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτῇ· (ω) ἔδωκαν τοὺς νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτοῖς· (α) (οὗτος ὁ θάνατος ὁ δεύτερός ἐστιν ἡ λίμνη τοῦ πυρός.) Καὶ ΚΕΦ. κα'. MS. A. (α) ἀπῆλθαν· ϗ τὴν θάλασσαν οὐκ ἴδον ἔτι. Καὶ τὴν πόλιν τὴν (β) καινὴν ἴδον καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἡτοιμασμένην, (γ) θρόνου, (δ) Θεὸς μετ' αὐτῶν ····· , αὐτῶν Θεός. Καὶ (ε) ἐκ τῶν (ζ) ἔτι· τὰ πρῶτα ἀπῆλθαν.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

5 *ܗܕܐ ܗܝ ܩܝܡܬܐ ܗܝ ܩܕܡܝܬܐ. *ܛܘܒܘܗܝ ܘܩܕܝܫ ܗܘ ܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܡܢܬܐ ܒܩܝܡܬܐ ܗܝ
6 ܩܕܡܝܬܐ. ܥܠ ܗܠܝܢ. ܡܘܬܐ ܐܚܪܢܐ ܠܐ ܐܝܬ ܠܗ ܫܘܠܛܢܐ. ܐܠܐ ܢܗܘܘܢ ܟܗܢܐ
7 ܕܐܠܗܐ ܘܕܡܫܝܚܗ ܕܝܠܗ. ܘܢܡܠܟܘܢ ܥܡܗ ܗܢܘܢ ܐܠܦ ܫܢܝܢ. *ܘܡܐ ܕ
ܢܫܬܠܡܘܢ ܗܢܘܢ ܐܠܦ ܫܢܝܢ. ܢܫܬܪܐ ܗܘ ܣܛܢܐ ܡܢ ܒܝܬ ܐܣܝܪܘܬܗ.
8 *ܘܢܦܘܩ ܠܡܛܥܝܘ ܠܥܡܡܐ. ܠܗܢܘܢ ܕܒܐܪܒܥ ܙܘܝܬܗ ܕܐܪܥܐ. ܠܓܘܓ
ܘܠܡܓܘܓ: ܠܡܟܢܫܘ ܐܢܘܢ ܠܩܪܒܐ. ܗܢܘܢ ܕܡܢܝܢܗܘܢ ܐܝܟ ܚܠܐ ܕܝܡܐ.
9 *ܘܣܠܩܘ ܥܠ ܦܬܝܗ ܕܐܪܥܐ. ܘܚܕܪܘ ܠܡܫܪܝܬܐ ܕܩܕܝܫܐ. ܘܠܡܕܝܢܬܐ ܗܝ ܚܒܝܒܬܐ.
10 ܘܢܚܬܬ ܢܘܪܐ ܡܢ ܐܠܗܐ ܡܢ ܫܡܝܐ. ܘܐܟܠܬ ܐܢܘܢ. *ܘܐܟܠܩܪܨܐ ܗܘ ܕܐܛܥܝ ܐܢܘܢ.
ܐܬܪܡܝ ܒܝܡܬܐ ܕܢܘܪܐ ܘܕܟܒܪܝܬܐ. ܐܝܟܐ ܕܐܦ ܚܝܘܬܐ ܗܝ ܢܝܒܐ. ܘܗܘ ܢܒܝܐ ܕܓܠܐ.
11 ܘܢܬܫܢܩܘܢ ܐܝܡܡܐ ܘܠܠܝܐ ܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ. *ܘܚܙܝܬ ܬܪܘܢܘܣ ܚܘܪܐ ܪܒܐ. ܘܠܗܘ
ܕܝܬܒ ܥܠܘܗܝ. ܗܘ ܕܡܢ ܩܕܡ ܦܪܨܘܦܗ ܥܪܩܬ ܐܪܥܐ ܘܫܡܝܐ: ܘܕܘܟܬܐ ܠܐ ܐܫܬܟܚܬ
12 ܠܗܘܢ ܡܛܠܗܕܐ. *ܘܚܙܝܬ ܠܡܝܬܐ ܪܘܪܒܐ ܘܙܥܘܪܐ ܕܩܝܡܝܢ ܩܕܡ ܬܪܘܢܘܣ.
ܘܣܦܪܐ ܐܬܦܬܚܘ. ܘܐܚܪܢܐ ܣܦܪܐ ܐܬܦܬܚ. ܗܘ ܕܐܝܬܘܗܝ ܕܚܝܐ. ܘܐܬܕܝܢܘ ܡܝܬܐ
13 ܡܢ ܗܢܝܢ ܕܟܬܝܒܢ ܒܣܦܪܐ. ܐܝܟ ܥܒܕܝܗܘܢ. *ܘܝܗܒ ܝܡܐ ܡܝܬܐ ܕܒܗ. ܘܡܘܬܐ
14 ܘܫܝܘܠ ܝܗܒܘ ܡܝܬܐ ܕܒܗܘܢ. ܘܐܬܕܝܢܘ ܟܠ ܚܕ ܐܝܟ ܥܒܕܘܗܝ. *ܘܡܘܬܐ
ܘܫܝܘܠ ܐܬܪܡܝܘ ܒܝܡܬܐ ܗܝ ܕܢܘܪܐ. ܗܢܘ ܡܘܬܐ ܬܢܝܢܐ. ܗܘ ܝܡܬܐ ܗܝ ܕܢܘܪܐ.
15 *ܘܐܢ ܐܢܫ ܠܐ ܐܫܬܟܚ ܒܟܬܒܐ ܕܚܝܐ ܟܬܝܒ. ܐܬܪܡܝ ܒܗ ܒܝܡܬܐ ܗܝ ܕܢܘܪܐ.

Hæc eſt reſurrectio illa prima. Beatus eſt, 5 6 & ſanctus qui habet partem in reſurrectione illa prima; ſuper iſtiuſmodi mors ſecunda non habet poteſtatem: ſed erunt ſacerdotes Dei, & Chriſti ejus: & regnabunt cum eo illos mille annos. Et quando com- 7 plebuntur illi mille anni, ſolvetur ille Satanas è carcere ſuo. Et exibit ad ſeducen- 8 dum gentes illas quæ ſunt in quatuor angulis terræ, Gogum & Magogum, ad congregandum eos ad prælium, quorum numerus ſicut arena maris. Et aſcenderunt ſuper la- 9 titudinem terræ, & obſederunt caſtra Sanctorum, & urbem illam dilectam: & deſcendit ignis à Deo è cœlo, & devoravit eos. Et diabolus qui ſeduxit eos, proje- 10 ctus eſt in ſtagnum ignis & ſulphuris, ubi ſunt etiam illud animal dentis, & ille propheta falſus: & cruciabuntur die ac nocte in ſecula ſeculorum. Et vidi thronum ma- 11 gnum album, & eum qui ſedet ſuper illum, à cujus facie fugit terra & cœlum, & locus ob hoc non inventus eſt illis. Et vidi mor- 12 tuos, magnos & parvos, ſtantes ante thronum, & libri aperti ſunt: & alius liber apertus eſt, qui eſt vitæ: & judicati ſunt mortui ex iis quæ ſcripta erant in libris, ſecundùm opera eorum. Et dedit mare 13 mortuos qui erant in ſeipſo: & mors & infernus dederunt mortuos qui erant in ipſis: & judicati ſunt unuſquiſque ſecundùm opera ſua. Et mors & infernus, pro- 14 jecti ſunt in illud ſtagnum ignis: hæc mors ſecunda eſt, ſtagnum illud ignis. Et ſi quis 15 non inventus eſt in libro vitæ ſcriptus, projectus eſt in ſtagnum illud ignis.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܟܐ *

1 *ܘܚܙܝܬ ܫܡܝܐ ܚܕܬܐ ܘܐܪܥܐ ܚܕܬܐ. ܗܘ ܓܝܪ ܩܕܡܝܐ ܫܡܝܐ. ܘܐܪܥܐ ܩܕܡܝܬܐ ܥܒܪܘ.
2 ܘܝܡܐ ܠܐ ܐܫܬܟܚ ܬܘܒ. *ܘܠܡܕܝܢܬܐ ܗܝ ܩܕܝܫܬܐ ܐܘܪܫܠܡ ܚܕܬܐ. ܚܙܝܬ ܕܢܚܬܐ
3 ܡܢ ܫܡܝܐ ܡܢ ܠܘܬ ܐܠܗܐ. ܟܕ ܡܛܝܒܐ ܐܝܟ ܟܠܬܐ ܡܨܒܬܐ ܠܓܒܪܗ ܕܝܠܗ. *ܘܫܡܥܬ
ܩܠܐ ܪܒܐ ܡܢ ܫܡܝܐ ܕܐܡܪ. ܗܐ ܡܫܟܢܗ ܕܐܠܗܐ ܥܡ ܒܢܝܢܫܐ. ܘܫܪܐ ܥܡܗܘܢ. ܘܗܢܘܢ ܥܡܐ
4 ܕܝܠܗ ܢܗܘܘܢ. ܘܗܘ ܐܠܗܐ ܥܡܗܘܢ ܢܗܘܐ ܐܠܗܐ ܠܗܘܢ. *ܘܢܥܛܐ ܟܠ ܕܡܥܬܐ ܡܢ
ܥܝܢܝܗܘܢ. ܘܡܘܬܐ ܠܐ ܢܗܘܐ ܬܘܒ. ܘܠܐ ܐܒܠܐ ܘܠܐ ܨܘܚܐ. ܘܠܐ ܟܐܒܐ ܢܗܘܐ ܬܘܒ. ܡܛܠ
ܕܩܕܡܝܬܐ ܥܒܪܝ.

CAP. XXI.

Et vidi cœlos novos, & terram novam: 1 illud enim primum cœlum, & terra prima abierunt, & mare non eſt ampliùs. Et ci- 2 vitatem illam ſanctam Jeruſalem novam, vidi deſcendentem è cœlo à Deo, paratam tanquam ſponſam ornatam viro ſuo. Et 3 audivi vocem magnam è cœlo, dicentem; Ecce tabernaculum Dei cum hominibus, & habitavit cum illis: & ipſi populus ejus erunt, & ipſe Deus cum iis erit, iis Deus. Et 4 deficiet omnis lachryma ab oculis eorum, & mors non erit ampliùs, neque luctus, neque clamor, neque dolor erit ampliùs: quoniam prima tranſierunt.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

5 ወባዕዳንሰ፡ ምውታን፡ ኢይትነሥኡ፡ እስከ፡ አመ፡ ይትፌጸም፡ ዝንቱ፡ ፲፻፡ ዓመት፡፡ ወ
6 ይእቲ፡ ዛቲ፡ ቀዳሚት፡ ሕይወት፡፡ ፨ ወብፁዕ፡ ወቅዱስ፡ ውእቱ፡ ዘረከበ፡ ክፍለ፡ በይእ
ቲ፡ ዕለት፡ እንተ፡ ትቀድም፡ መጺአ፡፡ እስመ፡ አልቦ፡ እንከ፡ ደግመ፡ ስልጣን፡ ሞት፡ ለዕለ፡
እሉ፡ ሰብእ፡፡ እስመ፡ ይከውኑ፡ ካህናቲሁ፡ ለእግዚአብሔር፡ ወለክርስቶስ፡፡ ወይነግሡ፡
7 ምስሌሁ፡ ፲፻፡ ዓመተ፡፡ ፨ ወሶበ፡ ሐልቀ፡ ፲፻፡ ዓመት፡ ይትፈታሕ፡ ሰይጣን፡ እሞቅሑ፡፡ ፨
8 ወይወፅእ፡ ከመ፡ ያስሕቶሙ፡፡ ለአሕዛብ፡ እለ፡ ውስተ፡ ፬፡ መዐዝኒሃ፡ ለምድር፡፡ ወያስተጋብኦ
ሙ፡ ለጎግ፡ ወለማጎግ፡ ከመ፡ ያስተቃትሎሙ፡ ወኍልቆሙሰ፡ ከመ፡ ኆፃ፡ ባሕር፡፡ ፨

Et cæteri mortui non ſuſcitabuntur uſque dum compleantur hi decies centum anni: 5 *& hæc eſt prima vita. Et beatus & ſanctus eſt qui invenit portionem in iſto die* 6 *qui præcedit adventum ejus: quia non eſt amplius ſecunda poteſtas mortis contra hos homines, quia erunt ſacerdotes Dei & Chriſti, & regnabunt cum eo decies centum annos. Et quum conſummati fuerint decies centum anni, ſolvetur Sata-* 7 *nas è carcere ſuo. Et exibit ut ſeducat gentes quæ ſunt in quatuor angulis* 8 *terræ, & congregabit Gog & Magog ut occidat eos: & numerus eorum eſt ſicut arena maris.*

Verſio VULGATA LATINA.

5 Cæteri mortuorum non vixerunt, donec conſummentur mille anni. Hæc eſt reſur-
6 rectio prima. Beatus, & ſanctus, qui habet partem in reſurrectione prima: in his
ſecunda mors non habet poteſtatem: ſed erunt ſacerdotes Dei & Chriſti, & regna-
7 bunt cum illo mille annis. Et cùm conſummati fuerint mille anni, ſolvetur ſata-
nas de carcere ſuo, & exibit, & ſeducet Gentes, quæ ſunt ſuper quatuor angulos
terræ, Gog, & Magog, & congregabit eos in prælium, quorum numerus eſt ſicut
8 arena maris. Et aſcenderunt ſuper latitudinem terræ, & circuierunt caſtra San-
9 ctorum, & civitatem dilectam. Et deſcendit ignis à Deo de cœlo, & devoravit
eos: & diabolus, qui ſeducebat eos, miſſus eſt in ſtagnum ignis & ſulphuris, ubi
10 & beſtia Et pſeudopropheta cruciabuntur die ac nocte in ſecula ſeculorum.
11 Et vidi thronum magnum candidum, & ſedentem ſuper eum, à cujus conſpectu
12 fugit terra & cœlum, & locus non eſt inventus eis. Et vidi mortuos, magnos &
puſillos, ſtantes in conſpectu throni: & libri aperti ſunt: & alius Liber apertus
eſt qui eſt vitæ: & judicati ſunt mortui ex his quæ ſcripta erant in libris, ſecundùm
opera ipſorum. Et dedit mare mortuos, qui in eo erant: & mors & infernus 13
dederunt mortuos ſuos, qui in ipſis erant: & judicatum eſt de ſingulis ſecundùm
opera ipſorum. Et infernus & mors miſſi ſunt in ſtagnum ignis. Hæc eſt mors 14
ſecunda. Et qui non inventus eſt in Libro vitæ ſcriptus, miſſus eſt in ſtagnum 15
ignis.

CAP. XXI.

Et vidi cœlum novum, & terram novam. Primum enim cœlum, & prima ter- 1
ra abiit, & mare jam non eſt. Et ego Johannes vidi ſanctam civitatem Jeruſa- 2
lem novam deſcendentem de cœlo à Deo, paratam, ſicut ſponſam ornatam viro
ſuo. Et audivi vocem magnam de throno dicentem; Ecce tabernaculum Dei 3
cum hominibus, & habitabit cum eis. Et ipſi populus ejus erunt, & ipſe Deus
cum eis erit eorum Deus: Et abſterget Deus omnem lachrymam ab oculis eorum: 4
& mors ultrà non erit, neque luctus, neque clamor, neque dolor erit ultrà,
quia prima abierunt.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

5 *وبقية الموتى لن يعيشوا حتى يتم الف سنة * فهذه هي القيامة الاولى * مغبوط هو وقديس
6 الذي له نصيب في القيامة الاولى * لان الموتة الثانية ليس لها سلطان عليهم * بل يكونون
7 كهنة الله والمسيح * ويملكون معه الف سنة * فاذا كملت الف سنة يحل الشيطان من حبسه *
8 *ويخرج ويخدع الامم * الذين في اربع زوايا الارض * ويقومون معه ياجوج وماجوج * وحينئذ
9 يجمعون الى الحرب * الذين عددهم مثل رمل البحر * ويصعدون على اعلى الارض * ويحوطون
10 بعسكر القديسين * وبالمدينة المحبوبة * فتنزل نار من السماء وتاكلهم * وابليس الذي
اغواهم يطرح في بحيرة النار والكبريت، حيث تلك الدابة والنبي الكذاب يعذبون الليل
11 والنهار الى ادهار الادهار * فرايت كرسيا عظيما ابيض * والجالس عليه الذي هربت من
12 قدام وجهه السماء والارض * حتى لم يصب لهم موضع * ورايت الكبار والصغار من الموتى
قياما قدام الكرسي * وفتحت المصاحف * وفتح مصحف اخر الذي هو مصحف الحياة *
13 ودينوا الاموات من المكتوبات في تلك المصاحف * على قدر اعمالهم * ثم ان البحر
14 اعطى موتاه * والموت والجحيم اخرجا امواتهما * ودينوا كل واحد على قدر عمله * والموت
15 والجحيم القيوا في بحيرة النار * وهذه هي الموتة الثانية التي هي بحيرة النار * وكل من
لم يوجد مكتوبا في سفر الحياة القي في بحيرة النار المحرقة *

Reliqui verò mortui nequaquam vi- 5 *vent, donec abſolvantur anni mille. Hæc eſt reſurrectio prima. Beatus eſt* 6 *ac ſanctus qui ſortem habet in reſurrectione prima: mors enim ſecunda non habet poteſtatem in iſtos: ſed erunt ſacerdotes Dei & Chriſti, & regnabunt cum eo mille annis. Quum verò ab-* 7 *ſoluti fuerint mille anni, ſolvetur Satanas è carcere ſuo. Et egreſſus ſe-* 8 *ducet gentes quæ ſunt in quatuor angulis terræ: ſurgéntque cum eo Jog & Magog, & tunc congregabuntur ad bellandum; quorum numerus eſt ut arena maris. Et aſcendent ſuper terræ ſu-* 9 *perficiem, cingéntque exercitum Sanctorum & urbem dilectam: ſed deſcendet ignis è cœlo, & devorabit eos. Et* 10 *diabolus qui ſeduxit eos, conjicietur in lacum ignis & ſulphuris, ubi illa beſtia & falſus propheta cruciantur die ac nocte in ſecula ſeculorum. Tum* 11 *vidi thronum magnum candidum, & ſedentem ſuper eum, cujus è conſpectu fugit cœlum ac terra, ita ut non inveniatur eis locus. Et vidi tam magnos* 12 *quàm parvos ex mortuis, ſtantes ante thronum: & aperti ſunt libri: & apertus eſt alius liber, qui eſt liber vitæ: judicatique ſunt mortui ex iis quæ ſcripta erant in iis libris, pro ratione operum ipſorum. Deinde reddidit qui-* 13 *dem mare mortuos ſuos: & mors atque infernus protulere mortuos ſuos: & judicati fuerunt ſinguli pro ratione operum ſuorum. Mors autem & in-* 14 *fernus projecti fuere in ſtagnum ignis: atque hæc eſt mors ſecunda, nempe ſtagnum ignis. Et quicunque non inven-* 15 *tus eſt ſcriptus in libro vitæ, conjectus eſt in ſtagnum ignis comburentis.*

* الفصل الحادي والعشرون *

1 *ثم رايت سماء جديدة * وارضا جديدة * لان السماء الاولى * والارض الاولى اضمحلت
2 وجازت * والبحر لم يوجد ايضا * والمدينة المقدسة اوورشليم الجديدة رايتها نازلة من
3 السماء من عند الله * وهي معدة مزينة كالعروسة المزينة لزوجها * وسمعت صوتا عظيما
من السماء يقول * هذه الخيمة الذي يسكن فيها الله مع الناس * ويسكن معهم الذين هم
4 شعبه وهو الاههم * وقد ازال كل الدموع عن اعينهم * وليس يكون بعد موت * ولا نوح *
ولا صراخ * ولا وجع يكون ايضا * لان الاوليات قد مضت *

CAP. XXI.

Tum vidi cœlum novum & ter- 1 *ram novam: cœlum enim primum, & terra prima evanuerant ac præterierant: et mare non extabat ampliùs. Et urbem ſanctam Jeruſalem no-* 2 *vam vidi deſcendentem è cœlo à Deo, paratam ornatámque ut ſponſam ornatam conjugi ſuo. Et audivi vocem* 3 *magnam è cœlo, dicentem; Hoc eſt tabernaculum in quo Deus habitabit cum hominibus: habitabit autem cum eis qui ſunt populus ejus, et quorum ipſe Deus eſt. Et abſtulit omnes lachry-* 4 *mas ab oculis eorum: et non erit ulteriùs mors, neque gemitus, neque clamor, neque dolor erit ulterius: quia prima jam tranſierunt.*

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

9 ወአርገ፡ ውስተ፡ ስፋሐ፡ ለምድር፡ ወዐገትዋ፡ ለትዕይንቶሙ፡ ለቅዱሳን፡ ወለሀገር፡ ቅድስ
10 ት፡፡ ወእምዝ፡ ወረደት፡ እሳት፡ እምሰማይ፡ ወበልዐቶሙ፡ እምኀበ፡ እግዚአብሔር፡፡ ፨ ወ
ለዝክቱ፡ ሰይጣን፡ ዘአስሐቶሙ፡፡ ወደይዎ፡ ውስተ፡ ዓዘቅተ፡ እሳት፡ ወተይ፡፡ ኀበ፡ ሀሎ፡ ዝ
ክቱ፡ አርዌ፡፡ ወለሐሳዌ፡ ነቢይ፡ ከመ፡ ይደይኑ፡ መዓልተ፡ ወሌሊተ፡ እስከ፡ ለዓለመ፡ ዓለም፡፡ ፨
11 ወእምዝ፡ ርኢኩ፡ መንበረ፡ ዐቢየ፡ ፀዓደ፡ ወእምዘ፡ ይነብር፡ ዲቤሁ፡ ጐዩ፡ እምቅድመ፡ ገ
12 ጹ፡ ሰማይ፡ ወምድር፡ ወኀጥኡ፡ መካነ፡፡ ፨ ወእምዝ፡ መጽኡ፡ ኵሉ፡ ምውታን፡ ዐቢይ፡
ወንኡስ፡፡ ወቆሙ፡ ቅድመ፡ መንበር፡ ወከሠቱ፡ ኵሎ፡ መጻሕፍተ፡ ወለመጽሐፈ፡ ሕይወትሰ፡
እንተ፡ ባሕቲታ፡ ከሠትዋ፡፡ ወተኰነኑ፡ እልክቱ፡ ምውታን፡ በከመ፡ ጽሑፍ፡ ውስተ፡ ዝንቱ፡ መጽ
13 ሐፍ፡ በከመ፡ ገብሩ፡ ፨ ወአግብአት፡ ባሕርኒ፡ ኵሎ፡ ምውታነ፡ እለ፡ ውስቴታ፡ ወአግብኡ፡ ሲኦል፡
ወሞት፡ ዘኀቤሆሙ፡ ምውታነ፡፡ ወአግብአት፡ ምድርኒ፡ እለ፡ ሀለዉ፡ ውስቴታ፡ ምውታን፡፡ ወተ
14 ኰነኑ፡ ኵሎሙ፡ በከመ፡ ምግባሮሙ፡፡ ፨ ወወደይዎሙ፡ ለሲኦል፡ ወለሞት፡ ውስተ፡ ዓዘቅት፡ እ
15 ሳት፡ ዘምልእት፡ ተይ፡፡ ወሞትሰ፡ ደግም፡ ዘገሃነም፡ እሳት፡ ውእቱ፡፡ ፨ ወኵሉ፡ ዘኢይትረከ
ብ፡ ጽሑፍ፡ ውስተ፡ መጽሐፈ፡ ሕይወት፡ ይወድይዎ፡ ውስተ፡ ገሃነም፡ ዘእሳት፡፡ ፨
1 ፳፩ ወእምዝ፡ ርኢኩ፡ ሰማየ፡ ሐዲሰ፡ ወምድረ፡ ሐዲሰ፡ እስመ፡ ሰሰለ፡ ሰማይ፡ ቀደማዊ፡
2 ወምድርኒ፡ ቀደሚት፡ ወባሕርኒ፡ ተሰአረት፡ እንከ፡፡ ፨ ወሀገርኒ፡ ቅድስት፡ ሐዳስ፡ ኢየሩሳ
ሌም፡፡ ርኢክዋ፡ እንተ፡ ትወርድ፡ እምሰማይ፡ እምኀበ፡ እግዚአብሔር፡ ወድሉት፡ ይእቲ፡
3 ከመ፡ መርዓት፡ ሥርጉት፡ ለምታ፡፡ ፨ ወሰማዕኩ፡ ቃለ፡ ዐቢየ፡ እምሰማይ፡ ዘይብል፡፡ ናሁ፡
ቅድሳቱ፡ ለእግዚአብሔር፡ ኀደረት፡ ምስለ፡ ሰብእ፡ እምሕያው፡፡ ወእሙንቱኒ፡ ይከውን
ዎ፡ ሕዝቦ፡ ወውእቱኒ፡ ይከውኖሙ፡ አምላኮሙ፡፡ ወይሄሉ፡ እግዚአብሔር፡ ምስሌሆ
4 ሙ፡፡ ፨ ወያሴስል፡ አንብዐ፡ እምአዕይንቲሆሙ፡፡ ወአልቦሙ፡ እንከ፡ ሞተ፡ ወኢላሃ፡፡
ወኢገዓረ፡ ወኢሕማመ፡ ወአልቦ፡ እንከ፡ እስመ፡ ሐለፈት፡ ዘቀደሚት፡ ሥርዓት፡ ወናሁ፡
ትሐደሱ፡ ኵሎሙ፡፡ ፨

Et aſcenderunt in latitudinem terræ, et circundederunt caſtra Sanctorum & urbem 9 *ſanctam: & tunc deſcendit ignis è cœlo, & devoravit eos à Deo. Et hunc ſata-* 10 *nam qui ſeduxit eos, conjecit in ſtagnum ignis & ſulphuris, ubi eſt hæc beſtia, & pſeudoprophetam, ut judicium paterentur die ac nocte uſque in ſecula ſeculorum. Et tunc vidi thronum magnum album, & ab eo qui ſedebat ſuper eum, fugerunt è* 11 *conſpectu ejus cœlum & terra, & non habuerunt locum. Et tunc venerunt omnes* 12 *mortui magni, & puſilli, & ſteterunt in conſpectu throni; & aperuerunt omnes Libros, & librum vitæ ſeparatim aperuerunt: & judicati ſunt illi mortui ſecundùm quod ſcriptum fuit in hoc libro, quemadmodum feciſſent. Et reddidit mare* 13 *omnes mortuos qui in eo erant: & reddiderunt infernus & mors illos qui apud eos mortui erant, & reddidit terra illos qui in ea mortui erant, & judicati ſunt omnes illi ſecundùm opera illorum. Et conjecerunt infernum & mortem in ſta-* 14 *gnum ignis qui plenus fuit ſulphuris, & mortis ſecundæ quæ gehenna ignis eſt. Et* 15 *omnem qui non invenietur ſcriptus in libro vitæ, conjicient in gehennam ignis.*

CAP. XXI.

Et tunc vidi cœlum novum, & terram novam. Quia abiit cœlum primum, & 1 *terra prima, & mare exhauſtum fuit igitur. Et civitatem ſanctam, novam Hie-* 2 *ruſalem vidi deſcendentem è cœlo, à Deo, & parata fuit ſicut ſponſa ornata viro ſuo. Et audivi vocem magnam è cœlo dicentem; Ecce ſanctitas Dei habitat cum* 3 *hominibus, & ipſi erunt ei populus ejus, & ipſe quidem erit iis Deus eorum, & erit Deus cum iis: Et abſterget lachrymas ab oculis eorum, & non erit iis ampliùs* 4 *mors, neque luctus, neque clamor, neque dolor, neque quicquam ampliùs, quia abiit primum teſtamentum, & ecce nova ſunt omnia.*

ἈΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ἸΩΑΝΝΟΥ.

Et dixit *sedens* in throno; Ecce nova omnia facio: Et *dicit* mihi,
5 Καὶ εἶπεν ὁ καθήμενος (η) ἐπὶ τοῦ θρόνου, Ἰδοὺ καινὰ πάντα ποιῶ· καὶ λέγει μοι,
Scribe: quia hæ verba vera & *fideles* sunt. Et dixit mihi, Factum est.
6 Γράψον· ὅτι οὗτοι οἱ λόγοι (ϑ) ἀληθινοὶ καὶ πιστοί εἰσι. Καὶ εἶπέ μοι, (ι) Γέγονε.
Ego sum α & ω, initium & finis: Ego sitienti dabo de fonte
ἐγώ εἰμι τὸ Α καὶ τὸ Ω, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος· ἐγὼ τῷ διψῶντι (κ) δώσω ἐκ τῆς πηγῆς
aquæ vitæ gratis. *Vincens* possidebit *omnia*: & ero illi Deus,
7 τοῦ ὕδατος τῆς ζωῆς δωρεάν. Ὁ νικῶν κληρονομήσει (λ) πάντα· καὶ ἔσομαι αὐτῷ Θεός,
& ille erit mihi filius. Timidis autem, & incredulis, & *abominandis*,
8 καὶ αὐτὸς ἔσται μοι ὁ υἱός. Δειλοῖς δὲ, καὶ ἀπίστοις, καὶ ἐβδελυγμένοις,
& homicidis, & fornicatoribus, & veneficis, & idololatris, & omnibus mendacibus, pars illorum in stagno ardenti igne & sulphure, quod est secunda
καὶ φονεῦσι, καὶ πόρνοις, καὶ (μ) φαρμακεῦσι, καὶ εἰδωλολάτραις, καὶ πᾶσι τοῖς (ν) ψευδέσι, τὸ μέρος αὐτῶν ἐν τῇ λίμνῃ τῇ καιομένῃ πυρὶ καὶ θείῳ, ὅ ἐστι (ξ) δεύτερος
mors. Et venit *ad me* unus septem *angelorum habentium* septem phialas
9 θάνατος. Καὶ ἦλθε πρός με εἷς τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς ἑπτὰ φιάλας
plenas septem plagis novissimis, & locutus est mecum, Dicens, Veni,
(ο) τὰς γεμούσας τῶν ἑπτὰ πληγῶν τῶν ἐσχάτων, καὶ ἐλάλησε μετ᾽ ἐμοῦ, λέγων, Δεῦρο,
ostendam tibi sponsam, Agni uxorem. Et sustulit me in spiritu
10 δείξω σοι τὴν (π) νύμφην, τοῦ ἀρνίου τὴν γυναῖκα. Καὶ ἀπήνεγκέ με ἐν πνεύματι
in montem magnum & altum, & ostendit mihi civitatem *magnam*, sanctam
(ρ) ἐπ᾽ ὄρος μέγα καὶ ὑψηλόν, καὶ ἔδειξέ μοι τὴν (σ) πόλιν τὴν μεγάλην, τὴν ἁγίαν
Hierusalem descendentem de cœlo à Deo, Habentem *gloriam* Dei:
11 Ἱερουσαλὴμ καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ (τ) Θεοῦ, Ἔχουσαν τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ·
Et lumen ejus simile lapidi *pretiosissimo*, tanquam lapidi *jaspidi crystallizanti*:
καὶ ὁ φωστὴρ αὐτῆς ὅμοιος λίθῳ τιμιωτάτῳ, ὡς λίθῳ ἰάσπιδι κρυσταλλίζοντι·
habentémque murum magnum & altum, Habentem portas duodecim, & in
12 (υ) ἔχουσάν τε τεῖχος μέγα καὶ ὑψηλόν, (φ) Ἔχουσαν πυλῶνας δώδεκα, καὶ ἐπὶ

portis angelos duodecim, & nomina inscripta, quæ sunt duodecim
τοῖς πυλῶσιν ἀγγέλους δώδεκα, καὶ ὀνόματα ἐπιγεγραμμένα, (χ) ἅ ἐστι τῶν δώδεκα
tribuum filiorum Israel. Ab Oriente, portæ tres: ab Aquilone
φυλῶν τῶν υἱῶν Ἰσραήλ. (ψ) Ἀπ᾽ ἀνατολῶν, πυλῶνες τρεῖς· (ω) ἀπὸ βοῤῥᾶ, 13
portæ tres: ab Austro, portæ tres: ab *Occasibus*, portæ tres. Et
πυλῶνες τρεῖς· (α) ἀπὸ νότου, πυλῶνες τρεῖς· (β) ἀπὸ δυσμῶν, πυλῶνες τρεῖς. Καὶ 14
murus civitatis habens fundamenta duodecim, & in ipsis nomina duodecim
τὸ τεῖχος τῆς πόλεως ἔχον θεμελίους δώδεκα, (γ) καὶ ἐν αὐτοῖς ὀνόματα τῶν δώδεκα
Apostolorum Agni. Et *loquens* mecum habebat *calamum aureum*, ut
ἀποστόλων τοῦ ἀρνίου. Καὶ ὁ λαλῶν μετ᾽ ἐμοῦ εἶχε κάλαμον χρυσοῦν, ἵνα 15
metiretur civitatem, & portas ejus, & murum *ejus*. Et civitas
μετρήσῃ τὴν πόλιν, καὶ τοὺς πυλῶνας αὐτῆς, καὶ τὸ τεῖχος αὐτῆς. Καὶ ἡ πόλις 16
quadrangularis sita est, & longitudo ejus tanta est quanta & latitudo: &
τετράγωνος κεῖται, καὶ τὸ μῆκος αὐτῆς τοσοῦτόν ἐστιν ὅσον καὶ τὸ πλάτος· καὶ
mensus est civitatem *calamo ad* stadia duodecim *millium*: longitudo, &
ἐμέτρησε τὴν πόλιν τῷ καλάμῳ ἐπὶ σταδίων δώδεκα χιλιάδων· τὸ μῆκος, καὶ
latitudo, & altitudo ejus æqualia sunt. Et mensus est murum ejus
τὸ πλάτος, καὶ τὸ ὕψος αὐτῆς ἴσα ἐστί. Καὶ ἐμέτρησε τὸ τεῖχος (δ) αὐτῆς 17
centum quadraginta quatuor cubitorum, mensura hominis, quæ est angeli.
ἑκατὸν τεσσαρακοντατεσσάρων πηχῶν, μέτρον ἀνθρώπου, ὅ ἐστιν ἀγγέλου.
Et erat structura muri ejus, *jaspis*: & civitas aurum mundum,
(ε) Καὶ ἦν ἡ ἐνδόμησις τοῦ τείχους αὐτῆς, ἴασπις· καὶ ἡ πόλις χρυσίον καθαρόν, 18
similis vitro mundo. Et fundamenta muri civitatis omni lapide
(ζ) ὁμοία ὑάλῳ καθαρῷ. (η) Καὶ οἱ θεμέλιοι τοῦ τείχους τῆς πόλεως παντὶ λίθῳ 19
pretioso ornata: Fundamentum primum, jaspis: secundum, sapphirus:
τιμίῳ κεκοσμημένοι· ὁ θεμέλιος ὁ πρῶτος, ἴασπις· ὁ δεύτερος, σάπφειρος·
tertium, chalcedonius: quartum, smaragdus:
ὁ τρίτος, χαλκηδών· ὁ τέταρτος, σμάραγδος·

MS.A. (η) ἐπὶ τῷ θρόνῳ, Καὶ ἰδοὺ καινὰ ποιῶ πάντα· καὶ λέγει, Γράψον, (ϑ) πιστοὶ καὶ ἀληθινοί εἰσιν. (ι) Γέγοναν. ἐγώ (κ) δώσω ἐκ τοῦ ὕδατος (λ) ταῦτα· καὶ ἔσομαι* αὐτῶν Θεός, καὶ ἔσται μοι υἱός. Τοῖς δὲ δειλοῖς, καὶ (μ) φαρμακοῖς, (ν) ψεύσταις, (ξ) ὁ θάνατος ὁ δεύτερος. Καὶ ἦλθεν εἷς ἐκ τῶν (ο)* τῶν γεμόντων τῶν ἑπτὰ (π) νύμφην, τὴν γυναῖκα τοῦ ἀρνίου. (ρ) ἐπὶ (σ) πόλιν τὴν ἁγίαν Ἱερουσαλὴμ (τ) Θεοῦ· ὁ φωστὴρ (υ) ἔχουσα τεῖχος (φ) Ἔχουσα πυλῶνας δώδεκα, καὶ ὀνόματα (χ) ἅ ἐστι τὰ ὀνόματα τῶν δώδεκα φυλῶν υἱῶν (ψ) Ἀπὸ (ω) καὶ ἀπὸ (α) καὶ ἀπὸ δυσμῶν, (β) καὶ ἀπὸ νότου, (γ) καὶ ἐπ᾽ αὐτῶν δώδεκα ὀνόματα τῶν δώδεκα (δ) αὐτῆς δ´ καὶ ἑκατὸν τεσσεράκοντα πηχῶν, (ε) ἦν ἡ ἐνδώμησις (ζ) ὅμοιον (η) Οἱ θεμέλιοι

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 [illegible]
6 [illegible]
[illegible]
7 8 [illegible]
[illegible]
[illegible]
9 [illegible]
[illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
[illegible]
12 [illegible]
[illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
[illegible]
16 [illegible]
[illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
[illegible]
[illegible]

* Et dixit ille qui sedet super thronum, 5
Ecce etiam omnia nova facio: & dixit,
Scribe; quia verba hæc fidelia & vera,
Dei sunt. Et dixit mihi, Ego sum Olaph 6
& Tau, initium & finis: ego sitienti dabo ex fonte aquarum vivarum gratis.
Qui vicerit, possidebit hæc: & ero ei 7
Deus, & ipse erit filius meus. Timidis 8
autem & infidelibus, & peccatoribus, &
pollutis, & homicidis, & scortantibus,
& incantatoribus, & cultoribus idolorum, & omnibus mendacibus, pars eorum erit in stagno illo ardente igne &
sulphure, quæ est mors illa secunda. Et 9
venit unus ex illis septem Angelis, qui
habent illas septem phialas, quæ plenæ
sunt septem plagis hisce postremis, & locutus est mecum, dicens; Veni, ostendam
tibi sponsam illam, uxorem illius Agni.
Et abduxit me in Spiritu supra montem 10
magnum & altum, & ostendit mihi civitatem illam sanctam Jerusalem, descendentem è cœlo à Deo, Habentem glo- 11
riam Dei, tanquam splendorem radii,
similem lapidi multùm pretioso, tanquam
lapidem jaspidis similem crystallo: Ha- 12
bentem murum magnum & altum, qui
habet portas duodecim, & nomina scripta super eas, quæ sunt nomina duodecim tribuum filiorum Israel: Ab Orien- 13
te, portas tres: & ab Aquilone, portas tres: & à Meridie, portas tres: &
ab Occidente, portas tres. Murus autem 14
urbis habet fundamenta duodecim, &
super ea duodecim nomina duodecim
Apostolorum illius Agni. Et ille qui lo- 15
quebatur mecum, habebat mensuram, calamum aureum, ut metiretur urbem, &
portas ejus, & murum ejus. Et illa urbs 16
quadrangularis posita erat, & longitudo
ejus quanta etiam latitudo, & mensus est
urbem calamo super duodecim stadiis
duodecim millium: & longitudo, &
latitudo, & altitudo ejus equales sunt.
Et mensus est murum ejus, *ad* centum & 17
quadraginta quatuor mensuras ulnarum
hominis, quæ est Angeli *mensura*. Et 18
structura muri ejus, jaspis est: & ipsa
urbs ex auro puro, simili vitro puro.
Ipsa verò fundamenta muri urbis, omni 19
lapide pretioso sunt ornata: fundamentum prius, jaspis: secundum, sapphirus: tertium, chalidon: quartum, smaragdus.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 ወይቤ : ዘይቤ : ዘይነብር : ዲበ : መንበሩ : ናሁ : እገብር : ኵሉ : ሐዲሰ:: ወይቤለኒ : ጸ
6 ሐፍ : እስመ : ዝንቱ : ቃል : እሙን : ዘበጽድቅ : ውእቱ : ዘይከውን::=፡ እስመ : አነ :
ውእቱ : አልፋ : ወአ : ወአነ : ቀደማዊ : ወደኃራዊ :: ወአንሰ : ለዘጸምዐ: እሁብ : እም
7 ነቅዐ : ማየ : ሕይወት : ይስተይ : በከንቱ::=፡ ወዘሰ : ሞአ : ይወርሶ : ለዝንቱ: ወእከውኖ:
8 አምላኮ : ሉቱ : ወውእቱኒ : ይከውነኒ : ወልድየ::=፡ ወእለሰ : ይፈርህዎ : እንዘ : የአ
ምኑ: ወኢይገብሩ : ትእዛዞ :: ወየኀምኑ : ርእሶሙ : ወይቀትሉ : ወይዜምዉ :: ወይገብ
ሩ : ሥራየ : ወያመልኩ : አማልክተ : ወኵሎሙ : ሐሰተ : ወይከውን : መንደቤሆሙ : ገሃነም :
ዘእሳት : ወተይ : ወዝንቱ : ደግም:ሞት::=፡

Et dixit is qui sedebat super thronum ejus; Ecce faciam omnia nova. Et dixit 5
mihi; Scribe, quia hic sermo fidelis est qui in veritate fiet. Quia ego sum 6
Alpha & Ω, & sum primus & ultimus: & ego sitienti dabo ex fonte
aquæ vivæ, ut bibat gratis. Et qui vicerit possidebit hunc, & ero De- 7
us ipsi, & ipse erit mihi filius meus. Et qui timent eum credentes, & 8
non facientes mandatum ejus, & polluentes seipsos, & homicidæ, & scortatores, & venefici, & colentes deos, & mendaces, & erit tribulatio eorum gehenna ignis & sulphuris: & hæc est secuda mors.

Versio VULGATA LATINA.

5 Et dixit qui sedebat in throno; Ecce nova facio omnia. Et dixit mihi; Scri-
6 be, quia hæc verba fidelissima sunt, & vera. Et dixit mihi; Factum est: Ego
sum α, & ω: initium, & finis. Ego sitienti dabo de fonte aquæ vitæ, gratis.
7 8 Qui vicerit, possidebit hæc, & ero illi Deus, & ille erit mihi filius. Timidis
autem, & incredulis, & execratis, & homicidis, & fornicatoribus, & veneficis,
& idololatris, & omnibus mendacibus, pars illorum erit in stagno ardenti igne
9 & sulphure: quod est mors secunda. Et venit unus de septem Angelis haben-
tibus phialas plenas septem plagis novissimis, & locutus est mecum, dicens; Ve-
10 ni, & ostendam tibi sponsam, uxorem Agni. Et sustulit me in spiritu in mon-
tem magnum & altum, & ostendit mihi civitatem sanctam Jerusalem descen-
11 dentem de cœlo à Deo, Habentem claritatem Dei: & lumen ejus simile la-
pidi pretioso tanquam lapidi jaspidis, sicut crystallum. Et habebat murum ma-
12 gnum & altum, habentem portas duodecim: & in portis Angelos duodecim,
& nomina inscripta, quæ sunt nomina duodecim tribuum filiorum Israël. Ab 13
Oriente portæ tres, & ab Aquilone portæ tres, & ab Austro portæ tres, & ab
Occasu portæ tres. Et murus civitatis habens fundamenta duodecim, & in ipsis 14
duodecim nomina duodecim Apostolorum Agni. Et qui loquebatur mecum, 15
habebat mensuram arundineam auream, ut metiretur civitatem, & portas ejus,
& murum. Et civitas in quadro posita est, & longitudo ejus tanta est quanta 16
& latitudo: & mensus est civitatem de arundine aurea per stadia duodecim millia:
& longitudo, & altitudo, & latitudo ejus æqualia sunt. Et mensus est murum ejus 17
centum quadragintaquatuor cubitorum, mensura hominis, quæ est angeli. Et 18
erat structura muri ejus ex lapide jaspide: ipsa verò civitas, aurum mundum
simile vitro mundo. Et fundamenta muri civitatis, omni lapide pretioso orna- 19
ta. Fundamentum primum, jaspis: secundum, sapphirus: tertium, chalcedonius:
quartum, smaragdus:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* وقال الجالس على الكرسي * هوذا أجدد الأشياء كلها * وقال اكتب * ان هذا 5
الكلام الصادق الحق هو لله * ثم قال * قد كان * أنا الألف والياء الأول والآخر * أنا 6
أعطي للعطشان أن يشرب الماء من العين مجانا * الظافر يرث هذه * وأكون له الاها * 7
وهو يكون لي ابنا * وأما الخايفون * والكافرون * والمذنبون * والانجاس * والقاتلون * 8
والزناة * وعباد الأصنام * وكل الكذابين نصيبهم في البحيرة المحمية بالنار والكبريت *
التي هي الموت الثانية * فأقبل إلي واحد من الملائكة الذين معهم السبعة جامات 9
المملية من السبعة جوايح الأخيرة * فخاطبني قايلا * تعال نعرض عليك المراة التي هي
عروسة الخروف * وأسرى بروحي على جبل عظيم عال * وأراني المدينة المقدسة * اورشليم 10
النازلة من السماء من عند الله * وفيها مجد الله * وكان نورها شبه الجوهر الكريم * كمثل 11
الياقوت والدر المضي * وكان لها سور عظيم عال * ولها اثنا عشر بابا * وعلى الابواب اثنا 12
عشر ملاكا * وأسماء مكتوبة * وهي أسماء بني إسرائيل الاثني عشر * وكانت من الشرق 13
ثلثة أبواب * ومن القبلة ثلثة أبواب * ومن الشمال ثلثة أبواب * ومن الغرب ثلثة أبواب *
* ولسور المدينة اثني عشر أساسا * وعلى الأساسات اثني عشر اسما * وهي أسماء رسل الخروف 14
الاثني عشر * والذي كان يتكلم معي * كان بيده مقياس قصبة من ذهب * ليقيس 15
بها المدينة وأبوابها وسورها * وتلك المدينة كانت مربعة * وعرضها وطولها واحد * 16
فقاس المدينة بتلك القصبة * فوجد نحو اثني عشر ألف غلوة طولها * وعرضها
وارتفاعها سواء * ثم قاس سورها * فوجد ماية أربعة وأربعين ذراعا * قياس الانسان 17
الذي هو ملاك * وبنيان سورها كان من الياقوت * والمدينة كلها بالذهب النقي * وكمثل 18
الزجاج الصافي * وأساسات سور المدينة * بكل جوهر ثمين مزينة * الأساس الأول من الياقوت * 19
والثاني سفيرس * الثالث خلقيدون * الرابع زمرد *

Et dixit qui sedebat super thronum, 5
Ecce renovo res omnes. Et dixit, Scribe: nam sermo iste fidus ac verax,
Dei est. Tum dixit, Jam actum est; 6
ego sum Aleph & Ye, primus & ultimus. Ego dabo sitienti bibere aquam
de fonte gratis. Victor hæreditate pos- 7
sidebit hæc; & ero ei Deus, & ipse
erit mihi filius. At verò timidorum, 8
& infidelium, & scelestorum, & impurorum, & homicidarum, & scortatorum, et colentium idola, omniumque
mendacium sors erit in stagno ardenti
igne et sulphure: quod est mors secunda. Tum venit ad me unus ex 9
illis Angelis qui habebant septem phialas plenas septem exitiis postremis:
et allocutus est me, dicens; Veni,
exponemus tibi mulierem illam quæ
est sponsa Agni. Duxitque spiritum 10
meum super montem magnum ac sublimem, et ostendit mihi urbem sanctam Jerusalem descendentem è cœlo à Deo. Et erat in ea gloria Dei: 11
eratque splendor ejus ut gemmæ pretiosissimæ, ut pyropi et unionis coruscantis. Habebat autem mu- 12
rum magnum & altum: habebatque portas duodecim, & ad
portas Angelos duodecim, & nomina
scripta, nempe nomina duodecim filiorum Israel. Et erant ab Oriente 13
portæ tres, & ab Austro portæ tres,
& ab Aquilone portæ tres, & ab
Occidente portæ tres. Et murus ur- 14
bis habebat duodecim fundamenta:
& super fundamenta, duodecim nomina, videlicet nomina duodecim
Apostolorum Agni. Cæterùm qui lo- 15
quebatur mecum, habebat in manu
sua mensuram arundineam auream, ut
ea metiretur urbem & portas ac murum ejus. Urbs autem illa, quadran- 16
gularis erat: & latitudo ac longitudo ipsius, eadem. Mensus est igitur urbem arundine illâ, & inventa
est circiter duodecim millia stadiorum
longitudo ejus, & latitudo atque altitudo ejus erant æquales. Deinde 17
mensus est murum ejus, & invenit
centum quadraginta quatuor cubitos,
mensurâ hominis qui est Angelus.
Porrò structura muri ejus erat ex 18
hyacintho: et urbs tota, ex auro puro, et similis vitro pellucido. Fun- 19
damenta verò muri urbis, omnigenis
gemmis pretiosis ornata. Fundamentum primum, ex hyacintho: secundum, sapphirus: tertium, chalcedonius: quartum, smaragdus:

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 ወመጽአ ፩: እምነ:: እልክቱ : ፯: መላእክት : እለ : ይጸውሩ: ፯: ጽዋዐተ:እለ: ምሉአ
ን : ፯:መቅሠፍተ : ደኃርያን:: ወተናገረ : ምስሌየ : ወይቤለኒ : ነዒ:አርኢከሃ: ለመርዓት:
10 ብእሲተ : በግዑ::=፡ ወወሰደኒ : መንፈስ : ውስተ : ደብር : ዐቢይ : ወነዋኅ : ወአርአ
የኒ : ለሀገር : ቅድስት : ኢየሩሳሌም : እንተ : ትወርድ : እምሰማይ : እምኀበ : አም
11 ላኪየ::=፡ ወሰብሐተ : እግዚአብሔር : ለዕሌሃ:: ወከዋክብቲሃኒ : ይመስሉ : ከመ :
12 ዕንቍ : ክቡር:: ወጸዐዳት : ከመ : ባሕርይ::=፡ ወዐቢይ: አረፍታ : ወነዋኅ : ጥቀ
ማ:: ወቦቲ : ፲ ወ ፪: አናቅጸ:: ወውስተ: ፲ ወ ፪: አናቅጽ: ፲ ወ ፪: መላእክት: ወጽሑ
13 ፍ : አስማት : ዘ ፲ ወ ፪: ሕዝበ : እስራኤል::=፡ ወውስተ : አንቀጸ : ጽባሐዊያን :
፫:: ውስተ : አንቀጸ : ዐረብዊያን : ፫: ወውስተ : አንቀጸ : ደቡባዊያን: ፫: ወውስተ :
14 አንቀጸ : ሰሜናውያን : ፫::=፡ ፲ ወ ፪: መሰረታቲሃ : ለአረፍተ : ሀገሪ:: ወጽሑፍ :
15 ውስቴቶን: አስማት: ዘ ፲ ወ ፪: ሐዋርያተ : በግዑ::=፡ ወዝክቱ : ዘይትናገር : ምስሌ
የ : ይጸውር : ኃለተ : ወርቅ : ዘአምጣኒ : በትር : በዘቦቱ : ይሜጥና : ለይእቲ : ሀገር :
16 ለአናቅጺሃ : ወለአረፋቲሃ::=፡ ወርብዕት : ይእቲ : ሀገር : በአምጣነ : ኑኃ : ወግድ
ማ:: ወመጠና : ለይእቲ : ሀገር : በውእቱ : ሕለት:: ወኮነ : እምጣኒሃ: ፲ ወ ፪ ፻:
17 ኑኃ : ወግድማ : ወቆማኒ : ዕሩይ::=፡ ወአምዘ: መጠነ : አረፋቲሃኒ: ፻፵ ወ ፬ : በእ
18 መተ : ሰብእ : ዘውእቱ: ፩: በእመተ : መልአክ::=፡ ወውስተ : ርእሰ : አረፍተ : ለ
ይእቲ : ሀገር : በያክንት:: ወበዕንቍ : ኢያስጲስ:: ወትመስል : ሀገረ : ከመ : ዘበወር
19 ቅ : ንጹሕ : ግብረታ::=፡ ወመሠረተ : አረፍተ : ሀገረ : ከመ : ማኅጥ : ጸዓደ:: ወ
ስርግው : በኵሉ : ዕንቍ : ክቡር:: ወቀዳሚት : መሠረት : ዘኢያስጲስ:: ወካልእት :
በሰንፔር:: ወሣልሰት : በኬልቄደን:: ወራብዕት : በዘመረግድ::=፡

Et venit unus ex illis septem Angelis qui portabant septem calices plenos septem 9
plagis postremis, & loquutus est mecum, & dixit mihi; Veni, ostendam tibi sponsam, uxorem agni. Et attulit me Spiritus in montem magnum & excelsum, & 10
ostendit mihi urbem sanctam Hierusalem quæ descendebat è cœlo à Deo meo. Et 11
gloria Dei super eam fuit, & stellæ ejus videbantur sicut lapis pretiosus, & alba
fuit sicut margarita. Et magnus fuit murus ejus, & excelsa mœnia ejus: & 12
habuit duodecim portas, & in duodecim portis duodecim angelos, & inscripta
nomina duodecim tribuum Israel. In porta Orientali tres habuit, *in porta Occi-* 13
dentali tres, & in porta Aquilonari tres, & in porta Australi tres. Duodecim 14
fundamenta muri civitatis fuerunt, *& inscripta fuerunt iis nomina duodecim*
Apostolorum agni. Et is qui loquebatur mecum portabat calamum aureum, 15
æqualem virgæ, quocum metiretur hanc civitatem, portas ejus, & murum ejus.
Et quadra fuit hæc civitas in æqualitate longitudinis suæ & latitudinis suæ: 16
& mensus est hanc civitatem cum isto calamo, & fuit quantitas ejus duodecies centum longitudine, & latitudo ejus & altitudo eius æquales. Et tunc 17
mensus est murum ejus, centum quadraginta & quatuor, secundùm cubitum hominis, qui est unus secundùm cubitum Angeli. Et in capite muri hujus civi- 18
tatis structura *fuit de hyacintho, & de lapide jaspide, & videbatur civitas quasi de auro puro structa fuisset. Et fundamentum muri civitatis, sicut* 19
vitrum album, & ornatum fuit cum omni lapide pretioso: & primum fundamentum cum jaspide, & secundum cum saphyro, & tertium cum chalcedone, & quartum cum smaragdo,

ἈΠΟΚΆΛΥΨΙΣ ἸΩΆΝΝΟΥ.

Quintum, ſardonyx : ſextum, ſardius : ſeptimum, chryſoli-
20 Ὁ πέμπτος, (ϑ) σαρδόνυξ· ὁ ἕκτος, (ι) σάρδιος· ὁ ἕβδομος, χρυσόλι-
thus : octavum, beryllus : nonum, topazius : decimum, chry-
θος· ὁ ὄγδοος, (κ) βήρυλλος· ὁ ἔνατος, τοπάζιον· ὁ δέκατος, (λ) χρυ-
ſopraſus : undecimum, hyacinthus : duodecimum, amethyſtus. Et
21 σόπρασος· ὁ ἑνδέκατος, ὑάκινθος· ὁ δωδέκατος, ἀμέθυστος. Καὶ
duodecim portæ, duodecim margaritæ, *unaquæque portarum erat ex*
οἱ δώδεκα πυλῶνες, δώδεκα μαργαρῖται, ἀνὰ εἷς ἕκαστος τῶν πυλώνων ἦν ἐξ
una margarita : & platea civitatis aurum mundum, tanquam vitrum per-
ἑνὸς μαργαρίτου· καὶ ἡ πλατεῖα τῆς πόλεως χρυσίον καθαρόν, ὡς ὕαλος (μ) δι-
lucidum. Et templum non vidi in ea : *nam* Dominus Deus omnipotens,
22 αφανής. Καὶ ναὸν οὐκ εἶδον ἐν αὐτῇ· ὁ γὰρ Κύριος ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ,
templum illius eſt, & Agnus. Et civitas non *opus habet* Sole, ne-
23 (ν) ναὸς αὐτῆς ἐστι, καὶ τὸ ἀρνίον. Καὶ ἡ πόλις οὐ χρείαν ἔχει τοῦ ἡλίου, οὐ-
que Lunâ, ut luceant in ea : nam *gloria* Dei illuminavit eam, &
δὲ τῆς σελήνης, ἵνα φαίνωσιν (ξ) ἐν αὐτῇ· ἡ γὰρ δόξα τοῦ Θεοῦ ἐφώτισεν αὐτήν, καὶ ὁ
lucerna ejus Agnus. Et Gentes *eorū qui ſalvandi ſunt* in lumine ejus ambu-
24 λύχνος αὐτῆς τὸ (ο) ἀρνίον. Καὶ τὰ ἔθνη τῶν σωζομένων ἐν τῷ φωτὶ αὐτῆς περιπα-
labunt : & reges terræ afferent gloriam & honorem *ſuum* in illam.
τήσουσι· καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς φέρουσι τὴν (π) δόξαν καὶ τὴν τιμὴν αὐτῶν εἰς αὐτήν.
25 (Et portæ ejus non claudentur *die* : nox enim non erit illic.) Et af-
26 (Καὶ οἱ πυλῶνες αὐτῆς οὐ μὴ κλεισθῶσιν ἡμέρας· νὺξ γὰρ οὐκ ἔσται ἐκεῖ.) Καὶ οἴ-
ferent gloriam & honorem Gentium in illam. Et non intrabit in eam
27 σουσι τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν τῶν ἐθνῶν εἰς αὐτήν. Καὶ οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτὴν
omne inquinans & faciens abominationem & mendacium, *ſi non* ſcripti in
πᾶν κοινοῦν καὶ (ρ) ποιοῦν βδέλυγμα καὶ ψεῦδος, εἰ μὴ οἱ γεγραμμένοι ἐν
libro vitæ Agni.
τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἀρνίου.

CAP. XXII. κβʹ.

Et oſtendit mihi *purum* fluvium aquæ vitæ, ſplendidum tanquam cryſtallum, pro-
1 ΚΑὶ ἔδειξέ μοι καθαρὸν ποταμὸν ὕδατος ζωῆς, λαμπρὸν ὡς κρύσταλλον, ἐκ-
cedentem de *throno* Dei, & Agni. In medio plateæ ejus & flumi-
πορευόμενον ἐκ τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ, καὶ τοῦ ἀρνίου. Ἐν μέσῳ τῆς πλατείας αὐτῆς καὶ τοῦ ποτα- 2
nis, *hinc & hinc* lignum vitæ, *faciens* fructus duodecim, per *menſem unum-*
μοῦ, (α) ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν ξύλον ζωῆς ποιοῦν καρποὺς δώδεκα, κατὰ μῆνα ἕνα
quemque reddens fructum ſuum : & folia ligni ad ſanitatem Gentium.
ἕκαστον ἀποδιδοὺν τὸν καρπὸν αὐτοῦ· καὶ τὰ φύλλα τοῦ ξύλου εἰς θεραπείαν τῶν ἐθνῶν.
Et omne maledictum non erit ampliùs: & *thronus* Dei & agni in illa
Καὶ πᾶν (β) κατανάθεμα οὐκ ἔσται ἔτι· καὶ ὁ θρόνος τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου ἐν αὐτῇ 3
erunt : & ſervi ejus ſervient illi. Et videbunt faciem ejus : & no-
ἔσται· καὶ οἱ δοῦλοι αὐτοῦ λατρεύσουσιν αὐτῷ. Καὶ ὄψονται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ· καὶ τὸ ὄνο- 4
men ejus in frontibus eorum. Et nox non erit *illic*, & *opus* non *habent*
μα αὐτοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. Καὶ νὺξ οὐκ ἔσται (γ) ἐκεῖ, καὶ χρείαν οὐκ ἔχουσι 5
lucernâ, & lumine Solis : quoniam Dominus Deus *illuminat* illos : & regnabunt
λύχνου, καὶ φωτὸς ἡλίου· ὅτι Κύριος ὁ Θεὸς (δ) φωτίζει αὐτούς· καὶ βασιλεύσουσιν
in ſecula ſeculorum. Et dixit mihi ; Hæc verba *fidelia* & vera : &
εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Καὶ εἶπέ μοι, Οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθινοί· καὶ 6
Dominus Deus *ſanctorum* prophetarū miſit angelum ſuum oſtendere ſervis
(ε) Κύριος ὁ Θεὸς τῶν ἁγίων προφητῶν ἀπέστειλε τὸν ἄγγελον αὐτοῦ δεῖξαι τοῖς δούλοις
ſuis quæ oportet fieri *in celeritate.* Ecce venio velociter : Beatus *cuſtodiens*
αὐτοῦ ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει. (ζ) Ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ· μακάριος ὁ τηρῶν τοὺς 7
verba prophetiæ libri hujus. Et ego Joannes *videns* hæc & *au-*
λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου. (η) Καὶ ἐγὼ Ἰωάννης ὁ βλέπων ταῦτα καὶ ἀ- 8
diens : & poſtquàm audiſſem & vidiſſem, cecidi *adorare* ante
κούων· καὶ ὅτε ἤκουσα καὶ (θ) ἔβλεψα, ἔπεσα προσκυνῆσαι (ι) ἔμπροσθεν
pedes angeli, *oſtendentis* mihi hæc. Et *dicit* mihi ; Vide ne :
τῶν ποδῶν τοῦ ἀγγέλου τοῦ δεικνύοντός μοι ταῦτα. Καὶ λέγει μοι, Ὅρα μή· (κ) 9
conſervus tuus enim ſum, & fratrum tuorum prophetarum, & *ſervantium*
σύνδουλός σου γάρ εἰμι, καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν προφητῶν, καὶ τῶν τηρούντων
verba libri hujus: Deum adora. Et dicit mihi ; Ne
τοὺς λόγους τοῦ βιβλίου τούτου· τῷ Θεῷ προσκύνησον. Καὶ λέγει μοι, Μὴ 10
ſignaveris verba prophetiæ libri hujus: *quia* tempus propè eſt.
σφραγίσῃς τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου (λ) τούτου· ὅτι ὁ καιρὸς ἐγγύς ἐστιν.

MS. A. (ϑ) Σαρδιόνυξ· (ι) Σάρδιον· (κ) βήρυλλος· (λ) χρυσόπρασον· (μ) διαυγής· (ν) ὁ ναὸς (ξ) αὐτῇ· (ο) ἀρνίον. Καὶ περιπατήσουσιν τὰ ἔθνη διὰ τοῦ φωτὸς αὐτῆς· καὶ οἱ βασιλεῖς (π) δόξαν αὐτῶν εἰς (ρ) ποιῶν Κεφ. κβʹ. MS. A. (α) καὶ ἐκεῖθεν (β) κατάθεμα (γ) ἔτι, καὶ οὐχ ἕξουσιν χρείαν φωτὸς λύχνου, καὶ *φῶς ἡλίου· (δ) φωτίσει ἐπ᾽ αὐτούς· (ε) ὁ Κύριος ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων τῶν προφητῶν (ζ) Καὶ ἰδοὺ (η) Κἀγὼ Ἰωάννης ὁ ἀκούων καὶ βλέπων ταῦτα· (θ) ἔβλεπον, (ι) πρὸ ποδῶν (κ) Σύνδουλός σου εἰμί, (λ) τούτου· ὁ καιρὸς γὰρ ἐγγύς

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

20 [illegible]
[illegible]
21 [illegible]
[illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
[illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
26 27 [illegible]
[illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
[illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
[illegible]
6 [illegible]
[illegible]
7 8 [illegible]
[illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
[illegible]

* Quintum ſardonichus : ſextum ſaridon : 20
ſeptimum, chryſothlus : octavum, beryl-
lus : nonum, topazion : decimum, chry-
ſopoſius : undecimum, hyacinthus : duo-
decimum, amethyſtus. Et illæ duodecim 21
portæ, duodecim ſunt margaritæ : ſingu-
læ *margaritæ* ſingulæ portæ, & ſingulæ
portæ è ſingulis margaritis : & vicus la-
tus urbis, aurum purum, tanquam vitrum
ſplendidum. Et templum non vidi in ea: 22
ipſe enim Dominus, ille Omnipotens,
templum ejus eſt, & ille Agnus. Et ipſa 23
urbs non habet opus ſole neque lunâ, ut
illuminent eam : ipſa enim gloria Dei il-
luminavit eam, & lucerna ejus ille Agnus.
Et ambulabunt Gentes quæ ſervatæ ſunt, 24
per lucem ejus, & reges terræ : afferen-
tes gloriam ſuam, & honorem Gentium
in eam. Et portæ ejus non claudentur 25
interdiu : nox enim non eſt ibi. Et affe- 26
rent gloriam & honorem Gentium in
eam. Et non intrabit in eam ullus pol- 27
lutus, & faciens immunditiem & menda-
cium : niſi qui ſcripti ſunt in libro vitæ
illius Agni.

CAP. XXII.

Et oſtendit mihi fluvium aquarum vi- 1
varum nitidarum tanquam chryſtallum,
exeuntem ex throno Dei, & illius Agni.
In medio vici lati ejus, & juxta fluvium 2
hinc atque illinc, lignum vitæ faciens
fructus duodecim, ſingulis menſibus red-
dens unumquodque fructum ſuum : &
folia ligni ad ſanitatem Gentium: Et nul- 3
lus fluxus *foliorum* erit ampliùs. Et thro-
nus Dei & illius Agni in ea erit, & ſervi
ejus miniſtrabunt ei. Et videbunt faci- 4
em ejus, & nomen ejus ſuper frontes eo-
rum *erit*. Et nox non erit ampliùs, neque 5
indigebunt lumine lucernæ neque ſolis :
quia Dominus Deus illuminat eos, & re-
gnabunt in ſecula ſeculorum. Et dixit 6
mihi ; Hæc verba ſunt fidelia & vera :
& Dominus Deus ſpiritûs prophetarum
miſit me Angelum ſuum, ad indicandum
ſervis ſuis ea quæ oportet fieri citó. Et 7
ecce venio citó : beatus eſt qui ſervat
verba prophetiæ hujus. Etiam ego Jo- 8
hannes qui audiebam & videbam hæc,
quum audiviſſem ego & vidiſſem, cecidi
ad adorandum ante pedes Angeli, qui
hæc indicabat mihi. Et dixit mihi ; Vide 9
ne : conſervus tuus ſum, & fratrum tuo-
rum prophetarum, & eorum qui ſervant
verba libri hujus: Deum adora. Et dixit 10
mihi ; Ne obſigna verba prophetiæ li-
bri hujus : illud enim tempus propin-
quum eſt.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

20 ወኃምስት: በሰርደንክስ:: ወሳድስ : በሰርድዮን:: ወሳብእት : በክሪስ : ቶሉቤ:: ወሰመንት:
በብሬሌ:: ወታስዕት : በወራዉሬ:: ወአስርት: በክሪስ : ጰራስስ:: ወእንተ: ዐሠር : ወአሐቲ:
21 በያክንት::ወእንተ:ዐሠሩ:ወክልኤ:በአሜቴስጢኖስ::=፥ ወዴዴዖፓቲሁ:፲ወ፪: በአሠሩ:
ወክልኤ: ባሕርይ:: ወለለ: ፩: ዴዴ: አሐቲ: ባሕርይ: ወጽጕ: ሀገሩ : ከመ : ወርቅ:ንጹሕ:
22 ዘያጸድል:ከመ:እንተ:: ማሕው::=፥ ወኢርኢኩ:ዘከማሁ:ጽርሐ:እስመ:እግዚአብሔር:
ዘኵሉ : ይመልክ : ውስተ : ጽርሐ : መቅደሱ : ወበግዑ::=፥

Et quintum cum ſardonice, & ſextum cum ſardio, & ſeptimum cum chryſotolobe, 20
& octavum cum beryllo, & nonum cum varavero, & decimum cum chryſopraſo,
& undecimum cum hyacintho, & duodecimum cum amethyſto. Et portæ ejus 21
duodecim, ſunt duodecim margaritæ, & unaquæque porta una margarita fuit,
& platea civitatis ſicut aurum purum ſplendens ſicut vitrum. Et non vidi tale 22
templum, quia Deus omnium Dominator in templo ſancto ſuo eſt, & Agnus ejus.

Verſio VULGATA LATINA.

20 Quintum, ſardonyx : ſextum, ſardius : ſeptimum, chryſolithus : octavum, beryllus :
nonum, topazius : decimum, chryſopraſus : undecimum, hyacinthus : duodeci-
21 mum, amethyſtus. Et duodecim portæ, duodecim margaritæ ſunt, per ſingulas :
& ſingulæ portæ erant ex ſingulis margaritis : & platea civitatis aurum mundum,
tanquam vitrum perlucidum. Et templum non vidi in ea. Dominus enim Deus
22 omnipotens templum illius eſt, & Agnus. Et civitas non eget Sole, neque Lu-
23 nâ, ut luceant in ea : nam claritas Dei illuminavit eam, & lucerna ejus eſt Agnus.
24 Et ambulabunt gentes in lumine ejus : & reges terræ afferent gloriam ſuam &
25 honorem in illam. Et portæ ejus non claudentur per diem : nox enim non erit
26 illic. Et afferent gloriam & honorem gentium in illam. Non intrabit in eam
27 aliquod coinquinatum, aut abominationem faciens & mendacium, niſi qui ſcri-
pti ſunt in libro vitæ Agni.

CAP. XXII.

1 Et oſtendit mihi fluvium aquæ vitæ, ſplendidum tanquam cryſtallum, proce-
2 dentem de ſede Dei & agni. In medio plateæ ejus, & ex utraque parte flu-
minis lignum vitæ, afferens fructus duodecim, per menſes ſingulos reddens fructum
ſuum, & folia ligni ad ſanitatem Gentium. Et omne maledictum non erit am- 3
plius : ſed ſedes Dei & Agni in illa erunt, & ſervi ejus ſervient illi. Et vi- 4
debunt faciem ejus : & nomen ejus in frontibus eorum. Et nox ultrà non 5
erit : & non egebunt lumine lucernæ, neque lumine Solis, quoniam Dominus De-
us illuminabit illos, & regnabunt in ſecula ſeculorum. Et dixit mihi ; Hæc ver- 6
ba fideliſſima ſunt, & vera. Et Dominus Deus ſpirituum prophetarum miſit An-
gelum ſuum oſtendere ſervis ſuis quæ oportet fieri citó. Et ecce venio veloci- 7
ter. Beatus, qui cuſtodit verba prophetiæ libri hujus. Et ego Joannes, qui au- 8
divi, & vidi hæc. Et poſtquàm audiſſem & vidiſſem, cecidi ut adorarem ante
pedes Angeli, qui mihi hæc oſtendebat : Et dixit mihi ; Vide ne feceris : con- 9
ſervus enim tuus ſum, & fratrum tuorum Prophetarum, & eorum qui ſervant
verba prophetiæ libri hujus : Deum adora. Et dicit mihi ; Ne ſignaveris ver- 10
ba prophetiæ libri hujus : tempus enim propè eſt.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

20 * الخامس سردون * السادس سردوس * السابع ارورد * الثامن ياقوت أخضر * التاسع زبرجد *
21 العاشر اسبادسم * الحادي عشر اياكنتس * الثاني عشر البرادي * والابواب الاثنا عشر *
كانت اثني عشر جوهر * كل باب منها كان من جوهرة واحدة * وازقة المدينة كانت من ذهب *
22 خالص كالزجاج * ولم أر فيها هيكلا * لان الرب الاله ماسك الكل هو هيكلها والخروف *
23 والمدينة لم يكن لها حاجة لضياء شمس ولا قمر * لان مجد الله هو الذي انارها * وسراجها
24 الخروف * والامم يمشون في نوره * وملوك الارض اجابوا مجدهم وكرامتهم فيها * وابوابها لا
25 26 تغلق بالنهار * لان ليس هناك ليل * ويأتون بالمجد والكرامة الامم اليها * وليس يدخلها
27 شي من نجس * ولا عمال الرذايل والكذب * بل انما يدخلها الذين هم مكتوبون في
سفر الحياة * الذي للخروف *

Quintum, ſardonyx : ſextum, ſardius : 20
ſeptimum, chryſolithus : octavum, hya-
cinthus viridis : nonum, topazius : de-
cimum, chryſopraſus : undecimum, hya-
cinthus : duodecimum, amethyſtus. Duo- 21
decim autem portæ, duodecim erant
gemmæ : ſingulæ ex iis portæ è ſingulis
erant gemmis : et plateæ urbis erant
ex auro puro quaſi vitrum. Et non vi- 22
di in ea templum : Dominus enim Deus
omnipotens templum ejus eſt, et Agnus.
Et urbs iſta non habebat opus lumine 23
ſolis neque lunæ : nam gloria Dei eſt
quæ illuſtravit eam, et lucerna ejus eſt
Agnus. Et gentes ambulabunt in lumine 24
ipſius : et reges terræ gloriam et hono-
rem ſuum in ipſam intulere. Et portæ 25
ejus non claudentur interdiu, quia non
eſt ibi nox. Et afferent gloriam et ho- 26
norem Gentes ad eam. Nec intrabit in 27
eam quicquam immundum, neque ope-
rantes abominationes et mendacium : at
verò intrabunt in eam qui ſcripti ſunt
in libro vitæ ad Agnum pertinente.

* الفصل الثاني والعشرون *

1 2 * ثم أورني نهرا نقيا من ماء الحياة يضي كالمها * منحدرا من كرسي الله والخروف * في
وسط رحابها * ومن كل ناحية من النهر * فيها شجرة الحياة تثمر اثني عشر ثمرة * تاتي بثمرها
3 في كل شهر * واوراق الشجرة لشفا الامم * وكل لعنة ليس تكون فيها * وفيها يكون
4 كرسي الله والخروف * فيها يكون * وعبيده يعبدونه * ويعاينون وجهه * واسمه مكتوب
5 في جباههم * وليل ليس فيها * ولا يحتاجون الى ضياء مصباح ولا نور * لان الرب الاله نورهم *
6 ويملكون الى ابد الابد * فقال لي هذا القول هو صحيح حقاني * لان الرب الاله ارسل ملاكه
7 بارواح الانبياء * ليظهر لعبيده ما يجب كونه عاجلا * وها انا اتي مسرعا * فطوباه الذي
8 يحفظ كلام نبوة هذا المصحف * وانا يوحنا هذا ما رايت * واذ سمعت ورايت * خررت ساجدا
9 قدام رجلي الملاك * الذي كان يظهر لي هذه * فقال لي احذر لا تفعل * لاني عبد مثلك *
10 ومثل اخوتك الانبياء * والذين يحفظون كلام هذا المصحف * لله فاسجد * ثم قال لي * لا
تختم على كلام نبوة هذا المصحف * لان الزمان قريب هو *

CAP XXII.

Tum oſtendit mihi fluvium purum 1
aquæ vivæ, rutilantem ut adamantem,
defluentem de throno Dei et Agni. In me- 2
dio foro ejus, et ex omni parte fluvii, in-
erat arbor vitæ afferens fructus duode-
cim, reddens fructum unum ſingulis men-
ſibus : et folia arboris, ad ſanitatem
Gentium. Et nullum maledictum erit 3
in ea : et in ipſa erit thronus Dei et
Agni: in ipſa inquam erit, et ſervi ejus
ſervient ei. Cernentque vultum ejus : 4
et nomen ejus ſcriptum erit in frontibus
eorum. Et nox in ea non eſt, neque indi- 5
gent ſplendore facis, neque lumine: quo-
niam Dominus Deus eſt lumen eorum: et
regnabunt in ſeculum ſeculi. Tum dixit 6
mihi, Hic ſermo fidelis eſt ac verax :
Dominus enim Deus miſit Angelum ſu-
um in ſpiritus Prophetarum, ut reve-
laret ſervis ſuis quid oporteat fieri ci-
tò. Et ecce ego venio citò, beatus qui 7
ſervaverit verba prophetiæ libri hujus.
Et hoc eſt quod vidi et audivi ego Jo- 8
hannes : cumque audiſſem ac vidiſſem,
procidi adorans ante pedes Angeli qui
mihi hæc oſtendebat. Dixit autem mi- 9
hi, Cave, ne feceris : ſervus enim ſum
ſicut tu, et ſicut fratres tui Prophetæ,
et ii qui ſervabunt verba libri hujus :
Deum adora. Deinde dixit mihi, Ne 10
obſignes verba prophetiæ libri hujus :
tempus enim propinquum eſt.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

23 ወሀገርሰ:ኢትፈቅድ:ፀሐየ: ወኢወርኃ:ከመ:ያብርሁ:ላታ::እስመ: ብርሃነ:እግዚአብሔር:
24 ያበርህ:ላቲ::ወማኅቶተ:በግዑ::=፥ ወየሐውሩ: አሕዛብ: በብርሃኑ: ዚአሁ:: ወነገሥት:
25 ምድርኒ : ያመጽኡ: ክብሮሙ : ውስቴታ::=፥ ወኢይትአጸው: አናቅጺሃ : መዐልተ : ወሌሊ
26 ተ: እስመ: አልበቲ: ሌሊተ::=፥ ወያመጽኡ: ክብሮሙ: ወስብሐቲሆሙ: ለአሕዛብ: ወስቴ
27 ታ::=፥ ወኢይበውእ: ውስቴታ: ኵሉ: ዘርኩስ: ወዘይገብር: ግሙነ: ወሐሰተ:: ወኢይጸ
ሐፍ: ውስተ : መጽሐፈ : ሕይወት : ዘበግዑ::=፥

፳፪

1 ወአርአየኒ: ፈለገ: ዘማየ: ሕይወት: ጸዓዳ: ከመ: ዘበረድ:: ወይወፅእ:እምነ:መንበረ:ለእግ
2 ዚአብሔር: ወስልጣኑ: በግዑ::=፥ ወይውሕዝ: ውስተ: ማእከለ: መርኅብ: ወእምለፌኒ: ወእ
ቲ:ፈለግ:: ወእምከሀኩኒ:ዕፀ:ሕይወት::ወይገብር:ፍሬ: ፲ወ፪:ለለ ፩:ወርኃ: ወይሁብ:ፍሬ
3 ሁ: ወቈጽሉ:ዕፁኒ: ለሕይወተ: አሕዛብ::=፥ ወአልቦ: እንከ:ርኩስ: ወኢምንተኒ:: ወሀ
ሎ: ውስቴታ: መንበረ: እግዚአብሔር: ወበግዑ: ወአልቦ: ዓመት: ለዕለ: አግብርተ: እግ
4 ዚአብሔር:: ወአግብርቲሁኒ:ለእግዚአብሔር:ያመልክዎ::=፥ ወይሬእዩ:ገጾ:ወስሙ:ጽሑ
5 ፍ: ውስተ: ፍጽሞሙ::=፥ ወአልቦሙ: ሌሊተ : ወኢይፈቅዱ: እንከ: ብርሃነ: ማኅቶት::
ወኢብርሃነ: ፀሐይ: እስመ:ብርሃነ: እግዚአብሔር : ያበርህ: ላዕሌሆሙ: ወይነግሡ:ለዓለመ:
6 ዓለም::=፥ ወይቤለኒ : ዝኩ : ቃለ : ጽድቅ : ወመሃይምን : እግዚእነ : እግዚአብሔር :
አምላክነ : መንፈሰ: ነቢያት : ፈነወ : መልአኮ : ከመ : ያርእዮሙ : ለአግብርቲሁ : ዘሀለወ:
7 ይኩን : ፍጡነ::=፥ ወናሁ : እመጽእ : ፍጡነ: ግብተ : ከመ : ሰራቂ:: ወብፁዕ: ዘየዓቅ
8 ብ : ቃለ : ትንቢት : ዘዝንቱ : መጽሐፍ::=፥ ወአነ: ዮሐንስ: ዘርኢኩ: ዘንተ : ወዘሰማዕ
ኩ:: ወወደቁ:ታሕተ: እገሪሁ: ወሰገድኩ : ቅድመ : ውእቱ : መልአክ: ዘአርአየኒ: ለዝን
9 ቱ:=፥ ወይቤለኒ:ኢትስግድ:ሊተ: ዑቅ:ዖኒ:ገብረ:ዚአከ:አነ: ወዘአኀዊከ: ነቢያት: ወዘ
እለ:የዐቅቡ:ቃለ:ዝንቱ:መጽሐፍ:ወትእዛዘ: እግዚአብሔር::ወአንተሰ:ለእግዚአብሔር:ስ
10 ግድ:=፥ ወኢትኅትም:ቃለ:ትንቢት:ዘዝንቱ:መጽሐፍ:እስመ:በጽሐ:ጊዜሁ:ወዘመኑ::=፥

Et civitas non eget ſole neque lunâ , ut illuſtrent eam , quia lux Dei illuſtrat 23
eam, & lucerna Agni ejus. Et incedent Gentes per lucem ejus, & reges terræ infe- 24
rent gloriam ſuam in eam. Et non claudentur portæ ejus die & nocte, quia 25
non erit nox. Et inferent honorem & gloriam Gentium in eam. Et non intra- 26
bit in eam quicquam immundum, & quod facit abominationem & mendacium, 27
& non ſcriptum in libro vitæ agni ejus.

CAP. XXII.

Et oſtendit mihi fluvium aquæ vitæ candidum tanquam cryſtallum, & 1
procedebat ex throno Dei & poteſtate Agni ejus. Et fluebat in medium plateæ: & è 2
latere hujus fluvii & illic, arbor vitæ fuit, & ferebat fructum duodecim ſingulis
menſibus, et edebat fructum ſuum: et folia ligni, ad vitam Gentium. Et non erit 3
ampliùs immundum quicquam : et fuit in ea thronus Dei et agni, et non fuit an-
nus ſuper ſervos Dei, et ſervi Dei colent eum. Et videbunt faciem ejus, et 4
nomen ejus ſcriptum in frontibus ſuis. Et non erit iis nox, et non egebunt am- 5
pliùs lumine lucernæ, neque lumine ſolis, quia lumen Dei ſplendebit ſuper eos,
et regnabunt in ſeculum ſeculorum. Et dixit mihi; Hic ſermo veritatis, et fi- 6
delis : Dominus noſter, Dominus Deus noſter ſpiritûs prophetarum miſit angelum
ſuum ut indicet ſervis ſuis quid oportet fieri citò. Et ecce veniam citò repen- 7
tè ſicut fur, et beatus eſt qui cuſtodiet ſermonem prophetiæ hujus libri. Et ego 8
Johannes is ſum qui vidi hæc, et qui audivi, et cecidi ſub pedibus ejus, et
adoravi in conſpectu iſtius angeli qui oſtendit mihi hæc. Et dixit mihi, Ne ado- 9
ra me : age utique, ſervus tuus ſum et fratrum tuorum prophetarum et eorum
qui cuſtodiunt ſermonem hujus libri et mandatum Dei: et tu Deum adora. Et 10
ne obſignes ſermonem prophetiæ hujus libri, quia venit tempus ejus, et præſtitu-
tum ejus tempus.

ἈΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ἸΩΑΝΝΟΥ.

Nocens, noceat adhuc: & ſordens, ſordeſcat adhuc: & juſtus ju-
11 Ὁ ἀδικῶν, (μ) ἀδικησάτω ἔτι· ϗ ὁ ῥυπῶν, ῥυπωσάτω ἔτι· ϗ ὁ δίκαιος δι-
ſtificetur adhuc: & ſanctus, ſanctificetur adhuc. Et ecce venio citò: &
12 καιωθήτω ἔτι· ϗ ὁ ἅγιος, ἁγιασθήτω ἔτι. Καὶ ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ· ϗ ὁ
merces mea mecum, reddere unicuique ut opus ejus erit. Ego
13 μισθός μου μετ' ἐμοῦ, ἀποδοῦναι ἑκάστῳ ὡς τὸ ἔργον (ν) αὐτοῦ ἔσται. Ἐγώ
ſum α & ω, principium & finis, primus & noviſſimus. Beati
14 εἰμι τὸ Α ϗ τὸ Ω, ἀρχὴ ϗ τέλος, ὁ πρῶτος ϗ ὁ ἔσχατος. Μακάριοι
facientes mandata ejus, ut ſit poteſtas eorum in ligno
(ξ) οἱ ποιοῦντες τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, ἵνα ἔσται ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἐπὶ τὸ ξύλον τῆς
vitæ, & portis intrent in civitatem. Foris autem canes,
15 ζωῆς, ϗ τοῖς πυλῶσιν εἰσέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν. (ο) Ἔξω δὲ οἱ κύνες,
& venefici, & fornicatores, & homicidæ, & idololatræ, & omnis
ϗ οἱ φαρμακοὶ, ϗ οἱ πόρνοι, ϗ οἱ φονεῖς, ϗ οἱ εἰδωλολάτραι, ϗ (π) πᾶς
amans & faciens mendacium. Ego Jeſus miſi angelum meum, te-
16 ὁ φιλῶν ϗ ποιῶν ψεῦδος. Ἐγὼ Ἰησοῦς ἔπεμψα τὸν ἄγγελόν μου, μαρ-
ſtificari vobis hæc in Eccleſiis. Ego ſum radix & genus
τυρῆσαι ὑμῖν ταῦτα (ρ) ἐπὶ ταῖς ἐκκλησίαις. ἐγώ εἰμι ἡ ῥίζα ϗ τὸ γένος
David, ſtella ſplendida & matutina. Et Spiritus &
17 (σ) τοῦ Δαβίδ, ὁ ἀστὴρ ὁ λαμπρὸς (τ) ϗ ὀρθρινός. Καὶ τὸ Πνεῦμα ϗ ἡ
ſponſa dicunt; Veni: Et audiens dicat; Veni. Et ſitiens
νύμφη λέγουσιν, (υ) Ἐλθέ· ϗ ὁ ἀκούων εἰπάτω, (φ) Ἐλθέ. ϗ ὁ διψῶν (χ)
veniat, & volens accipiat aquam vitæ gratis. Conteſtor enim
ἐλθέτω, ϗ ὁ θέλων λαμβανέτω τὸ ὕδωρ ζωῆς δωρεάν. (ψ) Συμμαρτυροῦμαι γὰρ 18
omni audienti verba prophetiæ libri hujus; Si quis ap-
παντὶ ἀκούοντι τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου, Ἐάν τις (ω) ἐπι-
poſuerit ad hæc, apponet Deus ſuper illum plagas ſcri-
θῇ πρὸς ταῦτα, ἐπιθήσει ὁ Θεὸς (α) ἐπ' αὐτὸν τὰς πληγὰς τὰς γεγραμμέ-
ptas in libro iſto: Et ſi quis abſtulerit de verbis
νας (β) ἐν βιβλίῳ τούτῳ· Καὶ ἐάν τις (γ) ἀφαιρῇ ἀπὸ τῶν λόγων (δ) 19
libri prophetiæ hujus, auferet Deus partem ejus de
βίβλου τῆς προφητείας ταύτης, (ε) ἀφαιρήσει ὁ Θεὸς τὸ μέρος αὐτοῦ ἀπὸ (ζ)
libro vitæ, & de civitate ſancta, & ſcriptis
βίβλου τῆς ζωῆς, ϗ ἐκ τῆς πόλεως τῆς (η) ἁγίας, ϗ τῶν γεγραμμένων (θ)
in libro iſto: Dicit teſtans hæc Etiam venio citò. A-
ἐν βιβλίῳ τούτῳ· Λέγει ὁ μαρτυρῶν ταῦτα, Ναὶ ἔρχομαι ταχύ. (ι) Ἀ- 20
men. Etiam, veni, Domine Jeſu. Gratia Domini noſtri Jeſu Chriſti
μήν. ναὶ, ἔρχου Κύριε Ἰησοῦ. Ἡ χάρις τοῦ (κ) Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ 21
cum omnibus vobis. Amen.
μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν.

(†) ΤΕΛΟΣ.

MS. A. (μ) ἀδικησάτω ἔτι· * ϗ ὁ δίκαιος, δικαιοσύνην ποιησάτω ἔτι· ϗ ὁ ἅγιος, (ν) ἐστὶν αὐτοῦ. Ἐγὼ τὸ Ἄλφα ϗ τὸ Ω, πρῶτος ϗ ἔσχατος, ἡ ἀρχὴ ϗ τὸ τέλος. (ξ) οἱ πλύνοντες τὰς στολὰς αὐτῶν, ἵνα ἔσται ἡ ἐξουσία αὐτῶν (ο) Ἔξω οἱ (π) πᾶς φιλῶν (ρ) ἐν ταῖς (σ) Δαβίδ, (τ) ϗ ὁ πρωϊνός. (υ) Ἔρχου (φ) Ἔρχου. (χ) ἐρχέσθω· ὁ θέλων λαβέτω ὕδωρ (ψ) Μαρτυρῶ ἐγὼ παντὶ τῷ ἀκούοντι (ω) ἐπιθῇ ἐπ' αὐτά, (α) * ἐπ' αὐτὸν (β) ἐν τῷ βιβλίῳ (γ) ἀφέλῃ (δ) τοῦ βιβλίου τῆς (ε) ἀφελεῖ (ζ) τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς, ϗ τῆς (η) ἁγίας, τῶν (θ) ἐν τῷ (ι) ἀμήν. ἔρχου (κ) Κυρίου Ἰησοῦ μετὰ πάντων. (†) Ἀποκάλυψις Ἰωάννου.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

11 ܗܘ ܕܡܥܘܠ ܢܥܘܠ ܬܘܒ. ܘܗܘ ܕܛܢܦ ܢܛܢܦ ܬܘܒ. ܘܙܕܝܩܐ ܙܕܝܩܘܬܐ ܢܥܒܕ ܬܘܒ. ܘܩܕܝܫܐ *
12 ܢܬܩܕܫ ܬܘܒ. * ܗܐ ܐܬܐ ܐܢܐ ܥܓܠ. ܘܐܓܪܝ ܥܡܝ. ܠܡܦܪܥ ܠܟܠ ܐܢܫ
13 ܐܝܟ ܥܒܕܗ. * ܐܢܐ ܐܢܐ ܐܠܦ ܘܬܘ: ܩܕܡܝܐ ܘܐܚܪܝܐ: ܫܘܪܝܐ ܘܫܘܠܡܐ.
14 * ܛܘܒܝܗܘܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܢܛܪܝܢ ܦܘܩܕܢܘܗܝ. ܕܢܗܘܐ ܫܘܠܛܢܗܘܢ ܥܠ
15 ܩܝܣܐ ܕܚܝܐ. ܘܒܬܪܥܐ ܢܥܠܘܢ ܠܡܕܝܢܬܐ. * ܠܒܪ ܟܠܒܐ ܘܚܪܫܐ ܘܙܢܝܐ ܘܩܛܘܠܐ
16 ܘܦܠܚܝ ܦܬܟܪܐ. ܘܟܠ ܕܪܚܡ ܘܥܒܕ ܕܓܠܘܬܐ. * ܐܢܐ ܝܫܘܥ ܫܕܪܬ ܡܠܐܟܝ ܠܡܣܗܕܘ
ܠܟܘܢ ܗܠܝܢ ܒܥܕܬܐ. ܐܢܐ ܐܢܐ ܥܩܪܐ ܘܫܪܒܬܐ ܕܕܘܝܕ: ܘܐܝܟ ܟܘܟܒܐ ܢܗܝܪܐ:
17 ܗܘ ܕܨܦܪܐ. * ܘܪܘܚܐ ܘܟܠܬܐ ܐܡܪܝܢ ܬܐ. ܘܗܘ ܕܫܡܥ ܢܐܡܪ ܬܐ. ܘܗܘ ܕܨܗܐ
18 ܢܐܬܐ. ܘܗܘ ܕܨܒܐ ܢܣܒ ܡܝܐ ܚܝܐ ܡܓܢ. * ܡܣܗܕ ܐܢܐ ܠܟܠ ܕܫܡܥ ܡܠܐ ܕܢܒܝܘܬܐ ܕܟܬܒܐ ܗܢܐ.
ܕܐܢ ܐܢܫ ܢܣܝܡ ܥܠܝܗܝܢ. ܢܣܝܡ ܐܠܗܐ ܥܠܘܗܝ ܡܚܘܬܐ ܕܟܬܝܒܢ ܒܟܬܒܐ ܗܢܐ.
19 * ܘܐܢ ܐܢܫ ܢܒܨܪ ܡܢ ܡܠܐ ܕܟܬܒܐ ܕܢܒܝܘܬܐ ܗܕܐ. ܢܒܨܪ ܐܠܗܐ ܡܢܬܗ ܡܢ ܩܝܣܐ
20 ܕܚܝܐ. ܘܡܢ ܡܕܝܢܬܐ ܩܕܝܫܬܐ ܕܟܬܝܒܢ ܒܟܬܒܐ ܗܢܐ. * ܐܡܪ ܗܘ ܕܡܣܗܕ ܗܠܝܢ.
21 ܐܝܢ. ܐܬܐ ܐܢܐ ܥܓܠ. ܐܡܝܢ. ܬܐ ܡܪܝܐ ܝܫܘܥ. * ܛܝܒܘܬܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܥܡ
ܟܠܗܘܢ ܩܕܝܫܘܗܝ. ܐܡܝܢ. ܐܡܝܢ * * *

Qui injuriâ afficit, injuriâ afficiat adhuc: & 11
qui ſordidus eſt, ſordeſcat adhuc: & juſtus
juſtitiam faciat adhuc: & ſanctus ſanctifice-
tur adhuc. Ecce venio citò, & merces 12
mea mecum, ad retribuendum unicuique,
quale eſt opus ejus. Ego ſum Olaph & 13
Tau, primus & ultimus, initium & finis.
Beati ſunt qui cuſtodiunt mandata ejus, ut 14
ſit poteſtas eorum in lignum vitæ, & per por-
tas intrent in urbem. Foris canes, & ve- 15
nefici, & ſcortatores, & homicidæ, & cul-
tores idolorum, & omnis qui diligit &
facit mendacium. Ego Jeſus miſi Ange- 16
lum meum, ad conteſtandum vobis hæc
coram Eccleſiis: ego ſum illa radix &
genus Davidis, tanquam illa ſtella ſplen-
dida, illa matutina. Et Spiritus & ſpon- 17
ſa dicunt, Veni: & ille qui audit, dicat,
Veni: & qui ſitit, veniat: & qui vult, ac-
cipiat aquas vivas gratis. Teſtor ego omni 18
audienti verba prophetiæ libri hujus, quòd
ſi quis apponat ad hæc, apponet Deus ſuper
illum plagas quæ ſcriptæ ſunt in libro hoc.
Et ſi quis diminuerit de verbis libri pro- 19
phetiæ hujus, diminuet Deus portionem
ejus è ligno vitæ, & ex urbe illa ſancta,
ſcriptis in libro hoc. Dicit is qui teſtatur 20
hæc, Etiam, venio citò, Amen. Veni do-
mine Jeſu. Gratia Domini noſtri Jeſu Chri- 21
ſti cum omnibus Sanctis, Amen, Amen.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

11 ወለዘገፍዐኒ ፡ ይገፍዕዎ ፡ እንከ ፡ ወለዘረሰሐኒ ፡ ያረስሕዎ ፡ እንከ ፡፡ ወጻድቅ ፡ ለይጽድቅ ፡
12 ወንጹሕ ፡ ለይንጻሕ ፡፡ ወናሁ ፡ እመፅእ ፡ ግብተ ፡ ፍጡነ ፡፡ ወእሴትየኒ ፡ ምስሌየ ፡ ው
13 እቱ ፡ ከመ ፡ እትፌደዮ ፡ ለለ ፡ ፩ ፡፡ ወእኴንኖ ፡ በከመ ፡ ምግባሩ ፡፡ አነ ፡ ውእቱ ፡ አል
ፋ ፡ ወኦ ፡፡ ወአነ ፡ ቀዳሚዊ ፡ ወደኃራዊ ፡ ጥንት ፡ ወተፍጻሜት ፡ ርእሰ ፡ መዋዕል ፡ ወማሕለ
14 ቅት ፡፡ ብፁዓን ፡ እለ ፡ ያነጽሑ ፡ አልባሲሆሙ ፡ ከመ ፡ ይኩን ፡ ስልጣኖሙ ፡ ላዕለ ፡ ዕፀ ፡
15 ሕይወት ፡ ወይበውኡ ፡ እንተ ፡ አናቅጺሃ ፡ ለዛ ሀገር ፡ ቅድስት ፡፡ ወይወፅኡ ፡ አፍአ ፡
፭ ፡ አካልብ ፡፡ ወእለ ፡ ሰራይ ፡ ወዘማውያን ፡ ወቀታልያን ፡ ወእለ ፡ ያመልኩ ፡ አማልክተ ፡ ወኵ
ሎሙ ፡ እለ ፡ ያፈቅሩ ፡ ግብረ ፡ ሐሰት ፡፡

Et eum qui oppreſſit me, opprimet adhuc: & eum qui afflixit me, affliget 11
ampliùs: et juſtus juſtificator, et purus purificator. Et ecce veniam citò, 12
repentè, et merces mea mecum eſt, ut retribuam unicuique, et judicem ſe-
cundùm opera ejus. Ego ſum Alpha et Ω, et ſum primus et ultimus, prin- 13
cipium et finis, caput temporis et conſummatio. Beati qui purgant veſti- 14
menta ſua, ut ſit poteſtas eorum ſuper ligno vitæ, et ingrediantur per por-
tas in hanc civitatem ſanctam. Et exibunt foràs quinque canes, et ve- 15
nefici, et ſcortatores, et ſicarii, et colentes deos, et omnes qui diligunt
committere mendacium.

Verſio VULGATA LATINA.

11 Qui nocet, noceat adhuc: & qui in ſordibus eſt, ſordeſcat adhuc: & qui
12 juſtus eſt, juſtificetur adhuc: & ſanctus, ſanctificetur adhuc. Ecce venio ci-
13 tò, & merces mea mecum eſt, reddere unicuique ſecundùm opera ſua. Ego
14 ſum α, & ω, primus, & noviſſimus, principium & finis. Beati, qui lavant
ſtolas ſuas in ſanguine Agni: ut ſit poteſtas eorum in ligno vitæ, & per
15 portas intrent in civitatem. Foris canes, & venefici, & impudici, & ho-
16 micidæ, & idolis ſervientes, & omnis qui amat & facit mendacium. Ego
Jeſus miſi Angelum meum, teſtificari vobis hæc in Eccleſiis. Ego ſum ra-
17 dix & genus David, ſtella ſplendida & matutina. Et ſpiritus & ſponſa
dicunt; Veni. Et qui audit, dicat; Veni. Et qui ſitit, veniat: & qui
vult, accipiat aquam vitæ, gratis. Conteſtor enim omni audienti verba 18
prophetiæ libri hujus; Si quis appoſuerit ad hæc, apponet Deus ſuper il-
lum plagas ſcriptas in libro iſto. Et ſi quis diminuerit de verbis libri pro- 19
phetiæ hujus, auferet Deus partem ejus de libro vitæ, & de civitate ſancta,
& de his quæ ſcripta ſunt in libro iſto. Dicit qui teſtimonium perhibet 20
iſtorum. Etiam venio citó: Amen. Veni, Domine Jeſu. Gratia Domini 21
noſtri Jeſu Chriſti cum omnibus vobis. Amen.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11 * فمن كان يظلم فليظلم ايضا * والمتسخ فليتسخ ايضا * والبار فليفعل البر ايضا *
12 * ها انا اتي مسرعا * واجري معي * واكافي كل احد على قدر اعماله * انا الالف والياء الاول
13 والاخر * القديم والحديث * طوباهم الذين يعملون بوصاياه * وليكون سلطانهم على شجرة
14 الحياة * ويدخلون المدينة من ابوابها * وخارجها يدعون الكلاب * والسحرة * والزناة * والقتالون *
15 وعابدوا الاوثان * وكل من يحب الكذب ويعمله * انا ايسوع ارسلت ملاكي * ان يخبركم بهذه
16 في كنايسكم * انا هو اصل وجنس داود * ونجم الصبح المضي * والروح والعروسه يقولان تاتي *
17 وكل من يسمع يقول ات * ومن عطش فليات * ومن اراد ان يشرب من ماء الحياة مجانا * وانا
18 اشهد لكل انسان سمع كلام هذا المصحف * وكل من زاد على هذا شيا يزيد الله عليه
19 العذاب المكتوب في هذا المصحف * وكل من نقص شيا من كلام النبوة الذي في هذا المصحف *
فيسقط الله اسمه من سفر الحياة ومن المدينة المقدسة * ومما هو مكتوب في هذا المصحف *
20 ومن له عينان فلينظر * ومن له اذنان فليسمع * هذا قول شاهد هذا الكلام * نعم ياتي
21 مسرعا * امين * امين * تعال يا ربنا يسوع * ونعمة الرب تكون مع جميعنا امين *

Qui opprimebat, opprimat adhuc: 11
& ſordidus, ſordeſcat adhuc: & ju-
ſtus exerceat adhuc juſtitiam. Ecce 12
venio citò: & merces mea mecum eſt,
& rependam unicuique pro ratione ope-
rum ſuorum. Ego ſum Aliph & Ye, 13
primus & ultimus, antiquus & novus.
Beati qui ſe exercent in mandatis 14
ejus: erit quidem jus eorum in arbo-
rem vitæ, & ingredientur urbem per
portas ejus. At extra illam ejicien- 15
tur canes, & venefici, et ſcortatores,
& homicidæ, & cultores idolorum,
& quiſquis amat mendacium & com-
mittit illud. Ego Jeſus miſi Ange- 16
lum meum, ut annuntiaret vobis hæc in
Eccleſiis veſtris. Ego ſum radix &
proſapia Davidis, et ſtella matutini
lucida. Et Spiritus ac Sponſa di- 17
cunt; Venias. Et quiſquis audit, di-
cat; Veni. Et qui ſitit, veniat: et
qui voluerit bibere ex aqua vitæ
gratis. Et ego conteſtor omni homini 18
audienti verba hujus libri; Quiſquis
adjecerit ad hæc rem ullam, adjiciet
ſuper eum Deus cruciatum ſcriptum
in hoc libro. Et quiſquis detraxerit 19
aliquid ex verbis prophetiæ, quæ
continentur in hoc libro, abolebit
Deus nomen ejus à libro vitæ, &
ab urbe ſancta, & ab iis quæ ſcri-
pta ſunt in libro iſto. Qui ergò ha-
bet oculos, videat: & qui habet
aures, audiat. Hæc ſunt verba Te- 20
ſtis horum ſermonum. Sanè citò ve-
nient, Amen, amen. Veni ô Domine
noſter Jeſu. Et gratia Domini ſit 21
cum nobis omnibus, Amen.

* تجزت بعون ربنا يسوع المسيح * رويا يوحنا الرسول * الانجيلي * المحبوب من الرب * امين * امين *
* وهي الابوكالبسيس التي اظهرها الرب له * لما فيها من المنافع لبني البشر *
له المجد الى دهر الداهرين * امين *

Abſoluta eſt, opitulante Domino noſtro Jeſu Chriſto, viſio Johannis Apoſtoli & Evangeliſtæ, dilecti à Domino, Amen, amen.
Eſt autem Apocalypſis quam revelavit ei Dominus ob inditas in illa hominibus utilitates. Ipſi gloria in ſeculum ſeculorum, Amen.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

16 አነ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ፈነውኩ ፡ መልአክየ ፡ ያስምዕ ፡ ለክሙ ፡ ዘንተ ፡ ለአብያተ ፡ ክርስ
17 ቲያናት ፡ አነ ፡ ውእቱ ፡ ሰርው ፡ ዘአማን ፡ ዘመደ ፡ ደዊት ፡ ኮከበ ፡ ብርሃን ፡ ጽባሐዊ ፡፡ መ
ንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ዘመርዓት ፡፡ ወይቤ ፡ ለይምጻእ ፡ ወዘጸምአኒ ፡ ለይምጻእ ፡ ዘይፈቅድ ፡ ይ
18 ንሣእ ፡ ማየ ፡ ሕይወት ፡ በከንቱ ፡፡ ወአነ ፡ ስምዑ ፡ ለኵሉ ፡ ዘይሰምዕ ፡ ቃለ ፡ ዝንቱ ፡
መጽሐፍ ፡ እመኒ ፡ ወሰከ ፡ ዲቤሁ ፡ ይዌስክ ፡ እግዚአብሔር ፡ ላዕሌሁ ፡ መቅሠፍተ ፡ ዘጽ
19 ሑፍ ፡ ውስተ ፡ ዝንቱ ፡ መጽሐፍ ፡፡ እመኒ ፡ አሰሰለ ፡ እምውስተ ፡ ዝንቱ ፡ ቃለ ፡፡
መጽሐፍ ፡ ያሴስል ፡ እግዚአብሔር ፡ ክፍሎ ፡ እምዕፀ ፡ ሕይወት ፡ ወእማን ፡ ሀገር ፡ ቅድ
20 ስት ፡ ዘጽሕፍት ፡ ውስተ ፡ ዝንቱ ፡ መጽሐፍ ፡፡ ወይብል ፡ ዘሰማዐ ፡ ዘንተ ፡ እወ ፡ እ
21 መጽእ ፡ ፍጡነ ፡ አሜን ፡፡ ናዓ ፡ እግዚኦ ፡ ኢየሱስ ፡፡ ወጸጋሁ ፡ ለኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡
ምስለ ፡ ኵልክሙ ፡ አሜን ፡፡

Ego Dominus Jeſus miſi Angelum meum teſtificari vobis hæc in domibus 16
Chriſtianis. Ego ſum radix vera progenies Davidis, ſtella lucis matutinæ.
Spiritus ſanctus ſponſæ, & dixit; Veniat. Et qui ſitivit, veniat. Qui 17
vult, accipiat aquam vitæ gratis. Et ego teſtis ſum omni qui audiet ſer- 18
monem hujus libri; Si quis adjecerit ſuper eum, apponet Deus ſuper eum
plagas quæ ſcriptæ ſunt in hoc libro. Si abſtulerit ex ſermone hujus libri, 19
auferet Deus portionem ejus è ligno vitæ, & è civitate ſancta quæ ſcri-
pta eſt in hoc libro. Et dicit qui teſtatus eſt hæc; Etiam, veniam citò, 20
Amen. Veni Domine Jeſu. Et gratia Jeſu Chriſti cum omnibus, Amen. 21

በዝየ ፡ ተፈጸመ ፡ ራእየ ፡ ዮሐንስ ፡ አቡ ፡ ቀለምሲስ ፡ አሜን ፡ ዘውእቱ ፡ ብሂል ፡ ዘርእየ ፡
በሕይወቱ ፡ ራእየ ፡፡ ወተጽሕፈ ፡ ለብፁዕ ፡ ዮሐንስ ፡፡ ወንጌላዊ ፡ አምላክ ፡

Hic abſoluta eſt Viſio Johannis, Apocalypſis, Amen: Hoc eſt ac ſi diceres; Viſio quam in vita ſua vidit, & ſcripta fuit per beatum Johannem Evangeliſtam Dei &c.

FINIS.

LONDINI,
EXCUDEBAT THOMAS ROYCROFT.

M DC L VII.

BIBLIA SACRA
POLYGLOTTA,

COMPLECTENTIA

Textus Originales,
Hebraicum, cum Pentateucho Samaritano,
Chaldaicum,
Græcum.

Verſionumque antiquarum,
Samaritanæ,
Græcæ LXXII Interp.
Chaldaicæ,
Syriacæ,
Arabicæ,
Æthiopicæ,
Perſicæ,
Vulg. Lat.

Quicquid comparari poterat.

Cum Textuum, & Verſionum Orientalium Tranſlationibus Latinis.

EX

VETUSTISSIMIS *MSS.* UNDIQUE CONQUISITIS,
optimíſque Exemplaribus impreſsis, ſummâ fide collatis.

Quæ in prioribus Editionibus deerant ſuppleta.
Multa antehac inedita, de novo adjecta.
Omnia eo ordine diſpoſita, ut Textus cum Verſionibus uno intuitu conferri poſſint.

Cum Apparatu, Appendicibus, Tabulis, Variis Lectionibus, Annotationibus, Indicibus, &c.

Opus totum in ſex Tomos tributum.

Edidit BRIANUS VVALTONUS, S. T. D.

Rationes quibus Opus hoc ſuſceptum,
Quorum Auſpiciis & munificentia promotum,
Quorum collatis ſtudiis & laboribus perfectum,
Quidque in hac Editione præ reliquis præſtitum,
Sequens Præfatio indicabit.

LONDINI,
Imprimebat THOMAS ROYCROFT,
M DC LVII.

1807

BIBL. REGIA.
BIBL. VENET.
BIBLIA POLYGLOTTA

Lombart sculpsit.

BRIANVS WALTONVS, S.T.D. CANTAB. COLL. S PETR.
E CLEVELANDIA IN COMITAT. EBORAC
BIBLIA POLYGLOTTA INCHOAVIT A° DOM. M.DC.
LIII. ABSOLVIT A° M.DCLVII. A° ÆTATIS SVÆ. LVII.

LABORE ET CONSTANTIA

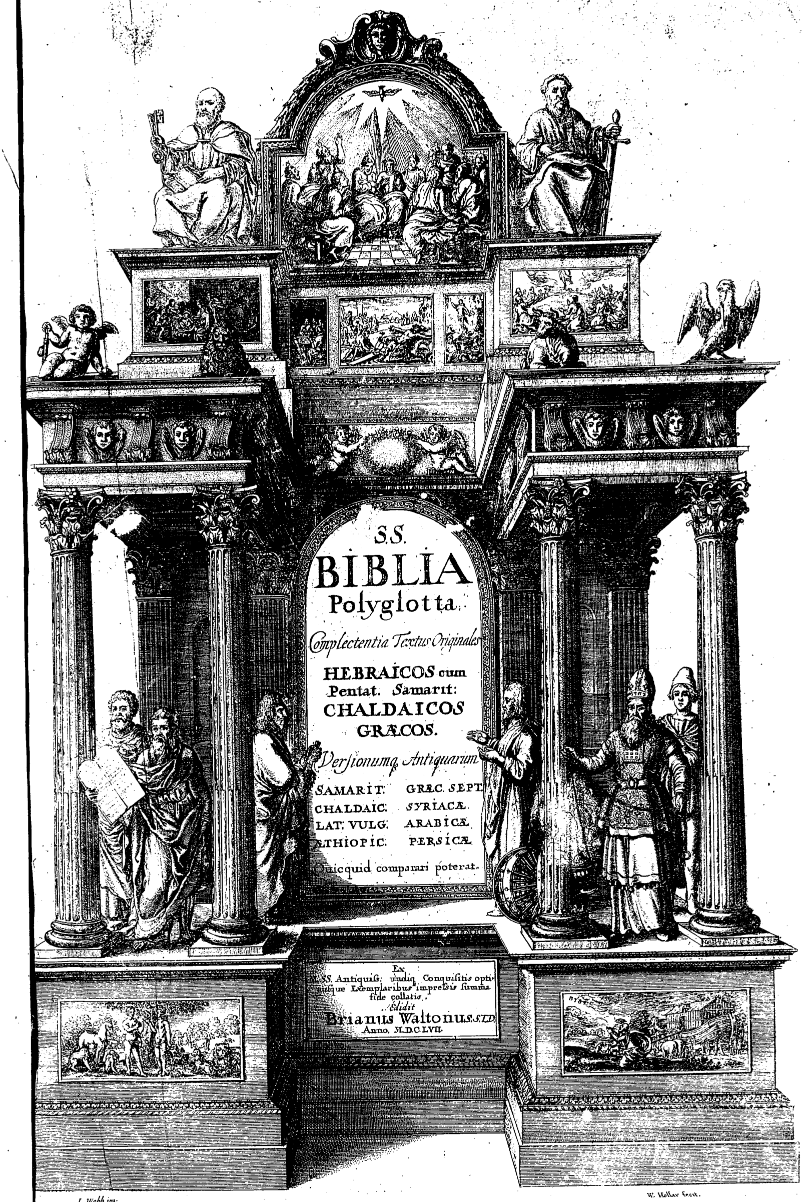

S.S.

BIBLIA
Polyglotta.

Complectentia Textus Originales

HEBRAICOS cum
Pentat. *Samarit:*
CHALDAICOS
GRÆCOS.

Versionumq. Antiquarum

SAMARIT.	GRÆC. SEPT.
CHALDAIC.	SYRIACÆ.
LAT. VULG.	ARABICÆ.
ÆTHIOPIC.	PERSICÆ.

Quicquid comparari poterat.

Ex
MSS. Antiquiss: undiq. Conquisitis optimisque Exemplaribus impressis summa fide collatis.
Edidit
Brianus Waltonus. S.T.D.
Anno. M.D.C.LVII.

I. Webb inv.

W. Hollar fecit.

BRIANI WALTONI S.T.D.
IN BIBLIA
POLYGLOTTA
PRÆFATIO.

INTER plurima beneficia quæ D. O. M. populo ſuo liberaliter contulit, hoc quaſi præcipuum refert vates Regius Pſal. 147. 19. quod *verbum ſuum annunciavit Jacobo, juſtitias & judicia ſua Iſraeli.* Unde Apoſt. Rom. 3. 1, 2. inter prærogativas populi Judaici maximam æſtimavit, quod *Credita ſunt illi eloquia Dei.* Quid enim aliud ſunt Scripturæ S. quam *Epiſtola omnipotentis Dei ad creaturam ſuam* (ut olim S. Auguſtinus) in qua voluntatem ſuam de vero ejus cultu, & æterna hominum ſalute patefecit? *nam de illa civitate unde peregrinamur* (ut idem) *hæ literæ nobis pervenerunt.* Ex his ſalutaria vitæ ac morum præcepta petenda, quæ non ex Stoæ effatis, Academiæ placitis, vel Lycei ſcatebris; non ex Memphiticis myſteriis, Platonis vel Pythagoræ dictatis, vel turbidis Philoſophorum lacunis, ſed ex Academia cœleſti puriſque Iſraelis fontibus haurienda. Eſt enim Scriptura *fons aquæ vivæ, de quo qui bibit, non ſitiet in æternum*; Manna cœleſtis, cibus ille Angelorum *qui de cœlo deſcendit, de quo qui comederit, nunquam morietur*; Edenis hortus, ubi arbor vitæ fructus protuberans ſingulis menſibus ad cibum, cujus folia ſunt ad medicinam; Panoplia Spiritualis contra omnes animæ hoſtes, Antidotum contra peſtiferas hæreſes, Catholicon peccantes humores purgans. Et ut paucis dicam, S. Scriptura eſt quæ ignaros inſtruit, errantes in viam revocat, currentes roborat, infirmos reficit, eſurientes ſaturat, contra hoſtes protegit, in adverſis ſolatur, denique inſtar Cynoſuræ fluctibus & tempeſtatibus hujus ſeculi jactatos ad æternum ſalutis portum dirigit. In hoc terreſtri Paradiſo dum exſpatiamur, cum Deo Opt. Max. beatiſq; Angelis verſamur, cum Patriarchis & ſanctiſſimis Patribus, Prophetis & Apoſtolis, imo cum Chriſto Dei filio unigenito ſalutis noſtræ duce colloquimur, a quo, qui eſt via, veritas & vita, veram ſapientiam diſcimus quæ ad vitam ſempiternam viam monſtrat.

Quicquid vero de Scripturæ præſtantia, ſufficientia, perſpicuitate, auctoritate ſumma & uſu admirabili dici poteſt, paucis complectitur Gregorius XIII Pontifex Romanus, literis Apoſtolicis ad Regem Catholicum datis, quæ Bibliis Regiis præfixæ ſunt, ubi inter alia hæc habet, *Scripturarum beneficium permagnum eſſe: nam quod ad Theologiam attinet, quæ eſt ſumma Philoſophia, his libris omnia noſtræ Religionis & Divinitatis myſteria explicantur; quod vero ad eam partem attinet quæ Moralis nominatur, hinc quoque omnia ad omnes virtutes præcepta colliguntur, quibus quidem duabus partibus omnis noſtræ ſalutis & fælicitatis ratio continetur, ut nihil eſſe poſſit horum librorum lectione dignius, nihil fructuoſius, nihil omni hominum generi accommodatius, nihil majori doctrina & ſapientia refertius.* Hæc Pontificis verba plane aurea cum veriſſima ſint, à vero multum aberrant qui Scripturam in neceſſariis mancam, obſcuram, ambiguam, vel ab Eccleſiæ auctoritate, ſaltem quoad nos, pendentem faciunt. Conſtituit quidem Deus Eccleſiam oraculorum ſuorum cuſtodem & interpretem fidelem, unde *firmamentum & columna veritatis* dicitur, at Judicem Scripturæ non fecit, ſed Scripturam ipſam, ſi non Judicem proprie dictum, normam tamen & regulam, ſecundum quam controverſias circa fidem dijudicare debet Eccleſia, omnibus propoſuit. Nec auctoritatem aliunde habere poteſt, quàm ab auctore Chriſto, non ab ipſis Prophetis vel Apoſtolis, multo minus ab ordinariis Eccleſiæ Rectoribus: nam teſte S. Auguſtino c. 25. De conſenſu Evangeliſt. *Illud literis conſignarunt Apoſtoli tanquam membra, quod dictante Chriſto Capite cognoverunt.* Et Theodoret. Præf. in Pſal. nec non Greg. præf. in Job, *Linguas & manus Scriptorum ſacrorum nihil aliud quam* Sp. *ſancti calamos appellandos eſſe* cenſuerunt. Etſi autem in librorum ſacrorum conſervatione Eccleſiæ opera uſus ſit Deus, tamen ſpeciali providentia eis ita invigilavit, ut ab ipſo primo inſpiratos eſſe miranda ipſorum conſervatione monſtrarit, dum divina hæc fidei ſpeiq; noſtræ monumenta tantis munivit præſidiis, ut per tot ſeculorum decurſus, inter tot imperiorum ruinas, tot regnorum mutationes & κατακλύσμοις, inter tot librariorum tranſcriptiones, exemplaribus inter tot nationes diſperſis, tanta terræ mariſque intercapedine disjunctas, ſoloque fidei nexu colligatas, contra Hæreticorum fraudes, & Tyrannorum furores, qui ea vel corrumpere vel abolere totis viribus conati ſunt, ſarta tecta ad noſtra tempora conſervata, & ad ultimam temporis particulam permanſura ſint.

Cumque Eccleſiæ utriuſque Fœderis libri à Chriſto concrediti ſint, multum falluntur qui Codices Hebræos ad Eccleſiæ curam non pertinere affirmant, ſed quaſi Judæorum propria eſſent, exemplaria Judaica & libros Judaicos appellant: nam ex quo Judæis libellus repudii à Deo datus eſt, injuſti facti ſunt Codicum ſacrorum poſſeſſores, quorum cuſtos Eccleſia, quæ in jus & hæreditatem ſucceſſit, à Chriſto conſtituta eſt. Judæi enim, teſte Apoſtolo, *velamen habent ſuper corda ipſorum poſitum cum legitur Moſes*, & in cortice hærent, ad medullam non penetrant, unde facti ſunt, ut loquitur idem S. Auguſt. bajuli, & capſarii noſtri, qui libros vet. Teſt. pro nobis portant, & inſtar cæcorum qui ſpecula polita manibus geſtant in quibus alii multa vident, ipſi nihil. Abſurdum plane eſt, Teſtamentum quod Deus nuncupavit, & in quo Eccleſiam Hæredem conſcripſit (inquit vir doctus) in

alias

alias Linguas traductum Eccleſiam colere & conſervare, ipſum vero Teſtamenti Prototypon quaſi ad eam non pertinens ut corruptum negligere & rejicere. Semper enim habuit Eccleſia viros Hebraice doctos licet ſcriptis haud multum notos, nec quot hoc ultimum ſeculum produxit, quorum opera codices Hebraici conſervati ſunt; nec deerant exemplaria antiquiſſima in Chriſtianorum Bibliothecis, quæ cum iis quæ Judæi publicarunt prorſus conveniunt, ex quibus conſtat Judæos nec etiamſi vellent potuiſſe libros Vet. Teſt. corrumpere, nec in iis corrumpendis aliquid tentaſſe, cum inter eorum exemplaria & noſtra nullum inveniatur diſcrimen, niſi quod ex ſcribarum errore fortuito accidere poſſet.

Etſi vero cum in *Judæa tantum notus erat Deus, & nomen ejus magnum in Iſraele*, (qui tanquam hortus concluſus a toto orbe diviſus erat) oracula ſua ſermone tantum Hebræo communicare dignatus ſit, unde gens illa ſola rore cœleſti irrigata fuit, appropinquante tamen temporum plenitudine, qua maceriam diruere, & pomœria dilatare, omneſque gentes in ſempiternum fœdus recipere altiſſimo conſilio Deus conſtituerat, quod per filium ejus unigenitum promulgare, & per ejus mortem ſancire voluit, ante exortum Solis illius juſtitiæ, Vetus Teſtamentum in Græcum ſermonem, qui omnium latiſſime per orbem eo tempore propagatus erat, per LXXII Interpretes, juſſu Ptolemæi Philadelphi Regis Aegypti admirando conſilio transferri voluit; quæ verſio inſtar ſtellæ matutinæ gentes denſiſſimis ignorantiæ tenebris immerſas ad Evangelium recipiendum paratiores reddidit, cum quæ de Chriſto ab Apoſtolis promulgata erant à Prophetis in linguam ſibi notam transfuſis multo antea prædicta fuiſſe legerent, unde verſionem hanc *oſtium ad Chriſtum*, non ſine cauſa, appellavit S. Chryſoſtomus. Ex hoc autem, ut & ex eo quod Novum Teſtamentum eadem lingua conſcriptum ſit, & quod cum Apoſtolos cum mandatis miſit Dominus ut Evangelium omni creaturæ ſub cœlo annunciarent, variarum linguarum dona eis cœlitus contulerit, ut omnes ubique linguis propriis τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ audirent, oſtendit ſe nolle doctrinam cœleſtem in aliquo orbis angulo deliteſcere, ſed in omnes linguas fore traducendam, ut ex fontibus per verſiones tanquam canales, nationes ſingulæ aquam ſalutis haurirent. In quo adorandam Dei ſapientiam cernere licet, qui ut per Linguarum diviſionem ædificatores Babelis impediit, eoſque in varias terras diſperſit, ſic per linguarum varietatem Eccleſiam ex omnibus terris collegit, Domumque ſpiritualem cujus faſtigium cœlos ſuperat earundem Linguarum adminiculo æternùm permanſuram erexit, adeo ut quod primùm magnæ in homines pœnæ loco inflictum erat, poſtea inter divini favoris χαρίσματα ſummaque beneficia quæ naſcenti Eccleſiæ contulit merito numeraretur. Nam hinc factum eſt, ut Chriſtiana Religio totius orbis ambitum brevi occupaverit, & ultra Solis itinera propagata fuerit. Ceſſantibus autem donis illis extraordinariis, verſiones in Linguas vernaculas neceſſario faciendæ erant, nam ut Ptolem. Rex in epiſtola ad Judæorum Pontificem, apud Epiph. lib. de ponder. & menſ. Θησαυροῦ κεκρυμμένου, καὶ πηγῆς ἐσφραγισμένης τίς ὀφέλεια; *Theſauri abſconditi, & fontis ſignati quæ utilitas?* Unde primis Eccleſiæ ſeculis, unacum fide, S. Scripturam in pleraſque Linguas traductam fuiſſe legimus, teſtibus Auguſtino, Chryſoſt. Hieronymo, aliiſque veterum. Inter alios vero affirmat Theodoretus lib. 5. de cur. Græc. affectibus, ſuis temporibus *univerſam faciem terræ, quantacunque Soli ſubjicitur, ejuſmodi verborum* (Sacræ Scripturæ) *plenam eſſe*, ἡ Ἑβραίων φωνὴ οὐ μόνον εἰς τὴν Ἑλλήνων μετεβλήθη, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Ῥωμαίων, καὶ Αἰγυπτίων, καὶ Περσῶν, καὶ Ἰνδῶν, καὶ Ἀρμενίων, καὶ Σκυθῶν, καὶ Σαυροματῶν, καὶ συλλήβδην εἰπεῖν, εἰς πάσας τὰς γλώττας αἷς ἅπαντα τὰ ἔθνη κεχρημένα διατελεῖ, *Libroſque Hebraicos non in Græcum tantum idioma converſos eſſe, ſed in Romanum, Ægyptiacum, Perſicum, Indicum, Armeniacum, Scythicum, adeoque Sarmaticum, uno verbo in omnes Linguas quæ ullibi in uſu ſunt* Nam quod de Lingua Sclavonica dixit olim Johannes Papa VIII. epiſt. ad Sfontem Comitem de Methodio apud Baron. anno 880. de reliquis affirmari poteſt, *Sanæ fidei non repugnat ſacra Evangelia & lectiones divinas Vet. & Nov. Teſt. bene tranſlatas Lingua Sclavonica canere, quoniam qui fecit Linguas principales, Hebræam, Græcam & Latinam, creavit & alias omnes ad laudem & gloriam ſuam.*

Præpoſtere quidem agunt, qui Verſiones Authenticas faciunt, vel fontibus æquant, multo magis qui iiſdem præferunt: tacite enim dum hæc ſcribunt detrahunt tum Providentiæ divinæ, quaſi minus circa Textus originales quam circa verſiones invigilaſſet, tum Eccleſiæ fidelitati, cui tabulas Authenticas, non Verſiones Deus primario concredidit, quaſi eas per negligentiam corrumpi vel perire permitteret: ſacrum enim hoc depoſitum tanquam communem fidelium poſſeſſionem incolumem ſervare debuit, nec pati tantum theſaurum per incuriam ſuam ſibi de manibus eripi, vel contaminari. Quicquid in verſionibus boni reperitur, à fontibus derivatur, & ex hoc auctoritatem conſequuntur tranſlationes quod cum fontibus conveniunt, eorumque ſenſum apte exprimunt. Qui autem generatim Textum per verſionem corrigendum volunt, idem faciunt ac qui Solis motum per Horologium regulandum fore contenderent. Cumque Textus originales à Sp. S. dictati initio authentici fuerint ut omnes concedunt, libenter ſcire velim quando Sp. S. auguſtas illas ædes & ſacra veluti templa deſeruerit; ſi vero tempus aſſignari non poterit, tanquam in poſſeſſione αὐθεντίας poſiti ab omnibus ſuſcipiendi ſunt. Licet autem verſionibus fontium prærogativas non concedamus, multiplicem tamen verſionum, præſertim antiquarum, & quæ Eccleſiæ primis ſeculis in uſu erant, utilitatem, cæcus eſt qui non videt, ingratus qui non agnoſcit: verſiones enim velum detrahunt, ut in Sanctum Sanctorum introſpiciamus; corticem frangunt, ut nucleum latentem eruere poſsimus; lapidem de fontis ore tollunt, ut aquas quis haurire poſsit tam pro ſeipſo quam pro gregibus ſuis: verſionum etiam tum inter ſe tum cum textu primævo collatio, earum præſertim quæ apud priſcam Eccleſiam obtinuerunt, & in Linguas Orientales traductæ erant, optima ſunt media, tum ratione cognationis cum Linguis Originalibus, tum uſûs & auctoritatis per Eccleſiam, quibus verus in obſcuris locis ſenſus elici & lectio genuina in dubiis vel depravatis reſtitui poſſit. In verſionibus enim iſtis non privati alicujus Doctoris, ſed plurium Eccleſiarum vocem audire, eaſque conſulere licet, quarum ſenſum in omnibus fidei Chriſtianæ capitibus tanquam ſpecula exquiſitâ arte polita lucidiſsime repræſentant. Præterea Textus & Verſiones, præſertim antiquæ, mutuas ſibi ſuppetias ferunt: nam ut Verſio Textû explicat, ſic Textus Verſionem cum mendæ occurrunt corrigit, & ut Textus Verſionibus auctoritatem confert, ſic Verſiones antiquæ de Textus integritate teſtantur. Cumque ex Scribarum incuria aliiſque cauſis fieri non poſſit quin in minutis quibuſdam Codices frequenter deſcripti variant, unde melius ſtabiliri poteſt vera lectio, quam ex antiquorum exemplarium & verſionum collatione? quæ ex ipſis libris Archetypis per pauciores deſcriptiones traducta eoſdem clarius & fidelius repræſentant, quam quæ ſerius deſcripta ſunt, quæ ſicut rivuli quo longius a fontibus feruntur eo minus eorum puritatem ſervant, faciliuſque ſordes contrahunt. Per plures verſiones etiam Hæreticorum aliorumque corruptelis occurritur; quod enim in una fortaſſe efficere poſſent, in tot variarum Linguarum nunquam poterant. Tandem conſenſus & Harmonia tot verſionum diverſis temporibus factarum, & apud gentes tantis terræ mariſque intervallis diſtantes, quaſi vox Dei eſt de cœlo teſtificantis, ſe horum librorum autorem eſſe, qui contra omnem hujus mundi potentiam eos mirabiliter conſervat.

Præclaram itaque operam navarunt viri doctiſsimi, quorum memoria in æternum benedicta erit, qui in hoc laborarunt ut ſacra hæc myſteriorum divinorum Scrinia, Regis ſummi de ſalute humani generis ac hæreditate æterna Diplomata, ex optimorum codicum collatione recognita, & à ſitu vel ſqualore quem temporum injuriâ vel ex aliis cauſis contraxerunt, vindicata, pura & incorrupta poſteris tranſmitterent, necnon & illi qui verſiones antiquas adornarunt, in Eccleſiæ commodum & fidei propagationem, maximè qui textus cum verſionibus ediderunt, omnibus ita diſpoſitis ut mutua inter omnes collatio inſtitui poſſet, ut monumenta hæc Religionis Chriſtianæ, quantum per humanam diligentiam fieri poſſit, immaculata in perpetuum Eccleſiæ uſum permanerent. Quid à veteribus præſtitum ſit, tum circa S. Scripturæ verſiones tum circa ejuſdem editiones, in Prolegomenis fusè enarravimus, quæ hic repetere Præfationis brevitas non permittit. Ad hæc itaque lectorem remittimus, ubi quæſtiones præcipuas de Textu & verſionibus ſingulis, & de harum antiquitate, auctoritate & uſu pro virili explicavimus.

De celebrioribus quæ hoc noſtro & ſuperiori ſeculo prodierunt Bibliorum editionibus, quæ ad rem noſtram ſpectant levi brachio perſtringam, de quibus etiam in Proleg. uberius diſſeruimus.

Complutenſem Bibliorum Editionem procuravit Franciſcus Ximeneus, Cardinalis, & Archiepiſc. Toletanus (qui Academiam Complutenſem fundavit) operâ Theologorum Complutenſium, ſumptibus propriis anno 1615. ſex Tomis comprehenſam. Hæc editio quaſi fundamentum erat ſuper quo plura ædificarunt qui editiones præcipuas ſequentes adornarunt. In ea exhibentur Teſt. Vetus Hebraicum cum Vulgata Latina, verſio LXXII Interpretum Græca cum tranſlatione Latina, Chaldaica Pentateuchi Paraphraſis Onkeloſi cum ejuſdem Latina verſione, omnibus per columnas diſpoſitis more Origenico, Teſtamentum novum Græcum ſine Spiritibus & Accentibus, ut ipſum αὐτόγραφον meliùs referret, cum Latina etiam tranſlatione, Apparatu, &c.

Circa idem tempus prodiit prima Editio Veneta Bibliorum quæ Rabbinica à quibuſdam vocantur, per Dan. Bombergum Typographum celeberrimum, qui poſtquam linguam Hebraicam didicerat eandem mirificè propagavit. Horum Bibliorum quatuor extant editiones, quarum ſecunda & tertia reliquis præferuntur, In quibus præter textum Hebraicum, adjicitur Chaldaica Paraphraſis Onkeloſi per Pentateuchum, Jonathanis in Prophetas priores & poſteriores, & Joſ. Cæci vel aliorum in Hagiographa. Adduntur etiam Rabbinorum ſaniorum commentaria quædam cum Maſora textuali & finali, Targum Hieroſolymitano, &c. Cùm verò Chaldaicæ Paraphraſis punctatio valde imperfecta & vitioſa extiterit, aliam eorundem Bibliorum editionem paravit D. Buxtorfius, excuſam Baſil. Anno 1618. in qua innumeris locis punctationem veram reſtituit, loca depravata emendavit, Maſoræ errata plurima caſtigavit, ita ut per immenſos viri Clariſſimi labores Baſilienſis hæc editio omnibus Venetis meritò præferenda ſit.

Editiones Munſteri, Stephani (quæ ob Annotationes à multis Vatabli dicitur) Hutteri, & aliorum prætereo. Palmam omnium eruditorum conſenſu tum his tum reliquis præripiunt Antwerpienſis Regia, & nupera Pariſiana D. Michaelis de Jay. Illa, Regia dicta, quia impenſis Philippi II. Regis Hiſpaniarum lucem vidit, An. 1571. octo Tomis Chartâ Regali comprehenditur, & tum verſionum quarundam acceſſione tum apparatu, Typorum etiam ac Chartæ elegantia omnes quæ præceſſerant multis paraſangis ſuperat; unde à quibuſdam *orbis miraculum* dicebatur. Summam etiam curam adhibuit ut fideliter & caſtigatiſſime omnia prodirent Ben. Arias Montanus qui editioni præfuit. In hac præter ea quæ in Complutenſi extiterunt, adduntur, Textus Hebraicus cum verſione interlineari, quæ plerumque eadem eſt cum Pagnini, Tomo peculiari, Paraphraſes non tantum Onkeloſi in Pentateuchum, ſed & Jonathanis in Prophetas, & Joſ. Cæci vel aliorum in Hagiographa. In No. Teſt. præter Textum Græcum & verſionem Latinam interlinearem ad verbum Græco reſpondentem, adjicitur verſio illa antiqua Syriaca Novi Teſtamenti tum Syriacis tum Hebraicis characteribus exarata, cum verſione Latina Guidonis Fabricii Boderiani, quam primo typis Syriacis Maroniticis, auſpiciis & ſumptibus Ferdinandi Imperatoris, Viennæ edidit Widmanſtadius, ejuſdem per Germaniam Cancellarius; deſunt tamen epiſtolæ Catholicæ & Apocalypſis, quæ in verſione illa quam *antiquam* & *ſimplicem* vocant, nunquam extiterunt. Apparatus etiam magnus extat duobus Tomis, in quibus varii tractatus, Grammaticæ, Lexica quædam, cum variis quibuſdam lectionibus, Tabulis, Indicibus, &c.

Pariſiana ſumptibus Clariſſ. viri D. Michaelis de Jay decem Tomis Chartâ Imperiali, in lucem exiit Anno Domini 1645. Biblia hæc a VII Linguis *Heptaglotta* dicuntur, opus ſplendidum, quod Regiam illam, tam Typorum & Chartæ magnificentia quàm verſionum quarundam antiquarum, quæ antea non editæ, additione longo intervallo poſt ſe relinquit. Nam præter illa in Regiis quæ hic recuſa (excepta verſione Interlineari & Apparatu) de novo adjiciuntur, Pentateuchus Samaritanus antiquo charactere Hebraico, qui Judæis in uſu erat ante Captivitatem Babylonicam, cum verſione Samaritana & tranſlatione Latina utriſque accommodata, Vetus etiam Teſtamentum Syriacum antiquæ verſionis, quam *Simplicem* appellant Syri, quæ ex fonte Hebræo facta eſt non multo poſt Apoſtolorum tempora, quam primus punctavit Gabriel Sionita S. T. D. Linguarum Orientalium profeſſor nuper Pariſ. Hanc ab altera recentiore diſtinguunt ex Græca τῶν ό verſione traducta, quæ tamen

ante

ante annos mille extitit, ut alibi oſtendimus, licet publice in Officiis divinis non uſurpetur, ſed tantum illa antiquior. Arabicè etiam tam Vetus Teſt. quam Novum, quæ ex antiquo exemplari Arabico in Ægypto ſupra annos abhinc 300. exarato primus in lucem produxit idem Sionita, qui etiam verſiones Latinas tam Syriacæ verſioni, quam Arabicæ appoſuit. In Opere hoc magnifico præter Sionitam laborarunt etiam viri Doctiſsimi Johannes Morinus & Abraham Ecchellenſis. Dolendum tamen opus eximium ex diſsidio quorundam abortum quaſi paſſum fuiſſe, & mutilatum in lucem prodiiſſe, antequam ultimam manum impoſuerant ejus editores: nam præter Apparatum, Tabulas, varias lectiones, Indices, *&c.* multa alia deſiderantur, ut ex hujus cum noſtra collatione in ſequentibus patebit.

Abſit ut virorum doctorum laboribus qui ante nos in hac arena ſudarunt quicquam detraham, vel eorum nominibus tenebras offundam: indignum enim eſt viro Chriſtiano, honori eorum qui præclare de Eccleſia & literis meruerunt, qui viam nobis monſtrarunt, facemque tradiderunt, maculam vel leviſſimam inurere; imò magnas ex pectore iis gratias agimus qui tanta nobis reliquerunt doctrinæ monumenta, quorum ope adjuti hoc quicquid eſt in Domo Dei elaboravimus; nos eorum veſtigiis inhæremus, & ſuper fundamenta ab iis jacta ædificavimus; hæc grati agnoſcimus. Cum tamen in omnibus editionibus multa hactenus inedita deeſſe animadverterimus quæ cum magna utilitate adjici poſſent, & exemplaria meliora & editiones verſionum quarundam limatiores comparari, omniaque in meliorem ordinem ad ſtudioſorum uſum redigi poſſe, quæ tamen multo minori precio conſtarent, nemo de conatu noſtro circa novam editionem ſiniſtrè judicet: nam, ut de ſe dixit Hieron. Epiſt. ad Chromatium, *non ſic nova cudimus, ut vetera deſtruamus*, ſed ut idem Præf. in Pent. *poſt priorum ſtudia in domo Domini quod poſſumus laboramus.* Quidnam verò à nobis præſtitum ſit, per brevem totius operis Hypotypoſin explicabimus, ex qua etiam quodnam intercedat diſcrimen inter hanc & aliorum editiones omnibus innoteſcet.

Itaque præter textus & verſiones quæ in Bibliis Complutenſibus, Regiis, vel Pariſianis habentur, quæque in noſtris ſummâ curâ imprimuntur, multa alia vel de novo adduntur, vel ex melioribus editionibus proferuntur, vel methodo aptiori exhibentur.

1. Textus cum verſionibus ſic ordinavimus, ad morem Origenis Hexaplon, ut Lector omnes ſimul intueri & inter ſe conferre poſſit, ſine plurium voluminum inſpectione, quod in magnis illis Tomis, præſertim Pariſienſibus, magno tædio temporiſque diſpendio faciendum eſt.

2. In Vet. Teſt. Textum Hebraicum, verſionum fontem & totius ſtructuræ fundamentum, primo loco ſubſternimus, cum punctatione uſitata, quam appoſuerunt Maſorethæ, non ex arbitrio ſed ſecundum antiquam & receptam lectionem quam à ſacris Scriptoribus per continuam traditionem acceperunt, ut alibi docuimus. Exemplar interlineare in Bibliis Regiis ſecuti ſumus, ſecundum quod Keri & Ketib notavimus, circello ſupra vocem textualem poſito, ipſum vero Keri in margine (anguſto ſatis) non appoſuimus, nec, ut in Pariſianis prorſus omiſimus, ſed in ultimum Tomum inter reliquas variantes lectiones rejecimus, ubi non tantum ex Editione interlineari, ſed etiam ex aliis celebrioribus (inter quas magnum diſcrimen invenitur, quicquid in contrarium affirmarunt nonnulli) duplicem Catalogum confecimus: quæ autem de his agitantur controverſiæ, eorumque origine, numero, & uſu, in Proleg. examinantur, Literas etiam majuſculas, minuſculas, ſuſpenſas, inverſas, medias, voces non punctatas, aliaque hujuſmodi, cum in pleriſque editionibus exprimantur, retinuimus, non quod myſteria in iis ineſſe credimus, ſed nè quis aliquid deeſſe quod in aliis editionibus habetur conquereretur. De quibus, ut & de Maſora, Cabala, *&c.* in iiſdem Proleg.

3. Cumque nec in Complutenſibus nec in Pariſianis extet verſio aliqua Latina quæ Hebræum ad verbum exprimit, Pagnini verſionem quæ omnium maxime ad textum Hebræum accedit, à Ben. Aria Montano & aliis ad verbum expenſam, & alicubi mutatam, ut cum Hebræo exacte conveniret, alio tamen charactere notatam, inſeruimus, quæ licet alicubi barbara, nec ita commodè ſenſum exprimere ac Pagnini videri poſſit, in hoc tamen veniam meretur, quod non ad elegantiam ſermonis Latini, ſed ad vim vocis Hebraicæ exprimendam in uſum tyronum mutata ſit, unde qui Hebraicæ Linguæ periti ſunt eam omittere poſſunt: nec enim ſine cauſa queritur Valerianus Flavig. profeſſor Regius Hebraicus Pariſiis, in epiſtolis quas de Heptaplis Pariſienſibus edidit, quod tranſlatione Latinâ, quæ Hebraicum textum plenè exprimat, careat nobilis illa editio.

4. Poſt Textum Hebraicum, proximum ſibi locum vendicat Pentateuchus Samaritanus, qui inter Textûs primævi exemplaria vetuſtiſſima numerari poſſe videtur; Charactere enim Hebræo antiquo, qui Judæis & Samaritanis ante Eſdræ tempora communis erat, exaratum habemus, quem retinuerunt Samaritani, Aſſyriaco, cui Judæi magis aſſueti erant, ab Eſdra (poſt reditum Babylonicum) introducto. Hunc Pentateuchum de quo poſt Hieronymum altùm ſilent Scriptores è tenebris eruit D. Joh. Morinus, primúſque publicavit in Heptaplis Pariſianis, una cum antiqua verſione Samaritica, quam ita exacte cum Textu Samaritano convenire exiſtimat, ut una eademque Latina verſio utriſque inſervire poſſit. Cùm verò verſionem illam Samariticam à Textu ſæpius diſſentire deprehenderimus, & illam D. Morini Latinam interdum ab utroque diſcedere, & potius Vulgatam Latinam exprimere, ideo loca in quibus verſio Samaritana à Textu differt, ad finem cujuſlibet columnæ, apponi fecimus.

5. Verſionem Græcam LXXII Interp. celeberrimam & omnium antiquiſſimam Editionis Romanæ, ſecundum exemplar Vaticanum ſupra 1200. antehac annos deſcriptum, exhibemus, quæ ut maxime ſincera doctorum calculis approbatur, rejectâ illâ Complutenſium, quam ſecuti ſunt in Regiis & Pariſianis, ut omnium quæ hodie extant maximè mixtâ & interpolatâ, & quæ à genuina τῶν ό omnium longiſſimè diſtat, quam tamen, ubi à Romana differt, inter collationes Græcarum verſionum Tomo noſtro 6°. Lector inveniet.

6. Cum exemplari Romano etiam ſimul exhibemus MS. noſtrum codicem Alexandrinum celeberrimum, diu multúmque à doctis deſideratum, quem ab Alexandria ſecum attulit Cyrillus Leucaris cum à Patriarchatu Alexandrino ad ſedem Conſtantinopolitanam tranſlatus eſſet, illumque ad Regem noſtrum, ut magnum Orientis Theſaurum, miſit. Hunc, qui cum Romano de antiquitate contendere videtur, non totum excudimus, ſed ubi à Romano diſcrepat in qualibet pagina notavimus: haud enim honori hujus MS. convenire videbatur, ut tale Eccleſiæ antiquæ monumentum inter aliarum editionum lectiones varias ad calcem operis detruderetur. Duo itaque hæc nobiliſſima & antiquiſsima totius orbis exemplaria Græcæ verſionis, per ſingulas paginas ſe lectori, ut ea conferre poſsit, offerunt, de quibus ut & de omnibus verſionibus Græcis prolixe egimus Proleg. 9.

7. Vetus etiam Vulgata Latina ex Græca τῶν ό expreſſa (quâ uſa eſt Eccleſia Latina ante Hieronymum, & unà cum nova Hieronymi uſque ad Greg. magni tempora, donec ex utraque mixta Vulgata hodierna coaluit) cum prorſus periiſſe videretur per mille annos intermortua, hîc rediviva ſiſtitur ex antiquorum Latinorum ſcriptis, ſummo labore Flam. Nobilii compilata; quam, eliminatâ illâ quæ ad Complutenſem aptata erat, ſuo loco cum honore debito reſtituimus.

8. Vulgatam Latinam, quæ per mille annos fere ſola per Occidentem in uſu fuit, ſecundum Sixti V. & Clem. VIII. editiones emendatas & correctas, & à multis errorum millibus, per Lucam Brugenſem & alios enumeratis, repurgatas, reliquis adjecimus. Etſi enim Complutenſis editio & Regia ante Correctionem Sixtinam vel Clementinam prodierunt, meritò tamen à ſuis reprehenduntur qui Pariſianæ præfuerunt quòd Vulgatam Latinam tot mendis ſcatentem, poſt duorum Pontificum decreta in contrarium, publicarunt.

9. Chaldaicas etiam Paraphraſes damus, ſecundum editionem Baſileenſem, magno labore ac ſtudio viri ſummi D. Joh. Buxtorfii P. elaboratam, qui, ut ſuprà diximus, infinitis locis punctationem quæ in Bib. Venetis, Complut. Regiis, &, quæ poſt Baſileenſia excuſa ſunt, Pariſianis imperfecta & vitioſa extitit, reſtituit, & ad Analogiam Danielis & Eſdræ revocavit, loca plurima depravata emendavit, multáque quæ in Regiis expuncta, mutata, aliterque quam in antiquis exemplaribus extiterant excuſa, integritati ſuæ, Venetas ſecutus, reſtituit, ut ex hujus editionis cum Regijs & alijs collatione & obſervationibus circa eorum deſcrepantias, in Tomo noſtro ult. palam fecimus.

10. Targum Pentateuchi triplex, quod in prioribus editionibus non conſpicitur, Appendicis loco ad Vetus Teſt. adjecimus, quod fere dimidium facit Tomi Quarti. 1. Targum ſive paraphraſin Hieroſolymitanam, cum verſione Latina Cevallerii ipſius manu ſcripta, quam mihi communicavit vir doctiſſ. Mericus Caſaubonus Iſaaci filius S. T. D. in multis tamen ita vitioſa, ut in ea repurganda & emendanda multum operæ inſumendum eſſet. 2. Targum Jonathani adſcriptum cum verſione Latina ejuſdem Cevallerii, ita tamen defœdata, ut reviſionem neceſſario poſtularit. 3. Perſicam Paraphraſin Jacobi Tuſenſis quem Tawoſum & Tuſium appellant: hanc Characteribus Hebræis ediderunt Judæi Conſtantinopolitani, an. Chriſti 1551. cum Pentateucho Hebraico, Onkeloſi Chaldaico, & Saadiæ Arabico, quam Characteribus Perſicis deſcriptam & Latina interpretatione donatam cum cæteris imprimendam duximus.

11. His addidimus Pſalterium Æthiopicum, exemplaribus Coloniæ & Romæ impreſſis cum MS. Pocockiano collatis, Latina interpretatione, ubi à Græca τῶν ό, vel à Vulg. Lat. diſcrepat, annexa. Item Canticum Canticorum, totumque N. Teſtam. Æthiop. variis collatis exemplaribus, cum verſione Latina nunc primum edita.

12. Evangelia Quatuor Perſica nunquam antehac edita, ſecundum exemplar MS. Pocockianum, ſupra 300. antehac annos deſcriptum, inter alias Novi Teſt. verſiones collocavimus, cum nova verſione Latina. Aliud exemplar ſecutus eſt D. Wheelocus, cujus editionem ab ipſo inceptam poſt ejus mortem perfecit vir doctus, ſed noſtro multo recentius eſt.

13. Syriacam verſionem antiquiſſimã Vet. Teſtamenti, quæ in Bibliis Pariſianis primo lucem vidit, mutila tamen integritati ſuæ ex variis MSS. Antiquiſſimis reſtituimus. Libros enim quoſdã integros, qui in editione Pariſiana deerant, cum eorum verſionibus Latinis nunc primũ in lucem protulimus, viz. Librum Eſtheræ, tam Canonic. quam Apocr. Judith, Tobiam, Epiſt. Jeremiæ, Baruchi alteram, Suſannæ hiſtoriam duplicem, quarum altera eſt ex editione Heraclienſi, partem Cantici 3 puerorum, lib. 2. & 3. Macchabæorum, præter loca innumera in reliquis libris, ubi vel verba quædam vel verſiculi plures deficiebant in Pariſ. quæ ex iiſdem MSS. ſupplevimus.

14. Librum Tobiæ Hebr. tam ſecundùm editionem P. Fagij, quam Seb. Munſteri, cum utriuſque verſionibus Latinis adjecimus.

15. Arabicam verſionem Ægyptiacam ſive Alexandrinam, quæ in Bibliis Pariſianis lacunoſa & lacera extat, locis plurimis ex aliis MSS. ſupplevimus, præcipue in Pſalmis & Prophetis; illorum varia habuimus exemplaria, MSS. horum unum præſtantiſſimum & antiquiſſimum, quod nobis commodavit D. Seldenus, & poſtea Bibliothecæ Bodleianæ legavit. Verſio hæc Prophetarum Textum Hebr. plerumque exprimit, ex qua multos verſiculos, imo integra capitula deſumpſimus ad ſupplenda quæ in Pariſ. deerant, quæ ut à reliquis diſtinguerentur, uncis incluſimus, cum his literis. [MS. Oxon.]

16. Novum Teſtamentum Græcum edimus juxta Roberti Stephani editionem accuratiſſimam, quam ſumma cura & diligentia collatis 16 exemplaribus publicavit, quæ quantum Complutenſi, quæ in Regiis & Pariſianis habetur, præſtet, facile perſpiciet qui collationem inſtituet. Adjecimus etiam Canones concordantiarũ Evangeliorum Euſebianos, cum notis marginalibus quæ ad eos lectorem remittunt; numerum etiam στίχων à veteribus obſervatum, & κεφάλαια librorum ſingulorum quæ in pleriſque antiquis codicibus inveniuntur.

17. Præter hæc quæ Textus & Verſiones reſpiciunt, varios tractatus ad Apparatum neceſſarios Tomo primo præfiximus, juſtumq; Volumen adjunximus, quod ultimo loco poſuimus, conſtans ex variis annotationibus, obſervationibus, collationibus variorum exemplarium antiquorum Heb. Græc. Lat. Samarit. Chald. Syriac. Arab. Æthiop. Perſ. ſummo labore & ſtudio elaboratis, tabulis, indicibus, alijſque hujuſmodi; opus ni fallor, magnæ utilitatis, præſertim iis qui circa textum Sacrum ejuſque explicationem operam impendunt.

In Apparatu exhibemus, 1. Chronologiam ſacram ab orbe condito ad Templi ſecundi everſionem ex Scriptura ſola depromptam, quam ad hoc opus adornandum ſponte mihi obtulit auctor longe Doctiſſ. Ludovicus Capellus. Cum enim multis prematur tenebris doctrina temporum, & varia occurrant ἄπορα ex quibus perſpicaciſſimi vix ſe extricare poſſunt, Chronologorum tamen vulgus nullo negotio ſe expedit, qui abſurdiſſima quæque fingere malunt, quam ignorantiam ſuam in rebus obſcuriſſimis profiteri. Hunc inter innumeros ſelegi, ut qui ex claris plerumque & certis fundamentis calculos ſuos demonſtrat, & paucis Tabulis methodice compoſitis & dilucide explicatis, rem totam complectitur, de qua magna volumina ab aliis conſcripta ſunt, & licet in annis à Diluvio ad Abrahamum juxta computum vulgarem, difficultates planè inſuperabiles occurrere videantur, de quibus quædam diximus ad finem Proleg. 9. in reliquis tamen veritatem propius attigiſſe videtur quam ullus eorum quos mihi videre contigit.

2. Deſcriptionem brevem terræ ſanctæ cum Tabula ejus Chorographica ex diverſis auctoribus expreſſa, in qua etiam brevis veteris Syriæ delineatio. Cumque plerique in Tabulis ſuis Adrichomium ſequantur apud quem multa erronee deſcribuntur, obſervationes quaſdam virorum doctiſſimorum in quibus vulgi errores deteguntur adjunximus. Quia autem ſculptor manum ad Tabulam admoverat antequam omnes ſchedas acceperam, non potui emendationes in eam inſerere, unde conſultius viſum eſt animadverſiones ſeorſim una cum Tabula exprimere, & omnia lectoris judicio ſubjicere.

3. Tabulam etiam exſculpi fecimus Hieroſolymæ veteris ſecundum Villalpandi exemplar, qui omnium accuratiſſime illam viſus eſt delineaſſe.

4. Libellum etiam elegantiſſimum ejuſdem D. Capelli antehac non editum, quem mihi peramice miſerat, ut in hoc noſtro opere prodiret, imprimendum curavi, *Triſagion* nuncupatum, in quo triplex Templi Hieroſolymitani delineatio, una ex ſcripturis juxta mentem Villalpandi & deſcriptionem ab eo factam; altera ex Joſephi mente; tertia ex Judæorum in Talmude deſcriptione & juxta menſuras iſtic traditas; in quibus quicquid in magnis illis Villalpandi Tomis de Templo occurrit in Epitomen contraxit, erroreſque quoſdam correxit, & quæ apud Joſephum vel Talmudicos extant collegit & explicavit: deſcriptionem etiam Templi quam omnium conſenſu accuratiſſime & locupletiſsime confecit idem Villalpandus, ſummus in hiſce artifex, ſecundum ejus exemplaria figuris æneis in ſex Tabulas redegimus, præter aliam ſecundum Joſephum & Talmudiſtas paulo aliter deſcriptam, de qua nihil in Villalpando.

5. His annectimus variorum autorum tractatus utiliſſimos, Edwardi Breerewood, Iacobi Tyrini, *&c.* de veterum nummis, Hebræis, Græcis, Latinis, & de ponderibus & menſuris (quibus quædam de variis ſiclorum figuris eorumque explicatione ex propriis obſervationibus adjecimus) De Idiotiſmis etiam præcipuis & proprietatibus Scripturæ peculiaribus.

6. Præter hæc, Prolegomena ſequentia, quæ inter negotia innumera, quibus in hoc opere concinanndo quotidie diſtractus ſum, horis ſucciſivis confeci. 1. De Linguarum natura, origine, numero, mutatione & uſu. 2. De Characteribus eorumque inventione & uſu admirabili & diverſitate in Linguis præcipuis. Ubi etiam præcipuas Characterum figuras per orbem hodie in uſu exſculpendas curavimus. 3. De Lingua Hebraica, ejus antiquitate, conſervatione, mutatione, præſtantia & uſu. 4. De Bibliorum editionibus præcipuis. 5. De præcipuis verſionibus. 6. De variantibus Scripturæ lectionibus. 7. De Textuum Originalium integritate, & auctoritate. 8. De Maſora, Keri & Ketib, variis lectionibus Orientalium & Occidentalium, Ben Aſcher & Ben Naphtali, & de Cabala. 9. De verſionibus Græcis, præcipue LXXII Interpretum. 10. De verſione Vulgata Latina. 11. De Pentateucho Samaritano, ejuſque verſionibus. 12. De Lingua Chaldaica & verſionibus Chaldaicis. 13. De Lingua Syriaca & verſionibus Syriacis. 14. De Lingua Arabica, & verſionibus Arabicis. 15. De Lingua Æthiopica & verſionibus Æthiopicis. 16. De Lingua Perſica & verſionibus Perſicis. Hæc primo Tomo præmittenda duximus, quæ quemnam uſum præſtare poſſint, aliis judicandum relinquo. In iis ſi quis verborum elegantiam & ſplendorem deſiderat, ſciat quod in iſtiuſmodi *Ornari res ipſa vetat, contenta doceri.* Si quædam leviora videantur, ut ad Grammaticos & Criticos ſpectantia, cogitet parva non eſſe ſine quibus magna conſtare aliàs non poſſunt, nec hæc ita pure Grammaticalia eſſe quin in Theologia uſum habeant. Adferant alii meliora, mihi bilem non movebunt; imo gratias rependam.

Quæ in ultimo Tomo habemus Sacrarum literarum & linguarum ſtudioſis multum adjumenti allatura judicarunt viri doctrina & judicio præſtantes, quorum catalogum annectimus.

1. Quod ad Veteris Teſt. Textum Hebraicum attinet, variarum lectionum, quæ ſub nomine Keri & Ketib veniunt, ex optimis, editionibus & exemplaribus, Veneta, Regia, Interlineari, Plantina, Munſteri, Stephani, *&c.* duplicem Catalogum confecimus, unum τεχνικὸν ſive *artificialem*, ſecundum varias earum claſſes, ſive ordines, unde diſcrepantiarum origo deduci poſſit, in quo Clariſſ. Capellum præeuntem habuimus: alterum ſecundum ordinem librorum, capitum & verſuum Biblicorum, quo ſingulas lector facilius invenire poſſit, ex quibus liquet hanc noſtram editionem omnium fere aliarum vicem ſupplere poſſe. His addendas duximus Orientalium & Occidentalium Judæorum lectiones diſcrepantes quarum pleræque in edit. Venet. & Baſil. habentur, lectiones etiam quæ inter Ben Aſcher & Ben Naphtali nobiles duos Maſorethas intercedunt, qui codices ſuos magno labore & ἀκριβείᾳ confecerunt circa annum Chriſti 1200. ut eſſent inſtar lapidis Lydii ad quem alii libros ſuos probarent & corrigerent; unde Judæi Orientales lectiones Ben Naphtali, Occidentales Ben Aſcher ſequuntur: has etiam quæ antehac imperfectæ extiterant, locis cap. & verſ. non adſcriptis, quæ hic adduntur, ex MS. antiquo perficere conati ſumus, quibus Sectionum legis, & Haphtorarum ſive lectionum Propheticarum indiculum adjecimus.

2. Quod ad textum Græcum N. Teſt. attinet, præter librorum κεφάλαια, Canones Euſebianos, & ςίχων numerum de quibus ſupra, collegerat Robertus Stephanus ex XVI. exemplaribus antiquis diſcrepantes lectiones quas in editionibus ſuis majoribus excudit. Collegerat etiam Rever. Uſſerius, ex aliis libris XVI. MSS. antiquiſsimis, ex Academiis utriſque & alibi conquiſitis, loca variantia quæ nobis benigne communicavit. Exemplaria alia XVI. contulerat, Marchio Valeſius Fraxardus, quorum octo habuit ex Bibliotheca Laurentiana Regis Hiſpaniarum, reliqua ex aliis

locis, ex quibus licet loca tantum in quibus vetuſta illa MSS. cum Vulgata Latina convenerunt, & à Græcis codicibus impreſſis diſcreparunt, annotaverit, (quæ poſtea publicavit Lud. de la Cerda) digna tamen judicavi quæ reliquis adjungerentur. Hæc omnia cum aliis quibuſdam quæ comparaveram, quæque ſeorſum magnum lectori tædium faceſſerent, in unum corpus digeſſimus, ut quid in ſingulis notatu dignum ſit, lector uno aſpectu percipere poſſit. Quibus omnibus Lucæ Brugenſis viri doctiſſimi, & in antiquis codicibus conferendis exercitatiſſimi, libellum de Evangeliorum Græcis varietatibus ſeorſum excudimus. Quumq; inter alios vir ſummus D. Hugo Grotius ὁ θαυμάσιος, doctrina multifaria, judicioque limato emineat, ex Annotatis ejus in univerſam Scripturam, quæ de lectionibus variis occurrunt, cum ejuſdem de ſingulis judicio, opera viri Doctiſſ. excerpſimus, in quibus etiam doctiſſimi & exercitatiſsimi, modo à præjudicio liberi ſint, quædam lectu digna invenire poſsint.

3. Ut in Textibus primævis ſic in Verſionibus ſingulis multa congeſsimus, ut ex Catalogo ſequenti patebit.

1. Quod ad Græcam LXX verſionem, omnium antiquiſſimam & celeberrimam, attinet, collationem inter omnia exemplaria antiqua quæ comparari poterant, & inter præcipuas editiones impreſſas, inſtituimus, quibus tum editiones hodiernæ confirmari contra neotericorum calumnias, tum quæ adhuc reſtant σφάλματα, ex hac collatione emendari poſſint. In quem finem 1. Exhibemus Scholiaſtæ nobilis Flaminii Nobilii notas doctiſsimas ad editionem Romanam concinnatas, in quibus ex omnium veterum ſcriptis & monumentis Græcis, Latinis, Hebraicis, Samaritanis, Syriacis, Chaldæis, *&c.* theſaurum inæſtimabilem collegit, quo textus Hebræus & Græcus confirmari & illuſtrari, vel cum in Græcum mendæ irrepſerunt reſtitui poſsint; cujus Annotationibus alia quædam ex Scholiis Romanis à Nobilio prætermiſſa, vel Latine tantum expreſſa, & quædam ex Fragmentis veterum Interpretum apud Joh. Druſium, aliiſque, ſuis locis inſeruimus. 2. Patricii Junii nuper Regii Bibliothecarii annotationes doctiſsimas, quas ad editionem exemplaris Alexandrini paraverat, in quibus Textum Alexand. cum Hebræo, Chaldæo, reliquiſque editionibus Græcis & antiquorum ſcriptis confert. 3. Andreæ Maſii notas in librum Joſuæ cum Aſteriſcis, Obelis, Lemniſcis, & Hypolemniſcis, quibus librum iſtum integritati ſuæ reſtituit, ex MS. Syriaco annis abhinc mille exarato & ex ipſis Origenis Hexaplis quæ Alexandriæ extiterunt, deſcripto. 4. Collationem textus Vaticani per Eſaiam cum vetuſtiſsimo codice MS. Cardinalis Rupifucaldiani, qui & Marchali dicitur, quem Curterius cum Procopii commentariis in Eſaiam edidit, qui codex deſcriptus erat ex Abbatis Apollinarii exemplari, qui ſuum deſcripſerat ex Hexaplis Origenis manu exaratis, in quo etiam diſcrepantiæ Aquilæ, Theodotionis & Symmachi, necnon editionum, Euſebianæ, Luciani & Heſychii annotantur. 5. Collationem ſimilem per librum Geneſis cum codice D. Roberti Cotton admirandæ antiquitatis, quem omnium quæ extant vetuſtiſsimum judicarunt viri in antiquis ſcriptis verſatiſsimi. 6. Libros Chronic. collatos cum vetuſtiſſimo codice MS. in Bibliotheca publica Cantab. qui quondam erat Theodori Archiepiſcopi Cantuarienſis, anno 668. 7. Textus Romani per Prophetas minores collationem cum codice MS. Cardinalis Barberini, quem Romæ nuper contulit vir doctus in quo obeli, aſteriſci, *&c.* diſcrepantiæ etiam aliarum verſionū, & edit. Euſebii, Luciani, Heſychii, quibuſdā etiam ex ipſis Hexaplis deſcriptis juxta ordinem ab Origene ſervatum. 8. Cumq; omnibus ad manum non ſint editiones Græcæ hodiernæ, quæ ab ea quam ſecuti ſumus Romana aliquando diſcrepant, Editionem Venetam Aldinam quæ omnium primò fuit typis impreſſa, & à qua omnes editiones Germanicæ promanarunt, & Complut. quæ in Regiis Bibliis & nuperis Pariſianis imprimitur, cum Romana contulimus, ut & cum MS. Col. Univerſit. Oxon. Octateucho, & Cyrillo Alexandr. per Prophetas minores omneſq; diſcrepantias annotavimus, ita ut cum unica hac noſtra editione omnes fere aliæ exhibeantur, quas ad libitum quiſq; conſulere poteſt.

2. In Vulgatam Latinam notas Theologorum Lovanienſium, in quibus verſionem hanc conferunt cum aliis Codicibus MSS. Latinis, & cum Textu Hebræo, Græco, Chald. Syr. *&c.* necnon cum Patrum antiquorum Latinorum ſcriptis, Tertul. Cyprian. Hieron. Auguſt. Greg. & aliorum.

3. Textum Samarit. cum Hebr. contulimus omneſq; diſcrepantias annotavimus, partim propriis laboribus partim aliorum, quorum nomina ipſis antepoſuimus. Etiam in Græc. τῶν ό verſionem ubi cum Textu Samarit. convenit utrumq; vero ab Hebr. diſcrepat, adjunximus: Necnon obſervationes varias Samarit. à viro doctiſſ. collectas, ad Textus & verſionis Samar. illuſtrationem, & ad Linguæ naturam, ac Grammatices rationem, ſpectantia.

4. Cumque Chaldaica Buxtorfii Paraphraſis quam ſequimur, in multis ab illa in editione Regia diſcrepet, inter utraſque collationem fecimus, in qua viri Doctiſſ. ſtudiis tum diſcrepantes lectiones, tum obſervationes eruditas Lector inveniet.

5. Syriaca etiam exemplaria MSS. tum Uſſerianum tum Pocockianum per totum Vetus Teſtam. alterumque Uſſerianum, Pentateuchum tantum complectens, necnon Cantabrigienſe Prophetarū, & librorum Apocryphorum, cum exemplari Pariſienſi contulit vir Doctiſſ. cujus collationes & notas etiam hic exhibemus. Idem etiam fecimus in N. Teſt Syr. ubi tum quas collegit Martinus Troſtius, tum alias quaſdam nuper collectas adjecimus.

6. In Arabica idem præſtitum quoad Pentateuchum, cujus exemplar Pariſienſe cum verſione R. Saadiæ tam MS. quam quæ in Bibliis Conſtantinopolitanis extat, confertur, & diſcrepantiæ omnes ſtudio viri Linguarum peritiſſimi, acurate notantur.

7. Æthiopici Pſalterii exemplaria impreſſa cum MS. Pocockiano diligenter contulit vir Doctiſſ. qui etiam Annotationes & obſervationes in Pſalterium Cant. & Nov. Teſt. Æthiopicum cum aliis ad Linguam Æthiopicam ſpectantibus, & ad Textum illuſtrandum utilibus collegit, quæ hic in publicum prodeunt.

8. Obſervationes etiam doctiſſimas in Perſica Evangelia, ut & in Tawoſi Pentateuchum Perſicum elaboravit & ad me miſit vir Doctiſſ. quas luce dignas judicavi.

9. Hiſce de Textibus & Verſionibus adjunximus, explicationem nominum propriorum, Hebr. Chald. & Græc. quæ in quibuſdam aliis editionibus habentur, at non in Pariſiana, in noſtra tamen in multis emendatiorem.

10. Tandem Indicem rerum & ſententiarum per totam Scripturam ſecundùm librorum, Capitum, & verſiculorum ordinem adjecimus, quo Colophonem operi laborioſo impoſuimus.

Ex dictis unicuique conſtare poteſt, quid in hac editione à nobis præſtitum ſit, quantumque utilitatis ex laboribus hiſce expectare liceat. De opere Regio affirmavit Ben. Ar. Montanus, nullum unquam ex arte Typographica tantum tamque inſigne beneficium in Remp. Chriſtianam collatum fuiſſe. Quid de noſtro dici poſſit aliorum eſto judicium; hoc ſane res ipſa loquitur, multa in eo orbi Chriſtiano publicari, quæ nec in Regiis, nec in Pariſianis, aliiſve editionibus habentur, nec quicquam in iis haberi, quoad Textum vel verſiones, quod in noſtris deſideretur, imo quod non plerumque majori ἀκριβείᾳ, ex melioribus exemplaribus, methodo aptiori diſpoſitis, & ad uſum magis accommodatis exhibeatur.

Ne quis vero Grammaticas & Lexica ſingularum linguarum deſideret, quo fructus uberior ex hoc opere percipiatur (licet hæc ad opus Biblicum proprie non pertineant) Viri quidam docti & linguarum periti, qui in hac editione operam fidelem nobis præſtiterunt, in animo habent aliud volumen edere, in quo præter Grammaticalia præcepta, etiam Linguarum Orientalium quæ in Bibliis noſtris occurrunt Lexicon Generale abſolutum, Hebraicæ, Samaritanæ, Chaldaicæ, Syriacæ, Arabicæ, Æthiopicæ, & Perſicæ, ſecundum Schindleri methodum in Pentaglotto ſuo, conficere decreverunt, in eorum uſum qui ſubſidium ad ſumptus perferendos conferre velint, cujus Specimen luculentum nuper impreſſum ediderunt.

Multum etiam adjumenti ad Textuum & verſionum intelligentiam adferre poteſt *Opus aliud quod diu ſub prelo fuit, poſt aliquot menſes proditurum, curis & ſumptibus* CORNELII BEE *Bibliopolæ Londinenſis, cui Titulus,* BIBLIOTHECA CRITICO-SACRA, *doctiſsimorum tum hujus tum ſuperioris ſeculi virorum, eorum præſertim qui Græcæ, Hebrææ, Syriacæ reliquarumque Orientalium linguarum peritiſsimi fuere, in SS. Biblia Annotationes Tractatuſque varios complectens. Tota Operis moles in novem Tomos diſtributa eſt, quorum quinque priores perpetuas* **S. Munſteri**, *F. Vatabli, S. Caſtalionis, Iſ. Clarii, J. Druſii, & H. Grotii in V. Teſtamentum Annotationes, cum* **P. Fagii, A. Maſii**, *Philip. Codurci, F. Forerii, C. Badvelli, Ed. Livelei, & D. Hœſchelii ſingularibus notis & commentariis, ad inſtar Catenæ ſed integras continent, Sequentes duos perpetuæ pariter L. Vallæ, D. Eraſmi, F. Vatabli, S. Caſtalionis, Iſ. Clarii, N. Zegeri. J. Druſii & H. Grotii, in N. Teſtamentum Annotationes, cum ſparſis H. Stephani, J. Scaligeri, Iſ. Caſauboni, Jo. Cameronis, Lud. Capelli, & particularibus S. Munſteri, Jacobi Capelli, & Sc. Gentilis Notis, efficiunt. Duo denique poſtremi Libros quamplurimos atque Tractatus ſeorſim antehac editos neque facile comparandos qui explicationi S. Scripturæ inſervire maxime viſi ſunt, ex variis Bibliothecis erutos & in luculentum ordinem redactos complectuntur. Additis Indicibus locupletiſsimis.*

Reſtat ut paucis enarrem quænam cauſæ impulerint, ut opus tot difficultatibus obſitum aggrederemur, quoſnam etiam habuerimus qui collatis ſtudiis manus auxiliatrices præbuerunt, quoſque Mœcenates ac patronos munificos, quorum auſpiciis vel liberalitate animati feliciores progreſſus fecimus. De primo, cum omnibus incumbat quos ad ſacram militiam evocavit Dominus, ut contra terræ filios & tenebrarum potentiam Sacrum Oraculorum ſuorum depoſitum ſartum tectum pro virili tueantur, nihil magis opportunum mihi videbatur, quam ad Dei Honorem & Eccleſiæ commodum in Sacrorum codicum Textibus Authenticis, una cum verſionibus antiquis ab Eccleſia approbatis, edendis, quantum fieri poſſit, puris & incorruptis, operam collocare, præſertim cum non deſint qui verbum Divinum flectunt, torquent, & pro arbitrio corrumpunt, vel in totum rejiciunt, blaſphemant, & ut literam mortuam explodunt impoſtores nequiſſimi.

Etſi vero multi ſunt, quos ad hoc onus ſuſtinendum me multo paratiores eſſe fateor, cum tamen à nemine tentatum viderem, omnes cogitationes defixas habui, ut in eo aliquid præſtarem; quæ vero in me deſunt doctrinæ & ingenii adminicula, labore improbo ſtudiiſque indefeſſis compenſare decrevi. Editiones itaque Bibliorum celeberrimas antiquas & recentiores pervolvi, verſiones veteres variarum Linguarum inſpexi, Bibliothecas perluſtravi, Exemplaria optima impreſſa cum MSS. editioneſq; alias tum inter ſe tum cum nuperrima Pariſiana contuli, quid in ſingulis præſtitum ſit, quid in omnibus deficiat animadverti. Cumque editiones Regia & Pariſiana quæ inter cæteras ſplendent, tot tantiſque voluminibus conſtent, ut moleſtiam lectori crearent eas evolventi, cariuſque venirent, ita ut non niſi divitum Muſæis dicatæ viderentur, præſertim Pariſiana, quæ Bibliothecæ mediocris ſumptus fere æquat; in omnibus etiam multa deſiderari, plurima utilia hactenus inedita adjici, omniaque in ordinem meliorem redigi poſſe perſpicerem, omnibus diu perpenſis, tandem Hypotypoſin novæ editionis delineavi, cum ſingulis ejus partibus, totiuſque ſtructuræ ordine & Symmetria, quam cum Specimine textuum & verſionum, ad eundem fere modum quo in Bibliis noſtris exhibentur, diſpoſitorum, ut doctorum judicia exquirerem, Typis mandavi.

Cum primum exemplaria publicarem, magno omnium applauſu excepta ſunt, inceptum miris præconiis omnes celebrant, in magnum Eccleſiæ commodum ceſſurum prædicant, at quomodo hoc grande opus, quod vel Crœſi theſauros exhauriret, in effectum deduci poſset, dubitarunt multi, imo vix ſperandum ſentiebant. Novi etiam quanto ſe periculo exponant, qui in publicum prodeunt, præſertim qui negotium adeo arduum & difficile moliuntur, unde mallent plerique intus ſibi canere & Muſis, ut ſilendo ſapientes videantur, quam in palæſtram ſe dare, ubi ſæpe (ut inquit Comicus) cum exiſtimationis jactura deſudatur. Animum tamen non deſpondi, ſed Deo, in cujus honorem & Eccleſiæ bonum omnia noſtra ſtudia collimare debent, confiſus, nullum non movebam lapidem, ut quod animo conceperam, perficerem. Primo itaq; inter alios eruditione ac judicio claros, Reverendorum quorundam Eccleſiæ Antiſtitum ſententias humiliter rogavi, qui conſilium meum calculis ſuis approbarunt. Quorum ſuffragiis, quaſi Ajacis clypeo, contra invidorum tela munitus & animatus, ad alia animum applicui; & dum de pecuniis, quæ operis totius nervus, ſine quibus omnes conatus irriti, multum deliberarem, tandem hunc modum excogitavi, ut qui nummos ſuppeditarent, pleraque exemplaria imprimenda inter ſe partirentur, unde aſsiduis meiipſius aliorumq; laboribus, pecunias quæ ad ſumptus perferendos ſufficerent (ſi omnes fidem liberaſſent) à plurimis ſub Chirographo promiſſas procuravi, multi enim aureos montes promiſerunt, unde ad opus arduum ſuſcipiendum induxerunt, qui ne obolum ſolverunt. Nolui vero ut ſacer Theſaurus mihi, ſed viro ſpectatæ fidei & affluentis fortunæ, Guilielmo Humbleo armigero, civi Londinenſi, concrederetur,

tur, qui, ut communis Oeconomus, ſumma fidelitate omnia adminiſtravit, juſtamque rationem reddidit. Utque negotium hoc, plurium doctorum conſenſu comprobatum, felicius procederet, nec invidorum calumnias pertimeſceret, inter alios quoſdam dignitate, eruditione, Linguarum peritia, ac probitate præſtantes ſelegi, quorum conſilia cum opus eſſet, efflagitarem, quibus etiam quid in Operis progreſſu neceſſarium videretur, exponerem & probarem: Inter quos primas merito tenet Primas ille Reverendiſſ. Hiberniæ, Jacobus Uſſerius Archiepiſc. Armachanus, ὁ μακαρίτης, vir doctrina multifaria, pietate, modeſtia, omnibuſq; virtutibus conſpicuus: cui hæc propria laus erat, nil proprium habere, ſed ex effuſa bonitate omnia in Reip. Literariæ bonum communicare, qui ex inſtructiſſima ſua Bibliotheca libros plurimos MSS. & impreſſos variorum Idiomatum nobis libenter commodavit, conſiliumque ſuum, quando ipſum convenirem, libenter impertivit, quo in multis me adjutum profiteor; haud inique tamen tulit, quo erat animi candore, ſi in quibuſdam diſſenſum libere profiterer. Idem officium præſtiterunt viri Reverendi, amici mei multum honorandi, Guilielmus Fullerus, Gilbertus Sheldonus, Brunus Ryveſius, Robertus Saunderſonus, Richardus Sternus, Samuel Bakerus, Henricus Hammondus, Hen. Fearnus, Sacræ Theologiæ Doctores, Herbertus Thorndicius, Linguarum ſcientia celebris, Richardus Johnſonus Societati Juriſperitorum Templariorum à Concionibus, Rich. Drakus, S. T. Baccal. olim Aulæ Pembrokianæ Cantab. ſocius, Abrahamus Wheelocus Linguæ Arabicæ nuper Profeſſor. Cantab. qui in ipſo operis limine immatura morte à nobis ereptus eſt, Edwardus Pocockius Linguæ Hebr. & Arab. Profeſſor. Oxon. celeberrimus, Thomas Gravius olim Linguæ Arab. Profeſſor Oxon. & Thomas Smithus S. T. B. Coll. Chriſti Cantab. Linguarum Orientalium callentiſſimus, quibus, aliiſque omnibus qui labores noſtros animis benevolis proſecuti ſunt, gratitudinis vinculo mecum omnes, qui aliquid utilitatis ex hac editione percepturi ſunt, obſtricti tenentur. Ex horum numero quoſdam, qui Lond. commorantur, rogavi ut de Ærario curarent, ne in alios uſus quidquam converteretur, & de exemplaribus, ut ſuum cuique tribueretur, proſpicerent.

Viros etiam Doctiſſimos conquiſivi, qui prelorum correctioni & exemplarium quorundam collationi, &c. invigilantes, mihi continue adeſſent, quibus Honoraria pro laboribus exantlatis perſolvi; Edmundum Caſtellum S. T. B. virum in quo eruditio ſumma, magnaque animi modeſtia convenere, qui in Samaritanis, Syriacis, Arabicis, & Æthiopicis, nullam non adhibuit diligentiam; Pſalmos & Canticum Canticorum Æthiop. ubi à verſ. Græca τῶν ό, vel vulg. Lat. diſcrepant Latine reddidit, ut & verſionem libri Job Syriacam cum ab Arab. differt, nec non Annotationes doctiſsimas in earundem Linguarum verſiones elaboravit. Alexandrum Huiſſum S. T. B. qui in verſione Græca τῶν ό, Textu Græco N. Teſt. & Vulgata Latina operam impendit, necnon antiquiſsimum noſtrum exemplar MS. Alexandrinum cum Romana Teſt. Vet. & Rob. Stephani T. Novi Editione contulit, varianteſque lectiones quæ ſingulis paginis apponuntur diligenter collegit. Et Samuelem Clericum è Coll. Merton. Oxon. in Artibus Magiſtrum, & ejuſdem celeberrimæ Academiæ Architypographum, virum Linguarum ſcientia, aliiſq; animi dotibus ornatum, qui in Textu Hebræo, Chaldaica Paraphraſi, necnon Evangeliis Perſicis, quorum verſionem Latinam dedit, nullum non laborem obiit: nec prætereundus Thomas Hyde, ſummæ ſpei juvenis, qui in Linguis Orientalibus ſupra ætatem magnos progreſſus fecit, quorum ſpecimina dedit, tum ſuppetias ferendo in Syriacis, Perſicis, &c. corrigendis, tum in Pentateucho Perſico Characteribus Perſicis deſcribendo, qui antea ſolis Hebræis extitit, ejuſque verſionem Latinam concinnando. Novum Teſtamentum Æthiopicum (exceptis quibuſdam libris quos tranſtulit D. Caſtellus) Latine vertit vir Doctiſſ. tam generis proſapia, quam linguarum Orientalium ſcientia nobilis, D. Dudleius Loftuſius I. U. D. Dublinienſis, qui Schedas ſuas ex Hibernia mihi miſit, quas, cum ipſe prelo abeſſet, D. Caſtellus reviſit, ultimamque manum eis impoſuit. Cum autem exemplaria noſtra Æthiopica alicubi obliterata fuerint, exemplar perfectum nobis ſuppeditavit Pariſiis vir Illuſtris Dom. Claudius Hardy, Linguarum Orientalium peritiſsimus. Alia etiam quædam occurrunt Tomo 1. & ult. quæ aliorum vigiliis debentur, quæ cum auctoribus doctiſſimis propriis locis accepta referam, nolo hic repetere.

Utque eorum conatus qui collatis ſtudiis adjumento nobis fuerunt lubenter agnoſcimus, ſic nullo non obſequii genere proſequendi Mœcenates munifici, qui ubertim donaria ſua ad ſacrum opus promovendum obtulerunt, quorum meritis cum pares non ſimus, quod unum poſſumus, grata mente recolimus, & in devotiſſimæ obſervantiæ, perpetuique cultus & obſequii ſignum, beneficentiam eorum hic omnibus teſtatam facimus.

Primo autem commemorandi, quorum favore Chartam à Vectigalibus immunem habuimus, quod quinq; ab hinc annis, à *Concilio* ſecretiori, primo conceſſum, poſtea à Sereniſsimo D. *PROTECTORE* ejuſque *Concilio*, operis promovendi cauſa, benigne confirmatum & continuatum erat. Quibus ſubjungendi

D. Carolus Ludovicus, princeps Palatin. S.R.I. Elector.

D. Guilielmus Marchio & Comes Hartfordiæ, Baro Beauchamp, & ordinis Balneati miles.

Guilielmus Comes Bedfordiæ, Dom. Ruſſell de Taveſtock & Thornehaugh.

Guilielmus Comes Straffordiæ, Vicecomes Wentworth de Wentworth Woodhouſe, D. Baro Rabie.

Guilielmus Dom. Petre, Baro de Writle.

Guilielm. Dom. Maynard, Baro de Eſtaynes

Arthurus Dom. Capell, Baro de Haddam.

Johannes Aſhburnham, Armiger.

D. Robertus Sherley Baronettus.

D. Guilielmus Lenthall, Cuſtos Rotulorum.

Jo. Seldenus, de Societate Templi interioris Lond. Armiger.

Johan. Sadlerus de Hoſpitio Lincoln. Lond. Armiger.

Johannes Hele, Armiger.

Thomas Wendy, Armiger.

Aliorum etiam liberalitatem, qui priorum exempla ſecuti ſunt, æquum eſt ut grati agnoſcamus, quorum nomina ſequuntur.

Montacutius Comes de Lindeſey, ſummus Angliæ Camerarius, Dom. Willoughby.

Georgius Comes Rutlandiæ.

Mildemaius Comes Weſtmorlandiæ.

Johannes Comes Exonienſis.

Thomas Dominus Fairfax, Baro de Cameron.

Baptiſta Dom. Noel. Vicecomes Camden.

D. Guilielmus Courtney Baronettus.

D. Anthonius

D. Anthonius Cheſter Baronettus.
D. Nortonus Knatchbull, Eques & Baronettus.

D. Guil. Farmer, Baronettus.
D. Franciſcus Burdett Eques auratus.
Johannes Wall, S. T. D.

Ut vero quoſdam excitavit Deus, qui conſilio, vel nummario ſubſidio, quaſi manu obſtetricante, auxilium præbuerunt, ſic non deſtitit hoſtis humani generis Sycophantarum calumniis, Sancto Operi, Dei ipſius negocio, maculas aſpergere, ut vel in progreſſu interrumperet, vel (ad exitum perducto) detractionibus ſuis homines ab ejus uſu deterreret Nunquam enim deſunt invidi & æmuli qui in optimos aliorum labores aculeos venenatos figunt, quique nil magis glorioſum ducunt quam quæ alii ſciunt ignorare, & quæ ipſi ignorant vituperare: quicquid enim eorum ſuperat captum ſuſpectum habent, vel erratum vocant; &, pro inſcitia ſua, quæ non intelligunt damnant. Tales adverſarios habuerunt Editio Regia Antwerpienſis, Jayana Pariſienſis, & aliæ. Contra paucorum talium tenebrionum cenſuras opponere poſſem virorum omnium fere ordinum, qui auctoritate, doctrina vel judicio pollent, ſuffragia, idque non tantum in patria noſtra, ſed per totam fere Europam, qui conatus noſtros laudarunt, foverunt, & promoverunt.

At non ferendi ſunt qui in aliorum ſtudia Prætoriam exercent poteſtatem, cum ipſi cutem curent & turpi ocio conſeneſcant. Præire debent iſti, & vel meliora de ſuo proferre, vel calumniari deſinere, & exemplo ſuo, non conviciis docere. Qui Σφάλματα Typographica ſuggillant, cum aliis aliorum etiam correctiſſimis editionibus hanc noſtram conferant, antequam ſententiam ferant. In tanta literarum, apicum, punctorum contentione, idque in tot linguis à paucis cognitis, quis Argus vel Δαιμόνιον eſt qui nunquam offendat, ſed omne punctum tuliſſe videatur? In nullo ceſpitare eſt ſupra mortalium conditionem. Contra eos itaq; qui tantum ſibi falſo laudis arrogant quantum de aliis injuſte detrahunt, conſolatur Apophthegma illud Clem. Alex. *Nullum Scriptorem unquam ita fortunatum fuiſſe,* ᾧ μηδεὶς ἀντιλέγει *cui nullus contradicat.* Nam ut Jul. Cæſ. Scal. *Non ſæpe Deus placet, et tu placere credis?* Imo laudandos ſenſit Plinius, *qui in ſtudiis prætulerunt utilitatem gratiæ placendi.* Iniquis improbiſq; cenſoribus placere velle, idem eſt ac mare pigrum & ventos inanimes colligare; doctorum & proborum, quibus hæc elaborata ſunt, judiſio, omnia libenter ſubmittimus, haud ægre laturi, imo gratias habituri, ſi meliora doceant, modo veritatis amore, non calumniandi ſtudio fiat. Nos Deo patri luminum, à quo omne donum optimum, omne donum perfectum deſcendit, gratias devotiſſimas indeſinenter agimus quod nobis vires & valetudinem conceſſerit ut Sacram hanc Oraculorum ſuorum compagem ad umbilicum perduceremus, Religionis ac literarum monumentum.

——————ære perennius
Regalique ſitu Pyramidum altius,
Quod non imber edax, non Aquilo impotens
Poſſit diruere, aut innumerabiles
Annorum ſeries, & fuga temporum.

INDEX eorum quæ pro APPARATU Tomo primo præfiguntur.

I. Chronologia Sacra *a Mundo Condito ad Templi ſecundi & urbis Hieroſol. everſionem per Romanos.*
II. *Tractatus varii de antiquis* Nummis, Ponderibus & Menſuris *Hebræorum, Græcorum, Latinorum.*
III. *Tractatus de* Idiotiſmis *ſive proprietatibus præcipuis Sacræ Scripturæ.*
IV. Deſcriptio terræ Sanctæ, *cum ejus Tabula Chorographica, & virorum doctorum animadverſionibus in Tabulas Adrichomii.*
V. Triſagion, *ſive triplex Templi delineatio; Una ex Scriptura juxta* Villalpandi *deſcriptionem, cum Templi Salomonis fabrica & partibus ære inciſis, tribus Tabulis comprehenſa; Altera ex* Joſephi *mente & deſcriptione; Tertia ex* Judæorum Talmudicorum *deſcriptione, quæ unica Tabula exprimuntur.*
VI. Hieroſolymæ *veteris deſcriptio juxta Villalpandum.*
VII. Prolegomena *ſpecialia ad Biblia Polyglotta ſpectantia.*
  1. *De* Linguarum *natura, origine, diviſione, numero, mutationibus & uſu.*
  2. *De* Literis *ſive Characteribus, ipſorum uſu mirabili, origine & inventione prima, & diverſitate in Linguis præcipuis.*
  3. *De* Lingua Hebraica, *ejus Antiquitate, conſervatione, mutatione, præſtantia & uſu, Characteribus antiquis, punctiſque Vocalibus & Accentibus.*
  4. *De* Bibliorum editionibus *præcipuis.*
  5. *De* Bibliorum verſionibus.
  6. *De* variantibus *Scripturæ* Lectionibus.
  7. *De* Textuum *Originalium* integritate, & auctoritate.
  8. *De* Maſora, Keri & Ketib, *variis Lectionibus* Orientalium & Occidentalium, Ben Aſcher & Ben Napthali, & *de* Cabala.
  9. *De* Verſione Græca LXXII *Interpret. aliiſque Græcis verſionibus.*
  10. *De* Verſione *Vulgata* Latina.
  11. *De* Pentateucho Samaritano, *ejuſque verſionibus.*
  12. *De* Lingua Chaldaica & *verſionibus Chaldaicis.*
  13. *De* Lingua Syriaca, & *verſionibus Syriacis.*
  14. *De* Lingua Arabica, & *verſionibus Arabicis.*
  15. *De* Lingua Æthiopica, & *verſionibus Æthiopicis.*
  16. *De* Lingua Perſica, & *verſionibus Perſicis.*

CHRONOLOGIA SACRA

A CONDITO MUNDO AD EUNDEM
Reconditum per Dominum N. I. Chriſtum, atque inde ad ultimam Judæorum
per Romanos Captivitatem deducta,

EX SOLA SCRIPTURA SACRA PERPETUA
Serie concinnata, certis τεκμηρίοις *ex ea deductis, quantum fieri*
poteſt firmiſſime comprobata.

Aliquot Tabulis, cum earum probationibus comprehenſa.

Per LUDOVICUM CAPELLUM S.T.D. *& Linguæ Hebraicæ*
Profeſſorem Salmurienſem.

PRÆFATIO ET PRÆMONITIO AD LECTOREM.

Cum tot jam ſint, ab annis plus centum, Chronologiæ editæ, tot Chronicorum & Annalium à condito mundo Scriptores non incelebres, miraberis fortè, Lector, unde mihi venerit in mentem novam iſtam procudere, atque in vulgus protrudere Chronologiam, hoc eſt, uti videtur, actum agere. Sanè ſi nihil hîc eſſet quod alibi non æquè inveniretur, fruſtra à me ſuſceptus eſſet hic labor. Verùm cùm tot ſint de hoc argumento, deque annorum mundi ſumma & numero Scriptorum variæ ſententiæ, plureſque de eo dubitandi & diverſimodè ſentiendi cauſæ perplexæ & obſcuræ, cúmque ſit unicuique Chronologo ſua propria & peculiaris dirigendi in certas Claſſes & Tabulas annos mundi methodus & ratio, etſi nihil aliud eſſet, venia concedi mihi poſſet, quòd & propriam ſententiam, & peculiarem methodum ſequar & proferam in medium. Verùm præterea hoc mihi fuit præcipuè propoſitum, certum nempe & definitum annorum mundi numerum in ſingulis Claſſibus & Tabulis ſedulò indagare, ac pro virili indubitatis τεκμηρίοις *ex ſolo Dei verbo apertè & ſolidè demonſtrare; ideo ſpero te in brevi iſta Chronologia aliquid inventurum quod tibi ſatisfaciet, nec temerè, uti arbitror, alibi invenies, brevitatem ſcilicet cum claritate & demonſtrationum pondere ac certitudine conjunctam, quantum id à me poſt tot aliorum labores, in tam perplexo & obſcuro argumento fieri potuit, magna cum accuratione. In hiſtoria & rerum eventibus narrandis atque explicandis non immoror, illa enim per ſe ſatis nota ſunt & plana illis quibus S. Scripturæ lectio eſt familiaris; rerum ſeriem & annorum ſummam præcipuè perſequor & indago, ac demonſtrare conor. Calculum* τῶν *LXX, & Samaritanorum, quantum fieri potuit cum eo qui ex originario textu Hebraico colligitur, compono & concilio, non omnino fortè infeliciter. Annorum ab Exodo ad conditum à Salomone Templum, numerum annis totis centum ſupra vulgò receptam ſummam auxi, cujus augmenti cauſam & rationem reddo non inidoneam, ne dicam certam & indubitatam demonſtrationem, unde Judicum hiſtoria, quæ aliàs perplexa, & involuta ac plurimis difficultatibus impedita eſt, facilis, plana & expedita redditur. Hiſtoriam Regum Judæ & Iſraelis, in annorum, qui ſingulis Regibus tribuuntur, numero intricatam admodum, & non quidem contradictionum, ſed ſaltem* ἐναντιοφανῶν *plenam concilio ac perſpicuam reddo, ſubmotis & explanatis quæ in ea occurrunt circa annorum numerum difficultatibus atque ſpinis, ſatis, uti puto, clarè & feliciter, ſuprà quàm ab aliis quantum quidem ego novi, factum ante me eſt. Septuaginta annorum Captivitatis Babylonicæ, Perſicæ item & Græcorum Monarchiæ, ut & ſeptuaginta Hebdomadum Danielis initium & finem exquiro, pono ac demonſtro, quantum fieri poteſt, accuratè; unde hiſtoria ſacra cum exotica & prophana aptè connectitur, & deducitur uſque ad initium Eccleſiæ Chriſtianæ per Apoſtolorum prædicationem conſtitutæ ac conſtabilitæ, in Jeroſolymorum & Reipublicæ Judaicæ everſione, Judæorúmque rejectione, ac per totum orbem habitabilem diſperſione. In his omnibus, ſicubi à vulgò recepta Chronologorum ſententia deflecto, certam mei diſſenſus rationem reddo. Denique, dedi ubique, ut potui, operam, ut in his tum legendis, tum, ſi libet, examinandis cauſam non habeas juſtam conquerendi te tempus & operam fruſtra collocaſſe, ſed potiùs gratulandi quòd nova hinc tibi in ſacra Hiſtoria lux affulſerit. Quare ſi quem hinc ad te fructum redire ſentias, Deo Opt. Max. omnis boni, veri & lucis fonti & auctori, gratias agito, meq; illi precibus tuis commendato.*

CHRONOLOGIA SACRA.

Tabula prima, decem primorum Patriarcharum ſtemma, & annorum vitæ ſummam complectens ad Diluvium uſque, idque juxta triplicem, Judæorum, Græcorum & Samaritanorum calculum.

	Secundum textum Hebr.						*Secundum LXX Interp.*					*Secundum Samaritanos.*				
	Genuit anno vitæ ſuæ.	Vixit poſtquam genuit.	Vixit in univerſum.	Anno mundi. Natus eſt.	Anno mundi. Obiit.		Genuit anno vitæ ſuæ.	Vixit poſtquam genuit.	Vixit in univerſum.	Anno Mundi. Natus eſt.	Anno Mundi. Obiit.	Genuit anno vitæ ſuæ.	Vixit poſtquam genuit.	Vixit in univerſum.	Anno Mundi. Natus eſt.	Anno Mundi. Obiit.
1 Adam	130	800	930	1	930		230	700	930	1	930	130	800	930	1	930
2 Seth	105	807	912	130	1042		205	707	912	230	1142	105	807	912	130	1042
3 Enos	90	815	905	235	1140		190	715	905	435	1340	90	815	905	235	1140
4 Kainan	70	840	910	325	1235		170	740	910	625	1535	70	840	910	325	1235
5 Mahalaleel	65	830	895	395	1290		165	730	895	795	1690	65	830	895	395	1290
6 Jared	162	800	962	460	1422		162	800	962	960	1922	62	785	847	460	1307
7 Enoch	65	300	365	622	987	a Ed. Gr. Comment. b Hier. Euſ. & Aug.	165	200	365	1122	1487	65	300	365	522	887
8 Matuſala	187	782	969	687	1656		a 187 b 167	782 802	969	1287	2256	67	653	720	587	1307
9 Lamech	182	595	777	874	1651		188	565 535	753 723	1474 1454	2227 2207	53	600	653	654	1307
10 Noe	500	450	950	1056	2006		500	450	950	1662 1642	2612 2592				707	
Diluvium.			Duravit.	Cœpit.	Deſiit.				Duravit.	Cœpit.	Deſiit.			Duravit.	Cœpit.	Deſiit.
			1	1656	1657				1	2262 2242	2263 2243			1	1307	1308

NOTÆ IN PRÆCEDENTEM TABULAM PRIMAM.

Euſebius initio Chronici ſui Græci, quod collegit & notis ſuis illuſtravit Joſephus Scaliger, comparat inter ſe Judæorum ex textu Hebræo, Græcorum ex Tranſlatione LXX Interp. & Samaritanorum ex proprio codice, calculum annorum vitæ decem priorum Patriarcharum qui ante Diluvium vixerunt, quorum genealogia habetur Geneſ. cap. 5. Ex illa collatione Tabulam hanc conſtruximus, ut ex ea uno oculi jactu & obtutu collatio ipſa inſtitui & intelligi facilè poſſit. Addit etiam ibidem Euſebius Africani, celebris ante tempora ſua Chronologi, de iiſdem Patriarchis calculum; ſed quia is parum & fermè nihil diſtat à calculo LXX Interp. ſatis eſſe duximus, in Notis hiſce noſtris obſervare ſi quando à LXX Interp. diſcedat Africanus. Similiter quia calculus Samaritarum, quem Scaliger habet in opere ſuo de Emendatione temporum, parum differt ab illo quem habet Euſebius, ſatis fuerit hîc annotare alterius ab altero diſcrimen. Porrò in calculo Judæorum, qui ex hodierno textu Hebræo inſtituitur, omnia ſunt plana & expedita, nihil in eo eſt difficultatis; liquet enim ex eo, novem priores Patriarchas omnes obiiſſe diem ſuum ante Diluvium, adeóque & Mathuſalam (qui omnium conſenſu fuit Patriarcharum omnium μακροβιώτατος) mortuum eſſe anno quo contigit Diluvium, hoc eſt, paullo antequam inciperet Diluvium. Calculum autem LXX Interp. quod attinet, hoc primò in eo obſervandum venit, quod ſcilicet in ſex Patriarchis, nempe quinque prioribus, & præterea Enocho (qui ordine ſeptimus eſt) anno quo in Hebræo textu dicuntur genuiſſe filium, LXX Interp. addunt centum annos, quos mox detrahunt annis illis, quos iidem Patriarchæ dicuntur in Hebræo vixiſſe poſt genitum filium, ita ut ſic conſenſus ſit inter LXX Interp. & Hebræum textum in ſumma annorum, quibus illi Patriarchæ dicuntur vixiſſe in univerſum. Hæc centum annorum additio & detractio non poteſt eſſe à caſu & errore aliquo ſeu lapſu Librarii, ſed conſultò & deditâ operâ, mutationem illam factam eſſe certum eſt. Et fortè non ab ipſis LXX Interp. ſed ab ipſo qui primus ex ipſorum autographo Biblia Græca deſcripſit & publicavit, facta eſt illa mutatio. [*De codicum Hebraicorum variatione in his numeris, & de hiſce rationibus, vide Proleg. de verſione Græca LXX Interp. ſect. ult.*] Quo autem conſilio factum id fuerit, duplex reddi poteſt à veri ſpecie non aliena ratio, quam utramque Auguſtinus libro de Civitate Dei attigiſſe videtur. Hoc nempe primum dici poteſt, auctorem illius mutationis (ſive ipſi fuerint LXX Interp. ſive quis alius) fuiſſe in ea ſententia, in qua olim multi fuerunt, (& etiamnum ſunt hodie fortè non pauci rerum imperiti) primos ſcilicet illos Patriarchas non fuiſſe multò μακροβιωτέρους quàm hodie vulgo ſunt jam à multis ſeculis homines; Nempe vixiſſe eos ad ſummum annos duntaxat 75 & 80 proindéque eum exiſtimiſſe, annos quibus dicuntur in ſcriptura vixiſſe, eſſe duntaxat μηνιαίους *menſtruos*, hoc eſt, non 360 aut 365, ſed 30 tantùm, dierum, ita ut duodecim ejuſmodi anni unum duntaxat ſolarem confecerint. Hoc poſito cùm videret poſſe ſibi objici ſex illos Patriarchas, quorum alius genuiſſe dicitur (ex Heb. textu) anno ætatis 65, alius 70, alius 90, alius 105, alius denique 130, hoc eſt, ſecundùm illam rationem anno ætatis 5. 6. 7. 8. 9. qui omnes ſunt infra pubertatis annum, qui definitur annus ætatis decimus quartus, ut declinaret illam objectionem, videtur conſultò adjeciſſe illorum annis centum alios, ut ſic inveniantur omnes genuiſſe circa vel poſt pubertatis annum, anno nempe ætatis vel 14, vel 17, aut verò etiam vigeſimo. Hæc una videtur eſſe ratio mutationis illius in annorum numero factæ, quæ ab Auguſtino reddi videtur libro decimo-quinto de Civitate Dei, capite duodecimo.

Altera poteſt hæc afferri. Dato annos illos ſolares fuiſſe dierum 365, quales ſunt hodie, exiſtimare potuit ille Corrector eam tum fuiſſe rationem & proportionem annorum pubertatis ad longiſſimum vitæ hominum, jam à multis ſeculis, curriculum. Jam verò decimus-quartus annus (qui primus pubertatis annus cenſetur, quo mares primùm apti ad gignendum eſſe exiſtimantur,) non eſt niſi quinta aut ſexta pars longiſſimi vitæ hominum curriculi, hoc eſt, 70, vel 80 annorum. Eandem itaque videtur ille exiſtimaſſe fuiſſe tum temporis rationem pubertatis ad annos vitæ illorum hominum, ut non priùs cœperit quiſquam gignere quàm attigiſſet quintam aut ſextam curriculi vitæ ſuæ partem. Quin etſi 14 annus definiatur jam pubertatis annus, pauciſſimi tamen ſunt & penè nulli qui tam maturè incipiant dare operam liberis, víxque videas hodie patrem ullum qui non ſit 20 aut 18, vel ut minimum 16 annos natus, qui quadrans eſt aut quinta pars longiſſimi vitæ hominum curriculi. Jam verò annus 65, quo Enoch & Mahaleel dicuntur in Hebræo genuiſſe vix eſt decima-quinta pars vitæ ipſius Mahaleel, aut ſexta vitæ Enochi, cujus tamen vita duplo brevior fuit quàm reliquorum omnium Patriarcharum ante Diluvium. Annus autem 105 quo Seth dicitur genuiſſe, non eſt niſi decima pars vitæ ipſius. Denique annus 130 vitæ Adami, quo Adam dicitur genuiſſe Sethum, non eſt niſi ſeptima pars totius curriculi vitæ Adami. Atqui jam ante Sethum Adam alios ſuſceperat liberos Abelem & Cainum. Itaque ut tum eadem propemodum ſervaretur proportio, quæ jam per tot ſecula ſervata eſt à Natura in generatione hominum, ut nempe homines tum temporis gignere primò cœperint quum exegerant longiſſimi vitæ ſuæ curriculi quadrantem aut quintam partem, putavit ille Corrector addendos eſſe 100 annos illis quibus primi Patriarchæ dicuntur in Hebræo gignere cœpiſſe. Eóque faciliùs illuc inclinaſſe videtur, quòd videret decem illorum Patriarcharum nonniſi quatuor eſſe qui dicantur genuiſſe ante annum centeſimum. Reliqui enim dicuntur ſuperaſſe centeſimum annum quum gignere cœperunt. Ita ut potuerit ille facilè exiſtimare errore aliquo & lapſu Librarii detractos fuiſſe quatuor illis Patriarchis, adeóque & Adamo & Setho, centum annos, quos ille addendos vel potiùs reſtituendos eſſe cenſuit. Hæc poſterior ratio ab Auguſtino innui videtur lib. 15 de Civitate Dei cap. 15 his verbis: *Tanto ſerior fuit proportione pubertas, quanto vitæ totius major annoſitas.*

Jam verò ex illa centum annorum additione factum eſt, ut æra Diluvii quæ ex Tranſlatione Græca LXX Interp. colligitur, poſterior ſit 606 annis verâ Diluvii ærâ quæ ex textu Hebræo habetur, uti planum fit ex Tabula. Indidem eſt quòd ſecundùm calculum LXX Interp. omnes Patriarchæ (ſolo Adamo excepto) alio planè Mundi æræ anno & nati & defuncti eſſe inveniantur, quàm ex Hebræorum calculo colligitur.

Obſervandum eſt ſecundò, in calculo qui eſt ſecundùm LXX Interp. variam eſſe codicum Græcorum, in annorum notatione, lectionem: & primò quidem in numero annorum, quibus Mathuſalah dicitur genuiſſe Lamechum. Nam Euſebius, eúmque ſecutus Hieronymus in Chronico & alibi (puta Traditionibus Hebraicis in Geneſim) adeóque Auguſtinus loco modò citato ex libris de Civitate Dei, teſtantur Mathuſalam ſecundùm LXX Interp. genuiſſe Lamechum anno ætatis ſuæ 167, poſt genitum autem Lamechum vixiſſe 802, in univerſum autem annos vixiſſe 969. Atque ſic habet editio Romana Græcolatina τῶν LXX Lutetiæ recuſa anno Chriſti 1628. Unde ſequitur (ſi id verum eſt) Mathuſalam vixiſſe ut minimùm annos 14 vel 15 poſt Diluvium. Quod Euſebius & Hieronymus & Auguſtinus agnoſcunt & mirantur, & qua ratione id fieri potuerit, magnam aiunt fuiſſe & famoſiſſimam in Eccleſia, ſuo tempore, quæſtionem planè inſolubilem. Quam Hieronymus Traditionibus Hebraicis in Geneſim, & Auguſtinus lib. 15 de Civitate Dei cap. 13, non aliter ſolvunt quàm ex textu Hebræo, ex quo liquet Mathuſalam obiiſſe anno ipſo Diluvii. Niſi quòd Auguſtinus ſub finem illius capitis innuere videtur aliquam fuiſſe variam codicum lectionem in numero illo 167 annorum Mathuſalæ; dicit enim in nonnullis codicibus, nempe Græcis tribus, uno Latino, & Syro uno, conſentientibus, inveniri Mathuſalam obiiſſe 6 annis ante Diluvium. Quod verum eſſe non poteſt niſi pro 167 legatur 187, uti mox demonſtrabitur.

Et ſanè Africanus (qui ſecutus eſt Tranſlationem LXX Interp.) apud Euſebium in Chronico Græco, dicit Mathuſalam genuiſſe Lamechum anno ætatis ſuæ 185. ubi omnino errore Librarii vel Typographi ſcriptum eſt ρπε pro ρπζ, hoc eſt, 185 pro 187. Manifeſtum hoc eſt ex Georgio Syncello, quem citat Scaliger in notis ſuis ad Euſebium pag. 242. his verbis τῷ ρπζ ἔτει τοῦ Μαθουσάλα φέρουσι τὴν γένεσιν Λάμεχ, οἷς καὶ Ἀφρικανὸς ἀκολουθήσας τῷ βσξβ ἔτει τοῦ κόσμου τὸν ἐπὶ Νῶε κατακλυσμὸν ἐστοίχησε. hoc eſt, *Sunt qui 187 Mathuſalæ anno aſſignant nativitatem Lamechi, quos ſecutus Africanus Diluvium quod ſub Noacho contigit, anno æræ mundi 2262 aſſignavit.* Rurſus idem Syncellus ibidem pag. 243. Ἀπὸ Ἀδὰμ ἕως κατακλυσμοῦ ἔτη βσμβ, οὕτω γὰρ καὶ ὁ Εὐσέβιος, καὶ ὁ ἀληθινὸς λόγος, καὶ τὰ πλεῖστα τῶν Μωσαϊκῶν ἀντιγράφων περιέχουσι, κατὰ τὴν τῶν ό ἔκδοσιν. Ὁ μέντοι Ἀφρικανὸς βσξβ ἐλογίσατο ἔκ τινων σπανίων ἀντιγράφων οὕτως περιεχόντων. hoc eſt, *Ab Adam ad Diluvium uſque ſunt anni 2242. Sic enim & Euſebius habet. & vera ſupputatio. & plerique librorum Moſaicorum codices, juxta Tranſlationem LXX Interp. Africanus autem annos computat 2262, ex paucis nonnullis exemplaribus quæ ſic habent.* Item, Ἀφρικανὸς γὰρ πρὸς Εὐσέβιον ἀπὸ Ἀδὰμ ἕως κατακλυσμοῦ διαφωνεῖ ἔτη κ'. hoc eſt, *Africanus diſſentit ab Euſebio annis 20 in ſumma annorum ab Adam uſque ad Diluvium.* Ex his manifeſtum eſt Africanum ſecutum quædam Tranſlationis LXX Interp. exemplaria, computaſſe ab Adam ad Diluvium annos 2262, annos nimirum 20 plures, quàm Euſebius ex aliis ejuſdem Tranſlationis exemplaribus numerat, ídque non aliunde eſſe quàm quòd Africanus in quibuſdam codicibus Græcis invenit ſcriptum, Mathuſalam natum fuiſſe annos 187 cùm genuit Lamechum, cùm alii plerique omnes codices (quos Euſebius & Syncellus ſecuti ſunt) numerent duntaxat 167. Sed nec ſolus Africanus ab Adam ad Diluvium annos numerat 2262 verùm etiam Epiphanius, (citante ibidem eodem Scaligero) & Faſti etiam Siculi, quod verum eſſe (uti dixi) non poteſt niſi ſtatuatur Mathuſala natus annos 187 quum genuit Lamechum.

Ex his omnibus liquet, non omnes omnino codices Tranſlationis LXX Interp. habuiſſe 167 annos, uti volunt Euſebius & Syncellus, ſed quoſdam ſaltem (fatente vel invito ipſo Syncello) habuiſſe 187. Quod & ipſe Euſebius videtur agnoviſſe, nam poſtquam de Mathuſala dixit, ἔστι κατὰ τὰς πανταχοῦ βίβλους ὑπερέβη τὸν κατακλυσμὸν ἔτη ιε' ὡς ἄπορον πῶς διεσώθη ἐν τῷ κατακλυσμῷ, hoc eſt, *Is ſecundùm omnes qui ubique ſunt codices ſupervixit Diluvium annos 15, ita ut difficile ſit explicatu, ubinam tempore Diluvii ſervatus ſit ab aquarum inundatione.* Immediate deinde ſubjicit, τινὰ γὰρ τῶν ἀντιγράφων ἔχει ὅτι ψπβ' ἔτη ἐπέζησεν μετὰ τὸ γεννῆσαι αὐτόν. hoc eſt, *Nonnulli tamen codices habent, ipſum annos 782 vixiſſe poſtquam genuit.* Ex his colligere licet, codices illos qui Mathuſalæ annos tribuunt 782 poſt genitum Lamechum, tribuiſſe illi annos 187 ante eum genitum, quia alioqui Mathuſala non vixiſſet annos 969, (qui tamen eſt conſtantiſſimus annorum vitæ ipſius numerus) ſed duntaxat 949, quod abſurdum eſt, ſic enim Mathuſala non fuiſſet Patriarcharum omnium μακροβιώτατος, quin Noe & Jared eum annorum numero, etiam ſecundùm LXX Interp. ſuperarent. Fallitur ergo Euſebius (& poſt eum Syncellus) quum rejiciens lectionem illam quæ tribuit Mathuſalæ annos 782 poſt genitum Lamechum, dicit ſic futurum eſſe, ut numerus annorum vitæ Mathuſalæ ſit duntaxat 949. Minimè verò, inquam, id ſequitur, quia proculdubiò exemplaria illa tribuebant ante genitum Lamech annos 187, non verò 167. Ex his itaque paucis exemplaribus debuerant Euſebius & Syncellus deprehendere vitium reliquorum codicum, qui annos duntaxat 167 tribuunt Mathuſalæ, potiùs quàm ut ea exemplaria vitii & erroris redarguerent. Certum eſt, etiam illa exemplaria tria Græca cum uno Latino & uno Syro, in quibus (uti monuimus) Auguſtinus dicit inveniri Mathuſalam obiiſſe annis ſex ante Diluvium. Certum, inquam, eſt ea tribuiſſe Mathuſalæ annos 187 ante genitũ Lamech, aliter enim verũ non erit Mathuſalam obiiſſe 6 annis ante Diluviũ. At ſi illi dentur 167 anni, manifeſtũ eſt ex tabula obiiſſe eum annis ſex ante Diluviũ, obi erit nempe anno mundi 2256, Diluviũ autem contigerit anno mundi 2262. Deniq; editiones nonnullæ Græcæ hodiernæ Tranſlationis LXX Interp. totidem annos Mathuſalæ tribuunt, quot textus Hebræus illi tribuit, nempe 187 ante genitum Lamech, 782 verò poſt eum genitum. Sic enim habet (Geneſeos v. 25.) editio Baſileenſis apud Hervagium anno Chriſti 1545, & illa quæ eſt Wecheli anno Chriſti 1597, quæ poſterior editio nequidem hîc annotat variam ullam lectionem, quaſi omnes codices & editiones hîc conſentirent, cùm tamen editio Bibliorum Regia Antuerpienſis Plantini ſequatur antiquam illam Euſebianam lectionem, in ea tamen mendum eſt, nam iſtic πέντε pro ἑπτὰ ſcriptum eſt, quod vitium hæret & in Latina verſione, quæ eſt illi ex adverſo facta ex Græco, unde liquet, non eſſe vitium Typographicum, ſed errorem & hallucinationem illius qui præerat illi editioni, qui non animadvertit vitium eſſe in voce illa πέντε pro ἑπτά. Hæc menda ſublata eſt in editione Pariſienſi Græcolat. τῶν LXX, facta anno Chriſti 1628.

Ex his omnibus planum eſt falſam eſſe, & adulterinam illam, quam Euſebius, Hieronymus & Auguſtinus aiunt fuiſſe omnium ferme ſui temporis codicum Græcorum lectionem, quæ Mathuſalæ annos duntaxat 167 tribuit ante natum Lamechum. Veram contrà & genuinam eſſe illam, quam ſecutus eſt Africanus, quámque habuerunt pauca quædam exemplaria, quorum & Auguſtinus & Euſebius & Syncellus meminerunt, quæque confirmatur hodiernis quibuſdam Græcæ Bibliorum τῶν LXX Tranſlationis editionibus. Quis enim putet LXX Interp. tam imprudentes fuiſſe, ne ſtupidos dicam, ut ſic rationes & calculum ſuum inſtituerint, ut ex eo inveniatur Mathuſala aliquot annos vixiſſe poſt Diluvium, nec fuiſſe tamen in arca cum Noacho receptum: & Euſebius quidem hîc, tanquam in pice mus hæret, & Syncellus quidlibet mavult περιττολογεῖν, quàm ut codicum ſuorum Græcorum vitium & errorem hîc agnoſcat, aut corrigere & emendare velit ex Africano. Atque hæc de prima varia lectione, quæ in codicibus Græcis occurrit in hoc annorum epilogiſmo ſecundùm Tranſlationem LXX Interpretum. Sed & alia videtur eſſe varia lectio in numero annorum, quos Lamech dicitur vixiſſe poſt genitum Noachum. Nam hodiernæ editiones Græcæ omnes Tranſlationis LXX Interp. etiam

etiam ipſa Romana ſeu Pariſienſis, habent annos 565. Quæ lectio confirmatur ex Auguſtini lib. 15 de Civitate Dei cap. 20. ubi diſertè ait, in Hebræo eſſe annos 30 plures quàm in Græco. Cùm itaque in Hebræo dicatur vixiſſe annos 595 poſt natum Noë, ſequitur in Græco eſſe 565. Liquet idem ex ſumma annorum, quos ſecundùm LXX Lamech vixit in univerſum, vixit nempe annos 753, quod verum eſſe non poteſt, niſi poſt genitum Noachum annos vixerit 565. cùm ante eum natum dicatur vixiſſe duntaxat annos 188. In Euſebii tamen Chronico Græco dicitur vixiſſe annos φλε, hoc eſt, 535 poſt natum Noachum. Nec videtur eſſe librarii vel chalcographi lapſus pro φξε, addit enim iſthic Euſebius vixiſſe Lamechum ad annum uſque Noë φλε, hoc eſt, 535. quod verum eſſe non poteſt niſi & præcedens numerus ſit φλε 535. Aut verò dicendum eſt, in utroque numero lapſum eſſe librarii aut typographi, aut collectoris ipſius Scaligeri, & utrobique ſcriptum eſſe mendoſè φλε pro φξε, quod eſt vero magis conſentaneum. Nam certum eſt Euſebium primò ſcripſiſſe φξε, 565. Hieronymus enim qui Euſebii Chronicon Latinè vertit, habet DLXV. & omnino Lamech juxta calculum LXX Interp. vixit ad annum uſque Noë 565, non verò 535. Nam mortuus eſt Lamech juxta LXX Interp. anno mundi 2207: Noë verò juxta eoſdem natus eſt anno mundi 1642. quibus ſi addas annos 565, exurget annus mundi 2207, quo obiit Lamech juxta LXX Interp. Itaque vitioſa eſt omnino illa Græci Chronici Euſebiani apud Scaligerum lectio, quæ habet φλε. legendúmque utrobique φξε, quomodo legit Hieronymus, conſentientibus etiam hodiernis Græcis S. Bibliorum editionibus omnibus, idque poſtulante & flagitante rei ipſius veritate. Hoc mendo ſublato dicendum eſt Lamechum natum eſſe (ſecundùm Euſebium, Hieronymum & Auguſtinum, qui volunt eum genitum anno 167 vitæ Mathuſalæ) anno mundi 1454, mortuum verò anno 2207; vixit nempe annos 753 in univerſum juxta LXX Interpr.

Obſervandum eſt denique, & in numero annorum Lamechi plurimum diſtare LXX Interp. ab Hebr. textu, Nam ubi textus Hebr. habet annos 182 ante natum Noachum, Græcus habet 188. Ubi Hebræus habet 595 poſt natum Noam, Græcus habet duntaxat 565. Denique ubi Hebræus habet 777, Græcus habet 753. Et quidem conſtantiſſimè, ſic enim habent hodierni codices Græci omnes, ſic & Africanus apud Euſebium, ſic & Euſebius in Græco Chronico, ſic & Hieronymus in Latino quod ex Græco convertit. Suſpicatur tamen (& quidem jure meritò) Auguſtinus vitium eſſe in illis numeris, & quidem antiquiſſimum, ab eo nempe qui primus Græca Biblia tranſcripſit ex Ptolomæi Bibliotheca. Sic enim ille lib. 15. de Civitate Dei cap. 13. *Credibilius quis dixerit, cùm primùm de Bibliotheca Ptolomæi deſcribi iſta cœperunt, tunc aliquid tale fieri potuiſſe in codice uno ſcilicet primitus inde deſcripto, unde jam latiùs emanarit, ubi potuit etiam accidere ſcriptoris, hoc eſt, Librarii error: & hoc in illa quæſtione de vita Mathuſalem non abſurdum eſt ſuſpicari, & in illo alio, ubi ſuperantibus 24 annis ſumma non convenit.* Nam his poſtremis verbis Auguſtinus intelligit annos Lamechi, qui juxta Hebræum ſuperant annis 24 numerum annorum qui habetur in Tranſlatione LXX Interp. Nam juxta Hebræum vixit in univerſum 777 annos: ſecundùm verò LXX vixit duntaxat annos 753. Idem Auguſt. ibidem paulò poſt: *Itaque illa diverſitas numerorum aliter ſe habentium in codicibus Græcis & Latinis, aliter Hebræis, &c. ſcriptoris tribuatur errori qui de Bibliotheca ſupradicti Regis codicem deſcribendum primus accepit.* Sed & hinc confirmatur illa Auguſtini ſuſpicio, nempè à LXX Interp. ſcriptum primo fuiſſe Lamechum natum annos 182 (non verò 188) genuiſſe Noachum, quomodo eſt in Hebræo, quia ſic fiet ut Mathuſala ſecundùm calculum τῶν LXX, non minus quam juxta textum Hebræum, obierit anno ipſo diluvii. Si enim Lamech anno ætatis ſuæ 182 genuit Noachum, Noë ipſe natus fuerit A. M. 1656: Diluvium autem contigerit anno mundi 2256, quo anno ſecundùm epilogiſmum LXX Interp. invenitur obiiſſe Mathuſalam, uti planum eſt ex Tabula. Eſt autem omnino veriſimile, calculum à LXX Interp. (vel ab eo qui primus deſcribendo ex eorum autographo mutationem in numeris induxit certo conſilio) ità fuiſſe inſtitutum, ut ex eo planum ſit Mathuſalam Patriarcharum omnium μακροβιώτατον, anno ipſo Diluvii, hoc eſt, paucis diebus ante Diluvium obiiſſe, quomodo manifeſtum eſt ex Hebræorum epilogiſmo id revera ſic contigiſſe. In hoc itaque fuerit diſcrimen τῶν LXX ab Hebræo textu, quòd non eodem æræ mundi anno Diluvium ſecundùm utroſque contigit. Nam ſecundum Hebræos contigit anno mundi 1656. At juxta LXX Interp. contigerit anno mundi 2256, verùm in hoc inter utroſque conſenſus fuerit, quòd eo anno mundi quo utrique ſtatuunt contigiſſe Diluvium, eodem ſtatuunt Mathuſalam obiiſſe. Quin & hoc veriſimile eſt, non fuiſſe inter utroſque aliud diſcrimen, præterquam in illis 600 annis, quos certo conſilio (uti dictum eſt) addiderunt ſupra Hebræorum epilogiſmum. Itaque ſuſpicor eodem librarii errore mendum irrepſiſſe in 565 annis illis, quibus Lamech ſupervixiſſe dicitur poſt natum Noachum, ut ab eo ſcriptum ſit φξε pro φϟε, h.e. 565 pro 595. Unde ex conſequenti natus error in ſumma annorum, quibus Lamech vixit 753, quæ diſtat ab illa quæ in Hebræo eſt 777, annis (ut notavit Auguſtinus) 24. Nempe ex 188 annis qui præceſſerunt nativitatem Noë, & 565 quibus vixit poſt natum Noam, oritur ſumma annorum 753. Hac ratione juxta LXX natus fuerit eo anno, quo ſecundùm Hebræos contigit Diluvium, nempe anno mundi 1656: Diluvium autem juxta LXX, annis 600 ſeriùs contigerit quam ex Hebræo conſtat contigiſſe, idque propter 600 annos quos ſex prioribus Patriarchis certo conſilio, certaque de cauſa, quam explicuimus, addiderunt ſupra Hebræorum epilogiſmum. Quicquid eſt inter eos, & Hebræum textum (præter ſexcentos illos annos) in numeris annorum diſcriminis, id omnino videtur non eſſe ab ipſis LXX Interp. ſed à librariorum lapſu & errore, uti vult Auguſtinus, quicquid contrà clamet Georgius Syncellus.

Ad epilogiſmum autem Samaritarum quod attinet, obſervandum eſt primo, nihil eorum calculum diſtare ab Hebræorum calculo in quinque prioribus Patriarchis, & in Enocho, ſed duntaxat in Jared, Mathuſala, & Lamecho. Nam quod Euſebius in Chronico Græco ſcribit, Enochum anno ætatis ſuæ 60 genuiſſe Mathuſalam, error eſt vel Typographi aut Librarii, qui ξ pro ξε ſcripſit, non error ipſius Euſebii qui procul dubio ſcripſerat ξε. Quod hinc manifeſtum eſt, quia immediatè ſubjicit μετετέθη ἐν ἔτει ρπ τοῦ Νῶε, hoc eſt, *Tranſlatus eſt anno 180 Noachi*; Quod ſtare non poteſt niſi Enoch anno ætatis ſuæ 65 genuerit Mathuſalam, proindéque annos vixerit non 360, ſed 365. Quod & hinc confirmatur. Georgius Syncellus (qui ſecutus eſt Euſebium) citante Scaligero ait, *Samaritarum calculum breviorem eſſe Hebræorum calculo annis 349*; quod ſtare etiam non poteſt niſi Enoch anno ætatis ſuæ 65 genuerit Mathuſalam, uti planum eſt ex Tabula. Denique Chronographium Samaritarum, quod Scaliger in lib. de Emendatione temporum produxit, totidem Enocho aſſignat annos, nempe 65.

Obſervandum eſt ſecundò, quòd etſi Samaritarum calculus ab Hebræo in ærâ Diluvii, & annis poſtremorum trium Patriarcharum plurimum diſtet, tamen in hoc cum Hebræo convenit, quòd etiam ſecundùm Samaritas Mathuſala obiit eo anno quo ſecundùm illos contigit Diluvium, nempe anno mundi 1307. Quo etiam anno ſecundùm eoſdem obiit & Lamech Noachi pater, & Jared ejus proavus. Quod & Euſebius ibidem notavit. Nam de unoquoque trium illorum Patriarcharum dicit, ἐπέζησεν ἕως vel μέχρις αὐτοῦ τοῦ κατακλυσμοῦ. Unde rurſus confirmatur hic Samaritarum epilogiſmus, qualis in Tabula hac noſtra exhibetur, quem diu poſt conſtructam tabulam deprehendimus accuratè convenire cum iis quæ de Samaritarum epilogiſmo nuper notavit Joan. Morinus (præfatione quam præfixit editioni Pariſienſi Tranſlationis Græco-Latinæ LXX Interp. factæ anno Chriſti 1628. ex codice manuſcripto Pentateuchi Moſaïci Samaritanorum. Idem Samaritarum epilogiſmus confirmatur ex literis viri doctiſſimi Domini Golii, ad me ſcriptis 9 Mart. 1630. In quibus notat eandem à textu Hebraico Samaritani codicis diſcrepantiam ſeu variationem, quæ hic in Tabula noſtra annotata eſt. Notandum autem eſt apud Euſebium in Chronico Græco, eſſe vel Euſebii errorem vel Typographi aut librarii lapſum, in eo quòd Cainan dicitur vixiſſe ad Noachi uſque annum φκα, Mahalaleel autem ad annum uſque ejuſdem Noë φπε: nam pro φκα ſcribendum eſt φκη, hoc eſt, 528, & pro φπε, ſcribendum eſt φπγ, hoc eſt 583. Alioqui ipſe Euſebius ſibi non conſtabit illis numerorum notationibus. In reliquis Patriarchis notatio quam habet (quo ſcilicet Noachi anno ſinguli eorum obierint) eſt conſentanea, & cum toto iſto Samaritarum calculo, qui eſt in Tabula hac noſtra, quadrat. Obſervandum eſt tertiò diſcrimen, quod eſt inter illum Samaritarum, & illum qui eſt Hebræorum calculum. Hoc diſcrimen manifeſtum eſt ex Tabula, tum in annis quibus tres illi Patriarchæ Jared, Mathuſala, & Lamech dicuntur cœpiſſe gignere, tum in annis quos dicuntur vixiſſe poſtquam genuerunt: in utroque enim non parum diſceſſerunt Samaritæ ab Hebræo. Unde ex conſequenti ortum eſt diſcrimen, quod inter illos & Hebræos intercedit in æra tum nativitatis, tum mortis trium illorum Patriarcharum, tum etiam in æra Diluvii, quam breviorem faciunt illâ quæ eſt Hebræorum, annis 349, uti rectè & congruenter notavit Georgius Syncellus ſupra laudatus. Atque hinc fit manifeſtum, immeritò à Scaligero (in notis ad Euſeb. pag. 243) reprehendi Syncellum illum, eo quòd dixerit calculum Samaritanorum ab Hebræo in æra Diluvii differre annis τμθ. hoc eſt, 349, ab epilogiſmo autem τῶν LXX annis Ϡλ, hoc eſt, 930. In his Scaliger ait Syncellum hallucinari, eo quod computet annos ab Adam uſque ad Diluvium; mendoſè, cùm anni iſti ſint ad natum Noë, non ad Diluvium uſque deducti. Verùm graviſſimè hîc hallucinatus eſt ipſe Scaliger, quum ait ex Samaritanorum dinumeratione ab Adam ad natum Noë colligi annos 1327. Ad diluvium autem annos 1947. Nam ex Tabula hac noſtra, quam juxta Euſebianam Samaritarum dinumerationem conſtruximus, luce clarius eſt, à rerum exordio ad natum Noë annos eſſe duntaxat 707, ad Diluvium autem 1307. Diluvium nempe anno 600 vitæ Noachi contigit, annos itaque qui deducendi erant ad Diluvium uſque, Scaliger ad natum Noë computavit: quæ eſt ea ipſa hallucinatio quam immeritò Georgio Syncello tribuit. Quod autem Scaliger numerat annos 1327, non verò 1307, inde eſt quod calculo Euſebiano putat addendos eſſe annos 20, ex Samaritarum Chronographio, quod ipſe protulit in libro de emendat. temporum. Nam ubi Euſebius ait, Mahalaleelem natum fuiſſe annos ξε, hoc eſt, 65, quum gigneret Jared, Scaliger emendandum cenſet οε, hoc eſt 75, ex ſuo Chronographio; Item ubi Euſebius ait Mathuſalam natum fuiſſe annos ξζ, hoc eſt 67, quum gigneret Lamechum, Scaliger emendat οζ, hoc eſt, 77 ex eodem Chronographio. De qua Scaligerana emendatione mox dicetur. Quod verò ait idem Scaliger, ex Samaritanorum dinumeratione colligi ad Diluvium annos 1947, non ſibi conſtat, & fallitur annis 20. Nam ſi, uti falsò putat, Samaritæ ab Adam ad natum Noë computant annos 1327, ſane ad Diluvium uſque non numerabunt niſi annos 1927, ſiquidem Diluvium contigit anno vitæ Noæ 600. Sed putavit fortè Scaliger rurſus hîc eſſe addendos 20 illos annos, quos ex emendatione ſua jam antea addiderat calculo Euſebiano, quæ mera eſt hallucinatio. Benè ergo & congruenter Syncellus notavit exceſſum ſeu diſcrimen æræ Diluvii, quod eſt inter Hebræos, LXX Interp. & Samaritas. In hoc duntaxat falſus eſt, quod ait Samaritarum calculum diſtare ab illo qui eſt juxta LXX, annis duntaxat Ϡλ, hoc eſt, 930, cùm revera diſtet annis 935, uti liquet ex Tabula. Rectè autem dixit, calculum Hebræorum ſuperari ab illo qui eſt ſecundùm LXX annis φπϛ, hoc eſt, 586, quia ex illorum Græcorum Codicum mente, (quos Syncellus ſecutus eſt) qui Mathuſalæ dant annos 167 quum genuit Lamech, æra Diluvii incidit in annum mundi 2242, à quibus ſi ſubducas 1656, quæ eſt æra Diluvii ſecundùm Hebræos, reſtant 586 anni.

Scaliger in opere de Emendatione temporum profert Chronographium quoddam Samaritarum, in cujus fine attexitur epilogiſmus annorum Patriarcharum illorum, qui ante & poſt Diluvium ad Abrahamum & Moſem uſque vixerunt. In hoc epilogiſmo Mahalaleeli tribuuntur non 65 anni (quot illi tribuit Euſebius ante genitum Jared) ſed 75, ſimiliter Lamecho tribuuntur non 67, ſed 77 anni. Atque hinc Scaliger vult corrigi & emendari Euſebium, ſicque annis 20 longiorem facit æram Diluvii, quàm eam facit Euſebius, & poſt eum Syncellus. Sed ſine neceſſitate Scaliger urget emendationem illam, qua conturbatur totus ille Euſebianus Samaritarum calculus. Nec tantæ eſt auctoritatis Chronographium illud Samariticum Scaligeri, ut præferri debeat Euſebiano; (quod confirmari diximus codice MS. Pentateuchi Samaritici Joan. Morini) maximè cùm ipſe Scaliger, in notis ſuis ad Chronographium illud, agnoſcat nonnulla eſſe in epilogiſmo qui illi ſubjicitur abſurdiſſima. Præſtat itaque Samariticum Scaligeri epilogiſmum ex Euſebiano corrigere, quàm Euſebianum ex Scaligerano. Nam ſi admittitur illi Scaligeri emendatio, ſequetur Jared & Mathuſalam obiiſſe anno mundi 1317. Lamechum autem A. M. 1327. eodemque anno contigiſſe Diluvium. Ita Mathuſala obierit annis 10 ante Diluvium, quod non videtur convenire, neque id congruit cum Hebræorum, neque cum genuino τῶν LXX epilogiſmo, quorum uterque ſtatuit mortem Mathuſalæ in anno ipſo Diluvii, uti ex ſuprà dictis videre eſt. Nec veriſimile eſt voluiſſe Samaritas ita calculum ſuum inſtituere, ut alio quam Diluvii anno obierit Mathuſala. Falſum etiam erit quod annotat Euſebius in Chronico Græco, tres iſtos Patriarchas Jared, Mathuſalam & Lamechum vixiſſe ad ipſum uſque Diluvium.

Porrò cur Samaritæ tam longè ab Hebræo in trium illorum Patriarcharum annis aſſignandis diſceſſerint, cur longiùs adhuc multo ab epilogiſmo τῶν LXX recedant, cauſam nec video, nec ſuſpicari aut conjicere poſſum, imò neque facile mihi perſuaſerim eos ab Hebræo hac in parte diſcedere voluiſſe, cum in reliquis Patriarchis exactè cum eo conveniant. Et ſane ſi Hieronymus audiatur, omnino non diſceſſerunt. Nam in quæſtionibus ſeu traditionibus in Geneſ. ubi famoſam quæſtionem ſolvit, *quî potuerit Mathuſala juxta calculum τῶν LXX vixiſſe annos 14 poſt Diluvium*, teſtatur tam in Hebræis quam in Samaritanorum libris ſcriptum inveniri, vixiſſe Mathuſalam 187 ante genitum Lamechum, Lamechum autem vixiſſe 182 annos ante natum Noë. Hoc ſi verum eſt, (quod ille diſertiſſimè teſtatur) an veriſimile eſt eos ab Hebræo in ſolo Jared voluiſſe diſcedere, ut illi ſine cauſa centum annos detraherent? Quis non potius ſuſpicetur librarii lapſu pro 162 annis, qui Jaredo tribuendi ſunt, ſcriptum fuiſſe 62, quot illi tribuit Euſebius? Omnino itaque vero conſentaneum eſſe videtur, Samaritanos ab Hebræorum epilogiſmo non receſſiſſe, Interim tamen calculus eorum, qui ab Euſebio in Græco Chronico refertur, confirmatur (uti diximus) codice manuſcripto Pentateuchi Samaritani, uti annotat Joan. Morinus præfatione in Biblia Græca tranſlationis LXX Interpretum Pariſiis edita 1618. Itaque hîc dubius hæreo.

Tabula ſecunda, Complectens Patriarchas poſt Diluvium uſque ad Abrahamum, juxta textum Hebraum, Geneſ. 11. 10.

	Genuit natus annos	Vixit poſtquam genuit.	Vixit in univerſum.	Anno Mundi	
				Natus eſt.	Mortuus eſt.
1 Sem	100	500	600	1558	2158
2 Arphaxad	35	403	438	1658	2096
3 Selah	30	403	433	1693	2129
4 Heber	34	430	464	1723	2187
5 Phaleg	30	209	239	1757	1996
6 Rehu	32	207	239	1787	2026
7 Serug	30	200	230	1819	2049
8 Nachor	29	119	148	1849	1997
9 Thare	130	75	205	1878	2083
10 Abraham				2008	

NOTÆ IN PRÆCEDENTEM
Tabulam ſecundam.

OMnia fermè in hac Tabula plana ſunt, obvia & expedita. Nam quot annos natus unuſquiſque horum Patriarcharum genuerit filium, hoc eſt, natus illi ſit filius, quotque annos poſt natum filium vixerit, (ſi unum excipias Tharam, de quo mox dicturi ſumus) manifeſtum eſt ex Geneſ. cap. 11. ubi iſta exertè notantur. Jam ſi anno quo cuique natus eſt filius, addas annos quos vixit poſt natum filium, exſurget annorum quos in univerſum unuſquiſque vixit, numerus, prout in hac Tabula eſt notatus.

Deinde eodem Geneſ. cap. 11. 9. Sem natus centum annos dicitur genuiſſe Arphaxadum שְׁנָתַיִם biennio, ſeu potius anno ſecundo (nimirum inchoante) poſt Diluvium, ſcilicet abſolutum. Cùm itaque ex prima & ſecunda Tabula noſtra conſtet Diluvium abſolutum eſſe initio anni mundi 1657, nimirum 27 die menſis ſecundi anni illius, planum eſt inde Arphaxadum natum eſſe anno mundi 1658, circa ejus initium vel medium. Nempe videntur omnino tum Noë, tum ejus liberi, pii ſaltem (qualis fuit Sem) ab uſu conjugii abſtinuiſſe dum fuerunt in Arca concluſi, mox verò poſtquam ex Arca ſunt egreſſi, cœpiſſe dare operam liberis procreandis. Sanè Judæi (undicumque illud acceperint) in ea ſunt ſententia: aiunt enim ex omnibus brutis animantibus ſolum Canem, ex hominibus ſolum Chamum explendæ libidinis cauſa, venerem in Arca exercuiſſe. Cùm ergò Noë, ejuſque liberi, ex Arca egreſſi ſint ſub finem menſis ſecundi anni mundi 1657. ſi paulo pòſt Sem liberis procreandis operam dedit, Arphaxad potuit illi naſci initio anni 1658. Cúmque tum natus eſſet annos centum, nimirum completos, ſequitur natum eſſe anno mundi 1558. Jam autem ex Tabula prima, & notis noſtris in ſecundam, liquet Noam natum eſſe anno mundi 1056 completo, ac proinde quando Geneſ. 5, 32, Noe dicitur genuiſſe Sem, Cham & Japheth, natus annos quingentos, videri poſſet inde Sem (qui primus inter Noæ liberos illic nominatur) natus anno mundi 1556 completo, vel 1557 inchoato, non verò uti ſtatuimus anno 1558. Sed obſervandum hîc eſt id quod ab aliis jam rectè occupatum & obſervatum eſt, nempe Noam cœpiſſe quidem gignere anno ætatis ſuæ quingenteſimo, at non tamen eo anno genuiſſe Semum, ſed Japhetum, qui fuit filiorum Noæ primogenitus, quíque propterea dicitur Geneſ. 10, 21, הַגָּדוֹל *magnus*, hoc eſt, natu maximus, unde etiam eſt quod ejus genealogia eo capite primo loco recenſetur. Cham autem filiorum Noæ natu minimus, unde etiam vocatur הַקָּטָן Geneſ. 9. 24. Quare ordo filiorum Noæ, habita ratione nativitatis ipſorum, hic eſt, Japheth, Sem & Cham; ut Sem medius ſit inter Japhetum qui הַגָּדוֹל, & Chamum qui הַקָּטָן dicitur. Natus ergo Japheth anno mundi 1556 completo, Sem verò initio anni mundi 1558. Quod autem Semi genealogia recenſetur ultimo loco tam Geneſ. 10, 20, quàm cap. 11, 10, hoc ideo fit quia ex Sem oriundus fuit Abraham, cujus hiſtoriam Moſes perſequitur, non aliorum.

Hoc poſito, Semum eſſe natum anno mundi 1558 inchoante, planum eſt quo mundi anno reliqui Patriarchæ tum nati, tum mortui ſint, uti eſt in Tabula notatum. De uno Thara lis eſt, quem ſtatuimus anno ætatis ſuæ 130 genuiſſe Abrahamum, quod videtur eſſe adverſus Scripturam, quæ Gen. 11, 26, dicit Tharam natum annos 70 genuiſſe Abraham, Nachor & Haran. Sed ab aliis jam obſervatum eſt Tharam quidem cœpiſſe anno ætatis ſuæ 70 gignere liberos, at non tamen eo anno genitum ab eo eſſe Abrahamum, ſed vel Nachorem, vel Haranem, quomodo ſupra obſervavimus Noam cœpiſſe gignere anno ætatis quingenteſimo, ſed Japhetum, non verò Semum, uti prima fronte videri poſſet ex Gen. 5, 32. Abrahamum autem non ſeptuageſimo, ſed centeſimo triceſimo ætatis Tharæ anno natum eſſe, ſic, poſt alios demonſtrari poſſe putamus. Thare vixit annos 205, mortuuſque eſt in Charan, Geneſ. 11. 20. Abraham natus tum fuit annos 75, Gen. 12, 4. Mortuo patre, Dei juſſu egreſſus eſt ex Charan, venitque in terram Chaaan Act. Apoſt. c. 7. Subducantur anni 75 ex 205, liquet Abrahamum natum eſſe anno ætatis Tharæ 130. Confirmatur hoc ex Galat. 3. 17, ubi promiſſio Abrahæ facta dicitur anteceſſiſſe legem annis 430, & ex Geneſ. 14, 13, ubi Deus prædicit Abrahamo prolem ipſius futuram peregrinam & ſervituram genti alteri annos 400. Hi 400 anni inchoandi ſunt à nativitate Iſaaci (qui ſtatim atque natus cœpit eſſe peregrinus in terra non ſua, etſi enim terra Chanaan promiſſa fuiſſet patri ejus Abrahamo, attamen tradita illi non fuerat, imò verò ne latum quidem pedis veſtigium in ea habuit) terminandi autem in egreſſu Iſraelitarum ex Ægypto. Promiſſio ergo Abrahæ primò facta anteceſſit, ſecundùm Apoſtolum, Iſaaci nativitatem annis 30. Et facta fuit Abrahæ in Ur Chaldæorum, antequam veniret in Charan, Actor. 7, verſ. 2, 3, 4. Abraham natus fuit annos centum cùm natus eſt illi Iſaac, natus ergo fuit annos 70 cum facta eſt illi promiſſio, & juſſus eſt exire ex Ur Chaldæorum. Cùm autem egreſſus eſt ex Charan patre mortuo, natus erat annos 75. Gen. 12, 4. Ergo quinquennio ante exceſſerat Ure. Unde veriſimiliter colligitur Abrahamum accepta Dei promiſſione, ejuſque mandato de relinquenda patria, indicaſſe illud patri, qui ut Dei vocationem ſequeretur, relicto (uti videtur) in Chaldæa Nachor, & aſſumpto ſecum Abrahamo filio, & nepote Lotho, unà cum ipſis venit in Charan, animo petendi terram Chanaan, uti dicitur Geneſ. 11, 31. Sed fortè morbo iſthic detentus Thare, aut alia quapiam de cauſa quinquennium iſthic hæſit, atque una cum eo Abraham & Loth, quorum ille patrem, hic avum ſenectute jam confectum, & adverſa fortè tum valetudine laborantem noluit deſerere, ſed tantiſper cum eo ſubſtiterunt in Charane, donec vel convaleſceret, vel vita excederet. Quare mox poſt patris obitum Charane exceſſit, venitque in terram Chanaan, juxta mandatum quod in Chaldæa à Deo acceperat, quódque exequi jam cœperat, cùm Ure profectus unà cum patre Thara venit Charanem.

Qui in alia ſunt ſententia, & Abrahamum natum volunt anno ætatis Tharæ 70, mirum in modum conturbare coguntur hanc promiſſionis & vocationis Abrahæ hiſtoriam, pluresque Abrahæ ex Ur & Charan in Chananæam profectiones, ejuſdémque in Charan vel Ur reditum valde ἀλόγως confingere: neque conciliare valent loca Scripturæ modo allata, de Abrahæ vocatione, promiſſione illi facta, profectione è patria, & prolis per annos 400 peregrinatione & ſervitute in terra non ſua, quæ omnia amice conſpirant, ſi ſtatuas Abrahamum natum eſſe anno ætatis Tharæ 130, non verò 70. Adde quod Samariticus codex vitæ Tharæ annos dat duntaxat 145. Cujus hæc cauſa eſt, quòd ſecundùm Scripturam Geneſ. 12, 4, æſtimavit, & quidem rectè, Abrahamum natum fuiſſe annos 75 cùm Thare obiit Charane, putavit autem, ſed falsò, deceptus loco Geneſ. 11. 26, natum fuiſſe anno vitæ patris 70. Quòd ſi Abraham natus fuit annos tantùm 75, cùm obiit Thare, uti Scriptura exertè dicit loco modò citato Geneſ. 12, 4, natus eſt proculdubio anno vitæ patris 130, quandoquidem Thare in univerſum vixit annos 205.

Deinde ſi Abraham natus eſt anno patris ſui Tharæ 70, natus fuit annos 135, cùm obiit Thare, Iſaac autem natus eſt Abrahamo cùm eſſet annorum centum. Fitne veriſimile patrem Tharam, qui ad mandatum Dei filio Abrahæ factum de relinquenda patria, ut illi obſequeretur, unà cum filio venerat Charanem animo veniendi in terram Chanaan, voluiſſe hærere in Charan annos 65, neque commotum fuiſſe inſigni Dei erga filium Abrahamum benedictione, qui Iſaacum miraculo illuſtri ei in effœta tum Abrahæ, tum Saræ ætate dederat? Denique, quî verum erit quod ait Stephanus Actorum 7, (poſt Scripturæ dictum Geneſ. 12, 2, 3, 4.) Abrahamum veniſſe in Chananæam poſt patris obitum, ſi Thare vixit annos 65, poſtquam Abraham Charane profectus venit in Chanaan. Ex his evincitur, ut puto, firmiſſimè, Abrahamum natum eſſe anno vitæ patris 130. non verò 70. Thare ergo cœpit quidem (uti dicitur Geneſ. 11, 26.) gignere anno ætatis 70, ſed vel Nachorum, vel Haranem, non verò Abrahamum. Quod autem Abraham primo loco iſtic ponitur, id fit ob Abrahami dignitatem, à quo populus Dei erat oriundus, cujus hiſtoria deinde narratur, quomodo Geneſ. verſ. 32, Sem primo loco ponitur, etiamſi (uti modò oſtenſum eſt) non fuerit Noæ primogenitus, ſed Japheth. Hoc poſito Abrahamum natum eſſe anno ætatis Tharæ 130, ſequitur Tharam poſt natum Abrahamum vixiſſe annos duntaxat 75, uti notamus in Tabula juxta Scripturam, Geneſ. 12, 4. Porrò, cùm Abraham natus ſit anno mundi 2008 exeunte, vel 2009 ineunte, liquet eum eſſe natum in fine quadrageſimi primi Jubilæi à mundi creatione, Iſaacum verò, qui annis centum pòſt natus eſt, natum eſſe anno primo quadrageſimi quarti Jubilæi, ſive anno primo trecenteſimæ ſecundæ hebdomadis.

Porrò ex hac Tabula videre eſt primò in tribus Patriarchis qui Semum ſequuntur, Arphaxado nimirum, Sela & Hebero, vitam hominum poſt Diluvium contractam fuiſſe ad dimidium vitæ præcedentium Patriarcharum: Omnes enim qui ante Diluvium vixere Patriarchæ (tribus exceptis) ſuperarunt annum vitæ nongenteſimum, at iſti tres dimidium tantùm (ac ne vix quidem dimidium) vitæ illorum vixerunt. Secundò, vitam in ſequentibus, nimirum Phaleg, &c. fuiſſe rurſus contractam ad dimidium vitæ trium præcedentium, idque uti videtur ob inſignem hominum in extructione turris Babel (quæ tempore Phaleg facta eſt) audaciam atque in Deum rebellionem. Omnium autem μακροβιώτατος inter eos fuit pius Sem, (ob patris Noæ benedictionem) qui reliquis omnibus ſupervixit, adeoque ad annos 501, vel 502, poſt Diluvium vitam produxit, anniſque duntaxat 25 ante Abrahami mortem, annis autem tantum 11 ante natum Jacobum obiit, (uti ex Tabula 8 liquebit) ita ut unà cum Abrahamo, Iſaaco & Hebero eſſe & vivere in iiſdem tentoriis potuerit. Denique non modò Sem, ſed & Arphaxad, Selah & Heber, reliquis omnibus (excepto Abrahamo ſupervixere, imo & Heber triennium ipſi Abrahamo ſupervixit; Abraham enim mortuus eſt anno mundi 2184. Heber autem 2187. Noe autem ante omnes iſtos ſuos poſteros obiit, (excepto Phaleg) mortuus eſt enim anno mundi 2006, biennio ante Abrahæ nativitatem: Phaleg autem decennio prius, anno mundi 1996.

Poſtremò toto temporis intervallo in hac Tabula comprehenſo, à Diluvio ad Abrahami nativitatem, ejuſque à Deo è patria Chaldæa evocationem Hiſtoria Sacra nihil inſigne narrat, præter turris Babylonicæ exſtructionem, eamque inſecutam, à Deo immiſſam linguarum confuſionem, terræ inter Noe filios diviſionem, hominumque per univerſum terrarum orbem diſperſionem, ac Monarchiæ Babylonicæ à Nimrodo in turris illius exædificatione conſtitutionem, ſed ſine tamen præciſa temporis, atque definita notatione quando illa exſtructio facta fuerit, & linguarum confuſio contigerit, niſi quod dicitur accidiſſe illud in diebus Phaleg. Sed an in ejus nativitate, an vero in morte, an denique in medio vitæ ejus intervallo factum id fuerit, Scriptura non indicat. Hinc variæ ſunt ea de re ſcriptorum ſententiæ. Judæi in Phalegi morte eam conſtituunt, ejuſque patrem Heberum volunt prophetaſſe, cùm nomen illi à diviſione indidit: alii in nativitate ejus eam collocant, nomenque Phalego ex eventu, non ex prophetia inditum eſſe contendunt. Si in nativitate Phalegi id contigit, facta eſt illa diviſio anno centeſimo, vel centeſimo primo poſt finitum Diluvium, quod temporis intervallum videtur æquo brevius, quam ut homines eo temporis ſpatio eouſque excreverint ut tantum opus aggredi & moliri potuerint. Si in ejus mortem cum Judæis rejiciatur illa diviſio, incidet in annum mundi 1996, quo mortuus eſt Phaleg. Abraham autem venit in Chananæam anno mundi 2084, ac proinde 88 annis poſt illam diviſionem. Jam autem cùm Abraham venit in Chananæam, eam offendit totam ferè à Chananæis, Amorrhæis, &c. occupatam, ac frequentiſſimis oppidis auctam & ornatam, quin & Ægypti regnum jam tum conditum fuit; mox enim poſt adventum ſuum in terram Chanaan Abraham fame preſſus deſcendit in Ægyptum, Geneſ. 12, 10. Illud autem 88 annorum ſpatium brevius videtur, quam ut per id tempus tota Chananæa & Ægyptus, incolis Chananæis, Chami filii, poſteris fuerit jam plena, multiſque oppidis ornata, adeoque & bello Amraphel atque ſociorum vexata, Geneſ. 14. Itaque convenientius forte videtur, ut ſtatuamus confuſionem linguarum & terræ diviſionem circa medium vitæ Phalegi tempus, hoc eſt, circa annum mundi 1860. Sic enim fiet ut à Diluvio ad illam diviſionem anni ſint circiter 200. inde verò ad Abrahami in terram Chanaan & Ægyptum ingreſſum anni 216. Nihil tamen affirmo, quia conjecturis tantùm locus hic eſt. Videatur hîc Joh. Buxtorfii Junioris diſſertatio de linguarum in turri Babylonica confuſione, ſub finem, ubi probat Phalegum non videri Heberi primogenitum, neque eum natum patris anno 34: nec turrim conditam eſſe anno mundi 101, ſed multo poſt.

Porrò turri illi ob linguarum in ea factam confuſionem, uti Scriptura notat Geneſ. 11, inditum eſt nomen בָּבֶל *Babel*, quaſi diceretur בָּא בַל *venit confuſio* (quomodo Geneſ. 30, 11. בָּגָד dicitur pro בָּא גָד *venit turma*) vel בָּבֶל eſt pro בַּלְבֵּל *confuſio*, extrito altero ל, quomodo dicitur אַבְרָהָם pro אַב רַב הֲמוֹן, *pater magnæ multitudinis*, extrito altero ב) A qua voce בַּלְבֵּל fortè ortæ ſunt Latinis, *Balbus*, & *balbutire*, quæ de eo uſurpantur qui ita confuſè loquitur ut vix intelligi poſſit. Terram שִׁנְעָר, in qua turris illa extructa fuit, eſſe Babyloniam, clarius eſt & manifeſtius ex Scriptura, quam ut multis teſtimoniis id comprobare neceſſe ſit, unde Σίγγαρα urbs ad Tigrim apud Ptol. Tab. 4. Aſiæ, & *Singarai* mons in Meſopotamia, apud eundem, ibidem. De turris illius exſtructione, & linguarum iſtic confuſione, hominumque inde per univerſam terram diſperſione, manifeſta adducuntur ab Euſebio in Chronici ſui Græci fragmentis, ex Abydeno, & Hiſtiæo Mileſio, antiquis exoticis ſcriptoribus, teſtimonia, quæ veritati ſacræ Hiſtoriæ hac in parte ſuffragantur.

Narrat Euſebius in eodem Chronico Græco, Noam filiis ſuis univerſam terram diviſiſſe, & Semo Aſiam, Japheto Europam, Chamo Africam habitandam & poſſidendam tradidiſſe. Fieri id quidem ab eo potuit, nam videtur vixiſſe annos circiter 150 poſt factam linguarum confuſionem, vixit enim ad annum mundi 2006: linguarum autem confuſio contigit, uti videtur, circa annum mundi 1856, anno nimirum poſt Diluvium ducenteſimo. Attamen præter Scripturam id aſſeritur, quæ illud non commemorat, nulla autem alia ſcripta ſunt Moſaicis antiquiora, unde illud certò habere poſſimus. Sed neque etiam veriſimile videtur factam eſſe à Noa diviſionem illam. Nam primo quemadmodum eum de turris exſtructione non conſuluerunt, quin potius eo diſſuadente ac repugnante opus illud aggreſſi ſunt, quandoquidem notatur ut audaciæ, temeritatis, ſuperbiæ, atque in Dei conſilium rebellionis argumentum, quo Dei ira in homines eſt provocata; ſic neque videntur eum de ſedibus deligendis interrogare aut conſulere voluiſſe, aut verò etiam potuiſſe, niſi fingamus Noam omnes linguas à Deo tum immiſſas calluiſſe, ut ſingulos populos, aut familias propria qua utebantur lingua alloqueretur, & quid fieri ab illis vellet ſignificaret. Deinde, quî potuit Noe tres illas mundi partes, Aſiam, Europam & Africam, tum temporis hominibus ignotas, indicare, aut quibus ſignis alteram ab altera diſtinguere, ſinguliſque familiis, per ſingulas linguas diſtinctis, proprias quas vellet ab iis inhabitari ſedes aſſignare, niſi fingamus eum ſingulos populos manu in terras ipſas quas coli ab illis volebat, duxiſſe tanquam in rem præſentem. Omnino ergo convenientius videtur, eos linguarum confuſione attonitos, & quaſi fulmine quodam cælitùs immiſſo percuſſos atque perculſos, coadunatos ſimul eſſe, & in unum conveniſſe quotquot eadem lingua utebantur, ab aliis vero, qui qualibet alia utebantur lingua, ſegregatos atque ſejunctos, mox tacito atque occulto divinæ providentiæ motu atque inſtinctu impulſos eſſe, ut hi horſum, alii illorſum, alii denique aliorſum moverentur atque progrederentur, prout Deus apud ſe decreverat, ut hi has, illi illas terras inſiderent atque incolerent, juxta illud Pauli Act. 17. 26. ὁρίσας προστεταγμένους καιροὺς, καὶ τὰς ὁροθεσίας τῆς κατοικίας αὐτῶν.

Cæterum in poſterorum Noæ nominibus quæ hîc in Scriptura commemorantur, non obſcura apparent Gentium à ſe conditarum, & regionum quas inſederunt atque incoluerunt veſtigia, unde facilè conjici poſſit Europam à Japheto ejuſque filiis, à Semo Aſiam, à Chamo & ejus liberis Africam fuiſſe maxima ex parte occupatam & inſeſſam. Nam primò Japheth eſt Græcis & Latinis notiſſimus *Iapetus*, omnium hominum ſibi notorum, & de quibus vel fando aliquid inaudiverant, antiquiſſimus, unde vetus inter eos proverbium *Iapeto vetuſtior*. Deinde, ex Japheth ortus eſt יָוָן *Javan* (quod & יוֹן punctari & legi poteſt) à quo *Ion*, unde *Iones* dicti & orti, Græcorum populi nobiliſſimi & antiquiſſimi, eorumque dialectus *Ionica* ampliſſima, & veteres litteræ *Ionicæ* dictæ, omnium primæ & antiquiſſimæ, (quas Cadmus Phœnix illos docuit) à veteribus Hebræis deformatæ. Apud Danielem Prophetam מַלְכוּת יָוָן *regnum Javan* eſt Monarchia Græcorum, quæ ab Alexandro Magno initium habuit. Ab eodem Javan, Latinorum Janus antiquiſſimus & notiſſimus dictus omnino videtur. A גֹּמֶר *Gomer* alio Iapheti filio dicti videntur *Cimmerii*. qui & *Cimbri*, & Καμαρῖται apud Dionyſ. περιηγητὴν. Sunt & *Comari* & *Chomari* apud Ptolom. populi in Scythia, intra Imaum montem prope Bactrianam. A תִּירָס autem eſt Θρᾷξ, unde *Thraces* populi, & *Thracia* regio Græcis notiſſima. Forte & inde *Tros*, unde *Troes* & *Troja* decantatiſſima. A מֶשֶׁךְ (quod LXX reddunt μοσὸχ) orti & dicti videntur *Moſchi*, ſive *Muſcovitæ*, populi hodie in Europa notiſſimi. Sunt & *Moſchici* montes in Armenia apud Ptolom. A מָדַי *Madai*, Μῆδοι *Medi* videntur dicti, & *Media* regio in Aſia celeberrima, non enim tres illi Noæ liberi, tres mundi partes Aſiam, Africam, & Europam ſic ſunt inter ſe partiti, ut omnia fuerint accuratè diſtincta, nihilque prorſus impermixtum, nam & mox videbitur, Chami poſteros Aſiæ etiam partem non minimam occupaſſe. Fortè & à תֻּבָל *Tubal* orti & dicti videntur Τιβαρηνοὶ, q. d. Τιβαληνοὶ, populi Scythici in Aſia, Θάλβις & *Teleba* in Albania prope mare Caſpium per litterarum Metatheſim. Denique Geographus Arabs meminit populorum Iagog & Magog in Tartaria, qui nomen habent à Gog & Magog, quorum frequens in Scriptura mentio, atque eorum poſterior מָגוֹג *Magog* recenſetur inter Iapheti filios.

Jam verò filii Gomer tres fuerunt. 1. אַשְׁכְּנַז *Askenaz*, à quo nomen habet ἄξενος πόντος, ſic primò dictus, qui poſtea mutato nomine dictus eſt κατ' εὐφημισμὸν, εὔξενος πόντος, *Pontus Euxinus*. 2. רִיפַת *Riphath*, à quo Riphæi montes in ſuprema Europa notiſſimi dicti videntur. 3. תֹּגַרְמָה *Togarma*, apud LXX verò Θόργαμα, per litterarum metatheſim, à quo Τρωκμοὶ apud Ptolemæum. Inde etiam *Turcomani*, & regio *Turcomania* in Armenia, quin & urbs *Turcoman* in Media. Inde etiam hodierni *Turcæ*.

Filii *Javan* fuerunt 1. אֱלִישָׁה *Eliſah*, unde ἑλλὰς Græcia dicta, & ἑλλὴς ſive ἕλλην, & ἕλληνες Græci ab Ionibus orti. Item ἦλις *Elis*, & αὖλις *Auis*, Græciæ partes notiſſimæ: Indidem dicti & orti αἰολεῖς *Æoles*, & regio *Æolia*, unde *Æolica* dialectus. 2. תַּרְשִׁישׁ *Tarſis*, Ταρσὸς, urbs Ciliciæ celeberrima & antiquiſſima, Pauli Apoſtoli patria nobiliſſima. Fortè & inde Tarteſſus urbs prope Gades, quæ potuit eſſe Tarſenſium Colonia, qui cùm celebres eſſent Mercatores totum percurrebant mare mediterraneum, atque eouſque potuerunt excurrere. 3. כִּתִּים *Cittim*, quo nomine veniunt apud Danielem & Prophetas *Macedones*, & regio *Macedonia*, itemq; Italia; videnturque inde dicti *Macedones* quaſi μακηταὶ præpoſita littera מ *Mem*. Quin & nonnulli volunt Cretenſes dictos eſſe antiquitùs Κητιεῖς, quod nomen indidem videtur formatum. Et ſanè unum ex Cretæ præcipuis oppidis olim *Cytæum* fuit dictum, hodie *Sittia* quaſi *Cytia* vel *Citia*, Κήτια. Et aliud item ejuſdem inſulæ oppidum *Cydon* (à quo Cydonia mala) quod & indidem videtur habere originem. Quin & quod *Candia* hodie vocatur illa inſula indidem videtur eſſe. 4. דֹּדָנִים *Dodanim*, à quo Dodonæa ſylva Græcis decantatiſſima, & Dodonæa quercus fatidica. Idem dicitur etiam רֹדָנִים *Rodanim*, à quo Rhodus inſula videtur dicta, quaſi ῥόδον.

Semi filii fuere 1. עֵילָם *Elam*, quo nomine in Scriptura deſignantur Perſæ ab eo oriundi. Hinc *Elamitæ*, de quibus Act. 11. 9. Item ἐλυμαῖοι, & *Elymais* regio in Aſia, Suſianæ contermina. 2. אַשּׁוּר *Aſſur*, à quo Aſſyrii & Aſſyria dicta: quin & Syria indidem videtur dicta per Aphæreſim primæ ſyllabæ. 3 לוּד *Lud*, à quo Lydii populi, & *Lydia* regio olim notiſſima in Aſia minore. 4. אֲרָם *Aram*, quo nomine in Scriptura veniunt Syri & Syria, qui, ut modò dictum, nomen videntur habere ab Aſſyriis, quòd ab his Syri exiſtimarentur orti: vel Syri, σύροι fortè dicti ſunt à צוֹר *Tyro* civitate nobiliſſima. Nam צ Hebraicum ſæpè per σῖγμα Græcum redditur. Ab Aram autem forte dicta videtur Armenia, additione ן Nun ſervilis & heemantici ad formationem nominis, ut ab אֲרָם factum ſit אַרְמֶן *Armenus* & *Armenia*. Inter Aſſyriæ urbes numeratur כַּלְנֵה. Gen. 11. quæ videtur eſſe Colchos, undi *Cholchi* populi, & *Colchis* regio, non quod in Aſſyria fuerit poſita, ſed quod ab Aſſur fuerint illi oriundi. Eſt & in Meſopotamia regio Chalcitis, & in Syria Chalcis urbs, & *Chaldice* regio. Item *Calacine* prope Tigridis fluvii fontes, non longè ab Aſſyria. Sed & in India eſt *Colchi* emporium, & *Colchicus* ſinus ab eo emporio ſic dictus.

Hujus אֲרָם filii fuerunt. 1. עוּץ *Us*, unde terra עוּץ Jobi patria; inter Sabæos & Chaldæos quaſi media, nam ab utriſque expilatus fuit Job: fuítque Idumææ pars quædam, ut ex Thren. 4, 21, liquet.

2. מַשׁ *Mas*, à quo Μυσοὶ. *Myſii*, & *Myſia* vel *Mœſia* regio in Aſia minore nota. Eſt & alia *Myſia* in Europa, quæ indidem fortè & nomen & originem habuit. Sed & in Scythia inter Imaum montem collocantur à Ptolom. *Maſſæi* populi & montes ſic dicti. 3. גֶּתֶר *Geter*, à quo fortè *Getæ* dicti (per apocopen ultimæ litteræ) qui & *Gotthi* poſtea dicti, populi Septentrionales notiſſimi. Quin & *Maſſagetæ* populi ab utriuſque poſteris commixtis orti, & nomen inde compoſitum habere videntur.

Ab *Arphaxad* Semi filio, per Salam natus eſt עֵבֶר *Heber*, à quo vulgò exiſtimant dictos eſſe Hebræos, ſive Iſraelitas (quia ab eo ſunt oriundi) ſed perperam, uti mox oſtendetur. Fortè potiùs ab ipſo Heber dicti & orti videntur *Iberi* populi prope Pontum Euxinum, à quibus poſtmodum nonnulli volunt ortos eſſe *Iberos* in Hiſpania, & fluvium *Iberum* ibidem nomen habere. Ab iſto Heber natus eſt יָקְטָן *Joktan*, à quo nomen & ortum fortè habuit urbs inſignis & amœna, quam Geographus Arabs collocat in Arabia, inter Meccam & Sancas, quam vocat *Baiſat-Jaktan*, q. d. בית יקטן *domus Joktan*.

Hujus Joktanis multi in Scriptura Geneſ. 11, recenſentur filii, quorum nomina nonnulla videntur populis & locis quibuſdam indita. Nam à שֶׁלֶף *Salaph*, dici potuerunt Σάειφοι montes in Margiana provincia. Item Σελήβιοι populi. A חֲצַרְמָוֶת *Hatſarmaveth*, quod & punctari poteſt חֲצַרְמוֹת vel חֲצַרְמוֹת dicti & orti eſſe poſſunt *Sarmatæ*, qui & *Sauromatæ*; ſed & in Arabia felice regio eſt dicta *Hadramuth* (quod idem eſt nomen cum præcedente Hebraico) à Geographo Arabe notata: quin & in Africa, inter Carthaginem & Leptim parvam, aliud eſt oppidum ejuſdem plane nominis, quod & hodie dicitur *Adrymettum* Ab יֶרַח *Jarach* Ἀραχῶτοι videntur dicti, & *Arachoſia* regio prope Indum, ab Oriente Drangianam, à Meridie Gedroſiam habens conterminam, quæ fortè dicta videtur à præcedente illo גֶּתֶר tertio Semi filio. A דִּקְלָה *Dikla*, fortè *Dangala* regio ſub Ægypto in Æthiopia, ſic etiamnum hodie dicta. Vel fortè inde Δικελλῶν. Herodoti. A שְׁבָא *Seba* (ut & ab alio שְׁבָא & סְבָא à Chamo oriundis) orti ſunt & nomen habent *Sabæi* populi notiſſimi, unde thus advehitur, quod *Sabæa meſſis* Poëtis dicitur. Ab אוֹפִיר *Ophir* (unde aurum Ophir in Scriptura celeberrimum) ὠφαρὴς ποταμὸς dici potuit, & ὠφαρῖται populi. חֲוִילָה *Havila*, fortè dicti ſunt *Chaulatæi* apud Strab. quos collocat juxta Nabathæos, quæ loca videtur inſeſſa à Joktanis quibuſdã poſteris, Geograph⁹ etiam Arabs meminit oppidi *Chaulan* in Arabia felice.

Noæ tertius filius eſt חָם *Cham*, cujus poſteri Ægyptum & Africam occuparunt. A quo Ægyptus uſque hodie (inquit Hieronymus in Tradit. Heb. in Gen.) *Ham patria Ægyptiorum lingua dicitur*. Inde etiam dictus videtur Jupiter *Hammon*, quaſi חַמּוֹן, cujus oraculum fuit in Libyæ mediis arenis poſitum loco amœniſſimo, ubi Cham videtur ſedem poſuiſſe, atque illic diem ſuum obiiſſe, & à poſteris pro Deo cultus: indidem eſt Ἄμμωνος, urbs ſic dicta inter duas Syrtes apud Ptolom. Ab eodem חָם eſt nomen χέμμις.

Chami filius fuit, 1. כּוּשׁ, à quo Æthiopes, qui in Scriptura כּוּשׁ & כּוּשִׁים dicuntur, quos LXX reddunt Αἰθίοπας. Ab eodem nomen habere videtur Κῦσα ποταμὸς apud Ptolom. & χυζὶς, urbs inter duas Syrtes: & apud Geographum Arabem *Cuſh* & *Cuſha* nomina ſunt civitatum in Barbaria & prope Ægyptum.

2. מִצְרַיִם *Mitſraim*, quo nomine in Scriptura Ægyptus perpetuo denotatur, & etiamnum hodie Ægyptus ab Arabibus *Meſr* indidem dicitur. Apud Cedrenum autem μεστραία quemadmodum à בָּצְרָה Idumææ metropoli dicitur apud Græcos ſcriptores βόστρα, unde *Boſtrenus* Epiſcopus apud Eccleſiaſticos Scriptores.

3. פּוּט *Phut*, a quo Mauritaniæ fluvius quidam dictus eſt *Phut*, & *circa eum regio Phutenſis uſque in præſens dicitur* (inquit Hieronymus in Traditionibus Hebraicis in Geneſ. & Comment. in Eſaiam.) Quin & a Ptolomæo urbs quædam Πετέα dicitur, & ab eo in Africa proprie dicta collocatur.

4 כְּנַעַן *Chanaan*, à quo Chananæa dicta, regio notiſſima, Iſraelitis à Deo tradita.

Filii Cus ſunt, 1. סְבָא à quo *Sabæi*, uti modò notatum eſt. 2. חֲוִילָה à quo videntur orti *Avalitæ* populi in Troglodytide juxta Æthiopiam ſub Ægypto. & *Avaliticus* ſinus, ex quo emergit mare Rubrum, & *Avalite* emporium ad littus illius ſinus. 3. סַבְתָּא *Sabatha*. A Ptolomæo in Arabia felice collocatur metropolis quædam dicta *Sabatha*. Et Hieron. in Trad. dicit ab illo Sabatha *dictos eſſe Sabathenos, qui nunc* (inquit) *nominantur Aſtabeni*, ſed in hoc poſteriore falli videtur S. Hieron nam Aſtabeni à Ptolomæo collocantur in Hyrcania.

A מִצְרַיִם *Mitſraim* ortus eſt לוּדִים *Ludim*, à quo Λάθων & Λαῦδ fluvii dicti, quorum ille eſt in Pentapoli ſeu Cyrenaica Africæ. 2. עֲנָמִים *Anamim*, à quo ablatâ aſpiratione ab initio, & litteris M & B commutatis ob ſoni affinitatem, dicti videntur Νοῦβαι, & *Nubia* regio inter Ægyptum & Æthiopiam, etiamnum hodie hoc nomine notiſſima.

A פַּתְרֻסִים *Phatruſim*, dicti videntur φαρούσιοι *Pharuſii* apud Pompon. Melam, populi prope Nigritas, pro *Phatruſiis*: à Ptol. collocantur ad fluvium *Stachyr* prope Libyam interiorem, qui fluvius in textu Ptol. vocatur Trachyris, & vocatur hodie Gambra. A לְהָבִים *Lehabim*, quod & punctari poteſt לְהָבִים orti & dicti ſunt *Lybii*, & *Lybia* regio, Africæ pars magna, quòd ab æſtu ſolis, tanquam flamma quadam ſint totam faciem aduſti, nam לַהַב Hebræis *flamma* eſt. A כַּסְלֻחִים *Chaſluhim*, dicti videntur Ξυλικκεῖς, Æthiopes ſub ipſo Æquinoctiali. Denique à פְּלִשְׁתִּים *Philiſtim*, dicti ſunt *Philiſtini*, qui poſtea Palæſtini, & tota regio dicta eſt *Palæſtina*, hodie & olim toto orbe hoc nomine notiſſima.

Sed de his poſterorum Noæ nominibus, & regionibus ab illis dictis, videatur vir longè doctiſſimus & clariſſimus Hugo Grotius, in Notis ab librum ſuum primum de Religione Chriſtiana (qui mihi viſus non eſt niſi diu poſt hæc à me ſcripta) & multo adhuc hac in parte accuratior, & limatiſſimi judicii vir Samuel Bochartus, in eruditiſſimo & admirabili opere ſuo, cui titulum fecit, PHALEG.

Cæterum multi hodie in hac ſunt ſententia, Judæos, ſeu Iſraelitas, in Scriptura dici עִבְרִים *Hebræos*, quòd ſint orti ab Abrahamo, quem dictum eſſe volunt עִבְרִי *Hebræum* Geneſ. 14. 13. quòd eſſet ab *Hebero* Phalegi patre oriundus: ab eodémque Hebero linguam Hebraicam dictam eſſe cenſent, quòd in linguarum diviſione ac confuſione, quæ facta eſt in exſtructione turris Babylonicæ, illa lingua quæ prima omnium hominum ante Diluvium, adeóque ipſius Adami fuit, remanſerit in Heberi domo, ejúſque familia, tanquam ſacrum quoddam ob ipſius pietatem, peculium. Sed parùm ſolida videtur hæc ſententia. Nam primò alii fuerunt multi præter Abrahamum Heberi poſteri, qui tamen Hebræi non ſunt dicti. Si prima omnium & antiquiſſima Hebræa lingua apud Heberum ejuſque familiam in linguarum diviſione ob ejus pietatem remanſit, & ab eo dicta eſt Hebræa, cur non tam Joktanis quàm Phalegi (quorum uterque Heberi fuit filius) poſteri dicti ſunt Hebræi? Cur Hebraicæ linguæ uſus penes ſolos Abrahæ (ex eorum ſententia) poſteros remanſit? Imò cùm Thare tres habuerit filios, Abraham, Nachor, & Haran, atque ex Nachor ortus ſit Laban, ex Haran autem Loth, quî fit ut ſolus Abraham dictus ſit עִבְרִי *Hebræus*, ejúſque duntaxat poſteri, ſi ab Hebero tritavo deducta eſt illa denominatio, non item Laban, & Loth, eorúmque poſteri, Syri, Moabitæ & Ammonitæ? Præterea, planum eſt ex Geneſ. 31. 47, Labanem Nachori filium non Hebraicè, ſed Syriacè ſeu Chaldaicè eſſe locutum. Unde veriſimile magis ſit ipſum etiam Abrahamum, cùm adhuc in patria Ure Chaldæorum, cum patre Thare, & fratre Nachor verſaretur, locutum etiam fuiſſe Chaldaicè, eámque linguam habuiſſe pro vernacula.

Tum etiam conſtat Chananæos omnes, adeóque & Philiſtæos, linguâ Hebraicâ fuiſſe uſos, eamque fuiſſe illis vernaculam: omnia enim nomina propria hominum, locorum, oppidorum, montium, fluviorum, &c. quæ in Scriptura recenſentur in illis gentibus, merè ſunt Hebraica, originiſque plane Hebraicæ. Itaque ſi valet argumentum ductum à nominibus Adami, Evæ, Seth, Abel, &c. ut oſtendatur Hebræam linguam fuiſſe Patriarchis illis vernaculam, quia nomina illa merè ſunt Hebraica, pari ratione oſtendi poteſt eandem linguam fuiſſe populis Chananææ vernaculam, quia omnia eorum nomina, Salem, Jeruſalem, Hebron, Jericho, &c. ſunt merè Hebraica. At hi populi tamen non ſunt ab Hebero, ſed à Chamo oriundi. Quinetiam antiqua Punica lingua (Pœni autem à Phœniciæ incolis, à Joſua expulſis, & nomen & originem habent) in prima ſua origine fuit etiam Hebraica, uti à viris doctis fui obſervatum: nam & ejus nomina propria multa merè ſunt Hebraica, exempli gratiâ דִּירֹה *Dido*, אֱלִישָׁה *Eliſa*, חַנָּה *Anna* Didonis ſoror, בָּצְרָה Βύρσα, Carthaginis arx, ſeu ἀκρόπολις. חַנִּיבַעַל *Hannibal*, מהר בעל *Meherbal*, הצרבעל *Haſdrubal*, חַנּוּן *Hanno*, &c. Quòd autem lingua Hebraica fuerit Chananæis vernacula, præter id quod modo diximus de nominibus propriis, huc etiam & illud accedit, quod Eſai. 19, 18, hæc habentur, *In die illa erunt quinque urbes in Ægypto quæ loquentur* שְׂפַת כְּנַעַן *labio*, hoc eſt, *lingua, Chanaan*. Quibus verbis prædicit quidem Propheta Ægyptiorum ad Chriſti fidem converſionem, ſed phraſi tamen quæ primò & propriè ſignificat, locuturos Ægyptios lingua Hebraica Judæorum vernaculâ, quam vocat *linguam Chanaan*, quia non modò eâ utebantur Judæi in Chananæa habitantes, ſed quia revera fuit Chananæis vernacula, à quibus Abraham, ejuſque poſteri eam didicerunt inter Chananæos verſantes. *Loqui* autem *linguâ Hebraicâ* (quæ tempore Eſaiæ ſancta erat atque populi Dei propria) idem eſt Eſaiæ quod eſſe ὁμόδοξον cum populo Dei, juxta phraſin Pauli 1 Cor. 1. 10. ubi τὸ αὐτὸ λέγειν, & eſſe ἐν τῷ αὐτῷ νοΐ, & ἐν τῇ αὐτῇ γνώμῃ pro uno eodemque habentur.

Leve eſt quod dicunt, *Heberum Abrahamo ſupervixiſſe, atque ita Abrahamum in tritavi ſui domo enutritum, ab eo linguam Hebraicam addidiciſſe, & ad poſteros inſtar ſacri peculii tranſmiſiſſe.* An enim penes ſolum Heberum remanſit uſus linguæ Hebraicæ? Gratis id dicitur ſine probatione, nec videtur vero conſentaneum. Nam modò oſtendimus Nachorum, Abrahami fratrem, ejuſque filium Labanem, Chaldaicè locutos eſſe; neque vola aut veſtigium in Scriptura extat Abrahamum in Heberi domo, ſive ante, ſive poſtquam ex Chaldæa exceſſit, unquam enutritum fuiſſe. Deinde Abraham tam in Semi quam in Heberi domo potuit enutriri, vixit enim Sem ad tempus uſque Melchiſedeci qui Abrahamo occurrit. An Hebræam linguam Semus in linguarum confuſione dedidicit, ejuſque oblitus eſt? quis affirmarit? Aut cur potius apud Heberum quàm apud Semum ea remanſiſſet? ſi eam non dedidicit, cur non tam Semica â Semo, quàm Hebraica ab Hebero dicta fuiſſet, cùm Sem illuſtrior fuerit abnepote ſuo Hebero? Omnino ergo cùm Abraham unà cum patre Thare, & fratre Nachor, in Chaldæa Chaldaicè loqueretur, Hebraicam linguam à Chananæis potiùs (qui ut oſtenſum eſt, Hebraice loquebantur) didicit, & quidem facile quia hæc ab illa parum diſtat, eſtque altera alterius Dialectus quædam admodum vicina, ut fere in Græca lingua, Ionica vel Æolica aut Dorica Dialectus ab Attica, vel communi parum recedit: ac potior omnino videtur Euſebii & Africani ſententia, qui Abrahamum dictum eſſe volunt עִבְרִי *Hebræum*, non ab Hebero tritavo, ſed quia in Chananæam venerat מֵעֵבֶר הַנָּהָר *ex Tranſeuphratenſi regione*. Sic nempe Africanus apud Euſebium lib. Chron. Græci ἔνθεν ἄρχεται (nempe ab Abrahamo) ἡ ἑβραίων προσωνυμία· ἑβραῖοι γὰρ οἱ περάται ἑρμηνεύονται, διαπεράσαντος εὐφράτην Ἀβραάμ, καὶ οὐχ ὡς οἴονταί τινες ἀπὸ Ἕβερ τοῦ προειρημένου. Atque in eadem fuerunt LXX Interpretes ſententia, qui Gen. 14. 13, ubi Abraham עִבְרִי dicitur, περάτην reddunt, quod ſcil. ἐκ πέραν τοῦ εὐφράτου adveniſſet. Chananæi nempe eum ſic appellaſſe videntur κατ᾽ ἐκφαυλισμὸν, *Tranſeuphratenſem*, vel *Tranſamnanum*, quòd ad eos trajecto Euphrate in Chananæam tanquam inquilinus & peregrinus veniſſet, non quaſi in vacuas ſedes, uti ipſi fecerant, quum primò poſt linguarum confuſionem in has terras venerant, ſed tanquam peregrinus in ſedes jam ab ipſis occupatas; qua appellatione ab ipſis diſtinguebatur, quia erant terræ illius quaſi aborigines, & veluti αὐτόχθονες, quomodo à Græcis & Latinis dicebantur qui primi in terras tanquam in vacuas ſedes venerant, quo nomine ab aliis diſtinguebantur, qui poſtmodum colonias eò deducebant. Sic ſolent hodie Itali per contemptum Gallos vocare *Ultramontanos* homines, & Galli ipſi homines ignotos & peregrinos interdum per contemptum vocant *des gens de delà l'eau.* Cùm igitur Abraham à Chananæis ſic primùm vocatus eſſet per contemptum, tum etiam fortè ideò quod ex uno in alium locum, nullis certis ſedibus, tanquam peregrinus (quæ erat tum eis conditio) tranſiret atque migraret, eorum exemplo ſic etiam ab Ægyptiis, quum eo profectus eſt, vocatus eſt, manſitque apud ejus poſteros ea προσωνυμία, & quidem penes ejus ſolam (quod obſervandum) ſanctam & legitimam poſteritatem & ſobolem, ab Iſaaco & Jacobo oriundam, non penes Iſmaelis & Eſavi poſteros, quia nimirum hi moribus & conſuetudinibus Chananæorum & Ægyptiorum ſeſe accomodarunt, ſeque illis commiſcuerunt, ductis etiam inde uxoribus, unde factum ut προσωνυμίαν illam ignominioſam à ſe declinarint atque rejecerint, quæ penes alios manſit, quod aliis moribus pie & ſanctè à cæteris populis diſtincti & ſeparati permanſerunt: Et hoc ſingulari Dei providentia factum videtur in typum & documentum; quòd verè pii & fideles (verus Dei populus, qualis ille tum fuit) nullas in hoc mundo certas habeant ſedes, ſed ſint quaſi peregrini, de loco in locum perpetuò migrantes, & *patriam adhuc quærentes*, uti loquitur Apoſtolus Hebr. 11. Tum quia de hoc mundo in cœlum, & de hac vita in aliam futuram & beatam ſunt transferendi; cujus tranſitus & tranſlationis typus & umbra fuit Abrahæ, trajecto Euphrate, tranſitus ex patria in Chananæam terram ſibi à Deo promiſſam, tum Iſraelitarum ſub Joſua trajecto Jordane tranſitus, quo vetus illa Hebræorum appellatio renovata & confirmata eſſe videtur, ut etiam à Chananæis Iſraelitæ dicti ſint Hebræi ob Jordanis tranſitum, quod ex tranſamnana illa, quæ ultra Jordanem eſt, regione ad ſe veniſſent, & ſe ex patriis ſedibus expuliſſent.

Sed ſunt quibus indignum videtur ut lingua omnium prima & antiquiſſima penes Chanaan, ejuſque poſteros, maledictioni patris ſui Noæ obnoxios, manſerit incorrupta, ac non potiùs penes Heberi & nepotum ipſius, ac præſertim Abrahami Deo dilecti, familiam. Sed quid ſi dicamus id à Deo factum eſſe in typum, ut eo ſignificaret Gentes, quas ſibi ipſis relicturus erat, (quarumque Chanaan in maledictione illa typus fuit) non eſſe in perpetuum abjiciendas, ſed aliquando eſſe ad Chriſti communionem vocandas, ideoque in ejus rei arrham atque ſignum, tum Chanaan ejuſque poſteris (illarum typo) reliquiſſe uſum primævæ linguæ atque ſanctæ, quam Deus elegerat ut eâ oracula ſua hominibus primùm revelaret. Atque etiam voluiſſe ut Abraham ejuſque poſteri linguam illam à Chananæis diſcerent in typum & documentum itidem, ut eo ſignificaret futuros Judæos aliquando incredulos, & Chriſtum rejecturos; ſed poſtmodum ad ejus fidem Gentilium operâ eſſe convertendos, in eorumque communionem eſſe aliquando cooptandos, juxta Pauli prophetiam Rom. 11. An in ejuſmodi Dei conſilio (ſi tale fuit ejus conſilium) erit aliquid Deo indignum, vel abſurdum? Ut ne jam dicam, videri Chamum & Chanaan in typum potiùs fuiſſe maledictos, reſpectu Gentium ab illis oriundarum, quas Deus relicturus erat, quàm fuiſſe à Deo quoad ipſorum perſonam reprobatos, & in æternum rejectos atque damnatos, quomodo de Iſmaele & Eſavo non pauci viri docti & pii cenſent, eos in typum tantùm rejectos eſſe, non in æternum reprobatos. Nam quis credat Abrahami tempore fuiſſe omnes in univerſum è Chananæis oriundos, homines impios & profanos, & a Deo prorſus alienos, cùm videamus iſthic Melchiſedecum Dei Altiſſimi Sacerdotem, Abrahamo tanquam ſe inferiori benedicentem, & Rebeccam oraculum Dei conſulentem. Unde liquet tum temporis fuiſſe inter Chananæos homines pios, & cultûs divini ſtudioſos, adeoque etiam Prophetas quos Rebecca conſuleret. Quòd ſi Chanaan prima eorum origo & auctor, fuiſſet homo plane impius & profanus, & à Deo prorſus alienus, qualem & quàm bonam ab eo percipere potuiſſent ejus poſteri inſtitutionem atque educationem.

Ex his itaque planum fieri videtur, Abrahamum non ab Hebero *Hebræum* eſſe dictum, ſed quòd eſſet περάτης *Tranſeuphratenſis*, nec Hebræam linguam ab Hebero, ſed à Chananæis potius didiciſſe; quæ *Hebraica* ab Helleniſtis Judæis poſt ſolutam captivitatem Babylonicam, non priùs, dicta eſt, ad differentiam linguæ Græcæ quâ ipſi utebantur.

Tabula tertia complectens Patriarchas post Diluvium, uſque ad Abrahamum, idque ſecundum τῶν LXX Tranſlationem.

		Juxta Sixtianam Editionem.					Juxta Baſileenſem & Wechelianam Editionem.				
		Genuit natus annos.	Vixit poſtquam genuit.	Vixit in univerſum.	Anno Mundi Natus eſt.	Anno Mundi Mortuus eſt.	Genuit natus annos.	Vixit poſtquam genuit.	Vixit in univerſum.	Anno Mundi Natus eſt.	Anno Mundi Mortuus eſt.
1	Sem	100	500	600	2165	2765	100	335	435	2165	2600
2	Arphaxad	135	403 Euſ. 400 430 Plant.	538 535 565	2265	2805 Euſ. 2800. 2830. Plan.	135	330	465	2265	2730
3	*Kainan	130	330	460	2400	2860	130	330	460	2300	2860
4	Selah	130	406 Euſ. 335.	530 465	2530	3066. Euſ. 2995.	130	330	460	2530	2990
5	Heber	134	135. Euſ. 270.	269 404	2660	2929. Euſ. 3064.	134	370	504	2660	3164
6	Phaleg	134 Plant. 130	209	339	2794	3133	130	209	339	2794	3133
7	Rehu	132	207	339	2924	3163	132	207	339	2924	3263
8	Serug	130	200	330	3056	3386	130	200	330	3056	3386
9	Nachor	79 Afr. Euſ. 179	119 125	195 304	3186	3384. Euſ. & Afr. 3490.	79	†129	208	3186	3394
10	Thare	70	135	205	3265. Euſeb. & Afr. 3365.	3570	70	135	205	3265	3570
11	Abraham										

* Iſtum Kainan non agnoſcunt neque numerant Euſebius & Africanus, qui tamen ſequuntur Epilogiſmum τῶν LXX.

† Iſtum numerum ſequitur Euſebius in Chronico Latino.

Tabula quarta, Complectens Patriarchas poſt Diluvium uſque ad Abrahamum idque juxta Samaritinorum codicem ex Euſebii Chronico Græco.

	Genuit natus annos	Vixit poſtquam genuit.	Vixit in univerſum.	Anno Mundi Natus eſt.	Anno Mundi Mortuus eſt.
1 Sem	100	500	600	1209	1809
2 Arphaxad	[a] 130	303	433	1309	1742
3 Selah	130	303	433	1439	1872
4 Heber	134	270	404	1569	1973
5 Phaleg	130	109	239	1703	1942
6 Rehu	132	[b] 207	339	1833	2172
7 Serug	130	100	230	1965	2195
8 Nachor	79	69	148	2095	2243
9 Thare	70	75	145	2174	2319
10 Abraham					

[a] Recte monet Morinus Exercit. in Pentateuchum Samarit. legendum apud Euſeb. ρλε pro ρλ, ac male omiſſam eſſe quinarii numeri notam.

[b] Codex Morini Samaritanus habet tantùm 107. atque ſic legendum eſſe contendit in Exercit. ſuis Morinus.

OBSERVATIONES IN DUAS TABULAS Præcedentes III, & IV.

In annis genealogiæ horum Patriarcharum multum diſtat Græca τῶν LXX tranſlatio, tam ab Hebræo & Samaritano codice, tum à ſeipſa; & primùm quidem à ſeipſa, quia variæ illius editiones quæ hodie extant, inter ſe non conſentiunt, & illæ ipſæ diſſentiunt in numeris, quos Euſebius in Chronico ſuo Græco, tum Hieronymi Latino, refert tanquam ex LXX Interpretibus, uti planum eſt ex Tabula III, quam contexuimus ex variarum editionum inter ſe, & cum Euſebio collatione.

Conſenſio quidem inter varias editiones Græcas & Euſebium ſatis conſtans eſt in annis τεκνογονίας Patriarcharum, ſi duos excipias Phaleg & Nachor: nam

in Regiis Bibliis à Plantino Antuerpiæ excuſis, Phaleg dicitur genuiſſe anno ætatis 134. verùm aliæ editiones, atque adeo ipſa Sixtina, unà cum Euſebio & Africano, qui in ſuis epilogiſmis ſequuntur LXX Interp. habent 130. ubi ratio potius haberi debet lectionis, quæ omnibus illis probatur, quàm illius quæ in ſola Plantini habetur. Nachor autem, ſecundùm Euſebium in Chronico, tum Græco, tum Latino, & ſecundùm Africanum, & hodiernas vulgares editiones Græcas, genuit anno vitæ ſuæ 79; at ſecundùm Sixtinam & regiam Plantini editionem, genuit an. ætatis 179. ubi uterque numerus videtur vitioſus: quòd ſi alteruter eſt amplectendus, videtur potiùs ſequenda lectio Euſebii & Africani, quæ confirmatur editione Baſileenſi & Wecheliana, quàm Sixtina & Plantini lectio, utpote quòd hæ longè magis recedunt ab Hebræo.

At longè maxima eſt diſſenſio inter hodiernas editiones Græcas τῶν LXX, tum inter ſe, tum ab Euſebio, in aſſignandis annis, quos Patriarchæ dicuntur vixiſſe poſt τεκνογονίαν, uti planum eſt ex Tabula III. Quæ diſſentio non aliunde videtur orta, quam ex ſcribarum ſeu librariorum, vel etiam Typographorum incuria atque lapſu & errore. In illa autem diſſenſione difficile eſt ſtatuere utra lectio ſit potior magiſque probanda, niſi quòd illa videri debet melior, quæ minùs longè recedit, ſeu propiùs accedit ad lectionem hodierni codicis Hebraici. Cùm itaque exempli gratiâ Arphaxad dicatur in Hebræo codice vixiſſe annos 403 poſtquam genuit Salam, planum eſt lectionem Euſebii, quæ totidem annos illi tribuit, meliorem eſſe quàm editionis Sixtinæ, quæ illi annos duntaxat 400 tribuit, vel editionis Baſil. quæ illi tribuit annos tantùm 330, aut vero editionis regiæ Plantini, quæ illi tribuit annos 430, ubi fortè vitio typographi vel librarii ſcriptum fuit τριάκοντα pro τρία. Cæterum Scaliger in Animadverſionibus ſuis in Euſeb. pro υγ΄ hoc eſt, 403 bis habet υι΄, hoc eſt, 410, quod poſterius mendoſum videtur. Sic cùm in Hebræo codice Selah dicatur vixiſſe annos itidem 403 poſt genitum Heber, lectio Euſebii quæ illi tribuit 406 annos, potior eſt lectione Sixtina & Plantina quæ illi tribuunt annos 335, vel Baſil. & Wechel. quæ dant illi annos duntaxat 330. Pariter cùm Heber dicatur in Hebræo codice vixiſſe annos 430 poſt genitum Phaleg, lectio edit. Baſil. aliarúmque vulgarium, quæ illi tribuunt annos 370, potior videtur quàm lectio Euſebii, quæ illi tribuit tantùm annos 135, aut lectione Sixt. & Plant. quæ tribuunt illi annos duntaxat 270. Denique cùm Nachor dicatur in Hebræo codice vixiſſe annos 119 poſt genitum Thare, lectio Euſebii quæ cum Hebræo conſentit, melior videri debet, quàm lectio Sixt. & Plantin. quæ illi tribuunt annos 125, melior item lectione edit. Baſil. quæ illi tribuit annos 129, ubi vitio librarii, vel typographi, addita videtur decas una ad juſtum numerum facili lapſu τοῦ κ pro ι.

Porrò quia conſenſus eſt, uti dixi, in annis τῆς τεκνογονίας; inde etiam ſequitur conſenſus in anno mundi, quo ſinguli Patriarchæ cenſendi ſunt eſſe nati, ſi unum excipias Thare, qui quoniam pater ejus Nachor in Sixt. & Plant. edit. dicitur natus annos 179 quum genuit Tharam, ex conſequenti cenſendus eſt Thare natus anno mundi 3365, ſecundùm illas editiones, uti notatum eſt in tabula; Sed juxta Euſebium & Africanum, & editiones Baſil. & Wechel. qui volunt Nachor genuiſſe Tharam anno vitæ ſuæ 79: cenſendus eſt, ex illorum mente, natus Thare anno mundi 3265. Ex diſſenſione autem in annis quos Patriarchæ vixerunt poſt τεκνογονίαν, ſequitur neceſſariò diſſenſus in annis quos in univerſum vixerunt, ut & in anno mundi, quo illi cenſendi ſunt mortui, uti planum eſt ex tabula. Sed quoniam (uti dixi) tota illa diſſenſio orta videtur ex librariorum vel typographorum errore aut lapſu, omnia videntur revocanda ad lectionem codicis Hebraici, atque ex eo emendanda ſunt & corrigenda.

Cæterùm ex tabula noſtra prima planum eſt Diluvium ſecundùm τῶν LXX epilogiſmum, incidere in an. M. 2262, ac proinde ejus finem incidere in initium anni mundi 2263. Arphaxad autem natus eſt biennio, ſeu anno ſecundo poſt Diluvium, Gen. 11. 10. Itaque natus eſt ſecundùm LXX, an. mundi 2265. cui ſi addas annos 135, quo natus Arphaxad genuit Kainan, exſurget an. mundi 2400, quo ſecundùm LXX natus fuerit Cainan; atque ſic de reliquis. Rurſus ſi an. mundi 2265, quo natus eſt Arphaxad ſecundùm τῶν LXX epilogiſmum, addas annos 538, quot vixit in univerſum ſecundùm Euſebium, exſurget an. M. 2083, quo ſecundùm illum cenſendus eſt mortuus. Atque ſic de reliquis uti habetur in tabula.

Sed præcipua maximéque momentoſa diſſenſio, quæ intercedit inter τοὺς LXX, & Hebræum codicem, eſt in anno τεκνογονίας. *De hac codicum Hebraicorum & Græcorum diſcrepantia, vide quæ dicta ſunt Proleg. de verſione Græca LXX Interp. ſect. ult.* Nam in omnibus Patriarchis (excepto Semo) uſque ad Nachor, anno τεκνογονίας qui habetur in codice Hebræo, LXX addunt annorum ἑκατοντάδα unam, planè eodem modo, quo in nonnullis Patriarchis ante Diluvium id ipſum factum eſt, etiam eodem, uti videtur, conſilio: nempe, ut ad tabulam primam dixi, audacia & temeritate librarii illius qui primus (uti videtur) ex autographo τῶν LXX ſuum deſcripſit ἀπόγραφον, ex quo in alia deinde exemplaria transfuſus eſt & diminavit error. Putavit nempe ille idem ſibi hìc etiam faciendum eſſe, quod antè fecerat, ne nimia videretur eſſe inter Patriarchas ante & poſt Diluvium differentia in anno τεκνογονίας, ſi non etiam iſtis adderetur una ἑκατοντὰς annorum. Tum etiam fortè putavit annos iſtorum (ut & illorum) eſſe μηνιαίους, unde neceſſe fuit addere centum annos, ut ſic Patriarchæ iſti gignere cœperint ætatis anno ſaltem circiter duodecimo vel decimotertio. Denique, videbat Semum non genuiſſe niſi anno ætatis centeſimo, putavit in ſequentibus Patriarchis addendos eſſe illos centum annos, ne tanta & tam ſubita eſſet annorum τεκνογονίας diminutio, ab anno centeſimo Semi ad trigeſimum quintum Arphaxadi, & vigeſimum nonum Nachori. Quomodo igitur ante Diluvium ſex Patriarchis addiderat ſex ἑκατοντάδας annorum, nimirum Adamo, Setho, Enoſo, Kainano, Mahalaleeli & Enocho, totidem voluit addere poſt Diluvium, nimirum Arphaxado, Salæ & cæteris uſque ad Nachor, cui codices quos ſequuti ſunt Euſeb. & Afric. addunt annos duntaxat 50. & editiones hodiernæ Sixt. & Plant. addunt annos 150. nam ſi 29 annis quos codex Hebræus dat Nachoro cùm genuit Tharam, addas 50, fiunt 79, quot illi dant codd. Euſebii & Africani: ſi verò addas 150, fiunt 179 anni, quos illi dant editiones Sixt. & Plantiniana.

Porrò, obſervandum eſt Euſebium & Africanum, (quibus & alii è veteribus addi poſſent) qui tamen calculum τῶν LXX ſequuntur, in hac Patriarcharum ſerie omittere Kainanem, cujus omnino non meminerunt, ſuúmque adeo calculum ἐκ τῶν LXX inſtituunt, ut planum ſit eos nullam illius rationem habuiſſe. Africanus enim à Diluvio ad nativitatem Abrahæ annos putat 915 per generationes decem, quod verum eſſe non poteſt, ſi in illis decem generationibus numeretur Kainan, eique tribuantur anni 130 ante natum Salam: nam primo ſic generationes eſſent undecim, non decem, connumeratis Semo & Abrahamo; deinde invenientur à Diluvio ad natum Abrahamum anni non 915, ut vult Africanus, ſed 1072. Sed ſi Kainan non numeretur, erunt 942 (uti rectè colligit Euſebius cùm refert τῶν LXX epilogiſmum) qui numerus propiùs multò accedit ad 915, quàm 1072. Itaque vel falſus eſt in numerando, aliquot annis Africanus, vel lapſus eſt librarius aut typographus, qui ιε pro μβ poſuit. Hinc liquet exemplaria tranſlationis Græcæ τῶν LXX, quibus illi uſi ſunt, non habuiſſe illum Kainan, alioqui non eum omiſiſſent, neque ſine eo calculum ſuum inſtituiſſent. Varia ergo lectio hìc manifeſta eſt in codicibus tranſlationis Græcæ τῶν LXX circa iſtum Kainanem, nam hodiernæ omnes Græcæ editiones illum agnoſcunt. Sed cùm non habeatur in codice Hebræo, tam Judæorum quàm Samaritanorum, & in exemplaribus Græcis, quæ Euſebius & Africanus ſequuti ſunt, abfuerit, planum eſt irrepſiſſe in codices Græcos τῶν LXX, vitio & errore librarii, qui cùm inter deſcribendum animum haberet defixum in priorem Cainanem, qui vixit ante Diluvium, eum hìc, ſive per incogitantiam, uti non rarò fit aliud cogitantibus, ſive conſilio inſeruit, tertio poſt Noachum loco, quomodò ille prior tertius fuit ab Adamo, quòd videretur fortè illi congruum ut in mundi poſt Diluvium inſtauratione, quartus in Patriarcharum ſerie homo ejuſdem eſſet nominis cum eo qui quartus fuerat in prima Patriarcharum ante Diluvium ſerie. Annos autem illi attribuit totidem quot ſequenti Sale, ídque tam ante quàm poſt ſuſceptam prolem. Ita partim conſilio, partim errore atque oſcitantia & inſigni hallucinatione, videtur iſte Kainan hìc inſertus atque inſultus à librario aliud cogitante. Qui error cùm diffuſus eſſet in multa exemplaria Græca τῶν LXX, inde poſtmodum transfuſus videtur in Lucæ Evangelium in Chriſti genealogia, non ab ipſo Luca, ſed à librario, vel antiquario, qui cùm in margine codicis ſui notaſſet Kainanem iſtum ex Græca τῶν LXX tranſlatione, quaſi per incuriam apud Lucam omiſſum, ex margine poſtea migravit, inter deſcribendum, in textum, uti paſſim ſolet id fieri, unde tot in præſtantiſſimis etiam & vetuſtiſſimis MSS. codd. omnis generis gloſſemata errore & ignorantia Librariorum inſulta. Hæc obiter & breviter dicta ſunto de ſuppoſititio illo Cainan, de quo qui plura volet, videat accuratam de eo viri docti Dom. Spanhemii, in Dubiis ſuis Evangelicis Diſputationem.

Ad Tabulam. IV.

Samariticus Codex, non ſecus ac LXX, centum annos adddit anno τεκνογονίας ſingulorum Patriarcharum, niſi quòd τῷ Arphaxad tribuit annos duntaxat 130, non autem 135. Scaliger tamen in Animadverſionibus ſuis monet in Samaritico codice eſſe 135. Hos centum annos mox detrahit nonnullis Patriarchis, quum recenſet annos quos poſt ſuſceptam prolem vixerunt, ita ut in annorum ſumma, quos in univerſum vixerunt Patriarchæ, conſentiat in quibuſdam cum Hebræo codice Judæorum, uti planum eſt ex collatione V. & VII. tabulæ, niſi quòd τῷ Heber detrahit non modò centum, ſed 160 annos poſt τεκνογονίαν, τῷ Nachor annos 79 ante τεκνογονίαν, cum Euſebio & Africano tribuit, poſt τεκνογονίαν verò annos illi dat duntaxat 69; in quo & ab Hebræo, & ab omnibus Græcis τῶν LXX editionibus diſcedit. Quod videtur factum librarii apud Euſebium culpâ, qui ξθ pro ρξθ ſcripſit. Quod autem Tharæ poſt genitum Abraham annos duntaxat tribuit 75, cauſam diximus ſuprà in Notis ad tabulam II. Cur autem hìc potiùs, quàm in antecedentibus decem Patriarchis, qui ante Diluvium vixerunt, Samariticus codex ſequutus ſit calculum τῶν LXX, non verò Hebræum codicem, cauſam divinare non poſſum.

Atque hæc breviter dicta ſunto de diſcrimine quod in annorum numero intercedit inter Hebræum cod. & Samariticum, atque editiones varias tranſlationis Græcæ τῶν LXX, quo pacto illa conciliari utcunque poſſint, ſi modò conciliari poſſunt.

Tabula quinta complectens hiſtoriam ſacram a nato Abraham ad Exodum, per annos quingentos.

	Anno vitæ ſuæ genuit, vel aliquid aliud fecit aut paſſus eſt.	Vixit in univerſum.	An. Mundi Naſcitur vel aliquid fit aut contingit	An. Mundi Moritur.
[a] ABRAHAM.	100	175	2008	2183
[b] Egreditur ex Ur Chaldæorum.	70		2078	
[c] Egreditur ex Charan, & venit in Chananæam.	75		2083	
[d] Gignitur ab eo Iſmael.	86	137	2094	2231
[e] Circumciditur & Sodoma evertitur.	99		2107	
[f] ISAAC.	60	180	2108	2288
[g] Ducit Rebeccam in uxorem.	40		2148	
[h] JACOB.		147	2168	2315
[i] Fugit ad Labanem, iſthicque ſervit annos XX.	78		2246	
[k] Ducit Leam & Rachelem.	85		2253	
[l] Levi ei naſcitur.	88	137	2256	2393
[m] Redit Jacob ad patrem.	98		2266	
[n] JOSEPH.		110	2260	2370
[o] Venditur a fratribus in Ægyptum.	17		2277	
[p] Iſthicque ſervit annos XIII.				
[q] Siſtitur Pharaoni.	30		2290	
[r] Naſcuntur illi Ephraim & Manaſſe.	37		2297	
[s] Deſcendit Jacob in Ægyptum annos natus 130.			2298	
[t] MOSES.		120	2428	2548
[u] Fugit ad Jethro, iſthicque ſervit annos XL.	40		2468	
[x] Redit in Ægyptum, & Iſraelitas inde educit, itaque EXODUS.	80		2508	

AD TABULAM V. PRÆCEDENTEM OBSERVATIONES,

Cum probatione veritatis tabulæ ipſius.

[a] Abrahamum natum eſse anno mundi 2008 ſuprà demonſtratum eſt ad tabulam II. ubi oſtendimus eum natum eſse an. ætatis Tharæ non 70, ſed 130. Quandoqui-

doquidem ergo conſtat ex eadem tabula Tharam natum eſſe (ſecundùm Hebræum codicem, cujus calculum ſequimur) anno mundi 1878, planum eſt Abrahamum natum eſſe anno mundi 2008. Cum autem vixerit annos 175, Gen 25. 7. manifeſtum eſt eum obiiſſe anno mundi 2183.

b Abrahamum egreſſum eſſe ex Ur Chaldæorum anno ætatis ſuæ 70, jam ſuprà probatum eſt ad tabulam II. Itaque egreſſus eſt ex Ur anno mundi 2078. R. Abraham in Cabbala ſua hiſtorica (quem ſequitur hac in parte auctor Seder Olam rabba) ineptit quum fingit Abrahamum egreſſum eſſe primò Charris quum natus eſſet annos 52, indéque ad fœdus cum eo à Deo initum בין הבתרים (ut illi loquuntur) de quo Geneſ. 15, annos eſſe 18, tum Abrahamum natum annos 70, rediiſſe Charras, iſthícque egiſſe annos quinque, quibus exactis ſecundò vult inde egreſſum natum annos 75 veniſſe in terram Chanaan. Nam primò unde nobis exculpent illi geminam Abrahæ ex Charris profectionem, cujus nullum eſt in Scriptura neque veſtigium neque vola? Secundò, Unde nobis confingunt 52 annos quos illi dicunt Abrahamum natum fuiſſe quum primò egreſſus eſt Charris? Tertiò, Unde commenti ſunt 18 annos, quos aiunt interceſſiſſe inter primam Abrahæ ex Charris profectionem, & fœdus cum eo initum, quod commemoratur Geneſ. 15. Omnia iſta gratis ab illis dicuntur & ſumuntur, non verò probantur. Deinde, ubinam percuſſum eſſe volunt fœdus illud cum Abrahamo initum, an in Ur Chaldæorum antequam veniret Charras, an verò in Chananæa poſtquam exceſſiſſet Charris? Si in Ur Chaldæorum, ergo ſecundùm eos Abraham priùs vixerit Charris, quàm in Ur, quod falſum eſt & contra Scripturam, Gen. 11. Si in Chananæa (uti planum eſt ex hiſtoria ſacra Geneſeos), quis credat eum poſtea rediiſſe Charras unde exceſſerat? nam cui bono, & quo fine? repugnat hoc commentum Scripturæ, quæ omnino de reditu illo non meminit. Porrò non fuit illud fœdus בין הבתרים, de quo Geneſ. 15, promiſſio Abrahæ à Deo primò facta, uti illi hariolantur, ſed promiſſionis primò illi factæ, dum adhuc eſſet Ure Chaldæorum, renovatio & confirmatio, adhibito ſolemnis ſacrificii ritu, & quidem cùm Deus Abrahamum in rem præſentem (terram nempe Chanaan) quam illi antea pollicitus fuerat, adduxiſſet. Rectè quidem ſentiunt quum annos 430, de quibus Exod. 12. 40. inchoant à promiſſione Abrahæ facta, & fœdere cum eo inito, ſic enim imprudentes Apoſtolo ſuccinunt & ſuffragantur Gal. 4. Rectè etiam dicunt Abrahamum natum fuiſſe annos 70, quum poſt promiſſionem ipſi factam & percuſſum fœdus venit Charras, atque iſthic egiſſe annos quinque, hæc enim ita ſe habere ſuprà probavimus ad tabulam II. Sed graviter hallucinantur, quum fœderis in Ur Chaldæorum primò pacti renovationem & confirmationem factam Geneſ. 15, confundunt cum ipſo fœdere primò inito.

c Abrahamum, cùm exceſſit ex Charan, natum fuiſſe annos 75, liquet ex Gen. 12. 4, 5. Ergo egreſſus eſt ex Charan anno mundi 2083. ſiquidem natus erat anno mundi 2008.

d Iſmaelem natum eſſe anno 86 ætatis Abrahæ, probatur primò ex Geneſ. 16, 3. ubi Sara dicitur dediſſe Abrahamo Hagarem in uxorem, quum habitaſſet decem annos in terra Chanaan. Ergo data eſt illi anno ætatis ſuæ 85. Natus eſt autem Iſmael anno pòſt vertente: ergo anno ætatis Abrahæ 86, mundi verò 2094. Deinde, Geneſ. 17. 24, 25. Abraham dicitur natus annos 99, Iſmael autem annos 13, quando ſimul eadem die circumciſi ſunt. Cùm igitur Abraham natus ſit anno mundi 2008, annus ejus 99 convenit cum anno mundi 2107. à quo ſi ſubducas annos 13, reſtabit annus mundi 2094, quo natus eſt Iſmael; qui cùm vixerit annos 137, mortuus eſt anno mundi 2231.

e Abrahamum circumciſum fuiſſe anno ætatis ſuæ 99 (ac proinde anno mundi 2107.) conſtat ex Geneſ. 17. 24, 25. Sodomam autem paulò pòſt fuiſſe everſam conſtat ex hiſtoria Geneſeos. Nam quæ narrantur Geneſ. 18, & 19, facta ſunt inter circumciſionem Abrahæ & nativitatem Iſaaci, adeóque menſibus novem, ut minimum, ante illam nativitatem.

f Natus eſt Iſaac quum Abraham eſſet annorum 100, Geneſ. 21, 5. itaque natus eſt anno mundi 2108. Vixit autem Iſaac annos 180. Geneſ. 35. 28. Ergo mortuus eſt anno mundi 2288.

g Cùm Iſaac duxit Rebeccam, natus erat annos 40. Geneſ. 25. 20. duxit itaque eam anno mundi 2148.

h Iſaac natus erat annos 60, quum nati ſunt illi Jacob & Eſau, Geneſ. 25. 26. Itaque Jacob natus eſt anno mundi 2168. Quare cùm vixerit annos 147. Gen 47. 28. ſequitur eum eſſe mortuum anno mundi 2315.

i Quo anno Jacob acceptâ à patre benedictione fugerit ad Labanem, ſic oſtenditur. Quum Jacob deſcendit in Ægyptum natus erat annos 130. Gen. 47. 9. ac proinde eò deſcendit anno mundi 2298. Joſeph autem tum natus erat annos 38, uti mox oſtendetur. Si igitur ſubducantur anni illi 38 de 2298, invenietur Joſephus natus anno mundi 2260, ætatis autem patris ſui 92. Jacob autem ſervierat Labani an. 14. quum natus eſt illi Joſeph, uti conſtat ex collatione Geneſ. 30 21. cum cap. 31. 41. Deducantur 14 iſti anni de anno mundi 2260, quo natus eſt Joſeph, invenietur Jacob veniſſe ad Labanem anno mundi 2246, anno autem ætatis ſuæ 78. quod erat demonſtrandum. Joſephum autem natum fuiſſe annos 38, quum Jacob deſcendit in Ægyptum, ſic oſtenditur. Cùm ſtitit ſe Pharaoni, ſomnium ejus explicaturus, natus erat annos 30, Geneſ. 41. 46. Secuti ſunt ſtatim ſeptem anni fertilitatis, ibidem verſ. 32. Jacob autem deſcendit in Ægyptum anno ſecundo famis, Geneſ. 45. 6. Fuit igitur Joſeph natus annos 38, quum pater ipſius deſcendit in Ægyptum.

k In fine ſeptem annorum ſervitutis Jacob duxit Leam, Geneſ. 29. 21. Venerat autem ad Labanem, & cœperat ei ſervire anno mundi 2246, quum natus eſſet annos 78, uti modò demonſtratum eſt. Duxit igitur Leam anno mundi 2253, anno ætatis ſuæ 85. Eum autem unà ſimul cum Lea accepiſſe Rachelem, atque ex utraque, ut & ex ancillis duabus, ſuſcepiſſe prolem quæ narratur Geneſ. 29, interim dum ſerviebat alteram annorum hebdomadem, Judæi conſtanter affirmant, & liquet ex illa Geneſeos hiſtoria. Nam ſi Rachelem demum poſt 14 ſervitutis annum exactum accepiſſet, quo pacto ex ea natus illi fuiſſet Joſeph in fine anni decimi quarti, uti id factum eſſe conſtat ex Geneſ. 30, 25. & 31. 41. Deinde, jam ſuprà probatum eſt Joſephum natum eſſe anno mundi 2260, ætatis patris anno 92. Fugiſſe autem Jacobum ad Labanem anno mundi 2246, ætatis ſuæ 78. Ergo natus eſt Joſeph in fine anni decimi quarti ſervitutis.

l Levi natus eſt anno tertio poſtquam Jacob duxit Leam, eſt enim tertius Jacobi ex Lea filius, Geneſ. 29. 34. Jacob autem duxit Leam anno mundi 2253, ætatis ſuæ 85, uti modò demonſtratum eſt. Ergo natus eſt Levi anno mundi 2256, ætatis patris 88. Vixit autem in univerſum annos 137, Exod. 6. 16. Ergo mortuus eſt anno mundi 2393, annis 115 ante Exodum.

m Servivit Jacob apud Labanem annos 20, Geneſ. 31, 41. quibus exactis rediit ad patrem in terram Chanaan. Fugerat autem ad Labanem anno mundi 2246, ætatis ſuæ 78, uti modò oſtenſum eſt. Ergo rediit ad patrem anno mundi 2266, ætatis 98.

n Quo mundi anno natus ſit Joſephus, conſtat ex prædictis, nimirum anno mundi 2260, patris 92. Cùm itaque Joſeph vixerit annos 110. Geneſ. cap. ult. verſ. ult. ſequitur eum eſſe mortuum anno mundi 2370 annis 138 ante Exodum.

o Joſeph natus erat annos ſeptemdecim, quum venditus eſt à fratribus, Geneſ. 37. 2. Natus autem erat anno mundi 2260. Ergo venditus eſt anno mundi 2277.

p Joſephum ſerviiſſe in Ægypto annos 13, ſic colligitur. Quum venditus eſt à fratribus, natus erat annos 17, quum ſtitit ſe Pharaoni natus fuit annos 30, uti ex præcedentibus liquet, & ex Gen. 41. 46. Ergo ſervi it annos 13 totos, fortè etiam 14 fermè, ſi dicamus annum 17, quum venditus eſt, fuiſſe tantùm inchoatum, uti non raro inchoatus pro pleno ponitur, quod rectius videtur.

q Liquet illud ex Geneſ. 41. 46.

r Liquet indidem verſu 50.

ſ Planum eſt ex Gene. 47. 9.

t Quo mundi anno natus ſit Moſes, & quo mortuus ſit, ſic colligitur. Moſes natus erat annos 80, quum ſtitit ſe Pharaoni & populum ex Ægypto eduxit, Exod. 7. 7. Exodus autem contigit anno mundi 2508. annis nimirum 400 poſt natum Iſaacum, uti ſuprà demonſtratum eſt ad tabulam II. Si hinc deducas 80 annos Moſis, invenietur Moſes natus anno mundi 2428. Cùm igitur vixerit annos 120, ſequitur eum obiiſſe anno mundi 2548.

u Actorum 7. 23. Stephanus exertè dicit Moſem natum annos 40, egreſſum eſſe ad fratres, & mox fugiſſe ad Jethro in Madian. Cùm igitur natus annos 80 redierit ex Madian, & ſtiterit ſe Pharaoni, ſequitur eum ſerviiſſe apud Jethro annos 40. Fugit ergo anno mundi 2468, quandoquidem natus erat anno mundi 2428.

x Exodum contigiſſe anno mundi 2508; ſuprà demonſtratum eſt ad tabulam II. Cùm itaque Jacob cum familia deſcenderit in Ægyptum an. mundi 2298, uti antè probatum eſt, ſequitur Iſraelitas manſiſſe in Ægypto annos duntaxat 210. quod & Judæi conſtanter agnoſcunt, & probant ex Geneſ. 42. 2. per Gematriam quam vocant. Sic enim in Bereſchith rabba, ſect. 91. *Dixit R. Aba bar Cahana*, בי שרם שהם עתידין לעשות שם ר״י שנה מנין רד״ו hoc eſt, *Annunciat* (nempe Jacob) *illis* (filiis ſuis) *quod annos* 210 *commoraturi ſint iſthic* (nempe in Ægypto) *idque ex voce* רד״ו (Gen. 42. 2.) *quæ continet numerum illum.* Quum itaque Exod. 12. 40. dicitur ומושב בני ישראל אשר ישבו במצרים, non debet reddi (uti à nonnullis ſic interpretibus) *Habitatio autem filiorum Iſraelis qua* (vel *ſecundùm quam*), *habitarunt in Ægypto, fuit annorum* 430; ſed debet reddi, *Peregrinatio autem filiorum Iſraelis qui habitarunt in Ægypto, fuerat annorum* 430. Nam תושב ſignificat *inquilinum, peregrinum*, qui habitat in ſede non ſua: Ergo & מושב poteſt reddi *peregrinatio, incolatus*. Peregrinatio autem illa inchoanda eſt (uti ſuprà oſtendimus) ab exitu Abrahami ex Ur Chaldæorum, tum enim cœpit peregrinari è patria, atque in eo omnes ejus poſteri qui vi divinæ promiſſionis in lumbis ejus erant, cœperunt, inquam, tum temporis & peregrinari, & quodammodo ſervire. Atque hîc notanda eſt lectio Samaritani codicis, quæ ſic habet, ומושב בני ישראל ואבותם אשר ישבו בארץ כנען ובארץ מצרים ת״ל שנה: *Habitatio filiorum Iſrael & patrum ipſorum, qua habitarunt in terra Chanaan, & in terra Ægypti, fuit* 430 *annorum*: quæ lectio ſi recipiatur ſolvit omnem difficultatem. Sanè LXX Interp. locum illum ſic reddunt, ἡ δὲ κατοίκησις τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἣν κατῴκησαν ἐν γῇ Αἰγύπτῳ καὶ ἐν γῇ Χαναὰν, ἔτη τετρακόσια τριάκοντα· quin & nonnulli codices Græci habent, αὐτοὶ καὶ οἱ πατέρες αὐτῶν, uti obſervat Auguſtinus tom. 4. lib. 2. Quæſt. in Exod. quæſt. 47, ubi loci hujus nodum atque difficultatem egregiè ſolvit atque explicat, niſi quòd annos à promiſſione ad natum Iſaac putat tantùm 25, à nato autem Iſaac ad Exodum annos computat 405, ita ut Iſraelitæ fuerint in Ægypto per annos 215. Sed hic calculus abundè revincitur ex prædictis.

Porrò quia Deus genti Judaicæ, quam ex omnibus populis ſibi ſelegerat in peculium, legem Moſis miniſterio dedit, in qua Jubilæorum & Sabbathicorum annorum obſervationem inſtituit, hinc eſt quòd ab Abrahami, gentis illius primi parentis, nativitate videre licet, pleroſque memorabiles majorum populi illius eventus, reſque geſtas, incidere in finem, vel initium Jubilæorum, & annorum Sabbathicorum, Deo nimirum (qui omnia ſapientiſſimè adminiſtrat, atque in numero, pondere & menſura fecit) ſic hominum illorum illuſtrium res & eventus diſpenſante, ut certis Jubilæorum & Hebdomadum Epochis inſignirentur. Nam, exempli gratiâ, Abraham natus eſt anno mundi 2008, hoc eſt anno ultimo Jubilæi quadrageſimi primi. Vixit annos 175, hoc eſt tres Jubilæos & quatuor Hebdomadas annorum: vocatus à Deo egreditur Ure Chaldæorum, cùm eſſet natus annos 70, hoc eſt Jubilæum unum & tres Hebdomadas, ſive decem Hebdomadas: & quidem anno ultimo tertiæ Hebdomadis Jubilæi quadrageſimi tertii ab orbe condito, circumciditur, & gignit Iſaacum anno ætatis ſuæ 99, hoc eſt anno primo tertii Jubilæi. Iſaac natus eſt anno mundi 2108. hoc eſt anno primo quadrageſimi quarti Jubilæi à rerum conditu. Jacob vixit annos 147, hoc eſt tres præciſè integros Jubilæos. Fugit ad Labanem & ſervire incipit anno ætatis ſuæ 78, hoc eſt in fine undecim Hebdomadum. Servit Labani annos 14, hoc eſt duas Hebdomadas. Ducit uxores ſuas Leam & Rachelem, incipítque ex Lea τεκνογονεῖν anno ætatis 85, hoc eſt initio ſextæ Hebdomadis ſecundi Jubilæi, ſive anno primo Hebdomadis decimæ-tertiæ: anno verò mundi 2253, naſcitur illi Ruben ipſius primogenitus, in fine quadrageſimi ſexti ab orbe condito Jubilæi. Redit ex Syria ad patrem anno ætatis 98, hoc eſt in fine duorum Jubilæorum. Moſes denique vixit annos 120, hoc eſt duos Jubilæos & tres Hebdomadas. Moritur in fine quinquageſimi ſecundi ab orbe condito Jubilæi. Commorantur Iſraelitæ in Ægypto annos 210, hoc eſt quatuor Jubilæos & duas Hebdomadas. Poſtremò à nato Abrahamo ad ingreſſum Iſraelitarum in Chanaan anni ſunt 540, hoc eſt undecim Jubilæi, ita ut Iſraelitæ ingreſſi ſint in terram ſibi promiſſam anno primo duodecimi Jubilæi poſt natum patrem ſuum Abrahamum, anno autem 470 poſt factam Abrahæ terræ illius promiſſionem, hoc eſt anno primo quintæ Hebdomadis decimi Jubilæi. Quæ omnes numerorum, ſive Jubilæorum, & Hebdomadum cum rebus geſtis συγκυρίαι non videntur eſſe fortuitæ, neque ſine aliqua myſtica ſignificatione, imò ſunt à ſapientiſſima Dei providentia ſic adminiſtratæ, & faciunt ad calculi noſtri confirmationem, qui ſi falſus eſſet, non tot, támque inſignes, ejuſmodi temporum συγκυρίαι in eo invenirentur. Talem Hebdomadum & Jubilæorum obſervationem non temerè invenias in hiſtoria quæ præceſſit, ab orbe condito ad natum uſque Abrahamum, ſed ſimilem videre licet in hiſtoria quæ Iſraelitarum ingreſſum in terram Chanaan ſecuta eſt uſque ad Chriſtum & gentis Judaicæ rejectionem, quum templum & tota eorum reſp. cultúſque Moſaicus à Romanis eſt everſus. Quamplurima ſunt etiam in tota hiſtoria ſacra, quæ per quadragenarium tum annorum, tum dierum, numerum adminiſtrata ſunt. Ut ex. gratia, tempore Diluvii pluit per 40 dies. Ibidem corvus emittitur quadrageſimo, pòſtquam juga montium cœperunt apparere, die. Iſaac ducit uxorem anno ætatis 40. Moſes annos natus 40, fugit ex Ægypto. poſt alios quadraginta annos redit in Ægyptum, & populum Iſraeliticum liberat: in fine tertii quadragenarii obit natus annos 120, hoc eſt ter quadraginta annos. Errant Iſraelitæ, & commorantur in deſerto annos 40. Moſes in monte Sinai cum Deo manet bis quadraginta dies. Exploratores terram Chanaan explorant dies 40. Manſiones Iſraelitarum in deſerto numerantur 40. Hothniel judicat Iſraelem annos 40, ſuſque primus eorum Judex. Ahod verò ſecundus Judex, annos bis quadraginta. Debora & Barac itidem annos 40. Gedeon totidem. Philiſthæorum oppreſſio fuit annorum 40. Heli judicat annos 40. Samuel & Saul conjunctim annos totidem. David primus Iſraelitarum Rex, regnat annos 40. Salomon totidem, Joas denique totidem.

Tabula VI. complectens hiſtoriam ab Exodo, ad Salomonis uſque mortem, ſive diviſionem regni decem tribuum & Judæ.

Anni ab ingreſſu in Chanaan.		Anni ab Exodo.	Anni judicaturæ vel oppreſſionis.	Anno Mundi.	
1	a Ingreſſus Iſraelitarum in terram Chanaan	41		2549	ineunte.
6	b Bella in ea terra geſta ſunt per ſexenhium	46	6	2254	exeunte.
7	c Κληρυχία terræ annum unum duravit	47	1	2555	ex.
15	d Oppreſſio Iſraelitarum per Cuſchan	55	8	2563	ex.
55	e Hothniel, primus Judicum, obiit	95	40	2603	ex.
73	f Oppreſſio per Eglon, ſive Moabitas	113	18	2621	ex.
153	g Ahod, mortuus eſt	193	80	2701	ex.
	h Samgar				
173	i Oppreſſio per Jabin, ſive Chananæos	213	26	2721	ex.
213	l Debora, & Barac, obit	253	40	2761	ex.
220	m Oppreſſio Madianitarum	260	7	2768	ex.
260	n Gedeon, obiit	300	40	2808	ex.
263	o Abimelech, obit	303	3	2811	ex.
286	p Tholah, obit	326	23	2834	ex.
308	q Jair, obit	348	22	2856	ex.
326	r Ammonitarum oppreſſio	366	18	2874	ex.
332	ſ Jephte, obit	372	6	2880	ex.
339	t Ibtſan, obit	379	7	2887	ex.
349	u Elon, obit	389	10	2897	ex.
357	x Habdon, obit	397	8	2905	ex.
397	y Philiſtinorum oppreſſio	437	40	2945	ex.
417	z Samſon, obiit	457	20	2965	ex.
457	a Heli, obiit	497	40	3005	ex.
497	b Samuel, & Saul, Mortuus eſt	537	40	3045	ex.
537	c David, mortuus eſt	577	40	3085	ex.
577	d Salomon, obiit	617	40	3125	ex.
540	e TEMPLUM exſtrui cœptum eſt an. 4. Salom. ineunte, & abſolutum eſt an. 11.	580	7	3088	
547	itidem ineunte, per totos 7 an. abſolutum	eſt A.	M.	3096	ineunte.

PROBATIO ANTECEDENTIS TABULÆ VI.

a Tabulâ quintâ annus Exodi conjectus eſt in annum mundi exeuntem 2508, cui addendi ſunt anni quadraginta commorationis Iſraelitarum in deſerto. Sic incidit ingreſſus Iſraelitarum in terram Chanaan, in annum mundi 2549 ineuntem, & 41 ab Exodo, itidem ineuntem.

b Bella à Joſua in Chanaan geſta eſſe per ſexennium ante κληρουχίαν, ſic demonſtratur. Caleb initio κληρουχίας dicit, Joſ. 14. 7, 10. ſe natum fuiſſe annos 40, quum à Moſe miſſus fuit, unà cum Joſue, ad explorandam terram Chanaan, uti narratur Numer. 13. (hoc autem factum fuit initio anni ſecundi poſt Exodum, ut patet ex Numerorum 10, verſ. 11, 12. & 13. 3. & 33. 18.) nunc verò ait ſe natum eſſe annos 85, atque annos effluxiſſe 45 ab illa miſſione ad tempus κληρουχίας, quo hæc Joſuæ dicebat. His 45 annis addendus eſt annus unus qui fluxit ab Exodo ad illam Exploratorum miſſionem, ſic fiunt anni 46 ad initium κληρουχίας: ex quibus ſi tollas annos 40 commorationis Iſraelitarum in deſerto, reſtant anni ſex, quibus bella geſta ſunt à Joſua adverſus Chananæos. Itaque anni ſeptimi initio cœpta eſt fieri κληρουχία, anno mundi 2555 ineunte.

c Κληρουχία annum unum circiter duravit, quod colligi poteſt ex ejus hiſtoria. Nam primò ſorte attributa eſt hæreditas duabus tribubus cum dimidia, nimirum tribui Judæ, & Ephraim, cum dimidiæ tribui Manaſſe, nam alteri dimidiæ tribui Manaſſe ſors obtigerat ultra Jordanem unà cum tribubus Ruben, & Gad. Diviſio illa facta tribui Judæ, Ephraim, & dimidiæ Manaſſe narratur Joſuæ cap. 14, 15, 16, & 17. Deinde, convenerunt Iſraelitæ in Silo (Joſ. 18.) quia reſtabant adhuc ſeptem tribus, quibus hæreditas erat aſſignanda. Miſſi ſunt itaque ex Silo homines qui totam terram Chanaan peragrarent, tabulámque ejus geographicam deſcriberent, quod certè paucis diebus non potuit confici. Illis demum regreſſis κληρουχία eſt abſoluta. Ad hæc omnia conficienda vix minùs anni ſpatio opus fuit. Sic ſunt ab orbe condito ad κληρουχίαν abſolutam anni 2555, hoc eſt annorum Hebdomades 365, quot ſunt nimirum in anno Solari dies naturales, 24 horarum: Jubilæi autem ſunt præciſè 52, ad ingreſſum uſque Iſraelitarum in terram Chanaan, in qua bellum ſub duce Joſua geſſerunt per annos ſex, ſeptimo autem quieverunt, ſortitione terræ factâ. Unde liquet Jubilæorum & annorum Sabbathicorum caput & initium accerſendum, & inchoandum eſſe ab ingreſſu Iſraelitarum in terram illam. Porrò iſtæ numerorum συγκυρίαι cum re geſta omnino non videntur eſſe fortuitæ, & à caſu, ſed à Dei conſilio, ejúſque Sapientia, per quam omnia facit in numero, pondere, & menſura. Sic enim Iſraelitæ terram illam ſibi pararunt bello per ſex annos geſto, quot annis Deus volebat terram illam ab ipſis coli quot diebus volebat hominem laborare atque operari, à bello verò quieverunt, & poſſeſſione terræ illius tranquillâ fruiti ſunt, ſortitione terræ factâ, eo anno quo terram Deus lege ſua jubebat quieſcere, quo die hominem volebat à labore & ſervili omni opere ceſſare, ſcilicet ſeptimo: nempe bella illa fuerunt veluti labor quidam Iſraelitarum, quo terram illam ſibi pepererunt, fuerunt veluti cultura quædam terræ illius, qua eam ſubegerunt, ac veluti vomere injecto ararunt totam & excoluerunt, incolis ejus vel ejectis, vel interfectis, tanquam totidem rubis & ſentibus avulſis & exſtirpatis. Κληρουχία autem fuit illis veluti gratiſſima quædam quies à labore ſuo, & ab operoſâ illa cultura. Miſſi ſunt autem in poſſeſſionem terræ illius præciſè poſt 365 annorum Hebdomadas, hoc eſt in fine anni veluti ſacri cujuſdam, & magni, qui nimirum conſtat tot annorum Hebdomadibus, quot Solaris annus conſtat diebus; nam ut dierum Hebdomas eſt veluti dies quidam ſacer, ſemper in ſe recurrens, ſic annorum Hebdomas eſt veluti annus quidam ſacer, itidem ſemper in ſe recurrens. Itaque ſpatium annorum 2555, quod conſtat 365 Hebdomadibus annorum, eſt veluti annus quidam magnus Propheticus ac divinus, in cujus fine Deus populum ſuum miſit in poſſeſſionem terræ ipſi promiſſæ, quietémque illi dedit ab antecedentibus laboribus ſuis, non ſecus atque homines toto anno laborant, & vacant culturæ terræ, ac tandem in fine anni meſſe, & vindemiâ peractâ, collectíſque terræ frugibus, iis quietè fruuntur. Vel, ſi cui libet calculum aliter conſtituere, & annum magnum tot velit conſtare annis, quot annus Solaris conſtat diebus, nempe 365. invenientur ſic ab orbe condito ad poſſeſſam terram Chanaan, anni magni ſeptem, ſinguli conſtantes 365 annis. Sic nempe fuerit ab orbe condito ad poſſeſſam illam terram Hebdomas integra annorum magnorum, quorum ſinguli conſtant tot annis, quot annus conſtat diebus, ſcilicet 365, id quod maximam Dei ſapientiam redolere videtur. Aliud hîc etiam eſt conſiderandum, quòd nimirum à rerum initio ad ingreſſum in terram Chanaan tot ſunt præciſè Jubilæi (nempe 52), quot ſunt dies in ſeptima anni Solaris parte, nam ſepties quinquaginta duo faciunt 364. Jubilæorum itaque illorum numerus facit ſeptimam magni illius anni, de quo modò diximus, partem, id quod aliud eſt Dei ſapientiæ (ſecundùm quam pleraque omnia ſacra per ſeptenarium numerum ducuntur) argumentum. Atque eandem illam Dei ſapientiam decuit, ut poſt illum Jubilæorum à condito mundo elapſorum numerum, Jubilæorum, & annorum Sabbathicorum in lege à ſe inſtituta, obſervatio caput & initium ſumeret, ab eo temporis articulo quo populum ſuum in terræ ipſi promiſſæ poſſeſſionem miſit. Quæ omnes συγκυρίαι videntur mirum in modum confirmare hunc noſtrum à condito mundo annorum calculum. Sed & aliud rurſus hîc eſt obſervatione dignum, quòd nimirum populus ille Dei typicus & carnalis atque umbratilis miſſus eſt in poſſeſſionem hæreditatis terreſtris, atque typicæ & umbratilis, in fine Hebdomadæ cujuſdam magnæ & ſacræ annorum, quæ nimirum conſtat ſeptem annis magnis, quorum ſinguli conſtant 365 annis; ſic populus Dei verus ac ſpiritualis, fideles nimirum omnes atque Electi quotquot ſunt, & futuri ſunt ab orbe condito ad ejus finem, mittendi ſunt in poſſeſſionem veræ & æternæ hæreditatis, cœleſtíſque Chanaan in fine majoris cujuſdam Hebdomadæ ſacræ. Nam ſi vera eſt domus Eliæ (quam vocant) antiqua traditio, in Judæorum ſcriptis mox poſt Chriſti tempora longè celebratiſſima, de duratione mundi, *Duo millia annorum* תהו *inane, duo millia annorum* תורה *Lex, duo millia annorum* גאלו *redemptio per Meſſiam. poſtea verò finis.* Mundus ſecundum eam duraturus eſt ſex annorum millia; quæ traditio & à Judæis, & à Chriſtianis confirmatur allegoricâ iſtâ indagatione, quòd nimirum mundus tot annorum millibus duraturus ſit quot diebus creatus eſt, nimirum ſex, quia ſcilicet *apud Deum mille anni ſunt ſicut dies unus, & dies unus ſicut mille anni.* Deinde, in primo Geneſeos verſiculo (in quo narratur mundi creatio) *In principio Deus creavit cœlum & terram*, littera א *aleph*, quæ eſt alphabeti prima littera, & *mille* ſignificat, ſexies præciſè occurrit, non pluries. Quemadmodum ergo Deus creando, atque è nihilo res educendo operatus eſt ſex dies naturales, ſeptimo autem quievit, ſeu ceſſavit ab opere, quæ prima eſt omnium phyſica ſeptimana, ſic mundum providentiâ ſuâ conſervando, ſuſtinendo ac regendo operaturus eſſe videtur ſex dies magnos, adeóque omnium maximos, & ut ita dicam divinos, quia mille anni coram eo ſunt veluti dies unus, ſeptimo autem die, qui eſt omnium longè maximus, utpote in æternum duraturus, quieſcet ab omni ſuo opere, & quietem dabit longè maximam populo ſuo, quo cum in æternum regnaturus eſt, hæc eſt Hebdomas longè maxima, cujus ſex priores dies conſtant ſinguli mille annis, qui Deo ſunt tanquam dies unus, ultimus autem ejus dies Sabbathiſmum æternum populo Dei à Chriſto paratum continet.

d Jud. 3. 8. Cuſchan dicitur oppreſſiſſe Iſraelitas שמנה שנים *annos octo*, quod non eſt ita accipiendum quaſi ſtatim poſt peractam κληρουχίαν cœperit illos ſervitute premere. Nam Jud. 2. 6, 7. apertè dicuntur Iſraelitæ adhæſiſſe Domino quamdiu vixit Joſue & Seniores, qui poſt eum produxerunt dies ſuos. Itaque ſic reddi poteſt locus ille, *Et ſervierunt Iſraelitæ Cuſchani anno octavo*, nimirum poſt κληρουχίαν, uti alibi non raro numerus *cardinalis* ponitur pro *ordinali*. Vel dicuntur Iſraelitæ ſerviiſſe Cuſchani octo annos, quia ſervitutis illius finis incidit in octavum ἀπὸ τῆς κληρουχίας annum exeuntem. Joſuæ quidem mortem commemorat Scriptura Jud. 2. 8. & quot annos natus fuerit quum mortuus eſt, nempe 110. et quo anno vel ab Exodo, vel ab ingreſſu in Chanaan, vel à ſortitione terræ mortuus fuerit, non meminit. Videtur tamen omnino illa collocanda in octennio iſto, non enim ſerviiſſent Iſraelitæ Cuſchani vivente Joſua, ac veriſimile eſt eum mox poſt κληρουχίαν occubuiſſe, cùm enim ſortiretur terram dicitur gravis ætate valde Jud. 13. 1. Oratio autem ab eo habita Joſ. 23, & 24. habita eſt mox poſt κληρουχίαν, & paulo ante obitum ſuum, qui ſtatim poſt habitam illam orationem narratur.

e Jud. 3. verſu 2. terra dicitur quieviſſe annos quadraginta poſt devictum ab Hothniele Cuſchanem, ſtatímque narratur Hothnielis mors: unde colligitur Hothnielem judicaſſe Iſraelem annos 40, & inchoandos eſſe annos illos 40 à devicto Cuſchane, in fine octo annorum præcedentis ſervitutis ſub Cuſchane. Cùm itaque anni illi octo ſervitutis deſierint in anno mundi 2563 exeunte, ab Exodo verò 55, & indidem cœperint anni 40 Judicaturæ Hothnielis, ſequitur annos illos 40 deſinere in anno mundi 2603, ab Exodo verò 95.

f Jud. 3. 14. Moabitæ Eglone duce dicuntur oppreſſiſſe Iſraelitas, eoſque ſerviiſſe Egloni annos 18, qui ſi addantur annis mundi 2603, quo anno contigit mors Hothnielis, incidet finis hujus oppreſſionis, & initium Judicaturæ Ahod in annum mundi 2621, ab Exodo verò anno 113.

g Jud. 3. 30. Poſt victoriam Ahod de Moabitis reportatam, dicitur terra quieviſſe per annos octoginta, qui inchoari debent ab initio Judicaturæ Ahod, hoc eſt ab anno mundi 2621. ac proinde terminari in anno mundi 2701 exeunte, ab Exodo verò 193.

h Porrò quia Schamgaro Scriptura nullos attribuit annos Judicaturæ ipſius, videtur omnino ejus Judicatura comprehendi in annis illis octoginta præcedentibus, quibus terra dicitur quieviſſe. Niſi quis malit Judicaturam ipſius includi in annis ſervitutis, qua Jabin dicitur oppreſſiſſe Iſraelitas, uti id colligi poſſe videtur non abſurdè ex Judic. 5. 6.

i Jud. 4. 3. Jabin dicitur oppreſſiſſe Iſraelitas annos viginti, qui inchoandi ſunt à morte Ahod, ſive à fine annorum octoginta præcedentium, & terminandi in victoria de Siſera à Barac & Debora reportatâ, quæ propterea incidit in annum mundi 2721, ab Exodo 213.

l Jud. 5. 31. dicitur terra quieviſſe annos quadraginta poſt devictum & interfectum Siſeram, ſubactóſque Chananæos. Itaque terminandi ſunt in an. mundi 2761, ab Exodo verò 253.

m A fine præcedentium 40 annorum inchoandi ſunt anni ſeptem ſervitutis Iſraelitarum, qua dicuntur Jud. 6. 1. ſerviiſſe Madianitis: quæ ſervitus propterea terminanda eſt in anno mundi 2768, ab Exodo verò 260.

n Jud. 8. 28. dicitur terra quieviſſe ſub Gedeone annos quadraginta, qui inchoati ab anno mundi 2768. deſinunt in anno mundi 2808 exeunte, ab Exodo verò 300, in morte Gedeonis.

o Jud. 9. 22. Abimelech Gedeonis ex concubina filius dicitur judicaſſe Iſraelem (ſeu potiùs tyrannidem occupaſſe) per annos tres, qui terminandi ſunt in anno mundi 2811.

p Jud. 10. 2. Poſt Abimelechum Tholah dicitur judicaſſe Iſraelem annos 23, qui terminantur in anno mundi 2834 exeunte.

q Jud. 10. 3. Poſt Tholah judicavit Iſraelem Jair per annos 22. qui propterea terminandi in anno mundi 2856 exeunte.

r Jud. 10. 8. Hammonitæ dicuntur oppreſſiſſe violenter Iſraelitas בַּשָּׁנָה הַהִיא *anno illo, octodecim annos.* Qui anni inchoandi ſunt à morte Jairis, hoc eſt ab anno mundi 2856 exeunte, & terminandi in anno mundi 2874 ſimiliter exeunte, ab Exodo verò 369. Porrò illud בשנה ההיא reddendum videtur non *in anno illo*, ſed juxta LXX Interp. ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, *in illo tempore.* Niſi quis malit locum illum ita accipere & explicare, ut dicantur Ammonitæ graviùs oppreſſiſſe Iſraelitas *anno illo decimo octavo*, (nempe à morte Jairis) quàm fecerant annis præcedentibus: unde factum eſt ut propterea Iſraelitæ ad Deum clamaverint, qui ad eos miſit Jephtem.

ſ Jud. 12. 7. Jephte dicitur judicaſſe, hoc eſt rexiſſe Iſraelem annos ſex, qui inchoantur ab anno mundi 2874 exeunte, & terminantur in anno mundi 2880 ſimiliter exeunte. Porrò Jephte fuit cognatus Segubi patris Jairi, uti colligere eſt ex hoc capite Judicum, & ex 1 Chron. 2. 21, 22. unde exſtrui poteſt hoc ſtemma.

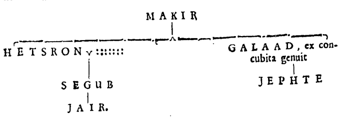

t Jud. 12. 9. Ibtſan dicitur judicaſſe Iſraelem annos ſeptem, qui inchoati ab anno mundi 2880 deſinunt in 1887, ab Exodo 379.

u Jud. 12. 11. Elon dicitur judicaſſe Iſraelem annos decem, qui terminandi in anno mundi 2897, utpote inchoandi à morte Ibtſan, quæ incidit in annum mundi 2887.

x Jud. 12. 14. Habdon dicitur judicaſſe Iſraelem annos octo, qui propterea terminandi ſunt in anno mundi 2905. quia inchoantur à morte Elon, cujus Judicaturæ finis incidit in annum mundi 2897.

y Jud. 13. 1. Philiſtæi dicuntur oppreſſiſſe Iſraelitas annos quadraginta, quod eſt ita accipiendum, ut anni illi 40 numerari incipiant à morte (ſeu fine Judicaturæ) Habdon, quæ incidit in annum mundi 2905, & deſinant in anno mundi 2945, initio Judicaturæ Samſonis, ita ut anni quadraginta iſti fluxerint à fine Habdon ad initium Samſon. An autem per totos illos 40 annos ſervierint Iſraelitæ Philiſtæis, an verò per aliquot duntaxat annos interſtitii illius, incertum eſt.

z Jud. 16. 31. Samſon dicitur judicaſſe Iſraelem annos viginti, qui inchoantur ab anno mundi 2945, & deſinunt in anno mundi 2965.

a 1 Sam. 4. 18. Heli dicitur judicaſſe Iſraelem annos quadraginta. Non poſſunt autem anni aliunde commodiùs inchoari quàm à morte Samſonis, cui Heli proculdubio ſucceſſit. Non enim illum præceſſit, alioqui in hiſtoria Judicum reliquis Judicibus qui Samſonem præceſſerunt connumeratus fuiſſet. Illi autem ſucceſſit Samuel & Saul. Itaque neceſſariò collocandus eſt Heli poſt Samſonem, & ante Samuelem. Atque ita quadraginta iſti anni fluxerunt, & numerandi ſunt à morte Samſonis, quæ incidit in annum mundi 2965, proindéque terminandi in anno mundi 3005, ab Exodo verò 497 exeunte, unde cepit initium Judicaturæ Samuelis. Hoc verò ita ſe habere vel hinc liquet, quia Actor. 13. 20. Paulus Apoſtolus exertè dicit, *Deum poſt ſortitionem terræ Chanaan, dediſſe Iſraelitis Judices per annos 450, uſque ad Samuelem.* Incidit autem finis horum 40 annorum in annum ab Exodo 497 à quo ſi eximantur anni 40 commorationis Iſraelitarum in deſerto, tum anni ſeptem, quibus in Chanaan bella geſta ſunt à Joſue, & facta eſt κληρουχία (uti ſuprà demonſtratum eſt) reſtabunt præciſè anni 450 à κληρουχία ad mortem Heli. Non eſſe autem ſollicitandam lectionem loci illius Actorum Apoſtolicorum (uti nonnulli volunt), neque legendum iſthic eſſe 350, pro 450 infrà mox demonſtrabitur.

b In libris Samuelis nulli certi anni peculiariter & ſigillatim tribuuntur Samueli, ſicuti neque Sauli. Ambos autem ſimul rexiſſe Iſraelem annos 40, colligitur, ex Actorum 13. 21. Nam poſtquam Paulus verſu 20 dixit, Deum dediſſe Judices ad Samuelem uſque per annos 450, dicit mox verſu 21 dediſſe poſtea regem Saulem, ἔτη τεσσαράκοντα, per annos 40, (omiſſo Samuele, nulliſque aſſignatis illi peculiariter annis). Unde liquet tempus Judicaturæ Samuelis includi in iſtis 40 annis, certum enim eſt Saulem non regnaſſe ſolum totos annos 40. Samuel enim (1 Sam. 25. 1.) dicitur obiiſſe paulò ante Saulis mortem, *judicaſſe autem Iſraelem dicitur* (1 Sam. 7. 15.) *toto tempore vitæ ſuæ.* Judicaſſe autem Samuelem ſolum, poſt mortem Heli, annos viginti, non ineptè colligitur ex 1 Sam. 7. 2. ubi dicuntur anni viginti acti eſſe poſt Heli mortem, & captam Arcam, uſque ad hiſtoriam illic relatam, de victoriâ ſupra Philiſtæos reportatâ, quæ non videtur diu præceſſiſſe poſtulationem populi de Rege habendo, quæ refertur cap. 8. 5. ita ut videri non injuriâ poſſit Samuel ſolus totos viginti annos illos rexiſſe Iſraelem poſt Heli mortem, totidem verò Sauli attribuendos eſſe, quorum magnam partem cum Samuele egit. Sic ergo 40 iſti anni ſimul Samueli & Sauli ſunt attribuendi, & terminandi in anno mundi 3045 exeunte, quandoquidem inchoandi ſunt ab Heli morte, quæ incidit in annum mundi 3005. Quod & mox paulo infrà confirmabitur, ubi de anno quo fundatum fuit templum à Salomone dicturi ſumus.

c 2 Sam. 5. 4, 5. David, qui Sauli ſucceſſit, dicitur regnaſſe annos 40, nimirum annos ſeptem cum dimidio in Hebron, annos autem 33, hoc eſt 32 cum ſemiſſe in Jeruſalem. Itaque anni regni ipſius terminandi ſunt in anno mundi 3085 exeunte; ab Exodo verò 577.

d 1 Reg. 11. 42. Salomon, qui Davidi ſucceſſit, regnaſſe dicitur itidem 40 annos. Itaque obiit anno mundi 3125 exeunte; ab exodo verò 617.

e 1 Reg. 6. 1. Templum dicitur fundari cœptum à Salomone, anno regni ſui quarto, nimirum ineunte, ac proinde anno mundi 3089 ineunte, ab Exodo verò 581 itidem ineunte; ſiquidem David mortuus erat anno ab Exodo 577 exeunte, mundi verò 3085 etiam exeunte. Ædificatum eſt autem per annos ſeptem, anno autem ſeptimo, Salomonis autem decimo exeunte, abſoluto Templo, facta eſt ejus dedicatio anno mundi 3095 exeunte, ab Exodo verò 587 exeunte, à quibus ſi tollas annos 40 qui fluxerunt ab Exodo ad ingreſſum in Chanaan, unde ſuprà demonſtravimus arceſſendum eſſe caput, ſeu initium, Jubilæorum, invenientur fluxiſſe anni 547 à capite Jubilæorum uſque ad abſolutam Templi ædificationem, ejúſque dedicationem, qui 547 anni conficiunt 11 Jubilæos, & octo annos. Sic fuerit Templum dedicatum, & cultus in eo fieri cœptus anno octavo duodecimi Jubilæi, hoc eſt anno primo ſecundæ ſeptimanæ duodecimi Jubilæi, id quod maximè conveniebat miniſterio illi Legali Moſaico, in quo pleraque omnia ſeptenario numero conſtant, anníſque Sabbathicis & jubilæis numerabantur. Quòd ſi annos mundi 3095 dividas per ſeptem, invenietur Templum dedicatum anno primo quadringenteſimæ quadrageſimæ tertiæ Hebdomadis ab orbe condito. Porrò ex hoc noſtro Epilogiſmo, & tabula hac noſtra ſexta, Templum fundatum eſt anno ab Exodo 581 ineunte, id quod palam adverſatur verbis Scripturæ, quæ ait (1 Reg. 6. 1.) Templum fundatum eſſe anno 480 poſtquam Iſraelitæ egreſſi eſſent ex Ægypto, ita ut annis totis centum ſuperet calculus noſter Scripturæ (eo loco) calculum. Verùm vel mendum eſt in illo numero 480 annorum, qui eſt 1 Reg. 6. 1. vel mendum eſt in loco Actuum Apoſtolicorum 13, 20. ubi Deus dicitur dediſſe Iſraeli Judices per annos 450 uſque ad Samuelem. Neceſſe, inquam, eſt alterutrum horum numerorum eſſe falſum, non poſſunt enim ſimul conſiſtere. Nam ſi anni ſunt 450 à κληρουχία ad initium Samuelis, anni erunt ab Exodo ad fundatum Templum 580, quot nimirum nos hîc damus. Nam ad illos 450 annos, addendi ſunt 47, qui fluxerunt ab Exodo ad ſortionem terræ, deinde anni 40 Samuelis & Saulis, tum totidem Davidis, & anni præterea tres priores regni Salomonis (fundatum enim fuit Templum anno ejus quarto ineunte) qui omnes anni conficiunt ſimul 130 annos, qui additi præcedentibus illis 450, faciunt 580. Itaque ex Pauli mente & calculo (Act 13. 20) Templum fundatum eſſe oportuit anno ab Exodo 580 exeunte, non verò 480. Quàm autem aptè quadret hic numerus 580, toti hiſtoriæ Judicum, atque annis qui iſthic diſtinctè tribuuntur, tum ſingulis Judicibus qui rexerunt Iſraelem, tum ſervituti qua oppreſſi dicuntur Iſraelitæ ab hoſtibus ſuis, manifeſtum eſt hac noſtra tabula ſexta, noſtríſque ad eam notis & demonſtrationibus ſuprà poſitis. Quòd ſi conſtituantur anni tantùm 480 ab Exodo ad fundatum Templum, neceſſe erit annos ſervitutis, ſeu oppreſſionis Iſraelitarum includere in annis Judicum, quod eſt valde abſonum, & adverſatur planè hiſtoriæ Judicum, quæ diſtinguit annos oppreſſionis ab annis Judicis, & quietis ac diſtinctè & ſeparatim hos & illos enumerat. Sed ad pleniorem & planiorem hujus noſtræ ſententiæ demonſtrationem, libet hîc excerpta epiſtolarum ἀμοιβαίων ante annos pluſquam 44 de hoc argumento ſcriptarum apponere. Cùm enim natus annos 25, operam darem S. Theologiæ in Anglia in Academia Cantabrigienſi inde ad fratrem τὸν μακαρίτην, Jacobum Cappellum, venerandæ mihi perpetuò memoriæ, ſcripſi, ac literis de hoc calculo ſententiam meam illi aperui, iiſdem quibus nunc ſubnixus rationibus. Ille ad me ſic reſpondit.

JAC. CAPPELLUS, LUDOVICO FRATRI S. CANTABRIGIAM.

MAGNA *me voluptate perfudit literarum tuarum prolixitas. Incipiam à quæſtione tua. Quiſquis Lucæ verba temeravit* Act 13. 20. *is eo quo tu argumento uſus facinus hoc in ſe admiſit, ídque ante hos annos circiter* 1300, *oblitus loci* 1 Reg 6. 1. *alioqui eâdem audaciâ hunc quoque locum violâſſet. Sed beavit nos ſuperſtitioſa in codices ſacros reverentia, quæ* ὀρθογραφίαις *hujuſmodi locum non dedit. Anni 40 Philiſteæ tyrannidis non poſſunt ſeorſim numerari, nam etiam Samſone judicante dominabantur Philiſtini: videntur illi 40 anni potiùs in Samſonis obitu deſinere, qui Chriſti typus liberali manu Dei populum ſuâ morte aſſeruit. Nec Ammonitæ dicuntur octodecim annos imperaſſe, ſed afflixiſſe Iſraelitas anno 18, Jubilæi ſcilicet. Sic Jud* 3. 12, *&* 4. 3. *ſi literam* ב *Beth ſubintelligas, nulla ſupererit difficultas, dicentur enim Moabitæ anno 18, Chananæi anno 20, Jubilæi Iſraelitas oppreſſiſſe, ut aliquot dierum ſervitus non obſtet, quominus terra dicatur quieviſſe ſub Abodo octoginta ſub Debora 40 annos. Sic Ezech.* 29. 17. *Sic in Syracida proœmio ſubintelligitur Jubilæi vox Sic Jerem.* 28. 1. *& Danielis initio, ſupplenda eſt vox Hebdomadis. Jubilæos autem rectè Scaliger inchoat* ἀπὸ κληρουχίας *Melius, inquam, quàm ego qui olim à tranſitu Jardenis eos inchoabam Sic igitur brevi compendio rem expediam. Anno* κληρουχίας *primo Chuſan vexat Iſraelitas annos octo Anno* κληρ. *nono Hothniel 40. Anno* κληρ. *49, Ahod 80. Anno* K. 67. *Moabitæ menſes aliquot anno Jubilæi decimo octavo. Anno* K. 129 *Debora 40. Anno* K 167, *viceſimo Jubilæi anno Chananæi. Anno* K 169, *Madianitæ 7. Anno* K. 176, *Gedeon uſque ad annum quadrageſimum, annos, inquam, ſolidos 39, inchoatos 40. Anno* K. 215, *Abimelec 3. An.* K. 218, *Thola 23. An* K. 241, *Jair 22. An.* K. 263, (Jubilæi 18,) Jephte 6. *An.* K. 269, *Ibtſan 7. An* K. 276. *Elon novem ſolidos, inchoatos decem. An* K. 283, *Habdon 8. An.* K 293, *Samſon 19 ſolidos, inchoatos 20. An.* K. 312 *Heli itidem 39 abſolutos, imperfectos 40. An.* K. 351, *Samuel & Saul 40. Samuel igitur præeſſe cœpit annis ſolidis 350,* ἀπὸ κληρουχίας, *non 450. Quod etiam probat Davidis ſtemma, qui decennio poſt natus eſt, quum atavus ejus Naaſſon in deſerto obierit ante tranſitum Jardenis. Linea eſt Naaſſon, Salmon, Booz Obed, Iſai, David. Hæc & reliqua tu ipſe expendes, &c. Sedani. Calend Febr.* 1610.

Ad has fratris literas ſic à me tum reſponſum eſt.

LUD. CAPPELLUS, JACBO FRATRI S. Sedanum.

ACCEPI (*Fr. colend.*) 4 *Martii literas tuas ſcriptas Calend Februarii, quibus nodum quem propoſueram ſolvere modis omnibus tentaſti. Sed multa me retinent ne pedibus adhuc eam in tuam ſententiam. Primum ea quæ de Judæorum in ſacros codices cura & reverentia habes, non inficior, diligentia tamen illa non effecit quominus irrepſerit in numeris* ἀδιάλλακτον *quibuſdam in locis diſſidium, quod aliquot exemplis facile eſt demonſtrare,* 2 *Chron.* 16. 1. 2 *Chron.* 22. 2. 2 *Chron.* 35. 9. 1 *Reg.* 14 21. *&* 2 *Chron.* 12. 13. (*vitium quod in illis locis irrepſit in numeris, aliíſque pluribus ſimilibus, qui videre voluerit, adeat Criticam noſtram ſacram, libro ultimo cap.* 7.) *Si ergo Judæorum diligentia efficere non potuit quin illis in locis* (*aliíſque longè pluribus*) *irrepſerit manifeſtus in numeris error, quidni potuerit idem contigiſſe in loco* 1 Reg. 6. 1. *ut iſtic legendum ſit 580, non verò 480. Et ſanè Joſephus lib. 8. Antiq. c. 2. exſertè dicit Salomonem Templum condidiſſe* μετὰ ἔτη πεντακόσια καὶ ἐνενήκοντα καὶ δύο τῆς ἀπ' Αἰγύπτου τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐξόδου, μετὰ δὲ χίλια καὶ εἴκοσι τῆς Ἀβράμου εἰς τὴν Χαναναίαν ἐκ τῆς μεσοποταμίας ἀφίξεως: *nempe ſi præcedentibus 592 annis addas 430, quot ſc. fluxerunt à prima Abrahami vocatione ex Ur Chaldæorum ad legem datam, juxta Pauli calculum Gal.* 3. 17; *exſurgent* 1022. *Ubi Joſephus ad calculum noſtrum addit 12 annos; numerat enim 592 nos tantùm 580. Idem lib. 11, cap. 4. ait Judices adminiſtraſſe Remp. Judæorum poſt Moſis & Joſuæ imperium, per annos pluſquàm quingentos. Ais, annos 40 Philiſtææ tyrannidis non debere ſeorſim numerari, ac deſinere in Samſonis morte. Sed ſi ita eſt, ſequetur Philiſtæos cœpiſſe exercere ſuam tyrannidem ſecundùm te anno quarto ineunte Judicaturæ Ibtſan, hoc eſt triennio poſt Jephtæ obitum. Itaque ſecundùm te Ibtſan, Elon, Habdon & Samſon Iſraelem judicarunt, at eum non liberarunt à manibus hoſtium ſuorum. At tum quid fiet illi loco* Jud. 11. 16 *ubi dicitur Deus ſuſcitaſſe Judices ut eſſent liberatores populi ſui? Vis Moabitas ſive Eglonem, & Ammonitas oppreſſiſſe Iſraelem anno Jubilæi 18, non verò annos octodecim & Chananæos, ſeu Jabin, anno 20 Jubilæi, non verò annos viginti. Quàm id commodè à te dicatur videamus de ſingulis. Moabitæ, inquis, anno* ἀπὸ κληρουχίας *67, Jubilæi verò 18. Iſraelem afflixerunt menſes aliquot. Sanè ſecundùm te qui Jubilæos inchoas à ſortitione terræ, annos 67* ἀπὸ κληρουχ. *fuit 18 Jubilæi, at ex mea ſententia Jubilæorum caput arceſſendum eſt ab ingreſſu in Chanaan, quia jam tum paulo antè cœperant Iſraelitæ mitti in poſſeſſionem terræ illius, quum Rubenitis, Gaditis, & dimidiæ tribui* Manaſſis *data eſt à* Moſe *poſſidenda tota terra Galaad ultra Jordanem. Itaque annus* ἀπὸ κληρ. *67 non fuerit Jubilæi decimus octavus, ſed 25. Deinde, Jud. 11. 19. dicuntur Iſraelitæ ſoliti eſſe ſeſe à cultu Dei avertere mox poſt Judicis ſui obitum, vel etiam interdum ipſo vivente & vidente Judice: An igitur veriſimile eſt eos viginti & octo annis demum poſt Hothnielis mortem averſos eſſe à Dei cultu, cùm mox poſt Joſuæ mortem ab eo defecerint, unde factum ut traditi ſint in Cuſchanis manum? Ais* Chananæos, *ſive Jabin, cœpiſſe opprimere Iſraelitas anno* κληρ. 167. *Bellum itaque Barac & Deboræ contra Siſeram geſtum fuerit, ſecundùm te, & victoria de eo reportata ſub extremum Judicaturæ Deboræ tempus, anno nempe ultimo vel penultimo, aſſignas enim initium Deboræ anno* K. 129, *finem anno* 169, *hoc eſt biennio poſt cœptam à* Chananæis *oppreſſionem. At Judic.* 5. 31. *poſt decantatum Deboræ* Canticum *ob victoriam de* Chananæis *reportatam, terra dicitur quieviſſe annos 40. At ſecundùm te ne momentum quidem quieverit, nam anno* K. 169 *ineunte cœperunt, ſecundùm te,* Madianitæ *duriſſimè Iſraelitas opprimere per annos ſeptem. An veriſimile eſt ſtatim poſt tam inſignem de Siſera reportatam victoriam, Iſraelitas à* Madianitis *tam duriter fuiſſe oppreſſos, reclamante Scriptura Jud.* 5. 31? *Ais Jud.* 10. 8, *non dici Ammonitas oppreſſiſſe Iſraelem per annos* 18, *ſed anno (Jubilæi) decimo octavo. Sanè ſecundùm calculum tuum annus* ἀπὸ κληρ. 263, *quo vis Jepth∂m cœpiſſe judicare Iſraelem, fuit decimus octavus Jubilæi, ſi Jubilæi incboentur* ἀπὸ κληρ. *Verùm inchoandos potiùs eſſe ab ingreſſu in* Chanaan, *firmiſſimis rationibus evinci poteſt. Ego, ſi quid eo loco ſupplendum eſſet, mallem dicere,* anno poſt Jairi mortem decimo octavo, *ut ſit ſenſus, Ammonitas eo anno gravius quam antea ſoliti erant, oppreſſiſſe Iſraelitas, unde factum ut fortiùs ad Deum eo anno clamarent, atque ideo liberator eis ſit à Deo miſſus Jephte. Nec videtur valde veriſimile, ut tam brevi ſexennii ſpatio, quod ſecundum te interceſſit inter Jairi & Jephtæ mortem, Iſraelitæ à Dei cultu defecerint, Ammonitæ eos oppreſſerint, Jephte eos liberarit, judicarit, tandemque diem ſuum obierit, Denique ad tempus quod attinet quo Ammonitæ Iſraelitas oppreſſerunt, non videre ſatis conſideraſſe locum Jud,* 11. 28. *ubi dicuntur Iſraelitæ habitaſſe in Harober per annos* 300. *Atqui ſecundùm calculum tuum non ſunt niſi anni* 270. *at ſecundùm calculum meum cœpit rex Ammonitarum opprimere Iſraelitas anno trecenteſimo octavo poſtquam à* Moſe *Galaaditicam regionem acceperant poſſidendam; itaque calculus tuus nimium recedit ab illo Jephtæ numero, meus propiùs multo illi accedit. Objicis ad ſententiæ tuæ confirmationem Davidis ſtemma, ejuſque majores, Verùm etſi calculum tuum ſequamur, quocunque te vertas, & quomodocunque annos* τεκνογονίας *majorum Davidis conſtituas, planum eſt in hominum illorum generatione miraculum fuiſſe, naturæ ordinem & vires longiſſimè ſuperans. Nam ab ingreſſu Iſraelitarum in terram* Chanaan, *ad natum Davidem anni ſunt (etiam ſecundùm te)* 368. Mortem *enim Saulis. (quæ fuit initium regni Davidis) ſtatuis in anno* ἀπὸ κληρ. 391. *ſive ab ingreſſu in* Chanaan 398, *à quo numero ſubducendi ſunt anni* 30. *quot natus erat David quum cœpit regnare, ſic reſtant* 368 *anni, dividendi inter quatuor Davidis majores,* Salmon, *Booz, Obed & Iſai. Unde ſi fingamus Salmonem vel anniculum fuiſſe, quum Iſraelitæ ingreſſi ſunt in terram* Chanaan, (*quod tamen non videtur veriſimile, nupſit enim Rahabæ atque ex ea ſuſcepit Boozum.* Matth. 1. 5. *Rahab autem quum Iſraelitæ ingreſſi ſunt in Chanaan, debuit eſſe nata annos minimum viginti,* Salmon *autem non duxiſſet in uxorem tot annos ſe ſeniorem) liquebit ſingulos eorum natos fuiſſe annos ut minimum* 92, *quum prolem ſuſcipere cœperunt, quod eſt ultra naturæ vires & communem ordinem, deinde Rahab tum fuiſſet nata annos* 112, *quum ex ea* Salmon *ſuſcepit Boozum. Utrobique ergo, & ſecundùm te, & ſecundùm me oportuit eſſe in generationibus illis miraculum. Jam quando ad miraculum hîc eſt recurrendum & confugiendum, non magis urget me meus quam te tuus calculus, tam enim facile à Deo indi hominibus illis vis prolifica potuit ſupra naturæ ordinem hoc quàm illo ætatis ſuæ anno. Videmus enim Abrahamum, poſtquam ſupra naturæ vires Iſaacum anno ætatis ſuæ centeſimo ſuſcepit multis poſt annis,* Sarâ *defunctâ, Keturam duxiſſe in uxorem, atque ex ea numeroſam prolem ſuſcepiſſe.*

Hæc ſunt tum temporis à me ad fratrem de hac quæſtione, & argumento, ſcripta, ex quibus videre eſt in quas ſe conjiciant anguſtias qui loci 1 Reg. 6. 1, lectionem ſequuntur, cùm ſi 580 (juxta Paulum Actor. 13.) non 480, juxta hodiernum textum Hebraicum eò loci legatur res eſt plana & expedita, & calculus annorum longe commodiſſimus. Nam inchoando Jubilæos ab ingreſſu in terram Chanaan (uti ſupra oſtendimus eſſe inchoandos) liquet ex hac noſtra Tabula & calculo, Hothnielem Iſraelitas liberaſſe à Cuſchanis ſervitute anno primi Jubilæi, ſeu ab ingreſſu terræ 15, hoc eſt anno primo Hebdomadis tertiæ, obiit autem anno ſexto ſecundi Jubilæi, atque hinc incipit Moabitarum oppreſſio. Ahod item vel Samgar obiit anno ſexto quarti Jubilæi. Debora & Barac obiit anno 213 ab ingreſſu in Chanaan, hoc eſt in medio trigeſimæ primæ Hebomadis. Gedeon obiit initio tertiæ Hebdomadis ſexti Jubilæi, ſive anno primo Hebdomadis 38. Tholah obiit anno ſexto quadrageſimæ primæ Hebdomadis. Jair obiit in fine 44 Hebd. Atque inde incipit Ammonitarum oppreſſio. Jephte obiit in medio quadrageſimæ octavæ Hebdomadis. Elon obiit anno ſexto Hebd. 50. Habdon obiit in fine Hebd. 51. Sampſon cœpit judicare ſub finem Hebdomadis 57. Saul mortuus eſt, & David regnare incipit anno ultimo primæ Hebdomadis undecimi Jubilæi. Obiit idem David, & Salomon regnare incipit biennio ante finem undecimi Jubilæi. Templum fundari cœptum eſt anno primo duodecimi Jubilæi. Abſolutum ſeptennio pòſt, hoc eſt, dedicatio ejus facta eſt, cœpitque cultus Deo in eo exhiberi, initio Hebdomadis ſecundæ duodecimi Jubilæi. Ab orbe autem condito fluxerant Hebdomades 441: anno autem primo hebdomadis quadringenteſimæ quadrageſimæ ſecundæ cœptus eſt fieri cultus divinus in illo Templo duodecim penè integris Jubilæis poſtquam cultus ille Legalis à Moſe in monte Sinai fuerat primò inſtitutus. Unde liquet quàm apte (juxta hunc noſtrum calculum) omnes pæne memorabiliores hiſtoriæ illius eventus, & res præclarè geſtæ incidant in ſingulares annorum Sabbaticorum & Jubilæorum epochas, ex quo non parùm illuſtratur & confirmatur hic noſter calculus. Iſtæ enim temporum & rerum geſtarum συγκυρίαι, decere atque redolere omnino videntur Dei ſapientiam, quæ omnia (uti ſupra obſervatum eſt) in numero, pondere, & menſura facit atque temperat, idque maximè juxta illas à ſe in lege conſtitutas Jubilæorum, & Semitarum, hoc eſt, annorum Sabbaticorum epochas atque ſolemnitates. Apta, inquam, iſta eventuum, rerumque geſtarum, cum Jubilæorum & Hebdomadum epochis ſive annis convenientia, non in hac modò Judicum, ſed & in ea quæ præceſſit, ab Abrahamo ad Exodum, & ingreſſum Iſraelitarum in terram Chanaan, hiſtoria ſacra (uti eam videre eſt in Tabula quinta argumentum videtur eſſe veritatis noſtri calculi indubitatiſſimum; eadémque harmonia, aptaque connexio patebit etiam in ſequenti hiſtoria ad liberationem uſque à captivitate Babylonica, indéque ad Chriſti mortem, & cultus Moſaici (in everſione Templi & politiæ Judaicæ) abolitionem. Non eſt ergo quòd quis hîc moveatur loco 1 Reg. 6, 1. cùm non gravius ſit facinus, mendum iſthic librarii in Hebræo textu, quam in Græco N. Teſtamenti, Act. 13. 20. in Pauli oratione, agnoſcere; neceſſe autem ſit in alterutro vitium fateri, cum impoſſibile plane ſit utrumque numerum ſimul eſſe verum. Ex Critica autem noſtra patet, non rarò menda atque vitia in numeris, librariorum lapſu, in hodiernum veteris Teſtamenti Hebræum textum irrepſiſſe. Fruſtra itaque ſollicitant nonnulli lectionem loci Actor. 13. 20. legique volunt ὡς ἔτεσί τε τετρακοσίοις καὶ πεντήκοντα. Nam præterquàm quòd illud τε poſt ἔτεσι plane otioſum eſt, ne ſic quidem (ipſis fatentibus, ac vide hîc Jac. Cappelli Hiſtoriam ſacram pag. 96.) exhauriuntur omnes difficultates. Nam quod paulò pòſt, ut nodum hunc Gordium ſolvat frater meus Jacobus Cappellus, Ahodo per enallagen numeri tribuit tantùm annos octo, pro octoginta quos Scriptura illi tribuit, hoc verò non eſt nodum ſolvere, ſed ſecare: neque minus audax eſt facinus octo pro octoginta iſthic ſubſtituere, quàm auctore Paulo 580 pro 480 legere. Africanus ſecutus lectionem loci Act. 13. Tyrannorum numeros putat eſſe computandos, & proximè ad noſtram computandi rationem accedit: Judæi hodierni textus Hebræi lectioni addicti, eamque 1 Reg 6. 1. mordicus tenentes, Tyrannnorum annos non putant eſſe in hoc calculo computandos, ſeſeque in eas, quas modo refutavimus anguſtias, cum illis qui eos ſequuntur conjiciunt. Ex Vulgati interpretis Latini mente & tranſlatione Actor. 30. 20. anni illi 450 computandi ſunt à nato Iſaaco ad κληρουχίαν, tot enim ſunt fermè anni, nempe 447, nam à nato Iſaaco ad legem datam anni ſunt 400 (uti ex Tabula noſtra 5 planum eſt) inde autem ad κληρουχίαν anni ſunt 47. Sed Vulgatus interpres conjunxit καὶ μετὰ ταῦτα cum ἔδωκε κριτάς, iſta verò ὡς ἔτεσι τετρακοσίοις καὶ πεντήκοντα conjunxit cum κατεκληροδότησεν, quaſi Apoſtoli ſenſus & mens hæc eſſet: poſtquam Deus deleviſſet ſeptem gentes in terra Chanaan, diſtribuit Iſraelitis ſorte terram illam poſt annos fermè 450, nimirum à nato Iſaaco, cujus poſteris promiſſa erat terra illa. Poſtea verò dedit illis Judices uſque ad Samuelem.

Tabula VII. complectens Epilogiſmum contractiorem annorum regum Juda & Iſrael inter ſe comparatorum.

Script. loca.	REGES JUDA.	Anni quibus regnavit.	Cœpit regnare anno		Script. loca.	REGES ISRAEL.	Anni quibus regnavit.	Cœpit regnare anno.
			Jeroboami	vitæ ſuæ				
1 Reg.					1 Reg.			
XIV. 21	Roboam	17	1	41	XIV. 20	Jeroboam I.	22	Roboami 1
XV. 2	Abijam	3	18					
XV. 9	Aſa	41	20					
					XV. 25	Nadab	2	Aſæ 2
					XV. 33	Bahaſca	24	3
					XVI. 8	Ela	2	26
					XVI. 15	Zimri	7 d	27
					XVI. 21	Homri cum Tibni	3	27
					XVI. 23	Homri ſolus	12	31
XXII. 41	Joſaphat	25	Achabi 4	36	XVI. 29	Achab	22	38
					XXII. 52	Achazia	2	Joſaphati 17
2. Reg.					2 Reg. 3. 1	Joram	12	18
VIII. 16	Joram	8	Jorami 5	32				
VIII. 24	Achazia	1	12	22				
XI. 3	Athalia	6			X. 36	Jehu	28	Achaziæ 1
XII. 1	Joas	40	Jehu 7	7				
					XIII. 1	Jehoachaz	17	Joazi 23
					XIII. 10	Joas	16	37
XIV. 1	Amatzia	29	Joazi 2	25	XIV. 23	Jeroboam II.	41	Amatziæ 15
XV. 1	Hazaria, qui & Huzzija.	52	Jeroboami 27	16		Interregnum		
					XV. 8	Zacharias	6 m	Hazariæ 38
					XV. 13	Schallum	1 m	39
					XV. 17	Menachem	10	39
					XV. 23	Pecakia	2	50
					XV. 27	Pekach	20	52
XV. 32	Jotham	16	Perachi 2	25				
XVI. 1	Achaz	16	17	20				
XVIII. 1	Ezechias	29	Hoſeæ 3	25	XVII. 1	Hoſeas	9	Achazi 12

Continuatio

Continuatio præcedentis Tabulæ VII.

Scripturæ loca.	REGES JUDA.	Regnavit annos.	Cœpit regnare anno vitæ ſuæ.
2. Reg.			
XXI. 1.	Manaſſe	55	12
XXI. 19.	Amon	2	22
XXII. 1.	Joſias	31	8
XXIII. 3.	Joachaz	3 menſ.	23
XXIII. 36.	Jehojakim	11	25
XXIV. 6.	Jehojachin	3 menſ.	18
XXIV. 18.	Sedechias	11	21

NOTÆ AD PRÆCEDENTEM TABULAM VII.

HÆc Tabula ſic contracta eſt duntaxat quaſi præparatoria, ac veluti προπαρασκευαστικὴ ad ſequentem, quæ magis eſt expanſa atque explicata, facitque ad ejus confirmationem, & ad verum certúmque annorum Regum Juda, & Iſrael Epilogiſmum aſſequendum. Reges enim Juda non ſemper tot annos ſoli regnarunt, quot ſcriptura illis aſſignat, ſæpè enim filii una cum patribus regnarunt, à patribus in regni ſocietatem admiſſi. Hoc autem deprehenditur ex collatione Regum Juda & Iſrael inter ſe comparatorum atque ex eo quod Scriptura obſervat hunc vel illum regem Juda cœpiſſe regnare tali anno hujus vel illius regis Iſrael, & vice verſa, hunc vel illum regem Iſrael cœpiſſe regnare tali anno hujus vel illius Regis Juda. Exempli gratia. Scriptura (uti ex præcedente hac Tabula 7. liquet) obſervat Joazum regem Juda regnaſſe annos quadraginta, cœpiſſe autem regnare anno ſeptimo regni Jehu regis Iſrael; ait etiam eadem Scriptura Amatziam Joaſi filium cœpiſſe regnare anno Joaſi regis Iſrael ſecundo, qui Joas patri Joachaz ſucceſſit, quem Scriptura dicit regnaſſe annos ſeptemdecim, & patri Jehu ſucceſſiſſe, cui ſcriptura tribuit annos 28. Non poſſunt iſta ſimul conſiſtere, niſi Amatzia ponatur regnaſſe cum patre ſuo Joazo triennium, itidemque dicatur vel Ioachaz cum patre Iehu, vel Ioas rex Iſrael cum patre Ioachaz regnaſſe itidem triennium. Sic Aſa dicitur regnaſſe annos 41, & Joſaphat ejus filiꝰ cœpiſſe regnare anno nio Achabi quarto, quod verum eſſe non poteſt, niſi ſtatuatur vel Joſaphatum biennio poſt patrem Aſam regnare cœpiſſe, vel Achabum cum patre Homri biennium regnaſſe. Item, ſi quærendus eſt certus annorum numerus, qui fluxerunt à Schiſmate decem tribuum, ad captam & everſam Samariam vel Hieroſolymam, non ſunt colligendi in unum anni omnes quos Scriptura tribuit ſingulis Judæ vel Iſraelis regibus. Sic enim ad captam & everſam Samariam anni eſſent 276 ſi in unum colligantur anni regum Iſrael; Si verò numerentur anni regum Juda ad annum uſque ſeptimum Ezechiæ, quo capta eſt Samaria, invenientur duntaxat anni 260. Uterque autem Epilogiſmus, ſive numerus, verus eſſe non poteſt, & neuter forte certus eſt, nam anni ſunt reverâ duntaxat 245, aut verò 255. Conſtruenda itaque fuit contracta hæc Tabula, ut quo cujus anno unuſquiſque regum tum Juda cum Iſrael regnare cœperit, ſtatim deprehendatur, locuſque Scripturæ unde id diſcitur ad manum ſit.

Tabula octava expanſa, complectens annos Regum Juda & Iſrael inter ſe collatos.

Anni ab Exodo.	REGES JUDA.	Anni regni.	Anni a morte Salomonis ſive a Schiſmate x. Trib.	Anni regni.	REGES ISRAEL.	Anni ab orbe condito.
618	a Rehoboam regnavit annos 17.	1		1	Jeroboam regnavit annos 22.	3126
619		2		6		3127
620		3		3		3128
		4		4		3129
		5	5	5		3130
		6		6		
		7		7		
625		8		8		
		9		9		
		10	10	10		3135
		11		11		
		12		12		
630		13		13		
		14		14		
		15	15	15		3140
		16		16		
		17		17		
635	b Abijam R. annos 3.	1		18		
		2		19		
		3	20	20		3145
	c Aſa R. annos 41.	1		21		
		2		22	1. d Nadab, R. annos 2.	
640		3		2	1. e Bahaſcha R. annos 24.	
		4		2		
		5	25	3		3150
		6		4		
		7		5		
645		8		6		
		9		7		
		10	30	8		3155
	Aſa.	11		9		
		12		10		
650		13		11		
		14		12		
		15	35	13		3160
		16		14		
		17		15		
655		18		16		
		19		17		
		20	40	18		3165
		21		19		
		22		20		
660		23		21		
		24		22		
		25	45	23	f Ela R. annos 2.	3170
		26		24 1	Zimri R. 7 dies.	
		27		2		
665		28		1	g Homri una cum Tibni R. annos 3.	
		29		2		
		30	50	3		3175
		31		4	Homri ſolus poſt mortem Tibni R. annos 12.	
		32		5		
670		33		6		
		34		7		
		35	55	8		3180
		36		9		
		37		10		
75		38		11 1	h Achab R. annos 22.	
		39		12 2		
		40	60	13 3		3185
		41		14 4		
		1		15 5		
680	i Jehoſaphat R. annos 25.	2		6		
		3		7		
		4	65	8		3190
		5		9		
		6		10		
685		7		11		
		8		12		
		9	70	13		3195
		10		14		
		11		15		
690		12		16		
		13		17		
		14	75	18		3200
		15		19		
		16		23		
695		17		21 1	k Achazia R. annos 2.	
		18		22 2		
		19	80	1	l Joram R. annos 12.	3205
		20		2		
		21		3		
700		22		4		
	m Joram R. annos 8.	23 1		5		
		24 2	85	6		3210
		25 3		7		
		4		8		
705		5		9		
		6		10		
		7	90	11		3215
	n Achazia R annos 1.	8 1		12		
	Athalia R. annos 6.	1		1	o Jehu R. annos 28.	
710		2		2		
		3		3		
		4	95	4		3220
		5		5		
		6		6		
715	p Joas ſolus R. annos 40.	1		7		
		2		8		
		3	100	9		3225
		4		10		
		5		11		
720		6		12		
		7		13		
		8	105	14		3230
		9		15		
		10		16		
725		11		17		
		12		18		
		13	110	19		3235
		14		20		
		15		21		
730		16		22		
		17		23		
		18	115	24		3240
		19		25		
		20		26		
735		21		27		
		22		28		
		23	120	1	p Jehoachaz R. annos 17.	3245
		24		2		
		25		3		
740		26		4		
		27		5		
		28	125	6		3250
		29		7		
		30		8		
745		31		9		
		32		10		
		33	130	11		3255
		34		12		
		35		13		
750		36		14		
		37		15 1	q Joas R. annos 16.	
	r Amatzia R. annos 29.	38 1	135	16 2		3260
		39 2		17 3		
		40 3		4		
755		4		5		
		5		6		
		6	140	7		3265
		7		8		
		8		9		
760		9		10		
		10		11		
		11	145	12		3270
		12		13		
		13		14		
765		14		15		
		15		16 1		
		16	150		ſ Jeroboam II. R. annos 41.	3275
		17		2		
		18		3		
770		19		4		
		20		5		
		21	155	6		3280
		22		7		
		23		8		
775		24		9		
		25		10		
		26	160	11		3285
		27		12		
		28		13		
780		29		14		
		Interregnum annorum duodecim.		15		
			165	16		3290
				17		
				18		
785				19		
				20		
			170	21		3295
				22		
				23		
790				24		
				25		
			175	26		3300
	t Hazaria qui & Huzzija R. annos 52.	1		27		
		2		28		
795		3		29		
		4		30		
		5	180	31		3305
		6		32		
		7		33		
800		8		34		
		9		35		
		10	185	36		3310
		11		37		
		12		38		
805		13		39		
		14		40		
		15	190	41		3315
		16		Interregnum longiſſimum annorum 22. a morte Jeroboami.		
		17				
810		18				
		19				
		20	195			3320
		21				
		22				
815		23				
		24				
		25	200			3325
		26				
		27				
820		28				
		29				
		30	205			3330
		31				
		32				
825		33				
		34				
		35	210			3335
		36				
		37				
830		38			x Zacharias R. ſex menſes. u Schallum R. menſem 1. Menachem R. annos 10.	
		39		1		
		40	215	2		3340
		41		3		
		42		4		
835		43		5		
		44		6		
		45	220	7		3345
		46		8		
		47		9		
840		48		10		
		49			x Interregnum anni unius.	
		50	225		Pechakia R. annos. 2.	3350
		51				
		52		1	y Pecach R. annos 20.	
845	z Jotham R. annos 15.	1		2		
		2		3		
		3	230	4		3355
		4		5		
		5		6		
850		6		7		
		7		8		
		8	235	9		3360
	a Achaz regnat cum patre annos paulo pluſquam ſeptem.	9 1		10		
		10 2		11		
855		11 3		12		
		12 4		13		
		13 5	240	14		3365
		14 6		15		
		15 7		16		
860		16 8		17		
	b Achaz defuncto patre ſolus regnat annos pæne octo.	9		18		
		10	245	19		3370
		11		20		
		12		1	c Hoſeas R. annos 40.	
865		13		2		
866	d Ezechias regnat cum patre biennium.	1 14		3		
867	e Ezechias ſolus R. annos 27.	15	250	4		3375
868		2	251	5		3376
869		3	252	6		3377
870		4	253	7		3378
871		5	254	8		3379
872		6	255	9	f Anno Hoſeæ 9. Ezechiæ 6. Samaria eſt everſa, & decem tribus abductæ ſunt in captiv.	3380

NOTÆ AD PRÆCEDENTEM TABULAM VIII.

Quibus illa confirmatur atque comprobatur.

a EX ſeptima Tabula liquet Salomonem obiiſſe anno ab Exodo 617. Mundi verò 3125 exeunte: itaque Roboam & Jeroboam cœperunt regnare anno ab Exodo 618, mundi verò 3126 ineunte. Utrumque autem ſimul cœpiſſe regnare liquet ex hiſtoria ſacra: Roboamum autem regnaſſe annos 17, Jeroboamum verò 22, patet ex 1 Reg. cap. 14. 20, 21. Porrò annos à ſchiſmate decem Tribuum medios conſtituimus inter annos regum Juda & Iſrael, ut quo quiſque anno ab illo ſchiſmate regnarit planum ſit: utque annorum illorum ſeries ſit veluti catena quædam, ad quam religari atque revinciri poſſit hiſtoria utriuſque regni.

b 1 Regum 15 Abijam dicitur regnare cœpiſſe anno decimo octavo Jeroboami, atque annos regnaſſe tres. Unde liquet Roboamum annos 17 totos regnaſſe, ſiquidem Roboam & Jeroboam cœperant ſimul regnare.

c 1 Reg. 15, 9. Aſa dicitur cœpiſſe regnare anno vigeſimo Jeroboami, ſcilicet exeunte, ita ut annus ejus primus reſpondeat vigeſimo primo Jeroboami; quod hinc liquet, quia primus annus Nadabi, qui patri Jeroboamo ſucceſſit, coincidit cum ſecundo Aſæ exeunte.

d 1 Reg. 15. 25. Nadab dicitur cœpiſſe regnare anno ſecundo Aſæ, & regnaſſe annos duos. Bahaſcha autem 1 Regum 15. 35. dicitur cœpiſſe regnare anno Aſæ tertio. Quæ ut quadrent, dicendum eſt Jeroboamum non regnaſſe totos 22 annos, ſed partem tantùm aliquam vigeſimi ſecundi (ita ut longè maxima pars anni primi Nadab coincidat cum majore parte anni ſecundi Aſæ;) Nadabum etiam non totos duos annos regnaſſe, ſed annum unum cum parte aliqua (ut inchoatus annus numeretur pro integro & abſoluto ſeu completo, quod eſt in hac Regum hiſtoria ſolenne); ſic nempe fiet ut primus Bahaſchæ annus coincidat cum longe maxima parte anni tertii Aſæ.

e Bahaſcha 1 Reg. 15. 35 dicitur cœpiſſe regnare anno Aſæ tertio, ſcilicet ineunte (uti modò proximè præcedente nota *d* eſt demonſtratum,) regnaſſe autem annos 24. ſcilicet non totos, ſed partem duntaxat vigeſimi quarti.

f 1 Reg. 16. 8, Ela dicitur cœpiſſe regnare anno vigeſimo ſexto Aſæ, atque regnaſſe annos duos. Zimri autem qui ſucceſſit Elæ, eo interfecto, regnavit tantùm dies ſeptem. Homri verò qui interfecit Zimri dicitur cœpiſſe regnare anno Aſæ 28. Unde dicendum Bahaſcham non regnaſſe totos 24 annos qui illi tribuuntur; ſed duntaxat 23, cum exigua parte vigeſimi quarti. Sic fiet ut primus Elæ annus coincidat cum 26 Aſæ, & ſecundus cum 27: atque ita primus Homri annus coincidat cum 28 Aſæ.

g 1 Reg. 16 21. Homri interfecto Zimri dicitur regnaſſe cum Tibni; populus nempe dicitur fuiſſe diviſus tum in duas partes, quarum altera ſequebatur Homri, altera verò ſequebatur Tibni. At non dicitur quamdiu ſimul regnarint, ſed id colligitur ex verſu 23, ubi dicitur Homri cœpiſſe regnare anno trigeſimo primo Aſæ; quod neceſſario intelligendum eſt, quum cœpit regnare ſolus, nam Zimri interfectus eſt ab eo ſub finem anni 27, vel initio 28 Aſæ (uti liquet ex nota præcedente *f*) Regnavit itaque unà cum Tibni annos totos tres, qui reſpondent annis 28, 29, & 30 Aſæ. Quod autem ibidem Homri dicitur regnaſſe annos 12, bifariam poteſt accipi, nimirum vel de annis totius regni, quod cœpit à morte Zimri, vel de regno quod cœpit poſt mortem Tibni, anno trigeſimo primo Aſæ. Si hoc poſteriore modo accipiatur, ſequetur Achabum ejus filium unà cum patre regnaſſe annos quinque; ſi priore verò modo accipiatur, tum una cum patre regnaverit tantùm biennium.

h 1 Reg. 16. 29. Achab dicitur cœpiſſe regnare anno Aſæ 38, in quem incidit undecimus Homri, ab interfecto Zimri, annus. Quòd ſi 12. duntaxat annos Homri regnavit poſt cædem Zimri, biennium tantùm cum eo Achab regnaverit; ſi verò duodecim illos annos ſolus regnavit à 31 Aſæ anno, quo dicitur cœpiſſe regnare, tum Achab cum patre regnaverit annos quinque.

i 1 Reg. 22. 41. Joſaphat dicitur patri Aſæ ſucceſſiſſe, & regnare cœpiſſe anno Achabi quarto, ſcilicet exeunte, ita ut primus regni ipſius coincidat cum quinto Achabi, ultimo verò Homri, ſi Homri quindecim annos regnavit poſt interfectum Zimri.

k, l Cùm 1 Reg. 15, 52. Achazia rex Iſrael dicatur cœpiſſe regnare anno Joſaphati 17, & regnaſſe annos duos, & 2 Reg. 3. 1. Joram ejus filius dicatur cœpiſſe regnare anno Joſaphati decimo octavo, planum inde fit, primò Achabum Achaziæ patrem non totos 22 annos regnaſſe, ſed duntaxat 21 & particulam vigeſimi ſecundi. Deinde Achaziam non totos duos annos regnaſſe, ſed unum duntaxat cum parte ſecundi. Tertiò eum aliquandiu cum patre regnaſſe, alioqui non poſſet annus primus Jorami (qui Achaziam interfecit, & regnum ſupra eum uſurpavit) incidere in annum 18 Joſaphati. Duo itaque anni Achaziæ concurrunt cum vigeſimo primo & vigeſimo ſecundo Achabi patris, & cum decimo ſeptimo & decimo octavo Joſaphati. Quod autem Joram dicitur cœpiſſe regnare anno 18 Joſaphati, hoc intelligendum eſt de anni illius fine atque extremo, ita ut annus primus Jorami totus pæne concurrerit cum 19 Joſaphati, alioqui primus Jorami regis Judæ annus non concurreret cum quinto, ſed cum ſexto Jorami regis Iſraelis anno.

m 2 Reg. 8, 16. Joram rex Juda dicitur cœpiſſe regnare anno quinto Jorami regis Iſrael, quod fieri non poteſt niſi primò triennium cum patre Joſaphato regnaverit, deinde niſi primus Jorami regis Iſrael annus coincidat pæne totus cum decimo nono Joſaphati anno, uti liquet ex præcedente nota, atque ex hac Tabula.

n 2 Reg. 8. 24. Achazia dicitur cœpiſſe regnare anno Jorami regis Iſrael duodecimo, & annum regnaſſe unum. Jehu autem 2 Reg. 20, 36. dicitur cœpiſſe regnare anno primo Achaziæ, is autem eſt qui Achaziam una cum Joramo rege Iſrael interfecit. Itaque neceſſe eſt octavum, ſeu ultimum Jorami regis Juda annum regni Achaziæ concurrere cum duodecimo Jorami regis Iſrael anno, & cum initio regni Jehu: quod ut fiat, dicendum Joramum regem Juda, non totos octo annos, neque Achaziam annum totum, ſed anni partem aliquam duntaxat, ut ſic primus Jehu annus concurrat cum primo Athaliæ anno, quæ ubi vidit filium Achaziam à Jehu interfectum, tyrannidem (extinctâ totâ ſobole regiâ) occupavit in Juda, eodem quo Jehu in Iſraele momento.

o De initio regni Jehu & Athaliæ dictum eſt modò præcedente nota *m*.

p 2 Reg. 12. 1. Joas dicitur cœpiſſe regnare anno Jehu ſeptimo poſt interfectam Athaliam; cum itaque Jehu & Athalia cœperint ſimul regnare, planum eſt eam regnaſſe totos ſex annos.

q 2 Reg. 13. 1 Jehoachaz dicitur patri Jehu ſucceſſiſſe in regnum anno Joaſi vigeſimo tertio, unde liquet Jehu totos 28 annos regnaſſe ſolum.

r 2 Reg. 13. 10. Joas rex Iſrael dicitur cœpiſſe regnare anno Joaſi regis Juda trigeſimo ſeptimo, quod fieri non poteſt niſi ponatur regnaſſe unà cum patre Jehoachaz circiter triennium.

ſ 2 Reg. 14. 1. Amatzia dicitur cœpiſſe regnare anno ſecundo Joaſi, unde ſequitur eum cum patre Joaſo regnaſſe itidem circiter triennium, anno nimirum regni patris ſui 38, qui concurrit cum Ioaſi regis Iſrael anno ſecundo.

t 2 Reg. 14, 23. Ieroboam II. dicitur cœpiſſe regnare anno 15 Amatziæ, regnaſſe annos 41.

u 2 Reg. 15. 1. Hazaria ſive Hazzija dicitur cœpiſſe regnare anno Ieroboami 27, regnaſſe autem annos 52: cùm ergo Ieroboam cœperit regnare ſub finem anni 15 Amatziæ, uti ex præcedente nota conſtat, ſequitur annum Amatziæ 29. ſeu ultimum coincidere cum 14 vel 15 anno Ieroboami, quod confirmatur ex 2 Chron. 25. 25. ubi dicitur Amatziam vixiſſe poſt mortem Ioaſi annos quindecim, hoc eſt 14 integros cum parte decimi quinti. Itaque ſi Hazaria cœpit regnare anno Ieroboami 27, neceſſe eſt inter finem regni Amatziæ & initium Hazariæ interceſſiſſe interregnum annorum 12. Nempe fortè Hazaria fuit valde infans quum pater ipſius obiit, unde factum ut dum adoleſceret regnum adminiſtratum fuerit à Prorege aliquo, vel à ſummo Pontifice cum Synedrio. annos nempe natus erat 16 cùm cœpit regnare, quare annos tantum 4 natus fuiſſe videtur quum Amatzia pater obiit. Et ſanè tale quid innui videtur 2 Chron. 26. 1, cum poſt conſpirationem factam contra Amatziam, ejuſque cædem, dicitur totus populꝰ Iuda cœpiſſe Hazariam & conſtituiſſe eum regem in locum patris ſui, nempe ubi adolevit Hazaria, qui à patre relictus fuerat valde infans. Itaque vel interregnum hîc ſtatuendum eſt, vel pro anno Ieroboami 27, legendum eſt 17, aut verò 15. Cur autem non exiſtimem quidquam in lectione illa eſſe mutandum, dicetur poſtmodum quum demonſtrabitur quo anno à Schiſmate, ſive Salomonis morte, everſa fuit Ieroſolyma, Templum incenſum, & Iuda migravit in captivitatem.

x 2 Reg. 15, 8. Zacharias Ieroboami filius dicitur cœpiſſe regnare anno Hazariæ 38, unde neceſſe eſt ut quandoquidem annus Ieroboami ultimus concurrit cum anno Hazariæ 14, (ſiquidem Hazaria cœpit regnare anno Ieroboami 17) interregnum fuerit longiſſimum annorum 24, inter Ieroboami mortem & Zachariæ filii ipſius inaugurationem. Quod ſane mirum non injuria videri poſſit in regno illo Iſraelis, ſeu decem Tribuum, in quo ſolebant homines regni cupiditate moti reges ſuos interficere. Verùm conſiderandum hîc eſt, Deum 2 Reg. 10. 30, pollicitum fuiſſe Jehu regnum pacatum & tranquillum ad quartam uſque ipſius generationem; fieri itaque poteſt ut Zacharias fuerit Jeroboami patris filius poſthumus, atque interim dum adoleſcit regnum per Proregem fuiſſe adminiſtratum. Quòd autem inauguratio ejus dilata fuerit uſque ad annum ætatis 24, hinc fortè eſt: Primùm quòd ea eſt ætas quâ ſolent homines per naturam & leges civiles eſſe capaces rerum gerendarum, muneribus publicis defungendi, & propria bona & poſſeſſiones, atque familiam adminiſtrandi & procurandi: quantò magis ea requiritur ad regni & reip. ipſius adminiſtrationem? Deinde quòd fortè mente & ſenſu atque prudentiâ minùs valeret, ut ante illam ætatem regni curam ſuſciperet. Cur autem 2 Reg. 15. 8, nolimus ſollicitare lectionem, & mutare annum Hazariæ 38 in 18, vel 15. eadem eſt ratio cur interregnum admittimus inter Amatziam & Hazariam ejus filium.

u 2 Reg. 15. 13, & 17 dicitur Schallum interfeciſſe Zachariam poſtquam regnaſſet ſex menſes, ipſum autem Schallum mox à Menachem fuiſſe interfectum anno Hazariæ 39. Unde liquet regnum Zachariæ & Schallum concurrere cum anno Hazariæ 38.

x 2 Reg. 15. 23 Pechakia filius Menachem dicitur poſt mortuum patrem cœpiſſe regnare anno Hazariæ 50. Unde ſequitur interregnum fuiſſe anni unius vel duorum inter finem Menachem & initium Pechakia.

y 2 Reg. 15. 27. Pekach dicitur conſpiraſſe adverſus Pechakiam, eúmque interfeciſſe, & ejus loco regnare cœpiſſe anno 52, ſive ultimo Hazariæ; ac proinde annus primus Jothami, qui patri Hazariæ ſucceſſit, concurrit cum anno ſecundo Pekachi, uti legitur etiam 2 Reg. 15. 32.

z De regni Jothami initio vide præcedentem notam.

a b c Achazum unà cum patre Jothamo annos ſeptem vel octo regnaſſe ſic colligitur. 2 Reg. 16. 1. Achaz dicitur cœpiſſe regnare anno Pechaki 17. Capite autem ſequente verſu 1, Hoſeas, qui Pechakum interfecit, ejúſque loco regnavit, dicitur cœpiſſe regnare anno Achazi duodecimo. Si Achaz cum patre non regnavit, ſed poſt patris mortem duntaxat regnare cœpit, certè cùm Jothami annus ultimus concurrat cum Pechaki anno 17, (uti ex præcedente notâ planum eſt) Achaz ejus filius cœperit regnare anno duntaxat Pechaki 17, (uti dicitur 2 Reg. 16. 1) atque ita Hoſeas cœperit regnare anno Achazi non 12, ſed quarto vel quinto. Itaque ut hæc concilientur, dicendum eſt Achazum cum patre Jothamo regnaſſe ſeptem vel octo annos. ſic enim annus ejus primus concurret cum decimo Pechaki, & nono patris ſui Jothami; ſic etiam annus 1 Hoſeæ incidet in 12 Achazi annum, ex quo cum patre cœpit regnare, uti liquet ex Tabula. Poſtea verò defuncto patre Jothamo regnare cœpit ſolus anno Pechaki 17. Porrò quum 2 Reg. 15, 30. Hoſeas dicitur cœpiſſe regnare anno Jothami vigeſimo, hoc ſic eſt accipiendum, ut dicatur Hoſeas cœpiſſe regnare anno poſt Jothami inaugurationem vigeſimo, quod cum præcedentibus pulchrè convenit, & ad eorum confirmationem facit; nam ultimus ſeu 16 Jothami annus concurrit cum 17 Pechaki, ac proinde primus Hoſeæ annus (qui eſt quartus poſt 17 Pechaki, ſiquidem Pechak regnavit 20 annos) eſt vigeſimus poſt Jothami inaugurationem.

d 2 Reg. 18. 1 Ezechias dicitur cœpiſſe regnare anno Hoſeæ tertio, unde conſequens eſt eum cum patre regnaſſe triennium, aut paulo pluſquam biennium. Regnavit enim Achaz annos 16: anno autem ejus duodecimo regnare cœpit Hoſeas, cujus annus tertius (quo Ezechias dicitur cœpiſſe regnare) concurrit proinde cum Achazi anno decimo quarto.

e Ex præcedente nota liquet Ezechiam regnaſſe cum patre triennium: cùm itaque 2 Reg. 18. 1 dicatur regnaſſe annos 29, ſequitur eum ſolum poſt patris mortem regnaſſe annos viginti ſex.

f 2 Reg, 18. 9 dicitur Schalmanetſer rex Aſſyriæ aſcendiſſe contra Samariam, cámque obſediſſe anno quarto Ezechiæ, ſeptimo verò Hoſeæ, captam autem fuiſſe anno nono Hoſeæ, ſexto verò Ezechiæ poſt trium annorum obſidionem. Itaque incidit finis regni decem Tribuum in annum à Schiſmate 255, (ita duravit Schiſma illud quinque Jubilæos & decem annos, ſive ſeſqui-Hebdomadam cum quinque Jubilæis) in annum autem ab ingreſſu in Chanaan 832, vel 833, (hoc eſt in fine decimi-ſeptimi Jubilæi) in annum verò ab orbe condito 3380, vel 3381, hoc eſt, in fine 69 Jubilæi à rerum initio. Itaque ſtatim poſt everſam Samariam, & ceſſatum Schiſma, cœpit ſeptuageſimus ab orbe condito Jubilæus, & decimus-octavus ab ingreſſu in Chanaan. Quæ συγχωρίαι non ſunt proculdubio fortuitæ, ſed à ſapientiſſima Dei adminiſtratione, neque parum hunc noſtrum calculum confirmant. Sed & aliæ Jubilæorum & Sabbathicorum annorum συγχωρίαι notandæ veniunt in hac Regum Juda & Iſraelis hiſtoria, non ſecus atque in præcedenti Judicum & primorum Regum totius Iſraelis hiſtoria ſimiles obſervavimus συγχωρίας. Primum ergo Jeroboami (qui primus Schiſmatis, & regni decem Tribuum fuit auctor) & Nadabi ejus filii regnum deſinit in anno ſexcenteſimo ab ingreſſu Iſraelitarum in terram Chanaan, hoc eſt anno 12 Jubilæi 13. Abijam filius Roboami incipit regnare anno ab ingreſſu in terram Chanaan 595, hoc eſt anno ultimo Hebdomadis 85, ſive in fine primæ Hebdomadis Jubilæi 13. Joſaphat piiſſimus Rex cœpit regnare anno à capite Jubilæorum (ſive ab ingreſſu in terram Chanaan) 638, hoc eſt anno primo Hebdomadis 92, ſive anno primo Jubilæi 14, anno autem ab orbe condito 3186 exeunte, hoc eſt anno primo Hebdomadis 456, ſive anno primo Jubilæi 66. Joram rex Iſrael regnare cœpit anno mundi 3205. hoc eſt in fine Hebdomadis 458, initio numerandi ſumpto à rerum conditu, anno autem à Schiſmate 80, ſive bis quadrageſimo. Iehoachaz anno à Schiſmate 120 ſive ter quadrageſimo: Jeroboam ſecundus anno à Schiſmate 150, hoc eſt poſt tres Jubilæos, & tres annos. Interregnum in Iſraele primum poſt mortem Jeroboami ſecundi cœpit anno à Schiſmate 190, hoc eſt anno primo Hebdomadis 28 poſt cœptum Schiſma, duravítque interregnum illud tres Hebdomadas annorum, ac paulo plus. Alterum interregnum unius duntaxat anni, aut paulo plus poſt mortem Menachem incidit in annum ab ingreſſu in terram Chanaan 800, hoc eſt poſt 16 Jubilæos, totidemque annos.

Tabula

Tabula nona complectens ſeriem Regum Juda poſt everſam Samariam, uſque ad incenſum Templum Hieroſolymitanum ſub Sedecia.

Anni ab Exodo.	Anni a Schiſmate.	Reges Juda.	Anni regni.	Anno mundi.
		a Ezechias.	7	3381
			8	
875			9	
			10	
	260		11	3385
			12	
			13	
880		b Hoc anno miſſus eſt ad Ezechiam Rabſaces. 2 Reg. 18. 13.	14	
			15	
	265	c Hoc anno ægrotavit Ezechias morbo graviſſimo. 2 Reg. cap. 20.	16	3390
			17	
			18	
885			19	
			20	
	270		21	3395
			22	
			23	
890			24	
			25	
	275		26	3400
			27	
			28	
895			29	
		d Manaſſes regnavit annos 55.	1	
	280		2	3405
			3	
			4	
900			5	
			6	
	285		7	3410
			8	
			9	
905			10	
			11	
	290		12	3415
			13	
			14	
910			15	
			16	
	295		17	3420
			18	
			19	
915			20	
			21	
	300		22	3425
			23	
			24	
920			25	
			26	
	305		27	3430
			28	
			29	
925			30	
			31	

Anni ab Exodo.	Anni a Schiſmate.	Reges Juda.	Anni regni.	Anni mundi.
	310	Manaſſes.	32	3435
			33	
			34	
930			35	
			36	
	315		37	3440
			38	
			39	
935			40	
			41	
	320		42	3445
			43	
			44	
940			45	
			46	
	325		47	3450
			48	
			49	
945			50	
			51	
	330		52	3455
			53	
			54	
950			55	
		e Amon regnavit annos 2.	1	
	335		2	3460
		f Joſias.	1	
			2	
955			3	
			4	
	340		5	3465
			6	
			7	
960		Incipit Joſias hoc anno requirere Deum Iſraelis.	8	
			9	
	345		10	3470
		Hoc anno cœpit repurgare Iſraelem ab idololatria.	11	
		Hoc anno cœpit Jeremias prophetare. Jerem. 1. verſ. 1.	12	
965			13	
			14	
	350		15	3475
			16	
			17	
970		Hoc anno Joſias reperto libro legis celebrat Paſcha.	18	
			19	
	355		20	3480
			21	
			22	
975			23	
			24	
	360		25	3485
			26	
			27	
980			28	

Anni ab Exodo.	Anni a Schiſmate.	Reges Juda.	Anni regni.	Anni mundi.	Anni ab Urbe condita.	Olympiad.	Reges Babylonis.	Anni regni.	Anni Iphiti.
			29			41			
	365		30	3490					165
			31		140				
		g Joachaz R. 3. menſes.	3m						
985		h Jehojakim R. annos. 11.	1			42			
			2						
	370	i Hoc anno Pharao Necho à Nabuchod. vincitur.	3	3495					170
			4		145		i Nebuchodonozor incipit regnare, & regnat annos 44.		
			5			43		1	
990			6					2	
			7					3	
	375		8	3500				4	175

Anni ab Exodo.	Anni a Schiſmate.	Reges Juda.	Anni regni.	Anni mundi.		Anni ab Urbe condita.	Olympiad.	Reges Babylonis.	Anni regni.	Anni Ephiti.
			9			150	44		5	
			10						6	
995			11						7	
		k Jehojakim R. 3. menſes.	3m						8	
	380	l Sedecias R. annos 11.	1	3505			45		9	180
			2			155			10	
			3						11	
1000			4						12	
			5				46		13	
	385		6	3510					14	185
			7			160			15	
			8						16	
1005		m Hoc anno obſideri cœpit à Nabuchodonoſore Jeruſalem.	9				47		17	
			10						18	
1007	390	Hoc anno capta & everſa eſt Jeruſalem & Templum incenſum.	11	3515					19	190

NOTÆ AD PRÆCEDENTIS TABULÆ IX. CONFIRMATIONEM.

a EX præcedente Tabula 8, liquet captam & everſam eſſe Samariam ab Aſſyriorum rege anno Ezechiæ ſexto exeunte, ſive ſeptimo ineunte: qui annus Ezechiæ ſeptimus concurrit cum anno à Schiſmate 256, ab Exodo verò 873 ineunte, ab ingreſſu in Chanaan 833, ab orbe autem condito 3381 itidem ineunte. In quo deſinit 69 ab orbe condito Jubilæus, incipit verò ſeptuageſimus, decimus verò octavus ab ingreſſu in terram Chanaan. Quæ eſt inſignis atque memorabilis Epocha, ſive συγχωρία ut nimirum defecerit regnum Iſraeliticum in fine 69 ab orbe condito Jubilæi, decimi verò ſeptimi ab ingreſſu in Chanaan: ſic nempe intervallum temporis quod fluxit à rerum initio ad initium poſſeſſionis illius terræ, quater ſuperat intervallum temporis quod fluxit ab initio poſſeſſæ terræ ad exilium decem Tribuum, & finem regni illius, nam quater ſeptemdecim faciunt 68. Sic etiam regnum Juda everſo Iſraelitico cœpit ſtare ſolum inchoante ſeptuageſimo à rerum initio Jubilæo, & decimo-octavo à poſſeſſa terra.

b 2 Regum 18. 13. dicitur Sennacherib anno Ezechiæ decimo-quarto aſcendiſſe adverſus omnes munitas civitates Juda, eáſque cepiſſe, atque inde cùm obſideret Lakis, miſiſſe Rabſakem ad Ezechiam, ut ei inſultaret, & ad blaſphemandum Deum Iſraelis. Annum autem illum fuiſſe Sabbathicum conſtat ex Eſaia 37. 30. Jam verò ex præcedente nota, & ex hac noſtra Tabula conſtat annum Ezechiæ 14 fuiſſe revera Sabbathicum, utpote ſeptimum Jubilæi decimi-octavi; nam ſeptimus Ezechiæ annus eſt ultimus decimi-ſeptimi Jubilæi. Fuit nimirum annus ultimus Hebdomadis 120 ab ingreſſu Iſraelitarum in terram Chanaan.

c 2 Regum 20. 1. Ezechias dicitur ægrotaſſe lethaliter, at non dicitur quo anno: ægrotaſſe autem anno regni ſui 15 liquet, quia verſu 6 Deus per Eſaiam pollicetur ſe additurum quindecim annos vitæ ipſius: regnavit autem annos 29. ergo quatuordecim anni erant elapſi ex quo cœperat regnare, currebat 15 annus, erátque annus ille primus Hebdomadis, ſive octavus decimi-octavi Jubilæi.

d Poſt Ezechiam Manaſſes filius ejus, optimi patris filius peſſimus, omnium regum Juda & Iſrael impiiſſimus, regnat omnium diutiſſimè, annos nimirum quinquaginta-quinque totos, 2 Reg. 21. 1, cœpítque regnare annos natus duntaxat 12: undè planum eſt eum non regnaſſe vivente patre, & ſuſceptum eſſe à patre poſt morbum illum lethalem quo laboravit: cœpit autem regnare Manaſſes anno à Schiſmate 279, ab Exodo 896, deſiit verò in anno ab Exodo 950.

e 2 Reg. 21. 19. Amnon dicitur natus annos 21, quum cœpit regnare, regnaſſe autem annos duos. Itaque annus ejus ſecundus eſt à Schiſmate 335. Ac proinde Joſias ejus filius cœpit regnare anno à Schiſmate 336.

f 2 Reg. 22. 1. Joſias poſt cædem patris rex à populo conſtitutus octennis, impii patris filius, impiiſſimi nepos, omnium poſt Davidem regum fuit piiſſimus; anno regni ſui octavo, ætatis verò decimo-ſexto, cœpit requirere Deum Iſraelis, majorúmque ſuorum: anno verò regni ſui duodecimo, ætatis vigeſimo, cœpit idola, ſimulachra, lucos & excelſa, totámque præcedentium regum idolomaniam non ex Juda modò, verùm etiam ex toto Iſraele tollere, everſis aris, altaribus & excelſis locis, ſucciſis lucis, & confractis atque comminutis ſimulachris in tota terra Iſraelis, uſque ad extremos ejus fines, licèt maxima ejus pars regibus Aſſyriæ ſubjiceretur 2 Chron 24. verſ. 1 ad 7. Anno ſequenti cœpit Jeremias prophetare, Jerem. c. 1. verſ. 1. Anno autem regni 18, ætatis verò 26, cùm majorennis eſſet, expleto nimirum anno ætatis 25, Dei cultum ac templum inſtaurari jubet, repertóque legis libro fœdus populi cum Deo de novo ſancit, ac ſolemne Paſcha celebrat, quale nullum fuerat in Iſraele celebratum à tempore, Iudicum toto Regum Iuda & Iſraelis tempore 2 Reg. 23. 23. Hic annus fuit ſeptimus Hebdomadis centeſimæ trigeſimæ tertiæ, ſive ultimus 19 Jubilæi ab ingreſſu in Chanaan, ſive à capite Jubilæorum: fuit enim annus ab ingreſſu in Chanaan 930 exiens, ſive 931 iniens, qui annorum numerus facit præciſè Jubilæos 19, Hebdomadas verò 133.

g Anno Joſiæ ultimo, hoc eſt 31 exeunte, vel 32 ineunte & currente Pharao Neco Ægypti rex bellum adverſus Aſſyriorum regem moturus juxta Euphratem Ægypto egreditur, contra quem Joſias pugnaturus progreditur, fruſtra monente & hortante Pharaone, ut à pugna & bello abſiſteret. Itaque temeritatis ſuæ pœnas dat, vincitur enim & cadit in pugna. Mortuo Joſia Jeroſolymitani, interim dum Pharao rebus ſuis adverſus Aſſyrium poſt iſtam pugnam proſpicit, eáſque componit, Joachazum Joſiæ minorem filium Regem Jeroſolymis conſtituunt annos viginti tres natum, qui paucos (tres nimirum) menſes in regno manſit. Mox enim Pharaö rebus ſuis ad Euphratem, & in Cœleſyria compoſitis, veniens Jeroſolymam, Joachazum vinctum abducit ſecum in Ægyptum, impoſito Judæis tributo, & Joakimo Joſiæ regis majore filio in Joachazi locum ſubſtituto, qui tributum à Pharaone impoſitum ſolvit, factus Ægyptii regis tributarius, 2 Reg. 24. 29. Porrò licèt tres duntaxat menſes Joachaz regnaverit, annum tamen integrum ſtatuimus inter 31 Joſiæ, & primum Joachimi annum, partim quia fortè Joſias paulo plus quàm 31 annos regnavit, menſes puta aliquot ultra annum 31, partim quia cùm graviſſimus fuerit de Joſiæ morte populi luctus, tempus aliquod dandum fuit illi luctui, priuſquàm de conſtituendo alio rege deliberarent. Fortè in deliberatione tempus aliquod conſumptum fuit, quandoquidem contra jus & fas minor natu conſtitutus fuit rex, repugnantibus (uti veriſimile eſt) bonis. Sed & poſt Joakazi abdicationem à Pharaone factam, & Joakimi in ejus locum ſubſtitutionem, potuit eſſe aliquot menſium intervallum, interim dum

Pharao

Pharao res Judææ componit, eam ſibi ſubjicit, & tributum imponit. Cur autem & Joachazo, & Jechoniæ integrum annum ſingulis attribuamus, licèt unicuique eorum Scriptura tres duntaxat menſes tribuat, cauſa eſt ut annus ultimus Sedeciæ incidat in annum à Schiſmate 390, quod cur faciamus cauſam & rationem mox indicabimus, quum eò venerimus.

[h] 2 Reg. 23. 36 Joakimus, ſive Jehojakim, Joſiæ filius major natu, annos 25 natus dicitur à Pharaone Necone rex in Joachazi locum conſtitutus, annóſque regnaſſe 11. Quod ſi verum eſt, neceſſe eſt eum natum eſſe anno ætatis patris ſui Joſiæ decimo-quinto, ac proinde conceptum anno patris decimo-quarto; & Joachaz pariter ſi natus fuit annos viginti tres, quum cœpit regnare, natus eſt anno ætatis patris decimo-ſexto. Atque ita cœpit Joſias liberis operam dare anno ætatis decimo-quarto, ita ut maturè admodum duos iſtos ſuſceperit filios, alterum anno ætatis 15, alterum anno 16, quod non videtur ſatis veriſimile, nec regis illius pietati ſatis convenire. Itaque ſuſpicarer pro 25 legendum eſſe 15, & pro 23 legendum 13, ut ſic nati ſint illi, alter quidem anno ætatis patris 14, alter 25, quod magis conveniens eſt & ætati & pietati illius regis.

[i] Jerem. 25. 1, & 3. Annus 4. Joakimi dicitur primus annus Nabuchodonozoris, & vigeſimus-tertius annus à decimo-tertio Joſiæ regis anno, quo primùm cœpit prophetare Jeremias. Utrumque iſtud ex hac noſtra Tabula liquet, in qua juxta illum Jeremiæ locum, primum Nabuchodonozoris annum collocavimus è regione quarti anni Joakimi, qui eſt vigeſimus tertius à decimo-tertio Joſiæ exeunte, unde liquet & Joſiam annos totos 31 regnaſſe, & annum unum interceſſiſſe inter finem Joſiæ & initium Joakimi, alioqui 22 anni duntaxat intercederent inter 13 Joſiæ, & 4 Joakimi. Hoc anno Pharao Neco Rex Ægypti obviam proceſſit in bellum contra Nabuchodonozorem, ac commiſſum eſt prælium in Carkemis prope Euphratem, quo in prælio victus, fuſus, & interfectus eſt Pharao, Jerem 46, 2. Euſebius (uti obſervat Jac. Cap. in Hiſtoria ſacra & exotica ad annum mundi 3391.) collatis inter ſe Græcorum & Ægyptiorum monumentis Pharaonis iſtius Neconis obitum collocat in anno quarto Olympiadis 42, ſive anno Iphiti 171, quo vinculo connectitur ſic hiſtoria ſacra cum exotica. Ab aliis autem jampridem obſervatum eſt qua Olympiade, & quo Olympiadis anno, ſive quo Iphiti anno condita ſit Roma. Ac proinde quis ab urbe condita annus concurrat cum hoc 4 Joakimi anno, nempe 146; Roma quippe condita eſt ex Tarrutii & Varronis ſententia anno ſecundo ſextæ Olympiadis, hoc eſt 22 Iphiti anno. Vide Jac. Cap. in Hiſt. ſacra ad annum mundi 3247. Itaque in Tabula hac noſtra error eſt duorum vel trium annorum in annis Iphiti & Urbis conditæ, ita ut annus Iphiti 168, & Urbis conditæ 149, collocandus ſit è regione anni quarti Joakimi, qui error à nobis deprehenſus eſt poſt exſtructam Tabulam, nec per otium corrigi à nobis potuit, exſtructâ novâ Tabulâ.

Poſt illam victoriam venit Nabuchodonozor Jeroſolymam, eíque factus eſt Joakimus tributarius circa finem anni quinti ſui regni, atque per tres annos Nabuchodonozori ſervivit (2 Reg. 24. 1.) nimirum ſexto, ſeptimo & octavo regni ſui anno; verùm mox mutato conſilio adverſus eum rebellavit initio anni regni ſui noni, ſicque triennium perſtitit rebellis, quo exacto in fine anni undecimi regni Joakimi Nabuchodonozor aſcendit adverſus eum, obſidet Jeroſolymam, eámque capit, & Joakimum cum nonnullis magnatum, & vaſorum ſacrorum parte aliqua, abducit Babylonem captivos. Ita capiunt atque interpretantur Ab. Ezra, & R. Saadias locum Dan. 1. 1, 2. ubi dicitur *Naduchodonoſor rex Babel anno tertio* למלכות *Jehojakimi regis Juda aſcendiſſe & obſediſſe Jeroſolymam, Deúmque in manus ejus tradidiſſe Jehojakimum regem Juda, & partem vaſorum domus* Dei, *quæ Nabuchodonozor tulit Babylonem, & intulit in templum Dei ſui.* Ubi rectè obſervant commentatores illi, annum illum tertium non poſſe intelligi de anno qui tertius ſit ex quo Jehojakim cœpit primum regnare: primò, quia (uti jam mox ex Jerem. 25. 1. obſervatum eſt) annus primus Nabuchodonozoris concurrit cum 4 Joakimi, deinde verò alibi fit mentio anni quinti Joachimi, qui ergo potuiſſet abduci captivus Babylonem anno regni ſui tertio. Itaque annum tertium exponit R. Saadias, de anno qui tertius erat ex quo rebellaverat Jehojakim adverſus Babylonium. Nam (inquit commentator ille) *anno quarto Joakimi, qui fuit primus Nabuchodonozoris, ſubegit Nabuchodonozor Ninivem, anno quinto Joakimum miſit ſub jugum. qui illi ſervivit annos tres, nimirum ſextum, ſeptimum & octavum tum rebellavit Joakimus tres alios continuos annos nempe nonum, decimum & undecimum, in fine triennii illius anno Joakimi 12 aſcendit Nabuchodonozor adverſus eum. & captâ Jeroſolymâ Joakimum abduxit captivum.* Ideo ergo (ex Rabbini illius ſententia) annus ille *tertius* dicitur, quia tertius erat à rebellione Joakimi. Alia etiam ratio reddi poteſt cur dicatur *tertius*, nimirum quia tertius erat Hebdomadis annus. Modò enim ſupra oſtendimus annum Joſiæ 18, quo Paſcha celebravit, fuiſſe ultimum Jubilæi 19 annum, proindéque Sabbathicum, ab illo autem anno ad iſtum Joakimi 12 ineuntem, ſive 11 exeuntem, anni ſunt, ex hac noſtra Tabula, 3, hoc eſt, quatuor Hebdomades cum tribus annis: erat ergo revera tertius Hebdomadis annus. Non autem infrequens eſt ſacris ſcriptoribus veteris Teſtamenti, ut Epochas ſuas notent per annos Sabbathicos, aut Jubilæos.

Porro quia Jeremiæ 22, 19 dicitur de Joakimo, quòd *ſepeliendus ſit ſepultura aſini, & cadaver ejus projiciendum ſit extra mœnia Jeruſalem*, ut hoc cum iſto Danielis loco (in quo dicitur abductus Babylonem tertio ſui regni anno) & cum Jerem. 25. 1 (ubi dicitur primus Nabuchodonozoris annus concurrere cum quarto Joakimi anno) concilietur, Aben Ezra ad iſtum Danielis cap. 1. 1 locum, ait Nabuchodonozorem primo ſui regni anno, ſub finem verò tertii Ioakimi regni anni, ſeu initio quarti, veniſſe Ieroſolymam, eam obſediſſe, Ioakimum cepiſſe & captivum cum aliquot è magnatibus, ac parte vaſorum ſacrorum, Babylonem abduxiſſe, iſthícque eum detinuiſſe in vinculis annum unum, nempe totum quintum Ioakimi annum, tum eo ſoluto remiſiſſe Ieroſolymam, anno Ioakimi ſexto ineunte, iſthícque Nabuchodonozori Ioakimum ſerviiſſe totum triennium, nempe anno 6, 7, & 8, tum per triennium rebellaſſe, anno nempe 9, 10, & 11, quo exacto Nabuchodonozor, miſſo exercitu Chaldæorum, Ioakimum cepit, interfecit, & interfecti cadaver extra mœnia inſepultum projici curavit; móxque Iechoniam, ſeu Iehojakin, ejus filium in ejus locum ſubſtitutum, poſt tres menſes imperii, captivum abduxit Babylonem. Atque ad id confirmandum adducit Ab. Ezra locum 2 Chron. 36. 6, ubi dicitur Nabuchodonozor duplici catenâ ærea vinxiſſe Ioakimum להוליכו *ut abduceret eum Babylonem*. tum & Dan, 1. 2. *Tradidit Deus in manum ejus* (Nabuchodonozoris) *Ioakimum regem Iuda, & aliquot vaſa domus* Dei וַיְבִיאֵם *& adduxit ea in terram Scinhar in domum* Dei *ſui.* Verùm cùm Scriptura nullibi commemoret Ioakimum fuiſſe in Babylonia captivum annum unum, poſteáque à Nabuchodonozore Ieroſolymam remiſſum eſſe, neque fiat veriſimile Nabuchodonozorem voluiſſe eum vinculis ſolvere, & Ieroſolymam Babylone remittere, cúmque adeo Ierem. 35. 9 notetur, Ioakimum anno regni ſui quinto deliciatum fuiſſe in regio palatio; ſimplicius eſt dicere, Nabuchodonozorem poſt victum & fugatum Pharaonem anno regni ſui quarto, cùm reliquam anni illius, & primam quinti partem inſumpſiſſet in ſubjicienda Phœnicia, Palæſtina, Ammonitide, Moabitide, Idumæa, & fortè etiam Cœleſyria, ſub finem anni quinti Ioakimi veniſſe Ieroſolymam, & Ioakimum feciſſe tributarium, qui illi ſervierit totos tres annos, 6, 7, & 8: poſtea rebellaſſe per tres annos, nempe 9, 10 & 11, quibus exactis venit Nabuchodonozor Ieroſolymam, eam obſedit, Ioakimum cepit, in vincula conjecit abducendum Babylonem, ſed mox fortè morbo, vel alio caſu oppreſſum, indignum judicaſſe ſepulturâ, ac cadaver ejus inſepultum projeciſſe extra mœnia Jeruſalem, juxta Jeremiæ Prophetiam. De hac ſecunda Nabuchodonoſoris expeditione, non de priore intelligendus venit locus Dan. 1. 1. ubi non dicitur Joakimus abductus eſſe Babylonem, ſed tantùm traditus in manum Nabuchodonoſoris, de vaſis duntaxat ſacris dicitur quòd Nabuchodonozor *ea intulerit in terram Scinhar, in domum* Dei *ſui.* Annus autem ille à Daniele dicitur tertius למלכות *regni Ioakimi,* quia (uti ſuprà dictum eſt) tertius erat ex quo rebellarat, & regnare tanquam liber cœperat, non ampliùs eſt tributarius: nam antea Regi Ægypti primùm ſervierat, à quo conſtitutus fuerat rex, deinde Nabuchodonozori; ſed anno demum 9, 10 & 11, liber & immunis ab omni tributo & ſervitute regnare cœperat. ſic omnia illa Scripturæ alioqui ἐναντιοφανῆ, loca facilè & commodè conciliantur.

Cæterùm hinc occaſionem cepiſſe videntur nonnulli (Jac. Capp. in Hiſt. ſacra) aliud comminiſcendi, nimirum Nabuchodonozorem, vivente ac jubente patre Nabopolaſſare, veniſſe in Judæam anno Joakimi ſecundo, Joakimum illi ſtatim manus dediſſe, & obſequium pollicitum eſſe, atque utcunque præſtitiſſe per annos duos, ſed tertio rebellaſſe, unde factum ut Nabuchodonozor poſt fuſum Pharaonem Neconem, anno regni Joakimi quinto, venerit Jeroſolymam, eam obſederit, Joakimum Babylonem abduxerit (cum aliquot è magnatibus & vaſis ſacris) captivum, Sallumum Ioakimi fratrem regno adminiſtrando præfecerit, interim dum Iechonias Ioakimi filius (qui vix tum erat anniculus, quum pater eſt captivus Babylonem abductus) adoleſceret. Ioakimum autem miſerum, exulem, extorrem vixiſſe Babylone annos ſex, uſque ad finem anni undecimi, ex quo fuerat à Pharaone Rex conſtitutus. Auditâ ejus morte Ieroſolymitanos Iechoniam ejus filium octennem, Regem renunciaſſe, quod quia injuſſu Babylonii factum fuerat, improbavit ille factum, miſſóque exercitu Iechoniam, cum magnatum magna parte & ſacris vaſis, abduxit Babylonem. Atque captivitatis Babylonicæ initium arceſſunt ab illo quinto Ioakimi anno, quo volunt eum fuiſſe Babylonem deportatum. Sed multa gratìs & incommode dicuntur ab illius ſententiæ auctoribus. Nam primò nullibi in Scriptura dicitur Nabuchodonozor aſcendiſſe contra Ioakimum anno ipſius ſecundo; nam locus 2 Reg. 24. 1. quem ad ſuæ ſententiæ confirmationem adducunt, non memorat annum Ioakimi ſecundum, ſed in genere tantùm dicit בְּיָמָיו *in diebus illius aſcendit Nabuchodonozor*, quod tam de quinto (ſecundùm Ab. Ezr. Saadiæ, & noſtram ſententiam) quàm de ſecundo Ioakimi anno intelligi poteſt, atque adeo debet. Secundò, nullibi Scriptura meminit captivitatis illius ſexennalis Ioakimi. Deinde, ſi eò abductus fuiſſet captivus, ibíque mortuus exul & extorris, Scriptura non tribueret illi regnum annorum 11, ſed quinque duntaxat; ſiquidem (ex eorum ſententia) captivus fuit abductus ſub finem anni quinti regni ſui, ſequentes ſex annos Scriptura tribuiſſet, non Ioakimo, ſed vel Sallumo, quem proregem volunt ſubſtitutum, vel Iechoniæ Ioakimi filio. Ac frigidum eſt dicere, miſero, exuli, extorri, captivo Ioakimo regium nomen conſervatum eſſe, Sallumo, vel Iechoniæ revera regnanti Ieroſolymis denegari. At cùm Babylonio animus non eſſet Ioakimum Babylone Ieroſolymam remittere, quid opus erat Sallumum proregem conſtituere? Quidni Sallumum regem conſtituiſſet, quemadmodum mox, abducto Iechonia, Sedeciam regem conſtituit? Ac quamvis Iechonias diu Babylone vixerit, & poſt Nabuchodonozoris mortem vinculis ſolutus ab Evilmerodaco inter amicos & regni proceres receptus ſit, Scriptura tamen non tribuit ei plures regni annos (vel menſes potiùs) quàm quot reapſe Ieroſolymis imperavit. Cur ergo Ioakimi regno tribueret annos illos ſex, quos (ex eorum ſententia) Babylone miſer, exul, extorris & captivus vixit? Cauſa certè nulla eſt idonea cur fieri id debuerit. 3. Quod de Sallumo prorege dicunt, gratìs ab eis dicitur, nec favet eis perperam ab ipſis intellectus locus Ierem. 22, 11, quem adferunt, *ſic ait Dominus* אֶל־שַׁלּוּם *Sallummo*, nam (ut rectè obſervat Ab. Ezra ad locum Dan. 1, 1) Sallum iſthic eſt Joachaz qui binomius fuit, quíque à Pharaone Necone fuit in Ægyptum captivus abductus, de quo Jeremias ſic loquitur eò loci, verſ. 10. *Nolite flere mortuum.* (Joſiam nempe de quo magnus fuit populi luctus) *ſed flete eum qui abit* Joachazum nempe), *non enim revertetur ampliùs, neque videbit terram ſuam natalem*; mortuus eſt nimirum in Ægypto, quò eum abduxit Pharao. Sic enim ait Dominus אֶל־שַׁלּוּם *de Sallumo* (אֶל pro עַל uti paſſim alibi) *filio Joſiæ regis Juda* הַמֹּלֵךְ *qui regnavit loco Joſiæ patris ſui, is qui* יָצָא *egreſſus eſt de loco iſto, non revertetur iſthuc ampliùs* (nempe Joachaz). *Nam in loco quò deportarunt eum iſthic morietur, & terram iſtam non videbit ampliùs.* Atque hæc non Sallummo, ſed de Sallumo (hoc eſt Joachazo) dicit Propheta; tum ad Joakimum fratrem ejus converſus, verſ. 13. *Væ* (inquit) *tibi* (Joakimo) *qui domum ædificas abſque juſtitia,* &c. id quod liquet ex verſu 18. *Propterea dicit Dominus* אֶל־יְהוֹיָקִים *Joakimo* (*vel de Joakimo*) *filio Joſiæ regis Juda, non plangent eum,* &c. *Sed ſepelietur ſepultura aſini,* &c. Denique de Jechonia Joakimi filio, dicit verſ. 22. *Vivo ego, inquit Dominus, quia etiamſi eſſet Conja* (hoc eſt Jehojachin) *filius Jehojakim regis Juda, annulus in dextra mea, iſthinc eum detraherem,* &c. Nihil ergo hìc cogit ut Sallumum proregem fingamus, qui poſt Joakimum regnum adminiſtrarit, cùm Sallum iſte ſit Joachaz, uti fusè oſtendit Ab. Ezra Comment. ad Danielem 1. 1. Sic ergo oſtenſum eſt Joakimum totos undecim annos regnaſſe, tum verò à Nabuchodonozore captum, & regno vitáque privatum eſſe.

[k] Capto & mortuo Joakimo poſt regnum undecim annorum, filium octennem Jechoniam ei ſubſtituit, 2 Chron. 36. 6, 7, 8. Cujus facti videtur mox pœnituiſſe Nabuchodonozor, veritus (uti Kimhi ad 2 Reg. 24. obſervat) ne exemplo patris Ioakimi rebellaret, malis aulicorum conſiliis inductus, atque perſuaſus. Itaque anno poſt Ioakimum debellatum exacto, cùm paucos tantùm menſes (tres ſcilicet & dies 10 regnaſſet Iehojachin, (qui idem eſt Iechonias) præmiſit Nabuchodonozor ante ſe ſervos ſuos cum exercitu, ad obſidendam Ieroſolymam, móxque ipſe eò venit, cui ſe tradidit Iehojachin cum urbe ipſa, anno Nabuchodonozoris octavo (2 Reg. 24. 12) ſcilicet exeunte, cœperat nempe primus Nabuchodonozoris annus ſub finem anni 4 Ioakimi, ita ut primus Nabuchodonozoris annus concurrat maxima ex parte cum quinto Joakimi. 2 Reg. 24. 8. Iehojachin dicitur natus annos 18, cùm cœpit regnare: at 2 Chron. 36. 9. dicitur natus annos duntaxat 8. Multi ſe fatigant fruſtra in conciliandis locis illis. Nihil ſimplicius videtur quàm ut dicamus lectionem, quæ eſt 2 Chron. 36. 9. meliorem eſſe, depravatam verò & corruptam videri eam quæ eſt 2 Reg. 24. 8. (atque in Critica noſtra varia produximus exempla depravatæ lectionis in numeris in hodierno textu Hebraico). Suprà modò oſtendimus non videri Ioakimum natum fuiſſe annos 25, cùm à Pharaone conſtitutus fuit Rex in fratris Ioachazi locum, ſed annos duntaxat 15, (ſubductis decem ex 25.) quia alioqui ſequeretur genitum fuiſſe anno ætatis patris Ioſiæ 14. quod non videtur convenire pietati regis illius: atque ſic videri etiam Ioachazum natum eſſe annos tantùm 13, (non verò 23) quum cœpit regnare; propter eandem cum præcedente cauſam. Quod ſi verum eſt, ſequitur neceſſariò Iechoniam octennem tantùm fuiſſe quum cœpit regnare, alioqui genitus fuiſſet à patre Ioakimo, anno ætatis ſuæ ſeptimo vel octavo, quod per naturam fieri non poteſt. At ſi dicatur octennis Iehojachin, pater eum genuerit anno ætatis 18. Quòd ſi dicatur Ioakim natus annos 25, quum cœpit regnare, & Iechonias ejus filius natus annos 18, quum itidem cœpit regnare, ſuſceptum eum eſſe à patre neceſſe eſt, quum natus eſſet annos 18. Si enim 25 annis ætatis Ioakimi addas 11 annos quibus regnavit, mortuus fuerit Ioakim anno ætatis 36, vel 37, à quibus ſi detrahas 18 annos quos dicitur natus Jehojachin cùm cœpit regnare, liquebit natum eum fuiſſe anno ætatis paternæ 18.

Porrò cùm deportatio quæ facta eſt ultimo Joakimi anno, (de qua Dan. 1. 1.) eadem pæne fuerit cum illa quæ facta eſt ſub Jechonia, inde arceſſendum omnino videtur initium ſeptuagenariæ captivitatis Babylonicæ: ſed ea de re pleniùs ad ſequentem Tabulam decimam dicetur.

[k] Nabuchodonozor diffiſus humili nimium Jechoniæ ætati, & malis matris ipſius atque aulicorum conſiliis, abducto cum matre Jechonia, & præcipuis aulicis, atque magnatibus, principibúſque viris, atque præpotentibus, unà cum eximiis artificibus, relictáque in urbe infima pæne tantùm plebecula (דַּלַּת הָעָם uti loquitur Scriptura, 2 Regum 24. 14, 15, 16) Sedeciam (Joſiæ filium, Jechoniæ patruum, Mattaniam priùs dictum) jurejurando fidelitatis priùs ab eo exacto, reliquis Judæis præfecit. Verùm Sedecias fide fracta mox perjurus ad Ægyptium defecit, fœdere cum eo inito. Qua de cauſa Nabuchodonozor anno regni Sedeciæ nono poſitis caſtris Jeroſolymam obſidet. Anno ſequenti (qui fuit ab ingreſſu in Chanaan, ſeu à capite Jubilæorum & Hebdomadum, *966*, ac propterea Sabbathicus, nempe ultimus Hebdomadis 138) Pharao opem Sedeciæ laturus, exercitum educit ex Egypto; quo cognito Nabuchodonozor ſolvit obſidionem, & obviam Pharaoni procedit: Pharao metuens cum Nabuchodonozore confligere, exercitum in Ægyptum reducit. Unde Nabuchodonozor redit ad Jeroſolymæ obſidionem, quam tandem anno Sedeciæ 11 exacto, ſeu 12 ineunte capit, incendit, templum cum urbis mœnibus, & domibus, atque ædibus & palatiis, evertit, ferro flammáque vaſtat omnia, populúmque abducit Babylonem captivum cum ipſo Sedecia, quem oculis orbatum & duplici catenâ æreâ vinctum eò deduxit, filiis in conſpectu ipſius necatis. Annus iſte quo capta eſt civitas, dicitur, Ezech. 33. 21. *annus duodecimus captivitatis noſtræ*, eſt nempe revera duodecimus à deportatione facta ſub Joakimo, unde liquet Ezechielem deportatum fuiſſe cum Daniele, & ſociis, anno ultimo Joakimi, non verò anno quinto (uti putavit Jac. Cappellus frater meus, ὁ μακαρ.) nam ab anno quinto Joakimi uſque ad captam ſub Sedecia Jeroſolymam, anni ſunt minimùm 18. Sic planum fit, incenſum eſſe templum, regnúmque Judaicum everſum annis poſt Schiſma cœptum à Salomonis morte 390, quod omnino innuiſſe & voluiſſe videtur Deus per Ezechielem cap. 4. verſu 5. ubi jubet Deus Ezechielem *dormire in latus ſuum ſiniſtrum dies 390, pro numero annorum iniquitatis Iſrael*, annos enim illos terminandos eſſe in Jeroſolymæ obſidione atque expugnatione, liquet ex capitis initio, ubi jubet urbis Jeroſolymæ obſidionem pingere in tabella. Factum autem id fuit à Propheta anno quinto regni Sedeciæ, ſive à captivitate Jechoniæ uti liquet ex cap. 1. 3. quo anno videtur Sedecias defeciſſe à Babylonio ad Ægypti regem, per ann. tres vel quatuor, uſque ad annum nonum, quo Nabuchodonozor poſitis caſtris Jeroſolymam obſedit. Deus ergo anno illo Prophetæ apparet, prædicit Jeroſolymæ obſidionem paulo pòſt futuram, innuítque ænigmaticè quoto à Schiſmate anno capienda ea eſſet, nempe 390. Hoc enim vult eo loci Deus, domum Iſraelis totam cœpiſſe iniquè adverſus Deum agere ſtatim à Schiſmate, quo diviſit ſe Iſrael à domo Davidis, atque ab eo tempore, iniquitatem eorum tamdiu duraſſe quamdiu duravit regnum Juda, ad captam & everſam uſque à Chaldæis Jeroſolymam, per annos 390. in cujus rei ſignum jubetur Propheta dormire in latus ſuum ſiniſtrum dies 390, *dedi enim* (inquit) *tibi annos iniquitatis eorum pro numero dierum, nimirum dies 390.* Ad 40 autem dies quod attinet, quibus jubetur Propheta *dormire in latus ſuum dextrum, ad ferendam iniquitatem domus Juda*, videtur omnino duo ſignificare, nimirum primò quadraginta annos qui præceſſerunt hanc templi & urbis, regníque Judaici everſionem, quibus poſtremis 40 annis menſuram ſcelerum & iniquitatis ſuæ cumularunt: quorum 40 annorum initium ſumendum eſſe videtur, vel ab anno quo cœpit Jeremias prophetare, qui fuit decimus-tertius Joſiæ annus, à quo ad incenſum Templum anni ſunt 42; vel à 18 Joſiæ anno, in quo reperto Legis libro, fœdus Dei cum populo renovavit, atque cultum ejus & templum inſtauravit, à quo anno adeverſam urbem anni ſunt 38. Etſi enim Joſias tum maximè pietatem ſuam erga Deum prodiderit, & videri poſſet populus ille ab idololatriis & ſuperſtitionibus ſuis maximè repurgatus; tamen revera nunquam fuit populus ille clam, intus, in corde, atque adeo etiam (quum per ſuos reges licuit) publicè, omni generi idololatriæ, & abominandarum ſuperſtitionum magis pertinaciter addictus, uti ex Jeremiæ & Ezechielis prophetiis liquere poteſt; nunquam major quàm tum, morum fuit corruptio, nunquam omne ſcelerum, flagitiorum, vitiorum genus magis in gente illa viguit: unde factum ut Dei patientia diutiùs eorum peccata ferre non potuerit. Nemo etenim Prophetarum ſeverè magis, magíſque exertè populum illum redarguit, & Dei imminentia, atque capiti illius impendentia horrenda judicia prænuntiavit quàm Jeremias, qui ſingulariter à Deo fuit ab ipſo utero ſeparatus, & quaſi ſanctificatus, ad munus Propheticum, qua in re Chriſti etiam fuit typus ſingularis. Nemo inter reges Juda à Schiſmatis tempore, majore cum zelo atque animi ſinceritate & integritate cultui Dei repurgando atque inſtaurando incubuit, quàm Joſias, qui & ea in re Chriſti etiam typus fuit illuſtris. Attamen & illa Prophetæ Jeremiæ, & hujus piiſſimi Regis opera fruſtra fuit erga populum illum, qui propterea non deſtitit à ſuis abominationibus, propter quas tandem in exilium Babylonicum deportatus fuit. Non eſt autem cur quis moveri debeat, propter duos vel tres annos qui in numero iſto quadragenario, vel abundant vel deficiunt ex noſtro iſto calculo; notum enim eſt quàm ſæpe non modò ab aliis, verùm etiam à ſacris ipſis ſcriptoribus numerus integer, plenus & rotundatus (uti loquuntur) ponatur pro defecto & fracto. Sed etſi quis rem ad vivum reſecare velit, invenientur præciſè 40 anni à Joſiæ Paſchate ad plenam Judæorum deportationem, quæ non fuit tum quum templum & urbs incenſa à Chaldæis fuêre, ſed biennio pòſt, quum Nabuchodonozor Ægyptum ſubegit, Judæóſque iſthic fugitivos (quóſque illuc, poſt cædem Godoliæ ab Iſmaele factam, abduxerat Johanan filius Kireah, Jeremiæ 43) partim interfecit, partim in Babyloniam abduxit, juxta Jeremiæ prophetiam cap. 44. Hoc autem factum eſt anno Nabuchodonozoris 21, uti refert Joſephus Antiquitatum libro 10, cap. 10, hoc eſt, biennio poſt everſam Jeroſolymam, fuit enim illa incenſa à Nabuchodonozore anno regni ſui 19. Alterum quò reſpexiſſe, quódque innuere voluiſſe videtur Deus per hos 40 dies, ſunt anni 40 qui fluxerunt à Chriſti baptiſmo ad everſum templum, & incenſam Jeroſolymam à Tito Veſpaſiano; id quod contigit anno à Chriſto nato 70, unde ſi detrahas annos 30, quot natus fuit Chriſtus quum eſt baptizatus, reſtabunt 40 à Chriſti baptiſmo ad hoc poſtremum Judæorum exilium, miſerandámque captivitatem. Jam verò nunquam major fuit gentis illius perverſitas, atque in Deum contumacia, & obſtinatio, quàm per annos illos 40 poſtremos Reipublicæ ſuæ. Tum enim Deus ad eos Chriſtum, filium ſuum dilectiſſimum & unigenitum, Prophetarum caput & principem, Jeremiâ longè ſuperiorem, ac Regem ſummum, qui eos ad ſe, tum ipſe viva voce, dum in terris fuit, tum per Apoſtolos, vocavit, à lege ad Evangelium revocavit, vitam & ſalutem æternam propoſuit, fœdus novum, Evangelicum, cum ipſis pangere voluit, ſpiritualem Dei cultum, abolito legali & umbratili inſtaurare inter eos conatus eſt, Phariſæorum meritis & operibus (quibus populus ille mirum in modum delectabatur) tanquam totidem ſpurciſſimis inquinamentis, & Deo execrandis abominationibus valere juſſis. At illi, patribus ſimiles, renuerunt audire, occluſerunt aures, obfirmarunt cor, indurarunt ſervicem, Chriſtum vocantem reſpuerunt, Dei filium, immo Deum gloriæ cruci affixerunt, Apoſtolos ejus ubique terrarum ad mortem uſque perſecuti ſunt; unde factum *ut ira Dei in eos ad ſummum pervenerit*, 1 Theſſ. 2. 16. Quis in Judæis à Jeremiæ & Joſiæ tempore ad exilium uſque Babylonicum, expreſſam non videat imaginem ejuſdem gentis à Chriſti baptiſmo ad everſam à Romanis eorum rempublicam, & politeiam totam? Utrobique ſumma & horrenda fuit, atque manifeſta populi illius perverſitas, depravatio, contumacia, incredulitas, infidelitas, cordis obfirmatio; utrobique ſeveriſſimum Dei in gentem illam judicium, in templi, cultus & politiæ everſione, gentis diuturno exilio, & miſeranda captivitate; utrobique per Dei ſervos Prophetas admonitio, adhortatio, minæ, invitatio, vocatio; idq; utrobique per annos quadraginta; atque utrobique omnia iſta fruſtra à Deo ad gentis illius in malo ſuo obſtinatiſſimæ emendationem adhibita. Quis itaque jam meritò ambigat per 40 iſtos dies Ezechieli à Deo in hac prophetia præſcriptos, Deum innuere voluiſſe 40 illos annos qui præceſſerunt utrumque gentis, urbis, religionis, & reipublicæ illius excidium? hæc enim 40 annorum iniquitas, propria eſt domus Juda, non communis decem tribuum. Iudæi enim qui Chriſti tempore in Iudæa fuerunt, cùm ex reducibus à captivitate Babylonica eſſent, propriè fuerunt ex tribu Iuda & Benjamin (pauci ac pœne nulli ex aliis tribubus) quæ eò abductæ fuerant à Nabuchodonozore captivæ, quæque ſolæ regnum Iuda, ab Iſraelis ſeu decem tribuum regno poſt Ieroboami ſchiſma, diſtinctum conſtituebant. Iſta prophetiæ illius explicatio longè planior, ſimplicior & convenientior videtur, quàm quæ ad hunc Ezechielis locum afferuntur à Iudæorum commentatoribus Iarhi & Kimhi, adeóque etiam ab Hieronymo ipſo, quorum explicationes & longè ſunt petitæ, & malè rei ipſi quadrant, nec annorum numerus & calculus quem ineunt conſentit.

His ita conſtitutis, atque uti videtur pæne demonſtratis, nimirum templum & urbem à Chaldæis everſa eſſe, anno à Ieroboami Schiſmate 390, ab Exodo 1007, ab orbe condito 3515, hinc liquet, primò, regnum Iudaicum à Salomonis morte duraſſe octo Iubilæos, nam 392 anni faciunt præciſè Iubilæos octo: modò autem monuimus plenam Iudæorum deportationem atque captivitatem factam eſſe biennio poſt templum & urbem everſam, quum Nabuchodonozor Ægyptum ſubegit, quod factum anno regni ipſius 21. A prima autem Saulis in regem inauguratione anni ſunt 490, ſive decem præciſè Iubilæi; addantur enim ad 390, anni Salomonis 40, Davidis totidem, Saulis verò 20, (nam ſuprà ex Samuele 7. 2. oſtendimus videri planè veriſimile ex annis 40, quos Paulus Actor. 13. 21. tribuit Sauli, viginti eſſe Samueli ſoli tribuendos, totidémque Saulis regno) fiunt ſic 490 anni; ſive 70 annorum Hebdomades, quibus ſtetit in univerſum regnum Iudaicum, quot nimirum Daniel tribuit Reipublicæ Iudaicæ ab ejus conſtitutione poſt ſolutam captivitatem Babylonicam, uſque ad Chriſtum. Secundò, templum à dedicatione ſua à Salomone facta, ad ejus everſionem ſtetit annos 420, hoc eſt annorum Hebdomadas ſexaginta, ſive Iubilæos octo cum quatuor Hebdomadibus annorum; nam ad annos 390 addantur triginta ultimi Salomonis anni (templum enim ab eo perfectum & dedicatum fuit anno regni ſui decimo) fiunt anni 420, quibus ſtetit prius illud templum; tabernaculum autem Moſaicum, quod exſtructum fuit mox poſt egreſſum Iſraelitarum ex Ægypto, ad exſtructum uſque & dedicatum templum Salomonicum ſtetit (ex ſententia noſtra ſuprà demonſtrata) annos 587, hoc eſt 24 Hebdomadas, ſive annos 167 diutiùs quàm ipſum templum Salomonicum; id quod carnis ſenſui, & humanæ prudentiæ, atque mundanæ ſapientiæ adverſatur, quæ exiſtimaret magnificentiſſimam illam, & longè ſolidiſſimam, atque glorioſiſſimam templi ſtructuram, debuiſſe longè eſſe diuturniorem, exigua & debili tabernaculi mobilis & verſatilis, ex ligno duntaxat, lana, byſſo, & pellibus conſtantis ſtructura. Verùm ſapientiam divinam id maximè decebat, quæ reſpicit ea quæ hominum oculis vilia, contempta, humilia, & abjecta videntur: ea verò quæ alta, ſuperba, & glorioſa nobis videntur, quibúſque gloriamur, ſuperbimus, & inſoleſcimus, (uti Judæi templo illo ſuo longè magnificentiſſimo) Deus maximè negligit & contemnit. Judaica gens tabernaculum Moſaicum, tanquam humilem nimis & abjectam, cælique numen (quod ab ipſis colebatur) minùs decentem ſtructuram quodam modo contemnebant, voluerunt magnificentiorem multò & ſplendidiorem Dei ſedem (templum nimirum) habere in medio ſui, non ampliùs mobilem & verſatilem ſicuti tabernaculum, ſed firmam, ſtabilem, immotam, æternùm (uti arbitrabantur) duraturam, quod ſatis exertè prodidiſſe videtur David, cùm ex ſenſu (uti videtur) carnis & humanâ prudentiâ, conſilium de ædificando templo primùm cepit, & Nathani Prophetæ aperuit: *Ecce*, inquit, *ego habito in domo cedrinis laquearibus ornata, Arca autem Domini habitat ſub pellibus*, &c. Indignum nempe putabat Dei numine & gloria, quòd Arca ejus ſedes, in tam humili & vili eſſet tabernaculo, pelliceo nimirum: cogitat magnificentiorem multò exſtruere illi ædem, itaque ſe Deo quodam modo ſapientiorem cenſet, qui tam ſe indignam & humilem ſedem delegerit, atque exſtruere ſibi per Moſem juſſerit, cùm longè magnificentior eum deceret. Quam Davidis occultam cogitationem Deus per Nathanem poſtera die caſtigavit, cùm illi objicit, *A die qua populus meus ex Ægypto egreſſus eſt, an ulli judicum, quibus ego juſſi ut eum paſcerent, dixi: Cur non exſtruxiſtis mihi domum cedrinam? imò verò de loco in locum, & de tabernaculo in tabernaculum ego cum Iſraele inceſſi, atque progreſſus ſum. Tu* (inquit) *domum mihi non exſtrues*. Tum eum monet de ſpirituali domo per Chriſtum exſtruenda, cujus typus duntaxat eſſet materialis illa, licèt magnificentiſſima, à Davidis filio Salomone poſt Davidis obitum, ædificanda. quaſi dicat: Tu putas tabernaculum Moſaicum juſſu meo exſtructum, ſedem eſſe Majeſtate mea indignam utpote humilem nimis & vilem, cogitas verò magnificentiorem, méque longè digniorem ædem mihi exſtruere: ego verò materialibus iſtis, licèt ſplendidiſſimis, ædificiis non capior, & ſi illis delectatus eſſem, jampridem Judicibus, qui populum meum rexerunt, dediſſem in mandatis ut talem quæ me deceret domum magnificentiſſimam exſtruerent: at ego id non feci, ſed contentus fui tabernaculo illo, juſſu meo exſtructo, quod tibi adeò vile & humile & Majeſtate mea indignum videtur, quia nimirum iſtis externis rebus non capior: ſed è poſteris tuis exurget olim aliquando aliquis, qui domum verè meo numine dignam mihi exſtruet, cujus typus & umbra tantùm erit magnifica illa (quam tu cogitas mihi ædificare) domus lapidea, quam propterea nolo à te, ſed à filio ex te orituro, exſtrui. Deus ergo pro ſapientia ſua tabernaculum, quod Judæi tanquam humile nimis & abjectum numinis habitaculum arbitrabantur, majoris fecit, ac providentiâ ſuâ durabilius effecit templo illo ſplendido, quod ipſi tantopere admirabantur, ac de quo tam magnificè ſentiebant, & gloriabantur, quaſi æternum eſſet futurum, nec paſſus eſt tabernaculum (uti de templo factum eſt) igne, ferro & flammâ hoſtili abſumi, ſed potiùs in melius & glorioſius quid commutari exſtructo templo, & in ejus locum ſubſtituto, voluit.

30. Ab Exodo, hoc eſt, à fine unius & omnium celeberrimæ ſervitutis, uſque ad captivitatem Babylonicam, hoc eſt, uſque ad initium captivitatis & ſervitutis alterius haud paulò minùs celebris, fluxerunt ſic anni mille, cum una annorum Hebdomade; quod ſanè convenit cum illa Dei ſapientia, ſecundùm quam omnia in numero, pondere & menſura facit, & adminiſtrat; ſic nempe per annos illos mille ligatus veluti fuit, & quaſi carcere concluſus Satan, Dei verò populus liber & ſoſpes fuit. Sic ſub novo Teſtamento Satan in Apocalypſi proponitur tanquã ligandus & carcere concludendus ꝑ annos mille, Eccleſia verò Dei tanquam ꝑ id tempus ſummo otio, atque tranquillitate fruitura, ita ut alterum alterius videatur

omnino fuiſſe typus & umbra. Nam in fine horum mille annorum congregaturus eſt Satan Gog & Magog in bellum adverſus Eccleſiam Dei, quæ in tantum adducetur periculum, ut non niſi igne cœlitus demiſſo (hoc eſt, ratione planè admirabili & inexpectatâ) liberanda ſit, cujus rei typus & imago etiam fuit Captivitas Babylonica, & populi Judaici ab ea liberatio; populus enim Dei in ea captivitate conſtitutus videbatur quaſi abſorptus, nullâque ratione inde emerſurus: rationem tamen Deus invenit, quâ glorioſè eum in priſtinum ſtatum reſtitueret.

Quartò. Ab ingreſſu Iſraelitarum in Chanaan uſque ad exilium iſtud Babylonicum anni ſunt 967, nam ab annis Exodi 1007, deducendi ſunt anni 40 commorationis in deſerto, ſic reſtant 967 anni à capite Jubilæorum, qui anni 967 conficiunt annorum Hebdomadas 138, ita migrarunt in captivitatem Iſraelitæ anno primo Hebdomadis 139. Ab orbe autem condito anni ſunt 3515, qui faciunt annorum Hebdomadas 501, ſive Jubilæos 71, cum 5 annorum Hebdomadibus. Ita planum fit, annum qui præceſſit migrationem illam, fuiſſe Hebdomadicum, fuit enim 966 à capite Jubilæorum. Hoc autem congruit cum hiſtoria quæ eſt Jerem. 34, 8, & 37, 7. Ex illis enim locis liquet annum quo Pharao in gratiam Iudæorum copias ſuas eduxit ex Ægypto, ut opem illis ferret, fuiſſe Sabbathicum. Non fuit autem ille primus obſidionis Ieroſolymitanæ annus, neque etiam ultimus, ſed ſecundus ſub illius finem. Sic ergo migrarunt Iudæi Babylonem anno 1 Hebdomad. 503 ab orbe condito, item anno 1 Hebdomadis 139 à capite Iubilæorum. Fuit autem annus ille regni Nabuchodonozoris 9 completus, ſive 20 inchoatus. Omnes iſtæ συγκυρίαι, quæ non temerè & caſu, ſed certo divinæ Providentiæ (quæ omnia ſapientiſſimè adminiſtrat) conſilio in hunc deportationis annum incidunt, atque ſimul concurrunt, non videntur parum calculi hujus noſtri veritatem confirmare.

[l] Ezech. 1. verſ. 1, 2, annus 5 migrationis Iechoniæ dicitur annus 30 abſolutè. Id quod bifariam accipi poteſt, vel quòd eſſet 30 annus à 18 Ioſiæ anno, quo Ioſias reperto Legis libro ſolemne Paſcha celebravit, templum inſtaurari, cultúmque Dei repurgari curavit, quæ propterea Epocha eſt fœderis innovati, inſignis; vel quia 5 iſte migrationis Iechoniæ annus fuit Iubilæi 30. Quorum utrumque ex hac noſtra Tabula manifeſtum eſt, tot enim ſunt (30 nempe) anni à 18 Ioſiæ anno ad quintum poſt Iechoniæ deportationem annum, & ſuprà notâ f oſtendimus 18 Ioſiæ ann. eſſe ultimum Iubilæi decimi noni annum, proindéque quintus à Iechonia deportato annus eſt 30 Iubilæi vigeſimi annus.

[m] Ezech. 24. 1. dicitur Nabuchod. cœpiſſe Ieroſolymorum obſidionem anno nono, ſcilicet captivitatis Prophetæ, abductus autem fuit captivus cum Iechonia: fuit itaque annus quo obſideri cœpit Ieruſalem, annus Sedeciæ (qui Iechoniæ ſucceſſit) nonus.

Tabula decima complectens annos ſeptuaginta Captivitatis Babylonicæ, atque unà alios ſeptuaginta annos everſionis templi Salomonici, uſque ad ejus inſtaurationem poſt ſolutam Captivitatem.

Anni regni.	Reges Juda.	Anni Capt.	Anni ab Exodo.	Anni ab Urbe condita.	Anni mundi.	Olympiad.	Anni Iphiti.	Reges Babylonis.	Anni regni.
	Jehojachin regnat 3 menſes.							Nabuchodonozor R. annos 44.	8
1	*a* Sedechias R. annos 11.	1			3505	45	180		9
2		2		155					10
3		3							11
4		4	1000						12
5	Hoc anno Ezechiel incepit prophetare, Ezech. 1. 1.	5				46		*b* Anno regni ſui 13, Nabuchod. vidit ſomnium de ſtatua, id quod adſtrui poſſe videtur ex Dan. 2. 1.	13
6		6			3510		185		14
7		7		160					15
8		8							16
9		9	1005			47			17
10		10							18
11	Hoc anno capta & everſa eſt Jeroſolyma, & Judæi Babylonem deportati. Finis Regni Judaici.	11			3515		190	Annus Sedekiæ 11 coincidit in annum Nabuchodonozoris 19. Jerem. 52. 12.	19
		12		165					20
		13				48			21
		14	1010					Biennio, aut triennio poſt incenſum Templum Nabuzardan Judæos, qui reliqui erant in Judæa, captivos Babylonem abduxit.	22
		15							23
		16			3520		195		24
		17		170		49			25
		18							26
		19	1015						27
		20							28
		21			3525	50	200		29
		22		175				Hoc anno à Nabuchod. ſubacta fuit Ægyptus. Vi. Jac. Capp. Hiſt. ſacram anno mundi 3421.	30
		23							31
		24	1020						32
	Hoc anno offertur Ezechieli viſio Templi Jeroſolymitani, Ezech. 40. 1.	25				51			33
		26			3530		205		34
		27		180				*c* Hoc vel ſequente anno offertur Nabuchod. ſomnium de arbore prægrandi. Dan. 4.	35
		28							36
		29	1025			52			37
		30							38
		31			3535		210		39
		32		185					40
		33				53			41
		34	1030						42
		35							43
		36			3540		215	*d* Evilmerodach Jechoniam ſolvit è vinculis. 2 Reg. 25. 27.	44
		37		190		54			1
		38							2

Anni regni.	Reges Babylonis.	Anni Capt.	Anni ab Exodo.	Anni ab Urbe condita.	Anni mundi.	Olympiad.	Anni Iphiti.	Reges Babylonis.	Anni regni.
	Hoc anno Daniel vidit viſionem quatuor Beſtiarum. Dan. 7.	39	1035					*e* Balſaſar cum Niriglaſſare patre, Nabuchodonozoris genero, R. an. 4.	1
		40							2
	Hoc anno Daniel vidit viſionem Hirci & Arietis. Dan. 8. 1.	41			3545	55	220		3
		42		195					4
1	*g* Cyrus in Perſide regnare incipit. Eo anno revelata eſt Danieli prophetia de 70 Hebdom. Dan. 9. 1.	43						*f* Darius Medus, qui & Nabonidus, vel Labynitus, interfecto Balſaſare Rex eligitur à Babyloniis. Dan. 5. 31.	1
2		44	1040						2
3		45				56			3
4		46			3550		225		4
5	Hoc anno revelata eſt Danieli prophetia de Selucidis Alex. M. ſucceſſoribus. Dan. 10. 1.	47		200					5
6		48							6
7		49	1045			57			7
8		50							8
9		51			3555		230		9
10		52		205					10
11		53				58			11
12		54	1050						12
13		55							13
14		56			3560		235		14
15		57		210		59			15
16		58							16
17		59	1055						17
18		60							18
19		61			3565	60	240		19
20		62		215					20
21		63							21
22		64	1060						22
23		65				61			23
24		66			3570		245		24
25		67		220					25
26		68						Reges Perſarum.	26
27		69	1065			62			27
	Finis Monarchiæ Babyloniorum, & initium Imperii Perſarum. *a* Anni Monarchiæ Perſarum.	70 1						*h* Cyrus Babylonem capit. Captivitatem Babylonicam ſolvit, anno Monarchiæ Perſicæ primo, ſed regni in Perſide cœpti 28.	28
		2			3575		250		29
		3		225					30
		4				63		*i* Cambyſes R. annos. 7.	1
		5	1070						2
		6							3
		7			3580		255		4
		8		230		64			5
		9							6
	k Anno Darii ſecundo inchoatur à reducibus Judæis Templi inſtauratio, annis 70 poſtquàm ſub Sedecia fuerat à Chaldæis incenſum.	10	1075						7
		11						Magus R. 7. menſes. Darius Hyſtaſpis filius.	1
		12			3585	65	60		2
	Anno Darii 6 abſoluta eſt Templi exſtructio, an. 14 poſtquàm cœperat inſtaurari ſub Cyro, annis verò 75 poſt ejus everſionem. Eſdr. 6. 15.	13		235					3
		14							4
		15	1080						5
		16	1081	238	3589	66	264		6

NOTÆ AD PRÆCEDENTIS TABULÆ X. CONFIRMATIONEM.

a Omnia in hac Tabula, ad ultimum uſque Sedekiæ annum ſimilia ſunt præcedenti Tabulæ nonæ, atque ex ea demonſtrantur. Initium ſeptuaginta annorum Captivitatis Babylonicæ ſtatuimus cum Scriptura, Jerem. 29. 10. cum magno Scaligero, & aliis, in deportatione quæ facta eſt in ultimo Joakimi anno. Videantur quæ jam ſuprà, Tabula præcedente, notâ literæ h & i diximus de initio Captivitatis Babylonicæ, ubi eorum ſententiam refutavimus, qui eam inchoant ab anno Ioakimi quinto, quia ſic foret annorum pluſquam 70. Sed nec inchoanda eſt ab ultimo Sedekiæ anno, tum quia inde ad primum Cyri annum (quo ſoluta eſt Captivitas) anni ſunt non ſeptuaginta, ſed duntaxat 59: tum quia Ezechiel ſæpius meminit Captivitatis ſuæ, ſeu gentis Iudaicæ, annóſque ſæpe putat ab ejus initio, cùm frequenter ait: *Anno hoc, vel illo, Captivitatis noſtræ hoc vel illud factum eſt*, aut, *Verbum Domini ad me factum eſt*. Vide capp. 24. 1, & 26. 1, & 29. 1. Unde ſatis liquet eum ſignificare atque innuere, Captivitatem Judæorum cœpiſſe tum quum ipſe cum ſociis abductus eſt captivus: abductus autem fuit unà cum Daniele ejuſque ſociis & reliquo populo, atque magnatibus, & majore vaſorum ſacrorum parte, anno ultimo Ioakimi, ſive initio regni Iechoniæ, uti Tabulâ præcedente fuſiùs oſtendimus ad literam h. Tres, vel quatuor fuerunt Judæorum per Nabuchodonozorem deportationes. Prima ultimo Joakimi anno, quum eo devicto, atque mortuo, vel interfecto, abductus eſt Ezechiel & Daniel cum ſociis. Secunda paulo pòſt facta eſt, quum Nabuchodonozor Jechoniam unà cum matre ejus & regni primoribus abduxit Babylonem. Tertia anno Sedekiæ ultimo, quum Templum incenſum eſt, & Jeruſalem funditus everſa. Quarta denique & ultima aliquanto pòſt, triennio ſcilicet, vel quadriennio poſt everſam Jeroſolymam, cùm ſubactâ Ægypto Nabuchodonozor Judæos quos Jochanan F. Kareah illuc abduxerat, deportavit Babylonem: qua de re ſuprà diximus Tabulâ præcedente. Harum deportationum prima & ſecunda fuerunt intra breve ſpatium paucorum menſium, nam à devicto Joakimo ad deportatum Jechoniam (qui tres tantùm menſes regnavit) menſes ſunt fortè ſex duntaxat, vix plures. Itaque parum, aut nihil intereſt utrum Captivitas inchoetur à prima, an verò à ſecunda deportatione, quæ propter breviſſimum quod inter utramque interceſſit temporis ſpatium, pro una eademque computari poteſt. Convenientius tamen videtur Captivitatem inchoare à prima potiùs quàm à ſecunda deportatione, tum quia illa prima eſt omnium, tum quia ſic numerus 70 annorum melius & accuratius quadrat.

b Jac. Cappellus frater ὁ μακαρίτης, in Hiſtoria ſua ſacra & exotica, ad annum mundi 3404, poſt Scaligerum locum Ezechielis cap. 1. verſ. 1. *Fuit anno triceſimo, quarti menſis die quinto, is eſt annus quintus captivitatis Jechoniæ*, ſic accipit, ut annus ille triceſimus ſit annus Nabopolaſſaris patris Nabuchodonozoris trigeſimus. *cùm nihil aliud* (inquit) *occurrat quod cum ratione ſubintelligi poſſit, quicquid hactenus tentatum ſit*. Ego ſanè nolim adverſus viros hiſtoriæ & rei Chronologicæ peritos contendere, annum Nabopolaſſaris trigeſimum non incidere in quintum à Jechoniæ captivitate annum; illud in medium relinquo, hoc unum dico, Non videre neceſſe ut hîc intelligatur annus Nabopolaſſaris trigeſimus, cùm tam commodè, atque adeo Scripturæ conſuetudini convenientiùs ſubintelligi hîc poſſit vox *Jubilæi*, ut hic annus ſit Jubilæi, & à celebrato ſub Joſia ſolenni Paſchate triceſimus, uti ex Tabula 9, ad litteram *l*, liquet. Paſcha enim illud celebratum fuit anno ab Exodo 970, & ab ingreſſu in terram Chanaan, ſeu à capite Jubilæorum 930, qui annus fuit ultimus Iubilæi decimi noni, id quod nos iſthîc demonſtravimus; ac proinde annus à Iechoniæ captivitate quintus incidit in finem triceſimi ab illo Paſchate anni. Rectius autem & convenientius multo videtur ut Propheta, & ſacer Scriptor æram iſtam ſuam deſignaverit per annos Iubilæi, & à tam inſigni Epocha, Paſchatis nimirum adeo ſolemnis, quàm per annos prophani & peregrini Regis, cujus in tota Scriptura nulla extat mentio, nullúmque adeo veſtigium. Porrò Dan. 2. 1. dicitur Danielem explicaſſe Regi Nabuchodonozori ſomnium de ſtatua, anno regni Nabuchodonozoris ſecundo, quod omnino accipiendum eſt de anno ſecundo, ex quo Nabuchodonozor ſolus, defuncto patre, regnare cœpit. Aliud nimirum regni Nabuchodonozoris initium ſtatuit Scriptura, nimirum annum Ioakimi quartum, Ier. 25. 1. Non potuit autem tum Daniel Nabuchodonozori explicare ſomnium illud anno Ioakimi ſexto vel ſeptimo, quia nondum tum captivus fuerat abductus Daniel cum ſociis ſuis, ſed demum anno Ioakimi ultimo. Deinde per triennium educatus fuit in aula priuſquam Nabuchodonozori ſiſteretur, uti id notatur Dan. 1, verſ. 5. Initium itaque regni Nabuchodonozoris, quod ſtatuitur in anno quarto Ioakimi, accipi debet de tempore quo cœpit cum patre Nabopolaſſare regnare. Cùm ergo certum ſit Danielem cum ſociis abductum eſſe Babylonem anno ultimo Ioakimi, hoc eſt, ſub finem anni ſeptimi regni Nabuchodonozoris, quo una cum patre regnabat, ſi illis ſeptem annis tres addas, quibus fuit in aula educatus priuſquam Nabuchodonozori ſiſteretur, liquet adductum fuiſſe ad Nabuchodonozorem anno quo una cum patre regnabat undecimo ineunte, aut ad medium decurrente, quo anno videtur pater ejus obiiſſe, & Nabuchodonozor ſolus regnaſſe; atque ita annus quintus à captivitate Iechoniæ inciderit in ſecundum regni Nabuchodonozoris annum ex quo ſolus regnare cœpit, poſt patris obitum, in decimum tertium verò ex quo vivente patre unà cum eo regnare cœperat. Ioſephus Antiq. lib 10. cap. 11. ait, ſomnium illud oblatum fuiſſe Nabuchodonozori anno ſecundo non regni ipſius, ſed poſt ſubactam ab eo Ægyptum, id quod non congruit cum hoc Danielis loco, ſed neque Ægyptum aggreſſus eſt, niſi poſt expugnatam & everſam Ieroſolymam, idque propter auxilia à rege Ægypti, Sedekiæ ſubmiſſa, uti ex Ieremia liquet. Sic annos undecim cum patre videtur Nabuchodonozor regnaſſe. Anni ergò 44, qui Nabuchodonozori tribuuntur, accipiendi ſunt de toto tempore quo in univerſum regnavit, tam cum patre, quam poſt patris obitum, non de illis annis, quibus ſolus regnavit, quique ſecundum hunc Danielis locum inchoandi ſunt circa finem anni à captivitate Iechoniæ tertii. Eum autem annos regnaſſe totos 44, hinc firmiſſimè comprobatur. Ierem. 52. 31. & 2 Reg. 25. 27. Evilmerodach Nabuchodonozoris filius, anno 37 à captivitate Iechoniæ, primo verò quo ipſe cœperat regnare, ſeu regni ſui initio, Iechoniam vinculis ſolviſſe dicitur. Unde liquet annum 37 à captivitate Iechoniæ incidere in mortem Nabuchodonozoris; cœperat autem regnare unà cum patre anno Ioakimi quarto, hoc eſt, ſeptem, ut minimum, annis ante Iechoniæ captivitatem, qui ſi addantur ad illos 37, quibus regnavit poſt abductum Jechoniam, conficientur 44 anni completi, quibus in univerſum regnavit Nabuchodonoſor.

c Veriſimile eſt ſomnium de arbore prægrandi oblatum eſſe Nabuchodonozori hoc vel ſequente anno, ut in regnum reſtitui potuerit biennio vel triennio ante vitæ ſuæ finem. Etenim annus integer fluxit poſt oblatum ſomnium antequam regno depelleretur, Dan. 4. 26: deinde per ſeptennium vixit inter feras verſ. 22, & 29. ac tum demum rediit ad bonam mentem, & reſtitutus eſt in regnum verſ. 33. Ita anni octo fluxerunt à ſomnio ad reſtitutionem in regnum.

d Nabuchodonozori ſuccedit ejus filius Evilmerodach, qui anno regni ſui primo ineunte Jechoniam vinculis ſolvit, atque in honore inter Principes ſuos habuit, 2 Reg. 25. 27. Hujus etiam meminit Beroſus apud Joſephum lib. 1. contra Appionem: *Nabuchodonozor* (inquit) *incidens in morbum, abiit è vita, ubi regnaſſet annos* 43. *Regni autem illius compos fuit filius ejus Evilmerodachus, qui ob laſcivam vitam inſidiis interemptus à Nerigliſſare ſororis ipſius marito, regnavit annos duos.*

e Idem Beroſus ibidem Evilmerodachi ſucceſſorem facit in regno Nerigliſſarem ejus ſororium & interfectorem, eique tribuit annos quatuor, cui deinde ſucceſſiſſe vult Laboroſoarchodum, cui poſt menſium novem imperium (cùm juvenis eſſet κακοήθης, *morum malorum*) per amicos extincto ſucceſſit ab illis electus in Regem Nabonidus. Unde liquet eum quem Scriptura Balſaſarem vocat, fuiſſe Nabuchodonozoris non filium, ſed nepotem ex filia, quæ Nerigliſſari (נרגל אצר forte is eſt qui Jerem. 39. 3. dicitur נרגל שראצר) nupſerat, atque unà cum patre Nerigliſſare videri eum regnaſſe: unde eſt quod Scriptura illi tribuat patris quocum regnavit, annos quatuor, quibus propemodum exactis, mortuo jam ante patre Nerigliſſare interfectus videtur conjuratione Principum, in ejuſque locum electus à conjuratis Darius, qui de genere Medorum dicitur Dan. 5. 31. à Beroſo autem dicitur fuiſſe è Babylone.

f De Nabonido iſto vide præcedentem notam. Anno regni ipſius decimo ſeptimo ibidem Joſephus ex Beroſo tradit Cyrum ex Perſide egreſſum, qui univerſâ Aſiâ ſubactâ, ὥρμησεν εἰς τὴν Βαβυλωνίαν, *impetum in Babyloniam fecit*: Nabonidum autem ei cum exercitu occurrentem, victum ac fugatum Borſippen ſe recepiſſe, ibi ſe Cyro eum inſequenti tradidiſſe, à quo Caromaniæ præfecturâ donatum eſſe vult. Quo in loco vel 27 pro 17 legendum eſt, ut hæc Cyri expeditio facta ſit ultimo Nabonidi, ſeu Darii Medi, anno; vel ſi in numero nihil eſt mutandum, dicendum eſt, Cyrum quidem ex Perſide egreſſum eſſe anno regni ſui decimo ſeptimo, verùm decennium, vel paulo minùs in ſubigenda Aſia, priuſquam Babyloniam oppugnaret, impendiſſe, ita ut ſub finem regni Nabonidi contra eum & Babyloniam venerit.

g Cyrum unà cum Dario Medo, ſive Nabonido, cœpiſſe regnare alterum Babylone, alterum verò in Perſide, videtur ſic oſtendi poſſe. Cyro Hiſtorici omnes annos conſtanter tribuunt 30 in univerſum. Captâ Babylone mox Iudæorum ſolvit captivitatem anno regni ſui primo, 2 Chron. 36, 22. quod non eſt intelligendum de anno quo in Perſide, mortuo patre Aſtyage, regnare cœpit, non enim tum in poteſtate ſua habebat Babylonem, quam nonniſi multis poſt annis, & poſt multa bella, multaſque devictas provincias, in ſuam redegit poteſtatem: itaque hoc intelligendum eſt de primo Imperii ſeu Monarchiæ Perſarum anno, quæ tum cœpit quum Babylon, Aſſyriorum Monarchiæ Metropolis, ab eo ſub jugum miſſa eſt: Id autem factum eſt in fine regni Darii Medi ſeu Nabonidi qui Babyloniorum & Aſſyriorum imperium tenebat, & in fine 70 annorum captivitatis Iudæorum, quæ tum à Cyro ſoluta eſt. Finis ergo regni Nabonidi, & 70 annorum captivitatis Iudæorum concurrunt. Iam verò ex præcedentibus notis, & ex Tabula 9, planum eſt Captivitatem cœpiſſe in morte Joakimi & deportatione Jechoniæ, ſive initio regni Sedeciæ; quæ omnia oſtendimus contigiſſe anno Nabuchodonozoris octavo, ac proinde initium Darii Medi incidere in annum à captivitate Babylonica 43. cui ſi addantur anni 27, finientur in ultimo Captivitatis Babylonicæ anno. Unde liquet Darium Medum annos regnaſſe 27, quandoquidem regno, & vitâ deceſſit quum ſoluta eſt à Cyro Judæorum captivitas. Cyrus autem non diu ante imperii & vitæ ſuæ finem, biennio puta aut triennio, ſolvit captivitatem. Nam mox poſt expugnatam Babylonem, bellum adverſus Crœſum Lydorum regem movit, quo debellato in Scythas profectus eſt, à quibus victus & interfectus eſt. Cyro Cambyſes in imperio ſucceſſit, cui regnum annorum ſeptem tribuunt Hiſtorici. Illi poſt interfectum à conjuratis Magum Darius Hyſtaſpis filius ſucceſſit, cujus anno regni ſecundo Templi Hieroſolymitani exſtructio, quæ ſub Cyro, mox poſt ſolutam captivitatem, cœpta erat, ſed ſtatim intermiſſa, denuo renovata & continuata eſt, uſque ad annum Darii ejuſdem ſextum, quo abſoluta eſt Templi fabrica. Ita à ſoluta Captivitate ad annum Darii ſecundum anni ſunt 11, quot omnino ſunt à prima Judæorum Captivitate & deportatione ad Templi ſub Sedecia everſionem, atque ſic Templum jacuit deſolatum & everſum per annos 70, quot nimirum Deus captivitati Judæorum deſtinaverat; id quod omnino convenire videtur, ut quemadmodum regnum & ſtatus politiæ Judaicæ concuſſus & proſtratus pæne fuit per annos 11, ante Templi everſionem, ſic ſteterit libertatis & ſtatus populi illius inſtauratio poſt ſolutam captivitatem, per totidem annos ante Templi inſtaurationem, quæ ſub Dario anno ipſius ſecundo facta eſt: nam quòd vivente Cyro, mox poſt ſolutam captivitatem, Templum reædificari cœpit, tentamentum tantùm quoddam fuit evanidum, quod ſtatim interruptum & prohibitum eſt. Item, quomodo vaſorum ſacrorum Templi pars maxima abducta fuit Babylonem in Jechoniæ deportatione annis 11 ante Templi ipſius everſionem, ſic eadem vaſa, ſoluta Captivitate, Jeroſolymam reportata ſunt annis totidem ante Templi inſtaurationem ſub Dario Hyſtaſpide, ſic enim quemadmodum Templum vaſis illis ſacris caruerat per annos 11, ſtante nihilominus cultu divino in Templo, ita eadem vaſa, eorumque uſus reſtitutus fuerit ad Dei cultum per totidem annos ante Templi ipſius inſtaurationem. Rurſus, quomodo à Templi illius typici & umbratilis everſione ad illius inſtaurationem Deus voluit intercedere annos 70; ſic à Chriſti (veri & ſpiritualis Templi) incarnatione, ejuſque corporis (veri divinitatis Templi, *in quo omnis divinitatis plenitudo habitat corporaliter*) in utero B. Virginis primâ conceptione ex Spiritu ſancto, ad Jeroſolymitani Templi typici & umbratilis everſionem, anni ſunt præciſè 70. Id quod maximè convenire videtur. Nam & tum etiam exſtrui cœpit aliud Templum Dei myſticum & ſpirituale, Eccleſia nempe Chriſtiana, *quæ eſt Chriſti corpus, & plenitudo illius qui omnia implet in omnibus*, Epheſ. 1. 23. Tum enim Deus abjectis Judæis & abolitis eorum ritibus ac ceremoniis (quarum ſedes erat Templum illud Hieroſolymitanum) quæ erant inſtar Veli, quo arcebatur ingreſſus in Sanctuarium, in Judæorum locum aſſumpti ſunt Gentiles in Chriſti corpus, & patefacta eſt omnibus via in Dei Sacrarium: & Chriſti Eccleſia ex Gentibus tum primùm cœpit conſtitui, cum qui prius ex Gentibus ad Chriſti communionem vocati ſunt, eſſent duntaxat veluti primitiæ quædam exiguæ maſſæ illius ſacræ ex Gentibus conſtituendæ, Deoque conſecrandæ. Jam verò non poſſunt & populi Judaici captivitati Babylonicæ, & Templi everſioni atque deſolationi aſſignari anni 70, niſi Captivitatis ſolutio conſtituatur in anno Cyri & Darii Medi trigeſimo-ſeptimo, uti ex Tabula hac noſtra 10. liquet. Ita patet, & Cyro & Dario Medo idem regni initium tribuendum eſſe, id quod ſanè maximè congruum videtur, ut ultimus Babyloniorum rex Darius, & primus Perſarum Cyrus, qui Babyloniorum imperium evertit, ſimul regnare cœperint, ille quidem 27, hic vero 30. Adde quod Dan. 9. 1, anno primo Darii Medi, cum Daniel cogitaret de 70 annis Captivitati Judæorum à Deo deſtinatis, & Jeremia prædictis, ad Danielis preces pro liberatione populi ſui revelata eſt ei prophetia de 70 annorum Hebdomadibus ab inſtauratione Jeroſolymorum ad Chriſtum uſque. Hoc autem non eſt ita accipiendum, quaſi anni ſeptuaginta Captivitatis deſinant in anno primo Darii (hoc enim longe à vero eſſe planum eſt ex Tabula noſtra;) ſed quia tum cœpit Cyrus in Perſide regnare, quem Daniel ex Prophetia Eſaiæ noverat futurum populi liberatorem, ideo ad Deum preces ſuas fudit pro futura per eum populi liberatione, etſi tempus illud nondum adveniſſet. Sic putamus oſtendi poſſe ex Scriptura, Darium Medum & Cyrum, ſimul regnare cœpiſſe, alterum Babylone, alterum apud Perſas, itemque captivitati populi, & deſolationi Templi eundem annorum numerum, nempe 70, aſſignandum eſſe.

h De initio & fine regni Cyri, deque capta ab eo Babylone, vide quæ diximus nota præcedente.

i Hiſtorici Cambyſi annos tribuunt ſeptem vel octo, cui ſucceſſit Magus paucorum menſium, oppreſſus nimirum conjuratione Magnatum: quo interfecto, ſuccedit ei Darius Hyſtaſpis filius, Cyri gener, cujus filiam electus in Regem, ut regnum ſibi firmaret, duxit in uxorem.

k Hoc ſecundo Darii anno denuo inchoatam eſſe Templi inſtaurationem, planum eſt ex Aggæi cap. 1. verſ. 1, & 15. Anno autem ejuſdem ſexto abſolutam fuiſſe liquet ex Eſdræ cap. 6. 15.

Porrò cur ſeptuagenarium hunc annorum numerum potiùs quàm alium Deus, & Judæorum captivitati, & Templi Judaici deſolationi, & veri ac ſpiritualis exſtructioni ſub novo Teſtamento in Eccleſia Chriſtiana Deus delegerit, habuit proculdubio ille penes ſe & in Sapientia ſua cauſas rationabiles, ac juſtas & æquas, ſed quas noſtrum non eſt curioſius ac penitius perſcrutari. Hoc unum obſervare hîc licet, numerum illum compoſitum eſſe ex duobus, ſeptenario & denario, in ſe multiplicatis (nam ſepties decem faciunt ſeptuaginta): qui duo numeri ſunt veluti ſacri & à Deo ipſo quaſi ſanctificati atque conſecrati; ſeptenarius nimirum in Sabbathi, ab ipſo mundi exordio, inque ejus creatione, & in annorum Sabbathicorum atque Jubilæorum ſub lege Moſaica inſtitutione, quique etiam in ipſa Naturæ conſtitutione nobilis eſt, & illuſtris ob ſeptem in cœlo Planetas. Denarius item numerus à Deo ſanctificatus videtur in legis ſuæ Decalogo, ſeu præceptis decem; nobilis item & illuſtris ob decem Patriarchas ante & poſt Diluvium ad Abrahamum uſque, qui primus promiſſiones de Chriſto, ſemine illo benedicto, accepit; tum in natura ipſa notabilis ob decem Sphæras cœleſtes. Sapientiæ itaque Dei conſentaneum maximè videtur, ut ad res tam inſignes numerum etiam delegerit maximè inſignem, ex duobus ſacris & ab ipſo ſanctificatis numeris in ſe multiplicatis compoſitum. Ut & quod ſeptuaginta annorum Hebdomadas, hoc eſt, ſepties ſeptuaginta, ſive 490 annos deſtinaverit populi Judaici poſt liberationem à captivitate Babylonica, reſtitutioni, religionis & cultus ſui Legalis inſtaurationi ad Chriſtum uſque, civitatiſque Jeroſolymorum, & politiæ Judæorum durationi uſque ad ejus per Romanos everſionem.

TABULA. XI.

Complectens ſeriem annorum, ab initio Imperii Perſici, ad everſionem uſque Jeroſolymorum, totiuſque Reipub. Judaicæ per Titum Veſpaſianum, quo in temporis ſpatio comprehenduntur Danielis ſeptuaginta annorum Hebdomades earumque initium & finis demonſtratur.

Anni regni.	Initium Imperii Perſici. Perſarum reges	Anni Monarchiæ Perſicæ.	Anni ab Exodo.	Anni ab orbe condito.	Olympiad.	Anni Iphiti.	Judæorum Præſides & Pontifices.	Anni ab Urbe condita.
					62		Zorobabel Dux & Princeps Judæorum reducum.	
28	Cyrus hoc anno ſolvit captivitatem Judæorum Babylonicam.	1	1066	3574		249		223
29		2		3575		250		224
30		3					Jeſuah, Pontifex M.	225
1	Cambyſes R. annos 7. cum dimidio.	4			63			
2		5	1070					
3		6						
4		7		3580		255		
5		8			64			230
6		9						
7		10	1075					
	Magus Smerdis, ſive Sphendadates M. 5.	11						
1	Darius Hyſtaſpis F. R. annos 34.	12		3585	65	260		
2		13					Templum Hieroſolymitanum, hortantibus Aggæo & Zacharia Prophetis. Agg. 1. 1. & Eſd. 4. 24	235
3		14						
4		15	1080					
5		16			66			
6		17		3590		265	Templum hoc anno abſolvitur. Eſd. 6. 15	
7		18						240
8		19						
9	Darius Hyſtaſpis F.	20	1085		67			
10		21						
11		22		3595		270		
12		23						245
13		24			68			
14		25	1090					
15		26						
16		27		3600		275		
17		28			69			250
18		29						
19		30	1095					
20		31						
21		32		3605	70	280		
22		33						255
23		34						
24		35	1100					
25		36			71			
26		37		3610		285		
27		38						260
28		39						
29		40	1105		72			
30		41						
31		42		3615		290		
32		43						265
33		44			73			
34		45	1110					
1	Xerxes R. annos 21.	46						
2		47		3620		295		
3		48			74			270
4		49						
5		50	1115					
6		51						
7		52		3625	75	300		
8		53						275
9		54						
10		55	1120					
11		56			76			
12		57		3630		305		
13		58						280
14		59						
15		60	1125		77			
16		61						
17		62		3635		310		
18		63						285
19		64			78			
20		65	1130					
21		66						

Anni regni.		Anni Perſ.	Anni ab initio ſeptuaginta Hebdomadum.	Anni ab Exodo.	Anni mundi.	Olympiad.	Anni Iphiti.		Anni ab Urbe condita.
1	Artaxerxes Longimanus R. annos 41.	67			3640		315		
2		68				79			290
3		69							
4		70		1135					
5		71							
6		72			3645	80	320		
7		73	1					Hoc anno Eſdras obtinet ab Artaxerxe edictum favorabile de reſtauranda Judæorum Republica, Eſd. 7.	295
8		74	2						
9		75	3	1140					
10		76	4			81			
11		77	5		3650		325		
12		78	6						300
13		79	7						
14		80	8	1145		82			
15		81	9						
16		82	10		3655		330		
17		83	11					ELIASIB ſummus Judæorum Sacerdos, Neh. 3, 1. & 13, 4, 6.	305
18		84	12			83			
19		85	13	1150					
20		86	14					Hoc anno Nehemias ab Artaxerxe impetrat poteſtatem reædificandæ Jeroſolymæ. Neh. 1, 1, & 2, 1.	
21		87	15		3660		335		
22		88	16			84			310
23		89	17						
24		90	18	1155					
25		91	19						
26		92	20		3665	85	340		
27		93	21						315
28		94	22						
29		95	23	1160					
30		96	24			86			
31		67	25		3670		345		
32		98	26					Hoc anno redit Nehemias ad Artaxerxem, ſed paulo poſt à Judæis revocatus eſt, Neh. 13, 6.	320
33		99	27						
34		100	28	1165		87			
35		101	29						
36		102	30		3675		350		
37		103	31						325
38		104	32			88			
39		105	33	1170					
40		106	34						
41		107	35		6680		355		
1	Darius Nothus R. annos 19. Hinc Scaliger & alii 70 Hebdomadas inchoant, ſed perperam	108	36			89			330
2		109	37						
3		110	38	1175					
4		111	39						
5		112	40		3685	90	360		
6		113	41						335
7		114	42						
8		115	43	1180					
9		116	44			91			
10		117	45		3690		365		
11		118	46						340
12		119	47						
13		120	48	1185		92			
14		121	49						
15		122	50		3695		370		
16		123	51						345
17		124	52			93			
18		125	53	1190					
19		126	54						
1	Artaxerxes Mnemon R. annos 43.	127	55		3700		375		
2		128	56			94			350
3		129	57						
4		130	58	1195					
5		131	59						
6		132	60		3705	95	380		
7		133	61						355
8		134	62						
9		135	63	1200					
10		136	64			96			
11		137	65		3710		385		
12		138	66						360
13		139	67						
14		140	68	1205		97			

Anni regni.		Anni Perſ.	Anni 70 Hebd.	Anni ab Exodo.	Anni mundi.	Olympiad.	Anni Iphiti.		Anni ab Urbe condita.
15		141	69						
16		142	70		3715		390		
17		143	71						365
18		144	72			98			
19		145	73	1210					
20		146	74						
21		147	75		3720		395		
22		148	76			99			370
23		149	77						
24		150	78	1215					
25		151	79						
26		152	80		3725	100	400		
27		153	81						375
28		154	82						
29		155	83	1220					
30		156	84			101			
31		157	85		3730		405		
32		158	86						380
33		159	87						
34		160	88	1225		102			
35		161	89						
36		162	90		3735		410		
37		163	91						385
38		164	92			103			
39		165	93	1230					
40		166	94						
41		167	95		3740		415		
42		168	96			104			390
43		169	97						
1	Ochus R. annos 23.	170	98	1235				Hic videtur eſſe Aſſuerus Eſtheræ maritus.	
2		171	99						
3	Hoc anno convivium facit in quo Vaſthi repudiatur. Eſth. 1. 3	172	100		3745	105	420		
4		173	101						395
5		174	102						
6		175	103	1240					
7		176	104			106		Hoc anno Eſthera adducta eſt ad Regem Aſſuerum, Eſth. 2, 16.	
8		177	105		3750		425		
9		178	106						400
10		179	107						
11		180	108	1245		107			
12		181	109					Hoc anno ſors conjicitur ad perdendos Judæos, Eſth. 3, 7. idque die 13 menſis 12, ſive Adar. Eſth. 8. 12.	
13		182	110		3755		430		
14		183	111						405
15		184	112			108			
16		185	113	1250					
17		186	114						
18		187	115		3760		435		
19		188	116			109			410
20		189	117						
21		190	118	1255					
22		191	119						
23		192	120		3765	110	440		
1	Arſes R. annos 2.	193	121						415
2		194	122						
1	Darius Codomanus R. annos 7.	195	123	1260					
2		196	124			111			
3		197	125		3770		445		
4		198	126						420
5		199	127						
6		200	128	1265		112			
7		201	129						
	Finis Monarch. Perſarum, & initium Imperii Græcorum, ſeu Macedonum.	Anni Græcorum.							
1	ALEXANDER M. poſt mortem Darii, R. annos 6.	1	130		3775		450		
2		2	131						425
3		3	132			113			
4		4	133	1270					
5		5	134						
6		6	135		3780		455		
1	Ptolomæus Lagi. F. R. annos 39.	7	136			114			430
2		8	137						
3		9	138	1275					

Anni regni.		Anni Græcorum.	Anni 70. Hebd.	Anni ab Exodo.	Anni ab orbe condito.	Olympiad.	Anni Iphiti.		Anni ab Urbe condita.
4		10	139						
5		11	140		3785	115	460		
6		12	141						435
7		13	142						
8		14	143	1280					
9		15	144			116			
10		16	145		3790		465		
11		17	146						440
12		18	147						
13		19	148	1285		117			
14		20	149						
15		21	150		3795		470		
16		22	151						445
17		23	152			118			
18		24	153	1290					
19		25	154						
20		26	155		3800		475		
21		27	156			119			450
22		28	157						
23		29	158	1295					
24		30	159						
25		31	260		3805	120	480		
26		32	161						455
27		33	162						
28		34	163	1300					
29		35	164			121			
30		36	165		3810		485		
31		37	166						460
32		38	167						
33		39	168	1305		122			
34		40	169						
35		41	170		3815		490		
36		42	171						465
37		43	172			123			
38		44	173	1310					
39		45	174						
1	Ptolomæus Philadelphus R. annos 38	46	175		3820		495		
2		47	176			124			470
3		48	177						
4		49	178	1315					
5		50	179						
6		51	180		3825	125	500		
7		52	181						475
8		53	182						
9		54	183	1320					
10		55	184			126			
11		56	185		3830		505		
12		57	186						480
13		58	187						
14		59	188	1325		127			
15		60	189						
16		61	190		3835		510		
17		62	191						485
18		63	192			128			
19		64	193	1330					
20		65	194						
21		66	195		3840		515		
22		67	196			129			490
23		68	197						
24		69	198	1335					
25		70	199						
26		71	200		3845	130	520		
27		72	201						495
28		73	202						
29		74	203	1440					
30		75	204			131			
31		76	205		3850		525		
32		77	206						500
33		78	207						
34		79	208	1345		132			
35		80	209						
36		81	210		3855		530		
37		82	211						505
38		83	212			133			

Esset hæc pagina 23a.

Anni ab Urbe condita.		Anni Aſſamonæorum.	Anni 70. Hebd.	Anni ab Exodo.	Anni mundi.	Olympiad.	Anni Iphiti.		Anni regni.
		54	362					Ptolemaida oppugnat.	6
		55	363	1500				Prælio vincitur à Lathuro Ægypti Rege.	7
		56	364			171			8
		57	365		4010		685		9
660		58	366						10
		59	367					Varia oppida & caſtella in Judæa vi occupat.	11
		60	368	1505		172			12
		61	369						13
		62	370		4015		690		14
665		63	371						15
		64	372			173			16
		65	373	1510				Bello per ſexennium à popularibus vexatur.	17
		66	374						18
		67	375		4020		695		19
670		68	376			174			20
		69	377						21
		70	378	1515					22
		71	379						23
		72	380		4025	175	700	Triennio febre quartana laborat, ac tandem perit.	24
675		73	381						25
		74	382						26
		75	383	1520				Alexandra, Alexandri vidua, R. annos 9. Joſ. Ant. lib. 14. cap. 1.	1
		76	384			176			2
		77	385		4030		705		3
680		78	386						4
		79	387						5
		80	388	1525		177			6
		81	389						7
		82	390		4035		710		8
685		83	391						9
		84	392			178		Ariſtobulus Alexandræ F. R. annos. 6.	1
		85	393	1530					2
		86	394						3
		87	395		4040		715		4
690		88	396			179		Templum Jeroſolym. à Pompeio expugnatur. Joſ Ant. lib. 14. cap. 24.	5
		89	397						6
		90	398	1535				Hyrcanus cum Antipatro Herodis patre, & Antigono Hyrcani fratre, R. ſimul annos 23.	1
		91	399						2
	Ariſtobulum, ejuſq; filium Alexandrum res novas adverſus Hyrcanum moventes comprimit Gabinius.	92	400		4045	180	720		3
695		93	401						4
		94	402						5
		95	403	1540					6
		96	404			181		Craſſus Gabinio ſuccedens, adverſus Parthos bellum moturus Templum Jeroſolym. ſpoliat, ann. urbis conditæ 697. Oroſ. lib. 6. cap. 13.	7
		97	405		4050		725		8
700		98	406						9
		99	407						10
		100	408	1545		182			11
		101	409					Cæſari in Ægypto adverſus Pompeianos bellum gerenti Antipater operam navat.	12
		102	410		4055		730		13
705		103	411						14
		104	412			183			15
	Cæſar in Senatu Romæ à Caſsio & Bruto interficitur.	105	413	1550					16
		106	414						17
		107	415		4060		735		18
710		108	416			184			19
		109	417					Parthi expugnata Cœleſyria Jeroſolymam capiunt & diripiunt. Hyrcanus Sacerdotio privatur, & in carcerem conjicitur, Babylonem à Parthis abducitur.	20
		110	418	1555					21
		111	419						22
		112	420		4065	185	740		23
715	Herodes devicto Antigono regnat in Judæa Olymp. 185. Joſ. Ant. lib. 14. cap. 26. triennio poſtquam à Rom. Rex renunciatus fuerat.	113	421					Herodes M. ſub quo Chriſtus natus eſt, R. annos 37.	1
		114	4 2						2
		115	423	1560				Rex à Romanis conſtitutus Olymp. 184, Calvino & Pollione Coſſ. Joſ. Ant. lib. 14. c. 25.	3
		116	424			186			4
		117	425		4070		745		5
720		118	426						6
		119	427					Anno Herodis ſeptimo Antonius ab Octavio ad Actium vincitur, Olymp. 187. Joſ. Ant. lib. 15. c. 8.	7
		120	428	1565		187			8
		121	429						9
		122	430		4075		750	Accipit ab Auguſto Trachonitidem, Batanæam, & Auranitidē, anno regni ſui 10. Joſ. Belli Jud. l. 1. c. 9.	10
725		123	431						11
		124	432			188			12
		125	433	1570				Samariam inſtaurat & à fundamentis extruit, quam Sebaſten dici voluit.	13
		126	434						14
		127	435		4080		75		15
730		128	436			189		Cæſaream incipit condere an. regni ſui 16,	16

Anni ab Urbe Condita.		Anni Aſſam.	70. Hebdomad.	Anni ab Exodo.	Anni mundi.	Olympiad.	Anni Iphiti.		Anni regni.
	Auguſtus in Judæam venit anno Herodis 17. Joſ. Ant. lib. 15. c. 13, 14.	129	437					quam abſolvit 12 poſt annis, anno regni 28. Joſ. Ant. l. 15. c. 13.	17
		130	438	1575					18
		131	439					Templum Jeroſolymitanum à fundamentis totum inſtauravit.	19
		132	440		4085	190	760		20
735		133	441					In Italiam ad Auguſtum navigat, filios Alex. & Ariſtob. inde ſecum reducit domū.	21
		134	442						22
		135	443	1580					2
		136	444			191			24
		137	445		4090		765		25
740		138	446						26
		139	447					Filios apud Auguſtum accuſat, à quo patri reconciliantur.	27
		140	448	1585		192			28
		141	449						29
		142	450		4095		770	Eoſdem Beryti in Concilio damnatos in carcere necat.	30
745		143	451						31
		144	452			193			32
		145	453	1590					33
		146	454						34
		147	455		4100		775	Antipater Herodis F. à patre coram Varo accuſatus in carcerem conjicitur, & mox necatur.	35
750		148	456			194			36
		149	457						37
	Finis regni Aſſamonæorum & Herodis, qui illis ſucceſsit ad Chriſtum uſque.		458	1595				DOMINUS N. JESUS CHRISTUS ſub finem anni ultimi Herodis natus, vixit an. 33. cum dimidio.	Anni Chriſti.
			459						
			460		4105	195	780	Fugit in Ægyptum Herodis metu.	
755			461						
			462						
			463	1600					6
			464			196			7
			465		4110		785		8
760	Archelaus Herodis F. in exilium Viennam mittitur anno regni ſui decimo, & Judæa in Provinciam redigitur. Joſ. Ant. lib. 17. cap. ult.		466						9
			467						10
			468	1605		197			11
			469					Jeroſolymis puer cùm eſſet Doctores in Templo interrogat.	12
	Quinnius in Syriam, Coponius in Judæam mittitur.		470		4115		790		13
765			471						14
	Coponio ſucceſſor mittitur ab Auguſto Annius Rufus.		472			198			15
	Auguſtus hoc anno moritur cui ſuccedit Tiberius, R. ann. 22.	1	473	1610					16
		2	474						17
	Annio Rufo ſucceſſor à Tiberio mittitur Valerius Gratus, qui ann. 11. rexit Judæam ad Pilatum uſque. Joſ. Ant. l. 18. c. 3.	3	475		4120		795		18
770		4	476			199			19
		5	477						20
	Tiberias ab Herode Galilææ Tetrarcha ad lacum Genezareth extruitur, & ex pago civitas efficitur. Joſ. Ant. lib. 18. cap. 3.	6	478	1615					21
		7	479						22
		8	480		4125	200	800		23
775		9	481						24
	Valerius Gratus Judæa excedit, eiq; ſucceſſor mittitur Pilat. Joſ. Ant. lib. 18. c. 3.	10	482						25
		11	483	1620					26
	Excitata adverſus Pilatum à Judæis ſeditio ob invectas Jeroſolymam Tiberii imagines & Romanorum Aquilas. Joſ. Ant. lib. 18. cap. 4.	12	484			201			27
		13	485		4130		805	Baptizatur à Johanne anno vitæ 30.	28
780		14	486					Patitur & morte afficitur, cruci affixus quum à Baptiſmo ſuo annos tres cum dimidio prædicaſſet.	29
		15	487						30
	Judæi à Tiberio Romā pulſi, in Sardiniam ſpecie militiæ mittuntur ex iis 4000 Joſ. Ant. lib. 18. c. 5.	16	488	1625		202			31
		17	489					Stephan. martyrio coronatur.	32
784		18	490		4135		810	Philip. Samaritanis prædicat.	33
785	Tiberius poſt imperiū annorum 22 moritur, & Cajus Caligula ei ſuccedit. Pilatus Judæa excedit, & in auxilium Viennam mittitur, annis 10. in Præfectura exactis. Joſ. Ant. lib. 18. c. 5. R. annos 4.	19						Paulus ad Chriſtum convertitur, & in Arabia per triennium prædicat Evangelium.	34
		20				203			35
		21		1630				Herodes Agrippa Jacobum gladio percutit, & Petrum in carcerem conjicit.	36
		22 1							37
		2			4140		815	Paulus & Barnabas Eccleſiam Antiochenam ædificant.	38
790	Claudius Caligulæ ſuccedit, R. ann. 14.	3				204			39
	Petrus Romam venit, Oroſ. lib. 7. c. 6.	4						Paulus cum Barnaba primam ſuam peragrationem inchoat.	40
	Fames ab Agabo prædicta Act. 11, 28. Oroſ. lib. 7. c. 6.	1		1635					41
		2						Concilium Jeroſolymitanum habetur hoc anno.	42
	Herodes Agrippa ſeptimo poſt Tiberii mortem anno, à vermibus eroſus perit. Joſ. Ant. lib. 9. c. ult. Act 12. 23.	3			4145	205	820	Paulus Corinthi prædicat Evangelium per annum unum & dimidium.	43
795		4							44
		5						Aquilam & Priſcillam Italia pulſos Corinthi excipit. Act. 18. 2.	45
	Seditio Jeroſolymis ſub Cumano orta. Oroſ. lib. 7. c. 6.	6		1640					46
	Claudius Judæos ex Italia pellit. Oroſ. l. 7. c. 6.	7				206		Epheſi agit biennium.	47
		8			4150		825	Priorem ad Corinthios Epiſt. inde ſcribit.	48
800	Romæ fames ſæviſsima. Oroſ. lib. 7. c. 6.	9						Macedoniam peragrat, & poſteriorem ad Corinthios ſcribit Epiſtolam, & priorem ad Timotheum.	49
	Calchidem Herodi eripit, Ituræam & Batanæam illius loco ei dat. Joſ. Ant. lib. 20. c. 5.	10							50
		11		1645		207		Venit Jeroſolymam collectas Eccleſiarum fere s.	51
		12							52
	Claudius veneno ab Agrippina uxore tollitur.	13			4155		8,c	Hæret Cæſareæ biennium in vinculis Act. 24. 27.	53
805		14							54

Esset hæc pagina 22a.

Anni regni.		Anni Græcorum.	Anni 70. Hebd.	Anni ab Exodo.	Anni ab orbe condito.	Olympiad.	Anni Iphiti.		Anni ab Urbe condita.
1	Ptolemæus Evergetes R. annos 24.	84	213	1350					
2		85	214						
3		86	215		3860		535		
4		87	216			134			510
5		88	217						
6		89	218	1355					
7		90	219						
8		91	220		3865	135	540		
9		92	221						515
10		93	222						
11		94	223	1360					
12		95	224			136			
13		96	225		3870		545		
14		97	226						520
15		98	227						
16		99	228	1365		137			
17		100	229						
18		101	230		3875		550		
19		102	231						525
20		103	232			138			
21		104	233	1370					
22		105	234						
23		106	235		3880		555		
24		107	236			139			530
1	Ptolemæus Philopator R. A. 19.	108	237						
2		109	238	1375					
3		110	239						
4		111	240		3885	140	560		
5		112	241						535
6		113	242						
7		114	243	1380					
8		115	244			141			
9		116	245		3890		565		
10		117	246						540
11		118	247						
12		119	248	1385		142			
13		120	249						
14		121	250		3895		570		
15		122	251						545
16		123	252			143			
17		124	253	1390					
18		125	254						
19		126	255		3900		575		
1	Ptolomæus Epiphanes, R. A. 23.	127	256			144			550
2		128	257						
3		129	258	1395					
4		130	259						
5		131	260		3905	145	580		
6		132	261						555
7		133	262						
8		134	263	1400					
9		135	264			146			
10		136	265		3910		585		
11		137	266						560
12		138	267						
13		139	268	1405		147			
14		140	269						
15		141	270		3915		590		
16		142	271						565
17		143	272			148			
18		144	273	1410					
19		145	274						
20		146	275		3920		595		
21		147	276			149			570
22		148	277						
23		149	278	1415					
1	Ptolomæus Philometor, R. A. 30.	150	279						
2		151	280		3925	150	600		
3		152	281						580
4		153	282						
5		154	283	1520				Antiochus Epiphanes regnare incipit, anno Seleucidarum 137. 1 Macha. 1. 11.	
6		125	284			151			
7		156	285		3930		605		
8		157	286						

Anni regni.		Anni Græc.	Anni 70 Hebd.	Anni ab Exodo.	Anni mundi.	Olympiad.	Anni Iphiti.		Anni ab U.C.
9		158	287						
10		159	288	1425		152		Subacta Ægypto capit & diripit Jeroſolymam. 1 Mach. 1. 21.	
11		160	289						
12		161	290		3935		610	Eo anno idolum abominabile Jovis Olympii impoſitum eſt Altari. 1. Mach. 1. 57.	
13		162	291						585
14		163	292			153		Mattathias moritur, cui Juda Machabæus ſuccedit. 1 Machab. 2, 70. & 3. 1.	
15	Antiochus Epiphanes it in Perſidem, atque in reditu ex morbo moritur. 1 Machab. 3, 37.	164	293	1430					
16		165	294					Lyſias à Juda Machabæo vincitur. 1. Mach. 4. 28. & Templum ac altare repurgatur. Ibid. verſ. 52.	
17		166	295		3940		615		
18	Hoc anno moritur Antiochus Epiphanes. 1 Mach. 6. 16.	167	296			154			590
19	Demetrius Roma profugus Antiochum & Lyſiam vincit, & regnum occupat. 1 Mach. 7. 1.	168	297						
20		169	298	1435				Sacerdotium populi ſuffragiis Judæ collatum. Joſ. Ant. lib. 12. cap. 17.	
21		170	299						
22		171	300		3945	155	620	Moritur Juda pugnans adverſus Bacchidem & Alcimum. 1. Machab. 9, 3. 18.	
23		172	301						595
24		173	302					Hoc anno quadriennio poſt Judæ mortem ſecundum Joſephum Jonathan illi in ſacerdotium ſuccedit.	
25		174	303	1440					
26		175	304			156			
27		176	305		3950		625		
28		177	306					Aſſamonæorum Principatus.	600
29		178	307						Anni regni.
30	Finis regni Græcorum.	179	308	1445		157		JUDÆ MACHABÆI Jonathan frater, nono, vel decimo poſt fratris Judæ mortem anno ſummum Sacerdotium accipit à Seleucidis & coronam regiam, anno Seleucidarum 160, hoc eſt poſt devictum ab Alex. M. Darium, anno 178. 1 Mach. 10. 21. R. annos 9.	1
Anni ab Urbe C.	Anni principatus Aſſamonæorum.	1	309						2
		2	310		3955		630		3
605		3	311						4
	Demetrius Demetrii F. adverſus Pſeud Alexandrum bellum movet. 1 Machab. 10. 67.	4	312			158			5
		5	313	1450					6
		6	314						7
	Eo anno regnum Syriæ, mortuo Alexandro, occupat. 1. Mach. 11. 19.	7	315		3960		635		8
910		8	316			159			9
	Jugum Gentilium tollitur ex Judæa, anno Simonis primo, Seleucidarum vero anno 170. 1. Mach. 13. 41.	9	317						1
		10	318	1455				Simon Jonathæ frater R. annos 8.	2
		11	319					Regia dignitas Simoni conceditur ab Antiocho. 1 Mach. 15. 6.	3
	Antiochus movet bellum adverſus Tryphonem. 1. Mach. 15. 10.	12	320		3965	160	640		4
615		13	321						5
		14	322						6
		15	323	1460				Simon dolo à genero ſuo interficitur. 1. Machab. 16. 14.	7
		16	324			161			8
		17	325		3970		645		
620	Antiochus Pius Jeroſolymam obſidet anno Hyrcani primo, Olymp. 162. Joſ. Ant. lib. 13. cap. 16.	18	325					Johannes Hyrcanus R. annos 30.	1
		19	326						2
		20	327	1465		162			3
		21	328					Sicima expugnat, & Templum Gezaritanum evertit. Joſ. Ant. lib. 13. c. 17, 18.	4
		22	329		3975		350		5
625		23	330						6
		24	331			163		Idumæam ſubigit; Idumæos ad circumciſionem ſuſcipiendam adigit.	7
		25	332	1470					8
		26	333						9
		27	334		3980		655		10
630		28	335			164			11
		29	336					Romam Legatos mittit, fœdus cum Romanis renovat.	12
		30	337	1475					13
		31	338						14
		32	339		3985	165	660		15
635		33	340						16
		34	341						17
		35	342	1480					18
		36	343			166			19
		37	344		3990		665		20
640		38	345					Samariam expugnat, & funditus evertit.	21
		39	346						22
		40	347	1485		167			23
		41	348						24
		42	349		3995		670		25
645		43	350						26
		44	351	1490		168			27
		45	352						28
		46	353						29
		47	354		4000		675		30
650		48	355			169		Ariſtobulus regnavit ann. 1.	1
		49	356	3495				Alexander Jannæus R. annos 26.	1
		50	357						2
	Alexander Jannæus cum Ægypti Rege Ptolem. Lathuro varie certat bello.	51	358						3
		52	360		4005	170	680		4
655		53	361						5

Anni ab U. C.				Anni ab Exodo.	Anni mundi.	Olympiad.	Anni Iphiti.		An. a C. nat.
	Nero R. annos. 13.	1				208		Cauſam agit coram Agrippa & Feſto, & ab eo Romam mittitur. Act. 25. 26. Romæ hæret per biennium. Act. 28. 30. Unde plures ad varios ſcribit Epiſtolas. Vinculis ſolutus videtur Græciam repetiviſſe.	55
		2		1650					56
		3							57
		4			4160		835		58
810	Nero matrem Agrippinam occidit. Tacit. Annal lib. 14.	5				209			59
		6							60
	Jeſus Anani F. ſuum Væ Jeroſolymitanis per ſeptennium intonat. Joſ. belli Jud. l. 7. c. 24.	7		1655					61
		8							62
		9			4165	210	840	Paulus hoc anno ſecundùm Jac. Capp. Romam repetit.	63
815	Florus in Judæam Procurator à Nerone miſſus.	10							64
	Nero Romam incendit, cujus facinoris Chriſtianos accuſat.	11						atque iſthic, ſecundùm eundem martyrio coronatur.	65
		12		1660					66
	Roma in Græciam proficiſcitur, ac biennium in eo itinere impendit.	13				211			67
		1			4170		845		68
820	Galba, Otho, Vitellius ·, anno 1.	1							69
	Veſpaſianus.	2							70

NOTÆ
AD PRAECEDENTEM TABULAM XI.

Superiore Tabula 10, explicuimus ſeptuaginta annos captivitatis Babylonicæ, & deſolationis Templi uſque ad ſecundum & ſextum Darii Hyſtaſpidis annum. Deducenda nobis jam venit ſeries Hiſtoriæ ſacræ inde ad Chriſtum uſque, id quod à nobis fit Tabulâ iſtâ 11, cujus initium facimus à ſoluta Captivitate per Cyrum, repetitis paucis & extremis tabulæ decimæ annis, à primo Perſicæ Monarchiæ anno, ſive à ſoluta Captivitate, ad ſextum uſque Darii Hyſtaſpidis annum. Quis autem ſit inde ad Chriſtum uſque annorum numerus, non obſcurè ex Scriptura colligitur & conjicitur ſubſidio oraculi quod habetur Danielis cap. 9, de ſeptuaginta annorum Hebdomadibus, quas Angelus prædicit interceſſuras ab Edicto de reædificandis Jeroſolymis ad Chriſtum uſque. Hebdomades enim illæ complectuntur annos 490, nam ſepties ſeptuaginta faciunt 490. Verùm magna eſt inter Chronologos de harum Hebdomadum tum initio tum fine, controverſia. Alii enim eas inchoant à primo imperii Cyri anno, eáſque finiunt in Chriſti nativitate, Alii à ſecundo Darii Nothi anno eas deducunt, & terminant in ultima Templi & Jeroſolymorum per Titum Veſpaſianum everſione. Alii á vigeſimo Artaxerxis Mnemonis anno ad eandem Jeroſolymorum per Romanos everſionem extendunt. Alii à vigeſimo Artaxerxis Longimani anno ad Chriſti uſque paſſionem & mortem eas producunt. Nos eas, cum Fratre τῷ μακαρίτῃ Jac. Cappello in Hiſtoria ſua Sacra & Exotica, aliíſque accuratis Chronologis & Aſtronomis, inchoamus à ſeptimo Artaxerxis illius Longimani anno, eáſque deducimus ad Chriſti mortem & paſſionem, quæ ſententia nobis venit demonſtranda, confirmanda, aliæque refellendæ.

Tabulam hanc conſtruximus ex ſerie Regum Perſarum, Græcorum & Aſſamonæorum, quorum alii aliis immediatè, aut quaſi immediatè ſucceſſerunt, ad Chriſtum uſque natum. Ex qua conſtat à primo imperii Cyri anno, ſive à ſoluta per eum Captivitate ad Chriſti nativitatem annos eſſe 529, hoc eſt, annos fermè quadraginta ſupra 490 annorum Danielis Hebdomadum numerum. Ab anno autem Artaxerxis Mnemonis viceſimo ad everſam per Romanos Jeroſolymam anni ſunt duntaxat 450, aut 452, non verò 490. Ab anno verò vigeſimo Artaxerxis Longimani ad Chriſtum paſſum & mortuum, anni ſunt 477, ſive tredecim minùs quàm 490 uti ex Tabula iſta conſtat. Ab anno denique ſecundo Darii Nothi ad everſam uſque per Titum Veſpaſianum Jeroſolymam anni quidem ſunt 490, vel 491, ſed nullum apparet in Scriptura veſtigium Edicti ab eo facti de inſtaurandis Jeroſolymis, unde tamen Angelus inchoandas eſſe cenſet ſeptuaginta Hebdomadas. Deinde, nec finiendæ etiam veniunt Hebdomades in Jeroſolymorum everſione, ſed in Chriſti morte & paſſione, uti mox oſtendetur. Tertio, nimium eſſet intervallum inter cœptam Templi inſtaurationem ſub Cyro, & ejus conſummationem ſub iſto Dario Notho, nimirum annorum ut minimum 100. Soluta eſt enim Captivitas anno ab Exodo 1066, cœpit regnare Darius Nothus anno ab Exodo 1173, uti ex Tabula noſtra conſtat. Darius quidem Hyſtaſpis F. anno regni ſui ſecundo Edictum fecit de inſtaurando Templo, admodum favorabile. Verùm ab eo Edicto ad everſam per Romanos Jeroſolymam anni ſunt minimum 587, hoc eſt anni fermè centum ſupra 490 numerum. Ab eodem autem anno ſecundo Darii Hyſtaſpidis ad paſſum uſque Chriſtum anni ſunt 549, vel 550, hoc eſt anni 60, ſupra 490. Ab eodem denique ad Chriſtum natum anni ſunt 517, hoc eſt anni 27 ſupra 490. Ab anno autem ſecundo Darii Nothi ad paſſum Chriſtum anni ſunt 453, ad natum verò Chriſtum anni duntaxat 420, hoc eſt anni 70 infra 490. Quare non poteſt Hebdomadum initium duci à ſecundo Darii ſive Hyſtaſpidis, ſive Nothi anno, neque etiam à vigeſimo, ſed à ſeptimo Artaxerxis Longimani anno ad mortem uſque Domini noſtri Jeſu Chriſti, quod ſpatium eſt annorum 490, uti ex hac Tabula noſtra 11, liquet, tum ex Diagrammate, ſive Elencho hîc ſubjecto annorum Monarchiæ Perſarum, à ſoluta Captivitate ad devictum ab Alex. M. Darium Codomannum; inde Græcorum Alexandri ſucceſſorum ad mortem Ptolemæi Philometoris, ſive initium Jonathanis Aſſamonæi; denique inde ad Herodis mortem, ſive natum Chriſtum.

Cyrus à ſoluta Captivitate regnavit annos duntaxat 3.

Cambyſes ejus F. & Magus annos 8. vel ſeptem. Joſephus ſex duntaxat ei tribuit, Magis verò annum unum.

Darius Hyſtaſpis F. annos 34. Alii tribuunt illi annos 36.

Xerxes, annos 21.

Artaxerxes Longimanus, annos 41. Alii tantùm 40.

Darius Nothus 19.

Artaxerxes Mnemon, 43.

Ochus, 23. Arces, 2. Alii 3.

Darius Codomanus ab Alex. M. devictus, 7.

Summa annorum imperii Perſici, 201, vel 203.

Alexander M. poſt devictum Darium regnat annos 6.

Ptolemæus Lagides, 39.

Ptol. Philadelphus, 38.

Ptol. Evergetes, 24.

Ptol. Philopator, 19.

Ptol. Epiphanes, 23.

Ptol. Philometor, 30.

Summa 179.

Jonathan Aſſamonæus, poſt, vel circa mortem Philometoris adepto Sacerdotio à Seleucidis, & coronâ regiâ, nono vel decimo poſt fratris Judæ Machabæi mortem anno, regnavit an. 9.

Simon Jonathanis frater, annos 8.

Joh. Hyrcanus, ann. 30.

Ariſtobulus annum 1.

Alexander Jannæus, annos 26.

Alexandra ejus vidua, annos 9.

Ariſtobulus ejus filius, annos 6.

Hyrcanus & Antigonus ejus frater, cum Antipatro ad Herodem uſque, annos 23.

Herodes M. annos 37.

Summa Aſſamonæorum, ad Chriſtum uſque, anni 149, vel 150.

Univerſa annorum à ſoluta captivitate ad natum Chriſtum, ſumma, anni 530.

Quibus ſi addas annos 33; quibus Chriſtus vixit ad paſſionem uſque ſuam, anni erunt in univerſum 563, à quibus ſi ſubducas annos 70, vel 72, qui fluxerunt à ſoluta captivitate uſque ad ſeptimum Artaxerxis Longimani annum, unde initium facimus Hebdomadum, reſtant anni 490, vel 491. Quòd ſi in particularibus quibuſdam Regum illorum annis aſſignandis unus aut alter annus modò ab uno Scriptore vel Hiſtorico tollitur, modò ab alio additur, prout interdum variant atque diſcrepant Scriptorum & Hiſtoricorum in nonnullis ſententiæ; non multum id facit ad immutandam annorum in univerſum ſummam, quominus inveniantur ab initio Hebdomadum, ſive à ſeptimo Artaxerxis Longimani anno ad Chriſti mortem, anni 487, vel 490, ita ut vitilitigare de anno uno vel altero, qui plùs vel minùs ſit, otioſum & ſuperfluum videatur, cùm id imputari poſſit, & debeat Scriptorum errori & lapſui, qui non ſunt ſatis accurati in notandis ſingulorum, de quibus ſcribunt, réſque geſtas narrant, annis. Porrò hìc obſervare licet multiplicem ἑβδομηκοντάδος notationem, quam Dei providens ſapientia in adminiſtrandis Judæorum rebus voluit intervenire: prima eſt annorum 70, quos aſſignavit tum Captivitati populi, tum deſolationi & vaſtitati Templi: ſecunda eſt annorum item 70, qui à ſoluta captivitate interceſſerunt ad Edictum Artaxerxis Longimani de reædificandis Jeroſolymis, & inſtauranda Judæorum per Eſdram & Nehemiam πολιτείᾳ, & Repub. Tertia eſt 70 Hebdomadum annorum, ab Edicto illo ad Chriſti mortem. Quarta denique & ultima 70 annorum, qui fluxerunt à Chriſti nativitate ad Templi & Jeroſolymorum p Romanos everſionem, totiúſq; Judæorum Politiæ & Reip. ſubverſionem.

Sic putamus breviter & aliorum de 70 Hebdomadibus ſententias refutaſſe, & noſtram confirmaſſe. Unde liquet M. Scaligerum qui earum initium ducit à ſecundo Darii Nothi anno, inſigni paroramate Edictum Darii Hyſtaſpidis de reædificando Templo, tribuiſſe Dario Notho, inter quos intercedunt tamen anni ut minimum 96, ac pæne centum, & præterea Edictum de reædificando Templo accepiſſe pro Edicto de reædificandis Jeroſolymis. Sed ut res tota illa clarior fiat, fortiúſque & latiùs confirmetur, ipſa oraculi de 70 Hebdomadibus verba, quæ habentur Dan. cap. 9. veniunt nobis expendenda. Ea ſic habent.

Verſ. 23. *In initio deprecationum tuarum exiit verbum* (hoc eſt, mandatum Dei de me ad te mittendo) *& ego veni ad indicandum tibi, quia vir deſideriorum tu es* (hoc eſt Deo gratus & acceptus) *& intelligens in verbo* Dei, *& intelligens in viſione*, quia jam antea Deus multa tibi arcana revelavit, noluit & iſtud te latere. Vel, *intellige verbum hoc Dei, & percipe viſionem iſtam.*

Verſ. 24. *Septimanæ* itaque *ſeptuaginta* נֶחְתַּךְ *deciſæ* (hoc eſt decretæ) *ſunt à Deo ſuper populum tuum, & ſuper civitatem tuam ſanctam*, לְכַלֵּא *ad cohibendam* (vel *coercendam*) *defectionem* (ſive *prævaricationem*) וּלְחָתֵם (juxta τὸ כְּתִיב) *ad obſignanda* (vel juxta τὸ קְרִי) לְהָתֵם *ad conſummanda* (hoc eſt *abolenda*) *peccata, & ad expiandam iniquitatem* (ſive, *ad propitiationem faciendam pro iniquitate*) *& ad adducendam juſtitiam ſæculorum* (hoc eſt æternam, in æternum duraturam) *& ad obſignandum viſionem & prophetiam* (hoc eſt Prophetias de Chriſto venturo) *& ad ungendum Sanctitatē Sanctitatū* (ſive *Sanctū ſanctorum*) Chriſtum puta, qui eſt Dei filius longè ſanctiſſimus, quíque non ἅγιος ſimpliciter, ſed τὸ ἅγιον *ipſa Sanctitas* ab Angelo B. Virgini conceptionem ejus annunciante, nuncupatur Luc. 1. 31. τὸ γεννώμενον ἐκ σοῦ ἅγιον, *quod ex te naſcetur Sanctum vocabitur Filius Dei.*

Verſ. 25. *Cognoſces itaque & intelliges*, quod *ab exitu verbi* (hoc eſt Edicti Regii) לְהָשִׁיב וְלִבְנוֹת *de reædificanda Jeroſolyma uſque ad Meſſiam Ducem, ſeptimanæ ſunt ſeptem & ſeptimæ ſexaginta duæ*, (ſive in univerſum ſexaginta novem) quo temporis ſpatio תָּשׁוּב וְנִבְנְתָה *reædificabitur platea & foſſa, ídque in anguſtia temporum.*

Verſ. 26. *Et poſt ſeptimanas ſexaginta duas exſcindetur Meſſias* (hoc eſt Dominus N. Jeſus-Chriſtus), *at non ſibi* (hoc eſt non ſui, ſed noſtri gratiâ, atque in ſalutem noſtram) *& urbem* (Jeroſolymam) *& Sanctuarium* (Templum Jeroſolymitanum) *deſtruet populus Ducis venturi* (hoc eſt, Romani duce Tito Veſpaſiano), *& finis ejus* (Sanctuarii ſcilicet, vel populi Judaici) *erit in exundatione, & uſque ad finem belli decreta eſt deſolatio*, hoc eſt, bellum Romanorum adverſus Judæos, Templum & Urbem diluvio veluti quodam inundabit, atque erumpet in ſummam à Deo decretam gentis Judaicæ deſolationem.

Verſ. 27. *Et confirmabit* (Chriſtus ſcilicet) *fœdus* (Evangelicum) *multis* (ex populo Judaico) *per Septimanam unam* (ultimam nempe τῶν 70.) *& in medio Septimanæ* (hoc eſt, in poſtrema dimidia Septimanæ illius parte) *faciet ceſſare* (morte ſua, quæ eſt ſacrificiorum omniū complementum & finis) *ſacrificium & munus* (hoc eſt, Judaica ſacrificia & ritus atque cæremonias omnes legales). *& peralam abominationum* (ſive abominabilem) *deſolantem* (hoc eſt, deſolationis cauſam), *& uſque ad conſummationem & definitionem* (vel *uſque ad conſummationem à Deo definitam*) *ſtillabit* (ira Dei fervens) *ſuper deſolatum* Judæorum populum, qui tum è terra ſua à Romanis ejicietur, & in omnes mundi plagas diſſipabitur.

Manifeſta eſt hæc Prophetia apud Chriſtianos, de Chriſto ejúſque adventu, morte, paſſione, mortíſque effectis, peccatorum nimirum expiatione, remiſſione, juſtificatione, ſanctificatione, Evangelii prædicatione, Legis Moſaicæ Cæremonialis & Politicæ abolitione, Templi & Urbis Jeroſolymitanæ everſione, ac populi Judaici diſſipatione, atque in omnes mundi plagas, qualis hodie, jam à multis ſæculis videtur, diſperſione. Neque tamen neceſſe eſt poſtrema iſta de Templi & Urbis everſione, & populi Judaici diſperſione verba comprehendi in complexu 70 Hebdomadum, in eóque concludi; ſatis eſt ſi modò paulo poſt Hebdomadum illarum finem, quæ in Chriſti paſſione terminantur, iſta inveniantur completa, quod & ſanè factum eſt. Nam 37 poſt Chriſti paſſionem annis Templum incenſum, & Jeroſolyma funditus everſa eſt, & Judæi patriâ ejecti, totáque Judæa ſubhaſtata eſt. At Chriſti paſſio & mors (quæ eſt actus ipſius maximè memorabilis & glorioſus), per quam facta eſt peccati expiatio & conſummatio atque abolitio, & remiſſio, per ſufficientem ſatisfactionem, ejúſque item cohibitio ſeu repreſſio per Spiritum ſanctificantem, quem Chriſtus concedit & largitur, incidit in finem ſeptuaginta Hebdomadum, ſive 490 annorum.

Omnino ergo (ut breviter tota hæc Prophetia elucidetur) *Septimanæ ſeptuaginta* (verſ. 24.) à Deo *decretæ ſunt ſuper populum* Judaicum, *& ſuper urbem ſanctam* Jeroſolymorum, quæ ſæpius in Scripturâ ſancta nuncupatur, *ad cohibendam*, vel *coercendam*, (per Spiritum ſanctificantem, qui ſub Evangelio per Chriſtum indulgetur) *prævaricationem*, ſive inſitam nobis à natura corruptionem, quæ priùs ſub fœdere Legali per Spiritum ſervitutis vigebat, & quaſi æſtuabat atque exundabat. *Ad conſummanda* item, ſeu *abolenda, peccata*, per gratuitam eorum in Chriſti ſanguine, remiſſionem, *ad propitiationem faciendam* in eodem ſanguine per ſufficientem ſatisfactionem, *pro iniquitate* omnium hominum, *ad adducendam*, ſive in lucē producendam, *juſtitiam ſæculorum*, ſive Evangelii gratiam, quæ æterna eſt, & à ſæculo in ſæculum durat, per quam omnes qui unquam ſervati ſunt, & in poſterum ſervabuntur ad finem ſæculorum, ſalutem obtinent & vitam æternam. *Ad obſignandam etiam* (ſive complendam) *viſionem & prophetiam*, quæ complementum ſuum habent omnes in Chriſto, ejúſque morte & reſurrectione, atque in cælum aſcenſione terminantur pleræque: denique *ad ungendum Sanctum ſanctorum*, hoc eſt Chriſtum, quod adeò factum eſt tum in ejus Baptiſmo, quum Spiritus ſanctus (qui eſt unctio & *oleum ſpirituale*, quo Chriſtus *unctus eſt ſupra omnes conſortes ſuos*) in eum deſcendit, atque in munus ſuum Mediatorium inauguratus eſt per patris vocem cælitus editam, *Hic eſt filius meus dilectus, in quo complacui, hunc audite*; tùm in Chriſti aſcenſione in cælum & ſeſſione ad Patris dextram, quum promiſſionem unctionis Spiritus Paracleti accepit à Patre, & die Pentecoſtes è cœlo in Apoſtolos ſuos demiſit, quos replevit Spiritu ſancto, eóſque unxit unctione Spiritus, per quam Chriſtiani & dicimur & ſumus. Hæc omnia facta ſunt, & terminata in Chriſti Baptiſmo, prædicatione, morte, Paſſione, Reſurrectione, Aſcenſione, & Seſſione ad Patris dextram, ita ut planum ſit ſeptuaginta Hebdomadas iſthic ex Angeli mente & ſententia claudi atque terminari debere.

Ubi ſic finem Hebdomadum Angelus deſignavit, earundem initium verſ. 25, his verbis denotat, *Cognoſces & intelliges quòd ab exitu verbi de reædificandis Jeroſolymis ad Meſſiam uſque Septimanæ ſunt ſeptem & ſexaginta duæ.* Quibus deſignat Edictum quoddam Regium de inſtauranda Jeroſolyma. Illud autem eſt quod habetur Eſdræ cap. 6. quódque ab Artaxerxe Longimano emanavit, & datum eſt Eſdræ in Judæorum gratiam, ad inſtaurandam eorum Rempub. admodum favorabile. In quo etſi mentio non fiat exerta inſtaurationis murorum Jeruſalem, ea tamen venit in eo ſubintelligenda & comprehendenda. Cur enim inſtaurationem murorum vel prohibuiſſet, vel non conceſſiſſet Artaxerxes ille, qui ſe uſque adeo benevolum erga Judæos eo Edicto præbet. Hæc murorum inſtauratio cùm ab Eſdra non fuiſſet cœpta nedum perfecta, utpote qui potiſſimùm (quatenus peritus Legis Scriba & Doctor) rerum ſacrarum & cultus divini in Templo, atque Politiæ & Reipub. inſtaurationi vacaret, atque incumberet, annis poſtmodum tredecim, quum Nehemiæ nunciatum eſſet Jeroſolymam jacere adhuc deſolatam, muros ejus eſſe diſruptos, & portas igne incenſas, Nehemias pio zelo motus, anno Artaxerxis vigeſimo ſpeciale & ſingulare de reædificandis Jeroſolymis Edictum impetrat, vel potiùs præcedentis Edicti (quoad murorum inſtaurationem) confirmationem obtinuit, quòd exſtructio illa murorum à Judæorum hoſtibus impedita ideo videatur, quòd prius Edictum nihil de ea ſpeciſice aliter contineret, aut loqueretur. Ita Edictum de reædificanda Jeroſolyma non eſt conſtituendum in vigeſimo, ſed in ſeptimo Artaxerxis anno; ſiquidem Edictum quod Nehemiæ conceſſum eſt, videtur fuiſſe tantùm confirmatio præcedentis, & veluti quædam ejus explicatio, & ad ejus executionem pertinuit. Quomodo ergo etſi Cyrus Edicto ſuo poteſtatem Judæis reducibus feciſſet reædificandi Templi, tamen quia ad hoſtium accuſationem impedita eſt Templi inſtauratio, opus eis fuit alio Edicto, quo Templi inſtauratio illis concederetur, quod illis conceſſum eſt à Dario Hyſtaſpide anno regni ſui ſecundo. Sic etſi ab Artaxerxe per Edictum Eſdræ conceſſum anno regni ſui ſeptimo, poteſtas Judæis tacitè data eſſet muros Urbis ſuæ inſtaurandi, tamen quia ea inſtauratio impedita videtur ab eorum hoſtibus, ideo quòd Edictum de ea nihil exertè haberet, opus fuit alio Edicto, præcedentis illius veluti ἐξηγητικῷ, quo exertè poteſtas fieret Nehemiæ muros inſtaurandi, nec tamen propterea Edictum de inſtauratione Jeroſolymorum, cujus Angelus mentionem hìc facit, his verbis, *ab exitu verbi*, conſtituendum eſt in vigeſimo, ſed in ſeptimo Artaxerxis anno; utrumque enim pro uno eodémque ejuſdem Regis Edicto in eundem finem dato, accipiendum eſt, ſed cujus executio quoad murorum exſtructionem, vel cœpta non fuerat, ſed neglecta & omiſſa (fortè per impotentiam), vel ab hoſtibus circumvicinis ex κακοηθείᾳ impedita fuerat. Itaque ex conſequenti, Hebdomadum initium non eſt in 20, ſed in 7 Artaxerxis anno collocandum; etenim à ſeptimo, non verò à vigeſimo, illius anno ad Chriſti mortem & reſurrectionem anni ſunt præciſè 490, uti ex hac noſtra Tabula undecima, & antecedentibus ad eam Notis planum eſt. Fuerunt autem duo Perſarum Reges, nomine *Artaxerxes*, nimirum prior iſte *Longimanus*, ſeu μακρόχειρ dictus, alter verò μνήμων, *Mnemon*, ſeu *Memor* cognominatus, quòd memoriæ vi mirum in modum polleret atque excelleret. Ac de Longimano intelligendum eſt Edictum iſtud, non de Mnemone, ſuprà enim oſtenſum eſt, quòd à vigeſimo Artaxerxis Mnemonis anno ad Chriſti mortem non ſunt anni niſi 416, non verò 490.

Porrò dicit Angelus verſ. 25, ab Edicto illo de reædificandis Jeroſolymis *ad Meſſiam Ducem Septimanas eſſe ſeptem & ſexaginta duas*, hoc eſt 69, eaſque integras, quibus præterea addendum dimidium primum ultimæ, ſive ſeptuageſimæ, Septimanæ, hoc eſt, in univerſum annos 487, qui intercedunt ab anno ſeptimo Artaxerxis Longimani ad Chriſti uſque Baptiſmum, reliqui tres anni, ſive poſterior ultimæ Septimanæ pars tribuitur (verſ. 27.) Chriſti prædicationi, his verbis, *Et confirmabit* (Chriſtus) *Fœdus multis per Septimanam unam, & in medio Septimanæ* illius ultimæ, *faciet ceſſare Munus & Sacrificium* morte ſua, in qua de jure illa ceſſarunt, etſi de facto in Templi & Jeroſolymorum duntaxat everſione ceſſarint, quia Synagoga fuit cum honore ſepelienda, nec ſtatim in Chriſti morte Cæremoniæ, totúſque cultus Legalis fuit de facto abolendus. Senſus ergo eſt, fore ut Chriſtus in ultima, ſeu ſeptuageſima, Septimana per prædicationem ſuam confirmaret Judæis Fœdus gratiæ, ſeu Evangelicum, à Baptiſmo ſcilicet ſuo ad mortem uſque ad ſuam, per annos tres cum dimidio, quibus prædicavit Evangelium.

Quod autem dicit, *In medio Septimanæ faciet ceſſare munus & ſacrificium*, quod factum eſt propriè in morte Chriſti, quæ in fine, non in medio Septimanæ illius contigit, id ita verum eſt, quia in Chriſti Baptiſmo, & initio prædicationis ipſius cœpit mori Synagoga, cum umbratili ſuo cultu, etſi nondum tum planè mortua eſſet. Evangelii enim prædicatio cultum ſpiritualem (cujus Legalis typus & umbra fuit) docet & poſtulat, qui cultus ſpiritualis ſuccedere de jure debuit carnali & umbratili, juxta illud Chriſti, *Venit hora, adeóque jam eſt, in qua qui Deum adorant adoraturi ſunt eum in ſpiritu & veritate.* Deinde verba Angeli, וַחֲצִי הַשָּׁבוּעַ reddi poſſunt, non *in medio Septimanæ*, ſed, *dimidiâ ſeptimanâ* Vernaculè diceremus: *Il fera ceſſer en une demie ſemaine l'oblation & le ſacrifice*, nimirum, in ultimæ Septimanæ dimidia parte poſtrema, quam totam inſumpſit Chriſtus à Baptiſmo ad Paſſionem, in Evangelii prædicatione. Sunt qui Danielis Hebdomadas complecti nolunt annos 490 totos, ſed duntaxat, 487, ut Chriſtus ſecundùm eos, paſſus ſit in medio ultimæ Septimanæ, idque nixi his Angeli verbis *in medio Septimanæ faciet ceſſare munus & ſacrificium.* Sed clara ſunt & expreſſa ſuperiora Angeli ejuſdem verba, *Septimanæ ſeptuaginta deciſæ ſunt ſuper populum tuum*, &c. quæ non ſunt ſollicitanda aut vexanda, vel annorum numerus minuendus ſine evidenti neceſſitate, quæ nulla videtur hìc urgere aut cogere. Quamquam parum intereſt ſiquis hanc, vel illam, tueatur & ſequatur ſententiam, totum nempe hoc diſcrimen (quod quantillum ſit videre eſt) pendet ab accuratiore, vel ſcrupuloſiore & moroſiore, Epilogiſmo particulari annorum Regum Perſarum, Macedonum & Aſſamonæorum ab Artaxerxe ad Chriſtum uſque, in quo trium aut quatuor annorum variatio inter tot, qui de iis ſcripſerunt, auctores & Hiſtoricos, nemini mira videri debet, multo minùs in dubium vocare Angeli oraculum, aut noſtram illius explicationem, aut eam poſtponere illis qui aliud initium, aliúmque Hebdomadum finem conſtituunt, vel fingunt potiùs.

Alii dimidiam hanc Septimanam intelligunt de tribus annis cum dimidio, quibus bellum à Romanis adverſus Judæos geſtum eſt, in cujus fine Templum & Jeroſolyma everſa ſunt. Sed durum nimis videtur dimidiam hanc Septimanam à reliquis divellere (& tanto hiatu, annorum 34, avellere), quarum pars illa eſſe videtur. Verùm dato hoc, etſi non conceſſo, manet hoc ſemper, ſeptuaginta Septimanas terminari ab Angelo in Chriſti Paſſione. Porro illud עַד הַמָּשִׁיחַ *uſque ad Meſſiam*, non eſt accipiendum de Chriſti nativitate, ſed de ejus Baptiſmo, tum enim propriè Jeſus factus fuit *Chriſtus*, hoc eſt, unctus per Spiritum in eum deſcendentem, túmque in munere ſuo Mediatorio propriè inauguratus eſt; diſtinguenda nempe eſt, non divellenda, Chriſti Perſona, ab ejus Munere. Vox *Chriſtus*, ſive *Unctus*, Munus ejus propriè denotat, non Perſonam niſi ſecundariò. In Chriſti conceptione & nativitate factus eſt quidem ille θεάνθρωπος, qualem oportebat eſſe Mediatorem noſtrum, cùm priùs tantùm eſſet θεός, at nondum tamen erat tum factus CHRISTUS, hoc eſt, conſtitutus in Munere ſuo Mediatorio, id quod propriè factum eſt in Baptiſmo.

Quod addit Angelus, תָּשׁוּב וְנִבְנְתָה *reædificabitur platea & foſſa*, non ſunt ita accipienda, quaſi in fine demum 69 Septimanarum ſit reædificanda platea & foſſa, hoc eſt, Jeroſolymorum muri & munitio ſint inſtaurandi, ſed ſimpliciter, quòd in complexu illarum 69 Septimanarum, ſit reædificanda Jeroſolyma, cui reædificationi opponit deinde ejuſdem everſionem *per populum Ducis venturi* (verſ. 26.) hoc eſt, per Romanos ſub ductu Titi Veſpaſiani eorum Ducis ſeu Imperatoris. Ita ut prædicat hìc Angelus ad Judæorum conſolationem, Jeroſolymam eſſe intra complexum ſeptuaginta illarum Hebdomadarum, inſtaurandam, ſed ſimul etiam innuat eam eſſe poſt earumdem finem, evertendam atque diruendam per Romanos, nondum tum *rerum Dominos.* Fruſtra itaque videntur eſſe illi qui volunt reædificationem iſtam factam eſſe per ſpatium ſeptem Septimanarum, ſeſéq; torquent & fatigant in aſſignandis quadraginta novem annis quos in illa reædificatione inſumptos eſſe volunt, cùm ſimpliciter dicat Angelus iſta eſſe inſtauranda intra complexum ſeptem & ſexaginta duarum (hoc eſt, ſexaginta novem) Septimanarum. Quare quod ſequitur, verſ. 26. *poſt Septimanas ſexaginta duas exſcindetur Chriſtus*, non eſt ita accipiendum quaſi ab exitu verbi ad Chriſtum, Septimanæ ſint duntaxat ſexaginta duæ, ſed repetendæ ſunt & ſubaudiendæ ſeptem Septimanæ, de quibus in antecedentibus dixit, *ab exitu verbi uſque ad Meſſiam ſeptimanæ ſunt ſeptem & ſeptimanæ ſexaginta duæ*, ſúntque illis conjungendæ, ut ſenſus ſit, *Poſt ſeptimanas ſeptem & ſexaginta duas* (hoc eſt 69.) *exſcindetur Chriſtus.*

Excidioni Chriſti Angelus ſubjicit everſionem Jeroſolymorum, tanquam juſtam facinoris illius mercedem, *Urbem*, inquit, *ſanctam perdet populus Ducis venturi*, eam, inquam, ſubjicit, tanquam quid ſeparatum à Septimanis, nec concluſum in earum ſpatio ſeu complexu, ſed tanquam quid conſecuturum Septimanas illas, in quarum fine Chriſtus eſt exſcindendus. Everſionem illam dicit futuram *cum exundatione*, hoc eſt, fore ut Judæa tota veluti diluvio quodam inundetur Romanorum copiis & exercitibus, ídque *uſque ad finem belli* quo *deſolatio* Judææ & Jeroſolymorum à Deo *decreta eſt. Ala* autem *abominabilis & devaſtans per quam conſumptio fiet, &* ira Dei *effundetur* (ſeu, *ſtillabit*) *in deſolatum* Judæorum populum, videtur eſſe non tam Romanorum exercitus, quàm factio Zelotarum, qui Templi partem interiorem occupabant & tuebantur adverſus Romanos, quíque pertinaciâ ſuâ obſtinatiſſimâ cauſa fuerunt everſionis Templi & Jeroſolymorum, uti à nobis explicatum & demonſtratum eſt in Spicilegio noſtro ad Matth. 24. 15.

Sententia noſtra de ſeptuaginta Hebdomadibus inchoandis à ſeptimo Artaxerxis Longimani anno ad Chriſti paſſionem (quòd nimirum inter utrumque terminum illum intercedunt anni præciſè 490.) præter ſuperiora hinc rurſus comprobatur. Oroſius lib. 7. c. 3. Chriſtum dicit natum eſſe A. U. C. 752, quod cum Tabula noſtra convenit. Idem cap. 4, dicit Tiberium ſucceſſiſſe Auguſto anno Urbis conditæ 767. Ergo annus Tiberii 15, quo Chriſtus baptizatus eſt, incidit in annum Urbis conditæ 781, & Chriſti paſſio in A. U. C. 785, quod planè cum Tabula noſtra congruit. Idem lib. 3. cap. 16, initium Alexandri M. collocat in anno Urbis conditæ 426. Nos in Tabula noſtra in A. U. C. 424. Diſcrimen duorum eſt duntaxat annorum. Arrianus lib. 7, ex Alex. M. diariis ſcribit Alexandrum mortuum eſſe Olymp. 114. Hieronymus in Danielem dicit mortuum eſſe Olymp. 113. ſed mendum eſt, legendùmque 114. Joſephus in Appionem: *Omnes*, inquit, *fatentur Alexandrum obiiſſe Olympiade centeſimâ decimâ quartâ.* Id quod cum Tabula noſtra convenit. Euſebius Artaxerxis Longimani initium attribuit anno primo Olympiadis 79. Id quod ſatis congruit cum Tabula noſtra, quæ illud collocat in anno ultimo Olympiadis 78. Idem Euſebius Magorum cædem à Dario Hyſtaſpide factam, & Darii initium conjicit in annum ultimum Olympiadis 64. Nos in Tabula noſtra in annum primum Olymp. 65. Diſcrimen eſt unius duntaxat anni. Hieron. in Dan. cap. 9, ſcribit *Alexandrum M. mortuum eſſe anno 236 regni Perſarum, quod cœperat primo anno Olympiadis 55, quo tempore Cyrus Babylonios ſuperavit.* Cœpit ſanè regnum Perſarum anno primo Olympiadis 55, at non quo tempore Babylonios ſuperavit, ſed quando Cyrus primò regnare cœpit in Perſide, poſt patris mortem. Id quod ſatis congruit cum Tabula noſtra 13, in qua regni Cyri in Perſide initium collocamus in anno tertio, vel ſecundo Olympiadis 55.

His ita conſtitutis, ſi ſecundùm Euſebium Artax. Longimanus regnare cœpit anno primo Olympiadis 79. annus ejus ſeptimus incidit in annum ſecundum Olympiadis 80, ſive annum Iphiti 312, & Urbis conditæ 296, cùm Chriſtus ſecundùm Oroſium natus ſit anno Urbis conditæ 752, ac proinde paſſus anno Urbis conditæ 785. Liquet ab anno ſexto vel ſeptimo Artaxerxis Longimani ad Chriſtum paſſum annos eſſe 489, vel 490. Si enim ex anno Urbis conditæ 785, quo Chriſtus eſt paſſus, ſubducas annum Urbis conditæ 296, vel 295, in quem Artaxerxis Longimani annus ſeptimus incidit, reſtant anni 489, vel 490. Ita demonſtratur numerus annorum ſeptuaginta Hebdomadum Danielis à ſeptimo Artaxerxis Longimani anno ad Chriſtum uſque paſſum, & Tabula noſtra hìc confirmatur.

Atque in tota iſta annorum ſerie à prima Judæorum Captivitate Babylonica ſub Jechonia, ad ultimam uſque per Romanos & Titum Veſpaſianum obſervanda venit multiplex, quæ eo temporis ſpatio Judæis contigerunt, per ſeptenarium & ſeptuagenarium numerum (qui in Scriptura ſacer eſt) diſpoſitio atque diſpenſatio, Sapientiæ Dei, qui omnia in numero, pondere & menſura facit, convenientiſſima. Eo enim temporis intervallo contigit Judaico populo duplex Captivitas, ſeu calamitas & deſolatio, utraque ſeptuagenaria, duplex item liberatio atque inſtauratio, una pariter ſeptuagenaria, altera verò annorum ſepties ſeptuaginta, ſive Hebdomadum ſeptuaginta, denique liberationi oppoſita ruina & caſus extremus Judæorum: utrumque itidem per annos ſeptuaginta. ac tandem liberationi temporali & carnali ſuccedens & oppoſita liberatio ſpiritualis per Chriſtum. Duplicis populi Judaici Captivitatis, ſive deſolationis, prior inchoata tantùm fuit ſub Jechonia, altera completa & totalis ſub Sedecia, utraque ſeptuagenaria. Nam (uti antè probatum eſt) ab abducto in captivitatem Jechonia ad ſolutam captivitatem Babylonicam per Cyrum, anni ſunt 70, juxta Jeremiæ prophetiam, & ab everſo Templo ſub Sedecia, uſque ad ejus inſtaurationem per Darium Hyſtaſpidem anni ſunt itidem 70. Liberatio pariter & inſtauratio in integrum populi illius duplex etiam fuit, prior inchoata tantùm & ſemiplena atque imperfecta, per Cyrum ad Artaxerxem uſque Longimanum, & hæc rurſus ſeptuagenaria, nam ab Edicto Cyri ad Artaxerxis Edictum anni ſunt 70, vel ad ſummum 72. Altera plenior & perfectior, per Artaxerxem, politia enim civilis & Eccleſiaſtica, totúſque Dei cultus Legalis ſub eo per Eſdram & Nehemiam reſtituta ſunt in integrum, atque hic Judæorum ſtatus non fuit duntaxat annorum 70, ſed ſeptuaginta Hebdomadum, ſive ſepties ſeptuaginta annorum. Hæc liberatio fuit tantùm temporalis, & populi carnalis Judaici, durante fœdere & œconomia Legali & Moſaica, cui ſuccedit liberatio ſpiritualis animarum per Chriſtum, in ejúſque morte, in fine ſeptuaginta Hebdomadum à Daniele prædictarum atque in fine Oeconomiæ Moſaicæ, & Eccleſiæ Judaicæ, quæ ubi deſinit, ibi incipit Chriſtiana, ubi fœdus vetus & legale abrogatum eſt per Chriſti mortem, tum novum & Evangelicum inchoatum eſt per Apoſtolorum, die Pentecoſtes, prædicationem, quâ prima Eccleſiæ Chriſtianæ fundamenta jacta ſunt. Denique liberationi Judæorum inchoatæ per Cyrum, quæ per gradus & paulatim facta & promota eſt per annos 70. ad Artaxerxem uſque, opponitur eorumdem caſus & ruina quæ paulatim & per gradus facta eſt, à Chriſto nato ad everſam per Romanos Jeroſolymam, per annos itidem 70. Atque ut à Cyri Edicto quo Judæorum cœpit liberatio ad Darii Hyſtaſpidis Edictum de inſtaurando Templo, quo liberatio illa, & Judæorum ſtatus atque conditio in melius promota ſunt, anni ſunt decem, vel undecim; ſic ab Herodis morte, & Chriſti nativitate, quum res Judæorum, eorúmque ſtatus cœpit collabaſcere, & ruere in deterius, donec Judæa in provinciam redacta eſt, & ſub jugum Romanorum miſſa, Archelao Herodis filio in exilium miſſo, anni ſunt pariter decem vel undecim. Ac quomodo à Darii Edicto ad Artaxerxis Edictum nihil in Scriptura narratur memorabile de ſtatus & conditionis Judæorum in melius per annos 60 mutatione: Sic ex quo Judæa in provinciam ab Auguſto redacta eſt, ad bellum illud quo res eorum à Romanis penitus attritæ ſunt, & eorum Reſpub. funditus everſa eſt, nihil memorabile occurrit quod ſpectet ſtatus & conditionis eorum in deterius mutationem per annos pariter 60, quo tempore *deſolatio à Deo decreta effuſa eſt uſque ad belli finem in deſolatum* Judæorum populum, juxta Oraculi verba.

Cæterum Tabulam noſtram, atque in ea Hiſtoriæ ſeriem continuavimus ad everſam uſque Jeroſolymam, & ultimam Judæorum per Romanos Captivitatem factam anno à Chriſti nativitate ſeptuageſimo, tum ad Hiſtoriæ ſacræ illuſtrationem & Chronologiæ noſtræ confirmationem, tum ad demonſtrandum ultimum Judæorum caſum & ruinam progreſſum habuiſſe à Chriſti nativitate per annos 70, quomodo eorum prima liberatio & inſtauratio à Cyro ad Artaxerxem Longimanum fuerat per annos pariter 70. Tum quia in Oraculo de ſeptuaginta Septimanis mentio fit everſionis Jeroſolymorum, ita ut quidam iſta verba, *in medio ſeptimanæ faciet ceſſare munus & ſacrificium*, accipiant de tribus illis annis & dimidio, quibus duravit bellum Judaicum, quo tandem everſa eſt funditus Jeroſolyma, ac tota Judæorum Reſpub. Denique quia Scaliger, & cum eo alii nonnulli ſeptuaginta Hebdom. inchoant à Dario Notho & deducunt ad everſam Jeroſolymam, per annos 490, quot revera ſunt à ſecundo Darii Nothi anno, ad ſeptuageſimum à Chriſto nato annum, quo everſa eſt à Romanis Jeroſolyma, uti ex hac noſtra Tabula liquet, in qua ſecundus Darii Nothi annus eſt mundi annus 3682: annus autem quo everſa eſt Jeroſolyma, ſive ſeptuageſimus à Chriſto nato annus, eſt mundi 4172, à quo ſi deducas 3682, reſtant anni 490 intermedii.

Libet hìc ad Hiſtoriæ ſacræ & Chronologiæ noſtræ tum illuſtrationem tum confirmationem, ea ſubjicere quæ Joſephus ad calcem lib. 20 Ant. Judaicarum habet, ubi ſeriem Summorum Pontificum Judaicorum ſummatim deſcribit, quibus ſubnectimus eam ſeriem quam ipſi tum ex Scriptura, tum ex ipſo Joſepho contexuimus quàm potuimus accuratè, ex quibus & ex hiſce noſtris Tabulis chronologicis licebit deprehendere varia Joſephi in Breviculo iſto admiſſa σφάλματα, quæ nos ad illius calcem annotamus. Sic ergo ille. Ab Aarone ad ultimum, qui tempore belli Judaici à Zelotis conſtitutus eſt, fuerunt ſummi Pontifices 83. Horum ab Aharone ad conditum à Salomone Templum, Tabernaculo miniſtrarunt 13, per annos 612. Inde ad Captivitatem Babylonicam & abductum Joſedecum fuerunt 18 Pontif. per annos 466. A ſoluta per Cyrum captivitate, & Jeſu Joſedeci filio, ad regem uſque Antiochum Eupatora fuerunt 15 Pontif. per annos 413, cùm ſtatus Judæorum eſſet popularis. Hic Antiochus Oniam cognomento Menelaum vitâ & Sacerdotio ſimul privavit, depulſóque à Sacerdotio ejus filio Jakimum (aliàs Alcimum) ſummum conſtituit Pontificem, natum quidem ex Aharonis progenie, at non ex eadem cum illo familia. Jakimus exacto in Pontificatu triennio, obit nemine ſucceſſore relicto, ac per ſeptem annos vacavit ſine Pontifice civitas. Tum Aſſamonæi excuſſo Seleucidarum jugo, regnum ſimul cum Sacerdotio tenuerunt à Jonatha Judæ Machabæi fratre ad Herodem uſque magnum per annos 104, & menſes ſex, hoc ordine: Jonathas Pontificatum tenuit annos 7, Simon 8, Hyrcanus 31, Judas ſive Ariſtobulus annum unum, Alexander Jannæus 27, Hyrcanus 9, Ariſtobulus annos 3, menſes 3. Huic à Pompeio ſubſtituitur præcedens Hyrcanus, qui depulſus ab Ariſtobulo fuerat. Hyrcanus iſte rurſus Sacerdotium cum principatu tenuit per annos 23. Cui ſuccedit Antigonus Ariſtobuli F. à Parthis regno & Sacerdotio reſtitutus per annos 3, & menſes 3, qui ab Herode expugnatus vi, a, regno & Sacerdotio privatus eſt. Ab Herode ad Templi excidium fuerunt 28 ſummi Pontif. per annos 107, quorum nulli ex Aſſamonæorum familia & genere fuerunt, niſi unus Ariſtobulus Hyrcani à Parthis capti & Babylonem abducti nepos, & Mariammes Herodis conjugis frater, ſed promiſcuè ex Sacerdotum etiam obſcuriſſimorum ordine & genere pro arbitrio eorum, penes quos rerum ſumma apud Judæos erat, inſtituebantur & deſtituebantur, aut verò etiam datâ pecuniâ creabantur.

De horum omnium ſummorum Pontificum ſerie & ordine videantur tres ſequentes Tabulæ, quas ex Scriptura & Joſepho ipſo conſtruximus quàm potuimus accuratè. Unde & ex præcedentibus Tabulis noſtris poterit quilibet facilè admiſſa à Joſepho in hoc Breviario σφάλματα animadvertere. Ac primò quidem quum ab Aarone ad ultimum qui tempore belli Judaici fuit, Pontifices numerat 83. liquet ex Tabulis ſequentibus 80, vel 81, fuiſſe duntaxat ſummos Pontifices, niſi quis illis adnumeret tum Uriam qui tempore Achazi fuit, tum Alcimum, qui ex genere Sacerdotali non fuit, ab Antiocho Epiphane conſtitutus. Ab Aarone autem ad conditum à Salomone Templum, ſive ad Hazariam qui primus in Templo miniſtravit (eo non numerato) Sacerdotes fuerunt 14, non duntaxat 13, nempe Aharon, Phinees, Abiſchuah, Bukki, Huzzi, Zeraja, Merajoth, Amaria, Ahitub, Tſadoc & Ahimaas, ab Aharone per Phineez deſcendentes, tum Eli, Achimelech & Abiathar, ab Ithamare. Quod autem ait, Pontifices illos fuiſſe per annos 612, vero propè eſſe non poteſt, niſi 1 Reg. 6. 1. pro 480 legatur 580, quomodo legendum eſſe docuimus ex Actor. 13. 20; unde comprobatur ſententia noſtra, qua centum annos cenſemus addendos ſupra aliorum Chronologorum calculum ab Exodo ad conditum uſque à Salomone Templum. Porrò ex Tabulis noſtris liquet non 612, ſed duntaxat 591, aut 590, annos eſſe ab exſtructo Tabernaculo ad abſolutam Templi ædificationem, ejúſque dedicationem. Nam ab Exodo, ad cœptam Templi exſtructionem anni ſunt 580, quibus addendi ſunt anni 11, ad abſolutam ejus ædificationem, Tabernaculum autem abſolutum fuit ſub finem anni primi poſt Exodum, uti liquet ex Num. 1. 1. & 9. 1. & 10. 11. A condito Templo ad Captivitatem Babylonicam numerat Joſephus Sacerdotes 18, per annos 466. At ex Tabula noſtra prima liquet fuiſſe duntaxat 12, nempe, Hazaria, Johanan, Hazaria, Amaria, Ahitub, Merajoth, Tſadoc, Schallum, Hilkija, Hazaria, Seraja, Johatſadac; ſi modò Hazaria iſte ultimus, qui Hilkija ſubjicitur, diverſus eſt à ſequente Seraja, quod in notis noſtris non putamus eſſe ſtatuendum; ſi etiam Jehotſadac numerandus eſt inter eos qui Captivitatem præceſſerunt, cùm Seraja ejus anteceſſor dicatur abductus Babylonem 2 Reg. 25. 18. Hi duo ſi è numero ſubducendi ſunt, reliqui erunt tantùm decem. Quin dato numerandos eſſe 12, atque illis accenſendos & annumerandos eſſe tres alios (nempe Zachariam filium Jojadæ, Uriam ſub Achazo, & Sophoniam ſub Sedecia, quod non videtur eſſe faciendum ob cauſas in notis noſtris allatas) ſic erunt in univerſum duntaxat 15, non verò 18, uti vult Joſephus. Deinde ab abſoluto Templo ad idem ſub Sedecia everſum, anni ſunt duntaxat 416, non verò 466, abſolutum enim fuit Templum anno ab Exodo 591, everſum verò ſub Sedecia anno 1007, uti ex tabulis noſtris conſtat, aberrat itaque à vero calculo Joſephus annis 50. A ſoluta per Cyrum captivitate, & Jeſu filio Joſedeci ad Antiochum Eupatora numerat Joſephus Pontifices 15, per annos 413. Ac revera totidem fuerunt Pontifices, excluſo ex eorum numero Alcimo, qui non fuit ex genere Sacerdotali, nec à Judæis agnitus pro Sacerdote, utpote qui patriam religionem ejeravit. At à ſoluta captivitate ad Jonathan, quem Joſephus vult Jakimo ſive Alcimo ſucceſſiſſe in Pontificatu, anni ſunt 436, non verò 413, uti ex Tabulis noſtris conſtat: ſolutio enim captivitatis incidit in annum ab Exodo 1007, Jonathæ autem Principatus & Pontificatus in annum 1443. Quòd ſiquis annos numerare velit non ad Jonathæ, ſed ad Judæ Machabæi Pontificatum, decennio ante Jonathan, anni erunt 426. Itaque à vero calculo aberrat hìc Joſephus annis 23, vel minimùm 13. A Jonatha ad Herodem numerat annos 104, quibus Aſſamonæi Pontificatum cum regno tenuerunt. At ſecundùm Tabulas noſtras anni ſunt 114. Nam Jonathæ Principatus incidit in annum ab Exodo 1444, Herodis verò initium in annum 1558. Sic error Joſephi eſt annorum decem. In numero verò tum Pontificum, tum annorum qui fuerunt ab Herode ad ultimum Templi excidium, parum, aut nihil aberrat Joſephus. Nam à nato Chriſto ad Templum everſum anni fuerunt revera 107. regnavit enim Herodes annos 37, ſub cujus finem natus eſt Chriſtus, à Chriſti autem nativitate ad excidium Templi & Ieroſolymorum anni ſunt 70. Pontifices autem fuerunt 28, ſi excludatur Phenazus ultimus, qui à Zelotis ſeditioſis ſub finem belli electus eſt, quíque propterea inter Pontifices non videtur numerandus. Sequuntur tres à nobis conſtructæ Tabulæ continentes ſeriem omnium Iudaicorum Pontificum ab Aarone ad ultimum, tempore excidii Ieroſolymorum per Titum Veſpaſianum.

Series

Series ſummorum Pontificum, ab Aharone ad Jaddum, prout ea ex Scripturæ locorum collatione colligi potuit.

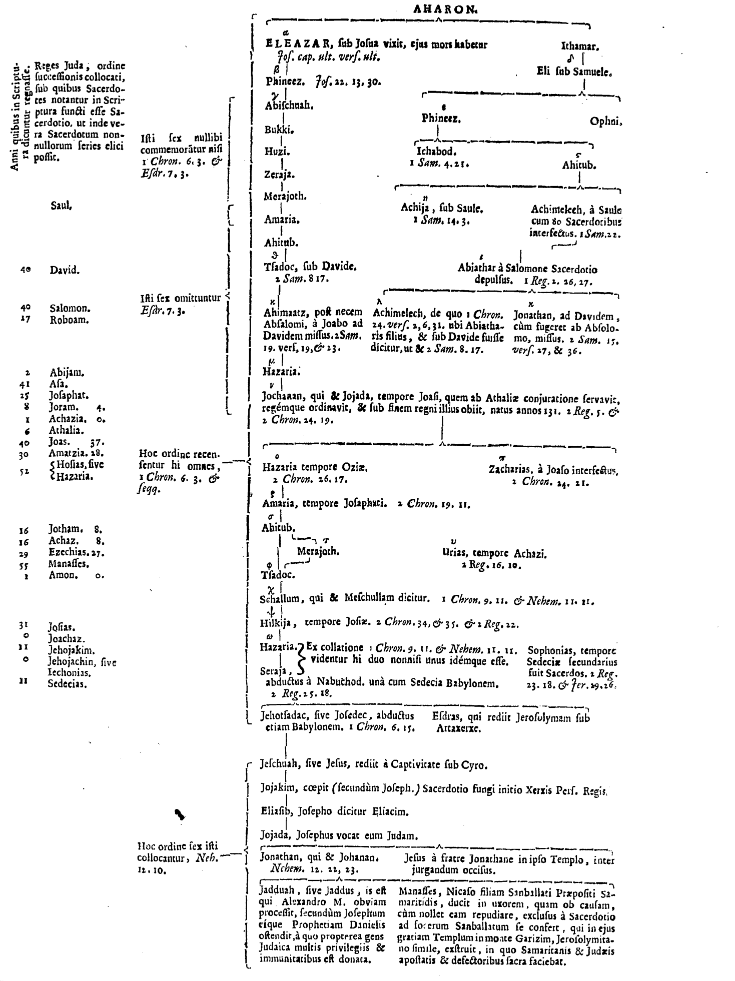

AHARON.

Anni quibus in Scriptura dicuntur regnaſſe.

Reges Juda, ordine ſucceſſionis collocati, ſub quibus Sacerdotes notantur in Scriptura functi eſſe Sacerdotio, ut inde vera Sacerdotum nonnullorum ſeries elici poſſit.

	Saul.	
40	David.	
40	Salomon.	
17	Roboam.	
2	Abijam.	
41	Aſa.	
25	Joſaphat.	
8	Joram.	4.
1	Achazia.	0.
6	Athalia.	
40	Joas.	37.
30	Amatzia.	28.
52	Hoſias, ſive Hazaria.	
16	Jotham.	8.
16	Achaz.	8.
29	Ezechias.	27.
55	Manaſſes.	
1	Amon.	0.
31	Joſias.	
0	Joachaz.	
11	Jehojakim.	
0	Jehojachin, ſive Iechonias.	
11	Sedecias.	

Iſti ſex nullibi commemorãtur niſi 1 *Chron.* 6. 3. & *Eſdr.* 7. 3.

Iſti ſex omittuntur *Eſdr.* 7. 3.

Hoc ordine recenſentur hi omnes, 1 *Chron.* 6. 3. & *ſeqq.*

Hoc ordine ſex iſti collocantur, *Neh.* 12. 10.

α ELEAZAR, ſub Joſua vixit, ejus mors habetur *Joſ. cap. ult. verſ. ult.*

β Phineez. *Joſ.* 22. 13, 30.

γ Abiſchuah.

Bukki.

Huzi.

Zeraja.

Merajoth.

Amaria.

Ahitub.

ϑ Tſadoc, ſub Davide. 2 *Sam.* 8 17.

κ Ahimaatz, poſt necem Abſalomi, à Joabo ad Davidem miſſus. 2 *Sam.* 19. verſ. 19, & 23.

μ Hazaria.

ν Jochanan, qui & Jojada, tempore Joaſi, quem ab Athaliæ conjuratione ſervavit, regémque ordinavit, & ſub finem regni illius obiit, natus annos 131. 2 *Reg.* 5. & 2 *Chron.* 24. 19.

ο Hazaria tempore Oziæ, 2 *Chron.* 26. 17.

π Zacharias, à Joaſo interfectus, 2 *Chron.* 24. 21.

ς Amaria, tempore Joſaphati. 2 *Chron.* 19. 11.

σ Abitub.

τ Merajoth.

υ Urias, tempore Achazi. 2 *Reg.* 16. 10.

φ Tſadoc.

χ Schallum, qui & Meſchullam dicitur. 1 *Chron.* 9. 11. & *Nehem.* 11. 11.

ψ Hilkija, tempore Joſiæ. 2 *Chron.* 34, & 35. & 2 *Reg.* 22.

ω Hazaria. Seraja, abductus à Nabuchod. unà cum Sedecia Babylonem. 2 *Reg.* 25. 18. Ex collatione 1 *Chron.* 9. 11. & *Nehem.* 11. 11. videntur hi duo nonniſi unus idémque eſſe.

Sophonias, tempore Sedeciæ ſecundarius fuit Sacerdos. 2 *Reg.* 23. 18. & *Jer.* 29. 26.

Jehotſadac, ſive Joſedec, abductus etiam Babylonem. 1 *Chron.* 6. 15.

Eſdras, qui rediit Jeroſolymam ſub Artaxerxe.

Jeſchuah, ſive Jeſus, rediit à Captivitate ſub Cyro.

Jojakim, cœpit (ſecundùm Joſeph.) Sacerdotio fungi initio Xerxis Perſ. Regis.

Eliaſib, Joſepho dicitur Eliacim.

Jojada, Joſephus vocat eum Judam.

Jonathan, qui & Johanan. *Nehem.* 12. 22, 23.

Jeſus à fratre Jonathane in ipſo Templo, inter jurgandum occiſus.

Jadduah, ſive Jaddus, is eſt qui Alexandro M. obviam proceſſit, ſecundùm Joſephum eíque Prophetiam Danielis oſtendit, à quo propterea gens Judaica multis privilegiis & immunitatibus eſt donata.

Manaſſes, Nicaſo filiam Sanballati Præpoſiti Samaritidis, ducit in uxorem, quam ob cauſam, cùm nollet eam repudiare, excluſus à Sacerdotio ad ſocerum Sanballatum ſe confert, qui in ejus gratiam Templum in monte Garizim, Jeroſolymitano ſimile, exſtruit, in quo Samaritanis & Judæis apoſtatis & defectoribus ſacra faciebat.

Ithamar.

δ Eli ſub Samuele.

ε Phineez.

Ophni.

Ichabod. 1 *Sam.* 4. 21.

ς Ahitub.

η Achija, ſub Saule. 1 *Sam.* 14. 3.

Achimelech, à Saule cum 80 Sacerdotibus interfectus. 1 *Sam.* 22.

ι Abiathar à Salomone Sacerdotio depulſus. 1 *Reg.* 2. 26, 27.

λ Achimelech, de quo 1 *Chron.* 24. *verſ.* 2, 6, 31. ubi Abiatharis filius, & ſub Davide fuiſſe dicitur, ut & 2 *Sam.* 8. 17.

κ Jonathan, ad Davidem, cùm fugeret ab Abſolomo, miſſus. 2 *Sam.* 15. *verſ.* 27, & 36.

NOTÆ IN ANTECEDENS SACERDOTUM *ſtemma, ad illius illuſtrationem & confirmationem.*

α Cum 1 Chron. cap. 6, Aharonis ſoboles deducatur per Eleazarum ad Iehotſadacum, qui abductus fuit à Nabuchodon. captivus Babylonem, eo ordine quo hìc collocantur, cúmque in iſta ſerie multi in Scriptura dicantur functi ſummo Sacerdotio, nempe, Eleazar, Phineez, Tſadoc, Hazaria, Amoria, Hilkija, Seraja, cúmque Sacerdotium familiæ & ſoboli Phineazi datum ſit à Deo quaſi merces quædam zeli ipſius, Num. 25. 9. planum eſt omnes qui hìc recenſentur, & in hac ſerie collocantur, fuiſſe ſummos Sacerdotes, vel re & facto, vel jure ſaltem, utpote qui omnes ab Eleazaro & Phineazo lineâ rectâ genus ducunt. Non enim eſt veriſimile auctorem libri Chronicorum, qui dicitur eſſe Eſdras, cùm totus ſit in genealogiis recenſendis, omiſiſſe ſummorum Sacerdotum ab Aharone per Eleazarum genealogiam. Atqui ſi hæc non eſt ſummorum Sacerdotum ſeries, nullibi eam in tota Scriptura habemus, quod nullo modo ſit veriſimile.

β Phineazum vivente patre Eleazaro Sacerdotio functum eſſe ex eo liquet, quòd Ioſ. 22. 30. quum miſſus eſt ad Rubenitas vocatur Sacerdos. Verùm quamdiu eo ſit functus, vix poteſt ex Scriptura certò colligi. Iudicum quidem cap. 20. 28. dicitur functus Sacerdotio quum Iſraelitæ adverſus Guibiam & Benjaminitas pugnarunt. Sed difficile eſt hiſtoriæ illius tempus certò aſſignare. Nam etſi hiſtoria illa narretur poſt Samſonis hiſtoriam, illiúſque obitum, non videtur tamen eâ poſterior, nam à terræ Chanaan κληρουχία (quo tempore Phineez jam Sacerdotio fungebatur, Ioſ. 22. 13) ad Samſonis obitum anni ſunt ut minimum 410: non videtur autem veriſimile Phineazum tamdiu vel vixiſſe, vel etiam Sacerdotio functum eſſe.

γ Etſi

γ Etſi nullibi (niſi 1 Chron. 6, 3, & Eſdr. 7, 3.) Scriptura commemoret ſex iſtos ſequentes Sacerdotes, videtur tamen omnino neceſſarium ut omnes aut nonnulli ſaltem, eorum Sacerdotio functi fuerint ob rationem præcedente nota allatam. Eli qui primus poſt Phineazum legitur Sacerdotio functus, Samſoni immediate in judicatura Iſraelis ſucceſſit.

δ Eli ab Ithamare genus duxiſſe (non à Phineazo) liquet ex 1 Chron. 24, verſ. 3, 6, 31. Quotus autem fuerit ab Ithamare non liquet in Scriptura. Cùm ergo Sacerdotium Phineazi poſteris à Deo attributum ſit, omnino dicendus eſt Eli invaſiſſe ſupra eos Sacerdotium, contra Dei præſcriptum, quod eo ſecurius feciſſe videtur, quòd cùm Judex populi eſſet, nemo erat qui eum hac de re arguere, aut ei obſiſtere auderet. An autem ſupra Amariam, an verò ſupra Merajoth munus illud occupaverit, incertum eſt, quamquam veriſimilius videtur eum illud eripuiſſe Amariæ potiùs quàm Merajotho, tum propter 410 annos qui ſunt ab initio Phineazi ad initium Eli, quibus explendis vix ſufficiunt quinque virorum iſtorum vitæ, nedum, ut quiſque eorum annos 72, vel 80, eo munere ſit functus; tum quia inter initium Eli & initium Tſadoki non intercedunt niſi anni 80, quibus explendis abundè ſufficiunt duorum virorum vitæ, nempe Ahitubi & Amariæ. Hinc autem liquet ab Eli ad Tſadocum nonniſi 80 annos intercedere, quia Eli judicavit Iſraelem annos 40, 1 Sam. 4. 18. Samuel autem & Saul ſimul rexerunt populum alios annos 40. Act. 21. 20, 21. Jam autem Achimelech à Saule interfectus eſt, non diu ante obitum ſuum: Achimeleco autem ſuffectus à Saule videtur Tſadocus.

ε Iſti duo Ophni & Phineez nonniſi vivente patre functi ſunt Sacerdotio, ambo enim ſimul una eademque die ante patris obitum à Philiſtæis in bello interfecti ſunt. 1. Sam. 4. 1.

ζ Etſi nihil de iſtius Ahitubi Sacerdotio expreſsè in Scriptura legatur, tamen cùm ejus filius Achija ſub initium regni Saulis legatur functus illo munere, 1 Sam. 14. 3. conſentaneum omnino videtur Ahitubum patrem ejus eodem munere defunctum eſſe ſpatio illo quod interceſſit inter patris ſui Phineazi & avi ſui Eli obitum, & Saulis regis exitium, quod intervallum quantum fuerit vix poteſt certò colligi. Ichavod autem cùm natus ſit eo die quo pater ejus Phineez periit, non videtur ob humilem ætatem functus Sacerdotio.

η Iſte videtur fuiſſe primogenitus, nam primus legitur Sacerdotio functus initio regni Saulis, 1 Sam. 14. 3. Achimelec autem nonniſi ſub finem regni ejuſdem Saulis commemoratur Sacerdos 1 Sam. 21.

θ Poſt interfectum à Saule Achimelechum cum tota Eli ſobole, cùm Abiathar unus ex ejus liberis profugiſſet ad Davidem, conſentaneum videtur Sacerdotium è familia Eli ex Ithamare oriundi, ad Tſadocum à Phineazo ortum à Saule tranſlatum fuiſſe, atque ſic rediiſſe Sacerdotium ad Phineazi poſteros, quibus illud fuerat ab Eli ereptum. Cúmque poſt Saulis mortem David regno potitus inveniſſet Tſadocum Sacerdotio fungentem, & quidem legitimè ut qui à Phineazo rectâ lineâ deſcenderet, vellétque Abiathari gratificari quòd ſe in exilio, quum Saul ipſum perſequeretur, perpetuo comitatus eſſet, illum Tſadoco adjunxit ſive ſecundarium Sacerdotem, ſive fortè ita ut alternis uterque ſummus eſſet Sacerdos: unde eſt quòd ſub Davide Tſadoc & Abiathar conjunguntur in Sacerdotio, 2 Sam. 8. 17.

ι Occiſo patre Achimeleco à Saule ad Davidem fugit Abiathar, & cum eo in exilio perſtitit, poſt Saulis mortem, à Davide Tſadoco in Sacerdotali munere adjunctus, toto regni Davidis tempore in eo munere permanſit. Verùm cùm à partibus Adonijæ contra Salomonem ſteterit, à Salomone eo munere eam ob rem abdicatus eſt, uti videre eſt 1 Reg. 2. 16, 27. Quod autem cap. 4, 4. ejuſdem libri Abiathar cum Tſadoco rurſus conjungitur, inde quidam putant Abiatharem à Salomone paulò pòſt muneri Sacerdotali fuiſſe reſtitutum; ſed nihil neceſſe eſt id ſtatuere, potuit nempe Abiathar honoris tantum causâ nominari cum Tſadoco, etſi non eſſet in eo loco & gradu quo prius: non eſt enim inſolens ut quis prioris dignitatis nomen & titulum retineat, etiam poſtquam eam depoſuit.

κ Iſti quidem duo, Ahimaatz & Jonathan commemorantur in Scriptura locis iſthic annotatis. Omnino tamen veriſimile videtur, Ahimaatz patri Sadoco ſucceſſiſſe in Sacerdotio, de Jonathane idem dici non poteſt, ſiquidem pater ejus Abiathar ſubmotus fuerat ſuo loco & munere.

λ 2 Sam 8. 17. Achimelec filius Abiathar dicitur cum Tſadoco functus Sacerdotio ſub Davide, qui locus mendi ſuſpectus jure videri poſſit (ac legendum eſſe *Abiathar filius Achimelec*) ſi non obſtaret locus 1 Chron. 24. 2, 6, 31. niſi & hîc pariter legendum ſit, Abiathar filius Achimelec, ut uterque locus accipiendus ſit de Abiathare filio, non verò patre Achimeleci.

μ 1 Reg. 4. 2. Hazaria filius Tſadoc dicitur Sacerdos ſub Salomone, quod quidam intelligunt dictum de iſto Hazaria. Sed pace eorum dixerim, videri mihi eos hac in parte hallucinari. Nam verſ. 4. Tſadoc & Abiathar dicuntur fuiſſe tum Sacerdotes. Quid? An nepos iſte Hazaria ſupra & ante avum ſuum Tſadocum diceretur ſingulariter הַכֹּהֵן *Sacerdos*? non videtur. Quid ergo eſt? Nempe כֹּהֵן iſthic non *Sacerdotem* ſignificat, ſed, uti ſæpius alibi, adeóque verſ. 5. (ubi Zabud dicitur etiam כֹּהֵן) ſignificat Aulicum, ſive primarium Regis Officiarium, aut inter primarios, eſtque Hazaria iſte filius Ahimaas, planè alius ab illo de quo 1 Reg. 4. 2. Porrò de hoc Sacerdote Hazaria filio Ahimaas intelligendum omnino videtur id quod 1 Chron. 5. 10. de ſequente Hazaria filio Johanan dicitur; quod nempe exercuerit Sacerdotium in Templo à Salomone extructo: commodiùs enim de Templo recens exſtructo, quàm de eo quale fuit ſub Hoſia rege, ſub quo poſterior iſte Hazaria vixit. Cæterùm inter Hazariam iſtum & ſequentem Johanan interponendus omnino videtur ſequens Amaria, ut Amaria iſte filius ſit non poſterioris iſtius Hazariæ, ſed prioris illius, uti mox probabitur.

ν Johanan iſte alibi non commemoratur quàm 1 Chron. 6. verſ. 9. & 10. ſed videtur omnino idem cum eo eſſe Jojada ille inſignis pietae Sacerdos, de quo 2 Reg. 11. qui Joaſum regem à conjuratione Athaliæ ſervavit, ita ut ſub Joſaphato poſt Amariam cœperit fungi Sacerdotio, uſque ad exitum propè regni Joas, per annos circiter 50, aut verò 60.

ξ Iſte eſt qui Hoziæ regi thurificare volenti obſtitit, prout id narratur 2 Chron. 16. 17. Neque enim poteſt id convenire antecedenti Hazariæ, nam Hoziæ tempus nimis remotum eſt à tempore prioris Hazariæ qui ſub Salomone Sacerdotium in Templo exercuit. Jam enim modò à nobis obſervatum fuit, id quod 1 Chron. 6. 10. dicitur de hoc Hazaria, quòd Sacerdotium exercuerit in Templo à Salomone extructo, magis eſſe intelligendum de priori Hazaria, qui inter eos qui non in Tabernaculo, ſed in Templo ſolo Salomonico miniſtrarunt, omnium primus fuit. Nam Tſadoc ejus avus, & Ahimaaz pater ipſius, vel etiam Abiathar & Achimelec qui ante eum miniſtrarunt in Templo Salomonico, prius in Tabernaculo miniſtraverant. Sunt qui illud dictum 1 Chron. 6. 10. intelligant de poſterioris iſtius Hazariæ facto, quum Hoziæ regi reſtitit. Sed durum plane videtur verbis tam generalibus factum tam ſingulare deſignari.

π An Zacharias Jojadæ filius poſt patris obitum ſummus fuerit Sacerdos Scriptura non dicit, commemorat duntaxat eum fuiſſe à Joaſo interfectum, quum ab eo de idololatria ſpiritu prophetico afflatus increparetur. Quòd ſi ſummus Sacerdos fuiſſet, primò nihil opus fuiſſet ſpiritu prophetico ad Joaſum increpandum, potuiſſet enim & debuiſſet id facere pro munere Sacerdotali quo fungebatur, quomodo Hazaria prius Hoſiæ thurificanti obſtiterat. Secundò non eſt probabile voluiſſe Joaſum tantum facinus in ſummi Sacerdotis perſona intra Templum ipſum patrare; fuiſſet enim id immanius multò ipſo Saulis facto, qui Achimelecum cùm 80 Sacerdotibus extra Tabernaculum interfecerat. Itaque videtur potiùs Zacharias fuiſſe unus ex minoribus Jojadæ filiis, qui tacente & diſſimulante fortè atque connivente ad Joaſi idololatriâ fratre Hazaria natu majore, afflatus ſpiritu prophetico Joaſum graviter increpuit. Quod Zachariæ factum Rex cum principibus potuit aliqua cum ſpecie apud populum calumniari, quaſi id fuerit non ab afflatu divino, ſed à juvenili temeritate atque audacia, vel etiam petulantia, atque eo nomine populum in eum concitare.

ρ 2 Chron. 9. 11. Amaria dicitur fuiſſe ſummus Sacerdos & caput magni Synedrii tempore regis Joſaphati. Cùm autem præcedens Hazaria Hoziæ regi ſub finem regni ejus reſtiterit, cúmque Joſaphati mors primum Hoziæ annum præceſſerit annis ut minimum 78, planum eſt Amariam iſtum vel non eum eſſe qui Joſaphati tempore fuit ſummus Sacerdos, vel non eſſe præcedentis Hazariæ filium; an enim filius ante patrem in Sacerdotio fuerit annis pæne centum? Cùm itaque in hac ſummorum Sacerdotum linea & ſtemmate nullus alius Amaria occurrat, qui tempore Joſaphati Sacerdotio fungi potuerit (nam prior Amaria Merajothi filius, & Ahitubi pater, non potuit Joſaphati tempore vixiſſe,) nihil videtur magis conſentaneum, quàm ſi dicamus iſtum Amariam non eſſe poſterioris iſtius Hazariæ (qui Hoziæ reſtitit,) ſed prioris qui ſub Salomone fuit, filium. Sic enim potuerit ſub Joſaphato Sacerdotium exercere. Itaque gemina admittenda videtur Metatheſis in loco 1 Chron. 6. 9, 10, 11, 12. ut nempe ſic legantur verſiculi iſti, *Ahimaas genuit Hazariam (iſte eſt qui* primus *Sacerdotium exercuit in domo quam extruxit Salomon Jeroſolymis:) Hazaria autem genuit Amariam, Amaria genuit Johanan, Johanan genuit Hazariam, Hazaria genuit Ahitubum, Ahitub genuit Tſadocum.* Hac facili Metatheſi admiſſa ſolvuntur nodi inexplicabiles qui oriuntur ex ſerie iſta horum Sacerdotum, quæ eſt 1 Chron. 6. verſ. 9, 10, 11. Sunt qui Amariam illum qui ſub Joſaphato fuit, dicant non fuiſſe Amariam iſtum poſteriorem, neque etiam priorem illum Merajothi filium (vident enim neutrum iſtorum potuiſſe ſub Joſaphato Sacerdotio fungi: ſi poſterior iſte ſtatuatur Hazariæ qui regi Hoziæ reſtitit, filius, & Ahitubi pater: ſed fuiſſe alium quendam Amariam ab Ithamare oriundum. Sed quis credat pium regem Ioſaphatum conſtituiſſe ſummum Sacerdotem & caput Synedrii aliquem ex Eli & Ithamari poſteris, cùm paulò antè à Salomone Eli familia in Abiatharis perſona à ſummo Sacerdotio fuerit excluſa, munúſque illud ad Tſadoci poſteros tranſlatum. Omnino ergo Amaria ille qui ſub Joſaphato fuit, eſt iſte Amaria, ſed qui prioris non poſterioris Hazariæ fuit filius.

σ Ahitubum iſtum Hazariæ non nepotem, ſed filium fuiſſe ex antecedente nota liquet. Cæterum horum trium ſequentium, nempe Ahitubi, Tſadoci & Schallum alibi non fit mentio, niſi iſthic 1 Chron. 6. 11, 12, 13, & Neh. 11. 11. nec ullibi commemorantur functi Sacerdotio. Eſt tamen omnino veriſimile eos munere illo functos fuiſſe ſub regibus Jothamo, Achazo, Ezekia & Manaſſe, ad Hilkijam uſque Sacerdotem, qui 2 Chron. 34, & 35 dicitur Sacerdotio functus initio regni Joſiæ. Ita Hazaria functus fuerit Sacerdotio ſub Hozia, Ahitub ſub Jothamo, Urias (excluſo Merajotho) ſub Achazo, Tſadoc ſub Ezechia, Schallum denique ſub Manaſſe, Hilkija etiam forte ſub eodem Manaſſe cœperit eo munere defungi.

τ Nehem. 11. 11. inter Ahitubum & Tſadocum interponitur Merajoth, qui omittitur 1 Chron. 6. 12. Atque hæc fortè reddi poteſt cauſa hujus omiſſionis, quòd ſcilicet impius rex Achaz iſtum Merajothum Sacerdotio ſubmoverit, & Uriam in ejus locum ſubſtituerit, quòd illum repugnare, iſtum verò favere & aſſentari profanæ ſuæ idololatriæ ſciret. Quia ergo Merajoth iſte ab Achazo officio ſubmotus Sacerdotio ſummo non eſt functus, ideo forte in ſerie & catalogo ſummorum Sacerdotum non eſt 1 Chron. 6. collocatus.

υ Urias iſte ſive ex Eli & Ithamare, ſive ex Phineazo oriundus fuerit, ſed in ſecundo ordine, videtur ab Achazo idololatra in Merajothi locum & munus ſubſtitutus, ut hoc beneficio devinctum & obſequentem idolomaniæ ſuæ haberet iſtum Uriam.

φ De hoc Tſadoco alibi nulla fit mentio. Videtur autem ſub Ezechia rege functus Sacerdotio (expulſo & dejecto impio Uria) & patri Merajotho ſucceſſiſſe, atque in eo munere forte perduraſſe etiam ſub Manaſſe.

χ Schallum iſte, ſive Meſchullam alibi non commemoratur. Veriſimile eſt tamen (ex ſuperiore nota ρ) eum ſub Manaſſe fuiſſe Sacerdotem.

ψ Hilkijam pium fuiſſe Sacerdotem liquet ex Hiſtoria 2 Reg. 22. & 2 Chron. 34. 35. & fortaſſe Joſiam regem, octennem quum cœpit regnare, inſtituit in pietate, eique fuit auctor inſtaurandi Dei cultum collapſum ſub Manaſſe & Amon impiis regibus.

ω Inter Sacerdotes qui inſtauratis à Nehemia Hieroſolymis illic habitarunt, numeratur Seraja Neh. 11. 11. vel Hazaria Eſd. 9, 11. filius Hilkijæ F. Meſchullam, F. Tſadæ F. Merajoth, F. Ahitub Præfecti domui Dei. Unde videri poſſet Serajam illum vel Hazariam eſſe iſtum qui hîc in ſtemmate iſto collocatur. At fieri id non poteſt: nam quî poſſet Seraja qui ſub Sedecia fuit Sacerdos, vivere adhuc tum quum muri Jeroſolymitani à Nehemia ſunt inſtaurati, cùm inter Sedeciæ caſum, & murorum Jeroſol. inſtaurationem ut minimum anni ſint 155, ſi dicamus Jeroſolymam inſtauratam anno 20 Artaxerxis Longimani; aut anni 215, ſi ſecundùm Scalig. & alios, ſtatuetur Jeroſolymorum inſtauratio facta anno 20 Artaxerxis Mnemonis, Deinde quî fit ut Seraja ſeu Hazaria ille collocetur, & nominetur poſt Jodahiam F. Jojarib, & poſt Jakin Sacerdotes. Certè ſi eſſet ille Seraja pater Jehotſadac & avus Jeſchuæ, non ita collocaretur tertio aut quarto loco poſt duos vel tres gregarios Sacerdotes, quos ætate, dignitate, & omni modo longe anteibat. Quid ergo eſt? Nempe Seraja ille non is eſt qui ſummus Sacerdos fuit tempore Sedeciæ, ſed aliquis ex ejus poſteris, qui eodem fuit nomine, ille nempe forte cujus fit mentio Neh. 10. 2, qui fœdus à populo cum Deo initum tertius ſigillo ſuo confirmavit poſt Nehemiam & Sedeciam.

Ex Joſephi libb. de Antiq. Judæorum.

Series & Stemma Pontificum Judæorum, a Jaddo, ſive Jadduach (qui Alexandro M. obviam proceſſit) uſque ad Aſſamonæos, & ab Aſſamonæis uſque ad Herodem Regem, ſub quo Dominus noſter Jeſus Chriſtus ſummus Eccleſiæ Pontifex natus eſt.

Jaddus qui Alexandro M. obviam proceſſit, in Scriptura Jadduah appellatur.

4. Manaſſes, poſt Eleazari ex fratre Nepotis obitum Sacerdotio functus.

1. Onias primus, poſt Jaddum patrem Pontifex factus.

3. Eleazarus, qui ob impuberem Oniæ ſecundi ex fratre Simone nepotis ætatem, Sacerdotio functus eſt. Is eſt (ſecundum Joſephum) ad quem Ptolemæus Philadelphus ſcripſit, ut ad ſe mitteret ſacra Biblia in Græcam linguam convertenda.

2. Simon cognomine Juſtus, poſt patrem Oniam Sacerdotio functus filium impuberem reliquit.

5. Onias ſecundus poſt patrui Eleazari & Manaſſis obitum Sacerdotio functus eſt. Qui cum avariſſimus eſſet, & tributum modicum 20 Talentorum, Regibus Ægypti pendi ſolitum ſolvere negligeret, graviſſimè ea de cauſa Ptolemæum Euergetem offendit, qui miſſa legatione Judæis internecionem minatus eſt, ſed ejus ira à Joſepho delinita eſt redemptis ab eo totius Syriæ & Judææ vectigalibus.

Tobias.

Joſephus, ingenioſus adoleſcens, qui cùm in Ptolomæi Euergetis gratiam veniſſet, Syriæ & Judææ vectigalia omnia ab eo redemit, eaque tenuit per annos 22, quorum tributorum nomine duplo plus reddebat Ptolemæo quàm priùs ex iis ſolitus eſſet ab aliis tributorum redemptoribus accipere. Multis beneficiis totam gentem ſuam per illud tempus affecit, & ex ea tributorum redemptione in immenſum ditatus eſt.

Solymius:

Hyrcanus ingenioſiſſimus & munificentiſſimus juvenis, Ptolemæo Euergeti & Cleopatræ ejus conjugi cariſſimus.

6. Simon ſecundus Oniæ patri in Sacerdotio ſuccedit.

7. Onias tertius, ad quem ſcripſit Arius Lacædemoniorum Rex epiſtolam illam quæ habetur in lib. Machabæorum.

Onias quartus, ubi vidit patruum Menelaum ab Antiocho Eupatore necatum, & Sacerdotium ab eo ad Alcimum tranſlatum, ipſe ad Ptolemæum Philometorem ſe confert in Ægyptum, à quo impetrat poteſtatem condendi Templum Jeroſolymitano ſimile in Heliopolitana Præfectura.

8. Jeſus poſt fratris Oniæ mortem, ob impuberem filii ejus ætatem, ab Antiocho Epiphane Pontifex conſtitutus Jaſon vocari voluit. Sed mox infenſus ei Antiochus, cùm Sacerdotium Menelao fratri ejus obtuliſſet, Jeſus excitata populi adverſus fratrem ſeditione eum expulit.

9. Menelaus, priùs Onias dictus, fratrum minimus, Pontificatum fratri Jeſu ademptum ab Antiocho Epiphane accepit. Sed mox excitata adverſus eum populi ſeditione, pulſus à fratre cogitur ad Antiochum fugere, à quo, patriâ lege relictâ, facultatem cum ſuis ſequacibus accepit ab eo vivendi ſecundùm ritus Græcorum, primúſque Gymnaſium Hieroſolymis exſtruxit. Poſt decennium in Pontificatu exactum, ab Antiocho Eupatore abdicatur, & Berœæ Syriæ necatur.

Simon
Johannes
Matathias

Alcimus ſive Jakimus, qui de genere Sacerdotali nullo modo fuit, poſt interfectum Menelaum ab Antiocho Eupatore, Pontificatum accepit, quo per quadriennium functus eſt. Iſti defuncto ſucceſſit Judas Machabæus.

2. Jonathas, poſtquam per quadriennium vacaſſet Sacerdotium, illud à Pſeudo-Alexandro oblatum accepit, atque unà cum principatu tenuit per quadriennium, dolo à Tryphone occiſus.

3. Simon poſt fratris Jonathæ mortem Pontificatum & Principatum ſimul per annos octo tenuit, inſidiis Ptolemæi generi ſui in convivio interfectus.

1. Judas Machabæus à populo in Pontificem electus, primus Aſſamonæorum, cui Sacerdotium cum Principatu populus detulit, per triennium poſt Alcimi mortem functus eſt Sacerdotio. Eo mortuo vacat Pontificatus per quadriennium.

4. Johannes Hyrcanus poſt patris Simonis cædem contra Ptolemæum Simonis generum à populo exceptus Principatum & Pontificatum ſimul tenuit per annos 30. Vixit feliciſſimè non rex modò & Sacerdos, verum etiam Propheta, Deus enim eum alloquio ſuo non ſemel dignatus eſt, multaque prædixit.

Salome — 5. Judas ſive Ariſtobulus poſt Hyrcani patris mortem annum unum duntaxat regnum tenuit, & Pontificatum ſanguinis vomitu (divina eum perſequente vindicta ob cæſum fratrem Antigonum) extinctus. Primus Aſſamonæorum diadema regium capiti circumpoſuit.

6. Alexander annos 27 regnum cum Sacerdotio tenuit, Judæis exoſus qui ſæpius bellum ei intulerunt, totieſq; ab eo victi ſunt, tandem quartana febre ex intemperantia orta extinctus eſt. — Alexandra poſt mariti mortem regnum per 9 annos adminiſtravit, Sacerdotio interim collato in filium Hyrcanum.

7. Hyrcanus poſt patris Alexandri mortem, interim dum mater Alexandra regnum adminiſtrat, ipſe per annos 9 Pontificatum tenuit. Poſt matris autem mortem à fratre Ariſtobulo cogitur vitam privatam vivere per annos 3, menſes 3, quibus Ariſtobulus regnum & Sacerdotium ſimul tenuit. Ubi verò à Pompeio captus & vinctus Romam miſſus eſt Ariſtobulus, ipſe tum regno tum Sacerdotio reſtitutus eſt, quæ ipſe tenuit per annos 23. Deinde à Parthis captus auribus truncatus & Babylonem abductus eſt. Unde aliquot pòſt annis ab Herode ſpecie benevolentiæ revocatus & à Parthis dimiſſus, mox ab eo clam interficitur, cùm mortuo Antonio ad Auguſtum ipſe properaret.

8. Ariſtobulus fratre Hyrcano natu minor, ſed ingenio & animo longè ſuperior, poſt matris obitum fratre armis ſuperato, cogit eum regno & Sacerdotio ſe abdicare, quæ ipſe ſimul tenuit per annos tres, & menſes tres. Quibus exactis à Pompeio ad Hyrcani preces ſuperatur, & captis Jeroſolymis vinctus cum tota familia Romam mittitur.

Alexandra — Alexander cùm Romam unà cum patre à Pompeio abduceretur, in itinere fuga ſe ſubducit, res novas in Judæa adverſus Hyrcanum molitus à Gabinio Pompeii legato vincitur, rurſus rebellans ab eodem Gabinio ſuperatur, paulo poſt Pompeii juſſu à Scipione ſecuri percutitur.

9. Antigonus à Ptolemæo Mennæo Calchidis tyranno accitus & in tutelam ſuſceptus apud Cæſarem Hyrcanum & Antipatrum Herodis patrem accuſans ſpe ſua excidit. Sed mox Parthorum, qui Syriam ſupra Romanos occupaverant, ope Hyrcanum oppugnat Jeroſolymis, captum auribus truncat ut eſſet Sacerdotio inhabilis, Parthiſque abducendum Babylonem tradit. Ipſe per triennium & menſes ſex regno & ſacerdotio potitur, quibus exactis ab Herode Jeroſolymis obſeſſus, captus, vinctus ad Antonium miſſus, móxque ab eo Herodis ſuaſu interfectus.

Herodes M. Rex Judæorum à Senatu ad Antonii poſtulationem declaratus poſt debellatum per triennium Antigonum, creat Pontificem Ananelum obſcuri generis Sacerdotem, Babylone accerſitum, olim ſibi notum & familiarem, ſed mox ob indignationem ſocrus ſuæ Alexandræ, & Mariammes conjugis ea de cauſa conceptam, eo abdicato ſubſtituitur ei Ariſtobulus, qui ultimus Aſſamonæorum fuit, quo extincto ſacerdotium iterum eſt Ananelo traditum, ac deinceps Pontificatus ad arbitrium Herodis, ejuſque poſterorum vel Romanorum, modò huic modò illi, etiam pretio interdum collatus eſt.

— Mariamme Alexandri & Alexandræ filia, Herodi vehementiſſimè dilecta, ab eo impetravit ut Ariſtobulus frater crearetur Pontifex.

10. Ariſtobulus adoleſcens annorum 17, formâ eximius, ab Herode in gratiam uxoris ſuæ Mariammes Pontifex conſtitutus, anno uno functus eſt Sacerdotio, ſed mox ab Herode ex ſuſpicione dolo necatur. Ultimus ex Aſſamonæis qui geſſit Pontificatum.

Series ſummorum Pontificum Judaicorum, ex quo ab Herode ereptum eſt Aſſamonæis regnum cum Sacerdotio, ad excidium uſque Templi & Jeroſolymorum per Titum Veſpaſianum. Ex Joſephi libb. de Antiq. Jud.

Poſt arte & dolo necatum Ariſtobulum, ultimum ex Aſſamonæorum genere ſummum Pontificem, Herodes, ejuſque filius Archelaus, adeoque & Romani, poſtquam Judæa eſt in provinciam redacta, Pontificatum contulerunt in quoſlibet ex Sacerdotum numero & genere, licet alioqui obſcuros, quos ipſi pro arbitrio & libitu inſtituebant & deſtituebant. Horum primus fuit

1. Ananelus ab Herode Babylone accerſitus, olim ipſi notus & familiaris, cui poſtea ab eodem ſubſtitutus fuit

2. Jeſus Phabeti filius, cui deinde Sacerdotium abrogavit, & ſucceſſor ei datus eſt

3. Simon Boethi Alexandrini filius (vel potius Boethus ipſe, quo cum filius ejus Simon videtur Sacerdotium exercuiſſe.) Hujus Simonis aliam Mariammen formoſiſſimam cùm vellet ducere in uxorem Herodes, patri Simoni vel avo Boetho, Pontificatum contulit. Hanc cùm poſtea ob inſidias ipſi ab ea ſtructas necaſſet Herodes, Simoni patri Sacerdotium abrogavit, eique ſuffectus eſt

4. Matthias Theophili Hieroſolymitani F. Iſte paucis ante Herodis mortem menſibus privatus eſt ab eo Sacerdotio, eique ſubſtitutus

5. Joazarus Boethi filius Mariammes conjugis Herodis patruus, cui Archelaus ab Auguſto in regno confirmatus abrogat Pontificatum, eique ſubſtituitur

6. Eleazarus Joazari frater. Eidem mox idem abrogat Sacerdotium, & viventi ſubſtituitur

7. Jeſus Siæ F. Iſte deinde videtur omnino ſub Archelai finem depulſus Sacerdotio, & in Pontificatu reſtitutus

8. Joazarus ille prior. Nam cùm poſt Archelai exilium & religationem, ab Auguſto miſſus eſſet in Judæam Quirinius, qui cenſum ageret, & Archelai bona divenderet, perſuadente Joazaro Pontifice (inquit Joſephus) populus tandem acquievit illi deſcriptioni ac cenſui. Mox ſeditione populi contra eum excitatâ, Quirinius eum privavit Sacerdotio, atque ei ſuffectus eſt

9. Ananus Sethi F. cui non multo poſt à Valerio Grato Judææ (à Tiberio miſſo) Præſide Pontificatus eſt ademptus, eíque ſuffectus

10. Iſmael Fabi F. quo mox deſtituto, ſubſtituitur

11. Eleazarus Anani Pontificis F. Elapſo anno dignitatem huic adimit, ſufficitúrque

12. Simon Camithi F. qui annum ſimiliter in hac dignitate egit, quo exacto ſucceſſor ei datur

13. Joſephus cognomento Cajaphas (ille ſub quo Chriſtus eſt paſſus, Annæ, hoc eſt Anani illius præcedentis, gener, ut habet hiſtoria Evangelica.) Is à Vitellio ſub finem regni Tiberii privatus eſt Sacerdotio, eíque ſubrogatus

14. Jonathas Anani Pontificis filius, cui paulo pòſt idem Vitellius quum ad bellum Arabicum proficiſceretur, paulò ante Tiberii mortem Pontificatum ademit, eíque ſuffectus eſt

15. Theophilus Jonathæ frater, huic Agrippa M. quum Româ poſt Caligulæ cædem veniſſet, initio regni Claudii, Pontificatum abrogat, eíque ſufficitur

16. Simon cognomento Canthara Boethi F. qui jam antè vivente Herode functus fuerat illâ dignitate unà cum patre. Huic mox Pontificatum abrogat Agrippa, & ſucceſſor ei datus eſt

17. Matthias Anani Pontificis F. & Jonathæ frater, cui deinde cùm idem Agrippa Pontificatum ademiſſet, ſuffectus eſt ei

18. Elionæus Cithæi F. Huic etiam videtur ademptus Pontificatus, eíque ſubrogatus eſt

19. Simon Canthara. At poſt Agrippæ M. mortem, Herodes Calchidis Rex Agrippæ frater impetratâ à Claudio poteſtate in Templum & ſacrum ærarium, hoc Simone in ordinem redacto, ſuffectus eſt ei

20. Joſephus Canei ſive Camydis F. quem idem Herodes mox privavit illâ dignitate, eique ſubſtitutus

21. Ananias Nebedæi F. Iſte à Numidio Quadrato Syriæ Præſide miſſus eſt Romam unà cum Cumano Judææ Procuratore, redditurus Claudio rationem ſeditionis cujus accuſabatur circa decimum Principatus Claudii annum. Abrogatus videtur ei ea de cauſa Pontificatus, eique ſubſtitutus

22. Jonathas, quem Felix Procurator Judææ, cùm òdio proſequeretur, curavit per ſicarios interfici, eique ſubrogatus eſt

23. Iſmael Fabei F. Iſte Romam ivit ad Neronem cum decem Judæorum legatis, poſtulaturus ut paries quidam (quem Feſtus Procurator volebat dirui) in Templo exſtructus, ad arcendum ne quis ex Regia quid in Templo fieret, proſpicere poſſet, maneret incolumis, Romæ detentus eſt tanquam obſes, quo intellecto ei à Feſto ſubrogatus eſt

24. Joſephus cognomento Cabi, Simonis quondam Pontificis F. cui Herodes Agrippas poſt Feſti mortem, ademit Pontificatum, eſtque illi ſubſtitutus

25. Ananus Anani quondam Pontificis F. Is ſectâ Sadducæus ſtatim atque Pontificatum adeptus eſt, Jacobum Domini noſtri Jeſu Chriſti fratrem ſecuri percuſſit, improbantibus id factum pleriſque Judæis: qua de cauſa tertio poſt adeptum Pontificatum menſe, abrogatum eſt ei Sacerdotium ab Herode Agrippa, illíque ſubſtitutus

26. Jeſus Damnæi filius, cui cùm idem Herodes ademiſſet Pontificatum, ſucceſſor datus eſt

27. Jeſus Gamalielis F. Huic cùm abrogaſſet etiam Pontificatum, ſucceſſor datus eſt

28. Matthias Theophili F. ſub quo Judaicum bellum initium habuit, anno Principatus Neronis duodecimo. Huic deinde à ſeditioſis Zelotis (belli tempore) ſuffectus vel oppoſitus eſt

29. Phanæus, ultimus Pontificum Jeroſolymis in Templo Sacerdotio functus eſt.

DE
PONDERIBUS & PRETIIS
Veterum Nummorum, eorumque cum recentioribus Collatione,
LIBER UNUS.

Authore EDOVARDO BREREWOOD: Olim in Collegio *Greſſamenſi* LONDINI *Aſtronomiæ* Profeſſore.

INDEX.

CAP. I. *De Nummis Argenteis propriis Judæorum.*
CAP. II. *De Nummis æreis, quorum in Sacris Libris fit mentio.*
CAP. III. *De Nummis Aureis qui in uſu Judæorum.*
CAP. IV. *De Summis Nummorum Hebrais.*
CAP. V. *De præcipuis quibuſdam Nummorum ſummis quarum in Libris Sacris Mentio.*
CAP. VI. *Conſideratio de Auri & Argenti Numero à Davide relicto Salomoni, pro Templi fabrica.*
CAP. VII. *De veteribus Græcorum & Exterorum Nummis. Primò, de Argenteis & æreis.*
CAP. VIII. *De Nummis Aureis Græcorum & Aſiaticorum.*
CAP. IX. *De Summis Nummorum Græcis.*
CAP. X. *De præcipuis quibuſdam Græcis Nummorum Numeris.*
CAP. XI. *De Veteribus Romanorum Nummis. Primò, De initiis Nummorum apud Romanos.*
CAP. XII. *De Æreis Romanorum Nummis.*
CAP. XIII. *De Argenteis Romanorum Nummis.*
CAP. XIV. *De Aureis Romanorum Nummis.*
CAP. XV. *De Aureis Nummis poſt Imperii ſedem Byzantium tranſlatam.*
CAP. XVI. *De Argenteis & æreis Nummis Imperii Byzantium tranſlati.*
CAP. XVII. *De Summis Nummorum Romanis.*
CAP. XVIII. *De Seſtertio. Et arte Romana Numerandi per Seſtertios.*
CAP. XIX. *Summæ quædam Romanorum Nummûm, & earum in noſtris Declaratio.*
CAP. XX. *De Proportione Auri ad Argentum.*
CAP. XXI. *De Auri & Argenti Pretiis.*
CAP. XXII. *De Aurei & Argentei Nummi Temperaturis.*
CAP. XXXIII. *De Pretio & pondere æris & aliorum Metallorum.*

DE PONDERIBUS ET PRETIIS VETERUM NUMMORUM.

ID quod Romani dixerunt 1°. Monetam, quod nota aliqua impreſſa certi moneret pretii, & 2°. Pecuniam, quod * Pecudis imagine olim ſignaretur: 3°. Nummus etiam appellatur, origine ut videtur a Græca, ὅτι οὐ φύσει ἀλλὰ νόμῳ ἐστὶ, quod b *Ariſtoteles* de Græco vocabulo νόμισμα dixit: Nam & eo nomine Græcis, à lege qua inſtituitur, & χρῆμα ab uſu, nuncupatur. * *Plin. lib.* 33. *cap.* 3. *Plutarch. in Publicola.* a *Pollux l.* 9. *c. de Talent.* b *Ariſt. l. Ethic.* 5. *cap.* 8.

CAP. I.
De Nummis Argenteis propriis Judæorum.

De veterum itaque Nummorum ponderibus & poteſtate dicturus, incipiam à nummis Hebræorum: illi verò nullum habuerunt proprium ex argento, præter Siclum & ejus partes.

Shekel, שקל altera facie vaſculum oſtendit quo Manna ſervabatur in Sanctuario, cum hac perigraphe, *Shekel Iſraelis*: altera virgam *Aaronis* affloreſcentem, cum inſcriptione, Jeruſalem Sancta: Quæ ſane ante captivitatem Babylonicam, antiquis Hebræis literis, quas Samaritanas nunc vocant, expreſſa fuit: Poſt eam verò, Hebræis novis, id eſt, Aſſyriis ſeu Chaldæis: Characteres enim qui nunc ſunt in Hebræorum uſu, atque jam diu fuerunt ab *Eſræ* temporibus, Aſſyriorum fuiſſe, * Judæi ipſi haud diffitentur. Porrò, pondus Sicli exquiſitè ſemuncia fuit; id eſt, drachmarum 4. ut a *Joſephus, Hieronymus, Heſychius* prodiderunt, & b alii viri docti experientia facta deprehenderunt. Licet autem Septuaginta Interpretes שקל ſæpe reddunt δίδραχμον, ut *Geneſ.* 23. 15. *Exod.* 21. 32. *Levit.* 27. 3, 4, 5, 6, 7. &c. *Joſ.* 7. 21, &c. Non tamen cum reſpectu ad drachmam Atticam, ſed Hebræam vel Alexandrinam, illi ſunt intelligendi: Etenim cum Interpretes ipſi Hebræi eſſent, & libros ſacros Alexandriæ Græcè converterent, omnino credibile eſt, aut ad regionis ſuæ, aut ad Alexandriæ pondera eos reſpexiſſe. Drachma autem Hebræa etiamque Alexandrina Atticæ dupla fuit: Nam Talentum Alexandrinum 12000. drachmas Atticas continebat authore c *Varrone*, quantum etiam & Hebræum fuit: Omne autem Talentum continere 6000 drachmas ejus loci proprias cujus talentum eſſe dicitur, d *Pollux* & *Suida* prodiderunt: Proinde didrachmum pondere Hebræo vel Alexandrino, tetradrachmum fuit Attico. Siclus itaq; Iſraelitarum Athenienſium Stateri omnino par fuit, eaq; cauſa interdum *Symmacho*, plerumque Aquilæ, στατὴρ Græcè redditur: valet proinde *Shekel* de noſtro. 2 s. 6 d. [illegible] *id eſt* שקל ישראל [illegible] *id eſt* ירושלים הקודשה. * *In Tract. Sanhedrin. cap.* 2. *Abraham de Balmis, in* מקנה אברם *cap.* 1, *&c.* a *Joſeph. lib.* 3. *Antiq. cap.* 9 *Hieron. in Comment. ad cap.* 4. *Ezechiel. & ad* 17. *Matthæi. Heſych. in vocab.* σίκλος. b *R Moſ. Gerund. ad fin. expoſ.* Pentateuchi. Ar. Montan. *lib. de Menſ. ſacris Tract.* de Siclo. *Maſius ad cap.* 7. *Joſuæ. Anton. Auguſt* Dial. 2. de Num. Antiq. &c. c *Varro l.* 4. *de Ling Latina.* d *Pollux l.* 9. *Onomaſtic. c. de Talento.* Suid. *in dictione* τάλαντον.

Dimidius Siclus, מצית *ſeu* בקע השקל, cujus mentio *Exod.* 30. 13, & 15. & *cap.* 38. 26. Tributum à viris ſingulis Tabernaculo & Templo penſitatum, idq; annuatim, ut 1 *Chron.* 24. *v.* 6, & 9. manifeſtum eſt, & poſt Templum dirutum, Capitolio Romano ex decreto *Veſpaſiani*, ut a *Joſephus* meminit. Qui etiam Siclus Regius & Publicus dictus fuit, de quo 2 *Sam.* 14. 26. Ibi enim pro ducentis ſiclis Regii ponderis, Septuaginta centum ſiclos reddiderunt, Intellige ſcilicet centum ſiclos Sanctuarii. De quo b *Epiphanius* eſt etiam capiendus, *Siclus* inquit eſt quarta pars unciæ. Et ubi 1 *lib. Macch.* 10. 42. *Demetrius* remittit Judæis 5000 ſiclos. c *Joſephus* pro iis poſuit 10000 drachmas. Ponderabat itaque drachmas duas, Attico didrachmo par. Et valuit de noſtro 1 s. 3. *Joſeph. de Bell. Judaic. lib.* 7. *cap.* 26. b *Epiphan. lib. de ponderib.* c Joſeph. *lib.* 13. *Antiq. cap.* 5.

Triens Sicli, שלישית השקל, id eſt tertia ejus pars, cujus mentio *Nehemiæ* 10. 32. Annuum tributum, Templo ſecundo ab Hebræis civili decreto exhibitum Valuit de noſtro 10 d.

Quadrans Sicli, etiam Hebræis in uſu fuit, ut manifeſtum eſt è *lib.* 1 *Sam.* 9. 8. Chaldæus זוזא vertit, quod nomen *Syrus* etiam *Lucæ* 15. 8. reddit pro δραχμὴν. Et quidem tantum, ſcilicet drachmam: a R. *Elias* in Tiſhbi, & b R. *Kimhi* zuzam eſſe definiunt. (Ducentis zuzim determinatur victus annuus honeſtus homini pauperi (è noſtro id eſt 6 li. 5 s.) quantum qui habet, ſi mendicet, excommunicationem incurrit apud Judæos ut eſt in * Talmud.) Quadrans ergo Sicli, drachmæ Atticæ, Denarioque Romano par eſt. Valetque noſtri 7 d. ob. a *R. Elias in Rad.* זוז & דבר b *R.* Dav. Kimhi *ad Ezechiel* 45. 12. & 1 *Sam.* 9. * *L. de Miſnaioth Tract. de Angulo. cap* 8.

גרה *Gherah*, eſt vigeſima Sicli pars, ut eſt in Exod. 30. 13. Levit. 27. 25. Ezech. 45. 12. &c. Id eſt, quinta pars drachmæ, ut non ſatis accurate interpretes pro *Gherah* obolum reddant, cum Obolus drachmæ pars ſexta ſit. *Chaldæus* ſemper מעא exponit. De noſtro valet, 1 d. ob.

אגורה *Agorah*, 1 Sam. 2. 36. Idem quod *Gherah*. Nam & eiſdem nominibus *Chaldæus* & *Græcus* utranque dictionem reddunt, Ille מעא, hic ὀβολὸν, & Hebræi omnes ſic exiſtimant, Valet noſtri 1 d. ob.

כסף *Keſeph*, id eſt, argentum, cum Nummum deſignat, ut ſæpe in ſacris libris, Geneſ. 20. 16. & 23. 16. & 43. 21. & 2 Samuel. 18. 11. & 12. &c. Siclum denotat. Chaldæus enim כלעא reddit, quo nomine & שקל reddere ſolet. (Et Septuaginta in loco allato *Samuelis* σίκλον convertunt.) Ejuſdem præterea ponderis eſſe dictum Chaldæum Nummum *Silgha*, & Hebræum *Shekel*, * Hebræi ipſi authores ſunt. Valet proinde *Keſeph* de noſtro, 2 s. 6 d. * *R. Nathan in Aruc. R. Elias in Tiſhbi. R. Dav. de Pomis in Lexico.*

קשיטה *Keſhitah*, cujus ter in ſacris mentio, Gen 33. 19. Joſ. 24. 31. Job. 42. 11. Nummus fuit Agni imagine ſignatus, indeque *Keſhitah*, id eſt, agnus, appellatus, ut à pecude pecunia. Vetus hic Nummus Chaldæorum aut Arabum proprius videtur fuiſſe, è circumſtantiis locorum in quibus fit ejus mentio. Idem autem erat Arabibus quod Judæis *Megha*, id eſt, *Gherah*, ut a *Rab. Hakiva* ex itinere ſuo Arabico retulit: Idemque *R. Levi Ben Gerſon in Pentateuchum* ex *Rabbinis* ſtatuit, Valuit proinde de noſtro, 1 d. ob. a *Apud R. Dav. Kimhi in Radicib. & R. Solom in com. ad* 33. *Geneſ.*

De Nummis Novi Teſtamenti.

Ἀργύρεον, *Argenteus*, cum Nummum ſignificet Judaicum, ut Mat. 26. 15. idemque ſonet quod *Keſeph*, ex Judæorum uſu Siclum denotat: ut recte *Euſebius* tranſcripſerit, *l.* 4. *Dem. Evangelic.* τριάκοντα στατῆρας quod *Matthæus* τριάκοντα ἀργύρια dixerat: Proinde valet noſtri. 2 s. 6 d.

At Ἀργύρεον, *Argenteus*, Act. 19. 19. ubi de Nummis Græcis ſermo eſt, drachmam Atticam valet: Græci enim pecuniarum ſummas numerabant drachmis, ut Judæi ſiclis, & Romani ſeſtertiis, *Epheſus* autem (cujus argentei illi erant) Græca civitas fuit, Athenienſium Colonia, ut *Strabo lib.* 14. & *Pauſanias in Achaicis* authores. Valuit proinde ille argenteus, noſtri. 7 d. ob.

Δραχμὴ. *Drachma*, Luc. 15. 8, & 9. Quadrantem ſicli, aut denarium Romanum deſignat, uterque enim drachmam ponderabat: valet ergo noſtri 7 d. ob.

Δίδραχμον. *Didrachmum*, Math. 17. 24. ſignificat ſemiſiclum, quem ex divino præcepto Exod. 30. 13. Viri ſinguli inter Judæos pluſquam annos 20. nati, templo pendebant. Non autem deſignare illic tributum Romanum, manifeſtum eſt; Quia id Romanis nummis penſitatum fuit, ut ex Mat. 22. 17, & 19, & 21. Illi autem Nummos denariis majores (qui ſcilicet eſſent in vulgari uſu) non percuſſerunt. Quod autem Chriſtus de Regibus terræ loquitur, id exempli cauſa inducit, quòd ipſe Dei filius non magis Templo Dei tributum deberet, quam Regibus eorum filii. Valuit autem didrachmum, 1 s. 3 d..

Στατὴρ *Stater*, Mat. 17. 27. Denotat Græco nomine ſiclum Hebræorum, ſtateri Attico pondere omnino æqualem. Nam duo didrachma continebat, cum pro tributo *Chriſti* & *Petri* ſolveretur: Proinde valuit, 2 s. 6 d.

De Nummis externis qui in Judæorum uſu.

Δηνάριον *Denarius*, ut in Mat. 18. 22. & 22. 19, &c. Iſque planè Romanus, ut manifeſtum eſt è poſteriori loco *Matthæi* citato *v.* 21. quoniam Cæſaris imaginem oſtendebat. Quartam partem *Silghâ*, id eſt. Sicli valuit, ut † Hebræi etiam docent, & proinde drachmam ponderabat. Valebatque noſtri 7 d ob.

† *Lib. Miſnaioth. Tract de decima ſecunda. c.* 2. *Et Tract. de Chetuboth. c.* 5.

CAP. II.
De Nummis æreis, quorum in Sacris Libris fit mentio.

HOrum tantum Nummorum ex argento ſacri libri meminerunt. Licet autem certum ſit, Judæos etiam ex ære percuſſos proprios nummos habuiſſe, iiſdem plane figuris & characteribus ſignatos quibus argentei, ut *Antonius Auguſtinus Dialog.* 2. *de Num. Antiquis* prodidit. Nulla tamen eorum in hiſtoriis ſupereſt memoria, verū omnes quorū in ſacris fit mentio (ut videtur) ſunt externi. Illi vero ſunt.

Ἀσσάριον *Aſſarius*, Mat. 10. 29. אסר Hebræis recentioribus. Qui, ſi pars eſſet Nonageſima ſexta *Silgha*, id eſt, Sicli, ut Hebræi definiunt in † *Miſnaioth*, valeret qª. c. Sin vero Aſſis ſemiſſe ſit, ut cum a *Agricola* ex *Varrone*, mihi etiam videtur ex b *Cleopatra*, cui Aſſarius drachmas duas pendet, cum eo tempore, longeque ante, Aſſes eſſent ſemunciales ex lege *Papyria*, valebat de noſtro. qª. q. † *Tract. de Gittim c.* 1. *parag. Et tract. de Nezikim. c.* 8. *par.* ח. a *Agricol. lib.* 2. *de ponderib externis.* b *Cleopatr. in Coſmet.*

Κοδράντης *Quadrans*. Mat. 5. 26. Mar. 12. 42. Si quarta pars oboli ſit, valet q. c. (a *Heſychius* quadrantem interpretatur quartam partem *Follis*.) Quod ſi quartam Aſſis partem denotat, ut magis videtur, (Nam alios quadrantes nemo rei nummariæ peritus obſervavit apud Romanos,) Dimidium erit Aſſarii, drachmamque ponderabit, valuitq; proinde noſtri. q. c. a *Heſych. in vocab.* Κοδράντης: *Id quantum ſit collige ex recentioribus Nummis Græcorum.*

Λεπτὸν, *Minutum*, Luc. 21. 2. Marc. 12. 42. Dimidium eſt quadrantis, e duo enim *Lepta* ſeu Minuta quadrantem efficiunt, ut ille *Marci* locus declarant, idemque f *Suida* & *Heſychius*. Minutum proinde ſemidrachmam ponderabat, valebatque Denarii Romani partem octuageſimam, ut Quadrans quadrageſimam, Aſſarius vigeſimam. Valuitque de noſtro c. $\frac{1}{2}$. e *Unde* שמונא *id eſt, Octava, redditur à Syro utroque in loco.* f *Uterque in Voc.* Κοδράντης.

CAP. III.
De Nummis Aureis qui in uſu Judæorum.

AUreorum autem Nummorum in libris Sacris quatuor opinor tantum nomina. זהב Zahab, שקל זהב Siclus Auri, Adarcon, & Drakmon. Quorum duo priores tantum ad nummos Hebræorum proprios videntur pertinuiſſe. Zahab enim 2 Reg. 5. 5. & 2 Chron. 9. 16. &c. pro Nummo meminit. Sicli aurei autem 1 Chron. 21. 25. utrumque autem nomen ubi Nummum deſignat, Aureum didrachmum ut videtur ſignificat. Namque & Stateres aureos Perſarum, Græcorum, Romanorum aliarumque celebrium gentium obſervo ex antiquitate, tantum fere ponderaſſe. Et præterea ea aureorum ſumma, quæ 1 Reg. 10. 17. tres auri Minæ eſſe dicitur, refertur 2 Chron. 9. 16. eſſe trecenti Aurei. † Minas enim omnium gentium ſingulas 100. earum drachmas continere notum eſt, quod autem drachmale eſſi pondere Hebræo, didrachmum eſſe pondere Attico, ſupra comprobavi. Licet autem Chaldæus, 2 Reg. 5. 5. Zahab 6000. tot millia דינרין, id eſt, denarios reddit, quod ſcilicet eſſent denariorum pondere, non tamen de argenteorum denariorum pondere, ſed aureorum Paraphraſtem intelligo: Aureos enim Romanorum, etiam Denarios fuiſſe ab iis appellatos, (quòd ſcilicet eaſdem plane imagines oſtenderent, & magnitudine non multum diſſiderent) è a *Plinio* & aliis clare elicimus. b *R. Levi Ben Gerſon* autem, nomina זהב & זהוב, cum ad Nummorum rationem indicandam adhibentur, ſiclorum pondus ſignificare ſtatuit. Id quod de ſiclis vulgaribus, non ſiclis Sanctuarii intelligendum eſt. Licet enim ubi numerus ponderis innuitur, videtur ſiclos denotare integros, ut Judic. 8. 26. ubi Septuaginta 1700. Zahab, tot ſiclos reddunt; ubi tamen numerus Nummorum deſignatur, exhibet ſemper didrachmas aureas. Aureus ergo Hebræorum, vulgari eorum ſiclo argenteo pondere æqualis, drachmas duas Atticas pendebat. Et proinde pro ea proportione auri ad argentum quæ apud nos viget, ſcilicet duodecupla, valuit de noſtro, 15 s. † *Vide Nummos Græcos in* μνᾶ. a *Plin l.* 33. *c.* 3. *Didymus apud Priſcian. lib. de Ponderib.* b *Comment. ad* 8. *Judic. cap.* 26.

Duo autem alia aurearum Monetarum nomina in veteri Teſtamento ſunt אדרכון & דרכמון Adarcon & Drakmon. Illud Ezræ 8. 27. & 1 Chron. 29. 7. Hoc Eſræ 2. 69. & Nehem. 7. 70, 71, 72. Uterque Nummus Hebræis externus fuit (ut nomina ipſa ſatis indicant, quorum neutrum eſt Hebrææ originis) & Perſicus, ut videtur: uterque etiam ejuſdem ponderis, cum utrunq; Græci Interpretes δραχμὴν convertant, quod tamen ut dixi cum reſpectu ad pondera Alexandrina, aut Hebræa, intelligendum eſt, quæ Atticorum ponderum ejuſdem appellationis dupla ſunt. Drakmon autem nomen ponderis videtur eſſe: Adarcon autem, (ſi conjectura mea non fallit) nomen Principis innuit, & Daricum Perſarum Aureum notat: Nam & *Darius Hiſtaſpis* filius tunc regnavit, cum hii nummi aurei *Ezra* tempore oblati dicuntur in Templi ſtructuram, & ab illo *Dario* procuſos fuiſſe aureos optimos, a *Herodotus* memoriæ prodidit. Qui vel eam ob cauſam *Darici* dicebantur, vel, teſtante b *Plutarcho*, quod in altera parte *Darii* imagine ſignarentur. Licet autem nomen Adarcon ſemel ante legatur in rerum vetuſtiorum hiſtoria, ſcilicet 1 Chron. 29, 7. Tamen, cum † *Ezra* ejus etiam libri author extiterit, potuit quidem ille rei veteri recentius nomen externum imponere, quod ſcilicet nummum ejuſdem plane ponderis deſignaret. Eo autem magis mihi videtur nomen *Adarcon Daricon* notare, quod prima litera א ablata *Daricum* fere ſonat. c א autem in dictionis initio, ſæpe præter radicem eſt Chaldæis, & vel ſervit loco ה apud Hebræos, vel etiam præpoſitionis vicem obtinet, *juxta, ſecundum*, vel tale quid denotantis. Unde in loco *Chronicorum*, principes tot *Adarconim* obtuliſſe, innuere videtur, tot dediſſe aureos, qui eſſent pondere *Daricorum*. *Adarcon*, ergo & *Drakmon*, ut vernaculus Hebræorum aureus, valet de nummis noſtris. 15 s. *Herodot. in Melpomene.* a *Plutarch. in Artaxerxe.* b *Vide Abulenſ. in Præfat lib. chron. Quæſt.* 5. c *Vide Guidon. Fabric. in Gram. chaldaa. & Angel. canin. in Inſtitut. ling. Syriac.*

CAP. IV.
De Summis Nummorum Hebrais.

DIxi de nummorum generibus quorum in ſacris Libris ulla mentio. De eorum ſummis dicam proximè, quarum duæ apud Hebræos celebrantur. Illæ ſunt, מנה ſeu מנה Auri, *Maneh*, μνᾶν Græci dicunt, Latina Minam. Mina vero Hebræa, Auri quidem, continet 100. drachmas pro pondere Hebræo (id eſt 200, Atticas) pro communi gentium ritu: valetque noſtri 75 li.

At Argenti Mina (vetus) apud Hebræos 60 ſiclos complectitur, ut Ezechiel 45, 12. id eſt 240 drachmas Atticas, ſive ut *Joſephus* ait eodem ſenſu, libras Argenti duas cum dimidia: Et proinde valet de noſtro 7 li. 10 s. *Joſeph. lib.* 14. *Antiquit. c.* 12.

Quod vero ab Hebræis. *Lib.* † *Miſnaioth*, Mina (Nova) denarios ſeu drachmas 100 (intellige Atticas) continere dicitur, accipiendum eſt de recentiori ejus nominis inſtituto, & ex Græcorum aliarumque gentium commerciis inter Hebræos valuiſſe. Eaque Mina valuit noſtri 3 li. 2 s. 6 d. † *Tract. de Angulo. c.* 8. *parag.* ח & ו.

ככר (Argenti) *Talentum Hebræorum* continet pondere 3000 ſiclos, ut obſervanti evidens eſt è 38. Exod. 25, 26. Nam pro ſexcentis millibus virorum, tot ſemiſicli oblati, faciunt trecenta millia ſiclorum, qui eo loco talenta centum conficere dicuntur. Ergo 3000. ſicli ad Talentum pertinuerunt: Continet proinde 12000 drachmas Atticas, Atticique Talenti duplum exiſtit. Ponderatque ut etiam *Epiphanius lib. de Ponderib.* obſervat, Libras 125. Valet proinde talentum Hebræum in Argento, de nummis noſtris 375 li.

Auri vero Talentum Hebraicum, ſervatâ in pretio auri ad argentum proportione duodecuplâ, quæ nunc ubique fere viget, valet de noſtro 4500 li.

CAP. V.
De Præcipuis quibuſdam Nummorum ſummis quarum in Libris ſacris Mentio.

DIxi de nummis qui apud Hebræos fuerint in uſu. Quorum præcipuas quaſdam collectiones, in hiſtoriis ſacris celebratas, proximè, per nummos ponderaque noſtra, exercitii cauſa, declarabo.

Mulcta Domino præſcripta fuit apud Judæos 30 ſiclorum, cujus bos alterius ſervum occiderat Exod. 21. 32. De noſtro id valuit 3 li. 15 s.

Ghakan 200. Argenti ſiclos fatetur ſacrilegio à ſe ſurreptos; Joſ. 7. 21. Id facit de noſtro 25 li.

Abraham emit agrum ab *Ephron* in ſepulturam pro 400 ſiclis argenti. Gen. 23. 15. Id fuit de noſtro 50 li.

Ghakan præter argentum prædictum, ſuffuratus eſt laminam auream 50 ſiclorum, id eſt pondere 50 ſiclorum Joſ. 7. 21. Id valuit de noſtro, 75 li.

David ab *Ornan Jebuſæo* aream, altari extruendo, emit 50 ſiclis, 2 Sam. 24. 24. Id fuit noſtri, 6 li. 5 s.

At libro *Chronicorum* 21. 25. id dicitur feciſſe 600 auri ſiclis qui ſervatâ proportione auri ad argentum duodecupla, cum didrachmi fuerint, efficiunt, 450 li.

Contradictionem òbiter tollo. Nam in *Samuele* mentio fit tantum areæ Altari extruendo; cujus pretium 50 ſiclorum. In Chronicis autem locus etiam areæ memoratur, id eſt, locus areæ adjacens, templo erigendo à *Davide* comparatus, id eſt, totus Mons *Moriah*: ut manifeſtum eſt ex collatione 2 Chron. c. 3. v. 1. Eventu enim edoctus inter ſacrificia *David* locum eſſe acceptum Deo, poſtquam emiſſet aream, emit etiam 600 auri ſiclis, totum locum adjacentem qui ad Ornan pertinuit.

Ferrum haſtæ *Goliathi* ponderabat 600 ſiclos 1 Sam. 17. 7. Obſerva autem ſiclum in ſacris ſi abſolute ponatur ubicunque nomen ponderis eſt, ſemper denotare unciam dimidiam. Ponderabat ergo id ferrum *Libras* 25.

Ejus loricæ pondus fuit 5000 ſiclorum, *ibidem*. Ponderabat itaque *Libras* 208 & 4. *Uncias*.

Tor-

Tonſura annua capillitii *Abſalonis* ducentos ſiclos Regii ponderis pendebat: 2 *Sam* 14. 26. Is autem Sicli Sanctuarii dimidium fuit: ponderabat ergo *Libras* 4. & 2 *Uncias*.

Argentei 30 proditoris Judæ ſtipendium, Mat. 26. 15. ſicli, ut dixi, erant, valuerunt de noſtro 3 li. 15 s.

Denarii 300 unguenti æſtimatio à *Magdalena* in *Chriſti* caput effuſi, *Judæ* ſcandalum, Joan. 12. 5. valuerunt de noſtro 9 li. 7 s. 6 d.

Sumptus Auri in Tabernaculi ſtructuram oblati fuit 29 Talentorum, & 730 ſiclorum, Exod. 37. 24. Id de noſtro erat 131595 li.

Sumptus Argenti pro eodem opere, 100 talentorum & 1775 ſiclorum. *Ibid. v.* 25. Id facit de noſtro 37721 li. 17 6.

Hiram Salomoni in Templi opera miſit 120 Auri talenta, 1 Reg. 9. 14. Id de noſtro nummo valuit 540000 li.

Quantum etiam Auri Regina *Shebæ*, *Salomoni* loco honorarii attuliſſe dicitur, 1 Reg. 10. 10

Ex *Ophyr* allata *Salomoni*, Auri talenta 420, 1 Reg 9. 28 Id fuit 1890000 li.

David reliquiſſe dicitur *Salomoni* pro Templi fabrica Auri talenta 100000. 1 Chron. 22. 14. Immenſa ſumma. De noſtro 450000000 li.

Præterea, argenti pro eodem opere 1000000 talenta. *Ibidem.* Id facit de noſtro 375000000 li.

Porro, de ſuo Peculio eum in uſum conſecravit 3000 Auri talenta. Id de noſtro 1 Chron. 29. 4. 13500000 li.

Et Argenti 7000 talenta, *Ibid.* Id reddit de noſtro 2625000 li.

Oblatio Principum *Davidis* in ejuſdem Templi ſtructuram fuit Auri talenta 5000 & 10000 *Adarconim*, 1 Chron. 29. 7. Id de noſtro 22507500 li.

Et Argenti 10000 Talenta, *ibid* quod de noſtro valuit 3750000 li.

Reditus annuus *Salomonis*, præter negotiationis & aromatum proventus & principum honoraria, fuit 666. Auri Talenta, 2 Chron. 9. 13. Id de noſtro facit 2997000 li.

Tributum *Hezekiæ* impoſitum à Rege Aſſyriæ 300 talenta argenti & 30 auri, 2 Reg. 18 14 De noſtro fuit 247500 li.

A Principibus familiarum quibuſdam in ſecundi Templi ædificationem auri *Drakmonim* 61000 collati ſunt, Eſræ 2. 69. Id fuit 45750 li.

Argenti autem Minæ 5000. *ibidem.* Id conficiebat noſtri 31250 li.

CAP. VI.

Conſideratio. De Auri & Argenti Numero à Davide *relicto* Salomoni, *pro Templi fabrica.*

Dixi diligenter de antiquis Hebræorum nummis quorum in ſacris ſcriptis ſupereſt memoria, eorumque ponderibus & poteſtate. Cruciat me tamen nonnihil ille unus ſacræ hiſtoriæ locus, 1 Chron. 22. 14. de ingenti numero talentorum auri & argenti, relicto à *Davide* Salomoni pro Templi ſtructura: Nam omnes omnium Monarcharum theſauros & opulentiam longè ſuperat, quorum ulla in hiſtoriis mentio, ſi acervos Sardanapali, ſecum unà flammis traditos ſolum excipiamus. Porro, neque modus ullus *Davidi*, qui à prædeceſſoribus ſuis theſauros nullos acceperat, acervandi tam immenſos cumulos, quantos ex vaſtiſſimis imperiis, nullus unquam vel rapaciſſimus principum Romanorum, Græcorum, Perſarum corraſerat. Neque profecto tantum auri argentique immenſitatem, illud opus poſtulabat. Quin potius, ſi ex ſolido argento fuiſſent integri templi parietes & pavimenta; Si ex auro ſolido tectum integrum, & præter interiorem parietum cælaturam, omne quodcunque interius ſupellectile ejus fuiſſet conflatum: illi tamen acervi pro opere & operariis non ſuffeciſſent abunde tantum, verùm longè ſuperaſſent. Conſideravi enim quàm potui diligentiſſime Templi dimenſiones, & cum ea auri & argenti mole in ſolidam Maſſam conflata, comparavi, & calculis ſubductis, hanc ſupra illam multum excreviſſe reperii. Verum & ex paupertate ſua, *David* ipſe dicit, hæc ſe conſecraſſe Deo, quaſi afflictionum ſuarum & bellorum reliquias, quibus graviter vexatus & hauſtus fuerat, At hæc paupertas omnem opulentiſſimorum regum affluentiam quantum ſuperat? Proinde neceſſario dicendum videtur, aut aliud eo loci denotare Hebræam vocem ככר quàm *talentum*, vel aliam eſſe poſſe Talenti notationem, præter eam quam ex *Moſis* hiſtoria ſupra elicui. Et quidem [a] ככר ſignificare maſſam aliquam planam & preſſam, tortæ inſtar aut placentæ (qua forma aurum & argentum ſervari in Principum theſauris conſuevit) certum eſt, cum nomen ipſum *planitiem* ſignificet ex origine, qua vocis ejus acceptione, de illa *Davidis* ſumma nihil certi conſtabit. Præterea, & nominis Talenti variam fuiſſe apud Antiquos notionem, & interdum exiguam aliquam ſummam deſignaſſe, ex veterum ſcriptis facile elicio. *Eupolemus* apud [b] *Euſebium*, in ſumptu Templi numerando, talentum ſiclum denotare prodidit, id eſt, drachmas 4. *Pollux* in libro de rerum vocabulis ad Commodum ſcripto, Talentum argenti quidem, 60. Minas, at Talentum Auri, 3 Aureos Atticos, id eſt 6 drachmas conſtituit. Quin parvum aliquid fuiſſe antiquitus auri talentum, *Homerus* etiam *Iliad. lib.* 23. non obſcure indicat; In quo certantibus ad tumulum *Patrocli*, inter res non magni pretii, ſcilicet captivam fœminam, equam prægnantem, lebetem, & phialam æream, duo auri talenta, & quidem quarto loco, ſcilicet poſt lebetem, exhibentur in præmium. Denique cum Talentum [c] Siculum, Neapolitanum, Rheginum, tam exiguum pondus notarit, illud drachmas 6. iſtud 3. hoc $\frac{1}{2}$ drachmæ, potuit fortaſſe idem nomen, & Hebræis interdum, exiguam ſummam aliquam deſignare.

[a] *R. Montan. lib. de Menſ. ſacr. c. de Chicar. Et Lexicographi Hebræi.* [b] *Euſeb. de præpar Evang. l. 9. c. 4. Poll. l. 9 Onomaſtic c de Talent. & l. 4. c. 24.* [c] *Pollux. l. 9. Onomaſtic. & Varro lib. 4. de Ling. Latina.*

CAP. VII.

De Veteribus Græcorum & Exterorum Nummis. Primo de Argenteis & æreis.

Δραχμή, [& Ἀργυρὶς *Alexarcho apud Athenæum. l. 3.*] *Drachma Attica* (quo fere pondere Pharmacopolæ hodie utuntur) pro omnium Nummum Græcorum menſura nobis erit. Nummus Athenienſis fuit, ſignatus * imagine lucernæ inextinctæ, *Minervæ* apud Athenienſes ſacræ, cujus in *Strabone lib.* 9. & *Pauſania in Attic.* mentio, cum inſcriptione, Δραχμή. Octava unciæ pars eſt, ejuſdem ponderis ut *Plinius l.* 21. *c ult.* author eſt cum Denario Romano. Valuit de noſtro 7 d. ob. * *Imaginem vide in Anton. Auguſtin. Dial.* 1. *de Antiquis Num.*

Στατὴρ *ſeu* τετράδραχμον *Stater*. quod & *Tetradrachmum*, in altera facie *Minervæ* caput, (qua cauſa παρθένος & κόρη ſæpe appellatus eſt) in altera, Noctuam oſtendebat: erat 4 drachmarum nummis, ut * *Cleopatras*, *Epiphanius*, *Hieronymus*, *Heſychius*, & alii authores ſunt. Quin & duobus didrachmis cenſeri *Staterem* manifeſtum eſt ex 17 *Matthæi*, ſi quis verſum 24 cum 27 conferat. Valuit noſtri 2 s. 6 d. * *Cleop. in Coſm. Epiphan. l. de Ponderib. Hieron. ad cap. 4 Ezechiel. Heſych. in Voc.* στατήρ.

Βοῦς *ſeu* δίδραχμον. *Didrachmum*, quod & *Bos Athenienſibus* nuncupatus, quod [a] bovis imaginem habuit impreſſum. Nummus ille primo cuſus à *Theſeo* fuit, ut [b] *Plutarchus* meminit, ſive in memoriam Tauri *Marathonii* quem occiderat, ſive in laboris exemplum. *Stateris* dimidium fuit, duas continens drachmas; valuit noſtri 1 s. 3 d. [a] *Pollux. l. 9.* [b] *Plutarch in Theſeo.*

Τριδράχμον. *Tridrachmum*, 3 drachmas complexum, de noſtro valuit 1 s. 10 d. ob.

[a] Ὀβολὸς. *Obolus Atticus*, quaſi ὄβελος, id eſt, veru, [a] quod oblongus in mucronem deſinebat, vel quod obeliſci imaginem præ ſe ferebat, *Photio* Patriarcha authore. Pars ſexta fuit drachmæ Atticæ, ut præter [b] *Suidam*, [c] *Xenophon*. [d] *Cleopatra*, [e] *Plinius* prodiderunt: Valuit de noſtro 1 d. qª. [a] *Agricol. l. 1 de præt. Metal. & Monet.* [b] *Suid. in* δραχμή. [c] *Xenoph in Vectigal* [d] *Cleopatr in Coſmet.* [e] *Plin l. 21. c. ult. & Galen de Compoſ. Pharm. ſec. Locos lib 6. cap. 1.*

[a] Ἡμιωβόλιον. [a] *Semiobolus*, minimus è nummis Argenteis Græcorum, Valuit noſtri ob. q. [a] *Pollux. l. 9.*

Διώβολον. *Diobolus*, [a] Altera parte *Jovis* faciem oſtendebat, altera Noctuam, Tertia pars drachmæ, Valuit è noſtro 2 d. ob. [a] *Pollux. loc. allegat. Suid. in* Διώβολ. *Pollux l. 9. c. de Talent.*

Τριώβολον *ſeu* ἡμιδράχμιον. [a] *Triobolus*, dimidium drachmæ fuit. Proinde valuit de noſtro 3 d. ob. qª. [a] *Pollux loc. allegat Suid loc. alleg.*

τετρώβολον. [a] *Tetrobolus*, altera parte *Jovis* faciem oſtendit, altera duas Noctuas, $\frac{2}{3}$ drachmæ continebat, valebatque noſtri 5 d. [a] *Pollux. ibid.*

Dixi de argenteis Atticis, verum & nummorum aliarum partium Græciæ exigua aliqua memoria ſupereſt. Illi autem ſunt

Drachma Æginæa, quæ continet 10 Obolos Atticos Authore *Polluce loc. allato.* unde & craſſa ab Athenienſibus appellata eſt. Valebat noſtri 1 s. ob.

Obolus Æginæus, pars ſexta *Æginææ* drachmæ, *Pollux l. 4. Onomaſtic. c. 24.* Valebat noſtri 2 d. c. & $\frac{1}{3}$.

Triobolus Æginæus, drachmæ Æginææ dimidium. *Xenophon. lib. 5. Rer. Græcar.* Noſtri valuit 6 d. qª.

Stater Corinthius 10 obolos Æginæos continet, *Pollux l. 4. Onomaſtic. c. 24. & lib. 9. cap alleg.* & proxime valuit 1 s. 8 d. ob. qª.

Stater Macedonius, ut quos Reges Macedoniæ, & ſucceſſores *Alexandri* etiam in Aſia percuſſerunt, drachmas quatuor ponderat, cum 2 obolis, & 2 ſiliquis. Proinde valet proxime noſtri 2 s. 9 d. qª. & $\frac{2}{3}$ q.

De Argenteis Nummis Aſiaticis.

Σίγλος & σίγλον. *Siglus*, Nummus argenteus *Sardianus* & *Perſicus*, valet obolos Atticos 7 & $\frac{1}{2}$ ut *Xenophon lib. 1. Exped. Cyri* author eſt, id eſt, noſtri 9 d. qª. q. at *Heſychio in* Σίγλον obolos Atticos 8 ut 4 ſcrupula ponderet, & proinde valeat noſtri 10 d.

Κιστοφόρος *Ciſtophorus*, Nummus etiam Aſiaticus, ob imaginem gerentis ciſtam quam oſtendebat, ſic appellatus, *Victoriato* Romano major parte $\frac{1}{15}$, cum quatuor mille Denarii efficiant 7500. *Ciſtophoros*, ut *Pompeius Feſtus* in voce, *Euboicum Talentum* prodidit: quod ſi cum reſpectu ad denarium recentiorem qui drachmam ponderabat intelligendum ſit, valuit noſtri 4 d. At ſi pro Denario veteri & legitimo qui Conſulum tempore cudebatur (ut magis videtur,) valuit proximè, ſed exiguum plus, 4 d. ob. c.

Δανάκη. Δάνικη. Δανάκ. [a] *Danaces, Charontis* portorium ſcilicet pro trajectu ad inferos, quem nummum ea cauſa Barbari in ora mortuorum imponebant. Datos enim fuiſſe mortuis obolos *Lucianus in Charonte*. *Ariſtophanes*, [b] *Suida*, & alii authores ſunt. Unde & nummus funebris dictus eſt *Callimacho*, & *Plutarcho*. Itaque ſi obolus fuit, ut à *Luciano* dicitur, (cui tamen æneus eſt) valuit noſtri 1 d. qª. quod ſi ejuſdem ponderis fuit cum eo quod *Danich* [c] Græcis, & [d] Arabicis ſcriptoribus appellatur, 8 tantum grana, id eſt, $\frac{2}{3}$. oboli pendebat, & proinde valuit noſtri ob. qª. & $\frac{2}{3}$ q. [a] *Suid. in* Δανάκη. *Pollux. l. 9. cui nummus Perſicus exiſtimatur eſſe.* [b] *Suid. loc. allegat. Heſych. in* Δανάκ. [c] *Cleopa. in Coſmeticis.* [d] *Avicen. lib. 5. ſum. 2. tract. 8.*

De Nummis æris Græcorum.

Æreolum, ſexta pars oboli Attici fuit, ut *Suida* cum [a] aliis Author eſt, (licet *Cleopatræ* & *Polluci* pars ſit octava) unciæ æris pondus habuit, ut ex [b] *Polluce* elicitur: duoque argenti grana valuit. Unde duorum granorum pondus medicis Chalcus nominatur. Cum itaque ſextam partem oboli Attici valuit, Valuit noſtri q. c. & $\frac{1}{3}$. [a] *Suid in Vocib.* ὀβολὸς, χαλκοῦς, τάλαντον. *Dioſcorid. lib. de Pond. & Menſ. cap. 1. Serv. ad 5. Æneid. Plutarch. in Lyſandro, lib. de Pond. & Menſ. Galeno aſcriptus.* [b] *Pollux. loc. allegato.*

Λεπτὸν, *Minutum*, ſeptima pars *Æreoli* ut *Suidas* [a] & alii, proinde valuit proximè, ſed perexiguum plus, $\frac{1}{2}$ c. [a] *Suid. loc. allegato.*

CAP. VIII.

De Nummis Aureis Græcorum & Aſiaticorum.

Proxime de nummis aureis, quorum in ſcriptoribus antiquis memoria ſupereſt, dicendum eſt. Illi autem Athenienſibus erant,

Χρυσοῦς, & Στατὴρ, *Stater Atticus*, qui duas drachmas ponderabat, ut † *Pollux* author eſt, quod licet pro proportione auri ad argentum quæ apud Græcos legitima fuit, ſcilicet decupla, valeret tantum 12 s. 6, tamen pro noſtra, quæ duodecupla eſt, Valuit noſtri 15 s. † *Pollux l. 4. Onomaſt. c. 24. & Heſych. in Vocab.*

Ἡμιστατήριον, [a] *Semiſtater*, drachmam unam pendebat, unde & *Heſychio* dicitur δραχμὴ χρυσοῦ. Noſtri valebat 7 s. 6 d. [a] *Pollux. lib. 9.*

Τετραστατήριον, *Tetraſtaterium*. Cujus *Ariſtoteles* meminit in Republica Cyrenenſium, ut *Pollux* eum allegat libro 9. Cui & *Stater* dicitur (ſed ponderalis opinor, non monetalis ille fuit) & minam argenti valere. Unciam auri habet, Valetque noſtri 3 li.

Stater aureus Macedonicus, ut quos *Philippus*, *Alexander*, *Lyſimachus*, *Demetrius*, & cæteri qui *Alexandro*, in Macedonia, Syria, Aſia ſucceſſerunt, ſignabant. Pendet drachmas Atticas 2. Obolos 2, Siliquas 2. Valuitque pro illorum proportione quæ fuit decupla 15 s. 5 d. monetæ noſtræ. At pro duodecupla proportione quæ noſtra eſt 18 s. 4 d.

De Nummis Aureis Aſiaticis.

Daricus, Nummus aureus Perſicus (ut & *Crœſii* aurei) didrachmus fuit, ut & *Suida* in vocab. Δαρεικὸς author eſt, qui eum ſtateri Attico æqualem facit, & elicitur ex *Ariſtophanis* Interprete *In Concionant.* atque *Xenophonte l. 1. Expedition. Cyri.* apud quem ſolvitur 3000 *Daricis*, quod decem argenti talentis promittebatur, ſervata proportione auri ad argentum decupla, quæ ſane analogia apud Aſiaticos, fere etiam apud Græcos, ſolennis fuit. Imaginem *Sagittarii* impreſſum habuit, unde *Ageſilaus apud Plutarch. in Ageſilao* facete dicebat, 10000 Sagittariis ſe pulſum Aſia, ob corruptos Perſicis nummis Oratores

Græcos, qui perſuaſerant ut revocaretur. Drachmas itaque duas cum habuit, valeret noſtro auri pretio 15 s.

Errat proinde *Budæus l. 5. De Aſſe*, qui ſtateres *Daricos* (ut etiam Græcos) unciales facit; ut prædicta ſatis declarant: Etiamque, quod ex *Xenophonte lib. 1. Expedit. Cyri* conſtat, *Daricum* unum fuiſſe militum *Cyri* ſolitum pro Menſe ſtipendium. Poſtea vero ſtipendium auctum, *Daricum* unum cum ſemiſſe: quod, ſi tantus eſſet ſtater *Daricus*, pro diebus ſingulis, fere 3 s. fuiſſet, ſupra omnem fidem & morem, ut bene cognita militum ſtipendia clarum faciunt. Nam apud Romanos *Polybius l. 6.* teſtatur tempore ſuo, hoc eſt initio tertii belli Punici, ſtipendium fuiſſe in diem 2 obolorum pro pedite, (quod etiam pro ratione Denarii veteris & legitimi minus eſt quam 3 d. noſtri) 4 pro Centurione, (id minus quam 6 d.) pro Equite autem 6. (id eſt, denarium integrum,) Triplum enim fuiſſe ſtipendium Equitis ad Peditem, diſcimus etiam ex *Livio l. 7.* Porro, ſtipendium pro Pedite tempore *Tiberii*, Aſſium 10 fuit, ut *Tacitus* 1 *Annal.* meminit, cum Denarius diu ante ad 16 aſſium pretium provectus fuiſſet (proximè noſtri 4 d. ob. q. c.) Apud Lacedæmonios & alios fere Græcos, Triobolum Æginæum pro pedite (6 d. qª.) quadruplum pro Equite, ut eſt apud *Xenophontem lib. 5. Rer. Græcar.* Athenienſes autem, qui omnium liberaliſſimi ſunt habiti drachmam pro diurno ſtipendio præbuerunt (id eſt 7 d. ob.) ut author eſt *Thucydides l 3.* *Daricus* autem pro Menſe, quod erat ordinarium pedeſtris militiæ apud *Perſas* ſtipendium, fuit pro ratione auri apud eos 5 d. in diem, pro ea quæ eſt apud nos 6 d, *Daricus* autem cum dimidio, quod auctum ſtipendium ut dixi fuit, erat 7 d. ob. pro decupla auri proportione, 9 d. pro duodecupla.

Ἡμιδαρεικὸν, *Semidaricus*, cujus mentio in *Xenophonte l. 1. Exped. Cyri*, ſtateris *Darici* dimidium, drachmam Atticam ponderabat, valebatq; noſtri 7 s. 6 d.

Cizycenus aureus (*Cizycus* Græca civitas fuit & Mileſiorum Colonia, ut *Strabo lib.* 14. meminit, quia tamen in Aſia, in Propontidis littore ſita fuit, inter externos ejus nummum recenſeo) gravior fuit *Darico*, quod ejus æſtimatio 28 drachmas Atticas exæquavit, ut *Demoſthenes in Orat. ad* Phormion. prodidit, quod pro eorum ratione decupla auri ad argentum, valuit 17 s. 6 d. at pro noſtra, duodecupla, valuit è noſtro 1 li. 1 s.

CAP. IX.

De Summis Nummorum Græcis.

De veteribus Græcorum & Aſiaticorum nummis quorum ſupereſt in hiſtoriis memoria, dixi. De recentioribus autem, qui ſcilicet poſt *Conſtantini Magni* tempora in Græcia viguerunt; quoniam ab Imperatoribus Romanis fuerunt procuſi, poſt nummos Romanos dicam. Nunc de nummorum ſummis, quæ fuerunt Græcis, Mina & Talentum.

Μνᾶ *Mina Attica* 100 drachmas continet, Nova ſcilicet à *Solone* inſtituta, ut *Plutarchus in vita Solonis* author eſt. Vetus enim ante *Solonem* 75. tantum drachmas habuit, ut *Priſcianus lib. de Ponder.* & *Fannius Carm. de Ponder.* meminerunt. Continere autem Minam 100 drachmas, præter *Plutarchum*, etiam *Xenophon in Vectigal. Cleopatras in Coſmet. Plin l. 21. c. ult.* & *Suidas in* τάλαντον & μνᾶ ex *Diodoro*, cum aliis pronunciarunt. Itaque valet Mina Centenaria argenti, de noſtro 3 li. 2 s. 6 d.

Τάλαντον, *Talentum* autem ut ex *Polluce* & *Varrone l. 4. Ling. Lat.* conſtat, multiplex fuit. Omne tamen ut *Suid. loc allegat.* & *Pollux l. 9. c. de Talent.* inquiunt, continet Minas 60 ut Mina drachmas 100. Proinde 6000 drachmas continebat Talentum omne, proprias ſcilicet ejus regionis cujus talentum eſſe dicebatur. Verum ſi certa menſura adhibenda ſit, ut inæqualitas talentorum intelligi poſſit, cum reſpectu ad drachmas Atticas ita ſe habent.

Talentum Atticum Minus eſt drachmarum Atticarum 6000 ut *Pollux l. 9 cap. allat.* & *Feſtus in Talent. l. 3. c. 17.* & alii authores ſunt, & elicitur ex *Gellio l. 3. c. 17.* qui *Seſtertiorum* 72000 talenta 3 eſſe dicit. Nam tot ſeſtertii 18000 denarios ſeu drachmas conficiunt. Minus hoc Atticum Talentum dicitur à *Priſciano lib. de* Ponderib. & aliis: Intellige tamen, hoc ipſum nomine Talenti Attici ſæpiſſime deſignari, Imo ſemper in Authoribus (præter ſacros) ubi nomen, Talenti occurrit, hoc ipſum intelligendum eſſe, ſi nomen Talenti abſolute poſitum ſit, neque diſtinctionis cauſa aliquid adjiciatur. Valuit de noſtro 187 li. 10 s.

Talentum vero *Atticum* majus 8000. drachmarum fuit, ut *Livius l. 38.* & *Priſcianus loc. alleg.* authores. Id valuit de noſtro 250 li.

Talentum Ægyptium valuit tantundem, ut *Plinius l. 33. c. 3.* ex *Varrone* inſtituit, id eſt 250 li.

Talentum Syrium drachmas continet Atticas 1500. *Pollux l. 9.* Valuitque de noſtro 46 li. 17 s. 6 d.

Talentum Euboicum, 4000 denariorum (id eſt, drachmarum) fuit ut *Pompeius Feſtus in Vocabul. Euboicum Talentum* author eſt. Id valuit noſtri 125 li.

Talentum Rhodium 4500 drachmas Atticas continet, *Varro l. 4. de Ling. Lat.* Valuit de noſtro 140 li. 12 s. 6 d.

Talentum Babylonicum eſt 7000 drachmarum Atticarum, *Pollux l. 9. Onomaſtic c. de Talent.* Illud proinde valuit de noſtro 218 li. 15 s.

Talentum Æginæum eſt 10000 drachmarum Atticarum; *Pollux ibid.* Valuitque de noſtro 312 li. 10 s.

Talentum Alexandrinum 12000 drachmarum Atticarum fuit, quantum & Hebræum Talentum extitit, *Varro lib. 4. de Ling. Latin.* Id valuit de noſtro 375 li.

Hæc de majoribus talentis: Nam etiam obſervo minora quædam talenta fuiſſe in uſu, quæ tamen videntur talenta non niſi exorbitante nominis notione appellata: ut,

Talentum Siculum vetus, quod 24 nummorum eſſe *Pollux loc. allegat.* dixit (tot Minarum *Suidas in Vocab.* τάλαντον. ſed corrupte) nummus autem *Polluci* ſemiobolos 3 valet, id eſt, ſeſtertium unum Romanum. Proinde ponderabat drachmas 6 tantum. Valuitque de noſtro 3 s. 9 d.

Talentum Neapolitanum tantundem etiam valuit apud *Varronem loco allegat.* ſcilicet 3 s. 9 d.

Talentum Siculum novum 12 nummorum *Polluci loc. allegat.* id eſt 3 drachmarum, quantum & *Syracuſanum Talentum* fuiſſe *Varro loc. allegat.* dixit. Valuit de noſtro 1 s. 10 d. ob.

Talentum Rheginum, unius *Victoriati* fuit, id eſt, drachmæ tantum dimidiæ, *Varro ibidem.* Itaque valuit de noſtro 3 d. ob. qª.

CAP. X.

De præcipuis quibuſdam Græcis Nummorum Numeris.

Tributum annuum Athenienſium à ſociis acceptum ut *Pericles* inquit apud *Thucydidem lib. 2.* fuit talentorum 600. Xenophon *l. 7. Expedit. Cyri* autem eorum Reditus non minores eſſe ſcribit, quam 1000 talenta: *Athenæus lib. 12. Deipn.* 1200 facit. *Suida* demum ex omnibus undiquaque collectis, eorum Reditus 2000 talenta fuiſſe ſtatuit. Id vero de noſtro eſt 375000 li.

Sumptus funeris *Hepheſtionis* ab *Alexandro* factus, talenta 10000. *Plutarch. in Alexan. Arrian. l. 6. Expedit. Alexandri.* De noſtro fuit 1875000 li.

Reditus Romani creverunt poſt victum Mithridatem, ad 8500 myriades, (authore *Plutarcho in Pomp.*) ſcilicet drachmarum, ut viri docti [*Bude. lib. 3. de Aſſe, & Leon. Portius. l. 2. de ponder. & menſ.*] obſervant, quod Græci ſcriptores nunquam per ſeſtertios (ut Romani) ſed per drachmos numeros colligant. Id in noſtris pecuniis valuit 2656250 li.

Qui ante fuerant tantum 5000 myriades, eodem authore; *Plut. ibid.* Quod fuit de noſtris 1564500 li.

Reditus *Darii Hiſtaſpis* filii erat Euboicorum talentorum 14560 ut habet *Herodotus in Thalia.* Id valuit 1820000 li.

Reditus Ægypti regnante *Ptolemæo Anlete*, erat talentorum 12500. *Strabone lib. 17.* referente, qui tamen dicitur diſſolute rem curaſſe. Id fuit in nummis noſtris 2343750 li.

In ærario *Darii* Suſis, reperta ab *Alexandro* talentorum 50000. [*Curtius lib. 5.* & *Arrian. l. 6. Exped. Alexand.*] Id fuit de noſtro 9351250 li.

In ejuſdem *Darii* ærariis Perſepoli, obtinuit *Alexander* 120000 talenta. Id de noſtro fuit 22500000 li.

Theſauri *Darii* quos in univerſum *Alexander* occupavit, fuerunt, inquit *Strabo lib. 15.* 180000 talenta. Quod valuit de noſtro 33750000 li.

In Alexandri ærario poſt obitum ejus, reperta ſunt talenta 100000. *Juſtin. lib. 13.* Quod fuit de noſtro 18750000 li.

Alexandri Magni Reditus annuus, 300000. [*Juſtin. ibid.*] talentorum fuit (inquit *Juſtinus:*) reſtitui debet, 30000. ut *Budæus lib. 4. de Aſſe* corrigit, nam & cum ratione non convenit, tot habuiſſe in Reditu annuo talenta, cum 10000 tantum reliquit in theſauris, & vel ſic, veteris regni Perſici reditus multum excedebat. Talenta autem 30000. in noſtris nummis efficiunt 5625000 li.

Bythii Bithynii opes fuerunt 2000 talenta argenti, *Herodot. lib. 7.* (de noſtro 375000 li.) In auro 4000000 Darici (de noſtro 3000000 li.) Ejus opes in univerſum valuerunt de noſtro 3375000 li.

Quod ſi Babylonica talenta intelligenda ſint, quæ in uſu in imperio Perſarum, pars ſeptima argento adjicienda eſt.

Cyrus devicta Aſia, reportavit argenti 500000 talenta Ægyptia, ſeu majora Attica, *Plin. lib. 33. c. 3.* Quod de noſtro facit 125000000 li.

Præterea 34000 Pondo, id eſt libras auri, *Plin. ibid.* Quod de noſtro valuit 1224000 li.

Sardanapalus congeſſit ut ſecum flammis traderet, auri talenta 10000000. *Cteſias.* In Atticis talentis id de noſtris valet 2250000000 li.

Argenti autem decies tot talenta, quod valuit de noſtro 18250000000 li.

At vel in Syris talentis aurum faceret noſtri 5625000000 li.

Argentum autem produceret 4687500000 li.

CAP. XI.

De Veteribus Romanorum Nummis. Primo, De initiis Nummorum apud Romanos.

Aes, antiquiſſimus Romanorum nummus, primo ſignabatur à *Servio Tullio*, ſexto Romanorum rege, ut *Plinius* author eſt *lib. 33. cap. 3.* Nam ante, pondere tantum noſcebatur, non imagine. Et quidem primo, nota Pecudum ſignatum æs fuit, authore eodem *Plinio loco allegato, & lib. 18. cap. 3. & Varrone lib. 2. de Re Ruſtica. c. 1.* (inde Pecunia dicta). Poſtea, ex altera parte Roſtrum Navis, ex altera, Janus geminus ejus inſigne fuit, in Jani memoriam impreſſum. Quæ cauſa erroris fuiſſe videtur Macrobio *l. 1. Saturnal. cap. 7.* & Athenæo, *lib. 15. Deipnoſophiſt.* qui id Iano ipſi tribuerunt. Eæ inquam notæ fuerunt in Aſſibus. Nam etiam in Triente, Quadrante, Sextante, Ratis inſigne fuiſſe, præter *Plinium*, *Feſtus in vocab. Ratitum* etiam author eſt.

Argentum autem poſt devictum Pyrrhum ſignari cœpit. An. urb, 484. *Plin. lib. 33. cap. 3.* (nam ſic corrigi debet) ſcilicet Q. *Fab Pictore* Coſ. annis 5 ante primum bellum Punicum, inquit eodem loco *Plinius.* [*idem de Nummorum imaginibus obſervatur in nummis Goltztii, Urſini, Anton. Auguſtini & aliorum.*]

Ejus notæ in Denariis, ſunt bigæ aut quadrigæ ut plurimum ex una parte, interdum *caſtores*, ex alia vero Romæ caput galeatum. *Victoriati*, imago ſedentis *Victoriæ*: *Seſtertii*, ut plurimum *Caſtores*, ex una parte, utriuſque autem ex altera parte Romæ caput. Ad imperatores uſque ita fere permanſit. Nam *Auguſtus Capricornum* nummis ſuis impreſſit [*Sueton. in Auguſto.*] Imperatores autem reliqui frequentiſſime imagines ſuas.

Aurum denique ſignatum Romæ primum fuit, anno 62 (nam ſic reponi debet) poſt percuſſum argentum, inquit *Plinius loc. allegato.* Nam eo anno, *Claud. Nerone*, & *M. Livio* Salinatore *Coſſ. Livius lib. 26.* ſignati auri meminit. Nec aliam imaginem invenitur ſubiiſſe aurum quam argentum, id eſt bigas & quadrigas cum Romæ Capite, quæ ſane videtur fuiſſe cauſa, quod aurei etiam nummi Romanis interdum denarii dicerentur.

CAP. XII.

De Æreis Romanorum Nummis.

As, quaſi æs dicitur, inquit *Varro l. 4. de Ling. Latina.* nam æreus nummus fuit. Et quidem ab initio, æris libra *Dion. Halicarnaſ. lib. 9.* At poſtea, bello Punico primo, Populus ære alieno preſſus, ferit ex iis ſextantarios, inquit *Plinius lib. 33. cap. 3.* id eſt ſex ex uno, valore tamen eodem ſervato. Deinde bello Punico ſecundo premente *Annibale*, ſub *Q. Fab. Maximo* Dictatore unciales ſunt facti, id eſt ad dimidiam magnitudinem reducti. Poſtremo, lege Papyria, ſemunciales, ſic perſtiterunt. As autem decimam partem Denarii Romani valuit. De noſtro nummo ob. qª.

Semiſſis, quaſi ſemiæs (inquit *Varro loco allegat.*) id eſt Aſſis dimidium, valuit de noſtro q. q.

Triens, id eſt tertia pars Aſſis, (*Varro ibid.*) valuit è noſtro qª.

Quadrans, id eſt quarta pars Aſſis, *Varro ibid. Triuncis Plinio lib 33. cap. 1. Teruntius Ciceroni l. 7. epiſt. ad Attic.* quod ante æs diminutum, uncias tres contineret, valuit de noſtro q. c.

Sextans, ſexta pars Aſſis, *Varro ibid. Liv. lib. 2. Plin lib. 33. c. 10. Valer. Max. l. 4. cap. 4.* Quantula fuit in ſingula capita collatio in funere Menenii Agrippæ, Romanæ ſalutis quondam arbitri, ob viri paupertatem. Id valuit de noſtro q.

Verum etiam urgente apud Romanos ære grave, id eſt librali aſſe, Minores de ære nummi cuſi ſunt. Ut

Uncia, pars duodecima Aſſis gravis, id eſt libræ æris, *Varro ibid.* valuit de noſtro c.

Semuncia, dimidia pars Unciæ 4 drachmarum pondere, *Varro ibid* valuit è noſtro $\frac{1}{2}$ c.

Sextula, ſexta pars Unciæ, minimus apud Romanos ex ære nummus, *Varro ib.* Valuit noſtri $\frac{1}{6}$ c.

Hii nummi ærei fuerunt Aſſe minores qui antiquitus in Romanorum commerciis. Verum & majores Aſſe iis fuiſſe legimus, ut in *Varrone loc. allegat.* ſit *Decuſſis*, 10 Aſſes. Denarium valuit, *Viceſſis*, qui Denarios 2. *Triceſſis*, qui 3. Et quidem aſcendebant uſq; ad *centuſſim*, quo æreorum nummorum vocabulum ejus non fuit, authore *Varrone*, ille autem 100 Aſſes continens, denarios 10 argenteos valebat. id eſt noſtri 6 s. 3 d.

CAP. XIII.

De Argenteis Romanorum Nummis.

DE nummis argenteis poſtea dicemus. Qui erant,

Denarius, ſic dictus quod denos æris ſeu Aſſes valeret, *Var. lib. 4. ling. Lat. Vitruv. l. 3. c. 1.* Cujus non idem pondus & æſtimatio ſemper apud Romanos fuit. Nam Denarius vetus Romanus, Conſulum tempore procuſus, ſeptimam partem unciæ ponderabat, ut *Celſus l. 5. c. 17.* & *Scribonius Largus in præfat.* cum aliis, authores ſunt; Etiamque P*linius l. 33. cap. 9.* qui 84 Denarios ex una argenti libra cuſos fuiſſe prodidit. Valuit proinde vetus ille Denarius, de noſtro 8 d. ob. c. cum $\frac{1}{7}$. c.

Denarius novus (à *Claudii* Imperatoris temporibus ut creditur natus, ſuſpicor tamen aliquanto antiquiorem eſſe) drachmam Atticam exquiſite ponderabat, (nam 96 Denarii ex argenti libra cudebantur) ut non ſolum *Plinius l. 21. c. 34. Cleopatras in Coſmet. Iſidorus l. 16. Etymol. cap. 24.* & infiniti alii teſtantur: [*Athenæ. lib. 4. Galen. l. 8. Compoſit. Med. ſec. loc. c. 3. Et ſæpe in lib. de Comp. med. ſecund. genera.*] verum & certa præterea ratio comprobat. Etenim Græci ſcriptores ubi de rebus Romanis loquuntur, ſemper pro denariis drachmas reddunt. Valuit de noſtro 7 d. ob.

Reſpectu autem hujus Denarii novi, omnes noſtræ computationes factæ ſunt. Quod ſi in adhibenda ratione nummorum ad antiqua tempora reſpectus habeatur, in quibus ſcilicet vetus & legitimus denarius viguit, omnia parte ſeptima augenda ſunt. Tantum enim Denarius novus à veteri ſuperatur.

Bigatus & *Quadrigatus*, idem eſt Romanis quod Denarius, *Plin. lib. 33. c. 3.* Quoniam enim Denarius bigas aut quadrigas ex altera parte impreſſas habuit, iis nominibus fuit appellatus. Valuit 7 d. ob.

Victoriatus, imaginem ſedentis Victoriæ oſtendebat, *Liv. l. 41. Voluſ. Metian. l. de Ponder.* (unde ei nomen fuit) Lege *Clodia* Romæ primo percuſſus, ut inquit *Plinius lib. 33. c. 3.* Dimidia pars Denarii fuit: unde & *Quinarius* idem dictus, quod quinque Aſſes valuerit. De noſtro autem valuit 3 d. ob. qª.

Seſtertius, ſic dictus quaſi ſeſquitertius, inquit *Priſcianus lib. de Ponderib.* quia continet Aſſes duos cum ſemiſſe: ut *Plinius loc. allegat. Varro lib. 4. ling. Lat. Metianus lib. de Ponder. Vitruvius lib. 3. Architect. cap. 1.* & alii authores ſunt. Dimidium eſt *Victoriati*, quartaque pars denarii. Idem fere *Nummus*, abſolute poſitus, ſignificat apud Romanos ſcriptores, quia frequentiſſimus ejus in rationibus uſus fuit. Etiam interdum Seſtertius nummus vocatur. De noſtro valuit 1 d. ob. qª. q.

Obolus, ſexta pars Denarii, (*Obolo Attico* æqualis) quem ea cauſa *Sextantem Celſus lib. 5. cap. 17.* vocat. Valuit de noſtro 1 d. qª.

Libella, decima pars Denarii. Aſſi æqualis pretio, ideoque inquit *Varro l. 4. ling. Lat.* libella dicta, quod valore æquaret æris libram; quaſi puſilla libra, ait *Metianus loc. alleg.* Valuit de noſtro ob. qª.

Sembella, quaſi ſemi-libella, vigeſima pars Denarii, *Varro ibidem*, Libellæ ſcilicet Dimidium. Proinde ea valuit de noſtro qª q.

Teruntius, quadrageſima pars Denarii fuit; *ibid.* Ita appellatus, quod tres æris uncias valeret pretio. Minimus argenteus fuit in Romanorum uſu, vel qui uſquam legitur in hiſtoriis. Nam & hos poſtremos argenteos fuiſſe, *Varro* certus nobis author eſt, libro jam ſæpe allegato. Valuit autem *Teruntius* noſtri q. c.

CAP. XIV.

De Aureis Romanorum Nummis.

AUrei Romanorum nummi proxime declarandi, quos Aureos Denarios *Plinius* l. *33. c. 3. Didymus apud Priſcian. lib. de Ponderibus* appellant, ſive quod eaſdem imagines quas argentei denarii oſtendebant, ſive quod magnitudine ad oculum non multum ab iis diſcreparent. Quorum tres varietates apud Romanos factas *Plin loc. allegat.* meminit. Verum tam corruptus ille *Plinii* locus eſt, ut nihil inde certi vel divinando elici poſſit. Veruntamen ex aureis nummis qui ſuperſunt, adverto priſcum Aureum Romanorum Conſulum temporibus procuſum duos veteres *Denarios* argenteos ponderaſſe, ut ex iis qui ſuperſunt exploratum eſt; *Vide Anton. Pois. lib. de Num. Antiq. c. 9.* Ita ut 42. ex auri libra cuderentur. Duas proinde drachmas cum $\frac{2}{7}$ pendebat. Valuit proxime de noſtro 17 s. 1 d. ob. qª.

Aureus Recentior, circa prima Imperatorum tempora (ut videtur) procuſus, parte ſeptima aureo priſco levior fuit: Drachmas enim duas pendebat, ut 48 ex Auri Libra cuderentur, quod in multis, poſt *Budeum de Aſſe. l. 3. Hotomanum de Re Nummaria pag. 324.* & alios, expertus ſum. *Roſalis Anglicis* (*Spurre Ryals*) pares pondere vel *Nobilibus Eduardicis*, quibus etiam fere paris indicaturæ ſunt. Valuit ergo hic recentior aureus de nummis noſtris 15 s.

Aurei ergo Romani didrachmi fuerunt, taleſque perfecte perſtiterunt, per primorum quinque Imperatorum tempora, uſque ad *Neronem, Budæ. lib. 3. de Aſſe.* Inde fraude & avaritia principum, paulo juſto leviores facti ſunt pondere. Nihil tamen de valore & poteſtate deceſſit. Prima ut dixi diminutio facta eſt ſub *Nerone*, ſed perexigua, 2 aut 3 granorum. Paulo adhuc major ſub *Galba. Nervæ* autem, *Trajani, Hadriani* aureis 8 momenta ſive grana ponderis deſunt: Iis autem quos *Veſpaſianus* cudit, 10 detracta ſunt: Quam diminutionem etiam Aurei *Antonini Pii, M. Aurelii, Severi*, &c. ſubierunt. Inter hos tamen *Domitianus, Titi* frater & ſucceſſor, aureis integrum ſuum 2 drachmarum pondus reſtituebat.

Aurei ergo Imperatorii apud Romanos, aut didrachmi fuerunt, aut pro didrachmis permanſerunt, uſque ad *Alexandri Severi* imperium. Nam eo Imperante authore *Lampridio in Alexand. Severo* primo cuſi ſunt.

Semiſſis Aurei. Id eſt, aureus drachmalis, qui ſcilicet pendebat drachmam. Et valuit proinde de noſtro 7 s. 6 d.

Tremiſſis Aurei. id eſt, *Triens* ſeu tertia pars. Iſque valuit de noſtro 5 s.

Atque hæc fuit aureorum nummorum conditio ad *Aureliani* tempora, qui denuo ad didrachmas rediit: Neque alia fuit eorum conſtitutio, dum Roma Imperii Romani ſedes permanſit.

CAP. XV.

De Aureis Nummis poſt Imperii ſedem Byzantium tranſlatam.

AT *Conſtantinus Magnus* aureum qui ante didrachmus fuerat, ad drachmam unam, & ſeptimam drachmæ partem deduxit: ut denarii argentei veteris Romani exquiſite pondus obtineret. Etenim in ſeptem *l. 1. c. Th. de Ponder.* ſeptem ex auri uncia cudi ſtatuebat (ex libra, id fuit 84.) Quem tamen 4 Scrupulorum (nova Scrupuli notatione, quod 20 grana cum $\frac{1}{2}$ contineret) factum iri edicit. Iſque poſt tempora *Conſtantini* Græcis Νόμισμα (Romanis, Solidus) ſemper dictus eſt tum in *Novellis Juſtitiani*, tum aliorum Orientalium Conſtitutionibus, tum denique apud *Theophilum, Harmenopulum, Nicephorum, Cedrenum, Zonaram*, &c. Valuit autem is Aureus de noſtro 8 s. 6 d. ob. qª. & $\frac{6}{7}$ q.

Ad *Valentiniani* Imperium uſque tales viguerunt aurei. Is enim ad paulo graviores rediit. Juſſit enim ut [*L. quoties. 5. cap. de Suſcept.*] ſex ex auri uncia cuderentur, unde & Græcis ἑξάγιον dicebatur, & *Sextula Iſidoro Etymolog. l. 16. c. 24.* quod eſſet ſexta pars unciæ. Proinde ſcrupula vere 4 id eſt, drachmam & $\frac{1}{3}$ ponderabat, æqualis plane noſtris *Genialis Anglicis*. Ita ut 72. ex auri libra cuderentur. Quales etiam fuiſſe aureos ſolidos ætate *Juſtiniani ex Novell. 32.* certum eſt. Et ſane videntur ad extrema Imperii tempora tales perſtitiſſe. Niſi quod aliquid fraude & avaritia præter leges & edicta detractum ſit à principibus. Nam ego plures eorum Imperatorum aureos diligenter expendi, *Valentiniani*, & fratris ſui *Valentis, Arcadii, Honorii*, & aliorum, omneſque haud paucis granis pondere juſto leviores reperii. Legitimum tamen pondus erat 4. ſcrupulorum ut dixi, & proinde de noſtro valebat 10 s.

Semiſſis aurei *Valentiniani*, etiam cudebatur, qui valuit de noſtro 5 s.

Triens etiam vel *Tremiſſis* (ut vocabatur) id eſt, aurei ſolidi pars tertia. Iſque valuit noſtri 3 s. 4 d.

Scrupulum denique pars aurei Solidi quarta: Quod de noſtro valuit 2 s. 6 d.

CAP. XVI.

De Argenteis & æreis Nummis Imperii Byzantium tranſlati.

MΙλιαρήσιον, Μιλιαρίσιον, *Miliariſium* 2 pendebat drachmas, *Novel. l. 105 cap. 2. Sect. 1.* partem enim octavam Aurei Solidi valebat, cum 2 *Ceratiis* (magnis ſcilicet auctiſve) *Cedreno* ubi *de Leon. Conone* ſermonem facit authore conſtet. *Suidas in* Μιλιαρήσιον, tamen decimam eſſe dixit (variavit ſcilicet cum tempore auri pretium:) ſed 2 drachmas cum haberet, valuit de noſtro 1 s. 3 d.

Κεράτιον, *Cerates Iſidoro in Etymol. l. 16. c. 24.* Siliqua cornuta eſt, ob Lunæ ut creditur creſcentis notam qua ſignabatur: quo ſigno ſupra ceratium commune ſeu ſiliquam excreſcere intelligebatur. Argenteus nummus fuit drachmæ pondere, ſed *Ceration* dictus, quòd *Ceratio* auri, creſcenti nempe vel magno, (quod ſiliquam cum dimidia complectebatur, id eſt, ſemiobolum) pretio æquaretur. De noſtro proinde valuit 7 d. ob.

Κεράτιον, *Siliqua* vel *Ceratium* ſimplex. Argenteus nummus, ſed ita appellatus quod pretio 4 granorum auri (id pondus eſt ſiliquæ) æqualis eſſet, *Iſidor. ubi ſupra.* Vigeſima quarta pars Solidi auri, ut eſt in *Novel. 32. Juſtiniani.* Valuit noſtri 5 d.

Φόλλις, φολλή, φολὶς, φολῆς, *Follis*, cujus in hiſtoria *Euſebii, Hiſtor. Eccleſiaſt. lib. 10. cap. 6.* & alibi ſæpe mentio: æreus nummus fuit, ut *Lampridius in Heliogab.* ferreus, ut *Euſtathius ad 1 Iliad.* dixit: ſic dictus, quod folii inſtar in tenuem bracteolam percuſſus eſſet.

Duodecima pars Siliquæ fuit, ut *Juſtinianus* in *Leg. Georg.* Idem dicit *Zonaras* Tomo 3. & *Cedrenus* ubi de *Leone* Conone loquitur. Valuit proinde de noſtro qª. q. & $\frac{1}{3}$.

Nummis Romanis omnibus declaratis, quorum nomina ex veterum ſcriptis elicere potui: figurales præcipuorum notas ſubjicio, quibus indicabantur & in nummis, & in ſcriptis. Itaque nota Aſſis quoniam ab initio Libralis fuit, erat L. *Seſtertii*, quod duas libras æris & dimidiam poteſtate contineret, erat HS, vel HS. Quinarii ſeu Victoriati, erat V. Denarii denique, x. vel *.

CAP. XVII.

De Summis Nummorum Romanis.

DE Nummis dixi, de Summis Nummorum proxime dicam, qui fuerunt in Romanorum uſu. Illæ autem tres,

Seſtertium, genere neutro (Nam in hoc nomine vulgarem opinionem & nos ſequamur) 1000 *Seſtertios* continet, (Quantum lege *Julia* Sumptuaria, nuptialibus conviviis impendere licebat *Auguſti* tempore, ut *Gellius l. 2. c. 24.* meminit). Id valuit noſtri 7 li. 16 s. 3 d.

Libra ſeu *Pondo*, uncias continebat argenti duodecim, id eſt, drachmas ſeu denarios recentiores *96*. Parte ſui vigeſima quarta minor quam Mina Attica. De noſtro valuit 3 li.

Talentum, 24 ſeſtertia continet, 6000 Denarios recentiores: Idem plane cum Talento Attico: Nomina enim Talenti, Minæ, drachmæ, Romani acceperunt à Græcis, ut Græci à Romanis libram & unciam, (quæ illis λίτρα & οὐγγία) *Galeno lib. 1. de Compoſ. Medicam. ſec. genera* id agnoſcente. Id proinde valuit de noſtro 187 li. 10 s.

Sportula, (Nam & eam adjicio, quod ſæpe occurrat, & ſummula quædam fuit, 100 enim quadrantes, id eſt, ſeſtertios 10 continebat.) Merces erat olim ſalutationum ambitioſarum apud Romanos togatis, Rectæ cœnæ loco comitibus & aſſeclis à viris principibus data; ut *Budæus lib. 5. de Aſſe*, & alii notarunt. Mentio ejus in *Sueton. in Nerone. Domitiano, &c.* Poetis, & antiquis inſcriptionibus ſæpe. Fuit autem *Sportula* noſtri 1 s. 6 d. ob. qª.

CAP. XVIII.

De Seſtertio. Et arte Romana Numerandi per ſeſtertios.

SEſtertium, in neutro genere, quod nunc invaluit, obſervo nunquam in numero ſingulari apud veteres Romanos occurriſſe. *Vide Agricol. l. 2. de Ponder. & Temperatur. Monet. & Hotoman. l. de Re Nummaria. Tract. de Seſtertio.* Nam & *Priſcianus* lib. 7. negat *Seſtertius* neutrum habere genus; Et perpetuum ejus nominis ſilentium in *Varrone, Plinio, Voluſio, Priſciano*, idem comprobat, licet iis perſæpe fuiſſet occaſio uſurpandi, ſi nummorum ſummam deſignaſſet: Et denique ratio quam de Nomine afferunt, ſcilicet *Seſtertium* appellari, quod duas argenti libras cum ſemiſſe contineat, cum reipſa non convenit, id eſt, cum mille ſeſtertiis. Nam hii efficiunt 7 li. 16 s. 3 d. at illæ tantum 7 li. 10 s. Tamen plurale nomen *Seſtertia* ſæpe legitur, & quidem eo ſenſu ut 1000 ſeſtertios ſignificet.

Ars autem Romana numerandi per ſeſtertios in tribus his regulis conſiſtit:

Prima: Si nomen numerale convenit caſu, numero, & genere cum *Seſtertio*, tot præciſe indicat, quot efferuntur, ut (exempli gratia) *Decem Seſtertii* totidem deſignat.

Secunda: Si nomen numerale alterius caſus jungatur cum genitivo plurali nominis *Seſtertius*, ut *Seſtertiûm*, tot quidem millia indicantur, ut ex. gr. Decem *Seſtertiûm*, denotat decem millia ſeſtertiorum.

Tertia: Quod ſi Adverbium numerale, jungitur cum ſeſtertiis, deſignat totidem Centena millia: ut *Decies ſeſtertiûm* valet decies centena millia ſeſtertiorum. Quin & adverbium numerale ipſum, ſine aliquo adjecto poſitum idem indicat, ut *Decies*, aut *Vigeſies, &c.* tot centena ſeſtertiorum millia, vel ut loquuntur, tot centena *Seſtertia*.

CAP. XIX.

Summæ quædam Romanorum Nummûm, & earum in noſtris Declaratio.

CAmilli mulcta 500000 æris, id eſt, Aſſium. Liv. lib. 6. Ingens pro illa tempeſtate apud Romanos Summa. De noſtro valuit 1562 li. 10 s.

Mille Denarii diurna merces Hiſtrionis Roſcii. Macrob. Saturn. lib. 3. cap. 14. Quod de noſtro fuit 31 li. 5 s.

Decem millia Denariorum, Thaidis meretricis poſtulatum à Demoſthene, ut Gellius lib 1. cap. 8. meminit. Idemque pretium à Platone datum pro tribus Philolai Pythagorici libris, Gellius lib. 3. cap. 17. De noſtro 312 li. 10 s.

Remuneratio *Centurionis* ab Antonio, ejus qui caput Ciceronis ei attulit, 250000. Denarii fuit. Appian. lib. 4. Civil. De noſtro 7812. li. 10 s.

Quadringenta ſeſtertia, id eſt, quadringenta millia ſeſtertiorum, Cenſus equeſtris fuit apud Romanos. Plin. lib. 33. cap. 2. Valuitque de noſtro 3125. li.

Octingenta ſeſtertia, (prioris duplum) ſenatorius Cenſus ante Auguſtum fuit, Sueton. in Auguſt. Quod valuit 6250. li.

Auguſtus autem Senatorium Cenſum ad 1200. ſeſtertia perduxit, Sueton. Ibid. Quod noſtri eſt 9375. li.

Cicero [in Paradoxis] centena HS, id eſt, ſeſtertiorum tot millia redituum percipiebat è ſuis prædiis. Id fuit, tantum, noſtri 781 li. 5 s.

Decies centena millia ſeſtertiûm maximus apud Romanos dotis modus, ut Budæus de Aſſe lib. 2. ex Juvenale docet. De noſtro fuit 7812. li. 10. s.

Julius Cæſar Serviliæ (matri Bruti) dedit margaritam, quam ſexagies mercatus eſt. Sueton. in Julio Cæſare. Noſtri fuit 46875. li.

Unio Cleopatræ propinata Antonio centies ſeſtertiûm fuit, Plin. lib. 9. cap. 35. Quanti etiam C. Caligula cœnavit, Seneca lib. de Conſolat. ad Helviam. Valuit de noſtro 78125 li.

Æſopus Tragicus ex arte Hiſtrionica filio ſuo reliquit ducenties ſeſtertiûm. Macrob. Saturnal. lib. 3. cap. 14. Fuit id de noſtro 156250 li.

Ornatus Lolliæ Paulinæ quadringenties ſeſtertium fuit, Plin. lib. 9. cap. 35. Quantum etiam legimus fuiſſe tributum Galliæ à Cæſare impoſitum, Sueton in Julio & Eutrop. lib. 6. Quantum denique ex Sicilia contra leges abſtuliſſe Verres accuſatur à Cicerone, Action. 2, 3, 5. in Verrem. Quadringenties ſeſtertiûm autem de noſtris nummis eſt 312500 li.

P. Clodius habitavit in domo empta centies quadrageſies ſepties, ut meminit Plinius lib. 35. cap. 15. De noſtro id fuit 114843 li. 15 s.

Curio filius contraxit æris alieni ſexcenties, ut meminit Valerius Max. lib. 9. cap. 1. Id noſtri fuit 468750 li.

At Milo debuit ſeptingenties, narrante Plinio lib. 36. cap. 15, Quod fuit 546875 li.

Julius Cæſar autem oppreſſus ære alieno dixit, bis millies & quingenties centena millia ſibi eſſe oportere, ut nihil haberet, Appian. lib. 2. Civil. Id de noſtro eſt 1953125 li.

Veſpaſianus primus è fiſco Rhetoribus Græcis & Latinis, annua centena HS conſtituit, Sueton. in Veſpaſ. 18. Id valuit noſtri 781 li. 5 s.

Illata ſunt in ærarium à M. Livio & Cl. Nerone Coſſ. Tricies & octoginta millia ſeſtertiûm, Liv. lib. 28. De noſtro 296875 li.

Area fori Romani, quod de manubiis Julius Cæſar inchoavit, ſuper millies ſeſtertiûm conſtitit, Sueton. in Julio Cæſare 22. Id de noſtro fuit 781250 li.

Relatum à Scipione Africano in ærarium Romanum, bis millies ſeſtertiûm, Liv. lib. 38. Id de noſtro valuit 1562500 li.

Bis millies centies illatum ærario ab Æmilio Paulo ex Macedoniæ manubiis, Velleius lib. 2. Id fuit de noſtro 1640625 li.

Seneca apud Tacitum lib. 13 Annal. fatetur ſe quadriennio comparaſſe ter millies ſeſtertiûm, quantum & Eprius Marcellus, & Criſpus Vibius, & Pallas Claudii Libertus, dicuntur poſſediſſe. Id erat 2343750 li.

Lentulus *Augur*, antequam libertini eum pauperem feciſſent, quater millies ſeſtertiûm ſuum vidit, inquit Seneca lib. 2 Benef. Quod fuit de noſtro 3125000 li.

Pecunia quinque Julii Cæſaris triumphis è manubiis lata, ſexies millies & paulo amplius fuit. Velleius lib. 2. De noſtro 4687500 li.

Tiberius Cæſar corraſit & reliquit vigeſies ſepties millies ſeſtertiûm. Quod totum ante annum Caligula diſſipavit, Sueton in Caligula 37. Id valuit 21093750 li.

Nero bis & viceſies millies ſeſtertiûm donationibus effudit, referente Tacito, lib. 1 Hiſtoriar. Id de noſtro fuit 17187500 li.

Qui Tiridati urbe diſcedenti donavit ſuper millies ſeſtertiûm. Sueton. in Nerone. 31. Id fuit de noſtro 781250 li.

Et eidem Tiridati in urbe moranti, nummûm (id eſt ſeſtertiorum) 800000 diurna erogavit, Sueton. ibid. Id fuit 6250 li.

Vitellius pauciſſimis menſibus (inquit Tacitus lib. 2 Hiſtoriar.) conſumpſiſſe creditur novies millies HS Id de noſtro fuit 7031250 li.

Veſpaſianus proteſtatus eſt in principatus ſui initio, ob ſummam ærarii diſſipationem, quadringenties millies opus eſſe, ut Reſp. ſtare poſſet: Sueton. in Veſpaſiano 16. Maxima ea ſumma omnium quæ in Romanis leguntur Hiſtoriis. Valuit de noſtro 312500000 li.

Redemptio Romæ à Gallis mille auri libræ fuerunt (una P. Clodii domus, triplo pluris poſtea conſtitit) authore Plutarcho in Camillo & Liv. lib. 5. Id valuit noſtri 36000 li.

Cæſar (*Dictator*) in primo conſulatu 3000 pondo auri furatus è *Capitolio*, tantundem inaurati æris repoſuit, ut retulit Suetonius in Julio Cæſare 49. Id valuit de noſtro 108000 li.

Octavius Cæſar in Cellam Jovis Capitolini intulit auri pondo 16000. Gemmaſque inſuper & margaritas ſeſtertiûm quinquies millies, Sueton. in Auguſto. Quorum, aurum valuit de noſtro 576000 li.

Gemmæ vero & Margaritæ valuerunt 3906250 li.

Reliquiæ opum Craſſi, poſtquam decimam conſecraſſet Herculi, atque publico convivio populum Romanum excepiſſet, & civibus inſuper ſingulis dediſſet 3. menſium triticum, fuerunt talenta 7100. Plut. in Craſſo. Id valuit de noſtro 1331250 li.

Plinius lib. 33. cap. 10. autem in agris eum poſſediſſe ſcribit bis millies centena millia ſeſtertium. Quod de noſtro fuit 1562500 li.

Antiochus pro pace Romanis ſolvit ex pacto 15000 talenta, Liv. lib. 33. Id de noſtro fuit 2812500 li.

Mulcta Aſiæ impoſita à Sylla ob defectionem, talenta fuit 20000. Plutarch. in Sylla. Quod facit de noſtro 3750000 li.

Tributum impoſitum Aſiæ ab Antonio 200000 talenta, Plutarch. in Antonio. Quod de noſtro facit 37500000 li.

CAP. XX.

De proportione Auri ad Argentum.

UT luculentior fiat noſtra quæ præceſſit nummorum tractatio, de auri argentique proportione, pretiis, & temperatura, pauca adjicienda ſunt. De proportione autem imprimis ſciendum, aurum obtinere è natura ſua quòd cæteris metallis præſtet: quia cæteris & purius eſt, utpote magis liberum & ſegregatum ab excrementis, & etiam in mixtione ipſa perfectius, utpote exquiſitiſſima actione caloris elaboratum. Metalla enim omnia licet in mixturæ ſuæ radice & initio, ſimilia fere ſint, varios tamen excretionis, coctioniſque gradus ſortiuntur. Verum, quod certa proportione, argenti aut aliorum metallorum pretia aurum ſuperet, id non à natura eſt, ſed conſtitutione principum. Proinde proportio ea auri ad argentum quam ſupra aſſignavi, ſcilicet duodecupla, perpetua non fuit, ſed vel pro copia auri aut inopia, vel arbitrio principum ſæpe variavit. Julius Pollux lib. 9. Onomaſt. cap. de Talent. & apud eum Menander; & Heſychius in δραχμὴ, atque apud illum in vocabulo χρυσοῦς Polemarchus, eam decuplam facit. Quin & tantum fuiſſe aliquando, non majorem, apparet ex Livio, lib. 38. ubi à Romanis pactum cum Ætolis fuit, ut ſi aurum dare mallent quam argentum, pro argenteis decem, aureum unum perſolverent. Idemque ſane plurimum obtinuiſſe videtur in veteri Græcia & Aſia, quod de Græcis ex Dione Zonaras in Tom. 3. obſervat, quod & de Perſicis è Suida in Δαρικοὺς non obſcurè cognoſcitur. Plinius lib. 33. cap. 3. proportionem auri ad argentum, cum primùm Romæ ſignaretur, prodidit fuiſſe quindecuplam, nam auri ſcrupulum, inquit, valuit ſeſtertiis vicenis. Tempore verò Arcadii & Honorii conſtat fuiſſe ferè, ut 14 $\frac{1}{2}$ ad unum, ut ex eorum conſtitutionibus [In lib. 1. cap. de Argent. pret.] clare elicitur. Valuit autem interdum aurum ut 1 Par. 13. argenti, etiam apud Aſiaticos, ut evidens, ex Herodoto in Thalia, ubi unum talentum auri 13 argenti talentis taxatur. Porro, ea proportio aliquando fuit, ut 1 ad 12 $\frac{1}{2}$ ut cum Aureus Romanus didrachmus valeret ſeſtertiis centum, ut in Galbæ temporibus, ex collatione Suetonii in Othone, & Taciti lib. 1. Hiſtoriarum fuiſſe cognoſcimus. Nam de eadem Othonis largitione locuti, ille aureum, hic centum ſeſtertios eam facit, ut etiam Dion lib. 55. 25 drachmas, quod in idem plane recidit. At proportio auri ad argentum celebratiſſima, & quæ plurimum evicit, eſt duodecupla. Quam non ſolum Plato in Hipparcho, veram eſſe illorum metallorum analogiam ſtatuit, & apud Romanos circa Plinii tempora valuiſſe video, lib. 19 cap. 1. qui quatuor denariis unum auri ſcrupulum permutari ſcribit. Verum & eandem æſtimationem proportionémque apud nos, aliaſque gentes plurimas jamdiu obtinuerunt. Pro illa autem utriuſque proportione, ſtatuendum eſt hunc in modum utriuſque metalli pretium & æſtimatio.

CAP. XXI.

De Auri & Argenti pretiis.

Λίτρα *Libra*	Argenti,	valet	3 li.	Continet Libra 12 Uncias. Ponderat grana 6912.
	Auri		36 li.	
	Obrizi *Bud. de Aſſe l. 5.*		37 li. 10 s.	
Οὐγγία *Uncia*	Argenti	valet	5 s.	Continet uncia 8 drachmas: ponderat grana 576.
	Auri		3 li.	
Δραχμὴ *Drachma*	Argenti	valet	7 d. ob.	Continet drachma 3 ſcrupula: Ponderat grana 72.
	Auri		7 s. 6 d.	
Γράμμα *Scrupulum*	Argenti	valet	2 d. ob	Continet Scrupulum Obolos 2. Ponderat grana 24.
	Auri		2 s. 6 d.	
Ὀβολὸς *Obolus*	Argenti	valet	1 d. qª.	Continet Obolus Ceratia ſeu ſiliquas 3. Ponderat grana 12.
	Auri		1 s. 3 d.	
Κεράτιον *Siliqua*	Argenti	valet	qª. q. c. $\frac{1}{3}$.	Continet Siliqua ſeu Ceratium, ponderatq; ſitaria ſeu grana 4.
	Auri		5 d.	
Σιτάριον *Granum*	Argenti	valet	c. $\frac{1}{2}$. $\frac{1}{12}$.	
	Auri		1. qª.	

CAP. XXII.

De Aurei & Argentei Nummi Temperaturis.

SUpereſt una conſideratio de auri & argenti temperatura, quæ eſt ejus permixtio cum materia aliena: Aurum enim Argento, Argentum ære temperant, ut proinde in aureis & argenteis nummis varii obſerventur gradus puritatis. Aureorum autem omnium puriſſimi, Darici ſunt. Darius enim Herodoto referente in Melpomene, quoad fieri potuit, omnem materiam alienam excoxit. Quod & inter Romanos Imperatores Tacitus fecit: *Obrizum* Monetales viri id vocant: nam in officina monetali natum id nomen fuiſſe, cui tamen aliam originem quidam aſſignant, [*Obrizum iis quaſi ophirizum, id eſt, aurum ex Ophir allatum.*] Plinius lib. 33. cap. 3. non obſcure ſignificat. Eſt autem *Obriza* examen ſeu probatio per ignem acerrimum, qua omnis fere alienæ materiæ admixtio excernitur; *Vide Budæ lib. 3 de aſſe*: dixi (*fere*) Nam eouſque excoqui aurum poſſe, ut caractæ unius quadrans tantum relinquatur materiæ alienæ, id eſt pars totius maſſæ nonageſima ſexta, metallarii agnoſcunt, eamque puritatis gradum Edvardicos Nobiles adeptos eſſe. In argento autem volunt neceſſario relinqui quadrageſimam octavam partem materiæ alienæ: verum exquiſitiſsimi monetales affirmant aurum ad ultimum etiam quadrantis caractæ quadrantem, id eſt decimam ſextam caractæ partem defæcari & expurgari poſſe, ita ut ſolum trecenteſima octuageſima quarta pars alieni metalli derelicta ſit. Argentum autem decoqui poſſe, ut nihil præter merum argentum ſuperſit, licet non ſine aliqua ejus jactura illud fiat. Scribit autem Bodinus lib. 2. Theatr. Naturæ, ex Aurificum (ut inquit) *Pariſiorum* experimentis, in aureis nummis Veſpaſiani factis, ſolam ſeptingenteſimam ſexageſimam nonam partem defuiſſe ſummæ eorum bonitati. Quod ſi verum, trigeſima ſecunda tantum pars unius caractæ materiæ alienæ ſuperfuit; verum utcunque fuerit, ſumma aureorum *Daricorum* puritas, in Græcis tamen Aureis Philippi, Alexandri, Demetrii, &c. ut etiam in externis *Pruſiæ & Mithridatis*, admixta fere fuit quinquageſima Argenti portio [Vid. Agricol lib. 2. de ponderibus & Temperatura Monetarum.] In Romanis autem quos ſignarunt Conſules & Imperatores ad Veſpaſianum uſque quadrageſima & octava fuit Argenti portio. Quam temperaturam aurei *Turcici, Hungarici*, veteres *Hiſpani*, & fere *Ducati Veneti* hodie ſervant. *Ducati* autem *Romani, Bononienſes, Lucenſes*,

ſes, *Mediolanenſes*, mixtionem habent triceſimæ ſecundæ partis argenti. *Coronati Francici* & *Burgundici* decimam ſextam recipiunt. *Coronati Italici* fere partem nonam: qui autem optimi, ſaltem duodecimam. Aurei *Rhenani* partem quartam, (qui ea cauſa albeſcunt) ut electri potius quam auri nomen mereantur, cum electrum ſit authore Plinio lib. 33. cap. 4. etiam cum quinta pars argenti auro ſit admixta. Verum omnium maxime argentoſi ſunt *Philippici Brabantini*, & *Wilhelmii Hollandici*, in quorum mixtura ſunt 15 auri, 9 argenti portiones.

Argentei autem nummi *Aryandici*, (*Aryandes* ſub *Cambyſe Perſarum* Rege *Ægypti* præfectus fuit) omnium erant puriſſimi, omni plumbo ut Herodotus author eſt lib. 4 in Melpomene, quoad fieri potuit excocto: Poteſt autem ſine argenti jactura, ut drachma plumbi in beſſe argenti (quam *Marcam* vocant) id eſt, in 8. argenti unciis reſideat. Vide Agricol. loco allegato. Pars ea eſt ſexageſima quarta. Græcorum argenteis nummis fere ineſt quinquageſima pars alieni metalli, Idem in Aſiaticis. In Romanis uſque ad Veſpaſianum quadrageſima octava: Poſt Veſpaſianum interdum vigeſima quarta, niſi quod ſolus Livius Druſus, etiam tempore Conſulum, ante Cæſares, notatur in Tribunatu ſuo, octavam æris partem admiſcuiſſe. Plin. lib. 33. cap. 3.

Æreis demum nummis ferrum miſcuiſſe notatur ſolus Triumvir Antonius, ut etiam argenteis, ſed qua menſura incertum: Plin. lib. 33. cap. 9. Immenſus Helluo cum plus auri & argenti ex una Aſia uno anno corraſerat, quam ex toto Imperio Romano longis ſpatiis Tiberius, pluſque inter cœnas & luxurias diſſipaverat, quam Nero aut Caligula, aut quiſvis alius diſſolutiſſimus ærarii Romani exhauſtor & expilator, ne æs quidem ſine ferro hominibus purum ferreus & impurus nebulo relinquere potuit.

Ferreis tamen nummis uſas fuiſſe olim gentes aliquas certum eſt. Nam & ferrei nummi Ariſtoteles meminit in Oeconomicis 2. & Britannos Cæſar lib. 5. Bell, Gall. Byzantios Pollux lib. 9. cap. de Talent. & Ariſtides Lacedæmonius, ille & Xenophon, & Plutarchus in Lycurgo, & in Lyſandro. Ariſtid. in Platonica 2. pro Quatuor viris. (quibus alii non permittebantur ex *Lycurgi* legibus) nummos ferreos in uſu habuiſſe prodiderunt. Verum & ſtanneos nummos fuiſſe aliquando ſub Dioniſii tyrannide *Syracuſanis*, Pollux lib. 9. Onomaſtic. cap. allegat. etiam retulit: quin denique neque corium excluſum fuiſſe ab hac dignitate intelligimus ex Platone in Eryxia, qui *Carthaginienſes*, adhibuiſſe in commerciis nummos ex corio, magnitudine ſtateris meminit.

CAP. XXIII.

De pretio & pondere æris & aliorum Metallorum.

VErum cum in nummis etiam æris ratio habita ſit, adjiciam pauca de ejus & aliorum etiam metallorum pretiis. Pretium quidem æris ab initio Romanæ Reip. idque diu, ad primum bellum *Punicum*, reſpectu argenti fuit fere 840. pro 1. cum ſcilicet vetus denarius Romanus 10 æris Libras pretio valeret. Poſtea vero crevit ejus æſtimatio, ut reducto ad 2 uncias Aſſe, uni argenti libræ 140. cum ad unciam unam, 70. cum ad ſemunciam 35. fere reſponderent libræ æris, in nummis ſcilicet ſignatis: cum vero denarius ad drachmam eſſet contractus, etiam 32. Rudis vero æris pretium ſub Arcadii & Honorii Imperio (ut alias fuit antiquitus ignoro) tale fuit, ut 100. æris pro 1. argenti taxarentur. Lib. 1 cap. de Argent. pret. De reliquorum metallorum pretiis Agricola lib. de pret. Metallorum videatur.

Dixi aliquid de æris pretio, dicam etiam pauca de ejus & aliorum metallorum ponderibus, quod videam ſcriptores in iis ſtatuendis, nonnihil hallucinari. Inter metalla autem graviſſimum omnium aurum eſt, cui plumbum bene repurgatum fere cedit parte octava: Plinius lib. 33. cap. 3. qui plumbum auro præponderare ſcriptum reliquit. Plumbum autem rudius ejuſdem fere ponderis cum argento eſt: at bene excoctum & repurgatum, tertia fere parte ſui ponderis ipſum ſuperat. Argentum tamen æri, parte fere tertia & dimidia præponderat. Æs autem ferro parte fere ſexta gravius eſt, ferrum denique ſtanno parte decima ſeptima fere: ut ſtannum ſit metallorum omnium leviſſimum, ſicut aurum graviſſimum. [Ex experientiis Nic. Tartaleæ, in appendice ad lib. Jordani de Ponderoſitate, & Franciſc. Euxei Pariſienſ.] Et ut aliquid obſervem de lapidibus; Adamas dimidium fere plumbi, marmor dimidium ferri ponderat. Ita aurum proportionem ponderis habet ad Argentum, ut non aliqui [Ar. Mont. Vol. 3. de Menſur. cap. de Sicli partib. & cap. de Chichar.] temere pronunciarunt duplam, aut triplam, ſed ſeſquialteram & ſeſquiquintam; ſcilicet ut 17 ad 10. Aurum ad plumbum, ſeſquioctavam fere. Aurum ad æs, duplam & ſeſquioctavam. Aurum ad ferrum & ſtannum duplam & pluſquam ſeſquialteram.

BRIANI VVALTONI,

S.T.D.

Supplementum de Siclorum Formis & Inſcriptionibus cum eorum Explicatione.

QUod de Siclis promiſi proleg. 3. 11. 28. eorum quos comparare poteram formas in Tract. de ponderibus & nummis me exhibiturum una cum ſingulorum explicatione, hic præſtare conabor, antequam verò ad ſingulorum figuras deveniamus, quædam de ſiclo in genere prælibanda.

1. שֶׁקֶל *Siclus* à שָׁקַל derivatur, quod appendere & ponderare ſignificat, quia moneta argentea ponderari olim ſolebat, & apud Hebræos hoc genus nummi erat quaſi exemplar ad quod alios omnes expenderent. Nomen hoc Hebræum apud Græcos & Latinos interpretes alioſque remanſit, punctatio tamen hodierna diſcrimen quoddam in pronunciatione intulit, ſecundum quam potius Seclus quam Siclus diceretur. Cum tamen omnes Græci & Latini Interpretes, Joſephus etiam & Philo Siclum, non Seclum legerint. 2. Conſtat omnium numiſmatum de quibus legimus antiquiſſimum fuiſſe, ex Geneſ. 23. 15. ubi Abraham emiſſe dicitur agrum pro loco ſepulturæ ab Ephron, pro 400 ſiclis Argenti, unde etiam liquet Siclum fuiſſe nummum populis Orientalibus communem, non Iſraelitis proprium, an vero idem fuerit cum ſiclo poſteriorum temporum dubitatur, non enim cuſos vel fuſos cum characteribus impreſſis olim fuiſſe, ſed ſecundum pondus appenſos, à pleriſque ſtatuitur. 3. Formam ex inſculptis figuris videmus, quod antiquiores una ex parte habuerint urnam cum Manna Exod. 16. poſito quaſi in ore calicis ſive urnæ, in multis Aleph Samaritano, in quibuſdam Daleth & Schin, aliiſve literis Samaritanis, cum inſcriptione literis Samaritanis ex hac parte ࠔࠒࠋ ࠉࠔࠓࠀࠋ, id eſt, שקל ישראל *Siclus Iſraelis*, ex altera parte virga Aaronis ponitur cum Amygdalis, inſcriptione etiam literis Samaritanis, ࠉࠓࠅࠔࠋࠉࠌࠄ ࠒࠅࠃࠔࠄ id eſt, literis hodiernis ירושלימה קודשה *Jeruſalem ſancta*. In quibuſdam tamen varietas quædam conſpicitur, ut jam in explicatione oſtendam. Poſteriorum verò Siclorum qui poſt reditum è captivitate cuſi ſunt, forma à prioribus differt, habent enim ex una facie urnam vel potius thuribulum incenſi quotidiani, ut ex fumo aſcendente liquet, ex altera virgam Aaronis cum foliis, vel ut alii ramum olivæ, inſcriptionem vero eandem habent, at literis Hebraicis hodiernis. 4. Pondus erat ſemiuncia, valor drachmarum quatuor Atticarum ut ex Joſeph. lib. 3. cap. 9. Hier. in Ezek. cap. 4. lib. 1. conſtat. Contra hunc valorem gravis eſt objectio ex 70 Interpret. qui ubique vertunt δίδραχμον, unde duplicem quidam faciunt ſiclum, ſacrum ſive ſanctuarii qui quatuor drachmas valebat, & civilem ſive communem, qui dimidium ſicli, duas viz. drachmas valebat. At contra hoc facit, quod 70 ſemper vertunt δίδραχμα, nunquam τετράδραχμον. & diſtinctio iſta ſicli in ſacrum & civilem conficta videtur ſine fundamento, nam omnis æſtimatio erat ſecundum ſiclum ſanctuarii Levit. 27. 15. & cum mentio fit in Scripturis ſicli ſanctuarii, hoc ideo dicitur ſiclus ſanctuarii quia in ſanctuario aſſervata ſunt ponderum & menſurarum exemplaria, hoc enim ad ſacerdotum officium pertinebat, *ut ſint ſuper omne pondus & menſuram* 1 Chron. 23. 29. Et in Scripturis legimus, non tantum ſacra ſed & prophana ſiclo Sanctuarii appendi & æſtimari, nec prudens aliquis princeps diverſa pondera vel menſuras varias intra regnum ſuum uſurpari permitteret. Intra ſacra enim æſtimata erant pondera & menſuræ, unde in Templis apud Paganos, & in Eccleſiis Chriſtianorum ſervari ſolebant, ut ex Juſtiniani Novella 128. cap. 15. oſtendimus. Proleg. 3. n. 32. Ut ad Sept. revertamur. Ar. Mont. & Maſius ipſos lapſos in vertendo fuiſſe exiſtimant, quod affirmare ab omni ratione alienum eſt: alii ad librarios referunt, qui cum viderent literam δ quæ quatuor ſignificat, drachmæ præpoſitam fuiſſe, addiderunt (ι) unde δίδραχμον fecerunt, hoc vero haud probabile, cum Joſephus qui interpretationem Sept. ſequitur, nunquam habet δίδραχμον pro ſiclo, ſed τετράδραχμον, verior itaque reſponſio eſt, quod ſcripſerint Sept. verſionem ſuam Alexandriæ, ubi drachma unum par erat duobus Atticis, hinc fit ut apud eos idem ſit δίδραχμον, quod apud alios locis erat τετράδραχμον, nam ut hodie ita olim monetæ apud varias nationes, varium habuere valorem.

Sed jam ad explicationem particularem veniamus. Exhibentur hic 13 ſiclorum & numiſmatum formæ, quas ex Poſtello, Ario Montano, Beza, Waſero, Villalpando, Joh. Morino collegi.

Prima exhibet ſiclum integrum conſtantem 4 Drachmis, qualem habuit Arias Montanus Argenteum ab Archiepiſcopo Liſtrigoniæ, & pro munere precioſiſſimo æſtimavit: ad ſtateram examinatus, quatuor drachmas, id eſt, unciæ dimidium pendebat, non communes ſed medicas apud Pharmocopolas in uſu. Siclus vero 20 granorum pondere à Moſe Exod. 30. 15. deſcribitur, qui ibi & Ezek. 43. 12. Gerah dicuntur. Talem etiam exhibent, Villalpand. in Ezek. Tom. 2. Waſerus de nummis, & J. Morin. in Pent. Samar. Exerc. 2. cap. 10. & ante annos 400, duos ejuſmodi nactus erat Ramban, & unum R. Azarias; omnes ejuſdem formæ, nam ex una facie habent urnam cum Manna, & ſupra urnam literam Aleph Samaritanam, cum hac inſcriptione ࠔࠒࠋ ࠉࠔࠓࠀࠋ id eſt, literis Hebraicis modernis שקל ישראל, *ſiclus Iſraelis*, ex altera parte virgam Aharonis, amygdalas proferentem, cum hac inſcriptione iiſdem literis antiquis ࠉࠓࠔࠋࠌ ࠄࠒࠃࠔࠄ ירושלים הקדושה, *Jeruſalem ſancta*. Ex quibus colligunt Ar. Mont. & alii ſiclorum Antiquitatem quod ante ſeceſſionem decem tribuum cuſæ ſint, cum toti populo nomen Iſraelis conveniebat, nec à Samaritanis uſos, quia illi nunquam potiti ſunt Hieroſolyma, nec nomen (ſanctæ) illæ civitati tribuiſſent, quam abominati ſunt. Per Aleph vero inſcriptum, indicari vult Ar. Mont. priorem ſicli faciem, Rabbini quidam, ſiclum unum vel integrum quod meritò rejicitur, cum in ſemi ſiclis eadem litera eodem loco impoſita inveniatur, Villalpand. putat eo deſignari nomen Adonai ſive *omnium Dominum*, probabilius alii urbis nomen ubi cuſus, ab Aleph incipiens denotari volunt, vel אחרה urbem in genere, ſcil. alium ab Hieroſolyma.

Secunda etiam ſiclum integrum quatuor drachmas pendentem repreſentat, qualem unum habuit Villalpand. alium Joh. Morinus, alium Waſerus, & ante omnes unum nactus erat Poſtellus inter Judæos, cujus figuram excudit lib. de 12 Linguis. In omnibus etiam ſimilis eſt hic priori, niſi quod pro Aleph in ore calicis habet duas literas Schin & Tau, & ex altera parte inſcriptionem paululum variantem, additis quibuſdam literis, habet enim ࠉࠓࠅࠔࠋࠉࠌ ࠄࠒࠃࠅࠔࠄ additis Jod & He, & in quibuſdam ࠄࠒࠃࠃࠅࠔࠄ cum duplici Daleth & Vau unico. Pro Schin & Daleth, legit Maſius Schin & Mem, quibus denotari vult שלמה מלך Salomon Rex, quaſi ejus tempore percuſſus eſſet, ſed littera illa potius Daleth Samariticum, quam Mem repræſentat, unde Villalpand. exiſtimat, nomen Dei שדי deſignari, probabilius Morinus, Siclum Davidis his literis primis exprimi, quod ſub Davide & in urbe Davidis hi ſicli percuſſi fuerint. In altera inſcriptione, ubi Vau Jod & He, quæ in primis (ubi Aleph ponitur ſupra urnam) nunquam repeſiuntur, exiſtimat Poſtellus, illud He non ad finem Jeruſalem ſed ad initium dictionis ſequentis referri debere & legit Jeruſalaim, *Hakkodoſhah*; quaſi eſſet loco articuli Græci ὁ. Azar. duplicem lectionem refert, quaſi vel cum verbo antecedente, vel ſequente jungi poſſet. Alii dicunt literas illas He, Vau, & Jod, in ſcribendo pro arbirrio addi vel omitti debere, quia norant periti certis legibus quando ſubintelligenda eſſet aliqua ejuſmodi literarum, antequam hujuſmodi ſcribendi modus qui propter Dialectorum varietatem varius erat, poſt inventam Grammaticam, per Grammaticorum regulas in certum ordinem redactus ſit. Scribere verò Jeruſalem per Jeruſalaimah, cum Jod & He, proprium fuiſſe Dialecto Hieroſolymitano probat D. Morinus loco citato ex Talmud. Tract. Megillah fol. 71. Ubi R. Simon & R. Samuel filius Nachman dicunt, quod viri Jeruſalem ſcribunt Hieruſalem ירושלימה, & de hac re non curant.

Tertia figura eſt Sicli dimidii, qualem exhibet Theod. Beza in Matth. 17. & ſibi communicatam ait ab Amico Ambroſio Blainero, pendebat drachmas duas. Hic excepto pondere & valore per omnia reſpondet primæ, cum iiſdem literis ex

utraque parte, urna etiam & virga Aaronis, & Aleph ſupra urnam.

4. Quarta eſt etiam Sicli dimidii apud Morinum & Villalpandum dictis locis qui in omnibus cum illo Bezæ convenit, niſi quod circa urnam inſcriptio (literis quibuſdam exeſis) literis Hæbræis reſpondens, eſt חצי השקל *Dimidium ſicli*.

Quinta eſt Waſeri, quæ priori per omnia ſimilis eſt valore, inſcriptionibus &c. niſi quod ſupra urnam pro Daleth habet Beth, ad ſignificandum partem dimidiam, vel duarum drachmarum pondus, & præter חצי שקל addit ישראל, *dimidium ſicli Iſrael*.

Sexta eſt Morini, ubi literæ multum detritæ ut vix aliquid certi ex eo colligi poſſit, ex una parte tamen habet calicem vel urnam, & ſuper eam literam quæ crucem exacte repræſentat, ex altera ramum quendam, ſub quo eadem litera figuræ crucis, alia quæ ad Ain proxime accedit, ex quibus conſtat in antiquo Hebræorum Alphabeto fuiſſe literam quæ figuram crucis referebat.

Septima eſt Waſeri quæ ſicli trientem ſive tertiam partem repræſentat quem Nehemiam populo impoſuiſſe legimus, Neh. 10. 32. propter opus Domus Domini, dicit ejuſdem cum reliquis figuræ & inſcriptionis fuiſſe, cum diverſa tamen ex altera parte inſcriptione, literis his Hebraicis reſpondente הלישית השקב ישראל i. *triens ſicli Iſraelis*, ſupra urnam apponitur Gimel, ad denotandum partem tertiam.

Octava eſt ejuſdem Waſeri, & quadrantem ſive quartam ſicli partem repræſentat, de qua fit mentio 1 Sam. 9. 8. & ejuſdem valoris fuit cum זוז *zuz* ſpecie alia monetæ Hebraicæ vel Chaldaicæ, quæ drachmam Atticam conficiebat, unde dicto loco Chald. Paraph. רבה *rebah* reddit per זווא *zuza*, unam argenteam. Eandem habet inſcriptionem cum proxime præcedenti niſi quod ſupra urnam habet Daleth, & hanc inſcriptionem literis antiquis דבה השקל ישראל *quadrans ſicli Iſraelis*. Waſeri has ſicli partes, dimidiam trientem & quadrantem haud ſinceras eſſe putat Joh. Morinus, ſed ad partes ſiclorum in Scripturis repræſentandas effictas: ſed cum rationem nullam proferat, hoc de Waſero non facile crediderim, unicuique tamen liberum ſit judicium.

Nona alium ſemiſiclum refert quem habuit Villalp. à patre Padro, ex una parte radicem Balſami, ex altera palmæ formam repræſentat, quæ (teſte Tacito lib 5.) Palæſtinæ propria erat, literæ vetuſtate conſumptæ: circa balſamum legit Villalp. מולעח quaſi percuſſus tempore circumciſionis ſecundæ, ſub ingreſſum Palæſtinæ Joſ. 5. ut idem conjicit, balſamum enim non ferro ſed lapide inciditur ut ſtillet, unde ejus frutex pro circumciſionis ſymbolo poni videtur. Conjecturæ hæ mihi longe petitæ videntur.

Decima eſt tum Villalpandi tum Morini, ſicli quadrantem putat ille, hic amuletum Samaritanum, à reliquis Sicli partibus multum differt forma & inſcriptione: ex una parte torquem habet quem Salomoni vel regi alicui in uſu fuiſſe conjiciunt, intra cujus ambitum ſunt literæ in medio quas legit Villalp. שמן עת *tempus unctionis*, ex altera parte eſt Cantharus ſive guttus, cui adſtat virga frondeſcens, quæ Aaronis eſſe conjicitur, ut & vas videtur eſſe illud Exod. 31. 23. in quo oleum unctionis aſſervabatur, inſcriptionem ita legendum eſſe putat Villalpand. לחרות ירושלם quam interpretatur: *Ad ſcripturam Jeruſalem*, conjicit anno tertio Joſiæ percuſſum fuiſſe.

Undecima repreſentat æreum nummum apud Villalpand. Ex una parte eſt manipulus ex pluribus frumenti ſpicis conflatus, floribus & fructibus abundans, ſubtus colligatis, circumſtant vaſa Romanorum urnis non diſſimilia, quorum illud à dextris vini, à ſiniſtra olei eſſe videtur. Inſcriptio maxima ex parte attrita, à dextra tamen quatuor literæ leguntur ࠔࠌࠅࠀ שמוא per quas nomen Samuelis denotari putat, à ſiniſtra tantum litera Nun ࠍ viſitur conjicit, legendum eſſe ࠍࠁࠉࠀ *Propheta*, quaſi à Samuele Propheta percuſſus eſſet hic nummus, cùm ante reges ipſe Rempublicam adminiſtraret. Ex altera parte videtur urna, quæ urnam Mannæ refert in cujus inſciptione leguntur hæ literæ integræ ࠂࠀࠋ *gaal*, *redimere*, de reliquis conjicit, quaſi tota Scriptura eſſet ࠍࠂࠀࠋࠕ ࠋࠑࠌ *Negoltho litſum*, *redemptus es*.

Duodecima & tredecima Siclos integros quatuor drachmarum referunt, poſt reditum à Captivitate cuſos, extant apud Villalpand. Morinum & alios, eorum plures vidi, ex una parte habent urnam vel poculum, cum thure ex eo fumante, vel ut Villalp. thuribulum fumum exhalans, cum inſcriptione literis Aſſyriacis vel Hebraicis hodiernis שקל ישראל *Siclus Iſraelis*, ex altera, virgam Aaronis cum foliis, nondum flores aut fructus protuberantem, ut quidem exiſtimant, vel ut alii probabilius, olivæ ramum, nam cum urnam Mannæ ex una parte omiſerint haud probabile eſt, virgam Aaronis ex altera retinere voluiſſe, nec, cum neutra tunc extaret, videntur voluiſſe utramvis in uſum revocâſſe ſed alias formas excogitaſſe: inſcriptionem etiam eandem cum ſuperioribus habet literis hodiernis, ירושלים הקדושה, aliquod tamen diſcrimen inter literas horum ſiclorum obſervare licet, unde conjicio non eodem ſeculo percuſſos eſſe: ſed poſt aliquod temporis intervalum, unde alliqua diſcrepantia oriri poterat; hoc etiam obſervandum, quod in facie poſteriore inſcriptio non eſt ut in antiquioribus ſiclis, nec ut in horum facie prima à dextra ad ſiniſtram, ſed à ſiniſtra ad dextram, cujus diſcrepantiæ haud facile eſt cauſam aſſignare.

Præter hos etiam aliæ nummorum ſpecies literis Hebraicis antiquis & hodiernis inſcriptæ circumferuntur, unum habet Theſeus Ambroſ. ex una parte referentem imaginem Salvatoris, cum nomine ישו literis Samaritanis, & ex altera parte iiſdem literis verba Hebraica in hunc ſenſum. *Rex venit cum pace, Deus homo factus eſt*, alium habent Waſerus, Schichardus & alii, in quo ex una parte eſt effigies arcis Sionis, cum hac inſcriptione, literis & vocabulis Hebraicis hodiernis, *Jeruſalem urbs Sanctitatis*. ex altera effigies humani capitis cum hac inſcriptione iiſdem literis & lingua, *David Rex & Salomon Rex filius ejus*, primum poſt Chriſtum factum eſſe ipſa inſcriptio docet, alterum etiam fictum eſſe conſtat ex humanæ faciei forma, quia ullius animalis formam ſculpere in quemcunque uſum illicitum eſſe putarunt Judæi ex vi præcepti ſecundi, unde Tacitus lib. 5. præter morem hoc de iis vere refert, *nulla ſimulacra habere in urbibus ſuis, nedum Templis, non regibus hæc adulatio, non Cæſaribus honor*: videatur D. Grotius in ſecundum præceptum: unde facile cuivis judicare licet quid de reliquis numiſmatis ſentiendum ſit, & qua ratione à figuris, maxime humanis, abſtinerent Judæi, & quam à vero alienum ſit illud Rabbinorum figmentum, qui in libro Rabba affirmant quatuor fuiſſe nummorum percuſſores, Abrahamum cujus nummus vitulum & ſenem referebat, Joſuam, qui bovem & unicornem, Davidem, qui virgam & turrem, & Mardochæum, qui hinc ſaccum, inde Reginam Eſther atque ſeipſum in nummis repræſentabant, quæ omnia ſibi repugnant, & ex ſuperioribus refutantur, nec probabile eſt brutorum imagines ab antiquis patribus efficta cum pro Idolis ab Ægyptiis haberentur.

Ex his ſiclis, pleraſque literas Hebraicas antiquas, cum Samaritanis hodiernis eaſdem fuiſſe liquet: omnes quidem non exprimuntur, ex harum tamen cum Samaritanis convenientia de reliquis judicare licet. Aleph & Tau præ cæteris differre videntur, de quibus vide quæ dicta ſunt Proleg. de literis antiquis Hebraicis, ablata enim linea inferiori ab Aleph quod ſupra urnam imponitur (quæ linea unicum eſt diſcrimen inter Aleph & Tau) perfecta crucis figura relinquitur, quam figuram Tau olim retuliſſe teſtantur Orig. & Hieron. in Ez. k. 9. R. Azarias etiam in Alphabeto ſuo Hebraico duplicem dat figuram literæ Tau, unam hodiernæ ſimilem, alteram inſtar crucis decuſſatam, quam crucem S. Andreæ appellant, quam etiam in quibuſdam ſiclis conſpicere licet. In Alphabeto etiam Vaticano quod edidit Angelus è Roccha, ultima litera figuram crucis habet, ut & Æthiopicum & Copticum, quod ex Hebraica antiqua fluxiſſe certum eſt. Obſervat etiam Schickard. in Bechinhap. pag. 80. Characterem unctionis Sacerdotalis fuiſſe cruciculam quam faciebant inter ſupercilia Pontificis, ut ex Maimon. & Kimchi probat idem Tract. de jure Regio Hebræorum: hanc vero dicunt Rabbini cum crucem non invenerunt in Alphab. Hebraico Aſſyriaco, eſſe inſtar Græcorum X quod à Tau Samaritano parum differt; unde Sacerdotem ſummum in hoc Typum fuiſſe Chriſti idem arguit.

Ne vero miretur quiſquam literas haſce Siclorum aliquantulum ab hodiernis Samaritanis differre, cum in Siclis qui Aſſyriaco charactere cuduntur qui reliquis multo recentiores ſunt, aliquam ab hodiernis Hebraicis diſcrepantiam obſervare licet, notum enim eſt in omnium Linguarum characteribus, ad faciliorem formationem & celeritatem ſcriptionis & ex καλλιγραφίας ſtudio, aliiſve cauſis, tractu temporis mutationem aliquam intervenire: potius admirari debemus, quod poſt tot ſecula tantillum diſcriminis obſervare licet, cum ante bis mille annos quoſdam horum ſiclorum cuſos fuiſſe conſtet.

Formas ſingulorum numiſmatum hîc exhibemus, unà cum Alphabeto ex iis quantum potuit collecto, adjectis ex adverſo Alphabeto hodierno, & Vaticano quam produxit Angelus è Roccha, unâ cum illo R. Azariæ, & nomine Tetragrammato literis antiquis.

I.

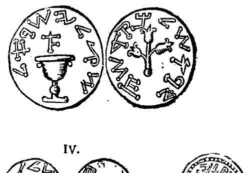

II.

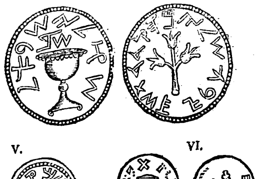

III.

IV.

V.

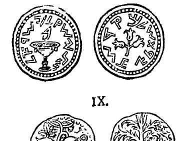

VI.

VII.

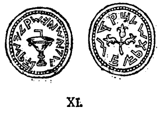

VIII.

IX.

X.

XI.

XII.

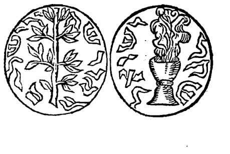

XIII.

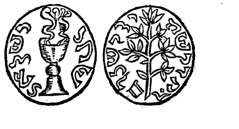

HEBRAICI CHARACTERES TUM VETUSTISSIMI TUM II QUOS ESDRAS INTRODUXIT.

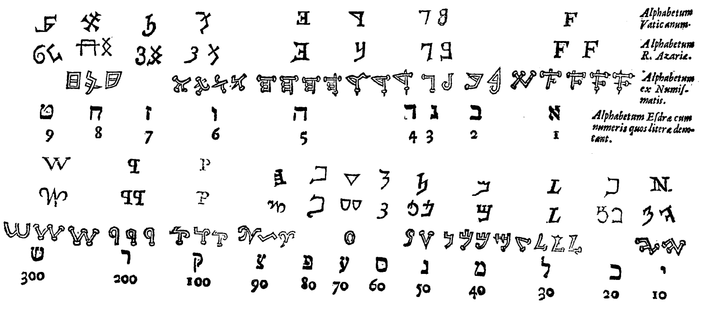
Alphabetum Vaticanum.
Alphabetum R. Azariæ.
Alphabetum ex Numiſmatis.
Alphabetum Eſdræ cum numeris quos literæ denotant.
ט ח ז ו ה ד ג ב א
9 8 7 6 5 4 3 2 1
ש ר ק צ פ ע ס נ מ ל כ י
300 200 100 90 80 70 60 50 40 30 20 10

INEFFABILE DEI NOMEN.

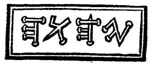

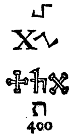

Tractatus de Antiquis PONDERIBUS, MONETIS, & MENSURIS.
Hebræorum, Græcorum, Romanorum, ex variis Auctoribus.

ÆRe appenſo utebantur antiqui, non ſignato (ut modò fit,) ſed rudi: hinc pondere æſtimabant æs, argentum, aurum, non formâ aut figurâ. A tempore amen Patriarchæ Jacob jam tum videtur uſus aliquis fuiſſe æris ſignati. Nam quòd Gen. 33. v. 19. dicitur Jacob emiſſe partem agri *centum agnis*; S. Stephanus Actor. 7. v. 16. exponit emiſſe *pretio argenti*: erat enim *agna* nummus forma *agnæ* ſignatus, pondere ſat magnus. Et eodem modo Jobi ultim. v. 11. pro eo quod Noſter habet ſingulos cognatos Jobo dediſſe *ovem unam*, alii vertunt, *ummum unum*, nempe formâ *ovis* ſignatum. Ita Hebræi paſſim. Quin & *pecunia* in genere ſic dicta videtur à *pecude* nummo impreſſa. Vide Plutarchum in vita Publicolæ, & alios.

De Aſſe.

Vulgatiſſimum pondus *as* erat: unde & generali nomine *pondo* (neutrius generis & indeclinabili) vel *pondium* (declinabili) vocari ſolebat. Conſtabat autem *libra æris*: unde quidam putant dictum fuiſſe *as*, quaſi dicas *æs*. ſcilicet librale. Hanc libram æris, pondo, ſeu aſſem ſecuerunt Romani in duodecim partes, ſecundùm duodecim menſes anni, inquit Pannius: quarum ſingulas vocarunt *uncias*, quaſi *unicas* vel *unas*. *Uncia* ergo erat duodecima pars libræ, pondo aſſis. *Sextans* erat ſexta pars: *quadrans*, quarta: *triens*, tertia: *ſemis*, ſeu *ſemiſſis*, dimidium aſſis. *Quincunx*, erant quinque unciæ: *ſeptunx*, ſeptem: *bes*, vel, ut olim, *des*, octo erant unciæ: *dodrans*, novem: *dextans*, decem: *deunx*, undecim. Dicitur verò *deunx*, quia ab unciis duodecim, quot ad aſſem ſeu libram requiruntur, *deeſt* una *uncia*. Sic *dextans*, quaſi dicas, *deeſt ſextans* libræ, ſeu duæ unciæ. *Dodrans*, pro *deeſt quadrans* libræ, ſeu tres unciæ. *Des* (ſeu, ut alii, *bes*) pro *deeſt triens* libræ, ſeu quatuor unciæ.

PARTES ASSIS ſeu LIBRÆ

uncia	ſextans	quadrans	triens	quincunx	ſemis	ſeptunx	bes	dodrans	dextans *vel* decunx	deunx	as
					ſunt unciæ						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Duo aſſes vocabantur *dupondium*, duo pondo, vel duo pondia: tres aſſes, *tripondium*: centum aſſes, *centumpondium*, &c.

Succeſſu temporis invaleſcente mercaturâ, cùm pondus æris pluſculum gravaret, & moleſtum eſſet ſemper adhibere bilancem, loco æris appenſi cœperunt uti ære ſignato longè levioris ponderis, forma plana, ac ferè rotunda, ut videre eſt ex nummis etiam antiquiſſimis. Pretium verò ſeu valor cujuſque nummi non tam à materia deſumebatur, quæ paulatim magis magiſque minuebatur, quàm à figura nummo impreſſa. Et hic uſus, utpote percommodus, ſemper exinceps continuavit.

Ergo *as* ſeu pondo non jam ampliùs erat libra æris 12 unciarum, ſed nec uncia quidem æris; verùm parvus nummus æreus, cui nunc valore ſeu æſtimatione reſpondet *un baiocho d'Italia*, *medius ſtuferus* Belgicus, *medius obolus* Hebræus: erátque *decima pars denarii*, vel *Julii* Italici, vel *regalis* Hiſpanici argentei: *centeſima pars ducati*, ſeu *ſcuti* Italici: *milleſima minæ argenti Atticæ* vel *Romanæ*, *bis milleſima minæ Hebrææ*.

Sed Nota, cùm *ſtuferi* Belgici mentionem facio, me non intelligere *modernum* (nam hic apud varios varius eſt etiam in Belgio, & fortè cras alius erit, ut indies mutantur pretia nummorum, non ſine gravi patriæ damno & turbatione:) ſed *priſcum* ſtuferum, qui ferè quadrante major eſt moderno, éſtque quinta pars Julii Italici, ſeu regalis Hiſpanici argentei. Unde & *florenus* priſcus quo hic utimur, vulgari floreno argenteo, prout nunc in Belgio cuditur, major eſt quarta parte ejuſdem vulgaris: eſt enim quatuor regalium Hiſpanicorum argenteorum, qui faciunt ſtuferos priſcos 20.

Quamvis ergo minueretur materia æris, manſit tamen valor idem & pretium aſſis: uti & partium ſingularum aſſis, de quibus ſuprà, quæ proportione aliæ aliis minores ſunt, minoriſque valoris, prout minùs de aſſe participant, ſeu pauciores uncias continent. Sunt alii variarum nationum nummuli ærei aſſe minores. Habent Hiſpani *quartillos*, *quartos*, *ochavos*, *maravedizos* & *blancas*; Itali ſuos *quatrinos*; alii alios. *Un quartillo* ferè quarta pars eſt *regalis Hiſpanici*, ſeu *ſeſtertius Romanus*. *Un quarto* ferè quarta pars eſt *medii regalis Hiſpanici argentei*: ſeu *media* ferè pars *ſeſtertii Romani*. *Ochavo*, octava propè pars eſt *medii regalis* quarta pars *ſeſtertii Romani*. *Maravedizis* æſtimatur in Hiſpania valor omnium aliorum nummorum in omnibus archivis, in omni commercio, in omni contractu; éſtque minima ferè moneta: nam *octo maravedizi cum dimidio* non faciunt niſi *quatuor ochavos*, vel *duos quartos*, vel *unum ſeſtertium*. *Triginta & ferè quatuor marauedizi* faciunt *decem aſſes* ſeu *baiochos*: vel *quatuor ſeſtertios*, vel *regalem* unum Hiſpanicum, vel *Julium* Italicum. Dixi, *ferè*, quia rigido calculo ſufficiunt 33. maravedizi ad regalem Hiſpanicum æquandum, ut vult Villalpandus. *Blanca* eſt media pars *unius maravedizi*. Nota. Cùm in regnis Hiſpaniæ valor æneæ monetæ injuria temporum paulatim creſceret in triplum ultra valorem materiæ, idque maximo regnorum illorum damno; placuit Regi Catholico Philippo IV. ſane prudentiſſimo conſilio, dimidium valoris monetæ prædictæ detrahere, ut v. g. fruſtulum æris quod valebat octo maravedizos, ſeu *un quartillo*, deinceps non valeat niſi quatuor maravedizos; & ſic conſequenter, quod valebat unum maravedizum, deinceps, non valeat niſi blancam. Ita perpetuo edicto ſancitum ac promulgatum Madriti 7. Auguſti 1628. *Quatrinus* eſt quinta pars unius *baiochi* ſeu *aſſis*: quinquageſima unius *Julii* ſeu *regalis*: quingenteſima *ſcuti de moneta* ſeu *ducati*.

De Obolo.

Dupondium ſeu *duo aſſes* vel duo *baiochi* faciunt *obolum Hebræum*, qui æquivalet ſtufero priſco Belgico, ſeu quintæ parti denarii, vel Julii, vel regalis argentei. *Atticus* verò *obolus* quinta parte minor eſt *Hebræo*: nam *Hebræus* erat vigeſima pars *ſicli* argenti, quadrageſima *unciæ* argenti: *Atticus* verò *obolus* erat vigeſimaquarta pars *ſicli*. quadrageſima octava *unciæ*. Unde *dupondium* ſeu *duo aſſes* faciebant *obolum Atticum unum cum quinta parte*.

De Seſtertio.

Dupondium cum ſemiſſe, ſeu *duo aſſes cum medio* faciunt unum *ſeſtertium*, maſculini generis: qui ſic dictus eſt quaſi *ſemis tertius as*. Eſt verò *quarta pars denarii*, ſeu *Julii*, ſeu *regalis* argentei, ſeu *drachmæ Atticæ argenti*.

Octo ſeſtertii faciunt *drachmam Hebræam argenti*.

Sedecim ſeſtertii faciunt *ſtaterem* ſeu *ſiclum argenti*, ſeu *florenum* Belgicum.

Seſtertii 48 faciunt *drachmam auri Atticam*, ſeu *ſcutum d'oro in oro*.

Seſtertii 96 faciunt *drachmam auri Hebræam*, ſeu *doppia d' Italia*.

Seſtertii 400 faciunt unam *minam Atticam argenti*: ſeu unam *libram & mediam unciam*, decem ducatos, 25 argenteos ſiclos, 50 drachmas argenti Hebræas, 100 Atticas. Continent obolos Hebræos 500, Atticos 600, aſſes 1000.

Seſtertii 1000 faciunt unum *ſeſtertium* in neutro genere.

Seſtertii 2000 faciunt duo ſeſtertia, & ita conſequenter. Singula ſeſtertia continent duas minas cum dimidia Atticas, ducatos 25 ſiclos, argenti 62, drachmas Atticas argenti 250. Et ſunt 24 pars Attici talenti argenti.

Seſtertii 24 faciunt talentum Atticum argenti: quod eſt 60 minarum argenti Atticarum, ſiclorum 1500, drachmarum 6000.

Seſtertia 48 faciunt talentum Hebræum argenti: quod eſt 120 minarum Atticarum, 60 Hebræarum, ſiclorum 3000, drachmarum 12000. Atticarum 6000 Hebræarum, librarum argenti 125.

Seſtertia 288 faciunt talentum auri Atticum, quod eſt 60 minarum auri Atticarum, ſiclorum auri 1500, drachmarum 6000.

Seſtertia 576 faciunt talentum auri Hebræum, quod eſt 60 minarum auri Hebraicarum: 120 Atticarum: ſiclorum auri 3000, drachmarum auri Hebraicarum 6000. Atticarum 12000, librarum auri 125, ut ex textu Hebræo, Græco & Latino Exodi 38. v. 24, & 25 manifeſtè colligitur. Et continet ducatos 14400, flor. 36000, regales Hiſpanicos argenteos 144000.

Mille ſeſtertia (quæ ſunt decies centena millia, id eſt millio nummulorum ſeſtertiorum) compendii cauſa vocantur & ſcribuntur Decies HS. vel decies ſeſtertium; & faciunt talenta argenti Hebræa 20 cum minis 50. auri verò talentum unum cum minis Hebraicis 44 & una ſexta parte ſimilis minæ; libras verò auri faciunt 217 cum ſexta parte unciæ auri, ducatos faciunt 25000. florenos 62500, regales Hiſpanicos 250000.

Vicies HS. vocantur viginti millia ſeſtertium, ſeu duo milliones nummulorum ſeſtertiorum, & faciunt duplum ſummæ jam dictæ.

Centies HS. ſunt centum millia ſeſtertium, ſeu decem milliones nummulorum ſeſtertiorum, & faciunt decuplum talentorum, librarum, ducatorum, florenorum, & regalium jam dictorum.

De Drachma, Siclo, Mina & Talento.

Non eadem erant pondera apud Hebræos & Græcos: ſed *Hebræa* (quibus Judæi utebantur) ſemper ſuperabant *Attica*, quibus Græci reliqui, & ferè omnes aliæ nationes, etiam Romani, uti ſolebant. Et de *obolo* quidem jam ſuprà vidimus. In aliis ponderibus exceſſus erat in duplum: nam drachma una Hebræa valebat drachmas duas Atticas. Didrachmum Hebræum erat tetradrachmum Atticum: *mna* vel *mina Hebraica* pendebat *duas minas Atticas*: *talentum Hebræum duo talenta Attica*, &c. Id tamen in *ſiclo* & *uncia* locum non habebat: nam hæc duo, utpote mundo penè coæva, unius ejuſdemque ponderis apud omnes erant. *Libra* multiplex erat, & apud diverſas nationes diverſa: nos hîc de ſola *communi* agemus de qua ſuprà, quæ eſt *duodecim unciarum*. Uncia argentea conſtat duobus ſiclis, drachmis verò Hebraicis 4. Atticis 8. ſolidis ſex, ſeſtertiis 32. obolis Hebræis 40. Atticis 48. aſſibus 80.

Sexta unciæ pars vocabatur *ſolidus*, qui inde & *ſextula* dici ſolebat. Unde 72. ſolidi faciebant libram 12 unciarum. Tres ſolidi, ſeu ſemuncia, ſiclum faciunt.

Siclus eſt vigeſima quarta pars libræ, 25. pars minæ Atticæ, 50. Hebraicæ, 1500. talenti Attici, termilleſima Hebraici. Continet drachmas Hebræas duas, Atticas 4, unde & tetradrachmum Atticum vocatur, & didrachmum Hebræum.

Siclus argenti eſt ſemuncia argenti: éſtque idem quod *ſtater*, vel *florenus Belgicus*, 20 ſtuferorum, ſeu obolorum Hebraicorum, qui faciunt obolos Atticos 24 & aſſes 40. Continet tres ſolidos, batzios Germanicos octo, drachmas argenti Hebræas duas, Atticas quatuor, ſeſtertios ſexdecim. Quoties legitur *argenteus* ſine adjuncto, ſubintelligitur *ſiclus*. Simili modo quoties *aureus*, ſubintelligendus *ſiclus*. Duodecim ſicli argentei faciunt unum ſiclum aureum: nam *proportio* pretii, valoris & æſtimationis *auri præ argento* eſt *duodecupla*.

Drachma argenti Attica eſt quarta pars ſicli argentei. Continet 4 ſeſtertios, 5 ſtuferos ſeu obolos Hebræos, ſex obolos Atticos, aſſes 10. Unde & *Denarius* vocatur. Appendit regalem Hiſpanicum argenteum, vel Julium Italicum. Eſt media pars drachmæ Hebrææ, decima Philippici, centeſima minæ Atticæ, ſexcieſmilleſima talenti Attici argentei.

Drachmam Hebræam, ſeu dimidium ſicli argenti conferebant Deo jubente capitatim ſinguli filiorum Iſrael in uſum tabernaculi fœderis, Exodi 30. v. 13. Dicebatúrque Hebr. *Beca*, id eſt *diviſum*, quia erat ſiclus dimidiatus. Exod. 38. 25. Idem tributum pendebant poſteà Judæi quotannis in uſum templi, etiam extra ordinem, quotieſcunque ferè luſtrum inſtituebatur. Et hoc quoque erat numiſma cenſus, quod Cæſaribus Romanis pependerunt, etiam poſt exciſum templum à Veſpaſiano.

Ex prædictis patet *ſiclum* continuiſſe *drachmas* Atticas ſeu Romanas quatuor, Hebræas ſolùm duas. *Minam Atticam* continuiſſe *ſiclos* 25. ſed *Hebræam ſiclos* 50. *Talentum* continuiſſe minas 60. Atticum Atticas, Hebræum Hebræas. ſed Atticum Siclos 1500. Hebræum ſiclos 3000. *Minam* aliquando pro *ſiclo* uſurpari oſtendam 2 Paral. 9. 16. Et multiplicis generis ac valoris *minas* fuiſſe, probabo Ezech. 45. 12. Sed talentum non fuiſſe minoris ponderis aut valoris poſt, quàm ante tempora Davidis, contra Joannem Marianam & quoſdam alios, planum faciam 2 Paralip. 25. v. 6. ubi *rex Juda* Amazias *centum millia robuſtorum de Iſrael* mercede *conducit centum talentorum argenti*, id eſt mercede aurei unius in ſingula ſeu ducum, ſeu vulgarium militum capita, ſi priſtinum valorem Moſaici talenti reſerves. Sin minuas, quo vis, quæſo, pretio, militem generoſum & externum evocare? Sic 3 Reg. 16. v. 24. Amri rex Iſrael emit duobus talentis argenti, id eſt bis mille aureis nummis, integrum montem Samariæ, id eſt tantum ſpatii, quantum vaſtiſſimæ urbi regiæ condendæ, & ſuburbiis, pomœriis atque arcibus undique cingendæ ſatis eſſet. An viliori pretio poſſet tantum ſpatii comparari? 4 Reg. 18. v. 15. ut ſumma trecentorum talentorum argenti, & triginta talentorum auri conſletur, id eſt ſexcenta ſexaginta millia aureorum (ſi valori priſtino Hebraici talenti inſiſtat) cogitur piiſſimus rex Ezechias expilare omnes theſauros tam templi, quàm palatii regii, adeóque & laminas aureas à valvis templi revellere. An veroſimile videtur, tantum ſtrepitum à tanto rege edendum fuiſſe, ſi talenta illa, quæ poſtulabantur, longè minoris erant ponderis aut valoris quàm nunc expoſui? Denique 4 Reg. 24. v. 33. ut centum talenta argenti & unum talentum auri (quæ rex Pharao mulctæ nomine ab Iſraelitis exigebat, & ſecundùm noſtrum calculum, ſi Hebræa fuerint, ut ſummum faciunt centum & duodecim millia aureorum,) colligerentur, indicitur cenſus publicus, & ſinguli Judæi *juxta vires* ſeu facultates ſuas contribuere jubentur. Quòd ſi vilioris pretii fuerit talentum, qualis, obſecro, fuit illa integri unius populi mulcta; quid opus publico & generali cenſu tantillæ pecuniæ colligendæ? Plura in hanc rem vide apud Villalpandum tom. 2. in Ezechielem.

Porrò ſupradictis ponderibus clariùs explicandis ſerviet ſubjecta tabella.

TABULA

TABULA PONDERUM.

Uncia.	Blanca.	Sextans.	Quaterno.	Quadrans.	Maravedis.	Triens.	Quincunx.	Semis.	Septunx.	Ochavo.	Bes.	Dodran.	Dextans *vel* Decunx.	Deunx.	As, Podo, Baiocho, Medius ſtuferus Belgicus.	Quarto, fere qª pars medii regalis Hiſpan. argent.	Obolꝰ Atticꝰ.	Obolꝰ Hebræus, *vel* Stuferus Belgicus, 2 Baiochi.	Seſtertiꝰ *vel* Quartillo, fere qª pars regal. Hiſpanici arg.	Medio Real, media Drachma Attica.	Dragma Attica arg. denarius Atticus : Regalis Hiſp. arg. un Giulio	Solidus Argenteus *vel* Sextula, *ſeu* 6 pars unciæ argenteæ.	Drachma Hebræa argenti : denarius Hebræus.	Argenteus *ſeu* Siclus argenti : Stater.
1																								
1 4/18	1																							
2	1 2/15	1																						
2 2/5	1 8/15	1 1/5	1																					
3	1 7/10	1 1/2	1 1/4	1																				
3 11/16	2	1 27/32	1 7/16	1 11/48	1																			
4	2 4/15	2	1 2/3	1 1/3	2 2/15	1																		
5	2 5/6	2 1/2	2 1/12	1 2/3	1 5/12	1 1/4	1																	
6	3 2/5	3	2 1/2	2	1 7/10	1 1/2	1 1/5	1																
7	3 11/15	3 1/2	2 11/12	2 1/3	1 13/15	1 3/4	1 2/5	1 1/6	1															
7 1/2	4 1/4	3 3/4	3 1/8	2 1/2	2 1/8	1 7/8	1 1/2	1 1/4	1 1/14	1														
8	4 8/15	4	3 1/3	2 2/3	3 4/15	2	1 3/5	1 1/3	1 1/7	1 1/15	1													
9	5 1/10	4 1/2	3 3/4	3	2 11/20	2 1/4	1 4/5	1 1/2	1 2/7	1 1/5	1 1/8	1												
10	5 2/3	5	4 1/3	3 1/3	2 5/6	2 1/2	2	1 2/3	1 3/7	1 1/3	1 1/4	1 1/9	1											
11	6 7/30	5 1/2	4 7/12	3 2/3	3 7/60	2 3/4	2 1/5	1 5/6	1 4/7	1 7/15	1 3/8	1 2/9	1 1/10	1										
12	6 4/5	6	5	4	3 2/5	3	2 2/5	2	1 5/7	1 3/5	1 1/2	1 1/3	1 1/5	1 1/11	1									
15	8 1/2	7 1/2	6 1/4	5	4 1/4	3 3/4	3	2 1/2	2 1/7	2	1 7/8	1 2/3	1 1/2	1 4/11	1 1/4	1								
20	11 1/3	10	8 1/3	6 2/3	5 2/3	5	4	3 1/3	2 6/7	2 2/3	2 1/2	2 2/9	2	1 9/11	1 2/3	1 1/3	1							
24	13 3/5	12	10	8	6 4/5	6	4 4/5	4	3 3/7	3 1/5	3	2 2/3	2 2/5	2 2/11	2	1 3/5	1 1/5	1						
30	17	15	12 1/2	10	8 1/2	7 1/2	6	5	4 2/7	4	3 3/4	3 1/3	3	2 8/11	2 1/2	2	1 1/2	1 1/4	1					
60	34	30	25	20	17	15	12	10	8 4/7	8	7 1/2	6 2/3	6	5 5/11	5	4	3	2 1/2	2	1				
120	68	60	50	40	34	30	24	20	17 1/7	16	15	13 1/3	12	10 10/11	10	8	6	5	4	2	1			
160	90 2/3	80	66 2/3	53 1/3	45 1/3	40	32	26 2/3	22 6/7	21 1/3	20	17 7/9	16	14 6/11	13 1/3	10 2/3	8	6 2/3	5 1/3	2 2/3	1 1/3	1		
240	136	120	100	80	68	60	48	40	34 2/7	32	30	26 2/3	24	21 9/11	20	16	12	10	8	4	2	1 1/2	1	
480	272	240	200	160	136	120	96	80	68 4/7	64	60	53 1/3	48	43 7/11	40	32	24	20	16	8	4	3	2	1

TABULA MONETARUM.

Drachma Attica argenti : Denarius Atticus.	Solidus argenteus, *vel* Sextula.	Drachma Hebræa argenti : Denarius Hebræus.	Argenteus, *ſeu* Siclus argenti : Stater : Tetradrachmum argenti Atticum ; Didrachmum Hebræum ; Florenus Belgicus.	Uncia argenti ; duo Sicli argenti ; duo Stateres ; Tetradrachmum Hebræum ; duo Floreni Belgici.	Scudo de moneta, decem Juliorum *vel* regalium : un Ducato.	Drachma auri Attica ; Piſtola Hiſpanica *vel* Italica ; Scutum Gallicū ; Scuto d' oro in oro ; Quarta pars ſicli aurei ; tres Sicli argentei ; 12 Regales *ſeu* drachmæ argenti.	Solidus aureus ; Sexta pars unciæ auri.	Drachma auri Hebræa : Doppia d' Italia : Semiſiclus auri.	Aureus, *ſeu* Siclus auri : 4. Drachmæ Atticæ auri : 48. Drachmæ argenti.	Libra argenti 12. unciarum, *id eſt*, uncia una auri, *vel* duo ſicli aurei.	Mna *vel* Mina argenti Attica, *vel* Romana 25 ſiclorum argenti.	Mna argenti Hebræa 50 ſiclorum.	Seſtertium unum facit mille ſeſtertios.	Libra auri 12. unciarum, 24. ſiclorum aureorum.	Mna auri Attica 25 ſiclorum auri.	Mna auri Hebræa 50 ſiclorum aureorum.	Talentum argenti Atticum minarum 60. Atticarum.	Talentum argenti Hebræum minarum 60. Hebræarum.	Talentum auri Atticum.	Talentum au Hebræum.
1																				
1 1/3	1																			
2	1 1/2	1																		
4	3	2	1																	
8	6	4	2	1																
10	7 1/2	5	2 1/2	1 1/4	1															
12	9	6	3	1 1/2	1 1/5	1														
16	12	8	4	2	1 3/5	1. & *regal.* 4.	1													
24	18	12	6	3	2 2/5	2	1 1/2	1												
48	36	24	12	6	4 4/5	4	3	2	1											
96	72	48	24	12	9 3/5	8	6	4	2	1										
100	75	50	25	12 1/2	10	8. & *regal.* 4.	6. & *regal.* 4	4. & *regal.* 4	2. & *regal.* 4	1 & *unciæ* 1/2	1									
200	150	100	50	25	20	16. & *regal.* 8	12. & *reg.* 8	8. & *regal.* 8	4. & *regal.* 8	2. & *uncia* 1	2	1								
250	187 1/2	125	162 1/2	81 1/4	25	20. & *rega.* 10	15. & *reg.* 10	10. & *reg.* 10	5. & *rega.* 10	2. & *unc.* 7 1/2	2. & *ſic.* 12 1/2	1. *et ſi.* 12 1/2	1							
1152	864	576	288	144	115 1/5	96	72	48	24	12	11. & *ſic.* 13	5. *et ſic.* 38	. & 608. *ſeſtertii.*	1						
1200	900	600	300	150	120	100	75	50	25	12. & *unc.* 6	12	6	4 4/5	1. & *unc.* 1/2	1					
2400	1800	1200	600	300	240	200	150	100	50	25	24	12	9 3/5	2. & *unc.* 1	2	1				
6000	4500	3000	1500	750	600	500	375	250	125	62. & *unc.* 6	60	30	24	5. & *u.* 2. 1/2	5	2. *et ſi.* 25	1			
12000	9000	6000	3000	1500	1200	1000	750	500	250	125	120	60	48	10. & *un.* 5	10	5	2	1		
72000	56000	36000	18000	9000	7200	6000	4500	3000	1500	750	720	360	288	62. & *u.* 6	60	30	12	6	1	
144000	112000	72000	36000	18000	14400	12000	9000	6000	3000	1500	1440	720	576	125	120	60	24	12	2	1
720000	560000	360000	180000	90000	72000	60000	45000	30000	15000	7500	7200	3600	2880	625	600	300	120	60	10	5 [a]
95904000	71928000	47952000	23976000	11988000	9590500	7992000	5994000	3996000	1998000	999000	959040	479520	383616	83250	79920	39960	15984	7992	1332	666 [b]
1440000000	1080000000	720000000	360000000	180000000	144000000	120000000	90000000	60000000	30000000	15000000	14400000	7200000	5760000	1250000	1200000	600000	240000	120000	20000	10000 [c]
14400000000	10800000000	7200000000	3600000000	1800000000	1440000000	1200000000	900000000	600000000	300000000	150000000	144000000	72000000	57600000	12500000	12000000	6000000	2400000	1200000	200000	100000
Quatuordecim millia & quadringenti milliones drachmarum argenti Atticarum.	Decem millia & octingenti milliones ſolidorum argenteorum.	Septem millia & ducenti milliones drachmarum argenti Hebræarum.	Tria millia & ſexcenti milliones: ſiclorum argenti, ſeu florenorum Belgicorum.	Mille octingenti milliones unciarum argenti.	Mille quadringenti & quadraginta milliones ſcutorum ſeu ducatorum.	Mille ducenti milliones drachmarum auri Atticarum, ſeu piſtolarum Hiſpanicarum.	Nongenti milliones ſolidorum aureorum.	Sexcenti milliones drachmarum auri Hebræarum, ſeu dublonum Hiſpanicorum.	Trecenti milliones ſiclorum auri.	Centum & quinquaginta milliones librarum argenti.	Centum & quadraginta quatuor milliones minarum argenti Atticarum.	Septuaginta duo milliones minarum argenti Hebræarum.	Quingenties ſeptuagies ſexies millies HS ſeu quinquaginta ſeptem milliones & ſexcenta millia ſeſtertiorum, *neutri generis* : quæ faciunt quinquaginta ſeptem millia & ſexcentos milliones nummulorum ſeſtertiorum, *maſculini generis*.	Duodecim cum dimidio milliones librarum auri.	Duodecim milliones minarum auri Atticarum.	Sex milliones minarum auri Hebræarum.	Duo milliones & quadringenta millia talentorum argenti Atticorum.	Millio & ducenta millia talentorum argenti Hebræorum.	Ducenta millia talentorum auri Atticorum.	Centum millia talentorum Hebræorum auri David moriens reliquit Salomoni in ſolo auro, 1 Paral. 22. v. 14.

insuper mille millia talentorum in argento : æris autem & ferri non erat pondus. Ibidem. [a] 5. talenta dedit paterfamilias uni ſervorum ſuorum. Mat. 25. v. 14. [b] 666 talenta auri Hebræa afferebantur quotannis ſtato tempore Salomoni, præter vectigalia & munera extraordinaria 3 Reg. 10. v. 14. [c] Decem millia talenta debebat ſervus ille nequam Matth. 18. v. 24.

DE MENSURIS SEU VASIS

Ex iiſdem Auctoribus.

Romani ſicut *aſſem* ſeu *libram* in *duodecim uncias*, ut ſuprà vidimus, ita *ſextarium* ſuum dividebant in *duodecim cyathos*, ſic græcè dictos à *ſumendo* vel *hauriendo* vino, quòd cyatho pocula in conviviis dimetirentur. Iiſdem quoque nominibus quibus ſingulas libræ partes, nuncupabant etiam *calices*, qui conſimilem cyathorum numerum continerent. v. g. *Sextantem*, vocabant calicem duorum cyathorum, qui faciunt ſextam ſextarii Romani partem; calicem trium cyathorum, vocabant *quadrantem*; quatuor cyathorum, *trientem*; quinque, *quincuncem*; ſex *ſemiſſem*; ſeptem, *ſeptuncem*; octo, *beſſem*; novem, *dodrantem*; decem, *dextantem*; undecim, *deuncem*.

Capiebat *cyathus* unus *unciam* unam *cum duabus tertiis*.

Huic proxima, ſed paulò minor menſura erat *digitus cubicus*, capiens unciam 1¼.

Minimum vas ſeu menſura erat *cochlear*, ſeu *ligula*, vel, ut imperitè quidam ſcribunt, *lingula*: ſerviebátque ad juſcula in menſis & liquidiores cibos hauriendos: eratque quarta pars cyathi.

Duo cochlearia faciebant *cyanem*, quæ erat dimidium cyathi.

Unus cum dimidio cyathus faciebat *oxybaphum*, ſeu *acetabulum*, ab ὄξει, id eſt *aceto*, ſic dictum, quòd ejuſmodi vaſculis acetum & alia ſimilia condimenta apponi in menſis ſolerent.

Nota, *ſextarium Atticum* ſeu ξεςὸν, *quarta parte minorem* fuiſſe ſextario *Romano*: neque enim capiebat niſi cyathos *novem*, cùm *Romanus* 12 caperet. Superabat tamen *ſextarium Hebræum* cyatho *uno*: quia is non niſi *octo* cyathos capiebat, vocabatúrque hebraicè *log*.

Semis, ſeu medium ſextarii Romani, conſtans cyathis ſex, aliis nominibus vocari ſolebat hebraicè *caph*, græcè *hemina*, *cotyla*, vel *tryblion*. Cujus pars media, ſeu *quadrans*, vel *quartarius*, id eſt quarta pars ſextarii, vocabatur *dimidium heminæ*, *cotylæ*, &c.

Libra conſtabat unciis duodecim, ut ſuprà dixi.

Sextarius Atticus capiebat libram unam & quartam partem, id eſt, uncias 15. Ergo ſextarium Atticum unâ unciâ ſuperat *foglietta* d'Italia, vel *quartillo* de Spagna: nam continet libram 1⅓ id eſt, uncias 16.

Sextarius Romanus ſeu *Italicus*, ſic dictus, quia ſexta congii pars; erátque quaſi magnus ſcyphus: capiebat cyathos 12 vel libram 1⅔ id eſt uncias 20.

Quarta pars hin, erant tres ſextarii Hebræi, vel duo Italici, libræ 3⅓ id eſt unciæ 40.

Cabus Hebræorum, & *chœnix* Græcorum, eſt menſura victus diurni: ſed hominis parcè & tenuiter victitantis. Qualem villicis ſuis præſcribit Cato l. de Re ruſtica, c. 56. Aliàs dictus, *palmus cubicus*. Sexta pars ſati vel modii. Capiebat quatuor logos ſeu ſextarios Hebræos, id eſt lib. 4. cum unciis 5⅔.

Huic ferè par eſt *boccale* Italicum, & *aſumbre* Hiſpanicum, continens quatuor fogliettas ſeu quartillos, id eſt libras 5. cum unciis 4.

Media pars hin, erant ſex logi ſeu ſextarii Hebræi, vel quatuor Italici, id eſt libræ 6⅔ id eſt unciæ 80.

Gomor ſeu *Aſſaron*, (quem quotidie ex manna colligebant Judæi Exodi 16. erátque tanta menſura, quantam quis etiam valdè edax & robuſtus uno die edere poſſet) eſt decima pars ephi, continens libras 8.

Congius, *chus*, vel *choë*, erat octava pars ephi, quarta urnæ. A *congio* Novellius Torquatus dictus eſt *tricongius*, quòd unico hauſtu coram Tiberio Cæſare tres vini congios exhauſerit, teſte Plinio lib. 14. c. 22. Continebat verò congius ſextarios Italicos ſex, ſeu libras 10.

Hin erat ſemimodius Romanus continens logos ſeu Hebræos ſextarios 12. Italicos verò octo, id eſt libras 13⅓ ſeu uncias 160.

Huic penè ſuppar eſt *celemin* Hiſpanicum continens li. 14. ſeu uncias 168.

Satum æquale erat *modio* Romano, tertia pars ephi: continens logos ſeu ſextarios Hebræos 24. Italicos verò 16. libras 26⅔ ſeu uncias 320.

Hoc paulò majus eſt *ſcortium*, continens libras 32. ſeu uncias 384.

Palmus extenſus (qui eſt trium palmorum communium) *cubicus*, qui & *ſpithama* dicitur, continet libras 37¼. ſeu uncias 447.

Urna erat dimidium ephi ſeu amphoræ Romanæ, continens ſextarios Romanos 24. id eſt, libras 40.

Huic ferè par eſt *aroba*, ſive cantharus Hiſpanicus, qui eſt quarta pars barilæ, continens octo boccalia Italica, vel aſumbres Hiſpanicos, id eſt, libras 42⅔.

Ephi vel *epha*, *batus* communis, *metreta*, *amphora Romana*, *pes cubicus Romanus* æqualis erant capacitatis. Dicebatur amphora ab ἀμφὶ καὶ φέρω, quòd duas haberet anſas quibus utrimque ferebatur. Dicebatur & *quadrantal* quia erat quadratura pedis Romani, ſeu vas quod tam in longitudine, quàm in latitudine, & altitudine, ſeu profunditate habebat pedem Romanum. Erat decima pars cori, ſeu Gomer, Ezech. 41. v. 11. Continebat congios octo, modios ſeu ſata tria, ut dicitur Ruth 2. v. 17. ſextarios Romanos 48. Hebræos 72. urnas duas, libras 80.

Attica amphora, ſeu *pes cubicus Græcorum* erat Romano media parte major. Huic æqualis eſt *cadus* & *hydria*: continens urnas tres, congios 12. &c. libras 120.

Talentum continebat libras 125.

Artaba Ægyptia continebat veroſimiliùs modios quinque, id eſt libras 133⅓.

Medimnus continebat modios ſeu ſata ſex, libras 160.

Huic ferè par eſt *faneca* ſeu *quintal* Hiſpanicum, continens libras 168.

Item *barila*, conſtans boccalibus 32. quæ faciunt libras 170⅔.

Lethec (id eſt *elevatio*: quia eſt onus, quod vegetus adoleſcens elevare, & aſino imponere poteſt,) eſt media pars cori. ſunt 5. ephi, 15. modii libræ 400.

Homer Hebræum, *corus* Græcorum continet 10. ephi vel amphoras Romanas, 30 modios. (erátque maxima menſura Hebræorum) libras 800.

Rublum Hiſpanicum 10. libris majus eſt coro: continet enim libras 810.

Botta Romana ſeu Italica continet barilas 8. boccales 256. libras 1365⅓.

Culeus, maxima Romanorum menſura, conſtabat amphoris 20. ſextariis Italicis 960. libris 1600.

Sed clariùs hæc omnia conſtabunt ex tabula ſubnexa.

Nota nos tum hîc, tum in tabula agere de vaſis ſeu menſuris quoad capacitatem aquæ vel vini, quibus impleantur: nam ſi ferro, plumbo, vel auro impleveris, v. g. ſextarium, vel metretam, vel quodvis alud vas; erit pondus longè alud & majus, licèt eadem maneat capacitas & ambitus vaſis: ſi oleo, frumento, farina; erit pondus paulò minus.

Nam ſextarius Romanus plenus farina non ponderat niſi	uncias 9.
Idem plenus oleo ponderat	uncias 18.
Plenus frumento { Italico vel Belgico	uncias 15.
Palæſtino & Aſiatico	uncias 20.
Plenus aqua, vino, aceto (horum enim æquale eſt pondus)	uncias 20.
Plenus melle	uncias 30.
Stanno	uncias 150.
Ferro	ferè uncias 162.
Ære cupreo	uncias 182.
Argento	uncias 208.
Plumbo	uncias 233.
Argento vivo	uncias 300.
Auro	uncias 375.

Talis enim eſt proportio inter hæc metalla: licèt Plinius l. 33. c. 3. putarit (ſed falsò) aurum non eſſe omnium ponderoſiſſimum.

Hinc facilè colligitur, fieri potuiſſe, quod Exod 16. verſ. 16. dicitur, filios Iſrael in ſingula capita pro victu diurno egiſſe *gomore* mannæ: manna enim cùm eſſet longè levius frumento, ferè æqualis ponderis cum farina; gomor manna plenum vix ſuperabat uncias 50. Et ſimili modo de ſimili materia pro diverſitate ponderis philoſophandum.

Dixi ſuprà cùm de *bato* agerem, me non niſi de *bato communi* loqui ſeu vulgari: nam batus *ſacer* videtur tertia parte majoris fuiſſe capacitatis, ita ut tres vulgares non facerent niſi duos ſacros. Quod colligo ex l. 2. Paralip. c. 4. v. 5. ubi mare æneum Salomonis dicitur continuiſſe *tria millia metretas* ſeu *batos*: & 3 Reg. 7. v. 29. dicitur ſolùm cepiſſe *duo millia batos*.

TABULA VASORUM ET MENSURARUM.

Uncia aquæ vel vini.	Digitus cubicus.	Cyathus *duodecima ſextarii Romani pars.*	Acetabulum *octava ſextarii Romani pars.*	Sextans *ſeu ſexta pars ſextarii Romani.*	Quartarius, ſeu quadrans *quarta ſextarii Romani pars.*	Triens, *tertia ſextarii Rom. pars media logi ſeu ſextarii Heb.*	Hemina vel Cotyla, *medium ſextarii Rom.*	Libra 12. unciarum.	Log. *vel* Logus, *ſeu* Sextarius Hebr. *ſunt cyathi* 8	Sextarius Atticus. *ſunt cyathi* 9.	Foglietta d' Italia, Quartillo d'Eſpagna, *ſunt unc.* 16.	Sextarius Romanus *vel* Italicus, *ſunt cyathi* 12.	Quarta pars Hin, *ſunt tres ſextarii Hebræi, vel duo Italici.*	Chabus *vel* Chœnix Hebræorum, *erat palmus contractus cubicus, ſexta pars ſati.*	Boccale d' Italia, *vel* Acumbre d' Eſpagna *continet 4 fogliettas ſeu quartillos.*	Media pars Hin, *ſeu* ſex logi, *vel* 4. ſextarii Italici.	Gomor *ſeu* Aſſaron, decima pars ephi, *ſunt libræ* 8.	Congius, Chus, *vel* Choe, IV. pars urnæ, VIII. ephi, *continet libras* 10.	Hin, Semimodius Romanus, *continet 12 logos ſeu libras* 13⅓.
1																			
1¼																			
1⅔	1⅓	1																	
2	1⅗	1⅕																	
2½	2	1½	1																
3	2⅖	1⅘	1⅕																
3⅓	2⅔	2	1⅓	1															
5	4	3	2	1½	1														
6⅔	5⅓	4	2⅔	2	1⅓	1													
10	8	6	4	3	2	1½	1												
12	9⅗	7⅕	4⅘	3⅗	2⅖	1⅘	1⅕	1											
13⅓	10⅔	8	5⅓	4	3⅔	2	1⅓	1 & unc. 1⅓	1										
15	12	9	6	4½	3	2¼	1½	1¼	1 & unc. 1⅔	1									
16	12⅘	9⅗	6⅖	4⅘	3⅕	2⅖	1⅗	1⅓	1 & unc. 2⅔	1 & uncia 1	1								
20	16	12	8	6	4	3	2	1⅔	1½	1 & unc. 5.	1¼	1							
40	32	24	16	12	8	6	4	3⅓	3	2⅔	2½	2	1						
53⅓	42⅔	32	21⅓	16	10⅔	8	5⅓	4 & unc. 5⅓	4	3 & unc. 8⅓	3 & unc. 5⅓	2⅔	1⅓	1					
64	51⅕	38⅖	25⅗	19⅕	12⅘	9⅗	6⅖	5⅓	4 & unc. 10⅔	4 & unc. 4	4	3⅕	1⅗	1 & unc. 10⅔	1				
80	64	48	32	24	16	12	8	6⅔	6	5⅓	5	4	2	1½	1½	1			
96	76⅘	57⅗	38⅖	28⅘	19⅕	14⅖	9⅗	8	7 & unc. 1⅔	6 & unc. 6	6	4⅘	2⅖	1 li. 3 unc. 6⅔	1½	1⅕	1		
120	96	72	48	36	24	18	12	10	9	8	7⅓	6	3	2 li. 1 unc. 1⅓	1 lib. 4⅔	1½	1¼	1	
160	128	96	64	48	32	24	16	13⅓	12	10⅔	10	8	4	3	2½	2	1 lib. 5⅓	1 lib. 3. 1⅓	1

Gomor *ſeu* Aſſaron.	Congius *vel* Choe.	Hin, Semimodius Romanus *continet libras* 13⅓.	Celamin d' Eſpagna *continet libras* 14.	Satum tertia pars ephi, Modius Romanus *continet logos* 24 *ſeu lib.* 26⅔	Scorrium, *continet libras* 32.	Palmus extenſus cubicus, *ſeu* Spithama cubica, *continet lib.* 37¼.	Urna, dimidium amphoræ, *continet ſextarios Romanos* 24 *ſeu libras* 40.	Aroba, *ſeu* Cantharus Hiſpanicus, *eſt* 4. *pars baril, continet* 8 *boccalia Italica, ſeu lib.* 42⅔	Ephi *vel* Epha, Batus communis, Metreta, Amphora Romana, Pes cubicus Romanus, Quadrantal, *continet li* 80	Attica Amphora, *ſeu* Pes cubicus Græcorum, *vel* Cadus, *continet libras* 120.	Talentum, *ſunt libræ* 125.	Artaba Ægyptia, *continet modios* 5	Medimnus, *continet modios ſex, ſeu libras* 160.	Faneca, vel Quintal Hiſpanicum, *continet libras* 168.	Baril, *continet boccalia* 32 *ſeu libras* 170⅔.	Letech, media pars cori, *ſunt* 5. *ephi, libræ* 400.	Homer, *vel* Chomer Hebr. Corus Græcorum, *ſunt* 10 *ephi, libræ* 800.	Rublum Hiſpanicum, *continet libras* 810.	Botta Romana, *continet barilas* 8. *ſeu lib.* 1365⅓.	Culeus *ſunt*, 20 *amphoræ ſeu li.* 1600.
1																				
1½	1																			
1 & *lib.* 5⅓	1 *lib.* 3⅓	1																		
1 *lib.* 6	1 *lib.* 4	1 & *unc.* 8	1																	
3 *lib.* 2⅔	2 *lib.* 6⅔	2	1 *lib.* 12⅔	1																
4	3 *lib.* 2	2 *lib.* 5⅓	2 *lib.* 4	1 *lib.* 5⅓	1															
4 *lib.* 5¼	3 *lib.* 7¼	2 *l.* 10. *un.* 11	2 *lib.* 9¼	1 *l.* 10. *un.* 11	1 *lib.* 5¼	1														
5	4	3	2 *lib.* 12	1½	1 *lib.* 8	1 *lib.* 2¾	1													
5 *lib.* 2⅔	4 *lib.* 2⅔	3 *lib.* 2⅔	3 & *unc.* 8	1 *lib.* 16	1 *lib.* 10⅔	1 *lib.* 1. *unc.* 5.	1 *lib.* 2⅔	1												
10	8	6	5 *lib.* 10	3	2 *lib.* 16	2 *lib.* 5½	2	1 & *lib.* 37½	1											
15	12	9	8 *lib.* 8	4½	3 *lib.* 24	3 *lib.* 8¼	3	2 & *l.* 34⅔	1½	1										
15 *lib.* 5	12½	9 *lib.* 5	8 *lib.* 13	4 *lib.* 18⅓	3 *lib.* 29	3 *lib.* 13¼	3 *lib.* 5	2 & *l.* 39⅔	1 & *lib.* 45	1 & *lib.* 5	1									
16 *lib.* 5⅓	13 *lib.* 3⅓	10	9 *lib.* 7⅓	5	4 *lib.* 5⅓	3 *lib.* 21 *unc.* 7.	3 *lib.* 13⅓	3 & *l.* 5⅓	1 & *lib.* 53⅓	1 & *lib.* 13⅓	1 & *lib.* 8⅓	1								
20	16	21	11 *lib.* 6	6	5	4 *lib.* 11	4	3 & *lib.* 32	2	1⅓	1 *lib.* 35	1⅕	1							
21	16 *lib.* 8	12 *lib.* 8	12	6 *lib.* 8	5 *lib.* 8	4 *lib.* 19.	4 *lib.* 8	3 & *lib.* 40	2 & *lib.* 8	1 *lib.* 48	1 & *lib.* 43	1 & *lib.* 34⅔	1 & *lib.* 8.	1						
21 *lib.* 2⅔	17 *unc.* 8	12 *l.* 10⅔	12 *lib.* 2⅔	6 *l.* 10⅔	5 *lib.* 10⅔	4 *lib.* 21⅔	4 *lib.* 10⅔	4	2 *lib.* 10⅔	1 & *l.* 50⅔	1 & *lib.* 45⅔	1 & *l.* 37⅓	2 & *l.* 10⅔	1 & *lib.* 2⅔	1					
50	40	30	28 & *l.* 7	15	12½	10 *lib.* 27. *unc.* 6½	10	9 & *l.* 16	5	3⅓	3 & *lib.* 25	3	2½	2 & *lib.* 64	2 *lib.* 58⅔	1				
100	80	60	57 & *lib.* 2	30	25	21 & *lib.* 17¾	20	18 & *l.* 32	10	6⅔	6 & *lib.* 50	6	5	4 & *lib.* 128	4 *lib.* 117⅓	2	1			
102½	82	61 & *l.* 6⅔	58 & *lib.* 8	30 & *l.* 20	5 & *l.* 20	22 & *unc.* 6	20 & *l.* 20	19 & *l.* 9⅓	10 *lib.* 20	6 & *lib.* 100	6 & *lib.* 70	6 & *lib.* 20	5 & *lib.* 20	4 & *l.* 148	4 & *l.* 137⅓	2 & *lib.* 20	1 & *lib.* 20	1		
170 *lib.* 5⅓	136 *lib.* 5⅓	102 *lib.* 5⅓	97 & *l.* 5⅓	51 & *l.* 5⅓	42 *lib.* 21⅓	36 & *lib.* 24⅓	34 & *l.* 5⅓	32	17 & *l.* 5⅓	11 *lib.* 1⅓	10 *l.* 115⅓	10 & *l.* 32	8 & *l.* 85⅓	8 & *l.* 21⅓	8	3 & *l.* 165⅓	1 & *l.* 565⅓	1 & *l.* 545⅓	1	
200	160	120	114 & lib. 4	60	50	42 & lib. 35½	40	37 lib. 17⅓	20	13⅓	12 & *l.* 100	12	10	9 & *lib.* 88	9 & *lib.* 64	4	2	1 & *l.* 780	1 & *l.* 234⅔	1

De Menſuris Longitudinum, ex iiſdem Auctoribus.

Minima menſura eſt *digitus* tranſverſim poſitus, ſeu latitudo digiti, Hebraicè vocatur *Atsbagh*, Græcè δάκτυλος.

Palmus minor, contractus ſeu tranſverſus, Hebraicè *tophach*, Græcè παλαιστὴ vel δοχμὴ, continet digitos tranſverſim poſitos 4. Vide Ezech. 43. 13.

Palmus extenſus ſeu major, Hebraicè *zereth*, Græcè σπιθαμὴ, conſtat palmis minoribus 3. digitis 12.

Pes Romanus conſtat communibus, tranſverſis ſeu minoribus palmis 4. id eſt digit. 16.

Cubitus Romanus, Græcus, & vulgaris Hebræorum eſt ſeſquipes, ſeu tranſverſi palmi 6. id eſt digit. 24. vel duo palmi extenſi. Eſtque ea longitudo quæ eſt à flexu brachii medii uſque ad extremum digiti longioris extenſi. Denique eſt quarta pars ſtaturæ hominis bene formati: quiſq; enim habet in ſtatura ſua quatuor ſui cubitos, ſeu pedes ſex. Totidem etiam & pedes & cubitos ſui corporis facit quando brachia in latum expandit. Ita S. Hieronymus, Vitruvius & alii paſſim.

Cubitum ſacrum Hebræorum facit Villalpandus uno palmo contracto majorem cubito ordinario, ex Ezechielis 43. v. 13. *Iſta menſura altaris in cubito veriſſimo* (ſeu legali & ſacro) *qui habebat cubitum* communem *& palmum*. Et de tali cubito legali putat Scripturam paſſim & Joſephum loqui. Et ratio favet, quia legalis illa cubiti ſacri menſura eo tempore fuit conſtituta, quo ſtatura hominum major & procerior erat: neque debuit deinceps immutari; cùm Græci & Romani ſint tempore poſteriores. Vide etiam Gaſparem Sanctium in 3 Reg. 6. v. 2.

Duo pedes cum medio faciunt *greſſum* ſeu *paſſum* Romanum *ſimplicem*, qui conſtat palmis minoribus ſeu tranſverſis 10. id eſt digitis 40.

Duo greſſus, ſeu quinque pedes faciunt *paſſum* Romanum *compoſitum*, palmorum 20. digit. 80.

Dixi *Romanum*: quia paſſus Græcus compoſitus conſtabat 6 pedibus, palmis 24. digit. 96.

Sex cubiti *calamum* faciunt, qui conſtat pedibus 9. ſpithamis 12. palmis min. 36. digit. 144.

Stadium Græcum juſtis 100. paſſibus Græcis, id eſt pedibus 600. cubitis 400. palmis 2400. digit. 9600.

Stadium Romanum conſtat paſſibus Romanis compoſitis 125. pedibus 625.

Chibrath terræ Hebræis erant mille cubiti. Vide P. Bonfrerium Exodi 20. v. 8. ſub medium, & 4 Reg. 5. v. 19.

Quinque ſtadia Græca, ſeu 2000 cubiti faciebant *iter ſabbathi*, ſeu quod ſabbatho conficere licebat: quod Hebræi definiebant duobus *chibrath terræ*.

Milliare Italicum conſtat octo ſtadiis Romanis; mille paſſibus compoſitis; 5000 pedibus.

Leuca ſeu milliare Gallicum unius horæ, conſtat tribus milliaribus Italicis; 24 ſtadiis Romanis; 3000 paſſibus compoſitis; 15000 pedibus.

Digitus tranſverſus.	Palmus minor, contract⁹ *ſeu* tranſverſus.	Palmus major, *ſeu* extenſus.	Pes Romanus.	Cubitus Romanus, Græcus & Vulgaris Hebræorum.	Cubitus ſacer Hebræorum.	Greſſus *ſeu* paſſus ſimplex Romanus.	Paſſus Romanus compoſitus.	Paſſus Græcus compoſitus	Calamus.	Stadium Græcum.	Stadium Romanum.	Chibrath terræ.	Iter Sabbathi.	Milliare Italicum.	Leuca.
1															
4	1														
12	3	1													
16	4	1 ¼	1												
24	6	2	1 ½	1											
28	7	2 ⅓	1 ¾	1 ⅙	1										
40	10	3 ⅓	2 ½	1 ⅔	1 & 3 palmi minores.	1									
80	20	6 ⅔	5	3 ⅓	2 & 6 palm.	2	1								
96	24	8	6	4	3. & 3 palmi.	2 & pes 1	1 & pes 1	1							
144	36	12	9	6	5 & 1 palm.	3 & 1 ½ pes.	1 & ped. 4	1 ½	1						
9600	2400	800	600	400	342. & 6 palmi.	240	120	100	66. & cub. 4.	1					
10000	2500	833 ⅓	625	416 ⅔	357 & 1 palm.	250	125	104. & pes 1.	69. & ped. 4.	1 & ped. 25	1				
24000	6000	2000	1500	1000	157. & 1 palmus.	600	300	250	166 & cub. 4.	2 ½	2 ⅔	1			
48000	12000	4000	3000	2000	1714. & 2 pal.	1200	600	500	133 & cub. 2.	5	4 ⅘	2	1		
80000	20000	6666 ⅔	5000	3333 ⅓	2857. & 1 pal.	2000	1000	833. & 2 ped.	555. & ped. 5.	8 & ⅓ ſeu 200 ped.	8	3 ⅓. ſeu 500 ped.	1 ⅔	1	
240000	60000	20000	15000	10000	8571. & 3 palmi.	6000	3000	2500	1666. & ped. 6.	25	24	01	5	3	1
600000	150000	50000	37500	25000	21428 & 4 palmi.	15000	7500	6250	4166. & ped. 6.	62 ½	60. tot ſtadiis aberat Emaus à Jeruſalem. *Lucæ* 24. 13.	25	12 ½	7 ½	2 ½

EXPLI

Explicatio Idiotiſmorum ſeu Proprietatum Linguæ Hebraicæ & Græcæ quæ ſæpius in Scripturis occurrunt.

I. Eſt Hebræis, Græcis, Chaldæis uſitatiſſimum, ut libros ſuos ab *&*, *autem*, *igitur*, *ergo*, vel ſimili particula ordiantur, ut patet initio Levitici, Numerorum, Joſue, 2, 3, & 4. Regum, ſecundi Paralipomenon, 2 Eſdræ, Judith, Threnorum, Baruch, Ezechielis, Jonæ, prioris Machabæorum, &c. Nempe ſcriptores iſti contemplabantur animo rem aliquam antegreſſam, cum qua iſtud quod jam ſcribebant, colligatum per ejuſmodi particulas volebant, ſive ea res ſcripta jam eſſet in alio volumine, ſive mente tantummodò comprehenſa.

II. Quia hagiographi omnes Hebræi fuerunt, & Hebræis ſcripſerunt, & pleraque Hebraicè, ideo interpretes tum Græci, tum Latini, ſtylo & phraſi Hebrææ pluſculum inhærentes, ſæpiſſimè hebraizant, & ſubinde ſolœciſmos admittunt, teſte S. Hieron. lib. 2. comment. in epiſt. ad Epheſ.

III. Et quia caſibus carent Hebræi, eodemque nomine invariato per omnes caſus utuntur, hinc & Interpretes ſubinde per Antiptoſin caſum pro caſu uſurpant, ut 2 Cor. 8. v. 23. *Sive pro Tito, ſive fratres noſtri*, pro, fratribus noſtris, & Epheſ. 2. v. 2. *Spiritus*, pro, ſpiritum & alibi.

IV. Subinde pro verbo indicativo præſenti & imperfecto (quo carent Hebræi) utuntur præterito, Pſal. 115. *Credidi*, id eſt credo, *propter quod loquutus ſum*, id eſt loquor. Subinde participio 1 Corin. 12. v. 2. *Ad ſimulacra euntes*, id eſt, ibatis.

V. Sic pro comparativo & ſuperlativo quia Hebræi carent his gradibus, utuntur poſitivo, ut Pſal. 117. *Bonum* (id eſt, melius) *eſt confidere in Domino, quàm confidere in homine.*

VI. Vel cùm volunt unum per comparationem alteri præferre, id quod præferunt affirmant, alterum negant. Verbi gratiâ, Iſaiæ 63. v. 16. *Abraham neſcivit nos, & Iſrael ignoravit nos. Tu Domine pater noſter*, &c. Oſee 6. v. 6. *Miſericordiam volui & non ſacrificium*, id eſt, miſericordiam malo quàm ſacrificium. Pſal. 21 *Vermis, & non homo*, id eſt potiùs quam homo. 1 Cor. 3. v. 7. *Non ego, ſed gratia Dei*, id eſt, non tam ego, quàm gratia Dei, quamquam & ego cum gratia Dei. Matth. 23. v. 9. *Patrem nolite vocare vobis ſuper terram*, &c.

VII. Vel utuntur epitaſi, ſeu verbo vehementiori pro minùs vehementi: verbi gratiâ, Malachiæ 1. & ad Rom. 9. *Jacob dilexi, Eſau odio habui*: ubi *odio habui*, idem eſt quod, minùs amavi, poſtpoſui, neglexi. Simili Epitaſi utuntur verbo *omnis* pro magno & excellenti, v. g. Pſal. 106. *Omnem eſcam abominata eſt anima eorum*, id eſt nobiliſſimam & excellentiſſimam, videlicet cœleſte manna. Pſal. 28. *Univerſa*, id eſt, mera, ſumma, *vanitas omnis homo vivens*. Eccleſ. 12. v. 13. *Deum time, & mandata ejus obſerva: hoc eſt enim omnis homo*, id eſt, qui hoc fecerit optimus erit & præſtantiſſimus homo. 1 Regum 4. v. 8. *Hi ſunt Dii qui percuſſerunt Ægyptum omni*, id eſt graviſſima, *plaga in deſerto*: neque enim *in deſerto* aliâ plagâ afflicti ſunt Ægyptii, quam demerſione in mari rubro. Eccl. 25. v. 17. *Omnis plaga* pro, ſumma plaga.

VIII. Aliquando contra per Liptoten verbo minùs vehementi utuntur quàm intendant ſignificare, verbi gratiâ, 1 Reg. 12. v. 21. *Nolite declinare poſt vana* (idola) *quæ non proderunt vobis*, id eſt, quæ maximè oberunt, eruntque valdè noxia vobis. 1 Machab. 2. v. 21. *Non eſt utile nobis relinquere legem*, id eſt perniciosiſſimum erit. Sic Prov. 18. v. 5, & c. 24. v. 23. Eccli. 7. v. 14. *Non eſt bonum*, pro, eſt valdè malum.

IX. In comparationibus ſubinde non apponunt particulam comparationis vel ſimilitudinis, ut Proverb. 16. v. 14. *Favus mellis compoſita verba*. Pſal. 67. v. 31. *Increpa feras arundinis: congregatio taurorum in vaccis populorum*, pro, increpa tyrannos, qui ſicut feræ in arundineto, & ſicut tauri in grege vaccarum, excitant ſtrepitum & horrorem, ita faciunt ipſi in congregatione populi ſibi ſubditi.

X. Una eademque ſententia diverſis locis ſubinde diverſa & fere contraria deſignant, verbi gratia, *Portare iniquitatem*, Exodi 28. v. 38. Levit. 10. v. 17. & 1 Reg. 15. v. 28. ſumunt pro, ignoſcere, vel veniam impetrare. Sed Levit. 17. verſu ultimo, & cap. 24. v. 15. & alibi, idem ipſis eſt quod, puniri pro peccato.

XI. Apud Hebræos propter exiguum numerum radicum, quæ non ſunt niſi 1022. à quibus omnia nomina derivantur, ſæpè unum idémque nomen, vel verbum vel etiam ſententia, pluribus diverſiſque rebus deſignandis adhibetur. Et ex hac ſilva ambiguorum nominum atque verborum haud rarò natæ ſunt diverſæ diverſorum interpretum, vel etiam ejuſdem, ſed diverſo tempore & loco, interpretationes, dum quiſque inter dubia, quod ſibi convenientius videtur, hoc transfert. Ita ſeſe excuſat S. Hieronymus libro 1. Apologiæ adverſus Ruffinum, qui ei exprobrarat, quod Pſal. 2. verſ. 12. pro eo quod Septuag. interpretes dixerunt, *Apprehendite diſciplinam*, ipſe in Commentariis vertiſſet, *oſculamini* vel *adorate, filium*. & poſteà nihilominùs vertendo Pſalterium, tranſtuliſſet, *adorate purè*. Nam Hebræa נשקובר *naſekubar*, ambigua ſunt ad omnia tria ſignanda. Sic Hebræum צנה *tſinah*, quod videtur commune eſſe nomen armorum quæ vel inferunt vulnus, vel avertunt, Ezech. 26. v. 8. Vulgatus transfert *clypeum*: cap. 23. v. 24. *loricam*: c. 28. v. 4. *haſtam*: Amos 4. v. 2. *contum*: 3 Reg. 10. v. 16. & 17. *ſcutum & peltam*. Simili modo השישה *haſiſah* valet idem quod exhilarat reficitque, ſeu convivia, ſeu geniales dies; cúmque multa id præſtent pro varia rerum ac temporum natura, variè quoque id ab Interprete convertitur; modò enim redditur *flos*; Cant. 1. v. 5. *Fulcite me floribus*; modò *unguentum*; modò *lagena vini*; modò *ſimila frixa oleo*. Sic חשידה *chaſidah* ſignificat quod ſublimem habet rapidúmque volatum: quare interdum *milvus*, ut Zachar. 4. v. 9. interdum *ciconia*, ut Job. 39. v. 13. & Pſal. 183. v. 17. aliàs *herodius*; ſubinde *upupa* convertitur. Sic Hebræum צחק *tſachaq*, & Latinum *ludere*, præter vulgarem luſum ſubinde ſignificat *duellum committere*: 2 Reg. 2 v. 14. *Surgant pueri & ludant*. Subinde *perſequi* & *vexare*: Gen. 21. v. 9. *Vidit Sara ludentem Iſmael cum Iſaac*. id eſt perſequentem Iſaac, ut explicat Apoſtolus ad Galat. 4. v. 29. Subinde *idola colere*, vel *ſaltationes* ac *tripudia inſtituere*: Exodi 32. v. 6. *Surrexerunt ludere*. Sic Græcum προφητεύειν & Latinum *prophetare*, præter communem notionem quæ eſt futura prædicere, aliquando ſignificat, *prophetiam confirmare*, ut Eccli. 49. v. 18. oſſa Joſephi dicuntur poſt mortem prophetaſſe. Aliquando ſignificat *laudare Deum*, vel pſallere laudes Dei. 1 Reg 12. v. 5, 10, 11, 13. Aliquando ex afflatu ſpiritus mali *inſana loqui*, 1 Reg. 18. v. 10. & 3 Reg. 18. v. 29. Jeremiæ 29 v. 26. Aliquando ex interna illuminatione Spiritus ſancti *ſcripturas interpretari*. Cor. 14. v. 3. Aliquando miraculum patrare. Eccli 48. v. 14. *Mortuum prophetavit corpus ejus*. Eliſæi.

XII. Sic præpoſitionum & conjunctionum vis & ſignificatio admodum varia eſt. *Ad* ſæpè idem valet quod *de*: 2 Regum 3. v. 8. *Dominus locutus eſt ad David*, id eſt *de* David, *dicens, In manu ſervi mei David*, &c. Lucæ 19. *Ait* JESUS *ad eum*, pro *de* eo, *quia hodie ſalus domui huic facta eſt*. Ad Hebræos 1. *Et ad Angelos quidem dicit*, pro *de* angelis. Et c. 4. *Ad quem nobis ſermo*, id eſt *de* quo.

Præpoſitio *à*, & Græcum ἀπὸ ſæpè pro *apud*, vel *coram* uſurpatur. Eccli. 41. v. 21. *Erubeſcite à patre & matre*, &c. pro, coram patre, &c.

Præpoſitio *in*, Hebraicè ב. v. g. *In Chriſto, in domino*, ad Epheſ. 1. & κατὰ ſeu *ſecundùm*, ferè omnium aliarum præpoſitionum vicem & ſignificationem induunt. Sæpè *in* redundat. Lucæ 22. v. 49. *Si percutimus in gladio?* Gen. 48. v. ult. *Tuli in gladio & arcu meo* Verba contactus tam corporalis, quàm ſpiritualis (qualis v. g. eſt viſio, quæ rem viſam ſuo intuitu quaſi attingit) conſtrui ſolent cum ב *beth*, id eſt *in*, & cum ablativo caſu, ut Iſaiæ ult. v. 1. *Videbimus in lætitia veſtra*, id eſt, videbimus lætitiam veſtram.

Hebræum ו *ve*, & Latinum *&*, nunc pro copulativa, nunc pro disjunctiva *vel*, *aut*; nunc pro cauſali *enim quia*; nunc pro adverſativa *ſed*, *autem*; nunc pro *ut*, *ſic*, *ſicut*, *id eſt*, *etiam*, *ſi tamen*, *ideo*, *præterea*, *ergo*, *quinetiam*, ſumi ſolet, ac quando prorſus redundat. Pari modo voculæ *tamen* & *ſed*, pro *immò*, *quinimmò* ſumuntur. *Enim* pro *autem*, ad Galat. 2. v. 6. Hebr. כי *ki*, & Latinum *ut*, *quia*, *propter quod*; *propterea*, ſæpè non cauſam, ſed ſolùm eventum ſeu conſecutionem ſignificant: ſubinde tantùm continuant præcedentia cum ſequentibus. Particulæ, *eò quòd*, *quoniam*, *quia*, ſubinde idem valent quod *quamvis* vel *etſi*. Pſal. 77. v. 19. *Numquid poterit Deus parare menſam in deſerto, quoniam* (id eſt quamvis) *percuſſit petram, & fluxerunt aquæ?* Iſaiæ 12. 1. *Confitebor tibi Domine quoniam* (id eſt etſi) *iratus es mihi*. Jerem. 7. v. 10. *Liberati ſumus, eò quòd* (id eſt etſi) *fecerimus abominationes*, &c.

XIII. Vocula *ſi* eſt admirantis vel ſtupentis: ſubinde tamen eſt negantis, ut Judic. 5. v. 8. *Si apparuerint*, id eſt non apparuerunt. & 3 Reg. 17. v. 1. *Si erit annis his pluvia*, id eſt, non erit pluvia. Et quidem plerumque eſt nota jurantis, v. g. in exemplo jam allato, *Vivit Dominus ſi erit pluvia*, id eſt, juro quod non pluet, adeóque ſi pluat, non habeat Deus vivus aut verax. Et cùm poſt verba jurandi ſequitur vocula *ſi*, tunc ſi oratio ſit affirmans, vertit in negantem; ſi ſit negans, vertit in affirmantem. Prioris exemplum eſt, Pſal. 94. v. 11. *Sicut juravi in ira mea, ſi introibunt in requiem meam*, id eſt, quòd non introibunt. Poſterioris, Iſaiæ 14. v. 24. *Juravit Dominus, ſi non ut putavi, ita erit*, id eſt, juravit, quòd uti ipſe putavit, ita erit. Simili modo particula *niſi* eſt vox juramenti execratorii. Iſaiæ 5. v. 9. *Niſi domus deſertæ fuerint*, ſubaudi per Apoſiopeſin, *non habeat Deus*, aut *verax*: ſicut Latini dicunt, *niſi hoc fecero, diſperéam*. Subticent verò Hebræi ipſam imprecationem, utpote horrendam auditu & effatu, & cujus præ reverentia divinæ majeſtatis nemo vel meminiſſe audeat. *Levare manum*, ſæpè ſignificat *jurare*, Geneſis 14 v. 22. Exodi 6. v. 8. Numer. 14. 30. quia manum attollere ſolent qui jurant.

XIV. Unam eamdémque rem cùm plures habet proprietates & conditiones, pluribus etiam nominibus explicant. Ita *leges Dei* Pſalmo 118. vocant. Primò, *præcepta*, *mandata*, *ſtatuta*, *cuſtodiam*, quia cuſtodienda vel cavenda præcipiunt, mandant & ſtatuunt. Secundò, *judicia*, quia dijudicant & dirimunt lites. Tertiò, *juſtitiam*, *æquitatem*, *veritatem*, quia ſtatuunt & docent quod juſtum, quod æquum, quod verum eſt. Quartò, *teſtimonia*, quia teſtantur nobis voluntatem Dei, & quia cum conteſtatione Judæis data ſunt Deut. 4. 17, 28. Quintò, *teſtamentum*, id eſt fœdus & pactum, ſeu conditiones pacti initi cum Deo: nam hac conditione pepigit Deus tam cum Judæis, quàm cum Chriſtianis, ſe fore eis Deum & patrem, ſi videlicet ipſi leges ejus ſervent. Sextò, *vias Domini*, *juſtificationes Domini*, *verbum*, *eloquia*, *ſermones Domini*, &c. quia ex ore Dei proceſſerunt, nóſque juſtos faciunt, & ad Deum deducunt. Sic redemptionem Chriſti, quia in ea cæſi hoſtes (dæmon, peccatum, mors,) & ſubditi liberati & ſalvati fuerunt, nunc vocant *ſtragem* ſimul & *ſalutem*, nunc *ultionem* & *redemptionem*, nunc *indignationem* & *pacem*, nunc *cædem*, *protritionem* & *victoriam*, &c. Iſaiæ 59, & 63.

Quia Hebræi pauca habent nomina plantarum, arborum, gemmarum, animalium, ſpecifica, ſeu quæ unam aliquam ſpeciem determinatè deſignent, ſed hæc ut plurimum generica ſunt, & multas ſub ſe & diverſas ſpecies complectuntur, vel certè æquivoca ſunt: neque ſemper apud Latinos Græcoſve extant nomina æquè generalia; hinc factum ut unum idemque nomen Hebraicum à diverſis interpretibus, vel etiam ab eodem interprete diverſis locis diverſimodè expoſitum fuerit, v. g. תנין *tannin*, Hebræi vocant quidquid in quoque animalium genere monſtroſum eſt, præſertim magnitudine. Hoc nomen Geneſ. 1. 21. Latinus Vulgatus vertit *cetum* ſeu balænam, marinam belluam; ſanctus Hieronymus & Septuaginta vertunt *draconem*; iidem alibi *ſirenem*, vel *Faunum*, vel *ſtruthiocamelum*, vel *paſſerem*. (ironicè) *camelum* interpretantur. בדולח *bedolach* Hebræi vocant quidquid aqueum vel viſcoſum lucet, vel fulgurat, & in lapidem indureſcit. Hanc vocem Geneſis 2. 12. Noſter vertit *bdellium*, genus gummi ſive lacrymæ pellucidæ, quam ſtillat arbor nigra ejuſdem nominis, magnitudine oleæ, folio roboris, fructu, naturáque caprifici, inquit Plinius *l.* 12. *c.* 9. & Dioſcorides *l.* 1. *c.* 69. Eandem vocem Vatablus & Eugubinus vertunt *unionem*, Septuag. *carbunculum*: iidem Num. 11. 7. vertunt *cryſtallum*. אלה *ela* Hebræi vocant omnem glandiferam arborem, vel quæ quid glandibus ferè ſimile profert. Hanc voculam Noſter & S. Hieronymus & Septuag. vertunt nunc *quercum*, nunc *ilicem*, nunc *terebinthum*, nunc *caſtaneam*. Cùm enim non invenirent apud Græcos Latinoſve voces tam latè patentes, ſatis illis fuit, unam aliquam ſpeciem magis familiarem, magíſque loco quem exponebant convenientem, ſua verſione efferre.

XVI. Quia etiam apud Hebræos quædam erant ſeu animalium, ſeu arborum, ſeu aliarum rerum ſpecies, quas apud Græcos Latinoſve reperire non erat, atque ita apud hos nomine carebant; interpretes, ne lacunam in ſua verſione relinquerent, ipſum ſubinde Hebræum nomen, ut erat, intactum retinuerunt, ut in Exodo paſſim ligna *ſetim*, in Levitico *hin*, *gomer*, *ſatum*, *cabum*, *ephi*: quæ Hebræorum erant menſuræ propriæ, neque apud alias nationes reperiebantur quæ ejuſdem præciſè eſſent capacitatis. Subinde tamen, ne barbaram ignotámque vocem lectoribus obtruderent, maluerunt Græcam Latinámque aliquam potiùs uſurpare, quæ ſpeciem affinem, & Hebrææ penè ſimilem ſignificat. v. g. pro menſuris jam dictis poſuerunt modium, ſextarium, choen ſeu congium. Pro שטים *ſchittim* ſeu *ſetim*, quæ eſt arbor ſpinæ albæ ſimilis (teſte S. Hieronymo in Joel. 3. 18.) colore & foliis, non magnitudine: nam & latiſſima tabulata ex illa cæduntur: lignúmque fortiſſimum eſt, & incredibilis lævitatis ac pulchritudinis, ſed non niſi in deſertis Arabiæ proveniens. Pro hac arbore, quia prorſus ignota Europæ, S. Hieronymus Iſaiæ. 41. 19. ponit *ſpinam*, Septuaginta *buxum*. Similiter Joel. 3. 18. S. Hieronymus vertit torrentem *ſpinarum*, Septuag σχοίνων id eſt *funiculorum*, vel potiùs σχίνων id eſt *lentiſcorum*, nempe arborũ ſua lævitate nobis ſat notarum. Iidem Septuag. in Exodo paſſim pro *ſetim* ponunt *ligna imputribilia*.

M

Sic

Sic שפן *ſcaphan* animalculum eſt Palæſtinæ proprium, muris & urſi ſimilitudinem habens, majus ericio, cavernis petrarum & terræ foveis aſſuetum, ut ait S. Hieronymus. Pro hoc animali, quod apud Græcos Latinóſque nomine caret, S. Hieronymus & Septuaginta ponunt nunc *chœrogryllum*, id eſt rupium porcellum, Levitic. 11. v. 5. & Deuter. 14. v. 7. nunc *erinacium*, Pſalmo 103. v. 18. nunc *leporem*, Proverb. 30. v. 26. Rabbini & hebraizantes *cuniculum* malunt. Eodem modo de קיקיון *kikaion*, ait S. Hieron. *Genus eſt virgulti vel arbuſculæ, lata habens folia in modum pampini & umbram denſiſſimam, ſuo trunco ſe ſuſtinens abſque ullis calamorum & haſtilium adminiculis, quibus & cucurbitæ & hederæ indigent. In Palæſtina creberrimè naſcitur, maximè in arenoſis locis: mirumque in modum, ſi ſementum in terram jeceris, citò confota conſurgit in arborem, & intra paucos dies quam herbam videras, arbuſculam ſuſcipis. Hanc arboris ſpeciem quia ſermo Latinus non habebat, retento Hebræo nomine kikaion expreſſiſſem*, inquit idem S. Hieronymus: *ſed timebam Grammaticos, ne invenirent licentiam commentandi & vel beſtias Indiæ, vel montes Bœotiæ, vel alia portenta confingerent. Linguâ Syrâ & Punicâ Elkeroa vocatur. Septuaginta Interpretes Cucurbitam, Aquila cum reliquis Hederam tranſtulerunt, quæ Græcè κισσὸς appellatur: aliud enim quod dicerent non habebant. Et ego*, inquit, *Hederam poſui, ut cæteris Interpretibus conſentirem.*

XVII. Hebræi nominibus propriis vel gentilitiis ſæpè myſterium aliquod, vel rem particularem deſignant. Hinc Interpretes, ne myſterium illud, vel alluſio vocis occulta remaneat, pronomine proprio vel Gentilitio, quod eſt in Hebræo, ſæpè ejus interpretationem poſuerunt. Ut Geneſ. 26. pro nominibus puteorum propriis ponunt ſignificatum eorumdem, unum pro *eſec*, vocantes *calumniam*; alterum pro *ſitna*, *inimicitias*; tertium pro *rechobot*, *latitudinem*; quartum pro *ſabea*, *abundantiam*. Job ultimo v. 14. filias Job unam vocant *diem*, alteram *caſſiam*, tertiam *cornu ſtibii*. Oſeæ 1. v. 6. & 9. filiam ſuam vocat *lorachuma*, id eſt, *abſque miſericordia*; filium, *lo ammi*, id eſt, *non populus meus*. Ad quem locum ſimili modo interpretantes alludunt Paulus Rom. 9. v. 25. & Petrus 1 epiſt. cap. 2. v. 10. Sic Sophoniæ 2. v. 13. pro *ponet ſpecioſam* Hebræa, Chaldæa & Septuaginta habent, *ponet Niniven*, (quæ Hebraicè *ſpecioſam* ſignificat) *in ſolitudinem & in invium, & quaſi deſertum*. Micheæ 1. v. 10, 11, 12. 14. pro *Aphra, Saphir, Maroth, & Aczib*, quæ ſunt nomina propria urbium, ponit Interpres, *pulverem, pulchra, amaritudines, mendacium*. 2 Reg. 8. v. 1. *Tulit David frænum tributi* (Hebr. *methegamma*, & eſt cognomen urbis Geth) *de manu Philiſthiim*. 2 Reg. 21. v. 19. pro *Elcanan filius Jaare*, Noſter ponit, *Adeodatus filius Saltus*. 1 Paralip. 4. v. 22. pro *Joakim & viri Zoſba, & Joas, & Saraph* (quæ ſunt propria nomina principum in Moab, ut ſequitur, & Septuag. illa retinuerunt) in Latino eſt, *Qui ſtare fecit ſolem, virique Mendacii, & Securus, & Incendens*. Prov. 30. v. 1. pro, *verba Agur filii Jake*, Interpretes habent, *verba congregantis filii vomentis*. Sic Ezech. 25. v. 16. pro *interfectoribus*, & Sophoniæ 2. v. 5. pro *perditoribus*, Hebraicè eſt *cherethim*: quod plerique putant proprium nomen eſſe gentis ad mare. Pſal 75. v. 3. *Factus eſt in pace locus ejus*, Hebraicè eſt, *in* שלם *ſchalem* ſeu Jeruſalem: de qua urbe loqui Prophetam patet ex vocula *Sion*, quæ immediatè ſubnectitur.

XVIII. Uni eidemque perſonæ non rarò plura nomina indebantur: unde unus idemque nunc uno, nunc alio nomine in Scripturis appellatur. Sic uxor Abrahæ vocatur *Sarai* Geneſis 16. v. 1. *Sara* cap. 17. v. 15. & *Jeſcha* cap. 11. v. 29. Sic uxor Eſau quæ Geneſ. 26. v. 34. vocatur *Judith filia Beeri Hethæi*, Geneſ. 36. v. 2. appellatur *Ada filia Elon Hethæi*. & altera ejus uxor, quæ Geneſis 26. v. 34. dicitur *Baſimath filia Elon*, Geneſ. 36. v. 2. vocatur *Oolibama filia Anæ*. Sic lib. 1 Paralip. per decem prima capita ſæpè viris & mulieribus alia dantur nomina ab iis quæ habent in Geneſi, Joſue, Judicum & libris Regum. Sic una eademque eſt *Eſther* & *Ediſſa*, Eſtheræ 2. v. 7. idem *Abimelech* & *Achimelech*: *Job* & *Jobab*: *Achar* & *Achan*: *Aram* & *Ram*: *Ornan* & *Areuna*: *Iethro* & *Raguel*.

XIX. Sæpè nomina propria Hebræa cùm in aliam linguam transferuntur, ita mutantur, ut vix eadem eſſe videantur, maximè cùm interpretes ad aliud etymon ſuæ linguæ alludunt. Sic qui Hebraicè & Chaldaicè vocatur *Aſchaſueros* (id eſt, magnum caput, ſeu magnus capitaneus) & Latinè *Aſſuerus*, Perſicè nominatur *Ochoſoarſes*, *Ochſoarſes*. *Xerxes* (id eſt bellator) *Axurxes*, *Artaxerxes* (id eſt magnus bellator, teſte Herodoto) Græcè vero *Oxyares*, id eſt acer Mars.

XX. Idem contigit multis nominibus Hebræis, quæ Hebraica, ut erant in Græca aut Latina tranſlatione, poſita ſunt: v. g. pro *Tſophnat Paneach*, id eſt ſalvator mundi, Geneſ. 41. v. 44. corruptè Septuag. habent Ψοντομφανήχ. Pro Hebræo חוה *chaſſa* Latinè & Græcè eſt *Eva*; pro *Jeſcua* vel *Jehoſcua*, eſt *Jeſus*; pro *Maſchiach*, *Meſſias*; pro *Tſor*, *Tyrus*; pro *Caſdim*, *Chaldæi*; pro *Peſach*, *Paſcha*.

XXI. Decem tribus Iſrael, prout tempore Roboam diſtinctæ erant ab aliis duabus, & ſub diverſo rege, uſque ad captivitatem Babylonicam ſæpè à Prophetis vocantur *Ephraim*, ſubinde *Joſeph*, ſubinde *Samaria*, quia ſedes regum Iſrael erat in *Samaria*, & in tribu Ephraim; & quia ex *Ephraim* filio Joſephi ortus eſt Jeroboam, qui primus ſchiſma illud fecit, & decem tribus à domo David abduxit, ſibique aſcivit, juxta vaticinium Ahiæ, 3. Reg. 11. v. 29. Subinde etiam vocantur *Iſrael* vel *Jacob*, quia erant major pars filiorum. Duæ verò reliquæ tribus vocantur *regnum Juda*, *domus David*, *Jeruſalem*, vel *Sion*. Sed poſt captivitatem Babylonicam *Iſrael* & *Juda* pro eodem populo accipiuntur, ſcilicet pro Judæis è Babylone reductis in Judæam, qui majori ex parte erant de tribu Juda & ſi qui alii ex aliis tribubus hinc inde eodem reverſi ſunt, junxerunt ſe tribui Juda, & ſuum ei nomen tranſcripſerunt. Unde omnes indiſcriminatim nunc Iſraelitæ nunc Judæi vocabantur.

XXII. Oriens, Occidens, & reliquæ orbis plagæ ſeu climata, aſſignantur in Scripturis comparatione urbis Jeruſalem, vel terræ ſanctæ. Hagiographi enim Judæi fuerunt, & Judæis ſcribebant, & Judæa ſita quaſi in medio orbis habitati, erat ſingulariter cara Deo, & peculium illius. Sic Daniel capite undecimo prædicit *reges Auſtri* id eſt Ægypti, conflicturos *cum regibus Aquilonis*, id eſt Syriæ, puta Ptolemæos cum Antiochis. Sic Aſſyrii & Chaldæi vocantur Aquilonares, ſcilicet reſpectu Judææ. Jeremiæ 1. v. 14. *ab Aquilone*, id eſt, è Babylone, *pandetur omne malum*. Sic Occidens ſæpe in Scriptura vocatur *mare*, eò quòd mare Mediterraneum, quod Palæſtinam attingit, Judææ ſit majori ex parte ad Occidentem. Quia tamen idem ex parte eidem eſt ad Auſtrum, hinc ſubinde *mare* ſignificat etiam Auſtralem plagam, ut Pſal. 106. v. 3. *A ſolis ortu & occaſu, ab Aquilone & mari*, id eſt Auſtro. Subinde Meridies vocatur *dextra*; Septentrio, *ſiniſtra*; eò quòd convertenti faciem ad Orientem talis ſit partium illarum ſitus.

XXIII. Cùm *Deus* apparuiſſe dicitur alicui, id de *angelis* intelligi volunt SS. Patres, quia angeli in corporibus aſſumptis perſonam Dei gerebant. Sic etiam illum qui apparuit Moyſi, dixitque, *Ego ſum Deus Abraham*, S. Stephanus Actor. 7. v. 30. dicit *angelum* fuiſſe. Et qui Exodi 19. & 20. tradidit legem Moyſi in Sina, à S. Paulo Gal. 3. v. 19. *angelus* vocatur.

XXIV. Quæ de Chriſto dicuntur, non ſemper ei in perſona conveniunt, ſed ſubinde ei tanquam capiti, ſubinde ejus corpori Eccleſiæ, ſubinde utrique. Ut Zach. 2. v. 8. dicit Chriſtus *ſe miſſum eſſe ad Gentes*, quod fecit non in ſe ſed in Apoſtolis ſuis. Simili modo Gen. 13. v. 27, 49. Abrahæ, Jacob, & duodecim Patriarchis multa promittuntur, quæ non ipſis, ſed illorum poſteris obvenerunt.

XXV. Synecdochicè per Philiſtinos, Arabes, Ægyptios, Moab, Ammon, Idumæos, & alias gentes barbaras Judæis vicinas & notas, ſignificant Prophetæ omnes gentes impias ſubigendas à Chriſto, totumque mundum ad eum convertendum. Ita S. Hieron. in cap. 60. Iſaiæ. Sic ex una perſona aut gente, omnes alias ſimiles intelligunt, inquit S. Auguſt. lib. 4 Doctrinæ Chriſtianæ cap. 7.

XXVI. Eodem modo numerum plenum & rotundum ſæpe ponunt neglecto minore qui aliquantulum excreſcit, vel deficit. v. g. Numer. 11. vocantur *ſeptuaginta* ſeniores, & alibi ſeptuaginta Interpretes; cum fuerint utrique *ſeptuaginta duo*. Et Judic. 9. v. 18. dicuntur *ſeptuaginta filii Jerobaal* ab Abimelech interfecti, cùm tamen duo deeſſent huic numero, ſcilicet ipſe *Abimelech* qui eos interfecit, & *Joatham* natu minimus, qui evaſit.

XXVII. Voculæ, *non ampliùs, non ultra, æternum, ſeculum, generatio generationis*, ſæpè non ſignificant abſolutam æternitatem, ſeu durationem interminabilem, ſed ſolùm diuturnam durationem, & quaſi humanam æternitatem, id eſt, longum tempus, cujus finis ab homine jam vivente non videtur. Sic Iſaias cap. 23. v. 12. de Tyro ait, *Non adjicies ultra ut glorieris*: & Ezechiel de eadem cap. 26. v. 14. *Non ædificaberis ultra*, ſcilicet ad longum tempus: nam poſtea reædificata eſt, & priſtinam gloriam reſumpſit, unde ab Alexandro Magno rurſum vaſtata eſt. De *æterno* exempla habes, 1 Paralip. 15. v. 2. & 1 Machab. 2. v. 54. Aliquando nihil addunt ſententiæ præter epitaſin, quæ rem valde exaggeret. Quomodo dixit Petrus Joan. 13. *Non lavabis mihi pedes in æternum*, id eſt, nullo modo id patiar. 2 Reg. 3. v. 28. *Mundus ſum in ſempiternum*, id eſt, toto cœlo abſum à cæde tam impia, tam perfida. Jonæ 4. *Benè iraſcor ego uſque ad mortem*, id eſt, vehementiſſimè.

XXVIII. Etiam in numeris annorum vel dierum exprimendis ſubinde utuntur Synechdoche, totum ponendo pro parte, vel contra. v. g. Chriſtus dicitur tres dies fuiſſe in ſepulchro, è quibus tamen primus & tertius fuerunt incompleti. Sic in annis vitæ variorum hominum, vel regnorum conſignandis, nunc completos ponunt, nunc incompletos. Sic una pars hominis phyſica, ut caro, vel anima, vel ſanguis, non rarò pro toto homine ponitur. Sic *caput* pro homine, 2 Reg. 1. v. 16. *Super caput tuum*, pro *ſuper te*. Iſaiæ 35. *Lætitia ſempiterna ſuper capita eorum*, pro *ſuper eos*. Sic *caput canis, caput colubri, caput meum*, idem ſunt quod *canis, coluber, ego*. Sic Pſalm. 65. v. 12. *Poſuiſti homines ſuper capita noſtra*, id eſt, ſuper nos. Geneſ. 40. v. 19. *Auferet Pharaoh caput tuum*, id eſt, te: neque enim præciſum eſt illi caput, ſed & (ut mox ſubditur) *ſuſpenſus eſt in cruce*. Prov. 15. v. 22. & inde S. Paulus ad Roman. 12. v. 20. *Carbones ignis congeres ſuper caput ejus*, id eſt, ſuper ipſum. Vel etiam pars logica, ut genus pro ſpecie. v. g. tempus pro anno, Dan. 7. v. 25. *Tempus & tempora & dimidium temporis*, pro tribus annis & medio. Vel contra, ſpecies pro genere, Iſaiæ 1. v. 15. *Sanguis* ſeu homicidium, pro quovis peccato. *Peſtis & gladius*, pro quavis clade. *Juſtitia* aut *miſericordia*, pro quavis virtute, Pſal. 111. v. 9. Vel materia pro re ex ea confecta, 2 Reg. 6. v. 5. *Ludere in omnibus lignis fabrefactis*, vel, ut eſt in Hebræo, *omnibus lignis abietum*, pro, ludere omnibus inſtrumentis Muſicis. Subinde pars una pro altera ponitur, ut anima pro cadavere, Num. 9. v. 6, 7, 10. & Aggæi 2. v. 14. *Immundi ſuper anima hominis*, id eſt, propter cadaver.

XXIX. Alios quoque tropos ſeu figuras omnis generis frequentiſſimè uſurpant. v. g. Metonymiam, cùm *Samariam* capiunt pro Samaritis, *idolum* pro idololatris, *templum* pro ſacerdotibus. Sic eleganter ludunt in voce *peccatum*, quo aliquando denotant culpam: aliquando pœnam vel effectum culpæ, v. g. concupiſcentiam: aliquando hoſtiam quæ offertur pro peccato, 2 Corinth. 5. v. 21. aliquando nudam immunditiam legalem ex menſtruo, ex lepra, ex contactu mortui contractam: ut videre eſt Levit. 12. v. 6. & cap. 14. v. 13. ubi puerperium & lepra vocantur *peccatum*, ſcilicet legale, id eſt, immunditia. Item Rom. 8. v. 3. & 2 Corinth. 5. v. ult. Sic *caro* aliquando corruptionem carnis, aliquando concupiſcentiam, aliquando homines carne deditos ſignificat: aliquando exteriorem hominem, vel externam ſpeciem & gratiam, quæ opponitur ſpiritui, id eſt, internæ gratiæ, & interiori homini, 2 Corin. 10. v. 2.

XXX. Per Antonomaſiam *fluvius* vel *flumen* abſque addito ponitur pro *Euphrate*.

XXXI. Per Antiphraſin ſubinde *benedicere* ponitur pro *maledicere*, Job 1. v. 11. & cap. 2. v. 5, & 9. item 3 Reg. 21. v. 13. Sic *ſanctificari* pro *pollui*, Deuter. 22. v. 9.

XXXII. Per Euphemiſmum, quod durum & infauſtum ſonat, à ſe removent Hebræi in hoſtes ſuos, 1 Reg. 23. v. 22. *Hæc faciat Deus inimicis David, & hæc addat*. Ubi David cùm ſibi imprecaretur malum, niſi grave de Nabal ſupplicium ſumeret, loco ſui ſubſtituit inimicos ſuos. Similem profanorum imprecandi modum vide apud Briſſonium lib. 1. Formularum.

XXXIII. Ironiam & Sarcaſmum habes Geneſ. 3. v. 22. *Ecce Adam quaſi unus ex nobis factus eſt, ſciens bonum & malum*. Et Eccleſ. 11. v. 9. *Lætare ergo juvenis in adoleſcentia tua*, &c. Et Zachariæ 11. v. 13. de triginta argenteis dicit Dominus, *decorum pretium, quo appretiatus ſum ab eis*.

XXXIV. Catachreſis eſt Matth. 9. v. 31. cæci curati *diffamaverunt Jeſum in tota terra illa*, id eſt, famam ejus celebrarunt cum magna laude. Sic *fœnerari* ponitur pro mutuare Deut. 15. v. 6. & Lucæ 6. v. 34. *Pennæ ſolis*, Malach. 4. pro radiis. Sic Deus *pluviæ pater*, id eſt auctor; dæmon *mendacii pater* vocatur, id eſt auctor; Tubalcain *pater*, id eſt primus (quia inventor) *canentium organo*. *Domum* alicui *ædificare* vel *deſtruere*, eſt proles & poſteros dare vel adimere: nam ex filiis quaſi lapidibus vivis conſtruuntur familiæ. *Revelare aurem alicujus*, eſt admonere & alteri indicare quod ignorabat, 1 Regum 9. v. 15. & cap. 20. v. 13.

XXXV. Per Hyperbolen, Gen. 41. v. 49. frumentum coæquatur *arenæ maris*. 3 Reg. 10 v. 27. *argentum lapidibus*: & Joann. ult. v. ult. *mundus* negatur *capere poſſe libros*.

XXXVI. Metaphora omnium frequentiſſima. *Lupi, ſerpentes, dracones, leones*, &c. Iſaiæ 11. v. 6. ſunt barbaræ & feræ nationes. Sic homines virtuoſi vel vitioſi Iſaiæ 35. comparantur *deſerto arido, campis, arboribus, vineis, montibus, fluminibus, urbibus*. *Calix* ſors eſt cujuſque ſeu bona ſeu mala. *Gladius* eſt quidquid pungit, torquet, vel cruciat. *Sagitta* quidquid nocet aut lædit. Sic *ignis, turbo, tempeſtas, grando, procella*, eſt quodvis tormentum, clades vel ſtrages. *Adeps frumenti, medulla olei, vini*, vocatur quod in frumento, oleo vel vino eſt præſtantiſſimum. *Baculus panis, ſcipio, fulchrum, robur panis*, eſt alimentum, quo quis ita indiget ad ſuſtentationem, ſicut ſenes auxilio baculi, Lev. 26. v. 26. Iſaiæ 3. v. 1. Ezech. 4. v. 16. & cap. 5. v. 19. & cap. 14. v. 13. *Pactum ſalis* Num. 18. v. 19. & 2 Paral. 13. v. 5. & pactum firmum & incorruptum, quia ſal à corruptione præſervat. *Cornu* eſt potentia, eò quòd cornutorum animaliū robur ſit in cornubus, Deut. 33. v. 17. Pſal. 43. v. 6. Pſal. 74. v. ult. Hinc etiam pro regno ſubinde accipitur, quòd in regnis & regibus maximè ſpectetur potentia, Pſal. 131. v. 17. Eccli. 47. v. 13. Dan. 7. & 8. Ezech. 29. v. ult. Luc. 1. v. 69. *cornu ſalutis*, &c. *Eſſe in caput*, vel *in caudam*, Deut. 28. v. 13. & 44. eſt primum, vel ultimum fieri. *Onus* maximè apud Prophetas eſt prophetia quæ afflictionem & punitionem prænuntiat. *Manus* idem aliquando quod littus, vel latus, Eccli. 24. v. 25. *Statuet caſulam ſuam ad manus illius*. *Pingues* ſunt homines potentes & divites, Pſalm. 77. v. 31. Iſaiæ 10. v. 16. *Caput canis* eſt res viliſſima, 2 Reg. 3. v. 8. *Os gladii* vocatur ejus acies. *Fodere* Oſee 3. v. 2. ſignificat emere & pretio comparare. *Sacerdos* 2 Reg. 8. v. ult. idem eſt quod princeps. *Induire aliqua* eſt illam in ſe habere ac poſſidere, Pſalm. 92. v. 1. Rom. 13. v. 14. *Funis* vel *funiculus* eſt hæreditatis portio quæ alicui obveniebat: nam funibus menſurari ſolebant prædia dividenda: Pſal. 15. v. 6. Deut. 32. v. 9. Joſue 17. v. 5. *Vaſa* ſunt quævis inſtrumenta: ſic *vaſa mortis*, id eſt omnia quibus mors infertur: *vaſa belli*, arma & inſtrumenta quævis bellica: *vaſa pſalmi* & *cantici*, inſtrumenta omnia muſica. *Animam ſuam habere in manibus* vel *ponere in manibus*, eſt exponi, vel exponere vitam ſuam periculo: quia quæ manibus impoſita habemus, facilè excutiuntur. *Suſcitare verbum*, 2 Regum 7. v. 25. eſt præſtare promiſſa. *Suſcitare arcum, gladium, juramentum, pactum*, eſt facere ne otioſa ſint aut vacua pacta, promiſſa, minæ. *Revelare auriculam* 1 Reg. 9. v. 15. & 2 Reg. 7. 27. item *aperire alicujus aures*, eſt aliquid alicui prædicere, præcipere, præmonere.

XXXVII. Subinde ab una metaphora immediate tranſeunt ad aliam. Sic Zachar. 3. v. 8. & 9. Chriſtus nunc *oriens*, nunc *lapis* vocatur. Oſeæ 2. Synagoga *mulier*, mox *vinea* vocatur. Iſaiæ 27. diabolus *leviathan*, id eſt balena, mox *vectis*, mox *draco*, vocatur. Iſaiæ 45. v. 7. Cyrus comparatur *luci* & *ſoli*: c. 46. v. 11. *avi* & *aquilæ*.

XXXVIII. Vel à metaphora aliave figura tranſiliunt ad rem ſignificatam. v. g. à *flore* ad *Chriſtum*, Iſaiæ 11. v. 1, & 2. & c. 7. à liberatione Achaz & Judæorum de manu Raſin regis Syriæ, & Phacee regis Samariæ, ſubitò tranſit ad partum virginis, & ortum Emanuelis, & liberationem hominum è poteſtate diaboli per Chriſtum, cujus illa typus erat. Sic à vaſtitate Babylonis, Jeroſolymæ, vel Samariæ ſæpè tranſitur ad excidium orbis & diem judicii, cujus illæ fuerunt ſpeculum & figura & præludium. Simili modo à *meretrice* ad urbem *Niniven* tranſit Nahum c. 3. v. 4, & ſeq. Ab *erucis, locuſtis & bruchis* ad *milites terram vaſtaturos*, Joel c. 1, & 2. &c. Similiter Iſaias c. 14. à caſu Luciferi, ad caſum Baltaſſaris regis Babylonis, per alterum ſignificatum: & Ezech. 28. à Cherubino ad regem Tyri.

XXXIX. Nomen figuræ ſubinde tribuitur rei figuratæ, & nomina parentum ſæpè patronymicè ſumuntur pro filiis & poſteris. Sic Chriſtus vocatur *David*, Ezechiel. 34. v. 23. & Oſee 3. verſ. 5. Sic Iſraelitæ paſſim vocantur *Iſrael*, Idumæi *Eſau*. Simili modo, cùm quis alteri confertur ob morum alterius ſimilitudinem, ipſum ſæpè alterius nomen quaſi proprium & gentilitium illi datur. Sic Iſaiæ 1. v. 10. Ezech. 16. v. 45. Daniel. 13. v. 56. Iſraelitæ impii vocantur *Chananæi*, *ſemen Canaan*, *Amorrhæi*, *Sodomitæ*, *Gomorrhæi*: Judas ab ipſomet Chriſto *diabolus*. Sic *Samſon*, quivis fortis: *Daniel*, quivis ſapiens: *Salomon*, quivis potens & opulentus: *Rex Aſſur*, quivis monarcha & tyrannus vocari ſubinde ſolet, Iſaiæ 8. v. 4. Impia Jeroſolyma à S. Joanne Apoc. 11. v. 8. appellatur *Sodoma* & *Ægyptus*: & cap. 18. v. 2. impia Roma, *Babylon*. Sic etiam idololatria *fornicatio*, & idololatræ *adulteri* vocantur.

XL. Urbes, quaſi mulieres eſſent, ab Hebræis paſſim *filiæ* vocantur, & quidem *meretrices* ſi quando illas de idololatria notare volunt; aliàs *virgines* vocantur, verbi gratiâ, *Virgo filia Sion*, 4. Reg. 19. v. 21. pro Jeroſolyma. Sic Babylon Iſaiæ 47. verſ. 6. Sidon c. 23 v. 13. & Ægyptus c. 46. v. 11. *filiæ virgines* appellantur, & aliæ alibi; idque vel quòd paſſim ab hominibus, vel etiam à Deo inſtar ſponſæ amarentur, vel quòd nunquam in captivitatem fuiſſent abductæ: vel quòd opulentæ eſſent atque inſtar virginum ſpecioſæ & comptæ. Simili modo *filios* vel *filias* alicujus vocant quod ex alio extrahitur, & quaſi paritur. Sic ſagittas vocant *filias pharetræ*, Threnor. 3. v. 13. frumenti grana excuſſa, *filios areæ*, Iſaiæ 21. v. 10. inſulam Tyrum, *filiam maris*, Iſaiæ 21. v. 10. pinguedine plenos, *filios olei*, Zachar. 4. Ob ſimilem eductionem vel arctam connexionem paſſim in Scripturis vocantur *filii ſuperbiæ, filii iniquitatis, filii ſponſi, filii gehennæ, filii regni, filii pacis, filii mortis, filii Prophetarum*, &c. Sic Rabbini acetum vocant *filium vini*.

XLI. Frequens etiam Hebræis & Græcis eſt Hendyadis, quâ unum in duo dividunt: ſicut Virgilius Æneidos 1. *Molemque & montes inſuper altos Impoſuit*, id eſt molem altorum montium impoſuit: & alibi, *Aurum frænóſque momordit*, id eſt frænos aureos. Sic Geneſ. 1. v. 14. *Sint* (ſol & luna) *in ſigna & tempora, & dies, & annos*, id eſt, ſint in ſigna temporum, dierum & annorum.

XLII. Hypallagen habes Iſaiæ 1. *Cognovit bos præſepe domini ſui*, id eſt, dominum præſepis ſui, ſeu dominum alentem ſe in præſepio. Exodi 3. v. 2. in Hebræo, *Rubus ardebat in igne*, id eſt, ignis ardebat in rubo. Judicum 1. v. 8. in Hebr. *Civitatem miſerunt in ignem*, id eſt, ignem miſerunt in civitatem. Pſal. 18. v. 5. *In ſole poſuit tabernaculum ſuum*, id eſt, ſolem poſuit in tabernaculo ſuo: vel, ut eſt in Hebræo, ſoli poſuit tabernaculum ſuum in cœlis. Sic Eccli. 36. v. 14. *Miſerere plebi tuæ ſuper quam invocatum eſt nomen tuum*, id eſt, miſerere populi qui vocatur *tuo nomine*, ſcilicet *populus Dei*, ut Græca habent.

XLIII. Enallage generis & ſuppoſiti utitur Iſaias c. 27. v. 3, 5. & 6. ubi de eadem re loquens, nunc maſculino genere utitur, ſubaudiens populum; nunc feminino, ſubaudiens vineam vel Synagogam. Sic cap. 3. v. 12. *Et mulieres* (id eſt mulieroſi principes ſeu effeminati) *dominatæ ſunt eis*.

XLIV. Enallagen perſonæ, ubi à prima vel ſecunda tranſitur ad tertiam: item temporis, ubi præteritum ponitur pro futuro, vel futurum pro præterito, ut Habacuc 3. 6. 7. 9. 11. item numeri, ubi à ſingulari tranſitur ad pluralem, & contrà, videre eſt Deut. 32. & 33. & in Prophetis & in Pſalmis paſſim. Rurſum modi imperativi, pro futuro indicativi, maximè in promiſſionibus. v. g. Eccli. ult. v. 36. *Poſſidete aurum*, pro poſſidebitis. Idque ut ſignificetur promiſſionem certiſſimò completum iri: quaſi nihil ſuperſit aliud quàm manum extendere ad rem promiſſam capiendam. Denique enallage verbi, vel participii pro adverbio: *Convertor, revertor, addo, adjicio*; pro adverbiis, Rurſus, iterum, ultrà. Pſal. 77. v. 41. *Converſi ſunt & tentaverunt Deum*, id eſt, iterum tentaverunt. Pſal. 84. v. 7. *Deus tu converſus vivificabis nos*, id eſt, iterum vivificabis. Iſa. 6. v. 13. *Convertetur & erit*, id eſt, rurſus erit.

XLV. Eadem figura ſæpè ſenſum unum, vel ſenſus actum cum alio ſenſu commutant. Et in primis viſum, utpote omnium præſtantiſſimum, pro quovis ſenſu accipiunt. Ut *videre voces*, pro, audire, Exod. 20. v. 18. *Quia vidiſti* (pro, quia tetigiſti) *me Thoma, credidiſti*, Joan. 20. v. 29. Pro *olfactu* Exodi 5. v. 21. in Hebræo, *Fœtere feciſtis odorem* (id eſt, famam & nomen) *noſtrum in oculis* ut Chaldæus vertit, pro, in naribus, *Pharaonis*. Pro *guſtu*, Pſal. 33. v. 9. *Guſtate & videte* (id eſt, ex ſapore probate) *quoniam ſuavis eſt Dominus*. Sic quemlibet ſenſum externum ſumunt pro intellectu, & quamlibet ſenſationem pro intellectione, propter univerſalitatem hujus potentiæ, quæ in omne ens, etiam ſenſibile, cognoſcendo fertur. Patet ex v. 9. Pſalmi 33. jam citato: & 1 Corinth. 14. v. 2. *Nemo audit*, id eſt, nemo intelligit. Hebr. 5. v. 11. *Imbecilles ad audiendum*, id eſt, ad intelligendum.

XLVI. Sæpè potentiam, vel actum potentiæ pro objecto ponunt, ut *Viſionem* pro re ipſa, Iſaiæ 1. v. 1. & Danielis 8. v. 13. *Aſpectum* pro colore qui aſpicitur, Levit. 18. v. 10. *Auditum* pro re audita, Iſaiæ 53. v. 1. *Spem* pro re ſperata, Proverb. 13. v. 12. *Timorem* pro re quæ timetur, Geneſ. 31. v. 42, & 53. *Concupiſcentiam* & *deſiderium* pro re concupita & deſiderata, Pſal. 105. v. 14. Pſal. 77. v. 29. *Deprecationem* pro eo quem deprecamur, Eccli. 34. v. 20. *Patientiam* pro re quæ patienter exſpectatur, Jerem. 29. v. 11. *Ebrietatem* pro eo quod inebriat, Iſaiæ 5. v. 22. *Cuſtodiam* pro re cuſtodienda, Habacuc 2. v. 1. & Zachariæ 3. v. 7.

XLVII. Non rarò per Heteroſin utuntur abſtractis pro concretis. v. g. *circumciſione* pro circumciſo, id eſt Judæo: *præputio* pro præputiato ſeu Gentili: *ſanctificatione* pro ſanctificatore: *redemptione* pro redemptore, 1 Cor. 1. 3. Sic *dominationes* ponunt pro dominantibus: *virtutes & poteſtates*, pro virtute & poteſtate præditis. Iſaiæ 60. v. 17. *Ponam viſitationem tuam* (id eſt viſitatores tuos) *pacem* (id eſt pacificos,) *& præpoſitos tuos juſtitiam*, id eſt, juſtiſſimos & normam juſtitiæ.

XLVIII. Et quidem abſtracta hæc pro concretis ſic poſita, ſubinde una eademque, nunc activè ſumuntur, nunc paſſivè. v. g. *juſtitia* pro juſtificatore ſumitur 1 Cor. 1. v. 30. ubi *Chriſtus* dicitur *factus nobis juſtitia*. Pro juſtificato verò 2 Cor. 5. v. ult. ubi dicimur *facti juſtitia in Chriſto*.

XLIX. Idem verbum geminatum, ſemel in gerundio vel participio, & ſemel in alio tempore poſitum, plerumque emphaſin & exaggerationem in aſſeverando habet. v. g. 1 Reg. 26. v. 25. *Faciens facies*, id eſt expeditè, facilè & certo ſucceſſu facies: & *Potens poteris*, id eſt, potentiſſimus eris, & quidquid occurret difficultatis ſuperabis. Sic *faciendo faciam*, vel *faciens faciam*, 2 Regum 9. v. 7. hoc eſt certiſſimè faciam. *Caſtigans caſtigavit me*, Pſal. 117. v. 18. hoc eſt, vehementer caſtigavit me. *Plorans ploravit*, Thren. 1. v. 2. id eſt, vehementer & amarè flevit. *Veniens veniet*, Habacuc 2. id eſt certiſſimè veniet. Sic etiam extra gerundium vel participium, *Morte morieris*, id eſt certiſſimè morieris. Similem auxeſin ſignificat negatio contrariæ rei quando affirmationi ſubnectitur. v. g. Iſaiæ 38. v. 1. *Morieris, & non vives*, id eſt, certò morieris. Threnor. 2. v. 17. *Deſtruxit, & non pepercit*, id eſt integre deſtruxit. Ezech. 18. v. 21. *Vita vivet, & non morietur*, id eſt, omnino vivet, Joan. 1. v. 20. *Confeſſus eſt, & non negavit*, id eſt, plane diſerte & aperte, ſine ullis ambagibus confeſſus eſt, ſe non eſſe Chriſtum.

L. Idem ſubſtantivum geminatum, ſed ſemel in genitivo plurali poſitum, excellentiam in eo genere ſignificat, & ſuperlativi (quo carent Hebræi) vicem & vim obtinet: ut, *Sancta ſanctorum*, id eſt ſanctiſſima: *Canticum canticorum*, id eſt excellentiſſimum canticum: *Vanitas Vanitatum*, id eſt res vaniſſima. Quod ſubinde habet locum etiam in diverſis ſubſtantivis, ut Daniel. 11. v. 17. *filiam feminarum*, id eſt filiam pulcherrimam. *Viri virtutum*, id eſt viri fortiſſimi.

LI. Eadem vox ſubſtantiva in eodem caſu geminata (ſive interpoſita particula copulativa, ſive non) multitudinem ſeu univerſitatem ejus rei ſignificat. Pſal. 86. *Homo & homo natus eſt in ea*, id eſt, multi homines nati ſunt in ea, ſcilicet Eccleſia. Pſal. 144. *Generatio & generatio laudabit opera tua*, id eſt multæ vel omnes generationes. Joel. 3. v. 14. *Populi populi*, id eſt omnes populi. Pſalm. 121. v. 4. *Tribus tribus Domini*, id eſt omnes tribus. *Vir vir*, id eſt quilibet vir. Simili modo univerſitatem deſignat genus femininum junctum maſculino ejuſdem rei: ut Jerem. 7. v. 34. *Auferetur vox ſponſi, & vox ſponſæ*, id eſt, omnis nuptialis plauſus. Eccleſ. 2. v. 8. *Feci mihi cantores & cantatrices*, id eſt, omnis generis muſicos mihi paravi. Iſaiæ 3. v. 1. *Auferet validum & validam*, ut eſt in Hebræo, id eſt omne validum. Simili modo Oſeæ 2. v. 1. *Dicite fratribus veſtris & ſororibus*, id eſt, omnibus Iſraelitis.

LII. Subinde gerundium ponitur cum nominativo vel accuſativo, quod habeat vicem ſuppoſiti, pro ſubjunctivo cum nominativo, Pſal. 125. *In convertendo Dominus captivitatem*, pro, cùm converteret Dominus, &c. Pſal. 141. v. 4. *In deficiendo ex me ſpiritum meum*, id eſt cùm deficeret ſpiritus meus.

LIII. Ἀνθρωποπαθῶς ſive humano more loquuntur ſæpè Scripturæ de Deo, cùm ei tribuunt humanam formam, os, oculos, manus, pedes: item amorem, gaudium, exultationem, iram, indignationem, aliaſque paſſiones hominis. Qui affectus licèt verè ſint in Deo reſpectu objecti boni vel mali; non ſunt tamen ſicut in nobis ſunt, verbi gratiâ accidentales, aut alterantes, vitioſi, exceſſivi, turbidi, aut præter rationem.

LIV. Nonnunquam hieroglyphicis utuntur, & ſymbolis, & ænigmatibus. Plurima habes Eccleſiaſtæ ultimo, quæ mortem repræſentant. Habes in Jeremia *iram columbæ, gladium columbæ*: quæ deſignant iram & gladium Chaldæorum, in quorum labaro erat columba argentea pennis inauratis, Semiramidem repræſentans, Pſal. 67. v. 14. Ita Danielis 4. per ænigma *arboris* deſcribitur imperium Nabuchodonoſoris: cap. 2. per *ſtatuam* quadrifidam & cap. 7. per *quatuor beſtias* repræſentantur quatuor monarchiæ: cap. 8. per *hircum* & *arietem* Alexander Magnus & Darius. Ezech. 1. per *quatuor animalia* & *currum Cherubim* depingitur Dei magnificentia, potentia & vindicta: cap. 5. per *novaculam radentem pilos & barbam*, Chaldæi jugulantes plebem & principes Judæorum: cap. 17. per pugnam *duarum aquilarum*, pugna Nabuchodonoſoris & Pharaonis: cap. 19. per *leones* & *leunculos*, regnum & tyrannis Joachaz, Joakim & Sedeciæ: cap. 23. per *meretricium Ollæ & Oolibæ*, idololatria Samariæ & Jeruſalem. Similia Moyſen in ſuis legibus ſubinde uſurpaſſe declarat Clemens libro 6. Stromatum.

LV. Subinde etiam per μίμησιν ſeu imitationem citant fabulas Gentilium, ut fabulam *Titanum* Judith 16. v. 8. *glareas Cocyti*, Job 21. verſ. 33. *Cornu Amalthea*, Job 42. verſ. 14. juxta Septuag. *noctem Orci filiam*, Sap. 17. v. 13. fabulam *Centaurorum*, Iſaiæ 34. v. 14. de *Arcturo* & *Orione*, Amos 5. v. 8. Non quòd fabulas approbent Prophetæ, ſed ut modo loquendi vulgi ſeſe accommodent.

LVI. Verba ſua non ſemper in actu perfecto ſumunt, ſed ſubinde in fieri ſeu actu continuato, ſubinde tantùm inchoato: ut *facere* idem ſit quod *conari, moliri, incipere* aliquid facere. Sic Hebræi dicuntur egreſſi ex Ægypto *veſpere*, Deuter. 16. v. 6. alibi *noctu*, Exodi 12. v. 42. alias *manè*, Num. 33. v. 3. Nempe *veſpere* immolarunt commederúntque agnum, ſuáque convaſarunt, quod fuit initium egreſſus: *noctu* cæſis Ægyptiorum primogenitis acceperunt à Pharaone veniam, imò mandatum exeundi, & itineri ſe accinxerunt: mane facto, reipſa & plenè & perfectè egreſſi ſunt. Non rarò etiam inchoationem actus ponunt pro ipſo actu, Canticorum 1. v. 6. *Ne vagari incipiam*, pro *ne divager*. Sap. 18. v. 4. *Incipiebat dari lumen*, pro *dabatur*. Lucæ 13. v. 25. *Incipietis foris ſtare*, pro *ſtabitis*. Apoc. 3. v. 16. *Incipiam te evomere*, pro *evomam te*.

LVII. Subinde verbis non actum, ſed agendi debitum vel officium deſignant, ut Hebr. 13. v. 17. *Ipſi enim pervigilant*, id eſt, ex officio pervigilare debent. Subinde ſolam agendi virtutem, & conatum, quantum ex ſe eſt. ut Joan. 1. *Lux in tenebris lucet. Illuminat omnem hominem. Agnus qui tollit peccata mundi*. Marci ult. *Qui crediderit & baptizatus fuerit, ſalvus erit*. ſcilicet, quantum eſt ex vi fidei & baptiſmi, & ſi ſerventur quæ fides præſcribit. Sic Prophetæ paſſim dicunt, ſub Chriſto abolenda omnia peccata, juſtitiam, pacem, ſanctitatem, omnémque virtutem toto orbe germinaturam: quia ſcilicet Chriſtus, quantum eſt ex parte ſua, ita fecit, facitque quotidie, dans nobis lytrum ſanguinis ſui, & gratiam ſuam potentem ad hæc omnia præſtanda ſi velimus.

LVIII. Verba realia non rarò accipiunt pro mentalibus vel verbalibus. Rom. 2. 4. *Ignoras quoniam benignitas Dei ad pœnitentiam te adducit?* hoc eſt, adducere decrevit, vel optat. Levit. 20. v. 8. & cap. 21. v. 8. 15. 23. *Ego Dominus qui ſanctifico vos*, id eſt, jubeo vos eſſe ſanctos. Levit. 13. v. 6. 11. 20. 27. 30. dicitur quòd ſacerdos *leproſum mundabit*, vel *contaminabit*, id eſt, mundatum vel contaminatum declarabit ſuâ ſententiâ, ſcilicet ut reliquorum convictui reſtituatur, vel ab eo arceatur. Jerem. 1. v. 10. *Conſtitui te ſuper gentes, & ſuper regna, ut evellas, & deſtruas, & diſperdas, & diſſipes, & ædifices, & plantes*, id eſt, ut prædices & prædicas has gentes evellendas & deſtruendas eſſe; illas verò ædificandas & plantandas.

LIX. Subinde vice verſa, verba mentalia, vel vocalia accipiunt pro realibus: v. g. *vocari* pro *eſſe*, ut cùm Chriſtus Iſaiæ 7. v. 14. dicitur *vocandus*, id eſt futurus, *Emmanuel*: & cap. 8. v. 3. vocandus *Accelera ſpolia detrahere, feſtina prædari*, id eſt, erit celer ſpoliator hoſtium, & feſtinus eorum prædo. Sic Jeremiæ 4. v. 12. *Loquar judicia cum eis*, id eſt, infligam eis juſtas pœnas.

LX. Verba neutra ſubinde activè exponenda ſunt, & verba activa per duplicem actionem, more conjugationis Hebrææ *hiphil*. Sic Pſal. 51. v. 7. *Emigrabit te*, id eſt emigrare faciet. Jonæ 3. v. 7. *Et clamavit* rex, id eſt clamare fecit. Oſeæ 8. v. 4. *Ipſi regnaverunt*, id eſt regem ſibi conſtituerunt. Rom. 8. v. 26. *Spiritus poſtulat pro nobis*, id eſt poſtulare facit. 2 Corinth. 2. v. 14. Deus *triumphat nos*, id eſt triumphare facit.

Petes qua via, in tanta verborum ambiguitate, tanta Scriptorum licentia, tot tropis, tot dubiis, conſtare nobis poterit de vero & genuino Scripturæ ſenſu intento à Spiritu ſancto?

Reſpondeo primò, Quandocumque verba Scripturæ ſine aliquo incommodo poſſunt propriè, ut ſonant & jacent, accipi, ita accipienda ſunt: neque ad metaphoras, aut alios tropos, aut ſenſus improprios inflectenda, niſi quando ex iiſdem propriè acceptis abſurdus aliquis ſenſus eliceretur. Ita S. Auguſtinus.

Secundò, Si locus aliquis ſubinde obſcurior occurrat, ſed alibi per verba clariora non rarò proponatur; ad hæc recurrendum, ut prior elucidetur.

Tertio, Ex ſcopo & intentione ſcribentis ſæpè colligitur mens & ſenſus verborum illius: verbi gratia, quorſum, quibus, contra quos, ex cujus perſona ſcribat.

Quartò, Ex traditione, vel interpretatione S. Eccleſiæ, ex decretis Conciliorum, &c. ex conſenſu SS. Patrum, & horum vel multorum vel paucorum, ſanctitate & eruditione præluſtrium, ex unanimi conſpiratione Doctorum & Interpretum, ſæpè conſtare poteſt de vero & literali ſenſu S Scripturæ.

Quintò, Conferre antecedentia & conſequentia cum loco, cujus ſenſus eſt dubius, plurimùm juvat ad eundem elucidandum, &c.

Ubi hæc omnia adminicula vel deſunt, vel non juvant, ex idiotiſmis Hebraicis Græciſve, quos jam expoſui, ſubſidia quærantur.

TERRÆ SANCTÆ
DESCRIPTIO.

PRovincia hæc Syriæ longe celeberrima olim *Terra Chanaan* dicta fuit, à *Chanaan* filio Cham, qui communis diſceſſionis neceſſitate pulſus eam tenuit: *Terra* item *Promiſſa* ſive *Promiſſionis* ꝗ Patribus Abrahæ, Iſaac & Jacob à Deo promiſſa eſſet. Hæc ipſa veteribꝰ Incolis ex ea pulſis, atq; Iſraelitis in eorum locum ſubſtitutis, *Iſrael* & *Judea* cœpit appellari. Ptolemæus & alii *Palæſtinam* nuncupant à *Palæſtinis* populis magni nominis qui in Sacris literis *Philiſtim* vocantur: Chriſtiani *Terram Sanctam*. Regio hæc in umbilico Orbis conſtituta, inter Mare Mediterraneum & Arabiam, qua ex parte Montibus fere continuis natura ultra Jordanem fl. vallatur: atque ab Ægypto incipiens, ut vult Herodotus, uel, ut alii, à Sirbonis lacu, uſque ad Phœniciam porrigitur. Ab Oriente autem Syriam & Arabiam: à Meridie deſertum Pharan & Ægyptum: ab Occidente mare Magnum ſeu Mediterraneum: à Septentrione vero Libanum montem, fines habet. Ejus longitudo ad Septentrionem à Civitate Dan ad radicem Montis Libani ſita (quæ poſtea Cæſarea Philippi & Paneas dicta eſt) verſus Meridiem porrigitur, & uſque ad Bearſebach Civitatem in Tribu Simeonis contra deſertum magnum ſitam, plus minus LXVII conficit milliaria, ſingula unius horæ itinere commenſuranda. Latitudo vero, quæ ab Occidente à Mari magno in Orientem ad Jordanem uſque ſumenda, quibuſdam locis XVI, quibuſdam XVIII milliaria complectitur. Inter omnes vero regiones quæ ſub Cœlo ſunt ob Aeris ſalubritatem Cœlique temperiem imprimis commendatur, in qua nec rigor eſt nimius hyemis, neque æſtatis ardor. Imprimis autem ob Soli ubertatem, Frugum omnis generis abundantiam, atque aliarum omnium rerum copiam, quæ res tum ad hominum vitam ſunt neceſſariæ, tum etiam earum, quæ hominibus ſolent eſſe in deliciis, apud Scriptores tam ſacros quam prophanos maximis eſt celebrata laudibus. Moſes de hac ita Iſraelitis eſt vaticinatus Deutero. 8. *Ecce Dominus Deus tuus introducet te in regionem bonam & amplam, cujus aquæ, torrentes, & fontes abyſſi exeunt ex planitiebus & montibus, terram Tritico & Hordeo abundantem. Vitibus, Ficubus. Malis Punicis, Palmis: terram Oleo & Melle affluentem in qua pane tuo abſque penuria veſcaris: terram cui pro lapidibus eſt Ferrum, & cujus ex* Montibus *æris fodias: terram Lacte &* Melle *manantem: terram quam Deus tuus procurat, cui divinitus proſperitas eſt collata, ut fertilitate omnes alias terras ſuperet ac Paradiſi Dei ſit adſimilis.* Longum foret reliquorum, Joſephi, Plinii encomia quibus miram hujus terræ commendant fertilitatem commemorare. Videndus de his oculatus teſtis Brocardus. Ex his vero quæ ad vitæ delitias, vel Medicinæ uſum faciunt, præcipue commendatur *Balſamum*, huic ſolum Orbis tracti generoſiſſimum uni à Deo conceſſum, quo nunc caret. *Aromata*, *Maſtix*, ac duo *Nucum* genera, alterum *Amygdala* Latinis dictum: alterum vero quod optimum in ea regione eſt, Græcis & Latinis *Piſtacea* dictum. In Montibus etiam Ferrum atque Æris Metalla effodiuntur. Aquis dulcibus & amœnis paſcuis abundat: Pecoribus, Armentiſque frequens, Lactis copia, & bonitate nulli concedens. Aprorum item, Capreolorum, Leporum, perdicum, Coturnicum, ac aliorum ejuſmodi Animalium & Avium optima hic venatio. Lupi, Cervi, Leones, Urſi, & Cameli innumeri inveniuntur. *Terra* autem *Chanaan* Regna Regeſque habebat triginta & unum, præter Sidonios & Palæſtinos maritimos, cum ab Iſraelitis occupata atque obtenta fuit, maxima antiquorum cultorum parte vel interfecta vel depulſa. Ipſi vero *Iſraelitæ* ſub *Ducibus* fuerunt annis circiter quadringentis & quinquaginta uſque ad Samuelem Prophetam. Quorum non fuit ſucceſſio ex certa ſtirpe, aut electio certi Senatus, ſed velut *Ariſtocratia* Seniorum in ſingulis Tribubus. Poſt mutata fuit forma hæc gubernationis à Deo inſtituta in Regnum, populo id flagitante, ac multos annos duravit hæc Politia. Succeſſu tamen temporis multas calamitates paſſi ſunt Iſraelitæ, donec tandem omnino regno ſunt exuti. Varias enim mutationes expertam hanc gentem, multiſque bellorum tempeſtatibus agitatam fuiſſe, vel gentis ingenio Imperium nec ſuum nec alienum ferente, vel peccatis eorum divinam iram provocantibus, vel exteris regionem feliciſſimam appetentibus, ſacræ & prophanæ Hiſtoriæ nobis teſtantur. Victi aliquoties, aliquoties in duram ſervitutem exportati, nec ſecundis nec adverſis rebus idonei fuere. Experti jugum modo vicinorum, modo remotiſſimorum populorum, *Ægyptiorum, Chaldæorum*, Medorum, *Perſarum, Macedonum, Romanorum*: nec deſtiterunt unquam ſeditioſis conſiliis ſeque ſuamque Rempublicam omnem peſſundare, donec ipſum *Filium Dei*, humani generis Servatorem, nefariis manibus (quo nullum ſcelus altius eniti potuit) cruci affixerunt. Ex eo ſequutus longa ſerie novus malorum ordo. *Titus Veſpaſianus* Judæa devicta, Hieroſolymis captis, multis Judæorum millibus in captivitatem abductis, pluribus occiſis fame, peſte, igni, gladio, Templum & quidquid ſacri aut prophani erat, vaſtavit diruitque, anno à Chriſto nato LXXIII: quod ipſe in terris agens futurum ante prædixerat. Urbem reſtituit Ælius Adrianus: mutata nonnihil loci regione: Ac Templum vetus Salomonis diſſipatum dirutumque jacuit uſque ad annum CCCLXIII, quo Julianus Apoſtata Judæis illius inſtaurandi copiam fecit qui tamen miraculo territi à cœptis deſtiterunt. Anno IↃCXV *Choſroes Perſarum Rex* urbem cepit, & in ea nonaginta millia hominum trucidavit: ſed ab Heraclio ſuperatus & captus pœnas dedit. Anno IↃCXXXVI *Haumar Saracenorum Princeps* Judæam omnem ſibi ſubjecit, manſitque totos quadringentos quinquaginta annos ſub Saracenorum poteſtate. Anno autem CIↃXCVII quum Concilio Claremontano decreta eſſet ſub Urbano II ſacra profectio recuperandæ Terræ Sanctæ gratia, *Gotofredus Bulioneus* coactis Chriſtianorum copiis ampliſſimis (dicuntur enim CCC fuiſſe peditum millia, C millia equitum) Saracenos expulit. Anno CIↃCLXXXV, *Saladinus Perſarum Rex Saracenos* reſtituit. Haud multo tamen poſt rurſum invaſere Chriſtiani. Iterumque *Saraceni* anno CIↃCCVII, donec poſt varias mutationes *Turcæ* eam omnem occupaverunt anno CIↃIↃXVII. Complectitur hæc *Idumæam, Judæam*, Samariam, & *Galilæam*. *Idumæa* initium trahit à Caſſio monte, vel ſecundum alios à Sirbonis lacu & verſus Ortum ducitur uſque ad Judæam. In ea ſunt hæ civitates *Mareſa, Rhinocorura, Raphia, Anthedon, Aſcalon, Aſotus* & *Gaza*. Judæa Palæſtinæ pars longe celeberrima, ſita inter mare Mediterraneum & lacum Aſphaltitem, atque inter Samariam & Idumæam. Nomen ei potiſſima Tribus *Juda* indidit, in qua urbes & opida plurima fuerunt: ſed omnium clariſſima *Hieruſalem* Judææ Metropolis toto Orbe celeberrima. Tempore Ptolemæi *Ælia Capitolia* dicebatur, hodieque à Barbaris incolis *Coz* ſeu *Godz*, aut *Chutz* dicitur. Præter Hieroſolymam in Judæa ſunt etiam alia Opida, ac loca celebria, ut *Jericho, Joppe* quæ nunc *Jaffa*: *Turris Stratonis* poſtea nuncupata *Cæſarea, Betlehem, Chebron* ſive *Hebron*, prius *Arbea, & Mambra & Cariatharbe*, hoc eſt civitas quatuor virorum. Et trans Jordanem *Macherus* Opidum & caſtrum munitiſſimum. Hic etiam fuere *Sodoma & Gomorra* quæ ob flagitia & ſcelera funditus ſubverſa ſunt. Sequitur *Samaria* media inter Judæam & Galilæam ſita. Nomen ei à Metropoli cognomine, quam *Amri* Rex Iſrael condidit, nunc *Sebaſte* dicitur: Opida hic ſunt *Sichem* poſtea *Neapolis, Capernaum, Bethſaida, chorazin*. *Galilæa* ſita eſt inter Moutem Libanum & Samariam. Hæc in ſuperiorem & Inferiorem dividitur. Superior, aliter Galilæa gentium dicta, Tyro contermina. Inferior ſita ad mare Tiberiadis vel Genezareth. Urbes in hac ſunt *Naim, cana, Nazareth* & *Gadara*. Cæterum tota regio inter duo Maria & Jordanem flumen ſita, Lacus non paucos habet, eoſque qui navigabiles ſunt, & optimis abundant piſcibus. Fluvius vero *Jordanis* qui Hebræis *Jarden*, hanc regionem quam longa eſt ſecat. Hic ut ſcribit Hieronymus, ex duobus fontibus haud procul à ſe diſſitis *Jor* ſcilicet & *Dan* bicornis erumpit, alterum cornu *Jor*, alterum *Dan*, vocant adcolæ, conjuncti efficiunt *Jordan* vel *Jordanem*. Montes præcipuos habet *Hermon* ad Orientem & *Tabor* ad Occidentem, eóſque maximos & editiſſimos, quorum alii vel brachia, vel partes, vel ramenta ſunt. *Ebal* enim, *Bethoron*, & *Miſpa* ſive *Maſpha*, & *Betel* ad *Hermon*: *Gelboa, Gerizim, Sarona*, & poſtremus ac mari proximus *Carmel* ad *Tabor* referuntur. Sunt & iſti, *Mons Sion, Moriah, Olivarum, calvaria*, & alii. Silvis etiam Lucis & Nemoribus ſuperbit. Multa etiam hic & potiſſimum Hieroſolymis præclara ædificia. Ex iis vero operibus quæ præcipua antiquis & recentioribus temporibus in urbe fuiſſe commemorantur, primum fuit *Mons Domus*, & *Jebuſaorum* Arx, ad quam jam dirutam arca Domini à Davide rege aſportata fuit, in eoque loco manſit, quoad Templum à Salomone conſtructum conſecratúmque fuit: cujus loci veſtigia nunc exſtant, ubi & Chriſtus Paſcha cœnaſſe perhibetur. Ibidem Davidis Regúmque Judæ monumenta viſuntur. Fuit etiam *Domus David*, quæ hactenus *Turris David* nomine appellata conſervatur. *Mello* etiam reliquiæ ſunt certis ruinis ad Montis Moriah extrema conſpicuæ. Imprimis autem memorandum Templum Salomonis celeberrimum, quod ſpatio ſeptem annorum centum & quinquaginta millium Hominum continua opera abſolvit. De cujus magnificentia in lib. 1 Regum cap. 6 & 7, & Chron. lib. 2. cap. 3 & 4. abunde legere eſt. De legibus & inſtitutis brevitati ſtudentes nihil adjiciemus, Lectores ad libros Moſis, Exodum, Leviticum, Numeros & Deuteronomium remittentes.

JACOBI BONFRERII

Annotationes in Chriſtiani Adrichomii deſcriptionem *TERRÆ SANCTÆ*.

INter eos qui de ſacris terræ promiſſæ locis ſcripſêre nemo hactenꝰ copioſiꝰ, nemo fortè felicius ſcripſit quàm Chriſtianus Adrichomius, qui præter chorographicam illius terræ tabulam etiam ſingula loca enucleatiùs in ſuis particularibus deſcriptionibus perſecutus eſt, qua in re de rerum ſacrarum ſtudioſis benè meritum eſſe, & Scripturam ſacrā non parum illuſtraſſe nemo inficiari poſſit. Et verò quis ea loca melius certiuſque deſcribere poſſit, quàm qui ſe oculatum locorum iſtorum inſpectorem fuiſſe fateatur, quiq; totam eam regionem curioſius luſtraverit? Quocirca eum qui iſta loca nec obiverit umquam, nec inſpexerit, Adrichomio velle ſe opponere, quid aliud cenſeri poſſit quam temeritatis maximæ opus aggredi, & cornicum, ut aiunt, oculos velle configere? Fateri debeo numquam me loca ſacra luſtraſſe, numquam regionem illam tot divinorum miraculorum illuſtratam prodigiis, tot divinarum gratiarum imbribus irrigatam adiviſſe; auctoritate tamen illorum adductus, quorum vel præceptis non obtemperare, vel monita reſpuere inſignis impudentiæ fuiſſet, non potui non ea promere quæ in Adrichomio deſiderabam; non repugnandi contradicendiq;, ſed veritatis indagandæ ſtudio, & rerum ſacrarum ſtudioſis aliquid quod in eorum ſit uſum adferendi. Non diffiteor rem magni momenti eſſe ad rem coſmographicam vel chorographicam regiones adiviſſe, loca ipſa luſtraſſe; ſed in iis, in quibus ab Adrichomio diſſentio, non dubito me certiorem ducem ſequi cùm Scripturæ ſacræ inſiſto veſtigiis, quam ſi meis ipſe oculis crederem: atqui ea in quibus ab illo recedo, ferè omnia iſtiuſmodi ſunt ut ſacræ Scripturæ magis conſentanea ſint, quæ Adrichomius vel non ſatis advertiſſe, vel non ſatis expendiſſe viſus eſt; paucula ſunt quæ vel Joſephus, vel Hieronymus, vel Ptolemæus Geographorum princeps ſuggerunt; qua in re ſi Joſephum, Hieronymum, Euſebium, Adrichomio oppoſuero, oculatos videlicet inſpectores oculato inſpectori, immo indigenas vel eos qui in terra Sancta maximam ætatis partem triverunt ei qui tantum obiter & in tranſcurſu ea loca aſpexit, adjunctis etiam rationibus ſubinde quæ nos in alteram partem impellant, ſi Ptolemæum Geographiæ accuratiſſimum deſcriptorem ab omnibus Geographis in pretio habitum Adrichomii aſſertioni antepoſuero, videbor non ſine juſta ratione ab eo receſſiſſe. Accedit quòd in perſpicuè evinci poſſit in pleriſque Adrichomium dubiam conjecturam ſequi, incerta pro certis aſſumere; quod planè neceſſe fuit, niſi innumera loca, de quorum ſitu determinato è Scriptura vel aliis probatis auctoribus non conſtat, è chorographica ſua tabella rejicere vellet; quis enim in locorum ſitu deſignando non laboraverit, quorum præter nomen nihil in Scriptura proditur, apud alios autem ſcriptores ne nomen quidem extet. Deinde eſto ſanè loca ſancta adierit Adrichomius, & de ſingulis curioſiùs perſcrutatus fuerit, at quomodo eorum locorum ſitum aſſequi potuerit, quorum & nomina interciderint, & nulla locorum veſtigia à multis ſeculis remanſerint; quomodo eorum locorum certam notitiam nanſciſci potuit, quorum commutata ſunt jampridem nomina, prioribus nominibus obliteratis oblivionìq; traditis? quomodo diverſarum tribuū fines, eorumdemq; finium flexus oculis uſurpari potuerunt, qui eſſe tot ſeculis deſierunt confuſa harum ſortium diſtributione? Fuerit ſanè vel fuiſſe fingatur nonnulla de hiſce rebus penes homines traditio: at hæc quàm incerta ſit & diverſis erroribus obnoxia nemo neſcit, illudque ipſum eſt non jam oculorum judicio fidere, ſed aurium lubricam fidem ſequi. Quocirca niſi vel Scripturæ ſacræ facem præviam ſequaris, vel antiquos illos Scriptores duces tibi proponas, ſicubi hæc defuerint, neceſſe erit in quampluri mis oculorum judicio fruſtrari. Hæc cùm ita ſint, benigne Lector, decrevi (etſi & ab hac re abſtinere maluiſſem) non tam novam chorographicam terræ ſacræ tabellam delineare, quàm Adrichomii tabellam emendatiorem adferre, annotatiſque iis ſigillatim in quibus viſus eſt impegiſſe Adrichomius, ea promere quæ ad ſenſa noſtra correctionemque ſtabiliendam facere poſſint.

Igitur rem hanc ut aggrediamur nullo modo imprimis videtur rem aſſecutꝰ Adrichomius in Magnetica pixide conſtituenda, & partium orbis ſitu: Septemtrionem enim nimis ad occidentem inflectit & Europæ regiones, ut conſtat ex omnium Geographorum tabulis, qui mare Mediterraneum, (ab Hebræis Occidentale dictum, propterea quòd terminus eſſet terræ promiſſæ verſus Occidentem) producunt à Septentrione in Auſtrum modica ſemper verſus Rhinocoruram & Ægyptum ad Occidentem inclinatione: at Adrichomius ferè ab Oriente in Occidentem producit.

II. Graviter ab eo peccatum eſt cùm idem mare Occidentale ultra Rhinocoruram continuo & directo tractu verſus Ægyptum & Nilum protraxerit, cùm ſatis conſtet ex omnium Geographorum tabulis à Rhinocorura paulatim multis recurvis finibus illud mare reflecti in Occidentem, & tandem ab Ægypto & Nili oſtiis directo ferè aſpectu ad Gaditanum fretum verſus Occidentem procedere.

III. Quid ſibi velit neſcio cùm Amorrhæum montem extra fines Chananitidis ab extremis ferè terræ promiſſæ finibus uſque ad Aſiongaber & Sinum Arabicum producit (quis enim unquam legit in deſerto aut montibus iſtis Amorrhæos habitaſſe?) cùm potiꝰ in iſto loco collocandi eſſent montes Seir, quos Iſraelitæ dicuntur longo tempore circuiviſſe, donec venirent in Ælath & Aſiongaber, Deut. 2. v. 1, 8.

IV. Non leviter ab eo peccatum quòd Idumæam tam exiguis finibus circumſcripſerit, cujus longitudo ſit juxta montes Auſtrales terræ promiſſæ ab Oriente ferè in Occidentem, cùm ejus longitudo potius ſtatuenda eſſet à Septemtrione in Auſtrum, à montibus videlicet illis, qui eam à Chananitide ſeu terra promiſſa dirimebant, uſque ad mare rubrum, ſeu Sinum Arabicum: quandoquidem conſtet è Scriptura Ælath & Aſiongaber, quæ erant ad mare rubrum, fuiſſe in Idumæa, ex Deuter. 2. 8. & 3 Reg. 9. 26. & 2 Paral. 8. 17. quod nullo modo exprimit Adrichomii chorographica tabula.

V. Egregiè in hac re hallucinatus eſt Adrichomius, quod Amalecitarum ſedem, juxta mare rubrum ultra Ælath & Aſiongaber conſtituat, cum ſatis è Scriptura conſtet Amalecitas habitaſſe in confinio Idumæorum; atque in montibus, qui Judæam & terram promiſſam ab Auſtro terminabant juxta Cadesbarne. Num. 14. 43, 45. Hinc factum eſt ut tanto ſtudio conati ſint Amalecitæ avertere Iſraelitas à ſuis finibus, ne per illos in Chananæam conarentur irrumpere, Exod. 17. & Saul rex factus tam facili negotio ad Amalecitas penetraverit, ut eos deleret & exterminaret. Adde ſatis liquere non poſſe ibi Amalecitarū ſedem conſtitui, ubi eam ſtatuit Adrichomius, ſi, uti paulo ante dixi, Idumæi à Judææ extremis montibus aduſque mare rubrum pertigerint; quandoquidem ipſe addat Amalecitas à ſua regione in Ægyptum uſque extendi: quod fieri non potuit Idumæis medium tenentibus, niſi fortè fingat Idumæorum fines fuiſſe interruptos hinc & inde, Amalecitis ſeſe per medium inſinuantibus. Ex quo & illud colligo non rectè Hevilam trans Idumæos ad Orientem ab eodem Adrichomio conſtitui, ſed potius ejus ſitum cis Idumæam, ad ejus videlicet Occidentem, ſtatuendum eſſe, à qua Hevila uſque ad Sur deſcribitur in Scriptura tam Amalecitarum quàm Iſmaelitarum in deſerto ſedes & habitatio.

VI. Ut ea quæ ad fines & extremos limites terræ promiſſæ ſpectant abſolvamꝰ, non rectè Adrichomius à Septemtrionali parte ejus extremū limitē cis Jordanē ſtatuit Libanum montem, prout ab Antilibano condiſtinguitur, ſic fere in iiſdem limitibus Borealibus conjungendo Antilibanum, quem mari mediterraneo viciniorem facit. Etſi enim mons ille qui Libanus appellatur latiore ſignificatione poſſit tam Libanum quàm Antilibanum comprehendere, & in Scriptura paſſim Libanus appelletur, qui terram promiſſam à Boreali latere proximè claudit; ex Ptolemæo tamen & aliis Geographis, qui Libanum & Antilibanum condiſtinguunt, non dubium eſt eum montem, qui terram promiſſam à Boreali plaga claudit, totum eſſe Antilibanum, nec Libanum propriè dictum, prout ab Antilibano condiſtinguitur, terram promiſſam contingere, vel in ejus terminis eſſe: unde cum de hiſce terræ promiſſæ terminis ſermo eſt, Septuaginta interpretes ſemper pro eo quod in Hebræo eſt לבנון *Lebanon* & in verſione noſtra *Libanus* dicitur, *Antilibanum* dicunt: Libanus verò ita à parte Aquilonari Antilibani conſtituendus eſt, ut ferè parallelus ſit Antilibano. Ferè dixi, quia modica eſt inclinatio, magiſque ad Antilibanum accedit qua parte Orientem ſpectat. Inter hos autem duos montes magna Cœleſyriæ pars includitur.

VII. De Eleuthero fluvio illud fateor incertius ex auctoribus eſt, ubi ejus fontes ſint collocandi, cùm fontium Ptolemæus non meminerit, & de hujus fontibus valdè inter ſe auctores diſſentiant. Bertius autem & Villanovanus in Ptolemaicis tabulis ejus fontes reponant à parte Aquilonari montis Libani Antilibano oppoſiti. Maginus ejuſdem fontes à regione tranſiordanina juxta Boſor vel Boſram, quæ Antilibano ad Auſtrum eſt, accerſit. Adrichomius ex ipſo Antilibano à parte ejuſdem Auſtrali; cum quo malim ſentire propter Scripturæ locum, qui habetur 1 Machab. 12. 30. ubi copiæ regis Demetrii quæ in Amathitæ regione verſabantur una nocte fugientes Jonathan tranſgrediuntur Eleutherum, ita ut ob hanc cauſam Jonathas inſequens eas non potuerit comprehendere; ſi autem ultra montem Libanum fuiſſent Eleutheri fluminis fontes, non potuiſſent tam citò fuiſſe hujus fluminis alveum prætergreſſi, cùm ex Amathite regione ad ea Syriæ loca, quæ trans Libanum ſunt, facilè viginti milliaria horaria, vel plura ſint, cùm major ſit diſtantia quàm gradus unius. Fortè verius Eleutheri fluminis fontes conſtituas ex Antilibano monte à parte Septemtrionali. Quicquid tamen de hac re ſit, quod fateor eſſe incertum, nolim cum Adrichomio Eleutheri fluminis oſtia inter Sidonem & Tyrum conſtituere: id enim repugnat Ptolemæo qui ſupra Tripolim ad Aquilonem illius oſtia ſtatuit, cæteriſque Geographis.

VIII. Arnon in regione tranſiordanina terminum fuiſſe Moabitarum, diviſiſſéque Moabitas ab Amorrhæis habetur diſertis verbis Num. 21. 13. Amorrhæorum autem regionem trans Arnon occuparunt poſtea tribus Ruben & Gad: at certum eſt juxta deſcriptionem Adrichomii nullo modo Amorrhæos, vel poſtea Rubenitas & Gaditas fuiſſe diſterminatos à Moabitis Arnone torrente. Deinde eodem Num. 21. 11. indicatur Hebræos ut tranſirent ad Amorrhæos ad Orientalem plagam regionis Moab ambulaſſe, quod nullo modo exprimit Adrichomii tabula. Rurſum Hebræos Arnonem torrentem pertranſiſſe juxta eum locum ubi torrens è rupe, quæ itidem Arnon dicta eſt, egreditur, indicatur eodem capite Num. 21. 14, 15. licet obſcurè, prout Hieronymi & aliorum eſt ſententia, & nos ad eum locum explicuimus: à qua re quàm longè abſit Adrichomii deſcriptio nemo non judicabit.

IX. Aroer ubique in Scriptura ponitur ſuper torrentem Arnon, & in tribu Gad, quod utrumque rectè quidem expreſſit Adrichomius: ſed in duobus aliis hallucinatur: unum quod cùm Scriptura ubique Aroer extremum limitem verſus Auſtrum totius regionis tranſiordaninæ occupatæ ab Iſraelitis conſtituat, ipſe eam longè ab hiſce extremis finibus Auſtralibus removet: alterum quòd Aroer & Ar Moabitarum unam eamdemque urbem ſtatuat, quod omnino à veritate alienum eſt; quomodo enim una eademque urbs Gaditarum ſimul fuerit & Moabitarum; eadem cis & trans Arnonem, quandoquidem inter Moabitas & Iſraelitas tranſiordaninos medius torrens Arnon fuerit. Itaque quantum ad loca illa Auſtralia regionis tranſiordaninæ in multis ab Adrichomio peccatum eſt, quæ nullo modo cum Scriptura ſtare poſſunt.

X. Jazer Adrichomius ſuper torrente Arnon conſtituit, quod tamen nuſquam in Scriptura ne verbulo quidem indicatur; ſed neque ſtare poteſt cum iis quæ habet Hieronymus in Azer & Jazer, ubi eam ſtatuit in decimo vel octavo à Philadelphia milliario, ab Heſebon quindecim; atque adeo neque ejus magnum flumen, ſeu, ut vocat Jeremias, mare, hoc eſt, lacus ſtatui poteſt in ipſo torrente Arnon, ſed à torrente longius ſemotum.

XI. Geraſam in tranſiordanina regione vicinam ponit Adrichomius mari Galilææ, ſeu ſtagno Geneſareth, at ex Joſepho 3. belli c. 2. & Ptolemæi deſcriptionibus conſtat cum Philadelphia fuiſſe in terminis Orientalibus regionis tranſjordaninæ juxta montem Galaad.

XII. Vallis ſalinarum ab Adrichomio conſtituitur in tribu Juda; at mihi certum eſt eam nec in tribu Juda, nec intra terræ promiſſæ fines eſſe ſtatuendam; ſed extra eam in Idumæa. Vide quæ in hanc rem à nobis dicentur 2 Reg. 8. 13.

XIII. Vallem Raphaim in tabula tribus Benjamin particulari uno ferè milliario horario Hieroſolyma diſtantem ponit, eamdémque in tribu Benjamin, in tabula verò totius terræ promiſſæ chorographica quatuor facile milliaribus horariis in tribu itidem Benjamin ab eadem urbe removet: neutrum rectè, cùm ea urbi ferè ad Occidentem fuerit conjuncta, totaque in tribu Juda, utpote cujus extremitas Borealis fuerit terminus tribus Judæ Aquilonaris; inde verò longo tractu eadem vallis procurreret ad Meridiem uſque Bethlehem. Vide quæ de hac re diximus Joſue 15. 8. Judic. 2. 1. vel quæ dicentur 2 Reg. 5. 18.

XIV. Inter Philiſthæorum ſatrapias hunc ordinem ipſe conſtituit, progreſſum faciendo à Meridie in Septemtrionem, ut prima ſit Gaza, deinde Aſcalon, Azotus, Accaron, Geth: at mihi partim Scripturam ſecuto Joſ. 13. 3. partim auctores alios non paucos, qui ab Adrichomio diſſentiunt, magis hic ordo placet, Gaza, Aſcalon, Azotus, Geth, Accaron.

XV. Aphec vel Apheca tribus Judæ Adrichomius conſtituit in deſerto Ziph tribus Judæ: at ea meo judicio collocanda eſt in extremis verſus Occidentem ejuſdem tribus finibus, quandoquidem ea multo tempore occupata fuerit à Philiſthæis, ibique exercitus ſui luſtrationem Philiſthæi habuerint, 1 Reg. 4. 1 & 29. 1. de ea enim accipio ea quæ illis locis habentur, quemadmodum ad ea loca explico.

XVI. Bethſames & Cariathiarim urbes fuiſſe vicinas colligitur 1 Reg. 6. 21. idemque indicatur Joſuæ 15. 9, 10. at eas Adrichomius nimiùm à ſe invicem diſſitas collocat. Rurſum utraque in tribu Juda, ut diſerte habetur in Scriptura pluribus locis: utramque autem Adrichomius in tribu Dan reponit. Denique utraque in finibus tribus Judæ Aquilonaribus, & Cariathiarim in communibus terminis tribus Judæ & Benjamin, ut habetur Joſ. 15. 9, 10. & 18. 14. quæ omnia nullo modo exprimit Adrichomii tabula.

XVII. Socho, Azeca, Vallem terebinthi, fines Dommim ſeu Aphes dommim fuiſſe loca conjuncta, perſpicuè colligitur è 1 Reg. 17. 1, 2. at Adrichomius ea nimiùm disjungit. Rurſum Azeca fuiſſe inter Eleutheropolim & Æliam habet Hieronymus in Azeca, quod nullo modo exprimit Adrichomius. Ex quo colligo nec Eleutheropolim ab eo rectè fuiſſe conſtitutam, præſertim cùm & Maceda in octavo vo ab ea milliario contra ſolis ortum conſtitui debeat, ut habet Hieron. in locis Hebraicis, quod fieri non poteſt niſi & Eleutheropolis & Maceda alio ſtatuantur loco. Deinde Ramatha tribus Ephraim fuiſſe non procul Socho tribus Judæ manifeſtè colligitur è 1 Reg. 19. 22. cùm è Socho quaſi digito oſtenderetur Ramatha. Ex quo & illud videtur confici has duas tribus hac ſui extrema parte fuiſſe conjunctas, & tribum Ephraim ſeſe inter tribum Benjamin & Dan inſinuaſſe, ut ea parte tribum Judæ contingeret: quæ omnia nullo modo exprimit tabula Adrichomii, cùm apud eum tribus Ephraim nulla ſui parte contingat tribũ Judæ, & Socho, vel Sochoth Judæ remotior ponatur à Ramatha & extremis finibus trib⁹. Ephraim.

XVIII. Najoth quæ dicitur eſſe in Ramatha, hoc eſt, in ſuburbano loco urbis Ramathæ, Adrichomius ita in tribu Ephraim ab ea removet, ut duodecim milliaribus ab ea diſtet.

XIX. Maſpha locum orationis intra terminos tribus Benjamin collocat Adrichomius, Hieronymus in locis Hebraicis tribui Judæ adſcribit: verius puto in utriuſque tribus confinio, quandoquidem utrique tribui à Scriptura videatur adſcribi, Joſ. 15. 38. & 18. 26. quin & à tribus Judæ hominibus potius fuiſſe habitatam, eidemque tribui potius eſſe adſcribendam non obſcurè colligitur è Judic. 20. 1. ad quem locum vide quæ diximus, & Onomaſticon noſtrum in *Maſpha*.

XX. Jericho in tribu Benjamin nimis ab Adrichomio in tabula abducitur à finibus tribus Ephraim, eademque vicinior ſtatuitur tribui Judæ, quàm tribui Ephraim, cùm tamen ea ſtatuenda ſit juxta fines tribus Ephraim, ut indicat Scripturæ locus Joſ. 16. 7. ubi fines tribus Ephraim perveniunt in Jericho, quod etiam fatetur Adrichomius in deſcriptione locorum tribus Benjamin, num. 81. ubi de Jericho agit, quam dicit communem eſſe limitem tribuum Ephraim & Benjamin, idemque patet ex iis quæ idem Adrichomius, Borchardus, & Hieronymus in locis Hebraicis habent de Galgala. Quibus adde Joſephum, qui l. 5. belli c. 4. aſſerit à Jordane in Jericho ſexaginta fuiſſe ſtadia: at hæc ſexaginta ſtadia ita digerit Joſephus l. 5. Antiq. c. 1. ut dicat Iſraelitas tranſgreſſos Jordanem, & in Galgala progreſſos quinquaginta proceſſiſſe ſtadia, & in decimo ab Hierichunte ſtadio caſtrametatos fuiſſe. Erat igitur Galgala in recta via euntibus à Jordane in Jericho, qua parte videlicet proximè diſtabat Jordanes, ubi & Iſraelitæ Jordanem tranſgreſſi erant: quæ tamen omnia nullo modo exprimit tabula Adrichomii, in qua ex Jericho ad Jordanem recta via nullo modo tranſitur per Galgala, ſed à recta via abeſt longiùs, immo prout exprimit Adrichomius, duplex eſt viæ ſpatium à Galgala in Jericho, quàm ſit à Galgala ad Jordanem. Vide quæ & nos diximus Joſue 4. 19.

XXI. Clauthmon, ſive locus flentium, quem Adrichomius Clautomon vocat, nec rectè ab eo ponitur in tribu Benjamin juxta Galgala & fines tribus Ephraim, cùm locus ille potius ſtatui debeat in tribu Juda juxta Hieroſolymam ad Occidentem trans Vallem Raphaim. Vide quæ à nobis dicuntur Judic. c. 2.

XXII. Bethel urbs ab Adrichomio ſtatuitur in tribu Benjamin, nec omnino in confinio tribus Ephraim, cùm tamen juxta ea quæ nos diximus Gen. 28. 19. potius ſtatuenda ſit in tribu Ephraim, in confinio tamen tribus Benjamin.

XXIII. Rama ab Adrichomio in tribu Benjamin vicinior Hieroſolymæ conſtituitur, & Auſtralior quàm Gabaa, cùm tamen è Judic. 19. 13. perſpicuè colligatur Rama fuiſſe remotiorem & Aquilonariorem ipſa Gabaa, cum è Bethlehem & Hieroſolyma venientibus priùs occurrat Gabaa, quàm Rama. Adde his Joſephum, qui à Rama Hieroſolymam majorem diſtantiam ſtatuit, nempe ſex milliarium Italicorum, à Gabaa verò Hieroſolymam viginti duntaxat ſtadiorum intervallum. Vide ea quæ nos ad eum locum Judic. 19 dicimus.

XXIV. Conſtringenda magis tribus Benjamin, præſertim verò qua parte Hieroſolyma in Gabaa & Rama itur, ut Rama ferè ſex milliaribus Italicis Hieroſolyma diſtet, Gabaa viginti ſtadiis Joſephi, hoc eſt, quatuor milliaribus Joſephi: nam in quoque ipſius milliari illud ferè obſervatur quinque duntaxat Joſephi eſſe ſtadia. Vide unde hæc colligam 1 Reg. 10. 2.

XXV. Bethania, & Bahurim paulo viciniores Hieroſolymæ conſtitui debeant, ſic ut Bahurim, quæ ab Adrichomio ferè duobus milliaribus horariis Hieroſolyma abducitur, tantummodo ſemimilliari Belgico ſeu horario ab illa removeri debeat. Vide quæ nos de hac re dicimus 2 Reg. 16. 5. Bethphage quoque ab Adrichomio nimis à monte Oliveti removetur, quam tamen in extremo ejuſdẽ montis deſcenſu, ſeu primo vallis aditu fuiſſe ſatis conſtat ex iis quæ de Bethphage in Onomaſtico diximus. Eam Borchardus in recta via, qua ex Jeruſalem iter in Bahurim, & in medio itinere collocat, quod nullo modo exprimit tabula Adrichomii.

XXVI. Ramatha Samuelis patria in tribu Ephraim conjungi debet tribui Judæ, ut ſupra diximus num 17. An autem tribus Benjamin & Ephraim extremitates Occidentales ita ſinuari debeant, ut è Ramatha per ſepulchrum Rachel juxta Bethlehem iter eſſet in Gabaa, quemadmodum videri poſſit indicari 1 Reg. 10. v. 2. in medio reliquimus, quam difficultatem à nobis ibi pertractatam vide.

XXVII. Bethoron inferior nullo modo ſtatuenda in tribu Benjamin, ſed in tribu Ephraim in confinio tribus Benjamin, juxta ea quæ à nobis dicta ſunt Joſ. 10. 10. & à nobis dicentur 1 Reg. 13. 18.

XXVIII. In Silo nullo modo ſibi conſtat Adrichomius, quam in deſcriptione particulari ſingulorum locorum ipſe ponit in tribu Ephraim; at in tabula chorographica totius terræ promiſſæ, vel tabula particulari tribus Ephraim & Benjamin ipſe collocat in tribu Benjamin. Fuiſſe in tribu Ephraim dubitari non debet, quẽadmodum & aſſerit Hieronymus lib. de locis Hebraicis. Adde id non obſcurè colligi è Scriptura ſacra, etiamſi nuſquam diſertè aſſeratur. Primò enim ob id Eliezaro Aaronis filio primo pontifici ab ingreſſu in terrã promiſſionis data eſt extraordinaria ſedes & habitatio in tribu Ephraim Joſ. ult. v. ult. quia & tabernaculum, quod in Silo urbe vicina erat, collocatũ fuit in tribu Ephraim, cùm tamen reliquæ omnes urbes ſacerdotales eſſent vel in tribu Juda, vel in tribu Benjamin. Rurſũ Pſal. 77. 60. de tabernaculo quod ſitum erat in Silo dicitur: *Et repulit tabernaculum Silo, tabernaculum ſuum, ubi habitavit in hominibus*, quod ob id dicitur, quia Silunte jam ablatum erat tabernaculum fœderis, & brevi Hieroſolymæ in templum & domum fixam erat commutandum. Eadem autem res paulo poſt eodem Pſal. 67, aliis verbis ita explicatur: *Et repulit tabernaculum* Joſeph, *& tribum* Ephraim *non elegit: ſed elegit tribum* Juda, *montem Sion quem dilexit:* erat ergo tabernaculum fœderis Silunte collocatum in tribu Joſeph, ſeu Ephraim. Deinde id meo judicio manifeſtè patet è ſitu urbis Silo, qui à Scriptura aſſignatur Jud. 21. 19. ubi hæc habes: *Ecce ſolemnitas Domini eſt in Silo anniverſaria, quæ ſita eſt ad Septentrionẽ urbis Bethel, & ad Orientalem plagam viæ, quæ de Bethel tendit ad Sichimam:* cum enim Bethel in tribu eſſet Ephraim, ſed in confinio tribus Benjamin; tribus autẽ Ephraim Aquilonaris eſſet tribui Benjamin, neceſſe eſt ut Silo, quæ ad Aquilonem erat Bethel, fuerit in tribu Ephraim: item cùm Orientalis eſſet viæ quæ ex Bethel ducebat in Sichimam; utraq; autem tam Bethel, quàm Sichima in tribu Ephraim eſſet, neceſſe eſt & Silo, quæ inter utramq; urbem paululum ad latus erat intercepta, fuiſſe etiam in tribu Ephraim. Quæ omnia quàm malè in tabula expreſſerit Adrichomius quilibet videre poterit, ut qui Silo ad Occidentem potius Bethel ſtatuerit, eamdemq; ad Occidentalẽ etiam plagã viæ, qua è Bethel ibatur Sichimã collocaverit.

XXIX. In collocanda urbe Sichem in tribu Ephraim nullo modo videtur mihi rem attigiſſe Adrichomius, utpote quæ omnino videtur fuiſſe Orientalior, & Jordani propinquior, quàm eam collocet Adrichomius, utpote quæ ſtatui debeat in Aulone, ſeu Valle illuſtri, vel juxta eam: Aulon autem ſeu vallis illuſtris juxta Jordanem erat, & ad ejus ripas hinc & inde porrigebatur. In ea autem valle vel juxta eam fuiſſe ſitam urbem Sichem planè colligimus ex Gen 12 5, 6. *Cumque veniſſent in eam* (terram videlicet Chanaan) *pertranſivit Abram terram uſque ad locum Sichem, uſque ad convallem illuſtrem.* Idem ſuaderi poteſt è Deut. 11. 29, 30. ubi duo montes Garizim & Hebal quos conſtat fuiſſe omnino vicinos urbi Sichem, dicuntur eſſe trans Jordanem, comparatione videlicet Iſraelitarum, qui tunc erant in campeſtribus Moab, poſt viam quæ tendit ad Solis occubitum, ſeu ad mare, in terra Chananæi è regione Galgalæ, quæ ſeu Galgala, ſeu via eſſe dicitur juxta vallem tendentem & intrantem procul, qua periphraſi non dubium eſt ſignificari Aulonem vallem, ſeu vallem illuſtrem, ut nos ad eum locum explicuimus: fuerunt igitur Sichem, Garizim & Hebal, Galgala, Aulon vallis loca vicina, & ſeſe invicem reſpectantia. Idem indicatur Gen. 33. 17, 18. ubi Jacob è Socoth trans Jordanem dicitur proximè tranſito Jordane veniſſe in Sichem. Deniq; ſi verum eſt quod ait Hieronymus libro de locis Hebraicis, in voce *Agai*, ex urbe Sichem venientibus Hieroſolymam tranſiri per Agai vel Hai, neceſſariò ſtatuenda eſt Sichem Jordani vicinior, cujuſmodi tranſitum per Hai venientibus è Sichem Hieroſolymam nullo modo fert tabula Adrichomii. Deniq; idem colligi poteſt ex deſcriptione Auſtralis limitis dimidiæ tribus Manaſſe. Joſ. 17. 7. ubi Auſtralis ille limes inchoatur verſus Orientem ad Aſer in Machmethath, qui locus dicitur reſpicere Sichem, ſeu eſſe è regione illius, & inde ad Occidentem, ſeu mare producitur: fuit igitur Sichem è regione illius loci vel urbis, quæ in illo limite ferè proximè ad Jordanem vergebat.

XXX. Aliter conſtituendos eſſe limites tribus Ephraim, quàm Adrichomius conſtituat, imprimiſque Aquilonares & Orientales, liquere poteſt ex iis quæ nos diximus Joſ. 16. 17. imprimiſq; erratum ab eo in productione finium Orientalium verſus Jericho, in Bethoron ſuperiore, in Valle arundineti, quam fuiſſe in confinio tribus Ephraim & dimidiæ tribus Manaſſe conſtat, ipſe verò eam collocat juxta extremos fines tribus Ephraim Auſtrales in confinio tribus Benjamin. De finibus ejuſdem tribus partim Auſtralibus, partim Occidentalibus, de Ramatha, de Bethoron inferiore diximus ſupra Num. 17. 26, 27.

XXXI. In dimidiæ tribus Manaſſe ciſjordaninæ finibus conſtituendis, tribus Iſſachar, tribus Zabulon, tribus Aſer, & ea, quam inter ſe habent hæ tribus, habitudine hallucinatum eſſe Adrichomium mihi planè perſuadeo. Tribum Iſſachar pertigiſſe uſq; ad mare ſtatuit Adrichomius, in eaque reponit Carmelum montem: at mihi è Scriptura videtur certum nullo modo ad mare perveniſſe, non tantùm quia de ea re ſilet Scriptura, ſed etiam quia Scriptura videtur in ejus extremis finibus, quantum exiſtimo, verſus Occidentem Thabor urbem conſtituere, Joſ. 19. 22. quæ urbs monti Thabor vicina eſſet. Verùm multò magis id probat quòd dimidia tribus Manaſſe debeat tribum Aſer contingere, quod Scriptura perſpicuè indicat Joſ. 17. 10. quo poſito impoſſibile eſt tribum Iſſachar ad mare perveniſſe. Adde quòd Jud. 5. 19. videar mihi pervincere dimidiam tribum Manaſſe tribum Zabulon alicubi etiam contigiſſe, nempe inter montem Thabor & montem Carmelum, ubi duæ illæ fuerint urbes in dimidia tribu Manaſſe, Thanach & Mageddo ad torrentem Ciſon, torrens autem Ciſon à pleriſq;, ipſóq; Adrichomio, qua parte ab Occidente fluit, ſtatuatur terminus tribus Zabulon, quandoquidẽ & ipſe mons Thabor, è quo torrens ille manabat, in tribu eſſet Zabulon. Deinde tribum Aſer ad montem Carmelũ perveniſſe conſtat è Scriptura Joſ. 19. 26. Item Doram dimidiæ tribus Manaſſe, urbem ad mare ad radices Carmeli montis ſitam fuiſſe ſcribit Joſephus l. 2. contra Apionem. Deniq; ad Carmelum montem perveniſſe tribum Aſer, tribum Zabulon, & dimidiam tribum Manaſſe idem Joſephus ſcribit l. 5. de Antiq. c. 1. quæ omnia nullo modo exprimit tabula Adrichomii. Vide quæ in hanc rem à nobis dicuntur Joſ. 17. 10. & Judic. 5. 19. Ex quo colligas Adrichomium valdè male iſtas urbes Doram, Thanach & Mageddo in dimidia tribu Manaſſe collocaſſe.

XXXII. Erratum rurſum haud dubie ab Adrichomio, quòd urbem Jeruſalem totam reponat in tribu Benjamin, nulla ſui parte in tribu Juda, cùm è Joſ. 15. & 18. conſtet aliqua ſui parte in utraque tribu Jeruſalem fuiſſe, communemq; utriuſque tribus funiculũ ꝑ ipſam urbem, montemq; Moria ductum fuiſſe, relicto monte Sion parteq; Auſtrali in tribu Juda, templo verò ac parte Boreali in tribu Benjamin.

XXXIII. In eo rei veritatem minime videtur aſſecutus Adrichomius, quòd tribum Simeonis ita tribui Dan conjunxerit, ut nulla via relicta ſit tribui Judæ ſeſe inter utramque inſinuandi, & pertingendi ad Philiſthinos regionemq; maritimam. cùm Joſ. 15. legamus Gazim (quæ ad mare erat, & extrema fuit verſus Ægyptum & Auſtrum Philiſthæorum ſatrapia) tribui Judæ attributam, nec eamdem uſquam ei tribui avulſam legamus, aut tribui Simeonis conceſſam; unde nec inter urbes tribus Simeonis Joſ. 19. recenſet Scriptura. Adde Joſephum l. 5. Antiq. c. 1. in poſteriore ſortitione aſſerere relictam tribui Judæ è quinque Philiſthæorum ſatrapiis duas Aſcalonem & Gazam. Id ſi verum eſt, debuit relinqui tribui Judæ additus, quo ad haſce ſatrapias inter duas illas tribus Simeonis & Dan pertingeret, nec ea, quod fecit Adrichomius, Simeonis tribu comprehendi debuerunt.

XXXIV. Etſi de ſitu urbis Modin videatur difficile certi aliquid ſtatuere; hæc tamen è Scriptura certa ſunt, primùm hanc urbem in monte fuiſſe, 1 Machab. 2. 1. Secundò, hanc urbem non procul mari fuiſſe: id enim meo judicio evincit Scripturæ locus 1 Machab. 13. 27. & ſequentibus, qui ſic habet: *Et ædificavit Simon ſuper ſepulchrum patris ſui & fratrum ſuorum ædificium altum viſu, lapide polito retro & ante: & ſtatuit ſeptem pyramidas, unam contra unam patri & matri, & quatuor fratribus: & his circumpoſuit columnas magnas; & ſuper columnas arma, ad memoriam æternam; & juxta arma naves ſculptas, quæ viderentur ab omnibus navigantibus mare.* Neque enim hæc videri potuiſſent à navigantibus mare, niſi non procul maris littore poſita fuiſſent. Tertiò, ex aliis Scriptoribus quædam de hac urbe probabilia haberi poſſunt: Joſephus 12. Antiq. c. 8. Modin vicum Judææ appellat, ubi Judææ nuncupatione placet cum Adrichomio etiam tribus Daniticæ loca comprehendi; quam Judææ appellationem ad loca tribus Dan & Simeonis poſt captivitatem Babylonicam fuiſſe extenſam mihi omnino ſit veriſimile. Quartò: hanc urbem Modin fuiſſe juxta Dioſpolim aſſerit Hieronymus libro de locis Hebraicis. Ex quibus omnibus manifeſtè colligo in hujus urbis ſitu deſignando erraſſe Adrichomium: eam enim ita in tribu Dan reponit, ut tamen nimio intervallo à Dioſpoli removeat; ſiquidem decem milliaribus horariis eam à Dioſpoli ſejungit. Et verò quæ cauſa eſſe poſſit ut eam Hieronymus diceret eſſe juxta Dioſpolim, ſi juxta tabulam Adrichomii multo vicinior eſſet Eleutheropoli & Jeruſalem, à quibus tamquam illuſtrioribus civitatibus ſolet Hieronymus aliarum civitatum diſtantias definire? Rurſum eam multo longius quàm par ſit, vel quàm Machabæorum mauſolea potuerint è mari à præternavigantibus videri, ſemovet: quis enim credat à præternavigantibus in mari potuiſſe mauſolea ea videri quæ ſeptem vel octo milliariis horariis aberant à maris littore? Adde non ſatis ſibi Adrichomium conſtare, cùm urbem hanc in monte Juda ait ſitam fuiſſe, & nihilominus eam in tribu Dan collocat: non enim Juda & Judæa idem ſunt: Juda enim pro tribu ipſa & ſorte, quæ poſteris Judæ obvenit, ſumitur; Judæa autem latius extra tribum etiam illam funditur. Carolus Stephanus in ſuo Dictionario Hiſtorico, Geographico, Poetico, Modin collocat in Baala monte juxta Sechronam, quorum locorum in Scriptura ſit mentio Joſ. 15. 11. in terminis Aquilonaribus tribus Judæ, ea tamen deinde tribui Judæ avulſa Danitis obvenerunt. Et hic mea ſententia multo verius rem aſſecutus eſt: huic enim loco omnia conveniunt quæ de Modin vel in Scriptura, vel ab aliis authoribus produntur: nam & in Judæa fuerit, & in monte, & juxta Dioſpolim, & juxta mare (quæ omnia de Modin produntur) ut è chorographica noſtra tabula liquido cerni poteſt. Quidam frater Anſelmus Ordinis Minorum de Obſervantia editus ab Henrico Caniſio in fine tomi 6. Modin quarto milliario à Lydda ſeu Dioſpoli reponit, à Joppe uno maximo milliari diſtare dicit, quod cum noſtra deſcriptione mirificè congruit.

Doctiſſimi Viri
JOHANNIS LIGHTFOOT
S. T. D. CANTAB.
Animadverſiones in Tabulas Chorographicas Terræ Sanctæ.

[a] INCIPIT *Idumæa & Palæſtina, ab emerſu Sirbonis lacus*: videant ſibi tabulæ, ne hallucinentur, Sirbonem inter Caſium montem collocantes & Peluſium; cùm Plinius plane Caſium collocet inter Peluſium & Sirbonem. *A Peluſio*, inquit, *Chabriæ caſtra Caſius mons. Delubrum Iovis Caſii. Tumulus magni Pompeii. Oſtracine. Arabia finitur à Peluſio LXV M. paſſ. Mox incipit Idumæa & Palæſtina ab emerſu Sirbonis*, &c. Lege hæc seriò & confer tabulas.

Initium terræ ſub templo primo, ſacris literis, eſt à *Fluvio Ægypti*: i. e. fluvio verſus Ægyptum *Shihor*. Joſu 13. 3. Jerem. 2. 18. *Rhinocorura* aliis. LXX עד נחל מצרים Eſai. 27. 12. reddunt Ἕως Ῥινοκόρουρ.

Dum longum montium dorſum fingunt tabulæ Adrichomii, Tirini, &c. à mari ferè rubro, ad terram propemodum Iſraeliticam, cui inſcribitur *Mons Amorrhæus*, vereor ne iis impoſuerit ambiguitas Phraſiologiæ דרך הר האמרי, quæ non reddenda Deut. 1. 19. *via juxta*, vel *per*, *montem Amorrhæum*: ſed *via ad montem Amorrhæum*, ut planiſſimè patet verſ. 20. Mons iſte Amorrhæus fuit *Montanum Judææ*, à Cadeſh Barnea & intus.

[b] *Septem maria*, authoribus Talmudicis, *& quatuor fluvii ſunt ad ambitum terræ Iſraeliticæ.* 1. ימא רבא *Mare Magnum*, ſive mediterraneum. 2. ימא דטבריא *Mare Tiberiadis*. 3. ימא דמלחא *Mare ſalſum*, ſeu potius *bituminoſum, Sodomæ*. 4. ימא דסמכו *Lacus Samochonitis*. 5. ימא דחולתא: Forte *Mare arenoſum*: quod *Sirbonidi* optimè convenit, commentante *Diodoro Siculo*, lib. 1. 6. ימא דשליית. 7. ימא דאפמיא. Quatuor hæc ultima alias leguntur [b] alibi.

Fluvii autem ſunt 1. ירדן *Jordanes*. 2. ירמוך *Hieramax* [c] Plinio. 3. קרמיון *Kirmion. Fluvius*, inquit Aruch, *in via ad Damaſcum*: *idem cum Amanah*. De Fluvio *Amanah* vide Targ. in Cantic. 4. 8. 4. פיגה, *Idem*, inquit idem Aruch, *cum Pharphar*.

Mare Apaniæ, inquiunt, *eſt idem cum mari* חמץ *chamats*. דוקליטיונוס הקוה נהרות ועשאן *Docletinus* [*Diocletianum* eum eſſe aſtruimus ex Hieroſ. Avoda Zara. fol. 39. 4.] *congregatis fluviis fieri curavit*. שפם Num. 34. 10. Interpreti Samaritico eſt עפמיה cum ע, Targ. Jonath. אפמיה cum א.

Limites terræ ſub templo ſecundo ſic delineant iidem Talmudici [d] תחומי א"י כל שהחזיקו בה עולי בבל : פרשת חומת מגדל שיר ושינ"א דרור ושורא דעכו וקציריא דגלילא וכברתה ובית זניתה וקובעיא ומילתה דכיר ובוריי רבתא חפנים וסנפתה ומחרתא דייתור וממציא דאבהתא וראשמו נעתון ונעתון עצמה מי ספר ומרחשת ומגדל חרוב ואולם רבתא ונוקבתא דעיון ותוקרת ברכה רבא ובר סנגרא ותרנגולב עילאה דלמעלה מקיסרין וטרכונא דמתחם לבוצרה ומלח זורכאי ונמרין ובית סכל וקנת ורפיח רחגרא ודרך הגדלה ההלכת למדבר חשבון ויבקא ונחלא דורד ויגר שהרוחא ורקם הנועה וגגייא דאשקלון :

A tribus cœli cardinibus, ſic eam aliter terminant.

מרקם למזרח ורקם כמזרח [e] *A Rekam porro ad Orientem* [eſt terra Ethnica.] *Et Rekam ipſa pro Oriente*; [id eſt pro terra Ethnica] *reputatur*. מאשקלון לדרום ואשקלון כדרום, *Ab Aſcalone ad meridiem, & Aſcalon ipſa reputatur pro meridie*, [ſenſu quo prius.] מעכו לצפון ועכו כצפון, *Ab Acone ad Aquilonem, atque Acon ipſa reputatur pro Aquilone*.

A quarto ſic. [f] *Inſulas vides in mari mediterraneo, ac ſi linea ducta foret à montibus Amanæ ad fluvium Ægypti: quodcunque eſt intra lineam, eſt de terra Iſraelitica, quodcunque eſt extra lineam, eſt extra terram.* Sic Targ. Hieroſ. in Num. 34. 4. *Limes veſter Occidentalis, erit mare magnum, atque inſula ejus*. Quid ad hæc tabulæ?

Amanah Scriptoribus Judaicis eſt idem cum monte *Hor*, Num. 34. 7. ubi Targ. Hieroſ. טוורוס מנוס Jonath. טוורוס אומנים: vide R. Sol. in iſtum locum. [g] *A montibus Amanæ & intus* [inquiunt Gemariſtæ] *eſt terra Iſraelitica, à montibus Amanæ & extra, eſt extra terram.*

Partitio terræ ſub Templo ſecundo hæc erat: שלש ארצות יהודה ועבר הירדן וגליל: [h] *Tres ſunt regiones Judææ Trans-Jordanica, & Galilæa* [exclusa Samaria.] *Atque unicuique harum erant tres regiones.* [i] *In Judæa erant Montanum, Planities & Convallis. Sic etiam in Peræa. Atque erat Galilæa, Superior, atque inferior & Convallis.*

[a] Plin. Nat. hiſt. lib. 5. c. 13. [b] Talm. Hieroſ. Kilaim fol. 32. [b] Hier. Chetub. fol. 35. 2. Bavil. Bava Bathr. fol. 74. 2. [c] Plin. lib. 5. cap. 18. [d] Hieroſ. Sheviith fol. 36. 3. [e] Vid. R. Niſsim in Gittin cap. 1. [f] Hieroſ. ubi ſupr. [g] Hieroſ. ubi ſupra, col. 4. & Challah fol. 60. 1. [h] Sheviith cap. 9. halac. 2. [i] Hieroſ. ib. fol. 38, 4.

JUDÆA.

[a] MONTANUM *Judææ* והר המלך, *eſt mons regalis*. *Planities ejus, eſt Planities Auſtri. Convallis eſt ab Engedi ad Hierichuntem. Planities Lyddæ eſt ſicut planities Auſtri, Montanumque ejus ſicut Montanum regale.*

Deſiit ora Auſtralis in רקם הנועה וגגייא דאשקלון *Cadeſh Barnea & Aſcalone*. Excluſa ergo eſt tota regio ab *Aſcalone*, ad fluvium Ægypti, vel Sirbonem [ſpatii LIIII M. paſſ.] tranſitq; in nomen *Idumææ*, quo nomine etiam vocata eſt magna pars ipſius Judææ, apud *Joſephum*, libros Maccabaicorum, alioſque.] Sedes hæc erat Antiqua *Avæorum*. Deut. 2. 23. Joſu. 13. 3.

Non benè aſsignant tabulæ *Cadeſh* aliam, præter Barneam, caſtrametationibus Iſraelis in eremo: Nam *Meribah in Cadeſh* Num. 20. 13. eſt terminus terræ Auſtralis, Ezek. 47. 19. prout erat *Cadeſh Barnea* Numer. 34. 4.

Zin, Targ. Hieroſolymitano eſt טור פרולא *Mons ferri*. Addit Jonath. ציני טור פרולא *Palmæ montis ferri*; de quibus eſt mentio apud (b) Talmudicos. Qua authoritate, *Aurifodina* à Tirino illic inſcribatur, in obſcuro eſt; *Ferrifodina* hac authoritate poſſet addi. Et palmæ hic certius, quam, ubi vides, *Palma Cadeſh*.

Gerar, interpreti Samaritico eſt *Aſcalon* Gen. 20. 1. Talmudicis *Gerariku*, גרריקו Nam [c] *Regio quæ eſt in Gerrariku*, inquiunt, *eſt malæ habitationis. Uſque quo? Ad fluvium Ægypti*. Targ. Hieroſ. גרר reddit ערד Gen. 20.

Ambigo de ſitu *Sodomæ* in tabulis, ut & *Zoaris* & ſpeluncæ *Lothi*; videtur illa collocanda in extremitate Aſphaltitis Auſtrali; atque hæ in Moabitide. Perpende Gen. 10. 19. & verba iſta Joſephi [d] *Longitudo Aſphaltitis eſt DLXXX ſtad.* μέχρι Ζοάρων τῆς Ἀραβίας ἐκτεινομένης. Conſonum certè videtur patrem Moabitarum natum fuiſſe in Moabitide. Vide & Eſai. 15. 5.

Memoria eſt *Zoaris* cujuſdam apud Talmudicos, quam vocant [e] *civitatem palmarum*; ſed incerti ſitus.

Sunt quæ ſuadent *Engaddim* longe magis verſus Auſtrum ſitam fuiſſe, quam eam collocant tabulæ. Nam *Tamar* eſt Judææ terminus ab Auſtro Ezech. 47. 19. atque *Hazezon Tamar* eſt *Engedi* 2 Paral. 20. 2.

Pars Auſtralis vulgò diſtincta eſt in *ſuperiorem & inferiorem*. Et exemplar epiſtolæ Synedrii magni, cujus hæc inſcriptio [f] לאחינא בני דרומא עילאה ובני דרומא ארעיתא *Fratribus noſtris habitantibus Auſtrale ſuperius* [i. e. in Montano] *atque Auſtrale inferius* [i. e. in planitie & convalle.]

Montanum Judææ [olim, *mons Amorrhæus*] procurrit à *Cadeſh Barnea* ad *Hebronem* uſque & ultra. Hinc illud de *Samſone* Judic. 16. 3. *Portavit portas Gazæ ad verticem montani, quod ante Hebronem*; i. e. montani quod excurrit ad *Hebronem*.

Montanum hoc vocatur à Pſalte מדבר הרים *Montanum deſertum* Pſal. 75. 6. à Talmudicis הר המלך [g] *Montanum regale* [vid. Chald. Par. in Judic. 4. verſ. 5.] in quo ut aiunt illi, [h] erat myrias urbium, longeque plures.

Inter omnes ejus urbes, præcipua erat *Hebron*, [h] *Quâ non erat locus magis ſaxoſus in tota terra Iſraelitica; inde ſepultura illic mortuorum*; verba ſunt Gemariſtarum. Et tamen iiſdem teſtibus, Locus erat commodiſsimus nutriendis agnis; hinc Adagium, *Arietes è Moab, Agni ab Hebrone*.

[i] Cùm auroram unoquoque mane è ſpecula ſublimi in Temp[illegible] arent, dici ſolitum erat, *Lucida eſt tota facies Orientis uſque ad Hebron*[illegible] *potuerunt à Templo videre Hebronem*.

Pudeat tabulas ſic *Lod & Lyddam* diverſificaſſe, ut *Lod* prope Jordanem ſtatuant, *Lyddam* prope mare mediterraneum, cum inter voces tantum ſit diverſitas Dialecti ſcilicet Hebraicæ & Græcæ, at in re, nulla.

מאמאוס ועד לוד [l] *Ab Emmaunte ad Lyddam erat planities, à Lydda ad mare convallis.*

Lydda erat Judææ, Nehem. 11. 35. [m] Hinc cum annum intercalare non liceret niſi in Judæa, *Lyddam adierunt* plurimi è ſchola *Rabbi* [è Galilæa] atque omnes perierunt à faſcinatione. Noteat hæc tabularum authores, è quibus nonnulli *Lyddam* diſpoſuerunt longe intra *Ephraimitidem*.

Vinea quadriennis כרם רבעי [hoc eſt, fructus vineæ annum quartum jam agentis] *afferebatur ad Hieroſolymas, per ſpatium itineris diarii ab unoquoque latere. Hi autem erant ipſius limites* אילת מן הדרום *Elath ab Auſtro*. עקרבת מן הצפון *Acrabatta ab Aquilone*, לוד מן המערב *Lydda ab Occidente, & Jordanes ab Oriente*.

[o] *Lydda* fuit vicus πόλεως τὸ μέγεθος οὐκ ἀποδέουσα Scholis celeberrima, & dum floreret Academia in *Jaſne*, & poſt eam remotam.

Convallis inter Lyddam & mare excurrens & multis ſparſa viculis, vocabatur *Saron*; Actor. 9. 35. [p] *Locus domibus lateritiis non congruus: ideoque domos ſuas ſæpius reſtaurarunt, intra ſeptennium.* [q] *Ac ſummus etiam* Pontifex, *pro iis nominatim oravit die expiationis, ut domus eorum non fierent eorum ſepulchra.*

Inter *Lyddam* & mare erat villa vocata כפר לודים [r] *Villa Lyddenſium, quæ reputabatur quidem extra terram* Iſraeliticam, *at nomine Lyddenſium tamen eſt cognominata, quia Lyddenſes aliqui ſemper ibi aderant.*

[s] Ab Oriente *Lyddæ* erat etiam villa cui nomen כפר טבי *villa capreolorum*; vel *villa Tebi*, [t] quo nomine ſervum vocatum habuit *Rabban Gamaliel*. [u] *Imo unaquaque ejus famula vocata eſt* אמא טביתא *Matrona Tabitha, & unuſquiſque famulus* אבא טבי *Pater Tebi*.

Kirjathjearim olim *Baalim* 2 Sam. 6. 2. 1 Par. 13. 6. (x) *Reperimus*, inquiunt Hieroſolymitani, *quod annum intercalarunt in Baalath. Baalath autem aliquando Juda aſſignatur, aliquando τῷ Dan. confer Joſu. 15. 29. cum cap. 19. 44. Erant nempe domus è Juda, agri è Dan.*

(a) Hieroſ. ibid. (b) Succah cap. 3. hal. 2. & Bab. Erubbin fol. 19. 1. (c) Hieroſ. Sheviith fol. 36. 3. (d) Joſ. de bell. lib. 4. cap. 27. (e) Jovamoth cap. 16. hal. ult. (f) Hieroſ. Maaſar ſheni. fol. 56. 3. & Sanhed. fol. 18. 4. & Bab. Sanhed. fol. 11. 2. (g) Hieroſ. Demai fol. 24. 4. & Avoda Zarah fol. 40. 2. & fol. 44. 4. (h) Id. Taamith. fol. 69. 1. & Bab. Gittin fol. 57. 1. (h) Bab. Sotah fol. 34. 1. (i) Joma cap. 3. & Tamid. cap. 3. (l) Hieroſ. Sheviith fol. 38. 4. (m) Id. Sanhed. fol. 18. 3. (n) Maaſar Shini cap. 5. hal. 2. (o) Joſeph. Antiq. lib. 20. cap. 5. (p) Gloſſ. in Bab. Sotah. cap. 8. hal. 7. (q) Hieroſ. Sotah fol. 23. 1. (r) Gittin. cap. 1. hal. 1. vid. R. Niſsim ibi. (ſ) Bab. Roſh haſhanah. fol. 31. 2. (t) Berac. cap. 1. hal. 7. (u) Hieroſ. Nidda fol. 49. 4. (x) Hieroſ. Sanhed. fol. 18. 3.

HIEROSOLYMA.

(a) NON *dividebatur Hieroſolyma inter tribus. Nam traditio eſt non conduci domos Hieroſolymis, quia propria non erant; nec etiam lectos. Recepit ergo pater familias ab hoſpitibus* (ad feſta accedentibus) *coria ſacrificiorum.*

Diviſa nihilominus erat urbs inter tribum Judæ & Benjaminis; proceſſitque linea diſterminans per ipſum atrium templi; (b) ita ut omnia ædificia templi, ab Oriente uſque ad Altare, forent in portione Judæ, altare, & exinde ad Occidentem; in portione Benjaminis.

(c) Sion, ſub Templo ſecundo vulgo vocata eſt Ἡ ἄνω πόλις. Erat ea à parte urbis Aquilonari. Vid. Pſal. 48. 2. & LXX Aben Ezr. Lyran. Apollinar. ibi. vid. etiam Kimch. in Ezech. 40. 2. & Lyranum ibi. Quod & copioſe colligi poteſt è Joſepho. Eunt tabulæ in contrarium, at quo jure, ipſæ videant.

Videant etiam quo jure & fundamento, *montem Gihon* erexerint, cum *Gihon* nuſquam non in ſacra pagina fontem *Siloamum* denotet. (*Gihone* ſolum iſto excepto, qui unus fuit è quatuor fluviis Paradiſi.) In Reg. 1. 33. 38. *Deducite Salomonem ad Gihon*, Chald. Par. *Deducite Salomonem ad Siloam*. (d) *Et regem non ungunt* (inquiunt Hieroſolymitani) *niſi ad fontem, ſicut dicitur, Deducite Salomonem ad Gihon.* Et Rab. Sol. & Aruch: *Siloam eſt fons cujus nomen etiam Gihon*. 2 Paral. 32. 30.

Erat fons iſte ab occidente urbis, idque *Acræ* non *Sionis* : Joſeph. Ῥωμαῖοι τρεψάμενοι τοὺς λῃστὰς ἐκ τῆς κάτω πόλεως τὰ μέχρι τοῦ Σιλωᾶ πάντα ἐνέπρησαν. Stagnum quidem *Siloami* erat ab occidente *Sionis*, Nehem. 3. 15. at fons ab occidente *Acræ*, non longe ab angulo, ubi ad latus Auſtrale deflexum eſt.

Bethphage peſſimè collocatur à tabulis oppidum in monte Oliveto : Nam 1. Bethphage fuit pars vel tractus Oliveti : ipſum ſolum, non oppidum. Triplici nomine inſignita eſt facies iſta Oliveti, quæ urbem reſpexit. Ex oppoſito Sion's *Gethſemani* vocata eſt à torcularibus oleaceis : ex oppoſito reliquæ urbis, *Bethphage*. vel *locus groſſorum* : Atque ultra *Bethphagen*, verſus verticem montis בית היני *Bethania*, vel *locus palmarum*.

2. Locus extimus *Hieroſolymæ* (intra murum tamen) vocatus eſt *Bethphage*, ideo quod adeò confinis jaceret tractui iſti montis, qui ob celebritatem *groſſorum* nomen iſtud ſumſit.

(e) *Bethphage fuit locus extimus Hieroſolymæ*, inquiunt Judæi. Et

(f) *Bethphage fuit locus intra muros urbis, & reputata eſt ſicut ipſa Hieroſolyma quoad omnia.*

(g) *Paſcha ab incarcerato comedi potuit in Bethphage* : At non licuit paſcha comedere extra Hieroſolymam, vid. etiam Sota. fol. 45. 11. Bava Mezia fol. 90. 1. Menachoth cap. 11. halac. 2.

Bethphage ergo erat extima pars urbis, intra mœnia, verſus Olivetum : eratque pars vallis & oliveti, ulterius uſque ad ſpatium itineris ſabbatici, vel milliaris.

Ubi deſiit nomen *Bethphage* in aſcenſu montis, incepit nomen *Bethaniæ*. Confer Act. 1. 12. & Luc. 24. 50.

Vallibus undique circumdata eſt *Hieroſolyma*, & poſt eas, montibus. Ab Oriente, *Kidrone*, & valle *Hinnonis*, illâ etiam ad latus Septentrionale poſt Sionem deflectente, hâc ad Auſtrale : at ab his occurſum eſt circa *portam Equorum* : ultra vallem ab Oriente erat *Olivetus* : ultra vallem ab Auſtro erat mons *Gareb* Hierem. 31. 40. & magis ad Occidentem, (h) Πέτρα περιστερεῶνος *Petra Columbarii* (forte ubi columbarium ſuum ſtruxit *Herodes*, columbis, quæ à nomine ſuo (i) הורדוסיות vocabantur.) Ab occidente, nomen montis proximi adjacentis later. A ſeptentrione, poſt Sionem erat, צופים Joſepho (l) Σκοπὸς ubi & *Ramah* Benjaminis. Hinc *Ramathaim Zophim* : i. e. *duæ Ramæ*, quæ & *Zophim dictæ ſunt*, hæc Benjamitidis, *Zophim* dicta, quia inde proſpici potuit templum. atque altera in Ephraimitide, à *Zuph* dicta proavo Samuelis, 1 Sam. 1. 1, &c.

Per montem Olivetum via duxit ad *Jerichuntem*, (m) *à Jeroſolyma diſtantem* CL. *ſtadiis* ; *A Jordane autem LX. Sita erat Hierichus in planitie* (verba ſunt Joſephi) *Cui tamen imminet montanum quoddam tenue quidem, at oblongum. Septentrionem verſus procurrens uſque ad regionem Scythopolitanam : Auſtrumque verſus, uſque ad regionem Sodomiticam, ultimamque oram Aſphaltitis.* Hinc diſcas quid ſit Περίχωρος Ἰορδάνου Math. 3. 5.

(n) *Traditio eſt* 24000 *viros ſtationarios* (אנשי מעמד) *fuiſſe Hieroſolymis. & dimidium Stationis* (i. e. 11000) *Hierichunte. Potuit & Jerichus totam ſtationem produxiſſe, ſed quia cedere voluit Hieroſolymis, dimidium ſtationis produxit tantùm.*

In via à Jeroſolymis ad Jerichunta erat *Bahurim*, 2. Sam. 16. 5. quæ eadem erat cum *Almon*, Joſu. 21. 28. vel *Alemeth*, 1 Par. 6. 60. Loco Samuelis allegato, pro, *venit David ad Bahurim*, Chald. habet, *venit David ad Alemeth*. ubi Kimkius, *Bahurim erat civitas Benjamitarum vocaturque in libris Paralipomenon Alemeth. Nam Bahurim & Alemeth idem ſunt* : utraque *Adoleſcentes* ſonat. Corrigendæ hic tabulæ, quæ duas has civitates faciunt, eaſque nonnullæ quam longiſſime diſſitas.

(e) Bab. Peſachin fol. 63. 2. gloſſ. ib. (f) Gloſſ. in Sanhedr. fol. 14. 2. (g) Peſachin. fol. 91. 1. (h) Joſ. de bel. lib. 5. cap. 31. (i) Rab. Cholin fol. 138. 2. vid. Aruch in יוני. (l) De bel. lib. 5. cap. 8. Rab. Berac. fol. 49. 2. (m) Joſ. de bello. lib. 4. cap. 27. (n) Hieroſ. Taamith. fol. 67. 4.

SAMARIA.

Erat montanum quoddam procurrens inter Judæam & Samaritida, aliud à monte Ephraimi : hinc *Bethel* dicitur eſſe *in montano*, Joſu. 16. 1. Erat autem ea limes Judææ & Samariæ. (a) Τὸ δὲ πλάτος Ἱεροσολύμοις ὁριζομένην καὶ Βεθήλοις· verba ſunt Joſephi, quæ notanda, *Latitudo Benjamitidis terminatur Hieroſolymis & Bethele.* Oppoſitæ ergo quaſi recta linea videntur hæ civitates, quod à tabulis pluribus non animadverſum.

In iiſdem confinibus, atque non longe à *Bethele* erat oppidum עפרים *Ephraim* : de qua Joſephus, de *Veſpaſiano* loquens, (b) Ἀναβὰς εἰς τὴν ὀρεινὴν αἱρεῖ δύο τοπαρχίας, τήν τε Γοφνιτικὴν, καὶ τὴν Ἀκραβατηνὴν καλουμένην. Μεθ᾽ ἃς Βηθηλᾶ τέ καὶ Ἐφραὶμ πολίχνια.

Et Talmudici (c) *Michmas & Mezonachah* (vel Zanoah) *primas obtinent de ſimila*, שנייה להם חפריים בבקעה *ſecundas ab iis Ephraim in valle.* Rurſus (d) *Dixerunt Jannes & Mambres Maſi. Num tu ſtramen inducis* לעפריים *in Ephraim?* Aruch. (e) *Civitas erat in terra Iſraelis, frugibus fertiliſſima Ephraim dicta.* In 2 Paral. 13. 19. ſcribitur, עפרין. Huc conceſſiſſe Chriſtum arbitramur in hiſtoria iſta, Joan. 11. 54.

Erat & *Bethhoron* civitas terminans Judæam, & Samaritida : at ſita magis verſus Occidentem.

(f) Erat hæc via publica, à Jeroſolymis ad Cæſaream, eſt anguſti admodum aſcenſus, & tranſitus. Hinc Talmudici, (g) *Si duo Cameli ſimul aſcendant in aſcenſu Bethoronis, uterque cadit.*

(h) Diſtabat ab Hieroſolymis C. ſtad. id eſt 12. M. paſſ. aut circiter.

(i) Tradunt Talmudici hircum emiſſarium (*Azazel*) die expiationis ductum fuiſſe ad rupem צוק *Zok* duodecim milliaribus diſtantem Hieroſolymis ; atque inde præcipitatum. Dicunt etiam, primum introitum ejus in eremum fuiſſe, tribus milliaribus ab urbe, ad locum vocatum (l) בית חדודו : at Hieroſolymitani. legunt בית חורון : nam ſic aiunt ; ג׳ מילין מירוש׳ ועד בית חורון *Tria milliaria erant à Jeroſolyma ad Bethoronem* : i. e. ad primum ingreſſum in eremum verſus *Bethoronem*.

(m) *A Bethoron ad Emmaunta erat montanum* ; procurrens ſcilicet in Judæam.

Dubito de ſitu *Antipatridos* in tabulis, idque variis rationibus.

1 Actor. 23. 31. Duxerunt Paulum noctu εἰς τὴν Ἀντιπατρίδα : ſi reddas *ad Antipatridem*, neceſſe eſt, ut urbem iſtam longe Hieroſolymis propiorem ſtatuas, quam ſtatuunt tabulæ.

2. Dicunt Gemariſtæ (n) *Simeonem Juſtum* veſtibus pontificiis indutum, reliquoſque populi primates, ſolenni habitu, manibuſque faces tenentes, per noctem proceſſiſſe in occurſum Alexandri magni, atque cum oriretur Sol, ei obviam iiſſe in *Antipatride*. Excedit longe *Antipatris* ut ſita in tabulis, ſolennem noctis proceſſionem. Et incongrua admodum tali proceſſioni ſcena erat Samaritis, regio hoſtilis.

3. Dicunt, quod in diebus *Ezechiæ*, omnes מגבת ועד אנטיפטרס (o) *A Gebath ad Antripatrida, periti erant traditionum de munditia.* Item quod מגבת ועד אנטיפטרס (p) *A Gebath ad Antipatrida, erant 60 myriades urbium*, veritatem rei non aſſerimus, Phraſiologiam reſpicimus. *Gebath & Antipatris*, inquit gloſſa, *fuerunt loca in extremis limitibus.* At quomodo hoc intelligi poteſt, ſecundum ſitum *Antipatridis*, quem vides in tabulis? Videtur potius fuiſſe in extremis limitibus Judææ & Samariæ, & tantum non in Judæa. Nam

4. Dicunt inſuper (q) *vinum En Cuſhith prohibitum eſt propter Capharſalamam.* Si *capharſalama* fuerit *Antipatris*, quod creditur, ſitaque quaſi in medio *Samariæ*, ut in Tabulis, vix poſſibile eſt hoc ad ſenſum reducere.

Samaria ſub templo primo erat urbis nomen : ſub ſecundo regionis : nam metropolis eo tempore fuit *Sychem* : *Sychar* à Judæis per opprobrium dicta, Joh. 4. 5. à verbis Prophetæ, הוי שכורי אפרים. Eſai. 28. 1. dicta tandem eſt Neapolis (r) ניפולים Talmudicis.

Cæſarea : olim Πύργος Στράτωνος. Interpreti Arabico *Hazor* Joſu. 11. 1. (ſ) Judæis aliquibus *Ekron* malè : niſi forſan ea fuerit intra ditiones Ekroniticas. Ab *Aſmonæis*, cum eam cepiſſent è manibus Græcorum, appellata eſt אחידת מגדל שיר (t) at legente authore *Juchaſin*, אחידת מגדל צור (u) unde elice ſi potes nomen Πύργος Στράτωνος. Forſan מגדל שיר, in ſchemate iſto, quod ab initio exhibuimus ex Talm. Hieroſolymitano, hunc locum denotat.

רבנין דקיסרין Doctores hujus *Cæſareæ* plurimum celebrantur.

(a) Joſ. Antiq. lib. 5. cap. 1. (b) Id. de bel. lib. 4. cap. 33. (c) Menachoth. cap. 9. hal. 1. (c) Bab. ib. fol. 85. 1. (e) Aruch. in יוחני (f) Joſ. Antiq. lib. 20. cap. 4. & de bel. lib. 2. cap. 20. (g) Bab. Sanhed. fol. 32. 2. (h) Joſ. ubi prius. (i) Rab. Joma fol. 66. 2. & 67. 1. (l) Ibid. fol. 68. 2. (m) Hieroſ. Sheviith fol. 38. 4. (n) Bab. Joma fol. 69. 1. (o) Id. Sanhedr. fol. 94. 2. (p) Hieroſ. Taamit. fol. 69. 2. & Megil. fol. 70. 1. (q) Hieroſ. Avod. Zar. fol. 44. 4. (r) Id. ib. (ſ) Bab. Megil. fol. 6. 1. (t) Ibid. (u) Juchaſ. fol. 74. 1.

GALILÆA.

(a) Eſt *Galilæa ſuperior, & Galilæa inferior & Convallis. A Caphar Hananiah & ſupra. quæcunque non producit Sycaminos, eſt Galilæa ſuperior. Aſt à Caphar Hananiah & infra, quæcunque producit Sycaminos, eſt Galilæa inferior. Eſt etiam ora Tiberiadis & Convallis,*

Quod de Sycaminis dicitur, in memoriam revocat *Sycaminum oppidum inter Dorum & Carmelum*, de quo (b Plinius, & (c) Joſephus & Talmudici (ut videtur) ſub nomine (d) שקמונה.

(e) Limes Galilææ erat Ἀπὸ μεσημβρίας, Σαμαρίς τε καὶ Σκυθόπολις μέχρι τῶν Ἰορδάνου ῥεέθρων.

(f) Scythopolis eadem erat cum *Bethſhan* : urbs ſub templo ſecundo (g) Ethnica, aſt ubi tamen cum Ethnicis habitarent Judæi, ab Hieroſolymitanis (h) ביישנאי vocati.

Limes Galilæam à Phœnicia diſſecans erat 1. עכו *Acon* vel Ptolemais : Nam (i) *In Acone*, inquiunt, *eſt terra Iſraelitica & non.* (l) Et *R. Joſi ben Hananiah exoſculatus eſt fornicem Aconis, & dixit, Huc uſque eſt terra Iſraelitica.* Et (m) מעכו לצפון ועכו כצפון : quod adduximus ante. De hoc loco, & limite, intelligendus videtur *Plinius* in verbis iſtis, (n) *Finis Palæſtines* CLXXXIX M. *paſſ. à confinio Arabiæ : Deinde Phœnice.* 2. Loca iſta quæ nominata vides antea à Talmudicis, terram terminantia, viz. 1. קצריא דגלילא 2. כברתה 3. בית זניתה 4. קיבעיא & nonnulla quæ ſequuntur, collimitia certe videntur eſſe inter ditiones Tyri & Sidonis, & Galilæam.

(o) *Ab Acone ad Achzib* (Joſu. 19. 29. Judic. 1. 31.) *In dextra viæ Orientem verſus, munda erat à notione terræ ethnicæ, & tenebatur ad decimas &c. A ſiniſtra viæ, Occidentem verſus, immunda erat ſub notione terræ Gentilitiæ, &c.*

Hermon, Interpreti Samaritico eſt *Mons Nivis* Deut. 4. 48. & Targumiſtis Jonath. & Hieroſ. in Num. 34. Occurrit & hoc nomen apud (p) Talmudicos. Pravè *Hermonem* collocavit *Adrichomius*, ac poſt eum alii, ab Oriente ferè *Peræ*, cum partim Aquilonarem occuparet & Peræ & Galilææ (idem exiſtens cum *Amanah*. Confer Cantic. 4. 8. & Deut. 3. 9.) Hinc Targ. Hieroſ. eum vocat *Montem Nivis Cæſareæ*, (Philippi.) Et rurſus *Limes duarum tribuum*, inquit, *& dimidiæ, eſt à valle maris ſalſi ad Chinneroth, & montem Nivis.*

Videtur *Cæſarea Philippi*, remota nimis collocari à tabulis à *Paneade*, fonte Jordanis. Nam ut Joſephus, (q) *Philippus Cæſaream condidit* πρὸς ταῖς Ἰορδάνου πηγαῖς ἐν Πανεάδι. Et alibi (r) Πανεάδι κατασκευάσας ὀνομάζει Καισάρειαν.

Erat locus ſupra fontes Jordanis qui vocabatur תרנגולא עילאה דלמעלה מן קיסרין, ut vides in ſchemate ante exhibito. Redde, *Geber* vel Gabara *ſuperior. quæ ſupra Cæſaream.* גבר & תרנגולא, Talmudicis idem ſunt, utraque *Gallum gallinaceum* ſonat. Hinc *Ezion Geber* Num. 33. 35, 36. Jonathani eſt כרך תרנגולא.

Geneſar. (ſ) *Quare vocatur Geneſar?* גני סרים *Ob hortos magnatum ; Fuitque è portione τοῦ Nephtali, ſicut dicitur, Et è Nephtali principes mille.*

Totum mare Geneſariticum, intra portionem Nephthaliticam ſtatuunt Talmudici. ת״ר ימה של טבריה חלקו של נפתלי. (t) *Nam Traditio Rabbinorum eſt, Mare Tiberiadis eſſe portionis Nephthaliticæ : Imo plenum funiculum* (vel ſpatium quoddam commodum) *ei eſſe pro retibus* (extrahendis) *à parte ejus Auſtrali, ſicut dicitur, Poſſide mare & Auſtrum* Deut. 33. 23.

Quid ad hoc tabulæ? quæ totum hoc mare Zebulonitidi allocant. Joſephus Talmudicis ſuffragatur, nam ille (u) Ζαβουλωνῖται inquit τὴν μέχρι Γεννησαρίτιδος, καθήκουσαν δὲ περὶ Κάρμηλον καὶ θάλασσαν ἔλαχον. Nota Zabuloniten à Septentrione Μέχρι Γεννησαρίτιδος, *ad Geneſaritida* tantum pertigiſſe, non eam intra ſe fuiſſe complexam.

רקת היא טבריא (x) *Rakkath* (Joſu. 19. 35.) *eſt Tiberias.* Sic Talmud, utrumque.

Situs ejus in tabulis non arridet. 1. Totum mare Geneſariticum interpoſuerunt inter *Tiberiada & Hippon*, cum diſtaret *Hippos* à Tiberiade (y) teſte Joſepho triginta tantum ſtadiis ; latitudo autem maris erat eodem metiente, (z) quadraginta ſtadiorum. 2. Vocat idem Joſephus oppida Gadarenorum atque Hipponorum *Confinia* Tiberiadi. Ἐμπίμπρησιν inquit ὁ Ἰοῦστος τάς τε Γαδαρηνῶν καὶ Ἱππηνῶν κώμας· αἳ δὴ μεθόριοι τῆς Τιβεριάδος καὶ τῆς τῶν Σκυθοπολιτῶν γῆς ἐτύγχανον. Quod certe ſecundum ſitum Tiberiadis in tabulis, conſiſtere nullo modo poteſt. 3. Sitam eam fuiſſe ad ipſum effluxum maris Geneſaritici à ſitu littoris Auſtrum ſpectante confirmat obſervatio ſitus *Chammathæ* loci adjacentis.

Rakkath & *Chammath* conjunguntur Joſu. 19. 35. Erantquippe civitates ferè contiguæ. *Rakkath, Tiberias, & Chammath* Κώμη Ἀμμαοῦς Joſepho, à thermis dicta : de quibus frequentiſſima mentio apud Talmudicos, ſub nomine *Thermarum Tiberiadis*. (a) *Quare vocatur chammath?* inquiunt Babylonici על שום חמי טבריא *Propter Thermas Tiberiadis*. Adeo vicinæ erant hæ civitates, ut (b) *olim Tiberienſes incederent per totam Chammatham Sabbato : Ac tandem Chammathenſes ac Tiberienſes conſtituerent civitatem unam.* Chammatha autem iſta vulgatiſſime vocatur Chammath Gadaræ חמת גדר (c) *Dicit Jabba*, חמת זו חמי גדר רקת זו טבריא *Chammath eſt eadem cum Thermis Gadaræ & Rakkath eadem cum Tiberiade.*

(d) *Permiſit Rabbi ut Gadarenſes deſcenderent in Chammatham Sabbato atque redirent in Gadaram : Aſt Chammathenſes non aſcendunt in Gadaram.*

Jam vero cum Gadara eſſet trans Jordanem, Chammath autem tam contigua Tiberiadi, & tam vicina etiam Gadaræ (regioni,) neceſſario concludendum eſt & Tiberiada & Chammatham Jordani fuiſſe propinquiſſimas : Jordanemque ſolum interſecuiſſe inter Tiberiada & regionem Gadarenam, non totum mare Geneſariticum, ut in tabulis.

Emmaus ab iis remota nimis locatur à Tiberiade.

Dicimus etiam ſitam fuiſſe Tiberiada ad *effluxum* Jordanis è mari Geneſaritico : nam, referente Joſepho, (e) diſtabat Scythopolis à Tiberiade CXX tantum ſtadiis (XV. M. paſſ) quod fieri non potuit ſi ſtaret *Tiberias*, ubi poſita in tabulis, multo minus ſi ad influxum Jordanis in mare.

Prope Tiberiada & Chammatham, erat *Magdala* : vicinitatem ex his percipe. (f) *Paſtor quidam grandævus acceſſit dixitque coram Rabbi, Memini ego Magdalenſes aſcendiſſe in Chammatham. perque totam Chammatham ambulaſſe* (Sabbato.) *perveniſſeque ad vicum extimum, uſque ad pontem, Permiſit ergo Rabbi ut Magdalenſes irent in Chammatham, & pergerent per totam Chammatham, ad vicum extimum, uſque ad pontem.* (g) *Ob macella quædam in plateis Tiberiadis, adactus eſt R. Simeon ben Jochai locum iſtum purificare. Quicunque ergo juxta Magdalam iter faceret, audire poterat vocem Scribæ dicentis, Ecce bar Jochai purificat Tiberiada.*

Erat villa, (h) Βηθμαοῦς dicta, ἀπέχουσα Τιβεριάδος στάδια τέσσαρα. Hanc collocant tabulæ remotam inde nimis. Vocatur ea à Talmudicis בית מעון. (i) *Tiberienſes*, inquiunt, *qui in* בית מעון *Beth Moan aſcenderunt ut conducerentur in operarios, conducti ſunt ſecundum conſuetudinem Beth Meonis. At Bethmeonenſes qui deſcenderunt ad Tiberiada conducendi, conducti ſunt ſecundum conſuetudinem Tiberiadis.*

(l) Regio Genneſaritis juxta mare procurrens, longitudine XXX ſtad. latitudine XX (m) erat *vicina Tiberiadi* : In ea erat *Capernaum* oppidum : Confer Mat. 14. 34. & Marc. 6. 53. cum Joan. 6. 21, 24, &c. (n) Et fons ejuſdem nominis, regionem rigans.

(a) Sheviith cap. 9. hal. 2. (b) Nat. hiſt. lib. 5. cap. 19. (c) Antiq. lib. 13. cap 10. (d) Domſi cap. 1. hal. 1. (e) Joſ. de bel. lib. 3. cap. 4. (f) Id. Antiq. lib. 12. cap. 11. & l. 5. c. 1. (g) R. Sol. in Domſi cap. 1. (h) Hieroſ. Megil. fol. 73. 4. (i) Id. Gittin. fol. 43. 3. (l) Id Sheviith fol. 35. 3. (m) R. Niſſin in Gittin. cap. 1. (n) Plin. lib. 5. cap. 13. (o) Hieroſ. Sheviith fol. 36. 2. (p) Hieroſ. Sanhedr. fol. 28. 4. (q) Antiq. lib. 18. cap. 3. (r) De bel. lib. 2. cap. 13. (ſ) Aruch. in גנסר. (t) Bab. Bava kama fol. 81. 2. (u) Antiq. lib. 5. cap. 1. (x) Hieroſ. Megil. fol. 70. 1. & Bab. Megil. fol. 5. 2. & 6. 1. (y) Joſ. in vita ſua. (z) Id. de bel. lib. 3. cap. 35. (a) Bab. Megil. ubi prius. (b) Hieroſ. Erubhin. fol. 23. 4. (c) Bab. Megil. ubi prius. (d) Hieroſ. Erubhin. ubi ante. (e) In vita ſua, mihi pag. 650. (f) Hieroſ. Erubhin. ubi ante. (g) Id. Sheviith fol. 38. 4. (h) Joſ. in vita ſua pag. 629. (i) Hieroſ. Bava Mezia fol. 11. 2. (l) Joſ. de bel. lib. 3. cap. 35. (m) Aruch in גנסר. (n) Joſ. ubi ſupr.

PERÆA.

(a) Peræ *longitudo erat à Macharunte ad Pellam, latitudo, à Philadelphia ad Jordanem.*

(b) *In ea erat montanum, Mons Macvar & Gedor*, &c. *Planities Heſbon cum omnibus ſuis civitatibus quæ in planitie, Dibon & Bamoth Baal, & Beth Baal Meon*, &c. *Convallis, Beth haran & Beth Nimrah & Succoth.*

(c) *Montes* מכוור *Macvar*, celebrantur à Talmudicis. Inde forte nomen *Macharus*.

Tota regio trans-jordanica *Peræa* quidem audiit, at diviſa tamen ita erat, ut pars ejus Auſtralior ſingulatim *Peræa* vocaretur, pars reliqua *Batanea* vel Baſanitis (ש in ת permutato pro idiomate Syro) *Trachonitis* & *Auranitis*. Sic dicitur à Joſepho, (d) quod *Herodi Antipæ* donata eſt à Cæſare ἥ τε Περαία καὶ Γαλιλαία, *Philippo* autem Βατανέα τε καὶ Τράχων καὶ Αὐρανῖτις.

Urbs *Bataneæ* præcipua olim erat *Golan* Joſu. 20. 8. unde tota regio diviſa in (e) *Gaulanitida ſuperiorem atque inferiorem.*

(f) Βαταναία ὁρίζετο τῇ Τραχωνίτιδι, *Batanæa terminabatur Trachonitide.* טרכונא מותחם לבוצרה (g) *Trachonitis autem extendebatur*, vel terminabatur, *ad Boſram.* Non *Boſram* Edomæam Eſai 63. 1. nec *Bezer* Rubenitarum Joſu. 20. 8. ſed *Boſor*, vel *Boſoram* in Gileaditide, de qua (h) Joſephus & lib. 1. Macabb. cap. 5. verſ. 26. Frequentiſſima hujus loci mentio apud Talmudicos ר׳ יונה בוצרויא (i) *R. Jonah erat* Boſrenſis (l) *R. Simeon ben Lachiſh ivit ad* Boſram, &c. (m) *Auranitis* aliquando vocatur à Joſepho Ἀβρανῖτις.

(n) *A Bethjeshimoth, ad Abel Scittim, erant milliaria duodecim* : Hinc arguunt Judæi, (o) caſtra Iſraelis in eremo fuiſſe quadraturæ duodecim milliarium, ab unoquoque latere, quia ſcriptum eſt, *Caſtrametati ſunt à* Beth *Jeſhimoth ad* Abel *Shittim*. Num. 33. 47.

(p) Ab *Abel ad Jordanem erant ſtadia ſexaginta* (VII. M. paſſ. ½.)

Non arridet vicinitas in quibuſdam tabulis oppidorum *Adam* & *Zaretan*, de quibus mentio Joſu. 3. 16. Diſtabant menſurâ Talmudicâ à ſe invicem, (q) XII. milliaribus : ſaciâ, totidem, aut pluribus, cum *Zaritan* foret contra *Succoth* 1 Reg 7. 46. *Adam* autem locus, ubi ſtetit arca, in Jordanem illic intratura, atque eum arefactura : Hinc Pſaltes, אהל שכן באדם *Tentorium* quod *fixit in Adam*, Pſal. 87. 6.

(r) Civitates refugii, cis & trans Jordanem, ſic diſponunt Talmudici : *Juxta ſe*, inquiunt, *poſita erant hæ civitates, eo modo. quo duo vitium ordines in vinea. Hebron in Judæa, contra* Bezer *in eremo. Shechem in monte Ephraim, contra. Ramoth in Gileade. Cadesh in monte Nephtali, contra Gloan in Baſan. Erantque ita diſpoſitæ, ut tantum ſpatii eſſet ab ora Auſtrali terræ Iſraeliticæ ad Hebronem, quantum ab Hebrone ad Shechemam. Tantumque ab* Hebrone *ad Shechemam, quantum à* Schechema *ad Cadesh. Tantumque à* Schechema *ad Cadesh, quantum à Cadesh ad oram terræ Septentrionalem.*

Hippo Gemariſtis eſt (ſ) סוסיתה, quam ſupponunt eſſe regionem *Tob*, de qua mentio Judic. 11. 3. (t) *Jephtah habitavit in regione Tob* וסוסיתה *id eſt, in Sucitha.* Si Græcè reddas, Ἐν Ἱππηνῇ.

Bethſaida, fide Joſephi, in *Gaulanitide* eſt collocanda, à littore maris Geneſaritici orientali : quam tabulæ univerſæ in Galilæa locant ; (u) *Philippus*, inquit ille, *oppidum* Bethſaidam *ad mare Genneſariticum civitatis honore dignatus, ac multitudine habitantium, aliaque copia, de nomine Juliæ filiæ Cæſaris eam vocavit.* Alibique (x) Ὁ μὲν (Φίλιππος) πρὸς ταῖς Ἰορδάνου πηγαῖς ἐν Πανεάδι πόλιν κτίζει Καισάρειαν, κἀν τῇ κάτω Γαυλανιτικῇ Ἰουλιάδα. Bethſaidam condidit, vocavitque Juliada, Julias autem iſta fuit in inferiori Gaulanitide. Videtur ea *Julias* iſta eſſe, quam Plinius dicit eſſe (y) ab Oriente lacus Geneſaræ. (De punctatione ejus in ſequentibus hæſitamus). Erat alia *Julias*, ab Herode condita, antea (z) Βηθαραμφθᾶ dicta : Ea autem erat ad influxum Jordanis inquit Joſephus in Geneſariticum, nam *Jordanes* Joſephus *à lacu Samochonite* διαμείψας, ἐκεῖθεν εἴκοσι σταδίους, μετὰ πόλιν Ἰουλιάδα, διατέμνει τὴν Γεννησὰρ μέσην.

(a) Joſ. de bello lib. 3. cap. 4. (b) Hieroſ. Sheviith. fol. 38. 4. (c) Tamid. cap. 3. hal. 8. & Bab. Joma. fol. 39. 2. (d) Joſ. de bell. lib. 2. cap. 9. (e) Id. ib. c. 13. (f) Id. Antiq. l. 17. c. 2. (g) Hieroſ. Sheviith. fol 38. 3. (h) Antiq. l. 12. c. 12. (i) Hieroſ. Nedarim fol. 40. 4. (l) Id. Horaioth f. 48. 1. (m) Antiq. l. 15. c. 13. (n) Hieroſ. Sheviith. fol. 36. 3. (o) Id. Gittin. fol. 43. 3. vid. Targ. Jonath. in Numer. 2. 2. (p) Joſ. Antiq. lib. 5. cap. 1. (q) Hieroſ. Sotah. f. 21. 4. (r) Bab. Maccoth. fol. 9. 2. (ſ) Hieroſ. Roſh haſhan. f. 54. 4. (t) Id. Sheviith f. 36. 3. (u) Antiq. l. 18. c. 3. (x) Id. de bel. lib. 2. cap. 13. (y) Nat. hiſt. l. 5. cap. 15. (z) Joſ. Antiq. l. 18. cap. 3. (zz) Id. de bel. lib. 3. cap. 35.

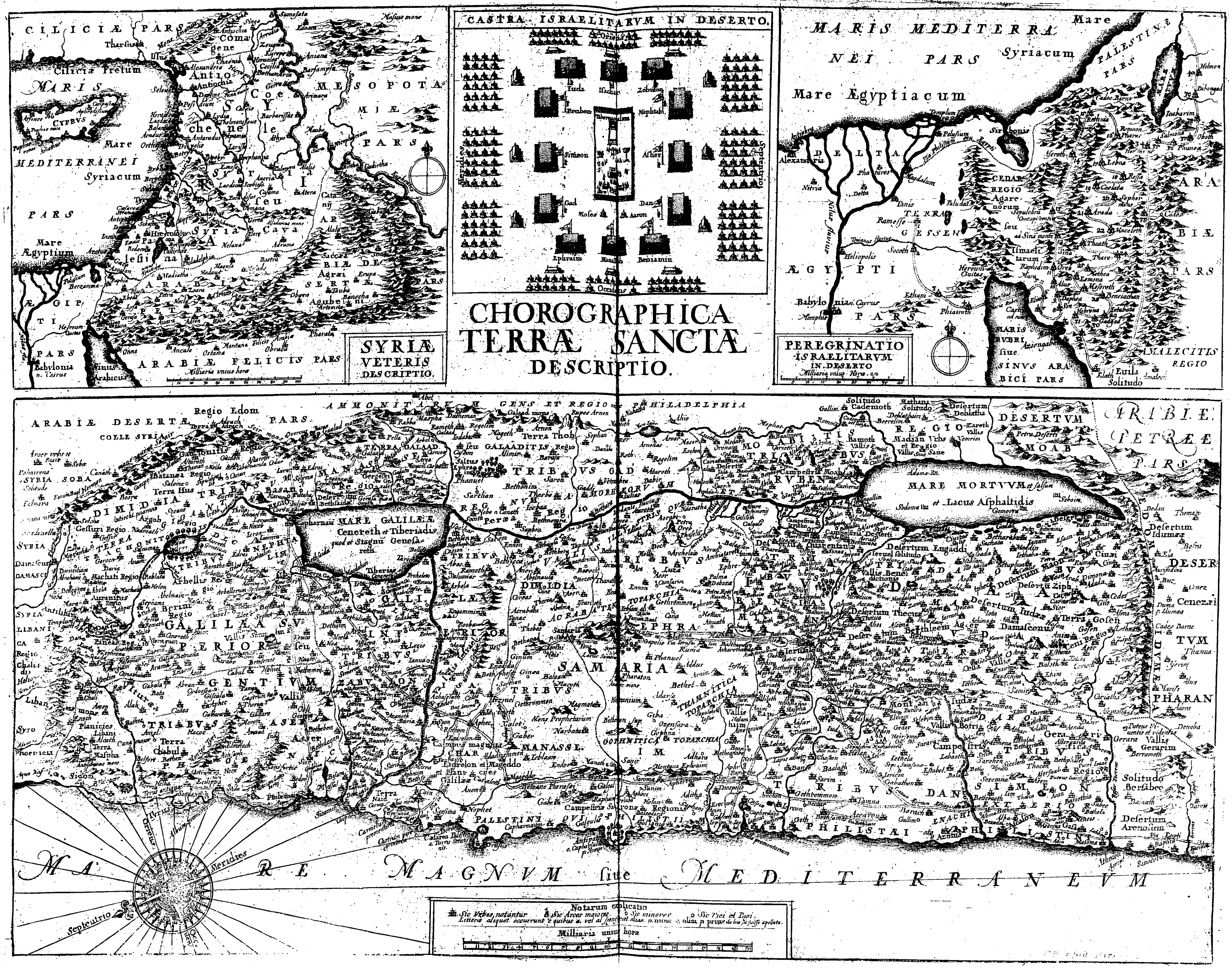

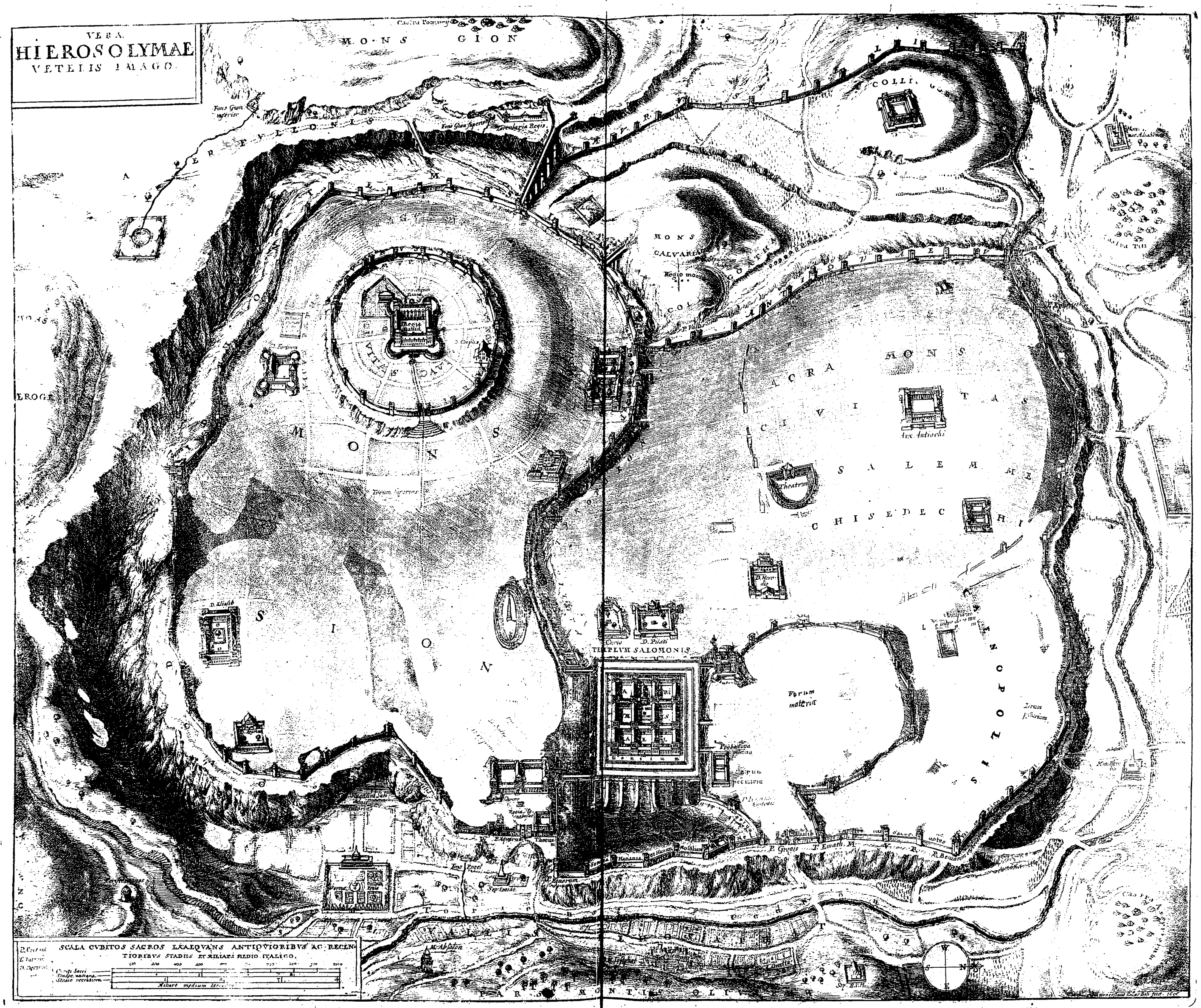VERA
HIEROSOLYMAE
VETERIS IMAGO.
MONS GION
Fons Gion inferior
Fons Gion superior
Piscina Regis
A PERE FVLLONIS
COLLIS
MONS CALVARIAE
Regia
SION
MONS
Domus Herodis
Palatium Davidis
D. Elisab
MONS SION
ACRA MONS
CIVITAS
SALEM
MELCHISEDECHI
Arx Antiochi
Theatrum
TEMPLVM SALOMONIS
D. Pilati
Forum materiae
Opus pectinis
Piscina Probatica
NEOPOLIS
P. Aquarum
Fons Rogel
P. Gregis
P. Equorum
P. Aurea
P. Sterquilinii
M. Absalon
Sep. B.V.M.
VALLIS IOSAPHAT
PARS MONTIS OLIVETI
SCALA CVBITOS SACROS EXAEQVANS ANTIQVIORIBVS AC RECENTIORIBVS STADIIS ET MILIARI MEDIO ITALICO.
100
200
300
400
500
600
700
800
900
1000
Cubiti Sacri
Stadia antiqua
Stadia recentiora
1
2
3
4
Miliare medium Italicum
S
N
W
E
Wenceslaus Hollar Boh. fecit. 1650

ΤΡΙΣΑΓΙΟΝ
SIVE
TEMPLI HIEROSOLYMITANI
Triplex Delineatio:

Una ex Scriptura juxta mentem Villalpandi & deſcriptionem ab eo factam, altera ex Joſephi mente & deſcriptione, tertia ex Judæorum in Talmude deſcriptione, & juxta menſuras ab ipſis iſthic traditas.

Per ***LUDOVICUM CAPELLUM*** S.T.D. *& Linguæ Hebraicæ*
Profeſſorem Salmurienſem.

De hoc Commentario illuſtre extat D. HUGONIS GROTII Teſtimonium
in notis ad Ezech. Cap. 40.

Cum totum hunc Ezechielis de Templo locum accurate nobis expoſuerit vir admirabilis diligentiæ, præterea Architecturæ linguarumque Latinæ, Græcæ, Hebraicæ, & Chaldaicæ peritiſsimus Villalpandus, omnes diſcendi cupidos hortor ut eum adeant, ſimulque opto ut edantur etiam quæ vir raræ Eruditionis **Capellus** *poſt eum obſervata premit hactenus.*

1 PAR. 22.

Dixitque David, Hæc eſt Domus Dei & hoc Altare in holocauſtum Iſrael. Et præcepit ut congregarentur omnes Proſelyti de terra Iſrael, & conſtituit ex eis latomos ad cædendos lapides & poliendos, ut ædificaretur domus Dei &c. *Ligna quoque cedrina non poterant æſtimari, quæ Sidonii & Tyrii deportaverunt ad David, & dixit David, Salomon filius meus puer parvulus eſt & delicatus; Domus autem quam ædificare volo Domino, talis eſſe debet ut in cunctis regionibus nominetur; Præparabo ergo ei neceſſaria,* &c.

2 PAR. 2.

Decrevit ergo Salomon ædificare domum Domini & palatium ſibi. Et numerarit LXX M. virorum portantium humeris, & LXX M. virorum qui cæderent lapides in montibus, præpoſitoſque eorum 3600. *Miſit quoque ad Hiram Regem Tyri, dicens, Sicut egiſti cum David patre meo, & miſiſti ligna cedrina, ut ædificaret ſibi domum, in qua & habitavit: Sic fac mecum, ut ædificem domum nomini Domini Dei mei,* &c. Domus *enim quam ædificare cupio magna eſt, magnus eſt enim Deus noſter ſuper omnes deos. Quis ergo poterit prævalere ut ædificet ei dignam domum, &c. Mitte ergo mihi virum eruditum* &c. *Mitte & ligna cedrina mihi & arceuthina, & pinea de Libano,* &c. *Ut parentur mihi ligna plurima,* Domus *enim quam cupio ædificare magna eſt nimis & inclyta.*

Contenta hoc Libro hæc ſunt.

Præfatio ad Lectorem,
Cap. 40. Ezechielis continet Atrii Iſraelis in Templo deſcriptionem; ejus autem habetur Paraphraſtica Villalpandi Explicatio, p. 3
Excerpta ex Villalpando ad Cap. illius Illuſtrationem, p. 5
Cap. 41. Ezechielis continet Templi ſtrictè dicti deſcriptionem; ejus habetur Paraphraſtica Villalpandi explicatio, p. 9
Excerpta ex Villalpando ad cap. illius illuſtrationem, p. 10
Ad cap. 42 Ezechielis Excerpta ex Villalpando, p. 14
Ad cap. 46. Ezechielis Excerpta ex Villalpando, p. 16
Altare æneum, ib.
Æneæ Columnæ, p. 17
Symmetria Architecturæ Sacræ, p. 18
Templi Admiranda, p. 20
Summa totius ſtructuræ Templi, ejuſque magnificentiæ, & Salomonis gloriæ atque opulentiæ, ib.

PRÆFATIO AD LECTOREM.

SI viri doctrina & fama celebres laudi ſibi duxerunt ſcripſiſſe de Magnitudine Romana, & magna cum omnium æſtimatione operam ſuam collocarunt in exquirendis, illuſtrandis, depingendis atque delineandis magnificentiſſimis veterum Græcorum, Romanorum, Ægyptiorum & Babyloniorum operibus atque ædificiis, Templis nimirum, Ædibus ſacris, Foris, Porticibus, Circis, Theatris, Amphitheatris, Thermis, Mauſolæis, Pyramidibus, Hortis penſilibus, Coloſſis, Signis, Statuis aliiſque ejuſmodi multis, nemo puto jure culpabit aut vitio vertet ſiquis Magnitudinem nulli comparandam, & Ædificium omnium longe magnificentiſſimum, cui nullum unquam in toto terrarum orbe par fuit aut ſecundum, deſcribere (Salomonis inquam *gloriam, ſplendorem, & Templum ab eo Deo Opt. Max. ſacratum omnium oculis conſpiciendum proponere) aggrediatur. Memini cum infans adhuc oblectarem me Sacræ V. & N. T. Scripturæ lectione, vehementer me captum fuiſſe elegantia ſtructuræ Tabernaculi Moſaici, & ad illius formam extructi poſtmodum Templi Salomonici, ac quoties in Tabulas, quibus illa depicta proponuntur, oculos conjiciebam me ſtudio quodam vehementi accenſum fuiſſe penitius tenendi modum, rationem ac formam diviniſſimæ illius fabricæ: verum cogebar tum contentus eſſe illis, quæ in S. Bibliorum vulgatis editionibus habentur, Tabulis, figuris atque delineationibus vulgaribus, ut ut minus accuratis. Mox quum pene puer adhuc, ac vix in ephebis eſſem, contigit forte quadam mihi grande Villalpandi opus, ejuſque de Templo Salomonico Tabulas longe elegantiſſimas & accuratiſſimas ſemel oculis uſurpare, ſed neque ætatis neque ſtudiorum meorum ratio ferebat ut illi rei tum vacarem, neque etiam copia libri mihi longior tum facta eſt, quam ut operis titulum & ad brevis horulæ momentum Tabulas oculis leviter illuſtrarem atque percurrerem, unde aliud nihil tum menti & memoriæ hæſit, quam Authoris nomen & levis atque evanida quædam ſpecies, valdeque obſcura tanti ædificii imago, ſed quæ videbatur mihi Vulgaribus illis quæ in Bibliis circumferuntur longe accuratior & elegantior multo. Cum aliquot poſt annis Hiſtoricæ Apoſtolicæ meæ illuſtrandæ conſcribendæ hic vacarem, atque nonnulla ex Joſepho quæ ad illius illuſtrationem facerent exſcriberem, &, ad illius calcem adjicerem, atque inter ea Templi Hieroſolymitani ἰχνογραφίαν quam tum dedi meditarer atque animo conciperem, ſubiit animum vehemens auguſtiſſimum illud ædificium illuſtrandi deſiderium, juxta illam quam Joſephus tradit deſcriptionem; cumque in eam rem varia conquirerem ac commentarer, adeoque tractatum Talmudicum qui מדות inſcribitur (nondum tum temporis a D. Conſtant. L'Empereur editum) legerem atque interpretarer, ut lucem aliquam ex duplicis illius (Judæorum Thalmudiſtarum & Joſephi) deſcriptionis collatione elicerem, meque diu multumque in eo ſtudio fatigarem, venit in mentem me Villalpandi Tabulas olim oculis uſurpaſſe, quæ & elegantiſſimæ & accuratæ admodum mihi tum viſæ fuerant, itaque me actum forte agere & ſeram ludere, dum ſine illius libri ſubſidio inani labore memet in hoc propoſito excrucio. Itaque quæſivi opus illud, ac tandem ab amico accepi mutuo, quod cum legiſſem & Tabulas ejus diligenter excuſſiſſem, deprehendi me revera actum agere, vixque quidquam addi poſſe ad hominis illius induſtriam & diligentiam ſumme commendabilem. Quare conatum meum pene puerilem riſi & depoſui, ſtudiumque & propoſitum meum abjeci, totumque me converti in ſtupendi illius ædificii admirationem, ſeriamque & attentam ex Villalpandiana illa deſcriptione conſiderationem, quæ quoniam me vehementiſſime capiebat, totumque veluti extra me rapiebat, nec copia mihi fiebat libri illius niſi ad tempus, nec aliunde pretio mihi eum comparare poteram, impetrata ab amico illo libri ipſius diuturniore paulo copia, Tabulas Villalpandi omnes, quæ ad ſtructuram illam pertinent, ut potui, rudi quidem & craſſa Minerva (neque enim ullam pingendi aut fingendi artem calleo) deſcripſi atque delineavi (ita tamen ut ubique in omnibus Tabulis accuratam menſurarum & proportionum exactiſſimam rationem obſervaverim) eaque omnia quæ ad Tabularum illarum planam & plenam intelligentiam faciunt ex Villalpandi Commentario verbatim exſcripſi in privatum uſum, ut per otium recurrere eo poſſem, atque ex Tabulis & Excerptis illis tanti tamque divini Ædificii formam, figuram, rationem, ſitum, modum, diſpoſitionem, proportionem, elegantiam, pulchritudinem, magnificentiam, planeque ſtupendam gloriam & ſplendorem animo capere atque meditari, quum liberet, valerem. Quod quum ante annos fere quindecim perfeciſſem, peneſque me aſſervarem, ac interdum amicis communicarem, data non ita pridem occaſione ex loco Aggæi 2. verſ. 3. 7, 8, 9. qui veniebat mihi tum explicandus, totam auguſtiſſimi illius Templi formam & diſpoſitionem Auditoribus meis ex Tabulis & Excerptis Villalpandianis fuſe ſatis aliquot Prælectionibus explicavi, tum ad pleniorem loci illius Aggæi intellectum, tum quia accurata divinæ illius Fabricæ cognitio magnam affundit lucem quamplurimis Scripturæ Veteris & Novi Teſtamenti locis in quibus Templi illius aliqua fit mentio. Dum in eo ſum, & Tabulas atque Excerpta mea ex Villalpando diligentius excutio, viſus ſum mihi deprehendere nonnulla etiam momentoſa & καίρια, in quibus vir ille (alioquin longe ſane diligentiſſimus & accuratiſſimus) meo quidem judicio lapſus eſt atque hallucinatus in tam eximio opere, uti nihil ſolet eſſe ab omni parte in rebus humanis beatum, nec facile cuiquam datum eſt grande aliquod atque eximium inchoare, ſimulque perfectum atque omni ex parte abſolutum opus dare: Ac quoniam præſtantis illius viri opus ſpiſſum eſt, ac tribus Tomis ſat craſſis, forma quam* in folio *vocant conſtans, elegantiſſime Romæ ante annos pene quadraginta excuſum, quod vix amplius venale proſtat, nec niſi magno comparari poteſt pretio, putavi me rem non ingratam facturum, ſi Tabulas ejus & Excerpta ac parcas meas in ea Animadverſiones atque Caſtigationes (quas ex literis L. C. in earum capite præmiſſis agnoſces, atque a Villalpandianis Excerptis dignoſces) in compendium contraherem & in publicum ederem, in eorum ſaltem gratiam & uſum quibus non datur adire Corinthum, h. e. tanto tam grande opus ſibi redimere pretio. Illi ex brevi hoc noſtro Compendio quicquid ad Fabricæ illius diviniſſimæ illuſtrationem atque veram intelligentiam pertinet, habere poterunt plane & accurate ſatis. Ex cujus ſeria conſideratione atque diligenti contemplatione, piaque & attenta meditatione puto eos non minorem percepturos ſinceram voluptatem quam ego ſenſiſſe me profiteor, dum illa exſcriberem atque delinearem, tantum eſt tamque admirabile divini prorſus illius Operis artificium, ſtructura, diſpoſitio, proportio, elegantia, pulchritudo, ornatus, ſplendor, divitiæ, opes, decor & Majeſtas plane incomparabilis, in quo ſumma elucet ac plane Divina Authoris ſui (Dei inquam, Opt. Max.) in eo architectando ſapientia. Adeoque in eo delineando atque deſcribendo prodit ſe nunquam ſatis laudanda Villalpandi ipſius diligentia atque induſtria in conquirendis iis omnibus quæ ad Fabricæ illius menſuras, ſtructuræ formam atque diſpoſitionem quomodocunque faciunt; quæque ipſe undecunque ex libris tum ſacris tum profanis indefeſſo labore & ſumma ſedulitate collegit, magna induſtria inter ſe compoſuit, ſollicito ſtudio expendit, magna arte contexuit, & exquiſita Architecturæ cognitione tam apte diſpoſuit, ut quamvis vim verbis inferre, varia earundem vocum ſignificata comminiſci, ſenſumque illis coactum, durum atque ab earundem ſignificatione longe abeuntem affingere, connectenda divellere, divellenda connectere, ac omnia pene ſurſque deque interpretanda miſcere videatur; tamen quoniam admirabile hoc Opus (tam inter ſe conſonum, omnibuſque numeris & partibus abſolutum) inde eduxit, atque artificioſiſſime delineavit, (cujus pulchritudo atque forma omnium intuentium excitat admirationem, eoſque pene dat in ſtuporem) a Lectore impetrat, ac pene imperat & cogit, & vel ab invito exſculpit quaſi aſſenſum, & renitentem ſui Lectorem poſt ſe vi quadam trahit, ut fruſtra obluctari coneris (cum aliter explicare non valeas) ut aliud ab iſto diverſum ædificium extruas, cujus omnes partes tam admirabili proportione tamque apta diſpoſitione ſint conſtitutæ, tanta conſenſione inter ſe concordent, tam accurata ſymmetria, tamque exacta συμφωνίᾳ, & omni genere harmoniæ ſint connexæ atque contemperatæ, quæ partium tanta conſenſio & ſymmetria prorſus admiranda ſtructuræ ipſius veritatem & Explanationis Villalpandianæ commoditatem firmo atque indubitato pene adſtruere videtur argumento. Niſi enim veritas ſubeſſet, ſi commentum cerebri humani tota hæc delineatio eſſet, omnia non ſic apte cohærerent, aliquid dehiſceret aut nutaret, vel ſubſidente fundamento moles fatiſceret atque collabaſceret, aut extra gnomonem & perpendiculum aliquid promineret, vel in hanc aut in illam partem propenderet, aut a traditis in Scriptura menſuris quoquo modo diſcederet atque exorbitaret. Habes itaque hic, benigne Lector, tam admirandi Ædificii tam ſtupendi Templi planam, plenam, luculentam (etſi compendioſam ex longe majore opere contractam) deſcriptionem, atque ingenioſiſſimam elegantiſſimamque delineationem variis Tabulis artificioſiſſimis expreſſam, ut jam totum illud opus longe auguſtiſſimum atque diviniſſimum animo capere & memoria facile tenere poſſis. Unde multa in Scriptura, vel de Templo iſto dicta, vel quæ ſine ejus accurata cognitione capi plane non poſſunt, lucem accipiunt non contemnendam. Videbis in toto terrarum orbe nihil fuiſſe Templo iſti materia, arte, pretio, forma, magnitudine, ſplendore, magnificentia atque opulentia comparandum. Et merito quidem, cum non modo uni vero Deo, cœli terræque Domino, fuerit ſacratum, verum etiam ejus juſſu atque ductu, eo authore atque delineatore & veluti Architecto fuerit extructum.*

Porro ſi quis indignetur nos aliquid in tam abſoluto Villalpandi opere audere reprehendere, atque id temere a nobis factum eſſe conqueratur, audiat ipſum Villalpandum Præfatione ad Lectorem Tom. 2. Part. 2. Neque tamen (*inquit*) ita diſputo quaſi putem opera mea factum eſſe ſatis officio, præreptumve aliis locum, aut demum peractum aliquid amplius, quam ut jecerim tanquam fundamenta ex quibus excitatura ſit ſubinde poſteritatis induſtria molem operis cumulatiorem, via ſc. eſt indicata duntaxat qua perfici plurimum poſſit, edolatumque lignum quod deinceps ab aliis expoliatur. *Sane pauca admodum ac pene nihil in tota Templi fabrica atque ſtructura a me reprehenditur, ſi unum Atrium Gentium excipias cum ſuis Porticibus, quæ una litura videntur omnino expungenda, quod loco Ezechielis perperam intellecto, ac levi conjectura, tanquam inani fundamento a Villalpando ſuperſtructum totum illud Atrium collabaſcere ac ruere neceſſe ſit. Quod ſi quis a me temere factum conqueratur, videat noſtram in eum locum Animadverſionem, atque ea accurate expenſa tum demum pronunciet id quod ipſi videbitur. Cæterum Templum Ezechieli ab Angelo demonſtratum (ex cujus menſuris & delineatione hoc Villalpandianum eſt extructum) Villalpandus vult tale plane eſſe & prorſus geminum cum eo quod a Salomone fuerat extructum, & a Chaldæis paulo ante erat everſum, quod ego quidem nolim exerte & præfracte negare; at argumenta tamen, quibus illud Villalpandus lib. 1. cap. 1. conatur adſtruere, levia admodum ac futilia videntur. Quorum primum illud eſt, quod utrumque monti excelſo inædificatum fuerit. II. Quod utrique duplex fuit Atrium, interius & exterius. III. Quod* in utroque exterius Atrium cinxerit undique & quaſi gremio ſuo complecteretur interius Atrium. IV. Quod Atria illa fuerunt in utroque ampliſſima, quæ & totum Iſraelem ad feſta convenientem, & Sacerdotes miniſtrantes in hebdomada ſeu ἐφημερίᾳ ſua caperent, & Gazophylacia tot & tanta haberent, quæ omnes populi decimas & primitias caperent in apothecis & horreis ſuis, ex quibus 38 m. Levitarum alerentur, qui conſcripti ſunt Tempore Davidis. *Nam ſi hæc argumenta valida ſunt iiſdem concludetur Villalpandianum hoc Templum idem plane eſſe & prorſus geminum cum Herodiano, cujus ἰχνογραφίαν in Hiſtoriæ noſtræ Apoſtolicæ calce dedimus ex Joſephi Hiſtoria delineatam, nam & quatuor illa Herodiano illi Templo ad amuſſim conveniunt. Conveniunt etiam Judaico ſeu Talmudico (ut ita dicam) Templo, cujus menſuræ & deſcriptio a Talmudicis Scriptoribus in Tract. Middoth. traduntur, uti videre eſt ex delineatione quam ex illo Tractatu dedit Doctiſſim. vir D. Conſtant. L'Empereur, Linguæ Hebraicæ in Acad. Leydenſi Profeſſor notiſſimus. Siquis tamen conferat triplicis illius Templi veſtigia ſeu ἰχνογραφίας plurimum inter ſe diſtare comperiet, etſi in quatuor illis a Villalpando modo notatis conſentiant. Sane Villalpandianum Templum Herodiano ſeu Joſephiano & Talmudico ſeu Rabbinico multo amplius eſt, nempe toto Gentium Atrio quod (uti modo dicebamus) Villalpandus ex loco Ezechielis perperam intellecto confinxit, nos vero propterea expunximus. At quantumvis iſtis longe amplius ſit, non potuit tamen totum Iſraelem (totum, inquam, proprie & ſtricte loquendo) ad feſta convenientem capere ſi vera eſt Villalpandi (quæ ſuo loco a nobis expenditur) de populi Iſraelitici in ſola Chanaanitide habitantis multitudine ſententia, quem ad 66 milliones hominum bellatorum conſurgere facit. Certe ne quidem tota Hieroſolyma (nedum Templum) tantam hominum ſimul convenientium multitudinem capere ferme potuiſſet. Sed neque etiam neceſſe fuit ut tantum tamque capax & amplum eſſet Templum, ut ſimul uno eodemque temporis puncto atque momento omnes Iſraelitarum puberes caperet; etſi enim a*

Deo jubebantur adeſſe ſolennibus feſtis, certum eſt tamen non omnes adfuiſſe, imo maximam partem ſæpe & paſſim abfuiſſe. Deinde etſi adfuiſſent omnes Jeroſolymis, neceſſe non erat ut eodem temporis puncto omnes ſimul in Templo adeſſent; poterant enim per vices his decedentibus alii ſuccedere, atque ſic variis temporis momentis eodem die, aut ſi non eodem die, diverſis ſolennium feſtorum diebus, qui ſepteni erant, ſinguli Templum ingredi atque iſtic coram Deo ſe ſiſtere. V. Villalpandi argumentum hoc eſt, Utrumque Templum fuiſſe Eccleſiæ Chriſti ſymbolum & veluti exemplar, quam uno non diverſis exemplaribus decuit adumbrari. *Quaſi vero unum idemque in Scriptura paſſim variis typis atque figuris non adumbretur. Ac ut ne longius abeamus, nonne unius ejuſdemque rei typus & exemplar fuit tum Templum Salomonicum tum Tabernaculum Moſaicum? Annon tamen magnum fuit inter utrumque diſcrimen, non amplitudinis modo ſed & formæ etiam ſeu figuræ reſpectu? etſi enim Templum Salomonicum ad Tabernaculi formam utcunq; fuerit conformatum, tamen duo in Templo fuerunt, quorum nullum fuit in Tabernaculo veſtigium atq; umbra, nempe I. Veſtibulum ante locum Sanctum. II. Cellæ Templo circumpoſitæ, ut jam alias quæ inter utramque interceſſerunt ſtructuram diverſitates atque diſcrimina taceam. Quidni pariter deſcriptio Templi quæ eſt apud Ezechielem poſſit eſſe major atque magnificentior Structura ipſius Salomonis, etſi illa ad iſtam utcunque ſit compoſita atque conformata? VI. & ultimum Villalpandi argumentum hoc eſt, quod habetur cap. 12. duciturque ex Ezechielis (cap. 43. v. 10, 11.) verbis,* Oſtende domui Iſrael templum & confundatur ab iniquitatibus ſuis. *Unde ſic argumentatur Villalpandus,* Si aliquid denuo excogitatum ad Eccleſiam repræſentandam Templum, quodque ſit ab illo Salomonis longe diverſum, oſtendendum præcipiatur, quidnam illud confuſionis pariat? quid erubeſcant? cum illud nihil omnino ad commiſſa ſcelera ſpectare videatur; imo vero Deum præteritorum criminum penitus oblitum indicaret ejuſmodi Templum; admirandaque & prope cœleſtis ac divina Eccleſiæ fabrica, Templi illius novi magnificentia præſignata, excitaret utique jacentes Iſraelitarum Babylone animos in ſpem potius quam in verecundiam. At contra vel ipſa Jeroſolymitani Templi recordatio, nedum ipſa ejus ſpecies oculis objecta, cum præſenti Captivitate collata, præterita illa Templi magnificentia & gloria cum præſenti Captivitate collata, quaſi contrariis contraria, omnem excitarent animi ſenſum, dolorem, confuſionem, verecundiam. *Verum fallitur Villalpandus cum putat Deum eo loco velle ut Propheta repræſentatione figuræ Templi illius Judæos ad pudorem & confuſionem adigat, quod tam ſanctum Templum (Salomonicum nempe cujus hæc erat figura) ſceleribus ſuis contaminaſſent atque Idololatria polluiſſent. Non hoc vult iſtic Deus; imo jubet populum prius de peccatis & ſceleribus ſuis ſerio pœnitere, ac pudore propter ea ſuffundi, tum ubi pœnitentiam ſuam prodiderint, jubet illis a Propheta proponi figuram ſeu exemplar Templi illius quod Angelus Ezechieli demonſtraverat; quod manifeſtum eſt ex v. 11.* אם נכלמו *&c. tum (inquit Deus)* הודע *&c. h. e.* ſi pudeat eos, *i. e. ubi eos puduerit de peccatis ſuis,* tum oſtende illis Templum hoc, *&c. Non ergo illis proprie oſtenditur Templum ut illa repræſentatione confundantur, ſed ut prius confuſi Deum juxta illius Templi modum & rationem colant. Proponitur autem illis Templum hoc ut typus cultus Spiritualis Evangelici quo Deus proprie coli amat, non autem carnali Legis cultu. Itaque hoc proprie Deus vult eo loco per Prophetam, Se nimirum non delectari carnali illo & Legali cultu quo hactenus illi apud eum defuncti erant, ſed alium ab illo longeque diverſum magiſque ſibi gratum cultum (ſpiritualem nempe, cujus in Templi iſtius imagine ejuſque ritibus omnibus, non parum a Moſaicis diverſi, typum habebant) poſtulare ab ipſis, adeoque & ſe inter eos conſtituturum quum per Meſſiam eos ad ſe vocaturus eſſet. Spiritualem nempe cultum umbris & figuris illis ſignificari nemo eſt Chriſtianus qui neget, nemo Judæus niſi præfractus & plane obduratus qui negare audeat, cum in illa Ezechielis deſcriptione tota multa ſint quæ ne impudentiſſimus quidem Judæus auſit contendere ad literam eſſe intelligenda, ut quæ de Aquis dicuntur quæ de limine Templi manabant, tum quæ de Jeroſolymorum & terræ Chanaanitidis diviſione atque diſtributione dicuntur, aliaque multa quæ ad literam ſumpta abſurda ſunt & ἀδύνατα, ut manifeſtum inde ſit ea ſpiritualiter eſſe intelligenda.*

Ibidem vult Villalpandus Templum a Zorobabele inſtauratum fuiſſe juxta formam, modum, menſuras & rationem hic ab Ezechiele traditam. Verum Primo ſtare id non poteſt niſi id aſſeratur quod a Joſepho traditur, ſed a Villalpando exerte negatur, nempe Herodem a fundamentis totum Templum inſtauraſſe, & veterem iſtam Templi formam atque diſpoſitionem immutaſſe. Nam Templi quod a Joſepho deſcribitur forma non uſquequaque cum iſta Villalpandiana congruit atque quadrat, uti videre eſt ex utriuſque Veſtigii (tum iſtius Villalpandiani tum illius Joſephiani quod dedimus in Hiſtoria noſtra Apoſtolica) collatione. Deinde vix videtur credibile Judæos Zorobabelis tempore potuiſſe tot Porticus & Atria juxta illam formam Villalpandianam extructa ſuper antiqua Salomonis fundamenta erigere, niſi forte dicamus illa non fuiſſe a Chaldæis everſa & ſolo æquata, ſed duntaxat ſuperiora Cœnacula Porticibus impoſita fuiſſe igne a Chaldæis abſumpta, parietes autem & columnationes manſiſſe integras atque intactas. Sic enim fieri potuit ut Judæi paulatim per multos a ſoluta Captivitate annos cœnacula illa inſtaurarint, ita ut quod de Templo a Zorobabele extructo dicitur intelligendum ſit de Templo ſtricte ſic dicto, loco nimirum Sancto & Sancto ſanctorum, cum Veſtibulo ſeu Turri ante locum Sanctum. Sed ſi ita ſe res habuit Herodes proculdubio nihil in Templi inſtauratione tentaſſet, neque tam aptam & concinnam partium omnium Templi diſpoſitionem, harmoniam & ſymmetriam immutaſſet. Quid autem ſentiendum videatur de teſtimonio Joſephi qui Templum Jeroſolymitanum totum vult denuo ab Herode inſtauratum, aliquid hic in noſtris ad Villalpandum Notis dicitur, & plenius aliquando dicetur, ſi forte Deus dederit ea quæ olim de illa Templi Joſephiana, & Talmudica in Tractatu Middoth, deſcriptione commentati ſumus, edere atque illam cum iſta Villalpandiana conferre. Interim iſta omnium, uti videtur, abſolutiſſima, & ad quam reliquæ referri, atque ex ea intelligi debeant, contentus, benigniſſime Lector, eſto: huncque noſtrum, etſi debilem, at non illaudabilem, conatum pro tua humanitate ſuſcipito, & quicquid hic a nobis peccatum fuerit clementer ignoſcito.

CAP. XL. *EZECHIELIS*

PARAPHRASTICA

Explanatio ex VILLALPANDI Explanationum

Tom. 2. Part. 2. lib. 3.

V. 1. IN *25 anno tranſmigrationis noſtræ*] Anno 25 tranſmigrationis Regis Joachim quæ propterea populi dicitur tranſmigratio, quòd tunc primum cum Rege populi principes, ac vulgus in captivitatem fuit abductum. *Noſtram* vocat eam Propheta quod ipſe quoque adhuc puer tunc Babylonem fuerit abductus Anno à prima Viſione Ezechielis 20. regni Aſſyriorum 50. Nabuchadnoſſoris 32. *In exordio anni decima menſis*] In primo anni menſe qui Niſan dicitur. *Decimoquarto anno poſtquam percuſſa eſt civitas, in hac ipſa die*] Decimoquarto anno ſubverſæ urbis atque incenſi Templi, qui fuit Sedechiæ undecimus, primi menſis decimâ die, quâ agni Paſchate immolandi inferebantur in urbem, & quâ Chriſtus verus agnus die Paſchatis immolandus urbem ingreſſurus erat, à turbis palmis excipiendus. *Facta eſt ſuper me manus Domini*] Vis quædam Divina irruit ſuper me. *Et adduxit me illuc*] Adductus fui in urbem jam antè à Deo percuſſam. V. 2. *In viſionibus Dei adduxit me in terram Iſrael*] Tam illuſtris ac perſpicua viſio mentis meæ oculis objecta fuit ut corporeis oculis cernere viderer proprium ſolum, terram inquam Iſrael. *Et dimiſit me ſuper montem excelſum nimis*] Dimiſit me ſuper montem Moria cujus nomen ipſa celſitudinis commemoratio indicat. *Super quem erat quaſi ædificium civitatis vergentis ad Auſtrum*] Super quem montem ædificium erat Templi, mihi è Babylone venienti à meridie objectum, quod civitati erat quàm ſimillimum. V. 3. *Et introduxit me illuc*] Et adduxit me ad Templi januam quæ in Aquilonari peribolo aperiebatur, ut cominus ſingulas totius ædificii partes poſſem contemplari. *Et ecce vir*] Ibique virum Angelum humanâ ſpecie vidi, fortaſſe Michaelem, vel Gabrielem, aut alium è 7 qui aſtant Domino, qui Chriſtum Dominum præſignaret Eccleſiæ verum ædificatorem. *Cujus erat ſpecies quaſi ſpecies æris*] Quem dum aſpicerem videbar videre ſplendidiſſimum æs candens lucidiſſimis micans ſcintillis. *Et funiculus lineus in manu ejus, & calamus menſuræ in manu ejus*] Et manu alterâ funiculum cæmentariorum gerebat, alterâ calamum menſuræ, ad quam perfectiſſimum illud ædificium fuit exactum, eâdem nunc dimetiendum. *Stabat autem in porta*] Stabat autem in porta Aquilonaris periboli, Orientali angulo proxima, quaſi Templi cuſtos & Prophetæ ductor. V. 4. *Et locutus eſt ad me idem vir*] Et allocutus eſt me his verbis, Fili hominis &c. V. 5. *Et ecce murus forinſecus in circuitu domus undique*] Et ecce peribolus quidam univerſam domum, porticus omnes atque atria, undique cingebat extrinſecus. *Et in manu viri calamus menſuræ ſex cubitorum & palmo*] Habebat autem in manibus vir ille calamum ſex conſtantem veris perfectiſque cubitis, ac præterea quartâ parte cubiti, quæ palmus dicitur. *Et menſus eſt latitudinem ædificii calamo uno, altitudinem quoque calamo uno*] Quo quidem calamo prædicti periboli altitudinem menſus eſt, ac latitudinem, & utramque ex æquo parem reperit calamo. V. 6. *Et venit ad portam quæ reſpiciebat viam Orientalem*] Prætermiſſo deinde Gentium atrio, quod pro multitudine ad fidem ex Gentibus confluentium menſurâ cariturum erat, primùm venit ad portam Orientalem Atrii Iſraelis, tum quòd ea digniſſima eſſet, quippe Regi deputata, cum verò maximè quòd per eam unam gratiſſima Sanctuarii facies conſpiceretur. *Et aſcendit per gradus ejus, & menſus eſt limen portæ calamo uno latitudinem, h. e. limen unum calamo uno in latitudine*] Et ſeptenis portæ gradibus conſcenſis qui in Atrio Gentium ante januam erigebantur, menſus eſt poſtem alterum portæ calamo uno, & poſtem alterum calamo uno, quanta nimirum eſt muri craſſitudo & utriuſque liminis ſuperioris & inferioris latitudo. V. 7. *Et thalamum uno calamo in longum, & uno calamo in latum, & inter thalamos quinque cubiti*] Menſus eſt quoque Janitorum conclave ſeu thalamum, æquè longum ac latum, calamum unum, & poſtem quâ parte inter thalamos erigitur cubitorum quinque, quanta videlicet eſt ſtylobatæ frons demptis projecturis. V. 8. *Et limen portæ juxta veſtibulum portæ intrinſecus calamo uno.*] Et menſus quoque eſt utrumque poſtem portæ interioris cui fornix innititur, deprehendítque eſſe æqualem calamo, ſicut & ipſa fornix & murus latus erat calamum unum. V. 9. *Et menſus eſt veſtibulum portæ 8 cubitorum*] Veſtibuli quoque longitudinem octo cubitis dimenſus eſt, h. e. limen portæ, quantum videlicet Meridianus portæ poſtis diſtat ab Aquilonari. *Et frontem ejus duobus cubitis; veſtibulum autem portæ erat intrinſecus*] Et ſemicolumnas ejus duobus cubitis; Veſtibulum autem hoc portæ non erat in fronte ædis ante januam, ſed intra januam in ipſa Porticûs latitudine. V. 10. *Porrò thalami portæ ad viam Orientalem tres hinc & tres inde: menſura una trium, & menſura una frontium ex utraque parte*] Thalami vero in veſtibulis conſtituti intra Orientalem portam, tres erant ejuſdem menſuræ ab Auſtro, tres ab Aquilone, paribus diſtincti poſtibus, paribúſque ſemicolumnis exornati. V. 11. *Et menſus eſt latitudinem liminis portæ 10 cubitorum, & longitudinem portæ 13 cubitorum*] Et ſpatium in media porta inter thalamorum frontes relictum latum fuiſſe compertum eſt 10 cubitos. altitudo verò luminis portæ ſuper ſtylobatis fuit 13 cubitorum. V. 11. *Et marginem ante thalamos cubiti unius, & cubitus unus finis utrinque; thalami autem ſex cubitorum erant hinc & inde*] Et thalami peribolo utrinque cubiti unius claudebantur, & poſtes cubitum unum utrinque extra perpendiculum projiciebantur, cùm tamen thalami æquales omnes eſſent cubitorum ſex, h. e. calami unius, qui totidem conſtat cubitis & præterea quartâ cubiti parte. V. 13. *Et menſus eſt portam à tecto thalami uſque ad tectum ejus, latitudinem 25 cubitorum, oſtium contra oſtium*] Et menſus eſt portæ latitudinem ab extimo peribolo thalami uſque ad peribolum qui ſimul portam claudit & thalamum, & comperit eam eſſe 25 cubitorum, diſcurrente menſurâ per oſtia thalamorum, è quibus unum erat è regione alterius. V. 14. *Et fecit frontes per 60 cubitos, & ad frontem Atrium portæ undique per circuitum*] Et dimetiendo declaravit columnationes, ſive ordines columnarum, omnes ſimul altos eſſe cubitos 60. & par erat menſura columnarum ordinibus, qui cingebant Atrium portæ proximum undique per circuitum. V. 15. *Et ante faciem portæ quæ pertingebat uſque ad faciem veſtibuli portæ interioris 50 cubitos*] Et à facie anteriore, vel a primo limine portæ hujus Orientalis uſque ad faciem veſtibuli interioris ejuſdem portæ 50 cubitos longitudinis, portæ includentis muros, veſtibula, poſtes & thalamos. V. 16. *Et feneſtras obliquas in thalamis & in frontibus eorum quæ erant intra portam undique per circuitum: ſimiliter autem erant & in veſtibulis feneſtræ per gyrum intrinſecus*] Et cancellis viſui perviis, reticulatis, obliquis foraminibus thalami claudebantur, qui quidem cancelli è regione ſemicolumnarum, quæ totam intrinſecus portam cingebant, protendebantur, atque adeo veſtibula omnia portæ interiora ejuſmodi cancellis claudebantur; nam thalami in ipſis portæ veſtibulis inter ſtylobatas erant conſtituti. *Et ante frontes pictura palmarum*] Et columnarum capitella palmarum ſpatulis exornabantur. V. 17. *Et eduxit me ad Atrium exterius, & ecce gazophylacia & pavimentum ſtratum lapide in atrio per circuitum, 30 gazophylacia in circuitu pavimenti*] Et portam quidem egreſſum induxit me in Atrii exterioris Orientalem aream ſubdialem, quam ingreſſus animadverti eam porticibus undique cinctam fuiſſe, teſſellatis pavimentis affabrè elaboratis quibus gazophylacia imminebant in ſingulis intercolumniis ſingula, erántque omnia circumcirca 30 cub. V. 18. *Et pavimentum in fronte portarum ſecundùm longitudinem portarum erat inferius,*] Porticuum verò inferiora pavimenta, à lateribus portarum diſcurrentia, latitudine erant portarum longitudini paria. V. 19. *Et menſus eſt latitudinem à facie portæ inferioris uſque ad frontem Atrii interioris extrinſecus 100 cubitos, ad Orientem & ad Aquilonem*] Et menſus eſt latitudinem Orientalis areæ Atrii exterioris à facie portæ exterioris nuper dimenſæ, uſque ad frontem exteriorem Atrii interioris 100 cubitis ab Oriente ad Occidentem, ac longitudinem totidem à Meridie ad Aquilonem, Vel, menſus eſt aream ſubdialem inter exteriorem & interiorem portam jacentem, excluſis portis, latitudinis & longitudinis 100 cubitis. V. 20. *Portam quoque, quæ reſpiciebat viam Aquilonis Atrii exterioris menſus eſt tam in longitudine quàm latitudine*] Et Orientalem portam egreſſum deduxit me ad portam Aquilonarem ejuſdem Atrii exterioris, & menſus eſt ſingularum partium ejus longitudinem & latitudinem. V. 21. *Et thalamos ejus tres hinc & tres inde &c.*] Hoc eſt, thalamos ejus poſitu ac numero pares, & frontes ejus & veſtibula ejus eiſdem plane menſuris menſus eſt, quibus prioris portæ ſimiles partes, necnon longitudinem & latitudinem portæ eandem, eodemque modo menſus eſt, illam 50 hanc verò 25 cubitis. V. 22. *Feneſtræ autem ejus & veſtibulum* &c.] Porrò cancelli quibus thalami concludebantur, veſtibula & poſtes cum ſuis ſemicolumnis & capitellis ſculptis ad modum palmarum, omnia dimenſa fuerunt, & ejuſdem menſuræ ac formæ reperta, quâ erant in Orientali porta, ſimiles partes & ornamenta. *Et ſeptem graduum erat aſcenſus ejus, & veſtibulum ante eam.*] Et ſeptenis conſcenſis gradibus ad portam patebat acceſſus, & per eam ad veſtibulum; veſtibulum erat ultra januam. V. 23. *Et porta Atrii inferioris contra portam Aquilonis & Orientalem*] Et porta Atrii interioris Aquilonaris erat è regione prædictæ portæ, haud ſecus quàm portæ Orientali contraria erat Orientalis porta Atrii interioris. *Et menſus eſt à porta uſque ad portam 100 cubitos*] Et menſus eſt Aquilonarem aream Atrii exterioris à porta uſque ad portam 100 cubitis longitudinem, ac totidem latitudinem. V. 24. *Et adduxit me ad viam Auſtralem*, &c.] Et me Aquilonari portâ eductum deduxit ad Auſtrum, & ecce porta exterioris Atrii proſpiciens ad Auſtrum quam menſus eſt; omnia eiſdem menſuris conſtare comperta ſunt quibus & ea quæ ſunt ſupradicta. V. 28. *Et introduxit me in Atrium interius ad portam Auſtralem, & menſus eſt eam juxta menſuras ſuperiores* &c.] Et deduxit me ad portam Auſtralem Atrii interioris, & menſus eſt eam, ac omnes menſuras comperit pares iis quas in ſupradictis portis recenſuerat. V. 30. *Et veſtibulum per gyrum longitudine 25 cubitorum & latitudine 5 cubitorum*] Et poſtes in circuitu, quorum ſtylobatæ inter thalamos lati ſunt cubitos 5 ipſi verò cum trabeatione poſtes alti cub. 25. V. 31. *Et veſtibulum ejus ad Atrium exterius, & palmas ejus in fronte: & 8 gradus erant quibus aſcendebatur ad eam*] Et veſtibulum univerſum ad exterius Atrium vergebat, & ſemicolumnarum capitella palmis exornabantur in veſtibulo, ad quod gradibus aſcendebatur octonis. V. 32. *Et introduxit me in Atrium interius per viam Orientalem, & menſus eſt portam ſecundum menſuras ſuperiores*] Et porta Meridianâ eductum deduxit me ad portam Orientalem Atrii interioris, eámque menſus eſt, & comperit eaſdem eſſe in hac porta menſuras atque in ſupradictis. V. 35. *Et introduxit me ad portam quæ reſpiciebat ad Aquilonem, & menſus eſt ſecundùm menſuras ſuperiores*] Abſolutis menſuris Orientalis portæ deduxit me ad portam Aquilonarem ejuſdem Atrii interioris, & menſus eſt membra omnia & ornamenta eiſdem menſuris quibus ſupradictas portas, &c. V. 38. *Et per ſingula gazophylacia oſtium in frontibus portarum: ibi lavabantur holocauſta*] Et ad ſena thalamorum oſtia, quæ erant inter frontes interiores portarum, lavabantur holocauſta. V. 39. *Et in veſtibulo portæ duæ menſæ hinc & duæ menſæ inde, ut immoletur ſuper eas holocauſtum & pro peccato, & pro delicto*] Et in ipſo veſtibulo portæ duæ menſæ hinc ad binos poſtes qui ſunt inter thalamos, & duæ menſæ illinc ad totidem ſimiles poſtes, ſuper quibus expanſæ pecudes vel armenta jugulabantur in holocauſtum, &c. V. 40. *Et ad latus exterioris quod aſcendit ad oſtium portæ quæ pergit ad Aquilonem duæ menſæ, & ad latus alterum ante veſtibulum portæ duæ menſæ*] Et à lateribus portæ Aquilonaris, cùm primùm quis aſcenſis gradibus oſtium ingreditur, duæ menſæ; & à lateribus veſtibuli interioris duæ menſæ, h. e. in quatuor angulis veſtibuli portæ Aquilonaris quatuor menſæ erant, binæ ad utrumque parietem. V. 41. *Quatuor menſæ hinc, & quatuor menſæ inde, per latera portæ, octo menſæ erant ſuper quas immolabant*] Quod ſi binas utrinque angulares binis mediis, quas dixerat, annumeres, quaternæ menſæ erunt in unoquoque portæ latere, & in utroque octonæ, ſuper quibus victimas immolabant. V 42. *Quatuor autem menſæ ad holocauſtum de lapidibus quadris extructæ longitudine cubiti unius & dimidii, & latitudine cubiti unius & dimidii & altitudine cubiti unius, ſuper quas ponantur vaſa in quibus immolatur holocauſtum ac victima*] Quaternæ autem menſæ holocauſtorum, ex ſingulis ſaxis ſingulæ affabrè ad normam & regulam elaboratæ, quadratâ formâ. cubiti unius & dimidii erant, altitudine verò cubiti unius, cujus formæ ac menſuræ erant reliquæ, ſuper quas ponebant inſtrumenta quibus immolabatur holocauſtum & victima. V. 43. *Et labia earum palmi unius reflexa intrinſecus per circuitum*] Menſarum autem cymatia, vel ſuperiora ornamenta, fuerunt palmi unius intrinſecus reflexa ita ut ſumma menſa longa ac lata fuerit palmos novem, hoc eſt, cubitum unum ac dimidium, inferior ara longa fuerit palmos 7 alta 5 cum menſa una cum cymatio alta palmos 6. h. e. cubitum unum. *Super menſas autem carnes oblationum*] Super menſas autem ponebatur quælibet oblata caro ut ibi in fruſta concideretur. V. 44. *Et extra portam inferiorem Gazophylacia Cantorum in Atrio interiori quod erat in latere portæ reſpicientis ad Aquilonem, & facies eorum ad viam Auſtralem, una ex latere portæ Orientalis quæ reſpiciebat ad viam Aquilonis*] Et Atrium interius ingreſſus animadverti Gazophylacia Cantorum in Orientali porticu Atrii interioris ſuper veſtibulis ſuſpenſa quæ inter Aquilonem & Auſtrum tendebantur. Fuit verò Gazophylacium unum in eadem Orientali porticu, & in ejus angulo Aquilonari; & alterum in ejuſdem porticus angulo Meridiano. V. 45. *Et dixit ad me, Gazophylacium hoc, quod reſpicit viam Meridianam, Sacerdotum erit qui excubant in cuſtodiis Templi*] Et dixit mihi, Gazophylacium hoc quod eſt à latere Meridiano Orientalis porticus Sacerdotum erit cuſtodientium cuſtodias domus. V. 46. *Porro Gazophylacium quod reſpicit ad viam Aquilonis Sacerdotum erit qui excubant ad miniſterium Altaris* &c.] Et Gazophylacium alterum quod eſt à latere Aquilonari Orientalis porticus Sacerdotum erit cuſtodientium cuſtodiam Altaris. V. 47. *Et menſus eſt Atrium longitudine 100 cubitorum, & latitudine 10 cubitorum per quadrum, & Altare ante faciem Templi*] Et menſus eſt Atrii interioris quadratam aream quæ inter tres jacet prædictas portas, & eam eſſe comperit æquè longam ac latam cubitorum centum, in cujus medio fuit Altare æneum, faciem Templi nullo interjecto ædificio proſpiciens. V. 48. *Et introduxit me in veſtibulum Templi & menſus eſt veſtibulum 5 cubitis hinc, & 5. cubitis inde, & latitudinem portæ trium cubitorum hinc & trium cubitorum inde*] Et introduxit me in veſtibulum Templi, & menſus eſt poſtem ejus Meridianum quinque cubitis hinc, & poſtem Aquilonarem quinque cubitis illinc; & latera portæ ſive poſtes, qui ab oſtio extenduntur uſque ad interiores angulos veſtibuli menſus eſt, Meridianum trium cubitorum hinc, & Aquilonarem trium cubitorum inde, ex quo fit ut latitudo portæ ſit in medio relicta quatuordecim cubitorum. V. 49. *Longitudinem autem Veſtibuli 20 cubitorum, & latitudinem 11 cubitorum, & octo gradibus aſcendebatur ad eam. Et columnæ erant in frontibus, una hinc, & altera inde*] Quoniam menſus eſt longitudinem Veſtibuli cubitorum 20 & latitudinem ejus cubitorum 11. & gradibus 8 aſcendebatur ad porticus oſtium. Et columnæ erant ad paraſtades veſtibuli ex utraque parte portæ Sanctuarii, illis perſimiles quas Solomon æneas poſuit in eodem Veſtibuli loco, quarum alteram vocavit Jachin, alteram Boez.

Excerpta ex Villalpando Tom. 2. Part. 2. lib. 3. ad Confirmationem vel Illuſtrationem cap. XL. præcedentis.

CAP. 1. Ver. I. *In 25 tranſmigrationis anno*] Prima Ezechielis viſio facta fuit anno quinto Jechoniæ (uti conſtat ex Ezech. 1. 2.) hæc verò poſtrema anno ejuſdem vigeſimo quinto. Itaque altera ab altera diſtat annis viginti. Annum vigeſimum, de quo Ezech. 1. 1. accipit Villalpandus de annis regni Aſſyriorum, cui initium dedit Nabopolaſſar (ſive Nabuchodonoſor ſenior magni Nabuchodonoſoris pater) qui ſecundùm Joſephum regnavit annos 19. Ei ſucceſſit Nabuchodonoſor magnus ejus filius, cujus annus 11 convenit cum quinto tranſmigrationis Jechoniæ, ſive primo primæ viſionis Ezechielis anno. Cui numero ſi addatur ſenarius, quo diſtat deſolatio urbis à prima viſione Ezechielis, continget utique deſolatio anno Nabuchodonoſoris 18. Quod confirmatur ex Jer. 52. 29. *In 13 Nabuchodonoſor tranſtulit de Jeruſalem animas* 832. Hæc autem de ſuperato Sedechia & incenſa urbe intelligenda eſſe probat numerus annorum qui ex aliis ejuſdem Prophetæ locis colligitur: nam ibidem v. 12, 13. dixerat, *In menſe quinto decimâ menſis (ipſe eſt annus 19 Nabuchodonoſoris Regis Babylonis) venit Nabuzardan princeps militiæ, &c. & incendit domum Dei.* Et conſtat hunc eſſe annum 11 Sedechiæ. Nec quenquam movere debet quod ibi 18 dicatur, hìc 19: Ibi enim de completo loquitur decimoctavo, hìc de incipiente decimonono. Ita hic annus extremæ viſionis Ezechielis incidet in 32 Nabuchodonoſoris, nam (ut jam oſtendi) anno duodecimo Nabuchodonoſoris fuit prima Viſio, additis 20 interjacentibus fient omnes 32. Regni Aſſyriorum verò annus eſt quinquageſimus, quandoquidem prima viſio facta eſt anno regni illius trigeſimo. Hieronymus annum illum trigeſimum de quo Ezech. 1. 1. ait eſſe trigeſimum ab invento libro Legis ſub Joſia Rege, quam ſententiam non ſimpliciter rejicit Villalpandus. Rabbini addunt annum illum fuiſſe Jubilæum, probantque ex eo quod hìc dicitur anni exordium eſſe decima dies menſis,

CAP. II. *In exordio anni decimâ menſis.* Utramque particulam (inquit Villalpandus) connectunt Rabbini, ut ex hoc loco probent annum hujus viſionis fuiſſe Jubilæum. Sic enim Kimhi, *Quis eſt annus cujus exordium eſt decima die menſis? Dic quòd eſt annus Jubilæi. Et quoniam ſervi exibant e ſervitute in libertatem in anno Jubilæi & in die Expiationum, propterea oſtendit illi Deus O. M. exitum de captivitate & ædificationem Templi in anno Jubilæi & in die Expiationum, quoniam in ea die parcet Deus iniquitati Iſrael, & peccatum eorum non memorabitur ultrà.* Et Jarhi eadem confirmat, & probat hunc Jubilæi annum quinquageſimum eſſe à decimoctavo Joſiæ, qua in re ſententiam B. Hieronymi non minùs quàm ſuam roborat; qua anno decimoctavo Joſiæ inventus eſt liber Legis, &, ſive hac ſive illâ ratione computari cœpti ſint anni, computatio certa eſſe videtur. At illud non eſt uſquequaque certum, prædictum decimumoctavum Joſiæ annum fuiſſe Jubilæum. Imò verò Theodoretus in hunc locum (uti obſervat Villalpandus) notat in Hebræorum annalibus diligenter conquiſitis nullum reperiri Jubilæi annum cum quinto Sedechiæ, aut tranſlati Jechoniæ, convenire. Itaque hunc Judæorum loci hujus interpretationem rejicit Villalpandus, & exordium anni accipit de primo menſe Niſan qui Exod. 12. 1. jubetur à Deo Iſraelitis, ut deinceps ſit ipſis anni exordium. Porrò notat duplex fuiſſe Judæis anni exordium, alterum menſe Septembri in æquinoctio Autumnali, quòd tum naturalis ſit quidam anni finis, quia fruges omnes maturæ tum reconduntur: cujus exordii ratio habebatur in Jubilæorum & annorum hebdomadicorum obſervatione. Alterum fuit in æquinoctio Verno, cujus ratio habebatur in ſolemnitatibus & Feſtis. Et hoc conſtitutum vult à Deo anni exordium non modò quia Iſraelitas eo menſe eduxit ex Ægypto, verùm etiam quia Mundus eâ anni tempeſtate creatus fuerat, quod tum ratione, tum teſtimonio Anatolii apud Euſeb. lib. 7. Hiſt. Eccleſiaſt. cap. 26. tum Cyrilli Hieroſol. Leonis 1. Iſidori, Bedæ, & aliorum probat.

CAP. III. *Facta eſt ſuper me manus Domini*] *Manus* vim, robur, poteſtatem ſignificat, vel in vindictam, vel in opem & auxilium. Hìc S. Spiritum ſignificat, ſeu Spiritum Prophetiæ, qui ut manus à brachio & digitus à manu emanat, ſic ipſe à Patre & Filio prodit; qui dicitur digitus Dei, Exod. 8. 9. à Magis Ægypti, & Luc. 11. 10. à Chriſto, *Si in digito Dei ejicio dæmonia,* quod explicatur à Matth. 12. 28. *Si in Spiritu Dei ejicio dæmonia.*

CAP. V. *Illuc*] h. e. in Jeruſalem de quo paulò antè dixerat, *Decimoquarto anno poſtquam percuſſa eſt civitas.* V. 2. *Super montem excelſum*] Quis hìc mons fuerit in lib. Paralip. habetur expreſſum, *Et cœpit Solomon ædificare domum Domini in Jeruſalem in monte Moria, qui demonſtratus fuerat Davidi patri ejus in loco quem paraverat David in area Ornan Jebuſæi.* Pretium illius areæ exprimitur, 1 Paral. 21. 25. *Dedit Ornan pro loco ſiclos auri juſtiſſimi ponderis ſexcentos.* Quod ita accipit Villalpandus ut fuerint argentei ſicli 600. aurei verò 50 qui faciunt monetæ ſcuta 280 *di oro in oro.*

CAP. VI. *Ædificium civitatis vergentis ad Auſtrum*] Lyranus diſputat quod civitas Jeruſalem unà cum Templo menſa fuit pariter Ezechieli, atque adeò ædificii nomine ſignificari putat ab eo Templum, nomine civitatis ipſam urbem Jeruſalem, & Templum quidem ad Aquilonem ſtatuendum putat, civitatem contrà ad Auſtrum. Sed falſum omnino eſt (inquit Villalpandus) Templum urbi à Septentrione opponi; nam (ut ait Joſephus) urbs erat è regione Templi theatrali ſpecie, h. e. triplex ejus latus cingens, ut in urbis topographia poteſt eſſe perſpectum. V. 3. *Introduxit me illuc*] *Illuc* h. e. in Templum. Quod non denotat ad interiora Templi jam fuiſſe deductum Prophetam, cùm adhuc exterior Peribolus conſpiciendus infrà ſit, ſed tantùm cominùs allatum ut poſſet ſingulas ordine partes recenſere. Atque hìc ob oculos ponenda eſt univerſalis noſtra Ichnographia, ubi conſpiciet lector in extimo Aquilonari periboli apertam portam ab Orientali angulo non longè diſſitam, in eâque Angelum ſtantem videri in fine hujus verſiculi, cùm Propheta vel intra portam in via, vel juxta portam in monte domûs ſtetiſſe credendus ſit, quum ad Templum adductus fuiſſe dicitur.

CAP. VIII. *Et calamus &c.*] Calamus קנה longitudinum menſura ſic dicitur, quia longitudine & cylindricâ formâ cannam ſive calamum refert; & quia cubitis ac palmis diſtincta erat, calami nodos eo imitabatur. Hujuſmodi calami formam & pretioſam materiam diſertis verbis exprimit Johannes Apoc. 21. 16. *qui loquebatur mecum habebat* μέτρον κάλαμον χρυσοῦν.

CAP. IX. *Stabat in porta*] In ipſa porta Periboli Aquilonari quaſi Templi ipſius cuſtos & janitor, Chriſtum repræſentans, qui in eadem porta ſtans janitoris & cuſtodis templi functus eſt quaſi miniſterio, quippe *non ſinebat ut quiſquam transferret vas per Templum,* Marc. 11. 16. Nam quibus ex Bezetha vel Cænopoli, vel ex ipſo foro pecuario tranſeundum erat in ſuperiorem urbem, vel in in regiam Salomonis, primùm ingrediendum erat hæc porta Periboli in qua Angelus hic ſtabat: Ingreſſis verò viam duplex ſeſe offerebat iter, compendiarium alterum portam ingredientibus huic adverſam in Atrio Gentium, & per ipſum atrium, & per portam Salomonis tranſeuntibus ad portam Occiduam porticûs Gentium quæ priori eſt contraria: Alterum verò iter longius aliquanto erat circa murum Atrii Gentium per ipſam viam exteriorem. Quapropter onuſti ſervi aut alii mirum non eſt ſi compendiariam ingreſſi viam longiorem fugére. At Chriſtus Dominus qui id in dedecus Templi cedere cenſebat, ſtans in porta hac, vel ſaltem in illa quæ eſt ei adverſa in Atrio Gentium, prohibebat hujuſmodi nè tranſirent per Templum. Idem etiam Chriſtus ementes & vendentes dicitur ejeciſſe de Templo, h. e. è prima parte Templi, quæ Atrium & porticus Salomonis appellabatur, ubi docere & ambulare ſolebat Chriſtus Dominus apud Johannem 10. 25. is enim locus patebat, ut videre eſt Act. Apoſt. 3. 11, 12.

DE CALAMO.

CAP. XII. V. 5. *Calamus menſuræ ſex cubitis & palmo*] Quia Hebræa phraſis hìc aliquantò obſcurior & ambigua eſſe videtur, quanquam ita accipi poſſit ut eâ videatur ſignificari Calamum conſtitiſſe ſenis præciſè cubitis, quorum ſinguli conſtabant cubito uno & palmo, quia voces Hebraicæ באמה וטפח connecti ſimul poſſunt & diſtingui à prædictis שש אמות. Villalpandus quorundam refert ſententiam qui calamum iſtum exiſtimant longum fuiſſe 6 cubitos præciſè, ſed quorum ſinguli conſtabant cubito communi & palmo, h. e. fuiſſe Babylonicos cubitos qui Hebræis majores erant palmo uno, h. e. ſextâ minoris parte, ſive ſenis digitis, quod confirmari putant ex illo Ezechielis teſtimonio c. 43. 13, *Iſtæ menſuræ Altaris in cubito veriſſimo qui habebat cubitum & palmum.* Sed negat Villalpandus eandem eſſe utriuſque loci phraſim, eadem verba. Porrò illorum ſententiam refellit primùm ex LXX. Interp. κάλαμος τὸ μέτρον πηχῶν ἓξ ἐν πήχει καὶ παλαιστῆς. Non habent παλαιστῇ, ut conjungi poſſit cum ἐν πήχει· ſed habent παλαιστῆς, quod conjungendum cum πηχῶν ἓξ, ut ſenſus ſit calamum fuiſſe ſex cubitorum & palmi unius; dein authoritate Hieronymi, Gregorii, &c. denique ipſius Ezechielis qui capitis hujus v, 7, 9, 11. cavædium portarum metitur cubitis [illegible]. & frontes ſive ſemicolumnas cubitis 2, & thalamos ſingulis cubitis: cùm verò has omnes partes ſimul uno numero computat, portarum latitudinem ſæpiùs 2 cubitis definit, Quòd ſi calamus ſenos tantùm haberet cubitos, bis ſeni duodenis additi 24 redderent, non 25. Statuendum igitur illos 25 cubitos quaternis calamis fuiſſe dimenſos, quorum ſinguli præter ſenos cubitos quartam contineant cubiti partem, h. e. 6 digitos: eam verò palmi nomine indicatam fuiſſe à Propheta, quòd nulla menſura fuiſſet Hebræis huic magis proxima. Porrò Hebraica phraſis iſta *in cubito* באמה ſæpius eſt uſurpata à Propheta, præſertim cap. 42. *Menſus eſt contra ventum Orientalem calamo menſuræ 500 calamos in calamo menſuræ per circuitum.* Quod Vulg. reddidit, *In cubito veriſſimo*, in quo videtur ſecutus LXX. Sunt qui apud eundem Hieronymum reddunt, *In cubito perfecto*, cujus mox ipſe ſacer textus in qualibet lingua longitudinem explicat continere cubitum unum vulgarem & inſuper palmum. Itaque quoties *in cubito* vel *in calamo* dicit aliquid dimenſum eſſe, de cubito vel calamo juſto legali ac certo ſermo eſt. Itaque *in manu viri calamus menſuræ cubitorum ſex in cubito*, intellige perfectorum, *& palmi.*

CAP. XIII. *Menſus eſt latitudinem ædificii calamo uno*] *Ædificii*, h. e. Periboli qui hìc extructus fuit juxta Legem à Deo latam, Deut 22. 8. nè ambulantes præcipites deciderent in ſubjectas valles profundiſſimas. LXX Int. in Compl. & Reg. Codice, *Menſus eſt antemurale* (inquit) *latitudinem æqualem calamo, & æqualem calamo longitudinem, & æqualem calamo altitudinem.* Quæ longitudinis in muro dimenſio (inquit Villalpandus) ab altitudine diſtincta ſupervacanea videri poterit ei qui hujus Periboli formam in noſtris deſcriptionibus non perpenderit. Iis vero perſpectis univerſus hic Peribolus quadratis aris conſtare cognoſcitur, quarum longitudo, latitudo, & altitudo æqualis eſt calamo. Atque de his quadratis Periboli aris accipit locum 1 Mac. cap. 14. 26, *Poſuerunt* ἐν στήλαις *in titulis in monte Sion.*

DE GRADIBUS PORTARUM.

CAP. XV. V. 6. *Aſcendit per gradus ejus*] Gradus in porta aſcendi excelſiorem fuiſſe demonſtrat aream Atrii Iſraelis areâ Atrii Gentium, quod montis acclivitas poſtulare videbatur, ſed & multò magis locorum dignitas, quæ ipſa ſoli celſitudine indicabatur. Atque adeò univerſum Iſraelis Atrium excelſius erat Atrio Gentium, Atrio Iſraelis Atrium Sacerdotum, ſuper quo aſcendebatur ſolum domûs Dei. Non enim parum dignitati Templi vel Baſilicæ conducit ſi à reliquo urbis pavimento emineat: Quod animadvertentes antiqui Architecti ante Idolorum Templa gradus perpetuò excitabant, ut videre eſt apud Vitruvium. Porrò dum Angelus aſcendiſſe dicitur portæ gradus, priuſquam portæ limen accederet, planè indicat gradus ante portam excitatos fuiſſe, ut in Ichnographia univerſali Templi ſunt deſcripti.

CAP. XVI. *Et menſus eſt limen portæ*] LXX apud Hieronymum hìc habent, *Et menſus eſt* θεὲ *ſex hinc & ſex inde* In Complut. & Regio, *Et menſus eſt* θεὲ *ſex.* In Sixtino, *Ælam portæ æqualem calamo, &* θεὲ *æqualem calamo longitudine & æqualem calamo latitudine.* Hanc omnium lectionum diverſitatem (inquit Villalpandus) duplici ex capite originem ducere exiſtimo, & quòd multa hoc verſu calamo uno finiantur, & quòd eorum quæ dimetiuntur nomina propriam plerumque commutent notionem ut alienam ſortiantur; ex quo factum eſt ut vocem Hebraicam (quam in *thalamum* mox convertit Vulg.) hìc accipiat Hieronymus ut ſi à LXX Interp. uſurparetur pro סף. Quod, ſi conjecturis uti liceat, potiùs arbitrarer liminis menſuram ab ipſis fuiſſe prætermiſſam, & eos ad Thalami menſuras mox acceſſiſſe, vel, quod veriſimilius eſt, à Librariis fuiſſe ejuſmodi menſuram prætermiſſam. *Id eſt limen unum* &c.] Lyranus putat *id eſt* poſitum pro *&*, in quo rem ipſam aſſecutus videtur, ſed in eo erravit quòd literam corruptam eſſe inde aſtruit, cùm Hebraica conjunctio ו *Vau* (ut alias oſtendimus) ſignificet idem quod *&* & *id eſt*, ut mirandum non ſit ab Interp. Latino alteram notionem pro altera ſubſtitui. *Limen unum*] h. e. *aliud*, ſive *alterum*; & ſenſus eſt, Menſus eſt limen unum portæ calamo uno latitudinem, & limen alterum calamo uno in latitudine. Porrò סף modò pro inferiore limine, ut Jud. 19. 27, & 1 Reg. 14. 17: modò pro ſuperliminari ſive ſuperiore limine, denique pro poſte portæ utroque accipi, uti hoc loco.

CAP. XVII. V. 7. *Thalamum uno calamo*] Symmachus παραστάδας non quòd pro eodem uſurpari putaverit, cùm longè diverſi ſint poſtes ab interjacente cubiculo, ſed quòd ejuſdem menſuræ fuiſſe exiſtimaverit, ut verè ſunt, poſtes ac thalami, ſi crepidines metiaris, vel ſi quantum diſtent thalami ab invicem metiaris. LXX aliquid addidiſſe Paraphraſticè videntur, & θεὲ primum, ſecundum, tertium calamo metiuntur, dein ſubjungunt *& ælam in medio* θεελὰτ *cubitorum ſex.* Quòd ſi *ælam* poſtem ſignificare credamus, Symmachi ſententia confirmabitur, poſtem nimirùm indicari æqualem calamo inter thalamos fuiſſe ſtatutum. Quibus non obſtant quæ ſequuntur, *Et inter thalamos cubiti quinque*] Idem namque poſtis & quatuor cubitorum eſt in ſummo, cujus ſtylobata quinque cubitorum eſt, adjectâ verò ſtylobatæ imâ ſpiræ projecturâ calamus completur cubitorum ſex, & quartæ cubiti partis. Porrò ex Hebraica lectione non videtur colligi fueritne paries an poſtis, an ſpatium inane inter cubicula jacens LXX dubium videntur tollere voluiſſe, qui in Sixt. codd. habent, τὸ αἰλὰμ πήχεων πέντε. In aliis codd. legitur αἲλ quæ vox Hebraica eſt, & poſtem prætereàque nihil ſignificat. Male Complut. αἲς pro αἲλ. Quocirca poſtem quendam interceſſiſſe ſtatuendum hìc eſt inter binos thalamos. Sic Chald. *Inter thalamos paries quinque cubitorum.* Parietem oblongum poſtem vocans. Et Kimhi, *Murus qui erat inter duos thalamos medius latus erat quinque cubitis.* Sic & R. Jonathas, qui præterea addit, *Thalami erant intra murum*, quod patet ex univerſali Ichnographia, ubi in ipſa latitudine parietum portæ Aquilonaris & Meridionalis aperti ſunt thalami.

CAP. XVIII. V. 8. *Et limen portæ* &c.] Hunc verſum cum præcedenti conjungit Hebraicus textus, quoniam alium octavo loco poſuit quem non habet Latina lectio, eſtque hujuſmodi, *Et menſus eſt veſtibulum portæ intrinſecus calamo uno*] Duo (inquit Villalpandus) hic metiuntur quæ oportuit eſſe æqualia, Primùm poſtis portæ, h. e. סף, cui ſine dubio æqualis fuit poſtis alter, atque adeo ipſius muri craſſitudo æqualis fuit calamo; Alterum quod metitur eſt veſtibulum, nimirum ſpatium illud inane quod in medio muro aperitur ut fiat porta, quod ſpatium deſuper fornice operitur; & hujus quidem ſpatii latitudo quæ ab Oriente tendit in Occidentem uno calamo dimenſa eſt in textu Heb. (v. 8.) eam verò nemo non videt eſſe non potuiſſe vel majorem vel minorem poſtium latitudine aut craſſitudine. Ex quo liquet nihil in textu Latino deſiderari quod ad menſurarum completam rationem poſſet conducere. Sic ille excuſat Vulg. Interp. ſui omiſſionem. Porrò (inquit) אילם ab אלם deducitur quod *colligare* propriè ſignificat; quam vocis originem ſi expendas & cum locis S. Scripturæ conferas, in quibus hujus vocis fit mentio, facilè invenies *vinculum, colligamentum, colligationem, nexum* poſtium eâ voce ſignificari; viz. id omne quo poſtes deſuper vinciuntur, ſive fornix ſit, ſive rectæ trabes, ſive tectum, transfertúrque non rarò ad ipſam poſtium & fornicum ſeriem ſignificandam, quæ Porticus dicitur. Ex quo factum ut ipſam quoque apertionem ſpatiúmque ſub fornice relictum nonnunquam ſignificet, atque aliàs poſtes ipſos quarum omnium acceptionum exempla è Scriptura produci poſſunt. Hoc verſu locum illum ſub fornice relictum in porta ſignificat, quem Græci πρόθυρον. Latini vocant *veſtibulum*. Conſtat ergo ab Angelo hoc loco dimenſum fuiſſe poſtem in muro qui Portæ longitudinem cingit ab Occidente. Deſcribit autem his verbis & Portæ formam & diſpoſitionem: nam dum limen hoc vel hunc poſtem eſſe dicit *intrinſecus*, planè indicat limen aut poſtes, quos paulò ſuperiùs dimenſus erat, exteriores fuiſſe huic Portæ, nimirum verſùs Atrium Gentium ad partem Orientalem: dum *juxta veſtibulum* vel *ad veſtibulum* interius hunc fuiſſe poſtem dicit diſcrimen aſſignare videtur inter Portæ limen interioris & exterioris, hæc enim quadrato epiſtylio (Hiſp. *Lintel*, Gall. *Linteau*) ut patet in Orientali Orthographia, interior verò veſtibulo operiebatur, h. e. fornice ſeu arcu, reliquis Portæ atque Atriorum veſtibulis quàm ſimillimo.

CAP. XVIII. V. 9. *Menſus eſt veſtibulum Portæ octo cubitorum*] Idem ipſum Veſtibulum, cujus paulò ante latitudinem menſus erat, nunc metitur juxta longitudinem, & comperit longum eſſe cubitis octo, nimirum ab Aquilone in Meridiem, ut in ipſa videre eſt Ichnographia in qua lumen Portæ latum eſt cubitos octo. Maximè autem animadvertenda eſt hæc menſura, quippe quæ univerſa Templi veſtibula, tum quæ in Portis, tum quæ in Porticibus aperiuntur, atque in Atriis, necnon exteriorum Portarum latitudinem definiat. In ædificio enim tam concordi tam conſonâ ſtructurâ unius portæ, columnæ, poſtis aut muri diſpoſitio, modus & menſura non conjecturam modò inducit, verùm efficax argumentum ad reliquas Portarum vel ſimilium partium rationes menſuráſque omnes exigendas. Id quod duplici ratione confirmari poſſe videtur; Altera quidem, quia fieri non poteſt ut membra omnia cum toto corpore aut inter ſeſe non conveniant. Altera eſt Scripturæ teſtimonium Ezech. 40. 22, 24, 28, 32, 35. *Feneſtræ ejus, Veſtibulum & ſculpturæ ſecundùm menſuram Portæ quæ reſpiciebat ad Orientem*, item, *menſus eſt frontem ejus & veſtibulum ejus juxta menſuras ſuperiores*. Quod ſi tam accuratè Propheta hanc partium ſimilitudinem paritatémque definit, quis audeat deinceps negare Veſtibula omnia æqualia fuiſſe, ſimilique ratione diſpoſita atque exornata? Quæ quidem una ratio in eam nos induxit linearum, quas *radices* vocant, cognitionem, earúmque diſpoſitionis univerſæ, quæ hujus ædificii percipiendi potiſſima ratio eſt, ac veluti fundamentum. Atque hujus ſimilitudinis cauſâ multa ab Angelo in hoc ædificio dimenſa non fuiſſe putamus, multa alia ab Angelo dimenſa prætermiſſa fuiſſe à Propheta, quòd ſatis fore exiſtimaverit uterque quarundam partium dimenſiones oſtendiſſe, ut reliquæ ex ſymmetriæ rationibus colligerentur. Hic expendendum eſt num hæc menſura aliquid videatur continere prædictis menſuris adverſum. Suprà enim diximus thalamos in veſtibulis portæ relictos eſſe, quorum longitudinem latitudinémque calamo parem menſus eſt. At quomodo, inquies, Veſtibulum longum ſit cubitis octo, cùm thalamus in ejus medio conſtitutus longus ſit calamum? Quibus reſpondemus id maximè fieri potuiſſe, & verò debuiſſe, cùm poſtes Veſtibulum vel fornicem ſuſtinentes à ſeſe mutuo diſtent cubitis octo, thalami verò inter ſtylobatas & ſpirarum projecturas relicti calamum tantùm habeant longitudinis. Quanta autem ſit ſtylobatarum cum ſuis ornamentis projectura à perpendiculo conſtat ſi calamum ab octonario ſubducas, & reliquum cubitum cum tribus quartis cubiti partibus bifariàm dividas. Sic enim invenies $\frac{7}{8}$ cubiti partes pro ſingulis projecturis, quas oportet memoriæ mandari ut cum reliqua ipſius ædificii ſymmetria congruere oſtendantur. Verùm cur potius huic veſtibulo portæ interioris menſura tribuatur, accipe. Sed memineris in primis Vitruvii l. 3. c. 2. rationem reddentis Euſtyli, ad uſum, ſpeciem, firmitatem maximè probabilis. *Quæ facienda ſunt*, inquit, *in* intervallis ſpatia (ſic vocat quæ intercolumnia dicuntur) duarum columnarum & quartæ partis craſſitudinis columnæ, mediúmque intercolumnium unum quod erit in fronte, alterum quod erit in poſtico trium columnarum craſſitudine. Sic enim habebis & figurationis aſpectum venuſtum *& aditus uſum ſine impeditionibus*. Medium utique intercolumnium propter ingredientium frequentem multitudinem magis patens fieri oportuit. At Vitruvio columnas laxare liberum fuit; non enim Craticulæ cancellis arctabatur ut noſter Architectus, qui cùm ſuam cuperet ſervari in hoc ædificio partium ſimilitudinem & proportionem, radices illas, lineas æquè diſtantes per totam aream ædificii duxit, extra quarum decuſſiones nullum licuit columnæ centrum ſtatuere, atque adeo intercolumnia omnia omniáque veſtibula oportuit eſſe paria. Sed invenit conſilium admirabile quo medium laxaret ingredientium Veſtibulum. Abſtulit namque huic tantum baſes & ſtylobatas à perpendiculo eminentes, quas venuſtatis & firmitatis cauſâ extare fecerat in omnibus aliis veſtibulis, quâ ratione factum eſt ut hoc unum Veſtibulum in ſummo atque in imo æquè latum ſit cubitos 8. reliqui verò in ſummo, h. e. ſuper ſtylobatis & ſpiris totidem, at in imo ſex tantùm cubitos cum quarta inſuper cubiti parte, ut videre eſt in diſſecti Templi Orthographia.

CAP. XIX. *Et frontem ejus duobus cubitis*] Vocem Hebraicam איל alii ab איל *aries* & איל *fortis*, alii ab אלה *ilex, robur, quercus* deducunt, quâ ſignificantur ſemicolumnæ muro vel poſtibus adpactæ, prominentéſque extra perpendiculum muri, quo ſimiles ſunt arieti cui cornua in fronte prominent; unde Aquila & poſt eum Vulg. reddit *frontes*. Jarhi, אילים *hic ſunt quaſi arbores rotundæ factæ in lapidibus dolatis, & ſtabant in porta, una à dextris altera à ſiniſtris*. R. Jonathas ad Eſa. 6. 4. *Dicuntur* אילים *propter earum rotunditatem ſimilem arbori quercûs*. Hac autem menſurâ deſcribit Vates omnium columnarum ac ſemicolumnarum Templi diametros duorum cubitorum. Súntque hujus ædificii columnæ tanto collocatæ artificio, ut illæ priùs videantur ſuis locis diſpoſitæ, ac mox ducti muri columnarum centra contingentes. Ex quo fit ut in mediis muris aut in poſtibus ſemicolumnæ extent, in angulis autem columnarum quadrantes, ut in ipſa vides Ichnographia, &c.

CAP. XX. *Menſus eſt latitudinem liminis portæ 10 cubitorum*] His verbis retulit Propheta, menſuram ejus loci qui à Græcis vocatur πρόθυρον, quódque in eorum domibus pro Romanorum Veſtibulo relinquebatur. Id quod LXX ſignificare voluiſſe videntur, τοῦ πυλῶνος reddentes. Schol. περιπυλαίου. Chald. *Introitus portæ*. in Hebræo פתח השער. Ubi Kimhi, Poſtes, liminaria & porta, omnia appellantur nomine שער: quod verò in ea apertum eſt tantùm, appellatur פתח. Quæ vox à פתח deducitur; itaque *oſtium, apertionem*, (quod lumen portæ nos dicimus) ea vox propriè ſignificat, ut Gen. 18. 1. aliquando totam domum, ut Prov. 17. 19. At hîc non tam propriè uſurpatur ut in priori exemplo, nec tam largè ut in poſteriori. Menſus nempe hîc eſt Angelus latitudinem ſpatii quod reliquum eſt inter ſemicolumnas quæ è poſtibus thalamorum extant, ac reperit ibi decem cubitos. Et quoniam columnæ variis partibus conſtant, quarum plures ſuprà & ſubtus columnam à perpendiculo projiciuntur exteriùs, aliæ retrahuntur interiùs, certam quandam menſuram reſpexiſſe videtur Vulg. quam ſolemus in veſtigiis potiſſimũ deſcribere, nimirũ quantũ à ſeſe invicem diſtant ſemicolumnæ, aut, quod idem eſt, epiſtylia, ipſis columnarum ſummis hypotracheliis ad perpendiculũ reſpondentia. Quæ quidem epiſtylia tranſverſis aſſeribus (trabibus potiùs dixerim) deſup. impoſitis contignationem ſuſtinent, ad quã contignationẽ reſpexiſſe videtur Vulg. cùm *latitudinem* dixit *liminis* (L.C. fortè legendum *luminis*) *portæ*: trabes enim quaſi quædam limina illud ſpatium inter portas ac veſtibula operiunt. Hujus ſpatii longitudinem Propheta non retulit, tum quòd facilè deduci poſſet ex portæ longitudine, quam paulò inferiùs 50 cubitis definiet, tum quòd numerus cubitorum irrationalis eſt, quippe $37\frac{1}{2}$ h. e. ſex calamorum.

CAP. XX. *Et longitudinem portæ 13 cubitorum*] Lyranus *longitudinem portæ* h. e. altitudinem *oſtii portæ, quam vocat hîc Longitudo, eò quod eſt major dimenſio ejus 13 cubitorum, & tanta eſt altitudo poſtium oſtii*. Vatablus item *altitudinem* portæ convertit pro *longitudine*. Quod autem LXX *latitudinem* ſcribunt, librariorum negligentiâ depravatum fuiſſe putat Hieronymus. Ac cùm certum ſit Portæ altitudinem hîc eſſe dimenſam, videndum eſt quis hic ſit numerus, & unde initium menſuræ ſumatur. Duo autem hîc ſupponimus infrà explicanda. Primum, Menſuram hanc fuiſſe duorum calamorum, h. e. cubitorum $12\frac{1}{2}$ quos vocat 13 ſicut poſſet vocare 12. Alterum eſt, altitudini huic portæ addendam eſſe ſtylobatæ altitudinem ut tota liminis celſitudo comprehendatur: non enim menſus eſt Angelus ſtylobatas quippe quos repperit minimè æquales: nam propter gradus qui in portis aſcenduntur, quò interiores ſunt ſtylobatæ eò ſunt humiliores: quapropter æqualem aſſumpſit ac perpetuam menſuram à ſummis ſtylobatis & imis ſpiris columnarum, quas omnes ſpiras pavimento domus Domini æquè libratas eſſe diximus alibi.

CAP. XX. v. 12. *Et marginem ante thalamos* &c.] Hebraicam vocem גבול Vulg. hîc *marginem*, alibi *definitionem* vertit; & meritò: quia ea vox ſignificat quicquid definit & terminat, unde & pro corona ſeu projectura uſurpatur. Hîc idem eâ voce ſignificatur quod ſequenti verſu voce גג. Thalami enim portæ inter ſtylobatas poſtium relinquebantur: eſſet autem ſpatium illud utique pervium, niſi margine ſeu peribolo hoc concluderetur; marginem propterea metitur cubito uno. Quoniam verò thalami quadrati erant undequaque concluſi, propterea addidit verba illa, *& cubitus unus* margo vel *finis utrimque*, ſignificans utrumque thalami terminum Aquilonarem viz. & Auſtralem ejuſdem fuiſſe menſuræ. De forma hujus marginis nihil hîc habemus, conjicimus tantùm fuiſſe non parietem ſolidum, neque perpetuæ craſſitudinis, ſed cancellum quiddam marmoreum, quod ſuperiore & inferiore ſtylobatæ ornamentis dum cingitur, computatis hinc atque illinc projecturis ornamentorum, cubitum unum complebat; quod fortè ſignificare voluerunt LXX καὶ πῆχυς εἷς ἐπισυναγόμενος, quaſi retractionem à projectura coronæ ſtylobatæ ſignificantes.

CAP. XX. v. 13. *A tecto thalami* &c.] Hebraica vox גג: quidam deducunt à גנן quod *circumducere, circummunire* ſignificat, vel *circumcingere ſepto* vel *ſcuto*, muniendi cauſâ; quâ ratione voce גג tecta Palæſtinæ plana ſepto circummunita ſignificari putant. Sed hæc vocis notio huic loco non poteſt convenire, quòd thalami nullo deſuper tecto operiuntur, ſed fornicibus tantùm veſtibulorum. Quapropter vocem iſtam ſic dictam eſſe crediderim, quòd muniat & circumdet domum, deſuper ut tectum, vel à lateribus ut ea quæ paulò antè præceſſit vox גבול. LXX ἀπὸ τοῦ τοίχου τοῦ θεὲ ἐπὶ τὸν τοῖχον τοῦ θεέ. *Oſtium contra oſtium*] Kimhi, *ſpatium portæ hujus erat contra ſpatium portæ inferioris*, & ſic videntur LXX accepiſſe αὐλὴ πύλη ἐπὶ πύλην. Sed hanc expoſitionem rejicit Villalpandus, magíſque probat expoſitionem Jarhi, Oſtium thalami, qui erat apud portam in Auſtro hinc, eſt è regione oſtii thalami qui erat apud portã in Aquilone.

CAP. XXII. v. 14. *Fecit frontes 60 cubitorum*] *Fecit* h. e. ipſâ menſurâ oſtendit frontes fuiſſe 60 cubitorum. Vatablus, *Executus eſt menſuram frontium*. Jarhi columnarum altitudinem hîc dimenſam affirmat; & Kimhi idem de Chald. Paraph. dicit; Clarius quoque Brixienſis Rabbinorum ſententiam ſecutus. Illud aſſumendum hîc eſt, quod infrà probabitur, triplicem columnarum ordinem hîc referri, triplicémque trabeationem, quæ omnia hac unâ menſurâ comprehenduntur. Porticus autem has omnes altitudine triplices eſſe, triplicéſque latitudine, perſpectum eſt in ipſis Ichnographiis & Orthographiis. *Et ad frontem atrium portæ* &c.] Pagninus, *unicuique poſti Atrii portæ per circuitum eadem erat menſura*. Kimhi, *Sic erant excelſæ omnes frontes Atrii, quæ ſunt frontes portæ in circuitu*. Vatablus, *Qui modus fuit unicuique frontium Atrii & portæ circumquaque*. Animadvertendum hoc loco eſt portæ frontes Atriorum frontibus pares 60 cubitis comprehendi; nam propugnacula portis ſuperſtructa ſupra celſitudinem 60 cubitorum exiguntur.

CAP. XXIII. v. 15. *Et ante faciem portæ* &c.] Non phraſis modò obſcura eſt, ſed voces etiam difficiles ſunt. Kimhi miratur quòd Chald. reddidit, האיתון *mediam*, & cur media porta hæc dici poſſit falſam reddit, quam Villalpandus rejicit, rationem, aptiorémque ipſe effert, nempe quòd media fuerit inter portam porticûs Gentium & portam atrii Sacerdotum. Fieri autem poteſt (inquit Kimhi) ut איתון fiat ab אתה *Venit, quoniam per hanc portam ingrediebantur venientes in atrium ad orationem*. Rurſus *ante faciem portæ*, q. d. à facie portæ exteriori uſque ad faciem veſtibuli portæ interioris erant 50 cubiti longitudinis, ſicuti recenſet in reliquis portis longitudinem 60 cubitorum, latitudinem verò 25. *Uſque ad faciem veſtibuli*] על idem hic quod עד *uſquead*. Itaque hic videtur eſſe proprius Lat. Vulg. ſenſus, *Ante faciem*, i. à facie anteriori vel exteriori, *quæ pertingebat*, per quam ingrediebantur ab Atrio Gentilium venientes in Templum, *uſque ad faciem veſtibuli interioris*, h. e. uſque ad faciem veſtibuli portæ quæ aperiebatur in muro Occidentali hujus primæ porticus.

CAP. XXIIII. v. 16. *Et feneſtras obliquas* &c.] Feneſtras Hebr. חלונות, à radice חלל *perforari, perforatum eſſe*, ut חלון ſit *feneſtra* vel *foramen* quod in domo ſit ad proſpiciendum. Quæ vox ſynonyma eſt cum חרכים *cancelli* Cant. 2. 8, 9. reſpiciens per חלונות proſpiciens per חרכים *cancellos*, h. e. per cancellorum foramina ſeu aperturas. Quâ ratione exponenda videntur hîc Prophetæ verba ut *feneſtras* hoc loco accipiamus non in muris apertas, ſed in ipſis thalamorum cancellis reticulato opere perforatis.

CAP. XXIIII. *Obliquas*] Formam foraminum hujus cancelli indicare videtur vox אטומות ab אטם *claudere, obſtruere*. Sic 1 Reg. 6. 4. חלוני שקפים אטומים *feneſtræ ad perſpiciendum clauſæ*, LXX θυρίδες δικτυωταὶ ὑπὸ φαῦσιν, *feneſtræ reticulatæ ad lucendum*. At hic θυρίδες κρυπταί. Symm. τοξικαί. quas Hiſpani *ſaeteras* vocant à voce *ſaetas* ſagittæ, quod ſagittarii in muris ejuſmodi

delectarentur feneſtris, quo hoſtem ex obliquo peterent. Galli vocant *Cannonieres*. Quæ variæ interpretationes omnes eò confluunt ut cancellos vel cancellorum foramina, ſive mavis feneſtras ad modum retis factas, fuiſſe intelligendos: rete enim explicatum plagas efficit non quadratas ſed oblongas figuræ Rhombi ſimiles. Fuit itaque peribolus hic marmoreus, cujus ſuperior pars & inferior ſtylobatarum ornamentis cingebatur; peribolus verò foraminibus oblongis aperiebatur, quæ quidem, quoniam ſuis utrimque ornabatur modulis, fiebat ut in media craſſitudine periboli anguſta eſſent foramina, inde verò in utramque partem dilatarentur, ut in externo proſpectu latiores exterius feneſtellæ viderentur, interius anguſtiores, in interno contrà ita laxari intrinſecus viderentur, ut exterius arctarentur. Atque ita quæ contrariæ videbantur ſententiæ, contrariæ non ſunt, ſed altera alteri lucem affert. Vulg. *obliquas* reddidit, quòd illorum foraminum anguli obliqui eſſent, non recti ut ſunt quadratorum anguli. Atque huc etiam ſpectat quòd τοξικαὶ à Symm. dicuntur, quòd in modum cuſpidis ſagittæ foramina hæc acuminentur.

CAP. XXIV. *Et in frontibus eorum*] His verbis cancellos ejuſmodi deſcribit diſcurrentes per totum illud ſpatium quod eſt intra portam è regione poſtium ſive ſemicolumnarum quæ interius illud portæ ſpatium exornabant. Et quoniam thalamos calamo uno definierat Propheta, & nos tantundem (L. C. imò verò duobus calamis non uno diſtabant invicem columnarum centra) dixeramus inter ſe diſtare ſemicolumnarum centra, hæc duo quomodo conveniant jam hinc conſtat. Vides enim cancellos thalamum utrimque cingentes ex æquo reſpondere ſemicolumnis poſtium, quarum ſemidiametri cubiti unius pares ſunt craſſitudini hujus periboli, quam uno cubito paulò ante vidimus definiri. Hoc enim ſignificant præſentia verba cancellos affirmantia *ad frontes*, vel è regione frontium, conſtitui: quæ erant intra portam undique per circuitum. (L. C. Addendum hoc eſt, craſſitudinem periboli hujus cancellati fuiſſe parem ſemidiametro columnarum.)

CAP. XXIV. *Ante frontes picturæ palmarum*] Heb. אל איל תמרים *ad poſtem palmæ*, h. e. unicuique fronti vel poſti erant palmæ. Sic Kimhi & Pagninus. LXX. *ſuper alam* (fortè *elim* ſcripſerunt illi) palmæ hinc & inde. Chald. על אלא כותרתה *ſuper frontes coronæ ſeu capitella*. Kimhi, fieri poteſt ut fuerint facta in figura palmarum capitella ſuper capite earum, viz. columnarum. Sic & Jarhi & Clarius Rabbinos ſecutus. Ex quibus liquet ſermonem eſſe de columnarum capitellis quorum ornamenta hîc indicantur. Erant nempe univerſa hujus ædificii capitella ſpatulis palmarum ornata.

CAP. XXV. V. 17. *Eduxit me ad atrium exterius*] Hebr. חצר: quidam חציר *fœnum* dici volunt, quòd eâ voce indicetur locus ſub dio, in quo creſcit fœnum, ſive intra civitatem ſit, ſive extra; quare & *villas* ſignificat. Hanc vocis originem reſpexiſſe videtur author libri Machab. lib. 4. cap. 4. 38. Quidam reddunt αὐλὴν, quæ Athenæo *locum perflabilem* ſignificat; & ferè ſemper apud Homerum *ſubdialia* eâ voce intelliguntur. Hinc fit ut palatia *aulas regias* vocemus, quòd ſubdialia apertáque loca ante ſe habeant. Feſtus, *Atrium eſt genus ædificii* ante ædem, continens mediam aream, in quam collecta ex omni tecto pluvia deſcendit. Fortè à Græca voce αἴθριον dicitur atrium.

CAP. XXVI. *Et ecce gazophylacia &c.*] Hebr. לשכות. Kimhi putat eſſe *cubicula*. Vulg. reddit *exhedras* 1 Paralip. 28. 11, 12. at hîc *gazophylacium*. LXX παστοφόριον. Exhedrarum uſum in Græcorum palæſtris Vitruv. lib. 5. c. 11. *Conſtituuntur in tribus Porticibus Exhedræ ſpatioſæ habentes ſedes* (unde ἐξέδραι dictæ ſunt) *in quibus Philoſophi, Rhetores aliíque qui ſtudiis delectantur ſedentes diſputare poſſint*. Sic exhedræ in hoc Templo porticibus atriorum imminebant. In iis לשכת סנהדרין *exhedra ſynedrii*, in qua magnum concilium LXXII virorum ſedens judicabat populum. Paſtophorium dicitur à παστὸς ſive παστὰς, quod idem eſt ſecundum Pollucem quod ἐξέδρα. Aliis porticum ſignificat, ut Paſtophorium dictum videatur quòd à porticibus ferretur; imminebant enim porticibus illíſque erant ſuperſtructa. Significat etiam παστὰς *cœnaculum*, à πάσασθαι *cœnare*; & παστὸς Suidæ idem eſt quod velum lecto Geniali circumpoſitum; unde παστὰς etiam idem eſt quod νυμφὼν *thalamus*. Denique domus ad aliquem excipiendum apta dicitur παστάς. Gazophylacia autem à Gazis aſſervandis dicuntur: non quòd ſola ſacra pecunia iſthic aſſervaretur, verùm etiam quia res multæ ſacræ & votivæ iſthic aſſervabantur.

CAP. XXVII. *Et pavimentum ſtratum lapide*] *Pavimentum* hoc loco per Synechdochen pro univerſa porticu lapidibus ſtrata accipitur & apud noſtrum Prophetam porticum ſignificat quæ pavimento ſuperſtat, haud ſecus quàm de Veſtibuli voce dictum eſt quæ pro cavædio ſumitur, nec non pro porticu vel fornice quæ illi ſuperſtat. Id diſertis verbis ſignificavere LXX; nam רצפה hîc reddunt modò περίστυλα vel περίστυλον, modò στοὰς *porticus*. Periſtylia autem vocantur à Vitruvio loca ſive atria columnis cincta lib. 6. cap. 4. Ejuſmodi ergò porticus pavimenti nomine hîc cenſentur, quòd omnino ſint perviæ, quarum undique pavimentum poſſit vel ex ipſo atrio eſſe conſpicuum, quo diverſam eſſe oſtendat porticuum fabricam ab aliis ædificiis quæ perpetuis muris concludi ſolent. Porrò porticus illas ſtratas fuiſſe vario lapidis pretioſiſſimi genere probat Villalpandus tum ex Joſepho, tum analogiè ex pavimento de quo mentio fit in libro Eſtheræ, tum ex eo quod David ait 1 Paral. 29. 2. *ſe præparâſſe pro domo Domini lapides onychinos, ſtibinos, & diverſorum colorum, omnémque pretioſum lapidem, & marmor Parium abundantiſſimè* Ubi Villalpandus vult Templi parietes extructos eſſe ex marmore Pario. Lapides verò illorum diverſorum colorum adhibitos fuiſſe in pavimenti ornamento. Denique ex voce Hebraica רצפה, quæ & λιθόστρωτον & *prunas ardentes* ſignificat Eſa. 6. 6. colligit Villalpandus pavimentum hoc maxima ex parte conſtitiſſe ex lapide porphyretico quem Itali & Hiſpani vocant *perfido*, quique colorem illum prunarum ardentium refert. Ex voce autem עשוי colligit pavimentum fuiſſe teſſellatum, magnâ arte factum, ſiquidem vox Nehem. 3. 16. עשויה redditur à Vulg. *piſcina quæ grandi opere conſtructa erat*.

CAP. XXVIII. *Triginta gazophylacia in circuitu pavimenti*] *In circuitu pavimenti* Heb. אל רצפה. Kimhi ait אל poſitum pro על. Sic Chald. *Triginta Gazophylacia ſuper pavimentum*. LXX ἐν τοῖς περιστύλοις. Quæ omnes verſiones eundem & proprium innuunt Gazophylaciorum ſitum, indicant nempe ſuper pavimentum, h. e. ſuper prima contignatione conſtituenda eſſe. Quódque LXX pro pavimento περίστυλα poſuere, videntur voluiſſe ſignificare ſingula Gazophylacia ſingulis ſuppoſita fuiſſe intercolumniis. Atque hic thalamorum numerus non temerè aut caſu poſitus eſſe credendus eſt, neque parùm cum reliquis numeris conveniens, ſed qui ex maxima cum reliquis conſenſione & proportione deducatur. V. 18. *Pavimentum in fronte portarum*] Sermonem hîc fieri de eodem pavimento ſuper quo erant 30 illa Gazophylacia perſpicuum eſt, & à Kimhi affirmatur. *In fronte* Hebr על כתף, quod Kimhi exponit לעמת h. e. *juxta, ſecundùm*. כתף *humerum* ſignificat, ſed transfertur non rarò ad ſignificandum latus cujuſcunque rei, ut Joſ. 15. 10. Unde Chald. *pavimentum in latere portarum*. LXX κατὰ νῶτον q. d. *ad dorſum* h. e. poſt januas, uti ex illis reddit Hieronymus. His ergò verbis definitur latitudinem porticuum, quæ à lateribus portaram percurrebant utrinque fuiſſe 50 cubitorum, quanta nimirum erat portarum longitudo.

CAP. XXIX. V. 19. *Menſus eſt latitudinem &c.*] *Latitudinem* Hebr. רחב, ſpatium hîc ſignificat latum amplúmque, quomodo illud acceperunt Kimhi & Jarhi; quorum iſte atrium mulierum intelligit, ille ſpatium quod erat intra portam Orientalem atrii exterioris, & portam atrii interioris. LXX τὸ πλάτος τῆς αὐλῆς· αὐλὴ autem eſt *area ſubdialis*. Atque latitudinis propria ſignificatio poteſt hîc retineri, cùm duplici aliâ areâ centum cubitorum dilatetur hoc atrium verſùs Auſtrum & Aquilonem, verſùs Occidentem verò hæc una area atrium contingat interius.

CAP. XXIX. *A facie portæ*] פנים transfertur ſæpius ad ſignificandum *aſpectum* vel partem anteriorem cujuſcunque rei, externam rerum ſpeciem, hîc exteriorem ædificii proſpectum indicat, quam ædificii faciem Vitruvius lib. 3. cap. 1. & lib. 4. cap. 3. nunc *proſpectum* nunc *frontem* vocat. LXX ἀπὸ τοῦ αἰθρίου ἐπὶ τὸ αἴθριον· rem expreſſerunt non propriam vocis ſignificationem, q. d. ab ea portæ exterioris parte quæ ſubdialem hujus areæ terminum contingit uſque ad portam atrii interioris, & eam ejus partem exteriorem quæ extremum ſubdialem ejuſdem areæ terminum ab Occidente contingit. *Portæ inferioris*] Kimhi *inferior* dicitur quòd gradibus aſcendatur ab exteriore atrio in atrium interius. *Uſque ad frontem*] Hebraicè לפני, quam vocem modò indicavimus ſignificare externum ædificii proſpectum quem Vitruvius *frontem* vocat. Porrò multis oſtendit hîc Villalpandus quantum ſudarit in invenienda ratione quo pacto tricenarius Gazophylaciorum numerus ſuprà notatus poſſit in atrii iſtius & ſimilium intercolumniis conſtitui; cum vel 28 vel 32 intercolumnia ſtatui debere videantur circa aream illius prout vel 7 vel 8 in ſingulis lateribus intercolumnia ſtatueris. Tum quia in ſingulis atriorum hujus Templi lateribus ſeptem ſunt poſtes, totidémque illis adpactæ ſemicolumnæ, totidémque eis reſpondentes in porticibus columnæ; eò refert & accommodat illud quod habetur Prov. 9. 1. *Sapientia ædificavit ſibi domum, excidit columnas ſeptem, &c.*

CAP. XXX. *Et ad Aquilonem*] Vulg. & Hebr. cum Chald. hunc verſum ſic legunt, *centum cubitos ad Orientem & ad Aquilonem* indicant utraque dimenſione centum cubitos repertos fuiſſe; at LXX *centum cubitos ad Orientem* legunt, & abſolutâ periodo aliâ incipiunt ibi, *& ad Aquilonem* (ſubaudiúntque *deduxit me*) *& ecce porta &c.* V. 21. *ſecundùm menſuram portæ prioris*] Hieronymus, *Orientalem portam intelligit, quæ prior, non ordine ſed merito nuncupatur*. Porrò quamvis omnino verum ſit Orientalem portam omnium fuiſſe digniſſimam, tamen hoc loco priorem eam arbitramur dici, quòd priùs dimenſa & explicata fuerat ab Angelo. V. 22. *Septem graduum erat aſcenſus ejus*] Hujus loci teſtimonio permoti quem graduum numerum ante portam Aquilonarem hîc legerunt, quémque paulo inferiùs legerunt, de Meridiana ad Orientalem tranſtulerunt, ubi graduum numerus ſubticetur. Id autem jure optimo factum eſt ab illis. Namque hîc notandum hoc uno textus teſtimonio, & *LXX* Interp. exemplo firmari regulam ſimilitudinis à qua nunquam diſcedimus; quâ nimirum una pars ædificii ſemel dimenſa norma eſt atque menſura omnium univerſi Templi ſimilium partium, niſi fortè alibi notaretur in textu, quod rariſſimè fit. *Veſtibulum ante eam*] Hebr. אילמיו לפניהם] Phraſim continent hæc verba Hiſpano potiùs quàm Latino ſermone reddendam; diceremus enim *ſu zaguan eſtava de la puerta adelante*, h. e. veſtibulum erat ultra januam vel ultra gradus prædictos, utrumque enim ex æquo referri poteſt ex voce Hebraica לפניהם. *LXX* rem aptè ſignificarunt, *& ælammon* (h. e. *veſtibulum*) *erat intrinſecus*, h. e. intra portam. Hac autem tam expreſſa rei ſignificatione uſi ſunt *LXX* nè quis deciperetur, quod paulò ante dixiſſent gradibus illic ſeptem aſcendi in veſtibulum quaſi non tranſcenſâ portâ, ideo notant ultra eam fuiſſe veſtibulum, eadem huc referentes verba, quæ de veſtibulo portæ Orientalis ſuprà retulerat Propheta, eundem eſſe indicantes horum & illorum verborum ſenſum. Vulg. cum Hebr. conſentit ſi res potiùs attendatur quàm verba. Nam quod in Hebræo dictum erat obſcuriùs, veſtibulum fuiſſe ante gradus, explicat Vulg. quum dicit fuiſſe *ante* vel *intra* portam, quod idem eſt. V. 23. *Porta atrii interioris contra portam* &c.] Difficilis oratio propter Hebraicam phraſim in qua ו copulativum vim habet hic comparativi. LXX rectè acceperunt & explicarunt, ſimilitérque poſt eos Hieronymus. Senſus ergo eſt, *Porta atrii interioris* erat contra (h. e. è regione) *Portam* (portæ) *Aquilonis, &* (h. e. ſicut ad) Orientalem, h. e. Sicut è regione portæ Orientalis atrii exterioris erat porta alia Orientalis atrii interioris. Vel *Et*, ſicut ad, Orientalem, ſubaudi dictum eſt, h. e. Non aliter hic intelligendum eſt portas Aquilonares conſtitutas fuiſſe, quàm de Orientalibus dictum eſt. *Et menſus eſt à porta uſque ad portam centum cubitos*] Rectè & magis explicatè LXX διεμέτρησε τὴν αὐλὴν ἀπὸ πύλης ἐπὶ πύλην. V. 25. *Et feneſtras ejus & veſtibula*] Hebr. וחלונים לו ואילמו *Feneſtræ erant ei & veſtibulis ejus in circuitu*, i. cancellis undique concluſa erat porta ejúſque poſtes inter thalamos. Sic Chald. & Vatablus. V. 26. *Cælatæ palmæ una hinc* &c.] Una hinc altera inde in fronte ejus. His verbis & ſimilibus quæ ſuprà explicata ſunt deſcribuntur ornamenta capitellorum columnarum, ubi exponunt Chald. & Jarhi. Redolet autem illud phraſim Hebraicam Ezech 33. 30. *unus ad unum*, hoc eſt, ſinguli ad proximum ſuum, & 1 Reg. 10. 14. *in anno uno*, h. e. ſingulis annis. Sic hîc, *una hinc, altera inde*, h. e. ſingulis utrinque frontibus; conſtat nempe plures fuiſſe ex utraque portæ parte frontes, & ſingulas eodem ornamenti genere ſculptas, quod verè expoſuit Vatablus, *Habuit etiam ſingulas palmas utrinque in ſuis frontibus*. V. 30. *Et veſtibulum per gyrum* &c.] Hebr. אלמות, quam vocem ſuprà diximus ſignificare *fornices*, hîc verò *poſtes* ſignificat quibus fornices innituntur, id quod ex eo videtur confici, quòd hæc vox affinis ſit radici איל & איל, quæ *poſtem* ſignificant vel *frontem poſtis*, & Hieronymi teſtimonio in Trad. Hebr. in Gen. 28. *Antiquæ*, inquit, *Scripturæ voce* אולם *vel* אלם *plenæ ſunt, quod nihil aliud ſignat niſi Ante aut Prius, vel Veſtibulum ſive Superliminare vel Poſtes*. Idem ergo ipſum metitur hic Angelus, quod ſuprà v. 7. inter thalamos cubitis quinque menſus fuerat. Poſtes nimirum qui intra portam fornices ſuſtinent, quorum ſtylobatas quinque cubitis fuiſſe latos diximus. Hos poſtes nunc dicit longos fuiſſe, h. e. altos cubitis 25. tanta enim eſt primæ contignationis celſitudo, ſive primi ordinis columnarum cum ſua trabeatione altitudo. Hanc verò menſuram hîc primùm haberi expreſſam certum eſt, quæ priùs ſub illa 60 cubitorum univerſali frontium altitudine comprehendebatur. Chald. hoc loco columnas 20 tantùm cubitis metitur, quarum ſcilicet trabeationes alæ debuerunt eſſe quinque cubitos, ut infrà confirmandum eſt. V. 31. *Et veſtibulum ejus ad atrium exterius*] Quid hæc verba innuant attentiùs perpendendum: cujus rei gratia ſcire oportet, Atrium interius, ſive Sacerdotum, duplici ratione ab exteriore Iſraelis diverſum fuiſſe; tum quod illius ſolum ſuper hujus ſolo octo elevetur gradibus, tum quod peribolo proprio ſupra iſtam altitudinem ſoli erecto circumdaretur ita ut ad illud aditus undiquaque intercluderetur, & inacceſſum eſſet Atrium præterquam per portas. His aſſumptis hoc veſtibulum portæ interioris ad Atrium exterius fuiſſe dicitur, vel reſpexiſſe; quoniam peribolus ille Atrio interiori aream ſubdivalem tantummodo relinquebat, & porticus omnes tum Atrii interioris tum exterioris Atrio exteriori, ut vides in Ichnographia univerſali. Neq; hoc tantùm ſed & ipſum pavimentum interiorum porticuum æquè libratum eſt cum pavimento atrii exterioris, quo Sacerdotes in atrio interiori mini-

miniſtrantes à reliquo populo in Atrio inferiori conſtituto quaſi celſiores dignis afficerentur honoribus ac reverentiâ.

CAP XXXVI. V. 38. *Et per ſingula Gazophylacia oſtium &c.*] In Hebr. eſt ולשכה ופתחה. Vox פתח *apertionem, oſtium, januam, feneſtram*, ſignificat, id nempe quod apertum eſt, vel luci excipiendæ, vel quo ingrediantur & egrediantur homines. Atque ſi vim vocis penitùs inſpiciamus, facilè nobis indicabit quid hoc loco in noſtro ædificio repræſentet, cujus interiores muri poſtibus diſtincti ſunt, qui fornicibus deſupèr clauduntur. Igitur ſpatium illud inane quod in muro aperitur ſub fornice inter poſtes, meritò ac propriâ vocis פתח notione indicabitur. Numerum autem ſingularem ibi diſtributivè ſumi aptiſſimè intellexit Vulg. *per ſingula Gazophylacia oſtium*, i. e. oſtia ſingula, *in frontibus* h. e. inter frontes vel ſemicolumnas, *portarum*, quæ poſtes portæ & uni[illegible] Atrii exornabant. Jarhi, *Sunt*, inquit, *verſus nonnulli appellantes latera Portarum* Frontes. Aptè (inquit Villalpandus) Rabbi ille *frontes portarum* tradit dici eas quæ ad latera portarum ſunt. Sunt enim in tribus lateribus Atrii interioris ternæ portæ, frontibus utrinque munitæ, juxta quas erant Luteres, quorum diſpoſitio in veſtigio Atrii interioris videri poteſt. *Ibi lavabant holocauſta*] Levit. 1. 11, 13, præceperat ut holocauſtum immolaretur ad latus Altaris, quod reſpicit ad Aquilonem, atque ut inteſtina ejus & pedes lavarentur aquâ. In hunc lavandarum victimarum uſum fecit Solomon decem Luteres æneos, ſive Conchas, quos poſuit partim circa portam Aquilonarem, ac quinos illis ordine ex adverſo reſpondentes ad portam Auſtralem, ut liquet ex 1. Reg. 7. 39. & 2 Paral. 4. 6. Porrò cùm Gazophylacia in ſuperiore contignatione atque in ſingulis intercolumniis ſingula ſuper fornicibus veſtibulorum Atrii extructa eſſent, id modò conciſâ quamvis oratione teſtatum habemus, in ſingulis intercolumniis Atrii interioris conchas ſingulas extitiſſe, in quibus holocauſta lavabantur. Non eſt prætermittenda (inquit Villalpandus) interpretatio alia, quæ planiorem multò ac faciliorem loci ſenſum reddat, ut ſermo ſit de thalamis [illegible] portarum, quæ & ipſa Gazophylacia dicantur, haud repugnantibus Hebræis, Græcis & Latinis vocibus. Per ſingula ergò Gazophylacia oſtium erat in frontibus portarum, h. e. ſingulis ex iis thalamis oſtia aperiebantur inter frontes, quorum oſtiorum initio meminit Propheta, affirmans ſingula oſtia ſingulis ex adverſo oſtiis reſpondiſſe, v. 13. Atque ad oſtia thalamorum ejuſmodi [illegible] portam holocauſtorum interiora lavabantur, allatâ ex Conchis aquâ, manentibúſque Conchis in Atrio interiore. Sed & lavabantur ſuper menſas, de quibus mox.

CAP XXXVII. V. 40. *Et ad latus exterius* &c.] Introitum portæ, vel oſtium portæ primùm retulit, quòd ab Atrio exteriore venientibus primùm occurreret, atque in eo conſcenſos fuiſſe gradus indicat vox *exterius*. Hebr. *extra gradum*, h. e. ultra gradus in ipſo portæ pavimento: conſcenſis gradibus, ingredientibus hoc primum oſtium portæ Aquilonaris, ad humerum utrumque oſtii duæ menſæ occurrunt, nempe in ipſis angulis interioribus portæ ad Aquilonem pertinentibus. *Et ad latus alterum*, h. e. & ex altera parte portæ in binis aliis angulis ad latus portæ Meridianum pertinentibus, qui ex utraque parte veſtibuli portæ [illegible] continentur, *duæ menſæ*. Exteriorem introitum portæ Propheta hic appellat *oſtium portæ*, interiorem verò *veſtibulum interius*, uti ſuprà fuit in deſcriptione portæ Orientalis.

CAP XXXIX. V. 43. *Et labia earum palmi unius* &c.] Hebr. שפתים, quæ vox deduci poteſt à שפה *elevare* unde נשפה *elevatus, excelſus*, Eſa. 13. 2. atque ita *eminentias* ergo ſignificabit, ſive quod emineat, vel quod ſurſum aut extra parietem [illegible] promineat. Vel ſi deducatur à שפה ſignificabit *labium, oram, littus, marginem, circumferentiam*; atque hoc reſpectu affinis eſt ſignificationi voci שפת quæ κλῆρον, h. e. *terminum* ſignificat. Pſal. 68. 14. Vulg. hoc loco oppugnat Pagninus, ſed fruſtrà; ejus enim argumentis hac unâ ratione jam illatâ reſpondere poteſt, quòd ſcilicet שפה *labium* voci שפת *terminum* ſive *circumferentiam* ſignificanti eſt quàm ſimillima. Deinde Hieronymus, Sym. Theod. & Aquil. 2. edit. reddunt χεῖλος *labium*, LXX γεῖσος in Sixt. cod. in Compl. autem & Regio κυμάτων, quod eſt ornamenti genus quoddam portarum antepagmentis apponi ſolitum à κῦμα *unda*, quam ejuſmodi ornamentum quodammodo refert. *Super menſas carnes oblationis*] Hieronymus, *ubi nos diximus, Super menſas* &c. LXX de ſuo poſuêre, *Et in menſis deſuper tecta ut operiantur à pluvia & ſiccitate*. Theodoretus hanc etiam LXX ſententiam refert. Quo teſtimonio LXX Interpretum confirmari videtur ſententia quæ ſuprà eſt explicata, juxta quam menſas in ipſis Atriis ſub dio ex utraque partæ portæ in deſcriptione notabimus. Et quamvis hæc non ſint Prophetæ verba, ſi tamen verè ſunt LXX Interpretum, & nullo librariorum vitio vel adjecta vel interpolata, magna profectò ſunt authoritatis. Quòd ſi intra veſtibulum conſtitutæ erant menſæ, operirentur aureis quidem, aut fortaſſe argenteis operculis, quo ſacratiores haberentur & mundiores, dum in eis ſacra non haberentur. Id verò ad ſolis vel pluviæ arcendas injurias omninò eſſet impertinens, cùm tectis & muris ſolidis undique tegerentur. Chald. locum iſtum ſic reddit, עינקלין *uncini exibant palmi unius fixi in columnis domûs lanienæ intra veſtibula circumcirca*. Illum ſequuntur Jarhi & Miſna Tract. מדות, *Domus laniorum erat in Aquilone Altaris, & in illa erant octo columnæ breves, & quadrata cedrina erant ſuper illis, & uncini ferrei erant fixi in eis, & tres ordines erant in unoquoque, in quibus ſuſpendebant & excoriabant ſuper menſis marmoreis quæ erant inter columnas*. Quæ ſententia non eſt omninò rejicienda; nam præterquam quòd ſine ejuſmodi uncinis vix ac ne vix quidem excoriari poterant tot victimæ, fuiſſe etiam illos olim in Tabernaculo Moſaico probat locus Exod 38. 28. De 170 ſiclis fecit ווים *capita columnarum*, h. e. uncinos capitellorum, metonymiâ uſitatâ totius pro parte. Kimhi dicit fuiſſe uncinos ſive clavos præ ſe ferentes figuram literæ ו *Vau* infixos columnis atque ex iis prominentes, eráque in hoc facti ut in ipſis excoriarentur pecudes. Hujuſmodi uncini voce שפתים aptiſſimè denotantur. Omnes enim diſpoſiti fuiſſe videntur bini & bini undecunque prominentes, ut unam hoſtiam ſuſtinerent. Quod verò ad trabes cedrinas ſpectat & columnas breviores, quas fingunt illi ad uncinos figendos & ſuſtinenda pondera, puto illos loqui de Zorobabelis vel Herodis Templo; nam in iſto de quo nunc eſt ſermo ligneis columnis nihil erat opus, cùm ſingulæ menſæ ad ſingulos aptarentur frontium ſtylobatas, ſuper quorum ornamentis aptè figerentur clavi, qui quodlibet pondus poſſent ſuſtinere, atque in longa ſæcula perdurare. Et quod ad debitam uſúique accomodatam uncinorum altitudinem ſpectat, eam præſtaret pro pecudibus ſtylobatæ altitudo, quæ oſtenſa eſt eſſe cubitorum duorum cum dimidio, quod verò ad armenta, in ipſis columnis aut poſtibus facilè figerentur clavi. Vocem שפתים Kimhi exponit כירים, h. e. χυτρόποδας, loca aut vaſa in quibus ponuntur ollæ aut caldariæ, ex loco qui eſt Pſalm. 68. 14. Quamvis autem quod ad culinarum vaſa ſpectat nihil habeat cum his menſis commune, tamen quod ad phialas excipiendo victimarum ſanguine menſis appoſitas pertinet, non video cur etiam pedibus non inſiſterent ut minori ſui parte terram contingerent. Quod ſi verum ſit, eæ quoque Hebræis dicerentur כירים à radice כיר quæ *concham*, aut כור quæ *foſſam* ſignificat, quòd vas ſit profundum & capax ut concha vel foſſa. Eædem χυτρόποδες dicuntur ollæ, quæ pedibus inſiſtunt. Χύτρα autem παρὰ τὸ χέειν *fundere* aptiſſimè ſignificabit conchas vel phialas illas in quibus jugulatæ victimæ ſanguis infundebatur, qui collectus deinde in crepidine Altaris effunderetur. Quòd ſi pedibus ejuſmodi conchæ inſiſtebant, meritò χυτρόποδες dicerentur, ac binæ ſingulis inſiſterent menſis, minores aliæ quibus pecudum ſanguis exciperetur, aliæ majores quibus armentorum plurimus. V. 44. *Extra portam interiorem &c.*] h. e. egreſſus portam interiorem, ſubaudi, vidi ibi fuiſſe, *Gazophylacia Cantorum, in atrio*, inquam, *interiori*. LXX proprium horum verborum ſenſum reddidêre, *Introduxit me*, inquiunt, *in atrium interius*. Unde colligitur quæ hactenus dixerat Propheta omnia ad Portæ pertinuiſſe interiora, intra cujus veſtibulum conſtitutas fuiſſe dixerat ſacrificiorum menſas. Sic Kimhi, q. d. in ſpatio atrii interioris erant Gazophylacia Levitarum canentium; ſic & Jonathas & Jarhi. *Facies eorum contra viam Auſtralem*] LXX, *ferentia* vel *tendentia ad Auſtrum*. Hæc verba aliis quaſi per parentheſim immixta videntur, & ſuperioribus illis *Gazophylacia cantorum connectenda*. Senſus eſt Gazophylacia Cantorum erant in porticu quæ tendit ab Aquilone (portam namque egreditur Aquilonarem Propheta) ad Auſtrum. Reliqua ſunt perſpicua. *Quod Gazophylacium erat in latere portæ* vel à latere portæ, aut ad humerum portæ (quod idem eſt) *reſpicientis ad Aquilonem*, h. e. Aquilonaris, *& facies eorum contra viam Auſtralem*, h. e. ex iis Gazophylaciis quæ tendunt in Auſtrum. Senſus fuiſſet perſpicuus ſi dixiſſet, Et Gazophylacium quod eſt in angulo duarum porticuum Aquilonaris & Orientalis, hæc enim eſt quæ ab Aquilone tendit ad Auſtrum. Idem confirmant ſequentia, *Una*, vel *unum*, vel id quod eſt *ex latere portæ Orientalis quæ*, quod, *reſpiciebat ad viam Aquilonis*, h. e. ad Aquilonem. His omnibus verbis deſcribit Gazophylacium illud porticûs Orientalis, quod eſt in ejus angulo Aquilonari. Sed dum unum fuiſſe commemorat Gazophylacium in latere portæ Orientalis verſûs Aquilonem, & aliud quoque ſimile ſubintelligendum fuiſſe indicavit à latere Meridiano ejuſdem portæ. Quod à Kimhi fuit quoque adnotatum, & à Richardo. Atque hujus quidem Gazophylacii, quod nondum expreſſerat, priùs uſum retulit, ſubdens V. 45. *Et dixit ad me, Hoc eſt Gazophylacium &c.*] Illud quod nos conjecturâ affirmamus de duobus illis Gazophylaciis, teſtatum habemus apud LXX, quorum hæc ſunt in Sixtiano cod. verba ad præcedentem verſum, *Et introduxit me in Atrium interius, & ecce duæ exedræ in atrio interiori, una ad dorſum*, h. e. ad latus, *portæ reſpicientis ad Aquilonem*, h. e. ex phraſi Hebraica, Aquilonaris, *quæ fert ad Auſtrum*, h. e. Porta quæ aperta in latere Templi Aquilonari ducit ad Auſtrum, *& una*, h. e. altera exedra *ad dorſum portæ quæ ad Auſtrum*, h. e. à latere portæ Auſtralis, *reſpicientis autem ad Aquilonem*. *Sacerdotum erit qui excubant in cuſtodiis Templi*] Quod ad Meridianum ſitum ſpectat cuſtodientium cuſtodias domûs, & eorum miniſterium, id deſcribitur Num. 3. 27, 28. *Hæ ſunt familiæ Caathitarum &c.* habebunt excubias ſanctuarii, & caſtrametabuntur ad Meridianam plagam. Quibus, poſtquam cunctam Tabernaculi ſupellectilem demandatam fuiſſe teſtatur, principes aſſignat V. 32. *Princeps autem principum Levitarum Eleazar filius Aharon erit ſuper excubitores cuſtodiæ Sanctuarii*. Hanc autem Caathitarum familiam ad angulum Meridianum & Orientalem pertinuiſſe perſpectum eſt, & alibi à nobis confirmatur, ubi oſtendemus caſtrorum Iſrael formam totius Templi ideam retuliſſe. Qua in diſtributione Moyſi & Aharon angulus alter Orientalis & Aquilonaris attribuitur, V. 38. Caſtrametabuntur ante tabernaculum fœderis ad Orientalem plagam Moyſis & Aharon cum filiis ſuis, habentes cuſtodiam Sanctuarii. Hæ ſunt excubiæ domûs quæ nunc dicuntur cuſtodiri in Gazophylacio Orientali Meridiano. V. 46. *Porrò Gazophylacium quod reſpicit &c.*] Illud eſt (inquit Kimhi) ſupra dictum cujus v. 44. mentionem fecerat. *Sacerdotum erit qui excubant ad miniſterium Altaris*] Heb. *cuſtodientium cuſtodiam Altaris*. Quæ autem hæc fuerit cuſtodia, liquet ex Levit. 6. 12. 13. *Ignis in Altari ſemper ardebit. &c.* Quibus verbis perſpicuum eſt cur Hieronymus pro *cuſtodia, miniſterium* converterit, quippe quòd ejuſmodi cuſtodia miniſterii, ſolicitudinis, curæ pleniſſima. V. 47. *Et menſus eſt atrium longitudine centum cubitorum*] Atrium quod jacet inter has portas interiores nunc metitur Angelus longitudine centum cubitorum, & latitudine centum cubitorum per quadrum. *Quadratum*] Heb. מרבע. LXX *ad quatuor ejus partes*, h. e. cujus quaterna latera paria erant cubitorum centum. Hieronymus reperit longitudinis & latitudinis centum cubitos per quadrum. Hîc Villalpandus rejicit eorum ſententiam, qui Atrio interiori Templi Salamonis negant porticus, exedras, gazophylacia, volúntque illud clauſum fuiſſe humili duntaxat maceriâ trium ordinum lapidum cæſorum, & unius ordinis lignorum cedri dolatorum huc accomodantes locum 1 Reg. 6. 36. quem confirmant teſtimonio Joſephi Antiq. lib. 8. cap. 2. Sed illis opponit primò locum 1 Paral. 28. 12, ubi dicitur data fuiſſe à Davide Salomoni deſcriptio *omnium Atriorum* (ſcilicet interioris & exterioris) *& exedrarum per circuitum in theſauros ſanctorum* (in Atrio ſcilicet exteriori) *diviſionúmque ſacerdotalium & Levitarum*. Quæ nemo non videat eadem eſſe cum his quæ hîc recenſentur, *Gazophylacia Cantorum in Atrio interiori*, & Gazophylacium Sacerdotum excubantium in cuſtodiam Templi & miniſterium Altaris. II. Opponit locum 1 Reg. 7. 12. *Ædificavit Salomon Atrium majus rotundum h. e. circumquaque, trium ordinum de lapidibus ſectis, & unius ordinis de dolata cedro*: quæ de Atrio exteriore dicuntur: nam ſequitur, *Et in atrio domûs interiore* (quod eſt Atrium Sacerdotum quod nunc 1 Reg. 6. 36. dicitur ſimiliter extructum fuiſſe *tribus ordinibus lapidum politorum, & uno ordine lignorum cedri*) *& in veſtibulo domûs*. Jam verò veſtibulum domûs altum fuit cubitis 120: tantùm abeſt ut clauſum fuerit humili duntaxat maceriâ. Unde concludit locum illum 1 Reg. 6. 36. de tribus ordinibus lapidum cæſorum, intelligendum de columnis omnibus ſive de tribus columnarum ordinibus in altum ſibi invicem ſuperpoſitis. Locum autem Joſephi Antiq. lib. 3. cap. 2. accipiendum de γείσῳ, ſive humili maceriâ quo Sacerdotes in Atrio interiore operantes ſacris diſtinguebantur à populo, in Atrio exteriore verſante, qui γεῖσος nihil habet commune cum tribus illis ordinibus lapidum politorum. Hunc γεῖσον ait denotari his Ezechielis verbis cap. 42. 10. *In latitudine periboli Atrii*, qui dicitur Atrii peribolus, quòd totum interius Atrium (de quo eſt illic ſermo) undequaque cingeretur. Id verò quod ſequitur (inquit Villalpandus) Joſephus non enarravit, *quod erat contra viam Orientalem in faciem ædificii ſeparati*. *Ædificium ſeparatum* vocat hîc ipſam Dei domum; itaque ante faciem Orientalem domûs Dei peribolus hic ſive γεῖσος tendebatur, à porticu Aquilonari ad Meridianam.

CAP. XLVI. v. 48. *Et menſus eſt veſtibulum quinque cubitorum hinc &c.*] Heb. אל אולם, quam utramque vocem LXX Interp. in Sixt. Cod. retinuerunt, τὸ αἰλ τοῦ αἰλὰμ, quamvis prior ex aliis Codd. excidiſſe videatur: quapropter ipſum *veſtibulum* legunt, ſed *poſtem veſtibuli* licet convertere, vel ut Chald. habet *frontem veſtibuli*. Jarhi, אל quaſi איל *frontem veſtibuli* h. e. groſſitiem laterum portæ menſuravit ab Oriente ad Occidentem. Hieronymus notione proximas voces indicavit fuiſſe איל & אילם, atque adeò poſtem vertit *veſtibulum*. Metitur enim hoc loco Angelus craſſitudinem muri anterioris veſtibuli quæ ingredientibus erat perſpecta in utroque poſte & imminente fornice; quæ quidem partes ædificii meritò veſtibuli nomine cenſentur ab Hieronymo, cùm eas omnes & ſingulas juxta varias notiones indicet prædicta vox אילם, quæ inter alia *fornicem* etiam diximus ſignificare: erat autem hæc porta ſupernè fornicata. *Et latitudinem portæ trium cubitorum hinc &c.*] Hebraica ad verbum convertit Hieronymus, ut & Chald. ſenſum verò reddunt

LXX *Et latitudinem portæ cubitorum 14, & latera* (ἐπωμίδες) *portæ alam cubitorum trium hinc & inde*. Quamvis latitudinem portæ Hebraica non tradant, eam tamen fuiſſe 14 cubitorum manifeſtè colligitur ex ipſo textu. Conſultò verò *latera* portæ intelligunt dicta fuiſſe portæ latitudinem, nimirum quantum ipſa latera ſeu humeri aut poſtes diſtenduntur ab oſtio uſque ad angulos interioris ædis, quod unum dimenſum fuiſſe repetita ipſa dimenſio planum facit. Accedit conſuetudo deinceps ab Angelo obſervata in ſingulis portis Sanctuarii in quibus poſt dimenſam murorum craſſitudinem, ſpatia metitur quibus domus ipſa ab oſtio, ſive à poſtibus portæ ad angulos uſque interiores utrinque laxatur; quam quidem dimenſam retractionem & *latera* vocat portæ, & *humeros*, & *latitudinem*. Kimhi, *Dicit quod latitudo portæ veſtibuli erat ejuſmodi ut remaneret illi latus poſt portam trium cubitorum ab Aquilone, & trium cubitorum ab Auſtro, habetur ergo latitudinem portæ fuiſſe 14 cubitorum, nam longitudo veſtibuli erat 20 cubitorum*, ex quibus tolle ſex pro lateribus portæ, tres hinc & tres inde, remanet latitudo portæ 14 cubitorum, & ad hoc meliùs explicandum ſubdit, longitudinem autem Veſtibuli 20 cubitorum. Eandem planè habet Theodoretus expoſitionem cum Kimhiana. V. 49. *Octo gradibus aſcendebatur ad eam*] Hieronymus, Symmachus (inquit) quem nos ſecuti ſumus, 8 gradus poſuit, LXX decem, Theod. & Aquila 2 edit. undecim, prima autem nullum numerum poſuit, ſed abſolutè ait, Et gradibus in quibus aſcendebatur ad eam, ut juxta conſuetudinem priorum portarum octo intelligamus gradus, ſicut intellexit Symmachus. Jarhi Kimhi & Joſephus monent in ſecundo Templo h. e. Herodiano fuiſſe 12 gradus. Quoniam autem Villalpando ſacroſancta eſt Vulg. ob decretum Synodi Tridentinæ illi mordicus adhæret. Igitur (inquit) nos ſecundùm Vulg. edit. graduum octonarium numerum ante veſtibulum excitavimus quibus ad portam aſcenditur, vel ad ipſum veſtibuli introitum. Et quoniam rejicienda minimè videtur LXX Interp. tranſlatio, quæ B. Auguſtino magnæ autoritatis eſt, binos alios gradus excitavimus in ipſo introitu veſtibuli, in anteriorum paraſtadum cubitali projectura ut vides in veſtigio Sanctuarii, ita ut omnes gradus ad veſtibulum uſque aſcendendi deni ſint, quot videlicet numerantur à LXX Interp. octoni uſque ad portam veſtibuli, quot numerantur à Vulg. editionis Interp. *Et columnæ erant in frontibus*] Heb ועמודים אל האילים Uſus eſt hoc loco Propheta voce propria עמודי columnas has diſtinguens à reliquis quas hactenus enumeraverat, vel potiùs columnas diſtinguens à poſtibus. Deducitur autem hæc vox à עמד *ſtetit*, q. d. ſtatuam quod in altum ſtet erecta, vel quod ſubſiſtat fulciátque domum cui ſubſtat. Differt à voce איל quæ *poſtem* ſignificat, aut columnam muro adpactam, עמוד autem *ſtantem columnam*, quæ muro non adjacet, ſive ea rotunda ſit, ſive quadrata, aut aliâ quacunque formâ. Unde colligimus à muro extantes conſpectas fuiſſe à Propheta poſt dimenſam veſtibuli longitudinem & latitudinem, h. e. cùm oculos atque iter dirigeret in Templi portam mox dimetiendam. Has igitur duas columnas in frontibus ſive ad frontes appoſitas fuiſſe affirmat, nimirum è regione paraſtadum angularium quæ erant circa portam Templi, una in angulo Meridiano, altera in Aquilonari, ut vides in veſtigio Sanctuarii.

CAP. XLI. *Ezechielis Paraphraſtica explanatio ex Villalpandi Explanationum Tom. 2. part. 2. l. 4.*

V. 1. *Et introduxit me in Templum*] Introduxit me in priorem Templi portem, quæ dicitur Baſilica, aula, atque Templi nomine plerumque cenſetur. *Et menſus eſt frontes ſex cubitos latitudinis hinc, & ſex cubitos latitudinis inde*] Et menſus eſt utrumque portæ poſtem dextrum atque ſiniſtrum, & uniuſcujuſque latitudinem ab Oriente in Occidentem 6. cubitorum. *Latitudinem Tabernaculi*] Quanta nimirum erat ſuperliminaris latitudo, & parietis Sanctum à Veſtibulo dividentis craſſitudo. V. 2. *Latitudo portæ 10 cubitorum erat*] Limen portæ latum erat cubitos 10 quàm latum fuerat olim Moſaicum Tabernaculum. *Et latera portæ 5 cubitis hinc & quinque cubitis inde*] Et reliqua muri pars ab oſtio uſque ad angulos interiores domus, quinque fuit cubitorum ex alterutra parte, aperiebatur quippe porta in media domo Sancti. *Et menſus eſt longitudinem ejus 40 cubitorum. & latitudinem 20 cubitorum*] Et aulæ ſanctæ longitudinem 40 cubitorum menſus eſt, & latitudinem 20, duplâ nimirum latitudinis longitudine, quæ maximè ab antiquis probatur. V. 3. *Et introgreſſus intrinſecus menſus eſt in fronte portæ duos cubitos*] Et deducens me ad Adyta, menſus eſt poſtem utrumque Portæ, h. e. craſſitudinem muri concludentis oraculum duorum cubitorum, vel paraſtades latus utrumque Portæ exornantes. *Et portam 6 cubitorum. & latitudinem portæ 7 cubitorum*] Oſtium quoque portæ menſus eſt 6 cubitos latum, & humeros, ſive latera, portæ, h. e. muri partes quæ ab oſtio extenduntur ad angulos interioris domus 7 cubitorum. V. 4. *Et menſus eſt latitudinem ejus 20 cubitorum, & longitudinem 20 cubitorum; & dixit ad me, Hoc eſt Sanctum ſanctorum*] Et menſus eſt Oraculi latitudinem 20 cubitorum, & longitudinem 20 cubitorum, cujus altitudo quoque 20 cubitorum fuit; & dixit mihi &c. V. 5. *Et menſus eſt parietem domus 6 cubitorum*] Et menſus eſt craſſitiem parietis Templi 6 cubitis. *Et latitudinē lateris 4 cub.*] Latera, anterides, ſive antas, vel pilas, menſus quoque eſt, & uniuſcujuſque latitudinem comperit eſſe 4 cubitorum. V. 6. *Latera autem latus ad latus bis triginta tria*. Latera verò bina ſibi invicem reſpondentia à pariete domus projiciuntur pedes 33 h. e. cubitos 22. ſingula projiciuntur cubitos 11. *Et erant eminentia quæ ingrederentur per parietem domus, in lateribus per circuitum, ut continerent, & non attingerent parietem Templi*] Et retractiones quaſdam fecit in ipſis lateribus domus in quibus trabes & tabulata cubiculorum domum circumdantium ponerentur, nè opus eſſet ipſos Templi parietes fodere ut continere poſſent trabes, quas non debuit Templi parietem contingere, nedum illi inſiſtere. V. 7. *Et platea erat in rotundum aſcendens ſurſum per cochleam, & in cœnaculum Templi deferebat per gyrum*] Et aditus vel oſtium inferiorum cubiculorum patebat ad cochleam, quo ad media & ſuperiora cubicula aſcendebatur, quæ quidem cubicula univerſa propemodum domum circuibant. *Idcirco latius erat Templum in ſuperioribus*] Et ſpatium fiebat manus ſurſum aſcendendo ad cameras, atque adeò cubicula inter coſtas ſive paraſtades, latiora erant quo ſuperiora. *Et ſic de inferioribus aſcendebatur ad ſuperiora in medium*] Aſcendebatur enim ad ſuperiora cubicula per media, & ad hæc per inferiora. V. 8. *Et vidi in domo altitudinem per circuitum, fundata latera ad menſuram calami 6 cubitorum ſpatio*] Et vidi interiores coſtarum retractiones quibus trabes & tabulata fulciuntur, ipſæque paraſtades muniuntur; erántque in univerſum ſingulæ retractiones altæ calamum unum 6 cubitorum & palmi, omnes ſimul cubitos viginti. V. 9. *Et latitudinem per parietem lateris forinſecus 5 cubitorum*] Et lapideus paries qui coſtas & cubicula claudebat extrinſecus, latus erat cubitos quinque. *Et erat interior domus in lateribus domus*] Totidémque latus erat locus ille inter coſtas relictus, qui in cubicula deinde tributus ſecundùm longitudinem fuit, qui quidem locus & pro æſtuariis fuit, & ut in eo ſacra vaſa aſſervanda reponerentur. V. 10. *Et inter Gazophylacia latitudinem 20 cubitorum in circuitu domus undique*] Et platea quædam viginti cubitos lata erat inter Gazophylacia Atriorum & prædicta cubicula: quæ quidem platea æquè undique lata totam domum cingebat ab Oriente, Mer. Occ. & Aquilone. V. 11. *Et oſtium lateris ad orationem: oſtium unum ad viam Aquilonis, & oſtium unum ad viam Auſtralem*] Et prædictus locus qui derelictus dicebatur, & in varios uſus deputatus erat, potiſſimum ad orationem, animi requiem, & Dei munera ſuſcipienda deputabatur, ad quem & ab Auſtro & ab Aquilone patebat aditus, apertis oſtiis à lateribus veſtibuli, & in pariete Aquilonari & in Auſtrali exterioribus. Et à propriis oſtiis in ipſis coſtis, vel Antis, apertis, alia ab Auſtro, alia ab Aquilone aperiebatur: quare facies ad Orientem reſpiciebant in binis illis cubiculis quæ Mutatoria ſæpe appellantur. *Et latitudinem loci ad orationem 5 cubitorum in circuitu*] Et prædicti loci, ſive cubiculorum, latitudo 5 cubitorum; tot enim diſtat ab interiori domus pariete exterior coſtarum. V. 12. *Et ædificium quod erat ſeparatum verſúmque ad viam reſpicientem ad mare latitudinis 70 cubitorum*] Et hujuſmodi orationis locus qui à latere Meridiano & Aquilonari Templi extructus latus erat, h. e. extendebatur ab Oriente in Occidentem 70 cubitos. *Paries autem ædificii quinque cubitorum latitudinis per circuitum, & longitudinis 90 cubitorum*] Hujus verò loci exterior paries, qui domum undique cingebat, latus erat vel craſſus cubitos 5 altus verò cubitos 90. V. 13. *Et menſus eſt domûs longitudinem 100 cubitorum, & quod ſeparatum erat ædificium, & parietes ejus longitudinis 100 cubitorum*] Quam domum ſingillatim & per partes metitus fuerat nunc in unam ſummam colligit, ejúſque longitudinem ab Oriente in Occidentem centenario, h. e. perfecto, cubitorum numero definit. Nam ipſa domûs longitudo & orationis locus, & parietes, omnia ſimul capta, longitudinem complent centum cubitorum. V. 14. *Latitudo autem ante faciem domus, & ejus quod erat ſeparatum contra Orientem 100 cubitorum*] Et platea quædam quæ jacebat ante faciem domus, h. e. ejus celeberrimi atque eximii ædificii, quod Separatum propterea dicitur, & Orientem reſpicit, longa erat cubitos 100 hujus verò plateæ latitudinem paulò ſuperiùs 20 cubitis definierat. V. 15. *Et menſus eſt longitudinem ædificii contra faciem ejus, quod erat ſeparatum ad dorſum, ethecas ex utraque parte 100 cubitorum*] Et menſus eſt interioris Atrii quadratam illam aream, quæ domum Domini cingebat, vel potiùs poſtes, veſtibula & porticus quæ triplici ex latere Occidentali, Meridiano & Aquilonari domui opponebantur. Menſus eſt, inquam, longitudinem porticûs occiduæ quæ reſpiciebat Occidentale poſticum domûs, nec non porticus Meridianas & Aquilonares, quæ erant ex utraque parte domus, 100 cubitis: erat enim areæ hujuſmodi æqua longitudini latitudo 100 cubitorum. *Et Templum interius & veſtibula Atrii*] Atque adeò Templum interius menſus eſt, & Atrii veſtibula. V. 16. *Limina & feneſtras obliquas, & ethecas in circuitu per tres partes*] Atrii porticus cedrinis contectæ deſuper laquearibus, quæ laquearia Limina dicuntur, inferiùs cancellis claudebantur in rhomborum morem obliquis non quadratis angulis perforatis, & Atrii poſtes ſine etheca triplici ex latere cingentes Templum. *Contra uniuſcujuſque limen*] Poſtibus domûs reſpondebant ex adverſo non quidem temerè, ſed ſinguli ſingulis poſtibus, ſingula limina, vel tabulata ſingulis tabulatis. *Stratúmque ligno per gyrum in circuitu*] Poſtes verò domûs, vel paraſtades, operiebantur tabulatis cubiculorum in circuitu trium laterum Meridiani, Occidentalis & Aquilonaris. *Terra autem uſque ad feneſtras*] Hujuſmodi autem tabulata paraſtadas operiebant à terra uſque ad feneſtras domûs, h. e. uſque ad altitudinem 25 cubitorum. Vel, & ſolides paries erigebatur uſque feneſtras domûs, quæ ſuper altitudine 25 cubitorum aperiebatur in pariete Meridiano & Aquilonari. *Et feneſtræ clauſæ ..Super oſtia.* v. 17. *Et uſque ad domum interiorem, & forinſecus per omnem parietem in circuitu intrinſecus & forinſecus ad menſuram.* v. 8. *Et fabrefacta Cherubim & palmæ, & palma erat inter Cherub & Cherub, duaſque facies habebat Cherub.* v. 19. *Faciem hominis juxta palmam ex hac parte, & faciem leonis juxta palmam ex alia parte expreſſam per omnem domum in circuitu*] Feneſtræ verò Templi quæ ſuper hujuſmodi pariete aperiebantur, ab eodem ita abſcondebantur ut ex Atriorum pavimento inferiori videri non poſſent. Et feneſtræ clauſæ triplici operimento cancellis, valvis atque aulæis V. 17. aperiebantur ſuper altitudine oſtii Orientalis domûs, per parietes exterioris domûs uſque ad parietem interioris; nam in interiori domo feneſtræ non erant, atque in eadem altitudine procurrebant tum in parte domûs Meridiana & Aquilonari, tum in exteriori coſtarum & cubiculorum. Vel, intrinſecus h. e. in interiori domo Sancti Sanctorum, & forinſecus in exteriori Sancti admenſuram operiebantur omnia tabulis ejuſdem menſuræ, in quibus v. 18 inſculpebantur imagines Cherubinorum atque Palmarum ita ordine diſpoſitorum, ut inter binos quoſque Cherubinos palma una ſtatueretur: inter binas quaſque palmas unus Cherub. Cherubini autem uniuſcujuſque diſpoſitio ita erat, ut è quaternis quibus conſtabat animalium formis v. 19 humanam ad palmam converteret ex parte una leoninam ad palmam alteram ex parte altera. Nam alis, quæ tertia dicitur facies, utramque palmam ex æquo tangebant; vitulinis pedibus, quæ quarta dicitur facies, neutram palmam ſed ipſum pavimentum contingebant. Atque hac eadem quam dixi diſpoſitione expreſſa erat domus circumquaque univerſa, ita ut in Sanctuario octoni computarentur Cherubini in quaternis parietibus, & duodeni ſi eiſdem annumerentur Cherubini in quaternis parietibus, & duodeni ſi eiſdem annumerentur quaterni qui Arcam circumſtant, ac duodeni item in exteriori domo; ut omnes Cherubini Templi 24 fuiſſe credantur. V. 20. *De terra uſque ad ſuperiora portæ Cherubim & palmæ cœlatæ erant in pariete Templi*] Quantum erigebatur Orientalis portæ lumen, vel oſtium, tantundem à terra parietes Templi & oraculi inſculptis Cherubinis ac palmis, ut dixi, exornabantur, h. e. in altitudine cubitorum 20. V. 21. *Limen quadrangulum*] Aulæ verò ſanctæ portæ (quæ quadrata erat non fornicata) poſtis uterque latus erat quartâ parte latitudinis portæ, unuſquiſque octavâ; latus enim erat cubitum cum quarta cubiti parte. Superliminare verò ejuſdem menſuræ, quod primi ordinis Atriorum epiſtyliis æquè libratum erat; Epiſtyliorum menſuram & ornamenta definit. *Et facies Sanctuarii, aſpectus contra aſpectum*] Et Sancti ſanctorum, & Sancti facies, quippe quæ ad eandem ſpectabant cœli regionem, & eodem aſpectu videri poterant, erant omnino ſimiles diſpoſitione, ornamentis, incruſtaturis, unâ ſymmetriâ diſpares, cùm hujus antepagmentum utrumque ex quarta, illius ex quinta latitudinis portæ factum fuiſſe dicatur. V. 22. *Altaris lignei 3 cubitorum altitudo, & longitudo ejus duorum cubitorum*] Altare verò, quod ex erectis quaternis quadratis tignis, aliiſque in ſummo & in imo connexis, quaſi ex oſſibus contexuit Solomon, ac cedrinis tabulis undique conveſtivit, aureiſque demum laminis contexit, altum erat cubitos tres, longum æquè ac latum cubitos 2. *Et locutus eſt ad me, Hæc eſt menſa coram Domino*] Et dixit mihi qui me ducebat Angelus, Hoc altare, quod in conſpectu Dei ſemper manet, menſa dicitur, quippe cui ſacer ignis & ſuave ſpirans ſuffitus imponitur. Vel ſenſus eſt, abſolutâ Altaris enarratione ad dextram Altaris converſus ductor meus dixit mihi, Hæc eſt menſa panum propoſitionis &c. V. 23. *Et duo oſtia erant in Templo, & in Sanctuario*] Sancti & Oraculi oſtium unumquodque binis claudebatur foribus. V. 24. *Et in duobus oſtiis ex utraque parte bina erant oſtiola, quæ in ſe invicem plicabantur; bina enim oſtia erant ex utraque parte oſtiorum*] In quorum ſingulis ex utraque parte oſtii ſingula oſtiola aperiebantur, in utriſque bina, quæ oſtiola ſuis quoque foribus claudebantur; apertis enim majoribus valvis minores quoque aperiebantur, atque unà cum illis claudebantur, quamvis clauſis majoribus facilè minores aperirentur: bina enim oſtia erant ex utraque parte oſtiorum, ex alterutra ſingula. V. 25. *Et cœlata erant in ipſis oſtiis Templi Cherubim, & ſculpturæ palmarum, ſicut in parietibus quoque expreſſæ erant*] Et in tympanis valvarum opere ſculptoris eminebant figuræ Cherubim & palmarum, illis omnino ſimiles, quas in parietibus Templi expreſſas fuiſſe retulimus. *Quamobrem & groſſiora erant ligna in Veſtibuli fronte forinſecus*] Et pulchrum quidem ornamenti genus Orientali Templi fronti præſtabant capita trabium quæ in zophoris conſpiciebantur exterioribus. V. 26. *Super quæ feneſtra obliqua*] Et feneſtræ cancellis occluſæ, quibus lumen cœnaculis Templi inducebatur ſuper hujuſmodi zophoris conſpiciebantur. Et ſimilitudo palmarum hinc atque inde in humerulis veſtibuli, ſecundùm latera domûs latitudinémque parietum.

Excerpta ex Villalpando ad Cap. 41.

CAP. IIII. v. 1. *Latitudinem Tabernaculi*] Hebr. אהל: videtur vox eſſe primitiva, & ſignificare *extenſionem* vel *expanſionem rei alicujus ſupra nos*, & propriè id omne ſignificare videtur *quod ſupernè expanditur*, ut aulæum, cortina, velamen deſuper extenſum ut protegat. Hinc fit ut vox ſpecialiter uſurpetur ad ſignificandum Tentorium, aut Tabernaculum; & verbum אהל *extendit* vel *expandit Tentorium* Eſa. 13. 20. Quæ omnia in eam nos inducunt ſententiam ut arbitremur hoc loco vocem אהל transferri ad ſignificandum ſuperliminare portæ Templi, quod cùm planum eſſet, atque cortinæ extenſæ perquam ſimile, obumbrabat ac protegebat portam deſuper. Kimhi exponit *ſemicirculum*. Qui in eo primùm peccaſſe videtur, quòd ſemicirculum ſcribit pro fornice, in eo verò rurſus quòd portam Templi credidit fuiſſe fornicatam, quod repugnat ipſi voci Hebraicæ, rationibus Architecturæ, & S. Scripturæ teſtimoniis infrà afferendis, quum de portarum ornamentis dicemus. Aliam explicationem c. ſequenti Villalpandus adfert. Si Maſſoretharum punctationem minimè ſequimur, inquit, hæc verba cum præcedentibus conjungemus haud aliter quam LXX. in Reg. & Compl. codice fecerunt, Latitudo Tabernaculi, & latitudo portæ 10 cubitorum erat. Quam lectionem haud renuent Vulg. ſi eiſdem ſubintellecta præponatur collationis vox *juxta, ſecundùm* ſic, juxta *latitudinem Tabernaculi*. Moſaici nempe, *latitudo portæ* 10 *cubitorum erat*. Hæc autem portæ & Moſaici Tabernaculi collatio fortè alicui myſteriorum plena videatur, quæ in eo forſan ſita eſſe putanda videtur, quòd quanta illius latitudo fuit, tanta eſſe oſtendatur oſtii Templi expanſio dupla latitudine; ut Templi porta, quo Eccleſia Chriſti ſignatur, multò major eſſe indicetur Synagogâ, quæ mobili atque exiguo repræſentabatur Tabernaculo. [Non incommoda eſt hæc poſterior Villalpandi explicatio, attamen aliquanto longiùs petita videtur, atque hæc Tabernaculi Moſaici cum Templo hoc collatio, hoc duntaxat in loco notata, aliena videtur. Itaque malim priorem ſequi explicationem, cui velim hoc additum, nimirum LXX in Sixt. ed. ſic rediddiſſe πηχῶν ἓξ τὸ εὖρος τοῦ αἰλὰμ ἔνθεν. unde liquet eos legiſſe אילם pro hodierno אהל, quæ lectio τῶν LXX optima videtur: voce enim illâ אילם ſeu אולם ſignificatur *veſtibulum* ſeu *fornix* quâ ſuperne duo portæ poſtes junguntur]

CAP. V. v. 2. *Latitudo portæ*] Hebr. פתח. Cùm hanc portam & interiorem Sanctuarii ſæpius nominet, eis nunquam indidit nomen שער, cùm contrà factum fuiſſe videamus in reliquis Atriorum portis. Nempe vox פתח oſtium quod in muro ingredientium commodis aperitur ac lumini excipiendo ſignificat: שער verò ea omnia ædificia indicat quæ ad portæ dignitatem, munitionem, ornamentum ſolent circa portam extrui. Ex quo fit ut cùm portæ Atriorum ad pompam & munitionem Templi fuiſſent extructæ, urbis alicujus formam potius imitantes quàm peculiaris ædificii, eæ שער appellentur, quarum oſtia פתח השער dicuntur. At in portis his Sanctuarii, quæ ad uſum tantummodo aperiuntur, quæque, quamvis propriis ſint exornatæ membris, nulla habent deſuper ad portæ pompam ædificia, ideo פתח non שער dicuntur. Hujus porrò oſtii latitudo dimenſa eſt, altitudo non item. Idque non caſu aut temere factum eſſe arbitror, neque quod minùs neceſſaria ad ædificii rationem plenè percipiendam, ſed quod facili conjecturâ ea ex dictis poſſet colligi fuiſſe cubitorum 20 duplâ proportione, quam in aliis portis obſervatam fuiſſe ſuprà oſtendimus.

CAP. VI. *Longitudinem* 40 *cubitorum, latitudinem* 20 *cubitorum*. Hanc duplam longitudinis ad latitudinem proportionem maximè probat Vitruvius in tricliniis atque aliis ejuſmodi ædificiis l. 6. c. 5. De modo dimetiendæ longitudinis, an videlicet murum includat qui Sanctum ſanctorum dividit à Sancto, an verò à longitudine excludat, quoniam ex univerſis domûs menſuris pendet hoc dubium, de eo illis enumeratis agemus.

CAP. VII. v. 3. *Introgreſſus intrinſecus*] Hebr. לפנימה. A voce פנה quòd *aſpicere* ſignificat additis antè & retro literis componitur nomen לפנימה quo ferè ſemper adverbialiter utuntur Hebræi, *intus, interiùs* ſignificantes, quaſi dicant *ante*, interiora enim q. anteriora vocant, quòd introrſum ingredientibus interiora ſint antè, exteriora maneant retro. Phraſim ac verba Prophetæ aptiſſimè exprimeret Hiſpanus ſermo *paſſando adelante*. *Menſus eſt in fronte portæ duos cubitos*] Hebr. איל הפתח h. e. *poſtem oſtii*. Sic Chald. Symm. περὶ τὴν θύραν *circa portam*, h. e. ex utraque parte portæ. Theod. Hebr. איל, Aquila *oſtium*, nos (inquit Hieronymus) *frontem* interpretati ſumus. Kimhi, quaſi dicat duas frontes portæ hinc & inde quarum unaquæque erat latitudinis 2 cubitorum. Jarhi, Greſſities muri erat 2 cubitorum. Lyranus, Hæc eſt ſpiſſitudo parietis ſive frontis. Paries enim ille non eſt multùm altus, nec ſuſtinet ſuper ſe aliud pondus, quia ſolùm dividit inter Sanctum Sanctorum & Sanctum in inferiori manſione Templi, & ideo non deſcribitur tantæ ſpiſſitudinis ſicut alii parietes Templi. [L. C. At c. 11. accipit illos duos cubitos de duabus Antis quas collocat utrimque à latere portæ Oraculi]

CAP. IX. *Portam ſex cubitorum*] Jarhi hoc accepit de altitudine, Kimhi de craſſitudine, uterque falſus & deceptus ex ſequentibus verbis *latitudinem portæ 7 cubitorum*. Sed male. *Latitudinem portæ 7 cubitorum*] Hebr. רחב, quæ vox *latitudinem* vel *dilatationem* ſignificat, non eam quæ in ipſa porta eſt lata ſex cubitos, ſed eam quæ portam ingreſſis mox occurrit, quámque diſertis verbis definierunt LXX in Sixt. cod. qui ſic appoſitiſſimè locum iſtum explicant, καὶ διεμέτρησε τὸ αἰλ τοῦ θυρώματος πηχῶν δύο, καὶ τὸ θύρωμα πηχῶν ἕξ, καὶ τὰς ἐπωμίδας τοῦ θυρώματος πηχῶν ἑπτὰ ἔνθεν, καὶ πηχῶν ἑπτὰ ἔνθεν: quam lectionem appoſitè exponit Theodoretus. Vidi quoque alteram portam, illam interiorem, cujus latitudo erat cubiti 6. & ab utraque parte ancones cubiti 7. Sex igitur cubiti 14. additi 20. efficiunt.

CAP. X. v. 4. *Menſus eſt latitudinem ejus 20 cubitorum*] Nihil præceſſiſſe videtur ad quod pronomen *ejus* referendum ſit; quare LXX paraphraſticè addidiſſe videntur μῆκος τῶν πυλῶν, quâ lectione ad prædictum oſtium cum ſuis humeris menſuram hanc referre videntur. At in Hebræo pronomen *ejus* referri poſſe videtur ad id quod ſuperiori verſu dixerat *introgreſſus* לפנימה h. e. in Adytum. Hanc porrò menſuram mendoſè legunt LXX. Interp. 40. ſcribentes pro 20. cujus rei teſtis eſt Hieronymus, Pro quo, inquit, *in pleriſque codd, LXX Interp. 40 continentur*. Hos ſecuti ſunt Sixtiani, nos Regio & Complutenſi libentiùs ſubſcribimus, inquit Villalpandus.

CAP. XV. v. 5. *Et latitudinem lateris*] Hebr. צלעות, quæ vox propriè ſignificat *coſtas animalis* Gen. 2. 21. deinde pro latere cujuſlibet rei Exod. 26. 26. Tertiò trabes in tectis 1 Reg. 7. 3. Quartò aſſeres quibus interiores Templi parietes veſtiuntur, 1 Reg. 6. 15. Hìc quadam ſimilitudine ducti ejuſmodi partes in hoc ædificio hac voce intelligimus, quæ animalis & navis coſtis, aut contignationis trabibus ſimiles eſſe deprehenduntur. Atque hæc ſunt quæ eriſmæ, pilæ vel antæ aut anterides in architectura dicuntur, quæ à muro extant illique adhærent, & ſingulæ ſingulis Atriorum poſtibus latitudine reſpondent ac ſitu: quibus eriſmis coſtarum nomen aptè convenit. Quemadmodum enim navis latera coſtis ligneis, aut animalis pectus coſtis oſſeis continetur, ita planè domus hæc tota parietibus his tranſverſis continetur, & veluti fulcris quibuſdam ſuſtinetur, ne trabium pondere preſſi ſubtiliores parietes abinvicem ſeparentur, atque pandantur. Nam quoniam Veſtibuli altitudo 120 cubitorum eſt, reliqua domus ad 90 cubitos ſurgit, poſtulabat tanta domûs altitudo parietem in imo vaſtiſſimum, cujus augmentum fabricæ ſymmetria vetabat. Nam ſi craſſiores muri conſtituerentur quàm reliqui totius ædificii, ſolida oſſa turris inanibus reſponderent Atriorum ſpatiis inter poſtes relictis, quod vitioſum eſſet atque ab hoc ædificio alienum. Itaque firmitas & ſymmetria ædificii cùm pugnare viderentur, ita ut alteri tantum eſſet detrahendum quantum alteri conſuleretur, ſumma Architecti ſapientia parietem reliquis Atriorum parem conſtituit, & quantum latitudini deerat, quæ maximam molem atque celſiſſimam poſſet ſuſtinere, tantum addidit firmitatis appoſitis his ordine tranſverſis muris. Kimhi, Jonath. & Jarhi intelligunt hìc per *latera* thalamos inter utrumque parietem interiorem & exteriorem concluſos; ſed male: nam 1 Reg. 6. 5. hæc duo diſtinguuntur; vocantur enim thalami illi יציע, coſtæ verò iſtæ ſive antæ צלעות. Lyranus has anteridas obſervavit quas ipſe vocat barbarè *pilarios*. Jonathan exponit מחיצתא, quâ voce videntur poſſe ſignificari pilæ illæ quæ mediæ erant & ſeparabant inter ſingulos thalamos ſive cubicula.

CAP. XVI. V. 6. *Latera autem latus ad latus*] Præpoſitio Hebraica אל quæ *ad* proprie ſignificat, non rarò idem eſt cum עם *cum*, ut Joſ. 11. 19. & Gen. 49. 29. quâ ratione ſi locum iſtum exponamus legemus *coſta cum coſta*, h. e. ſi binæ ſingulæ computentur, una viz. Auſtralis & altera Aquilonaris, erunt ſimul junctæ 33 pedum. *Bis triginta tria*] Notat Villalpandus vocem Hebraicam in ſingulari פעם ſignificare *vicem unam* Gen. 18. 32. in duali פעמים *bis, duas vices* Num. 20. 11. in plurali autem פעמים *plures vices* Joſ. 6. 4. & Gen. 33. 3. ubi habetur שבע פעמים *ſepties, ſeptem vicibus*. Deinde uſurpari etiam pro *greſſu* ſive *pedibus* ut Eſa. 6. 26. Cant. 7. 1. 2 Reg. 19. 24. quâ ſignificatione hìc ait accipi à Kimhi, nempe pro menſura pedis; quam ſignificationem ipſe Villalpandus ſequitur & amplectitur hoc loco. Itaque ſic legit in Vulg *latera autem latus ad latus bis, triginta tria*, atque ſic ea παραφράζει. *Latera* quæ ſibi invicem reſpondent bina, *latus ad latus bis*, h. e. ſi bina ſumantur, ſupple, longa ſunt, ſive potiùs à pariete domûs invicem projiciuntur, *triginta tria*, h. e. pedes tres & triginta. Quæ eſt coacta admodum expoſitio. Cæterùm c. 17 operoſè probat per lineas radices Ichnographiæ anteridas illas projectas eſſe à muro domûs 11 cubitos utrinque, ſi autem binæ ſimul jungantur 22 cubitos, qui efficiunt 33 pedes. Quod ab ipſo breviùs potuit demonſtrari ſic, Murus exterior craſſus erat 5 cubitos, cubicula interjecta inter exteriorem & interiorem murum lata erant totidem, antæ autem projiciebantur extra murum exteriorem cubitum unum; ſic fiunt 11 cubiti ab uno latere, totidem erant ab altero latere. Capite autem octavo refellit eorum ſententiam qui numerum illum 33 intelligunt vel de cubiculorum vel de ipſarum antarum numero, & oſtendit quomodocunque numerentur vel ipſæ coſtæ ſive antæ, vel cubicula, eorum numerum vel excedere, vel minorem eſſe numero 33 aut verò eo duplicato, nimirum 66, proindéque intelligendum eſſe numerum illum 33 de pedibus quibus antæ à muro domûs projiciebantur. Rationem item reddit eodem capite cur Propheta hoc numero pedum uſus ſit potiùs quàm 22 cubitorum, ſed petitam ex Allegoria. Notat ex Auguſtino & Gregorio numerum 11 deſignare peccatum, quia ſicut 11 eſt tranſgreſſio denarii ſic peccatum eſt tranſgreſſio Decalogi, proptereáque abſtinuiſſe Prophetam à numero illo 11 & 22 qui ex illo duplicato exurgit. Objicit autem quòd ſuprà Angelus Veſtibulum Templi menſus eſt 11 cubitis cùm potuerit decem metiri. Reſpondet Sanctuarium figuraſſe humanam Chriſti naturam quæ fuit ſine peccato, veſtibulum Sanctuario adjunctum figuraſſe ſimilitudinem peccati quæ fuit in carne Chriſti: *Deus enim miſit filium ſuum Chriſtum in ſimilitudine carnis peccati* Rom. 8. 3. Alias item reddit hujus numeri 33 rationes ſub finem capitis, has nempe. Primùm inquit, Hujuſmodi pilæ ſive coſtæ ædificio firmitatem præſtant non ſecus quàm homini pedum projecturæ; pedibus igitur aptiſſimè dimetiuntur. Deinde ipſæ pilæ ædificii corpus fulcientes ipſum Chriſti corpus annis 33 quibus nobiſcum in terris verſatus eſt, indicant. Denique hic idem numerus ab undenario non longè diſtat, cùm illum ter contineat, quod adhuc myſterio non vacat, imò illud maximum redemptionis noſtræ continet, nempe quod in illa carnis Chriſti ſimilitudine peccati habitat tamen omnis Divinitas (quæ ternario numero deſignatur) corporaliter.

CAP. XIX. *Et erant eminentia* &c.] Locus iſto componendus habetur 1 Reg. 6. 5. *Ædificavit ſuper parietem Templi tabulata per gyrum* &c. Ubi eſt vox יציע quæ *ſtratum* propriè ſignificat, à יצע *ſterno*, quam vocem ſolent eo loco interpretari *deambulatorium* factum inter parietes Templi inſtar cœnaculi. Sed vox ſignificat *ſtratum*, quod, quia aſſeribus ſternebatur, *tabulatum* ſolet verti à Vulg. LXX μέλαθρον, quod *trabem in medio tecti* propriè ſignificat, unde & pro tecto ipſo ſumitur, deinde per metonymiam partis pro toto pro ipſa domo; inde Theodoretus affirmat eâ voce ſignificari *domiculas* in circuitu Templi. Cubicula ergo hæc in parietibus domûs fuiſſe dicuntur. Senſus eſt, ipſos parietes domûs, alterum interiorem 6 cubitorum, alterum exteriorem 5 cubitorum, cubicula concluſiſſe: & hi parietes duo latera cujuſcunque cubiculi cingebant, duo verò reliqui coſtis, quas vocant *latera*, concludebantur; atque hic eſt ſenſus eorum verborum quæ ſequuntur, & *fecit* הצלעות *latera in circuitu*. His de cubiculorum muris ac ſitu ſtatutis, eorum tecta, ſive tabulata, obſcure hìc à Propheta deſignantur. *Et erant eminentia*] Hebr. ובאוה à בוא quod eſt *ingredi*. Quâ ratione eâ voce hoc loco *ingreſſum* ſignificari putant nonnulli, nimirum à perpendiculo parietis inferioris verſùs interiorem partem, Hiſp. *hizo unas entradas*. Hæ retractiones. 1 Reg. 6. 6. dicuntur מגרעות à גרע quod eſt *minuere, ſubtrahere, adimere*. Quâ voce retractiones ſignificantur quibus paries introrſus retrahebatur ita ut pars inferior magis promineret, ſuperior introrſum retraheretur, quodam veluti gradu relicto, cui capita trabium, imò & tota tabulati contignatio imponeretur.

CAP. XXI. v. 7. *Et platea erat in rotundum* &c.] Hebr. ורחבה à verbo רחב quod *dilatari* ſignificat, unde רחב *latitudo*, quam vocem Vulg. reddidit *plateam*. Senſus eſt, Latitudo cubiculorum major in ſuperioribus circuibat domum. Kimhi, *Dilatabat ſe, & circuibat ſurſum ad latera*, h. e. Latera eo toto quo ſurſum aſcendebant, dilatabant ſe in loco illis repoſito in pariete ſicut dicitur in lib. Regum. Tabulatum inferius 5 cubitorum erat latitudinis, medium verò 6. cubitorum. Quod autem dicitur ונסבה *& circuibat*, ſignificatur quòd per Cochleam aſcendebatur ad ſuperiora, ſicut dicitur in lib. Regum, & per Cochleam (בלול) aſcendebant ad medium cœnaculum & à medio in tertium. Jarhi, *Dilatabat ſe*, h. e. latera ibant dilatando ſe ſurſum; medium enim latius erat inferiore uno cubiculo, & ſic ſuperius latius erat medio uno cubiculo. *Aſcendens ſurſum* Hebr. נסבה *circuibat* h. e. Cochlea; & hoc eſt quod dictum eſt in ædificio Solomonis, *Et per cochleam aſcendebant in medium cœnaculum. Idcirco latius erat Templum in ſuperioribus*, i. e. propterea quod diximus quòd dilatabant ſe in ſuperioribus, ideo latitudo domûs ſurſum major erat inter latera, & latus ſuperius erat omnium latiſſimum, Hæc Jarhi. Aſcendens

ſurſum per cochleam] Nulla hìc in Hebræo mentio fit cochleæ, eam autem huc retuliſſe videtur Vulg. Interp. ex 1 Reg. 6. 8. *Oſtium lateris medii in pariete* erat domus dextra, *& per chochleam aſcendebant &c.*] Quem locum Villalpandus explicat quia facit ad Ezechielis intelligentiam. Loci ſenſus (inquit) eſt, oſtium quod in latere aperiebatur medio, vel in medio lateris, coſtas ſive paraſtades medias appellat, quòd ipſæ inter bina quæque cubicula interſint, atque inter utrumque Templi parietem (quæ ratio movit Interpretes ferè omnes ut ipſa cubicula pro antis uſurparent, quòd non videtur eſſe à ratione alienum ut cubicula coſtis clauſa Coſtæ dicantur, unde & Ezech. 41. 9. dicitur, *Erat interior domus inter latera domûs*, interiorem domum vocat hæc interiora cubicula quæ ſunt inter latera domûs, quâ ratione hìc quoque cubiculum interius, ſive medium, facilè dicat hoc idem, non quòd ſit inter ſummum & imum, ſed quòd ſit inter Antas & parietes Templi) In ipſis ergo poſtibus, ſive coſtis quæ utrumque Templi parietem contingebant, oſtia aperiebantur; non enim aliunde aditus patebat in interiora hæc cubicula, quàm per ejuſmodi oſtia fornicibus ſuffulta, quorum veſtigia contemplari licet in veſtigio primo Sanctuarii. Sequitur in loco illo 1 Reg. 6. 8. *In parte domûs dextræ, LXX ad humerum domûs dextrum*. Chald. *in latere domûs dextro*, rectè. Malè in quibuſdam Cod. vulg. legitur *pariete* pro *parte* quod correxit Sixtus V. Sermo nempe hìc fit de oſtio quodam minori quo non ad ipſum Templum ingreſſus patebat, ſed ad cubicula de quibus nunc loquitur, quod oſtium in latere erat dextro, ſic vocat Meridianum. Nam qui ſedentem deſuper Cherubinis ſpectat majeſtatem, Occidentem verſùs, ille ad ſiniſtrum latus Meridiem, ad dextrum Aquilonem habet. Contrà evenit ſi domum ingredientes aſpicias, facie ad Orientem converſâ, tum enim ad dextrum latus Meridiem, ad ſiniſtrum Aquilonem habes, quâ ratione locum hunc exponit Kimhi. Ex qua utraque expoſitione liquet idem oſtium à Meridie fuiſſe & ab Aquilone. Cur autem Meridiani potius oſtii meminerit quàm Aquilonaris non aliam licet aſſignare rationem quàm quod myſterium fortaſſe voluit innuere lateris dextri Chriſti militis lanceâ in Cruce perfoſſi, cujus meminit Beda, Eucherius & Angelomus. *Et per cochleam*] Hebr. ובלול vocis notionem & formam ſcalæ explicant Kimhi & Jarhi. Hiſpanicè dicitur *Caracol*, Italicè *Lumaca*. Scribitur autem hìc לולים numero multitudinis; quare Chald. *per cochleas* vertit, indicans duplicem fuiſſe cochleam, à Meridie alteram, alteram ab Aquilone, id quod ſuadet ipſa ædificii ratio & reſponſus. Has ſcalas in veſtigio Sanctuarii notabimus iis in locis, in quibus ædificii uſibus eſſe poſſent maximè accommodatæ, & oſtiis proximæ, & ædificii firmitati minimè obeſſe poſſent. Illis nullas licuit aperire feneſtras quæ lumen è cœlo directum reciperent, obſtabant enim paraſtades & muri craſſitudo, ſed lumen recipiunt à feneſtris turris Meridianis & Aquilonaribus. Harum Coclearum meminit Joſephus Antiq. lib. 8. cap. 2. *Porrò aſcenſum in ſuperiorem Templi partem commentus eſt Rex in craſſitudine muri. Hæc enim pars non habebat ab Oriente magnam januam* (per quam ab exteriori aliquo ædificio ingrederetur) *ut inferior, ſed à lateribus inerant parvula oſtiola. In cœnaculum Templi*] Quod nimium ſuper univerſa Sanctuarii longitudine & latitudine extructum erat, ut vides in ſecundo Sanctuarii veſtigio, idémque ſuper prima contignatione Templi attollebatur, ut vides in diſſecti Templi Orthographia. Verùm quia nulla in Hebræo fit mentio cœnaculi Templi, ſatis aliquibus eſſe videtur ut ſuprema inter coſtas cubicula cœnaculum dicantur Templi, quod ea Templum circundent.

CAP. XXII. *Idcircò latius erat Templum in ſuperioribus*] *Templum*, h. e. cubicula inter coſtas laterales Templi, *latius erat in ſuperioribus* h. e. ſpatium fiebat majus ſenſim aſcendendo ad cameras. Hoc ex eo colligit quod [illegible] initio dixerat, *Et platea erat*, vel ut vertit Clarius, *Et dilatatio & gyratio facta eſt ſurſum & ſurſum ad cubicula*. Hebr. *Idcircò latitudo domûs*, ſubaudi coſtarum, *ſuperius* vel in ſuperioribus. Hanc latitudinem quâ inferiora cubicula à ſuperioribus diſtabant teſtatam habemus 1 Reg. 6. 6.

CAP. XXIII. V. 8. *Et vidi in domo altitudinem &c.*] Refert hìc & rejicit ac refellit Villalpandus ſententiam, I. Rabbinorum (quos ſecuti ſunt Iſidorus & Vatablu) qui hunc locum ſic acceperunt quaſi ſermo ſit de altitudine Templi, quam contemplatus fuiſſet Propheta Angelo indicante, vel fortè dimetiente, quam ejuſmodi altitudinem ſubticuerit Propheta. II. Bedæ, qui ſummum Templi tabulatum putat hìc deſcribi, quod planum fuiſſe vult, ut ſunt domorum tecta in Ægypto & Paleſtina. III. Eucherii, Angelomi, Lyrani & Richardi qui hunc verſum accipiunt de lorica in ora ſummi tabulati Templi collata, ne quis inde præceps incaute decideret. Suam autem ſic explicat. Expoſitâ, inquit, cubiculorum formâ, longitudine, latitudine ac tectis, reliquum erat ut de eorum altitudine loqueretur, quam hoc verſu definiri arbitramur. Altitudinem quidem ait ſe quandam vidiſſe *in domo*, h. e. in interiori quodam ex illis cubiculis, ſive quendam cubiculorum ordinem ingreſſus vidit *altitudinem*. Neque quiſquam arbitretur noſtrum eſſe commentum cubicula hæc *domûs* nomine cenſere; ſic enim mox v. 9. *interiorem domum in lateribus domus* ea vocat Propheta. Quæ cubicula meminiſſe oportet fuiſſe pervia, ut in veſtigio oſtenduntur, ſic enim fit uno conſpecto plura quoque alia facile conſpicerentur, atque adeo *per circuitum* dixit, vel circumcirca, quaſi dicat altitudinem hanc univerſam domum circumdediſſe, quæ & à cubiculis circundabatur. *Fundata latera*] Hebr. מוסדות à voce יסוד *fundamentum* q. d. fundamenta laterum. Sunt autem fundamenta coſtarum vel inferiorum coſtarum partes, retractiones illæ, quarum ſupra meminimus, quæ paraſtades fulciunt ac muniunt, quippe quæ earum inferiorem partem veluti baſes quædam latiorem reddunt atque adeo firmiorem. *Ad menſuram calami*] Hebr. מלו הקנה, h. e. *juſtâ calami longitudine*; ſic Gen. 23. 8. מלא כסף h. e. *juſto pretio*. Ita *plenitudo calami* vel *plenum calamum* Ezechiel vocat juſtum, quem apte reddit Vulg. *ad menſuram calami*, quia menſura idem eſt quod æquitatis norma. Juſta autem calami longitudo ſupra definita eſt ſex cubitis cum palmo ſive quadrante cubiti. Nec obſtat quòd cubiti ſex hìc pro calamo referuntur à Propheta, id enim aliàs quoque fecit, nihil propterea ſubtrahens de calami longitudine, ſed Hiſtoricorum morem ſecutus eſt qui numerorum partes præſertim minimas ſubticent. *Sex cubitorum ſpatio*] In Hebræo eſt אצילה quod ab Hebræo אצל *ſeponere, ſeparare* Gen. 27. 36. unde אציל *magnus, honorabilis, nobilis*, Exod. 24. 11. Ergo *cubitus* אצילה *ſepoſitus, reſervatus* is dicitur qui juſtus ſit ac lege olim ſtatutus, quomodo *ſiclus Sanctuarii* dicitur qui juſtus eſt, & *amphora Capitolina* non quæ alia eſt à communi, ſed quam ne violare liceret, Jovi Tarpeio in monte ſacravere Quirites, Quare ut *plenum* dixerat *calamum*, h. e. juſtum, ſic cubitum vocat אצילה *ſepoſitum, reſervatum* quo is dimenſus eſt, h. e. juſtum. Hieronymus, *ſex cubitorum* ſpatio, primævam vocis notionem ſecutus, ac ſi diceret ſepoſitum vel relictum fuiſſe ſpatium ſex cubitorum vel calami longitudinis. Atque hìc rejicit Villalpandus ſententiam Kimhi qui putat cubiculum vocari hìc אצילה *axillæ* quòd major ſit communi haud ſecus quàm brachium alteram ſui partem excedit. V. 9. *Et erat interior domus in lateribus domûs*] In Hebræo eſt מנח quod à radice ינח *reliquit, dimiſit, depoſuit, ſivit in loco aliquo*. Inde מנח *locum* ſignificat *repoſitum, derelictum*, vel *ſepoſitum*. Conjungendus autem ſimul integer verſiculus, *Latitudo parietis qui coſtæ ad extra 5 cubitorum, & מנח quod derelictum domus appendicium* (ſeu coſtarum) *quod interius*, ſubaudi *ejuſdem erat latitudinis*. Diſertis verbis cubicula ipſa definit, & cui uſui inſervirent ipſâ voce indicans; vocat enim ea *derelicta* vel *dimiſſa* quòd ipſam videntur occupare parietis craſſitudinem, prudenter enim fuiſſe dimiſſa indicat æſtuaria, & ad pondera ſublevanda, & ne concretus in imis fundamentis vapor aliquis æſtuariis carens terræ motus efficere aut ædificia vitiare poſſet. Hujus autem relicti loci latitudo tanta eſſe perhibetur, quanta exterioris muri latitudo, nempe quinque cubitorum, id quod infrà iterum diſertis verbis teſtatum habetur. Atque hunc quidem locum non minùs inter latera domûs quàm inter ejuſdem parietes fuiſſe compertum eſt. Illud præterea hoc loco notatum eſt quòd vox מנח & *locum relictum* ſeu *ſepoſitum*, & *locum in quo aliquid reponitur & aſſervatur* poteſt ſignificare; quâ quidem ratione locum iſtum fuiſſe exiſtimare licet in quo vaſa ſacra aſſervanda reponerentur. V. 10. *Et inter Gazophylacia latitudinem viginti cubitorum*] Parietis memor cùm fuiſſet qui thalamos claudebat exteriùs, meminiſſe etiam oportebat ſpatii quod reliquum erat ſub dio inter parietem hunc exteriorem domûs & veſtibula ſeu poſtes porticuum quibus ſuperſtructa erant Gazophylacia habitationi atque aliis miniſteriis accommodata. De hoc ergo ſpatio verba iſta accipit Villalpandus, & hoc firmat autoritate Kimhi, Jarhi & Lyrani. V. 11. *Et oſtium lateris ad orationem*] Eandem, inquit Villalpandus, Hebraicam vocem מונח quam *interiorem domum* converterat ſupra Vulg. bis hoc eodem verſu vertit *ad orationem*. Atque hìc multis prolixe nugatur Villalpandus, ut rationem hujus interpretationis reddat aliquam, ſed frigidam omnino & inſulſam atque allegoricam, cùm ſimpliciùs dicere potuerit Hieronymum legiſſe מנחה (pro מנח) quæ vox Rabbinis paſſim ſignificat *orationem veſpertinam*, ſive preces illas quotidianas, quas Judæi ſolent in ſynagogis ſuis Deo fundere, mane & veſpere loco jugis ſacrificii antiqui lege conſtituti. *Oſtium unum ad Aquilonem &c.*] Duplicem viam ingredi (inquit Villalpandus) poſſumus in aſſignanda hac duplici porta. Altera, ut ſermo ſit de poſtis quæ ab Atrio ingrediuntur in cubicula illa quæ ſunt à lateribus veſtibuli, è quibus deinde cubiculis mox patet aditus ad orationis locum, quâ ratione verba *ad Aquilonem, ad Auſtrum*, acciperentur ut ſonant, quia nimirum earum altera non modo eſt in parte Templi Aquilonari, ſed & Aquilonem reſpicit, id quod de Auſtrali pariter ſentiendum eſt. Harum portarum veſtigium videre eſt in veſtigio Sanctuarii, faciem verò in aſpectu lateris Sanctuarii; non enim aut levis aut contemnenda viſa eſt hæc ratio ut eſſent ejuſmodi portæ prætermittendæ. Verùm firmiori ratione probari poteſt Prophetam hoc loco non loqui de ejuſmodi portis exterioribus ſed de interioribus aliis quæ in coſtis aperiebantur, per quæ quidem oſtia à mutatoriis cubiculis ingrediebantur ad interiora cubicula quæ & locus dicuntur orationis & Hebraicè מנח. V. 12. *Ædificium quod erat ſeparatum*] Hebr הגזרה, quod eſt à גזר *excindere, ſuccidere, ſcindere, dividere*, hinc גזרה *abſciſſum*, ſeparatum, ſejunctum, quod cum de ædificio dicitur illud ædificium ſignificabit quod ab omni alio ſepoſitum eſt, nec alteri conjunctum aut aliquâ ſui parte connexum: quare meritò Scriptores in hanc unam confluunt omnes ſententiam, ut putent Templum eâ voce indicari. *Ædificium*] Exhedras intellige quæ circa Templum ſunt, ſive locum orationis intellige, quod erat ſeparatum, h. e. quod eſt in facie Templi vel coram Templo (h. e juxta Templum)! à latere Meridiano & Aquilonari, *verſúmque ad viam reſpicientem ad mare* h. e. & tendit in Occidentem. Sic LXX ὡς πρὸς θάλασσαν. *Latitudinis, extenſionis, 70 cubitorum*] Longitudinem metitur loci ad orationem qui 60 cubitos occupat longitudinis Templi, & ſenos muri Occidentalis & quinos exedræ item Occidentalis, vel ſi ad poſtem uſque paraſtadis metiaris, quaternos, qui omnes complent 70. *Et longitudo ejus 90 cubitorum*] Rejicit hìc Villalpandus Rabbinorum ſententiam qui menſuram hanc de longitudine exedrarum circa Templum exponunt excluſâ cellâ mutatoriâ cui tribuunt 10 cubitos, qui cubiti decem ſi tollantur de centum cubitis longitudinis totius domûs, reliqui ſunt 90 pro cellis. Sed rectè obſervat Villalpandus murum veſtibuli Templi ab illis non numerari quinque cubitorum, qui ſi detrahantur longitudini illi 90 cubitorum, reliqui erunt tantùm 85 non verò 90 cubiti. V. 13. *Et quod erat ſeparatum ædificium*] Lyra, *&* pro *id eſt*, h. e. Templum quod dicitur ſeparatum cum ædificio appendicium. Hìc aliquot exemplis probat Villalpandus *&* ſumi non rarò pro *id eſt*, & interpretative uſurpari, dein ſubjicit, Quâ ratione apte intelligemus idem ipſum quod *domûs* nomine menſus fuerat centum cubitis, quoniam eâ voce quæ communis eſt & plura ſignificat, non ſatis eſſe perſpecta poterat ejuſmodi menſura eam magis explicare volens atque indicare quas partes domûs ejuſmodi menſura comprehenderet, ſubjungit *&*, h. e. *quod erat ſeparatum ædificium*, Hebr. והגזרה והבנין, *& ſepoſitum & ædificium*. Vocem utramque paulò ante expoſuimus & oſtendimus priore Templum indicari, poſteriore ædificia Templo adjacentia. Jarhi hanc ſententiam confirmat, *Finis verſiculi*, inquit, *principium ejus explicat*, q. d. omnia ſimul conficiunt 100 cubitos. *Et parietes ejus*] h. e. omnia ſimul computata longitudinem complent 100 cubitorum ab Oriente in Occidentem vel ab Occidente in Orientem.

CAP. XXXI. V. 14. *Latitudo autem ante faciem domûs 100 cubitorum*] Refert & probat Lyrani expoſitionem qui hunc verſum accipit de plateæ, quæ erat ante faciem Templi, longitudine ab Auſtro ad Aquilonem; longa enim erat 100 cubitos ſecundùm longitudinem Atrii interioris, in eo verò ejus ſententiam rejicit quòd Lyranus plateam illam latam faciat decem duntaxat cubitos, cùm ſuprà à Propheta definita ſit lata viginti cubitos v. 10. Rejicit etiam expoſitionem Jarhi, qui hunc verſum exponit de latitudine Orientali ipſius Templi. V. 15. *Et menſus eſt longitudinem ædificii &c.*] Metitur hoc loco Angelus atrium illud quod Templum circumdabat, vel potiùs poſtes atque veſtibula quibus atrium illud triplici ex parte cingitur. Magis proprie aſſerimus Occidentales atrii pilas hoc loco eſſe dimenſas quas vocat בנין, haud ſecus quàm paulò ante cubicula & paraſtades eâ voce indicaverat, & initio ſtylobatas & cancellos periboli exterioris. Senſum ergo hunc eſſe cenſemus, menſum hìc eſſe porticuum ædificium dorſo domûs objectum, h. e. Occidentale, quod longum erat cubitos centum, omnium porticuum inſtar. In hac fuiſſe ſententia Kimhium oſtendit Villalpandus prolatis ejus verbis. *Ethecas*] Vocem Hebraicam אתיקים retinuit hìc Hieronymus, eam non valens vel nolens exprimere, quam tamen poſtmodum ad cap. 42. 5. reddit poſt LXX *porticum*. Non niſi quater invenitur hæc vox in tota Scriptura, adeóque hoc tantum & ſequenti capite, à radice נתק *avellere, abrumpere, divellere*. &c. Targ. & Kimhi exponunt *angulum*: Jarhi, *ignoro*, inquit, *quid ſint, exiſtimo tamen eſſe quaſi columnas quadratas eminentes in muro ad munitionem*, quæ vulgari ſermone vocantur *Pilaſtres*. Alii *exedras* ſeu *cubicula* volunt eâ voce ſignificari. Villalpandus omnia iſta conjungit ſimul, vúltque eâ voce innui porticum ſuſtinentem exedras ſive cubicula poſtibus (quos Hebræi Angulos vocant) fultam, poſtibus, inquam, quibus adpactæ ſemicolumnæ à muri extant perpendiculo quaſi avulſæ, ut quibuſdam placuit. Nobis verò, inquit ille, avulſæ potiùs dicuntur ethecæ quòd à domûs Domini ædificio undique avellantur; quâ ratione Templum גזרה dicitur, h. e. *ſeparatum*, eadem ratione dicentur ethecæ quia ſeparatæ ſunt atque avulſæ. Quæ vocis expoſitio perſpicuum reddit loci ſenſum, Menſus eſt, inquit, longitudinem porticus dorſum proſpicientis domus, & porticus ex utraque parte Meridiana & Aquilonari domus, ſingulas centum cubitorum; hoc eſt enim quod mox reſumit, *ethecas*, inquiens, *per tres partes in circuitu*, h. e. ternas Atrii porticus, quæ Templum circundabant. V. 16. *Limina & feneſtras obliquas &c.*] *Limina* Hebr. ספים, quâ voce non limen duntaxat ſuperius & inferius, ſed & poſtes ipſi ab utraque parte oſtii ſignificantur, neque in oſtiis tantùm limina dimenſa ſunt ab Angelo, ſed & in Atriorum veſtibulis, ubi hac voce poſtes fornicem ex utraque parte ſuſtinentes ſignificantur. Quare dum hîc liminum meminit ſive poſtium quos dicit ab Angelo dimenſos fuiſſe quâ menſurâ dimenſi fuerint planè indicat, nempe eadem quâ reliqui poſtes cum ſuis omnibus partibus, ſymmetriis & ornamentis. Hac autem voce poſtem ſemper menſus eſt qui parietis reſpondet craſſitudini quem vidimus latum fuiſſe calamum unum, h. e. cubitos $6\frac{1}{4}$. *Feneſtras obliquas*] Rejicit Villalpandus eorum ſententiam qui iſtud intellexerunt de Templi feneſtris, I. quia mox hoc eodem verſu aget de Templi feneſtris, *terra autem uſque ad feneſtras.* II. quia inter limina & ethecas, quæ non ad Domum ſed ad porticus Atriorum pertinent incongruum videtur domus feneſtras commemorare. Accipit ergo iſtud de cancellis loricæ quâ totum interius Atrium undique claudebatur, de qua lorica Joſeph. Antiq. lib. 8. cap. 2. *Circumdedit Templo ſeptum trium cubitorum altitudine quod γεῖσον vocamus.* Hujus periboli formam indicat Propheta quem obliquis feneſtris perterebratum fuiſſe ſignificat, à quo non diſſentit Joſephus qui eam vocat loricam, quod inſtar hamatæ loricæ obliquis illis feneſtris diſtingueretur. *Ethecas*] *Ethecas*, inquit Villalpandus, poſtes Atrii eſſe arbitramur, & fulciunt nos LXX qui vocem αἰλάμ (quâ Atriorum veſtibula ſæpè ſignificarunt) pro Hebr. אתיקים ſubſtituunt haud diſſimili ſenſu. Et poſtes & veſtibula & porticus cedrinis contecta laquearibus quæ *ſtrata ligno* vocant LXX, & cancellis ſeu obliquis feneſtris inferiùs claudebantur in circuitu Templi h. e. à tribus lateribus, ab Oriente namque nullo ædificio cingebatur. *Contra uniuſcujuſque limen*] Hebr. נגד quod *ex adverſo*, ex oppoſito. Unde liquet ethecas quæ contra Templi poſtes ſtatuuntur (ſive poſtes ſignificent ſive exedras ſive quid aliud) non eſſe Templo adjacentes ſed ab eo diſſitas ex adverſo trium Templi laterum. Aptè Vulg. id ipſum indicans quod res eſt, nempe ethecas ſive poſtes Atriorum poſtibus domûs ex adverſo reſpondiſſe, non quidem temerè ſed ſingulos ſingulis poſitu & latitudine pares: id enim ſignificat additum verbum iſtud *uniuſcujuſque limen. Stratúmque ligno &c.*] Hebr. שחיף, quod alibi non repetitur, & ab omnibus exponitur *opertum.* Rabbinis id verbum ſignificat *avellere, decorticare*, unde Kimhi putat vocem eſſe deſumptam, q. d. lignum decorticatum & compoſitum ſeu aptatum ſeu limen ligno ſtratum, unde ipſe *tabulatum Cedrinum* exponit. Jonath. in Reg. cod. *ex adverſo liminis quod opertum erat tabulis cedrinis.* LXX quæ ſint hæc limina quæve operimenta lignea videntur indicare, qui ſic habent, *Et domus & ea quæ proxima ſtrata ligno per circuitum,* Domum expreſſè indicantes & adjacentes domui poſtes, quos terna operiebant tabulata ſive cubicula tecta. Vulg. aptè *ſtratúmque ligno limen, limen* pro poſte verbum verbo convertit. Hi verò poſtes domus operiebantur quidem tabulatis quæ retractionibus ſupradictis ſuſtinebantur, idque *per gyrum in circuitu* trium laterum Templi in quibus cubicula ſuis quoque tabulatis diſtinguebantur, atque ligneis tectis operiebantur. *Terra autem uſque ad feneſtras*] Id eſt, inquit Kimhi, *à terra uſque ad feneſtras.* LXX in Complut. & Reg. cod. *ſtrata ligno per circuitum & pavimento uſque ad feneſtras.* Senſus eſt, Poſtes ſive antæ domui adjacentes tabulatis operiebantur à terra uſque ad feneſtras domus. Quæ verba omnium tabulatorum ſimul indicant altitudinem. Quod ſi Vulg. lectionem Hebraicæ adhærentem ſequimur, *terra autem*, h. e. ſolidus paries erigitur *uſque ad feneſtras*, i. uſque ad coronam 25 cubitis altam, quæ exteriori Templi parieti terminus erat, æquè librata & ſimilis omnino coronis primi ordinis atriorum, ſuper qua corona non amplius ſurgente exteriori pariete, aperiebantur lumina domus, quod indicant etiam ſequentia; & in Templi Orthographiis perſpectum eſſe poterit.

CAP. XXXIII. *Et feneſtræ clauſæ*] Alibi dicuntur אטמות h. e. *clauſæ, obturatæ*, non omnino, ut notat Kimhi, ſed quibuſdam cancellis, qui aditum intercluderent, luci paterent ac viſui. Hic verò dicuntur מכסות, à כסה *tegere, operire*; quare vox hæc indicare poteſt feneſtras haſce abſconditas fuiſſe tectis exedrarum ita ut è ſolo Atrii vix ac ne vix quidem proſpici potuerint, quod in diſſecti Templi Orthographia facile dignoſcet Lector. כסה ſignificat etiam *contegere & quaſi pannis obvolvere*, unde מכסוה *operimentum* velut aulæum Exod. 26. 14. Ex quo conjicere licet feneſtras dici מכסות, quòd haud ſecus quàm portæ Sanctuarii ejuſdem feneſtræ aulæis contegerentur, quò fortaſſe reſpexiſſe videntur LXX feneſtras tripliciter aperiri ſignificantes ut proſpiceretur per eas, quia fortaſſe triplici claudebantur operimento ne aſpectui paterent Templi interiora, h. e. cancellis, valvis & velis. Sed mox melius Villalpandus, Puto (inquit) eos de thalamorum locutos eſſe feneſtris, quæ triplici ordine aperiebantur, ut per eas lumen in cubicula induceretur, & proſpicere poſſent exteriora qui in eis eſſent. *Super oſtia*] Hæc verba juxta Hebr. Græc. & Chald. pertinent ad ſequentem verſum; ſed haud diſſimili ſenſu Latina verſio cum ſuperioribus conjungit. Ex quo licet conjicere orationem non eſſe abſolutam atque perfectam, ſed cum ſequentibus conjungendam, ut ſenſus ſit, feneſtras ſuper oſtii altitudine apertas fuiſſe in domo exteriori, omnes quidem in eadem menſura & in eadem altitudine. V. 17. *Uſque ad domum interiorem*] Senſus Prophetæ hic eſt, ut quoniam feneſtrarum meminerat (dum à terra uſque ad feneſtras tabulatis opertas fuiſſe dixit paraſtades) earum ſitum ac diſpoſitionem hîc indicaret. Feneſtræ ergo (inquit) erigebantur ſuper altitudine oſtii Orientalis domus, per parietes domus exterioris uſque ad murum interioris: Quæ quidem feneſtræ in eadem altitudinis menſura aperiebantur à parte interiori domus & ab exteriori murorum. Sequenti capite probat Villalpandus has feneſtras fuiſſe tantùm in loco Sancto, nullas verò in Sancto ſanctorum. & quidem ex hoc ipſo loco ex vi præpoſitionis עד, quæ quum de loco uſurpatur ſemper terminum rei deſignat ultra quem ulterius non progreditur. Quâ ratione (inquit) ſi Ezechielis verba interpretemur hic erit ſenſus, Feneſtræ cancellis occluſæ deſuper oſtium per totam exteriorem domum extendebantur *uſque ad domum interiorem* excluſivè. Quod verò ſubjungit *Per omnem parietem in circuitu &c.*] Sic intelliges, per omnem parietem Meridianum & Aquilonarem; nam de Occidentali certum eſt non habuiſſe feneſtras per quas aliqua pars domus interioris poſſet videri, eæ enim cum domo exteriore confunderent interiorem quam oportet eſſe ſepoſitam. De pariete autem Orientali idem planè crediderim, caruiſſe nimirum feneſtris, tum quod Veſtibulo obumbrarentur, tum verò maximè quod nullam viderentur habere poſſe cum reliquis Veſtibuli partibus ſymmetriam. [L. C. Obſervatio. Quod Villalpandus hîc negat Occidentalem Templi parietem ullas habuiſſe feneſtras contradicit ipſi Ezechielis textui qui dicit *feneſtras fuiſſe per omnem parietem* סביב סביב *circumquaque*, & ipſe ſecum pugnat, qui & in Templi veſtigio, & in poſticæ partis illius Orthographia feneſtras aperuit; & facit id contra aptiſſimam & pulcherrimam admirabilis hujus ædificii ſymmetriam, quæ poſtulat ut ab omnibus ſui partibus feneſtræ æquè libratæ aperiantur. Neque verò minùs debent aperiri feneſtræ ab Occidua Templi parte, quàm à Meridionali & Septentrionali ejus latere, è regione Adyti ſive Sacrarii. Si ergo concedit Villalpandus per omnem parietem Meridionalem & Aquilonarem apertas fuiſſe feneſtras, uti reapſe ipſe eas aperit tam in Veſtigio domus quam in ejus Orthographia, cauſa nulla eſt cur neget eas fuiſſe etiam ab Occidentali parte apertas. Aut ſiqua eſt cur ſecundùm eum negandum ſit fuiſſe ab ea parte apertas feneſtras, (nempe quia putat Sacrarium non fuiſſe ullâ extrinſecus adveniente ſolis luce illuſtratum, quod ego non invitus conceſſerim) eadem ſuadet & cogit ut negemus etiam fuiſſe eas per Meridionalem & Aquilonarem partem, è regione Sanctuarii apertas. Sed ratio illa non obſtat quo minùs tribus ex partibus aperiri debuerint feneſtræ lucem admittentes ſolarem; neque enim propterea lux illa penetraverit in ipſum Sacrarium (quod ſtudioſè cavet Villalpandus) fuit enim Sacrarium cubicum, 20 cubitos longum, latum & altum, itaque ad illam viginti cubitorum altitudinem ſupernè fuit tectum, vel tabulato plano vel lacunari fornicato, quo prohibebatur lumen per feneſtras ingrediens nè in Sacrarium ſubjectum penetraret (feneſtræ enim in Templi pariete non aperiebantur niſi ad 25 cubitorum altitudinem ſupra Atrii Templi pavimentum) at non impediebat quo minùs ſeſe diffunderet per locum Sanctum, & per locum illum qui fuit inter Sacrarii tabulatum & ſupremum totius Aulæ ſanctæ lacunar interjectus, qui locus par fuit altitudine & amplitudine cum ipſo Sacrario, viginti nempe cubitos longus, latus & altus. Nam à Templi pavimento ad ſupremum ejus lacunar altitudo fuit quadraginta cubitorum, cujus altitudinis dimidiam tantùm partem occupavit Sacrarium, reliqua altitudo à Tabulato Sacrarii ad ſupremum Aulæ lacunar fuit à lumine per feneſtras ingrediente illuſtranda, alioqui manſiſſet locus ille, qui ex Aula ſancta conſpiciebatur, cæcus & obſcurus ac totus ferme tenebroſus, quæ fuiſſet maxima in loco tam ad miraculum uſque ſpecioſo atque decoro deformitas. Senſus ergo verſiculi hujus videtur eſſe, feneſtras domus Dei fuiſſe in eadem altitudine (ſeu æquè libratas) per omnem Domus parietem circumquaque, quibus lumen immittebatur in Domum tum interiorem (h. e. locum Sanctum eamque partem quam ſupra Sacrarium diximus modò fuiſſe) tum exteriorem, h. e. Templi veſtibulum, quod & ipſum feneſtris illuſtrari debuit, uti videre eſt in ipſa Villalpandi Orthographia Templi.] *In circuitu*] Ex utraque Meridionali & Aquilonari; ſicut paulò ſuperiùs dixerat *in circuitu* per tres partes. *Ad menſuram*] Eandem ſcilicet, ſitæ erant feneſtræ apertæ *intrinſecus & extrinſecus.* Ubi iſtud maxime animadvertendum puto, quòd interiora domus, quamvis magnitudine, formâ, ornamentis eſſent ab exterioribus longe diverſa, tamen iiſdem ita conſonabant ut corona atriorum Templi totam undique cingeret domum exteriorem intrinſecus atque extrinſecus, quo non modò ſumma habita fuiſſe in ædificio architectando ſymmetriæ ratio oſtendetur, ſed & ſignificationis & myſterii, quo nimirum indicaretur Atria, Porticus & Poſtes, quæ Iſraeliticum populum indicabant, coronâ donari minime potuiſſe, niſi ea à Domo Dei originem duceret.

CAP. XXXV. v. 18. *Et fabrefacta Cherubim &c.*] Totus in explicando interiore ornatu Templi verſatur Propheta, id quod tribus hiſce verſiculis quamvis compendio apte tamen expreſſiſſe videtur. Ornamenta verò Templi triplici ratione poſſunt expendi, aut enim materia dignoſcitur aurea, lignea, lapidea, circa quam fulgor nitidúſque color auri gemmarumque poſſet explicari. Vel ornamentorum modus exquiritur fuerintne pictoris arte coloribus expreſſa, an verò ſculptoriâ arte cælata, an aurificis malleo diducta, an fuſorio igne decocta. Denique, ſi figuris, floribus, aut id genus formis exornabatur domus, quænam fuerint formæ, tum quod ad hominum vel viventium alterius generis imagines, tum quod ad flores, fructus, frutices & poma. Et primum quidem non eſt hujus loci. Quod autem ſpectat ad artem, certum eſt laminas aureas quibus ornamenta omnia obducebantur ductiles fuiſſe, qua in re aurificum ingenium & induſtria maximè commendatur, atque in includendis variis lapillis & gemmis quibus interiora domus haud ſecus ſplendore complebantur quàm micantibus ſtellis ſerenâ nocte cœlum. Ea uno verbo exponuntur à Propheta dum Cherubim & palmas cælatas fuiſſe ſuper omnem domum affirmat. Utitur voce communi עשוי: ſed auctor libri Regum propriâ eſt uſus קלע, *ſculpſit Cherubim & palmas & cælaturas valdè eminentes.* Cælaturæ hæ non lapidibus fuerant inſculptæ ſed aſſeribus parietibus adpactis 1 Reg. 6. 18. *cedro omnis domus intrinſecus veſtiebatur &c.* Reliquum eſt ut de forma ornamentorum agamus quæ duplex eſt; altera quæ ad Cherubinos pertinet eorúmque formam & poſitum, altera quæ ad reliqua monumenta, de quibus ſequenti Prophetæ capite agetur. Poſtquam hoc & ſequentibus cap. ad 44. uſque Villalpandus multis conatus eſt tueri contra Adverſarium quendam collegæ ſui Hieronymi Pradi de Cherubinorum figura ſententiam qui in explicatione cap. hujus Prophetæ affirmat, 1. viſionem hanc Ezechieli objectam eandem eſſe cum ea quam habuit Moſes in monte Sinai, quæque fuit objecta Iſaiæ cap. 6. & Danieli cap. 7. & Joanni in Apoc. 4. quodque ſpecies hujus viſionis eadem omnino fuerit cum facie ſolii Dei quod erat in oraculo Templi. 2. Figuram Cherubinorum Arcæ Teſtamenti & Tabernaculi Moſaici eandem eſſe cum Cherubinis Templi Solomonici, atque adeo cum illis quos vidit Ezechiel. 3. Figuram illam Cherubinorum non eſſe, uti nonnulli arbitrantur, quadricipitem, ſed humanâ facie & ſtaturâ erectâ, virili non fœminea, & juvenili figura, ſed quorum pedes vitulis ungulis armarentur, pectus & dorſum leoninis jubis veſtiretur atque tegeretur, humeri autem quaternis alis ornarentur, quorum binis volarent, binis verò pudenda contegerent atque obvelarent; atque ita intelligi debere Scripturæ loca quæ de quadruplici Cherubinorum facie loquuntur, humanâ ſcilicet, leoninâ, vitulinâ & aquilinâ: vox enim פנים non ſignificat ſemper *vultum*, ſed etiam in genere *habitum, aſpectum, diſpoſitionem, figuram.* His præſtructis cap. 45. accedit ad textus hujus explanationem. Sunt (inquit) omnes Cherubini Templi virili formâ, quaterni præditi aquilinis alis, quorum dorſa leoninis veſtiuntur jubis, pedes vitulinis calceantur ungulis, quorum humani vultus & capita non monſtroſis multiplicantur vel deturpantur beſtiarum aſpectibus, ſed omni ſunt decore ac turpitudine inſignes, & hoc eſt quod primum inſinuat Vates. V. 19. *Facies hominis juxta palmam ex hac parte*] LXX in Reg. Cod. *Faciem hominis ad palmam hinc & faciem hominis ad palmam inde.* In Sixt. verò cod. *Faciem hominis ad palmam hinc & hinc, & faciem leonis ad palmam inde & inde.* Quæ utraque Vulgatæ ſenſum explicat ac ſi apertè dicatur, Humani utriuſque Cherubini vultus mediam palmam reſpiciunt, leonina eorum dorſa angulares proſpectant palmas, alis verò (quas vocari diximus aquilinas facies) uterque Cherubinus utramque palmam contingit quæ illi proxima eſt; plantis verò pedum (quas bovis Faciem appellat) pavimentum potius inferius quàm laterales palmas proſpectant, ut propterea binas tantummodo facies commemoraverit hominis & leonis, quòd eæ ad diſpoſitionem Cherubinorum explicandam conducerent, alias duas ſilentio prætermiſerit, quas latè initio ſuæ Prophetiæ diſcuſſerat. Id autem quod dixi leoninâ facie potiùs contectum fuiſſe Cherubinum quàm præditum, indicari videtur ipſâ notione vocis quâ hoc loco uſus eſt Propheta כפיר, quæ à כפר quod eſt *tegere, abſcondere*, (unde כפרה *propitiatorium* ſive Arcæ tegumentum) Hanc vocis originem ſi ſpectemus, ſic dictum leonem fortaſſe opinari licebit, quòd excreſcentibus jubis contectus ſit armos & terga, quare *faciem* כפיר vel *aſpectum* leonini *operimenti* indicare poterit præſens phraſis, cùm terga Cherubinorum ad alterutram angularem palmam converſa jubis contegerentur, haud ſecus quam leonina. V. 20. *De terra uſque ad ſuperiora portæ &c.*] Id eſt, Figuræ iſtæ erant in parietibus à terra uſque ad ſuperiora; quod verò dicit *uſque ad ſuperiora portæ*, h. e. in Orientali pariete in quo erat porta, in porta enim non erant Sculpturæ, in poſtibus & in liminari. Senſus eſt, quantum lumen portæ erigitur tantundem in muris Templi & Oraculi aſcendit ſculptura Cherubinorum & palmarum. Sermonem autem fieri arbitramur de prima præcipuaque porta, quâ introitus patebat in Templum, quam latam

fuiſſe oſtendimus cubitos 10, altam 20, ac tanta dicitur eſſe parietum altitudo Cherubinis ornata & palmis. LXX *à pavimento uſque ad laqueare,* intellige Sancti ſanctorum, quod à terra tantum ſuſpendebatur, quantum erigitur Orientalis porta Aulæ. Atque ut de parietibus Adyti ſermonem hactenus factum fuiſſe intelligeretur, ſubjungit *in parietem Templi*, Heb. וקיר, *& paries*, h. e. ſic etiam erant parietes ſancti [Vulg. legit בקיר *in pariete*, quæ lectio commodior eſt] V. 21. *Limen quadrangulum*] His verbis menſura traditur ornamentorum portæ & Epiſtyliorum univerſi ædificii, quamvis dicendi modus difficilis eſſe videatur. Jarhi, *In ædificio Salomonis limen erat quadrangulum, quia poſtes ipſi erant quadrati.* Kimhi, *Templi limen quadrangulum, h. e. limen portæ Templi quadratum erat, ad differentiam eorum qui limina rotunda faciant.* Heb. vox מזוזה utrumque portæ poſtem ſignificat. Exod. 12. 7, 22. Et Prov. 8. 34. Porta autem hîc intelligitur ההיכל aulæ ſanctæ, 1 Reg. 6. 33. *ſic fecit oſtio* ההיכל *Templi poſtes ex lignis oleagineis*: מאת רביעית *ex quarta*, quâ voce explicatur iſtud quadrangulum quo utitur hîc Vulg. Et ſenſus eſt, Poſtem utrumque portæ latum fuiſſe quarta parte latitudinis portæ, unumquemque octava, quæ cùm lata ſit cubitos decem poſtis uterque latus erit $2\frac{1}{2}$. alter verò cubit. $1\frac{1}{4}$. Quæ proportio ſervata eſt in porta Templi, quod Romæ Pantheon dicitur, quæ quoniam (inquit Villalpandus) tota eſſe ſimilis videtur Hieroſolymitani Templi portæ, hujus aliquot proportiones libuit percenſere. Eſt ea altitudine latitudinis duplâ, antepagmenta ſingula latitudinis parte octavâ, utraque ex quarta; cujuſmodi ſunt hæc noſtra. Longe alia aſſignatur à Vitruvio & portæ proportio & antepagmentorum, ſed hanc eſſe omnium pulcherrimam & perfectiſſimam indicat Sacri textus divina authoritas & quotidianus ſermo. Non eſt autem prætermittenda Vulg. lectio quæ totius oſtii, h. e. luminis portæ formam definit fuiſſe quadrangularem, h. e. rectis angulis. Et ſic 1 Reg. 7. 5. quum de januis domus ſaltus Libani, *omnia oſtia & poſtes* רבעים *quadrati.* Id quod (inquit Villalpandus) omnibus ubiq; ſeculis ab Architectis obſervatum eſt; quod meritò Philander notat ad Vitruv. l. 4. cap. 6. *Oſtia antiqui nuſquam niſi quadrangula fecere, ſicuti nec feneſtras; poſteri verò etiam arcuatis uſi ſunt, poſtquam peſſum ivit Architectonice, & neglectis probatiſſimorum operum exemplis Germanorum arbitratu cœptum eſt ædificari.* Illud enim ſilentio prætermittendum non eſt quòd cùm totius ædificii ſymmetriam ſpectat, hæc una menſura antepagmentorum Templi, omnium primi ordinis Epiſtyliorum menſuram definiri in atriis Templi. Nam cum portæ hujus altitudo viginti cubitorum ſit, quanta eſt altitudo columnarum primi ordinis atriorum, neceſſarium utique fuit portæ ſuperliminare epiſtyliis prædictarum columnarum æque libratum. Atque cum ſimilibus omnino partibus & ornamentis antepagmenta & Epiſtylia diſtinguantur, hæc atque illa æqualia fuiſſe neceſſarium eſt. *Facies Sanctuarii aſpectus contra aſpectum*] Heb. *Aſpectus ſicut aſpectus*, h. e. Sanctuarii facies & Aulæ ad eandem ſpectabant regionem, eadem plane diſpoſitione, eiſdem ornamentis, quippe quæ ſimul & unico intuitu videri poſſent, atque adeò rationi maxime conſentaneum viſum fuit Architecto ut omnino eſſent ſimiles. Sic Kimhi, *Aſpectus quaſi aſpectus, h. e. portæ Sancti ſanctorum* (quæ eſt facies Sanctuarii) *aſpectus quem vidi in liminaribus ſuis, erat ſimilis illi aſpectui quem vidi in limine Templi.* Liminarium tamen juſta ratio diverſa habetur 1 Reg. 6. 31. האיל מזוזות חמישית Vulg. *poſtes angulorum quinque.* Vatablus, *omnia illa fecit ex quinta parte*, vel, *latitudo eorum omnium erat æqualis quintæ parti valvarum.* Itaque cum portæ hujus latitudo ſenis cubitis ſit definita, utrique ante pagmento cubitus $1\frac{1}{5}$ obveniet, h. e. ſex quintæ cubiti partes, unicuique tres quintæ. Neque verò ex quarta hæc antepagmenta fecit, ut exteriora, quòd ea fieri oportere judicaverit graciliora quippe quæ ſubtiliori cingerentur ornamentorum genere. Porrò Vulg. lectio ipſa antepagmentorum ornamenta videtur indicare. Nam Epiſtylium (cui ſimile eſt entepagmentum) triplici faſciâ vel corſâ exornatur & cymatio (ut in figura capitelli videre eſt) Sed & cymatium regulâ conſtat & ſymâ; quæ quidem ſyma cùm variis ſoleat ſculpturis exornari nullo propterea videtur conſtare angulo, ex quo fit ut tres anguli corſarum binis ſupremæ regulæ adnumerati angulos compleant quinque, quos habet Vulg. lectio.

CAP. XLVIII. V. 22. *Altaris lignei trium cubitorum altitudo &c* [Probat Villalpandus (adverſus quoſdam contentioſos) ex 1 Reg. 7. 49. Salomonem novum altare aureum incenſi feciſſe majus Moſaico. Nam de Moſaico dictu Exod. 30. 1. *Facies altare incenſi habens cubitum unum longitudinis & alterum latitudinis quadrangulum & 2 cubitos in altitudine.* De iſto verò Propheta reſpiciens ad illud Salomonis, *Altaris lignei 3 cubitorum altitudo, & longitudo ejus 2 cubitorum.* Ubi Hieronymus ſubintelligendum cenſet quod addiderunt LXX, *& latitudo ejus 2 cubitorum*, & meritò, cum diſcedere minimè debuerit à quadrata prioris forma. Proportio autem fuit laterum dupla, arearum quadrupla, corporum ſextupla.

CAP. XLIX. *Et anguli ejus*] Heb. מקצועתיו לו *anguli ejus ei*, Phraſin concinnè redderet Hiſpanicus ſermo, *y tenia ſus angulos.* LXX, καὶ κέρατα εἶχεν. Nobile quoddam ornamenti genus hujus Altaris aurei, tum etiam ærei, indicatur quum cornuum ſit mentio. Eorum formam reddimus in imagine quam Scriptorum probavit autoritas. Nam Cajetanus verbis hujus textus indicari arbitratus eſt cornua hæc minime addititia fuiſſe ſed ex tigillis 4 angularibus, officio pedum fungentibus, ſurgentia cornua 4 in obeliſci modum affabre elaborata. Quod & voce מקצע ſignificari videtur. Angulum enim ſignificat non eum qui proſtat (is enim פאה dicitur) ſed eum qui ſit in receſſu. Hiſpani hunc vocant *rincon*, illum *canton* vel *eſquina*. Ex quo fit ut è receſſibus ſurrexiſſe cornua indicentur, atque adeò tota fere Altaris ſtructura indicatur. *Longitudo ejus &c*] Vide quæ* huc pertinent in figura Altaris aurei.

CAP. L. *Hæc eſt menſa coram Domino*] Refert Villalpandus geminam de his verbis ſententiam; Unam eorum qui putant Altare aureum appellari hic ab Angelo *Menſam.* Cujus ſententiæ autor eſt Hieronymus, quem potiſſimum ſequitur Villalpandus, & cur dicatur menſa oſtendit, atque nominum Altaris & Menſæ permutationem probat ex Malach. 1. 7, 12.

CAP. LI. *Coram Domino*] His verbis Altaris locus tum quem habuit in Tabernaculo, tum quem habuit in Templo, indicatur. Atque hîc ſolidè & fuſè probat Villalpandus tum Scriptura (ex Exod. 40. 2, 3, 4, 5, 19.) tum ex Joſepho Antiq. 3. c. 7. Altare aureum fuiſſe non in Adyto ſive in Oraculo ſed in loco Sancto collocatum. Rejicitque ac refutat anonymi cujuſdam ſententiam, qui aſſerebat Altare aureum fuiſſe intra velum in Adyto locatum, atque eò ſummum Sacerdotem ſingulis diebus bis mane & veſpere ad ſuffitum faciendum ingreſſum eſſe, ſemel autem duntaxat in anno eodem ingredi ſolitum cum ſanguine ad expiandum tabernaculum. Capite autem 52 reſpondet Villalpandus objectioni ex loco Pauli Heb. 9. 3, 4. & locum illum accipit non de Altari aureo incenſi, ſed de thuribulo quodam aureo quod intra velum à ſummo Sacerdote relinquebatur quum eo ingrediebatur, Thuribulum, inquit, Oraculi illud eſſe arbitrantur nonnulli, quod ſingulis annis in Oraculum inferebat Aharon. Sed illud vix capere poſſunt quòd cùm (ut ex Divino præcepto conſtat) ſine Thuribulo ingredi Oraculum minimè licuiſſet, ſiquidem fumi nebula operitura erat Oraculum ne moreretur ingrediens, ut in ipſo Oraculo maneret Thuribulum, quod prius educendum eſſet quam inducendum. Reſpondet Villalpandus ſicque hunc ſolvit nodum. Dicamus, inquit, quod nullum videtur admittere inconveniens, Pontificem aureum quoddam Thuribulum ex illis, quorum infinitus propemodum numerus aſſervabatur in ſacris theſauris, in Oraculum deferre ſolitum prunis ex Altari deſumptis plenum, & hoc Thuribulum thymiamate impoſito humi depoſitum fuiſſe, dum aſſumpto altero Thuribulo ibidem invento & ſanguinis phialâ, digito aſpergeret atque mundaret Sanctuarium, Tabernaculum atque Altare, quibus extra Oraculum abſolutis, Thuribulum ab eo ibi relictum fuiſſe uſque ad ſequentis anni ſimilem diem, quà allato altero Thuribulo illud prius foras educeretur, non idem. A cap. 54 ad 63. deſcribit menſam & Candelabrum quæ nos hîc omittimus. V. 23, 24. *Et duo oſtia erant in Templo &c*] Imprimis perſpectum eſſe debet de valvis aut ligneis foribus ſermonem hîc fieri (non verò de januis) quas ipſum nomen Hebræum דלת indicat quod *valvas* ſignificat, quæ quoniam binæ ſolent eſſe duali numero plerunque proferuntur Iſa. 45. 1. Malach. 1. 10. Harum ligneam materiam indicat Hiſtoria Regum. Numerum percenſet hîc Propheta, quem non minus explicat Hiſtoria Regum, utramque januam indicans fuiſſe quadriformem. Atque hîc rejicit Rabbinorum ſententiam Villalpandus, qui (ut in Miſna habetur) volunt unicuique portæ quaternas fuiſſe valvas, duas interiores, totidem exteriores, quarum exteriores intra craſſitudinem muri aperirentur, interiores contra latera portæ intrinſecus. Alii quaternas in ſe plicatiles faciunt, quæ omnes inter muri craſſitudinem aperiantur. Sequitur autem Chaldaicam Paraphraſim, *Geminæ fores erant velut matres, his oſtiis bina erant oſtiola verſatilia, duo oſtiola, inquam, in oſtio uno, & duo oſtiola in altero.* Quæ, inquit, Chaldæi interpretatio & textui & veritati magis videtur eſſe conſentanea, quippe quæ rem indicat pulchritudini, firmitati atque uſui maximè deſervientem. Ingens enim erat oſtium Templi, decem cubitis latum, viginti altum, cujus fores ſingulæ (ut minimum dicam) latæ ſunt cubitos quinque, altæ viginti, quæ tam immenſa moles propter materiæ craſſitudinem & longitudinem difficile quotidie mane & veſperi aperiretur, & fruſtra omnino, cùm ut unus Sacerdos ingrederetur aperienda eſſet. Id quod quamvis nullo alio exemplo confirmaretur, vel uno Zachariæ ſatis eſſet confirmatum Luc. 1. His igitur incommodis omnibus ſatis eſſe proviſum videbitur, ſi in valva alterutra parvum quoddam oſtium aperiretur, quod intra ipſam januam proprio oſtiolo clauderetur, quæ & peſſulis & ſeris contineretur; ac propter ſymmetriæ obſervatam in toto ædificio rationem, hoc ipſum in utraque valva factum eſt, atque eiſdem ſuadentibus rationibus, eadem pari ratione in oſtio Oraculi facta fuerunt. Quæ confirmat Villalpandus ex Hiſtoria Regum 1 Reg. 6. 31, 33. Addit Chaldæus, *Duo cardines portæ unius erant rotundi, & duo cardines portæ alterius erant rotundi*, quod non eſt in Ezechielis textu, ſed videtur deſumptum ex Reg. 7. *Cardines oſtiorum ex auro erant*, ubi dicuntur פתות, quod diverſum eſt a צירים, nam hoc vocant Itali *gangani*, ſúntque nodi ferrei quibus poſtibus infixis fores volvuntur ſuſpenſæ (Gallicè *gonds*) פתות verò ſunt craſſiores valvarum cardines quibus (apertis in imo & ſummo liminaribus, rotundis foraminibus) fores volvuntur.

CAP. LXIV. V. 25. *Quamobrem & groſſiora erant ligna &c.*] Cùm in ſermonem incidiſſet Propheta ornamentorum Templi, quod maximum eſt atque hujus ædificii proprium, & nulli alii, quod ſciam, commune quippe cum ſumma omnium ædificii partium ſymmetria conjunctum, id his prædictis verbis expreſſit. Quorum ſenſus qui primus occurrit certiſſimus & veriſſimus hic eſt; Quoniam veſtibuli longitudo juxta latitudinem domus à Meridie protenditur in Aquilonem, latitudo ejuſdem ab Oriente in Occidentem extenditur: contignationes verò domorum & tabulata ita facienda eſſe ſuaſerit uſus atque firmitas, ut craſſiora ligna (ſeu trabes) quæ totum debent ſuſtinere tabulatum ſecundùm latitudinem extendantur, quibus deinde ſubtiliora alia ſecundùm ædificii longitudinem imponantur, atque his demum tabulæ & aſſeres, quibus ſuperinducatur cœnaculorum pavimentum. Hujuſmodi craſſiora ligna quo firmiùs muris adhæreant ita fuerunt diſponenda ut totum Orientalem veſtibuli parietem trajicerent, & capita trabium in facie veſtibuli apparerent. Et hæc ſunt *groſſiora ligna in veſtibuli fronte forinſecus.* Et quoniam hujuſmodi trabium capita debitam habere debuerunt rationis proportionem, non modò altitudinis ad latitudinem, ſed & diſtantiæ inter binas quaſque, quam ſemper oportuit eſſe quadratam, fit ut aliquid hujus ſymmetriæ imitati Dorici populi, ceratis tabulis atque triſulcis capita operirent trabium, qui triglyphi propterea vocabantur; media autem inter trabes ſpatia metopæ. Illud hujus loci videtur eſſe proprium quòd inter trabes, h. e. in metopis, quaterna Cherubinorum capita effinximus, ut in ipſa vides Veſtibuli facie. In quam nos induxerunt ſententiam LXX, qui *Et cœlatura in eis, & ſuper oſtia Templi Cherubim & palmæ ſecundùm ſculpturam ſanctorum, & ſecundum ligna ante faciem ælam forinſecus* (uti habetur in Reg. ubi legitur καὶ χεῖλ, non verò καὶ σπουδαῖα uti legit Hieronymus) Quibus verbis Cherubim & palmas in januis Templi ſculptas fuiſſe teſtantur, haud diſſimiles iis quæ in Sanctuario erant ſculptæ, & ſimiles iis quæ inter ligna quæ in facie Veſtibuli apparebant; id enim ſignificare videtur vox *ſecundùm.* V. 26. *Super quæ feneſtræ obliquæ*] Duo inter ſeſe longè diverſa eodem hoc orationis contextu comprehenduntur, quæ niſi cognitione ſeparentur, facile confuſionem parient legenti. Primum eſt de feneſtris de quibus ſuprà dictum eſt. *Super quæ*] Ad ligna frontis veſtibuli referendum videtur; in Hebr. non habetur ſed ſapienter additum eſt paraphraſticè à Vulg. cùm ſermonem fieri meritò exiſtimaverit de feneſtris cœnaculorum quæ ſuper prima contignatione plures eæque pulcherrimæ & ornatiſſimæ aperirentur; ut videre eſt in omnibus Domus orthographiis. Quod verò ad ſecundum ſpectat, *Et ſimilitudo palmarum*, palmæ inſculptæ dicuntur, vel ut Chaldæus habet (à quo non diſſentimus) *capitella*, quòd ea palmarum ſpatulis exornarentur, *in humerulis veſtibuli ſecundùm latera domus*, h. e. in coſtis & lateribus ejus, *& in latitudine parietum.* Horum trium ſingula difficultatem aliquam involvunt quam brevi libet explicare. *Humeruli*] Heb. כתפות. *Humeros portæ* ſuprà expoſuimus eſſe eam muri partem quæ ab oſtio ad angulum domus extenditur. At in Veſtibulo Templi interiori, quòd maximè decebat exornari, paraſtades quaſdam medias in flexus (ut vides in Ichnographia) quas hic textus confirmat, quippe qui earum capitella recenſet inſculptis palmis fuiſſe exornata, nec tantùm, ſed & formâ, magnitudine atque altitudine fuiſſe ſimilia capitellis coſtarum domus (ſic enim ſæpe appellaverat paraſtades quæ domum ipſam extrinſecus fulciunt atque exornant.) Ac ne earum tantùm paraſtadum meminiſſe videretur quæ domum fulciunt, cum (ut vides in Ichnographia) plurimæ ſint ipſis parietum craſſitudinibus reſpondentes, harum quoque meminit ſubjungens, *Latitudinemque parietum.* Hæc autem quæ dixi de pari harum partium menſura ab Hieronymo confirmantur; dum LXX Interp. variam exponit verſionem, *Pro quo*, inquit, *LXX tranſtulerunt In laquearibus ælam* (h. e. propyli) *& latera domûs æqualis ponderis atque menſuræ. Per quæ latenter oſtenditur & poſtes veſtibuli* (hoc enim humeruli ſignificare videntur) *& latera domus & latitudinem parietum cuncta rationis plena eſſe & menſuræ, & nihil in Templo Domini reperiri quod abſque menſura & ſapientia conſtitutum ſit.* Hæc Hieronymus. Ego verò, inquit Villalpandus, pondus ad libratum capitellorum refero, quorum eadem erat menſura. *Latitudinémq; parietum*] Heb. העבים quod eſt Plur. vocis עב pro qua Lat. Int. convertit modò *groſſiora ligna*, h. e. trabes quæ ſic dicuntur 1 Reg. 7. 6. *columnas* ועב על פניהם h. e. *trabes ſuper eas*, Vulg. *Epiſtylia*, quæ vox ea ſignificat quæ ſuper columnis imponuntur, quamvis ab Architectis hæc univerſalis notio ad illam trabem propriè referatur quæ ipſis columnarum capitibus imminet. Sed hæc una ſolet eſſe trabs, denſitas verò trabium ad trabes zophori potiùs referenda eſt. His in univerſum de vocis עב notione prælibatis mox liquet quâ rattione denſitatem hanc vel craſſitudinem ad parietem tranſtulerit Vulg. quippe qui ipſo veritatis inſtinctu ductus id magis expreſſit quod res eſt, paraſtades Veſtibuli interiores illis fuiſſe ſimiles, quæ parietum domus longitudinem extrinſecus exornabant & craſſitudinem. Quamvis non negem ſenſum quem Hebræi, LXX, & Chald. tenuerunt nihil continere aut huic quem diximus ſenſui aut veritati contrarium. *Et latera domûs & tigna,* aut *ſuperliminaria* convertunt, ut ſenſus ad palmarum & Cherubinorum ſculpturam referatur, & palmas ſignificent, tum in parietibus tum in laquearibus atque intertigniis ſculptas fuiſſe cum Cherubinis, idque non in interioribus modò ſed & in exterioribus per trabeationem totam quæ cavædio domûs & craſſitudinibus parietum extrinſecus reſpondebat, quem ſenſum habere videtur Vulg.

Ad Cap. 42. Ezechielis Excerpta ex Villalpando.

CAP. LXVI. v. 1. *Eduxit me in Atrium exterius &c.*] Verſabatur Propheta cum ductore Angelo in Atrio interiori ipſius domus menſuras, ornamenta & inſtrumenta contemplaturus, quibus ritè peractis egreditur per portam Aquilonarem ad Atrium exterius, gradibúſque deſcenſis declinavit ad lævam, h. e. ad Occidentem, ingreditúrque porticum ipſam Aquilonarem interiorem quæ percurrebat à latere portæ Occidentem verſus, oſtendítque atriolum quadratum ſub caſtello, quod connectebatur cum prædicta porticu Aquilonari in qua aperiebatur porta ad Aquilonem. Atriolum verò hoc reſpiciebat ambulationem ſeu plateam quæ ante faciem Templi jacebat longam centum cubitos, latam viginti. In hoc atriolo videt gradus & ſcalas, quibus aſcenſis poſt revolutam ſcalam invenit ambulacrum quoddam ad Occidentem extenſum hinc atque illinc cinctum exedris. Has exedras deſcribit Propheta, *Et introduxit me in Gazophylacium*] Jarhi, *Id eſt, Ad unum ex Gazophylaciis, aut ad locum Gazophylaciorum h.e. ad Gazophylacia quæ ſunt ſita in Aquilone domûs erántque ſeparata viginti cubitis à thalamis domûs.* Hactenus rectè. Sed mox rationem reddere conatus, ob quam neceſſe fuerit Prophetæ in exterius Atrium egredi ut Gazophylacia iſta ingrederetur, deceptus eſt. Ratio ejus rei hæc eſt longè diverſa. Cùm totum Atrium interius octo gradus erigeretur ſuper exterius, & peribolo eſſet undique cinctum, non alia ratione poterat ad ſcalas venire, quæ in Atrio exteriore ſitæ erant, niſi per portam ad Atrium egrederetur exterius. *Contra ædificium ſeparatum &c.*] Quid גזרה quid בנין ſupra jam eſt explicatum cap. 41. 12. Ait ergo hujus porticus exedras Aquilonares ſpectaſſe domum ipſam, & thalamos qui domui adhærebant ex latere Aquilonari. V. 2. *In facie longitudinis centum cubitorum &c.*] Id eſt, habebat hæc porticus (in qua erant Gazophylacia) frontem Orientalem verſus alteram porticum longam cubitos centum, latam 50. in qua aperta erat porta Aquilonaris. Maluiſſem ego ſic exponere, Erat hæc porticus longa centum cubitos, lata quinquaginta, & frontem habuit Orientalem obverſam porticui illi in qua erat aperta porta Aquilonaris. V. 3. *Contra viginti cubitos Atrii interioris*] i. Caſtellum ſeu quadrata porticus, ex quo aditus patebat & in ambulacrum & in exedras prædictas, reſpiciebat ex altero latere plateam viginti cubitos latam, quæ extendebatur ante faciem domus inter veſtibulum & atrium ſacerdotum. *Et contra pavimentum &c*] Id eſt, reſpiciebat ex altero latere porticum quæ in Atrio Aquilonari Occidentalis eſt, vocat nempe *pavimentum ſtratum lapide,* porticus inferiores, uti ſupradictum eſt cap. 40. 17. *Ubi erat porticus juncta porticui triplici*] Jarhi, q.d. *Gazophylacium ſupra Gazophylacium trinum, unum ſupra aliud.* Quæ ſententia ſi de Atriorum ordinibus accipitur ut debet, vera eſt. At cùm interior columnarum ordo Gazophylaciis careat, quippe totus in poſtes & columnas tributus, duplex tantum aſcendit in altum Gazophylaciorum ordo. Hebr. אתיק, quâ voce (uti diximus ſuprà cap. 41.) ſignificatur porticus ipſa nitens poſtibus. Potéſtque verſus ille vel de caſtello quadrato, vel de porticu oblonga Occidentali exponi, aut verò etiam de utraque. Si de caſtello accipias, patet ex veſtigio illud eſſe in medio trium porticuum, Occidentalis, Aquilonaris & Meridianæ (legendum Orientalis) Si verò malis accipere de Occidentali porticu explicatur locus ex Hebræo, *Cubiculum contra cubiculum in trinis,* vel *per tria,* ſcil. tabulata vel ordines cubiculorum. Nam verum eſt in ſingulis porticibus triplicem in altum contignationem fuiſſe, porticúſve ternas per latum in ſingulis contignationibus, quarum media pervia erat ambulatio, binæ laterales parietibus clauſæ exedris tribuebantur. V. 4. *Et ante Gazophylacia*] Gazophylaciorum meminit ſuperioris contignationis, idque perſpectum eſt ex eo quod ſubdit mox, *Et erat ſubter Gazophylacia deambulatio decem cubitorum*] LXX, *contra exedras deambulatio decem latitudo, per cubitos centum longitudo.* Hieronymus putat eos addidiſſe verba illa *per cubitos centum longitudo,* quæ ſuperflua putat. Verùm perſpectum eſſe poteſt ex veſtigio ſecundo atriorum deambulationem hanc quæ ante Gazophylaciorum fores obtenditur cubitos decem latam, longam fuiſſe centum, quanta eſt porticuum imò & atriorum longitudo. Atriola enim quadrata inter porticus pervia omninò fuerunt, neque ullis impedita cubiculis, ut uſui, lumini & pulchritudini ædificii inſervirent. *Ad interiora reſpiciens &c.*] Senſus eſt, tametſi hæc ambulatio media lata erat inter columnas ſuperiores cubitos decem, tamen extendebatur aliis duobus cubitis ad facies exedrarum, ita ut à pariete paries duodecim cubitos diſtaret; nam paries earum trahebatur à columnarum perpendiculis cubitis ſingulis in ſingulis lateribus, ut videre eſt in Veſtigio ſuperiori univerſali. *Oſtia eorum ad Aquilonem*] Intellige cubiculorum quæ erant in altero latere prædictæ porticus proximæ Atrio interiori; nam alia cubicula his oppoſita verſus Atrium exterius habebant oſtium ad Meridiem, quorum omnium cubiculorum oſtia interiùs reſpiciebant ambulationem mediam. *Ubi erant Gazophylacia in ſuperioribus humiliora*] Heb. קצורות, quam vocem quamvis Hebræorum interpretes aliqui *brevia* vel *anguſta* convertant, tamen cùm ejus radix קצר *decurtare, demetere* ſignificet, aptè reddit Vulg. *humiliora,* quippe quæ de inferiorum celſitudine deficerent. Erant quippe ſuperiora inferioribus humiliora porticibus, ut in omni benè conſtituto ædificio obſervatum eſt, & ab antiquis ædificatoribus perpetuò obſervatum, qui ſuperiores columnationes contractiores & humiliores effecerunt, ne columnæ inferiores nimium gravarentur. *Quia ſupportabant porticus &c.*] Heb. *quia capiebant angulos* (vel *poſtes*) *ex ipſis* (vel *præ ipſis*) *inferioribus & mediis ædificii.* LXX, *Quoniam eminebant columnæ citra columnas inferiores & ſpatium ſic.* Senſus eſt, ſuperiora cubicula humiliora erant quàm mediana, & hæc rurſus humiliora inferioribus porticibus, quia columnæ ſuperiores contrahebantur à latitudine inferiorum quæ erant in porticibus, & ſimiliter ſupremæ columnæ medianis erant arctiores. Hoc ſignificat verbum illud *eminebant* quo & LXX & Vulg. utuntur, h. e. ſurgebant in altum citra inferiorum craſſitudinem; quare illis aliquantulum contractis neceſſe erat ſpatium in circuitu relinqui uſque ad craſſitudinem columnæ inferioris. Eandem habet ſententiam Vulg. his verbis, *quia ſupportabant porticus,* h. e. quia columnæ medianæ, quas ſupportabant & fulciebant ipſæ porticus infimæ, eminebant ex ipſis, vel præ ipſis, porticuum poſtibus, i. contractiores ſurgebant quàm poſtes inferiores, & ſupremæ columnæ adhuc exiliores attollebantur quam medianæ. Quæ omnia de ſemicolumnis parietibus adpactis intelligenda ſunt, non de ipſis muris ut perperam Rabbini expoſuerunt. V. 6. *Triſtega enim erant*] Triplicem columnarum ordinem in Atriis fuiſſe infra oſtendemus. *Et non habent columnas &c.*] Si vim vocis עמוד expendas invenies rationem ob quam ſuperioribus exedris columnæ negentur; ſignificat enim *ſtantem,* quaſi *ſtatuam* dicas, quòd ſtet in medio domus erecta ſuperiora ſuſtinens, ac ferè ſemper *rotundas* ſignificat ea vox *columnas.* Duo nobis indicat hic textus, Primùm, Columnas illas quas ſtatuimus in mediis porticibus inferioribus, quáſque ex frontium ſymmetria & reſponſione hactenus confirmavimus, his Prophetæ verbis confirmari. Secundum, Hujuſmodi columnas in ſuperioribus cœnaculis minimè fuiſſe, quippe cùm totum ſuperius pavimentum in cœnacula & ambulationes diſtribuatur, pilæ & quadratæ ſunt & interjectis cubiculorum parietibus connectuntur ut columnæ minimæ dici poſſe videantur. Heb. *Propterea deciſum eſt* (ſupremis) præ inferioribus & mediis à terra, q. d. Neceſſe fuit cubicula ſuperiora eſſe humiliora inferioribus, quia columnæ eorum vel pilæ erant contractiores quàm inferiores columnæ, atque ideo ſicut detractum eſt aliquid de craſſitie columnarum inferiorum ſuperioribus, ſic neceſſe fuit detrahi aliquid de altitudine in ſecundo ordine & in tertio. Itaque ſuperiori verſu de contractione craſſitudinis monuit nos Vates, hoc verò de imminuta altitudine ut eadem poportionis ratio ſervaretur. *Cubitis quinquaginta*] Hæc verba addit Vulg. neque fruſtra, quia & vera ſunt & certam ædificii rationem indicant, viz. licet detractum ſit aliquid ſupremis columnis de craſſitudine inferiorum, & inferioribus à craſſitie infimarum, ſervata tamen eſt illibata latitudo 50 cubitorum tam in infimis quàm mediis & ſupremis columnis, quia omnia earum centra erant in perpendiculo parietis, qui ab altero diſtabat 50, calamos nimirum 8. V. 7. *Et peribolus exterior &c.*] i. murus Orientalis hujus porticûs Aquilonaris (in qua adhuc erat Propheta.) Peribolum autem hunc menſus eſt dum deſcenderet per gradus, qui peribolus ſive paries tam longus erat quantum frontes reliquarum porticuum Atrii exterioris, & ne ignotum per ignotius explicet, ſubdit v. 8. *Quia longitudo erat &c.* q.d. Notum eſt ex prædictis menſuris alias omnes Atrii exterioris porticus fuiſſe latas cubitos 50, *includendo* (ut notat Lyranus) *non ſolum ſpatium inter parietes ſed ipſos parietes & pilarios.*

CAP. LXVIII. *Et longitudo centum cubitorum ante faciem Templi*] Deſcenderat ab illis exedris Aquilonaribus Propheta ut ad ſimiles Meridianas tranſiret, & pertranſiens ante veſtibulum Templi menſus eſt Angelus iterum latitudinem Atrii interioris ab ædificio Aquilonari uſque ad Auſtrale illi è regione oppoſitum, invenítque eſſe cubitorum centum. V. 9. *Et erat ſubter gazophylacia hæc*] Meridiana ſc. *erat introitus, &c.* Supponit jam offendiſſe gradus Meridionalis porticûs Sanctuario proximæ, quem quaſi digito demonſtrat dicens, *ſubter gazophylacia hæc,* ſc. Auſtralia, erat ingreſſus ab Orientali plaga quemadmodum in Aquilonari patebat aditus à fronte Orientali illius ædificii. V. 10. *In latitudine periboli Atrii &c.*] His verbis declarat hanc porticum Meridianam ſpectaſſe latus Templi Meridianum, atque cubicula illa quæ circumdabant Templum, imò ipſum parietem lateralem hujus porticus fuiſſe Atrii interioris ſeptum quo Laici à Sacerdotibus ſecernerentur, q. d. Longitudo hujus porticûs, cujus frontem & adytum dixi ſpectaſſe Orientem, procedebat verſus Occidentem coram latere Templi dextro, vel (quod magis habere videtur textus Hebraicus) gradus ipſos & ſcalas denotat fuiſſe adjacentes peribolo Atrii Meridiano, quo interius Atrium claudebatur, ex adverſo Meridiani lateris Templi. Hactenus periboli illius non meminerat quod Templum cingebat, de quo Joſephus lib. 6. Bell. Jud. c. 6. Templum arámque cingebat ex pulcherrimo ſaxo lorica gratiſſima. V. 11. *Et via ante faciem eorum &c.*] h. e. Media ambulatio & exedræ laterales eadem erant conſtructæ ratione, eadem menſurâ quâ Aquilonares. *Secundùm longitudinem eorum, ſic & latitudo eorum*] Hebraiſmus *ſic & pro ſicut,* כ pro כן ponitur. Senſus enim non eſt, latitudinem ædificii æqualem fuiſſe longitudini ipſius, ſed longitudinem hujus ædificii Meridiani longitudini alterius Aquilonaris, & latitudinem ſimiliter latitudini ipſius fuiſſe per omnia æqualem. *Et omnis introitus*] LXX addunt *exitus* quâ utraque voce ſignificatur forma, ordinatio, diſpoſitio, menſura. *Et ſimilitudines eorum*] Heb. *judicia.* Vocat autem *judicia* commenſurationes. V. 12. *Et oſtia eorum ſecundum oſtia &c.*] Hic rurſus confunduntur particulæ כ & כן uti ſuprà præcedenti verſu. Sic enim debet connecti hic verſus, Sicut ſimilitudines eorum, & ſicut oſtia eorum, ſic & oſtia gazophylaciorum, quæ erant in via reſpiciente ad Auſtrum. *Oſtium in capite viæ &c.*] Pro veſtibulo in Hebræo eſt גדר cujus loco ſupra redditur *peribolus,* ſcil. lorica illa quæ Laicos à Sacerdotibus ſegregabat. Eademque eſt hujus quæ ſuperioris verſiculi ſententia, ſc. Hoc ædificium Auſtrale, habuiſſe aſcenſum à fronte Orientali, gradúſque ejus duxiſſe in ambulationem mediam ſuperiorem quæ procurrebat Occidentem verſus ſecundùm longitudinem elegantis illius periboli ſeparantis populum à Clero.

CAP. LXIX. V. 13. *Et dixit ad me, Gazophylacia Aquilonis &c.*] Hic Gazophylaciorum tam Auſtralium quàm Aquilonarium uſus apertis verbis deſcribitur. V. 14. *Non ingredietur de Sanctis in atrium exterius*] Lyranus, *Atrium exterius hic non poteſt accipi generaliter, nam ſic accipiendo Gazophylacia ſunt in Atrio exteriori; ſed accipitur particulariter pro illis locis ad quæ admittebatur populus.* Huc ſpectat quod de Atrio mulierum dicunt Rabbini, quódque Lyranus vocat Atrium peculiare. Nam quamvis nullum fuerit Atrium mulierum in Templo Salomonis, tamen negandum non eſt fuiſſe vel Lege, vel laudabili conſuetudine in more poſitum, ut mulieres in porticum illam Sacerdotum Atrio proximam minimè venirent. Sed & Iſraeliticus populus ſine gravi cauſa, & ſine peculiari purificatione præcedente ad illam porticum minimè admittebatur. Quam in rem citat Villalpandus Joſephum contra Appionem lib. 2. *Quatuor porticus circum ſe habuit Templum, & earum ſuam quæque ſecundùm legem cuſtodiam. In primam ingredi licuit omnibus; in ſecundam Judæi omnes: eorúmque conjuges ab omni pollutione mundæ; in tertiam* (h. e. in eam de qua jam eſt ſermo) *mares Judæi mundi atque puri; in quartam ſacerdotes* veſtitu Sacerdotali induti. Sed & mares adhuc puri & mundi ab illa interiori tertia porticu (inquit Villalpandus) tunc maximè arcebantur, quam Sacerdotes veſtibus induti ſacris ſacratiſſimas carnes afferebant. Kimhi, *Populus non ingrediebatur atrium Sacerdotum niſi ad impoſitionem manuum, ad mactationem, & ad elevationem, ſeu oblationem.* Hoc (inquit Villalpandus) intelligendum eſt de portis Meridiana & Aquilonari atrii Sacerdotum, quòd in his tria illa perficiebantur; imponebantur enim offerentium manus victimarum capitibus, quarum iidem mactationi aſtabant, ac tandem quum Deo offerebantur; propterea nunquam neque ad portas licebat populo propius ad Sacerdotes accedere.

CAP. LXX. V. 15. *Cúmque compleſſet menſuras domûs interioris*] i. (inquit Kimhi) Atriorum & Gazophylaciorum: nam hæc omnia ſunt ad uſum domus interioris, quod eſt Templum. *Eduxit me*] Extra murum montis domus. *Per viam portæ Orientalis*] Hæc eſt porta montis domûs Orientalis cujus prius fecerat mentionem in principio. *Et menſus eſt eam undique per circuitum*] h.e. Menſus eſt Domum in qua erat porta, in circuitu ad quatuor ventos. V. 16. *Menſus eſt contra ventum Orientalem &c.* ad finem capitis] Difficilis plane textus tum propter lectiones varias, tum propter multiplices Interpretum ſententias ſecum invicem pugnantes. Non facilè autem conſtare poterit de re quæ hac menſura definitur, quin priùs conſtet an calamis dimenſa ſit an verò cubitis. Secundùm Heb. textum v. 16, 17, 18, 19. diſerta fit mentio calamorum, atque ſic Vulg. juxta Heb. Verſu autem 20. ſubticetur in Heb. nomen menſuræ, neque dicitur an calami fuerint an verò cubiti. Vulg. hic ſupplet vocem *cubitorum,* idque ex LXX, qui ubique omnibus hiſce verſiculis nomen habent *cubitorum.* Sed Hieron. in Com. agnoſcit ſe

per incogitantiam inſulſiſſe vocem *Cubitorum,* monétque *calamorum* vocem eſſe potiùs ſupplendam. *Illud,* inquit, *quod per ſimplicitatem interpretationis dum parùm attendimus celeritate dictandi & LXX habent & noſtra Tranſlatio, Murum ejus undique per circuitum longitudine 500 cubitorum & latitudine 500 cubitorum Hebr. ſermo non continet, ſed ſimpliciter longitudinem 500 & latitudinem 500 ut ſubaudiatur Calamorum.* Villalpandus mordicus Vulg. adhærens utramque menſuram hìc admittit & Calamorum & Cubitorum; & quod modeſtè fatetur Hieronymus per ſimplicitatem incurriſſe, Deo interpretis calamum bene diſponente factum fuiſſe arbitrabimur (inquit Villalpandus) atque eò magis quò minus in eo addendo appareat interpretis ſtudium vel induſtria. Rem autem ſic expedit Villalpandus, ut ſc. duplicis muri, vel rei cujuſpiam menſura hìc noſcetur. Prima, à v. 15 ad 19 quæ 500 calamorum fuiſſe deprehenditur; Altera, v. 20 quæ cubitis 500 definitur. Atque his 500 cubitis dicit definiri atrium Iſraelis, quod totidem latum & longum erat cubitis, uti videre eſt in primo Veſtigio univerſali, ſícque breviter menſura iſta colligitur. In media Templi area menſus eſt Angelus Atrii interioris quadratam aream 100 cubitorum, & huic areæ pares duas alias, alteram à Meridie, ab Aquilone alteram. Hujuſmodi areæ quaternis clauduntur portis quinque cubitos longis, quanta eſt latitudo porticuum in quibus aperiuntur, qui omnes numeri in unum collecti 500 complent. Totidem pares areæ & pares totidem porticus ab Oriente in Occidentem computantur, ut ex omnibus certa conſtare poſſit menſura muri 500. cubitorum. Ad 500 autem calamos quod attinet, alii, inquit, deſcribi putant menſuram muri exterioris totum ædificium claudentis, inter quos ſunt Lyra & Jarhi: Sed quomodo murus ejus menſuræ ſit non ſunt auſi ſtatuere. Alii urbis mœnia hìc deſcribi cenſuerunt; ſed alibi, inquit Villalpandus, oſtendi urbis murum 20 M. cubitorum cingi non duodenis. Nullam urbis partem reperi quæ hujuſmodi cubitorum numero ambiatur, exceptâ ſuperiore civitate monti Sion inſidente, quæ huic menſuræ proxima eſt, quanquam ſtadiis 33 definit Joſephus. Stadium porrò cubitis 400 conſtat, quòd ſi hos numeros invicem multiplices, invenies 13200 cubitos, non vero 11500 quos efficiunt bis mille calami quaterquingenti. Itaque his rejectis ſententiis ſtatuit ex Clarii & Rabbinorum ſententia definiri hac menſurâ peribolum exteriorem cujus altitudinem & latitudinem menſuravit Angelus unius calami initio c. 40 cujus jam non latera ſingula ſed univerſum ambitum per 4 latera Angelus definit eſſe 500 calamorum. Atque hunc quidem murum (inquit Villalpandus) menſus eſt Angelus circum-circa quater, à variis incipiens ventis, ac ſemper reperit calamos 500 quod indicare videtur illud verbum quod ſemper additur, *Menſus eſt autem* &c. *per circuitum* quod in omnibus menſuris repetitur. Atque hìc admirabile quoddam hac ipſa dicendi forma indicatur Eccleſiæ Chriſti Sacramentum; tanto enim majus eſt ac latius hoc Templum antiquo illo, quantò longior eſt uno illius latere totus ambitus. Neque mirandum quòd quæ de novo hoc Templo Propheticè hìc dicuntur, ab aliquibus interpretibus quaſi de urbe dicta exponantur, ab aliis quaſi de Templo, cùm qui hanc novam vidit in viſione civitatem Johannes Apoc. 21 & 22, *Templum,* inquit, *non vidi in ea,* tota enim civitas Templum quoddam eſt. Periboli ergo hujus ſingulis lateribus aſſignat Villalpandus 125 calamos quos ſic colligit, Murus Iſrael longus eſt 500 cubitos, ſive 80 calamos, his adde 8 calamos utrimque Atrii Gentium, ſeptenos porticûs Gentium, & utrimque ſenos viæ, & ſingulos utrimque latitudinis periboli, & unum demum cubitum utrimque dimidium, quoniam à perpendiculi muro projicitur ſubſtructionis murus, fient omnes ſimul calami 125 qui quater ſumpti efficiunt calamos in univerſum 500.

Ad Villalpandi explicationem hujus 16 verſûs L.C. Obſervatio.

Locus in quo explicando hìc ſudat & laborat Villalpandus lubricus eſt, ac propterea quæ illius falſæ interpretationi ſuperſtruit ultrò ruunt, nullo (uti mox oſtendetur) ſubnixa fundamento. Totum, inquam, Atrium Gentium, ejúſque Porticus, unà cum via Porticibus illis circumpoſita, & peribolo viam illam cingente, quia falſâ hujus loci intelligentiâ atque interpunctione nituntur, ſponte ruunt, demonſtratâ loci hujus, quem Villalpandus affert, interpretatione falſâ. Vult ergò Villalpandus duo hìc ab Angelo diverſa ædificia menſurari, nimirum I. Atrium Iſraelis v. 20. quod longum & latum fuit 500 cubitos, uti habet eo loco autor Vulg. verſ. ſecutus LXX Interp. II. Peribolum extimum in ſumma crepidine murorum ſubſtructionis extructum quo via, quæ Porticus & Atrium Gentium ambiebat, claudebatur, nequis inde in ſubjectas profundas valles decideret, quem peribolum Villalpandus vult fuiſſe per ſingula latera longum 125 calamos, qui quater multiplicati conficiunt 500 calamos, qui in Hebr. textu habentur v. 16, 17, 18, 19. Vult enim Angelum quater commenſuraſſe totum illum peribolum. Atque ſic putat ſe pulchrè inveniſſe rationem conciliandi diverſam lectionem quæ in hoc Ezechielis loco occurrit. Hebraicus enim textus, eúmque ſecutus Hieronymus, in quatuor prioribus verſiculis habet *calamos,* in ultimo autem verſu tum LXX tum Vulg. habent *cubitos* non verò *calamos.* Et quamvis Hieronymus in Comment. agnoſcat ſe per incogitantiam ex nimia feſtinatione ortam ſcripſiſſe v. ult. *cubitos* pro *calamis,* mavult hìc Villalpandus Divinam agnoſcere providentiam, quæ vel incogitantem impulit Hieronymum, ut ſic dictaret, quàm ab humano & ratione ſuâ utente ſpiritu. Sed primo planum eſt ex ipſo textûs hujus Ezechielis intuitu, de una eadémque re, cujus menſuræ hìc traduntur, agi; unum, inquam, idémque ædificium menſurari cui per ſingula latera tribuuntur quingenti ſive cubiti ſive calami, nam de utra menſura ſint intelligenda Ezechielis verba mox dicetur. Etenim poſtquam v. 16, 17, 18, 19. ſigillatim ſingula latera ædificii illius (de quo v. 15 dixerat מדדו סביב סביב *metitus eſt illud circumquaq;*) dimetiendo dixit fuiſſe quingentos ſive cubitos ſive calamos longa, v. 20 de eodem ædificio collectim dicit, *Metitus eſt illius murum per quatuor latera circumquaque longitudine quingentorum & latitudine quingentorum.* Ubi in Hebr. eſt ἓν διὰ δυοῖν nam quod verbum verbo eſt, *Metitus eſt illud per quatuor latera, murus illi circumquaque &c.* Latinè eſt, *Metitus eſt illius murum, per quatuor latera circumquaque.* Unde planum eſt toto eo textu agi de uno eodémque ædificio non de duobus, atque unam indicari ejus menſuram; utrum autem cubiti an calami ſint illa menſura hoc eſt quod jam quæritur. Deinde planum eſt ex eodem textu Angelum quatuor ædificii illius latera menſuraſſe, & ſingula inveniſſe longa quingentos, ſive cubitos ſive calamos; at non liquet eum quater totum ædificium ambiendo quater commenſuraſſe; merum iſtud eſt Villalpandi commentum, cujus nullum neque vola neque veſtigium eſt in verbis Ezechielis. Nam quid opus fuit Angelum quater totum ædificium circuire, & circumeundo quater menſurare? Annon ſatis fuit ſingula latera ſemel menſurare, quæ quoniam erant omnia æqualis ejuſdemque menſuræ, totum ædificii ambitum ex quatuor laterum menſura licuit colligere. Denique certum eſt ex Joſepho (ex quo ipſe Villalpandus id aſſumit) Salomonem ut atrium Templi in ſupremo montis Moriæ jugo poſitum laxaret, extructo ab ipſis montis radicibus ad ſupremum uſque collem muro craſſiſſimo 300 cubitos alto, totum montem quatuor ex partibus cinxiſſe, cui muro quatuor porticus paris cum eo longitudinis ſunt impoſitæ, quæ duabus ſaltem ex partibus profundis vallibus montem cingentibus imminebant, niſi quòd ab una parte collis verſùs urbem leniter erat declivis, ita ut ab ea parte aſcenſus ex urbe in Templum & deſcenſus ex urbe in Templum facilis eſſet. Ex eodem Joſepho conſtat porticus illas ſingulas fuiſſe ſtadium unum longas, utì videre eſt in deſcriptione Templi Jeroſolymitani, quam in Hiſtoria noſtra Apoſtolica ex Joſepho exhibuimus. Stadium autem eſt 125 paſſus Geometricos longum, nam octo ſtadia faciunt miliare, h. e. mille paſſus Geometricos. Paſſus autem Geometrici 125 pedes conficiunt 625 qui cubitos æquant 416. Ab uno ergo muri illius excelſi angulo ad alium angulum ſecundùm Joſephum non ſunt fere niſi 416 cubiti. Sed ſimus liberaliores. Demus fuiſſe 500 cubitos, quot nimirum Ezechiel hìc dat Atrio exteriori, quod Villalpandus vocat atrium Iſraelis, quot itidem poſt Ezechielem Judæi in Tract. Middoth dant toti monti Domûs. Demus, inquam, Joſephum vocabulum *ſtadium* paulò laxiùs uſurpaſſe, & 500 cubitorum longitudinem Stadium dixiſſe, certum eſt ſecundùm eum non longiùs ſeſe extendiſſe murum illum excelſiſſimum quo undique cingebatur mons Domûs, ſeu collis Moria, cui Templum fuit impoſitum. Cùm itaque Villalpandi atrium Gentium unà cum via & peribolo quæ illud ambiunt ſint atrio Iſraelis circumpoſita & extra menſuram illam 500 cubitorum muri ambientis collem, neceſſe eſt illa corruere utpote nullo ſubnixa fundamento, niſi velimus fingere ea fuiſſe in aere ſuſpenſa. Dicamus ergo totum collis Moriæ ſummo jugo impoſitum ædificium fuiſſe duntaxat 500 cubitos longum & latum, ejuſdem nimirum magnitudinis cujus Villalpandus vult fuiſſe atrium Iſraelis, ac proinde in Templo Salomonico vel nullum fuiſſe atrium Gentium (cujus etiam in Scriptura V. Teſtamenti nulla eſt neque vola neque veſtigium) vel ſiquid fuit diſtinctum ab atrio Iſraelis, neceſſe eſt atrium illud Gentium fuiſſe quatuor illas porticus longiſſimas, quæ in Ichnographia univerſali Villalpandi protenduntur ab uno atrii Iſraelis angulo ad alium angulum, in quarum tribus, Orientali nimirum, Meridionali & Aquilonari aperiuntur tres portæ exteriores. Atrium autem Iſraelis fuerit in reliquis porticibus & areis uſque ad atrium Sacerdotum, ſepto, ſeu humili lorica, ab ipſo diſtinctum. Et ſane diſpoſitio Templi Herodiani (uti à Joſepho deſcribitur) id omnino poſtulare videtur. Sed ſic neceſſe fuit Porticus illas longiores ſepto alio ſeu lorica (ſimili illi quâ Atrium Sacerdotum ab Atrio populi diſtinguebatur) eſſe ſeparatas undequaque in circuitu à reliquis Porticibus & Areis (uti nos loricam illam in Veſtigio univerſali Villalpandi ſignavimus, ab eo non ſignatam) nè Gentiles cum Iſraelitis mundis miſcerentur. Sic enim Gentiles per portas exteriores ingreſſi in aream illis proximam, levi ad dextram vel ſiniſtram flexu, Porticus illas ſuas ſubire potuerunt per ſpatia ſub fornicibus poſtium aperta utrique portarum lateri proxima. Iſraelitæ autem per eaſdem portas ingreſſi in reliquas Porticus & Areas ſeſe effundere potuerunt uſque ad Atrium Sacerdotum. Sed ſi ita ſe res habet (uti neceſſe videtur illam ſe habere) quid fiet iſti Ezechielis loco, in quo ſecundùm Hebraicum textum, & veterem Vulg. Interp. ſingula quatuor ædificii, quod ab Angelo menſuratur, latera dicuntur eſſe 500 calamos, non verò cubitos, longa? Sanè tam adverſantur illa Ezechielis verba (ſi ſincera ſunt) Villalpandi ſententiæ quàm noſtræ. Villalpandus enim peribolum (quem putat hìc ab Angelo menſurari) facit per ſingula latera 125 duntaxat, non verò 500 calamos longum. Nam lepidum ejus commentum, quo fingit non ſingula latera, ſed totum ædificii illius ambitum quingentis illis calamis definiri ab Angelo, non moramur, cùm repugnet certiſſimæ, (quámque Villalpandus ipſe agnoſcit) à Joſepho traditæ menſuræ muri quo totū Templum quatuor ex partibus ambiebatur. Alia ergo conciliandi & explicandi hunc Ezechielis locum ratio ineunda eſt. Nempe in hodierno textu Hebr. vitium omnino hìc eſſe videtur & pro קנים legendum אמות, quomodo planum eſt legiſſe olim LXX Interp. (quorum lectio hoc in loco hodierna Hebr. videtur melior) nam non vocem καλάμυς ſed πήχεις duntaxat habent, quam adhibent in dimenſione lateris Septentrionalis, in reliquis tribus omittunt, quod ea facilè ex præcedenti ſuppleri ac ſubaudiri poſſet. V. autem 20 ubi textus Hebr. nomen menſuræ bis omittit, LXX ſemel tantùm omittunt, in altero nomen *cubiti* adhibent; ſic enim illi πεντακοσίων πρὸς ἀνατολὰς, καὶ πεντακοσίων πηχῶν εὖρος, quos (uti modò à nobis notatum eſt) ſecutus eſt hac in parte Hieronymus, *longitudinem 500 cubitorum, & latitudinem 500 cubitorum.* Nam quòd in Comment. ſeipſum corrigit, & per incogitantiam ac præcipitationem ſe erraſſe agnoſcit, id fecit non (uti vult Villalpandus) ex ἐνθεσιασμῷ, ſed quia v. 16, 17, 18, 19 ſingula latera juxta Hebr. lectionem fecerat longa 500 calamos. Nè ergo videretur ipſe ſibi contradicere, monet in Commentario ſe per incogitantiam erraſſe, & Calamos non Cubitos eſſe intelligendos; interim revera LXX Interpretum lectionem in ſua tranſlatione eo loco ſecutus erat. Quin & lectionis veteris atque adeo melioris, quâ אמות pro קנים olim lectum eſt, veſtigium aliquod non obſcurum ſupereſt etiam in hodierno textu Hebræo. Nam v. 16 ſic legitur, Menſus eſt latus Orientale calamo menſuræ חמש אמות קנים quæ lectio eſt nihili & plane abſurda: quid enim illud eſt *quinque cubitos calamorum.* Maſſorethæ per Keri marginale legi volunt מאות pro אמות per literarum metatheſin, quæ alibi non eſt infrequens. Sed videtur potiùs omiſſum eſſe per Librarii incuriam מאות & ejuſdem temeritate additum eſſe קנים, quòd ſatis viderit menſuram quinque cubitorum iſti loco non congruere; putavit ergo ſed falſò *calamos* potiùs hìc eſſe intelligendos quàm *cubitos.* Omnino ergo vera & antiqua ac maximè germana verſiculi hujus 16 lectio hæc videtur eſſe חמש מאות אמות, h. e. *quingenti cubiti.* In reliquis tribus ſequentibus verſiculis quia deerat vox אמות ac ſimpliciter legebatur חמש מאות ſubaudito nomine menſuræ ex v. præcedenti (quomodo c. 46. 2. bis omittitur ac ſubintelligitur vox אמות) temeritate Librarii addita illis eſt vox קנים. Et quia v. 16. deerat in cod. ſuo vox מאות, putavit אמות poſitum illic eſſe pro מאות, ídque notavit in margine per Keri, & ab eodem addita eſt vox קנים quòd exiſtimaret de calamis non de cubitis iſtic agi, quod & ab eo factum in tribus reliquis verſiculis. In ultimo autem verſu capitis non addidit, quia exiſtimavit eam vocem ſatis ex præcedentibus ſubintelligi. LXX verò ubique exiſtimarunt (& noſtro quidem judicio verè) agi de cubitis non verò de calamis, ideo nunquam καλάμυς adhibent, bis voce πήχεις utuntur, in reliquis verſiculis eam ſubintelligi volentes. Et ſanè Judæi non aliunde quàm ex hoc Ezechielis loco Montis Domûs (h. e. totius collis & Templi ipſi inædificati ambitus) longitudinem & latitudinem ſtatuunt eſſe 500 cubitorum. Unde planum eſt eos exiſtimare Ezechielem menſurâ iſta 500 cubitorum definire ſingula latera totius ædificii ſummo collis jugo inædificati, ac proinde nihil eſſe potuiſſe ædificio illi circumpoſitum, niſi velimus illud fuiſſe in aere ſuſpenſum: quod & ipſum modo oſtendimus ex Joſephi menſuris atque deſcriptione. Quòd ſi quis nolit hodiernam ſolicitare lectionem Hebraicam, tum erunt iſta Ezechielis verba non propriè accipienda de Salomonico ædificio, quaſi in materiali Salomonis Templo fuerit, vel murus vel aliquid aliud ædificium 500 calamos per ſingula latera in quadrum longum & latum; nihil enim tale in eo fuit aut eſſe potuit, fatente etiam ipſo Villalpando: ſed erunt iſta ad τυπωθὲν, Chriſti nimirum Eccleſiam (cujus typus quidam fuit illa Templi deſcriptio) referenda ut eo ſignificetur Eccleſiam Chriſtianam quæ ex Gentibus erat extruenda, futuram tantò majorem & ampliorem Judaicâ (quæ per Atrium Iſraelis repræſentabatur) quantò quadratum (aut verò cubus) cujus latera ſingula ſunt 500 calamos longa, majus & amplius eſt eo cujus ſingula ſunt 500 cubitos duntaxat longa, h. e. triceſies ſepties ſi quadratum, aut ſi cubus ſit quadringenties bis & triceſies. Et ſanè Apoc. 21. 16. Nova Jeruſalem proponitur nobis tanquam cubica, cujus longitudo, latitudo & altitudo ſit æqualis; amplitudo autem ejus ſignificatur, quum ea iſtic dicitur eſſe 12 M. ſtadiorum,

diorum; nam vetus mons Sion habuit in circuitu 12 tantùm ſtadia. Ita nihil opus fuerit lepido Villalpandi commento de Peribolo quater dimenſo, neque cum eo fingendum erit in Templo Salomonico fuiſſe Atrium Gentium Atrio Iſraelis circumpoſitum, quod in aere fuerit ſuſpenſum, aut Democritico inani & vacuo inædificatum.]

Ad CAP. XLVI. EZECHIELIS V. 19.

Introduxit me per ingreſſum &c.] Portæ meminit ad quam iterum ductus ſuprà fuerat Propheta noſter Atrii interioris. *Et erat ibi locus vergens ad Aquilonem.* Chald. *erat ibi locus in fine eorum ad Occidentem.* Porticus Aquilonaris Templo adverſa planè deſcribitur, ut c. præcedenti oſtenditur, quæ in duplicia cubicula diſtributa eſt, interjacente mediâ ambulatione. Et ex hoc duplici cœnaculorum ordine, alter in Atrium proſpicit exterius ad Aquilonem, alter in interius ad Auſtrum, & de hoc quidem ſermo eſt Prophetæ, illius fit nulla mentio. Rurſus cùm inferior porticus ſeptenis interjacentibus poſtibus in 8 fornices diſtributa ſit, ſuperior certè porticus in totidem cubicula partita eſſe neceſſario eſt intelligenda. Et ex illis octo cubiculis primum quod ad Orientem ſitum eſt ſcalis totum impeditur, ſex media ad veſcendas ſacras carnes deputabantur, extremum quod ad Occidentem tam accurratè à Propheta deſcribitur, ut non ſolùm de ipſo conſtet, ſed & alia multa propter ipſum perſpecta eſſe videantur. V. 21. *Atriolum erat in angulo atrii*] *Atrio* & *atriolo* eadem vox datur in Hebr. tamen ipſa ratio & menſura movit LXX ut *atria parva* converterent, quomodo imitatus Vulg. *atriola* ſcripſit. Atriolum autem narrat primum quod Angelo duce ingreſſus eſt, de reliquis mox ſubdens, *Atriola ſingula per angulos Atrii* ſingulos. V. 22. *In quatuor angulis atrii atriola diſpoſita*] Hebr. קטורות. Vox eſt Syriaca quæ *colligata*, conjuncta ſignificat ab Hebr. קשר ſic dicta atriola illa quia porticus inter ea ordine diſpoſitæ angulares iſtas culinas ſive atriola colligabant, atque hoc ipſum infrà perpetuo pariete factum eſſe non indicabit modò ſed expreſſè teſtabitur Propheta. Alii ad קטר revocant quæ *ſuffumigare* ſignificat, q. d. atriola fumoſa, quòd ex his culinis fumus efflaret perpetuó. Obſervátque ex Vitruvio & Philandro Villalpandus antiquorum ædificia in quibus nulla ſunt veſtigia, argumento eſſe cubicula & conclavia non habuiſſe ſpiracula quà fumus exiret, quæ camini vulgò dicuntur, Gall. *chaminees.* Quod in eam inducit me (inquit Villalpandus) ſententiam ut exiſtimem eaſdem culinarum feneſtras & lumini ſuſcipiendo deſervire conſuevitſſe, & fumo emittendo. Atque in hac noſtra ſententia nos confirmat, quòd in ipſa fabrica vix invenire poſſimus ſpatium aliquod in quo poſſent fumi ſpiramenta aperiri, quin aut feneſtris obeſſent aut poſtium firmitati. V. 23. *Paries per circuitum* &c.] Heb. טור, LXX *exedræ.* Aquila σιβάδας, Symm. [illegible]. Hieronymus, *Quæ quatuor atriola vel unus paries ambiebat, & fabricatæ erant culinæ ſubter porticus per gyrum, vel propinqua habebant accubita (σιβάδας) ut ubi cibi ibi & menſarum præparatio.* Illud verò à LXX Int. indicatur, quòd facilè poſſet quivis conjicere prope culinas fuiſſe exedras ſive cubicula ad comedendas carnes coctas diſpoſita; ſic enim conſummari videbatur ſacrificium abſumptis carnibus. Refert deinde Villalpandus Jonathæ & Rabbinorum ſententiam, qui locum iſtum accipiunt de foculis culinarum, quibus cacabi, lebetes & caldariæ ad coquendas carnes imponebantur & diſponebantur, quos foculos unà cum lebetibus & caldariis voce Hebraicâ ſignificari poſſe putat מבשלות à בשל, & utroque modo à K mhi exponitur.

ALTARE ÆNEUM.

Excerpta ex Villalpando ad Ezechielis c. 43. 13 l. 4. c. 17.

In ſinu ejus erat cubitus] Heb. חיק *ſinum*, ſignificat anteriorem hominis partem veſtiſque quæ ſinuoſa eſt, inde per analogiam quæ anteriora ſunt & interiora; hîc *foveam, caveam* labiis prominentibus circumſcriptam, quòd cavea ſit quaſi laxioris veſtimenti plica, concava & profunda. Ergo *ſinus* hîc cavea eſt in marmoreo pavimento exciſa altare cingens, cubito uno alta & altero lata, in quam fundebatur victimarum ſanguis, conducebatúrque per ſubterraneos cuniculos in torrentem. Hujus foſſæ locum cum Chald. Hebræi ſignificant, *fundamentum* pro *ſinu* interpretantes. *Definitio ejus uſque ad labium ejus* &c.] Heb. גבול terminus eſt *ſepes, clauſura, corona,* quæ definit ſpatium quo aliquid diſtenditur. אל hîc valet *per,* hoc ſenſu, *corona ejus per labium foſſæ procurrens* circumcirca erat palmi unius. LXX γεῖσον reddiderunt. *Palmus unus*] Heb. זרת, LXX σπιθαμὴ, h. e. palmus major, qui continet ternos palmos ſive 12 digitos, h. e. ſemicubitus. Atque tantæ altitudinis erat corona ænea, quæ Altaris foveam muniebat, & exornabat extrinſecus. Hanc coronam ſimilem reliquis Templi peribolis fecimus, interjectis arulis diſtinctam ſivè ſtylobatis quos æquè longos, latos & altos facimus ſemicubitum. Uſus fuit nè incauti in foveam ad Altare accedentes caderent. *Hæc quoque erat foſſa Altaris*] Hebr. גב ſignificat *altitudinem,* & ſic LXX. τὸ ὕψος. At Hier. *foſſa,* videtúrque legiſſe גב, quæ vox *foveam* ſignificat, *lacunam* 1 Reg. 6. Itaque ſecundum Vulg. hæc eſt recapitulatio dictorum, q. d. *Hujuſmodi itaque erat foſſa Altaris,* ſc. ſemicylindri excavati forma; neque enim angulos habebat in interiori parte, nè hæreret ſanguis in angulis. V. 14. *Et de ſinu terræ uſque ad crepidinem noviſſimam duo cubiti*] Notanter dixit *terræ* quòd ſinus non erat extra pavimentum, ſed terræ immerſus, & ab ejus labio ſuperiore uſque ad crepidinem numerat duos altitudinis cubitos. Hebr. עזרה (à radice עזר *juvare, fulcire, ſuſtentare*) ſignificat non *atrium* (ut multi tranſtulerunt) ſed *fulcrum, podium* cui innititur ædificium, quódque ſuſtinet ejus pondus. Vulg. vocat *crepidinem,* meritò. Crepido autem duplex erat, inferior & ſuperior; de inferiori hîc eſt ſermo. *Et latitudo cubiti unius*] Erat podium altum duos cubitos à pavimento Templi, ubi contrahebatur introrſum, & gradum faciebat latum cubito uno. *Et à crepidine minore uſque ad majorem* &c.] *Majorem* vocat ſecundam, non quidem latitudine ſed altitudine, quia infima duos tantùm, ſuperior quatuor cubitos eminebat.

CAP. LXXVI. V. 15. *Ipſe autem Ariel*] Heb. הר אל ſignificat *montem Dei* i. Deo dicatum, quo nomine appellatur tumulus ille elegans in medio Atrio interiori erectus ſupra baſim duplicem altitudine cubitorum 4. Kimhi, *Mons Dei, i. domus Dei, nam in omni loco ſerviebant diis alienis ſuper montibus excelſis, hic autem mons non habebat niſi altitudinem 4 cubitorum. Dicunt autem Rabbini Altare* אריאל, *quia ignis ſanctus deſcendens de cœlis excubabat in eo tanquam leo,* vel (*ut alii exponunt*) *quòd victimarum ſanguine perpetuo maderet, haud ſecus quàm prædam diſcerpens leo.* Quòd verò leonis nomine veluti proprio Altare cenſeretur, leoninis Cherubinorum imaginibus angulos exornavimus, quòd Altare non ſecus quam reliqua Templi inſtrumenta arbitraremur Cherubinorum formis fuiſſe exornatum; quod ad mores eorum componendos ſpectare videtur, quibus aut munere aut Legis præſcripto incumbebat ſacrificare, quos omnes ob oculos habere oportuit, Deum in Altari colendum leoni eſſe ſimile qui in elatos & ſuperbos ſæviat, maxime injuriis laceſſitus, contrà humilibus parcat & deprecantibus. *Et ab Ariel uſque* &c.] In Bibliis Heb. *Ariel* aliis literis ſcribitur, quàm in priori verſûs parte; ibi enim eſt הראל, *i. mons Dei,* hic verò אריאל, quæ vox ſecundum Leonem de Caſtro (cujus ſententiam exagitat Villalpandus) coaleſcit ex אר (ab ארר) quaſi *maledictio, execratio,* & ex איל quæ ſonat *arietem,* q. d. *maledictionis aries.* Quid autem ſit malidictionis aries ex Gen. 22. 13. & Lev. 5. explicat, de Chriſto Jeſu intelligens. Ei opponit Hieronymum, *Ariel, ut plerique exiſtimant, interpretatur Lux mea Deus, ut autem ego arbitror, Leo, vel, fortis. Dei, quòd nomen propriè refertur ad Altare, in quo vel illuminatio Dei eſt, vel leo & fortitudo ejus, dicente Jacob ad Judam, Catulus leonis Juda.* Ac nequis putet in univerſis Bibliis Heb. legi אראיל ſciat Hieronymum legiſſe אריאל & interpretatum eſſe *leonem Dei.* Item codices quibus uſi ſunt qui Complut. Biblia excuderunt. Citat præterea Villalpandus duos codd. Mſs. Hebraicos vetuſtiſſimos in quibus ſcribitur אריאל cum Jod poſt Reſch. Et Eſai. 29. 1. Væ Ariel, Ariel, ſcribitur אריאל. Ariel ergo dictum eſt Altare, h. e. *leo Dei,* quòd quaſi Leo victimarum prædam diſcerptam voraret & conſumeret. Item Arielis nomine Altare cenſeri conſtans eſt Scriptorum ſententia; ídque etiam quia formâ & diſpoſitione leonem referret, leonina enim crura habebat pro pedibus; unde manaſſe exiſtimo quod in veterum aris pedes & leonini ungues effingerentur.

CAP. LXXVII. *Cornua quatuor*] Quoniam inſtrumenta omnia Salomonici Templi Cherubinorum referta erant formis, ut poterant, Altare quoque bovillam faciem cum leonina repræſentabat, hanc pedibus illam verò cornibus, niſi malis vitulorum cornua geſtaſſe, quaſi trophæa factæ prædæ. Hinc fortè factum quòd veteres Architecti frontes ſacrarum ædium taurorum craniis exornare ſoliti ſunt, quaſi ſacrificiorum trophæis & inſignibus. V. 16. *Et Ariel 12 cubitorum*] Ariel vocatur ipſum Altaris corpus baſi duplici ſuperpoſitum, cujus longitudinem latitudini parem dicit eſſe 12 cubitorum. V. *Et crepido 14 cubitorum* &c.] h. e. patebat tum in longitudine tum in latitudine ab angulo in angulum oppoſitum cubitos 14 nempe quia baſis ſeu crepido in ſingulis lateribus extabat ſingulis cubitis extra Arielis perpendiculum. Ac pari ratione inferior quæ propterea 16 cubitos lata erat totidémque longa. *Et corona in circuitu ejus dimidii cubiti*] Prætermiſſâ crepidinis ſeu podii inferioris dimenſione quòd ex ſuprà dictis pateret, gradum facit ad coronam ſive projecturam crepidinis tum ſuperioris tum inferioris, illámque ſemicubito extitiſſe ultra perpendiculum crepidinis teſtatur. Vocatur autem גבול, quæ vox in genere *terminum* ſignificat, & ſuprà à Vulg. reddita eſt *definitio,* hîc verò *corona,* quâ crepidinis coronicen indicari conſtituo. Nam præterquam quòd ipſa ſtructuræ ratio non permitteret ſimplices illas Altaris crepidines, neque ipſum Altare hujuſmodi ornamentis carere, eam etiam exigunt Altaris menſuræ mox explicandæ. Ergo crepidinis coronicen supernè (cui infernè reſpondet ejus projectura, quæ coronici ſolet ſemper eſſe æqualis) arbitramur hîc dimidio cubito definiri. Et quod de altera crepidine dixit Propheta, ratio ſuadet idem de utraque eſſe ſentiendum. Sed neque ab ipſa Vulg. & aliis Interp. diſſidet ut Altaris ſupremam etiam coronam hîc intelligamus dimidio cubito definiri, cujus rei gratiâ, & quòd ad Altaris dignitatem & pulchritudinem conducere videretur coronam inter cornua finximus illarum ſimilem quibus Gentes ſua Altaria coronabant, quarum non paucas videre Romæ licuit. Altaris Menſuræ. Altitudo. Infima crepido 2 cub. ſecunda crepido 4 cub. Ariel 4 cub. Summ. 10 cub. Longitudo. Ariel longum latum 12 cubitos. Summa crepido quæ illi ſubſtat 14. cub. Projectura coronicis ipſius, utrinque $\frac{1}{2}$ cub. Itaque ab extremo projecturæ ad alterius extremum 15 cubit. Inferior crepido 16 cubit. Coronicis ipſius projectura $\frac{1}{2}$ cub. Itaque omnis inferioris crepidinis longitudo cum projecturis coronarum eſt cubitorum 17. Adde ſingulos utrinque cubitos, quos lata eſt foſſa Altaris, fient 19 cub. Adde $\frac{1}{2}$ cubitum utrinque pro peribolo, ſic fiunt omnes longitudinis Altaris in univerſum cubiti 20. cúmque Altare quadratum ſit idem ipſum de latitudine dicendum eſt. Quod confirmatur teſtimonio 2 Paral. 4. 1. *Fecit quoque Salomon altare æneum longitudinis 20 cubitorum, & latitudinis 20 cubitorum, & 10 cubitorum altitudinis. Et ſinus ejus unius cubiti per circuitum*] Repetit menſuram caveæ quam initio executus fuerat, ipſius latitudinem finiens uno cubito, vix autem ac ne vix quidem univerſi Altaris latitudo aut longitudo colligi poſſet, niſi foveæ latitudo comprehenderetur, nec minus neceſſaria ad prædictam menſuram retractio illa crepidinum.

CAP. LXXVIII. *Gradus autem ejus verſi ad Orientem*] Negotium faceſſit hæc graduum commemoratio; cautum enim erat Legis præſcripto in Exodo, *Non aſcendes per gradus ad Altare meum ne reveletur turpitudo tua.* Atque hîc varias variorum Interpp. adfert Villalpandus ſententias, qui conantur hanc ἐναντιοφάνειαν conciliare. Et primò eorum qui omnia quæ ab Ezechiele proponuntur, ita revocant ad myſticos ſenſus ut nihil habeant literale & cum Salomonicis fabricis commune. Quam rejicit primo, quia falſa eſt hæc eorum hypotheſis, nam eadem eſt hic Altaris menſura quæ Salomonici 2 Par. 4. 1. Secundo, quia etiam ad Moſaicum Altare opus fuit gradibus 3 Hieronymus agnoſcit hoc Altare cum Moſaico conferri poſſe. Secunda eſt eorum qui locum Exodi intelligendum dicunt de Altari quod ex terra vel lapidibus conſtruitur, ubi gradus ipſi coædificati ad Altare pertinebant, non verò de Altari quod ex tabulis conſtabat æneis, quale erat Moſaicum, cui tanquam nimis alto ad horam miniſtrationis aliquid apponebatur in quo ſtaret Miniſter, quod impletâ miniſtratione tollebatur; quam rejicit ideo quia non ſatisfacit illis verbis Legis, *nè reveletur turpitudo tua.* Tertia Rabbinorum & Joſephi qui aſcenſum ad Altare dicunt fuiſſe leniter acclivem inſtar pontis non gradibus diſtinctum; quam eadem de cauſa rejicit, quia utrobique idem revelandæ nuditatis periculum. Quod autem Joſephus cum Rabbinis collocat aſcenſum iſtum non ab Oriente (uti hîc monet Propheta) ſed ab Auſtro, hujus rei nullam (inquit Villalpandus) videre poſſum rationem, propter quam ab antiqua conſuetudine deflexerint, niſi fortè quadam ducti religionis ſpecie poſtliminio reverſi Iſraelitæ, ne cogerentur ab Altari deſcendentes Templo terga vertere. Ad quam obſervationem duci potuerunt Domini præcepto Ezech. 46. 9. Quam negat ſufficientem quia Principi licebat eâdem viâ regredi quâ ingreſſus erat v. 8. proinde multò magis Sacerdotibus in quibus major ſanctitas ac religionis obſervantia requiritur, quàm in ſæculari Principe. [L. Capelli obſervatio. Atqui tamen ipſe Villalpandus in lorica ſeu peribolo quo Atrium ſacerdotum ab Atrio Templi ſeparat geminum conſtituit oſtium in hunc finem ut Sacerdotes in templum ingreſſuri per unum ex illis oſtiolis ingrederentur per alterum verò egrederentur, nè tergum Templo inter exeundum obverterent.] Itaque rejectis illis conciliandi τὸ ἐναντιοφανὲς rationibus, Villalpandus aliam init atque ſequitur, nempe interdicto illo de gradibus ad Altare videri Deum non ipſos gradus aut aſcenſum ipſum per gradus ad Altare, ſed nefarium quoddam Idololatriæ genus prohibere. Atque hîc multa affert de Priapo, phallis & turpitudine ſacrorum Gentilium, in quibus multa flagitia & publicam atque manifeſtam ſcortationem admittebant ſumma cum impudentia. Cujus (inquit Villalpandus) immaniſſimæ turpitudinis uſum ab Altari ſuo quàm longiſſimè removere cùm vellet Deus, *Non aſcendes,* inquit, *per gradus altare meum,* more ſcilicet Ithyphallorum, *nè reveletur turpitudo tua.* Non itaque gradus fieri prohibentur, ſed eorum aſcenſus in eum finem perverſiſſimum.

[L. Capelli Obſervatio. Non videtur improbanda Villalpandi in præcepti illius explicatione ſententia, ut eo non tam aſcenſus per gradus aut gradus ipſi prohibeantur, quàm ut potiùs eo pudor, verecundia & caſtimonia, quâ Dei ſacra peragi debent, innuatur ac præcipiatur, ut ſenſus præcepti hic ſit, Gradus ad Altare ita conſtituantur, ut nè ſacerdotis ad Aram ſtantis pudenda denudentur ac revelentur, quod in ara Moſis cautum fuit; erat enim humile valde, ad quod duobus aut tribus ad ſummum gradibus aſcendebatur, ita ut nullus eſſet denudationis inter aſcendendum metus. Salomonicum Altare excelſum fuit, 10 cubitos altum, ideóque multis gradibus ad id conſcendere opus erat, at ubi emenſi erant aſcendendo gradus, Sacerdote in ſummo Altari conſtituto & ſacris operante, metus nullus erat denudationis pudendorum, tum propter ſubligacula quibus ſubſtringebantur, tum propter coronam quâ ſummum Altare undiquaque ſupernè cingebatur.]

CAP. LXXX. Explicat Villalpandus proportionem magnitudinis Altaris Salomonici cum Moſaico, item & diſtantiæ utriuſque, & ſitûs iſtius in Tabernaculo, illius verò in Templo, & probat quæ fuit ratio magnitudinis utriuſque inter ſe, eandem fuiſſe rationem ſeu proportionem diſtantiæ atque ſitûs in Templo atque Tabernaculo. Cap. 81. Craticulæ Altaris uſum atque formam exponit. Cap. 82. Arulam Altaris (quid ea fuerit) explicat. Cap. 83. Altaris pondus exponit atque demonſtrat, totámque Altaris ſtructuram particulatim explicat. Cap. 84. Oſtendit Altare non fuiſſe ſolidum lapidibúſque intra aureos parietes concluſis plenum, ſed inane & vacuum. Et præceptum Exod. 20. 25. de non cædendis ferro lapidibus Altaris, reſtringit ad Altaria illa quæ ante extructum Salomonicum Templum ex cauſa extraordinaria tumultuario opere extruebantur, ídque ait factum eſſe in documentum, quàm Deo odioſa eſſet cædes ac ſanguinis humani effuſio.

Excerpta ex Villalpando Tom. II. Explanationum Part. 2. lib. 5.

Villalpandus hoc libro acturus de gloria Templi Salomonici loca proponit Scripturæ in quibus gloria Templo illi tribuitur, ut ſunt Ezech. 43. 5. & 44. 4. & Aggæ. 2. 4. *Implebo domum iſtam gloriâ,* &. *Major erit gloria domûs iſtius noviſſimæ quàm primæ.* Atque hîc notat קלל & כבד inter ſe oppoſi, & קלל quidem primò de pondere dici atque magnitudine Gen. 8. 11. deinde de ignominia & contemptu, Nahum. 1. 14. & Gen. 16. 4, 5. Sic כבד primò *pondus* & *gravitatem* ſignificat Job. 6. 2, 3. Prov. 27. 3. deinde *honorem* & *gloriam* Jud. 13. 18. Iſai. 29. 13. & quidem honorem qui non ore tantùm & verbis ſed & re exhibetur, Prov. 3. 9. *Honora Dominum de ſubſtantia tua.* Quæ voces invicem opponuntur Iſai. 69. 5. 2 Sam. 6. 20, 21. Iſai. 9. 1, 2. Primo tempore הקל *alleviata eſt,* h. e. vilis, deſpecta, ignobilis fuit, *terra Zabulon & terra Nephtali,* at noviſſimo הכביד *aggravata eſt,* h. e. honorata, decorata, nobilis & illuſtris facta eſt, *via maris trans Jordanem Galilæa Gentium,* nempe per Chriſti prædicationem quæ inde cœpit, quod ſequenti verſu indicatur, *Populus qui ambulabat in tenebris* &c. alleviatus, obſcurus, ignobilis, lumine orbatus; *vidit lucem magnam,* aggravatus vel glorificatus eſt; *habitantibus in regione umbræ mortis,* alleviatis, deſpectis, jamjam perituris; *lux orta eſt eis,* aggravati, h. e. glorificati, ſunt luce, vita, ſplendore ac gloriæ curſu ſempiterno. Hoc vult Propheta, Multò magis futuram glorioſam illam olim Galilææ regionem propter Chriſti præſentiam quàm fuit Samaria Regia Iſraelis, vel etiam Judæa quæ ad Regiam dignitatem & pompam Sacerdotalem adjunxit etiam Templum cum antiquo ritu & ceremoniis. Quâ ratione cùm gloria Templi prioris tota in auro, argento pretioſiſſimíſque aliis rebus ſita fuerit, poſterior, quæ priore longè major eſt, illámque infinitis prope partibus ſuperans, in una Jeſu Chriſti Domini noſtri præſentia omnibus aliis cauſis rejectis conſtituta fuit; ita fit ut Aggæi prophetia cum illa Iſaiæ maximè convenire videatur. Cap. 21. Oſtendit quam magna fuerit Templi Salomonici gloria, & quibus in rebus ſita. Notat igitur כבוד ſignificare *gloriam, honorem, ſplendorem, majeſtatem, dignitatem, præſtantiam, excellentiam* (indéque illuſtrat locum 2 Cor. 4. 17. & 1 Cor. 3. 7.) item *opes, divitias,* Gen. 32. 1. Nahum. 2. 9. unde illuſtrat locum Eph. 1. 5, 6. Quòd ſi hæc omnia quæ de gloria in univerſum perſtrinximus (inquit Villalpandus) cum iis quæ de Templo à ſacris & Prophanis Scriptoribus dicuntur attentè contuleris, facile invenies hæc illis maximè congruere, & ſingula convenienter aptari. Nam ſi eorum operum quæ à ratione proficiſcuntur (cùm omnia propter finem ſint) finis eſt norma, quænam gloria poterit excogitari quâ gloria Templi infinitis partibus major non ſit, quod ad Dei O. M. gloriam extructa ſit hæc domus? Quis honos domui non debeatur cujus Dominus & incola Deus eſt? Quæ ingenii aut ſapientiæ laus in domo hac non eluceſcat cujus Architectus ſit Deus, qui in ea prima quaſi lineamenta deduxit mundanæ hujus univerſitatis fabricæ, imò & quodam modo divinæ? ſiquidem in ea licuit contemplari Chriſti corporis tum veri tum myſtici pulchritudinem, quæ etiam cauſa fuit ut ſingulæ ædificii partes atque univerſæ ſimul in admirationem raperent contemplantium oculos, & animos in amorem tantæ pulchritudinis inflammarent. Accedit opum copia & ſupellex incredibilis ac propemodum infinita, quæ omnia niſi excellere intelligantur quicquid in unoquoque genere ab omnibus hominibus vel ingenio excogitari vel induſtriâ comparari, vel viribus valeat expugnari, ut nihil illi ad ſummum honorem & gloriam acquirendam deeſſe putetur, injuriam quodammodo irrogare videantur Divinæ ſapientiæ, providentiæ, patientiæ aut fidei. Et mox, Certum eſt & Sacrarum literarum teſtimonio comprobatum, magnum aliquid atque excellens & glorioſum Salomoni propoſitum fuiſſe extruendum, quum Dei domus extruenda proponeretur, cui etiam Dei præſidium non defuturum promittitur donec perficiat omnia, 1 Paral. 28. 20. & 29. 1, 2. & c. 2. 5, 6. Sed hæc omnia humana ſunt & quæ naturæ viribus, quaſi corporeis oculis percipi poſſunt; illa certè divina ſunt, quæ humanæ mentis aciem præſtringunt ac fugiunt, quæ ſupercœleſtium rerum ordinem, quæ Divinam ipſam præſtantémque naturam quodammodo repræſentant, & ad eam ſuſpiciendam nos inducunt. Quæ omnia reſpexiſſe videtur à Deo edoctus David Pſal. 26. 3, 4. *Unam petii à Domino hanc requiram omnibus diebus vitæ meæ, ut videam* בנועם *voluptatem Domini, & viſitem Templum ejus.* Deinde, Quocirca ex iis de quibus infinita propemodum percenſeri potuiſſent, huc referre decrevi partim in iis ipſis contemplanda, partim aliorum quæ non omnibus magna videri ſolent, collatione propoſitâ, ut vel hac unâ ratione conſtare poſſit hoc ædificium à Deo excogitatum ita reliqua omnia excedere, ut eorum nullum nè minima quidem ex parte cum hoc poſſit conferri, nedum illi præferri, ſicut quidam maximâ rerum ignoratione decepti ſenſerunt, atque alios à recta veritatis via abductos in denſiſſimas quaſdam tenebras conjicere conati ſunt. Porrò in omni ædificio tria potiſſimum ſunt conſideranda, artificium ſive induſtria conveniens, materia & opes, quæ ſi cum homine conferantur, artificium veluti ad animum, materia ad corpus, opes ad externa quædam ornamenta, ut veſtes, pertinent.

CAP. III. Atque hîc incipit Villalpandus ab artificio, explicátque quàm ſingulare fuerit in tota Templi architectura artificium & admirabilis induſtria. Et hoc primùm oſtendit in columnarum ænearum (quæ reliquarum omnium fuerunt veluti exemplar & modulus) ſtructura. Præmittit autem locum Ezech. 43. 10, 11. quo ſingularis & eximia totius Domûs diſpoſitio & admirabilis ſymmetria deſignatur, cui adjungit locum 1 Par. 28. 19. quo ſignificatur figuram ſeu Ichnographiam & Orthographiam illius datam eſſe Davidi à Nathane.

CAP.

CAP. IV. DE ÆNEIS COLUMNIS,

Quæ reliquarum ſunt norma, Sacræ Scripturæ Teſtimonia.

Ex I REGUM VII.

V. 15. Et finxit duas columnas æreas [a] 18 cubitorum altitudinis columnam unam, & [b] linea 12 cubitorum ambiebat columnam utramque. V. 16. [c] Duo quoque capitella fecit, quæ ponerentur ſuper capita columnarum fuſilia ex ære, 5 cubitorum altitudinis capitellum unum, & 5 cubitorum altitudinis capitellum alterum. V. 17. Et [d] quaſi in modum retis & catenarum ſibi invicem miro opere contextarum, utrumque capitellum columnarum fuſile erat, [e] ſeptena verſuum retiacula in capitello uno, & ſeptena retiacula in capitello altero. V. 18. [f] Et perfecit columnas & duos ordines per circuitum retiaculorum ſingulorum ut tegerent capitella, quæ erant ſuper ſummitatem malogranatorum, [g] eodem modo fecit & capitello ſecundo. V. 19. Capitella autem quæ erant ſuper capita columnarum quaſi opere lilii fabricata erant in porticu quatuor cubitorum. V. 20. Et rurſum alia capitella in ſummitate columnarum deſuper juxta menſuram contra retiacula, [h] malogranatorum autem 200 ordines erant in circuitu capitelli ſecundi. V. 21. Et [i] ſtatuit duas columnas in porticu Templi, cúmque ſtatuiſſet columnam dextram, vocavit eam nomine Jachin, ſimiliter erexit columnam ſecundam & vocavit nomen ejus Booz. V 22. Et ſuper capita columnarum opus in modum lilii poſuit: perfectúmque eſt opus columnarum.

[a] 2 Reg. 25. 17. *Decem & octo cubitos altitudinis habebat columna una.* Jer. 52. 21. *Decem & octo cubiti altitudinis erant in columna una.* 2 Par. 3. 15. *Duas columnas quæ 35 cubitos habebant altitudinis.* [b] Jer. 52, 21. *Funiculus 12 cubitorum circuibat eam. Porrò groſſitudo ejus quatuor digitorum, & intrinſecus erat cava.* [c] Jer. 52. 22. *Capitella ſuper utramque ærea, altitudo capitelli unius quinque cubitorum.* 2 Reg. 25. 17. *Capitellum æreum ſuper ſe altitudinis trium cubitorum.* 2 Par. 3. 15. *Porrò & capita eorum quinque cubitorum.* [d] 1 Reg. 7. 41. *Et funiculos capitellorum ſuper capitella columnarum duos.* 2 Par. 3. 16. *Necnon & quaſi catenulas in oraculo, & ſuperpoſuit eas capitibus columnarum.* 2 Par. 4. 12. *Epiſtylia & capita, & quaſi quædam retiacula quæ capita tegerent ſuper Epiſtylia.* Jer. 51. 22. *Et retiacula & malogranata ſuper coronam in circuitu omnia ærea.* [e] 1 Reg. 7. 41. *Retiacula duo ut operirent duos funiculos qui erant ſuper capita columnarum.* 2 Reg. 25. 17. *Et retiaculum, & malogranata ſuper capitellum columnæ, omnia ærea.* Jer. 52. 22. *Et retiacula & malogranata ſuper coronam in circuitu, omnia ærea.* [f] 1 Reg. 7. 42. *Duos verſus malogranatorum in retiaculis ſingulis ad operiendos funiculos capitellorum, qui erant ſuper capita columnarum.* 2 Par. 4. 13. *Et retiacula duo, ita ut bini ordines malogranatorum ſingulis retiaculis jungerentur, quæ protegerent epiſtylia & capita columnarum.* [g] 2 Reg. 25. 17. *Similem & columna ſecunda habebat ornatum.* Jer 52 22. *ſimiliter & columnæ ſecundæ* [h] 1 Reg. 7. 42. *Et malogranata 400 in duobus retiaculis.* 2 Par. 5. 16. *Malogranata etiam centum, quæ catenulis interpoſuit* 2 Par. 4. 13 *Malogranata quoque 400 & retiacula duo &c.* Jer. 52. 23. *Et fuerunt malogranata 96 dependentia, & omnia malogranata 100 retiaculis circumdabantur.* [i] 2 Par. 3. 15. *Ante fores etiam Templi duas columnas.* Ib. *Ipſas quoque columnas poſuit in veſtibulo Templi, unam à dextris & alteram à ſiniſtris; eam quæ à dextris erat vocavit Jachin, & quæ ad lævam Booz.*

Lectis ac diligenter conſideratis (inquit Villalpandus) quæ tot Scriptores ſacri de columnis Templi ſcripſerunt, nullus certè tam hebes erit ingenii qui non putet ineſſe aliquid magnum laude & admiratione dignum, quod Divino præcipiente Spiritu articulatim fuit diſtinctéque explicandum. Item, Illud unum initio hujus Diſputationis proponendum, quòd eâ abſolutâ maximè confirmatum iri ſperamus maximam laudem Templo attuliſſe columnas, quibus quicquid in eo genere poſſet excogitari ſuperantibus, ad Templi gloriam explicandam teſtes locupletiſſimos adhibuimus. Fateor ingenuè S. Scripturæ phraſim difficilem eſſe, & in illis præcipue rebus, in quibus plures Scriptores diverſâ ratione locuti ſunt, omnino difficillimam. Verum nobis quibus ab initio conſtitutum fuit Scripturas ſacras aliis Scripturis explanare, ut illæ ipſæ ſibi ſint luci, libentiùs in ea loca incumbimus de quibus plura reperiuntur S. Scripturæ teſtimonia, quamvis longè diverſa videantur aut plerumque etiam contraria. Nam dum ea mutuâ collatione factâ in unam & eandem interpretationem conſentire oſtendentur, quæ in reliquis diſſidebant, eam unam veram ac genuinam eſſe planè demonſtrabunt. Quod in altitudine columnæ primùm oſtendenda perſpectum eſſe poterit: altitudo enim uniuſcujuſque columnæ 18 cubitis finitur in libro Regum, ut in Paral. utraque 35 cubitis eſt dimenſa. Nec tantùm, ſed & capitum uniuſcujuſque columnæ nunc 5 cubitorum conſtare dicitur, nunc trium, nunc denique ad menſuram columnæ, h. e. 2. cubitorum.

CAP. V. *De Altitudine Columnarum.*

Columnæ partes ab imo ad ſummum ſunt hujuſmodi, Baſis (quæ deinde ſuis membris conſtat, quadratâ plintho & in orbem ductis 10 ſpiris) baſi ſuperſtat ſcapus, ſummo ſcapo imponitur capitellum; atque tres dictæ partes ſimul Columnæ nomine plerumque cenſentur. Hujus maxima pars fuit ſcapus qui totus unà cum ſpiris baſis (demptâ plintho) fuſus fuit. Et hunc quidem ſcapum cum baſi metitur uterque locus Regum, *Cubitorum 18 altitudinis erant in columnam unam.* Et Jer. 52. 21. *Cubiti 18 altitudinis erant in columna una.* Et Joſephus de Chiramo, *Is fecit duas columnas æreas altas cubitos* 18. At quoniam totus ſcapus cavus erat, & additæ inſuper ſpiræ baſis erant etiam cavæ, neceſſarium viſum fuit ſolidam quadratam plinthum fundere, quæ totum opus columnæ inſtar fundamenti & ſuſtentaret & contineret. Atque prædicti loci plinthum columnæ adjecerunt, quæ tota uſque ad capitellum cubitis 18 erat alta. At liber Paral. utramque ſimul ſcapi utriuſque complexus eſt altitudinem, demptâ tamen utrâque plintho, atque eam reperit fuiſſe cubitorum 35 qui locus unicuique columnæ cubitos tribuit $17\frac{1}{2}$ tot enim præciſè altus fuit ſcapus columnæ ſublatâ plintho & capitello.

De Columnarum craſſitudine ſive perimetro.

Ab altitudine ſcapi ad ejus craſſitudinem veniamus; ſequi enim nos decet S. Scripturæ quam interpretamur ductum, *Et linea 12 cubitorum ambiebat columnam utramque.* Heb. השני, quod nonnulli verba potiùs quàm verborum ſenſum aſpicientes converterunt *ſecundam,* qui, ſi *ſecundatam* vel *iteratam* ſcripſiſſent, propius ad veritatem acceſſiſſent. Longiſſime à ſenſu receſſit Chald. LXX Interp. fortè imitatus, qui difficultatem Hebraicæ phraſis explanare cupientes aliter ſenſiſſe videntur quàm ut cum Hebraico textu ſentirent, *Et perimetrum 12 cubitorum filum ambiebat eam. & ſic columna ſecunda.* Subintelligendum enim videtur *eodem filo,* quaſi ſenſus ſit, filo 12 cubitorum cinxit columnam unam, & reliquâ fili parte cinxit columnam ſecundam. Sed phraſim & rem ipſam uno verbo expreſſit Vulg. *utramque* convertens; hunc enim ſenſum ſortitur ſine controverſia eadem vox Gen. 21. 31. & c. 27. 45. [L. Cappelli Obſervatio. Sed fallitur hîc Villalpandus; non enim eſt utrobique eadem vox: hîc enim 1 Reg. 7. eſt שני *ſecunda,* at iſthic eſt שניכם vel שניהם quod eſt plur. num. à שנים *duo.* Torquet deinde Jeremiæ locum, Non me latet (inquit) Jeremiam de columnis ſic ſcribere

ſcribere c. 52. *Et funiculus 12 cubitorum circuibat eam*, qui cùm lugentis affectum conciſis verbis ac veluti ſingultibus interruptis exprimeret, quam Hiſtoria vocavit *ſecundam*, h. e. utramque, ipſe pronomine, quod affixum vocant, adjuncto *eam* dixit, h. e. eam utramque quam dixit Hiſtoria, atque adeo in idem recidit.] Atque hîc rejicit Villalpandus Joſephi & Eupolemi ſententiam qui unicuique columnæ circumferentiam (cum LXX & Chald Par.) tribuunt; Eupolemus quidem (apud Euſeb. l. 9. Præpar. c. 4.) decem cubitorum (ſed Librariorum vitio, utì putat Villalpandus, pro 12.) Joſephus verò 12 cubitorum; nam præterquam quòd (inquit Villalpandus) perſpicuis S. Scripturæ teſtimoniis adverſatur, univerſi ædificii proportionibus repugnat ut tantam craſſitudinem columna habeat, quæ alta ſit duntaxat 18 cubitos. Sentiamus igitur quod verum eſt ac certum filum 12 cubitorum circumdediſſe columnam utramque, ſex cubitorum lineam cinxiſſe alterutram. Hujus ergo diameter ex tertia circumferentiæ parte 2 cubitorum fuit, quanta videlicet data eſt à Propheta noſtro frontibus aut ſemicolumnis univerſi Templi latitudo, quantáque à nobis oſtenſa eſt eſſe debuiſſe omnium columnarum Templi diameter ſeu craſſitudo, non earum modò quæ in mediis porticibus atriorum Iſraelis & Sacerdotum erigebantur, ſed & earum quæ univerſum atrium Gentium cingebant, & porticuum contignationem ſuſtinebant. Id quod non ſymmetriæ ratione tantùm confirmatur, ſed & Joſephi teſtimonio, qui cùm Meridianam porticum atrii Gentium ab Herode factam retuliſſet, quæ antiquæ Orientali porticui ex prima Salomonis ædificatione adhuc (eodem atteſtante Joſepho Antiq. l. 15. c. 14.) ſuperſtiti conjungeretur, ut perſpectum foret hujus atque illius columnas pares fuiſſe, ſic ait, *Craſſitudo autem cujuſque columnæ quantam poſſent tres homines conſertis inter ſe brachiis complecti longitudo 27 pedum.* Ubi primùm eam quam tres homines complectuntur columnam diametrum habere indicat ſtaturæ hominis fere parem, cùm ea par ſit ſuis brachiis extenſis. Ex quo longitudo cubiti quam ſtatui (nempe trium fere pedum) confirmatur; quæ quoniam dimidiam hominis ſtaturam (h. e. tres pedes) non aſſequitur, propterea dixit Joſephus *conſertis brachiis* complexos fuiſſe tres homines columnam, majorem complexuri ſi manibus manus contingerent, non verò conſererent. Altitudinem verò ſcapi eandem retulit quam Sacræ hiſtoriæ retulerunt, hoc uno ab illis diſtans, quòd illæ cubitis altitudinem finiunt, hic pedibus, non quibuſcunque ſed eis quibus cubiti proportione reſpondent. Nempe cubiti 8 faciunt 27 pedes. Hoc ergo vult Villalpandus, Columnæ iſtæ æreæ fuerunt veluti modulus & exemplar omnium quæ in univerſo Templo erant columnarum (quod putat his Eupolemi apud Euſeb. l. 9. Præpar. c. 4. verbis confirmari, *erat columnarum altitudo par Templo*, q. d. columnas has reliquis univerſi Templi pares fuiſſe) Jam verò propheta Ezechiel definivit frontes, h. e. diametros columnarum, 2 cubitis, ergo perimeter earum fuit 6 cubitorum non verò 12, itaque dicendum eſt hic filum 12 cubitorum cinxiſſe utramque columnam, h. e. ambas ſimul ſumtas columnas. Præterea ſymmetriæ ratio non patitur ut columna quæ eſt alta 18 cubitos craſſa ſit 12. imò exigit ſymmetriæ ratio ut craſſa ſit tantùm 6 cubitos, utì infrà demonſtrabitur. Interim dici poſſunt craſſæ 12 cubitos (juxta Joſephi locum modo laudatum Antiq. l. 15. c. 14.) ſi hoc intelligatur non de cubitis ſacris (quos intelligit Scriptura cùm cubitos nominat) ſed de cubitis hominis communibus qui ſacris duplo fere minores ſunt.

CAP. VI. *DE COLUMNARUM CONTRACTIONE.*

Vulg. utriuſque columnæ ambitum facit 12 cubitorum, LXX in Sixt. codice cub. 14. Hanc lectionem refert etiam Theodoretus. Hanc ſuſcipimus non ut Vulgatæ contrariam, ſed ut ejus aptum commentarium. Vulg. hiſtorici morem ſequitur, & παχυμερῶς loquitur, atque adeo columnæ circuitum ſex cubitis definivit, cujus diametrum ſignificare voluit fuiſſe 2 cubitorum. At LXX exactam Mathematicorum rationem ſecuti ſunt, quâ ratione columnæ diametrum & ejuſdem adjectionem quam *ventris columnæ* nomine indicarunt, & ſtriarum præterea latitudinem & alia ſcitu jucunda nobis aperuerunt. Nempe non apud LXX duntaxat ſed & apud ipſos Sacros hiſtoricos, quædam inſinuantur quæ ſine Mathematicis rationibus percipi nullâ ratione poſſunt. Triplex eſt ſcapi columnæ menſura. I. in imo ſcapo, II. contractionis in ſummo, III. adjectionis in medio. Primam imi ſcapi menſuram ex ea calami (quam dixi) in æquas partes ſectione licet colligere, in qua digiti ſinguli ſingulis adduntur cubitis, atque adeo cubitis binis, h. e. digitis 48 adduntur duo digiti, & fit columnæ diameter digitorum 50 quem numerum quaſi proprium ſibi vendicat hæc fabrica, qui & ſequenti ſupputatione confirmatur, Summum hypotrachelium dat nobis circumferentia ſex cubitorum; nam juxta Archimedis demonſtrationes circuli circumferentia ad diametrum eam habet proportionem quam 22 ad 7. Quòd ſi per regulam Trium Arithmeticâ ſupputatione quæram numerum qui ad ſenarium habeat proportionem quam 7 ad 22 inveniam diametrum ſummi ſcapi unius cubiti cum $\frac{10}{11}$ quem numerum ſi ad digitos revocem habebo diametrum digitorum $45\frac{9}{11}$ ſed fractionem abjiciemus & ſummo hypotrachelio dabimus digitos 45 imò verò ſcapo digitos 50, & ſic contractio columnæ erit ex decima craſſitudinis parte. Quam contractionis rationem Villalpandus oſtendit congruere cum ea quam tradit Vitruvius l. 3. c. 2. *Contracturæ in ſummis columnarum hypotracheliis ita faciendæ videntur, ut ſi columna ſit à 40 pedibus ad 50 imæ craſſitudo dividatur in 8 partes, & earum 7 in ſummo ſcapi hypotrachelio contrahantur. Hæc autem propter altitudinis intervallum ſcandentis oculi ſpeciem fallunt, quamobrem adjiciuntur craſſitudinibus temperaturæ.* Quapropter (inquit Villalpandus) cùm graciliores multo apparerent columnæ Euſtyli & Aræoſtyli ratione diſpoſitæ (quales omnes fuerunt in Templo Salomonico) temperandæ magis fuerunt contracturæ, ita ut in columnis 50 ped. ima craſſitudo divideretur in partes 10, & ex eis 9 craſſitudini darentur. Columnas autem Templi Salomonici fuiſſe altas ped. 50 oſtendit Villalpandus. Aliam præſtantiorem contracturæ rationem licet in hoc ædificio obſervare, ex ipſis intimis Architecturæ principiis petitam, nempe ex Triglyphorum exactiſſima diſtributione exortam. Ratio hujuſmodi eſt, Summo hypotrachelio latitudo Epiſtylii ex æquo reſpondet (teſte Vitruvio) ſitque ſummi hypotrachelii craſſitudo & epiſtylii craſſitudo pariter æqualis altitudini zophori, in qua trabes ſummo artificio diſponuntur. Zophori autem altitudinem fuiſſe 45. digitorum alibi probat Villalpandus.

CAP. VII. *De Columnarum adjectione & Striis.*

Adjectio in columnæ medio Vitruvii juſſu ex ſtriæ magnitudine ſumenda eſt; ſic enim ille l. 3. c. 3. *Columnarum ſtriges faciendæ ſunt 24 craſſitudines* (ſtriarum ſcil.) *faciendæ ſunt quantum adjectio in media columna ex deſcriptione invenietur.* Striatas autem fuiſſe columnas hinc probatur, I. Columnarum proceritas, quæ virginalem imitabatur gracilitatem, earundem ſtriatas ſtolas eſſe imitandas ſuadet. II. Tot tantæque omnium coronarum & ornamentorum ſculpturæ reſpuunt ſcapi univerſum corpus abſque ulla ſculptura apparere. III. Joſephus Antiq. 8. c. 2. juxta Rufini verſionem, *Fecit Hiramus duas columnas æreas cum canalibus cavatione 4 digitorum.* In Græco quidem eſt, ςύλας δύο χαλκοῦς ἐποίησεν τὸ πάχος τεσσάρων δακτύλων, quæ concinunt cum verbis Jerem. 52. 21. *Craſſitudo ejus 4 digitorum, & intrinſecus cava erat.* LXX *Craſſitudo ejus 4 digitorum in circuitu:* quæ omnia ſolidam indicant metalli craſſitudinem. Sed minimè tamen improbabilis videtur Rufini lectio (inquit Villalpandus) quam hauſit ex aliis Græcis exemplaribus fortè purioribus, & certè minimè abſona videtur, cùm utrumque ex æquo verum eſſe poſſit, columnæ ſc. metallum craſſum undique fuiſſe 4 digitos, & canales inter ſtrias latas fuiſſe totidem digitos. Utriuſque rei exemplum videre licet in veſtigio ſcapi columnæ; confirmatur idipſum ex LXX qui 1 Reg. 7 aiunt, *Perimetrum 14 cubiti circumdabant eam, craſſitiem columnæ 4 digitorum cavitates.* Quos ſecutus Comeſtor, *Stylus columnæ 18 cubitos habebat altitudinis non planæ, ſed valliculatus, habens in circuitu canales cavationis 4 digitorum.* Et certè mira omnium partium cum Architecturæ præceptis conſenſio hoc idem confirmat. Strias enim 24 faciendas eſſe Vitruvius præcipit, quot ſunt in cubito digiti; ex quo fit ut ſummi ſcapi circumferentia, quæ 6 cubitis definitur à Sacro hiſtorico, ſex digitos tribuat unicuique parti, quæ rurſus in canalem ſive ſtrigem dividatur 4 digitorum & ſtriam duorum. Jam cùm ſtriæ craſſitudo ſit perſpecta 2 digitorum, eadem ex utraque parte adjicienda eſt columnæ in ventre; atque adeo diameter ventris columnæ erit digitorum 54. Quæ diametri longitudo poteſt & hinc aliâ ratione demonſtrari. LXX Interp. lectio perimetris utriuſque columnæ cubitos dat 14 uniuſcujuſque ſeptenos. Septem autem cubiti digitos continent 168 quem numerum ſi in ſeptenarium duxeris, productumque per 22 diviſeris, habebis hujus circumferentiæ diametrum digitorum $53\frac{10}{22}$ h. e. fere 54 quos paulò antè colligebamus. Hanc in medio columnæ adjectionem probat Villalpandus ex voce Heb. בטן 1 Reg. 7. 20. *Ornamenta ſuper duas columnas deſuper è propinquo* בטן *ventris* (nam בטן *uterum* ſignificat qui æquâ ratione undique intumeſcit) ubi Vulg. *juxta menſuram columnæ*, h. e. (inquit Villalpandus) capitella tiliata ipſis impoſita columnarum ſcapis altitudine æqualia erant latitudini ventris columnæ maximæ, nimirum craſſitudini columnæ. At Philander ejuſmodi columnas (in medio ſc. intumeſcentes) non vidit Romæ in antiquis monumentis. Eſto. Sed Cicero vidit, qui Act. 1 & 5 in Verrem, *Nulla eſt*,. inquit, *columna quæ ad perpendiculum eſſe poſſit.* Ubi Pædianus, *Perpendiculum linea laterum æqualitatem probat, à ſummo ad imum altitudinem probans. Hoc in columnis omnibus, tum maximè in ſtructilibus evenit, in quibus aut media aut ima craſſiora ſunt.* Objiciat rurſus aliquis quòd lata plus nimio fiat ſtria 2 digitorum ex dimidia ſtrige, cùm fieri ſtrias in Veterum operibus, Philandro teſte, comperias, nihil plus quàm ex tertia parte, nihil minus quàm ex quarta apertionis canaliculi. Reſp. in planis ſtriis verum id eſſe; at in illis quæ extantibus in mediis ſtriis aſtragalis exornantur, aliter ſe res habet; fiunt enim ex dimidia (& nihilominus) ſtrigis parte, aliquando ex majore. Harum exempla videre eſt in Pantheone, in duabus illis columnis quæ Templi portam ex adverſo reſpiciunt, & in aliis multis Romæ.

CAP. VIII. *De Trabeationibus ſive Coronis.*

1 Reg. 7. 16. *Duo fecit capitella*] Quoniam omnia ornamenta ſcapis columnarum impoſita hoc nomine appellantur, ea verò non ſunt eadem formâ ſed multiplici, quæ diverſis nominibus ab Architectis cenſentur, explicanda eſt vox כותרות quod eſt plur. à ſing. כותרת *corona, diadema*, à כתר *cingere*; corona autem *cingit, exornat, nobilitat:* quæ omnia illis ornamentis conveniunt quæ columnarum ſtylis imponuntur, capitellis nimirum, epiſtyliis, zophoris, coronis, ſed potiſſimum omnium ſummo, quod apud Latinos idem *coronæ* nomen ſibi quaſi proprium vendicat, quòd non modò columnas ſed & univerſum ædificium cingat, coronet & illi veluti perfectionis dignitatem adjiciat. Sed hîc ipſa trabeatio indicatur, conſtans epiſtylio, zophoro & corona. Hunc locum varii variè convertunt, LXX in Reg. codice *capitella*, in Sixt. ἐπιθέματα *additamenta* id indicans ornamenti genus quod in ſummo collocatur. Chald. hoc loco vertit *coronas*, apud Jerem. *capitella*. Atque hîc Villalpandus rejicit Vatabli ſententiam qui reddit *epiſtylia rotunda*, quòd abſonum ſit epiſtylia eſſe rotunda.

De tota Columnarum forma, figura, diſpoſitione, partibus & ornamentis vide Tabulas proprias tres Columnarum.

SYMMETRIÆ ARCHITECTURÆ SACRÆ.

DIAMETRI COLUMNARUM,

ORDINIS		Domus Domini Cubiti.	Domus Domini Digiti	Atriorum Cubiti.	Atriorum Digiti	Domus Regiæ. Cubiti.	Domus Regiæ. Digiti.
	Primi	$4\frac{1}{6}$	100	$2\frac{1}{12}$	50	$1\frac{1}{24}$	25
	Secundi	$3\frac{1}{8}$	75	$1\frac{9}{16}$	$37\frac{1}{2}$	$\frac{25}{32}$	$18\frac{3}{4}$
	Tertii	$2\frac{1}{2}$	60	$1\frac{1}{4}$	30	$\frac{5}{8}$	15
	ALTITUDO COLUMNARUM.						
	Primi	40	960	20	480	10	240
	Secundi	30	720	15	360	$7\frac{1}{2}$	180
	Tertii	24	576	12	288	6	144
	TRABEATIONUM ALTITUDO.						
	Primi	10	240	5	120	$2\frac{1}{2}$	60
	Secundi	$7\frac{1}{2}$	180	$3\frac{1}{4}$	90	$1\frac{7}{8}$	45
	Tertii	6	144	3	72	$1\frac{1}{2}$	60
	ORDINUM CELSITUDO.						
	Primi	50	1200	25	600	$12\frac{1}{2}$	300
	Secundi	$37\frac{1}{2}$	900	$18\frac{1}{4}$	450	$9\frac{3}{8}$	225
	Tertii	30	720	15	360	$7\frac{1}{2}$	180
	PODIOLI ALTITUDO.						
	Secundi	$1\frac{1}{4}$	30	$\frac{5}{8}$	15	$\frac{5}{16}$	$7\frac{1}{2}$
	Tertii	$1\frac{1}{4}$	30	$\frac{5}{8}$	15	$\frac{5}{16}$	$7\frac{1}{2}$

UNIVERSA ALTITUDO,

Domus Domini.		Atriorum.		Domus Regiæ.	
120	2880	60	1440	30	720

Ad præcedentem Tabulam Symmetriæ Architecturæ Sacræ.

De numerorum proportione ac modo quo prædicta Tabula componitur hæc accipe, Sunt quædam planè certa ex quibus reliqua deducuntur. Domus Domini dupla eſt Atriorum, Atria ſunt dupla domûs Regiæ. Ex quo fit ut à ſiniſtra ad dextram quilibet numerus ſit tertii duplo major, primus verò ad ſecundum habeat rationem quam cubitus ad digitos quibus conſtat, h. e. quam unitas habet ad 24. Sunt præterea in Atriis quidam numeri noti in primo ordine, diameter ſc. columnæ in imo ſcapo digitorum 50. h. e. cubitorum $2\frac{1}{12}$ altitudo columnæ 20 cubitorum, trabeatio 5 cubitorum, ordo 25 cubitorum. Horum numerorum ſinguli ſunt in ſumma ſuæ Tabulæ linea: ſed deſcendendo numerus primus ad ſecundum habet eam proportionem quam quaternarius ad ternarium, hic rurſum ſecundus ad tertium habet proportionem quam quinque ad quatuor. Quæ proportio in Trabeatione domûs Regiæ perſpecta eſſe poterit propter digitorum numerum 60. quem ſi in quatuor dividas invenies 15. quem ſi ab eodem numero auferas dabit 45. numerum Trabeationis ſecundi ordinis. Hunc iterum in quinque partes divide, & inventum novenarium ab eodem auferas numero habebis 36. numerum trabeationis tertii ordinis. Atque eadem ratione omnes alii numeri ſunt inventi. Inter primum ordinem & ſecundum proportio eſt ſemper ſeſquitertia, quæ conſonantiam efficit Diateſſaron. Inter ſecundum & tertium ordinem proportio eſt ſeſquiquarta, quæ conſonantiam propriè Muſicam non efficit. Inter Domum Dei & inter Atria atque Domum Regiam proportio eſt dupla quæ Diapaſon facit. Inter Domum Dei verò & domum Regiam proportio eſt ſubdupla, ſive quadrupla, quæ facit Diſdiapaſon. Ib. Supereſt ut aliquid dicamus de quarto ordine Atriorum, qui ſuper portis & capitellis erigitur, ac quinto qui huic imponitur in eiſdem caſtellis, quos pares eſſe oſtendendum eſt primo & ſecundo ordini domûs Regiæ. Nam (ſicut à S. Textu docemur) ſecundus ordo minor eſt primo quartâ hujus parte, tertiâ verò illius tertius autem ſecundo quintâ hujus, quartâ verò illius. Sic & ulterius in altum progrediendo quartus tertio minor erit quintâ ſui parte, hujus verò ſextâ. Quare ſi numerum tertii ordinis trabeationis Atriorum 72 digitorum in ſex partes dividas cuique obvenient 12. Hos à primo numero auferas & habebis 60, quot tribuuntur primo ordini domus Regiæ. Cúmque omnium partium eadem ſit ratio certò agnoſces quartum ordinem Atriorum primo domus Regiæ fuiſſe parem. Quintum verò Turris (ſeu caſtelli) æqualem fecimus ſecundo domûs Regiæ, quoniam illum oportuit altiorem facere, quòd in medio Caſtello excitaretur. Sed operæ pretium eſt aperire proportionem quam habent ad altitudinem univerſi ædificii columnæ ſingulorum ordinum. Et in Atriis quidem univerſa altitudo eſt cubitorum 60. cujus tertia pars eſt prima columna cubitorum 20. ſecunda 15. ex quarta totius, tertia 12. ex quinta, nam reliqui tabulatis tribuuntur. Hoc ordine totius altitudinis duodecima pars eſt prima Trabeatio, decimaſexta dat ſecundam, vigeſima dat tertiam, quam partiendi normam ſequuntur in Muſicis rationibus, ut ex nervi in partes ſectione conſonantias rimentur Muſicæ periti.

Ib. De Podiolo.

Unum fortaſſe mirabitur in hac Tabula Lector cujus nondum ullam rationem dediſſe videmur. Podiola ſc. illa duo quæ, quòd ſint paria facta, & in ſecundo tantum & tertio ordine, extra morem reliquarum proportionum eſſe videbuntur. Sed certè uſus & ratio poſtulabat ut (ne à projecturis coronarum, ſuperiorum ordinum vaſes impedirentur) podiolis erigerentur. Sed quoniam quo altiores ſunt coronæ magis impediunt ea quæ retro ſunt etſi minùs projiciantur, ideo ſecundi ordinis podiola paria fecimus podiolo tertii ordinis, ut propter majorem altitudinem tertii ordinis eadem videretur ſervata proportio quæ verè major eſt.

TABULA PARTIUM TRABEATIONIS.

ORDINIS	IN DOMO DOMINI. Epiſtylium.	Zophorus.	Corona.	IN ATRIIS. Epiſtylium.	Zophorus.	Corona.	IN DOMO REGIA. Epiſtyl.	Zophor.	Coron.
I.	60	90	90	30	45	45	15	$22\frac{1}{2}$	$22\frac{1}{2}$
II.	45	$72\frac{1}{2}$	$67\frac{1}{2}$	$22\frac{1}{2}$	$33\frac{1}{4}$	$33\frac{1}{4}$	$11\frac{1}{4}$	$16\frac{1}{2}$	$16\frac{1}{2}$
III.	36	54	54	18	27	27	9	$13\frac{1}{2}$	$13\frac{1}{2}$

ORDINIS	Triglyphi.	Metopæ.	Triglyphi.	Metopæ.	Triglyphi.	Metopæ.
I.	60	90	30	45	15	$22\frac{1}{2}$
II.	40	60	20	30	10	15
III.	30	45	15	$22\frac{1}{2}$	$7\frac{1}{2}$	$11\frac{1}{4}$

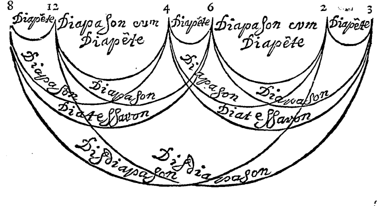

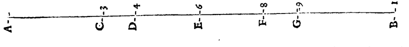

Earùm ratio in Monochordo facilè examinatur. Nam ſi extenſa chorda AB dividatur in quatuor partes in punctis C E G, & rurſum in tres in punctis D F, habebitur Monochordum ad omnes concentus inveniendos aptiſſimum. Si enim totam chordam AB pulſes & ejus partem A G, reddet conſonantiam Diateſſaron, quæ proportione ſeſquitertiâ conſtat. Si verò chordam iterum pulſes & ejus partem A F reddet Diapente ſeſquialterâ proportione. Si verò totam & partem ejus A E Diapaſon reddet proportione duplâ. Et hæ ſunt tres ſimplices. Compoſitæ ſunt hæ. Si totam chordam pulſes & ejus tertiam partem A D, habebis Diapaſon cum Diapente triplâ proportione; ac tandem Diſdiapaſon inter totam chordam & ejuſdem quartam partem A C. Quas omnes Conſonantias numeris notavimus, ut ad eorum normam facilè quis examinare poſſit numeros illos quibus hujuſmodi Conſonantias omnes in Tabulis notavimus.

Ad antecedentem Partium Trabeationis Tabulam.

Univerſalis Architecturæ ſacræ conſideratio, & Triglyphorum in ſecundo & tertio ordine diſtributio.

Villalpandus Tom. 2. Part. 2, lib. 5. cap. 20. Siquis ædificium velit extruere oportet imprimis columnæ craſſitudinem, altitudinem, ac diſtantiam intercolumnii conſtituere, ex qua reliqua deducat. Atque ut facilior ſit Diſputatio numeros accipiam Atriorum, & ſtatuam columnæ craſſitudinem 2. cubitorum, ex qua deducam decuplam altitudinem 20 cubitorum. Hanc dividam in 4 partes, & habebo Trabeationis altitudinem 5 cubitorum, & totum ordinem 25 cubitorum. Hanc altitudinem dividam in 4 partes & habebo cubitos $6\frac{1}{4}$. ac tantum diſtare faciam centra columnarum. Hanc rurſus bifariam ſecabo & habebo cubitos $3\frac{1}{8}$ ac tantam conſtituam Epiſtylii & Zophori altitudinem, quâ ſublatâ ex Trabeationis altitudine quinque cubitorum reliquus erit cubitus unus cum $\frac{7}{8}$ cubiti partibus, h. e. digitorum 45, qui numerus æqualis eſt numero altitudinis Zophori ſupra inventi. Quare ſi hunc numerum ex altitudine Zophori cum Epiſtylio ſubtrahas, reliquus erit cubitus $1\frac{1}{4}$ altitudini Epiſtylii aut latitudini Triglyphi tribuendus; ex quibus patet modus Trabeationis in partes ſuas immediatè diſtribuendæ. Si univerſa altitudo 120 digitorum dividatur in partes 8. una pars erit 15 cujus duplum Epiſtylio dabis, triplum Zophoro, ac tantundem Coronæ. Vel faciliùs, quartam partem totius, h. e. digitos 30 dabis Epiſtylio, reliquos 90 bifariam divides, & alteram partem digitorum 45 dabis Zophoro, reliquam Coronæ. Ad ſecundum ordinem quod attinet ejuſque Triglyphorum diſtributionem obſervandum eſt Vitruvii præceptum lib. 3. cap. 3. quod ab ipſa rerum natura originem trahere videtur. *Quo altiùs ſcandit oculi acies, non facile perſecat aeris crebritatem, dilapſo itaque altitudinis ſpatio, & viribus extrito, incertam modulorum renunciat ſenſibus quantitatem. Quare ſemper adjiciendum eſt rationis ſupplementum in ſymmetriarum membris, ut cùm fuerint in altioribus locis opera, aut etiam ipſa Coloſſicotera, certam habeant magnitudinum rationem,* h. e. (inquit Villalpandus) tanto majorem habeant magnitudinum rationem. Id autem quomodo præſtandum ſit ſatis perſpectum eſt (inquit Villalpandus) ex his noſtris fabricis; in quibus ex numeris S. Scripturæ eorumque proportionibus eam deduximus Trabeationum altitudinem, quam in ſuperiori Tabula notavimus; cujus etiam partes, Epiſtylium, Zophorus atque Corona ex ſimili ratione quâ primi ordinis Trabeatio in partes diſtributa eſt, comparabuntur. Nam ſi ſecundi ordinis Atriorum Trabeationem in prædicta Tabula conſideres, quæ Trabeatio eſt 90 digitorum, eámque in 8 partes dividas, ſingulis partibus obvenient digiti $11\frac{1}{4}$ quam ſi bis ſumas dabis Epiſtylio digitos $22\frac{1}{2}$ eandem partem ſi ter ſumas dabis Zophoro $33\frac{3}{4}$ ac tantundem Coronæ. Verùm Triglyphi & Metopæ latitudo aliâ ratione inveſtiganda eſt. Nam pari ratione calamus unus, quo ab invicem diſtant centra columnarum, dividendus eſt in partes 3 non 2 ut in priori ordine, eritque una 2 cubitorum ac totidem digitorum, quæ ſi ad digitos revocetur, erunt omnes ſimul digiti 50, quantam eſſe decet Triglyphi cum Metopa latitudinem. Hanc ſi in 5 diſtribuas partes, ex quibus duas Triglyphi tribuas latitudini habebit digitos 20, reliquas dabis Metopæ, & habebit digitos 30. Et quoniam in priore ordine obſervatum fuerat Epiſtylii craſſitudinem latitudini Triglyphi fuiſſe parem, & Metopam Zophoro, hos duos numeros cum prioribus conferes, & invenies hos ab illis ſuperari octavâ horum parte, illorum verò nonâ. Atque hanc eſſe intelliges perfectiſſimam rationem, ut ſimiles habuiſſe inferiori modulos eorum altitudo viſui renunciet. Denique & in tertio ordine pari ratione progrediendum eſt, ſi tamen calamum, quo ab invicem diſtant centra columnarum, quem in priori ordine in duas partes ſecuimus, in ſecundo in tres, in tertio dividamus in 4. tot enim Triglyphi atque Metopæ ſunt in eo ordine diſtribuendi; Quod ſi plures ſupponerentur ordines in quarto fierent 5. Triglyphi, & ſic deinceps. Illud præterea obſervandum in collationibus numerorum Triglyphi & Epiſtylii, Metopæ & Zophori, non eſſe addendam octavam partem, ſed propter majorem altitudinem, majorem, nimirum ſextam. Quæ omnia & ſingula ex antecedentibus duabus Tabulis quaſi compendio manifeſta ſunt.

De Symmetria ſive Proportione partium ædificii.

Villalpandus l. 5. cap. 24. Proportio triplex eſt, Arithmetica, Geometrica, Muſica ſive Harmonica. Harum unamquamque licet in his noſtris fabricis obſervare, & in illis potiſſimum numeris quos in partium hujus ædificii Tabulas redegimus. Ac primum Arithmeticam proportionem quæ per eandem differentiam progreditur, in ipſis numeris ordinum Veſtibuli licet intueri, quos ex Sacro textu collegimus, viz. 50.40.30. Et hæc ipſa ratio in ſubduplis Atriorum numeris reperiatur, & in ſubquadruplis domus Regiæ. De proportione Geometrica in qua primus ad ſecundum eandem habet rationem quam ſecundus ad tertium ſi continua ſit proportio, aut quam tertius ad quartum ſi diſcreta, non eſt hujus loci exempla proferre; nam ſi univerſa exemplis probare velimus, ea omnia in unum locum congerere cogemur quæ de partium menſuris ſeorſim alibi proſecuti ſumus. Illud verò hujus ædificii proprium eſt atque maximè obſervandum, idque ad harmonicam proportionem ſpectat, quod non alia ratione viſus hujus ædificii partibus contemplandis delectari videatur, quam auditus vocum aut inſtrumentorum ſuavi modulatione perfruatur. Porrò concentus omnes, quos Græci συμφωνίας appellant, ſunt omnino ſex, Diateſſaron, Diapente, Diapaſon, Diapaſon cum Diateſſaron, Diapaſon cum Diapente, Diſdiapaſon. Verùm cùm Diapaſon cum Diateſſaron ſuperpartiens denominari poſſit, harmonica certè conſonantia non eſt; atque adeo omnes conſonantiæ ſunt tantùm quinque, tres viz. ſimplices, duæ compoſitæ. Et horum quidem rationem in Monochordo examinant Muſicæ periti. Hic vide antecedentem Tabulam partium Trabeationis.

De Templi admirandis.

Villalpandus lib. 5. cap. 26. Templi Architectus fuit ipſe Deus ex 1 Par. 28. 19. *Omnia*, inquit David, *ad me venerunt ſcripta manu Dei ut intelligerem univerſa opera exemplaris.* Quibus verbis (inquit Villalpandus) deſignatur quod Dei manu non deſcriptiones modo, figuræ ac diſpoſitiones omnes, Ichnographiæ, Orthographiæ & Scenographiæ graphicè depictæ fuerint, verùm etiam longior quidam Commentarius, in quo univerſa Davidi tradita fuerant, & ab eo Salomoni, per artifices opere complenda. Dei Architecti veluti executor, quem Hiſpani vocant *apparejador*, fuit Hiramus, de quo 2 Par. 2. 13, 14 & 1 Reg. 7. 13, 14.

CAP. XXVII. Villalpandus ex 1 Reg. 5. 13, 14, 15, 16. & ex 2 Par. 2. 17, 18. colligit operariorum numerum fuiſſe 411900. nempe ex Proſelytis 150 m. & præterea 3600 Præfecti; Deinde ex Iſraelitis 30 m. qui per vices operabantur, 1 Reg. 5. 13, 14, 15, 16. & 2 Par. 2. 17, 18. His addit 80 m. Tyriorum, totidémque Ægyptiorum ex Eupolemo, quia 1 Reg. 5. 17, 18. fit mentio cæmentariorum Hirami qui junguntur cæmentariis Salomonis. Hos omnes Villalpandus vult occupatos fuiſſe in monte lapidibus atque lignis cædendis, dolandis atque convectandis. Præter hos vult fuiſſe 165 m. qui Jeroſolymis præparatos lapides exciſaque ligna in ipſo ædificio diſponerent, cum ipſorum præpoſitis 3300. Horum 165 m. quia non fit expreſſa mentio eos colligit ex 3300 præfectis, quorum mentio fit 1 Reg. 5. 15, 16. quos præpoſitos vult eſſe diverſos à 3600 præpoſitis quorum fit mentio 2 Par. 2. 2, 17. 18. Porrò ex collatione 3600 præpoſitorum cum 180 m. quibus præfecti erant, colligit quinquagenis operariis unum præpoſitum fuiſſe ἐργοδιώκτην ſive præfectum. Itaque 3300 præfectos Hieroſolymitanos eâ ratione dare operarios 165 m. [L. Cappel. In operariis his recenſendis falli atque hallucinari videtur omnino Villalpandus, ac pro more ſuo omnia in majus augere ſine neceſſitate. Nam ad Eupolemum quod attinet qui de ſuo addit 80 *m. Tyriorum totidémque Ægyptiorum,* authoritas ejus tacente Scripturâ nulla eſt. Ægyptiorum autem in hac fabrica mentio nulla eſt in Scriptura, Tyriorum quidem illa meminit & eorum non indicato numero. Itaque videntur omnino illi comprehendi in illis 150 m. peregrinorum ſeu proſelytorum quos גרים Scriptura vocat, quique memorantur 2 Par. 2. 16. Salomon enim dominabatur toti Palæſtinæ uſque ad Euphratem, ac proinde omnibus Chananæis qui circa Tyrum & Sidonem in monte Libano & circa eum habitabant, qui etſi Tyriorum Regi ſubditi eſſent, erant tamen Salomonis tributarii. Ergo ſecundùm Scripturam fuerunt tantum in univerſum 180 m. operariorum, nempe 150 m. גרים & 30 m. Iſraelitæ. Præfecti eorum 3600 comprehenduntur in illo numero. Nam ſi 150 m. peregrinorum dividerentur in πεντηκοντάδας, invenientur 3 m. πεντηκοντάδες. Jam verò in ſingulis πεντηκοντάσι unus eligebatur qui reliquis 49. præficiebatur, eratque eorum ἐργοδιώκτης. 30. verò millibus Iſraelitarum præfecti videntur fuiſſe 300 centuriones, ſic fiunt 3300 præfecti, qui memorantur 1 Reg. 5. 15. Quod autem 2 Par. v. ult. dicuntur fuiſſe 3600 vel Σφάλμα eſt Librarii, cujuſmodi Σφάλματα in numeris frequentia occurrere in libris Sacris in Critica noſtra Sacra oſtendimus: Vel etiam hoc ἀνεπιφανὲς ſic conciliari poteſt, ut dicamus decem πεντηκοντάρχοις proſelytorum præpoſitum unum fuiſſe πεντακοσιάρχην, ita ſuper 30. m. πεντηκοντάρχοις proſelytorum præpoſiti fuerint 300 πεντακοσιάρχοι qui ſi addantur ad præcedentem numerum 3300 præfectorum, erunt in univerſum 3600 præfecti. Hi autem 180 m. operarii in tres partes diſtribuebantur, quarum una conſtans 60 m. hominum menſem unum operabatur in monte, lapides & ligna cædendo & convectando, reliquos duos menſes domi manebat; alternis enim & per vices operabantur & quieſcebant, non verò perpetuo occupabantur in opere: nam quod de 30 m. Iſraelitis dicitur 1 Regum 5. 14. id per analogiam & proportionem de reliquis operariis intelligendum eſt. Fuerunt ergò in univerſum 60 m. homines qui perpetuo in opere occupabantur. Horum fere dimidia pars (nempe circiter 25 m.) occupantur in convectandis lignis & lapidibus, reliqui illis in monte cædendis, dolandis atque ſculpendis ac præparandis. Verbum enim חצב & חטב quo Scriptura utitur de utriſque tam lignis quàm lapidibus uſurpari poteſt; aut ſi diſtingui debent חצב de lapidibus, חטב, verò de lignis potiùs uſurpatur; unde eſt quod Arabicè حطب חטב *lignum* ſignificat.]

CAP. 27, 28, 29, 30 & 31. Villalpandus confert Templi ſtructuram cum univerſi mundi fabrica, cum caſtrorum Iſraeliticorum circa Tabernaculum Moſaicum diſpoſitione, denique cum humani corporis fabrica & proportione. (De quibus vide Tabulam propriam) ubi multa à Villalpando gratis ſumuntur, vel ex cœnoſis Judæorum lacunis, & febriculoſis Rabbinorum ſomniis atque commentis hauriuntur, atque pro libitu & arbitrio Villalpandi collocantur atque diſponuntur.

CAP. 32, 33, 34 & 35. perſequitur nonnullas Templi cum Chriſto myſticas & typicas ſimilitudines. Calamum quo omnia Templi membra & partes menſurantur comparat Charitati. Corpus Chriſti Templo fuiſſe adumbratum oſtendit ex Joh. 2. 19. quam ſimilitudinis rationem in eo ſtatuit ut fingat Corpus Chriſti brachiis diductis ſed junctis cruribus extendi per totum Templum, ita ut caput occupet Sanctuarium, pectus Altare, pedes portam Orientalem, manus verò Aquilonarem & Meridionalem portas. Quomodo ergo per tres illas portas aditus & via ad Altare & Sanctuarium patebat, ſic per Chriſti pedum & manuum vulnera patet nobis ad verum Sanctuarium aditus. Mare autem æneum ad latus Meridionale Templi prope Altare conſtitutum figurabat aquam & ſanguinem è latere Chriſti dextro promanantem ad peccatorum noſtrorum ablutionem ſpiritualemque ſanctificationem. Hæc quidem ſunt acutè & ingenioſè à Villalpando excogitata, ſed non parum coacta tamen videntur, ac ſubtile ingenii humani acumen magis quam Spiritus Sancti ſolidam ſapientiam atque doctrinam ſapere atque redolere.

Summa totius ſtructuræ Templi, ejuſque magnificentiæ. & Salomonis gloriæ atque opulentiæ. Ex Villalpando Tom. 2. Explanationum. Part. 2. lib. 5 Diſp. 4. cap. 60.

SUBSTRUCTIONES.

Parietum ſubſtructionis longitudo erat ſuperne 800 cubitorum quorum ſinguli paſſus communes exæquabant, infernè cubitorum 1000. Latitudo 100 cub. in angulis 50 cub. ubi erant anguſtiſſimi, altitudo 300. Anterides ſive eriſmæ quibus paries fulciebatur, ejuſdem cum pariete altitudinis, nempe 300 cubit. latæ in quadrum ſuperne 50 cub. quanta erat muri craſſities, infernè vero extra murum ſubſtructionis procurrebant 150 cubit. ea nimirum proportione qua pes tibiæ craſſitiem ſuperat. Lapides quibus extructæ erant ejuſmodi ſubſtructiones, longi erant (ſecundum Joſephum) 40 cub. (alias 25. cub.) lati 12. alti 8. omnes ex marmore ſerrâ intrinſecus & extrinſecus ſecti, commiſſuræ lapidum ita latentes ut oculos fallerent.

COLUMNÆ.

Columnæ item è Pario marmore 1453. non computatis dimidiatis columnis parietibus ac pilis adpactis, numero pluſquam duplo plures. Singulæ è ſingulis ſaxis, craſſæ quantum tres homines conſertis ulnis amplecti poſſent, decupla altitudine. Nulla minor altitudine 15. cubit. Capitella opere Corinthio pulchra ad miraculum.

FENESTRÆ.

Præter eas quæ in pavimento aperiebantur ad illuſtrandam hypogæam habitationem, fuerunt majores quædam feneſtræ 2246.

PERIBOLUS.

Peribolus ex ſingulis lateribus longus 125 calamos, craſſus & altus calamum unum, h. e. palmos Rom. $22\frac{121}{1000}$, vel Hiſpanicos $23\frac{659}{1000}$ cancellis marmoreis inter columellas calamum unum cubicas. Via inter Peribolum & porticum gentium lata $37\frac{1}{2}$ cub. longa calamos 123. ſive cubitos $768\frac{3}{4}$.

PORTICUS GENTIUM.

Longa calamos 110, ſive cubitos $687\frac{1}{2}$, lata cubitos $43\frac{3}{4}$. Paries ejus ſuper altitudine Periboli erigebatur uſque ad ſummam domatis coronam cub. 25. utriuſque autem Porticus (nam duplex in altitudine erat) altitudo erat par latitudini, nempe cubitos $43\frac{3}{4}$. Atrium Gentium latum 50 cubitos, longum 600.

ATRIORUM.

Paries ejus longus 500 cubitos, altus cum triplici columnarum ordine 60. cubit. præter ſtylobatæ altitudinem quæ par erat peribolo, nempe calami unius. Portarum ejus (in quibus quartus columnarum ordo erigitur) altitudo à pavimento Atrii Gentium fuit cub. 78. Caſtellorum autem (in quibus quintus erat columnarum ordo) cubit. 90. Atriorum Iſraelis areæ (quæ ſeptem fuerunt) ſingulæ quadratæ erant 100 cubitos. Area autem Atrii interioris ſive Sacerdotum, in cujus medio Domus Dei inſidet, proprioque peribulo cingitur, ejuſdem eſt cum cæteris latitudinis, nempe 100 cubitos, longitudine verò hujus dupla ſeſquialtera, h. e. cubitos 250. Porticuum quibus areæ undique cingebantur longitudo par erat areæ, latitudo dimidia longitudini, nempe cub. 50. Caſtella in angulis & Porticuum conjuncturis conſtituta, numero 16. ſingula quadrata cubitos 50 longa & lata. Portæ ſex, tres exteriores in Atrio Iſraelis, interiores totidem quæ aperiebantur in Atrium Sacerdotum, ſingulæ longæ 50 cubitos (quantum nimirum porticus erant latæ) latæ verò 25 cubitos, ſpatium verò vacuum relictum inter Thalamos latum erat 10 cubitos. Thalami ſex, tres ab uno latere, totidem ab altero. Thalami quadrati calamum unum longi, lati & alti, cancellis undique cincti. Poſtium craſſitudo calami unius. Portarum lumen altum 13 cubitos, latum 8.

DOMUS DEI.

Latitudo turris erat cubitos 64. altitudo ab ima turris parte ad lapidis angularis apicem, qui totius ædificii eſt pars ſublimior, cubiti 125. Veſtibulum ab altero pariete uſque ad parietem Sancti alterum, latum eſt cubitos $12\frac{1}{2}$ (*en dedans oeuvre*) longum cubitos 20. Sancta, ſive locus ſanctus cub. 20 longitudine dupla (nimirum cubitos 40) in qua includitur paries interjectus qui dividit Adytum, latus ſeu craſſus cubitos $2\frac{1}{2}$. Adytum interius longum latum & altum fuit cubitos 20, abſque feneſtris. Erant in univerſo ædificio Cubicula 712, ferè quadrata omnia, ſingulorum inane erat cubitos 12, quædam ex illis multo majora. Præterea erant ſubterraneæ officinæ, Culinæ ſacræ & prophanæ, & Gazophylacia ampliſſima in quibus ſervabantur decimæ & primitiæ totius Iſraelis. Erat præterea, maxima illa aula quæ Sancto & Sancto ſanctorum imminebat, in qua ſervabantur Tabulæ, Cortinæ, ac cætera Tabernaculi inſtrumenta & anathemata ſacra. Via quæ inter cubicula utrimque poſita interjacet, eandem habebat cum cubiculis latitudinem, longitudinem verò cubitos 487. Trabes communes habuerunt minimam longitudinem cubitos $12\frac{1}{2}$, craſſæ cubitos $1\frac{1}{4}$, latæ cubitos $1\frac{7}{8}$. Aliæ fuerunt majores quæ domus Dei univerſæ latitudinem colligabant, longæ cub. 54. craſſæ cubit. $2\frac{1}{2}$ latæ cubitos $3\frac{3}{4}$. Omnes cedrinæ ſculpturis, cælaturis, bracteis aureis erant ornatæ. Pavimentum totius ædificii, præſertim Porticuum, ſtratum erat lapidibus varii diverſique coloris admodum pretioſis, adeoque cruſtis artificioſè ad picturæ normam teſſellato opere conjunctis erat compoſitum, ut unius inſtar lapidis appareret. Parietes, tectum & pavimentum ſanctæ Domus laminis aureis contecta ſplendebant, clavis ſimiliter aureis affixis, quorum capita miro artificio elaborata erant, in eorumque ſingulis auri 25. unciæ conſumptæ ſunt. Erant omnes variis & artificioſiſſimis cælaturis inſculpti, & encauſti loco varii coloris pretioſiſſimæ gemmæ auro incluſæ, ſuis locis miro ordine diſponebantur, quæ ſuo ſplendore ſtellarum cœtum imitarentur. Vaſa ex auro conflata 440 m. Argentea 1340 m. Conſumpta in his 108 m. auri talenta, cum 2 m. auri ſiclis. Quæ auri ſumma æquivalet Romanæ Monetæ aureis ſcutis 1817654024. Argenti verò talenta mille millia, faciant Romanæ Monetæ aureos ſcutos 1464480000. De qua auri & argenti ſumma nihil detractum eſt ſolvendæ operariorum mercedi vel iis nutriendis, vel aliis impenſis Templi faciendis, ſed totum illud aurum & argentum in Templo ſanctificatum fuit. Aurum hoc univerſum in ea vaſa conflanda expenſum ad formam cubicam revocatum efficit cubicos cubitos 500, quam maſſam vix caperet cubiculum quadratum cubitos 10, altum 5. Argentum verò ad eandem formam cubicam revocatum implere potuit totam Oraculi domum, quæ longa, lata & alta erat 20 cubitos. Altaris ænei pondus fuit talentorum 20 m. Maris ænei pondus fuit talentorum 8640, quæ æquivalent Romanis libris 1080000. Tectum univerſum Templi tegulis æneis operiebatur, quare omnium pondus ad minimum eſt talentorum 500141 cum libris præterea 103, ſive librarum Rom. 625117728. In duabus æneis columnis conflandis impenſa ſunt æris talenta 19027, paria libris Rom. 23178375. Eiſdem auro veſtiendis (cujus craſſitudo erat unius digiti) expanſa ſunt auri talenta 5758, quæ æquivalent ſcutis Rom. 9691078 In decem luteribus cum ſuis vaſibus expenſa ſunt æris talenta 20 m. quæ æquivalent libris Rom. 2. Millionibus, ſive 2000000. Adhibuit Salomon in Templi fabrica operarios Iſraelitas, Sidonios, Tyrios, Ægyptios 401900, quorum ſingulis ſub diſceſſum abſolutâ fabricâ, præter diurnam mercedem & omnia ad victum neceſſaria durante fabricâ abunde ſuppeditata, liberaliter erogavit auri ſiclos denos, h. e. Scuta Rom. 56. Quorum omnium ſumma eſt 4109000, æqualia ſcutis Rom. 22546590. Præbebat Salomon in cibaria domûs Regi Tyrio coros tritici 20 m. Vini metretas 20 m. Olei coros 20, ſeu metretas 100. Ægyptio Regi dabat earundem rerum parem vel modum vel pretium aliis rebus permutatum. Dabat Tyriorum 80 m. in ſingulos annos coros tritici 120 m. & hordei totidem, atque adeo Arithmeticâ ratione operariis omnibus erogabat in ſingulos annos tritici coros 602850. Dabat ſextæ parti Tyriorum operariorum metretas vini 20 m. Ergo omnibus Tyriis 80 m. metretas 120 m. Igitur omnibus operariis dabat vini metretas 602850. Eidem ſextæ Tyriorum parti qui ligna cædebant dabat olei ſata 20 m. Igitur omnibus Tyriis dabat ſata 120 m. Ergo omnibus operariis 602850 ſata olei, h. e. Hiſpanæ *Arrobæ* 565171, vel Italicæ *Botte* 17661; Et præter hæc, carnes & alia neceſſaria in ſingulos menſes ex Galilæa, Samaritide, &c. Abſolutis ædificiis dono dedit Salomon Regi Ægyptio olei metretas 10 m. ſive dolia vel *botte* Rom. 878. Dactylorum artabas mille ſive coros 166. Mellis vaſa 100 atque aromata. Tyrio Regi præterea dono dedit 20 oppida in Galilæa, & auream maximi pretii columnam. Quamvis tanta eſſet Gentium & operariorum varietas & multitudo quæ in hoc ædificio operam navabat, quamvis tam abunde copiam rerum omnium ad victum neceſſariarum ſuppeditatam operariis providerit, quamvis ad manus habuerit infinitam pene pecuniam mercedi ſolvendæ, & operariis ſuſtentandis, quamvis maximas impenſarum partes paratas à Davide habuerit, aurum, argentum, ferrum, æs, pretioſos lapides abundantiſſime, lapides grandes è monte Libano, ligna cedrina & abiegna, & ſexcenta alia tanto ædificio neceſſaria, nihilominus ſeptem annos cum dimidio conſumpſit ædificando Templo. Tantæ moræ cauſa erat Templi magnitudo. Quare Joſephus affirmat hæc tam magna & pulchra opera perfeciſſe ſeptennio, non ad opulentiæ modò ſed ad celeritatis oſtentationem.

Reditus Salomonis annui.

Ex duodecim tribubus tributi nomine colligebat talenta auri 1440. Ex ſubjugatis Gentium regnis 666. Ex fodinis Ophir triennio 450 vel 420. Summa eſt aureorum talentorum 2126. Æquivalent ſcutis Rom. 73463580. Argenti talentis Hebraicis 16712. Atticis talentis 53426. Hæc præter aurum quod habebat ex vectigalibus univerſi regni Iſraelitici & aliorum regnorum; Excepto item argento tum ex tributis, tum ex vectigalibus, tum ex fodinis, cujus pondus decuplo majus erat auro. Annona præterea regiæ domûs tanta erat ut ex ea ſuſtentari potuerint 48600 homines. Adde expenſas in nutriendis equorum currilium 40 m. & equeſtribus 12 m. item curribus 1400 eorumque famulis ſtabulariis 14400. Templi & Tabernaculi uſibus è cenſu capitis ſingulis annis Hebræi dabant Argenti talenta circiter 22 m. quæ æquivalent ſcutis Rom. 31680000. Capitationi addebant Aurum pari ſaltem æſtimatione, ex quo fit ut inferrent ſingulis annis Hieroſolymam Argenti talenta 70712, quæ æquivalent ſcutis Rom. 100815580. Quibus ſi reliqui proventus addantur, quorum ſumma ignoratur proculdubio ſumma aſcendiſſet ad Hiſpanica ſcuta millies millia, quod vulgò diceremus *cien milliones*.

Templi Salomonici vaſa ex Joſepho lib. 8. Antiq. cap. 2.

	Aurea.	Argentea.
Pateræ	20. m.	40. m.
Candelabra	10. m.	20. m.
Canthari	80. m.	160. m.
Phialæ	100. m.	200. m.
Lances	80. m.	160. m.
Crateres	60. m.	120. m.
Menſuræ olei & vini	20. m.	40. m.
Acerræ odoramentorum		20. m.
Acerræ ad ignem deferendum		50. m.
Tubæ		200. m.
Inſtrumenta muſica.		400. m.
	440 m.	1340 m.

Davidis Theſaurus Salomoni relictus, ex Villalpandi æſtimatione.

	Auri talenta		Argenti talenta.
1 Par. 22. 14.	100 m.		1000 m.
1 Par. 29. 3, 4.	3 m.	Sicli aurei 1000 m.	7. m.
1 Par. 29, 7, 8.	5. m.		10. m.
	108 m.	2500.	1017 m.

Scuta Romana.

Pretium { Auri 1817654024
Argen. 1464480000 } 1464480000

Summa totalis 3282134024

Stolæ Sacerdotales ex byſſo cum Zonis purpureis.	10 m.
Stolæ Cantorum byſſinæ	2000 m.

Ad hujus ſummæ tam immenſæ confirmationem ſubjicit Villalpandus locum Eupolemi ex Euſebio lib. 9. Præp. Evang. extremo, qui locus ſic habet. *Porro Auri ſumma, quod in duas columnas fuerat Templumque collatum, fuit quadrageſies ſexies centena millia talentorum. In clavos verò ac reliquum apparatum Argenti talenta mille ducenta triginta duo, Æris verò in Columnas & Labrum & Porticum talentorum duodeviginti millia & quinquaginta.* Cujus Eupolemi computatio (inquit Villalpandus) facile cum numero S. Scripturæ conferetur, cum perſpectum erit, Argenteum talentum apud Græcos in uſu fuiſſe, Aurei verò talenti nullam fieri à Græcis Hiſtoriographis mentionem. Et talenta quidem Attica computaſſe eum exiſtimamus, & omnem expenſarum ſummam Auri nomine compellaſſe. Quibus ſtatutis numerus talentorum Auri S. Scripturæ duodecies multiplicetur, ut fiant talenta argentea, & producto numero addatur numerus talentorum Argenti S. Scripturæ, & tota ſumma bis accipiatur ut fiant ex Sacris Attica talenta, & habebis numerum Eupolemi quadragies ſexies centena Atticorum talentorum millia, reſpondentia talentis à Sacra Scriptura computatis; nam 26 m. talentorum quæ ſuperſunt, prætermiſſa fuiſſe videntur ab Eupolemo vel tanquam minima pars tam magni numeri, vel quòd publica fama, ſecundùm quam ejuſmodi ſummam poſuerat, minores illos numeros contempſerat. Quod autem Eupol. ſubjungit, *In clavos ac reliquum apparatum Argenti talenta expenſa fuiſſe* 1232, Villalp. vult referendum ad id quod idem Eupolemus narrat Salomonem *Templum intrinſecus laterculis aureis* (quadratis) *quinque cubitorum opere fuſorio deauraſſe, atque quaternis argenteis clavis talenti pondere* (ſingulis) *confixiſſe in papillarum ſpeciem ordine diſpoſitis, atque ita illud à pavimento ac tectum uſque inauraſſe, contignationem etiam ex laquearibus aureis confeciſſe.* Sunt nempe in toto Templo 304 ejuſmodi quadrati laterculi (nimirum 96 in Oraculo, 208 in loco Sancto) Oraculum enim cubicum erat, & patebat in omnes partes 20 cubitos: Sanctum verò longum erat 40, latum 20, altum 30 cubitos. Illis 304 laterculis, ſi quaternos des clavos Argenteos, fient in univerſum clavi 1216, totidem talenta ex Eupolemo pendentes: ſexdecim talenta quæ ſuperſunt ſignificat expenſa fuiſſe in reliquo apparatu.

Hæc porrò tam ingens Auri Argentique copia eò major eſſe videbatur, quòd licet tota ad Templi apparatum & ornamenta fuiſſe exiſtimetur, ad impenſas tamen Templi ferè nihil fuiſſe videatur; quippe cùm in alendis operariis atque ſolvendis, in exſtruendis Machinis, in ſubvehendis oneribus, atque in aliis innumeris rebus quæ in ædificiis ſunt neceſſariæ nihil ex ejuſmodi Auri vel Argenti ſumma imminutum ſit. Nam in Paralip. ſic legimus, *Intulit igitur Salomon omnia quæ voverat David pater ſuus.* Hæc verò quæ fuerint indicat ſubjungens, *Argentum & Aurum & univerſa vaſa poſuit in theſauris domus Dei.* Ea verò quæ ſancta ſunt nefas eſſet in manus artificum aut mercatorum dare ac profana reddere: quapropter ea omnia oblata illata quidem fuere ibique conſervata, donec Templi cultus & religio prophanata fuit. Quibus tam amplis atque inauditis pene Donariis cumulus acceſſiſſe videtur Gemmarum, quarum minima moles pretio atque æſtimatione plerumque major eſt alia Auri & Argenti ſumma quantumvis maxima. De his porrò quarum certa ratio reddi non poteſt, nulla reddetur.

TEMPLI HIEROSOLYMITANI

SITUS, FORMA, STRUCTURA atque DELINEATIO

Ex Joſephi lib. 6. De bello Jud. cap. 6. & Antiq. lib. 15. cap. 14. itemque lib. 18. cap. 2.

Per *LUD. CAPPELLUM.*

TEmplum firmiſſimi collis jugo fuit impoſitum, circa quod tota Hieroſolymorum civitas in Theatri quodammodo ſpeciem erat circumpoſita, atque ab eo profundis vallibus tribus ex partibus diſcreta atque ſejuncta. Ex Orientis autem parte Collis ſenſim à vertice verſus eam Urbis partem quæ *Acra* dicitur declivis erat atque reſupinus. Initio autem vix Templo & Aræ quæ juxta Templum eſt ſufficiebat jacens in ſummo Collis jugo area atque planicies, quod undique præruptus eſſet, arduus, petricoſus atque declivis Collis. Verùm Solomon (qui primus Templum condidit) partem eam quæ ab Oriente eſt in ſummo jugo muro munivit fortiſſimo, & aggeſtæ illi terræ porticum impoſuit. Quin & tribus aliis ex lateribus collem imis à radicibus incipiens ad ſummum ejus jugum muro firmiſſimo & altiſſimo cinxit, cujus ſaxa erant 40 cubitos longa ferro & plumbo intus devincta, atque inter ſe connexa, ut in omne ævum perdurarent adverſus omnem temporum injuriam. Hoc opus poſtquam coæquatum eſt vertici, cavitas quæ murum inter & tumulum intercedebat aggeſtâ terra repleta eſt, ut complanatis omnibus fieret quadrangularis area, cujus ambitus erat quatuor ſtadiorum, ſingulis lateribus per ſtadium unum in longum porrectis. A parte autem Auſtrali & Occidentali profundiſſima valle ambiebatur, cui murus ille imminebat, altus ea parte 300 cubitos, cui altitudini præterea accedebat Porticûs ipſi ſuperſtructæ tota altitudo, ut ſiquis in anguli illius ſummo vertice conſtitutus deorſum aſpiceret, & utramque illam altitudinem conjunctam contemplaretur, caligarent oculi, vertiginemque capitis ipſe pateretur, viſu deficiente ob nimiam profunditatem, priuſquam ad imum pertingeret; valle in immenſum iſthac dehiſcente, quin & quibuſdam in locis major erat fundamentorum profunditas, quæ non conſpiciebatur ob aggeſtam ad complendas valles terram, ut anguſtæ nimium civitatis viæ complanatæ dilatarentur. A Boreali parte non erat tanta vallis profunditas; quin & ab ea parte Templo adjacebat arx *Antonia*, & ipſa quadrangularis ambitu duorum ſtadiorum, tumulo undique præciſo 50 cubitos alto impoſita, Temploque juncta in Occidentali & Boreali ejus angulo. Quadrangulari illi quatuor ſtadiorum ambitus muro impoſitæ erant pari menſurâ & longitudine Porticus quatuor magnificentiſſimæ, tantorum fundamentorum vaſtarumque ſubſtructionum dignitati & ſtructuræ magnificentiæ paria & condigna opera. Harum illa quæ Meridionali lateri impoſita erat *Regia* dicta triplex erat, ſtadii unius longitudine ab Orientali in Occidentalem angulum porrecta; neque enim ulterius produci poterat ob ſupradictam profundam vallem. Stabant autem in ea paribus intervallis in longum ducti quatuor columnarum ordines, quorum quartus connexus erat ipſi exteriori Porticûs muro. Univerſus earum numerus fuit 162. capitellis opere Corinthio ſculptis, pulchris ad miraculum; earum craſſitudo tanta erat quantam poſſent tres homines conſertis inter ſe ulnis complecti, longitudo autem pedum 27 (videtur legendum 37. nam mox infra dicit columnas reliquarum porticuum fuiſſe 25 cub. altas; jam verò 25 cubiti faciunt pedes 37 pedem cum dimidio) duplici ſubjectâ ſpirâ. Hæ columnæ quaterno ordine in longum diſpoſitæ triplicem faciebant Porticum, ſive tria in Porticu ipſa ad deambulandum diſtincta ſpatia. Horum duo erant ab utroque porticûs latere æqualia, lata nimirum pedes 30, excelſa verò pedes 50, illius autem quod medium fuit latitudo erat ſeſquialtera (hoc eſt pedum 45.) altitudo vero dupla, tantum nempe hoc ſuperabat utrumque alterum ſpatium. Excitatus autem erat ſuper ejus epiſtylia paries lapideus politiſſimus columnis aliis inſertis diſtinctus, mirabili artificio commiſſuris oculos fallentibus. Hujus laquearia erant cedrina variis & multiplicibus figuris ſculpturata. Reliquæ tres Porticus duplices erant latæ 30 cubitos, quarum columnæ 25 cubitos erant altæ, de ſingulis ſaxis ſingulæ ex candidiſſimo marmore trabibus & laquearibus cedrinis ornatæ, quarum trabium & laquearium naturalis pretioſitas, quodque eſſent è ligno politiſſimo & aptiſſimè cohærente digniſſimam viſu exhibebant pulchritudinem, cùm cæteroqui nullo vel ſculptoris vel pictoris opere extrinſecus exornarentur. Porrò Orientalis & Meridionalis Porticus ſingulæ in medio habuerunt portam ab utroque angulo æqualiter diſtantem, quâ hinc in Acram, inde in reliquam urbem patebat aditus. Occidentalis verò porticus quatuor habuit, quarum una tranſitus erat εἰς τὰ βασίλεια (h. e. Herodis regiam) per vallem in medio interjectam; duæ in ſuburbia (τὸ προάστειον) ducebant, quartâ ibatur in reliquam urbem, gradibus multis ad imam uſque vallem diſpoſitis, atque inde rurſum aliis per acclive tendentibus. Atque hoc modo ſe habuit prior & exterior Templi ambitus ſive ſeptum, quod Judæis cum Gentilibus fuit commune, in illud enim patebat etiam ipſis Ethnicis ingreſſus. Intra hunc exteriorem ambitum, ſive ſeptum, aliud fuit interius ſeptum non longe à priori illo diſſitum, & ipſum quoque quadratum, proprioque muro lapideo ſeptum quo ſummus collis vertex cingebatur. Hoc ſecundum Septum ἅγιον & δεύτερον ἱερὸν, h. e. *Sanctum*, ſive *ſecundum Templum* dicebatur. Ad illud ſolis Judæis, tum viris tum fœminis, iiſque ſecundùm legem mundis patebat ingreſſus, proptereaque quà à priore Septo ad ſecundum via dabatur per interjectum ſub dio ſpatium lorica fuit lapidea elegantiſſima tres cubitos alta, cui æquis poſitæ intervallis columnæ ſuperſtabant Græcis & Romanis inſcriptæ literis, quibus ſignificabatur non licere alienigenis ſub pœna capitis in locum *Sanctum* tranſire, itaque ex priore Septo ejuſque Porticibus proſpectantes Ethnici verſus Templum adorabant. Spatium autem quod ſub dio (ὕπαιθρον) intercedebat inter primum & ſecundum Septum, totum variis lapidum politiſſimorum generibus conſtratum variegatumque fuit, atque ex eo quatuordecim gradibus ad ſecundum Septum aſcendebatur, poſt hos ad murum uſque Septi ex Septentrionali & Meridionali latere ſpatium erat planum decem cubitorum, unde rurſus alii quinque gradus ad Septi portas ducebant; ex latere autem Orientali deerant gradus iſti quinque, ſolis quatuordecim gradibus aſcendebatur, ita ut gradibus iſtis quinque humilius ea parte fuerit Atrium ad quod aſcendebatur. Murus autem hujus Septi & ipſe quadratus extrinſecus quidem ad cubitos 40 attollebatur, intrinſecus verò 25 duntaxat cub. erat, cùm enim in ſuperiori Collis jugo exſtructum eſſet hoc Septum ad quod 20 gradibus uti dictum aſcendebatur, ex inferiore pars muri ipſius interius à Colle, exterius à gradibus illis tegebatur, ut tota muri altitudo propterea non potuerit interius eſſe conſpicua. Erant autem à Septentrione, & Meridie octo in ſecundo iſto Septo portæ, quatuor nimirum utrinque, duæ vero ab Oriente neceſſario, quia ab ea parte locus erat fœminis ad adorandum deſtinatus, proptereaque alterâ iſthic opus erat portâ, eráque ea ex adverſo prioris: ex aliis verò plagis una erat à Septentrione, una item à Meridie, per quas in fœminarum Septum, ſive Atrium, ingreſſus erat; nam per alias portas fœminis non licebat ingredi, ſed neque per ſuas portas ultra proprium ſibi dicatum Septum permittebantur progredi; ab Occidente vero nulla fuit, ſed continuus & perpetuus erat ab ea parte exſtructus murus. Inter portas autem illas Porticûs introrſum verſæ contra vel juxta Gazophylacia magnis & pulcherrimis ſuſtinebantur columnis, erantque illæ ſimplices, neque præter vaſtam magnitudinem ab inferioribus Septi porticibus ulla in re differebant. At ea Porticus quæ ab Oriente erat, quæ recta in Templi portam ſpectabat, duplex fuit, & ab aliis ante Herodem Regibus magno ſumptu fuerat exſtructa atque decorata. Portæ autem illæ octo quæ à Septentrionali & Meridionali latere fuerunt, altæ erant ſingulæ 30 cubitos totidemque latæ, atque poſt introitum introrſum dilatatæ Exhedras habebant tricenos cubitos longas & latas, altas verò 40 in turris modum exſtructas. In ſingulis binæ erant fores, totidem, nempe 30 cubitos altæ, quindecim latæ, aureis & argenteis laminis undique tectæ, unà cum poſtibus & ſuperliminari, ſingulæ autem ſingulis utrinque ſuſtinebantur columnis duodenum cubitorum craſſitudine. Porta autem illa quæ ab Oriente recta ex parte Atrii fœminarum in Templi portam reſpiciebat, multo reliquis fuit amplior, alta enim erat cubitos 50, lata verò 40, cum foribus paris magnitudinis, quæ magnificentiore ornatu decoratæ erant, craſſioribus enim auri & argenti laminis incruſtatæ erant, atque totum illud aurum atque argentum novem iſtis portis infundi curaverat pater Tiberii Alexander, Alexandriæ Alabarcha. Ex adverſo autem ei reſpondebat in exteriore Templi ambitu & Orientali ejus Porticu alia porta ampla, cujus fores erant ære Corinthio (auro & argento multo pretioſiores) obtectæ, quà in oppoſitam Acram aditus patebat.

Intra hoc ſecundum Septum tertium fuit quò ſolis Sacerdotibus acceſſus patebat, humili & eleganti lapideâ loricâ cubitum unum altâ à præcedenti diviſum, inque ejus medio Ara & Templum fuit, ad quod 12 gradibus aſcendebatur. Et à fronte quidem, latitudo & altitudo ejus par fuit, nempe centum cubitorum, pone verò 40 cubitis erat anguſtius; nam à fronte duo veluti humeri utrinque 20 cubitis producebantur. Prima autem ejus porta alta fuit 70 cubitos, lata 25, neque fores habebat ullas, cœlum enim undique conſpicuum ſemperque patens ſignificabat; frontes ejus totæ erant inauratæ, perque eam prior domus, quantumvis magna, tota interius conſpicua erat, quæque circa interiorem Templi portam auro circumfulgebant, ſpectantium oculis patebant omnia. Hæc prior domus lata erat 20 cubitos, longa 50, (legendum 40 cum Ruffino, nempe utrinque à Portæ medio ad finem veſtibuli fuerunt 40 cubiti) alta verò 90 (nempe ad contignationem uſque; nam ſupra contignationem altum adhuc erat 10 cubitos, ut ſumma 100 cubitorum efficiatur) ſine contignatione intermedia perpetua illa altitudine ad illud quod in ſummo fuit tabulatum attollebatur. Interior autem domus (quæ τὰ ἅγια ſive *Sanctum* dicitur) cùm & ipſa eſſet 100 cubitos alta contignatione intermedia diſtinguebatur in duo veluti tabulata ſive membra, quorum ſuperius 40, inferius verò 60 cubitos altum erat, latum 20, longum verò 40. In eo erat candelabrum aureum cum ſeptem lychnuchis, menſa aurea cum 12 panibus, & Altare ſuffitus aureum cum 13 variis Thymiamatum generibus. Eò ſolis Sacerdotibus λειτουργοῦσι patebat acceſſus. Portam habuit 55 cubitos altam, 16 latam, cum foribus inauratis, unaque poſtibus, & qui utrinque adjacebat pariete. Supra portam dependebat vitis aurea cum racemis aureis hominis ſtaturam magnitudine æquantibus. Foribus oppanſum erat velum ſive aulæum pari magnitudine, opere Babylonio mirabili, totum ex byſſo, purpurâ, cocco & hyacintho variis figuris contextum, in quo depicta erat tota cœli ratio, exceptis ſignorum Zodiaci figuris. Intimum poſtea adytum (quod ἅγια ἁγίων *Sanctum ſanctorum* dicitur) ſequebatur longum & latum 20 cubitos, altum verò 60, pari nempe cum τῷ ἁγίῳ altitudine, à quo altero ſimili velo ſive aulæo ſeparatum fuit. In eo nihil omnino fuit poſitum, inviſum etiam & inacceſſum erat omnibus præterquam ſoli ſummo Pontifici, qui ſemel duntaxat in anno eo ingrediebatur ſolenni feſto quo publicum à tota Gente celebratur jejunium.

Porrò circa latera inferioris hujus partis Templi multæ erant cameræ ſive cellæ mutuò perviæ cum feneſtris aureis triplici erectæ in altum tabulato, in quas juxta Templi portam (interiorem ſcilicet) utrinque patebat ex una in aliam ingreſſus. Secundum autem ſive ſuperius Templi tabulatum nullas ejuſmodi habuit adjunctas & circumpoſitas cellas, tantoque fuit propterea inferiore anguſtius, excelſius verò fuit 40 (uti dictum) cubitis; atque ſic colligitur univerſa Templi altitudo 100 cubitorum, additis nimirum ad 60 cubitos inferioris partis hiſce 40 cubitis ſuperioris tabulati, ſpeciemque habuit & formam Baſilicæ. Exterior autem Templi facies nihil habuit quod animus & oculi non mirarentur, laminis enim graviſſimis aureis undiquaque obtectum erat, ita ut ad Solis primum exorientis (ad quem obverſum erat) jubar ſplendorem ejacularetur tantum ut intuentium oculi quaſi ſolaribus radiis perſtringerentur; peregre autem advenientibus ſimile niveo monti videbatur, nam ubi deauratum non erat, candidiſſimo marmore conſtabat. In ſummo denique verubus ſive ſpiculis aureis veluti horrebat acutiſſimis ne ab inſidentibus avibus inquinaretur. Saxorum porrò quibus exſtructum erat nonnulla longa erant 45 cubitos, ſex lata, craſſa verò quinque.

Ante Templum autem ex adverſo portæ ipſius Ara collocata fuit quadrata, longa & lata 50 cubitos, alta quindecim, angulos habens inſtar cornuum prominentes, ad quam à Meridie aſcenſus ſenſim aſſurgebat; ſine ferro autem conſtructa fuit, neque unquam ferrum eam tetigerat. Cæterùm Templum & Aram cingebat (uti dictum) humilis quædam ex pulcherrimo ſaxo lorica, quâ populus à Sacerdotibus dirimebatur. Qui autem ex populo & Sacerdotibus per omnia mundi non erant, ab interiore Septo excludebantur. Sacerdotum verò quibus ob aliquem in corpore defectum non licebat per Legem ſacris operari, aderant quidem intra loricam illam cum reliquis qui integro erant corpore (partémque ſuam de ſacrificiis accipiebant) at communi & plebeia in veſte, ſacris enim veſtibus ſoli ii utebantur qui ſacra faciebant. Ad altare autem aſcendebant & in Templum ingrediebantur de Sacerdotibus qui puri & integro erant corpore, byſſinâ veſte amicti, & abſtemii, nè vino obruti in Miniſterio ſuo perperàm agerent. Summus autem Pontifex unà illis aderat, at non ſingulis diebus, ſed Sabbathis & Noviluniis ſolemnibúſque feſtis. Semel autem in anno ſolemni die Jejunii, veſte amictus ſplendidiſſimâ planéque ſingulari in Adytum ſive Sanctum ſanctorum ingrediebatur.

Antonia

Antonia Arx.

Arx Antonia exſtructa erat ad angulum quo Septentrionalis & Occidentalis ſepti exterioris Templi Porticus conjungebantur, quadrata & ipſa ſicut Templum, ab Aſamonæis primùm exſtructa (& *Baris* ab iis appellata) ad hoc ut in ea aſſervaretur ſtola Pontificia, quam Herodes poſt occupatum regnum ibidem aſſervari curavit, póſtque ejus mortem Romani eâ tanquam Arce uſi eandem ſtolam ſive veſtem ibidem repoſitam aſſervarunt ſub ſigillo ſummi Pontificis & eorum qui Gazophylacio erant præpoſiti. Ii pridie Feſti aſcendebant eò, & agnito ſigillo integro & inviolato ſtolam depromebant, móxque peracto Feſto eodèm reponebant, ſigillum ſuum Arcis Præfecto præmonſtrantes. Hanc Arcem ad Templi tutelam munitiorem reddidit multò, déque Antonii Octavii Auguſti in Triumviratu Collegæ amici ſui nomine *Antoniam* vocavit. Ea inædificata fuit ſcopulo collis ſaxoſo undique prærupto 50 cubitos alto; hunc ab ipſis radicibus levibus ex cæſo lapide cruſtis obtegi curavit Herodes, quo & decus adderetur operi, & facilè dilaberentur qui vel aſcendere vel deſcendere tentaviſſent. Deinde ante Arcis ipſius ædificium murus erat cubitorum trium, intra hunc Arx ſive Turris ipſa quadrata conſtructa erat, cujus latera erant 200 cubitos, ſive dimidium ſtadium, longa (ut totus ejus ambitus fuerit duorum ſtadiorum, Templum autem illi junctum, unà cum ipſa Arce, ſex in univerſum fuit ſtadiorum) 40 verò cubitos alta. Cúmque tota haberet Turris ſpeciem, quatuor in angulis quatuor habuit alias turres quarum 3 fuerunt 50 cubitos altæ, illa verò quæ ad angulum Meridionalem [Angulus ille ſic dicitur non reſpectu Templi ſed reſpectu Antoniæ: non enim ſita fuit Antonia ad Meridionalem & Orientalem Templi plagam, ſed ad Septentrionalem & Occidentalem ejus angulum] & Orientalem ſita erat, 70 cubitis eminebat, ita ut ex ea totum Templum conſpici poſſet, quà verò Templi porticibus jungebatur utrinque in ambas habuit deſcenſus, unde milites commeabant ad Templi cuſtodiam. Semper enim in ea Romani milites reſidebant qui per Porticus cum armis diſpoſiti feſtis diebus obſervabant nè populus aliquid tumultuaretur: nam Templum urbi veluti Arx ſeu Caſtrum quoddam erat impoſitum, Templo verò ipſa Antonia, in qua qui erant collocati milites trium illorum erant cuſtodes, Urbis nempe, Templi & Antoniæ ipſius, præterquam aliud fuit ſuperioris civitatis veluti præſidium quoddam, Herodis nempe Regia. Antoniæ autem olim Bezetha ſive nova civitas juncta fuit, ſed eam ab iſta Herodes profundâ & latâ foſſâ ſeparavit, ut ſic nulla ex parte acceſſus ei præterquam ex Templo pateret. Porrò ipſa Antonia introrſum Regiæ altitudinem & formam habuit, diviſa enim & diſtincta fuit in varia omnis generis omníſque uſus habitacula, atria, porticus, balneas & aulas ampliſſimas militibus collocandis aptiſſimas, ita ut ſi omnia quæ in ea erant ad uſum vitæ neceſſaria ſpectentur, Urbs; ſi verò ſtructuræ magnificentia, Regia videretur.

In Templi Hieroſolymitani deſcriptionem a Joſepho factam, & dimenſiones ab eo traditas OBSERVATIONES.

Totius Templi longitudo atque latitudo.

JOſephus & Talmudiſtæ totum Templum quadratum faciunt, cum duplici Septo, interiore uno, exteriore altero, quorum alterum altero includebatur, quomodo quadratum minus in majore includitur. Talmudiſtæ Septum exterius vocant *montem Domûs*, הר הבית, interius autem vocant מקדש *Sanctuarium*; à Joſepho iſtud dicitur ἅγιον & δεύτερον ἱερόν. Joſephus Septi exterioris latera ſingula facit longa ſtadium unum, Talmudiſtæ autem 500 cubitos. Hæc videntur adverſis frontibus pugnare, cùm omne ſtadium ſit ſpatium apud omnes Gentes longum 400 duntaxat cubitos, ſive pedes 600, paſſus 120, aut ad ſummum cubitos 412 $\frac{1}{2}$, pedes 625, ſive paſſus 125, quandoquidem octo ſtadia mille paſſus conficiunt ſive 5000 pedes. Sed hæc facilè conciliari poſſunt, ſi dicamus Joſephum ſtadia intellexiſſe Hebraica, Talmudiſtas autem cubitos intellexiſſe non Hebraicos, ſed vel Atticos vel Romanos. Nam ut ab aliis (Jac Capel. de menſuris intervallorum, Defin. 29.) jam antea obſervatum eſt, qui de menſuris accuratè ſcripſerunt, pes Hebraicus Romano (& verò etiam Attico fermè) major eſt præciſè quartâ ipſius Romani pedis parte, ita ut 4 pedes Hebraici faciant 5 Romanos, & 600 Hebraici Romanos 750, Atticos 744, proindéque 400 cubiti Hebraici faciunt præciſè 500 Romanos. Hoc pacto ſtadium Hebraicum conſtans 400 cubitis Hebraicis, & 500 cubiti Romani, una ſunt eadémque planè menſura paris omnino longitudinis. Hoc itaque ſit jam conſtitutum, ſingula Septi exterioris latera longa fuiſſe 500 cubitos, non Hebraicos ſed Atticos vel Romanos, omnéſque cubitos, quibus tum Joſephus tum Judæi in Templi dimenſione utuntur eſſe Atticos vel Romanos cubitos. Atque hæc eſt amplitudo quæ ab Ezechiele tribuitur toti ambitui Templi, quo omnia Templi atria & membra continebantur, c. 42. 20. ubi pro קנים intelligendum eſſe אמות *cubitos* rectè obſervat ex LXX & Vulg. interprete Caſtalio. Indéque deprehenditur Villalpandi error qui Septo exteriori tribuit 125 calamos.

Utriuſque Septi dimenſiones.

Quantum fuerit interius Septum Templi quantúmque quod inter utrumque Septum fuit ὕπαιθρον ſpatium Joſephus non definit, tantùm Porticuum exterioris Septi & Atriorum interioris latitudines notat, non item longitudines. Itaque indaganda illa & colligenda ſedulò nobis fuerunt, ut accuratam totius Templi ἰχνογραφίαν, ſecundùm Joſephi mentem & menſuras ab eo traditas, efformaremus atque deſignaremus. Illa autem inveſtigavimus & collegimus ex atrii Sacerdotum (quod intra Septi interioris ambitum concluſum fuit) dimenſione quam Talmudiſtæ accuratè & convenienter definiunt. Dicunt igitur Atrium illud (intra quod Templum propriè dictum poſitum fuit) fuiſſe ab Oriente in Occidentem longum 187 cubitos, à Meridie verò in Septentrionem latum 135 cubitos. Notat etiam Joſephus Atrium illud humili quadam & eleganti loricâ lapideâ, cubitum unum duntaxat altâ, diſtinctum fuiſſe & ſeparatum, tribus ex partibus, à Virorum & Fœminarum Atriis, quæ illi fuerunt ab Oriente, Meridie & Septentrione circumpoſita. Hujus loricæ latitudinem non definit Joſephus; ſed quando tam humilis fuit, veriſimile non eſt eam latiorem fuiſſe cubito uno, vel ſeſquicubito, ad hoc enim duntaxat exſtructa erat nè quis è plebe ſive vir ſive fœmina ex Atrio ſuo in illud Sacerdotum irrumperet & tranſileret; itaque eam ab Oriente ex Atrii fœminarum parte latam facimus cubitum unum, à Meridie autem & Septentrione ex parte Atrii virorum latam ſupponimus ſeſquicubitum. His poſitis ſic colligimus Septi interioris intrinſecus amplitudinem. Ab Oriente in Occidentem Atrium Sacerdotum longum fuit 187 cubitos. Lorica quæ ab Atrio fœminarum ſeparabatur lata fuit cubitum unum, Atrium ipſum fœminarum latum fuit 40 cubitos; ſic colliguntur in univerſum 228 cubiti. A Meridie autem in Septentrionem Atrium Sacerdotum latum fuit 135 cubitos, Lorica quô utrinque diſcernebatur ab Atriis virorum, lata fuit utraque ſimul 3 cubitos, Atria duo virorum lata ſimul fuere 60 cubitos. Ita colliguntur in univerſum 198 cubiti. Septum ergo interius intrinſecus longum fuit ab Oriente in Occidentem 228 cubitos, latum verò à Meridie in Septentrionem 198 cubitos. Jam longitudini illi 228 cubitorum addatur latitudo Porticûs Orientalis & Occidentalis Septi exterioris, quæ latæ fuerunt ſingulæ 40 cubitos, ſic fient 308 cubiti, qui deducti de 500 cub. reſtant 192 cub. in duas æquales partes hinc inde ab utroque Septi interioris latere dividendi, quare unaquæque fuit 96 cubitorum, tot nempe fuerunt cubiti inter Orientalem & Occidentalem Porticum exterioris Septi & Septum ipſum interius. Spatium autem illud 96. cubitorum utrinque ſic diſtinguimus in tres inæquales partes, quare priori damus 31 cubitos, quos aſſignamus latitudini Exhedrarum Septo interiori extrinſecus circumpoſitarum, 30 cubitos damus gradibus quibus ab exteriori ad interius Septum aſcendebatur, (de quibus infrà dicturi ſumus ubi de gradibus Templi agemus) denique 35 cubitos aſſignamus ſpatio illi ὑπαίθρῳ æquo & plano quod interceſſit inter porticus Septi exterioris & ſupradictos Gradus. Similiter latitudini interioris Septi 198 cubitorum addenda eſt latitudo Porticûs Meridionalis Septi exterioris, quæ fuit 70 cubitorum, item latitudo Porticûs Septentrionalis illi oppoſitæ, quæ fuit 40 cubitorum, ſic fiunt in univerſum 308 cubiti deducendi de 500, reſtant 192 cubiti, rurſus in duas æquales partes, ſingulas 96 cubitorum, ut ſuprà, dividendi, & hi 96 cubiti in tres inæquales partes pari modo, ut ſuprà, diſtinguendi. Porrò Septum interius bifariam poteſt accipi, ejúſque amplitudo bifariam intelligi, nempe vel cum, vel ſine Exhedris illis adjunctis & circumpoſitis. Si poſteriore modo accipiatur, nempe ſine Exhedris, amplitudo ejus ea eſt quam ſuprà poſuimus, nempe longum fuit 228 cubitos, latum 198. Si verò priore modo accipiatur, addenda eſt utrinque priori illi menſuræ latitudo Exhedrarum illi adjunctarum, quam diximus fuiſſe 31 cubitorum, & infrà ubi de Exhedris dicemus probabitur. Itaque extrinſecus longum fuit Septum interius ab Oriente in Occidentem 290 cubitos, latum verò extrinſecus etiam à Meridie ad Septentrionem 160 cubiti. Spatium autem hypæthrum quod quatuor ex partibus interceſſit à Porticibus Septi exterioris ad murum eximum ſepti interioris fuit 65 cubitorum, quorum 35 cubiti fuerunt (uti dictum) in loco æquo & plano, vario lapidum politiſſimorum genere conſtrato, 30 autem cubiti occupati fuerunt à gradibus quibus ad portas Septi interioris aſcendebatur.

Exhedræ Septi interioris.

Septo interiori Exhedræ ſive grandiores Cellæ aut Cameræ fuerunt extrinſecus omni ex parte etiam ab Occidente circumpoſitæ. Harum Talmudiſtæ diſertam & expreſſam faciunt mentionem, earúmque indicant uſum. Et ſanè tota miniſterii Sacerdotalis & Levitici ratio poſtulabat, & verò exigebat flagitabat ut multæ eſſent variæque & multiplices in Septo illo Exhedræ & grandiores Cellæ, quarum aliæ inſervirent ad recondendam ſacram pecuniam, aliæ ad reponenda varia & multiplicia quæ Altari & victimarum mactationi inſerviebant ſacra vaſa & inſtrumenta, aliæ ad aſſervandas & reponendas Sacerdotum veſtes, & Levitarum Cantorum tubas & Muſica inſtrumenta, aliæ ad recondendum ſacrum Vinum, Oleum, Salem, Thus & Aromata ad Incenſum & libamina, aliæ ad reponendas Decimas, Primitias & votivas Oblationes, aliáque id genus multa, aliæ ad lavanda & purganda victimarum inteſtina, ad parandas & ſervandas earum pelles & exuvias, ad includendos & ſervandos jugis Sacrificii agnos quotidie immolandos, aliæ ad paranda & conficienda liba, & quæcunque in ſartagine & frixorio confici ſolebant, ad coquendos item & paxandos panes Propoſitionis, aliaque ejuſmodi multa quæ ad varium & multiplex miniſterium Altaris Leviticum pertinebant. Hæc omnia prope & circa Templum & Altare poſita eſſe debuerunt, ut eſſent ad manum in quotidiano uſu atque miniſterio. Joſephus earum nonniſi verbulo tenus meminit, ubi de portis Septi interioris loquitur, dicit nempe quòd duæ τῶν πυλῶν ἔχει τὸ πλάτος πηχῶν τριάκοντα, μετὰ τὰς εἰσόδους πλατυνόμεναι ἐνδοτέρω καθ᾽ ἑκάτερον τριάκοντα πήχεις ἐξέδρας εἶχον, ὕψος τε καὶ μῆκος πυργοειδεῖς. Ubi obſervandum eſt duo fuiſſe circa ſeptum illud Exhedrarum veluti genera, unum in ipſis ſepti portis, quas Joſephus hîc vocat πυργοειδεῖς, quia illis quæ à latere erant inter duas portas altiores erant, & turris in modum ſupra eas attollebantur; alterum genus erat earum quæ vel inter duas portas, vel à latere portarum erant. Harum non meminit Joſephus. Quæ in ipſis Portis erant per eas populus ad Atria ſua in interius Septum ingrediebatur, atque hic unus earum videtur uſus, niſi fortè utrinque ſedes collocatæ fuerint, in quibus Sacerdotum & Primorum populi habita fuerint Concilia & conventus. Exhedrarum quæ à portarum latere, vel inter duas portas fuerunt, varius fuit & multiplex uſus, quem modò indicavimus. Quæ in Portis fuerunt Joſephus dicit eas poſt introitum introrſum dilatatas longas & latas fuiſſe 30 undique cubitos, quod accipiendum ut παχυμερῶς dictum, præciſè enim loquendo longæ fuerunt 31 cubitos à primo Portæ limine ad ingreſſum uſque Atrii ſeu virorum ſeu fœminarum, latæ verò fuerunt 29 duntaxat cubitos, tot autem revera earum area cepit quadratos cubitos (nempe 900 uno excepto) quot caperet ſi ſingula earum latera fuiſſent 30 præciſe cubitos longa; ſi enim 29 per 31 multiplices dabunt 899, triginta autem per ſe multiplicati dant 900. Exhedrarum quæ à latere portarum, vel inter portas fuerunt, eadem fuit menſura, ſi quadruplicem quo cinctæ fuerunt quatuor ex partibus murum complectaris, at ſi quadruplicem illum murum & ſpatium inter quadruplicem illum murum vacuum ſpectes, latæ fuerunt & longæ in quadrum 20 cubitos, nempe eximum Septi interioris murum (quà porticus Septi exterioris reſpiciebat) craſſum facimus 5 cubitos (& ſanè Judæi Talmudiſtæ poſt Ezech. 40. 5, 6. & 41. 5. tot cubitos craſſitudini muri tum Templi ipſius tum atrii Sacerdotum) interiorem verò, quo Porticus ſive Atria interioris Septi ab Exhedris illi circumpoſitis ſeparabantur, craſſum facimus quinque duntaxat cubitos; neque enim neceſſe fuit eum tam eſſe craſſum quàm exteriorem: ſpatium autem inter utrumque murum Exhedrarum latitudini deſtinatum 20 cubitos fuit latum; murum autem qui ab utroque Portarum latere Exhedras quæ in ipſis portis, ab Exhedris quæ à latere Portarum erant, diſcludebat, craſſum facimus cubitos 4 $\frac{1}{2}$. Quòd autem Exhedræ non fuerint 30 cubitos (ut vult Joſephus) latæ, ſed duntaxat 29, oſtendetur infrà ubi de columnis Templi & columnationis ratione agemus, & latitudinis earum ratio demonſtrabitur. Cæterùm ab Occidente pone Templum poſt parietem Occidentalem atrii Sacerdotum videtur ſpatium aliquod fuiſſe non occupatum ab Exhedris, tum quòd ab ea parte Romani dicuntur diu fruſtra quaſſaſſe murum illum ariete, ut inde irrumperent in Templum & atrium Sacerdotum, tum ex loco qui habetur l. 6. c. 1. de bello Jud. ubi Johannes dicitur ab ea parte juxta Exhedram erexiſſe ligneas turres ut inde Zelotas Templum occupantes impeteret: Porrò diſtat Joſephus à Talmudiſtis in Septi interioris deſcriptione, quòd Talmudiſtæ non meminerunt omnino duplicis Atrii virorum, quod Joſephus collocat intra Septi interioris ambitum interiorem, à parte nempe ejus Meridionali & Septentrioali; Atrium autem fœminarum ipſi non collocant cum Joſepho intra ſed extra Septi interioris ambitum interiorem; qui faciunt Exhedras atrio Sacerdotum utrinque contiguas, Atrii Sacerdotum muro duntaxat ab eo diſcretas.

Columnæ Templi, earum numerus & columnationis ratio.

Joſephus notat in Porticu Meridionali Septi exterioris, quæ Regia dicitur, quadruplicem fuiſſe columnarum ſeriem, in eáque columnas in univerſum numero 162. Idem alibi notat columnas Templi tantas fuiſſe quantum capere po-

poſſent expanſis ulnis tres homines, ſive, ut ipſe explicat, habuiſſe eas in circuitu 12 cubitos. Verba ejus ſunt Antiq. lib. 15. c. 14. πάχος ἦν ἑκάστου κίονος ὡς τρεῖς ἐπὶ συναπτόντων ἀλλήλοις τὰς ὀργυιὰς περιλαβεῖν, ubi legendum eſt ὡς τρεῖς δεῖ συνάπτοντας &c. Item de bello Jud. lib. 6. c. 6. δύο δ' ἀνεῖχον ἑκάστην (θύραν ſcilicet) κίονες δώδεκα πηχῶν τὴν περιοχὴν ἔχοντες, καὶ τὸ μὲν ἄλλων ἴσον ἦν τὸ μέγεθος. 12 cubiti & trium hominum ulnæ congruunt, unam eandémque menſuram conſtituunt, quatuor nempe in unius hominis ἀγκάλαις ſunt cubiti: atq; hæc columnarum craſſitudo videtur facta ad imitationem columnarum ærearum quæ in Templi Salomonici veſtibulo fuerunt poſitæ; fuerunt enim illæ tantundem craſſæ. Hoc jam ergo poſito & dato in Porticûs illius Meridionalis longitudine 162 columnas fuiſſe in quadruplici ſerie collocatas, ſingulas 12 cubitos in circuitu habentes, ſequitur Porticum illam diſtinctam fuiſſe in 40 ſpatia æqualia, ſingula $12\frac{1}{2}$ cubitos lata, atque in iis conſtitutos 39 quaternarum columnarum ordines, in quibus 156 columnæ fuerunt, deinde in utroque Porticûs extremo, muro ipſi infixos fuiſſe duos ternarum columnarum ordines, quomodo id videre eſt in ἰχνογραφίᾳ noſtra, ita fiunt in univerſum 162 columnæ. Diximus autem ſpatia illa in quibus columnæ fuerunt poſitæ lata fuiſſe cubitos $12\frac{1}{2}$ ſi enim 500 dividas per 40, partes erunt $12\frac{1}{2}$ ab hac menſura ſi demas columnæ ipſius craſſitudinem, quatuor nempe cubitos, (nam quandoquidem ambitus earum fuit 12 cubitorum diameter fuit 4 cubitorum) reſtabunt cubiti $8\frac{1}{2}$ pro intercolumnio, quæ columnationis ratio media eſt inter Syſtylon & Euſtylon; nam in Euſtylo intercolumnium eſt (ſecundùm Vitruvium) craſſitudo duarum columnarum & quartæ partis craſſitudinis columnæ, In Syſtylo verò intercolumnium eſt duarum præciſè columnarum. At hic intercolumnium eſt duarum columnarum & octavæ partis craſſitudinis columnæ, nam dimidius cubitus eſt octava pars craſſitudinis columnæ, cujus diameter fuit (uti dictum) 4 cubitorum. Quod ſi 400 duntaxat cubiti darentur longitudini Porticûs illius, tum 40 illa intervalla eſſent denum duntaxat ſingula cubitorum, ac proinde intercolumnia fuiſſent unius duntaxat & dimidiæ columnæ, ſive ſex cubitorum, quæ columnationis ratio ea eſt quæ Pyknoſtylos à Vitruvio dicitur. Sed ea ipſi improbatur ut incommoda minúſq; conveniens, itaq; non videtur omnino ea uſurpata in Templi hujus elegantiſſimè & ſumma cum arte atque ſymmetria extructi fabrica. Deinde ſi Porticus iſtæ Septi exterioris longæ duntaxat fuiſſent 400 cubitos, ſpatium hypæthrum inter eas & Septi interioris Exhedras latum fuiſſet 20 tantùm cubitos, quæ nimia eſt planè inter utrumque Septum tam altum anguſtia. Itaque hinc rurſus probatur atque demonſtratur id quod initio poſuimus pro conſtituto, Porticus exterioris Septi ſingulas longas fuiſſe non 400 ſed 500 cubitos. Jam verò par & eadem ratio fuit Porticûs Septentrionalis iſti oppoſitæ, quæ cùm 40 tantùm cubitos lata eſſet, tres duntaxat habuit columnarum ſeries, paritérque 39 ternarum columnarum ordines (in quibus 117 columnæ) & in extrema porticu duo binarum columnarum ordines in ipſis Porticûs extremis parietibus infixi: ita fuerunt in ea Porticu 121 in univerſum columnæ, eadem columnationis ratione poſitæ, nempe mediâ inter Syſtylon & Euſtylon. In Orientali autem & Occidentali Porticu fuerunt 29 ternarum ſimiliter columnarum ordines, h. e. in utraque Porticu 87 columnæ, quarum intercolumnia fuerunt 9 cubitorum, h. e. craſſitudinis duarum columnarum & quartæ partis, quæ columnationis ratio ea eſt quæ à Vitruvio Euſtylos dicitur, maximéque illi probatur, utpote convenientiſſima. Hoc autem ſic oſtenditur, Si de longitudine 500 cubitorum demas latitudinem Meridionalis & Septentrionalis Porticûs, quæ ambæ latæ ſimul fuerunt 110 cubitos, remanet longitudo duarum illarum Porticuum 390 cubitorum, hanc divide in 30 ſpatia ſeu intervalla æqualia, erunt illa lata ſingula 13 cubitos, ab his 13 cubitis demenda eſt columnæ unius craſſitudo, nempe 4 cubiti, reſtant 9 cubiti pro intercolumnio. Intervalla autem illa 30 dant 29 ternarum columnarum ordines. Sic ergo in univerſum 457 fuerunt in quatuor Septi exterioris Porticibus columnæ. Earum numerum Joſephus non commemorat, at nos eum ſic collegimus cùm eadem fuerit in reliquis Porticibus diſpoſitionis columnarum ratio. Pari modo indagamus & deprehendimus columnarum Septi interioris numerum. In eo tria fuerunt Atria, duo virorum, una fœminarum, illa fuerunt ſimplicia, proptereáque in iis duo duntaxat columnarum ordines, iſtud duplex fuit, atque ideo tres in eo columnarum ſeries. Atrium fœminarum longum erat (uti ſuprà vidimus) 198 cubitos, hi dividendi in ſpatia ſeu intervalla æqualia 15, ſingula lata 13 cubitos cum cubiti quinta parte, quæ columnationis ratio eſt parum admodum major Euſtyli ratione, hujus nempe intercolumnium majus eſt Euſtyli intercolumnio vigeſimâ parte diametri columnæ, ſive quintâ cubiti unius parte. Intervalla illa 15 dant 14 ternarum columnarum ordines (h.e. 42 columnas) cum quatuor aliis, in duobus Atrii extremis, columnis. Ita fuerunt in Atrio fœminarum 46. columnæ. Utrumque virorum Atrium longum fuit 188 cubitos, nempe quantum fuit longum ipſum Sacerdotum Atrium, additâ ejus longitudini latitudine Loricæ quâ illud ab Atrio fœminarum diſtinguebatur. Hi 188 cubiti ſi in 13 ſpatia ſeu intervalla æqualia dividantur, ſingula erunt 14 cubitos cum $\frac{6}{14}$ ab his ſi demas columnæ craſſitudinem reſtabunt 10 cubiti cum $\frac{6}{14}$ ad intercolumnium, quæ columnationis ratio media eſt inter Euſtylon & Diaſtylon; nam in Euſtylo intercolumnium eſt 9 cubitorum, in Diaſtylo 12 cubitorum ſive craſſitudinis trium columnarum, at hic eſt cubitorum $10\frac{6}{14}$. Intervalla illa 13 dant 12 binarum columnarum ordines, fuerunt itaque in ſingulis virorum Atriis 24 columnæ, proindéque in tribus Septi interioris Atriis 94 columnæ, viz. 48 in duobus virorum Atriis, 46 autem in fœminarum Atrio. Hæ ſi addantur 457 columnis quæ fuerunt in Septo exteriore, exurgit univerſus in utroque Septo 551 columnarum numerus. Quibus ſi addantur columnæ 49 quæ in omnibus tum Templi tum utriuſque ſepti portis fuere, exurget univerſus columnarum toto Templo numerus ad 600. Nimirum 9 fuere in Septo interiore portæ majores, in exteriore autem quatuor majores, tres autem minores, quæ εἰς τὸ προάστειον & in Antoniam ducebant. Majoribus portis tres tribuimus columnas, minoribus duas, ita portæ illæ habuerunt 45 columnas. In Veſtibuli autem & Templi ipſius porta quatuor omnino fuerunt columnæ. Sic fiunt 49 in Templi & utriuſque Septi portis. Porro ex dimenſione illa quam modò fecimus utriuſq; Atrii virorum, quæ nos diviſimus in 13 ſpatia ſeu intervalla æqualia ſingula cubitorum $14\frac{1}{2}$, liquet portas Meridionales & Septentrionales Septi interioris non fuiſſe præciſè latas tricenos cubitos (uti vult Joſephus) ſed duntaxat 29; nempe portæ illæ occuparunt ſpatium duorum intervallorum in quæ diviſa fuere virorum Atria, intervalla autem illa non potuerunt eſſe niſi cubitorum 14 cum ſemiſſe, non verò 14, uti jam oſtenſum eſt.

Portarum Templi numerus & menſura.

Quæ de illis habet Joſephus plana & expedita videntur, egent tamen aliquâ illuſtratione. Et ad numerum quidem Portarum quod attinet, certum eſt in Templo propriè & ſtrictè ſic dicto duas fuiſſe Portas; unam exteriorem & grandiorem, quâ ex atrio Sacerdotum in Templi Veſtibulum ingreſſus patebat; alteram interiorem & minorem quâ ex Veſtibulo in locum Sanctum ingrediebantur Sacerdotes. Tertia fuit in Templo Salomonico Porta, qua ex loco Sancto in Adytum, ſive Sanctum ſanctorum, dabatur ingreſſus per parietem interjectum, at in Templo Joſephiano & Talmudiſtico nulla fuit ejuſmodi Porta; ſimplici enim ſecundum Joſephum velo (duplici verò ſecundum Talmudiſtas) diſtinctus fuit locus Sanctus à Sancto ſanctorum. Oſtia autem illa, quibus ex Veſtibulo in Cellas Templo circumpoſitas ab utroque Portæ interioris latere dabatur ingreſſus, non numeramus in Portarum cenſu, uti neque oſtia illa multa numero quibus in varias Exhedras Septo interiori circumpoſitas ingreſſus erat, quia illa revera non fuerunt Portæ, ſed anguſta potiùs & humilia oſtiola, Portarum amplitudini minimè comparanda. Joſephus Antiq. lib. 6. c. 6, videtur Septo interiori Portas decem attribuere, 4 nempe à Meridie, totidem à Septentrione, duas verò ab Oriente, ſed cùm aliàs conſtanter novem tantùm Portas ſepto illi tribuat, monuimus alibi (in Hiſtoria noſtra Apoſtolica) errorem eo loci eſſe apud Joſephum, & quomodo ſit accipiendus ille locus expoſuimus. Talmudiſtæ ſeptem duntaxat agnoſcunt in ſepto illo Portas, tres à Meridie, totidem à ſeptentrione, unam denique ab Oriente, nempe cùm illi Atrium fœminarum collocent non intra (cum Joſepho) ſed extra ſepti illius ambitum, neceſſe eſt eos ignoraſſe duas illas Portas quibus ſecundùm Joſephum in Atrium illud à Meridie & ſeptentrione patebat ingreſſus. Porrò tum Joſephus tum Talmudiſtæ nullam agnoſcunt in Atrio ſeu ſepto illo interiori Portam à latere Occidentali, ſed perpetuum ab ea parte (pone Templum) murum. In exteriori ſepto Joſephus 6 ſtatuit Portas, unam ab Oriente, aliam à Meridie, utramque in Porticûs ſuæ medio collocatam, & ab utroque ejus angulo ſive extremo æqualiter diſtantem, quatuor alias collocat in Occidentali Porticu Portas, duas nempe (uti videtur) minores, illas nempe quas dicit duxiſſe εἰς τὸ προάστειον, duas verò majores, quarum una ducebat εἰς τὰ βασίλεια, ſive Aſſamonæorum (uti videtur) regiam atque palatium, & in Xyſtum juxtà poſitum, per pontem mediam vallem interjectam trajicientem, altera in reliquam urbem per gradus diſpoſitos ad imam uſque vallem, indeque per adverſum collem aſcendentes. Quamquam ſuſpectæ mihi omnino videntur duæ illæ minores Portæ quæ ducebant εἰς τὸ προάστειον, cum Urbis & Templi ſitûs ratio non videatur poſſe facilè pati tot ab ea parte fuiſſe Portas, ſiquidem Porticui illi ſubjecta erat immenſa quædam & profundiſſima vallis ſeu vorago. Præter has dabatur etiam proculdubio à Septentrionali Porticu aliquis in Antoniam arcem aditus; ſed quia is fortè fuit anguſtus non videtur Portæ nomen meruiſſe, ſaltem nullius ab ea parte meminit Joſephus Portæ, quamvis videantur neceſſariæ etiam ab ea parte Portæ, cùm tota nova civitas veteri ab illa parte accreverit. Talmudiſtæ quinque duntaxat in iſto Septo conſtituunt Portas, & quidem duas à Meridie (Joſephus unam tantùm agnoſcit) ſingulas autem in reliquis tribus partibus.

Ad amplitudinem etiam Portarum quod attinet magna eſt inter Joſephum & Talmudiſtas diſſenſio. In hoc conveniunt quòd neutri menſuras Portarum exterioris ſepti definiunt, in cæteris perpetua eſt inter eos diſſenſio. Nam Talmudiſtæ Portas interioris Septi faciunt latas omnes 10 cubitos, altas 20, eandem dant menſuram portæ interiori Templi, Veſtibuli autem portam latam faciunt 20 cubitos, altam 40, h. e. duplo cæteris majorem. Joſephus portas octo Septi illius quæ à Meridionali & Septentrionali latere, omnes latas facit 30 cubitos, altas totidem, unam Orientalem facit latam 40 cub. altam verò 50. Veſtibuli portam latam fuiſſe dicit 25 cub. altam 70 ſine valvis, interior denique Templi porta ſecundùm eum lata fuit 16 cub. alta 55. Atque hîc obſervandum in menſuris iſtis à Joſepho traditis, non eſſe putandum valvas quibus portæ claudebantur latas fuiſſe 15 vel 20 cubitos cum dupla altitudine, in portis puta illis quas facit 30 & 40 cubitos latas; vaſta enim nimis eſt proculdubio illa valvarum latitudo atque amplitudo, & ad motum in aperiendo & claudendo gravis & operoſa nimis nè dicam, fortè impoſſibilis, cum etiam non tanta fuit muri craſſitudo ut valvæ introrſum apertæ & adductæ muróque utrinque applicatæ ejus craſſitiem (quod neceſſe tamen fuit) non exceſſerint. Portarum igitur ratio & ſtructura ita eſt inſtituenda ut valvæ utrinque apertæ & muro applicatæ ejus craſſitiem non multò ſuperent aut verò exæquent. Quod nos ſic fieri poſſe putamus, ſi in medio totius latitudinis Portæ, ſive τοῦ πυλῶνος aut θυρώματος collocemus reliquis ſimilem columnam, craſſam nempe 4 cubitos, cui duæ appenſæ ſint fores ſeu valvæ ligneæ, utrinque nimirum ligneæ, columnæ autem duæ quæ ab utroque Portæ latere ſtant poſtium vice, ſingulæ duos cubitos, h. e. mediâ craſſitudinis ſuæ parte intra portæ latitudinem projiciantur, quibus itidem duæ aliæ valvæ appenſæ ſint. Sic enim fiet ut & ſpatium in porta ab utroque mediæ columnæ vacuum & inane quod valvis clauditur, ſit convenienter latum, nec multum abſcedat à latitudine quam vel æquet vel parum ſuperet, aut proximè accedat ad muri craſſitiem, utpote quæ in tota quidem Porta quatuor ſint numero, binæ nimirum in ſingulis θύραις, quæ geminæ fuerunt in unoquoque πυλῶνι, ſive majori Porta. Exempli gratiâ, In portis Septi interioris Meridionalibus & Septentrionalibus quas Joſephus dicit latas fuiſſe 30 cubitos, nos credimus earum latitudinem præciſam fuiſſe 29 duntaxat cubitorum. Si hæc ratio obſervetur, ut in medio earum ſtatuatur columna ejuſdem cum reliquis craſſitudinis, & columnæ duæ quæ ab utroque Portæ latere ſtant, duos utrimque cubitos projiciantur intra Portæ latitudinem, fiet ut ſpatium utrinque vacuum & inane latum ſit 10 cubitos cum dimidio, conjunctum autem 21 cubitos, ſi enim 8 cubitos de 29 demas reſtant 21, qui in duo æqualiter diviſi dant $10\frac{1}{2}$. Ergo geminæ valvæ quibus utrumq; ſpatiū utrinq; claudebatur latæ fuerunt cubitos $5\frac{1}{4}$, imo vero $5\frac{1}{2}$, (nam quadrans cubiti addendus eſt, tantundem enim valvæ columnæ cui appendebantur craſſitudinem ingrediebantur) quæ menſura muri craſſitiem (quæ fuit 6 cubitorum) fere exæquat, ita valvæ apertæ atque muro applicatæ ejus craſſitiem tegebant. Atque hæc ſpatii utrinque vacui accuratè reſpondet proportioni quam Vitruvius in Hypothyri limine vult obſervari lib. 6. cap. 4, ut nempe latitudo ejus ſit paulo minor altitudinis dimidiâ parte, altitudinem ſcilicet vult dividi in partes 12, & ex eis quinque & dimidiam latitudini luminis tribui ab imo. Jam verò Portæ illæ ſecundùm Joſephum altæ fuerunt 30 cubitos, revera autem præciſè 24 aut 25 cubitos, quanta nempe fuit ipſius muri altitudo qui (ipſo Joſepho teſte) à limine Portarum altus tantùm fuit 25 cubitos (quod autem Portarum altitudini dat 30 cubitos, hinc eſt, quia in earum altitudine complectitur Portarum fornicem ſeu concamerationem ſupernam, quæ fuit 5 cubitos alta, ſiquidem ſpatii vacui fornici ſubjecti latitudo fuit (uti diximus) decem cubitorum cum dimidio, fornicis enim altitudo debet eſſe dimidium diametri circuli qui ex latitudine ſpatii ſibi ſubjecti conficeretur.) Portæ ergo fuerunt propriè & præciſè 24 aut 25 duntaxat cubitos altæ (neque ſanè decuiſſet valvas altitudine ſuperaſſe murum in quo collocatæ erant, quod neceſſe tamen eſſet ſi valvis 300 cubitorum altitudinem tribueremus cum Joſepho.) Hanc altitudinem ſi in 12 partes dividas, ſingulæ erunt 2 cubitorum, ſumantur ex iis quinque & dimidia (ut jubet Vitruvius) ad luminis latitudinem, invenietur luminis latitudo inferne 11 cubitorum. Ita confirmatur latitudo illa quam ſpatio utrinque vacuo in Portarum latitudine dedimus, nempe cubitorum $10\frac{1}{2}$. Portas autem illas ſic fuiſſe conſtructas (uti diximus) ut nempe in media ſui latitudine habuerint columnam reliquis ſimilem, & ab utroque ejus latere ſpatium vacuum & patens ad ingreſſum, videtur oſtendi poſſe ex his Joſephi verbis lib. 6. de bello Jud. c. 6. quum de illis portis agit, καὶ δύο μὲν ἑκάστου πυλῶνος θύραι, τριάκοντα δὲ πηχῶν τὸ

ὕψος ἑκάστης, ut nempe voce πυλῶνος intelligat Joſephus totam Portæ amplitudinem, per θύρας autem non valvas ſeu fores ligneas quibus Portæ clauduntur, ſed ſpatia illa duo inania & patentia ad ingreſſum, quæ utrinque à mediæ columnæ lateribus erant, quæ foribus & valvis utrinque appenſis claudebantur; nam θύρα non propriè *valvas* ſed *ſpatium inane quod valvis clauditur* ſignificat, unde etiam eſt quod Vitruvio ſpatium illud inane & patens *hypothyrum* (voce Græcâ inde ductâ) appellatur loco modò citato. Sic ergo πυλὼν fuerit *porta*, θύραι verò duo in porta ſpatia vacua & inania, quorum unumquodque binis valvis claudebantur, ita fuerunt in ſingulis Portis, quaternæ valvæ, binæ nempe in ſingulis θύραις, ſive inanibus & patentibus ad ingreſſum ſpatiis.

Eadem fuiſſe videtur reliquarum Portarum ratio & ſtructura, licet menſura diverſa. Puta, Orientalis porta ejuſdem Septi interioris lata dicitur à Joſepho 40 cubitos, alta 50, revera & præciſè lata fuit 39 cubitos, occupavit nempe latitudinem trium intercolumniorum, quæ nos ſuprà demonſtravimus fuiſſe in Porticu illa 13 cubitos lata ſingula, tria ergo intervalla 39 cubitorum menſuram impleverunt. Ex his 39 cubitis demantur 8 cubiti, qui occupabantur à media columna & duabus ab utroque latere Portæ columnis, quæ duos ſingulæ cubitos intra Portæ latitudinem projiciebantur, reſtant cubiti 31, ad duorum hypothyrorum latitudinem. Ergo ſingula hypothyra lata fuerunt cubitos $15\frac{1}{2}$, aut ad ſummum 16. Ergo valvæ quibus claudebantur latæ fuerunt 8 duntaxat cubitos, quæ apertæ & adductæ muróque utrinque applicatæ (qui craſſus erat 6 cubitos) ejus craſſitiem duobus tantùm cubitis exceſſerunt atque ſuperaverunt, quod ſane longè eſt tolerabilius quàm ſi cum aliis diceremus eas ſuperaſſe muri craſſitiem 14 cubitis. Quòd autem Joſephus eam dicit altam fuiſſe 50 cubitos, puto errorem eſſe in numero, & 50 pro 40 ſcriptum eſſe, ſi nempe 50 legamus, nulla fuerit conveniens latitudinis Portæ ad ejus altitudinem ratio & proportio, at ſi legamus 40, tum eadē erit latitudinis ad altitudinem proportio quam ſuprà in reliquis ex Vitruvio oſtendimus, nempe latitudo fuerit altitudinis dimidiâ parte paulo minor. Si enim ex 40 cubitis demas 8. quæ fuit fornicis Portæ altitudo, reſtant 32 cubiti, quæ fuit vera & præciſa poſtium Portæ altitudo, cujus dimidium ſunt 16 cubiti, ergo cubiti $15\frac{1}{2}$ erit vera luminis hypothyri (ut loquitur Vitruvius) latitudo. Quod ſi Portæ tribuatur cum Joſepho altitudo 50 cubitorum, non erit hoc accipiendum de ſpatii vacui & inanis valvarúmque illud claudentium altitudine, ſed de totius Portæ, cum ſuperno fornice & ſuprà fornicem ſuperliminari, & ſuperliminaris ornamentis omnibus, altitudine, ita ut lumen ipſum hypothyri altum fuerit duntaxat 32 cubitos, fornix verò 8 cubitos, ſuperliminare autem ejúſque ſupra fornicem ornamenta, triglyphi, &c. alta fuerint 10 cubitos, ita univerſa Portæ altitudo fuerit 50 cubitorum.

Eadem ratio & proportio fuit in porta Veſtibuli Templi, quæ ſecundùm Joſephum lata fuit 25 cubitos, alta verò 70, nam ſi duplicaveris ejus latitudinem habebis 50 cubitos ad latitudinem luminis hypothyri, fornix autem ſupra illud alta eſſe debuit cubitos $12\frac{1}{2}$, en tibi 62 cubitos cum dimidio, reliqui ad 70 uſque dantur ſuperliminari & ejus ornamentis. Eandem voluit proculdubio Joſephus fuiſſe rationem Portæ interioris Templi, quam latam facit 16 cubitos, altam 55. nam duplicetur latitudo exurget poſtium ſeu columnarum ad fornicem uſque altitudo 32 cubitorum, fornix alta fuit 8 cubitos, en tibi 40 cubitos, craſſitudo fornicis cum epiſtyliis ſive ſuperliminari & variis ſuperliminaris ornamentis aſſurgere potuerunt ad 15 cubitos, ita invenitur tota Portæ altitudo 55 cubitorum. At non eſt ita accipiendus Joſephus quaſi voluerit valvas quibus Porta illa claudebatur altas fuiſſe 55 cubitos, latas verò octo, fuiſſet enim illa valvarum nimia & portentoſa plane amplitudo, ad motum in claudendo & aperiendo prorſus inepta, pene & impoſſibilis, ſic enim ſingulæ valvæ occupaſſent 440 cubitos quadratos, qui, ſi dimidii cubiti craſſitudo valvis tribuatur (minor autem in tanta altitudine tribui non poteſt) efficient 220 cubitos cubicos, quæ moles videtur non facilè mobilis, & ad uſum quotidianum inepta. Itaque fuerit ſane tota Portæ altitudo & amplitudo ejuſmodi, uti jam eam explicavimus, at luminis hypothyri valvarumque illud claudentium minorem multo menſuram fuiſſe arbitramur. Itaque nos columnam reliquis parem in medio ejus (ut in cæteris fecimus) ſtatuimus cubitos 4 craſſam, qui ſi demantur de 16 cubitis reſtabunt 12 ad luminis utriuſque hypothyri latitudinem. Ita latitudo ſpatii hinc & inde vacui & patentis fuerit 6 cubitorum, valva ergo quæ illud clauſit cùm lata ſimiliter fuerit 6 cubitos, aperta & adducta muróque applicata muri craſſitiem exæquavit, eámque totam texit. Duplicetur jam hæc hypothyri latitudo, altitudo ejus & valvarum fuerit 12 cubitorum. Inde ad initium fornicis ſupremi Portæ fuerunt 18 cubiti, quibus ſi addantur 8 cubiti altitudinis fornicis invenietur ſpatium æquum & planum (à ſupremis valvis ad ſummum uſque Portæ fornicem) 36 cubitos altum, latum verò 16, in quo videtur pependiſſe & applicata muro fuiſſe intra Portæ amplitudinem Vitis illa aurea cujus & Joſephus & Talmudiſtæ meminerunt, tanta ut ejus racemi hominis ſtaturam exæquarent. Nam tam vaſta Portæ amplitudo (ut ſpatium inane & patens altum fuerit 40 cubitos ad ſummum fornicem, latum autem 16) non videtur omnino decuiſſe tam breve & anguſtum loci ſancti ædificium, maximè cum non magna populi multitudo, ſed pauci admodum Sacerdotes eo quotidie ingrederentur ad ſuffitum faciendum, accendendas lucernas, & parandos panes Propoſitionis. Abunde ad id ſuffeciſſe videtur ea quam nos aſſignamus menſura, ut nempe duo ſpatia (quæ θύραι dici poſſint, & à Joſepho, uti ſuprà vidimus, dici videntur) inania & patentia in ea Porta fuerint ſingula 6 cubitos lata, alta 12, cum binis paris magnitudinis foribus ſeu valvis auro obductis. Atque hæc valvarum altitudo 12 cubitorum hinc rurſus confirmari videtur; quòd ſi altiores conſtituantur, puta 32 cubitorum, tum per Portam tam altam, valvis apertis & reducto velo videri facile potuit totus locus Sanctus non modò à feminis in Atrio ſuo adorantibus, ſed & à promiſcua plebe, ipſíſque adeo Gentilibus in Orientali Porticu exteriore ſtantibus, quod non videtur eſſe veriſimile, ut oculis profanorum hominum patuerint loca tam ſancta, at ſi valvæ Portæ illius conſtituantur altæ duntaxat 12 cubitos, tum neque feminæ neque viri in exteriore Porticu ſtantes introſpicere potuerunt intra locum Sanctum, potuerunt duntaxat videre ſummas valvas Portæ interioris & Vitem auream illis imminentem, obſtante ſcilicet & aſpectum intercludente Arâ ſacrificiorum, altâ ſcilicet ſecundùm Joſephum 10 cubitos.

Ad Portas Septi exterioris quod attinet, quarum menſuras neque Joſephus neque Judæi tradiderunt, earum quædam majores, quædam magnæ, quædam denique minores fuiſſe videntur; Majores ſive maximæ fuiſſe videntur Orientalis & Meridionalis, quia una tantùm fuit in ſingulis illis Porticibus, per quas magna populi è toto Templo effundebatur multitudo, his minores ſed magnas tamen arbitror fuiſſe duas in Occidentali Porticu, per quas in Regiam & reliquam urbem ibatur; his adhuc minores & omnium minimas fuiſſe veriſimile eſt, duas illas in eadem Occidentali Porticu conſtitutas quibus εἰς τὸ προάστειον (ut loquitur Joſephus) patebat aditus. Quæ majores ſive maximæ fuerunt, eas puto occupaſſe quatuor columnarum intervalla quæ diximus ſuprà fuiſſe in Orientali Porticu 13 cubitos lata, in Meridionali verò cubitos 12 cum dimidio, ac proinde Orientalis porta exterior lata fuerit 52 cubitos cum tribus interjectis columnis, quatuor ſpatiis patentibus, & octo valvis, ſingulis latis cubitos 4 cum dimidio, ita ſpatium inane & apertis valvis patens fuit totum ſimul 36 cubitorum, per quod ſimul codémque tempore 26 homines ſeriatim potuerunt commodè egredi. Ejuſdem pene menſuræ fuit porta Meridionalis duobus duntaxat cubitis iſtâ anguſtior. Quæ verò fuerunt in Occidentali Porticu magnæ videntur iſtis duplo minores, quippe quæ duo tantùm occuparent columnarum intervalla, in quibus intercolumnia oſtendimus ſuprà fuiſſe 9 cubitorum, proindéque valvæ in unoquoque intercolumnio geminæ latæ fuerunt cubitos $4\frac{1}{2}$, duo itaque hypothyra ſive ſpatia patentia fuerunt 18 cubitos lata, per quæ 12 homines ſimul & ſemel eodem tempore ſeriatim potuerunt egredi. Reliquas duas minimas Portas putamus ſingulas intervallum duntaxat unum columnare occupaſſe, proindéque hypothyrum earum patuiſſe in latum 9 cubitos, quantum nempe fuit intercolumniorum ſpatium, quod geminis valvis claudi potuit, ſingulis cubitos 4 cum $\frac{1}{2}$ latis, atque per has Portas ſex homines ſimul egredi facilè potuerunt, ita in univerſum per ſex illas Septi exterioris Templi Portas ſimul & ſemel egredi eodem momento potuerunt 84 homines, quod ſi horæ ſpatio 1200 homines eadem Portâ egredi poſſunt, licet ſinguli alius poſt alium exeant (quod videtur fieri poſſe) liquet unius horæ ſpatio per portas illas Templo exire potuiſſe 100000 hominum. Altitudo portarum illarum debuit eſſe latitudini earum commenſurata ad rationem Vitruvianam, ut nempe altitudo dupla ferme fuerit latitudini. Portarum Templi amplitudo ſecundùm Judæos eſt plana & expedita, omnes enim latæ fuerunt (ſecundùm ipſos) cubitos 10, altæ cubitos 20, quæ eſt proportio dupla, quam Vitruvius exigit in latitudine hypothyri ad ejus altitudinem. Unam Veſtibuli portam latam faciunt 20 cubitos, altam 40, quæ eſt itidem ratio dupla. Atque hæc de Templi Portis.

Gradus Templi.

Planū eſt ex Joſepho & Talmudiſtis totū Templū non fuiſſe in loco æquo & plano ſitū, ſed homines à porticibus Septi exterioris ad intimum Templum gradibus quibuſdam aſcendiſſe, atque in hoc quidem conveniunt Joſephus & Talmudiſtæ, quod utrique faciunt ſummum Templi ſolum infimo ejuſdem ſolo ſeu pavimento altius eodem ferme cubitorum numero; Talmudiſtæ enim aiunt Templi propriè dicti ſive Veſtibuli & loci Sancti, Adytìque ſolum altius fuiſſe pavimento montis domûs (h. e. ſolo Porticuum Septi exterioris) 22 cubitis; ex Joſepho autem colligi poteſt illud iſto altius fuiſſe cubitis 21 vel 24. Sed in Graduum numero longius invicem diſtant; nam Judæi 43 vel 44 Gradus numerant, Joſephus vero 32 duntaxat, nempe 20 quibus ex Septo exteriori ad interius aſcendebatur, deinde 12 quibus ex Atrio Sacerdotum in Veſtibulum conſcendebatur, & illi quidem Gradus omnes Templi altos ſive craſſos faciunt dimidium cubitum (uno excepto quem altum faciunt cubitum unum) Graduum autem retractiones faciunt item latas omnes dimidium cubitum. Joſephus Graduum menſuram non tradit, ſed eam colligimus partim ex ipſo Joſepho partim ex Vitruvii de gradibus Ædium ſacrarum regulis & præceptis. Tradit Joſephus ex hypæthro loco Septi exterioris ad interius Septum Gradibus 14 (ſed legendum videtur 15, tot enim numerant Judæi Talmudiſtæ) aſcenſum fuiſſe, inde verſùs Septi interioris murum ſpatium fuiſſe æquum & planum latum 10 cub. inde rurſus ad Septi portas aſcenſum fuiſſe Gradibus aliis quinque. Ita fuerunt in univerſum 20. Porrò hoc intelligendū de Gradibus qui fuerunt tribus ex partibus, nempe à Meridie, Septentrione & Oriente, nam ab Occidente nulli fuerunt Gradus, uti liquere poteſt ex Joſephi loco qui eſt l. 6. c. 1. de bel. Jud. Quin & ab Oriente 15 tantùm Gradibus aſcendebatur. Idem tradit ſolum Septi interioris altius fuiſſe ſolo exterioris 15 cubitis. Ergo ſecundùm ipſū 20 iſti gradus alti fuerunt 15. cubitos, proindéque ſinguli alti fuerunt ſive craſſi pollices 13 cum dimidio, quæ eſt craſſitudo pluſquā pedalis, quam non probat Vitruvius, qui non vult Gradus ſupra 10 pollices altos, neq; infra novem craſſos. Gradus ergo Judaici ſemicubitales ad rationem Vitruvianam fuerunt conformati. At Judaicorum Graduum retractio item ſemicubitalis non congruit cum Vitruvianis rationibus, qui retractiones Graduum non vult eſſe minus quàm ſeſquipedales, h. e. cubitales, neque pluſquam bipedales. Nos Vitruvium ſecuti omnes facimus cubitales, inde eſt quòd ſuprà in dimenſione utriuſque Septi ſpatium quod 20 iſtis Gradibus & denorum cubitorum interjecto intervallo occupabatur, fecimus 30 cubitos latum. Joſephus unà cum Talmudiſtis dicit Gradibus 12 aſcenſum fuiſſe ex Atrio Sacerdotum in Templi Veſtibulum, neque Graduum menſuram definit. Nos juxta Vitruvium eos ſemicubitales facimus omnes, retractiones autem Graduum cubitales. Ita ſit ut ſolum Veſtibuli altius fuerit ſolo Atrii Sacerdotum 6 cubitis, quod fatentur Judæi: & quandoquidem Veſtibuli murum craſſum fecimus 98 cubitos, intra cujus craſſitiem 8 horum Graduum potuerunt eſſe poſiti, neceſſe eſt 4 primos Gradus quibus aſcendebatur extra Veſtibuli murum projectos occupaſſe quaternos cubitos in Atrio Sacerdotum, atque ita ſpatium inter Gradus illos & Altare fuerit 16 cubitorum, uti infrà demonſtrabitur. Judæi præter 22 hoſce Gradus quos agnoſcit Joſephus, 12 alios numerant, quibus aſcendebatur (uti volunt) ex חיל in Atrium fœminarum, hos non agnoſcit neque eorum meminit Joſephus, neque ratio dimenſionis totius ſtructuræ utriuſque Septi admittere poteſt 12 hoſce gradus, &, ſi admitterentur in Joſephiani Templi ſtructura, diſcederet ab illis in numero cubitorum, quibus ex utriſque liquet ſolum Veſtibuli altius fuiſſe ſolo Porticuum exteriorum, uti modò ſuprà monuimus, nam ex his quæ hactenus vidimus planum eſt ſolum Veſtibuli altius fuiſſe ſolo Porticuum exteriorum 21 cubitis, Judæi numerant 32 cubitos, quod ſi 21 illis cubitis Joſephianis addendi eſſent præterea 12 iſti Gradus à Joſepho ignorati exſurgeret cubitorum numerus ad 27, ita foret ſolum Veſtibuli altius Porticibus exterioribus cubitis quinque ſecundùm Joſephum pluribus quàm quos agnoſcunt Judæi. Judæi ergo à Joſepho diſſentiunt in numero Graduum quibus à priore Septo ad Atrium uſque Sacerdotum aſcendebatur; hi enim 32 numerant, Joſephus duntaxat 20, at in numero cubitorum quibus Atrium Sacerdotum erat altius Porticuum exteriorum ſolo, fere conveniunt; nam Judæi 16 numerant, Joſephus 15, nempe Joſephiani Gradus alti fuerunt ſinguli pollices, uti diximus, 13 cum dimidio, Judaici vero novem duntaxat. Denique in Graduum etiam numero conſentiunt aliquo modo cum Joſepho Judæi, nam utrique agnoſcunt Gradus 32, ſed diverſa ratione; nam Joſephus 32 in univerſo Templo agnoſcit, Judæi itidem 32, ſed ad Atrium uſque Sacerdotum, ita poteſt quodammodo iniri inter eos diſſentiens Concordia.

Templi propriè & ſtrictè dicti dimenſiones.

Convenit Joſepho cum Judæis in eo quod utrique faciunt Templum, (idque videntur habere ex Ezech. 41. 13, 14.) longum, latum & altum 100 cubitos quòd duplicem illi tribuunt contignationem ſive tabulatum, quòd multas Cellas Templo circumponunt, denique in locis Sanctis & Adyti longitudinis & latitudinis menſuris quos convenienter cum menſuris in Scriptura traditis aſſignant ſed in aliis multis tum invicem tum à Scriptura diſſentiunt, aut diſtare ſaltem videntur. Longitudo Templi numeratur ab Oriente in Occidentem, ab ingreſſu videlicet portæ Veſtibuli ad extremum murum quo Adytum à tergo claudebatur, & ab Atrio Sacerdotum ſeparabatur, quæ ſic per partes ſecundùm Joſephi dimenſiones colligitur. Murus quo Adytum & locus Sanctus undique claudebatur fuit ſecundùm Judæos & Ezech. cap. 41. 5. & convenienter veritati craſſus ſex cubitos. Adytum longum fuit viginti cub. locus Sanctus quadraginta. Murus quo à Veſtibulo ſeparabatur craſſus 6 cubitos. Veſtibulum ſecundùm Joſephum latum fuit 20 cubitos ſumma eſt 92, reſtant 8 cubiti, qui dandi ſunt craſſitudini muri Veſtibuli, Et ſanè tot ſunt illi tribuendi cubiti, duo nempe plures quàm muro Adyti & loci Sancti, hoc nempe neceſſe fuit ad majorem ſtructuræ firmitatem, ob vaſtam ejus altitudinem, quæ 100 cubitorum fuit ſine ullo intermedio tabulato, ulliſque adjunctis fulcris, quæ duo ad ſtructuræ firmitatem ſubſidia fuerunt in Adyto & loco Sancto; nam & interjecto in media altitudine tabulato muri ejus utrinque tabulati trabibus veluti fibula constringebantur & Cellis extrinsecus circumpositis utrinque fulciebantur; itaque opus non fuit ut tanta esset muri Adyti & loci Sancti crassities, quanta muri Vestibuli. Judæi murum Vestibuli crassum faciunt quinque duntaxat cubitos, sed perabsurdè, cúm ratio structuræ (uti dictum) postulet & verò exigat ut crassior fuerit muro Adyti & loci Sancti. Talmudistæ eandem agnoscunt Templi longitudinem, 100 nempe cubitorum, sed eam per partes aliter quàm Josephus numerant & colligunt, quia cum eo non conveniunt in Vestibuli latitudine & muri ejus crassitie. Sic ergo illi centenarium cubitorum numerum in longitudine Templi colligunt per partes, Murus Vestibuli crassus erat 5 cubitos, Vestibulum latum 11 cub. Murus quo locus Sanctus à Vestibulo distinguebatur crassus 6. Locus Sanctus longus 40 cub. Spatium inter Adytum & locum Sanctum inane latum cub. unum, Adytum longum 20 cub. Murus ejus à tergo crassus 6 cub. Cellæ quæ à tergo Adyti erant latæ fuerunt 6. cub. Murus earum crassus 5. cub. Colliguntur in universum 100 cubiti. Has Cellas à tergo Adyti Josephus non agnoscit, neque patitur centenarius cubitorum in longitudine Templi numerus, ut Cellæ pone Adytum ex Josephi dimensione ullæ fuerint, sed quod Judæi Vestibuli latitudini, & crassitudini muri ipsius detraxerunt à fronte domus, videntur voluisse addere & compensare, adjectis à tergo, & pone Adytum, Cellis istis. At secundùm Scripturam vix colligi possunt in longitudine nisi 94 cubiti, nempe Adytum longum fuit 20 cub. Locus Sanctus 40 cub. Vestibulum latum 10 cub. En tibi 70 cub. Murus Templi pone Adytum, & ante locum Sanctum, 12 cub. Cellæ post Adytum latæ 5 cub. Sic colliguntur 87 cub. his addantur 3 cub, crassitudinis muri Cellarum, & 4 cub. muri Vestibuli, fient 94 cubiti.

Latitudo Templi à Meridie in Septentrionem porrigebatur, & bifariam consideranda venit, nempe vel à fronte quâ ingressus in illud per Vestibulum ab Oriente patebat, vel à tergo post Vestibuli latitudinem, & muri, quo Vestibulum à loco Sancto separabatur, crassitudinem. Et à fronte quidem latum fuit 100 cubitos, quot nempe longum fuit extrinsecus ipsum Vestibulum, Vestibuli enim longitudo in Templi latitudinem porrigebatur. Ab extremo ergo Vestibuli Meridionali angulo ad alium ejus Septentrionalem angulum extrinsecus 100 fuerunt cubiti, intrinsecus verò duntaxat 84, quia, uti dictum, Vestibuli utrinque murus crassus fuit 8 cubitos, detrahendi itaque sunt 16 cubiti de 100. Hæc Vestibuli intrinsecus longitudo 84 cubitorum, secundùm Josephum, videtur inde confirmari, quòd in latina Ruffini interpretatione (Antiq. l. 6. c. 6.) Vestibulum dicitur longum 40 cubitos ubi in Græco est πεντήκοντα. Uterque numerus verus esse potest, & uterque debet de dimidia non de tota Vestibuli longitudine accipi; nam ex iis quæ jam vidimus liquet longum fuisse necessariò extrinsecus 100 cubitos, intrinsecus verò 84. Ergo dimidia ejus longitudo, à Portæ medio ad alterutrum extremum, extrinsecus fuit 50 cubitorum (ut habet Græcus textus πεντήκοντα) intrinsecus verò fuit 42 cubitorum pro quo Ruffinus dixit 40, numerum nempe rotundum posuit profectò. Sic ergo accipiendus omnino videtur locus ille, alioqui Josephus secum ipse ἀδιεξάκλως pugnabit. Judæi quia Vestibuli murum volunt fuisse crassum quinque duntaxat cubitos, Vestibulum intrinsecus longum faciunt 50 cubitos, extrinsecus verò 100.

Templi latitudo à tergo non fuit (ut à fronte) 100 sed 60 duntaxat cubitorum secundùm Josephum, *Pone enim* (ut ille ait) *40 cubitis erat angustius*, quam fuit à fronte, *nam à fronte Vestibulum utrinque duorum instar humerorum 20 cubitis ab utroque latere producebatur*. Hæc Templi latitudo sic per partes, secundùm Josephum, colligitur. Locus Sanctus & Adytum lata fuere 20 cub. Murus quo utrinque claudebantur crassus fuit 6 cub. sic colliguntur 32 cubiti, qui de 60 deducti dant 28 cubitos, Cellis quæ utrinque Templo adhærebant assignandos, 14 nempe ab utroque latere cubitos. Horum 14 cubitorum damus decem latitudini Cellarum, 4 verò cubitos crassitudini muri quo utrinque Cellæ claudebantur, & ab Atrio Sacerdotum separabantur. Ita Cellarum & muri earum crassitiem, quam Josephus non definit, certo colligimus, indidemque confirmatur quàm verè à Judæis definiatur muri Templi crassitudo esse 6 cubitorum, neque enim aliter inveniri posset tota Templi à tergo latitudo esse 60 cubitorum prout eam definivit. Ita mutuas sibi præstant operas mutuamque fœnerantur lucem in dimensionibus suis Josephus & Judæi, alterúmque ab aliis castigari & deprehendi potest in numeris error atque lapsus. Talmudistæ hanc Templi latitudinem, ut aliam à Josepho statuunt, sic etiam aliter eam per partes colligunt atque dinumerant. Nam ad loci Sancti & utriusque ejus muri communem cum Josepho 32 cubitorum latitudinem adjiciunt ab uno latere Cellarum latitudinem 6 cubitorum, muri earum crassitiem quinque cubitorum, illi muro adjungunt Cochleam vel potiùs scalam lapideam (quâ per Cellarum longitudinem ascendebatur in secundum & tertium earum tabulatum earúmque tectum) latam 3 cubitos, murum autem ejus crassum quinque cubitos. Sic colliguntur ab uno Templi latere 19 cubiti, totidem erant ab altero Templi latere. Sic in universum colliguntur 70 cubiti, quot cubitos volunt latum fuisse Templum à tergo. Sed hæc cellarum earúmque muri, adjunctæque Cochleæ & ejus muri dimensiones & ratio non conveniunt; nimia enim est proculdubio illa muri (quâ statuunt) tum Cellarũ tum Cochleæ crassities: non enim magna fuit muri illius altitudo ut tantam postulaverit crassitiem, altus nempe fuit murus ille 30 duntaxat cubitos. Deinde quod aiunt Cellarum muro adjunctam fuisse Scalam lapideam, cum muro qui eam sustineret quinque cubitos crasso, falsum esse (& ignarorum Judæorum commentum, qui rationem Cochleæ quâ ad Cellarum tabulata & tectum ascendebatur non intellexerunt) inde convincitur quod Josephus Antiq. ubi de Templi conflagratione agit, narrat militem Romanum, quum Judæos in Templum refugientes persequeretur, sublatum à socio in humeros, titionem quem ex Porticuum incendio rapuerat injecisse ex atrio Sacerdotum per fenestram in Cellas Templo circumpositas, quod fieri nullâ ratione potuisset, si scala illa Judæorum & ejus murus admittatur, uti planum est ex Talmudistici Templi delineatione nostra. Imò verò si ea admittatur, nullæ potuerunt esse in plerisque inferioris Tabulati Cellis fenestræ, imò neque in secundi seu medii Tabulati nonnullis Cellis, siquidem à Scala illa lapidea, ejúsque muro objecta & obscurata prorsus fuit magna Cellarum tum primi tum secundi Tabulati pars, quod vehementer absurdum est, unde enim habere potuerunt Cellæ lumen? Itaque rejicienda prorsus videtur illa Judæorum Templi hac in parte dimensio atque delineatio; recipienda contrà magis videtur illa quæ à Josepho traditur, ut magis vero consentanea. De Templi Salomonici latitudine Scriptura hoc tantùm dicit, locum Sanctum latum fuisse 20 cubitos, Cellas autem utrinque Templo adhærentes latas fuisse 5 cubitos, ita colliguntur 20 cubiti, quibus si addas muri Templi quo à Cellis utrinque separabatur crassitudinem 10 cubitorum, exsurgunt 40 cubiti. An Cellæ murum habuerint quo ab Atrio separentur Scriptura non dicit, siquis tamen contendat lapideo muro eas fuisse ab atrio Sacerdotum seclusas, muri illius non videtur magna fuisse crassitudo, cùm ex Scriptura Cellarum tria Tabulata alta fuerint 15 duntaxat cubitos, itaque 3 cubitorum crassities muro illi abunde suffecerit. Atque sic tota Templi Salomonici latitudo invenietur fuisse 46 cub. longitudo autem ejus 94 cub. quæ est ratio dupla longitudinis ad latitudinem, quam rationem Vitruvius requirit in Doricis Ædium sacrarum structuris.

Vestibuli Templi dimensiones.

Jam suprà indicavimus quanta fuerit Vestibuli, ex Josephi mente, amplitudo nempe longum fuisse extrinsecus 100 cubitos, intrinsecus verò 84, latum autem intrinsecus 20 cub. extrinsecus verò 34, quia 20 illis cubitis addendi sunt tum 8 cubiti crassitudinis muri Vestibuli à fronte, tum 9 cubiti crassitudinis muri quo à loco Sancto distinguebatur. Talmudistæ longum illud faciunt extrinsecus 100 itidem cubitos, intrinsecus verò 90 cub. cujus causam suprà aperuimus, latum autem faciunt intrinsecus 11 duntaxat cubitos. Sed hæc latitudo angusta nimis proculdubio est, nec æquâ satis proportione respondens tum longitudini tum altitudini ejus, quam utramque fuisse aiunt 90 cubitorum. Sanè Scripturæ Vestibulum facit 10 duntaxat cubitos latum, sed & eadem illud ipsum longum facit 20 duntaxat cubitos, altum verò (uti videtur) 30 cub. quæ æqua est & valde accommodata latitudinis ad longitudinem & altitudinem ratio atque proportio. At verò ut latum fuerit 11 cubitos, longum verò & altum 90 cub. non id patiuntur leges proportionis, quæ in structuris Ædium servanda est. Latitudo 20 cubitorum, quam Josephus ei tribuit multò convenientior videtur, & ad justæ proportionis leges & rationem longè propiùs accedere. Porrò cur in latitudine ejus assignanda Judæi uno amplius cubito à Scripturæ mensuris discesserint causam aliam non video, neque conjicere possum, nisi hanc, ut centenarium scilicet cubitorum in longitudine Templi numerum explorent, qui alioqui uno cubito diminutus inveniretur. At cur tam ipsi quàm Josephus etiam in longitudine Vestibuli dimetienda tam longe à Scriptura abierint (Scriptura enim illi tribuit 20 duntaxat cubitos, isti verò eidem tribuunt, Judæi quidem 90, Josephus autem 84) causam nullam prorsus probabilem comminisci aut divinare possum. Fortè Herodes (qui Templum hoc, quod tum à Josepho tum à Judæis describitur, condidit) putavit Vestibuli Salomonici magnitudinem & mensuras non æquâ satis proportione respondere ad reliquæ Domûs amplitudinem, ideóque voluit illud ampliare, ut justa inter ea esset proportio. Ambulatio item in Vestibulo ante Domum videbatur illi in longitudine 20 cubitorum brevis nimium, eam itaque quadruplo longiorem fecit, quadruplò autem auctâ longitudine duplicanda minimùm fuit ejus latitudo. Atque ita factum ut eadem esset totius Templi à fronte latitudo cum ejus longitudine, quod elegantissimum & convenientissimum videbatur. Et figura sanè Templi Herodiani quæ literam T inversam refert speciem habet convenientissimam gratissimámque.

Altitudo Vestibuli secundùm Josephum & Talmudistas extrinsecus (uti suprà diximus) fuit 109 cubitorum, intrinsecus autem à solo Vestibuli ad summum usque tabulatum, sive potiùs tectum perpetuâ altitudine (sine ulla interjecta contignatione) fuit 90 cubitorum. Quibus si infernè addantur 6 cubiti, quibus solum Vestibuli altius fuit solo Atrii Sacerdotum (nam, uti suprà dictum est, 12 Gradibus ab Atrio Sacerdotum in Vestibulum ascendebatur, qui Gradus singuli erant alti dimidium cubitum) fient 96 cubiti, his supernè addendi sunt 4 cubiti ad tecti crassitudinem, & coronamenti sive periboli altitudinem. Et sanè Judæi περίβολον altum faciunt tres cubitos, ita cubitus reliquus dandus esset crassitudini tecti; sed quia major fuisse videtur ejus crassities ob longarum trabium & trabibus impositorum tignorum, hísque injectarum tabularum & tabulis inducti cæmenti crassitiem, tribuendi omnino videntur toti tabulati sive tecti crassitudini duo cubiti, reliqui duo cubiti sufficere possunt ad altitudinem Periboli qui tecto circumpositus erat ad prohibendum inopinatum casum deambulantium super tectum, trium nempe pedum altitudo ad cujusvis ferme proceri hominis umbilicum potest pertingere, cúmque à casu prohibere,

Templi quæ & quanta fuerit altitudo & amplitudo.

In descriptione Templi Salomonici quæ habetur 1 Reg. c. 6. nulla fit singularis mentio altitudinis Vestibuli, ita ut videatur eadem fuisse cum reliquæ Domus altitudine, quæ dicitur fuisse 30 cubitorum, aut verò potius 20 duntaxat cubitorum, uti infrà ostendetur. Quod si verum est, fuit sanè Templum Salomonicum Herodiano longe minus atque angustius, quod cùm absurdum miniméque admittendum videatur, quandoquidem Salomonicum tantopere à magnificentia & amplitudine celebratur, ideo nonnullis visum est rationes suas ita instituere ut inveniatur Templum Salomonicum Herodiano 20 cubitis altius. Atque ad id adferunt locum qui habetur 2 Par. 3. 4. ubi Vestibulum Templi dicitur fuisse altum 120 cubitos, quod dictum esse volunt de solo Vestibulo, sed ad totum Templum trahunt, ut & Vestibulum & locus Sanctus & Adytum intelligi debeant alta fuisse 120 cubitos. Atque in hac sententia est R. Salomo Jarhi in hunc locum: cui si objicias locum 1 Reg. cap. 6. ubi altitudo Domûs dicitur fuisse 30 cubitorum, respondebis hoc dici de primo seu infimo tabulato, cæterùm tria alia isti similia fuisse illi superimposita, ita ut quatuor fuerint in toto Templo tabulata, singula alta 30 cubitos, atque ita tota altitudo assurrexit ad 120 cubitos. Atque ad hujus sententiæ confirmationem adfert locum ex 1 Par. 28. 11. ubi David dicitur *dedisse Salomoni typum Porticûs, domorum ejus, Gazophylaciorum ejus, Cœnaculorum ejus* וחדריו הפנימים *& intimorum ejus penetralium, domúsque Propitiatorii.* Unde, inquit, liquet fuisse in Templo עליות *tabulata* ὑπερῷα & Ribera de Templo Salomonis hoc loco per בתים intelligit locum Sanctum & Adytum, per גנזכים *Gazophylacia*, Cellas Domui circumpositas, per עליות *cœnacula*, illa tabulata primo sive infimo superposita, denique per חדרי הפנימים *cubicula in adytis* sive *interiora*, ea quæ erant in secundo & tertio tecto Templi, & *interiora*, inquit, *dicuntur ut distinguantur à Cellariis quæ exteriora erant.* Ad ejusdem sententiæ confirmationem idem Ribera adfert Herodis ad Judæos verba apud Josephum Antiq. 15. c. 4. *Templo huic, quod postliminio reversi à captivitate Babylonica patres nostri instauraverunt, desunt ad priscam altitudinem 60 cubiti, tanto enim celsius erat vetus illud Salomonis ædificium.* Porrò Templum secundum, de quo isthic loquitur Herodes (inquit Ribera) constat habuisse 60 cubitos altitudinis ex Esd. 6. prohibente viz Cyro altius ædificari Templum, ut ibidem ait Josephus, & ex cap. 6. Esdræ intelligitur. Cùm autem secundum multo minori magnificentiâ exstructum fuisse constet (ex Agg. 2.) quàm primum, dubium non est primum habuisse multo majorem altitudinem. Confirmat hoc (inquit) quod legimus Esd. 3. Plurimi de Sacerdotibus & Levitis, ac Principes patrum, & Seniores qui viderant Templum prius, cùm fundatum esset & hoc Templum in oculis eorum, flebant voce magnâ, scilicet quoniam ex fundamento cognoscebatur non posse illud surgere in altitudinem prioris. Postremò, cùm in cap. illo 3. lib. 2. Paralip. describatur mensura longitudinis & latitudinis Domûs, & nihil de altitudine dictum sit, non est dubium quin id quod subjicitur, *porrò altitudo 120 cubitorum erat*. non solùm ad Porticum sed etiam ad Domum referri debeat. Ex his sic concludit Ribera, *Dicendum igitur est si & citatos autores & veritatem ipsam sequi velimus 1 Reg. cap. 6. describi altitudinem Domûs usque ad primam contignationem. in Paralip. autem usque ad supremam, & ita omnia conciliantur.* Atque hæc Ribera qui Salomonis Jarhi sententiam secutus est. Kimhi in aliam propendet sententiam, ut nempe solum Vestibulum fuerit 120 cub. altum, quam confirmare etiam nititur, eámque post eum alii secuti sunt, recentiores maximè interpretes, atque inter eos præcipuus Villalpandus, qui putant Vestibulum instar altissimæ turris supra Domum eminuisse.

Verùm neutra harum sententiarum stare posse videtur. Ac primò, posterior ista hinc refelli videtur, quòd tanta Porticûs altitudo nullam habet convenientem & justam proportionem tum ad reliquæ Domûs illi junctæ altitudinem, tum ad areæ suæ latitudinem & longitudinem: nam quæ hæc est proportio ut quadruplò fuerit reliquâ Domo altior. Nulla invenietur turris toto terrarum orbe quæ ædificium sibi junctum tanto superavit intervallo, deforme enim illud est, quippe non servatâ justâ membrorum inter se proportione. Area etiam illius Porticûs tam angusta, 10 nimirum cubitos lata, 20 longa, omnino sufficere non videtur ad tantam altitudinem sustinendam; nec invenietur, uti arbitror, turris ulla hujus altitudinis, quæ non triplo aut quadruplo ampliorem obtineat aream. Turris dicta Phasaelus ab Herode exstructa, cùm esset 90 cub. alta, lata & longa fuit in quadrum 40 cub. Hippicos cùm esset 80 cubitorum, longa & lata fuit 25 cub. Et quidem solidæ erant, non inanes, ad altitudinis suæ fere dimidium, aut saltem trientem. Non decuit ergo tam humilem Domum (30 nempe cubitorum) tam alta & procera turris ei juncta, nec tam brevis Porticûs ipsius area justâ proportione tantæ altitudini respondet. Itaque rejicienda videtur hæc sententia quæ justæ in structuris observandæ proportioni tantopere repugnat, támque longe ab ea recedit. Non minùs longè ab ea discedit prior illa sententia quæ statuit Domum totam cum Vestibulo fuisse 120 cub. altam; nam ex 1 Reg. 6. 10. liquet Cellas Templo circumpositas fuisse singulas quinque duntaxat cubitos altas, proindeq; tria Cellarum tabulata alta fuerunt 15 tantùm cubitos, aut ad summum 18, si singulorum tabulatorum contignationis crassitudini & tecto cubitum unum demus. Jam verò quæ hæc est 18 ad 120 cubitos altitudinis proportio? Sanè non minùs absona, & à justa ratione abhorrens, quàm altitudinis Porticûs ad Areæ suæ amplitudinem proportio. Deinde & latitudinis ipsius Domûs (quæ fuit 20 cubitorum) nulla est justa & æqua ad tantam Domûs altitudinem proportio; itaque tam angusta Domûs latitudo cum tanta ejus altitudine, & 80 ut minimum cubitorum longitudine ingratam & inconcinnam oculis præbuisset speciem, maximè si tam humiles ei adjunctas Cellas cum ejus altitudine conferas. Nam quod Josephus Antiq. l. 8. c. 2. Cellas facit 25 cub. longas & latas, 20 autem cub. altas, repugnat manifestè Scripturæ, & Templi Salomonis structuram cum Herodiani structura confundit atque commiscet imperitè. Neque rationes quibus ea sententia suffulcitur ita certæ sunt ut refelli non possint. Nam ad locum 1 Par. 28. quod attinet, quo Jarhi nititur, Primò Respondet Kimhi, Domos, Cellas, Gazophylacia, tabulata vel cœnacula & penetralia, quorum isthic fit mentio, fuisse ipsius Porticûs Domos, Cellas, &c. non verò totius Domûs, proindéque non debere intelligi illa עליות *tabulata* de tabulatis loco Sancto & Adyto superpositis, sed de tabulatis ipsius Porticûs quæ secundùm eum quatuor fuerunt. Sed quia in tam angusto spatio non potuerunt esse tot diversa membra, Domus, Cellæ, Cœnacula &c. propterea aliter malim respondere. Itaque secundò Resp. Eo loco per בתים *domos* intelligi posse (uti Jarhi accipit) locum Sanctum & Adytum, quæ ideo dicuntur Vestibuli domus, quia per Vestibulum in ea dabatur ingressus, quomodo in communibus ædibus à Vestibulo itur in Domum; per גנזכים *gazophylacia* intelligi debere Cellarum Templo ab utroque latere circumpositarum primum tabulatum, quarum Cellarum hic videtur fuisse usus ut in iis pretiosissima quæque reconderentur & asservarentur; per עליות *cœnacula* posse intelligi secundum & tertium Cellarum illarum tabulatum, fuerunt enim illa revera ὑπερῷα Cellis inferioribus superposita; per חדרים הפנימים *penetralia intima*, intelligendæ veniunt Cellæ illæ quæ erant à tergo Adyti, quæ sic dicuntur quia in illas penetrari non poterat nisi per anteriores Cellas, quæ priùs erant emetiendæ & penetrandæ, ex una nempe in aliam dabatur ingressus, erántque omnes invicem penetrabiles; בית הכפורת *domus propitiatorii* Adytum significat in quo erat Arca fœderis, qui locus licet in præcedentis vocis complexu בתים sit comprehensus, singulariter tamen adhuc commemoratur, quia pars erat Templi maximè præcipua, cæterísque sanctitate longe præstans. Ita nihil necesse est eo loco comminisci ex voce עליות tria superna in Templo tabulata infimo superimposita ad altitudinem 120 cubitorum. Ad locos autem Esdræ & Aggæi quod attinet, quibus significatur Domus secunda alta & lata 60 cub. & tamen multo minor priore, Respondeo primo Templum bifariàm accipi, latè nimirum & strictè, & strictè quidem pro Adyto, loco Sancto & Vestibulo; Templum strictè sic sumptum non commendatur in libris Regum & tota Scriptura à magnitudine & amplitudine, sed à structuræ pulchritudine & magnificentia, cùm totum intrinsecus Cedro & aureis laminis esset obductum. Itaque licet Templum sic acceptum à Cyro ædificari jussum amplius & majus illo esset quoad mensuram, magnificentiâ tamen & interno ornatu atque mundo longè erat illi inferius. Itaque inde fortè fletus & ejulatus eorum qui prius illud viderant, cùm posterius istud longè infra illud viderent quoad ornatum & splendorem subsistere: atque ita intelligendus est locus Aggæi, quo posterius Templum priori collatum dicitur fuisse instar nihili in oculis Judæorum, Id, inquam, accipiendum est de cultu & ornatu non de amplitudine. Nam cùm ex eorum ipsorum (quos jam refutamus) sententia posterius istud dimidio tantùm minus altum esset quàm Salomonicum, causa non erat cur diceretur quasi nihil fuisse in eorum oculis si id dictum fuisset respectu amplitudinis, maximè cùm illi ipsi quos refutamus negare non possint posterius istud à Judæis reducibus exstructum, si respectu altitudinis cedebat priori, at latitudinis respectu longe illud superavit, cùm prius 20 tantùm cubitos latum, istud 60 dicatur latum fuisse, ita ut quod altitudini deerat in posteriore, latitudine ipsius majore compensari videretur. Sed ut nè eos hìc plus æquo gravemus, facilè concedimus latitudinem illam 60 cubitorum non esse accipiendam de Adyti & loci Sancti, sed de tota Templi cum adjunctis Cellis latitudine, quæ ne quidem tanta fuit in Templo Salomonico, in quo adjunctæ Cellæ latæ fuerunt 5 duntaxat cubitos, ac proinde si Adyti & loci Sancti latitudini (quæ 20 fuit cubitorum) addas Cellarum latitudinem 10 cubitorum, & muri utrinque crassitiem 10 vel 12 cubitorum, tota Templi illius latitudo exsurget ad 40 vel 42 cubitos. Ita igitur negari non potest secundum Templum priore fuisse latius 20 cubitis, h. e. triente. Locus ergo ille Aggæi qui adversùs sententiam nostram objicitur, non de Templi strictè dicti amplitudine sed de ejus ornatu & magnificentia est accipiendus. Quod si omnino de amplitudine Templi accipiendum esse contendat aliquis, Resp. id tum accipi debere non de Templi strictè sed latè sumpti amplitudine. Nam circa Templum propriè & strictè sumptum Salomon exstruxerat varia amplissima simul & magnificentissima ædificia, Porticus puta, Atria & Exhedras, &c. ad populi, Sacerdotum, Levitarum, totúmque Leviticum ministerium accommodata, quæ à Judæis reducibus non eâ magnitudine, splendore & magnificentiâ exstructa sunt, quâ fuerant in priore Templo, ut hac in parte Templum secundum priori longe fuerit inferius. Secundo Respondemus eos qui prius Templum viderant non ideo dici flevisse & ejulasse quòd viderent posterioris istius fundamenta ejusmodi esse ut non potuerint ferre tantam muri altitudinem quanta erat in priore Templo, videntur potius ideo flevisse quòd tum subierit eorum mentem recordatio statûs Reip. totiúsque populi, qui sub priore Templo longè fuit dispar, major nempe & gloriosior quàm tum erat sub secundo Templo. Illi ergo memores statûs Reip. qui tum fuit, præsentem rerum statum longè disparem & inferiorem lugebant, reliqui qui non viderant stantem Judaicam sub Regibus & priore Templo Remp. sed collapsam duntaxat & eversam in captivitate Babylonica, reputantes tum animo statum præsentem & cum illo Babylonico componentes exultabant & jubilabant, mixtæque sic fuerunt populi voces variæ, fletus & lætitiæ, ex aspectu quidem Templi quod tum fundabatur excitatæ, at non tamen ex murorum ejus (quasi minùs essent antiquis crassi) sed ex præsentis statûs sui cum eo quem priùs viderant collati consideratione ortæ. Sed objicitur non esse verisimile Cyrum Spiritu Dei excitatum ad instaurandum Templum, voluisse mensuras ejus à Deo olim constitutas arbitratu suo immutare. At, inquam ego, si eædem servandæ fuerunt quæ fuerant in priore Templo, quid opus erat in Edicto suo mensuras designare atque notare; satis erat edicere ut pristinis fundamentis imponeretur Templi structura, úsque juxta veterem ejus mensuram & figuram exstrueretur, quæ satis erat ex Scriptura nota: quod itaque mensuram Edicto suo designavit, & quidem diversam ab ea quæ notatur (libro Regum) fuisse in priore Templo, argumentum est certissimum immutatæ pristinæ mensuræ atque amplitudinis. Et quando Cyrus non suopte motu sed Divino jussu instaurationem illam Templi suscepit, omnino existimandum est mensuras illic præscriptas à Deo etiam fuisse, non ab arbitratu humano. Et quando tam certum est ut negari non possit (uti modò demonstravimus) Templi secundi latitudinem diversam, & quidem non minorem sed majorem & ampliorem fuisse latitudine prioris Templi, & quidem tertiâ (ut minimum) parte majorem, quidni etiam verisimile sit ut altitudo item diversa, neque minor sed major, & quidem duplo major altitudine prioris Templi fuerit. Nam quis credat Cyrum voluisse tertiâ parte latius duplo verò humilius facere Templum quàm olim fuerat? imò verò ut latius sic & altius illud facere voluit. Quandoquidem enim sub posteriore Templo futura erat major Judæorum per universum Orbem terrarum sparsorum multitudo, videtur etiam Deus voluisse Templum secundum majus & amplius exstrui, etsi non ita splendidum & ornatum quàm fuerat sub Salomone, quia humilis Judæorum reducum status id non ferebat. Sed Herodes nobis objicitur apud Josephum, dicens defuisse Templo à reducibus Judæis exstructo ad pristinam altitudinem 60 cubitos, quos ipse voluit addere, propterea que ab ipsis fundamentis Templum instauravit. Resp. hoc tantùm inde effici, Herodem & qui ei hujus consilii autores & fautores fuerunt, in ea quidem fuisse sententia, quam ex occasione loci suprà memorati 2 Par. 3. videntur concepisse, quomodo jam diximus Salomonem Jarhi ex eo loco occasionem cepisse abeundi in eam sententiam, at non sequitur tamen rem ita revera habuisse, cùm videamus Kimhi in diversa esse nihilominus sententia. Itaque ego potiùs dixerim Herodem hominem gloriæ ex magnificentia appetentissimum, post multa à se per totam Judæam & in ipsa Jerosolyma magnificentissimè exstructa ædificia, & hinc etiam gloriam captare voluisse, exstructione nimirum Templi majoris & amplioris magnificentiorísque quàm unquam antea fuerat, ut sic vel ipsum Salomonem regem gloriosissimum & famosissimum & Cyrum hac in parte aut æquaret aut etiam quodammodo superaret. Et quoniam difficile erat Judæis persuadere ut rem arbitrio suo permitterent, ut hoc ab ipsis faciliùs impetraret, persuasisse illis videtur ex loci illius 2 Par. 3. occasione Templum illud à reducibus Judæis exstructum duplo humilius fuisse Salomonico, hócque dedecus propterea non esse diutius illis ferendum, ideòque cùm facultas ipsi jam suppeteret dedecus illud abolendi, proposuisse animo Templum ad justam & pristinam suam formam & altitudinem erigere atque instaurare, si modò per eos id sibi liceat. Si exertè id quod res erat illis aperuisset, se nempe proponere animo Templum exstruere amplius & magnificentius quàm vel à Salomone vel à Cyro Persarúmque regibus exstructum fuerat, fidem apud eos non impetrasset, neque passi fuissent Judæi vetus suum Templum dirui ut novum exstrueretur, regessissent enim statim non esse movendos antiquos terminos, neque mutandam pristini Templi figuram & mensuram. Verùm honesta erat apud eos hæc oratio, quæque facilè persuaderi illis poterat, Quod fieri hactenus ob temporum præcedentium angustias & calamitates varias & multiplices non potuit, ut Templum scilicet ad pristinam amplitudinem revocaretur, id jam esse tentandum & exequendum, quando id efficiendi Deus in summo otio & rerum omnium abundantia facultatem ipsis præberet. Sed quis ergo, dicet aliquis, erit tandem loci illius Paralipomenωn sensus & mens? Nempe suspicarer מאה isthic positum esse per literarum Metathesim pro אמה, quomodo alibi frequentes occurrunt hujusmodi literarum Metatheses, adeóque & in illa ipsa voce similis occurrit, & à Masorethis annotatur in Keri & Cetib, Metathesis Ezech. 42. 6. ubi אמות positum est pro מאות. Sic ergo & hic existimarem מאה positum pro אמה, *Vau* autem sequens additum & præpositum esse sequenti voci עשרים ab iis qui legendum putabant מאה non vero אמה. Ita sensus loci fuerit planus, Vestibulum nempe latum fuisse 10 cub. longum & altum 20 cubitos. Sic nempe fieri olim solebant (ut etiamnum hodie sæpe fit in Pontificiorum Ecclesiis) πρόθυρα seu Vestibula quædam ante Templorum sive Ædium sacrarum portas, quæ portæ ipsius altitudinem vix superabant, ubi Templum ingressuri aliquantum consistebant, & ad Templi ingressum sese parabant & veluti accingebant. Atque sic Templi Salomonici strictè dicti harmonia & symmetria partium omnium accurata, eximia & singularis fuerit (uti mox demonstrabitur) quæ tota conturbatur & enormis prodigiosáque fit, si admittatur sententia illa de altitudine 120 cubitorum, uti modò suprà demonstravimus. Videtur ergo omnino Templum illud Salomonicum strictè dictum, longum fuisse 60 cubitos, altum 30, latum 20. Vestibulum autem ante Templi portam positum 10 latum, 20 autem longum & altum fuisse, Cellas autem Templo circumpositas altitudinis dimidium occupasse, quæ symmetria est convenientissima, uti jam ostendetur, & ea omnia plana & manifesta sunt ex 1 Reg. 6. si solam Vestibuli altitudinem excipias quam putamus petendam ex 2 Par. 3. ubi legendum omnino videtur אמה עשרים pro eo quod jam legitur מאה ועשרים. Scio non esse temere sollicitandam lectionem illam, quæ ab omni ævo omnibus semper Interpretibus usurpata fuit, cujusmodi est ista (nam & LXX eósque secutus Josephus, & jam Judæi omnes, omnésque sacrorum librorum Interpretes eam sequuntur) at quum res ipsa ita poscit, & verò flagitat, non puto tantâ nos debere teneri religione, ut levi aliquâ literulæ mutatione aut inversione tolli, corrigi & emaculari non debeat, & possit, librarii quantumlibet antiquus lapsus.

Ex his si per partes subducatur ὅλως ϗ ἐν μεγέθει calculus, invenietur totum Salomonis Templum strictè sumptum, h. e. Adytum cum loco Sancto Cellis & Vestibulo cepisse (secundùm illas Scripturæ dimensiones in universum 52150 cubitos cubicos, nempe Adytum cum loco Sancto 36 M. Vestibulum 4000, Cellæ 12150. Si enim Adyti & loci Sancti longitudinem 60 cubitorum per latitudinem 20 cubitorum multiplices exsurget area 1200, hac multiplicatâ per 30 cubitos altitudinis fiet summa 36000 cubitorum. Similiter multiplicetur Vestibuli longitudo 20 cub. per latitudinem 10 cub. fit area 200 cub. quâ multiplicatâ per 20 cub. altitudinis exsurgit numerus 4000 cub. Cellæ ab utroque latere fuerunt longæ 60 cub. latæ 5, altæ 15. Hæc si in cubum multiplicentur invenientur ab unoquoque latere 4500 cubiti, in utroque latere 9000. A tergo Adyti longæ fuerunt 42 cub. latæ 5, altæ 15, hæc cubicè multiplicata faciunt summam 3150, quâ additâ cum 9000 exsurgit numerus 12150. Fuisse autem longas pone Adytum 42 cubitos patet; nam Adytum fuit longum 20 cub. murus ejus utrinque crassus 12 cub. en 32 cub. his in utroque extremo sive angulo addenda est Cellæ unius mensura, h. e. 10 cub. sic fiunt 42 cubiti. Sic ergo planum fit totius Templi capacitatem fuisse (uti dictum) in universum 52150. At Templum Herodianum secundùm dimensiones à Josepho traditas cepit 356 M. cubitos cubicos, nempe Adytum cum loco Sancto 120 M. cub. Vestibulum 200 M. Cellæ 36 M. summa est 356 M. Nam ad Adytum & locum Sanctum quod attinet, eadem fuit ejus cum Salomonici area, nempe 1200 cubiti, quibus multiplicatis per altitudinem 100 cub. fit numerus 120 M. cubitorum, Vestibuli longitudo

100 cub. per latitudinem 20 cub. multiplicata facit aream 2000 cubitorum, hæc per altitudinem 100 cub. multiplicata facit ſummam 200 m. Cellæ ab utroque latere fuerunt longæ 60 cub. latæ 10, altæ 30, quæ ſi cubicè multiplicentur fient ab unoquoque latere 18000 cub. ab utroque autem 36 m. Summa univerſa eſt totius Templi (uti dictum) 356 M. cub. qui ſi dividantur per 52150 (quæ fuit Salomonici Templi capacitas) invenietur Templum Herodianum Salomonico fere ſeptuplo amplius atque capacius. Porrò in hac ſummaria dimenſione utriuſque Templi non comprehendimus murorum Templi craſſitudinem, ſed vacui tantùm illius quod intra Templi muros comprehenſum fuit capacitatem. Atque hinc eſſe videtur quòd Judæi locum qui eſt Aggæi cap. 2. 9. de ſecundo Templo, quòd futura ſit ejus gloria major quàm prioris, accipiunt ad literam de Templo ab Herode conſtructo, quaſi amplius multo futurum prædicatur Salomonico, etſi fortè intrinſecus non fuerit tantopere exornatum, nempe non fuit ὅλον κατάχρυσον. Quod ſi Salomonicum Herodiano non ornatius tantùm ſed & majus & amplius fuiſſet (quod volunt illi quorum jam ſententiam rejicimus) nullo omnino fundamento niteretur iſta Judæorum loci hujus Aggæi interpretatio, quæ etſi genuina non ſit, videtur tamen aliquo nixa fuiſſe fundamento. Hinc etiam forte natus eſt & exordii ſui occaſionem cepit Herodianorum (quorum in Evangelio fit mentio) error, qui dicuntur habuiſſe Herodem pro Meſſia, hinc nempe quod & viderent tempus Meſſiæ tum adveniſſe, & ſub Herode Judæos altâ pace fruentes, Herodémque ipſum Regem eſſe ditiſſimum & magnificentiſſimum, atque ab eo Templum Hieroſolymitanum inſtauratum, auctum, amplificatum, ſplendidiúſque multo quàm erat antea effectum, quod à Meſſia faciendum Judæi tum ſperabant, & etiamnum hodie ſomniant ſperantque. Non jam inquiro an Herodes ipſe hoc conſilio inſtaurandi & amplificandi Templi hoc ſpectaverit & ſperaverit, fore ut hac ratione Judæis perſuaderet ſe eſſe Meſſiam, an verò adulatores ejus ex iſta Templi inſtauratione & amplificatione anſam & occaſionem arripuerint rumorem illum inter populares ſuos de Herode ſpargendi, atque errorem illum diſſeminandi. Satis mihi eſt ſi modò illa Templi amplificatio occaſionem huic errori, qui Herodianis tribuitur, præbuerit, quod omnino factura fuiſſe non videtur tam efficaciter ſi Herodianum Templum Salomonico non ornatu modò & ſplendore, ſed & amplitudine Salomonico ceſſiſſet.

Cellarum circa Templum dimenſiones & numerus.

In hoc convenit Joſepho cum Talmudiſtis, quòd utrique tria Cellarum circa Templum collocant tabulata, ſed triplici diſcrimine inter ſe diſſentiunt. Primùm quidem in Cellarum numero; nam Joſephus 30 duntaxat ſtatuit Cellas, Judæi 38 agnoſcunt. Secundo in ſitu earum, nam Joſephus eas collocat in latere Meridionali & Septentrionali duntaxat Domûs, quindecim nempe in unoquoque latere, quinque ſcilicet in unoquoque tabulato; Judæi præter illas 30 Cellas ſtatuunt 8 alias in latere Occidentali Domus pone Adytum, tres nempe in primo & totidem in ſecundo tabulato, tum ſuper illas, duas alias in tertio ſive ſupremo tabulato. Tertiò differunt in cellarum amplitudine; nam ſecundùm Joſephum ſingulæ cellæ erant 10 cubitos longæ, latæ, & altæ, Judæi earum altitudinem non definiunt, videtur tamen fuiſſe eadem cum illa Joſephi. Itaque (uti videtur) ſecundùm Judæos ſunt quidem omnes altæ 10 cubitos, & 30 priores Cellæ ſunt itidem ſecundùm eoſdem longæ 10 cub. ſed latæ omnes duntaxat 6 cubitos in infimo tabulato, 7 cub. in ſecundo, 8 denique in ſupremo tabulato. At illas quæ fuerunt in latere Occidentali Domûs in primo & ſecundo tabulato oportet fuiſſe longas 16 cub. aut earum duas longas fuiſſe 20 cub. reliquas quatuor ſingulas 10 cub. eas nempe quæ in angulis Adyti fuerunt, duas denique ſupremas, quæ in tertio fuerunt tabulato neceſſe eſt fuiſſe 24 cub. longas, hâncque ab altera diviſam fuiſſe non muro ſeu pariete lapideo, ut reliquas, ſed aſſerum duntaxat contabulatione. Atque ita tum invicem tum à Scriptura hac in parte diſcedunt. Nam Scriptura quidem una cum Talmudiſtis Cellas Templo circumponit tribus ex lateribus (Joſephus tantum duobus) ſed Cellas omnes facit longas & altas 5 duntaxat cubitos, latas verò in infimo tabulato 5 ſimiliter cubitos, 6 in ſecundo, 7 in tertio. Atque ex hac cellarum 5 cubitorum longitudine, ſequitur fuiſſe ſpatia 39 Cellarum à latere Meridionali totidemque à Septentrionali, nempe 13 in ſingulis duorum illorum laterum tabulatis; Cùm enim Domus longa fuerit 65 cubitos (connumeratâ ſcilicet muri quâ Adytum ab Occidente claudebatur craſſitudine, quæ fuit quinque cubitorum) Cellæ autem ſingulæ 5 duntaxat cubitos longæ fuerint, proculdubio in longitudine Domûs 13 Cellarum ſpatia in unoquoque fuere tabulato. In latere autem Occidentali Domûs 8 fuerunt duntaxat in unoquoque tabulato Cellæ, h. e. 24 in tribus tabulatis; nempe Domus lata fuit (cum adjunctis ab utroque latere Cellis) 40 cubitos, quos ſi per 5 dividas exſurgit octonarius Cellarum in unoquoque tabulato ab ea parte numerus: Ita in univerſum fuerunt Templo circumpoſitæ (ſecundùm eas quas Scriptura tradit dimenſiones) 101 ejuſmodi Cellulæ. Secundùm Judæos 38 duntaxat fuerunt, Joſephus autem 30 tantummodo numerat, neque dimenſiones ab eo traditæ patiuntur ut plures fuerint, ſed Joſephi & Judæorum Cellæ majores multò & ampliores fuerunt Cellulis illis Salomonicis.

Porrò excutiendus & expendendus nobis venit locus qui eſt apud Joſephum Antiq. lib. 8. ubi poſtquam dixit Templum & Templi Veſtibulum altum fuiſſe 120 cubitos, fuiſſéque Templum (Salomonicum nempe, nam illud eo loci deſcribit) diſtinctum in duo tabulata, quorum utrumq; fuit altum 60 cubitos, ſubjicit iſta, περιῳκοδόμησε δὲ τὸν ναὸν ἐν κύκλῳ τριάκοντα βραχέσιν οἴκοις, ἕκαστος δὲ τῶν οἴκων τούτων εὖρος μὲν ἔχειν εἴκοσι πέντε πήχεις, μῆκος δὲ τοσοῦτος, ὕψος δὲ εἴκοσι, ἐπῳκοδόμηντο δὲ τούτοις ἄνωθεν οἶκοι ἕτεροι, καὶ πάλιν ἄλλοι κατ' αὐτῶν ἴσοι καὶ τοῖς μέτροις καὶ τῷ ἀριθμῷ, ὡς τὸ πᾶν ὕψος αὐτοὺς λαβεῖν τῷ κάτωθεν οἴκῳ παραπλήσιον, ὁ γὰρ ὑπερῷος οὐκ ἦν περιῳκοδομημένος. Quibus verbis videtur Joſephus primâ fronte velle innuere Templo fuiſſe circumpoſitas in unoquoque trium tabulatorum 30 Cellas, ita ut 90 in univerſum fuerint circa Templum Cellæ ſingulæ latæ & longæ 25 cub. altæ verò 20 cubitos. At non ſunt tamen ejus verba ſic accipienda; ſi enim in unoquoque tabulato 30 fuerunt circa Templum Cellæ (cùm Cellæ tribus duntaxat ex lateribus Templo fuerint circumpoſitæ, neceſſe eſſet ab unoquoque latere 10 fuiſſe in unoquoque tabulato Cellas contiguas, quæ ſi fuerunt ſingulæ longæ & latæ 25 cubitos, oportet ſingula Templi latera longa fuiſſe 250 cubitos, nam decies vigintiquinque numerum illum efficit. Atqui Templum, ſive locus Sanctus & Adytum (quibus ſolis Cellæ fuerunt circumpoſitæ) longa fuerunt ex Scriptura 60 cub. duntaxat, lata verò 20 cub. quî pote ergo circumponi illis potuerunt 30 Cellæ longæ & latæ ſingulæ 25 cubitos? quarum 10 in ſingulis lateribus requirunt neceſſariò longitudinem 250 cubitorum. Quare ſi Cellas volumus fuiſſe ſingulas latas & longas cubitos 25, neceſſe eſt dicere non 90 ſed 30 duntaxat in univerſum Templo circumpoſitas fuiſſe Cellas, nempe 9 à Meridie, totidem à Septentrione, 12 verò ab Occidente, atque ita à Meridie & Septentrione tres duntaxat fuerint in unoquoque tabulato Cellæ contiguæ, 4 verò ab Occidente in ſingulis tabulatis. Porrò tres Cellæ longæ & latæ 25 cub. faciunt latera Templi longa 75 cubitos, 4 autem Cellæ ab Occidente faciunt Templi latitudinem 100 cubitorum, quæ ſic colligi & dinumerari poſſunt, ſi nempe domus Templi murum undiquaque craſſum fuiſſe 10 cub. parietem autem quo Adytum à loco Sancto ſeparabatur craſſum fuiſſe 5 cubitos, totidémque cubitis craſſum fuiſſe murum quo Cellæ undiquaq; claudebantur & ab Atrio Sacerdotum ſeparabantur. Hoc enim dato ſequitur Locum Sanctum cum Adyto habuiſſe in longitudinem 75 cubitos, craſſitudine muri utriuſque in eo numero comprehenſâ, nam præter muri craſſitudinem longa fuerunt 60 cubitos. Latitudo autem Templi, hoc etiam dato, fuerit 100 cubitorum, qui ſic colliguntur. Locus Sanctus latus fuit 20 cub. murus utrinque craſſus 10 cub. Cellæ utrinque latæ 25 cub. murus quo utrinque Cellæ claudebantur craſſus 5 cub. ſumma eſt 100 cubiti. Et longitudo ſimiliter fuerit 100 cubitorum, ſi enim ſuperioribus 75 cubitis longitudinis addas Cellarum (quæ à tergo Adyti poſitæ erant) latitudinem 25 cubitorum, & muri earum craſſitudinem 5 cubitorum, exurget numerus 105 cubitorum. Atque ita fuerit Templum longum & latum 100 cubitos, qua in longitudine non comprehenditur Templi Veſtibulum. Sed ſi Cellæ illæ longæ & latæ fuerunt 25 cub. altæ verò 20 cub. non video quî dici poſſint βραχεῖς οἶκοι *breves domunculæ*, quomodo Joſephus eas appellat, ſic enim vel ipſius Adyti amplitudinem ſuperaviſſent; longum enim & latum fuit Adytum 20 duntaxat cubitos. Tum & huc accedit illud, non videri congruum ut tam ingentes & vaſtæ Cellæ nullo interjecto muro ſeu lapideo pariete, diviſæ & à ſe invicem diſtinctæ fuerint, quod neceſſe eſt tamen concedere, ſi dicamus ſingulas fuiſſe 25 cub. longas & latas. Itaque non cohærent iſta.

Quòd ſi demus 90 Cellas circa Templum fuiſſe poſitas, erunt ſane illæ βραχεῖς οἶκοι *breves & anguſtæ cellulæ*, nempe quinque vel ſex cubitos longæ & latæ, quod longè abeſt à menſura quam eis aſſignat Joſephus, quòd nempe fuerint 25 cub. longæ & latæ. Sic autem poſſunt Templo circumponi 90 Cellæ. Locus Sanctus & Adytum longa erant 60 cub. his adde muri utrinque craſſitudinem, quæ fuit 6 cubitorum, en tibi 72 cubitos. In illa longitudine poſſunt collocari in unoquoque tabulato 12 Cellæ contiguæ ſolâ aſſeris contignatione à ſe invicem diviſæ, ſingulæ longæ ſex cubitos, nam ſexies duodecim efficit numerum 72, latitudini earum dandi ſunt quinque cubiti. Potuerunt itaque à duobus Templi lateribus, Meridionali ſcilicet & Septentrionali collocari 72 Cellæ ſingulæ longæ 6 cub. latæ 5 cub. Ab Occidente verò collocari poterunt in latitudine Templi 18 Cellæ, 6 nempe in unoquoque tabulato, ſingulæ longæ 7 cub. latæ verò 6. Nempe hac ratione Templum latum fuerit 42 cubitos, locus ſcilicet Sanctus latus 20 cub. murus utrinque craſſus 6 cub. deinde Cellæ ab utroque latere latæ 5 cub. In latitudine ergo illa Templi 42 cubitorum collocari poſſunt pone Adytum ſex in longum Cellæ, ſingulæ longæ 7 cub. nam ſexies ſeptem ſunt 42. Sic ergo poſſunt Templo circumponi 90 Cellulæ, 5 vel 6 vel 7 cub. longæ & latæ. Sed ejuſmodi Cellulis tam anguſtis & brevibus tribuere altitudinem 20 cubitorum, qualem eis tribuit Joſephus, abſurdum omnino videtur, & ab omni juſta ſymmetria & proportione prorſus alienum & abhorrens. Rurſus & alia de cauſa abſurdum videtur tantam cellis tribuere altitudinem, ſic enim fit ut aſſurgant ad altitudinem primi tabulati Templi, itaque vel cæcum planè & prorſus tenebroſum fuit prius illud ſive inferius Templi tabulatum, omnique lumine privum & caſſum præter illud quod portam loci Sancti (quum illa patebat) intromitti potuit, quod eſt vehementer abſonum; vel dicendum eſt aliquot tertii tabulati Cellas nihil aliud fuiſſe quàm feneſtras per quas lumen admitteretur, & per feneſtras in Templi muro eis ex oppoſito reſpondentes in Templum intromitteretur, quod incongruum omnino videtur, & viſu atque ſpecie inconcinnum. Neque enim dici poteſt per feneſtras in ſuperiori tabulato poſitas (quod, ut ait Joſephus, non fuit περιῳκοδομημένον, h. e. *cellis cinctum*) admitti & delabi potuiſſe lumen in inferius tabulatum, nam alterum tabulatum ab altero diſtinctum fuit intermedia contignatione, ita ut lumen à ſuperiori non potuerit in inferius delabi. Itaque neceſſe eſt Joſephum graviter hîc lapſum & hallucinatum eſſe in numero & dimenſione Cellarum iſtarum quas Templo Salomonico ait fuiſſe circumpoſitas, neque enim poſſunt numeri illi & dimenſiones quas tradit ullo modo ſimul conſiſtere, uti oſtenſum eſt. Nam attendit, inquam, Joſephus quid hîc ſcriberet, neque vidit quam hæc pugnent, ſintque prorſus ἀσύστατα, ut ne jam dicam quòd hæc longe diſtant à menſuris in Scriptura traditis, ex qua liquet Cellas fuiſſe duntaxat 5 cubitos longas, latas & altas. Congruit ſanè & convenit illa Cellarum dimenſio atque amplitudo à Joſepho tradita altitudini 120 cubitorum quam Templo tribuit, at latitudini 20 cubitorum quam Scriptura Templo tribuit non quadrat, Cellæ enim utrinque poſitæ longè minores eſſe debent mediâ Cellâ. Atque ut illa Cellarum altitudo aptè congruat cum Templi ipſius altitudine, non fuit Templi altitudo dividenda in duo tabulata (uti facit Joſephus) intermedia contignatione, ſic enim (uti oſtenſum eſt) inferius tabulatum obſcurum planè & cœcum redditur, ſed perpetua altitudine ad ſummum uſque tectum fuit educendus atque evehendus ejus murus, hoc enim pacto feneſtræ ſupra Cellas in muro Templi lumen immittere potuiſſent in Templum. Verùm etiam alia ex parte tam anguſta loci Sancti latitudo, 20 nimirum cubitorum, non congruit cum tanta 120 cubitorum altitudine. Itaque non eſt hîc juſta & conveniens omnium partium inter ſe ſymmetria, id quod ex his quæ ſequuntur jam fiet manifeſtius.

Templi dimenſionum juſta & conveniens Symmetria atque proportio.

Vitruvius lib. 4. cap. 7. Tuſcanam Ædium ſacrarum rationem ſic definit, *Locus in quo Ædis conſtituetur cùm habuerit in longitudine ſex partes, unâ demptâ reliquum quod erit latitudini detur. Longitudo autem dividatur bipartitò, & quæ pars erit interior Cellarum ſpatiis deſignetur; quæ erit proxima fronti Columnarum diſpoſitioni relinquatur. Item latitudo dividatur in partes decem, ex his ternæ partes dextra ac ſiniſtra Cellis minoribus, ſive ubi alæ futuræ ſunt, dentur; reliquæ quatuor mediæ Ædi* (h. e. mediæ & majori Cellæ) *attribuantur*. Juxta hanc rationem exſtructum fuit Templum Herodianum à Joſepho deſcriptum, hoc excepto, quod in Herodiano non fuit Pronaum, quod dimidiam longitudinis partem occupaverit, ſed illius loco fuerit Veſtibulum, quod Pronai quodammodo vice fuit. Longitudinem autem hîc jam non intelligimus totam Templi unà cum ipſo Veſtibulo longitudinem (quæ, uti ſupra vidimus, fuit in Templo Herodiano 100 cubitorum) ſed intelligimus loci Sancti & Adyti (quæ Domus ſive Ædes propriè dicitur) longitudinem, ea autem fuit 72 cubitorum, comprehenſâ ſcilicet in eo numero muri utrinque craſſitudine quæ fuit 12 cubitorum, utrinque ſcilicet ſex. Hæc longitudo dividatur in partes ſex, ſingulæ erunt 12 cubitorum, quinque ejuſmodi partes ſi dentur latitudini erit latitudo 60 cubitorum, atque ea fuit Templi Herodiani latitudo. Talmudiſtæ non obſervatâ illâ ratione ſive proportione faciunt Templum 70 cubitos latum. Rurſus dividatur hæc latitudo in partes decem, ſingulæ erunt 6 cubitorum, Harum tres partes faciunt 18 cubitos aſſignandos Cellis minoribus, quæ ab utroque latere loci Sancti & Adyti (quæ Cella, ſive Ædes, media dici poteſt) fuerunt poſitæ. Hi 18 cubiti ſic colliguntur, Cellæ latæ fuerunt 10 cub. Murus earum craſſus 4 cud. ſumantur ab altero Cellarum latere totidem cubiti, in craſſitudine Muri quo Cellæ à loco Sancto diſtinguebantur, en tibi 18 cubiti Cellis aſſignandi. *Ita ergo ternæ totius latitudinis partes* (nempe 18 cubiti) *dextra & ſiniſtra* (Cellæ majoris ſive loci Sancti) *Cellis minoribus datæ ſunt, reliquæ quatuor partes* (quæ ſunt 24 cubitorum) *mediæ Ædi* (h. e. loco Sancto & Adyto) *attributæ ſunt*; nam locus Sanctus latus fuit 20 cubitos quibus addendi ſunt utrinque duo reliqui cubiti in craſſitudine Muri, qui craſſus fuit ſex cubitos, quorum quatuor utrinque Cellis minoribus aſſignavimus, itaque reliqui duo mediæ Ædi veniunt aſſignandi. Ad altitudinem autem quod attinet docet Joſephus prius ſive inferius Templi tabulatum altum fuiſſe 60 cub. quod intelligendum eſt à ſolo Atrii Sacerdotum, non verò à ſolo ſeu pavimento ipſius Templi ſive loci Sancti, nempe ſolum Templi altius fuit ſolo Atrii 6 cubitis (uti antea vidimus) itaque à ſolo Templi ad lacunar

Prioris tabulati cubiti fuere duntaxat 54. Cellæ autem in eodem fuerunt cum Templo plano ſive ἐπιπέδῳ, itaque cùm Cellæ Templi Herodiani altæ fuerint 30 cubitos, ſequitur prius Templi tabulatum eminuiſſe ſupra circumpoſitas Cellas 24 cubitis, quod ſpatium ſuffeciſſe omnino videtur feneſtrarum diſpoſitioni quibus lumen in Templum immittebatur, ita apta, juſta & conveniens videtur illa prioris tabulati ſupra Cellas altitudo atque eminentia. At quòd priori illi tabulato aliud ſuperſtructum fuerit 40 cubitos altum, ita ut eminuerit ſupra Cellas 64 cubitis, h. e. pluſquam duplâ ratione, neſcio an id ſatis juſtæ proportioni atque ſymmetriæ reſpondeat.

Longitudinis ad latitudinem alia in Templo Salomonico habita eſt ratio, nempe non Tuſcana iſta ſed Dorica quam tradit Vitruvius lib. 4. cap. 4. his verbis, *Diſtribuitur longitudo Ædis uti latitudo ſit longitudinis dimidiæ partis, ipſaque Cella quartâ parte longior ſit quam eſt latitudo cum pariete, qui paries Valvarum habuerit collocationem. Reliquæ tres partes Pronai ad Antas parietum procurrant, quæ Antæ columnarum craſſitudinem habere debent.* Quod ſic oſtenditur, Latitudo Templi Salomonici fuit 46 cubitorum (uti ſupra demonſtravimus) longitudo autem 92 cubitorum, jam 46 eſt dimidium 92. Rurſus quarta pars hujus latitudinis ſunt cubiti $11\frac{1}{2}$, addantur illis 46 cubitis latitudinis fient $57\frac{1}{2}$, addatur his craſſitudo parietis 5 cubitorum, fient $62\frac{1}{2}$, quæ eſt longitudo Cellæ (h. e. loci Sancti cum Adyto) quæ longa fuit 60 cub. Quod addit Vitruvius, *reliquas tres partes Pronai ad Antas parietum procurrere* non habuit locum in Templo Salomonico, in quo Veſtibulum, & ſpatium hypæthrum ante Veſtibulum, in quo fuit Ara, fuerunt vice & loco Pronai. Porrò ratio latitudinis & altitudinis loci Sancti & Adyti in Templo Salomonico ad eorum longitudinem reſpondet accuratè rationi illi quam tradit Vitruvius lib. 6 cap. 5. ubi de Tricliniis & Conclavibus, Sic enim ille, *Tricliniorum quanta latitudo fuerit bis tanta longitudo fieri debet* (idem tradit de Templi Cella lib. 4. cap. 7. *Cellæ longitudines duplices ſunt ad latitudines*) *Altitudines omnium Conclaviorum quæ oblonga fuerint, ſic habere debent rationem uti longitudinis & latitudinis menſura componatur, & ex ea ſumma dimidium ſumatur, & quantum fuerit tantum altitudini detur. Sin autem Exhedræ aut Oeci quadrati fuerint latitudinis dimidiâ additâ altitudines educantur.* Juxta hanc rationem exſtructum fuit Templum Salomonicum, nam loci Sancti longitudo dupla fuit ad ejus latitudinem, longus nempe fuit 40 cub. latus 20. latitudo autem & longitudo ejus compoſita ſimul dant 60 cub. cujus dimidium nempe 30 cubiti faciunt ejus altitudinem. Adytum quadratum fuit, longum nempe & latum 20 cubitos, dimidia ergo latitudinis pars, nempe decem cubiti, addita longitudini facit 30 cub. quæ fuit muri ejus itidem altitudo, par altitudini loci Sancti, ſed interjecto lacunari ad altitudinem 20 cub. 10 ſuperiores cubiti ad tectum uſque intercepti ſunt, ita ut introrſum latum, longum & altum fuerit 20 duntaxat cubitos, totum cubicum factum uti habetur 1 Reg. 6. 20. Porrò locus Sanctus fuit veluti Triclinium & Cœnaculum Domini, inde in eo Menſa cum panibus Propoſitionis, Candelabrum item & Ara incenſi, Adytum verò fuit veluti Conclave & arcanum penetrale, ideo anguſtius & quadratâ fuit formâ. In Templo Herodiano eadem quidem fuit loci Sancti & Adyti longitudo & latitudo cum Salomonico, at non eadem altitudo, quæ duplicata fere fuit; fuit enim ſecundùm Joſephum à ſolo ad tabulatum 54 cubitorum, ſecundùm Judæos vero 44 cubitorum, quæ altitudo juſtam ſuperat rationem duobus trientibus aut quatuor quintis, itaque conturbata omnino videtur in ea menſura juſta & legitima ſymmetria atque proportio. Non fuit eadem ratio altitudinis ſervata in Veſtibulo quod longum fuit 20 cub. latum 10 in Templo Salomonico, altum autem fuiſſe neceſſe eſt vel 30 cub. pari cum reliqua domo altitudine (atque ita longitudo & latitudo ſimul juncta effecerint ejus altitudinem) vel 20 cub. duntaxat pari cum longitudine menſurâ. In Herodiano Templo Veſtibulum longum fuit intrinſecus 84 cub. latum 20. altum 90. ſecundùm Joſephum, quod non eſt ad Vitruvianam illam rationem. Porrò eſt inter Scripturæ & Joſephi menſuras ratione altitudinis analogia & proportio quædam; nempe quomodo ſecundùm Scripturam in Templo Salomonico Domus alta fuit 30 cub. Cellæ autem 15 cub. dimidiâ ſcilicet Domûs altitudine, ita ut in ſpatio illo 15 cubitorum, quibus Domus eminebat ſupra Cellas collocari potuerint feneſtræ quibus lumen immittebatur, ſic & in Herodiano Templo prius Domûs tabulatum altum fuit 60 aut ſaltem 54 cub. Cellæ autem 30 cub. h. e. dimidiâ aut fere dimidiâ altitudinis parte, ita ut in illo 30 aut 24 cubitorum ſpatio quo prius tabulatum eminuit ſupra Cellas potuerint collocari feneſtræ quibus inferius Templi tabulatum lumen ſuum accipiebat. Eadem fuiſſe videtur ratio in Templo à Talmudiſtis delineato, licet non definierint altitudinem cellarum. Porrò altitudo illa 30 vel 24 cubitorum abunde ſufficere videtur ad feneſtrarum lumen.

De Templi Cochleis.

Joſephus Cochlearum Templi nullus omnino meminit in Deſcriptione Templi Herodiani, quæ fuerunt tamen omnino neceſſariæ, ut iis aſcenderetur tum in Cellarum ſecundum & tertium tabulatum, earumque tectum, tum in ſecundum Templi ipſius tabulatum, denique in prioris & ſecundi Septi Porticuum & Atriorum tecta & ὑπερῷα. Verùm Antiq. lib. 8. in Deſcriptione Templi Salomonici ſic de Cochlea ſcribit, quâ in ſuperius Templi tabulatum aſcendebatur, ἐφιλοτέχνησε, inquit, ὁ βασιλεὺς ἄνοδον εἰς τὸν ὑπερῷον οἶκον διὰ τοῦ εὔρους τοῦ τείχους, οὐ γὰρ εἶχε θύραν μεγάλην κατὰ τὴν ἀνατολὴν ὡς εἶχεν ὁ κάτωθεν οἶκος, ἀλλ' ἐκ τῶν πλευρῶν ἦσαν αἱ εἴσοδοι διὰ μικρῶν πάνυ θυρῶν. Ejuſmodi Cochleam intra muri latitudinem concluſam juxta Cellas in Ichnographia noſtra notavimus, eâ enim potuit aſcendi tum in Cellarum tectum & tabulata, tum in ſuperius Templi tabulatum, adeoque & in ipſum tectum, atque ad id craſſitudo muri ſex cubitorum abunde ſufficere potuit; nam ut Cochleæ diametro dentur 4 cubiti (quod omnino ſufficiebat) reliquus erit hinc inde cubitus unus in craſſitie muri, ubi feneſtellæ collocari potuerunt, quibus lumen in Cochleam immitteretur. Ejuſmodi Cochleam ad utrumque portæ Templi latus collocavimus, ut utrinque ad Cellas & earum tectum aſcenderetur. Abſurdè enim & imperitè videntur Talmudiſtæ unam tantùm à latere Septentrionali collocare, ita ut non potuerit quis ad Cellas Meridionales Templi pervenire & eas ingredi, niſi prius percurreret totũ Septentrionale & Occidentale Templi latus: Eámque nolunt in Cochleæ modum factam quâ obliquè & velut in orbem ſurſum aſcenditur, ſed ſcalam fuiſſe lapideam quâ gradibus in longum & directum juxta Cellarum longitudinem diſpoſitis in earum tabulata & tectum aſcendebatur, ita ut qui per ſcalam illam aſcendebat, faciem haberet ad Occidentem obverſam, totúmque Septentrionale Cellarum latus percurrebat. Hujuſmodi Scala Cellis lumen obſtruit, earúmque magnam partem cæcam & prorſus tenebroſam efficit, ita ut ſit inſulſiſſimum Judæorum imperitorum figmentum & ineptum commentum. Scalas in Cochleæ modum aſcendentes, nos pluribus in locis, quos appoſitos & convenientes neceſſarioſque duximus, in Ichnographia noſtra appoſuimus & ſignavimus.

De Templi ſitu ſive poſitu ratione plagæ Cœli.

Vitruvius lib. 4. cap. 5. ita de ſacrarum Ædium ſitu ſive poſitu ſcribit, *Ædes ſacræ Deorum immortalium ſic erunt conſtituendæ, ut ſi nulla ratio impedierit, liberáque poteſtas fuerit Ædis, ſignum quod erit in Cella collocatum ſpectet ad veſpertinam Cœli regionem, uti qui adierint ad aram immolantes aut ſacrificia facientes ſpectent ad partem Cœli Orientis & ſimulacrum quod erit in Æde, & ita vota ſuſcipientes contueantur Ædem & Orientem Cœli, ipſáque ſimulacra videantur exorientia* (videtur omnino legendum *ex Oriente*) *contueri ſupplicantes & ſacrificantes, quod Aras omnes Deorum neceſſe eſſe videatur ad Orientem ſpectare.* Contraria ratio in Templo Dei fuit obſervata; porta enim ejus obverſa fuit Orienti, & portæ illi oppoſita fuit Ara, ita ut qui ad Aram ſacrificabant vel ſupplicabant Ædem contuentes ad Occidentalem Cœli regionem obverterentur eámque ſpectarent. Deus item (qui nullum quidem ſimulachrum habuit ſed tamen alis Cherubinorum inſidere in Adyto ἀνθρωποπαθῶς dicitur) ſupplicantes & ſacrificantes ſibi, non ab Oriente ſed ab Occidente ſpectabat. Voluit nimirum Deus certo conſilio populum ſuum hac in parte contrario Ethnicis more & ritu uti, quòd ſcilicet conſuetudo obvertendi ſe ad Orientem adorandi gratiâ ab Idololatria ortum ſuum habuiſſe videatur, nempe à Solis orientis adoratione, quæ omnium prima & antiquiſſima videtur fuiſſe Idololatria, quòd inter omnes Dei creaturas aſpectabiles Sol hominum in ſe maxime traxerit oculos atque admirationem, & ad ſui cultum atque adorationem olim eos induxerit atque pellexerit. Deinde, ſi Numini locus ſive poſitus & ſitus aliquis in Æde ſua κατ' ἀνθρωποπάθειαν aſſignandus eſt, omnino magis convenit & decet ut is ſtatuatur & cenſeatur eſſe Orienti potius quàm Occidenti obverſus, ab ea enim parte lux (quæ Deum maximè decet) venit atque illuceſcit. Et ſanè pars illa Cœli in ipſa Scriptura Antica cenſetur, unde eſt quod Meridies ימין *dextra*, Septentrio contra שמאל *ſiniſtra* dicitur. Pontificii & qui primi Chriſtianorum Ædes ſacras ita conſtituerunt ut & populus orans & qui ad Aram ſacra peragit ſacerdos obvertantur ad Orientalem cœli regionem, videntur conſultò voluiſſe contraire Judæorum conſuetudini qui ad Occidentem converſi adorabant, ſed ſic imprudentes Ethnicorum mori ſeſe conformarunt.

Atrii Sacerdotum Diſpoſitio.

Quanta fuerit ejus amplitudo ſupra indicatum eſt. Judæi nempe Talmudiſtæ definiunt illud longum fuiſſe ab Oriente in Occidentem 187 cub. latum verò à Meridie in Septentrionem 135 cub. Tribus ex lateribus cinctum fuit Atriis ſive Porticibus à Meridie nempe & Septentrione gemino virorum Atrio, ab Oriente verò Atrio fœminarum, in quibus Atriis Judæi adoraturi ſtabant, atque inde in Aram & Templum Sacerdotéſque ſacris operantes ſpectabant. Ab Occidente clauſum præalto & craſſo muro cui extrinſecus ſubjectæ fuerunt nonnullæ Cellæ ſive majores Exhedræ ad Gazophylacia. In Atrio illo Sacerdotum poſitum fuit Templum propriè dictum, atque ante Templi portam Ara holocauſtorum ſive ſacrificiorum, at quo poſitu & quâ proportione Joſephus non explicat, uti neque reliqua quæ ad ſacrificia pertinebant exponit. Ea nobis petenda fuerunt à Talmudiſtis qui iſta ſigillatim & accuratè proſequuntur. Dicunt ergo illi ſpatium fuiſſe 11 cubitos latum inter murum Atrii Occidentalem & Templi murum quo à tergo claudebatur & ab Atrio Sacerdotum diſcludebatur, inter Veſtibulum autem Templi & Aram 22 cubitos fuiſſe interjectos totidemque inter Aram & Atrii murum Orientalem, ſic enim exſurgunt 187 cubiti longitudinis Atrii illius. Verùm quoniam Joſephus Aram facit 50 cubitos longam & latam (Judæi verò 32 duntaxat cubitos) ideo nobis paulo diverſa ineunda fuit ab illis ratio. Itaque ut omnia aptè inter ſe quadrent, ſpatium inter Atrii murum Occidentalem & Templum ipſum facimus latum 10 cubitos, inter Veſtibulum autem & Aram 20 interponimus cubitos, ſeptem autem inter Aram & Loricam lapideam quæ Atrio fœminarum juncta fuit; ſic enim colliguntur ſimiliter 187 cubiti longitudinis Atrii ipſius. Atque hæc de longitudine. Ad latitudinem quod attinet, quandoquidem Templum tam latum quàm longum fuit 100 cubitos, qui 100 cubiti porrigebantur in longitudinem Veſtibuli, Atrium autem Sacerdotum latum fuit 135 cub. planum eſt Templum ita conſtitutum fuiſſe ut duo Veſtibuli extrema utrinque à virorum Atrio diſſita fuerint cubitis 19, ſive à Lorica lapidea Atrio illi juncta cubitis $17\frac{1}{2}$. Ara poſita fuit in eo Atrio ex adverſo portæ Veſtibuli, inter Veſtibulum & Atrium fœminarum inter Aræ latus Septentrionale & Veſtibuli partem Septentrionalem Atrium virorum Septentrionale & Atrii fœminarum partem dextram ſive Septentrionalem locus fuit in Atrio Sacerdotum quadrangulus, longus ab Atrio fœminarum ad Veſtibulum Templi 76 cub. latus verò ab Altari ad Atrium virorum Septentrionale 60 cub. qui à Talmudiſtis dicitur צפון *Septentrio*, in quo mactabantur, jugulabantur, deglubebantur, parabantur atque in fruſtra diſſecabantur Victimæ ut inde in Aram inferrentur. Nos quia Joſephi Ara longe amplior eſt Talmudiſtarum Altari, paulò arctiorem locum illum fecimus, nempe 56 cubitorum. Hunc autem locum ſic illi diſtribuunt ut ejus latitudinem in quinque diſtincta ſpatia dividant, quorum duo erant vacua, reliqua tria occupata. Tria illa loca ſive ſpatia occupata vocant 1. quidem *Annulorum* הטבעות. 2. המטבחים *Mactatorum*. 3. השלחנות *Menſarum*. Locus annulorum latus fuit 24 cub. inter eum autem & Altare ſpatium fuit vacuum 8 cub. latum (nos ſex duntaxat illi tribuimus.) In hoc Annulorum loco erant defixi in pavimenti ſaxis annuli ferrei craſſi ad quos religabantur Victimæ majores, Boves puta mactandi, atque iſthic mactati jugulabantur, jugulati inde ad proximum illi locum המטבחים *Mactatorum* ſive *Laniorum* trahebantur. In eo erant variæ columellæ lapideæ cum trabibus ligneis in patibulorum modum tranſverſim earum capitibus ſuperimpoſitis cum uncinis ferreis unde victimæ dependebant, atque iſtic deglubebantur ſive excoriabantur, viſceráque & inteſtina omnia detrahebantur, eráque locus ille latus 12 cubitos. Ubi pellis & viſcera fuerant illis detracta, victimæque in partes majores ſive quadrantes diſſectæ inde in locum illi proximum *Menſarum* transferebantur, atque iſthic menſis marmoreis impoſitæ in fruſta minoréſque partes diſſecabantur, earúmque membra & partes Altari inferendæ parabantur; eráque locus ille *Menſarum* latus 8 cubitos, inter quem & Loricam Atrii virorum Septentrionalis 8 alii cubiti fuerunt interjecti (quod alterum fuit ſpatium vacuum) nos ſex duntaxat ponimus cubitos ob prædictam cauſam, quatuor nempe cubitis anguſtiorem fecimus totum illum Septentrionalem Atrii Sacerdotum tractum quàm Judæi ob majorem Aræ Joſephianæ amplitudinem. Trium illorum ſpatiorum quæ ab *Annulis*, *Menſis* & *Columellis* occupata fuere longitudinem non definiunt Judæi, nos eam facimus 45 cubitorum; fere quot occupavit ipſa Ara, nempe in loco *Annulorum* quinque ſeries Annulorum in latitudine 24 cubitorum facimus, quatuor cubitis invicem diſtantes, quare quinta ſeries columellis loci *Mactatorum* connexa erat. In unaquaque autem ſerie ſex Annulos collocamus novem cubitis invicem diſtantes in longitudine illa 45 cubitorum, ut viginti octo vel triginta in univerſum fuerint annuli, quibus 20 Boves quantumlibet magni potuerunt tum cornibus ad unum tum poſterioribus pedibus ad alium annulum illi oppoſitum religari, atque ita mactatum jugulari. Atque in ea annulorum diſpoſitione, ut in longitudine diſtarent 9 cub. in latitudine verò 6, rationem habuimus longitudinis & craſſitudinis Boum quam maximorum, adeóque & Canonis illius Vitruvii qui habetur lib. 6. c. 9. ubi Bubilia ſive Boum ſtabula deſcribit, *Bubilium*, inquit, *debent eſſe latitudines nec minores pedum denum, nec majores quindenum, longitudo uti ſingula juga ne minus occupent pedes ſeptenos*. Boum longitudo in Bubilibus protenditur in Bubilis latitudinem, & eorundem craſſitudo in Bubilis longitudinem, plura enim Boum juga juxta poſita in Bubilis longitudinem collocantur. Quum itaque præſcribit Vitruvius ut ne fiant Bubilia latiora pedibus quindenis, ſive denis cubitis, ſatis eo oſtendit quam maximos Boves non eſſe longos ſex vel ſeptem cubitos; nam in Bubili à tergo Boum ſpatium debet relinqui vacuum ſex ut minimum vel ſeptem pedes latum, ad viam quâ ab uno Bubilis extremo ad aliud extremum iri poſſit ad curandos Boves. Quum itaque ſpatium 9 cubitorum damus inter annulum cui Bovis mactandi caput & alium annulum cui poſteriores ejuſdem pedes religabantur, ſatis ſufficiens ad id ſpatium illud eſſe arbitramur, multo majus ſufficere videtur ad Bovis ejuſdem proſtrati & jugulandi latitudinem ſpatium ſex cubitorum quod nos ſtatuimus inter unam annulorum ſeriem & alteram ipſi proximam, cùm Vitruvius ſingulis Boum recumbentium in Bubili jugis ſeptenos duntaxat vel octonos aſsignet pedes, h. e. vix totos quinque cubitos. Sic ergo potuerunt eo loco eodem temporis momento ſimul 20 maximi Boves mactari & jugulari. Juxta locum illum fuit locus המטבחים *mactatorum*, latus 12 cubitos, in quo collocari poſſunt tres columellarum ſeries 4 cubitis invicem diſtantes, & in unaquaque ſerie 6 columellæ in longitudinem 45 prædictorum cubitorum protenſæ cum trabibus ligneis tranſverſim poſitis quibus craſſi uncini ferrei fuerunt infixi, ex quibus uncinis pendebant victimæ mactatæ & jugulatæ deglubendæ. In unaquaque trium illarum columellarum ſerie potuerunt eſſe uncini 15 tribus cubitis invicem diſtantes, quod ſatis fuit ſingulis Bobus deglubendis, itaque potuerunt in iis ſimul eodem tempore deglubi 45 Boves, quod ſatis fuiſſe videtur ad quotidianum Altaris miniſterium. Si extra ordinem longe major interdum Boum & aliarum Victimarum multitudo mactabatur ſolennibus diebus feſtis, potuit id peragi & adminiſtrari tum in ſpatio illo vacuo quod utrinque à latere Templi inter Templum & virorum Atrium interceſſit, longum 60 cub. latum 40, tum etiam forte in ſpatio illo hypæthro quod interceſsit inter Porticus Septi exterioris & Gradus quibus ad interius aſcendebatur, quod longiſsimum fuit, latum vero 35 cubitos. Loco illi *Mactatorum* contiguus fuit locus *Menſarum*, in quo Talmudiſtæ notant fuiſſe octo Menſas, quaternas nempe in duplici ſerie, quas neceſſe eſt fuiſſe binos duntaxat cubitos latas, quaternos autem interceſsiſſe cubitos inter duas illas Menſarum ſeries, ut ſcilicet utrinque Menſis illis aſtare poſſent Sacerdotes, & inter eas libere permeare, ne ſe invicem permeando & occurrendo propellerent & offenderent. Menſis illis imponebantur Victimarum artus majores diſſecandi in partes minores & parari ad Aram. Spatia illa duo vacua quæ interceſſerunt inter Menſas illas & virorum Atrium, ut & inter Altare & Annulos, item & illa duo quæ interceſſerunt tum inter Veſtibulum & צפון, h. e. tractum iſtum Septentrionalem modò deſcriptum, tum inter eundem & Atrium fœminarum, fuerunt, inquam, illa quatuor ſpatia ad liberum Sacerdotum hinc inde huc & illuc ad varia ſua miniſteria commeantium tranſitum.

Ara ſive Altare holocauſtorum.

Fuit ea, uti diximus, poſita rectà ex adverſo portæ Veſtibuli Templi, ut ſcilicet Sacerdotes ei adſtantes ſacrificaturi faciem haberent obverſam rectà in locum Sanctum & Adytum verſùs Arcam, cui in Adyto poſitæ Dominus in Scriptura dicitur inſidere eamque habere pro pedum ſuorum ſcabello, alis nempe Cherubinorum ipſi ſuperſtantium inſidens. Talmudiſtæ eam faciunt inferne longam & latam 32 cubitos, ſupernè verò aream Foculorum 24 cub. cum quatuor palmis in quadrum longam & latam faciunt; volunt nempe eam omni ex parte 4 cubitis anguſtiorem fuiſſe ſupernè quàm erat infernè, altam autem eam volunt 10 cubitos ſive 58 palmos. Juxta has menſuras potuerunt in ſuprema Foci area exſtrui ſex Foculi ſive prælongæ areolæ, ſingulæ binos cubitos latæ, longæ verò 24 cub. Spatium autem inter ſingulas areolas ſive Foculos vacuum debuit ut minimum eſſe duos cubitos latum, Foculi ipſi alti fuerunt tres cubitos. Potuerunt Foculi illi capere 72 Sacerdotes eodem tempore ſimul ſacris operam dantes, ſi ſingulis Sacerdotibus bini cubiti dentur, nam ſexies 24 ſunt 44, qui ſi in duas æquales partes dividantur ſunt 72. Joſephus Aram longe ampliorem facit, nempe 50 cub. in quadrum infernè longam & latam, ſupernè nos eam ſex omni ex parte cubitis anguſtiorem facimus quàm erat inferne: nam ubi Talmudiſtæ locum quem calcabant pedes Sacerdotum circa Foculos latum faciunt cubitum unum duntaxat, nos facimus latum tres cubitos, ſi enim cubitum unum duntaxat latus fuiſſet, Sacerdotes euntes & redeuntes ſibi mutuo occurrendo moleſti fuiſſent, ſeſéque invicem inter eundum impuliſſent. Eadem de cauſa ſpatium inter Areolas ſive Foculos in Joſephiana iſta Ara vacuum latum facimus itidem 3 cubitos, ne Sacerdotes ſibi mutuo occurſantes alter alteri impedimento eſſent, ſed liberum haberent & laxum tranſitum. Ita fuerit in Ara illa area Foci longa & lata in quadrum omni ex parte 38 cub. in qua potuerunt exſtrui octo Foculi ſive Areolæ altæ tres cub. longæ 38, latæ 2 cub. cum ſpatio, uti dixi, inter ſingulas Areolas vacuo lato 3 cub. Potuerunt hi octo Foculi ſeu Areolæ capere ſimul eodem tempore 152 Sacerdotes ſacra facientes, ſi ſingulis binos latos cubitos, uti ſupra, demus, nam octies 38 faciunt 304, qui diviſi in duas partes dant 152. Singulis Foculis videtur craticula ærea vel ferrea ejuſdem cum Foculo longitudinis & latitudinis impoſita, cui victimarum membra igne abſumenda imponebantur. Plures autem diſtinctos ejuſmodi Foculos in ſuprema Ara fuiſſe poſitos omnino veriſimile eſt, imò neceſſe fuit, quia alioqui ſi unus duntaxat fuiſſet Focus qui totam ſupremam Aram occupaſſet, maxima ejus pars inutilis fuiſſet ob nimis vaſtam ejus amplitudinem, neque enim potuiſſent Sacerdotes tribus ex partibus illi adſtantes Victimarum partes in medium ejus uſque promovere adolendas, nam ut quiſq; quantum poteſt vel maximè nitatur atque contendat brachia porrigere, nunquam poterit ad ternos aut ad ſummum quaternos longè à ſe cubitos aliquid manibus promovere atque porrigere: at verò fuit ſuprema Ara ſecundùm Judæos Talmudiſtas 24 cub. in quadrum omni ex parte exporrecta, ſecundùm verò Joſephum 38 cub. quis ergo potuit à latere ejus ſtans in medium uſque Victimarum partes & membra porrigere? Omnino ergo variæ & viâ latâ invicem diſtinctæ Areolæ in ſuprema Ara exſtrui debuerunt, ut Sacerdotum ſacra facientium miniſterium expeditum eſſet, miniméque impeditum.

Cùm Ara ſecundùm Judæos 10 cub. ſecundùm Joſephum 15 cub. alta eſſet, ad eam aſcendi debuit, non gradibus, nam lege id vetitum erat, ſed leniter acclivi aſcenſu quodam quem Judæi כבש vocant, ſtatuuntque eum à latere Meridionali Aræ planè commodè, ex adverſo nempe loci in quo diximus mactatas, jugulatas & diſſectas fuiſſe Victimas; nam ubi ſuper Menſas in partes erant diſſectæ, à Sacerdotibus è Menſis ſumebantur, atque par viam quæ inter Veſtibulum & Altare fuit deferebantur, atque in tranſitu è regione portæ Veſtibuli elevabantur, Deóque veluti offerebantur, indéque progredientes ad Aræ Aſcenſum per eum in Aram conſcendentes Foculis in Ara ſuprema conſtitutis imponebant, faciem ad Templi portam & Sanctuarium obvertentes. Aſcenſum illum Talmudiſtæ longum ſtatuunt 32 cub quot nempe ipſi Aræ tribuunt, latum autem faciunt 16 cub. quod eſt latitudinis Aræ dimidium, cúmque eſſet in medio latitudinis Aræ conſtitutus, Ara ſecundùm eos 8 cubitis Aſcenſûs latitudinem utrinque exceſſit atque ſuperavit. Altus autem fuit ſeptem duntaxat cubitos (nam quod Maimonides novem dicit error eſt) cùm enim Ara dicitur Talmudiſtis alta 10 cub. hoc intelligendum eſt ad ſummum uſque Aræ focum, qui cùm altus fuerit ſecundùm eoſdem tres cubitos ſequitur Aſcenſum qui ad imum uſque Focum duntaxat porrigebatur & aſcendebat, altum fuiſſe 7 duntaxat cubitos, cúmque longus eſſet 32 cubitos, ſequitur quaternis quibuſque in longum cubitis cum dimidio elatum fuiſſe Aſcenſum paulatim cubitum unum in altum, ſi enim dividas 32 per 7 quotiens dabit $4\frac{1}{2}$. quæ ratio duplo minor eſt eâ quæ per Gradus fit. Nam, uti ſupra vidimus, Vitruvius ſingulos Gradus facit in latitudine ſeſquipedales, h. e. latos cubitum unum, in altitudine autem dodrantales, h. e. craſſos 9 pollicibus ſive dimidio cubito, ſecundùm quam rationem quaternis Gradibus aſcenditur in altum duos cubitos, at hic quaternis in longum cubitis cum dimidio aſcenditur duntaxat cubitum unum in altum: Duplo ergo lenior fuit hic Aſcenſus quàm ſi Gradibus ad Altare aſcenſum fuiſſet.

Quoniam Joſephus Aram ſuam longè ampliorem facit quàm Talmudiſtæ, nempe 50 cubitos infernè longam & latam, propterea neceſſe eſt Aſcenſum ipſius breviorem fuiſſe Aſcenſu illo quem Talmudiſtæ definiunt. Itaque 25 duntaxat cubitos illi aſſignamus ad infimam uſque crepidinem, quibus deinde duo ſunt alii addendi ut ſint in univerſum 29 cubiti, ſex autem interjectos ſtatuimus inter Aſcenſûs initium & Loricam Atrio virorum Meridionali connexam ubi Judæi $12\frac{1}{2}$ cubitos interponunt. Et quando Ara ſecundùm Joſephum alta fuit (ad ſummum uſque Focum) 15 cub. Focus autem altus 3 cub. ſequitur Aſcenſum fuiſſe altum 12 cub. ad imum uſque Focum, quibus 12 cubitis ſi longitudinem Aſcenſûs 30 cubitorum dividas Quotiens dabit fere $2\frac{1}{2}$, unde liquet in eo Aſcenſu binis quibuſque cubitis cum dimidio elatum fuiſſe Aſcenſum illum in altum cubitum unum, quæ eadem eſt fere ratio quam Vitruvius in Aſcenſu qui per Gradus fit, poſtulat. Amplitudo Altaris quam Joſephus tradit videtur magis convenire multitudini ſacrificiorum quæ in eo fieri ſolébant, at ea quam Talmudiſtæ definiunt videtur magis proportionata reliquis omnibus Atrii Sacerdotum partibus; utra autem ſit verior & cui magis credendum hac in parte videatur, num Joſepho qui ipſe fuit Sacerdos, ac proinde ſæpius in eo Altari rem divinam fecit, an Talmudiſtis qui ſæpe ſunt fabuloſiſſimi homines, prudentis & cordati Lectoris liberum eſto judicium. Tanta autem Altaris altitudo omnium minimè neceſſaria videtur, ſic enim Altaris tam alti appoſitu intercludebatur adſtantis plebis aſpectus ne oculos intendere poſſet in loci Sancti portam, atque per eam in ipſum locum Sanctum, niſi quis forte exiſtimet conſultò exſtructam fuiſſe in eam altitudinem Aram in eum ipſum finem. Porrò neutrius illius menſuræ (ſive illius quam Talmudiſtæ tradunt, ſive illius quam tradit Joſephus) ne verbum quidem extat in Scriptura. Etenim 1 Par. 4. 1. Altare æneum Salomonis dicitur longum & latum 20 cubitos. Ezech. autem cap. 43. infernè longum & latum dicitur 14. cub. ſupernè verò 12 cubitos. Ad altitudinem autem quod attinet Salomonicum dicitur altum 10 cub. (1 Par. 4. 1.) hinc forte Talmudiſtæ ſuum faciunt ejuſdem altitudinis. Ezech. 43. Altare ita deſcribitur ut ad ſummum uſque Ariel numerentur 11 cubiti. Jam ſupra Ariel fortè fuit locus המערכה *Foculus* qui altus erat 3 cub. ita fuerit Altare illud altum 14 cub. Joſephianum autem fuit 15 cub. altum, uno ſcilicet cubito altius illo. Totum autem fuit ſecundùm Joſephum & Talmudiſtas conſtructum ex lapidibus integris, rudibus & impolitis, adeóque etiam non cæſis, quos ferrum nunquam attigerat, nempe juxta Legis præſcriptum. Villalpandus codicem Joſephi tum Græcum tum Latinum erroris ſtupendi arguit in numeris menſuræ Altaris, ſed maximè Græcum, qui 50 cubitos longitudini & latitudini tribuit Altaris; Latinum codicem qui 40 tantùm cubitos dat illi, ſic accipit ut dicat longitudinem & latitudinem Altaris Salomonici fuiſſe ſimul conjunctas in numero illo 40 cubitorum. Mirum autem cùm Salomonicum fuerit æreum, cur Herodes & Judæi noluerint ejus magnificentiam hac in parte æmulari. Porrò quandoquidem Judæi Herodis tempore Altare longe amplius fecerunt quàm fuerat ſub Salomone, nemini mirum eſſe debet ſi & Templum ipſum ab iis longè auctius & amplius fuerit factum.

Cæterùm Talmudiſtæ monent juxta Altaris Aſcenſum à latere ejus Occidentali poſitas fuiſſe duas Menſas, argenteam unam cui vaſa miniſterii imponebantur, alteram verò marmoream cui imponebantur membra ſeu partes Victimarum quæ Altari erant inferendæ, unde à Sacerdotibus ſumebantur, & Altari poſtmodum inferebantur. Fuit & ad ejuſdem Aſcenſûs latus idem veluti feneſtella quædam in quadrum longa & lata cubitum unum per quam in ſubjectam cloacam conjiciebantur immundæ partes avicularum quæ Altari inferebantur. In angulo etiam Altaris Meridionali Occidentali aiunt fuiſſe lapidem quadrum marmoreum cum foramine cubitum unum longo & lato, in quod ſanguis Victimarum mactatarum influebat, inde in cloacam per quam deferebatur in torrentem Cedron. Sane neceſſe erat ut circa Altare ejuſmodi unum vel plura foramina eſſent per quæ in ſubterraneas cryptas & cloacas tot Victimarum quæ iſthic jugulabantur ſanguis ſanies (forte & ſtercus ipſum) & immunditiæ quam plurimæ deferrentur longé. Quin & iidem Judæi obſervant Altaris cornu Meridionale Occidentale concavum fuiſſe (cubitum unum longum, latum & altum) in eoque duo exigua foramina per quæ in ſubjectum tabulæ marmoreæ quadrum foramen defluebat ſanguis membrorum Victimarum (quæ in Altare inferebantur) mixtus vino ſacrorum libaminum. Juxta autem Veſtibuli murum ſeu latus Orientale, ad ſiniſtram ingredientis portam Veſtibuli iidem Talmudiſtæ collocant mare æneum, non quod fuerit mare illud æneum in Templo Herodiano (neque enim Joſephus illius meminit) ſed quia eo ſitu fuit poſitum in Templo Salomonico, 1 Reg 7.39. Omnino autem veriſimile eſt juxta latus Orientale Veſtibuli ad dextram & ſiniſtram portæ Veſtibuli collocata fuiſſe labra quædam magna & conchas quibus aqua ad lavandos Sacerdotes & purganda Victimarum inteſtina atque viſcera contineretur: nam & hoc factum eſt in Templo Salomonico 1 Reg. 7.39. Ut & veriſimile eſt in Atrio Sacerdotum ab utroque Templi latere Meridionali & Septentrionali ſub ſpatium illud vacuum longum 60 cub. latum 40. (quod inter Templum & virorum Atrium utrinque interceſſit) duas fuiſſe ampliſſimas ciſternas quibus tota aqua pluvia & cœleſtis quæ ex Templi & trium circa Templum Porticuum, ſive virorum & fœminarum Atriorum tectis defluebat, exciperetur, atque illic aſſervaretur, indéque hauriretur ad Altaris & Sacerdotum miniſterium, locus enim ille ad id commodiſſimus fuit, nullóque negotio tota totius interioris Septi aqua pluvia potuit eò derivari. Et ſanè eò libentius traherem quod Talmudiſtæ ad latus Meridionale Domûs collocant בית הורדת המים *locum defluxus aquarum* quem imperitè latum faciunt 3 duntaxat cubitos, ejúſque murum latum 5 cubitos, faciúntq; abſurde locum illum partem ipſius Domûs in poſteriore ejus latitudine. Videntur omnino ciſternam ab ea parte Templi ſitam imperitè commutaſſe in partem unam ipſius Domûs. Iidem etiam ſcribunt ꝙ inter Exhedras Templi quas à latere ejus Septentrionali collocant * una eſt quam vocant בור הגולה unde hauſtâ ad Sacrificia aquam dicunt rotâ quadam verſatili Ciſternæ ſuperimpoſitâ. Ubi rurſus Ciſternam ſubterraneam in ipſo Sacerdotum Atrio juxta Templum ad latus ejus Septentrionale videntur imperitè commutâſſe in Exhedram extra Atrium ipſum ad latus ipſius poſitam. Idem etiam videtur fuiſſe factum in priore ſeu exteriore Septo, ut nempe in quatuor ejus interioribus angulis quatuor ſint conſtitutæ Ciſternæ tectæ & ſubterraneæ in ſpatio hypæthro quod interceſſit inter utrumque Septum, in quas derivata ſit tota aqua Cœleſtis quæ ex quatuor longiſſimarum & ampliſſimarum Porticuum illarum tectis colligi potuit, alioqui enim longe operoſiſſimum fuiſſet ex urbe aquam in Templum ſubvehere atque deferre. Et ſanè Zelotæ qui diutiſsimè in Templo & à concivibus primò, & poſtea à Romanis obſeſsi ſunt, non potuerunt aliunde aquam ſibi parare quàm ex ejuſmodi Ciſternis. Quin & cùm ipſi Zelotæ in duas factiones abiiſſent (quarum una exterius altera interius Templi Septum tenebat, illa autem quæ tenebat exterius Templi Septum, eadem à Simeone qui urbem occupabat obſidebatur) neceſſe fuit ſingulas illas factiones habuiſſe intra Templi Septum illud quòd unaquæque occupabat Ciſternas ſuas, unde aquam ſibi hauriebant.

Cryptæ

Cryptæ etiam fuerunt & Cloacæ ſubterraneæ variæ, multæ & ampliſſimæ tum in exteriori tum & in interiori Templi Septo; teſtatur enim Joſephus de bello Jud. l. 6. c. 4. quòd cùm die feſto Azymorum Johannes qui Septum exterius tenebat aliquot ſuorum ſub veſtibus armatos clam inter plebem in interius Septum Templi ſubmiſiſſet, tanquam ſacrificaturos, hi abjectâ veſte repentè armati apparuerunt, ſubitóque in Eleazarum ejuſque ſocios (qui interius Septum tenebant) irruerunt, qui ut periculum effugerent, conjecerunt ſe εἰς τοὺς ὑπονόμους *in Cryptas & Cloacas* Templi, unde mox egreſſi cum Johanne pepigerunt, & concordiam inierunt. Oportuit Cryptas illas amplas fuiſſe & vaſtas quæ tantam Zelotarum ſeditioſorũ manum capere poſſent. Idem alibi teſtatur Cryptam quandã fuiſſe quâ ex Antonia ad portam Templi Orientalem permeari poſſent, quam Herodes fieri curavit ut quum libuiſſet ex Antonia illuc ſtatim cum armato milite permearet, & populo, ſi tumultuari vellet, ex Porticu illa ſtatim immineret atque minitaretur.

In Atrio Sacerdotum ponè Templum prope utrumque Adyti angulum juxta virorum Atrium poſuimus duo Gazophylacia ex verbis illis Joſephi lib. 6. De bel. Jud. c. 6. αἱ στοαὶ δὲ μεταξὺ τῶν πυλῶν ἀπὸ τοῦ τείχους ἔνδον ἐστραμμέναι πρὸ τῶν Γαζοφυλακίων σφόδρα μὲν καλοῖς καὶ μεγάλοις ἀνείχοντο κίοσι. Quæ verba ſic exiſtimamus accipienda eſſe ut Porticus dicantur μεταξὺ τῶν πυλῶν poſitæ, quia virorum Atria (de iis enim iſthic ſermo eſt) erant poſita non *inter* ſed *poſt* Portas illas tres per quas in Atria illa patebat ingreſſus, μεταξὺ enim aliquando, licèt rariùs, idem ſignificat quod *poſt*, etiam hoc ipſo capite, πρὸς δὲ τῷ πλεονεκτήματι τοῦ τόπου, καὶ καρπεῦς ἐσεμνυνῆτο, Δαβίδ τε καὶ Σολομῶντος, ἔπι δὲ τῶν μεταξὺ τούτων βασιλέων φιλοτιμηθέντων περὶ τὸ ἔργον, ubi manifeſtè μεταξὺ ſignificat idem quod μετὰ *poſt*; nam inter Davidem & Salomonem nulli fuerunt interjecti Reges, ſed poſt eos multi ſucceſſerunt. Ergo & hic μεταξὺ τῶν πυλῶν *poſt Portas* & Exhedras in Portis conſtitutas *introrſum* verſùs ſcilicet Atrium Sacerdotum, *poſitæ erant Porticus*, h. e. Atria virorum, ἀπὸ τοῦ τείχους *à muro*, ſcilicet Occidentali illo in quo nullæ erant Portæ incipientes πρὸ τῶν Γαζοφυλακίων *ante Gazophylacia* illa quæ nos conſtituimus contra murum illum Occidentalem, inter Atria virorum & extremos Templi ſive Adyti angulos. Extrorſum autem poſt eundem illum murum Exhedras in angulis Septi collocamus aliquot, nullas autem rectà à tergo Templi propter locum qui habetur cap. 1. hujus libri ſexti, ubi dicit Johannem, qui Templi Septum exterius occupabat adverſùs Eleazarum qui tenebat interius Septum, exſtruxiſſe ligneas turres prætaltas quas erigere volebat à tergo Septi, viz. interioris, contra Exhedram Occidentalem quæ iſtic erat, quoniam alià parte non poterat, ſiquidem tres aliæ partes gradibus longe fuerunt diviſæ. Locus eſt, ὁ Ἰωάννης τεμὼν αὐλὰ (ſcilicet ξύλα) πύργους κατεσκεύαζεν ἐξαρκοῦν τὸ μῆκος εὑρὼν πρὸς τοὺς καθύπερθεν ἱεροῦ μαχομένους, ἵστησί τε περιαγαγὼν κατόπιν τοῦ περιβόλου, τῆς πρὸς δύσιν ἐξέδρας ἄντικρυς, ἧπερ καὶ δυνατὸν ἦν, τῶν ἄλλων μερῶν σταθμοῖς πόῤῥωθεν διειλημμένων· h. e. *Johannes ſectis illis lignis, quòd eorum longitudinem ſufficere ad propoſitum ſuum videret, turres ex eis ædificavit adverſùs eos qui deſuper è Templo adverſùs ſe pugnabant, eáque conſtituit à tergo Septi* (interioris) *contra Exhedram Occidentalem, quà ſolùm parte erigi poterant, reliquæ enim partes gradibus erant à longinquo occupatæ.* Nempe, uti antè oſtendimus, inter ſpatium hypæthrum æquum & planum & Septum interius ſpatium fuit aliud interjectum 35 cubitos latum, gradibus occupatum & interceptum ut ab illis partibus propterea non potuerint commodè erigi turres illæ. Idem liquet & ex alio loco lib. 7. De bello Jud. cap. 9. Ἤδη δὲ τῶν ταγμάτων συντετελεκότων τὰ χώματα λώου μηνὸς ὀγδόῃ, προσάγειν ἐκέλευσε τοὺς κριοὺς κατὰ τὴν ἑσπέραν ἐξέδραν τοῦ ἔσωθεν ἱεροῦ· πρὸ δὲ τούτων ἐξ ἡμέραις ἀδιαλείπτως στερροτάτη πασῶν ἑλέπολις τύπτουσα τὸν τεῖχον οὐδὲν ἤνυσε, ἀλλὰ καὶ ταύτης καὶ τῶν ἄλλων μέγεθος καὶ ἡ ἁρμονία ἦν ἀμείνων. Idem hic locus deſignatur qui modò. Eâ ſcilicet parte putavit Titus ſibi oppugnandum eſſe Templum ſive ſeptum interius quà Johannes antè cogitaverat illud oppugnare, erectis ab ea parte turribus, nempe ab ea parte unus duntaxat murus Templum & Atrium Sacerdotum dividebat atque ſecludebat ab exteriori Septo quod Titus jam tum occupaverat, itaque ab ea parte juſſit admoveri arietes & murum illum concuti, ſed fruſtra, quia nempe & murus ille validiſſimus erat, & præterea etiam area Septi exterioris inferior eâ parte erat 15 cubitis areâ Atrii Sacerdotum, itaque murus ille ab aggeſta intrinſecus terra ſuſtinebatur adverſùs vim & ictus arietum atque machinarum.

TEMPLI HIEROSOLYMITANI

Forma, figura ſeu delineatio atque ἰχνογραφία, ſtructurave & menſura,
Excerpta ex Miſna in Maſſecheth תמיד & Maimonidis Tractatu
De domo electa.

Partes præcipuæ atque eſſentiales ſtructuræ Domûs ſunt hæ, *Sanctum* nimirum & *Sanctum Sanctorum*, atque ante Sanctum locus qui dicitur אולם *Veſtibulum*; tria illa conjuncta dicuntur היכל *Templum*, Deinde eſt מחיצה paries quidam circa Templum, remotus ab eo, reſpondens cortinis Tabernaculi Moſaici quibus undiquaque cingebatur in deſerto, ità ut totum ſpatium quod pariete illo ambiebatur reſponderet Atrio Tabernaculi conventûs; & hoc illud eſt ꝙ עזרה *Atrium* dicitur, totúmque illud ſimul cum היכל *Templo* vocatur מקדש *Sanctuarium*. In hoc Sanctuario erant vaſa & inſtrumenta ad holocauſta & cæteras oblationes, nempe Altare holocauſti & mare æneum cum ſua baſi, item Altare ſuffitûs, Candelabrum & Menſa aurea, atque hæc tria fuerunt in loco Sancto ante Adytum. In Atrio etiam limes fuit quouſque Iſraelitis licet progredi, ulteriùs verò non licebat, ſed ſolis Sacerdotibus.

Porrò היכל ſive *Templum* propriè ſic dictum conſtabat quatuor veluti præcipuis membris, puta Adyto ſive Sancto ſanctorum, loco Sancto, Veſtibulo & Cellis circa Templum. Adytum longum & latum erat 20 cubitos plenos, locus Sanctus illi proximus longus erat 40 cubitos, latus 20, ejuſdem nempe cum Adyto latitudinis. Inter Adytum & locum Sanctum ſpatium fuit latum cubitum unum, vacuum interceptum inter duo vela, quorum alterum erat à parte Adyti, alterum à parte loci Sancti. In priori quidem Domo quam ædificavit Salomon paries fuit craſſus cubitum unum quo ſeparabatur Adytum à loco Sancto, verùm cùm Judæi reduces à captivitate ædificarunt Templum, ambigebant utrum paries ille pertineret ad locum Sanctum an verò ad Adytum, propterea fecerunt locum Sanctum 40 cubitorum plenorum, & Adytum 20 cubitorum item plenorum, reliqueruntque cubitum unum vacuum inter locum Sanctum & Adytum, neque exſtruxerunt parietem illum, ſed fecerunt duo vela cubitum unum invicem diſtantia, quorum alterum fuit in loco Sancto, alterum in Adyto, at in priori Templo unicum fuit velum. Murus Templi quo quatuor ex partibus cingebatur craſſus erat ſex cubitos, altus verò 100 cubitos, nam à ſolo ſive pavimento Atrii ad ſolum Veſtibuli & Atrii Templi ſex erant cubiti, inde aſſurgebat murus 40 cubitos uſque ad laqueare, laqueare autem quinque occupabat cubitos cum tabulato illi ſuperimpoſito. Inde ὑπερῷον ſive ſuperius tabulatum alios 40 cubitos aſſurgebat, laqueare ejus cum tecto quinque rurſus occupabat cubitos, Peribolus circa tectum tres cubitos erat altus, Peribolo denique impoſita erat lamina ferrea acuta enſis inſtar, cubitum unum alta, ad arcendas aves nè Templo inſiderent illúdque fœdarent atque inquinarent. Ita in univerſum colliguntur 100 cubiti altitudinis Templi. In muro Orientali Templi porta erat 20 cubitos alta, 10 lata, cum quatuor valvis quibus claudebatur, duæ erant ex parte loci Sancti, atque in locum Sanctum aperiebantur, nempe contra murum qui utrinque inter portam & loci Sancti latera intercedebat, duæ verò aliæ erant ex parte Veſtibuli, atque intra ipſam portam aperiebantur, iiſque utrinque tegebatur muri craſſities. Supra portam dependebat ex laqueari ſeu tabulato Vitis aurea. Ex utroque portæ latere ſingula erant oſtiola, alterum à dextra alterum à ſiniſtra ingredientis per portam in locum Sanctum. Quod erat à ſiniſtra clauſum erat, illúdq; eſt de quo Ezech. 44. 1, 2. at verò illud quod erat à dextra aperiebatur, atque ex eo ingreſſus dabatur in Cellas Templo circumpoſitas. Templo Veſtibulum adhærebat latum 11 cubitos, longum verò 90, à Septentrione in Auſtrum; murus quo triplici ex latere (nempe ex Septentrione, Meridie & Oriente) cingebatur craſſus erat 5 cubitos, ab Occidente autem Templi ſeu loci Sancti muro Orientali cui adhærebat claudebatur; ejuſdem erat Veſtibulum cum Templo altitudinis, 100 nempe cubitorum. Ab Oriente portam habuit portæ Templi ex adverſo reſpondentem, latam 20 cubitos, altam 40, abſque valvis. Pro ſuperliminari habuit quinque craſſas trabes alias aliis ſuperimpoſitas, inter quas ſeries una lapidum cæſorum intercedebat, ſemper autem ſuperior trabs inferiorem in longitudinem utrinque cubito uno ſuperabat, ita ut infima longa eſſet 22 cubitos, ſuprema verò 30. Totus autem Veſtibuli undiquaque murus à ſolo ad ſummum uſque faſtigium ſic exſtructus fuit ut poſt ternum quemque altitudinis cubitum, cubitum unum altitudinis extrorſum promineret veluti cinguli inſtar.

Porrò circa Templum, h. e. circa locum Sanctum & Adytum, tribus ex lateribus (nempe à Septentrione, Occidente & Meridie) circumpoſitæ erant Cellæ (quæ תאים vel יציעים dicuntur) 38, quindecim nempe à Septentrione, totidem à Meridie, octo verò ab Occidente, in triplici undique tabulato, ita ut à Septentrione & Meridie quinque fuerint Cellæ in unoquoque tabulato, ab Occidente verò tres duntaxat fuerint in infimo, & totidem in medio tabulato, duæ denique in ſupremo. Cellæ quæ in primo ſeu infimo erant tabulato latæ fuerunt quinque cubitos, (Miſna dicit ſex, & ratio id exigit, alioqui non invenietur Templi à tergo latitudo eſſe 70 cubitorum, qualem eam definiunt Judæi, uti neque ejus longitudo 100 cubitorum, deeſſet enim illi unus cubitus) quæ verò in ſecundo ſeu medio fuerunt tabulato latæ erant 6 cubitos, quæ in tertio ſive ſupremo tabulato, latæ erant 7 cubitos, murus nempe Templi retrorſum recedebat in ſecundo & tertio tabulato cubitum unum ad excipienda trabium tabulati Cellarum capita, quæ muro ſic recedenti imponebantur. Murus quo extrinſecus claudebantur Cellæ craſſus fuit quinque cubitos. Illi muro adhærebat in angulo Septentrionali Orientali Templi המסבה *Cochlea* ſive *Scala*, quâ in tectum Cellarum aſcendebatur, lata tres cubitos, murus autem quo ea nitebatur craſſus erat quinque cubitos. In angulo autem Meridionali Occidentali iſti oppoſito ex altero Templi latere fuit בית הורדת מים *locus deſcenſionis aquarum* (h. e. in quem confluebat & deferebatur tota pluvialis aqua ex Templi, Veſtibuli & Cellarum circa Templum tectis) lata & ipſa tres cubitos, murus verò craſſus quinque. Hinc & inde ex utroque latere Templi prominebat Veſtibulum 12 cubitos, murus nempe ejus craſſus erat 5 cubitos, à muro autem Veſtibuli ad murum Sanctuarii (h. e. hinc ad murum Cochleæ inde verò ad murum Stillicidii) decem fuerunt cubiti. Ita Veſtibulum longum fuit 100 cubitos, utrinque Templi latitudinem (quæ fuit 70 cubitorum) ſuperans 15 cubitis. Sic itaque Templum longum, latum & altum fuit 100 cubitos. Et longum quidem ab Oriente in Occidentem, ab ingreſſu portæ Veſtibuli ad murum quo Cellæ à tergo Adyti claudebantur, nam Veſtibuli murus craſſus erat 5 cubitos, ipſum Veſtibulum latum 11 cubitos, murus Templi Orientalis craſſus 6 cubitos, locus Sanctus longus 40, ſpatium inter locum Sanctum & Adytum latum erat cubitum unum, Adytum 20 cubitorum erat, murus ejus Occidentalis craſſus 6 cubitos, Cellæ quæ à tergo erant latæ 6 cubitos, murus earum craſſus 5, colliguntur in univerſum 100 cubiti. Latum autem erat à Septentrione in Meridiem juxta longitudinem Veſtibuli, quæ (uti modò dictum) latitudinem Domûs 15 utrinque cubitis ſuperabat; hæc Veſtibuli longitudo dicitur anterior Templi latitudo atque facies, poſterior autem ejus latitudo à muro Cochleæ ad murum Stillicidii fuit (uti dictum) 70 cubitorum, nempe Cochlea cum muro ſuo 8 cubitos, murus Cellarum craſſus 5 cubitos, Cellæ latæ 6 cubitos, murus Templi Septentrionalis 6 cubitos craſſus, locus Sanctus latus 20, murus ejus Meridionalis craſſus item 6 cubitos, Cellæ latæ 6, murus earum craſſus quinque, Stillicidium cum muro ſuo 8 cubitos occupabat, ſic colliguntur in univerſum 70 cubiti. Ita Templum latius fuit ab anteriore quàm à poſteriore parte, nam anterius quidem latum fuit 100 cubitos, à poſteriore verò parte 70 duntaxat. Inde volunt dici in Scriptura אריאל quòd leonis referat ſpeciem, qui ab anteriore parte latior eſt & amplior quàm à poſteriore. Altum etiam fuit Templum 100 cubitos, prout ſuprà dinumerata eſt ejus altitudo.

In priore Templo in Sancto Sanctorum ſive Adyto ad Occidentale latus ejus lapis fuit cui impoſita fuit Arca federis, & ante eam urna Mannæ & virga Aharonis. Cùm autem Salomon ædificavit Templum, ſciétque illud eſſe aliquando deſtruendum, curavit iſtic exſtrui Cryptam ſubterraneam profundam & flexuoſam ad recondendam Arcam, quæ Joſiæ regis juſſu iſtic recondita eſt, juxta illud quod habetur 2 Chron. 35. 3. unáque cum ea condiderunt virgam Aharonis quæ floruerat, & urnam Mannæ cum oleo unctionis. In loco Sancto fuit Candelabrum aureum cum ſeptem ſuis ramis totidémque in ſummo ramorum lychnuchis, in Meridionali latere ad ſiniſtram ingredientis in Templum, Menſa verò cum duodecim panibus facierum ad dextram in Septentrionali Domûs latere, Altare denique aureum ſuffitûs inter illa duo ex adverſo ingreſſûs in Adytum. In Veſtibulo duæ fuerunt menſæ, una marmorea ad portæ Domûs latus dextrum cui imponebantur panes facierum inferendi in locum Sanctum, altera aurea ad ſiniſtrum ejuſdem portæ latus, cui imponebantur iidem panes quum efferebantur è loco Sancto. Porrò Cochleâ ſive Scalâ (quæ ad latus Septentrionale Templi erat poſita) aſcendebatur ab angulo ejus Orientali Septentrionali ad angulum Septentrionalem Occidentalem in tecta Cellarum: qui autem aſcendebat per Scalam illam lapideam obvertebat faciem verſùs Occidentem, progrediebatúrque per totum tractum ſive latus Septentrionale donec perveniret ad latus Occidentale, quò cùm pervenerat obvertebat faciem ad Meridiem & percurrebat latus Occidentale donec perveniret ad latus Meridionale, iſtic faciem obvertebat ad Orientem & percurrebat tractum Meridionalem uſque ad Portam ὑπερῴου Templi, quæ erat ad Meridiem poſita. In ea Porta fuerunt duæ קלונסורן cedrinæ quibus aſcendebatur in ejus tectum, h. e. brevi quadam & humili Loricâ lapideâ diſtinguebatur pars tecti quæ erat ſupra Sanctum ſanctorum ab ea parte quæ fuit ſupra locum Sanctum, lapidibus autem cæſis & dolâtis dividebatur tectũ loci Sancti à tecto Sancti ſanctorum. Quid hîc ſibi velint Talmudiſtæ non eſt facile conjicere: meræ videntur nugæ. Fuerunt etiam לולין *ſcalæ* in ὑπερῴῳ verſùs Adytum quibus artifices & operarii (quum opus erat) משלשין funibus ſubvehebantur vel demittebantur arculis concluſi nè oculi illorum יזונו ſpectarent in Sanctum ſanctorum.

Templum Atrio quadrangulo undique fuit cinctum in cujus medio fuit ſitum & collocatum. Atrii longitudo ab Oriente in Occidentem fuit 187 cubitorum,

rum , latitudo à Septentrione in Meridiem fuit 135. Ex adverſo portæ Veſtibuli Templi collocatum erat Altare holocauſti, eo ipſo in loco (ut ex certiſſima apud omnes habetur traditione) unde Adam à Deo primùm creatus fuit (unde dicunt Sapientes אדם ממקום כפרתו נברא *Homo creatus eſt de loco propitiationis ſuæ*) Iſtic Adam Deo primum obtulit munus ſuum quum creatus eſt ; Iſthic Abel & Cain Deo ſacrificarunt ; Ibidem Noe egreſſus Arcâ Deo ſacrificavit ; Iſthic Abraham Iſaacum ligavit eum Deo oblaturus ; Iſthic David Deo Altare exſtruxit in area Araunæ ; Iſthic denique à Salomone collocatum eſt in Templo Altare holocauſtorum. Altare altum fuit 10 cubitos, latum in baſi 32. Ab Altari ad parietem uſque Atrii Septentrionalem cubiti fuerunt 60 cum dimidio. A pariete autem Veſtibuli uſque ad parietem Atrii Orientalem cubiti erant 76. Totum hoc quadrangulum vocatur צפון *Septentrio*, atque in eo jugulabant & parabant Sacerdotes victimas & holocauſta. Hoc ſpatiū quadrangulum ſic diſtinguebatur ut poſt interjectos à latere altaris Orientali Septentrionali octo cubitos locus eſſet dictus המטבעות *Annulorum* latus 24 cubitos, in eo quatuor fuerunt ſeries Annulorum ferreorum pavimento infixorum, quibus victimarum mactandarum pedes & caput religabantur, in unaquaque autem ſerie ſex erant annuli (vel,ut alii volunt,ſex fuerunt ſeries cum quaternis in unaquaque ſerie annulis.) Juxta locum iſtum fuit locus *Menſarum*, latus 8 cubitos, in eo 8 fuerunt menſæ marmoreæ quibus membra ſeu partes victimarum diviſas imponebant, & carnem elixandam ſive aſſandam lavabant. Rurſus juxta hunc locum fuit locus המטבחים *Mactatorum*, latus 12 cubitos cum dimidio. In eo fuerunt tres ordines quinque brevium columellarum cum tranſtris cedrinis ſuperimpoſitis, inque iis uncini unde ſuſpendebant & deglubebant victimas in menſis ſubjectis inter columellas. Ab hoc loco ad parietem Atrii Septentrionalem octo fuerunt cubiti interjecti.

Altare holocauſti quadratum fuit, longum & latum ab omni parte in baſi 32 cubitos, altum verò 10 cubitos, ſive 58 palmos, nam horum 10 cubitorum octo fuerunt ſex palmorum, duo verò quinque palmorum, cubiti autem omnes reliqui totius ſtructuræ fuerunt 6 palmorum. Quod autem ſcriptum eſt in Lege, *Altitudo Altaris erit trium cubitorum*, intelligendum eſt duntaxat de loco המערכה h. e. de *foculo* ſeu *craticula* cui victimæ igne abſumendæ imponebantur. Sic autem conſtructum fuit ut poſtquam cubitum unum (h. e. quinque palmos) in altum ſurrexiſſet arctaretur ex omni latere palmos quinque (atque hoc erat quod יסוד *Baſis* dicebatur) tum inde adſurgebat ad altitudinem 5 cubitorum ſive 30 palmorum, atque hic rurſus arctabatur ex omni parte palmos quinque, (& hoc illud eſt quod סובב περίζωμα vel *cingulum* dicebatur.) Tum cornua Altaris hinc & inde occupabant latitudinem cubiti unius undiquaque, erántque & ipſa cubitum unum quinque palmorum alta, tum & ſupra cornua locus quem calcabant pedes Sacerdotum undiquaque cubitum unum latus erat. Ita locus המערכה *Foci* ſeu *Craticulæ* invenitur longus & latus in quadrum 24 cubitis cum quatuor palmis. Focus autem ipſe altus fuit 3 cubitos palmorum 18. Ita media totius Altaris altitudo invenitur in ſexto palmo infra finem הסובב *Perizomatis*, atque iſtic fuit filum הסקרא *rubrum* in medio Altari quo diſtinguebantur ſanguines inferiores à ſuperioribus, (h. e. ſanguis qui ad baſim Altaris effundebatur ab eo qui ſupra Altaris focum ex aviculis exprimebatur, aut ex victimarum membris & partibus adolendis defluebat.) Baſis Altaris non illud circundabat quatuor ex lateribus quemadmodum Perizoma , ſed protendebatur quidem per totum latus Septentrionale & Occidentale, at verò ex Oriente & Meridie אוכל cubitum unum. Cornu quod erat in angulo Meridionali Orientali non nitebatur baſi Altaris. Cornu autem Occidentale Meridionale concavum erat , atque in eo duo erant anguſta foramina (inſtar duarum narium) quæ שיתין dicebantur, ſanguis nempe victimarum eò defluebat, atque in cornu cum vino libaminum miſcebatur, indéque in pavimentum defluebat, ubi infra illud cornu lapis erat quadratus marmoreus cubitum unum longus & latus, atque in eo foramen in quod defluebat ſanguis, unde per Cloacam ſubterraneam in torrentem Cedron deferebatur. Porrò à Meridionali Altaris latere fuit leniter acclivis quidam ejus *Aſcenſus* qui כבש dicitur (non enim gradibus ad Altare licet aſcendere) longus 30 cubitos, latus 16. producebatúrque ad 32 cub. ex latere Altaris, nam פורח creſcebat ex ea parte cubitum unum ſuper ipſius baſim ; & alium item cubitum ſuper הסובב *cingulum*, fuítque אויר מעט *interſtitium quoddam exiguum* ſeparans Aſcenſum ab Altari כדי ליתן האיברים למובח בוריקות *ad imponendum Altari in lancibus membra victimarum adolendarum*. Altitudo Aſcenſûs fuit 9 cubitorum (omnino neceſſe eſt hìc eſſe errorem : nam Altare in univerſum altum fuit 10 cub. duntaxat, Focus autem altus erat 3 cub. Aſcenſus verò ad imum uſque Focum tantùm attollebatur, itaque non potuit altior eſſe quàm 7 cubitorum & duorum palmorum) minus שתות *ſextâ parte* (h. e. palmo)uſque ad locum Foci. Eráutq; duo alii breves כבשים *Aſcenſus* qui ex iſto procedebant, quorum alter ducebat ad Altaris baſim, alter ad סובב *Cingulum* ſeu περίζωμα , ſeparabantúrque ab ipſo Altari quaſi lato pilo. In Occidentali autem latere Aſcenſûs majoris erat feneſtra veluti quædam quadrata cubitum unum longa & lata quæ dicebatur רבובה, in quam conjiciebantur immundæ partes avicularum pro peccato mactatarum. Duæ etiam Menſæ fuerunt in latere eodem Aſcenſûs Occidentali, una marmorea cui partes ſeu membra victimarum imponebantur, altera argentea cui imponebantur vaſa miniſterii, Mare autem æneum כיור dictum ſitum fuit inter Altare & Veſtibulum verſùs Meridiem ad ſiniſtram illius qui ingreditur in Templum.

Porrò inter Altare & Templi Veſtibulum ſpatium fuit 22 cub. latum , totidémque fuerunt cubiti inter Altare & murum Atrii Orientalem, atque hoc poſtremum ſpatium in duas partes diſtinctum fuit, quarum prior lata 11 cubitos Altari proxima locus erat quem calcabant pedes Sacerdotum, dicebatúrque *Atrium Sacerdotum*, poſterior verò iſti contigua lata itidem 11 cubitos dicebatur *Atrium Iſraelis*. Item inter Atrii Occidentalem murum & Templum ſpatium fuit vacuum 11 cubitos latum. Inter autem Aſcenſum Altaris & Atrii murum Meridionalem cubiti 12 cum dimidio fuerunt interjecti. Sic ergo totum Atrii ſpatium dimenſuratur, Longitudo ejus fuit (uti dictum) ab Oriente in Occidentem 187 cubitorum, nempe à muro ejus Occidentali ad Templi murum 11 erant cubiti, Templum ipſum longum erat 100 cubitos, Inter Veſtibulum & Altare 22 cubiti, Altare occupabat 32 cubitos, Atrium Sacerdotum latum erat 11, totidem Atrium Iſraelis ; ita colliguntur in univerſum 187 cubiti. Latitudo Atrii fuit à Septentrione in Meridiem 135 cubitorum, uti dictum, qui ſic colliguntur, A muro atrii Septentrionali ad locum Mactatorum fuerunt 8 cubiti, locus ipſe Mactatorum latus erat 12 cubitos cum dimidio, locus Menſarum illi contiguus fuit 8 cubitorum, locus Annulorum 24 cubitorum, inter eum & altare 8 fuerunt cubiti interjecti, altare erat 32 cubitorum, aſcenſus altaris 30 cubitos fuit longus, inter aſcenſum & murum atrii Meridionalem 12 cubiti cum dimidio fuerunt interjecti ; colliguntur in univerſum 135 cubiti.

In atrio ſeptem fuerunt Portæ & octo Exhedræ ſive amplæ Cameræ : Tres fuerunt à Septentrione Portæ , totidémque juxta eas Exhedræ , par numerus fuit à Meridie Portarum & Exhedrarum, ab Oriente una fuit Porta in medio ex adverſo Portæ Templi & Veſtibuli, atque juxta eam duæ Exhedræ ; altera à dextris quæ dicebatur Phinezi המלביש, quòd iſthic (uti videtur) Sacerdotes miniſtraturi ſacras ſumerent atque induerent veſtes ; altera à ſiniſtra quæ dicebatur עושה חביתים, q. d. *operis frixorii*, quòd iſtic in ſartagine (חבתין dicitur) frigerentur atque coquerentur lagana, munera & oblationes, quæ ex Legis præſcripto erant in ſartagine coquenda atque paranda. Unaquæque Portarum lata fuit 10 cubitos, alta 20, habebátque bifores ſive valvas omnes auro obductas, præter Orientalem, quæ obducta fuit ære ſplendidiſſimo & pretioſiore auro ; hæc eſt illa Porta quæ dicitur עליון *ſuperior* & ניקנור *Nicanoris*. Trium Portarum quæ fuerunt à Meridie nomina hæc ſunt, prima הדלק, ſecunda הקרבן, tertia המים *aquarum*. Portarum verò quæ fuerunt à Septentrione hæc ſunt nomina , prima הנצוץ quæ inſtar Exhedræ exſtructa fuit, habuitque supernè ὑπερῷον, in quo Sacerdotes cuſtodiam ſeu excubias noctu agebant, Levitæ verò infernè , aperiebatúrque verſus חיל , ſecunda dicebatur הקרבן, tertia בית המוקד *domus combuſtionis*. Hæc fuit domus magna & ampla tota fornicata & lapideis רבידין cincta , in qua quatuor erant Exhedræ & duæ Portæ , una aperiebatur in Sanctum , habuítque oſtiolum adjunctum, altera in profanum ; & Exhedrarum duæ erant in ſacro, duæ item in profano , ſeparabatúrque profanum à Sancto בראשי פספסין *interjecto humili lapidum dolatorum pariete*. Harum quatuor Exhedrarum prima Occidentalis Meridionalis dicebatur Exhedra הקרבן ſive הטלאים, h. e. *agnorum* , quòd iſtic Agni ad juge ſacrificium ſervarentur ; ſecunda Orientalis Meridionalis dicebatur Exhedra לחם הפנים *panis facierum*, quòd iſtic coqueretur & pararetur panis facierum ; tertia Orientalis Septentrionalis , in eam Aſſamonæi condiderunt lapides Altaris quod profanaverant Seleucidæ ; quarta Septentrionalis Occidentalis : Excubias hîc agebant noctu Sacerdotes atque hinc per Cryptam ſubterraneam deſcendebatur ad foricas & בית הטבילה *domum ablutionis* ubi lavabantur quibus per noctem contigerat ὀνειρωγμός. In hac Exhedra ſeniores Sacerdotes excubias agentes decumbebant in רבידין illis lapideis quibus undique cingebatur. Adoleſcentes verò filii Sacerdotum recumbebant in pavimentum quiſque ſuper veſtem ſuam. Erátque iſtic locus tabulâ quadratâ marmoreâ cubitum unum longâ & latâ tectus in quo è catena ferrea claves portarum atrii pendebant, quas inde ſumebant Sacerdotes ad claudendas vel aperiendas atrii & Templi portas, eíque tabulæ indormiebat aliquis ad cuſtodiendas claves. Juxta Atrii portas Exhedræ fuerunt (uti dictum) tres à Meridie totidemq; à Septentrione. Quæ ad Meridiem fuerunt hæ ſunt , prima Exhedra מלח *Salis*, in qua reponebatur ſal ad oblationes ; ſecunda Exhedra הפרוה, in qua ſaliebantur pelles victimarum , ſupra cujus tectum locus fuit הטבילה *ablutionis* ſummi Pontificis feſto die Propitiationum ; tertia Exhedra המדיחים, in qua lavabantur & purgabantur victimarum cæſarum inteſtina atque ex ea per Cochleam ſeu Scalam aſcendebatur ſupra tectum Exhedræ הפרוה. Exhedrarum autem quæ erant ad Septentrionem prima dicta fuit הגזית q. d. *cæſi lapidis*, in ea cogebatur magnum Synedrium. Hujus Exhedræ pars dimidia fuit in Sancto, altera pars dimidia in profano, Sanctum autem à profano humili cæſi lapidis pariete intergerino, atque in ea dimidia parte quæ erat in profano ſedebant Synedrii Judices, quia non licet ſedere in Sancto ; eráñtque illi Exedræ duæ portæ , altera in Sanctum altera in profanum aperiebatur. Secunda Exhedra dicta fuit הגולה, in ea fuit בור *puteus* vel *ciſterna* , cum rota ſuperne , indéque ſufficiebatur aqua toti Atrio. Tertia Exhedra dicta fuit העץ *ligni* vel *lignea*, erátque Exhedra ſummi Pontificis , dicebatúrque propterea פרהדרין πάρεδρος. Tectum harum trium fuit æquale.

Ad Orientem Atrii contiguum ei fuit Atrium הנשים *fœminarum* dictum, longum & latum in quadrum 135 cubitos juxta latitudinem Atrii Templi. In quatuor ejus angulis quatuor fuerunt ingentes Exhedræ non tectæ, ſed apertæ & ſub dio poſitæ, in quadrum longæ & latæ ſingulæ 40 cubitos. Prima in angulo Meridionali Orientali dicta eſt *Nazaræorum* quia Nazaræi iſtic מבשלים את שלמיהם lavabant veſtes ſuas & radebant caput, immittebántque capillos in ignem תחת הדוד *ſub olla*. Secunda in angulo Orientali Septentrionali dicta fuit העצים *lignorum*, quia Sacerdotes quibus ob aliquem corporalem defectum ſacris operari non licebat, iſtic ligna ad ſacrificia evermiculabant (h. e. ligna è vermiculis eroſa ſeparabant) omne enim lignum in quo vermis invenitur profanum eſt & ad Altare ineptum. Tertia in angulo Septentrionali Occidentali dicebatur *Leproſorum*. Quarta denique in angulo Occidentali Meridionali poſita dicebatur בית שמנים *domus olei*, quòd iſtic reconderetur oleum & vinum ad libamina. Porrò Atrium fœminarum intrinſecus undique circundabatur בצוצרה (Maimonides habet גזווטרה h. e. ambulacro ligneo contabulato, Galli vocant *Galleries*) unde illæ supernè ſpectabant (verſùs Templum ſcilicet, adoraturæ) infernè verò viri, ut non commiſcerentur ſed ſeparatim adorarent. Porrò ſub Atrio Iſraelis contiguo fœminarum Atrio hinc & inde ex utroque portæ ipſius latere fuerunt Exhedræ quæ in Atrium fœminarum aperiebantur, in quibus Levitæ citharas, nablia & cætera inſtrumenta ſua Muſica reponebant.

Atrium autem Templi cum omnibus ſuis Exhedris extrinſecus poſitis, ſimulque fœminarum Atrium totum undiquaque cingebatur muro 10 cubitos alto qui dicitur חיל CHAJIL. Ante iſtum ſpatio aliquo interjecto alius fuit humilis סורג SOREG dictus , altus 10 palmos , undiquaque circumdans *Chajil*. Juxta hunc undiquaque in circuitu fuit הר הבית *mons domûs*, qui eſt mons Moria, longus & latus in quadrum 500 cubitos, muro undique circumdatus, lapidéſque ſuper lapides fuerunt exſtructi מתחתיו *infernè* (ſeu infra ipſum , Gall. *par deſſous*) מפני אוהל הטומאה *propter tabernaculum immunditiei*, fuítque totus מקורה סטיו לפנים סטיו *contabulatus porticu ante porticum*, h. e, (uti videtur) duplici intercolumnio vel porticu tectâ cinctus. Porrò quinque fuerunt in monte domûs Portæ , duæ à Meridie , quæ dicta ſunt portæ *Huldæ*, quibus populus ingrediebatur & egrediebatur è Templo , una ab Occidente dicta קיפינוס *Kipponos* quâ patebat in Templum ingreſſus & egreſſus, una à Septentrione dicta טדי *Taddai* , cujus (ſecundùm nonnullos) non alius erat uſus niſi quòd eá noctu egrediebantur qui ex Levitis & Sacerdotibus per noctem ex ὀνειρωγμῷ polluti erant. Quinta denique ab Oriente , cui inſculpta erat figura urbis Suſan Perſidis Metropoleos, atque per eam Pontifex maximus egrediebatur in montem Olearum, quum feſto die Propitiationis vacca rufa erat ab eo extra urbem ex Legis præſcripto comburenda, atque in eam portam, & in Templi etiam portam reſpiciebat tum quum fiebat ſanguinis Vaccæ aſperſio, propteréaque murus ejus ut & portæ Orientalis atrii dictæ *Nicanoris* humilis erat præ cæteris nè eo interciperetur aſpectus ſummi Pontificis ſtantis in monte Olearum, atque inde in Templi portam reſpicientis. Non fuit autem atrium Templi rectà in medio montis Domûs poſitum, ſed ita collocatum fuit ut à Meridionali ejus latere magis recederet quàm à reliquis ejus lateribus, magíſque ad ejus latus Occidentale accederet quàm ad reliqua ejus latera, diſtaret autem à Septentrionali ejus latere magis quàm ab Occidentali , minus autem quam ab Orientali. Neque fuit totum המקדש *Sanctuarium* in æquo & plano loco ſitum ſed in acclivi montis parte. Itaque qui ingrediebatur per portam Orientalem montis Domûs progrediebatur per locum planum & æquum uſque ad finem *Chajil*. Inde aſcendebat in atrium fœminarum 12 gradibus, quorum ſinguli alti erant dimidium cubitum, & ſingulorum projectio ſive latitudo erat item dimidii cubiti. Atrium fœminarum totum planum fuit & æquum (videntur iſta quodammodo reſpondere iis quæ Joſephus ſcribit de 15 gradibus quibus aſcendebatur ex Septo exteriori ad portas interioris, tum de ſpatio plano 10 cubitorum, denique de quinque cubitis quibus inde ad portas ipſius Septi aſcendebatur) tum ex eo aſcendebatur in Atrium Iſraelis (quod fuit initium Atrii Templi) gradibus 15 paris cum antecedentibus menſuræ. [Cùm dimidius cubitus rectè tribuatur altitudini omnium graduum, locus hic ita videtur accipiendus , ut ſcilicet ex Atrio Iſraelis in Atrium Sacerdotum aſcenderetur quinque gradibus , tot enim ſemicubitos erat altius Atrium Sacerdotum ſupra Atrium Iſraelis, in ſummo autem gradu fuit poſitus ſuggeſtus Levitarum] Ex Atrio Iſraelis in Atrium Sacerdotum aſcendebatur primùm gradu uno alto cubitum unùm in quo fuit דוכן *Suggeſtum* ad quod tribus paris cum præcedentibus menſuræ gradibus aſcendebatur, ita Atrium Sacerdotum altius erat Atrio Iſraelis duobus cubitis cum dimidio. In eo ſuggeſtu ſtabant Levitæ cum Muſicis inſtrumentis tempore oblationis jugis ſacrificii. Atrium Sacerdotum uſque ad Templi Veſtibulum planum & æquum fuit , ſed ex eo in Veſtibulum aſcendebatur 12 gradibus paribus cum præcedentibus. Templum autem & Veſtibulum totum fuit in loco æquo & plano. Ita invenitur Templi & Veſtibuli ſolum altius ſolo portæ Orientalis montis Domûs cubitis 22.

Porrò 24 in locis excubiæ à Levitis & Sacerdotibus per noctem in Templo agebantur. Et à Sacerdotibus quidem tribus duntaxat in locis, nempe in domo אבטינס *Abtines*, in domo ſive porta Atrii dicta הניצוץ, & in porta domóque illa magna juxta Atrium dicta המוקד *combuſtionis*. Levitæ autem excubias agebant 21 in locis , nempe ſinguli in quinque Portis , & quatuor angulis montis Domûs intrinſecus, item in quinque Portis & quatuor angulis Atrii Templi extrinſecus , denique ſinguli in his duabus Exhedris , in Exhedra nempe הקרבן & הפרכת, & unus à tergo domûs Propitiatorii. Præfectus autem montis Domûs ſingulis noctibus cum facibus accenſis circuibat ſingulos Vigiles, ſiquem offendebat ſtertentem, virgâ eum percutiebat, & face accenſâ veſtem ejus urere licebat.

DE HIEROSOLYMITANI TEMPLI
Structura atque delineatione Excerpta ex Maimonide, Tract. De domo Electa.

Ex C A P. I.

HÆ ſunt partes principales (עיקר) ſtructuræ Domûs, *Sanctum* nempe & *Sanctum ſanctorum* , atque ante Sanctum locus qui dicitur אולם *Veſtibulum*. Tria illa dicuntur היכל *Templum*. Deinde eſt מחיצה paries quidam intergerinus circa Templum remotus ab eo, qui reſpondet cortinis tabernaculi Moſaici quibus undiquaque cingebatur Tabernaculum in deſerto , ita ut totum illud ſpatium quod à pariete illo ambiebatur reſpondeat Atrio Tabernaculi conventûs. Et hoc illud eſt quod עזרה *Azara* , h. e. *Atrium* vocatur, totúmque illud dicitur מקדש *Sanctuarium*. In Sanctuario illo erant inſtrumenta ad holocauſta & cæteras oblationes, item Altare & ad id acclivis aſcenſus (qui כבש dicitur) quo ad Altare aſcenditur , éſtque locus ipſius ante Veſtibulum productus verſûs Meridiem. Mare etiam æneum cum ejus baſi inter Veſtibulum & Altare verſùs Meridiem ad ſiniſtram illius qui Sanctuarium ingreditur. Pariter Altare ſuffitûs, Candelabrum & Menſa, quæ tria in loco Sancto erant collocata ante Sanctum ſanctorum. Candelabrum quidem in Meridionali latere ad ſiniſtram ingredientis, Menſa verò ad dextram, cui imponebantur panes Propoſitionis ; hæc duo fuerunt ad utrumque latus Sancti ſanctorum extrinſecus, Altare autem ſuffitus fuit inter illa duo extrinſecus. In *Azara* autem ſive Atrio limes eſt quouſque Iſraelitis licet progredi , ulteriùs ſolis Sacerdotibus licet. Conſtructum fuit Templum ex lapidibus integris cæſis & dolatis atque expolitis extra montem Domûs, neque conſtrui debet ex ligno בולט *quercino*, ſed vel ex lapidibus vel ex laterculis, totúmque Atrium ſtratum fuit lapidibus egregiis. Altare exſtrui non debet niſi ex lapide eóque rudi atque impolito non cæſo atque dedolato, imò ſi ferrum lapidem vel leviſſimè attigerit profanus eſt, & ad exſtructionem Altaris & aſcenſûs ipſius ineptus. Non licet gradus facere quibus ad Altare aſcendatur, ſed exſtruitur ad latus ejus Meridionale aſcenſus leniter acclivis inſtar Tumuli paulatim aſſurgentis, dictus כבש.

Ex C A P. II.

Locus Altaris certus eſt atque conſtitutus, neque ex eo moveri ullo modo debet, éſtq; certiſſima apud omnes traditio, locum illum in quo David exſtruxit Altare in area Araunæ, atque ubi à Salomone collocatum eſt in Templo Altare, eum eſſe in quo Abraham Iſaacum ligavit immolare eum paratus, ibidem Noe egreſſus Arcâ ſacrificavit, iſtic Abel & Cain ſacrificium Deo obtulerunt, iſtic etiam primus Adam obtulit Deo munus ſuum quum creatus eſt, atque adeò indidem creatus eſt, dixerunt enim Sapientes אדם ממקום כפרתו נברא *homo creatus eſt de loco propitiationis ſuæ*, Altaris menſura eſt certò præſcripta , neque ei quicquam detrahi aut addi debet, forma autem ejus nota eſt ex traditione πατροπαραδότως. Singula ejus latera alta fuerunt 10 cubitos, (nam quod ſcriptum eſt in Lege *altitudo ejus erit trium cubitorum*, intelligendum eſt de loco המערכה, h.e.de *foculo* vel *craticula* cui victimæ igne abſumendæ imponebantur) longum autem & latum fuit Altare 32 cubitos, [Porrò cubitorum illorum decem altitudinis Altaris alii ſunt quinque palmorum, alii verò ſex palmorum , cubiti autem reliqui omnes totius ſtructuræ fuerunt ſex palmorum] itaque altum fuit Altare 58 palmos, [Ergo fuerunt 8 cubiti illius altitudinis qui erant ſinguli ſex palmorum (conficiebántque in univerſum 48 palmos) duo verò reliqui cubiti fuerunt 5 palmorum, conficiebántque 10 palmos quibus junctis præcedentibus 48 palmis exſurgit univerſus 58 palmorum numerus. Nempe tres cubiti altitudinis Foci fuerunt ſex palmorum, item 5 cubiti altitudinis cinguli, at baſis Altaris & cornua ejus fuerunt alta cubitum unum qui erat quinque palmorum] Atque hæc ejus fuit forma & ſtructura. Poſtquam aſſurrexiſſet ad 5 palmos reducebatur & arctabatur ex omni latere palmos quinque, (atque hæc erat veluti baſis יסוד Altaris) ita fiebat reliqua ejus longitudo & latitudo 30 cubitorum cum duobus palmis. Tum aſſurgebat rurſus ad altitudinem 30 palmorum, atque hìc rurſus reducebatur & arctabatur quinque palmos (atque hoc illud eſt quod סובב *cingulum* dicitur) ita fiebat hîc Altaris longitudo & latitudo 28 cubitorum & 4 palmorum. Deinde locus Cornuum Altaris hinc & inde occupabat latitudinem cubiti unius undiquaque, pariter & locus pedum Sacerdotum undiquaque cubitum unum latus erat, ita locus המערכה *foci* invenitur latus & longus 24 cubitos cum 4 palmis ; altitudo Cornuum fuit 5 palmorum, ita ut quadratum uniuſcujuſque cornu fuerit cubiti unius undiquaque, eráñtque Cornua illa intrinſecus concava. Focus fuit 18 palmos altus, atque ita invenitur media Altaris altitudo in ſexto palmo infra finem הסובב *cinguli*, iſtícque fuit filum הסקרא *rubeum* (forte pro סרקא *ſericum*)in medio Altaris, quo diſtinguebantur ſanguines ſuperiores ab inferioribus, éſtq; tota Altaris altitudo à terra ad locum uſq; Foci novem [Per locum Foci intelligit vel pedem vel ſummum Craticulæ, cui imponebantur victimæ igne abſumendæ, jam ad pedem uſque Craticulæ fuerunt duntaxat 40 palmi ex ſuperiore dinumeratione particulari ; ad ſummum autem Craticulæ fuerunt 58 palmi. Jam verò 40 palmi conficiunt præter 8 cubitos quinque palmorum, vel ſeptem cubitos, ſex palmorum, minus duobus palmis. Rurſus 58 palmi conficiunt 11 cubitos, quinque palmorum, cum tribus palmis, vel 10 cubitos, ſex palmorum minus duobus palmis. Itaque neceſſe eſt hîc eſſe errorem in numero, legendúmque videtur *ſeptem* (aut verò *decem*)*cubitos minus duobus palmis*] cubitorum uno palmo minus. Baſis Altaris non illud circundabat ex quatuor lateribus quemadmodum Cingulum, ſed protendebatur quidem juxta totum latus Septentrionale & Occidentale, at ex Meridionali אוכל *abſumebat* cubitum unum, & ex Oriente cubitum unum. Cornu quod erat in angulo Meridionali Orientali non nitebatur fundamento ſive baſi Altaris, in Cornu autem Occidentali Meridionali duo erant foramina inſtar duarum narium anguſtarum quæ dicebantur שיתין, ſanguis nempe victimarum eò defluebat, atque in cornu miſcebatur, indéque in torrentem Cedron defluebat, infra autem illud Cornu in ipſo pavimento lapis fuit marmoreus quadratus cubitum unum, atque in eo foramen, in quod defluebat ſanguis è Cornu. כבש ſive *Aſcenſus* acclivis Altaris fuit ad latus ipſius Meridionale, longus 31 cubitos, [Dicendum 30 cubitos, quomodo alibi infrà aſſignat ipſi longitudinem 30 cubitorum, quod rectius eſt] latus 16, ואוכל *producebatúrque* ad 34 ex latere Altaris, פורח *creſcebat* enim ex eo cubitum unum ſuper ipſius baſim, & alium item cubitum ſuper Cingulum (סובב) fuítque אויר מעט *exiguum quoddam interſtitium* ſeparans Aſcenſum ab Altari כדי ליתן האיברים למובח בצריקין *ad imponendum Aræ in lancibus membra victimarum*. Altitudo Aſcenſûs fuit 9 cubitorum [hîc error eſt in numero, legendúmque *ſeptem cubitos minus duobus palmis*. Nam Altare ad pedem uſque craticulæ (qui dicitur *locus Foci*) altum erat 40 palmos. Jam ſeptem cubiti ſex palmorum conficiunt 42 palmos] minus שתות h.e. *ſextâ parte* uſque ad locum Foci, eráñtque duo alii breves כבשים ſive *Aſcenſus* qui ex eo procedebant, quorum alter ducebat ad Altaris baſim, alter ad Cingulum ſive περίζωμα. ſeparabantúrque ab ipſo Altari quaſi lato pilo. Erat autem in Occidentali latere Aſcenſûs feneſtra lata & longa cubitum unum quæ dicta eſt רבובה in quam conjiciebantur immundæ partes avicularum pro peccato oblatarum, interim dum aves igne abſumerentur. Duæ etiam Menſæ fuerunt in latere eodem Occidentali , una marmorea cui partes ſeu membra victimarum imponebantur, altera argentea cui imponebantur vaſa miniſterii.

Ex C A P. III.

Toto hoc capite deſcribit Candelabrum , Menſam & Altare aureum ſuffitûs quæ erant in loco Sancto, ubi notat fuiſſe præterea in Veſtibulo juxta latera portæ interioris hinc & inde duas menſas, unam marmoream cui imponebantur panes inferendi, alteram auream cui imponebantur panes efferendi. Item ante Candelabrum (quod altum fuiſſe ait 18 palmos) dicit poſitum fuiſſe lapidem , atque in eo tres gradus quibus aſcendebat Sacerdos ad accendendas lucernas.

Ex C A P. IV.

Lapis fuit in Sancto ſanctorum ad Occidentale latus ejus cui impoſita fuit Arca, & ante eam urna Mannæ , & virga Aharonis. Cùm autem Salomon ædificavit Templum , ſcirétque illud eſſe deſtruendum, ædificavit illic Cryptam ſubterraneam profundam & flexuoſam ad recondendam Arcam, quæ iſtic Joſiæ juſſu recondita eſt, juxta illud quod habetur 2 Chron. 35. 3. atque unà condiderunt etiam virgam Aharonis, urnam Mannæ, & oleum Unctionis. Quin & per Urim & Tummim quæ fuerunt in domo ſecunda non dabatur reſponſum à Spiritu S. ſed ea duntaxat fecerunt ut compleretur numerus octonarius veſtiū Sacerdotalium nè Sacerdos magnus foret מחוסר בגדים *veſte defectus*. In priore Domo quam ædificavit Salomon fuit paries cubitum craſſus, quo ſeparabatur Adytum à loco Sancto. At quum Judæi reduces à Captivitate ædificarunt Templū ambigebant utrū paries ille pertineret ad locū Sanctum an verò ad Adytum, propterea fecerunt locū Sanctū 40 cubitorum plenorū, & Adytum 20 cubitorum plenorū, reliquerúntque cubitum unum ſuperabundantem inter locum Sanctum & Adytum, neque exſtruxerunt parietem illum, ſed duo Vela fecerunt cubitum unum diſtantia invicem ſecundùm craſſitudinem muri, quorum alterum fuit in loco ſancto alterum in Adyto, at in priori Templo unicum fuit Velum. Templum quod exſtructum fuit à Judæis reducibus ex Captivitate Babylonica fuit longum, latum & altum 100 cubitos. Atque hæc eſt particularis dimenſio altitudinis ejus. כנו Baſis veluti ejus alta fuit 6 cubitos, tota ſolida, fuítque illi inſtar fundamenti, tum parietes ad tabulatum uſque alti erant 40 cub. tum כיור [Corrector in hunc locum negat iſtic fuiſſe כיור in tabulato ſed intrinſecus fuiſſe טוח tectorium in muro validum ex calce nè aqua הגשמים irrumperet in murum Templi. Per דילפא intelligit canales ſeu fiſtulas parietibus adhærentes ad excipiendum ſtillicidium tecti & effundendam aquam extra.] trabes tabulati erant craſſæ cubitum unum, ſupra trabes locus erat vacuus cubitos duos altus ad excipienda ſtillicidia, vocatúrque propterea בית דילפא *domus ſtillicidii*, tum ſupra ſtillicidii locum craſſum erat tabulatum cubitum unum , ſupra tabulatum autem מעזיבה altum fuit cubitum unum. Supra iſta fuit עלייה ὑπερῷον ſecundum tabulatum, altum ſimiliter 40 cubitos, atque in ejus tecto כיור trabes erant altæ cubitum, tum locus ſtillicidii cubitos duos, Tabulatum cubitum unum, מעזיבה alium cubitum, tum περίβολον (מעקה) tres cubitos altum, ſupra peribolum autem undiquaque fuit טס *lamina* ferrea inſtar enſis acuta alta cubitum unum, quâ prohibebantur aves nè inſiderent Templo , propteréaque vocata eſt כלה עורב q. d. *Arcicorvum* (ab arcendis corvis) ita fiunt 100 in univerſum cubiti. Ab Occidente Orientem verſùs longum fuit Templum 100 cubitos, qui ſic dinumerantur, Quatuor fuerunt parietes [Quatuor illi muri & inter eos tria loca vacua in Occidentali parte Adyti ſunt merum Maimonidis delirantis ſomnium , nulla enim ejuſmodi fuerunt iſtic loca vacua, neque ipſe explicat quæ illa fuerint & cui uſui, ſtultúmque eſt fingere ſibi animo tria loca inter quatuor muros ſive parietes, quæ omnia unà cum ipſis muris non occupent niſi 17 cubitos. Itaque rectiùs ſic diſtribues illos 17 cubitos ut ſex aſſignes cubitos craſſitiei muri qui Adytum ſeparabat à Cellis quæ illi ab Occidente adhærebant, totidémque craſſitiei Occidentalis Templi quo Cellæ illæ ab Occidente claudebantur, denique quinque reliquos cubitos latitudini Cellarum , quæ inter utrumque murum ſitæ erant ; nam Maimonides Cellas omnes quibus Templum totum undique infernè cingebatur facit latas duntaxat cubitos quinque] juxtà poſiti , inter quos tria fuerunt loca vacua, atque inter parietem Occidentalem & proximum illi parietem quinque fuerunt cubiti, inter parietem ſecundum & tertium ſex fuerunt cubiti, inter tertium & quartum ſex pariter cubiti ; (atque hæ ſunt menſuræ craſſitudinis parietis cum loco vacuo qui erat inter duos parietes) Longitudo Adyti fuit 20 cubitorum, inter duo Vela fuit ſpatium vacuum [Spatium illud vacuum inter duo Vela videtur omnino eſſe Rabbinicum commentum & ſomnium, locus nempe Sanctus ab Adyto videtur fuiſſe ſeparatus ſeu diſtinctus ſolo velo. Itaque cubitus iſte commentitius videtur potiùs rejiciendus in craſſitiem muri Veſtibuli, quem Maimonides facit craſſum quinque duntaxat cubitos , ſed , uti videtur , perperam ; opus enim fuit majore craſſitie muro Veſtibuli quàm in muro Templi. Itaque ſi Templi murus fuit ſex cubitorum Veſtibuli murus debuit eſſe ut minimum totidem cubitorum] cubiti unius, Longitudo loci Sancti fuit 40 cubitorum, craſſitudo muri Orientalis in quo fuit porta ſex erat cubitorum, Veſtibuli latitudo 11 cubitorum, craſſitudo muri Veſtibuli fuit quinque cubitorum ; ita inveniuntur in univerſum 100 cubiti. A Septentrione verſùs Meridiem longum fuit etiam 100 cubitos [Corrector hic deridet Maimonidem negatque iſthac parte fuiſſe ullum Veſtibuli murum præterquam Orientalem qui erat è regione Templi, propteréaque dicunt Templum eſſe à poſteriore parte anguſtum, ab anteriore verò latum, latitudo autem Veſtibuli numeratur ſecundùm latitudinem Templi. Hæc ille Correctòr. Sed ipſe in hac correctione videtur omnino delirare] nempe craſſitudo muri Veſtibuli fuit 5 cubitorum, à muro Veſtibuli ad murum Sanctuarii 10 cubiti [Hîc verò videtur omnino Maimonides delirare, quum ex utroque Templi latere (iſtic ubi fuerunt תאים *Cellæ*) dicit fuiſſe ſex parietes juxtà poſitos cum quinque locis vacuis interjectis; nam neque explicat quæ fuerint loca illa & cui uſui, (quæ certè nulla fuerunt præter תאים) neque exponit quæ fuerit murorum illorum ſex craſſitudo, neque in hac dinumeratione particulari cubitorum connumerat craſſitudinem murorum cum latitudine ſpatiorum interjectorum, quod factum tamen oportuit, quódque ſi feciſſet exſurrexiſſet longè major numerus quàm 100 cubitorum; ſi enim ſingulis ſex illis muris des craſſitudinem 5 cubitorum, eandémque ſex alteris illis qui fuerunt ab altero latere, exſurgent in univerſum 160 cubiti à Septentrione ad Meridiem. Abſurdum autem quinque illis ſpatiis vacuis & ſex muris attribuere in univerſum 26 cubitos duntaxat. Rectiùs ergo multò ſic dinumerandi ſunt 100 illi cubiti, ſi nempe ad 15 illos cubitos quibus utrinque Veſtibulum ſuperavit latitudinem Templi (qui conficiunt 30 cubitos) addamus latitudinem loci Sancti quæ fuit 20 cubitorum, ſic fiunt 50 cubiti, tum utrinque craſſitiem interioris muri loci Sancti ſex cubitorum, ſic fiunt 62 cubiti, quibus addenda utrinque longitudo *Cellarum* תאים quæ ab utroque fuerunt latere Templi videnturque fuiſſe 15 cubitos longæ, ſic fiunt 92 cubiti, quibus addenda utrinque craſſities muri exterioris quo Cellæ illæ ambiebantur, qui ut minimum fuit cubitorum 4, ſic colliguntur in univerſum 100 cubiti] Muri autem Sanctuarii ſex fuerunt, inter quos fuerunt quinque loca ſive ſpatia vacua, inter exteriorem parietem ſive murum & ſecundum 5 cubiti, inter ſecundum & tertium tres cubiti, inter tertium & quartum quinque cubiti, inter quartum & quintum 6 cubiti, inter quintum denique & interiorem murum ſex fuerunt cubiti, ſic fiunt in univerſum 40 cubiti ab uno latere, dein totidem ab altero Sanctuarii latere, his accedit latitudo loci Sancti quæ erat 20 cubitorum; ſic fiunt in univerſum 100 cubiti. Duo fuerunt פישפשין *oſtiola* à latere portæ loci Sancti, alterum à Septentrione alterum à Meridie. Illud quod erat à Meridie clauſum fuit, neque per illud ingrediebatur quiſquam, atque de eo dictum eſt ab Ezechiele *Porta iſta claudetur neque aperietur*, &c. [Duobus illis Oſtiolis patebat ingreſſus in Cellas; quæ verò hîc nugatur Maimonides de illis ſunt ſomnia & deliramenta Rabbinica] Illud autem quod erat à Septentrione apertum fuit, atque per illud ingrediebatur (Sacerdos ſcilicet) atque incedebat inter duos parietes donec perveniret ad locum apertum loci Sancti ab ejus ſiniſtra, & ingrediebatur in medium Templum, veniebátque ad Portam magnam quam aperiebat. Erat autem Porta illa magna lata 10 cubitos, alta 20. [Somnium item eſt Rabbinicum iſtud lepidè excogitatum] Quatuor illi fuerunt fores, duæ intrinſecus à parte interiore loci Sancti, duæ autem extrinſecus à parte ejus exteriore; quæ erant extrinſecus aperiebantur in portæ medium ad tegendam muri craſſitiem, quæ verò erant intrinſecus aperiebantur verſùs medium Domûs ad tegendum eam muri partem quæ erat à tergo forium. Porta Veſtibuli lata fuit 20 cubitos, alta 40, neque fuerunt ei fores ullæ. Illius ſuperliminari ſuperimpoſitæ erant quinque מלתראי *trabes* של מילא [Videtur corruptum à Græco μέλαθρον quod Heſychius interpretatur διάτονον δοκὸν *trabem extenſam* ſive *prælongam & tranſverſalem*. מילא autem quid ſit incertum eſt] Infima earum hinc & inde exuberabat ultra Portam cubitum unum, ſicque earum unaquæque inferiorem ſibi ſubjectam ſuperabat utrinque cubito uno, ita fiebat ut ſuprema eſſet 30 cubitorum, porro ordo ſive ſeries una lapidum intercedebat inter trabem & trabem. Templum latum erat מלפניו *ab interiore ejus parte* וצר מאחוריו *anguſtum verò à poſteriore ejus parte* leonis inſtar. Erant etiam יציעים *Cameræ* vel *Cellulæ*, quæ totam domum undiquaque circundabant excepto muro המסבה. Cella inferior erat 5 cubitorum, רובד *tabulatum* autem quod illi impoſitum erat 6 cubitorum, Cella media fuit 6 cubitorum, רובד illi impoſitum ſeptem cubitorum, Cella ſuperior fuit ſeptem cubitorum, juxta illud quod eſt 1 Reg. 6. 6. atque ita tria illa יציעים Cellarum tabulata circundabant Templum tribus ex lateribus. Similiter circa murum Veſtibuli ab imo ad ſummum ſic fuerunt, cubitum unum חלק, dieni רובד tres cubitos, tum cubitum unum חלק & רובד tres cubitos uſque ad ſummum, erántque רובדין circumdantes מוקפין parietes Veſtibuli, latitudo uniuſcujuſque רובד fuit 3 cubitorum ad ſummum uſque, inter autem unumquodque רובד fuit cubitus unus, ſupremum autem רובד fuit 4 cubitos latum. Omnia illa loca vacua quæ fuerunt inter parietes vocantur תאים Cellæ; inveniuntur autem ejuſmodi Cellæ circumdantes Templum, quinque à Septentrione, totidem à Meridie, tres autem ob Occidente, tria autem fuerunt earum דיוטות tabulata, tabulatum ſupra aliud tabulatum, ita inveniuntur 15 Cellæ à Meridie, totidémque à Septentrione, octo verò ab Occidente, nempe tres mediæ ſupra tres infimas, duæ verò ſupremæ ſupra tres haſce medias in ſupremo tabulato, in univerſum ſunt 38 Cellæ. Tres [Villalpandus Tom. 2. Part. 2. lib. 4. cap. 26. iſtud de tribus portis in ſingulis Cellis, accipit de duntaxat duabus illis majoribus Cellis quæ erant ab utroque latere Veſtibuli Templi, & per quas introitus dabatur in Cellas quæ erant circumcirca Templum, hæ enim majores Cellæ tres habebant, unam quá ex Atrio Templi in Cellas illas dabatur ingreſſus, alteram illi oppoſitam quâ ex Veſtibulo in Cellas illas acceſſus patebat, tertiam quâ ex Cellis illis in minores Templo circumpoſitas dabatur introitus. Verùm hæc Villalpandi explicatio non videtur ſatis quadrare huic loco.] פתחים *Portæ* (vel potiùs *feneſtræ*) fuerunt unicuique Cellæ, una Cellæ à dextra, altera Cellæ à ſiniſtra, tertia Cellæ quæ eſt ſuper eam. In cornu autem Orientali Septentrionali Cellæ quæ erant in medio tabulato fuerunt quinque פתחים, una Cellæ à dextra, una Cellæ quæ eſt ſupra eam, una למסבה *cochleæ*, una Cellæ cui eſt פשפש oſtiolum, & una denique Templo. Cochlea autem aſcendebat à cornu Orientali Septentrionali ad cornu Septentrionale Occidentale, per eam enim aſcendebatur ad tecta Cellarum: qui aſcendebat per Cochleam faciem obvertebat ad Occidentem, ibátque per totum tractum Septentrionalem donec perveniret ad Occidentem, quum eò pervenerat obvertebat faciem ad Meridiem, & ibat per totum tractum Occidentalem donec perveniret ad Meridiem, quò cùm perveniſſet obvertebat faciem verſùs Orientem, ibátque per tractum Meridionalem donec perveniret ad portam ὑπερῷω Templi, porta enim ὑπερῷω erat ad Meridiem poſita. In ea autem porta fuerunt duæ קלונסות cedrinæ quibus aſcendebatur in ejus tectum, duo item lapides dolati fuerunt quibus dividebatur tectum loci Sancti, à tecto Sancti ſanctorum, fuerunt etiam ſcalæ apertæ in ὑπερῷω verſùs Sanctum ſanctorum, quibus משלשין artifices in arculis כדי שלא יזונו oculi eorum ex Sancto ſanctorum. Semel in anno à Paſchate uno ad aliud מלבנין dealbant Templum.

Ex Capite quinto.

Mons Domûs qui eſt mons Moria fuit longus & latus (in quadrum) 500 cubitos, fuítque circumdatus muro lapidéſque ſuper lapides fuerunt exſtructi מתחתיו *infernè* (ſeu *infra ipſum*) *per deſſous* מפני אוהל הטומאה *propter tabernaculum immundum*, fuítque totum מקורה מטיו לפנים סטיו contabulatum porticibus ante porticus (h. e. undiquaque fuit porticu vel intercolumnio duplici circumdatum.) [Schindlerus exponit סטיו *pavimentum*, ſed hæc ſignificatio hic non quadrat cum voce מקורה quæ *contabulatum* ſignificat; meliùs David de Pomis exponit סטיון (quod videtur ſcriptum pro סטיו) *locum columnis circumdatum*, quod nihil aliud eſſe videtur quàm porticus. Itaque סטיו videtur omnino corruptum ex Græco στὰ *porticus*] Erant illi quinque Portæ, una ab Occidente, una ab Oriente, una à Septentrione, & duæ à Meridie. Latitudo Portarum ſingularum fuit 10 cubitorum, altitudo 20, quibus additæ erant fores. Ante montem (extrinſecus ſcilicet) fuit סורג undiquaque circumdans (Atria nimirum & Templum non verò ipſum montem) cujus altitudo fuit 10 palmorum. & ante סורג fuit חיל altum 10 cubitos de quo dicitur in Threnis, *lugebit* חיל *& murus*, hic murus eſt murus Atrii qui fuit ante חיל Atrii. Atrium longum fuit 187 cubitos, latum 135. Septem in eo fuerunt Portæ, nempe tres à Meridie juxta Occidentem, & tres à Septentrione juxta Occidentem, una ab Oriente ex adverſo Sanctuarii in medio. Unaquæque Portarum fuit lata 10 cubitos, alta 20, erántque illis fores obductæ omnes auro præter Portam Orientalem quæ obtecta fuit ære ſimili auro. Hæc eſt illa Porta quæ dicitur עליון *ſuperior* itémque *Porta Nicanoris*. Atrium non fuit directè in medio montis Domûs poſitum ſed remotum fuit à Meridionali [Fieri id non poteſt, quin magis fuit remotum à parte Orientali quàm à reliquis omnibus; nam ab ea parte inter Atrium Templi & latus Orientale interjectum fuit Atrium fœminarum, quod longum fuit 135 cubitos. Itaque legendum hîc *Orientali* pro *Meridionali*] latere montis plus quàm à reliquis ejus lateribus, & magis propinquum fuit lateri ejus Occidentali quàm reliquis lateribus, inter Atrium & latus Septentrionale montis major fuit diſtantia quàm inter Atrium & latus Occidentale, itémque ſpatium inter Atrium & latus Orientale majus fuit quàm illud quod fuit inter Atrium & latus Septentrionale. Porrò ante Atrium ab Oriente fuit Atrium fœminarum quod longum & latum fuit 135 cubitos. Quatuor fuerunt Exhedræ in medio quatuor angulorum ipſius, ſingulæ 40 cubitorum, neque fuerunt contabulatæ ſicque ſunt futuræ, atque hic eſt earum uſus. 1. Exhedræ Meridionalis Orientalis dicitur *Nazaræorum* quia iſtic מבשלין את שלמיהם lavabant veſtes & tondebant caput. 2. Orientalis Septentrionalis fuit Exhedra דירה עצים *evermiculationis lignorum*, quia in ea Sacerdotes quibus ob aliquem corporalem defectum non licebat operari ſacris vermiculata ligna ſegregabant; lignum enim omne in quo vermis invenitur profanum eſt (h. e. non licet illud Aræ ad incendenda ſacrificia inferre.) 3. Septentrionalis Occidentalis eſt Exhedra *Leproſorum*, המצורעים. 4. Occidentalis Meridionalis vocabatur בית שמנים *apotheca oleorum*, quia iſtic oleum & vinum ad libamina reponebantur. Atrium fœminarum undiquaque circumdabatur גזוזטרא (h. e. uti videtur, *ambulacro ſupernè contabulato*) ut inde ſuperne proſpectare poſſent fœminæ, infernè verò viri, néve commiſcerentur inter ſe. Porrò domus magna fuit in latere Atrii (Sacerdotum nempe) à Septentrione extra Atrium, inter Atrium & חיל, quæ in fornicis modum exſtructa fuit, & cincta רובדין lapideis quæ dicebatur בית מוקד *domus combuſtionis*, erántque ei duæ portæ, una aperiebatur verſùs Atrium, alter verſùs חיל, quatuor autem erant ei Exhedræ, duæ in ſacro, duæ verò in profano & ראשי פיספסין *paries lapidum dolatorũ* ſeparabat inter ſacrum & profanum. Harum hic fuit uſus, 1. Occidentalis Meridionalis erat Exhedra הטלאים *agnorum*. 2. Meridionalis fuit Exhedra eorum qui conficiebant panem propoſitionis. 3. Orientalis Septentrionalis; in eam condiderunt Aſſimonæi lapides Altaris quod profanaverant reges Græciæ (h. e. Seleucidæ.) 4. Septentrionalis Occidentalis; ex ea deſcendebant in baptiſmi ſeu ablutionis domum. Porrò qui deſcendit in domum ablutionis it per Cochleam quæ vadit ſub totum Sanctuarium (in Maſſecheth Tamid. cap. 1. dicitur תחת הבירה) habetque hinc & inde lucernas accenſas donec perveniatur ad locum ablutionis, atque iſtic eſt מדורה *pyra* ſive *rogus* (vel *Camera*) & latrina *gloriæ* של כבוד cujus hæc eſt gloria, quòd ſi quis eam reperiat obſeratam, ſignum eſt certiſſimum in ea eſſe aliquem: poſtquam abluerat ſe & abſterſerat calefaciebat ſe juxta rogum, tum redibat ad fratres ſuos.

Atrii (Sacerdotum ſcilicet) longitudo eſt cubitorum 187 ab Oriente in Occidentem, quorum hæc eſt particularis dinumeratio, Ab Occidentali pariete Atrii uſque ad murum Templi ſunt 11 cubiti, Templum ipſum totum longum 100 cubitos, Inter Veſtibulum & Altare erant 22 cubiti, Altare longum fuit 32 cubitos, Locus quem calcabant pedes Sacerdotum (qui dicitur Atrium Sacerdotum) 11 cubitorum, Locus quem calcabant pedes Iſraelis (qui dicitur Atrium Iſraelis) 11 cubitorum. Latitudo Atrii à Septentrione verſùs Meridiem erat cubitorum 135, nempe à pariete Septentrionali uſque ad locum המטבחי *Mactatorum* 8 cubiti, locus ipſe Mactatorum 12 cubitorum cum dimidio, atque iſtic ſuſpendebant & deglubebant victimas ſacras, juxta locum illum fuit locus Menſarum 8 cubitorum, in quo erant menſæ marmoreæ quibus imponebant membra ſeu partes victimarum diviſas, tradebántque carnem elixandam; erant iſtic 8 menſæ. Juxta hunc locum fuit locus הטבעי *annulorum* 24 cubitorum, atque iſthic jugulabant victimas. Inter locum Annulorum & Altare fuerunt 8 cubiti, Altare ipſum fuit 32 cubitorum, & Aſcenſus ejus 30 cubitorum. Inter Aſcenſum autem & parietem Meridionalem 12 cubiti cum dimidio. A pariete Septentrionali Atrii uſque ad Altaris parietem (& hæc eſt latitudo) erant 60 cubiti cum dimidio; at à muro Veſtibuli ad parietem Orientalem Atrii (& hæc eſt longitudo) fuerunt 76 cubiti. Totum illud quadrangulum vocatur צפון *Septentrio*, atque in eo jugulant (& parant) ſacras victimas. Octo fuerunt Exhedræ in Atrio, tres ad Septentrionem, & tres ad Meridiem. Quæ ad Meridiem hæ fuerunt, 1. Exhedra מלח *ſalis*, in qua reponebatur Sal ad oblationes. 2. Exhedra הפרוה, in qua ſaliebantur pelles victimarum, ſupra cujus tectum fuit locus ablutionis ſummi Pontificis die Propitiationum. 3. Exhedra המדיחין, in qua inteſtina victimarum lavabantur & purgabantur, atque ex ea fuit Cochlea quâ aſcendebatur ſupra tectum Exhedræ הפרוה. Trium Exhedrarum quæ erant ad Septentrionem prima fuit הגזית q. d. *ex cæſo lapide*, in qua habebatur magnum Synedrium. Hujus Exhedræ pars dimidia fuit ſancta, pars altera verò fuit profana, erantque ei duæ Portæ, earum una aperiebat in locum Sanctum, altera in profanum, & in dimidia parte quæ profana erat ſedebant Synedrii Judices. Secunda fuit הגולה *captivitatis* Exhedra; in ea fuit בור *puteus* vel *ciſterna* שממלאין ממנו בגולה indéque ſufficiebant aquam toti Atrio. Tertia Exhedra fuit העץ *ligna* (vel *lignea*.) quæ fuit à tergo duarum illarum, erátque Exhedra ſummi Pontificis, vocabatúrque Exhedra παρέδρου. Tectum harum trium fuit æquale. Reliquarum duarum Exhedrarum quæ fuerunt in Atrio Iſraelis, una fuit ad extra portæ Orientalis dicebatúrque *Exhedra Phineazi* המלביש, q. d. *ſartoris*; altera fuit à ſiniſtra ejuſdem Portæ, erátque Exhedra ejus qui ſartagines conficiebat, עושה החביתי vel qui in ſartagine coquebat oblationum munera.

Ex Capite VI.

Sanctuarium non fuit ſitum totum in planitie ſed in acclivi Montis. Qui

ingrediebatur per portam Orientalem montis Domûs incedebat per locum æquum & planum uſque ad finem חיל. inde aſcendebat in Atrium fœminarum 12 gradibus, quorum ſinguli alti erant dimidium cubitum, & ſingulorum projectio (ſeu latitudo) erat dimidii cubiti, tum incedebat per totum Atrium fœminarum loco plano, inde aſcendebat in Atrium Iſraelis (quod eſt principium Atrii) 15 gradibus paris cum ſuperioribus menſuræ. Atrium Iſraelis fuit planum, ex eo in Atrium Sacerdotum aſcendebatur gradu uno alto cubitum in quo fuit דוכן *ſuggeſtum* trium graduum, qui prioribus erant ſimiles; ita Atrium Sacerdotum altius erat Atrio Iſraelis duobus cubitis cum dimidio. Inde progrediebatur per totum Atrium Sacerdotum, item Altare, & ſpatium quod inter Altare & Veſtibulum loco plano & æquo, indéque aſcendebatur in Veſtibulum duodecim gradibus paribus cum antecedentibus, Templum autem totum & Veſtibulum fuerunt in loco æquo & plano. Ita invenitur ſolum Templi altius ſolo portæ Orientalis montis Domûs 22 cubitos, porta autem ipſa montis Domûs alta erat 20 cubitos; itaque qui ſtabat ex adverſo Portæ Orientalis non videbat portam Templi; propterea fecerunt murum qui eſt ſupra portam illam humiliorem גמוך, ut qui ſtabat in monte Olearum videre poſſet portam Templi cum quum facit aſperſionem de ſanguine juvenci ex adverſo Templi. Erant autem Exhedræ ſub Atrio Iſraelis quæ aperiebantur in Atrium fœminarum, in quibus Levitæ reponebant citharas ſuas, reliquáque omnia inſtrumenta Muſica. In ſuggeſtu autem in quem aſcendebatur de Atrio Iſraelis in Atrium Sacerdotum ſtabant Levitæ cum Muſicis inſtrumentis tempore oblationis. Quod ad Exhedras ædificatas in loco ſancto quæ aperiuntur in profanum, ſi tectum earum æquale eſt cum ſolo Atrii, earum medium eſt profanum, ſed tectum eſt ſanctum, ſed ſi tectum earum non ſit æquale (ſolo Atrii ſcilicet) etiam tectum earum eſt profanum, tecta enim & ὑπερῷα non ſunt ſanctificata; propterea in ejuſmodi tectis non licet comedere res ſanctiſſimas, neque in iis jugulant minores victimas. Si exſtructæ ſint in loco profano & aperiantur in ſanctum, earum medium ſanctum quidem ad comedendum iſthic res ſanctiſſimas, ſed non jugulant in eis minores victimas, & ſi quis immundus iſtuc ingrediatur inſons eſt, tectáque earum ſunt profana ad rem omnem. Foſſæ מחילות (ſeu Cryptæ vel Cloacæ) quæ aperiuntur in Atrium ſunt ſanctæ, quæ verò aperiuntur in montem Domûs ſunt profanæ. Feneſtræ & craſſities murorum כל פנים ſunt liberæ ſive ad eſum rerum ſanctiſſimarum ſive ad immunditiem. Reliquo capite agit de ratione ſanctificandi loca quæ de novo exſtruuntur & adduntur tum Templo tum urbi Jeruſalem.

Capite ſeptimo toto agit de honore & reverentia quæ haberi debet Templo, tum de variis ſanctificationis gradibus terræ Iſraelis, Jeroſolymæ, Templi, & partium Templi, quibúſque in rebus ſiti ſint varii illi ſanctificationis gradus.

Capite octavo ſive ultimo agit de cuſtodia Templi déque ratione Vigilum ſeu Cuſtodum collocandorum in Templo; quæ de illis habet ad formam ſive figuram Templi, cùm nihil pertineant, à nobis omittuntur.

TRACTATUS TALMUDIS

Qui מדות dicitur, eſtque de Templi Salomonici *menſuris*, *magnitudine* & *Structura*, Latine redditus.

CAPUT. I.

De Excubiis & Templi Portis, déque Domo quæ מוקד *dicebatur.*

SECT. I. Tribus α in locis Sacerdotes excubias agebant in domo Sanctuarii 1. in domo אבטינס, 2. in domo הנצוץ, (quæ fuerit iſta vide mox infra Sect. 5. hujus capitis) 3. in domo המוקד. (de domo Moked vide etiam Sect. 6, 7, 8. hujus capitis.) Levitæ autem in uno & viginti locis excubias habebant, nempe quinque ſuper (vel juxta) quinque portas montis Domûs, quatuor in quatuor ejus angulis intrinſecus, quinque in quinque β portis העזרה *Atrii*, quatuor in quatuor ejus angulis extrinſecus, denique unus in Exhedra הקרבן, (fuit illa in domo Moked, de qua vide mox infra Sect. 6.) alius in exhedra *Veli* הפרכת (quæ iſta fuerit non explicant Commentatores) & unus poſt domum הכפורת *Propitiatorii* (h. e. à tergo Templi ſed tamen extra Atrium Templi.

SECT. II. Præfectus montis Domûs (is erat Præfectus Vigilum in Templo) circuibat ſingulas Excubias cum funali accenſo ante ſe, (quis fuerit mons Domûs vide infra cap. 2. Sect. 1.) ſiquem Excubitorum videbat non ſtantem, compellabat eum Præfectus Domûs hac ſalutatione, Pax ſit tibi; ſi deprehendiſſet dormientem percutiebat eum virgâ, licebátque veſtem ipſius funali accenſo comburere, quo exclamante, & quærentibus cæteris Excubitoribus, Cujus eſt hæc vox in Atrio? reſpondet Præfectus montis Domûs, Vox eſt Levitæ qui cæditur, cujúſque veſtis comburitur, quia obdormivit in cuſtodia ſua. Rabbi Eliezer F. Jacob dixit, Cùm ſemel dormientem offendiſſent avunculum meum adDuſſerunt veſtem ejus.

SECT. III. Quinque fuerunt in monte Domûs Portæ, nempe duæ Portæ חולדה γ *Huldæ* à Meridie, per quas dabatur ingreſſus & egreſſus (id eſt, populus per eas ingredi in Templum & è Templo egredi ſolebat) tertia קיפונוס *Kipponos* ab Occaſu, quæ ad ingreſſum & egreſſum ſerviebat, quarta טדי *Taddai* à Septentrione, quæ omnino non inſerviebat, (nempe ad ingreſſum & egreſſum populi. Quis autem eſſet ejus uſus vide infra Sect. 8. hujus capitis) ultima deniq; fuit porta Orientalis, δ ſupra quam urbis Suſarum figura inſculpta fuit. Verſùs hanc (hac de re vide infra cap. 2. Sect. 4.) reſpiciebat Pontifex maximus cùm vaccam (die Propitiationum) combureret, atque ex ea aſcendebatur in montem Olearum.

SECT. IV. Septem ε fuerunt in Atrio Templi Portæ, tres à Septentrione, totidem à Meridie, una autem ab Oriente. Atque hæ ſunt quæ erant à Meridie, Prima erat Porta הדלק *uſtionis*, ſecunda Porta הקרבן *oblationis*, tertia Porta המים *aquarum*. Quæ autem erat ab Oriente Porta dicebatur נקנור *Nicanoris*, fuerúntque juxta eam duæ Exhedræ, altera à dextra ejus quæ dicebatur *Exhedra Phineazi Veſtiarii* המלביש (h. e. cuſtodis veſtium ſacrarum Sacerdotalium quæ iſthic recondebantur. De ejuſmodi Cuſtode vide 2 Reg. 22. 14.) altera à ſiniſtra quæ dicebatur ϛ עושה חביתין h. e. in qua parabantur quæ in ſartagine frigebantur.

SECT. V. A Septentrione autem erat Porta הנצוץ quæ erat inſtar Exhedræ, atque ſuper eam exſtructum fuit ὑπερῷον. Et Sacerdotes quidem ſupernè excubias in ea agebant, Levitæ verò infernè, erátque illi janua per quam exibatur ad חיל *Chajil* (quid fuerit חיל vide infra cap. 2. Sect. 3.) Secunda porta erat הקרבן *Corban*, ſeu oblationis, tertia denique fuit domus המוקד *Moked* ſive *combuſtionis*.

SECT. VI. Quatuor fuerunt in domo *Moked* Exhedræ ζ בקיטונות פתוחות לטרקלין (eſt quidem corrupta hæc vox à Græca τρικλίνιον, ſed ſumitur etiam pro ingenti & magnifica domo) inſtar *Cœtonus* in regio palatio. Harum Exhedrarum duæ erant in loco Sancto, duæ verò בחול *in profano*. In capite earum (h. e. ubi ſe mutuò jungebant Exhedræ illæ) fuit η פישפשין *humilis lorica* ſeparans locum Sanctum à profano. Hic autem fuit Exhedrarum illarum uſus, 1. Occidentalis Meridionalis fuit Exhedra Agnorum θ קרבן *Corban*. 2. Meridionalis Orientalis fuit Exhedra panum Propoſitionis (quia in illa Exhedra panes illi conficiebantur & coquebantur, & forte etiam liba illa Sacrificiorum, quæ ex Lege in clibano coqui oportebat) 3. Orientalis Septentrionalis, in qua repoſiti fuerunt ab Aſmonæis lapides Altaris quod à Seleucidis (Antiocho ſcilicet Epiphane qui polluit Templum. Hanc Maimonides dicit vocari Exhedram חתמות *ſigillorum* in Maſſech. Tamid) profanatum fuerat. Quarta denique Septentrionalis Occidentalis per quam deſcendebatur ad latrinas (hæ fuerunt in Crypta ſubterranea, atque eſt juxta eas lavacrum in quo abluebant ſe qui alvum purgaverant aut paſſi fuerant ὀνειρωγμὸν) & domum הטבילה *lavacri* (Maimonides dicit hanc vocari domum מוקד *uſtionis* in Maſſech. Tamid, quia iſthic fuit focus ad quem ſe calfaciebant qui corpus abluerant.)

SECT. VII. Duæ fuerunt in domo *Moked* Portæ, una aperiebatur verſùs *Chajil*, altera aperiebatur in Atrium. Rabbi Juda dixit in ea quæ in Atrium aperiebatur fuiſſe parvum oſtiolum, per quod ingrediebantur in Atrium Sacerdotes illud exploraturi.

SECT. VIII. Domus illa *Moked* tota fuit fornice tecta, fuitque ampla domus, undique ι prominenti veluti cingulo lapideo cincta, atque iſtic ſeniores domûs patrum Sacerdotes dormiebant cum clavibus Atrii in ſuis manibus, at juniores Sacerdotes per terram ſtrati jacebant quiſque ſuper veſtem ſuam. Erat autem iſtic locus quidam quadrangularis, latus in ſingula latera cubitum unum cum tabula marmorea: (quâ ſupernè tegebatur) in ea fuit annulus infixus cum κ catenula, cui claves (Portarum ſcilicet & Exhedrarum Atrii) appendebantur. Cùm tempus obſerandi Portas advenerat, attollebat (aliquis Sacerdotum) tabulam illam marmoream annulo, accipiebátque claves de catenula, & obſerabat Portas. Sacerdotes quidem introrſum (h. e. intra Atrium) Levitæ verò extrorſum dormiebant. Ubi abſolverat (Sacerdos) obſerare Portas, reponebat claves & de catenula appendebat, tabuláque redditâ loco ſuo, veſtem ei injiciebat in quam recumbens dormiebat. Si cui fortè (Sacerdotum iſtic dormientium) accidiſſet קרי *pollutio nocturna* egrediebatur במסובה *per Cochleam* ſeu Cryptam ſubterraneam quæ ibat ſub λ הבירה (h. e. portam Atrii Orientalem ſic dictam ob effigiem urbis Suſarum ei inſcriptam) in qua Crypta ab utroque latere hinc inde dependebant lucernæ accenſæ, donec perveniret ad domum ablutionis (in qua ſcilicet corpus ab immunditie illa abluebant.) R. Eliezer F. Jacob dicebat eum egreſſum per Cryptam quæ ibat ſub μ *Chajil* atque ita per portam Taddai egreſſum eſſe è Templo.

AD CAP. I.

α Maimonides notat numerari hîc 24 in univerſum Cuſtodias in Templo, pro numero ſcilicet cuſtodiarum Janitorum in portis Templi qui numerantur 1 Par. 26. 18. Porrò tota hæc cuſtodia fuit intra quidem murum montis Domûs, ſed extra murum Atrii Templi, quia non licebat ſedere in Atrio Templi, non potuiſſent autem Cuſtodes ſtare totâ nocte, atque hoc illud eſt quod hic dicitur *intrinſecus & extrinſecus*, nempe intra murum montis Domûs, extra verò murum Atrii Templi. Et bifariam quidem fuerunt diſtributi Cuſtodes iſti Levitæ, nempe novem in quinque Portis & quatuor angulis montis Domûs, atque hi excubabant inter murum montis Domûs & *Chajil*, alii novem in quinque Portis & quatuor angulis Atrii Templi excubabant inter murum Atrii Templi & *Chajil*, itaque hi fuerunt intra *Chajil*, illi verò extra. Cæterùm non erat hæc cuſtodia ad tutelam Templi, nihil enim opus habebat tutelâ, ſed erat לכבוד *ad decus* & magnificentiam duntaxat, uti obſervant Commentatores Judæi.

β Septem fuerunt in Atrio Templi Portæ uti mox dicitur infra Sect. 4. Itaque iſtud ſic intelligendum eſt (uti Maimonides explicat ex ſententia Sapientum) ut Cuſtodes ſeu Vigiles non adhibiti fuerint niſi quinque duntaxat Portis Atrii, duas reliquas caruiſſe Cuſtodibus, cujus rei cauſam nullam reddunt, neque etiam exponunt quænam fuerint Portæ illæ quibus adhibiti fuerunt Vigiles.

γ De duabus iſtis Huldæ Portis & de Porta Kipponos nihil aliud obſervant Commentatores, niſi hoc fuiſſe earum nomen, unde autem nomen illud habuerint non explicant. Mentio fit 2 Reg. 22. 14. Huldæ Propheteſſæ quæ habitabat במשנה. h. e. ut explicat Targum, בבית מולפנא *in domo doctrinæ*, ſive in Collegio, videtur autem iſtud Collegium in parte aliqua Templi fuiſſe, atque inde fortè inditum eſt nomen iſtis Templi portis quòd eſſent circa domum Huldæ propheteſſæ. Atque hæc eſt ſententia Salom. Jarchi in locum illum 2 Reg. 22. 14. Nomen autem קיפנוס, quod קפנוס ſcribitur ſine Jod, nomen eſt barbarum, & proprium fortè viri qui illam exſtruxit, & neſcio an Κιφωνὸς fortè legendum ſit.

δ Maimonides ſcribit hîc, cùm Judæi aſcenderent ex Captivitate Babylonica juſſos eſſe à Perſarum rege inſculpere portæ Templi ſui effigiem urbis Suſan Metropoleos Perſidis in ſignum dominii Perſarum in Judæos, utque memores eſſent Judæi beneficii illius accepti, ſolutæ ſcilicet eorum Captivitatis, cui mandato obtemperantes Judæi Portæ Templi Orientali inſculpſerunt illam effigiem, unde etiam nomen inditum illi Portæ, quæ inde dicta fuit *Suſan metropolis*.

ε Notat Maimonides quoſdam eſſe qui quinque tantùm Portas Atrio aſſignant, nempe ex eo quod dicitur Sect. 1. hujus capitis, alios verò eſſe qui undecim in eo Portas ſtatuunt, qua de re vide infra Cap. 2 Sect. 6. Pleríſque Sapientum ſeptem duntaxat illi attribuere juxta id quod hîc dicitur.

ϛ Notum eſt ex Lege Lev. 2. 5. varia fuiſſe oblationum genera, quæ in olla, lebete, caldario, frixorio vel ſartagine parabantur, ad ea opus ſingulari aliquâ Exhedra & 1 Par. 9. 31. fit mentio Mattithiæ Coritæ qui præfectus erat על מעשה החביתים *ſuper opere frixorii*, h.e. qui curam habebat eorum quæ in frixorio parabantur.

ζ Maimonides hoc ſic explicat, ut ſcilicet quatuor iſtæ Exhedræ fuerint in magna illo domo quomodo ſunt בתי השינה *cubilia* ſeu κοιτῶνες in palatiis Regum, nempe domus quædam parva medio domus magnæ, exponit autem טרקלין per בית מלכות *domum regiam*, קיטונא autem rectè exponit בית שינה *cubile in quo ſomnus capitur*, ſed ineptè vult hic dici à voce Chaldæa קייטא quæ *æſtatem* ſignificat, quod in ejuſmodi locis, inquit, Reges ſolerent ſomnum ſuum capere æſtivo tempore, nam קיטונא eſt vox corrupta à Græca κοιτῶνα & טרקלין à Græca τρικλίνιον *triclinium*. Itaque ſecundùm eum legendum videtur בקיטונות per Caph non autem per Beth. Quæ expoſitio videtur commoda.

η Videtur legendum פיספסין cum Samech non verò cum Schin, nam פשפש propriè eſt *oſtiolum* in vel juxta Portam majorem, quod Galli vocant *guichet*. At פיספסין eſt *lorica* quæ locum à loco ſeparat. Hanc Maimonides dicit eſſe דבר קטן מפיין מנוקב נקבים קטנים *rem parvam ſeparantem totam foraminoſam parvis foraminibus*, intelligit nempe *Cancellos* ſeu *Clathros*, quos dicit interdum fieri ex Cannis atque tum dici Arabicè مرعاب interdum ex lignis, atque tum dici Hebraicè שבכות *cancellos*, interdum ex בדים *vectibus* cujuſcunque materiæ, atque tum dici פשפש.

θ In hac aſſervabantur per aliquot dies Agni qui ſingulis diebus mane & veſpere offerebantur in ſacrificium, quæ oblatio קרבן dicitur.

ι Non videtur iſtud intelligendum de tota domo *Moked*. ſed de ea Exhedra de qua Sect. præcedenti dicitur fuiſſe in ea Cryptam per quam ibatur ad latrinas & domum lavacri (de quibus latrinis nihil hîc dicitur, ſed in Maſſech. Tamid memorantur) In ea, inquam, Exhedra dormiviſſe videntur Sacerdotes τῆς ἐφημερείας, ſeniores quidem in prominentia quadam muri circumquaque alta à terra cubitum

altum

unum aut alterum, lapideâ, aut verò etiam ligneâ ex tabulis & aſſeribus (Gallicè diceremus *un rebord de pierre, ou des eſtaux debir tout alles to joignant le muraille*, Rabb. dicitur רובד) juniores verò humi in pavimentum ſtrati recumbentes in veſtes ſuas.

κ Hinc Maimonides putat certò colligi ſeras Portarum fuiſſe ad inſtar eorum quæ barbarè dicuntur *cadenas*, à catena ſcilicet ſic dictæ, ſed fallitur: nam catena iſta ad hoc tantùm ſerviebat ut ex ea penderent, ſeu ei appenderentur claves Portarum, in loco illo quadrangulari in quo ſub tabula iſta marmorea reponebantur & aſſervabantur, neque ex eo loco movebatur catena illa.

λ Sunt qui hac voce intelligunt hoc loco totum Templi Atrium, ſed omnino, uti videtur, ineptè, cùm ſignificetur porta Orientalis montis Domûs. Mens ergo hæc eſt, Eum Sacerdotum qui noctu paſſus eſſet ὀνειρωγμὸν in Crypta quidem corpus abluiſſe, verùm non rediiſſe eâ nocte in domum *Moked* ad cæteros fratres Sacerdotes, ſed egreſſum è Templo per illam Cryptam quæ ad portam uſque Orientalem exteriorem penetrabat.

μ Quid fuerit *Chajil* vide mox cap. 2. Sect. 3. Mens hujus Rabbi Eliezer hæc fuit, Sacerdotem qui paſſus erat ὀνειρωγμὸν exiiſſe per Cryptam extra murum qui *Chajil* dicitur in locum חול *profanum* in quem aditum habebant immundi & profani homines, etiam ipſi Gentiles, atque inde è Templo egreſſum eſſe per portam quæ טדי *Taddai* dicebatur.

CAP. II.

SECT. I. Mons Domus[a] fuit in quadrum longus & latus per ſingula latera quingentos cubitos. Maxima[b] ejus pars fuit à Meridie, ſecunda illi proxima fuit ab Oriente, tertia fuit à Septentrione, minima ejus pars fuit ab Occaſu. Porrò in ea montis Domûs parte quæ fuit ampliſſima iſtic fuit etiam רוב תשמישו multo maximum Templi miniſterium (At non exponunt tamen quodnam fuerit multo maximum illud miniſterium, neque enim ab ea parte aliud collocant niſi tres Exhedras, quales ſtatuunt à Septentrione.)

SECT. II. Qui ingrediebantur לדרך הבית *verſùs domum* (h. e. qui ingrediebantur Septum exterius Templi ut in interius Septum penetrarent, ſtatim poſt ingreſſum in exterius Septum deflectebant ad dextram, & circumacto Templo egrediebantur à ſiniſtra, ex gr. Qui ingreſſus erat per portam Suſan deflectebat ad dextram verſùs portam Taddæi & circumacto Templo egrediebatur per portam Huldæ) ingrediebantur דרך ימין *dextrorſum*, tum circuibant & egrediebantur דרך שמאל *ſiniſtrorſum*, iis exceptis quibus aliquid acciderat, hi enim circuibant ſiniſtrorſum, qui interrogati (à janitoribus ſcilicet) Quid tibi vis quòd tu circumis ſiniſtrorſum? (ſi reſpondebat) Quia ego lugeo (parentes puta, vel uxorem, aut liberos) regerebant janitores, Qui habitat in hac domo conſoletur te (Si reſpondebat) Quia ego ſum מנודה *excommunicatus*, (regerebant janitores,) Qui habitat in hac domo יתן בלבך ויקרביך *det in cor tuum, & accedant ad te.* Hæc ſunt verba R. Meir, Dixit ei Rabbi Joſe עשיתן כאילו עברו עליו את הדין *vos feciſtis quaſi tranſiſſet ſuper eum judicium*, quin (potiùs dicendum) qui habitat in hac domo det in cor tuum ut tu audias verba ſociorum tuorum & accedant ad te.

SECT. III. Ante eum (Domus montem ſcilicet) fuit סורג *Soreg* lorica nempe alta decem palmos (Comment. Rab. Schemaiah dixit eſſe loricam (Gallice *un taniere*) ex lignis decuſſatis & in retis modum diſpoſitis inſtar clathrorum) atque in ea 13 fuerunt פרצות rupturæ, quas fecerant Seleucidæ, has ubi repararunt [d] Judæi decreverunt pro earum numero 13 adorationes. Ante loricam iſtam fuit חיל *Chajil* (murus ſcilicet) altus 10 cubitos (R. Schemaiah dicit id intelligendum eſſe ab Oriente duntaxat, ab ea nempe parte humilis fuit murus ille, uti dicitur Sect. 4. hujus capitis, ab aliis vero partibus vult fuiſſe longe excelſiorem murum illum) atque in eo fuerunt 12 gradus, quorum ſinguli alti erant dimidium cubitum, projectura autem eorum (h. e. latitudo) dimidium ſimiliter cubitum. Omnes qui iſtic (h. e. in Templo) fuerunt gradus, ſinguli alti erant dimidium cubitum, & lati dimidium cubitum, præter gradus Veſtibuli. Omnes portæ qui iſtic fuerunt habuerunt januas (ſeu valvas) ligneas exceptâ Veſtibuli portâ. Omnes portæ quæ iſtic fuerunt, היו להם שקופות *fuerunt feneſtratæ* (h. e. habuerunt hyperthyrum ſive feneſtellam ſupra limen ſuperius R. Shemaiah exponit vocem illam de arcuato fornice quo Portæ poſtes ſupernè conjunguntur. Maimonides exponit per משקוף quod *ſuperliminare* ſignificat, nempe arcuatum) (vel arcuatæ) ſupernè, præterquam porta Taddæi in qua fuerunt duo lapides [e] מוטות. quorum alter alteri impoſitus erat. Omnes Portæ quæ iſtic fuerunt נשתנו *immutatæ ſunt* להיות של זהב *ut fierent aureæ*, exceptâ Nicanoris portâ quia in iis factum eſſet נס [f] *miraculum*. Alii dicunt quia æs earum מצהיב (Maim. exponit ירוק כעין הזהב *fulvum inſtar auri*) inſtar auri ſplendebat.

SECT. IV. Omnes muri ſive parietes כותלים erant excelſi præter Orientalem, quia Sacerdos [g] qui Vaccam comburebat ſtans in vertice montis Olearum reſpiciebat & oculos intendebat in portam Templi quo tempore ſanguis aſpergebatur.

SECT. V. Atrium fœminarum (R. Schemaiah dicit Atrium iſtud eſſe illud quod ab Ezechiele vocatur החיצונה *exterius*) longum & latum fuit in quadrum 135 cubitos, eratque 4 Exhedræ in quatuor ejus angulis, ſingulæ 40[h] cubitorum ולא היו מקורות *quibus nullum fuit tabulatum* ſeu tectum ligneum, atque ſic futuræ ſunt (nempe quum à Meſſia, quem expectant Judæi, Templum inſtaurabitur) eſſe, dictum eſt enim in Ezech. Eduxit me in Atrium exterius & circumduxit me ad quatuor angulos Atrii, & ecce Atrium in Angulo Atrii, & in quatuor angulis Atrii Atria קטורות juncta (vel fumoſa) אלא שאינן מקורות niſi quod non erant tecta. Porro hic erat earum uſus; 1. Meridionalis Orientalis erat Exhedra Nazaræorum, iſtic enim Nazaræi coquebant pacifica ſua ſacrificia, & radebant capillos ſuos quos (in ignem) ſub aheno injiciebant. 2. Orientalis Septentrionalis erat Exhedra lignorum, iſtic nempe Sacerdotes בעלי מומין *quibus erat aliquod corporis vitium* מתליעים evermiculabant ligna, (ſeparabant ligna in quibus inveniebantur vermes & teredines, quòd vermiculis ejuſmodi pelluuntur ligna) omne enim lignum in quo invenitur vermis profanum eſt, nec licet illud inferre Altari. 3. Septentrionalis Occidentalis erat Exhedra Leproſorum. 4. Occidentalis Meridionalis de qua R. Eliezer F. Joſe dixit, Oblitus ſum quis eſſet ejus uſus, ſed Abba Saul dixit quòd iſtic reponeretur vinum & oleum, propterεáque dicebatur *Domus* שמניה *oleorum* (vel *pinguium*) Et initio quidem fuit (Atrium illud fœminarum) [i] הלקה undiquaque planis parietibus ſed poſtea circumdederunt illud [k] [l] בצוצרה ambulacro quodam ligneo (*une gallerie eſlevee tout à l'entor du Pauvis endedans*) (in hunc ſcilicet finem) ut fœminæ ſuperne aſpicere poſſent (verſùs Templum) viri autem inferne, ne ſimul miſcerentur (viri & fœminæ.) Erant autem 15 gradus quibus ex eo (Atrio) aſcendebatur in Atrium Iſraelis qui reſpondent illis 15 Pſalmis qui *cantica graduum* dicuntur. Levitæ enim ſuper illis (gradibus) canebant cantica (illa.) Non erant autem (gradus illi) טרוטות (directi & in longum protenſi) *theatrales* ſed מוקפות *circulares*, inſtar dimidiæ areæ rotundæ (ſeu dimidiatæ lunulæ.)

SECT. VI. Sub Atrio Iſraelis erant Exhedræ quæ aperiebantur in Atrium fœminarum. in quibus Levitæ citharas, nablia, cymbala & cætera Muſica inſtrumenta reponebant. Atrium Iſraelis longum fuit 135 cubitos, latum verò 11 cubitos [ſimiliter Atrium Sacerdotum longum fuit 135 cubitos, latum verò 11 cubitos] R. Shemajah exponit זיזין של עץ mutulos ligneorum infixos ad ſignandum diſcrimen inter utrumque Atrium ראשי פספסין lorica autem dividebat (ſeu ſeparabat) Atrium Iſraelis ab Atrio Sacerdotum. Rabbi Eliezer F. Jacob dicit, Gradus unus fuit (viz. inter Atrium Iſraelis & Atrium Sacerdotum) altus cubitum unum, & ſuper eum דוכן *ſuggeſtum* (unde Sacerdotes benedicebant populo) poſitum ad quod aſcendebatur tribus gradibus ſingulis altum dimidium cubitum, atque ita invenitur Atrium Sacerdotum altius Atrio Iſraelis duobus cubitis cum dimidio. Totum Atrium (Templi ſcilicet) עזרה מוחלטה, inquit Maimonides, h. e. Atrium abſolute dictum eſt Atrium Templi) longum fuit 187 cubitos (cubiti illi 187 numerandi ſunt ab Atrio Iſraelis uſque ad murum qui eſt ponè Sanctuarium; vide infra cap. 5. Sect. 1. & hoc Atrium illud eſt quod abſolute מקדש dicitur inquit Maimonides) latum verò 135. Atque in eo fuerunt 13 adorationes. Abba Joſe F. Hanan dixit pro numero nempe 13 Portarum. (Maimonides rejicit ſententiam illius Rabbi & ſequitur ſententiam Sapientum qui 7 duntaxat ſtatuunt Portas in Atrio Templi) (quæ in eo Atrio fuerunt.) Meridionales incipiendo ab Occaſu (quatuor nempe) Porta הלעיון *Superior*, Porta הדלך, Porta בכורות *primitiarum*, Porta aquarum. Et quare dicta eſt Porta aquarum? Quia per eam inducebant phialam aquæ quæ die Feſti libabatur. R. Eliezer F. Jacob dixit, Quia per eam aquæ effunduntur, futurúmque ut aliquando egrediantur deſub limine Domûs. Ex adverſo harum à Septentrione incipiendo ab Occaſu (quatuor itidem Portæ, nempe) Porta Jechoniæ, Porta קרבן *Corban*, Porta fœminarum, Porta cantici. Quare autem dicta eſt Porta Jechoniæ? Quia per eam Jechonias egreſſus eſt quum migraret in Captivitatem. Porta quæ ab Oriente fuit dicta eſt *Nicanoris Porta*, juxtáque eam duo fuerunt oſtiola, alterum à dextra, alterum à ſiniſtra, duo itidem ab Occidente quibus nullum eſt nomen.

Ad CAP. II.

a Sic quidem dicitur hìc totus mons Moria cui inædificatum erat Templum, ſed mox cum dicitur, *maxima hujus pars, &c.* intelligitur pars ea montis quæ non occupabatur ab Atrio Templi, ſeu quæ interjacebat inter murum extimum, quo omni ex parte cinctus erat mons Moria, & murum Atrii Templi. Hoc illud ipſum eſt quod Joſephus vocat *Septum exterius*, Atrium autem Templi illud eſt quod Joſephus vocat *Septum interius*. At ſic ſæpius hic mons Domus ſignificat Septum Templi exterius.

b Hoc ſic accipiendum eſt, (uti recte exponere videtur Maimonides) Atrium Templi non erat (ex ſententia horum Talmudiſtarum, ſed contra quàm docet Joſephus) præciſè in medio montis Moriæ poſitum, ita ut à quatuor Atrii lateribus ad quatuor montis Domus latera æquale intercederet intervallum, ſed ita erat collocatum, ut latus Atrii Meridionale omnium longiſſimè recederet ſeu diſtaret à latere montis Domus Meridionale ſibi oppoſito, Orientale autem Atrii latus ab Orientali montis Domûs latere paulò minùs recederet, Septentrionale verò Atrii latus à Septentrionali montis Domûs latere minùs adhuc recederet, propiùs denique omnium à muro montis Domûs Occidentali recederet Occidentale Atrii latus, quod ut commodè fiat cùm ſingula montis Domûs latera fuerint 500 cubitorum, Atrium autem longum fuerit 185 cubitos ab Oriente in Occidentem, latum 35 à Septentrione in Meridiem, neceſſe eſt ut ſtatuamus Atrium Templi diſtaſſe à muro Montis à Meridie 234 cubitos, ab Oriente verò 227, à Septentrione 131, ab Occidente denique 86, quomodo nos in Ichnographia noſtra illud diſpoſuimus.

c Quid hìc ſibi velint Talmudiſtæ non ſatis capio, neque planè explicatur ab ejus Commentatoribus.

d Hoc eſt inquit Maimonides quum quis ad aliquam ex illis rupturis pervenerat, iſtic adorabat Deum, & Deo gratias agebat quòd Græcorum regnum excideret.

e Commentatores iſtud non explicant. Sed videntur hoc velle Talmudiſtæ, nempe, omnes Templi Portas habuiſſe ſuperliminare arcuatum (Gallicè *eſtoet faittes en arcade*) exceptâ Taddæi Portâ, cujus ſuperliminare arcuatum non fuit, ſed conſtabat duobus lapidibus poſti utrique Portæ ad angulos rectos ſuperimpoſitis, quorum lapidum alter alteri incumbebat, & uterque longitudine ſuâ totam Portæ latitudinem occupabat, quod fieri ſolet in Portis anguſtioribus (qualis fuiſſe videtur Porta iſta) at in latioribus (quales reliquæ Templi Portæ fuerunt) ſuperliminare arcuatum & fornicatum fieri ſolet. R Schemajah ſic rem explicat ut dicat totam Portam conſtitiſſe ex duobus tantùm lapidibus, in quorum ſuperiore fuit ſculptum ſuperliminare, atque hinc inde media poſtium pars, in inferiore autem ſculptum fuit limen inferius, atque hinc inde altera dimidia poſtium pars.

f Repetitur illud in Maſſech. Joma cap. 3. Ghemara, ubi narratur miraculum illud. Et R. Eliezer iſtic vocat æs illud ſplendens inſtar auri æs קלוניתא, videtur legendum קורינתא pro קלוניתא, h. e. *Corinthium*, Joſephus enim aſſerit fuiſſe ex ære Corinthio.

g Lev. 17. 27. Deus jubet ut feſto die Propitiationum Juvencus & Hircus, quorum ſanguis inferebatur in ſacrarium, extra caſtra comburerentur toti. Ubi Templum exſtructum fuit mos inolevit ut comburerentur extra Jeroſolymam in monte Olearum (qui erat ab Oriente urbis) ex adverſo Portæ Templi, ut Sacerdos qui iſti rei vacabat poſſet inde videre quando ſummus Sacerdos inferret ſanguinem in ſacrarium, atque ex eo aſpergeret ante Arcam. Atque hìc Maimonides rectè obſervat limen inferius portæ Templi altius fuiſſe duobus cubitis quàm eſſet limen ſuperius portæ Orientalis quæ Suſan dicebatur, quia ſolum Templi 22 cubitis excelſius fuit ſolo Septi exterioris in quo porta fuit Orientalis, Porta autem ipſa Orientalis alta fuit tantùm, 23 cubitos; itaque per Portam illam non potuit Sacerdos ſtans in vertice montis Olearum videre ſummum Pontificem aſpergentem ſanguinem in Sanctuario: linea enim viſualis ab ejus oculo tendens per ſuperliminare Portæ Orientalis non potuit tangere niſi gradum octavum graduum illorum qui erant in Veſtibuli porta. Itaque ut Sacerdos comburens juvencum poſſet videre Pontificem aſpergentem ſanguinem, neceſſe fuit ut murus portæ Orientalis impoſitus humilis eſſet, ſic enim fieri potuit ut ממעל *deſuper* (*par deſſus*) murum illum videret Pontificem aſpergentem. R Schemajah exponit hoc de muro *Chajil* qui ab Oriente erat, & quem ait fuiſſe cæteris humiliorem, & 10 cubitos tantùm altum, ut deſuper Sacerdos poſſet videre, &c.

h R. Schemajah dicit ſe neſciſſe an Exhedræ illæ fuerint quadratæ, & habuerint in ſingula latera 40 cubitos; & notat Exhedras quarum meminit Ezechiel latas fuiſſe tantùm 30 cubitos.

i Maimonides & R. Schemajah exponunt *fumoſa*: קיטור enim eſt *vapor inſtar fumi*, & קטורת *incenſum* ſic dicitur ob fumum quem emittit cùm incenditur. Atria autem illa dicuntur *fumoſa* quia (inquit R. Schemajah) populi victimæ iſtic coquebantur, unde fumus aſcendebat, ac propterea tecta non fuerunt Atria illa, ut fumus liberè exire poſſet, néve à fumo Atria denigrarentur. At LXX legerunt eo loci apud Ezechielem קטנות h. e. *parva*, quæ lectio videtur melior & convenientior: ſenſus enim erit, Exedras iſtas fuiſſe veluti totidem Atria parva in quatuor angulis majoris illius Atrii.

k חלק *lævem & glabrum* ſignificat, Hoc ergo vult, Parietem illum initio fuiſſe planum, nullo ejuſmodi ambulacro ligneo veſtitum & veluti cinctum, quod poſtea infixis muro trabibus adjectum eſt. Vide eadem hæc in Maſſech. Sota cap. 5. f. 91.

l R. Schemajah vocat illud סיסטרא, aliàs גזוזטרא dicitur; omnia videtur corrupta à voce Græca ζῶστρον *cingulum*: erat enim ambulacrum illud circa Atrium veluti cingulum aliquod quo murus Atrii undiquaque intrinſecus cingebatur.

CAP. III.

SECT. I. Altare longum & latum fuit in quadrum 32 cubitos. Poſt cubitum unum altitudinis reducebatur (introrſum) cubitum unum, atque hoc illud eſt quod dicitur יסוד *fundamentum*; ita invenitur longum & latum 30 cubitos. Inde poſt 5 cubitos altitudinis reducebatur (rurſus introrſum) cubitum unum, atque hoc eſt quod dicitur סובב περίζωμα, ſic invenitur longum & latum 28 cubitos. Locus cornuum hinc (reducebatur introrſum) cubitum unum, atque inde cubitum alterum: ſic invenitur longum & latum 26 cubitos. Inde locus à pedibus Sacerdotum calcatus cubitum hinc unum, inde alterum (rurſus reducebatur introrſum) atque ſic invenitur locus המערכה *Foculi* longus & latus 24 cubitos. R. Joſe dixit, In principio nonniſi 28 cubitos longum fuit & latum, poſtmodúmque reducebatur ad eum quem expoſuimus modum, ita ut inveniretur locus Foculi longus & latus 20 duntaxat cubitos; verùm cùm filii Iſrael aſcenderunt à Captivitate adjecerunt illi (Altari) quatuor cubitos à Septentrione & totidem ab Occaſu כמין גמא *ad inſtar foſſæ*. Dictum eſt enim (Ezech. 43. 16.) *Ariel longum & latum erit 12 cubitos, quadratum*, videtur innuere, quod nonniſi 12 cubitos longum & totidem latum eſſet, at quum ſubjicit, על ארבעת רבעין *verſus quatuor latera ſua*, docet quod à medio (Altaris) dimetiebatur 12 cubitos verſùs ſingula latera. Filum autem סיקרא *Sericum* purpureum cingebat Altare in medio, ad ſeparandum inter ſanguines ſuperiores & ſanguines inferiores. היסוד *fundamentum* protendebatur per totum latus Occidentale Altaris, ואוכל ſed deficiebat à Meridie cubitum unum, & ab Oriente cubitum alterum (nempe in ipſo angulo Orientali Meridionali.)

SECT. II. In Cornu Occidentali Meridionali fuerunt duo foramina inſtar duarum narium exiguarum, per quæ ſanguis qui effundebatur in fundamentum Occidentale & Meridionale effluebat & miſcebatur in cubitali ſpatio (in angulo poſito) indéque effluebat in torrentem Cedron (nempe per Cryptam ſubterraneam.)

SECT. III. Infra illud Cornu in ipſo (Atrii) pavimento locus erat longus & latus cubitum unum, cum tabula marmorea deſuper, & annulo tabulæ infixo, atque per locum illum quadrum deſcendebant לשית (שיתין ſunt duo exigua foramina per quæ vinum libaminum defluebat in locum quendam ſubterraneum ſub Altari, qui ſimiliter dicebatur שית) in ſubterraneum foramen ſic dictum ſub Altari ad illud purgandum. Aſcenſus (dictus כבש) erat ad latus Meridionale Altaris longus 32 cubitos, latus 16, cum feneſtella ad latus ejus Occidentale in quam conjiciebant immundas partes avicularum quæ pro peccato offerebantur.

SECT. IIII. Lapides tum Aſcenſûs tum Altaris ipſius ſumi debet de valle vitibus conſita, in qua fodiunt ſub virgine tellure (ſic vocatur terra quæ nunquam ab æterno tacta fuit à ferro) atque inde educunt lapides integros, ſuper quos motum non fuit ferrum; nam ferrum vel ipſo tactu aut levi cæſurâ polluit rem omnem. Si in uno horum lapidum ſit vel minima cæſura (à ferro) pollutus eſt ille lapis, ſed reliqui ſunt legitimi. Dealbant autem lapides Altaris bis ſingulis annis, ſemel Paſchate, & iterum in feſto (Tabernaculorum ſcilicet.) Templum autem ipſum ſemel (duntaxat) Paſchate ſcilicet, ſolent dealbare. Rab. dixit, Veſperâ ſingulorum ſabbathorum dealbant Altare mappâ propter ſanguinem (victimarum ſcilicet qui ad Altaris fundamentum effunditur) Calcem autem non illinunt cum trulla ferrea nè fortè ferrum tangat (lapides) & eos polluat; ferrum enim creatum eſt ad abbreviandos dies hominis, Altare autem creatum eſt ad producendam ejus vitam: non eſt autem æquum ut quod abbreviat moveatur ſuper illud quod producit (vitam.)

SECT. V. Annuli fuerunt ad Septentrionale Altaris latus; ſex fuerunt eorum ordines, quaterni autem in ſingulis ordinibus annuli. Sunt qui dicunt quatuor fuiſſe ordines, ſenos autem in ſingulis ordinibus annulos (ad quos) annulos religabant (mactandas victimas.) Locus Mactatorum fuit etiam ad latus Septentrionale Altaris, atque in eo fuerunt columellæ (marmoreæ) cum trabe cedrina earum capiti impoſita, cum uncinis ferreis ei infixis, erántque tres hujuſmodi columnarum ordines, atque ex iis appendebant deglubendas (victimas,) cum menſis marmoreis inter illos columnarum ordines.

SECT. VI. Mare æneum fuit inter Templi Veſtibulum & Altare verſùs Meridiem. Inter Veſtibulum & Altare ſpatium fuit 22 cubitorum cum 12 gradibus, quorum altitudo & latitudo (ſive projectura) fuit dimidii cubiti אמא רובד ג׳ אמא אמה רובד שלשה &c. h. e. *cubitus, tum retractio trium cubitorum, cubitus, tum retractio trium* (cubitorum) in ſupremo autem fuerunt bini cubiti, deinde retractio 4 cubitorum. R. Jehuda dicit, In ſupremo fuerunt bini cubiti, retractio autem 5 cubitorum.

SECT. VII. Porta Veſtibuli alta fuit 20 (alia editio Miſnæ habet 40. quod melius eſt) cubitos, lata totidem. Quinque autem מלתראות *craſſæ trabes* (alia editio addit של מילא quo notatur certa ſpecies arboris, fortè à Græco μῆλον *pomus*) ſupernè fuerunt illi impoſitæ, quarum infima excedebat Portæ poſtes hinc & inde cubitum unum, atque ita invenitur ſuprema fuiſſe 30 cubitos longa, ſeries autem lapidum interjecta fuit inter ſingulas trabes.

SECT. VIII. כלונסות של אבן Retinacula autem lapidea infixa erant muro Templi & muro Veſtibuli, nè diſſiliret (murus.) Catenæ autem aureæ pendebant de contignatione (tecti) Veſtibuli, quibus juniores Sacerdotes aſcendebant ut viderent coronas, (Alia editio addit שבחלונות *quæ* erant *in feneſtris*) Scriptum eſt enim (nempe Zach. 6. 14.) *Et coronæ erunt Helem & Tobijæ & Jedahiæ & Heno filio Sophoniæ in memoriale in Templo Domini.* Vitis aurea ſuperſtabat portæ Templi ומודלה על גבי כלונסות *& innitebatur retinaculis illis* (lapideis.) Quiſquis (Templo) vovebat (aurum) is (ex eo) vel folium vel granum (ſeu acinum) vel racemum fieri curabat, atque iſtic appendebat. R. Eliezer F. Tſadoc dixit, מעשה היה *factum eſt* ſemel ut 300 Sacerdotes (Maimonides ait eſſe hyperbolen pro *multi*) ſuper eam numerarentur לפנותה ad eam expediendam vel removendam.

CAP. IV.

SECT. I. Porta Templi alta fuit 20 cubitos, lata 10. Quatuor fuerunt illi januæ ligneæ, duæ intrinſecus, & totidem extrinſecus, Scriptum enim eſt *Duæ fores Templo & Sanctuario.* Exteriores fores aperiebantur intra Portam ad tegendam muri craſſitudinem, interiores autem januæ aperiebantur intra ipſam Domum ad tegendam eam muri partem quæ erat à tergo januæ. R. Juda dicit, Valvas fuiſſe in medio Portæ וכמין אצטבאמיטה replicatáſque retrorſum, hinc duos cubitos cum dimidio, indéque duos cubitos (pariter) cum dimidio, hincque poſtis Portæ dimidium cubitum, & inde poſtis Portæ alterum dimidium cubitum (occupabat,) juxta illud quod ſcriptum eſt Ezech. 41. 24. Duæ fores erant cuilibet valvarum, duæ, inquam, plicatiles fores, duæ uni valvarum, & duæ (aliæ) fores alteri valvarum.

SECT. II. Duo oſtiola fuerunt Portæ illi majori, unum quidem à Septentrione, alterum verò à Meridie. Per illud quod fuit à Meridie nemo unquam ingreſſus eſt, atque de illo intelligi debet id quod ſcripſit Ezechiel (cap. 44. 2.) *Et dixit mihi Dominus, Porta iſta clauſa manebit, non aperietur, nec ullus per eam ingredietur quia Dominus Deus Iſrael per eam ingreſſus eſt.* Accipiebat clavem (Sacerdos) & aperiebat oſtiolum (Septentrionale ſcilicet) & ingrediebatur in Cellam, & ex Cella in Templum. R. Juda dicit, In ipſa craſſitudine muri erat via per quam ibat Sacerdos donec perveniret & ſtaret inter duas januas, aperiebátque valvas exteriores ab interiore parte, & interiores ab exteriore parte.

SECT. III. Triginta octo Cellæ iſtic fuerunt, nempe 15 à Septentrione, totidem à Meridie, octo ab Occaſu. Quæ à Meridie & Septentrione fuerunt (ita erant diſpoſitæ) ut quinque (h. e. tria erant Cellarum tabulata & in unoquoque tabulato fuerunt quinque Cellæ) eſſent ſuper alias quinque, & rurſus ſuper iſtas aliæ quinque; Ab Occaſu autem tres fuerunt ſuper tres alias, duæ denique aliæ ſuper iſtas. [Villalpandus Tom. 2. part. 2. lib. 4. cap. 26. hunc Talmudis locum accipit non de quibuſlibet Cellis quæ erant circa Sanctuarium ſed ſolummodo de illis duabus quæ erant utrinque à lateribus Veſtibuli Templi (quas vocat *Mutatoria*) Habet (inquit) utrumque hoc cubiculum terna oſtia, ad Atrium unum, alterum ex adverſo hujus ad Veſtibulum Templi, & tertium quo ad interiora cubicula patebat introitus; neque enim ad ea aliâ poterant ingredi viâ quàm per hæc cubicula anteriora in angulis conſtituta Orientalibus Meridiano & Aquilonari. At cap. 28. aliam proponit hujus loci expoſitionem quam rejicit ac refellit. Eam refert Clarius Brixienſis, ex quo (inquit Clarius) facilè colligitur unumquodque cubiculum tria ut minimum habuiſſe oſtia, duo ad cubicula hinc atque hinc adjecta proximè, & tertium ſurſum verſùs ad ſuperius cubiculum per Cochleam; nam ab infimo ad medium, & à medio in ſupremum aſcenſus per Cochleam patuit. Duo quidem oſtia in ſingulis cubiculis admittit Villalpandus, ſed tertium per Cochleam in ſuperius tabulatum rejicit, quia una erat Cochlea, juxta verò illam expoſitionem ſingulæ ſingulis cubiculis tribuuntur Cochleæ.] Tres Portæ fuerunt ſingulis Cellis, una quidem, in Cellam dextram, altera in Cellam ſiniſtram, tertia denique in Cellam ſuperioris ſibi tabulati. In Cornu autem (h. e. in prima Cella infimi tabulati quæ erat in angulo Templi Septentrionali Orientali) Septentrionali Orientali quinque fuerunt Portæ, una in Cellam dextram, altera in Cellam ſibi ſuperiorem, tertia in Cochleam, quarta in oſtiolum, quinta in Templum.

SECT. IV. Inferioris *Tabulati Cellæ* latæ fuerunt quinque cubitos, contignatio verò earum *ſuperior lata fuit* ſex (cubitos) medii *tabulati Cellæ latæ fuerunt* ſex *cubitos*, contignatio earum *ſuperior* ſeptem, ſuperioris *tabulati Cellæ latæ fuerunt* ſeptem *cubitos*, ſcriptum enim eſt (1 Reg. 6. 6.) tabulatum inferius fuit quinque cubitos latum, medium ſex cubitos latum, tertium ſeptem cubitos latum.

SECT. V. Cochlea (vel potiùs Scala) aſcendebat à cornu (h. e. angulo) Orientali Septentrionali ad cornu Septentrionale Occidentale, per quam aſcendebant in tectum Cellarum. Qui aſcendebat per ejus gradus faciem obvertebat ad Occaſum, & percurrebat latus Septentrionale donec perveniret ad Occidentalem (Templi) partem, tum vertebat ſe ad Meridiem & percurrebat latus Occidentale, donec perveniret ad latus Meridionale, quò ubi pervenerat faciem obvertebat ad Orientem, & percurrebat latus Meridionale donec perveniret ad Portam tabulati ſuperioris Templi, quæ Porta erat ad latus Meridionale. Atque in Porta tabulati illius erant duo כלונסות cedrina per quæ aſcendebatur in tabulati tectum, & in eorum ſummo erat lorica quæ dividebat in tabulato locum Sanctum à Sancto ſanctorum, & in tabulato לולין *cataractæ* (Maimonides exponit לול pro פתח קטון) erant apertæ in Sancto ſanctorum per quas catenis in arcula concluſos demittebant artifices (ſeu operarios) ut nè oculi eorum יזונו paſcerentur aſpectu Sancti ſanctorum.

SECT. VI. Templum longum, latum & altum fuit 100 cubitos, האוטם altum fuit 6 cubitos, tabulatum inferius 40 cubitos, כיור cubitum unum בית דילפא cubitos duos, תקרה tabulati trabes cubitum unum, מעזיבה lutamentum cubitum unum, ſecundum tabulatum altum 40 cubitos, rurſus כיור cubitum unum, בית דילפא duos cubitos, tabulati trabes cubitum unum, lutamentum cubitum unum, peribolus tres cubitos, כלה עורב arcicorvus cubitum unum. R Juda dicit arcicorvum non venire in menſuram (altitudinem ſcilicet Templi,) ſed peribolum fuiſſe quatuor cubitorum.

SECT. VII. Ab Oriente in Occidentem 100 cubiti, nempe murus Veſtibuli (craſſus fuit) 5 cubitos, Veſtibulum ipſum 11 cubitos, murus Templi craſſus 6 cubitos, Locus Sanctus 40 cubitos, טרקסין cubitum unum, Sanctum ſanctorum 20 cubitos, Murus Templi 6 cubitos, Cella 6 cubitos, Murus Cellæ 5 cubitos. A Septentrione in Meridiem (latum fuit Templum à tergo) 70 cubitos, (nempe ſic) Murus Scalæ 5 cubitos, Scala 3 cubitos, Murus Cellarum 5 cubitos, Cellæ 6, Murus Templi 6 cubitos, Templum latum 20 cub. Murus Templi 6 cub. Cellæ 6 cub. Murus Cellæ 5. cub. Stillicidii locus 3 cub. murus ipſius 5 cubitos. Veſtibulum excedebat illam (Templi latitudinem) 15 cubitis à Septentrione, & totidem à Meridie, & hoc illud eſt quod vocabatur בית חליפות *domus cultrorum*, quia iſtic recondebant cultros (mactatorios ſcilicet.) Templum itaque anguſtius fuit à tergo quam à fronte, qua in re ſimile fuit leoni, ſcriptum nempe eſt *Væ Arieli civitati in qua caſtrametatus eſt David.* Qualis eſt Leo? Anguſtus à tergo, latus verò à fronte, ſic etiam Templum anguſtum erat à tergo, latum verò à fronte.

CAP. V.

SECT. I. Totum Templi Atrium longum fuit 187 cubitos, latum verò 135. Ab Oriente inquam in Occidentem fuerunt 187 cubiti, nempe locus qui à pedibus Sacerdotum calcabatur (latus erat) 11 cubitos, Altare 32 cub. inter Altare & Veſtibulum 22 cub. Templum (longum) 100 cubitos, locus autem qui fuit poſt domum Propitiationis latus erat 11 cubitos.

SECT. II. A Septentrione in Meridiem Atrium latum fuit 135 cubitos, nempe Aſcenſus & Altare occuparunt in longitudinem 62 cub. Ab Altari ad locum Annulorum 8 fuerunt cubiti. Locus Annulorum latus 24 cub. Ab Annulis ad Menſas 4 cub. A menſis ad Columellas 4 cub. A Columellis ad murum Atrii 8 cubiti; quod verò reliquum eſt de numero, fuit inter Aſcenſum & murum Atrii. item locus Columellarum.

SECT. III. Sex Exhedræ fuerunt in Atrio, tres nempe à Septentrione, totidem à Meridie. Exhedræ quæ fuerunt à Septentrione ſunt hæ, Exhedra מלח *ſalis*, Exhedra הפרוה, Exhedra המדיחין. Exhedra Salis ea fuit in qua reponebatur Sal ad oblationes; Exhedra הפרוה ea eſt in qua ſale condiebant (ſeu parabant) pelles victimarum; ſupra cujus tectum fuit בית הטבילה *locus ablutionis* Pontifici maximo die feſto Propitiationum. In Exhedra המדיחין lavabant & purgabant inteſtina Victimarum, atque ex ea per Cochleam aſcendebatur ſupra tectum Exhedræ הפרוה.

SECT. IV. (Exhedræ) quæ fuerunt à Meridie (hæ ſunt,) Exhedra העץ *lignorum*, Exhedra הגולה, Exhedra הגזית. Et ad Exhedram quidem Lignorum quod attinet, R, Eliezer F, Jacob dicit, Oblitus ſum quis eſſet ejus uſus; ſed